

汉哈大辞典

ҚЫТАЙША - ҚАЗАҚША
ҮЛКЕН СӨЗДІК

Құрастырғандар: Дүкен МӘСІМХАНҰЛЫ
Айнұр ӘБИДЕНҚЫЗЫ

Эксклюзив КА
Алматы
2017

Қазақстан Республикасы Мәдениет және спорт министрлігі Тілдерді дамыту және қоғамдық-саяси жұмыс комитетінің тапсырмасы бойынша «Қазақстан Республикасында тілдерді дамыту мен қолдаудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы» аясында шығарылды.

Баспаға Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің ғылыми кеңесі мен оқу-әдістемелік кеңесі ұсынған.

Пікір жазғандар: **Шерубай Құрманбайұлы** – ҚР ҰҒА-ның корреспондент-мүшесі, филология ғылымдарының докторы, профессор. **Яң Хунцзянь** – ҚХР Шыңжаң университетінің профессоры. **Әлімсейіт Әбілғазыұлы** – ҚХР Шыңжаң университетінің профессоры. **Толқын Қалибекұлы** – Абылай хан атындағы әлем тілдері және халықаралық қағынастар университеті Конфуций институтының директоры, филология ғылымдарының кандидаты, доцент.

Сөздікті құрастырғандар:

Дүкен Мәсімханұлы – филология ғылымдарының докторы, Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ-нің профессоры.

Айнұр Әбиденқызы – шетел филологиясы магистрі, Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ-дің доценті, ҚХР Шыңжаң университетінің докторанты.

К92 Қытайша-қазақша үлкен сөздік. Құрастырған: Д. Мәсімханұлы, А. Әбиденқызы/ – Алматы: «Эксклюзив КА», 2017. – 1032б.

Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері, көрнекті қытайтанушы-ғалым, филология ғылымдарының докторы, профессор Д.Мәсімханұлы мен шетел филологиясы магистрі, доцент А.Әбиденқызы құрастырған «Қытайша-қазақша үлкен сөздік» деп аталатын бұл сөздікке қазіргі қытай тілінің қолданысындағы 70 мыңға жуық сөздері бен сөз тіркестері (тұрақты тіркестері) қамтылған.

Сөздік ЖОО мен мектептерде қытай тілі бойынша білім берушілер мен білім алушыларға, қазақ-қытай тілдері бойынша тәржіме жұмысымен айналысатын аудармашыларға, Қазақстан-Қытай қарым-қатынасы саласында қызмет атқаратын дипломатиялық мекемелер мен олардың қызметкерлеріне, қытай тілі, қытайтану ғылымы, жалпытілбілімі саласында ізденіп жүрген ғылыми қызметкерлерге, сондай-ақ қытай тілін өз бетімен үйренгісі келетін жалпы көпшілікке арналған.

ҚҰРАСТЫРУШЫЛАРДАН

1. Жалпы сипаттама

Қазақ елі өзінің тәуелсіздігін жариялап, әлемдік қауымдастықтың ұлы мұхитына өз кемесін шығарған күннен бастап, шығысындағы алып көршісі – Қытай Халық Республикасымен болған достық, тату көршілік қарым-қатынасқа ерекше екіпін беріп, бейбіт-қатар өмір сүрудің, өзара тиімді де сенімді әріптестік пен тату көршіліктің аймақтағы үлгісін көрсетіп, қол ұстасып қатар дамып келеді. Бұл ретте, ширек ғасырдан астам уақыттан бері екі ел арасындағы түрлі деңгейдегі сөйлесу, пікір алысулардың бәрі де негізінен қазақ-қытай тілдері, кейде қажеттілікке қарай орыс-қытай тілдері арқылы жүзеге асып жатқаны жасырын емес.

Алайда күні бүгінге дейін елімізде қытайша-қазақша көлемді, әмбебап аударма сөздіктің болмауы – қытай тілін үйренушілер үшін ғана емес, қазақ-қытай, немесе қытай-қазақ тілдерінен аударма жасаушыларға да елеулі қолбайлау болып келді. Өйткені, аударма сөздіктер бір тілдегі сөздерге екінші бір тілдің балама сөздерін беріп, халықтар арасында өзара тіл үйренуге, пікір алмасу үрдісіне, өзара қарым-қатынас жасауға қолғабыс етеді.

Бізге белгілі болғанындай, Аспанасты елінде қытайша-орысша, орысша-қытайша, қытайша-қазақша, қазақша-қытайша әмбебап аударма сөздіктерді былай қойғанда, салалық сөздіктердің өзін санап тауысу мүмкін емес. Ал біздің елдегі қытай тілін үйренушілер, қазақ тілді қытайтанушылар мен қытай тілінен қазақ тіліне аударма жасаушылар күні бүгінге дейін қытайша-орысша немесе қытайша-ағылшынша аударма сөздіктердің көмегіне жүгініп келе жатқаны ашы да болса ақиқат. Бұл қиындықтың зілмауыр салмағы, әсіресе, ширек ғасырдан бері еліміздің жетекші жоғары оқу орындарында қытай тілінен, қытай-қазақ тілдері бойынша аударма теориясы мен тәжірибесінен, қытай әдебиеті тарихынан, қытай мәдениетінен сабақ өтіп, дәріс оқып, қытайтанушы және қытай тілі мамандарын дайындап келе жатқан маман-ұстаздардың мойнына көбірек түскені белгілі. Осынау қиындықты сәл де болса жеңілдету мақсатында, атап айтқанда, әрісі еліміздің ғылым-білім саласындағы, берісі қазақ-қытай тілдері бойынша аударма саласындағы ақтаңдақты орнын толтыру мақсатында, біз жүйелі де көлемді, әмбебап «қытайша-қазақша үлкен сөздік» құрастырып шықсақ деген арманмен, 2006 жылдан бастап қытайша-қазақша сөздік құрастыру жұмысын қолға алған болатынбыз. Іс жүзінде сөздік құрастыру жұмысы біз ойлағандай жеңіл-желпі шаруа болмай шықты. Талай рет шегініп кеткен кездеріміз де болды. Айта берсек, оның өзі ұзақ әңгіме. Қысқасы сол он жылдан астам уақыттан бергі сапалы еңбек пен машақатты ізденісіміздің арқасында қолдарыңыздағы «Қытайша-қазақша үлкен сөздік» («汉哈大词典») өмірге келді.

«Сөздікті» құрастыру барысында біз ҚХР Пекин қаласындағы «Сауда» баспасынан 2006 жылы жарық көрген «Қазіргі қытай тілінің сөздігі» («现代汉语词典»), ҚХР Шанхай қаласындағы «Қытай тілінің үлкен сөздігі» баспасынан 2000 жылы жарық көрген «Қытай тілінің үлкен сөздігі» («汉语大词典»), ҚХР Шанхай қаласындағы «Сөздік» баспасынан 1999 жылы жарық көрген үштомдық «Сөз теңізі» («辞海»), ҚХР Пекин қаласындағы «Сауда» баспасынан 1998 жылы жарық көрген «Орысша-қытайша үлкен сөздік» («大俄汉词典»), ҚХР Хэйлуңцзян қаласындағы «Ғылым-техника» баспасынан 1993 жылы жарық көрген екітомдық «Қытайша орысша ғылым-техникалық сөздік» («汉俄科技大词典»), ҚХР Пекин қаласындағы «Шет тілдерін оқыту мен зерттеу» баспасынан жарық көрген «A Modern Chinese-English Dictionary» («现代汉英词典»), ҚХР Пекин қаласындағы «Сауда» баспасынан 2010 жылы жарық көрген «Қазіргі қытай тілінің сөздігі», («现代汉语词典»), сондай-ақ ҚХР Үрімші қаласындағы «Шыңжаң халық баспасынан» 1987 жылы С.Найманның бас редакторлығымен жарық көрген «Ханзуша-қазақша сөздік» («汉哈词典»), ҚХР Пекин қаласындағы «Ұлттар баспасынан» 1989 жылы марқұм Н.Әбікеннің бас редакторлығымен жарық көрген «Қазақша-ханзуша сөздік» («哈汉词典»), ҚХР Үрімші қаласындағы «Шыңжаң жастар-өрендер баспасынан» 2001 жылы Ә.Жаппар, Ә.Имин, А.Әбәйлардың бас редакторлығымен жарық көрген екітомдық «Хәнзучә-үйғұрчә чоң лұғәт» («汉

维大词典”), Алматы қаласындағы «Дәуір» баспасынан 2013 жылы жарық көрген «Қазақ сөздігі», Алматы қаласындағы «Дайк-Пресс» баспасынан 2008 жылы жарық көрген «Қазақша-орысша сөздік» секілді сөздіктер пайдаланылды. Осылардың ішінде біз негізгі басшылыққа алған түпнұсқалық, басты сөздік ҚХР Пекин қаласындағы «Сауда» баспасынан 2010 жылы жарық көрген «Қазіргі қытай тілінің сөздігі» (“现代汉语词典”) болғанын бөле-жара атап айтқымыз келеді. Өйткені, бұл сөздік о баста ҚХР Ғылым академиясы Тіл білімі институтының ұйымдастыруымен елдегі жетекші тілші-ғалымдар құрастырған, ҚХР үкіметінің бекітуінен өткен, Аспанасты елінде жаппай мойындалған, кең қолданыстағы әсебап түсіндірме сөздік. Сондай-ақ ол сөздіктің («Қазіргі қытай тілінің сөздігі» – “现代汉语词典”) басты ерекшелігі, қамтылған сөздік қоры біршама мол. Әсіресе онда күнделікті жиі қолданылатын сөздерден тыс, қолданыстан шыға қоймаған архаизмдер, лексиконда орнығып бара жатқан диалектілер, ғылым мен техниканың соңғы жетістіктері туындатқан жаңа сөздер мен атау-терминдер де көптеп қамтылған. Ал сөз болып отырған «Қазіргі қытай тілінің сөздігіне» қамтылмай қалған сөздерді қолыңыздағы «Қытайша-қазақша үлкен сөздікке» («汉哈大词典») енгізуде немесе кейбір сөздердің қазақша баламасын табуда жоғарыда аталған қостілді сөздіктер немесе біртүрлі түсіндірме сөздіктер кеңінен пайдаланылды.

2. Құрастырылу ерекшелігі

1. «Қытайша-қазақша үлкен сөздік» («汉哈大词典») (әрі қарай «Сөздік») деп аталатын бұл қостілді аударма сөздікте қытай тілі негізгі тіл, қазақ тілі аударма (түсіндіруші) тіл болып есептеледі.

2. «Сөздікке» қазіргі қытай тіліндегі қолданыста бар 70 мыңға таяу сөздер мен сөз тіркестері қамтылды.

3. «Сөздік» латын қарпі негізіндегі қытай тілінің пиньин алфавитінің дыбыс реті бойынша құрастырылды әрі оның кестесі берілді («音节表»).

4. Иероглифі ұқсас болғанмен, оқылуы және мағынасы бөлек сөздер (мысалы, 好 hǎo, 好 hào, 长 cháng, 长 zhǎng т.б.) жеке-жеке бөлек сөз ретінде берілді.

5. Ауызекі тілде үнемі «儿» қосылып айтылып, әлеуметтік дағдыға айналып кеткен, сондай-ақ «儿» қоспаса сөздің мағынасына әсер ететін сөздерге біз барынша «儿» қосып беруге тырыстық.

6. «Сөздікке» енген сөздердің қай сөз табына жататындығы туралы сол сөздің қасына тік төртбұрышты жақшаның ішіне қытай тіліндегі сөз табының басқы буыны (зат есім - 【зат.】 , сын есім 【сын.】 , үстеу 【үс.】 , еліктеуіш сөздер 【ел.】 ... т.б.) берілген болса, кітаби тілге 〈书〉 белгісі, ауызекі тілге 〈口〉 белгісі, диалект сөздерге 〈方〉 белгісі қойылды.

7. Көп мағыналы сөздердің басты-басты мағыналары ①, ②, ③ деген нөмірлер арқылы берілді.

8. Кейбір сөздердің аудармасын мысал арқылы түсіндіру керек болғанда, сөйлемнің қытайшасы ман қазақшасы қатар берілді.

9. Ғылым-техникалық атаулардың қазақ тілінің қолданысында барларын сол күйінде, жоқтарын халықаралық, әсіресе, ағылшын, орыс, түрік тілдеріндегі қолданылып жүрген тіліміздің қолданылу ерекшелігіне сәйкес келетін нұсқаларын алуға тырыстық.

10. «Сөздікке» тек қытай халқының ежелгі салт-дәстүрі мен көне тарихына ғана қатысты, бүгінде қолданыстан мүлде шығып бара жатқан қазақша баламасы да табылмайтын сөздер енгізілген жоқ.

11. Қолданылу құндылығын арттыру мақсатымен «Сөздіктің» соңына қытай тарихында өткер патшалықтар туралы кесте, әлем елдерінің атауы, астанасы, ұлттық валютасы және орналасқан аймағы туралы кесте, қытайша-қазақша химиялық элементтер атауларының кестесі, қытай тіліндегі буындардың қазақша транскрипциясы қоса берілді.

Міне, осындай-осындай ерекшелігімен, қолдарыңыздағы «Қытайша-қазақша үлкен сөздік» («汉哈大词典») еліміздегі қытай тілін үйренушілер мен қытай тілінен қазақ тіліне аударма жасаушылардың сұраныстарын белгілі деңгейде қанағаттандырып жатса, еңбектің далаға кетпегені деп білеміз.

Осы орайда қолдарыңыздағы бұл «Сөздіктің» еліміз үшін маңызы мен қажеттігін ескеріп, бізге жақыннан жәрдемдес болған, қол ұшын берген, көмектескен, жарық көруіне тікелей ат салысқан белгілі мемлекет қайраткері, әлемдік деңгейдегі дипломат, көрнекті қытайтанушы-ғалым, ҚР Парламенті Сенатының төрағасы **Қ.К.Тоқаевқа**, қазақ руханиятының үлкен жанашыры, көрнекті композитор, ҚР Мәдениет және спорт министрі **А.Мұхамедіұлына**, ҚР ҰҒА академигі, тарихшы-ғалым, Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ ректоры **Е.Б.Сыдықовқа**, сондай-ақ «**Эксклюзив КА**» баспасының басшылығы мен ұжымына шын жүректен һәм борышкер көңілмен алғысымызды айтамыз!

Сөз соңында, сөздік құрастырудағы тәжірибеміз алғашқы болғандықтан. «Сөздікте» әлі де болса кемшіліктер мен жетіспейтін тұстардың бар екенін жасырмаймыз. Сондықтан «Көш жүре түзеледі» деген көнбіс қағидаға иек арта отырып, «Сөздікті» өз құзыреттеріңізге ұсындық.

Құрметті оқырман қауым!

«Сөздікте» кездесетін жоғарда аталған жайттарға түсіністікпен қарауларыңызды үміт етеміз, һәм шынайы, достық рәуіштегі құнды сын-пікірлеріңізді асыға күтеміз.

音节查字表
ИРОГЛИФТЕРДІ БУЫНСӨЗДЕРМЕН ІЗДЕУ КЕСТЕСІ

-A-	bí 47	chān 89	chún 124	dèng 164	fǎ 199
ā 1	bǐ 47	chán 89	chǔn 124	dī 164	fà 200
á 1	bì 50	chǎn 89	chuō 124	dí 166	fān 200
ǎ 1	biān 54	chàn 90	chuò 124	dǐ 167	fǎn 201
à 1	biǎn 55	chāng 91	cī 125	dì 168	fǎn 202
a 1	biàn 56	cháng 91	cí 125	diǎ 171	fàn 203
āi 1	biāo 58	chǎng 91	cǐ 126	diān 172	fāng 205
ái 2	biào 59	chàng 93	cì 127	diǎn 172	fǎng 205
ǎi 3	biào 60	chāo 94	cōng 127	diàn 172	fǎng 206
ài 3	biē 60	cháo 95	cóng 127	diào 177	fàng 206
ān 4	bié 60	chǎo 96	còu 128	diào 177	fēi 207
ǎn 7	biě 61	chào 97	cū 129	diē 178	fēi 208
àn 7	biè 61	chē 97	cú 129	dié 178	fēi 210
āng 9	bīn 61	chě 97	cù 129	dīng 179	fèi 210
áng 9	bìn 61	chē 98	cuān 129	dīng 179	fēn 211
àng 9	bīng 62	chēn 98	cuán 130	dīng 180	fēn 212
āo 9	bǐng 63	chén 98	cuàn 130	diū 181	fēn 214
áo 9	bìng 63	chèn 99	cuī 130	dōng 182	fēn 214
ǎo 10	bō 64	chēng 101	cuǐ 130	dòng 182	fēng 215
ào 10	bó 65	chéng 101	cui 130	dòng 183	fēng 215
	bō 66	chěng 102	cūn 130	dōu 184	fèng 220
	bò 67	chèng 106	cún 130	dòu 185	fó 221
	bū 67	chī 106	cǔn 131	dū 186	fǒu 221
-B-	bú 67	chí 106	cùn 132	dú 186	fū 221
bā 11	bǔ 67	chǐ 107	cuō 132	dǔ 187	fú 222
bá 12	bù 68	chì 107	cuó 132	dù 188	fù 225
bǎ 13		chōng 108	cuǒ 132	duān 188	fù 226
bà 14	-C-	chóng 109	cuò 132	duǎn 189	
ba 15	cā 75	chǒng 110		duǎn 189	-G-
bāi 15	cāi 75	chòng 111	-D-	duī 190	gā 230
bái 15	cái 75	chōu 111	dā 134	duì 190	gá 230
bǎi 18	cǎi 77	chóu 112	dá 135	dūn 192	gǎ 230
bài 19	cài 78	chòu 113	dǎ 136	dǔn 192	gǎi 230
bai 21	cài 78	chū 113	dà 139	dùn 193	gǎi 231
bān 21	cān 78	chú 113	dāi 145	duō 193	gài 232
bǎn 22	cán 79	chǔ 117	dǎi 146	duó 194	gān 232
bàn 23	cǎn 79	chù 117	dài 146	duǒ 194	gǎn 234
bāng 25	càng 81	chuāi 118	dān 148	duò 194	gàn 236
bǎng 26	cáng 81	chuǎi 118	dǎn 149		gāng 236
bàng 27	cāo 81	chuān 118	dàn 150	-E-	gàng 237
bāo 27	cáo 82	chuán 119	dāng 151	ē 195	gàng 237
báo 29	cǎo 82	chuǎn 120	dǎng 153	é 195	gāo 237
bǎo 29	cè 83	chuàn 120	dàng 153	ě 195	gǎo 240
bào 33	cēn 83	chuāng 120	dāo 154	è 195	gào 241
bēi 36	cén 84	chuáng 121	dǎo 155	ēn 196	gē 242
běi 38	cēng 84	chuǎng 121	dào 157	èn 196	gé 243
bèi 39	céng 85	chuàng 121	dē 160	ér 196	gě 244
bei 42	cèng 85	chuī 122	dé 160	ěr 197	gè 244
bēn 42	chā 85	chuí 122	de 161	èr 197	gěi 245
běn 43	chá 85	chūn 124	dēi 162		gēn 245
bèn 45	chǎ 86	chún 123	dēi 162	-F-	gén 245
bēng 45	chà 87	chǔn 123	dèn 162	fā 197	gèn 245
béng 45	chǎi 87	chuō 124	dēng 162	fà 199	gēng 245
běng 45	chái 88	chuò 124	dēng 163		
bèng 46	chǎi 88	chuí 124			
bī 46	chài 89	chūn 124			

gěng 245	hǎo 285	jiǎ 356	ké 413	lēi 447	luàn 482
gèng 246	hào 286	jià 358	kě 413	léi 447	lùe 482
gōng 247	hē 288	jiān 359	kè 415	lěi 448	lūn 482
gǒng 247	hé 288	jiǎn 361	kēi 417	lèi 448	lún 482
gòng 251	hè 293	jiàn 363	kěn 417	lei 449	lùn 483
gōu 253	hēi 294	jiāng 366	kèn 418	léng 449	luō 483
gǒu 253	hén 295	jiǎng 366	kēng 418	lěng 449	luó 483
góu 254	hěn 295	jiàng 367	kōng 419	lèng 450	luǒ 484
gū 255	hèn 295	jiāo 368	kǒng 421	lī 450	luò 484
gǔ 256	hēng 295	jiáo 371	kòng 421	lí 450	
gù 258	héng 295	jiǎo 371	kōu 422	lǐ 450	
guā 260	hèng 296	jiào 372	kǒu 422	lì 457	
guǎ 260	hm 296	jiē 374	kòu 424	li 457	
guà 261	hng 296	jié 376	kū 425	liǎ 457	mā 485
guāi 261	hōng 296	jiè 377	kǔ 426	lián 457	má 486
guǎi 262	hóng 297	jiè 379	kù 427	liǎn 459	mǎ 486
guài 262	hǒng 298	jie 380	kuā 428	liàn 460	mà 487
guān 262	hǒng 299	jīn 380	kuǎ 428	liáng 460	ma 487
guǎn 265	hōu 299	jǐn 382	kuà 428	liàng 462	mái 488
guàn 265	hóu 299	jìn 383	kuǎi 428	liàng 462	mǎi 488
guāng 266	hǒu 299	jīng 386	kuài 430	liāo 463	mài 488
guǎng 267	hòu 299	jǐng 389	kuān 431	liáo 463	mān 489
guàng 268	hū 301	jìng 391	kuǎn 431	liǎo 464	mán 489
guī 268	hú 301	jiōng 393	kuāng 431	liào 465	mǎn 489
guǐ 270	hǔ 302	jiǒng 393	kuáng 431	liē 465	màn 490
guì 270	hù 303	jiū 393	kuǎng 432	liè 465	māng 490
gǔn 271	huā 304	jiǔ 394	kuàng 432	*lie 467	máng 491
gùn 272	huá 306	jiù 396	kuī 433	līn 467	mǎng 491
guō 272	huà 307	jiu 396	kuí 434	lín 467	māo 492
guó 272	huái 308	jū 396	kuǐ 434	lín 468	máo 492
guǒ 274	huài 309	jú 397	kuì 435	lǐn 469	mào 494
guò 274	huān 309	jǔ 398	kūn 435	lín 469	me 494
	huán 310	jù 399	kǔn 436	líng 469	méi 494
	huǎn 312	jūān 400	kùn 436	lǐng 471	mèi 496
	huàn 312	juàn 400	kuò 436	lìng 472	měi 497
	huāng 314	juē 401		liū 472	mèi 497
-H-	huáng 315	jué 401		liú 473	mēn 498
hā 276	huǎng 317	juè 403	-L-	liù 475	mén 498
há 277	huàng 318	juè 403		liù 475	mèn 499
hǎ 277	huī 318	jūn 403		lòng 476	men 500
hà 277	huí 320	jùn 404	lā 437	lòng 477	mēng 500
hāi 277	huǐ 322		lá 438	lòng 477	méng 501
hái 277	huì 323	-K-	lǎ 438	lōu 477	měng 501
hǎi 277	hūn 326	kā 404	là 438	lóu 477	mèng 501
hài 279	hún 327	kǎ 405	lái 438	lǒu 477	mī 501
hān 279	hùn 328	kǎ 405	lài 440	lòu 478	mí 502
hán 279	huō 328	kāi 408	lán 440	lū 478	mǐ 503
hǎn 281	huó 329	kài 408	lǎn 441	lú 478	mián 504
hàn 281	huǒ 330	kān 408	làn 441	lǔ 479	miǎn 505
hāng 283	huò 333	kǎn 409	lāng 441	lù 480	miàn 506
háng 283		kàn 409	láng 441	lú 480	miáo 508
hàng 284	-J-	kāng 410	lǎng 442	lǚ 481	miǎo 509
hǎo 284		káng 410	làng 442	lù 482	miào 509
háo 284	jī 335	kàng 410	lāo 442	luán 482	miē 510
	jí 342	kāng 410	láo 442	luǎn 482	
	jǐ 346	kāo 411	lǎo 443		
	jì 347	kǎo 411	lào 446		
	jiā 353	kào 412	lē 446		
	jiá 356	kē 412	lè 446		
			le 447		

miè 510	niáng 537	pēi 550	qián 585	réng 617	shéi 641
mín 510	niàng 537	péi 550	qiǎn 588	róng 618	shēn 641
mǐn 512	niǎo 537	pèi 551	qiàn 588	rǒng 619	shén 641
míng 512	niào 537	pēn 552	qiāng 589	róu 619	shèn 644
mǐng 516	niē 537	pén 553	qiáng 589	ròu 620	shèn 644
mìng 517	niè 537	pèn 553	qiǎng 590	rú 620	shēng 645
miù 517	nín 538	pēng 553	qiàng 590	rǔ 621	shéng 645
mō 517	níng 538	péng 553	qiāo 591	rù 622	shěng 645
mó 517	nǐng 538	pěng 554	qiáo 591	ruá 623	shèng 646
mǒ 519	nìng 538	pèng 554	qiǎo 592	ruǎn 623	shī 651
mò 519	niū 539	pī 554	qiào 592	ruí 623	shí 658
mòu 521	niú 539	pí 554	qiē 592	ruǐ 623	shǐ 664
mǒu 522	niǔ 539	pǐ 557	qié 592	ruì 623	shì 664
mú 522	niù 540	pì 557	qiè 593	rún 624	shì 664
mǔ 522	nóng 540	piān 557	qiè 593	rùn 624	shōu 664
mù 522	nòng 541	pián 557	qīn 593	ruó 624	shóu 665
	nòu 541	piǎn 559	qín 594	ruò 624	shǒu 666
-N-	nú 541	piàn 559	qǐn 594		shòu 667
	nǔ 541	piāo 559	qìn 595	S	shū 669
nā 525	nù 542	piáo 560	qīng 595	sā 624	shú 669
ná 525	nǚ 542	piào 561	qíng 600	sǎ 624	shǔ 671
nǎ 526	nù 542	piào 561	qǐng 601	sà 625	shù 671
nà 526	nuǎn 542	piē 561	qìng 601	sà 625	shuā 671
nǎi 527	nüè 542	piè 561	qióng 602	sāi 625	shuǎ 672
nài 527	nún 542	piè 561	qiū 602	sài 625	shuà 674
nān 527	nuó 542	pīn 562	qiú 603	sān 625	shuāi 674
nán 527	nuò 542	pín 562	qiǔ 604	sǎn 627	shuǎi 674
nǎn 529		pín 562	qū 604	sàn 627	shuài 674
nàn 529	-O-	pin 563	qú 605	sāng 627	shuān 674
nāng 529	ō 542	pīng 564	qǔ 606	sǎng 628	shuàn 676
náng 529	ó 542	ping 564	qù 606	sāo 628	shuāng 676
nǎng 529	ó 542	pō 568	quān 607	sǎo 628	shuǎng 676
nàng 529	ǒ 542	pó 569	quán 607	sào 628	shui 676
nāo 529	ò 543	pǒ 569	quǎn 609	sè 628	shuǐ 678
náo 530	ōu 543	pò 569	quàn 609	sēn 629	shuì 678
nǎo 530	óu 543	pōu 560	quē 609	sēng 629	shǔn 679
nào 530	òu 543	póu 570	qué 610	shā 629	shùn 679
né 531	òu 543	pǒu 570	quē 610	shǎ 630	shuō 679
nè 531		pū 570	qūn 610	shǎ 631	shuò 680
něi 531	-P-	pú 571	qún 610	shāi 631	sī 681
nèi 531		pǔ 572		shǎi 631	sǐ 683
nèn 532	pā 543	pù 572	-R-	shài 631	sì 683
néng 533	pá 543		rán 611	shān 631	sōng 685
ńg 533	pà 544	-Q-	rǎn 611	shǎn 632	sòng 685
ňg 533	pāi 544	qī 573	rāng 611	shàn 633	sǒng 685
ňg 533	pái 544	qí 574	ráng 611	shāng 634	sòng 685
nī 533	pǎi 545	qǐ 577	ràng 612	shǎng 635	sōu 686
ní 533	pài 545	qì 580	rǎng 612	shàng 635	sǒu 686
nǐ 534	pān 546	qiā 582	rào 612	shang 635	sòu 686
nì 534	pán 546	qiá 582	ráo 612	shāo 638	sū 686
niān 535	pàn 546	qiá 582	rǎo 612	sháo 639	sú 687
nián 535	pāng 547	qiǎ 582	rào 612	shǎo 639	sù 687
niǎn 536	páng 548	qià 583	rě 612	shào 639	suān 689
niàn 536	pǎng 548	qiān 583	rè 613	shē 640	suàn 689
	pàng 549		rén 614	shé 640	suī 689
	pāo 549		rèn 616	shě 640	suí 689
	páo 549		rèn 616	shè 640	suǐ 690
	pǎo 549		rēng 617		sui 690
	pào 550		rì 617		sūn 691
					sǔn 691

suō 691	tǔ 727	xī 764	yǎ 847	Z	zhèng 952	
suǒ 692	tù 728	xí 770	yà 848		zhī 953	
T	tuān 728	xǐ 771	ya 848		zā 929	zhí 954
	tuán 729	xì 772	yān 848		zá 930	zhǐ 958
	tuǎn 729	xiā 774	yán 849		zǎ 930	zhì 960
	tuàn 729	xiá 775	yǎn 850		zāi 930	zhōng 963
	tā 693	tuī 729	xià 776		zǎi 930	zhǒng 967
	tǎ 694	tuí 730	xiān 777		zài 930	zhòng 967
	tà 694	tuǐ 730	xián 780		zān 932	zhōu 968
	tāi 694	tuǐ 731	xiǎn 782		zán 932	zhǒu 968
	tái 694	tūn 732	xiàn 783		zǎn 932	zhòu 969
	tǎi 695	tún 732	xiāng 785		zàn 932	zhū 969
	tài 695	tǔn 733	xiáng 787		zāng 933	zhú 970
	tān 696	tùn 733	xiǎng 787		zǎng 933	zhǔ 971
	tán 697	tuō 733	xiàng 791		zàng 933	zhù 971
	tǎn 697	tuō 735	xiāo 793		zāo 934	zhuā 974
	tàn 698	tuǒ 735	xiáo 795		zǎo 934	zhuǎ 974
	tāng 699	tuò 735	xiǎo 797		zǎo 934	zhuǎi 975
	táng 699		xiào 797		zào 935	zhuài 975
tǎng 700	W	xiē 797	zé 935		zhuān 975	
tang 700		wā 736	xié 802		zè 936	zhuǎn 975
tāo 700		wá 736	xiě 804		zéi 936	zhuàn 976
táo 701		wǎ 736	xiè 805		zěn 936	zhuāng 976
tǎo 702		wǎ 737	xīn 806		zèn 937	zhuǎng 976
tào 702		wà 737	xín 807		zēng 937	zhuàng 977
tè 702		wāi 737	xǐn 807		zèng 937	zhuī 978
tēi 703		wǎi 737	xìn 809		zhā 938	zhuì 980
tēng 703		wài 737	xīng 810		zhá 938	zhūn 980
téng 703		wān 739	xíng 814		zhǎ 938	zhǔn 980
tī 704		wán 739	xǐng 814	zha 938	zhuō 980	
tí 704		wǎn 741	xǐng 814	zhāi 939	zhuò 982	
tǐ 704		wàn 741	xiōng 816	zhái 939	zī 982	
tì 706		wāng 742	xióng 818	zhǎi 939	zǐ 983	
tiān 706		wáng 742	xiòng 820	zhài 939	zì 984	
tián 707		wǎng 743	xiū 821	zhān 940	zōng 984	
tiǎn 709		wǎng 743	xiǔ 824	zhǎn 940	zǒng 989	
tiàn 710	wàng 744	xiù 826	zhàn 941	zóng 990		
tiāo 711	wēi 745	xū 826	zhāng 942	zōu 991		
tiáo 711	wéi 746	xú 826	zhǎng 943	zǒu 992		
tiǎo 711	wěi 747	xù 828	zhàng 943	zòu 992		
tiào 713	wèn 752	xuān 829	zhào 945	zū 993		
tiē 713	wén 754	xuán 830	zháo 945	zú 994		
tiě 713	wěn 755	xuǎn 832	zhào 945	zǔ 994		
tiè 714	wèn 755	xuàn 834	zhē 946	zuān 994		
tīng 715	wēng 755	xuǎn 832	zhé 947	zuǎn 995		
tíng 715	wèng 755	xuē 837	zhě 948	zuàn 995		
tǐng 716	wèng 755	xué 837	zhè 948	zuī 995		
tǐng 717	wèng 755	xuě 839	zhe 949	zuǐ 996		
tōng 717	wō 756	xuè 840	zhēn 949	zuì 996		
tōng 719	wō 756	xūn 841	zhèn 950	zūn 996		
tōng 722	wō 756	xún 842	zhèn 951	zǔn 997		
tóng 722	wū 756	xùn 844	zhēng 951	zùn 997		
tōu 723	wú 756	Y	yū 925	zuō 997		
tòu 723	wǔ 757		yā 846	yūn 926	zuó 998	
tòu 723	wù 757		yá 846	yún 927	zuó 998	
tǒu 725				yǔn 927	zuò 998	
tóu 725	X			yùn 928	zuò 999	
tū 726						
tú 726						

А

ā

吡 ā [吡 嗟] (āqín) ① ацин. [ағыл.azine] Химиялық органикалық қосылыс атауы. ② одағай сөз: А, е, о, оho. М. 吡, 你都认得的? - оho, бәрін танысың ба?

阿 ā 〈方〉 Сөз алды қосымшалар. ① Фамилияға қолданылады. немесе еркелеткен аттарда қолданылады, етене, жақындық мағыналарды білдіреді. : ~ 大 А-Да | ~ 宝 А-Бао | ~ 唐 А-Тан (еркелеткен аттар). ② Туыстық аттардың алдында қолданылады : ~ 婆 шеше | ~ 爹 әке | ~ 哥 аға | ~ 叔 кіші әке | ~ 妹 сіңлі, қарындас.

【阿昌族】ā chāng zú 【зат.】 Ачаң ұлты. (КХР-ның Юньнань өңірінде өмір сүреді).
【阿鼻地狱】ābìdìyù Аби тозағы (Будда дініндегі тозақтың ең төменгі қабаты, ауыр күнә жасаған адам өлгеннен кейін әруағы өмір бойы азаптанатын жер).

【阿的平】ā dì píng 〈药〉 атебрин; акрихин.

【阿斗】ā dòu 【зат.】 Ез, ынжық, ақымақ, топас.
【阿尔茨海默病】ā'ěrcǐhǎimòbìng-алжу, жадынан айырылу.

【阿尔法粒子】ā'ěrfǎlìzǐ - Альфа бөлшек. «а бөлшегі»

【阿尔法射线】ā'ěrfǎshèxiàn - Альфа сәулесі, әдетте «а сәулесі» болып та жазылады.

【阿飞】ā fēi 【зат.】 Содыр, тентек, бұзық.

【阿伏伽德罗常量】āfūjiādélúochángliàng - Авогадро өлшемі. (Кез келген заттың 1 мольдегі молекулалар саны, жуықтап алғанда 6.022×10²³ тең).

【阿公】ā gōng 〈方〉 【зат.】 ① Қайна ата. ② баба, арғы ата. ③ Жасы үлкен ер кісілерді шақырғанда қолданылады.

【阿訇】ā hōng 【宗】 Ахун (Исламдағы діни қызметкер).

【阿拉伯人】Ā lā bó rén 【зат.】 Араб. 阿拉伯语- Араб тілі.

【阿拉伯数字】Ā lā bó shùzì- араб цифрі, яғни 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 деген сандық таңбалар.

【阿兰若】ā lán rě 【зат.】 Арания (санскритше ормандағы қылу орын).

【阿罗汉】ā luó hàn 【зат.】 [梵 arhat] архат.

【阿猫阿狗】ā māo ā gǒu 〈方〉. Қай-қайдағы, кім көрінген, иттің итақайы, итбай-шортбай.

【阿门】āmén. Әумин.

【阿片】ā piàn 【зат.】 Апиын.

【阿婆】ā pó 〈方〉 【зат.】 ① Қайна апа, ене. ② 祖母 Әже. ③ Жалпы жасы үлкендеу әйелге кісілерді атайды.

【阿Q】Ā Q 【зат.】 А Кю. (адам аты, кейіпкер. Лу Шуннің «А Кюдің толық өмірбаяны» повесінің бас кейіпкері, «рухани жеңімпаздың» типтік өкілі).

【阿是穴】āshìxué 【зат.】 Ашы нүктесі (Қытай халық медицинасында инемен емдеуде нақтылы атауы жоқ нүктелерді, ең сезгіш бөліктерінің нүктесін атайды)

【阿嚏】ā tǐ 【ел.】 әтпіш (түшкіргендегі дыбыс).

【阿姨】āyí 【зат.】 ① 〈方〉 Нағашы апке. ② тәте, тәтей (Анасымен жас шамасы қарайлас әйелдерді атайды): 王 ~ Уан тәтей | 售票员 ~ Билет сатушы тәте. ③ Апай. (бала бақшадағы тәрбиеші және бала қараушының жалпылама атауы).

啊(呵)ā 【од.】 о, оho, па, уоу, (Таңғалу және аң-таң болуды білдіреді): ~, 出虹了! О, кемпіркосақ шықты! | ~, 今年的庄稼长得真好哇! па, биыл егін не деген жақсы шыққан!

锶(錒)ā 【зат.】 актинюм (метал элемент). Таңбасы Ac(actinium).

腌 ā [腌臢] (ā-zā) 〈方〉 ① 【сын.】 лас; кір. 房子里太~了, 快打打扫扫吧. Үй әбден кірлеп кетіпті, тез тазалап жіберейік. ② 【сын.】

ыңғайсыздану; қынжылу; жайсыздану; 晚到一步, 事没办成, ~透了 Шамалы кешігіп қалдым, маскара-ай, шаруам бітпей қалды. ③ 【ет.】 Бүлдіру, бұзу, шағу, арандату; ыңғайсыздандыру, үйялту: 算了, 别~人了! Қойшы, кісіні ұялтпашы!

á

啊(呵)á 【од.】 а? (Қузастыру, сұрастыруды білдіреді): ~?你明天到底去不去呀? Сен ертең барасың ба, бармайсың ба? а? | ~?你说什么? а? не дейсің?

嘎 á “啊” сөзімен мағыналас.

ǎ

啊(呵)ǎ 【од.】 а, о (таңқалуды білдіреді): ~?怎么会有这种事? а, бұл қалай болды?

à

啊(呵)à 【од.】 ① иә, е, еhe. (Көну, келісу, мақұлдауды білдіреді): ~, 好吧 а, жарайды. ② е, о, (аңғарғанды,

түсінгенді білдіреді): ~, 原来是你, 怪不得看着面熟哇! О-о, сен екенсіңгой, бәсе түрін таныс! ③ а, уа, ойхой, (таңғалу және әсерленуді білдіреді): ~, 伟大的祖国! уа, ұлы отан! | ~, 真没想到他会取得这么好的成绩! оho, оны бұндай жақсы нәтижеге жетеді деп ойламаппын!

a

啊(阿、呵)-a ① 【шыл.】 а, о. (лепті сөйлемнің соңында қолданылады, сөз ыңғайын күшейтеді: 多好的天~! Қандай тамаша күн! | 他的行为多么高尚~! оның іс әрекеті қандай мәдениетті! ② сөйлем соңында қолданылып, сөйлемге өзіндік сезімдік реңк береді: 这话说得是~! иә, айтаныңның рас! | 我也没说你全错了~! Сенікің бүкілдей теріс демедім ғой! ③ сөйлемде ескерту, өтіну мағналарын білдіреді: 慢慢儿说, 说清楚点儿~! асықпай, аанықтап айтшы! | 你可别告诉小刘~! Сяо Люға айтып қойып жүрме сен! ④ Сөйлемнің соңында келіп сұраулы сөйлемге сезімдік реңк береді: 他什么时候来~? ол қашан келеді-ей? | 你吃不吃~? сен жейсің бе, жемейсің ба? ⑤ Кейде сөйлемның ортасында келіп, ақылдасу, кеңесу мағнасын білдіреді, айтқанда сәл тоқталып барып жалғастырады: 这些年~, 咱们的日子越过越好啦 осы жылдарда біздің тұрмысымыз жайлап жақсарып келеді емес пе, а? ⑥ салалас, тізбекті мысалдардың соңынан айтылады да «дейсің ба» дегенге жақын емеурінді аңғартады: 书~, 报~, 杂志~, 摆满了一书架/ кітап дейсің ба, газет дейсің ба, журнал дейсің ба, кітап сәресі сықасып тұр. ⑦ қайталанған етістіктердің соңында келеді де, іс-әрекеттің барысын, аралығын білдіреді: 乡亲们盼~, 盼~, 终于盼到了这一天. Ауылдастар күте күте, ақыры бұл күнге де жетті.

āi

哎 āi 【од.】 ① әй, өй, ой, әтген (таңырқау немесе риза болмауды білдіреді): ~! 真是想不到的事 әй, ойламаған іс екен | ~! 你怎么能这么说呢! ой, сен қалай бұлай сөйлейсің! ② қаратуды, ескертуді білдіреді: ~, 我倒有个办法, 你们大家看行不行? оу, менде бір амал бар, сендер соны қарап көріңдерші?

【哎呀】āiyā 【од.】 ① Таңғалуды

білдіреді: ~! 这瓜长得这么大呀! Мәссаған, мына асқабақтың үлкенін-ай! ② реніш, сабырсыздану, жаны ашу т.б мағналар береді: ~, 你怎么来得这么晚呢! Ойбұй, неге сонша кешігіп келдің! | ~, 你就少说两句吧! Түү, сөйлей бермеші! | ~, 时间都白白浪费了 / уақытымның босқа өткенін қарашы | ~, 这事不好办哪!! Әй, бұл шаруа оңай біте қоймайды-ау!

【哎哟】āiyō 【од.】 қап, этеген-ай, ойбай: ~! 都十二点了! мәссаған, сағат 12 болып қалыпты ғой! | ~! 我肚子好疼! ойбай, ішім ауырып жатыр! | ~, 咱们怎么没有想到他呀! / қап, біз оны қалай ойламағанбыз!

哀 āi ① қайғыру, мұнайю: 悲 ~ / қасіретті қайғы | ~ / 鸣 / зарлау, еңіреу. ② аза тұту, аза білдіру: ~ 悼 аза білдіру | 默 ~ үнсіз аза тұту. ③ жаны ашу, аяу: ~ 怜 жаны ашу | ~ 矜 аяушылық білдіру, мүсіркеу | ~ 其不幸 біреудің қайғысына ортақтасу. ④ (Āi) 【зат】 фамилияға қолданылады.

【哀兵必胜】āi bīng bì shèng. Ашынған әскер жеңбей қоймайды. (Лаоцзының сөзі).

【哀愁】āichóu 【сын.】 қайғы, қасірет, мұң басу, уайымдау: ~ 的目光 / мұңды көз жанары.

【哀辞】āicí 〈书〉【зат.】 Қаралы сөз.

【哀悼】āidào 【ет.】 аза тұту, аза білдіру: ~ 死难烈士 / Елі үшін құрбан болған ерлерге аза білдіру | 表示沉痛的 ~ / Қайғырып аза тұтамыз..

【哀的美敦书】āidiměidūnshū 【зат.】 ультиматум [ағыл. ultimatum]

【哀告】āigào 【ет.】 жалбарыну, жалыну: 四处 ~ / Жан-жақтан жалбарыну.

【哀歌】āigē 【ет.】 ① жоктау, қаралы өлең, қайғылы ән: 俯首 ~ / бас иіп жоктау. ② 【зат】 қайғылы музыка: 一曲 ~ / қаралы әуен.

【哀号】āiháo 【ет.】 боздау, зар жылау, еңіреу.

【哀嚎】āiháo 【ет.】 ① ұлу, боздау, еңіреу: 饿狼 ~ аш қасқырдың ұлуы ② жоғарыдағы “哀号” сөзімен мағналас.

【哀鸿遍野】āi hóng biān yě Маңайын қайғы басу, төңірегін қасірет торлау; қадам сайын қайғы, қаптаған қасірет.

【哀矜】āijīn 〈书〉【ет.】 Жаны ашу, қабырғасы қайысу.

【哀苦】āikǔ 【сын.】 қайғылы, қасіретті, сорлы: ~ 无依的孤儿 / Сүйеніші жоқ сорлы жетім.

【哀怜】āilián 【ет.】 Жаны ашу, қабырғасы қайысу: 孤儿寡母, 令人 ~. Жетім-жесірге жаның ашиды.

【哀鸣】āimíng 【ет.】 зарлау, зарлау, сұңқылдау: 寒鸦 ~. Қарғаның қақсауы.

【哀戚】āiqī 〈书〉【сын.】 қайғылы, қасіретті.

【哀启】āiqǐ 【зат.】 қаралы хабар, кара қағаз.

【哀泣】āiqī 【ет.】 қайғырып жылау, қасіреттен өксік ату.

【哀切】āiqiè 【сын.】 қайғылы, қасіретті, мұңды (көбінесе дауысты, көз қарасты бейнелейді): 情辞 ~ / Көңілі қаяу, жүзі сынық.

【哀求】āiqiú 【ет.】 жалыну, жалбарыну: ~ 饶命 қасықтай қанымды қия гөр.

【哀荣】āiróng 〈书〉【зат.】 Қайтыс болғаннан кейінгі атақ-даңқ.

【哀伤】āishāng 【сын.】 қайғылы, аянышты: 哭声凄切 ~ / жылаған үні өте аянышты | 请保重身体, 切莫过于 ~. Денсаулығыңызды ойлаңыз, тым қатты қатты қайғыруға болмайды.

【哀思】āisī 【зат.】 қайғы, қайғылы сезім: 寄托 ~ / Қайғы әкелу.

【哀叹】āitàn 【ет.】 ah кру, қайғыра күрсіну: 独自 ~ жалғыз ah ұру | ~ 自己的不幸遭遇. өзінің бақытсыздығына күрсіну.

【哀恸】āitòng 【сын.】 қайғыру, қамығу: 伟人长眠, 举世 ~ / Ұлы адамдар көз жұмса бүкіл адамзат қайғырады.

【哀痛】āitòng 【сын.】 қайғылы, зарлы: ~ 欲绝 түңілу, торығу | 感到十分 ~ / өте қайғылы сезіну.

【哀婉】āiwǎn 【сын.】 зарлы да сырлы (дауыс): 悲伤而婉转 қайғылы бірақ әсерлі: 歌声 ~ 【ет.】 人. Дауысы мұңлы да әсерлі екен.

【哀艳】āiyàn 〈书〉【сын.】 тілі шұрайлы, тілі көркем.

【哀怨】āiyuàn 【сын.】 зарлы, мұңлы. ~ 的笛声 / сыбызғының зарлы үні | 倾诉内心的 ~ / ішкі мұңын ақтару.

【哀乐】āiyuè 【зат.】 Азалы музыка, қайғылы күй.

埃-1 āi 【зат.】 шаң; шаң топырақ: 尘 ~ / шаң-тозаң | 黄 ~ 蔽天 / жер-көкті тозаң торлау, дүн-дүниені шаң басу, (ауысп.: тіршіліктің даңғазасы Тәңірдің жүзін көлегейледі).

埃-2 āi 【мөл.】 Аңстром (сантиметрдің жүз миллионнан бірі, таңбасы - Å).

【埃博拉出血热】āibōlā chūxièrè. Эбол геморрагиялық безгегі.

挨 āi ① 【ет.】 жақындау, таяу; жалғасу, тұтасу: 他家 ~ 着工厂 оның үйі зауытқа тиіп тұр | 学生一个 ~ 一个地走进教室 оқушылар бірінен соң бірі аудиторияға кіріп келеді. ② 【сөз алд.】 қатар-қатар, ретімен, тәртібімен: 把

书 ~ 着次序放好 кітапты ретімен қойындар | ~ 门 ~ 户地检查卫生 / Үйлердің тазалықтарын жағалай тексеріп шық.

【挨边】āi // biān (儿) ① 【ет.】 жаға, жиек, қыр, шет: 上了大路, 要挨着边儿走 / Көшеге шыққанда, жолдың шетімен жүру керек. ② 【ет.】 таяп келу, тақалу, жақындау (белгілі бір сан мөлшері, көбінесе жас мөлшерін көрсетеді): 我六十 ~ 儿了 / мен алпысқа таяп қалдым.. ③ 【сын.】 жақын, таяу (сөздің, ақпараттың шындыққа жақын болуы): 你说的太不 ~ 儿! / сенің айтқаның мүлдем жақын келмеді.

【挨次】āici 【үс.】 реті бойынша, рет-ретімен: ~ 入场 / алаңға рет ретімен кіру | ~ 检查. Реті бойынша тексеру.

【挨个儿】āigèr 〈口〉【үс.】 бір-бірлеп, ретімен: ~ 盘问 / бір-бірлеп сұрау | ~ 上车 / көлікке бір-бірлеп шығу.

【挨肩儿】āijiānr 〈口〉 тетелес, тете: 这哥儿俩是 ~ 的, 只差一岁 / Мынау ағасы екеуі тете, аралары бір-ақ жас.

【挨近】āi // jìn 【ет.】 тақалу, жақындау: 你 ~ 我一点儿 сен маған жақынырақ түр. | 两家挨得很近. Екі отбасы жақын орналасқан.

唉 āi 【од.】 ① одағай сөз - иә,, құп: ~, 我在这儿 / иә, мен мындамын | ~, 我知道了 / Иә, түсіндім. ② күрсіну: ~, 有什么办法呢? / еһ, бұған не амал бар | 他双手抱着头, ~ ~ 地直叹气 / Ол басын құшақтап, күрсініп отыр.

【唉声叹气】āi shēng tàn qì. Аһылап-үһілеу

挨 āi [挨驰] (āijiè) 〈方〉【зат.】 ① ұлы әже. ② Жасы үлкендеу әйел кісілерді шақыруда қолданылады.

镱 (镱) āi 【зат.】 Эйнштейний (Химиялық элемент таңбасы Es).

ái

挨 (捱) āi 【ет.】 ① ұшырау, төзу, тап болу: ~ / аштыққа тап болу | ~ 了一顿打 / Таяқ жеу ② өткеру, өткізу, құтылу: 苦日子好不容易 ~ 过来了 / Қиын күндердер аман-есен құтылды. ③ кешігу, созу: 他舍不得走, ~ 到第二天才 【ет.】 身 / Ол кеткісі келмей, ертесі күні бірақ кетті.

【挨板子】āi bǎn-zi. сөгіс алу, сөз есту, таяқ жеу, ескерту алу.

【挨批】āi // pī 【ет.】 Ұрыс есту, сөгіс алу

【挨宰】āi // zǎi 〈口〉【ет.】 Тақырға отырғызып кету, сорлатып кету.

【挨整】āi // zhěng 【ет.】 сазайын

тарту, сыбағасын алу, әкесін тану, көкесін көрсету: 他过去~过整/ Ол бұрында сазайын тартқан.

疾 (駿) *ái* < 书 > ақымақ: 痴~ / есапаң | 愚~ / жарымес

皑 (皑) *ái* < 书 > әппак: ~如山上雪, 皎若云间月 / тау басындағы қардай әппак, бұлттан шыққан айдай жап-жарық.

【皑皑】 *ái'ái* 【сын.】 әппак, ақ мамықтай: 白雪~. Ақ мамықтай ұлпа қар

癌 *ái* 【зат.】 рак, қылтамақ, қатерлі ісік.

【癌变】 *áibiàn* 【ет.】 раққа өзгеру, қатерлі ісікке айналу.

【癌症】 *áizhèng* 【зат.】 рақ ауруы, қатерлі ісік дерті: 身患~/ Рақ дертіне шалығу.

ài

毒 *ài*, Адам есіміне қолданылады.

欸 *ài* [欸乃] (*ǎinǎi*) < 书 > 【ел.】 ① сыңғыр, шылдыр... (көбінде қайық ескегінің дыбысы меңзеледі)

噯 (噯) *ài* 【од.】 келіспеу, жо-жооқ, қосылмау, терістеу: ~, 不是这样的 жoқ, олай емес | ~, 话可不能那么说. Жо- жоқ, Сөз дегенді олай айтпас болар.

【噯气】 *ǎiqì* 【ет.】 Кекіру, кекірік ату.

【噯酸】 *ǎisuān* 【ет.】 ауызға қара су төгіліу. (Медициналық термин. Асқазандағы тұз қышқылының өңешпен жоғары көтеріліп ауызға келуі).

矮 *ǎi* 【сын.】 ① тапал, бәкене, тайпақ: ~个儿/бәкене бойлы, аласа | 个头儿不~/бойы тапал емес. ② аласа, кішкене: ~墙/аласа дауал | ~凳儿/кішкене орындық. ③ төмен, кіші (дәреже, қызмет, сынып): 他在学校里比我~一级/Ол мектепте меннен бір сынып төмен оқиды.

【矮半截】 *ǎibànjie* (~儿) < 口 > төмен, кем, қор, (дәрежесі, орны, қабілеті төмен жағдайларды меңзейді): 他很自卑, 觉得自己比别人~. Ол жұрттан төменмін деп өзін ылғида қор санайды.

【矮墩墩】 *ǎidūndūn* (~的) 【сын.】 дембелше, төртбақ, қортық: 他长得~的. Оның түрі дембелше.

【矮小】 *ǎixiǎo* 【сын.】 шәпету, шүкімайт, бір жапырақ: 身材~. Денесі шәпету.

【矮星】 *ǎixīng* 【зат.】 ұсақ жұлдыздар, әлсіз жұлдыздар.

【矮子】 *ǎizi* 【зат.】 аласа, тайпақ.

藹 1 (藹) *ǎi* ① сыпайы; кішіпейіл: 和~/ жылы жүзді | ~然/ жайдарлы ② (ǎi)

【зат.】 фамилияға қолданылады.

藹 2 (藹) *ǎi* < 书 > орман, тоғай.

【藹藹】 *ǎi'ǎi* < 书 > 【сын.】 ① ну орман, қалың тоғай ② Күңгірт, қараңғы.

【藹然】 *ǎirán* 【сын.】 байсалды, мейірімді: ~可亲/ мейірімді де етене 霏 (霏) *ǎi* < 书 > тұман, мұнар: 烟~/ мұнарланған | 暮~/ Түнгі қараңғылық.

ài

艾 -1 *ài* 【зат.】 ① жусан. ② фамилияға қолданылады.

艾 -2 *ài* < 书 > қарт, кәрі. мосқал: 耆~. Мосқал адам, қарт кісі.

艾 -3 *ài* < 书 > қайтпаған, толысқан: 方兴未~/ Күш-қайраты қайтпаған.

艾 -4 *ài* < 书 > әсем; әдемі: 少~/ әдемі әрі жас.

【艾蒿】 *ǎihāo* 【зат.】 жусан.

【艾虎】 *ǎihǔ* 【зат.】 сасық күзен.

【艾虎】 *ǎihǔ* 【зат.】 қуыршақ жолбарыс. (Жусаннан жасалған жолбарыс тәріздес құршақ).

【艾绒】 *ǎiróng* 【зат.】 жусан мамығы. Мокса (қытай медицинасында емдікке қолданылатын жусанның жапырағынан жасалған шөп дәрі).

【艾窝窝】 *ǎiwō·wō* 【зат.】 айвова. (күріштен жасалған тағам).

【艾叶豹】 *ǎiyèbào* 【зат.】 барыс.

【艾鼬】 *ǎiyòu* 【зат.】 күзен.

【艾滋病】 *ǎizībìng* 【зат.】 Мерез, құлғана, жынысаітық ауру. AIDS [acquired immune deficiency syndrome] 破 *ài* 【зат.】 астатин (химиялық элемент, таңбасы «At»)

唉 *ài* 【од.】 әттен, қап, әттегені: ~, 病了几天, 把工作都耽误了/әй құдай-ай, біраз күн ауырып қалып, жұмысымның тоқтап қалғанын қарашы. | ~, 好好的一套书弄丢了/两本/Қап, жап-жақсы кітабымның екі томын жоғалтып алдым.

爱 (愛) *ài* 【ет.】 ① сүю, жақсы көру, ғашық болу: ~祖国/Отанды сүю | ~人民/халықты сүю | 他~上了一个姑娘/Ол бір қызға ғашық болып қалды. ②

【ет.】 ұнату, қалау, сүю: ~游泳/ суда жүзуді ұнату | ~劳动/еңбекті сүйеді. | ~看电影/Кино көргенді ұнату ③ 【ет.】 аялау: ~公物

коғамдық мүлікті аялау | ~集体荣誉/ ортақ мүддені қорғау ④ 【ет.】 бейім тұру, дайын тұру, (бір оқиғаның немесе заттың қайталануы, бір әрекетті жасауға бейім тұру): ~哭/ жылауға дайын тұру | 铁~生锈/ Темір тот басуға бейім ⑤ (Ài) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【爱不释手】 *àibùshìshǒu*/ екі елі айырылмау, қолынан тастамау.

【爱...不...】 *ài...bù...* (жеке етістіктің алдына келеді, наразылық көңіл күйді білдіреді): ~管~管 басқарсаң басқар, басқармасаң қой | ~说~说 айтсаң айт, айтпасаң қой | ~来~来 келсең кел, келмесең қой | ~参加~参加 Қатыссаң қатыс, қатыспасаң қой.

【爱财如命】 *àicáirú mìng*/ дүниеқоңыз, байлықты жанындай жақсы көру.

【爱巢】 *àicháo* 【зат.】 жас отау, махаббат ошағы.

【爱称】 *àichēng* 【зат.】 ерке аты.

【爱答不理】 *àidábulǐ* (~的) елемей, көзге ілмеу, пыскырмау: 别人跟她说话, 她~的/Біреу оған сөйлеп жатса, ол пыскырып та қарамады.

【爱戴】 *àidài* 【ет.】 құрметтеу, қастерлеу, қадірлеу, әспеттеу: ~领导/басшыны құрметтеу.

【爱抚】 *àifǔ* 【ет.】 күйіну, аялау, ардақтау: 他从小失去亲人的~ /ол жақындарының қамқорлығынан тым ертеде-ақ айырылып қалды. | 母亲~地为女儿梳理头发/Анасы қызының шашын аялап тарап беруде.

【爱岗】 *àigǎng* 【ет.】 жұмысын жақсы көру, кәсібін сүю: ~敬业/жұмысын сүйеді, кәсібін құрметтейді.

【爱国】 *ài//guó* 【ет.】 отанды сүю, елді сүйю: ~心 отан сүйгіш | ~人士/Отан сүйгіш, патриот.

【爱国主义】 *àiguózhǔyì*/ отаншылдық, патриотизм, отан сүйгіштік.

【爱好】 *àihào* ① 【ет.】 әуес, құмар: ~体育 спортқа әуес | 他对打太极拳很~/Ол тайцзичуанға құмар. ②

【зат.】 құмарту, әуестену: 他的~很广泛/оның әуесі көп | 你有什么~? сен неге әуесің? ③ 【ет.】 жақсы көретін, ұнататын: 供应人民~的日用品/Көпшілік ұнататын тауарлар ұсыну.

【爱河】 *àihé* 【зат.】 Махаббат, ғашықтық, сезім көлі (Будда дінінде махаббатты өзенге теңейді).

【爱护】 *àihù* 【ет.】 аялау, қорғау: ~公物/коғамдық мүліктерді аялау | ~年轻一【ес.】/Жастарды аялау.

【爱将】 *àijiàng* 【зат.】 Жақсы сардар, сүйкімді қызметкер.

【爱克斯射线】 *àikèsīshèxiàn*. Ренген, X сәулесі.

【爱怜】 *àilián* 【ет.】 жақсы көру, қадір тұту: 她聪明伶俐, 很受祖母~/Ол алғыр, елгезек, пісік әжесі өте жақсы көреді.

【爱恋】 *àiliàn* 【ет.】 ғашық болу, ынтызар болу, қатты сүю: 信中流露出~之情/Хаттан ынтызарлықтың лебі есіп тұр.

【爱侣】 *àilǚ* 【зат.】 сүйген жар, қосақ.

【爱面子】 àimiàn·zi. намысқой, арлы, абыройшыл: 老李特别~, 从不张口求人/Лао Ли өте абыройшыл адам, еш қашан елден көмек сұрамайды.

【爱莫能助】 àimònéngzhù. Жаны ашығанымен жәрдем ете алмау. Күйін тұрғанмен қолынан көмек келмеу.

【爱慕】 àimù①【ет.】: ынтық болу, ұнату, жақсы көру 相互~/ бір-бірін ұнату~/之心/ынтық жүрек.② аңсары ауу, берілу: ~虚荣/ атак-абыройға берілу.

【爱情】 àiqíng【зат.】 махаббат, сүйіспеншілік.

【爱人】 ài·rén①【зат.】 сүйген жар, жолдас, жұбай, зайып② қалыңдық, жігіт (өзара ұнатып, жүріп жүрген қыз-жігіт).

【爱神】 àishén【зат.】 махаббат құдайы (грек мифологиясындағы махаббат құдайлары Копидо, Эрос, Амур т.б.)

【爱斯基摩人】 Àisījīmórénn【зат.】 Эскимос, эскимостар.

【爱窝窝】 àiwō·wō. Осы сөздіктегі “艾窝窝”-ға қараңыз.

【爱屋及乌】 àiwūjíwū. Ерін сүйсең елін сүй. Қызын сүйсең мұзын сүй. Иесін силасаң итіне сүек таста.

【爱惜】 àixī【ет.】 аяу, аялау, қадірлеу, кастерлеу, күту: ~时间/ уақытты қадірлеу | ~国家财物.Мемлекет мүлкін қадірлеу.

【爱惜羽毛】 àixīyǔmáo. Өз абыройын қадірлеу, өз намысын қорғау, өз атағын қорғау.

【爱小】 àixiǎo〈方〉【сын.】 пайдакүнем, іші тар, қызыл көз.

【爱心】 àixīn【зат.】 ая, сүйіспеншілік, махаббат: 老妈妈对儿童充满~/Ананың балаға махабаты ерекше.

【爱欲】 àiyù【зат.】 ынтызарлық, құмарлық (жыныстық қатынасқа қатысты айтылады).

【爱重】 àizhòng【ет.】 ұнату, сүйю, құрметтеу: 他为人热情、正直, 深受大家的~/Ол мейірімді, әділетті болғандықтан бәрі құрметтейді.

【爱】 ài〈书〉① сияқты, секілді, тәрізді: ② Тыныс тарылу.

【爱尼】 àini【зат.】 Хани ұлтының басқаша аталуы.

隘 ài① тар: 狭~/тар, қысаң | 林深路~/Қалың орман, тар соқпақ② қысаң, тар жол, қиын өткел, қауыпты жол: 关~/ қиын жер, қысаң | 要~/Қиын жер, маңызды өткелек.

【隘口】 àikǒu【зат.】 қысаң аузы, қысаң.

【隘路】 àilù【зат.】 Тар жол, тайғақ кешу, қиын жол.

【爱】 ài〈书〉① жасыру, тығу② жайқалу (өсімдікке қатысты).

碍 (礙) ài【ет.】 кедергі болу, бөгет жасау: ~事 жұмысқа бөгет болу | 把地下的东西收拾一下, 别让它~脚/ Жердегі заттарды жинап жіберші, аяққа кедергі болмасын.

【碍口】 ài // kǒu【сын.】 ыңғайсыз, айтуға ауыз бармау: 求人的事, 说出来真有点儿~/ Біреуге жалынуға ауызың бармайды екен.

【碍面子】 àimiàn·zi. Бет-жүзін силау, тартыну, ұялу: 有意见就提, 别~不说. Пікірің болса айт, ұялмай.

【碍难】 àinán①【ет.】 қиынға түсу, қиын: ~照办/қиындау бітетін жұмыс | ~从命/Кедергісі көп, бітіру қиын②〈方〉【сын.】 Қысылу, ыңғайсыздану

【碍事】 ài // shì①【ет.】 бөгет болу, ыңғайсыз, қолайсыз: 您往边儿上站站, 在这里有点儿~/Сіз ана жерге барып тұрасыз ба, мұнда шамалы қолайсыздық туып тұр. | 家具多了安置不好倒~/Үй жиһазы көбейгенде, дұрыстап қоймасаң, кедергі болады.②

【сын.】 қиын, салмақты: 他的病不~/оның сырқаты ондай қиын емес. | 擦破点儿皮, 不碍什么事/Терім сүрініп кетті, ештеңе етпейді.

【碍手碍脚】 àishǒuàijiǎo. басқаларға кедергі болу: 咱们走吧, 别在这儿~/ Біз қайтайық, мына жерде босқа кедергі болмай.

【碍眼】 ài // yǎn【сын.】① жаман көріну, сүйкімсіз көріну, жек көріну: 东西乱堆在那里怪~/的. Анда заттардың шашылып жатқаны көрер көзге жаман боп тұр② көз түртті болу: 人家有事, 咱们在这里~, 快走吧! Елдің жұмысы бар екен, біз кетейік, мына жерде босқа көз түртті болмай.

【碍】 ài【од.】 япыр ай, әттеген ай: ~, 早知如此, 我就不去了/Қап, мұндай боларын білсем келмегендей екем.

【碍】 ài〈书〉 Жұтқыншақтың бітелуі.

【碍】 ài . 871 беттегі 【令媛】 -ге қараңыз.

【碍】 ài 璦璦 (Àihuī), Әй, (Жер аты, қазір Әйхуэй деп аталады, Хэйлуңцзян өлкесінде).

【碍】 ài [碍碍] (àidài)〈书〉【сын.】 тұманды күн, қою бұлтты күн.

【碍】 ài〈书〉 Әлсіз жарық, өлеусіреген сәуле.

【碍味】 àimèi①【сын.】 күңгірт, күдікті, түсініксіз, анық емес (пікірге, позицияға қатысты): 态度~/ Позициясы анық емес② сырлы, құпия (іс-әрекет, жүріс-тұрысқа қатысты): 关

系~/Қарым-қатынастары құпия.

ān

【安】 ān. (бұл “庵” сөзімен мағналас, көбінде адам есіміне қолданылады).

【安】 ān (бұл да “庵” сөзімен мағналас, көбінде адам есіміне қолданылады).

【安】 ān①【сын.】 алаңсыз, тыныш, бейқам, беймарал: 心神不~/ көңілі алаң | 坐不~/, 立不稳/алаңдау, мазасы қашу.② тыныштандыру, орнықтыру: ~民/халықты тыныштандыру | ~神 көңілді бірлеп алу, жанын жай тапқызу | ~邦定国/Елге бейқұт заман орнату③ қанағаттану, риза болу: ~于现状/қазіргі ахуалын қанағат тұту | ~之若素/Үйлесіп кету④ тыныш, қауіпсіз: 公~/ қоғам қауіпсіздігі | 治~/амандық сақтау | 转危为~/қатерден аман қалу⑤ орналастыру, енгізу, жайғастыру: ~插 енгізу, кіргізу | ~顿/жайғастыру⑥

【ет.】 орнату, салу: ~门窗 есік терезе салу | ~电灯 лампа орнату | 咱们村上~有线电视了/Біздің ауылға каблді телевизор қойды.⑦【ет.】 қосу, тағу, беру: ~罪名/айып тағу | ~个名称/ат қою.⑧【ет.】 бұғу, жасыру, сақтау (ниет, ой): 你~/的什么心? сонда көңіліңде не бүккенің бар?⑨ қайда, неде, қай жерде: : 原因~/在? /себеп неде?⑩ (Ān)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【安】 ān〈书〉【ес.】 Сұраулы есімдік① “哪里” сөзімен мағналас. Орын, мекен сұрағанда қолданылады: 而今~/在? осы күндері сен қайдасың?② риторикалық сұраулысөйлемге қолданылады “怎么、哪里” сөздерімен мағналас: 不入虎穴, ~得虎子? / Барыстың апанына кірмей, баласын қалай аласың? | ~能若无其事? / түк болмағандай қалай жүруге болады?

【安】 ān③【мөл.】 Ампер.

【安邦定国】 ānbāngdìngguó. Елде бейбіт те, берекелі жағдай орнату.

【安保】 ānbǎo【сын.】 тыныш, орнықты, қауіпсіз: 加强~/工作/Қауіпсіздік қызметін күшейту.

【安步当车】 ānbùdàngchē. Жаяулап тартып кету, жаяу жөнелу: 反正路也不远, 我们还是~/Жолда алыс емес, жаяу тартпаймызба.

【安甬】 ānbù【зат.】 Ампула [ағыл. ampoule]

【安插】 ānchā【ет.】 енгізу, кіргізу, қосу, қыстыру: ~亲信/ Жұмысқа өз адамын кіргізу.

【安厝】 āncuò【ет.】 Сүйекті уақытша сақтау, уақытша жерлеу.

【安抵】āndǐ【ет.】 аман-есен жету: 全家于日前~广州/Тұтас отбасымыз аман-есен Гуанчжоуга жетіп алдық.

【安定】āndìng①【сын.】 алаңсыз, қамсыз: 生活~/алаңсыз өмір | 情绪~/тыныш көңіл күй | 社会秩序~/қоғамдық тәртіп орнықты②【ет.】 орнықтыру: ~人心.Жұрт көңілін орнықтыру.

【安堵】āndù〈书〉【ет.】 беймарал тірлік кешу, тыныш өмір сүру: ~如常/Бұрынғыдай тыныш өмір сүріп жату.

【安度】āndù【ет.】 тыныш күн кешу, жайлы өткізу: ~晚年/қарттықты жайлы өткізу.

【安顿】āndùn①【ет.】 жайғау, ыңғайластыру, жайғастыру, орналастыру: ~老小 кенжесін жайғастыру | 妈妈~好家里的事情又赶上上班/Анам үй шаруасын жайғап болып қайтадан жұмысқа кетті.②【сын.】 тыныш: 睡不~ тыныш ұйықтай алмау | 只有把事情做完心里才~/Мына жұмысты бітірген соң көңілім бірақ тынышталар.

【安放】ānfàng【ет.】 қою, салу: ~铺盖 төсек салу | 你们把仪器~好/Аппаратты дұрыстап қойындар.

【安分】ānfèn【сын.】 қанағатшыл, тәубешіл: ~人/қанағатшыл адам | ~守己/барға шүкіршілік ету, ала жіп аттамау | 这孩子不大~/Бұл бала онша қанағатшыл емес екен.

【安分守己】ānfènshǒujǐ. Татқанына тәубе деу, барға шүкіршілік ету, бергенге риза болу.

【安抚】ānfū【ет.】 жұбату: ~伤员/жаралы адамның көңілін аулау | ~人心.Жүрек жұбату, көңілін аулау.

【安好】ānhǎo【сын.】 Аман, дін аман.: 全家~, 请勿挂念/Бәріміз дін аманмыз, алаңдама.

【安家】ān // jiā①【ет.】 отбасын орналастыру, үй-ішін ыңғайластыру: ~费/көші-қон қаражаты | ~落户 коныстану, мекендену.② отбасын құру, үйлену: 他都快四十岁了, 还没~/Ол 40 жасқа келіп қалды, әлі үйленген жоқ.

【安家立业】ānjiālìyè. Отбасылы болып, тіршілік ету.

【安家落户】ānjiālùhù. коныстану, мекендеу, жерсіну (өзге жерде барып): 为植树造林, 他在山区~/ағаш отырғызып, орман өсіру үшін, ол тауды мекендеп қалды. | 经过一年多的试养, 武昌鱼已经在这里~/ Учаң балығын бір жылдан астам асыраудың арқасында, қазір балықтар жерсіне бастады.

【安检】ānjiǎn【ет.】 қауіпсіздік

тексеру: 旅客登机前要经过~/Жолаушылар ұшаққа отырмастан бұрын қауіпсіздік тексеруден өтеді.

【安静】ānjìng①【сын.】 тыныш, жым-жырт, тыныштық: 病房里很~/Палата іші тып-тыныш② тыныш (ант. мазасыз): 孩子睡得很~/бала тыныш ұйықтап жатыр | 过了几年~生活/қаншама жыл беймарал өмір сүрдік.

【安居】ānjū【ет.】 тыныш өмір сүру: 置业~/Тыныш тірлік кешу.

【安居乐业】ānjūlèyè. алаңсыз өмір сүру.

【安康】ānkāng【сын.】 аман-сау: 祝全家~/отбасыңыз аман-сау болсын.

【安澜】ānlán〈书〉①【сын.】 тынық, тыныш (өзен ағысы).② Ұлы тыныштық: 天下~/Жер беті ұлы тыныштық құшағында.

【安乐】ānlè【сын.】 тыныш та көңілді: 生活~/Өмірі тыныш та көңілді.

【安乐死】ānlèsǐ【ет.】 ерікті өлу, өмірге саналы түрде қош айту, тіршіліктен қиналмай кету (Бұл арада дәрігердің кейбір ерекше наукастардың қиналмай өлуіне рұқсат беруі мензеледі).

【安乐窝】ānlèwō【зат.】 жылы ұя, жәйлі пәтер, жәйлі үй.

【安乐椅】ānlèyǐ【зат.】 кресло, жайлы орындық, тербелмелі орындық.

【安理会】Ānlǐhuì【зат.】 БҰҰ Қауіпсіздік комитеті.

【安谧】ānmì〈书〉【сын.】 жайлы; тыныш: ~的山村/ тыныш таулы аймақ | 月色是那么美丽而~/ай нұры кандай әдемі және жанға жайлы.

【安眠】ānmǐán【ет.】 Тыныш ұйқы: ~药 ұйқы дәрісі | 喧嚣的车马声, 让人终夜不得~/Шуылдаған ат-көлік үні жұртты ұйықтатпады.

【安眠药】ānmǐányào【зат.】 ұйқы дәрісі.

【安民告示】ānmíngàoshì. Жұртқа ескерту, алдын-ала хабарлау, халыққа ұқтыру.

【安宁】ānníng①【сын.】 аман, тыныш: 地方~/өңір тыныш | 边境~/Шекара аман②алаңсыз, қамсыз: 嘈杂的声音, 使人不得~/шулы дыбыста, адамның мазасын кетіреді.

【安排】ānpái【ет.】 орналастыру, ыңғайлау, реттеу: ~工作 жұмыс орналастыру | ~生活 тұрмысты реттеу | ~他当统计员/Оны санақшы етіп жұмысқа орналастыру.

【安培】ānpéi【мөл.】 ампер, (таңбасы А).

【安培表】ānpéibiǎo【зат.】 Амперметр.

【安培计】ānpéijì【зат.】 Ток қуатын өлшегіш, амперметр.

【安贫乐道】ānpínlèdào. Кедейлігіне кеймей, өз жолымен тірлік ету, барға қанағат.

【安琪儿】ānqī'ér【зат.】 Періште. [ағыл. angel]

【安寝】ānqǐn〈书〉【ет.】 тыныш ұйықтау: 高枕~/жастықтықты биік жастанып, тыныш ұйқыға шому.

【安全】ānquán【сын.】 тыныш, аман, қауіпсіз ешқандай қауіп жоқ: ~操作/қауіпсіз жүргізу | ~地带/қауіпсіз аймақ | 注意交通~/жол қауіпсіздігіне назар аударыңыз.

【安全玻璃】ānquánbōli. Қауіпсіз шыны, мықты әйнек.

【安全带】ānquándài【зат.】 қауіпсіздік белбеуі, (ұшақта, көліктерде отырғанда байлайтын белбеу).

【安全岛】ānquándǎo【зат.】 амандық аралы (адам жолды кесіп өткен кезде тұратын қауіпсіз орын).

【安全电压】ānquándiànyǎ. Қауіпсіз ток кернеуі (36 вольттан төмен, адам өміріне қауіп төндірмейтін ток кернеуі).

【安全理事会】ĀnquánLǐshìhuì. Қауіпсіздік кеңесі (安理会 мен мағналас, БҰҰ-ның маңызды органы).

【安全门】ānquánmén【зат.】 Қауіпсіз есігі.

【安全套】ānquántào【зат.】 күйекше, мүшекап. (орыс.презерватив)

【安全剃刀】ānquántǐdāo. Ұстара.

【安全系数】ānquánxìshù① сақтық коэффициенті.

【安全线】ānquánxiàn①【зат.】 қауіпсіздік сызығы: 赛场周围拉起了~/стадион айналасына қауіпсіздік сызығы сызылды.② қауіпсіздік белдеуі (көл, өзендердің линиядан жоғары жағы қауіптілік ескертпесі болып саналады)③ шек, денгей, қызыл сызық (экономикадағы қауіпсіздікті қамтамасыз ететін белгілі бір шектеулер): 近期油价突破了~/соңғы кездері жанармай бағасы қызыл сызықтан асып кетті. | 债务控制在~/以内/Қарыз өзінің шегінен асқан жоқ.

【安然】ānrán①【сын.】 аман-есен, дін аман: ~无事/сап-сау, дін аман | ~脱险/Қауіптен құтылу②көңілі бірлену, жүрегі тыныш: ~自若/кандай қиын кез болса да сабырлы болу. | 只有把这件事告诉他, 他心里才会~/Осы шаруаны айтсаң, оның көңілі сонда ғана тыншиды.

【安然无恙】ānránwúyàng. Аман-сау, дін аман.

【安如磐石】ānrúpánshí "安如泰山"-ның мағнасымен ұқсас.

【安如泰山】ānrútàishān. Желп етпей,

сабырлы, жер жылжысада жылжымау.

【安设】 ānshè 【ет.】 құру, орнау, қою: ~空调器/кондиционер орнату | 在山顶上~了一个气象观测站/Таудың төбесіне метеорологиялық бакылау станциясын орнату.

【安身】 ān // shēn. Қоныс тебу, тұру, паналау: 无处~/тұрар жері жоқ | 我有了~之地, 母亲也就放心了. Мен тұрар жер тапқасын анам да алаңсыз болып қалды.

【安身立命】 ānshēnlì mìng. Күн көру, жан бағу: ~之所/өмір сүруге болатын жер.

【安神】 ān // shén 【ет.】 Тынышталу, басылу.

【安生】 ān • shēng ① 【сын.】 тыныш, жайлы: 过~日子/ беймарал өмір сүру ② тыным, маза: 睡个~觉/тыныш ұйқы | 这孩子一会儿也不~/Мына бала қатты тынымсыз екен.

【安适】 ānshì 【сын.】 жайлы: ~如常 әдеттегідей ыңғайлы | 心里~ іш жан дүниесі тыныш | 病员在疗养院里过着~的生活/Пациенттер санаторияда күндерін өте жайлы өткізуде.

【安睡】 ānshuì 【ет.】 тыныш демалу: 夜深了, 人们都已~/Түн ортасы болды, жұрт шырт ұйқыда.

【安泰】 āntài 【сын.】 тыныш, сабырлы, бейбітшіл: 闔家~/ жанұяға сабыр.

【安恬】 āntián 【сын.】 жайлы, жағдайлы; тыныш: ~入梦/Жақсы түс көру, тыныш ұйқы.

【安帖】 āntiē 【сын.】 тұрақты, тиянақты, тыныш: 事情都办妥了, 心里才算~/Жұмысым аяқталағаннан кейін көңілім тынышталар.

【安土重迁】 āntǔzhòngqiān. Құтты орнынан қозғалмау.

【安妥】 āntuǒ 【сын.】 аман-есен, аман-сау, сәгімен: 把东西~地运到目的地/ заттар белгіленген жерге аман-есен жеткізілді. | 一切事务都已料理~/Барлық шаруалар сәгімен реттелді.

【安危】 ānwēi 【зат.】 от пен су, өмір мен өлім, қауіп-қатер: 为了保护国家财产, 置个人~于度外/мемлекеттің қазынасын қорғау үшін, басын қауіп-қатерге тікті.

【安慰】 ānwèi ① 【сын.】 жұбаныш, медет: 有女儿在身边, 她能得到一点~/Қызы қасында болса, ол соны медет тұтады. ② 【ет.】 көңіл аулау, жұбату: ~病人 пациентті жұбату | 你要多~~他, 叫他别太难过/сен оған көбірек жұбату айтып қой, егіле бермесін.

【安慰赛】 ānwèisài 【зат.】 дем беру жарысы, жұбату жарысы.

【安稳】 ānwěn ① 【сын.】 орнықты,

жайлы: 仪器要放~/сайманды орнықты етіп қою | 这个船大, 即使刮点风, 也很~/Бұл кеме үлкен болғандықтан, қатты борандарда да орнықты жүзеді. ② тыныш: 睡不~/тыныш ұйықтай алмау | 过~日子/Тыныш өмір сүру ③ салмақты, сабырлы: 他年纪不大, 但显得很~/Оның жасы үлкен емес, бірақ сабырлы көрінеді.

【安息】 ānxī ① 【ет.】 демалу: 一路劳顿, 请早点儿~/Жол бой шаршадыңыз, ертерек жатып демелыңыз ② топырағы торқа болу, жағқан жері жайлы болу: ~吧, 亲爱的战友/Топырағың торқа болсын, майдандас досым.

【安息日】 ānxīrì 【зат.】 демалыс күні (Бұл арада діни ұғымдағы демалыс күні мензеліп отыр. Иудаизмде сенбі, христиандарда жексенбі, исламда жұма күні демалыс күні болып есептеледі).

【安闲】 ānxián 【сын.】 тыныш, демалыс: 神态~/жүйкесі тыныш | ~自在/емін еркін демалу | 他忙里忙外, 一日不得~/Ол күні бойы дем алмай ары-бері шапқылап жүр.

【安详】 ānxiáng 【сын.】 байыпты, байсалды: 面容~/ жүз-шырайы байыпты | 举止~/ іс-әрекеті байыпты | 老人~地坐在靠椅上/Қарт кісі байыпты қалыппен орындықта отыр.

【安享】 ānxiǎng 【ет.】 қызығын көру, рахатын көру: ~清福 рақат алу | ~晚年/ қартайғанда зейнетін көрді.

【安歇】 ānxiē ① 【ет.】 ұйықтау, жату: 天已不早, 大家该回房~了/уақыт біраз жерге барып қалды, көпшілік бөлмемізге барып демалыңыздар ② демалу: 走得太多, 先找个地方~一下/Жолдан әбден шаршадым, бір орын тауып демалайын.

【安心】 ānxīn-1 【ет.】 ниет, ой: ~不善/ойы арам | 谁知他安的什么心? /кім білсін не ойы бар екенін.

【安心】 ānxīn-2 【сын.】 алаңсыз, қамсыз: ~工作/ алаңсыз жұмыс істеу | 家里事多, 在外也难~/Үйдің шаруасы біте ме, сыртта болсаңда алаңдайсың.

【安逸】 ānyì 【сын.】 рахат, жан рахаты: 老人晚年在乡下过着~的生活. Қария соңғы жылдары ауылда рахат тірлік кешіп жатыр.

【安营】 ānyīng 【ет.】 Шатырда тұру (әскерлер).

【安葬】 ānzàng 【ет.】 жерлеу, көму, жер қойнына тапсыру, соңғы сапарға шығарып салу: ~烈士遗骨/жауынгерді жерлеу.

【安枕】 ānzhěn <书> 【ет.】 алаңсыз, уайымсыз: ~而卧/ алаңсыз жату/天下

多事, 国人岂能~? Аспан астының әлегі біте ме, азамат қалай алаңсыз жатсын?

【安之若素】 ānzhīruòsù. Үйлесу, көндігу, бойы үйір болу.

【安置】 ānzhì 【ет.】 қондыру, орналастыру: ~人员/қызметкерлерді орналастыру | ~行李/жүкті орналастыру | 这批新来的同志都得到了适当的~/ Жаңа келген қызметкерлер лайықты орналастырылды.

【安装】 ānzhuāng 【ет.】 құрастыру, қондыру, орнату: ~自来水管/ су құбырын орнату | ~电话/телефон орнату | ~机器/Аппарат құрастыру (қою).

桉 ān 【зат.】 Эвкалипт ағашы.

【桉叶胶】 ān yè jiāo. лерп, эвкалипт шәйірі.

氨 ān 【зат.】 Аммони. [ағыл. ammonia]

【氨基】 ānjī 【зат.】 амина тобы, амина радикалы (—NH₂).

【氨基酸】 ānjīsuān 【зат.】 амина қышқылы.

【氨气】 ānqì 【зат.】 Аммиак.

【氨水】 ānshuǐ 【зат.】 Аммиак суы, аммиак ерітіндісі.

庵 (菴) ān ① <书> шөп күрке. ② Буддалық храм. ③ (Ān) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【庵堂】 āntáng 【зат.】 Әйелдер ханасы, хапнымдар сарайы.

【庵子】 ān-zǐ <方> 【зат.】 ① кішкентай шөп күрке: 稻草~/ сабан қос. ② Әйелдер ханасы

谄 (諂) ān <书> ① білу, меңгеру, игеру: ~熟 мықты меңгерген, жақсы білген | 不~水性 /Түсінігі төмен (жағдайдан хабары жоқ) адам. ② білімді, қабілетті. ③ дауысы зор, үнді. ④ мөлшерлеу, ойлау, шамалау.

【谄达】 āndá <书> 【ет.】 жақсы білу, толық меңгеру: ~世情/ әлем сырын жақсы білген.

【谄练】 ānliàn <书> ① 【ет.】 шебер, таныс, білгір: ~旧事/ көнені көп білетін ② 【сын.】 тәжірибелі, білгір: 骑术~/ ат өнерінің білгірі.

【谄熟】 ānshú 【ет.】 шебер, жүйрік, жақсы меңгерген, маман: ~地理/жағрафияға жүйрік | 培养~经济管理的人才 /Экономикалық басқаруды жақсы меңгерген мамандарды тәрбиелеу.

媼 ān [媼媵] (ān'ē) <书> 【сын.】 екілену, әрі-сәрі болу, екідай күйде болу 鹇 (鸕) ān [鸕鹇] (ān-chún) 【зат.】 бөдене.

黯 ān <书> Бықтыру, бөктіру.

【黯黯】 ān mò. Үндемеу, тіл қатпау.

□ ān [□□] (ānkāng) фенер балығы, қарт балық[ағыл. Lophiiformes].

鞍 ān 【зат.】 ер, ер-тұрман: 马~ /аттың ер-тұрманы | ~ 韁/ер тоқым | 马不歇~ /Ер-тоқыммен ат демалмас (Демалуға мұрша жоқ).

【鞍轡】 ānchàn 【зат.】 Ер-тоқым.

【鞍鞴】 ānjiān <书> 【зат.】 Ер тоқым.

【鞍马】 ānmǎ 【зат.】 ① ағаш ат ② ат үсті ойыны ③ ағүсті тірлік, көшпелі тірлік: ~生活/Көшпелі өмір.

【鞍马劳顿】 ānmǎláodùn. Жол жүруден немесе шайқастан шаршау.

【鞍前马后】 ānqiánmǎhòu. Сырын білмеген аттың сыртынан жүрме. Біреудің қасында жүргенде абайлап жүру.

【鞍子】 ān·zi 【зат.】 Ер, ершік, ыңыршақ.

鞅 ān <书> “鞍”мен мағнасы ұқсас.

盒-1 ān. 【зат.】 астау, тегене (ежелгі қытайлар қолданған ағаш ыдыс).

盒-2 ān. “庵”мен мағналас.

ǎn

俺 ǎn. (мағнасы “俺 2” иероглифімен бірдей).

俺 ǎn <方> 【с.】 ① Біз: 你先去, ~几个随后就到 /Сен бара бер, біз артынан барамыз ② мен: 你们都走吧, ~一个人留下就行了 / Сендер кете беріңдер, мен бір өзім қалсам да болады.

俺 (按) ǎn ① 【ет.】 қазу, жырту(жер): ~豆子. Бұршақ қазу ② (~儿) 【зат.】 қазған шұңқыр. ③ (~儿) 【мөл.】: ~儿花生 /Бір уыс жер жаңғағы.

俺-1 ǎn 【ет.】 ауызға салу: ~了一口炒米 /піскен күрішті аузына салып жіберу | ~了两口雪 /Екі жұтым қарды ауызға салып жіберу.

俺-2 ǎn 【од.】 ау, өй, жә. Таң қалысты сұраулы ойды білдіреді: ~, 东西都收拾好了吗? /заттардың бәрін жинастырып болдың ба? | 怎么这两天没看到你呀, ~? екі үш күннен бері сені көрмедім ғой?

俺-3 ǎn. Будда дініндегі дуалау сөзі.

铵(鉍) ǎn 【зат.】 Аммонием., [ағыл. ammonium]

【铵根】 ǎngēn 【зат.】 Аммонием.

搨 ǎn 【ет.】 себу, жағу: 伤口上~上点儿消炎粉 /Жараға қабынуды басатын дәрі жағып жағып қой.

àn

犴 ǎn. [犴犴] деген сөзге қараңыз.

岸 1 àn ① 【зат.】 жаға, жағалау (көл,

өзен, теңіз жағалауынбағы жер): 江~ өзен жағалауы | 上~ жағалауға шығу | 两~ 绿柳成荫 /Өзеннің екі жағалауы жап-жасыл ② (Àn) фамилияға қолданылады.

岸 2 àn <书> ① ірі, алып, асқақ: 伟~ /Алып тұлғалы ② тақаппар, менмен: 傲~ /менменсу.

【岸标】 ànbīāo 【зат.】 жағалау белгісі.

【岸炮】 ànrào 【зат.】 Жағалаудағы зеңбірек.

【岸然】 ànrán <书> 【сын.】 қатал, қатаң, сұсты: 道貌~ /Түрі қатал.

按-1 àn ① 【ет.】 басу (қолымен немесе саусағымен): ~电铃 электр қоңырауды басу | ~图钉 баспаһегені басу. ② 【ет.】 басып тұру, ұстап тұру: ~兵不动 /әскерді ұстап тұру | ~下此事不说. Бір істі айтпау, баса тұру ③ 【ет.】 ұстау, тежеу: ~不住心头怒火. Ашудан өзімді ұстай алмай қалдым. ④ 【сөз алд.】 бойынша: ~时 уақытында | ~质论价 сапасы бойынша саудаласу | ~制度办事 тәртіп бойынша жұсым істеу | ~规定处理 /белгілеме бойынша шешім ету.

按-2 (案) àn ① <书> тексеру, қарау, салыстыру: 有原文可~ /түпнұсқамен салыстырып көруге болады ② ескертпе, ескерту: 作者~ /автор ескертпесі. 译者~ /аудармашы ескертпесі

【按兵不动】 ànbīngbùdòng. Әуелгі мағнасы: әскерді ұстап тұру. Ауыспалы мағнасы орайлы сәтті күту, тапжылмау, қыбыр етпеу.

【按部就班】 ànbùjiùbān. тәртіп бойынша істеу, белгіліме бойынша жүру: 应该~, 循序渐进 / Белгілеме бойынша істеп, ырақты түрде алға басу керек.

【按键】 ànjiàn 【зат.】 түймешені (кнопка) басу; ② перне, түймеше.

【按揭】 ànjiē 【ет.】 несие, кредит.

【按金】 ànjīn <方> ① 【зат.】 ақша кою, депозит. ② өсіммен ақша беру.

【按扣儿】 ànkòuér 【зат.】 баспалы түйме (киімдегі).

【按脉】 àn // mài 【үс.】 жөн бойынша, қисын бойынша: ~我们应该先去看您的 /жөн бойынша алдымен біз біз баруымыз керек еді сізге. | 你这样做, 不管按什么理都说不过去. Сенің бұлай істегенің қай қисынға салсаң да дұрыс емес.

【按例】 ànlì 【үс.】 тәртіп бойынша: 生活困难, ~可以申请补助 / Тұрмыстық қиыншылығы барлар, тәртіп бойынша көмек сұрауына болады.

【按脉】 àn // mài 【ет.】 тамыр ұстау.

【按摩】 ànmó 【ет.】 Ұқалау, сипалау, массаж.

【按捺】 (按纳) ànnà 【ет.】 басу, ұстау, тежеу: ~不住激动的心情 / шалқыған көңіл-күйді тежей алмау.

【按钮】 ànniǔ (~儿) 【зат.】 түймеше, кнопка.

【按期】 ànqī 【үс.】 уактылы, мезгілінде, уағында: ~交工 / жұмысты өз уағында тапсыру | ~归还 / Уағында қайтару.

【按时】 ànshí 【үс.】 уактылы, дер кезінде: ~完成 / уағында бітіру | ~吃药 / дәріні дер кезінде қабылдау.

【按说】 ànshuō 【үс.】 жөн бойынша, негізінде, шынын айтқанда: 这么大的孩子, ~该懂事了 / үп-үлкен баласың, негізінде жөн білетін жасқа келдің келдің. | 五一节都过了, ~不该这么冷了 / «1 мамыр» мерекесі де өтіп кетті, жөн бойында бұлай суық болмауға тиіс еді.

【按图索骥】 àntúsuǒjì. өзгенікін өлі түрде көшіру, өзгеге көзсіз еліктеу.

【按下葫芦浮起瓢】 ànxiàhú·lúfúqǐpiào. Басын бастап, аяғын тастау, шалағай, табансыз.

【按压】 ànyā ① 【ет.】 басу: ~穴位 / жүйке нүктесін басу | 把那人~在地上 / Ана адамды жерге басып алыпты ② тежеу, ұстау (өзін-өзі): ~不住的激情 / тежеу бермес көңіл-күй.

【按语】 (案语) ànyǔ 【зат.】 Ескерту, ескертпе сөз (автордың, редактордың, құрастырушының, редакцияның, аудармашының... ескертпесі).

【按照】 ànzhào 【сөз алд.】 бойынша, негізінде: ~法规范办理 заң бойынша бітіру | ~预定的计划执行 / Белгіленген жоспар бойынша атқару.

胺 àn 【зат.】 амин [ағыл. amine]

案-1 àn ① үстел: 条~ / ұзынша үстел | 书~ жазу үстелі | 拍~而起 / үстелді ұрғылай бастады ② ас тау.

案-2 àn ① іс, оқиға: 犯~ қылмыстық іс | 破~ іс қозғау | 五卅惨~. Шаңхайда болған қанды оқиға ② іс кітапшасы, іс құжаттары;

жазба, естелік, дерек: 备~ естелікке алдыру | 有~ 可查 жазба бойынша анықтау | 声明在~ / істе мәлімделген ③ жоспар, жоба, амал, тәсіл: 方~ жоба | 议~ ақыл, кеңес, ұсыныс | 提~ . Ұсыныс айту ④ “按 2” мен мағналас.

【案板】 ànbǎn 【зат.】 ас тақтай.

【案秤】 ànchèng 【зат.】 безбен, таразы (үстел таразысы).

【案底】 àndǐ 【зат.】 қылмыс тарихы, іс мұрағаты.

【案牍】 àndú 〈书〉【зат.】 Іс қағаз.
 【案发】 ànfā 【ет.】 іс туылыу: ~现场/істің болған жері.
 【案犯】 ànfàn 【зат.】 күдікті, қылмыскер.
 【案件】 ànjiàn 【зат.】 іс, дело, қылмыс: 刑事~қылмыстық іс | 重大贪污~.Ірі жемқорлық қылмыс.
 【案卷】 ànjuàn 【зат.】 іс кітапшасы, іс құжаттары, құжаттамалар.
 【案例】 ànlì 【зат.】 оқиға: 经济~экономикалық оқиға | 典型~типтік оқиға|~分析/Оқиғаны сараптау.
 【案情】 ànqíng 【зат.】 іс барысы, іс жағдайы: ~复杂 істің жағдайы күрделі | 分析~|істің барысын сараптау.
 【案头】 àntóu①【зат.】 үстел басы, үстел үсті: ~放着一些参考书 үстел үстінде біраз кітаптар жатыр. ② сценаримен жұмыс.
 【案头工作】 àntóuóngzuo. сценаримен жұмыс (режиссер, әртістердің сценарий бойынша дайындық жұмысы).
 【案由】 ànyóu 【зат.】 Іс мазмұны.
 【案语】 ànyǔ. 10 беттегі 【按语】 -ге қараңыз.
 【案值】 ànzhí 【зат.】 іс құны, іс келтірген шығын: ~达八万余元.Іс зардабы 80 мың юаннан асады.
 【案子】 -1 àn·zi 【зат.】 үстел, ас тақтай: 肉~ет турайтын үстел | 裁缝~|Киім тігу тақтай.
 【案子】 -2 àn·zi 【зат.】 іс, дело: 审~/ істі қарау | 办了一件~.Бір (қылмыстық) істі бітірдім.
 暗 àn. Осы сөздіктегі “暗”сөзімен ұқсас.
 暗 (① ③ 闇) àn ① 【сын.】 алакөлеңке, қараңғы, күңгірт: 光线太~/жарық әлсіз | 太阳已经落山, 天色渐渐~下来了/Күн батып атырап алакеуім тартып барады ② жасырын, құпия: ~号 құпия белгі | 明人不做~事 дұрыс адам бұрыс іс қылмайды | ~自欢喜 /іштей қуану ③ түсініксіз, белгісіз, күмәнді: ~昧 күмәнді | 兼听则明, 偏信则~/байыбына барған біледі, сөзге ерген түсінбейді.
 【暗暗】 àn'an 【үс.】 іштей, көңілінде: ~吃了一惊 іштей тіксініп қалды. | 他~下定决心.Ол іштей шешім қабылдады.
 【暗堡】 ànbǎo 【зат.】 Жасырын бекініс.
 【暗藏】 àncáng 【ет.】 жасырыну: 身上~凶器 денесінде қару жасырған | 消除~的隐患.жасырын ауруды жою.
 【暗娼】 ànchāng 【зат.】 Жасырын жезөкше.

【暗场】 ànchǎng 【зат.】 жасырын сахна (спектакльде, кинода оқиғаға қатысты деректі сахнаға шықпай басқаша тәсілмен бейнелеу).
 【暗潮】 àncháo 【зат.】 көмескі жағдай.
 【暗处】 àn·chù 【зат.】 ① бұлыңғыр жер, қараңғы орын: 纸上写了些什么, 在~看不清楚/Қағазда не жазылғаны бұлыңғыр жерде анық көрінбейді ② құпия орын, жасырын жер: 坏人躲在~兴风作浪/бұзақылар жамандығын жасырын жерлерде жасайды.
 【暗淡】 àndàn ① 【сын.】 ала көлеңке: ~无光 күңгірт|屋子里灯光~.Бөлме ішіндегі шырақ алакөлеңке болып тұр ② түс ашық емес: 色调过于~.Түсі тым күңгірт ③ бұлыңғыр, анық емес, үміт жоқ: 前景~/Болашағы бұлыңғыр.
 【暗道】 àndào 【зат.】 құпия соқпақ, жасырын жол.
 【暗地里】 àndì·lì 【зат.】 тығылу, жасырын, іштей, астыртын: ~勾结 астыртын келісу | ~直掉眼泪/Жасырын көз жасын көл ету.
 【暗度陈仓】 àndùchéncāng. бір шаруаны жасырын түрде тындыру. Сондай-ақ осы сөздіктегі 【明修栈道, 暗度陈仓】 деген тіркеске қараңыз.
 【暗房】 ànfáng 【зат.】 Жасырын бөлме.
 【暗访】 ànfǎng 【зат.】 жасырын сұхбат: 明察~/жасырын сұхбатты анықтау|~案件的知情人/Күзгермен жасырын сұхбат жүгізу.
 【暗沟】 àngōu 【зат.】 бітеу арық, жабық құбыр.
 【暗害】 ànhài 【ет.】 жасырын қастандық, құпия зинкестік: 险遭~/құпия қастандыққа тап болу.
 【暗含】 ànhán 【ет.】 емеурін тантыу, орағытып айту, қиялап жеткізу: ~不满情绪 риза еместігін қиялап жеткізді | 这几句话, ~着对他的讥讽/Мына сөздерінен оны орағытып мыскылдап тұрғаны көрініп тұр.
 【暗号】 ànhào(~儿) 【зат.】 ишара, жасырын белгі: 联络~.Жасырын белгілер арқылы байланыс жасау.
 【暗合】 ànhé 【ет.】 дөп басу, үстінен түсу, ойынан шығу: 妈妈的话正与他的心意~.Анасының сөзі оның ойынан шықты.
 【暗盒】 ànhé(~儿) 【зат.】 көлеңкелі сандық, жабық қорапша.
 【暗花儿】 ànhuār 【зат.】 көлеңкелі айшық, көмескі өрнек.
 【暗火】 ànhuǒ 【зат.】 қоз, тап (оттың табы).
 【暗疾】 ànjí 【зат.】 ұят науқас, ыңғайсыз дерт.

【暗间儿】 ànjiānr 【зат.】 түпкі үй, төрті бөлме.
 【暗箭】 ànjiàn ① 【зат.】 Жасырын жебе ② қастандық: 明枪易躲, ~难防/ашық дұшпаннан жасырын қастандық жаман.
 【暗礁】 ànjiāo① 【зат.】 кедергі, кесір (су асты тауларының кемеге жасайтын кедергісі) ② жасырын бөгет, астыртын кедергі.
 【暗井】 ànjǐng 【зат.】 ұры құдық, жасырын тунел.
 【暗记儿】 ànjìr 【зат.】 құпия белгі.
 【暗里】 àn·lǐ 【зат.】 жасырын; сырттай: ~活动/жасырын түрдегі іс шара.
 【暗恋】 ànliàn 【ет.】 сырттай ғашық болу, жасырын сүйу, іштей ынтызар болу: 他对公司的一位女会计~已久/Оның компаниядағы бухгалтер қызға іштей ғашық болғанына ұзақ болыпты.
 【暗流】 ànliú① 【зат.】 жер асты су ағысы ② бөгде пікір, бөтен ой, .
 【暗楼子】 ànlóu·zi 【зат.】 үй шатыры, мансарт.
 【暗码】 ànmǎ(~儿) 【зат.】 жасырын нөмір, құпия нөмір.
 【暗昧】 ànmèi 【сын.】 ① бұлдыр, түсініксіз: ~之事.Түсініксіз шаруа ② надан, топас.
 【暗盘】 ànpán(~儿) 【зат.】 жасырын баға, құпия есеп.
 【暗器】 ànqì 【зат.】 құпия қару, жан қару.
 【暗弱】 ànrüo 【сын.】 әлсіз жарық, алакөлеңке: 灯光~шырақ нұры әлсіз | 星光渐渐~了/Жұлдыздардың жарығы жәйлап әлсіреп барады 〈书〉 ақымақ, әлсіз: 为人~/әлжуаз.
 【暗杀】 ànshā 【ет.】 жасырын өлтіру: 惨遭~қастандықпен жасырын өлтірілу | ~事件.жасырын кісі өлтіру ісі.
 【暗沙】 ànshā 【зат.】 ұсақ аралдар, аралша
 【暗伤】 ànshāng 【зат.】 ішкі жара, жасырын жара.
 【暗哨】 ànshào 【зат.】 құпия ысқырық, жасырын ысқырық.
 【暗射】 ànshè 【ет.】 Аңғарту, меңзеу.
 【暗射地图】 ànshè-dìtú. ақ карта, бос карта(белгілері ғана бар, жазуы жоқ карта)
 【暗示】 ànshì 【ет.】 ымдау, меңзеу: 他用眼睛~我, 让我走开/Ол көзімен кете бер деп маған ымдады.
 【暗事】 ànshì 【зат.】 арамдық, жамандық: 明人不做~/Жақсы адам жамандықпен айналыспайды.
 【暗室】 ànshì 【зат.】 Жарықсыз бөлме, көлеңке бөлме ② 〈书〉 иен жер,

оңаша жер: 不欺~/Елсіз жерде де ерсілікке бармайды.

【暗送秋波】 ànsòngqiūbō. Қылмындау, көз қысу.

【暗算】 ànsuàn 【ет.】 ішкі есеп, жаман ой.

【暗锁】 ànsuǒ 【зат.】 жасырын құлып, көрінбейтін құлып (көрініп, салбырап тұратын дәстүрлі құлып емес).

【暗滩】 àntān 【зат.】 Су астындығы аралша.

【暗探】 àntàn ① 【зат.】 тыңшы ② 【ет.】 тыңғындау, жасырын шарлау: ~ 军机 /әскери құпияны тыңғындау.

【暗无天日】 ànwútiānrì. Қаратүнек, қараңғы (қоғам).

【暗物质】 ànwùzhì 【зат.】 Қара материал.

【暗喜】 ànxǐ 【ет.】 іштей қуану: 心中~/іштей қуану.

【暗匣】 ànxǐá 【зат.】 Бітеу қорапша.

【暗下】 ànxǐà 【зат.】 құпия: 表面不露声色, ~却加紧活动 /Сырттай білдірмегенмен, жасырын түрде белсенді әрекет етіп жүр.

【暗线】 ànxǐàn ① 【зат.】 қосалқы сюжет (әдебиет). ② жансыз, тыңшы, сатқын.

【暗箱】 ànxǐāng 【зат.】 бітеу қорап (фотоаппарат объективінің ішкі бөлігі)

【暗箱操作】 ànxǐāngcāozuò. қызметін асыра пайдалану, суды лайлап балық аулау: 避免收费中的~/Төлем қабылдау кезінде заңсыздыққа жол берілмесін.

【暗笑】 ànxǐào ① 【ет.】 іштей қуану: 看到对方着急的样子, 不禁心里~/ карсы жақтың әбіржіген түрін көріп іштей мәз болып тұр ② мазактау, күлу: 在场的人都~他无知妄说/ Оның өтірікті соғып тұрғанын маңайындағылап мазактап күліп тұр.

【暗影】 ànyǐng 【зат.】 Көлеңке.

【暗语】 ànyǔ 【зат.】 ежіксіз, жұмбақ тіл: 说~жұмбақтап сөйле | 用~接头 /Жұмбақтаған сөзін жалғастыру.

【暗喻】 ànyù 【зат.】 Ишара, ым, емеурін.

【暗中】 ànzhōng ① 【зат.】 қараңғы: 躲在~张望/ қараңғыда жан-жағына алақтау | ~摸索/ қараңғыда сипалау ② астыртың, сыртынан, былайғы жақтан: ~打听 / сыртынан сұрастыру | 在~做了手脚/ Астыртың жамандық істегі.

【暗转】 ànzhǔǎn 【ет.】 қараңғылап ауысу, аралықтағы үзіліс (театр).

【暗自】 ànzì 【үс.】 іштей, ішкі, жасырын: ~盘算/ ішкі есеп | ~高兴 / Іштей қуану.

黯 àn. қараңғы, күңгірт: ~淡/қараңғы, күңгірт.

【黯淡】 àndàn 【сын.】 бұлыңғыр, күңгірт, буалдыр: 色彩~/ түсі күңгірт.

【黯黑】 ànhēi ① 【сын.】 қап-қара: 脸色~/ бет-жүзі қап-қара ② тас қараңғы: ~的夜晚 / тас қараңғы түн. | 天色已经~/ түн болып барады.

【黯然】 ànrán ① 【сын.】 өлеусіреген, әлсіз жарық, күңгірт, ала көлеңке: ~无光/күңгірт | 工地上千万盏电灯光芒四射, 【жал.】天上的星月也~失色/ Құрылыс басындағы мыңдаған шырақтардың жарығынан аспандағы ай-жұлдыздардың өзі өлеусіреп әрең көрініп тұр. ② қаяу, нарау, сынық, қамкөңіл, мұңлы, қамыққан: ~泪下 / мұңлы көз жасы | 神色~/ жүзінде қаяу бар.

āng

肮 (肮) āng [肮脏] (āng-zāng) ①

【сын.】 лас, кір, таза емес: ~的衣服 / лас киім | 屋里又凌乱又~. Бөлме лас әрі шашылып жатыр. ② арам, лас, оңбаған, жүзіқара: ~交易 / лас сауда | 灵魂~/ арам ниетті

āng

昂 āng ① <书> ① 【ес.】 Мен. (өздік есім) ② <书> “昂” сөзімен мағналас. ③ (昂) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

昂 āng ① 【ет.】 шалқаю, шалқайту: ~起头 басын шалқайтып | ~首挺胸 / Еңсесін тік ұстау | 激~/ асқақ, көтеріңкі. ② бағалы, қымбат: ~贵 өте қымбат ③ (昂) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【昂昂】 āng'āng 【сын.】 қайратты, жігерлі, рухты: ~然/көкірек керу, қасқаю | 气势~/ жігерлі | 雄赳赳, 气~/ Айбынды да жігерлі.

【昂藏】 āngcáng <书> 【сын.】 сәулетті, келбетті, айбынды: 气宇~/ Батыл мінезді.

【昂奋】 āngfèn 【сын.】 қуану: көтеріңкі көңіл күй.

【昂贵】 āngguì 【сын.】 бағалы, қымбат: 物价~/ зат бағасы қымбаттап кетті | ~的【ес.】 жа. жоғары төлем.

【昂然】 āngrán 【сын.】 көкірек керу, қасқаю: ~屹立/қасқайып тұру | 气概~/ Асқақтаған жігер.

【昂首】 āngshǒu 【ет.】 еңсені тік ұстау, қасқайып тұру: ~望天 шалқая көкке қарау | 战马~长鸣. Әскери ат басын көкке көтеріп ұзақ кісінеді.

【昂首阔步】 āngshǒukuòbù. Қасқая алға тарту, кеуде кере алға басу.

【昂扬】 āngyáng ① 【сын.】 көтеріңкі(көңіл): 斗志~/ Күрес жігері асқақ ② асқақ үнді, жоғары дауысты: 歌声激越~/ асқатқан ән әуені.

àng

柳 àng <书> мама ағаш, ат ағаш, ат қазық.

盎 àng. ① Көмзек (ежелгі заманда қолданылған бүйірі үлкен, мойны кішілеу ыдыс). ② толып тасқан, тасып төгілген, арындағын. ③ (盎) фамилияға қолданылады.

【盎格鲁撒克逊人】 Ànggélǔ-Sākèxùnrén. Анголосаксондар [ағыл. Anglo-Saxon]

【盎然】 āngrán 【сын.】 қайнаған, жайнаған, қызған, деген: 春意~/ көктемнің нағыз жайнаған шағы | 趣味~/ Қайнаған қызық.

【盎司】 āngsī 【мөл.】 онсие (ауырлық өлшемі, 1 онсие=28.3495гр.) [ағыл.: ounce]

āo

凹 āo 【сын.】 ойық, шұңқыр, ойықша, батыңқы: ~地 ойпаң жер, шұңқыржер | ~凸不平 / ойлы-шұңқырлы | 地板~下去一块 / Еден ойылып қапты.

【凹版】 āobǎn 【зат.】 Батырма баспа., батып түсу, батып басылу, батыңқы.

【凹面镜】 āomiànjìng 【зат.】 Ойыс линза.

【凹透镜】 āotòujìng 【зат.】 Ойыс әйнек.

【凹陷】 āoxiàn 【ет.】 қабысып қалу немесе ішке кіріп кету: 两颊~жағы ішке кіріп кету | 地【сын.】 ~ / шұңқыр жер, ойпаң.

熬 āo 【ет.】 Дәмдендіру, дәмдеп пісіру: ~白菜 қырыққабат | ~豆腐. Доуфу пісіру.

【熬心】 āoxīn <方> 【сын.】 іш пысу, зерігу: 烦闷. Зерігу.

熬(火鹿) āo <书> ① ашық отта қайнату. ② “熬” сөзімен ұқсас.

áo

敖 áo ① “遨” сөзімен мағналас. ② (敖) “傲”. ③ (敖) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【敖包】 áobāo 【зат.】 . оба, қорым, мүрде.

傲 áo. қыдыру, серуендеу, шулау.

熬 áo ① (敖) Аошань (тау аты, Гуандунда орналасқан). ② 熬阴 (Áoyīn)

(жер аты, Шандунда орналасқан).

遨 áo <书> қыдыру: ~游/саяхаттау

【遨游】áo yóu 【ет.】серуендеу: ~世界/ әлемді саяхаттау | ~太空/аспан әлеміне саяхаттау.

【嗷嗷】áo'áo 【ел.】шыр-шыр ету: ~叫 зар еңіреу | ~待哺/Зар илеп жәрдем тілеу.

【嗷嗷待哺】áo'áo dāi bǔ. Зар илеп жәрдем тілеу, зар жылап көмек сұрау.

廐(厩)áo <书> Склад.

傲 áo. Ао. Ежелгі замандағы музыка аспабы.

熬 áo 【зат.】шибөрі.

熬 áo ① 【ет.】қайнату: ~粥. Көже пісіру. ② 【ет.】ұзақ қайнату: ~盐 | ~药. ③ 【ет.】төзу, шыдау: ~夜 Түні бойы кірпік қакпау. | ~苦日子. Қиын күндерге шыдау. ④ (Ао) 【зат.】Фамилияға қолданылады.

【熬煎】áo jiān 【ет.】азап шегу, қиналу: 受尽~ тауқымет тарту | 疾病时时~着他/ Ауру тауқыментін тартып келеді.

【熬磨】áo mó <方> ① 【ет.】азапты өткен уақыт. ② 没完没了地纠缠 жабысу, жармасу: 这孩子很听话, 从不~人/ Бұл бала өте тіл алғыш, ешқашанда адамға жармаспайды.

【熬年头儿】áo nián tóu. жыл соңында көріну, піскен асқа тік қасық болу.

【熬头儿】áo tóu. Үміт, тілек, арман.

【熬夜】áo yè. Түні бойы кірпік қакпау.

鳌 áo. шаянның тісі, шаянның қысқашы.

翱(翱)áo 【ет.】қалықтау: ~翔. Қалықтап ұшу.

【翱翔】áo xiáng. самғау, қалықтау: 雄鹰在高空~. Бүркіт кең аспанда самғап жүр.

鳌 áo <书> памфлет.

【鳌山】áo shān. Аошань (жер аты).

【鳌头】áo tóu ① бірінші орын алу, алғашқы болу. ② “傲” сөзімен мағналас.

麀 áo <书> шиеленіскен, кескілескен.

麀 战 /шиеленіскен шайқас, жанталасқан ұрыс: 赤壁~兵/ Қызыл жартастағы қанды шайқас.

【麀战】áo zhàn. шиеленіскен шайқас; 苦战 сұрапыл шайқас: 与敌人~了三天三夜. Жаумен үш күн үш түндік шиеленіскен шайқас болды.

ǎo

拗(拗)ǎo <方> қисық, қиғаш; сындыру: 把竹竿~断了. Банбукті сындырды.

袄(袄)ǎo 【зат.】астарлы киім: 夹~

астарлы мешпет | 皮~камзол | 小棉~儿. Мақталы мешпет

媯 ǎo <书> Жасамыс әйел, сарыкідір әйел. үлкен әйел.

ào

坳(坎、坳)ào шатқал, сай: 山间平地 / Таудың ойыс бөлігі: 山~ / Тау шатқалы.

拗(拗)ào. сындыру, бүлдіру 不顺 тілазар, тәртіпсіз; 不顺从 бағынбау, сақтамау: ~口 айтуға қиын, тіл сындырар | 违~. Қасарысу, қарсыласу, қырсығу.

【拗口】ào kǒu 【сын.】бейәдеп сөз, айтуға қолайсыз, ыңғайсыз сөздер: 这两句话读着有点~, 改一改吧/ Мына екі сөздің оқылуы ыңғайсыз, өзгергесізба.

【拗口令】ào kǒu lìng 【зат.】Жаңыппаш.

鼻 ào <书> ① Нығыз, нық ② “傲” сөзімен ұқсас.

傲 ào ① 【сын.】масаттану: ~慢 кербез, өр кеуде | 倨~шадыр, асқақ | 这人有点儿~/ Мына адам өр кеуделеу. ② (Ао) 【зат.】фамилияға қолданылады. ға қолданылады.

【傲岸】ào'àn <书> 【сын.】Менмендік, тәкапарлық.

【傲骨】ào gǔ 【зат.】Қайсарлық, өжеттік.

【傲慢】ào màn 【сын.】кербез, өр кеуде: 态度~/ кербез мінез. | ~无礼/ Адам менсінбейтін, тәрапар адам.

【傲气】ào qì ① 【зат.】өркөкіректік: ~十足 тым өркөкірек | 一股~/ шамадан тыс тәкапарлық ②

【сын.】тәкапарлық: 他自以为了不起, ~得很 Ол өзін кереметпін деп ойлайды, өте тәкапар.

【傲然】ào rán 【сын.】бой көтеру, орнынан тұру: ~挺立.

【傲人】ào rén 【сын.】мақтанарлық, қуанарлық, сүйінерлік: 业绩~табысы қуантарлық | ~的资本/ Мақтанарлық қор.

【傲世】ào shì 【ет.】еш кімді көзге ілмеу, маңайға пысырмау: 清高~ / Мүлдем көзге ілмеу.

【傲视】ào shì 【ет.】менсінбей қарау: ~万物/ Бәріне менменсі қарау.

【傲物】ào wù <书> 【ет.】өр көкірек, адам менсінбеу: 恃才~/ Даңдайсу, менменсу.

奥 ào ① мағнасы терең, түсіну қиын: 深~ терең мағналы | ~妙 сырлы, құпия ② үйдің құбыла түсі: 堂~/ сарайдың құбыла бұрышы ③ (Ао)

【зат.】фамилияға қолданылады.

【奥博】ào bó <书> ① 【сын.】

мағналы, терең, мазмұнды: 文辞~/ қаламы ұшқыр. ② Білімді, қабілетті.

【奥林匹克运动会】Àolínpíkè Yùndòng huì. Олимпияда.

【奥秘】ào mì 【зат.】сыр, құпия, жұмбақ: 探索宇宙的~/ ғаламның тылсымын зерттеу.

【奥妙】ào miào 【сын.】сырлы, жұмбақ: ~无穷 жасырын сыр, терең құпия | 其中的道理非常~/ ондағы қисындар өте сырлы

【奥义】ào yì <书> 【зат.】сырлы мағна, терең мазмұн: 探求五经~ бес кітаптың сырлы мағынасын ашу.

【奥援】ào yuán <书> 【зат.】көке, тірек, сүйеніш.

【奥运村】ào yùn cūn 【зат.】Олимпияда қалашығы.

【奥运会】Àoyùnhuì 【зат.】Олимпияда

【奥旨】ào zhǐ 【зат.】Терең мағналы: 深得其中~/ Ішкі терең мағынасын ашу, ұғыну.

骜(骜)ào <书> ① Арғымақ. ② “傲” сөзімен ұқсас.

傲 ào <书> “傲” сөзімен ұқсас.

奥 ào <书> “奥” сөзімен мағналас.

奥 ào ① <书> тұруға жайлы жер, Қоныстануға қолайлы мекен ② <方> сай, жылға, аңғар: 深山野~/ тау шатқалындағы аңғар

澳-1 ào ① бұғаз, мүйіс, жағажай: 三都~/ 在福建/ Санду мүйісі Фуцзянда ②

(Ао) 【зат.】Макао: 港~同胞/ гонконгтік-макаолық бауырластар ③ (Ао)

【зат.】фамилияға қолданылады.

澳-2 ào ① 【зат.】Австралия құрлығы, Тынық мұхит аймағы: ~毛/ Австралияда өндірілген кой жүні. ② Австралия (мем.)

【澳门币】ào mén bì 【зат.】Макао ақшасы.

懊 ào 【ет.】құсалану, назалану, опыну: 悔恨 өкіну.

【懊恨】ào hèn 【ет.】өкініш, опық жеу.

【懊悔】ào huǐ 【ет.】өкіну, опыну, опық жеу: ~不已/ іштей күйзелу.

【懊恼】ào nǎo <书> 【ет.】өкініш, күйзеліс.

【懊恼】ào nǎo 【сын.】Ренжу, назалану.

【懊丧】ào sàng 【сын.】құлазу, жабырқау: 神情~/ көңіл-күйі жабырқаңқы.

熬 ào [熬子] (ào·zi) 【зат.】Таба, көмбеқазан, табатемір.

В

bā

八 bā ①【сан.】 сегіз ② фамилияға қолданылады ③ сегізінші (кейде 第 сөзін қоспай-ақ реттік сан ретінде қолданыла береді)

【八百】bābǎi ①【сан.】 сегіз жүз ② сегіз жүзінші.

【八拜之交】bābàizhījiāo. Тонның ішкі бауындай, әмпей-жәмпей.

【八宝菜】bābǎocài【зат.】 бабаоцай (сегіз түрлі бағалы тағамнан жасалатын тамақ).

【八宝饭】bābǎofàn【зат.】 бабаофань (сегіз түрлі дәм қосылып күріштен жасалған тағам).

【八宝鸭】bābǎoyā【зат.】 турама салынған үйрек еті.

【八宝粥】bābǎozhōu【зат.】 бабаочжоу (сегіз түрлі дәмнен жасалған ботқа).

【八边形】bābiānxíng сегіз бұрышты.

【八辈子】bābèi·zi атам заманнан, бағыдан, ежелден, көптен бері: 倒了~霉/жеті атамда болмаған қырсық шалды; 这都是~前的事儿了/бұл бағыда болған жағдай

【八成】bāchéng ①【сан.】【мөл.】 сексен пайыз: ~新/сексен пайызы жаңа; ②(~儿)【үс.】 көп бөлігі, жартысынан көбі ③ бәлкім, мүмкін, ықтимал, жуық, тарта, шақты, шамамен, шамасында: 看样子~儿他不来了/мүмкін ол келмейтін шығар.

【八重唱】bāchóngchàng (音) октет.

【八重奏】bāchóngzòu(音) октет.

【八度】bā dù (音) октава.

【八斗才】bādǒucái【зат.】 үлкен дарын иесі, тума талант.

【八方】bāfāng【зат.】 барлық бағыттар, жан-жақтан: 四面~/барлық жерде; 一方有难, ~支援 бір жерде қиыншылық болса, көмек жан-жақтан келеді.

【八分书】bāfēnshū【зат.】 қытай көркем жазуының бір түрі.

【八分仪】bāfēnyí【зат.】 октант.

【八竿子打不着】bāgān·zidǎbùzháo бір-біріне еш қатысы жоқ.

【八哥】bā·ge(~儿)【зат.】 тотықұс.

【八股】bāgǔ【зат.】 багу (сегіз бөлімнен тұратын емтихан шығармасы).

【八卦】bāguà【зат.】 сегіз триграмм (ежелгі Қытайда бал ашуға арналған символдық белгілер жиынтығы).

【八卦教】Bāguàjiào【зат.】 багуа діні (қытайдың ежелгі діни наным, Тяньли діні депте аталады).

【八国联军】Bā Guó Liánjūn сегіз мемлекеттің біріккен әскері (1900 жылы Англия, АҚШ, Германия,

Франция, Ресей, Жапония, Италия және Австрия әскерлері бірігіп Қытайға басып кірген).

【八行书】bāhángshū【зат.】 жолдау хат, үндеу хат.

【八角】bājiǎo〈方〉【зат.】 әніс майы.

【八角枫】bājiǎofēng【зат.】 қытайлық алангиум.

【八角茴香】bājiǎohuixiāng ① әніс майы. ② әніс тұқымы.

【八角形】bājiǎoxíng сегіз бұрышты, октаген.

【八节】bājié【зат.】 сегіз амал, сегіз тоғыс: 四时~/төрт маусым, сегіз тоғыс

【八九不离十】bājiǔbùlǐshí〈口〉 шамамен, мөлшермен, : 我虽然没有亲眼看见, 猜也能猜个~/Мен өз көзімнен көрмесем де, шамамен біліп тұрмын

【八开本】Bākāiběn【зат.】 1/8 парақтың форматы.

【八路】Bālù【зат.】 ҚХР Сегізінші әскері (азаттық соғысы жылдарындағы армияның бір түрі)

【八路军】Bā Lù Jūn. Сегізінші әскер.

【八面峰】bāmiànfēng. Тапқыр, сөзге шебер, тілі өткір, барлығына жауабы дайын.

【八面光】bāmiànguāng епті, икемді, айлалы, тәсілқой.

【八面玲珑】bāmiànlínglóng епті, икемді.

【八面体】bāmiàntǐ октаэдр

【八面威风】bāmiànwēifēng жауынгерлік кейіп, айбарлы кескін, айбарлы, маңғаз, сәулетті, ұлы

【八旗】bāqí【зат.】 сегіз қол, сегіз ту (Цинь династиясында сегізге бөлінген Маньчжур әскері).

【八千】bāqiān【сан.】 сегіз мың

【八十】bāshí【сан.】 сексен

【八万】bāwàn【сан.】 сексен мың

【八下里】bāxià·lǐ〈方〉 бірнеше тарап, барлық жағы: ~都要他一个人管 Ол барлық салаға тек өзі жауапты.

【八仙】bāxiān【зат.】 ① сегіз мәңгі өмір сүрушілер. ②〈方〉 осындай, сол сияқты.

【八仙过海】bāxiānguòhǎi. әркім өз дарынын, қабілетін көрсетеді

【八仙桌】bāxiānzhuō(~儿)【зат.】 дөңгелек үстел.

【八一建军节】bā·yī jiànjūnjié армия күні (Қытай халық-азаттық әскерінің құрылу күні, бірінші тамыз).

【八一南昌起义】bā·yī Nánchāng qǐyì. 1 тамыз Наньчан көтерілісі.

【八音盒】bāyīnhé【зат.】 музыкалық кобдиша, сандықша.

【八月节】bāyuèjié【зат.】 тамыз мерекесі.

【八折】bā zhe. жиырма пайыздық жеңілдік жасау

【八字】bāzǐ(~儿)【зат.】 бацзы (ондық және жиырмалық циклдің сегіз белгісінде көрсетілген адамның туылған күні, айы, жылы; бацзы ежелгі қытай қоғамында адамның тағдырын болжайтын жұлдыз жорамал ретінде қолданылған).

【八字步】bāzìbù(~儿)【зат.】 талтақ, қамыт аяқ.

【八字没一撇】bāzìméiyīpiē〈口〉 іс әлі аяқталған жоқ; істің басы бар, аяғы жоқ.

巴-1 bā ① аңсау, көксеу: ~不得 қатты аңсау; 朝(zhāo)~夜望 /күн-түні аңсау, күні-түні жолына қарау ② жабысу, жармасу: 爬山虎~在墙上/шырмауық қабырғаға жармасып тұр. ③ жабысып қалу, жапсырылып қалу: 粥~了锅了/ботқа қазанға жабысып қалды. ④ басқа заттың үстіне жабысатын зат: 锅~/күріштің жабысқан қабығы. ⑤〈方〉 жалғастыру, жалғасу, жанасу: 前不~村, 后不~店 /айналасында не ауыл, не қонақжай жоқ. ⑥〈方〉 ашу, тарату, айырылу, жарылу: ~着眼瞧/көзін бақырайтып ашты; 天气干燥, 桌子都~缝儿啦 ауа-райы құрғақ болғандықтан үстелдің үстіңгі тақтайы жарылып кетті.

巴-2 bā ① Чжоу династиясындағы князьдық. ② Сычуань провинциясының шығыс бөлігі. ③ фамилияға қолданылады.

巴-3 bā〈方〉 автобус: 大~үлкен автобус; 中~орташа автобус; 小~кіші автобус.

【巴巴】bābā. сын есімнен соң қолданылып, күшейтпелі шырай жасайды: 干~құп-құрғақ; 可怜~өте аянышты.

【巴巴多斯人】bābādōsīrén【зат.】 барбадостық.

【巴巴结结】bā·bājiējiē〈方〉 ① әрең, ептеп-септеп, зорға, зорға дегенде: 一般书报他~能看懂 ол жай кітап-газеттерді әрең оқиды ② зейін аудару, зейін салу, ынтамен істеу, азапты, ауыр, бейнетті: ~地做着事情 /жұмысты ынтамен орындау; 他~从老远跑来为了啥?/ол сонша шалғайдан не үшін келді

【巴巴儿地】bābāerde〈方〉 ①【үс.】 дәті шыдамау, сабырсыздық, шыдамсыздық: 他~等着了两个月/ол зорға дегенде екі ай күтті ② арнайы, әдейі: ~起了个大早起来 алыстан арнайы келу.

【巴比特合金】bā bǐtèhéjīn〈治〉 баббит

【巴比妥】bābǐtuǒ〈药〉 барбитал, барбитол

【巴不得】bā-bu-de 〈口〉【ет.】 қатты армандау, үміттену: 他~立刻见到你 ол сенімен лезде кездесемін деп үміттенді.

【巴旦杏】bādàn xìng 【зат.】 миндаль, өрік дәні.

【巴豆】bādòu 【зат.】 ① кратон. ② кратон тұқымы.

【巴哈马人】bāhāmǎrén 【зат.】 Багамдық.

【巴基斯坦人】bājīstānrén 【зат.】 Пәкістандық.

【巴结】bā-jie ①【ет.】 жағымпаздану, жағыну: ~上司 басшылыққа жағыну. ②〈方〉зейін аудару, зейін салу, ынтамен істеу: 他工作一直很~ ол үнемі жұмысты ынтамен орындайды.

【巴克夏猪】bākèxiàzhū 【зат.】 беркшир, беркшир доңыз.

【巴勒斯坦人】bālèsītānrén 【зат.】 Палестиндік.

【巴黎公社】Bālí Gōngshè Париж коммунасы.

【巴林人】bālínrén 【зат.】 Бахрейдік.

【巴拿马人】bānāmǎrén 【зат.】 Панамалық.

【巴林石】bālínshí 【зат.】 мәрмәр тасы.

【巴儿狗】bārgǒu 【зат.】 болонка иті.

【巴山蜀水】Bāshān shǔshuǐ. Цунциң-Сичуан аймағының тау-өзені.

【巴士】bāshì 〈方〉【зат.】 автобус.

【巴松】bāsōng 【зат.】 фагот

【巴头探脑儿】bātóutànnǎor 〈方〉 сездірмей, білдірмей көз тастау.

【巴西人】bā xīrén 〈方〉【зат.】 Бразилдық.

【巴望】bāwàng 〈方〉 ①【ет.】 қарайлау, тосу, күту: ~儿子早日平安归来 / ұлымның ертерек аман-есен оралуын күтемін. ②【зат.】 келешек, үміт: 今年收成有~ биыл жақсы өнім алатынымызға үмітіміз бар.

【巴乌】bāwū 【зат.】 Ба-у (бамбуктен жасалған музыкалық аспап).

【巴掌】bā-zhang 【зат.】 алақан: 拍~шопалақ ұру, қол соғу.

扒 bā ①【ет.】 ұстау, ұстап алу, жабысу: ~墙头儿 қабырғаның үстінен ұстау; 孩子~着车窗看风景 / бала терезеге жабысып көріністі тамашалады; 猴子~着树枝儿采果子吃 / маймыл бұтақты ұстап тұрып жеміс жеді. ② қазу, қазып шығару, қопарып жұмсарту, құлату, бұзу: ~土 / жерді қазу; ~堤 / бөгетті қазу; ~了旧房盖新房 / ескі үйді бұзып жаңа үй салу. ③ ажырату, ажыраттыру, көсілу, жылжыту: ~开草棵 шөпті көшіру, шөпті жылжыту. ④ сыдыру, сыдырып алу, алып қою, шешу, сыпырып алу: ~树皮 ағаштың қабығын

сыпырып алды; 他把鞋袜一~, 下到水里 ол аяқ киімі мен шұлығын шешіп, суға түсті.

【扒车】bā // chē 【ет.】 пойызға жармасу.

【扒带】bādài ①【ет.】 диск, музыкалық жазбаның жасанды көшірмесін жасау. ②【зат.】 диск, музыкалық жазбаның жасанды көшірмесі.

【扒拉】bā-la 〈口〉 ①【ет.】 итеру, арылу, айналдыру, реттеу: ~算盘子儿 есепшотты айналдыру, 他把围着看热闹的人~开, 自己挤了进去 топ адамды итеріп жіберіп, өзі кіріп кетті. ② жою, жоқ қылу, шеттеу, арылу, құтылу: 人太多了, 要~下去几个 / адам тым көп, бірнешеуінен арылу қажет; 他的厂长职务叫上头给~了 ол фабрика директоры лауазымынан шеттетілді.

【扒皮】bā // pí 【ет.】 терісін сыпырып алу.

【扒头儿】bā-tóu 【зат.】 қолмен теру, жұлып алу: 峭壁【жал.】个~都没有, 怎么往上爬呀? Жартаста ұстайтын жер де жоқ, мен қалай жоғары өрмелеп шығамын?

叭 bā мағынасы “吧”(bā) сөзімен бірдей.

【叭儿狗】bārgǒu мағынасы “巴儿狗” сөзімен бірдей.

扒 bā 〈书〉 тиссіз тырнауыш.

芭 bā хош иісті шөптің атауы.

【芭蕉】bājiāo 【зат.】 банан.

【芭蕉扇】bājiāoshàn 【зат.】 банан ағашының жапырағынан жасалған желпуіш.

【芭蕉芋】bājiāoyù. канна

【芭蕾舞】bālěiwǔ. балет.

吧-1 bā ① тарс, шарт, гурс: ~的一声, 把树枝折断了 ағаштың бұтағы тарс етіп сынды. ②〈方〉【ет.】 темекі тарту: 他~了一口烟, 才开始说话 Ол темекісін ішке бір тартып ғана әңгімесін бастады.

吧-2 bā бар, : 酒~ бар; 网~ интернет клуб, ~女 даяшы қыз.

【吧嗒】bādā 【ел.】 күрс, тарс, сарт, тырс: ~一声门关上了 есік тарс етіп жабылды; 眼泪~地往下掉. көз жасы тырсылдап жерге қарай тамды.

【吧嗒】bā-da ①【ет.】 ауызды шалпылдату, аузын жыбырлату: 他~了两次嘴, 一声也不言语 ол аузын жыбырлатқанмен бір ауыз сөз айтпады. ②〈方〉 темекі тарту, темекі шегу, шегу, шылым тарту: 他蹲在一边~着叶子烟 ол тізесін бүгіп отырып темекісін тартты.

【吧唧】bājī. 【ел.】 қорқылдату, қорқылдау, тарпыл, шолпыл, шыпыл, балшылдау, шылпылдау: 他光着脚在

雨地里~~地走 ол жалаң аяқ жаңбырда шалпылдатып жүрді.

【吧唧】bā-jī ①【ет.】 балшылдау, шылпылдау. ②〈方〉 темекіні (трубкамен) тарту: 老汉不住地~着烟斗 ағай найын тоқтатпастан тартты.

【吧女】bānǚ 【зат.】 даяшы қыз.

【吧台】bātái 【зат.】 бар сөресі, бар үлдірігі.

岷 bā жер атауы: ~山 (Шаньдун провинциясында), ~谋 (Гуанши провинциясында).

峇 bā 峇厘 (Bāli), Бали аралы.

疤 bā 【зат.】 ① тыртық, тыртықша, шор: 疮~ кішкене жара, сыздауық, 伤~/жара орны, тыртық. 腿上有一块~ аяғында тыртық бар. ② кетік; кетілген: 茶壶盖儿上有个~ шәйнек қақпағының кетігі бар екен.

【疤痕】bāhén 【зат.】 тыртық, тыртықша, шор: 他左眼角下有一个很深的~ Оның сол көзінің жанында тыртық бар, 碗上有个~ кеседе сынық бар.

【疤拉】bā-la теріскен.

【疤拉眼儿】bā-luǎnr теріскен көзі.

【疤痢】bā-la 【зат.】 тыртық, тыртықша, шор.

【疤痢眼儿】bā-luǎnr 〈口〉【зат.】 ① теріскен. ② көзіне теріскен шыққан адам.

捌 bā 【сан.】 “сегіз” (жазбаша түрі).

笆 bā. өріп жасаған себет, тоқыма, тоқып істеген боқша.

【笆斗】bādǒu 【зат.】 бамбуктан тоқып жасалған себет.

【笆篱】bāli 〈方〉【зат.】 ағаш шарбақ, қоршам, қоршау.

【笆篱子】bāli-zi 〈方〉【зат.】 абақты, түрме.

【笆篓】bālǒu 【зат.】 тоқылған себет.

粑 bā 〈方〉【зат.】 жұқа нан; таңдыр нан: 糍~ күріштен жасалған жұқа нан, 糖~ тәтті нан.

【粑粑】bābā 〈方〉 тоқаш: 玉米~ жүгері ұнынан жасалған тоқаш.

鲃(鮓) bā 【зат.】 балық.

bá

拔 bá ① жұлып алу, суыру: ~草 шөпті жұлу, ~了一颗牙 тісті жұлдыру ◇ ~了祸根 зұлымдықты түбімен жою. ② созып тұру: ~毒 залалсыздандыру, уын шығару, ~罐子 банк кою (мед.). ③ таңдау: 选~ іріктеу. ④【ет.】 жоғарылату, жоғары көтеру: ~嗓子 дауысын көтеріп сөйлеу. ⑤ шектен шығу: 海~ теңіз деңгейінен жоғары биіктік, 出类~萃 басқалардан оқ бойы

озық тұру.⑥【ет.】жаулап алу, басып алу:【жал.】~敌军三个据点 жаудың позициясы жаулап алынды.⑦〈方〉

【ет.】мұз қатыру:把西瓜放在冰水里~一 қарбызды суға салып мұз қатыру~.⑧(Bá) фамилияға қолданылады..

【拔步】bábù алды артына қарамай кашу

【拔除】báchú【ет.】алыстату, шеттету

【拔刀相助】bádāoxiāngzhù қарумен көмекке ұмтылу, басқа үшін жанын кино.

【拔地而起】bádìérqǐ жоғарылау; көтерілу, көтеріліп тұру, бой түзеу.

【拔份】báfen(~儿)〈方〉【ет.】бой өсіру:他学武术是为了增进健康,不是为了~Ол ушумен бойын өсіру үшін емес, денсаулығын жақсарту үшін айналысады.

【拔高】bá//gāo①【ет.】жоғарылату, көтеру:~嗓子唱 даусын көтеріп ән салу.② биіктету, жоғары дәрежеге көтеру, көтеру, ұлғайту.

【拔罐子】báguǎn·zi[医]қан алу, лонка қою (денеге банк қою арқылы емдеу).

【拔河】bá//hé【ет.】арқан тартысу.

【拔火罐儿】báhuǒguǎn〈方〉(мединалық)банкі қою.

【拔火罐儿】báhuǒguǎn сорып алатын түтік.

【拔火筒】báhuǒtǒng【зат】банкі, вакуумдық терапия.

【拔尖儿】bá//jiānr① дүр; көрнекті; үздік, таңдаулы:他们种的花生,产量高,质量好,在我们县里算是~的/біздің еккен жержаңғағымыздың түсімі мол, сапасы жақсы, бізді аудандағы ең үздік өнімі деуге болады.② ерекшелену:他好逞强,遇事爱~Ол өз кеудесін көтеріп, ерекшеленгенді ұнатады.

【拔脚】bá//jiǎo【ет.】кашуға дайындалу.

【拔节】bá//jié【ет.】қаулап өсу, көбею.

【拔锚】bá//máo【ет.】зәкірді көтеру, зәкірді босату.

【拔苗助长】bámíáoazhùzhǎn жөнсіз тырмысу, ретсіз тырысу.

【拔取】báqǔ【ет.】іріктеу, таңдау:~人才 кадрларды іріктеу.

【拔塞器】básāiqì штопор.

【拔丝】bá//sī сымды тарту, созу.

【拔俗】bású〈书〉【ет.】басқалардан ерекшелену, топты жарып шығу.

【拔腿】bá//tuǐ【ет.】① адымдай бастау, адымдап жүре бастау, жүріп кету:他答应了一声,~就跑了.Ол

уәде бере сала жүгіре жөнелді②босану, құтылу:他事情太多,拔不开腿 оның жұмысы өте көп, басай алмай жатыр.

【拔营】bá//yíng【ет.】лагерьді жалға алу:部队在这里住了一宿就~了 әскери бөлім осында бір күн түнегеннен соң лагерьді жалға алды.

【拔擢】bázhuó〈书〉【ет.】көтермелеу, қызметін өсіру.

跋 bá〈书〉денегі түктер.

蒺藜 bá[蒺藜] (báqīā)【зат】сассапариль, хина.

跋-1 bá барлық жерде жүру:~山涉水 барлық қиындықтарға төтеп беру.

跋-2 bá【зат.】ақырғы сөз; соңғы сөз:~语 соңғы сөз, 题~соңғы сұрақ, 本书的~写得很精彩 кітап бетіндегі соңғы сөз өте керемет жазылған.

【跋扈】báhù бассыздық, қасарысу, өз бетімен кету, өз еркімен болу, бейбастақтық, бетімен кетушілік, жүгенсіздік:飞扬~аэропортта болған бассыздық,他做事一向非常~ол істі ылғи да өз бетімен жасайды.

【跋前疐后】báqiánzhìhòu өз ісіне бағынышты болу.

【跋山涉水】báshānshèshuǐ барлық қиындықтарға төтеп беру.

【跋涉】báshè【ет.】әрең-әрең жүру, жай аттау, ілбу, жол қиындықтары:长途~ алыс жол азабы.

【跋文】báwén【зат】ақырғы сөз, соңғы сөз (әдебиеттегі жанр).

【跋语】báyǔ【зат】ақырғы сөз, соңғы сөз (әдебиеттегі жанр).

魃 bá. құрғақшылық перісі.

跋 bá. суыр.

bǎ

把-1 bǎ①【ет.】ұстау:~着冲锋枪 автоматты екі қолмен ұстау.②【ет.】баланы тосу.③【ет.】ие болу, қолға алу, қолға түсіру, қолға алу, тізгіндеп ұстау, ықпалына түсіру:要信任群众,不要把一切工作都~着不放手 барлық істі өзің тізгіндеп ұстамай, адамдарға сенуге тиіссің.④【ет.】қорғау, күзеттіру, күзету, қарауылдау, қорған болу, қору;:~大门 бас есікті күзету,~住关口 тау асуын күзету.⑤

〈口〉【ет.】жанында, қасында, маңында, төңірегінде:~墙角儿站着 бұрыштың жанында,~着胡同口儿有个小饭馆 көшенің бұрышында ресторан бар.⑥【ет.】бекіту, жалғау:用铁叶子~住裂缝 сызат түспеу үшін қаңылтырмен бекіту.⑦〈方〉【ет.】беру.⑧【зат】сап, тұтка:那辆车的~折了

машинаның тұтқасы сынды.⑨(~儿)

【зат】бір арқа, бір байлам, бір буда:草~бір буда шөп.⑩【мөл.】а)

сабы, тұтқасы бар құрал-саймандар:一~刀 бір пышақ,一~扇子 бір желпуіш,一~椅子 бір орындық.б)(~儿)

бір алақан, бір уыс, қос алақан, қос уыс:一~米 бір уыс күріш,一~儿花儿 бір уыс гүл,抓了一~韭菜 бір уыс пиязды ұстау.с) кейбір абстрактілі ұғымдарға қолданылады:一~年纪 жасы,他可真有~力气 оның шынымен күші бар,为了提前完成任务,咱们还得加~劲 біз тапсырманы алдын-ала бітіру үшін тағыда күш қосуымыз керек.д)

кимыл іс-әрекетке байланысты:拉他一~оны тарту,帮他一~жәрдем беру.(Bǎ) фамилияға қолданылады..

把-2 bǎ①【сөз алд.】толықтауыш соңындағы етістіктің тікелей мағынасын білдіреді:~头一扭 басын айналдыру,~衣服洗洗 киімді жуу.②

“忙、累、急、气” етістіктерінің соңында келеді, нәтижелі толықтырғышы ретінде қолданылады:~他乐坏了 оның көңіл күйін құртты,差点儿~他急疯了 ол сәл болмағанда жынданып кете жаздады.③

толықтағыш соңындағы етістіктің іс-әрекетін білдіреді:正在节骨眼儿上偏偏~老张病了 дәл қазіргі шешуші сәтте аңдаусызда Лао Жаң ауырып қалды.Іназар салыңыз а) “把” толықтауышы толықтай тұрақты.б) етістіктің соңындағы қосымша, толықтырғыш, пысықтауыш ретінде “把” қолданылады:扭转身来~话讲 бүкіл денесімен осында бұрылып өз сөзін айтты.с) “把” сөйлемдерін қолданғанда етістіктің соңында көбінесе баяндауыш болмайды, қолданылатын да кездері болады:~衣服撕了个口子 киімін жыртып,~这两封信贴上网票发出去 мына екі конвертке марка жапсырып жөнелту керек.д)“把” сөйлемдерін қолданғанда, кей кездері нақты іс-әрекет айтылмайды:我~你个糊涂虫啊! Мен бір ақымақпын, е) жаңа заман қытай тілінде“把” көбінесе“拿”мағынаны білдіреді, (“那个人不住地~眼睛看我” анау адам көзін алмастан маған қарап тұр).

把-3 bǎ【шыл.】“百、千、万” және“里、丈、顷、斤、个” т.б. сөздерінің соңынан қолданылатын мөлшер сөз:个~月 бір ай,百~块钱 жүз юань.

把-4 bǎ туыстас, ағайын:~兄 бауыр,~嫂 туыс женге.

【把柄】bǎbǐng ①【зат】бап, желеу, жетек, итерме, себеп, сылтау: 抓不住~себепсіз, 抓住~ желеу табу

【把持】bǎchí ①【ет.】басқару, билеу: ~权利 билікті өз қолында ұстау, ~会议 жиналысты басқару.②(感情等): ~不住内心的激愤 ашынғандығын жасыра алмай.

【把舵】bǎ // duò【ет.】рульдің жанында тұру, кемнің менгерігін ұстау.

【把风】bǎ // fēng【ет.】күзету, карауылдау.

【把关】bǎ // guān ①【ет.】қадағалау, карауылдау, күзету: 站在门口~есіктің алдында тұрып күзету.② принципті болу: 把好思想关~ идеология мәселеріне принципті болу, 把好产品质量关 тауардың сапалы болуын қадағалау.

【把家】bǎjiā〈方〉【ет.】үй қызметімен айналысу.

【把角儿】bǎjiǎo〈口〉【зат】көшенің бұрышы: 胡同~有家 көшенің бұрышында үй бар.

【把口儿】bǎkǒu〈口〉【зат.】дәл көшенің қиылысында: 小街~有一家酒店 көшенің қиылысында қонақ үй бар.

【把揽】bǎlǎn【ет.】өз қолына алу, иемдену; 把持包揽.

【把牢】bǎláo〈方〉берік, қатты, мықты, сенімді: 用碎砖砌的墙, 不~кірпіш сынықтарынан соққан қабырға берік болмайды, 这个人做事不~осы адамның істеген ісі мардымсыз.

【把脉】bǎ // mài ①【ет.】тамырды ұстап байқау, сипалау, зерттеу, тексеру: 专家为工程质量~/маман құрылыс жұмыстарын сапасын тексерді.

【把门】bǎ // mén(~儿)①【ет.】есіктің алдында күзету: 这里门卫~很严, 不能随便进去 осы жердің күзеті өте қатал, емін еркін кіріп шыға алмайсың ◇这个人说话嘴上缺个~/бұл адамның аузына еш кім қақпақ бола алмайды (бұл өзі сондай бейпіл ауыз адам).②қақпаны күзету.

【把式】bǎ-shì әскери акробатика.

【把势】bǎ-shì【зат】①〈口〉ұлттық гимнастика: 练~的 ұлттық гимнастиканы жаттығу.②〈口〉ұлттық гимнастиканы меңгерген адам: 他可真是个好~ол ұлттық гимнастиканы жақсы меңгерген.③〈方〉техника: 他们学会了田间劳动的全套~олар ауыл шаруашылығының барлық шеберлігін меңгерді.

【把手】bǎ-shou ①【зат.】қолдасу, қол ұстасу.②тұтқа, сап.

【把守】bǎshǒu【ет.】қорғау, күзету: ~关口 маңызды өткелекті қорғау, 大桥有卫兵~үлкен көпірді қорғайтын күзетшілер бар.

【把头】bǎ-tóu【зат】билеп-төстеуші: 封建~феодалдық билеп-төстеуші.

【把玩】bǎwán〈书〉【ет.】қызықтау, сүйсіну: ~良久, 不忍释手 қызықтағанына көп болмай, қолын төмен түсірді.

【把稳】bǎwěn〈方〉мұқият жоспарлау: 他办事很~ол істеген ісін мұқият жоспарлайды.

【把握】bǎwò ①【ет.】ұстау, қолында ұстау: 司机~着方向盘 жүргізуші рульды ұстады.②【ет.】ұстау, қолдану, пайдалану: ~时机 уақытты пайдалану.③【зат.】сенімділік: 球赛获胜是有~的 жарыста жеңіске жетуге сенімділік бар.

【把戏】bǎxì【зат】①фокус, сиқыр: 耍~фокус көрсету, 看~фокус көру.② айла, айла-әрекет, айла-тәсіл, ақыл-айла, амал, әдіс, әдіс-айла, бұқпантайлық, бұлаң, бұлтарыс, қулық, тәсіл: 鬼~жасырын пиғыл, 收起你这套~, 我不会上当的 өз айла-тәсіл тәсілдеріңді жинастыр, мен алдана қоймаймын.

【把兄弟】bǎxiōngdì【зат.】туыс, ағайын, дос.

【把斋】bǎ // zhāi рамазан айы.

【把盏】bǎzhǎn〈书〉【ет.】шарап ұсыну: 轮流~, 向客人敬酒 қонақтарға кезектесіп шарап ұсынды.

【把捉】bǎzhuō【ет.】жұлып алу, ұстап алу, ұстау: ~事物的本质 затты негізінен ұстау, ~文件的精神实质 бір бума қағазды жұлып алу.

【把子】-1 bǎ·zi ①【зат.】бір байлам, бір буда: 草~бір буда шөп.②【мөл.】а) топ: 一~土匪 бір топ қарақшы.б) бір байлам, бір буда: 一~洋葱 бір байлам пияз.с) дерексіз заттарға қолданылады: 加~劲儿 тағы да біраз күш қос.

【把子】-2 bǎ·zi【зат.】акробатика: 练~акробатика жаттығуы, 单刀~жеке акробатика.

【把子】-3 bǎ·zi достық, туыстық.

扃

扃 bǎ〈方〉①【зат.】дәрет, нәжіс: 厠~дәретке отыру.②【ет.】дәретке отыру, ішті босату.

【扃扃】bǎ-ba〈口〉【зат.】кіші дәрет.

钹(biē) bǎ【зат】палладий.

靶 bǎ【зат.】нысана: 打~нысананы ату, 中~нысанаға дәл тигізу.

【靶标】bǎbiāo【зат.】нысана: 瞄准~нысананы дәлдеу.

【靶场】bǎchǎng【зат】атыс алаңы, атыс орны, полигон.

【靶船】bǎchuán【зат】қалқан кеме.

【靶点】bǎdiǎn【зат】биологиялық нысана.

【靶机】bǎjī【зат】ауадағы нысана.

【靶器官】bǎqìguān【зат.】эффектор, нысанадағы мүше.

【靶台】bǎtái i【зат】нысана белгіленген жер.

【靶细胞】bǎxìbāo【зат.】нысанадағы эритроцит.

【靶心】bǎxīn【зат】нысана орталығы.

【靶子】bǎ·zi【зат.】нысана 这出戏成为大家批评的~/бұл ойын елдің барлығының сынайтын нысанасына айналды.

bà

坝(坝、壩) bà ①【зат.】дамба: 拦河~дамба суды ұстап тұр, 修一座~дамба жөнделді.②【зат.】бөгет, тоған.③〈方〉【зат】құм қайраң саяз жер, барқын, қайраң, саяз жер.④ жазан, жазық, тегіс

【坝塘】bàtáng【зат】бөгет, тоған.

【坝田】bàtián【зат.】тау етегі, жазық, тепсен.

【坝子】bà·zi【зат】жазан, жазық, тегіс.

把(bǎ) bà(~儿)①【зат.】сап, тұтқа: 茶壶~儿 шәйнек сабы | 掸子~儿 сыпырғы сабы.② сабақ: 花~儿 гүлдің сабағы, 梨~儿 алмұрттың сабағы.

【把子】bǎ·zi【зат】сап, тұтқа.

把 bà сап, тұтқа.

爸 bà〈口〉【зат】әке.

【爸爸】bà·ba〈口〉【зат】әке.

耙 bà ①【зат.】тырмақ, тырма.②【ет.】тырмалау, малалау: 那块地已经~过两遍了 ана жерді екі рет тырмалады.

罢(罷) bà ①

біту, доғару, қою, қысқарту, тастау, тоқтату, тыю; үзу: ~工 жұмысты тоқтату, 欲~不能 тілегін тоқтата алмай.

② босату, шығару ~ 职 жұмыстан босату, ~免 тегін босату.③【ет.】бітіру, аяқтау: 吃~晚饭 кешкі тамағын жеп бітірді, 说~就走 сөзін аяқтаған соң лезде кетті.

〈古〉“疲”pí мағынасы ұқсас.

【罢笔】bà // bǐ【ет.】жазуды доғару, қаламды тастау.

【罢黜】bàchù 〈书〉【et.】① қуу, қуып жіберу, қуып шығару, қуып шығ. ② арылту, құтқару, құтқарып алып қалу.

【罢工】bà // gōng 【et.】ереуіл, жұмыс тастау.

【罢官】bà // guān 【et.】жұмыстан, қызметтен босату.

【罢教】bà // jiào 【et.】ұстаздардың жұмыс тастауы, мұғалімдердің ереуілі.

【罢考】bà // kǎo 【et.】емтихан тапсыру.

【罢课】bà // kè 【et.】білім алушылардың ереуілі.

【罢了】bà-le 【шыл.】тек, тек ғана: 这不算什么, 我不过尽了我的职责 ~ бұл ештеңе емес, тек мен жауапкершілігіме алғаным болмаса.

【罢练】bà // liàn 【et.】спортсменнің жаттығулардан бас тартуы.

【罢了】bàliǎo 【et.】бопты, жарайды, мейлі: 他不愿参加也就 ~ ол қатысқысы келмесе бопты.

【罢论】bàlùn 【заг.】бітіру, соңғы нүктесін қою: 此事只好作为 ~ осымен соңғы нүктесін қоямыз.

【罢免】bàmiǎn 【et.】жылжыту, жұмыстан босату, жұмыстан шығару: ~ 权 жұмыстан шығару құқығы |我这个厂长如果当得不好, 你们可以随时 ~ 我 мен осы зауыттың директоры ретінде, қызметімді дұрыс атқара алмасам, жұмыстан шығаруларыңызға болады.

【罢免权】bàmiǎnquán 【заг.】жұмыстан шығару құқығы

【罢赛】bà // sài 【et.】спортсменнің жарысқа қатысудан бас тартуы.

【罢市】bà // shì 【et.】сатушылардың ереуілі.

【罢手】bà // shǒu 【et.】тоқтату, қалдырып кету, тастап кету, екі қолын қусырып қарап отыру: 只得 ~ екі қолын қусырып қарап отыруға тура келді.

【罢手】bà // shǒu 【et.】тоқтату, қалдырып кету, тастап кету, екі қолын қусырып қарап отыруға тура келді.

【罢手】bà // shǒu 【et.】тоқтату, қалдырып кету, тастап кету, екі қолын қусырып қарап отыруға тура келді.

【罢手】bà // shǒu 【et.】тоқтату, қалдырып кету, тастап кету, екі қолын қусырып қарап отыруға тура келді.

【罢手】bà // shǒu 【et.】тоқтату, қалдырып кету, тастап кету, екі қолын қусырып қарап отыруға тура келді.

【罢手】bà // shǒu 【et.】тоқтату, қалдырып кету, тастап кету, екі қолын қусырып қарап отыруға тура келді.

【罢手】bà // shǒu 【et.】тоқтату, қалдырып кету, тастап кету, екі қолын қусырып қарап отыруға тура келді.

【罢手】bà // shǒu 【et.】тоқтату, қалдырып кету, тастап кету, екі қолын қусырып қарап отыруға тура келді.

【罢手】bà // shǒu 【et.】тоқтату, қалдырып кету, тастап кету, екі қолын қусырып қарап отыруға тура келді.

【罢手】bà // shǒu 【et.】тоқтату, қалдырып кету, тастап кету, екі қолын қусырып қарап отыруға тура келді.

【罢手】bà // shǒu 【et.】тоқтату, қалдырып кету, тастап кету, екі қолын қусырып қарап отыруға тура келді.

【罢手】bà // shǒu 【et.】тоқтату, қалдырып кету, тастап кету, екі қолын қусырып қарап отыруға тура келді.

把 (把) bà 〈方〉【et.】тігің шығуы.

鲈(鲈) bà 【заг.】макрель.

鲈(鲈) bà 〈书〉макрель.

摆 擺 bà “把”(bà).

霸(霸) bà① князьдықтың басшысы: 春秋五 ~ Цуньцю дәуірінің бес басшысы.

② 【 заг. 】 жауыз, зұлым, қанқұмар, қатал, тас жүрек: 那人是当地 ~ ол жергілікті жауыз.

③ 【 заг. 】 қожалық, өктемдік, өктемділік, өктемшілік, үстемдік, үстемшілік: 反帝反 ~ өктемшілікпен күресу.

④ 【 et. 】 басып алу, иемденіп алу: ~ 别国的领土

басқа елдің аумағын иемденіп алу. ⑤ (Bà) фамилияға қолданылады.

【霸持】bàchí 【et.】күшпен иемдену: ~ 文坛 әдебиет қоғамын күшпен басып алу, ~ 他人产业 басқаның мүлігін күшпен иемдену.

【霸道】bàdào① 【заг.】принцип. ② деспоттық, озбыр, ауыр, жауыз: 横行 ~ өз бетімен кеткен, 这人真 ~ мына адам шынымен озбыр.

【霸道】bà-dào күшті, қатты, мықты: 这酒真 ~, 少喝点儿吧.

【霸气】bàqì ① әдепсіздік; дөрекілік; өрескелдік: 这个人说话太 ~ 了 мына адамның сөйлеуі дөрекі. ② озбыр.

【霸权】bàquán 【заг.】қожалық, өктемдік, өктемділік, өктемшілік, үстемдік, үстемшілік, гегемония: 世界 ~ әлемдік өктемділік, ~ 政治 саяси өктемшілдік.

【霸权主义】bàquánzhǔyì гегемонизм.

【霸王】bàwáng 【заг.】алпауыт, империя

【霸王鞭】-1 bàwángbiān① 【заг.】ұлттық би билеу. ② ұлттық биге арналған сылдырауық.

【霸王鞭】-2 bàwángbiān сүттіген.

【霸业】bàyè 【заг.】гегемония.

【霸占】bàzhàn 【et.】жаулап алу арқылы иемдену: ~ 民女 қыздарды жаулап алу, ~ 土地 жерді басып алу.

【霸主】bàzhǔ 【заг.】басшы, гегемон.

灞 bà 灞河 Шэньсийдегі көл атауы.

ba

吧·ba① 【шыл.】ғой, жетті, пәлі, еді: 咱们走 ~ біз кетейік, 帮帮他 ~ оған көмектесейік, 你好好儿想想 ~ сен жақсылап демалып ал, 同志们前进 ~

әріптестер алдымен кірсін! ② хабарлы сөйлемнің соңында қолданылады: 他是上海人 ~ ол шанхайлық, 你明天能见到他 ~ сен ертең онымен кездесе аласың ғой, 小张大概不会来了 ~ Сяо Чжаң мүмкін келмейтін шығар.

③ сұраулы сөйлемнің соңында қолданылады, бе, пе, ме, ма: 这座楼是新盖的 ~? Бұл ғимарат жаңа соғылған ба?, 您就是李师傅 ~? Сіз сол Ли ұстазсыз ба? ④: 走 ~, 不好; 不走 ~, 也不好 кетсек те кетпесек те ыңғайсыз.

罢(罷)·ba“吧”(·ba).

bāi

掰 bāi [掰划] (bāi·huai) 〈方〉① 【 et. 】 жайына келтіру, дұрыстау, жақсарту, жөндеу, оналту, орналастыру: 这件事你别管了, 就交给他去 ~ 吧 сен бұл іске араласпа, оның өзіне бер, бітіреді.

② дұрыстау, жөндеу, жамап-жасқау, жамап қою, жамау, жөндеу, оңдау, түзеу: 电子钟叫他给 ~ 坏了 ол сағатты бұзды.

掰(擘) bāi 【 et. 】 бөлу, екіге бөлу: ~ 玉米 жүгеріні бөлу, ~ 成两半儿 екі бөлікке бөлу, 小孩子 ~ 着手指头数了数儿 кішкентай бала саусағымен санады.

【掰腕子】bāiwǎn·zi армрестлинг, қол күрестіру.

掰 bāi 〈方〉 【 et. 】 кемістігі бар адам, ақсандау: 脚 ~ 手残 аяқ қолында кемістігі бар.

【掰子】bāi·zi 〈方〉 қол-аяғында кемістігі бар адам, ақсандау.

bái

白 -1 bái ① ақ түс. ② анық, айқын; ағару: 东方已 ~ шығыстан ағарып келеді, 白天 ~ 日/ тапа-тал түс, күндіз ③ анық, айқын,

қонымды, түсінікті, ұғымды, ұғынықты: 真相大 ~ / шындық анықталды. ④ бос, таза, ақ, ашық: ~ 张纸 / бос парақ, ~ 饭/ таза тағам, ~ 开水 қайнаған су. ⑤ 【 үс. 】 арамгер, бекер, беталды, босқа, зая: ~ 跑一趟 / бекерге бір рет барып қайтты, ~ 费力气 күшін зая жұмсады.

⑥ 【 үс. 】 ақысыз, әшейін, жай, пұлсыз, тегін: ~ 吃 тегін жеу; ~ 给 ақысыз берді, ~ 看戏 тегін ойынға барды. ⑦ теңеу: ~ 军 ақ әскер, ~ 区 ақтардың аумағы. ⑧ жерлеу, қою, өлікті шығару: ~ 事

жерлеу ісі. ⑨ 【 ет. 】
елемеу, ескермеу, жаратпау, жек
көру, кемсіту, менмендік ету, менсінбеу,
тіксіну, ұнатпау : ~了他一眼 оған
жаратпай бір қарады. ⑩(Bái) фамилияға
қолданылады..

白-2 bái【сын.】 қате: 写~字 /әріпті
қате жазу, 把字念~了 әріпті қате
оқыды.

白-3 bái ① айту, айтып
беру, баяндау, мазмұндау: 表~анық
көрсету, 辩~ақталу, 告~құлақтандыру,
хабарландыру. ② опера және т.б.
сөздер: 道~операдағы әннің сөздері,
独~монолог, 对~диалог. ③ диалект:
苏~Сучжоу диалекті. ④ ұлттық және
классикалық стилдердің араласуы: |半
文半~жартылай ұлттық, жартылай
классикалық.

【白皑皑】bái'ái'ái аппақ, тап таза,
мөлдір: ~的雪铺满田野 / егістікті
аппақ қарға оранды.

【白矮星】bái'ǎixīng【зат】 Ақ
ергежейлі.

【白白】báibái ①【үс.】
бекер, бос, босқа, бос әуре, текке: 瞎跑
了一天 текке бір күн жүгірді, 时间~
浪费了 босқа уақытын құртты. ②
ақысыз, әшейін, жай, пұлсыз, тегін:
这些东西不能~送给你 бұл заттарды
саған тегін бере алмаймын.

【白班】báibān (~儿) <口>【зат】
күндізгі ауысым.

【白版】báibǎn【зат】 басылмаған
әріптер мен схема.

【白榜】báibǎng【зат】 ақ тақта,
маскаралау тақтасы.

【白报纸】báibào zhǐ【зат】 газет
қағазы.

【白璧微瑕】báibì wēixiá кішірек ақау,
кемістік, кемшін.

【白璧无瑕】báibì wúxiá
кірсіз, мүлтіксіз, мінсіз, пәк, кіршіксіз.

【白不吡咧】bái-bucǐliē (~的) <方>
киімнің түсін жоғалтуы, оңуы,
ағаруы: 这件蓝衣服洗得~的, 穿不出
去了 мына көк түсті киім жуыла-жуыла
оңып, кие алмай қалдым.

【白菜】báicài ①【зат】 қырыққабат. ②
орамжапырақ.

【白茬】báichá (~儿)【сын】 ①
аңыз(өнімі жиналған егістік жер): ~
地 /аңыз. ② болмаған: ~门 боялмаған
есік.

【白茶】báichá【зат.】 ақ шәй.

【白痴】báichī ①【зат】
есуастық, жарыместік, идиотизм. ②
ақымақтық, нақұрыстық.

【白炽灯】báichīdēng【зат】 шам,
шырақ.

【白唇鹿】báichún lù【зат】 ақ бұғы.

【白醋】báicù【зат】 сірке су.

【白搭】báidā <口>【ет.】 бекер, босқа,
зая, текке.

【白带】báidài【зат.】 ақ кір, ақ
етеккір.

【白道】báidào【зат】 ай жолы, ай
орбитасы.

【白地】-1 báidi【зат】 ① тың жер, боз
жер: 留下一块~准备种白薯 аздап боз
жер қалдырып қой, қызылша егуге
дайындық. ② баябан, құла
дала, сахара, шөл.

【白地】-2 báidi (~儿)【зат】 ақ фон.

【白癜疯】báidiānfēng【зат】 алапес,
(лейкодермия).

【白堊】bái'è【зат】 бор.

【白矾】báifān【зат】 ашутас.

【白饭】báifàn【зат】 ① ақ күріш ②
суға піскен күріш: 给我们来七个份儿
饭, 另加一份~ бізге жеті түрлі тағам
және күріш әкеліңіз.

【白费】báifèi【ет.】 сарып ету, шашу,
ысырап ету босқа, орынсыз ақша
шашу: ~时间 уақытты текке өткізу.

【白粉】báifěn【зат】 ① опа. ② <方>
әктас, избес тасы. ③ <方> героин.

【白干儿】báigānr【зат】 арақ.

【白宫】Bái Gōng【зат】 Ақ үй (АҚШ).

【白骨】báigǔ【зат】 көмілмеген
сүйектер.

【白骨顶】báigǔdǐng【зат】 қасқалдақ.

【白骨精】báigǔjīng【зат】 Ақ сүйекті
пері, 《Батысқа сапар》 романындағы
кейіпкер.

【白鹤】báihè【зат】 ақ құтан.

【白果】báiguǒ【зат】 гинкго.

【白果儿】báiguǒr <方>【зат】
жұмыртқа.

【白鹤】báihè【зат】 ақ тырна.

【白喉】báihóu【зат】 дифтерия.

【白虎】báihǔ【зат】 ① ақтүлкі, поляр
түлкісі. ② Бай-ху(ақ жолбарыс),
батыстық рухани жебеуші.

【白花花】báihuāhuā (~的)【сын】
аппақ, жарқыраған: ~的银子
жарқыраған күміс, 收棉季节, 地里一
片~的 мақта жинау мезгілінде
егістіктің барлығы аппақ түске оранады.

【白化】báihuà【ет.】 альбинизм.

【白化病】báihuàbìn【зат】 альбинизм.

【白话】-1 báihuà【зат】 бос сөздер,
құрғақ геп: 空口说~ тек бос сөздер.

【白话】-2 báihuà【зат】 ауызша тіл,
байхуа, қазіргі қытай тілі: ~文 қазіргі
қытай тілі, ~小说 қазіргі қытай
тіліндегі әңгіме.

【白话】bái-hua <方>【ет.】 бос
сөз, былшыл, мылжың, шатпақ,
әңгіме: 两个人蹲在那里~ анау жерде
екі адам былшылдап отыр.

【白话诗】báihuàshī【зат】 қазіргі
қытай тіліндегі жырлар, поэзия.

【白话文】báihuàwén【зат】 қазіргі
қытай тілі, қазіргі қытай тіліндегі
әдебиет.

【白桦】báihuà【зат】 аққайың.

【白晃晃】báihuǎng huǎng көз
шағылыстырғандай, өте жарық,
аппақ: ~的照明弹 көз
шағылыстырғандай аппақ ракета.

【白灰】báihuī【зат.】 әктас.

【白芨】báijī【зат.】 жалпақ блетилла.

【白鸡】báijī【зат】 суға қайнатылған
тауық еті.

【白暨豚】báijìtún【зат】 қытай
дельфині.

【白金】báijīn ①【зат】 платина. ②
күміс.

【白金汉宫】Báijīnhàn Gōng【зат】
Букингем сарайы

【白净】bái-jìng денесі ақ, терісі ақ:
皮肤~ терісі ақ.

【白酒】báijiǔ【зат】 ақ арақ, спирттік
ішімдік.

【白驹过隙】báijūguòxì уақыт деген
зымырап өтіп жатыр.

【白剧】báijù【зат】 Бай ұлтының
театры.

【白卷】báijuǎn (~儿)【зат.】
орындалмаған емтихан тапсырмасы
қағазы: 交~儿 бос емтихан қағазын
өткізу.

【白开水】báikāishuǐ【зат】 қайнаған
су.

【白口】1 báikǒu【зат】 ұлттық
операдағы карасөз.

【白口】2 báikǒu (~儿) театрдағы
монолог.

【白蜡】báilà【зат】 ① ақ балауыз. ②
ақ үйеңкі.

【白蜡虫】báilàchóng【зат】 берішті
циксия.

【白蜡树】báilàshù【зат】 үйеңкі
ағашы.

【白兰地】báilándì【зат】 брэнди,
коньяк.

【白兰瓜】báilánguā【зат】 михелея.

【白莲教】Báiliánjiào【зат.】 Ақ
лотос одағы.

【白鲢】báilián【зат】 дөңмаңдай.

【白藜】báiliǎn【зат.】 жапондық
ампелопсис.

【白磷】báilín【зат】 ақ фосфор.

【白蛉】báiling【зат】 бәкене шыбын,
үнсіз маса.

【白领】báiling【зат】 кеңсе
қызметкері: ~阶层 кеңсе
қызметкерлері табы.

【白鹭】báilù【зат】 ақ құтан.

【白露】báilù【зат】 ақ шық.

【白马王子】báimǎwángzǐ ақбоз аттағы
ханзада.

【白茫茫】báimángmáng
ағарыңқы, ақшыл: 很大雾, 四下里~

的/ соқыр тұман басып, дүн-дүние боп-боз болып тұр.

【白毛风】 báimáofēng 〈方〉【зат】 боран.

【白茅】 báimáo 【зат】 алан.

【白煤】 báiméi 【зат】 ① 〈方〉 антрацит.② ақ көмір.

【白蒙蒙】 báiméngméng көмескі, күңгірт, бұлдыр, бұлыңғыр.

【白米】 báimǐ 【зат】 ақ күріш.

【白面】 báimiàn 【зат】 бидай ұны: ~ 馒头 бидай ұнынан жасалған чжыңмомо.

【白面儿】 báimiànr 【зат】 героин.

【白面书生】 báimiànshūshēng жас, әрі тәжірибесі жоқ.

【白描】 báimiáo ① 【зат】 тушпен салынған сурет.② баяндау стилі.

【白木耳】 báimù'ěr 【зат】 ақ санырауқұлак.

【白内障】 báinèizhàng 【зат】 катаракта, суқаранғы.

【白嫩】 báinèn 【сын】 (тері) ақ әрі нәзік.

【白皮书】 báipíshū 【зат】 ақ кітап.

【白票】 báipiào 【зат】 таза дауыс беру бланкі.

【白旗】 báiqí 【зат】 ① ақ жалау.② парламенттік жалау.

【白鳍豚】 báiqítún 【зат】 дельфин.

【白契】 báiqì 【зат】 мүлік туралы иелік қағаздың жоқтығы.

【白镩】 báiqiāng 【зат】 күміс.

【白区】 báiqū 【зат】 ақтардың ауданы.

【白饶】 báiráo 【ет.】 ① ақысыз, тегін, төлеусіз: ~ 碗高汤 ақысыз бір кесе сорпа.② 〈方〉 бекерге, текке, босқа: 几天的辛苦全算~ неше күндік еңбек текке кетті.

【白热】 báirè 【сын】 аппақ болып қызару, қызу, шоқтану.

【白热化】 báirèhuà 【ет.】 әбден қыздырылу; қызару: 斗争已经~ бәсекелестік қызды.

【白人】 Báirén 【зат】 ақ нәсілді адам.

【白刃】 báirèn 【зат】 қанжар, семсер: ~ 格斗 қылыштасу.

【白刃战】 báirènzhàn 【зат】 қол жұмсайтын ұрыс, қоян-қолтық ұрыс.

【白日】 báirì 【зат】 ① күн.② күндізгі уақыт.

【白日见鬼】 báirìjiànguǐ адам сенгісіз.

【白日做梦】 báirìzuòmèng бос қиялға берілу.

【白肉】 báiròu 【зат】 суға қайнатқан шошқа еті.

【白润】 báirùn 【сын】 ақ әрі дымқыл.

【白色】 báisè ① 【зат】 ақ.② ақ нәсіл: ~ 政权 ақтардың үкіметі, ~ 恐怖 ақтардың лаңкестігі.

【白色恐怖】 báisèkǒngbù ақтардың лаңкестігі.

【白色垃圾】 báisèlājī ақ қоқыс.

【白色收入】 báisèshōurù таза кіріс.

【白色污染】 báisèwūrǎn пластик пакеттермен, бөтелкелермен т.б қоршаған ортаның ластануы.

【白山黑水】 báishānhēishuǐ Қытайдың солтүстік-шығысы, Чанбайшань мен Хэйлунцзян аралығы.

【白鳍】 báishàn 【зат】 безеудің түрі.

【白食】 báishí 【зат】 тегін тамақ: 吃~ тегін тамақты жеу.

【白事】 báishì 【зат】 жерлеу, қою, өлікті шығару: 办~ жерлеумен айналысу.

【白手】 báishǒu 【үс.】 құр қол: ~ 起家 ісін бос жерден бастады.

【白手起家】 báishǒuqǐjiā жоқтан бар жасау.

【白首】 báishǒu 〈书〉【зат】 ақ шаш, ақ шашты қария.

【白薯】 báishǔ 【зат】 батат, тәтті картоп.

【白水】 báishuǐ ① 【зат】 қайнаған су.② 〈书〉 мөлдір су.

【白苏】 báisū 【зат】 перилла.

【白汤】 báitāng 【зат】 сорпа.

【白糖】 báitáng 【зат】 ақ шекер.

【白陶】 báitáo 【зат】 қант керамика.

【白体】 báitǐ 【зат】 ақшыл кәріп.

【白天】 báitiān 【зат】 күндіз.

【白田】 báitián 【зат】 сусыз жер, бейнам жер

【白条】 - 1 báitiáo (～儿) 【зат.】 қолхат, тілхат: ~ 不能作报销凭证 қолхат түбіртек болып саналмайды.

【白铁】 báitiě 【зат】 қалайы, қанылтыр.

【白厅】 Báitīng 【зат】 Уайтхолл (Лондондағы көше аты).

【白铜】 báitóng 【зат】 мельхиор.

【白头】 - 1 báitóu 【зат】 ақ шаш, қарттық: ~ 老翁 ақсақал, ~ 偕老/ косағымен қоса ағару, бірге қартаю.

【白头】 - 2 báitóu қол қойылмаған, мөр басылмаған: ~ 帖子 мөр басылмаған хабарлама, ~ 材料 қол қойылмаған құжаттар.

【白头鹎】 báitóubēi 【зат】 бұлбұл (бюль-бюль).

【白头翁】 báitóuwēng 【зат】 ① бұлбұл.② прострел

【白头偕老】 báitóuxiélǎo (ерлі-зайыптылардың) бірге қартаю: 百年好合, ~ /мәңгі бірге болындар, бірге қартайындар.

【白玩儿】 báiwánr 〈口〉 【ет.】 ① тегін ойнап-күлу.② оңай, жеңіл, қиын емес: 小伙子扛袋面, 还不是~ /жас жігіт бір дорба жүк сөз болып па.

【白文】 báiwén 【зат】 ① негізгі мәтін: 先读~, 后看注解 /алдымен

негізгі мәтінді оқып соңынан түсіндірмесіне қарау.② түсіндірмесіз кітап.③ ойып жасалынған мөр.

【白晳】 báixī 〈书〉 денесі ақ, терісі ақ.

【白细胞】 báixībāo 【зат】 лейкоцит, қандағы ақ түйіршік.

【白鹇】 báixián 【зат】 құрғауыл.

【白鲞】 báixiǎng 【зат】 балықтың түрі.

【白相】 báixiàng 〈方〉 【ет.】 алдану, думандау, ермек ету, ермек қылу, ермектеу, көңіл көтеру.

【白熊】 báixióng 【зат】 ақ аю.

【白血病】 báixuèbìng 【зат】 лейкемия.

【白血球】 báixuèqiú 【зат】 лейкоцит.

【白眼】 báiyǎn 【зат】 қиғаш қарау, қиыс қарау, қыңыр қарау, шөлгез қарау 看人/遭人~ адамға қиыс қарау.

【白眼儿狼】 báiyǎnláng 〈口〉 опасыз, оңбаған, жақсылық білмейтін, рақметі жоқ адам.

【白眼珠】 báiyǎnzhū (～儿) 【зат】 көздің ағы.

【白羊座】 báiyángzúo 【зат】 Токты (астр.).

【白杨】 báiyáng 【зат】 терек, сөгет.

【白药】 báiyào 【зат】 ақ ұнтақ дәрі (қыт.мед.)

【白页】 báiyè 【зат】 ақ қағаз, парақ.

【白夜】 báiyè 【зат】 ақ түн, жарық түн (астр.).

【白衣天使】 báiyītiānshǐ мейірбике, санитарка.

【白衣战士】 báiyīzhànshì ақ халатты абзал жандар.

【白蚁】 báiyǐ 【зат】 терит, термит.

【白鬃】 báiyīng 【зат】 ақ шел, көз сүйелі, ноғала.

【白银】 báiyín 【зат】 күміс.

【白玉】 báiyù 【зат】 ақ нефрит.

【白云苍狗】 báiyúncānggǒu ит пен мысықтай, қырбай болу, теріс айналып кету.

【白云岩】 báiyúnyán 【зат】 доломит.

【白灾】 báizāi 【зат.】 қар апаты.

【白斩鸡】 báizhǎnjī 【зат】 тауық етінен жасалған тағам.

【白芷】 báizhǐ 【зат】 дудник тамыры.

【白纸黑字】 báizhǐhēizì аққа қарамен жазылған.

【白质】 báizhì 【зат】 ақталшық (мед.).

【白种】 báizhǒng 【зат】 ақ қырғауыл.

【白种】 Báizhǒng 【зат】 ақ нәсіл.

【白昼】 báizhòu 【зат】 күндіз, күндізгі уақыт.

【白术】 báizhú 【зат】 атрактилис.

【白字】 báizì 【зат】 қате жазылған иероглиф: 写~ қате жазу, 念~ қате оқу.

【白族】 Báizú 【зат】 Бай ұлты.

【白嘴儿】 báizǔir 〈方〉 【үс.】 тамақты тауысу, тауса жеу: ~ 吃菜

тағамды түк қалдырмай тауысу, ~吃饭
тамақты тауыса жеу.

bǎi

百 bǎi ①【сан.】 жүз. ② жүздеген, мындаған, көптеп, көптеген: ~货 /жүздеген тауар, ~科全书 /энциклопедия, ~家争鸣, ~花齐放 /барлық гүлдер жайнасын, барлық бұлбұл сайрасын. ~闻不如一见 мың естігеннен бір рет көрген артық.

【百般】 bǎibān ①【үс.】 әртүрлі, барлық жолмен, әрқалай: ~阻挠 әртүрлі жолмен кедергі келтіру, ~劝 барлық жолмен достастыру. ②

【мөл.】 әртүрлі: ~花色 әртүрлі түс.

【百宝箱】 bǎibǎoxiāng【зат】 қобдиша.

【百倍】 bǎibèi【сан.】 жүз есе: ~努力 жүз есе ынталы.

【百步穿杨】 bǎibùchuānyáng нысанаға дөп тигізу.

【百尺竿头, 更进一步】 bǎichǐ gāntóu, gèngjìnyībù жеткен жетістікпен тоқтап қалмай, алға қарай ұмтылу.

【百出】 bǎichū【ет.】 алуан, көптеген, жиынтық, көп: 错误 ~ көптеген қателік, 矛盾 ~ көптеген келіспеушілік.

【百川归海】 bǎichuānguīhǎi барлық өзендер көлге құяды, барлық жолдар Римге апарды.

【百儿八十】 bǎi-er-bāshí шамамен жүз: ~块钱 жүз юань шамасында, ~里地 шамамен жүз шақырым.

【百发百中】 bǎifābǎizhōng ① нысанаға дөп тию. ② нысанаға тигізу.

【百废俱兴】 (百废具兴) bǎifèijùxīng қайтадан қалпына келтіру, қайтадан жандану.

【百分比】 bǎifēnbǐ【зат】 пайыздық арасалмағы.

【百分表】 bǎifēnbiǎo【зат.】 микрометр.

【百分尺】 bǎifēnchǐ【зат】 микрометр.

【百分点】 bǎifēndiǎn【зат】 пайыздық пункт.

【百分号】 bǎifēnhào【зат】 пайыздық белгі.

【百分率】 bǎifēnlǜ【зат】 пайыздық мөлшерлеме.

【百分数】 bǎifēnshù【зат】 жүз пайыз.

【百分之百】 bǎifēnzhībǎi жүз пайыз, жүз пайызға: ~地完成了任务 тапсырманы жүз пайызға орындады, 这件事我有~的把握 бұл іс жөнінде жүз пайызға сенімдімін.

【百分制】 bǎifēnzhì【зат】 жүз баллдық жүйе.

【百感】 bǎiqǎn【зат】 терең күйзеліс: ~交集 ауыр қасірет.

【百合】 bǎihé【зат】 ① лала, лалагүл.

② лалагүл жуашығы.

【百花齐放】 bǎihuāqífàng жүздеген гүл гүлдесін.

【百花齐放, 百家争鸣】 bǎihuāqífàng, bǎijiāzhēngmíng гүл біткен жайнасын, бұлбұл біткен сайрасын.

【百货】 bǎihuò【зат】 сан түрлі тауар: 日用 ~ тұрмыстық түрлі тауарлар, ~公司 әмбебап тауарлар фирмасы.

【百家争鸣】 bǎijiāzhēngmíng жүздеген мектептің бақталасын.

【百科】 bǎikē【зат】 сан түрлі ғылымдар, энциклопедия: ~知识 энциклопедиялық білім, 技术 ~ 全书 техникалық энциклопедия.

【百科全书】 bǎikēquánshū энциклопедиялық анықтамалық, энциклопедия.

【百孔千疮】 bǎikǒngqiānchuāng жаппай күйреу, жаппай құлдырау, бүліну, қирау.

【百口莫辩】 bǎikǒumòbiàn ақтала алмау, өз кінәсіздігін дәлелдей алмау.

【百里】 Bǎilǐ【зат.】 фамилияға қолданылады..

【百里挑一】 bǎilǐtiāoyī жүзден бірі, мыңнан бірі, сирек.

【百炼成钢】 bǎiliànchénggāng ұрыста шыңдалған.

【百灵】 bǎilíng【зат】 бозторғай.

【百忙】 bǎimáng【зат】 мың-сан қарбаластық, мұрнына су жетпеу, уақыты жоқ: 感谢您 ~ 之中给予指导 уақыттың жоқтығына қарамастан жетекшілік еткеніңізге алғысымды білдіремін.

【百衲本】 bǎinàběn【зат】 жекелеген баспалардың жиынтығы.

【百年】 bǎinián【сан.】【мөл.】. ① жүз жыл, жүз жылдық ~ 老树 /жүз жылдық ағаш, ~ 不遇 / көптен көріспеген, талайдан бері кездеспеген. ② бүкіл өмір: ~ 好合 некелеріңіз жүз жылға созылсын, ~ 之后 өмірден өткеннен кейін.

【百年不遇】 bǎiniánbùyù көптен көріспеген, талайдан бері кездеспеген.

【百年大计】 bǎiniándàjì ғасырлық жоспар, жүзжылдық жоспар: ~, 质量第一 ғасырлық жоспарда сапа бірінші орында тұрады.

【百日咳】 bǎirìkē【зат】 көкжөтел.

【百日维新】 bǎirìwéixīn реформаның жүз күні.

【百十】 bǎishí【сан.】 шамамен жүз, жүз шақты: ~ 来年 жүз жылдай, ~ 个人 жүз шақты адам, ~ 亩地 жамамен жүз му жер.

【百世】 bǎishì【зат】 ұзақ уақыт, көп ғасыр: 流芳 ~ артынан өшпестей із қалдыру.

【百事通】 bǎishìtōng【зат】 білгішсымақ, білгішсінген.

【百思不解】 bǎisǐbùjiě ақылға қонымсыз, түсініксіз.

【百万】 bǎiwàn【сан.】 миллион: ~ 富翁 миллионер.

【百闻不如一见】 bǎiwénbùrúyījiàn жүз рет естігеннен бір рет көрген артық, біреудің сөзіне емес, өз көзіңе сен.

【百无禁忌】 bǎiwújìnjì ешқандай шектеу жоқ.

【百无聊赖】 bǎiwúliáolài зеріккен, жабыраңқы, жалықтыратын.

【百无一失】 bǎiwúyīshī ағаттық кету, ғапільдік, жаңсақтық кету, қателік кету.

【百无一失】 bǎiwúyīshì мүлдем дұрыс емес: 不应把有缺点的同事说得 ~ эріптестің бар кемшілігі айту мүлде дұрыс емес.

【百物】 bǎiwù【зат.】 барлық заттар, тауардың барлық түрлері: ~ 昂贵 тауардың барлық түрлері қымбат.

【百姓】 bǎixìng【зат.】 қарапайым халық: 平民 ~ қарапайым халық.

【百业】 bǎiyè【зат.】 барлық салалар: ~ 兴旺 барлық салалардың гүлденуі.

【百叶】 bǎiyè〈方〉【зат.】 ① көп парақты. ② жалбыршақ қарын.

【百叶窗】 bǎiyèchuāng【зат.】 ① терезе түптеуі. ② терезеперде.

【百叶箱】 bǎiyèxiāng【зат.】 метеорологиялық үйшік.

【百依百顺】 bǎiyībǎishùn мүлтіксіз, сөзсіз.

【百战不殆】 bǎizhànbùdài жеңілмейтін, жеңімпаз, жойылмайтын.

【百折不挠】 bǎizhébùnáo қажымас, қайтпас, табанды.

【百褶裙】 bǎizhěqún【зат.】 бүрмеленген юбка.

【百足之虫, 死而不僵】 bǎizúzhīchóng, sǐérbùjiāng дәулетті адам өлгеннен соң да артынан бір нәрсе қалады.

伯 bǎi

қайынаға, қайыны, қайынаға (әйелдің күйеуінің ағасы я інісі).

佰 bǎi【сан.】 жазбаша “жүз”.

柏 (栢) bǎi ①【зат.】 суырағаш. ② (Bǎi) фамилияға қолданылады..

【柏油】 bǎiyóu【зат.】 асфальт.

捩 bǎi〈书〉 бөлу, ажырату, ашу: ~ 闾 ашу және жабу.

【捩闾】 bǎihé〈书〉【ет.】 ашу және жабу: 纵横 ~ олай да бұлай ашып жабу.

摆 -1 (擺) bǎi ①【ет.】 тұрғызып қою, қою, салу, орналастыру, тұру: 把东西 ~ 好 заттарды салып қою, 河边一字儿 ~ 开十几条渔船 өзеннің жағасынды он шақты қайық тұр. ②【ет.】 көрсету,

қарату, ұсыну: ~ 阔 молшылықта тұру, ~ 威风 менсінбей қару. ③ 【ет.】 шайқалу, теңселу, тербелу, дірілдету, солқылдату: 他向我直~手 ол барлық уақытта маған қолын бұлғады. ④

【зат】 маятник, тіл, тілшік. ⑤ 【зат】 сағаттың тілі. ⑥ 〈方〉 【ет.】 сөйлесу, әңгімелесу: 咱们来~~, 好吗? біз әңгімелесейік, жарай ма ⑦ (Bǎi) фамилияға қолданылады.

摆-2 (擺、襪)bǎi 【зат】 етек: 衣~ киімнің етегі, 前~ алдыңғы етек, ~ 宽 кең етек.

摆-3 (擺) bǎi 【зат】 Дай ұлтының Буддаға табыну рәсімі.

【摆布】 bǎi-bu 【ет.】 ① жабдықтар, жиһаз: 这间屋子~得十分雅致 бұл бөлменің іші өте қызықты жабдықталған. ② орналастыру, жайғастыру, иелік ету, бұйрық беру, алдап кету: 不让别人随意~ басқалардың билік жасауын рұқсат бермеу.

【摆动】 bǎidòng 【ет.】 шайқалу, теңселу, тербелу, айналу: 树枝儿迎风~ ағаштың бұтақтары желмен теңселіп тұр, 钟摆不停地~ сағаттың тілі тоқтаусыз айналды.

【摆渡】 bǎidù ① 【ет.】 асырту, асыру, кештіру, өткізу (өзеннен, судан): 先~ 物资, 后~ 人 алдымен тауарларды соңынан адамды өткізу. ② 【ет.】 кемемен, қайықпен өткізу, өту (өзеннен, судан): 会游泳的游泳过去, 不会游泳的~过去 жүзе алатындар жүзіп өтті, жүзе алмайтындар қайықпен өтті. ③

【зат】 қайық, кеме.

【摆放】 bǎifàng 【ет.】 тұрғызып қою, қою, салу, орналастыру, тұру: ~ 家具 үй жиһаздарын орналастыру, 室内~ 花卉不宜过多 бөлме ішінде өсімдіктердің тұрғанына көп болмады.

【摆功】 bǎi // gōng 【ет.】 мақтау, мадақтау.

【摆好】 bǎi // hǎo 【ет.】 артышылығын айту: 评功~ басқаның артықшылығын асыра айту.

【摆划】 bǎi-hua 〈方〉 【ет.】 ① келемеждеу, мазақтау, ызаландыру: 你别瞎~ келемеждегеніңді тоқтат! ② әлектену, әурелену, шұғылдану, айналысу, жоспарлау, мазақтау: 这件事真不好~ бұл істің машақаты көп. ③ дұрыстау, жөндеу, ретке келтіру: 这个收音机让他~好了 бұл радио жөндегеннен соң дұрыс істейді.

【摆架子】 bǎijiǎ-zì өзін басқалардан жоғары ұстау, кісімсінуге.

【摆件】 bǎijiàn 【зат】 әшекей, зейнет: 案头~ үстелге қоятын әшекей, 金银~ алтын күміс әшекей.

【摆阔】 bǎi // kuò 【ет.】 мақтану, өзінің байлығын көрсету, баймын деп мақтану: 就是经济宽裕, 也不应该~ экономикалық тұрғыдан жағдайының жақсы болуы мақтану үшін себеп емес.

【摆擂台】 bǎilèitái жарыс, турнир ұйымдастыру.

【摆列】 bǎiliè 【ет.】 орналастыру, қою, ұйымдастыру: 展品~有序 экспонаттар ұқыпты орналастырылды.

【摆龙门阵】 bǎilóngménzhèn 〈方〉 әңгіме айту.

【摆门面】 bǎimén-miàn өз қалпында ұстау, өз қалпында сақтап қалу.

【摆弄】 bǎinòng 【ет.】 ① әлектену, әурелену, мазақтау, жылжиты, итеру, қозғалту, қозғау: 一个战士正在~枪栓 солдат винтовканың шүріппесімен әуреленіп отыр, 他一边跟我聊天儿, 一边~扑克 ол бір жағынан менімен сөйлесіп, бір жағынан құмар ойымен әлектеніп отыр. ② мазақ қылу, мазақтау, қорлау: 受人~ басқалардың мазағына қалу.

【摆拍】 bǎipāi 【ет.】 қойылымдық сурет жасау.

【摆平】 bǎi // píng 【ет.】 ① әділетті болу, адал болу, әділ болу: ~关系 әділ байланыстар, 两边要~екі тарапқа да әділ болу. ② 〈方〉 жазалау.

【摆谱儿】 bǎi // pǔ 〈方〉 【ет.】 ① бояма, жасанды, көрсетімдік, өтірік, сырттай әсер қалдыратын, үлгілік: 办事要节约, 不要~ic істегенде боямаламай үнемдеу керек. ② маңғазсыну, маңыздану, менсінбеу, ірісіну: 他当了官好(hào)摆个谱儿 ол шенеунік болғаннан бері маңғызданады.

【摆设】 bǎishè 【ет.】 сәндеу, жиһаздау, жабдықтау (өнер туындылармен): 屋子里~得很整齐 бөлменің іші толығымен жиһаздалған.

【摆设】 bǎi-she(~儿) 【зат】 ① жиһаз: 小~|会客室里的~十分雅致. ②比喻中看不中用的东西.

【摆手】 bǎi // shǒu 【ет.】 ① қол бұлғау(қарсылықты білдіру үшін): 他【жал.】忙~, 叫大家不要笑 ол сол сәтте ақ адамдарға күлуді тоқтатындар деп қол бұлғады. ② қол бұлғау, ымдап шақыру, ымдау: 他俩在路上见了没有说话, 只摆了下手 ол екеуі жолда кездескенде сөйлеспеді, тек бір-біріне қол бұлғады.

【摆摊子】 bǎitān-zì ① жайма сауда. ② тауарды сыртқа шығару, жаю. ③ заттың сыртқы келбетіне қарау, декорум қуу: 不要~, 追求形式 / сән қумай, сыртқы келбетке мән беру.

【摆脱】 bǎituō 【ет.】 тастау, арылу, босану, құтылу: ~ 困境

қиынтықтан арылу, ~ 苦恼 азаптан құтылу, ~ 坏人的跟踪 қылмыскердің ізінен айрылу.

【摆治】 bǎi-zhì 〈方〉 【ет.】 ① оңдау, реттеу, тәртіпке келтіру, қарау, дайындау: 这块地他~得不错 бұл жер телімін ол жақсы дайындады. ② азап көрсету, қинау, азаптау: 他把我~得好苦 ол мені азаптады. ③ бақылау, өз мақсатында пайдалану, қолдану, біреудің ықпалында болу: 他既然上了圈套, 就不得不听人家~ ол кенеттен құлап, басқалардың ықпалында қалды.

【摆钟】 bǎizhōng 【зат】 сағаттың тілі.

【摆桌】 bǎi // zhuō 【ет.】 дастархан жаю.

【摆子】 bǎi-zì 〈方〉 【зат】 безгек, қалтырау: 打~ безгекпен ауыру.

bài

败 (敗) bài ① 【ет.】 жеңілу, жеңіліс, жығылыс, талқандалу: 战~соғыста жеңілу, 甲队以二比三~于乙队 А командасы В командасынан екіде үш есебімен жеңілді. ② 【ет.】 ұтылу, құлау, сәтсіздікке ұшырау): 大~侵略军 басқыншылық әскерінің тас-талқанын шығару. ③ (事情) жолы болмау,

қырсық, қырсықтық, сәтсіздік, сор, қирау: 功~垂成 жеңістің қарсаңында жеңіліске ұшырау, 不计成~ сәтсіздікке мойынсынбау. ④ бұзу, бұзып тастау, бүлдіру: 伤风~俗 әдет - ғұрыптың бұзылуы, 成事不足, ~事有余 сәттілік алыста, аяқ басқан жердің бәрі сәтсіздік. ⑤ жою, болдырмау, бұзу ~ 火 өртті болдырмау. ⑥ ескірген, қаусаған, тозған: ~絮 тозған талшық, ~肉 кептелген ет. ⑦ 【ет.】 кеуіп қалу, қурап қалу, солып қалу: ~叶 қураған жапырақтар. ⑧ 【ет.】 бүліну, жемірілу, күйреу, мүжілу, талқандалу: 好好的一个家~在他手里了 жап жақсы бір отбасы оның қолында бүлінді. ⑨ бүлінген, талқандалған, құлаған: ~家 талқандалған үй.

【败北】 bàiběi 【ет.】 жеңіліс табу, сәтсіздікке ұшырау, жеңілу: 身经百战, 未尝~ / ұрыста шыңдалған ешқашан жеңіліс тапқан емес ◇ 客队决赛中 以二比三~ ықпалдардың командасы жарыста екіде үш есебімен жеңілді.

【败笔】 bàibǐ 【зат】 ағаттық, ғапілдік, жаңсақтық, қате; қате лік.

【败兵】 bàibīng 【зат】 жеңілген әскер.

【败果】 bàiquǒ 【зат】 зардап, салдар.

【败坏】bàihuài ①【ет.】 абыройын төгү, беделін түсірү, күйе жағу, жаман атқа калдыру: ~ 门风 отбасы беделін түсірү, ~ 声誉 беделіне кір келтірү, ~ 纪律 тәртіпті бұзу. ②【сын.】 ажырату, ыдырату, азғындау, аздыру: 道德 ~ моралдык азғындау.

【败火】bài // huǒ【ет.】 ыстығын түсірү: ~ 药 ыстык түсіретін дәрі, 绿豆汤能清心 ~ жасыл бұршақ сорпасы ыстыкты түсіреді.

【败绩】bàiji ①【ет.】 ұрыста жеңіліс табу: 屡遭 ~ азаптанып жеңілді. ②【зат】 жарыстан жеңіліс табу: 多次比赛, 无一 ~ жарыстан бір рет те жеңіліп көрмеді.

【败家】bài // jiā【ет.】 отбасын ойрандау.

【败家子】bàijiāzǐ (~ 儿)【зат】 ақшасын босқа шашушы, ысырапшы.

【败将】bàijiāng【зат】 жеңілген қарсылас, жеңілуші сарбаз: 我们的手下 ~ біздің қолымыздан жеңіліс тапқан қарсылас.

【败局】bàijú【зат】 жеңіліс, ұтылу, ұтылыс: 挽回 ~ өтеу, шығару.

【败军】bàijūn ①【ет.】 әскердің жеңілуі: ~ 亡国 жеңілген әскердің елі бағынады. ②【зат】 жеңілген әскер: ~ 之将 жеңілген әскер генералы.

【败类】bàilèi【зат】 азғындар, елден безген, саяқ, сілімтік: 无耻 ~ арысз сілімтік, 民族 ~ ұлт азғындары.

【败露】bàilù【ет.】 көрсету, ашу, ашылып кету, ашылып қалу, әшкерелену: 阴谋 ~ астыртын әрекет әшкереленді, 事情 ~ іс ашылып қалды.

【败落】bàiluò【ет.】 қаусау, қаусау, құлдырап кету, құлдару: 家道 ~ отбасының моральдық жағдайы төмендеді.

【败诉】bàisù【ет.】 сотта жеңілу.

【败退】bàituì【ет.】 кейін қайту, кейін шегіну, шегіну, шегіншектену: 节节 ~ бара-бара кейін шегіну.

【败亡】bàiwáng【ет.】 құру, өлу, апат болу.

【败胃】bàiwèi【ет.】 тәбеті құрту: 这东西吃多了 ~ мынаны көп жегеннен тәбетім құрыды.

【败象】bàixiàng【зат】 дағдарыс, күйзеліс.

【败谢】bàixiè【ет.】 қазылу.

【败兴】bài // xìng【сын】 ① көңілі қайту, көңілі түсу, түңілу: ~ 而归 көңілі түсіп оралды. ② 〈方〉 жаңымсыздық, жайсыздық, көңілсіз жағдай.

【败絮】bàixù【зат】 жаман-жұлақ, қалдық: 金玉其外, ~ 其中 сырты бүтін, іші түтін.

【败血症】bàixuèzhèng【зат】 қанның ауруы, септицемия.

【败叶】bàiyè【зат.】 солғын, солып қалған, солған жапырақ: 枯枝 ~ солған ағаш бұтақтарының жапырақтары.

【败因】bàiyīn【зат】 жеңілу, ұтылудың себебі.

【败仗】bàizhàng【зат】 жеңіліс, ұтылу: 打 ~ жеңіліске ұшырау.

【败阵】bài // zhèn【ет.】 жеңіліп қалу, жеңіліске ұшырау: ~ 而逃 ұрыс алаңынан қашу. ④ 甲队最后以二比三 ~ А командасы ең соңында екіде үш есебімен жеңіліске ұшырады.

【败子】bàizǐ【зат】 ақшасын босқа шашушы, ысырапшы. ~ 回头 адасқан ұл; жоғалып табылған бала (өзі кетіп қалып, қайта үйін тапқан балаға айтылады).

【败走】bàizǒu【ет.】 жеңілу, ұтылу, жығылу, талтандалу, ұтылу.

拜 bài ①【ет.】 иілу, сәлем ету, сәлем беру: 回 ~ сәлем беру, тағызым ету: 对着遗像 ~ 了 三拜 / марқұмның суретіне үш рет тағызым етті. ② құттықтау: ~ 年 / жаңа жылымен құттықтау; ~ 寿 / туған күнімен құттықтау. ③【ет.】 бару, барып шығу, келу, келіп кету, кіріп шығу: 新搬来的妇女 ~ 访来了 / жаңа көшіп келген әйел кіріп шықты. ④ атақ беру, ат беру, отырғызу: ~ 相 / канцлер ету, ~ 将 / маршал атағын беру. ⑤【ет.】 жасау, санау: ~ 师 ұстазы деп санау, ~ 把子 достасу, бауырласу. ⑥ әдептілік, көрегендік көрсету: ~ 领 ризашылықпен қабылдау, ~ 读 үлкен ынтамен оқу. ⑦ фамилияға қолданылады.

【拜把子】bàibǎ-zǐ бауырласу, достасу, елдесу, туыстасу.

【拜拜】bàibài【ет.】 ① сау бол. ② жарым-жартылай тәжім, сәл ғана бас иіс.

【拜别】bàibié【ет.】 қоштасу: ~ 父母, 到外地工作 ата-анасымен қоштасып басқа жерге жұмыс істеуге кетті.

【拜忏】bàichàn【ет.】 ғибадат, дін жорасы.

【拜辞】bàicí【ет.】 соңғы рет бару, қоштасу: 临行匆匆, 未及~, 请原谅 өтінемін, кешірші, сапарға шығар алдында асығыс болғандықтан, барып қоштаса алмадым.

【拜倒】bàidǎo【ет.】 тәжім ету, тізе бүгу.

【拜读】bàidú【ет.】 құрметпен оқу, : ~ 大作 ұлы еңбегіңізді үлкен құрметпен оқыдым.

【拜访】bàifǎng【ет.】 бару, барып шығу, келу, хал сұрау, келіп кету, кіріп

шығу: ~ 亲友 дос-туыстан хал сұрау, жақын жандарға барып қайту.

【拜佛】bàifó【ет.】 Будданың ескерткішіне тәжім ету: 烧香 ~ Будданың ескерткішіне тәжім етіп ладан жағу.

【拜服】bàifú【ет.】 иілу, сәлем ету, бас ию: 令人 ~ бас июге шақырады

【拜贺】bàihè【ет.】 құттықтау: ~ 新年 жаңа жылмен құттықтау.

【拜会】bàihuì【ет.】 бару, барып шығу, келу, келіп кету, кіріп шығу.

【拜火教】Bàihuǒjiào【зат】 зороастризм.

【拜见】bàijiàn【ет.】 бару, кіріп шығу: ~ 尊长 / үлкендерге сәлем барып қайту, ~ 恩师 ұстазына барып шығу.

【拜节】bài // jié【ет.】 мейраммен құттықтау.

【拜金】bàijīn【ет.】 ашкөздік, ашқарақтық, дүниеқоңыздық: ~ 主义 / алтын торпаққа табыну, ақшаға табыну.

【拜客】bài // kè【ет.】 басқаға бару, барып шығу, келіп кету, кіріп шығу: 出门 ~ біреуге бару үшін шығу.

【拜盟】bài // méng【ет.】 достасу, туыстасу.

【拜年】bài // nián【ет.】 жаңа жылмен құттықтау.

【拜认】bàirèn【ет.】 біреуді өгей ата-ана немесе ұстаз деп жариялау рәсімі.

【拜扫】bàisǎo【ет.】 құрбандыққа шалу, молада дұға ету: ~ 烈士墓 өлген барырлардың моласында дұға оқу.

【拜师】bàishī【ет.】 шәкірті бол.

【拜识】bàishí【ет.】 туыс, дос, ағайын.

【拜寿】bài // shòu【ет.】 туған күнмен құттықтау.

【拜堂】bài // táng【ет.】 той салтанаты.

【拜天地】bàitiāndì ғибадат қылу, сыйыну, тәуап ету.

【拜托】bàituō【ет.】 сыпайы түрде өтініш: 有一封信, ~ 您带给他 өтінемін мына хатты оған апарып беріңізші.

【拜望】bàiwàng【ет.】 барып білу, көңіл білу, хал білу: ~ 师母 тәрбиешінің халын білу.

【拜物教】bàiwùjiào【зат】 ① пір тұтушылық, фетишизм. ② фетишизм, соқыр сенім: 商品 ~ тауар фетишизмі.

【拜谢】bàixiè【ет.】 ризашылығын білдіру: 登门 ~ арнайы келіп ризашылығын білдіру.

【拜谒】bàiyè【ет.】 ① көңіл сұрау, кіріп шығу, хал білу, хал-жайын білу:

专诚 ~ арнайы халін білу үшін кіріп шығу. ② бару, кіріп шығу, барып

шығу: ~黄帝陵 патшаның мазарына бару.

稗 bài ① 【зат.】 тары. ② 〈书〉 бейресми: ~史 бейресми тарих.

【稗官野史】 bài guānyěshǐ аңыз әңгіме, ертегі.

【稗子】 bài·zi 【зат.】 ① тары. ② тары тұқымы.

韃 (韃) dài 〈方〉 【зат.】 ауа үретін көрік: 风~ / жел үру.

bai

拜 bài 【шыл.】 айтылған ойдың айқын және даусыз екенін көрсетеді.

bān

扳 bān 【ет.】 ① тарту: ~闸 тұтқыш, ~枪栓 шүріппені тарту, ~着指头算 саусақпен санау. ② жеңіспен оралу: ~本 есесін қайыру, есесін орнына салу, қалпына келтіру, орнын толтыру. 1019 бетте pān.

【扳本】 bān // běn (～儿) 〈方〉 【ет.】 кек қайтару, өш алу.

【扳不倒儿】 bānbùdǎo 〈口〉 【зат.】 тумблер.

【扳倒】 bān // dǎo 【ет.】 ① ақтару, аудару, аударту, жығу, төңкеру: ~了一块大石头 үлкен тасты аудару. ② күл талқанын шығару, жеңіліске ұшырау: ~上届冠军 алдыңғы шақырылымда күл талқанын шығарып жеңу.

【扳道】 bān // dào 【ет.】 тілін ауыстыру (темір жолда рельсті ашып-жауып тұру): ~工 айырушы, біріктіруші, жол бұрушы.

【扳机】 bānjī 【зат.】 шаппа, мылтықтың шүріппесі, шүріппе.

【扳平】 bānpíng 【ет.】 спортта есепті теңестіру: 终场前, 甲队将比分~ соңғы таймда А командасы есепті теңестірді.

【扳手】 bān·shou 【зат.】 ① кілт. ② рычаг, тұтқыш.

【扳指儿】 bān·zhīr 【зат.】 үлкен саусақтағы жүзік.

【扳子】 bān·zi 【зат.】 кілт.

放 bān 〈书〉 бөлу, бөліп тастау, бөліп жіберу.

班 bān ① 【зат.】 топ, класс, сынып, курс: 大~ үлкен топ, 作业~ үй тапсырмасы тобы, 进修~ / білім жетілдіру тобы. ② (～儿) 【зат.】 жұмыс, ауысым: 上~/ жұмысқа бару, 晚~ түнгі ауысым, 值~ ауысым кезегі, 下~/ жұмыстан қайту. ③ 【зат.】 бөлім,

бөлімше. ④ (～儿) 【зат.】 рейс: ~规 рейс ережесі, 搭~ келесі рейс. ⑤ 【мөл.】 а) топ, партия: 这~姑娘真有干劲 мына таптағы қыздардың қарқыны мықты б) рейс бойынша, рейспен, рейсті: 你搭下一~飞机走吧 / сен келесі рейстегі ұшақпен бар. 头~公共汽车 / автобустың алғашқы рейсі. ⑥ рейстік, сапарлық, маршруттық: ~车 рейстік машина, ~机 рейстік ұшақ. ⑦ қайта шақырып алу, кері қайтару: ~师 әскерді қайта шақырып алу. ⑧ (Bān) фамилияға қолданылады..

【班白】 bānbái ақ самайлы, шалғырттанған.

【班辈】 bānbèi (～儿) 【зат.】 жастас, замандас, құрбы.

【班驳】 bānbó ала, ала-құла, алабажақ, алажаулы, әлем-жәлем, тарғыл, шұбар.

【班车】 bānchē 【зат.】 маршрутты автобус.

【班次】 bāncì 【зат.】 ① (мектеп) курс, класс. ② сапар, рейс (бойынша кемеңің, ұшақтың, автобустың белгілі маршрут бжүріп-тұратын жолы): 增加公共汽车~ автобус рейсін көбейту.

【班底】 bāndǐ (～儿) 【зат.】 ① орындаушылаор құрамы. ② қосалқы әртіс.

【班房】 bānfāng 【зат.】 ① бөлмедегі кезекші. ② түрме, тұтқын камерасы: 坐~ түрмеге отыру.

【班会】 bānhuì 【зат.】 сынып, топ, фабрика жиналысы: 主题~ жиналыстың басты мәселесі.

【班机】 bānjī 【зат.】 сапарлық ұшақ, лайнер.

【班级】 bānjí 【зат.】 группа, топ, курс.

【班轮】 bānlún 【зат.】 сапарлық кеме, лайнер.

【班门弄斧】 Bānménnòngfǔ білімділердің алдында мақтану.

【班配】 bānpèi лайықты, тең, болу.

【班期】 bānqī 【зат.】 ① сапар, рейс кестесі: 客运~ жолаушылар рейс кестесі. ② 邮局投递信件等的固定日期.

【班师】 bānshī 〈书〉 【ет.】 соғыстан жеңіспен оралу.

【班线】 bānxiàn 【зат.】 бағдар, маршрут: 新增多条跨省客运~.

【班主】 bānzǔ 【зат.】 театр басшысы.

【班主任】 bānzhǔrèn 【зат.】 сынып жетекшісі.

【班子】 bān·zi 【зат.】 ① труппа. ② топ, ұжым: 领导~ ұжым басшысы.

【班组】 bānzǔ 【зат.】 топ, бригада, отряд: ~会 топ жиналысы, 优秀~ керемет бригада.

般 -1 bān ① 【мөл.】 үлгі, фасон, өнеге, өрнек, модель, сорт: 这~ бұл үлгі, 百~ алуан түрлі, 十八~ 武艺 көптеген салаға икемі бар. ③ 【шыл.】 -дай, -дей, сияқты, ретінде: 暴风雨~ 的掌声 ду қол шапалақтау. ③ фамилияға қолданылады.

般 -2 bān 〈书〉 алып бару, апару, тасу, тасымалдау.

【般配】 bānpèi 【сын】 жарау, қону, сай болу, тең болу.

颁 (頒) bān жариялау, шығару, хабарлау, жаңарту, беру, бөліп беру, үлестіру: ~布 жариялау, шығару, ~行 жариялау, ~奖 медаль немесе ақшалай сыйлық беру.

【颁白】 bānbái ақ самайлы; шалғырттанған.

【颁布】 bānbù 【ет.】 жариялау, шығару, хабарлау, жаңарту: ~法令 заң шығару, ~命令 бұйрық шығару.

【颁发】 bānfā 【ет.】 ① беру, тарату: ~命令 бұйрық беру. ② беру, бөліп беру, үлестіру: ~奖章 медаль беру.

【颁奖】 bān // jiǎng 【ет.】 медаль немесе ақшалай сыйлық беру: 向劳动模范~/ еңбек озаттарына сыйлық беру.

【颁授】 bānshòu 【ет.】 марапаттау (диплом, сертификат т.б.): 学位~ 典礼 ғылыми дәрежемен марапаттау рәсімі.

【颁行】 bānxíng 【ет.】 жариялау.

【颁赠】 bānzèng 【ет.】 әйгі ету, әйгілеу, елге жаю, жария ету, жариялау, жарлау, халыққа есіттіру, халыққа тарату: ~奖品 сыйлықты жария ету.

斑 bān 【зат.】 ① сорап, жым, із, таңба, белгі, ерекшелік, дақ: 红~ кызыл дақ, 黑~ қал, мең, 雀~ сепкіл, секпіл, ~痕 жым, із, таңба, белгі, ерекшелік, 衣服上有块~ киімнің үстінде дақ бар. ② фамилияға қолданылады..

【斑白】 (班白、颁白) bānbái 〈书〉 【сын】 ақ самайлы, ақ шашты: 两鬓~ ақ самай.

【斑斑】 bānbān 【сын】 дақ басқан: 血迹~ қан дақтары басқан.

【斑驳】 (班驳) bānbó 【сын】 ақ бөрте, ала-құла, дағы бар, дақты, тарғыл, теңбіл, шұбар: 树影~ ала-құла ағаш көленкесі.

【斑驳陆离】 bānbólùlí 【сын】 түрлі түсті, құбылған, құбылмалы, құлпырғыш.

【斑点】 bāndiǎn 【зат.】 дақ, төбел, қасқа.

【斑痕】 bānhén 【зат.】 жым, із, сүрет, таңба, белгі: 白衬衣上有铁锈的~ ақ көйлектің жоғары жағында тоттың дағы бар.

【斑鸠】 bānjiū 【зат.】 орман кептер.

【斑斓】bānlán 〈书【сын】 ала, ала-құла, алабажақ, алажаулы, әлем-жәлем, тарғыл, шұбар: 五色~ бес түрлі алабажақ, ~老虎 ала жолбарыс.

【斑马】bānmǎ 【зат】 ала құлан, зебра.

【斑马线】bānmǎxiàn 【зат】 жүргіншілер өткелі.

【斑蝥】bānmóu 【зат】 кішкене ала қоныз алақүміс.

【斑秃】bāntū 【зат】 алопеция.

【斑纹】bānwén 【зат】 ала, жолақ, жол-жол, теңбіл: 斑马身上有美丽的~ зебраның үстінде әдемі ала жолақтар бар.

【斑竹】bānzhú 【зат】 Бориан (бамбуктың бір түрі).

搬(般) bān 【ет.】 ① көшу, көшіп алу, көшіп бару, өту, қозғалту, өзгерту: ~运 транспорт, ~砖 кірпішті көшіру, 把保险柜~走 сейфті көшіру ◇ 把小说里的故事~到舞台上 оқиғаны сахна көрінісіне байланысты өзгерту. ② орнын ауыстыру, көшіру: ~家 үйді көшіру, 他早就~走了 ол ерте көшіп кеткен.

【搬兵】bān // bīng 【ет.】 қосымша күш шақыру.

【搬家】bān // jiā 【ет.】 ① орынға қоныстану, көшу, көшіп қону: 他去年就搬了家 ол өткен жылы көшті. ② орнын, мекенін ауыстыру: 这家工厂已经~了 бұл фабрика өткен жылы мекенін ауыстырған.

【搬弄】bānnòng 【ет.】 ① бұру, қолында айналдыру: ~枪栓 винтовка бекітпесін қолында айналдыру. ② көрсету үшін қою, көрсету: 他总好~自己的那点儿知识 ол өз білімін көрсеткенді жақсы көреді. ③ азғыру, арандату, ағыстыру, итермелеу, жымысқылау, ұрындыру, шағыстыру: ~是非 өсек айту, өтірік айту, өтірік айтып екі жақты ұрыстыру, азғыру.

【搬弄是非】bānnòngshìfēi өсек айту, өтірік айту, өтірік айтып екі жақты ұрыстыру, азғыру.

【搬起石头砸自己的脚】bānqǐshí-tóuzázìjǐ-dejǐǎo өзі қазған орға өзі түсу.

【搬迁】bānqiān 【ет.】 басқа жерге көшу, жаңа орынға қоныстану, көшу, көшіп қону, көшіп кіру, қоныс аудару: ~户 / қоныс аударған отбасы. ~新居/жаңа үйге көшу.

【搬演】bānyǎn 【ет.】 ойнау, сахналау: ~故事/әңгімені сахналау.

【搬移】bānyí 【ет.】 ① орнынан қозғалту, орнын ауыстыру, жөткел кою: ~家具 үй жиғаздарының орнын ауыстыру. ② басқа жерге шығу, жаңа орынға қоныстану, көшу, көшіп қону, көшіп кіру, қоныс аудару: 这家商店

已~到东街去了 бұл дүкен шығыс көшесіне көшіп кетті.

【搬用】bānyòng 【ет.】 еліктеу, қабылдау, қабыл алу, үлгі алу: 这些做法可以参考, 不能机械~/ бұл әдістерді салыстырып қарауға болады, бірақ бүтіндей қабылдауға болмайды.

【搬运】bānyùn 【ет.】 кірелеу, тасу, тасымалдау: ~行李 жүкті тасымалдау, ~货物 тауарды тасымалдау.

编 bān [编编] (bānlán) ала, ала-құла, алабажақ, алажаулы, әлем-жәлем, тарғыл, шұбар.

瘢 bān 【зат】 тыртық, тыртықша, шор: ~痕 тыртық, 刀~пышақтың жарақатынан қалған тыртық.

【瘢痕】bānhén 【зат】 тыртық, тыртықша: 伤口愈合后留下了~жарақат жазылғанымен, орнында тыртығы қалды.

癍 bān 【зат】 ісік.

bǎn

阪 bǎn ① 〈书〉 баурай, бөктер, еңіс, қиябет, құлама. ② Осака.

坂 bǎn 〈书〉 баурай, бөктер, еңіс, қиябет, құлама: 如丸走~(比喻迅速) допқа ұқсап еңіске домалап барады.

板 bǎn ①(~儿) 【зат】 тақта: 木~ағаш тақта, 钢~құрыштан жасалған тақта, 玻璃~шыныдан жасалған тақта. ②(~儿) 【зат】 қалқан: 铺子都上~儿了 дүкендерге қалқан қойылған. ③ мектеп тақтасы: ~报 тақта газеттері, ~书 мектеп кітаптары. ④ бань (музыкалық инструмент). ⑤ (~儿) темп, ырғақ, такт: 快~儿 жылдам темп, 慢~баяу темп, 走~ырғақтан адасу. ⑥ 【сын】 жасанды, қатты: 他们都那样活泼, 显得我太~了 олардың барлығының көңілділігі мені жасанды көрсетеді. ⑦ 【сын】 қатты: 地~了 жер қатты. ⑧ 【ет.】 қайырымсыз, мейірімсіз, тас бауыр, суық: 表情太~бет бейнесі суық.

【板板六十四】bǎnbǎnliùshísi 〈方〉 педант, педантық, тақуалық.

【板报】bǎnbào 〈口〉 【зат】 мәлімет, сұқбат, дәйек, ақпарат.

【板壁】bǎnbì 【зат】 ағаштан жасалған аралық, далда, қалқа, шымылдық.

【板材】bǎncái 【зат】 тақтай, тақта: 大理石~мәрмәр тақтасы, 将原木加工成~ағаштан өңдеп тақта жасау.

【板擦儿】bǎncāer 【зат.】 сынаптағы тақтаға арналған қылшақ.

【板寸】bǎncùn 【зат】 шашты машинкамен қысқа қылып алу.

【板荡】bǎndàng 〈书〉 【сын】 апай-топай, апалаң-топалаң, астан-кестен, әлем-тапырық, әптер-тәптер, бассыздық, былық, былықпайшылық, жөнсіздік, ретсіздік, тәртіпсіздік, ұйқы-тұйқы.

【板凳】bǎndèng (~儿) 【зат】 ұзын орындық, сәкі.

【板斧】bǎnfǔ 【зат.】 балта.

【板鼓】bǎngǔ 【зат.】 Бангу (музыкалық аспап).

【板胡】bǎnhú 【зат】 Банху (музыкалық аспап).

【板结】bǎnjié ① 【ет.】 қатаю, қату (топырақ).

【板块】bǎnkuài 【зат】 ① бағалы қағаздар. ② бөлімдер, мазмұндар, (концерт).

【板蓝根】bǎnlángēn 【зат.】 вайда (өсімдік).

【板栗】bǎnli 【зат】 талшын (шамшат ағашының бір түрі).

【板楼】bǎnlóu 【зат】 панель үйлер.

【板上钉钉】bǎnshàngdīngding міндетті түрде, мүлтіксіз, әлбетте, күмәнсіз.

【板实】bǎn-shí 〈方〉 【сын】 ① қатты: 地~, 不长庄稼 жер өнімнің өнуіне қаттылық етеді. ② (кітап мұқабасы, киім және т.б.) тегіс, мұнтаздай, жинақы: 衣服叠得很~киімдер мұнтаздай жиналған. ③ (денсаулық) жақсы, мықты: 老人身子骨还~кәрі кісінің денсаулығы мықты әрі ширақ.

【板式】bǎnshì 【зат】 қытай операсындағы темптер.

【板书】bǎnshū ① 【ет.】 тақтаға жазу: 需要~тақтаға жазу қажет. ② 【зат】 тақтаға жазылған: 工整的~тақтаға ұқыпты жазылған.

【板刷】bǎnshuā 【зат】 кір жууға арналған щетка.

【板瓦】bǎnwǎ 【зат】 жалпақ черепица.

【板型】bǎnxíng 【зат】 үлгі, фасон: 服装~киім үлгісі, ~新颖 жаңа үлгі.

【板鸭】bǎnyā 【зат】 тұздалған үйрек еті.

【板牙】bǎnyá 【зат】 ① 〈方〉 негізгі тіс. ② бұранда кескіш.

【板烟】bǎnyān 【зат】 трубкамен тартатын темекі.

【板眼】bǎnyǎn 【зат】 ① ырғақ. ② жөн, рет, тәртіп, орнымен: 他说话做事都很有~оның істеген ісі, сөйлеген сөзі барлығы орнымен. ③ 〈方〉 әдіс, пікір, ой: 在我们班里, 【сан.】 他~多

біздің топта оның пікірін есепке алады.

【板硬】bǎnyìng 【сын】 қатты, тастай қатты: 土质~қатты топырақ, 手感~сипалағанға қатты.

【板油】bǎnyóu 【зат】 шошқа майы.

【板障】bǎnzhàng 【зат】 ① бөгеліс, кедергі, бөгелу, қиындық, оралғы, тосқауыл. ② 〈方〉 ағаштан жасалған аралық, далда, қалқа, шымылдық.

【板正】bǎnzhèng 【сын】 ① адал, инабатты, тәуір, парасатты. ② мұнтаздай, таза, ұқыпты таза жүретін.

【板滞】bǎnzhì 【сын】 тастай, мейімсіз, емендей, қатты: 目光~мейірімсіз көзқарас.

【板筑】bǎnzhù балшық қабырғаны тегістеу.

【板子】bǎn·zi 【зат】 ① басылу, басып шығару. ② қылмыскерді жазалайтын дүре таяқ.

版 bǎn Жиангсу провинциясындағы жер атауы.

版 bǎn ① 【зат】 клише (кітапқа басылатын суреттің металдан, ағаштан ойып жасалған қалыбы): 锌~мырыштан жасалған клише, 铜~мыстан жасалған клише, 排~беттеу, 制~клише дайындау. ② 【мөл.】 басылым: 第一 бірінші басылым, 初~алғашқы басылым. ③ 【мөл.】 бет, беті: 头~新闻 алғашқы беттегі жаңалық. ④ тақта: ~筑 балшықтан жасалған кірпіш.

【版本】bǎnběn 【зат】 ① баспа-таңба, бедерлеме, басылым. ② нұсқа: 这个故事有好几种~бұл уақиғаның бірнеше нұсқасы бар.

【版次】bǎncì 【зат】 басылым.

【版画】bǎnhuà 【зат】 беземе, қырнақ, нақыш, ойма, оймыш, өрнек, суретөнері, эстамп.

【版籍】bǎnjí 〈书〉 【зат】 ① халық санын тіркейтін журнал. ② территория, аумақ. ③ кітаптар, әдебиет.

【版刻】bǎnkè 【зат】 ағашқа жасалған өрнек.

【版口】bǎnkǒu 【зат】 баспа форматы, баспа мәтіні бетінің мөлшері.

【版面】bǎnmiàn 【зат】 ① бет. ② формат, дайындау, рәсімдеу: ~设计 формат дизайны.

【版纳】bǎnnà 【зат】 бұрынғы Дай автономиялық аймағындағы әкімшілік аудан.

【版权】bǎnquán 【зат】 ① авторлық құқық. ② басып шығару құқығы, әдеби иелік.

【版权页】bǎnquányè 【зат】 титул беті.

【版式】bǎnshì 【зат】 беттеу.

【版税】bǎnshuì 【зат】 авторлық каламақы.

【版图】bǎntú 【зат】 иелік,

территория: 中国~辽阔 қытайдың территориясы үлкен.

【版心】bǎnxīn 【зат】 ① басылым бетінің форматы. ② басылым форматы, баспа мәтіні бетінің мөлшері.

【版型】bǎnxíng 同“版型”.

【版主】bǎnzhǔ 【зат】 модератор.

【版筑】bǎnzhù 〈书〉 【зат】 балшықтан жасалған кірпіш.

版(鋅) bǎn 【зат】 металдан жасалған пластинка: 铝~алюминийден жасалған пластинка, 钢~құрыштан жасалған пластинка.

【钣金】bǎnjīn 【ет.】 металл жапырағы: ~工 металл жапырағын өңдеу.

bàn

办(辦) bàn 【ет.】 ① айналысу, шұғылдану, жасау, орындау: ~公 қызметпен айналысу, ~交涉|~入学手续 оқуға түсу үшін құжаттарды даярлау, 这些事好~бұл істі жасауға болады. ② жасақтау, орнату, құру, ашу: ~工厂 зауыт ашу, 勤俭~社 ыждағатты және ұқыпты коммуна құру. ③ дайындау, даярлау, әзірлеу: 置~даярлап қою, ~货 тауарды дайындау, ~嫁妆 жасау әзірлеу, ~粮食 бидай даярлау. ④ жазалау, сазайын беру, шара қолдану: ~罪 жазалау, 严~ауыр жаза, 法~заңмен жазалау.

【办案】bàn//àn 【ет.】 істі тергеу, сот ісін жүргізу.

【办差】bànchāi 【ет.】 қызметтік міндеттерді орындау, қызмет атқару

【办法】bànfǎ 【зат】 әдіс, ғилаж, дауа, жол, тәсіл: 好~жақсы әдіс, 他不答应, 你也拿他没~сен алғанмен дауа жоқ, ол келісім бермеді.

【办复】bànfù 【ет.】 办理并答复: 委员们的提案已基本~.

【办公】bàn//gōng 【ет.】 қызметпен айналысу, шұғылдану, жұмыс істеу: ~时间 жұмыс уақыты, ~用品 кеңсе керек-жарақтары.

【办公室】bàngōngshì 【зат】 ① кеңсе, кабинет. ② кеңсе, құжатхана, мекеме.

【办理】bànlǐ 【ет.】 жүргізу, айналысу, шұғылдану: 这些事情你可以斟酌~сен бұл істі өз білгеніңше жаса, ~搬到 手续 жұмысқа орналасу қағаздарын туралау.

【办事】bàn//shì 【ет.】 істі басқару, еңбек ету, жұмыс істеу, істеу, қызмет ету: ~认真 жұмысты байыпты жасау, 给人民群众~халыққа қызмет ету.

【办事处】bànshìchù 【зат】 өкілетті іс басқармасы, бөлімше кеңсе: 人民银行~халық банк кеңсесі, 保险公司~

сактандыру компаниясының іс басқармасы.

【办事员】bànshìyuán 【зат】 кеңсе қызметкері

【办学】bànxiué 【ет.】 мектепті, университетті басқару.

【办罪】bàn//zuì 【ет.】 жазалау, сазайын беру, шара қолдану: 革职~қызметтен босытып жазалау.

半 bàn ① 【сан.】 жарты, жарым: ~个 苹果/жарты алма, 一斤~/бір цзиньнің жартысы (250гр.), ~价 жарты бағасы, 过~жартысынан астам, 一年~бір жарым жыл. ② ортасы, ортасында: ~夜 түннің ортасы, ~路上 жолдың ортасы, ~山腰 тау бөктерінің ортасында. ③ мөлшері аз: 一星~点儿 эрең, зорға, 他【жал.】~句话也没有说 ол ең болмағанда бір ауыз сөз де айтпады. ④ 【үс.】 жарты, жартылай, : ~新的楼房 жартылай жаңа ғимарат, 房门~开着 бөлменің есігі жартылай ашық. ⑤ фамилияға қолданылады..

【半百】bànbǎi 【сан.】 елу, жүздің жартысы: 年过~жылдың жартысы өтті.

【半...半...】bàn...bàn... мағынасы бір-біріне қарама-қарсы сөздермен қолданылатын құрылым, болымсыздықты білдіреді: ~文~白 жартылай ұлттық, жартылай классикалық, ~明~暗 көмескі жарық, ~信~疑 не шын, не өтірік, ~吞~吐 бүкпе сактау, жасыру, жасырту, қымқыру, ~推~就 не ия, не жоқ деп айтпау.

【半半拉拉】bàn·banlā·lā 〈口〉 【сын】 状态词 жарты, жарым-жартылай, жарым-жарты, шала: 工作做了个~就扔下了 жұмысты жарым-жартылай жасып, тастап кетті.

【半辈子】bànbèi·zi 【зат】 өмірінің жартысы, ғұмырының жартысы: 前(或上)~алдыңғы өмірінің жарытысы, 后(或下)~кейінгі өмірінің жартысы, 当了~教员 жарты өмір ұстаз болды.

【半壁】bànbì 〈书〉 【зат.】 жарты бөлігі: 江山~патшалықтың жартысы, елдің жартысы.

【半壁江山】bànbìjiāngshān елдің жартысы, патшылықтың жартысы.

【半边】bànbīān (~儿) 【зат.】 жарты бөлігі, жартысы, бір бөлігі: ~身子 денесінің жартысы, 这个苹果~儿红, ~儿绿 алманың жартысы қызыл, жартысы жасып, 广场东~алаңның шығыс бөлігі.

【半边天】bànbīāntiān 【зат.】 ① аспанның жартысы: 晚霞映红了~күн қызара жарты аспанды ала батты. ②

“жарты аспан” Қытайда әйелдерге арналған метафора.

【半彪子】bànbiāo·zi 〈方〉【зат】 әдепсіз, дөкір, дөрекі, томырық.

【半...不...】bàn...bù... мағынасы бір-біріне қарама-қарсы сөздермен қолданылатын құрылым, болымсыздықты білдіреді: ~明~暗 көмескі жарық, ~新~旧 не жаңа, не ескі емес, ~生~熟 жартылай піскен, ~死~活 не өлі, не тірі емес.

【半成品】bànchéngpǐn жартылай фабрика.

【半大】bàndà 【сын】属性词. орта, орташа: ~小子 ересек бала, ~桌子 орташа үстел.

【半大不小】bàndàbùxiǎo жасөспірім, ересек бала.

【半导体】bàndǎotǐ 【зат】 жартылай өткізгіш, шала өткізгіш.

【半岛】bàndǎo 【зат】 жарты арал, түбек.

【半道儿】bàndàoer 【зат】 жарты жол: ~折回 жарты жолдан қайтып оралу.

【半点】bàndiǎn (~儿) 【сан.】

【мөл.】 мөлшері аз: 一星~儿 әрең, зорға, 知识的问题是一个科学问题, 来不得~的虚伪和骄傲 білім мәселесі ғылыми мәселе, оған өркөкіректік пен жалғандық жасауға болмайды.

【半吊子】bàndiào·zi 【зат】 ① алаңғасар, жеңіл ойлы; желөкре, жеңілтек, ұстамсыз, ұшқалақ, шошақай. ② өз ісін жетік білмейтін. ③ дүмбілез, білімді, дүмше, қара дүрсін, істеген ісінің басы бар аяғы жоқ адам.

【半封建】bàn fēngjiàn 【сын】属性词. Шала феодалдық.

【半疯儿】bàn fēngēr 【зат】 ① ақылынан

адасқан, әумесер, бәңгі, дәнекүс, дүлей, есалаң, жарымес, кеңкелек, мәжнүн, нақұрыс, шала есті. ② делкүл, есерсоқ, жынды, жындыбас.

【半价】bànjià 【зат】 жарты бағасы: ~出售 жарты бағасына сату.

【半截】bànjié (~儿) 【сан.】 【мөл.】 Жарты, жартысы: ~粉笔 бордың жартысы.

【半斤八两】bàn jīnbā liǎng екеуі бір біріне тең қосылған, апама жездем сай.

【半径】bàn jīng 【зат】 радиус.

【半空】bàn kōng 【зат】 ауада: 吊在~ ауада қалқып тұр.

【半拉】bàn lā 〈口〉 【сан.】 【мөл.】 Жарты, жартылай: ~馒头 жарты нан, ~苹果, жарты алма, 过了~ жарты ай өтті.

【半劳动力】bàn láodòng lì 【зат】 жартылай еңбекке қабілетті адам.

【半劳力】bàn láoli 【зат】 жартылай еңбекке қабілетті.

【半老徐娘】bàn lǎo Xúniáng. Жасы келседе, өңін бемерген, сырлы аяқтың сыры кетсе де, сыны кетпеген.

【半流体】bàn liú tǐ 【зат】 жартылай сұйық дене.

【半路】bàn lù (~儿) 【зат】 ① жарты жол: 走到~, 天就黑了/ жарты жолға жеткенде күн батты. ② жолдың жартысында, ортасында: 他听故事入了神, 不愿意~走开 ол аңыздың қызығына еніп, ортасында үзіп кеткісі келмеді.

【半路出家】bàn lù chūjiā кішкентайынан бір іспен айналысу.

【半票】bàn piào 【зат】 жарты билет.

【半瓶醋】bàn píng cù 〈口〉 【зат】 дүмбілез, білімді, дүмше, кара дүрсін, өз ісін жетік білмейтін.

【半山腰】bàn shān yāo 【зат】 тау бөктерінде.

【半晌】bàn shǎng 〈方〉 【сан.】

【мөл.】 Жарты күн: 他想了~才想起来 ол жарты күн ойланып зорға есіне түсірді.

【半身不遂】bàn shēn bù suí гемипаралич, гемиплегия.

【半生】bàn shēng 【зат】 жарты өмір, жарты ғасыр: 操劳~ жарты өмір еңбектенді, ~戎马 жары ғасыр соғыс.

【半生不熟】bàn shēng bù shú ① жартылай піскен, піспеген, шикелеу: 肉煮得~的, 没法吃 ет шикілеу піскен, жей алмаймыз, 葡萄~的, 太酸 жүзім піспеген, әлі ащы. ② жарылай игерілген, игерілмеген: 他试着用~的英语跟外宾交谈 ол толық игерілмеген ағылшыншасымен шет елдік қонақтармен әңгімелесті.

【半世】bàn shì 【зат】 жарты ғасыр, жарты өмір.

【半熟脸儿】bàn shú liǎnr 〈口〉

【зат】 түрі таныс адам.

【半衰期】bàn shuāi qī 【зат】 жартылай ыдырау кезеңі.

【半死】bàn sǐ 【зат】 өлі мен тірінің арасында, шала жансар, өлімші: 打个~ өлімші ғып сабады, 气得~ шалажансар тыныс алады.

【半死不活】bàn sǐ bù huó 【зат】 жартылай өлі, не өлі, не тірі емес, шала жансар: 吓得~ қорқыныштан өлейін деп қалды, 饿得~ аштықтан өлейін деп қалды.

【半天】bàn tiān 【сан.】 【мөл.】 ① (~儿) күннің бір жартысы: 前~ күннің алғашқы жартысында, 后~ күннің екінші жартысында, 用~时间就可以把活儿干完 бұл істі жарты күнде бітіруге болады. ② ұзақ: 等了~ ұзақ күтті, 他

学了~英语, 到现在只记得几个字母 ол ағылшын тілін ұсақ оқығанымен, қазір тек бірнеше сөз ғана біледі.

【半途】bàn tú 【зат】 жарты жол.

【半途而废】bàn tú ér fèi істі соңына дейін жеткізбеу, ортасынан тастап кету.

【半推半就】bàn tuī bàn jiù қашқақтау, көнбеу, бас тарту.

【半托】bàn tuō 【ет.】 күндізгі күту, бағу.

【半文盲】bàn wén máng 【зат】 жартылай сауасыз адам.

【半夏】bàn xià 【зат】 пинеллия.

【半信半疑】bàn xìn bàn yí күдікпен қарау, шүбәлі, күмәнді.

【半休】bàn xiū 【ет.】 жарты күн жұмыс істеп, жарты күн демалу: ~一周 / бір апта жарты күн жұмыс істеп, жарты күн демалу.

【半夜】bàn yè 【зат】 ① түннің жартысы: 前~ түннің бірінші жартысы, 后~ түннің екінші жартысы. ② түннің ортасы, түннің бір уағы: 深更~ түннің бір уағына дейін, 哥儿俩谈到~ / ағасы екеуі түннің ортасына дейін әігмелесті.

【半夜三更】bàn yè sāng ēng түннің бір уағында, түннің ортасында: ~的, 别再大声说话了 / түн ортасы болды, айғайлап сөйлемесеңші.

【半音】bàn yīn 【зат】 хроматикалық жартылай тон.

【半元音】bàn yuán yīn 【зат】 жартылай дауысты дыбыс.

【半圆】bàn yuán 【зат】 ① жарты шеңбер, шеңбердің жартысы. ② жарым шеңбер.

【半月刊】bàn yuè kān 【зат】 қос апталық журнал, жарты айлық журнал.

【半殖民地】bàn zhī mǐn dì 【зат】 жартылай отар.

【半制品】bàn zhì pǐn 【зат】 жартылай фабрика.

【半中腰】bàn zhōng yāo 〈口〉 【зат】 орта, орташа: 他的话说到~就停住了 / ол сөзінің ортасына тоқтап қалды.

【半子】bàn zǐ 〈书〉 【зат】 күйеу бала.

【半自动】bàn zì dòng 【сын】属性词. Жартылай автомат: ~洗衣机 жартылай автомат кір жуғыш машинасы.

【扮】bàn 【ет.】 ① жасану, сәндену, басқаша киіну: 女~男装 ер адамның киёмән кию. ② жасау, істеу: ~鬼脸 бет-аузын тыржитып әлдеқандай бола қалу.

【扮鬼脸】bàn guǐ liǎn бет-аузын тыжырайту; бет-аузын қисайту.

【扮酷】bàn // kù 【ет.】 мақтану, құтыру.

【扮饰】bàn shì 【ет.】 ① сәндену: ~得很得体 өте орынды сәндеген. ②

сахынада ойнау, рөл ойнау: 这两个角色由同一人~ бұл екі кейіпкерді бір адам ойнайды.

【扮戏】bàn // xì 【ет.】① гримдену, грим жағу. ② пьесаны ойнап көрсету.

【扮相】bànxiàng 【зат】① сахыналық бейне: 他的~和唱功都很好 оның сахыналық бейнесі мен дауысы өте жақсы. ② грим, макияж: 我这副~能见客人吗扮相? Мынандай макияжбен қонақпен кездесуге бола ма?

【扮演】bànyǎn 【ет.】рөл ойнау: 他在《空城计》里~诸葛亮 ол «Ашық қала маневрында» Чжуге Лянның рөлін ойнайды ◇科学技术人员在经济建设中~了重要角色 техникалық саланы меңгерген мамандар экономиканы құруда маңызды рөл ойнайды.

【扮装】bàn // zhuāng 【ет.】эргістердің боянуы: ~吧, 下一场就该你上场了 боянсаңшы, сен келесі бөлімде сахынаға шығасың.

伴 bàn ①(~儿) 【зат】серік, серіктес, серіктестік: 搭个~儿 серіктестік орнату, 结~同行 серіктерімен бірге бару, 让我来跟你做个~儿吧 сенімен серіктес болуға рұқсат ет. ② 【ет.】алып бару, алып жүру, ере жүру, шығарып салу, қосылу: ~唱 қосылып ән салу, ~送 шығарып салу. ③ фамилияға қолданылады.

【伴唱】bànchàng 【ет.】қосылып ән айту, әнге қосылу.

【伴当】bàndāng 【зат】қызметші, басыбайлы.

【伴读】bàndú 【ет.】шет елде оқитын баласына немесе зайыбына еріп бару.

【伴发】bànfā 【ет.】кездесіп қалу, кездесу, түйісу: ~症状 ауру белгілерінің кездесуі.

【伴郎】bànlang 【зат】шафер.

【伴侣】bànlǚ 【зат】жолдас, өмірсерік, сапарлас, серік: 终身~ өмірлік серігі, 小时候一同玩耍的~ балалық шақтан бірге ойнап өскен жолдасым, 她找到了生活中的理想~ ол өмірінің мінсіз серігін іздеді.

【伴娘】bànniáng 【зат】тойдағы қыз жолдас.

【伴生】bànshēng 【ет.】жалғасу, серік болу, қосылу: ~树 қосымша отырғызылған көшеттер, үстемелеп тігілген шыбық, 钛、铬、钴等常与铁~ ~ титан, хром, кобальт және т.б. темір рудасымен бірігеді.

【伴声】bànshēng 【зат】саундтрек.

【伴宿】bànsù 【ет.】① <方> жерлеу алдындағы түнді өлген адамның отбасымен бірге өткізу рәсімі. ② түнгі уақытты бірге өткізу.

【伴随】bànsuí 【ет.】қосылу, жалғасу, себеп болу, алып жүру, ере жүру, атқосшылық: 在同志们的~下 / эргітестердің алып жүруімен, ~着生产的大发展, 必将出现一个文化高潮 / өндірістің қаурт дамуына ілесіп мәдениет те көтерілді.

【伴同】bàntóng 【ет.】алып бару, алып жүру, ере жүру, шығарып салу, қосылу: 去年他曾~我到过这里 ол откен жылы мені осында алып кеген болатын, 热天下雨时常有雷电现象 ~发生 әдетте жазғы жаңбырлар жиі найзағаймен ере жүреді.

【伴舞】bànwǔ 【ет.】① серікпен билеу: 邀她去舞会上~ оны би кешіну шақырып билеу. ② сахынада билеу.

【伴星】bànxīng 【зат】серік.

【伴音】bànyīn 【зат】дыбыспен сүйемелдеу.

【伴游】bànyóu ① 【ет.】бірге қыдыру. ② 【зат】гид.

【伴奏】bànzòu 【ет.】жетектеу, сүйемелдеу.

拌 bàn <方> 【зат】көң, қи, тезек: 猪栏~шошқа қорадағы қи, 牛栏~сиыр қорадағы тезек.

拌 bàn 【ет.】араластыру, езу, илеу: 给牲口~草 малға шөпті араластырып беру, 把种子用药剂~了再种 ұрықты дәрімен араластырып қайта егу.

【拌和】bàn-huò 【ет.】араластыру: ~饲料 жемшөпті араластыру, 饺子馅儿要~匀了 пельменнің салмасын біркелкі қылып араластыру қажет.

【拌蒜】bàn // suàn <方> 【ет.】сүріну, сүйретіліп жүру, шалыну: 酒喝多了, 走起路来两脚直~ішімдікті көп ішті, жол бойы екі аяғы бір-біріне шалынып зорға жүріп келеді.

【拌嘴】bàn // zuǐ 【ет.】бажылдасу, ерегісу, керілдесу, керісу, қарысу, қарысып болмау, қасарысу, салғыласу: 两口子时常~ерлі-зайыптылар жиі керіседі, 拌了几句嘴 біраз бажылдады.

绊(絆) bàn 【ет.】сүріну, шалыну: 用脚~他一下 оны аяғын қойып шалу, 他差一点~了一交 ол аз дегенде шалынып, құлай жаздады.

【绊脚石】bànjiǎoshí 【зат】кедергі, бөгеліс, бөгет, бөгейіл, қиындық, оралғы, тосқауыл: 骄傲是进步的~менмендік жоғары көтерілудің кедергісі.

【绊马索】bànmǎsuǒ 【зат】бұғау, кісен, шынжыр.

【绊儿】bàng 【зат】бұғау, кісен, шынжыр: 他一个~就把我摔倒了 ол бір бұғау, мені дереу құлатты.

【绊手绊脚】bànshǒubànjiǎo аяқ астына кедергі болу.

【绊子】bàn·zi 【зат】① бұғау, кісен, шынжыр: 使~бұғау болу. ② тұсамыс, тұсау.

拌 bàn [拌子] (bàn·zi) <方> 【зат】кесек отын, шөрке, ағаш отын.

漚 bàn <方> 【зат】балдыр, балшық, коқыс, лай, тұнба.

鞞 bàn <书> үзген, шілія.

瓣 bàn ① (<儿>) гүл күлте, гүл жапырақ: 梅花有五个~儿 қара өрік гүлінде бес жапырақ бар. ② (<儿>)

【зат】бөлік, жарнақ, пай, үлес: 豆~儿 бұршақ жарнағы, 橘子~儿 апельсин бөлегі, 蒜~儿 сарымсақтың бөлігі. ③ (<儿>) 【мөл.】кесік, тілім, шағым: 四角八~儿 төрт бұрыш сегіз бөлік, 碗摔成几~儿 кесе бірнеше бөлікке бөлініп сынды. ④ 【зат】қақпақ, қақпақша, клапан. ⑤ (<儿>) 【мөл.】бөлшек, бөлім, бөлік, тарам: 两~儿蒜 сарымсақтың екі бөлігі, 把西瓜切成四~儿 қарбызды төрт бөлікке бөлу.

【瓣膜】bànmó 【зат】қақпақ, қақпақша, клапан.

【瓣胃】bànwèi 【зат】жалбыршақ қарын.

bāng

邦(邦) bāng ① ел: ~交 дипломатиялық қарым-қатынас, 友~ынтымақтас, тату ел, 邻~көрші ел. ② фамилияға қолданылады.

【邦交】bāngjiāo 【зат】дипломатиялық қарым-қатынас: 建立~дипломатиялық қарым-қатынас орнату, 断绝~дипломатиялық қарым-қатынасты тоқтату, 恢复~дипломатиялық қарым-қатынасты жаңғырту.

【邦联】bānglián 【зат】конфедерация. 帮(幫) bāng 【ет.】① көмектесу, көмек беру, жәрдемдесу: 大孩子能~妈妈干活儿了 үлкен бала анасына жұмыс істеуге жәрдемдеседі. ② жалданып жұмыс істеу: ~短工 күндеп істейтін жұмысшы болып жұмыс істеу. 帮 2(幫) bāng (<儿>) 【зат】① бүйір жағы, қапталдық, сүбелік: 桶~бүйір жағы, 鞋~儿 аяқ киімнің жаны, 船~кеменің борты, 床~керуеттің жаны. ② жаны, борт, жиек, сызық: 菜~儿 қырыққабаттың өзегі.

帮 3(幫) bāng ① топ, қауым: 搭~топка қосылу, 马~керуен, 匪~банда, тонаушылар тобы. ② 【мөл.】топ, қауым: 一~小朋友 бір топ бала, 一~强盗 бір топ тонаушылар.

【帮办】bāngbàn ① 【ет.】көмекші

болу: ~商务 бизнесте көмекші болу.
②【зат】 басшының көмекшісі.

【帮补】bāngbǔ【ет.】 көмектесу, көмектесіп жіберу, қарасу, септеп жіберу: 我上大学时, 哥哥经常寄钱~我 мен университетте оқығанда ағам ақша салып көмектесіп тұратын.

【帮衬】bāngchèn〈方〉【ет.】① көмектесу, көмектесіп жіберу, жәрдем беру: 每逢集日, 老头儿总~着儿子照料菜摊子/ әр жәрменке ашылғанда ағай үнемі баласына көкенистер дүкеншігін бақылауға көмектеседі. ② қам жеу, қамқорлық істеу, материалдық көмек көрсету.

【帮厨】bāng // chú【ет.】 аспаздың көмекшісі болып жұмыс жасау: 几位同学在学校食堂帮了一天厨 бірнеше сыныптастар мектептің асханасына бір күн көмектесті.

【帮凑】bāngcòu【ет.】 көптің күшімен көмек көрсету: 大家给他~了点路费, 送他回家 көпшілік бірігіп оның жол қаражатын жинап, үйіне қайтарды.

【帮带】bāngdài【ет.】 қозғалдыру, қозғалту, қозғату, түрткі: 示范村与其他村开展~活动 ауылды үлгі етіп көрсету басқа ауылдардың дамуына түрткі болатын шара.

【帮倒忙】bāngdǎománg достық қызмет ету, достық істеу, жақсылық істеу.

【帮扶】bāngfú【ет.】 болысу, көмектесу, көңілін көтеру, көтермелеу, қарасу, қолдау: ~下岗人员创业 жұмыстан босаған қызметкерді қолдау кәсіпорыны.

【帮工】bānggōng①(-// -)【ет.】 жұмыста көмектесу: 大忙季节, 请人帮了几天工 өнімді жинау мезгілінде адамды бірнеше күн көмектесуге өтіну. ②【зат.】 көмекші: 麦收时, 他家雇了两个~астықты жинау уақытында оның үйі көмекшілерді жалдады.

【帮会】bānghuì【зат】 қоғам. ұйым.

【帮教】bāngjiào【ет.】 көмектесу және оқыту, үйрету: 对失足青少年要做好~工作 тура жолдан таяған жастарға көмектесу және үйрету жұмысын жасау қажет.

【帮困】bāngkùn【ет.】 жағдайы төмен адамдарға көмектесу: 扶贫~материалдық жағдайы төмен адамдарға көмектесу.

【帮忙】bāng // máng(~儿)【ет.】 көмектесу, жәрдемдесу, көмек беру: 你搬家时我来~сен көшетін кезде мен келіп жәрдем беремін, 这件事我实在帮不上忙 шындығына келгенде бұл іске мен көмек бере алмаймын.

【帮派】bāngpài【зат】 жасырын

ұйым, гильдия, жерлестік: ~活动 жерлестік іс-шара, 拉山头, 搞~жеке табысы үшін жасырын ұйым құру.

【帮腔】bāng // qiāng【ет.】① қосыла ән салу. ② қолдау, қостау: 他看见没有人~, 也就不再坚持了 ол оны ешкімнің қостамағанын көріп, қолдау көрсетуін тоқтатты.

【帮手】bāng-shou【зат】 жәрдемші, көмекші, қолғабысты, қолғанат: 找个~бір көмекші іздеу.

【帮套】bāngtào【зат】① жандап жегілген, шетке жегілген: 加上一头牲口拉~тағы бір малды жандап жекті. ② жандап жегілген мал: 一匹马拉不【ет.】, 再加上个~бір ат жеуге жеткіліксіз, тағы бір атты жандап жеккізу.

【帮贴】bāngtiē〈方〉【ет.】 қаржылай көмек көрсету: 过去, 我拖家带口, 他常~我 бұрындары үйдегілердің барлық тауқыметін мен тартамынмын, ол маған қаржылай көмек көмек көрсететін.

【帮闲】bāngxián①【ет.】(文人) сатылатын: ~文学 сатылатын әдебиет. ②【зат】 бәт сатылатын жазғыш.

【帮凶】bāngxiōng①【ет.】 қылмыстық істерге жәрдем беру, көмектесу. ②【зат】 дем беруші, жалпылдақ адам, жәрдем беруші, көмекші, қолтығына су бүркуші.

【帮佣】bāngyōng①【ет.】 жалдану, жұмыс істеу: 靠~度日 жалдануға сүйеніп күнін көру. ②【зат.】 батырақ, жалшы, малай, қызметші.

【帮主】bāngzhǔ【зат】 жасырын ұйымның басшысы.

【帮助】bāngzhù【ет.】 жәрдемдесу, көмектесу: 互相~бір-біріне көмектесу, 物质~материалдық көмек.

【帮子】1bāng-zi【зат】① жоғарғы немесе беткі жапырақтар: 白菜~қырыққабаттың беткі жапырағы. ② қоныш.

【帮子】2bāng-zi【мөл.】 топ, қауым: 来了~人 бір топ адам келді, 这~年轻人劲头真足 мына бір топ жастардың рухы мықты.

梆

bāng тарс-тұрс, тарс, гүрс, шарт-шұрт, шарт.

【梆梆】bānglāng тарс-тұрс, гүрс, шарт-шұрт: ~一声, 大门被踹开了 тарс еткен дыбыс шықты да есік кеңінен ашылды.

梆 bāng① қолтоқпақ, қолағаш, тоқ. ②

〈方〉【ет.】 бір затпен ұру: 奶奶拿起擀面杖要~他 әжесі оны оқтаумен ұрғысы келді, ~树上的红枣儿吃 ағаштағы құрманы ұрып түсіріп жеу. ② гүрс, тарс, шарт: ~~~地使劲敲门 есікті қатты тарсылданып ұру.

【梆硬】bāngyìng〈口〉【сын】状态词 қатты: 豆腐冻得~豆腐 қатты қатыпты.

【梆子】bāng-zi【зат】① қолтоқпақ, қолағаш, тоқ. ② дабыл, дағыра. ③ баншы: 河北~хэбэйлік бацзы.

【梆子腔】bāng-ziqiāng【зат】① ағаш дағыра. ② бацзы, ағаш дағыраның сүйемелдеуімен орындалатын музыкалық драма.

浜 bāng〈方〉【зат】 жылға: 河~өзен жылғасы.

bāng

绑(綁) bāng【ет.】 байлау, баулу, орау, бұрау, бекіту: 把手~起来 қолын байлау, 把行李~在自行车上 жүкті велосипедке байлау.

【绑匪】bāngfēi【зат】 қылмыскер, тонаушылар.

【绑缚】bāngfù【ет.】 орау, байлау, баулау: 练跑步时小腿上~着沙袋 жүгіруді жаттығып жатқанда аяғына кішкене құмы бар қапты байлау.

【绑架】bāngjià【ет.】 адам ұрлау, ұрлап әкету, күштеп әкету.

【绑票】bāng // piào(~儿)【ет.】 адамды құн төлету мақсатында ұрлап әкету.

【绑腿】bāng-tuǐ【зат】 байлам, оралған нәрсе, орам, орау.

【绑扎】bāngzā【ет.】 байлау, жалғастыру: ~行李 жүкті байлау, ~伤口 жараны байлау.

榜 bāng①【зат】 хабарландыру, тақта, тізім: 选民~таңдаушылар тізімі, 光荣~құрмет тақтасы, 贴出~来了 хабарландырды жапсыру. ② манифест, мағлұмат, хабарлама: ~文 хабарландыру мәтіні, 张~招贤 лайықты адамдарды хабарлау. ③〈书〉 горизонтальды жазуы бар тақта: 题~тақтаға жазу.

【榜额】bāng'é【зат】 горизонтальды жазуы бар тақта.

【榜首】bāngshǒu【зат】 жарыстағы бірінші орын: 【зат】 列~бірінші орынды иемдену, 该队异军突起, 一跃而居大赛的~ бұл топ кенеттен жарыста алдыңғы келіп, бірінші орынды иемденді.

【榜书】bāngshū【зат】 император сарайының қақпасында үлкен әріппен жазылған жазулар.

【榜尾】bāngwěi【зат】 тізімдегі ең

соңғы орын, жарыстағы соңғы орын:在这次邀请赛上,该队只能【зат】列 ~ осы жолы жарысқа шақырылғандар тізімінде топ ең соңғы орында тұр.

【榜文】bǎngwén 【зат】 хабарландыру мәтіні.

【榜眼】bǎngyǎn 【зат】 Мин және Цин династиясында емтиханды жақсы тапсырған екінші адам.

【榜样】bǎngyàng 【зат】 үлгі, нұсқа, мысал, өрнек, өнеге: 好~жақсы үлгі,你先带个头,做个~让大家看看 сен бірінші басты әкел, барлығына үлгі қылып көрсет.

榜 bǎng 〈书〉 хабарландыру жазылған тақтайша.

膀 bǎng 【зат】 ① иық, жауырын, иін: ~阔腰圆 жауырыны қақпақтай.②(~儿)құстың кішкене қанаты, қанат.

【膀臂】bǎngbì 【зат】 ① оң қол: 你来得好,给我添了个~келгенің жақсы болды, маған көмек қолын созып жібер.

②〈方〉 иық, жауырын, иін.

【膀大腰圆】bǎngdà yāo yuán әрі мықты.

【膀子】bǎngzi 【зат】 ① иық, жауырын, иін: 光着~ иығын жалаңаштау.②құстың кішкене қанаты, қанат.

膀 bǎngиық, жауырын, иін .

bàng

蚌 bàng 【зат】 устрица.

棒 bàng ① 【зат】 таяқ, асатаяқ, сойыл: 木~ағаш сойыл, 炭精~көмір білігі.②〈口〉 【сын】 жақсы, күшті, керемет: ~小伙子 жақсы жігіт, 字写得真~иероглиф жазуы керемет, 功课~сабаққа дайындалуы жақсы.

【棒冰】bàngbīng 〈方〉 【зат】 балмұздақ.

【棒疮】bàngchuāng 【зат】 денедегі таяқ соққыларының іздері.

【棒槌】bàngchuí 【зат】 ①кір оқтау.②секірткіш, секіртпе.

【棒喝】bàng hè 【ет.】 айтқанға көндіру, әсер ету, әсерін тигізу, ықпал ету, ықпал жасау.

【棒球】bàngqiú 【зат】 ①бейсбол.②бесбол добы.

【棒儿香】bàngxiāng 【зат】 фирмиам, шылым тартатын білте.

【棒针】bàngzhēn 【зат】 бамбуктен жасалған тоқыма бізі.

【棒子】bàngzi 【зат】 ①таяқ, асатаяқ, сойыл.②〈方〉 жүгері: ~面 жүгері ұнынан жасалған кеспесі.

【棒子面】bàngzimiàn 〈方〉 【зат】 жүгері ұнынан жасалған кеспе.

槓 bàng 〈书〉 асатаяқ, сойыл, таяқ.

榜 bàng① 【ет.】 жанында, жағасында,

айлақ: 船~了岸 қайық айлақта, ~山 таудың етегенде .②алдында: ~晚 кеш батардың алдында.③【ет.】 сенім арту, үміт арту, сену, есептеу: ~人门户 басқалардың пікіріне құлақ асу.

【傍边儿】bàng // biān 〈方〉 【ет.】 жабысып тұру, тиіп тұру, маңайында.

【傍黑儿】bàng hēi 〈方〉 【зат】 ақшам, ымырт, кешке: 一早出的门, ~才回家 таң атқанда кетіп, кеш батқанда ғана оралды.

【傍角儿】bàngjuér 〈方〉 ① 【ет.】 басты рольдегі әртіспен бірге ойнау.② 【зат】 басты рольдегі әртіспен бірге ойнайтын әртіс.

【傍亮儿】bàngliàng 〈方〉 【зат】 таң атарда, таң сәріде: 天刚~他们就出发了 олар таң енді атқанда жолға шықты.

【傍明】bàngmíng 〈方〉 【зат】 таң атарда, таң сәріде: ~, 雨停了 таң атарда жаңбыр тоқтады.

【傍人门户】bàng rén mén hù басқалардың пікіріне құлақ асу.

【傍晌】bàngshǎng (~儿) 〈方〉 【зат】 түс шамасында, шаңқай түс.

【傍晚】bàngwǎn 【зат】 ақшам, ымырт, кешке.

【傍午】bàngwǔ 【зат】 тал түс, шаңқай түс: ~时分, 突然下起了大雨 тал түс уақытта кенеттен жаңбыр жауа бастады.

【傍依】bàngyī 【ет.】 жанында, маңайында, жабысып тұру, тиіп тұру: 住宅小区~太平湖 тұрғын үйлер шағын ауданы Тайпинь өзені маңайында.

谤(bàng) bàng 〈书〉 жала жабу, даптау, өсектеу: 毁~жала жабу, ~议 жала жапқыштардың әнгімесі, сөзі, ~书 жала.

【谤书】bàngshū 〈书〉 【зат】 жала.

【谤议】bàngyì 〈书〉 【ет.】 жала жапқыштардың әнгімесі, сөзі.

傍 bàng 〈方〉 баурай, бауыр, бөктер, еңісті жер, ылди.

榜(bàng) bàng 〈书〉 есу.

稽 bàng [稽头] (bàngtóu) 〈方〉 【зат】 жүгері.

蚌 bàng 〈书〉 анодона.

磅 bàng① 【мөл.】 фунт.② 【зат】 қол таразы: 过~таразымен өлшеу, 搁在~上称一称 таразыны қойып өлшеу .③ 【ет.】 тарту, өлшеу: ~体重 салмағын өлшеу. [ағыл.: pound]

【磅秤】bàngchèng 【зат】 тапсыр.

镑(bàng) bàng 【зат】 стерлинг, фунт.

榜 bàng 〈书〉 жалғау, біріктіру.

bāo

包 bāo① 【ет.】 тыстау, тыстату, орау, қымтау: ~书 /кітапты орау, ~饺子

/тұшпара түю, 头上~着一条白毛巾/басына ақ орамал орап алыпты.②(~儿)

【зат】 оралған, түйген, түйіншек, торап, қорап: 药~санитар сөмкесі,

邮~жіберілген зат, 打了个~қорапқа салу.③【зат】 сөмке, пакет: 书~сөмке,

把零碎东西装进~儿里 майда заттарды сөмкенің ішіне орап салу ◇坏~儿 алаяқ, қу, жылпос, 淘气~儿 әумесер, сотқар, тентек. ④ 【мөл.】 пакет,

түйіншек, қап: 两~大米 екі үлкен қап күріш, 一大~衣服 үлкен түйіншек киім. ⑤ 【зат】 томпақ, ұра, ісік,

бүршік: 树干上有个大~ағаштың діңінде үлкен ісік бар, 腿上起了个~

аяғына ісік шықты.⑥киіз үй: 蒙古~моңғол скиіз үйі. ⑦ 【ет.】 айнала

қоршау, қоршап алу, қоршау: 火苗~住了 锅 оттың

жалынықазандыайналақоршады, 骑兵

分两路~过去 атты әскер екі жағынан қоршады.⑧ 【ет.】 болу, бір нәрсенің

ішінде бар болу: ~含 бір нәрсенің ішінде бар болу, ~罗 енгізу, қамту, 无

所不~бәрін сыйдыратын, тегіс қамти алатын.⑨ 【ет.】 жауапкершілігіне алу,

кепілдік беру: ~医 сауығына кепілдік беру, ~教 білім алуына кепілдік беру, ~片儿 белгілі бір аймақтағы

жұмысқа жауапты болу.⑩ 【ет.】 кепіл болу, сөз беру, уәде беру: ~你没错儿

сенің дұрыстығына кепіл боламын,~你满意 сен риза болатындығына сөз

беремін.⑪ 【ет.】 жалға алу, жалдау, броньдау: ~车 машинаны жалдау, ~场

театрда барлық орындарды броньдау, ~了一只船 қайықты жалға алу.⑫(Bāo)фамилияға қолданылады.

【包办】bāobàn 【ет.】 ① жауапкершілігіне алу: 这件事你一个人~了吧 бұл істі сен өз жауапкершілігіңе ал. ② қолға алу,

тізгіндеп ұстау, ықпалына түсіру: 把持~өз тізгінде ұстап басқару~婚姻

ата-ананың келісімі бойынша үйлену,~ 【ес.】

替 барлығын өз қолға алу .

【包保】bāobǎo 【ет.】 мойнына алу, көтеріп алу, жауапкершілігі алу:~贫困

学生完成学业 / көмекке зәру балалардың мектеп бітіріп шығуын мойнына алу.

【包庇】bāobì 【ет.】 болысу, жақтау, жебеп-желеу, жебеу, қамқорлық ету, қолдау,

қорғау, сүйеу, жасыру: 互相~бір-бірін жақтау, ~别人的错误 басқаның қателіктерін жасыру.

【包藏】bāocáng 【ет.】 жасыру, сактау, сыр білдіру: ~祸心 ішінен арамдық ойлау.

【包藏祸心】 bāocánguòxīn ішінен арамдық ойлау.

【包产】 bāo // chǎn 【ет.】 егінді жинауда міндеттеме: ~到户 өндірістік тапсырмаларды жекелеген шаруа үйлеріне бекіту.

【包场】 bāo // chǎng 【ет.】 абонементтеу, абонементпен алу.

【包抄】 bāochāo 【ет.】 қамту, уысына түсіру, қоршау: 分三路~过去 жауды үш тарапынан қоршау.

【包车】 bāochē ① жеңіл арбаны жалға алу, вагонды жалға алу: 包了三辆车去旅游 үш вагонды жалға алып, саяхатқа атанды. ② 【зат】 жеңіл арба, рикша: 拉~жеңіл арбаны ұстау, 门前挤满了~ алдына жеңіл арбалар жиналып қалыпты.

【包乘制】 bāochéngzhì 【зат.】 шағылыстырылған жүйе, қосарланған жүйе.

【包打天下】 bāodǎtiānxià бүкіл бизнесті монополизациялау, барлық істі қолында ұстау.

【包打听】 bāodǎtīng 〈方〉 【зат】 ① детектив, тыңшы, ізші. ② барлық жаңалықты білетін адам.

【包饭】 bāofàn ① (- // -) 【ет.】 тамақтандыру, тамағын көтеру: 学校可为双职工子女~/ерлі-зайыпты қызметкерлердің ұл-қыздарын мектеп тегін тамақтандырады ② 【зат】 ортақ үстел, тамақтану: 孩子在学校食堂吃~балалар мектептің асханасынан тамақтанады.

【包房】 bāofáng ① (- // -) 【ет.】 ресторан, қонақүйде жеке бөлмені жалға алу. ② 【зат】 ресторан, қонақүйдегі жалданған жеке бөлме.

【包费】 bāofèi ① (- // -) 【ет.】 ішіне барлық шығындар кіреді, барлық шығынды өтейді: 员工医疗开支不再由单位~/ қызметкерлердің емделу шығындарын бұдан кейін мекеме өтемейді. ② 【зат】 айлық немесе жылдық тамақтану, жол шығындары.

【包袱】 bāo-fu 【зат】 ① түйін, түйіншек. ② жаулық, орамал, шалы. ③ жүк, масыл, машақат, ауыртпалық. салмақ: 思想~/ идеялық жүк. ,不能把赡养父母看成是~ ата анаға қарауды ауыртпалық деп есептемеу керек. ④ еліктеу, күлдіргі монолог.

【包袱底儿】 bāo-fudǐr 〈方〉 【зат】 ① отбасындағы бағалы зат. ② құпия, сыр: 抖~құпиясын ашу. ③ түйіннің ішіндегі сыр: 抖搂~құпиясын ашу.

【包袱皮儿】 bāo-fupír 【зат.】 түйін, түйіншек.

【包干儿】 bāogānr 【ет.】 ① толығымен өзіне алу, толығымен өз мойнына алу: 剩下的活儿由我们~біз

қалған жұмысты толығымен өз мойнымызға аламыз. ② жұмысты әр топтың жауапкершілігіне бөліп беру: 预算~жұмысты алдын ала әр топтың жауапкершілігіне бөліп беру.

【包工】 bāogōng 【ет.】 жалға жүру, жалға тұру, жалдану, мердігерлік: ~合同 мердігерлік туралы келісім, 修理房屋~ғимаратты жөндеуге мердігерлік алу.

【包工头】 bāogōngtóu (~/儿) 【зат】 бөдіретшік, жалға тұрған жұмыскер, жалдаушы, мердігер, мердігерші.

【包公】 Bāogōng 【зат.】 Баогун (әдеби кейіпкер).

【包谷】 bāogǔ 〈方〉 【зат】 жүгері.

【包管】 bāoguǎn 【ет.】 кепіл болу: ~退换[他这种病~不用吃药就会好] оның бұл секілді ауруы ешқандай емделмеседе жазылып кететініне кепілдік беремін.

【包裹】 bāoguǒ ① 【ет.】 орау, шындап байлау, шырмау: 用布把伤口~起来 матамен жараны байлау. ② 【зат】 тай, тең, жіберілетін зат: 他肩上背着一个~小~ол иығына бір кішкентай затты асып алыпты, 我到邮局寄~去 мен почтаға барып зат жібердім.

【包含】 bāohán 【ет.】 болу, бір нәрсенің ішінде бар болу: 这句话~好几层意思 мына сөйлемнің бірнеше мағынасы бар.

【包涵】 bāo-han 【ет.】 кішіпейілділік таныту, кешірім сұрау: 唱得不好, 大家多多~!өнді жақсы айтпаймын, кешіріңіздер

【包伙】 bāohuǒ ① (- // -) 【ет.】 тамақтану, тамақ ішу. ② 【зат】 тамақ, тағам.

【包机】 bāojī ① 【ет.】 ұшақты жалға алу: 开展~业务 ұшақты жалға алу бизнесімен айналысу. ② 【зат】 чартерлік ұшақ: 一架旅游~чартерлі саяхатшылар ұшағы.

【包间】 bāojiān 【зат】 брондаған бөлме, жеке бөлме.

【包金】 -1 bāojīn 【ет.】 алтын жалатылған: ~项链 алтын жалатылған моншақ.

【包金】 -2 bāojīn 【зат】 ақшалай сый беру.

【包举】 bāojǔ 〈书〉 【ет.】 енгізу, қамту: ~无遗 ешнәрсені қалдырмай енгізу.

【包括】 bāokuò 【ет.】 қамту, енгізу: 语文教学应该~听、说、读、写四项/тіл үйрету сабағы міндетті түрде тыңдау, сөйлеу, оқу және жазу төрт бөлімді қамтуы керек. |我说“大家”, 自然~你在内/ менің “жұртшылық” дегенімнің ішінде сен де барсың.

【包揽】 bāolǎn 【ет.】 мойнына алу, қолына алу, өзіне алу: 政府部门不可能把各种事务都~起来 / үкімет мекемелерінің бар шаруаны мойнына алуы мүмкін емес.

【包罗】 bāoluó 【ет.】 енгізу, қамту: 民间艺术~甚广 фольклордың кең көлемді қамтыған.

【包罗万象】 bāoluówànxiàng барлығын қамту, қаусырып алу, қоршап алу: 这个博览会的展品真可说是~, 美不胜收 мына көрменің экспонаттары шынымен барлығын қамтыған, көз алмастан қарайсың.

【包米】 bāomǐ 〈方〉 【зат】 жүгері.

【包赔】 bāopéi 【ет.】 өтеу үшін жауап беру: ~损失 шығынды өтеуге жауап беру.

【包皮】 bāopí 【зат】 орам.

【包票】 bāopiào 【зат】 қағаз жүзіндегі кепілдік, кепілдік беру, сенім білдіру: 他一定能按时完成任务, 我敢打~ ол тапсырманы уақтылы орындайтынына сенім білдіремін.

【包青天】 Bāoqingtiān Бао Чжэн (Сун дәуіріндегі мемлекеттік қызметкер).

【包容】 bāoróng 【ет.】 ① кешірімділік, мейірімділік істеу: 大度~кеңпейілді және кешірімді, 一味~үнемі кешірімді. ② сыйғыза алу, сыйғызу, сыйдыру: 小礼堂能~三百个听众 кіші мәжіліс залы үш жүзден аса тыңдаушыны сыйдырады.

【包身工】 bāoshēngōng 【зат】 келісім-шарт бойынша жұмыс берушінің барлық талабын орындап, жұмыс істейтін қыз.

【包探】 bāotàn 【зат】 ізші, тыңшы.

【包头】 bāo-tóu 【зат】 ① басты орау: 青~. ② (~/儿) аяқ-киімді қорғайтын резінке немесе теріден жасалған таңғыш: 打~儿 таңғышты тағу.

【包围】 bāowéi 【ет.】 ① айнала қоршау, қоршап алу, қоршау: 亭子被树林~着 жаппа айнала ағашпен қоршалған. ② біріге қысым жасау, бағынуға мәжбүр ету.

【包围圈】 bāowéiquān 【зат】 орта, қоршаған орта, қамау, қоршау: 冲出~жаудың қамауынбұзу, ~越缩越小了 қоршаудың аумағы кішірейіп келеді.

【包席】 bāoxí ① (- // -) 【ет.】 орынға тапсырыс беру: 你们是点菜还是~? Сен тағамға немесе орынға тапсырыс бересің?, 婚宴包了三桌席 үйлену тойына үш үстелге тапсырыс берді. ②

【зат.】 кешенді түскі ас.

【包厢】 bāoxiāng 【зат】 ложа.

【包销】 bāoxiāo 【ет.】 ① өтім, өткізу жеке кәсіпкерлерге табысталады. ② келісім бойынша фабрикалар мен

зауыттардың барлық өнімін мемлекетке өткізу.

【包心菜】bāoxīncài 〈方〉 【заг】 қырыққабат.

【包养】bāoyǎng 【ет.】 материалдық жағынан қамтамасыз ету: ~情妇 көңілде әйелін қаржымен қамтамасыз ету.

【包银】bāoyín 【заг】 театр әртістерінің белгілі ойын көрсетуі үшін төленетін жалақы.

【包圆儿】bāo//yuánr 〈口〉【ет.】① қалғанының барлығын сату: 剩下的这点儿您~吧! Мына қалғанының барлығын сіз алыңыз② тұтастай алу: 剩下的零碎活儿我~ мен қалған жұмысты тұтастай жасаймын.

【包月】bāo//yuè 【ет.】 ай сайын.

【包孕】bāoyùn 【ет.】 болу, бір нәрсенің ішінде бар болу, сыйғызу, сыйдыру: 她的信里~着无尽的思念之情 оның хаты сағынышқа толы.

【包蕴】bāoyùn 【ет.】 болу, бір нәрсенің ішінде бар болу, сыйғызу, сыйдыру: 简短的几句话却~着很深的哲理 мына сөйлемдер қысқа болғанымен, ішіндегі философиялық мағынасы терең.

【包扎】bāozā 【ет.】 орау, байлау: ~伤口 жараны байлау, ~货物 тауарды орау.

【包装】bāozhuāng ① 【ет.】 байлау, будыру, буу, буып-түю, орау: 定【мөл.】~орау мөлшері,~商品要注意质量 тауардың буғанда сапасына мән беру керек.②【заг】 бума, орама, тығанақ: ~美观 әдемі орама, 运输不慎, ~破损严重 ораманы жауапсыз тасымалдаушылар бүлдірді.③【ет.】 біреуді барынша сәндеу, жасандыру: ~歌星 жұлдызды сәндеу.

【包桌】bāozhuō 【заг】 үстелге тапсырыс беру.

【包子】bāo•zi 【заг】 манты.

【包租】bāozū 【ет.】① толығымен жалға алу.② рента, түсім (капиталдан, мүліктен, жерден түсетін кіріс өсім).③ уақытша жалға алу: ~汽车 машинаны уақытша жалға алу.

苞-1 bāo 【заг】 гүл жапырақ: 花~ бітеугүл, гүлдің қауызы, гүлдің түйнегі, гүлшанақ, 含~未放 гүлі ашылмаған.

苞-2 bāo 〈书〉 қалың, жиі, тығыз, бай, сәнді: 竹~松茂 бамбуктың мықтылығы мен қарағайдың сәнділігі.

【苞谷】bāogǔ - 【苞米】 жүгері.

【孢子】(胞子) bāozǐ 【заг】 спора (гүлсіз өсімдіктердің және кейбір бір жасушалы жәндіктердің тұқымы).

【孢子植物】bāozǐzhíwù споралық өсімдіктер.

袍 bāo 【заг】 емен.

胞 bāo ① жолдас, үй, қағанақ. ② туған: ~兄 туған аға, ~妹 туған сіңлі, ~叔 туған көке. ③ отандас, жерлес, елдес: 侨~шет елде тұратын қандастар, 台~ Тайвандық отандастар.

【胞衣】bāoyī 【заг】 жолдас, үй, қағанақ.

炮 bāo 【ет.】① қуыру: ~羊肉 койдың етін қуыру.② кептіру, кебу: 湿衣服一会儿就~干了 су киім біздан соң кеуіп қалады.

剥 bāo 【ет.】 қабығын ашу, аршу, сыдыру, сыпыру: ~花生 жержаңғақтың қабығын ашу, ~皮 терісін сыпыру.

鲍(鮑) bāo тістің алға қарай шығыңқы тіс.

煲 bāo 〈方〉 ① 【заг】 кастрөл, қазан: 瓦~балшықтан жасалған қазан, 铜~мыс қазан, 电饭~электрлік қазан. ② 【ет.】 ысыту, жылыту: ~汤 сорпаны ысыту, ~粥 ботқаны жылыту.

【煲电话粥】bāodiànhuàzhōu 〈方〉 телефонның құлағын босатпау, телефонда ұзақ сөйлесу

褒(褒) bāo ① асыра мақтау, дәріп кылу, дәріптеу, көкке көтеру, мадақтау, мақтауын жеткізу: ~奖 сый беру, ~扬 үлгі ретінде көрсету, көкке шығара мақтау.② 〈书〉 кең, еркін: ~衣 кең киім, 博带 жалпақ белдік.

【褒贬】bāobiǎn 【ет.】 бағалау: ~人物 адамзатты бағалау, 一字~ бағалау сөзі, 不加~бағалаудан тартыну.

【褒贬】bāo•biǎn 【ет.】 мінеу, сыныу: 有意见要当面提, 别在背地里~人 егер қандай да бір сыныңыз бар болса, оны адамның артынан емес бетіне айт.

【褒称】bāochēng ① 〈书〉【ет.】 асыра мақтау, мақталу, мақтау. ② 【заг】 дәріп, мадақ, мақтан, мақтау.

【褒词】bāocí 【заг】 дұрыс бағалау сөздері, жағымды бағалау сөздері.

【褒奖】bāojiǎng 【ет.】 сый беру, сый тарту: ~有功人员 ерен еңбек еткендерге сый тарту, 在大桥落成庆典上, 许多先进工作者受到了~ көпірдің бітуіне байланысты салтанаты кеште көптеген жұмысшыларға сый тарту етілді.

【褒扬】bāoyáng 【ет.】 көтермелеу, мадақтау, ынталандыру: ~先进 алдын ала ынталандыру.

【褒义】bāoyì 【заг】 дұрыс бағалау, жағымды бағалау.

【褒义词】bāoyìcí 【заг】 дұрыс бағалау сөздері, жағымды бағалау сөздері.

báo

雹

báo① 〈书〉 кіші асқабақ.

雹 báo бұршақ.

【雹灾】báozāi 【заг】 бұршақ апаты.

【雹子】báo•zi 【заг】 бұршақ.

薄 báo 【сын】① жұқа: ~板 жұқа тақта, ~被 жұқа көрпе, ~片 жұқа қабат, 这种纸很~мұндай қағаз өте жұқа◇家底~отбасының материалдық жағдайы төмен. ②

көңілсіз, немқұрайды, селқос, салқын, ынтасыз: 待他的情分不~оны жақсылап күт. ③ әлсіз, болмашы, сұйық: 酒味很~шарап әлсіз. ④ құнарсыз, өнімсіз: 这儿地~, 产量不高/жер құнарсыз, өнімділігі де төмен.

【薄饼】báobǐng 【заг】 құймақ, жұқа құймақ.

【薄脆】báocuì 【заг】① күйрек, сынғақ, сынғыш, морт, осал. ② жұқа, тез сынғыш печенье.

bǎo

饱(飽) bǎo ① тоқ: 我~了, 一点也吃不下了/мен артық жей алмаймын, әбден тойдым. ② 【сын】 тойымды: 谷粒儿很~/астық тұқымдастар өте тойымды.

③ әбден, барынша, жеткілікті, мейлінше, толық, қанағаттанғанша, тойғанша: 喝~了茶 әбден шәй ішу. ④ қанағаттану, риза болу, ләззатқа бөлену, рахат алу: 一~眼福 көріністі рахаттана тамашалау. ⑤ пайдаға бату, пайда табу, пайда кылу: 以~私囊 өз қалтасына пайда келтіру үшін.

【饱餐】bǎocān 【ет.】 әбден тойғанша жеу, тою, тояттау: ~了一顿 тойғанша жеу, ~容易诱发心绞痛 әбден тойғанша тамақтану тез жүрек ауруына шалдығуға әкеп соғады.

【饱尝】bǎocháng 【ет.】① дәм тату: ~美味 тәттіден дәм тату. ② тәжірибесі бар, басынан өткен: ~艰苦 басынан кайғы кешу.

【饱读】bǎodú 【ет.】 көп оқу: ~经史/классикалық әдебиеттерді көп оқу.

【饱嗝儿】bǎogé 【заг】 кекірік.

【饱含】bǎohán 【ет.】 кернеу, толтыру: 眼里~着热泪 /көзі ыстық жасқа толды | 胸中~着对祖国的热爱 /көкірегін отанға деген махаббат кернеген.

【饱汉不知饿汉饥】bǎohàn bùzhīhànjī аш бала тоқ баламен ойнамайды, тоқ бала аш болам деп ойламайды.

【饱和】bǎohé 【ет.】① тойғызу, тойдыру, тою, қандыру. ②

қанғандық, қанықтық, толық, қанағаттанарлық: 目前市场上洗衣机的销售已接近~/казіргі кезде кір жуғыш машинасының сатылымы нарықтың сұранысын қанағаттандырды.

【饱经沧桑】bǎojīngcāngsāng көп нәрсені бастан кешіру, көрмегенді көру, қасірет шегу.

【饱经风霜】bǎojīngfēngshuāng көп қиыншылық көру, азап тарту, қиындық көру.

【饱览】bǎolǎn 【ет.】 қарау, тамашалау, қызықтау, сүйсіну: ~

【зат】山胜景 назар аударарлық орындарды тамашалау, 航天旅行, 可~天外奇观 ғарышқа саяхат жасау арқылы аспандағы керемет көріністерді тамашалауға болады.

【饱满】bǎomǎn 【сын】① әбден піскен, дәнденген: 颗粒~әбден піскен бидай.②сергек, тың, ширақ, толық: 精神~сергек кескін,~的热情 толықтай әкпейлдік.

【饱食终日】bǎoshízhōngrì сибариттікке берілу, ішіп-жеуді, ойын-күлкімен уақыт өткізу.

【饱学】bǎoxué 【сын】 эрудиция, білімдарлық, білімпаздық, ғұламалық: ~之士 ғұлама адам.

【饱以老拳】bǎoyǐlǎoquán барынша ұрып-соғу, сабау, ұру.

【饱雨】bǎoyǔ 〈方〉【зат.】 шелектеп құятын жаңбыр.

宝(寶、寶) bǎo ①【зат】 асыл, қазына, қымбат, байлық, бағалы зат: 国~ұлттық байлық, мемлекеттік қазына, 献~бағалы затты сыйға ұсыну, 粮食是~中之~нан барлық қазыналардың ішіндегі ең бағалысы.②құнды, бағалы, асыл, гауһардай, қымбат: ~刀 бағалы қылыш,~剑 қылыш,~石 бағалы тас,~物 бағалы зат.③текше пішінді құмар ойынға арналған зат.④сыпайы түрде қолданылады, Сіз, Сіздің: ~眷 Сіздің аса құрметті отбасыңыз, ~号 Сіздің құрметті фирмаңыз, ~刹 Сіздің аса құрметті ғибадатханаңыз.⑤ фамилияға қолданылады..

【宝宝】bǎo·bǎo 【зат.】 алтыным, асылым, қазынам.

【宝贝】bǎobèi 【зат】① бағалы зат, құнды зат, асыл зат.②(~儿) алтыным.③ жаным, асылым, қазынам: 这个人真是~!сен шынымен қазынысың!

【宝贝疙瘩】bǎobèiqē·da 〈方〉 балаға немесе сүйікті адамға айтылатын теңеу, алтыным, асылым.

【宝刹】bǎochà 【зат】① будда ғибадатханасы.② Сіздің аса құрметті ғибадатханаңыз.

【宝刀】bǎodāo 【зат】 бағалы қылыш.

【宝刀不老】bǎodāobùlǎo қартайса да

әлі күш қуатынан айырылмаған.

【宝岛】bǎodǎo 【зат.】 Тайвань.

【宝地】bǎodì 【зат】①жер жәннаты, мол байлыққа ие жер.② Сіздің жеріңіз: 借贵方一块~暂住几天 мен тағы Сіздің жеріңізде бірнеше күн қалғым келеді.

【宝典】bǎodiǎn 【зат】 каноникалық кітаптар.

【宝贵】bǎoguì ① өте бағалы, өте құнды, қымбатты, баға жетпейтін: ~的生命 баға жетпейтін өмір, 时间极为~уақыт өте құнды, 这是一些十分~的出土文物 бұл баға жетпейтін археологиялық олжалар.② бағалау, қадірлеу, қастерлеу, құрметтеу: 这是极可~的经验 бұл баға жетпес тәжірибе.

【宝号】bǎohào 【зат】① Сіздің құрметті фирмаңыз.②Аса мәртебелі.

【宝剑】bǎojiàn 【зат】 қылыш

【宝卷】bǎojiǎn 【зат】 “бао-цзюань” (Қытай театрының бір жанры).

【宝眷】bǎojiàn 【зат】 Сіздің аса құрметті отбасыңыз.

【宝库】bǎokù 【зат】 байлық қоры салынатын орын, қазына тұратын орын: 知识~|艺术~|马列主义理论~.

【宝蓝】bǎolán 【сын.】 ашық көк, аспан түсті көгілдір.

【宝瓶座】bǎopíngzuò 【зат】 Сүкүйғыш.

【宝石】bǎoshí 【зат】 бағалы тас.

【宝塔】bǎotǎ 【зат】 ғибадатхана.

【宝玩】bǎowán 【зат】 бағалы, құнды.

【宝物】bǎowù 【зат】 бағалы зат.

【宝玉】bǎoyù 【зат】 бағалы нефрит, яшма.

【宝藏】bǎozàng 【зат】 қазына, байлық: 自然~табиғат байлықтары◇民间艺术的~真是无穷无尽 ауыз әдебиеті баға жетпес қазына.

【宝重】bǎozhòng 【ет.】 бағалау, қадірлеу: 他的书法作品深为世人~оның каллиграфия жұмыстары қарапайым халық тарапынан жоғары бағаланды.

【宝珠】bǎozhū 【зат】 аса бағалы маржан, інжу.

【宝座】bǎozuò 【зат】 тақ: 登上冠军~жоғары дәрежеге ие болу.

保 bǎo ①【ет.】 қорғау, сақтау, күту: ~健 денсаулықты күту,~家卫国.②【ет.】 сақтау, қорғау, қолдау, бұзбау, орнына келтіру: ~温 жылықты ұстап қалу,~鲜 жаңа күйінше сақтау.③

【ет.】 кепіл болу, қамтамасыз ету, қорғау, сақтау: ~质~【мөл.】 саны мен сапасын қамтамасыз ету,~你一学就会 кепілдік беремін,сен бір

көрсеткеннен үйреніп аласың.④【ет.】 кепілге алу, кепілдік беру: ~释 бостандыққа шығуына кепіл болу, 我~他不会出事 ол ештеңеге ұрынбайтынына кепілдік беремін.⑤ кепілдік беруші, кепіл, кепілдік: 作~кепілдікке алу, 交~кепілге беру.⑥【зат】 “баоцзя” (халықты әкімшілікке “бао” және “цзя” деп бөлетін кертартпа жүйе).⑦ фамилияға қолданылады..

【保安】bǎo'an ①【ет.】 қоғамдық қауіпсіздікті сақтау: 加强~工作 қоғамдық қауіпсіздікті сақтау жұмысын күшейту.②【ет.】 еңбекті қорғау: ~规程 еңбекті қорғау ережелері,~制度 еңбекті қорғау жүйесі.③【зат】 еңбекті қорғаушы.

【保安族】Bǎo'an zú 【зат】 баоань.

【保本】bǎo // běn (~儿) 【ет.】 залалсыз, зиянсыз, шығынсыз: ~保值 өз құнын сақтап қалу, 这笔生意能~就不错了 бұл бизнес шығынсыз болса, жаман емес.

【保膘】bǎo // biāo 【ет.】 мал салмағын ұстап тұру.

【保镖】bǎobiāo ①【ет.】 қорғау, жақтау, ақтау, сақтау.② күзет, күзетші, оққағар, сақтаушы, сакшы.

【保不定】bǎo·bùdìng 【үс.】 бәлкім, мүмкін, сияқты, ықтимал.

【保不齐】bǎo·bùqí 〈方〉 【үс.】 бәлкім, мүмкін, сияқты, ықтимал.

【保不住】bǎo·bùzhù ①【үс.】 бәлкім, мүмкін, сияқты, ықтимал: 明天~要下雨 ертең жаңыр жаууы ықтимал.②【ет.】 сақтау мүмкін емес: 质【мөл.】~сапасын сақтап қалу мүмкін емес.

【保藏】bǎocáng 【ет.】 сақтау: 水果不容易~жемісті сақтау оңай емес, 把种子~好 дақылдарды жақсы қалпында сақтау.

【保持】bǎochí 【ет.】 бұзбау, орнына келтіру, сақтау: ~沉默 тыныштықты бұзбау,~干净 тазалықты сақтау,~物价稳定 бағаны бірқалыпты ұстау, 跟群众~密切联系 халықпен тығыз байланысты сақтау.

【保存】bǎocún 【ет.】 сақтау, қорғау: ~古迹 мәдени ескерткіштерді қорғау,~实力 күшін сақтау,~自己, 消灭敌人 өз күшін сақтап, қарсыласты жою.

【保单】bǎodān 【зат】① декларация.② кепілді хаты, кепілділік түбіртегі.③ қауіпсіздендіру полисі, сақтандыру полисі.

【保底】bǎo // dǐ 【ет.】① шығынсыз, залалсыз.② шамасы ең азына кепілдік

беру: 上不封顶, 下不~ ең көп немесе ең аз деген жоқ.

【保额】bǎo'é 【зат】 сақтандыру көлемі.

【保费】bǎofèi 【зат】 жарна төлеу, төлемін төлеу, сақтандыру ақысы.

【保固】bǎogù 【ет.】 беріктік, бекемділік кепілі.

【保管】bǎoguǎn ①【ет.】保藏和管理 менгеру, менгеріп отыр, сақтау, күзету: 图书~工作 кітапхана кітаптарын күзету, 工具~得很好 инструменттер жақсы сақталған. ②

【зат】 сақтаушы, менгеруші, қорғаушы, күзетшісі: 老~ кәрі менгеруші, 这个粮库有两个~ бұл бидай қоймасының екі күзетшісі бар.

③【ет.】 көзін жеткізу, нандыру, сендіру, кепілдік беру: 只要肯努力, ~你能学会 тек тырыссаң үйреніп шығатынына кепілдік беремін.

【保户】bǎohù 【зат】 күзет, оққағар, қарауыл.

【保护】bǎohù 【ет.】 қорғау, қарауылдау, күзету: ~眼睛 көзді аурулардан қорғау, ~珍贵【ет.】物 сирек кездесетін жануарларды қорғау.

【保护关税】bǎohùguānshuǐ қолдампаздық баж, протекционистік баж.

【保护国】bǎohùguó 【зат】 протекторат.

【保护价】bǎohùjià 【зат】 протекционисттік баға, қолдампаздық баға.

【保护伞】bǎohùsǎn【зат.】 сақтайтын қолшатыр, қорғайтын қолшатыр, қорған, пана, қорғаушы: 核~ядролық қолшатыр, 拉关系, 找~ байланыс орнату үшін қорған іздеу, 官僚主义往往是贪污分子的~ Бюрократия көбінесе паракорлықтың қорғаны.

【保护色】bǎohùsè【зат.】 қорғайтын түс, байқатпайтын түс.

【保皇】bǎohuáng【ет.】 роялист, роялизм: ~党 монархиялық партия, ~派 монархисттер.

【保甲】bǎojiǎ【зат】 “баоцзя” (халықты әкімшілікке “бао” және “цзя” деп бөлетін кертартпа жүйе).

【保价】bǎojià【ет.】 кепілдік соммасы, өтемақы сомасы: ~信 құнды хат, ~包裹 құнды хатты почтамен салып жіберу.

【保驾】bǎo//jià【ет.】 қарауылдап алып жүру, қорғау, жақтау: 有老张给你~, 你怕什么? Сен осы несіне қорқасың, сені қорғайтын Лао Жаң бар.

【保荐】bǎojiàn【ет.】 ұсыну, кеңес беру, таныстыру: ~贤能 таланттыларды ұсыну.

【保健】bǎojiàn【ет.】 денсаулық

сақтау: ~室 денсаулық сақтау бөлімі, ~站 дәрігерлік пункті, ~工作 денсаулық сақтау қызметі, 自我~ өз денсаулығын сақтау.

【保健操】bǎojiàncāo【зат】 сауықтыру гимнастикасы.

【保健球】bǎojiànqiú【зат】 денсаулықты жақсартатын доп.

【保洁】bǎojié【ет.】 тазалық сақтау: ~车 самосвал, 加强公园的~工作 парктің тазалығы жұмысын күшейту.

【保结】bǎojié【зат】 кепіл, кепілге алу, кепілгерлік, кепілдік.

【保举】bǎojiǔ【ет.】 көтеру, ұсыну, көтермелеу, жоғарылату, жоғарылау.

【保龄球】bǎolíngqiú【зат】 ①боулинг. ②боулинг добы.

【保留】bǎoliú【ет.】 ①сақтау, қорғау, қалдыру: ~着当年的面貌/бұрынғы қалпын сақтау. ②қалу, өзгермеу: ~自己的意见 өз пікірінде қалу; 这些问题暂作~ бұл мәселелерді уақытша ашық күйінде қалдырамыз. ③ артына бір нәрсе қалдыру; артына бір нәрсе сақтау; резервте сақтау. ~座位 орынға резерв жасау; ~学籍 студенттік құқығын сақтау; ~名额/бос орын (бос қызмет) қалдыру (сақтау); ~底稿 көшірмесін қалдыру.

【保留剧目】bǎoliújù mù бұрынғы репертуардан қалдырылған (сақталған) көріністер (пьесалар).

【保媒】bǎo//méi【ет.】 айттыру; құда болу; құда түсу; қыз айттыру

【保密】bǎo//mì【ет.】 бір нәрсені жасыру; құпиялау; бірденені құпияда сақтау. ~文件 құпия құжат; ~工厂 жасырын цех; 严格~ құпияны қатты сақтау; қатал құпия; 不再~ құпия болмай қалу; құпиясыз ету; 在~单位工作 астыртын орында жұмыс жасау, жасырын жерде жұмыс істеу.

【保苗】bǎomiáo【ет.】 бірден (жапатармағай) көктеудің өсіп жетілуін қамтамасыз ету

【保命】bǎo//mìng【ет.】 өзін-өзі сақтау; 实用主义的~哲学 өзін-өзі сақтаудың прагматикалық философиясы (даналықтану)

【保姆】(①保姆) bǎomǔ【зат】 ①бала күтуші, күтуші, күтуші әйел (ауруханада, мектепте); үй қызметкері әйел, үй шаруасындағы қызметкер әйел, үй шаруасындағы қызметші әйел ② медбикенің ескірген (байырғы, ежелгі) атауы.

【保暖】bǎo//nuǎn【ет.】 бір нәрсені жылыту (жылылау, жылындыру); ~设

备 жылу беретін (жылытқыш) қондырғы.

【保票】bǎopiào【зат】 ① жазбаша куәландыру (растау); ② кепіл, шарт; кепілдік, сенім білдірушілік.

【保期】bǎoqī【зат】 кепілді мерзім ① қауіпсіздендіру (сақтандыру) кезеңі ② кепілді мерзімнің өнімнің сатылымынан кейінгі шектеулі кепілдігі.

【保全】bǎoquán【ет.】 біреуді немесе бір нәрсені сақтау; біреуді немесе бір нәрсені қорғау; аман қалу, бұзылмай қалу, бүтін қалу. ~同志的生命 жолдастың өмірін сақтау, жолдастың өмірін қорғау. ~【зат】誉 атақты (беделді) сақтау. ~面子 бет-әлпетті сақтау. 幸亏战士们抢救, 这批建筑材料才~了 бұл құрылыс заттарын сарбаздардың сақтап қалуға ұмтылуының арқасында бүтін алып қалдық.

【保人】bǎo-ren【зат.】 кепілге алушы; кепілгер; кепілдік беруші; кепілші.

【保山】bǎoshān【зат】 кепілгердің (кепілшінің) немесе құда-құдағидың ескірген (ежелгі) атауы.

【保墒】bǎoshāng【ет.】 жер қыртысы немесе топырақтың ылғал бөгеуі, ылғал заряды.

【保湿】bǎoshī【ет.】

дымқылдану; сулану; ылғалдану; ылғалдау (косметикалық әдіс-құрал). 保持水分: 秋冬季节要注意皮肤~ ылғалдық сақтау күтімі: күзде және қыста тері ылғалдық күтімін қажет етеді.

【保释】bǎoshì【ет.】 біреуді кепілдіктен шығару, бостандыққа шығару.

【保守】bǎoshǒu ①【ет.】(守住) Бір нәрсені ұстай білу; бір нәрсені сақтай білу (сақтау); бір нәрсені бұзбау, орнына келтіру (ұстану); ~秘密/сыр сақтай білу, құпияны бұзбау, құпияны ұстау, құпиялау. ~军事秘密/әскери құпияны сақтау; ~信用/өз сөзінде тұру.

②【сын】(守旧) Кертартпа, консерваторлық; ескілік, ескішілдік, кертартпалық, консерватизм, сақтанымпаздық; артта қалған, кейін қалған, мешеу; абай, епті; ептілік, сақтылық; ~思想 кертартпа (консерваторлық) идеология; идеологиядағы кертартпалық (консерватизм); ~观点 консерваторлық көзқарас; көзқарастағы консерватизм; 思想~的人 консерваторлық көзқарасты адам; консерватор; 按最~的估计 соңғы сақтық есепте; 计划过分~ дамудың өте төменгі сатысындағы

жоспар; 反对 ~ консерватизм және ескілікке қарсы.

【保税区】bàoshuìqū【зат】еркін аймақ; еркін сауда аймағы; кепілзаттық (бондылық) аймақ.

【保送】bǎosòng【ет.】біреуді оқуға жіберу.

【保胎】bǎo//tāi【ет.】ұрықты сақтау, түсікті болдырмау.

【保外就医】bǎowàijiūyī медициналық мерзімінен бұрын шартты босату

【保卫】bǎowèi【ет.】① күзеттіру; күзету; қарауылдау; қорған болу; қорғау; қору; сақтау; жақтау; ақтау; қорғаштау; қору; шаң жуытпау; сақтап қалу; ~祖国 отанды қорғау; 誓死~祖国 Отан үшін төсін оққа тосу; ~国境 мемлекеттік шекараны күзету; ② ішкі күзет. ~工作 ішкі күзет қызметі; ~工作人员 охрانا; ~首长的安全 бастықты күзету.

【保温】bǎo//wēn【ет.】жылылықты сақтау; жылытылған; жылы қалыпқа келтірілген; жылуға төзімді; жылуға шыдамды; қызу шығармау. ~设备 жылылық сақтау құралы; 积雪可以~кар жамылғысы қажет жылулықты сақтайды (керек қызуды ұстап тұрады).

【保温杯】bǎowēnbēi【зат】стакан-термос (пластик немесе металлдан жасалған қақпағы бар қызу ұстап тұратын ыдыс).

【保温瓶】bǎowēnpíng【зат】термос

【保鲜】bǎoxiǎn【ет.】жаңа күйінде сақтау, жас күйінде сақтау (ет, көкөніс, жемістерге қаратылған)

【保险】bǎoxiǎn①【зат.】сақтандыру, қауіпсіздендіру (қамсыздандыру). 人寿~өмір қауіпсіздігі; 火灾~оттан сақтану; 海上~теңіз сақтандыруы; ~业务 сақтандыру операциясы; ~公司 сақтандыру қоғамы; сақтандыру компаниясы; ~期限 сақтандыру мерзімі; ~赔偿金 сақтандыру сыйлығы; ②【сын.】

【】қауіпсіздендіретін, қорған, сақтандыратын, сақтық; ~玻璃 сынбайтын шыны; ~装

置 қорғағыш, сақтандырғыш, сақтаушы тежегіш; 关上手枪的~тапаншаны тежегішке қою; ③【ет.】(可靠) берік, сенімді, қауіпсіз, қатерсіз; 这样比较~一些 осылай сенімдірек.

【保险带】bǎoxiǎndài【зат.】шылбыр, арқан(биікте кимыл-қозғалыс жасайтындар майып болмас үшін белдеріне байлайтын арқан, Альпинисттерге, цирк әртістеріне арналған)

【保险刀】bǎoxiǎndāo (~儿)【зат】қауіпсіз ұстара;

【保险灯】bǎoxiǎndēng【зат】① керосин шам; ②электр шамы.

【保险法】bǎoxiǎnfǎ【зат】қауіпсіздік туралы заң.

【保险费】bǎoxiǎnfèi【зат】сақтандыру сыйлықақысы, сақтандыру төлемі.

【保险公司】bǎoxiǎn gōngsī сақтандыру компаниясы

【保险柜】bǎoxiǎnguǐ【зат】қауіпсіз кебеже, сейф.

【保险金额】bǎoxiǎnjīn'é сақтандыру сомасы

【保险人】bǎoxiǎnrén【зат】қамсыздаушы; қауіпсізденуші; сақтандырушы (жауапкерлігін өзіне алушы адам).

【保险丝】bǎoxiǎnsī【зат.】қорғағыш, сақтандырғыш, сақтаушы, тежегіш; балқығыш үстеме (сым);

【保险箱】bǎoxiǎnxiāng【зат】өрттенбейтін шкаф, сейф.

【保修】bǎoxiū【ет.】① кепіл; шарт (бір істің іс болып шығуына кепіл болу); ② кепілдікті жөндеу.

【保养】bǎoyǎng【ет.】① күту, сақ ұстау, ұқыпты ұстау: ~身体/денсаулықты күту; ② техникалық қызмет көрсету: 进行技术~тезкүтімнен өткізу; 机器的~工作 машиналарға техникалық қызмет көрсету; ~好机器 машиналардың үлгілі түзулігін көтермелеу; 机车~得很好 паровозға деген өте үлкен күтім.

【保有】bǎoyǒu【ет.】①сақтау, ұстау; ②жеке меншікке немесе жеке иелікке жеткізу (тапсыру).

【保佑】bǎoyòu【ет.】алғыс, бата, бата беру, рұқсат ету; 老天~құдай сақтасын! Құдай, сақтай көр!; 愿上帝~他健康 E, құдай, оған денсаулық бере көр!

【保育】bǎoyù【ет.】тәрбиелеу (тәрбие); ~工作/тәрбие жұмысы.

【保育员】bǎoyùyuán【зат】тәрбиеші, тәрбиелеуші.

【保育院】bǎoyùyuàn【зат】жетім балалар үйі.

【保障】bǎozhàng①【ет.】Сақтау, қорғау, күзету, кепіл болу, қамтамасыз ету, кепіл, шарт, қамсыздандыру; ~安全/қауіпсіздікті қамтамасыз ету; ~国境安全/мемлекеттік шекараны қорғау; ~工人身体健康/қызметкерлердің денсаулығын қамсыздандыру; ~工民权利/азаматтардың құқығын қорғау; ~言论和信仰自由/сөз және дін бостандығын қорғау; 受法律~的权益 заң жүзінде қорғалатын ынта мен құқық. ②【зат】(起保障作用的事物) кепілдік, қамсыздандыру; 安全是生产的~

қауіпсіздік өндірісті қамсыздандыру болып табылады.

【保真】bǎozhēn【ет.】①түпнұсқаны кепілдендіру; ②көшірменің дәлдігі.

【保证】bǎozhèng кепіл болу, қамтамасыз ету, жүктелу, міндеттену; ①【ет.】кепіл болу (кепілдік): 我们~提前完成任务/біз мәселенің ертерек шешілуіне кепілдік етеміз. ②【ет.】~产品质量/өнімнің сапасын қамтамасыз ету; ~科研时间 ғылыми-зерттеудің уақытын қамтамасыз ету. ③【зат】安定团结是我们取得胜利的~тұрақтылық пен ынтымақтастық жеңістің кепілі боп табылады.

【保证金】bǎozhèngjīn【зат】кепіл, ақшаның қамтамасыз етілуі; 交~кепіл төлеу (ақшаның қамтамасыз етілуі, ақшалай кепілдік).

【保证人】bǎozhèngrén【зат】кепіл; кепілге алушы; кепілгер; кепілдік беруші; кепілші. 【保证书】bǎozhèngshū【зат】кепілді хат, міндеттеме, серт.

【保值】bǎozhí【ет.】бағаны сақтау (инфляциядан, дағдарыстан)

【保重】bǎozhòng【ет.】āāīāōēūkōū ēyōō; 请多加~Тәңір жарылғасын, денсаулығыңызды күтіңіз!

【保状】bǎozhuàng【зат】кепіл; кепілге алу; кепілгерлік; кепілдік (жазбаша).

【保准】bǎozhǔn①【сын】әлбетте, міндетті түрде, заңды түрде, сөзсіз; ②

【ет.】тұрақты қамсыздандыру, кепіл болу, сөз беру; 鸨(鸨) bǎo①【зат】дуадақ; ②ак дактары бар қара ат; ③жезөкше, жәлеп, салдақы; 老~жезөкшелер үйінің иесі (басқарушысы).

【鸨母】bǎomǔ【зат】жезөкшелер үйінің иесі (басқарушысы); жоғарға жезөкше (жасы үлкен); 鸨儿(bǎo'ér)、老鸨 деп те атайды.

葆-1 bǎo①【ет.】〈书〉сақтау, қорғау, бұзбау, күзету; 永~青春 мәңгілік жастығын сақтау. ②жасыру, жабу, сөндіру, өшіру, тығу; ~光 жарықты жабу, дарынын (талантын) жасыру.

葆-2 bǎo①【зат】〈书〉шөп, жас көктеу; өсімдіктің қалың бұталары; ну (тоғай); 茎~шөптің тамыры немесе сабақтары; ~旅 жабайы өсетін жеуге жарамды шөп.

堡 bǎo①【зат】қорған. ②белес, дөң, төбе, төмпешік; ③(bǎo, pù) кент, қалашық.

【堡垒】bǎolěi【зат】①бекініс, қамал, қорған. ②арка үйеніш, дінгек, қорған, қорғаныш, тіре к;

報 (報) báo < 书 > баланы арқада көтеруге (арқалауға) арналған мата.

bào

报 (報) bào ① 【ет.】 жеткізу, баяндау, хабарлау; ~告 баяндау; ~名/ жазылып кою, тіркеліп кою; ~账 есеп беру. ②

【ет.】 жауап беру; ~以微笑 жымып жауап беру; ③ 【ет.】 есесін қайтару, разылау, алғыс айту; ~效 алғыс айту; ~酬 сыйақы; ~恩 жақсылыққа жақсылық жасау. ④ 【ет.】 есептесу, кек алу, есесін қайтару; ~仇 кегін алу; ~怨 арыз айту, наразылық білдіру. ⑤ төлеу, сауап, жаза, құн, сазай, есесін алу; ⑥ 【зат】 газет: 日~ күнделікті газет; ⑦ белгілі бір жарияланымдар; 画~ көрнекі журналы, фотогазет; 学~ хабаршы, жаршы. ⑧ мәтіндік хабарламаға түсініктеме немесе есеп беру; 喜~ қуанышты хабар; 海~ жарқағаз (афиша), құлақтандыру (анонс); 黑板~ тақтаға бормен жазылған қабырға газеті (мектептерде, зауыттарда, мекемелерде). ⑨ жеделхат; 发~ жеделхат жіберу.

【报案】 bào àn // àn полицияға шағымдану (сотқа);

【报表】 bàobiào 【зат】 хабарлама, мәлімет, ақпар; есепті баяндама, есепті кесте.

【报偿】 bàocháng 【ет.】 ақы төлеу, құн, сый беру, марапаттау.

【报呈】 bàochéng 【ет.】 рапорт беру.

【报仇】 bào // chóu кек алу (кек), өш алу; 替同志们~ жолдастар үшін кек алу; 报私仇 жеке басының реніші үшін кек алу.

【报酬】 bào·chou 【зат】 төлемақы, сыйақы; ~优厚 қомақты сыйақы, өте жақсы төлем; ~微薄 мардымсыз төлемақы, азғана сыйақы; ~最高的工作 төлемақысы өте жоғары жұмыс; 有~的工作 ақылы жұмыс (еңбек). 无~的效劳 ақысыз (тегін) қызмет.

【报春花】 bàochūnhuā 【зат】 ① бәйшешек, жауқазын, наурызгүл (көктемде ерте шығатын гүлдің түрі).

【报答】 bàodá 【ет.】 алғыс айту, риза ету, ризалау; есесін қайтару, жақсылыққа жақсылық істеу; бағалау, лайық істеу, тиісінше баға беру.

【报单】 bàodān 【зат】 декларация; мағлұмдама; мәлімдеме. 填写~ декларация толтыру.

【报导】 bàodǎo ① 【ет.】 хабарлау, баяндау; ② 【зат】 хабарлама, баяндама.

【报到】 bào // dào 【ет.】 келу, көріну, қатысу, кездесу; 按时~ уақытында келу; ~日期 қатысу уақыты; ~地点

кездесетін орын; 办理~手续 ресми тіркеу жасау.

【报道】 bàodào ① 【ет.】 хабарлау, жариялау; ~世界各国人民的革命斗争 дүние жүзі мемлекеттері халықтарының революциялық күші туралы хабарлау; 据新华社~ Синьхуа агенттігінің хабарлауы бойынша; ② хабарлама, жариялама, репортаж; 新闻~ газеттік хабарлама, газеттік репортаж; 电视~ телехабарлама; 写一篇~ мақала жазу (хабарлама, репортаж).

【报德】 bào // dé жақсылығын қайтару, біреуге жақсылығы үшін риза болу.

【报读】 bàodú 【ет.】 бір орынға алып кою, қосып кою, есепке қосып кою.

【报端】 bàoduān 【зат】 баспасөз жүзінде, газет беттерінде.

【报恩】 bào // ēn жақсылығын қайтару, біреуге жақсылығы үшін риза болу.

【报废】 bào // fèi жарамсыз боп қалу, ақауға шығару, жарамсыз деп табу; 百分之零点五~ /0,5 пайызы жарамсыз; 这只零件只能~ /тек мына бөлшегін жарамсыз деп табуға тура келеді.

【报复】 bào·fù 【ет.】 есесін қайтару, қарымтасын қайтару, кек қайтару, өш алушылық, өш қайтарушылық, есеп айыру, кек алу, өш алу, өшін алу; 予以~ қайта күресу; 实行~ кек қайтару; ~政策 кек алу саясаты; ~情绪 кек алушылық райы.

【报告】 bàogào ① 【ет.】 баяндау, жеткізу, мәлімет беру, хабар беру; ②

【зат】 баяндама, хабарлама, рапорт, есептеме; 大~ көпшілік алдындағы баяндама; 时事~ қазіргі кезеңдегі мәселелер туралы баяндама; 【ет.】 员~ мобилизация туралы баяндама; 科学~ ғылыми баяндама; 专题~ арнайы тақырыпқа арналған баяндама; 调查~ зерттеу туралы баяндама (есептеме); 财政~ қаржы есептемесі (есеп беру); 总结~ есепті баяндама; 政治~ саяси есептеме; 做~ баяндама жасау; 作工作~ жұмыс туралы баяндамамен шығу; 听~ баяндамаға қатысу, тыңдау; 去听~ баяндамаға бару (дәріске); 听取~ рапорт қабылдау; 讨论~ баяндама жөнінде пікірталас; 打~ баяндама беру (жазбахат);

【报告文学】 bàogào wénxué очерктік әдебиет, деректі қарасөз (проза).

【报关】 bào // guān ① 【ет.】 тізімдеу, тіркеу; кеденге мәлімдеме (сұраным) беру (тауарды өткізу жөніндегі); ②

【зат.】 кедендік мағлұмдамасы;

【报馆】 bàoguǎn 【зат】 газет редакциясы (баспа);

【报国】 bào // guó 【ет.】 мемлекетке

алғыс айту, отанға қызмет ету;

【报花】 bàohuā газеттің атауы, мерзімдік басылым беттеріндегі ашық бос орындағы декоративтік суреттердің ортақ атауы.

【报话】 bàohuà ① 【ет.】 сымсыз байланысу: ~员 оператор; ~机 сымсыз байланыс құрылғысы; ②

【зат】 сымсыз байланыс: 他一上午收发二十份~ /Ол танертең 20 сымсыз байланыс хабарын қабылдап, таратты.

【报话机】 bàohuàjī шағын қолайлы хабар таратқыш.

【报价】 bàojià ① баға беру, бағаны мәлімдеу, баға қою, бағасын айту, бағаны ұсыну. ② 【зат】 жарияланған құн, ресми белгіленген баға.

【报捷】 bào // jié 【ет.】 жеңіс туралы хабар жеткізу; жеңіс туралы хабар түсу.

【报警】 bào // jǐng 【ет.】 аттан салу; дабыл қағу, қауіп-қатер жөнінде дабыл қағу, қауіп-қатер жөнінде белгі беру, полицияға жеткізу.

【报刊】 bàokān 【зат】 газет-журналдар, баспасөз, мерзімді баспасөз.

【报考】 bàokǎo 【зат】 емтихан тапсырушылар санағына жазылу, емтихан тапсырушылар тізіміне тіркелу.

【报矿】 bào // kuàng 【ет.】 пайдалы қазбалардың шыққан жерін жариялау.

【报料】 bàoliào 【ет.】 мағлұмат беру, дәйек беру, мәлімет беру.

【报领】 bàolǐng 【ет.】 қолхат қалдыру, қолхат жазу.

【报名】 bào // míng 【ет.】 жазылып кою, тіркеліп кою; ~参军 өз еркімен әскерге тіркелу; ~投考 қабылдау естихандарына жазылу; ~截止 жазылудың тоқтатылуы (тіркеу уақытының бітуі).

【报幕】 bào // mù 【ет.】 бағдарламаны жүргізу, конференс; ~人 конференсье (концерттегі, эстрададағы ойындардың бағдарламалық нөмерлерін айтып тұратын, ойын арасында көпшілікті көңілдендіруші артист).

【报批】 bàopī 【ет.】 жоғары тұрған орындарға рұқсат сұрап бет бұру (санкция);

【报请】 bàoqǐng 【ет.】 нұсқау сұрауды ұсыну.

【报人】 bàorén 【зат】 журналшы, публицист (көсемсөзші).

【报丧】 bào // sāng 【ет.】 өлім туралы хабарлау, қазанаманы хабарлау (қарақағаз), азалы хабар жеткізу.

【报社】 bàoshè 【зат】 газет баспасы (редакция).

【报审】 bàoshěn 【ет.】 жоғары деңгейдегі зерттеу үшін жазбаша есеп жіберу.

【报失】 bàoshī 【ет.】 бірденені жоғалтқаны жөнінде хабар беру.

【报时】 bào // shí 【ет.】 уақытты тексеру, уақытты сағатпен қарау.

【报收】 bàoshōu 【ет.】 акция (үлес) нарығында ең соңғы бағаны белгілеу: 以平盘 ~ орташа баға бойынша белгілеу.

【报数】 bào // shù 【ет.】 есеп айырысу, түгендеу, тексеру.

【报税】 bàoshuì 【ет.】 декларацияны толтыру, тауар үшін баж салығын төлеу.

【报送】 bàosòng 【ет.】 құжат тапсыру.

【报亭】 bàotíng 【зат】 газет сататын дүңгіршек.

【报童】 bàotóng 【зат】 газетчик.

【报头】 bàotóu 【зат】 газеттің ағы, бірінші беттің тақырыбы (газеттегі).

【报务】 bàowù 【зат】 жеделхат жинайтын және тарататын адам: ~员 телеграфшы (телеграф қызметкері); радист.

【报喜】 bào // xǐ 【ет.】 жақсы хабарды жеткізу; жетістіктері туралы мәлімдеу.

【报销】 bàoxiāo 【ет.】 ① шығынды өтеу, шығынды төлеу; 按月 ~ / шығынды ай сайын төлеу; 准予 ~ / шығынды өтеуге рұқсат беру; ~单据 есеп берушілік төлем құжаттары; ~款项 есепті сома; ~单位 есепті мекеме; 车费凭车票 ~ жолақысына билетпен есеп беру; ② жарамсыздыққа көшіріп жазу. ③ жою, құрту, жұту, айпап-жайпау.

【报晓】 bàoxiǎo 【ет.】 ~的钟声 оятуға арналған қоңырау; 晨鸡 ~ таңертеңмен қораз ән салды.

【报效】 bàoxiào 【ет.】 алғыс айту, қызмет ету, қызмет қылу.

【报信】 bào // xìn 【ет.】 хабар беру, хабарлау, мәлімет беру.

【报修】 bàoxiū 【ет.】 жамау, жөндеу, толтыру, көбейту.

【报眼】 bàoyǎn ① 【зат】 көзбен жауап беру; ② газеттегі тақырыпша.

【报业】 bàoyè 【зат】 баспа кәсібі: ~集团 баспа кәсібі корпорация.

【报应】 bào-yìng 【ет.】 есесін алу, жаза, құн, сазай; 得到应得的 ~ сазайын тарту; 做坏事的 ~ күнәсі үшін жазасын тарту.

【报怨】 bào // yuàn 【ет.】 наразылық білдіру, шағым беру, шағымдану, арыз беру; 以德 ~ жамандыққа жақсылықпен жауап қайтару.

【报站】 bào // zhàn 【ет.】 Келесі аялдаманы хабарлау; 及时~, 方便乘客 жолаушыларға қолайлы болу үшін келесі аялдаманы хабарлап отыру.

【报章】 bàozhāng 【зат】 газета, баспа; (总称): ~杂志 газкты и журналы.

【报账】 bào // zhàng 【ет.】 шығын

туралы есеп беру, шығынға жазу;

【报纸】 bàozhǐ 【зат】 ① газета, баспасөз; ~编辑部 газет редакциясы; 办好~ газет шығару; 选剪~ газеттен қиындылар жасау; 替~写文章 газетке жазу; 今天的~ бүгінгі күнгі (бүгін келген) газет; ② газет қағазы; 八裁~ сегіз тілкем газет қағазы.

【报子】 bào-zǐ 【зат】 ① афиша, жарқағаз, хабарландыру, құлақтандыру; ② жаршы, хабаршы, хабар әкелуші; ③ 报单 хабарлама, мәлімдеме; ④: 贴~ жарқағаз жабыстыру немесе хабарландыру жапсыру.

【刨】 (鉋、鏝) bào 【зат】 ① жонғы, сүргі, үстірік, жонғыш (станок): 牛头~ көлденең жонғыш сүргі; 平~ сүргілеуіш станок; 槽~ сүргінің бір түрі;

【ет.】 ② жонғыштау, жонқалау, жону, сүргілеп алу, сүргілеу; ~木板 тактайды жону;

【刨冰】 bàobīng 【зат】 ұнтақталған, ұсақталған мұз (ішуге арналған); 橘子~ ұнтақталған мұз қосылған мандарин шырыны.

【刨床】 bàochuáng 【зат】 ① жонғыш; 龙门~ бойлық жонғыш; ② жонғыштың ағаштан жасалған бөлігі.

【刨刀】 bào dāo 【зат】 ① жонғыштың орнына қолдануға болатын ағаш кесуге арналған құрал; ② ағаш шебері (ұста) қолданатын механикалық құрал; ③ жонғыштың орнына қолдануға болатын қыруға арналған орман құралдарының бір бөлігі, 刨刃儿 (bào rèn er) деп те атауға болады.

【刨工】 bàogōng 【зат】 ① сүргілегіш, сүргілеуші;

② қырпу, сүргізу, сүргілену, сүргілесу, сүргілету, сүргілеу;

【刨花】 bào huā 【зат】 жаңқа, жоңқа;

【刨花板】 bàohuābǎn 【зат】 жоңқаланған кішкене төртбұрышты ағаш зат (ДСП);

【刨刃儿】 bàorènr 【зат】 刨刀-ға қараңыз..

【刨子】 bào-zǐ 【зат】 қол құралы арқылы ағашты калибрін өлшеу;

抱-1 bào ① 【ет.】 қолында құшақтап ұстау: 母亲~着孩子 анасы баласын қолында құшақтап ұстады. ② 【ет.】 алғаш рет балалы немесе немерелі болғанда: 听说你~孙子了 сен немерелі болды деп естідім. ③ 【ет.】 бала асырап алғанда: 这孩子是~的, 不是她生的 бұл бала асыранды бала, туған баласы емес. ④ 【ет.】 бір жерге жиналу: 大家~成团, 就会有力量 / көпшілік бірлесіп ұжым құрса, сонда ғана күш болады. ⑤ 【ет.】 іште сақтау(ойы және көзқарасы): 青年人

都~着远大的理想 / Жастардың барлығы үлкен армандарын ішіне сактайды; 对他的这种决定, 许多人~有看法 / Оның мұндай шешімі туралы, көптеген адамдардың көзқарасы бар. ⑥

【мөл.】 бір құшақ: 一~草 бір құшақ шөп; 两~粗的大树 екі құшақ жуандықтағы ағаш.

抱-2(抱) bào 【ет.】 жұмыртқа басу: ~小鸡儿 балапан басып шығару; ~窝 ұя басу.

【抱病】 bàobìng 【ет.】 ауыру, ауру болу, денсаулығында бір аурудың болуы: ~工作 ауру бола тұрып, жұмысқа шығу.

【抱不平】 bàobùpíng жәбірленген адамға жақтасу (жан тарту), дұрыс жақты қолдап сөйлеу, әділетсіздікке қарсы шығу;

【抱残守缺】 bàocánshǒuquē 【сын】 көнеден қалған сынық көзді сақтау;

【抱持】 bàochí 【ет.】 қолында ұстау, қолында болу, бірденеден ұстану, бір позицияда тұру: ~着远大的理想 жоғары идеалды ұстап тұру.

【抱粗腿】 bàocūtuǐ байлық пен биліктен жабысып қалмау.

【抱佛脚】 bàofójiǎo қателерін кеш түсіну, будданың аяғына жығылу (басына қайғы түскенде).

【抱负】 bàofù 【зат】 терең ойлар, үлкен талпыныстар: ~不凡 / үлкен талпыныстарымен көзге түсу, болашағы зор, көп уәде беретін, көп үміт күтерлік, көп үміт күттіретін.

【抱憾】 bàohàn 【ет.】 опық жеу, өкіну, ренжу, өкініш білдіру, аяу, күйіну, опыну: ~终生 өмір бойы өкіну.

【抱恨】 bàohèn 【ет.】 кегін іште сақтау, ашу-ызасын көрсетпеу: ~终天 (含恨一辈子) өмірінің соңына дейін өкіну, үнемі өкінумен жүру.

【抱愧】 bàokuì 【сын】 арысину, намыстану, ұялу; 我很~ маған өте ұят.

【抱歉】 bàoriàn 【сын】 өзін кінәлі сезіну, өкіну, кешірім сұрау; 非常~ Өте өкінішті! Кешірім өтінемін!

【抱屈】 bàoqū 【ет.】 әділетсіздікке ренжу, өзін ренішті сезіну, ренішті болу, ішінде реніш ұстау.

【抱拳】 bào // quán 【ет.】 бір қолының алақанымен екінші қолының жұдырығын ұстау (қолдарын сол күйінде төсінің денгейінде ұстап амандасу, шағын тағзым).

【抱厦】 bàoshà 【зат】 қонақжайдың айналасындағы жабық галерея; тұрғын үйге көше жақтан жалғай (жанама) салынған бөлме.

【抱身儿】 bàoshēnr <方> 【сын】 денемен дене боп жабысып тұру (қиім).

【抱头鼠窜】 bàotóushǔcuàn 【сын】

алды-артына карамай, жан ұшыра (қашу).

【抱团儿】bào // tuán 【ет.】 бір ұжым болу; серіктестік құру: 咱们只能~, 不能散伙儿 біз тек қана бір ұжым боламыз, шашырап кетуімізге болмайды; 几个人死死地抱成团儿 бірнеше адам өзара тығыз байланысып ұжым құрды.

【抱委屈】bàowēi·qu 抱屈.

【抱窝】bào // wō 【ет.】 жұмыртқада отырып, балапан басу: 母鸡~ тауық балапан басуда.

【抱薪救火】bàoxīnjiùhuǒ 抱薪救火 (апатты ұлғайту, отқа май шашу).

【抱养】bàoyǎng 【ет.】 өсіру, тәрбиелеу, күту, тәрбиелеуге алу, асырап алу.

【抱冤】bàoyuān 【ет.】 өзін жәбірлі сезіну, ренжу, ренішті сезіну.

【抱怨】bào·yuàn 【ет.】 біреуге наразылық білдіру, ренжу, кегін ішке сақтау, зарлану, қайғыру, мұңаю, назалану; ~命运 тағдырға назалану.

【抱柱对儿】bàozhùduìr 【зат】 бағанада (тіреу) қосарланып жазылған жазу.

【豹】bào 【зат】 ① қабылан, барыс; ~裘 қабылан терісінен жасалған шекпен; ② (Bào) бір фамилияға қолданылады. (фамилияға қолданылады.сы)

【豹猫】bàomāo 【зат】 мысық қабылан (Басында қара жолақтары бар, кеудесінде қарақошқыл дақтары бар, құйрығында жолақтары бар үй мысығына ұқсайтын хайуан. Оны 山猫 (shānmāo)、狸猫 (límāo) деп те атайды).

【豹子】bào·zi 【зат】 豹 -мен бір мағына.

【鲍】(鮑) bào 【зат】 ① қақталған (кептірілген) ащы балық, сасық балық; тағы да 鮑 (fù), 俗称鲍鱼 (súchēng bàoyú)、鮑鱼 (fù yú) деп те атайды. ② (Bào) фамилияға қолданылады. (姓).

【鲍鱼】① bàoyú <书> 【зат】 ұлу (жұмсақ денелі омыртқасыз сауытты жәндік).

【鲍鱼】② bàoyú 【зат】 тұздалған балық, тұзды балық; ~之肆 тұздалған балық сататын қатар.

【暴】-1 bào ① долы, қатты, өткір, қарқынды, тасқынды, толқынды, толқыны қатты; ~至 дер кезінде келу, келіп үлгеру, уақытында жету; ~遇 кенеттен жолығып қалу, байқаусызда кезігіп қалу, тосыннан ұшырасып қалу.

② зұлымдық, қаталдық, қайырымсыздық, қатыгездік, мейірімсіздік; 残~不仁/ қатыгез, қара жүрек, ③ ашушаң, күйгелек, шамшыл, ашуланшақ, кейігіш, сабырсыз, ұстанымсыз; 他的性情很~ /оның

мінезі өте шамшыл (ашушаң); ④ (Bào) фамилияға қолданылады.

【暴】-2 bào 【ет.】 жоғары көтерілу, ісу, ісіну; 青筋~出 тамырдың ісінуі.

【暴】-3 bào <书> бұзу, бүлдіру, жарамсыз етіп тастау, жою, құрту, зиян келтіру, зиянкестік істеу; ~天物 табиғаттың талабына салғырт қарау; 自~自弃 өзіне зиянкестік әрекет істеу,

【暴病】bàobing 【зат】 қатты ауыру, аяқ астынан қатты ауырып қалу.

【暴跌】bàodiē 【ет.】 кенеттен құлау (түсу), аяқ астынан төмендеу; 股指~ кор индексінің кенеттен құлауы; 价格~ бағаның төмендеуі.

【暴动】bàodòng 【ет.】 көтерілу, көтеріліс шығару, қарсы болу, қарсылық қылу, бүлік шығару; 武装~ /қарулы көтеріліс; 镇压~ /көтерілісті басу; ② бүлік, көтеріліс, бүлікшілік, лаң; 反革命~ /контрреволюциялық бүлік.

【暴发】bàofā 【ет.】 ① жарылу, туылу, жүз беру, көтерілу, партылау, лап ету, тұтану, бұрқ ету; 怨恨~ / ренішім бұрқ ете түсті; 欧洲~战争了 Еуропада соғыс бұрқ етті; ② аяқ астынан байып кету, кенеттен баю;

【暴风】bàofēng 【зат】 ① аял-дүлей қатты жел, дауыл, боран, құйын; 刮起了~ дауыл көтерілді; ② қатты дауыл, теңіз дауылы; 起~雨 қатты дауыл соғып тұр; ~雨天气 қатты дауылды ауа райы.

【暴风雪】bàofēngxuě 【зат】 боран, бұрқасын, қарлы боран, сырма боран, ұйтқыған қарлы боран; 起了~ боран көтерілді; 遇到~ боранға тап болу; ~停止了 боран тоқтады.

【暴风雨】bàofēngyǔ 【зат】 найзағай, нөсермен соққан дауыл, жаңбырлы жел, жауын аралас ұйтқыма жел, теңіз дауылы; ~伴随着我们的海船 біздің кемеміздің соңына дауыл түсіп алды; ~过去了 дауыл өте шықты.

【暴风骤雨】bàofēngzhòuyǔ 暴风雨-мен мағынасы бір; 势如~ дауыл сияқты, дауылға ұқсайтын.

【暴富】bàofù 【ет.】 кенеттен байып кету, аяқ астынан үлкен байлыққа ие болу.

【暴光】bào // guāng экспозиция, шығарманың басы, қойылым, көрмеге қойып көрсету; 轻微~ жарық қылу;

【暴虎冯河】bàohǔféng hé екіпінді ағын (судын), қарқынды тасқын, тасқынды сел.

【暴君】bàojūn 【зат】 деспот, тиран, жауыз, зұлым.

【暴库】bàokù 【ет.】 қойманың толып кетуі, бос орын болмау: 销路不畅, 产品严重~ сатылымның төмендігінен заттар қоймаға лық толды.

【暴雷】bàoléi 【зат】 найзағай, кенеттен найзағай ұру.

【暴力】bàoli 【зат】 ① зорлық-зомбылық, жәбір, күштеу, озбырлық; ~革命 зорлықпен (күшпен) жасалған төңкеріс; ~措施 зорлық-зомбылық шараларын қолданы; 使用~ қатты күштеу (озбырлықты) қолдану; ② қиян-кескі, қызу, қырғын, ашулы, қаһарлы. ③ балағаттасу, ұрсысу, балағат сөздер айту.

【暴利】bàoli 【зат】 аңызға айналған әйелдер, шексіз пайда (кіріс, түсім), үстеме пайда, үстеме табыс, жеңіл табыс, оңай олжа; 追求~ үстеме пайданың соңынан қуу (соңына түсу).

【暴戾】bàoli <书> 【сын】 адамгершіліксіз, жауыз, сұрапыл, қайырымсыз, қатал, қатты, мейірімсіз; ~统治 тирандық режим, 性情~ қатал мінез.

【暴戾恣睢】bàolìzìsuī 【сын】 кісінің айтқанына көнбейтін қатыгез болу, адамгершіліксіз болу, өз дегенімен жүретін қатыгез.

【暴烈】bàoliè 【сын】 ① ашушаң, күйгелек, шамшыл, қатал, қаһарлы, ызғарлы, жауыз, сұрапыл, мейірімсіз, қайырымсыз, қатыгез;

【暴露】bàolù 【ет.】 ① біліну, көріну, байқалу, аңғарылу, ашылу, ашық, жалаңаштану; ~疗法 ашық емдеу әдісі, ауамен емдеу (аэротерапия); ② ашу, әшкерелеу: ~秘密 құпияны ашу; ~目标 ашық нысана; 自我~ өзін-өзі әшкерелеу; ③ ашылу, көріну: 雪地里埋不住死人, 总有一天会~ қарда өлікті тыға алмайсың, бәрібір бір күні табылар (мағынасы: құпияның бәрі айқындалады); 工作中的一些缺点~出来了 жұмыстағы кейбір жетіспеушіліктер анықталды (ашылды).

【暴露文学】bàolùwénxué әйгілеуші (әшкерелеуші) әдебиет.

【暴乱】bàoluàn 【зат】 бүлік, бүлікшілік, көтеріліс, бассыздық, тәртіпсіздік; 发生~ бүлікшілік шығып қалды.

【暴民】bàomín 【зат】 бау кеспе, қан кеспе, қанды балақ (ұры), ойраншы, апатшы, апаттаушы, бүлдіруші, қырғыншы, қырып-жоюшы, ойрандаушы, талқандаушы, бейбастақ, бұзақы, сотқар, тентек;

【暴怒】bàonù 【ет.】 ашулану, зығырлану, қаһарлану, ашуланып қалу, шамданып қалу, күйгелектеу, жындану, жынданту, зығырданып қайнату, қатты кейіту, құтырту.

【暴虐】bàonüè ① 【сын】 азап көрсету, азаптау, қинау, езу, қысу, жаншу, зәбірлеу, зорлық қылу, күштеу; ~统治/ тирандық басқару; ~无道 /

зорлықшылдық (тиранство).

【暴晒】bàoshài【ет.】күнге кую, күнге өргену, күн көзімен сәулелендіру, күнге сәулесіне түсіру;

【暴尸】bàoshī【ет.】өліктердің көмілмей далада жатуы: ~街头 өліктердің көше бойында жатуы.

【暴死】bàosǐ【ет.】аяқ астынан өліп қалу, кенеттен өлу, кенет өлім, лезде мерт болу, мезетте қайтыс болу, кенеттен қайтыс болу.

【暴殄天物】bàotiāntiānwù табиғаттың сыйына немқұрайлы қарау (сырап ету, шашу, ысырап ету).

【暴跳】bàotiào【ет.】ашу қысу, долдану, дуылдап шулау;

【暴跳如雷】bàotiàorúléi найзағайды ойнатып күн күркірету, долданып сергелдең болу, өз-өзінен шығу, ашудан жындану, ызадан құтыру, зығырданы қайнаған, қатты кейіген, құтырынған, жынданған

【暴突】bàotū【ет.】жарып шығу, жарылу, жоғарылау, көтерілу, биіктеу, ғажап, өткір, таңқалдыратын: 青筋~көктамыр (вена) жарылу; 气得两眼~ызадан екі көзі тесіп кетті.

【暴徒】bàotú【зат.】гангстер (қорқытып алумен, бопсалаумен, кісі өлтірумен, адамдарды ұрлаумен, т.б. айналысатын ұйымдасқан қылмескерлер тобына қатысушы), бұзақы, сотқар, аламан, баукеспе, жортуылшы, қарақшы, тонаушы, бүлікші, бүлік салушы, жауыз, зұлым, қанқұмар, қатал, тас жүрек, баскесер, дұшпан, залым, каскүнем, сұм.

【暴泻】bàoxiè【зат.】① Қытай медицинасындағы қатты диарея. ② бағаның, валюталық бағамның аз уақыттың ішінде тез үлкен көлемде түсуі.

【暴行】bàoxíng【зат.】бұзақылық, бұзықтық, жүгенсіздік, сойқандық, зорлық-зомбылық, жәбір, күштеу, озбырлық, зұлымдық, қаталдық, қатыгездік, қайырымсыздық, мейірімсіздік, еліргендік, құтырғандық, сотқарлық, айуандық, жауыздық, қаталдық, рақымсыздық.

【暴饮暴食】bàoyǐnbàoshí артық жеп қою, артық жеу, артық ішіп қою, асыра жеу, көп жеп қою, әбден тойғанша жеп, қарны тойғанша жеу, қарны тою, тойып отыру;

【暴雨】bàoyǔ【зат.】① жауын, нөсер, сел; 下了一阵~ нөсер құйып кетті; ② қатты жаңбыр;

【暴躁】bàozào【сын.】ашушаң, күйгелек, шамшыл (ашыланшықтық, шамшылдық, ашулық, қызбалық, шамданғыштық); ауыздықсыз, сабырсыз, ұстамсыз (сабырсыздық, ұстамсыздық); 脾气~ ашушаң мінез.

【暴增】bào zēng【ет.】кенет өсу (көбею), көтерілу, жоғарылау, арту (баға және өлім-жетім жөнінде);

【暴涨】bào zhǎng【ет.】① (水位) кенеттен көтерілу (су жөнінде); 河水~ өзеннің суының кенеттен көтерілуі (сағасынан шығуы); ② (物价等) кенет көтерілу, шұғыл өсу, тез көтерілу (баға және т.б. жөнінде); 物价~了 баға кенеттен көтеріліп кетті.

【暴涨潮】bào zhǎngcháo【зат.】көтерілу толқыны, теңіздің соқпа толқыны.

【暴政】bào zhèng【зат.】зомбылық, зорлық, зұлымдық, қаталдық, езгі, деспотия, деспотизм; 殖民主义对人民的~ халыққа отаршылдық езгі жасау.

【暴卒】bào zú аяқ астынан өліп қалу, кенеттен өлу, кенет өлім, лезде мерт болу, мезетте қайтыс болу, кенеттен қайтыс болу.

【暴】bào (书) 同“暴(凶暴)”.

【瀑】bào 瀑河, 水【зат.】, 在河北.(судын аты)

【曝】bào (旧读 pù) [曝光] (bào // guāng)

【ет.】күнде кептіру, қақтау; 农~麦, 女~衣 диқаншылар астық кептіріп жатыр, ал әйелдері киімдерін кептіріп жатыр; ~凉 кептіру және желдету.

【曝】bào【ет.】① жарылу, жарықшақтану, жарық пайда болу, шытынау, жаңқалану, төгілу, түсіп қалу, шашылып қалу; 车胎~了 дөңгелек жарылды; 脸晒的都~了皮了 беттің терісі жарылғанша күйді; 他~出了大笑 ол қатты күлкіден жарылды. ② қуыру (майда); 酱~牛肉 соя тұздығындағы қуырылған сиыр еті.

【爆炒】bào chǎo【ет.】① белсенді жарнамалау, барынша жариялау, мейлінше тарқату; ② қыздырылған майда қуыру;

【爆肚儿】bào dǔr【зат.】қойдың ішек-қарнынан жасалған қуырдақ.

【爆发】bào fā【ет.】① жарылу (жарылыс), атылу (атылыс), детонациялау; ② ақтарылу, атылу (жанартауға айтады), болу, шығу (жер сілкінісіне айтады); 火山~ жанартаудың атылуы; ③ болып кету, жайылып кету, тарап кету, шығып кету, лап ету, тұтану, бұрқ ету (соғыс жөнінде); 战争~ соғыс болды;

【爆发变星】bào fā biàn xīng құбылмалы жұлдыздың жарқылы;

【爆发力】bào fā lì【зат.】жарылғыш (жарғыш) күш, қопарғыш күш (қопарып тастайтын).

【爆发音】bào fā yīn【зат.】үзілмелі дыбыс, шұғыл дыбыс.

【爆冷】bào lěng【ет.】жарып өту, бұзып өту, оқиғадағы күтпеген бұрылыс;

【爆冷门】bào lěng mén кенеттен күтпеген нәтиже;

【爆料】bào // liào (方)【ет.】① бастыру, бастырып шығару, жариялау, құлақтандыру, таң қаларлық (сенсациялық) жаңалықтар мен мәліметтерді жариялау; ② сенсация (таң қаларлық оқиға, дүрлігетіндей оқиға, құлақ түретіндей оқиға).

【爆裂】bào liè【ет.】жыртылып қалу (жыртылу), жарылып қалу (жарылу), сыну, қирау, үзілу, күйреу, біту, таусылу, шатынау, сынып қалу, ажырау; 豆角成熟了就会~ бұршақ қабықтары піскен кезде жарылады;

【爆满】bào mǎn【ет.】толтырылған, толы, толық, лық толы, интенсивті қимыл, қарқынды қозғалыс, толық аңшлағ, барлық орындар толтырылған, зал толық.

【爆棚】bào péng (方)【ет.】лық толған, толы, толған;

【爆破】bào pò【ет.】бұзу, бұзып тастау, жару, қопарып тастау, қопару, сындыру, талқандау, жою, бұзғыш, бүлдіретін, жарғыш, қопарғыш, қопарылыс; ~岩层 тау жынысының қопарылысы; ~工作 жару жұмыстары;

【爆破筒】bào pò tǒng【зат.】қопарғыш шашка;

【爆胎】bào // tāi【ет.】желі кеткен дөңгелек, дөңгелектің жарылуы, желі шығу;

【爆笑】bào xiào【ет.】күлкі, қатты күлу, қарқ-қарқ күлу, күлкіден жарылу.

【爆炸】bào zhà【ет.】① бұзу, жару, қопару, сындыру, талқандау, детонациялау, атылыс, үзіліс, жарылу, дүмпу, қопарылу, эксплозив; ~桥梁 көпірді жару; 炸弹~ бомба жару; ~的气浪 жарылу толқыны; ② қопарылу, жыртылу, жыртылып қалу; 炸弹~了 бомба атылды (жарылды).

【爆炸性】bào zhà xìng【зат.】жарылыс қауіп-қатері.

【爆仗】bào zhàng【зат.】тарсылдақ, торсылдық; 放~/ тарсылдақ ату.

【爆竹】bào zhú【зат.】шартылдақ, ракета, петарда (ескі уақыттағы жарылғыш снарядтың бір түрі).

bēi

【陂】bēi (书) ① байлама, бөгет, тоған, әуіт (бассейн), су алабы: ~塘 кішкене су қоймасы; ~池 бассейн, кішкентай бөгет; ② жаға, жиек, жағалау. ③ тау бөктері, таудың баурайы, еңіс, қиябет, құлама.

【杯(盃)】bēi ①【зат.】айшанақ, тостаған, шынаяқ, рөмке: 茶~ шай ішетін шынаяқ; ~盘狼藉 бәрін тазартып жеп

тастаған (жуылмаған ыдыс-аяқ ыбырсуу); 举~痛饮 бір жұтым алып қойық. ② кубок: 银~ күміс кубок; 奖~ олжа (соғыс олжалары); 捧~ жеңімпаз; 夺~ кубок жеңіп алу. ③ (Вей) 【зат】 姓 (тек).

【杯葛】 bēigē 〈方〉 【ет.】 бойкот, елеп-ескермеу, жуымау, шетқақпайлау, бойкот жасау, шетқақпайлау.

【杯弓蛇影】 bēigōngshéyǐng өз қиялынан жаратылғаннан қорқу (тарихта бір күлкілі оқиға бар: «бір кісі стаканына түсіп тұрған қабырғада ілініп тұрған пияздың бейнесін жылан деп ойлап, қорыққанынан ауырып қалыпты»), қорқыныштың көзі ауқымды.

【杯盘狼藉】 bēipánlángjí тамақты түгін қалдырмай жеу, тамақтың бәрі тап-таза боп желініп қойылған (тіке: астан-кестен бос бокалдар мен тәрелкелер).

【杯赛】 bēisài 【зат】 жарыс, сайыс (әлем чемпионаты сияқты спорттық жарыс атауларының бір түрі).

【杯水车薪】 bēishuǐchēxīn бір тостаған сумен өргеніп жатқан бір арба шөпті өшіре алмайсың (болмашы көмек, жарамсыз әдіспен әрекет жасау);

【杯中物】 bēizhōngwù 【зат】 шарап, ішкілік: 酷好~ шарап ішуді қатты ұнату.

【杯子】 bēizi 【зат】 айшанақ, тостаған, шынаяқ, кішкене аяқ, чарка, рөмке.

卑 bēi① 〈书〉 аласа, тапал, төмен, кем, аз, тар; (位置): 地势~湿 төменгі бедер; ② (地位): ~贱 төменгі сатыдан (тектен) шыққан; 自~ өзін кемсіту (қорлау); ~不足道 түкке алғысыз нәрсені айтудың да қажеті жоқ. ③ (品质) төменгі сапалы, сапасы төмен: ~鄙 опасыз, ұждансыз; ~劣 жаман, арам.

④ 〈书〉 әдепті, ибалы, кішіпейіл: ~辞 сыпайы сөздер; ~恭 сыпайы және тіл алғыш.

【卑鄙】 bēibǐ 【сын】 ① арам, арамза, аяр, жауыз, жүзікаралық, жымысқы, зұлым, зымиян, қаяр, найсап, нәкес, оңбаған, пиғылды, сұм, сұмқай, сұмырай, ішмерез, опасыз, ұждансыз, жексұрын, пасық (мінез, жеке тұлға жөнінде); ② болмашы, өте шамалы, тым аз, бишара, нашар, маңызсыз, шамалы (алып отырған жағдайына байланысты айтылады).

【卑不足道】 bēibùzúdào түкке алғысыз нәрсені айтудың да қажеті жоқ.

【卑词】 bēicí 同“卑辞” сыпайылық сөз.

【卑辞】 bēicí 【зат】 сыпайылық сөз, бойсұну сөзі, бой сұнушылық риторикасы.

【卑躬屈节】 bēigōngqūjié ① құл болу,

бас ию, құлдық ұру, алдиярлау, жағымпаздану, жарамсақтану, жорғалау, мәймөңкелеу; ~的人 бас ұрушы, жағымпаз, жарамсақ, қошаметші; ② кем, төмен, тексіз, қарапайым, кемсінген, қорланған, қорлық көрген, қорлыққа түскен; ~的请求 кемсіткен өтініш; ~的地步 қорланған күй (жағдай).

【卑躬屈膝】 bēigōngqūxī ① құл болу, бас ию, құлдық ұру, алдиярлау, жағымпаздану, жарамсақтану, жорғалау, мәймөңкелеу; ~的人 бас ұрушы, жағымпаз, жарамсақ, қошаметші; ② кем, төмен, тексіз, қарапайым, кемсінген, қорланған, қорлық көрген, қорлыққа түскен; ~的请求 кемсіткен өтініш; ~的地步 қорланған күй (жағдай).

【卑贱】 bēijiàn 【сын】 ① төменгі тап, тексіз жерден шығу; ② арам, арамза, аяр, жауыз, жүзікаралық, жымысқы, зұлым, зымиян, қаяр, найсап, нәкес, оңбаған, пиғылды, сұм, сұмқай, сұмырай, ішмерез, опасыз, ұждансыз, жексұрын, пасық.

【卑劣】 bēiliè 【сын】 ① ақымақ, арсыз, ұятсыз, дөрекі, тұрпайы, өрескел, арам, арамза, аяр, жауыз, жүзікаралық, жымысқы, зұлым, зымиян, қаяр, найсап, нәкес, оңбаған, пиғылды, сұм, сұмқай, сұмырай, ішмерез, опасыз, ұждансыз, жексұрын, пасық. ② арам ой, жаман пікір, аласалық, опасыздық, пәстік, ұждансыздық.

【卑怯】 bēiqiè 【сын】 жүрексіздік, қорқақтық, қорқыныштық, үрейлік, безеген, бүгежек, бүгежең, жүрексіз, қорқақ, нәмәрт.

【卑俗】 bēisú 【сын】 бұқаралық, жай халықтық, қарапайым халыққа тән, қарапайым халықтық, плебей, плебейге тән, бейпіл, дөрекі, өрескел, ұят, жалған, тұрпайы.

【卑微】 bēiwēi 【сын】 бишара (бишаралық), мардымсыз (мардымсыздық), опасыз (опасыздық), аянышты.

【卑污】 bēiwū ① 【сын】 жиреніш, жексұрын, жиіркенішті, оңбаған, арам; ② 【ет.】 кір келтіру, қаралау, масқаралау, абыройын төгу, қарабет қылу, масқара ету, ұятқа қалдыру;

【卑下】 bēixià 【сын】 ① опасыз (опасыздық), ұждансыз, ұждансыздық; 人品 ~ опасыз мінез (мінездегі опасыздық); 文体 ~ сапасы төмен стиль.

【卑职】 bēizhí 【зат】 ① 〈书〉 кішігірім шенеунік. ② сізге бас иген құлыңыз (хат аяғына бұрын осылай деп жазылатын);

背(搨) bēi ① 【ет.】 алып жүру (арқада), ұстап жүру: ~着 篓子 кәрзенкені

(бамбуктен өрілген) арқасында алып жүру; ② 【ет.】 өз міндетіне алу: 这个责任我还~得起 бұл міндетті мен өзіме алам. ③ 〈方〉 【мөл.】 (есептік сөз): 一~麦子 бір арқалап апаратын бидай; 一~柴火 бір арқалайтындай отын.

【背榜】 bēi // bǎng 【ет.】 ① соңғы орында болу, артта қалу, төменгі нәтиже көрсету;

② тізім бойынша соңғы болу (емтиханда).

【背包】 bēibāo 【зат】 ① киім-кешек салатын қап, арқаға асынатын сөмке, әскери арқа сөмкесі, оқушылардың сөмкесі, арқа қоржын, жолдорба, жолқапшық (арқаға салатын қоржын); 打~ дорбаны нығырлау, жолға қамдану; ② жорық жабдығы.

【背包袱】 bēibāo·fu ауыртпалық көтеру, ауыртпалық салу, бір нәрсеге қатты уайымдау, зәрде болу, уайым-қайғы шегу.

【背带】 bēidài 【зат】 ① аспа, иық бау (шалбардың аспа бауы); ~童裤 иық бауы бар балалардың шалбары; ② иін; 飞行员座椅~ ұшқыш отырғышының иіні.

【背篋】 bèidōu 〈方〉 【зат.】 строп (жүк асып қоятын арқан)

【背负】 bēifù 【ет.】 ① алып жүру, көтеріп жүру (арқасында, иығында). ② жақсылық істегенді білмейтін; рақметі жоқ, еңбекке арзымайтын; жақсы атак әпермейтін; жақсылыққа жеткізбейтін

【背黑锅】 bēihēiguō 〈口〉 әділетсіз азап шегу, біреудің қателігі үшін опық жеу, қасқырдың аузы жесе де қан, жемесе де қан.

【背饥荒】 bèijī·huang 〈方〉 қарызға кіру, несиеге бату, борышты болу.

【背筐】 bèikuāng 【зат】 арқаға салатын кәрзенке (себет).

【背篓】 bèilǒu 〈方〉 【зат】 арқалайтын, иыққа салатын себет (кәрзенке).

【背头】 bēitóu 【зат】 ерлер шаш үлгісі, шашты алдыдан артқа тараған түрі; 梳~ шашты артқа қарай тарау.

【背债】 bēi // zhài 【ет.】 борышты болу, қарыздану, қарызға кіру, қарыздар болу;

【背子】 bèi·zi 〈方〉 【зат】 ① арқаға салатын кәрзенке; ② сырт жағы; 纸~ қағаздың сырт жағы; ③ желетке, жилет, көкірекше, жеңі жоқ кеудеше, жеңі шолақ киім.

裨 bēi [裨柿] (bēishi) 〈方〉 【зат】 ① құрма (техниканың түрлі салаларында қолданатын оңтүстікте өсетін ағаш) ② құрма (жеміс).

悲 bēi 【ет.】 ① қапалану, уайымдау, қайғыру, қамығу, аза тұту, азалау, күйіну, аяу, опыну, өкіну, жоктау; ~其死 өлімді

жоктау; 于~之 аяймын оны; ~故乡 туған дерді сағынып қапалану; 【сын】 ② азалы, қайғылы, мұңлы; 我不喜欢看这~样儿 маған мына қайғылы түрге қараған ұнамайды; 【зат】 ③ азап, бейнет, зар, қайғы, мұң, күйзеліс, қасірет; 含~忍泪 қайғысын жасырып, көз жасын тыю.

【悲哀】 bēi'āi 【сын】 азалы, қайғылы, қасіретті, мұңлы, аянышты, азап шегуші, күйінішті.

【悲惨】 bēicǎn 【сын】 күйінішті, қайғылы, аянышты, трагедиялық, жан түршігерлік; ~事件 трагедиялық оқиға;

【悲愁】 bēichóu 【сын】 қайғылану, қайғыру, жоктау, зарығу, қамығу, қапалану, құса болу, мұңаю, сағыну, күйіну, қайғы басу, уайымдау.

【悲楚】 bēichǔ 〈书〉 【сын.】 аза, дерт, жамығу, жарықшак, жүдеулік, зарлық, кебеп, күйіні, қайғы, қапа, қапалық, қасірет, қаяу, құса, мұң, өкініш, реніш, уайым, уайым-қайғы, шер.

【悲枪】 bēichuāng 〈书〉 【сын】 қайғылану, қайғыру, жоктау, зарығу, қамығу, қапалану, құса болу, мұңаю, сағыну, күйіну, қайғы басу, уайымдау.

【悲悼】 bēidào 【ет.】 қамығу, қан жұту, қайғы-зар кернеу, қатты қайғыру, жоктау, аза тұту, азалау, қайғыру, қайғырту, күйіну, қайғылану, тұлдану.

【悲愤】 bēifèn 【сын】 мұңайып ашулану, қайғыдан ызалану, күйінгеннен зығрданы қайнау, қасіреттен ашу кернеу.

【悲歌】 bēigē ① 【ет.】 зарлы ән шырқау, қайғылы өлең айту; ② 【зат.】 элегия (мұңды лирикалық өлең мұңды музыкалық шығарма). 【悲观】 bēiguān

【сын】 күйректік, күйікшілік, торығушылық, түңулі, түңілушілік, торыққан, түңілген, барлық нәрсені қара түсте көру, қапас көзқараста қарау.

【悲号】 bēihào 【ет.】 мұң шақыру, күйініштен айқайлау.

【悲欢离合】 bēihuānlíhé қуаныш пен қайғы, кездесу мен қоштасу, ажырасудың қасіреті мен кездесудің қуанышы, тағдырдың құбылмалылығы.

【悲剧】 bēijù 【зат】 ① трагедия ② драма

【悲苦】 bēikǔ 【сын】 уайым, қайғы, қасірет, өкініш, қайғылы, қасіретті.

【悲凉】 bēiliáng 【сын】 ① бос, құр, қараусыз қалған, күтімсіз қалған, иесіз қалған, тасталған, адыра қалған. ② қайғыдан қатып қалу, уайымға бой алдыру.

【悲悯】 bēimǐn 【ет.】 қайғысына ортақтасып көңіл айту, азасына ортақтасып тілек білдіру.

【悲鸣】 bēimíng 【ет.】 күйіктен бақыру, зар еңіреу, зар жылау, өксіп

жылау, өксіп-өксіп жылау, мұңлы дауыс.

【悲凄】 bēiqī 【сын】 ғамкүн, дертті, жүдеңкі, жүдеу, жүзі сынық, зарлы, күйінішті, қайғылы, қападар, қапа көңілді, қапалы, қасіретті, мұңды, налалы, өксікті, уайымды, шерлі.

【悲戚】 bēiqī 【сын】 күйінішті, қайғылы, қайғы басқан (悲悲戚戚 деп те айтады).

【悲泣】 bēiqī 【ет.】 қайғыдан жылау.

【悲切】 bēiqiē 【сын】 аянышты, аза тұтушы, беті қаралы, күйінуші, қайғырушы, азалы, қайғы-қасіретті, қайғылы, мұңлы; 十分~的样子 өте мұңлы келбет.

【悲情】 bēiqíng ① 【зат】 қайғы, мұң, нала, уайым.

【悲伤】 bēishāng 【сын】 күйіну, қайғыру, қайғы басу, қапалану, уайымдау.

【悲声】 bēishēng 〈书〉 【зат】 қайғы, мұң.

【悲酸】 bēisuān 【сын】 күйінішті, қайғылы; қауырт, қызу, науқанды; жанды ауыртатын.

【悲 (од.)】 bēitàn 【ет.】 қатты күрсінү, қайғылану, қайғыру, мұңаю.

【悲天悯人】 bēitiānmǐnrén «аспанның қайғысы мен халықтың уайымын шақыру», мағынасы: аянышты, наразылықты, шағым, халық үшін жаны күю, жалпыға бірдей есіркеуге тұрарлық.

【悲恸】 bēitòng 【сын】 қатты қайғыру, өте қатты мұңаю, зар жылау, зарлау: ~欲绝 шектен тыс қатты қайғыру.

【悲痛】 bēitòng 【сын】 қамығу, қатты қайғыру, азап шегу, жапа көру, зар, қазап, қайғы-қасірет, қайғылы, қапаланған, қапалы, құсалы.

【悲喜交集】 bēixǐjiāojí қуаныш пен қайғысы араласу, қуаныш пен қайғы өзара шырмалу, қуаныш пен қайғы сезімдері қатарынан бой алу (бойлау).

【悲喜剧】 bēixǐjù 【зат】 трагикомедия

【悲辛】 bēixīn 【сын】 ащы қайғы, қайғының қасіреті, күйінішті ыза.

【悲咽】 bēiyuē 【ет.】 қайғыдан күрсінү, ызадан жүрегі өреку, ыза қысып өрекіп қалу, қайғыдан булығып қалу: 说到伤心处, 她不禁~起来 мұңын айтқанда ол булықпай қоя алмады.

【悲壮】 bēizhuàng 【сын】 батыл, ер жүрек, қайратты, қайсар, табанды, тайсалмайтын, тайынбайтын, көтеріңкі, масаттанған.

碑 bēi 【зат】 монумент, ескерткіш тақта, қабыр үстіндегі ескерткіш; 立~ ескерткіш қою.

【碑额】 bēi'é 【зат】 ескерткіштің үшкіл бұрышты маңдайы.

【碑记】 bēijì 【зат】 эпитафия,

құлпытастағы жазу, ескерткішке ойып жазылған жазу.

【碑碣】 bēijié 〈书〉 【зат】 тастан жасалған тақта.

【碑刻】 bēikè 【зат】 ескерткіш тақтасындағы сурет немесе жазу.

【碑林】 bēilín 【зат.】 «ескерткіш тақта орманы», мағынасы: тастан жасалған тақталар мен ескерткіштер жиынтығы. Сонымен қатар, Сиань қаласындағы саябақ-мұражайдың атауы.

【碑铭】 bēimíng 【зат.】 тасқа жазылған ескерткіш жазу, эпитафия, эпитаграф (шығарманың алдына оның қысқаша идеясын білдіру мақсатымен қойылған нақыл сөз).

【碑首】 bēishǒu 【зат】 碑额 -ге қараңыз..

【碑拓】 bēità 【зат】 тастағы, ескерткіштегі жазулардың көшірмесі.

【碑帖】 bēitiē 【зат】 жазба түр, жазу үлгісі, баспа-таңба, бедерлеме

【碑文】 bēiwén 【зат】 ескерткіштегі жазу, эпитафикалық мәтін, бәдіз.

【碑阴】 bēiyīn 【зат】 ескерткіштің немесе құлпытастың сыртқы беті.

【碑座】 bēizuò (~ 儿) 【зат】 ескерткіштің төменгі жағындағы отыруға арналған орын.

箴 bēi 〈书〉 балық аулағанда қолданатын бамбуктан жасалған кішкене себет.

běi

北-1bēi ① 【зат】 солтүстік; 出~门 / солтүстік қақпадан шығу; ~去 солтүстікке аттану; ~面 / солтүстік жақ; 黄河以~ Хуанхэ өзенінің солтүстігінде; ② жеңіліске, жығылысқа төзу; 介战皆~ / бірінен соң бір жеңіліске төзу; ③ (Běi) фамилияға қолданылады.

【北半球】 běibànqiú 【зат】 солтүстік жарты шар.

【北边】 běi·bian 【зат】 ① (~ 儿) солтүстік, солтүстік жақ; 在山的~ таудың солтүстігінде. ② 〈口〉 солтүстік аудандар, солтүстікте.

【北朝】 běi cháo 【зат】 Солтүстік династия дәуірі.

【北辰】 běichén 【зат】 Темірқазық жұлдызы.

【北斗星】 běidǒuxīng 【зат】 Жетіқарақшы жұлдызы (шоқжұлдыз).

【北豆腐】 běidòu·fu 【зат】 солтүстік жақта жасалатын соя сүтінен қайнататын ірімшікті айтамыз.

【北伐战争】 Běifá Zhànzhēng 1926-1927 жж. Солтүстік жорығы (әскери).

【北方】 běifāng 【зат】 ① солтүстік, солтүстік жақ, Қытайдың солтүстігі.

【北方话】 běifānghuà 【зат】 солтүстік диалекті.

【北非】Běi Fēi 【зат】 солтүстік Африка.

【北瓜】běi-guā 〈方〉【зат】① жеуге жарамсыз ұсақ қарбыз; ② аскабак.

【北国】běiguó 〈书〉【зат】 Қытайдың солтүстік бөлігі, елдің солтүстігі.

【北寒带】běihándài 【зат】 солтүстік суық белдік.

【北回归线】běihuíguīxiàn 【зат】 Рак тропигі (солтүстік тропик).

【北货】běihuò 【зат】 солтүстік провинциялардан келетін (гастрономиялық) тауарлар.

【北极】běiji 【зат】 ① солтүстік полюс; ~地带 Арктика, арктикалық; ~气象站 арктикалық метеостанция. ② магниттік полюс.

【北极光】běijíguāng 【зат】 Терістік шұғыласы, терістік полярлық шұғыла.

【北极圈】běijíquān 【зат】 солтүстік поляр шеңбері.

【北极星】běijīxīng 【зат】 Темірқазық жұлдызы.

【北极熊】běijíxióng 【зат】 поляр аюу (ақ аюу);

【北京时间】Běijīng shíjiān Бейжің уақыты немесе Қытайдың стандартты уақыт белгісі.

【北京猿人】Běijīng yuánrén Бейжің адамы, синантроп (ежелгі тас дәуірінде өмір сүрген адам).

【北面】běi-miàn (～儿) 【зат】 солтүстік, солтүстік жақ, солтүстікке бетімен бұрылып тұру.

【北欧】Běi'ōu 【зат】 Солтүстік Еуропа, Еуропаның солтүстік бөлігі.

【北齐】Běi Qí 【зат】 Ци солтүстік династиясы (550—577 гг.); солтүстік патшалық династиясы; Негізін салушы Гао Ян (高洋).

【北曲】běiqǔ 【зат】 ① солтүстік музыкалық драма театр (Мин династиясы).

【北山羊】běishānyáng 【зат】 арқар.

【北上】běishàng 【ет.】 солтүстікке аттану.

【北宋】Běi Sòng 【зат】 солтүстік Сун династиясы (960—1127гг.).

【北纬】běiwěi 【зат】 солтүстік ендік.

【北魏】Běi Wèi 【зат】 Солтүстік Вэй династиясы (386—534).

【北温带】běiwēndài 【зат】 солтүстік жылы пояс.

【北洋】Běiyáng 【зат】 солтүстік теңіз жағалауы.

【北洋军阀】Běiyáng Jūnfǎ Солтүстік милитаристтер

【北周】Běi Zhōu 【зат】 Солтүстік Чжоу династиясы (557—581).

bèi

贝 1(貝) bèi ① 【зат】 бақалшық, қабыршақ, жарғақ, қалқан; ② ерте

замандағы ақша (тиын) жасаған бақалшық. ③ (Bèi) фамилияға қолданылады.

【贝雕】bèidiāo 【зат】 бақалшактан жасайтын бұйым (өнім);

【贝多】bèiduō 【зат】 пальма жапырағы, пальмир жапырағы (осы жапырақтарда Үндістанда буддизм жазбаларының мәтіндерін жазған).

【贝壳】bèiké(～儿) 【зат】 бақалшық, қабыршақ (ұлу), жарғақ, қалқан.

【贝勒】bèi·lè 【зат】 бақалшықтармен безендірілген жүген.

【贝雷帽】bèiléimào 【зат】 берет (дөңгелек жұмсақ бас киім).

【贝母】bèimǔ 【зат】 ежелден дәрі жасауға қолданып келе жатқан жапырағы конус тәрізді салбырап өсетін сары-жасыл өсімдік.

【贝书】bèishū 【зат】 буддизм кітабы (жапырақта жазылған).

【贝塔粒子】bèitǎlǐzǐ бета-бөлшек.

【贝塔射线】bèitǎshèxiàn бета сәулелері (сәуле шығару).

【贝叶书】bèiyèshū 【зат】 贝书 -ға қараңыз.

【贝叶棕】bèiyèzōng 【зат】 биіктігі 20 метрден асатын көпсабақты, бір рет гүлден тез өлетін сасық иісті ағаштың дөңгелек үлкен жапырақтары. 贝叶(bèiyè) деп те атайды. Одан желпуіш жасауға да болады және де оны буддизм жазбасына жазу жазуға қағаз ретінде қолданады.

【贝子】bèizi 【зат】 ① ұлу (жұмсақ денелі омыртқасыз сауытты жәндік); ② бұрынғы кездегі бақыршақ ақша (тиын). 字 bèi күйрқты жұлдыз (жаркылдайтын туманды дақтан және күйрқы тәрізді жаркылды аймыштардан құралған аспан зағы).

邶 Bèi ① Бэй (бұрынғы Хэнань провинциясы территориясындағы патшалықтың атауы). ② 【зат】 фамилияға қолданылады.

狈(狈)bèi ертегідегі қасқырға ұқсайтын аң.

榧

(榧)bèi [榧多] (bèiduō) 同“贝多”(bèiduō) сөзімен мағынасы ортақ.

备(備、倍) bèi ① бар болу, болу, бар, ие болу, қожа болу, билігі болу, еркі болу; 德才兼 ~ үлкен іскерлік және моральдық қасиеттерге ие болу; ②

【ет.】 әзірлену, дайындалу, даярлану, әзір ету, дайындау, даярлау, оқыту, үйрету, дәлдеу, икемдеу, ыңғайлау; ~饭 тамақ әзірлеу, ас даярлау; ~荒 дүлей апатқа дайындалу; ③ жабдықтау, жабдық, құрал-сайман, әбделдеу, әбзелдеу, жасақтау, саймандау; 军 ~ әскери жабдық; ④ күшті, өте жақсы, сондай ғажап, қамтамасыз етілген,

ауқатты, әлді. ⑤ 〈书〉【үс.】 толық, түгел, бүтіндей; 农事 ~ 收 егін жұмыстары толығымен аяқталды; ⑥ (Bèi) 【зат】 фамилияға қолданылады.

【备案】bèi//àn 【ет.】 жұмысқа кірісу, іс бастау, анықтама дайындау (жоғарғы тұрған орындарға); іске тіркеу, есептеу ісіне қалдыру, есепке тіркеу.

【备办】bèibàn 【ет.】 әзірлеу, дайындау, даяр ету, даярлап қою, даярлау;

【备不住】bèi-buzhù 〈方〉【үс.】 мүмкін, бәлкім, ықтимал, абзалы, сірә, тегі; 她 ~ 已经去上海了 Ол бәлкім Шанхайға кетіп қалған болар.

【备查】bèichá 【ет.】 анықтамаға әзірлеу, анықтамалық құрал ретінде сақтау, анықтау үшін.

【备份】bèifèn ① 【зат】 нөмір құрастыру; ② 【ет.】 кейінге сақтау.

【备耕】bèigēng 【ет.】 егіс қарсаңында топырақ өңдеу.

【备荒】bèi//huāng 【ет.】 алдын-ала аштыққа қарсы әдістер қолдану.

【备货】bèi//huò 【ет.】 тауар әзірлігі, жүк дайындығы.

【备件】bèijiàn 【зат】 қосалқы бөлшектер; 配齐康拜因的全套 ~ комбайн құрастыру үшін қосалқы бөлшектер жиынтығы.

【备考】bèikǎo ① 【ет.】 тексеріс үшін дайындап қою. ② 【зат】 анықтама, тексеру, талқылау, нұсқама, сілтеме, түсірме, аңғарту, ескертпе, ескерту, анықтауыш, мәлімет беруші. ③ 【ет.】 емтиханға дайындық.

【备课】bèi//kè 【ет.】 сабаққа немесе оқуға дайындалу.

【备料】bèi//liào 【ет.】 дайындайтын, дайындау; ~ 车间 дайындайтын цех.

【备品】bèipǐn 【зат】 басы артық нәрсе, қор (мысалы, құрал-бөлшектер).

【备勤】bèiqín 【ет.】 тапсырманы орындауға қай уақытта да дайын болу; 实行 24 小时 ~ 24 сағат бойына тапсырманы орындау.

【备取】bèiqǔ 【ет.】 кандидат ретінде қабылдау; 考生中有三人是 ~ емтихан тапсырғандардан үшеуі кандидат ретінде қабылданды.

【备述】bèishù 【ет.】 толығымен баяндау, түгелдей айтып беру, бүтіндей мазмұндау;

【备忘录】bèiwànglù

【зат】 ① меморандум (халықаралық қатынаста қол қойылып, мөр басылмаған, дипломатиялық талқылауға жататын мәселелерді байымдаған хат). ② ескертпе, жадынама; ③ қызметтік хат, хаттама.

【备选】bèixuǎn 【ет.】 альтернатива, балама, баламалы таңдау, таңдау-балама; 多准备几个节目 ~

бірнеше баламалы (альтернативті) бағдарламалар дайындау.

【备汛】bèixùn【ет.】су тасқынына дайындалу, селге (су басу) дайындалу; 沿江各地积极~ өзен айналасы жағалай су тасқынына дайындалуда.

【备用】bèiyòng【ет.】дайындау, қосалқы, қосымша, резервтік, сақтық, басы артық нәрсе, қор: ~件 қосалқы бөлшектер; ~物资 қордық камсыздандыру; 留出部分现金~ қолма-қол ақшаның бір бөлігін алып қою.

【备灾】bèizāi【ет.】әзірлік, дайындық, даярлық; ~物资 дүлей апаттарға дайындық жабдықтары.

【备战】bèi//zhàn【ет.】соғысқа дайындық; 扩军~ қаруланып соғысқа дайындалу.

【备至】bèizhì【сын】толық өлшеммен басу, аса, тым, жоғарғы саты; 关心~ ілтипат пен қамқорлық, 爱护~ барынша қамын ойлау.

【备注】bèizhù【зат】① аңғарту, ескерту, ескертпе; ② анықтау, түсіндіру; 背 bèi【зат】① арқа, арқалық, бел, арқалық бой; 椅~ орындықтың арқасы; ~痛 белдегі ауру; ② сырт, сыртқы жақ; 手~ қолдың сыртқы жағы (беті); ③ теріс айналу, қайрылу, сырт айналу, теріс бұрылу, теріс қарау; ~着太阳 күнге арқасымен тұру; ~着窗坐着 терезеге арқасын беріп отыру; ④ біреудің арқасынан (сыртынан), астыртын, жасырынып, ұрланып; 这是~着我做的 бұл менің арқамнан (сыртыман) істелінген нәрсе; ⑤ бұзу, қайшы сөйлеу, қарсы болу, қарсы сөйлеу; ~约 келісім-шартты бұзу; 这是有~定章的 маңызды ережелерге қарсы болу; ⑥ жатқа оқу; ~诗 өленді жатқа оқу; ⑦ шалғай, алыс түкпірдегі, менреу жердегі, шеттегі; 这地方很~ мына жер өте шалғай; ⑧ керен, саңырау, құлағы тосың еститін, құлағы мүкіс; 他右耳有点儿~ оның оң құлағы мүкістеу; ⑨ (Bèi) 姓 (фамилияға қолданылады., фамилияға қолданылады.).

【背不住】bèibuzhù 备不住” (bèibuzhù)- мен мағынасы бір.

【背称】bèichēng【зат】Лақап ат.

【背城借一】bèichéngjièyī калалық қабырғаға арқасымен тұрып, соңғы күреске шығу (мағынасы: соңғы шайқасқа шығу, аянбай қарсылық көрсету, жан қия қарсыласу).

【背城一战】bèichéngyìzhàn 背城借一 (екеуі бір мағына).

【背搭子】bèidā·zi【зат】Қытайлардың асынып жүретін шүберек сөмкесі.

【背道而驰】bèidàoérchí әр түрлі жаққа

зымырау (мағынасы: тарау, тарқау, кеск көлденең жүру, қарсы келу, қайшы келу).

【背地里】bèidì·li【зат】көзден тыс, арқасынан, астыртын, жасырын, үндемей, білдірмей, сездірмей, ақырындап, біртіндеп, ептеп-ептеп;

【背对背】bèiduìbèi жақындастыра, қисындастыра, өбістіре, сықап, тиістіре, тығыздап, арасынан қыл өтпейтін, жақын.

【背风】bèifēng【ет.】ық, ық жақ, ықтасын, таса; ~风岸 ық жағалау;

【背脊儿】bèigǎi·r【方】【зат】алыс түкпірдегі бір бұрыш, меніреу жер.

【背光】bèiguāng【ет.】көмескі жарық, қаракөленке (дисплейдің), саялы: 那儿~, 看书到亮的地方来 ана жер жарық, кітапты жарық жерге барып оқы.

【背后】bèihòu【зат】① арт жағы, артынан, артында, соңында: 山~ таудың артында; ② көзден тыс, арқасынан, астыртын, жасырын, үндемей, білдірмей, сездірмей, ақырындап, біртіндеп, ептеп-ептеп; : 有话当面说, 不要~乱说 айтатын болсаң бетіме айт, сыртыман сөз айтудың қажеті жоқ.

【背晦】bèihuì есеңгіреу, естен тану, ес-түстен айрылу, жындану, жыңды болу, ақмақтану, ақылсыздану, ақылы кему, ақылынан алжасқан адамға айналу, алжу, кеудіреу, маразм; 老~晦 ақылынан алжасқан қарт.

【背货】bèihuò【зат】сапасы нашар (көнерген) және сатылымы төмен болған тауарлар: 处理~, 让资金周转起来 тауарды қайта өңдеп, айнылымға салу.

【背脊】bèijǐ【зат】арқа, жон, омыртқа.

【背剪】bèijiǎn【ет.】қолдарын бұрау, қолдарын қайыру, қолдарын арқасына байлау: 他~双手, 来回走着 ол қолдарын арқасына ұстап, ары-бері жүрді.

【背井离乡】bèijǐnglíxiāng Отанынан кетіп қалу, туған жерін тастап кету 离乡背井 (líxiāngbèijǐng) деп те айтуға болады.

【背景】bèijǐng【зат】① фон; 以...为~ бірдеңенің фонында; 在...~下 бірдеңенің фонында; ② сахна көркі, театрдағы артқы декорация, ③ астар, теріс жағы, ішкі жағы; ④ басқа жерлерде өткен жұмыс тәжірибесі; ⑤ ресімдеу тақырыбы.

【背景音乐】bèijǐngyīnyuè фондық музыка, саундтрек.

【背静】bèi·jìng【сын】(地方) тыныш, тым-тырыс (орын жөнінде): ~的小巷 тыныш тар көше (тар өтпе).

【背靠背】bèikào·bèi ① жақындастыра, қисындастыра, өбістіре, сықап, тиістіре, тығыздап, арасынан қыл өтпейтін, жақын. ② көзден тыс, арқасынан, астыртын, жасырын, үндемей, білдірмей, сездірмей, ақырындап, біртіндеп, ептеп-ептеп; ③ вахтадағы кезекші алмастырушы (әсіресе, мұнайгаз орындарында);

【背离】bèilì【ет.】① қалдырып кету, қалдыру, тастап кету, тастау: ~故土, 流浪在外 отанды тастап, басқа жақта қаңғыру; ② кейін жылжу, шегіну, бұзу, ауып кету, бір жаққа бұрылып кету: 不能~基本原则 ұстанған қағидадан ауып кету.

【背理】bèi//lǐ【сын】дұрыс мағынадан ауытқу, аңдамай істеу, абайламай жасау: 这件事他做得有点儿~ бұл істі ол кішкене аңдамай жасады.

【背面】bèimiàn【зат】① (~儿) артқы жақ (астыңғы жақ, сырт жақ), аверс (шақаның не медальдің сыртқы жағы); 在单据的~签字 құжаттың артқы бетіне қойылған қол. ② арқа (кейбір жануарларға қатысты айтылады).

【背谬】bèimiù адасу, алжасу, жаңылу, қателесу, лағу, теріс кету, жалған, өтірік, бояма, ақылға сыймайтын, жөнсіз, жетесіз.

【背叛】bèirǎn【ет.】бекиянат еті, опасыздық ету, дұшпанға сату, дұшпанның қолына ұстап беру, бүлік шығару, бүліну, дүрбелең шығару, опасыздық, екіжүзділік, сатқын, сатқындық; : ~祖国 отанын сату;

【背鳍】bèiqí【зат】арқа қанаты.

【背气】bèi//qì【ет.】аурудан немесе басқа да бір белгілі себептерге байланысты дем жетпей қалу: 婴儿~了, 赶快做人工呼吸 балаға дем жетпей қалды, тездетіп қолдан дем салыңыздар! 气得他差点儿背过去去 ол сәл болмағанда есінен тана жаздады.

【背弃】bèiqì【ет.】сатып кету, лақтыру, опасыздық жасау, тастау, қалдыру, безу, қайту, тану: ~盟约 өсиетті бұзу; ~马克思列宁主义 марксизм мен ленинизмге опасыздық жасау; ~行为 опасыздық, сатқындық.

【背人】bèi//rén【ет.】① тығылып, ешкімге көрсетпей, білдіртпей; байқатпай, жасырын, жасырынып, құпия түрде, астыртын, білдірмей, үндемей, ұрланып: 找个~的地方谈话 сөйлесу үшін жасырын орын табу.

【背时】bèishí【方】【сын】① артта қалған, кейін қалған, мешеу, ескірген, қолданудан шығып қалған: ~货 ескірген тауар; ② жолы қиын, қырсықты, салымсыз, сәтсіз;

【背书】bèi//shū【ет.】жатқа оқу.

【背书】2 bèishū【ет.】табыстама жазба, индоссамент (вексельдің немесе атаулы бағалы қағаздың сыртқы бетіндегі табыстама жазу).

【背水一战】bèishuǐyīzhàn өлгенше шайқасу, жеңіс немесе өлім.

【背水阵】bèishuǐzhèn【зат】тылдағы сумен тосқауылдау позициясы (мағынасы: соңғы мәреде жеңіс немесе өлім).

【背诵】bèisòng【ет.】жатқа оқу (еске сақтап): ~课文 мәтінді жатқа оқу.

【背投电视】bèitóudiànshì теледидардың артқы кескіні.

【背心】bèixīn (~儿)【зат】желетке, көкірекше, кеудеше, шолақ жеңді киім.

【背信弃义】bèixinqìyì арамзалық, залымдық, екі жүзділік, қиянатшылық, опасыздық, арамза, екі жүзді, залым, қиянатшы, опасыз, серт бұзған.

【背兴】bèixìng <方>【сын】күйзеліске ұшырау, сәтсіздікке ұшырау, жолы болмау, сәтсіздік, қырсықтық, сор, ісі оңбау: 真~, 刚穿的新衣服拉(lá)了个口子 Қандай қырсықтық, жап-жаңадан киген киімімді жырттып алдым.

【背眼】bèiyǎn (~儿)【сын】аулақ, оңаша, оқшау; ~的角落 оңаша бөлме.

【背阴】bèiyīn (~儿)①【ет.】көлеңкелеу, көлеңке болу: 楼后~的地方还有积雪 ғимараттың көлеңкелі жерінде әлі қар жатыр.②【зат】көлеңке орын: 找个~儿凉快凉快 қоңыр салқын көлеңке іздеу.

【背影】bèiyǐng (~儿)【зат】арқа, бел: 我看着他的~, 目送着他走远了 Ол алысқа ұзап кеткенше дейін мен оның арқасынан (артынан) қарап тұрдым.

【背约】bèi // yuē【ет.】келісім-шартты бұзу, өз сөзінде тұрмау, келісімге қарамастан.

【背运】bèiyùn ①【зат】сәтсіздік, қырсықтық, сор,②【сын】күйзеліске ұшырау, сәтсіздікке ұшырау, жолы болмау, ісі оңбау.

【背字儿】bèizìr <方>【зат】бақытсыз тағдыр, сәтсіздік.①: 走~ бақытсыз кезеңге тап болу.

钹(銀) bèi【зат】барий (күміс түсті жұмсақ металл; хим.элемент).

【钹餐】bèicān【зат】Ішкі құрылысты рентгенге түсіргенде ішетін барий қосылған сұйықтық.

倍 bèi①【мөл.】рет, есе, соншалықты көлем (мөлшер), сонша, 100%: 二的五~是十 екіні бес еселегенде он болады (екі жердегі бесім он).②екі есе арттыру, екі есе көбейту, екі есе өсіру, екеу болу, екі есе өсірілу, екі есе үлкейтілу, екі есе, екі рет: 善学者师逸而功~ /жақсы оқушының нәтижесі екі

есеге жоғары болады.③(Bèi)【зат.】фамилияға қолданылады.

【倍道】bèidào <书>【ет.】екі есеге асып түсу, екі өткел жасау, жедел марш, қарқынды қимыл.

【倍加】bèijiā【үс.】екеу болу, екі есе өсірілу, екі есе үлкейтілу, екі есе, екі рет: ~爱惜 /екі есеге бағалау; 雨后的空气~清新 /жаңбырдан кейінгі ауа екі есеге тазарып қалды (жаңарып).

【倍率】bèilǜ【зат】арттыру, арту, көбейту, көбею, ұлғаю, өсу, өсіру, ұлғайту, зораю, күшейту, күшею, нығаю, үлкейту еселігі (мысалы, микроскоппен).

【倍儿】bèir <方>【үс.】аса, өте, ерен, тым, тіпті, бүтінімен, тұтасымен, түп-түгел, бүтіндей: ~新 өте таза, тұтасымен таза; ~亮 тым ашық; ~多 аса көп, өте көп.

【倍式】bèishì【зат.】көптік формула. Егер бір интеграл екінші интегралмен бөлінетін болса, ол көптік интеграл. Мысалы: a²-b²: a+b мен a-b-ның көптік формуласы.

【倍数】bèishù【зат】①дүркінділік, еселік; 九是三的~/тоғыз үштің еселігі.②бөлінгіш сан.

【倍增】bèizēng【ет.】екі есе арттыру, екі есе көбейту, екі есе өсіру, екі есе үлкейту, арттыру, кеңейту, көбейту, ұлғайту, үлкейту (бірнеше ретке, талай ретке): 产量~/ өнімділік көбейді; 信心~/ сенім ұлғайды; 勇气~/ батылдық екі есеге артты.

悖(悖) bèi ①кереғар, қарсы, қайшы, қарама-қарсы, қарама-қайшы: 并行不~ бірге және тату қозғалу; ②әбес, жаңсақ, қате, қателік; адасу, әбестік, жаңылу, жаңылыс, қателесу, лағу, теріс кету; ③топас, парықсыз, ақылсыз.

【悖晦】bèi-huì <方>【сын】парықсыз, берекесіз, мағынасыз, топас. 背晦(bèi huì) деп те атайды.

【悖理】bèilǐ“背理”- мен бір мағына.

【悖论】bèilùn【зат】қарама-қайшы, оғаштық, парадокс, тосын пікір (дағдыға, әдетке қайшы келетін жаңа пікір; бүйіректен сирақ шығару).

【悖谬】bèimiù <书>【сын.】адасу, алжасу, жаңылу, қателесу, лағу, теріс кету; жалған, өтірік, бояма; ақылсыз, әулекі, жетесіз, ақылға сыймайтын, жөнсіз, қисынсыз.

【悖逆】bèinì <书>【ет.】қарсы жүру, кесе көлденең өту, қайшы болу, қарсы сөйлеу, қарсы сөйлеу: ~之罪 сөз тындамау айыбы; ~天道 тынышсыз ауа-райы.

【悖入悖出】bèirùbèichū жалғанмен жиналған, жалғанмен құриды; күл боп кетеді; қалай жинаса, солай өтеді.

【悖时】bèishí“背时”(bèi shí) – мен бірдей мағына.

被-1bèi【зат】көрпе: 棉~ мақта көрпе; 夹~ жаз көрпе (жаз мезгілінде жамылатын); 睡觉要盖好~ ұйықтарда көрпені дұрыстап жамылу қажет.

被-2 bèi ①көрметпеу, пана болу, тығу; көлегейлету, көлегейлеу, күргейлеу, қал қалау, қымқау, тасалау; бүркеу, жасыру, қымтау, тасалау: ~覆 бүркеулі, жабылған, төселген; 植~ өсімдіктен жасалған жамылғы (төсек жапқыш); ②сынау, душар болу, тап болу, ұшырау, жолығу: ~灾 жәбірленген; ~难 зиян шегу, күйзелу.

被3bèi Тілдің барлық стилінде етістік түбірінің алдында ырықсыз етістікті тудыру үшін ықпал жасайтын сөз. Мысалы: 打倒 құрту, жою – 被打倒 құртылу, жойылу;

【被褥子】bèidā·zi шүберек қалта (дорба)“背搭子”(bèidā·zi) деп те атайды.

【被袋】bèidài【зат.】портплед (төсек-орын т. б. салып алуға арналған жол сөмкесі).

【被单】bèidān (~儿)【зат】①ақ жайма, жайма, төсек жайма, сейсеп (көрпені кірлетпес үшін қапталып кигізілетін сейсеп). 被单子 деп те атайды. ②төсек жапқыш (жабынды, жамылғы).

【被动】bèidòng【сын】①тәуелді, бағынышты, бодан, байлаулы, байланысты, пассив: ~分化 тәуелді жіктеу; ~散步 пассивті көші-қон; ②ырықсыз: ~形动词 / ырықсыз есімше.

【被动式】bèidòngshì【зат】ырықсыз айналым, пассивті құрылым.

【被服】bèifú【зат】киім, киім-кешек, нысанды киім, формалы киім: ~厂 тігін шеберханасы.

【被覆】bèifù ①【ет.】бүркеулі, жабылған, төселген: 山上~着苍翠的森林 төбенің басы қалың орманмен жабылған. ②【зат】жабын, жамылғы: 植物~ өсімдік жамылғысы; ③【ет.】бүркеу, жабу, қаптау, орау.

【被告】bèigào【зат】айыпкер, айыпталушы, жауапкер, сотталушы.

【被害人】bèihàirén【зат】жәбірленген адам, жәбірленуші, зардап шегуші, қиянат көруші, қырсыққа ұшыраған.

【被里】bèilǐ (~儿)【зат.】сейсеп (көрпені кірлетпес үшін қапталып кигізілетін сейсеп).【被面】bèimiàn (~儿)【зат】көрпенің беттік жағы (жоғарғы жағы).

【被难】bèinàn【ет.】①апатқа ұшырау, қиындыққа тап болу, өлтірілу, өлімге душар болу, құрбандық болу, өліп қалу, құрылу: 飞机失事, 乘客全部~

авиапат, барлық жолаушылар өлімге душар болды. ② аяқ астынан апатқа ұшырау; жәбірлену, зақымдану, зиян тарту, зиян шегу, күйзелу, қайғы-қасірет тарту, қасіретке түсі, қиянат көру (мысалы, аштықтан, су тасқынынан...): ~的老百姓正在抢搭帐篷 / қиындыққа тап болған жұрт шатырлар құруда.

【被褥】bèigù 【зат】 төсек, төсек орын, жатын орын, төсек орын бұйымдары: 那些~该拆洗了 анау төсек орын бұйымдары сөгіліп (шешіліп) жуылған.

【被套】bèitào 【зат】 ① көрпенің сыртынан кірлемес үшін кигізетін төсек бұйымы. ② портплед (төсек орын т. б. салып алуға арналған жол сөмкесі).

【被头】bèitóu 【зат】 ① көрпенің (сыртқы) аяқ жағы. ② 〈方〉 көрпе.

【被窝儿】bèiwō 【зат】 көрпе қап, төсек қап, керуеу: 他躺在~里不愿起来 ол төсек қапта жатып ап, тұрғысы келмейді (шыққысы келмейді).

【被卧】bèiwo 〈口〉【зат】 көрпе: 一床~ бір көрпе.

【被选举权】bèixuǎnjǔquán 【зат】 ① сайлауға түсуге құқылы болу.

【被罩】bèizhào 【зат】 көрпенің сыртынан кірлемес үшін кигізетін төсек бұйымы.

【被子】bèizi 【зат】 көрпе (мақтадан жасалған).

【被子植物】bèizi-zhíwù жеміс шығаратын тұқымы бар гүлді өсімдіктер.

辈(輩)bèi ① 【зат】 әулет, буын, нәсіл, ұрпақ, замандас: 长~ ақсақал, ел ағасы; 晚~ жасөспірім; 同~ замандас, құрдас; 老前~ ардагер, майталман; 小一~ жас буындар. ② 〈书〉 көрше түрді білдіру үшін қолданылады (адамдарға қатысты): 我~ біз; 无能之~ топастар, түкке жарамайтын жұрт. ③(~儿)өмір: 后半~儿 өмірдің екінші жартысы.

【辈出】bèichū 【ет.】 көріну, көрініп қалу, туу, шығу, шыға келу, пайда болу; 英雄~ батырдың туылуы; 新人~ жана бір адамның пайда болуы.

【辈分】bèifēn 【зат】 әулет, буын, нәсіл, ұрпақ; рудағы отағасылық тәртіп: 论~, 我是他叔叔 ұрпақ бойынша мен оның ағасыман; 他年纪比我小, 可~比我大 оның жасы менен кішкентай, бірақ отбасылық тәртіп жағынан ол менен үлкен (жасы кішкентай болса да, жолы үлкен).

【辈行】bèiháng 【зат】 辈分 -мен мағынасы бірдей.

【辈数儿】bèishùr 【зат】 әулет, буын,

нәсіл, ұрпақ; рудағы отағасылық тәртіп: 他虽然年纪轻, ~小, 但在村里很有威信 /Ол жасының кішілігіне, буын бойынша кішілігіне қарамастан ауылдағы беделі жоғары.

【辈子】bèizi 【зат】 өмір бойы, өмірінде, өмірінің барлық күнінде, бүкіл өмірінде: ~一次 өмірінде бір рет; ~宿愿 өмір бойғы арманым.

惫(惫)bèi(旧读bài)арып-талу, болдырғандық, болдыру, жадаулық, қалжырағандық, шаршаулық, шаршау, қажу, әлсіреу, дымы құру, дәрменсіздік, қауқарсыздық: 疲~ тамамдану, таусылу.

焙bèi 【ет.】 отқа кептіру, қақтап алу, қақтау, ыстап алу, дегдіту, кептіру, құрғату, сорғыту, қуыру, күйдіру: ~一点花椒 бұрышты кішкене қақтау.

【焙粉】bèifěn 【зат】 ашытқының орнына қолданатын сода, шарап қышқылы және крахмалдың аралас қоспасы. 发粉 деп те атайды, кейбір аймақтар 起子 деп те айтады.

【焙烧】bèishāo 【ет.】 күйдіру, өртеу.

蓓bèi [蓓蕾] (bèilěi) 【зат】 аузын ашпаған гүл, атылмаған гүл, бітеугүл, гүлдің қауызы, гүлдің түйнегі, гүлшанақ: 桃树~满枝 өрік ағашы гүл атуда;

陪bèi жердің атауы: 北~ Чунцин (重庆) қаласындағы ауданның аты.

鞅bèi ① 〈书〉 ер тоқымның жалпы атауы. ② жегу, ерттеп қою, ерттеу.

鞅bèi қисық, теріс, түзу емес, дұрыс емес.

裨bèi 【ет.】 матаны немесе қағазды бір-бір қабаттан біріктіріп жапсыру: 后面又~了一层布 бірінен соң бірі бір қабат матадан жапсырылды.

【裨子】bèizi 〈方〉【зат】 көпқабатты ұлтан (көпқабатты матадан немесе қағаздан жасалған ұлтандау, төсеу).

糅bèi 〈书〉 қатғылап қайнатылған күріш.

鞣-1bèi 【ет.】 ер-тоқым, тізгін, т.б. алып, аттың үстіне кигізу: ~马 ат жегі, жылқыны ерттеу.

鞣-2bèi

【ет.】 мікбас, поршень, піспек (цилиндрдің ішіне буды, газды, суды не т. б. сұйық затты жұта тартып және оларды итеріп шығаратын сүмбі).

鑿bèi 【ет.】 жармалау, тарту, түю, ұсақтау.

bei

呗(喎)bei 【шыл.】 ① айтылған сөздің талассыздығы мен ұғымдылығын көрсетеді; сонымен қатар сөйлеудегі әзіл мен күлдіргіш және өкініш пен ыза екпіндерін көрсетеді: 不懂, 就好好

学~ түсінбейді екенсің, оқу керек! ② еріксіз келісім мен жол беруді (көну) көрсетеді: 去就去~ кетсе кете берсін! 臂bei қол (иықтан білезікке дейінгі бөлігі)

bēn

奔bēn ① тап беру, ұмтылу, шап ету: 直~大门 қақпаға тап беру. ② айналысу, әбігерлену, әрекет жасау, іздену, жүгіру (шаруалармен). ③ (бір бағытқа қарай) –ға, -ге, -қа, -ке, -на: ~河边走去 өзенге бару.

④ (Bēn) адамның аты.

【奔波】bēnbō 【ет.】 айналысу, әбігерлену, машақат, әрекет жасау, іздену, жүгіру (шаруалармен): ~聒天 машақатты күн.

【奔驰】bēnchí 【ет.】 зымырау, тез жүру, шабу, желдірту, зулау (мәшименен, атпен, т.б. жүргенге қатысты айтылады): 骏马~ жүйрік ат шауып келеді; 列车在广阔的原野上~ пойыз кең даламен зымырап келеді.

【奔窜】bēncuàn 【ет.】 қаша жөнелу, жалтақтап жүгіру: 敌军被打得四处~ жау қысымынан төрт жаққа пытырап қашу.

【奔放】bēnfàng 【сын】 жоғары екпінмен зулау; ерікке жіберу (мысалы, жылқыны); екпін соқпа, қатты қимыл (жел); жану, жұлқыну, жұлыну, кенет ұмтылыс, қарқын, қызулық (сезім); азат, еркін (мысалы, әдеби тілде): 热情~ әуесқой, құмар, ынтық.

【奔赴】bēnfù 【ет.】 жанталасып орындау (бұйрықты), тез әсер ету (уақиға), желел аттану (мысалы, әскери шабуыл аймағына), т.б.: ~战场 шайқас алаңында жанталасып шайқасу; ~边疆 шекара қызметін жанталасып атқару;

【奔劳】bēnláo 【ет.】 қайғы-қасірет кешіп жүру, қиындықтан көз ашпау: 日夜~ тәулік бойықиындықтан көз ашпау.

【奔流】bēnliú 【ет.】 екпіндеп (ашулы, қызу); зымырау, зулау, сарқырау (ағу): 江水~ өзеннің екпінді ағысы;

【奔忙】bēnmáng 【ет.】 әбігерлені, машақаттану, әбігерлік, машақат; жүгіру (сөйлеу тілі): 他为料理这件事, ~了好几天 ол осы шаруаны бітіру үшін қаншама күн жүгірді.

【奔命】bēnmìng 【ет.】 абыл-сабыл жүріс, сергелдең, жүгіріс, машақат, әбігерлену.

【奔跑】bēnpǎo 【ет.】 тез жүгіру, қапылу, желдірту, асығу: 往来~ андамында жүгіру; ~如飞 зымырап жүгіру.

【奔丧】bēn // sāng 【ет.】 жерлеу

рәсіміне (өлімге) алыстан жол жүріп бару (асығып).

【奔馳】bēnshǐ【ет.】екпіндеп зымырау.

【奔逝】bēnshì〈书〉【ет.】(уақыт, су ағыны, т.б.)зуылдап жүру: 岁月~ жылдар зуылдап өтуде; ~的河水 зуылдап аққан өзен суы.

【奔逃】bēntáo【ет.】жүгіру, қашу (басқа жаққа), қашып құтылу: ~他乡 басқа жерге қашып кету; 四散~ шашырап қашу.

【奔腾】bēnténg【ет.】①(көп аса жылқыға айтады)секіру, шабу, зымырау, зулау: 一马当先, 万马~ үйірдің алдына шығу; ② асып-тасу, қайнау, жану, жандану, қызу; 思绪~ қаны қайнау (көңіл-күй);

【奔突】bāntū【ет.】①бұза-жара кіру, өрмелеп шығу, өрмелеу: 四下~ барлық жерге өрмелеп шығу; ② зымырау, зулау, жүгіру; ~向前 алға қарай зулау.

【奔袭】bēnxí【ет.】кенет шабуыл, екпінді ырғу: 命令部队, 轻装~ әскери топқа жеңіл қарумен кенет шабуыл жасауды бұйырды.

【奔泻】bēnxiè【ет.】төменге қарай ағатын екпінді ағыс: 瀑布~而下 сарқыраманың төменге қарай екпінмен құлауы;

【奔涌】bēnyǒng【ет.】толқын, екпін, атқылап шығу: 大江~ Ұлы өзен толқыны; 热泪~ көз жастың атқылап шығуы; 激情~ долы әуесқойдық.

【奔逐】bēnzú【ет.】айдау, асықтыру, қуалау, қуу, қуып жету, аңду, аңдысу, ізіне түсу: 孩子们在田野里尽情地~嬉闹 балалар далада барлық көңілдерімен қуыспақ ойнады.

【奔走】bēnzǒu【ет.】① асығу, жанығу: ~相告 жаналықты жеткізуге асығу, бірдеңені хабарлауға асығу. ② әбігерлену, әрекет жасау, жүгіру, жүгіріп жүру: 为某事~ бір шаруамен жүгіру; ~了一整天 бір күн бойы жүгірумен өту.

【奔走呼号】bēnzǒu hūhào жүгіріп бара жатып айқайлап шақыру (бір уақытта).

贲(賁)bēn ① батыр жауынгер. ② (Bēn)фамилияға қолданылады..

【贲门】bēnmén【зат】асқазан сағасы.

铍(bēi)bēn ① шапқы, кетпен, тесе, балта.

②【ет.】шапқы немесе кетпенді пайдала отырып ағаш материалдарын жону, жонып тегістеу, шауып тегістеу: ~木头 ағашты жону. ③

【ет.】жүзі қайту, мұқалып қалу, өтпейтін болып қалу: 刀使~了 пышак өтпейтін болып қалды;

【铍子】bēn-zǐ【зат】ағаш кесуге,

жонуға, ағашты жонып немесе шауып тегістеуге арналған құрал (шапқы, кетпен, тесе, балта).

bēn

本 -1bēn ① өсімдіктің діңі немесе тамыры: 草~ шөптің тамыры; 木~ ағаштың діңі; 水有源, 木有~ судың қайнары (көзі) бар, ағаштың тамыры бар. ②〈书〉гүлдер мен ағаштарға, өсімдіктерге арналған есептік сөз: 牡丹十~он тал сәлдегүл (таушымылдық, шұғынық). ③бір нәрсенің негізгі көзі, негізгісі, бастапқысы (соңына қатысты); 事物的根本、根源(跟“末”相对): 忘~ негізін ұмыту; ~阵地 негізгі позиция; ~行星 негізгі ғаламшар (аспан денелері). ④(~儿)капитал: ~小利薄 азғантай капиталда пайызы да көп болмайды; ⑤басты-басты, негізгі, маңызды: ~部 негізгі бөлім; ~科 басты тарау. ⑥ әуелгі, алғашқы, бастапқы, негізгі: ~意 бастапқы ойы (мақсаты); ~色 негізгі түсі, әуелгі түсі. ⑦【үс.】本来: ~想不去. ⑧өсімдіктің орнына қолданылады, тек қана меншіктілікті көрсету үшін: ~厂 біздің зауыт; ~校 біздің мектеп; ~国 біздің ел. ⑨ өсімдіктің орнына қолданылады, тек осы, тап осы, қазіргі, бұл деген мағынада: ~年 осы жылы; ~月 осы ай. ⑩ негізге алу, сүйену, негіздену, тіректену, басын бастау: ~着政策办事 саяси бағытка сүйене отырып, әрекет жасау.

本-2bēn ①(~儿)【зат】дәптер, кітап: 书~ кітап, кітаби; 账~儿 кіріс-шығыс кітапшасы; ② басылым, баспа-таңба, баспа кітабы: 抄~ қолжазба; 稿~ алғашқы нұсқа, алғашқы үлгі, нобай, эскиз. ③(~儿)көріністің, қойылымның түпнұсқалық данасы: 话~ кітаптың сөйлеу тіліндегі нұсқасы; 剧~ сценарий, көрініс, пьеса. ④феодалдық кезеңдегі баяндау хаты, баяндама (патшаға арналған): 奏~ баяндама беру; ⑤(~儿)есептік сөз; а)кітапқа арналған: 五~书 бес кітап; 两~儿账 екі тізімдеме; б)қойылым, көріністерге арналған: 头~《西游记》«Батысқа саяхат» романының бірінші кітабы. с)белгілі бір ұзақылыққа, созылыңқылыққа арналған: 这部电影是十四~ киноның мына бөлімі он төрт бөліктен тұрады.

【本本】bēnbēn(~儿)〈口〉【зат】кітап, жаттап алған білім, кітаптағыдай: 你看, ~上写得很清楚嘛 /Қарашы, кітаптағыдай анық жазылған.

【本本主义】bēn-bēn zhūyì жаттампаз, дүмшелік.

【本币】bēnbì【зат】жергілікті (ұлттық) валюта.

【本部】bēnbù【зат】(мекеме, ұжым, ұйым) Негізгі (маңызды) орталық бөлімдері: 校~ кампус; 公司~ компанияның бас кеңсесі.

【本埠】bēnbù【зат】белгілі бір орын, жер(үлкен қалаларға қатысты айтылады); нақты айлақ (кемежай, кеме тоқтайтын жер): 平信~邮资六角, 外埠八角 кәдімгі хатты белгіленген жерге жіберу алты цзяо (ҚХР ақша бірлігі, 10 цзяо = 1 юань), ал басқа қалаларға жіберу сегіз цзяо.

【本草】bēncǎo【зат】дәстүрлі қытай медицинасындағы жалпы термин; қытай медицинасындағы дәрілік шөптер сипаттамасы туралы жазылған кітап: 《~纲目》«Дәрілік заттар компендиумы». Қытай медицинасы монографиясы, авторы Ли Шичжень (李时珍).

【本初子午线】bēnchū-zǐwǔxiàn бастапқы (нөлдік) меридиан.

【本岛】bēndǎo【зат】негізгі (басты) арал.

【本地】bēndì【зат】автохтон, байырғы, жергілікті: ~人 жергілікті адам; ~口音 жергілікті акцент (сөйлеу); ~特产 жергілікті өзгеше (айрықша, ерекше) өнім.

【本分】bēnfēn ① борыш, міндет, парыз, уәзипа; борышты, жауапты, міндетті: 尽~ міндетін аяғына дейін орындау; ~的工作 жауапты жұмыс. ② әдептілік, сыпайылық, өзін ұстай білу, өз орнын білу: ~人 сыпайы адам; 这个人很~ мына кісі өте әдепті.

【本固枝荣】bēn gùzhī róng ағаштың қатайып, бұтақтарының бүр жарып, өркендеуі.

【本行】bēnháng【зат】① негізгі сабақ, мамандық, кәсіп: 这不是我的~ бұл менің мамандығым емес;

【本纪】bēnjì【зат】императордың патшалық құру туралы жылнамасы (шежіре).

【本家】bēnjiā【зат】әке жағынан туыстар, бір тектен (рудан) шыққандар: ~兄弟 рулас ағалы-інілер; 他们俩住在一个村, 是~ ол екеуі бір ауылда тұрады, рулас туыстар.

【本家儿】bēnjiār〈方〉【зат】көрсетілген (айтылымш) тұлға.

【本金】bēnjīn【зат】① капитал, қор; ② капиталдың негізгі сомасы (өсімге қарама-қайшы).

【本科】bēnkē【зат】бакалавр (алғашқы ғылыми дәреже).

【本来】bēnlái ①【сын】ең басынан,

алдымен, әуелі, алғашқы рет: ~面貌 әуелгі түрі (кескіні); ~的颜色 әуелгі түсі. ②【үс.】 алғашқы, бастапқыда, түпкі, нағыз: 他~身体很瘦弱, 现在很结实了 алғашқыда оның денесі өте арық болды, қазір өте күшті (мықты); 我~不知道, 到了这里才听说有这么回事 Мен бастапқыда білмедім, осы жерге келген соң естідім не болғанын. ③【үс.】 шынын айтқанда, шындығында, шын мәнiсiнде, шынында, iс жүзiнде: ~就该这样办 шын мәнiсiнде осылай жасау керек..

【本利】běnlì【зат】 капитал және түсім (кiрiс, пайда).

【本领】běnlǐng【зат】 ептілік, икемділік, iскерлік, икем, дағды, әдет, өнер: 有~ икемді, қабілетті; ~高强 үлкен ептілік.

【本【зат】】běnmíng【зат】 ① ең алғашқыдағы (ең әуелгiдегi), бастапқыдағы аты(жалған аттан, лақап аттан ерекше айырмашылығы бар). ② аталмыш бiр адамға берiлетiн есiм (нағыз аты, шын есiмi): 有些外国人的全【зат】分三部分, 第一部分是~, 第二部分是父【зат】, 第三部分是姓. Кейбiр шетелдіктердiң аттары (есiмдерi) үш бөлiктен тұрады, бiрiншiсi - өзiнiң нағыз аты, екiншiсi - әкесiнiң аты, үшiншiсi - тегi.

【本命年】běnmíngnián【зат】 мүшел жас, тағдыр жасы (адамның 12 жылдық циклдегі туған жылы; осы жылдың циклдiк белгiсiмен және соған сәйкес жануармен адамның тағдыры белгiленiп отырды).

【本末】běnmò【зат】 ① уақиғаның барлық ағымы, егжей-тегжейлілік, жай-жапсары, рет-жөнi: 详述~егжей-тегжейлі сипаттау; 纪事~ тарихи монография. ② басты және екiншi дәрежедегi (кезектегi): 不辨~ толық ажырата алмау; ~倒置 бастан-аяқ тұрғызып қою.

【本末倒置】běn mò dào zhì бастан-аяқ тұрғызып қою.

【本能】běnnéng ①【зат】 түйсік, сезік, сезім; 自卫的~ өзін-өзі сақтау түйсігі; ②【үс.】 инстинкті, сезік, сезімді: 他看见红光一闪, ~地闭上了眼睛 ол бiр жарқ еткен жарықты көрiп, сезiктi түрде көздерiн жұмып қалды.

【本票】běnpǐào【зат】 борыш мiндеттемесi (борышты болғандығына берiлетiн хат), вексель (алған қарыз ақшаны белгiлi мерзiмде төлеуге берiлетiн мiндеттеме қағаз).

【本钱】běnqián【зат】 ① негiзгi капитал (тауар өндiруге толық не көп қайтара қатысып, өзiнiң құнын жаңа өнiмге бiрқатар кезең бойына бөлiктеп

көшiретiн өнiмдi капитал бөлiгi); өзiндiк құн; өзiне түскен бағасы (тауар өндiруге жұмсалған сома); ② машық, жетiстiк, табыс: 没有任何骄傲自大的本钱~ жетiстiктiң қандай да бiр лайықты абыройы жоқ.

【本人】běnrén ① аталмыш адам, нағыз сол адам; ② мен, мен өзiм, мен жеке басым: 交他~ жеке өзiне табыстау.

【本嗓】běnsǎng(~儿)【зат】 табиғи дауыс.

【本色】běnsè【зат】 шын келбет, нағыз кейiп: 英雄~ батырдың шын келбетi; 勤俭是劳【ет.】人民的~ еңбекшi халықтың нағыз кейiпi.

【本色】běnshǎi(~儿)【зат】 бастапқы түсi, әуелгi түсi, табиғи түс: ~布 сұр мата, күлгiн.

【本身】běnshēn өзі, өзiмен-өзi, жеке өзi: 企业~的积累 кәсiпорынның жеке жинақ қоры.

【本事】běnshì【зат】 басты сюжет (мысалы, пьесаның): ~诗 ертегi-дастан; 这些诗词的~, 年久失考 мына дастанның басты сюжетi қаншама жылдардан берi табылмай келедi.

【本事】běn·shì【зат】 ептілік, икемділік: 有~ ептілігі бар; 学~ оқуға епті; ~大 ептілігі үлкен.

【本诉】běnsù【зат】 айып, дау, қуыну, қуыным, талап, іздеу (азаматтың талас мәселе жөнiнде сотқа берiлген арыз).

【本题】běntí【зат】 басты тақырып (әңгiме, шығарма), талқыланып жатқан зат: 这一段文字跟~无关, 应该删去 мына үзiндi мына мәселемен ешқандай да сәйкес келмейдi, оны алып тастау керек.

【本体】běntǐ【зат】 ① қоршаған орта, табиғат, болмыс; ② субстанция, түп негiз, өзiндiк зат. ③ метафора нысаны (объектiсi).

【本土】běntǔ【зат】 ① туған жер, туған өлке; ② метрополия (басқа елдердi өздерi басып алып, отарлап билеушi, қанаушы мемлекет). 【本位】běnwèi【зат】 ① стандарт: 金~ алтын стандарт; 银~ күмiс стандарт; ~货币 негiзгi валюта (валюталық бiрлiк). ② өзiндiк ұйымдық бiрлiк; жершiлдiк, тұйық оңашаланған (өзiндiк ұйымдық бiрлiк бойынша): ~工作 тұйық оңашаланған жұмыс; ③ есептеу негiзi, негiзгi бiрлiк, ең басты.

【本位货币】běnwèi huòbì негiзгi валюта, валюталық өлшем.

【本位主义】běnwèi zhǔyì жерлестiк, жершiлдiк, орыншылдық, текшiлдiк, ұрушылдық, жергiлiктi тұйықтық.

【本文】běnwén【зат】 ① берiлген мәтiн, белгiленген мақала: ~准备谈话

经济问题 бұл мақала экономикалық мәселелер туралы айтады. ② нақты қолжазба, негiзгi нұсқа, түпнұсқа, төлнұсқа.

【本息】běnxī【зат】 капитал және пайыздар.

【本戏】běnxì【зат】 көрiнiс, пьеса, спектакль: 【жал.】台~ көп күндер бойы қоятын көп сериалды спектакльдер.

【本乡本土】běn xiāng běn tǔ туған жер, тiған өлке: 菜都是~的, 请尝尝 тамақтың бәрi туған жерден, дәмiн татып көр.

【本相】běnxiāng【зат】 әуелгi келбет, шынайы тұлға.

【本心】běnxīn【зат】 ① шынайы мақсат, нағыз ой: 出于~; ② ар-намыс, ар-ождан, ұят; ③ ағаштың, шөттiң тамырға тағалған жерi, дiң, дiңгек, сабақ.

【本性】běnxìng【зат】 мiнез-құлық, болмыс, табиғат: 江山易改, ~难移 қабылан өзiнiң дақтарын өзгертпейдi.

【本业】běnyè【зат】 ① негiзгi кәсiп (сабақ): 士农工商, 各安~ шаруалардың әрқайсысы негiзгi кәсiбiн жасайды. ②〈书〉егiн шаруашылығы, ауыл шаруашылығы.

【本义】běnyì【зат】 ① негiзгi мағынасы (мысалы, иероглифтiң), бастапқы маңынасы; ② негiзгi мiндет, басты парыз, негiзгi борыш.

【本意】běnyì【зат】 басты мақсат немесе негiзгi мағына.

【本原】běnyuán【зат】 түбiр, дерекнама, көз, қайнар бұлақ.

【本源】běnyuán【зат】 түбiр, қайнар көз, дерекнама, көз, қайнар бұлақ: 想象力是创造力的~之一. Қиял дегенiмiз шығармашылық күштің бiр түрi.

【本愿】běnyuàn【зат】 баяғыдан бергi ойы (мақсат), шынайы ынтызар: 学医是我的~ медицина саласында оқу менiң баяғыдан бергi мақсатым.

【本真】běnzhēn ①【зат】 мiнез-құлық, болмыс, табиғат, әуелгi келбет (кейiп), шынайы тұлға: 恢复~ әуелгi кейiпiн қалпына келтiру. ②【сын】 адал, ақкөнiл, шын, ақжүрек, ақпейiлдi, ақиқатшыл, әдiлетшiл, шыншыл: 为人~ адамдармен шыншыл (әдiл).

【本证】běnzhèng【зат】 нақты (дәл осы құжат).

【本职】běnzhí【зат】 ① негiзгi қызмет (жұмыс): 做好~工作 өз жұмысын жасау. ② мен (бастық өзi туралы), менiң қызметiм;

【本旨】běnzhǐ【зат】 басты идея, негiзгi мағына.

【本质】běnzhì【зат】 байып, мазмұн, маңыз, мән; 问题的~ мәселенің

мазмұны.

【本主儿】běnzhǔr 【зат】① белгілі тұлға, айтылмыш адам: ~一会儿就来, 你问他得了 айтылмыш адам шамалыдан соң келеді, сен содан сұра. ② билеуші, ие, қожа, жеке меншік иесі, меншік иесі, меншіктенуші, мүлік иесі: 物归~ затты иесіне қайтару; 这辆招领的自行车, ~还没来取 мына қалған велосипедтің иесі әлі алып кетпеді.

【本子】běn·zi 【зат】 дәптер, кітап (басылым).

【本字】běnzì 【зат】 иероглифтің негізгі жазылымы.

笨 bèn 【зат.】 бензол (тас көмір мен мұнайдан алынатын түссіз, ұшпа сұйық зат).

【笨并茛】běnbìngbǐ 【зат】 бензопирен.

【笨甲基】běnjiǎjī 【зат】 бензил (қазіргі атауы 苜基 biàn jī).

畚 bēn ① ●кәрзеңке, себет; күрекше, қалақ (қоқыс салуға арналған). ② 〈方〉

【ет.】 қалақпен жинау, күрекпен түсіру, күреу: ~土 топырақ күреу; ~炉灰 күлді қалақпен жинау.

【畚斗】běndòu 〈方〉【зат】 қоқыс жинайтын қалақ.

bèn

夯 bèn “笨”(bèn)- мен бір мағына.

夯 bèn 〈书〉 қоқым, шаң-тозаң.

夯 1bèn 〈方〉【ет.】 қазу, қопару (топырақты): ~地 жерді қазу.

夯 2bèn 〈书〉 ① шаң-тозаң: 尘~ қоқым; 微~ ұсақ тозаң. ② жиналу, жинау: ~集 жинақталу, жиналу. ③ жаман, нашар, құнарсыз, сапасыз. ④ ұнтақты бір нәрсенің үстіне себу. ⑤ ақылсыз, ақымақ, топас.

奔(遶)bèn ① 【ет.】 желдірту, зымырау, дызылдап жүгіру: ~来~去 андамында жүгіру; ② бір жаққа бағытталу: ~这边看 мына жаққа қара; 渔轮~渔场开去 кеме балық аулайтын ауданға қарай бағытталды. ③ 【ет.】 жақында толады (жас): 他是~六十的人了 ол алпыс жасқа толады. ④ 【ет.】 айналысу, әбігерлену, әрекет жасау.

【奔命】bèn // mìng 〈口〉【ет.】 бұйрықты орындауға асығу, бар күшін салып тырысу: 疲(罢)于~ келген бұйрықты орындауға бар күшін салу.

【奔头儿】bèn·tóu 【зат】 нысана, мақсат, мүдде, мұрат, келешек, болашақ, үміт: 有~ келешегі бар; 没~ мақсатсыз, болашағы жоқ.

俸 bèn 俸城(Bèncéng) Бэньчэн - Хэбэй провинциясындағы жердің аты.

笨 bèn 【сын】 ① ақылсыз, топас, ақмақ: 脑筋很~ақмақ бас; 他很~ ол өте ақылсыз. ② ебедейсіз, епсіз, икемсіз, қолапайсыз, олақ: 他是个~木匠 ол епсіз балташы (ағаш ұстасы). ③ дөрекі, өрескел, тұрпайы, қолайсыз, епсіз, абажадай, арбиған, ауыр, зор: 这些~家具搬起来不方便 мына ауыр жиһаздарды қозғалту қолайсыз.

【笨伯】bènbó 〈书〉【зат】 зердесіз адам, ақымақ, нақұрыс, есалаң, кеше, мақау, топас.

【笨蛋】bèndàn 【зат】 ақымақ, есалаң, нақұрыс, кеше, мақау, топас, маубас, меңіреу, дөкір, сопақ.

【笨活儿】bènhuór 【зат】 ауыр жұмыс (физикалық түрде).

【笨口拙舌】bèn kǒu zhuō shé олақ ауыз, орашолақ тіл (тілі мүкіс, айтыс-таласта дәрменсіз болу).

【笨鸟先飞】bèn niǎo xiān fēi епсіз құс ерте ұшады (аз мүмкіндіктеріне қарамастан, өз үлесін жібермес үшін алға ұмтылатын адамдар туралы айтады).

【笨手笨脚】bèn shǒu bèn jiǎo 【сын】 икемсіз қол мен епсіз аяқ (икеменсіз, епсіз деген мағынада).

【笨头笨脑】bèn tóu bèn nǎo 【сын】 ақмақ бас пен топас ми (ақмақ, топас деген мағынада).

【笨重】bènzòng 【сын】 ① абажадай, арбиған, ауыр, зор, қолайсыз: ~的柜子 ауыр шкаф; ② ауыр, салмақты, күшті: ауыр қол күш еңбегінің орнына машинаны қолдану.

【笨拙】bènzhuō 【сын】 топас, ақылсыз, епсіз, икемсіз, олақ, орашолақ: 【ет.】作~ икемсіз қимыл; 笔法~ олақ қолтаңба.

【笨嘴拙舌】bèn zuǐ zhuō shé тілі мүкіс болу, әдемі сөйлей білмеу.

bēng

伴 bēng 〈书〉 ① қызметші, шабарман, елші, уәкіл. ② мүмкіншілік беру.

妨 bēng ① ата-баба ғибадатханасы қақпасының алдында құрбандық шалатын жер. ② ата-баба әруағына құрбандық шалу.

崩 bēng ① 【ет.】 құлау, опырылу, опырылып құлау, опырылып құлап түсу, қирау, қопарылып құлау: 山~地裂 тау құлашының жарықтары. ② 【ет.】 жарылу, күйреу, қирау, сыну, жыртылу: 气球~了 шар жарылды; 两个人谈~了 екі кісінің келіссөздері ештеңеге әкелмеді. ③ 【ет.】 шығынғы шығару.

【崩溃】bēngkuì 【ет.】 күйреуге ұшырау, құлау, күйреу, әлек болу.

【崩裂】bēngliè 【ет.】 шатынау, шырт ету, жарылу, шағылу: 炸药轰隆一声, 山石~ жарылғыш зат тарс еткен бір дыбыс беріп, тастар жарылып кетті.

【崩龙族】Bènglóngzú 【зат】 Юньнань провинциясындағы «бэнлун» деген ұлт.

【崩盘】bēng // pán 【ет.】 коллапс (қан тамыры мен жүрек жұмысының кенеттен төмендеуі, талықсу); бүлдіру, күйзелті, қирату.

【崩塌】bēngtā 【ет.】 құлау, опырылу, опырылып құлау, опырылып құлап түсу, қирау, қопарылып құлау: 墙已经~了 қабырға құлап қалды.

【崩坍】bēngtān 【ет.】 кирау, құлау, қирап қалу, бұзылып қалу: 山崖~ тау жарқабағының құлауы.

绷(绷、繃)bēng ① 【ет.】 керу, созу, тарту: 把绳子~直 арқанды тарту; ②

【ет.】 көктеп қусыру, көктеп тігу, тепшіп тігу, жапсыра тігу, жапсыру, тігіп қою: 绷被里儿 көрпе тысты (сейсепті) көктеп тігу.

【绷场面】bēng chǎngmiàn 〈方〉 сыртқы әдептілікті сақтау.

【绷带】bēngdài 【зат】 бинт, жара орауыш, жара таңғыш, байлағыш, таңғыш, бандаж (ішті тартып буатын ерекше белбеу): 石膏~ гипсті таңғыш; 上(缠)~ таңғыш байлау.

【绷弓子】bēnggōng·zi 【зат】 ① есік серіппесі; ② 〈方〉 айырсадақ, зақпы, сақпан, тас атқыш (ортасында тас салатын қайысы бар; тартып ататын ескі құрал), арбалет (ату құралының ескі садақ сияқты бір түрі).

【绷簧】bēnghuáng 〈方〉【зат】 серіппе.

【绷子】bēng·zi 【зат】 кергіш, құрсау, шеңбер.

蹦 bēng дауыс тықылына еліктеу; ~~ тоқ-тоқ, тық-тық; ~~音乐 бэнь-бэнь музыкасы.

béng

甬 béng 〈方〉【үс.】 керек емес, қажет емес: 你既然都知道, 我就~说了 сен бәрін білетіндіктен маған айтудың қажеті жоқ.

běng

笨 běng [笨笨] (bèngbèng) 〈书〉 сү өсімдіктерінің түрлері; дальту; қалың арамшөп.

绷(绷、繃)bēng 〈口〉【ет.】 ширьғу, ширьқтыру, ширату, жұмылдыру.

【绷劲】bēng // jìn(~儿)【ет.】 ширьғу, катаю, күш салу, зорлану, шыйрау: 绷不住劲~ өзін-өзі қатайту, 他一~就,

把大石头举过了头顶 ол бар күшін салып қойтасты басына көтерді.

【绷脸】bēng // liǎn 〈口〉【ет.】бұртандау, бұртию, жабырқаңқы түр, қатал түр, қақшиған әлпет.

琫 bēng 〈书〉 қалпақша (қылыштың сабындағы); сақина (пышақтың жоғарғы шетіндегі нефриттен немесе алтыннан жасалған жері).

bèng

泵 bèng ①【зат】помпа, сорғы (су, ауа тартып шығаратын аспап), насос; ②

【ет.】сорғының көмегімен шығару немесе ағызып алу: ~入 толтыру (ауа, су т. б. сорғы арқылы); ~油 май айдайтын насос.

迸 bèng ①【ет.】бұрку, себу, шашырату, құйып кету, сау ете түсу: 打铁时火星儿乱~ темір соғып жатқан кезде ұшқын шашырап кетті; 潮水冲来, 礁石边上~起乳白色的浪花 тасқын шайғанда су асты құзының бетінен ақ көбіктер бүркіді; 沉默了半天, 他才~出一句话 көп уақыттан бері тынышталып қалған, жаңа ғана ол бір сөзді сау ете түсірді; ② төгілу, түсіп қалу, шашылып қалу: ~裂 жарылу; ~碎 сынып, шашылып қалу.

【迸发】bèngfā【ет.】ату, шапшу, шашырау, жауу, құйылу, қысу (күлкі): 一锤子打到岩石上, ~了好些火星儿 балғамен тасты ұрған кезде көп ұшқын шашырады ◇ 笑声从四面八方~出来 барлық жақтан күлкі қысты.

【迸溅】bèngjiàn【ет.】шалп, шалп-шалп, шолп: 火花~ от шашу (фейерверк) шалп-шалп етті; 激流冲击着岩石, ~起无【сан.】飞沫 тасты қатты екпінмен кеп ұрған кезде, сансыз бүркінді шалп-шалп етті.

【迸裂】bèngliè【ет.】жарылу, уағылу, шағылу, жан-жаққа ату (шапшу, шашырау), жыртылып қалу (екі бөлікке): 山石~жартастың жарылуы; 脑浆~ мидың шашырауы.

蚌 bèng 蚌埠(Bèngbù), Аньхуй (安徽) провинциясындағы жердің аты.

绷(绷、繃)bèng ①【ет.】шатынау, шырт ету, жарылып кету, сыну, үзілу: 西瓜~了一道缝儿 қарбыз жарылып кетті; ②〈口〉【үс.】“硬(yìng)、直(zhí)、亮(liàng)”сын есімдерінің алдында келіп, оларға күшейтпелі мағына береді.

【绷瓷】bèngcí(~儿)【зат】созылықы боп жасалған ұзын фарфор бұйымдары.

髻 bèng 〈方〉керамикадан жасалған бөтелке, құмыра, көзе, күбі: 酒~

шарап күбісі.

【鏞儿】bèng'er 〈口〉【зат】тиын, бақыр ақша, шақа.

【鏞子】bèng-zi 〈口〉【зат】тиын, бақыр ақша, шақа. 鏞儿(bèng'er)–мен бір мағына береді.

【鏞子儿】bèngzǐr 〈方〉【зат】ұсақ ақшалар: ~不值 ұсақ ақшаға да тұрмайды; 一个~也不给 бір тиын ұсақ ақша да бермеймін.

蹦 bèng【ет.】қарғу, қарғыту, секірту, секіру, шапшу, секіргіп өту, шабу, шауып өту, қарғып түсу, секеңдеу, ырғу, ырғып түсу: 欢~乱跳 қуаныштан секіру; 皮球一拍~得老高 допты бір ұрып қатты биікке шапшытып түсірді; 他蹲下身子, 用力一~, 就~了两米多远 ол тізесін бүгіп отырды да, денесіндегі бар күшін пайдаланып бір секірді де, бірнеше метр ұзындыққа қарғып түсті. ◇ 他嘴里不时~出一些新词儿 лас оның аузынан кездейсоқ бірнеше жаңа сөздер қарғып түсті.

【蹦蹦儿戏】bèngbèng'xì【зат】Пинцзюй (шығыс Хэбэй музыка драмасы).

【蹦床】bèngchuáng【зат】① батут (секіруге жаттығу үшін көлденең керілген серіппелі тор). ② батутта секіріп қимыл жасайтын спорттың бір түрі.

【蹦跶】bèng-da【ет.】қарғу, секіру, секеңдеу: 秋后的蚂蚱, ~不了几天了 күзден кейін шегіртке көпке дейін секіре алмайды.

【蹦迪】bèngdí【ет.】дискотекада билеу.

【蹦高】bènggāo(~儿)【ет.】қарғу, қарғыту, секірту, секіру, шапшу: 乐得直~儿 қуаныштан үнемі секірі.

【蹦极】bèngjí【зат】банджиджампинг; иілмелі арқанның (көндірі немесе сымнан есілген арқан) көмегімен секіру (көпірден, жартастан).

【蹦极跳】bèngjítiào【зат】蹦极(bèngjí)–мен ортақ мағына.

【蹦跳】bèngtiào【ет.】қарғу, қарғыту, секірту, секіру, шапшу: 他高兴得~起来 ол қуанғаннан секірді.

bī

屌 bī【зат】әйел адамның жыныстық мүшесі (қынап).

逼(逼)bī ①【ет.】еріксіз көндіру, мәжбүр ету, соған дейін жеткізу:

【сын】势~人 жағдайы мәжбүрлейді; 为生活所~ өмір үшін бәріне да көну;

②【ет.】аңду, ізіне түсу, қоқақтау, корқыту, күштеу: 他们~我吓我 олар менің ізіме түсіп, корқытып жүр; ~租

күшпен жер жалдау; ③ жақын болу, қасында болу: 置阵~水 өзеннің қасына орналастыру (әскерді); ④〈书〉енсіз, жіңішке, қысаң, тар: ~仄 тар бөлме (орын).

【逼宫】bīgōng【ет.】патшаны күш қолдана отырып тақтан бас тартуға мәжбүрлеу; ел басының демалысқа өз еркімен кетуіне көндіру.

【逼供】bīgòng【ет.】мойындауға мәжбүрлеу: 严刑~ ұзаққа созылған бейнет (азап).

【逼和】bīhé【ет.】тең түсуді (ойын) жылдамдату.

【逼婚】bīhūn【ет.】некелесуге мәжбүр ету.

【逼近】bījìn【ет.】жақындату, жуықтату: ~考期 емтихандар жақындады.

【逼良为娼】bī liáng wéi chāng тәртіпті қызды жезөкшелікпен айналысуға мәжбүрлеу, адамдарды жаман іс жасауға мәжбүрлеу.

【逼命】bīmìng【ет.】① шектен шығу; ② лажсыз жағдайға қою: 真~!这么重的任务, 三天内怎能完成! Шынымен лажсыз жағдайда қалдым! Қандай қиын тапсырма, үш күн болды әлі шеше алар емеспін.

【逼平】bīpíng【ет.】спорттық ойындарда қарсыласты еріксіз тең түсуге мәжбүрлеу.

【逼迫】bīpò【ет.】еріксіз көндіру, мәжбүр ету.

【逼抢】bīqiǎng【ет.】бірінші орын алу үшін сыққыштау, мәжбүрдеу(футбол, баскетбол, т.б. доппен ойнайтын спорт түрлерінде қолданады): ~凶狠 бірінші болуға қатаң мәжбүрлеу.

【逼上梁山】bī shàng Liáng Shān Ляншанға айдап жіберу (мағынасы, мұқтаждыққа баруға тура келу).

【逼视】bīshì【ет.】дұрыстап зерттеу, жақсылап тексеру, жақыннан қарау, жақсылап қарау, бедірейіп қарау: 光彩夺目, 不可~ға жаптығына жақсылап қарамау мүмкін емес; 在众人的~下, 他显得局促不安了 жұрт бедірейіп қарағанда, ол ыңғайсызданып қалды.

【逼问】bīwèn【ет.】тұс-тұстан жауап алып жатқанда сұрақ қою: 无论怎么~, 他就是不说 тұс-тұстан жауап алып жатқанда қалай сұрақ қойғанына қарамастан, ол сөйлемеді.

【逼肖】bīxiào〈书〉【ет.】қатты ұқсау, аумаған, құйып қойғандай, айнытпай, аудармай, бейне бір, дәл, дәлме-дәл: 虽是绢花, 却与真花~жібектегі гүл шынайы гүлге қатты ұқсайды.

【逼仄】bīzè〈书〉【сын】тар, топтанып қалу, үсті-үстіне үю, үймелесу, үймелету: ~小径 тар жол;

居室~ тар тұрғын жай.

【逼债】bī//zhài【ет.】несие төлеуге мәжбүрлеу, қарызын қағу.

【逼真】bīzhēn【сын】①өте ұқсайды, қатты сәйкес келеді, шын сияқты, табиғи, шындық тұрғысындағы, шындыққа негізделген, шынға ұқсас, шындыққа сиятын: 情节~шындыққа негізделген сюжет; 这个老虎画得十分~ жолбарыстың суреті жүз пайыз шынға ұқсайды. ②жарқын, өте ашық, айқын, анық, белгілі, түсінікті: 看得~ айқын көрінеді; 听得~ анық естіледі.

镞

【镞】bī<书>①шаш түйреуіш (шпилька); ②бамбуктан жасалған жиі тарак.

【鳊】bī【зат】жағалау суларында өмір сүретін кішкентай аузы бар, жасыл-қоңыр түсті сопақша келген жалпақ балық.

bí

荸 [荸荠] (bí·qí)【зат】① Көпжылдық шөптік өсімдік, суармалы егістікте өсіріледі. Тамыры жалпақ, қабығы қоңыр қызыл, жемісі ақ, крахмалдан тұрады; ② осындай өсімдіктің тамыры; кейбір жерлерде 地栗 (dìlì) немесе 马蹄 (mǎtí) деп айтады.

鼻 bí ①【зат】мұрын: ~梁 кеңсірік (мұрынның екі көз аралығындағы қыры); ~音 мұрнымен мыңқылдап сөйлеу. ②<书> ашу, бастау, құру, салу: ~祖 ата, ата-баба, ру басы, тек, түп.

【鼻翅儿】bíchìr【зат】танау.

【鼻窦】bìdòu【зат】мұрынның жанындағы қуыс.

【鼻化元音】bìhuà yuányīn назализациялық (дыбыстың мұрыннан шығарылуы) дауысты дыбыс.

【鼻尖】bìjiān(~儿)【зат】мұрынның ұшы.

【鼻疽】bìjū【зат】маңқа(көбінесе жылқының және басқа бір тұяқты жануардың кеңсірігінде болатын жұқпалы; жазылмайтын қауіпті ауру).

【鼻孔】bìkǒng【зат】танау.

【鼻梁】bìliáng(~儿)【зат】кеңсірік (мұрынның екі көз аралығындағы қыры).

【鼻牛儿】bìniú<方>【зат】кепкен мұрын былшырығы (мұрынбок).

【鼻衄】bìnú【ет.】мұрыннан қан кету.

【鼻旁窦】bìpángdòu【зат】мұрын қуысының ортақ атауы.

【鼻腔】bìqiāng【зат】мұрын қуысы.

【鼻青脸肿】bìqīng liǎn zhǒng көгерген мұрын мен ісіп кеткен бет (таяқ жеген әлпет туралы).

【鼻儿】bír【зат】①құлақша, тұтка, шүмек (бір заттың): 门~ есіктің тұтқасы; ②<方> ысқырық (пойыздың, кемеңің): 用苇子做了一个~ қамысты пайдаланып, бір ысқырық жасады.

【鼻塞】bìsè【ет.】мұрынның бітеліп қалуы.

【鼻饲】bìsì【ет.】мұрынымен тамактану (мұрыннан асқазанға бағытталған арнайы түтік арқылы).

【鼻酸】bìsuān【сын】мұрын шамшуы.

【鼻涕】bìtì【зат】сіңбірік, мұрын шырышы.

【鼻涕虫】bìtíchóng【зат】жалқық адам, өнез адам, шырышты адам, бокмұрын, маңқа (мұрнынан маңқасы тынылмаған).

【鼻息】bìxī【зат】дем алу, тыныс, пысылдау, пысыл: ~如雷 қорылдау тынысы.

【鼻烟】bìyān(~儿)【зат】иіскейтін темекі, мұрынға иіскейтін темекі, насыбай: ~壶 темекі сауыт, шақша.

【鼻烟壶】bìyānhú【зат】темекі сауыт, шақша.

【鼻翼】bìyì【зат】鼻翅儿 (bíchìr)-мен бірдей мағынада.

【鼻音】bìyīn【зат】мұрындық дыбыстар.

【鼻韵母】bìyùnmǔ【зат】бітеу буын (фон).

【鼻中隔】bìzhōnggé【зат】мұрын қалқасы.

【鼻子】bìzi【зат】мұрын.

【鼻祖】bìzǔ<书>【зат】ата, ата-баба, ру басы.

bǐ

匕 bǐ ①үлкен қасық, асауыш, бақыр, бақыраш, қауға, ожау, тебіңгі, шөміш. ②<书> қанжар, жебе: 图穷~见 карта ашылып қалып, ішінен қанжар табылды.

【匕首】bǐshǒu【зат】кездік, қысқа қанжар(теңіз офицерлері тағатын қысқа қанжар), стилет.

比 bǐ ①【ет.】салыстыру, теңестіру, теңеу, өлшеу, безбендеу, жарысу, сынасу: ~力气 күштерін салыстыру.

②【ет.】салыстырып қарағанда (бір нәрсені екінші нәрсемен): 他~我高 ол маған қарағанда ұзын; ③【ет.】бейнелеп айту, бейнелеп көрсету, суреттеу, түсіндіріп айту, ишаралау, қол былғап сөйлеу, ымдау: 【жал.】说带~

колымен көрсетіп тұрып сөйлеу; ④<方>【ет.】қатардан қалмау, үлгі алу, еліктеу, ұқсауға тырысу, біреуге еліктеу, біреудің істерін істеу: 别拿枪~着人, 小心走火 біреуге еліктеймін деп

тапанша ұстаудың қажеті жоқ, байқаусызда атылып кетер. ⑤ арақатынас, арасалмақ, байланыс: 我们的队以二~一获胜 біздің топ екі де бір есебімен жеңді.

比 2bǐ(旧读 bì)<书> ①жанында, қатар, көршілес: ~肩 иіш тіресе, іргесі тиіп тұру; 鳞次栉~ тізіліп қатарынан сапқа тұру; ②нану, сүйену, сену, келісімге келу: 朋~为奸 арам келісімге келу; топты жаман іске шақыру; ③соңғы уақытта, жақында, мана, бағана, әлгінде: ~来 соңғы уақытта, жақында; ④сол кезде, сол уақытта (-да; -де; -та; -те; -ы; -і): ~及 қашан сонда; кейін; соң; ша; ше.

【比比】bǐbǐ<书>【үс.】①әлденеше рет, дүркін-дүркін, бірнеше рет, қайта-қайта, әрқашан, әрдайым, қашанда: ~失利 қайта-қайта жолы болмай қалу; ②барлық жерде, қайда болса да, қайда болмасын, жер-жерде, әрқайда: ~皆是 (到处都是)барлық жерде...;

【比对】bǐduì【ет.】безбендеу, салыстырып қарау, салыстыру: ~笔迹 жазуын салыстыру;

【比方】bǐfang ①【ет.】салыстыру, теңеу, метафора, аллегория; ②【зат】мысал: 打~ мысал келтіру, мысал үшін; ③【ет.】мәселен, мысалы, мысал үшін: 郊游的事情都安排好了, ~谁带队、谁开车, 等等. Қаланың сыртына серуендеуге бәрі дайын, мысалы, кім топты алып жүреді, кім мәшинені айдайды, т.б.; ④егер, егер де: 他的隶书真好, ~我求他写一【үс.】对联儿, 他不会拒绝吧? Оның лишуы (ресми хат, жазу) өте жақсы, мен одан маған екі данасын жазып беруді сұрасам қарсы болмайды ма екен?

【比分】bǐfēn【зат】ұпай есебі (спорттық жарыстарда): 他错过了触地得分后的附加得分, 现在的~是 16-11. Ол соңғы ұпайды есептемеді, қазіргі есеп 16-11.

【比附】bǐfù<书>【ет.】салыстыру, салыстырып қарау, аналогия құрастыру (заттардың, құбылыстардың, ұғымдардың өзара ұқсастығы).

【比划】bǐhua бейнелеп көрсету, суреттеу, қол былғап сөйлеу, ымдау.

【比画】bǐhua【ет.】бейнелеп айту, бейнелеп көрсету, суреттеу, түсіндіріп айту, ишаралау, қол былғап сөйлеу, ымдау: 他在一张纸上~着, 教大家怎样剪裁裤子. Ол шалбарды қалай

қысқарту керек екенін қағазға салып көрсетуде.

【比基尼】bǐjīnǐ【зат】бикини (суға шомылғанда киетін киім).

【比及】bǐjǐ<书> қашан сонда; кейін;

соң; ша; ше: ~你收穷, 不如嫁了李大 户. Сен осылай кедейліктен қиналып жүргенше, Ли деген байға күйеуге шыға салғаның дұрыс емес пе.

【比价】bǐjià ①【ет.】салыстырмалы баға: ~农产品 ~ өнімнің салыстырмалы бағасы. ②【зат】баға арасалмағы.

【比肩】bǐjiān〈书〉【ет.】①иін тіресе, іргесі тиіп тұр: ~作战 иін тіресе шайқасу; ~而立 іргесі тиіп тұру. ②әбден үйлесімді, бірдей болу, қалмау, бәсекелесі, бақталасу (мысалы, сәндену жағынан): 他虽然是票友, 水平却可与专业演员~ Ол әуесқой актер болса да, кәсіпқой актер деңгейімен бірдей ойнады.

【比肩接踵】bǐ jiān jì zhōng иін тіресе сүйеніп, өкшесімен жанасу (мағынасы: қалың жиылған жұрт, қатты сығылысу, ине шаншар жер болмау); 比肩接踵 (bǐjiān jiēzhōng) деп те айтады.

【比肩接踵】bǐ jiān jiēzhōng 比肩继踵 (bǐ jiān jì zhōng) – мен бір мағына.

【比较】bǐjiào ①【ет.】салыстыру, салыстырып қарау: 这两块料子~起来, 颜色是这块好, 质地是那块好 Мына екі кесек матаны салыстырып қарасақ, мынаның түсі жақсы, ананың сапасы жақсы. ② қарағанда, салыстырғанда, салыстырмалы, салыстырмалы түрде: 写得~好 салыстырмалы түрде жақсы жазады; ③【үс.】біркелкі, біршама: ~顺利地 біршама табысты;

【比较价格】bǐjiào jiàgé салыстырмалы баға.

【比较文学】bǐjiào wénxué салыстырмалы әдебиеттану.

【比况】bǐkuàng〈书〉【ет.】бірдеңемен салыстыру.

【比来】bǐlái〈书〉【зат】соңғы уақытта, жақында.

【比例】bǐlì【зат】①пропорция, мөлшерлестілік, сәйкестік (математика): 正~ тура пропорциялылық; 算术~ арифметикалық пропорция; ②аналогия, салыстыру; ③меншікті салмақ: 在所销商品中, 国货的~比较大 Барлық сатылатын тауарлардың ішінде Қытайдың тауарының меншікті салмағы үлкен.

【比例尺】bǐlìchǐ【зат】①масштабты сызғыш; ②масштаб; ③ шкала (әртүрлі өлшеу аспаптарының бетіндегі салынған өлшем сызықтар).

【比例税制】bǐlì-shuìzhì үйлесімді салық салу.

【比量】bǐ-liang【ет.】①сызғыштың орнына таяқты немесе қолын қолданып, шамамен өлшемін шығару. ②жарысу, күштерін сынасу, бәсекелесу.

【比邻】bǐlín ①〈书〉【зат】көрші, көршілестік: 海内存知己, 天涯若~ бір-бірін түсінетін достарды қашықтық тек жақындатады. ②【ет.】жақын орналасу, көрші болу: ~星 соседняя (ближайшая к Солнцу) звезда (в созвездии Кентавра).

【比率】bǐlǜ【зат】қатынас, салыстырмалы көрсеткіш, пропорция, коэффициент.

【比美】bǐměi【ет.】бәсекелесу, қалыспау, тең болу (мысалы, әдемілік жағынан): 乡镇企业的一些产品, 已经可以跟大工厂的产品~ жергілікті кәсіпорынның өнімдерін ірі кәсіпорындардың өнімдерімен теңестіруге болады.

【比目鱼】bǐmùyú【зат】камбала (теңізде болатын бір жағында көзі бар жалпақ балық).

【比拟】bǐnǐ ①【ет.】салыстыру①: 无可~ болып көрмеген, теңдесі жоқ, ұқсассыз; 难以~ салыстыруға қиын, салыстыруға болмайтын. ②салыстыру, аналогиялық жору, параллель.

【比年】bǐnián〈书〉①【зат】соңғы жылдары. ②【үс.】жыл сайын, әр жылы, жылдан-жылға.

【比配】bǐpèi【сын】сәйкес келу, сәйкестілік, сәйкесу, жанаса келу, лайық болу, тура келу: 这两件摆放在一起很不~ мына екеуін бірге қойсақ түк сәйкеспейді.

【比拼】bǐpīn【ет.】бар күшін салып жарысу, күшін аямай күресу: 双方将在半决赛中~, 争夺决赛权 екі жақта жартылай финалда финалға шығу үшін бар күшін аямай күресетін болады.

【比丘】bǐqiū【зат】бхикшу, барлық монархтық уәделерді толықтай қабылдаған будда монахи.

【比丘尼】bǐqiūni【зат】монах әйел (буддизм).

【比热】bǐrè【зат】жылу, жылулық, жылылық.

【比热容】bǐrèróng【зат】меншікті жылу сыйымдылығы.

【比如】bǐrú【ет.】мысалы, мысал үшін: 有些题已经作出决定, ~招多少学生, 分多少班, 等等; Кейбір сұрақтар шешіліп қойды, мысалы үшін, қанша студент шақыру керек, неше топқа бөлу керек деген сияқты.

【比萨饼】bǐsàbǐng【зат.】пицца (бетіне әр түрлі тағамдар салып пісірілген наншелпек).

【比赛】bǐsài ①【ет.】жарысу, сайысу, бәсекеге түсу: ~篮球 баскетбол ойнап жарысу. ②【зат】жарыс, сайыс, бәсеке, байқау, бәйге: 今晚有一场足球~ Бүгін кешкісін бір футбол жарысы бар.

【比试】bǐ-shì【ет.】①бәйгеге түсу, бәсекелесу, жарысқа түсу, жарыстыру,

жарысу, сайысу, сыйыстыру: 咱们~一下, 看谁做得又快又好 біз кімнің мықты әрі жылдам екенін білу үшін жарысайық. ② жұлқынып сөйлеу, ишаралау, қол былғап сөйлеу, ымдау: 他把大枪一~, 不在乎地说, 叫他们来吧 ол қолына мылтық алып жұлқына біз барайық деді.

【比岁】bǐsuì ①【зат】соңғы жылдары. ②【үс.】жыл сайын, әр жылы, жылдан-жылға.

【比索】bǐsuǒ【зат】①Испанияның көне валюта бірлігі атауы; ② песо (Латын Америкасы елдері, Филиппин сияқты бірқатар елдердің ақша бірлігі).

【比特】bǐtè【мөл.】бит (информациялық өлшеу бірлігі).

【比武】bǐwǔ【ет.】әскери шеберлік жағынан жарысу, күш және шапшаңдық жағынан жарысу.

【比翼】bǐyì【ет.】іргесі тиіп тұру: ~齐飞 қанаттарын іргелестіріп ұшу (қоян-қолтық жұру, қол ұстасып жұру, иін тіресе жұру деген мағынада).

【比翼鸟】bǐyìniǎo【зат】ертегідегі тек өзі сияқты құстармен жұптасып ұшатын бір қанатты және бір көзді құс (мағынасы: айрылмас ерлі-зайыпты жұптар, ерлі-зайыптылар).

【比翼齐飞】bǐ yìqí fēi іргесі тиіп тұру: ~齐飞 қанаттарын іргелестіріп ұшу (қоян-қолтық жұру, қол ұстасып жұру, иін тіресе жұру деген мағынада).

【比喻】bǐyù ①【зат】бейнелі сөйлем, накышты сөз, метафора.

【比照】bǐzhào ①бірдеңемен санасу, сәйкестену (формат, стандарт, әдіс); бойынша, лайықты, сәйкес. ②бірдеңені салыстырып қарау (салыстыру).

【比值】bǐzhí【зат】қатынас, салыстырмалы көрсеткіш, пропорция, коэффициент.

【比重】bǐzhòng【зат】①меншікті салмақ; ② маңыздылық, мәнділік, пайыз.

【比】bǐ【зат】жабайы құлқайыр (өсімдік). 吡 bǐ бетке басу, бетіне басу, жақтырмау, көзіне шұқу, ұялту, кінәраттау, мінеп-шенеу.

【吡啉】bǐlín【зат】пиридин (химиялық).

【吡咯】bǐluò【зат】пиррол (химиялық).

【彼】bǐ〈书〉 айлакер, әккі, жөгі, жылымшы, жымырысқы, қу, арам ойлы, аяр, жауыз, алдамшы.

【比】bǐ ①泚江 (Bǐ jiāng) Бицзяң өзені (нь провинциясында) ②泚河 (Bǐ

hé) Бихэ (Аньхуй провинциясындағы өзен аты).

【妣】bǐ〈书〉 марқұм ана, аналық тек: 考~ марқұм ата-ана.

彼 bǐ 【ес.】 ① ана бір, анау, ол, сол, сонау: ~时 сол уақыт; ~处 ана бір орын; ② ол; ③ жау, қарсылас, дұшпан: 知己知~дұшпанынды біл және өзіңді біл, сол кезде сен жеңімпаз боласың; ~退我追 жау кейін шегінеді, біз ізіне түсеміз.

【彼岸】 bǐ'ān 【зат】 ① 〈书〉 келесі жаға. ② арғы жақтағы өмір (буддизм «парамита»). ③ облыс, аймақ.

【彼此】 bǐcǐ 【ес.】 ① мынау және анау, екі жақ та, екеуі бірдей. ② бір-бірін, өзара, екі жақ бірдей, екі жақты, бір-бірімен: ~不和 бір-бірімен келісе алмау;

【彼一时, 此一时】 bǐyīshí, cǐyīshí ол сол кезде, мынау қазір; ол кезде басқа нәрсе болған, ал қазір басқа: ~, 不要拿老眼光看新事物. Ол сол кезде, қазір басқа. Керек емес бұрынғыны еске алып, жаңа нәрсеге қарау керек.

秕 (秕) bǐ ① солғын астық: ~糠 мекен (су сеуіп малға берген мекен), топан; ② 【сын】 түкке тұрмайтын, болмашы, түк те емес, ұсақ-түйек. ③ 〈书〉 боктық, ескі-құскы, коқыр-соқыр, қалдықтар, қоқтық, коқыр, коқыс, тастанды.

【秕谷】 bǐgǔ 【зат】 солғын астық.

【秕糠】 bǐkāng 【зат】 мекен (су сеуіп малға берген мекен), топан.

【秕子】 bǐzǐ 【зат】 солғын астық.

笔 (筆) bǐ ① 【зат】 жазуға арналған құрал: 毛~ бояу жаққыш; 铅~ қарындаш; 钢~ қалам; 粉~ бор; 一支~ қаламұш; ② (writing, painting, composition) жазу, қолтаңба: 伏~ бау; 工~ дәстүрлі қытай жіңішке жазуы; 败~ өрескелдік; 曲~ бұрмалау, бұрамалдау.

③ жазу: 【ес.】 ~ жазып алу; 直~ шындығын жазу; 亲~ өз жазуы. ④ қолмен жазу: 遗~ өлген автордың қолжазбасы; 绝~ жазуды тоқтату. ⑤ сызықтар: ~顺 иероглифтердің жазылу ережесі. ⑥ 【мөл.】 а) ақшаның мөлшеріне арналған: 一~钱 ақша; 三~账 үш есепшот. б) иероглифке арналған, сызық: “大”字有三~үлкен сөзінде үш сызық бар. с) каллиграфия мен суретке арналған: 写一~好字 жақсы бір сөз жазу; 他能画几~山水画 ол бірнеше жақсы пейзаж сала алады. ⑦ (Bi) фамилияға қолданылады..

【笔触】 bǐchù 【зат】 жіңішке сызықтар, түр сызығы (уақ жіңішке сызықтар); бояу түсіру, жағу, жағынды, жағыс, сүртім.

【笔答】 bǐdá 【ет.】 жазбаша жауап беру.

【笔底生花】 bǐdǐshēng huā қаламұш астынан гүл

гүлдеп жатыр (көрнекі әдеби дарын туралы).

【笔底下】 bǐdǐxià 【зат】 әдеби талант, жазушылық қабілет; 他的~很好 ол тума көркемсөзші.

【笔调】 bǐdiào 【зат】 стиль (әдеби), тәсіл (жазу): ~清新 жаңа стиль; 他用文学~写了许多科普读物 Ол әдеби тәсілді қолдана отырып, көптеген көрнекі ғылыми кітаптар жазды.

【笔端】 bǐduān 〈书〉 【зат】 қаламның ұшы (мағ. үшкір қалам, қалам қолдана білу, жаза білу). 【笔伐】 bǐfá 【ет.】 жазуды қолдана отырып талқыға салу (әшкерелеу): 口诛~ сөзімен және қаламмен ойран салу.

【笔法】 bǐfǎ 【зат】 жазу өнері стилі (суретшінің, жазушының), орындау техникасы (каллиграфия).

【笔锋】 bǐfēng 【зат】 ① бояу жаққыштың ұшы, қауырсынның ұшы; ② каллиграфия стилі, жазу өнерінің өткірлігі.

【笔杆儿】 bǐgǎnr 【зат】 笔杆子 (bǐgǎn-zi)-мен бір мағына.

【笔杆子】 bǐgǎn-zi 【зат】 ① қауырсынның сабы. ② бояу жаққыш, қауырсын (жазу): 耍~ қауырсынды қолданып трюктер көрсету; ③ жазушы, қаламгер, жазушысымақ, жазғыш.

【笔耕】 bǐgēng 【ет.】 әдеби еңбекпен өмір сүру.

【笔供】 bǐgòng 【зат】 жазбаша түсінік (соттағы жауап).

【笔管条直】 bǐguǎn tiáo zhí 〈口〉 абсолютті тіке, тура, түп-түзу: 这棵树长得~ мына ағаштүп-түзу боп өсуде; 大家~地站着等点 【зат.】 Барлығы тіке тұрып дауыстап түгендеді.

【笔画】 (笔划) bǐhuà 【зат】 қытай иероглифтеріндегі сызықтар.

【笔会】 bǐhuì 【зат】 ① жазушылар форумы, жазушылар іс шарасы: 文艺评论~ әдеби сыншылар форумы. ② жазушылар ұйымы. 【笔记】 bǐjì ① 【ет.】 жазу, жазып алу: 老人口述, 请人~下来, 整理成文 кәрі кісі өз айтқандарын жазып алып мақалаға қосуын сұрады. ② 【зат】 лекция, жазу: 读书~оқитынлекциялар, 课堂~сыныптағы лекциялар. ③ 【зат】 негізі қысқаша нобайлардан тұратын әдебиеттің түрі: ~小说.

【笔记本】 bǐjìběn 【зат】 ① дәптер, қойын дәптер, блокнот, дәптерше. ② ноутбук (笔记本电脑).

【笔记本电脑】 bǐjìběn diànnǎo ноутбук

【笔记本式计算机】 bǐjìběnshì jìsuànjī ноутбук

【笔迹】 bǐjì 【зат】 қолтаңба; жазба: 这可不像他的~ мынау оның

қолтаңбасына ұқсамайды.

【笔架】 bǐjià (儿) 【зат】 бояу жаққыштың (кисть) астына қоятын сүйемел.

【笔尖】 bǐjiān (儿) 【зат】 ① бояу жаққыштың жазатын ұшы. ② қауырсынның ұшы: 换个~ ұшын ауыстыру.

【笔力】 bǐlì 【зат】 жазудың дәлдік мәнерлілігі, бейнелілігі.

【笔立】 bǐlì 【ет.】 түзу, тура, вертикальды, тік: ~的山峰 таудың тік шыңдары.

【笔录】 bǐlù ① 【ет.】 жазу, хаттама жазу, хаттамалау: 您口述, 由我给您~ сен айтып отыр, мен саған жазып отырам. ② 【зат】 жазба, жазу, хаттама: 口供~ жауап хаттамасы (заң).

【笔路】 bǐlù 【зат】 ① орындау техникасы (каллиграфия). ② жазу өнері стилі (суретшінің, жазушының).

【笔帽】 bǐmào (儿) автоқаламның (сиясы өзінде болатын қалам) қақпақшасы; бояу жаққыштың ұшы.

【笔】 bǐ 【зат】 әдеби бұркеме ат, лақап есім.

【笔墨】 bǐmò 【зат】 бояу жаққыш пен сия (мағ. шығарма, туынды, еңбек).

【笔墨官司】 bǐmò guān-sī сия жарысы, баспа жарысы, жазу айқасы: 打~ жазу айқасын жүргізу.

【笔润】 bǐrùn 【зат】 гонорар, қаламақы, сыйақы, сыйлық (жазушыға, суретшіге).

【笔势】 bǐshì 【зат】 жазу мәнері, әдеби стиль.

【笔试】 bǐshì 【ет.】 жазбаша емтихан.

【笔受】 bǐshòu 〈书〉 【ет.】 диктовкамен (жатқа жазуға арнап оқу) жазу.

【笔顺】 bǐshùn 【зат】 иероглиф жазудағы тәптіп, иероглиф сызықтарын жүйелілікпен жазу.

【笔算】 bǐsuàn 【ет.】 санап шығу, есептеу, шығару, есептеп шығару, есебін алу.

【笔淡】 bǐtán ① 【ет.】 екі адамның қарама-қарсы, сөйлеудің орнына қағаз бетіне жазып отырып пікір алмасулары. ② 【ет.】 сөйлемей, жазып жариялау; ③ 【зат】 негізі қысқаша нобайлардан тұратын әдебиеттің түрі.

【笔套】 bǐtào (儿) 【зат】 ① ұш, ұштық, ұшына кигізетін зат (бояу жаққыштың, қауырсынның, қарындаштың); ② жібектен немесе басқа матадан жасалынатын қаптама,

құты, қынап (қаламға немесе т.б. сыртынан кигізетін).

【笔体】 bǐtǐ 【зат】 жазу, қол, қол жазуы, қол таңба: 对~ қолын

салыстыру; 我认得出他的~/ Мен оның қолын танимын.

【笔挺】bǐtǐng【сын】① тіке, түзу: ~地站着 түзу тұру; 士兵站得~~的 сарбаздар тіп-тік боп тұр; ② сымбатты, жарасымды (киім): 穿着一身~的西服 басынан аяғына дейін сымбатты еупопалық үлгіде киінген.

【笔筒】bǐtǒng【зат】 жазу құралдарын (қалам, қарындаш, бояу жаққыш) салып қоятын стакан.

【笔头儿】bǐtóu【зат】 бояу жаққыштың, қарындаштың, қауырсынның жазатын жері, ұшы. 笔头子(bǐtóu zi) деп те айтады.

【笔误】bǐwù ①【ет.】 жаңылысу, қателесу, қате кету (жазғанда): 这篇文章~的地方不少 мына мақаланың қате кеткен жері аз емес. ②【зат】 жаңылыс, қате (жазылған сөз): 精神不集中, 写东西常有~ зейінсіз жазылған нәрседе жиі қате көп болады.

【笔洗】bǐxǐ【зат】 бояғыш затқа арналған шайқағыш (шайындысын құятын кесе).

【笔下】bǐxià【зат】 ① әдебиетшінің дарыны; 他的~很好 ол тума талант; ② жазушылық қабілет;

【笔下生花】bǐ xià shēng huā әдемі жазу.

【笔心】bǐxīn “笔芯”(bǐ xīn)-мен бірдей мағына.

【笔芯】bǐxīn【зат】 қарындаштың немесе қаламсаптың өзегі. 笔心(bǐxīn) деп те атайды.

【笔形】bǐxíng【зат】 иероглиф кескіні

【笔削】bǐxiū【ет.】 жөндеу, түзету, редакциялау.

【笔译】bǐyì【ет.】 жазбаша аударма.

【笔意】bǐyì【зат】 жазу стилі, түпкі ой (туынды), жанр: ~超逸 сондай ғажап жанр; ~清新 жаңа жазба стилі.

【笔友】bǐyǒu【зат】 хат жазысып тұру арқылы дос болу.

【笔札】bǐzhá【зат】 бояу жаққыш және тактайша, жазу құралы.

【笔债】bǐzhài【зат】 жазушы, каллиограф, суретшінің комиссиялық сыйақысы.

【笔战】bǐzhàn【ет.】 әдеби пікірталас, айтыс.

【笔者】bǐzhě【зат】 берілген тармақтың авторы, осы тармақтарды жазушы, мен, біз (автор өзі жайында).

【笔政】bǐzhèng【зат】 басылымда маңызды коментарийлер жазу.

【笔直】bǐzhí【сын】 төте, төтесінен, тура, турасынан, түп-тура, ашықтан-ашық, тіке, тікесінен.

【笔致】bǐzhì【зат】 стиль, көркемдік,

нақыш, орындау тәсілі, тәсіл (жазба).

【笔资】bǐzī【зат】 көне кездегі қаламақы.

【笔走龙蛇】bǐ zǒu lóng shé【сын】 шапшаң жазумен.

俾 bǐ〈书〉 үшін: ~众周知 жалпылама мәлімдеу;

舫 fāng【зат】 бет сүйек, жақ сүйек.

鄙 bǐ ① арам, жаман ниетті, қара ниетті, оңбаған, зұлым, сұмырай: ~陋 мәдениетсіз адам; 卑~ арамза; ② менің, меніңше, менікі: ~人 қара халықтан шыққан адам; ~见 менің көзқарасымша; ③〈书〉 жаны жақтырмау, жаратпау, жек көру, елемей, менсінбеу: ~弃 жек көру; ~薄 менсінбеу; ④〈书〉 атырап, шет аймақ, алыс түкпір, меніреу жер, ауыл: 边~ шалғай жер.

【鄙薄】bǐbò ①【ет.】 жаны жақтырмау, жаратпау, жек көру, елемей, менсінбеу; ②〈书〉 бейхабар, надан, сауатсыз.

【鄙称】bǐchēng ①【ет.】 кем қалыпты көрсету, атау: 不劳而食者被~为寄生虫 еңбектенбейтін және тамақсау адамды арамтамақ деп атайды; ②

【зат】 кем қалыпты көрсетілу, аталыну: 寄生虫是对下劳而食者的~ арамтамақ дегеніміз еңбектенбейтін және тамақсау адам.

【鄙见】bǐjiàn【зат】 менің көзқарасымша, меніңше, менің ойымша.

【鄙俚】bǐlǐ〈书〉【сын】 дөрекі, дүние көрмеген, мәдениетсіз, қарапайым, ауылдық.

【鄙吝】bǐlìn〈书〉【сын】 ① дөрекі, өрескел, ұят; ② өте сараң, тым есепқой.

【鄙陋】bǐlòu【сын】 мәдениеті төмен, надан.

【鄙弃】bǐqì【ет.】 жаны жақтырмау, жаратпау, жек көру.

【鄙人】bǐrén【зат】 ①〈书〉 қарапайым қара халықтан шыққан адам; ② мен.

【鄙视】bǐshì【ет.】 жаны жақтырмау, жаратпау, жек көру, ұнатпау.

【鄙俗】bǐsú【сын】 дөрекі, өрескел, ұят.

【鄙夷】bǐyí〈书〉【ет.】 жаны жақтырмау, жаратпау, жек көру, елемей, менсінбеу.

【鄙意】bǐyì【зат】 меніңше, менің ойымша.

bi

币(幣)bi ақша, валюта: 硬~металл ақша; 银~күміс ақша; 纸~қағаз ақша; 人民~Қытайдың ұлттық валютасы.

【币市】bìshì【зат】 ① ақша нарығы;

② нарықтық баға.

【币值】bìzhí【зат】 валюталық құндылықтар, ақша құны.

【币制】bìzhì【зат】 ақша жүйесі (ақша айналысын ұйымдастырудың әрбір елде тарихи түрде қалыптасқан және ұлттық заңнамамен тиянақталған нысаны).

【币种】bìzhǒng【зат】 ақша дәрежесі. 必 bì ①【үс.】 міндетті түрде, сөзсіз, әлбетте: 我明天三点钟~到 Мен ертең сағат үште міндетті түрде келем; ②【үс.】 керек, қажет: 不~多担心 қатты уайымдаудың қажеті жоқ.

【必备】bìbèi【ет.】 солай болу керек, бар болу қажет, міндетті: ~商品目录 міндетті тауар сұрыпталымының тізімі; 当季~ осы маусымда болу қажет.

【必得】bìdèi【үс.】 міндетті түрде қажет.

【必定】bìdìng【үс.】 міндетті түрде, сөзсіз, қалайда, дереу: ~会这样 сөзсіз солай болады;

【必恭必敬】bì gōng bì jìng шексіз сияпат көрсетушілік.

【必然】bìrán ①【сын】 міндетті түрде, сөзсіз, әлбетте; ②【зат】 шарасыздық.

【必然王围】bìrán wángguó философиядағы ділгерлік, зәрушілік, керектілік, қажеттілік, мәжбүрлік.

【必然性】bìránxìng【зат】 болмай қалушылық, шарасыздық, қажеттілік, мәжбүрлік.

【必修】bìxiū【сын】 борышты, міндетті.

【必须】bìxū【үс.】 ① қажет, керек; ② міндетті түрде, сөзсіз, әлбетте;

【必需】bìxū【ет.】 қажетті, керекті.

【必要】bìyào【сын】 қажетті, керекті, қажеттілік; ~时 қажет болғанда, қажет болса.

【必要产品】bìyào chǎnpǐn қажетті өнім.

【必要劳动】bìyào láodòng қажетті еңбек.

【必由之路】bì yóu zhī lù жүруге тиісті жол. 毕(畢)bi ① біту, бітіру, аяқтау; ②〈书〉 барлығы, бүтіндей, тұтасымен: ~生 өмір бойы; ③ жиырма сегіз зодиак жұлдыздарының бірі; ④ (Bi) фамилияға қолданылады. (фамилияға қолданылады).

【毕恭毕敬】(必恭必敬)bì gōng bì jìng өте инабатты болу.

【毕竟】bìjìng【үс.】 ақыр аяғында, ақырында, қалай болғанда да, әйтсе де: 孩子~小, 不懂事 бала әйтсе де кішкентай, жағдайды түсінбейді.

【毕露】bìlù【ет.】 анықталу, ашылу, табылу: 原【сын】 ~ алғашқа форма әйтсе де анықталды; 【毕命】bìmìng

〈书〉【ет.】жан тапсыру, қаза болу, мерт болу, өлу, өлтіру: 饮弹~ өзін-өзі атып өлтіру.

【毕生】bìshēng【зат】әрдайым, әрқашан, өмір бойы, өмір бақи.

【毕肖】bìxiào【ет.】өте ұқсас, аумаған, құйып қойғандай.

【毕业】bì//yè【ет.】оқу бітіру, тәмамдау, оқуды аяқтау.

闭(閉)bì①【ет.】жабу, бекіту: ~门 есікті жабу; ②алдын бөгеу, бөгет жасау, кес-кестеу; ③аяқтау, тоқтату.

【闭关】bìguān【ет.】①бекіліп алу, қатынас жасамау; ②буддизм дініндегі құлшылық етуге жиналуды (оңашалануды) айтады.

【闭关锁国】bìguān suǒ guó Шекараны жабу, әлеммен байланысты үзу.

【闭关自守】bìguān zì shǒu басқа мемлекеттермен қарым-қатынас жасамау, шекараны жабу.

【闭合】bìhé【ет.】жабу, жабық, бекіту, бекітулі: ~电路 бекітулі шынжыр.

【闭会】bìhuì【ет.】аяқталу, біту, жабылу, жиналыстың аяқталуы.

【闭架】bìjià【ет.】кітапханадағы кітап алудың бір әдісі, оқырманға арналған кітап алу туралы жолды толтырып жазып, оқырманға сөреден кітапты алып беруі.

【闭经】bìjīng【ет.】аменореямен ауыру (етек кірі тоқталу, етеккірсіздік).

【闭卷】bìjuǎn(~儿)【ет.】Емтиханның бір әдісі. Емтиханға қатысушы адам жауап беру кезінде кітапқа, т.б. қарамауы.

【闭口】bìkǒu【ет.】ауызын жабу, үндемей қалу.

【闭口韵】bìkǒuyùn【зат】Еріннің ұштары айтқанда бір-біріне тиетін m мен b сияқты финаль дыбыстар.

【闭路电视】bìlù-diànshì кабельдік теледидар.

【闭门羹】bìmén gēng【зат】қонақты қарсы алмау, бос қайту, басы салбырап қайту.

【闭门思过】bì mén sī guò өзімен-өзі тұмаға тұйық болу, өзімен-өзі болу, өмір тәжірибесінен қол үзген.

【闭门造车】bì mén zào chē шынайы өмірден алшақ болу.

【闭目塞听】bì mù sè tīng көзді тарс жұмып,

【闭幕】bì//mù【ет.】①түсіру. ②(жиналыс, көрме т.б.)аяқталу, біту: ~词 соңғы сөз, 运【ет.】会胜利 ~ спорттық жарыс жеңіспен аяқталды.

【闭气】bì//qì【ет.】①талдыру, талу: 跌了一跤, 闭住气了 бір раундтан соң құлап, талып қалды. ② демін ішке тарту: ~凝神 бар назарын салып, демін ішке тарту, 护士放轻脚步

闭住气走到病人床前 мейірбике жүрісін баяулатып, демін ішіне тартып, науқастың жанына барды.

【闭塞】bìsè①【ет.】қимылдатпай кою, бітеліп қалу: 鼻子~ мұрны бітеліп қалу. ②【сын.】алыс түкпірдегі, меніреу жердегі: ~地区 алыс түкпір. ③【сын.】шеттегі, жаңалық жете бермейтін: 老人久不出门, ~得很 кәрі кісі көптен бері сыртқа шықпады, жаңалықтан шет қалды.

【闭市】bì//shì【ет.】дүкен, базар бизнесін тоқтату.

【闭锁】bìsuǒ【ет.】①блокадалау: 计算机~技术 компьютер техникалық блокадалауы; ②атрезия, бітеу өзек, бітеулік: 胆道~ өт атрезиясы; ③ сыртқы дүниемен байланыс жасамау: 心理~ психологиялық атрезия.

【闭月羞花】bì yuèxiū huā «айды тұтылдырып, гүлді түсірген» сұлулық жөнінде айтылған. 羞花闭月 (xiū huā bì yuè) деп те айтады.

庇bì жабу, жасыру: 包~ бүркеу, жабу, орау; ~护 қамқорлық ету, жақтау.

【庇护】bìhù【ет.】қамқорлық ету, жақтау, желеп-жебеу: ~坏人 оңбағанды жақтау; ~权 баспана құқыған беру.

【庇护权】bìhùquán【зат】баспана құқыған беру. баспана құқыған ұсыну.

【庇护所】bìhùsuǒ【зат】баспана, қорғалайтын орын, пана, бассауға: 流浪【ет.】物~ панасыз жануарлар үйі (бассауға).

【庇荫】bìyìn〈书〉【ет.】① қамқорлық ету, жақтау, желеп-жебеу, қорғау; ②күнді жабу, көленкелеу.

【庇佑】bìyòu〈书〉【ет.】қамқорлық ету, жақтау, желеп-жебеу, қорғау.

鄙Bì① Чуньцю дәуіріндегі Хэнань провинциясы территориясындағы жердің атауы.

鄙(鄙)bì〈书〉①айтысу, тартысу, пікір таластыру; ②әділетсіз, жалған, өтірік: ~辞 жалған сөздер, өтірік сөйлеу.

苾bì①〈书〉жұпар иіс, хош иіс; ② фамилияға қолданылады. (фамилияға қолданылады.)

界bì〈书〉сыйға тарту, тапсыру, ұсыну, марапаттау: ~以重任 үлкен жауапкершілікпен марапаттау;

泌(泌)bì〈书〉①есікті жабу, бекіту; үйде бекітіліп алу; ②ұқыпты, сақ, абай. 泌bì①泌阳(Bìyáng); Хэнань провинциясындағы жердің атауы; ② фамилияға қолданылады. (фамилияға қолданылады.)

骝(驄)bì〈书〉етті, күйлі жылқының түр-кескіні.

璆(璆)bì〈书〉қанжар қынабының асыл тастан немесе қымбат металлдан жасалған ұшы.

贲(贲)bì〈书〉әшәкейдің өте әдемі түрі.

【草拨】cǎobō【зат】дәрі жасайтын өсімдіктің түрі.

【草路蓝缕】cǎo lù lán lǚ “сәлкім-сәлкім” (bìlù-lánlǚ)-мен бір мағына.

秘(秘)bì〈书〉қарудың тұтқасы немесе сабы.

蹙cì〈书〉абай, ұқыпты, сақ: 愆前~后 бұрынға қателіктерін ескере отырып, болашақта абай болу.

哧(嗤)bì [哧叽] (bìjī)【зат】шевиот (костюмдік жүн тоқыма).

饬(饬)bì [饬饬] (bìluó)【зат】ертедегі ас азығының бір түрі.

陛bì〈书〉хан сарайының баспалдақтары (сатылары): 石~ тас баспалдақтар.

【陛下】bìxià【зат】таксыр, алдияр.

辇(辇)bì ежелдегі хан сарайы қабылдауына қиетін мерекелік киімдегі алжапқыш.

毙(斃)bì①өлу: ~命 зорлап өлтіру; 击~ атып өлтіру; 牲畜倒~ айуандықпен өлтіру; ②〈口〉【ет.】ату, атып өлтіру, атып тастау: 昨天~了一个抢劫杀人犯 кеше қарақшы қанішерді атып өлтірді; ③〈书〉етбетінен құлау: 多行不义必自~ кім жауыздық жасаса, сол өзін қаза болуға итермелегені.

【毙命】bìmìng【ет.】зорлықпен өлтірілу.

【毙伤】bìshāng【ет.】өлтіру, жарақаттау: ~敌军五十余人 елу шақты қарсыластарды өлтіріп, жарақаттау.

铋(鉍)bì【зат】металл элементі, нышан Bì(bismuthum). Висмут (химиялық элемент ақ түсті ауыр металл).

秘(祕)bì①秘魯(bìlǔ) дегендегі бi (оңтүстік Америкада орналасқан мемлекет). ②(Bì) фамилияға қолданылады.

狻bì [狻狂] (bì'àn)〈书〉【зат】① ежелгі кезде түрменің есігіне салып қоятын жауыз аңның суреті; ②түрме, абақты.

草bì тығылу, жасырыну.

【草薶】cǎoxīè【зат】диоскорейя, ямс (тропикалық жақта өсетін өсімдік түрі). 桂bì [桂栢] (bìhù)【зат】ежелгі кездегі шарбақ, қоршау, аула.

庠bì〈书〉аласа, тапал (сонымен қатар, жұпыны, көріксіз, ажарсыз, адам

карағысыз деген мағына береді): ~车 аласа арба.

蔽 bì ① 〈书〉 көне, ұсталынған, сынған, қираған, жыртылған: ~衣 жырттық киім; 舌~唇焦 тіл шаршап, ерін ісіп кетті (мағ. тамағы қарылғанша айтыса, таласы; өлгенше ерегісу); ② біздің, менің (сыпайы түрде кем қалыпты көрсететін жұрнақ): ~姓 менің тегім; ~处 біздің жерде (отанда); ~校 біздің мектепте; ③ 〈书〉 қаусату, қаусау, құлдырап кету, құлдырау, нашарлау, жүдеу: 凋~ жүдеу; 经久不~ ұзақ уақыт бойына қирамау (қаусамау).

【蔽人】bìrén 【зат】 мен (өзін сыпайы атау).

【蔽履】bìxǐ 〈书〉 【зат】 киілген аяқ киім, керек емес зат.

【蔽帚千金】bì zhǒu qiān jīn ескі сыпырғыш мың алтыңға тең (мағ. өзінікінің бәрін ештеңеге да жарамаса өте жоғары бағалау).

【蔽帚自珍】bì zhǒu zì zhēn 蔽帚千金 (bì zhǒu qiān jīn) – мен бір мағына.

婢 bì қызметші әйел, малай әйел: 奴~ кәнизак, күң, малай әйел; 奴颜~ 膝 жағымпаздану, жағыну, жалпақтау.

【婢女】bìnǚ 【зат】 қызметші әйел, малай әйел, кәнизак, күң.

鄙 bì 〈书〉 екі жүз.

颛 (顛) bi [顛] (bìxì) 〈书〉 ① 【сын】 әлеуетті, күшті, қуатты, құдіретті; ② 【зат】 биси (ертегідегі өте алып күшті тасбақа).

箨 (箨) bì 〈书〉 бамбуктан және басқа да шыбықтардан тоқып, өріп жасайтын шарбақ, дуал (немесе басқа да қоршауға арналған нәрселер).

【箨箨】bìlì бамбук жоңқасы.

【箨路蓝缕】bì lùlán lǚ тозған көйлекпен арбаға мініп, тың көтеруге шығу (қиын жағдайда шаруамен айналысу).

滃 bì 〈书〉 ванна бөлмесі, монша.

悞 bì [悞] (bìyì) 〈书〉 【сын】 ғамкүн, көңілі бұзылған, кейісті, қапалы, қарайтылған, құсалы, ренжіген, ренішті. 悞臆 (bìyì) деп те айтады.

悞 bì 〈书〉 қыңыр, қиқар, көкірек, менсінбейтін, шадыр: 刚~自用 өзіне-өзі сенген, есерсоқтау.

弼 (弼) bì 〈书〉 көмектесу, көмек: 辅~ көмектесу, көмекші.

蓖 bì [蓖麻] (bì má) 【зат】 майкене, үпілмәлік (тұқымынан майсана майын жасайтын өсімдік) 大麻子 (dà má zǐ) деп те атайды.

躄 (躄) bì 〈书〉 жолды бөгеу, патшаны шығарып салу салтанатты шеруі, патшаның сапардағы аялдамасы (уақытша резиденция). 膈 bì [膈] (bìyì) ғамкүн, көңілі бұзылған, кейісті, қапалы, қарайтылған, құсалы, ренжіген, ренішті.

(bìyì) ғамкүн, көңілі бұзылған, кейісті, қапалы, қарайтылған, құсалы, ренжіген, ренішті.

痹 (痺) bì ревматизм, сарп (буын мен бұлшық еттердің шаншып ауыруы): 风~ ревматизм артриті; 寒~ артралгия, қатты ревматизм; 湿~ сулы артралгия.

【痹症】bìzhèng 【зат】 ревматизм.

焞 bì 〈方〉 【ет.】 оттың үстінде кептіру.

滂 (滂) bì 【ет.】 төгу, қотару, құю (Бейжің диалектісі): ~汤 药 дәрі қайнатпасын құю; 把汤~出去 қайнаған суды төгу.

裨 bì 〈书〉 пайда: ~益 береке, олжа; 无~于事 шаруаға жарамсыз (пайдасы жоқ іс).

【裨益】bìyì 〈书〉 ① 【зат】 пайда, береке: 学习先进经验, 对于改进工作, 大有~ оқу жұмысты жақсы жасау үшін пайдасы өте мол тәжірибе; ② 【ет.】 пайда табу: 植树造林是~当

【ес.】、造福子孙的大事 ағаш отырғызу қазіргі кезге пайда табудың, болашақ ұрпақтың камын ойлаудың маңызды мәселесі.

辟 -1bì 〈书〉 монарх, патша: 复~ монархияны реставрациялау;

辟 -2bì 〈书〉 ① жабу, жою, тарату: ~邪 жын-шайтандарды жою, қуу; ② қашу, жасырылу.

辟 -3 bì 〈书〉 монархтың немесе патшаның қызметтік парыздарын ұсыну үшін шақыруы: ~举 қызметке тағайындауға ұсыну.

【辟谷】bìgǔ 【ет.】 тамаққа дән пайдаланудан бас тарту, қызмет орнына төселіп алу, мансабы жетілу.

【辟邪】bì // xié 【ет.】 жын-шайтандарды жою, қуу;

【辟易】bìyì 〈书〉 【ет.】 жоғалу, бой тасалау, жасырыну.

碧 bì ① 〈书〉 көгілдір нефрит; ② жап-жасыл, көк зеңгір: ~草 жасыл шөп; 澄~ зеңгір көкшіл.

【碧波】bìbō 【зат】 көк толқындар: ~荡漾 желден су бетінің толқындауы; ~万顷 он мың циндық көк толқындар.

【碧空】bìkōng 【зат】 көк аспан: ~如洗 көкпеңбек ашық аспан.

【碧蓝】bìlán 【сын】 қара көк: ~的大海 қара көк теңіз; 天空~~的 қара көк аспан.

【碧绿】bìlǜ 【сын】 жап-жасыл, көк зеңгір: ~的荷叶 лотостың жап-жасыл жапырақтары;

【碧螺春】bìluóchūn 【зат】 "Билочунь" деген шай сұрыпы.

【碧落】bìluò 〈书〉 【зат】 аспан.

【碧血】bìxuè 【зат】 әділдік үшін төгілген қан: ~丹心 қан яшмасына айналған жалынды жүрек (Отаны үшін

отқа түскен қаһармандарды айтады).

【碧油油】bìyóuyóu 【сын】 көгілдір, ашық жасыл: ~的麦苗 көгілдір астық көктеуі.

【碧玉】bìyù 【зат】 жасыл немесе қара жасыл нефрит.

蔽 bì жабу, көрсетпеу, тығу: 掩 көрсетпеу, тығу; 遮~ жабу, жасыру; 衣不~体 киім дененің бәрін жаба бермейді (мағ. жартылай жалаңаш жүру);

【蔽芾】bìfèi 〈书〉 【сын.】 азғантай, шамалы, мардымсыз, көп емес, болар-болмас, болмашы.

【蔽塞】bìsè ① 〈书〉 【ет.】 жабу, бекіту, бөгеу; ② 【сын】 алды бөгеулі, бітеліп тасталған.

【蔽障】bìzhàng ① 【ет.】 жабу, алдын бөгеу; ② 【зат】 күзет, қарауыл.

馥 bì [馥] (bìbó) 〈书〉 【сын】 қатты, дәмді, татымды (иіс).

算 bì [算子] (bì-zì) 【зат】 бұға пісіруге арналған елек;

弊 bì ① қиянат етушілік; ② залал, зиян, кесір.

【弊病】bìbìng 【зат】 ① қиянат: 管理混乱, 恐有~ тәптіпсіздікті бақылаймын деп, қиянат боп кете ма деп қорқасың; ② кемшілік, олқылық, айып, көргенсіздік.

【弊端】bìduān 【зат】 қиянат: 消除~ қиянатты жою.

【弊害】bìhài 【зат】 қиянат, жамандық, жауыздық, қастық.

【弊绝风清】bì jué fēng qīng 【сын】 әлеуметтік ғұрыпты тазарту, қиянат пен көргенсіздікті жою. 风清弊绝 (fēngqīngbìjué) деп те айтады.

【弊政】bìzhèng 〈书〉 【зат】 теріс саясат, сәтсіз шаралар: 抨击~ теріс саясатты кінәраттау; 革除~ сәтсіз шараларды болдырмау.

髻 bì 〈书〉 жасанды шаш, шиньон (басқа біреудің шашынан алып қосып шашын жасау).

毙 bì 〈书〉 өлу, өлтіру; “毙”(bì) – мен бір мағына.

薜 bì ① [薜荔] (bìlì) 【зат】 інжір, інжір ағашы; 薜 bì [薜] (bìlì) 【зат】 бакташының кернейі (батыс қытай халықтарында).

篔 bì 【ет.】 тарау: ~头 шашын тарау.

【篔子】bì-zǐ 【зат】 тістері жиі бамбуктен жасалған тарақ.

壁 bì ① қабырға, аспа, қабырғаға іліп қоюға арналған: ~报 қабырға газеті; ~灯 үй қабырғаларына орнатылған шам, аспалы шам; 家徒四~ үйде тек төрт жалаңаш қабырға (мағ. қатты кедей болу) ◇ 铜墙铁~ мыс қабырғалар, темір дуалдар (мағ. берік қамал); ② қабырға, жақтау, бүйір жағы,

қапталдық, сүбелік: 井~ ұңғыманың қапталы; құдықтың, шахта ұңғысының тіреуі; 锅炉~ қазанның жақтауы; 细胞~ жасуша жақтары; ③тік, тік жар, жарқабаттау, вертикальді: 绝~ тік жар, құлама жар; 峭~ тау жарлары, жарғас, күз; ④бекініс, қамал, қорған: 坚~清野 қамалды күшейтіп, даланы жинастыру (мағ. алдын-ала төңіректі босатып, берік қамалдың артында қорғану). ⑤жиырма сегіз зодиак жұлдыздарының бірі.

【壁报】bìbào【зат】қабырға газеті, 墙报(qiángbào) деп те айтады.

【壁布】bìbù【зат】қабырға жақтаушы(қаптама).

【壁橱】bìchú【зат】қабырға шкаф 壁柜(bìguì) деп те атайды.

【壁灯】bìdēng【зат】үй қабырғаларына орнатылған шам, аспалы шам: 一盏~ бір аспалы шам.

【壁挂】bìguà【зат】қабырғаға іліп қоятын әшекей, нақыш, өрнектер: 毛织~ іліп қоятын жүннен тоқылған тоқыма бұйым; 印染~ іліп қоятын матадағы айшықтау, өрнектер; 木雕~ іліп қоятын ағаштан ойылған ою.

【壁柜】bìguì【зат】қабырға шкаф.

【壁虎】bìhǔ【зат】кесіртке, 蝎虎(héhǔ) деп те атайды. Көне атауы 守宫(shǒugōng).

【壁画】bìhuà【зат】үй қабырғасына салынатын көркем сурет, фреска(кеппеген сылаққа салынған сурет): 敦煌~ Дуньхуанның фрескалары.

【壁垒】bìlěi【зат】①бекініс, қамал, қорған; ②барьер, бөгеге, тосқауыл: 两种观点~分明 екі түрлі көзқараста тосқауыл болатынан ақиқат; 唯物主义和唯心主义是哲学中的两大~ материализм және идеализм философиядағы екі үлкен барьер.

【壁垒森严】bìlěi sēnyán қатты бекітілген, қатты күшейтілген.

【壁立】bìlì【ет.】тік, тіп-тік, жарқабаттау: ~千仞 құлама жарға көтерілу; ~的山峰 тау шыңдарына көтерілу.

【壁炉】bìlú【зат】алауошақ(тік мұржалы, алды ашық пеш), голландық пеш.

【壁球】bìqiú【зат】①сквош(ракеталық спорт түрі); ②сквош ойнағанда қолданатын доп(каучуктан жасалынады).

【壁上观】bìshàngguān бекіністен қадағалау(мағ. бейтарап болу).

【壁虱】bìshī【зат】①蟋(pi) жеркене, кене, таскене; ②〈方〉қандала.

【壁式网球】bìshì wǎngqiú қабырғаға ұрып ойнайтын теннис ойыны①.

【壁饰】bìshì【зат】қабырғадағы әшекей, безерлер.

【壁毯】bìtǎn【зат】қабырғаға ілетін кілем, түс кілем, суретті кілем; 挂毯(guàtǎn) деп те атайды.

【壁厢】bìxiāng【зат】жақ, бет: 这~ мына жақ; 那~ анау жақ.

【壁障】bìzhàng【зат】барьер, бөгеге, кедергі, тосқауыл: 消除双方之间的思想~ екі жақ арасындағы идеологияны жоюға арналған барьер.

【壁纸】bìzhǐ【зат】тұсқағаз(үйдің қабырғасына жарсыратын әшекейлі қағаз). 墙纸(qiángzhǐ) деп те атайды.

【壁钟】bìzhōng【зат】жарсағат, қабырғаға ілетін сағат.

避 bì【ет.】①жоламау, қашқақтау, аулақ болу, бас тарту, жасырылу, бүркену: 退~ кейін шегіну, қашқақтап тығылу; ~而不谈 қашу; ~一会儿雨 жаңбырдан бүркену; ②болдырмау, жол бермеу, бетін қайтару: ~孕 контрацепция, бала көтертпеу, бала бітірмейтін; ~雷针 жай тартқыш(найзағайдан сақ болу).

【避风】bì fēng【ет.】①желден қорғану, желден тығылу: 找个~的地方休息休息 желден тығылатын жер(пана) тауып демалайық; ②жамандықтан сақтану, қылмыстан әрі жүру, жақсылықпен тайып тұру, іс аскынбай тұрғанда кету; 避风头(bìfēngtóu) деп те атайды.

【避风港】bìfēnggǎng【зат】баспана, бассауға, пана(қорғалатын жер, жан сақтайтын жер).

【避风头】bì fēng-tóu жамандықтан сақтану, қылмыстан әрі жүру, жақсылықпен тайып тұру, іс аскынбай тұрғанда кету.

【避讳】bì huì【ет.】табу, аттеріс(ерте феодалдық кезде сөз сөйлегенде немесе хат жазғанда монархтың атын тіке айтпаған).

【避讳】bì-huì【ет.】①жаман нәрседен қашу, тыңдамауға, айтпауға тырысу(ескі наным): ~谈死 өлім туралы әңгімеден қашу.

【避忌】bìjì【ет.】атқа, есімге арналған тыйым сөз(алғашқы қоғам адамдарының сөзге, іске не затқа тыйым салу әдеті).

【避坑落井】bì kēng luò jǐng апанға түспей, құдыққа түсіп қалу(мағ. бір жамандықтан қашам деп басқа жамандыққа тап болу).

【避雷器】bìléiqì【зат】электр тоғын ажыратып тұратын аспап, жай тартқыш.

【避雷针】bìléizhēn【зат】жай тартқыш.

【避免】bìmiǎn【ет.】арылу, құтылу: ~冲突 жанжалдан қашу.

【避难】bì//nàn【ет.】ауыртпалықтан

қашу: ~所 пана(қорғалатын дер).

【避让】bìràng【ет.】жол беру, шетке қағылу, шеттеу: ~道旁 жол беру.

【避世】bìshì【ет.】әлемнен қашып, бұлттармен қиялдау.

【避暑】bì//shǔ【ет.】①ауа райы қатты ыстық кезде ыстықтан сақтану үшін салқындау жаққа барып демалуды айтады: ~胜地 жазғы шипажай; 夏天到北戴河~ жазда Бэйдайхэга(пров.Хэбэй) барып демалыс өткізу. ②күн өтіп кетуден, күн тиуден сақтану.

【避税】bìshuì【ет.】салық төлеуден бас тарту.

【避嫌】bì//xián【ет.】өзін күдіктен қорғау.

【避邪】bìxié【ет.】зарарды құрту, жамандықтан қашу.

【避孕】bì//yùn【ет.】байлантапайтын, бала бітірмейтін, іш көтертпейтін.

【避孕套】bìyùntào【зат】мүшеқап, презерватив.安全套(ānquántào) деп те атайды.

【避重就轻】bì zhòng jiù qīng ауырдан қашып, жеңілді іздеу.

嬖 bì〈书〉①елжіреп жақсы көру, мәпелеу, шексіз қадірлеу: ~爱 жақсы көру, қамқорлық ету; ~昵 жақсы көру, жақын тарту.

髀 bì〈书〉жамбас, жая, сан.

【髀肉复生】bì ròufùshēng әрекетсіздіктен ажарланып толысу.

滌 bì 滌滌(Yàngbì), Юньнаньдағы жердің аты.

臂 bì【зат】иықтан білекке дейінгі қолды айтады.

【臂膀】bìbǎng【зат】иықтан білекке дейінгі қолды айтады.

【臂膊】bìbó〈方〉【зат】иықтан білекке дейінгі қолды айтады.

【臂力】bìlì【зат】қол күші.

【臂章】bìzhāng【зат】жеңдегі белгі, жеңдегі байлам, шеврон.

【臂助】bìzhù〈书〉①【ет.】қол ұшын беру, көмектесу: 屡承~, 不胜感激 қол ұшын бергеніне үлкен алғыс айтамын; ②【зат】көмекші.

夤 bì〈书〉①ашулану, ызалану; ②әлдену, беку, тынаю.

璧 bì ежелдегі тесігі бар нефрит кесегі.

【璧还】bìhuán〈书〉【ет.】затты заңды иесіне қайтару, сыйлықтан сыймай бас тарту.

【璧谢】bìxiè〈书〉【ет.】алғыс айтып қайтару.

襞 bì①〈书〉бүктесін, бүрме: 皱~ бүгіліс, бүгілген дер; ②әжім, тыртыс: 胃~ қарын тыртыстары.

躡 bì аксандау.

躡 bì〈书〉①етбетінен құлау; ②аяғы аксандау.

箨 **角** bi [箨筴] (bili) бамбук жоңқасы.

biān

边 (邊) biān ① 【зат】 қабырға (математика): 角之 ~ бұрыштың қабырғасы; ② (~儿) 【зат】 шек, шет, жақ: 海~ теңіз бойындағы; 村~ ауыл жақтағы; 田~ дала жақ; ③ шек, шет, шекара: ~疆 шекара; ~防 шекаралық күзет; 戍~ шекараны қорғау; ④ шек, шеңбер: ~际 шама, шек; 一望无~ көз жеткісіз, ұшан-теңіз; ⑤ шектесі, шендесу, шекараласу: 旁~ маңында; 身~ қасында, жанында; ⑥ 【зат】 жақ, жөн, аспект, сала: 双~会谈这~那~都说好了 екі жақты келіссөздер анамына аспекттің бәрімен келісті; ⑦ бір уақыттағы іс-қимылды қайталанып жазылу арқылы көрсетеді: (一) ~走, (一) ~说 әрі жүріп, әрі сөйлеп келеді; 边 (邊) -bian (~儿) жақ, бөлшек: 前~ алдыңғы жақ; 里~ ішкі жақ; 东~ шығыс жақ; 左~ сол жақ.

【边岸】 biān'ān 【зат】 жағалау, судың жағалауы. 【边鄙】 biānbǐ 〈书〉 【зат】 шет, шалғай аудан, шекаралық аймақ.

【边城】 biānchéng 【зат】 шекаралық аймақтағы қала.

【边陲】 biānchuí 【зат】 шекаралық аудандар, шет жақ: ~重镇 шекаралық аудандағы ірі қыстақ.

【边地】 biāndì 【зат】 шекаралық жер, шекаралық территория.

【边防】 biānfāng 【зат】 шекаралық, шекаралық күзет: ~部队 шекаралық әскери бөлім.

【边锋】 biānfēng 【зат】 шеткі шабуылшы (спорт).

【边幅】 biānfú 【зат】 әлбет, келбет, пішін: 不修~ өзiне-өзі қарамау.

【边关】 biānguān 【зат】 шекарадағы өтетін жер, өткел, өту.

【边患】 biānhuàn 〈书〉 【зат】 шекаралық шиеленіс, шекарадағы келенсіз жағдай.

【边际】 biānjiì 【зат】 шек, шет, шекара.

【边疆】 biānjiāng 【зат】 шекаралық аудандар, шет аймақ, түкпір.

【边角料】 biānjiǎoliào 【зат】 қалдықтар, қоқыс, ығынды.

【边界】 biānjiè 【зат】 шекара, шекаралық сызық.

【边境】 biānjìng 【зат】 шекара, шекаралық аймақ.

【边境贸易】 biānjìng màoyì шекаралық, шекаралық сауда.

【边款】 biānkǎn 【зат】 мөрдiң бүйiрiндегi мезгiлi мен ойған адамның аты жазылған жазу.

【边框】 biānkuàng (~儿) 【зат】 рама, жиектеме, iлдiрiк.

【边贸】 biānmào 【зат】 шекаралық сауда.

【边门】 biānmén 【зат】 есікше, кішкене қақпа.

【边民】 biānmín 【зат】 шекаралық аймақтың тұрғындары.

【边卡】 biānqiǎ 【зат】 шекаралық сақшы жасағы.

【边区】 biānqū 【зат】 шекаралық аймақ.

【边塞】 biānsài 【зат】 шекаралық бекініс.

【边式】 biān·shì 〈方〉 【сын】 әдемі, көркем, көрікті (Пекин диалектiсi).

【边事】 biānshì 〈书〉 ① 【зат】 шекаралық қызмет; ② шекарадағы әскери қимыл немесе тартыс.

【边务】 biānwù 【зат】 шекаралық қызмет, шекаралық шаруа.

【边线】 biānxiàn 【зат】 спорт ойыны алаңдарындағы шекаралық сызықтар.

【边沿】 biānyán 【зат】 шек, шет: ~地带 шеткі аймақ.

【边音】 biānyīn 【зат】 латералдық дауыссыз дыбыс.

【边缘】 biānyuán ① 【зат】 шек, шет, шекара: ~地区 шекаралық аудан; ②

【сын】 жапсарлас, байланысты, жақын, шектес: ~学科 ғылыми байлыныс.

【边缘化】 biānyuánhuà 【ет.】 периферизация.

【边缘科学】 biānyuán kēxué ғылыми байлыныс.

【边远】 biānyuǎn 【сын】 алыс, шалғай, қашық: ~地区 шалғай аудандар;

【边寨】 biānzhài 【зат】 шекаралық белдеудегі мекен.

砭 biān ① акупунктура (тас инемен шаншу). ② ежелгі кезде қолданатын тастан жасалған ине.

【砭骨】 biāngǔ 【ет.】 сүйегіме дейін шаншу (мағ. сүйектен өтетін, ауру тию, суық тию).

【砭石】 biānshí 【зат】 көне кездегі шаншуға арналған тастан жасалған ине. 筩 (籩) biān бамбуктен жасалған құмыра. 篇 biān [蒹葭] (biānxù) 【зат】 дәрілік өсімдіктің атауы.

编 (編) biān ① 【ет.】 тоқу, өру: ~筐 көрзенке тоқу; ~辫子 шаш өру; ~草帽 сабаннан қалпақ тоқу. ② 【ет.】 жасау, қалыптастыру, құру, толымдау, іріктеп сайлау: ~组 топтастыру; ~队 сап, сап түзеу; ~号 нөмірлеу. ③ 【ет.】 редакциялау, өңдеу, өңдету: ~报 газетті редакциялау; ~杂志 журналды редакциялау. ④ 【ет.】 жазу, қиыстыру, шығару: ~歌 ән жазу; ~话剧 драма жазу; ~了个曲儿 өлең шығарды. ⑤

【ет.】 басынан шығару, қиыстыру:

瞎~ ойдан шығару; ~派 өсектеу; ~瞎话 өтірік айту. ⑥ кітап, оқулық, басылым: 续~ кітаптың жалғасы, келесі том; ⑦ 【мөл.】 том, бөлім, тарау: 上~ алғашқы том; 中~ ортаңғы том; 下~ соңғы том;

【编程】 biānchéng 【ет.】 бағдарлама жасау, бағдарламалау (электронды-есептеу машиналары шешу үшін мәселелер әзірлеу).

【编创】 biānchuàng 【ет.】 хореография: ~人员 хореограф.

【编次】 biāncì ① 【ет.】 жинау, жөндеу, реттеу, дұрыстау; ② 【зат】 жөн, рет, тәртіп: 打乱~ тәртіпті бұзу.

【编导】 biāndǎo ① 【ет.】 сахналау (шығарманың сахнада қойылуына ыңғаулануы) және режиссерлік қызмет; ② 【зат】 сценарист және режиссер.

【编订】 biāndìng 【ет.】 құрастыру және өңдеу, баспаға дайындау.

【编队】 biān // duì 【ет.】 ① қалыптастыру, құру; ② сап, сапка тұру, сап түзеу.

【编发】 biānfā 【ет.】 шаш түйіні, шашты түйіндеп байлау, шиньон (басқа біреудің шашынан алып қосып шашын тарау).

【编号】 biānhào ① (- // -) 【ет.】 нөмірлеу; ② 【зат】 реттік нөмір.

【编绘】 biānhuì 【ет.】 компиляция.

【编辑】 biānjí ① 【ет.】 редакциялау: ~部 редакция бөлімі; ② 【зат】 редактор: 总~ бас редактор.

【编校】 biānjiào 【ет.】 құрастыру, түзету, дұрыстау.

【编结】 biānjié 【ет.】 тоқу: ~毛衣 тоқыма (киім) тоқу; ~渔网 ау (балық аулайтын) тоқу.

【编剧】 biānjù ① (- // -) 【ет.】 сценарий жазу; ② 【зат】 сценарист.

【编列】 biānliè 【ет.】 ① жөнге келтіру, жүйеге келтіру, реттеу; ② көшіру, тізімге енгізу.

【编录】 biānlù 【ет.】 іріктеу жасап редакциялау.

【编码】 biānmǎ ① (- // -) 【ет.】 кодпен жазу; ② 【зат】 код, шифр.

【编目】 biānmù ① (- // -) 【ет.】 каталогқа кіргізу, каталог тізіміне жазу; ② 【зат】 каталог, тізбе, тізімдеме.

【编内】 biānnèi 【сын】 штаттағы қызметкер.

【编年】 biānnián 【ет.】 хронологиялық, шежірелік немесе жылнамалық етіп жазу.

【编年体】 biānniántǐ 【зат】 тарихи шығарманың хронологиялық жанры.

【编排】 biānpái 【ет.】 ① жөнге келтіру, жүйеге келтіру, реттеу; ② құрастыру, монтаждау (мысалы, фильмді).

【编派】 biān·pài 〈方〉 【ет.】 біреуге

айтпағанды айту, өсектеу.

【编遣】biānqiǎn【ет.】жаңадан құру (әскери бөлімді), қайта құру (әскерді), ажырату, тарату.

【编磬】biānqìng【зат】ежелдегі соғып ойналатын аспап.

【编审】biānshěn①【ет.】редакциялау және тексеру; ②【зат】редактор.

【编外】biānwài【сын】штатқа кіргізілмеген, штаттан тыс, штатта жоқ; ~人员 штаттан тыс қызметкер.

【编写】biānxiě【ет.】жазу, қиыстыру, шығару: ~教科书 оқулық шығару;

【编修】biānxiū〈书〉①【ет.】жазу, құрастыру, шығару; ②【зат】ежелгі атақ, шен (мемлекеттің ресми тарихын жазатын қызметші, мемлекеттік тарихнамашы).

【编选】biānxiǎn【ет.】таңдау және редакциялау.

【编演】biānyǎn【ет.】жазып және сахнада қою(мысалы: би, қойылымдарды).

【编译】biānyì①【ет.】аударма жинағын құрастыру, топтама және аударма; ②【зат】аударма жинағын құрастыратын адам.

【编余】biānyú【сын】штаттан тыс (жұмыстан шығарылатын), артық (адамға қатысты): ~人员 артық қызметші.

【编造】biānzào【ет.】① құрастыру (мыс. тізім, тізімдеме). ② жазу, шығару, қиыстыру (ертегі, ән, өлең). ③ ойдан шығару, өтірік айту (мысалы, өсек).

【编者】biānzhě【зат】жазушы, құрастырушы, редактор.

【编者按】(编者案)biānzhě'àn【зат】редакциялық ескертпе, редакциялық ереже, нұсқау.

【编织】biānzhi【ет.】өру, тоқу.

【编制】biānzhì①【ет.】өру, тоқу: 用柳条~的筐子 тал шыбықтарын пайдаланып, кәрзеңке тоқу. ②【ет.】құрастыру, дамыту, жетілдіру, өңдеу (мыс. жоспар): ~教学方案 оқу бағдарламасын құрастыру; ③【зат】арнайы құрам, жеке құрам, дербес құрам, штат: 扩大~ штатты кеңейту.

【编钟】biānzhōng【зат】бяньжун, көне музыкалық аспап (қоңыраулардан тұрады).

【编著】biānzhù【ет.】жазу, қиыстыру, құрастыру: ~历史教材 тарих оқу құралын жазу.

【编撰】biānzuàn【ет.】құрастыру (мыс. сөздік, энциклопедия), кодификациялау (заңды), жазу (әдеби шығарма): ~书籍 әдебиет жазу.

【编缀】biānzhuì【ет.】① құрастыру, жинау: ~花环 шір (гүлден жасалған

шенбер) құрастыру; ② жинақ, жиын, коллекция.

【编组】biān//zǔ【ет.】қалыптастыру, топтастыру.

【编纂】biānzǔǎn【ет.】жасау, жазу, құрастыру, шығару: ~词典 сөздік жасау; ~百科全书 энциклопедия жазу.

【编】biān【ет.】қуыру (Пекин диалектісі): ~锅 табада қуыру.

【蝙蝠】biānfú【зат】жарқанат.

【篾】biān [篾輿] (biānyú)【зат】ертедегі бамбуктен жасалынған зембіл (полонкин).

【鳊】(鳊、鳊)biān【зат】ақтабан, табан, тыран (балық).

【鞭】biān①【зат】қамшы: 扬~ қамшымен бұлғау; 快马加~ қамшымен желісті қуу; ② шокпар (ежелгі соғыс қаруы): 钢~күрзі; 竹节~қол шокпар; ③【сын】жіңішке қамшыға ұқсайтын зат: 教~ шыбық (балаларды оқыту үшін қорқытатын зат); 竹~ бамбук тамыры; ④ еркек малдың жеуге жарамды немесе дәріге қолданатын жыныстық мүшесі: 鹿~ бұғының жыныстық мүшесі; 牛~ өгіздің жыныстық мүшесі. ⑤【зат】отшашу үшін қолданылатын лента тәрізді оқ-дәрі заряды бар қағаз снаряд; ⑥〈书〉қамшылау, сабалалау, соғу: ~马 атты қамшылау.

【鞭策】biāncè【ет.】дәрттендіру, итермелеу, шықпырту.

【鞭长莫及】biān cháng mò jí ұзын қамшымен ала алмай (мағ. қолы жетпеу, күші жетпеу).

【鞭答】biānchǎ〈书〉【ет.】қамшымен немесе шыбықпен соғып жазалау.

【鞭打】biāndǎ【ет.】қамшымен соғу.

【鞭打快牛】biāndǎ kuàiniú сиырды қамшыласан тез жүреді (мағ. қатаң талаптан жақсы нәтиже болады).

【鞭毛】biānmáo【зат】қыл аяқты (төмен сатыдағы ағзалардың қыл тәрізді аяқтары).

【鞭炮】biānpào【зат】отшашу үшін қолданылатын лента тәрізді оқ-дәрі заряды бар қағаз снаряд.

【鞭辟入里】biān pì rù lǐ【сын】қасқа емес, көзге тап болу; қатты мінеп-сынау, маңызды ескертулер жасау; 鞭辟近里 (biān bì jìn lǐ) деп те айтады.

【鞭挞】biāntà【ет.】鞭打, 比喻抨击: 这部作品对社会的丑恶现象进行了无情的揭露和~.

【鞭子】biān-zi【зат】қамшы, шыбық.

biǎn

贬(贬)biǎn【ет.】① бағасыздау, құнсыз

ету, аласару, төмендету; ② кемсіту, қорлау.

【贬称】biǎnchēng①【ет.】атау; ②【зат】ат, аталым.

【贬斥】biǎnchì【ет.】〈书〉лауазымынан түсіру, жұмыстан шығару, қызметінен босату.

【贬黜】biǎnchù〈书〉лауазымынан түсіру, жұмыстан шығару, қызметінен босату.

【贬词】biǎncí【зат】бетіне басу, жазғыру, кінәлау, ұялту, жағымсыз пікір.

【贬低】biǎndī【ет.】кемсіту, қорлау, төмендету: ~人格 жеке басын төмендету.

【贬官】biǎnguān①【ет.】лауазымын төмендету; ②【зат】лауазымы төмендетілген шенеуніктер.

【贬损】biǎnsǔn【ет.】① кеміту, төмендету, түсіру; ② жақтырмау, қысым жасалу, қоплау, намысына тию, ұялту, көзіне шұқу.

【贬义】biǎnyì【зат】болымсыз түр.

【贬义词】biǎnyìcí【зат】болымсыз реңк беретін сөздер.

【贬抑】biǎnyì【ет.】кеміту, төмендету, түсіру.

【贬责】biǎnzé【ет.】қағаң сөгіс.

【贬谪】biǎnzhé【ет.】лауазымын түсіру, жұмыстан шығару, қызметінен босату.

【贬值】biǎnzhí【ет.】① құнсыздану, бағасыздану, құны кету, құны түсу; ② девальвация (қағаз ақшаның ресми құнын өзінің тұрақты қалпына түсіру).

【贬职】biǎnzhí〈书〉【ет.】лауазымын төмендету.

窆 biǎn〈书〉жерлеу, көму.

扁 biǎn①【сын】жайпақ, жалпақ, жұқа, жіңішке: ~盒子 жайпақ қорап.

【扁柏】biǎnbǎi【зат】жасық жапырақты сауырағаш.

【扁担】biǎn-dan【зат】таразы.

【扁担星】biǎn-danxīng【зат】Таразы шок жұлдызы.

【扁豆】(扁豆、扁豆、扁豆)biǎndòu【зат】① жасымық (бұршақ тұқымдас өсімдік); ② гиацинт бұршағы, сүмбіл бұршақ.

【扁骨】biǎngǔ【зат】тегіс сүйек.

【扁率】biǎnlǜ【зат】қысу коэффициенті.

【扁平足】biǎnpíngzú【зат】жалпақ табан, табан аяқ, тегі табан, түіе табан;

平足(píngzú) деп те атайды.

【扁食】biǎn-shí〈方〉【зат】тұшпаралар.

【扁桃】biǎntáo【зат】① бадам ағашы; ② бадам (миндаль) 巴旦杏(bādànxiàng) деп те атайды;

【扁桃体】biǎntáotǐ【зат】бадамша без, көмекей без.

【扁桃腺】biǎntáoxiǎn【зат】бадамша без, көмекей без.

【扁】【сын】【ет.】物 biǎnxíng dòngwù жалпақ құрттар.

【扁圆】biǎnyuán【зат】① дөңгелек және жайпақ; ② жұмыр, жұмырлау, сопақ, сопақша.

匾 biǎn【зат】① көлденең жазуы бар тақтайша (мысалы, ескерткіш тақтасы); ② бамбуктен өрілген тайпақ табақ (тамақ салуға, тасуға арналған поднос).

【匾额】biǎn'é【зат】жазуы бар ұзын тақтайша (мысалы, қақпаның басындағы).

【匾文】biǎnwén【зат】жазуы бар ұзын тақтайша тақырыбындағы жазу.

篇 biǎn тау жайлайтын құстар, қазхана.

偏 biǎn〈书〉есептескіш, кәкір-шүкір, ұсақ-түйекшіл, ұсақшыл.

偏 biǎn ① ағысты жер (өзеннің ағысы қатты жері); ② күз, тік жар.

偏 biǎn〈书〉мардымсыз, шектеулі, қысқа ақылды, ой өрісі тар, тайыз, шамалы.

【偏急】biǎnjí〈书〉【сын】есептескіш, кәкір-шүкір, ұсақ-түйекшіл, ұсақшыл, күйгелек, ызакор, кейігіш, ашуланшақ.

【偏狭】biǎnxiá〈书〉【сын】өлшеулі, шектеулі, тар, тығыз, мардымсыз: 土地~тар жер; 气【мөл.】~ шектеулі қабілеттілік.

biàn

卞 biàn ①〈书〉асығу, асығушылық, асығыстық, жанталасу, қарбалас: ~急 сабырсыз, шыдамсыз. ② (Biàn) фамилияға қолданылады.

弁 biàn ① Көне Чжоу династиясы кезіндегі салтанатты бас киім. ② бұрынғы кездегі ең төмен әскери шен: 马~ең төменгі атты әскер офицері. ③ (Biàn) фамилияға қолданылады.

【弁言】biànyán〈书〉【зат】алғысөз, кіріспе.

拊 biàn〈书〉қол соғу, қол шапалақтау (қуанғанда, көңілді болғанда).

苜 biàn [苜基] (biànjī)【зат】қоға (ши тоқуға арналған өсімдік);

汨 Biàn ① адамның есімі, аты. ② фамилияға қолданылады..

怵 biàn қуанышты, бақытты, көңілді; қуану, шагтану, төбесі көкке жету: ~跃 қуаныштан секіру.

变(變)biàn ① өзгеріс, өзгеру: 情况~了 жағдай өзгерді. ② біреуге, бір нәрсеге айналу, ауысу: 由白~红 ақтан қызылға айналу. ③ фамилияға қолданылады..

【变本加厉】biàn běn jiā lì

жақсартылған, күшейтілген.

【变产】biànchǎn жылжымалы және жылжымайтын мүлік.

【变蛋】biàndàn консервіленген жұмыртқа.

【变电站】biàndiànzhàn трансформатор қосалқы бекеті, электр қосалқы бекеті.

【变调】biàndiào ① екпіннің өзгеруі. ② модуляциялау.

【变动】biàndòng өзгеріс, алға басу, алмасу: 社会大~ үлкен әлеуметтік өзгерістер; 人口~ халық санының алға басуы.

【变法】biànfǎ Ата Заңның (негізгі заңның) өзгеруі, реформа: ~革新 реформа жүргізу және жаңалықты енгізу

【变法儿】biànfǎr барынша, мейлінше, әр алуан бейнелермен, барлық әдістермен: ~让顾客满意 тұтынушы разы болу үшін барынша тырысу.

【变革】biàngé қайтадан жасау, қайта өзгеру, түбегейлі өзгеріс, төңкеріс: 科学上的~ ғылымдағы төңкеріс, ғылымдағы түбегейлі өзгеріс.

【变更】biàngēng жаңадан жасау, өзгерту, түзету: ~国籍 азаматтықты өзгерту; ~规则 ережелерді түзету.

【变工】biàngōng еңбекті өзара көмек (екі жақтан да бірдей жасалатын жәрдем).

【变故】biàngù кез, оқиға, жағдай.

【变卦】biànguà шұғыл бұрылыс жасау, айтқанынан қайту, сөзінде тұрмау, уәдеден тану.

【变化】biànhuà өзгеріс, өзгеру: 化学~ химикалық реакция; ~多端|的人 тұрақсыз адам, адамда тұрақтылық жоқ; ~得很快 өзгеруі өте тез.

【变幻】biànhuàn шексіз өзгеріс: 风云~шапшаң түбегейлі өзгерістер.

【变幻莫测】biànhuàn mò cè тұрақсыз, құбылмалы, аумалы-төкпелі.

【变换】biànhuàn алмастыру, кезектестіру, өзгерту: ~位置 орныққан орынды өзгерту; ~手法 тактиканы (әдісті, жолды) өзгерту.

【变价】biànjià ① жаппай сату. ② баға өзгерісі.

【变节】biànjié ренагаттық, опасыздық, сатқындық: ~分子 жолдан тайған, жолдан жаңылған.

【变局】biànjú бір қалыпты емес (тұрақсыз, құбылмалы, аумалы-төкпелі) жағдай: 采取紧急措施以应付~ құбылмалы жағдайды қалпына келтіру үшін, шұғыл шара қолдану.

【变口】biànkǒu【ет.】北方曲艺表演中称运用各地方言为~.

【变脸】biànliǎn ұрысып қалу, теріс айналып кету.

【变量】biànliàng айнымалы шама.

【变乱】biànluàn ① ретсіздік, жөнсіздік, тәртіпсіздік, бассыздық: 发生~ ретсіздік орын алды. ② абыр-сабыр, қарбаластық, әбігер, астан-кестен болу.

【变卖】biànmài жаппай сату: ~家产 үй мүлкін жаппай сату.

【变盘】biànpán жарнаға деген бағаның күрт өзгеруі.

【变频】biànpín жиіліктің өзгеруі: ~空调 кондиционер инверторы.

【变迁】biànqiān өзгеріс, құбылмалылық, тұрақсыздық: 人事~ тағдырдың тауқыметі.

【变色】biànsè ① оңу, өзгеру, күңгірттену: ~镜 айна; 风云~ ахуал лезде өзгерді. ② түрі өзгеру: 他闻言~ осыны естіп, оның түрі өзгеріп кетті.

【变色镜】biànsèjǐng фотохромдық линза; жарық сезгіш объектив (оптикалық құралдың бетіндегі әйнек).

【变色龙】biànsèlóng ① зоол. құбылғы (ыстық жақта болатын, түсін өзгерткіш кесіртке). ② құбылмалы адам, тұрақсыз адам.

【变生肘腋】biàn shēng zhōuyè 比喻事变发生在极近的地方。(Идиома)

【变声】biànshēng жарық, сызат, жарылу.

【变数】biànshù айнымалы сан.

【变速器】biànsùqì вариатор.

【变速运动】biànsùyùndòng айнымалы қозғалыс.

【变态】biàntài ① метаморфоз (түр өзгеріс). ② аномалия, ауытқушылық.

【变态反应】biàntài fānyìng аллергия (организмнің кейбір химиялық қосылыстарға (аллергендерге) қалыптан тыс, кінәратты реакциясы (бөртпе, қышыма және т.б.)).

【变体】biàntǐ түр өзгешелігі, түр бөлігі: 基因~ тек (тұқым қуалаудың бастапқы нышаны) өзгешелігі.

【变天】biàntiān ① аяу-райының өзгеруі (бұзылуы). ② мемлекеттік төңкеріс.

【变通】biàntōng жаңа жағдайға бейімделу: ~办理 жағдайға қарай әрекет ету.

【变味】biànwèi(~儿) бұліну, бұзылу: 昨天做的菜, 今天~了 кеше әзірленген тағам бүгін бұзылып кетті; 变了味儿的食品不能吃 бұзылған тағамды жеуге болмайды.

【变温动物】biànwēn dòngwù салқынқанды жануарлар (бақа, балық т.б.).

【变文】biànwén “бяньвэнь” (жартылай әндік және жартылай әңгімелеу стиліндегі желгікытайлық аңыз, ертегі)

【变戏法】biàn xīfǎ фокус көрсету: ~

的人 көзбайлаушы (түрлі фокустар көрсететін сахна немесе эстрада әртісі).

【变现】biànxian орындау, іске асыру, жүзеге асыру.

【变相】biànxìang өзгеру, жанару, жаңғыру, басқа түрге ену: ~的贬值 жасырын құнсыздану.

【变心】biànxīn өзгерту, қиянат жасау, ерлі-зайыптылық опасыздығы: 海枯石烂, 永不~ көл ешқашан кеуіп кетпейді, тас шірімейді (өзгермейді деген мағынада).

【变星】biànxīng айнымалы жұлдыз.

【变形】biànxíng форма өзгеру, түр өзгеру, сыны бұзылу, бүліну (сыртқы күштің әсерінен қатты заттың көлемінің немесе түрінің өзгеруі): 这个零件已经~ / бұл бөлшектің формасы өзгерген.

【变型】biànxíng ауытқу, түрлендіру, нұсқа, түрленім.: 转轨~ өтпелі нұсқа.

【变性】biànxìng ① түбегейлі өзгеру, бүтіндей жанару, қайта туу, азғындау: ~酒精 денатурат (ішуге келмейтін қоспалы спирт). ② жыныстың өзгеруі: ~手术 жынысты өзгерту отасы.

【变压器】biànyuāqì трансформатор: 升压~ көтеруші трансформатор.

【变样】biànyàng өзгеріс, өзгеру: 人~了 адам қатты өзгерді.

【变异】biànyù ① вариация, түр. ② құбылмалылық, айнымалылық: 气候~ ауа райының құбылмалылығы.

【变易】biànyù өзгеріс, алға басу, алмасу: ~服饰 киімнің өзгеруі.

【变质】biànzhì ① азу, азғындау: 蜕化~ дегенерация. ② бұзылу, бүліну: 牛奶~了 сүт ашып кетті.

【变质岩】biànzhìyán метаморфикалық жартас, метаморфикалық тұқымдар.

【变种】biànzhǒng түр өзгешелігі, түр бөлігі: 小麦的~ бидайдың түр өзгешелігі.

【变奏】biànzòu вариация, түр (бір нәрсенің түрінің өзгеруі).

【变奏曲】biànzòuqǔ вариация (музыкалық тақырыптың басқаша түрі).

【变阻器】biànzǔqì варистор, реостат (токтың күшін немесе кернеуін реттейтін аспап).

昇 biàn ① жарық, жарқырап. ② қуаныш, шаттық.

便 1biàn ① ыңғайлы, жайлы, қолайлы: 轻~жеңіл; 近~ жақын; 旅客称~ жолаушы лар ыңғайлы деп мақтады. ② 方便的时候或顺便的机会: ~中得~ лайық~车. ③ бейресми, жай, әдеттегі: ~饭 күнбе-күнгі ас, үй тағамы; ~条儿 жазбахат. ④ дәрет: 大~ үлкен дәрет; 小~ кіші дәрет.

便 2biàn ① оңай, оңтайлы, қолайлы, ебдейлі, жеңіл, ыңғайлы, жайлы. ② әдеттегі, қарапайым, жай: ~饭 жай тамақ. ③ реті келу, сәті түсу, оңынан келу, қол тию: ~中青来信 қолыңыз тигенде хат жазыңыз.

【便步】biànbù ерікті қадам.

【便餐】biàncān күнбе-күнгі ас, үй тағамы, әдеттегі ас.

【便车】biànchē автостоп (пойыз жүрісін автоматты түрде тоқтататын құрылғы): 搭~去城里 бағытас көлікпен қалаға бару.

【便当】biàn-dāng ыңғайлы, жайлы, жабдықталған: 这里乘车很~ бұл көліктің іші өте ыңғайлы.

【便道】biàndào ① жаяу өтетін жалғыз аяқ жол. ② жаяу жол: 行人走~ жаяу жүруші жаяу жолмен жүрді. ③ уақытша айналма жол.

【便饭】biànfàn үй тағамы, күнбе-күнгі тағам.

【便服】biànfú күндегі костюм; жай, кәдімгі киім: 他没穿军服, 穿着~ ол әскери киім киген жоқ, күндегі костюмды киді.

【便函】biànhán қысқа бейресми хат, жазбахат.

【便壶】biànhú әжет ыдысы.

【便笺】biànjiān ① қысқа жазбахат. ② естен кетпес жазбалар.

【便捷】biànjié ① епті, икемді, оңтайлы: ~的人 епті кісі; 行【ет.】~ оңтайлы іс-әрекет. ② ыңғайлы, жайлы.

【便览】biànlǎn анықтамалық.

【便利】biànlì ① ыңғайлы, жайлы, қолайлы: 交通~ ыңғайлы қатынас. ② жәрдем, көмек: ~群众 бұқаралық жәрдем.

【便利店】biànlìdiàn ыңғайлы дүкен.

【便利了】biànlìle бар болғаны.

【便帽】biànmào бөрік, малакай, тымақ, құлақшын, кепеш (бас киім).

【便门】biànmén бүйір есік, жасырын есік, жанама есік.

【便秘】biànmì іш қату.

【便民】biànmín 【сын】属性词. 便利群众的: ~措施~商店.

【便溺】biànniào ① шылау, сулау. ② дәрет: 这种【ет.】物的~有种特殊的气味 осы жануар дәретінің ерекше иісі бар.

【便盆】biànpén астына қоятын әжет сауыты.

【便桥】biànqiáo уақытша көпір.

【便人】biànrén бағытас тапсырма беруге болатын адам: 托~给他带去 一本词典 оған сөздік ала бару жөнінде іс тапсыру.

【便士】biànshì пенни, пенс.

【便所】biànsuǒ әжетхана, дәретхана.

【便条】biàntiáo (~儿) қысқа бейресми хат, жазбахат.

【便桶】biàntǒng дәрет ыдысы, түбек.

【便携式】biànxìeshì шағын, ықшам, алып жүруге ыңғайлы, тасымалды: ~计算机 тасымалды есептеуіш машинасы.

【便鞋】biànxìe шәрке (өкшесіз жеңіл аяқ киім).

【便血】biànxìe іштен қан өту.

【便宴】biànyàn бейресми қонақасы: 设~招待招待 сыйлы қонақтың құрметіне бейресми қонақасын ұйымдастыру.

【便衣】biànyī ① күндегі костюм; жай, кәдімгі киім; үй киімі. ② агент, тыңшы, шпион.

【便宜】biànyì арзан, пайдалы, табысты, тиімді: 出入很~ тым арзан шығын.

【便宜行事】biànyìxíng shì өз білгеніңше істеу.

【便于】biànyú қолайлы, жағдайлы, жайлы, орайлы: 为了~计算 санауға қолайлы болуы үшін.

【便中】biànzhōng ыңғайлы уақытта, қолайлы жағдайда: 望~告知 ыңғайлы уақытта маған хабар беріңіздерші.

【便装】biànzhhuāng күндегі костюм; жай, кәдімгі киім; үй киім: 身着~ күндегі костюмды кию.

遍(徧)biàn ① әмбебап, жан-жақты, әр жақты, барлық (толық): ~身 бүкіл дене; 走~各地 барлық жерде жүру. ② рет: 问了三~ үш рет сұрады; 看过一~ бір рет көрді.

【遍布】biànbù барлық жерде таралу: 通信网~全国 барлық мемлекеттерде таралған қатынас жүйесі (торы).

【遍地】biàndì ① барлық жерде, төңіректің бәрінде, жаппай: 黄花~ сары гүл барлық жерде; 牧场上~是牛羊 жайылым төңірегіннің бәрінде малдар.

【遍地开花】biàn dì kāi huā барлық жерде шешек атады, бүкіл жер гүлденеді.

【遍及】biànjì барлық жерде таралу: 影响~了 жаңғырық барлық жерде таралды.

【遍体鳞伤】biàn tǐ lín shāng бүкіл дене жаралы.

【遍野】biànyù бүкіл жазық, бүкіл тегістік: 牛羊~ малдар бүкіл жазықта. 纒(纒)biàn

【纒子】biàn·zǐ бұрым: 打~бұрым өру. 艸 biànқайық.

辨 biàn айырып білу, танып білу: ~明 сырттай танып білу.

【辨白】biànbái түсіндіру, ұғындыру, анықтықты енгізу.

【辨别】biànbíе айыру, айыра тану: ~真假 ақиқат пен жалғанды айыра тану; ~方向 бағытты айыру.

【辨明】biànmíng сырттай танып білу: ~是非 дұрыс және бұрыс жақтарды сырттай танып білу.

【辨认】biànrèn тану, танып айыру: ~笔迹 өз жазуыңызды танып айырыңыз; 无法~ танып айыру мүмкін емес.

【辨识】biànshí анықтау, анықтап алу: ~足迹 ізді анықтау.

【辨析】biànxi анықтау, анализ жасау, талдау, талдап жіктеу: 词义~ сөздің мағынасын талдау; ~写错的字【сын.】 қате жазылған иероглифті анықтау.

【辨正】biànzhèng қателіктерді көрсетіп, оларды түзетуге ұсыныс жасау.

【辨证】biànzhèng таласта дәлелдеу: ~论治 басқару жөніндегі таласта дәлелдеу.

【辨证论治】biàn zhèng lùn zhì саралап жіктелген режим.

【辨证】biànzhèng “辨证”-ге ұқсас. 辨(辯)biàn талқылау, пікір айтысу, пікір таластыру: 分~ қарсы болу, келіспеу. 争~ пікір сайыстыру, пікір таластыру.

【辩白】biànbaí түсіндіру, ұғындыру, анықтықты енгізу: 不必~了, 大家没有责怪你的意思 қорғану керек емес, сенің ойыңша біз кінәлі емеспіз. 也作~ сонымен қатар анықтықты енгізді.

【辩驳】biànbó жалғандығын әшкерелеу: 他的话句句在理, 我无法~ оның ұсынысы дұрыс, мен жалғандығын әшкерелей алмаймын.

【辩才】biàncái ділмарлық: 在法庭上, 年轻的女律师表现出出众的~ сотта жас әйел заңгерлер тамаша ділмарлық танытты.

【辩称】biànchēng сендіру, нандыру: ~自己无罪 өзіңнің кінәсіз екендігіңе сендіру.

【辩词】biàncí аргумент, дәлел (бірдеңені қуаттау не теріске шығару үшін келтірілетін дәлел, уәж).

【辩辞】biàncí озат, тамаша сөйлеу.

【辩护】biànhù ① ақтау, айыпсыз деп тану: 不要替错误行为~ құқықбұзушылықты айыпсыз деп таныма; 我们要为真理~ Біз шындықты ақтағымыз келеді. ② күдікті.

【辩护权】biànhùquán қорғау құқығы.

【辩护人】biànhùrén адвокат, қорғаушы, сақтаушы, жақтаушы, қамқоршы.

【辩护士】biànhùshì қорғаушы, сақтаушы, жақтаушы, қамқоршы.

【辩解】biànjiě ақталу, ақталып шығу: 为自己多方~барынша ақталып шығу.

【辩论】biànlùn жарыссөз, пікірталас, пікірсайыс, айтыс: ~会 диспут (даулы жиналыс).

【辩明】biànmíng танып білу: ~事理 істің мәнін танып білу.

【辩难】biànnàn жарыссөз, қарсылық: 互相~ өзара жарыссөз.

【辩士】biànshì шешен, ритор (ежелгі Грекия мен Римде шешендік сабағының мұғалімі), таласқыш, дауекс, ерегіспе.

【辩手】biànshǒu жақсы пікірталастырушы, дебатшы, диспутқа қатысушы.

【辩题】biàntí талқыланатын тақырып, пікірталас тақырыбы.

【辩诬】biànwū жалғандығын әшкерелеу, өсек-аянды әшкерелеу, ақтау, айыпсыз деп тану.

【辩学】biàn xué ① қисын. ② ділмәр.

【辩正】biànzhèng қателіктерді ашу және түзеу.

【辩证】biànzhèng ① таласта дәлелдеу: 反复~ бірнеше рет таласта дәлелдеу. ② диалектика, диалектикалық: ~关系 диалектикалық байланыс; ~的统一 диалектикалық бірлік.

【辩证法】biànzhèngfǎ ① диалектика. ② диалектикалық әдіс.

【辩证逻辑】biànzhèng luóji диалектикалық қисын.

【辩证唯物主义】biànzhèng wéiwù zhūyì диалектикалық материализм.

【辩(辮)】biàn ① (~儿) бұрым: 小~儿 бұрымша. ② ширақ, ширатылған (мата, жіп, тал т.б.): 草帽~ есілген сабан. ③ өрме: ~蒜 бір бас өрме сарымсақ. ④ өру: ~辫子 бұрым өру.

【辫子】biàn·zi ① бұрым: 打~ бұрым өру. ② өрілген бау (жіп).

biāo

杓 biāo қолсап, тұтқа.

标(標)biāo ① бас жақ, ұш, бас, шың: 杪~端 ағаш басының шеті. ② шартты белгі, марка, символ, таңба: 商~ сауда-саттық маркасы; 路~ жол белгісі. ③ сауда-саттық, саудаласу: 招~ сауда-саттық ұйымдастыру. ④ жүлде, бәйге: 锦~ марапат. ⑤ бағана, ұстын, дінгек. ⑥ нысана. ⑦ ту, байрақ. ⑧ көрінетін, үстіңгі, жоғарғы бөлік: 治~的手段 паллиатив (ауруға уақытша жеңілдік беретін дәрі). ⑨ (Biāo) фамилияға қолданылады.

【标榜】biāobǎng ① құлақтандыру, паш ету, көпшілікке жария ету, мәшһүр ету, жариялау. ~自由 тегін жариялау. ② мақтану, мақтау: 自我~ өзін көтере

сөйлеу; 互相~ бір-бірін мақтау.

【标本】biāoběn ① шың, бас. ② сыртқы түр, келбет, пішін. ③ үлгі, нұсқа, өнеге. ④ препарат, сынама, үлгі.

【标兵】biāobīng ① ұзындық. ② үлгі, мысал, авангард (негізгі әскери күштің қарсыласқа қарсы ілгерілегенде алда жүретін бөлімі, тобы): 树立~ авангардты қою; 服务~ қызмет ету үлгісі.

【标尺】biāochǐ ① төрткілдеш (қырланып жаңылған жінішке тақтайша – құрылыста): 水准~ қалыпты төрткілдеш. ② нысана, мақсат.

【标灯】biāodēng маяк: 船尾有一盏信号~.

【标底】biāodǐ базистік құн.

【标的】biāodi ① нысана. ② мақсат. ③ шарттың мәні.

【标点】biāodiǎn тыныс белгілері: 打上~ тыныс белгілерін қою.

【标点符号】biāodiǎnfúhào тыныс белгілері.

【标定】biāodìng бекіту, орнықтыру, пысықтау: 点的~ пунктты бекіту.

【标杆】biāogān ① өлшеуіш, өлшем. ② кима үлгі, эталон, үлгі, өлшем: ~底样 кима үлгінің түпнұсқасы.

【标高】biāogāo биіктік белгісі.

【标格】biāogé стиль; сапа.

【标号】biāohào ① стандарт номері. ② қадыр, дәреже: 高~ дәрежесі биік.

【标记】biāoji ① белгі, таңба, ен: 做~ таңба жасау.

【标记元素】biāojiyuánsù белгі элементтері.

【标价】biāojià ① баға қою. ② орнатылған баға.

【标金】-1biāojīn кепіл.

【标金】-2biāojīn сом алтын (тайтұяқ, койтұяқ).

【标量】biāoliàng скаляр, скалярлық.

【标卖】biāomài ① көрсетілген бағамен сату. ② сауда-саттық.

【标明】biāomíng белгілеу, таңбалау; жазу, қондыру, қою: ~日期 күнін қою.

【标牌】biāopái сауда белгісі.

【标签】biāoqiān (~儿) жарлық, жапсырма: 行李~ багаж жарлығы.

【标枪】biāoqiāng ① найза (жақын жерден лақтырып шаншатын қысқа сапты найза). ② сүңгі.

【标石】biāoshí меже бағандары, меже белгілері (бетондық, тастық немесе темірлік).

【标示】biāoshì белгілеу, таңбалау: 他用笔在地图上画了一道红线, ~队伍可从这里通过 ол каламды қолданып картаға қызыл сызықтар салды, армияның осы жерден өтетінін

белгіледі.

【标书】biāoshū тендер (өтінім конкурсы).

【标题】biāotí басы, аты, тақырып: 大 ~ үлкен тақырып; 【үс.】 ~ тақырыпша; 加上文章通栏 ~ мақалаға ат қою.

【标题新闻】biāotíxīnwén жаңалық тақырыбы.

【标题音乐】biāotíyīnyuèбағдарламалық ән.

【标贴】biāotiē этикет (құлақша) қағаз жапсыру.

【标图】biāotúкартаға ең салу.

【标线】biāoxiànмарка, таңба, белгі, ең.

【标新立异】biāoxīnlìyìжаңалықты ұсыну және түпнұсқаны анықтау.

【标语】biāoyǔ ұран, үндеу, плакат, транспарант (матаға немесе қағазға жазылып ілінген ұран): 五一节 ~ 1 мамыр мерекесіне арналған ұран; 六米长的 ~ алты метрлік транспарант.

【标志】(标识)biāozhì ① көрсеткіш, белгі, қада, өмблема: 地图上有各种【сын】式的 ~ картада әртүрлі нысанды белгілер бар. ② көрсету, білдіру, белгісі болу, аталу: 这本书 ~ 着作者人生观的转变 бұл кітап автордың дүниеге деген көзқарастарының бетбұрыстарын (түбірлі өзгерістерін) көрсетті.

【标致】biāo·zhì әдемі, әсем, сүйкімді, сұлу, көркем, үріп ауызға салғандай, адам сұқтанатындай.

【标注】biāozhù ① жабдықтау, қамдау; белгілеу, таңбалау. ② ескерту, ескертпе.

【标准】biāozhǔn ① критерий, стандарт, норма, талап: 技术 ~ технорма; 他工作高 ~ жұмыста ол өзіне жоғары талап қойды. ② дәстүрлі, қағидалы, нормативті, қалыпты, стандартты: ~ 词典 нормативті сөздік.

【标准大气压】biāozhǔndàqìyāқалыптыатмосфералық қысым.

【标准粉】biāozhǔnfěn стандартты ұнтақ.

【标准化】biāozhǔnhuà стандарттау, бір үлгіге салу, бірыңғайлау, жүйелеу, дұрыстау.

【标准件】biāozhǔnjiàn стандартты бөлшек, стандартты ұсақ-түйектер.

【标准时】biāozhǔnshíресми уақыт.

【标准时区】biāozhǔnshíqūқалыпты сағаттық белдеу.

【标准音】biāozhǔnyīн әдеби айтылым.

【标准语】biāozhǔnyǔ әдеби тіл.

彪(彪)biāo құйын, боран, ұйтқыма.

犛(犛)biāo шоқырақ (текірек) ат.

彪 biāo ① сарымақ, шөңжік. ② бойшаң, ұзын бойлы, сұңғақ бойлы: ~ 【сын】大汉 дәу, алып. ③ (Biāo) фамилияға

қолданылады..

【彪炳】biāobǐngжарқын, жайнаған, жалтыраған, таңдаулы, таңдамалы, сәнді, салтанатты, әдемі, жарқыраған: ~ 青史 жарқын мұра; ~ 千古 жарқыраған мәңгілік.

【彪炳千古】biāobǐngqiāngǔ сиять в веках(ид)

【彪悍】biāohàn батыл, батыр, ер, қайратты, ер жүрегі, бой бермейтін асау, өршіген, іркілмес.

猋 biāo ① ұшқыр, шапшаң, жылдам, көз ілеспейтін, жүйрік. ② құйын, боран, ұйтқыма, дауыл.

漂 biāo ① ыммен (ишарамен, дене қимылымен (қол сермеу, қол бұлғау, бас изеу, бас шайқау т.б.)) шақыру: ~ 使者 өкілді дене қимылымен шақыру. ② лақтырып тастау, лақтырып жіберу.

【标榜】biāobǎng〈书〉【ет.】标榜.

漂 biāo ① ту, байрақ. ② ұран, баннер.

彪 biāo ағу, ағып өту; ағынды, ағысты.

漂(漂)biāoақ ат.

漂(漂)biāo(~儿) семірту, қондандыру, май: 长 ~ салмақ қосу; 跌 ~ салмақ жоғалту.

【膘情】biāoqíngмал өсімі.

膘 biāoөөрт, жалын, алау, от.

飙(飙、飏、飏)biāo құйын, боран: 狂 ~ дауыл.

【飙车】biāochē қатты жүріс; көлікпен зымырау, зулау: 酒后 ~, 酿成惨祸 ішімдік ішіп көлікпен зулау, қорқынышты жол апатына алып келеді.

【飙风】biāofēng құйын, боран, дауыл.

【飙升】biāoshēng өсу, ұлғаю, арту, кеңею: 石油价格 ~ мұнай бағасының өсуі; 中档住宅的销【мөл.】一路 ~ 了 пәтерлерді сату көлемінің орташа дәрежесі ұлғайды.

【飙涨】biāozhǎng құнсыздандудың жылдам өсуі: 股价 ~ жарна бағасы құнсыздандуының жылдам өсуі. 镖(镖)biāo түрен, тіс (соқаның): 飞 ~ найза.

【镖局】biāojúkүзетфирмасы.

【镖客】biāokèкүзетші.

【镖师】biāoshīкежеуіл.

癩 biāo [癩疽] (biāojū)күбіртке.

蔗 biāo [蔗草] (biāocǎo) үш қырлы қамыс.

漉 biāo [漉漉] (biāobiāo)мол, ағыл-тегіл; мол жау (қар мен жаңбырға қатысты).

鏊 -1(鏊)biāo салт (атты), көлікпен; ауыздық: 分道扬 ~ әртүрлі бағыттармен қозғалу.

鏊 -2(鏊)biāo найза, қылыш.

糶 (糶)biāoоттау, шөптеу, арамшөптердіжүлу.

biào

表(⑩錶)biào ① сыртқы, тысқы: ~ 面 сыртқы түр; 地 ~ жер бетіндегі, жер үстіндегі, жердегі; 由 ~ 及 сыртқы жаққа қарай отыра, мәніне ену. ② немере (двоюродный): ~ 哥 немере аға-іні; 姑 ~ 姊妹 немере апа-қарындас. ③ көрсету, білдіру: ~ 达 | ~ 恣 | ~ 决心 бағылдық көрсету. ④ қара терге түсу. ⑤ үлгі, қима үлгі, мысал. ⑥ сағат: 上 ~ сағатты бұрау; ~ 快了 сағат алға кеткен; ~ 慢了 сағат артта қалған. ⑦ кесте, бланк, үлгі, ведомость: 乘法 ~ көбейту кестесі; 填 ~ бланк толтыру. ⑧ өлшеуіш құрал, есепші, санауыш, - метр: 煤气 ~ газ санауыш; 气压 ~ барометр. ⑨ (Biào) фамилияға қолданылады..

【表白】biàobái ақталу, түсіндіру, ұғындыру: 自我 ~ өзін-өзі ақтау.

【表册】biàocèтізбе, тізім, ведомость.

【表层】biàocéng үстіңгі, жоғарғы, сыртқы.

【表尺】biàochǐ нысана, мақсат; қарауылдық, нысаналық, көздейтін, көздеп ататын.

【表态】biàotái айту, білдіру: ~ 自己的思想 өз ойыңды білдіру.

【表格】biàogé ① бланк, үлгі, кесте, ведомость: 划一张 ~ ведомостығы жол-жол етіп сызу; ~ 构 кесте құрылымы. ② тор, ау.

【表功】biàogōng өз жетістіктеріңді және сіңірген еңбегіңді көрсету: 丑 ~ өзін - өзі мақтау, мақтану. ② еңбек құрметі.

【表记】biàojì ① нышан, бейне, символ; эмблема; шартты белгі; таңба. ② сувенир, кәдесый, жәдігерлік.

【表决】biàojiuéдауыс беру, дауысқа салу, даысқа қою: 进行 ~ дауысқа салуға кірісу; 公开 ~ қол көтеріа дауыс беру.

【表决权】biàojiuéquánшешуші дауыс, дауыс құқығы, шешуші дауыс құқығы.

【表里】biàolǐ ① сыртқы жақ және ішкі жақ. 相为 ~ фаза ішкі және сыртқы жақты болады. ② егжей-тегжейі, барлық құпиясы: ~ 如一 ойнап айтса да, ойындағысын айту.

【表里如一】biàolǐrúyī ① ашық, шын, адал. ② ойнап айтса да, ойындағысын айту.

【表露】biàolù көрсету, жайып салу, әйгілеу: ~ 真情 жан сырын ашып айту, ағынан жарылу.

【表蒙子】biàoméng·zǐсағат әйнегі; қол, қалта сағатының әйнек қақпағы.

【表面】biàomiànүстіңгі, жоғарғы,

сыртқы қабат: ~ 密度 сыртқы тығыздық; 平滑如镜的 ~ тегіс, айналы сыртқы тығыздық.

【表面光】biǎomiànguāng жақсы сыртқы келбет.

【表面化】biǎomiànhuà біліну, ашылу; анық, айқын болу.

【表面积】biǎomiànjī жер үсті.

【表面文章】biǎomiàn wénzhāng сыртқы жылтыр, ресми жақ: 不要做 ~ сыртқы жылтырдың соңына түспеу керек.

【表面张力】biǎomiànzhānglì үстіңгі керу.

【表明】biǎomíng айту, білдіру, жариялау, мәлімдеу, көрсету: ~ 决心 батылдық көрсету.

【表盘】biǎopán циферблат (сағаттың цифрлы беті).

【表皮】biǎopí эпидерма (жануарлар терісінің сыртқы қабаты және кейбір өсімдіктердің қабығы).

【表亲】biǎoqīn нағашы жұрт.

【表情】biǎoqíng ① мимика, ым, мәнерлік, бейнелілік: ~ 达意 жан толғанысын білдіру; ~ 朗读教 мәнерлі оқу; 忧郁的 ~ көңілсіз бейнелілік. ② смайлик.

【表示】biǎoshì ① айту, білдіру, көрсету, сөйлеу, мәлімдеу, жариялау: ~ 意见 өз ойын (пікірін) айту; ~ 决心 батылдық көрсету; ~ 同意 келісім білдіру. ② эмблема, нышан. ③ куәландыру, куәлік беру.

【表述】biǎoshù баяндау, айтып беру, қисынға келтіру: ~ 己见 өз көзқарасыңды айту.

【表率】biǎoshuài үлгі, мысал: 作 ~ үлгі болу.

【表态】biǎotài өз көзқарасыңды айқындау.

【表土】biǎotǔ жердің беткі қабаты.

【表现】biǎoxiàn ① көрсету, білдіру: ~ 得很勇敢 батылдылық көрсету: ~ 自己的本性 өз болмысыңды көрсету. ② таныту: ~ 很好 өзін жақсы жағынан таныту. ③ байқалған нәрсенің бір түрі, білінген көріністің бір үлгісі: 这是故人虚弱的 ~ бұл жау әлсіздігінің көрінісі.

【表现主义】biǎoxiànzhūyì. көрсетімпаз, экспрессионизм.

【表象】biǎoxiàng ① кескін, келбет, кейіп, сурет. ② елес, жаңғырық.

【表演】biǎoyǎn ① орындау, ойнау, көрсету, шығу: 本色 ~ grimсіз ойнау; ~ 魔术 фокус көрсету; 舞台 ~ сахынаға шығу; ~ 舞蹈 би орындау. ② шығару, шығарып қою (мыс. көлік).

【表演唱】biǎoyǎnchàng вокалдық-хореографиялық орындау.

【表演赛】biǎoyǎnsài көрсеткіш ойын.

【表扬】biǎoyáng ынталандыру, көтермеу, мадақтау.

【表意文字】biǎoyìwénzì идеография (идеограммалық жазу).

【表音文字】biǎoyīnwénzì фонограф (дыбысты жазып әрі оны қайта жаңғыртатын аспап).

【表语】biǎoyǔ құрама етістіктің атаулы бөлігі.

【表彰】biǎozhāngмәңгі есте сақтау: ~ 先进 аға буынды мәңгі есте сақтау.

【表针】biǎozhēn сағат тілі.

【表征】biǎozhēng белгі, симптом, нышан, құбылыс, көрініс: 时【ес.】的 ~ заман белгісі.

【表侄】biǎozhīнемере жиен (ұл).

【表侄女】biǎozhí-nǚнемере жиен (қыз).

【表字】biǎozìлақап ат, бүркеншік ат, жасырын ат.

【婊 biǎo [婊子]] (biǎo·zi) жезөкше, жәлап, салдақы, ойнасқор (әйел).

【裱 biǎo】① желімдеу, жапсыру: ~ 一张划儿 суретті (матаға, картонға) жапсыру. ② беткі жақ: ~ 里 беткі және ішкі жақ. ③ әйел мойын орамалы.

【裱画】сурет жапсыру.

【裱褙】biǎobèi жабыстыру (кітап), жапсыру (сурет).

【裱糊】biǎohúжелімдеу (қағазбен, тұсқағазбен).

【褙 biǎo】① манжета (көйлектің түймелі, қабаттама жеңсесі). ② киімнің шегі.

biào

俵 biào бөлу, үлестіру, тарату: ~ 养 тамақ үлестіру.

【标-1 biào】① бекіту, бұрау: 拿铁丝 ~ 往 сыммен бекіту. ② : ~ 着胳膊走 қол ұстасып жүру. ③ : 老 ~ 在一块儿 айырылмай бірге болу. ④ туысқан.

【标-2 biào】① құлау, төмендеу. ② ұру, соғу.

【标劲儿】biào jìn ын-түнсіз ақтарылу. 鳔 (鳔) biào ① бірігу, ұйымдасу, топтасу: 咱四个要 ~ 在一起 біз төртеуіміз бірігуіміз керек. ② ағаш желімдейтін желім. ③ балық көпіршігі.

【鳔胶】biào jiāо ағаш желімдейтін желім.

biē

【瘰 (癧)】biē [瘰三] (biēsān) қаңғыма, қаңғыбас, кезбе; жатып ішер, арамтамақ.

【憋】biē ① төзу, шыдау: ~ 着不讲 шыдап, тіл қаптау. ② қырықсыз, қапырық.

【憋闷】biē·mēn көңілі қалған, түңілген.

【憋气】biēqì ① еңтікпе. ② бұртиу, тымырау, разы болмау, өкпелеу.

【憋屈】biē·qū разы болмау, ренжу.

【鳖 (鳖、鼋)】biē қызыл шығыстық тасбақа.

【鳖边】biēbiān тасбақалық жиектеме.

【鳖裙】biēqún biēbiān тасбақалық көмкерме.

bié

别-1 bié ① айырылысу: 永 ~ мәңгілікке айырылысу. ② басқа, өзге, бөтен: ~ 人 бөтен адам; ~ 国 шетел. ③ (Bié) фамилияға қолданылады.

别-2 bié ① айыру, айыра тану: ~ 其真伪 ақиқатты жалғаннан айыру. ② ерекшелік, айырмашылық: 新旧有 ~ жаңа мен ескінің арасында айырмашылық бар. ③ категория, топ: 性 ~ жеңсікқұмар категория; 职 ~ қызмет, лауазым; 派 ~ фракция; 级 ~ денгей.

别-3 bié ① қадау, түйреу: 用别针 ~ 上: түйреуішпен қадау. ② тығып қою, тығып жіберу: 把枪往腰里 ~ ~ тапаншаны белдікке тығып қою.

别-4 bié. (-ма, -ме, -па, -пе, -ба, -бе секілді болымсыз етіс тудыратын журнал); емес, жоқ, керегі жоқ, керек емес, қойыңызшы, ештеңе емес: ~ 客气 қысылмаңыз; ~ 开玩笑 қалжыңызды қойыңызшы.

【别裁】bié cái таңдаулы, өзіндік стиль, өзіндік құрылым: 唐诗 ~ Тан әулеті кезіндегі поэзияның өзіндік құрылымы.

【别称】bié chēng өзге атау.

【别出心裁】bié chū xīn cái түпкі, өзіндік.

【别处】bié chù бөтен жер, басқа жақ: 在 ~ 住 бөтен жерде тұру; 往 ~ 看 жан-жағына қарау.

【别【ет.】队】bié dòng duì ерекше міндет жүктелген жасақ, диверсиялық жасақ.

【别管】bié guǎn: ~ 是谁 кім болмасын, ~ 是什么 онда не болмасын, ~ 是他不是 бәрібір ол ма ол емес пе.

【别号】bié hào (~ 儿) өзге есім, басқа ат: 大家给他起了个 ~ адамдар оған өзге есім берді.

【别集】bié jí жеке жинақ.

【别家】bié jiā ① жанұядан кету. ② бөтен үй, өзге фирма, басқа орын.

【别价】bié jià керек емес.

【别具匠心】bié jù jiàng xīn өзіндік тапқырлық көрсету.

【别具一格】bié jù yī gé өзгеше ғана тән, басқаларға ұқсамайтын.

【别具只眼】bié jù zhī yǎn бірегей көз.

【别开生面】 biékāishēngmiàn әдеттегіден тыс, өзгеше, ерекше.

【别离】 biélieйырылысу: 度 ~ 生活 бөлек тұру.

【别论】 bié lùn 【зат】 另外的对待或评论: 如果他确因有事, 不能来, 则当 ~.

【别】 【зат】 bié míng (~儿) лақап ат, өзге есім, басқа атау.

【别情】 bié qíng күйініш, шер.

【别人】 bié rén басқа, өзге, бөгде.

【别人】 bié rén басқа, бөтен: ~的东西 бөтен заттар; 要多为 ~ 着想 басқалар жайлы көп ойлау керек.

【别史】 biéshǐ бөлек тарихи шығарма, тарихи монография.

【别树一帜】 biéshù yī zhī ерекше болу, даралықты сақтау.

【别墅】 biéshù саяжай, вилла (қала сыртына салынған салтанатты әдемі үй).

【别说】 biéshuō біреу, бір нәрсе жайлы айтпағанда: ~我, 你也不知道 мен жайлы айтпағанда, тіпті сен де білмейсің.

【别提】 bié tí и еще как, нечего даже говорить, как...

【别无长物】 biéwú cháng wù нет ничего другого; не имеет ничего, кроме; хоть шаром покати.

【别无二致】 biéwú èr zhì байқалмайтын, көмескі, күңгірт, анық сезілмейтін: 这两个人的思想 ~ бұл екі адамның ойлары күңгірт.

【别绪】 bié xù күйініш, шер.

【别样】 bié yàng өзгеше сортты, ерекше үлгіде, әдеттегіден тыс: ~ 风情 әдеттегіден тыс желдік режім.

【别有洞天】 bié yǒu dòng tiān мүлде өзгеше әлем.

【别有风味】 bié yǒu fēng wèi хош иіс.

【别有天地】 bié yǒu tiān dì жаңа көріністердің ашылуы.

【别有用心】 bié yǒu yòng xīn біржақты, әдейі істелген, бірбеткей, жорға, жори, қасақана, қастықпен.

【别针】 bié zhēn (~儿) ① түйреуіш. ② танамоншақ (киім жағасына тағатын әдемі, сәнді түйреуіш).

【别致】 bié zhì өзіндік, ерекше: 这座楼房式样很 ~ бұл ғимараттың стилі ерекше.

【别传】 bié zhuàn аңыз, ертегі; бейресми өмірбаян.

【别子】 bié zǐ сын ұл, перзент.

【别子】 bié zǐ ① қарсы ілгек, түймелік. ② әшекей, салпыншақ (сағат бауына, білезікке тағылатын салпыншақ, әшекей).

【别字】 bié zì ① қате жазылған иероглиф (бір ұғымды белгілейтін сурет белгісі, шытырман жазу). ② лақап ат.

【蹩脚】 bié jiǎо сау, шойнаңдау, сылттып басу: 走路不小心, ~痛了脚 абайсыздық жүріс, аяқтың ақсауына алып келеді.

【蹩脚】 bié jiǎо жарамсыз, түкке тұрғысыз, түкке жарамайтын: ~货 түкке тұрғысыз нәрсе.

biē

【瘰】 biē батыңқы, қабысыңқы, ішке кіріп кеткен: 干 ~ құр сүйек; ~谷 ішке кіріп кеткен аңғар.

biè

【别扭】 biè niu ① көңілсіз, жағымсыз, ұнамсыз, мұңды, қыңыр, қырсық: ~事儿 жағымсыз іс; 脾气 ~ қырсық мінез. ② дұшпандық қылық, ұрыс – керіс: 找 ~ ұрыс – керіс іздеу. ③ еменді, ауыр салмақты.

【别嘴】 biè zǔ жаңылтпаш.

bīn

【邠】 Bīn ① Биньсянь (Шэньси провинциясындағы уезд). ② Бинь (Шэньси провинциясындағы князьдық). ③ фамилияға қолданылады.

【玢】 bīn яшма (кварцтың бір түрі).

【宾】 bīn қонақ, мейман: 外 ~ шетел қонақтары. ② (Bīn) фамилияға қолданылады.

【宾白】 bīn bái театр диалог и монолог.

【宾词】 bīn cí предикат, пайымдалатын зат туралы баяндауыш.

【宾东】 bīn dōng қожайын және қонақ; бастық және қызметкер; қожайын және қызметші.

【宾服】 bīn fú бағыну, бой сұну, бас ию, көну.

【宾服】 bīn fú сыйлау, бас ию, құрметтеу, табыну.

【宾馆】 bīn guǎn қонақтарға арналған резиденция.

【宾客】 bīn kè қонақ, мейман.

【宾朋】 bīn péng меймандар мен достар: ~满座 меймандар мен достар бәрі жиналды.

【宾语】 bīn yǔ толықтауыш, объект.

【宾至如归】 bīn zhì rú guī өзін үйіндегідей сезіну.

【宾主】 bīn zhǔ үй иесі мен мейман.

【彬】 bīn ① [彬彬] (bīn bīn) жетілген, толық: ~有礼 кішіпейіл, әдепті, сыпайы; 文质 ~ сырт пішіні жетілген. ② (Bīn) фамилияға қолданылады.

【傩】 bīn [傩相] (bīn xiàng) шафер (шіркеуде неке оқылғанда күйеудің немесе қалыңдықтың жанында болатын куә адам): 男 ~ күйеу

жолдас; 女 ~ кыз жолдас.

【斌】 bīn “彬”-ге ұқсас.

【滨】 bīn ① жаға, жиек, жағалау: ~海 теңіз жағалауы. ② (Bīn) адамның есімі немесе тегі.

【缤】 bīn [缤纷] (bīn fēn) мол, ағыл – тегіл: 五彩 ~ түрлі – түсті; 落英 (花) ~ айнала гүл күлтелерімен ағыл – тегіл жабылды.

【檇】 bīn [槟子] (bīn zǐ) ① арек пальмасы. ② арек пальмасының жаңғағы.

【镔】 bīn [镔铁] (bīn tiě) болат.

【濒】 bīn ① жағалау: ~湖 көл жағалауы. ② қауіпті жағдайда болу: ~危 ажал ауызында болу.

【濒绝】 bīn jué ғайып болушылар.

【濒临】 bīn lín жақын болу, бір нәрсенің шегінде болу: ~于生死关头 өлім мен өмірдің шегінде болу.

【濒死】 bīn sǐ өлім халінде болу, өліп бара жатқан, өлтіретін.

【濒危】 bīn wēi өлім халінде болу: 病人 ~ емделуші өлім халінде; ~【ет.】物 өлім халіндегі жануарлар.

【濒于】 bīn yú жақын болу, бір нәрсенің шегінде болу: ~危境 қауіпсіздік шегінде болу; ~绝望 торығу шегінде болу; ~破产 банкроттық шегінде болу.

【邠】 Bīn ① Бинь (Шэньси провинциясындағы князьдық). ② Бинь фамилияға қолданылады.

bìn

【摈】 bìn қуып жіберу: жерлестермен қуулу.

【摈斥】 bìn chì қуып жіберу, шығарып тастау: ~异己 жауды қуып жіберу.

【摒除】 bìn chú шығару, жою: ~陈规陋习 кертартпа тәртіпті жою.

【摈弃】 bìn qì қалыңдықты шығару, тастау, бас тарту, қуу, жырту: ~旧观念 ескі ойлардан бас тарту.

【殡】 bìn табыт: 出 ~ табытты шығару.

【殡车】 bìn chē катафалк (мәйіт салатын арба).

【殡殓】 bìn liǎn жерлеу, көму, жер қойнына тапсыру.

【殡仪馆】 bìn yí guǎн жерлеу бюросы.

【殡葬】 bìn zàng жерлеу, қою: ~工 қызметкерлерді жерлеу.

【髀】 bìn тобық.

【髀】 bìn ① тобық. ② тобықты кесу, аяқты шабу (ежелгі жаза түрі).

【髀骨】 bìn gǔ тобық.

【髻】 bìn бұрыл, самай: 两 ~ 斑白 қылау түскен бұрыл.

【髻发】 bìn fà кекіл (шекейдегі

шаш): ~苍白 ақ самай.

【鬓角】(鬓脚)binjiǎo(~儿) бурыл, самай.

bīng

冰(冰)bīng① мұз: 结~ мұз боп кату; ~融化 мұз ереді. ② үсіту, тоңдыру: 水~手 су қолды тоңдырады. ③ мұздату, қатыру: 把汽水~上 лимонадты қатыру. ④ мұз: ~片 мұз сынығы; ~糖 мұзды қант; 干~құрғақ мұз.⑤(Bīng) адамның есімі немесе тегі.

【冰棒】bīngbàng таяқшадағы балмұздақ.

【冰雹】bīngbáo бұршак (мұз бұршак).

【冰茶】bīngchá мұз қосылған шәй.

【冰碴儿】bīngchā җұқа мұз.

【冰川】bīngchuān глетчер (таудағы көшкін мұз).

【冰川期】bīngchuānqī мұз дәуірі.

【冰床】bīngchuáng шана.

【冰镗】bīngcuān сүймен.

【冰袋】bīngdài мұз арналған көпіршік.

【冰刀】bīngdāo коньки (мұзда сырғанақ тегуге арналған темір табан).

【冰灯】bīngdēng мұзды фонарь.

【冰点】bīngdiǎn қату нүктесі.

【冰雕】bīngdiāo мұзды мүсін: ~展览 мұзды мүсінді көрмеге қою.

【冰冻】bīngdòng ① кату. ② тоңазытылған, мұздатылған, қатырылған.

【冰冻三尺, 非一日之寒】bīngdòngsānchǐ, fēiyīrìzhīhán қалыңдығы үш метрлі мұз бір ғана аязды күн ішінде қалыптаспайды.

【冰毒】bīngdú метамфетамин.

【冰峰】bīngfēng мұзды шың.

【冰糕】bīnggāo ① торт – балмұздақ. ② таяқшадағы балмұздақ.

【冰镐】bīnggǎo мұзтескіш.

【冰挂】bīngguà күміс жылымық.

【冰柜】bīngguì мұздатқыш, тоңазытқыш.

【冰棍儿】bīnggùn җ таяқшадағы эскимо (балмұздақтың бір түрі).

【冰壶】bīnghú ① керлинг ойынына арналған тас. ② сүңгі мұз.

【冰花】bīnghuā ① кристалл мұздары. ② қырау. ③ ызғар, қылау, мұздақ.

【冰激凌】bīngjīlíng балмұздақ.

【冰窖】bīngjiào суық жерқойма немесе мұз сақтайтын қойма.

【冰晶】bīngjīng мұз кристаллдары.

【冰冷】bīnglěng үскірік, мұздай, салқын.

【冰凉】bīngliáng мұзға айналу, мұз боп кату.

【冰凌】bīnglíng анжыр.

【冰溜】bīngliú сүңгі.

【冰轮】bīnglún маңғал, Айдың шарасы, Айдың табағы.

【冰排】bīngpái қалқитын сең.

【冰片】bīngpiàn камфол, барнеол.

【冰品】bīngpǐn мұздатылған азық – түлік.

【冰瓶】bīngpíng азық – түліктік термос.

【冰期】bīngqī ① мұзтану. ② мұз дәуірі.

【冰淇淋】bīngqílín балмұздақ.

【冰橇】bīngqiāo шана.

【冰清玉洁】bīngqīngyùjié кристалды таза, игі ниет, жоғары мораль.

【冰球】bīngqiú ① хоккей: ~运【ет.】 ыг хоккейші; ~比赛 хоккей жарысы. ② шайба.

【冰人】bīngrén мұзды адам.

【冰山】bīngshān ① сең, сеңді мұз шоғыры. ② мұзтау. ③ соңғы таяныш.

【冰山一角】bīngshānyījiǎo мұзтау шыңы.

【冰上运动】bīngshàngyùndòng коньки жарысы.

【冰释】bīngshì еру, еріп кету, жоғалу, құрып кету: 涣然~іс – түссіз жоғалу.

【冰霜】bīngshuāng ① жоғары мораль. ② қатқыл, суық.

【冰炭】bīngtàn мұз бен көмір (қарама – қарсы деген мағынада).

【冰糖】bīngtáng мұз көмпит.

【冰糖葫芦】bīngtánghú-lu(~儿) таяқшадағы қант салынған жемістер.

【冰天雪地】bīngtiānxuědì айналаның барлығы қар мен мұз.

【冰坨】bīngtuó мұзды үйінді.

【冰箱】bīngxiāng ① рефрижератор. ② тоңазытқыш: 电气~ электрлі тоңазытқыш.

【冰消瓦解】bīngxiāowǎjiě іс – түссіз жоғалу.

【冰鞋】bīngxié коньки.

【冰镇】bīngzhèn мұздату, қатыру: ~西瓜 мұздатылған қарбыз.

【冰柱】bīngzhù сүңгі.

【冰砖】bīngzhuān брикеттегі балмұздақ.

【冰锥】bīngzhuī(~儿) қызылсу мұзы. 并 Bīng фамилияға қолданылады..

兵 bīng ① қару, қару - жарақ: 短~相接 бетпе – бет шабысу; 秣马厉~ атты тамақтандыру және қаруды қайрау (соғысқа дайындалу мағынасында). ② армия, әскер, қол: 骑~ атты әскер. ③ сарбаз, жауынгер: 新~ жаңа сарбаз. ④ әскери: ~法 әскери стратегия; ~书 әскери кітап. ⑤ пешка, жай тас. ⑥ (Bīng) фамилияға қолданылады..

【兵变】bīngbiàn әскери бүлік, әскери өзгеріс: 发【ет.】~ әскери бүлік болды.

【兵不血刃】bīngbùxuèrèn қан төкпей – ақ, ұрыс салмай – ақ.

【兵不厌诈】bīngbùyànzhà соғыста еш қулыққа жол берілмейді.

【兵车】bīngchē ① әскери вагон. ② жауынгерлік екі аяқты күйме арба.

【兵船】bīngchuán әскери кеме.

【兵丁】bīngdīng сарбаз, жауынгер.

【兵法】bīngfǎ әскери стратегия: 熟谙~ әскери стратегияны жақсы білу.

【兵符】bīngfú ① әскери бастықтың сенімді биркасы. ② әскерлік тарих туралы кітаптар.

【兵戈】bīnggē соғыс, әскери іс - әрекеттер: 不【ет.】~ соғыссыз.

【兵革】bīnggē қару – жарақ, сауыт – сайман.

【兵工】bīnggōng әскери техника.

【兵工厂】bīnggōngchǎng қару – жарақ заводы.

【兵贵神速】bīngguishénsù соғыста ең бастысы – шапшандық.

【兵荒马乱】bīnghuāngmǎluàn соғыс уақытындағы үрейлі жағдай.

【兵火】bīnghuǒ соғыс өрті: ~【жал.】天 соғыс өртінің ыңырауы.

【兵家】bīngjiā ① стратегия мен тактикалар. ② әскери қызметші.

【兵舰】bīngjiàn әскери кеме.

【兵谏】bīngjiàn дұрыс жолға салу үшін қару қолдану.

【兵来将挡, 水来土掩】bīngláijiāngdǎng, shuǐláitǔyǎn нақты жағдайға байланысты шара қабылдау.

【兵力】bīnglì әскери күш, соғысқа қабілеттілік: ~雄厚 үлкен әскери күш; 集中~ әскери күшті шоғырлау.

【兵临城下】bīnglínchéngxià жаудың әскері шекараның қарсаңында.

【兵乱】bīngluàn әскери ұрыс - керіс: 屡遭~ әскери ұрыс- керістен азап шегу.

【兵马俑】bīngmǎyǒng терракоталы әскер.

【兵痞】bīngpǐ жалдамалы әскердің солдатты.

【兵棋】bīngqí әскери ойындар.

【兵器】bīngqì қару – жарақ.

【兵强马壮】bīngqiángmǎzhuàng мықты жауынгерлер және қуатты аттар (мықты әскер мағынасында).

【兵权】bīngquán әскери билік.

【兵戎】bīngróng қару – жарақ: ~相见 қруланған қақтығыс.

【兵士】bīngshì сарбаз, қатардағы жауынгер.

【兵书】bīngshū әскери кітап.

【兵团】bīngtuán ① құрама. ② қосын.

【兵燹】bīngxiǎn соғыс апаты, соғыс жарақаты, соғыс ойраны.

【兵饷】bīngxiǎng әскер ұстау.

【兵役】bīngyì әскери борыш: 服~ әскери борышты өтеу.

【兵役法】bīngyìfǎ әскери қызмет

туралы заң.

【兵营】 bīngyíng казарма, әскери қалашық.

【兵勇】 bīngyǒng солдаттар мен милиция.

【兵油子】 bīngyóu·zi алаяқ, сұм, жылпос, сумақай.

【兵员】 bīngyuán солдаттар мен жауынгерлер: 有五万 ~ құрамда 50 мың солдаттар мен жауынгерлер бар.

【兵源】 bīngyuán әскер қоры: ~充足 жеткілікті әскер қоры.

【兵灾】 bīngzāi соғыстың зардаптары.

【兵站】 bīngzhàn әскери бекет.

【兵种】 bīngzhǒng әскер түрі, түрлі әскери бөлімдер.

【兵卒】 bīngzú ① әскер, сарбаз, жасак, шерік. ② пешка, жай тас.

屏 bīng [屏营] (bīngyíng) қорқыныш күйінде болу.

拼 bīng [拼榈] (bīnglǘ) ағаш аты.

槟(檳、檳)bīng [檳榔] (bīng-láng) ① катеху пальмасы. ② арака.

bǐng

丙 bǐng ① ондық таңбаның үшіншісі, қазақ жазуында «С» әрпімен таңбалаыады. ② (Bǐng) фамилияға қолданылады..

【丙部】 bǐngbù қытай классиктерінің төрт таксономиясының бірі.

【丙丁】 bǐngdīng жылу: 付 ~ жылу төлемі.

【丙纶】 bǐnglún полипропилен.

邨 Bǐng фамилияға қолданылады..

秉 bǐng ① ұстау, алу: ~笔 қалам ұстау.

② басқару, жүргізу, меңгеру, игеру, билеу: ~政 билік жүргізу. ③ (Bǐng) фамилияға қолданылады..

【秉承】 (稟承) bǐngchéng сай, бойынша, негізінде, меңзес.

【秉持】 bǐngchí ұстау, ұстану.

【秉公】 bǐnggōng әділ, әділдік, тура, туралық.

【秉国】 bǐngguó мемлекеттік билікті ұстау.

【秉性】 bǐngxìng табиғи дарын.

【秉正】 bǐngzhèng елді басқару, өкімет басында тұру: ~无私 риясыз елді басқару.

【秉政】 bǐngzhèng билік ұстау, билік басында тұру.

【秉烛】 bǐngzhú шырағдан ұстау.

柄 bǐng ① сап, тұтқа: 刀 ~ пышақ сабы.

② сабақ: 花 ~ гүл сабағы. ③ билеу, ұстау, тұтқа болу: ~国 ел билеу; ~政 билік жүргізу. ④ билік, тізгін: 国 ~ ел билігі.

昞(昞)bǐng ашық, жалтыр, жарық; анық, айқын.

饼(餅)bǐng шелпек, қарма, қалаш.

【饼铛】 bǐngchēng таба.

【饼肥】 bǐngféi күнжара тыңайтқыш.

【饼干】 bǐnggān пірәндік.

【饼子】 bǐng·zi қарма, қатырма нан.

炳 bǐng ① ашық, жалтыр, жарық; анық, айқын. ② (Bǐng) фамилияға қолданылады..

屏 bǐng ① ішке тарту, ішінен алу, шығармау: ~着呼吸 демін ішке тарту.

【屏除】 bǐngchú арылу, безу, тастау, қою: ~杂念 қай – қайдағы ойдан арылу.

【屏迹】 bǐngjì алыстау, аулақтау, ұзап кету; аулақтану, оңашалану; алыстатылу, кетірілу.

【屏气】 bǐngqì демін ішіне тарту.

【屏弃】 bǐngqì тастау, безу, кешу, керексіз ету.

【屏退】 bǐngtuì жөнелту, шығарып жіберу, жолға салу.

【屏息】 bǐngxī демін ішіне тарту, үнін шығармау.

禀(稟)bǐng ① баяндау: ~了大人了 таксырға баяндады. ② алу: ~令 бұйрық алу.

【禀报】 bǐngbào жеткізу, баяндау: ~上级 бастыққа баяндау.

【禀承】 bǐngchéng сай, бойынша, негізінде, меңзес.

【禀赋】 bǐngfù табиғи дарын, тума қабілеттілік.

【禀告】 bǐnggào жеткізу, баяндау: ~上级 бастыққа баяндау.

【禀命】 bǐngmìng болашақ, келешек.

【禀受】 bǐngshòu ① туа біткен қабілеттілік. ② марапат алу.

【禀帖】 bǐngtiē өтініш; визит карточкасы.

【禀性】 bǐngxìng мінез – құлық, темперамент, өткір мінезділік.

鞞 bǐng. қын, қынап.

bìng

并(併、並、竝)bìng ① қосу, біріктіру, бірлестіру. ② бірге, тең, қатар, қабат: 齐头 ~ 进 қатар алға басу. ③ сөйлемнің болымсыз түрінде келетін үстеу: 他 ~ 没忘了 Ол сені ұмытқан жоқ. ④ әрі, оның үстіне, және, т.б шылау: 我完全同意 ~ 拥护这个报告 Мен бұл баяндаманы құптаймын және жақтаймын.

【并案】 bìng // àn 【ет.】 将若干起有关联的案件合并(办理): ~ 侦查.

【并存】 bìngcún қатар өмір сүру, қатар жасау.

【并蒂莲】 bìngdìlián қосакты гүл, тату жұбайлар.

【并发】 bìngfā аурудың асқынуы.

【并发症】 bìngfāzhèn қосалқы ауру,

жамалма ауру.

【并购】 bìnggòu сіңіру, сорып алу, жұту.

【并骨】 bìnggǔ бір қабірдегі жұп.

【并轨】 bìngguǐ бірлескен, бірлікті, біріккен, біріктірілген.

【并驾齐驱】 bìngjiàqíqū тең алға басу, қатар ілгерлеу, қатар жүргізу, тең жүргізу, терезесі теңелу, үзеңгілес шығу.

【并肩】 bìngjiān бірігу, тізе қосу, ыйық сүйесу, бір жағадан бас, бір жеңнен қол шығару.

【并进】 bìngjìn ① қатар жүргізу, тең жүргізу, қатар ілгерлеу, қатарласа жүру. ② үйлестіру.

【并举】 bìngjǔ тең жүргізу, қатар жүргізу, қатар істеу, қатар дамыту.

【并力】 bìnglì бірлескен күштермен: ~ 坚守 бірлескен күштермен қайраттанып қорғау.

【并立】 bìnglì қатар тұру, қатар өмір сүру, қатар жасау.

【并联】 bìnglián қосақтар жалғау, қосақтау.

【并列】 bìngliè ① қатар, тең. ② салалас: ~ 句 салалас сөйлем; ~ 关系 салаластық қатынас.

【并拢】 bìnglǒng жылжыту, қозғалту.

【并茂】 bìngmào 【сын】 比喻密切相关的两种事物都很优美: 图文 ~ | 诗情 ~.

【并排】 bìngpái қатарлану, қатарласу, қатар.

【并且】 bìngqiě ① және, әрі. ② оның үстіне, сонымен қатар, әуелі.

【并吞】 bìngtūn жұту, жалмау; басып алу, қосып алу, біріктіріп алу.

【并网】 bìngwǎng ау, тор; кесте.

【并线】 bìngxìan иіру, ширағу.

【并行】 bìngxíng ① қатар жүру, қатарласа жүру. ② қатар жүргізу, қатар дамыту, қатар істеу.

【并行不悖】 bìngxíngbùbèi бір – біріне бөгет болмай, бір – біріне кедергі жасамау.

【并用】 bìngyòng бір мезгілде пайдалану, бір уақытта қолдану: 手脚 ~ кулықты бір уақытта қолдану.

【并重】 bìngzhòng тең мән беру, бірдей көру, тең көру, тең қарау.

病 bìng ① ауру, науқас, сырқат, індет, дерт – дербез; науқастану, ауру, сырқаттану, дертке шалдығу. ② қателік, ауыр, мін, кемістік, олқылық: 语 ~ сөздегі олқылық.

【病案】 bìng'àn ауру тарихы, науқас тарихы.

【病包儿】 bìngbāo құрт жайлаған, дерт жайлаған, ауру арылмаған; аурушаң.

【病变】 bìngbiàn ауру өзгерісі, ауру құбылысы.

【病病歪歪】 bing-bingwāiwāi (~的) сенделу, тәңтіректеу, буыны құру (наука салдарынан).

【病残】 bingcán ауру, наука, сырқат.

【病程】 bingchéng ауру курсы.

【病虫害】 bingchónghài дерт пен жәндік зияны, дерт - дербез және зиянды жәндіктер ланы.

【病床】 bingchuáng ауру төсегі, наука төсегі, төсек.

【病毒】 bingdú вирус (жұқпалы ауру қоздырғышы).

【病笃】 bingdǔ ауруы асқыну, сырқаты күшею.

【病房】 bingfáng наукастар бөлмесі, бөлме.

【病夫】 bingfū дерт жайлаған, ауру арылмаған, аурушаң, сырқатшаң, наукашаң.

【病根】 binggēn ① ескілікті ауру, ескілікті наука, ескі сырқат. ② себеп, негіз, тамыр, қайнар; пәле басы, пәле.

【病故】 binggù ауырып өлу, наукастан қайтыс болу, сырқаттанып дүние салу.

【病害】 binghài ауру, сырқат; мерез; ақау.

【病号】 binghào (~儿) ауру, наука, сырқат (адам): 老~ аурушаң кісі.

【病候】 binghòu ауру белгілері; аурудың белгісі; сырқаттың белгісі.

【病患】 binghuàn ауру, сырқат.

【病家】 bingjiā емделуші, ауру, наука, сырқат.

【病假】 bingjià наукаға берілген рұқсат, наука себепті рұқсат алу; наукастық демалыс.

【病句】 bingjù грамматикалық жағынан бұрыс сөйлем.

【病菌】 bingjūn наука бактериясы, бактерия.

【病况】 bingkuàng ауру халі, наука күйі, сырқат жайы; наука, сырқат.

【病理】 binglǐ патологиялық үдеріс.

【病历】 binglì ауру тарихы, наука тарихы.

【病例】 binglì наукастық мысал, наука.

【病魔】 bingmó ауру, наука, сырқат, дерт: ~缠身 ауру арылмау.

【病情】 bingqíng: ауру халі, наука күйі, сырқат жайы; наука, сырқат.

【病区】 bingqū эндемикалық аудан.

【病人】 bingrén ауру адам, наука адам, сырқат адам.

【病容】 bingróng наука белгісі, сырқат ізі: 面带~ жүзінен наука белгісі білінеді.

【病入膏肓】 bingrùgāohuāng жаны мұрнына келу, жаны тұмсығының ұшына тығылу, ауру меңдету, дерт жеңу.

【病弱】 bingruò сырқаттан омсырайған: ~的身体 омсырайған дене.

【病史】 bingshǐ ауру тарихы, наука тарихы.

【病势】 bingshì наука, сырқат, дерт: ~严重 наукасы салмақты.

【病逝】 bingshì ауырып өлу, наукастан қайтыс болу, сырқаттанып дүние салу.

【病榻】 bingtà наука төсегі, төсек: 久卧~ талайдан бері төсек тартып жатыр.

【病态】 bingtài наука, ауру, дерт.

【病体】 bingtǐ наукастың халі; сырқат ағза; недужное тело: ~康复了 наукастың халі тәуірленді.

【病痛】 bingtòng ауру - сырқау, тымау - сымау, қыңкыл - сыңкыл.

【病退】 bingtui 【et.】 因病退职、退学或提前退休.

【病危】 bingwēi әл үстінде жату, халі нашарлау, хал үстінде жату, нашар жату.

【病象】 bingxiàng ауру белгісі, сырқат белгісі.

【病休】 bingxiū наукаға берілген рұқсат, наука себепті рұқсат алу; наукастық демалыс.

【病恹恹】 bingyānyān (~的) аурулы, наукасты, сырқатты.

【病秧子】 bingyāng·zi аурушаң, дімкәс.

【病疫】 bingyì эпидемия, тез таралатын індет, жылдам жайылатын жұқпалы ауру.

【病因】 bingyīn ауру себебі, наука себебі, дерт себебі.

【病友】 bingyǒu ауруханада дос болып кеткен адамдар.

【病愈】 bingyù сауығу, жазылу, тәуірлену: ~出院 сауығып ауруханадан шығу.

【病员】 bingyuán ауру, наука, сырқат.

【病原】 bingyuán ① ауру себебі, наука себебі, дерт себебі. ② қоздырғыштар.

【病原体】 bingyuántǐ ауыртқыш, қоздырғыш.

【病源】 bingyuán ① ауру себебі, наука себебі, дерт себебі. ② қоздырғыштар.

【病院】 bingyuàn аурухана.

【病灶】 bingzào ауру ошағы, сырқат ұясы.

【病征】 bingzhēng наука белгісі, дерт белгісі.

【病症】 bingzhèng ауру, наука, серт, дерт: 肠虫~ ішек құрт ауруы.

【病株】 bingzhū дертті түп, дертті сабақ.

【病状】 bingzhuàng ауру белгісі, сырқат белгісі.

【摒除】 bingchú жою, шығарып тастау, арылу: ~杂念 пайдасыз ойдан арылу.

【摒挡】 bingdàng буып - түйіп, тәртіпке салу, жинау, жиыстыру, реттеу.

【摒绝】 bingjué құтқарылу, құтқару: ~妄念 бос ойдан құтқарылу.

【摒弃】 bingqì сыпыру, сыпырып

тастау; лактыру, лактырып тастау.

bō

拨 (撥) bō ① дұрыстау, туралау, бұрау, айналдыру: ~钟 сағатты дұрыстау. ② шығару, көтеру: ~灯 шамның білмесін шығару. ③ көсеу, қағыстыру: ~火 от көсеу. ④ ажырату, босату, бөлу, беру: ~粮 астық босату. ⑤ топ, шоғыр, т.б. есептік анықтама: ~儿人 бір топ кісі.

【拨打】 bōdǎ телефон соғу.

【拨发】 bōfā каражат бөлу, каражаттандыру, қаржы бөлу.

【拨付】 bōfù ажырату, босату, шығару, беру, алып беру.

【拨号盘】 bōhàopán нөмір табақшасы.

【拨款】 bōkuǎn ажыратылған ақша, босатылған қаржы, берілген қаржы; ақша босату, қаржы босату, ақша беру.

【拨拉】 bō·la ① тебу, тарпу: 马走进草垛, 用脚~就吃开了 ат шөмеленің жанына барып, тарпып жей бастады. ② қағу, соғу, сыртылдату.

【拨浪鼓】 bō·langgǔ (~儿) погрешка-барабанчик (детская игрушка).

【拨乱反正】 bōluàn·fǎnzhèng жағдайды тұрақтандыру немесе жүйелеу.

【拨弄】 bō·nòng ① шерту, қағу, соғу. ② көсеу, қағыстыру. ③ шығару, тудыру: ~是非 жанжал шығару.

【拨冗】 bōrǒng уақыт үнемдеу.

【拨云见日】 bōyún·jiànrì рассеять облака и увидеть солнце (обр. в знач.: из мрака выбраться в царство света; рассеять заблуждения).

【拨正】 bōzhèng дұрыстау, түзеу, туралау.

波 bō ① толқын: 水~ су толқыны. ② оқиға, әңгіме, дүрбелең, пәле: ~未平, ~又起 бір оқиға басылмай жатып, тағы бір оқиға туу. ③ (Bō) фамилияға қолданылады.

【波长】 bōcháng ① толқын ұзындығы. ② толқын аралағы, толқын ортасы.

【波荡】 bōdàng толқындану, толқу, шайқалу.

【波导】 bōdǎo толқын өткізгіш.

【波导管】 bōdǎoguǎn толқын өткізгіш түтік.

【波动】 bōdòng ① толқу, күлтілдеу, қобалжу, орнықтау, тыншымау: 思想~ көңілі орнықтау.

【波段】 bōduàn толқын, толқынды.

【波尔卡】 bō'ěr·kǎ полька биі.

【波峰】 bōfēng толқын жотасы, толқын еркеші.

【波幅】 bōfú толқын аясы.

【波谷】 bōgǔ ① толқын жырасы. ②

толқын тағаны.

【波及】bōjī шарпу, камту, жету.

【波谲云诡】bōjuéyúnguǐ 见 1686 页 [云谲波诡].

【波澜】bōlán толқын, толқынды.

【波澜壮阔】bōlánzhuànguō құлашын кең жайған, айбынды да дабыралы, шарпыны кең.

【波浪】bōlàng толқын.

【波浪鼓】bōlanggǔ сылдырмақ, шылдырмақ (балалар ойыншығы).

【波罗蜜】bōluómì парамита.

【波罗蜜】bōluómì ① астық ағаш. ② ананас.

【波谱】bōpǔ толқындық кесте.

【波数】bōshù толқындық сан.

【波涛】bōtāo толқын, өркешті толқын, асау толқын.

【波纹】bōwén ① майда толқын, ұсақ толқын, шымырлаған толқын, бұйра толқын; бұйралану, шымырлау: ~ 发 бұйра шаш. ② таңдау.

【波源】bōyuán толқын төркіні, толқын қайнары.

【波折】bōzhé сәткіздік, ыңғайсыздық, бұрандық; кідіріс, бөгет: ~ 射 толқын сынуы.

【波磔】bōzhé волнистая оң жаққа бағытталған толқынды қайырмалы сызық (қытай каллиграфиясында).

【玻璃】bō-lǐ әйнек, шөлмек, шыны: ~ 管 әйнек түтікше; ~ 器皿 шыны ыдыс; ~ 板 әйнек тақта.

【玻璃杯】bōlibēi тақпақ.

【玻璃布】bōlibù әйнек кездеме, әйнек бұл.

【玻璃肥料】bōlǐ féiliào әйнек тыңайтқыш.

【玻璃钢】bō-lǐgāng болат әйнек.

【玻璃棉】bōlimián әйнек ұлпасы, әйнек мақта.

【玻璃砂】bōlishā шынылық құм.

【玻璃丝】bō-lǐsī әйнек жіп, әйнек талшық.

【玻璃体】bō-lǐtǐ шыны дене, әйнек тәрізді денешік.

【玻璃体膜】bō-lǐtǐ mó шыны қабық.

【玻璃纤维】bō-lǐxiānwéi әйнек талшық, әйнек талшығы.

【玻璃纸】bō-lǐzhǐ әйнек қағаз, жылтыр қағаз.

【玻璃砖】bō-lǐzhuān ① қалың әйнек. ② әйнек кірпіш.

【玻璃状体】bōlizhuàngtǐ шыны (тәрізді) дене.

【钵 (鉢)】bō ① шара, аяқ. ② патра (будда шайхыларының ерте замандағы ыдысы).

【钵头】bōtóu шара, аяқ.

【钵盂】bōyú патра (будда шайхыларының ерте замандағы ыдысы).

【钵子】bō-zǐ шара, аяқ.

般 bō [般若] (bōrě) ақылдылық, даналық, кемеңгерлік; айқындалу, көзі ашылу, көрегендік, қырағылық (көңілдің, ойдың айқындалуы).

【剥夺】bōduó тартып алу, жұрдай ету, махрұм ету, айыру.

【剥离】bōlí сетілу, сетінеу, сыдырылу, сойылу, түсу, ажырау.

【剥落】bōluò сойылу, сыдырылу, түлеу.

【剥皮】bōpí сылу, сылып тастау, сыдыру, сыпыру.

【剥蚀】bōshí жұмғылау, жеміру, бұзу, бүлдіру.

【剥土】bōtǔ тазалау, аршу.

【剥削】bōxiū қанау, кіріптар ету.

【剥削阶级】bōxiūjiējí қанаушы тап, қанаушы таптар.

【剥啄】bōzhuó тықыр, сыбыр, сықыр, шыйкыл.

菠 bō 见下.

【菠菜】bōcài саумалдық (асты дәмдендіру үшін жапырағын тамаққа салатын жасыл жапырақты өсімдік).

【菠薐菜】bōlóngcài саумалдық (асты дәмдендіру үшін жапырағын тамаққа салатын жасыл жапырақты өсімдік).

【菠萝】bōluó 【зат】 ананас.

【菠萝蜜】bōluómì ① парамита ② ананас.

铍 (铍) bēi 【зат】 бохриум (металл элемент, таңбасы - Bh (ағыл.: bohrium)).

鲮 (鱣) bō [鲮鲮] (bōbō) 〈书〉

【ел.】 сылдыр-сылдыр, салдыр-күлдір. 播 bō ① шашу, себу, егу: ~ 种 тұқым себу; 条 ~ қатарлап егу. ② тарату, жеткізу, естірту, тыңдату: ~ 新闻 хабар тыңдату.

【播报】bōbào трансляциялау (радио, телеграф, телефон арқылы дыбысты алысқа жеткізу): ~ 新闻 жаңалықты трансляциялау.

【播发】bōfā радио арқылы жеткізу: ~ 新闻 жаңалықты радио арқылы жеткізу.

【播放】bōfàng 【ет.】 ① беру, тарату: ~ 录音讲话-үнжазбаны беру. ② қою, көрсету: ~ 科教影片 / ғылым-білімге қатысты фильм көрсету.

【播讲】bōjiǎng радио арқылы талдау: ~ 评书 ауызша әңгімені радио арқылы талдау.

【播弄】bō-nòng ① қолжаулық ету, тәлкек қылу, билеп - төстеу. ② тудыру, шығару: ~ 是非 пәле шығару.

【播送】bōsòng тыңдату, беру: ~ 音乐 ән тыңдату.

【播音】bōyīn тыңдату, беру: ~ 员 диктор (радио).

【播映】bōyìng 【ет.】 беру, қою, тарату: ~ 权 / тарату құқығы | ~ 故事影

片 / көркем фильм қою.

【播种】bōzhǒng тұқым себу, тұқым шашу, тұқым сіңіру: ~ 机 тұқым сепкіш.

【播种】bōzhǒng егу, салу: ~ 小麦 бидай егу.

bó

孛 bó ① 〈书〉 “勃”ға қараңыз. ② (Bó)

【зат】 фамилияға қолданылады.

【伯伯】bó-bo ата, аға (әкесінің ағасы).

【伯父】bófù ① ата, аға (әкесінің ағасы). ② атау, ағау (әкесімен тұрғылас әрі жасы үлкен адамдар).

【伯公】bógōng ① үлкен ата. ② ата (күйеуінің әкесінің ағасы).

【伯克】bókè бек, манап.

【伯劳】bó-láo суық торғай, жылан торғай, тағанақ.

【伯母】bómǔ үлкен апа (әкесінің ағасының әйелі).

【伯婆】bápó ① әкесінің ағасы. ② күйеуінің ағасы.

【伯祖】bózǔ ұлы ата (атасының атасы).

【伯祖母】bózǔmǔ әже (әкесінің ағасының әйелі).

驳 (駁、駁) bó гойтарыс беру, тойтарыс жасау, бетін қайтару, тойтару, сөгу, жерлеу: 真理是 ~ 不倒的 ақиқат беттетпейді; ~ 得体 无完肤 жерден алып, жерден салу.

【驳岸】bó'àn жаға қорғама.

【驳斥】bóchì ауызға ұру, тойтарыс беру, тойтару, сөгу, жазғыру.

【驳船】bóchuán тіркеме кеме, тіркеме қайық.

【驳倒】bódǎo тойтарып тастау, ауызға ұру, аузын ашырмау.

【驳回】bóhuí тойтарып тастау, қағып тастау; алмау, қабылдамау, қабыл көрмеу.

【驳价】bó//jià (~ 儿) бағасына келісу; саудаласу.

【驳壳枪】bókéqiāng маузер (автомат тапанша).

【驳论】bólùn жалғандығын ашып тастау; жалғандығын әшкерелеу; жоққа шығару; теріске шығару.

【驳面子】bómiàn·zi портить репутацию, не делать одолжения, не оказать любезность.

【驳难】bónàn аномалия; ауытқу; ауытқушылық; ауытқыма (әдеттегі нормадан ауытқушылық): ~ 攻讦 жауапкершіліктен ауытқу.

【驳议】bóyì 【зат】 қарсы пікір, өзгеше уәж: 有些人对这种看法提出 ~ /

кейбіреулер бұл туралы өзгеше уәж айтуда.

【驳运】bóyùn тасу, тасымалдау (кемеден жағаға қайықпен жүк тасу).

【驳杂】bózáла; ала-құла; алабажак; алажаулы; әлем-желем; тарғыл; шұбар.

帛 bóжібек, торғын, торқа, торғын – торқа: 布~帛布 торғын жібек пен кенеп; 玉~玉帛 торғын – торқа асыл тас пен бұйымдар.

【帛画】bóhuà торғындағы сурет.

【帛书】bóshū торғындағы сөз.

泊 bó① тоқтату, тоқтау, тұру: ~船 кеме тоқтату. ② алаңсыз, бейпіл, бейқұт, бүліксіз, еленсіз, мұнсыз, тып-тыныш. ③ (Bó) фамилияға қолданылады..

【泊车】bóchēавтокөлікті тұраққа қою.

【泊地】bó dìбатпағы көп жер, батпақты жер, тартпалы жер.

柏 bó柏林 (Bólin) Германияның астанасы Берлин қаласы.

【勃勃】bóbó① жалынды, жігерлі, арынды, тебінді: 生气~ жалынды жігер. ② қаулау, тасу, асқину, қағыну, арту, күшею:野心~ арам ойы күшеюі.

【勃发】bófā〈书〉【et.】①焕发; 蓬勃生发: 英姿~|生机~.②突然发生: 战争~|~事件.

【勃起】bóqǐ【et.】通常指男子和某些雄性哺乳【et.】物的阴茎从疲软下垂状态转为坚挺, 有时也用于阴蒂或乳头: 男性~功能障碍.

【勃然大怒】bórándànrù күйіп – пісу, от алып қопаға түсу, бұлқан – талқан болу, жатып кеп тулау.

【勃溪】bóxiāйтасып-тартысу; араздасу; арылдасып-шарылдасу; егесу; жанжалдасу; жауаптасу; жүлқысу; итгесу; тістесу; ұрсысу.

【勃谿】bóxiāйтасып-тартысу; араздасу; арылдасып-шарылдасу; егесу; жанжалдасу; жауаптасу; жүлқысу; итгесу; тістесу; ұрсысу.

【勃兴】bóxīng высоко подняться; разгореться; высокий (бурный) подъём; бурно развиваться.

钹(bó)мыс дабыл (музыка аспабы).

铂(铂)bó【zat】Платинум (метелл-элемент, таңбасы: Pt(ағыл.: platinum)).

舶 bó кеме, қайық: 船~флот (теңіздегі соғыс не сауда кемелерінің жиынтығы); 巨~ үлкен кеме; 海~ теңіз кемесі.

【舶来品】bó lái pǐн шетел бұйымдары, шетел дүниесі.

脖 bó(~儿) мойын.

【脖梗儿】bógěngr желке, қыр желке.

【脖颈儿】bógěngr желке, қыр желке.

【脖领儿】bó lǐngr жаға.

【脖子】bó·zi мойын.

博 bó① мол, көп, қыршар, шүлен, ұшан – теңіз: 地大物~ жері кең, байлығы мол. ② (Bó) фамилияға қолданылады..

【博爱】bó'ài мейірімділік, қайырымдылық, бауырмалдық.

【博采众长】bó cǎi zhòng cháng перенимать на себя достоинства других.

【博彩】bó cǎi казино; ойынхана (түрлі ойын-сауығы бар мейрамхана).

【博大】bó dà мол, көп, ұшан – теңіз; кең, кең – байтақ.

【博大精深】bó dà jīng shēn терең (мыс, білім), көпқырлы, жан – жақты.

【博导】bó dǎo докторанттар жетекшісі.

【博得】bó dé ие болу, бөлену, алу, жету.

【博古】bó gǔ①【et.】шежіре, абыз, білімпаз: ~多识/ көп білетін кісі|~通今 арғы – бергіні жетік білетін. ②【zat】ескі бұйым, мұразат.

【博古通今】bó gǔ tōng jīn ертедегіге де, қазіргіге де қанық; арғы – бергіні жетік білетін.

【博览】bó lǎn① оқымысты болу, кең ой – өрісті болу. ② ой – өрісінді дамыту.

【博览会】bó lǎn huì көрме.

【博洽】bó qià білімді, көп оқыған, көп тоқыған, мағлұматты, эрудициялы.

【博取】bó qǔ ие болу, алу, бөлену.

【博识】bó shí білімді, көп оқыған, көп тоқыған, мағлұматты, эрудициялы.

【博士】bó shì【zat】① ғылым докторы: 文学~/ әдебиет докторы. ② маман: 茶~/ шай маманы|酒~/ шарап маманы. ③ діндар, пірәдар.

【博士后】bó shì hòu аға доктор.

【博闻强记】bó wén qiáng jì алғыр, зерек, ұғымтал; көрген – білгені көкейінен кетпейтін, естіп – білгені есінен шықпайын.

【博闻强识】bó wén qiáng zhī білімді, көп оқыған, көп тоқыған, мағлұматты, эрудициялы.

【博物】bó wù мұразат, экспонат.

【博物馆】bó wù guǎн музей, мұражай.

【博物院】bó wù yuǎн музейхана: 故宫~ Гугун музейханасы.

【博学】bó xué білімді, оқымысты, терең: ~之士 білімді азамат.

【博学多才】bó xué duō cái білімді, білгір де қабілетті, білімді де өнерлі.

【博雅】bó yǎ білімді, көп оқыған, көп тоқыған, мағлұматты, эрудициялы: ~之士 білімді адам.

【鸨】bó gē үй кептері, асыранды кептер.

【鸨】bó gē сақау кептер.

渤 bó (қыск. 渤海 bó hǎi) Бохай шығанағы.

搏 bó① атылу, алысу, арпалысу, сайысу, тап беру, бас салу. ② соғу, бүлкілдеу: 脉~ тамыр соғу.

【搏动】bó dòng соғу, қағу: 心脏~ жүрек соғу.

【搏斗】bó dòu алысу, сайысу; сайыс, алыс, арпалыс.

【搏击】bó jī шабуыл жасау; шабуылдау, соғу, ұру, найзамен ұрысу: ~风浪 найзамен ұрысу қауіпті жағдай.

【搏战】bó zhàn найзаласып ұрысу.

鲋(鲋)bó【zat】балықтың бір түрі.

饅(饅)bó [饅饅] (bó tuō)【zat】古【ec.】一种面食.

箔 bó① шыпта: 苇~ қамыс шыпта. ② жапырақша, қырынды, кебек: 金~儿 алтын жапырақшасы. ③ қақтама: 铜~ мыс қақтамасы.

薄 bó① мардымсыз, болмашы, татымсыз, аз: ~利 татымсыз табыс. ② сүле – сапа қарау, немқұрайлы қарау, ат үсті қарау: 厚此~彼 біріне мән беріп, біріне немқұрайлы қарау. ③ жақындау, таяу, жууықтау. ④ (Bó) адамның тегі.

【薄产】bó chǎn небогатое имущество, нехитрое хозяйство: 一份~.

【薄地】bó dì өнім бермейтін жер.

【薄海】bó hǎi〈书〉【zat】теңіз жағасы, теңізге жақын өңір.

【薄厚】bó hòu① қалыңдық, қалыңдығы. ② жомарттық және қараулық, бардамдық пен жоқшылық.

【薄技】bó jì【zat】өнерлі, шебер.

【薄酒】bó jiǔ【zat】дәмді шарап, салқын шарап, жұмсақ шарап.

【薄礼】bó lǐ【zat】азын-аулақ сыйлық, болмашы базарлық.

【薄利】bó lì【zat】болымсыз табыс.

【薄利多销】bó lì duō xiāожеңіл табыспен сату, бірақ жылдам тауар айналымымен.

【薄面】bó miàn【zat】бет, абырой, бет-жүз: 看在我的~上, 原谅他这一次 / менің бетім үшін оны бір жолға кешіре гөр.

【薄命】bó mìng соры ашылмаған, бағы жанбаған, бағы ашылмаған, сорлы, соры қалың, сор маңдай.

【薄暮】bó mù кешке таман, кешке жақын: ~时分 кешкі уақыт.

【薄情】bó qíng қайырымсыздық, мейірімсіздік, қатыгездік, тасбашырлық.

【薄弱】bó ruò әлсіз, осал, нашар, дәрменсіз, қауқарсыз: ~环节 әлсіз жақ.

【薄田】bó tián жұтаң дала, астық шықпайтын жер.

【薄物细故】bó wù xì gùболар – болмас іс, болмашы жұмыс; ұсақ – түйек.

【薄幸】bó xìngбайғұс, бақытсыз, бейбақ, бейшара, ғаріп, сәтсіз, сорлы, талайсыз.

【薄葬】bó zàng жерлеу; қою; өлікті шығару.

bō

跛

bō ақсау, ақсандау.

跛 bō ақсау, ақсандау, сылту: 他的~脚

了 ол ақсап қалыпты.

【跛鳖千里】bōbiēqiānlǐ еңбек, бәрін де жеңбек.

【跛脚】bōjiǎoаағы ақсау, ақсап қалу, сылту; ақсақ, шойнақ, сылтық.

【跛子】bō·zi ақсақ, шойнақ, сылтық.

【簸荡】bōdàng шайқалу, тербелу, теңселу, толқу.

【簸动】bōdòng гонг (соғып ойнайтын музыка аспабының бір түрі) соғу.

【簸箩】bō·luo ине мен жіпке арналған себетше.

【簸弄】bō·nòng① ағаш атқа мінгізу. ②ермек ету, ойнау.

bò

柏 bò сауырағаш (қарағай тұқымдас әдемі ағаштың бір түрі).

薄 bò [薄荷] (bò·he) жалбыз: ~ 油 жалбыз майы; ~ 醇 ментол, жалбыз спирті.

槩(藁)bò амур мақпалы (бархат).

孽 bò амур пробка ағашы: 巨~ ірі амур пробка ағашы.

【擘划】bòhuà бағыт - бағдар беру.

【擘画】bòhuà белгілеу, дәйектеу, бағыт - бағдар беру; белгілеу, жоспар жасау, жоспарлау.

【擘窠书】bòkēsū ірі шытырман шрифті.

簸 bò суыру: ~麦子 бидай суыру.

【簸箕】bò·jī①елек, елеуіш, қалбыр. ②себет; қалақ, күрекше.

bū

逋 bū 〈书〉①қашу: ~逃. ②созу, созбақтау.

【逋客】būkè①дуана, дүниеден безген, тақуа (діншіл сұпылардан шығатын тақуа). ②қашақ; қашқын.

【逋留】būliú асықпау, аялдау, баяулату, кешеуілдету, кешіктіру, шабандау.

【逋欠】būqiǎнборышты болу, қарыздану, қарыздар болу: ~税粮 жер салығына қарыз болу.

【逋峭】būqiào өркеш – өркеш, айқыш – ұйқыш, екіұшты.

【逋逃】būtao①жасырыну, қашу. ②қашақ; қашқын.

【逋逃藪】būtaosū ұрылар қордасы.

岫 bū [岫峭] (būqiào) әдемі болу (мінез – құлықта, жазу үлгісінде).

庸 bū [庸峭] (būqiào) өркеш – өркеш, айқыш – ұйқыш, екіұшты.

晡 bū тал түстен кейін, шаңқай түстен кейін, кешке қарай, кешке таман (сағ.15:00 – 17:00 аралығы).

bú

黻 bú(旧读 rú)(~儿) көпіршік, көбік (сірке суының бетіне шығатын

көпіршік).

bǔ

卜 bǔ①бал, құмалақ; бал ашу, құмалақ салу, балгерлік ету, кітап ашу, жауырын қарау, алақан қарау. ②болжау, межелеу, шамалау, білу, жору. ③(Bǔ) фамилияға қолданылады.

【卜辞】bǔcí балнама.

【卜居】bǔjū құмалақ салу арқылы тұратын үй таңдау.

【卜课】bǔkè сәуегейлік ету, бал ашу, құмалақ салу, балгерлік ету.

【卜筮】bǔshì тасбақаның қабығында балгерлік ету.

卜 bǔ дауысқа еліктеу (дыбыстаушы мүшесін табиғи бір заттың сөзімен мағналас дыбыс шығаруы).

【卜吩】bǔfēn порфина.

【卜唛】bǔmǎ порфирин.

补(補)bǔ①жамау, жамап – жасқау, жөндеу: ~袜子 байрақ жамау; ~路 жолжөндеу. ②толықтау, толтыру, қосу, толықтыру: ~选 толықтырып сайлау. ③сеп, көмек, пайда: 无~于事 септігі тимеу. ④(Bǔ) фамилияға қолданылады.

【补白】bǔbái кемін толтыру, толтыру (газет – журнал туралы).

【补办】bǔbàнкейіннен орындау.

【补报】bǔbào①кейін хабарлау, соңынан мәлімдеу: 调查结果以后~тексеру нәтижесін кейін мәлімдейміз. ②өтеу, ақтау.

【补仓】bǔcāng қордың бағалы қағазы: ~交易所 қор биржасы (бағалы қағаздар бойынша мәміле жасалатын биржа).

【补差】bǔchā қарымақы, орнына төлеу, өтем, өтемақы.

【补偿】bǔcháng төлем, бодау, төлеу, төлеп беру, орнына салу, орнын толтыру.

【补偿贸易】bǔchángmàoyì өтемақылық сауда; өтемдік сауда.

【补充】bǔchōng толықтау, толықтыру, қосу, қосымшалау, септеу, қосымша, қосалқы, көмекші: ~教材 қосымша оқулық.

【补丁】(补钉、补鞋)bǔding жамау, жамау – жасқау.

【补过】bǔguò қателерді дұрыстау; дұрыстау, жөндеу.

【补发】bǔfā толықтап беру, қосып беру.

【补骨脂】bǔgǔzhī элбұршақ.

【补函数】bǔhánshù толықтырғыш сан.

【补花】bǔhuā(~儿) гүл бастыру, гүл шегу, нақыш салу.

【补给】bǔjǐ жабдықтау, қамдау: ~弹

药 оқ – дәрімен қамдау.

【补给舰】bǔjǐjiàn жабдықтау транспорты.

【补给线】bǔjǐxiàn жабдықтау желісі, қамдау жолы.

【补剂】bǔjì әлдендіргіш дәрі – дәрмектер.

【补假】bǔjiǎ//jiǎ①қосымша демалыс. ②өткен күнмен демалыс алу.

【补救】bǔjiù толықтырғыш бұрыш.

【补救】bǔjiù оңау, түзеу, жөндеу, оңалту.

【补苴】bǔjū жамап-жасқау, жамап қою, жамау, жөндеу, оңдау, түзеу ~罅漏 сызатты жамап қою.

【补苴罅漏】bǔjūxiàlòu тапшылықты толықтыру.

【补考】bǔkǎo қайта емтихан беру, қайта емтихан алу, қайта сынау алу.

【补课】bǔkè①толықтырып оқу, толықтырып оқыту, сабақ толықтау. ②қайта істеу, толықтап істеу.

【补漏】bǔlòu①жамау, бүтіндеу, бекіту, жөндеу: 雨季临近, 房屋~工作应该抓紧/ жаңбырлы маусым таяп келеді, үйді бүтіндеу жұмысын қолға алу керек. ②толықтыру, жетілдіру: ~纠偏/ қателік-кемшіліктерді толықтыру керек.

【补苗】bǔmiáo майса толықтыру, толықтырып егу.

【补偏救弊】bǔpiānjiùbì олпы – солпысын жөндеу, кем – кетігін толықтыру, ағаттықты түзеу.

【补票】bǔ//piào қайта билет алу, билет толықтау.

【补品】bǔpǐн әлдендіргіш, құшаттандырғыш дәрі – дәрмектер.

【补缺】bǔ//quē орнын толықтыру, кем – кетігін толтыру, толықтыру, толықтау.

【补色】bǔsè қосымша түс.

【补射】bǔshè бос көлем.

【补时】bǔshí қосымша уақыт: ~三分 钟 қосымша үш минут.

【补台】bǔ//tái демей, қолғабыс ету, қолдау, қуаттау, сүйеу.

【补贴】bǔtiē①қосымша қаражат, қосалқы қаражат, қосымша. ②қосып беру, қосымшалап беру.

【补习】bǔxí①білім толықтыру, білім арттыру. ②пысықтау, жаттығу: ~功课 сабақ пысықтау.

【补休】bǔxiū қосымша демалыс.

【补血】bǔ//xuè қан толықтау, қан көбейту: ~药 қан көбейту дәрісі.

【补养】bǔyǎng күтіну, әлдену, қуаттану.

【补药】bǔyào әлдендіргіш дәрі – дәрмектер.

【补液】bǔyè сұйықтық беру,

сұйықтық жіберу, аспа өкіл қою.

【补遗】būyí толықтама, қосымша; толықтыру, қосымшалау, толықтау (мақала, шығарма туралы).

【补益】bǔyìпайда, жақсылық, сеп: 大有~ үлкен пайдасы бар.

【补语】bǔyǔ қимыл – сын толықтауыш, жанама толықтауыш.

【补正】bǔzhèng толықтау – түзету.

【补【шыл.】】bǔzhù көмек, қосымша, көмек беру, қосымшалау, көмекші, қосалқы: ~费 көмек қаражаты; ~单位 көмекші орын; ~条件 көмекші шарт; ~样机 көмекші аңот.

【补妆】bǔ // zhuāng макияж.

【补缀】bǔzhuì жамап – жасқау, жамау, құрау, ілекерлеу, септеу.

【补足】bǔ // zú толықтыру, толықтау. ~缺额 жетіспеушілікті толықтыру.

捕 bǔ ① тұтқындау, ұстау, аулау, ұстап алу, қолға алу, тұтқынға алу: ~鱼 балық аулау. ② (Bǔ) фамилияға қолданылады.

【捕房】bǔfāng сақшы мекемесі.

【捕风捉影】bǔfēngzhuōyǐng көрінгенді көлденең тарту, қай – қайдағыны сылтау ету, әр шөптің басын бір шалу.

【捕获】bǔhuò қолға түсіру, ұстап алу, ұстау, тұтқындау.

【捕捞】bǔlāo сүзіп алу, аулау, ұстау.

【捕猎】bǔliè аңшылық; аулау, ау.

【捕杀】bǔshā аулау және өлтіру (жануарларды).

【捕食】bǔshí қоректену, қорек ету, жем ету, ұстап жеу: 蜻蜓~蚊, 蝇等害虫 инелік маса, шыбын сияқты зиянды жәндіктермен қоректенеді.

【捕头】bǔtóu сақшы бастығы.

【捕蝇草】bǔyíngcǎo шыбын жұты.

【捕捉】bǔzhuō ұстау, тұтқындау, жою, құрту: ~害虫 зиянды жәндіктерді құрту.

哺 bǔ емзу, емізу: ~乳 емшекпен емізу.

【哺乳】bǔrǔ емзу, емізу, ауыздандыру.

【哺乳【ет.】物】bǔrǔdòngwù сүтқоректілер, сүт қоректі жануарлар.

【哺乳类】bǔrǔlèi сүтқоректілер.

【哺乳室】bǔrǔshì бала емізу бөлмесі.

【哺养】bǔyǎng бағып – қағу, асырап – сақтау, ақ сүтімен асырау.

【哺育】bǔyù ① бағу, асырау: ~婴儿 сәбиді бағу. ② баулау, тәрбиелеу, әлпештеу

陂 (陂)bǔ 见 295 页【地陂】.

堡 bǔ 堡子(多用于地【名】): 吴~(在陕西)柴沟~(在河北).

【堡子】bǔ·zi【名】①围有土墙的城镇或乡村.②泛指村庄.

bù

不 bù ① етістіктің болымсыз түрін жасауда қолданылады: 我~去 мен бармаймын; 他~学习 ол оқымайды. ② емес, жоқ, жоға: ~多 көп емес; ~冷 суық емес. ③ көмекші етістіктің болымсыз түрі ретінде келеді: 说~明白 түсіндіре алмау. ④“就” – мен бірге келетін талғаулықты жалғаулық: ~是东风压倒西风, 就是西风压倒东风 не шығыс желі батыс желін басып түседі, не батыс желі шығыс желін басып түседі.

【不安】bù'ān қобалжу, алаңдау, тынышы кету: 忐忑~ мазасы кету. ② ыңғайсыздану, қысылу: 老来麻烦, 真是~ сізді көпәурелегеніме ыңғайсызданып жүрмін.

【不白之冤】bùbáizhīyuān жазықсыз, бейкүнә, обалды болу: 蒙受~ жазықсыз қайғыру.

【不败之地】bùbàizhīdì жеңілмес, жеңілмейтін, жеңімпаз.

【不比】bùbǐ ұқсамаушылық, өзгешелік, шығыс септігінің - дан, - ден, -тан, -тен, -нан, -нен жалғаулары: 他~你差 ол сенен қалыспайды.

【不必】bùbì қажетсіз, керексіз, керегі жоқ, қажеті жоқ: ~着急 асығудың керегі жоқ.

【不变价格】bùbiànjiàgé тұрақты баға.

【不便】bùbiàn ① қолайсыз, ыңғайсыз, жайсыз, үйлесімсіз, үйлеспеу, жақпау. ② ақшадан қысылу, ақшасы болмау, қолында ақша болмау: 你如果一时手头~, 我可以先垫上 ақшаңыз болмаса, мен бере тұрайын.

【不辨菽麦】bùbiànshūmài бидай мен бидайықты айыра алмау; күріш пен күрмекті айыра алмау; түк білмеу.

【不...不...】bù...bù... ① екеуі мағналас екі сөздің алдында келіп, бүкілдей терістеуді білдіреді: ~干~净 кір-қожалақ|~明~白/түсініксіз|~清~楚- бұлдыр|~声~响/ұн-түңсіз|~理~睬/ мүлде елемей|~闻~问/ мүлде хабарсыз ② екі антоним сөздің алдынан келіп, «анау да емес, мынау да емес» деген мағнаны білдіреді: ~多~少/ аз да емес, көп те емес|~大~小/ үлкен де емес, кіші де емес

【不才】bùcái болымсыз, зейінсіз, қабілетсіз: 弟子~ зейінсіз оқушы; ~之士 қабілетсіз адам.

【不测】bùcè ойда жоқ оқиға, күтпеген жайт, кездейсоқ кесір.

【不曾】bùcéng болмаған, болып көрмеген: ~下雨 жаңбыр жауып көрмеген.

【不差累黍】bùchālěishǔ айнытпай,

аудармай, бейне бір, дәл, дәлме-дәл.

【不成】bùchéng ① жоқ, болмайды, келіспейді, жарамайды, жөн емес. ② қайыр болмау, себі тимеу, жараму; жөні келмеу, мәнісі келмеу, ыңғайы келмеу. ③ сөйлемнің соңында келетін сұраулық шылау, көбінесе? “难道、莫非” сөздерімен тіркесе келеді: 难道就这样算了?~? Осымен тындым етуге бола ма екен?

【不成比例】bùchéngbìlǐ еш нәрсемен салыстыруға келмейтін.

【不成话】bùchénghuà өрескелдік, сорақылық, сөлекеттік, оңбағандық.

【不成体统】bùchéngtǐtǒng жүйесіз, қисынсыз, жөн – жосықсыз.

【不成文题】bùchéngwéntí сөз жоқ, дау жоқ.

【不成文法】bùchéngwénfǎ жазылусыз заң, бекімсіз заң.

【不逞之徒】bùchéngzhītú қаны қарайғандар, жанынан тойғандар, жанын шүберекке түйгендер, өлермендер.

【不齿】bùchǐ көзіне қараудан ұялу.

【不耻下问】bùchǐxiàwèn төмендегілерден сұраудан арланбау, өзінен төмендегілерден үйренуден намыстанбау.

【不出所料】bùchūsuǒliào күткен жерден шығу, ойлаған жерден шығу, ойлағанындай болу, айтқаны келу.

【不辞辛苦】bùcíxīnkǔ шаршап – шалдықтым демеу, шаршап – шалдыққанына қарамау, ат арытып, тон тоздыру, жанын аямау.

【不错】bùcuò ① дұрыс, жөн, шын, рас, ақиқат: 您说得~ сіз дұрыс айттыңыз;

~, 我这样说过 рас, мен осылай айттым. ② жаман емес: 写得~ жазғаны жаман емес.

【不打自招】bùdǎzìzhāo ұрмай – соқпай мойындау, өзі – ақ мойындау, сырын шашып алу.

【不大离儿】bùdàlǐr көрім, тәуір, әжептәуір: 两个孩子的身【мөл.】~ екі баланын бой әжептәуір.

【不待】bùdài қажеті жоқ, қажетсіз.

【不带音】bùdàiyīn дауыссыз дыбыс.

【不单】bùdān бір ... ғана емес, жалғыз ... ғана емес, жеке ... ғана емес: 超额完成任务的, ~是这个生产队 міндетті асыра орындаған жалғыз осы өндіріс дұйы ғана емес.

【不但】bùdàn ① ... ғана қоймай, ... ғана қаламастан: 我们~要敢于斗争, 而且要善于斗争 біз күреске батыл болып қана қоймай, шебер де болуымыз керек. ② ғана ... емес: 这~是我一个人的主张 бұл менің ғана пікірім емес.

【不当】bùdàng дұрыс емес, теріс,

бұрыс, қате: 处理 ~ бұрыс шешім, шығарғаны қате; 用词 ~ сөзді қолданғаны дұрыс емес.

【不倒翁】bùdǎowēng қоқак, қоқан (ойыншық).

【不到黄河心不死】bùdào Huánghéxīnbùsǐ тұмсығы тасқа тимейінше бетінен қайтпау, топырақ қаппайынша тоқтамау, дегеніне жетпейінше тынбау.

【不得】·bù·de етістіктің болымсыз түрі (-ма,-ме,-ба,-бе,-па,-пе):去 ~ баруға болмайды; 来 ~ келме.

【不得劲】bùdèjìn(~ 儿) ① епсіз, қолайсыз: 支笔使着 ~ мына қалам жазуға қолайсыз. ② дел – сал болу, салдырау, әл – дәрмені біту: 我今天感冒了, 浑身 ~ бүгін тұмауратып, дел – сал болып отырмын.

【不得了】bùdéliǎo ① жаман болды, қырсық шалды, пәле болды, сығыр. ② күшейткіш үстеу: 高兴得 ~ қатты қуанды.

【不得已】bùdèyǐ лажсыз, ықтиярсыз, амалсыз, шарасыз, жөні келмеу, қисыны келмеу.

【不等】bùděng бірдей емес, біркелкі емес:大小 ~ ұзындығы бірдей емес; 水平高低 ~ дәреженің жоғарлап төмендеуі біркелкі емес.

【不等号】bùděnghào теңсіздік белгісі: (>) үлкен теңсіздік белгісі, (<) кіші теңсіздік белгісі, (≠) тең емес.

【不等式】bùděngshì. Теңсіздік (мат.): $5 > 2$, $3a < 8$, $7m + 1 \neq 9m + 2$.

【不迭】bùdié【et.】етістіктің соңына келіп, үлгіре алмау, жете алмау... деген мағналарды білдіреді: 跑 ~ /жүгіріп жете алмау|忙 ~ / қарбаласып үлгеріп алмау|后悔 ~ / өкініші бітпеу. ② тоқтаусыз, үзіліссіз: 称赞 ~ /тоқтамай мақтау.

【不定】bùdìng бәлкім, екі талай, белгісіз, анықталмаған, екі ұшты, қосалқы: ~ 二次方程 анықталмаған шаршы теңдеу; ~ 式 белгісіздік; ~ 态动词 болымсыз етістік; ~ 形 / анықталмаған форма; ~ 芽 қосалқы бүршік; ~ 根 қосалқы тамыр.

【不定方程】bùdìngfāngchéng анықталмаған теңдеу.

【不动产】bùdòngchǎn тұрақты мүлік, жылдымайтын мүлік.

【不动声色】bùdòngshēngsè сездірмеу, желт білдірмеу, сер білдірмеу.

【不冻港】bùdònggǎng қатпайтын кемежай.

【不独】bùdú ... ғана емес, тек ... емес, ... ғана қоймай, ... ғана қоймастан: 参加储蓄 ~ 有利于国家, 而且有利于个人 ақша аманат қою мемлекетке ғана пайдалы болып қоймай, жекелердің

өзіне де пайдалы.

【不端】bùduān жаман, нашар, түзу емес, жақсы емес.

【不断】bùduàn үздіксіз, толассыз, тоқтаусыз, тынбай, ұдайы.

【不对】bùduì ① дұрыс емес, олай емес, қате, бұрыс, орысыз, әбес. ② басқаша, бұзылу: 神色 ~ бұзылу. ③ араз болу, араздасу, дұрдараз болу, жараса алмау, отаса алмау, кикілжің болу, жұлдызы қарсы: 他们俩素来 ~ екеуі көптен араз.

【不对茬儿】bùduìchár оңды емес, жақсы емес.

【不对劲】bùduìjìn(~ 儿) араз болу, араздасу, дұрдараз болу, жараса алмау, отаса алмау, кикілжің болу, жұлдызы қарсы.

【不... 而...】bù...ér... (күтпеген жағдайдың, ұмтылмаған дүниенің бола қалуына байланысты ойды айшықтайтын тұрақты үлгі) М.: ~ 劳 ~ 获 / тер төкпей жету ~ 期 ~ 遇 / күтпеген кездесу | ~ 约 ~ 同 / келісілмеген сәйкестік.

【不二法门】bùèrfǎmén ең жақсы әдіс, бірден – бір әдіс, табылмайтын әдіс.

【不二价】bùèrjià ұқсас баға, кесімді баға, бір түрлі нарық.

【不贰过】bùèrguò бұрынғы қателіктерді қайталамау.

【不乏】bùfá көр, қыруар, аз емес, толып жатыр: ~ 其人 ондай адам аз емес.

【不法】bùfǎ заңға қайшы, заңсыз, жүгенсіз, заңсыздық.

【不凡】bùfán тегін емес, әдеттен тыс, жай емес, керемет: 自命 ~ өзін керемет санау.

【不妨】bùfāng теріс болмайды, зияны жоқ.

【不菲】bùfěi мағыналы, маңызды, мәнді, төмен емес: 价格 төмен емес баға.

【不费吹灰之力】bùfèichuīhuīzhīlì титтей де күш кетпеу, титтей де күш жұмсамау, титтей де жан қинамау; оп – онай.

【不忿】bùfèn(~ 儿) ① жеңістік бермеу, мойынсал болмау, көнбеу, риза олмау, иланбау. ② теңсіздік, әділетсіздік: 旧社会 ~ 的事儿很多 ескі қоғамда көптеген теңсіздіктер болды. ③ наразылық, ыза, ашу, ашулану, наразы болу.

【不服气】bùfúqì жеңістік бермеу, мойынсал болмау, көнбеу, риза олмау, иланбау.

【不服水土】bùfúshuǐtǔ көндіге алмау, үйрене алмау, жерсінбеу.

【不符】bùfú айырмашылық, айырылатын жер, тарау: 言行 ~ сөз бен істің бір жерден шығуы.

【不甘】bùgān ① қалау райдың болымсыз түрі: ~ 落后 артта қалғысы келмеу. ② мойынсал болмау, разы болмау: ~ 先败 жеңілісіне мойынсал болмау.

【不甘寂寞】bùgānjimò көлеңкеде қалуды қаламау, жалғыз болуды қаламау.

【不尴不尬】bùgān-bùgà бытысып кеткен, шатысып қалған, шиеленісіп кеткен, шырмалып қалған.

【不敢当】bùgǎndāng атай көрменіз, олай деменіз, ондай болу қайда.

【不公】bùgōng әділ болмау, әділетсіздік.

【不共戴天】bùgòngdàitiān ① отаса алмайтын, сыйыса алмайтын. ② қас, бітіспес, қаны қас, жұлдызы қарсы.

【不苟】bùgǒu салғырттық істемеу, үстірттік істемеу, немқұрайдылық істемеу: ~ 言笑 беталды жырқтамау.

【不够】bùgòu жетпеу, толмау, айтарлықтай болмау, олқы болу, жеткіліксіз, олқы.

【不顾】bùgù қарамау, есептеспеу, санаспау, жұмысы болмау: ~ 危险 қауіп – қатерге қарамау; 羞耻 ~ ар – ұяттан безу.

【不管】bùguǎn мейлі ... , болсын; ... болсада.

【不管不顾】bùguǎnbùgù ① қарамау, жұмысы болмау. ② дөрекі, тұрпайы, оспадар.

【不管部长】bùguǎn-bùzhǎng портфельсіз министр.

【不管三七二十一】bùguǎnsānqīèrshíyī не болса ол болсын, күйсін – тисін, ау – шәуге қарамау, балтай – шалтайға қарамау.

【不光】bùguāng ① ... ғана қоймай, ... ғана қаламастан: 我们 ~ 要敢于斗争, 而且要善于斗争 біз күреске батыл болып қана қоймай, шебер де болуымыз керек. ② ғана ... емес: 这 ~ 是我一个人的主张 бұл менің ғана пікірім емес.

【不轨】bùguǐ бүлік, бүлікшілік, лаң.

【不过】bùguò ① алдына жан салмау, асқан, аса, керемет: 再好 ~ керемет жақсы. ② ғана, ... ақ: 他参军的时候 ~ 十七岁 ол армияға қатынасқанда он жеті жаста ғана еді. ③ дегенмен, әйтседе.

【不过意】bùguòyì қысылу, қымсыну, көңілі көншімеу, дәті шыдамау.

【不寒而栗】bùhánér lì қарадай қалтырау, қалш – қалш ету, зәресі ұшу.

【不好意思】bùhǎoyì-si ыңғайсыздану, қысылу, ұялу, беті шыдамау.

【不合】bùhé сай келмеу, үйлеспеу, жақпау.

【不和】bùhé тату тұра алмау, шығыса

алмау, келісе алмау, сыйыспау, араздасу: 朋友 ~ достардың бір келісімге келе алмауы.

【不哼不哈】bùhēngbùhā дыбыс шығармау, тіл қатпау, үндемей коюу, үн қатпау.

【不遑】bùhuáng қол тимейді; уақыт жоқ.

【不讳】bùhuì ① ашықтан-ашық; қалтқысыз; турасы: 直言 ~ шындықты ашық айту. ② ажал, қаза, өлім.

【不活】bù huó жанынан кешу, жанынан тою, жанынан безу.

【不羁】bùjī айрықша, әдеттен тыс, бірегей, сирек кездесетін: ~ 之才 әдеттен тыс қабілет; сирек кездесетін қабілет.

【不及】bùjǐ ① жетпеу, шалымына келмеу: оқуда да, жазып – сызуда да оған жетпеймін: 读书写字, 我都 ~ 他. ② үлгере алмау, кеш қалу: 躲避 ~ жасырынып үлгере алмау.

【不即不离】bùjībùlí көңіл қалмас, көйлек тозбас, жақын да келмеу, алыс та кетпеу.

【不计】bùjì елемеу, назар аудармау, ілтипат көрсетпеу.

【不计其数】bùjìqíshù сан жеткісіз, сан – санақсыз, есебі жоқ.

【不济】bùjì жарамсыз, нашар: 眼力 ~ көз қуаты нашар.

【不假思索】bùjiǎsīsuǒ ойланбай – ақ, ойланып тұрмай – ақ, бас қатырмай – ақ.

【不见】bùjiàn ① көрмеу, кездеспеу, жолықпау. ② көрінбей кету, жоғалу, көрінбеу.

【不见得】bùjiàn·dé екіталай, нағайбыл

【不见棺材不落泪】bùjiànquān·caibùluòlèi не проронит слезу, пока не увидит гроба (Жылағаңмен өлген кісі тірілмейді. Өлгеннің артынан өмек жоқ).

【不见经传】bùjiàn·jīngzhuàn ① кітап бетіне түспеген, аты аталмаған. ② негіссіз, дерексіз.

【不解之缘】bùjiězhīyuán мықтап байлану, мықтап қосақталу; шешілмес түйін.

【不禁】bùjīn еріксіз, ықтиярсыз: ~ 先笑 еріксіз күліп жіберу.

【不仅】bùjīn ① ... ғана ... емес: 这 ~ 是我个人的意见 бұл менің ғана көзқарасым емес. ② ... ғана қоймай, ... ғана қаламастан: 我们 ~ 要敢于斗争, 而且要善于斗争 біз күреске бағыл болып қана қоймай, шебер де болуымыз керек.

【不尽然】bùjīnrán мүлдем олай емес.

【不近人情】bùjīnrénqíng адамгершілікке жат, адамшылыққа сыймайтын, кісілікке жатпайтын.

【不经一事, 不长一智】bùjīngyīshì, bùzhǎngyīzhì ер сүрінбей ел танымас, ат сүрінбей жер танымас; көре – көре көсем болар, сөйлей – сөйлей шешен болар.

【不经意】bùjīngyì зер салмау, зейін қоймау, көңіл аудармау.

【不经之谈】bùjīngzhītán мелжең, бос сөз, қисынсыз сөз.

【不胫而走】bùjīngérxù тез жайылу, шапшаң таралу, жайылып кету, таралып кету.

【不久】bùjiǔ ① таяуда, жақында, жуырда, жуықта. ② көп өтпеу, көп ұзамау, ұзақ өтпеу.

【不咎既往】bùjiùjǐwǎng өткен – кеткенді құрмау, арғы – бергіні ақтармау.

【不拘】bùjū ① шектелмеу, қарамау, жармасып алмау. ② ... болса да: ~ 什么任务, 我都愿意接受 қандай міндет болса да қабыл аламын.

【不拘小节】bùjūxiǎojié ұсақ – түйекке жармасып, жоқтан өзгеге жабыспау.

【不拘一格】bùjūyīgé бір қалыпқа түсіп алмау, бірсарандылыққа салынбау.

【不绝如缕】bùjuéwú ① қыл үстінде тұру, әуіріммен әрең тұру. ② талмаусырай естілу, талып естілу: 歌声 ~ ән әуені талмаусырай естіліп тұр.

【不刊之论】bùkānzhīlùn өлмейтін сөз, өшпейтін сөз; бұлжымас шындық, айнымас ақиқат.

【不堪】bùkān ① шыдай алмау, төзе алмау, көтере алмау, шықпау, қалмау. ② тұрмау, тағымау, жармау: ~ 入耳 тыңдауға тұрғысыз. ③ әбден, қатты: 疲倦 ~ қатты шаршау.

【不堪回首】bùkānhuǐshǒu аза бойы қаза болу, төбе шашы тік тұру.

【不堪设想】bùkānshèxiǎng болжау қиын, ой жетпеу, көз жетпеу; түбі жаман болу, арты жаманға соғу.

【不亢不卑】bùkàngbùbēi өзін зор да, қор да санамау, қоразданбау да қорашынбау.

【不可】bùkě ① болмайды, жөн емес, жармайды, келіспейді: ~ 偏废 ала – құла қарау келіспейді. ② “非” – мен бірге келгенде іс – әрекеттің сөзсіздігін білдіреді: 我非去 ~ мен бармай қоймаймын.

【不可告人】bùkěgàorén жасырын, құпия, астыртын; бөтен, жат.

【不可更新资源】bùkěgēngxīnzīyuán жанармайтын қор.

【不可救药】bùkějiùyào ем қонбайтын, түзелмейтін, оңалмайтын, адам болмайтын.

【不可开交】bùkěkāijiāo іс – әрекеттің шектен асқандығын білдіреді: 忙得 ~ мұрнына су жетпеу; 闹得 ~ әлегін

аспаннан келтіру; 吵得 ~ азан – қазан қылу.

【不可抗力】bùkěkànglì дүлей күш, меңіреу күш, долы күш.

【不可理喻】bùkělǐyù тілге көнбеу, сөз алмау, ақыл алмау.

【不可磨灭】bùkěkěmómiè өшпеу, сөнбеу, өшпес, өлмес.

【不可逆反应】bùkěni-fǎnyīng қайтымсыз барыс.

【不可逆性】bùkěxìng қайтымсыздық.

【不可思议】bùkěsīyì ой жетпеу, ақыл жетпеу, ми жетпеу, ой жеткісіз, ақыл жеткісіз.

【不可同日而语】bùkětóngrìyǔ қатар кою мүмкін емес, теңестіру мүмкін емес, шендестіру мүмкін емес; мүлде басқаша, мүлде өзгеше.

【不可向迩】bùkěxiàngěr жуытпау, маңайлатпау, бет қараппау.

【不可一世】bùkěyīshì жер – көкке сыймау, жалғанды жалпағынан басу, дәурендеу.

【不可知论】bùkězhlùn білуге болмайды деушілік.

【不可终日】bùkězōngrì күн бойы, кешке дейін; бір күні жылдай болу.

【不克】bùkè шамасы жетпеу, әлі келмеу, күйі келмеу: ~ 自拔 құтылып шығуға шамасы жетпеу.

【不快】bùkuài ① көңілсіз, жабырқаңқы, жабырқау, ренжу; бей – жай, дел – сал. ② өтпейтін, тесе. ③ шабан, баяу, сылбыр.

【不愧】bùkuì ① десе дегендей, айтса айтқандай, болса болғандай: ~ 为英雄的称号 батыр десе дегендей. ② лайық, татымды, жарамды, қалаулы.

【不赖】bùlài тәуір, көрім, әйбат.

【不郎不秀】bùlángbùxiù жетесіз, зердесіз, жігерсіз, желтсіз.

【不劳而获】bù láo ér huò әзір астың иесі болу, ас ішіп аяқ босату; жатып ішер, арамтамақ.

【不力】bùlì әлсіз, дәрменсіз, тебінсіз; күш салмау, құлшынбау, ұмтылмау.

【不利】bùlì тиімсіз, пайдасыз, қолайсыз, ыңғайсыз, ұтымсыз.

【不良】bùliáng нашар, жаман, оңбаған, жарамсыз, келісіңіз: ~ 风气 жаман әдет.

【不良贷款】bùliángdàikuǎn неғайбыл борыш, үмітсіз борыш.

【不了】bùliǎo іс – әрекеттің аяқталмағанын білдіреді: 他笑个 ~ ол күле берді.

【不了了之】bùliǎoliǎozhī атсыз – аяқсыз қалдырау, сиыр құймышықтату, аяқсыз тастау.

【不料】bùliào күтпеген жерден, ойда

жоқта, ойламаған жерден, аяқ астынан, тұтқиылдан, тосаттан.

【不吝】bùlìn аямай, ірікпеу: ~指教 ақылыңызды аямағайсыз.

【不露声色】bùlùshēngsè сездірмеу, желт білдірмеу, сер білдірмеу.

【不伦不类】bùlúnbùlè жібі түзу емес, сарайы түзу емес, бәлдір – батпақ.

【不论】bùlùn мейлі, болса да.

【不落窠臼】bùluòkējiù ескі сарынға баспау, әскі әуеннен аулақ болу.

【不满】bùmǎn наразылық, реніш, өкпе; наразы болу, ренжу, риза болмау, көңлі көншімеу.

【不蔓不枝】bùmǎnbùzhī еш артықшылығы жоқ.

【不毛之地】bù máozhì тазығыр жер, тақыр жер, қылтиған қылтаны жоқ жер.

【不免】bùmiǎn аулақ бола алмау, сақтана алмау, сөзсіз, даусыз.

【不妙】bùmiào нашар, жаман, мүшкіл, киын.

【不敏】bùmǐn болымсыз, зейінсіз, қабілетсіз.

【不名数】bù míngshù абстракты сан.

【不名一文】bù míngyīwén соқыр тиыны жоқ, жалғыз жармағы жоқ, көк тиыны жоқ.

【不名誉】bù míngyù ұят, намыс; ыңғайсыз, жөнсіз.

【不明真相】bù míngzhēnzhàng мән – жайды білмеу, жай – жапсарды ұқпау.

【不摸头】bù mōtóu анық білмеу, қанық білмеу, бейхабар: 我刚来, 这些事全 ~ мен жаңа ғана келдім, бұл істің барлығын анық білмеймін.

【不谋而合】bù móuérhé бір жерден шығу, бір арадан табылу.

【不宁唯是】bù níngwéishì ол ол ма, бұл ғана емес.

【不配】bù pèi ① үйлеспей, лайық келмеу, лайық болмау, үйлесімсіз. ② көңіл бөлуге тұрмайтын, лайық болмау, ақтамау, еңбек сіңірмеу: 我 ~ 当组长 мен топ жетекшісі болуға лайық емеспін.

【不偏不倚】bù piānbù yǐ ешкімге іш бұрмау, ешкімге бүйрегі бұрылмау, қара қылды қақ жару.

【不平】bù píng ① теңсіздік, әділетсіздік: 旧社会 ~ 的事儿很多 ескі қоғамда көптеген теңсіздіктер болды. ② наразылық, ыза, ашу, ашулану, наразы болу. ③ тегіс емес, жатық емес, жазық емес.

【不平等条约】bù píngděngtiáoyuē теңсіз шарт.

【不平则鸣】bù píngzé míng әділетсіздікке қарғыс жаудыру, әділетсіздікті айыптау.

【不期而遇】bù qīéryù кездейсоқ кездесу, кенет кездесу, аяқ астынан кездесу.

【不期然而然】bù qīránérrán ойламаған жерден, күтпеген жерден, ойда жоқта,

кездейсоқ.

【不起眼儿】bùqǐyǎnr адам қарағысыз, ажарсыз, көріксіз, өңсіз: ~的小人物 көріксіз арам адам.

【不情之请】bùqíngzhīqǐng ауыртыпалықты немесе қиындық келтіретін тапсырма.

【不求甚解】bùqiúshènjiě толық түсінуге ұмтылмау, жете ұғынуға талпынбау.

【不屈】bùqū бас имеу, тізе бүкпеу, берілмеу, бағынбау.

【不然】bùrán ① олай емес, бұлай емес: 而事实却 ~ ал жұмыста мүлде бұлай емес. ② жоқ, ағаманыз: ~, 他从未说过这样的话 жоқ, ол мұндай сөздерді ешқашан айтпаған. ③ әйтпесе, өйтпегенде: 快跑, ~就晚了 тезірек жүгір, әйтпесе кешігіп қаласың.

【不人道】bùrén dào адамгершілікке жатпайтын, адамгершілікке жат.

【不仁】bùrén ① қайырымсыз, мейірімсіз, рақымсыз, шапағатсыз: 为富 ~ бай және рақымсыз. ② талу, салдырау, үю: 手足 ~ кол – аяғы үю.

【不忍】bùrěn төзе алмау, шыдай алмау; көзі қимау, іші қимау: 于心 ~ бегі шыдамау (қайғыдан жүрегі қысылу).

【不日】bùrì бүгін – ертең, екі – үш ішінде, таяуда, жуықта, жуырда: ~起程 екі – үш ішінде жолға шығу; 他 ~ 可到 ол бүгін – ертең осында болады.

【不容】bùróng жол бермеу, мүрса бермеу.

【不容置喙】bùróngzhìhuì кесетіп айту, келтесінен қайыру.

【不容置疑】bùróngzhìyí шексіз, шүбасыз, даусыз, шәксіз.

【不如】bùrú жетпей, шалымына келмеу, маңғарасын көре алмау, астар бола алмау; бетер, ары, құрлы, тәуір, жөн.

【不入虎穴, 焉得虎子】bùrùhǔxué, yāndéhǔzǐ жолбарыстың апанына кірмейінше күшігін ұстай алмайсың.

【不三不四】bùsānbùsì ① қай – қайдағы, бейсауат, жаман – жәутік, жаман – жұтық, сөдегей – солпы. ② бәлдір – батпақ, оғаш, ағат.

【不善】bùshàn ① үйлесімсіз, жөнсіз, лайықсыз, орынсыз: 来意 ~ жақсылықпен келген жоқ. ② олақ, орашалақ, епсіз: ~经营 іс жүргізуге епсіз.

【不甚了了】bùshènlǐoliǎo онша түсінбей.

【不胜】bùshèng ① көтере алмау, жетпей, келмеу. ② істей алмайтындықты немесе істеп бола істеп бола алмайтындықты білдіреді: 防 ~ 防 сақтанамын деп те сақтана алмау. ③ көп, шынайы, қатты, төтенше,

барынша: ~感谢 көп рахмет.

【不胜枚举】bùshèngméijǔ санап тауысқысыз, сан – санақсыз; ұшан теңіз, толып жатыр.

【不失为】bùshīwéi есептеледі, жатады, саналады, болады: 这还 ~ 一个好办法 осының өзі де жақсы бір әдіс болып есептеледі.

【不时】bùshí ① әлсін – әлсін, ауық – ауық, дүркін – дүркін, октын – октын, еміс – еміс. ② күтілмеген, тосын, тұтқиыл.

【不识抬举】bùshítáijǔ сыйлағанды білмеу, қадірлегенді білмеу, сыыр сыйпағанды білмейді, жаман сыйлағанды білмейді.

【不识闲儿】bùshíxiánr тыным таппау, әмір таппау, тыныш отыра алмау, бос отыра алмау.

【不识之无】bùshízhīwú сауатсыз, әліпті таяқ деп білмеу.

【不是】bùshì ① емес: ~我 мен емес. ② қате, қателік, ағаттық, білмегендік, жаңылыс, күнә, кінәлі: 是我的 ~ бұл менің қателігім; 担 ~ күнәні арқалау; 怕担 ~ жауапкершіліктен қорқу.

【不是玩儿的】bùshìwánr де жеңіл – желпі шаруа емес, оңай – оспак жұмыс емес, ойнайтын іс емес, ойыншық емес.

【不是味儿】bùshìwèir ① дәмсіз, дәмі жоқ: 这个菜炒得 ~ бұл тағам дәмсіз қуырылған; 他唱得 ~ оның ән айтқаны нашар. ②) ұнамсыз, жаңымсыз.

【不适】bùshì өзін әлсіз сезіну; дімкәстану, науқастану, сырқаттану.

【不爽】-1 bùshuǎng бей – жай болу, дел – сал болу, көңілсіздену.

【不爽】-2 bùshuǎng парықсыз, айырмасыз, қалыспау, кем соқпау: 丝毫 ~ дәлме-дәл.

【不送气】bùsòngqì лепсіз дыбыс.

【不速之客】bùsùzhīkè шақырылмаған қонақ, өз аяғынан келген қонақ.

【不随意肌】bùsuíyījī тегіс салалы бұлшық ет.

【不遂】bùsuì көңілге жақпау, көңілдегідей болмау.

【不特】bùtè ① ... ғана қоймай, ... ғана қаламастан: 我们 ~ 要敢于斗争, 而且 ~ 要善于斗争 біз күреске батыл болып қана қоймай, шебер де болуымыз керек. ② ғана ... емес: 这 ~ 是我一个人的主张 бұл менің ғана пікірім емес.

【不祧之祖】bùtiāozhǔzǔ тектің мәңгі қадірменді негіздеушісі.

【不同凡响】bùtóngfánxiǎng ерекше, өзгеше, айтулы, өресі биік.

【不图】bùtú күтпеген жерден, ойда

жоқта, ойламаған жерден, аяқ астынан, тұтқиылдан, тосаттан.

【不吐气】bùtǔqì лепсіз дыбыс.
 【不外】bùwài өзге емес, басқа емес, серт емес.
 【不为己甚】bùwéiyǐshèn жазықсыз жазғырмау, қисынсыз кінәләмау; орынды болу, үйлесімді болу (кінә, мін туралы).
 【不惟】bùwéi ① ... ғана қоймай, ... ғана қаламастан: 我们 ~ 要敢于斗争, 而且要善于斗争 біз күреске батыл болып қана қоймай, шебер де болуымыз керек. ② ғана ... емес: 这 ~ 是我一个人的主张 бұл менің ғана пікірім емес.
 【不韪】bùwěi жағымсыз, жайсыз, жанасымсыз, жарамсыз, жарастықсыз, жарасымсыз, келіссіз, қолайсыз, лайықсыз, үйлесімсіз; жарамайтын, жол бергісіз, жол беруге болмайтын, кешірілмейтін: 冒天下之大 ~ көпшілік ой – пікірге қарамастан.
 【不谓】bùwèi абайсызда, күтпеген жерден, қапысызда.
 【不闻不问】bùwénbùwèn жұмысы болмау, шаруасы болмау, кәперіне кіріп – шықпау, естіп – біліп жатпау.
 【不稳定平衡】bùwěndìng-pínghéng орнықсыз тепе – теңдік.
 【不无】bùwú емес: ~ 小补 пайдасыз емес.
 【不惜】bùxī аянбау, аямау, тайынбау, тайлықпау: ~ 工本 қаражат аямау; ~ 一切 ештеңеден тайынбау.
 【不暇】bùxiá мұрсасы келмеу, қолы тимеу, мойны босамау, мұрнына су жетпеу.
 【不下】bùxià жол бермеу; төмен емес.
 【不下于】bùxiàyú ① қалыспау, кем түспеу, осал соқпау. ② кем емес, төмен емес, аз емес.
 【不相上下】bùxiāngshàngxià қарайлас, деңгейлес, шамалас, шерік аты қаралас.
 【不详】bùxiáng белгісіз, мәлімсіз, нағайбыл, айқын емес, анық емес; егжей – тегжейлі емес, толық емес: 姓【зат】 ~ аты – жөні белгісіз.
 【不祥】bùxiáng жамандық, сұмдық: ~ 之兆 жаман ырым, сұмдық нышана, жамандық белгісі.
 【不想】bùxiǎng ① әлдеқалай болған, ойда болмаған; кенет, күтпегенде, қапылыста, қауырт. ② тілемеу, қаламау.
 【不像话】bùxiànghuà өрескелдік, сорақылық, сөлекеттік, оңбағандық.
 【不消】bùxiāo қажетсіз, орынсыз, ыңғайсыз: ~ 说 орынсыз сөйлеу.
 【不孝】bùxiào ата – ананы сыйламау, әдепсіз болу, инабатсыз болу.
 【不肖】bùxiào ауыздықсыз, бейбақ, бұзық, бұзылған, жөнсіз, жүгермек, қанқұйлы, салымсыз: ~ 子孙 бұзық балалар.

【不屑】bùxiè ① татымау, тұрмау: ~ 一顾 көз қырын салуға да тұрмайды. ② жеккөрген, жексұрын, жеркеништі, кеміткен, менсінбеген: ~ 的眼光 менсінбеген көз тастау.
 【不懈】bùxiè әрдайым, ұдайы, үздіксіз; тыйым көрмей жұмыс істеу; күші әлсіремейтін: ~ 的努力 әлсіремейтін күш; ~ 的斗争 үздіксіз күрес
 【不兴】bùxīng ① қатардан қалу, дәурені өту, заманы өту, қалу, ескіру. ② болмас па еді, болмай ма, нетті: 就 ~ 小声点儿吗? Ақырын сөйлеуге болмас па еді?
 【不行】bùxíng ① жоқ, болмайды, келіспейді, жарамайды, жөн емес. ② қайыр болмау, себі тимеу, жарамау; жөні келмеу, мәнісі келмеу, ыңғайы келмеу. ③ нашар, жарамсыз. ④ қатты, әбден, тым, аса.
 【不省人事】bùxǐngrenshì ес – түсін білмеу, есі ауып кету.
 【不幸】bùxìng. бақытқа қарсы, бақытсыздық, бақытсыз, сорлы, суық, сұмдық: ~ 的消息 суық хабар.
 【不休】bùxiū дамылсыз, толассыз, үздіксіз: 说个 ~ үздіксіз сөйлесу.
 【不修边幅】bùxiūbiānfú ретгі жүрмеу, бой түземеу, таранып – сыланбау.
 【不朽】bùxiǔ өшпеу, өлмеу, өшпес, өлмес: ~ 功勋 өшпес еңбек.
 【不锈钢】bùxiùgāng таттанбайтын болат, тат баспайтын болат.
 【不许】bùxǔ ① рұқсат етпеу, жол бермеу: ~ 说谎 өтірік айтуға болмайды; ~ 去! барушы болмаңыз. ② болмас па еді, болмай ма, нетті: 何必非等我, 你就 ~ 自己去吗? Мені тосып тұрмай – ақ өзің бара берсең болмас па еді?
 【不恤】bùxù елемей, назар аудармау, ілтипат қоймау: ~ 人言 өзгелер не істеп жатқанына назар аудармау.
 【不学无术】bùxuéwúshù надан, тоғышар, білімсіз, көр кеуде.
 【不逊】bùxùn әдепсіз, көргенсіз, ыйбасыз, тұрпайы, өр көкірек: 出言 ~ сөзі тұрпайы.
 【不言而喻】bùyánérgù айтпаса да түсінікті, айтпаса да белгілі, бесенеден белгілі; іштей түсіну, іштей ұғыну.
 【不扬】bùyáng көріксіз, сыйықсыз, келбетсіз, ұсқынсыз, өңсіз.
 【不要】bùyào ① бұйрық райлы етістіктің болымсыз түрі: ~ 麻痹大意 бейғамдыққа салынба. ② алмау, керексінбеу, қажетсінбеу.
 【不要紧】bùyàojǐn ештеңе етпеу, дәнене етпеу, түк етпеу; оқасы жоқ, ештеңе етпейді, түк етпейді.
 【不要脸】bùyàoliǎn ұятсыз, арсыз, бетсіз, бетпак, жүзі қара, сазбет.

【不一】bùyī әрқилы, әралуан, әркелкі.
 【不一而足】bùyī'érgú толып жатыр, айтып тауысқысыз, сан жеткісіз.
 【不依】bùyī ① көнбеу, бағынбау, тіл алмау: 她没有 ~ ол тіл алған жоқ. ② еркіне жібермеу, ырқына жібермеу.
 【不宜】bùyī үйлеспей, лайық келмеу, лайық болмау, орынсыз, ыңғайсыз, үйлесімсіз, қолайсыз.
 【不遗余力】bùyíyúli күшін сарқа жұмсау, бар күшін салу, күшін аямау.
 【不已】bùyǐ ұшы-қиырсыз, шексіз, дайым, тоқтаусыз, ұдайы, үсті-үстіне, ылғи: 赞【од.】 ~ 说 тоқтаусыз күрсіню.
 【不以为然】bùyǐwéirán жақтырмау, ұнатпау, теріс көру, жөн көрмеу.
 【不以为意】bùyǐwéiyì не把它放在心上, 表示不重视, 不认真对待.
 【不义之财】bùyìzhīcái арам дәулет, арам мүлік.
 【不亦乐乎】bùyìlèhū әлде бір істің шектен асып кеткендігін білдіреді: 忙得 ~ қызыл танау болу; 高兴得 ~ қуанышы қойнына сыймау.
 【不易之论】bùyìzhīlùn өлмейтін сөз, өшпейтін сөз; бұлжымас шындық, айнымас ақиқат.
 【不意】bùyì ойламаған жерден, күтпеген жерден, ойда жоқтан.
 【不翼而飞】bùyì'érfēi ① зым – зия жоғалу, ұшты – күйді жоқ болу, із – тозсыз ғайып болу. ② лезде таралу, тез жайылу.
 【不用】bùyòng қажетсіз, қажеті жоқ, орынсыз, орны жоқ.
 【不由得】bùyóu-de еріксізден, лажсыздан, ықтиярсыздан, амалсыздан, еріксіз, ықтиярсыз.
 【不由自主】bùyóuzìzhǔ еріксіз, ықтиярсыз; шыдай алмау.
 【不虞】bùyú ойламаған, күтілмеген, кездейсоқ, асатынан: ~ 之誉 асатына келген даңқ.
 【不约而同】bùyüéyǒng ауыздарына түкірісіп қойғандай, ақылдасып алғандай, уәделесіп қойғандай.
 【不在】bùzài【ет.】 ① жоқ, болмау, жоқ болу: 您找我哥哥呀, 他 ~ 办公室, 可能是联系工作去了 ол кенседе болмаған, мүмкін жұмыстарымен кетіп қалды. ② қайтыс болған; марқұм болған адам: 我奶奶去年就 ~ 了 менің әжем өткен жылы қайтыс болды.
 【不在乎】bùzài·hu【ет.】 көңіл бөлмеу; назар салмау: 他自有主张, ~ 别人怎么说 ол бастық, басқа адамдардың айтқан сөздеріне көңіл бөлмейді | 青年人身强力壮, 多干点活儿 ~ жастар еңбекке қабілетті, қаншалықты көп жұмыс екендігіне көңіл бөлмейді.

【不在话下】bùzàihuàxià бұл мәселе емес, бұл соншалықты маңызды емес, бұны талқылаудың керегі де жоқ: 这点小事对他来说~ бұл шаруа жайында оған айтудың керегі жоқ.

【不赞一词】bùzànyící. ауызына ие болу; өз ойыңды білдіруден бас тарту.

【不择手段】bùzézeshǒuduàn еш нәрседен жеркенбеу, ештеңеден жиренбеу.

【不怎么样】bùzěnnǎmeiyàng. онша емес; керемет емес; орташа; шамалы: 这个人~ бұл адам онша емес |这幅画儿的构思还不错, 就是着色~ бұл суреттің мағынасы жаман емес, бірақ бояуы онша емес.

【不折不扣】bùzhébùkòu жүз пайыз; жүз пайыздық, қалдырмай; толық; түгел, еркіне жібермеу: ~的伪君子 толығымен екіжүзді адам |对会议精神要~地贯彻执行 кездесудің рухын толық жүзеге асыру керек.

【不振】bùzhèn 【сын.】 қайғылы, әлсіреген: 精神~ әлсіреген рух|一蹶~ алғашқы сәтсіздіктен бой түзете алмау|国势~ мемлекеттің тоқырауы.

【不争】bùzhēng 【сын.】 маңызы жоқ; оқасы жоқ: ~的事实 маңызы жоқ шындық.

【不正当竞争】bùzhèngdàngjìngzhēng тыйым салынған, нашар істелген; ниетсіз; өз ісіне ықылассыз.

【不正之风】bùzhèngzhīfēng кесірлі стиль, содырлы стиль, етек алған жағымсыз ырым: 纠正行业~ мамандықты өзгерту жаман ырым.

【不支】bùzhī 【ет.】 шыдай алмау: 精力~ күші келмей қалды |身体~ денсаулығы шыдай алмады.

【不知不觉】bùzhībùjué байқапмай; байқаусыз; білдірмей; білдірместен; елеусіз; көзге түспестен; сездірместен: 玩得高兴, ~已是中午时分 ойынымыз өте қызықты болды, байқаусызда түскі уақытта болып қалды.

【不知凡几】bùzhīfánjǐ олардың қанша екені белгісіз (өте көп, тым көп мағынасында).

【不知进退】bùzhījìntuì дәрменсіз болу; олақ болып қалу.

【不知死活】bùzhīshǐhuó істі абайламай істеу, аңдамай ірекет жасау.

【不知所措】bùzhīsuǒcuò абыржу, не істерін білмеу, абырпасу.

【不知所云】bùzhīsuǒyún өзі не айтып тұрғанын түсінбеу; не атуды білмеу.

【不知所终】bùzhīsuǒzhōng істің немен бітетіні белгісіз болу.

【不知天高地厚】bùzhītiāngāodìhòu надан және шадыр адам болу.

【不织布】bùzhībù 【зат.】 тоқуссыз мата, тоқылмаған мата.

【不止】bùzhǐ 【ет.】 ① тоқтай алмау: 大笑~ тоқтамай күлу|血流~ тоқтамай қан ағу.② аз болмау, кем емес: 他恐怕~六十岁了 ол алпыс жастан кем емес|类似情况~一次发生 ұқсас құбылыстар бір реттен аз болмайды.

【不只】bùzhǐ 【жал.】 тек: ~生产发展了, 生活也改善了 тек өнеркәсібі дамыған жоқ, өмір де өзгерді|河水~可供灌溉, 且可用来发电 өзен суы тек дақылдарды суландыруда ғана емес, электрқуатын өндіруде де пайдаланылады.

【不至于】bùzhìyú 【ет.】 соншалықты емес: 他~连这一点道理也不明白 /ол осы бір қисынды да түсінген жоқ|两人有矛盾, 但还~吵架 екі адамның арасында қарама қайшылықтар бар, бірақ соншалықты ұрысқан жоқ|要说他是故意捣乱, 我想还~ ол өзіне өзі әдейі мәселелерді тудырады деп соншалықты ойламаймын.

【不治】bùzhì 【ет.】 болмай қоймайтын жағдай, қайтпас жағдай; емдеуге жарамайтын ауру: 终因伤势过重, ~身亡 ауыр жарақаттардан кейін қайтыс болды |患者病情进一步恶化, 终致~ аурудың жағдайы нашарлап, қайтыс болды.

【不治之症】bùzhìzhìzhēng емдеуге жарамайтын ауру.

【不致】bùzhì 【ет.】 болмау, бір нәрсеге жете алмау: 事前做好准备, 就~临时手忙脚乱了 істі ертерек дайындап, керек кезде әбігерлік болмайды.

【不置】bùzhì 〈书〉【ет.】 тоқтаусыз, ұшы қиырсыз, шексіз: 赞【од.】~ шексіз таңдану|懊丧~ шексіз қайғыру.

【不置可否】bùzhìkěfǒu жауап беруден ауытқу.

【不中】bùzhōng 〈方〉【сын.】 керексіз, қажетсіз: 这个法子~, 还得另打主意 бұл пайдасыз тәсіл, басқаға көңіл бөлу керек.

【不周】bùzhōu 【сын.】 мұқиятсыз, ұқыпсыз: 考虑~ ақымақтық; жете ойламаушылық |招待~ кешірініз, лайықты қарсап алмағаным.

【不周延】bùzhōuyán бөлінбеген (субъект).

【不着边际】bùzhúobiānjì айналақтап; байыбына жетпей; мәнін түсінбей; теңіректесп.

【不费】bùfèi 〈书〉【ет.】 асқан; өте; өте-мөте: 价值~ өтте қымбатты.

【不自量】bùzìliàng аптық; асылық; көкіректілік; менмендік;

менменсушілік; өз күшін тым артық бағалаушылық: 如此狂妄, 太~ сонымен менменшілдік, тым көкіректілік.

【不自【мөл.】力】bùzìliànglì өзінің жеке мүмкіншіліктеріңді білмеу, мүмкіндігін асыра бағала.

【不足】bùzú ①【сын.】 лайықсыз, тұрарлықсыз: 估计~ лайықсыз баға. ②【ет.】 жеткіліксіз: ~三千人 үш мың адамға жетпейді.③【ет.】 керек емес, қажет емес: ~为奇 таңданудың қажеті жоқ|~挂齿 алғыс айтуға тұрмайды.④【ет.】 мүмкін емес: ~为训 үлгіге алуға тұрмайды |非团结~图存.

【不足道】bùzúdào 【ет.】 болмашы; жартымсыз; түкке тұрмайтын: 微~ азмаз; болмашы; бітеген; емескі |个人的得失是~的 әр адамның сәті мен сәтсіздігі аз.

【不足挂齿】bùzúguàchǐ алғыс айтуға тұрмайды: 区区小事, ~ кішкентай іс, алғыс айтуға тұрмайды.

【不足为奇】bùzúwéiqí таңдануға тұрмайды.

【不足为训】bùzúwéixùn .лгіге алуға тұрмайды.

【不作为】bùzuòwéi 【зат.】 қылмыстық әрекетсіздік.

【不做声】bùzuòshēng ләм демей; сөйлемей; тіл қатпау; үндемей.

布-bù ①【зат.】 қағаз материясы: 棉~ мақта|麻~ киім-кешек; көйлек-көншек; іш киім|花~ сиса, шыт|粗~ қатты мата|~鞋 матадан жасалған аяқ киім|买一块~ бір кесек мата сатып алу. ② көне замандағы тиындар. ③(Bù) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

布-2(佈)bù ① жариялау: 发~ жіберу|公~ жариялау|~告 бюллетень (сайлаушылардың дауыс беруіне арналған қағаз) |开诚~公 бұрмалаусыз; бүкпесіз. ②【ет.】 кеңейту; өрістету; тарату: 阴云密~аспанда тұман таралды|铁路公路遍~全国 автомобиль және темір жолдар бүкіл мемлекетке тарады. ③【ет.】 орны-орнына қою: ~局 макет, үлгі|~防 асақ сайлау; құралдандыру; құралдану; соғысқа әзірлену |~下天罗地网 шыға алмайтын тор.

【布帛】bùbó 【зат.】 мақта мата кездемесі.

【布菜】bù // cài 【ет.】 қонақтарға тәрелкеге тамақ салу.

【布道】bù // dào 【ет.】 дінге үгіттеу; уағыздау.

【布点】bù // diǎn 【ет.】对人员或事物的分布地点进行布置安排: 重要地段有

公安人员~看守.

【布丁】bùdīng【зат.】 пудинг (тағам аты).

【布尔乔亚】bù'ěrqiáoyà【зат.】 буржуазия.

【布尔什维克】bù'ěrshíwéikè【зат.】 большевик.

【布防】bù//fáng【ет.】 қорғану, сақтану: 沿江~өзен бойымен қорғану.

【布告】bùgào①【зат.】 хабарландырма: 出~хабарландырма жариялау|张贴~хабарландырмань ілу. ②【ет.】 жария ету: 特此~арнайы жарияланады|~天下 бүкіл дүниеге жариялау.

【布谷】bùgǔ【зат.】 көкек.

【布景】bùjǐng①【зат.】 декорация; сахна көркі (театрда көрсетілген әрекеттің болған жерін, көркемделіп жасалған архитектуралық бейнесімен сахнада көрсету). ②【ет.】 суретті үйлестіру тәсілі.

【布警】bù//jǐng【ет.】 тарату, таралу: 快速~тез тарап кету.

【布局】bùjú【ет.】① концепция. ② жоспарлау: 写文章要认真选材, 慎重~мақаланы жазған кезде материалдарды жете таңдап және оны орналастырылуын жоспарлау керек|工业~өнеркәсіпті жоспарлау.

【布控】bùkòng【ет.】(对犯罪嫌疑人等的行踪)布置人员予以监控.

【布拉吉】bùlā-jī【зат.】 еуропалық стильдегі әйелдер көйлегі.

【布朗族】Bùlǎngzú【зат.】 Қытайдағы аз ұлттардың бірі «булан».

【布雷】bù//léi【ет.】 мина қою, миналау: ~舰 мина бөгеуші|~区 миналы дала.

【布料】bùliào(~儿)【зат.】 материя, мата: 这块~适合做裙子 бұл кесек мата белдемшеге қажет.

【布匹】bùpǐ【зат.】布(总称).

【布设】bùshè【ет.】 мина қою: ~地雷 минаны схема бойынша орнату.

【布施】bùshī〈书〉【ет.】 жанашырлық жәрдем ету; қайырымдылықпен сыйға тарту; құрбандық ету; садақа ету.

【布头】bùtóu(~儿)【зат.】 матаның қалдығы. ② кесінді, киқым.

【布网】bù//wǎng【ет.】 тор қою: ~守候, 捉拿绑匪 аңдығаннан кейін ұрлықшыны ұстау.

【布衣】bùyī【зат.】① қағаздан жасалған киім. ② қарапайым халық; қарапайым халық өкілі; қара халықтан шыққан адам: ~出身 қарапайым адам

болып туған|~之交 достық қарым қатынас.

【布依族】Bùyīzú【зат.】 Қытайдағы

аз ұлттардың бірі «буи».

【布艺】bùyì【зат.】 тігімшілік, кестешілік.

【布展】bùzhǎn【ет.】 таралу: 精心~жан жүрегін салу|油画展正在加紧~маймен салынған суреттер еселеп таралуда.

【布阵】bù//zhèn【ет.】 әскерді ұрыс позициясына қою: 排兵~әскерді басқару.

【布置】bùzhì【ет.】① жинап қою; орны-орнына қою: ~会场 жиналысқа залды дайындау|~新房 жаңа пәтерді жабдықтау. ② қою, беру: ~学习 білім беру|~工作 жұмыс беру.

步 bù①【зат.】 адым, қадам: 正~саптық адым|跑~жүгіру. ②【зат.】 қадам: 初~алғашқы қадам|事情一~比一~顺利 іс әр қадам сайын жақсаруда. ③【зат.】 жағдай: 不幸落到这一~жаман жағдайға тап болу. ④

【мөл.】 өлшем бірлігі 1 қадам 5 фунтке тең. ⑤ аяқпен қағу: ~入会场 жиналысқа аяқпен қағып кіру. ⑥〈书〉еру: ~人后尘 біреудің жолымен жүру. ⑦ (Bù)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【步兵】bùbīng【зат.】 жаяу әскер.

【步步为营】bùbùwéiyíng позицияны нығайтып әр қадам сайын алға басу.

【步道】bùdào【зат.】 тротуар: 加宽~тротуарды кеңейту.

【步调】bùdiào【зат.】 қадам, әрекет: 统一~күн жігерді біріктіру|~一致 келісімді қадам.

【步伐】bùfá【зат.】① адым; аяқ алыс; жүріс; қадам; ілгері басу: ~整齐 қадам басу. ② екпінді, жылдам: 矫健的~екпінді жылдамдық. ③ жылдамдық: 要加快经济建设的~экономикалық құрылыстың екпінді жылдамдығы.

【步法】bùfǎ【зат.】 адым, жүру мәнері; жүріс; жүріс-тұрыс.

【步履】bùlǚ〈书〉①【ет.】 жүру: ~维艰(行走艰难) әзер жүру. ②

【зат.】 жүріс: 轻盈的~баяу жүріс.

【步枪】bùqiāng【зат.】 винтовка, мылтық.

【步人后尘】bùrénhòuchén біреудің жолын қуу.

【步入】bùrù【ет.】 ішке ену, кіру: ~会场 жиналысқа кіру◇~正轨 жолға қайта оралу|~网络时【ес.】 Интернет ғасырында.

【步哨】bùshào【зат.】 барлау; барлаушы; шолғыншы.

【步态】bùtài【зат.】 жүріс тұрыс: ~轻盈 жеңіл жүріс|稳重而沉着的~бекем және байсалды жүріс.

【步谈机】bùtánjī【зат.】 шағын

қабылдау таратқышы.

【步武】bùwǔ〈书〉①【зат.】 қадам, жарты қадам: 相去~жарты қадамға адасу. ②【ет.】 біреуге еліктеу: ~前贤 көне абыздардың жолын қуу.

【步行】bùxíng【ет.】 жаяу жүру: 下马~асығып жаяу жүру.

【步行街】bùxíngjiē【зат.】 барылдақ қоңыз; түнде ұшатын қоңыз; ызылдақ қоңыз.

【步韵】bù//yùn【ет.】 біреудің ұйқасына өлең жазу.

【步骤】bùzhòu【зат.】 ретті қадам: 有计划、有~地开展工作 жоспар бар, жүйелі қадамдар жұмысты дамытады.

【步子】bù-zì【зат.】 батылсыз қадам: 放慢~ақырын батылсыз қадам|队伍的~走得很整齐.

吓 bù 喷吓(Gòngbù), 柬埔寨地【зат.】, 今作贡布.

怖 bù 茶埔(Chábù) қаланың аты.

怖 bù 恐怖: 恐~террор, қорқыныш|阴森可~кәтерлі; қаһарлы; түнерген.

钷(钷)bù【зат.】 Плутоний.

【步弓】bùgōng【зат.】弓-ға қараңыз.

【步话机】bùhuàjī【зат.】步谈机.

【铺子】bù-zì【зат.】 бөкпен, ботқа.

部 bù① бөлік: 内~аралық|上~жоғарғы бөлік|胸~киын бөлік|局~бөлімше. ②【зат.】 министрлік: 外交~халықаралық қатынастар министрлігі|商务~сауда министрлігі. ③ бөлім: 编辑~редакция|门市~жеке сауда бөлімі. ④ басқарма:

【жал.】~рота басқармасы|司令~штаб. ⑤【зат.】 әскер, жасақ: 率~突围 әскерімен жарып өтті. ⑥〈书〉үздік болу: 所~бағынышты әскер|~领 басқару. ⑦【мөл.】а) дана: 两~字典 екі дана сөздік|~纪录片 бір деректі фильм|三~电视剧 үш пьеса. б) : 一~机器 екі машина|两~汽车 екі автокөлік. ⑧ (Bù)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【部队】bùduì【зат.】 әскери бөлім: 野战~әскер бөлімі|驻京~Пекин әскери бөлімшесі|武警~полицияның қарулы күштері|从~转业到地方 министрліктен әскери қызметінен босату.

【部分】bù-fen【зат.】 бөлім, сектор: 检验机器各~的性能 машинаның әр бөлігінің өндірістік тестілеуі|我校~师生参加了夏令营活动 менің мектебімнің мұғалімдері жазғы лагердің мерекелеріне қатысты.

【部件】bùjiàn【зат.】 машина бөлігі, машина элементі.

【部类】bùlèi【зат.】 категория: 这个

百货商场的货物~齐全 бұл әмбебеп дүкеннің тауарлар категориясы толық.

【部落】bùlùo【зат.】тайпа.

【部门】bùmén【зат.】сала, тарау, бөлім, ұйым: 工业~ өндірістік сала|文教~ мәдениет және білім беру ұйымы|~经济学(如工业经济学、农业经济学) экономика саласы.

【部首】bùshǒu【зат.】кілт, иероглифтің кілттік көрсеткіші.

【部属】bùshǔ【зат.】бағынушы, бағыныңқы.

【部署】bùshǔ【ет.】даярлау: ~工作 жұмысты даярлау|战略~ стратегиялық жоспар|~了一个团的兵力 әскер бөлімін басқа жерге ауыстыру.

【部头】bùtóu(~儿)【зат.】оқулық көлемі: 大~著作 үлкен кітап шығармалары.

【部委】bùwěi【зат.】министрлік аппараты.

【部位】bùwèi【зат.】адам мүшелерінің орналасуы: 发音~ дыбыс шығару орны|消化道~ ас қорыту орны.

【部下】bùxià【зат.】бағынышты адамдар.

埠 bù① айлақ, тұрақ: 船~ кеме тұрағы|本~ кемежай|外~ бөтен өлке, бөтен қала.② сауда порты: 开~ сауда портын ашу.

【埠头】bùtóu〈方〉【зат.】сауда порты.

甌 bù〈书〉керамикалық бөтелке: 酱~ ваза, сауыт.

部 bù①〈书〉бұлтпен қапталған аспан. ② көне күнтізбе бойынша жетпіс алты жас циклі.

籐 bù〈方〉【зат.】бамбук қорабы.

簿 bù① есептік журнал, есептік кітапша: 账~ бухгалтерлік кітап|练习~ жаттығу дәптері|收文~ кіріс журналы|记事~ журнал, күнделік.② (Bù)【зат.】фамилияға қолданылады.

【簿册】bùcè【зат.】реестр, есеп кітапшасы.

【簿籍】bùjí【зат.】реестр, тізілім.

【簿记】bùjì【зат.】① есеп жүргізушілік; есепшілік (бухгалтерлік іс, шоттарды жүргізу).② бухгалтерия.

【簿子】bùzi【зат.】жазу дәптері, еспе кітапшасы.

C

cā

【拆】cā. Дәрет сындыру, түзге отыру.

【拆烂污】cālanwū〈方〉айдақ-сайдақ; бейберекет; салақ; ұқыпсыз (түрде): 他做出这等~的事, 气坏我了 оның осы істі ұқыпсыз орындауы мені

заландырды.

【擦】cā【ет.】① укалау, ысқылау: ~火柴 сіріңкені жағу|摩拳~掌 бір істі жасауға қатты ынталану|手~破了皮 қол терісін сыдырып алу.② тазалау: ~汗 теріні сүрту|~桌子 үстелді сүрті|~玻璃 шыныны сүрту.~亮眼睛 көзді сүрту.③ жағу: ~油 май жағу|~粉 опа жағу|~红药水 қызыл шәрбат жағу.④ тигізу, тию: ~黑儿 ақшам, алагеуім|~肩而过 біреудің қасынан өту|燕子~着水面飞 қарлығаш су бетіне тиіп ұшты.⑤ ұсақтау: 把萝卜~成丝儿 тұрманың ұсақтау.

【擦边球】cābiānqiú【зат.】қауіпке таянып әрекет жасау: 按规矩办事, 不打政策~.

【擦拭】cāshì【ет.】тазалау: ~武器 мылтықты тазалау.

【擦洗】cāxǐ【ет.】жуу: ~餐桌 үстелді жуу|这个手表该~了 бұл сағат жуылған.

【擦音】cāyīn【зат.】сүзілмелі дыбыс; ызың дыбыс.

【嚓】cā【ел.】гүіл; зуыл; ызың; ысқыру; ысқырық: 摩托车~的一声停住了 мотоцикл зуылының дыбысы тоқталды.

【猜】cāi【ет.】① аңғару, түсіну: ~谜语 жұмбақтарды шешу|你~谁来了? Сен кім келегенін шештің ба?|他的心思我~不透 оның жүрегі мен түсінбеймін.

② күдікті; күмәнді; сезікті; шекті; шүбәлі: ~忌 күдіктену|两小无~ шынайы балалық достық.

cāi

【猜测】cāicè【ет.】шешу, алдын ала табу: 这件事复杂, 又没有线索, 叫人很难~ бұл сұрақ өте қиын, адамдарға шешуге ауыр.

【猜度】cāiduó【ет.】болжау; ниеттену; ойлау; ұйғару: 心里暗自~, 来人会是谁呢? Оның жүрегі ойлайтын, келеген адам кім?

【猜忌】cāiji【ет.】сенімсіздікпен қарау: 互相~ бір біріне сенімсіздікпен қарау.

【猜料】cāiliào【ет.】аңғару, түсіну: 事情的结果, 现在还很难~ істің нәтижесін қазір түсіну қиын.

【猜谜】cāimí【ет.】① жұмбақ шешу. ② шешу: 你有什么话就说出来, 别让人家~ сізде айтатын сөздер бар, басқалардың біліп қалуын болдырмаңыз.

【猜摸】cāimō【ет.】табу, білу: 他的心思叫人~不透 оның ақыл ойын

адамдарға табу қиын.

【猜嫌】cāixián〈书〉【ет.】күдіктену: 两无~ аңқау күдіктену.

【猜想】cāixiǎng【ет.】ойлану: 我~他同这件事有关 мен оның осы іспен байланысты деп ойладым.

【猜疑】cāiyí【ет.】күдіктену, сезіктену: 根本没有这种事儿, 你们不要胡乱~ бұндай іс жоқ, сіздер күдіктенбеңіз.

cái

【才】-1cái①【зат.】қабілет, зеректік: 德~兼备 жоғары моральдық және іскерлік қабілеттерге ие болу|多~多艺 талантты және шебер адам|这人很有~ бұл адам өте қабілетті.② қабілет: 干~ талант|奇~ дарынды талант.③(Cái)【зат.】адамның есімі.

【才】-2cái【үс.】① тек, ғана: 你怎么~来就要走 сен қалай ғана келдің?② тым кеш мағынасында: 他说星期三

【ет.】身, 到星期五~走 ол сәрсенбі күні кететінін айтты, тек жұмы күні кетті|大风到晚上~住了 жел тек кешке қарай басылды.③ ғана, тек: 只有依靠群众, ~能把工作做好 тек қана көпшілікке жүгініп, жақсы жұмыс жасауға болады.④ жаға жағдайдың болғанын білдіреді: 经他解释之后, 我~明白是怎么回事 ол түсіндіргеннен кейін, мен бұл не екекнін түсіндім.⑤ аз санды білдіреді: 这个工厂开办时~几十个工人 бұл зауытты ашқан уақытта тек он жұмысшы болды|别人一天干的活儿, 他三天~干完 басқа адмдар бір күннің істейтін жұмысын, ол үш күнде орындады.⑥ ғой, қой одағайлары: 麦子长得~好呢 астығымыз жақсы шығыпты ғой!|我~不信呢 мен сене алмаймын ғой!

【才分】cáifèn【зат.】талант, қабілет.

【才干】cáigàn【зат.】қабілет: 增长~ қабілетті дамыту|他既年轻, 又有~ ол жас болғанымен талантты бар.

【才刚】cáigāng〈方〉【зат.】жаңа ғана: 他~还在这里, 这会儿出去了 ол жаңа ғана осында болған, осы аралықта етіп қалды.

【才高八斗】cáigāobādǒu өте қабілетті және дарынды адамдарға айтылатын сөз.

【才华】cáihuá【зат.】дарындылық, дарығандылық: ~横溢 талантты адам|~出众 дарынды, зерек.

【才具】cáijù〈书〉【зат.】талант, қабілет.

【才力】cáilì【зат.】қабілеттілік: ~超群 көрнекті дарынды адам.

【才能】 cáinéng 【зат.】 саяси білімділік, әскери талант: 施展 ~ қабілеттілікті арттыру.

【才女】 cáinǚ 【зат.】 талантты қыз бала.

【才气】 cáiqì 【зат.】 дарындылық, зейінділік: 他是一位很有~的诗人 ол өте дарынды жазушы.

【才情】 cáiqíng 【зат.】 дарындылық: 卖弄~ дарындылықты ортаға салу.

【才识】 cáishí 【зат.】 білім мен қабілет: ~卓异 дарынды.

【才疏学浅】 cáishū xuéqiǎn білімі мен қабілетімен жарқылдай алмайтын адам.

【才思】 cáisī 【зат.】 шығармашылық талант.

【才学】 cáixué 【зат.】 білімдарлық, білімділік, оқымыстылық.

【才艺】 cáiyì 【зат.】 шығармашылық пен қабілеттілік: ~超绝 әйгілік дарынды адам.

【才智】 cáizhì 【зат.】 ақыл қабілеті: 充分发挥每个人的聪明~ адамзаттың әр жасампаздығына еркіндік беріндер.

【才子】 cáizi 【зат.】 талантты адам. 材 cái ① орман①: 木~ ағаш | 钢~ болат | 药~ дәрі дәрмек | 就地取~ жергілікті ресурстарды пайдалану. ②

【зат.】 материал: 寿~ табыт. ③ материал, құрал: 教~ оқу материалдары | 题~ сюжет, мазмұндама | 素~ нақты материал. ④ талантты адам. ⑤(Cái) 【зат.】 адамның есімі.

【材积】 cáijī 【зат.】 кубатура.

【材料】 cáiliào 【зат.】 ① материал, құрал: 建筑~ құрылыс материалдары | 做一套衣服, 这点~不够 бір киім жасау үшін бұл материалдар жеткіліксіз. ②他打算写一部小说, 正在搜集~ ол роман жазуды жоспарлауда, материалдарды жинап жүр. ③ дерек: 人事~ дербес деректер. ④ белгілі заттарды жасауға болатын талант: 我五音不全, 不是唱歌的~ менің дауысы да, музыкалық бейімім де жоқ, өлеңнің таланты емеспін.

【材树】 cáishù 【зат.】 орман материалдары.

【材质】 cáizhì 【зат.】 ① табиғи талант: 楠木~细密. ② материал: 各种~的浴缸 материалдардың ваннасы | 大理石~的家具 мәрмәр үй жиһазның материалы.

【材种】 cáizhǒng 【зат.】 материалдың бір түрі.

财(財)cái ① ақша, байлық: ~产 дүние мүлік | ~物 дәулет, дүние мүлік | 理~

қаржыны басқару. ② (Cái) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【财宝】 cáibǎo 【зат.】 асыл, қазына.

【财帛】 cáibó 〈书〉【зат.】 ақша.

【财产】 cáichǎn 【зат.】 дәулет, дүние мүлік: 国家~ мемлекеттік мүлік | 私人~ жеке мүлік.

【财产权】 cáichǎnquán 【зат.】 дүние мүліктің сақтандырылуы.

【财产所有权】 cáichǎn suǒyǒuquán жеке меншік.

【财大气粗】 cáidà qì cū байлықтан өзін өзі тақаппар ұстау.

【财东】 cáidōng 【зат.】 ① кожа, қожайын. ② ақшалы қалта; қалтасы қалың; қалың қалта; қалың қалталы.

【财阀】 cáifá 【зат.】 қаржылық олигархия.

【财富】 cáifù 【зат.】 байлық: 自然~ табиғи байлық | 物质~ материалдық байлық | 精神~ рухани игілік | 创造~ байлықты жасау.

【财经】 cáijīng 【зат.】 қаржы экономика: ~学院 қаржы экономика университеті.

【财会】 cáikuài 【зат.】 қаржы: ~科 қаржы пәні | ~人员 білікті есепші.

【财礼】 cáilǐ 【зат.】 үйлену сыйлықтары.

【财力】 cáilì 【зат.】 ақшалай қаражат: ~不足 жеткіліксіз ақшалай қаражат.

【财路】 cáilù 【зат.】 ақша жолында: 广开~ байлық жолына түсу.

【财贸】 cáimào 【зат.】 қаржы және сауда: ~系统 қаржы және сауда жүйесі.

【财迷】 cáimí 【зат.】 ақшақұмар.

【财迷心窍】 cáimí xīnqiào тек ақшаны ғана ойлайтын адам, ақшақұмар.

【财气】 cáiqì (儿) 【зат.】 бахыт, тағдыр.

【财权】 cáiquán 【зат.】 жылжымалы мүлік құқығы: 掌握~ жылжымалы мүлік құқығын басқару.

【财神】 cáishén 【зат.】 ақша құдайы.

【财势】 cáishì 【зат.】 ақша билігі: 依仗~ ақшаға сүйіну.

【财税】 cáishuì 【зат.】 ақша билігі: ~部门 салық салу.

【财团】 cáituán 【зат.】 консорциум, бірлестік.

【财务】 cáiwù 【зат.】 қаржы: ~处 қаржы секторы | ~管理 қаржыны басқару қызметі.

【财物】 cáiwù 【зат.】 қаржыны басқару әрекеті.

【财险】 cáixiǎn 【зат.】 мүлікті сақтандыру.

【财政】 cáizhèng 【зат.】 қаржы: ~收

入 табыс | ~赤字 бюджет жетіспеушілігі.

【财政赤字】 cáizhèng chizì қаржылық жетіспеушілік.

【财主】 cáizhu 【зат.】 бай адам: 土~ жергілікті бай жер иесі | 大~ үлкен ауқатты адам.

【裁兵】 cái ① 【ет.】 пішу, үлгілеу: ~纸 қағазды кию | ~衣服 киім пішу. ②

【мөл.】 қағаз бөлігі: 对~(整张的二分之一) ½ формат қағазы | 八~报纸 қағаздың сегіз бөлігін алатын газет. ③

【ет.】 жиыру, қысқарту: ~军 қарусыздандыру | ~员 штатты қысқарту. ④ мәмілеге келу: 别出心~ жаңаны ойлап табу | 《唐诗别~》 таң дәуірі поэзиясының жаңашылдығы. ⑤ формат: 体~ стиль, жанр. ⑥ шешу: ~判 сот үкімін шығару | ~决 шешім. ⑦ бақылау, тексеру: ~制 санкция қолдану | 制~ санкция | 独~ жеке дара шешім қабылдау.

【裁兵】 cáibīng 【ет.】 әскер санын қысқарту.

【裁并】 cáibìng 【ет.】 біріктіру.

【裁撤】 cáichè 【ет.】 жабу, тарату: ~关卡 бөгетті жою | ~重叠的科室 бөлімшелерді тарату.

【裁处】 cáichǔ 【ет.】 әкімшілік шараларды қолдану: 酌情~ әкімшілік шараларға сәйкес әрекет жасау.

【裁定】 cáiding 【ет.】 ① анықтау, тағайындау. ② сот шешімі, қорытынды.

【裁断】 cáiduàn 【ет.】 шешім: 这件事究竟怎样处理, 还望领导~ осы істі сонымен қалай шешеміз, басшы шешім қабылдайды деп сенеміз.

【裁夺】 cáiduó 【ет.】 анықтау, белгілеу: 此事如何处置, 恳请~ істі анықтап, шешім қабылдауды сұраймын.

【裁度】 cáiduó 〈书〉【ет.】 анықтама шығару.

【裁缝】 cáifēng 【ет.】 тігінші.

【裁减】 cáijiǎn 【ет.】 жиыру, қысқарту: ~军备 қару жаракты қысқарту.

【裁剪】 cáijiǎn 【ет.】 пішу, үлгілеу: ~技术 пішу техникасы | 这套衣服~得很合身 бұл киімнің тігісі өте жарасымды.

【裁决】 cáijué 【ет.】 шешу: 如双方发生争执, 由当地主管部门~ екі жақты дау пайда болса, жергілікті билік органдары шешеді.

【裁军】 cáijūn 【ет.】 қарусыздандыру.

【裁判】 cáipàn ① 【ет.】 шешім шығару. ② 【ет.】 соттау. ③ 【зат.】 қазылық, төрелік: 足球~ футбол ойынының төрешілігі | 国际~ халықаралық төрелік.

【裁汰】 cáitài 〈书〉【ет.】

жұмысшылар санын қысқарту.

【裁员】cáiyuán【ет.】 қысқарту, тарату.

【裁酌】cáizhuó【ет.】 жан жақты таразылау.

cǎi

【采】-1 (採)cǎi ①【ет.】 алу, жинау: ~茶 шэй жинау 到海底~珠子 теңіздің астында меруерт тастарды жинау.②【ет.】 табу, өндіру: ~煤 көмір өндіру | ~矿 пайдалы қазбаларды табу.③【ет.】 жинау: ~风 халық әндерінің жинағын жасау | ~矿样 минералдарды жинау.④ алу: ~购 дайындау | ~取 алу, қабылдау.

【采】-2cǎi ① рух: 神~ рухтанған жүз | 兴高~烈 жайрандау, қуану.②(Cǎi)【зат.】 адамның есімі.

【采办】cǎibàn【ет.】 дайындау: ~年货 жаңа жыл тауарларын дайындау.

【采编】cǎibiān【ет.】 репортер мен редактор: 新闻~ жаңалықтар репортеры | 电视台的~人员 теледидар репортеры.

【采茶戏】cǎicháxì【зат.】 жергілікті опера.

【采伐】cǎifá【ет.】 кесу, шабу: ~林木 ағашты кесу.

【采访】cǎifǎng【ет.】 мағлұмат жинау, репортаж: ~新闻 репортаж жасау | 加强图书~工作 репортаж кітабы жұмысын нығайту | 记者来~劳【ет.】模范 репортерлар еңбек үлгісінің репортажын жасауға келді.

【采风】cǎifēng【ет.】 халық әндерін жинау.

【采购】cǎigòu ①【ет.】 дайындық жасау: ~员 дайындаушы | ~建筑材料 құрылыс материалдарын дайындау.②【зат.】 дайындаушы: 他在食堂当~ ол асханада дайындаушы болып қызмет істейді.

【采光】cǎiguāng【ет.】 жарқырау.

【采集】cǎiji ①【ет.】 жинау: ~标本 минералдарды жинау.

【采景】cǎijǐng【ет.】 съёмка орнын табу.

【采掘】cǎijié【ет.】 өндіру, табу: ~金矿 алтынды табу | 加快~进度 өндіріс қарқынын тездету.

【采矿】cǎikuàng【ет.】 минералдарды өндіру.

【采录】cǎilù【ет.】 ① жинау және жазу: ~民歌 халық әндерін жинау және жазып алу.② интервью: 电视台~了新年晚会节目 теледидардан жаңа жыл кеші бағдарламасы жазып алынды.

【采买】cǎimǎi【ет.】 тауарларды сатып алу.

【采纳】cǎinà【ет.】 қабылдау: ~群众意见 көпшіліктің көз қарасын қабылдау.

【采暖】cǎinuǎn【ет.】 жылумен қамтамасыз ету.

【采取】cǎiqǔ【ет.】 ① алу, қабылдау: ~守势 қорғанысты қабылдау | ~紧急措施 кідіртуге болмайтын шараларды қабылдау.② алу: ~指纹 бармақтың таңбасын алу.

【采认】cǎirèn【ет.】 мойындау, мақұлдау: ~学历 білімді мақұлдау.

【采收】cǎishōu【ет.】 егін жинау.

【采撷】cǎixié〈书〉【ет.】 ① таңдау: ~野果 жидекті таңдап жинау.② коллекция жинау.

【采写】cǎixiě【ет.】 интервью алу, жазу: 好人好事, 要及时~, 及时报道 жақсы істер уақытымен жазылып және уақытымен жариялану керек.

【采血】cǎixiě【ет.】 қанды анализға алу.

【采信】cǎixin【ет.】 дәлелдемелердің іске жататындығы: 被告的陈述证据不足, 法庭不予~ соттаушыда дәлелдемелердің болмауын сот қабылдамайды.

【采样】cǎiyàng【ет.】 байқап көру, тексеру: 食品~检查 тағамды тексеруден өткізу.

【采用】cǎiyòng【ет.】 қолдану, еңгізу: ~新工艺 жаңа технологияны еңгізу | ~举手表决方式 қолды көтеріп сайлау дауысын қолдану | 那篇稿子已被编辑部~ бұл жазбаны редакция пайдаланды.

【采油】cǎiyóu【ет.】 мұнай өндіру.

【采择】cǎizé【ет.】 таңдау: 提出几种方案, 以供~ бірнеше варианттар ұсынылды содан таңдау керек.

【采摘】cǎizhāi【ет.】 жұлып алу, жинау: ~葡萄 виноградты жинау | ~棉花 мақта жинау.

【采制】cǎizhì【ет.】 ① жинау: ~春茶 көктем шэйін жинау.② интервью жазу: ~电视新闻 жаңалықтарды жазу.

【采种】cǎizhǒng【ет.】 тұқымдарды жинау.

【彩】cǎi ① түрлі түсті: 五~ бес түрлі түс | ~云 түрлі түсті бұлт.② түрлі түсті жібек: 剪~ церемониалды лентаны кесу | 张灯结~ жарықпен әдемілеу.③ ие болу, марапаттау: 喝~ салтанатты айқай салу | 博得满堂~ көпшілік алдында марапатқа ие болу.④ алуан түрлі: 丰富多~ байлық пен молышлық.⑤【зат.】 құмар ойындар: 得~ жүлде алу | 中~ лотаряны жеңіп алу | ~票 лотерея

билеті.⑥ театрда, циркта қолданылатын магия: 火~ от театры | 带~ безендіру.⑦ жаракатқа байланысты айтылады: 挂~ жаракаттану | ~号 майданда жаракат алған адам.⑧(Cǎi)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【彩车】cǎichē【зат.】 әдемі жиналған автокөлік.

【彩超】cǎichāo【зат.】 мед. цветное доплеровское картирование.

【彩绸】cǎichóu【зат.】 жібек.

【彩带】cǎidài【зат.】 түрлі түсті жібек лента.

【彩旦】cǎidàn【зат.】 әйелдер ампуасы; сайма-сай (әртістің өз мінез түріне; құлқына дөп келетін роль).

【彩蛋】cǎidàn【зат.】 Христиан және еврейлердің мерекесі кезінде тауық жұмыртқаларын түрлі түсті бояулармен бояу.

【彩电】cǎidiàn【зат.】 ① түрлі түсті теледидар.②: 一台~бір түрлі түсті теледидар.

【彩管】cǎiguǎn【зат.】 түрлі түсті кинескоп.

【彩号】cǎihào (~儿)【зат.】 майданда жаракат алған адам: 慰劳~ майданда жаракаттанған адамға ризашылық білдіру.

【彩虹】cǎihóng【зат.】 кемпірқосақ.

【彩鹮】cǎihuán【зат.】 кесек нан, үлкен дөңгелек нан.

【彩绘】cǎihuì ①【зат.】 әшекейлеу, көркем сурет: 这次出土的陶器都有朴素的~ осы ретте жер астында табылған қыш құмыра бұйымдарының барлығында қарапайым көркем суреттер бар.②【ет.】 әшекейлеу: 古老建筑已~一新 бұл ескі құрылыс жаңадан әшекейленді.

【彩轿】cǎijiào【зат.】 қалыңдықтың паланкіні.

【彩卷】cǎijuǎn (~儿)【зат.】 түрлі түсті фотопенка.

【彩扩】cǎikuò【ет.】 түрлі түсті пленканы өңдеу: 电脑~ кобьютермен фотопленканы өңдеу | 本店代理~业务 біздің агенттігіміз түрлі түсті фотопленканы өңдеу бизнесін жасайды.

【彩礼】cǎilǐ【зат.】 үйлену тойының сыйлықтары.

【彩迷】cǎimí【зат.】 лотерея жанкүйері.

【彩民】cǎimín【зат.】 лотерея ойнайтын адам.

【彩墨画】cǎimòhuà【зат.】 тушьпен салынған сурет.

【彩排】cǎipái【ет.】 ① ақтық репетиция.② репетиция.

【彩牌楼】cǎipáilóu【зат.】 мерекелі арка.

【彩棚】 cǎipéng 【зат.】 безен. Дірілген шатыр
 【彩票】 cǎipào 【зат.】 ұтыс билеті.
 【彩旗】 cǎiqí 【зат.】 түрлі түсті ту.
 【彩券】 cǎiquǎn 【зат.】 ұтыс билеті.
 【彩色】 cǎisè 【зат.】 түс: ~ 照片 түрлі түсті сурет.
 【彩色电视】 cǎisè diànshì түрлі түсті теледидар.
 【彩色片儿】 cǎisèpiānr (口) 【зат.】 түрлі түсті фильм.
 【彩色片】 cǎisèpiàn 【зат.】 түрлі түсті фильм.
 【彩声】 cǎishēng 【зат.】 орация: 一阵~ кол соғу | ~ 四起 жан жақта кол соғу.
 【彩塑】 cǎisù 【зат.】 шығармашылық мүсіндеу.
 【彩陶】 cǎitáo 【зат.】 боялған керамика.
 【彩头】 cǎitóu 【зат.】 ① бақытты ырым: 得了个好~ жақсы ырымға ие болу. ② жүлде.
 【彩霞】 cǎixiá 【зат.】 түрлі түсті таң.
 【彩显】 cǎixiǎn 【зат.】 түрлі түсті экран.
 【彩信】 cǎixin 【зат.】 ММС, мультимедиялық смс.
 【彩页】 cǎiyè 【зат.】 түрлі түсті кітап беті.
 【彩印】 cǎiyìn 【ет.】 ① түрлі түсті мөр. ② түсті сурет баспасы.
 【彩云】 cǎiyún 【зат.】 түрлі түсті бұлт.
 【彩照】 cǎizhào 【зат.】 түрлі түсті сурет.
 【彩纸】 cǎizhǐ 【зат.】 ① түсті қағаз. ② түрлі түсті принтер.
 【睬】 cǎi 【ет.】 ескеру, зер салу: 理~ елеп ескеру | 不要~ 他 оны ескрмеуге болмайды | 人家对你说话, 你怎么能~ 也不~? Барлығы оған сөз айтты, сен қалай оны ескрмейсің?
 【睬】 cǎi 【ет.】 таптау: 当心~ 坏了庄稼 абайла, егінді таптап кетпе. | 妹妹~ 在凳子上贴窗花 / қарындасым терезеге гүл басып шықты.
 【睬道】 cǎidào (~儿) 【ет.】 барлау, аңғару.
 【睬点】 cǎidiǎn (~儿) 【ет.】 барлау.
 【睬咕】 cǎigu (方) 【ет.】 кеміту, төмендету: 别~ 人 басқа адамдарды кемітпе.
 【睬水】 cǎishuǐ 【ет.】 су қорғаулары.

cài

采(cài [采地](càidi) 【зат.】 Чжоу династиясы кезінде жерден жиналатын салық.
 菜 cài ① 【зат.】 көкөніс, көктет: 种~ / көкөніс егу. ② өнідіру, алу: ~ 油 мұнай өндіру. ③ 【зат.】 тағам: 川~

сычуань асханасы | 四~一汤 сорпа мен төрт түрлі тағамнан. ④ (Cài) 【зат.】 фамилияға қолданылады.
 【菜案】 càiàn 【зат.】 жеміс жидек.
 【菜霸】 càià 【зат.】 базардағы монополия.
 【菜场】 càiǎng 【зат.】 базар.
 【菜单】 càidān (~儿) 【зат.】 ① тағам менюсы. ② тағамдардың аттары.
 【菜刀】 càidāo 【зат.】 ас үй пышағы.
 【菜点】 càidiǎn 【зат.】 ыдыс: 风味~ әдемі ыдыс | 宫廷~ императорлық ыдыс | 西式~ батыс стиліндегі ыдыс аяқ.
 【菜豆】 càidòu 【зат.】 ① бадана. ② түйебұршақ.
 【菜瓜】 càiā 【зат.】 ① жылан тәріздіс қауын. ② жеміс тұқымы.
 【菜馆】 càiquǎn (~儿) (方) 【зат.】 ресторан, асхана.
 【菜花】 càihuā (~儿) 【зат.】 ① түрлі түсті орамжапырақ. ② рапсқа тән гүлдер.
 【菜篮子】 càiánzi 【зат.】 азық түлікке арналған ақша.
 【菜码儿】 cài mǎr (方) 【зат.】 жеміс дәмдеуіштері.
 【菜牛】 càiniú 【зат.】 мал еті.
 【菜农】 càinóng 【зат.】 бақшашы.
 【菜品】 cǎipǐn 【зат.】 тағам: 这家餐厅节前推出几款新~ бұл асхана мереке алдында жаңа тағамдарды әзірледі.
 【菜圃】 cài pǔ 【зат.】 бақша.
 【菜谱】 cài pǔ 【зат.】 ① меню. ② аспаздыққа үйрететін арнайы кітапша.
 【菜畦】 cài qí 【зат.】 жеміс ағызы.
 【菜青】 cài qīng 【сын.】 күнгірт жасыл түс.
 【菜色】 cǎisè 【зат.】 омсырайған ажар: 面带~ қарны ашқан омсырайған түр.
 【菜市】 cǎishì 【зат.】 базар.
 【菜式】 cǎishì 【зат.】 тағам.
 【菜蔬】 cài shū 【зат.】 ① жеміс. ② ерекше рецептен пісірілген тағам.
 【菜羹】 cǎitái 【зат.】 ① гүлденгіш сабак. ② орамжапырақтың гүлденуі.
 【菜系】 cǎixì 【зат.】 жергілікті асхананың ерекше рецептен жасалған тағамдары.
 【菜羊】 cǎiyáng 【зат.】 қой еті.
 【菜肴】 cǎiyáo 【зат.】 тағам, жеңіл тағам.
 【菜油】 cǎiyóu 【зат.】 қышабас майы.
 【菜园】 cǎiyuán 【зат.】 бақша.
 【菜子】 cǎizi 【зат.】 ① (~儿) жеміс тұқымдары. ② рапстық тұқымдар.
 【菜子油】 cǎiziyóu 【зат.】 қышы майы.
 【蔡】 -1cài ① Чжоу династиясы кезіндегі Цай князьдығы. ② 【зат.】 адамның есімі.

【蔡】 -2cài (书) улы өсімдіктер.

cān

【参】 -1 cān ① кіру, ену, қатысу: ~ 军 әскер қатарына ену | ~ 赛 сайысқа қатысу. ② салыстыру жасау: ~ 看 салыстыру | ~ 阅 бір нәрсемен салыстырғанда....
 【参】 -2 cān ① барып шығу, келіп шығу: ~ 谒 сапарға бару | ~ 拜 біреуге кіріп шығу. ② 【ет.】 феодалдық кезеңде сенімсіздікті білдірді: ~ 他一本(“本”指奏章) ол ғана сенбейді.
 【参】 -3 (cān білу және түсіну: ~ 破 терең түсінушілік | ~ 透 соңына дейін түсіну.
 【参拜】 cānbài 【ет.】 біреуге кіріп шығу: 大礼~ үлкен жиынға қатысу | ~ 孔庙 Конфуцийдің ғибадатханасына барып шығу.
 【参半】 cānbàn 【ет.】 жартылай: 疑信~ тек жартылай сену.
 【参变量】 cānbiànliàng 【зат.】 параметр.
 【参禅】 cānchán 【ет.】 будда дінін пайымдау: ~ 悟道 ақиқатты түсіну жолы.
 【参订】 cāndìng 【ет.】 жөндеу, дұрыстау: 这部书由张先生编次, 王先生~ бұл кітапты Чжан мырза жазған, Ван мырза оны редакциялайды.
 【参访】 cānfǎng 【ет.】 қатысу, экскурсия жасау: ~ 团 экскурсанттар.
 【参股】 cāngǔ 【ет.】 бөлу: 投资~ инвестицияны бөлу.
 【参观】 cānguān 【ет.】 бару, қатысу: ~ 团 экскурсанттар | ~ 游览 таныстыру экскурсиясы | ~ 工厂 заводқа бару | 谢绝~ қатысушыларға жабық.
 【参劾】 cānhé (书) 【ет.】 біреуді айыптау.
 【参加】 cānjiā 【ет.】 ① қатысу: ~ 工会 жұмысшылар одағына қатысу | ~ 会议 жиналысқа қатысу | ~ 选举 сайлауға қатысу | ~ 绿化劳 【ет.】 көгалдандыруға қатысу. ② көз қарасты білдіру: 这件事儿, 请你也~ 点儿意见 осы іс жайында сен өз ойыңды білдіруңді сұраймын.
 【参见】 -1cānjiàn 【ет.】 ресми сапармен барып шығу: ~ 师父 ұстазға барып шығу.
 【参见】 -2cānjiàn 【ет.】 қарау, пайдалану, көріп шығу.
 【参建】 cānjiàn 【ет.】 құрылысқа қатысу: 这项工程有十几个单位~ бұл машинажасауға он жеті жұмысшы қатысты.
 【参校】 cānjiào 【ет.】 ① түзету жасау.

② кітапты бірнеше рет қарап шығу.

【参军】cānjūn 【ет.】 әскерге бару, әскер қатарына өту.

【参看】cānkàn 【ет.】 ① салыстыру: 那篇报告写得很好, 可以~ осы газеттің жазғаны өте жақсы, салыстырып көруіңе болады. ② салыстырма жасау.

【参考】cānkǎo 【ет.】 ① салыстырып қарау: ~书 анықтамалық | 作者写这本书, ~了几十种书刊 жазушы бұл кітапты жазғанда оннан астам кітаппен салыстырды. ② материалдар жинау: 仅供~ мағлұмат жинау.

【参考书】cānkǎoshū 【зат.】 анықтамалық, анықтағыш.

【参考系】cānkǎoxì 【зат.】 қосымша жүйе, координат.

【参量】cānliàng 【зат.】 параметр.

【参谋】cānmóu ① 【зат.】 штаб камондирі. ② 【ет.】 кеңес беру: 这事该怎么办, 你给~一下 осы істі қалай шешуге болады, сен кеңес берші. ③ 【зат.】 кеңесші: 他给你当~ ол кеңесші қызметін атқарады.

【参拍】cānpāi 【ет.】 ① (物品) аукционға қатысу: 一批在海外收藏多年的油画近日回国~ шетелде бірнеше жыл бойы болған суреттер елге қайтарылып аукционға қойылды. ② суретке түсіруге қатысу: 这部影片有多【зат.】影星~ бұл фильмнің сьемкасына көптеген кино жұлдыздары қатысты.

【参评】cānpíng 【ет.】 қатысу: ~影片 фильмге қатысу | ~人员将统一进行外语考试 адамдар шетел тілі емтиханына қатысуға рұқсағын берді.

【参赛】cānsài 【ет.】 сайысқа қатысу: ~作品 сайысқа қатысатын бұйымдар | ~选手 сайысқа қатысатын ойыншы | 取消~资格 сайысқа қатысу дәрежесін жою.

【参审】cānshěn 【ет.】 ① сот процесіне қатысу. ② сот тармақтары: ~项目 сот аппараты.

【参数】cānshù 【зат.】 ① параметр. ② аппарат (белгілі бір жұмысты орындауға арналған аспап, құрылғы).

【参天】cāntiān 【ет.】 жоғарылау, көтерілу: ~大树 ағаштар аспанға дейін жоғарылайды.

【参透】cāntòu 【ет.】 соңына дейін түсіну: 【参不透】 қатысуға қатыспауға екенін соңына дейін түсінбеу | ~禅理 буддизм теориясын соңына дейін түсіну | ~机关 билік органдарын түсіну.

【参悟】cānwù 【ет.】 шешу, біліп алу: ~佛法 буддизм теориясын білу | ~人生 адам өмірін түсіну.

【参详】cānxiáng 【ет.】 талқылау: ~了半天, 忽有所悟 жарты күн талқылап, кішкене де болса түсіндік | 我先把拟订的计划摆出来, 请同志们~ мен алыдмен жоспарды ұсынайын, әріпкестерді оны талқылауды сұраймын.

【参验】cānyàn 【ет.】 тексеру, салыстыру.

【参谒】cānyè 【ет.】 құрметті адамдарғы кіріп шығу: ~黄帝陵 Хуан ди патшасының мавзолейіне барып шығу.

【参议】cānyì ① <书> 【ет.】 жиналысқа қатысу: ~国事 мемлекеттік жиналысқа қатысу. ② 【зат.】 сенат.

【参议院】cānyìyuàn 【зат.】 жоғарғы палата сенат.

【参与】cānyù 【ет.】 қатысу, кірісу, атсалысу: ~他曾~这个规划的制订工作 ол жоспарды құрастыру жұмысына қатысты.

【参赞】cānzàn ① 【зат.】 кеңесші. ② <书> 【ет.】 жәрдемдесу, көмектесу: ~军务 әскери істерде жәрдемдесу | ~朝政 саясатта жәрдемдесу.

【参展】cānzhǎn 【ет.】 кскурсияға қатысу: ~单位 көрмеге қатысу | ~的商品有一千余种 қатысқан тауарлардың бір мың түрі бар.

【参战】cānzhàn 【ет.】 соғысқа қатысу: ~国 соғысушы мемлекет | 这场比赛主力队员没有~ бұл сайысқа қатысушылар соғысқа қатыспаған

【参照】cānzhào 【ет.】 еру: ~执行 тапсырманы орындау.

【参照物】cānzhàowù 【зат.】 бақылау, тексеру.

【参政】cān // zhèng 【ет.】 саяси өмірге қатысу.

【参酌】cānzhuó 【ет.】 ескеру: ~处理 дұрыстау | ~具体情况 барлық жағдайды ескеру.

【餐】cān ① тамақтану: 聚~ азын аулақ той | 野~ пикник көкке шығу. ② тамақ: 午~ түстік | 西~ еуропа асханасы. ③ 【мөл.】 есептік сөз: 一日三~ бір күнде үш рет тамақтану.

【餐车】cānchē 【зат.】 вагон ресторан.

【餐点】-1cāndiǎn 【зат.】 асхана: ~集中 асханада жиналу.

【餐点】-2cāndiǎn 【зат.】 десерт: 西式~ батыс стиліндегі десерт. 特色~ ерекше десерт.

【餐馆】cānguǎn 【зат.】 ресторан.

【餐巾】cānjīn 【зат.】 майлық, сулық.

【餐巾纸】cānjīnzǐ 【зат.】 қағаз майлық.

【餐具】cānjù 【зат.】 ас ішетін сайман.

【餐厅】cāntīng 【зат.】 ресторан,

асхана.

【餐位】cānwèi 【зат.】 асханадағы немесе ресторандағы орындар.

【餐饮】cānyǐn 【зат.】 сусын, ішімдік: ~业 қоғамдық азықтану | ~市场 тағам базары.

【餐纸】cānzǐ 【зат.】 қағаз майлық.

【餐桌】cānzhuō (~儿) 【зат.】 үстел.

cán

残 cán ① 【ет.】 кем, ақау, кетік, бүлшінген: ~品 ақаулы бұйым | ~废 еңбекке жарамсыз | 身~志不~ | 这部书很好, 可惜~了 бұл кітап өте жақсы, өкінішке орай кемістігі бар. ② остаток: ~冬 қыстың соңы | ~敌 шала жаншар жау | 风卷~云 із түссіз жоғалып кету. ③ бұзу, бүлдіріп алу: 摧~ жайлау, жою | ~害 жарымжан қылу. ④ арам ойлы: ~忍 аяусыз | ~酷 қатаң.

【残败】cánbài 【сын.】 қиратылған: ~不堪 қиралған | 一片~的景象 қиралған сурет.

【残暴】cánbào 【сын.】 қатал, қаһарлы: ~不仁 мейрімсіз адам | ~成性 қатал мінез.

【残杯冷炙】cánbēilěngzhì ішілмеген ішімдік және қалған тамақ.

【残本】cánběn 【зат.】 әңгімелеу жанрындағы кітап.

【残币】cánbì 【зат.】 жыртылған ақша.

【残兵】cánbīng 【зат.】 талқандалған әскер: ~败将 бейшара талқандалған әскер.

【残部】cánbù 【зат.】 қалдық.

【残喘】cánchuǎn 【зат.】 арпалыс, жанталыс: 苟延~ жанталысты тарту.

【残次】cáncì 【сын.】 ақаулы, брақты: ~零件 браққа шығарылған сайман | ~产品 ақаулы тауар.

【残存】cáncún 【ет.】 қалу: ~的封建思想 феодализм ойларының қалуы | 初冬, 树上还~几片枯叶 қыс, ағаштың үстінде құрғап ұалған жапырақтар.

【残毒】-1cándú 【сын.】 қаһарлы: ~的掠夺 қатал қарақшылық.

【残毒】-2cándú 【зат.】 улы заттар.

【残匪】cánfēi 【зат.】 қарақшы мен тонаушы: 剿灭~ қарақшыларды жою.

【残废】cánfèi ① 【ет.】 зақымдау, мерт қылу: 他的腿是在一次车祸中~的 оның аяғын тағы бір рет машина қағып мелтірдірді. ② 【зат.】 мүгедек.

【残羹剩饭】cán gēng shèng fàn тамақтан қалған қалдық.

【残骸】cánhái 【зат.】 қалдық, сүйек, сынық: 寻找失事飞机的~ ізделген қиралған ұшақтың қалдықтары.

【残害】cánhài 【ет.】 зақымдау, бұзу, жою: ~生命 өмірді бұзу.

【残货】cánhuò 【зат.】 тауар қалдықтары.

【残疾】cánjī 【зат.】 аномалия, ауытқу: ~儿童 мүгедек бала | 腿没有治好, 落下~ аяғы жазылған жоқ, құлап ауытқиды.

【残疾车】cánjíchē 【зат.】 мүгедектерге арналған жеңіл арба.

【遗迹】cányì 【зат.】 қалдық, қираған үйінді: 当日巍峨的宫殿, 如今只剩下一点儿~了 сол кезеңнің заңғарлы ғимараттан бүгінгі күні кішкене қалдықтары қалды.

【残局】cánjú 【зат.】 ① эндшпиль (шахмат ойынының ең соңғы қорытындысы шығарылып ойын тарқар кезі). ② зардап, салдар: 收拾~ зардаптарды жою.

【残酷】cánkù 【сын.】 катал, қаһарлы: ~无情 мейрімсіздік | ~的压迫 езіп жаншу | 手段十分~ тым қатал тәсіл.

【残留】cánliú 【ет.】 жартылау қалу: 面颊上还~着泪痕 бетінде әлі де көз жасы қалды | 他头脑中~着旧观念 оның есінде әлі күнге дейін ескі ойлар қалды.

【残年】cánnián 【зат.】 ① өмірдің шегі: 风烛~ өмір кез келген уақытта үзілуі мүмкін | ~暮景 қартаю. ② жылдың соңы.

【残虐】cánnüè ① 【сын.】 қайырымсыз, қатал: ~的手段 қатал тәсіл. ② 【ет.】 жазалау, азаптау: ~囚犯 жазаланған тұтқын.

【残品】cánpǐn 【зат.】 ақау тауар, жарамсыз тауар.

【残破】cánpò 【сын.】 бүлінген: ~的古庙 сынған храм.

【残棋】cánqí 【зат.】 шахматтағы үзіліс: 一盘~ бір шахмат.

【残缺】cánquē 【ет.】 жекелену, даралану.

【残忍】cánrěn 【сын.】 қаһарлы, қатың: 手段凶狠~ содырлы қатаңдық.

【残生】cánshēng 【зат.】 ① жайпау. ② жайрату.

【残损】cánsǔn 【ет.】 залал келтіру: 这部线装书有一函~了 ортағасыр кітаптарының сыртына залал келтірілді | 由于商品包装不好, 在运输途中~较多 тауарлар жаман оралғандықтан тасымал кезінде залал келтірілді.

【残效】cánxiào 【зат.】 дәрі дәрмектен қалған әрекет: ~期 төзімділік.

【残雪】cánxuě 【зат.】 қардың қалдықтары.

【残阳】cányáng 【зат.】 күннің батуы.

【残余】cányú 【ет.】 ① қалдық: ~соңғы қалған күш. ② 【зат.】 ескілік: 封建~ феодализм ескілігі.

【残垣断壁】cán yuán duàn bì қираған үйінді.

【残月】cányuè 【зат.】 ① айдың бітуі. ② айдың батуы.

【残渣余孽】cán zhā yú niè азғындар.

【残障】cánzhàng 【зат.】 физикалық немесе ақыл ой кемтарлығы: 重度~ кемтарлықтың ауыр деңгейі | 老师手把手教~孩子画画 ұстаз кемтар балаларды сурет салуға үйретеді.

【残照】cánzhào 【зат.】 күннің батуы.

蚕 cán 【зат.】 жібек құрты.

【蚕宝宝】cánbǎobǎo 〈方〉【зат.】 өте қымбатты жібек құрты.

【蚕箔】cánbó 【зат.】 жібек құртын өсіруге арналған арнайы себет.

【蚕簇】cáncù 【зат.】 жібек құртының жібекті тірегі.

【蚕豆】cándòu 【зат.】 ① атбұршақ. ② атбұршақтар.

【蚕蛾】cán'é 【зат.】 жібекқұртының көбелегі.

【蚕茧】cánjiǎn 【зат.】 жібек құрты.

【蚕眠】cánmián 【ет.】 жібек құртының ұзақ ұйқысы.

【蚕农】cánnóng 【зат.】 жібекші.

【蚕沙】cánshā 【зат.】 жібек құртына жасалатын ғылыми тәжірибе.

【蚕山】cánshān 〈方〉【зат.】 коконник.

【蚕食】cánshí 【ет.】 біреудің жерлерін тартып алу: ~政策 жерлерді тартып алу саясаты.

【蚕丝】cánsī 【зат.】 жібек.

【蚕蚁】cányǐ 【зат.】 жас жібек құрты.

【蚕纸】cánzhǐ 【зат.】 жібек құрты ұрығына арналған алмалы қағаз.

【蚕子】cánzǐ (~儿) 【зат.】 жібек құртының ұрығы.

【惭】cán ұят: 羞~ намыстану | 大言不~ ұятсыз мақтану | 自~ 【сын.】 矜 өзінің мешеулігінен ұялу.

【惭愧】cánkui 【сын.】 арсыз, ұятсыз: 深感~ ұятты терең сезіну | ~万分 қатты ұялу.

【惭色】cánsè 〈书〉【зат.】 қызарған түр: 面有~ беті қызарған.

【惭颜】cányán 〈书〉【зат.】 ұят.

【惭怍】cánzuò 〈书〉【сын.】 ұялшақ, тартыншақ.

cǎn

【惨】cǎn ① 【сын.】 аянышты, қайғылы: ~不忍睹 бетін бұруға мүмкін емес | ~绝人寰 жан түршігерлік қастандық | 死得好~ жамандықтан қаза болу. ② 【сын.】

катаң, қаһарлы: ~重 ауыр | 冻~了 жаман тону | 敌人败得很~ жеңілген жау өте қайырымсыз. ③ жауыз, зұлым: ~无人道 адамгершіліксіз.

【惨案】cǎn'àn 【зат.】 ① қанды оқиға: 五卅~ «отызыншы мамырдың қанды оқиғасы». ② апат: 那里曾发生一起列车相撞的~ анау жерде поездардың соқтығысып қалуынан апат болды.

【惨白】cǎnbái 【сын.】 状态词 ① ағарыңқы. ② (面容) бозарған: 脸色~ бозарған келбет.

【惨败】cǎnbài 【ет.】 ұтылу, жеңілу: 敌军~ жаудың жеңілуі.

【惨变】cǎnbiàn ① 【зат.】 қорқынышты апат: 家庭的~令人心碎 отбасының қорқынышты апаттан жүректері жараланған. ② 【ет.】 сұрлану, бозару: 吓得脸色~ қорыққаннан беті бозарып қалу.

【惨不忍睹】cǎn bù rěn dǔ мұндайды естігенде қорықасың.

【惨怛】cǎndá 〈书〉【сын.】 қайғырған: ~于心 жүректік уайымы.

【惨淡】(惨澹)cǎndàn 【сын.】 ① алакөленке, күңгірт: 天色~ күңгірт аспан | ~的灯光 алакөленкелі жарық.

② қайғыға салыну: 秋风~ кедейліктен қайғыру | 神情~ жабығулы көңіл күй | 生意~ бизнестен қайғыру. ③ қатал: ~经营 қатты еңбектену.

【惨毒】cǎndú 【сын.】 қайырымсыз, рақымсыз: 手段~ қайырымсыз тәсіл.

【惨祸】cǎnhuò 【зат.】 сұмдық, бастығырылу.

【惨景】cǎnjǐng 【зат.】 қайғылы бейне.

【惨境】cǎnjìng 【зат.】 аянышты жағдай: 陷入~ қайғы қасіретке тап болу.

【惨剧】cǎnjù 【зат.】 қайғы, трагедия.

【惨绝人寰】cǎn jué rén huán адамгершіліксіз.

【惨苦】cǎnkǔ 【сын.】 қиын, ауыр.

【惨厉】cǎnlì 【сын.】 бақытсыз, қатты, ауыр, қиын: ~的叫喊声 қатты айқай.

【惨烈】cǎnliè 【сын.】 ① мұңды: ~的景象 мұңды бейне. ② батырлық, ерлік: ~牺牲 ерлікпен жанын құрбан ету. ③ күшті, қуатты: 为害~ қатты зақымдалу | ~的斗争 қатты күресу.

【惨然】cǎnrán 【сын.】 қайғылы, мұңды: ~落泪 қайғырып жылау.

【惨杀】cǎnshā 【ет.】 қайырымсыз өлтіру: ~无辜 кінәсіз | 横遭~ кенеттен өлтірушілік.

【惨死】cǎnsǐ 【ет.】 қайғылы қаза болу: ~在侵略者的屠刀下.

【惨痛】cǎntòng 【сын.】 азапты, қайғылы: ~的教训 қайғылы тарихи сабақ.

【惨无人道】cǎn wú rén dào адамгершіліксіздік.

【惨笑】cǎnxiào 【ет.】 жабыңқы күлу.

【惨重】cǎnzòng 【сын.】 ауыр: 损失~ауыр жаза | ~的失败 ауыр жеңіліс.

【惨状】cǎnzhuàng 【зат.】 қайғылы келбет.

【惨】cǎn 【зат.】 ① бұйырған. ② қытай тарысы.

【黦】cǎn <书> ① күнгүрт, қарақоңыр: ~发 қарақоңыр шаш.

càn

【灿】(càn жарық: ~然 жаңа көрініс | ~若云锦 жарық таң | 黄~~的菜花 сары жарық гүлдер.

【灿烂】cànlàn 【сын.】 жайнаған: 星光~ жұлдыздың жарқырауы | ~辉煌 жалқырауык ~的笑容 жаркылдап күлу.

【灿亮】cànliàng 【сын.】 жарық: 明光~ күннің жарығы.

【灿然】cànrán 【сын.】 жарық: 阳光~ айдың жарығы | ~炫目 көз қарайтпайтын жарық.

【孱头】càntou <方> 【зат.】 жігерсіз, ұстамсыз адам.

【粲】càn <书> жарқыраған: ~然 ашық, жарық.

【粲然】cànrán <书> 【сын.】 ① жарық: 星光~ жарқыраған жұлдыздар. ② күлкімен жайылу: ~一笑 ашық күлімсіреу.

cāng

【仓】(倉)cāng ① 【зат.】 қамба, қойма: 粮食满~ қойма бидайға толы. ② акция: 补~ құнды қағаздар | 减~ қысқарту (акцияны). ③ (Cāng) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【仓储】cāngchǔ 【ет.】 қор жинау, қаттап тастау: ~超市 супермаркетте сақтау | ~物资 тауарларды сақтау.

【仓促】cāngcù 【сын.】 асығыс, тез: 时间~, 来不及细说了 уақыт тым асығыс, өңдеуге уақыт жоқ.

【仓房】cāngfáng 【зат.】 қойма.

【仓皇】cānghuáng 【сын.】 абыржыған, сасқан: ~失措 қатты абыржу | 神色~ сасқалақтаған келбет.

【仓库】cāngkù 【зат.】 қойма, қамба: 粮食~ бидай қоймасы | 军火~ ок дәрі қоймасы.

【仓廩】cānglǐn <书> 【зат.】 қамба, қойма.

【仓容】cāngróng 【зат.】 қойманың көлемі: ~有限 қойманың көлемі шектеулі.

【仓位】cāngwèi 【зат.】 ① акция көлемі. ② эк. қоржын.

【伧】cāng <书> қатал: ~父 қатал әке (粗野的人).

【伧俗】cāngsú <书> 【сын.】 жергілікті: 言语~ жергілікті тіл.

【苍】cāng ① жасыл, көк түстер (包括蓝和绿): ~松翠柏 ақсүйектік. ② ағарыңқы түс: ~白 бозарған түс | ~髯 ақ шаш пен қылау. ③ <书> аспан: 上~ аспан. ④ (Cāng) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【苍白】cāngbái 【сын.】 ① ақшылт, ағарыңқы: 脸色~ бозарған түр | ~的须发 ақ шаш пен қылау. ② бейнесіз, өлік сияқты: 作品中的人物 【сын.】 象~无力 шығармадағы адамдар бейнесіз.

【苍苍】cāngcāng 【сын.】 ① (头发) ақ шаш: 白发~ ақ шаш | 两鬓~ самайы ағарған. ② күнгүрт жасыл: 松柏~ күнгүрт жасыл түсті қарағай мен саыр ағаштар. ③ ұшы қиырсыз, шексіз: 海山~ шексіз су астындағы тау | 夜幕初落, 四野~ күктемнің басындағы түндер өте ұзық.

【苍翠】cāngcuì 【сын.】 (草木等) күнгүрт жасыл: 林木~ жасылқалың орман | ~的山峦 жасыл тау беткейлері.

【苍黄】cānghuáng ① 【сын.】 күнгүрт сары: 病人面色~ ауырған адамның беті күнгүрт сары түсті болып кетті. | 时近深秋, 竹林变得~了 қоңыр күзде баббук ағаштары күнгүрт сары түске боялды. ② <书> 【зат.】 жібекті бояу кезінде пайдаланатын көк және сары түстер.

【苍劲】cāngjìng 【сын.】 ① қатты, берік мықты: ~的古松 мықты қарағай ағашы. ② (书法、绘画) күшті, мықты: 他的字写得~有力 оның иероглифтарды жазуы өте күшті.

【苍老】cānglǎo 【сын.】 ① (面貌、声音等) қартайған, қаусаған: 病了一场, 人比以前显得~多了 ауырып қалғанан кейін адам қартайған сияқты болып көрінеді. ② күшті.

【苍凉】cāngliáng 【сын.】 елсіз, кісі тұрмайтын: 月色~ ай жарығының түсі мұңайған.

【苍茫】cāngmáng 【сын.】 жағасыз, шексіз: ~大地 шексіз дала | 暮色~ калың ымырт | 云水~ жерлерді шарлап жүрген будда сопысы.

【苍莽】cāngmǎng <书> 【сын.】 сыбайлас.

【苍穹】cāngqióng <书> 【зат.】 көкжиек.

【苍润】cāngrùn 【сын.】 дымқыл, зеңгір.

【苍山】cāngshān 【зат.】 Юньнан провинциясындағы Цан таулары.

【苍生】cāngshēng <书> 【зат.】 халық, көпшілік.

【苍天】cāngtiān 【зат.】 көне дәуірлердегі аспан құдайларын осылайша атайтын.

【苍鹰】cāngyīng 【зат.】 тұйғын.

【苍蝇】cāngyīng 【зат.】 маса.

【苍郁】cāngyù <书> 【сын.】 (草木) қалың, толық.

【苍术】cāngzhú 【зат.】 жұмыртқа пішінді атрактилис.

【沧】cāng көк- жасыл түсті: ~海 көк-жасыл түстітеңіз.

【沧海桑田】cāng hǎi sāng tián бұрын үлкен теңіз болған жерде қазір тұт орманы. Оның мағынасы күнделікті тұрмыстағы толқын немесе өмірдегі үлкен өзгерістер.

【沧海一粟】cāng hǎi yī sù тары дәні үлкен теңізде. Оның мағынасы дарияға тамған тамшыдай.

【沧桑】cāngsāng 【зат.】 өмірдегі үлкен өзгерістер: 饱经~ өмірдің көптеген қиыншылықтарын бастан кешу.

【沧】cāng 【зат.】 [鸬鹚] (cānggēng) мысықторғай, сарыторғай.

【舱】cāng 【зат.】 трюм (кеменің машина тұратын және жүк қоятын астыңғы үйі): 货~ жүк трюмы | 客~ каюты (кемедегі жеке бөлме) | 前~ мұрын трюмы | 头等~ бірінші қатар каюта.

【舱室】cāngshì 【зат.】 каюта.

【舱位】cāngwèi 【зат.】 каютадағы орын.

cáng

【藏】cáng ① 【ет.】 тығу, жасыру: 包~ бүркемелеу | 暗~ жасыру | ~龙卧虎 жасырынып қалған айдаһар мен ұйықтап жатқан арыстан. Мағынасы «жасырулы талант» | 他~起来了 ол тығылып қалды. ② 【ет.】 сактау, ұстау: 收~ ұстау | 珍~ құнттап сактау | 冷~ тоназытқышта сактау | ~书 кітап коллекциясын жинау. ③ (Cáng) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【藏躲】cángduǒ 【ет.】 тығылу: 无处~ тығылатын жер жоқ.

【藏锋】cángfēng 【ет.】 ① каллигр. цанфэн, «жасырынған бояу жақкыштың ұшы». ② <书> өз талантын көрсете білмеу.

【藏富】cángfù 【ет.】 байлыққа ие

болу.

【藏奸】cángjiān 【ет.】① көмек көрсете алмай.②〈方〉 арам ойлы, зұлым: ~耍滑 айлакер.

【藏龙卧虎】cáng lóng wò hǔ жасырынып қалған айдаһар мен ұйықтап жатқан арыстан. Мағынасы «жасырулы талант».

【藏猫儿】cángmāo 〈口〉【ет.】 тығылу.

【藏闷儿】cángmēnr 〈方〉【ет.】 жасырынбақ ойнау.

【藏匿】cángnì 【ет.】 тығылу, жасыру: 在山洞里~了多天 тау үңгірлерінің ішінде бірнеше күн тығылды.

【藏品】cángpǐn 【зат.】 мұражай экспонаты: 私人~ жеке коллекциялық үлгі.

【藏身】cángshēn 【ет.】 жасырыну: 无处~ ешқайда тығылып кете алмай | ~之所 баспана, пана.

【藏书】cángshū ①【ет.】 кітаптар коллекциясын жинау: ~家 коллекционер | 这个图书馆~百万册 бұл кітапхананың кітаптар коллекциясы миллиондаған.②【зат.】 кітапхана қоры: 把~捐给学校 кітапхана қорын мектепке сыйлау.

【藏书票】cángshūpiào 【зат.】 истанба.

【藏头露尾】cáng tóu lù wěi алғау, бүкпе, толық айтпау.

【藏污纳垢】cángwūnàgòu қылмыскерді жасыру.

【藏掖】cángyē ①【ет.】 жасырын жер: ~躲闪 жасырын жерде тығылу.②【зат.】 көзге көрінбейтін ақау: 他办事完全公开, 从来没有~ ол жұмысты ашық істейді, оның ешқашан ақауы болмайды.

【藏拙】cángzhuō 【ет.】 әлсіз жақтарды жасыру.

【藏踪】cángzōng 【ет.】 жасыру, тығылу.

cāo

操 cāo ①【ет.】 алу, ұстау: ~刀 пышақты алу.②【ет.】 қолда ұстау: ~纵 басқару | 稳~胜券 қолда адамның өмірін ұстау.③ істеу, жасау: ~作 еңбектену | ~劳 ауыр жұмыс істеу | 重~旧业 бұрынғы кәсіпке оралу.④【ет.】 сөйлеу: ~英语 ағылшын тілінде сөйлеу.⑤ өту, көрсету: 出~ саптық даярлықтан өту.⑥【зат.】 гимнастика: 体~ дене жаттығулары | 早~ таңертеңгі жаттығулар | 工间~ жұмыстағы үзіліс

кезіндегі гимнастика | 健美~аэробика.⑦ тәлім, тәртіп, жүріс тұрыс: ~守 адамгершілік қасиет | ~行 тәртіп.⑧ (Cāo)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【操办】cāobàn 【ет.】 ұйымдастыру: ~婚事 үйлену тойы шараларын ұйымдастыру.

【操场】cāochǎng 【зат.】 спорт алаңы.

【操持】cāochí 【ет.】① басқару, істеу: ~家务 үй шаруашылығын жүргізу | 这件事由你~ бұл істі сен істейсін.② дайындау: 村里正~着办粮食加工厂 ауылдар азық түлік өнеркәсібін даярлап жатыр.

【操刀】cāodāo 【ет.】 қаруды пайдалана білу: 这次试验由王总工程师~ осы жолғы зерттеу Ван басты инженер қаруды пайдалана білуден өтті | 点球由九号队员~主罚 штраф соққысын тоғыз ойыншы өзіне алды.

【操典】cāodiǎn 【зат.】 қуаң, қуқыл сарғылт.

【操控】cāokòng 【ет.】 басқару, тексеру: 幕后~ жасырын тексеру.

【操劳】cāoláo 【ет.】 еңбектену, ауыр жұмыс істеу: 日夜~ күні түні еңбектену | ~过度 көп еңбектену.

【操练】cāoliàn 【ет.】 үйрену, жаттығу: ~人马 әскерді жаттықтыру.

【操盘】cāopán 【ет.】 баға белгілеуде ойнау: ~手 делдал, дилер.

【操切】cāoqiè 【сын.】 асығыс: ~从事 асығыс шаруа | 这件事他办得太~了 осы істі сен тым асығыс жасадың.

【操琴】cāoqín 【ет.】 пионинада ойнау.

【操神】cāoshén 【ет.】 еңбектену: ~受累 жұмыстан шаршау 他为这事可操了不少神了 ол бұл істі көп қиындықсыз жасады.

【操守】cāoshǒu 【зат.】 адалдық, ұждандылық: ~清廉 адалдық.

【操心】cāoxīn 【ет.】 мазасыздану, абыржу: 为国事~ мемлекеттік іс жайында мазасыздану | 为儿女的事操碎了心 балаларға абыржу.

【操行】cāoxíng 【зат.】 тәртіп.

【操演】cāoyǎn 【ет.】 көрсету, жаттығу: 学生在操场里~ оқушылар спорт кешенінде жаттығады.

【操之过急】cāo zhī guò jí асығыс.

【操纵】cāozòng 【ет.】① басқару: ~自如 бақылау | 远距离~ қашықтық басқару | 一个人~两台机床 бір адам екі машинаны басқарады.② қосу, салу: ~市场 нарықты басқару | 幕后~ сахна артында басқару.

【操作】cāozuò 【ет.】 еңбектену, басқару: ~方法 басқару тәсілі | ~规程 технология барысы.

【操作规程】cāozuò guīchéng технология барысы: 技术~ технология | 安全~ қауіпсіздік технологиясы.

【操作系统】cāozuò xìtǒng компьютерлік операциялық жүйе.

【糙】cāo 【сын.】 тазартылмаған, бұдырмақты: ~粮 тазартылмаған бидай | ~纸 бұдырмақтылау қағаз | 这活儿做得很~ бұл жұмыс өте ұқыпсыз істелді.

【糙粮】cāoliáng 〈方〉【зат.】 тазартылмаған бидай.

【糙米】cāomǐ 【зат.】 тазартылмаған күріш.

cáo

【曹】-1cáo ①〈书〉 ұрпақ: 吾~біз | 尔~сіз.② көне замандардағы мемлекеттік мекеме.

【曹】-2Cáo ① Шаньдунь провинциясындағы Цао патшалығы.②【зат.】 фамилияға қолданылады.

【曹白鱼】cáobáiyú 【зат.】 сиз (солтүстік өзендерде болатын балық).

【嘈】cáo (声音) шуылдаған: ~杂 айқай ұйқай.

【嘈杂】cáo zá 【сын.】 (声音) айқай ұйқай: 人声~ адамдардың айқайы | 声音~刺耳 дауысының айқайы құлақты түршіктіреді.

漕 cáo көшіру, тасу: ~粮 бидайды тасу | ~渠 бидай тасу үшін су жолы | ~船 (运漕粮的船) бидай таситын кеме.

【漕渡】cáodù 【ет.】 су каналынан өту.

【漕河】cáohé 【зат.】 күріш тасымалдайтын канал.

【漕粮】cáoliáng 【зат.】 бидай тасымалы.

【漕运】cáoyùn 【ет.】 бидайды су жолы арқылы тасу.

【槽】cáo ①【зат.】 ақыр, астау: 猪~ шошқаға арналған астау | 马~ атқа арналған ақыр.②【зат.】 кеспек, күбі: 酒~ шарап күбісі | 水~ су күбісі.③(~儿) арна, аңғар: 河~ өзен арнасы.④〈方〉【мөл.】 есептік сөз: 今年他家喂了两~猪 биыл оның отбасысы екі шошқаны өсірді.

【槽坊】cáo fāng 【зат.】 спирттік ішімдік ашытатын орын.

【槽糕】cáogāo 〈方〉【зат.】 печенье.

【槽头】cáotóu 【зат.】 ақыр, астау.

【槽牙】cáoyá 【зат.】 азу тіс.

【槽】cáo 〈书〉 күріш кемесі.

【槽子】cáo zi 【зат.】 ағаш шаланда.

cǎo

【草】 cǎo ① 【зат.】 шөп: 野~ арамшөп | 青~ шөп | 割~ орақ, шабыс. ② 【зат.】 корма: 稻~ күріш сабаны | ~绳 ширатылған баулық | ~鞋 сабан сандалы. ③: ~贼 қарақшы, тонаушы | ~野 шалғай жер. ④ <口> ұрғашы: ~驴 ұрғашы есек | ~鸡 ұрғашы тауық.

【草】 2(cǎo) ① 【сын.】 еңбекті көп қажет ететін: 潦~ солақ, ұқыпсыз | 字写得很~ оның иероглифтарды жазуы өте салақ. ② текст.а) иероглифты жазудың бір тәсілі: ~书 «цаошу» шапшаң жазу | ~写 шапшаң жазу | 真~隶篆 «цаошу мен лишу» каллиграфияның бір түрі. б) фонетикалық алфавит: 大~ шөп басқағ | 小~ шөп аз жер. ③ сызба, жоба: ~案 сызба | ~稿 нобай. ④ <书> жоба: ~拟 жоба құрастыру.

【草案】 cǎo'àn 【зат.】 жоба: 土地管理法~ жер ресурстарын басқару заңының жобасы | 交通管理条例~ /көлік- транспорт желісін басқару ережесінің жобасы.

【草包】 cǎobāo 【зат.】 ① сабан қап. ② дарынсыз, топаз: 这点儿事都办不了, 真是~一个! Осы істі ешкім істей алмады, әр біреуің дарынсыздарсыңдар.

【草本】 -1 cǎoběn 【сын.】 шөп өсімдігі.

【草本】 -2 cǎoběn 【зат.】 нобай, ұзын ырға.

【草本植物】 cǎoběn zhīwù шөп өсімдіктері.

【草编】 cǎobiān 【зат.】 ① сабан тоқу өнері. ② сабаннан жасалған заттар.

【草标儿】 cǎobiāoer 【зат.】 сабан, салам.

【草草】 cǎocǎo 【үс.】 асығыс үсігіс, шала пұла: ~了事 асығыс іс | ~地看过一遍 асығыс бір рет қарау.

【草测】 cǎocè 【ет.】 көз мөлшерімен түсіру: 新的铁路线已开始~ жаңа теміржолдарда алдын ала тексеру жұмыстары басталып қойды.

【草场】 cǎochǎng 【зат.】 жайлау, жайлым.

【草虫】 cǎochóng 【зат.】 ① шөптегі құрт құмырсқалар. ② құрт құмырсқа және гүлдер (қытай сурет өнері жанрының бір түрі).

【草创】 cǎochuàng 【ет.】 басы, алғашқы: ~时期 алғашқы кезең.

【草芙蓉】 cǎocǎofúróng 【зат.】 көкшіл сұңғыла.

【草丛】 cǎocóng 【зат.】 шөп өскіндері.

【草底儿】 cǎodǐr <口> 【зат.】 қолжазбалық жоба.

【草地】 cǎodì 【зат.】 ① жайылым. ② дала, сахара.

【草甸子】 cǎodiàn·zi <方> 【зат.】 суарма шабындық: 前面是一大片~ алдымызда суырма шабындықтың суреті.

【草垫子】 cǎodiàn·zi 【зат.】 сабан төсеніш.

【草稿】 cǎogǎo (~儿) 【зат.】 қолжазбаның алғашқы түрі.

【草荒】 cǎohuāng 【зат.】 ① арамшөп. ② арамшөптің өсіп кетуі.

【草灰】 cǎohuī 【сын.】 бозғыл сары түс: ~的大衣 бозыл сары түсті киім.

【草鸡】 cǎojī ① 【зат.】 тауық. ② <方> 【зат.】 тауық. ③ <方> 【сын.】 әлсіз, күшсіз.

【草菅人命】 cǎojiān rén mìng адам өмірін көк тиын құрлы көрмеу.

【草荐】 cǎojiàn 【зат.】 сабан матрас.

【草芥】 cǎojiè <书> 【зат.】 бейшара күй, бейшаралық: 视富贵如~.

【草寇】 cǎokòu 【зат.】 қарақшылық топ.

【草料】 cǎoliào 【зат.】 жем шөп.

【草履虫】 cǎolǚchóng 【зат.】 парамеция, туфли.

【草莽】 cǎomǎng 【зат.】 ① <书> көкшіл сұр түс. ② қорғаныш түсі.

【草帽】 cǎomào (~儿) 【зат.】 сабаннан жасалған бас киім.

【草帽绳】 cǎomàobiàn (~儿) 【зат.】 өрілген сабан.

【草莓】 cǎoméi 【зат.】 ① бүлдірген. ② қойбүлдірген.

【草昧】 cǎomèi <书> 【сын.】 білімсіз, надан.

【草棉】 cǎomián 【зат.】 шөп мақта.

【草民】 cǎomín 【зат.】 азаматтар.

【草木灰】 cǎomùhuī 【зат.】 өсімдік күлі.

【草木皆兵】 cǎo mù jiē bīng шөп те, ағаш та жау сарбаздар сияқты көрінеді. Бұның мағынасы қорыққан қарға бұтадан да шошыйды.

【草拟】 cǎonǐ 【ет.】 жоба жасау, құрастыру: ~文件 документті құрастыру | ~本地区发展的远景规划 аймақтық дамудың перспективалық жобасын құрастыру.

【草皮】 cǎopí 【зат.】

қыртыс; шым (жердің бет қабаты, шымды қыртысы).

【草坪】 cǎopíng 【зат.】 көгал, жайылым.

【草签】 -1 cǎoqiān 【зат.】 парафирлеу (шарттың мәтінін дайындауға қатысқан уәкілетті адамның шартқа алдын ала қол қоюы).

【草签】 -2 cǎoqiān 【ет.】 парафирлеу.

【草珊瑚】 cǎoshānhú 【зат.】 өсімдік.

【草食】 cǎoshí 【сын.】 шөпқоректі: ~【ет.】物 шөпқоректі жануар.

【草书】 cǎoshū 【зат.】 шапшаң жазу.

【草率】 cǎoshuài 【сын.】 салақ, ұқыпсыз: ~从事 ұқыпсыз істеу | ~收兵 отбой беруге асығу | 没经过认真讨论, 就做了决定, 太~了 шындап талқыламай шешім қабылдады, бұл тым немқұрайлы.

【草台班子】 cǎotái bān·zi қажетті заттармен нашар жабдықталған актерлер тобы.

【草滩】 cǎotān 【зат.】 батпақ, саз.

【草体】 cǎotǐ 【зат.】 ① шапшаң жазу. ② қолжазба жазуы.

【草头王】 cǎotóuwáng 【зат.】 қарақшылардың жетекшісі.

【草图】 cǎotú 【зат.】 эскиз.

【草屋】 cǎowū 【зат.】 лашық үй.

【草鞋】 cǎoxiē 【зат.】 сабаннан жасалған сандал.

【草写】 cǎoxiě 【зат.】 сүйкек жазу. шапшаң жазу.

【草样】 cǎoyàng 【зат.】 нобай, эскиз: 先画个~, 让大伙儿提提意见 алғашқы суреттің эскизіне барлығы өздерінің ұсыныстарын ұсынсын.

【草药】 cǎoyào 【зат.】 дәрі дәрмек шөптері.

【草野】 cǎoyě 【зат.】 шалғай жер, ауыл: ~小民 шалғай жердегі аз тұрғындар.

【草鱼】 cǎoyú 【зат.】 ақ амур балығы.

【草原】 cǎoyuán 【зат.】 дала, сахара.

【草约】 cǎoyuē 【зат.】 келісімшарттың жобасы.

【草泽】 cǎozé <书> 【зат.】 ① шабындық батпақ. ② қарапайым халық: ~医生 қарапайым дәрігер.

【草纸】 cǎozhǐ 【зат.】 төмен сұрыпты қағаз.

【草质茎】 cǎozhìjīng 【зат.】 шөп сабағы.

【草字】 cǎozì 【зат.】 ① шапшаң жазу иероглифы. ② жалған ат, лақап ат.

【草】 cǎo [懊 懊] (cǎocǎo) <书> 【сын.】 мазасыз, тынымсыз.

cè

册(冊) cè ① тізім: 【зат.】 ~ атаулы тізім | 画~ суреттер | 纪念~ альбом.

② 【мөл.】 кітапқа қолданылатын есептік сөз, том: 这套书一共六~ бұл кітаптың жалпы алты томы бар. ③ <书> императордың серілері: ~封

дiреденi кoтepу.

【册封】cèfēng 【ет.】 дapеженi кoтepу.

【册立】cèlì 【ет.】 pесми түpде тaғайындау.

【册页】cèyè 【зат.】 кiшкентай форматтағы сурет.

【册子】cèzi 【зат.】 дaптер: 相片~ сурет дaптерi | 户口~ үй басы тiзiмi.

【厕】lǎcè әжетхана: 男~ ерлер әжетханасы | 女~ әйелдер әжетханасы | 公~ қоғамдық әжетхана.

【厕】2cè <书> қатысу: ~身 қатысу | 杂~ түптелу.

【厕身】cèshēn <书> 【ет.】 қатысу: ~士林 зиялы қауымға кіру | ~教育界 білім беру әлеміне қатысу.

【厕所】cèsuǒ 【зат.】 әжетхана.

【厕足】cèzú <书> 【ет.】 араласу.

【侧】cè ① 【зат.】 жақ: 左~ сол жақ | ~面 алдыңғы жақ | 公路两~种着杨树 жолдың екі жағында терек ағаштары өсіп тұр. ② 【ет.】 қисаю, еңкею: ~耳 зейін салып тыңдау.

【侧扁】cèbiǎn 【сын.】 қысылған, сығылған.

【侧耳】cè'ěr 【ет.】 зейін салып тыңдау: 他探身窗外, ~细听 ол жақсырақ тыңдау үшін терезенің ар жағына үңіліп қарады.

【侧击】cèjī 【ет.】 бүйірден соғу.

【侧近】cèjìn 【зат.】 жақын, көршілес: 找~的人打听一下 жақын адамды тауып сұрау.

【侧门】cèmén 【зат.】 қабырға есік.

【侧面】cèmiàn 【зат.】 жақ: 从~打击敌人 жақын жақтан жауға шабуыл жасау | 小门在房子的~ кішкентай есік үйдің бүйір жағында 从~了解 жақынырақ түсіну үшін.

【侧目】cèmù <书> 【ет.】 шапыраштану: ~而视 қығымен қарау.

【侧身】cèshēn 【ет.】 қисаю, еңкею: 请侧一侧身 еңкеюіңізді сұраймын | 他~躲到树后 ол еңкейіп ағаштың артына тығылды.

【侧室】cèshì 【зат.】 ① еріксіз әйел, күн. ② күннің балалары.

【侧线】cèxiàn 【зат.】 бүйір сызық.

【侧翼】cèyì 【зат.】 фланг, қаптал.

【侧影】cèyǐng 【зат.】 силуэт, бейне: 通过这部小说, 可以看到当时学生运【ет.】的一个~ роман арқылы студенттер қозғалысының бейнесін көре аласыңдар.

【侧泳】cèyǒng 【зат.】 бір жақта жүзу.

【侧枝】cèzhī 【зат.】 тармақ, шыбық.

【侧重】cèzhòng 【ет.】 ерекше көңіл аудару: ~农业 ауыл шаруашылығына ерекше көңіл аудару.

【侧足】cèzú <书> 【ет.】 аяқты бұғу: ~而立 қоқыныш сезіміне бөлену.

【测】cè ① 【ет.】 өлшеу: ~绘 сурет түсіру | 目~ көзбен өлшеу | 深不可~ терендікті өлшеу | ~一~水的温度 су температурасын өлшеу. ② білу, аңғару: 变化莫~ өзгеріс.

【测报】cèbào 【ет.】 бақылау, қарау: ~虫情 жауды бақылау | 气象~.

【测定】cèdìng 【ет.】 анықтау: ~方向 бағытты анықтау | ~气温 ауа райын анықтау.

【测度】cèduó 【ет.】 болжау, жорамалдау: 她的想法难以~ оның ойын болжау қиын | 根据风向~, 今天不会下雨 жел болжамына қарағанда бүгін жаңбыр болмайды.

【测估】cègū 【ет.】 бағалау: ~产品的市场占有率 тауардың нарықтың үлесін бағалау.

【测候】cèhòu <书> 【ет.】 бақылау.

【测绘】cèhuì 【ет.】 суретке түсіріп картаны жасау: ~地图 жердің картасын жасау.

【测控】cèkòng 【ет.】 бақылау, тексеру: 卫星~中心 өлшеу тексеру орталығы.

【测量】cèliáng 【ет.】 өлшеу: ~水温 су температурасын өлшеу.

【测评】cèpíng 【ет.】 ① тексеріп бағалау: 对职工进行技术~ жұмыс техникасын тексеріп бағалау. ② алыпсатарлық істеу: 股市~ фондтық нарықта алыпсатарлық істеу.

【测试】cèshì 【ет.】 ① тест өткізу: 专业~ мамандыққа байланысты тест | 经~合格方可录用 жұмысқа орналасу кезде тесттан өтті. ② сынақ: 每台电视机出厂前都要进行严格~ телевизор зауыты шығаратын алдында сынақ өткізуі тиіс.

【测算】cèsuàn 【ет.】 есептеу, өлшеу: 用地震仪~地震震级 сейсмографтарды пайдаланып жер сілкінісі магнитудасын өлшеу | 经过反复~, 这项工程年内可以完成 бірнеше реттік есептеулерден кейін бұл жоба жыл ішінде бітуі мүмкін.

【探测】cètàn 【ет.】 ① зерттеу, бақылау: ~她心里的想法 оның жүрегіндегі ойын зерттеу. ② зерттеу: ~海底的矿藏 теңіз түбінің минералды ресурстарын зерттеу.

【测验】cèyàn 【ет.】 ① сынау. ② тексерууінің минералды ресурстарын зерттеу жыл ішінде бітуі мүмкін 算术~ тексеріс сынауы | 期中~ алдын сынау.

【测字】cèzì 【ет.】 иероглифпен балгерлік ету.

【恻】cè уайымдау: 凄~

қайғыру | ~然 аямпаз.

【恻然】cèrán <书> 【сын.】 аямпаз.

【恻隐】cèyǐn 【сын.】 аянышты: ~之心 көңіл айту.

【策】cè ① жазуға арналған бамбук тактайшалары. ② тақырып пен сұрақтар. ③ 【зат.】 қызметтен босату туралы үкім. ④ кеңес, жоба: 上~ жақсы жоба | 献~ кеңес беру. ⑤ <书> жоспарлау: ~反 көтеріліске итермелеу | ~应 әрекеттестік. ⑥ (Cè) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【策】2cè ① асатаяқ. ② <书> шыбыртқы: 鞭~ қамшы | ~马前进 атты осып жіберу. ③ <书> тірек.

【策动】cèdòng 【ет.】 басқару: ~政变 мемлекеттік төңкерісті басқару.

【策反】cèfǎn 【ет.】 көтеріліске итермелеу.

【策划】cèhuà 【ет.】 шағыстыру: 幕后~ құпиялы айла.

【策励】cèlì 【ет.】 асықтыру, қамшылау: 时刻~自己 әр қашан өзін өзі қамшылау.

【策略】cèlüè ① 【зат.】 тактика: 斗争~ соғыс тактикасы. ② 【сын.】 тактикалық.

【策论】cèlùn 【зат.】 мемлекетті басқару принциптері туралы жауап шығарма.

【策士】cèshì 【зат.】 саясаткер.

【策应】cèyìng 【ет.】 бірлесіп әрекет қылу.

【策源地】cèyuándì 【зат.】 отан, өрбіген жер: 北京是五四运【ет.】的~ Бейжің бес-төрт революциялық қозғалыстың отаны.

【箬】cè [箬竹] (cèzhú) 【зат.】 бамбук.

cēn

【参差】cēncī ① 【сын.】 адыр бұдыр, тегіс емес: 水平~不齐 олпы солпы деңгей. ② <书> 【үс.】 дейін дерлік. ③ <书> 【ет.】 өткізіп жіберу: 佳期~ бақытты күндерді өткізіп жіберу.

【参错】cēncuò <书> ① 【сын.】 мұқабалық, тыстық: 阡陌纵横~ егістік жерлердегі соқпақтар өзара мұқабалатылған. ② 【ет.】 араласу.

cén

【岑】cén ① <书> шың, күз. ② <书> жарлы жаға. ③ (Cén) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【岑寂】cénjì <书> 【сын.】 тыныш.

【漭】cén <书> ① ағынды сулар. ② жаңбыр.

【涔涔】céncén〈书〉【сын.】① төгілу,құйылу: 汗~下 терлеу.② бұлыңғыр.③ мұңая,сағына.

cēng

【蹭】cēng【ел.】дыбыс: 猫~的一声蹭上墙头 мысық қатты дыбыстап қабырғаға өрмеледі.

céng

【层】céng ① қабат, текше, шың: ~峦叠嶂 қат-қабат беткейлері;~出不穷 өзбей,үздіксіз.② қабат: 外~ сыртқы қабат | 云~ бұлт қабаты.③【мөл.】а)этаж: 五~大楼 бес қабатты ғимарат.б)去了~顾虑 абыржу还得进~想 тереңірек түсіну.с) төменгі: ~薄膜 төменгі мембрана | 擦掉~灰 шанды сілкіп тастау.④ Céng【зат.】фамилияға қолданылады.

【层报】céngbào【ет.】инстанциялар бойынша баяндау.

【层出不穷】céng chū bù qióng үздіксіз пайда болу.

【层次】céngcì【зат.】① жүйелілік,реттіе: ~清楚 анық жүйелілік.② инстанция: 减少~, 精简人员 қызметкерлерді қысқарту.③ көпжоспарлы, көпдеңгейлі: 多~服务 көпжоспарлы қызмет | 举行高~领导人会谈 жоғарғы басшылардың келіссөздерін өткізу.

【层叠】céngdié【ет.】бір деңгейден екінші деңгейге: 冈峦~ төмпешіктер реті.

【层高】cénggāo【зат.】қабаттың биіктігі.

【层级】céngjí【зат.】деңгей: 经过充分准备, 双方进行了较高~的会谈 барлығы дайындалып, екі жақты жоғары деңгейде келіссөздер өтті.

【层林】cénglín【зат.】орман: ~叠翠 көгерлу | ~环抱 қоршау.

【层峦】céngluán【зат.】тау шыңдары: ~叠翠 тау шыңдары көтеріліп тұр.

【层面】céngmiàn【зат.】① деңгей: 设法增加服务~ қызмет көрсету деңгейін көтеру жолдарын табу.② аспект,көрініс: 经济~ экономика аспекті | 谈话涉及的~很广 келіссөздер аспекті кеңейді.

【层见叠出】céng xiàn dié chū әбден таныс болу.

【曾】céng【үс.】алдымен,әуелде,бұрын: 几年前我~见过她一面 бірнеше жыл бұрын мен оны

көргенмін.

【曾几何时】céng jǐ hé shí сол кезден бері қанша уақыт өтті.

【曾经】céngjīng【үс.】ілгеріде, бұрын: 他~说过这件事 ол бұрын осы іс жайында айтты.

【曾经沧海】céng jīng cāng hǎi көпті көрген, тәжірибелі.

cèng

【蹭】cèng【ет.】① сұрту: 手~破一点儿皮 қолды сұрту.② былғап алу: 留神~油! абайлау | 墨还没干, 当心别~了 сия әлі кепкен жоқ, абайла.③〈方〉тегін: 坐~车 жол ақысын төлемей жүру | 看~戏 спектакльді тегін қарау | ~吃~喝 тегін ішу | ~了一顿饭 тегін тамақтану.④ әурелену: 磨~электену.

【蹭蹬】cèngdèng〈书〉【сын.】сәтсіздікке ұшырау: 仕途~ жұмыс қызметі сәтсіздікке ұшырау.

chā

【叉】chā ①(~儿)【зат.】айыр,аша: 钢~ болат айыр | 鱼~ шанышқы | 吃西餐用刀~ багыс тамағында пышак пен шанышқыны пайдаланады.②

【ет.】шанышқы: ~鱼 балық шанышқысы.③【зат.】(~儿)крест.

【叉车】chāchē【зат.】айыр тиегіш.

【叉烧】chāshāo【ет.】белдеме ет.

【叉腰】chāyāo【ет.】мықынның ұстау: 两手~站在那里 екі қолын бүйіріне таяу.

【插】chā ①〈书〉同“插”.②〈方〉【ет.】жаншу: ~米 күрішті түю.

【差】chā ①义同“差”(chà): ~别 айырмашылық | ~异 өзгешелік.②

【зат.】айырым.③〈书〉【үс.】азғана, аз: ~可 артықтың керегі жоқ.

【差别】chābié【зат.】өзгешелік: 毫无~ өзгешелігі болмау | 缩小~ айырмашылықты азайту.

【差池】chāchí【зат.】① кенеттік.② мүлт.

【差错】chācuò【зат.】① қателік.② кенеттік.

【差额】chāé【зат.】айырма,қалдық: 贸易~ сыртқы саудадағы сауда балансы.

【差额选举】chāéxuǎnjǔ бәсеке,бәсекелестік.

【差价】chājià【зат.】бағадағы айырма.

【差距】chājù【зат.】ауытқу,айырмашылық: 他俩在看法上有很大~ олардың екеуінің көз қарасында үлкен айырмашылық бар.

【差强人意】chā qiáng rén yì қанағаттанған,рақаттанған.

【差失】chāshī【зат.】қателік.

【差误】chāwù【зат.】қателік: 工作出了~ жұмыста қателік шықты.

【差异】chāyì【зат.】айырмашылық: 南北气候~很大 солтүстік оңтүстіктің ауа райысыда үлкен айырмашылық бар.

【差之毫厘, 谬以千里】chā zhī háo lí, miù yǐ qiān lǐ азғантай қателік үлкен зардаптарға әкеледі.

【插】chā【ет.】① сұғу,тығу: ~秧 көшет отырғызу | 双峰~云 | ~翅难飞 қанат болса да,ұша алмау.Мағынасы қалай істесеңде болмайды | 把插销~上 электр тоғын қосу.② қондыру,салу: ~手 қатысу,араласу | 安~ жасау,жайғай~ | ~花地 алабыр; аттамалылық; кірме жер (бір шаруашылыққа тән жердің екінші шаруашылыққа тән жермен араласып, аттамалы болуы) | ~一句话 сөз қосу.

【插班】chābān【ет.】мектепке түсу: ~生 оқушы.

【插播】chābō【ет.】екінші желі бойынша қоңырау: 电视台准备随时~奥运会比赛新闻 теледидар Олимпиада ойындары жаңалықтарын жарнамалауға дайын.

【插册】chācè【зат.】маркалы альбом.

【插翅难飞】chā chì nán fēi қанаты болса да,аман қала алмайды. Мағынасы «құтылуға мүмкіндік жоқ».

【插床】chāchuáng【зат.】қашауыш станок.

【插戴】chādài【зат.】бас әшекейлері.

【插定】chāding【зат.】атастыру кезінде сыйлайтын сыйлық.

【排队】chāduì【ет.】①кезексіз: 请排队顺序购票, 不要~ кезек бойынша тұруыңызды сұраймын, кезексіз болмайды.② өнеркәсіп бригадасында тұрақтану: ~落户 өнеркәсіп бригадасына орналасу.

【插杠子】chāgàngzi диалект.

【插关儿】chā-guānr〈方〉【зат.】тиек,ысырма.

【插花】-1chāhuā【ет.】① гүлмен әшекейлеу: ~艺术 гүлмен әшекейлеу өнері.②〈方〉жер салығын төлеу.

【插花】-2chāhuā【үс.】араласу,өрілу: 玉米地里还~着种豆子 жүгерінің егістік жері атбас бұршақпен өсіп кетті.

【插画】chāhuà【зат.】иллюстрация,сурет.

【插话】chāhuà ①【ет.】сөз қыстыру, сөзді қиып кету, сөзді үзіп кіру: 我们在谈正事, 你别~ біз жұмыс жайында әңгімелесіп отырмыз,сен сөзімізді бөлме | 插不上一句话 / сөзге кірісе

алмады.②【зат.】 қақпа сөз.③【зат.】 интермедия.

【插架】chājià ①【ет.】 кітапты сөреге қою: ~的地方志有五百部 кітап сөресіндегі өлкетану әдебиетінің бес жүз бөлімі бар.②【зат.】 кітап сөресі.

【插件】chājiàn【зат.】① алмалы салмалы модуль.② қосымша,үстеме.

【插脚】chājiǎo【ет.】① аяқ қою,аяқ басу: 屋里坐得满满的,后来的人无处 ~ бөлмеде отыратын орындар толы,келетін адамдарға аяқ басатын жер жоқ.② қатысу: 这样的事你何必去插一脚? Осындай іске сен қатыса ласың ба?

【插棋】chāqí【ет.】 жұмыс көлігі және құрал жабдықпен өзара көмек көрсету.

【插科打诨】chā kē dǎ hùn куақылық,мазақылық.

【插空】chākòng【ет.】 бос уақытты пайдалану: 参加会演的演员还~去工厂演出 фестивальға қатысатын әртістер тағы зауытта да театрлық көрсетілім қояды.

【插口】chākǒu【зат.】 ұя,розетка: 扩音器上有两个~,一个插麦克风,一个插电唱头 зауыс зорайтқыштың екі розеткасы бар,біреуіне микрофон қосу үшін,біреуі адаптерді қосу үшін.

【插屏】chāpíng(~儿) үстелге қоятын шымылдық.

【插瓶】chāpíng【зат.】 ваза,сауыт.

【插曲】chāqǔ【зат.】① интермеццо.② эпизод.

【插入】chārù【ет.】 қондыру,салу.

【插身】chāshēn【ет.】① кептету,кептеу.② белгілі бір ортада болу: 他不想~在这场纠纷中间 ол пікірталастың ортасында болғысы келмейді.

【插手】chāshǒu【ет.】① көмек көрсету.② араласу: 那件事你千万不能~ осы іске сен араласа алмайсың.

【插穗】chāsuì【ет.】 сырғану,сырғу.

【插条】chātiáo【ет.】 саптау.

【插头】chātóu【зат.】 штепсель.

【插图】chātú【зат.】 иллюстрация,сурет.

【插销】chāxiāo【зат.】① сұқпатиек.② штепсель.

【插叙】chāxù【зат.】 шегініс.

【插秧】chāyāng【ет.】 өсімдіктерді көшіру.

【插页】chāyè【зат.】 қосымша бет.

【插足】chāzú【ет.】① қатысу.② араласу,килігу.

【插嘴】chāzuǐ【ет.】 сөзге араласу: 你别~,先听我说完 сен сөзге араласпа,алдымен мен сөйлеп болайын.

【插座】chāzuò【зат.】 розетка.

【喳喳】chāchā【ел.】 қыбыр сыбыр әңгіме.

【喳喳】chā·chā【ет.】 сыбырласу: 打~ күбірлесу | 他在老伴儿的耳边~了两句 ол жұбайының құлағына сыбырлады.

【渣】chā【ет.】① қайнату,пісіру.②〈方〉 ботқа пісіру.

【锤】chā〈书〉 темір күрек.

【舢】chā〈书〉小船 Қайық.

【嚓】chā【ел.】 тақылдау, тоқылдау.

chá

【叉】chá〈方〉【ет.】 қою,орын орнына қою.

【茬】chá(~儿)①【зат.】 ақ сабақ: 麦~儿 орған жер.②【мөл.】 егіс: 换~ ауыспалы егіс | 二~韭菜 жуа егіс | 这块菜地一年能种四五~ бұл бакшада жылына төрт бес егіс отырғызуға болады.③【зат.】 әңгіме: 话~ әңгіме | 搭~ жауап беру | 接~ сөйлеген сөзді үзбеу.④〈方〉【зат.】 абырой: 那个~来得不善 бұның абыройы жаман емес.

【茬口】chākǒu【зат.】① ауыл шаруашылық мәдениеті.② өнім жиналғаннан кейінгі топырақ: 西红柿~壮,种白菜很合适 қызанық отырғызылған топырақ қытай орамжапырағын отырғызуға өте қолайлы.②(~儿)〈方〉 мүмкіндік: 这事抓紧办,现在正是个~ бұл затқа көңілдеріңізді бөліңіз, қазіргі мүмкіндікті пайдаланыңыз.

【茶】chá①【зат.】 шәй ағашы.②【зат.】 шәй: 喝~ шәй ішу | 品~ жайлап шәй ішу.③ жасау мүлкі: 下~(下聘礼) атастыру кезінде шәйді сыйлау.④ қоңыр: ~镜 қара көзілдірік | ~晶 мұнарлы хрусталь.⑤ кисель,сүт: 奶~сүтпен шәй | 果~ жеміс шәйі.⑥ шәй ағашының майы.⑦ жабайы өсетін шәй: ~ жапондық шәйшөп.

【茶吧】chábā【зат.】 шәй ішу.

【茶场】cháchǎng【зат.】 шәй өсіру плантациялары.

【茶匙】cháchí(~儿)【зат.】 шәй қасығы.

【茶饮】cháchuī【зат.】 самауыр.

【茶点】chádiǎn【зат.】 тәтті тоқашпен шәй.

【茶饭】cháfàn【зат.】 тамақ.

【茶房】cháfáng【зат.】 даяшы.

【茶缸子】chāgāng·zi【зат.】 шәй саптыағы.

【茶馆】cháguǎn(~儿)【зат.】 шәйхана.

【茶褐色】cháhèsè【зат.】 қоңыр түс.

【茶花】cháhuā(~儿)【зат.】 шәй плантациялары.

【茶话会】cháhuàhuì【зат.】 бір кесе шәй.

【茶会】cháhuì【зат.】 шәйға шақыру.

【茶儿】chájǐ(~儿)【зат.】 шәй үстелшесі.

【茶鸡蛋】chájǐdàn【зат.】 шәй,түз және дәмдеуіштермен пісірілген жұмыртқа.

【茶晶】chájīng【зат.】 мұнарлы асыл тас.

【茶镜】chájìng【зат.】 қара көзілдірік.

【茶具】chájù【зат.】 шәй ыдысы.

【茶楼】chálóu【зат.】 шәйхана.

【茶炉】chálú【зат.】 шәй пеші.

【茶卤儿】chálǔr【зат.】 қою шәйдің тұнбасы.

【茶农】chánóng【зат.】 шәй егуші шаруа.

【茶盘】chápán(~儿)【зат.】 шәй подносы.

【茶钱】cháqián【зат.】① шәй ақысы.② шайлық.

【茶青】cháqīng【сын.】 жасыл сарғылт түс.

【茶色】chásè【зат.】 қоңыр түс.

【茶社】cháshè【зат.】 шәйхана.

【茶食】cháshí【зат.】 тәтті тоқаш.

【茶水】cháshuǐ【зат.】 қайнаған су,шәй: ~站 шәй демдеу.

【茶汤】chātāng【зат.】① быламық,сұйық ботқа.②〈书〉 шәй.

【茶汤壶】chá tāng hú【зат.】 самауыр.

【茶托】chātuō(~儿)【зат.】 стақан сауыты.

【茶锈】cháxiù【зат.】 шәй қаспағы.

【茶叶】cháyè【зат.】 шәй.

【茶叶蛋】chá yè dàn【зат.】 шәй сауыт.

【茶艺】chá yì【зат.】 шәй мәдениеті.

【茶油】chá yóu【зат.】 шәй ағашының майы.

【茶余饭后】chá yú fàn hòu қол бос кезде.

【茶园】chá yuán【зат.】① шәй плантациясы.② театр.

【茶砖】chá zhūān【зат.】 тақта шәй.

【茶资】chá zī【зат.】 шәй ақысы.

【茶座】chá zuò(~儿)【зат.】① шәйхана.② шәйханадағы орындар.

【查】chá【ет.】① тексеру: 盘~тергеу | ~收 алу | ~户口 үй кітабын тексеру | ~卫生 санитарлық тексеріс.

② зерттеу: ~访 тексеріс | ~勘 барлау | 问题还没有~清楚 мәселені жақсы зерттеу.③ қарау: ~词典 сөздікке қарау | ~地图 картаға қарау | ~资料 материалға қарау.

【查办】chá bǎn【ет.】 жауапкершілікке тарту: 撤职~

қызметтен босату | 严加 ~ тексеріс жүргізу.

【查抄】cháchāo【ет.】 тәркілеу: ~ 逆产 қылмыскердің мүлкін тәркілеу.

【查处】cháchǔ【ет.】 тексеріс жүргізу: 严肃 ~ қатаң тексеріс | 对违章车辆, 管理部门已予 ~ қатал қателіктер жіберілген автотранспорт саласында тексеріс жүргізу.

【查点】chádiǎn【ет.】 тексеру: ~ 人【сан.】 адам санын тексеру.

【查对】chádúi【ет.】 салыстыру: ~ 材料 материалды салыстыру | ~ 账目 шотты салыстыру | ~ 原文 түрнұсқамен салыстыру.

【查房】cháfáng【ет.】 аурухана палаталарын тексеру.

【查封】cháfēng【ет.】 сүргі салу: ~ 赃物 ұрланған заттарға сүргі салу.

【查岗】chágǎng【ет.】 ① қызметкерлерді тексеру. ② жауап алу, тергеу.

【查核】cháhé【ет.】 зерттеу, тексеру: 反复 ~, 结算无误 бірнеше рет зерттеп, қателіксіз санау.

【查获】cháhuò【ет.】 ашу, көрсету, табу: ~ 毒品 есірткі табу.

【查缉】chájī【ет.】 ① тергеу: ~ 走私物品 контрабандалық тауарларды тексеру. ② тұтқиылдан тексеру, рейд: ~ 凶手 қылмыскерді тұтқиылдан тексеру | ~ 逃犯 қашқынды тұтқиылдан тексеру.

【查检】chájǎn【ет.】 ① инспекция, тексеру: 这部书立类得法, ~ 方便. ② тексеру: 行李须经 ~, 方可托运 жүкті тексергеннен кейін оны тіркеуге болады.

【查缴】chájǎo【ет.】 тексеру: ~ 非法出版物 заңсыз баспаны тексеру.

【查截】chájé【ет.】 тергеу: ~ 多【зат.】 偷渡人员 көптеген заңсыз жұмыскерлерді тергеу.

【查禁】chájìn【ет.】 рұқсат етпеу, тоқтату: ~ 赌博 құмар ойындарды тоқтату.

【查究】chájīu【ет.】 орнату: ~ 责任 жауапкершілікті орнату.

【查勘】chákān【ет.】 тексеру, зерттеу: ~ 矿产资源 минералды ресурстарды зерттеу.

【查看】chákàn【ет.】 тексеру, тергеу: ~ 灾情 апат зардаптарын тексеру | 亲自到现场 ~ өзі апат жағдайын тексеру.

【查考】chákǎo【ет.】 теусеруді орындап шығу, тексеруге шама келу: 作者的生卒年月已无从 ~ 作者的 туған және өлкен күнін тексеруге мүмкін емес.

【查控】chákòng【ет.】 тексеріс: 对

嫌犯可能藏身的场所进行严密 ~ күдіктілердің тығылып жатқан орнын құпиялы түрде тексеру.

【查扣】chákòu【ет.】 тексеріп ұстау: ~ 假货 жасанды бұйымды тексеріп ұстау.

【查明】chámíng【ет.】 анықтау: ~ 原因 себепті анықтау.

【查铺】chápù【ет.】 (干部) түнгі тексеріс.

【查哨】cháshào【ет.】 күзет орындарын тексеру.

【查实】cháshí【ет.】 әділдікке көз жеткізу: 案情已 ~ болған жағдайға көз жеткізу.

【查收】cháshōu【ет.】 қабылдау: 寄去词典一部, 请 ~ жіберілген сөздікті қабылдап алыңыз.

【查私】chásī【ет.】 контрабандалық заттарды іздеу.

【查问】cháwèn【ет.】 ① сұрау: ~ 电话号码 телефон номерін сұрау. ② сауалдама: ~ 过往行人 жолаушылар сауалдамасы.

【查寻】cháxún【ет.】 қарау, іздеу: 邮局办理挂号邮件的 ~ 业务 пошта бөлімі тапсырысты корреспонденцияны іздеу жұмысымен айналасады | ~ 失散多年的亲人 бірнеше жылдар бойы жоғалған туыскандарды іздеу.

【查巡】cháxún【ет.】 іздеу.

【查询】cháxún【ет.】 сауалнама жүргізу, сұрау.

【查验】cháyàn【ет.】 тексеру: ~ 证件 төлқұжатты тексеру.

【查夜】cháyè【ет.】 түнгі күзет.

【查阅】cháyúè【ет.】 танысу, шама келу: ~ 档案材料 құжатты деркетермен танысу.

【查账】cházhàng【ет.】 бұғалтерлік есепті тексеру: 年终 ~ жылдың соңындағы бұғалтерлік есепті тексеру.

【查找】cházhǎo【ет.】 іздеу: ~ 资料 материалды іздеу | ~ 原因 себепті іздеу.

【查照】cházhào【ет.】 еске алу: 即希 ~ еске алуды сұраймыз | 希 ~ 办理 еске және орындауға алуыңызды сұраймыз.

【查证】cházhèng【ет.】 тексеруді растау: ~ 属实 тексеруді анық растау.

【搽】chá【ет.】 жағу: ~ 粉 опалану | ~ 碘酒 иодты жағу | ~ 护手霜 қолға крем жағу.

【楂】chá 楂呀(Cháyá), «Чая» Хэнань провинциясындағы таудың аты.

【獾】chá【зат.】 борсық.

【楂】chá(~儿)①【зат.】 түксию, тік тұру.

【碴】chá(方)【ет.】 жаракаттану: 手让玻璃 ~ 破了 шынымен қолды жаракаттанып алу.

【碴儿】chár【зат.】 ① жарықшақ: 冰 ~ сынғыш, осал | 玻璃 ~ шынымен жаралу. ② ыдыстағы жарық, сызат: 碰到碗 ~ 上, 拉(lá)破了手 кенеттен кеседегі жарық қолды жаралады. ③ себеп, сылтау: 找 ~ соқтығысу | 过去他们俩有 ~, 现在好了 бұрын оларда байбалам болатын, қазір олар жақсы.

【察】chá ① бақылау: 观 ~ байқағыш | 考 ~ зерттеу | ~ 其言观其行 сөзге елігу, және адамның әрекеттерін бақылау. ② (Chá)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【察察为明】chá chá wéi míng ұсақ түйекке қазымыр.

【察访】cháfǎng【ет.】 анықтау, іздеу: ~ 民情 адамды іздеу | 暗中 ~ байқаусызда іздеу.

【察觉】chájué【ет.】 байқау, көру: 我 ~ 他的举【ет.】 有点儿异样 мен оның іс әрекетінде кішкене түсініксізді байқадым.

【察看】chákàn【ет.】 қарау: ~ 风向 жел бағытын қарау | ~ 【ет.】 静 қозғалысқа қарау.

【察言观色】chá yán guān sè адамның сөздері мен іс әрекетін бақылау.

【查验】cháyàn【ет.】 тергеу, тексеру: ~ 物品的成色 заттың сапасын тексеру.

chǎ

【叉】chǎ【ет.】 ажырату, жылжыту: ~ 着腿 аяқтарды алшайтып тұру.

【蹠】chǎ(口)【ет.】 топтау: ~ 了一脚泥 аяқпен балшықты таптау.

【鏟】chǎ【зат.】 тәрелке

【叉】chǎ【ет.】 ажырату, жылжыту, айқастыру: ~ 着腿 аяқтарды алшайтып тұру.

【蹠】chǎ(口)【ет.】 таптау: ~ 了一脚泥 аяқпен балшықты таптау.

【鏟】chǎ【зат.】 тәрелке

chà

【汊】chà ағыс, мойын: 河 ~ өзен ағысы | 湖 ~ көл ағысы.

【汊港】chàgǎng【зат.】 ағыстар желісі.

【汊子】chàzi【зат.】 өзеннің екіге бөлінуі.

【杈】chà(~儿)【зат.】 тарам, тарау, аша: 树 ~ ағаш ашасы.

【杈子】chàzi【зат.】 айрық, аша, тарам: 树 ~ ағаштың

ашасы.

【岔】chà①【зат.】 тарам, тармақ: ~ 路 жол тарамы | 三~路口 айрық.②

【ет.】 таралану: 车子~上了小道 көлік жолынан кішкентай жол тараланды.③【ет.】 бұрылу: 打~ бөлу, үзу | 他用别的话~开了 ол сөзді бөліп жіберді.④【ет.】 уақыттың өтіп кету: 要把这两个会的时间~开 бұл екі кездесудің уақыты шықты.⑤(~儿)

【зат.】 уақиға: 出~儿 жайсыздық болды.⑥〈方〉【ет.】 (噪音) бұзушылық: 她越说越伤心, 噪音都~了 ол сөйлеген сайын уайымдап, дауысы бұзылды.

【岔道儿】chàdào【зат.】 жол айырығы.

【岔换】chàhuàn〈方〉【ет.】① бөлшектеу.② алмастыру, ауыстыру.

【岔口】chàkǒu【зат.】 айырық, аша, тарам.

【岔流】chàliú【зат.】 өзеннің тарамдануы.

【岔路】chàlù【зат.】 жолдың тармақтануы: ~口 жолдың таралуы.

【岔气】chàqì【ет.】 болдыру, зорығу.

【岔曲儿】chàqǔ【зат.】 интерлюдия.

【岔子】chàzi【зат.】① жолдың таралуы.② себеп, қателік: 你放心吧, 出不了~ сен уайымдама, қателік шықпайды.

【岔】chà【зат.】 (佻) chā【сын.】 таңдану, таңырқау.

【刹】chà будда ғибадатханасы: 古~ будда храмы.

【刹那】chànà【зат.】 замат, кірпік қағыс: 一~ бір сәтте.

【衩】chà【зат.】 кесік: 这件旗袍开的~太大 бұл чипаудың кесігі тым үлкен.

【诧】chà таңдану: ~异 таңқалу | ~然 таңдану.

【诧愕】chà'è〈书〉【ет.】 таңқалу.

【诧然】chàrán【сын.】 таңданған.

【诧异】chàyi【сын.】 таңданған: 听了这突如其来的消息, 我们都十分~ бұл күтпеген жаңалықты естіген осы біз барлығымыз қатты таңдандық.

【差】chà①【сын.】 өзгеше: ~得远 оған дейін алыс.②【сын.】 қателесу: 说~了 қате айту.③【ет.】 жетпеу, кем болып шығу: ~点儿 кішкене жетпеу | 还~一个人 тағы бір адма жетпейді.④【сын.】 жаман: 质【мөл.】 ~ төменгі сапалы.

【差不多】chàbùduō①【сын.】 айырмашылық үлкен емес: 这两种颜色~ осы түстердің айырмашылығы үлкен емес | 两个队的水平~ екі қатысушының деңгейлерінде айырмашылық үлкен емес.②【сын.】

әрқайсысы, кез келген: ~的农活他都会干 кез келген істі ол істей алады.③ дейін дерлік: ~等了两个小时 екі сағаттай күтіп қалдық.

【差不多】chàbùlǐ(~儿)【сын.】 айырмашылық үлкен емес.

【差点儿】chàdiǎnr①【сын.】 (质【мөл.】) кішкене жаманырақ, одан жаман: 这种笔比那种笔~ бұл қалам анау қаламға қарағанда даманырақ.②【үс.】 сияқты, тәрізді, солай болса керек.

【差劲】chājìn(~儿)【сын.】 нараулау, әлсіздеу, жамандау: 这酒~, 味儿不正 бұл шарап жамандау, дәмі.

【差生】chàshēng【зат.】 екілік алатын оқушы: 帮【шыл.】一些~补习功课 екілік алатын оқушыға қосымша оқуға көмектесу.

【差事】chàshì〈口〉【сын.】 жарамайтын, жарамсыз: 这东西可太~了 бұл зат ешқайда жарамайды.

【姘头】chà〈书〉 әдемі.

【姘紫嫣红】chà zǐ yān hóng керемет гүлдер: 花园里~, 十分绚丽 бақшаның ішінде керемет гүлдер бар, үте әдемі.

chāi

【拆】chāi【ет.】① ашу: ~信 хатты ашу | ~洗 сөгу.② бөлшектеу, ыдырату: ~墙 қабырғаны бөлшектеу | 把旧房子~了 ескі үйді бөлшектеу.

【拆白党】chāibáidǎng〈方〉【зат.】 өз өзіне сенімді адам.

【拆除】chāichú【ет.】 бұзып, құлату, демонтаж жасау: ~脚手架 орманды бұзу | ~防御工事 қорғаныс құрылысын бұзу.

【拆穿】chāichuān【ет.】 әшкерелеу: ~阴谋 тіміскі әрекетті әшкерелеу | ~骗局 шантажды әшкерелеу.

【拆东墙, 补西墙】chāi dōngqiáng, bǔ xīqiáng «шығыс қабырғадан кірпіштерді алу арқылы батыс қабырғаны жөндеу».

【拆兑】chāiduì〈方〉【ет.】 қарызға алу: 跟您~点儿钱买辆自行车 велосипедті сатып алу үшін сенен қарызға кішкене ақша сұраймын.

【拆分】chāifēn【ет.】 бөлу, ұсату, бөлшектеу: 这家著【зат.】大公司已被~为两家公司 әйгілі компания екі компанияға бөлініп кетті.

【拆毁】chāihuǐ【ет.】 ыдырату, бөлшектеу, сындыру: 敌人逃跑前~了这座大桥 жау қашпас бұрын осы

көпірді сындырды.

【拆伙】chāihuǒ【ет.】 бірлестікті тарату.

【拆建】chāijiàn【ет.】 бұзу және қайталан сол жерге салу: 这片平房~成为市民广场 бұл үй «халық алаңында» салынды.

【拆解】chāijiě【ет.】① бөлшектеу, тарату.② талдап жіктеу, шешу: 把魔术招【сан.】一一~ фокусты шешу.

【拆借】chāijiè【ет.】 қысқа мерзімді несие алу: 向银行~两千万元 банктен қысқа мерзімге екі мың юань несие алу.

【拆卖】chāimài【ет.】 бөлшектеп сату: 这套家具不~ бұл жиһаз бөлшектеп сатылмайды.

【拆迁】chāiqiān【ет.】 жаңа үйге көшу: ~户 жаңа үйдің есігі | 限期~ көшу мерзімін белгілеу.

【拆墙脚】chāiqiāngjiǎo қастық ойлау.

【拆散】chāisǎn【ет.】 бөлшектеу: 这套瓷器千万不要~了 бұл фарфор ыдысын міндетті түрде бөлшектеуге болмайды.

【拆散】chāisàn【ет.】 ажырасу: ~婚姻 отбасының ажырасуы | ~联盟 одақтың бөлінуі.

【拆台】chāitái【ет.】 қастық ойлау.

【拆息】chāixī【зат.】 процент.

【拆洗】chāixǐ【ет.】 сөгу және жуу.

【拆卸】chāixiè【ет.】 бөлшеугеу.

【拆账】chāi//zhàng【ет.】 табысты бөлу.

【拆字】chāizi【ет.】 иероглифпен бал ашу.

【钗】chāi шаш түйреуіші: 金~ алтын шаш түйреуіш.

【差】chāi【ет.】① жіберу біреуді: ~遣 іссапарға жіберу | 鬼使神~ шайтан азғырды | ~人去 адамды жіберу.② қызмет: 兼~ қосымша жұмыс істеу | 出~ бизнес сапар.③ шабар, шабарман: 听~ қызметші | 解(jiè)~ қарауылшы.

【差旅】chāilǚ【ет.】 бизнес сапар.

【差旅费】chāilǚfèi【зат.】 іссапар шығындары.

【差遣】chāiqiǎn【ет.】 іссапарға жіберу: 听候~ іссапарда болу.

【差使】chāishǐ【ет.】 сапарға жіберу: ~人去送信 адамды хатты жеткізуге іссапарға жіберу.

【差使】chāi-shǐ【зат.】 қызмет.

【差事】chāi-shì①【зат.】 тапсырма.②同“差使”(chāi-shǐ).

【差役】chāiyì【зат.】① шабарман.② сарау қызметшісі.

chái

【侪】chái〈书〉 жолдас, жора: 吾~ біз | ~辈 бір ғасырдың адамдары | 同~ жолдас.

【侪辈】cháibèi〈书〉【зат.】 жолдас.

【柴】chái①【зат.】 отын: 木~ отын | ~草 шыбық | 打~ отынға бару.

②〈方〉【сын.】 арық, жүдеу, азғын: 这芹菜显得~ бұл балдыркөк өте арық.

③〈方〉【сын.】 жаман сапалы: 这支笔刚用就坏, 太~了 бұл қаламды пайдалану жаман, өте төмен сапалы | 他棋下得特~ ол шахматты жаман ойнайды. ④(Chái)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【柴草】cháicǎo【зат.】 шыбық: 小山土薄, 只长些~ кішкентай төмпешікте шыбық өседі.

【柴扉】cháifēi〈书〉【зат.】 ағаш есік.

【柴胡】cháihú【зат.】 қытай орамжапырағы тәріздес өсімдік.

【柴火】cháihuǒ【зат.】 отын, шыбық.

【柴鸡】cháiījī〈方〉【зат.】 қора маңындағы тауық.

【柴门】cháimén【зат.】 1.ағаш есік. 2. кедей отбасы.

【柴米】cháimǐ【зат.】 жанармай мен күріш.

【柴米油盐】cháimǐ yóu yán күнделікті тұрмыстағы заттар.

【柴油】cháiyóu【зат.】 дизельді жанармай.

【柴油机】cháiyóujī【зат.】 дизель.

【豺】chái【зат.】 қорқау қасқыр, шақал.

【豺狗】cháiqǒu【зат.】 қызыл бөрі.

【豺狼】cháiláng【зат.】 қасқыр: ~当道 «қасқыр мен шақалдар жолды басқаруда». Бұның мағынасы билік басында жаман адамдардың болуы | ~成性 қасқыр жанды.

chǎi

【萑】chǎi балдырған өсімдігі.

chài

【蜚蠊】chài〈书〉 улы жәндік: 蜂~ ара мен құршаян.

【瘥】chài〈书〉 ауру: 久病初~ көп уақытқа созылған ауру.

chān

【辿】chān торуылдау, ізіне түсу: 龙王~ Ван айдаһарын торуылдау(在山西).

【觐觐】chān бақылау: ~视

бақылау | ~望 қадағалау | ~标 жылжыма.

【觐标】chānbīao【зат.】 жылжыма.

【槌】chān〈书〉 асатаяқ, сойыл.

【掺掺】chān【ет.】 араластыру, былғау: ~兑 араластыру | ~和 шатастыру | ~杂 араластыру | 饲料里再~点水 жемге тағы кішкене суды араластыру.

【掺兑】chānduì【ет.】 араластыру: 把酒精跟水~起来 шарапты сумен араластыру.

【掺和】chān-huo【ет.】① араластыру: 把黄土、石灰、沙土~起来 铺在小路上 сары топырақты әктасты құмды араластырып жол бетіне төсеу.

② біреудің ісіне араласу: 这事你少~ осы іске сен аралас | 人家正忙着呢, 别在这里瞎~ барлығы өте асығыс, осы іске араласпа.

【掺假】chānjiǎ【ет.】 алдау, бұрмалау.

【掺杂】chānzá【ет.】 араластыру: 别把不同的种子~在一起 әр түрлі тұқымдарды бірге араластыру | 喝骂声和哭叫声~在一起 | 依法办事不能~私人感情 заңға сәйкес жұмыс істегенде жеке тұлғаның сезімі араласпауы қажет.

【搀】chān【ет.】 көмектесу, көтеру: ~着奶奶慢慢走 әжеге ақырын келе жатқанда көмектесу.

【搀扶】chānfú【ет.】 көмек көрсету: 同学们轮流~老师爬山 оқушылар рет ретімен мұғалімге тауға көтерілуге көмектесті.

【檐】chān〈书〉 балдахин.

【檐】chān [檐檐](chānyú)〈书〉【зат.】 алжапқыш.

chán

【单】chán[单于](chányú)【зат.】① хан. ②(Chán-yú) адамның есімі.

【谗】chán айтпағанды айту: ~言 сөз қылу | ~害 жаман атқа қалдыру.

【谗害】chánhài【ет.】 жаман атқа қалдыру: ~忠良 әділ адамға жала жабу.

【谗佞】chānnìng〈书〉【зат.】 ғайбагшы, жалақор.

【谗言】chányán【зат.】 сөз қылу: 进~ каралау.

【婵娟】chánjuān〈书〉①【сын.】 әдемі, сұлу. ②【зат.】 ай жарығы: 千里共~ алыстағы ай жарығы.

【婵媛】-1 chányuán〈书〉【сын.】 әдемі.

【婵媛】-2 chányuán〈书〉【ет.】 баурау, жұмылдыру.

【馋】chán①【сын.】 тамақтануды жақсы көру: 嘴~ ашқарақ. ②【сын.】

сараң, қанағатсыз: 眼~ қызғаншақ көз | 看见下棋他就~得慌 шахмат ойнағанын көріп ол қатты қызғанып кетті. ③【ет.】 тамақ жеу: ~荔枝 қытай личжиін жеу.

【馋鬼】chánguǐ【зат.】 тойымсыз, тажал.

【馋猫】chánmāo【зат.】 жемпаз, ашқарақ.

【馋涎欲滴】chán xián yù dī ауыздан сілекей ағып кету.

【馋嘴】chánzuǐ①【сын.】 ашқарақ. ②【зат.】 тойымсыз.

【禅(禪)】chán① пайымдау: 坐~ сырттау қарауға шому. ② буддалық: ~林 буддалық храм.

【禅房】chánfáng【зат.】 будда монастырі.

【禅机】chánjī【зат.】 ашу, ашып беру.

【禅理】chánlǐ【зат.】 будда ілімі.

【禅林】chánlín【зат.】 будда храмы.

【禅门】chánmén【зат.】 Чань мектебі.

【禅趣】chánqù【зат.】 тағдыр, пешене.

【禅师】chánshī【зат.】 будда монахи.

【禅堂】chántáng【зат.】 будда монастыріндегі бөлме.

【禅悟】chánwù【ет.】 будда іліміне үйрету.

【禅学】chánxué【зат.】 буддизм.

【禅院】chányuàn【зат.】 будда храмы.

【禅杖】chánzhàng【зат.】 қол қақпа, қол ағаш.

【禅宗】chánzōng【зат.】 Чань мектебі. Дзэн буддизм.

【孱】chán әлсіз: ~羸 әлсіреген | ~弱 арық, әлсіз.

【孱弱】chánruò〈书〉【сын.】① арық. ② әлсіз. ③ азыңқы, жадау.

【缠】chán【ет.】① орау: ~线 жіпті орау | 用铁丝~了几道 темір сыммен біренеше жолды орау. ② жабысу, байлану: 琐事~身 ұсақ әурелермен байлану. ③〈方〉 әрекеттену: 这人真难~, 好说歹说都不行 бұл адам ауыр әрекеттенеді, оны көндіруге болмайды.

【缠绵】chánmián【сын.】① төсекке байланып жату: ~病榻 төсек тартып жату | 情意~ терең нәзіктікпен. ② жақсы көру, үйір болу: 歌声柔和~ өлеңді жақсы көру.

【缠绵悱恻】chán mián fěi cè жан толғандырағын, терең сезімтал.

【缠磨】chánmò〈口〉【ет.】 жабысу, жармасу: 孩子老~人, 不肯睡觉 балалар үлкен адамдарға жабысып жүреді, ұйықтауға мүмкіндік бермейді | 许多事情~着他 оның күнделікті шаруалары оны қыспаққа алды.

【缠绕】chánrào【ет.】① орау: 电磁

铁的上面~着导线 электромагниттің жоғарғы жағы сыммен оралған. ② мазалау: 烦恼~心头 уайым жүректі мазалауда | 这孩子~得我什么也干不成 бұл балалардың мазасы маған да әсер етті.

【缠绕茎】chánràojiǐng 【зат.】 ирелең сабак.

【缠人】chánrén 【сын.】 абыржығыш, тынышсыз: 这孩子真~ бұл балалар өте тынышсыз.

【缠身】chánshēn 【ет.】 шатылысу: 杂事~ шатасқан іс | 长年重病~ жыл бойы қатты ауру шатылыстырды.

【缠手】chánshǒu 【сын.】 ① қиын: 孩子小, 太~ балалар кішкентай, тым қиын. ② жасауға ауыр, қиын: | 这病真~ бұл ауру өте қиын.

【缠足】chánzú 【ет.】 аяқты бинттеу.

【蝉】chán 【зат.】 цикада (тек қанаттылар отрядына жататын шыбын-шіркейдің бір түрі).

【蝉联】chánlián 【ет.】 жалғасу, қатарынан, жағалай: ~世界冠军 қатарынан әлем чемпионы болу.

【蝉蜕】chántuì ① 【зат.】 цикаданың дернәсілі. ② 〈书〉 【ет.】 түлеу.

【蝉衣】chányī 【зат.】 цикаданың дернәсілі.

【儻】chánj(chánzhòu) 〈书〉 ① 【сын.】 қайғы. ② 【ет.】 күйреу. ③ 【ет.】 айыптау. ④ 【ет.】 алдану, бездіру.

【廛】chán жер үлесі.

【潺潺】chánchán 【ел.】 сылдырау: ~流水 сылдырап су ағу.

【潺湲】chányuán 〈书〉 【сын.】 сылдырап ағу: 溪水~ақырын судың сылдырауы.

【澶】chán 澶渊 (Chányuān) Хэбей провинциясындағы Чаньчжоу қаласы.

【镡】Chán 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【漶】Chán7 Чаньшуй өзені

【蟾】chán құрбақа, бақа.

【蟾蜍】chánchú 【зат.】 ① айлы бақа. ② қарапайым бақа.

【蟾宫】chángōng 〈书〉 【зат.】 айдың жарқырауы.

【蟾宫折桂】chán gōng zhé guì ғылыми дәрежеге емтиханнан сүрінбей өту.

【蟾光】chánguāng 〈书〉 【зат.】 айдың жарығы.

【蟾酥】chánsū 【зат.】 бақаның уы.

【嶮】chán 〈书〉 жартаc, шың.

【嶮峻】chánjùn 〈书〉 【сын.】 құламалы және биік шың.

【嶮岩】chányán 〈书〉 【зат.】 жарлы жартаc: 峭壁~ таудың биік жартастары мен жарлы бөктері.

【躔】chán 〈书〉 ① өту. ② артынан еру.

【饒】chán ① кетпен, тіс ағаш. ② 〈书〉 тіреуіш.

chǎn

【产】chǎn ① 【ет.】 туу, босану: ~ 妇 босанған әйел | ~科 акушерлік | ~卵 жұмарытқа салу. ② өндіру, жасау: ~销 өндіру және өткізу | 增~ өндірісті дамыту | 转~ басқа өндіріске көшу. ③ 【ет.】 өндіру, шығару: ~棉 мақта өндіру | ~煤 көмір өндіру. ④ өнім, бұйым: 土~ жергілікті өнім | 特~ жергілікті жердің ерекше тауарлары | 水~ су кәсібі. ⑤ мүлік: 家~ отбасылық мүлік | 财~ мүлікті сақтандыру. ⑥ (Chǎn) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【产程】chǎnchéng 【зат.】 босану.

【产出】chǎnchū 【ет.】 жасау, өндіру: 少投入, 多~ аз қаржыландырып, көп өндіру.

【产道】chǎndào 【зат.】 босану каналы.

【产地】chǎndì 【зат.】 өндірістік база, өндіріс орны: 东北是中国酒类的主要~ / солтүстік шығыс қытайдың жергілікті ішімдік өнеркәсібінің маңызды өндірістік базасы.

【产儿】chǎnér 【зат.】 жаңа туған, нәресте.

【产房】chǎnfáng 【зат.】 әйелдер босанатын палата.

【产妇】chǎnfù 【зат.】 босанатын әйел.

【产假】chǎnjià 【зат.】 декретті демалыс.

【产科】chǎnkē 【зат.】 акушерлік.

【产量】chǎnliàng 【зат.】 өндіріс, өнеркәсіп көлемі: 粮食~大幅度提高 бидай өнеркәсібі айтарлықтай өсті.

【产品】chǎnpǐn 【зат.】 өнім, тауар: 农~ ауыл шаруашылық өнімі | 畜~ мал шаруашылығы өнімі | ~出厂都要经过检验 шығарылған өнімдердің барлығы тексерістен міндетті түрде өтуі керек.

【产婆】chǎnpó 【зат.】 кіндік шеше.

【产钳】chǎnqián 【зат.】 акушерлік қысқаш.

【产权】chǎnquán 【зат.】 мүлік құқығы.

【产褥感染】chǎnrù gǎnrǎn босанудан кейін болатын толғақ.

【产褥期】chǎnrùqī 【зат.】 туғаннан кейінгі кезең.

【产褥热】chǎnrùrè 【зат.】 босанудан кейін болатын толғақ.

【产生】chǎnshēng 【ет.】 пайда болу, шығу: 同事之间关系处理不好就会~矛盾 қызметкерлер арасындағы

қарым қатынасты басқарғанда жаман қарама қайшылықтар пайда болады | 在中华民族悠久的历史中, ~了许许多多可歌可泣的英雄人物 қытай халқында көптеген жылдар бойы тарихында көптеген толғандыратын қаһармандар болды.

【产物】chǎnwù 【зат.】 өнім, зат.

【产销】chǎnxiāo 【зат.】 өндіріс пен өтім: ~结合 өндіріс пен өтімді қосу | ~合同 өндіріс пен өтімнің келісімшарты.

【产业】chǎnyè 【зат.】 ① мүлік. ② өнеркәсіп: 高科技~ жоғары техникалық өнеркәсіп | 支柱~ өнеркәсіп негізі. ③ өнеркәсіп: ~工人 өнеркәсіп жұмысшылары | ~部门 өнеркәсіп саласы | ~革命 өнеркәсіптік төңкеріс.

【产业革命】chǎnyè géming ① өнеркәсіптік төңкеріс. ② өнеркәсіптік революция.

【产业工人】chǎnyè gōngrén өнеркәсіп жұмысшылары.

【产值】chǎnzhí 【зат.】 босану үйі.

【产】chǎn Чань өзені.

【谄】chǎn жәдігөйлену, қызықтыру: ~笑 жарамсақтық күлімсіреу.

【谄媚】chǎnmèi 【ет.】 бас ию, жағымпаздану: ~上司 басшыға бас ию.

【谄笑】chǎnxiào 【ет.】 жарамсақтық күлімсіреу: 胁肩~ жалпақтау.

【谄谀】chǎnyú 【ет.】 жалбақтау, жағымпаздану.

【惝】chǎn 〈书〉 асықпау, аялдау: ~缓 шырғалу.

【铲】chǎn ① (~儿) 【зат.】 күрек: 煤~ көмір күрегі | 锅~ ас үй күрегі. ② 【ет.】 қазу: ~煤 көмір қазу | ~草 шөп қазу.

【铲车】chǎnchē 【зат.】 шөміш жүк көлігі.

【铲除】chǎnchú 【ет.】 қопарып шығару, тамырын шығару: ~杂草 улы өсімдіктерді тамырынан қазып алу | ~祸根 бәленің басын қопарып шығу.

【铲土机】chǎntǔjī 【зат.】 скрепер (жер қазатын машинаның астауша ожауы).

【铲运机】chǎnyùnjī 【зат.】 скрепер.

【铲子】chǎn-zi 【зат.】 күрек.

【阐】chǎn түсіндіру, ұғындыру: ~明 түсіндіру | ~述 баяндау.

【阐发】chǎnfā 【ет.】 түсіндіру: ~无遗 толығымен түсіндіру.

【阐明】chǎnmíng 【ет.】 түсіндіру: 历史唯物主义是~社会发展规律的科学 тарихи материализм қоғамдық даму заңы ғылымын түсіндіретін пән.

【阐释】chǎnshì 【ет.】 түсіндіру: 道理 ~ 得很清楚 теорияны жақсы түсіндіру.

【阐述】chǎnshù 【ет.】 баяндау: ~ 自己的见解 өзінің көз қарасынды түсіндіру.

【阐说】chǎnshuō 【ет.】 түсіндіру: ~ 真理 ақиқатты түсіндіру.

【阐扬】chǎnyáng 【ет.】 насихаттау, үгіттеу: ~ 真理 ақиқатты насихаттау.

【箴】〈书〉 аяқтау, бітіру: ~ 事 істі аяқтау.

【焯】〈书〉 ① ыстық. ② жалын, жарқын. ③ жарқыраған.

【驽】chǎn жегілмеген: ~ 骑 жегілмеген ат.

【轶】chǎn 〈书〉 жымию, күлімдесу: ~ 然而笑 күлімдеу.

chàn

【忏】chàn ① өкіну. ② дұға қылу: 拜 ~ 丁ға оқу.

【忏悔】chànhuǐ 【ет.】 ① өкіну. ② ғибадат ету.

颤 (顫) chàn 【ет.】 дірілдеу, селкілдеу: ~ 抖 селкілдеу | 声音发 ~ дірілдеген дауыспен.

【颤动】chàndòng 【ет.】 дірілдеу, селкіну: 汽车驶过, 能感到桥身的 ~ машина көпірден өттіп, дірілдеген көпірдің дыбысын естуге мүмкін болды | 他激【ет.】得说不出话来, 嘴唇在微微 ~ ол не айтарын білмей еріндері сәл дірілдеп тұр.

【颤抖】chàndǒu 【ет.】 дірілдеу, шайқалу: 树枝在寒风中 ~ ағаштың бұтағы суық желде сайқалуда.

【颤巍巍】chànwēiwēi (~ 的) 【сын.】 дірілдеген, қалтыраған.

【颤音】chànyīn 【зат.】 ① діріл дауыссыз. ② дірілдеткіш.

【颤悠】chànyou 【ет.】 тербелу, шайқалу: 他的脚步正合着那扁担 ~ 的节拍 оның жинақты қадамы иінағаштың шайқалу ритміндей.

【麇】chàn араластыру: ~ 杂 араласқан, қоспа.

【麇杂】chànzá 【ет.】 араласқан, қосылған.

chāng

【佞】chāng кезу, қыдыру: 为虎作 ~ оңбаған адамға көмектесу.

【佞鬼】chānguǐ 【зат.】 жегілген жолбарыстың рухы.

【昌】chāng ① гүлдену, көркею: ~ 盛 гүлденген | ~ 明 өркендеу. ② 〈书〉 керемет: ~ 言 жылы сөздер. ③ (Chāng)

【зат.】 фамилияға қолданылады.

【昌隆】chānglóng 【сын.】 көркею: 国运 ~ көркейген мемлекет тағдыры.

【昌明】chāngmíng ① 【сын.】 өркендеу: 科学 ~ өркендеген ғылым. ②

【ет.】 гүлденген: ~ 文化 гүлденген мәдениет.

【昌盛】chāngshèng 【сын.】 өскелең: 文化 ~ өскелең мәдениет | 把祖国建设成为一个繁荣 ~ 的国家 Отанды құрастырып гүлденіп дамыған мемлекетке айналу.

【昌言】chāngyán 〈书〉 ① 【зат.】 жылы сөз. ② 【ет.】 ашық сөйлеу.

倡 chāng 〈书〉 ① әртис.

【倡优】chāngyōu 【зат.】 ① әншілер мен әртістер. ② 〈书〉 жезөкше.

【菖】chāng [菖蒲] (chāngpú) 【зат.】 қамысты иіртамыр.

【菖兰】chānglán 【зат.】 орхидеялық иіртамыр.

【猖】chāng жүгенсіздік: ~ 獗 айқай шу | ~ 狂 қаһарлы, өлермен.

【猖獗】chāngjué ① 【сын.】 жүгенсіз, бейбастық: 敌人的 ~ жаудың ауыздықсыздығы. ② 〈书〉 【ет.】 қаһарын тигу.

【猖狂】chāngkuáng 【сын.】 қаһарлы, сұрапыл: 打退敌人的 ~ 进攻 шегінген жаудың қаһарлы шабуылы.

【闯】(闯) chāng [闯闯] (chānghé) 【зат.】 батыс қақпа.

【闯】chāng арсыз, ұятсыз: 暗 ~ тіркелмеген жезөкше | 逼良为 ~ біреуге жаман істі жасауға итермелеу.

【娼妇】chāngfù 【зат.】 жезөкше.

【娼妓】chāngjì 【зат.】 азғын, зинашы әйел.

【娼门】chāngmén 【зат.】 жезөкшелер үйі.

【鲟】(鲟) chāng 【зат.】 пампус балығы.

cháng

【长】cháng ① 【сын.】 ұзын. a) кеңдік, кеңістік: 这条路很 ~ бұл жол өте ұзын | ~ ~ 的柳条垂到地面 ұзын талды шыбық жер бетінде дейін жетеді. b) уақыт: ~ 寿 ұзақ ғұмыр | 夏季昼 ~ 夜短 жазғы күндер ұзақ түндері қысқа. ② 【зат.】 ұзындық: 南京长江大桥气势雄伟, 铁路桥全 ~ 6772 米 Нанжиннің Янцзы өзенінің үлкен көпірі күші ұлы теміржол көпірі жалпы ұзындығы 6772 м. ③ артықшылық, басымдылық: 特 ~ мықты жақ | 取 ~ 补短 тек жақсы жақтарды алу. ④ (对某事) ерекше, мықты: 他 ~ 于写作 ол жазуда мықты. ⑤ (旧读 zhàng) артық, керексіз: ~ 物 артық зат. ⑥ (Cháng) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【长安】Cháng'ān 【зат.】 Сиань қаласының көне аты.

【长臂猿】chángbiyuán 【зат.】 гиббон маймылы.

【长编】chángbiān 【зат.】 толық метражды кітап.

【长别】chángbié 【ет.】 ① ұзақ айырылу. ② мәңгі ажырасу.

【长波】chángbō 【зат.】 ұзын толқын.

【长策】chángcè 【зат.】 жақсы жоспар, тактика: 治国 ~ мемлекетті басқарудағы тактика.

【长城】Chángchéng 【зат.】 ① Қытай қорғаны. ② қорған: 军队是保卫祖国的钢铁 ~ / армия - ол Отанымызды қорғайтын қорған.

【长程】chángchéng 【сын.】 ұзақ жол, ұзақ сапар, ұзақ мерзім: ~ 车票 / ұзақ жолға пойыз билеті ◇ ~ 计划 / ұзақ мерзімді жоспар. | ~ 目标 / ұзақ нысана.

【长虫】cháng·chong 〈口〉 【зат.】 жылан.

【长处】cháng·chu 【зат.】 артықшылық: 要善于学习别人的 ~ оқуға қабілеттілі басқалардың артықшылығы.

【长川】chángchuān ① 【зат.】 ұзын өзен. ② 同“常川”.

【长辞】chángcí 【ет.】 ажырасу: ~ 人间 адамдар арасындағы ажырасу.

【长此以往】cháng cǐ yǐ wǎng егер бұлай жалғасатын болса.....

【长笛】chángdí 【зат.】 флейта.

【长度】chángdù 【зат.】 ұзындық.

【长短】chángduǎn ① (~ 儿) 【зат.】 ұзындық: 这件衣裳 ~ 儿正合适 бұл киімнің ұзындығы өте лайықты. ②

【зат.】 күтпеген бақытсыздық: 他独自出海, 家人提心吊胆, 唯恐有个 ~ ол жалғыз теңізге шықты, отбасысы қатты уайымдайды, бір жамандық болып қалады деп. ③ 【зат.】 өсек аян: 背地里说人 ~ өсек гулеп кетті.

【长短句】chángduǎnjù 【зат.】 ② «цы» классикалық поэзияның жанры.

【长法】chángfǎ (~ 儿) 【зат.】 радикалды шара: 头疼医头, 脚疼医脚, 不是个 ~ 儿 бас ауруынан басты емдеу, аяқ ауруынан аяқты емдеу, бұл радикалды шаралар емес.

【长方体】chángfāngtǐ 【зат.】 тікбұрышты параллелепипед.

【长方】【сын.】】 chángfāngxíng 【зат.】 тікбұрыш.

【长歌当哭】cháng gē dàng kū дастандық поэзияда шер таркату.

【长庚】chánggēng 【зат.】 Венера жұлдызы.

【长工】chánggōng 【зат.】 батырақтық.

【长骨】chánggǔ【зат.】ұзын сыйрақ.
 【长鼓】chánggǔ【зат.】«чангу» сопақша келегн дағыра.
 【长号】chánghào【зат.】тромбон.
 【长河】chánghé【зат.】Хуанхэ өзені: 历史的~ тарихи Хуанхэ өзені.
 【长话】chánghuà【зат.】малайшылық.
 【长话短说】cháng huà duǎn shuō бір сөзбен айтқанда.
 【长活】chánghuó【зат.】① батырақшылық.②〈方〉малайшылық.
 【长假】chángjià【зат.】① ұзақ мерзімді демалыс: 春节~ көктем мерекесіндегі демалыс.② жұмыстан кету.
 【长江后浪推前浪】Cháng Jiāng hòulàng tuī qiánlàng әр бір жаңа ұрпақ алдыңғысынан басып түседі.
 【长颈鹿】chángjǐnglù【зат.】керік.
 【长久】chángjiǔ【сын.】ұзақ: ~打算 ұзақ жоспар | 这种混乱状况不会~的 бұл астан кестен жағдайы ұзыққа созылмайды.
 【长卷】chángjuǎn【зат.】ұзын бұрама қағаз: 山水~ табиғаттың ұзын бұрама қағазы.
 【长考】chángkǎo【ет.】ұзақ ойлау: ~半个小时后下出了一着妙棋 ұзақ жарты сағат ойланған соң шахмат ойнады шешті.
 【长空】chángkōng【зат.】аспан кеңістігі.
 【长款】1chángkuǎn【сын.】ұзын киім: ~羽绒服 ұзын мамықтан жасалған сырт киім.
 【长款】2chángkuǎn【ет.】акша мөлшері.
 【长龙】chánglóng【зат.】үлкен кезек.
 【长毛绒】chángmáofóng【зат.】ватин(мақтадан я жүннен сырып істелген жылы астар).
 【长眠】chángmián【ет.】мәңгі ұйқыға кету.
 【长明灯】chángmíngdēng【зат.】өшпейтін шам.
 【长命锁】chángmìngsuǒ【зат.】ұзақ өмір сүрудің бойтұмары.
 【长年】chángnián①【үс.】жыл бойы: ~在野外工作 жыл бойы егіс жұмысы.②〈方〉【зат.】жалшы.③〈书〉【сын.】ұзақ ғұмырлы.
 【长年累月】cháng nián lěi yuè жылдан жылға.
 【长袍儿】chángpáo【зат.】қытай шапаны.
 【长跑】chángpǎo【зат.】ұзақ қашықтыққа жүгіру.
 【长篇】chángpiān①【сын.】ұзақ: ~小说 ұзақ роман | ~演讲 ұзақ лекция оқу.②【зат.】ұзақ шығарма: 这部小说是他创作的第一部~ бұл роман оның

шығарған алғашқы ұзақ шығармасы.
 【长篇大论】cháng piān dà lùn көп сөзлеу, мылжындау.
 【长篇小说】chángpiān xiǎoshuō роман.
 【长期】chángqī【зат.】ұзақ уақыт: ~计划 ұзақ жоспар | ~贷款 ұзақ несиелеу.
 【长枪】chángqiāng【зат.】① найза, сүңгі.② күрші.
 【长驱】chángqū【ет.】тез ырақпен жүру: ~南下 оңтүстікке тез жүру | ~直入 екпіндеп алға басу.
 【长驱直入】cháng qū zhí rù екпіндеп алға басу.
 【长日照植物】chángriàozhíwù ұзақ күндік өсімдік.
 【长衫】chángshān【зат.】қытай шапаны.
 【长舌】chángshé【зат.】ұзын тіл: ~妇 өсекші.
 【长生】chángshēng【ет.】ұзақ өмір: ~不老(多作颂词) мәңгілік жастық.
 【长生果】chángshēngguǒ〈方〉【зат.】арахис.
 【长石】chángshí【зат.】дала шпаты.
 【长逝】chángshì【ет.】қайту,дүниеден өту: 溘然~ кенеттен қайтыс болу.
 【长寿】chángshòu【сын.】ұзақ өмір: ~老人 өмірлік қария.
 【长【од.】】chángtàn【ет.】терең күрсіню.
 【长天】chángtiān【зат.】өзгеше көкжиек.
 【长亭】chángtíng【зат.】демалуға арналған павильон: ~送别 демалу павильонына шығарып салу.
 【长途】chángtú①【сын.】ұзақ дол: ~旅行 ұзақ жолды саяхат | ~汽车 ұзақ жол | ~电话 ұзақ сөйлесу.②【зат.】ұзақ сапар.
 【长物】chángwù(旧读 zhàngwù)【зат.】қалдық: 身无~ кедейлік өмір кешу.
 【长线】chángxiàn【сын.】属性词.① ұзақ сызық: ~产品 ұзақ өндіріс.② ұзақ уақыт: ~投资 ұзақ қаржыландыру.
 【长项】chángxiàng【зат.】мықты жақ: 每个人都有自己的~ әр адамның мықты жағы бар.
 【长啸】chángxiào【ет.】уілдеу, ызылдау: 仰天~ аспанға қарап ызылдау.
 【长行】chángxíng〈书〉【ет.】ұзақ саяхатқа аттану.
 【长袖善舞】cháng xiù shàn wǔ ақшамен барлық мақсаттарға жетуге болады.
 【长吁短【од.】】cháng xū duǎn tàn

қатты ойбайлау және күрсіню.
 【长夜】chángyè①【зат.】ұзақ түн: ~漫漫 ұзақ түн жып жылы.②【үс.】қаза, өлім.
 【长纓】chángyīng〈书〉【зат.】ұзын жіп.
 【长于】chángyú【ет.】мықты болу: 他~音乐 ол музыкада білікті.
 【长圆】chángyuán【сын.】сопақша.
 【长远】chángyuǎn【сын.】алыс: ~打算 алыс жоспар | 眼前利益应该服从~利益 көз алдындағы игілік алыстағы қызығушылықтарға бағынуы тиіс.
 【长斋】chángzhāi【зат.】ұзақ ораза.
 【长征】chángzhēng①【ет.】ұзақ сапарға шығу.②【зат.】Ұлы жорық.
 【长治久安】cháng zhì jiǔ ān ұзақ уақытқа тәртіп пен тұрақтылық.
 【长足】chángzú【сын.】екпіндей,екпіндеп: ~的进步 екпіндей прогресс.
 【场】cháng①【зат.】қырман, тоқ: 打~ тоқты қосу.②〈方〉【зат.】базар, жәрмеңке.③【мөл.】есептік сөз: 一~透雨 жаңбыр жауды | 一~大战 үлкен айқас.
 【场屋】chángwū【зат.】театрлық қойылымдар мен концерттердің үйі.
 【场院】chángyuàn【зат.】қоршалған тоқ.
 【苕楚】chángchǔ【зат.】қытайлық актинидия қсімдігі.
 【肠】cháng①【зат.】жан,жүрек: 愁~ жұбанышсыз қайғы | 衷~ сезім.③(~儿)【зат.】ішек: 香~ шұжық | 鱼~ балықтың ішегі | 腊~ сүрленген шұжық.
 【肠断】chángduàn〈书〉【ет.】қайғыдан жүрек елжірейді: 此情此景,令人~ бұндай сезім түрі жүректі елжіретеді.
 【肠管】chángguǎn【зат.】ішек жолы.
 【肠胃】chángwèi【зат.】бүйін сүйек.
 【肠炎】chángyán【зат.】энтерит ауруы.
 【肠液】chángyè【зат.】ішек сөлі.
 【肠衣】chángyī【зат.】ішек.
 【肠子】cháng·zi【зат.】ішек қарын.
 尝-I(嘗、嚐)cháng【ет.】① ауыз тию, татып көру: ~咸淡 тағамның тұзын көру.② сынау: 艰苦备~ азаптарды бастан кешу | ~到了体育锻炼的甜头 дене шынықтыруға қызығушылықты сынап көру.
 尝 2cháng①〈书〉【үс.】бұрын,ілгеріде: 未~ ешқашан | 何~ қашан?.②(Cháng)【зат.】фамилияға қолданылады.
 【尝鼎一脔】cháng dǐng yī luán ұсақ түйекте үлкенді көру.

【尝试】chángshì【ет.】 талпыну, тырмысу, байғап көру: 他们为了解决这个问题, ~过各种方法 олар осы мәселені шешу үшін барлық тәсілдерді байқап көрді.

【尝鲜】chángxiān【ет.】 жаңа піскен тағамның дәмін көру.

【尝新】chángxīn【ет.】 ауыз тию.

【常】cháng① жай, қарапайым: ~人 қарапайым адам | ~识 сауат | ~态 қарапайым күй. ② айнымас, бірқалыпты: ~【сан.】 константа | 冬夏~青 мәңгі жасыл. ③【үс.】 жиі: ~来~往 тұрақты қарым қатынасты ұстау | 我们~见面 біз жиі көрінеміз. ④ моральдың негізі: 三纲五~ үш моральдық қағида және бес мызғымайтын ереже. ⑤(Cháng)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【常备】chángbèi【ет.】 дайын болу: ~车辆/ көлікті дайындау | ~药物 /дәрі-дәрмек әзірлеу | ~不懈 /қашанда сақ болып жүру.

【常备军】chángbèijūn【зат.】 тұрақты әскер.

【常常】chángcháng【үс.】 үнемі, ылғи, жиі: 他工作积极, ~受到表扬 ол белсенді жұмыс істейді, сондықтан жиі мадақтауға ие болады.

【常川】chángchuān【үс.】 тұрақты, үздіксіз: ~往来 тұрақты қарым қатынасты ұстау | ~供给 үздіксіз қамтамасыз ету.

【常服】chángfú【зат.】 күнделікті костюм.

【常规】chángguī①【зат.】 әдеттегі ереже: 打破~ әдеттегі ережелерді жою. ②【сын.】 қарапайым: ~武器 қарапайым қару. ③【зат.】 қан анализі.

【常规武器】chángguī wǔqì қарапайым қару.

【常规战争】chángguī zhànzhēng соғыс жүргізудің қарапайым тәсілдері.

【常轨】chángguǐ【зат.】 дағдылы қалып: 改变生活~ өмірдің дағдылы қалпын өзгерту.

【常衡】chánghéng【зат.】 салмақ өлшемінің жалпы жүйесі.

【常会】chánghuì【зат.】 кезекті мәжіліс.

【常客】chángkè【зат.】 тұрақты қонақ.

【常理】chánglǐ(~儿)【зат.】 дұрыс мағына: 按~我应该去看望他 дұрыс мағына маған міндетті түрде оған барып келу керектігін айтады.

【常例】chánglì【зат.】 қарапайым тәртіп: 沿用~ қарапайым тәртіпті қолдану | 情况特殊, 不能按~行事 жай жағдай емес, қарапайым тәртіптегі істі жасауға болмайды.

【常量】chángliàng【зат.】

бірқалыптылық, дәйектілік.

【常年】chángnián①【үс.】 жыл бойы: 山顶上~积雪 таудың беті жыл бойы қармен жамылған. ②【зат.】 әдеттегі, күнделікті: 这儿小麦~亩产五百斤 біздің жерлерде әдетте бидай бес жүз цинь түсім береді.

【常情】chángqíng【зат.】 әдеттегі құбылыс, әрине: 按照~, 要他回来, 他会回来的 әдеттегі құбылысқа сәйкес, ол келу керек, ол келе алады.

【常人】chángren【зат.】 қатардағы адам: 他的性格与~不同 оның мінезі қарапайым адамдікіндей емес | 这种痛苦, 非~所能忍受 бұндай бейнетке қарапайым адам шыдай алмайды.

【常任】chángrèn【сын.】 тұрақты: ~理事 тұрақты мүше.

【常设】chángshè【ет.】 тұрақты, үздіксіз: 学校应~招生咨询点 оқу орындары тұрақты түрде студенттерді қабылдау үшін консультация өткізеді.

【常识】chángshí【зат.】 сауаттық білім, сауат, әліпбе: 政治~/ саясаттан сауат | 科学~/ ғылымнан сауат | 生活~/ өмір әліпбесі.

【常事】chángshì【зат.】 күнделікті шаруа, қарапайым жұмыс: 看书看到深夜, 这对他来说是~ түннің біруағына дейін кітап оқу - ол үшін дағдылы жұмыс.

【常数】chángshù【зат.】 константа.

【常态】chángtài【зат.】 қарапайым жағдай әдеттілік: 一反~ әдеттілікке қарсы | 恢复~ қарапайым жағдайды орнату.

【常套】chángtào【зат.】 қарапайым үлгі: 摆脱才子佳人小说的~ талантты жас адамның романнан босауының қарапайым үлгісі.

【常委】chángwěi【зат.】① тұрақты комитет мүшесі. ② тұрақты комитет.

【常温】chángwēn【зат.】 қалыпты температура.

【常务】chángwù【сын.】 әдеттегі, тұрақты: ~委员 тұрақты комитет мүшесі.

【常行军】chángxíngjūn【зат.】 қарапайым марш.

【常性】chángxìng【зат.】① дәйектілік. ②〈书〉 шыдамдылық.

【常言】chángyán【зат.】 мақал мәтел.

【常用对数】chángyòng-duìshù қарапайым логоритм..

【常住】chángzhù①【ет.】 тұрақты тұру: ~之地 тұрақты мекен | ~人口 тұрақты тұрғындар. ②【ет.】 тұрақты резиденцияда тұру. ③【зат.】 монастырь.

【偿】cháng① жою, өтеу: ~还

қарызды өтеу | 得不~失 пайданын шығындарды жаппауы. ② сый беру: 如愿以~ арманның орындалуы.

【偿付】chángfù【ет.】 төлеу: 如期~ уақытында төлеу | ~债务 қарызды төлеу.

【偿还】chánghuán【ет.】 қайтару, өтеу: ~贷款 қарызды өтеу.

【偿命】chángmìng【ет.】 өмірмен өтеу.

徜 cháng 倘佯(chángyáng)〈书〉【ет.】 серуендеу.

裳 cháng белдемше.

【嫦】cháng[嫦娥](Cháng'é) аспан тәңірі «Чанье».

chǎng

【厂】chǎng【зат.】① фабрика, зауыт: 钢铁~ болат фабрикасы | 纺织~ тоқыма зауыты. ② склад: 煤~ көмір склады. ③(Chǎng) адамның есімі.

【厂标】chǎngbiāo【зат.】 зауыт белгісі.

【厂房】chǎngfáng【зат.】 зауыттық корпус.

【厂规】chǎngguī【зат.】 зауыт ішіндегі ереже.

【厂纪】chǎngjì【зат.】 зауыт ережесі.

【厂家】chǎngjiā【зат.】 зауыт.

【厂价】chǎngjià【зат.】 зауыттық баға: 按~优惠销售 зауыттық баға жеңілдік.

【厂矿】chǎngkuàng【зат.】 зауыт пен кен.

【厂礼拜】chǎnglǐbài【зат.】 демалыс күні.

【厂龄】chǎnglíng【зат.】① өтілім. ② зауыттағы тәжірибе.

【厂区】chǎngqū【зат.】 өндіріс алаңы: ~禁止烟火 өндіріс алаңында темекі тартуға болмайды.

【厂商】chǎngshāng【зат.】 фабрика мен дүкендер: 承包~ жалданатын фабрикалар мен дүкендер.

【厂休】chǎngxiū【зат.】 зауыттағы демалыс күні.

【厂子】chǎng·zi【зат.】① фабрика, зауыт. ② склад, қойма.

【场】chǎng① алаң, зал: 会~ жиналыс залы | 操~ спорт алаңы | 市~ қала алаңы | 剧~ опера алаңы. ② сахна: 上~ сахнаға шығу | 下~ сахнадан кету. ③ қызмет аясы: 官~ шенеунік | 【зат.】 利~ даңққұмарлық | 逢~作戏 өзіңнің компанияңды қолдау. ④ істің болған жері: 现~ орын | 当~ сол жерде | 在~ орында болу. ⑤ көрініс: 开~

көріністі бастау | 终 ~ финал. ⑥
【мөл.】 құбылыс ,оқиға. ⑦ 【мөл.】
есептік сөз: 三 ~ 球赛 екі футбол
жарысы. ⑧ 【мөл.】 спектакль, ойындар
мен кинолардың есептік сөзі. ⑨ 【зат.】
акт, сеанс.

【场次】 chǎngcì 【зат.】 фильмдердің
саны.

【场地】 chǎngdì 【зат.】 сахна, алаң.

【场馆】 chǎngguǎn 【зат.】 стадион:
比赛 ~ жарыс стадионы.

【场合】 chǎnghé 【зат.】
жағдай, оқиға: 在公共 ~, 要遵守秩序
ортақ жағдайда тәртіпті сақтау керек.

【场记】 chǎngjì 【зат.】 ① фильмнің
монтажы. ② жинақтаушы.

【场景】 chǎngjǐng 【зат.】 ① сахна. ②
эпизод, бөлім.

【场面】 chǎngmiàn 【зат.】 ① сахна. ②
оркестр. ③ көрініс. ④ декорум: 摆 ~
(讲排场) үлгіні ұстау | 撑 ~ сыртқы
әдептілікті сақтау.

【场面话】 chǎngmiànhuà 【зат.】
салтанатты сөз.

【场面人】 chǎngmiànrén 【зат.】 ①
абыройлы адам. ② беделді адам.

【场面上】 chǎngmiànshàng 【зат.】
қоғамдық жағдай.

【场所】 chǎngsuǒ 【зат.】 алаң, дала:
公共 ~ қоғамдық орындар.

【场子】 chǎngzi 【зат.】 орын: 大 ~
үлкен орын | 空 ~ бос орын.

昶 chǎng ① 〈书〉 ұзақ күн. ② 〈书〉
разы, риза. ③ (Chǎng) 【зат.】 фамилияға
қолданылады.

愴 chǎng 又 tāng [愴] көмескі, күңгірт
〈书〉 【сын.】 ① көңілсіз. ② бұлдыр,
бытықы шытықы.

敞 chǎng ① 【сын.】 кең: 宽 ~
сыйымды | 这屋子太 ~ бұл пәтер өте
үлкен. ② 【ет.】 ашу: ~ 胸露怀 өз
сезімді ашу | ~ 着门 есікті ашу.

【敞车】 chǎngchē 【зат.】 ① ашық
экипаз. ② тауар платформасы.

【敞开】 chǎngkāi ① 【ет.】 ашып
тастау: ~ 衣襟 етекте ашып тастау | 大
门 ~ 着 есік кең ашық ◇ ~ 思想 ойды
кең ашу. ② 【үс.】 ашық: 你有什么话
就 ~ 说吧 сенде айтатын сөз болса
ашық айт.

【敞快】 chǎngkuài 【сын.】 ашық: 他
是个 ~ 人, 说做就做 ол ашық адам, не
айтса соны істейді.

【敞亮】 chǎngliàng 【сын.】 жарық.

【敞篷车】 chǎngpéngchē 【зат.】 ашық
машина, кабриолет.

【敞】 chǎng сыртқы киім.

chàng

场 (場) chàng қылыш жасауда
пайдаланатын әшекей тастардың бірі.

【怅】 chàng беті қайту, көңілі
қайту: ~ 惘 түңілу.

【怅怅】 chàngchàng 〈书〉 【сын.】
мұнайған, жабырқаған: 心中 ~
мұнайған жүрек | ~ 离去 мұнайғанды
қою.

【怅恨】 chànghèn 【ет.】
өкіну, ренжу: 无限 ~ әрдайым ренжіп
жүру.

【怅然】 chàngrán 【сын.】
күйінген: ~ 而返 күйінгенмен.. | ~ 若
失 беті қайтқан.

【怅惋】 chàngwǎn 【ет.】 түңілу.

【怅惘】 chàngwǎng 【сын.】 азап
шекке, күйінген: 神情 ~ рухы күйінген.
畅 (暢) chàng ① бөгелмей,
кедергісіз: ~ 达 еркін | ~ 行无阻
кедергісіз еркін жүру. ②
жағымды, ұнамды: ~ 谈 жағымды
әңгіме | ~ 所欲言 еркін пікір айту. ③
(Chàng) 【зат.】 фамилияға
қолданылады.

【畅达】 chàngdá 【сын.】 еркін, жеңіл,
түсінікті: 译文 ~ түсінікті аударма.

【畅怀】 chànghuái 【үс.】 байсалды,
сабырлы, разы: ~ 痛饮 еркін ішімдік
ішу | ~ 大笑 разы күлкі.

【畅快】 chàngkuài 【сын.】
риза, разы: 心情 ~ разы жүрек.

【畅所欲言】 chàng suǒ yǔ ыйды
еркін білдіру.

【畅谈】 chàngtán 【ет.】 еркін
сөйлеу: ~ 理想 ойды еркін айта білу.

【畅通】 chàngtōng 【сын.】 еркін,
кедергісіз: 血脉 ~ үздіксіз қан
айналым | 道路很 ~ кедергісіз жол.

【畅旺】 chàngwàng 【сын.】 ①
гүлденген, жайнаған: 销路 ~ жақсы
өтім. ② өскелең, мол: 精神 ~ жаны
жайнаған.

【畅想】 chàngxiǎng 【ет.】 еркін
ойлау: ~ 未来 болашақ туралы еркін
ойлау.

【畅销】 chàngxiāo 【ет.】 үлкен
өтім: ~ өтімді тауар | ~ 各地 барлық
жерде сұраныс мол.

【畅行】 chàngxíng 【ет.】 ешбір
кедергісіз жүру: 车辆 ~ машина
кедергісіз өтті.

【畅叙】 chàngxù 【ет.】 айтып
беру: ~ 别情 ашық іңгімелесу.

【畅饮】 chàngyǐn 【ет.】 тойлау: 开
怀 ~ көңілді тойлау.

【畅游】 chàngyóu 【ет.】 ① ұнамды
серуендеу: ~ 黄山 Хуаньшанға
серуендеу. ② көңілді серуен: ~ 长江
Янцзы өзеніне серуен.

【倡】 chàng ① бастау: ~ 导
бастама | ~ 议 ынта көрсету. ② 〈书〉
同“唱”.

【倡办】 chàngbàn 【ет.】 істі бастау:
联合 ~ 文化活 【ет.】 центр бірігіп
мәдениет шарасын бастау | ~ 单位多达
十几家 істі бастап ортақ нәтижеге келу.

【倡导】 chàngdǎo 【ет.】 ынта
білдіру: ~ 新风尚 жаңа ағымның
бастамашысы болу.

【倡首】 chàngshǒu 【ет.】 бастамашы,
бастаушы.

【倡言】 chàngyán 【ет.】 пікір
айту: ~ 革命 революция жайында
пікір білдіру.

【倡扬】 chàngyáng 【ет.】 тарату: ~
文化事业 мәдениет шараны тарату.

【倡议】 chàngyì ① 【ет.】 ынта,
бастама: ~ 书 үндеумен бұрылу | 我们
~ 开展劳 【ет.】 конкурс біз еңбек
бәсекелесін дамытуға ынта білдірдік. ②
【зат.】 бастама: 这个 ~ 得到了热烈的
响应 бұл бастама ыстық қолдауға ие
болды.

【鬯】 lchàng тары мен иісті
өсімдіктерден жасалған шарап.

【唱】 chàng ① 【ет.】 ән айту: 独 ~
жеке айту | 合 ~ хормен айту | 演 ~
вокальдық ән айту | ~ 京戏 пекин
операсын айту | ~ 一支歌 ән айту. ②

【ет.】 бүкіл дауыспен: ~ 【зат.】
түгелдеу. ③ (~ 儿) 【зат.】 ән: 地方
小 ~ жергілікті ән. ④ (Chàng) 【зат.】
фамилияға қолданылады.

【唱白脸】 chàng báilǎn (~ 儿)
операда жауыздың рөлін ойнау.

【唱本】 chàngběn (~ 儿) 【зат.】
либретто операсы.

【唱标】 chàngbiāo 【ет.】 ән айту.

【唱酬】 chàngchóu 〈书〉 【ет.】 өлең
айырбастау.

【唱词】 chàngcí 【зат.】 либретто.

【唱碟】 chàngdié 〈方〉 【зат.】
граммофон күйтабағы.

【唱独角戏】 chàng dújiǎoxì барлығын
өзі тарту.

【唱段】 chàngduàn 【зат.】 ария.

【唱对台戏】 chàng duìtáixì бақталасу,
бәсекелесу.

【唱反调】 chàng fǎndiào ерегесу.

【唱付】 chàngfù 【ет.】 ақша ән айту.

【唱高调】 chàng gāodiào (~ 儿) әдемі
сөздер айту.

【唱功】 chànggōng (~ 儿) 【зат.】
вокальдық шеберлік.

【唱工】 chànggōng 同“唱功”.

【唱和】 chànghè 【ет.】 өлеңдерді
айырбастау: 他们经常以诗词 ~ олар
жиі өлең сөздерін айырбастау.

【唱红脸】 chàng hóng liǎn (~ 儿)
жақсы адамды бейнелеу.

【唱机】 chàngjī 【зат.】 патефон.

【唱空城计】 chàng kōngchéngjì ①
ашық қала.. ② «Кун чэн цзи» театры.

【唱名】1chàngmíng【ет.】 түгелдеу, түгендеу.

【唱名】2chàngmíng【зат.】 дыбыстардың буындық атауы.

【唱盘】chàngpán【зат.】 патефон пластинкасы.

【唱片儿】chàngpiānr<口>【зат.】 патефон пластинкасы: 激光~ компакт диск.

【唱片】chàngpiàn【зат.】 патефон пластинкасы.

【唱票】chàngpiào【ет.】 есімдерді атау.

【唱腔】chàngqiāng【зат.】 мелодия, мотив.

【唱喏】chàngrě<方>【ет.】 иілу, сәлем беру.

【唱诗】chàngshī【ет.】① шіркеулік хорда ән айту: ~班 шіркеулік хор.②<书> өлең жазу.

【唱戏】chàngxì【ет.】 операда ойнау.

【唱主角】chàngzhǔjué операда басты рөлді ойнау.

chāo

【抄】chāo【ет.】① жазғысып алу: ~文件 документтен жазып алу | ~稿子 жазбаны таза етіп көшіріп шығу.② плагиат, жазып алу: ~袭 көшіріп алу | 这篇文章是~人家的 бұл барлығы көшіріп алған шығарма.

【抄报】chāobào【ет.】 баспаға шығару.

【抄本】chāoběn【зат.】 көшірме.

【抄查】chāochá【ет.】 іздеу және кәмпескелеу: ~毒品 есіркені іздеу және кәмпескелеу.

【抄道】chāodào(~儿)①【ет.】 жолды қысқарту: ~进山 таға жолды қысқарту.②【зат.】 жақын жол.

【抄后路】chāohòulù айналып өту.

【抄获】chāohuò【ет.】 табу: ~赃物 ұрланған заттарды ұрлау.

【抄家】chāojiā【ет.】 мүлікті кәмпескелеу.

【抄件】chāojiàn【зат.】 көшірме.

【抄近儿】chāojìnr【ет.】 жақын жолмен жүру.

【抄录】chāolù【ет.】 көшірме жасау.

【抄没】chāomò【ет.】 кәмпескелеу: ~家产 отбасы мүлігін кәмпескелеу.

【抄身】chāoshēn【ет.】 тінгу жасау.

【抄收】chāoshōu【ет.】 (电报等) естіп жазып алу: ~电讯 радио жаңалығын жазып алу.

【抄手】-1chāoshǒu【ет.】 екі қолды кеудеге айкастыру.

【抄手】-2chāoshǒu<方>【зат.】 тұшпара ағы.

【抄送】chāosòng【ет.】 көшірмені жіберу.

【抄袭】-1chāoxí【ет.】① шығармашылық ұрлық жасау.② ойламастан артынан еру.

【抄袭】-2chāoxí【ет.】(军队) шабуыл жасау.

【抄写】chāoxiě【ет.】 қайтадан жазу, көшіріп жазу: ~员 көшірмеші | ~课文 көшірме сабақ.

【抄用】chāoyòng【ет.】 көшіріп алу: 好经验应该学, 但不能简单~ жаксы тәжірибені оқу керек, жай ғана көшіруге болмайды.

【吵】chāo[吵吵](chāo·chao)<方>【ет.】 шулау: 别瞎~了, 听他把话说完 шуламаңдар, оның айтқанын соңына дейін тындандар.

【怗】chāo<书> қайғыру, мұңдану.

【招】chāo<书>① босата түсу.② садақ.

【钞】chāo① қағаз ақша: 现~ қазіргі қағаз ақша.②(Chāo)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【钞票】chāopiào【зат.】 қағаз ақша.

【绰】chāo【ет.】 жұлып алу, ұстап алу: ~起一根棍子 таяқты ұстап алу

【超】chāo①【ет.】 артық болу, асып түсу: ~额 мөлшерден тыс, шамадан тыс | ~龄 өсіп жетілу | ~音速 дыбыстан да жүйрік шапшаңдық | 一连~了两辆车 екі көлікті озып түсу.② асыра, тыс, әсіре: ~级 асыра, тыс | ~高温 тым жоғары температура.③ шектелмеген: ~自然 ғажайып, табиғаттан тыс | ~现实主义 сюрреализм | ~阶级 таптан тыс.④<书> кенет көтерілу, жоғарылау: 挟泰山以~北海 Тайшань таулары Солтүстік теңізден асып кетті.⑤(Chāo)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【超拔】chāobá①【сын.】 озық, үздік: 才情~ майталман талант.②【ет.】 озу, асу: ~擢用 жоғары дәрежеге көтерілу.③【ет.】 көтеру, құтқару.

【超编】chāobiān【ет.】 шамадан тыс.

【超标】chāobiāo【ет.】 әдеттегіден тыс: ~收费 әдеттегіден тыс жалақы | 废水排放【мөл.】严重~ ағынды сулардың атмосфераға шығарылуы әдеттегіден де көп.

【超产】chāochǎn【ет.】 өнеркәсіп жоспарын артығымен орындау: ~百分之二十 өнеркәсіп жоспарын жиырма пайызға асырып орындау.

【超常】chāocháng【ет.】 әдеттегіден асыру, басым болу: ~儿童 ғажайып бала | 竞技水平~发挥 ойындардың деңгейі жоғары.

【超车】chāochē【ет.】 көлікпен

басып озу: 切莫强行~ қатты көлікпен басып озуға болмайды.

【超尘拔俗】chāochén bá sù дандайсу, көкірегі өсу.

【超出】chāochū【ет.】 озу, асып түсу: ~限度 мөлшерден асу | ~规定 тигізе алмай, тимей кету.

【超导体】chāodǎotǐ【зат.】 асаөткізгіш.

【超导性】chāodǎoxìng【зат.】 асаөткізгіштік, асқын өткізгіштік.

【超等】chāoděng【сын.】 ең жоғарғы сұрып.

【超低温】chāodīwēn【зат.】 ең төменгі температура.

【超度】chāodù【ет.】 ғибадат, дін жорасы.

【超短波】chāoduǎnbō【зат.】 ультракысқа толқындыр.

【超短裙】chāoduǎnqún【зат.】 қысқа юбка.

【超额】chāoé【ет.】 асырып орындау, асырылу: ~完成任务 істі асырып орындау | ~百分之十 жүз пайызға асыру.

【超凡】chāofán【ет.】 көріну, көзге түсу: 技艺~ көркем өнерден көзге түсу.

【超凡入圣】chāofán rù shèng жетілгендіктің ең жоғары дәрежесіне жету.

【超负荷】chāofùhè артық жүк: 电网~引起大面积停电 электрторының шамадан тыс жүгі үлкен жер алаңның электртоғының беруін тоқтатады.

【超固态】chāogùtài【зат.】 аса қатты дене.

【超过】chāoguò【зат.】① озу: 他的车从左边~了前面的卡车 оның көлігі оң жақтан алдыңдағы жүк машинасын озып кетті.② озу, асу, асырылу: 队员平均年龄~23岁 команда ойыншыларының орташа жасы жиырма үштен артып кетті | ~原定计划 жоспардан асу.

【超级】chāoji【сын.】 шамадан тыс: ~显微镜 электрондық микроскоп | ~豪华卧车 өте салтанатты лимузин.

【超级大国】chāoji dàguó астам держава.

【超级市场】chāoji shìchǎng супермаркет.

【超巨星】chāojùxīng【зат.】 астам алып.

【超绝】chāojié【сын.】 жетілген, құнды: 技艺~ жетілген өнер | ~的智慧 жетілген ақыл ой.

【超龄】chāolíng【ет.】 жас мөлшері шегінен өту: ~团员 жасы асып кеткен комсомол | 他已经~, 不能参军了

оның жасы асып кетті, ол әскерге қатыса алмайды.

【超期】chāoqī【ет.】мерзімнен асу: ~服役 мерзімнен тыс уақыт әскери қызмет.

【超迁】chāoqiān〈书〉【ет.】кезектен тыс жоғарылау.

【超前】chāoqián①【сын.】озық: ~消费 шамадан тыс тұтыну | ~意识 мұқияттылық | ~教育 озық білім беру | 思想 ~ озық идеология.②【ет.】: ~绝后 теңдесіз және қайталанбас.

【超群】chāoqún【ет.】көзге түсу.

【超然】chāorán【сын.】бейтарап тәуелсіз: ~物外 пендешілік өмірден кету | ~不群 өзгеше | ~自得 бақытты және риза | 采取 ~态度 тәуелсіз позицияны ұстану.

【超然物外】chāorán wùwài пендешілік өмірден кету.

【超人】chāorén①【ет.】асқан, күшті: 胆略 ~ асқан батылдық | ~的记忆力 асқан ес.②【зат.】құқықтық және адамгершіліктік нормадан тыс қоятын адам.

【超升】chāoshēng【ет.】① қызмет дәрежесінен жоғарылау.② жұмаққа бару.

【超生】1 chāoshēng【ет.】① жаңадан жасалу, өзгерілу.② өмір беру.

【超生】2 chāoshēng【ет.】жоспардан артық туылу.

【超声波】chāoshēngbō【зат.】ультрадыбыстық толқындар.

【超声刀】chāoshēngdāo【зат.】ультрадыбыстық технологиялар.

【超声速】chāoshēngsù【зат.】дыбыстан да жүйрік шапшандық.

【超时】chāoshí【ет.】уақыт шегінен шығу: ~间的 мәңгілік.

【超市】chāoshì【зат.】супермаркет.

【超俗】chāosú【ет.】қарапайымдылықтан басып түсу, басқаларға ұқсамау: ~绝世 біртума, өзіндік | 舞姿洒脱 ~ бидің еркін қозғалыстары ерекше.

【超速】chāosù【ет.】тым шапшаң: 严禁 ~行车 көлікті тым шапшаң айдауға болмайды.

【超脱】chāotuō①【сын.】азат, еркін: 性格 ~ еркін мінез | 他的字不专门学一家, 信笔写来, 十分 ~ оның иероглифтарын толығымен отбасысы оқи алмайды, жазғаны өте еркіті.②【ет.】айырылып кету, үзіліп кету: ~现实 ақиқаттан үзілу | ~尘世.③【ет.】босату.

【超限】chāoxiàn【ет.】артып кету, арту.

【超新星】chāoxīnxīng【зат.】тым

жаңа жұлдыз.

【超逸】chāoyì【сын.】басым, асқан: 风度 ~ асқан тәрбие | 笔意 ~ күшті жазу.

【超音速】chāoyīnsù【зат.】дыбыстан да шапшаң жылдамдық.

【超员】chāoyuán【ет.】рұқсат етілген адам санынан асу: 列车 ~ 百分之十 поездға рұқсат етілген адам санының он пайызы артып кету.

【超越】chāoyuè【ет.】асу, басып болу: ~前人 алдыңғыдан озу | ~时空 уақыттан асу | 我们能够 ~ 障碍, 战胜困难 біз клиранстан өте аламыз, жеңу өте қиын.

【超载】chāozài【ет.】асыра тиеу, ауырлату.

【超支】chāozhī①【ет.】артық шығындау.②【зат.】асық шығын.

【超值】chāozhí【ет.】нақты бағадан жоғарылату: ~运价 қосымша баға.

【超重】chāozhòng【ет.】① ауырлату.② артық жүк.③ артық тиеу.

【超重氢】chāozhòngqīng【зат.】хим. тритий.

【超卓】chāozhuó〈书〉【сын.】асқан, керемет: 球艺 ~ асқан доппен ойнау икемі.

【超子】chāozǐ【зат.】гиперон.

【超自然】chāozìrán【сын.】ғажайып, табиғаттан тыс.

【焯】chāo【ет.】азық түлікті аз ғана уақытқа қайнаған суға салып пісіру.

【剿】chāo〈书〉көшіріп алу, плагиат жасау.

【剿说】chāo shuō〈书〉【ет.】біреудің сөзімен сөйлеу.

cháo

【晁】Cháo【зат.】фамилияға қолданылады.

【巢】cháo① ұя: 鸟 ~ құс ұясы | 蜂 ~ ара ұясы.② қордажатақ үңгір: 匪 ~ қаракшылық қорда | 倾 ~ 出【ет.】топпен үңгірден шығу.③(Cháo)【зат.】фамилияға қолданылады.

【巢菜】cháocài【зат.】қорма бұршақ.

【巢窟】cháokū【зат.】ұя.

【巢穴】cháoxué【зат.】① ұя.② апан, жатақ.

【朝】cháo① императорлық сарай: 上 ~ күнделікті кездесуге императорлық сарайға бару.② династия: 唐 ~ Таң династиясы | 改 ~ 换代 династия ауысуы.③ басқару кезеңі: 康熙 ~ Цинь династиясының кезеңі.④ тізе бүгу: ~ 覲 қажылық | ~ 顶 алым салық тарту.⑤【ет.】шығу: 脸 ~ 里 бетпе бет шығу | 坐东 ~ 西

шығыстан батысқа шығу.⑥介 бағытты сілтейді: ~ 南开 门 оңтүстікке қарай есік ашу | ~ 学校 走去 мектепке қарай жүру.⑦(Cháo)【зат.】фамилияға қолданылады.

【朝拜】cháobài【ет.】тізе бүгу.

【朝代】cháodài【зат.】династия.

【朝顶】cháodǐng【ет.】тау шыңына шығу.

【朝奉】cháofèng【зат.】бай адамдардың титулы.

【朝服】cháofú【зат.】мерекелік киім.

【朝纲】cháogāng【зат.】патшалық жинақ.

【朝贡】cháogòng【ет.】алым салық тарту.

【朝见】cháojiàn【ет.】аудиенцияға келу.

【朝覲】cháojìn【ет.】①〈书〉қажылық.② император қабылдауына келу.

【朝山】cháoshān【ет.】қажылыққа бару.

【朝圣】cháoshèng【ет.】① киелі жерлерге бару.② қажыға бару.

【朝廷】cháotíng【зат.】император сарайы.

【朝鲜族】Cháoxiǎnzú【зат.】① кәріс.② кәріс ұлты.

【朝向】cháoxiàng【зат.】ұмтылу: 这套房子设备不错, 只是 ~ 不理想 бұл пәтердің жабдықтануы жаман емес, ойлану қажет емес.

【朝阳】cháoyáng【ет.】күнге қарай бұрылу: 两间房子都 ~ үйдің екі бөлмесі күнге қарап тұр.

【朝阳花】cháoyánghuā【зат.】күнбағыс.

【朝野】cháoyě【зат.】императорлық сарай және халық: 消息传出, ~ 哗然 жаңалық императорлық сарайға дейін жетті, барлығы шулап кетті.

【朝政】cháozhèng【зат.】сарай саясаты: 议论 ~ сарай саясатын сынау | 把持 ~ сарай саясатын қолға алу.

【朝珠】cháozhū【зат.】Цинь династиясы кезіндегі салтанатты алқа.

【嘲讽】cháofěng【ет.】келемеждеу, сықақтау.

【嘲弄】cháonòng【ет.】мазақтау: 好好讲道理, 不要 ~ 人 жақсылап себепті түсіндіріп, басқаларды мазақтамау керек.

【嘲笑】cháoxiào【ет.】мұқату, мысқылдау: 自己做得对, 就不要怕别人 ~ өзім істегенім дұрыс деп басқаларды мұқатуға болмайды.

【嘲讽】cháoxiào【ет.】мазақтау, ажуалау.

【潮】1 cháo①【зат.】тасқын, тасу:

早 ~ таңғы тасқын | 海 ~ теңіз тасқыны | 退 ~ су тасыды. ② қозғалыс, тенденция: 心 ~ жан күйзелісі | 思 ~ қоғамдық көз қарас | 学 ~ студенттер қозғалысы | 热 ~ . ③ 【сын.】 дымқыл, ылғалды : 受 ~ дымқылдану | 背阴的房间有点儿 ~ көлеңкелі бөлме кішкене дымқос.

【潮】 2cháo 〈方〉 【сын.】 ① жаман : ~ 银 төмен сұрыпты күміс | ~ 金 төмен сұрыпты алтын. ② соншалықты жақсы емес : 手艺 ~ оның өнері соншалықты жақсы емес.

【潮】 3Cháo ① Чаочжоу қаласы: ~ 剧 Чаочжоу музыкалық драмасы. ②

【заг.】 фамилияға қолданылады.

【潮解】 chāojiě 【ет.】 жайылу.

【潮剧】 chāojù 【заг.】 Чаочжоулық музыкалық драма.

【潮流】 cháoliú 【заг.】 ① көтерілу ағысы. ② ағыс, ағым : 革命 ~ революциялық ағым | 历史 ~ тарихи ағым.

【潮气】 cháoqì 【заг.】 дымқылдық: 仓库里 ~ 太大, 粮食就容易发霉 қойманың іші тым дымқыл, бидай тез көгеріп кетеді.

【潮润】 cháorùn 【сын.】 ① дымқыл: 海风轻轻吹来, 使人觉得 ~ 而有凉意 теңіз желі ақырын ғана соқты, әрі дымқыл әрі суық сезінеді. ② (眼睛) көз жасы: 说到这里, 她两眼 ~ 了, 转脸向窗外望去 бұны айтқаннан соң, оның екі көзі жасқа толды, әйнек жаққа қарап шығып кеткісі келді.

【潮湿】 cháoshī 【сын.】 ылғалды, дымқыл : 雨后新晴的原野, ~ 而滋润 жанбырдан кейінгі ашық жазғы күннің жазығы дымқыл әрі сулы.

【潮水】 cháoshuǐ 【заг.】 тасқын, тасу: 人像 ~ 一样涌进来 адам тасқын сияқты баса көктеп кірді.

【潮位】 cháowèi 【заг.】 тасқын деңгейі.

【潮汐】 cháoxī 【заг.】 ① тасқын, ағыс. ② теңіз тасқыны.

【潮信】 cháoxìn 【заг.】 ① тасқын уақыты. ② 〈书〉 сенгендік.

【潮绣】 cháoxiù 【заг.】 Чаочжоудың кесте тігу өнері.

【潮汛】 cháoxùn 【заг.】 тасқын, ағыс.

【潮涌】 cháoyǒng 【ет.】 тасқын сияқты арту: 人们从四面八方 ~ 而来 адамдар барлық жерде тасқын сияқты артып келеді.

chǎo

【吵】 chǎo ① 【сын.】 шуылдау: ~ 得慌 даңғырлай | 临街的房子太 ~

көшедегі үйлер тым шуылдаған. ② 【ет.】 дулы, шуылдаған : ~ 人 даурықпа адам | 把孩子 ~ 醒了 шу баланы оятты. ③ 【ет.】 ұрысу: 两人说着说着 ~ 了起来 екі адам сөйлеп сөйлеп ұрысып қалды.

【吵架】 chǎojiǎ 【ет.】 ұрыу: 拌嘴 ~ жанжалдасу.

【吵闹】 chǎonào ① 【ет.】 жанжал шығу: ~ 不休 тоқтамай жанжалдасу. ②

【ет.】 шуылдау: 他在休息, 不要去 ~ ол демалып жатыр, шуылдамандар.

【吵嚷】 chǎorǎng 【ет.】 улап шулау: 一片 ~ 声 шуылдаған дыбыс.

【吵人】 chǎorén 【сын.】 түршіктіру: 机器噪声太 ~ бұл дыбыс шынымен де ашуды келтіреді.

【吵嘴】 chǎozuǐ 【ет.】 егесу: 俩人吵了几句嘴 екі адам жанжалдасып кетті.

【炒】 chǎo 【ет.】 ① қуыру: ~ 辣椒 бұрышты қуыру | ~ 鸡蛋 тауықты қуыру | ~ 花生 қуырылған жаңғақ. ② биржада ақша сауда әрекетін жүргізу: ~ 股票 акция. ③ асырып жіберу: ~ 新闻 жаңалықты асырып жіберу. ④ 〈方〉 босату, шығару: 他让老板给 ~ 了 ол басшыны жұмыстан босатты.

【炒房】 chǎofáng 【ет.】 жылжымайтын мүліктің бағасын көтеріп жіберу.

【炒风】 chǎofēng 【заг.】 әдет ғұрыпты тарату.

【炒肝】 chǎogān (~ 儿) 【заг.】 қуырылған шошқа бауыры.

【炒更】 chǎogēng 〈方〉 【ет.】 қосымша табыс табу.

【炒股】 chǎogǔ биржада алыпсатарлық істеу.

【炒汇】 chǎohuì 【ет.】 валютаны пайдалы алып сату.

【炒货】 chǎohuò 【заг.】 қуырылған тағам.

【炒家】 chǎojiā 【заг.】 алыпсатар.

【炒冷饭】 chǎolěngfàn өткен ежені қайталау.

【炒买炒卖】 chǎomǎi-chǎomài алып сату, қайта сату.

【炒米】 chǎomǐ 【заг.】 ① қуырылған күріш. ② майда қуырылған тары.

【炒面】 chǎomiàn 【заг.】 ① қуырылған кеспе. ② қуырылған ұн.

【炒勺】 chǎosháo 【заг.】 таба.

【炒鱿鱼】 chǎoyúyú босату, шығару.

【炒作】 chǎozuò 【ет.】 ① биржада ақша сауда әрекетін жүргізу. ② асырып айту, жұртқа жаю.

chào

【炒】 chào ① 【заг.】 тырнауыш. ② 【ет.】 қопсыту: ~ 田 топырақты босату.

chē

【车】 chē ① 【заг.】 көлік: 火 ~ поезд | 汽 ~ автокөлік | 一辆 ~ бір көлік. ② техника: 纺 ~ ұршық | 滑 ~ белбеу тегермеш | 水 ~ кайық. ③

【заг.】 машина: 开 ~ машина жүргізу.

④ 【ет.】 егеу, қайрау: ~ 螺丝钉 бұранданы қайрау. ⑤ 【ет.】 су тарту: ~ 水 су тарту. ⑥ 〈方〉 【ет.】

бұрылу: ~ 过身来 денемен бұрылу. ⑦

(Chē) 【заг.】 фамилияға қолданылады.

【车把】 chēbǎ 【заг.】 тұтқа, рөл.

【车把势】 chēbǎ-shì 【заг.】 делбеші, көшір.

【车帮】 chēbāng 【заг.】 борт, бүйір.

【车本】 chēběn (~ 儿) 【заг.】 көлік төлқұжаты.

【车标】 chēbiāo 【заг.】 көлік маркасы.

【车厂】 chēchǎng 【заг.】 ① көлік зауыты. ② депо.

【车场】 chēchǎng 【заг.】 ① жиынтық, парк. ② депо.

【车程】 chēchéng 【заг.】 жол жүрісі: 从广州到深圳, 大约有三个多小时的 ~ Гуаньчжоудан Шэньчжэньге дейін үш сағаттан астам жүру қажет.

【车床】 chēchuáng 【заг.】 токарь станогы.

【车次】 chēcì 【заг.】 рейс номері.

【车到山前必有路】 chē dào shān qián bì yǒu lù мәселені шешу жолы әрқашан бар.

【车道】 chēdào 【заг.】 ① төсемелі жол. ② жүргінші жол

【车队】 chēduì 【заг.】 ① автокараван. ② арбалы керуен.

【车匪】 chēfēi жол қарақшысы.

【车份儿】 chēfēnr 〈方〉 【заг.】 erhua машинасы.

【车夫】 chēfū 【заг.】 арбакеш.

【车工】 chēgōng 【заг.】 ① станокпен жұмыс. ② станокта жұмыс істейтін жұмысшы.

【车公里】 chēgōnglǐ 【мөл.】 автокөлік жүрісі.

【车轱辘】 chēgūlu 〈口〉 【заг.】 доңғалақ.

【车轱辘话】 chēgūluhuà 【заг.】 қайталанатын әңгіме.

【车祸】 chēhuò 【заг.】 көлік апаты.

【车技】 chējì 【заг.】 велосипедтағы акробатика.

【车驾】 chējia 【заг.】 машина қаңқасы, арба шотысы.

【车间】 chējiān 【заг.】 цех.

【车检】 chējiǎn 【зат.】 көліктің техникалық паспорты.
 【车库】 chēkù 【зат.】 гараж.
 【车况】 chēkuàng 【зат.】 көліктің жағдайы.
 【车辆】 chēliàng 【зат.】 вагон.
 【车裂】 chēliè 【ет.】 көне замандағы денені екі аяқты күйме арбамен жырту жазасы.
 【车流】 chēliú 【зат.】 вагондар ағыны.
 【车轮战】 chēlúnzhàn 【зат.】 жарыс.
 【车马费】 chēmǎfèi 【зат.】 жол шығыны.
 【车貌】 chēmào 【зат.】 вагонның сырты.
 【车门】 chēmén 【зат.】 ① көлік есігі. ② өтетін жол, жүріс.
 【车模】 chēmó 【зат.】 ① көлік маркасы. ② көлік көрмесі.
 【车牌】 chēpái 【зат.】 көліктің нөмірлік белгісі.
 【车棚】 chēpéng 【зат.】 автотұрақ, паркинг.
 【车篷】 chēpéng 【зат.】 экипаждың жоғарғы жағы.
 【车皮】 chēpí 【зат.】 вагон.
 【车前】 chēqián 【зат.】 бақажапырақ өсімдігі.
 【车钱】 chēqián 【зат.】 жол ақысы.
 【车圈】 chēquān 【зат.】 доңғалақ шеңбері.
 【车身】 chēshēn 【зат.】 көлік қорабы, көлік шанағы.
 【车手】 chēshǒu 【зат.】 жарысушы.
 【车水马龙】 chē shuǐ mǎ lóng көшедегі қызу қозғалыс.
 【车速】 chēsù 【зат.】 ① көлік жылдамдығы. ② токарь станогының жылдамдығы.
 【车胎】 chētāi 【зат.】 шина.
 【车条】 chētiáo 【зат.】 кегей, шабақ.
 【车头】 chētóu 【зат.】 көліктің мұрын бөлігі.
 【车位】 chēwèi 【зат.】 автокөлік тұрағындағы орын.
 【车厢】 chēxiāng 【зат.】 вагон.
 【车削】 chēxiāo 【ет.】 үшкірлеу, қайрау.
 【车行道】 chēxíngdào 【зат.】 жүргінші жол.
 【车型】 chēxíng 【зат.】 көлік маркасы.
 【车辕】 chēyuán 【зат.】 жетек, терте.
 【车载斗量】 chē zài dòu liáng сансыз, көп мөлшерде.
 【车站】 chēzhàn 【зат.】 көлік тұрағы.
 【车照】 chēzhào 【зат.】 регистрациялық нөмір.
 【车辙】 chēzhé 【зат.】 сорап, із.
 【车主】 chēzhǔ 【зат.】 көлік иесі.
 【车资】 chēzī 【зат.】 көлік бағасы.

【车子】 chē·zi 【зат.】 ① көлік. ② велосипед.
 【车组】 chēzǔ 【зат.】 көлік жалдау ақысы.
 【砗】 chē [砗磲] (chēqú) 【зат.】 тридакна жануары.

chě

【尺】 chě 【зат.】 «чэ» нотасы.
 【扯】 chě 【ет.】 ① сүйреу: 拉 ~ тарту | 没等他说完 ~ 着他就走 ол сөзін аяқталуын тоспай оны сүйреп әкетті. ② жұлу, жырту: ~ 五尺布 бес чи матаны сатып алу | 把墙上的旧广告 ~ 下来 қабырғадағы ескі хабарлама жыртғылып кетті. ③ сөйлеу: 闲 ~ шүйіркелесіп алу.
 【扯白】 chěbái <方> 【ет.】 сөйлесу.
 【扯淡】 chědàn <方> 【ет.】 бос сөз сөйлеу.
 【扯后腿】 chě hòu tuǐ 拉后腿.
 【扯谎】 chěhuǎng 【ет.】 өтірік айту.
 【扯皮】 chěpí 【ет.】 ① дауласу: 好了, 我们不要 ~ 了, 还是谈正题吧 жақсы, біз дауласпайық, мәселені ақылдасып шешейік. ② шатақ шығару: 由于几个部门 ~, 这个问题至今还没有解决 бірнеше бөлім шатақ шығарғандықтан, бұл мәселе әлі күнге дейін шешілген жоқ.
 【扯臊】 chěsào <方> 【ет.】 мылжындап сөйлеу.
 【扯腿】 chětuǐ 【ет.】 астыртын қимылдау.
 【扯闲篇】 chě xiánpiān (~儿) бос сөз сөйлеу.

chè

【彻】 chè бүтіндей, толығымен: ~ 夜 толық ай | ~ 骨 өткір, сүйектен өтетін.
 【彻底】 chědǐ 【сын.】 айқын, анық, толығымен 改正得很 ~ анық өзгеріс | ~ 改变旧作风 ескі жүйені толығымен өзгерту.
 【彻骨】 chègǔ 【ет.】 сүйектен өтетін: 严寒 ~ сүйектен өтетін суық | ~ 痛恨 қатты жек көру.
 【彻头彻尾】 chè tóu chè wěi қанына, сүйегіне сіңген.
 【彻悟】 chèwù 【ет.】 толық түсінушілік.
 【彻夜】 chèyè 【үс.】 түні бойы: ~ 不眠 түні бойы ұйықтамау.
 【坼】 chè <书> жарылып кету: 天寒地 ~ суықтан жер жарылып кетті.
 【坼裂】 chèliè <书> 【ет.】 жарылу.
 【掣】 chè ① тарту: ~ 肘 біреуге кедергі жасау. ② 【ет.】 тарту: ~ 签 жеребе суыру | 他赶紧 ~ 回手去 ол тез

колын алып тастады.
 【掣肘】 chèzhǒu 【ет.】 кедергі жасау: 相互 ~, 谁也做不成事 бір біріне кедергі жасап, ешкім істі істей алмады.
 【撤】 chè ① 【ет.】 алып тастау: ~ 职 жұмыстан шығару | 把障碍物 ~ 了 кедергіні алып тастау. ② шегіну: ~ 退 эвакуация, көшіру | ~ 兵 әскерді бұрып жіберу. ③ <方> 【ет.】 жеңілдету, азайту (气味、分【мөл.】等): ~ 味儿 дәмді азайту | ~ 分【мөл.】 салмақты азайту. ④ (Chè) 【зат.】 фамилияға қолданылады.
 【撤案】 chèàn 【ет.】 қою, тоқтату.
 【撤标】 chèbiāo 【ет.】 қорытынды шығару.
 【撤兵】 chèbīng 【ет.】 әскерді шығару.
 【撤并】 chèbìng 【ет.】 бірігу, қосылу: ~ 营业网点 сауда саттықты біріктіру.
 【撤差】 chèchāi 【ет.】 босату, шығару.
 【撤除】 chèchú 【ет.】 жою, тарату: ~ 工事 жұмысты тарату | ~ 代表 өкілдікті тарату.
 【撤防】 chèfáng 【ет.】 әскерді шығару.
 【撤换】 chèhuàn 【ет.】 ауыстыру: ~ 人选 кандидаттарды ауыстыру.
 【撤回】 chèhuí 【ет.】 ① кері шығару: ~ 军队 әскерді кері шақыру | ~ 代表 өкілді кері шақыру. ② қайтарып алу: ~ 提案 ұсынысты қайтарып алу.
 【撤军】 chèjūn 【ет.】 әскерді шақырып алу.
 【撤离】 chèlì 【ет.】 шығару: ~ 现场 орнынан шығару | ~ 防地 қорғаныс аймағынан шығару.
 【撤免】 chèmiǎn 【ет.】 өзгерту, жою.
 【撤市】 chèshì 【ет.】 шығару: 服装市场已经 ~ киім базары қаладан шығарылды | 商场生意清淡, 不少摊位 ~ сауда базары белсенді емес, аз емес сауда орындары шығарылды.
 【撤诉】 chèsù 【ет.】 арызданушының айыптан бас тартуы.
 【撤退】 chètuì 【ет.】 эвакуация.
 【撤销】 chèxiāo 【ет.】 болдырмау, өзгерту: ~ 处分 жазаны өзгерту | ~ 职务 қызметтен босату.
 【撤职】 chèzhí 【ет.】 қызметтен босату: ~ 查办 әскери соттың үкімімен босату.

chēn

【抻】 chēn <口> 【ет.】 тарту: ~ 面 қолмен кеспе жасау | ~ 着脖子看

мойынды көтеріп қарау | 皮筋儿越~越长
резеңкені тартқан сайын ұзарды.

【抻面】chēnmiàn【зат.】қолмен жасалған кеспе.

【郴】Chēn 郴州(Chēnzhōu) Хунань провинциясындағы Чаньсянь жері.

【琛】chēn〈书〉қазына.

【嗔】chēn① өкпелеу, ренжу: ~怒 жәбірлену | 转~为喜 ренжіп жақсы көрмеу қалу.② реніш: ~怪 айыптау.

【嗔怪】chēnguài【ет.】кәнәләу, айыптау: 他~家人事先没同他商

【мөл.】ол отбасы мүшелерін алдымен онымен ақылдаспаған үшін айыптады.

【嗔怒】chēnnù【ет.】ренжу.

【嗔着】chēn-zhe〈口〉【ет.】өкпелеу, ренжу: 老奶奶~儿女们不常来看她 әжесі немересі оған қонаққа келемеген үшін өкпелейді.

【瞋】chēn〈书〉өкпелеу: ~目而视 көрлене қарау.

chén

【臣】chén① шенеунік: 忠~ төре | 君~ басшының министрлері.② атқамінерлер.③ (Chén)【зат.】фамилияға қолданылады.

【臣服】chénfú〈书〉【ет.】① вассал болу.② біреуге бағыну.

【臣僚】chénliáo【зат.】патша сарайы қызметшісі.

【臣民】chénmín【зат.】бір елдің құзырындағы азамат.

【臣子】chénzǐ шенеунік.

【尘】chén① шаң: 粉~ шаңдақ | 吸~器 шаңсорғыш.② күнәһар өмір: 红~ астамдық | ~俗 пендешілік.

【尘埃】chén'āi【зат.】шаңдақ: 桌面上满是~ үстелдің үсті толған шаңдақ.

【尘埃落定】【зат.】chén'āi luòdìng аяқталу, біту: 世界杯小组赛~ әлем кубогы сайысы аяқталды.

【尘暴】chénbào【зат.】шаң.

【尘毒】chéndú【зат.】уландырғыш шаң.

【尘肺】chénfèi【зат.】пневмокозиоз ауруы.

【尘封】chénfēng【ет.】шаң басу.

【尘寰】chénhuán【зат.】кір мен шаң.

【尘芥】chénjiè【зат.】түкке тормайтын, ұсақ түйек.

【尘虑】chénlǜ【зат.】пенделік ойлар: 置身此境, ~全消.

【尘世】chénshì【зат.】әлем, дүние.

【尘事】chénshì【зат.】пенделік істер: 不问~ пенделі істерге қызығушылық білдірмеу.

【尘俗】chénsú【зат.】① пенделік:

这儿仿佛是另一世界, 没有一点儿~气息 бұл басқа өмір пенделік дем мүлдем жоқ.②〈书〉қоғам.

【尘土】chéntǔ【зат.】шаңдақ.

【尘雾】chénwù【зат.】① тұман шаңдағы: 狂风怒吼, ~弥漫 қатты дауыл тұман шаңжағын айдап әкелді.② түтін.

【尘嚣】chénxiāo【зат.】айқай шу: 远离~ алыстағы айқау шу.

【尘烟】chényān【зат.】① шаң: 汽车在土路上飞驰, 卷起滚滚~ көлік сүрлеу жолмен айдап келіп, қатты шаңдақты көтерді.② түтін мен шаң: 炮声响起, ~四起 артиллериялық канонаданың дыбысы шығып, жан жаққа түтін жайылды.

【尘缘】chényuán【зат.】пенделік байланыс.

【辰】1chén【зат.】«чень» бесінші айдаһар белгісі. 辰 2chén ① уақыт, күн, ай: 星~ шокжұлдыз.② сәтті уақыт.③ уақыт, күн: 良~美景 жақсы жыл мезгілі | 诞~туған күн.

【辰】3Chén① Хунань және Ляонан провинцияларындағы Чэньчжоу қаласы.②【зат.】фамилияға қолданылады.

【辰光】chénguāng〈方〉【зат.】уақыт.

【辰砂】chénshā【зат.】киноварь (қызыл түсті бояу, сол минералдан істелетін бояу).

【辰时】chénshí【зат.】танертеіге жетіден тоғызғы дейінгі уақыт.

【辰星】chénxīng【зат.】меркурий планетасы.

【沉】chén①【ет.】суда бату: 石~大海 тас теңізде батты◇星~月落, 旭日东升 жұлдыз айда батып, шығыстан күннің көзі ктерілді.②【ет.】: 地基下~ батып кету.③【ет.】төменге жіберу: ~下心来 тынышталыңыз! | ~得住气 ашуын басу◇把脸一~ бет әлпеті қаһарлы болып етті.④【сын.】(程度) терең: ~醉 қатты мас болу | ~痛 қатты ауру | 睡得很~ қатты ұйықтау.⑤【сын.】ауыр: 箱子里装满了书, 很~ қопатың іші кітапқа толы, өте ауыр.⑥【сын.】ауырсыну(不舒适): 胳膊~ қолдағы ауыртпалық | 头~ баста ауыртпалық сезіну.

【沉沉】chénchén【сын.】① ауыр: 谷穗儿~地

【沉甸甸】chéndiàndiàn(口语中也读 chéndiāndiān) ауыр, салмақты: 装了一口袋麦种 ауыр бір дорба егін сабағы◇任务还没有完成, 心里老是的 іс әлі біткен жоқ, жүректе ауырлықты сезіну.

【沉湎】chéndiàn①【ет.】жау, түсу.

②【ет.】түнба, кірбің: 情感需要~, 才能写出好诗 сезімдегі кірбің жақсы өлең жаздырта алады | 过多的资金~对于流通是不利的 көптеген қаражаттың қалдығы бұл пайдасыз айналым.

【沉浮】chénfú【ет.】шарықтау мен құлау: 与世~ ағынның ыңғайына қарай жүзу | 宦海~.

【沉痾】chéngù〈书〉【зат.】сүйекке сіңген әдеттер.

【沉酣】chénhān〈书〉【ет.】мас болып қалу, мастандыру: 睡梦~ түспен мастанып қалу | 歌舞~ өлең бимен мастанып қалу | ~经史 көне тарихи шығармалармен мастану.

【沉积】chénjī【ет.】① жауын шашын.② қабаттану.③ седиментация.④ қор: 文化~ мәдениет қор | 历史~ тарихи қор.

【沉积岩】chénjīyán【зат.】шөгінді жыныстар.

【沉寂】chénjì【сын.】① жым жырт: ~的深夜 жым жырт түн.② үндемеушілік: 音信~ хат хабар келмеу.

【沉降】chénjiàng【ет.】түну, басылу: 地面~ жер бетінің басылуы.

【沉浸】chénjìn【ет.】бату, қалғу: ~在幸福的回忆中 бақытты ойларға бату.

【沉静】chénjìng【сын.】① жым жырт: 夜深了, 四周~下来 терең түн, айнала жым жырт.② сабырлы, тыныш: 他性情~, 不爱多说话 оның мінезі өте сабырлы, көп сөйлегенді жақсы көрмейді.

【沉痾】chénkē〈书〉【зат.】қатты ауру: 妙手回春, ~顿愈 шеберлі дәрігер ауыр сырқатты емдей алады.

【沉雷】chénléi【зат.】қатты күн күркіреу.

【沉沦】chénlún【ет.】бату: 不甘~ каламай бату | ~于浩劫 жамандыққа бату.

【沉落】chénluò①【ет.】бату: ~下去的星星 ақия жұлдызға бату.②【сын.】бату: 精神~ рухани бату.

【沉闷】chénmèn【сын.】①(天气、气氛等) тымырсық: 会上没有人发言, 空气很~ конференцияда адамдар сөз сөйлемейді, ауа өте тымырсық.② қабағы ашылмайтын адам.

【沉迷】chénmí【ет.】әуестену: ~不悟 есі кіру | ~于跳舞 бимен әуестену.

【沉湎】chénmiǎn〈书〉【ет.】шарпақа әуестену.

【沉没】chénmò【ет.】суға бату: 战舰触礁~ су кемесі су астындағы рифтерге соғылып батты 落日~在远山后面 күн алыстағы таулардың артында

батады.

【沉默】chénmò①【сын.】тұйық: ~寡言 сөйлемейтін.②【ет.】үнсiздiк: 他~了一会儿又继续说下去 ол үндемей кiшкене уақыттан кейiн сөзiн жалғастырды.

【沉溺】chénì【ет.】әуестену: ~于酒色 iшiмдiкке әуестену.

【沉潜】chénqián①【ет.】тереңдеу: 这种鱼常~于水底 балықтың бұл түрi судың астына тереңдейдi.②〈书〉

【сын.】тереңдетiлу: ~坚忍, 处逆境而不馁.③【ет.】шоғырландырылу: 他~在研究工作中, 废寝忘食 ол зерттеу жұмысына шоғырландырылып, тiптi тамақ iшудi де ұмытты.

【沉睡】chénshuì【ет.】қатты ұйқыға бағу.

【沉思】chénsī【ет.】ойлану: ~良久 ұзақ ойлану | 敲门声打断了他的~ есiктiң тарсыл дыбысы оның ойын бұзды.

【沉痛】chéntòng【сын.】① ауыр, қайғылы: 十分~的心情 қатты қайғылы сезiм.② көңiлдi елжiрету: 应接受这个~的教训 мiндеттi көңiлдi елжiрететiн сабақ алу.

【沉稳】chénwěn【сын.】① бацқағыш: 举止~ сақ мiнез құлық | 这个人很~, 考虑问题细密周到 бұл адам өте байқағыш, мәселелердi мұқият және ойланып шешедi.② тыныш: 睡得~ тыныш ұйықтау.

【沉陷】chénxiàn【ет.】① төмен қарай түсу.② бағу: 车子~在泥泞中 көлiк сазға бағты | 老人~于往事的回忆里 қарт өткен ойларға бағты.

【沉香】chénxiāng【зат.】① алоэ ағашы.② қаламбак ағашы.

【沉雄】chénxióng【сын.】шеберлi: 字体~浑厚 иероглифтарды жазудың керемет шеберi | 歌声~悲壮 әндi көтерiңкi үнмен айту шеберi.

【沉抑】chényì【сын.】шыдамды, сабырлы: 心情~ тұйық сезiмдi | ~的曲调在深夜里显得分外凄凉 түн ортасында жағы жайлы ән өте мұнды болды.

【沉毅】chényì【сын.】байсалды, берiк: 稳健~的性格 берiк мiнездi.

【沉吟】chényín【ет.】① ақырын дауыспен ән салу: ~章句 сөздiектi төмен дауыспен айту.② кобалжу, көп ойлану: 他~半天, 还是拿不定主意 ол жарты күн ойланып, әлi анықталған жоқ.

【沉勇】chényǒng【сын.】ойлампаз және батыл: 机智~ дарынды әрi батыл.

【沉鱼落雁】chényú luò yàn керемет сұлу бикештiң сұлулығына тұра алмау.

【沉郁】chényù【сын.】жабырқанды: 心绪~ жабырқанды көңiл күй.

【沉冤】chényuān【зат.】өкпе, ренiш: ~莫白 әдiлдiк таба алмау.

【沉渣】chénzhā【зат.】кiрбiң, қоқыс: ~泛起 сорақы, жан төзбестiк.

【沉重】chénzhòng【сын.】① ауыр: ~的脚步 ауыр қадам | 这担子很~ ауыр жүк | 给敌人以~的打击 жауға ауыр соққы беру.②(心情) ауыр: 他这两天的心情特别~ оның осы екi күнде жанға батты.

【沉住气】chén zhù qì өзiн өзi ұстау: 沉不住气 өзiн өзi ұста алмау.

【沉着】-1chénzhuó【сын.】салқын қанды: ~应战 байсалдылықпен соғысқа аттану | 勇敢~ жаужүрек.

【沉着】-2chénzhuó【ет.】қабаттану.

【沉醉】chénzuì【ет.】мас болу: ~在节日的欢乐里 мерекенiң қуанышына мас болу.

【忱】chén〈书〉① сезiм: 热~ыстық сезiм | 谢~ шын жүректен ризашылықты бiлдiру | 略表微~ сiзге деген шын жүректен ыстық сезiмiм.② (Chén)【зат.】фамилияға қолданылады.

【陈】-1chén① жинап қою: ~列 бөлiп қою | ~设 орналастыру.② баяндау: ~述 айту.

【陈】-2chén【сын.】ескi: ~酒 шараптың бабына келуi | ~谷子烂芝麻 карабайлық | 新~代谢 ескi мен жаңаның ауысуы | 推~出新 жаңалу.

【陈】-3Chén① Чень династиясы.②【зат.】Чень князьдығы.③【зат.】фамилияға қолданылады.

【陈兵】chénbīng【ет.】әскердiң өз елiнде орналасуы: ~百万 миллиондаған әскердiң орналасуы.

【陈陈相因】chén chén xiāng yīn соқыр елiктеу.

【陈词滥调】chén cí làn diào ескiрген сөз, жауыр болған сөз.

【陈醋】chéncù【зат.】қытайдың сiрке суы.

【陈放】chénfàng【ет.】жайғастыру: 样品~在展柜里 үлгiнi стендке жайғастыру.

【陈腐】chénfǔ【сын.】ескiрген: 内容~ мағынасы ескiрген | 打破~的传

统观念 ескiрген дәстүрлi көз қарасты жою.

【陈谷子烂芝麻】chén gǔ zǐ làn zhī ma түкке тұрмайтын iс.

【陈规】chénguī【зат.】ескiрген қағида: 打破~ ескiрген қағиданы жою | ~陋习 ескiшiлдiк.

【陈化粮】chénhuàliáng【зат.】ескi бидай.

【陈货】chénhuò ж【зат.】атып қалған тауар.

【陈述】chénjì【зат.】нақыштар: 历史~ тарихи нақыштар.

【陈酒】chénjiǔ【зат.】① көп тұрған шарап.②〈方〉黄酒 күрiш шарабы.

【陈旧】chénjiù【сын.】ескiрген: 设备虽然有点儿~, 但还能使用 жабдық кiшкене ескiргенмен, бiрақ әлi қолдануға болады | ~的观念应该抛弃 ескiрген көз қарастардан мiндеттi арылу керек.

【陈粮】chénliáng【зат.】ескi егiн.

【陈列】chénliè【ет.】шығарып қою: ~品 тауарды шығарып қою | 商店~着许多新到的货物 дүкен көптеген жаңа тауарларды шығарып қойды.

【陈年】chénnián【сын.】атам заманғы: ~老酒 атам заманғы шарап.

【陈酿】chénniàng【зат.】көп тұрған шарап.

【陈皮】chénpí【зат.】лимон немесе апельсиннiң цедрасы.

【陈情】chénqíng【ет.】сезiмдi бiлдiру: 恳切~ шынайы сезiм бiлдiру.

【陈请】chénqǐng【ет.】өтiнiш бiлдiру: ~领导审定 басшыны бекiту үшiн өтiнiш бiлдiру.

【陈绍】chénshào【зат.】көп сақталған Шаосин шарабы.

【陈设】chénshè①【ет.】орналастыру: 屋里~着新式家具 пәтердiң iшiнде жаңа жиһаз орналастырылуда.②【зат.】жабдық, жиһаз: 房间里的一切~都很简单朴素 үйдiң iшiндегi барлық жиһаздың барлығы өте қарапайым.

【陈胜吴广起义】Chén Shèng Wú Guǎng Qǐyì б.зб. 209 жылы болған шаруалар көтерiлiсi.

【陈世美】Chén Shiměi【зат.】Қытай театрының көрнектi кейiпкерi - Чэнь Ши Мей.

【陈述】chénshù【ет.】баяндау: ~理由 себептi айтып беру | ~意见 көз қарасты баяндау.

【陈述句】chénshùjù【зат.】хабарлы сөйлем.

【陈说】chénshuō【ет.】баяндау: ~利害 пайдасы мен залалын баяндау | ~事件的经过 iстiң қорытындысын баяндау.

【陈诉】chénsù【ет.】шағым беру: ~冤情 әдiлсiз айыптауға шағым беру.

【陈套】chéntào【зат.】ескiрген штамп: 这幅画构思新颖, 不落~ бұл суреттiң өзiндiк мағынасы жаңа штампқа келмейдi.

【陈言】1chényán【ет.】баяндау: 率

直~ ашық баяндау.

【陈言】 chényán 〈书〉【зат.】 айтыла айтыла мәні кеткен сөз: ~务去 жаңашылдық.

【陈账】 chénzhàng 【зат.】 ескі қарыздар: 这些事都是多年~, 不必提了 бұл істердің барлығы бірнеше жылғы міндеттер, қозғамайық.

【宸】 chén 〈书〉① императордың сарайы.② император, билеуші: ~章 (帝王写的文章) императордың жеке шығармасы | ~衷 (帝王的心意) императордың ой - қиялы.

【彬】 chén 又 qín 【зат.】 «Бунге» шетені.

【晨】 chén ① таң: 清~ таң ату | 凌~ таңсәрі | ~光 таңғы сәуле.② (Chén) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【晨报】 chénbào 【зат.】 таңғы газет.

【晨炊】 chénchuī 〈书〉① 【ет.】 таңғы ас әзірлеу.② 【зат.】 таңғы ас.

【晨光】 chénguāng 【зат.】 таңғы сәуле: ~熹微 таң бозарып атты.

【晨昏】 chénhūn 〈书〉【зат.】 таңертең және кешке: ~定省 (早晨和晚上服侍问候双亲) ата анаға қайырлы таң мен қайырлы түн айту.

【晨练】 chénliàn 【ет.】 таңертеңгі жаттығу: 参加~的老人, 有的做气功, 有的打太极拳 таңертеңгі жаттығуға қатысқандар карт адамдар, біресе Чигун, біресе Тайчи чуанмен жаттықты.

【晨曦】 chénxī 【зат.】 таңертеңгі сәуле.

【晨星】 chénxīng 【зат.】① таңертеңгі жұлдыз: 寥若~ сирек, аз.② Венера жұлдызы.

【谌】 chén ① 〈书〉 сену.② 〈书〉 【үс.】 шынайы.③ (Chén, 也有读 Shèn 的) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

chèn

【衬】 chèn ① 【ет.】 төсеп қою: ~上一层纸 қағаз төсеп қою.② ішкі: ~布 астар | ~衫 ішкі киім | ~裤 дамбал.③ (~儿) 【зат.】 астар: 帽~儿 бас киімнің астары | 袖~儿.④ 【ет.】 ерекшелу: 绿叶把红花~得更好看了 жасыл жапырақтар қызыл гүлдерді әдімі қылып ерекшелейді.

【衬布】 chèn bù 【зат.】 астар.

【衬裤】 chèn kù 【зат.】 дамбал.

【衬里】 chèn lǐ 【зат.】 ұлтанша, ішік.

【衬料】 chèn liào 【зат.】 астар.

【衬领】 chèn lǐng 【зат.】 киімнің жағасы.

【衬裙】 chèn qún 【зат.】 әйелдердің жұқа ішкі киімі.

【衬衫】 chènshān 【зат.】 ішкі киім.

【衬托】 chèn tuō 【ет.】 ерекшелу: 绿叶把红花~得更加鲜艳美丽 жасыл жапырақтар қызыл гүлдердің кереметін ерекшелейді.

【衬衣】 chèn yī 【зат.】 ішкі киім.

【衬映】 chèn yǐng 【ет.】 фон.

【衬字】 chèn zì 【зат.】 әуенділік үшін қосылатын сөздер.

【疾】 chèn 〈书〉 ауру: ~疾 сырқат.

【戳】 chèn 〈书〉 балалардың сүт тістері.

【称】 chèn жарамды, ыңғайлы: ~体 жарасымды | ~心 разы болу | 对~ симметриялы | 匀~ біркелкі.

【称身】 chènshēn 【сын.】 жарасымды.

【称体裁衣】 chèn tǐ cái yī жағдайға сәйкес шешім қабылдау.

【称心】 chèn xīn 【сын.】 разы болу: ~如意 риза болу.

【称愿】 chèn yuàn 【ет.】 қанағаттанған.

【称职】 chènzhí 【сын.】 жұмысты орындау.

【趁】 chèn ① 介 пайдалану: ~热打铁 жағдайды уақытында пайдалану | ~风起帆 уақытты пайдалану | ~天还没黑, 快点儿赶路吧 әлі кеш түспегенді пайдаланып тезірек жүрейік.② 〈方〉

【ет.】 қол жеткізу: ~钱 акша болу | ~几头牲口 малға ие болу.③ 〈方〉 【сын.】 бай болу: 他们家特别~ олардың отбасысы өте бай.④ 〈书〉 ұмтылу, тырысу.

【趁便】 chènbiàn 【үс.】 жол жолай, жол жөнекей: 你回家的时候, ~给我带个口信 ол үйге келгесін жол жөнекей оған хабар жіберейік.

【趁火打劫】 chèn huǒ dǎ jié біреудің бақытсыздығын пайдалу.

【趁机】 chèn jī 【үс.】 қолайлы жағдайда пайдалану: ~溜走 жағдайды пайдаланып кетіп қалу.

【趁钱】 chènqián 〈方〉 【ет.】 акша болу: 很趁几个钱儿 көп акшаға ие болу.

【趁热打铁】 chèn rè dǎ tiě уақытты пайдаланып әрекет жасау.

【趁墒】 chènshāng 【ет.】 топырақ ылғалды болғанша сұрыптау.

【趁势】 chènshì 【үс.】 пайдалану: ~把球踢入球门 ол бұны пайдаланып гол соқты.

【趁手】 chènshǒu 〈方〉 【үс.】 икемді болу, ебін табу.

【趁早】 chèn zǎo (~儿) 【үс.】 кеш болмай тұрғанда: ~【ет.】 кеш болмай тұрғанда аттану | ~罢手 уақытында қару тастау.

【讫纬】 chèn wěi 【зат.】 бал ашу

кітаптары.

【讫语】 chèn yǔ 【зат.】 әулиелік.

chēng

【桤】 chēng [桤柳] (chēngliǔ) 【зат.】 қытайлық жыңғыл ағашы.

【称】 -1 chēng ① 【ет.】 атау, ат беру: 自~ өз өзіңді атау | 他足智多谋, 人~智多星 ол өте зерек, адамдар оны ақыл гөй деп атайды | 队员都亲切地~他为老队长 команданың мүшелерінің барлығы оны досша капитан деп атайды.② атау: 简~қысқаша атау | 俗~әдеттегі атауы.③ айту: ~快 бақытты білдіру | ~便 қажет деп табу | 连声~好 бірнеше рет мадақтау.④ 〈书〉 мақтау: ~【од.】 таңдану | ~赏 қолдау | ~许 мақтау.⑤ (Chēng) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【称】 -2 chēng 【ет.】 өлшеу, таразылау: 把这袋米~一一~күріш пакетін таразылау.

【称】 -3 chēng 〈书〉 көтеру: ~觴祝寿 тұған күнмен құттықтау.

【称霸】 chēngbà 【ет.】 үстем болу: ~一方 жергілікті бастаушы болу.

【称兵】 chēngbīng 〈书〉 【ет.】 әскери күш қолдану: ~犯境 күшпен кірген үшін әскери күш қолдану.

【称病】 chēngbìng 【ет.】 аурумын деп сұлтаурату: ~不出 аурумын деп сұлтауратып бармау | ~辞职 аурумын деп сұлтауратып жұмыстан шығу.

【称臣】 chēngchén 【ет.】 вассал болу: 俯首~кашу.

【称贷】 chēngdài 【ет.】 қарызға сұрау.

【称道】 chēngdào 【ет.】 еске алу, мақтау: 人人~ барлығын еске алу | 这是我应尽的责任, 不足~ бұл менің әдеттегі міндетім, мақтамайақ қойыңыз.

【称孤道寡】 chēng gū dào guǎ бес батпан бола қалу, мұрнын көкке көтеру.

【称号】 chēnghào 【зат.】 атақ, дәреже: 荣获先进工作者~ маңдай алды жұмысшы мадаққа ие болды.

【称贺】 chēnghè 【ет.】 құттықтау: 登门~ үйге келіп құттықтау.

【称呼】 chēnghu ① 【ет.】 атау: 你说我该怎么~她? ~大婶行吗? Сен маған оны қалай ата деп айттың? Тәте деп па?② 【зат.】 жалған ат.

【称快】 chēngkuài 【ет.】 қуану: 拍手~ қуанғаннан қол соғу.

【称奇】 chēngqí 【ет.】 таңқалу: 啧啧~ «пай пай» деп таңқалу.

【称赏】 chēngshǎng 【ет.】 мақтау: 老

师对他的作文很是～ мұғалім оның шығармасын өте мақтады.

【称述】chēngshù【et.】айту: 晚会节目很多, 无法一一～ кештің бағдарламалары өте көп, айта беруге мүмкіндік жоқ.

【称说】chēngshuō【et.】баяндау: 他～着这些产品, 如【сан.】家珍 ол бірнеше тауарлар жайында баяндап берді, өзінің бес саусағындай білетіндей.

【称颂】chēngsòng【et.】мадақтау: ～民族英雄 халық қаһармандарын мадақтау | 丰功伟绩, 万民～ көп еңбегі үшін мыңдаған халық мадақтады.

【称【od.】】chēngtàn【et.】таңдану: 连声～ үздіксіз таңдану.

【称王称霸】chēngwángchēngbà тежеусіз билікті әмірші.

【称谓】chēngwèi【zat.】үндеу.

【称羨】chēngxiàn【et.】сүйсіну: 他们夫妻和睦, 令人～ олар үйлесімді ері мен әйелі, адамдарды сүйсіндіреді.

【称谢】chēngxiè【et.】рахмет айту: 病人对大夫连声～ сырқат адам дәрігерге рахметін білдірді.

【称兄道弟】chēng xiōng dào dì «сен» деп біреуге айту.

【称雄】chēngxióng【et.】басым болу.

【称许】chēngxǔ【et.】мадақтау: 他做生意童叟无欺, 深受群众～ ол бизнесті ешкімді алдамай жүргізеді, халық терең мадақтайды.

【称扬】chēngyáng【et.】мадақтау.

【称引】chēngyǐn【et.】дәйек сөз алу.

【称誉】chēngyù【et.】мақтау: 这部影片高超的拍摄技巧, 为人们所～ бұл фильмнің басымдығы фильм түсіретін адамның шеберлігі, адамдар оны мақтайды.

【称赞】chēngzàn【et.】мадақтау: 他做了好事, 受到老师的～ ол тапсырманы жақсы орындады, мұғалімнің мадақтауына ие болды.

【蛭】chēng қосжақтаулы ұлу: ～田 устрицалық балқын | ～干 устрицаның кептірілген еті.

【蛭干】chēnggān【zat.】устрицаның кептірілген еті.

【蛭田】chēngtián【zat.】устрицалық балқын.

【蛭子】chēng-zǐ【zat.】ұлу.

【撑】chēng【et.】① тіреу: 两手～着下巴沉思 екі қолымен иегін тіреп ойланып қалды. ② итеру: ～船 қайықты итеру. ③ көтеру, төзу: 他～不住, 笑了 ол шыдай алмай күліп жіберді. ④ ашу: ～伞 қолшатырды ашу | 把麻袋的口儿～开 пакеттің аузын ашу. ⑤ тығыздап толтыру: 少吃

点, 别～着 кішкене іш, артық жеудің керегі жоқ.

【撑场面】chēng chǎng miàn декорумды сақтау.

【撑持】chēngchí【et.】қолдау: ～危局 қауіпті жақдайды сақтау.

【撑竿跳高】chēnggān tiàogāo сырықпен секіру.

【撑门面】chēng ménmian декорумды сақтау.

【撑死】chēngsǐ【方】【үс.】тым көп, артық: 这手表～值十块钱 бұл сағат ең көп дегенде он уань турады | 他的文化水平～也就小学毕业 оның мәдени деңгейі ең жоғары дегенде мектеп бітіргендей.

【撑腰】chēngyāo【et.】қолдау: ～打气 рухтандыруды қолдау | 有群众～, 你大胆干吧 халық сені қолдайды, сен батыл әрекет жаса!

【噌】chēng(chēnghóng)【el.】қатты дыбыс.

【瞠】chēng【书】адырайту: ～目 көзін адырайту.

【瞠乎其后】chēng hū qí hòu аң таң болған көз қарас.

【瞠目】chēngmù【书】【et.】көзін адырайту: ～相视 өткір көз қарас.

【瞠目结舌】chēng mù jié shé сасып қалу, аңырып қарау.

chéng

【成】-1chéng ①【et.】сәті болу: 事情～了 іс іске асады. ② аяқталған: 玉～其事 аяқталған іс. ③【et.】болу, айналу: 雪化～水 мұз суға айналды. ④ нәтиже: 坐享其～ басқаның қолымен от көсеу | 一事无～ ода ештеңе сықпады. ⑤ стандартты: ～虫 имаго | ～人 үлкен адам. ⑥ қалыптасқан: ～规 қалыптасқан тәртіп | ～见 қалыптасқан көз қарас. ⑦【et.】: ～批生产 сериялы өндіріс | ～千～万 | ～年累月 ұзақ уақыт бойы | 水果～箱买便宜 жемістің бір жәшігін сатып алу арзандады. ⑧【et.】келісім беру: ～! 就这么办吧 келісім бер, осылай істейтінімізге. ⑨【сын.】жақсы: 他可真～! 什么都难不住他 ол өте жақсы, не болса да оған қиын болмайды. ⑩【(Chéng)】【zat.】фамилияға қолданылады.

【成】-2chéng(～儿)【мөл.】он пайыз: 九～金 оннан тоғыз пайыз алтын | 村里今年收的庄稼比去年增加两～.

【成败】chéngbài【zat.】нәтиже: ～利钝 жетістік немесе жеңіліс | ～在此一举 істің нәтижесі осы қорытынды

қадамға байланысты.

【成才】chéngcái【et.】қабілет болу: 自学～ өндірістен үзбей өздігінен оқу.

【成材】chéngcái【et.】жарамды: 孩子不教育怎能～ егер баланы тәрбиелемесе одан ештеңе шықпайды

【成虫】chéngchóng【zat.】имаго жәндігі.

【成法】chéngfǎ【zat.】① қатаң тәртіп. ② күші бар заң.

【成方】chéngfāng(～儿)【zat.】дайын рецепт.

【成分】(成份)chéng-fèn【zat.】① құрам: 化学～химиялық құрам | 营养～тағам құрамы. ② әлеуметтік жағдай: 工人～жұмысшы | 他的个人～是学生 оның әлеуметтік жағдайы - оқушы.

【成风】chéngfēng【et.】әдеттегі құбылысқа айналу: 蔚然～күнделікті тұрмысқа берік кіру.

【成服】-1chéngfú【zat.】қаралы киім: 遵礼～қаралы киімді сақтау.

【成服】-2chéngfú【zat.】киім түрі: 该厂年生产～12万件 бұл фабрика жыл сайын 120 мың киім түрін жасайды.

【成个儿】chénggèr【et.】① калыптасу: 果子已经～了 жемістер пісіп қалды. ② ойдағыдай: 字写得～ жазуы ойдағыдай емес.

【成功】chénggōng①【et.】жемісті: 试验～了 емтихан жетістікті тапсырылды. ②【сын.】қанағаттандырылған: 大会开得很～ жиналыстың ашылуы өте қанағаттандырылықты.

【成规】chéngguī【zat.】тәртіп: 打破～тәртіпті бұзу.

【成果】chéngguǒ【zat.】жетістік: 丰硕～үлкен жетістік | 劳【et.】～жұмыстағы жетістік.

【成婚】chénghūn【et.】үйлену.

【成活】chénghuó【et.】үйрену: ～率 ұласу | 树苗～的关键是吸收到充足的水分 көшеттердің ұласып өсуінің негізгі мәселесі қажетті деңгейде суды сіңіру.

【成绩】chéngjì【zat.】баға: 学习～оқу бағасы | ～优秀 жақсы баға | 我们各方面的工作都有很大的～ біздің әр бір саладағы жұмыста үлкен табысымыз бар.

【成家】1chéngjiā【et.】отбасы құру: ～立业 отбасы құру | 姐姐都出嫁了, 哥哥也成了家 әпке тұрмысқа шықты, аға да отбасы құрды.

【成家】2chéngjiā【et.】специалист болу.

【成家立业】chéng jiā lì yè отбасы құру.

【成见】chéngjiàn【zat.】① ескерту: 消

除~ескертуді жою.② қалыптасқан көз қарас: 对每个人的优点、缺点,她心里都有个~ әр адамның жақсы және жаман жақтары бар деген қалыптасқан көз қарасы бар.

【成交】chéngjiāo【ет.】сауда келісім. 拍板~келісім жасасу.

【成就】chéngjiù①【зат.】жетістік: ~辉煌 керемет жетістік | 巨大的~үлкен жетістік.②【ет.】аяқтау: ~革命大业 революциялық істі аяқтау.

【成立】chénglì【ет.】①күру: 1949年10月1日,中华人民共和国~1949年10月1日,中华人民共和国~1949年10月1日,中华人民共和国~1949年10月1日.②дәлелді: 这个论点理由很充分,能~бұл пікірдің дәлелі толық, дәлелдеуге болады.

【成例】chénglì【зат.】өнеге: 援引~өнегені пайдалану | 他不愿意模仿已有的~ол өнегесі бар деп еліктеуді қаламайды.

【成殓】chéngliàn【ет.】өлікті қабірге салу.

【成寐】chéngmèi【ет.】үйықтау: 难以~қиын үйықтау | 夜不~түнде үйықтай алмау.

【成眠】chéngmián【ет.】үйықтау.

【成名】chéng // míng【ет.】әйгілі болу.

【成命】chéngmìng【зат.】жарлық: 收回~бұйрықты бұзу.

【成年】-1chéngnián【ет.】кәмелетке толу: ~人 кәмелетке толған адам | 两个孩子已经~екі бала кәмелетке толды.

【成年】-2chéngnián【ұс.】жыл бойы: ~累月 көп жылдар бойы.

【成品】chéngpǐn【зат.】өнім

【成气候】chéngqìhòupайда шығу: 不~пайдасыз | 成不了什么气候 ешбір пайды шықпайды.

【成器】chéngqì【ет.】пайдалы болу: 孩子~是父母的最大安慰 баланың пайдасы ата ананың үлкен қуанышы.

【成千累万】chéngqiānlěiwàn мыңдаған.

【成千上万】chéngqiānshàngwàn сан алуан,мыңдаған.

【成亲】chéngqīn【ет.】отбасы құру.

【成趣】chéngqù【ет.】қызықты: 湖光塔影,相映~өзен бетіне ғибадатхананың көлеңкесі түсуі қуанышты кркетеді | 信手拈来,涉笔~дайындықсыз жазуда, сиямен жұмыс істеу қызықты.

【成全】chéngquán【ет.】көмектесу.

【成群】chéngqún【ет.】топ: ~结伙 топпен | 三五~үш бес топ.

【成人】chéngren①【ет.】үлкею: 长大~ер жету.②【зат.】ереск адам: ~

教育 ересктерге оқу.

【成人教育】chéngrenjiàoyù ересктерге арналған оқу.

【成人之美】chéngrenzhīměi адамдарға жақсылық істеу.

【成仁】chéngren【ет.】әділдік пен адамгершілік идеясын ұсыну.

【成日】chéngri【ұс.】күні бойы: ~无所事事 күні бойы ештеңе істемей.

【成色】chéngsè【зат.】①сынама белгі.②сапа: 茶的~好,味也清香 шайдың сапасы жақсы,дәмді де жәмді.

【成事】-1chéngshì【ет.】сәтті аяқтау: ~之后,定当重谢 сәтті аяқталғаннан кейін міндетті түрде рахмет білдіру.

【成事】-2chéngshì【зат.】өткен: ~不说 өткенде болған туралы айту қежет емес.

【成事不足,败事有余】chéngshìbùzú,bàishìyǒuyú ойланбаған кадамның,зарарлы салдары.

【成书】chéngshū①【ет.】аяқталған кітап: 《本草纲目》~于明代 «дәрілік заттардың түйіндемесі» кітабы Минь Династиясы кезінде аяқталып жазылды.②【зат.】көп таралған кітап.

【成熟】chéngshú①【ет.】пісіп жету.②【сын.】піскен,толған: 我的意见还很不一~менің көз қарасым әлі толық емес | 条件~了 шарт толды.

【成数】chéngshù【зат.】толық сан.

【成数】2chéngshù【зат.】роценттік арақатынас

【成说】chéngshuō【зат.】теория: 囿于~жалпы теориялармен байланыстыру.

【成算】chéngsuàn【зат.】дайын жоспар.

【成套】chéngtào【ет.】толымдау: ~设备 жоспарды толымдау.

【成天】chéngtiān【ұс.】күні бойы: ~忙碌 күні бойы қарбалас.

【成为】chéngwéi【ет.】болу: ~先进工作者 маңдай алды жұмысшы болу.

【成文】chéngwén①【зат.】шаблон: 抄袭~шаблонмен жұмыс істеу.②【ет.】жазбаша түрде беру: 他的讲话已经整理~оның айтқан сөзі толық жазбаша түрде беріледі.

【成文法】chéngwénfǎ【зат.】қағазға түскен заң.

【成像】chéngxiàng【ет.】бейненің қалыптасуы.

【成效】chéngxiào【зат.】нәтиже: ~显著 айқын нәтиже | 这种药防治棉蚜虫,很有~бұл дәрінің профилактикасы мағталы шіркей,өте нәтижелі.

【成心】chéngxīn【ұс.】әдейі: ~捣乱 әдейі астан кестен шығару | ~跟他

过不去 әдейі онымен барма.

【成行】chéngxíng【ет.】саяхатқа аттану: 去南方考察月内可望~оңтүстікті зерттеуге бір ай ішінде аттанамын деп сенемін.

【成【сын.】】chéngxíng【ет.】① құрылу: 果实已经~жеміс пісті.② әсемділік: ~手术 денені түзету операциясы.

【成型】chéngxíng【ет.】қалыптау.

【成性】chéngxíng【ет.】табиғи: 懒惰~табиғи еріншек | 流氓~табиғи бұзақы.

【成宿】chéngxiǔ【ұс.】түні бойы: ~侍候病人 түні бойы науқасқа қарау.

【成药】chéngyào【зат.】медициналық дәрі.

【成也萧何,败也萧何】chéngyěXiāoHé,bàiyěXiāoHé бұрын болған көмекші,қазір бәрін бұлдіруші болды.

【成夜】chéngyè【ұс.】түні бойы: 成日~地忙工作 күні бойы күні түні жұмыспен қармалас болу | ~不睡 түні бойы ұйықтамау.

【成议】chéngyì【зат.】келісім: 已有~келісімге келіп қойдық.

【成因】chéngyīn【зат.】түптек: 海洋的~теңіздің түптегі | 探讨这一事变的~бұл өзгерістің түптегін зерттеу.

【成荫】chéngyīn【ет.】көлеңке жасау: 绿树~жасыл ағаш көлеңке жасап тұр.

【成语】chéngyǔ【зат.】фразаология.

【成员】chéngyuán【зат.】мүше: 家庭~отбасы мүшесі | 协会~одак мүшесі.

【成约】chéngyuē【зат.】келісім: 违背~келісімді бұзу.

【成章】chéngzhāng【ет.】①ойды жатық баяндау: 下笔~тез және дарынды жазу | 出口~жатық баяндау.② біткен әдеби шығарма: 顺理~логикалық.

【成长】chéngzhǎng【ет.】өсу: 年轻的一代在茁壮~жас ұрпақ жақсы өсуде.

【丞】chéng①министр: 府~мекеме бастығының көмекшісі | 县~провинция басшысы.②(Chéng)【зат.】фамилияға қолданылады.

【丞相】chéngxiāng【зат.】министр.

【呈】chéng①【ет.】форма,түр: 果实~长圆【сын.】жемістің формасы домалақ.②【ет.】ұсыну,көрсету: 谨~хабарлама | ~上【зат.】片 визит карточкасын ұсыну.③rapорт,өтініш: 签~доклад.④(Chéng)【зат.】фамилияға қолданылады.

【呈报】chéngbào【ет.】баяндау: ~中央批准 ЦИК шешімін баяндау.

【呈递】chéngdì【et.】тапсыру: ~国书 сенімхатты тапсыру | ~公文 ic қағаздарды тапсыру.

【呈交】chéngjiāo【et.】жоғары инстанцияға жіберу: 向公司~调查报告 компанияның жоғарғы инстанциясына тексеріге жіберу.

【呈览】chénglǎn〈书〉【et.】талқыға ұсыну.

【呈露】chénglù【et.】байқау: 海水退潮, ~出一片礁石 теңіз суының қайтуы теңіз тастарына дейін шыққаны байқалды.

【呈请】chéngqǐng【et.】өтініш ету: ~立案 мәлімдеуге өтініш ету.

【呈送】chéngsòng【et.】жолдау: ~礼品 сыйлықты жолдау | ~公函 ресми хат жолдау.

【呈文】chéngwén【заг.】өтініш.

【呈现】chéngxiàn【et.】елестеу, келу: 到处~欣欣向荣的景象 барлық жерде әдемі өсіп келе жатқан өсімдіктердің көрінісін елестеу | 暴风雨过去, 大海又~出碧蓝的颜色 қатты жел өтіп, теңізде қайтадан кара көк түс көрінді.

【呈献】chéngxiàn【et.】ұсыну, сыйлау.

【呈阅】chéngyuè【et.】сыйға тарту.

【呈正】chéngzhèng〈书〉【et.】мақаланы редакциялауға ұсыну.

【呈子】chéngzi【заг.】арыз, өтініш. 柎(根)chéng〈书〉итеру: ~触 итермелеу.

【柎触】chéngchù〈书〉【et.】① итергіштеу. ② балжырау.

【诚】chéng Адал, аккөңіл, шынайы. ①(心意)~心 Адалдық ~意 Шынайылық | 开~布公. Қоғамдық ашық. ②〈书〉【үс.】此人~非等亲之辈. ③〈书〉连~如是, 则相见之日可期. Шынында, сол күні ④(Chéng)【заг.】фамилияға қолданылады.

【诚笃】chéngdǔ Аккөңіл, шынайы【сын.】~君子. Шынайы, аккөңіл ер, джентльмен.

【诚惶诚恐】chéng huáng chéng kǒng Қорқыныш пен аландық.

【诚恳】chéngkěn Шынайы【сын.】态度~ Шынайы қатынастар | 言出肺腑, ~感人. Шын жүректен шыққан ниет, көңіл.

【诚聘】chéngpìn Бакқұмарлық【et.】本公司~营销经理. Маркетинг менеджерін тіркеу.

【诚朴】chéngpǔ Қарапайым, шынайы【сын.】为人~. Қарапайым адам.

【诚然】chéngrán Сенімді болу. ①【үс.】他很爱那几只小鸭, 小鸭也~可爱. Ол мына балапандарды жақсы көреді және балапандар сенімді

көрінеді. ②连文章流畅~很好, 但主要的还在于内容. Мақаланың жақсы жазылғанына сенімді, бірақ мазмұнында біраз қателік бар.

【诚实】chéngshí Шыншыл, адал【сын.】这孩子很~, 不会撒谎. Бұл бала өте адал, шыншыл, өтірік айта алмайды.

【诚心】chéngxīn Шын ниетті, адал①【сын.】我们~向您求教. Біз шын ниетпен сізден ақыл-кеңес сұраймыз.

【诚心诚意】chéng xīn chéng yì Шын ниетпен, шын құрметпен~向专家请教. Сарапшылардан шын ниетпен сұрау.

【诚信】chéngxìn Бүтіндік【сын.】明礼~. Әдептілік және адалдық | 生意人应当以~为本. Кәсіпкер адал және әдепті болуы керек.

【诚意】chéngyì Адал, шынайы【заг.】用实际行【et.】来表示~. Адалдығын көрсету, білдіру үшін жаттықты.

【诚挚】chéngzhì Шынайы, ашық【сын.】会谈是在~友好的气氛中进行的. Келіссөздер ашық және достық қарым-қатынаста өтті.

承 chéng Ұстау, алу, тығырықтау, бұйрығымен. ① ~尘 Шаң бұйрығымен | ~重. Тасушы ② ~印 Басу, мөр, баспаға шығару | ~制中西服装. Қытай-Батыс жүйесі бұйрығымен. ③【et.】昨~热情招待, 不胜感激. Жасаған қонақжайлылығыңызға алғысымды білдіремін. ④ 继~ Мұрагерлік | ~上启下 | ~先启后. Үзіліссіздік ⑤ 乘~ Ұстану, ұстаным | ~命. Тағдырды қабылдау ⑥ (Chéng)【заг.】фамилияға қолданылады.

【承办】chéngbàn Алу, бірдеңені бастау【et.】~土木工程 Ұлттық құрылысты бастау, қолға алу. | 比赛由市体协和电视台联合~.

【承包】chéngbāo қатар, қатарынан, сыпыра

【承保】chéngbǎo Сактандыру【et.】~额.

【承保人】chéngbǎorén Сактандырушы

【承尘】chéngchén

【承储】chéngchǔ【et.】~库.

【承传】chéngchuán Мұрагерлік【et.】~文化遗产. Мәдени мұрагерлік

【承担】chéngdān Бірдеңеге жауап беру, жауапшы болу, жауапты өзіне алу.【et.】~义务 | ~责任. Жауапкершілікті өзіне алу.

【担当】chéngdāng Жауапты болу, жауап беру.

【承兑】chéngduì Акцепт

【承乏】chéngfá Тапсырыс болмауы

【承付】chéngfù Акцепт

【承欢】chénghuān〈书〉【et.】~膝下.

【承继】chéngjì Біреуді асырап алу.

【承建】chéngjiàn Қатарымен құрылысқа

【承接】chéngjiē Тапсырыс алу【et.】①本刊~广告 Жарнама жасауға тапсырыс алу. ③ ~上文. Алдыңғы мәтіннің жалғасы

【承揽】chénglǎn Бір нәрсеге жұмылдырумен айналысу.

【承蒙】chéngméng Ниет білдіру【et.】~关照, 十分感激. Кеткеніне ниет, алғыс білдіру.

【承命】chéngmìng Тағдырын мойындау

【承诺】chéngnuò Келісім беру, сөз беру.

【承平】chéngpíng〈书〉Бейбітшіл

【承前启后】chéng qián qǐ hòu Бұрынғыдан өту.

【承情】chéngqíng Біреуге міндетті болу

【承认】chéngren Мойындау【et.】① ~错误. Қателігін мойындау

【承上启下】chéng shàng qǐ xià Бір нәрседен екіншісіне өту, бұрынғының жалғасы

【承受】chéngshòu Өзіне алу, шыдау, төзу.【et.】~考验 Сынақтан өту, сынаққа төзу. | 这块小薄板~不住一百斤的重【мөл.】. Мұндай үлкен ауыртпашылыққа төзе алмау, шыдай алмау.

【承题】chéngtí Бұйрық сұрақтары.

【承望】chéngwàng Біреу туралы, бір нәрсе туралы ойлау.【et.】不~你这时候来, 太好了. Сен туралы ойламаған кезде келдің, жақсы болды.

【承袭】chéngxí Мұра етілген, мұрадан қалған【et.】① ~旧制. Ескі тәртіпті мұраға қалдырды. ② ~衣钵 мұрадан қалған мантиялар | ~先人基业. Арғы атасынан мұраға қалған.

【承先启后】chéngxiānqǐhòu Үзіліссіздік.

【承想】chéngxiǎng Міндеттеме, ынта【et.】不~ Еш міндетсіз | 没~会得到这样的结果 Мұндай нәтижеге жету үшін еш міндеткерліктің қажеті жоқ. | 谁~今天又刮大风呢! 也作成想. Мердігерлер міндеттемесіз қатты жел болса да, жұмысын жасады.

【承销】chéngxiāo Андеррайтинг【et.】~商.

【承修】chéngxiū【et.】~公路. Ченсю көшесі, жолы.

【承印】chéngyìn Басу, басып шығару【et.】~商标. Тауар белгісін басып шығару.

【承应】chéngyìng Келісу, өз мойнына алу.

【承运】chéngyùn Қатарынан өз мойнына алу. 【ет.】 ~ 日用百货.

【承载】chéngzài Өткізу. 【ет.】 ~ 人口压力. Тығыздық қысым қозғалысын өткізу.

【承重】chéngzhòng Қабылдау

【承重孙】chéngzhòngsūn Тасушы

【承转】chéngzhuǎn Тағайындау бойынша құжаттар өткізу.

【承租】chéngzū Жалға алу 【ет.】 ~ 人 Жалдаушы | ~ 公房. Пәтер жалдау

【承做】chéngzuò Жасау, қолға алу.

【ет.】 ~ 各式男女服装. Тапсырыс бойынша әйел және ер адам киімінің барлық түрін жасаймыз.

【城】chéng Қала 【зат.】 ① ~ 外 Қала сырты | 万里长 ~. Ұлы Қытай Қорғаны ② ~ 区 Қала маңы | 东 ~. Шығыстағы қала ③ 山 ~ Таулы қала | 进 ~ Қалаға кіру | 满 ~ 风雨 Барлық қаланың ішінде жел мен жаңбыр жауып тұр. | 连下

【сан.】 ~ Қаланың ішінде | ~ 乡物资 交流. Жергілікті қалалар мен ауыл арасында тауар алмасу.

【城堡】chéngbǎo Форт

【城池】chéngchí Қала 【зат.】 ~ 失守 Қалаға түсу. | 攻克几座 ~. Бірнеше қалаларды қарату.

【城防】chéngfáng Қала қорғанысы

【城府】chéngfǔ 〈书〉 Жымсақ, тұйық 【зат.】 ~ 很深 Тұйық мінез

【城根】chénggēn Қала қорғанына жақын

【城关】chéngguān Қала шеттері

【城管】chéngguǎn Қалалық басқарма 【зат.】 ~ 部门. Қалалық басқарма бөлімі.

【城郭】chéngguō Қала қабырғалары

【城际】chéngjì Қалааралық 【сын.】 ~ 列车. Қалааралық пойыздар.

【城建】chéngjiàn Қала құрылысы 【зат.】 ~ 规划. Қала құрылысы.

【城郊】chéngjiāo Қала маңы

【城楼】chénglóu Қала мұнарасы

【城墙】chéngqiáng Қала қабырғасы, қорғаны

【城区】chéngqū Қала ауданы

【城阙】chéngquè Сарай, хандық.

【城市】chéngshì Қала

【城市贫民】chéngshìpínmín Қалалық кедейлік

【城市热岛效应】chéngshìrèdǎoxiàoyìng Қалалық аралдардың жылу эффектілері

【城市铁路】chéngshìtiělù Қала теміржолдары

【城厢】chéngxiāng Қала іші және қала маңы

【乘】lchéng Жүру, бару① 【ет.】 ~ 船

Қайықпен жүзу | ~ 马 Атпен жүру | ~ 火车. Пойызбен жүру

【乘便】chéngbiàn Ыңғайлы уақытта, жолаушы 【үс.】 请你 ~ 把那本书带给我. Ыңғайлы уақытыңда маған ана кітапты әкеле салшы.

【乘除】chéngchú Көбейту мен бөлу

【乘法】chéngfǎ Көбейту

【乘方】chéngfāng Дәрежеге шығару

【乘风破浪】chéngfēngpòlàng Асығу, көздегеніне жету.

【乘机】chéngjī Мүмкіндікті пайдалану

【乘积】chéngjī Көбейтілген

【乘警】chéngjǐng Маршалдар

【乘客】chéngkè Жолаушылар

【乘凉】chéngliáng Суық, салқын

【乘幂】chéngmì Күш

【乘人之危】chéngrenzhīwēi Пайдалану

【乘时】chéngshí Көбейту 【үс.】 ~ 而起. Аспандап көбейту

【乘势】chéngshì Импульс ~ 欺人. Импульс алдағыш.

【乘务】chéngwù Экипаж 【зат.】 ~ 员 Экипаж

【乘务员】chéngwùyuán Кондуктор

【乘隙】chéngxì Мүмкіндікті пайдалану

【乘兴】chéngxìng Көңілді болу 【үс.】 ~ 而来, 兴尽而返. Көңілді боп келіп, көңіліңіз кету.

【乘虚】chéngxū Пайдалану 【үс.】 ~ 而入. Әлсіздігін пайдаланып алу.

【乘员】chéngyuán Экипаж

【承载】chéngzài Көбейтілген

【乘坐】chéngzuò Орын 【ет.】 ~ 火车 Пойыз орны | ~ 飞机. Ұшақ орны

【盛】chéng Салу, ұстау 【ет.】 ① ~ 饭 Ас салу | 缸里 ~ 满了水. Бөтелкеге толтырып су құю. ② 这间屋子小, ~ 不了这么多东西. Бұл бөлме өте кіші, көп зат сала алмаймыз

【盛器】chéngqì Ыдыс

【程】chéng Жол, саяхат 章 ~ Конституция | ~ 式 Үлгі ② 议 ~ 日 Күн тәртібі | 课 ~. Курстар ③ 启 ~ 射 Шығу ④ 里 ~ 碑 | 射 ~ assortiment | 行 ~ 日 Күнтізбе, график ⑤ 计日 ~ 功. Функция саны ⑥ (Chéng) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【程度】chéngdù 【зат.】 Дәреже, деңгей: 文化 ~ Мәдениет дәрежесі ② 天气虽冷, 还没有到上冻的 ~ Ауа райы салқындады, бірақ аяз болатындай деңгейге жетпеді. | 他的肝病已恶化到十分严重的 ~. Оның бүйрек ауруы күрделі дәрежеге дейін асқынды.

【程式】chéngshì Форма, үлгі 【зат.】 ① 公文 ~ Ис-қағаздар үлгісі | 表演的 ~. Ойын үлгісі ② 会议 ~. Жиналыс

үлгісі, түрі.

【程限】chéngxiàn Шек 〈书〉 【зат.】 ① 创作是沒有一定的 ~ 的. Жолдың нақтылы шегі жоқ.

【程序】chéngxù Бағдарлама 【зат.】 ① 工作 ~ Жұмыс Бағдарламасы | 会议 ~. Жиналыс бағдарламасы

【程序法】chéngxùfǎ Ис жүргізу заңы

【程序控制】chéngxùkòngzhì Бақылау бағдарламасы.

【程子】chéngzi 方) Бірнеше, санаулы күн 【мөл.】 这 ~ 他很忙. Бұл санаулы күндерде ол өте қарбалас | 到农村住了一 ~. Ауылға келген соң, бірнеше күн тұрды.

【惩】chéng ① ~ 罚 Жаза | ~ 一儆百 Жүзін жазалау | ~ 恶扬善. Зұлымдықты жазалау, жақсыны мадақтау ② ~ 前毖后. Бұрынғы қателіктерінен сабақ алып, сол қателіктерді болашақта болдырмау.

【惩办】chéngbàn Жазалау 【ет.】 严加 ~. Қатаң жазалау

【惩处】chéngchǔ Жаза 【ет.】 依法 ~. Заң бойынша жазалау

【惩恶扬善】chéngèyángshàn Зұлымдықты жазалау, жақсыны мадақтау ~, 树立正气. Зұлымдықты жазалап, жақсыны мадақтап, әділдік орнату.

【惩罚】chéngfá Жаза 【ет.】 从重 ~ 罚. Қатаң жаза қолдану. | 无论是谁, 犯了罪都要受到 ~. Зұлымдық жасаған адам, жазалануы тиіс.

【惩戒】chéngjiè Тәртіптік

【惩前毖后】chéngqiánbìhòu Болашақта қателік жасамау үшін, бұрынғы қателіктерден сабақ алу.

【惩一戒百】chéngyījièbǎi Жүзін түзету.

【惩一儆百】chéngyījǐngbǎi Жүзіне сабақ қылу үшін, біреуін жазалау.

【惩一警百】chéngyījǐngbǎi Жүзінхабардар ету үшін, біреуін түзету.

【惩艾】chéngyì Түзетушілер

【惩治】chéngzhì Жазалау 依法 ~ Заң бойынша жазалау ~ 罪犯. Қылмыскерлерді жазалау.

【澄】chéng Таза, тұнық ① ~ 澈. Таза, тұнық көл ② ~ 清. Таза,

【澄碧】chéngbì 【сын.】 湖水 ~. Таза су, көл.

【澄澈】(澄彻)chéngchè Тұнық көл

【澄清】chéngqīng Таза ① 【ет.】 ~ 天下. Әлем түсініктемесі. ③ 【ет.】 ~ 事实. Нақтысын анықтау үшін.

【澄莹】chéngyíng 【сын.】 雨后, 月亮更显得 ~ 皎洁. Жаңбырдан соң, ай өте ашық көрінген сияқты.

【橙】chéng Қызғылт

【橙红】chénghóng Қызғылт

【橙黄】chénghuáng Қызғылт

【橙子】chéngzi Апельсин

chěng

【逞】 chěng Мақтану①【ет.】 ~能 Қабілеттілік | ~威风 | ~英雄. Қаһарман② 得~. Үлгеру③【ет.】 ~性子. Импульке жұмыс істеу.

【逞能】 chěngnéng【ет.】 别太~了 Қатты қабілеттілігіңді көрсетпе. Қабілеттілігіңмен мақтанба. | 不是我~, 一天走个百把里路不算什么. Мен данғой емеспін, бір күн 100 м жүргендік ештеңені көрсетіп тұрған жоқ.

【逞强】 chěngqiáng Қаһармандығымен мақтану.【ет.】 | 你一个人搬不【ет.】, 别~了! Сіз ғана қозғалмадыңыз, қаһарман боламын деп тырыспаңыз.

【逞性】 chěngxìng Қыңқылдау【ет.】 孩子爱在父母面前~. Балалар ата-аналарының алдында қыңқылдағанда, еркелегенді жақсы көреді.

【逞性子】 chěng xìng·zi Қыңқылдау.

【逞凶】 chěngxiōng Мейірімсіздік таныту.

【骋】 chěng Уильям① 驰~. Етістік ② ~怀 Сезіміне бостандық, ерік беру | ~目. Көзінің қаншалықты көретінін анықтау, еркін көру.

【骋怀】 chěnghuái〈书〉【ет.】 ~痛饮. Өзінің сезіміне бостандық, ерік беру.

【程】 chéng Ескі, бұрынғы киім түрі

chèng

【秤】 chèng таразы, безбен.

【秤锤】 chèngchuí Таразы

【秤杆】 chènggān Таразының іінағашы.

【秤钩】 chènggōu Таразының ілмегі

【秤毫】 chèngháomom Өлшегіші, таразысы

【秤花】 chènghuā Таразы

【秤纽】 chèngniǚ Масштаб

【秤盘子】 chèngpán·zi Таразының кесесі, өлшем ыдысы.

【秤砣】 chèngtuó Таразы

【秤星】 chèngxīng Таразының іінағашын бөлу.

chī

【吃】 chī Тамақ, ас①【ет.】 ~饭 Тамақтану | ~奶 Емшек ему | ~药 Дәрі ішу.②【ет.】 靠山~山, 靠水~水. Сумен тамақтану③【ет.】 ~得消 Шыдау, көтере білу. | ~不住. Көтере алмау.④【ет.】 ~亏 Шығынға тап

болу. | ~惊 Шошыну.⑦ ~力 Кесу.

【吃白饭】 chī bái fàn Тек күріш қана жеу

【吃白食】 chī bái shí Ас ішу, тамақтану

【吃闭门羹】 chī bī mén gēng Есікті құшақтап кету, есікке иілу, есікті жауып қою.

【吃瘪】 chī biē〈方〉 Ұру, ұрып-соғу.

【ет.】 ① 当众~. Көпшіліктің көзінше оны ұрып-соқты.

【吃不服】 chī bù fú Тамақтанудан бас тарту【ет.】 生冷的东西我总~. Суық астан мен үнемі бас тартамын.

【吃不开】 chī bù kāi Келмеу, заманға сай келмеу.【сын.】 你这老一套现在可~了. Сенің бұл ескі көзқарастарың заманға сай келмейді.

【吃不消】 chī bù xiāo Шыдамас, көші жоқ.【ет.】 爬这么高的山, 上年纪的人身体怕~. Шығатын тау қандай биік, жас адамның денсаулығы да шыдамайды. | 这篇文章写得又长又难懂, 真让看的人~. Мына мақала тым ұзақ және өте қиын түсінерлік, оқыған адам шыдай алмайды.

【吃不住】 chī bù zhù Көтере алмау【ет.】 机器太沉, 这个架子恐怕~. Машина, техника өте ауыр, бұл сөре оны көтере алмайды.

【吃吃喝喝】 chī·chī hē hē Ішіндер, жеңдер.

【吃醋】 chī cù Қызғану

【吃大锅饭】 chī dà guō fàn Бірге қалжыңдау

【吃大户】 chī dà hù Үлкендер асы.

【吃刀】 chī dāo Кесу

【吃得开】 chī·de kāi Пайданы пайдалану, пайдаға ие болу.

【吃得来】 chī·de lái Жей алу【ет.】 牛肉我还~, 羊肉就吃不来了. Сыйр етін мен әлі жей аламын, бірақ қой етін жей алмаймын.

【吃得消】 chī·de xiāo Шыдай алу, көтере білу.【ет.】 一连几天不睡觉, 人怎么能~! Қаншама күн бойы ұйықтамауға адамдар қалай шыдай алады?

【吃得住】 chī·de zhù Көтере алу【ет.】 这座木桥过大卡车也能~. Бұл көпір ауыр жүкті автокөліктерді көтере алады.

【吃豆腐】 chī dòu·fu Тофу асы.

【吃独食】 chī dú shí Тамақтану

【吃饭】 chī fàn【ет.】 靠打猎~(以打猎为生).

【吃干饭】 chī gān fàn Жұмыссыз ақша табу, жалақы алу. 你别小瞧人, 我们不是~的. Сен бізді төмендетпе, біз жұмыссыз жүріп жалақы алып жүрген жоқпыз.

【吃功夫】 chī gōng·fu Тамақтану күштері.

【吃官司】 chī guān·si Сотқа тартылу.

【吃喝儿】 chī hē er〈口〉 Тамақ, ас【заг.】 这里物价高, ~不便宜. Мұнда баға өте жоғары, ас та арзан емес.

【吃后悔药】 chī hòu huǐ yào Соңыра істегеніңе өкінбеу үшін.

【吃紧】 chī jǐn Басты, міндетті, жылдам, дереу, тез, тығыз.【сын.】 ①【сын.】 势~Дереу, тығыз. | 眼下正是农活儿~的时候. Ауыл шаруашылыққа тығыз уақытта.② 这事我去不去不~, 你不去可就办不成了. Сенің барғаның, бармағаның міндетті емес, бірақ бармасаң, жұмысқа шықпағаның. | 先把那些~的地方整修一下, 其他的以后再 再说吧. Алғашында мына міндетті, жауапты жұмыстарды дереу жөндей алайық, қалғандары туралы соңыра сөйлесерміз.

【吃劲】 chī jìn ①(~儿)【ет.】 他那条受过伤的腿走路还不~. Ол жаракат алған аяғымен алысқа бара алмайды, алыс жүре алмайды.②〈方〉【сын.】 这出戏不怎么样, 看不看不~. Бұл ойын тіпті дақсы болмады, қарағаның не қарамағаның не.

【吃惊】 chī jīng Шошыну.【ет.】 大吃一惊. Бүреу қатты шошынды.

【吃苦】 chī kǔ Азап шегу.

【吃亏】 chī kuī Көп нәрсені жоғалту, шығынғы бату.

【吃老本】 chī lǎo běn Өз қамын ғана ойлау.

【吃里爬外】 chī lǐ pá wài Асырап отырған адамның артына пышақ салу.

【吃力】 chī lì Қиын, күрделі.【сын.】 ① 爬山很~. Тауға міну өте қиын. | ②〈方〉 跑了一天路, 感到很~. Бүр күндік жол жүгіріп, өзін өте қиын сезінді.

【吃派饭】 chī pài fàn Күріш наны

【吃偏饭】 chī piān fàn Күріш жеу

【吃请】 chī qǐng Түскі асқа шақыру【ет.】 ~受贿. Пара алу үшін кешкі асқа шақыру.

【吃水】 chī shuǐ Су сіңіру

【吃水】 chī shuǐ Қалдық

【吃素】 chī sù Ет жемейтін【ет.】 ① 你敢捣乱? 告诉你, 我的拳头可不是~的. Сіз өзіңізге пәле іздедіңіз бе? Менің ет жемейтін адам емеспі деп.

【吃透】 chī tòu Тұнық түсінушілік, терең түсінушілік.【ет.】 ~会议精神. Толық терең түсінушілік кездесу. | 这话是什么意思, 我还吃不透. Бұл сөз нені білдіреді, мен анық, терең түсінбедім.

【吃闲饭】 chī xián fàn Нан. 两个孩子都工作了, 家里没有~的了. Екі бала да жұмыс істеді, отбасы нан жемеді.

【吃现成饭】 chī xiàn chéng fàn Дайын тамақты жеу.

【吃香】chīxiāng Әйгілі <口>【сын.】这种产品在市场上很~ Мына зат базарда өте әйгілі. | 手艺高超的人在哪里都~. Қолынан келетін іскер қайда болса да әйгілі.

【吃相】chīxiàng Фазаның тамақтануы.【зат.】~不雅 Дұрыс, әдемі тамақтанбау. | ~难看. Ұқыпты тамақтанбау.

【吃小灶】chīxiǎozào Арнайы тамақтандыру үлгісі. 学校准备在考试前给学习成绩差的学生~. Мектепте емтихан уақытында балаларды арнайы тамақтандыру үлгісімен тамақтандырады.

【吃心】chīxīn Жүрек асы

【吃鸭蛋】chīyādàn Үйрек тамағы

【吃哑巴亏】chīyǎbākuī Бакуй жеу

【吃一堑，长一智】chīyīqiǎn, zhǎngyīzhì Әр жасалынған қателіктен сабақ алу.

【吃斋】chīzhāi Вегетариандық ас

【吃重】chīzhòng Міндетті өзіне алу, көтерілу. ①【сын.】他在这件事上很~. Ол мына істе өте жақсы көтерілді. ②【сын.】搞翻译, 对我来讲, 是很~的事. Аударма жасау, мен үшін өте күрделі болды. ③【ет.】这辆车~多少? Мына автокөліктің бағасы қанша?

【吃嘴】chīzuǐ Ауызбен жеу

【鄙】chǐ【зат.】Фамилияға қолданылады.

【哧】chī【ел.】~的一声撕下一块布来. Матаны жыртқан кездегі шығатын дауыс. | ~~地笑. ХХи етіп күлу.

【哧溜】chīliū Сырғанау【ел.】~一下, 滑了一跤. Тайғанап қалу, сырғанап қалу дауысы.

【鸱尾】chīwěi Үкі құйрығы

【鸱吻】chīwěn Үкі

【鸱鸢】chīyāo Куку

【嗤】chī ~之以鼻. Мазак ету.

【嗤笑】chīxiào【ет.】为人~ Әжуа адамы | ~他不懂道理. Оны күлкі еткені өтірік-шынын білмедім.

【嗤之以鼻】chīzhīyǐbí Мазак ету
痴(癡)chī Деменция ①【сын.】~呆 Ақылсыз сөйлеу. | ~人说梦 | 人家笑我太~. ②~情. Іңкәрлік

【痴呆】chīdāi Деменция【сын.】①两眼~地望着前面. Екі фронтқа караған соң, ол біраз деменцияда болды.

【痴肥】chīfēi Толу

【痴狂】chīkuáng【сын.】她是个演员, ~地爱着自己的事业. Өзінің жұмысын әбден сүйетін актер.

【痴恋】chīliàn Чилиялық【ет.】~于诗词创作. Чилиялық поэзияда.

【痴梦】chīmèng Арман, қиял.

【痴迷】chīmí【ет.】他读大学时, 对电影艺术曾~过一段时间. Ол

студенттік жылдарында белгілі бір уақыт бойына өнермен әуестенді.

【痴情】chīqíng Іңкәрлік ①【зат.】一片~. Әуес болу. ②【сын.】~女子 Қызға, әйелге әуес болды. | 她对音乐很~. Ол әнге әуес болды.

【痴人说梦】chīrénshuōmèng Бекер, бос сөз.

【痴想】chīxiǎng Бос қиял, арман. ①【ет.】他一面眺望, 一面~, 身上给雨打湿了也不觉得.

【痴笑】chīxiào Бос күлкі.

【痴心】chīxīn Мөлдір, басайланарлық махаббат.

【痴心妄想】chīxīnwàngxiǎng Армандағанды, ойлағанды алу, қабылдау.

【痴长】chīzhǎng Ұзындық, жас 我~你几岁, 也没多学到什么东西. Мен сенің жасыңда, ешнәрсе оқымағам, білмеге.

【痴子】chīzi Ұқыпсыз, білімсіз

【媠】chī Ұсқынсыз <书> 不辨妍~. Янды ұсқынсыз деп көрмеу.

【螭】chī Мүйізсіз айдаһар.

【魑】chī [魍魉](chīwǎng) Эльф таулары. <书>【зат.】~魍魉(比喻各种各样的坏人). Құбыжық пен эльф таулары

chí

【池】chí Тоған ①【зат.】游泳~ Бассейн | 养鱼~ Аквариум | 盐~. Янчи ②花~ | 乐(yuè)~. Оркестрлік шұңқыр ③~座. Партер ④城~. Қала ⑤(Chí)【зат.】Фамилияға қолданылады.

【池汤】chítāng Тоған

【池堂】chítáng Тоған

【池塘】chítáng【зат.】①~养鱼. Аквариум

【池沼】chízhǎo көлшік.

【池子】chízi көл, көлшік.

【池座】chízuò Партер

【弛】chí Тынығу, босансу ①<书>一张~ ~ Релаксация | ~禁. Қурап қалған заңды жою. ②松~. Релаксация.

【弛缓】chíhuǎn Бос【сын.】①他听了这一番话, 紧张的心情渐渐~下来. Ол бұл сөзді кернеулікпен тыңдап отырған еді, біртіндеп құлази, босанси бастады. ②纪律~. Босаң тәртіп

【弛禁】chíjìn Тыйым салудан бас тарту.

【弛懈】chíxiè Ұқыпсыз демалыс. <书>【сын.】刻苦自励, 不可一日~. Демалма деп ынталанса да, дұрыс демала алмады.

【驰】chí Жүгіру, абдыру, ұшу ①~奔 | ~逐 | 飞~ Асығу <风> ~电掣.

②~【зат.】. Әйгілі, даңқты болу. ③神~ бір ойымен ұшу | ~想.

【驰骋】chíchěng Ат үстінде жүру.【ет.】策马~ Ат үстінде шабу | ~疆场 <文坛>. Мәдениеттілігін шарықтатып, әйгілілікке ұмтылу, әйгілілікті пайдалану.

【驰电】chídiàn <书>【ет.】~告急.

【驰名】chímíng Әйгілі, даңқты болу.【ет.】~中外. Қытайда да, шетелде де әйгілі болу.

【驱】chīqū Галоп【ет.】①~疆场. Дау галопы

【驱突】chītū Байқаусызда, кенеттен.

【驱誉】chīyù Академия【ет.】~学界 Академия | ~全国. Ұлттық

【驰援】chíyuán【ет.】星夜~. Жұлдызды түн

【驰骤】chízhòu Галоп <书>【ет.】纵横~. Галоп аспектісі

【迟】chí Кеш~缓 Бәсеңдік | 事不宜~. Еш рәсімсіз. ②【сын.】~到 Кеш | 昨天睡得太~了. Кеше өте кеш жатты, ұйықтады. ③(Chí)【зат.】姓 Фамилия.

【迟迟】chíchí Кештету【үс.】~不作答复. Жауабын кеш айтты | 演员~没有出场. Актер әлі сьемкада.

【迟到】chídào Кеш келу, кешігіп қалу.

【迟钝】chídùn 感觉~. Дизестезия | 反应~. Талаптарға жауап бермейді.

【迟缓】chíhuǎn【сын.】【ет.】作~. Мимырттау

【迟暮】chímù <书> Алакөленке【зат.】①到达目的地已是~时分. Алакөленке уақытын күту, қарау. ②~之感. Алакөленке мағынасы.

【迟误】chíwù Кешіктіру【ет.】事关重要, 不得~. Бұл іс өте маңызды, кешіктірмеуіміз керек. | 他每天准时上班, 从来没有~过. Ол күнде жұмысқа баруға дайындалады, ешқашан кешігіп көрген жоқ.

【迟延】chíyán Кешіктіру【ет.】情况紧急, 不能再~了. Күтпеген, төтенше жағдайды кешіктіре алмаймыз.

【迟疑】chíyí Тартыншықтық【сын.】~不决. Тартыну, тербелу, ойланып жүру, шеше алмау. | 他~片刻, 才接着说下去. Ол біршама ойланып, тартынып, алға басты.

【迟早】chízǎo Ерте ме кеш пе【үс.】他~会来的. Ерте ме кеш пе ол келеді. | 问题~要解决. Ерте ме кеш пе бұл мәселе шешіледі.

【持】chí【ет.】①~枪. Винтовканы ұстау | ②【ет.】~不同意见. Әртүрлі көзқарасты ұстану. ③~久. Мықты, табанды

【持仓】chícāng Жақ, позиция【ет.】

调整~结构.Құрылымның позициясын реттеу.

【持仓位】chí cāng liàng Позициялар

【持法】chí fǎ 〈书〉 Заңды ұстану

【et.】~严明.Заңды қатал ұстану.

【持股】chí gǔ Холдинг

【持家】chí jiā Үй шаруашылығымен айналысу 【et.】 勤俭~.Үй шаруашылығын жүргізуде өте ұқыпты, еңбеккер болу.

【持久】chí jiǔ Мықты, табанды

【сын.】肥效~ Мықты тыңайтқыш | 争取~和平.Бейбітшілік үшін табанды күрес.

【持久战】chí jiǔ zhàn Созылмалы соғыс

【持论】chí lùn Өз көзқарасында тұру.

【et.】~公平.Объективті көзқараста тұру.

【持平】chí píng Шынайы, адал. ①

【сын.】~之论.Өте адал ой, ой қабілеті өте адал.

【持身】chí shēn 〈书〉 Өзін-өзі ұстау қабілеті, мінез 【et.】~严正.Өз-өзіне талапты болу.

【持守】chí shǒu Ұстау, ұстану

【et.】~初衷.Алғашқы, бастапқы ойды ұстану.

【持续】chí xù Созылу, жалғасу.~的干旱造成粮食大幅度减产 | 两国经济和文化的交流已经~了一千多年.Екі елдің экономикалық және мәдениеттік қарым-қатынасының жалғасуына мың жылдан көп болды.

【持有】chí yǒu Ұстану, ұстау 【et.】~不同看法.Әр түрлі көзқарастарды ұстану.

【持斋】chí zhāi

【持正】chí zhèng Оң 〈书〉 ①

【et.】~不阿.Оң жәрмеңке

【持之以恒】chí zhī yǐ héng Орнықты努力学习, ~ Жаксы оқу үшін орнықты бол керек. | 锻炼身体要~.Жаттығулар орнықты болуы керек.

【持之有故】chí zhī yǒu gù Белгілі бір фактының болуы, жайдан жай емес, белгілі бір түсініктеменің болуы.

【持重】chí zhòng Шынайы, бекем, ұқыпты.

【匙】chí Қасық 汤~ Қасық | 茶~ Шай қасығы | 羹~ Қасық

【匙子】chí zǐ Қасық

chǐ

【尺】chǐ Фут ① 【зат.】皮~ Рулетка | 卷~.Рулетка ③ 丁字~ Т-шаршы | 放大~.Пантограф ④ 镇~ | 计算~.Логарифмдік сызғыш

【尺寸】chǐ cùn Габарит, өлшем 【зат.】

① 这件衣服~不合适.Мына киімнің өлшемі келмейді. ② 他办事很有~ Ол

жұмыс шегін біледі. | 说话要掌握好~.Сөйлегенде сөз шегін біледі.

【尺牍】chǐ dú 〈书〉 Тізбек 【зат.】

《~大全》 Гиннес тізбегі

【尺度】chǐ dù Өлшем, масштаб

【зат.】放宽~ масштаб релаксациясы | 实践是检验真理的~.Шын масштабын анықтау үшін тәжірибе ұткізу.

【尺短寸长】chǐ duǎn cùn cháng Қысқа дюйм өлшемдері

【尺幅千里】chǐ fú qiān lǐ Триниддал

【尺骨】chǐ gǔ Шынтақ

【尺蠖】chǐ huò Жауқөбелектер

【尺码】chǐ mǎ (~儿) Өлшем 【зат.】 ① 各种~的帽子都有. Өртүрлі қалпақ өлшемдері ② 两件事性质不一样, 不能用一个~衡 【мөл.】.Екі киім мүлдем басқа, бірақ өлшемін айтқанда екеуіне де бірдей қолдану.

【尺素】chǐ sù 〈方〉 Гормон аяқтары.

【зат.】~寄情.Фактор сызғышын қолдану

【尺头】chǐ tóu Бас шыңы 〈方〉

【зат.】一匹~.Бас шынтағы

【尺头儿】chǐ tóu er Бас шыңы

【尺页】chǐ yè Бас шыңы

【尺子】chǐ zi Басқарушы

【齿】chǐ Тіс ~轮. Тіс дөңгелегі ④ 不足~ 【сан.】(shǔ). Тіс санының жетпеуі

【齿唇音】chǐ chún yīn Ауыз тістері

【齿冷】chǐ lěng Демалу 〈书〉 【et.】令人~.Демалу, босану

【齿轮】chǐ lún Gear

【齿数】chǐ shù 〈书〉 Тіс саны 【et.】

不足~ (不值得提起). Тіс санының жетпеуі

【侈】chǐ Өдеттегіден тыс 〈书〉 奢~.

Өдеттегіден тыс ойлар ~谈. Өдеттегіден тыс сөздер, сөйлесулер

【侈靡】chǐ mí Салтанатты өмір

【侈谈】chǐ tán 〈书〉 Өдеттегіден тыс сөздер

【耻】chǐ Ұят, маскара ① 可~ масқаралық | 知~ ар сезімі. ② 雪~ кек | 奇~大辱 Қатты төмендету, арлау, арбау | 不以为~, 反以为荣. Ары, ұяты жоқ.

【耻骨】chǐ gǔ Шат

【耻辱】chǐ rǔ Ар 【зат.】蒙受~ Арын келемеждеу, кеміту | 莫大的~. Ұлы ар

【耻笑】chǐ xiào Келемеж 【et.】被人~. Адамды келемеждеу, ұялту

【豉】chǐ Тұзды ферменттелген ірі бұршақтар

【褫夺】chǐ duó Айырылу

chì

【叱】chì Ысқырғы ① ~问. Ұрысып сұрады ② (Chì) 【зат.】 фамилияға

колданылады.

【叱干】Chì gān 【зат.】 фамилияға колданылады. Фамилия

【叱呵】chì hē Біреуі бақыру, ұрсу

【叱喝】chì hè Біреуге ұрсу, бақыру

【叱令】chì lìng айғайлау, бұйыру, дауыс көтеру: ~退出 / шегінуге бұйырды. | ~匪徒放下武器. Тонаушыларға қаруларын тастандар деп айғайлады.

【叱骂】chì mà . ұрсу, зеку, жекіру.

【叱问】chì wèn. Сұрау, тергеу, тектеу.

【叱责】chì zé Айтып тастау, жазғыру, кіналау. 【et.】 他从不当着客人的面~孩子. Ол қонақтардың көзінше баласына ұрыспайды, ештеңе айтпайды.

【叱咤】chì zhà Таң қалдыру

【叱咤风云】chì zhà fēng yún Күн күркірі сияқты күдіретгі.

【斥】chì Cөгic ① 申~ Cөгic | 驳~

Cөгic ті теріске шығару | 痛~ Жасырын арыздап сөгic айту | 怒~. Cөгic ② 排~ Ерекшелік ③ ~资. Өткізу

④ ~地. Жерді айыптау

斥 2 chì Cөгic 〈书〉 ~候 Барлаушы | ~骑 Cөгic

【斥地】chì dì Жерді айыптау 〈书〉

【et.】~千里. Мың км жерді айыптады

【斥革】chì gé Шығару, шығарып тастау

【斥候】chì hòu Барлау, барлаушы

【斥力】chì lì Итергіш күш

【斥卤】chì lǔ Галогенге жеткізу.

【斥骂】chì mà Кінәлау 【et.】 高声~. Қатты дауыспен кінәлау

【斥卖】chì mài 〈书〉 【et.】~房产.

【斥退】chì tuì Шығару, орнын басу 【et.】 ① ~左右. Оңға-солға жіберу

【斥问】chì wèn Ұрысу 【et.】 大声~. Қатты дауыспен бақыру, ұрысу

【斥责】chì zé Cөгic 【et.】 受到~ Cөгic алу

【斥逐】chì zhú 〈书〉 Айдау 【et.】 ~入侵之敌. Сібірге айдау

【斥资】chì zī 〈书〉 Өткізу 【et.】 ~百万. Миллион өткізу | ~创建学校. Мектепке өткізу

【赤】chì Қызыл ① ~小豆. Бұрышталған бұршақ | 面红耳~. Қызыл бет ~胆 | ~诚. Шын жүректен 【et.】 ~脚. Жалаңаш | ~膊. Орташа жалаңаш, Беліне дейін шешінген ~手空拳. Құр қолмен, бос қолмен 金无足~ Таза алтын емес (Chì)

【зат.】 фамилияға колданылады.

【赤膊】chì bó Орта жалаңаш

【赤忱】chì chēn Толық іңкәрлік, шындық, адалдық 〈书〉 ① 【сын.】 ~相见. Шын көзқарас

【赤诚】chìchéng 【сын.】 Шын жүректен
 【赤胆忠心】chìdǎnzhōngxīn Сенім мен шындық
 【赤道】chìdào Экватор
 【赤地】chìdì Шөл 〈书〉【зат.】 ~千里.1000 кмшөлді жер
 【赤豆】chìdòu Бұрыштанған бұршак
 【赤红】chìhóng Қызыл, қызғылт
 【сын.】 ~脸儿.Қызыл бет.
 【赤脚】chìjiǎo Жалаңаяқ ①【ет.】 ~穿草鞋 Жалаңаяққа аяқ киім кию.【зат.】 一双~.Жалаңаяқ
 【赤脚医生】chìjiǎoyīshēng Жалаңаяқ дәрігер
 【赤金】chìjīn Таза алтын, нағыз алтын
 【赤露】chìlù Жалаңаш
 【赤裸裸】chìlǔluǒ(~的) Тұр жалаңаш
 【赤贫】chìpín Асқан кедейшілік.
 【赤手空拳】chìshǒukōngquán Бос колмен, құр колмен
 【赤条条】chìtiàotiáo(~的) Тұр жалаңаш
 【赤小豆】chìxiǎodòu Бұрыштанған бұршак
 【赤心】chìxīn Ашық мінез, ашық жүрек
 【赤子】chìzǐ Перзент
 【赤字】chìzì Дефицит, жетіспеушілік.
 【赤足】chìzú①Жалаңаяқ【ет.】 ~走路.Жалаңаяқ жолда жүру②【зат.】 一双~.Жалаңаяқ
 【飭】chì 〈书〉 Ретке салу①整~.Тіктеу, дұрыстау②~其遵办. Оның тапсырысына сәйкес істеу.③谨~.Сіздің тапсырысыңыз
 【飭令】chìlìng Ретке салу 〈书〉【ет.】 ~查办.Тергеп, тексеруге тапсырыс берді.
 【扶】chì Сөгү
 【炽】chì①От 〈书〉 ~热 От ыстығы
 【炽烈】chìliè Алау【сын.】 篝火在~地燃烧 Отта өртеу~的感情.Оттай сезім
 【炽热】chìrè Ыстық【сын.】 ~的阳光 Күннің көзінің ыстығы ~的感情.Ыстық сезім
 【炽盛】chìshèng Алау【сын.】 火势~.Лаулап тұрған от
 【翅】chì Қанат【зат.】 ①~席.Қанатты орын④【зат.】 (~儿)纱帽有两个~儿.Екі қанатты орын
 【翅膀】chìbǎng Қанат【зат.】 ①飞机~.Ұшақ қанаты
 【翅果】chìguǒ Самара
 【翅脉】chìmài Вена
 【翅席】chìxí Қанатты орын
 【敕】chì Император ордені 宣~.Хуанчи | ~命 Ши Мин | ~封 Жарлық | ~撰.Тапсырыс

【敕封】chìfēng Жарлық
 【敕建】chìjiàn Тапсырыс
 【敕令】chìlìng Хан жарлығы
 【敕书】chìshū Жарлық кітабы
 【敕造】chìzào Жарлық құрастырушы

chōng

【冲】chōng Алға тарту①要~ Басты пункт | 首当其~Қызыл.②【ет.】 横~直撞 Өз арқасында қиыншылықтар тасу.③~突 Дау
 冲 chōng Демдеу ①~茶 Шай демдеу | ~鸡蛋. Жұмыртқа демдеу②【ет.】 用水把碗~干净 Сумен ыдысты шаю, ыдысты жуу. (Chōng)【зат.】 фамилияға қолданылады.
 【冲程】chōngchéng Такт, жүріс
 【冲冲】chōngchōng【сын.】 兴~Қуанышты | 怒气~.Ашулы
 【冲淡】chōngdàn Араластыру
 【冲动】chōngdòng импульс ①【сын.】 不要~, 应当冷静考虑问题. Мәселені талқылаған кезде қызбаланбай, сабырлы болу керек.
 【冲犯】chōngfàn Біреуді кемсіту, ренжіту【ет.】 他一时不能够控制自己, 说了几句过火的话, ~了叔父.Ол үнемі өзін колда ұстай алмайды, б.р сөз естісе қызбаланып шыға келеді.
 【冲锋】chōngfēng Атқылау, шабуылдау.
 【冲锋枪】chōngfēngqiāng. Автомат-пистолет-пулемет
 【冲锋陷阵】chōngfēngxiànzhèn Шабуылға шығу.
 【冲服】chōngfú Қабылдау, ішу.
 【冲高】chōnggāo【ет.】 股价呈现~回落的态势.
 【冲击】chōngjī Бірденеге соғылу【ет.】 ①海浪~着石崖. Толқындар тасқа соғылып жатыр.
 【冲击波】chōngjībō Соғылыс толқыны
 【冲击机】chōngjījī Копер.
 【冲积】chōngjī Жуу
 【冲剂】chōngjì Тұнба
 【冲决】chōngjué Жару, бұзу, тесу.【зат.】 ①~河堤.Жағалар жарылысы.
 【冲浪】chōnglàng Серфинг
 【冲力】chōnglì Импульс күші
 【冲凉】chōng//liáng Жаңбыр
 【冲量】chōngliàng Импульс
 【冲破】chōngpò Жырты, тесу, бұзып өту
 【冲杀】chōngshā Ілгері жүгіру, басу【ет.】 奋勇~.Ерше, ер азаматша алға басу.
 【冲刷】chōngshuā Эрозия【ет.】 ①把汽车~得干干净净. Автокөлікті

эрозиядан тазарту.岩石上有被洪水~过的痕迹.Топанның іздері
 【冲腾】chōngténg Ыстық температура【ет.】 热气~而出.Ауа райы ыстығы
 【冲天】chōngtiān Болмашы【ет.】 怒气~ Ашуға толы болу | ~的干劲.Ерекше ынтамен.
 【冲突】chōngtū Дау【ет.】 ①武装~Қарулы дау | 言语~.Сөз даулары.②文章的论点前后~Мақала айналасындағы дау.
 【冲洗】chōngxǐ Жуып шығу, шаю.【ет.】 ①路面经过~后, 显得格外干净了.Жолдың үстін шайып шыққаннан кейін, дала тазарған сияқтанды.
 【冲喜】chōngxǐ Қуанышты
 【冲销】chōngxāo Түзету жасау.
 【冲要】chōngyào Басты пункт, басты орын.
 【冲澡】chōngzǎo Рух
 【冲账】chōngzhàng Түзету жасау.
 【冲撞】chōngzhuàng Соғу【ет.】 ①海浪~着山崖. Теңіз толқындары таулар тастарына соғылып жатыр.
 【充】chōngБеру, жіберу, заряд①~沛 Ағыл-тегіл | ~分 Толық | ~其【мөл.】. Сәтті жағдай②【ет.】 ~电 Зарядтау | ~塞 Ішіне фарш салынған | ~耳不闻.Естімейтін құлаққа③~当 Сөз сөйлеу реті | ~任. Құқық④【ет.】 ~行家 Өзін білгіш ретінде көрсету ⑤ (Chōng)【зат.】 фамилияға қолданылады.
 【充裕】chōngchàng Жабдықтау【сын.】 货源~.Тауармен жабдықтау.
 【充斥】chōngchì тасқын.【ет.】 不能让质【мөл.】 低劣的商品~市场.Базар тауар тасқынымен жабдыкталуда.
 【充当】chōngdāng Жұмыс атқару, қызмет істеу.【ет.】 ~大会主席.Құрылтай министрі болып жұмыс атқару.
 【充电】chōngdiàn Зарядтау, қуаттау.
 【充耳不闻】chōngěr bù wén Естімеген кейіп жасау.
 【充分】chōngfēn Жеткілікті【сын.】 ①准备工作做得很~. Жұмысқа деген дайындық жеткікті
 【充公】chōnggōng Жою
 【充饥】chōngjī Аштығын басу, жою, жүрек жалғау.【ет.】 他带了几个烧饼, 预备在路上~.Ол өзімен бірнеше тоқаш алып, жол бойында аштығын басты, жүрек жалғап алды.
 【充军】chōngjūn Ссылка, сілтеме
 【充满】chōngmǎn Толтыру【ет.】 ①她眼里~泪水 Ол суға толтырды.
 【充沛】chōngpèi Толы【сын.】 雨水~ Жаңбыр суына толы. ~的感情.Ынтаға толы.
 【充其量】chōngqíliàng Жақсы

жағдайда, максимум, ең көбі.
【үс.】 ~十天就可以完成这个任务.Ең көбі дегенде он күннің ішінде бұл жұмысты аяқтаймын.

【充任】 chōng rèn Жұмыс атқару, қызмет.

【充塞】 chōng sè Толы, толтыру.

【充实】 chōng shí Бай, ауқатты. ①

【сын.】 文字流畅, 内容~.Мақаланың мазмұны өте бай.

【充数】 chōng shù Талап етілген санға дейін жеткізу.

【充血】 chōng xuè Гиперемия, қан ағысы.

【充溢】 chōng yì 孩子们的脸上~着幸福的笑容.Балалардың бет-жүздері бақытқа толы.

【充盈】 chōng yíng Толық①【ет.】 剧场里~着欢快的笑声. Операның іші күлкіге толы.

【充裕】 chōng yù Ағыл-тегіл, асырым

【сын.】 经济~ Экономика асырымы. | 他有~的时间备课.Оның дайындалатын уақыты көп.

【充值】 chōng zhí асыра қуаттау, қуаттап жіберу.

【充足】 chōng zú Жеткілікті

【忡忡】 chōng chōng Көңілсіз бола бастады<书> 忧心~.Қобалжулы 茼 chōng [茼蒿](chōng wèi)【зат.】 益母草.Толқын

涌 chōng <方> Толқын 河~ Өзен толқыны | 虾~(在广东).Креветки

春 chōng【ет.】 ~米

懂 chōng Шешімсіз

【懂懂】 chōng chōng Жылтылдау

【сын.】 人影~ Жылтылдаған көлеңке. | 灯影~.Арі-бері жылтылдап жүрген шамдар.

【憧憬】 chōng jǐng Мұң【ет.】 ~着幸福的明天 Ертеңгі бақытты күндерді ойлау. | 心里充满着对未来的~.Жүрегі болашақтағы армға толы.

chóng

【虫】 chóng Құрт-құмырсқа, жәндік. ① ~灾 Шыбын шіркей | 米里生~儿了.Шыбын-шіркей

【虫害】 chōng hài Ауыл шаруашылыққа жәндіктердің зиян келтіруі.

【虫口】 chōng kǒu Жәндіктер популяциясы【зат.】 ~密度.Жәндік тығыздығы

【虫情】 chōng qíng Зиянкестер【зат.】 做好~预报、预测工作.Қорғану үшін, зиянкестердің пайда болу болжамын жасау.

【虫牙】 chōng yá Каріес

【虫眼】 chōng yǎn Поляктер

【虫瘻】 chōng yǐng Галлдар

【虫灾】 chōng zāi Жәндіктер

【虫多】 chōng zhī Жәндіктер

【虫子】 chōng zī Жәндіктер

【重】 chóng Артық, тағы да. ①

【ет.】 ~出 | 书买~了. Бірдей кітап артық сатып алынды. Бір кітап екі рет сатып алынды.②【үс.】 ~逢 | 旧地~游 | ~写一遍.Тағы да бір рет артық жазу.③【мөл.】 云山万~ | 突破一~又一~的困难.Қиыншылықтың бірінен соң бірін өтеу.④ (Chóng)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【重版】 chōng bǎn Қайта басу

【重播】 chōng bō Қайталау

【重茬】 chōng chá Кесу

【重唱】 chōng chàng Квартет

【重重】 chōng chóng Қиын【сын.】 ~包围 Қиындықтың қоршауында қалу, қат-қабат қиындық. 困难~ / қат-қабат қиыншылық | 顾虑~ Тербелу, ойлау, ойлану.

【重出】 chōng chū Қайта шығу

【重蹈覆辙】 chōng dǎo fù zhé Сол қатені қайта қайталау.

【重叠】 chōng dié Аражабын【ет.】 山峦~ Аражабын таулар | 精简~的机构.Агенттіктің аражабын ықшамдау.

【重读】 chōng dú Қайта оқу【ет.】 ~生.Ретрансляторлар.

【重返】 chōng fǎn Қайтып келу

【ет.】 ~前线 Майданға қайтып келу | ~故乡.Еліне қайтып келу.

【重逢】 chōng féng【ет.】 故友~ Жолдастардың қайта бірігуі | 久别~.Ұзақ уақыттан кейін қайта қауышу.

【重复】 chōng fù Қайталау【ет.】 ① 内容~ Көшірме, дубликат | 这一段的意思跟第二段~了. Бұл бөлімнің мағынасы екінші бөлімінде қайталанады.② 他把说过的话又~了一遍.Бағана айтқан сөзін ол тағы да қайталады.

【重光】 chōng guāng Сигемицу【ет.】

① 大地~. Жерге қайта жарық келді

② ~河山.Өзен, тау сигемицуі.

【重合】 chōng hé Сәйкес келу

【重婚】 chōng hūn Бигамия, екі әйелді болу.

【重茧】 chōng jiǎn Жібек құрты Кебір салмақ

【重趸】 chōng jiǎn Жуаң сүйел

【重见天日】 chōng jiàn tiān rì Айқындау

【重峦叠嶂】 chōng luán dié zhàng Таулы

【重落】 chōng luò <方> Құлаулар, асқыну【ет.】 他的病前几天刚好了点儿, 现在又~了.Бірнеше күннен бері ауруы басылып, жақсарып еі қазір қайтадан асқынып кетті.

【重码】 chōng mǎ Код, салмақ

【重名】 chōng míng Атау

【重申】 chōng shēn Раптау【ет.】 ~中国的对外政策.Қытай сыртқы саясатын қайта раптады.

【重生】 chōng shēng Жандану

【重生父母】 chōng shēng fù mǔ Ата-анасы қайта жанданды.

【重孙】 chōng sūn Шөбере

【重孙女】 chōng sūn nǚ Шөбере

【重温旧梦】 chōng wēn jiù mèng Бұрынғы арманды қайта тұтату.

【重五】 Chóng wǔ Бес өлшем

【重午】 Chóng wǔ кеннет, салмақ

【重现】 chōng xiàn Қою, көшіру【ет.】 影片~了农民起义的壮阔场面.Фильм шаруа көтерілісінің тамаша сахнасын қоюда.

【重霄】 chōng xiāo Салмақ

【重新】 chōng xīn Транскрипциялау

【үс.】 ① ~抄写一遍 Қайтадан жазу | 他~来到战斗过的地方.Ол соғыс майданынан қайтып оралды. ~做人.Қайта істеу.

【重行】 chōng xíng【ет.】 ~颁布 | ~起草.

【重修】 chōng xiū Қалпына келтіру

【ет.】 ① ~古寺 Қалпына келтірілген бұдхана. | ~马路. Жол жөндеу

【重修旧好】 chōng xiū jiù hǎo Жақсарту, қалпына келтіру.

【重言】 chōng yán Тавтология

【重演】 chōng yǎn Қайталау【ет.】 不让历史的悲剧~.Тарихтағы трагедияны қайталауға мүмкіндік бермейміз.

【重阳】 Chóng yáng

【重洋】 chōng yáng Мұхит【зат.】 远涉~. Мұхит арқылы.

【重样】 chōng yàng Қайталану, ұқсау. (~儿)【ет.】 买了五张邮票, 没有~的.Бес марка сатып алды, ешқайсысы қайталанбайды, ұқсамайды.

【重译】 chōng yì Ретранслировка

【重印】 chōng yìn Көшірме жасау

【重影】 chōng yǐng Рух

【重振旗鼓】 chōng zhèn qí gǔ Топтастыру, біріктіру.

【重整旗鼓】 chōng zhěng qí gǔ Топтастыру, біріктіру

【重奏】 chōng zòu Трио

【重组】 chōng zǔ Реструктуризация【ет.】 资产~ Активтерді рәсімде 对小企业进行~改造.Кіші кәсіпкерлікті реструктуризациялау.

【崇】 chóng Қадір тұту① ~山峻岭. Тауды қадір ету ② 尊~ Құрметтеу | 推~.Құрметтеу ② (Chóng)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【崇拜】 chōng bài Табыну【ет.】 ~英雄人物.Қаһармандарға табыну.

【崇奉】 chōng fèng Табыну【ет.】 ~

礼教 | ~圣人. Мәдени әулие -әнбие.

【崇高】 chónghāo Жоғарылату

【сын.】 品格~ Басты кейіпкер | 实现共产主义是我们的~理想. Біік мақсатты коммунизмді жүзеге асыру.

【崇敬】 chóngrjìng Табыну【ет.】 ~的心情 Жүрекке табыну | 英雄的高尚品质为人~. Қаһармандарға табыну

【崇山峻岭】 chónghān jùn lǐng Қолдану таулары

【崇尚】 chónghàng Насихаттау【ет.】 ~正义 Әділеттікті насихатау.

【崇洋】 chónghuáng Мәдени қолданулар【ет.】 ~思想. Ойға бағу

【崇仰】 chónghuáng Бекіту, үлгіні бекіту【ет.】 ~真理. Ақиқатты бекіту

【崇祯】 Chónghzhēn Фамилия

chǒng

【宠】 chǒng Бүліну, бұзылу①【ет.】 得~ Шалжақ, ерке | 别把孩子~坏了. Баланы еркелетпе, шалжақ қылма.② (Chǒng) 【 заг. 】 фамилияға қолданылады.

【宠爱】 chǒng'ài Сүйікті【ет.】 母亲最~小女儿. Ата-анасының ең ерке, сүйікті кіші қызы.

【宠儿】 chǒng'ér Дарлинг【заг.】 时代的~. Дарлинг дәуірі

【宠溺】 chǒngnì Бұзық【ет.】 过于钟爱~. Тым қатты еркелеткеннен бұзық болу.

【宠辱不惊】 chǒng rǔ bù jīng Не жауын жауады, не күн шығады.

【宠信】 chǒngxìn Фаворитизм【ет.】 ~奸佞 Айлалы фаворит

【宠幸】 chǒngxìng Қанағатының астына алу

【宠用】 chǒngyòng Сүйікті【ет.】 倍受~. Сүйітіге лайықты

chōng

【冲】 -1chōng <口> Қатты, тез【сын.】 水流得太~, 缺口堵不住. Судың ағымы өте қатты.② 这小子干活儿真~. Мына ер жігіт өте еңбекқор.③ 酒味儿很~. Виноның дәмі өте қатты, әсерлі.

【冲】 -2chōng <口> ① 介他扭过头来~我笑了笑. Ол басын бұрып, маған күлімдей қарады.③ 介就~着这几句话, 我也不能不答应. Мына сөздерге ғана қарап, сөз бермеуге болмады. | ~他们这股子干劲儿, 一定可以提前完成任务. Ол біртүрлі қысылғаннан, жұмысты уақытында бітірді.

冲 3chòng【ет.】 ~床 Соққы | 在铝板上~一个圆孔. Аллюмини пластиналарының дөңгелек саңылауларын соғу, ұру.

【冲床】 chōngchuáng Пресс

【冲压】 chōngyā Штамповатету

【冲子】 chōng-zǐ Қағу【заг.】 用金属做成的一种打眼工具. 也作铤子. Алтынды өңдеп, қағып айна жасау т.б.

【铤】 chòng【заг.】 火~ Пистолет | 鸟~. Аң аулайтын мылтық

【铤子】 chòng-zǐ 同“冲子”(chōng-zǐ). Соққы.

chōu

抽-1 chōu Шығару, алу【ет.】 ① 从信封里~出信纸◇~不出身来. Хаттың ішінен жазылғат хат шықпайды.② ~查 Таңдамалы тексеріс. | 我们单位~了五

【заг.】 同志支援边疆建设. Біздің бес жоражолдастарымыз біздің блокты шекаралық құрылысқа шығаруды қолдайды.③ ~芽 Көп үміттендіруші | ④ ~烟 Тарту, шылым тарту | 池塘里的水已经~干了. Тоғандағы суды шығарып алу.

抽-2 chōu, тартылу. отыр【ет.】 ① 这件衣服刚洗一水就~了不少. Мына киімді жаңа сумен жуып қалған кезде, отырып қалды. ② ~陀螺 Зырылдауық | 鞭子一~, 马就跑了起来. Қамшылап айдағаннан, ат тезірек жүреді.③ ~杀 Смэш | 把球~过去. Насосты доп.

【抽测】 chōucè сын【ет.】 ~车速 Жылдамдықты сынау | ~学习成绩. Оқу үлгерімін тексеру үшін сынама жасау.

【抽查】 chōuchá Таңдамалы, іріктемелі тексеріс【ет.】 最近~了一些食堂, 卫生工作都做得很好. Соңғы кезде асхананың іріктемелі тексерімін дәрігерлер жақсы жасайтын болды.

【抽成】 chōuchéng Сору

【抽抽儿】 chōuchou Сурет <口>【ет.】 ① 这块布一洗就~了. Мына суретте сианьнің көрінісі салынған.② 这牛怎么越养越~? Мына суретте сиырлар қалай көп салынған?

【抽搐】 chōuchù Конвульсия

【抽搭】 chōu-da Сору <口>【ет.】 那孩子捂着脸不停地~抽抽搭搭地哭. Мынабалалар баса көктеп кіріп, сор сор етіп жылады.

【抽打】 chōudǎ Қамшы【ет.】 赶车人挥着鞭子, 不时地~着牲口. Делбеші қамшымен малдарды ұрғылап әлсін-әлсін айдады.

【抽打】 chōu-da Қопару【ет.】 大衣上满是土, 得~~. Жабулы тұрған топырақты жедел қопарды.

【抽调】 chōudiào Аудару, ауыстыру, айдағу【ет.】 ~部分科研人员加强重大课题研究. Айқара ашылған зерттеулерден кейін зерттеушілерді ауыстырды.

【抽丁】 chōudīng Әскерге әкету

【抽肥补瘦】 chōufēibǔshòu Нәзік тынайықшытарды қосымша сору.

【抽风】 chōufēng Судороги, конвульсия, сіңір тарту. 2chōufēng Желдету

【抽检】 chōujiǎn Іріктеу【ет.】 ~的产品中, 符合标准的占大多【сан.】. Көпшілік стандартына сәйкес келу үшін, өнімді іріктеп жоқ.

【抽奖】 chōujiǎng Лотерея【ет.】 ~活【ет.】 Тотализатор 由特约嘉宾~. Арнайы қонақ тотализаторлары.

【抽筋】 chōujīn Құрысу, сіңір тарту. (~儿) <口>【ет.】 腿受了寒, 直~儿. Қатты суықтан құрысу.

【抽考】 chōukǎo Сұрақ сұрау【ет.】 在几个中学的初二学生中举行~, 我校成绩优良. Бірнеше мектеп арасында орта мектеп оқушыларына сұрақ қойылды, менің мектебім жақсы көрсеткіш көрсетті. | 这次代【сан.】~, 得满分的超过一半. Алгебралық викторинадан жартысындай дұрыс болып шықты.

【抽空】 chōukōng Уақыт тығыздығы, жетіспеушілігі (~儿)【ет.】 工作再忙, 也要~学习. Жұмыстың қарбаластығына қарамай, олар оқуға да уақыт тапты.

【抽冷子】 chōulěng-zǐ <方>)Қотару, суық көзқарас【ұс.】 ~一瞧, 把人吓一跳. Суық көзқараспен қарағанда, ол таң қалды.

【抽擗】 chōuniào Құрысу, сіңір тарту.

【抽泣】 chōuqì Жыламырау【ет.】 暗自~. Жасырын жыламырады жылады. 低声~. Аңырап жылау.

【抽签】 chōuqiān Дауыс беру

【抽青】 chōuqīng Сору циндары【ет.】 草木~. Жасыл өсімдіктерді тарту.

【抽取】 chōuqǔ Үзінді шығару~版税. Кәрзеңкеден шығару~部分资金. Құралдардың бір бөлігін шығару. | ~地下水. Жр асты су байлығы.

【抽纱】 chōushā Артекс①【ет.】 ~工艺. Артекс процесі

【抽身】 chōushēn Қорытынды【ет.】 工作很忙, 他一直抽不出身来. Жұмыс қарбаластығынан өз-өзіне келе алмады.

【抽水】 1chōushuǐ Су сору

【抽水机】 chōushuǐjī Үрлегіш

【抽水马桶】 chōushuǐmǎtǒng Дәретхана

【抽税】 chōushuì Салықтарды ендіру.

【抽穗】 chōusui Бас

【抽缩】 chōusuō Қысқарту. 【ет.】 四肢~. Шеттеріысқартун қ

【抽薹】 chōutái Болттарды қосу

【抽逃】 chōutáo Ұшы

【抽屉】 chōu-ti Жәшік

【抽头】 chōutóu (～儿) Өзгерту 【ет.】

① 这些产品在销售中几经转手, 环环~, 损害了消费者的利益. Бұл өнімдер халықтың көңілінен шықпаған сон бірнеше рет өзгертілген.

【抽闲】 chōuxián Темекі түтінінен босату. 【ет.】 忙中~. Темекі тартумен шұғылдану.

【抽象】 chōuxiàng Абстракт ①

【сын.】 看问题要根据具体的事实, 不能从~的定义出发. Сұраққа қараңыз Жағдайға байланысты сіз абстрактілі анықтауларға өте алмайсыз.

【抽象劳动】 chōuxiàngláodòng Абстрактілі еңбек.

【抽象思维】 chōuxiàngsīwéi Абстрактілі ой.

【抽选】 chōuxuǎn Лотерея 【ет.】 ~ 5000 户居民家庭作为调查对象. 5000 үй шаруашылық отбасылары тексеруге іріктелді.

【抽芽】 chōuyá Бастауыш

【抽验】 chōuyàn Тестілеу, тексеру 【ет.】 ~ 产品性能. Өнімнің өнімділігін тестілеу.

【抽样】 chōuyàng Іріктеу

【抽噎】 chōuyē Жылау

【抽咽】 chōuyè Соу, тарту.

【抽绎】 chōuyì Сору, тарту

【抽印】 chōuyìn Баспа 【ет.】 ~ 本 Кітап басу | ~ 三百份. Үш жүз данасын басу

【抽壮丁】 chōuzhuàngdīng Өрендерді сору

chóu

【仇】 chóu ① 同~敌忾. Жау, қарсылас ② 【зат.】 他们两家有~. Олардың отбасылық өшпенділігі бар.

【仇雠】 chóuchóu Өшпенділік, кек.

【仇敌】 chóudí Жау, қас, дос емес 【зат.】 视为~. Жауын жек көру.

【仇恨】 chóuhèn Жек көру, өшпенділік ① 【ет.】 热爱人民, ~敌人. Сүйіктісін сүйіп, жауын жек көру. ② 【зат.】 民族的~. Ұлттық өшпенділік

【仇人】 chóurén Қарсылас, жау 【зат.】 ~ 相见, 分外眼红. Жаумен көріскен кезде, көзі өшпенділікке толды.

【仇杀】 chóushā Өлтіру

【仇视】 chóushì Біреуге жек көрушілікпен қарау, өшпенділікпен қарау. 【ет.】 互相~ Бір-бірін жек көру. | ~侵略者.

【仇外】 chóuwài Ксенофобия 【ет.】 ~心理. Ксенофобиялық

【仇隙】 chóuxì Алауыздық <书>

【зат.】 素无~. Еш алауыздықтың болмауы.

【仇冤】 chóuyuan Өділетсіздік 【зат.】 结~ Өділетсіз дау басы. | 报~. Өділетсіз кек алу.

【仇怨】 chóuyuan Жек көру 【зат.】 ~ 极深. Терең жек көрушілік.

【惆悵】 chóu <书> 失意; 悲痛. Қайғы

【惆悵】 chóuchàng Меланхолия 【сын.】 ~ 的心绪 Меланхолия көңілі | 别离之后, 她心里感到一阵~. Қоштасудан кейін, оның көңілі меланхолиянды.

【绸】 chóu. Шифон 纺~ Жібек | ~ 缎. Жібек

【绸缎】 chóuduàn Күн жарықта сабан тасып алу.

【绸缪】 chóumóu Аффективті <书> ① 情意 ~. Қалу үшін аффективті дайындықтар.

【绸子】 chóu-zi Жібек

【畴】 chóu Облыс <书> 平~千里. Мың километр ② 范~ Үлкен | 物各有~. Жанды заттар

【酬】 chóu Сый беру, марапаттау ① <书> ~ 酢. ② ~ 谢. Сыйлық 按劳取~ | 同工同~. Тең жасаған еңбекке тең бөлу. ④ 应~ Демалыс және көңіл көтерулер. | ~ 答. Жауаптар

【酬报】 chóubào Сыйлықтар 【ет.】 ~ 救命之恩. Құтқарған адамды марапаттау.

【酬宾】 chóubīn Жеңілдік 【ет.】 ~ 展销 Жәрменке жеңілдігі | 开业头三天, 以九五折~. Ашылғаннан кейін үш күндей жеңілдік жасау.

【酬唱】 chóuchàng Ән марапағы

【酬答】 chóudá Жауап 【ет.】 ① 太感谢他了, 真不知怎么~才好. Оған қандай алғыспен жауап берерімді шыныменен білмеймін. 这是一首~友人的小诗. Бұл өлең арқылы достарыма деген алғысымды білдіремін.

【酬金】 chóujīn Алғыс 【зат.】 ~ 丰厚. Байлар алғысы

【酬劳】 chóuláo Алғыс 【ет.】 他备了一桌酒席, ~帮【шыл.】 搬家的朋友. Ол досына алғыс білдіру үшін мерекелік дастархан жасады. ② 【зат.】 这点钱请收下, 这是您应得的~. Мына кішігірім ақшаны өтінемін алыңыз, сіз бұл сыйлыққа лайықсыз.

【酬谢】 chóuxiè Марапаттау 【ет.】 这是我应该做的事, 用不着~. Бұл жұмысты істеу менің міндетім,

марапаттың қажеті жоқ.

【酬应】 chóuyīng Марапаттау керек 【ет.】 ① 他不善于~. Ол марапаттамады. ② ~ 如流. Марапаттау лайық болуы керек.

【酬酢】 chóuzú Сауық

【稠】 chóu Жуан, толық 【сын.】 粥很~ Тығыз | 墨要研得~些. Тығыз орналасқан ② 地窄人~ Адамдар өте тығыз орналасқан | ~ 人广众. Тығыз адамдар қоғамы.

【稠密】 chóumì Тығыз 【сын.】 人烟~ Тығыз орналасқан |

【稠人广众】 chóurénguǎngzhòng Тығыз адамдар қоғамы.

【愁】 chóu Мұң 【ет.】 发~ | 不~ 吃, 不~ 穿. Астан да, киімнен де қиыншылық көрмеу, ол туралы ойламау. ② 乡~ | 离~ 别绪.

【愁肠】 chóucháng Мұң, зар. 【зат.】 ~ 百结 Жүрегі мұңды, жүрегі қатты ауыру. | ~ 寸断 Жүрегінде мұңы бар..

【愁城】 chóuchéng Реніш <书> 【зат.】 陷入~. Ашулы

【愁楚】 chóuchǔ Қайғы 【сын.】 ~ 万分. Қайғы-қасірет

【愁怀】 chóuhuái Қапалық

【愁苦】 chóukǔ Біреуді ойлап зарлау, мұңдау.

【愁眉】 chóuméi Қабағын тұйю 【зат.】 ~ 不展 Қамдану, томсырау | ~ 紧锁. Қабағын тұйю

【愁眉苦脸】 chóuméikǔliǎn Бет-әлпеті тұйық, көңілсіз

【愁闷】 chóumèn Көңілсіз 【сын.】 他近来心里很~. Жакында ол өте көңілсіз болды.

【愁容】 chóuróng Көңілсіз бет-әлпет 【зат.】 面带~. Көңілсіз кейіппен.

【愁思】 chóusī Меланхолия 【зат.】 ~ 百结. 10 түйінді қасірет

【愁绪】 chóuxù Мұң 【зат.】 ~ 萦怀. Мұңды ойлар

【愁云】 chóuyún Қапа 【зат.】 满脸~. Қапаға толы.

【愁云惨雾】 chóuyúncǎnwù Көңілсіз

【筹】 chóu Чипсы ① 竹~ Бамбук бұршағы | 酒~ (行酒令时所用的筹). Чип виносы ② 【ет.】 统~ Координация | 自~ 资金 Өзін-өзі қаражаттау | ~ 饷 (筹措军饷) Ставоканың көтерілуі | ~ 了一笔款. Ақшаны көтеру ③ 一~ 莫展 Ешнәрсе істей алмау.

【筹办】 chóubàn Дайындық, ұйымдастыру 【ет.】 ~ 婚事. Үйлену тойына дайындалу.

【筹备】 chóubèi Дайындық 【ет.】 ~ 展览 Көрмеге дайындық | ~ 工作已经完成. Жұмысқа дайындығын аяқтап болу.

【筹措】chóucù Ҡаражаттау 【ет.】 ~ 旅费 Демалысты Ҡаражаттау | ~ 军粮. Пайктарды Ҡаражаттау

【筹划】chóuhuà Жоспарлау 【ет.】 ① 这里正在~建设一座水力发电站. Мына жерде ГЭС құрылысы жоспарланды. ~ 资金 Құрылғыларды жоспарлау | ~ 建筑材料. Құрылыс материалдарын жоспарлау.

【筹集】chóují Көтеру 【ет.】 ~ 资金. Құрылғыларды көтермелеу.

【筹建】chóujiàn Құрылыс 【ет.】 ~ 化肥厂. Өнімдер үшін завод салу.

【筹借】chóujiè Қарызға алу 【ет.】 ~ 一笔款子. Қарызға ақша алу.

【筹码】chóumǎ (~儿) Чипс 【зат.】 ① 政治~. Саясат көзірі③ ~ 集中. Чипс

【筹谋】chóumóu Жоспар 【ет.】 ~ 解决问题的途径. Мәселені шешу жоспары.

【筹算】chóusuàn Адвокат

【筹资】chóuzī Ҡаражаттау 【ет.】 ~ 办厂. Зауытты Ҡаражаттау

【筹组】chóuzǔ Ұйым 【ет.】 ~ 工会 профсоюз ұйымы | ~ 考察团. Таныстыру ұйымы

【踌躇】chóuchú ① 【сын.】 颇费~ | ~ 不决 | ~ 了半天, 我终于直说了.

chǒu

【丑】chǒu Әдемі емес, жаман.

【丑八怪】chǒubāguài Кикимора, ұқыпсыз

【丑表功】chǒubiǎogōng Өзін-өзі мақтаушылық

【丑诋】chǒudǐ Дизентерия

【丑恶】chǒu`è Ұқыпсыз

【丑化】chǒuhuà Біреуді балағаттау 【ет.】 ~ 现实生活 Өмірді балағаттау | 人物 【сын.】 象被~了. Адамдарды балағаттау.

【丑话】chǒuhuà Жаман, нашар сөздер 【зат.】 这种~不堪入耳. ② 咱们把~说在前头, 以后要出了问题, 你可别来找我. Басында жаман сөздерді айтып алып, соңыра сол адамға барып іздегенін болмас.

【丑剧】chǒujù Фарс

【丑角】chǒujiǎo клоун, әзілбас, әзілшіл.

【丑类】chǒulèi Ұқыпсыз

【丑陋】chǒulòu Ашулы 【сын.】 相貌~. Ашулы

【丑婆子】chǒupó·zi Ұқыпсыз

【丑时】chǒushí уақыт сағат 1 -ден түнгі сағат3-ке дейінгі уақыт.

【丑史】chǒushǐ Жаман тарих

【丑事】chǒushì Ұрыс-керіс

【丑态】chǒutài Қылжақтау

【丑闻】chǒuwén Ұрыс-керіс.

【丑小鸭】chǒuxiǎoyā Ұқыпсыз үйрек,

балапан 【зат.】 从前的那个~如今变成了大明星. Ұқыпсыз үйректен үлкен аққуға айналды.

【丑星】chǒuxīng Ұқыпсыз

【丑行】chǒuxíng Ұрыс 【зат.】 ~ 败露. Ұрыс баршаға таралды.

【瞅】chǒu Ҡарау <方> 往屋里~了一眼 Үйді Ҡарап шықты. | 你别老~着我. Неге маған Ҡарап қалдыңыз?

【瞅见】chǒujiàn Көру <方> 【ет.】 瞅得见 Көрді, көріп қалды. | 瞅不见 Көрмеді. | 她~我来了, 打了个招呼. Менің келгенімді көріп, амандасты.

chòu

【臭】chòu ① Сасық 【сын.】 ~ 气 Жаман иіс | ~ 味儿. Нашар дәм ②

【сын.】 【зат.】 声很~. Даусы өте нашар 【үс.】 ~ 骂 Шіркеуден соңғы етіп өткізу.

【臭虫】chòuchóng Клоп, тарақан түрі

【臭豆腐】chòudòu·fǔ Иісті соялық ірімшік

【臭烘烘】chòuhōnghōng Жаман иіс, сасу.

【臭乎乎】chòuhūhū Біраз сасып, бүлініп кеткен(~的)这块肉怎么~的, 是不是坏了? Мына еттің біраз бүлінген иісі бар ма?

【臭名】chòumíng Жаман әйгілі

【臭棋】chòuqí Фол шахматтары

【臭腺】chòuxiàn Темір иісі

【臭氧】chòuyǎng Озон

【臭氧层】chòuyǎngcéng Озон қабаты

chū

【出】-chū Шығу ① 【ет.】 ~ 来 Шығып келу | ~ 去 Шығып кету | ~ 门 Есіктен шығу | ~ 国 Елден шығу | ~ 院 Ауруханадан шығу ② ~ 席 Қатынау | ~ 场. Сыртқы бет-әлпет ③

【ет.】 ~ 轨 Рельстен шығып кету. | ~ 界 Шекте жоқ | 不~三年. Үш жыл ішінде④ 【ет.】 ~ 钱 Ақша | ~ 布告 Бюллетень | ~ 题目 Тақырып | ~ 主意 .Ойлап табу. ⑤ 【ет.】 ~ 煤 Көмірден | ~ 木材 Орман материалдарынан | 我们厂里~了不少劳 【ет.】 模范. Біздің зауытта еңбек модельдерінен ⑥ 【ет.】 ~ 问题 Мәселенің туындауы | 这事儿~在1962年. Бұл іс 1962 жылы шыққан. ⑦

【ет.】 这家出版社~了不少好书. Мына кітап баспасы өте көп жақсы кітаптар шығарды. ⑧ 【ет.】 ~ 芽 儿 Гүлашақ | ~ 汗 Тердің шығуы | ~ 天花

Ҡорасан | ~ 气. ⑨ 【ет.】 语~ 《老子》. Лаузи сөзінің шығуы⑩ 【ет.】 ~

【зат.】 Атағының шығуы | ~ 面 Алға басу | ~ 头 Айту | ~ 洋相. Ақымақ 机米做饭~饭 Тағам даярлау | 这面蒸馒头~ 【сан.】 儿. Мына тоқаштардан санаулы қалды. ~ 纳 Касса | 【мөл.】 入为~. Құрал бойынша өмір сүру. 散会了, 大家往~走. Ақталғаннан соң, барлығының шығуы.

【出】-2chū Шығу 【мөл.】 三~ 戏. Үш пьеса жазу

【出】-3·chū Шығу 【ет.】 看得~ Ҡөру | 看不~ Ҡөрмеу | 拿~ 一张纸 Бір парақ қағазбен келу. | 跑~ 大门 Үлкен есіктен жүгіріп шығып кетті | 看~ 问题 Мәселенің туындауы | 做~ 成绩. Жетістікке жету.

【出版】chūbǎn Жариялаулар 【ет.】 ~ 社 Баспасөз | ~ 物 Жариялаулар | 那部书已经~了 Бұл кітаптар басылып шыққан. | 录音录像制品由音像出版单位~. Аудио және видео өнімдері аудио-визуалды жариялауларда шығарылды.

【出榜】chūbǎng 【ет.】 ① 考试后三日~. Емтихан үш түрлі турдан өтуден тұрады.

【出奔】chūbēn Шығу 【ет.】 仓促~ Шығу жаққа жүгіру~ 他乡. Өз үйіне жүгіру

【出殡】chūbìn Жерлеу

【出兵】chūbīng Әскер жіберу, шығару

【出彩】chūcǎi Түстер

【出操】chūcāo Өту

【出槽】chūcáo Ойыс

【出岔子】chūchà·zi Бір мәселе туындады, қиындық пайда болды. 手术中千万不能~.

【出差】chūchāi Іс-сапар 【ет.】 ① 去北京~ Пекинге іс-сапармен бару. 出了一个月的差. Бір айлық іс-сапарға жөнелту.

【出产】chūchǎn Өсу, өндіру. ① 【ет.】 云南~大理石 Юньнаньда үлкен тастар өндіріледі. | 景德镇~的瓷器是世界闻 【зат.】 的 Цзиньдэдэжэн қаласында өндірілетін фарфор әлемге өте әйгілі.

【出厂】chūchǎng Фабрика мен зауыттар өндірістерін шығару 【ет.】 产品注明~日期. Өндірістің өндірілген мерзімі.

【出场】chūchǎng Сахнаға шығу

【出场费】chūchǎngfèi Сахна сапары, гострель.

【出超】chūchāo Кірістен шығыстың жоғарылығы, активті баланс.

【出车】chūchē Транспортты машинамен шығару, жіберу.

【出乘】chūchéng Рейспен жіберілу.

【出丑】chūchǒu Ұятқа қалу.

【出处】chūchù дереккөз, қайнары.
 【出倒】chūdǎo Сату, жаппай сату.
 【出典】-lchūdiǎn дереккөзі, келіп шығуы.
 【出典】-2chūdiǎn Кепілдік
 【出顶】chūdǐng Басы, бастапқы
 【出动】chūdòng Агтану, жөнелу
 【ет.】① 队部命令一分队做好准备, 待令~. Команда сайты жөнелтуге дайындалу. ② ~ 伞兵, 协同作战. Десантшыларды үйлестіру операциясына жөнелту. ③ 昨天大扫除, 全校师生都~了. Кешегі тексеруден кейін мектеп ұстаздарының түгелі жөнелтіледі.
 【出尔反尔】chūěrfǎnǎr Артқа басы
 【出发】chūfā Жолға шығу【ет.】① ~ 日期还没有确定. Ұшу уақыты әлі белгіленбеген. | 收拾行装, 准备~. Жолға шығуға дайындалу. ② 从生产~ Өндірістен бастау. | 从长远利益~. Ұзақ мерзімге ұшып кету.
 【出发点】chūfādiǎn Бастапқы нүкте
 【зат.】① 全心全意为人民服务, 一切为了人民的利益, 这就是我们的~. Адамдарға шын жүректен қызмет көрсету, халықтың мүддесін ойлау-біздің басты нүктеміз.
 【出饭】chūfàn<口> Күріш【сын.】这种米比别的米~. Мына күріш басқа күрішке қарағанда жақсы.
 【出访】chūfǎng Кіріп-шығу.【ет.】~ 欧美. Еуропа мен АҚШ-қа барып-келу.
 【出份子】chūfēn·zi Элемент
 【出风头】chūfēng·tou Табандылық
 他就是爱~ Ол өте табанды. | 出够了风头. Ілтипат ортасында.
 【出伏】chūfú Вольт【ет.】一~, 天就凉快了. Салқын күнге бір вольт.
 【出阁】chūgé Күйеуге шықпау.
 【出格】chūgé①【сын.】在这一带, 他的才学是~的. Бұл салада оның білімінің қажеті жоқ. ②【ет.】做任何事情都不能~. Еш ерсі қылық жасай алмайды.
 【出工】chūgōng Еңбек【ет.】时间不早了, 该~了. Еңбектенуге енді кеш. | 他每天~, 从不请假. Ол күнде еңбек етеді, ешқашан сұранып көрген жоқ.
 【出恭】chūgōng Еңбек
 【出轨】chūguī Еңбек【ет.】这话说得~了. Айтқандай еңбектену керек.
 【出国】chūguó Шетел【ет.】~留学. Шетелде білім алу~考察. Шетелде оқу.
 【出海】chūhǎi Теңіз【ет.】~钓鱼. Теңізде балық аулау.
 【出航】chūháng Желкенді спорт
 【出号】chūhào Нөмір(~儿)【сын.】小伙子挑着两个~的大水桶. Ер жігіт екі шелек суды тасыды.

【出活】chūhuó(~儿) Өндірім, жұмыс жасау①【ет.】有了新式机器, 干活省力, ~又快. Жаңа машинаның жұмыс өндірімі өте жақсы және тез. ②【сын.】下午虽然只干了两个钟头, 可是很~. Түстен кейін жұмыс жасағаны 2 сағат, бірақ жұмысын өнімді істеді.
 【出击】chūjī Шабуыл【ет.】发现罪犯踪迹, 主【ет.】~. Қылмыскерлер шабуыл жасағанын өз мойнына алды.
 【出继】chūjì Уақыт, жас【ет.】他三岁时~给伯父. Ол үш жасында ағасына берілген.
 【出家】chūjiā Монах【ет.】~修行. Монах | ~为尼. Навин
 【出家人】chūjiārén Монах
 【出价】chūjià Қойылым, ставка【ет.】这幅山水画他~三千元. Мына пейзаж суретіне ол 3000 мың юань қойды. | 您要真想买, 就出个价吧. Егер сіз сатып алғыңыз келсе, дереу баға қойыңыз.
 【出嫁】chūjià Тұрмысқа шығу.
 【出将入相】chūjiàngùxiàng
 【出界】chūjiè Аут, аут жасау
 【出借】chūjiè Уақытша қолдануға беру.
 【出警】chūjǐng Полиция【ет.】巡警及时~, 制止了一场械斗. Полиция патрулімен кезінде қарақшылар тобы ұсталған.
 【出境】chūjìng Шетелге шығу【ет.】① 驱逐~Депортация, жер аудару. | 办理~手续. Шетелге шығуға рәсімделу. ② 这条河是县界, 过了河就~了. Бұл өзен уезд шекарасы болып табылады, осы өзен арқылы шығып кетуге болады.
 【出镜】chūjìng Сырт пішін【ет.】青年演员频频~, 演技提高很快. Жас актер өз сырт пішінін өзгертіп жүрді, тез жақсару үшін.
 【出局】chūjú Шеттету【ет.】① 经过预赛, 有三支球队被淘汰~. Бастапқы үш команда шеттетілгеннен кейін. ③ 粗制滥造的产品必然被淘汰~. Түкке тұрмайтын өнімді шеттетуге керек.
 【出具】chūjù Үндеу【ет.】~介绍信. Кепілдеме хат беру | ~健康证明. Денсаулық сертификатын беру.
 【出圈】chūjuān Шеңбер
 【出科】chūkē Мекемелік айналымдар.
 【出口】lchūkǒu Экспорт【ет.】~伤人. Экспорт.
 【出口】2chūkǒu Экспорт【ет.】① ~ 货. Экспорт | ~ 工业品. Өнеркәсіптік өнімді экспорттау.
 【出口】3chūkǒu (~儿) Шығу【зат.】车站~. Станцияға шығу. | 会场~. Шығу орны
 【出口伤人】chūkǒushāngrén Экспорт

【出来】chūlái Шығу【ет.】① 出得来. Шығу | 出不来. Шықпау | 你~, 我跟你说话. Сіз шыққан кезде, сізбен сөйлесемін. ② 经过讨论, ~两种相反的意见. Сөйлесуден кейін екіжақты көзқарас байқалы.
 【出来】chūlái Шығу【ет.】拿~. Кету | 拿得~. Кету | 拿不~. Кетпеу | 从屋里走出一个人来. Бөлмеден шыққаннан кейін біреу келді.
 【出类拔萃】chūlèibácuì Жақсылардың жақсысы, көпшіліктің арасынан бөліну.
 【出力】chūlì Тырысу, күшін салу.【ет.】~不讨好. Күшін салмау, атсалыспау
 【出列】chūliè Қадам жасау
 【出猎】chūliè Аңшылыққа шығу
 【出笼】chūlóng Шығу
 【出炉】chūlú Қуыру, пісіру【ет.】① 刚~的烧饼. Жаңа қуырылған тоқаш. | 一号高炉准时~. Бір домна пешінд қуырылған. ② 年度最佳运【ет.】员. 昨日~. Жыл спортшысын кеше жариялаған.
 【出路】chūlù Шығу, жол【зат.】① 在森林里迷失方向, 找不到~. Орманда адасып қалды, шығатын жол таба алмауда. ② 农业的根本~在于机械化. Іргелі шешім ауыл шаруашылығын механикаландыруында болып табылады. ③ 品质优良的产品, 不愁没有~. Өнім сапасы шығын туралы мазаланбайды.
 【出乱子】chūluàn·zi Бәлеге ұшырау
 你放心, 出不了乱子. Қорықпаңыз, бәлеге ұшырамаймын.
 【出落】chūluò Чула【ет.】半年没见, 小姑娘~得更漂亮了. Жарты жыл көрмегеннен бойжеткеннің чуласы одан әдемірек болып кетті.
 【出马】chūmǎ Келіссөздер【ет.】① 老将~, 一个顶俩. Соғыс ардагері жоғарғы екі орынға сайлауға түсуде. | 那件事很重要, 非你亲自~不行. Бұл өте маңызды, бұл істі өзіңіз жасамасаңыз болмас.
 【出卖】chūmài Беру, сату.【ет.】① ~ 房屋. Үй сату | ~ 劳【ет.】力. Өз еңбектерін сату. ② ~ 灵魂. Жанын сату | ~ 明友. Досын сату. | ~ 民族利益. Ұлт мүддесін сату.
 【出毛病】chūmáo·bing Жаңылу, шатасу, қателесу. 机器要保养好, 免得~. Машина жақсы күтілген, қателеспейсіз.
 【出梅】chūméi Қара өрік
 【出门】chūmén Шығу, есіктен шығу.【ет.】① 他刚~, 你等一会儿吧. Ол жаңа ғана шығып кетті, сәл күте тұрыңыз. ② ~ 在外. Далаға, сыртқа шығып кетті. | ~ 后时常接到家里来

信.Үйінен хат келген соң, шығып кетті.

【出门子】chūménzi Оңтүстікке өту.

【出面】chūmiàn Алға басу【ет.】这事你~交涉吧. Мына жұмысты сен алға бастыр. | 由工会~, 组织这次体育比赛. Кәсіподақтарда спорт ұйымдарын алға бастыру.

【出苗】chūmiáo Пайда болу

【出名】chūmíng Атақты, белгілі

【сын.】他是我们厂里~的先进生产者. Ол белгілі өндірушілердің фабрикасын ұсынды.②(~儿)【ет.】由董事会~解决这个问题. Бұл мәселені шешу үшін белгілі директорлармен кеңес өткізу керек.

【出没】chūmò Қағынған【ет.】森林里常有野兽~. Қағынған аңдар орманы.

【出谋划策】chūmóhuàcè Ойлар

【出纳】chūnà Касса【зат.】①~科. Касса

【出盘】chūpán Диск

【出偏】chūpiān Жартылай

【出票】chūpiào Билет

【出品】chūpǐn Баспахана①【ет.】这个牌子的彩电是本厂~的. Бұл марка түсті теледидар өндіреді.②【зат.】这是本厂的新~. Бұл жаңа кітап өндіруші зауыт. | 这些~经过检验, 完全合格. Баспаханы толық сынаудан өткізу.

【出聘】chūpìn Шалағай【ет.】①她的闺女去年~了. Өткен жылын шалағайларының қызы.

【出其不意】chūqíbùyì Сюрприз 攻其无备, ~. Сюрприз дайын емес, тандану.

【出奇】chūqí Таң қаларлық【сын.】今年早春真暖得~. Осы жылғы көктем өте жылы, таңқаларлық. | 山村的夜, ~的安静. Ауылдағы түн жым-жырт, таң қаларлық.

【出气】chūqì Шығу

【出气筒】chūqìtǒng Боксер қабы

【出勤】chūqín Қағысушылар【ет.】~率. Қағысушылық

【出去】chūqù Шығып кету【ет.】出得去. Шығу | 出不了. Шықпау | ~走走, 呼吸点新鲜空气. Серуенге шығып, таза ауамен демалсын.

【出去】chūqù Шығу【ет.】走得~. Шығу | 走不~. Шықпау | 送出大门去. Шығуға шамасы жоқ.

【出圈儿】chūquānr Шеңбер【ет.】这样做就~了. Шеңбер жасау. 话说得出了圈儿了. Шеңбер жасау, салу.

【出缺】chūquē Бос орын, вакансиялар.

【出让】chūràng Сату【ет.】~家具. Жиһаз сату | 廉价~. Арзан сату

【出人命】chūrénmíng Кез келген өлім.

【出人头地】chūréntóudì Жетістікке кол жеткізу үшін.

【出人意表】chūrényibiào Таң қаларлық

【出人意料】chūrényiliào Кенеттен.

【出任】chūrèn Болу【ет.】~要职. Басшылық ететін қызметтерді атқаратын. | ~驻外使节. Дипломатиялық өкіл ретінде қызмет атқарды.

【出入】chūrù Рұқсат①【ет.】~随手关门. Есікті жабуға рұқсат ету.②

【зат.】现款跟账上的【сан.】目没有~. Қаржы шотында нөмір есебіне рұқсат жоқ. | 你俩说的话有~. Сіз екеуіңіздің сөзіңізге рұқсат жоқ.

【出赛】chūsài Ойын, жарыс【ет.】代表北京市~. Пекиндегі жарыс өкілі.

【出丧】chūsāng Жерлеу

【出色】chūsè Жоғары【сын.】表现~. Беретін өнімділік | 他们~地完成了任务. Олар жұмысты жақсы атқарады.

【出山】chūshān Шығу【ет.】他这次担任篮球教练, 已经是第二次~了. Ол баскетбол бойынша бапкер болып жұмыс атқарды, бұл оның екінші көтерілісі.

【出身】chūshēn Тек, шығу тегі.①

【ет.】~于工人家庭. Ол қызметкер, жұмысшы отбасында дүниеге келді. 店员~. Клерк тегі | 工人家庭~. Жұмысшы жанұясында дүниеге келген.

【出神】chūshén Экстаз【ет.】孩子们听故事, 听得出神. Балалар әңгіме тындап отырып, экстазға батты. | 上课的铃声响了, 他还对着窗口~. Сабақ аяқталу қоңырауы соғылғанымен, ол әлі терезеге қарап ойға шомыла батып отыр.

【出神入化】chūshénrùhuà这支曲子演奏得~, 听众被深深地吸引住了. Ән өте әсерлі болды, халық сүйсініп тындады.

【出生】chūshēng Туу【ет.】~地. Туған жері | 爷爷1900年~于北京. Атам 1900 жылы Пекинде туды.

【出生率】chūshēnglǜ Туу, тапқыштық

【出生入死】chūshēngrùsǐ Өмірін катерге кою

【出师】-1 chūshī Кәсіби білім【ет.】学徒三年~. Оқушылар кәсіби білімді үш жыл алды.

【出师】-2 chūshī <书> Кәсіби білім【ет.】~讨伐. Крест жорығы | ~不利. Фальстаттар

【出使】chūshǐ Елші【ет.】~北欧诸国. Солтүстік елдер елшісі.

【出示】chūshì Өндіру【ет.】~手稿. Қолжазба өндірісі | ~乘车月票. Бір айлық жол жүру билеті. | ~黄牌警告. Ескерту-сары карточка

【出世】chūshì Дүниеге келу【ет.】那

年他还没有~. Сол жылы ол дүниеге келмеді. ②旧制度灭亡, 新制度~. Ескі жүйе Ой пайда болды.

【出仕】chūshì Ресми баққұмарлық

【出事】chūshì Мәселенің туындауы.【ет.】~地点. Жол апаты | 那里围了很多人, 好像出了什么事. Анда өте көп адам, бәр мәселе туындап, бірдене болып қалғанға ұқсайды.

【出手】chūshǒu①【ет.】那批货急于~. Партия қолға ұмтылады. | 货物很快就出了手. Тауарлар жылдам қолдан-қолға өтеді.②【ет.】一~就给他两千块钱. Қолына ақша түскесін, дереу оған 2000 юань берді.

【出首】chūshǒu Бірінші, алғашқы

【出售】chūshòu Сату【ет.】~商品. Тауарларды сату | 降价~. Сатып тастау үшін, бағасын төмендету.

【出【сан.】儿】chūshùr Сан <口>【сын.】机米做饭~. Күршігті санап дайындау.

【出台】chūtái Кіріспе【ет.】①~演出. Қойылымға кірісу②~干涉. Бөгетті енгізу.③管理体制的改革方案正式~. Басқару жүйесінің ресми түрде өзгертілуін енгізу.

【出摊】chūtān енші(~儿)【ет.】为方便市民, 这家饭馆一直坚持~卖早点. Халыққа ыңғайлы болу үшін, қонақарға ас прилавокте берілді.

【出逃】chūtáo Қашу【ет.】仓皇~. Үрейлеп жүгірді | 离家~. Үйінен қашу

【出挑】chūtiāo Болу, айналу【ет.】不满一年, 他就~成师傅的得力【шыл.】手. Бір жыл ішінде ол қожайының оң қолына айналды.

【出庭】chūtíng Сот

【出头】chūtóu Үлгеру, ілгері кету【ет.】我们厂的体育活【ет.】, 是他~搞起来的. Бұл спорт фабрикасында ол ақсы шынығады, жоғары көтерілу үшін.④你已是三十~的人了, 该成家了. Сіз отызға келген азаматсыз, үйленген болу керексіз.

【出头露面】chūtóulòumiàn Өзін көрсету, әйгілі болу.①他不爱~. Ол өзін көрсеткенді жақсы көрмейді.②大家推他~去商谈这件事. Барлығы оны мына мәселені талқылауға итерді.

【出头鸟】chūtóuniǎo Бөліну, ескеру.【зат.】枪打~. Жақсы іс ескерусіз қалмайды.

【出徒】chūtú【ет.】我刚进厂两年, 还没~呢!

【出土】chūtǔ Қазбалар, ежелгі қазбалар【ет.】①~文物. Археологиялық қазбалар. | 这一批铜器是在寿县~的. Бір топ қола қазып алынды.

【出外】chūwài Шетелге шығу

【et.】 ~ 谋生.Өзінің ақшасына шетелге шығу.

【出息】chūxī Ұсыныс, перспектива, құлшыныс.①【зат.】不管做什么工作, 只要对人民有贡献, 就有~ Қандай жұмыс атқармасаң да, халыққа қызмет ету перспективалы іс. | 懦夫懒汉是没~的. Жалқау мен корқақтың еш құлшынысы жоқ.②这孩子比去年~多了 Мына баланың құлшынысы өткен жылға карағанда көбірек. | 那姑娘~得更漂亮了. Ана бойжеткен одан сайын сұлуланды.③〈方〉【et.】这个学校就是~人. Мына мектептің болашағы мол.

【出席】chūxí Қатысу【et.】~代表大会 Ұлттық конгреске қатысу.报告~人【сан.】Қатысушылар кәсебі.

【出险】chūxiǎn Құтылу, бір нәрседен аман қалу.【et.】①他一定有办法保护你~.Оның міндетті түрде сені құтқарып алатындай амалы болу керек.②加固堤坝, 防止~.Дамбыны қатайту, апаттан сақтану үшін.

【出现】chūxiàn Пайда болу, алдында тұру.【et.】①比赛开始前半小时运【et.】员已经~在运【et.】场上.Жарыстың басталуына жарты сағат қалған кезде ойыншылар аренаға шықты.近年来~了许多优秀作品.Соңғы жылдары жақсы жұмыс көп атқарылды.

【出线】chūxiàn Іріктеу

【出项】chū-xiàng Шығын статьясы【зат.】这几年家里人多了, ~也增加了不少.Соңғы жылдарда отбасыларда шығын статьялары көп болды.

【出血】chūxiě Қан кету.

【出新】chūxīn Жаңа, жаңадан пайда болу.【et.】随着时代的发展, 现代小说的内容不断~.Заман дамыған сайын жаңадан шыққан романдар пайда болуда.

【出行】chūxíng Саяхатқа шығу.【et.】这次~, 跑了不少地方.Осы жолы көптеген жерлерге саяхатқа шықты.

【出巡】chūxún Әмбебап

【出言】chūyán Ауызша, ауызекі【et.】~有章(说话有条理) Ауызекі басқару | ~不逊(说话不客气).Ұялмау, қысылмау

【出演】chūyǎn Түсу【et.】在这出戏里他~包公.Баугун ойынына түсті

【出洋】chūyáng Шетел【et.】~考察.Шетелдегі спектакль зерттелді.

【出洋相】chūyángxiàng Ақымақ

【出游】chūyóu Саяхат【et.】~未归.Таң қалалрлық саяхат.

【出语】chūyǔ Сөйлеу, сөз айту.

【出院】chūyuàn Ауруханадан шығу.

【出月】chūyuè Ай, келесі ай【et.】这个月没时间, ~才能把稿子写完.Осы

айда уақытымжоқ, келесі айда қолжазбаларымды жазып аяқтаймын.

【出展】chūzhǎn Көрме【et.】①新产品~欧洲获得好评.Еуропадағы жаңа көрмелерге барды.②优秀美术作品即将在京~.Пекиндегі көрмеде шығарманың атақтылары жиналды.

【出战】chūzhàn Ойын~失利 Жеңіліс ойыны◇中国足球队~世界杯赛.Қытайдың футбол командылары әлем кубогінде ойнады.

【出账】chūzhàng Шығын①【зат.】这个月~太多.Осы ай шығыны өте көп.

【出蛰】chūzhé Медуза

【出诊】chūzhěn Көрімдер

【出征】chūzhēng Экспедиция

【出众】chūzhòng Атақтылар【сын.】成绩~.Ондаған атақтылар.

【出资】chūzī Қаржыландыру【et.】这次比赛是由几家企业~赞【шыл.】的.Осы жолы жарыс бірнеше бірлескен демеушілермен қаржыландырылды.

【出走】chūzǒu Кету【et.】仓促~ Асығыс кету. | 离家~.Үйінен кету

【出租】chūzū Жалдау【et.】~图书 Кітапханадан кітап жалдау | ~房屋.Пәтер жалдау

【出租汽车】chūzūqìchē Такси

【初】chū Бастапқы, алғашқы①~夏 Алғашқы жаз | ~冬 Алғашқы қыс.②【зат.】年~ Жыл басы | 月~ Ай басы | 本学期~.Алғашқы оқу жылы~

伏 | ~旬 Алғашқы декада.【үс.】~试 Алғашқы тәжірибе ⑤ ~级 Бастауыш | ~等.Элементарлы.⑥ ~志 Алғашқы махаббат | ~愿.⑦和好如~.Олар қайтадан татуласты, бастапқыдай араласа бастады.⑧(Chū)【зат.】фамилияға қолданылады.

【初版】chūbǎn Бірінші басылым①【et.】本书1956年~.Бұл кітаптың алғаш 1956 жылы басылды.②【зат.】алғаш басылу:这部书~印了两万册.Мына кітап алғашында екі данадан тұрды.

【初步】chūbù Бірінші, бастапқы, бастауыш.【сын.】提出~意见 Бірінші көзқарас. | 这些问题已经得到~解决.Мына бірнеше мәселені бастапқыда шешу керектұғын.

【初潮】chūcháo Алғашқы дәуір, династия.

【初出茅庐】chūchūmáolú Өмір жолын енді ғана бастаған, еш тәжірибесі жоқ.

【初创】chūchuàng Бастапқы【et.】~阶段.Алғашқы стадия, бірінші период.

【初春】chūchūn Көктем басы.

【初等】chūděng Бастапқы, элементарлы.【сын.】~【сан.】学.Элементарлы математика ② ~教

育.Алғашқы білім.

【初等教育】chūděngjiàoyù Алғашқы білім, бастапқы білім.

【初冬】chūdōng Қыс басы.

【初度】chūdù Экспертиза〈书〉【зат.】四十~.40 экспертиза

【初犯】chūfàn Алғашқы қателік

【初伏】chūfú Жаз ыстығы, бірінші он күн ыстығы.

【初稿】chūgǎo Бірінші редакция

【初会】chūhuì Алғашқы кездесу.【et.】我们是~, 彼此都有点儿拘束.Біз бірінші рет кездесіп тұрмыз.

【初婚】chūhūn Алғашқы неке

【初级】chūjí Бастауыш

【初级产品】chūjíchǎnpǐn Шикізат

【初级小学】chūjīxiǎoxué Алғашқы бастауыш мектеп

【初级中学】chūjīzhōngxué Алғашқы орта мектеп.

【初交】chūjiāo Алғашқы танысу【зат.】我们是~, 对他不太了解.Біз алғашқы рет танысып отырмыз, әлі бір-бірімізді дұрыс танымаймыз.

【初亏】chūkuī Алғашқы шығын

【初来乍到】chūlái zhā dào Жаңадан келген.

【初恋】chūliàn Алғашқы махаббат

【初露锋芒】chūlùfēngmáng Алғашқы рет өзін-өзі көрсету.

【初露头角】chūlùtóujiǎo Көпкүттіруші

【初民】chūmín

【初年】chūnián Жыл басы

【初评】chūpíng Алғашқы баға

【初期】chūqī Алғашқы стадия【зат.】抗战~ Бірінші соғыс.

【初秋】chūqiū Күз басы

【初赛】chūsài Бірінші айналым, бірінші тур.

【初审】chūshěn Бірінші инстанция

【初生之犊】chūshēngzhīdú

【初时】chūshí Ерте, басында【зат.】~我只当他说说而已, 谁知他真的去了.Басында мен оған айттым, оның шыныменен баратынын кім білген.

【初始】chūshǐ Бастапқы【зат.】~速度 Бастапқы жылдамдық | ~状态 Бастапқы жағдай | 赛季~这个队就显出了强大实力.Алғашқы команда өз күшін көрсетуде.

【初试】chūshì Алғашқы тәжірибе

【初霜】chūshuāng Ерте басталған аяздар.

【初速】chūsu Алғашқы жылдамдық

【初岁】chūsuì Жастық шақ

【初探】chū tàn Бастапқы

【初夏】chūxià Жаз басы

【初小】chūxiǎo Бастауыш мектеп

【初心】chūxīn Бастапқы【зат.】不

改~.Бастапқысын өзгертпеу.

【初学】chūxué Бастауыш мектеп
【et.】~乍练 | 这本书对~的人很合适.Мына кітап бастауыш мектептер адамдарына өте келеді.

【初雪】chūxuě Алғашқы қар
【初旬】chūxún Айдың алғашқы декадасы.

【初叶】chūyè Бастапқы жылдар
【zat.】20 世纪~ 20 ғасыр басы | 明朝~.Мин дәуірінің басы

【初愿】chūyuàn Алғашқы арман, тілек
【zat.】他的~是当个中学教师,没想到后来成了大学教授.Оның алғашқы тілегі орта мектеп ұстазы болу болатын, университет профессоры болатыны менің ойыма кіріп шықпаған.

【初月】chūyuè Ай басы
【初战】chūzhàn Соңыс басы
【初诊】chūzhěn Алғашқы қабылдау.
【初中】chūzhōng Орталау мектеп, толықсыз орта мектеп.

【初衷】chūzhōng Ойын, жоспарын өзгерту.

chú

【刍】chú <书> Шөп①~秣 Жем | 反~.Күйіс қайтарушы малдар.②(Chú)
【zat.】Фамилияға қолданылады.

【刍秣】chú mò Жем
【刍荛】chúráo <书> ①【et.】~之言 (浅陋的话).Өтініш

【刍议】chúyì Талқылау
【除】chú Сонымен қатар, одан басқа.
①【et.】根~ Жою | 铲~ Жою | 为民~害.Зияннан қорғау②介 这篇文章~附表外只有三千字 Мына мақала ішінде 3000 иероглиф бар. | ~一人因病请假以外, 全体代表都已报到.Бір адамның ауруға байланысты демалысқа кеткенінен басқа, барлық өкілдерге хабарланды.

【除】chú Басқа <书> 阶~.Қоса тапсырыс беру.

【除尘】chúchén Шан
【除恶务尽】chúèwùjìn Зұлымдық
【除法】chúfǎ Бөлім
【除非】chúfēi Егер, тек①连 若要人不知, ~己莫为 Тек білмейтін адамдарға жасау.

【除服】chúfú Қосу, соған қоса қосу.
【除根】chúgēn Жүлу, тамырымен үзу.(~儿)【et.】治这种病就怕除不了根儿.Мына ауруды тамырымен емдеп ала алмайтын сияқтымыз.

【除旧布新】chújiùbùxīn Ескіні жойып, жаңасына дем беру.

【除开】chúkāi Сонымен қатар, сонымен қоса

【除了】chúle Сонымен қоса, сонымен

қатар①他~教课, 还负责学校里工会的工作 Ол сабақ бергенімен қоса, мектепте де жұмыс істейді. | 他~写小说, 有时候也写写诗. Ол роман жазумен қоса, өлең де жазады.

【除名】chú míng Тізімнен алып тастау
【除去】chúqù Жою, жүлу①【et.】~杂草 Өсімділерді жүлу.

【除权】chúquán Егер, тек
【除却】chúquè①介 桌上~几本书, 没有其他东西.Үстел үстінде бірнеше кітаптан басқа түк жоқ.

【除日】chú rì Қосымша күн
【除丧】chúsāng Траур
【除外】chúwài Санамағанда, қоспағанда

【除夕】chúxī Жаңа жыл мерекесі түні
【除息】chúxī Экс-дивиденттік.

【除夜】chúyè Жаңа жыл түні
【厨房】chúfāng Ас үй
【厨具】chújù Асүй әбзелдері.

【厨师】chúshī Аспаз.
【厨司】chú sī Ыдыс
【厨卫】chúwèi Ас ішу және жуын бөлмесі.【zat.】~设备 .Асхана жабдығы

【厨艺】chúyì Ас пісіру.

【厨子】chú·zi Аспаз
【锄】chú Мотыга ①【zat.】大~ Үлкен мотыга | 小~ Кіші мотыга.②~奸.Сатқындардан құтылу.

【锄奸】chújiān Сатқындардан құтылу
【锄强扶弱】chúqiángfúruò Жамандарға қарсы шығып, әлсіздерге көмек көрсету.

【锄头】chú·tou Мотыга
【雏】chú Тәжірибесіз①(~儿) 鸡~儿 Тауық балапаны | 鸭~儿 Үйрек балапаны | 育~. ②~鸡 Тауық балапаны | ~燕 Қарлығаш балапаны

【雏鸡】chújī Тауық балапаны
【雏儿】chúér Балапан

【雏【сын.】】chúxíng Прототип
【zat.】① 蛹显示成虫的触角、腿、翅膀的~. Үлкендер прототипін көрсетті, қанатын, сақалын.看了这座建筑物的~, 也可想见它的规模之大了.Мына салынымды көрген соң, бұны үлкен масштабта көрсету.

chǔ

【处】chǔ Тұру, өмір сүру.① 穴居野 居 Жабайы тұрмыста өмір сүру. ②

【et.】~得来 Сыйысу | ~不来 Сыйыспау | 他的脾气好, 挺容易~. Ол өте аккөңіл, жеңіл сыйысады, тіл табады.③【et.】地~闹市 | ~变不惊 Дәрі жазып беру | .④(Chù)【zat.】Фамилияға қолданылады.

【处罚】chǔfá Жазалау

【处方】chǔfāng Дәрі жазып беру①
【et.】不是医生, 没有~权. Дәрігер болмаған соң, дәрі жазып бере алмайсыз.②【zat.】按~抓药.Дәрі алу.

【处方药】chǔfāngyào Рецепт жазу.
【处分】chǔfèn Заң бойынша жазалау
【处境】chǔjìng Жағдай【zat.】~困难 Қиын жағдай

【处决】chǔjué Дарға асу【et.】①~犯人 | 立即~.大会休会期间, 一切事项由常委会~.

【处理】chǔlǐ Басқару, жүргізу【et.】①~日常事务. Партияны жетекшілеу
【处理品】chǔlǐpǐn Тауарлар
【处男】chǔnán Пәк жігіт

【处女】chǔnǚ Пәк, таза қыз ①

【zat.】~航 Бірінші рейс, қайық
【处女地】chǔnǚdì Таза жер, адам баспаған жер

【处女航】chǔnǚháng Бірінші рейс, қайық

【处女膜】chǔnǚmó қыздық
【处女作】chǔnǚzuò Алғашқы шығарма

【处世】chǔshì Тұрмыстық
【处事】chǔshì Ісжасау【et.】他~严肃, 态度却十分和蔼.Ол өте маңызды істеер жасайды және өте мейірбан.

【处死】chǔsǐ Кінәсіз, жапа шегуші.
【处心积虑】chǔxīnjīlǜ Әдейі
【处刑】chǔxíng Үкім

【处于】chǔyú【et.】~优势 Үстем болатын жағдайда | 伤员~昏迷状态.Жаралысы кесекте

【处治】chǔzhì Емдеу【et.】严加~.Қатал емделу

【处置】chǔzhì Үндеу【et.】①~失当 Теріс, қате. | ~得宜 .Газарту ② 依法~.Заңмен аралады.

【处子】chǔzǐ Суб
【杵】chǔ Өсімдік ①【zat.】~臼 Өсімдік аналығы②~药.Парақты тесу

③【et.】用手指头~了他一下 Қолымен тесу, кіру
【础石】chǔshí Тамырлы ұрпақ【zat.】① 勤劳善良的人民, 是社会的中坚与~.Еңбекқор, мейірбан адам, қоғамның негізі және тамырлы ұрпағы болып табылады.

【储】chǔ Сақтау①~蓄 Үнемдеу | ~金 Үнемдеу | ~粮 备荒.Дүлей апаттардан астықты сақтау.② 立~ Мұрагер | 王~ Мұрагер ханзада | ~君. Мұрагер ханзада ③ (Chù)【zat.】фамилияға қолданылады.

【储备】chǔbèi Резервтер①【et.】~粮食 .Астық қоймада сақтаулы. ②【zat.】【et.】用~ Резервтерді қолдану | ~年增长.Резервтің орта өсімі

【储藏】chūcáng Сақтау 【ет.】①~室
Койма | 把器具~起来. Құралдарды
сақтау②~【мөл.】Резерв | 铁矿~丰
富. Темір кендері қоймада сақтаулы.

【储存】chūcún 【ет.】~资料
Мәліметтерді сақтау | ~大白
菜. Орамжапырақты сақтау.

【储户】chùhù Салымшы

【储积】chūjī Жинақтау①【ет.】~余
粮 Артық астықты жинақтау | ~能

【мөл.】. Энергияны жинақтау②〈书〉

【зат.】家无~Жинақтауы жоқ отбасы.

【储集】chūjí Су қоймасы

【储君】chūjūn Мұрагер ханзада

【储量】chūliàng Резервтер【зат.】探
明油田的~ Елдің қорлары
көрсетілген | 矿产~极为丰
富. Минералды қорларға өте бай.

【储蓄】chūxù Үнемдеу①【ет.】~所
Үнемдеу | 活期~. Ағымдағы
жинақтарды үнемдеу.②【зат.】家家
有~. Әр отбасында жинақ бар.

【储值】chūzhí Сақтаулы мәндер
楚 chǔ① 苦~Азап шегуші | 凄~.②
清~ Тазалау | 齐~. Ұқыпты және
ақылды

chù

于 chù. Оң аяқ

处(處、處、処) chù Кеңсе【зат.】①
住~ Резиденция | 大~着眼, 小~着
手. Үлкен, кіші суреттер.② 科研~
Ғылыми зерттеу бөлімі | 总务~
Қызмет | 办事~ Кеңсе | 联
络~ Байланыс бюросы

【处处】chùchù【үс.】барлық жер,
тұтас өңір, бар аймақ: 祖国~有亲人/
Елдің бүкіл аймағында туыскандар
бар. | 教师~关心学生. Ұстаздар әр
уақытта оқушылардың қамын ойлайды.

【处所】chùsuǒ Бөлме【зат.】找个~
避雨. Жауыннан таса бөлме іздеу.

【怵】chù Қорқыныш【ет.】心里直
犯~. Жүрегінде қорқыныш бар

【怵惕】chùtì〈书〉【ет.】~不宁.

【绌】chù〈书〉① Дефицит 支~/
қаржы жеткіліксіз. ② нашар,
осал, сапасыз. ③ қанық қызыл, қып-
қызыл. ④ қызметінен алу, мансабынан
алу.

【畜】chù мал, қайуан. 六~
Жануарларды өсіру | 牲~
/Жануарлар | 种~ /асыл тұқымды
жануарлар

【畜类】chù·lei Бугайлық

【畜力】chùlì Жануарлар билігі

【畜生】chù·sheng Жануар

【畜牲】chù·sheng Жануар

【畜疫】chùyì Сияр эпидемиясы

【触】chù Басу①【ет.】抵~ Қарсы
шығу | ~电 Ток соғу | 一~即发.
Қашпас, құтылмас~起前情 Ұстау,
түрту | 忽有所~. Байланыс

【触电】chùdiàn Ток соғу【ет.】换保险
丝时要小心, 以免~. Қорғаныс тоғын
ауыстырғанда, ток соғып кетуден абай
болу.

【触动】chùdòng Түрту【ет.】①他在
暗中摸索了半天. 忽然~了什么, 响了一
下. Ол ұзақ уақыт бойы түргіп жүріп,
соңында тауып қоңырау шалды.②~现
行体制 Бұрынғы жүйеге
байланысты. | ~了别人的利益. Басқа
біреудің қызығушылығынан алынды.③
这些话~了老人的心事. Бұл бірнеше
сөздер қарттың ойын түртті.

【触发】chùfā【ет.】雷管爆炸, ~了
近旁的炸药 Детонатор жарылысы
жақын жердегі жарылыс шақырды. | 电
台播放的家乡民歌~了他心底的思乡之
情. Радиодағы өзінің елінің әндерін
тындаған кезде еліне деген сағынышын
шақырды.

【触犯】chùfàn Жасау, бұзу, ұстау
【ет.】不能~人民的利益. Халықтың
мүддесін бұза алмайсыз

【触机】chùjī Сенсорлы машина

【触及】chùjì Ұстау【ет.】~痛处
Жүрегінен ұстау. | 他不敢~问题的要
害. Мәселенің түбіне тиісе алмады.

【触觉】chùjué Тактильді

【触类旁通】chùlèipángtōng Аналогия

【触霉头】chùméitóu Фиаско

【触摸】chùmō Түрту【ет.】受伤处稍
一~即疼痛难忍. Жараны кішкене
түргіп қалсаң ауырады.

【触摸屏】chùmōrǐng Сенсорлы экран

【触目】chùmù Жетістік①【ет.】~惊
心 Таңқаларлық жетістік | ~皆是.
Барлық жақан жетістік көру.②【сын.】
门上的金字招牌非常~. Есіктегі
жазылған есім көзге қатты түсіп тұр.

【触目惊心】chùmùjīngxīn Шок, естен
танарлық

【触怒】chùnù Қырсықтық【ет.】他
的无理取闹~了众人. Оның
қырсықтығы топты ашуландырды

chuāi

【揣】chuāi Болжам【ет.】①这张照片
儿~在我口袋里很久了. Мына суретті
бала ұзақ уақыт бойы қалтасында
тығып жүрді.② | 骡马~上驹了. Құлын
жылқы болып шықты.

【揣手儿】chuāishǒur Қолын тығу

chuāi

【揣】chuāi Болжам ① ~ 测

Спекуляция | ~度 Болжам | 不~冒昧.
Батылы бару ② (Chuāi)【зат.】
Фамилияға қолданылады.

【揣测】chuāicè Спекуляция【ет.】
我~他已经离开北京了. Ол Пекинге
кетті деп ойлаймын | 他善于~别人的
心思. Ол басқа адамдардың ойларын
жақсы спекуляциялай алды.

【揣度】chuāiduó Болжам

【揣摩】chuāimó Ретке келтіру.这篇文
章的内容, 要仔细~才能透彻了解
Мақаланың мазмұнын білу үшін, терең
түсіну қажет. | 我始终~不透他的意
思. Ол не айтып тұрғанын мен әлі де
түсіне алмай отырмын.

【揣想】chuāixiǎng Көріну, көрсету
【ет.】他心里~着究竟什么原因使她生
气. Оның жүрегіндегі ашуды оның көзі
көрсетіп тұр.

chuān

【川】chuān Теңіз, көл① 河~ | 高山
大~ Биік таулар мен үлкен
көлдер. (Chuān)【зат.】~马 Сычуан
аты | ~菜. Сычуан асы

【川贝】chuānbèi Сычуанды рябка

【川菜】chuāncài Сычуан【зат.】~馆
Сычуан рестораны | 正
宗~. Сычуанның аутенттік асханасы.

【川地】chuāndì Сычун жері

【川费】chuānfèi Сычуан ақшасы

【川剧】chuānjù Сычуан операсы

【川军】chuānjūn Сычуан әскері

【川流不息】chuānlǐúbùxī Токтамас
ағым【川资】chuānzī Жол ақшасы.

【穿】chuān Киіну, тесу【ет.】①把
纸~了个洞. Парақты тесіп өту | 鞋
Аяқ киім кию | ~衣服. Киім кию

【穿帮】chuānbāng Ұстау

【穿插】chuānchā Алмасу, ауысу,
аласұру【ет.】①突击任务和日常工
作~进行, 互相推【ет.】Жұмыстың
күн сайын қосылуынан, бір-бірімен
араласып жатыр. | 人流、车辆相
互~, 使交通格外拥挤. Адамдар
көптігінен транспорттар бір-бірімен
соғысып, аласұрып жатыр.

【穿刺】chuāncì Тесу

【穿戴】chuāndài Кию①【ет.】她~得
很时髦. Ол өте жақсы киініп жүрді.②
【зат.】一身好~. Жақсы киім.

【穿甲弹】chuānjiǎdàn Бронебойлы
снаряд

【穿金戴银】chuānjīndàiyín Алтын
мен күміс тағу.

【穿孔】chuānkǒng Перфорация【ет.】
①~机. Перфоратор

【穿廊】chuānláng Галерея, коридор

【穿连裆裤】chuānliándāngkù
Келісімде болу, келісіп алу.

【穿山甲】chuānshānjiǎ Панголин
 【穿梭】chuānsuō 【et.】 ~外交
 Сыртқы дипломатия | 人流
 如~.Трансфер
 【穿堂风】chuāntángfēng Салқын жел
 【穿堂门】chuāntángmén Шығуға
 апаратын есігі
 【穿堂儿】chuāntángér Өтпелі бөлме
 【穿小鞋】chuānxiǎoxié Біреуге
 қиындық жасау, кедергі жасау.
 【穿孝】chuānxiào Қаралы болу,траур
 【穿行】chuānxíng Жабылған 【et.】 火车
 在隧道中~ Поез жер асты туннелі
 арқылы өтуде. | 施工重地, 过路行人不得
 ~.Электростанция салынып
 жатқандықтан, пешеходтан өту жолы
 жабылған.
 【穿靴戴帽】chuānxiūdàimào Клище
 【穿衣镜】chuānyūjìng Трюмо, айнаға
 қарайтын айна
 【穿箭】chuānyú (书) 【et.】 ~之輩.
 【穿越】chuānyuè Өту 【et.】 ~沙漠
 Шөлді жерден өту. | ~边境.Шекарадан
 өту.
 【穿凿】chuānzáo Қысым(旧读
 chuānzào)

【穿针引线】chuānzhēnyǐnxiàn Біреуге
 біреумен хабарласуға септік тигізу.
 【穿着】chuānzhuóКиіну, сықып киіну.
 【zat.】 ~朴素 | ~入时 | 讲究~.Киім
 таңдау, таңдап кию.

chuán

【传】chuán Хабарлау, беріп жіберу①
 【et.】 流~ | 由前向后~ | 古代~下来的
 文化遗产.Бұрыннан келе жатқанды
 жалғастыру, мұралау.② 【et.】 师~ | 把
 自己的手艺~给人.Өзінің өнерін басқа
 біреуге беру.③ 【et.】 宣~ | 胜利的消息
 ~遍全国. Жаңалықты бүкіл әлемге
 тарату.④ 【et.】 ~电 Электр тоғы | ~
 热~神 | ~情.Сезімін білдіру.⑤
 【et.】 ~讯 | 把他~来.⑦ 【et.】 这种
 病~人.Бұл жұқпалы ауру.⑧ (Chuán)
 【zat.】 фамилияға қолданылады.
 【传播】chuánbō Тарату 【et.】 ~花粉
 Гүл тамырын тарату | ~消息
 Жаңалықты тарату | ~先进经
 验.Тәжірибемен бөлісу.
 【传布】chuánbù Тарату 【et.】 ~病菌
 Инфекцияны тарату | ~消息
 Жаңалықты тарату | ~新思想.Жаңа
 көзқараспен бөлісу.
 【传唱】chuánchàng Айту 【et.】 ~千古
 Ғасырлар бойы айтылып келе
 жатыр. | 这首歌已在群众中广
 为~.Көпшілік арасында айтылатын ән.
 【传抄】chuānchāo Өлеңдер 【et.】 ~

好的诗歌, 人们争着~.Жақсы
 өлеңдерді адамдар өздеріне көшірме
 жасап алуға тырысады.

【传承】chuánchéng Мұра① 【et.】 文
 化~.Мәдениет мұрасы
 【传出神经】chuánchū-shénjīng
 Эфференттік нерв
 【传达】chuándá Тарату, беріп жіберу.
 ① 【et.】 ~命令 Бұйрық беру | ~上级
 的指示. Жоғарыдағыорганның
 бұйрықтарын хабарлау.② 【zat.】 ~
 室.Кезекші
 【传代】chuándài Мұрагерліктің
 жалғасуы, ұрпақ жалғастыру.
 【传单】chuándān Прокламация
 【传导】chuándǎo Өткізу.
 【传道】chuándào Конфуций ілімін
 тарату.
 【传递】chuándì Тарату, жеткізу
 【et.】 ~消息 Жаңалықты жеткізу | ~
 信件 Хатты жеткізу
 【传动】chuándòng Трансмиссия,
 тарату
 【传粉】chuánfěn Будандастыру,
 будану
 【传告】chuángào Тарату, жеткізу
 【et.】 互相~ Бір-біріне жеткізу
 【传观】chuánguān Айту, беріп жіберу,
 тарату 【et.】 他拿出纪念册来让我
 们~.Ол сыйлығын шығарып бізге
 таратты.
 【传呼】chuánhū Телефонға шақыру
 【et.】 ① 夜间~ | 公用~电话.
 Мемлекеттік телефонға шақыру.
 【传话】chuánhuà Айтқанын қайталап
 беру, жеткізу. 【et.】 这个人太爱~
 Мына адам өсек таратқанды жақсы
 көреді. | 他让我给你传个话, 他实在帮
 不了你的忙.Ол маған саған айтып
 жеткізсін деп айтқан, ол саған
 көмектесе алмайтынын.
 【传唤】chuánhuàn Сотқа шақыру
 қағазы 【et.】 ① 有事~一声.Егер бір
 жұмысын болса, дереу маған айт.
 【传家】chuánjiā Ұрпақ жалғастыру
 【et.】 ~宝 Отбасылық құндылық
 【传家宝】chuánjiābǎo Отбасылық
 құндылық.
 【传见】chuánjiàn 【et.】 ~学生代
 表 | 听候~.
 【传教】chuánjiào Миссионерлік
 【传教士】chuánjiàoshì Миссионер,
 таратушы, дәріптеуші
 【传戒】chuánjiè Монахшылыққа өту
 【传经】chuánjīng Тарату 【et.】 ~送
 宝.Тәжірибе және технологиялық
 тарату.
 【传令】chuánlìng Бұйрық беру
 【et.】 ~兵 Солдаттарға бұйрық беру.
 【传流】chuánliú Биография 【et.】 ~
 久远.Ұзын биография

【传媒】chuánméi Катализатор
 【传票】chuánpiào Сотқа шақыру
 қағазы
 【传奇】chuánqí Новелла
 【传情】chuánqíng Сезімін білдіру
 【传染】chuánrǎn Инфекция, жұқпалы
 ауру
 【传染病】chuánrǎnbìng Жұқпалы ауру
 【传人】chuánrén Ұрпақ
 【村寨】cūnzài Ауыл 【zat.】 ~相
 望.Ауыл
 【村镇】cūnzhen Ауыл
 【村庄】cūnzhuāng Ауыл
 【村子】cūn·zi 【zat.】 Вилла.
 【蹇乌】cūnwū Украина
 【传神】chuán shén әсерлі,рухани
 әсерлі 【сын.】 他画的马非常~ ол
 салған аттың суреті өте әсерлі.

【传声器】chuánshēngqì
 фанограммалық аспаптар
 【传声筒】chuánshēngtǒng 【zat.】 ①
 Микрофон.话筒.② Өзіндік көз қарасы
 жоқ адам.
 【传世】chuánshì бағалы,құнды
 【et.】 ~珍品 бағалы зат.
 【传授】chuánshòu үйрету,білгенін
 үйрету. 【et.】 把学问、技艺教给别
 人 | ~经验 тәжірибе үйрету | 这门手
 艺是他祖父~下来的 бұл өнер оның
 ата-бабасынан қалған.
 【传输】chuánshū жолдама 【et.】 直
 线~ Түзу сызықпен жіберу. | ~装
 置.Жіберу құралы.
 【传述】chuánshù әңгімелеу,айту
 【et.】 传说: ~故事 әңгіме айту.
 【传说】chuánshuō ① Айту бойынша.
 Ертеде,ежелде. 【et.】 村里~他在城里
 当了经理.Қыстақтағылардың айтуы
 бойынша ол қалада деректор болған.②
 Халық аузынан тараған бір адам немесе
 іс жайлы аңыз әңгіме. 【zat.】 鲁班的~
 ЛУБанның айтуы бойынша. | 这种~并
 没什么根据.Мына аңыз -әңгімеде
 ешбір дәлел жоқ.
 【传送】chuánsòng жіберу,жолдау..~
 电报 Электронды хабарлама
 жолдау. | ~消息 хабарлама жолдау.
 【传送带】chuánsòngdài 【zat.】 ①
 Белгілі бір затты жіберу құрылғысы.②
 Құрылғылыр
 【传诵】chuánsòng 【et.】 ① Мәнерлеп
 айту.这首诗曾经~一时.② таралу,әйгілі
 болу 他的 【zat.】 字在民间广为~
 Оның есімі халық арасына кең таралған.
 【传颂】chuánsòng жарялау,айту 全村
 人~着他英勇救人的事迹 қыстақ
 тұрғындарының бәрі оның адам
 құтқарған ерлігі жайлі әңгіме айтып
 жүр..
 【传统】chuántǒng ① әдет ғұрып,салт

дәстүр..② Ерекше зат【сын.】 ~剧目 ерекше қойылым..③ Ескі ұстаным 老人的思想比较~.Үлкен кісілердің ескі ұстанымы.

【传闻】chuánwén①【ет.】 ~不如亲见 естігенің көргеніңе жетпейді. | ~他已出国 естуге қарағанда ол елден шығып кетіпті..② Таралып кеткен әңгімелер.【зат.】 不要轻信 ~ естігеніңе тез сене салуға болмайды..

【传习】chuánxí үйрену,білім алу.

【传檄】chuánxì〈书〉Жазу【ет.】 ~声讨.Жазу туралы пікірлер.

【传写】chuánxiě көшіріп жазу.

【传续】chuánxù Жалғастыру【ет.】 ~学术精神.Талпыну рухын жалғастыру.

【传讯】chuánxùn Сотқа шақыру

【传言】chuányán① бос сөз.【зат.】 不要轻信~ бос сөзге сенбе..②~送语 сөз тасу.

【传扬】chuányáng Тарау【ет.】 这要是~出去,他可就被【ет.】了 Бұл іс тарап кетсе оған әсерін тигізеді. | 他的英雄事迹很快地~开了.Оның баатырлығы тез тарап кетті.

【传艺】chuányì Қоленерді тарату.收徒~.Шәкіртке қол өнер үйрету.

【传译】chuányì аударма жасау,аудару.

【传语】chuányǔ〈书〉сөз.

【传阅】chuányuè Таратып қарау.【ет.】 ~文件 құжаттарды таратып қарау. | 这篇稿子请大家~并提意见.Бұл мақаланы таратып қарап шыққан соң өз ойларыңды айтыңдар.

【传真】chuánzhēn① Шынайы Факс

【зат.】 факспен сурет жіберу.

【传真机】chuánzhēnjī ФАКС ЖОЛДАУ МАШИНАСЫ.

【传种】chuánzhǒng Ұрпақ тарату.养马要选择优良的品种来~.Асыл тұқымды жылқы асырау үшін жақсы тұқым таңдау керек.

【传宗接代】chuánzōngjiēdài Ұрпақ жалғастыру.

【船】chuánқайық, Кеме.【зат.】 ~体 Кеме | ~身 кеме | 拖~кеме сүйреу. | 帆~желкен. | 一只小~ кішкентай қайық..

【船帮】-1chuánbāng кемеңіз қыры.

【船帮】-2chuánbāng кемелер тобы.

【船舶】chuánbó кеме

【船埠】chuánbù Жағалау.

【船舱】chuáncāng кеме іші.

【船夫】chuánfū қайықшы

【船家】chuánjiā Кеме мен тіршілік ету.

【船老大】chuánlǎodà〈方〉 қайықшы

【船篷】chuánpéng【зат.】①желкен

【船钱】кемеге ақы төлеу

【船艄】chuánshāo кемеңіз құйрығы.

【船台】chuántái, кеме жасайтын жер

【船位】chuánwèi кеме тоқтап тұрған жері.

【船坞】chuánwù Кеме жасайтын орын

【船舷】chuánxiánкеме қырының жаны.

【船员】chuányuán кеме жұмыскері

【船长】chuánzhǎng кеме бастығы

chuǎn

【舛】chuǎn〈书〉① Қателесу.乖~.Қателесіп отыру② 命途多~.Өмірде көп қателік жасау

【舛错】chuǎncuò〈书〉① қате,дұрыс емес.

【舛讹】chuǎn'é〈书〉қателік, шатасу.

【зат.】 谬误; 差错.Ойлағаны дұрыс емес.

【舛误】chuǎnwù қате,дұрыс емес.

喘 chuǎn дем шығару,енгіту【ет.】① 累得直~ шаршағаннан енігу.② 到了冬天,~得更厉害了 кыс келді,демалуда қиын..

【喘气】chuǎnqì тыныс алу,ауа жұту.

【ет.】① 累得大口~ шаршағанан терең тыныс алу. | 跑得喘不过气来 жүгіріп әбден енгікті..② енгіту,күрсіну.忙了半天,也该喘喘气儿了.Жарты күн қарбаластықтан тыныс алада алмады.

【喘息】chuǎnxī тыныстау,күрсіну

【ет.】 тыныс алу,дем шыға 忙得连~的时间都没有 қарбаластықтан тыныс алуға уақыт жоқ..

【喘吁吁】chuǎnxūxū(~的) еліктеуіш сөз.【сын.】 累得~的.Шаршап енгіту.

chuàn

【串】chuàn① тізбек贯~ | ~讲.②(~儿)【зат.】 珠子~儿 маржан тізу | 羊肉~儿 қой егін тізу.③~供 Токтату | қате желі,шатасу.【ет.】 电话~线 телефон желісі қате | 字印得太密,容易看~行 өте шимақ жазылған,оңай шатасасың..④到处乱~.Барлық жерде қате екі түрдегі зат қосылу арқылы,алғашқы ерекшелігін көрсету.

【ет.】 ~味 дәмін өзгерту. | ~秧儿 түр өзгерту..⑤ фамилияға қолданылады.(Chuàn)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【串案】chuàncànn ұласпалы жұмыс

【串岗】chuàngǎngжұмыс уақытында басқалардың жұмыс жасап жатқан жерінде арлы берлі жүру.【ет.】 ~闲聊 еркін әңгімелесу..

【串供】chuàngòng Токтату【ет.】 防止~.Шындықты аутуды тоқтату.

【串换】chuànhuàn алмасты ру.

【串讲】chuànjiǎng【ет.】① әдебиетте қолданылатын сөз. мазмұнын

айту

【串连】chuànlián Бірлесу.

【串联】chuànlián【ет.】① бірлесу ~几户乡亲合办了一个养鸡场 Бірнеше үйшаруашылық отбасылары бірігіп құс фабрикасын ашты.

【串铃】chuànling Дабыл қағу

【串门】chuànmén қыдыру,жұрт кезу.

(~儿)【ет.】 老太太经常到四邻~ әжем үнемі көршілерімізге барып рқыдырады.

【串皮】chuànpi<口> Бойға тарау, денегежайылу, бойға сіңу, етті қызарту, етті қышыту

【串气】chuànqì〈口〉 Сөз байласу, келісу, астасу, ымыраласу, бірігу, тілдесу, хабарласу, білісу

【串亲戚】chuànqīn-qī туыстарды аралау,туысшылау.

【串通】chuàntōng Байланыс орнату, байланыс жасау, байланыс құру, келісу, сөз байласу, астасу【ет.】① Байланыс орнату, байланыс құру, байланыс жасау, бірлесу, бірігу, қосылу, тілдесу, астасу, тіл алысу, тіл біріктіру, сөз байласу 两家结亲的事,已由老村长~妥当.Екі отбасының арасында біткен байланысты қыстақ бастығы келіп қайта біріктірді.

【串通一气】chuàntōngyīqì Қатысушы 他们俩~来算计我.Олар мені қатысушы етті.

【串味】chuànwèi(~儿) дәмдес,иістес【ет.】 茶叶不要跟化妆品放在一起,以免~.Шай мен косметикаларды бір жерге қойуға болмайды,иіс араласады.

【串戏】chuànxi театр,саханалық қойылым

【串线】chuànxiàn Тізбек【ет.】 电话~了.Телефон тізбегі

【串烟】chuànyān Иіс шығу, газ қашу.

【串演】chuànyǎn Тиата,қойылым.

【串秧儿】chuànyāng<口> Реакция.

【串游】chuàn-you<口> кезу,аралау【ет.】 四处~төрт бұрышты кезу.

【串种】chuànzhǒng Шек түрі

【串珠】chuànzhū тізілген маржан

【串子】chuàn-zi Тізбек, жол

【钊】chuàn Білезік 玉~ нефритті білезік | 金~. Алтын білезік②(Chuàn)

【зат.】 Фамилияға қолданылады.

chuāng

【创】chuāng① жарақат,жара ~口 жараның аузы.②重~敌军.Қарсыласын ауыр жарақаттау,

【创口】chuāngkǒu жарақаттың аузы

【创面】chuāngmiàn жарақаттың беті

【创伤】chuāngshāng【зат.】① сыртқы жара腿上的~已经治愈 Аяғымдағы жара жазылып қалды..②战争的~

жауынгердің жарасы | 精神上的 ~ 精神力 жар.

【创痛】chuāngtòng 【зат.】 жарақаттың ауыруы 她用歌声安慰母亲心灵上的 ~ ол жағымды әнімен анасының жүрегіндегі жараны емдеді.

【疮】chuāng① тері ауыруы 口 ~ тері ауыруының аузы | 生 ~ тері ауыруын тұғызу.②外伤 сыртқы ауру

【疮疤】chuāngbā 【зат.】① ауырудың түбі 背上有一块 ~ бір бөлім ауыру түбі үзілмеген.

【疮痍】chuāngyí <书> жара

【疮痍满目】chuāngyímǎnmù көзін шел басу

【窗】chuāng терезе (~ 儿) 玻璃 ~ әйнекті терезе.

【窗户】chuāng-hu Терезе.

【窗花】chuānghuā (~ 儿) қағаз кыюдың бір түрі

【窗口】chuāngkǒu 【зат.】① терезе 窗户.② 站在 ~ 远望 терезенің алдында тұру.③ ~ 行业 | 眼睛是心灵的 ~ көз жүректің терезесі.

【窗帘】chuānglián (~ 儿) терезе сүрткіш.

【窗棂】chuānglíng Гардины

【窗幔】chuāngmàn Перде

【窗明几净】chuāngmíngjǐjìng айнадай етіп сүрту

【窗纱】chuāngshā Терезенің алдында тұратын зат.

【窗台】chuāngtái Терезе алды

【窗沿】chuāngyán (~ 儿) терезенің алды. 【窗子】chuāng-zǐ терезе

chuáng

【床】chuáng① төсек, ұйқтайтын орын. 【зат.】铁 ~ темір төсек | 单人 ~ жеке адамдық төсек | 一张 ~ бір төсек..

【床板】chuángbǎn Төсек тақтайы, тақтай, төсек, кереует

【床单】chuángdān төсек жапқыш

【床铺】chuángpù Төсек-орын, көрпе-жастық

【床榻】chuángtà Төсек, кереует <书> 卧病 ~ төсек тартып ауырып қалу.

【床头柜】chuángtóugui шкаф, Төсек шкафы, кішкене шкаф.

【床位】chuángwèi емхана, емдеу орталығы

【床沿】chuángyán Төсек шеті, төсек жиегі, төсек ернеуі.

【床第】chuángdì Төсек, кереует

【床子】chuáng-zǐ 【зат.】① сөре, текше, төсекше 机床.② <方> 菜 ~ көкөніс сатысы.

【幢】chuáng Қатар, тізбек, Бесептік анықтама 石 ~. Он жақ қатар

【幢幢】chuángchuáng теңселу, ырғалу. <书> 【сын.】人影 ~ адам көлеңкесі теңселеді.

chuǎng

【闯】chuǎng① атылу, тап беру 【ет.】 ~ 进去 атылып кіру.② Түзде пісу, тыста шынығу, ысылу, шынығу, жатылу, шыңдалу, төсалу 【ет.】他这几年 ~ 出来了. Ол осы жылы шыңдалып шыға келді.③ 【ет.】走南 ~ 北. Оңтүстіктен солтүстікке тап беру.

【闯荡】chuǎngdàng Кезу, аралау, шарлау, қыдыру, тентіреу, қаңғыру

【闯关】chuǎngguān Қамал бұзу, өткелектен өту, кезеңнен асу, асудан өту, белестен аттау, қамал алу

【闯关东】chuǎng Guāndōng ертедегі шан дон, хеби өлкесіндегі адамдар барып мінәжәт ететін орын.

【闯红灯】chuǎnghóngdēng қызыл сызықтан өтіп кету яғни жол ережесін бұзу.

【闯祸】chuǎnghuò Пәле шығару, пәлеге үшірәу, пәле іздеу, әңгіме шығару, сойқан шығару

【闯将】chuǎngjiāng Қамал бұзған қас батыр, атой салған ардагер, атойшы, ардагер, қаһарман, батыр 做技术革新的 ~ . Технология революциясын жасаған жаңа ардагер.

【闯劲】chuǎngjìn Арын, тебін, жалын, екпін, серпін, шапшаң, ұшқыр, алымды (~ 儿) 我很喜欢他这股勇于开拓的 ~ . Мен оның мына ұшқырлығын қатты ұнатамын.

【闯练】chuǎngliàn Емін-еркін, еркін өмір сүру. 【ет.】年轻人应到外边 ~ ~ жастар сыртта еркінсінеді..

【闯世界】chuǎngshìjiè дүниені кезу, әлемді аралау 他年轻时就跟着叔叔外出 ~ ол жас кезінде ағайына ілесіп дүниенің төрт бұрышын аралаған.

chuàng

【创】chuàng бастау 【ет.】 ~ 办 Құру, ашу, шығару | 首 ~ Алғаш табу, тұңғыш табу, | ~ 新记录 жаңа естелік басталды.

【创办】chuàngbàn 【ет.】开始办 Құру, ашу. ~ 学校 Мектеп ашу | ~ 杂志 Цирк ашу

【创编】chuàngbiān 【ет.】创作 жаттығу, әрекет жасау (剧本、体操、舞蹈 ~ 历史剧 тарихи театрға жаттығу).

【创汇】chuànghuì Шетел ақшасын табу, шетел ақшасын түсіру, шетел ақшасын кіргізу, шетел ақшасын молайту

【创获】chuànghuò Жаңалық, тапқырлық, тың табыс, соны табыс,

жаңаша жетістік 【зат.】科研人员在这一重大课题的研究中多有 ~ ғалымдар бұл тақырыптың зерттелмеген көп жағын байқады..

【创见】chuàngjiàn Соны пікір, тың ой, жаңаша көзқарас

【创建】chuàngjiàn құру, ашу 【ет.】 ~ 学校. Мектеп ашу

【创举】chuàngjǔ бұрын соңды болмаған шара

【创立】chuànglì Құру, құрылу, ашу, ашылу, орнау 【ет.】 ~ 新的学术体系. Жаңа оқу залы ашылды.

【创利】chuànglì Пайда табу, пайда түсіру, табыс табу, олжалы болу, пайдалу, пайда, кіріс, түсім, табыс, олжа.

【创牌子】chuàngpái-zǐ Атақты өнім, айтулы зат, әйгілі бұйым, сапалы зат, әйгілі бұйым шығару, айтулы зат өндіру, айтулы іс істеу, даңқ шығару, жұртқа танылу

【创设】chuàngshè Құру, орнату, ашу, жасау, тудыру

【创始】chuàngshǐ құруды бастау 【ет.】中国是联合国的 ~ 国之一. Қытай – БҰҰ құрушы мемлекеттің бірі.

【创收】chuàngshōu Кірім кіргізу, пайда түсіру, кіріс кіргізу, табыс табу, пайда табу

【创税】chuàngshuì Бажы тапсыру, бажы беру, бажы өткізу, салық. 这家公司一年为国家 ~ 上百万元. Мына кеңсе әр жыл сайын мемлекетке 100 мың юань бажы беріп тұрады.

【创新】chuàngxīn① 【ет.】Жаңалық жасау, жаңалық ашу, жаңалыққа ұмтылу, жасампаздық, тапқырлық, жаңалық 勇于 ~ батыл түрде жаңалық ашу | 要有 ~ 精神 руханиятты жаңарту.

② Жаңа мағына, өзгеше мазмұн, жаңаша мән, тың ой, соны пікір, жаңаша мазмұн, тың тыныс, жаңаша леп, жаңалық, сонылық

【创业】chuàngyè Ішарушылық құру, негіз қалау, шаңырақ көтеру, тың іс бастау, іс бітіру, қасып көркейту 【ет.】创办事业: ~ 守成 мұрагерлік шаңырақ көтеру | 艰苦 ~ қыншылықпен кәсіп бастау..

【创业资金】chuàngyèzījīn Көркейту қаржысы, тәуекелшілдік қаржысы

【创议】chuàngyì① Ынта, ықылас

【创意】chuàngyì① Тың ой тудыру, жаңаша пікір айту, соны ой аңарту, жаңалық, сонылық, тапқырлық

【创优】chuàngyōu Таңдаулы өнім шығару, сапалы бұйым өндіру, тағымды тауар шығару, айтулы өнім шығару, таңдаулы нәрсе ұсыну 【ет.】确保工程全面 ~ Өнім шығару техникасына жаппай шынайы кпілдік етілген. | 开

展~活【et.】.Өнім шығару қымылын бастау

【创造】chuàngzào жасау, өндіру【et.】~性 Жасампаздық | ~新纪 | 劳动人民是历史的~者 еңбекші халық тарихты жасаушы.

【创造性】chuàngzào xìng Жасампаздық, тапқырлық, ұмтылымпаздық ~的劳【et.】.Еңбекшілер жаңалық жасау қабілетіне тәуелді болады.

【创制】chuàngzhì【et.】 Алғаш жасау, тұңғыш жасау, жасау, шығару, жара-ту 帮【шыл.】 没有文字的少数民族~文字.Әріптері жоқ аз ұлт өкілдерінің жазу тапқырлауына көмектесуіміз керек.

【创作】chuàngzuò ① жасампаздық, мәдени бұйымдарды жасау.【et.】~经验.Тәжірибе жасау.

【枪】chuāng〈书〉Қайғыру, мұңаю, қасырет шегу, шер көңілді болу 凄~мұңлы | 悲~шер көңілді болу

【枪然】chuāng rán Қайғыру ~泪下.Қайғырып жылау.

【枪痛】chuāng tòng Қайғы шегу, қайғығабату, қасырет тарту, қайғыру, қасыреттену, ашыну, мұңаю【сын.】 万分~ Қатты қайғыру | ~欲绝 Қатты қайғыға шому.

chuí

【吹】chuī【et.】① Үрлеу~灯 шамды үрлеп сөндіру | ~一口气 ауыз толтыра жел үрлеу.② үрлемелі ойнау~笛子 Сыбызғы үрлеу.③ жел үрлеу, ұру 风~雨 打 жел соғып жел үрледі..④ мақтану, бос сөйлеу 先别~, 做出成绩来再说 алдымен бос мақтанба, істің нәтижесін күтейік. | 他胡~一通, 你还真信. Ол бос мақтана салды, сен оған сенбе.⑤ 吹捧 Мақтау, көтермелеу, колпаштау, жер-суға сиғызбау ~又拍 Бір жағынан мақтап енді бір жағынан дақтау.⑥ бұзылу, бұлыну, бұзылыс 婚事告~ неке бұзылды. | 这个月的计划又~了 осы айдағы жоспар тағыда бұзылды..

【吹吹打打】chuī chuī dǎ dǎ Азан-казан қылу, даңғыр-дүңғыр еткізу, улап-шулау, айғай-шу көтеру.

【吹打】chuī dǎ【et.】① музыкалық аспапті үрлеу Тұтқиыл шабуылдау, кенет соқтығу, тұйықсыз тиісу, тосыннан соқтығу, шабуылдау, соқтығу, тиісу 经不住~ тұтқиыл шабуылға тойтарыс бере алмай..

【吹灯】chuī dēng【et.】① шамды үрлеп өшіру. тәмсіл ретінде қолданылатын сөз, 〈方〉去年一场病, 差点儿~.③ Тарау, тарап кету, таралып кету, жөн-жөніне кету 前儿回都没有搞成, 这回又~啦 осы жолы тағыда

тарап кеттіме | 俩人不知为了什么就~了. Екі не үшін екені белгісіз жөніне кетті.

【吹灯拔蜡】chuī dēng bá là Тас-талқаны шығу, быт-шыт болу, саудасы біту, күйреу, талқандалу, ойрандалу, құру, біту, жойылу, өлу

【吹法螺】chuī fǎ luó Көпіру, лепіру, бөсу, бөсу, жатып кеп бөсу, жер-суға симай мақтану

【吹风】chuī fēng【et.】① суық тигізу, жел тигізу 吃了药别~ дәрі ішіп суық тигізбе..② басты жуған соң электронды шашкепіргішпен шашты үрлеп кептіру. құлақ қағыс ету, айта салу, хабарландыру, құлақтандыру(~儿) 他~儿要咱们邀请他参加晚会 біз оны ұсыныспен концертке ұсыныспен шақыртылғанын құлақ қағыс етті

【吹风机】chuī fēng jī Токпен үрлеп кептіргіш

【吹拂】chuī fú аймалау, желпу, сипау, өбу【et.】春风~大地 көктемнің самал желі.

【吹鼓手】chuī gǔ shǒu.【zat.】① сырнайшы, кернейші жаршы, уағызшы, үгітші, нәсихатші

【吹管】chuī guǎn Дәнекерлеуіш түтік

【吹胡子瞪眼】chuī hū zǐ dèng yǎn тақаппар мінез.

【吹火筒】chuī huǒ tǒng Үрлеуіш түтік (от үрлейтін бәмбүк түтік), үрлеуіш

【吹喇叭】chuī lǎ bǎ керней тарту, сырнай ойнау

【吹冷风】chuī lěng fēng Қаяесет тарату, өсек-аяң тарату, өсек-өтірік өрбіту, сыпсын тарату

【吹毛求疵】chuī máo qiú cī тәдеи істеу, қасақана жасау.

【吹牛】chuī niú бөсу, мақтану

【吹牛皮】chuī niú pí Мақтану, бөсумақтаншақ.

【吹捧】chuī pěng Мақтау, көтермелеу, колпаштау, жер-суға сиғызбау【et.】 无耻~ ұялмай мақтану.

【吹腔】chuī qiāng Сыбызғы әуені, сыбызғы сарыны, сыбызғы әуезі, сыбызғы сазы

【吹求】chuī qiú Кінарат, Мін іздеу, ақау табу,【et.】挑剔(毛病) мін табу.

【吹台】chuī tái Сәтсіздік, жеңіліс, Бұзылыс, бүлініс, қайтысу【et.】 这事看来又得~ Бұл іс бітпейтін сяқты. | 俩人谈恋爱时间不长就~了. Екінің махаббат байлағандарына көп болмай айырылысты.

【吹嘘】chuī xū Мақтанарлық, мақтануға татиды.【et.】 这点事不值得那么~ Бұл іс мақтануға татымайды..

【吹奏】chuī zòu музыка аспаптарын үрлеу

【吹奏乐】chuī zòu yuè музыка

аспаптарын үрлеу

【炊】chuī① жағу, тұтату ~烟 түтін тұтату..② фамилия (Chuī)【zat.】 фамилияға қолданылады.

【炊具】chuī jù электр кнды тамақ пісіретін құрал.

【炊事】chuī shì тамақ пісіру, Аспазшылық, аспаздық【zat.】 ~员 (担任炊事工作的人). Аспаз

【炊烟】chuī yān Ыс шығу, түтін шығу.

【炊帚】chuī zhōu Қазан жуғыш, жуғыш

chuí

【垂】chuī① салбырау, салақтау, төмендеу 下~ткмен салбырау | ~柳 тплды салбырауы.②〈书〉Сыпайы сөз, сипәйгершілік сөз ~念 сыпайылықпен ойлау. | ~问 сыпайылықпен сұрау.③Таралу, жайылу, айтылу, ауыздан ауызға таралу, ел аузында жүру, аңыз болып жүру

【zat.】~千古 Өмірлік ағыз болып өалу.④ Жуық, жақын, шамалы, тарта, таяу, тақау, жедегабыл,... Дай,... Дей,... Тай,... Тей: ~暮 кешке қарай

【垂爱】chuī ài Қамқорлығыңыз арқасында, шапағатыңыз нәтижесінде

【垂垂】chuī chuī〈书〉Бара-бара, бірге-бірге, ақырын-ақырын, біртіндеп, біртіндей.【үс.】~老矣. Бара бара қартайып барамын.

【垂钓】chuí diào балық аулау.【et.】湖边~ көл жағасында қармақ салу.

【垂范】chuí fàn<书>Үлгі болу, өнегебөлу, ғиырат болу【et.】~后世. Кейінгіге үлгі болу

【垂拱】chuí gǒng<书>Қол қусырып қарап отыру, екі қолын қусырып қарап тұру, түк бітірмеу, ештеңе істемеу, тыныш отыру

【垂挂】chuí guà Іліп тастау, салбыратып қою, іліп қою, салақтатып қою, ілу, салбырату, салақтату, салбырау, төгілу 卧室~着深绿色的窗帘. Жатын бөлмеде шымқай түсті терезе перде ілулі тұр.

【垂花门】chuí huā mén Нақышты есік, нақышты қақпа

【垂老】chuí lǎo<书>Кексе тарту, шар тарту, егде тарту, қартайып қалу, қартең тарту, қартею, қартаю【et.】~多病. Қартайған сайын ауыруда ккбейеді.

【垂泪】chuí lèi Көз жасын төгу. Жылап-еңіреу, жас төгу, жас сорғалату, көзін көлдету, жылап-сықтау, жылау【et.】 暗自~. Іштей жылау

【垂怜】chuí lián Жанашырлық ету, тілектестік білдіру, қамқорлық жасау, аяушылық ету, жаны ашу, аяу, аялау, есіркеу, мүсіркеу

【垂帘】chuílián Көрінбей билік жүргізу, білінбей билік жүргізу, патша анасы әкімшілік құру

【垂柳】chuíliǔ Жылауық тал

【垂落】chuíluò Үзіліп түсу, құлап түсіу.

【et.】 两行眼泪簌簌地~下来 екі көзінің жасы досалап кетті.

【垂暮】chuí mù <书> қас қарая бастау, көз байлана бастау

【垂念】chuíniàn Еске алу, елеп-ескеру, естен шығармау, ойға алу, ойлау, ұмытпау

【垂青】chuíqīng <书> Қадыр тұту, қадырлеу, қастерлеу, сыйлау, құрметтеу, ескеру, елеу, қызығу, ұнату, әуестену

【垂手】chuíshǒu 【et.】 ① оп-оңай, боқтан оңай, әпсетте, тез, шапшаң ~而得. ② құрмет білдіру, си көрсету, құрметтеу, қадырлеу, сыйлау ~侍立. Қадырлеп жаннда тұрып қуту.

【垂死】chuí sǐ Зауалға жуықтау, ажал алқымдау, өліп бара жату, өлімге бет алу 【et.】 ~挣扎. Өліммен арпалысу

【垂髫】chuítiáo <书> Кекіл шаш, кекіл, бала, балдырған

【垂危】chuíwēi 【et.】 ① хал үстінде жату, нашар жату, өлгелі жату, нашарлау 生命 ~ өміріне қауып төну | ~病人 нашар жатқан ауру адам.

【垂问】chuíwèn Сұрау беру, сұрау салу, пікір сұрау, сұрастыру, сұрау

【垂涎】chuíxián Сілекейі шұбыру, сілекейі ағу, аузының суы құру, тамсану, құмарту

【垂询】chuíxún <书> Сыпайы сөз, сіпәйігершілік сөз 【et.】 欢迎 ~. Өдегтә қарсы алу.

【垂直】chuízhí, вертикал, перпендикулярі

【捶】chuí Ұрғылау, түйгіштеу, тоқпақтау, төмпештеу, төпештеу, жұдырықтау 【et.】 ~背 қатты ұру | ~衣裳 ким кешектә ұрғылау.

【捶打】chuídǎ Шыңдау, шынықтыру, жетілдіру, төселдіру, жатылдыру

【捶胸顿足】chuíxiōngdùnzú Жертепсіну, жер тепкілеу, ызаға булығы, өзін-өзі төпештеу, өзін-өзі сабалау

【捶】chuí <书> ① Қысқа Таяқ, сойыл, сырық, таяқпен ұру.

【椎心泣血】chuí xīn qì xuè Жүрегі қан жылау, өзегі өргену, қабырғасы сөгілу, қабырғасы қайысу

【圖】Chuí 圖山 жиансу өлкесіндегі таудың атауы.

【槌】chuí (~儿) Тоқпақ, шокпар, таяқша 【zat.】 棒 ~ таяқтау.

【锤】chuí шокпар Тоқпақ, шокпар, таяқша (~儿) 【zat.】 铁 ~ темір шокпар.

【锤炼】chuíliàn 【et.】 ① таптау, шынд

在艰苦的环境里~自己. ② шыңдалу, шынығу, төселу, жатылу, жетілдіру, кемелдендіру

【箠】chuí <书> ① 鞭子 Қамшы, бишік, шыбыртқы. ② 鞭打 қамшылау.

chūn

【春】chūn ① 【zat.】 春季 Көктем мезгілі. ~景 көктем көрінісі. | 温暖如 ~ маужыраған көктем.. ② жастық көктем, жастық шақ.

【春饼】chūnbǐng Көктемгі астың бір түрі. 【春潮】chūncháo Көктемгі тасқын, көктем селі, тасқын, сел 【zat.】 经济建设 ~ 涌 【et.】 .Көктемгі тасқын шаруашылық құрлысында жөкіліп жатыр

【春绸】chūnchóu Көктемдік торғын, көктемдік жібек

【春凳】chūndèng Ұзын орындық, ұзыншақ орындық

【春分】chūnfēn Күн мен түннің көктемгі теңелуі, көктемгі теңелу, көктем, жазғасалым, жазғытұрым

【春分点】chūnfēndiǎn Күн мен түннің көктемгі теңелу нүктесі, көктемгі теңелу нүктесі

【春风】chūnfēng Көктемгі самал жел. 【zat.】 жақсылық, шапағат

【春风化雨】chūnfēnghuàyǔ Көктемде ағаш шөптердің көктеуіне әсер ететін жел мен жаңбыр.

【春耕】chūngēng Көктемгі егіс, қос көтеру, қос айдау

【春宫】chūngōng 【zat.】 ① патша мүрагерінің сарайы, хан мүрагерінің ордасы, шару сурет, бәдік сызба

【春光】chūnguāng Көктем нұры.

【春寒】chūnhán Көктемгі суық, жазғытұрымға аяз, көктемгі ызғар, көктемде суыту, жазғытұрым аяздау 【zat.】 ~料峭 Ызғар.

【春华秋实】chūnhuāqiūshí Көктемгі бүршік жару.

【春画】chūnhuà (~儿) Көктем көрінісі.

【春荒】chūnhuāng Қара өзек шақ, жуанның жіңішкеріп, жіңішкенің үзілер кезі, ұзын сары 【zat.】 ~时期. Қара өзек ша

【春晖】chūnhuī <书> көктемгі шуақ.

【春季】chūnjì жылдың алғашқы мерзімі.

【春假】chūnjià Көктемгі демелыс.

【春节】Chūn Jié Көктем мерекесі.

【春卷】chūnjuǎn (~儿) Көктемде желінетін азық түліктің бір түрі.

【春雷】chūnléi Көктемдегі күннің күркіреуі.

【春联】chūnlián босағалық.

【春令】chūnlìng 【zat.】 ① Көктем

мезгілі. 春季. ② 冬行 ~ көктемгі ауа.

【春梦】chūnmèng көктемгі арман, тілек.

【春情】chūnqíng көктемгі сезім.

【春秋】chūnqiū 【zat.】 ① күз-көктем. 苦度 ~. ② ~正富 адамның жасы.

【春色】chūnsè 【zat.】 ① көктемгі түрлену 春天的景色: ~宜人 көктемгі түрлену тамаша. 【春上】chūnshàng көктем мезгілі. 口 > 【zat.】 春季: 今年 ~ 雨水多 быйылғы көктем жаңбырлы болыады..

【春笋】chūnsǔn Көктемгі нар қамыс, балауса бәмбүк, бәмбүк сүйіргі

【春天】chūntiān Көктем.

【春条】chūntiáo (~儿) <方> көктем мерекесі кезінде босағалыққа жазылатын сәттілік акектің сөз.

【春头】chūntóu <方> Көктем басталу 【zat.】 正当~, 家家都在忙着农活儿. Көктем басталып, үй үйдің бәрінде қарбаластық.

【春闱】chūnwéi <书> Көктемгі емтихан, жазғытұрғы сынау, көктемгі сынау

【春宵】chūnxiāo мереке

【春小麦】chūnxiǎomài көктемгі бидай.

【春心】chūnxīn көктемгі сезім.

【春训】chūnxùn көктем мезгіліндегі жаттығу.

【春汛】chūnxùn көктемде алмұрт гүлінің гүл ашып тұрғандағы мерзім.

【春药】chūnyào Нәпсі қоздырғыш, күйіт келтіргіш, қоздырғы, күйлеткі

【春意】chūnyì Көктем тынысы, көктем белгісі, көктем лебі, көктем райы 【zat.】 树梢发青, 已经现出了几分~. Ағаш бүрлеп, күктем белгісі қркіне бастады ② көктемгі ниет, сезім..

【春游】chūnyóu Көктемгі аяхат 【et.】 明天去香山 ~. Ерден шаншан тауына барып саяхаттап қайтайық.

【春运】chūnyùn Көктем мерекесі тұсындағы тасымал жұмысы, көктем мерекесі кезіндегі тасымал ісі, көктемдік тасымал, көктемдік жүргізіс

【春装】chūnzhuāng Көктемгі киімдер

【椿】chūn ① ағаштың бір түрі.

【椿庭】chūntíng <书> ата ананың сый құрметпен аталуы.

【椿象】chūnxiàng Жоңышка қандаласы

【椿萱】chūnxuān <书> ата ананың сый құрметпен аталуы.

chún

【纯】chún ① 【сын.】 тап, таза, нақ, пәк, кіршіксіз, ақаусыз ~ 金 таза алтын ② 【сын.】 Таза, кіршіксіз, сап, нақ, бірөңкей, бірңғай, біртекті, біркелкі, кілең, жалаң, ылғи, нағыз, шын,

шынайы ~白 аппак③【сын.】 Жатык, жетік, жүйрік, ысылған, төселген, жатылған, шебер 功夫不~, 还得练 шеберлігің алсізделде жаттығу керек..

④ (Chún) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【纯粹】chúncuī①Таза, кіршіксіз, сап, нақ, бірөнкей, біріңғай, біртекті, біркелкі, кілең, жалаң, ылғи, нағыз, шын, шынайы

【纯度】chúndùТазалық, кіршіксіздік, мөлдірлік, саптық, тұнықтық, пәктік

【纯碱】chúnjiǎnСода, сілті

【纯洁】chúnjié кіршіксіз, кірсіз, таза, пәк, дұрыс, түзу

【纯净】chúnjìng таза, кіршіксіз.

【纯净水】chúnjìngshuǐ таза су

【纯美】chúnměiәлемі, әсемдік【сын.】 纯正美好; 纯洁美好: 风俗~ | 心灵~ жүрегі пәк.

【纯朴】chúnpǔ 同“淳朴”. Қарапайым, кадуелгі, жай, жуас, момын

【纯情】chúnqíng① Адал көңіл, пәк ниет, риясыз көңіл, шын сүйіспеншілік, адал махаббат, кіршіксіз махаббат, пәк, адал, кіршіксіз【зат.】 少女的~. махаббат, пәк, адал, кіршіксіз

【纯熟】chúnshú сәтті, табысты.

【сын.】 技术~ ота сәтті болды..

【纯一】chúnyī Біріңғай, бір өңкей, біркелкі, кілең, жалаң, ылғи【сын.】 想法~. бірдей ойлар.

【纯音】chúnyīn Таза дыбыс

【纯贞】chúnzhēn Адал, кіршіксіз, айнымас, пәк【сын.】 ~的爱情. Адал махаббат.

【纯真】chúnzhēn Дақсыз, пәк, кіршіксіз, мөлдір, тұнық, ақаусыз【сын.】 纯洁真诚: ~无邪 таза мөлдір.

【纯正】chúnzhèng Нағыз, нақ, мөлдір, таза【сын.】 他说的是~的普通话 оның айтқандары таза қарапайым сөздер. ② тазарту, тазалау, кіршіксіздендіру, кемелдендіру【ет.】 机~. Машинамен тазарту.

【纯稚】chúnzhì Сәби, нәресте, пәк, таза, кіршіксіз

【唇】chún Ерін.

【唇笔】chúnbǐ Ерін бояну бұйымдары

【唇齿】chúnchǐ Етене, қою, тығыз, күшті, қабыспалы, тонның ішкі бауындай【зат.】 ~相依 бірөбірмен өте жақын.

【唇齿相依】chúnchǐxiāngyī тонның ішкі бауындай

【唇齿音】chúnchǐyīn【唇膏】chúngāo косметиканың түрі.

【唇红齿白】chúnhóngchǐbáижас өспірім, балғын

【唇焦舌敝】chúnjiāoshébi Сөйлей-сөйлей жағы талу, сөйлей-сөйлей аузы

ауру, айтпаған сөзі қалмау, қақсап-қақсап болдыру, жағы кез, тілі зар болу

【唇裂】chúnliè Жырық ерін, жырық

【唇舌】chúnshé Сөз, лебіз, емеурі 这件事儿恐怕还得大费~. Бұл іске сірә емеурін білдірту керекпен.

【唇吻】chúnwěn<书>【зат.】 ① ерін, емеурін 嘴唇. ② ділмәр, сөзшең, шешен, сөз, лебіз

【唇线】chúnxiàn【зат.】 еріннің ернеуі

【唇音】chúnyīn Еріндік дыбыстар

淳 chún① Момын, адал, жуас~厚 өте жуас. ② (Chún)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【淳厚】chúnhòu Жұпыны, қарапайым, адал, түзу, жуас, момын【сын.】 风俗~ қарапайым әдет-ғұрып.

【淳美】chúnměi Пәк, таза, сап, тұнық, мөлдір, әсем, сұлу, әдемі, тамаша, көрікті【сын.】 音色~ сапасы тамаша | ~的艺术享受.

【淳朴】chúnpǔ Момын, адал, жуас【сын.】 诚外貌~ сырты жуас | 民情~ жұртқа мәлім жуас.

【淳朴】chúnpǔ Момын, адал, жуас【сын.】 诚外貌~ сырты жуас | 民情~ жұртқа мәлім жуас.

【淳朴】chúnpǔ Момын, адал, жуас【сын.】 诚外貌~ сырты жуас | 民情~ жұртқа мәлім жуас.

【淳朴】chúnpǔ Момын, адал, жуас【сын.】 诚外貌~ сырты жуас | 民情~ жұртқа мәлім жуас.

【淳朴】chúnpǔ Момын, адал, жуас【сын.】 诚外貌~ сырты жуас | 民情~ жұртқа мәлім жуас.

【淳朴】chúnpǔ Момын, адал, жуас【сын.】 诚外貌~ сырты жуас | 民情~ жұртқа мәлім жуас.

【淳朴】chúnpǔ Момын, адал, жуас【сын.】 诚外貌~ сырты жуас | 民情~ жұртқа мәлім жуас.

【淳朴】chúnpǔ Момын, адал, жуас【сын.】 诚外貌~ сырты жуас | 民情~ жұртқа мәлім жуас.

【淳朴】chúnpǔ Момын, адал, жуас【сын.】 诚外貌~ сырты жуас | 民情~ жұртқа мәлім жуас.

【淳朴】chúnpǔ Момын, адал, жуас【сын.】 诚外貌~ сырты жуас | 民情~ жұртқа мәлім жуас.

【淳朴】chúnpǔ Момын, адал, жуас【сын.】 诚外貌~ сырты жуас | 民情~ жұртқа мәлім жуас.

【淳朴】chúnpǔ Момын, адал, жуас【сын.】 诚外貌~ сырты жуас | 民情~ жұртқа мәлім жуас.

【淳朴】chúnpǔ Момын, адал, жуас【сын.】 诚外貌~ сырты жуас | 民情~ жұртқа мәлім жуас.

【淳朴】chúnpǔ Момын, адал, жуас【сын.】 诚外貌~ сырты жуас | 民情~ жұртқа мәлім жуас.

【淳朴】chúnpǔ Момын, адал, жуас【сын.】 诚外貌~ сырты жуас | 民情~ жұртқа мәлім жуас.

【淳朴】chúnpǔ Момын, адал, жуас【сын.】 诚外貌~ сырты жуас | 民情~ жұртқа мәлім жуас.

【淳朴】chúnpǔ Момын, адал, жуас【сын.】 诚外貌~ сырты жуас | 民情~ жұртқа мәлім жуас.

【淳朴】chúnpǔ Момын, адал, жуас【сын.】 诚外貌~ сырты жуас | 民情~ жұртқа мәлім жуас.

【淳朴】chúnpǔ Момын, адал, жуас【сын.】 诚外貌~ сырты жуас | 民情~ жұртқа мәлім жуас.

【淳朴】chúnpǔ Момын, адал, жуас【сын.】 诚外貌~ сырты жуас | 民情~ жұртқа мәлім жуас.

chǔn

【蠢】chǔn【сын.】 ① ақымақ, топас, доғал, кешше 这种做法太~了. Бұлай

істеу өте ақмақтық② зердесіз, зейінсіз, ноған, надан, миғұла~笨. Топас.

【蠢笨】chǔnbèнақымақ, топас, доғал, кешше【сын.】 ~的狗熊. Ақмақ қонжық

【蠢材】chǔncái ақмақ, топас.

【蠢蠢】chǔnchǔn<书>【сын.】 ① мазасыздану, тыншсыздану, беймәзәләну, толқу, лоблу, қобалжу, қыбырлау, қимылдау, жыбырлау 王室~. Сарай іші мазасыз.

【蠢动】chǔndòng【ет.】 ① қыбырлау, қимылдау, жыбырлау, құтыру, әулігу, есіру, әрекеттену

【蠢话】chǔnhuà Былжырақ, көкіме, шатпарак, шатпақ, жаман сөз, доғал сөз, шірік сөз

【蠢货】chǔnhuò【зат.】 Ақымақ, кемсәу, топас, миғұла, көкми, ноған, дәндүріс, миссыз

【蠢人】chǔnrén【зат.】 Ақымақ, кемсәу, топас, миғұла, көкми, ноған.

【蠢事】chǔnshì аусарлық, ақымақтық, топастық, надандық, делқұлылық, ноғандық, дүлейлік, жөнсіздік, зердесіздік

chuō

【遑】chuō<书>① Алыс. 远. ② Алыстау.

戳 chuō① түрту, шұқу, нұқу 一~就破. ② түйреу, пісу, шаншу 打球~了手 допты қолымен ұру | 钢笔尖儿~了 қаламмен ьтүрту. Мөр, таңба (~儿)【зат.】 图章. 邮~ почта тпңбасы

【戳穿】chuōchuān【ет.】 ① түйреу, тесу, тесіп тастау, тесіп кету, түйреп өту 刺刀~了胸膛. ② әшкерелеу, айпаралау, ашу, ашып тастау.

【戳脊梁骨】Артынан сөйлеу, сыртынан сөйлеу, артынан жазғыру, сыртынан мінеу, артынан қомпылдау, сырттай күңкілдеу chuōjǐliàngǔ 办事要公正, 别让人家~. Жұмыс нақты болу керек, адамның артынан сөйлеуге болмайды.

【戳记】chuōjì Таңба, мөр

【戳子】chuōzi Таңба, мөр.

chuò

【啜】chuò<书>① Байқау, сақтану, абайлау, абай болу, сақ болу, абайшыл, сак, байыпты, ұстамды, орнықты, құнтты ② Ретке салу, тәртіпке салу, реттеу, тәртіптеу, дұрыстау, түзеу, оңау, жақсарту

【啜】chuò①<书>喝 1 шу, сіміру, жұту, ұрттау (айғайлау, ақыру, зекіру, зеку, тепснү)

【啜泣】chūèqì Өкси жылау, өксу, солқылдау 【ет.】 ~不止 жылағап өзін үүстай алмай | 低声~ ақырын жылау.

【辍】chūè<书>① Қайғыру, қамығу, уайымдау, мұңаю, шерлену, мұң, шер Болдыру, бұрлығы, қалжырау, шаршау, әлсіреу Қысқа, әлсіз. Әлсіз демалу

【辍辍】chūèchūè<书> Қайғыру, қамығу, уайымдау, мұңаю, шерлену, мұң, шер 【сын.】 忧心~сынық көңіл болу.

【绰】chūè① кең, кеп-кең ~有余裕 молшылық. ② молшылық, баршылық <书> ~丽 баршылық өмір.

【绰绰有余】chūèchūèyúyú таусылмас, бітпес

【绰号】chūèhào лақап есімі 【зат.】 她的~叫小猫. Оның лақап аты мысық.

【绰约】chūèyuē<书> әдемі, сұлу 【сын.】 ~多 әдемі 姿 қилы бейн.

【辍】chūè тоқтау Доғарылу ~学习ренуді тоқтату | 时作时~ уақытты тоқтату | 日夜不~ түннің ортасына қарай доғарлау.

【辍笔】chūèbǐ<书> Жазудан тоқтау, сызуды қою, қалам тастау, қалам ұстамау, қалам алмай, жазбау, сызбау

【辍学】chūèxué Оқудан қалу, оқудан тоқтау

【歎】chūè<书>①ему, сору, сораптау, жұту, сіміру, сіңіру, тарту, иіскеу, шегу Көкөністі сорпа

cī

【刺】cī шарқ-шұрқ, зу-зу, сыр-сыр, пыс-пыст. Беліктеуіш сөз 拟声 ~的一声, 滑了一个跟头 шарқ еткен дыбыс шықтыда тайып құлап басын соқты.

【刺啦】cīlā Сырт ете қалу, дыр-дыа, дар-дар, дыбысты білдіретін бейнелеуіш.. 拟声 ~一声, 衣服撕了个口子 киім дыр етіп жыртылып кетті. | ~一声划着了火柴. Сіренкені сыр еткізіп тұтатты.

【刺棱】cīlēng Быж шыж ету, бейнелеуіш. 拟声 猫~一下跑了 Мысық быж етіп қашып кетті..

【刺溜】cīliū Зуылдау, быжылдау, ызыңдау, ысылдау, ысқыру. 拟声 不留神, ~一下滑倒了 тарс етіп тайып құлады.

【毗】cī(~儿)<口>Сөгү, жазғыру, ұрсу, кінәләу 【ет.】 我~儿了她两句她就哭了. Мен оған екі ауыз ұрстым ол джылығап жіберді.

【差】cī Өркелкі, қилы-қилы, ала-құла, әр түрлі, әр алуан, түрліше, парықты, шамалас

【疵】cī Кемшілік, ақау, кінәрат.

【疵点】cīdiǎn Кемшілік, кінәрат, ақау. 【зат.】 没有什么~ ешқандай кінәрат

жок.

【疵品】cīpǐн бұзылған бұйым, ақауы бар зат.

【疵瑕】cīxiá 【зат.】 瑕疵. Мардымсыз мін, азғантай ақау, кішкентәй кілтипән, болмашы кемістік

【粢】cī [粢饭] (cīfàn) <方> Күріштен жасалатын тамақтың түрі.

【跣】cī Таю, тайғанау, сырғу. 【ет.】 脚下滑 【ет.】: 脚一~, 摔倒了 бір аяғым тайып құлады.

cí

【词】cí 【зат.】 ① сөз 他问我他没~儿回答 Оның сұрағына еш жауап бермедім..

【词典】cídǎn Сөздік

【词调】cídào Қисын, ырғақ

【词锋】cífēng Өткір сөз, қайраулы қалам 【зат.】 ~锐利. Қылшылдаған өтірік

【词赋】cífù 同“辞赋”. Өлең, бәйт

【词根】cígēн түбір сөз

【词根语】cígēnyǔ Түбір тіл, түбір сөз, дара тіл

【词话】cíhuà 【зат.】 ① сырт, тұлға, құрылыс, нұсқа, салт, ырым

【词汇】cíhuì Сөздік құрам, сөздік қор, сөз

【词汇学】cíhuìxué Сөздік құрам ілімі

【词句】cíjù Сөйлем Сөз-сөйлем, сөйлем, сөйлемше, сөз

【词类】cílèi Есімдіктер

【词令】cílìng Сөз, сыпайы сөз

【词牌】cípái Әуен, ырғақ, уезін

【词频】cípín Сөз жиілігі, сөзтің саны 【зат.】 ~统计 сөздік мәлімент.

【词谱】cípǔ Ырғақтар жинағы, әуендер кітабі

【词曲】cíqǔ Өлең, ән, жыр

【词人】círén Ақын, әдебиетші

【词论】cílùn Шағым, арыз

【词素】císuǔ Сөз құрамы, сөзшік, сөзше, морфема

【词条】cítiáo Тізбе сөз, сөз

【词头】cítóu Сөз алды қосымшалары

【词尾】cíwěi Жұрнақ

【词【сын.】】cíxíng Сөз тұлғалары, сөз

【词性】cíxìng Сөз сипаты

【词序】cíxù Сөз тәртібі, сөз реті

【词义】cíyǐ Сөз мағынасы, сөз мәні

【词余】cíyú 【зат.】 曲 өлең, ән, жыр, күй, музыка

【词语】cíyǔ Сөз-сөйлем, сөз, тіл Мақала жазған кезде сөз тілін абайлап қолдану керек.

【词韵】cíyùn Ырғақ, ұйқас, қисын

【词藻】cízǎo 同“辞藻”. Сөз, нақыш, уағыз, күпіл сөз, жел сөз, нақышты сөз,

көркем сөз

【词章】cízhāng әдеби шығарма, әдеби туынды, көркем сөз, әдеби

【词缀】cízhì Сөз қосымшалары, қосымшалар

【词组】cízǔ Сөз тіркесі

【茨】cí<书> ② Теміртікен

【茨冈人】cígāng rén Цыган адамы. Cígāng rén

【茨菰】cí-gu 同“慈姑”. Жебе жапырақ

【兹】cí 龟兹 (Qūnci), ертедегі мемлекет атауы болған.. қазіргі шинжандағы қашқар өңірінде болған.

【祠】cí Ғибадатхана, тауапхана 祠堂: 宗~ тауапхана | 先贤~ марқұм дәнішпәндәр ғибадатқанасы.

【祠堂】cí táng 【зат.】 ① Ғибадатхана, тауапхана ② Ғибадатхана, тауапхана

【瓷】cí ① Шыны, фарфор 【зат.】 陶~ саз балшықтан жасау.

【瓷公鸡】cígōngjī Шық бермес шығайбай, кесіп алса қан шықпас, шын сыған, нағыз қарау 【зат.】 这个人是个~, 一毛不拔. Бұл бір шық бермес адам артық ештеңе баспайды.

【瓷瓶】cípíng 【зат.】 ① шыны құмыра, фарфор құмыра айырғыш зат, айырғыш.

【瓷漆】cíqī Шыны сыры, фарфор сыры

【瓷器】cíqì Шыны ыдыс, фарфор жабдық, шыны ыдыс-аяқ, фарфорыдыс

【瓷实】cí-shí<方> Шымыр, мықты, мығым, берік, тезімді, тиянақты, шыдамды, табанды, орнықты, тыңғылықты, мұқият, ұқыпты, шөгел 他用心钻研, 学习得很~. Ол беріліп зерттеді, өте шыдамдылықпен үйренді.

【瓷土】cítǔ Шыны балшығы, фарфор балшығы, фарфор саз балшығы

【瓷窑】cíyáo Шыны құмданы, фарфор құмданы

【瓷砖】cízhūān Жылтыр керпіш, сырлы керпіш, шыны керпіш

【辞】cí ① Көркем сөз, мақала. өлең, бәйт 楚~ қайғылы өлең | ~赋 өлең жазу. 2сі ① Қоштасу, қош айтысу 告 告别: ~行 | 告~ Қоштасу. ② Қызметтен босау, жұмыстан босану, қызметтен шегіну, жұмыстан шығу, қызметтен кету, босап кету, қызметтен бас тарту

【ет.】 ~呈 жұмыстан босатып жіберу | ~去 主任职务 меңгерушілік қызыметінен босау. ③ Босатып жіберу, жолғасалу, шығарып тастау, шығару, босату, кетіру, босау, шығу, кету 【ет.】

他被经理~了 директорліктен босату. ④ 推~ Бойды аулаққа салып қашу | 不~ 辛苦 қыйналудан қашу. Бойды аулаққа салу, аттонын ала қашу, ауаша жүру, қашу, қашқалақтау, жалғару, жуымау, тайсақтау, сырғақтау

【辞别】cíbié Қоштасу, қош айту, қош айтысу, қоштасып кету 【ет.】 ~母校

ана мектеппен коштасу.

【辞呈】cǐchéng Қызметтен босау хаты, қызметтен босау арызы, қызметтен босау өтініші

【辞典】cǐdiǎn 同“词典” сөздік.

【辞费】cǐfèi<书>【сын.】 Мылжың, шатпақ, шұбалшаң, мән-мағынасыз

【辞赋】cǐfù Өлең, бәйт

【辞工】cǐgōng Жұмыстан босату, шығарып тастау, қызметтен шығару, шығарып жіберу, шығып кету, жұмыстан шегіну, қызметтен шығу, босау, босату, шығару, шығу, кету 他要回老家, ~不干了. Ол ауылына қайтпақшы, жұмыстан босатылды.

【辞活】cǐhuó(~儿) Міндегінен босау, қызыметуенен кету.

【辞灵】cǐlíng Сүйекпен коштасу, майтпен коштасу, марқұммен коштасу, сүйегін көріп қалу

【辞令】cǐlíng Сөз, сыпайы сөз【зат.】外交~ сыпайы шақыру.

【辞聘】cǐpìn【ет.】① Міндегінен босау, қызыметінен кету. 辞掉受聘的职务; 拒绝对方的聘用. ② Міндегінен босау, қызыметінен кету. 解除原被聘人的职务, 不再继续聘用.

【辞让】cǐràng Сыпайылық ету, иба көрсету, сыпайылық көрсету, қабылдамау, көнбеу【ет.】他~了一番, 才坐在前排. Оған құрмет көрсетіп алдыңғы қатарға отырғызды.

【辞任】cǐrèn Міндегінен босау, қызыметінен кету.【ет.】辞去职务、工作等.

【辞色】cǐsè<书> сөйлегендегі бейнес, түрі.【зат.】不假~ сөзіне қарасақ жалған емес.

【辞世】cǐshì<书> Қайтыс болу, жан үзу.【ет.】老人因病~. Қария ауырып қайтыс болды.

【辞书】cǐshū Сөздік.

【辞岁】cǐsuì Ескі жылмен коштасу, ескі жылды аттандыру, ескі жылды жолға салу

【辞退】cǐtuì【ет.】① Босатып жіберу, жолғасалу, шығарып тастау, шығару, босату, кетіру, босау, шығу, кету ~保姆. ② Бас тарту, қабылдамау.

【辞谢】cǐxiè Қолын қайтару, бас тарту, қабылдамау.【ет.】对方送给酬劳, 他~了. Ол ақысын берген еді, ол қолын қайтарды.

【辞行】cǐxíng Қоштасып аттану, қоштасып шығу, қоштасып кету, қош айту, қоштасу【ет.】远行前向亲友告别: 我们明天起程南下, 特来向老师~. Ерген жолға шығамын, мұғалімге арнайы қош айтамын.

【辞灶】cǐzào Дастарқан тәңірын аттандыру, қазандық тәңірын жөнелту

【辞章】cǐzhāng【зат.】① т әдеби

шығарма, әдеби туынды, көркем сөз, әдебиет② жазу шеберлігі, тіл шеберлігі

【辞职】cǐzhí міндетінен бас тарту, міндетінен босау.【ет.】请求解除自己的职务. 要求~ міндетінен босау өтініші. | 他已经辞了职. Ол әлде қашан жұмысынан босап кеткен.

【慈】cí Жаңашырлық, мейірімділік. 敬老~幼. ③ анаға меңзеледі. ④ фамилия

【慈爱】cí'ài сүйспеншілік, мейірімділік.

【сын.】~的目光 сүйспеншілікке толы жанар | ~的母亲 ана мейірімі..

【慈姑】cí-gū【зат.】① Ексен орасың, жемісін көру.

【慈和】cíhé Мейірімді, мейірбән, рақымды, жылы, ықыласты, бауырма 面容~ Жүзі мейірімді

【慈善】císhàn Қайырымдылық, рақымдылық, қамқорлық, қайыр-сахабат 心地~ көңілі жақсы | ~事业 қайырымды “с шара.

【慈祥】cíxiáng жылы жүз, мейірім

【сын.】(老年人的态度、神色) 和蔼祖母的脸上露出了~的笑容. Әжемнің жүзінен мейірімді күлкісі байқалды.

【慈颜】cíyán【зат.】① Мейірімді жүзіңіз, мейірбән дидарыңыз Мейірімді жүзіңіз, мейірбән дидарыңыз~善目. Жылы жүзді.

【磁暴】cíbào Магниттік дауыл, магнит бораны

【磁场】cíchǎng Магнит өрісі

【磁带】cídài Магнитті таспа, таспа

【磁感应】cígǎnyīng Магниттік әсер, магниттік индукция

【磁化】cíhuà Магниттелу, магниттену, магниттеу

【磁极】cíjí Магнит үйегі

【磁卡】cíkǎ Магнитті қағазшық, магнитті карточка

【磁卡机】cíkǎjī Магнитті карталарға

【磁控】cíkòng Магнит арқылы меңгеру, магниттік меңгеру【сын.】~开关 магнит арқылы сөндіру.

【磁力】cílì иагнит күші

【磁力线】cílìxiàn【зат.】Магниттік күш сызығы

【磁疗】cíliáo Магнитпен емдеу, магнитпен сауықтыру, магнитпен жазу, магниттік ем

【磁能】cínéng Магниттік қуат, магниттік энергия

【磁盘】cípán Магнитті табақша, магнитті табақ, магниттік табақ

【磁盘驱】【ет.】器】cípánqūdòngqī Табақжаздүргызғы

【磁漆】cíqī Шыны сыры, фарфор сыры

【磁石】císhí【зат.】① магнит магнит кені

【磁体】cítǐ Магнитті дене, магнит

【磁铁】cítiě Магнит

【磁通量】cítōngliàng Магнит ағыны

【磁头】cítóu Магнитті тетік, ұштық

【磁效应】cíxiàoyīng Магниттік әсер, магниттік эффект

【磁性】cíxìng【зат.】Мәгниттік қасиет, мәгнитті, мәгниттілік, мәгниттік

【磁针】cízhēn Мәгнит тіл

【雌】cí Ұрғашы, ұябасар, аналық, енелік【сын.】~性 әйел | ~免 аналық қоян.

【雌伏】cífú<书>【ет.】біреуге бағыну, бағынышты болу, әлдекімге бойсұну, ыркында болу 丈夫当雄飞, 安能~! ② жан сауғалау, жан сақтау, жасырыну, бұқпантайлау, тығылу, тасалану, паналау

【雌花】cíhuā Аналық гүл

【雌化】cíhuà Әйелге айналу, әйел мінезділену, әйел сүрейлену, әйелдену, ұрғашылану

【雌黄】cíhuáng【зат.】① Сары күшәлә, күкіртті күшәлә, күкірт

【雌蕊】círuǐ Гүлдің өзегі, тамыр.

【雌性】cíxìng Аналық, ұрғашы【зат.】~【ет.】物. Аналық хаюан

【雌雄】cíxióng【зат.】① Ерлік пен ездік, мықтылық пен әлсіздік, күштілік пен әлжуездік, жігіттік пен түбіттік ~同株. ② Ерлік пен ездік, мықтылық пен әлсіздік, күштілік пен әлжуездік, жігіттік пен түбіттік

【雌雄同体】cíxióngtóngtǐ Қос жыныстылар, бір үйліле

【雌雄同株】cíxióngtóngzhū Қос жынысты сабақтар, бір үйлі сабақтар

【雌雄异体】cíxióngyìtǐ Ауаша жыныстылар, бөлек ұрықтылар

【雌雄异株】cíxióngyìzhū Ауаша жынысты сабақтар, бөлек ұрықты сабақтар

сї

【此】cǐ Бұл, осы, осынау, мына, мынау ~人 осы адам | ~时 осы кез 就~告别 осылай коштастық | 谈话就~结束 әңгіме осылай тәмамдалды | осылай, осындай

【此岸】cǐ'àn Бұл дүние, бұл жалған

【此后】cǐhòu содан кейін, содан бері.

【зат.】үш жыл бұрын оны меп авто бекетте коштастым, содан бері оны көмедім.

【此间】cǐjiān Осында, мұнда, осындағы, мұндағы, бұл арада, бұл жерде【зат.】~天气渐暖, 油菜花已经盛开. Осында ауарайы жылы, гүлдер әлде қашан бүр жарды

【此刻】cǐkè Осы кез, өтпелі кезең【зат.】~台风已过, 轮船即将起航 Жел өткінші соғып өтті, кеме жәй тенселіп тұр..

【此前】cǐqián Осыдан бұрын, мұнан

ілгері, бұрын, тегінде, ілгерінде
【зат.】写小说是近几年的事, ~他曾
用笔【зат.】发表过一些诗作. Ол
жақынғы бірнеше жылдардағы әңгіме
жазып келді

【此时】cǐshí осы шақ

【此外】cǐwài Мұнан тыс, осыдан
басқа, мұнан сырт, мұнан өзге, мұнан
басқа, мұнан қала берсе

【此一时, 彼一时】cǐyīshí,
bǐyīshí Қазыр қай кез, ол кез қай кез.

【泚】cǐ〈书〉① Ашық, қанық, айқын,
анық, көрнеу, белгілі② тер ағызу 流汗.
③ сясын құртып жазу ~ 笔作书. Сия
тауысып кітап жазу

【趾】cǐ【et.】① басу, тұру,
тиянақтау ~ 着脚往前头看. аяқ ұшымен
тұру, өкшесімен тұру, өкшесін көтеру

cì

【次】cì① Рет, қосымша【зат.】~
бірінші дәреже | 座 ~ бірінші орын |
车 ~ бірінші машина. ② Рет,
қосымша ~ 子 | ~ 日. ③ нашар, сабыр,
сапасыз, жаман, химиялық элемент ~ 氣
酸. ④ есептік анықтама【мөл.】қатар,
тартып, дәреже, рет, жол, сапар, дүркін
【次大陆】cìdàlù Кіші құрлық, түбек,
құрлықша

【次等】cìděng рет, жүйе, тәртіп
【сын.】~ 貨. Сапасыз бұйым

【次第】cìdì① рет, жүйе, тәртіп бір-
бірлеп, біртіндеп, қатарлана, жағалай②
【үс.】~ 入座. Бірден отырғызу

【次日】cìrì Екінші күн.

【次生林】cìshēnglín Қайта көктеген
орман,

【次声波】cìshēngbō Ең ақырын
айталған дыбыс.

【次数】cìshù Рет, сан, тәртіп,
қайталану, жиілік, дүркін【зат.】练习
的 ~ 越多 көп санап жаттығу керек.

【次序】cìxù Рет, тәртіп, кезек, қатар,
жүйе【зат.】Мына құжаттарды реттеп
қойдым, енді ақтарыстра.

【次要】cìyào Екінші, жай, әншейін,
әдеттегі, қосалқы, қосымша, жөнсал,
маңызсыз, ықпалсыз, елеусіз

【сын.】~ 地位 басқа орын | 内容是
主要的,【сын.】式是 ~ 的,【сын.】
式要服从内容. Мазмұнында назар
аударатын іс әдетте формасы.

【次韵】cìyùn Ұйқасын алу, ұйқасын
пайдалану, ырғағын пайдалану

【伺】cì [伺候] (cìhou) Анду,
қарауылдау, бақылау, күзету, байқау,
торуылдау, күту, тосу, бағу【зат.】~ 病人.
Ауруға қарау

【刺】cì① шаншу, түйреу, сұғу, пісу,
қадау, шабақтау, кіргізу【et.】刺激
Тітіркендіру, түршіктіру, қоздыру,

қызықтыру, еліктіру ~ 鼻子. Мұрнын
тітіркендіру③【et.】遇 ~ өлтіру |
被 ~ өлтірту. ⑤ 諷 Өлтіріп кету,
астыртын өлтіру, жасырын өлтір 讥 ~ .
⑥ (~ 儿)【зат.】қадау, шаншу, түйреу.

【刺柏】cìbǎi Қара арша, арша

【刺刀】cìdāo【зат.】枪刺. Найза
(мылтық найзасы)

【刺耳】cìěr Құлаққа жағымсыз, құлақ
түршіктіреп, құлаққа түрпідей тиер

【刺骨】cìgǔ【et.】寒风 ~ . Сүйектен
өту, сүйекке қадалу, сүйек қару

【刺槐】cìhuái Қараған

【刺激】cìjī Тітіркендіру, түршіктіру,
қоздыру, қызықтыру, еліктіру

【刺客】cìkè Қанды қол, қанышер, бас
кесер, жендет

【刺目】cìmù көз ұялту, көз шағу, көз
қамау, көз қаратпау.

【刺挠】cìnao〈口〉Cacy, Кірлеу

【сын.】有好些天没洗澡了, 身上 ~
得很. Бірнеше күн болды
эуынбадым, денем кірлеп кетті.

【刺配】cìpèi Ертеде қылмыскердің
бетіне таңбалап жазу жазып айдауға
жіберген.

【刺儿菜】cìrǎicài Ұзақ жыл өскен дәрі
шөп.

【刺儿话】cìrǎihuà〈方〉жел сөзді, жалған
айтылған,【зат.】说 ~ өтірік айту.

【刺儿头】cìrǎitóu Қырсықты,
қыршаңқы, қикар, шәркез, шаркыш

【刺杀】cìshā найзаласу, сайысу,
нәйзгерлік үйрену

【刺探】cìtàn Құлақ тұру, құлақ тігу,
тың тындау, жинау, жинастыру

【刺猬】cìwei Кірпі, кірпікшешен

【刺细胞】cìxìbāo Шанышқылы
клеткалар

【刺绣】cìxiù① колелердің бір түрі.
Кесте тігу, кесте шегу, кесте салу, кесте
басу, кестелеу

【刺眼】cìyǎn【сын.】① Көздің нұры
шашырау.【刺痒】cìyǎng〈口〉Қышу,
қышыну【сын.】蚊子咬了一下,
很 ~ . Ара шаққан жер қатты қышып тұр

【刺针】cìzhēn Шанышқы, піскек, біз

【刺字】cìzì Ертеде қылмыскердің
бетіне таңбалап жазалауды айтып отыр.

【饮】cì〈书〉
Көмектесу, жәрдемдесу. ~

【шыл.】. Көмектесу.

【赐教】cìjiào Жол сілтеу, үлгі көрсету,
ақыл беру, тәлім айту, тағылым беру
【et.】不吝 ~ . Жол көрсету

【赐予】(赐与) cìyǔ Сыйлық беру, си
тарту, тарту ету, сыйлау, тарту, беру,
арнау, бағыштау

cōng

【匆】cōng 急

Асығыс, жедел, қарбалас. ~ 忙
асығу. | ~ 促. Асығыс жүру.

【匆匆】cōngcōng Асығыс, қарбалас,
суыт, асығыс-үсігіс, шапшаң, шұғыл
【сын.】来去 ~ асығыс жүру | ~ 上
了火车. Асығыс позге міндуі

【匆促】cōngcù Шапшаң, жылдам,
шұғыл, суыт, тығыз, тығыз-таяң,
асығыс-үсігіс【сын.】因为【et.】身的
时候太 ~ 了, 把稿子忘在家里没带来.
也作匆猝. Қатты жүгіріп жүріп затын
ұмытып қалдырып кетті.

【匆遽】cōngjù〈书〉 қарбалас, асығыс.

【匆忙】cōngmáng Шұғыл, қарбалас,
дереу, жалма-жан, табанда, асығыс,
асығып-үсігу, әбігер болу, әбігері шығу,
мұрнына су жетпеу, құныперен болу.

【葱白】cōngbái Көкшулан, көкшыл,
көгілжым, көгілдыр

【葱白儿】cōngbáier Көкшулан, көкшыл,
көгілжым, көгілдыр

【葱翠】cōngcuì【сын.】(草木) 青翠
Көк жайқын, көк шалғын, көк жайсаң,
көкорай, көгал, көкпенкөк, жасыл қы-
шан ~ жынысты түкөк жайсаң | ~ 的竹
林. Жайқалған бамбук орманы

【葱花】cōnghuā (~ 儿)【зат.】
Сарымсақ үлпілдегі, тураулы сарымсақ
【葱茏】cōnglóng ағаш-шөп【сын.】
春天来了, 大地一片 ~ . Көктем келіп
ағаш-шөптер бүрледі

【葱绿】cōnglǜ сарғылт, сарғылтым,
сарғыш【сын.】~ 的田野 жасыл
атыз | 雨后的竹林更加 ~ 可爱.
Жанбырдан кейінгі орман әдемі

【葱头】cōngtóu Пияз

【葱郁】cōngyù【сын.】葱茏
Көкпенкөк, жап-жасыл, көгілдыр,
жасыл ~ 的松树林. Көкпенкөк жыныс
орман.

【聪】cōng①〈书〉 ақыл, ес, зейін,
парасат, зерде

【聪慧】cōnghuì Зерек, ақылды.
【сын.】~ 过人. Ақылды адам

【聪敏】cōngmǐn Ақылды 天资 ~ . Ол
тума зерек бала

【聪明】cōng-míng Зерек, ақылды
【сын.】这个孩子既 ~ 又用功, 学习
上进步很快. Бұл бала өте
зерек, сабағанда ілгерлеушілік жақсы

【聪悟】cōngwù〈书〉
ақылды, зерек, ыждағатты.【сын.】~
好学. Ыждағатпен үйрену.

【聪颖】cōngyǐng〈书〉 Зерек, ақылды
【сын.】聪明.

cóng

【从】-1 cóng 旧读 zòng)① 跟随 Һлесу,
еру, сөнінәнеру, қасында болу, бірге
жүру, бірге болу. ② 顺从 ешқашан,
ешуақытта ; 2 cóng шығыс

септігінің...дан, ...ден, тан, ...тен, ...нан, ...нен жалғаулары.

【从】-2 cóng. бастап батысқа | ~现在起 Қазірден бастап | ~不懂到懂 Білместен бастап білу | ~无到有 Жоқтан бар | ~少到多 Аздан көп. ② 介...Өту ~窗缝里往外望 Терезенден сыртқа қарау | 你~桥上过, 我~桥下走 сен көпірден өткенде, мен көпірдің астымен жүрдім | ~他们前面经过 Олар менің алдымда өтті. ③...бойынша ~笔迹看, 这字像孩子写的 Бұл жазуға қарағанда бала жазған сияқты. ④ Ешқашан 【үс.】 ~没有听说过 Ешқашан естіп көрмеппін

【从长计议】 cóngchángjìyì Ұзақтан ойластыру 这个问题很复杂, 应该~, 不要马上就做决定. Бұл сұрақ өте қиын, ұзақтан ойластыру керек.

【从此】 cóngcǐ қазірден батап 【үс.】 这条铁路全线通车, ~交通就更方便了 бүт темір жол тартылғаннан бастап жол қызметіне өте қолайлы болды..

【从犯】 cóngfàn Ілессуші қылмыскер
【从缓】 cónghuǎn 【ет.】 Кеінірек, кешіктіру ~办理 кешіктіріп істеу | 该项措施~执行 Бұл қимылды кешірек істеу керек.

【从简】 cóngjiǎn Оңай амалдар қолдану 【ет.】 采取简单的办法或方式 (办理): 手续~ | 仪式~.

【从谏如流】 cóngjiàn rúliú Елдің айтқанымен санау

【从教】 cóngjiào Оқытушылықпен айналысу 【ет.】 他~近半个世纪, 如今是桃李满天下. Ол оқытушылықпен айналысу көп уақыт болды.

【从井救人】 cóngjǐngjiùrén Құтқару, адам құтқару.

【从警】 cóngjǐng Әскери адам болу 【ет.】 他~十年来, 三次受嘉奖. Ол әскери жұмысының он жылдан бері үрет марапаттылды.

【从军】 cóngjūn Әскери дайындық.

【从宽】 cóngkuān Кеңшілік ету 【ет.】 ~处理 Кеңшілік ету.

【从来】 cónglái Бұрыннан, ежелден 这种事我~没听说 Бұл істі ежелден естіп көрмеппін. 过. Бұл іс жәйлі бұрын естіп көрмеппін.

【从良】 cóngliáng Дұрыс жолға түсу

【从略】 cónglüè 【ет.】 Қысқыша айту

【从命】 cóngmìng 【ет.】 Бұйырғанға бойсы恭敬不如~Бұйырғанға бойсыну.

【从前】 cóngqián Бұрын, баяғыда 【зат.】 想想~的悲惨遭遇, 更加感到今天生活的幸福美满 | ~的事儿不必再提了. Бұрынғы іті енді ауызға алуың қажеті жоқ.

【从权】 cóngquán Жағдайға қарай~处理 Жағдайға қарай реттеу.

【从戎】 cóngróng <书> Әскери дайындық 【ет.】 参加军队 Әскери дайындыққа қатысу.

【从容】 cóngróng (旧读 cōngróng) 【сын.】 ①

Асықпау, сасқалақтамау, абыржымау. ② Кең, көп 时间很~, 可以仔仔细细地做 | 手头~. Уақыт көп, жұмысты асықпай істеуге болады.

【从容不迫】 cóngróngbùpò Өте сабырлы, ұстамды 他满脸挂笑, ~地走上了讲台. Ол күліп, сабырлы түрде тақтаға шықты.

【从善如流】 cóngshànrúliú Елдің жақсы пікірін тез қабылдауды айтады

【从师】 cóngshī Үйрену. 【ет.】 跟师傅 (学习): ~习艺. Өнер үйрену.

【从实】 cóngshí Аинытпай 【үс.】 ~回答. Аинытпай жауап бер.

【从事】 cóngshì 【ет.】 ① Іспен айналысу ~教 Тәрбие беру іспен айналысу 教育工作 | ~文艺创作.

【从属】 cóngshǔ Көну, бойсыну, бағыну 【ет.】 ~关系 бағыну байланысы

【从俗】 cóngsú 【ет.】 ① Әдеп ғұрыппен жүру Әдеп ғұрыпқа бағыну

【从速】 cóngsù лезде, жылдам. 【ет.】 ~处理 жылдам реттеу | ~进行 | 存货不多, 欲购~зат көп емес, тез сатып алу керек.

【从头】 cóngtóu (~儿) 【үс.】 ① 从最初 (做): ~儿做起. ② Қайтадан, басынан ~儿再来. Қайтадан істеп көр.

【从先】 cóngxiān <方> бұрынан 【зат.】 他身体比~结实多了 ол бұрынғысынан мықты болыпты.

【从小】 cóngxǎo Балалық шағынан (~儿) 【үс.】 他~就爱运 【ет.】 . Ол балалық шағынан бастап спортты жақсы көреді

【从心所欲】 cóngxīnsuǒyù 随心所欲 Ойға келгенді істеу.

【从新】 cóngxīn Қайтадан, басынан бастап. 【үс.】 重新.

【从严】 cóngyán Қатал болу 【ет.】 ~判罚 қатал үкім

【从业】 cóngyè Жұмыс істеу 【ет.】 ~机会 Жұмыс істеу орайы | ~人员 Жұмысшы.

【从艺】 cóngyì Өнер жалында

【从影】 cóngyǐng Киномен айналысу

【从优】 cóngyōu Артықшылық беру

【从征】 cóngzhēng Әскерге аттану

【从政】 cóngzhèng Саясатқа араласуы

【从中】 cóngzhōng Ортасында болу

【从众】 cóngzhòng Көп бөлік адамдардың жұмыс істеу тәсілі

【丛】 cóng ① Бірігу, жиналу Көгал 生长在一起的草木: 草~ | 树~. ③ Адам немесе заттардың жиналуы 人~ |

论~ | 刀~剑树. ④ Бірге өскен шөптердің санаулы 【мөл.】 ~ ~杂草.

⑤ Фамилия (Cóng) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【从胜】 cóngshèng <书> Кішігірім

【丛集】 cóngjí ① Шоғырлану ② Кітап жасау

【丛刊】 cóngkān Ұласпалы кітап

【丛刻】 cóngkè Ойма баспалық кітабы

【丛林】 cónglín 【зат.】 ① Орман ② Будхана, Ғибадатхана

【丛莽】 cóngmǎng Көк шалғын

【丛山】 cóngshān 【зат.】 Қатпар қатпар таулар

【丛书】 cóngshū Ұласпалы кітап

【丛谈】 cóngtán Топтама

【丛杂】 cóngzá Шым шытырық Шым-шытырық іс, жұмыс

【丛葬】 cóngzàng Топты жерлеу

【丛冢】 cóngzhǒng <书> Қалың бейіт

【淙】 cóng [淙淙] (cóngcóng) сылдыр сылдыр, еліктеуіш сөз. 【ел.】 泉水~. Бұлақ суы сылдырлап ағады.

còu

【凑】 còu 【ет.】 ① жинау ~钱 Ақша жыйнау | 大家~到这里来听他讲故事. Көпшілік осында жыйналып оның әңгімесін тыңдады. ② ~巧 | ~热闹. ③ іле шала, артынын ~到跟前 алдымда іле шала жүріп отырды. | 她拿起一束鲜花~着鼻子闻. Ол бір буда жас гүді ала салып іле шаола мұрныны апарып йскелі.

【凑份子】 còufēnzi ① Ақша қосу Әурелу

【凑合】 còu-he 【ет.】 ① жыйналыс, жыйналу. 下班以后大伙儿都~在一起练习唱歌. Жұмыстан түскен соң жігіттер жыйналып ән айтып жаттықпақшы. ② Қосу, Ептеп неге неге, ~着吃吧, 杰克сы тамақ жоқ, ептеп жеп тұрындар | 这两年日子过得还~Екі жылды ептеп өткіздім.

【凑集】 còují Бас қосу, бірге болу 【ет.】 人烟~Адам көп

【凑近】 còujìn Мақсатқа жақындау 【ет.】 他~小王的耳朵, 叽里咕嘈说了一阵. Ол шиуанның құлағына жақындап көп сөздер айтты

【凑钱】 còuqián Ақша жинау 【ет.】 大家~买了些图书资料. Ақша жинап біраз кітаптар алдық

【凑巧】 còuqiǎo Сәтті келу 【сын.】 我正去找他, ~他来了 Сәті түсіп ол өзі келді | 真不~, 我还没有赶到车站, 车就开了. Сәтсіз болып қалды, аялдамаға енді келген уақытта, көлік жүріп кетті.

【凑趣儿】 còuqùr 【ет.】 ① Көңіл

көтеру②Қалжындау 他跟我很熟, 所以故意拿我 ~ Екеуіміз өте тығыз араласамыз, сондықтан мен онымен жиі қалжыңдасамын. | 没事时姐妹们在一起 ~ .Кейде апалы сіңілі болып қалжыңдасамыз

【凑热闹】còurènao (~ 儿) ①Сауық құру, ойнау. ②Әурелеу

【凑手】còushǒu Қолда болу

【凑数】còushù (~ 儿) 【ет.】 ①Ақша толтыру 凑足【сан.】 额. ②Сан толтыру

【凑整儿】còuzhěng 【ет.】 Кесек ету

cū

粗 cū. 【сын.】 ①жуан. ②копал, дөрекі.

【粗暴】cūbào Көргенсіз, сорақы

【粗笨】cūbèn 【сын.】 ①Епсіз 手脚 ~ Епсіз қол-аяқ | 那人身高体大, 但

【ет.】 作并不 ~ . Ана адамның адамның денесі өте биік, бірақ қозғалғандығы епсіз. ②Дүниенің ауырлығы

【粗鄙】cūbǐ Дөрекі 【сын.】 言语 ~ Дөрекі тіл

【粗布】cūbù 【зат.】 ①Мата

【粗菜】cūcài Жалпылық көгеніс

【粗糙】cūcāo 【сын.】 ①Тегіс емес, нашар немқұрайлы, үстірт 这套衣服的手工很 ~ . Мына киімді немқұрайлы ұстау.

【粗糙度】cūcāodù Өңделмеген мөлшері

【粗茶淡饭】cūchádànfàn Қарапайым тамактану Бұл жерде қарапайым өмірді меңзеген.

【粗大】cūdà 【сын.】 ①Жуан, кесек Дауыстың жуандығы

【粗放】cūfàng 【сын.】 ①Шашырату Ұқыпсыз 管理 ~ Ұқыпсыз басқару. ③ Кеңейте

【粗浮】cūfú Тұрпайы, дөрекі

【粗工】cūgōng Ауыр жұмыс

【粗估】cūgū Сырттай мөлшер 这幅画 ~ 价值上千元. Мына суреттің бағасы сырттай мөлшерлегенде 1000 юань болып қалады.

【粗犷】cūguǎng 【сын.】 ①Дөрекі ~ 无理. ②粗豪; 豪放 Ашық, жайсаң

【粗豪】cūháo 【сын.】 ①Ақ жарқын 性情 ~ | ~ 坦率. ②Айбынды 汽笛发出 ~ 的声音. Айбынды дауыс

【粗话】cūhuà Тұрпайы сөз

【粗活儿】cūhuór (~ 儿) Қара жұмыс

【粗加工】cūjiāgōng Қосымша жұмыс жасау

【粗狂】cūkuáng Еркін.

【粗拉】cūlā 〈口〉【сын.】 粗糙 Нашар, жаман.

【粗粮】cūliáng Қара астық

【粗劣】cūliè Жаман, нашар 【сын.】 ~ 的饭食 Нашар тамақ

【粗陋】cūlòu 【сын.】 ①Сапасыз ~ 的茅屋 Сапасыз бөлме ②Тартымсыз

【粗鲁】cūlǔ Дөрекі 他是个火性人, 说话 ~ , 你别介意. Оның сөйлегені өте дөрекі, көңіліне алма.

【粗略】cūlüè Шамамен

【粗莽】cūmǎng Тұрпайы

【粗浅】cūqiǎn Таяз

【粗人】cūrén 【зат.】 ①Дөрекі адам ② Білімсіз адам

【粗纱】cūshā Жуан жіп

【粗实】cūshí Берік мықты 【сын.】 树干长得很 ~ . Ағаштың өсімі өте мықты.

【粗手笨脚】cūshǒubènjiǎo Епсіз, икемсіз 别看他 ~ 的, 心眼儿可多着呢. Оның икемсіздігіне қарамай, жүрегіне көп қара.

【粗疏】cūshū 【сын.】 ①Салак Жуан, сирек

【粗率】cūshuài Алаңғасарлық

【粗俗】cūsú Өдепсіз 【сын.】 言语 ~ . Өдепсіз тіл

【粗通】cūtōng Хабарлы болу

【粗细】cūxì 【зат.】 ①Жуан жіңішкелік мөлшер 这样 ~ 的沙子最合适. Осындай жуандық өте келісті. ② Жуандық 桌面平不平, 就看活儿的 ~ . Үстелдің жуандығы.

【粗线条】cūxiàntiáo 【зат.】 ①Жуан сызық Дөрекі. Мақаланың нашарлығы

【粗心】cūxīн Беіғамдық

【粗哑】cūyǎҚарлыққан

【粗野】cūyěКөргенсіз, әдепсіз

【粗枝大叶】cūzhīdàyèҰқыпсыз

【粗制滥造】cūzhìlànzào Жасалуы нашар, сапасының төмендігі

【粗制品】cūzhìpǐн Жұн өнімдері

【粗重】cūzhòng 【сын.】 ①Дауыстың жуандығы ~ 的嗓音 | ~ 的喘息声. ②(手或脚) л а) Қол яқтың жуандығы ~ 的手. Қол жуандығы ③ Ауыр, қиын Жаппақ, кесек Жұмыстың қиындығы.

【粗壮】cūzhuàng 【сын.】 ①Жуан, дәу身材 ~ . Белі жуан ②Мықты ~ 的树干 Мықты ағаш. ③Даусы жуан

cú

【徂】cú 〈书〉 ①Қарай ②过去 Өткен; 逝: 岁月其 ~ . ③开始 Бастау 六月 ~ 暑. Маусымда бастау

【殂】cú 〈书〉 Өлім 因病告 ~ . Аурудан өлу

cù

【卒中】cùzhòng ①Басы айналып

құлап қалу

【促成】cùchéng Бітіру, тездету 【ет.】 这件事是他大力 ~ 的. Мына істі ол тездетіп бітірді.

【促进】cùjìn Ілгері бастыру 【ет.】 ~ 派 Ілгері бастырып жіберу | ~ 工作 Жұмысты ілгері бастыру. | ~ 两国的友好合作. Екі елдің келісімін ілгері бастыру.

【促请】cùqǐng Тездетуді өтіну ~ 上级 早作决定. Ертерек шешуді тезірек өтіну.

【促使】cùshǐ Құзастыру, іске асыру 【ет.】 ~ 发生变化 Өзгерісті іске асыру. | ~ 生产迅速发展. Өндірістің дамуын іске асыру.

【促退】cùtuì Шегіндіру 【ет.】 ~ 派. Шегіндіріп жіберу.

【促膝】cùxī Тізерлеп отыру 【ет.】 ~ 谈心. Тізерлеп отырып сөйлесу.

【促狭】cùxiá 〈方〉 Мазақ қылу 【сын.】 ① ~ 鬼 (促狭的人). ② Алдап-арбау

【促销】cùxiāo Сатылуын тездету 【ет.】 利用广告 ~ Тезірек сатылу үшін жарнама жасау

【促织】cùzhī Шырылдауық шекіртке 【猝不及防】cùbùjífáng Аяқ астынан, кенеттен

【猝尔】cù'ěr 〈书〉 Аяқ астынан, кенеттен

【猝发】cùfā Кенеттен қозғалу

【猝然】cùrán Аяқ астынан, кенеттен 【үс.】 ~ 改容 кенеттен өзгеру | ~ 发问 кенеттен сұрау..

【猝死】cùsǐ Аурудан кенет өлу

【醋】cù ① Сірке суы 吃 ~ Қызғану.

【醋大】cùdà Кедей оқымысты

【醋罐子】cùguǎn-zǐ Қызғаншақ.

【醋劲儿】cùjīng Қызғаншақтық

【醋酸】cùsuān Сірке қышқылы

【醋坛子】cùtán-zǐ Қызғаншақ

【醋心】cùxīн асқазан қыжылдау

【醋意】cùyì Қызғаныш

【簇生】cùshēng Қалың шығу

【簇新】cùxīн Су жаңа 【сын.】 ~ 的大衣. Су жаңа киім

【簇拥】cùyōng Ортаға алу 【ет.】 孩子们 ~ 着老师走进教室. Балалар кабинетте ұстазды қоршай отырды.

cuān

【余】cuān 【ет.】 Қайнаған суға салу

【余子】cuān·zǐ 【зат.】 Қаңылтыр шағым

【撻】cuān Лактырып жіберу

【撻掇】cuān·duo 〈口〉 Айдап салу 【ет.】 他说他本来不想做, 都是你 ~ 他做的. Ол алғашынан істегісі келмеген, ол шырылдап жүргенде ол істеп қойды.

【撻弄】cuān·nong 〈口〉 【ет.】 撻掇

Айдап салу.

【蹿】cuān【ет.】①Секіру, қарғу 猫~到树上去了 Маймыл секіріп-секіріп орманға кетіп қалды. | 他一下子~得很远. Оның секірісі өте алыс.

【蹿房越脊】cuānfāngyuèjǐ Төбеден төмен секіру

【蹿个儿】cuāngèr Бойы тез өсу【ет.】孩子~了, 去年的衣服穿着短了一大截. Мына баланың бойы тез өсіп кетті, өткен жылғы киімдері қысқа болып қалды.

【蹿红】cuānhóng Бағы жану

【蹿火】cuānhuǒ〈方〉Ашулану

【蹿升】cuānshēng Тез көтерілу

cuán

【攒动】cuándòng Тербелу, жыбырлау

【攒盒】cuánhé Қорап

【攒集】cuánjí Жиылу

【攒聚】cuánjù【ет.】Үймелу 教室前~了许多学生. Кабинеттің қасында студенттер үйіліп тұр.

【攒三聚五】zǎnsānjùwǔ Топ- тобымен

【攒射】cuánshè Шоғырлай ату

cuàn

【窜】cuàn① босқа жүгіру 抱头鼠~ жүгіру | 一眨眼的工夫, 这孩子又~到哪儿去了? Бұл бала тағы қайда жүгіріп кетті. ②改【ет.】(文字) өзгеру~改 өзгерген

【窜犯】cuànfan Соқтығу

【窜改】cuàngǎi Өзгерту【ет.】~原文. Мақаланы өзгерту

【窜扰】cuànraǎo Мазалау

【窜逃】cuàntáo【ет.】Қашып кету

【篡夺】cuàn duó Тартып алу

【篡夺】cuàn duó Татып алу【ет.】~领导权. Бастыққа тату.

cui

【崔巍】cuīwēi Биік, үлкен

【崔嵬】cuīwēi<书>①Тасы бар тау ②

【сын.】高大 Биік, үлкен

【催】cuī①Құзау салу【ет.】图书馆来信, ~他还书. Кітапханаға хат келді, кітаптарды қайтаруға құзау салу. ②(Сuī)

【зат.】姓 Фамилия.

【催巴儿】cuī-bā Қызметкер

【催办】cuībàn Құзастыру, тездету【ет.】此事已去信~, 很快会有答复的. Мына істі тезірек хат жазып жөнелт, тезірек хабары келсін.

【催逼】cuībī【ет.】Қысу, Тақымдау

【催产】cuīchǎn【ет.】①Толғақты

жеделдету 新的生产力~新的生产关系. Жаңа өнімді шығаруды жеделдету.

【催发】cuīfā Еліктіру

【催肥】cuīfēi【ет.】Семірту

【催化】cuīhuà Шапшандату

【催化劑】cuīhuàjì Шапшандатқыш

【催泪弹】cuīlèidàn Жас ағызғыш

【催眠】cuīmián Үйықтату

【催眠曲】cuīmiánqǔ Бесік жыры

【催眠术】cuīmiánsù Үйықтату тәсілі

【催眠药】cuīmiányào Үйық дәрі

【催命】cuīmìng Жан алқымынан алу

【催奶】cuīnǎi【ет.】Сүт шығару

【催迫】cuīpò【ет.】Үйық. Құзау

【催情】cuīqíng Күйыт келтіру

【催生】cuīshēng Толқақ жиілету

【催收】cuīshōu Қарызын сұрау

【催熟】cuīshú Пысуын жеделдету

【催讨】cuītǎo Қарызын сұрау

摧 cuī Қирату, тас талқан ету 无坚不~. Қирапай жүрмеу

【摧残】cuīcán Ойрандау

【摧毁】cuīhuǐ Қирату

【摧枯拉朽】cuīkūlāxiǔ Шөптердің құрап калуы

【摧眉折腰】cuīméizhēyāo Бәиек болу

【摧折】cuīzhé【ет.】① Сәтсіздік, қиындық

cui

【催】cuī<书>① Судың тереңдігі ② егілу, жылау

cui

【脆】cuì【сын.】① Омырылғыш 就是太~. Өте сынғыш ② Сынғыш 这瓜又甜又~. ③ Тұнық 她的嗓音挺~. Онык даусы тұнық. ④ Анық 这件事办得很~. Бұл істі жақсы бітірді.

【脆骨】cuìgǔ Шеміршек

【脆快】cuìkuài Шапшаң, тез<方>

【сын.】他答应得~ шапшаң жауап беру керек | 他办起事来总是那么~. Ол үнемі мәселенің шешімін шапшаң табады.

【脆亮】cuìliàng【сын.】(Ашық, тұнық 声音)

【脆弱】cuìruò Әлсіз【сын.】感情~ Сезімі әлсіз | ~的心灵 Жан дүниесі әлсіз.

【脆生】cuìshēng<口>【сын.】① Қыртылдақ ②(声音)清脆 Анық, тұнық 这炮仗的声音可真~. Мына адамның даусы өте анық естілді.

【脆性】cuìxìng Сынғыш

【脆枣】cuìzǎo Кіргілдек шылан(~儿)〈方〉萃聚 cuījù〈书〉Бас қосу

【萃取】cuìqǔ Алу

【淬火】cuìhuǒ Қатайту

【淬炼】cuìliàn Шыңдалу

【淬针】cuìzhēn Қыздырған ине

【粹】cuì ① Таза, табиғы, нақ ② Нәр, асыл

【粹白】cuìbái Таза <书>【сын.】② Аппақ қапдай

【翠】cuì ① Ашық жасыл түс ~竹 Жасыл бамбук | ~玉 Жасыл нефрит | Жасыл құс 指翡翠 Жасыл жақұт 点~ (用翡翠鸟的羽毛来做装饰的手工艺). ③ Жасыл жақұт 珠~ | ~花 Жасыл гүл

④(Cuì)【зат.】姓 Адам фамилиясы.

【翠绿】cuìlǜ Жап Жасыл【сын.】~的松林. Барлық таулар жап жасыл.

【翠鸟】cuìniǎo Палықшы құс

【翠生生】cuìshēngshēng Жап -Жасыл

(~的)~的秧苗.

【翠微】cuìwēi Жасыл тау

cūn

【村】cūn ① Қыр(~儿)【зат.】一个小~儿 Бір кішкентай қыр басы. | 工人新~ Жұмысшының жаңа қыры. ② Дөрекі【сын.】~话 Дөрекі сөздер | 他说话太~ Оның сөздері дөрекі. ③(Cūn)【зат.】姓 Фамилия.

【村夫俗子】cūnfūsúzi Надан адам

【村妇】cūnfù Ауыл әйелі

【村姑】cūngū Ауыл әйелі

【村落】cūnluò Қыстақ

【村民】cūnmín Қыстақ тұрғындары

【зат.】~大会. Қыстақ тұрғындары жиналысы.

【村塾】cūnshú Жекеше мектеп

【村俗】cūnsú ① ауыл дәстүрі【зат.】~民风 Халық дәстүрі | ② Дөрекі, Тұрпайы【сын.】谈吐~ Дөрекі сөйлесу ③ Жұпыны, Қарапайым【сын.】这裙子的样式显得太~了. Мына киімнің үлгісі тым жұпыны көрінеді.

【村学】cūnxié қыстақтың оқуы

【村野】cūnyě ① ауыл қыстақ【зат.】过~/ ауылдан өту

cún

【存】cún ① 存在 тірі; 生存 өмір сүру: 残~ қалғаны, сарқыншағы, жұрнағы | 父母俱~ әке-шешесі әлі тірі. ②【ет.】储存 сақтау; 保存 сақтап қою: 封~ бекітіп сақтау, аузын жауып сақтау | ~粮 астық сақтау, астық жинау; астық қоры, жиналған астық. ③【ет.】жинау, топтау; жиналу, үймелеу: ~食 тамақ сінбеу, ас батпау | 新建的水库已经~满了水 жаңадан салынған су қоймасына су

толып кетті . ④ 【ет.】 депозит, депозитке ақша салу: ~款 депозитке ақша салу, депозит | ~折 депозит куәлігі | 零~整取 бөлшектеп қойып, кесектеп алу | 把暂时不用的现款~在银行里 қажет емес ақшаны уақытша банкке қою. ⑤ 【ет.】 сақтау, сақтай тұру: ~车处 көлік тұрақ | 行李先~在这儿, 回头再来取. Жүктерді осында сақтай тұрып, қайтып келгенде алайық. ⑥ сақтап қалу, қалдырып қою: ~疑 қалдыра тұру, қоя тұру; күдік, күмән | ~而不论 | 去伪~真. ⑦ 【ет.】 қалдық; асып қалу, қалдығы: 库~қоймадағы қор, | 收支相抵, 净~二百元 кіріс-шығысты есептегенде таза 200 юань асып қалды. ⑧ 【ет.】 ішіе сақтау, көңіліне сақтау: ~心 ниет, ой, пиғыл; әдейі қасақана.

【存案】cúnàn 【ет.】 тіркелу, тіркеу.

【存查】cúnchá 【ет.】 тексеруге қатыстыру, араластыру (іс-қағаз жүргізуде қолданылады): 交会计科~ бухгалтеряны тексерісіне тапсыру.

【存储】cúncǔ 【ет.】 ірқу, сақтау, сақтай тұру: ~ 【мөл.】 сақтау мөлшері, қоры.

【存储器】cúncǔqì 【зат.】 есте сақтау құрылғысы.

【存单】cúndān 【зат.】 ① депозит куәлігі. ② 商业部门给存货者作为凭证的单据 сауда-кәсіпорындарының затсақтаушыға берген анықтамасы.

【存档】cúndǎng 【ет.】 архивке салу, мұрағатқа енгізу.

【存底】cúndǐ 【зат.】 түбіртек, қалдық: 清出~ түбіртекті жою, қалдықты өшіру | ~不多了, 要赶快进货 қалдықтан көп қалмады, дереу товар кіргізу керек.

【存而不论】cúnerbùlùn 保留起来不加讨论 кейінге қалдыру, қоя тұру: 这个问题可以暂时~, 先讨论其他问题 бұл мәселені кейінге қоя тұруға болады, алдымен басқасын талқылайық.

【存放】cúnfàng 【ет.】 қою (бір орынға); сақтау; сақтай тұру: 东西太多, 无处~ зат өте көп, қоярға жер жоқ | 临【ет.】 身前, 把几箱子书~在朋友家里 жолға шығардан бұрын, бірнеше жәшік кітапті досымның үйіне қоя тұрайық. | 把节余的钱~在银行里. Асып қалған ақшаны банкке қояйық.

【存根】cúngēn 【зат.】 талон, түбіртек.

【存户】cúnhù 【зат.】 депозит салушы.

【存活】cúnhuó 【ет.】 жансақтау, өмір сүру: ~率 өмір сүру мөлшері, өмір сүру шамасы | 这种病人一般可~三至五年. Мұндай ауру адамдардың әдеттегі өмір сүру мөлшері 3-5 жыл

【存货】cúnhuò ① 【ет.】 зат сақтау; :

这些仓库可以代人~. ② 【зат.】 сақтаулы зат: ~有限 зат сақтау мерізімі шектеулі.

【存款】cúnkǎn ① 【ет.】 банкке ақша салу: ~手续简便 банкке ақша салу жолдарын жеңілдету. ② 【зат.】 банкке салынған ақша, депозит: 一笔~ белгілі бір мөлшердегі депозит | 到银行去取~ банкке барып, депозитті шығарып алу

【存栏】cúnlán 【ет.】 қолда бар, (多用于统计): 全乡生猪~头 【сан.】 达两万余. Бүкіл ауылдағы қолда бар мал санынан 20 000 қалды.

【存粮】cúnlíang ① 【ет.】 астық жинау, қор сақтау: ~备荒 астық жиып апаптан сақтану. ② 【зат.】 астық қоры: 这里家家都有~. Мұндағы үйлердің бәрінде астық қоры бар.

【存量】cúnlíang 【зат.】 (қаржы, мүлік т.б.) сақталған астық мөлшері: 库里~不多了 Қоймада астық аз қалды | 盘活~. Астық мөлшерін арттыру.

【存留】cúnlíu 【ет.】 сақтау; қалдыру: 他的著作~下来的不多. Оның қалдырған төл шығармалары көп емес.

【存念】cúnniàn 【ет.】 Естелік ретінде сақтау.

【存盘】cúnpán 【ет.】 Компьютердегі мәліметтерді дискке сақтау.

【存身】cúنشēn 【ет.】 жан сауғалау, паналау: ~之所. Паналайтын орын.

【存食】cúنشí 【ет.】 ас батпау, ас үйірілмеу, тамақ сіңбеу: 孩子老不想吃饭, 想是~了吧? Бала үнемі тамақ ішкісі келмейді, меніңше ас батпайтын болу керек.

【存世】cúنشì 【ет.】 артында қалу, мирас қалу: 他身后还有一部诗作~ Оның артында тағы бір жинақ өлең мирасы қалды.

【存亡】cúنشwáng 【зат.】 Өмір мен өлім; тірлік пен ажал: ~未卜 өлі немесе тірі екені белгісіз | 1937年到1945年的抗日战争是关系中华民族生死~的战争. 1937-1945 жылдар аралығындағы жапонға қарсы соғыс жұңхуа халқының өмір мен өліміне байланысты күрес.

【存亡绝续】cúنشwángjuéxù ұлт пен мемлекеттің өмір сүруі мен құрып кетуіне байланысты; өте қатерлі дегенді білдіреді: ~的关头. Өмір сүру мен құрып кетудегі маңызды кезең.

【存息】cúنشī 【зат.】 ақша өсімі, өсім.

【存项】cúنشxiàng <口> 【зат.】 артық ақша, қалдық ақша: 手里有点儿~, 遇事就不着急了. Қолда біраз артық ақша болса, бір іске тап болғанда абыржудың қажеті жоқ.

【存心】cúنشxīn ① 【ет.】 ниет, ой, пиғыл: ~不良 ниеті дұрыс емес | 他说这番话, 不知存着什么心. Оның бұл сөзді қандай оймен айтқаны белгісіз. ② 【үс.】 әдейі; қасақана: 你这不是~叫我为难吗? Сіздің бұныңыз мені әдейі қинау емес пе?

【存续】cúنشxù 【ет.】 ұласу, жалғасу, сақталу: 夫妻在婚姻关系~期间所得财产归夫妻双方共有. Ерлі-зайыптылар қарым-қатынасы сақтаолып тұрған кездегі мал-мүлкі екі жаққа ортақ.

【存蓄】cúنشxù ① 【ет.】 жиылу, жинау: ~饮用水. Ауыз су жинау. ② 【зат.】 жинаған ақша, жинаған дүние: 这些年多少有了些~. Осы жылдары біраз жиналған ақша болды.

【存疑】cúنشyí 【ет.】 уақытша қоя тұру, кешеуілдете тұру: 这件事只好暂时~, 留待将来解决. Бұл істі ең жақсысы кейінге қоя тұрып, кейінірек шешейік

【存在】cúنشzài ① 【ет.】 өмір сүру, бар болу; 实际上有, 还没有消失: 双方观点~着明显分歧 | 事情已解决, 不~任何问题. Бұл жұмыс шешілген, ешқандай мәселе жоқ. ② 【зат.】 болмыс, бітім: ~决定意识, 不是意识决定~. Болмысты сана белгілейді, сананы болмыс емес.

【存在主义】cúنشzàizhì экзистенциялизм

【存照】cúنشzhào <书> ① 【ет.】 куәлік сақтау, айғақты сақтау: 立此~. ② 【зат.】 сақталған дәлелдеме, сақталған айғақ.

【存折】cúنشzhé 【зат.】 жинақ кітапшасы, салым кітапшасы.

【存正】cúنشzhèng 【ет.】 пікір айту, сын айту.

【存执】cúنشzhí 【зат.】 түбіртек, түбіртек талон.

【存贮】cúنشzhù 【ет.】 сақтап қою, сақтай тұру.

【蹲】cúنش <方> 【ет.】 жаралану, жарақат алу: ~了腿. Аяғын жаралап алды

cǔn

【刳】cǔنش <书> ору, кесу; бөлшектеу. 村 cǔنش ойлану; тұспалдау, межелеу, жорамалдау: 自~ іштей ойлану | 暗~ жасырын ойлау.

【村度】cǔنشdù 【ет.】 мөлшерлеу; болжау: ~时势. Заманды болжау, болшақты межелеу.

【村量】cǔنشliàng 【ет.】 ① ойлану: 一边走, 一边~着刚才他说的那番话的意思. Бір жағынан жүріп, бір жағынан бағана ол айтқан әңгіменің мағынасын ойлана жүрейік. ② еске түсіру,

ойлану: 她~了半天, 还没有想好怎么说. Ол қанша ойланса да, не айтарын білмей отыр.

【村摸】 cūnmō 【ет.】 шамалау, межелу; болжау, тұспалдау.

cùn

【寸】 cùn ① 【мөл.】 ұзындық бірлігі, 10分1寸, 10寸等于1尺. 1市寸合1/30米. ② 【сын.】 қысқа немесе аз: ~功 | ~进 | ~土 | ~步 | 鼠目~光. ③ <方> 【сын.】 дер кезінде: 你来得可真~. Дер кезінде келдің. ④ (Cùn) 【зат.】 фамилия.

【寸步】 cùn bù 【зат.】 қарыс жер, әудем жер: ~难行 қарыс қадам басу қиын, жүре алмау | ~不离 жап-жақын | ~不让 .тііттей де ерік бермеу, ырық бермеу

【寸步难行】 cùn bù nán xíng аттап басу қиын, қадам басу қиын. 比喻开展某项工作困难重重. Мысалы, белгілі бір жұмысты жүргізуде қиыншылық үсті-үстіне көбейген жағдайда.

【寸草不留】 cùn cǎo bù liú қылтан да қалдырмау, түйір де қалдырмау.

【寸断】 cùn duàn 【ет.】 быт-шыты шығу, езілу ◇ 肝肠~. Іші-бауыры езілу.

【寸功】 cùn gōng 【зат.】 азғантай еңбек, болмашы үлес: 身无~. Ешқандай еңбегі жоқ, үлесі жоқ.

【寸进】 cùn jìn <书> 【зат.】 елеусіз нәтиже, болмашы табыс: 略有~. Болмашы табыс

【寸劲儿】 cùn jìn <方> 【зат.】 ① шеберлік. Искерлік; еп, амал, жол: 钝(dùn)断麻经儿得靠~, 不能硬拽. ② сәгі түсу, сәгі келу: 这种东西早已不兴了, 赶上~, 还能买到旧的. Мұндай заттардың әлдеқашан қызығы қалмады, сәгі түссе ескісін де сағып алуға болады.

【寸楷】 cùn kāi 【зат.】 кай жазуы (Қытайдың ертедегі жазу түрі): ~羊毫. Кай жазуының қыл қаламы.

【寸头】 cùn tóu 【зат.】 ерлердің қысқа шаш үлгісі.

【寸土】 cùn tǔ 【зат.】 оймақтай жер, кішкентай жер: ~必争 оймақтай жерге таласу | ~不让. Оймақтай жерді де бермеу.

【寸心】 cùn xīn <书> 【зат.】 ① ниет, ой; ішкі ой: ~如割 (【сын.】 容痛苦不堪) іштей күйзелу (азаптануды білдіреді) | 得失~知. ② болмашы ой; азғантай көңіл: 聊表~.

【寸阴】 cùn yīn <书> 【зат.】 қас-қағым уақыт, лездік уақыт

cuō

【搓】 cuō 【ет.】 алақанмен есу, алақанмен ысқылау: 急得他直~手 сасқалақтағанынан алақанын ысқылай берді | ~一条麻绳儿. Арқан есу.

【搓板】 cuō bǎn (~儿) 【зат.】 кір жуғыш тақта

【搓麻】 cuō má 【ет.】 мажияң (қытайдың құмар ойны) ойнау.

【搓麻将】 cuō má jiǎng 搓麻. мажияң (қытайдың құмар ойны) ойнау.

【搓弄】 cuō nòng 【ет.】 үйкелеу, ысқылау, жұмарлау: 她两手~着手绢, 一句话也不说. Ол екі қолымен колорамалын жұмарлап, бір ауыз сөз де айтпады

【搓手顿脚】 cuō shǒu dùn jiǎo тықыршу, сасқалақтау, тағатсыздану, қолды аяққа тұрмау: 遇到困难要设法克服, 光~也不解决问题. Қиыншылыққа жолыққанда амалын тауып жеңу керек, тағатсыздану мәселені шешпейді.

【搓洗】 cuō xǐ 【ет.】 кірді ысқылап жуу.

【搓澡】 cuō zǎo 【ет.】 ысқылап беру, жуып беру.

【磋】 cuō ① <书> пілдің тісінен өңдеп құрал жасау: 切~. Ақылдасу, кеңесу ② талқылау, ақылдасу: ~商. Ақылдасу, кеңесу

【磋磨】 cuō mó <书> 【ет.】 кеңесу, ақылдасу: 相互~. Өзара ақалдасу

【磋商】 cuō shāng 【ет.】 ақылдасу, кеңесу; мұқият талдау жасау: 经过多次~, 双方总算达成协议. Бірнеше реткі кеңесуден кейін, екі жақ ақыры келісімге келді.

【撮合】 cuō hé 【ет.】 келістіру, таныстыру: 他俩的婚姻是王姨~成的. Ол екеуінің тойы уаң апайдың таныстыруы арқылы болған.

【撮箕】 cuō jī <方> 【зат.】 қалақша, қоқсық шығаруға арналған қалақша.

【撮弄】 cuō nòng 【ет.】 ① мазақ ету, келеке қылу: ~人. Мазақ қылу. ② елірту, есірту, желіктіру: 他本不想做这种买卖, 是别人~入股的. Басқа біреу желіктірмесе, ол өздігінен мұндай сауданы жасамайды.

【撮要】 cuō yào ① 【ет.】 қысқарту, ықшамдау, жинақтау: 把工作内容~报告. Қызметтің мазмұнын қысқартып мәлімдеу ② 【зат.】 қысқаша мазмұн, басты түйін: 论文~. Шығарманың қысқаша мазмұны.

【蹉】 cuō <书> ① қате, қателік, ағаттық. ② белгілі бір жерден өту.

【蹉跌】 cuō diē <书> 【ет.】 сүрініп кету, шалыс басу; қателесу, жаңылу

【蹉跎】 cuō tuō 【ет.】 босқа өту, зая

кету: 岁月~ босқа айлар өтті | 一再~. Тағы да зая кетті.

cuó

【嵯】 cuó [嵯峨] (cuó'é) <书> 【сын.】 таудың биік жері.

【矬】 cuó <方> ① 【сын.】 (身体) кішкене; аласа, тапал, қысқа: ~个儿. Аласа бойлы ② 【ет.】 құрысу, бұғу, жиырылу: 这孩子不让人领着, 直往下~. Бұл бала жетекке жүмей, отырып адлады. ③ 【ет.】 азайту, қысқарту: ~了他一百块钱工钱. Оның жалақысына 100 юань қысқартты

【矬子】 cuó zǐ <方> 【зат.】 бойы аласа адам, тапал адам.

【瘥】 cuó [瘥疮] (cuó chuāng) 【зат.】 безеу, бөрткен

cuō

【脍】 cuō <书> ұсақ әрі көп; ұсақ-түйек: ~语 ұсақ сөз | ~谈 ұсақ әңгіме | 丛~. Ұсақ-түйек, уақ-түйек.

cuò

【剽】 cuò ① <书> Сындырып алу. ② “剽” сөзімен мағыналас.

【挫】 cuò тойтару, қайтару ① сәтсіздік, қолайсыздық, ыңғайсыздық, жеңіліс: 受~. Сәтсіздікке тап болу ② 【ет.】 басу; кедергі болу, бөгет болу: 抑扬顿~. Ән әуенінің кідірісі | ~敌人的锐气, 长自己的威风. Жаудың жігерін мұқалтып, өз абыройын арттыру.

【挫败】 cuò bài 【ет.】 ① жеңіліс, сәтсіздік: 这个企业多次从~中奋起. Бұл кәсіпорын талай реткі сәтсіздіктен кейін, бас көтерді. ② сәтсіздікке ұшырату; жеңу: ~敌人的阴谋. Жаудың қаскүнемдігін сәтсіздікке ұшырату | ~敌军的几次进攻. Жау армиясының бірнеше реткі шабуылын жеңіліске ұшырату.

【挫伤】 cuò shāng ① 【ет.】 Таңба түсу, еті ауру, көгеру, талаурау ② 【зат.】 Дененің көгеріп, ауырып қалуы, бірақ қан шықпайды ③ 【ет.】 зақымдану, соққы алу.

【挫损】 cuò sǔn 【ет.】 Жасу, мұқалу: ~锐气. Жігері қайту.

【挫折】 cuò zhé 【ет.】 ① кедергі, кедергі болу, бөгет болу: 不要~群众的积极性. Көпшіліктің белсенділігіне кедергі болуға болмайды ② Сәтсіздік, жеңіліс: 经过多次~, 终于取得了胜利. Бірнеше реткі сәтсіздіктен кейін, ақыры жеңіске жетті.

【割】 cuò <书> басын алу, басын

кесу; ору, кесу.

【莖】suò〈书〉① шөптурағыш аспап, жады.② 铡碎的草.Туралған шөп

【莖草】suòcǎo〈方〉【заг.】 туралған шөп.

【厝】suò①〈书〉 кою, орналастыру, орнату: ~火积薪.②〈书〉 өлікті уақытша көму, уақытша жерлеу: 暂~уақытша жерлеу | 浮~ өлікті уақытша жерлеу.③〈方〉【заг.】 үй: ~后边跑出一条大黄狗.Үйдің артынан үлкен бір сары ит жүгіріп шықты.

【厝火积薪】suòhuǒjīxīn Оттың үстінде отырғандай.积薪厝火 деп те айтады.

措 suò① орналастыру; бір жақтылы ету: ~置 орналастыру, жайғастыру | 惊惶失~ сасқалақтағанынан не істерін білмеу | 不知所~.Не қыларын білмеу, дағдару, дал болу ② амалдау, ебін табу: 筹~.Амалдау.

【措办】suòbàn【ет.】 амалдап шешу, амалын тауып шешу: ~善后事宜 Кейінгі жұмыстарды амалын тауып шешу | 如款项【сан.】目不大, 还可~.Егер қаражаттың көлемі көп болмаса, онда амалдап шешуге болады.

【措词】suòcí“措辞” сөзімен мағыналас.

【措辞】suòcí【ет.】 Сөз алу, сөз саптау: ~不当 Сөз алысы дұрыс емес | 全文条理清楚, ~严谨.Бүкіл мәтін желісі анық, сөз алысы да өте керемет.

【措大】suòdà【заг.】 Кедей оқымысты, кедей ғұлама, жарлы зиялы: ~习气(寒酸气) Кедей оқымыстының мінез-құлқы.醋大 деп те айтады.

【措施】suòshī【заг.】 Айла, тәсіл, шара, амал: 计划已经订出, ~应该跟上.Жоспар әлдеқашан мақұлданған, амалдар да соған сай болу керек.

【措手】suòshǒu【ет.】 істеу, кірісу, бастау; Ыңғайластыру, жайғастыру: 无从~.

【措手不及】suòshǒubùjí Төтеп беруге үлгермей қалу: 必须做好防洪准备工作, 以免雨季到来时~.Міндетті түрде тасқынға қарсы дайындық көру қажет,

әйтпесе жаңбырлы маусым басталғанда үлгермей қаламыз.

【措意】suòyì〈书〉【ет.】 сак болу; зейін қою, назар салу: 读书虽多, 然于诗词不甚~.Кітапты көп оқығанымен, өлең сөзіне зейін қоймау.

【措置】suòzhì【ет.】 орналастыру; тындыру, істеу: 只要~得当, 不会有什么问题.Орналастыру ойдағыдай болса, ешқандай мәселе шықпас.

【锉】suò①【заг.】 егеу.②【ет.】 егеулеу, егеу: 圆孔用圆锉~ ~.Дөңгелек тесікті егеумен егеу керек.

【锉刀】suòdāo【заг.】 егеу.

【错】1suò①【ет.】 айқасу, қиылысу: 交~айқаса жату | ~落 айқасу | 这几块砖砌得不齐, ~进去了一点儿.Мына кірпіштерді біркелкі қоймапты, бірақ айқасып кетіпті.②【ет.】 қайрау, үйкеу: 上下牙~得很响.Жоғарғы төменгі тістерді қатты қайрау.③【ет.】 алшақтату, арасын ашу: ~车 көлікті алшақтату◇~过了机会.Мүмкіндікті жіберіп алу.④【ет.】 қабаттастырмау: 这两个会不能同时开, 得~一下.Бұл екі жиналысты қатар өткізуге болмайды, қабаттастырмау керек.⑤【сын.】 қате, теріс: ~字 қате жазу | 这道题算~了.Бұл есеп қате болды.⑥(~儿)【заг.】 қателік, ағаттық; білместік: 没~儿 қателік жоқ | 出~儿.Қателік шығу.⑦【сын.】 жаман; нашар: 这幅画儿画得不~.Бұл сурет жақсы салынған екен | 今年的收成~不了.Биылғы өнім нашар болмас.

【错爱】suòài【ет.】 Алғыс білдіру; сыйларлықтай болмау, тағымау.

【错案】suòàn【заг.】 Қате іс, қате дело.

【错版】suòbǎn【заг.】 Қате басылым: ~邮票.Марканың қате басылымы.

【错别字】suòbiézi【заг.】 Қате әріп; әріп қателігі.

【错车】suòchē【ет.】 Жанай өту, жол берісу, айқаса өту.

【错处】suòchù【заг.】 Қателік, ағаттық.

【错待】suòdài【ет.】 Жерге қарату, ұятты ету: 他不会~你, 你放心吧.Ол сені жерге қарапмайды, алаңсыз бол.

【错叠】suòdié【ет.】 交错重叠在一起.山石~.

【错讹】suòè【заг.】 қате, теріс, ағат: 校对不严, ~甚多.

【错愕】suòè<书>【сын.】 Шошынғаннан сілейіп қалу, аңырып қалу, таң қалу: 他的突然到来使她大为~.Оның тұйықсыздан келуі оны қатты таң қалдырды.

【错非】suòfēi〈方〉介 сырт, өзге, тыс, былай қойғанда: ~这种药, 别的药治不了他的病.Бұдан басқа дәрі оның ауруын жаза алмайды.

【错峰】suòfēng【ет.】 (су, электр колдануда, көлік жүргізу кезінде) қарбалас мезеттен онашалану.

【错告】suògào【ет.】 Қате арыздану, жаңсақ шағымдану.

【错怪】suòguài【ет.】 Жазықсыз

жазғыру, орынсыз айыптау, жөнсіз кінәлау: 是我不了解情况, ~了你.Мен жағдайды түсінбей, сені жазықсыз жазғырыпмын.

【错过】suòguò【ет.】 (мүмкіндікті, уақытты) айрылып қалу, өткізіп алу: 不要~农时 Егін шаруашылық мезгілін жіберіп алмау | ~这个村就没有那个店了.Бұл ауылды өткізіп алғаннан кейін, дүкенді кезіктіре алмаймыз.

【错会】suòhuì【ет.】 қате түсіну: 你~了我的意思.Сен менің ойымды қате түсіндің.

【错金】suòjīn【ет.】 Өрнек салу, әшекейлеу, өрнектеу.

【错觉】suòjué【заг.】 Алдамшы көрініс, ағат сезім, елес. Мәселен, таяқшаны су құйылған кесеге салып қойса, жарық сәулесінің түсу себебінен таяқша қисық болып көрінеді, бұл алдамшы көрініс.

【错开】suòkāi【ет.】 (уақыт, орын) жол беру, мүмкіндік беру, арасын ашу: 为了避免公共车辆的拥挤, 工厂、机关上下班的时间最好~.Қоғамдық көліктердің қактығысын тудырмау үшін, зауытта және органдарда жұмысқа шыққан, жұмыстан түскен уақыттардың арасын алшақтату керек.

【错漏】suòlòu【ет.】 1) қате, ағаттық, 2) түсіп қалу, ұмыт қалу.

【错乱】suòluàn【сын.】 ретсіз; шатысу, ауысу: 颠倒~ ретсіз құлап, шашырап жату | 精神~.Есі ауысу.

【错落】suòluò【ет.】 Ұзынды-қысқалы, әркелкі; араласу, айқасу: ~有致 | ~不齐 айқыш-үйкыш ретсіз.

【错谬】suòmiù【заг.】 Қателік, ағаттық; қате, теріс: ~之处, 请多指正.Қате тұстарын көптеп түзетіп беруіңізді өтінемін.

【错失】suòshī①【ет.】 қателесу, айрылу: ~良机.Мүмкіндіктен айрылу ②【заг.】 Қателік, ағаттық: 他工作认真负责, 没有发生过~.Ол жұмысты жауапты әрі мұқият істейді, ешқандай ағаттық болған емес.

【错时】suòshí【ет.】 Уақытын алшақтату, уақытын ауыстыру: 要求各单位~上下班, 缓解市区交通拥堵状况.Әр мекеменің жұмысқа шығу және жұмыстан түсу уақытын ауыстырып, қала аудандарының көлік кептелісін ретке келтіру керек.

【错位】suòwèi【ет.】 ① Орны ауысып кету: 骨关节~.Сүйек буынының орны ауысқан.② Бастапқы қалпын жоғалту, өзгерту: 【заг.】 利使他的荣辱观发生了~.Атак-мүдде оның ар-намыс көзқарасына өзгеріс енгізді.

【错误】suòwù①【сын.】 Қате, теріс: ~思想 Теріс көзқарас | ~的结

论.Қате тұжырым. ②【зат.】Қате іс, ағат іс: 犯~Қателік өткізу | 改正~Қателігін түзету.

【错银】cuòyín【ет.】Арнайы колөнердің бір түрі, күміс сыммен аспапқа өрнек салу.

【错杂】cuòzá【ет.】Араласу, былығы: 颜色~.Бояулар араласу.

【错字】cuòzì【зат.】Қате әріп; әріп қателігі.

【错综】cuòzōng【ет.】Шырма-шату, қым-қуыт, шым-шытырық, күрделі: ~复杂 Шым-шытырық күрделі | 公路~Шырма-шату асфальт жол.

【错综复杂】cuòzōngfùzá Айқыш-ұйқыш, шырма-шату.

D

dā

【叮】dā【од.】одағай..

【聋】dā〈书〉大耳朵.Қалқан құлақ.

【聋拉】dālā【ет.】салбырау: ~着脑袋 Бас ы салбырау | 黄狗~着尾巴跑了.Сары ит құйрығын салбыратып қашып кетті. 搭拉 деп те айтылады.

【哒】dā“嗒”(dā)-мен ұқсас. Еліктеуіш сөз.

【哒嗒】dāqín【зат.】化学式 C4H4N2..[英 diazine]

【醇搭】dā【ет.】① салу, тігу, жасау, орнату: ~桥 көпір салу | ~棚 қалқа салу | 喜鹊在树上~了个窝.Сауысқан ағаш басына ұя салыпты. ② ілу, асу, бәктеру, жаю: 把衣服~在竹竿上 киімді бамбук сырыққа ілу | 肩膀上~着一条毛巾.Иығына бір орамал асып алу. ③ байланысу, жанасу, жалғасу, тұтасу: 两根电线~上了 екі электр сымы жалғанды | 前言不~后语 сөздері жанаспау~伙 селбесуші | ~街坊.Көршімен араласу. ④ араластыру, қосу: 把这些钱~上就够了 Мына ақшаларды қосса жетеді. | 这个工作不轻, 还得~上个人帮他才成 Бұл жұмыс жеңіл емес, тағы да бір көмекші қосып берсе болады. 差点儿连命也给~上.Енді болмағанда өмірін де тіге жаздады. ⑤ үйлестіру, қосу: 粗粮和细粮~着吃 қара астық пен ақ астықты араластырып жеу | 大的小的~着卖.Үлкен-кішіні араластырып сату ⑥ көтерісу, қозғасу: 把桌子~起来在下面垫上几块砖 Үстелді көтерісіп астына бірнеше кірпішті қою | 书柜已经~走了.Кітап сөресін көтерісіп алып кеткен. ⑦ түсу, отыру (көлік, кеме, ұшак

т.б.): ~轮船到上海 Кемеге түсіп Шанхайға бару | ~下一班汽车 карапайым көлікке отыру | ~国际航班.Халықаралық рейспен ұшу.

【搭班】dābān(~儿)【ет.】① Уақытша қосылу: ~唱戏.Театрға уақытша қосылу. ② Уақытша серіктес болу: 出车时, 老张总是找老工人~, 装卸车时【шыл.】他们一臂之力.

【搭伴】dābàn(~儿)【ет.】жолда серік болу, жолдас болу: 半路上遇见几个老朋友, 正好~一起去 Орта жолда бірнеше ескі достарымды жолықтырып, бірге жол жүріп бардық. | 他也到新疆去, 你们搭个伴儿吧.Ол да Шыңжаңға барады, сендер жолда бір-біріңе серік болыңдар.

【搭帮】dābāng〈方〉【ет.】(көп адамдардың) селбесу, серіктесу, топтасу, бірлесу: ~结伙 топтасып селбесу | 搭个帮一块儿去.Топ құрып бірге бару.

【搭帮】dābāng〈方〉【ет.】көмектесу, қарайласу: 大家~着点儿, 困难就解决了.Көпшілік жұмыла көмектесе, қиыншылық шешіледі.

【搭背】dābèi〈方〉【зат.】белдік (көлік белдігі).

【搭便】dābiàn【үс.】жол-жөнекей, жолшыбай.

【搭补】dābǔ【ет.】жамау, үстемелеу, көбейту; қарайласу, көмектесу: ~家用.Үй жұмысына көмектесу.

【搭茬儿】dāchār〈方〉【ет.】Әңгімеге араласу, сөзге кірісу, киліге сөйлеу: 他的话没头没脑, 叫人没法~ Оның сөзінің бас-аяғы жоқ, адам түсіне алмайды. | 他问了半天, 没一个搭他的茬儿.Ол жарты күн сұрап, бірде бір оған тіл қатқан адам болмады. 答茬儿、搭碴儿、答碴儿 деп те айтылады.

【搭碴儿】dāchār“搭茬儿”мен мағыналас.

【搭车】dāchē【ет.】① Көлікке түсе кету, көлікке отыру. ② Орайдан пайдалану, ебін табу: ~涨价.Орайдан пайдаланып, бағасын өсіру.

【搭乘】dāchéng【ет.】мину, түсу, отыру (көлік, кеме, ұшак т.б.): ~旅游专车赴京.Бейжіңге арнайы көлікке отырып бару.

【搭档】(搭当)dādàng①【ет.】селбесу, бірлесу, серіктесу: 我们两个人~吧.Екеуіміз серіктесейік. ②【зат.】серіктес: 老~.Көне серіктес.

【搭话】dā//huà【ет.】① сөйлесу, тілдесу, тіл қату, жауап беру: 问他几遍, 他就是不~.Одан неше рет сұраса да, ол тіл қатпай-ақ қойды. ②〈方〉хабар ала келу, сәлем жеткізу.

【搭伙】dāhuǒ【ет.】топтасу, бірігу, селбесу: 成群~топтасып жиналу. | 他

们搭了伙, 一起做买卖.Олар бірлесіп, сауда жасамақшы.

【搭伙】dāhuǒ【ет.】асханадан тамақ ішу, асханаға қосылу: 在单位食堂~.Мекеменің асханасынан тамақтану.

【搭架子】dājiǎzi① қаңқа тұрғызу, негізін салу, іргесін қалау, сұлбалау: 先搭好架子, 然后再充实内容.Әуелі негізін қалап алайық, содан кейін мазмұнын толықтырамыз. ②〈方〉кісімісіну, тәкәппарлану, паңдану.

【搭建】dājiàn【ет.】жасау, салу, құру, орнату (көбіне уақытша құрылыс салуда қолданылады): ~防震棚 Жер сілкінісінен қорғану қалқасын салу. | ~临时舞台.Уақытша сахнаны орнату.

【搭脚儿】dājiǎor〈方〉【ет.】түсе кету, отыра кету, міне кету (кеме, көлік т.б. ақша төлемей отыра кету).

【搭街坊】dājiēfāng〈方〉іргелес қону, көрші болу, қанағтас отыру.

【搭界】dājiè【ет.】① шекараласу, шектесу: 这里是两省~的地方.Бұл жер екі өлкенің шектесетін тұсы. ②〈方〉байланыс жасау, қатынас орнату, жақындасу; байланыс, қатыс (көбіне болымсыздық мағынада қолданылады): 这件事跟他不~.Бұл істің онымен қатысы жоқ | 少跟这种人~.Мұндай адаммен байланыс орнатпа!

【搭救】dājiù【ет.】қол ұшын беру, көмек ету, құтқару, арашалау, болысу.

【搭客】dākè〈方〉【ет.】(көлік, кеме) жол-жөнекей ала кету, ала келу.

【搭配】dāpèi①【ет.】сәйкестіру, орналастыру, үйлестіру: 合理~ойдағыдай орналастыру|这两个词~不当.Бұл екі сөзді дұрыс сәйкестірмеңгі.

②【ет.】ұштасу, қабысу, сәйкесу: 师徒两人~得十分合拍.Ұстазы мен шәкірті өте жақсы сәйкескен. ③

【сын.】сәйкесу, жарасу, үйлесу: 两人一高一矮, 站在一起不~.Екеуінің бірі биік, бірі аласа, бірге тұрса жараспайды.

【搭腔】dāqiāng【ет.】① Тіл қату, сөз қату: 我问了半天, 没人~.Мен сонша сұрасам да, ешкім тіл қатпады. ②〈方〉сөйлесу, шүйіркелесу: 从前他俩合不来, 彼此不~.Бұрын екеуі шығыспай, бір-бірімен сөйлеспейтін. 答腔 деп те айтады.

【搭桥】dāqiáo【ет.】① көпір салу: 逢山开路, 遇水~.Тауға жол салып, су кезіксе көпір салу. ② дәнекер болу, араға жүру; таныстыру, табыстыру: 牵线~. ③ Ауру адамның өз ағзасындағы қан тамырын бітелген мүшенің екі ұшына жалғап, қан айналымын жақсарту үшін жанастыру,

байланыстыру: 心脏~手术.Жүрек дәнекер операциясы.

【搭讪】dā-shàn【ет.】 сөз бастау, тіл қату, әңгіме бастау.

【搭识】dāshí【ет.】 танысу, танысып-білісу.

【搭手】dāshǒu【ет.】 қолғабыс ету, септік тигізу; көмектесу: 搭把手 көмектесіп жіберу | 搭不上手 көмектесе алмау | 见我忙, 他赶紧跑过来~.Менің қарбалас екенімді көріп, ол жүгіріп келіп қол ұшын берді.

【搭售】dāshòu【ет.】 араластыра сату, қосып өткізу: 商店不得强行~滞销物品.Дүкенде затты күштеп қосып сатуға болмайды.

【搭头】dātou(~儿)【зат.】 қосалқы, үстеме, жанама, қосымша: 买了个大瓜, 这个小瓜是~儿.Үлкен қарбыз сатып алғам, мына кішкентай қарбызды қосып берді.

【搭线】dāxiàn【ет.】 қосып қою; таныстыру арқылы қарым-қатынас орнату: 经本报~, 双方签订了合作意向书.Біздің газетіміздің таныстыруымен екі жақ ниет келісіміне қол қойды.

【搭腰】dāyao【зат.】 белдік (көлік белдігі). Кей жерлерде 搭背 деп те айтады.

【搭载】dāzài【ет.】 ала кету, алып жүру, әкету, жеткізу, жөнелту: 飞船上~了三【зат.】宇航员.Ұшқыш кемесі үш ұшқышты ала кетті.

【嗒】dā【ел.】 тақ-тақ, -тық-тық, т.б. еліктеуіш сөз: ~~的马蹄声 тық-тық еткен аттың жүрісі | 机枪~~地响着.Ұшақ іші тақ-тақ етеді.

【答碴儿】dāchár“搭茬儿”мен мағыналас.

【答理】dālǐ【ет.】 елеп-ескеру, көз салу: 不爱~人 адамды елемейді | 路上碰见了, 谁也没有~谁 көшеде кездессе, ешкім де бір-бірін елемейді. | 我叫了他两声, 他没~我.Мен оны бірнеше рет шақырдым, ол мені елемеді. 搭理 деп те қолданады.

【答腔】dāqiāng“搭腔”мен мағыналас.

【答言】dāyán【ет.】 сөз сабақтау, әңгіме жалғастыру, іліп әкету; жауап қайыру: 一连问了几遍, 没有人~.Қатарынан бірнеше рет сұраса да, адам жауап қайтырмады. | 又没问你, 你答什么言! Сенен сұрамаса, неменеге сөйлейсің!

【答应】dāying【ет.】① тіл қату, жауап қату: 喊了好几声, 也没有人~.Қанша айғайласа да, адам жауап қатпады. ② құп көру, мақұл болу, рұхсат ету: 他起初不肯, 后来~了.Ол басында көнбеп еді, кейін рұхсат етті.

【答允】dāyǔn【ет.】 жол беру, ризалық білдіру, мақұлдау.

【答】dā төменге қараңыз:

【答包】dābāo【зат.】 торғын белбеу, шүберек белбеу, бөз белбеу.

【答裪】dālián【зат.】① қоржын-қолаң, қоржын. ② күрмеше (балуандардың күрес киімі).

dá

【打】dá【мөл.】 буда, байлам, қорап т.б. есептік анықтама: 一~铅笔 бір байлам қарындаш | 两~毛巾.Екі қорап орамал [ағылшынша dozen]

【达】dá① өту, кесіп өту: 铁路四通八~.Темір жол шартарапты кесіп өтеді. ② жету: 抵~ жету | 目的已~.Мақсатына жету. ③ ұғындыру, жеткізу, білдіру: 知书~理 | 通权~变. ④ ойын жеткізу: 转~ жеткізу | 传~ біреу арқылы жеткізу. ⑤ (Dá)【зат.】 тегі (фамилия).

【达标】dábīāo【ет.】 өлшемге толу: 质【мөл.】~.Сапасы өлшемге толу.

【达成】dáchéng【ет.】 жасау, жасасу, келісу (келіссөзден кейінгі шешімге байланысты): ~协议.Келісім жасасу.

【达旦】dádàn〈书〉【ет.】 таң атқанша, таң рауандағанша: 通宵~|~不寐.

【达到】dádào【ет.】 жету, бару, теңелу: 达得到 жете алу | 达不到 жете алмау | 目的没有~мақсатқа жете алмау | ~国际水平 Халықаралық деңгейге жету.

【达观】dāguān【сын.】 кең, тынысты, толғамды: 遇事要~些, 不要愁坏了身体.Кедергіге тап болғанда, кең ойлау керек, уайымдап денсаулыққа зиян келтіруге болмайды.

【达官】dāguān【зат.】 мәртебелі, мәңсапты; мансап: ~贵人 үлкен ұлық

【达姆弹】dāmùdàn【зат.】 оқтың бір түрі. Әуелі ағылшындар Үндінің Думдум әскери зауытында жасап шығарғандықтан (Dumdum) осындай ат алған. Халықаралық заң тияым салған бүлдіргіштігі күшті оқ.

【达斡尔族】Dáwòěrzú【зат.】 Қытай еліндегі аз ұлттардың бірі, негізгінен Хилунжаң, ішкі Моңғол және Шыңжаңда тұрады.

【达奚】Dáxī【зат.】 фамилия.

【达意】dáyì【ет.】 ойын білдіру, пікірін аңғарту: 抒情~көңілін білдіру | 词不~сөзі ойымен сәйкес келмеу.

【达因】dáyīn【мөл.】 дина (күш өлшемі) [ағылшынша: dyne]

【沓】dá(~儿)【мөл.】 топ, буда, байлам т.б. есептік анықтама: 一~信

纸 бір бума хат қағазы | 我把报纸一~一~地整理好了.Мен газетті бір-бір бума етіп жинап қойдым.

【沓子】dǎzi【мөл.】 буда, топ (dá): 一~钞票.Бір буда ақша.

【怛】dá〈书〉① қайғыру, мұңаю; қайғы-қасірет: 惨~ қайғыру | ~伤.Азаптану, қайғыру ② үрейлену; сескену.

【答】dá①【ет.】 жауап беру: 对~ жауап қайтару | 一问一~ біреуі сұрақ сұраса, екіншісі жауап беру | ~非所问 Сұраған сұраққа жауап бермей, басқа сұраққа жауап қайтару. ② Алғыс айту, алғыс білдіру: ~谢 алғыс айту, алғыс білдіру | 报~ Өтеу, қайыру, ③ (Dá)【зат.】 фамилия, тек.

【答案】dá'àn【зат.】 жауап, : 寻求~ жауап іздеу.

【答拜】dábài【ет.】 қайыра сапарлау.

【答辩】dǎbiàn【ет.】 жауап қайтару, жауап беру; қорғау, ақталу, өз мүддесін қорғау: 论文~ диссертация қорғау | 被告在法庭上~ айыпталушы сотта өз мүддесін қорғады.

【答词】dácí【зат.】 жауап сөз, жауап: 致~ жауап қайтару

【答对】dádùi【ет.】 жауап қайтару, жауап беру: ~得体

【答非所问】dá fēi suǒ wèn Сұралмаған сұраққа жауап беру, қатыссыз сұраққа жауап беру. 答非所问 деп те айтылады.

【答复】dá-fù【ет.】 жауап қайтару(өтінішке жауап қайтару): ~读者提出的问题 оқымыстының сұрағына жауап беру | 等研究后再~你 тексергеннен кейін жауап беремін | 会给你一个满意的~的 сен қанағаттанатындай жауап беремін.

【答话】dāhuà【ет.】 жауап қайтару, жауап беру(Көбінесе болымсыз формасы қолданылады): 人家问你, 你怎么不~? Біреу сенен сұрақ сұрап тұрса, сен неге жауап бермейсің?

【答卷】dǎjuǎn①【ет.】 Емтихан қағазына жауап жазу: 考生在认真~ емтихан тапсырушы мұқияттылықпен жауап жазуда. ②【зат.】 емтихан қағазы: 标准~ стандартты емтихан қағазы◇人生的意义究竟是什么?他用自己的行【ет.】交了一份很好的~.Өмірдің мәні сірә не? Ол өзінің қимылымен өте жақсы емтихан тапсырды.

【答礼】dǎlǐ【ет.】 құрмет көрсету (құрметпен жауап қайтару).

【答数】dǎshù【зат.】 жауап сан.

【答题】dǎtí【ет.】 жауап қайтару, жауап беру: 网上~ интернетте жауап

кайтару.

【答谢】dǎxiè【ет.】рахмет айту, алғыс білдіру: ~宴会 қонағасыға алғыс білдіру | 我们简直不知道怎样~你们的热情招待. Біз әуелі сіздердің ыстық ықыластарыңызға қалай рахмет айтарымызды білмей отырмыз.

【答疑】dáyí【ет.】Жауап беру, түсіндіру: 课堂~ сабақты түсіндіру.

dǎ

【打】dǎ【ет.】① ұру, соғу, қағу: ~门 есік қағу | ~鼓 барабан соғу ② шағылу, сыну: 碗~了 шыны сынды. | 鸡飞蛋~. ③ ұру; соққылау: ~架 төбелесу | ~援. ④ дауласу, араздасу: ~官司 соттасу, арыздасу | ~交道 байланыс жасау, қарым-қатынас орнату ⑤ құру; құрылыс салу: ~坝 бөгет салу | ~墙 қабырға салу ⑥ жасау(зат, тамақ): ~刀 пышақ жасау | ~家具 жиһаз жасау | ~烧饼 тоқаш жасау ⑦ турау, шанау: ~馅儿 | ~糰子. ⑧ ылау: ~包裹 | ~铺盖卷儿 | ~裹腿. ⑨ Тоқу, тігу: ~草鞋 шөп шақай тоқу | ~毛衣 свитер тоқу. ⑩ бояу; сурет салу; бастыру: ~蜡 балауызбен бояу | ~个问号 сұрақ белгісін салу | ~墨线 | ~格子 шақпақ салу.

【打把式】dǎ bǎ-shì“打把势” мен мағыналас.

【打把势】dǎbǎshì① у шуға жаттығу ② қол-аяқты сілтейтін би түрі. 打把式 деп те аталады.

【打靶】dǎbǎ【ет.】көздеу, нысанаға алу: 练习~ нысана көздеуге жаттығу.

【打靶场】dǎbǎchǎng【зат.】нысана алаңы.

【打白条】dǎbáitiáo(~儿)① бейресми түрдегі құжат беру.

【打摆子】dǎ bǎizi〈方〉 безгекке шалдығу, безгек болу.

【打败】dǎbài【ет.】① жеңу, жеңіліске ұшырату: ~侵略者 шапқыншыларды жеңу. ② жеңіліп қалу, ұтылып қалу: 这场比赛如果你们~了, 就失去决赛资格. Бұл жарыста егерде сендер ұтылып қалсаңдар, онда финалға жолдамадан қағыласыңдар.

【打扮】dǎban①【ет.】сәндеу, безендіру, сәндену, безену: 参加国庆游园, 得~得漂亮点儿. Мемлекеттік бақша сауығына қатысу үшін, жақсылап сәндену керек. | 节日的天安门~得格外壮观. Мереке кезіндегі Тяньаньминнің безендірілуі ерекше. ②

【зат.】киініс, сән: 学生~оқушының киінісі | 看他的~, 像是一个教员. Оның киінісіне қарашы, оқытушыға

ұқсайды.

【打包】dǎbāo【ет.】① қораптау: ~机 қораптау машинасы | ~装箱 жәшіктерді қораптау ② ашу, аршу, шешу: ~检查. Ашып тексеру.

【打抱不平】dǎ bào píng - жәбірленгеннің сөзін сөйлеу

【打奔儿】dǎ // bēnr〈方〉【ет.】① жаңылу, мүдіру. Сөзден жаңылу ② сүріну, қисандай басу, тәлтіректелу.

【打比】dǎbǐ【ет.】① мысалға келтіру, ұқсату: 讲抽象的事情, 拿具体的东西~, 就容易使人明白. Беймәлім жұмысты айтқанда, нақтылы нәрсені мысалға алса, адамға түсінікті болады. ②〈方〉салыстыру, шендестіру: 他六十多岁了, 怎能跟小伙子~呢? Ол алпыс жастан асып кетті, қалайша жас жігітпен салыстыруға болады.

【打边鼓】dǎ biāngǔ- көмектеу, жәрдемдесу.

【打表】dǎbiǎo〈口〉【ет.】Таксиге отырғанда ақша есептейтін құрал.(计价): ~计费. Жолақыны есептеу

【打叉】dǎchā【ет.】Дұрыстау, қателіктерді көрсету.

【打喳喳】dǎchā-chā〈方〉【ет.】ақырын сөйлеу; сыбырлау, күбірлеу

【打岔】dǎchà【ет.】килігу, араласу, қосанжарласу, мазалау: 你别~, 听我说下去. сен сөзге араласпай менің айтқанымды соңына дейін тыңда. | 他在那儿做功课, 你别跟他~. Ол анау жерде сабақ оқып отыр, оны мазалама.

【打场】dǎchǎng【ет.】Қырман соғу, қырман бастыру.

【打场子】dǎchǎngzi - ел-жұртты жинау, көрермен шақыру: ~卖艺. Ел-жұртты жинап, өз өнерін көрсетіп ақша табу.

【打吵子】dǎ chǎozi〈方〉Ерегесу, айтысу, айғайласу.

【打车】dǎchē【ет.】Такси ұстау, такси жалдау: 时间太紧了, 咱们打个车去吧. Уақыт өте тығыз, такси ұстап барайлық.

【打成一片】dǎ chéng yī piàn- қосу, біріктіру, бірдей ету, бірегейлендіру: 干部跟群众~. Кәдірлер мен халықты бірегейлендіру.

【打冲锋】dǎ chōngfēng① Атой салу, атойлап алда жүру, атойшы болу: 这次战斗由一连~. ② Алдында жүру, алғы лекте жүру: 他在各项工作中常常~. Ол әртүрлі қызметте ылғи алда жүрді.

【打抽丰】dǎ chōufēng 打秋风. Ретін тауып ақша жию, топалаңда тоқаш ұрлау.

【打出手】dǎ chūshǒu①(~儿) бір-біріне қару лақыру, ② Төбелесу, жұдырықтасу.

【打槌】dǎchǔi〈方〉【ет.】қорқу,

үрейлену, шошу: 他在困难面前从来没打过槌. Ол қиыншылыққа тап болғанда, ешқашан қорыққан емес.

【打春】dǎchūn〈口〉【зат.】Көктем келу, жазғытұрым болу.

【打从】dǎcóng〈方〉介① дан бастап, дан тартып, бері: ~春上起, 就没有下过透雨. Көктем келгеннен бері, ақжауын жауған жоқ. ② 表示经过, 用在表示处所的词语前面. Мекендік мағынаны білдіретін сөздің алдында қолданылады: ~公园门口经过. Саябақтың алдынан бастап өту.

【打倒】dǎdǎo【ет.】① ұрып жығу, ұрып құлату - 一拳把他~ бір жұдырықпен құлату. ② аударып тастау, құлату, жою, құрту: ~侵略者! Басқыншыларды жолу.

【打道】dǎdào【ет.】жол ашу, жағдай жасау: ~回府. Ордаға қайтуға жол ашу.

【打的】dǎdī〈口〉【ет.】такси ұстау, такси жалдау: 路太远, 打个的去吧. Жол өте алыс, такси ұстайық.

【打底子】dǎdǐzi① жобасын салу, сұлбасын салу 这篇文章你先打个底子, 咱们再商【мөл.】着修改. Бұл мақаланың алдымен сұлбасын жаса, сосын өңдеуі туралы ақылдасамыз. ② негізін қалау, ірге қалау: 这次普查给今后制订规划打下了底子. Бұл реткі статистика, кейінгі ережелердің қалыптауына негіз қалады.

【打点】dǎdiǎn【ет.】① әзірлену, камдану, даярлау: ~行李. Жүкті даярлау ② тарту сыйлау, сыйлық беру.

【打点滴】dǎ diǎndī - аспалы укол қою

【打叠】dǎdié〈方〉【ет.】жию, жинастыру; орналастыру; дайындау: ~行李 жүк дайындау.

【打动】dǎdòng【ет.】әсерлендіру: 这一番话~了他的心. Бұл бір ауыз әңгіме оны қатты әсерлендірді.

【打斗】dǎdòu【ет.】төбелесу, жаңжалдасу;

【打嘟噜】dǎ dūlu(舌或小舌) сыбырласу, күңкілдесу, күбірлеу.

【打赌】dǎdǔ【ет.】бәс тігу, бәстесу: 打个赌 бәс тігісу | 他明天一定会来, 你要不信, 咱们可以~. Ол ертең сөзсіз келеді, егер сенбесең, біәс тігісейік.

【打盹儿】dǎdǔnr〈口〉【ет.】қалғу, мүлгу, мызғу; көз шырымын алу (отырып немесе сүйеніп ұйықтауды айтады): 打个盹儿 мызғып алу | 晚上没睡好, 白天老是~. Түнде жақсы ұйықтамағандықтан, күндіз үнемі қалғып кетеді.

【打窆儿】dǎdǔnr〈口〉【үс.】① топ-тобымен алу (сатып алу немесе сату): 这车西瓜是~买来的. Бір машина

қарбызды топ-тобымен сатып алған. ② бір жолда бітіру; түгел: 你们把这几个月的钱~领去. Сендер осы айдың жалақысын түгел алдыңдар.

【打发】dǎfa【ет.】① жіберу, жұмсау: 我已经~人去找他了. Мен оны іздеуге адам жіберіп қойдым. ② куу, жолға салу, аттандыру, жөнелту: 他连说带哄才把孩子~走了. ③ өткізу, оздыру (уақыт, күн): ~余年 қалған жылдарын өткізу | 他躺在病床上, 觉得一天的时间真难~. Ол төсек тартып жатып, бір күнді өткізу өте қиын екенін сезінді. ④ орналастыру: ~众人住下. Көпшіліктің қоныстануын орналастырды.

【打非】dǎfēi【ет.】заңсыз басылымдарды тию: 扫黄~. Заңсыз басылымдарды жою.

【打榷子】dǎ fēi·zi Бас бармақты ортаңғы саусаққа қатты тіреп, одан кейін бар күшпен айырып, ортаңғы саусақтан шапалаққа ұқсас дауыс шығаруды айтады. Саусақпен шерту.

【打更】dǎgēng【ет.】① Бұрын түнгі уақытты бес бөлікке бөлетін, әрбір уақыт бөлігінде күзетші адам таяпен ұрып уақытты білдіруді айтады. ② 〈方〉巡夜. Түнгі күзетке шығу.

【打囔儿】dǎgér〈口〉【ет.】① ықылық ату ② кекіру.

【打工】dǎgōng【ет.】жұмыс істеу, еңбек істеу(көбінесе уақыттық жұмысқа қаратылады): 暑假里打了一个月工. Жазғы демалыста бір ай еңбек істедім.

【打钩】dǎgōu【ет.】қосылу, құптау, жақтау.

【打鼓】dǎgǔ【ет.】іштей сенімсіздік болу: 能不能完成任务, 我心里直~. Міндетті аяқтай алатын-алмайтыныма, іштей сенімсізбін.

【打瓜】dǎguā【заг.】① Қарбыздың бір түрі, ұрығы көп әрі үлкен. Мұндай қарбызды егудің басты мақсаты: шекілдеуік жинау. ② Мұндай өсімдіктің жемісін жегенде көбінесе қолмен ашады, сондықтан 打瓜 деп атайды.

【打卦】dǎguà【ет.】бал ашу, сәуегейлік (ырым).

【打拐】dǎguǎi【ет.】Алдамшылықпен адам саудалау қылмысына қарсы шара.

【打官腔】dǎ guānqiāng принцип, жарғы т.б. ұлықтардың сөздерін нұсқап, адамды жазғыру: 【ет.】不【ет.】就~训斥人. Кішкене істің өзіне өктемсіп сөйлеп адамды сөгеді.

【打官司】dǎ guān·si соттасу, арыздасу.

【打光棍儿】dǎ guānggùnǎr Салт жүру, бойдақ жүру, сұрбойдақ.

【打滚】dǎgǔn(~儿)【ет.】① аунақшу, домалау: 疼得直~ ауырғанынан дөңбекшу | 毛驴在地上打了个滚儿. Есек жерге бір аунап алды. ② белгілі бір ортада ұзақ өмір сүріп, көп азап шегу: 他从小在农村~长大的. Ол жастайынан ауылда қиындықпен ержеткен.

【打棍子】dǎ gùn·zi таяқтау, соққыға жығу.

【打哈哈】dǎ hāha〈口〉қалжыңдау, әзілдеу: 别拿我~! Мені қылжак қылма! | 这是正经事, 咱们可别~! Бұл салмақты мәселе, біз қалжынға айналдырмайық!

【打哈欠】dǎ hā·qian Есінеу, керілу.

【打鼾】dǎhān【ет.】қорылдау, пысылдау.

【打寒战】dǎ hánzhàn Мұздау, тітіркену, жаурау, түршігу.

【打寒颤】dǎ hánzhàn “打寒战”мен мағыналас.

【打夯】dǎ//hāng【ет.】түю, таптау, шыңдау

【打黑】dǎhēi【ет.】террористерге соққы беру: ~除恶. Террористердің көзін жою

【打横】dǎhéng(~儿)【ет.】төмен жақтан орын алу, босаға жаққа отыру

【打呼噜】dǎ hū·lu〈口〉打鼾. Қорылдау.

【打滑】dǎhuá【ет.】① сырғанау, тайғанау: 雪天行车要防止~. Қарлы күндері арбаның сырғанаудан сақтануы тиіс. ② теңселу, сенделектеу, сүріну: 走在冰上两脚直~. Ол мұз үстінде тайғанақтап жүр.

【打晃儿】dǎhuàngǎr【ет.】кисалаңдау, тәлгіректеу: 病刚好, 走路还有点儿~. Ауыруынан енді ғана жазылды, жол жүргенде біраз тәлгіретейді.

【打诨】dǎhùn【ет.】әзілдеу, күлдіру, қалжыңдау: 插科~. Әзіл қосу, әзіл араластыру.

【打火机】dǎhuǒjī【заг.】шақпақ, оттық, шылым шегуге арналған оттық.

【打伙儿】dǎhuǒǎr〈口〉【ет.】серіктесу, селбесі; серіктес, серік: 几个人~上山采药. Бірнеше адам серіктесіп, тадан дәрі материалдарын алды.

【打击】dǎjī【ет.】① қағу, соғу; соққылау: ~乐器. Соқпалы музыка аспабы ② шабуыл жасау; соққы алу: 不应该~群众的积极性. Көпшіліктің белсенділігіне соқтығуға болмайды. | 给敌军以歼灭性的~. Жау аомиясына бар күшін салып соққы жасау.

【打击乐器】dǎjī yuèqì- соқпалы, ұрмалы аспаптар.

【打饥荒】dǎ jī·huāng- таршылық көру, жағдайы нашарлау, күйі нашарлау.

【打假】dǎjiǎ【ет.】жалған өнімдерге қарсы тұру, жалған тауарларды сатуға тиым салу.

【打价】dǎjià(~儿)〈口〉【ет.】саудаласу, бағаға келісу (көбінесе, бейресми түрде қолданылады): 不~儿. Бағасы түсірілмейді.

【打架】dǎjiǎ【ет.】ұрысу, төбелесу, жанжалдасу: 有话好说, 不能~. Сөзін болса жөндеп айт, төбелесуге болмайды.

【打尖】dǎjiān【ет.】аялдау, тыныстау, демалу: 打过尖后再赶路. Біраз аялдағаннан кейін жолға шығайық.

【打尖】dǎjiān【ет.】қырқу, бұтау.

【打交道】dǎ jiāodào〈口〉байланыс жасау, қарым-қатынас жасау: 我没跟他打过交道. Мен онымен ешқашан барыс-келіс жасаған емеспін.

【打搅】dǎjiǎo【ет.】① мазалау, әурелеу: 人家正在看书, 别去~. Ол кітап оқып отыр, мазалама!

【打醮】dǎjiào【ет.】құлшылық ету, ғибадат қылу.

【打劫】dǎjié【ет.】тонау, бұлау, тонап алу: 趁火~.

【打紧】dǎjǐn〈方〉【сын.】маңызды, келелі: 缺你一个也不~. Сен болмасаң біреуі де маңызды емес.

【打卡】dǎkǎ【ет.】карточка салу, каоочкаға ақша салу.

【打开】dǎkāi【ет.】① ашу, шешу, ақтару, аршу: ~箱子 жәшікті ашу | ~抽屉 тартпаны ашу | ~书本 кітап ақтару | ~包袱. Жүкті шешу. ② кеңіту, кеңейту, ұлғайту: ~局面. Көлемін ұлғайту

【打开天窗说亮话】dǎ kāi tiānchuāng shuō liàng huà – ішіндегісін ашық айту, жасырмай айту.

【打瞌睡】dǎ kēshuì – қалғу, мүлгу

【打垮】dǎkuǎ【ет.】күйрету; құлату, жою, құрту: ~封建势力. Феодалдық билікті құлату | ~了敌人的精锐师团. Жауды ержүрек қосынын жою.

【打捞】dǎlǎo【ет.】сүзіп алу, судан шығарып алу, сүзу: ~队 сүзгіш отряды | ~沉船 қалқығыш кеме | ~湖上漂浮物. Көлде қалқып тұрған нәрсені сүзіп алу.

【打雷】dǎléi【ет.】күн күркіреу, найзағай жарқылдау.

【打冷枪】dǎ lěngqiāng – тұтқиыл шабуылдау, тосыннан шабуылдау; қастық қылу, қастық жасау.

【打冷战】dǎ lěng·zhan – түршігу, тітіркену.

【打冷颤】dǎ lěng·zhan “打冷战”мен мағыналас.

【打理】dǎlǐ【ет.】① орналастыру, реттеу; басқару, меңгеру: ~生

意. Бизнес басқару ② ыңғайластыру, реттеу: ~ 家务. Үй жұмысын ыңғайластыру.

【打量】dǎliang【et.】① көз жүгірту, барлай қарау, шөла қарау: 对来人上下~了一番. Келген адамның өн бойын бір шөлып өту. ② деп ойлап па едің, дейсің бе?: 你还想瞒着我, ~我不知道? Сенің әлі де жасырғың келеді, мені білмейді ғой деп пе едің?

【打猎】dǎliè【et.】саятка шығу, аңға шығу.

【打量】dǎliang【et.】① уақытша жұмыс істеу ② оқшау, дара, жалғыз.

【打埋伏】dǎ mǎi fu ① торуылдау, тосқауылдау: 留下一排人在这里~. Бірнеше адамды осы жерде тосқауылға қалдырайық. ② бүркеу, бүркемелеу, жасыру: 这个预算是打了埋伏的, 要认真核查一下. Бұл меже есеп бүркемеленген, мұқият тексеру керек.

【打鸣儿】dǎ míng er【et.】① Әтештің шақыруы.

【打磨】dǎmó【et.】өңдеу, тегістеу, майдалау: 手工~ қолмен тегістеу. 这个剧本还得经过几次~. Бұл сценарийді тағы да бірнеше реткі өңдеуден өткізу керек.

【打闹】dǎnào【et.】① ойран салу, керкілдесу, шу шығару: 兄弟不和, 常常~. Ағалы-інілер келісе алмай үнемі шу шығарады. ② улап-шулап, шұрылдасу: 孩子们在院子里~.

【打蔫儿】dǎniānr【et.】① солу, қуару: 高粱都旱得~了. Жүгерілер құрғақшылықтан солып қалды. ② сүлкіні түсу, салыны суға кету.

【打泡】dǎpào【et.】қолдырау, ойылу, қабару: 才割了半天麦子, 手就~了. Жарты күн ғана бидай орып едік, қол ойлып шыға келді. | 在行军中, 他脚上打了泡. Жаяу әскер құрамында жүргенде оның аяғы ойлып кетті.

【打炮】dǎpào【et.】① Зеңбірек ату, зеңбірекпен атқылау. ② таңдаулы ойын қою, жақсы ойын көрсету: ~戏 | ~三天. Үш күн ойын көрсету.

【打屁股】dǎ pì gǔ - қатаң сөгіс алу, қатаң сынға ұшырау: 任务完不成就要~. Міндет орындалмаса, қатаң сөгіс жасау керек.

【打拼】dǎpīn【et.】қажырлылықпен ұмтылу, жанталасу: 奋力~ бар күшімен ұмтылу. | 为生活而~. Өмір үшін жанталасу.

【打平手】dǎ píng shǒu - тең түсу, ұпай бөлісу: 甲乙两队打了个平手. Жоғарғы лига мен бірінші лиганың командалары тең түсті.

【打破】dǎpò【et.】құрту, талқандау,

кирату, шағу: ~常规 қалыптасқан дәстүрді бұзу | ~纪录 рекорд бұзу | ~情面 беделін түсіру | ~沉默 үнсіздікті бұзу.

【打谱】dǎpǔ【et.】① шахмат тізу, дойбы тізу. ② жобалау, жоспарлау: 你得先打个谱儿, 才能跟人家商订合同. Сен алдымен жоспар жасасаң ғана басқалармен келісім-шарт жасасуға болады.

【打气】dǎqì【et.】① жел толтыру, жел беру. ② желіктіру, еліктіру, елірту: 撑腰~. Елірту, есірту.

【打千】dǎqiān【et.】Сәлем салу, тағзым ету.

【打钎】dǎqiān【et.】қашау, үңгу,

【打前失】dǎ qián shī - сүріну, сүрініп кету.

【打前站】dǎ qián zhàn - шарлауға шығу, шолу.

【打枪】dǎqiāng【et.】мылтық ату, оқ ату

【打情骂俏】dǎ qíng mà qiào - қалжыңдасу, әзілдесу, қылжақтасу.

【打趣】dǎqù【et.】мазақ қылу, мазақ ету: 几个调皮的人围上来, 七嘴八舌~他. Бірнеше тентек адамдар оны қоршап алып, ауыздарына келгенін айтып мазақ етті.

【打圈子】dǎ quān zi - шыр айналу, шыр көбелек айналу: 飞机在天空嗡嗡地~ ұшақ әуеде шыр көбелек айналу. ◇应该全面地考虑问题, 不要只在一些细节上~. Мәселеге туралы жан-жақты ойлану керек, бірнеше іс төңірегінде айнасоқтап шықпай қоюға болмайды..

【打拳】dǎquán【et.】сайыскерлік үйрену, жұдырықтасуды үйрену.

【打群架】dǎ qún jià - топ-топ болып төбелесу, топқа бөлініп қырқысу.

【打扰】dǎrǎo【et.】① мазалау: 工作时间, 请勿~. Жұмыс уақытында мазаламаңыз. ② күтімделу: 在府上~多日, 非常感谢! Сарайыңызда бірнеше күн күтімделдік, сізге көп рақмет!

【打扫】dǎsǎo【et.】сыпыру, тазалау: ~院子 аула тазалау | ~战场. Соғыс майданын тазалау

【打闪】dǎshǎn【et.】жаркылдау, жарк-жүрк ету.

【打扇】dǎshàn【et.】желпу, желпуішпен желпу.

【打食】dǎshí【et.】жем іздеу, жемтік іздеу.

【打食】dǎshí【et.】іш босату, іш өткізу, іш айдау.

【打手】dǎshǒu【et.】қолшоқпар, шабарман.

【打私】dǎsī【et.】экстремистік әрекеттерге соққы беру.

【打算】dǎsuàn【et.】① ойлау, жобалау. | 你~几时走? Сен қай

уақытта жүресің? ②【et.】жоспар, ой, жоба. мақсатты келер шақ. Мақ... мек... пак...пек.: 在选择工作上你有什么~? жұмыс таңдауы жайында сенің қандай жоспарың бар?

【打算盘】dǎ suàn pán ① есепшотпен есептеу. ② жоспар құру, жоспарлау: 别总在一些小事上~. Ұсақ істер туралы есептеспе!

【打胎】dǎtāi【et.】бала түсіру, түсік тастау.

【打探】dǎtàn【et.】құлақ түру, сұрастыру, байқау: ~消息. Хабар алу.

【打天下】dǎ tiān xià ① билік орнату, патшалық құру. ② шаруашылық жүргізу.

【打铁】dǎtiě【et.】темір соғу, темір шындау, ұсталықпен айналысу.

【打听】dǎtīng【et.】сұрастыру, ұғысу, біле жүру: ~消息. хабар ала жүру | ~同伴的下落. Әріптесінің хабарын сұрастыру.

【打挺儿】dǎtǐng er【et.】шалқаю, шалқалау: 这孩子不肯吃药, 在妈妈的怀里直~. Бұл баланың дәрі ішуіне болмайды, анасының құшағында жатыр.

【打通】dǎtōng【et.】тұтастыру, жалғастыру, ұластыру: 把这两个房间~ мына екі бөлмені жалғастырайық. ~思想. Идеяны тоғыстыру.

【打通关】dǎ tōng guān - бір дастархандағылармен бастесіп арақ ішу.

【打头】-1 dǎtóu【et.】үлес алу, үлес жинау.

【打头】-2 dǎtóu【et.】бастау, бас болу, бастаушы болу: 谁先打个头 кім алдымен бастайды. | ~的都是小伙子. Бастаушылары шетінен бозбалалар.

【打头】-3 dǎtóu【et.】басынан бастау, қайта бастау: 失败了再~儿来. Сәтсіздікке ұшырасаң басынан баста.

【打头阵】dǎ tóu zhèn - атойлап алда жүру, бастамашыл болу: 每次抗洪救灾, 当地驻军总是~. Әр реткі су тасқынынан құтқару кезінде, жергілікті жауынгерлер үнемі алда жүреді.

【打退堂鼓】dǎ tuì táng gǔ - шегіну, қызметінен кету: 有困难大家来帮你, 你可不能~. Қиыншылық болса басқалар көмектеседі, шегінуіңе болмайды.

【打围】dǎwéi【et.】аң аулау, қаумалап-қоршап аулау.

【打问】dǎwèn【et.】сұрастыру, ұғысу: 把事情的底细~清楚. істің анық-қанығын сұрастыру

【打问号】dǎ wèn hào күмәндану, күдіктену.

【打下手】dǎ xià shǒu【et.】қол қусырып амандасу.

【打先锋】dǎ xiān fēng ① атойшыл болу,

ағалап алда жүру② бастамашы болу:
要为经济建设~.Экономикалық құрылыс үшін бастамашы болу.

【打响】dǎxiǎng【ет.】① ұрыс бастау, ұрысқа кірісу: 先头部队~了.Алдыңғы қосын ұрыс бастап кетті.② сәтті болу, оңға басу: 这一炮~了, 下一步就好办了.Бұл зеңбірек сәтті шықты, келесі ретте оңай болатын болды.

【打消】dǎxiāo【ет.】айығу, жазылу: ~顾虑

【打雪仗】dǎ xuězhàng- қар лақтырысып ойнау, қар ойнау

【打压】dǎyā【ет.】қысым жасау, қыспаққа алу: 在对方无情的~下, 他毫不【ет.】摇.Қарсы жақтың рақымысыз қысымымен ол ештеңе істей алмады.

【打牙祭】dǎ yáji〈方〉анда-санда бір тою, анда-санда тамақ жеу.

【打哑谜】dǎ yǎmí-түспалдап сөйлеу, астарлап сөйлеу: 有话直说, 用不着~.Сөзің болса тіке айт, түспалдамай.

【打掩护】dǎ yǎnhù① қорғану, жасырыну② қорғау, қорғаштау: 事情已经调查清楚, 你用不着再替他~了.Дело әлдеқашан анықталды, енді оны қорғаштай беруінің қажеті жоқ.

【打眼】dǎyǎn(~儿)【ет.】тесік ашу, тесік тесу. | ~放炮.Зеңбірепен тесік ашу.

【打眼】dǎyǎn〈方〉【ет.】алданып қалу, бақамай қалу.

【打眼】dǎyǎn〈方〉【сын.】назар аударту, көңіл аударту: 这件红衣服真~.Бұл қызыл түсті киім шынымен де көз тартарлық.

【打伴儿】dǎyǎnr〈方〉【ет.】өтірік білмегенсу, көлгірсу, монтансу: 我问他, 他跟我~.Мен одан сұрап едім, білмейтін сыңай танытты.

【打样】dǎyàng【ет.】① бедер салу, өрнек салу.

【打烊】dǎyàng〈方〉【ет.】түнде сауда жасамау, кеште жабық(дүкендерде) жабық дегенді білдіреді.

【打药】dǎyào【заг.】іс өткізетін дәрі.

【打野外】dǎ yěwài- дала жаттығуы(әскерлерге қаратылады)

【打夜作】dǎ yèzuò(口语中多读 dǎ yèzuō) түнде жұмыс істеу, түнде қимылдау: 接连打了两个夜作.Екі түн бойы жұмыс істеді.

【打印】dǎyìn【ет.】① таңба басу, мөр басу, әріп басу, жазу жазу: ~文件.Құжатты басу.③ басып шығару(компьютерден)

【打印机】dǎyìnjī【заг.】ксеркс. Басып шығару машинасы.

【打印台】dǎyìntái【заг.】таңбаның

сиясы, мөрдің майы.

【打油】dǎyóu【ет.】① май құю, бензин құю② майлау: 给皮鞋打点儿油.Аяқкиімді біраз майлап қояйын.

【打油诗】dǎyóushī【заг.】мысқыл өлең, сықақ өлең, әзіл өлең.

【打游击】dǎ yóuji① партизандық соғыс жүргізу, партизан болу.② жортуылдау, аралу, кезу.

【打圆场】dǎyuánchǎng- тоқтау айту, жарастыру, келістіру: 他俩正在争吵, 你去打个圆场吧.Ол екеуі ұрсысып жатыр, сен барып тоқтау айтшы.

【打援】dǎyuán【ет.】көмекке келген жау жасағына шабуыл жасау: 围城~.Қаланы қорғап, көмекке келген жау армиясына шабуыл жасау.

【打造】dǎzào【ет.】① жасау, салу: ~农具 егін құралдарын жасау | ~船只.Кеме жасау.② тапқырлау, жарату: ~著【заг.】品牌 әйгілі марканы тапқырлау | ~优秀人才.Үздік дарындыларды жарату.

【打杂儿】dǎzár〈口〉【ет.】ұсақ шаруамен айналысу: 他没技术, 只能在车间~.Оның техникалық білімі жоқ, тек қана машинаның ұсақ -түйеу жұмыстарымен айналысады.

【打战】dǎzhàn【ет.】дірілдеу, қалшылдау: 冻得直~.也作打颤.Қатты төғанынан қалшылдап кетті.

【打颤】dǎzhàn-打战 мен мағыналас.

【打仗】dǎzhàng【ет.】соғыс жүргізу, соғысу.◇我们在生产战线上打了个漂亮仗.Біз өндіріс нарығында өте керемет шайқас жасадық.

【打招呼】dǎ zhāohu① амандасу, сәлемдесу: 路上碰见熟人, 打了个招呼.Жолда таныс кісі кездесіп, амандастым.② құлақ қағыс ету, хабарлу, құлақтандыру: 已经给你们打过招呼, 怎么还要这样干? Сендерге бұрын айтып едім, не үшін тағы осылай істедің?

【打照面儿】dǎ zhàomiàn① бетпе-бет кездесу: 他俩在街上打个照面儿, 一时都愣住了.Ол екеуі көшеде бетпе-бет кездесіп қалып, ② төбесін көрсету, қарасын көрсету: 他刚才在会上打了个照面儿就走了.Ол жаңағы жиналыста төбесін көрсетті де, жоқ болды.

【打折】dǎzhé【ет.】арзандату, бағасын түсіру.

【打折扣】dǎ zhékòu① бағасын түсіру, арзандату.② толық орындамау, келіскен бойынша атқармау: 要保质保【мөл.】地按时交活儿, 不能~.

【打针】dǎzhēn【ет.】укол салу, укол қою.

【打肿脸充胖子】dǎ zhǒng liǎn chōng pàngzi- бай болғанын көріну, ақшалы

адам сияқты болып көріну.

【打皱】dǎzhòu(~儿)〈方〉【ет.】қағталу, қтпарлану, әжім түсу: 脸上~ бетке әжім түсу | 衣服~了, 熨平了再穿.Киім қағпарланып қалыпты, үтіктеп болғансон ки.

【打主意】dǎ zhǔyi- ойлану, толғану, амал ойлау: 这事还得另~ бұл жұмысқа басқа бір амал табу керек. | 做事不能只在钱上~.Жұмыс істегенде тек қана ақша туралы ойламау керек.

【打住】dǎzhù【ет.】тоқтау, кідіру, аялдау: 他说到这里突然~了.ол сөйлеп келе жатып, осы жерге келгенде тоқтай қалды. | 在小院门口~了脚步.Ауланың қақпасында тоқтай қалды.

【打转】dǎzhuǎn(~儿)【ет.】артына бұрылды.

【打桩】dǎzhūāng【ет.】тас орнату, белгітас орнату.

【打字】dǎzì【ет.】жазу жазу, әріп басу.

【打字机】dǎzìjī【заг.】машинка.

【打总儿】dǎzǒngr〈口〉【үс.】бәрін бір жолда бітіру, жиып-теріп бірақ бітіру: ~算账 бәрін бір жолда есептесу. | ~买.Жиып-теріп сату.

【打嘴】dǎzuǐ【ет.】① сөйлетпеу, ауыз аштырмау.②〈方〉аузына ұру, ауызға ұру: ~现眼.

【打嘴仗】dǎ zuǐzhàng- айғайласу, ұрысу, айтысу, салғыласу.

dà

【大】-ldà①【сын.】үлкен, дәу, ірі: 房子~ үлкен үй. | 地方~жері үлкен. | 年纪~жасы үлкен. | 声音太~ дауысы өте жоғары. | 外面风~ сыртта жел қатты. | 团结起来力【мөл.】~.Біріксек күшіміз көп болады.②【заг.】мөлшерді білдіреді: 那间房子有这间两个~ анау үй мына үйден екі есе үлкен. | 你的孩子现在多~了? Сенің балаң қазір нешеге келді.③【үс.】әсіре, тым, шымқай: ~红 өте қызыл. | 天已经~亮了.Күн өте жарық болып кетті.④ не әрпімен бірге келіп, аса, пәлендей, онша деген мағынада жұмсалады: 不~爱说话 сөйлесуге онша құмар емес. | 还不~会走路 жол жүруді онша білмейді. | 不~舒服.Онша жайлы емес.⑤【сын.】жоғары дәрежені білдіреді: 老~ ең үлкені, ең жоғарғысы | ~哥.Үлкен аға.⑥ жасы үлкен адам, қария: 一家~小.Бір үйдің үлкен-кішілері.⑦ сыйлау, сыпайылықты білдіреді: ~作 шығармаңыз.⑧【сын.】: ~清早 | ~

热天 | ~ 礼拜天的, 还不休息休息. ⑨ (Dà) 【зат.】 фамилия, есім.

【大】 -2dà 〈方〉 【зат.】 ① әке, ата: 俺~叫我来看看你. ② ағай, ағай: 三~是劳 【ет.】 模范.

【大案】 dà'àn 【зат.】 үлкен іс, ірі дело.

【大巴】 dàbā 【зат.】 үлкен автобус.

【大白】 1dàbái 〈方〉 【зат.】 ағартқыш, ақ топырақ.

【大白】 2dàbái 【ет.】 істің ақ-қарасын ашу: 真相~ | ~于天下.

【大白菜】 dàbáicài 【зат.】 — байсай. Көкөністің бір түрі.

【大伯子】 dàbǎi·zi 〈口〉 【зат.】 қайын аға.

【大班】 1dàbān 【зат.】 бала бақшадағы жасы үлкендерге арналған клас

【大班】 2dàbān 〈方〉 【зат.】 басшы, бастық.

【大板车】 dàbǎnchē 【зат.】 қол арба, көтек арба.

【大半】 dàbàn ① 【сан.】 негізінен, көбі, көпшілігі: 这个车间~是年轻人. Бұл машинадағылардың көпшілігі жастар. ② 【үс.】 мүмкін, сияқты, бәлкі, шығар: 他这时候还不来, ~是不来了. Осы уақытқа дейін келмесе, онда келмейтін шығар.

【大包大揽】 dà bāo dà lǎn- барлық жұмысты өз міндегіне алу, барлығын өз міндегіне алу.

【大鸨】 dàbǎo 【зат.】 дуадақ.

【大暴雨】 dàbàoyǔ 【зат.】 нөсер, қатты жауын.

【大本】 dàběn 【зат.】 бакалавр

【大本营】 dàběnyíng 【зат.】 ① штап, бас штап ② ұя, орда, негіз.

【大便】 dàbiàn ① 【зат.】 дәрет, үлкен дәрет, бок. ② 【ет.】 үлкен дәретке отыру.

【大兵】 dàbīng 【зат.】 ① жасақ, сарбаз. ② қалың қол, самсыған сары қол: ~压境. Қалың қолмен шекараны басып алу.

【大饼】 dàbǐng 【зат.】 қарма нан, қарма

【大伯】 dàbó 【зат.】 ① үлкен әке (әкесінің ағасы) ② үлкен кісі, ақсақал.

【大不敬】 dàbùjìng- патшаны құрметтемеу күнәсі, сыйламау қылымысы.

【大不了】 dà·buliǎo ① 【үс.】 қиын болса, ары кеткенде, : 赶不上车, ~走回去就是了. Машинаға үлгері алмасам, қиын болса жаяу-ақ барамын. ②

【сын.】 ештеңе етпеу, түк те етпеу: 这个病没有什么~, 吃点药就会好的. Бұл ауру түк те етпейді, дәрі ішсеңіз болды жазылып кетесіз.

【大步流星】 dàbù liúxīng- жүрісі тез,

жылдам.

【大菜】 dàcài 【зат.】 ① негізгі тамақ, үлкен ас ② батысша тағам, европалық тамақ.

【大餐】 dàcān 【зат.】 ① мол дастархан, қонағасы: 艺术~ | 电影~. ② батысша тағам.

【大肠】 dàcháng 【зат.】 жуан ішек, бүйен.

【大氅】 dàchǎng 【зат.】 тон: 羊皮~. Қой терісінен жасалған тон.

【大钞】 dàchǎo 【зат.】 кесек ақша, бүтін ақша: 百元~. Жүз юандық кесек ақша.

【大潮】 dàcháo 【зат.】 ① көтерілу, тасу, толқу. ② ауқым, замана: 改革的~. Реформа ауқымы.

【大车】 1dàchē 【зат.】 арба.

【大车】 2dàchē 【зат.】 жүргізуші, басқарушы.

【大彻大悟】 dà chè dà wù- толық түсіну, қанық білу.

【大臣】 dàchén 【зат.】 уәзір.

【大乘】 dàchéng 【зат.】 б.з.б I ғасырда қалыптасқан бұдда дінінің бір тармағы. Махаяна.

【大吃一惊】 dà chī yī jīng- таң-тамаша болу. Таңырқау.

【大虫】 dàchóng 〈方〉 【зат.】 жолбарыс

【大出血】 dàchūxiè 【ет.】 қан көп кету, көп қан ағу.

【大厨】 dàchú бас аспаз, үлкен аспаз.

【大春】 dàchūn 〈方〉 【зат.】 ① көктем, жазғытұрым. ② жаздық дақылдар деп те атайды.

【大春作物】 dàchūn zuòwù- көктем, жаздық дақылдар.

【大醇小疵】 dà chún xiǎo cī- кішкене ғана міні бар, үлкен жақтан алғанда бүтін, бірақ тиіттей ғана міні бар.

【大大】 dàdà 【үс.】 тым, өте аса: 费用~超过了预算 шығын мөлшерленген көлемнен тым асып кетті. | 室内有了通风装置, 温度~降低了. Бөлменің ішінде жел гуілдеп, температура тым төмен түсіп кетті.

【大大咧咧】 dà·daliēliē(~的) 【сын.】 емін-еркін.

【大大落落】 dà·daluōluō 〈方〉 【сын.】 емін-еркін, ашық-жарқын.

【大胆】 dàdǎn 【сын.】 жүрек жұтқан, батыр, бағыл: ~革新 батылдықпен реформа жасау | ~探索 батыл іздестіру | 一个~的设想. Батыл идея.

【大刀阔斧】 dà dāo kuò fǔ 比喻办事果断而有魄力.

【大道】 dàdào 【зат.】 ① даңғыл, сара жол: 康庄~. ② 〈书〉 қағида, жол-жосын, салт-сана: 合于~. ③ саяси мұрат: ~之行也, 天下为公.

【大敌】 dàdì 【зат.】 ата жау, бітіспес қарсылас: 如临~дүшпа ◇ 环境污染是健康的~. Органың ластануы денсаулықтың дүшпаны.

【大抵】 dàdǐ 【үс.】 жалпы жағынан, мөлшермен: 情况~如此 жағдай мөлшермен осындай. | 他们几个人是同一年毕业的, 后来的经历也~相同. Олар бірнешеуі мектепті бірге бітірген, кейінгі кешірмелері де шамалас.

【大地】 dàdì 【зат.】 ① байтақ жер, дархан дала: ~回春 кең далаға көктем келді. | 阳光普照~ күн нұры байтақ далаға шуақ шашты. ② жершары: ~测 【мөл.】 Жер өлшемі.

【大地原点】 dàdì yuándiǎn- жер кіндігі, жер ортасы.

【大典】 dàdǐǎn 【зат.】 ① салтанатты мереке, торқалы той: 开国~. Мемлекет мерекесі. ② 〈书〉 үлкен шығарма, сүбелі еңбек. ③ 〈书〉 ұлы заң, маңызды жарғы.

【大】 【ет.】 脉】 dàdòngmài 【зат.】 ① күре тамыр, негізгі тамыр. ② күре жол, маңызды жол: 京广铁路、京九铁路是中国南北交通的~. Бейжің-гуанчжоу темір жолы қытай транспортының негізгі күре тамыры.

【大豆】 dàdòu 【зат.】 ① соя бұршақ, түйе бұршақ. ② соя бұршақтың ұрығы.

【大都】 dàdū 【үс.】 көбі, дені, көпшілігі: 杜甫的杰出诗篇~写于安史之乱前后. Доуфудың әйгілі өлеңдерінің көбі ӘнЛушан-Сы Шымин бүлігінен кейін туған.

【大肚子】 dàdùzi 〈口〉 ① 【ет.】 жүкті болу, аяғы ауыр болу. ② 【зат.】 тамақсау адам, тамақты көп жейтін адам. ③ 【зат.】 месқарын, қабақ.

【大度】 dàdù 〈书〉 【сын.】 кеңпейіл, ақкөңіл, кең: 豁达~ | ~包容.

【大端】 dàduān 〈书〉 【зат.】 келелі, елеулі, маңызды жағы: 举其~.

【大队】 dàduì 【зат.】 ① негізгі қосын, көп жасақ ② полк мөлшеріндегі әскер.

【大多】 dàduō 【үс.】 көпшілігі, көбі, дені: 大会的代表~是先进工作者 құрылтай уәкілдерінің көпшілігі алдыңғы буын қызметкерлері. | 树上的柿子~已经成熟. Ағаш басындағы құрманың дені піскен.

【大多数】 dàduōshù 【зат.】 көпшілігі, көп сандысы: ~人赞成这个方案. Көпшілік осы жобаны қолдады.

【大额】 dàé 【сын.】 көп, мол: ~存单 көп депозит | ~资金. Ірі қаржы

【大鳄】 dàè 【зат.】 алып, дәу, күшті, мықты.

【大而无当】 dà ér wú dāng- үлкен болғанымен пайдасы жоқ.

【大发】dàfā 〈方〉【сын.】 шектен шығу, қылыптан тыс болу, ұлғаю. : 病~了 ауыру асқынып кетті. | 这件事闹~了. Бұл жұмыс ушығып кетті.

【大发雷霆】dà fā léiting- қатты ашулану, терісіне симау.

【大法】dàfǎ 【зат.】① конституция, ата заң②〈书〉 маңызды заң, жарғы.

【大凡】dàfān 【үс.】 жалпы алғанда, негізінен.

【大方】dàfāng 〈书〉【зат.】 оқымысты, ғұлама, хахим : ~之家 данышпан | 貽笑~.

【大方】dàfāng 【зат.】 көк шайдін бір түрі.

【大方】dà fāng 【сын.】① жомарт, қолы ашық адам : 出手~ | 他很~, 不会计较这几个钱. Ол өте жомарт, бұндай ақшамен есептеспейді.② табиғи болу, қысылмау : 举止~ жүріс-тұрысы, кимыл-әрекеті қалыпты. | 可以大大方方的, 用不着拘束. Табиғи болуға болады, қысылудың қажеті жоқ.③ сыпайы, лайықты, тұрпайы дөрекі емес. | 这种布的颜色和花样看着很~. Мына матаның түсі мен гүлдері қарағанда өте әдемі екен.

【大粪】dàfèn 【зат.】 үлкен дәрет, нәжіс.

【大风】dàfēng 【зат.】① боран, дауыл : 夜间刮起了~. Кеште боран соқты.② сегіз балдан жоғары жел.

【大风大浪】dà fēng dà làng- қоғам өзгерісі, үрдісі.

【大夫】dàfū 【зат.】 төре, ұлық, шенеунік.

【大】【үс.】 dàfù 【зат.】 кеме капитанының көмекшісі.

【大腹便便】dà fù piánpián- месқарын, семіз.

【大盖帽】dàgàimào 【зат.】 әскери және әкімшілік мәнсаптағы адамдар киетін бас киім.

【大概】dàgài ① 【зат.】 ой, меже, шама : 他嘴上不说, 心里却捉摸了个~. Ол аузында айтпағанымен, ішінен ойлағаны бар.② 【сын.】 : шамамен, шамалы ғана 他把情况做了个~的分析 ол бұл жағдайға шамамен талдау жасады. | 这件事我记不太清, 只有个~的印象. Мен бұл іс туралы анық білмеймін, шамалы ғана елес бар.③ 【үс.】 негізінен, әбден мүмкін. : 雪并没有多厚, ~在半夜就下不了 кар қалың жаумайды, кеште толастауы әбден мүмкін. | 从这里到西山, ~有四五十里地 осы жерден Шишанға дейін шамамен 40-50 шақырым бар.

【大概其】dàgàiqi 〈方〉① 【зат.】 біраз, біршама : 他说了半天, 我只听了个~. Ол көп сөйледі, бірақ мен

біразын ғана естідім.② 【сын.】 жалпы, негізгі : ~的情况就是这样 негізгі жағдай осылай. | 这本书只~翻了翻, 没有细看. Бұл кітапті жалпылай парақтап шықтым, мұқият оқыған жоқпын. |

【大纲】dàgāng 【зат.】 жоспар, жоба, бағдарлама : 教学~. Оқыту бағдарламасы.

【大哥】dàgē 【зат.】① үлкен аға② құрмет ретінде айтады.

【大革命】dàgémìng 【зат.】① революция : 法国~. Француз революциясы.② зор төңкеріс, ұлы төңкеріс.

【大公爵】dàgōngjué 【зат.】 княздік, хандық 如卢森堡大公爵 (在西欧). Люксембург княздігі.

【大公无私】dà gōng wú sī① халықтың қамын жеу.② өз мойнына алу, міндетіне алу.

【大功告成】dà gōng gào chéng- маңызды жетістікті хабарлау.

【大姑子】dà-gū-zi 〈口〉【зат.】 қайын бике.

【大鼓】dàgǔ 【зат.】 музыканың бір түрі.

【大故】dàgù 〈书〉【зат.】① ұлы іс, ірі оқиға. : 国有~. Мемлекеттегі ірі оқиға.② дүниеден өту, қайтыс болу.

【大关】dàguān 【зат.】① үлкен белес, негізгі асу, маңызды қамал.

【大观】dàguān 【зат.】 әдемі, тамаша, көрікті..

【大管】dàguǎn 【зат.】 бассон.

【大褂儿】dàguàr 【зат.】 халат, ұзын сырт киім.

【大锅饭】dàguōfàn 【зат.】① тайқазанның тамағы, үлкен дастарқан.

【大海捞针】dà hǎi lāo zhēn- теңізден тебен іздеу.

【大寒】dàhán 【зат.】 сары аяз, сарышұнақ аяз.

【大汉】dàhàn 【зат.】 азамат, атпал азамат. : 彪【сын.】~. Жолбарыс денелі азамат.

【大旱望云霓】dà hàn wàng yúnní- қуаңшылық, құрғақшылық.

【大好】dàhǎo 【сын.】① өте керемет, өте тамаша. : 【сын.】 势~ өте тамаш жағдай. | ~时光. Керемет заман.② толық айығу, толық жазылу.

【大号】dàhào 【зат.】 құрметті есіміңіз, есіміңіз.

【大号】dàhào(~儿) 【сын.】 үлкен нөмірлі, кең, үлкен. : ~皮鞋. Кең аяқкиім.

【大号】dàhào 【зат.】 үлкен сырнай.

【大合唱】dàhéchàng 【зат.】 хор, 如《黄河大合唱》. Сары өзен қоры.

【大亨】dàhēng 【зат.】 ауқатты адам, ықпалды бай адам, шонжар. : 金

融~. Финансы шонжары.

【大轰大嗡】dà hōng dà wēng-улап-шулау, байбалам салу.

【大红】dàhóng 【сын.】 шымқай қызыл, қанық қызыл, қып-қызыл.

【大红大紫】dà hóng dà zǐ- қызыл түстің өтімділігі, қызыл түстің саудасы жақсы болуы.

【大后方】dàhòufāng 【зат.】 артқы шеп, ұлан-байтақ артқы шеп.

【大后年】dàhòunián 【зат.】 алдыңғы жылдың арғы жылы.

【大后天】dàhòutiān 【зат.】 бүрсігүнінің арғы күні.

【大户】dàhù 【зат.】① бай шаңырақ, дәулетті отбасы, бай әулет.② іргелі шаңырақ, өскен әулет. : 王姓是该村的~. Уаң фамилиядағылар ауылдағы іргелі шаңырақ.③ үлкен кәсіпорын, іргелі кәсіпорын : 冰箱生产~ мұздатқыш өндіретін іргелі кәсіпорын. | 用电~. Электр жұмсайтын үлкен кәсіпорын.

【大话】dàhuà 【зат.】 лепірме сөз, жел сөз, көпірме сөз. : 说~. Лепіріп сөйлеу.

【大环境】dàhuánjīng 【зат.】 жалпы орта, жалпы жағдай.

【大黄】dàhuáng (旧读 dàihuáng) 【зат.】 Рауағаш. Тамырының ащы дәмі болады, дәрі ретінде де қолдануға болады. 川军 деп те айтылады.

【大黄鱼】dàhuángyú 【зат.】 сары балықтың бір түрі, қытайдың маңызы бар теңіз өнімінің бірі.

【大会】dàhuì 【зат.】① Құрылтай.② үлкен жиналыс. : 【ет.】 员~Құрылтай шақыру | 庆祝~Құттықтау құрылтайы.

【大伙儿】dàhuǒr 〈口〉代 Есімдік. “көпшілік”2 : ~要是没意见, 就这么定了. Көпшіліктің пікірі болмаса, онда осылай болсын. 大家伙儿 деп те айтылады.

【大吉】dàjí 【сын.】① қолайлы, ыңғайлы. : ~大利 қолайлы сәттілік | 万事~ істеріне сәттілік | 开市~. Саудаға сәтті кірісу.

【大几】dàjǐ 【сан.】 жас өлшемі, отыздан асқан, жиырманың ішінде : 二十~的人了, 怎么还跟小孩子一样. Жиырманың ішіндегі жігітсің, неге әлі бала сияқтысың.

【大计】dàjì 【зат.】 ұлы жоба, маңызды жоба : 百年~ жүз жылдық ұлы жоба | 方针~ ұлы жобаның бағдары | 共商~. Ортақ кәсіптік ұлы жоба.

【大薊】dàjì 【зат.】 өсімдік аты, аюбастікен.

【大家】dàjiā 【зат.】① әйгілі маман : 书法~ хаткер | ~手笔. Суреткер, жазушы.② текті тұқым,

қаракөктің тұқымы : ~ 闺秀 .Текті жердің қызы.

【大家】 2dàjiā 代 көпшілік, жамағат. : ~的事~办 көпшіліктің ісін көпшілік атқарады. | ~安静点儿, 现在开会了. Көпшілік тынышталайық, жиналыс басталды. 注意 а) бәрі, барлығы 如: 我报告~一个好消息 мен сіздерге бір жақсы хабар айтайын. | 你讲个笑话给~听听 сен бізге бір анекдот айтып берші. | 他们一进来, ~都鼓掌表示欢迎. Олар кіріп келгенде бәрі қол соғып қарсы алды. б) “大家” сөзі үнемі “你们、我们、他们、咱们” сөдерімен тіркесіп қолданылады. 如: 明天咱们~开个会谈谈. Ертең біз барлығымыз жиналыс ашып талқылайық.

【大家庭】 dàjiāting 【зат.】 үлкен отбасы: 民族~. Ұлттық үлкен отбасы.

【大驾】 dàjià 【зат.】 ① сіз, өзіңіз: 恭候~ күтіңіз, | 这件事只好有劳~了. ② патша күймесі, патша арбасы.

【大建】 dàjiàn 【зат.】 үлкен ай, 30 күндік ай

【大奖】 dàjiǎng 【зат.】 сүбелі сыйлық, бас бәйге, бас жүле : ~赛 мол сыйлықты жарыс. | 这部故事片荣获~. Бұл оқиғалы фильм үлкен сыйлыққа ие болды.

【大将】 dàjiàng 【зат.】 ① армия генералы ② ардагер, қайраткер, егей, мықты: 她是篮球队里的一员~. Ол баскетбол командасындағы шебер ойыншы.

【大蕉】 dàjiāo 【зат.】 ① өсімдік түрі. ② осы өсімдіктің жемісі.

【大街】 dàjiē 【зат.】 даңғыл, үлкен көше.

【大节】 dàjié 【зат.】 ① келелі іс, маңызды жұмыс, шешуші шаруа. ② беталыс: ~凛然 | ~不辱.

【大捷】 dàjié 【зат.】 маңызды жеңіс, шешуші жеңіс, ұлы жеңіс.

【大姐】 dàjiě 【зат.】 ① үлкен әпеке ② апай, тәте: 刘~лю апай | 王~. Уаң апай.

【大解】 dàjiě 【ет.】 (адам) үлкен дәретке отыру

【大戒】 dàjiè 【зат.】 ұлағаты қағида, кемелденген салт.

【大襟】 dàjīn 【зат.】 киімнің етегі, өңірі.

【大尽】 dàjìn 【зат.】 үлкен ай, 30 күндік ай.

【大惊小怪】 dà jīng xiǎo guài-түймедейді түйедей ету.

【大静脉】 dàjìngmài 【зат.】 үлкен көк тамыр, вена қан тамыры.

【大舅子】 dàjiù-zǐ 〈口〉 【зат.】 қайын аға.

【大局】 dàjú 【зат.】 жалпы жағдай, жалпы мүдде : 顾全~ жалпы жағдаймен санасу | ~已定 жалпы жағдай белгіленді. | 无关~ Жалпы жағдайға қатыссыз.

【大举】 1dàjǔ 〈书〉 【зат.】 үлкен кимыл: 共商~.

【大举】 2dàjǔ 【үс.】 жаппай, жбал: ~进攻. Жаппай шабуыл жасау.

【大军】 dàjūn ① 【зат.】 қалың қол, қалың әскер. : 百万~ милиндаған қалың қол | ~压境. Қалың қолмен шегераны басып алу. ② шоғыр, топ. : 产业~ өндіріс шоғыры. | 地质~. Геологиялық шоғыр.

【大楷】 dàkǎi 【зат.】 ① көркем әріп, көркем жазу. ② үлкен баспа әріпі.

【大考】 dàkǎo 【зат.】 маусымдық емтихан.

【大课】 dàkè 【зат.】 ерекше емтихан.

【大快人心】 dà kuài rén xīn- қуанышқа бөлену, жаны жай табу.

【大块头】 dàkuàitóu 【зат.】 кесек денелі кісі, нар тұлғалы кісі.

【大款】 dàkuǎn 【зат.】 қалталы адам, бардам адам.

【大牢】 dàláo 〈口〉 【зат.】 абакты, зындан.

【大老婆】 dàlǎoipo 【зат.】 бәйбіше.

【大礼拜】 dàlibài 【зат.】 ① үлкен жексенбі, ② аптасына 2 күндік демалыс.

【大理石】 dàlǐshí 【зат.】 мәр-мәр тас, мрамор.

【大理岩】 dàlǐyán 【зат.】 — мәр-мәр тас, мрамор.

【大力】 dàlì ① 【зат.】 көп күш, мол қайрат. : 出~ көп күш шығару | 下~. Көп еңбек сіңіру. ② 【үс.】 күшті, қуатты. : ~支持 бар күшімен қолдау. | ~协作. Бар күшімен селбесу.

【大力士】 dàlìshì 【зат.】 алып, дәу.

【大丽花】 dàlìhuā 【зат.】 нарғыз гүлі, әсемгүл.

【大殓】 dàliàn 【ет.】 табытқа салу, кебінге орау.

【大梁】 dàliáng 【зат.】 ① мәтша, арқалық. ② тұтқа, тірек, таяныш.

【大量】 dàliàng 【сын.】 ① қыруар, мол көп, қалың. : ~节日用品源源不断 运来 көптеген мерекелік бұйымдар арт-артынан тасымалдануда. | ~生产化肥, 支援农业生产. Тыңайтқыштарды көптеп өндіріп, ауыл-шаруашылығына көмек берейік. ② кең пейіл, сабаз. : 宽宏~. Көңілі кең.

【大龄】 dàlǐng 【сын.】 жасы келген, егде тартқан. : ~学童 жасы үлкен оқушы. | ~青年 үйлену жасынан асып кеткен адам.

【大溜】 dàliù 【зат.】 қатты ағыс,

қатты ағын. ◇随~. Қатты ағыспен.

【大陆】 dàlù 【зат.】 ① ұлы құрылық: 亚洲~ азия құрылығы. ② тайуанды қоспағандағы қытай территориясы. : 台胞回~探亲. Тайуандық бауырластар қытайға туысшылай келді.

【大陆岛】 dàlùdǎo 【зат.】 құрылыққа жақын орналасқан аралдар.

【大陆架】 dàlùjià 【зат.】 құрылық қайраны.

【大陆坡】 dàlùpō 【зат.】 құрылық қайраны.

【大陆性气候】 dàlùxìng qìhòu- құрылықтық климат.

【大路】 dàlù ① 【зат.】 кең жол, даңғыл. : 顺着~往前走. Даңғылды бойлап алға қарай жүру. ② 【сын.】 өтім ді, күсет. : ~菜 өтімді көкөніс. | ~产品. Өтімді тауар.

【大路活】 dàlùhuó (~儿) 【зат.】 нашар зат, сапасыз бұйым.

【大路货】 dàlùhuò 【зат.】 өтімді зат.

【大略】 1dàlüè ① 【зат.】 ұзын ырғасы, біразы: 这个厂的问题我只知道个~. Мен бұл зауыттың мәселесі туралы біраз білем. ② 【үс.】 мөлшермен, жалпылай, ықшадай: 时间不多了, 你~说说吧. Уақыт аз қалды сен ықшамдап айт.

【大略】 2dàlüè 【зат.】 мұрат, арман, мақсат. : 雄才~. Данышан мұраты.

【大妈】 dà mā 【зат.】 ① апа. ② апай,

【大麻】 dà má 【зат.】 ① кендір, сора, наша шөп.

【大麻子】 dà má zǐ 【зат.】 ① кендір ұрығы. ② үпілмәлік. ③ үпілмәлік ұрығы.

【大马哈鱼】 dà mǎ hǎ yú 【зат.】 кета балығы.

【大麦】 dà mǎi 【зат.】 ① арпа. ② арпа дәні.

【大忙】 dà máng 【сын.】 қарбалас, жұмысбасты. : 三夏~季节.

【大熊猫】 dà māo xióng 【зат.】 үлкен мысық аю.

【大毛】 dà máo 【зат.】 жүнді, жүндес, қылшықты.

【大门】 dà mén 【зат.】 қақпа, есік.

【大米】 dà mǐ 【зат.】 күріш.

【大面儿】 dà miàn er 〈方〉 【зат.】 ① бетәлпеті, жүзі, көзге ғана көрінетін. : ~上搞得很有净, 柜子底下还有尘土. Көрініске таза болғанымен, шкафтың асты әлі де шаң. ② абырой, бедел. : 顾全~. Абыройына кір келтірмей.

【大民族主义】 dà mínzú zhǔyì- әсіре ұлтшылдық.

【大名】 dà míng 【зат.】 ① ресми есім, өз аты: 他小【зат.】 叫虎子, ~叫李金彪. Оның кіші аты Хузы, ал өз аты

Жинху.② аты әйгілі, машһүр.: ~鼎鼎 (【зат.】气很大) аты әйгілі. | 久闻~.Даңқыңызды көптен білетінмін..
③ құрметті аты, есімі. : 尊姓~.Құрметті есімі.
【大谬不然】dà miù bù rán- үлкен қателік, үлкен ағаттық.
【大漠】dàmò【зат.】 шөл, шөлейт, шөл дала.
【大模大样】dà mú dà yàng- аспай-саспай, маңғазданып, кербез.
【大拇指】dàmǔgē〈方〉【зат.】 басбармақ.
【大拇指】dàmǔzhǐ〈口〉【зат.】 басбармақ.
【大拿】dà ná〈方〉【зат.】① бастық, басшы, би, әкім. : 他现在是我们县的~.Ол ауданымыздің әкімі.② маман, шебер : 技术~.Техникасы шебер.
【大男大女】dà nán dà nǚ- қыз-боз бала, жігіт-қыздар.
【大脑】dà nǎo【зат.】 үлкен ми.
【大脑皮层】dà nǎo pí céng-үлкен ми қатпары, қыртысы.
【大脑皮质】dà nǎo pí zhì- үлкен ми сыңары.
【大内】dà nèi【зат.】 патша ордасы, хан сарайы.
【大鲵】dà ní【зат.】 алып саламандра, балық.
【大逆不道】dà nì bù dào- үлкен қылмыс, кешірілмес күнә.
【大年】dà nián【зат.】① үлкен жыл② көктем мерекесі.③ ырысты жыл, берекелі жыл. : 今年是个~, 一亩地比往年多收百十来斤粮食 биыл ырысты жыл болды, алдыңғы жылдарға карағанда му басына көп өнім алдық.
【大年三十】dà nián sānshí(~儿) желтоқсанның 30 күні.
【大年夜】dà niányè〈方〉【зат.】 ескі жылдың соңғы түні.
【大娘】dà niáng〈方〉【зат.】① апа, әже.② әжей, апай.
【大排行】dà páiháng【зат.】 рет бойнша, қатары бойнша : 他~是老三.Ол рет бойнша үшінші.
【大牌】dà pái①【зат.】 атағы бар, айтулы, танымал кісі.②【сын.】 танымал, әйгілі. : ~球星 танымал жұлдыз. | ~歌星 танымал әнші. | ~俱乐部. Атақты клуб.
【大盘】dà pán【зат.】 құнды қағаздар нарығы.
【大炮】dà pào【зат.】① зеңбірек.② бөспе, лепірме, мақтаншақ.
【大篷车】dà péngchē【зат.】 жабылатын машина.
【大批】dà pī【сын.】 қыруар, көп, мол : 火车运来了~货物. Пойыз көптеген тауарл алып келді.

【大辟】dà pì【зат.】 өлім жазасы.
【大片儿】dà piàn〈口〉【зат.】 көлемді, аумақты.
【大片】dà piàn【зат.】 атақты фильм, әйгілі фильм. : 进口~ ипорттық фильм. | 国产~.Отандық фильм.
【大票】dà piào(~儿)〈口〉【зат.】 кесек ақша, бүтін ақша.
【大谱儿】dà pǔ【зат.】 тұспал, долбар, меже. : 究竟怎么做, 心里应该先有个~.Түптеп келгенде не істеу керектігі туралы іштей жоспар болуы керек қой.
【大起大落】dà qǐ dà luò- өрлеу және құлдырау, даму және күйреу. : 市场价格~ нарық өрлеуі мен құлдырауы. | 这部小说没有~的故事情节. Бұл әңгіменің оқиғасы жоқ екен.
【大气】dà qì【зат.】① атмосфера② тыныс, дем. : 吓得他~也不敢出. Ол қорыққанынан өрең демалып жатыр.
【大气】dà qì①【зат.】 жоғары температура②【сын.】 температура жоғары : 开阔~. Температураны жоғарылату.③【сын.】 салауатты, қарапайым емес. : ~得体.
【大气层】dà qì céng【зат.】 атмосфера қабаты.
【大气候】dà qì hòu【зат.】① климат.② ауқым, жағдай, замана. : 有利于人才培养的~已经【сын.】成.
【大气科学】dà qì kē xué- атмосфера ғылымы.
【大气圈】dà qì quān【зат.】 атмосфера қабаты.
【大气污染】dà qì wū rǎn-атмосфераның ластануы.
【大气压】dà qì yā【зат.】① атмосфера қысымы.② атмосфералық қысым.
【大器】dà qì【зат.】① құнды жәдігер, бағалы зат.② қайраткер, тұлға : 终成~. Қайраткер болды.
【大器晚成】dà qì wǎn chéng-қайраткер атану, тұлға болып қалыптасу.
【大千世界】dà qiān-shì jiè- бүкіл ғалам, он сегіз мың ғалам, жалпақ дүние.
【大前年】dà qián nián【зат.】 алдыңғы жылдың арғы жылы, мұрнағы жыл.
【大前提】dà qián tí【зат.】 негізгі тиянақ, үлкен алғы шарт.
【大前天】dà qián tiān【зат.】 мұрнағы күн, алдыңғы күннің арғы күні.
【大钱】dà qián【зат.】① жармақ, ақыр. : 不值一个~. Бір бақырға да тұрғысыз.② теңге, ақша : 赚~ ақша табу | 挣~. Ақша табу.
【大枪】dà qiāng【зат.】 ұзын мылтық.
【大青叶】dà qīng yè【зат.】 қасбояу жапырағы.
【大庆】dà qīng【зат.】① үлкен мереке, ұлы мереке : 建国五十周年~. Мемлекет құрылғандығының 50 жылдық мерекесі.② торқалы той, юбилей. : 七十~. 70 жылдық торқалы той.
【大秋】dà qiū【зат.】① қоңыр күз, сары күз. : ~一过, 天气就冷起来了. Қоңыр күз өте салысымен күн суыта бастады.② күзгі жиын-терін. : 今年~真不错. Билығы жиын-терін жаман емес.
【大秋作物】dà qiū zuò wù- күздік дақөылдар, күздік астықтар.
【大球】dà qiú【зат.】 футбол, баскетбол, вoleyбол қатарлыларды айтады.
【大曲】dà qū【зат.】① арақ ашытқысы.② арақтың бір түрі.
【大权】dà quán【зат.】 ірі билік, үлкен құқық. : 独揽~ бар құқықты жалғыз өзі иемдену. | ~旁落. Барлы құқық басқаның қолына өту.
【大全】dà quán【зат.】 топтама, шығармалар жинағы《中国戏曲大全》. Қытай теаьрларың топтамасы.
【大犬座】dà quǎn zuò【зат.】 үлкен арлан шоқжұлдызы.
【大人】dà rén【зат.】 мәртебелі, қадірлі, құрметті. : 父亲~. Мәртебелі әке.
【大人】dà rén【зат.】① үлкен адам, жасы үлкен адам. : ~说话, 小孩儿别插嘴. Үлкен адам сөйлеген кезде балалар сөзге араласпауы керек.② дәрежесі жоғары адамдар. : 巡抚~.
【大人物】dà rén wù【зат.】 белгілі тұлға, қайраткер, әйгілі адам.
【大肉】dà ròu【зат.】 доңыз еті, шошқа еті.
【大儒】dà rú【зат.】 әйгілі ғұлама, атақты оқымысты.
【大撒把】dà sā bǎ【ет.】 шатағы болмау, араласпау, ештеңені де өз міндетіне алмау. : 对下岗职工不能~. Жұмыстан босатылған қызметкерлерге араласпау керек.
【大赛】dà sài【зат.】 үлкен жарыс, аламан жарыс. : 世界杯排球~ дүние жүзілік вoleyбол аламан. | 国际芭蕾舞~. Халықаралық балет жарысы.
【大扫除】dà sǎo chú【ет.】 үлкен тазалық, жаппай тазалық. : 明天全校~ ертең бүкіл мектеп бойынша үлкен тазалық болады. | 春节前, 要进行一次~. Көктем мерекесінің алдында бір рет үлкен тазалық жүргізу керек.
【大嫂】dà sǎo【зат.】① үлкен жеңге.② жеңгей, жеңеше.
【大厦】dà shà【зат.】 зәлім сарай, биәк ғимарат. 如“友谊大厦”. Достық зәулім сарайы.
【大少爷】dà shào yé【зат.】 байбатша, бегзада, мырза. : ~作风. Мырзалық

мінез.

【大舌头】dàshé-tou 〈口〉①【сын.】 тұтығып, кекештеніп: 他说话有点儿~. Ол сөйлегенде біраз тұтығып сөйлейді.②【зат.】 кекеш, тұтықпа: 他是个~. Ол кекеш.

【大赦】dàshè【ет.】 жалпы кешірім, рақымшылдық.(мемлекет жағынан)

【大声疾呼】dà shēng jí hū- айғайлау, ойбайлау, азан-казан болу.

【大婶儿】dàshēnr 〈口〉【зат.】 жеңеше, апай.

【大失所望】dà shī suǒ wàng- қатты үмітсіздену, торығу, салыны суға кету.

【大师】dàshī【зат.】① ұста, шебер: 艺术~. Өнер шебері.②某些棋类运

【ет.】的等级称号: шебер, мастер 国际象棋特级~. Шахматтан спорт шебері.③对和尚的尊称. Бұдда монахтарының аты.

【大师傅】dàshīfu 〈口〉【зат.】 Бұдда монахтарының аты.

【大师傅】dàshīfu 〈口〉【зат.】 аспаз

【大使】dàshǐ【зат.】 елші, бас елші.

【大势】dàshì【зат.】 ауқым, замана, жағдай: ~所趋.

【大事】dàshì【зат.】 маңызды іс, келелі іс: 国家~ мемлекеттік маңызды іс

【大事记】dàshìjì【зат.】 маңызды оқиғалар естелігі.

【大手笔】dàshǒubǐ【зат.】① айтулы шығарма, әйгілі шығарма② танымал каламгер

【大手大脚】dà shǒu dà jiǎo- көл-көсір жұмсау, ақшаны оңды-солды шашу.

【大叔】dàshū 〈口〉【зат.】 ағасы, ағай.

【大暑】dàshǔ【зат.】 сарша тамыз, үлкен шілде.

【大率】dàshuàì 〈书〉【үс.】 шамамен, мөлшермен: ~如此. Шамамен осылай.

【大肆】dàsì【үс.】 өршелене, есіре, желіге: ~活【ет.】. Өршелене қимылдау.

【大蒜】dàsuàn【зат.】 сарымсақ.

【大踏步】dàtàbù【ет.】 аршындай, адымдай алға басу.

【大堂】dàtáng【зат.】① сот залы, тергеу залы.②дәліз, зал, асхана: ~经理. Асхана директоры.

【大...特...】dà...tè... етістіктің алдында келіп күшейткіш мағына береді: ~书~书 өте үлкен кітап. 老一套的工作方法非~改~改不可.

【大提琴】dàtíqín【зат.】 велончел.

【大体】dàtǐ①【зат.】 жөн-жосын, жол-жора: 识~, 顾大局.②【үс.】 жаплы алғанда, негізінен: 我们的看法~相同. Менің көз қарасым негізінен ұқсас.

【大天白日】dà tiān bái rì 〈口〉 талтүс, тапа-тал түс, шаңқай түс.: ~的, 你怎么走迷了路! Талтүс болды, не үшін жолдан адасып жүрсің.

【大田】dàtián【зат.】 кең атыз, үлкен атыз.

【大田作物】dàtián zuòwù- бидай, жүгері қатарлы үлкен атызда егілетін дақылдар.

【大厅】dàtīng【зат.】 сарай, зал, дәліз.

【大庭广众】dà tíng guǎng zhòng- залдағы көрермен.: 在~之中发言应该用普通话. Залда сөйлеу үшін ортақ тілді қолдану керек.

【大同】dàtóng【зат.】 ұлы бірлік, береке-бірлік.

【大同乡】dàtóngxiāng【зат.】 жерлес, ауылдас.

【大同小异】dà tóng xiǎo yì- негізінен ұқсас.

【大头】dàtóu【зат.】① бүркеніш, бетқалқа.② негізі, негізгісі: 抓~儿. Негізгісін ұстау.④ сырапқор, ақша шашар.: 拿~(拿人当做冤大头). Сырапқор жасау.

【大头菜】dàtóucài【зат.】① шалқан, шамғұр.② шалқанның тамыры.③〈方〉 капуста, қырыққабат.

【大头针】dàtóuzhēn【зат.】 ине шеге, түйреуіш шеге.

【大团圆】dàtuányuán【ет.】① түгел бас қосу, барлығы бас қосу.② мұрагына жету, дегеніне жету.

【大腿】dàtǔ【зат.】 қара сан, сан.

【大腕】dàwǎn(~儿)【зат.】 танымал кісі, әйгілі кісі, ықпалды кісі.

【大王】dàwáng【зат.】① патша, хан.② алпауыт, шонжар: 石油~ мұнай алпауыты | 钢铁~. Болат-темір алпауыты.③ шебер, білгіш: 爆破~. Бәрін біліп қопару.

【大为】dàwéi【үс.】 төтенше, ерекше, тым.: ~提高 ерекше жоғарылату. | ~高兴 қабағат қуану. | ~失望. Өте үмітсіздену.

【大尉】dàwèi【зат.】 капитан.

【大汶口文化】Dàwènkǒu wénhuà- жаңа тасқұралдар дәуірі, неолит дәуірі.

【大我】dàwǒ【зат.】 ұжым, коллектив: 牺牲小我的利益, 服从~的利益. Жекелік мүддені құрбан етіп, көпшіліктің мүддесіне жұмыс істейік.

【大无畏】dàwúwèi【сын.】 ержүрек, жаужүрек.: ~的精神. Ержүрек рух.

【大五金】dàwǔjīn【зат.】 ірі метал, кесек метал.

【大喜】dàxǐ【ет.】① торқалы той, үлкен қуаныш | 哪天是你们~的日子(指结婚日期) ол күні сендердің тойларың?② қатты қуану: ~过望. Ерекше қуану, қабағат қуану.

【大喜过望】dà xǐ guò wàng- көктен тілігінін жерден беру.

【大戏】dàxì【зат.】① күрделі драма.②〈方〉 бейжің театры.

【大显身手】dà xiǎn shēn shǒu- өз өнерін көрсету.: 运【ет.】员在赛场上~. Спротшы жарыс алаңында өз өнерін көрсетті.

【大限】dàxiàn【зат.】 ажал уақыты, өлер шағы.

【大相径庭】dà xiāng jīngtíng- паркы өте көп, алшақ.: 他们的意见~, 无法折中. Олардың көзқарастары өте алшақ, келісу қиын.

【大小】dàxiǎo①(~儿)【зат.】 өлшем, размері: 这双鞋我穿上~正合适. Бұл аяқкиімді өте дәл.②【зат.】 үлкен-кішілігі: 不分~ үлкен-кіші болып бөлінбейді. | 没~. Үлкен-кішісі жоқ.③

【зат.】 кәрі-жас, үлкен-кіші.: 全家~五口. Үйде үлкенді-кішілі бес адам бар.

④【үс.】 барлығы, тегіс, баршасы: ~是个干部 барлығы мемлекет қызметкерлері.

【大校】dàxiào【зат.】 полковник.

【大写】dàxiě①【зат.】 жазбаша жазу.

②【зат.】 бас әріп.③【ет.】 үлкен әріппен жазу.

【大兴土木】dà xīng tǔmù- ағаштан үй салу.

【大猩猩】dàxīng-xīng【зат.】 шимпанзе.

【大行星】dàxīngxīng【зат.】 планета.

【大型】dàxíng【сын.】 зор, көлемді, ірі.: ~钢材 көлемді болат материалдары.~比赛 ірі жарыс.

【大姓】dàxìng【зат.】① ру, тайпа② жан саны көп ру.

【大雄宝殿】dàxíóng bǎodiàn- дәруіш, тақуа.

【大熊猫】dàxióngmāo【зат.】 мысық аю, бәмбүк аюы.

【大熊座】dàxióngzuò【зат.】 үлкен аю шокжұлдызы.

【大修】dàxiū【ет.】 күрделі жөндеу, тұтас жөндеу.: 这辆车该~了. Бұл машинаны тұта жөндеуден өткізу керек.

【大选】dàxuǎn【ет.】 жалпы сайлау, халықтық сайлау.

【大学】dàxué【зат.】 университет.

【大学生】dàxuéshēng【зат.】 студент.

【大雪】dàxuě【зат.】① қалың қар② бір тәулік ішінде 5 см аса жауған қар.

【大循环】dàxúnhuán【зат.】 үлкен қан айналысы.

【大牙】dàyá【зат.】① азу тіс② қасқа тіс, күрек тіс.

【大雅】dàyǎ〈书〉【сын.】 сәнді, көркем; биязы, сыпайы: 无伤~ | 不登~之堂. Сәнді ортаға бармау.

【大雅之堂】 dà yǎ zhī táng Сәнді орын не орта.

【大烟】 dà yān 【зат.】 Апин.

【大言不惭】 dà yán bù cán 说大话而毫不感到难为情. Еш қымсынбастан мақтанып сөйлеу, бос уәде беру.

【大盐】 dà yán 【зат.】 Теңіз тұзы, кесек тұз.

【大雁】 dà yàn 【зат.】 ① қоңыр ала қаз (құс атауы). ② Қаздың түрін айтады.

【大洋】 dà yáng 【зат.】 ① мұхит: 四 ~ . Төрт мұхит. ② күміс теңге: 五块 ~ . Бес күміс теңге.

【大样】 dà yàng 【зат.】 ① жалпы нұсқа, бет нұсқасы ② құрылыс сызбасы, нұсқа: 足尺 ~ .

【大摇大摆】 dà yáo dà bǎi Маңғазданған жүріспен, ешнәрсеге мән бермеу: ~ 地闯了进去. Баса көктеп кіріп кетті.

【大要】 dà yào 【зат.】 маңызды түйін: 举其 ~ . Маңызды түйінді ортаға қою.

【大爷】 dà yé 【зат.】 бегзада, мырза: ~ 作风 мырзалық қасиет. 你別在我面前充 ~ . Сен оның алдында мырзасынба.

【大爷】 dà yé 〈口〉 【зат.】 ① ата, ② ақсақал, қария.

【大野】 Dà yě 【зат.】 жапан дала, кең дал, ен дала, байтақ дала, құла тұз.

【大业】 dà yè 【зат.】 ұлы іс, маңызды іс.: 雄图 ~ . Ерекше маңызды іс.

【大叶杨】 dà yè yáng 【зат.】 ақтерек.

【大衣】 dà yī 【зат.】 пальто, тон.

【大姨】 dà yī 【зат.】 ① үлкен тәте. ② апай, тәте.

【大姨子】 dà yī zǐ 〈口〉 【зат.】 қайын бике.

【大义】 dà yì 【зат.】 жөн-жосық, сөз жүйесі.: 深明 ~ 说 жүйесін терең түсіну.

【大义凛然】 dà yì lǐnrán- өз ұстанымында қатаң тұру.

【大义灭亲】 dà yì miè qīn- басын бәйтігу, әділет жолында күресу.

【大意】 dà yì 【зат.】 негізгі мағына: 段落 ~ бөлек мағына | 把他讲话的 ~ 记下来就行了. Айтқан әңгіменің негізін есте сақтасаң болды.

【大意】 dà yì 【сын.】 аңғалдық, алаңғасарлық, бейғамдық.: 他太 ~ 了, 连这样的错误都没检查出来. Ол өте аңғал, осындай ғана қателікті тексеріп шығара алмайды.

【大油】 dà yóu 〈口〉 【зат.】 доңыз майы.

【大有可为】 dà yǒu kě wéi- болашағы нұрлы, болашағы бар.

【大有人在】 dà yǒu rén zài- басқа типтегі адамдар көп деген мағынада.

【大有作为】 dà yǒu zuò wéi- үлес қосу,

енбек сіңіру.

【大鱼吃小鱼】 dà yú chī xiǎo yú- әлімжеттік жасау, кішілерді бөзек ету.

【大雨】 dà yǔ 【зат.】 ① қатты жаңбыр, нөсер.

【大元帅】 dà yuánshuài 【зат.】 аға маршал, генерал-лисимус.

【大员】 dà yuán 【зат.】 үлкен қызметкер, белді қызметкер.: 考察 ~ белді қызметкерлерді саралау. | 接收 ~ . Үлкен қызметті қабылдау.

【大约】 dà yuē 【үс.】 ① шамамен, жобамен, мөлшермен.: 他 ~ 有六十开外了. Ол шамамен алпыстан асып кетті. ② мүмкін, бәлкім, әбден мүмкін.: 他 ~ 是开会去了. Ол жиынға кеткен болуы мүмкін.

【大约摸】 dà yuē mo 〈方〉 【үс.】 шамамен, межемен.: ~ 有七八百人 шамамен 700-800 адам. | 他 ~ 还不知道这件事. Ол бұл жұмысты әле де білмейді.

【大月】 dà yuè 【зат.】 30-31 күндік айлар.

【大杂烩】 dà zá huì 【зат.】 ① аралспа қуырмаш. ② қойыртпақ, ботқа.

【大杂院儿】 dà zá yuàn er 【зат.】 көп үйлі аула.

【大灶】 dà zào 【зат.】 ① қазандық. ② жалпылық асхана, әлеуметтік асхан.

【大泽乡起义】 Dà zé xiāng Qǐ yì- дазышыяң көтерілісі.

【大战】 dà zhàn ① 【зат.】 соғыс, сұрапыл соғыс.: 世界 ~ дүние жүзілік соғыс. ② 【ет.】 шайқасу, күресу.

【大站】 dà zhàn 【зат.】 үлкен аялдама, үлкен бекет, ірі бекет.

【大张旗鼓】 dà zhāng qí gǔ- дабыралы, дүбірлі.

【大丈夫】 dà zhàng fu 【зат.】 ер жігіт, азамат: ~ 敢做敢当. Ержігіт айтқанын істей алады.

【大政】 dà zhèng 【зат.】 келелі саясат, үлкен саясат. | ~ 方针. Маңызды саясат бағыты.

【大旨】 dà zhǐ 〈书〉 【зат.】 негізгі ой, негізгі мақсат.

【大指】 dà zhǐ 【зат.】 басбармақ.

【大治】 dà zhì 【сын.】 тыныштық орнату, жөнге салу.: 天下 ~ . Аспан астын жөнге салу.

【大致】 dà zhì ① 【сын.】 негізінен, шамамен. ~ 情况如此 жағдай шамамен осындай. ② 【үс.】 шамамен, мөлшермен: 看看太阳, ~ 是十一点钟的光景. Күнге қарашы, шамамен сағат 11 болып қалды.

【大智若愚】 dà zhì ruò yú- көріністе түк білмейтін көрінгенімен көмескіде өте ақылды, сұңғыла адам.

【大众】 dà zhòng 【зат.】 халық,

әлеумет, жамағат.: ~ 化 әлеуметтену.

【大众化】 dà zhòng huà 【ет.】 ілеуметтендіру.: 语言 ~ тілді әлеуметтендіру.

【大轴子】 dà zhòu zi 【зат.】 концерттің соңғы нөмірі.

【大主教】 dà zhǔ jiào 【зат.】 аға епископ, Папа.

【大专】 dà zhuān 【зат.】 ① жоғары техникум.: ~ 学历. Жоғары техникумдық оқу тарихы.

【大篆】 dà zhuàn 【зат.】 ертедегі қытай жазуы.

【大庄稼】 dà zhuāng jiā 〈方〉 【зат.】 күздік дақылдар.

【大自然】 dà zì rán 【зат.】 табиғат.

【大宗】 dà zōng ① 【сын.】 қыруар, көп.: ~ 货物. Көп тауар. ② 【зат.】 ең көп мөлшердегі өнім.: 本地出产以棉花为 ~ . Осы жерде зауыт құрылғаннан бастап мақта ең көп өндірілді.

【大族】 dà zú 【зат.】 жан саны көп ұлт.

【大作】 -1 dà zuò 【зат.】 шығармаңыз, туындыңыз.

【大作】 -2 dà zuò 【ет.】 күшею, катаю: 狂风 ~ боран күшейді.

dāi

【呆】 dāi ① 【сын.】 меңірею, мелшою: ~ 头 ~ 脑. Ес тұсын білмеу. ② 【сын.】 сілею, аңыру.: | 吓 ~ 了. Қорыққанынан сілейіп тұрып қалды. ③ уақытша тұру. ④ (Dāi) 【зат.】 фамилия.

【呆板】 dāi bǎn (旧读 áibǎn) 【сын.】 өлі, қатып-семген, сірескен.: 这篇文章写得太 ~ 了. Бұл шығарма қатып-семген қалыпта жазылыпты.

【呆若木鸡】 dāi ruò mù jī- сілейіп тұрып қалу, аңырып тұрып қалу.

【呆傻】 dāi shǎ 【сын.】 ақымақ, миғұла.: 他一点儿也不 ~ , 内心明白得很. Ол ешқандай да ақымақ емес, іштей бәрін біледі.

【呆头呆脑】 dāi tóu dāi nǎo- меңірейген, сілейген қалыпта тұру.

【呆小病】 dāi xiǎo bìng 【зат.】 меңіреу, меңіреулік, ауру түрі.

【呆账】 dāi zhàng 【зат.】 қайтпайтын есеп.: 清理 ~ . Қайтпайтын есепті тазалау.

【呆滞】 dāi zhì 【сын.】 ① қозғалмау, қимылдамау: 脸色苍白, 两眼 ~ 无神. Беті бозарып екі көзінде нұр жоқ. ② тоқырау, тұралау, тоқтап қалу.: ~ 商品 | тауар келмей тұр.

【呆子】 dāi zi 【зат.】 есалаң, ақымақ.

【呆】 dāi 【од.】 бақырып қалу, кенеттен айғайлау.

【待】dāi 〈口〉【ет.】 аялдау, тұра тұру: ~一会儿再走.Аялдай тұрып, біраздан соң жүрейік.

dǎi

【歹】dǎi① жаман: ~人 | жаман адам.②(Dǎi)【зат.】 фамилия.

【歹毒】dǎidú【сын.】 ку, залым: 心肠~.Арамза, зымиян.

【歹人】dǎirén【зат.】 оңбаған, арамза.

【歹徒】dǎitú【зат.】 бұзық, бзақы, содыр.

【歹心】dǎixīn【зат.】 арам ой, арам пиғыл, жаман ой: 起~.Арам ойды коздыру.

【歹意】dǎiyì【зат.】 қара ниет, арамой: 可别把人家的好心当了~.Басқа адамның жақсы ойын жамандыққа жорымандар.

【逮】dǎi【ет.】 ұстау, ұстап алу: 猫~老鼠.Мысық тышқанды ұстап алды.

【傣】Dǎi- дайзу ұлты.

【傣剧】dǎijù【зат.】 юннан театры.

【傣族】Dǎizú【зат.】 дайзу ұлты.

dài

【大】dài“大” сөзімен мағыналас..

【大夫】dài-fu 〈口〉【зат.】 дәрігер, емші.

【大王】dài-wáng【зат.】 тақсыр, алдияр.

代 1dài①【ет.】 уәкілдік ету, орнында болу: ~课 уақытша сабақ беру | ~笔 | ~销.②【ет.】 уақытша уәкіл: ~局长.Мекеменің уақытша бастығы.③(Dài)【зат.】 фамилия.

代 2dài① заман, дәуір: 古~ерте заман, | 近~таяу заман | 现~осы заман | 当~.Жаңазаман.② дәуір, кезең: 汉~хан дәуірі. | 改朝换~.Патшалықты өзгертіп, дәуірді алмастыру.③【зат.】 буын, ұрпақ: 第二~екінші ұрпақ. | 下~келесі буын.④【зат.】 эра, кезең, дәуір.

【代办】dàibàn①【ет.】 уәкілдік ету, атынан, : ~托运 ... атынан салып жіберу.②【зат.】 елші, жаушы.③【зат.】 төтенше және уәкілетті елші.

【代笔】dàibǐ【ет.】 орнына жазып беру: 他不便亲自写信, 只好由我~.Ол өзі жаза алмайды, жақсысы орнына мен жазып берейін.

【代表】dàibiǎo①【зат.】 уәкіл, делегат: 人大~.Халық құрылтайының уәкілі.②【зат.】 уәкілдік ету: 全权~.Барлық жағынан уәкілдік ету.③【зат.】 уәкілдік,

ортақ: ~作.Уәкілдік шығарма.④【ет.】 атынан, атымен: 【үс.】部长~部长主持开幕典礼.Вице-министр министр атынан салтанатты ашылуға жетекшілік жасады.⑤【ет.】 уәкілдік ету: 这三个人物~三种不同的性格.Бұл үш тұлға үш түрлі мінезге уәкілдік етеді.

【代表作】dàibiǎozuò【зат.】 уәкілдік шығарма.

【代步】dàibù〈书〉①【ет.】 көлікпен жүру.②【зат.】 арба, атарба.

【代偿】dàicháng【ет.】① толықтау, толтыру: ~金 алтын толықтыру. | ② орнын басу, орнына жүру.

【代称】dàichēng【зат.】 лақап аты, жанама аты:

【代词】dàicí【зат.】 есімдік.

【代代花】dàidàihuā【зат.】 жеміс түрі.

【代沟】dàigōu【зат.】 дәуір өзгешелігі, замана айырмашылығы: 目前青年一代与老一代的~问题是一个热门话题.Қазіргі кездегі жастар мен үлкендердің дәірлік өзгешелігі маңызды тақырып.

【代管】dàiguǎn【ет.】 уақытша атқару: ~经费.Шығындарды тапсырыс бойнша өтеу.

【代号】dàihào【зат.】 таңба, уәкілдік таңба.

【代价】dàijià【зат.】① бодау, төлем, өтем.② бодауы арқылы, өтемі арқылы: 胜利是用血的~换来的.Женіс қанның бодауымен келген.

【代金】dàijīn【зат.】 бағам, курс.

【代课】dàikè【ет.】 уақытша біреудің орнына сабақ беру: ~教师 уақытша мұғалім болу.

【代劳】dàiláo【ет.】① тапсыру, жүктеу: 我明天不能去, 这件事就请你~了.Мен ертең бара алмаймын, бұл істі саған тапсырдым.② тапсырылған, жүктелген: 这事由我~, 您甭管了.Бұл іс маған тапсырылған, сен араласпа.

【代理】dàilǐ【ет.】① уақытша жүргізе тұру, уақытша уәкіл болу: ~厂长.Уақытша зауыт бастығы.② Мәселен сауда, сот, салық, келісімшартқа қол қою сияқты істерге уақытша уәкілдік етіп жүргізу.

【代理人】dàilǐrén【зат.】① Сөзін сөйлеуші, жоғын жоқтаушы, жоқшы.② Қолшоқпар, сойылсоғар.

【代码】dàimǎ【зат.】 Шартты код, шартты белгі.

【代【зат.】词】dàimíngcí【зат.】① Есімдік: 他所说的“研究研究”不过是敷衍、推托的~.Оның «зерттеп көрейік дегені» істі кейінге шегеру ғой.② кей оқулықтарда 代词 деп айтылады.

【代庖】dàipáo〈书〉【ет.】 килігу, араласу, қыстырылу.

【代培】dàipéi【ет.】 тәрбиелеп беру, оқытып беру, баулып беру. | 这所大学先后为企业~了二百多【зат.】学员.Бұл университет кәсіпорын үшін ілгерінді-кейінді 200 ден астам жұмысшы тәрбиелеп берді.

【代乳粉】dàirǔfěn【зат.】 сүт парашогі.

【代数】dàishù【зат.】 алгебра.

【代【сан.】方程】dàishù fāngchéng-алгебралық теңдеу. Мысалы, $ax^2+bx^2+1+...+kx+1=0$,

$\sqrt{x^2-2}+7x=14$ 等.

【代【сан.】式】dàishùshì【зат.】 алгебралық өрнек..如 $a-b, 8x+5y$.

【代【сан.】学】dàishùxué【зат.】 алгебра, алгебра ғылымы.

【代替】dàitì【ет.】 орнына қою, орнын басу: 用国产品~进口货 ипортық тауарлардың орнына отандық тауарларды қолдану.

【代为】dàiwéi【ет.】 уәкілдік ету, уәкіл болу: ~执行 | уәкілдік етіп атқару.

【代为继承】dàiwéi jìchéng-мирасқорға мұрагер болу, мұрагерге мирасқор болу.

【代销】dàixiāo【ет.】 орнына сатып беру, уәкілетті сату.

【代谢】dàixiè【ет.】 зат алмасу, орын алмастыру: 四时~ төрт маусымның алмасуы.

【代序】dàixù【зат.】 алғы сөз орнына, кіріспе.

【代言人】dàiyánrén【зат.】 сөзін сөйлеуші.

【代议制】dàiyìzhì【зат.】 кеңес құрылымы.

【代用】dàiyòng【ет.】 орнына пайдалану, баламалап пайдалану: ~品 тауар орнына пайдалану. | ~材料.Материал орнына қолдану.

【代用品】dàiyòngpǐn【зат.】 баламалы бұйым.

【代职】dàizhí【ет.】 уақытша міндет атқару: 选派干部到基层单位~.Таңдаулы кадрларды негізгі саты кадрлар орнына пайдалану.

【软】dài-машина қалқаны.

【岱】Dài【зат.】① тайшан тауының басқаша атауы.② фамилия.

【迨】dài〈书〉① тосу, күту.② орайын табу.

【给】dài〈书〉 алдау, алдап-арбай.

【骀】dài[骀荡](dàidàng)〈书〉【сын.】① жайлы, жағымды: 春风~.Көктем желі жанға жайлы.

【玳】dài [玳瑁](dàimào)【зат.】

тасбаканың бір түрі.

【带】**dài**①(～儿)【зат.】 бау, белбеу, белдік. : 皮～тері белбеу.②【зат.】 балон, доңғалақ. : 车～балон | 汽车外～.Машинаның запас доңғалағы③ өңір, алқап, белдеу. : 温～температура белдеуі. | 黄河～.Сары өзен алқабы.④ ақ етеккір. : ～下.Акетеккір ағу.⑤ (Dài)【зат.】 фамилия.

【带】**2dài**【ет.】① сүйрету, алып жүру. : ～行李 | жүк ала жүру.② көмекші етістік. ... кет,... кел : 上街～包茶叶来(捎带着买) алдыңғы көшеден шай ала кел. | 你出去请把门～上(随手关上).Сыртқа шықсаң, есікті жаба кет.③ біліну, көріну. : 面～笑容.Жүзінен күлкі білініп тұр.④ бар, бар болу. : 这瓜～点儿苦味 мына жемістің біраз қышқыл дәмі бар екен. | ⑤ арт-артынан, тұтасып, жалғасып. : 放牛～割草.Сиыр жіберіп, артынан шөп ору.⑥ бастау, ерту. : ～队 отряд бастау. | ～徒弟.Бауырын ерту.⑦ бастамашы болу, бастау. : 他这样一来～得大家都勤快了.Ол келе салысымен осындай бастамашылығымен көпшілікті қуантты.⑧ бағу, күту. : 孙子是奶奶～大的.Немересін әжесі баққан.

【带班】**dàibān**【ет.】 бас болу, бастау. : 今夜排班亲自～ | бүгін кеште звод бастығы өзі бастап барады.

【带刺儿】**dàicìr**【ет.】 күдіктену, күмәндану. : 有意见就提, 不要话里～.Ойың болса ашық айт, күмәнданып сөйлеме.

【带电】**dàidiàn**【ет.】 оң-теріс заряд.

【带动】**dàidòng**【ет.】① қозғау, қозғалту. : 机车～货车.② бастамашылық ету, бастау, ерту. : 抓好典型, ～全局 дәстүрді жақсы ұстап, барлық мекемеге бастамашы болайық.

【带好儿】**dàihǎoer**【ет.】 хабар жеткізу, хабар бер. : 你回校时给王老师～сен мектепке қайтсаң уаң мұғалімге хабар бер.

【带话】**dàihuà**(～儿)【ет.】 хабар тарату.

【带劲】**dàijìn**(～儿)【сын.】① қайратты, күшті. | 他的发言挺～.Оның сөлегені өте керемет.② қызық, қызықты. : 下象棋不～, 还是打球吧.Шахмат ойнаған қызық емес, онан да доп тебейік.

【带菌】**dàijūn**【ет.】 бактерия тасу. : ～者 бактерия тасымалдаушы.

【带宽】**dàikuān**【зат.】 белдеу ені, жолақ ені.

【带累】**dàilèi**【ет.】 әуреге салу, әурелеу. : 是我～了你, 真对不起.Сені әуреледім, кешірім сұраймын.

【带领】**dàilǐng**【ет.】① бас болу, ерту,

жетекші болу. : 老同学～新同学去见老师.Үлкен жылдықтағы студент жаңа студентті мұғалімге ертіп апарды.② басшылық ету, жетекшілік ету. : 老师～同学们去支援麦收.Оқытушылар оқушыларды астық жинауға ертіп апарды.

【带路】**dàilù**【ет.】 жол бастау, жол көрсету, жол сілтеу. : ～人 көшбасшы. | 你在前面～.Сен алдыда жүріп жол баста.

【带挈】**dàiqiè**【ет.】 ала кету, ерту, ілестіре жүру.

【带手儿】**dàishǒur**〈方〉【үс.】 жолшыбай, қоса, қабаттай. : 你去吧, 你的事我～就做了.Сен кете бер, жұмысыңды мен істей салайын.

【带头】**dàitóu**【ет.】 жетектеу, бастамашылық ету. : ～人 жетекші | ～作用 жетекшілік рөлі.

【带下】**dàixià**【зат.】 ақ етеккірдің қалыпсыз болуы.

【带音】**dàiyīn**【ет.】 діріл дыбыстары.

【带鱼】**dàiyú**【зат.】 Қыл құйрық балық. Кей өлкелерде 刀鱼 деп те айтылады.

【带子】**dàizi**【зат.】① бау, таспа.② лента.

殆 **dài**〈书〉① қауіп-қатер. : 知彼知己, 百战不～.②【үс.】 негізінен, мөлшермен. : 敌人伤亡～尽.Жау жасағы негізінен жараланды.

贷(貸)**dài**① қарызға ақша алу, ақша қарыз беру. : 信～қарызға ақша беру.②

【ет.】 ала тұру, істете тұру. : 借～қарызға ла тұру. | 银行～给工厂一百万元.Бану зауытқа 1 миллион юань қарыз ақша берді.③ жауапкершіліктен қашу, жалтару. : 责无旁～.

【贷方】**dàifāng**【зат.】 шығын, шығыс, шығым.

【贷款】**dàikuǎn**①【ет.】 қарыз ақша, несие.②【зат.】 қарызға алған ақша|还清～.Қарызға алған ақшаны қайтару.

【贷学金】**dàixuéjīn**【зат.】 жәрдем ақша, көмекке берілген ақша.

【待】**dài**【ет.】① мәміле, көзқарас. : 优～жаксы мәміле.② күту, сыйлау. : ～客.Қонақ күту.

【待】**2dài**① тосу, күту. : ～业 кәсіп күту.② қажет ету. : 自不～言.③【ет.】 мақсатты білдіреді. : ～说不说 сөйлесемкіші болып, сөйлемей қойды. | ～要上前招呼, 又怕认错了人.

【待产】**dàichǎn**【ет.】 ай-күні жету, ай-күні толу.

【待承】**dài-chéng**【ет.】 қарау, күту, сыйлау. : 老人拿出最好的东西～客人.Үлкен кісі ең жақсысын алып шығып, қонақ күтті.

【待岗】**dàigǎng**【ет.】 жұмыс күтуші,

қызмет күтуші.

【待机】**dàijī**【ет.】① орай күту, қапысын табу. : ～而【ет.】 орайын тауып қимылдау. | ～行事.Орайын тауып іске кірісу.② ыңғайына қарау.

【待价而沽】**dài jià ér gū**- орайын тауып пайдалану, орайын тауып істеу.

【待见】**dài jiàn**〈口〉【ет.】 ұнату, жақсы көру. | 谁都不～他.Ешкім де оны ұнатпайды.

【待考】**dàikǎo**【ет.】 тексеруге қалдыру, уақытша анықтауға қалдыру.

【待理不理】**dài lǐ bù lǐ**- суық мәміле жасау.

【待命】**dàimìng**【ет.】 бұйрық күту. : 集结～.Жиналып бұйрық күту.

【待聘】**dàipìn**【ет.】 шақыру күту. : ～人员 шақырыу күтуші адам. | 单位裁减编制后, 有二十多【зат.】干部～.Мекеме реттелгеннен кейін 20 неше қалр шақыру күтеді.

【待业】**dàiyè**【ет.】 кәсіп күту. : ～青年 кәсіп күткен жас. | ～人员 кәсіп күтуші. | 在家～.Үйде отырып кәсіп күту.

【待遇】**dàiyù**①〈书〉【ет.】 мәмле жасау. : ～宾客甚厚.Қонақтарға жақсы мәмле жасау.②【зат.】 мәмле, көзқарас. : 周到的～ ойдағыдай мәміле | 冷淡的～.Суық көзқарас.③【зат.】 мәртебе, лауазым. : 政治～ саяси мәртебе. | ～平等.Мәртебесі бірдей.④【зат.】 күтім, қамдалым. : 生活～ тұрмыс күтімі.

【待字】**dàizi**〈书〉【ет.】 басы бос, бас байланбаған. : ～闺中.

【怠】**dài**① еріншек, жалқау. : ～惰 жалқау.② тақаппар, кербез. : ～慢.Тақаппар.

【怠惰】**dàiduò**【сын.】 жалқау, еріншек.

【怠工】**dàigōng**【ет.】 жұмысты ақсату, жұмысқа кедергі келтіру. : 消极～.Салғыртсу.

【怠慢】**dàimǎn**【ет.】① салқын қарау, пейілсіздік таныту. : 不要～了客人.Қонақтарға салқын қабақ танытпа.② көңілдегідей күте алмау. : ～之处, 请多包涵.Көңілдегідей күте алмадық, айыпқа бұйырмаңыз.

【袋】**dài**①(～儿)【зат.】 қалта, қап. : 布～ шүперек қалта. | 衣～ киім қалтасы. | 米～.Күріш қалтасы.②【мөл.】 қап, дорба. : 一～烟.Бір қап темекі.

【袋鼠】**dàishǔ**【зат.】 кенгру.

【袋子】**dàizi**【зат.】 жанқалта. : 面～.Үн қалта.

【逮捕】**dàibǔ**【ет.】 қолға түсіру, тұтқындау.

【戴】**dài**①【ет.】 кию, тағу, салу. : ～

帽子 баскиім кию. | ~花 гүл тағу | ~
眼镜 көзілдірік кию | ② қадірлеу,
ардақтау. : 爱 ~ қадірлеу. |
感 ~ .Қастерлеу. ③ (Dài) 【зат.】
фамилия.

【戴高帽子】dài gāomào·zi- көпшік
кою, қолпаштау.

【戴绿帽子】dàilǜmào·zi- әйелінің
ашынасы бар адам.

【戴胜】dàishèng 【зат.】 бәбісек,
сасыккөкек.

【戴孝】(带孝)dàixiào 【ет.】 қара
жамылу, аза белгісін тағу, қаралы киім
кию.

【戴罪立功】dài zuì lì gōng- қылмысын
еңбегімен жуу.

【黛】dài ① 〈书〉 қас бояғыш қара
зат: 粉~қара ұнтақ..② 〈书〉 ашық
қара түс: ~发 қара шаш. ③ (Dài)
【зат.】 фамилия.

【黛绿】dàilǜ 〈书〉【сын.】 қою
жасыл, қара жасыл: 深秋的树林, 一
片~, 一片金黄.Күзгі орман
ағаштарының бір бөлігі қою жасыл
болса, енді бір бөлігі сап-ары.

dān

【丹】dān ①қызыл: ~砂 | сыр, жоса.②
түйір, түйіршік.: 丸散膏~ | 灵~妙药.
③(Dān) 【зат.】 фамилия.

【丹顶鹤】dāndǐnghè 【зат.】 ақтырна

【丹毒】dāndù 【зат.】 тілме ауруы.

【丹方】dānfāng “单方” мен мағыналас.

【丹凤眼】dānfèngyǎn 【зат.】 жалаң
кабак.

【丹青】dānqīng 〈书〉【зат.】 ①
қаратүсті қас бояғыш: ~手(画师)
шуретші.② тарихи жинақ: 功垂~.

【丹砂】dānshā 【зат.】 сыр, жоса.

【丹参】dānshēn 【зат.】 шалфей шөбі.

【丹心】dānxīn 【зат.】 ақкөңіл,
ақниет: 一片~.Көңілінің бір парасы.

担(擔)dān 【ет.】 ① йығына
көтеру: ~水 су көтеру. | 人家两个人
抬一筐, 他一个人~两筐.Басқалар екі
адам болып су көтерсе, ол бір өзі
көтерді.② өз міндетіне алу, жауапты
болу: 承~ жауапкер болу. 你叫我师
傅, 我可~不起(不敢当).Сен ұстазды
шақыр, мен жауапкер бола алмаймын.

【担保】dānbǎo 【ет.】 кепіл болу,
жауапты болу: 出不了事, 我敢~
ештеңе болмайды, мен кепілдік бере
аламын.

【担不是】dān bù·shi- айыпты болу,
кінәлі болу: 万一出了问题, 也不能让
他一个人~.Егерде мәселе шықса, мен
оны айыпты ете алмаймын.

【担待】dāndài 〈口〉【ет.】 ① кешіру,

ғапу ету: 孩子小, 不懂事, 您
多~.Бала кішкене, ешеңені білмейді,
ғапу етіңіз.② арқалау, міндетіне алу,
үстіне алу: ~不起|арқалай алмаймын.
你放心吧!一切有我~.Сен алаңсыз бол,
барлығын мен өзім міндетіме аламын.

【担当】dāndāng 【ет.】 міндетіне алу,
арқалау: ~重任 ауыр міндет
арқалау. | 再艰巨的工作, 他也勇
于~.Қанша ауыр жұмыс болса да, ол
арқалай алады.

【担负】dānfù 【ет.】 міндетке алу,
жауапты болу: ~重任 ауыр міндет
арқалау. | 施工所需费用由厂
方~.Жұмысшылардың барлық
шығынына зауыт өзі жауапты болады.

【担纲】dāngāng 【ет.】 басты рол
атқару, маңызды рол атқару: 这部影片
由著【зат.】演员~. Бұл фильмде
танымал артистер негізгі рол сомдаған.

【担架】dānjià 【зат.】 зембіл: 一
【үс.】~.Бір зембіл.

【担惊受怕】dān jīng shòu pà- жауапты
болудан қорқу.

【担名】dānmíng(~儿)【ет.】 құры
атақ алу, құры атаққа малдану.

【担任】dānrèn 【ет.】 атқару, өтеу,
жауапты болу. ~运输工作.Тасымалдау
қызметін атқару.

【担心】dānxīn 【ет.】 алаңдау,
уайымдау: ~情况有变 жағдайдың
өзгеруіне алаңдау. | 一切都顺利, 请不
要~.Бәрі де сәтті., алаңдамаңыз.

【担忧】dānyōu 【ет.】 алаңдау,
уайымдау: | 不必~, 他不会遇到危
险的.Алаңдама, ол қатерге жолықпайды.

单(單)dān ① 【сын.】 сыңар,
жалғыз. | ~人床. Жалғыз кісілік төсек.

② 【сын.】 тақ сан: ~【сан.】 тақ
сан | ~号 тақ нөмер | ~日.Тақ күндер.

③ жеке, дара, жалғыз: ~身 жалғыз
басты. | ~干 жеке істеу.④ 【үс.】 тек,
қана, ғана: 干工作不能~凭经验 жүміс
істегенде тек қана тәжірибеге
сүйенбейді.⑤ қарапайым, жай: 简~
қарапайым. | ~纯 таза. ⑥
жеткіліксіз: ~薄 | ~弱 | 势孤力~.⑦

【сын.】 қабат, жұқа, жалаң: ~衣
жалаң киім. | 这堆衣服~的、夹的都有.
⑧(~儿)【зат.】 кірлік, жапқыш: |
床~子. Төсек жапқыш. ⑨(~儿)
【зат.】 тізім: 【зат.】 ~есімдер
тізімі. | 货~ тауар тізімі. | 你给开个~儿
吧.Сен бір тізімдік жасасаңшы.⑩(Dān)

【зат.】 фамилия.

【单帮】dānbāng 【зат.】 алыпсатар,
саудагер: | ~客人.Саудагер қонақ.

【单薄】dānbó 【сын.】 ① жұқа,
жалаң: 冰天雪地的, 穿这么~, 行吗?
Сақылдаған сары аязда осындай жалаң

киюге болама?② арық, жүдеу, әлсіз:
她从小多病, 身子~.Ол кішкене
кезінде көп ауырған, дене қуаты әлсіз.
③ жеткіліксіз: 人手~ адам
жеткіліксіз | 兵力~ аскер жеткіліксіз.

【单产】dānchǎn 【зат.】 жылдық өнім.

【单车】dānchē 〈方〉【зат.】
велосипед.

【单程】dānchéng 【зат.】 бір
бағыттық: ~车票.Бір бағыттық билет.

【单传】dānchuán 【ет.】 ① жылғыз ұл,
жалғыз мұрагер: 三世~.Үш атадан
жалғыз мұрагер.

【单纯】dānchún 【сын.】 ① жай,
қарапайым: 思想~идеясы қарапайым.
② жалаң, ылғи: ~技术观点 жалаң
өнер көзқарасы.

【单纯词】dānchúncí 【зат.】 жалаң сөз.

【单纯林】dānchúnlín 【зат.】 бірінғай
орман.

【单词】dāncí 【зат.】 ① жалаң сөз②
жеке сөз.

【单打】dāndǎ 【зат.】 дара ойнау, жеке
ойнау.

【单打一】dāndǎyī 【ет.】 бір нәрсемен
ғана айналысу: 现代化建设的任务是
多方面的, 各个方面需要综合平衡, 不
能~.Осы заманғы құрылыс міндеті
жан-жақты, бар жағынан әмбе-бап болу
керек, бір ғана нәрсемен айналысуға
болмайды.

【单单】dāndān 【үс.】 тек, қана,
ғана: 别人都来了, ~他没来.
Басқалардың бәрі келді, ол бір өзі ғана
келген жоқ.

【单刀】dāndāo 【зат.】 ① қылыш,
семсер.② қылышпаздық өнері.

【单刀直入】dān dāo zhí rù- сөзге
тікелей араласу, ортасынан қойып қалу.

【单调】dāndiào 【сын.】 бір сарынды,
бір келкі: 色彩~түсі біркелкі | 样式~
стилі бірдей.

【单独】dāndú 【үс.】 жалғыз өзі, жеке
дара: ~行【ет.】 жеке-дара
қимылдау. | 请抽空到我这里来一下,
我要~跟你谈谈. Уақыт шығарып
осында кел, жекелей әңгімелесейік.

【单方】dānfāng 【зат.】 халықтық ем.

【单干】dāngàn 【ет.】 жеке істеу, жеке
айналысу | 一个人~.Бір өзі істеу.

【单杠】dāngàng 【зат.】 ① жалаң
турник. ② ерлер гимнастика
жарысының бір түрі.

【单个儿】dāngèr ① 【үс.】 жалғыз өзі,
бір өзі: 说好了大家一齐去, 他偏要~
去.Көпшілік бірге барайық десе, ол
жалғыз барғысы келеді. ② 【сын.】
сыңары, жарымы. | 这套家具不~卖.Бұл
жиһаздарды жалғыздап сатуға
болмайды.

【单轨】dānguǐ 【зат.】 бір бағыттық

релс, жалғыз желі.

【单果】dānguǒ【зат.】 дара өнімді жеміс.

【单过】dānguò【ет.】 жалғыз өмір сүру, өз алдына өмір сүру: 儿子结了婚, 和老人分居~了, 只在节假日回来. Баласы үйленіп, үлкен кісіден бөлініп шықты, тек мерекелерде ғана келіп тұрады.

【单寒】dānhán〈书〉【сын.】① жалаң, жұқа.② кедей, жұпыны.

【单花果】dānhuāguǒ【зат.】单果 мен мағыналас.

【单簧管】dānhuánguǎn【зат.】 сыбызғы.

【单价】dānjià【зат.】 жеке баға, өз бағасы.

【单间】dānjiān(~儿)【зат.】① бір бөлмелі үй: ~铺面.② бір бөлмелі қонақүй.

【单晶体】dānjīngtǐ【зат.】 жай кристал.

【单句】dānjù【зат.】 жалаң сөйлем.

【单据】dānjù【зат.】 өз алдына өмір сүру.

【单口】dānkǒu【сын.】 жалғыз дауысты.

【单口相声】dānkǒu xiàng-sheng- бір кісілік тақпақ.

【单利】dānlì【зат.】 жай кірім, жай кіріс.

【单恋】dānliàn【ет.】 сырттай ғашық болу.

【单列】dānliè【ет.】 бөлек тізу, бөлек қою: 计划~市 бөлек базар салу жобасы.

【单偶婚】dān'òuhūn【зат.】 бір еркек бір әйел ғана алу.

【单枪匹马】dān qiāng pǐ mǎ- жеке-дара қимылдау.

【单亲】dānqīn【сын.】 әкесі немесе шешесі ғана бар: ~家庭 әкесі немесе шешесі ғана бар отбасы.

【单人舞】dānrénwǔ【зат.】 жалғыз адамдық би.

【单弱】dānguò【сын.】① жүдеу, нәзік.② әлсіз, әлжуаз: 兵力~.Әскер күші әлсіз.

【单身】dānshēn【зат.】 салт бас, соқа басы, жалғыз ілік: ~汉 жалғыз басты азамат. | ~在外. Салт бас сыртта болу.

【单身贵族】dānshēn guìzú- салт басты ақсүйек, жалғыз басты ақсүйек.

【单身汉】dānshēnhàn【зат.】 жалғыз басты жігіт.

【单数】dānshù【зат.】① тақ сан.② дара сан.

【单糖】dāntáng【зат.】 жай қант.

【单体】dāntǐ【зат.】 жай зат, жай дене.

【单条】dāntiáo(~儿)【зат.】 қабырғаға тігінен ілінетін нақыл сөз.

【单挑】dāntiāo【ет.】 жеке жарысу, жекпе-жек: 有本事你就~ мықты болсаң жекпе-жекке шық.

【单位】dānwèi【зат.】① бірлік, өлшем.② мекеме, орын: 直属~ | төте қарасты орын. 参加竞赛的有很多~. Жарысқа көптеген мекемелер қатынасады.

【单位制】dānwèizhì【зат.】 мекеме құрылымы.

【单弦儿】dānxiánǎng【зат.】 музыка өнерінің бір түрі.

【单线】dānxiàn【зат.】① жалғыз ішек, жалғыз сым.② жалғыз желі, дара желі.

【单相思】dānxiāngsī【ет.】 сырттай ғашық болу, сыртынан ғашық болу.

【单向】dānxiàng【сын.】 бір бағытты бір беткей: 人才不能~流【ет.】. Дарындылар бір бағытқа жіберілмеуі керек.

【单项】dānxiàng【зат.】 жеке түр, дара түр: 体操~比赛. Гимнастиканың дара түрі бойынша жарыс.

【单行本】dānxíngběn【зат.】① жек кітапша.

【单行道】dānxíngdào【зат.】 жалғыз бағытты жол, дара желілі жол.

【单行线】dānxíngxiàn【зат.】 жалғыз бағытты жол, дара желілі жол.

【单性花】dānxìnghuā【зат.】 бір жынысты гүл.

【单性生殖】dānxìng-shēngzhì- бір жынысты өсімдік.

【单姓】dānxìng【зат.】 жалаң фамилия, 张、王、刘、李 сияқты.

【单眼】dānyǎn【зат.】 жалғыз көз, сынар көз.

【单眼皮】dānyǎnpí(~儿)【зат.】 жалаң қыртыс.

【单叶】dānyè【зат.】 дара жапырақ, жалғыз жапырақ.

【单一】dānyī【сын.】 жылғыз, бір-ақ түрлі: ~经济 жалаң экономика | 品种~ тауар түрі жалғыз | 方法~ Жалғыз амал.

【单衣】dānyī【зат.】 жалаң киім, жұқа киім.

【单音词】dānyīncí【зат.】 жалаң дыбысты сөз.

【单音字】dānyīnzì【зат.】 жалғыз дыбысты сөз.

【单元】dānyuán【зат.】 падъез, оңаша, жекеше: ~练习 жеке жаттығу | ~房 оңаша үй | 三号楼二~六室. Үшінші нөмірлі ғимараттың 6 падъезі.

【单元房】dānyuánfáng【зат.】 кухня-студия.

【单肢】【ет.】物 dānzhī-dòngwù- дара тұяқтылар, домалақ тұяқтылар.

【单质】dānzhì【зат.】 жай зат.

【单子】dān·zì【зат.】① кірлік

жапқыш: 布~ жапқыш. | 床~ төсек жапқыш.② тізім, кесте: | 要买些什么, 请开个~. Не сатып жатырсыз, тізімдігін көрсетіңізі.

【单字】dānzì【зат.】① жалаң әріп.② жеке сөз: 学外语记~很重要. Шетел тілін үйренгенде жеке сөздерді жаттап алу өте маңызды.

【单作】dānzhuò【ет.】 даралап егу, жекелей отырғызу.

【眈】dān[眈眈](dāndān)【сын.】 көз айырмау, қадала қарау: ~相向 бір-бірінен көз алмай қару.

【眈】-I(眈)dān- кешігу, кідіру, бөгелу: ~搁 | кідіру, бөгелу ~ 误. Кешіктіру, кешеуілдету.

【眈】-2dān〈书〉 берілу, салыну, соңына түсу: ~玩 ойынға берілу | ~于幻想. Қиялдың соңынан кету.

【耽搁】(担搁)dān·ge【ет.】① кешігу, кідіру, бөгелу: 因为有些事情没办完, 在上海多~了三天. Кейбір жұмыстар бітпегендіктен Шанхайда жөнеде үш күн тұратын болдық.② созу, созақтау: ~时间 уақытты созу. | 事情再忙也不要~治病. Жұмыс қанша қарбалас болса да, емделуді кешіктіруге болмайды.③ кешеуілдету, ақсату: 庸医误诊, 把病给~了. Дәрігер қате диагноз қойғандықтан ауыру асқынып кетті.

【耽误】dān·wu【ет.】 жіберіп алу, нұқсан келтіру, босқа өткізу: 快走吧, 别~了看电影. тезірек жүрейік киноны жіберіп алмайық. | 手续烦琐, 实在~时间. Құжат дайындау күрделеніп, уақытты ұзартып алдық.

【郸】dān① 郸城(Dānchéng), Хэнаньдағы жер аты.②(Dān)【зат.】 фамилия.

【聘】dān- ерте замандағы философ.

【殚】dān〈书〉 барынша, жан-тәнімен: ~心 бар ынтасымен | ~力 | бар үшін жұмсау. ~思极虑(用尽心思). Бар ойын жұмсау.

【殚精竭虑】dān jīng jié lǜ- бар күшін, бар ойын сарқа жұмсау.

【瘳】dān[瘳疔](dānnùè)【зат.】 дене қызуы өрлеп, жүрегі айнитын ауру түрі.

【箪】dān- ертеректе тамақ салуға арналған бамбұқтан жасалатын ыдыс.

【箪食壶浆】dān sì hú jiāng- әскерлердің халық ықпалына бөленгенін білдіретін сөз.

【儋】Dān 儋州(Dānzhōu)- Хайнань аралындағы жер атауы.

【甌】dān〈书〉 құмыра, бөтелке.

dǎn

【胆】(膽)dǎn【зат.】① өт.②(~儿) батылдық, жүректілік: ~怯 қорғаншақ,

жасық. | ~ 大 心 细 ержүрек әрі ұқыпты | ~ 小 如 鼠 тышқан сияқты қорқақ. ③ (Dǎn) фамилия.

【胆大包天】dǎn dà bāo tiān Жүрек жұтқан.

【胆大妄为】dǎn dà wàng wéi - Ойына келгенін істеу.

【胆道】dǎndào 【зат.】 өт өзегі, өт жолы.

【胆敢】dǎngǎn 【ет.】 батылдық ету, батылы жету: 敌人~来侵犯, 坚决把他彻底消灭. Егер жауымыз батылдықпен басып кірсе, оларды жермен жексен етеміз.

【胆固醇】dǎngùchún 【зат.】 холестерин.

【胆管】dǎnguǎn 【зат.】 Өт жолы, өт өзегі.

【胆寒】dǎnhán 【сын.】 қорқу, шошу.

【胆力】dǎnlì 【зат.】 батылдық, жүректілік: ~过人. Асқан жүректілік.

【胆量】dǎnliàng 【зат.】 батылдық, жүректілік: ~小 қорқақ | 有~ батыл.

【胆略】dǎnlüè 【зат.】 өте ақылды, батыл да парасатты: ~超群. Жұрттан асқан батыр әрі парасатты.

【胆囊】dǎnnáng 【зат.】 Өт қабы, өт қалтасы.

【胆瓶】dǎnpíng 【зат.】 颈部细长而腹部大的花瓶, 【сын.】 状有点像胆. Пішіні өтке ұқсайтын гүл құмырасы (ваза).

【胆魄】dǎnpò 【зат.】 Өжет, батыл, жүректі.

【胆气】dǎnqì 【зат.】 жалын, жігер, тебін; өжеттік, ерлік, жүректілік.

【胆怯】dǎnqiè 【сын.】 жасық; қорғаншақ: 初上讲台, 还真有几分~. Алғаш баяндама жасағанда, шынымен де қорғанады екенсің.

【胆识】dǎnshí 【зат.】 ақылды және батыр: ~非凡. Керемет батыл да ақылды.

【胆小鬼】dǎnxiǎoguǐ 【зат.】 қорқақ, қоянжүрек.

【胆战心惊】dǎn zhàn xīn jīng - Жүрегі ұшу, қатты қорқу.

【胆汁】dǎnzhi 【зат.】 Өт сұйықтығы, өт.

【胆壮】dǎnzhuàng 【сын.】 ержүрек, батыл: 他见到有人支持他, 就更~了. Ол өзінің қолдаушысы бар екенін білсе, тіпті де батылдана түседі.

【胆子】dǎn·zi 【зат.】 ерлік, батылдық: ~不小. Ержүрек, жүректі.

【掸】dǎn 【ет.】 сүрту, қағу, газалау: ~掉衣服上的雪. Киім үстіндегі қарды қағу. 墙壁和天花板都~得很干净. Қабырға мен төбені тап-таза етіп сүрткен.

【掸子】dǎn·zi 【зат.】 сүрткіш,

сыпырғыш.

【嗟】dān Арнау, құрбан ету: ~佛. Буддаға арнау.

【嗟佛】dānfó 【ет.】 Будда дініндегі тасаттық беру салты.

【亘】dān <书> шынайы; шынымен де.

【黠】dān <书> ① кір, лас. ② қап-қара, көмірдей қара.

dàn

【旦】-1dàn ① таң сәрі; таңертең: ~暮 Ертелі-кеш | ~夕 Ертелі-кеш, беймәлім ② күн: ~元 Бір күн | 元~ Жаңа жыл күні ③ (Dàn) 【зат.】 Фамилия.

【旦】-2dàn 【зат.】 әйел ролін сомдаушы.

【旦】-3dàn 【мөл.】 физикалық бірлік өлшемі.

【旦旦】dàndàn <书> 【сын.】 қалтықысыз бейне, шын бейне: ~之言 | турасын айту.

【旦角】dànjué (~儿) 【зат.】 旦 2 әйел ролін сомдаушы, әйел ролін рйнаушы.

【旦尼尔】dànní'èr 【мөл.】 физикалық бірлік.

【旦夕】dànxi <书> 【зат.】 ертелі-кеш, беймәлім, белгісіз: 危在~ қауіптің қашан болары белгісіз.

【但】dàn ① 【үс.】 тек...қана, тек...ғана: ~愿如此 сондай болсын, осылай болса екен. | 辽阔的原野上, ~见麦浪随风起伏. Байтақ далада тек қан бидай толқыны желмен бірге жайқалып тұр. ② 连 бірақ, десе де, алайда: 屋子小, ~挺干净 | үй кішкене болғанымен таза екен. ③ (Dàn) 【зат.】 фамилия.

【但凡】dànfan 【үс.】 бәрі, түгел, ... атаулының: ~有一线希望, 也要努力争取 | титтей үміт болса, қол жеткізу үшін тырысу керек.

【但是】dànshì 连 бірақ, алайда, дегенмен: 他想睡一会儿, ~睡不着 | оның ұйықтап алғысы келген, алайда ұйықтай алмады.

【但书】dànshū 【зат.】 түсіндірме, түсінік.

担 (擔)dàn ① 【зат.】 йін ағашы, су көтеретін ағаш: 重~ ауыр жүк, ауыр міндет. ② 【мөл.】 ауырлық өлшемі, 100 грам | 担 ға тең. ③ 【мөл.】 өлшем, апкеш: ~水 бір апкеш су | 两~柴. Екі апкеш отын.

【担子】dàn·zi 【зат.】 ① йінағаш, апкеш: ~【үс.】 ~. Бір йінағаш. ② міндет, жұмыс: 我们不怕~重, 一定要把事情办好. Біз міндеттің ауырлығынан қорықпаймыз, сөзсіз жұмысты жақсы істейміз.

【诞】1dàn ① туылу, дүниеге келу, жарық көру: ~辰. Туылған күніңіз. ② туған күн: 华~туған күніңіз, туылған күніңіз.

【诞】2(dàn- ерсі, өрескел, сорақы: 虚~ | өтірік, жалған, негізсіз. 荒~ шылғи өтірік, тамтық, қисынсыз.

【诞辰】dànchén 【зат.】 туған күніңіз.

【诞生】dànshēng 【ет.】 тулыу, өмірге келу: ◇1949年10月1日, 中华人民共和国~了. 1949 жылдың 1 қазанында ҚХР дүниеге келді.

【啖】1dàn <书> ① жеу, жегізу: ~饭 тамақ жеу ② шырғалау, арбау: ~以重利. Пайдаға қызықтыру.

【啖】2Dàn 【зат.】 фамилия.

【淡】dàn ① 【сын.】 сұйық, селдір, жұқа: ~墨 сұйық сия | 天高云~. Күн шайдай ашық. ② 【сын.】 тұщы, дәмсіз, тұзсыз: 一杯~酒 бір стакан татымсыз арақ. | ~而无味 дәм-татуы жоқ. | 菜太~, 再放点盐. Тамақ өте дәмсіз, тағы біраз тұз сал. ③ 【сын.】 солғын, өшкін: ~绿 | солғын жасыл. 颜色很~ түсі өте солғын. ◇轻描~写. ④ 【сын.】 суық, салқын | ~~地答应了一声. Салқын жауап қайтарды. ⑤ 【сын.】 тоықрау, тұралау: ~季 тоқырау мезгілі. | 近來生意很~. Жақыннан бері сауда тұралап тұр. ⑥ мағынасыз, мәнсіз, жөнсіз: ~话 мағынасыз әңгіме. | ~事 жөнсіз іс.

⑦ (Dàn) 【зат.】 фамилия.

【淡泊】(澹泊)dànbó <书> 【ет.】 абырой кумау, атақ кумау: ~【зат.】 利 абырой іздемеу.

【淡薄】dànbó 【сын.】 ① сейілу, сұйылу: 浓雾渐渐地~了. Қою бұлт бірте-бірте сейілді. ② дәмсіз, тұзсыз: 酒味~. Арақ татымсыз. ③ салқын, суық: 人情~. Көңілі салқын | 他对象棋的兴趣逐渐~. Оның шахматқа деген қызығушылығы бірте-бірте салқындалды. ④ Есінен шығу, ұмыт болу: 时间隔得太久, 印象非常~

了. Ұзақ уақыт өткендіктен, әсері де мүлдем ұмыт болды.

【淡菜】dàncài 【зат.】 мидия (теңіз жануары).

【淡出】dànchū 【ет.】 ① Өшкіндену, көмескілену, күңгірттену. ② біту, аяқтау, алыстау: ~演艺界. Өнер саласынан алыстау | ~社会活 【ет.】 .Қоғамдық шаралардан алыстау.

【淡而无味】dàn ér wú wèi - Дәм татусыз, дәмі жоқ; Тартымсыз, қызықсыз.

【淡化】dànhuà 【ет.】 ① Сұйылту, сұйылу: ~海水. Теңіз суын сұйылту ②

Маңызын жоғалту : 家族观念 ~ 了.Әулет көзқарасы маңызын жоғалтты.
③ Көмескілену : ~ 故事情节.Оқиға желісі көмескіленіп кетті.

【淡季】dàn jì【зат.】Тапшы уақыт, саябырсыған уақыт : 蔬菜 ~ Көкөністердің тапшы болу уақыты | 旅游 ~ Саяхатшылардың саябырлаған кезеңі.

【淡漠】dàn mò【сын.】① Салқын, енжар, селқос : 反应 ~ Селқос қабылдау | ~ 的神情.Селқос көңіл күй.
② Ұмытылу, көмескілену : 十几年过去了, 这件事在人们的记忆里已经 ~ 了.Он неше жыл өтті, бұл іс адамдардың ойынан әлдеқашан ұмытылып кетті.

【淡青】dàn qīng【сын.】Жасыл.

【淡然】(澹然)dàn rán〈书〉【сын.】Зер салмау, көңіл аудармау : ~ 一笑.Жай ғана күліп қою.

【淡入】dàn rù【ет.】① Көрнекілену, айқындалу. ② Басталу, кірісу, ену, кірігу.

【淡市】dàn shì【зат.】Сауданың саябырсыған кезі : 中式快餐在 ~ 中显示了强大的生命力.Қытайша тез тағамдар сауданың саябырсыған кезінде өзінің өміршеңдігін танытты.

【淡水】dàn shuǐ【зат.】Тұщы су : ~ 湖.Тұщы көл | ~ 养鱼.Тұщы суда балық бағу.

【淡水湖】dàn shuǐ hú【зат.】Тұщы көл.

【淡忘】dàn wàng【ет.】Бұлдырлану, күнгірттену, көмескілену : 许多年过去, 这件事被人 ~ 了.Көп жылдар өтіп, бұл істі адамдар ұмытып кетті.

【淡雅】dàn yǎ【сын.】Ұнамды, жағымды, көркем, сәнді : 服饰 ~ Сәнді киім | 色彩 ~ Бояуы көркем.

【淡月】dàn yuè【зат.】Сауданың табыссыз айы, өтімсіз айы.

【淡妆】dàn zhuāng【зат.】Әдемі, көркем, сәнді.

【弹】dàn① оқ : ~ 丸.Оқбасы.② Мылтық оғы ; снаряд ; бомба : 中 ~ Оқ тию | 投 ~ Оқ ату | 手榴 ~ Гранат | 燃烧 ~ Өртегіш бомба | 信号 ~ Сигнал оғы | 原子 ~ Атом бомбасы | 氢 ~ Сутегі бомбасы | 导 ~ Зымыран.

【弹道】dàn dào【зат.】оқ жолы, оқтың ұшу жолы, балистика.

【弹道式导弹】dàn dào shì dǎo dàn - басқарылмалы бомбы.

【弹弓】dàn gōng【зат.】айыр садақ, сақпан.

【弹痕】dàn hén【зат.】оқ ізі, оқ табы : ~ 遍地.оқтың ізі жер болайп.

【弹尽粮绝】dàn jìn liáng jué - оқ-дәрі мен азық-түліктің тақа саусылған

жағдай.

【弹壳】dàn ké【зат.】жез, қабы.

【弹坑】dàn kēng【зат.】бомбы ойған шұңқыр.

【弹片】dàn piàn【зат.】бомбы жарқышағы.

【弹头】dàn tóu【зат.】оқбасы, оқтұмсығы.

【弹丸】dàn wán【зат.】① садақ оғы, зымыран ② оқбасы ③〈书〉оймақтай, аядай : ~ 之地.Оймақтай жер.

【弹无虚发】dàn wú xū fā - атылған оқтың зая кетпеуі. Атқан оқтың жерге түспеуі.

【弹药】dàn yào【зат.】оқ-дәрі.

【弹着点】dàn zhuó diǎn【зат.】оқ тиер жер, нысана.

【弹子】dàn zǐ【зат.】① зымыран ②〈书〉билярд : ~ 房.Билярд үйі.

【蛋】dàn【зат.】① жұмыртқа ② домалақ, домалақша : 山药 ~ Картоп.

【蛋白】dàn bái【зат.】① жұмыртқа ағы. ② белок, ақуыз : 【ет.】物 ~ жануар ақуызы | 植物 ~ Өсімдік ақуызы.

【蛋白胨】dàn bái dòng【зат.】пептон.

【蛋白酶】dàn bái méi【зат.】протеза.

【蛋白质】dàn bái zhì【зат.】ақуыз, нәруыз.

【蛋雕】dàn diāo【зат.】жұмыртқа өрнегі.

【蛋糕】dàn gāo【зат.】балкүлше.

【蛋羹】dàn gēng【зат.】жұмыртқа тосабы.

【蛋黄】dàn huáng(~ 儿)【зат.】жұмыртқа сарысы.

【蛋鸡】dàn jī【зат.】жұмыртқалағыш тауық.

【蛋品】dàn pǐn【зат.】жұмыртқа қосылған тағамдар.

【蛋青】dàn qīng【сын.】көгілдір, көкшіл.

【蛋清】dàn qīng(~ 儿)〈口〉【зат.】жұмыртқа ағы.

【蛋子】dàn zǐ【зат.】жұмыртқа.

【氮】dàn【зат.】① азот ② азот газы.

【氮肥】dàn fēi【зат.】азотты тыңайтқыш.

【氮气】dàn qì【зат.】азот.

【瘥】dàn〈书〉① қалжырау, қатты шаршап ауырып қалу.

dāng

【当】dāng① лайық, сай, сәйкес : 相 ~ | тең, барабар, қарайлас. | 门 ~ 户 对 терезесі тең, дәрежесі бір. ②【ет.】керек, қажет : 该 ~ тиіс, лайық, жөн. | 理 ~ 如此.осылай болғаны жөн. | 能省

的就省, ~ 用的还是得用.Үнемдегенімізше үнемдейік, ал қажеттісін істету керек. ③介 алдында, бетпе-бет : ~ 面.бетпе-бет | ~ 着.大家说清楚.Көпшілікке сөздің ашығын айт. ④介 тура, дәл, қазргі : ~ 今.бүгінгі күн. ~ 场.осы алаң. ~ 我回来的时候, 他已经睡了.Мен қайтып келген кезімде, ол әлде-қашан ұйықтап қалыпты. ⑤(Dāng)【зат.】фамилия.

当 dāng①【ет.】арқалау, міндетіне алу, болу : ~ 干部.кадр болу. 选他 ~ 代表.Оны делегат етіп сайлайық. ②

【ет.】көтеру, арқалу : 敢做敢 ~ қолмен істегенді мойнымен көтеру. | 我可 ~ 不起这样的夸奖.Мен мұндай мақтауға лайық емеспін. ③ меңгеру, басқару : ~ 家.үй иесі болу | ~ 权.құқық иелену. ④〈书〉кедергі болу, тосқауыл болу, тосқауылдау. 锐不可 ~ .

【当】dāng〈书〉ұшар басы, ұшар шыңы : 瓦 ~ 瓦.Қаңылтақ кірпіш.

【当】4dāng【ел.】данғұр-дұңғыр, тарс-тұрс : 时钟 ~ ~ ~ 响了三下.Сағат үш рет даңылдады.

【当班】dāng bān【ет.】кезекшілікстеу, жұмысқа шығу : 轮流 ~ кезекпен жұмысқа шығу. | ~ 工人正在紧张地劳【ет.】Кезекшіліккешыққан жұмысшы асығыс жұмыс істей бастайды.

【当差】dāng chāi①【ет.】атқосшы болу, қызметкер болу. ②【зат.】құл, малай.

【当场】dāng chǎng【үс.】сол сәт, дәл сол уақыт : | 他 ~ 就把这种新的技术演示了一次.Ол осындай жаңа техникаларды сол сәтте бір рет таныстырып алды.

【当初】dāng chū【зат.】бастабында, әу баста;тегінде, баяғыда : ~ 这里是一片汪洋.баяғыда бұл бір бос жатқан жер болатын.

【当代】dāng dài【зат.】осызаман, қазіргі заман : ~ 文学.осызаманғы әдебиет | ~ 英雄.Осызаманғы батыр.

【当道】dāng dào①(~ 儿)【зат.】жолүсті, жол ортасы : 别在 ~ 站着.Жолдың ортасына тұрма. ②【ет.】билік жүргізу, билік ету : 奸佞 ~ Жағымпаздың билік жүргізуі. ③【зат.】шенеунік, ұлық : 取悦于 ~ .

【当地】dāng dì【зат.】осы жер, осы өңір; жергілікті, жерлік : ~ 百姓.жергілікті халық. | ~ 风俗.Жергілікті дәстүр.

【当归】dāng guī【зат.】аю балдырған.

【当行出色】dāng háng chū sè - өз ісіне жеттік, өз кісібін жетік меңгерген.

【当红】dāng hóng【сын.】атағы шығу,

кадірі арту, дәурендеу, танылу: ~影星 танымал кино жұлдызы. | ~歌曲. Танымал ән.

【当机立断】dāng jī lì duàn- дер кезінде бір-жақтылы ету.

【当即】dāngjí【үс.】 дереу, дер кезінде, жалма-жан: 接到命令, ~出发. Бұйрық алғаннан кейін дереу қимылдаймыз.

【当家】dāngjiā①【ет.】 үй иесі болу, қожайын болу: 我年轻, 当不了家. Мен тым жаспын, үй иесі бола алмаймын. ◇人民~作主. Халық билік жүргізеді. ②【сын.】 Еің жақсы жасайтыны: ~菜 - Ең жақсы дайындайтын тағамы.

【当家的】dāngjiā-de〈口〉【зат.】① Үй иесі, отағасы. ② Будхананы басқаратын монах. ③ Күйеуі: 她~在县里工作. Оның күйеуі ауданда жұмыс істейді.

【当间儿】dāngjiānr〈口〉【зат.】 Қақ ортасы, нақ ортасы: 堂屋~放着一张大方桌. Қонақ бөлменің қақ ортасында төртбұрыш үстел тұр.

【当街】dāngjiē①【ет.】 Көше жақ, көшеге жақын: 这里的酒店, 都是~一个曲尺【сын.】的大柜台. Бұл жердің шарапханалары бәрі де қисық бұрыш формасындағы контейнерлер. ②〈方〉【зат.】 Көшеде: 出了院门, 直奔~. Ауладан шығып, тура көшеге жүгірді.

【当今】dāngjīn【зат.】① Бүгінгі күні, осы кез, бүгінгі таңда: ~世界 бүгінгі заманда | ~最新技术 Қазіргі кездегі ең жаңа техника. ② Тақта отырған патша.

【当紧】dāngjǐn〈方〉【сын.】 келелі, маңызды, өзекті: 要把精力用在最~的事情上. Барлық күш-жігерімізді ең өзекті мәселеге арнауымыз керек.

【当局】dāngjú【зат.】 билеуші, басқарушы: 政府~Әкімшілік | 学校~Мектеп әкімшілігі.

【当局者迷】dāng jú zhě mí“当局者迷, 旁观者清”, Шахмат ойнап отырған ойнаушыдан гөрі қарап тұрған адамның жақсы байқауын білдіреді.

【当空】dāngkōng【ет.】 төбеде, әуеде, кеңістікте: 烈日~Шыжыған ыстық.

【当口儿】dāng-kou-р〈口〉【зат.】 Кез, орай, мезет, уақыт: 正是抗旱紧张的~, 他们送来了一台抽水机. Құрғақшылыққа қарсы тұру кезінде, олар су тартатын құрылғы алып келді.

【当啷】dānglāng【ел.】 даңғыр-дұңғыр, шаңғыр-шұңғыр: ~一声, 铁锅掉在地上. Даңғыр етіп, темір қазан жерге құлады.

【当量】dāngliàng【зат.】① балама ② Эквивалент.

【当年】dāngnián【ет.】 Дер кезі, дәл уағы: 现在是伏天, 西瓜正~Қазір шілде, қарбыздың дәл піскен уақыты.

【当面】dāngmiàn(~儿)【үс.】 бетпе-бет, жүзбе-жүз: ~说清楚. Бетпе-бет сөйлесіп, анығын айту.

【当面锣对面鼓】dāng miàn luó duì miàn gǔ - Бетпе-бет саудаласу немесе дауласу.

【当年】dāngnián①【зат.】 сол жылдары, кезіндегі: ~旧事. Баяғыда өткен іс | ~我离开家的时候, 这里还没有火车. Мен үйден кеткен кезде, мұнда пойыз әлі жоқ болатын. ②

【ет.】 Кемелді шағы, толысқан кезі: 他正~, 干活一点儿也不觉得累. Оның кемелді шағында, ешқандай шаршау дегенді білмейтін.

【当前】dāngqián①【ет.】 Алдында, көз алдында: 大敌~Қас дұшпанның алдында | 国难~Мемлекет қиыншылығы алдында. ②【зат.】 Қазіргі: ~的任务. Қазіргі міндет.

【当权】dāngquán【ет.】 Билікті ұстау: ~人物. Билік жүргізуші тұлға.

【当儿】dāng-р〈口〉【зат.】① кез, шақ, мезет, сәт: 正在犯愁的~, 他来帮忙了. Қиналып тұрған сәтте, ол келіп қол ұшын берді. ② Бос жер, аралық: 两张床中间留一尺宽的~. Екі төсектік аралығында бір құлаш бос жер бар.

【当然】dāngrán①【сын.】 Әрине, әлбетте: 理所~Солай болуға тиісті. 取得这么好的成绩, 心丑高兴是~的. Осындай жоғары нәтиже алғанына қуанғандығы табиғи ғой. ②【үс.】 табиғи, сөзсіз, міндетті түрде: 群众有困难~应该帮【шыл.】解决. Көпшілік қиналған кезде, міндетті түрде мәселені шешуге көмектесу керек.

【当仁不让】dāng rén bù ràng《论语·卫灵公》: “当仁不让于师.” Істеуге тиісті істі кейінге қалдырмау.

【当日】dāngri【зат.】 сол кезде, сол шақта.

【当时】dāngshí①【зат.】 сол кез, сол шақ: ~不清楚, 事后才知道 | басында білмедік, іс біткеннен кейін ғана білдік. ②【ет.】 қолайлы сәт, қолайлы мезет.

【当世】dāngshì【зат.】 қазіргі заман: ~无双.

【当事人】dāngshìrén【зат.】① даугер. ② жарастырушы, аралықта жүруші.

【当头】dāngtóu①【үс.】 қақ басы, мандайы: ~一棒. Қақ мандайдан ұру.

②【ет.】 кіріптар болу, басқа түсу, душар болу: 那时国难~, 全国人民同仇敌忾, 奋起抗战. Мемлекет қиыншылыққа тап болған кезде бүкіл ел халқы жауға бар жігерімен жауға

қарсы тұрды. ③【ет.】 маңызды орынға қою | 不能遇事钱~. Мәселеге жолыққанда

【当头一棒】dāng tóu yī bàng① ауыр ескерту. ② ауыр соққы, қатты соққы.

【当务之急】dāng wù zhī jí- кезек күттірмейтін жұмыс.

【当下】dāngxià【үс.】 дереу, лезде: 我一听这话, ~就愣住了. Мен бұл сөзді естігенімде, меңірейіп тұрып қалдым.

【当先】dāngxiān①【ет.】 алда болу, алға шығу, атойлап шығу: 奋勇~ атойлап алға шығу. ②〈方〉【зат.】 бастабында, әуелі.

【当心】-1 dāngxīn【ет.】 абайлау, сақтану: 慢点儿走, ~地上滑. Абайлап жүр, жер тайғақ.

【当心】-2 dāngxīn〈方〉【зат.】 как ортасы, дәл орт асы: 拖拉机停在场院~. Трактор алаңның дәл ортасында тұр.

【当选】dāngxuǎn【ет.】 жандан сайлану, сайланған: 他再次~为工会主席. Ол қайтадан жұмысшылар ұйымының төрағасы болып сайланды.

【当央】dāngyāng〈方〉【зат.】 дәл, ортасы, орталығы: 堂屋~摆着八仙桌. Қонақбөлменің дәл ортасында үстел тұр.

【当腰】dāngyāo【зат.】 ортасы, орган белі: 两头细, ~粗. Екі басы жіңішке, ортасы жуан.

【当院】dāngyuàn(~儿)〈方〉【зат.】 аула, аула іші: 吃完晚饭, 大家都在~乘凉. Кешкі асты ішіп болған соң, көпшілік аулада салқындап отыр.

【当政】dāngzhèng【ет.】 билік жүргізу.

【当中】dāngzhōng【зат.】 方位词. ① дәл ортасы, қақ ортасы: 烈士纪念碑坐落在广场~. ② арасы, іші: 在这些英雄人物~, 他的事迹最感人. Осы қаһармандардың ішінде оның ерлігі адамды ерекше әсерлендіреді.

【当中间儿】dāngzhōngjiānr〈口〉【зат.】 қақ ортасы, діл ортасы: 照片的右边是哥哥, 左边是我, ~是爸爸、妈妈. Суретте оң жақта тұрғаны ағам, сол жақтағы мен, дәл ортасында әкем мен шешем.

【当众】dāngzhòng【үс.】 жұрт алдында, көптің көзінше. ~宣布结果. Жұрт алдында нәтижені жариялау.

【当子】dāngzi〈口〉【зат.】 саңлау, аралық. Бостық: 不要留那么大的~, 靠近一点. Мұндай үлкен аралық қалдырма, жақынырақ қой.

【裆】dāng【зат.】① ау, сымның ауы. | 开~裤 | ауы ашық сым. 这条裤子~大肥. Бұл шалбардың ауы тым кең.

② шат, шап: 从~下钻过去. Шабының арасынан өтіп кету.

dǎng

【挡】dǎng①【ет.】 тосу, бөгеу: 拦~ тосу, бөгеу. 一件单衣可~不了夜里的寒气. Бір қабат жалаң киім кешкі ызғарды тоса алмайды. ②【ет.】 қалқалау, өткізбеу: ~风 жел өткізбеу. 山高~不住太阳. Таудың биіктігі күнді тоса алмайды. ③【зат.】 қалқа, қалтқы, далда: 火~ отқалқа ④【зат.】 ход: 二~ екінші ход | 空~ бос ход. ⑤

【зат.】 дәрежелік өлшемді білдіреді. 【挡车】dǎngchē【ет.】 бақылау, бақылау жүргізу: ~工. Бақылаушы. 【挡横儿】dǎnghèngr〈方〉【ет.】 килігу, қыстырылу, араласып алу: 没你的事儿, 你挡什么横儿? Сенің шаруан болмасын, несіне араласасың?

【挡驾】dǎngjià【ет.】 ат-тонын ала қашу: 凡上门来求情的, 他让秘书一概~. Өтінішпен келгендерді хатшысы арқылы шығарып салып отырады.

【挡箭牌】dǎngjiàn pái【зат.】 бет қалқан; сылтау, желеу: 你不想去就对他直说, 别拿我做~. Барғың келсе оған турасын айт, мені сылтау қылмай.

【挡子】dǎngzi【зат.】 қалқа, далда: 窗~. Терезе қалқасы. 【党】dǎng①【зат.】 партия: ~章 партия жарғысы. | ~校 партия мектебі. ② топ: 死~ сыбайлас топ. ③〈书〉 жан тарту, бүйрегі бұру: ~同伐异. Туыстарына жан тарту. ④〈书〉 ағайын-туыс: 父~ ата жаығынан туыстары. ⑤(Dǎng)【зат.】 фамилия.

【党报】dǎngbào【зат.】 Партия газеті, партия басылымы. 【党阀】dǎngfá【зат.】 Партия алпауыты, шонжар. 【党费】dǎngfèi【зат.】 ① Партия жарнасы ② Партия мүшесі өз партиясына төлейтін ақша.

【党风】dǎngfēng【зат.】 Партия стилі. 【党纲】dǎnggāng【зат.】 Партия жарғысының жалпы бағдарламасы.

【党锢】dǎnggù【ет.】 Партия шектемесі, партия тұсауы.

【党棍】dǎnggùn【зат.】 Партия содыры, әнербақан.

【党国】dǎngguó【зат.】 Партия мен үкімет.

【党徽】dǎnghuī【зат.】 Партияның белгісі, таңбасы.

【党籍】dǎngjí【зат.】 Партия мүшелігі.

【党纪】dǎngjì【зат.】 Партия тәртібі.

【党课】dǎngkè【зат.】 Партия оқуы,

партия сабағы.

【党魁】dǎngkuí【зат.】 Партия жетекшісі, партия басшысы.

【党龄】dǎnglíng【зат.】 Партиялық стаж, партиялық тарих.

【党派】dǎngpài【зат.】 Партия, топ, жік.

【党旗】dǎngqí【зат.】 Партия туы, партия жалауы.

【党参】dǎngshēn【зат.】 Жаужұмыр (өсімдік).

【党同伐异】dǎng tóng fá yì Пікірлес болса қолдап, қарсы пікірде болса қарсы шығуды меңзейді. Яғни әртүрлі топ арасындағы өзара келіспеушілік, дау.

【党徒】dǎngtú【зат.】 Партиялас, сыбайлас.

【党团】dǎngtuán【зат.】 ① Партия ұйымы мен жастар одағы. ② Кейбір мемлекеттік мәжілістердегі бір партияға тәуелді уәкілдік топ.

【党委】dǎngwěi【зат.】 Партия комитеті.

【党务】dǎngwù【зат.】 Партия ісі, партия қызметі.

【党项】Dǎngxiàng【зат.】 Партия жобасы, біріктіру.

【党校】dǎngxiào【зат.】 Партия мектебі.

【党性】dǎngxìng【зат.】 ① Партия қасиеті, партия стилі. ② Коммунистік партияның қасиеті.

【党羽】dǎngyǔ【зат.】 Партиялас, сыбайлас, жақтақ.

【党员】dǎngyuán【зат.】 Партия мүшесі (Қытай коммунистік партиясының мүшесі).

【党章】dǎngzhāng【зат.】 Партия жарғысы, партия қағидасы, партия ережесі.

【党证】dǎngzhèng【зат.】 Партия куәлігі.

【党】dǎng〈书〉 турасынан айтылған сөз: ~言 Тура сөз.

dàng

【当】dàng① еселі; жанасымды; жарайтын; жарамды; жарасымды; иінді; келісті; келісімді; қолайлы; лайық; оңтайлы; ыңғайлы: 不~ ыңғайсыз. ②

【ет.】 біреудің орнына жарап кету; рөлін атқара алатын болу: 割麦子他一个人能~两个人. Быдай оруды ол жалғыз өзі екі адамның жұмысын атқара алады. ③【ет.】 дай; ретінде; -дай; -дей; сияқты: 不要把我~客人看待. Маған қонақ сияқты қамқорлық жасаудың қажеті жоқ. ④【ет.】 ойлау; есептеу; санау; табу; тану: 我~你回去了. Мен сені қайтып келуің керек деп есептеймін. ⑤анада; әнеүгүні; сол кезде;

сол мезгілде; сол уақытта: ~天 сол күні; ~年 сол жылы.

【当】dàng①【ет.】 кепілге беру; кепілге салу: 一只手表~了二百块钱. Қол сағатын кепілге тастап, екі жүз юан алды. ② кепіл (кепілге салынған нәрсе): 赎~ ломбардтан кепілді қайтарып алу.

【当成】dàngchéng【ет.】 зейіні жетіп ұғыну; қабылдау; түсіну; ойлау: 看错了眼, 我把他弟弟~他了. Мен қателесіп көріп оның інісін оның өзі деп ойлап қалдым.

【当当】dàngdàng【ет.】 кепілге беру; кепілдеме ретінде қалдыру.

【当耳边风】dàngěrbiānfēng ескермеу; көңілге алмау; құлақ аспау.

【当家子】dàngjiā·zi〈口〉【зат.】 ағайын; ағайын-туған; бауырлас; нәсілдес; туған-туыс; тумалас; туыс; тұқымдас.

【当年】dàngnián【зат.】 осы жылы; дәл сол жылы; дәл осы жылы: 这个工厂~兴建, ~投产. Мына завод дәл осы жылы салынып, сол жылдың өзінде-ақ пайдалануға берілді.

【当票】dàngpiào【зат.】 ломбард түбіртегі; ломбард квитанциясы.

【当铺】dàngpù【зат.】 ломбард (мүлікті кепілге алып, қарыз беретін орын).

【当日】dàngrì【зат.】 дәл сол күні, осы күні; сол күні: ~事, ~做完 бүгінгі істі дәл осы күні жасап бітіру керек.

【当时】dàngshí【үс.】 бірден; лезде; өте тез; шапшаң; дереу; жедеғабыл; тез; шұғыл; іле-шала: 他一听到这个消息, ~就跑来了. Ол бұл жаңалықты ести сала, дереу жүгіріп келді.

【当天】dàngtiān【зат.】 осы күні, дәл сол күні, сол күні: 路不远, 早晨

【ет.】身, ~就能赶回来. Жол ұзақ емес, ерте тұрып аттансақ, сол күні-ақ қайтып келе аламыз.

【当头】dàngtóu〈口〉【зат.】 кепілдеме; кепілге қалдырылған зат; кепіл.

【当晚】dàngwǎn【зат.】 сол күні кешке; сол кеште; сол кештің өзінде-ақ: 早晨进城, ~就赶回来了. Таңертең ерте қалаға кірсек, сол күні кеште-ақ қайтып келе аламыз.

【当夜】dàngyè【зат.】 сол түні-ақ; сол күні түнде: 傍晚接到命令, ~就出发了. Кешке қарай бұйрық алып, сол түні-ақ шабуылға шықтық.

【当月】dàngyuè【зат.】 сол айда; осы айда; сол айдың өзінде: 月票~有效. Жолақы билеті сол айға ғана жарамды болады.

【当真】dàngzhēn①【ет.】 ойынсыз;

шындап: 这是跟你闹着玩儿的, 你别~ Бұл жай ғана сенімен қалжыңдағаны, шындап қабылдап қалма. ②【**үс**】 залында; расында; шынында: 这话~是他说的? Осы сөзді шынында да ол айтты ма?

【**当做**】dàngzuò【**ет.**】 есептеу; ойлау; қабылдау; түсіну: 参军后我就把部队~自己的家 Мен армияға барған соң әскери бөлімді өз үйім деп есептедім.

【**凶**】dàng〈**方**〉【**зат.**】 апан; ор; шұңқыр: 水~ бассейн.

【**凶肥**】dàngfēi【**зат.**】 тыңайтқыш.

【**殪**】dàng 殪山(Dàngshān), Анхой провинциясындағы жер атауы.

【**宕**】dàng ① кейінге қалдыру; қоя түру: 延~ кейінге қалдыру. ② албыр-жалбыр; босатылған; жазылған; жайма; жіберілген; таратылған; тарқатылған: 跌~ босатылған.

【**挡**】dàng〈**方**〉【**зат.**】 иригациялық бөгет; иригациялық тоған: 筑~挖塘 иригациялық бөгетті мықтап тоған салу.

【**荡**】-ldàng ①【**ет.**】 теңселу; тербелу; шайқалу: ~秋千 өткеншекте тербелу.

② бой жазу; саяттау; сейілдеу; серуендету; серуендеу: 游~ дырду. ③ шайып тазалау; шайып тастау; шаю: 涤~ шайып тастау. ④ тазалау; жинау: 倾家~产 жұтау; қайыршылық күйге түсіп қалу; қаусату; қаусау. ⑤ айдынды; аумақты; даңғырадай; еркін; кең; мол: 浩~ шексіз кең. ⑥(Dàng) фамилияға қолданылады.

【**荡**】-2dàng албыр-жалбыр; босатылған; жазылған; жайма; жіберілген; таратылған; тарқатылған.

【**荡**】3dàng ① таяз көл: 黄天~ Хуангиан таяз көлі. ② “**凶**” мағынасында.

【**荡除**】dàngchú【**ет.**】 жою; құрту; тыю: ~积习 көне дәстүрлерді жою.

【**荡涤**】dàngdí【**ет.**】 жою; құрту; тыю; тазарту: 山光水色足以~胸襟 керемет пейзаж жүректі тазартытуы мүмкін.

【**荡平**】dàngpíng【**ет.**】 басы; басып-жаншу; езу; жаншу; сығу; жою; құрту: ~天下 әлемді жойып жіберу.

【**荡然**】dàngrán〈**书**〉【**сын.**】 жойылып жермен жексен етілген; құлазып жойылған: ~无存 толығымен құлазып жойылған.

【**荡漾**】dàngyàng【**ет.**】 шымырлаған діріл; шымырлану (судың шымырлап бұжырланып тұрған беті): 湖水~ суда шымырлаған діріл пайда болды.

【**荡悠**】dàngyou〈**口**〉【**ет.**】 ① теңселу; тербелу; шайқалу: 小船儿在湖面上~ қайық көл бетінде теңселіп тұр. ② бой жазу; саяттау; сейілдеу; серуендету; серуендеу.

【**荡子**】dàngzi〈**方**〉【**зат.**】 жүргіш; қаңғыбас; қыдырғыш; сауықшыл.

【**档**】dàng ① мұрағат (өткен заманның қолжазба ескерткіштерін сақтаумен, жүйелеумен және сипаттаумен шұғылданатын мекеме): 归~ мұрағатқа салу. ② мұрағат (тарихи материалдар мен құжаттар бар кітаптардың не мерзімді жинақтардың атауы): 查~ мұрағаттан іздеу. ③(~儿)

【**зат.**】 бөрене салма; көлденең ағаш; көпір ағаш; маңдайша; рамка: 床~ кереуеттің бөрене салмасы. ④ категория; класс: 高~ жоғары класс. ⑤〈**方**〉

【**зат.**】 жайма; лоток; тартпа: 鱼~ балыққа арналған жайма. ⑥(Dàng) фамилияға қолданылады.

【**档案**】dàng'àn【**зат.**】 мұрағат; : 科技~ ғылыми-техникалық мұрағат.

【**档案局**】dàng'àn jú мұрағаттық басқару.

【**档案室**】dàng'àn shì мұрағат сақтау мекемесі; мұрағат.

【**档案学**】dàng'àn xué мұрағаттану.

【**档次**】dàngcì【**зат.**】 деңгей; класс; сорт.

【**档期**】dàngqī【**зат.**】 фильмді көрсету уақыты: 排定~ фильмді көрсету уақытын белгілеу.

【**档位**】dàngwèi【**зат.**】 ①〈**方**〉 дүкен; дүкенше; дүкеншік. ② деңгей; көлем; дәреже: 工资~ жалақы деңгейі.

【**档子**】dàngzi〈**方**〉【**мөл.**】 ① жұмыс; іс; шаруа. ② топ; группа.

dào

【**刀**】dāo ①【**зат.**】 пышақ: 菜~ көкөніс пышағы. ②【**зат.**】 кескіш; пышақ (ағашты ойып өрнек қондыратын аспап): 大~ үлкен кескіш. ③【**мөл.**】 қытай десті; бір бума қағаз

【**刀把儿**】dāobàr【**зат.**】 ① сап; тұтқа; тұтқыш. ② күш; қуат. ③〈**方**〉 бап; желеу; жетек; итерме; себеп; сылтау.

【**刀背**】dāobèi(~儿)【**зат.**】 желке; сырт; ұңғы (балтаның, қылыштың желкесі).

【**刀笔**】dāobǐ【**зат.**】 ұсақ-түйекпен айналысу (болмашы нәрсені сылтау етіп, іске бөгет жасаушылық): ~老手 ұсақ-түйекшіл (адам).

【**刀兵**】dāobīng【**зат.**】 қару-жарақ; әскери қимылдар; соғыс: 【**ет.**】 ~ соғыс бастау.

【**刀柄**】dāobǐng сап; тұтқа; тұтқыш.

【**刀豆**】dāodòu бадана; лобия; түйе бұршақ; үрме бұршақ (бұршақ сияқты дән).

【**刀锋**】dāofēng【**зат.**】 жүз; ұш (бір нәрсенің сүйір ұшы я жүзі).

【**刀斧手**】dāofǔshǒu баскесер; жазалаушы; жаналғыш; жәндет; жендет; қанқұмар; қанқұмар жендет; қаныпезер; қанішер.

【**刀杆**】dāogǎn аттану; жөнелту; жөнелтілу; жөнелтім; жіберу; жіберілу.

【**刀耕火种**】dāo gēng huǒ zhòng отау (орманды); түбір қағу; түбірін қағып алу (егіске арналған жердегі ағаш түбірін отау).

【**刀光剑影**】dāo guāng jiàn yǐng қатал шайқас; қылыштардың жарқыраған шайқасы.

【**刀架**】dāojià суппорт (темір тесетін тескішті бекітетін станоктағы тетік).

【**刀尖**】dāojiān пышақтың ұшы.

【**刀具**】dāojù【**зат.**】 кескі; кескіш; қырнағыш; турағыш.

【**刀口**】dāokǒu【**зат.**】 ① пышақтың жүзі: ~锋利 пышақтың жүзі өткір. ②

керекті; қажет; қажетті; ең маңызды: 钱要花在~上 Ақшаны ең маңызда нәрсеге жұмсау керек. ③ жара; жарақат; зақым: ~已经愈合 жарақаты жазылып кетті.

【**刀螂**】dāo lang〈**方**〉【**зат.**】 дәуіт (шегірткенің бір түрі).

【**刀马旦**】dāomǎdàn【**зат.**】 жауынгер әйелдің ампуласы.

【**刀片**】dāopiàn【**зат.**】 ① пластинка (жалпақ әйнек я металл табақша). ②(~儿) ұстараның жүзі.

【**刀枪**】dāoqiāng【**зат.**】 қару-жарақ; жарак; қару: ~入库 Қару-жарақтар тәркіленіп алынды.

【**刀儿**】dāoer【**зат.**】 бәкі; кездік: 小~ кішкене бәкі.

【**刀刃**】dāorèn(~儿)【**зат.**】 пышақтың жүзі; пышақтың ұшы: 好钢用在~上 пышақ жүзіне ең жақсы болат қолданылады.

【**刀山火海**】dāo shān huǒ hǎi отқа да суға да түсуге дайын.

【**刀伤**】dāoshāng жара; жарақат орны; кесік; тілік.

【**刀剖面**】dāoxiāomiàn【**зат.**】 кең кесілген кеспе.

【**刀鱼**】dāoyú〈**方**〉【**зат.**】 семсербалық.

【**刀子**】dāozǐ【**зат.**】 бәкі; кездік.

【**刀子嘴, 豆腐心**】dāo zǐ zuǐ, dòu fǔ xīn өткір тілді, бірақ жүрегі жұмсақ.

【**刀俎**】dāozǔ〈**书**〉【**зат.**】 пышақ пен ас үй тақтайшасы: 人为~, 我为鱼肉 Адамдар пышақ пен ас үй тақтайшасы, ал мен балықпын; билігі барлар қалағанын жасайды, ал мен олардың құрбаны болдым.

【**叨叨**】dāo dāo〈**口**〉【**ет.**】 жылау; күңкілдеу: 别一个人~了, 听听大家的意见吧 Өзің күңкілдей бермей,

көпшіліктің ойында тындап көр.

【明登】dāo·dēng 〈口〉【ет.】①ақтару; тінту; іздеу: 把箱底的衣服~出来晒晒 жәшік түбіндегі киімдерді ақтарып іздеп, күнге кептіріп ал. ②елестету; еске алу; еске түсу; еске түсіру; есіне алу; ойларын ақтару: 事情已经过去了, 还~什么! Бұл шаруа артта қалып қойды, енді ақтаратын түгі де жоқ!

【明唠】dāo·lǎo 〈口〉【ет.】ашумен ескерту; бажылдау; бимаза ету; күнкілдеп ұрсу; күнкілдеу; міңгірлеу: 为一点儿小事就~个没完没了 Арзымаған іс үшін де бажылдап қоймайды.

【明念】dāoniàn 〈口〉【ет.】міңгірлеу; мыңғырлау; мыңкылдау.

【叨】dāo [叨叨] (dāodāo) 〈书〉

【сын.】дерттену; езіліп-егілу; жамығу; жүдеп-жадау; қайғылану; қайғырту; қайғыру; қамығу; қапалану; ренжу; тұлдану; уайымдану; шерлену.

【氘】dāo 【зат.】Дейтерий (ауыр сутек, D – сутектің тұрақты изотопы, газ.).

【氘核】dāohé дейтерон; дейтрон; дейтон.

鲛(鲛)dāo семсер балық.

dáo

【叨】dáo[叨咕](dáo·gu) 〈方〉【ет.】күбірлесу; сыбырласу.

【捋】dáo 〈方〉【ет.】①созып тұру; өзіне қарай тарту: 把风筝~下来 Батпырауықты өзіне қарай тарта қойшы. ②түртінектену; түртінектеу; шұқылау: 爸爸走得快, 孩子小腿儿紧~都跟不上 Әкесі тез жүреді, баланың баланың ағы кішкентай болғандықтан түртінектеп жете алмай келеді. ③тергеу; тексеру: 这件事儿已经~了 Бұл іс тексеріліп қойған.

【捋飧】dáo·chī 〈方〉【ет.】жасану; сәндену; әдемілену; әсемделу; әсемдену; баптану; бет-аузын түзеу; боянып-тарану; сұлулану; сылану; сыланып-сипалану; түрлену.

【捋根儿】dáo·gēnr 〈方〉【ет.】мән-мағынасына жеткенше қазбалану; негізіне дейін зерттеу.

【捋气儿】dáoqìr 〈方〉【ет.】①безілдеу; дабыр-дүбір сөйлеу; дабдырау; дабырлап сөйлеу. ②алқынып қалу; булығып қалу; демі қысылып қалу: 他说得那么快, 都倒不过气儿来了 Оның тез сөйлегені соншалықты демігіп қалды.

dǎo

【导】dǎo①бағыттау; беттеу; жолдау; икемдеу; мегзеу: ~航 кемені ағыттау;

навигация. ②жүргізу; орындау; өткізу; іске асыру: ~热 жылу өткізгіштік. ③ақыл беру; бағыт көрсету; жөн сілтеу: 教~ оқытып ақыл беру. ④режиссер болу; режиссерлік ету: ~戏 спектакльде режиссерлік ету. ⑤

(Dǎo)фамилияға қолданылады. 【导板】dǎobǎn“倒板”(dǎobǎn) мағынасында. 【导报】dǎobào 【зат.】көз салу; шолу; шолып қарау (газет-журналдардың атауында көбінесе қолданылады).

【导标】dǎobiāo 【зат.】екі жақты қақпақ; жарма; ортасынан ашылатын.

【导槽】dǎocáo өткізгіш (жылылық өткізгіш). 【导程】dǎochéng жүріс; қимыл. 【导磁体】dǎocǐtǐ магнит өткізгіш.

【导弹】dǎodàn 【зат.】басқарылатын снаряд; реактивтік снаряд.

【导电】dǎodiàn 【ет.】электр өткізгіштік.

【导电率】dǎodiànlǜ өткізгіштік; электр өткізгіштік.

【导电体】dǎodiàntǐ ток өткізгіш.

【导电性】dǎodiàn xìng өткізгіштік; электр өткізгіштік.

【导读】dǎodú 【ет.】ақпар-кітапша; жол көрсеткіш; жолнұсқа; жолсілтеме: 世界【зат.】著~ Әлемдегі шедеврлердің ақпар-кітапшасы.

【导发】dǎofā 【ет.】туғызу; себебі болу; салдар жасау: 由于疏忽~了事故 Ұқыпсыздығы мәселені туғызды.

【导购】dǎogòu①【ет.】сатып алу бойынша нұсқаулық; сатып алу бойынша көрсетпе. ②【зат.】сатушы.

【导管】dǎoguǎn 【зат.】①құбыр (белгілі бір сұйықтық ағызу үшін құбырлармен жабдықтау). ②трахея; тыныс жолы (кейбір жәндіктердің дене сыртында болатын тыныс жолы). ③катетер; дененің қуыстарына енгізілетін қуыс тетік.

【导航】dǎoháng 【ет.】кеме жүру; навигация. 【导火索】dǎohuǒsuǒ 【зат.】бап; желеу; жетек; итерме; себеп; сылтау.

【导火线】dǎohuǒxiàn 【зат.】①запал; тұтандырғыш (жарылатын заттарға от беретін тетік). ②бап; желеу; жетек; итерме; себеп; сылтау.

【导坑】dǎokēng шурф (кенді іздеу мақсатымен тіке қазып түскен жер). 【导轮】dǎolún 【зат.】белбеу-тегермеш; шкив (жетек қайысты қозғайтын тегершік). 【导论】dǎolùn 【зат.】кіріспе; алғы сөз.

【导尿管】dǎoniàoguǎn несеп катеторы.

【导尿管】dǎoniàoshǔ дененің қуыстарына енгізілетін қуыс тетікті орналастыру.

【导热】dǎorè 【ет.】жылу өткізгіштік.

【导热体】dǎorètǐ жылу өткізгіштер.

【导师】dǎoshī 【зат.】①ғылыми жетекші; ғылыми бағыттаушы: 博士生~ докторанттың ғылыми жетекшісі. ②ұстаз; мұғалім: 革命~ революция ұстазы.

【导数】dǎoshù туынды.

【导水坝】dǎoshuǐbà бағыттаушы бөгет; бағыттаушы дамба.

【导水沟】dǎoshuǐgōu су ағызатын арық; су ағызуға арналған жыра.

【导体】dǎotǐ 【зат.】жолсерік; кондуктор (пойыздарды т. б. алып жүретін, жолаушыларды күтетін қызметкер).

【导线】dǎoxiàn①【зат.】кондуктор; жолсерік (пойыздарды т. б. алып жүретін, жолаушыларды күтетін қызметкер). ②【зат.】запал; тұтандырғыш (жарылатын заттарға от беретін тетік).

【导向】dǎoxiàng①【ет.】бағыттау; беттеу; жолдау; икемдеу; мегзеу: 这次会谈将~两国关系的正常化 Осы кездегі әңгімелесу екі елдің қарым-қатынасын жақсыртуға бағытталады. ②【ет.】басқару; әкімшілік ету; басшылық ету; жетекшілік ету: 这种火箭的~性能良好 Мұндай ракетаның басқару мүмкіндігі жақсы. ③【зат.】бағдарлаушы; бағыттаушы.

【导星】dǎoxīng гидировка; гидировка жасау. 【导言】dǎoyán 【зат.】кіріспе; алғы сөз. 【导演】dǎoyǎn①【ет.】режиссерлік жасау; режиссер болу; режиссерлік ету: 他~过五部电影 Ол бес фильмге режиссерлік жасаған. ②【зат.】режиссер; режиссура.

【导扬】dǎoyáng 〈书〉【ет.】жүзеге асырып дамыту: ~风化 жақсы әдеттерді жүзеге асырып дамыту.

【导引】dǎoyǐn 【ет.】①бағыттау; беттеу; жолдау; икемдеу; мегзеу; әкімшілік ету; басшылық ету; жетекшілік ету. ②кіріспе; алғы сөз. ③Даоинь(даостық өнер).

【导游】dǎoyóu①【ет.】басқару; басшылық ету; жол сілтеу: ~者 жол сілтеуші. ②【зат.】гид; экскурсия жетекшісі; жолнұсқа (туристерге қызмет ететін жол көрсетуші маман); .

【导语】dǎoyǔ 【зат.】алдыңғы сөз; кіріспе бөлім (шығарманың алдындағы).

【导源】dǎoyuán 【ет.】①бастау алу; басталу: 黄河~于青 Хуанхы Цихай көлінен бастау алады. ②пайда болу;

шығу; барып тірелу; келіп шығу: 认识~于实践 таным тәжірибеден келіп шығады.

【导致】dǎozhì【et.】апару; әкелу; жеткізу: 由一些小的矛盾~双方关系破裂 Кішігірім қайшылықтардың өзі екі жақты қарама-қайшылықтардың күйреуіне алып келуі мүмкін.

【导轴】dǎozhóu жүргізіштің осі; бағыттаушы білік.

【岛国】dǎoquó【zat.】арал мемлекет; аралда орналасқан ел.

【岛弧】dǎohú【zat.】арал иіні.

【岛民】dǎomín аралды мекендеуші; арал тұрғыны; аралда тұрушы.

【岛屿】dǎoyǔ【zat.】аралдар; архипелаг; топарал (біріне бірі жақын, жалғас аралдар тобы).

【捣】dǎo【et.】①жаншу; талқандау; түю; езу: ~蒜 сарымсақты езу.②қағу; соққылау; тоқпақтау: ~衣服 киімді қағу.③ бөгет жасау; кедергі болу; кедергі жасау; кедергі келтіру; кедергі істеу; мазасыздау: ~麻烦 адамдарға кедергі келтіру.

【捣锤】dǎochuí таптау; тегістеу; топтағыш аспап.

【捣蛋】dǎodàn【et.】бүлік салу; шатақ шығару; шыр бұзу; содырлану; сотқарлану; тентек болу; тентектікке салыну: 调皮~ тентектікке салынып бүлік шығару.

【捣蛋鬼】dǎodànguǐ содыр; сотқар; тентек; қикар; қиян-кескі; қияңқы; сотқар; шатақ тудырғыш; шатақ шығарғыш (адам).

【捣固】dǎogù нығыздау; таптату; таптау; тегістеу.

【捣鼓】dǎogu【方】①алдану; әуре болу; әурелену; машақаттану: 他下了班就爱~那些无线电元件 Ол сабақтан кейін онау радионың элементтерімен әуре болғанды өте қатты ұнатады.② әлектену; әурелену; машақаттану; шұғылдану: ~点儿小买卖 Кішігірім саудамен айналысу.

【捣鬼】dǎoguǐ【et.】содыр; сотқар; тентек; қикар; қиян-кескі; қияңқы; сотқар; шатақ тудырғыш; шатақ шығарғыш (адам): ~有术 шатақ шығаратын өнері бар.

【捣毁】dǎohuǐ【et.】бұзу; қирату; ойрандау; талқандау: ~敌巢 қарақшылардың ұясын бұзу.

【捣乱】dǎoluàn【et.】①бөгет жасау; кедергі болу; кедергі жасау; кедергі келтіру; кедергі істеу; мазасыздау.② бұзақылану; жанжалдасу; жанжал шығару; сойқандау; шатақтасу.

【捣麻烦】dǎomáfan【口】абыржыту; алаңдату; дегбірсіздендіру; мазасын кетіру; мазасыздандыру; тынышсыздандыру; әурелеу.

【捣实机】dǎoshíjī таптағыш аспап.

【捣腾】dǎoteng “倒腾” мағынасында.

【倒】lǎo【et.】①жату; құлау; опырылып құлап түсу; опырылып құлау; жатып құлау: 风把树刮~了 Жел қатты соғып ағашты құлатты.② күйреп құлау; опырылу; опырылып құлау; бұзылу; кесілу; үзілу: ~闭 күйрету.③ банкрот болу; банкротқа ұшырау; банкроттану; белшесінен борышқа бату; тақырға отыру.④ даусы жоғалу; даусы құру: 他的嗓子~了, 不能再登台 Оның даусы жоғалды, сондықтан үлен сахнада басқа өлең айта алмайды.

【倒】2dǎo【et.】① алмастыру; ауыстыру; өзгерту: ~车 көлігін ауыстыру.② жылжытып қою; ығыстыру: 地方太小, ~不开身儿 жер өте кішкентей, тіпті жылжудың өзі қиын.③ сатпақ болу; сату; сатып жіберу: 铺子~出去了 дүкеншені сатып жіберді.④ қайта табыстау (опционды сатушыға опцион иесінің опцион құқығын жүзеге асырғанын, ал сатушы бағалы қағазды шарт талаптарына сай жеткізуге тиіс екенін хабарлауы).

【倒把】dǎobǎ【et.】алыпсатарлық істеу; алып сату: 投机~ алып сатуға ыңғайласу.

【倒班】dǎobān【et.】кезектесу; бір бірін алмастыру: ~生产 кезектесе өндіріс жасау.

【倒板】dǎobǎn【zat.】Даобан (бейжиң операсының ән салу тәсілдерінің бірі).

【倒闭】dǎobì【et.】банкрот болу; банкротқа ұшырау; банкроттық; борышқа белшесінен бату (қарызын төлеуге дәрмені бол май қалушылық).

【倒毙】dǎobì【et.】арам қату; арам өлу; өлу; өлім-жітім; індет (малдың қырылуы, мал өлімі): ~街头 көшеде арам қату.

【倒仓】-1dǎocāng【et.】①дақылды қамбадан келтіру үшін шығару.②дәнді басқа дақыл қамбасына ауыстыру.

【倒仓】-2dǎocāng【et.】өзгерген дауыс; дауыстың өзгеруі.

【倒茬】dǎochá【et.】ауыспалы егіс; егіс айналымы.

【倒车】dǎochē【et.】ауысып міну; ауысып отыру: 这趟车可以直达北京, 不用~ Мына пойыз тікелей Пекинге баруы мүмкін, ауысып мінудің қажеті жоқ.

【倒伏】dǎofú【et.】жапырылу; құлау.

【倒戈】dǎogē【et.】өз жақтастарына қарсы шығу; қарсыластарының тарабына ауысып кету.

【倒换】dǎohuàn【et.】①алма-кезек; ауысып; кезекпе-кезек; кезектесіп: 几种作物~着种 кезектесе әр түрлі мәдени өсімдіктерді өсіру.②айырбастау; алмастыру: ~次序 ретін өзгерту.

【倒汇】dǎohuì【et.】шет ел валютасын алып сагумен айналысу.

【倒嚼】dǎojiào “倒嚼” мағынасында.

【倒嚼】dǎojiào【口】сағыз.

【倒买倒卖】dǎomǎidǎomài алып сату; бәрін сату; қайта сату; сатып бітіру.

【倒卖】dǎomài【et.】алып сату; бәрін сату; қайта сату; сатып бітіру: 转手~ делдал болып алып сату.

【倒霉】(倒楣)dǎoméi【сын.】жолы болмау; қырсық; сор; ісі оңбау: 真~, 赶到车站车刚开走 Қап, жолы болмады, станцияға жетіп келгені сол еді, пойыз жүріп кетті.

【倒牌子】dǎopáizi жақсы атауын жоғалту; абыройына кір келтіру; сенімді жоғалту.

【倒票】dǎopiào【et.】темір жол билеттерін, авиабилеттерді алып сату.

【倒嗓】dǎosǎng【et.】даусын жоғалту; дауысы өзгеріп кету; дауысы құртылып кету.

【倒手】dǎoshǒu【et.】① қолын ауыстыру; бір қолынан екінгісіне өткізу: 他没~, 一口气把箱子提到六楼 Ол қолын ауыстырмай-ақ лезде жәшікті алтыншы қабатқа көтеріп апарды.② қолдан қолға беру; қолдан қолға өткізу: ~转卖 қолдан қолға өткізіп сату.

【倒塌】dǎotā【et.】опырылып құлап түсу; опырылып құлау: 房屋~ үй опырылып құлап түсті.

【倒台】dǎotái【et.】құлау; күйреу; жойылу.

【倒腾】dǎoteng【口】①ақтару; тінту; іздеу.② алмасып кету; алмасу; ауысу; ауыстырылу: 人手少, 事情多, ~不开 жұмыс күші аз, жұмыс көп, алмасу басталмайды.③ саудалау; сауда жасау: ~小买卖 кішігірім тауар сатып сауда жасау.

【倒替】dào tì【et.】кезектесе; алмаса: 两个人~着看护病人 екі адам кезектесе науқасқа қарап отырды.

【倒头】dǎotóu【et.】жату; жығылу; жығылып түсу; құлап қалу; құлау; қылжиту; қылжино; сұлап жығылу; сұлап түсу; сұлау: ~就睡 құлай салып ұйықтап қалды.

【倒胃口】dǎo wèi-kou① жиренішті; жүрек айнытатын; тәбетін жоғалту: 再好吃的东西吃多了也~ Өте дәмді тамақты да көп жегенде жүрек айниды.② жалықтыру; жүрегі айну: 就那么几

句话翻来覆去地讲，让人听得～
Осылайша бірнеше сөйлемдерді қайталап айта бергенінен, тыңдағанның өзінде жалығып кетесін.

【倒休】dǎoxiū【et.】жұмыс күндерінен демалысқа ауысу.

【倒牙】dǎoyá〈方〉【et.】жалықтыру; жүрегін айныту; солғын димді.

【倒爷】dǎoyé【zат.】алыпсатар; пайдакүнем; пайдақор.

【倒运】1 dǎoyùn〈方〉【сын.】жолы болмау; қырсық; сор; ісі оңбау.

【倒运】2 dǎoyùn【et.】① тасымалдау барысында алып сату.② көшіру; тасу; тасымалдау.

【倒灶】dǎo // zào〈方〉①【et.】тасымалдау барысында алып сату.②

【сын.】жолы болмау; қырсық; сор; ісі оңбау: 背时～ орынсызда жолы болмай қалу.

【倒账】dǎozhàng①【et.】қарыз алып қайтармау; қарызын қайтармау: ～外逃 Қарызын қайтармай басқа қалаға қашып кету.②【zат.】банкрот болу; банкротқа ұшырау; банкроттану; белшесінен борышқа бату; тақырға отыру.

【祷】dǎo① дұға оқу; ғибадат қылу; намаз оқу; сыйыну: 祈～ бақыт сұрап сыйыну.② дәмелену; сену; үміттену: 是所至～ солай болады деп үміттенемін.

【祷告】dǎogào【et.】дұға оқу; ғибадат қылу; намаз оқу; сыйыну.

【祷告】dǎoniàn【et.】дұға оқу; намаз оқу; ғибадат қылу; сыйыну.

【祷祝】dǎozhù【et.】сыйыну; дұға оқу; намаз оқу; ғибадат қылу.

【蹈】dǎo① таптау; аяқ асты ету: 赴汤～火 ыстық су мен оттың үстінен жүру.② қимылдау; әрекет ету: 舞～ би қимылдары.

【蹈海】dǎohǎi〈书〉【et.】суға шөгү; бату (адам туралы): ～自尽 суға шөгіп өзін өлтіру.

【蹈袭】dǎoxí〈书〉әдеттегі; машық; үйренішті: ～人 үйренішті адам.

dào

【到】dào①【et.】дейін; шейін (бірдеменің аралық шамасын я оқиғалардың аралық уақытын көрсеткенде қолданылады): 从星期三～星期五 Сәрсенбіден жұмаға дейін.

②【et.】беру; аттану; жөнелу; кету; шығу: ～郊外去 қала сыртына аттану.

③【et.】іс-қимылдың мақсатына; көздегеніне жеткендігін білдіреді: 看～ көріп болу; 想不～你来了 сенің

келгеніне сене алар емеспін.④【сын.】әр жағынан; барлық жағынан; егжей-тегжейін қалдырмай; жан-жақты; толық; түрлі жақтан; дәл; жете; мүқият; ұқыпты: 想得很～ Өте жан-жақты ойлау.⑤(Dào) фамилияға қолданылады.

【到案】dào'àn【et.】сотқа келу; сот алдында тұру.

【到差】dàochāi жұмысқа кірісу; өз қызметінің міндеттерін атқару.

【到场】dàochǎng【et.】келу; басы-қасында болу; қатынасу; қатысу.

【到处】dàochù【үс.】барлық жерде; жер-жерде; жер-жердеп; қайда болса да; қайсы жерде болса; айнала; әрқайда; барлық жерде; жаппай; төңіректің бәрінде: ～找也没有找到 Барлық жерді іздеп таба алмау.

【到达】dàodá【et.】келу; келіп жету: 火车于下午 3 时～北京 Пойыз тускі 3 те Пекинге жетіп келеді.

【到达站】dàodá zhàn баратын станциясы; тапсырылатын станция.

【到底】dàodǐ①【et.】соңына дейін жеткізу; ақырына дейін апару: 将革命进行～ революцияны соңына дейін жеткізу.②【үс.】ақыр аяғында; ақыр соңында; ақыры; ақырында; соңында: 我想了好久, ～明白了 Мен ұзақ ойланып, ақыр соңында түсіндім.③

【үс.】алайда; бірақ; дегенмен; солай болса да; сонда да; сүйтседе: 你跟他们～有什么关系? Сонда да сенің оларман қандай қатысың бар?④

【үс.】алайда; бірақ; дегенмен; солай болса да; сонда да; сүйтседе: ～还是年轻人干劲大 Алайда жастардың энтузиазмы жоғары.

【到点】dàodiǎn【et.】кез болды; мезгілі жетті; уақыт болды: 商店到了点就开门 Дүкеннің ашылатын уақыты болды.

【到顶】dàodǐng【et.】шарықтау шегіне жету; шыңына жету: 这笔买卖赚个一两万也就～了 Мына қалам саудасы 10-20 мың ақша тауып сол арқылы өзінің шарықтау шегіне жетті.

【到访】dàofǎng【et.】сапарлай келу.

【到家】dàojiā【сын.】жетілген; құнды; маңдай алды: 把工作做～ жұмысын өте сапалы жасау.

【到来】dàolái【et.】жету; келу; шығу: 经济建设的新高潮已经～ Экономикалық құрылымның жаңа толқыны келіп жетті.

【到了儿】dàoliǎo〈方〉【үс.】ақыр аяғында; ақыр соңында; ақыры; ақырында; соңында: 今天盼, 明天盼, ～也没盼到他回来 Бүгін күтіп, ертең күтіп ақыр соңында оның қайтып келгенін күте алмадым.

【到期】dàoqī【et.】мерзімі өтіп

кетті: ～归还 мерзімі өтіп қайтып келді.

【到齐】dàoqí бәрі де жиынға даяр.

【到任】dàorèn【et.】қызметтік міндеттерді орындауға кірісу.

【到什么山上唱什么歌】Dào shénme shānshàng chàng shénme gē Қандай тауға келсең, сондай ән айт.

【到手】dàoshǒu【et.】алу; алып тұру; қабылдап алу.

【到庭】dàotíng сотқа келу.

【到头】dàotóu(～儿)【et.】ақыр аяғында; ақыр соңында; ақыры; ақырында; соңында: 一年～ жыл соңында.

【到头来】dàotóulái【үс.】ақыр аяғында; ақыр-аяғы; ақырында; әрі-беріден соң; бірде болмаса, бірде; ең ақырында.

【到位】dàowèi①【et.】әкелу; келу; келіп жету; келіп қалу: 传球～ берілген доп жетіп келді.②【сын.】сапалы; сапалық; 表演很～ қойылым өте сапалы болды.

【到职】dàozhí【et.】қызметке келу; қызметке кірісу: 他一～就去最贫困的乡村进行调查研究 Ол қызметке келісімен-ақ ең кедей ауылға барып зерттеу жұмыстарын жүргізе бастыды.

【铸】dào〈书〉бүркеу; жабу; орау.

【倒】1 dǎo①【et.】аяғын бас қылып; аяғымен жоғары; басымен төмен тұру; кері; керісінше: 这几本书次序放～了 мына кітаптардың ретін керісінше етіп қойыпты.② кейін; кейін қарай; кері; кері қарай; қайта; қайтадан: ～找钱 артық ақшаны қайыру.③【et.】кері жүріс; кері қарай жүру: ～车 көліктің кері қарай жүруі.④【et.】құйып қою; құю; төгу; шашу; сеуіп қою: ～茶 шай құю.

【倒】2 dǎo【үс.】① кері; керісінше; теріс; есесіне; оның орнына: 本想省事, 没想～费事了 Мен істі керісінше қиындатуды емес, жеңілдетуді ойлап тұрмын. b) алайда; әйткенмен; бірақ; дегенмен алайда; сөйтсе де.② кері мағынаны айтатын кезде қолданылады: 你说得～容易, 可做起来并不容易 Сен оңай деп айтып едің, алайда жұмысты істей келгенде оңай емес екен.③ болса: 我跟他认识～认识, 就是不太熟 Оны тануын танитын болсам да онша жақын емес.④ ғой; жетті; пәлі; сонымен: 你～说呀! Сонымен, айтсаңшы енді!

【倒背如流】dào bèi rú liú жаттап алу; жатқа білу; жатқа жаттау.

【倒背手】dào bèi shǒu қолдарын артқа қою.

【倒不如】dàobùrú дегенмен жақсысы; жақсысы; дұрысы.

【倒彩】 dàocǎi 【зат.】 абыройын төгуші бис; айқайлап наразылық білдіру; шулап кету; ысқыру: 喝~ айқайлап наразылық білдіру.

【倒插笔】 dàochābǐ① 【ет.】 иероглиф сызықтарын жазудағы қате реттілік.② 【зат.】 кері ретпен баяндау.

【倒插门】 dàochāmén(~儿) 【ет.】 үйленіп әйелінің отбасымен тұру(дәстүрге қарама – қайшы).

【倒车】 dàochē 【ет.】 кері жүріс.

【倒春寒】 dàochūnhán 【зат.】 көктемгі қатқак; көктемгі суық.

【倒刺】 dàocì 【зат.】 ① кебе (тырнақтың көтерілген еті, саусақтың көбеген терісі).② қабыршақтар.

【倒出】 dàochū төгу; төгісу; төккізу; шашу; құю.

【倒打一耙】 dào dǎ yī pá ауру бастан сауына төңкеру.

【倒风】 dàofēng 【ет.】 киды араластырып майдалау.

【倒挂】 dàoguà 【ет.】 ① басын төмен қаратып асылып тұру: 崖壁上古松~ жар төбесінде көне қайын басын төмен салбыратып тұр.② қакаду (ақ я қызыл түсті тоты құстың бір түрі).

【倒挂金钟】 dàoguàjīnzhōng гибридітік фуксия (үйге әсемдік үшін қойылатын қызыл гүлді өсімдік).

【倒灌】 dàoguàn 【ет.】 ① кері бағытта ағу: 海水~ көлдің суы кері бағытта ағып тұр.② кенеттен кернеп кету; келіп шығу; пайда болу.

【倒过儿】 dào//guò(方) 【ет.】 кері қарай аудару; аяғын аспаннан келтіріп аудару: 这两个字写倒了过儿了. Мына екі иероглиф кері қарай аударылып жазылыпты.

【倒果为因】 dàoguǒwéiyīn нәтижені себеп деп есептеу; салдарды себеп деп қарастыру.

【倒好儿】 dàohǎo 【зат.】 айқайлап наразылық білдіру; шулап кету; ысқыру.

【倒虹吸管】 dàohóngxǐguǎн дүкер.

【倒睫】 dàojié трихиаз.

【倒计时】 dàojìshí 【ет.】 уақытты кері қарай санау: ~显示牌 қалған уақытты көрсетіп тұрушы экран.

【倒剪】 dàojiǎn 【ет.】 арқада қиыстырылып байлап қойылған қолдар: ~双手 екі қолын да арқасына қиастырып байлап қойған.

【倒进】 dàojìn төгу; төгісу; төккізу; шашу; құю.

【倒立】 dàolì 【ет.】 ① аяғын аспаннан келтіріп тұру: 水中映现出~的塔影 суда кері қарап мұнараның бейнесі тұр.② қолында тұру; қолымен тұру.③ қапотаж.

【倒流】 dàoliú 【ет.】 ① кері қарай ағу; кері ағыс: 河水不能~ өзеннің суы

кері қарай аға алмайды.② кері бағытта қозғалу; кері бағытта жүру: 时光不会~ уақыт кері бағытта қозғала алмайды.

【倒轮闸】 dàolúnzhá аяқ тормозы; аяқ тежегіші; аяқпен істелетін тежегіш

【倒满】 dàomǎn кернеу; толтыру.

【倒赔】 dàopéi 【ет.】 борыштан арылу; төлеп құтылу; есептесу; қисаптасу: ~了两万元 20 мың юан төлеп құтылды.

【倒是】 dàoshì 【үс.】 ① кері; керісінше; теріс; қарама-қарсы: 该说的不说, 不该说的~说个没完没了 керек сөзді айтпастан, керісінше, керек емес сөзді айтып бітіп болмайды.② алайда; әйткенмен; бірақ; дегенмен алайда; сөйтсе де: 说的~容易, 做起来试试! Әйікенмен, сен оңай деп айтып едің, өзің жасап көрші! ③ андаусыздан; кенет; кенеттен; күтпеген жерден: 这样的怪事我~第一次听说 Мұндай қызық жағдайды мен күтпеген жерден бірінші рет естіп тұрмын.④ әрине; ғой; болса: 东西~好东西, 就是价钱太贵 Әрине, зат жақсысына жақсы ғой, алайда бағасы өте қымбат.⑤ бұрылу.⑥ интонацияны жұмсарту үшін қолданылады: 如果人手不够, 我~愿意帮忙. Егер жұмыс күші жеткіліксіз болса, көмектесуді қалаймын.⑦ Сонымен; демек: 你~快说呀! Сонымен тезірек айтсаңшы!

【倒数】 dàoshǔ 【ет.】 кері сан; кері көлем.

【倒数】 dàoshù 【зат.】 түйіндес.

【倒贴】 dàotiē 【ет.】 қалғанын төлеу; қосымша төлеу; үстеп төлеу.

【倒退】 dàotui 【ет.】 кейін жылжу; шегіну; бұрын: ~三十年, 我也是个壮小伙子. Отыз жыл бұрын мен де мықты жас жігіт болғанмын.

【倒行逆施】 dào xíng nì shī дұрыс мағынаға қарама-қарсы; дұрыс сөзге керісінше.

【倒序】 dàoxù 【зат.】 кері рет.

【倒叙】 dàoxù 【зат.】 кері мағынада айту; қарсы мағынада баяндау.

【倒叙法】 dàoxùfǎ нахгешихте.

【倒悬】 dàoxuán(书) 【ет.】 басын салбыратып асылып тұру.

【倒烟】 dào yān 【ет.】 бықсу; бықсыту; түтету; түтеу.

【倒仰】 dào yǎng(~儿) (方) 【ет.】 етпетінен; шалқасынан.

【倒影】 dào yǐng(~儿) 【зат.】 бейне; сурет; кескін: 水中的~ судағы кескін.

【倒映】 dào yǐng 【ет.】 бейнелену; кескінделу: 垂柳~在湖面上 сырға тал көл бетінде кескінделіп тұр.

【倒栽葱】 dào zāi cōng 【зат.】 аяғы аспаннан келіп ұшу; омақаса құлау: 风

箐断了线, 来了个~ батпырауық жыртылып, ұшып құлап түсті.

【倒置】 dào zhì 【ет.】 аяғын аспаннан келтіріп қою; кері ретпен қою; керісінше; теріс: 轻重~ қалай болса солай кері ретпен қою.

【倒转】 dào zhuǎn ① 【ет.】 аудару; аударып түсіру; кері аудару: ~来说, 道理也是一样. Аударып қарасаң да мәні сол күйінде.② (方) 【үс.】 ақтарылу; аударылу; ауып кету; төңкерілу; үйелеу; кері; керісінше; теріс: 你把字写坏了, ~来怪我. Сен иероглифтерді жаман жазғаның, керісінше мені айыптап жатырсың.

【倒转】 dào zhuǎn 【ет.】 реверсивтену (қозғалу, айналу бағытын өзгерте алу); өзгеру: 历史的车轮不会~ тарихи кезектестік өзгере алмайды.

【倒装句】 dào zhuāng jù 【зат.】 инверсия (сөйлемдегі сөздердің дағдылы тәртібін өзгерту, алмастыру).

【倒座儿】 dào zuò er 【зат.】 ① негізгі ғимаратқа қарсы салынған қосымша ғимарат.② пойыздың қозғалу бағытына қарсы орналастырылған орындық.

【熬】 ào 又 tāo (书) мағынасында.

【盗】 dào ① 【ет.】 қымқыру; ұрлап алу; ұрлап әкету; ұрлап жету; ұрлату; ұрлау: 昨天夜里仓库被~了. Кеше түнде складты омарып кетіпті.② қарақшы; бандит; ұрлықшы: 海~ теңіз қарақшысы.

【盗案】 dào àn ұрлық туралы іс; тонау туралы іс.

【盗版】 dào bǎn ① 【ет.】 қарақшылық жасау; пираттық жолмен көшірме жасау; авторлық құқығын бұзу: ~光盘 пираттық жолмен көшірме жасалған диск.② 【зат.】 авторлық құқығы бұзылған; пираттық жолмен көшірме жасалған: 这本书在海外有三种~ мына кітаптың шет елде пираттық жолмен жасалған үш көшірмесі бар.

【盗伐】 dào fá 【ет.】 заңсыз кесу (ағашты).

【盗匪】 dào fěi 【зат.】 қарақшы; талаушы; тонаушы; ұрлықшы; аламан; баукеспе; жортуылшы; бандит.

【盗汗】 dào hàn 【ет.】 түнде терлеу.

【盗劫】 dào jié 【ет.】 барымталау; талау; тонау: ~文物 материалдық мәдениет ескерткіштерін тонау.

【盗掘】 dào jué 【ет.】 заңсыз қазба жұмыстарымен айналысу; обаларды заңсыз түрде ашу: 严禁~古墓 молалард заңсыз түрде қазба жұмыстарын жүргізу қатаң тыйым салынады.

【盗猎】 dào liè 【ет.】 браконьерлік; қасақылық; қаскерлік; қаскөйлік; сұғанақтық (ауламы рұқсат етілмеген

анды аулаушылық): 禁止~国家保护
【ет.】物 мемлекет қорғауындағы жануарларға қаскерлік жасау тыйым салынған.

【盗卖】dàomài【ет.】ұрлап сатып жіберу; заңсыз алып қойып сатып жіберу.

【盗墓】dàomù【ет.】молаларды тонау; обаларды талау; мазарларды талан-таражға салу: ~贼 молаларды талан-таражға салған қылмыскер.

【盗窃】dàoqiè【ет.】кымқыру; ұрлау; ұрлық жасау; жымқыру; тонау: ~公物 қоғамдық мүлікті кымқыру.

【盗取】dǎoqǔ жымқыру; кымқыру; ұрлап алу; ұрлап кету; ұрлау.

【盗印】dào yìn【ет.】пираттықпен көшірмесін жасау; пираттық жасау; заңсыз жолмен көшірме жасау: ~畅销书 бестселлерді заңсыз жолмен көшірме жасау.

【盗用】dào yòng【ет.】заңсыз пайдалану; өздігінен жекешелендіру; жеп қою: ~他人【зат.】义 басқа адамның атымен заңсыз пайдалану.

【盗运】dào yùn【ет.】контрабанда (мемлекет шекарасынан тауарды бажсыз жасырын өткізу): ~文物 материалдық мәдениет ескерткіштерін контрабандалау.

【盗贼】dào zéi【зат.】ұрылар мен қаракшылар; ұрлықшылар мен басқыншылар.

【悼】dào аза тұту; азалау; қайғыру; қайғырту; күйіну; қайғылану; тұлдану: 追~ жоқтап зарлау; жоқтау.

【悼词】dào cí【зат.】кабір басындағы сөз; көңіл айту сөздері.

【悼辞】dào cí “悼词” мағынасында.

【悼祭】dào jì【ет.】азалап құрметтеу: ~阵亡将士 жеке бөлімді азалап құрметін орнына қою.

【悼念】dào niàn【ет.】қайғылана есіне алу; күйіне құрметтеу.

【悼亡】dào wáng〈书〉【ет.】әйелін жоғалту; өлген әйелін жоқтау.

【悼唁】dào yàn【ет.】көңіл айту; қайғы-қасіретке ортақтасу: 致电~ көңіл айтып телефон соғу.

【道】-lào①(~儿)【зат.】бағыт; бет алыс; жол: 大~ үлкен жол.②арна; қалып; аңғар; ағу; ағып кету; ағып тусу: 黄河故~ Хуанхы өзені өз ағысы өзгерті.③ереже; жол-жоба; жосық; жөн-жосық; заң; қағида; тәртіп: 志同~合 ұқсас көзқарастарды ереже етіп ұстану.④адамгершілік; құлықтылық; өнегелік; этика; мораль: ~义务 адамгершілік міндет.⑤өнер; шеберлік: 医~ шебер емші.⑥ілім; ілімбұлақ; діни ілім: 传~ ілімді тарату.⑦даосизм.⑧【зат.】секта: 一

贯~ Игуаньдао сектасы.⑨(~儿)

【зат.】сызық; тырналған сызық: 画了两条横~儿, 一条斜~儿 Екі тік, бір қисық сызық салды.⑩【мөл.】a) ұзын заттарға арналған мөлшер сөз: 一~河 бір өзен.b) есікке қолд.: 两~门 екі есік.c) бұйрыққа қолд.: 一~命令 бір бұйрық.d) рет: 上了三~漆 лакпен үш рет боялған.○,11(~儿)【мөл.】өлшем бірлігі.

【道】-2dào【зат.】①әкімшілік аудан.②аймақ; округ; өңір.

【道】-3dào①айту; деу; сөйлеу: 能说会~ ділмар; сөзуар; тілмар; тілі шебер; шешен.②білдіру; көрсету: ~谢 алғыс білдіру.③【ет.】сөйлеу; айту.④【ет.】ойлау; есептеу; пайымдау: 我~是谁 мен кім келді деп ойлады.

【道白】dào bái【зат.】диалог; монолог.

【道班】dào bān【зат.】жол бригадасы: ~工人 жол бригадасы жұмыскері.

【道别】dào bié【ет.】①айырылысу; қоштасу: 握手~ қол алысып айырылысып кетті.②қоштасу визиті.

【道...不...】dào...bù...〈方〉...емес...да емес(антонимдерде қолданылады): ~大~小 үлкен емес, кіші де емес; ~多~少 көп емес, аз да емес..

【道岔】dào chà(~儿)【зат.】① жолдың тармақталып кетуі.②стрелка.

【道场】dào chǎng【зат.】діни дәстүрлер; діни рәсім.

【道床】dào chuáng【зат.】балласт (шпалды бекітуге жұмсалатын ұсақ тас, топырақ үйінділер).

【道道儿】dào·dao〈口〉【зат.】① әдіс; ғилаж; дауа; жол; тәсіл.②сызық; болмашы жара; сызат; тырнақ сызған із; тырнақ ізі.

【道德】dào dé①【зат.】адамгершілік; құлықтылық; өнегелік.②【сын.】шынайылық пен оның көрінісі.

【道地】dào dì【сын.】①жергілікті өндіріс: ~药材 жергілікті өндірілген дәрі-дәрмектер.②дәл; кәдімгі; қас; нағыз; шын: 一口~的北京话 бір сөйлегенінен-ақ нағыз пекин диалекті.

【道钉】dào dīng【зат.】балдақ.

【道乏】dào fā【ет.】еңбегі үшін алғыс білдіру: 你帮了他, 他要亲自来给你~呢 Сен оған көмектестің, ол өзі келіп саған алғысын білдіруі керек.

【道姑】dào gū【зат.】даостық монах әйел.

【道观】dào guān【зат.】даостық храм; даостық бұтхана.

【道光】Dào guāng【зат.】Дао Гуан – Чин империясының императоры (1821—1850жж. билік жүргізген).

【道贺】dào hè【ет.】құтты болсын айту; құттықтау.

【道行】dào·héng〈口〉【зат.】еп; ептілік; епшілдік; икем; икемділік; шеберлік; іскерлік; істей білу: ~深 терең тәжірибе.

【道家】Dào jiā【зат.】даостық мектеп; даосизм ізбасарлары.

【道教】Dào jiào【зат.】даосизм; даос ілімі.

【道具】dào jù【зат.】бутафория (қолдан жасалған жалған әшекей); керек-жарак.

【道口】dào kǒu(~儿)【зат.】көшу.

【道劳】dào láo【ет.】еңбегі үшін алғыс білдіру; алғыс айту.

【道理】dào lǐ【зат.】①заңдылық; принцип; логика; шындық; шынайылық.②негіз; себеп: 你的话很有~, 我完全同意 сенің сөздерің өте негізді болды, мен ақыр соңында келісемін.③іс; ғилаж; дауа; жол; тәсіл: 怎么办我自有一~ менің өзімде қалай істеу керектігінің тәсілі бар.

【道林纸】dào lín zhǐ жақсы сортты жылтыр қағаз.

【道路】dào lù【зат.】①хабарлама; асу; өтетін жер; өткел: ~宽阔 кең өткел.②жол.

【道貌岸然】dào mào àn rán маңызды кейіппен; салмақты түрмен.

【道门】dào mén【зат.】①даосизм; даос ілімі.②діни қауым; секта.

【道袍】dào páo【зат.】риза (поптардың намаз киімі).

【道破】dào pò【ет.】анықтау; ашу; табу: 一语~天机 бір сөзбен табиғат сырларының мәнін ашу.

【道歉】dào qiàn【ет.】аяққа жығылу; ғафу өтіну; кешірім сұрау: 赔礼~ аяғына жығылып кешірім сұрау.

【道情】dào qíng【зат.】Даоцин (халық әндері).

【道人】dào rén【зат.】①даос; адепт; жақтаушы (бір ілімді сеніп жақтаушы).②монах; сопы; тақуа.③〈方〉өнегелі адам.

【道士】dào shi【зат.】даос сопысы.

【道听途说】dào tīng tú shuō естіп-білуінше; ұзын құлақтан.

【道统】dào tǒng【зат.】кітапқұмар; кітапшыл (кітап оқуға құмар кісі).

【道喜】dào xǐ【ет.】құтты болсын айту; құттықтау: 登门~ қақпадан кіре салып құттықтау.

【道谢】dào xiè【ет.】алғыс айту; рақмет айту: 当面向他~ бет пе бет оған алғысын айту.

【道学】dào xué①【зат.】неоконфуциандық; неоконфуциандық ілімі.②【сын.】әріпшілдік; тақуашылдық: ~先生 тақуа (уақ-

түйек ережені сақтағыш адам).

【道牙】dàoyá【зат.】ернеу; жиек; көмкерме; шет (кездеменің жиегі, киімнің көмкеруі).

【道义】dàoyì【зат.】мораль және әділеттілік: 给以~上的支持 моральдік ұолдау көрсету.

【道院】dàoyuàn【зат.】даос монастыры; даос бқтханасы.

【道藏】Dàozàng【зат.】Дао дзаң (даосизм трактаттары мен канондарының біріктірілген жиынтығы).

【道砢】dàozhǎ【зат.】балласт (шпалды бекітуге жұмсалатын ұсақ тас, топырақ үйінділер).

【道子】dàozǐ【зат.】болмашы жара; сызат; тырнақ сызған із; тырнақ ізі.

【稻】dào【зат.】① күріш. ② тазартылмаған күріш.

【稻草】dàocǎo【зат.】сабан; салам.

【稻草人】dàocǎorén【зат.】бау-бақшаларды құстарды үркіту үшін қойылған қолдан жасалған сабан қарауыл.

【稻谷】dàogǔ【зат.】тазартылмаған күріш.

【稻糠】dàokāng мекен; топан; қауыз; масак; сабан.

【稻黍】dàoshǔ қонақ (Қытайда, Маньчжурияда көп өсетін тары тұқымдас дән).

【稻穗】dàosùі күріш масағы; күріш дәні.

【稻田】dàotián күрішті дала.

【稻线虫】dàoxiànchóng күріш нематодасы.

【稻秧】dàoyāng күріш көшеті.

【道子】dào·zi【зат.】болмашы жара; сызат; тырнақ сызған із; тырнақ ізі.

【稻】dào【зат.】① күріш. ② тазартылмаған күріш.

【稻草】dàocǎo【зат.】сабан; салам.

【稻草人】dàocǎorén【зат.】бау-бақшаларды құстарды үркіту үшін қойылған қолдан жасалған сабан қарауыл.

【稻谷】dàogǔ【зат.】тазартылмаған күріш.

【稻糠】dàokāng мекен; топан; қауыз; масак; сабан.

【稻黍】dàoshǔ қонақ (Қытайда, Маньчжурияда көп өсетін тары тұқымдас дән).

【稻穗】dàosùі күріш масағы; күріш дәні.

【稻田】dàotián күрішті дала.

【稻线虫】dàoxiànchóng күріш нематодасы.

【稻秧】dàoyāng күріш көшеті.

【道子】dào·zi【зат.】күріш.

dē

【啮啮】dēbo〈方〉【ет.】ашумен ескерту; бажылдау; бимаза ету; күңкілдеп ұрсу; күңкілдеу; міңгірлеу: 没工夫听他瞎~ оның құр босқа күңкілдеп ұрсуын естуге уақыт жоқ.

【啮啮】dē·de〈方〉【ет.】көп сөйлеп кету: 一点小事, 别再~了 кішкентай шаруаға да көп сөйлей бермеші.

dé

【得】-ldé①【ет.】алу; қол жеткізу; жету: 这件事办成了你也会~些好处 Осы істі бітірген соң сен де біраз пайдаға кенеліп қаласың. ②【ет.】теңесу; теңеу; теңестірілу; тең; теңеседі; болады: 五减一~四 бестен бірді алсаң төрт болады. ③еселі; жанасымды; жарайтын; жарамды; жарасымды; иінді; келісті; келісімді; қолайлы; лайық; оңтайлы; ыңғайлы: ~体 орынды. ④ разы; риза; ырза: 自~ риза болу. ⑤〈口〉【ет.】жасау; аяқтау; орындау; өтеу: 衣服还没有做~ киім әлі жасап бітірілген жоқ. ⑥〈口〉【ет.】жақсы; бопты; жарайды: ~, 就这么办 Жарайды, тек қана солай жасаймыз. ⑦〈口〉【ет.】қап, бәлем; қап; міне сәтсіздік.

【得】-2dé【ет.】① мүмкін. ②〈方〉 болады; жарайды.

【得便】débiàn【ет.】қолайлы жағдай; мүмкіндік; жағдай; қолайлы; ыңғайлы: 这几样东西, 请您~捎给他 мына заттарды оған қолайлы жағдай болған кезде беріңізші.

【得病】débing【ет.】ауырып қалу; науқастану; ауруға шалдығу: 不讲究卫生容易~ гигиенаға дұрыстап қарамасаң тез арада науқастанып қаласың.

【得不偿失】dé bù cháng shī пайдасынан гөрі зияны көп; мақсат қаражатты қанағаттандырмайды.

【得逞】déchéng【ет.】жүзеге асу; іске асу; қол жеткізу: 阴谋未能~ қастандықты жоюға қол жеткізу.

【得宠】déchǒng【ет.】біреуге жағымды болу, біреудің қорғауында болу.

【得寸进尺】dé cùn jìn chǐ ашқарақ; жалмауыз; жалмауық; жегіш; жеміт; комағай; мешкей; обыр; тойымсыз; ынсапсыз.

【得当】dédàng【сын.】жолды; жөнді; иінді; қисынды; орынды; ретті: 措辞~ орынды тұжырымдама.

【得到】dédao【ет.】алу; қол жеткізу; жету: 得不到一点儿消息 Ешқандай хабарға қол жеткізе алмай.

【得道多助】dé dào duō zhù әділеттілік кімнің тарабында болса, көпшілік соның тарабында болады.

【得法】défǎ【сын.】амалын тауып; әдісін біліп; бипаздап; бипаздау; ебін тауып; ептеп; епті; іскерлікпен: 管理~, 庄稼就长得好好 еппен басқарылған болса, егістіктің өсуі жақсы болады.

【得分】défēn①【ет.】ұпайды жеңіп алу. ②【зат.】ұпай.

【得过且过】dé guò qiě guò бүгінгі күнмен өмір сүру; өмір сүрсе болды.

【得计】déjì【ет.】сәтті болып шығу; сәтті жасалу: 虽然一时~, 但最终却害了自己 бір сәт сәтті болып шыққанымен, ақыры өзіне зияны тиеді.

【得济】déjì【ет.】көмек алу: 老人操劳一生, 晚年得了儿孙的济 Қария өмір бойына ауыр жұмыс жасап, өмірінің соңғы жылдарында балаларының көмегін алып отырды.

【得劲】déjìn(~儿)【сын.】① өзін жақсы сезіну: 改进后的工具用起来很~ Модернизациядан кейін құралдарды пайдалана бастау өте жақсы болды. ② жайланып; жайлы; қолайлы; ыңғайлы: 这两天感冒了, 浑身不~ Соңғы екі күнде суық тиіп ауырып қалдым, бүкіл денем жайсыз болып тұр.

【得救】déjiù【ет.】аман қалу; құтылу; құтылып кету; аман алып қалу; құтқару; құтқарылу; құтқарысу; сақтап қалу: 落水儿童~了 суға құлап кеткен баланы құтқарып қалу.

【得空】dékòng(~儿)【ет.】бос уақыт: 白天上班, 晚上要照顾病人, 很少~ Күндіз сабақтамын, кешке науқас адамға қараймын, бос уақытым тым аз.

【得了】déle①【ет.】жарайды; жақсы; бопты; солай-ақ болсын: ~, 别再说 Жарайды, тағы айтпай-ақ қойшы. ②

【шыл.】болды; жетер; жетті: 你走~, 不用挂念家里的事 Сенің осыншаға барғаның жетер, үйдегі жағдайға тиісудің қажеті жоқ.

【得力】déli①【ет.】көмек алу; болысу; жәрдем беру; жәрдемдесу; көмек көрсету; көмектесу: ~于平时的勤学苦练 Әдеттегі уақытта тырыса оқуға көмектесу. ②【сын.】күшті; мықты: ~【шыл.】手 күшті көмекші.

【得了】déliǎo【сын.】маңызды; шынайы: 这还~吗? Бұл әлі де маңызды ма?

【得陇望蜀】dé lǒng wàng shǔ ашқарақ; жалмауыз; жалмауық; жегіш; жеміт; комағай; мешкей; обыр; тойымсыз; ынсапсыз.

【得其所哉】dé qí suǒ zāi өзін

ыңғайлы сезіну; жайлы болу.

【得人】 dé rén 〈书〉【ет.】 жұмыскерлерді сәтті таңдау.

【得人儿】 dé rén er 〈方〉【ет.】 аты шыққан; аты әйгілі; әйгілі; белгілі; дәріпті; мәлім; мәшһүр; танылған; танымал.

【得人心】 dé rén xīn әйгілі; мәлім; белгілі; дәріпті; аты шыққан; аты әйгілі; мәшһүр; танылған; танымал.

【得胜】 dé shèng 【ет.】 жеңіске қол жеткізу.

【得失】 dé shī 【зат.】 ① баһра; береке; олжа; пайда; тиімділік: 不计较个人的 ~ өзінің жеке мүддесімен санаспау. ② оң және терісі; жақсы тарабы мен жаман жағы: 两种办法各有 ~ екі тәсілдің де жақсы да жаманда жақтары бар.

【得时】 dé shí 【ет.】 бақ; құт; сәт; сәттілік; ырыс-береке.

【得势】 dé shì 【ет.】 үстем болу; күшке ену; күшін алып қою: 小人 ~ кіші адамнан үстем болу.

【得手】 -1 dé shǒu 【ет.】 мақсатына ұол жеткізу; дегеніне жету: 屡屡 ~ қайта-қайта дегеніне жету.

【得手】 -2 dé shǒu 【сын.】 дөп; көңілдегідей; ойдағыдай; сәтті; 刀太笨, 用起来不 ~ пышақ тым өтпес, пайдалануың ойдағыдай болмайды.

【得数】 dé shù 【зат.】 шыққан сан; жауабы.

【得休】 dé xiū 【сын.】 жолды; жөнді; иінді; қисынды; орынды; ретті: 话说得很不 ~ сөйлеген сөзі өте орынсыз болды.

【得天独厚】 dé tiān dú hòu жоғары қабілеттілік; асқан дарындылық; аса дарынды.

【得闲】 dé xián 【ет.】 бос уақыт: ~时请来我家做客 Бос уақыт болғанда үйіме қонаққа кел.

【得心应手】 dé xīn yìng shǒu асқыш; берілген; екі етпейтін; елпек; иі жұмсақ; иілгіш; мойынсұнғыш.

【得样儿】 dé yàng er 〈方〉【сын.】 әдемі; әдеміше; әдеміше келген; жағымды; көз тартатын; қызықтыратын; пішінді; сүйкімді; тартымды; шырайлы.

【得宜】 dé yí 【сын.】 жолды; жөнді; иінді; қисынды; орынды; ретті; лайықты; мақсатты: 措置 ~ қолданылған шаралар орынды.

【得以】 dé yǐ 【ет.】 қолдан келу; мүмкіндік табу; істей алу.

【得益】 dé yì 【ет.】 пайда алу; болысу; малдандыру; мүмкіндік беру; мүмкіндік туғызу; себепші болу: 从他的著作中 ~ 不少 оның еңбегінен түсетін пайда аз емес.

【得意】 dé yì 【сын.】 разы; риза; ырза; масайраған; масаттанған; пан;

токмейіл: ~ 门生 сүйікті оқушы.

【得意忘】 【сын.】 dé yì wàng xíng қуаныштан басы айналу; қуанғаннан өзін жоғалтып алу.

【得用】 dé yòng 【сын.】 жарамды; бағалы; құнды: 这把剪子不 ~ мына қайшы жарамсыз болып қалды.

【得鱼忘筌】 dé yú wàng quán жұмысыңды бітір де қалағаныңды істей бер.

【得知】 dé zhī 【ет.】 есіту; есітіп білу.

【得志】 dé zhì 【ет.】 бақ; құт; сәт; сәттілік; ырыс-береке; олжалы болу; іс оңға айналу: 郁郁不 ~ өз тағдырына көңілі толмай.

【得主】 dé zhǔ 【зат.】 жеңуші; жеңімпаз; жеңіп шығушы; жеңіскер; үстем болушы: 奥运会金牌 ~ олимпиада ойындарының алтын медаль иегері.

【得罪】 dé zuì 【ет.】 жәбірлендіру; жәбірлеу; жәбір көрсету; өкпелету; ренжіту: 他做了很多 ~ 人的事儿 ол адамдарды ренжітетін істерді көп жасаған.

【德】 dé ① 【зат.】 адамгершілік; құлықтылық; өнегелік: 品 ~ өнегелілік. ② аужай; есеп; жаһат; мақсат; ниет; ой; пиғыл; талап. ③ қайырымдылық; мейірбандық; рақым; рақымшылдық; шапағаттылық: 感恩戴 ~ қайырымдылығы үшін ризашылық білдіру. ④ (Dé) фамилияға қолданылады.

【德昂族】 Dé'āngzú 【зат.】 палауанг ұлты; дзандар.

【德比】 dé bǐ 【зат.】 Дәрби қаласы.

【德才兼备】 dé cái jiān bèi моральдік және қызметтік қабілеттердің үйлесімділігі.

【德高望重】 dé gāo wàng zhòng аса өнегелі және құрметті.

【德国】 dé guó Германия.

【德国人】 dé guó rén неміс.

【德望】 dé wàng 【зат.】 рақымшыл әрі танымал: ~ 双馨 екі қасиетке ие рақымшыл әрі танымал.

【德行】 dé xíng 【зат.】 адамгершілікті; рақымшыл; ізгі.

【德行】 dé xíng 〈口〉【зат.】 жақсылық; қайырымдылық; мейірбандық; мейірбандылық; мейірімділік; рақымдылық; ізгілік; көңілшектік.

【德性】 dé xìng “德行” мағынасында.

【德育】 dé yù 【зат.】 өнегелі тәрбие; үлгілі тәрбие.

【德政】 dé zhèng 【зат.】 рақымшыл басқару; қайырымды басқару.

de

【地】 de 【шыл.】 бен; -мен; -пен; арқылы; -ап; -іп: 天渐渐 ~ 冷了

күндер ақырындап суып барады.

【的】 -1 de 【шыл.】 ① анықтауыштың артынан қолданылады. а) анықтауыш пен бастауыш арасындағы қарапайым байланысты білдіреді: 幸福 ~ 生活 бақытты өмір. б) анықтауыштың бастауышқа бағыныңқы екенін білдіреді; тәуелдік жалғауы ретінде қолданылады: 我 ~ 母亲 менің анам. с) анықтауыш пен есімдіктің арасына қойылып, міндетін білдіреді: 今天开会是你 ~ 主席 бүгінгі күні жиналыстың төрағасы сізсіз. d) іс-қимылдың орындалғанын білдіреді: 找我 ~ 麻烦 маған қасарысу. ② тәуелділікті білдіреді. а) 这是我 ~, 那才是你 ~ мынау менікі, ал анау сенікі. б) 男 ~ ер; ерлердікі. с) гой; қой: 大星期天 ~, 你怎么不出去玩儿玩儿? | Бүгін жексенбі гой, неге қыдыруға бармадыңыз? d) өзі; өзім; өзін; өз меншігі; өзінікі; өзіме; өзіне; өзіне: 这里用不着你, 你只管睡你 ~ 去 Мұнда сенің көмегің керек емес, сен өзің осы барып ұйықтай берші. е) бірі...; басқасы...; кім...; сол...: 说 ~ 说, 笑 ~ 笑 біреулері айтты, басқалары күлді; айтқандары айтты, күлгендері күлді. ③ да; де; енді; та; те: 谁买 ~ 书? Кітапты сатып алған кім енді? 注意 ► негізінен бұл мағынада өткен шақта қолданылады. ④ сөз соңында, позитивтік тонды білдіре үшін қолданылады: 这件事儿我知道 ~ Бұл шаруаны мен білемін. ⑤ тағы сол сияқты; соған ұқсас; соның айналасында; соның шамасында: 破铜烂铁 ~, 他捡来一大筐 ол әр түрлі темір қалдықтарын кәрзеңкеге жинап алды. ⑥ 〈口〉 а) -ке; -ге; -ға; көбейту: 这间屋子是五米 ~ 三米, 合十五平方米 Мына бөлменің көлемі беске үш, жалпы он бес шаршы метр. б) қосу: 两个 ~ 三个, 一共五个 екеуін үшеуге қосқанда жалпы бесеу болады.

【的话】 de huà 【шыл.】 егер; егерде: 如果你有事 ~, 就不要来了 егер сенің ісің болса, келмеуіңе болады. 【得】 de 【шыл.】 ① болады; қолдан келу; істей алу: 她去 ~, 我也去 ~ ол бара алса, мен де бара аламын. 注意 ► қарама қарсы түрі – істей алмау; болмау; жасай алмау: 哭不 ~, 笑不 ~ жылай да алмау, күле де алмау. ② болатын; болуы мүмкін; қисыны бар; мүмкін: 回 ~ 来 қайтып келуі мүмкін; 过 ~ 去 өтіп кетуі мүмкін. 注意 ► қара қарсы түрі “不”: 办不到 істей алмау. ③ соғұрлым; сонша; соншама; соншалық; : 写 ~ 非常好 соншалықты жақсы жазылған; 天气热 ~ 很 күн соншалықты ыстық. 注意: а) “写得”

карама-карсы түрінде “写得不好” болып қолданылады. b) егер «мероглифтері жақсы жазылған» деген сөйлемді айтқанда дұрысы “写字写得很好” деген сөйлем болады, оны “写字得很好” деп қана айтуға болмайды. ④ етістіктен кейін қолданылып қимылдың аяқталып қойғандығын білдіреді: 出～门来 есіктен шыға келді.

dēi

【得】 dēi (～儿) 【од.】 есектің, қашырдың ақыруы.

děi

【得】 dēi ① 〈口〉【ет.】 керек болу; керек болып қалу; керек; қажет: 这个工程～三个月才能完 Мына құрылыстың аяқталуына үш ай қажет болады. ② 〈口〉【ет.】 дәркер; зәру; керек; қажет; لازم; тиіс: 要取得好成绩, 就～努力学习 Жақсы жетістікке жету үшін, тырыса оқу қажет. 注意 ▶“得”-ны қарсы мағнада айту үшін “无须” немесе “不用” сөздерін қолданамыз, “不得” деп айтуға болмайды. ③ 〈口〉【ет.】 даусыз; дереу; қалайда; міндетті түрде; сөзсіз; тоқтаусыз: 快下大雨了, 要不快走, 就～挨淋 Қатты жаңбыр жауып тұр, егер тез жүрмесең, сөзсіз үсті басың су болады. ④ 〈方〉【сын.】 разы; риза; ырза; ебдейлі; жағдайлы; жайлы; ыңғайлы: 这个沙发坐着真～ Мына диван отырғанға өте ыңғайлы..

【得亏】 dēikuī 〈方〉【үс.】 бақытын; абырой болғанда; жақсы болғандай: ～我来得早, 不然又赶不上车了 Ерте келгенім жақсы болған екен, әйтпесе пойызға кешігіп қалушы едім.

dèn

【搥】 dèn 〈方〉【ет.】 ① созып жөндеу; тартып жөндеу; керу; созу; тарту. ② көтеру; сүйрелеу; сүйреу; көтеріп алып жүру; сүйретіп алып жүру; тарту; тартып алып жүру: 你～住了, 要松手 Сен сүйретіліп өмір сүріп жүрсің, қол сілтей салу керек.

dēng

【灯】 dēng 【зат.】 ① шырақ; фонарь; майшам; шам (үлкен шам); : 太阳～ өте жарық шам. ② жанарғы; оттық; шілтер (шамның шілтері, газ

плитасының от жанатын мойыны): 酒精～ спиртпен жанатын шам; спирт шам. ③ электр шамы: 五～收音机 бесшамдық қабылдағыш. ④ (Dēng) иегі.

【灯标】 dēngbiāo 【зат.】 бакен (зәкірлі қалқыма, кеме жолындағы қауіпті жерге қойылған су бетіндегі қалқыма көрсеткіш).

【灯彩】 dēngcǎi 【зат.】 ① шырақтардан жасалған тізбек. ② шырақ гирляндлары. ③ иллюминация.

【灯草】 dēngcǎo 【зат.】 елекшөптен жасалған білте; жекен білте.

【灯光】 dēngguāng 【зат.】 ① шырақ жарығы: 夜深了, 屋里还有～ түн жарым болды, алайда үйде әлі де шырақ жанып тұр. ② айқындау; баяндау; жарық түсіру; жарықтандыру: ～布景 театр декорациясын жарықтандыру.

【灯红酒绿】 dēng hóng jiǔ lǜ алаңсар; алаңқы; әулекі; бетімен жүретін; далақай; азғын; бұзық; жезөкше.

【灯虎】 dēnghǔ (～儿) 【зат.】 жұмбақ; ребус: 打～儿 жұмбақ жасыру.

【灯花】 dēnghuā (～儿) 【зат.】 білтедегі күйе; білтенің жанғанынан пайда болған күйік.

【灯会】 dēnghuì 【зат.】 мерекелік шамдар; шамдар мерекесі.

【灯火】 dēnghuǒ 【зат.】 алау; атыс; жалын; оқ; от: ～辉煌 ғажайып жалын.

【灯节】 Dēng Jié 【зат.】 шамдар мерекесі (Ай күнтізбесі бойынша 15 қаңтар күні).

【灯具】 dēngjù 【зат.】 жарық түсіретін арматура.

【灯亮儿】 dēngliàngr 〈口〉【зат.】 жарық түсірі шам; жарық: 屋里还有～, 他还没有睡 Үйде әлі жарық сөнбепті, ол әлі ұйықтамаған болар.

【灯笼】 dēnglong 【зат.】 фонарь; шырақ; шам.

【灯笼裤】 dēnglongkù 【зат.】 шаровар; сым; шалбар.

【灯谜】 dēngmí 【зат.】 фонарьдағы жұмбақ; фонарьға жасырылған жұмбақ: 猜～ фонарьға жасырылған жұмбақты шешу.

【灯苗】 dēngmiáo (～儿) 【зат.】 шырақ оты; шам оты.

【灯捻】 dēngniǎn (～儿) 【зат.】 білте; пілте.

【灯泡】 dēngpào (～儿) 〈口〉【зат.】 электр шамы.

【灯伞】 dēngsǎn 【зат.】 абажур (лампаның қалпағы); шыра қалпақ.

【灯市】 dēngshì 【зат.】 шарықтар базары; шараұтар қалашығы.

【灯饰】 dēngshì 【зат.】 аспашам; люстра; шамдал: 绚丽的～美化了城市

夜景 Жарқын аспашамдар қаланың түнгі пейзажын көркейтіп тұр.

【灯丝】 dēngsī 【зат.】 вольфрам жіпше; накал жіпшесі.

【灯塔】 dēngtǎ 【зат.】 шамшырақ (кемелердің жолын көрсетіп тұратын теңіз жағаларындағы; аралдардағы белгі беру шамдарын орнатқан биік мұнара).

【灯台】 dēngtái 【зат.】 шамдал; шам қойғыш; шырақдан қойғыш (май шамды отырғызатын шам қойғыш).

【灯头】 dēngtóu 【зат.】 ① шырақ білтесі. ② электр шамының пароны: 这间屋里有五个～ мына үйде электр шамының бес патроны бар. ③ кішкентай лампы; кішкентай шам; лампыша.

【灯箱】 dēngxiāng 【зат.】 жарнама қалқаны; жарнама тақтасы.

【灯芯】 dēngxīn 【зат.】 шырақ білте; пілте.

【灯芯草】 dēngxīncǎo 【зат.】 елекшөп; жекен; жұнқаш; шабындық (тоғайлық жерде өсетін шөп).

【灯芯绒】 dēngxīnróng 【зат.】 вельвет; кеңірдек барқыт; ши барқыт.

【灯油】 dēngyóu 【зат.】 жермай; кәресін; керосин; шырақ майы.

【灯语】 dēngyǔ 【зат.】 жарықтық дабыл; жарықтық сигнал беру; жарық арқылы сигнал беру жабдығы; жарықтық сигнал беру жүйесі.

【灯盏】 dēngzhǎn 【зат.】 шырақ; май шам ыдыс.

【灯罩】 dēngzhào (～儿) 【зат.】 шырақ әйнегі; абажур (лампаның қалпағы); шыра қалпақ.

【登】 dēng ① 【ет.】 (人) жоғары көтерілу; көтерілу; шығу; өрмелеп шығу: ～山 тауға өрмелеп шығу. ② 【ет.】 жариялау; баспаға шығару; басып шығару; енгізу: 他的【зат.】 字～上了光荣榜 Оның атын құрмет тақтасына енгізіп қойды. ③ жарап қалу; жетілу; жетісу; пісу; пісіп жетілу. ④ (Dēng) фамилияға қолданылады.

【登场】 dēngchǎng 【ет.】 қырманға апару.

【登场】 dēngchǎng 【ет.】 өлең айту; сөз сөйлеу; орындау: 粉墨～ өнерін көрсету үшін әсемдену.

【登程】 dēngchéng 【ет.】 жолға шығу; аттану; сапарға аттану: 已收拾好行装, 明日破晓～ Заттарымды жинап қойдым, ертең таңертең жолға аттанамын.

【登第】 dēngdì 【ет.】 емтиханды жақсы тапсыру; емтиханнан өту.

【登顶】 dēngdǐng 【ет.】 тау басына шығу; тауға шығу; шыңға шығу; биік шыңдардан көріну; үлкен жетістіктерге жету.

【登峰造极】 dēng fēng zào jí мінсіздікке жету; мінсіздік шыңы; нағыз биікке көтерілу.

【登高】 dēnggāo 【ет.】 биікке көтерілу; шыңға көтерілу: ~ 望远 биікке көтеріліп алысқа қарау.

【登革热】 dēnggérè 【зат.】 денге безгегі.

【登基】 dēngjī 【ет.】 таққа отыру; таққа міну.

【登极】 dēngjí 【ет.】 «登基» мағынасында.

【登记】 dēngjì 【ет.】 тізімдеп жазып алу; тізімдеу; тіркеу: 图书 ~ кітаптарды тіркеу.

【登记表】 dēngjìbiǎo сауалнама.

【登记簿】 dēngjìbù атаусөз; реестр; тізілім (іс, мүлік, тізім); тіркеу кітабы.

【登记处】 dēngjìchù тіркейтін орын (мекемеге келген кісілерді, қағаздарды тіркейтін бөлім).

【登记吨】 dēngjìdūn 【мөл.】 регистрлік тонна.

【登记卡】 dēngjìkǎ тіркеу карточкасы.

【登记证】 dēngjìzhèng куәлік; төлқұжат; куәлік қағаз.

【登科】 dēngkē 【ет.】 ғылыми деңгейді алу үшін емтиханнан өте алу.

【登临】 dēnglín 【ет.】 ел кезу; жер тану; жиһан кезу; жолаушылау; кездіру; кезу; қаңғыбастану; қаңғымалау; қаңғыру; саяхат жасау; саяхат қылу; саяхаттау.

【登陆】 dēnglù 【ет.】 ① жағалауға орналасу; десант (жау жеріне әскер түсіру); десанттық: ~ 演习 десанттық кимылдар. ② нарыққа шығу; нарыққа жол алу: 这种新型空调已经 ~ 上海市场 Мынадай жаңа үлгідегі кондиционер Шанхай базарының нарығына шығып қойған.

【登陆场】 dēnglùchǎng 【зат.】 плацдарм (стратегиялық әскери операцияға я соғыс бастауға лайық жер); плацдарм (екінші мемлекетке шабуыл жасауға даярлық жүргізетін жер территория).

【登陆舰】 dēnglùjiàn 【зат.】 десанттық кеме; әскери десант жайғасқан кеме.

【登陆艇】 dēnglùtǐng 【зат.】 见【登陆舰】 мағынасында.

【登录】 dēnglù 【ет.】 ① жазып алу; тізімдеу; тіркеу; тіркеу. ② белгілеп жүру; белгілету; белгілеу.

【登门】 dēngmén 【ет.】 қақпадан кіру; есіктен кіру: 我从来没有登过他的门 Мен ешқашан оның қақпасынан кіріп көрген жоқпын.

【登攀】 dēngpān 【ет.】 көтерілу; өрмелеп шығу.

【登山】 dēngshān 【ет.】 ① тауға көтерілу; тауға шығу; тауға өрмелеу. ② альпинизм; тау туризмі (биік тауларға

шығу өнері): ~ 协会 альпинизм ассоциациясы.

【登山服】 dēngshānfú 【зат.】 альпинист киімі; альпинист костюмы.

【登山运动】 dēngshān yùndòng альпинизм; тау туризмі.

【登时】 dēngshí 【үс.】 әлден; дереу; жедеғабыл; қазір ғана; іле-шала; бірден; лезде; өте тез; шапшаң; дереу; жедеғабыл; тез; шұғыл; іле-шала; андаусыздан; кенет; кенеттен; күтпеген жерден; андаусыз; әбсәтте; кенет; кенеттен; күтпегенде; қапыда; қапылыста; тұтқиыл.

【登台】 dēngtái 【ет.】 ① сахнаға шығу; сахнада өнер көрсету: ~ 表演 сахнада өнер көрсету. ② трибунаға көтерілу.

【登堂入室】 dēng táng rù shì 见 1216 页【升堂入室】; білімпаз болу.

【登月】 dēngyuè Айға қону; Айға түсу.

【登月舱】 dēngyuècāng ай кабинасы.

【登月车】 dēngyuèchē ай бетінде жүруші (Ай бетінде жүруге арналған ғарыштық ұшу аппараты).

【登载】 dēngzài 【ет.】 жариялау; баспаға шығару: ~ 重要消息 маңызды жаңалықты жариялау.

【蹬】 dēng 【ел.】 гүрсіл; даңғыр; дүбір; дүңкіл; дүрсіл; тарс-түрс; тарсыл; тықыл: ~ ~ ~ 地走上楼来 аяғымен тарсылдатып баспалдақтан шыға келді.

【蹬】 dēng ① үзеңгі. ② 〈书〉 “灯” мағынасында. dēng.

【蹬】 dēng ① бмбуктан жасалған қалпақ. ② 〈方〉 【зат.】 конус тәрізді бамбук қақпақша.

蹬 dēng 【ет.】 ① аяқ басу; басу; жүру; аяғымен басып қалу: ~ 三轮儿 үш дөңгелекті велосипедті аяғымен басып кету. ② таптау; басу; басып кету; үстінен басу. ③ кию; киіну: ~ 上裤子 шалбар кию.

děng

【等】 -1 děng ① 【зат.】 сорт; дәреже; сұрып; топ; класс: 同 ~ бірдей дәрежелі. ② 【мөл.】 түр; әр түрі; бір түрі; өзге түрі: 这 ~ 事 бұл іс. ③ 【мөл.】 дәреже, топ, класс деген сөздерге мөлшер сөз. ④ айырмасыз; барабар; бірдей; біркелкі: 大小不 ~ үлкендігі бойынша біркелкі емес. ⑤ “戥” (děng) мағынасында. ⑥ (Děng) фамилияға қолданылады.

【等】 -2 děng ① 【ет.】 күту; тосу; күтіп тұру: ~ 车 көлікті күтіп тұру. ② 连 кейін; кезде; соң; ша; ше; сонда; қашан: ~ 我写完这封信你再走 Мен осы хатты жазып болған кезде сен

кайтдан кел.

【等】 -3 děng 【шыл.】 ① 〈书〉 зат есімнен кейін қолданылады, көпше түрге айналдырады: 我 ~ 你 біз. ② сол сияқты; тағы сол секілді: 北京、天津 ~ 地 Пекин, Тяньцзинь тағы сол сияқты. ③ -дай; -дей; сияқты: 长江、黄河、黑龙江、珠江 ~ 四大河流 Янцзы, Хуанхы, Хейлуңцян, Чжуань өзендері сияқты төрт ұлы өзен бар.

【等比级数】 dēngbǐjìshù геометриялық прогрессия.

【等边三角】 【сын.】 dēngbiān sānjiǎoxíng тең қабырғалы үшбұрыш.

【等边双曲线】 dēngbiān shuāngqūxiàn тең жақты гиперболо.

【等差】 dēngchā 〈书〉 【зат.】 айырмашылық.

【等差级数】 dēngchājìshù арифметикалық прогрессия.

【等次】 dēngcì 【зат.】 сорттылық; сұрыптылық.

【等衰】 dēngcuī 〈书〉 【зат.】 «等次» мағынасында.

【等待】 dēngdài 【ет.】 қарайлау; күту; тосу: ~ 时机 қолайлы жағдайды тосу.

【等到】 dēngdào 连 кезде; кейін; соң; ша; ше: ~ 我们去送行, 他们已经走了 Біз шығарып салуға барсақ олар кетіп қалыпты.

【等第】 dēngdì 〈书〉 【зат.】 қауым; сословие (қоғамдық топтар).

【等额选举】 dēng'éxiǎnjǔ сайлаудағы үміткерлер мен сайлау орындарының сәйкес болуы.

【等而下之】 dēng ér xià zhī төмен; төменде; төменірек; бетер; жаманырақ; бұрынғыдан бетер; одан бетер; одан жаман.

【等分】 dēngfēn 【ет.】 құрамы бірдей; бірдей бөліктер: ~ 线段 құрамы бірдей кесінді.

【等份】 dēngfèn (~ 儿) 【зат.】 бірдей бөліктер: 把这筐桃分成十 ~ Мына кәрзеңкедегі шабдалыны бірдей он бөлікке бөл.

【等号】 dēnghào 【зат.】 теңдік белгісі.

【等候】 dēnghòu 【ет.】 қарайлау; күту; тосу: ~ 远方归来的亲人 Алыс өлкеден келетін жақын адамын күтіп тұру.

【等级】 dēngjí 【зат.】 сорт; сұрып; разряд: 按商品 ~ 规定价格 Тауардың сұрыбына қарай бағасын қою керек.

【等价】 dēngjià 【ет.】 бағалас; бағалы; бағасы тең; бағасы бірдей; тең бағалы; баламалы (бағасы, құны бірдей): ~ 商品 баламалы тауар.

【等价物】 dēngjiàwù 【зат.】 балама; эквивалент (екінші бір тауардың құнына парапар, тең тұратын тауар).

【等离子态】 dēnglízìtài 【зат.】 плазмалық жағдай.

【等离子体】dēnglǐzītǐ【зат.】плазма (оң және теріс зарядтары тепе-тең шоғырланған ионды газ).

【等】【мөл.】齐观 dēng liáng qí guān балау; тегістеу; теңгеру; теңестіру; теңеу; бірдей деп саю; бірдей ету; теңдестіру; ұқсастау.

【等身】dēngshēn【ет.】адам бойындай; адамның бойымен тең: ~ 雕像 адам бойымен бірдей ескерткіш.

【等式】dēngshì【зат.】бірдейлік; теңдік.

【等同】dēngtóng【ет.】балау; тегістеу; теңгеру; теңестіру; теңеу; бірдей деп саю; бірдей ету; теңдестіру; ұқсастау: 不能把这两件事~起来 Екі түрлі шаруаны теңестіруге болмайды.

【等外】dēngwài【сын.】сұрыпсыз тауар; ақау; жарамсыздық: ~ 品 жарамсыз тауар.

【等闲】dēngxián〈书〉①【сын.】әдеттегі; кәдуілгі; күнделікті; қарапайымғы; үйреншікті: ~ 之事 қарапайым шаруа.②【үс.】алаңғасар; желөкпе; жеңіл ойлы; жеңілтек; ұстамсыз; ұшқалақ; шошақай: 莫~白了少年头 жас кезіндегі уақытын жеңілтектікпен өткізбеу.③【үс.】айғақсыз; дәлелсіз; дерексіз; жөнсіз; жөні жоқ; жүйесіз; қисынсыз; негізсіз; уәжсіз: ~ 平地起波澜 еш дерексіз толқын көтеріліп кетті.

【等闲视之】dēng xián shì zhī жете бағаламау; аса мән бермеу; қарапайым құбылыс деп қарау.

【等因奉此】dēngyīn fèngcǐ нысаншылдық; формализм (селкос, немқұрайды қарау); бюрократтық; кеңсешілдік.

【等于】dēngyú【ет.】① теңелу; теңесу; демек: 三加二~五 үшке екіні қосса беске тең болады.② шамалас; соған дерлік тең: 说了不听, ~ 白说 айтқанын тындамау, текке айтқанмен тең.

【等于零】dēngyú líng нөлге теңесу; түкке тұрмау: 说了不办, 还不是~ 白说 айтқанын істемеу, түкке де тұрмайды.

【戥】dēng【ет.】безбендеу; өлшеу; таразылау; тарттыру.

【戥子】dēngzi【зат.】таразы; өлшеуіш.

【邓小平理论】Dèng Xiǎopíng Lǐlùn Дың Сяопиннің теориясы.

dèng

【凳】dèng(~儿)【зат.】орындық; отырғыш: 方~ орындық.

【凳子】dèngzi【зат.】орындық; отырғыш.

【磴】dèng〈书〉тау жолы: 山~九折

ирелендеген тау жолы.

【澄】dèng【ет.】① тұну; тазалау; тазарту; сүзу; фильтрден өткізу: ~ 清 тұндыру.②〈方〉эйнектей; мөлдір; селдір; тұнық; тазартылған: 把汤~出来 сорпа тұнып шыға келді.

【澄浆泥】dèngjiāngní【зат.】тазартылған каолин (фарфор бұйымдар істелетін ақ балшық).

【澄清】dèngqīng【ет.】тұну; тазалау; тазарту; сүзу: 这水太浑, ~之后才能用 Мына су тым лайқа тұнығаннан кейін ғана пайдалануға болады..

【澄沙】dèngshā【зат.】бұршақ езбе (пісіріп езген): ~ 馅儿月饼 бұршақ езбесінен жасалған салмасы бар бәліш.

【澄水箱】dèngshuǐxiāng тұндырғы; тұндырғыш (сұйық нәрсені тұндыратын резервуар).

【磴】dèng①〈书〉тас баспалдақтар.②(~儿)【мөл.】басқыш; саты; тепкішек: 五~台阶 бес басқышты баспалдақ.

【瞪】dèng【ет.】① ежірею; көз тігу; қадап қарау; телмірту; телміру; тесіле қарау: 他把眼睛都~圆了 Ол көзімен тесіле қарады.② көзімен тесу; бажырая қарау; едірейе қарау.

【瞪羚】dènglíng қарақұйрық (киіктің бір түрі).

【瞪眼】dèngyǎn【ет.】① ежірею; көз тігу; қадап қарау; телмірту; телміру; тесіле қарау: 干~ көз тігу.② көзімен тесу; бажырая қарау; едірейе қарау: 他就爱跟别人~ Ол адамдаоға бажырая қарағанды өте қатты жақсы көреді

【蹬】dèng【зат.】үзеңгі: 马~ аттың үзеңгісі

dī

【氏】dī① шокжұлдыз.② (Dī) Қытайдағы көне ұлттардың бірі.

【低】dī①【сын.】аласа; тапал: ~ 空 кішігірім биіктік.②【сын.】жеткіліксіз; кем; төмен: 声音太~ өте төмен дауыс.③【сын.】төмен; кіші: ~ 年级学生 төменгі сынып оқушысы.④【ет.】(头) жерге қарату; солғындату; тұнжырату; түсіру: ~ 着头 басын төмен қарату.

【低矮】dī'ǎi【сын.】аласа бойлы; бақа; жатаған; қортық; тапалша; тырбық: ~ 的房屋 аласа үй.

【低保】dībǎo【зат.】азаматтар үшін минималдық әлеуметтік қамсыздандыру.

【低标号】dībiāohào ең төменгі марка.

【低倍】dībèi【сын.】төмен қуатты; күші аз: ~ 放大镜 қуаты төмен лупа.

【低层】dīcéng①【зат.】төмен деңгейлі; төмен дәрежелі; төменгі этаж: 他住在高层, 我住在~ 奥

жо, арғы этажда тұрады, мен төменгі этажда тұрамын.②【сын.】аз қабатты: ~ 住宅 аз қабатты тұрғын үйлер.③【сын.】төмен деңгей: ~ 职员 төмен деңгейлі қызметкер.

【低层住宅】dīcéng zhùzhái аз қабатты үйлер.

【低产】dīchǎn【сын.】төмен өнім; егіннің аз өсуі: ~ 作物 аз өмінді мәдени дақылдар.

【低潮】dīcháo【зат.】① таяз су; саяз су.② азаю; басылу; бәсеңсу; құлдырау; су қайту: 那时革命正处于~ Ол кезде революция енді ғана бәсеңдей бастаған еді.

【低沉】dīchén【сын.】① зұлмат; қапас; қараңғы; түнеріңкі.② жерге жақын; жеткіліксіз; кем; төмен.③ торыққан; түңілген; үміті үзілген.

【低档】dīdǎng【сын.】сапасы төмен, сапасыз: ~ 服装 сапасы төмен киім.

【低调】dīdiào(~儿)①【зат.】бос; босаң; көңілсіз; солғын; сылбыр.②【сын.】алабажақ емес; көзге түсетіндей емес.

【低端】dīduān【сын.】төмен дәрежелі, төмен деңгейлі; арзан: ~ 产品 арзан тауар.

【低估】dīgū【ет.】жете бағаламау; бағаламаушылық: 不要~ 群众的力【мөл.】Көпшілік халықтың күшін жете бағаламау.

【低谷】dīgū【зат.】төменгі нүкте: 经济开始走出~ Экономика төменгі нүктеге құлдырауын бастады.

【低耗】dīhào【сын.】энергияны төмен деңгейде пайдалану: 这种产品具有高效、~、成本低的特点 Мына тауар өте тиімді, энергияны төмен деңгейде қажет етеді, шығыны аз сияқты ерекшеліктерге тән.

【低缓】dīhuǎn【сын.】① ақырын; баяу; бәсең; жай; шабан: 他语调~, 但口气很坚决 Оның интонациясы баяу болғанымен, сөйлеу мәнері өте батыл.② еңіс; ылди.

【低回】dīhuí〈书〉【ет.】① адасу; қаңғыру.② берілу; жабысу; жақсы көру; үйрену; үйір болу.③ айналу; дөңгелену; үйірілу: 思绪~ көңіл күйі үйіріліп кетті.

【低级】dījí【сын.】① төмен; ең төмен; кіші: ~ 【ет.】物 майда жануарлар.② жазық жер; ойпат жер; төмен; аласа.

【低价】dījià【зат.】арзан; бағасы төмен.

【低贱】dījiàn【сын.】① дәрежесі төмен; деңгейі төмен; статусы төмен.② арзан; сапасы төмен; сапасыз: 谷价~ бағасы арзан астық.

【低聚糖】dījùtáng【зат.】

олигосахарид.

【低空】dīkōng【зат.】кішігірім биіктік: ~飞行 кішігірім биіктікте ұшу.

【低廉】dīlián【сын.】арзан; қымбат емес; қол жетімді: 价格~ қол жетімді баға.

【低劣】dīliè【сын.】сапасыз; сапасы нашар; сапасы төмен; төмен сұрыпты: ~产品 сапасыз тауар.

【低龄】dīlíng【сын.】жас; жасы төмен.

【低落】dīluò①【ет.】төмендеу; түсу; арзандау: 价格~ бағасы түсу; бағасы төмендеу.②【сын.】сапасыз; арзан; нашар; төмен; әлсіреу: 士气~ әскери рухы төмен.

【低迷】dīmí【сын.】① тоқырау, тоқыраушылық; тұралау (нөлдік немесе баяу экономикалық өсу кезеңі не экономикалық құлдырау кезеңі, экономикадағы, өндірістегі, саудадағы тоқырау); депрессия (шаруашылықтың және қоғамдық тұрмыстың дамымай тоқтап қалуы, кейін кетуі): ~的市场 тоқыраған нарық.②〈书〉айқын емес; анық емес; анық көрінбейтін; ашық емес; бұлдыр; бұлыңғыр; көмескі: 烟雾~ бұлыңғыр тұман.

【低能】dīnéng【сын.】болымсыз; зейінсіз; қабілетсіз.

【低能儿】dīnéngér【зат.】ақылы кем; ақылдан адасқан; ақылдан алжасқан, ақыл-парасаты кем; ақымақ; жарымес; бишара; жаман; жетесіз; қортық.

【低频】dīpín【зат.】① төмен жиілік; жиілігі төмен.② төменгі радиожілік.

【低气压区】dīqìyāqū【зат.】төмен қысымды аймақ.

【低热】dīrè【зат.】субфебрилдік температура.

【低人一等】dī rén yī děng жетіспеген; кемеліне жетпеген; істеліп жетпеген.

【低三下四】dī sān xià sì жактырмаған; жек көрінішті; жеккөрген; жеккөрінішті; жексұрын; жеркенішті; қоршылық; сұмпайы; сұмырай; ұнатпаған.

【低烧】dīshāo【зат.】субфебрилдік температура..

【低声】dī shēng тыныш; ақырын; сыбырлап; сыбырмен.

【低声下气】dī shēng xià qì бас ұрып; ұлы басын кіші етіп; жалпылдап; көңгіш; қарыспай; қыңқылсыз; талғаусыз.

【低首下心】dī shǒu xià xīn бағыну; бойсұну; жеңілу; көну.

【低俗】dī sù【сын.】жылдамдығы баяу; ақырын жүретін; жай жүретін.

【低糖】dītáng【сын.】көмірсулардың төмен деңгейі; қанты аз: ~糕点 қанты аз шығыс тәттілері.

【低头】dītóu【ет.】① басын төмен қарату; басын салбырату: ~不语 Басын төмен қаратып тіл қатпау.② бағыну; бас ию; жеңілдім деу; пас деу: 他在任何困难面前都不~ Ол қандай қиындық болса да басын иген жоқ.

【低洼】dīwā【сын.】төмен; аласа; жазық: 地势~ жергілікті жердің рельефі жазықтық.

【低微】dīwēi【сын.】① ақырын; баяу; әлсіз; тыныш: ~的呻吟 ақырын ыңырсу.② кіші; төмен; аласа; аз: 收入~ аз табыс.③ төмен дәреже; төмен дінгей.

【低温】dīwēn【зат.】төмен температура; гипотермия.

【低下】dīxià【сын.】① аст; асты; етек; төмен; түп; төмен: 技术水平~ техника деңгейінің түбі.② азау; аласару; жайдақтау; төмендеу: 情趣~ қызығушылықтың төмендеуі.

【低限】dīxiàn【зат.】ең төменгі шек.

【低压】dīyā【зат.】① төмен қысым.② төмен қуат.③ барометрлік минимум; төменгі қысым; депрессия (шаруашылықтың және қоғамдық тұрмыстың дамымай тоқтап қалуы, кейін кетуі).

【低压槽】dīyācáo【зат.】төмен қысымды жыра; төмен қысымды жылға.

【低音提琴】dīyīn tíqín контрабас (шекте, қылды музыка аспабы).

【低语】dīyǔ【ет.】ақырын дыбыс; көмескі айқай; сыбыр; сылдыр; ыбыр-сыбыр: ~密谈 сыбырлай жасарын әңгіме жүргізу.

【低云】dīyún【зат.】төмендегі бұлттар; төмен ярусты бұлттар.

犍 dī〈书〉серке; теке; еркек қой; қой (еркек қой, қошқар).

堤(隄)dī【зат.】бөгет; дамба: 河~ өзен бөгеті.

【堤岸】dī'àn【зат.】бөгет; дамба.

【堤坝】dībà【зат.】бөгет; тоған: 要加紧修筑~, 以防水患 Су тасқынының алдын алу үшін тоғанның құрылысын интенсификациялау керек.

【提防】dīfáng【зат.】дамба; бөгет: 汛期以前, 要加固~ Су тасқынының алдында бөгеттерді нығайту керек.

【堤围】dīwéi【зат.】тоған; бөгет; дамба.

【堤堰】dīyàn【зат.】тоған; дамба; бөгет; бөгей (уақытша істелген бөгей): 修整~ тоғанды жөндеу.

提 dī“提”(tí)① мағынасында.

【提防】dīfáng【ет.】қауіпсіздік шараларын қолдану; абайлау; сак болу: 对他你要~着点儿 Сен одан біраз сақтанып жүруің керек.

【提溜】dī-liu〈口〉【ет.】көтеру; қолында алып жүру: 手里~着一条鱼 Қолында бір балықты алып жүр.

砸 (磬)dī қара түске бояғыш минерал; көбінесе адам атына қолданылады.

【嘀嗒】dīdā“滴答”(dīdā) мағынасында.

【嘀嗒】dī-da“滴答”(dī-da) мағынасында.

【嘀里嘟噜】dī-lidūlū【сын.】безілдеу; дабыр-дүбір сөйлеу; дабырау; дабырлап сөйлеу.

滴 dī①【ет.】таму; тамшылау: ~水穿石 су тастардың арасынан тамшылап тұрды.②【ет.】ағызу; тамшылап ағу: ~眼药 Тамызатын көз дәрісі.③ тамшы: 水~ су тамшысы.④【мөл.】тамшы: ~汗 тамшы тер.

【滴虫】dīchóng【зат.】трихомонадтар.

【滴答】dīdā【ел.】сырттылдау; тықылдау; тырсылдау; шықылдау (сағаттың жүрген дыбысы): 屋里异常寂静, 只有钟摆~地响着 Бөлме бір түрлі тыныш тек қана сағат тілінің дыбысы ғана естіледі.

【滴答】dīdā【ет.】таму; тамшылау: 汗直往下~ тері тікелей төмен қарай тамшылады.

【滴滴涕】dīdīdī【зат.】Дихлордифенил-трихлорэтан; Д.Д.Т.

【滴定】dīding【ет.】жазу көрсету; кино суретіндегі түсіндірме сөздерді көрсету.

【滴定管】dīdingguǎn【зат.】бюретка (сұйықтықты өлшейтін айнек түтік).

【滴定液】dīdingyè титрленген ерітінділер.

【滴灌】dīguǎn【ет.】тамшылап суғару; тамшымен суландыру.

【滴管】dīguǎn бюретка (сұйықтықты өлшейтін айнек түтік); дәрі тамызғыш.

【滴剂】dījì тамшы.

【滴沥】dīlì себелеп жауу; сіркіреу; тамшылау: 雨水~ жаңбыр сіркіреп жауып тұр.

【滴里嘟噜】dī-lidūlū①【сын.】түрлі нәрселер.②“滴里嘟噜” мағынасында.

【滴溜溜】dīliūliū(~的)【сын.】елгезек; елпілдек; еті тірі; жылдам қозғалатын; жігерлі; қағылез; шамдағай; айналу; дөңгелену: 陀螺在地上~地转

【ет.】Зырылдауық жерде айналып қозғалып тұр.

【滴溜儿】dīliūr【сын.】① доп-домалақ: ~圆 доп-домалақ.② елгезек; елпілдек; еті тірі; жылдам қозғалатын; жігерлі; қағылез; шамдағай: 眼珠~乱转 көзі ойнақтап кетті.

【滴入法】dīrùfǎ тамшы жіберу.

【滴水】dīshuǐ【зат.】① шатырдың

шеті (үй төбесінің төмен салбырап тұратын шеті).②шатырлар арасындағы аралық.

【滴水不漏】dī shuǐ bù lòu су да сіңбейтін; шаң жұқпайтын: 她能言善辩, 说出的话~ Ол сөзге өте шешен, айтқан сөзіне шаң жұқтыра алмайсын.

【滴水成冰】dī shuǐ chéng bīng қатты аяз; сұрапыл аяз.

【滴水穿石】dī shuǐ chuān shí [水滴石穿].

【滴水】dī shuǐ ① «дишуй». ② үйлердің қабырғаларының арасында судың ағып кетуі үшін қалдырылған аралық.

【滴水瓦】dī shuǐ wǎ 【зат.】 оюлы шығыңқы черепица.

滴 dī [滴] (dī) <书> 【ел.】 тоқ-тоқ; тық-тық; шақ-шақ.

dí

【狄】Dí①қытайдағы көне ұлттардың бірі.②фамилияға қолданылады.

【迪】dí ① <书> ақыл беру; бағыт көрсету; жөн сілтеу. ② (Dí) фамилияға қолданылады.

【迪斯科】dí sīkē 【зат.】 ① дискотека. ② диско: 跳~ диско билеу.

【的】-dí ақиқат; ақиқаттық; бұркеусіз; дәл; нағыз: ~当 орынды.

【的】-dí такси: 打~ такси ұстау. Ескету▶“的” ауыз екі сөйлеуде бірінші (dī) тонмен айтылады

【的当】dí dāng 【сын.】 жолды; жөнді; иінді; қисынды; орынды; ретті: 这个评语十分~ Бұл толық орынды сын.

【的确】dí què 【үс.】 задында; расында; шынында; дұрысын айтқанда; шынымен: 他~是这样说的 Ол расында да осылай деді.

【的确良】dí què liáng 【зат.】 лавсан; дакрон.

【的士】dí shì <方> 【зат.】 такси.

【的证】dí zhèng <书> 【зат.】 дәлел; дәлелдеме.

【乘】dí 【ет.】 сатып алып қою; толайым сатып алу: ~麦子 бидайды сатып алып қою.

【荻】dí 【зат.】 ① қамыс; құрақ. ② (Dí) тері.

【敌】dí ① қарама-қарсы; жау: ~军 қарама-қарсы тарап армиясы. ② дұшпан; жау: 残~ жау күштерінің қалдықтары. ③ тыю; тоқтату; іркі.

【敌敌畏】dí dī wèi 【зат.】 дихлорфос.

【敌对】dí duì 【сын.】 алауыздық; араздық; дұшпандық; жаулық; қастық; өшпенділік: ~行 【ет.】 өшпенділік жасау.

【敌国】dí guó 【зат.】 қарсылас

мемлекет; жау мемлекет; дұшпан ел.

【敌害】dí hài 【зат.】 жыртқыш жануар; қанқұмар: 刺猬遇到~时, 便把身体蜷曲成球 【сын.】 Кірпі жыртқыш жануар кездескен кезде денесін иілдіріп домаланып шыға келеді.

【敌后】dí hòu 【зат.】 жау желкесі; жау тылы; дұшпан тылы: 深入~ дұшпан тылына ену.

【敌境】dí jìng 【зат.】 жау территориясы; дұшпан территориясы: 深入~ дұшпан жеріне ену.

【敌忾】dí kǎi <书> 【ет.】 ғадауат; жек көрушілік; дұшпандық; жаугершілік; жаулық; қастық; өшпенділік: 同仇~ ортақ жауға қарсы өшпенділік ету.

【敌寇】dí kòu 【зат.】 басқыншы; басып алушы; жаулап алушы: 抗击~ басқыншыларға тойтарыс беру.

【敌情】dí qíng 【зат.】 қарсылас туралы мәліметтер; дұшпанның жағдайы: 了解~ дұшпан тарап туралы мәліметтерді үйреніп шығу.

【敌酋】dí qiú 【зат.】 жау басшысы; басты жау: 活捉~ жау басшысын қолға түсіру.

【敌人】dí rén 【зат.】 дұшпан; жау; қарсылас; қас адам.

【敌视】dí shì 【ет.】 жау болу; жауласу; жауығу; қастасу: 互相~ өзара жауласу; ~的态度 қастасу әрекеті.

【敌手】dí shǒu 【зат.】 бақас; бақталас; бәсекелес; жарыстас; күндес: 咱们几个都不是他的~ біз бірнеше адамның барлығымыз оның бәсекелесіміз.

【敌台】dí tái 【зат.】 қала қабырғасының ішіндегі бақылау ғимараты.

【敌探】dí tàn 【зат.】 жау барлауы; дұшпан тыңшылары.

【敌特】dí tè 【зат.】 жау тыңшылары.

【敌伪】dí wěi 【зат.】 интервенттер мен марионеткалардың билігі; отарлаушы мемлекет пен қуыршақ мемлекеттің билігі: ~时期 қуыршақ мемлекеттің билігі кезінде.

【敌我矛盾】dí wǒ máodùn біз бен біздің дұшпандарымыздың арасындағы қара-қайшылықтар.

【敌焰】dí yàn 【зат.】 жаудың менмендігі; дұшпанның өзімшілдігі: ~嚣张 Дұшпан менменсіп бетімен кетті.

【敌意】dí yì 【зат.】 дұшпандық; жаугершілік; жаулық; қастық; өшпенділік: 心怀~ жүрегінде өшпенділікті сақтау.

【敌阵】dí zhèn 【зат.】 жау позиясы; дұшпанның орналасуы: 冲入~ дұшпанның орналасқан жеріне басып кіру.

【涤】dí ① жуу; тазалау: ~荡 тазалап кетіру. ② (Dí) фамилияға қолданылады.

【涤除】dí chú 【ет.】 жою; құрту; өшіру: ~污垢 кірді кетіру.

【涤荡】dí dàng 【ет.】 тазалау; жуу; тазалап кетіру: ~污泥浊水 балшықты тазарту.

【涤纶】dí lún 【зат.】 давсан; терилен; дакрон.

【笛膜】dí mó (~儿) 【зат.】 дабыл жарғақ; жарғақ; торсылдақ.

【笛子】dí zi 【зат.】 сырнай; флейта.

【覘】dí <书> көру; көрісу.

【覘面】dí miàn <书> 【ет.】 кездесу; көрісу.

【髭】dí (旧读 dì) [髭髥 (dí-dí) <方> 【зат.】 жапсырма бұрым; жасанды бұрым.

【嘀】dí [嘀咕] (dí-gu) 【ет.】 ① өсек айту; өсектеу; сыбырласу: 俩人一见面就~上了 Екі адам бір кездескеннен-ақ сыбырласып сөйлесе бастады. ② күмәндану; күмән жанын өртеп: 他看到这种异常的情【сын.】 心里直~ Ол мұндай қызық жағдайды көре сала, бірден ішінен күмәнданып қалды..

【嫡】dí ① заңды әйелі; бәйбіше: ~出 бірінші заңды әйелінен туылған. ② туыскандар; жақын адамдар: ~亲 туыскандар. ③ бір туған; туған; ортодоксал; ортодоксалдық; ортодокстық: ~传 ортодоксалдық.

【嫡出】dí chū 【ет.】 бәйбішеден туған; заңды әйелінен туған.

【嫡传】dí chuán 【ет.】 ортодоксал; ортодоксалдық; ортодокстық: ~弟子 ортодоксалдық шәкірт.

【嫡母】dí mǔ 【зат.】 заң бойынша анасы; заңды ана.

【嫡派】dí pài 【зат.】 ① тікелей мұрагерлік сызық: ~子孙 тікелей мұрагер ұрпақтар. ② ортодоксалдік мектеп: ~真传 ортодоксалдік мектеп салты.

【嫡亲】dí qīn 【сын.】 туған; бір туған; туыскан: ~侄子 туған жиені.

【嫡堂】dí táng 【сын.】 немере: ~兄弟 немере аға-інілер.

【嫡系】dí xì 【зат.】 ① тікелей мұрагерлік сызық: ~后裔 тікелей мұрагер ұрпақтар. ② өзінің тобы; жеке: ~部队 өзінің жеке командасы.

【嫡子】dí zǐ 【зат.】 бірінші заңды әйелінен туған бала.

【翟】dí ① ұзын құйрықты қырғауыл. ② қырғауылдың үкісі. ③ (Dí) фамилияға қолданылады..

【镝】dí <书> жебенің ұшы; садақ ұшы: 锋~ сабақтың ұшы өткір.

【蹿】dī〈书〉 тұяқ; кішкентай тұяқ; тұяқша.

dī

【氏】dī〈书〉 ағаштың тамыры мен дінгері.

【邸】dī① резиденция (үкіметтің я мемлекет бастығының тұратын орны): 官~ шенеуніктің резиденциясы.② (Dī) фамилияға қолданылады.

【诋】dī балағаттау; боқтап сөйлеу; боқтау; дікілдеу; жеку; жекіру; жерлеу; сөгү; тілдеу; ұрсу: ~毀 балағаттау.

【诋毀】dīhuǐ【et.】 ғайбат айту; жамандау; өсек айту; өсектеп жамандау; өсектеу: ~別人, 抬高自己 Басқаны жамандап, өзін асқақтату.

【底】dǐ①(~儿)【zat.】 аст; асты; етек; төмен; түп: 海~ теңіздің түбі.②(~儿)【zat.】 егжей-тегжей; мән; мәніс; тетік; тобықтай; төркін; ұзын-ырғасы: 不知~ мәнісін білмеу.

【底碼】dǐmǎ【zat.】① минималдық баға; ең төменгі бағасы.② минималдық пайыздық мөлшерлеме; ең төменгі пайыздық мөлшерлеме.

【底牌】dǐpái【zat.】① карталар; колдағы карта.② соңғы мүмкіншілік; соңғы қор: 摸清对方~ қарама-қарсы жақтың соңғы мүмкіншілігін қолға түсіру.③ соңғы күш; соңғы қуат.

【底盘】dǐpán【zat.】① биржадағы ең төменгі курс; биржадағы минималды курс.②〈方〉 шасси (ұшақ жерге қонарда я ұшарда дөңгелегінің жерге соқтығыуын жұмсартатын тетік); шасси (автомобильдің, кузоводан басқа, механизмдермен жабдықталған шамасы).

【底】dǐ①(~儿)【zat.】 айнала; жағдай; орталық; түс: 白~红花 аппақ даладағы қызыл гүлдер.⑥【zat.】 түбірдің негізі.⑦〈书〉 қол жеткізу; жету.⑧(Dī) фамилияға қолданылады.

【底】dǐ②(~儿)【zat.】 айнала; жағдай; орталық; түс: 白~红花 аппақ даладағы қызыл гүлдер.⑥【zat.】 түбірдің негізі.⑦〈书〉 қол жеткізу; жету.⑧(Dī) фамилияға қолданылады.

【底】dǐ③(~儿)【zat.】 айнала; жағдай; орталық; түс: 白~红花 аппақ даладағы қызыл гүлдер.⑥【zat.】 түбірдің негізі.⑦〈书〉 қол жеткізу; жету.⑧(Dī) фамилияға қолданылады.

【底】dǐ④(~儿)【zat.】 айнала; жағдай; орталық; түс: 白~红花 аппақ даладағы қызыл гүлдер.⑥【zat.】 түбірдің негізі.⑦〈书〉 қол жеткізу; жету.⑧(Dī) фамилияға қолданылады.

【底】dǐ⑤(~儿)【zat.】 айнала; жағдай; орталық; түс: 白~红花 аппақ даладағы қызыл гүлдер.⑥【zat.】 түбірдің негізі.⑦〈书〉 қол жеткізу; жету.⑧(Dī) фамилияға қолданылады.

【底】dǐ⑥(~儿)【zat.】 айнала; жағдай; орталық; түс: 白~红花 аппақ даладағы қызыл гүлдер.⑥【zat.】 түбірдің негізі.⑦〈书〉 қол жеткізу; жету.⑧(Dī) фамилияға қолданылады.

【底】dǐ⑦(~儿)【zat.】 айнала; жағдай; орталық; түс: 白~红花 аппақ даладағы қызыл гүлдер.⑥【zat.】 түбірдің негізі.⑦〈书〉 қол жеткізу; жету.⑧(Dī) фамилияға қолданылады.

【底】dǐ⑧(~儿)【zat.】 айнала; жағдай; орталық; түс: 白~红花 аппақ даладағы қызыл гүлдер.⑥【zat.】 түбірдің негізі.⑦〈书〉 қол жеткізу; жету.⑧(Dī) фамилияға қолданылады.

【底】dǐ⑨(~儿)【zat.】 айнала; жағдай; орталық; түс: 白~红花 аппақ даладағы қызыл гүлдер.⑥【zat.】 түбірдің негізі.⑦〈书〉 қол жеткізу; жету.⑧(Dī) фамилияға қолданылады.

【底】dǐ⑩(~儿)【zat.】 айнала; жағдай; орталық; түс: 白~红花 аппақ даладағы қызыл гүлдер.⑥【zat.】 түбірдің негізі.⑦〈书〉 қол жеткізу; жету.⑧(Dī) фамилияға қолданылады.

【底】dǐ⑪(~儿)【zat.】 айнала; жағдай; орталық; түс: 白~红花 аппақ даладағы қызыл гүлдер.⑥【zat.】 түбірдің негізі.⑦〈书〉 қол жеткізу; жету.⑧(Dī) фамилияға қолданылады.

【底】dǐ⑫(~儿)【zat.】 айнала; жағдай; орталық; түс: 白~红花 аппақ даладағы қызыл гүлдер.⑥【zat.】 түбірдің негізі.⑦〈书〉 қол жеткізу; жету.⑧(Dī) фамилияға қолданылады.

【底功】dǐgōng【zat.】 негізгі әскери өнер.

【底火】dǐhuǒ【zat.】① жалынсыз от.② капсюлді тығын.

【底价】dǐjià【zat.】① шектік баға; негізгі баға; өзіндік құн; өзіне түскен бағасы (тауар өндіруге жұмсалған сома): 这套邮票拍卖~130元, 成交价160元 Мына марканың аукциондағы негізгі бағасы 130 юань, ал қазіргі келісімді бағасы 160 юань.② негізгі төлем.

【底襟】dǐjīn(~儿)【zat.】 киімнің ішкі етегі.

【底里】dǐlǐ〈书〉【zat.】 егжей-тегжей; мән; мәніс; тетік; тобықтай; төркін; ұзын-ырғасы: 不知~ мәнісін білмеу.

【底碼】dǐmǎ【zat.】① минималдық баға; ең төменгі бағасы.② минималдық пайыздық мөлшерлеме; ең төменгі пайыздық мөлшерлеме.

【底牌】dǐpái【zat.】① карталар; колдағы карта.② соңғы мүмкіншілік; соңғы қор: 摸清对方~ қарама-қарсы жақтың соңғы мүмкіншілігін қолға түсіру.③ соңғы күш; соңғы қуат.

【底盘】dǐpán【zat.】① биржадағы ең төменгі курс; биржадағы минималды курс.②〈方〉 шасси (ұшақ жерге қонарда я ұшарда дөңгелегінің жерге соқтығыуын жұмсартатын тетік); шасси (автомобильдің, кузоводан басқа, механизмдермен жабдықталған шамасы).

【底片】dǐpiàn【zat.】① негатив (шыныға я үлдірге түсірілген сурет).② кассета; құндақ; құнерездік; ұнтаспа (фотография пластинкасына жарық өткізбейтін футляр).

【底色】dǐsè【zat.】 бояу қабаты; фон (үстіне бір нәрсенің суреті салынушы негізгі түс): 整个剧本有一种悲剧的~ Пьеса толығымен біркелкі қайғылы түске не.

【底商】dǐshāng【zat.】 төменгі қабаттағы дүкен.

【底墒】dǐshāng【zat.】 жердің ылғалы; жер ылғалдылығы: 今春雨水多, ~好 Бұл көктемде жаңбыр көп жауды, жердің ылғалдылығы жақсы.

【底数】dǐshù【zat.】① түбірдің негізі.② мәселенің негізі; мәселенің түпкі мәні: 告诉你个~ саған мәселенің негізін айтайын.

【底细】dǐxì【zat.】 егжей-тегжейлік; жан-жақтылық; нақтылық; толықтық; түгін қалдырмаушылық; түп-түгелдік: 不了解这件事的~ Мына шаруаны жан-жақты үйреніп шықпаған.

【底下】dǐxia【zat.】 方位词.① астында: 树~ ағаштың астында.② ары; кейін; сосын: 他们~说的话我就

听不清了 Олардың сосын айтқан сөзін мен естідім, бірақ түсінбедім.

【底下人】dǐxiàrén【zat.】① малай; үй қызметшісі; қызметші (біреудің билігіне толық берілген, оның дегенін орындайтын адам).② бағынған; бағынушы; бағыныңқы; бағынышты; бодам; бодан; бұйдалаған тайлақтай: 上边没说话, ~不好做主 Жоғарыдағылар сөйлемесе, бағыныштылар жақсы жұмыс істемейді.

【底限】dǐxiàn【zat.】 “底线”1 мағынасында.

【底线】-dǐxiàn【zat.】① төменгі шекара; шекара; шек.② ең төменгі шек.

【底线】-2dǐxiàn【zat.】 жасырын қатынас; жасырын байланыс.

【底薪】dǐxīn【zat.】 негізгі жалақы; негізгі табыс.

【底蕴】dǐyùn【zat.】 егжей-тегжей; мән; мәніс; тетік; тобықтай; төркін; ұзын-ырғасы: 不知其中~ ішкі мәнісін білу.

【底止】dǐzhǐ〈书〉【zat.】 көлем; маң; ақыр; аяқ; бітуі; соң; шек; шет; шекара; іші: 永无~ ешқашан шегіне жетпейтін; шексіз.

【底子】dǐzi【zat.】① аст; асты; етек; төмен; түп: 鞋~ аяқ киімнің асты.② егжей-тегжейлік; жан-жақтылық; нақтылық; толықтық; түгін қалдырмаушылық; түп-түгелдік: 把~摸清了 толығымен иелену.③ негіз; тірек; сүйеу; база: 他的~不大好, 可是学习很努力 Оның білімінің негізі онша жақсы болмаса да, ол өте тырыса оқиды.④ жазба түр; жазу; жазу өрнегі; жазу үлгісі; қолжазбаның алғашқы түрі: 发出的文件要留个~ жарияланған құжат жазба нұсқасын қалдыруды талап етеді.⑤ қалған; қалдық: 货~ тауарлардың қалдығы.

⑥ дала; айнала; фон (үстіне бір нәрсенің суреті салынушы негізгі түс).

【底座】dǐzuò(~儿)【zat.】 жертөле қабаты; цоколь (үйдің іргетастан салынған астыңғы қабаты); табан; ірге; ірге тас: 柱子的~ ұстынды жертөле.

【抵】dǐ①【et.】 таяну; таяу; тіреу; сүйеу; тіреп қою; сүйену: 他用手~着下巴颏儿 Ол қолымен иегін сүйеді.② тоқтату; ірку; шығармау; жібермеу; түсірмеу; ұстап қалу; тоқтату; төтеп беру; төтеу; шыдау: ~制 орнатылған тәртіпке шыдау.③【et.】 есесін қайыру; есесін орнына салу; қалпына келтіру; орнын толтыру; теңгеру; теңелту: ~命 бұйрықты қалпына келтіру.④【et.】 кепіл; кепілдеме: 用房屋做~ үйін кепілге салып.⑤【et.】 жабу; өтеу; төлеу: 收支相~ шығын пайда түскеннен кейін қалыпталады.⑥【et.】

ауыстыру; алмастыру: 一个~两个 жалғыз өзі екі адамның орнын басады.

【抵2dǐ】【ет.】 келу; келіп жету; көлікпен келу; жету (көлікпен): 平安~京 Пекинге аман-есен жетіп бару.

【抵补】dǐbǔ【ет.】 орнын толтыру; өтеу; төлеу; жабу; орнын өтеу: ~损失 шығынды өтеу.

【抵偿】dǐcháng【ет.】 есесін қайыру; есесін орнына салу; қалпына келтіру; орнын толтыру; теңгеру; теңелту: ~消耗 шығынды қалпына келтіру.

【抵触】(抵触)dǐchù【ет.】 көзқарас қайшылығы; қайшылық; үйлеспеушілік.

【抵达】dǐdá【ет.】 келу; келіп жету; көлікпен келу; жету (көлікпен: ~目的地 межелі жерге жетіп бару.

【抵挡】dǐdǎng【ет.】 тоқтату; ірқу; ұстап қалу.

【抵还】dǐhuán【ет.】 есесін қайыру; есесін орнына салу; қалпына келтіру; орнын толтыру; теңгеру; теңелту: 把房产作价~ жылжымайтын мүліктің бағасын қалпына келтіру.

【抵换】dǐhuàn【ет.】 ауыстыру; ауыстырып алу; білдірмей ауыстырып қою.

【抵交】dǐjiāo【ет.】 орнын толтыру; өтеу; төлеу.

【抵缴】dǐjiǎo【ет.】 «抵交» мағынасында.

【抵抗】dǐkàng【ет.】 қарсы тұру; қарсылық көрсету; қарсылық қылу: ~敌人入侵 дұшпандардың басқыншылығына қарсылық ету.

【抵扣】dǐkòu【ет.】 азайту; кеміту; қысқарту; қысқару; қысқарылу; шағындау; ықшамдау.

【抵赖】dǐlài【ет.】 бекітілу; бекітіп алу; ашу: 不容~ бекітуге болмайды.

【抵命】dǐmìng【ет.】 өмірін қию: 杀人~ адамдарды өлтіріп өмірін қию.

【抵事】dǐshì【ет.】 баһралы; берекелі; игі; игілікті; пайдалы; тиімді.

【抵数】dǐshù【ет.】 бұдан басқа; қоса; мұның үстіне; одан басқа; ол аз болса; оның үстіне.

【抵死】dǐsǐ【үс.】 өлесі; өлтіре; өлімші; өлімші болу: ~不承认 Өлгенін мойындамау.

【抵牾】(牾牾)dǐwǔ【ет.】 қайшылық; қайшылықтылық; қарама-қарсылық.

【抵消】dǐxiāo【ет.】 өтеу; орнын толтыру; жоққа шығару: 这两种药可别同时吃, 否则药力就~了 Мына екі дәріні бір уақытта ішуге болмайды, әйтпесе дәрілердің дәрілік қасиеті жойылады.

【抵押】dǐyā【ет.】 кепіл; кепілдеме; ипотека (ақшалай несиені қамтамасыз ету үшін кепілзатқа салынатын

жылжымайтын мүлік; кепілге салынған меншік жөніндегі кепілхат): ~品 кепілдеме зат.

【抵御】dǐyù【ет.】 бөгеп қалу; ұстап қалу; тоқтату: ~外侮 шетелдік басқыншылықты тоқтату.

【抵债】dǐzhài【ет.】 қарызын жабу; қарызын өтеу.

【抵账】dǐzhàng【ет.】 қарызды өтеу; қарызын беру; қарызын жабу.

【抵制】dǐzhì【ет.】 қарсы тұру; қарсылық көрсету; қарсылық қылу; бетін қайтару; болдырмау; бұрынырақ алдын алу; жол бермеу; қақпайлап жіберу; қақпайлау; сақтап қалу: ~不正之风 мықты тенденцияларға қарсылық ету.

【抵罪】dǐzuì【ет.】 жазаның орнына.

【抵】dǐ негіз; тірек; табан; ірге; ірге тас: 根深~固 Өсімдік тамыры тереңде болса, оның негізі мықты болады.

【砥】dǐ(旧又读 zhǐ)〈书〉 ажарлау; қырнау; тегістеу; жону: ~石 тасты тегістеу.

【砥礪】dǐlì〈书〉①【зат.】 қайрақ; шарық. ②【ет.】 өндіру; істеп шығару: ~革命意志 революциялық ерікті жасау. ③【ет.】 көтермелеу; мадақтау; ынталандыру: 互相~ өзара ынталандыру

【砥】dǐ【зат.】 бөктеріншек; құйымшақ; сегізкөз; арты.

【砥骨】dǐgǔ【зат.】 бөктеріншек; құйымшақ; сегізкөз.

дi

【地】dì①【зат.】 жер: 天~ аспан мен жер.②【зат.】 жер; құрлық; ел: ~面 жердің беті.③【зат.】 жер; жер қыртысы; құйқа; қыртыс; топырақ; дала: 下~干活儿 дала жұмыстарына аттану.④【зат.】 еден: 水泥~ бетон еден.⑤【зат.】 аймақ; ағырап; жақ; жер: 各~ әр бір аймақ.⑥【зат.】 аймақтық; жергілікті; өңірлік.⑦【зат.】 жер орын.⑧жер; орын: 无~自容 ұялғаннан кіретін жер таба алмау.⑨【зат.】 орын; пункт: 目的~межелі жер; тағайындалған орын.⑩орын; жер: 易~以外 өзін басқаның орнына қойып көру.⑪ мүмкіндік; мүмкіншілік: 预为之~ алдын ала мүмкіндік беру.⑫【зат.】 жол: 二十里~ 20 ли жол.

【地板】dìbǎn【зат.】①еден: 木~ паркет; ағаш еден.②〈方〉 айдалған жер; егіндік; егіндік жер; егістік; егістік жер; жыртылған жер.

【地板革】dìbǎngé【зат.】 линолеум (еденге төселетін я қабырғаны қаптау

үшін қолданылатын полимерлік материал).

【地板砖】dìbǎnzhuān【зат.】 еденге арналған плиткалар.

【地磅】dìbàng【зат.】 көлікпен алып жүруші тараз.

【地保】dìbǎo【зат.】 староста; топ басы.

【地堡】dìbǎo【зат.】 ағаш қорған; блокгауз (таяныш пункті есебінде пайдаланылатын атысқа қолайлы қорғану үйі).

【地标】dìbiāo【зат.】 көзге көрінерлік; көңіл бөлерлік; назар аударарлық (зат, нәрсе т. б.); бағдар; нысана; тұспал.

【地表】dìbiǎo【зат.】 жер беті: ~温度 жер бетінің температурасы.

【地鳖】dìbiē【зат.】 жер тасбақасы; құрлық тасбақасы.

【地波】dìbō【зат.】 ультракысқа толқындар.

【地铺】dìbù【зат.】 дуадақ.

【地步】dìbù【зат.】①ахуал; күй; жағдай; жай-күй: 真没想到他会落到这个~ Оның осындай жағдайға дейін түсетіні еш ойма келмеіті.②дейін; шейін; соншалықты: 他兴奋得到了不能入睡的~ Ол соншалықты уайымдағанынан ұйықтай алмады.③ мүмкіндік; мүмкіншілік: 留~ мүмкіндік қалдыру.

【地层】dìcéng【зат.】 қыртыс; қабат (ұйысып бақшаланған нәрсе); қат; текше.

【地产】dìchǎn【зат.】 жерге иелік ету; жер қожалығы; жерге қожалық ету.

【地秤】dìchèng【зат.】 вагондық тараз; темір жол таразы.

【地磁】dìcí【зат.】 геомагнетизм; жердің магниттілігі.

【地磁极】dìcíjí【зат.】 геомагниттік полюс; жер магнетизмінің полюсі.

【地大物博】dì dà wù bó кең әрі табиғи байлығы мол: 中国~, 人口众多 Қытайдың жері кең, табиғи байлығы мол, халқының саны да көп.

【地带】dìdài【зат.】 алап; белдеу; белдік; аймақ; зона (жер шары үстінің екі параллель шеңберінің арасындағы жер): 草原~ дала белдеуі.

【地道】dìdào【зат.】 қазба; үңгір; жер асты жолы; тесіқтау; туннель; үңгіртау (жер астымен жүретін я тауды тесіп өткен үңгір жол).

【地道】dìdào【сын.】①табиғи; таза (ештеңе қоспаған); дәл; кәдімгі; қас; нағыз; шын: ~药材 табиғи дәрі.② задында; расында; шынында: 她的普通话说得真~ Оның пугуңхуа сөйлеуі шынында да тамаша.③ бұрмалаусыз; бүкпесіз: 他干的活儿真~ Ол еш бір бұрмалаусыз шын көңілден жұмыс

істейді.

【地灯】dìdēng【зат.】сәнсәуле (биікке, тіреуге орнатылған шам).

【地点】dìdiǎn【зат.】жер; орын: 开会~ жиналыстың ету орны.

【地动】dìdòng жер қозғалу; жер сілкіну; зілзала.

【地【ет.】仪】dìdòngyí【зат.】теллурий (Жердің Күнді айналуын көрсететін аспап).

【地洞】dìdòng【зат.】жер асты; зындан; үңгір; жертөле; төле (бірінші қабаттың астынан қазылып жасалған жай).

【地段】dìduàn【зат.】аумақ; жері; сала; телім; учаске: 繁华~ жанданған аумақ.

【地方】dìfāng【зат.】① периферия; шеткі аймақ (орталықтан қашық жердегі бөлімшелер); жергілікті. ② аймақ; аудан; аумақ; жер; маңай; территория; төңірек. ③ жер; аймақ; аудан: 他在农村的时候, 常给~上的群众治病 Ол ауылда болған кезде көбінесе халыққа медициналық көмек беріп отыратын.

【地方】dìfāng【зат.】① орын; аймақ; атырап; жақ; жер: 你是什么~的人? Сен кай жердің адамысың? ② жер; орын: 这话有对的~, 也有不对的~ Бұл сөздің дұрыс жері де бар, бұрыс жері де бар.

【地方保护主义】dìfāng bǎohù zhǔyì аймақтық протекционизм.

【地方病】dìfāngbìng【зат.】эндемия; эндемиялық ауру.

【地方民族主义】dìfāng mínzú zhǔyì жергілікті ұлтшылдық.

【地方时】dìfāngshí【зат.】жергілікті уақыт.

【地方税】dìfāngshuì【зат.】жергілікті салық.

【地方戏】dìfāngxì【зат.】жергілікті опера; жергілікті музыкалық пьеса.

【地方志】dìfāngzhì【зат.】өлкетану; тұған жердің тарихи-географиялық сипаттамасы; өлкетану әдебиеті.

【地肤】dìfū【зат.】изен; кохия.

【地府】dìfǔ【зат.】о дүние: 阴曹~ дозак; жаханнам; тамұқ; тозак (жеті тамұқтың түбі деген мағынада)..

【地埂】dìgěng(~儿)【зат.】белгі; жік; меже; шек; шекара.

【地沟】dìgōu【зат.】жер астындағы су ағатын канава.

【地瓜】dìguā〈方〉【зат.】① батат; тәтті картоп. ② қытайша тәтті картоп.

【地广人稀】dìguǎng rén xī халық тыңыздылығының төмен деңгейде болуы.

【地核】dìhé【зат.】жер ядросы.

【地黄】dìhuáng【зат.】жабысқақ ремания.

【地黄牛】dìhuángniú【зат.】сұңғыла (арамшөп).

【地积】dìjī【зат.】жердің аумағы; жер көлемі.

【地基】dìjī【зат.】① аумақ; жері; сала; телім; учаске. ② фундамент; іргетас (үйдің іргесі, табаны).

【地极】dìjī【зат.】жердің полюсі.

【地籍】dìjī【зат.】жер кадастры; жер тізімдемесі (ауыл шаруашылығында орман аясындағы өндірістің негізгі құралы ретіндегі жер туралы мәліметтердің жүйеленген ақпары).

【地籍图】dìjítú【зат.】кадастрық карта.

【地价】dìjià【зат.】жердің бағасы.

【地脚】dìjiǎo【зат.】беттің төменгі шеті.

【地脚】dìjiǎo〈方〉【зат.】аумақ; жері; сала; телім; учаске.

【地窖】dìjiào【зат.】жерқойма; погреб (азық сақтайтын салқын қойма); жертөле; төле (бірінші қабаттың астынан қазылып жасалған жай; еден асты; үй асты қоймасы).

【地界】dìjiè【зат.】① шек; шекара. ② аймақтық; жергілікті; өңірлік: 出了北京市就是河北~ Пекин қаласынан шыға салысымен бірден Хыбей аймағы басталады.

【地牢】dìláo【зат.】апан; ор; шұңқыр: 打入~ шұңқырға түсіп кету.

【地雷】dìléi【зат.】мина; копарылғыш; фугас (шінде жарылғыш заты бар мина).

【地理】dìlǐ【зат.】① география: 自然~ физикалық география. ② география.

【地理学】dìlǐxué【зат.】география.

【地力】dìlì【зат.】жердің өнімділігі: 多施基肥, 增加~ Тыңайтқышты көм сепсе, жердің өнімділігі артады.

【地利】dìlì【зат.】① аймақтың географиялық артықшылықтары: 天时~ ауа-райы аймақтың географиялық артықшылығы. ② жердің табиғи ерекшеліктері; топырақтың табиғи құнарлылығы: 充分发挥~, 适合种什么就种什么 Топырақтың табиғи құнарлылығын арттырған соң ыңғайлы болып қалды, не ексең де өсіп-өнеді.

【地粟】dìlì〈方〉【зат.】келтебас; су талшыны.

【地邻】dìlín【зат.】шабындық жер бойынша көршілер.

【地漏】dìlòu(~儿)【зат.】құйылыс; құйылыс тесігі.

【地脉】dìmài【зат.】топырақтың құрамы.

【地幔】dìmàn【зат.】жердің мантиясы.

【地貌】dìmào【зат.】бедер; құрылыс.

【地面】dìmiàn【зат.】① жер бетіндегі; жер үстіндегі; жердегі: 高山~ 两米 Биік тау жер бетінен 2 метр биік. ② еден: 瓷砖~ керамикалық еден. ③ 〈口〉 территория; аудан; аймақ; өлке: 这里已经进入山东~ Мына жер Шандун аймағының құрамына еніп қойған. ④ (~儿) 〈口〉 жер; орын: 他在~儿上很有威信 Ол жерде оның ықпалы қатты жүреді.

【地膜】dìmó【зат.】пленка: ~覆盖育苗 көшеттердің үстін пленкамен жабу.

【地亩】dìmù【зат.】жер; жер аумағы: 丈【мөл.】~ жер аумағын өлшеу.

【地苳】dìniè【зат.】多年生草本植物, 叶子倒卵【сын.】或椭圆【сын.】, 花紫红色, 浆果球【сын.】. 全草入药.

【地盘】dìpán(~儿)【зат.】① билік ету аймағы; ықпал ету аумағы: 争夺~ ықпал ету аймағы үшін күресу. ② 〈方〉 табан; ірге; ірге тас: ~下沉 іргетастың шөгіп қалуы.

【地皮】dìpí【зат.】① (~儿) жер беті; жердің беті: 刚下过雨, ~还没有干 Қазір ғана жаңбыр жауды, жердің беті әлі кепкен жоқ. ② аумақ; жері; сала; телім; учаске.

【地痞】dìpǐ【зат.】жәлеп; жексұрын; жүзікаралық; заңғар; зәндем; зәнталақ; зымыстан; кәззәп; оңбаған; соғылған; сұм: ~流氓 жергілікті оңбағандар.

【地平线】dìpíngxiàn【зат.】көкжиек: 一轮红日, 正从~上升起 Күн қазір ғана көкжиектен көтерілді.

【地铺】dìpù【зат.】жер төсек: 打~ жерге төсек салу; 睡~ жерге төсек салып ұйықтау.

【地契】dìqì【зат.】жерге иелік ету құқығын беретін құжат.

【地壳】dìqiào【зат.】жер қабығы; жер бедері.

【地勤】dìqín【зат.】жер қызметі: ~人员 жер қызметі қызметкері.

【地球】dìqiú【зат.】жер шары; Жер.(图见 1319 页“太阳系”)

【地球村】dìqiú cūn【зат.】әлемдік ауыл.

【地球科学】Жер туралы ғылымдар.

【地球仪】dìqiúyí【зат.】глобус (кішірейтіліп көрсетілген жер шарының сымбаты, көрнекі құрал).

【地区】dìqū【зат.】аудан; аймақ; мекен; өлке: 多山~ таулы өлке.

【地权】dìquán【зат.】жерге иелік ету құқығы.

【地儿】dìr〈口〉【зат.】орын; жер; бос орын: 里边有~, 请里边坐 Іште бос орын бар, ішке кіріп отырыңыз.

【地热】dìrè【зат.】Жердің жылылығы; геотермиялық: 开发利用~资源 геотермиялық ресурстарды пайдалануды дамыту.

【地上茎】dìshàngjīng【зат.】жер бетіндегі сабақ.

【地势】dìshì【зат.】жердің рельефі: ~险要 стратегиялық қол жетімсіз.

【地税】dìshuì【зат.】жер салығы; жерге салынатын салық.

【地摊】dìtān(~儿)【зат.】жайма; лоток; тартпа: 摆~儿 жаймамен отырып тауар сату.

【地毯】dìtǎn【зат.】кілем.

【地铁】dìtiě【зат.】метро: ~车站 место станциясы.

【地头】dìtóu【зат.】①(~儿) туған өлке; шыққан жері: 请大家在~休息一会儿 Көпшілікті туған жеріне демалуға шақыру. ②〈方〉 межелі жер; тағайындалған орын: 快到~了, 你准备下车吧 Межелі жерге тез жетіп қалдық, сен түсуге дайындал. ③〈方〉(~儿)орын; жер.

【地头】dìtóu【зат.】беттің төменгі шеті. 参看 1344 页【天地头】.

【地头蛇】dìtóushé【зат.】жергілікті бұзық; жауыз; зұлым; қаскүнем.

【地图】dìtú【зат.】атлас; карта: 中华人民共和国~ Қытай Халық республикасының картасы.

【地位】dìwèi【зат.】① атқаратын қызмет; қал; орын; деңгей; жай; жағдай: 国际~ халықаралық деңгей. ② жер; орын.

【地温】dìwēn【зат.】Жердің температурасы; геотермия.

【地物】dìwù【зат.】жердегі объект.

【地峡】dìxiá【зат.】қылта; мойнақ.

【地下】dìxià①【зат.】жерасты; жер асты; жер астылық; жер астындағы: ~水 жер асты сулары. ②【сын.】астыртын; астыртын жұмыс; жасырын жағдай; жасырын іс; жасырынып істеушілік; құпия әрекет: ~工作 жасырын жұмыс.

【地下】dì-xià【зат.】жер; еден: 掉在~ жерге құлау.

【地下茎】dìxiàjīng【зат.】жердің астындағы сабақ.

【地下室】dìxiàshì【зат.】еден асты; үй асты қоймасы; жертөле; төле (бірінші қабаттың астынан қазылып жасалған жай).

【地下水】dìxiàshuǐ【зат.】жер асты суы.

【地下铁道】dìxià tiědào метро; метрополитен (жер астымен жүретін қалалық электрлік темір жол).

【地线】dìxiàn【зат.】жерге қосу; жерге тұйықтау (электрдің бір ұшын

апарып жерге қосу).

【地效飞行器】dìxiàofēixíngqì экраноплан.

【地心】dìxīn жер ядросы; георталық.

【地心说】dìxīnshuō【зат.】геоцентризм.

【地心引力】dìxīn yǐnlì гравитация; тартылыс күші; ықпалдастық; ықпалдасу (пайдалы кендерді байытудың әдісі).

【地【сын.】】dìxíng【зат.】① аймақ; атырап; жақ; жер; рельеф. ② топография (геодезияның жер бетінің құрылысын жоспарға, картаға түсіретін, зерттейтін саласы).

【地【сын.】图】dìxíngtú【зат.】топографиялық карта.

【地学】dìxué【зат.】Жер туралы ғылымдар.

【地衣】dìyī【зат.】қына.

【地窖子】dìyìn-zǐ〈口〉【зат.】жерқойма; погреб (азық сақтайтын салқын қойма); жертөле; төле (бірінші қабаттың астынан қазылып жасалған жай).

【地狱】dìyù【зат.】① дозақ; жаһаннам; тамұқ; тозақ (жеті тамұқтың түбі деген мағынада). ② тозақ; шыдауға болмайтын.

【地域】dìyù【зат.】① аймақ; аудан; аумақ; жер; маңай; территория; төңірек: ~辽阔 шексіз аймақ. ② жершілдік: ~观念 жершілдік көзқарасы.

【地缘】dìyuán【зат.】географиялық: ~文化 географиялық әдебиет.

【地震】dìzhèn①【зат.】жер қозғалу; жер сілкіну; зілзала. ② сейсмикалық (жер сілкінуіне байланысты).

【地震波】dìzhènbō【зат.】сейсмикалық толқын.

【地震计】dìzhènjì сейсмометр (жердің тербелуін бақылайтын құрал).

【地震区】dìzhènkū сейсмикалық аймақтар.

【地震图】dìzhèntú сейсмикалық карталар.

【地震学】dìzhènxué сейсмология (геологияның жердің тербелуін, сілкінуін зерттейтін бөлімі).

【地震学家】dìzhènxuéjiā сейсмолог.

【地震仪】dìzhènyì сейсмограф (жердің сілкіну-тербелуін өздігінен жазып тұратын құрал).

【地政】dìzhèng【зат.】жерге орналастыру; жерге орналастырушылық; қоныстандырушылық (жер пайдалануды тәртіпке салатын шаралар).

【地支】dìzhī【зат.】«дичжи» (12 циклдық белгілер).

【地址】dìzhǐ【зат.】мекенжай: 家庭~ үйінің мекенжайы

【地质】dìzhì【зат.】геология; геологиялық.

【地质年代】dìzhì niándài геологиялық жас.

【地质学】dìzhìxué【зат.】геология.

【地轴】dìzhóu【зат.】жердің осі.

【地主】dìzhǔ【зат.】① алпауыт; помещик; ірі жер иесі (ірі жер-су иесі). ② ие; қожа; қожайын: 尽~之道 қожайынның міндеті.

【地砖】dìzhūān【зат.】еденге арналған кірпіш; еденге арналған плитка.

【地租】dìzū【зат.】жер рентасы.

【秋】dì〈书〉 жалғыз өсу; қусырап өсу.

【弟】dì【зат.】① іні: 小~ кіші іні. ② туысқан іні: 表~ немере іні. ③ мен. ④ (Dì)тегі.

【弟弟】dìdì【зат.】① іні; кіші іні: ~把花瓶给打碎了 Інім вазаны сындырып қойды. ② інішек.

【弟妇】dìfū【зат.】келін.

【弟妹】dìmèi【зат.】① кіші іні мен сінді; іні мен қарындас. ② келін; інісінің әйелі.

【弟媳】dìxī【зат.】келін.

【弟兄】dì-xiong【зат.】аға інілер: 他们是亲~ олар туған аға інілер.

【弟子】dìzǐ【зат.】еруші; жолын қуушы; серік; шәкірт; ізбасар.

【的】dì нысана: 目~ мақсат.

【帝】dì① Құдай; Құдірет; Тәңірі: 天~ Құдай. ② император: 称~ өзін император деп жариялау. ③ империалист; империализм: 反~斗争 антиимпериалистік күрес. ④ (Dì)【зат.】күрес.

【帝都】dìdū【зат.】император сарайы.

【帝国】dìguó【зат.】империя.

【帝国主义】dìguó zhǔyì① империализм: 反~斗争 антиимпериалистік күрес. ② империалист.

【帝京】dìjīng【зат.】астана; ел ордасы; бас қала.

【帝君】dìjūn【зат.】Құдай; Құдірет; Тәңірі.

【帝王】dìwáng【зат.】император; патша; князь.

【帝制】dìzhì【зат.】монархия; монархиялық режим: 推翻~ монархиялық режимді құлату.

【帝子】dìzǐ【зат.】мұрагерлер; ханзадалармен ханшайымдар.

【递】dì①【ет.】беріп жіберу; алып беру; әперу: 把报~给我 Газетті алып берші маған. ② аз-аздап; аздап-аздап; ақырын-ақырын; бара-бара; бірден-

бірге; бірте-бірте; біртіндеп; жүре-бара; жүре-жүре; кем-кемдеп; сөйте-сөйте; сызаттан; шым-шымдап: ~ 降 ақырындап түсу.

【递补】dībù【ет.】 белгілеу; тағайындау.

【递加】dìjiā【ет.】 бара-бара көбею; ақырындап молаю.

【递减】dìjiǎn【ет.】 азайтылу; азаю; бәсеңдеу; кемітілу; кему; кішірею; ортаю.

【递降】dìjiàng【ет.】 азайтылу; азаю; бәсеңдеу; кемітілу; кему; кішірею; ортаю.

【递交】dìjiāo【ет.】 беру; алып бері; беріп жіберу: ~本人 жеке өзіне беру.

【递解】dìjiě【ет.】 кезеңдеп жіберу.

【递进】dìjìn【ет.】 алға басу; жақсару; өркендеу; өрлеу; үдеу.

【递升】dìshēng【ет.】 молаю; арту; көбею.

【递送】dìsòng【ет.】 апарып беру; таратып беру; жіберу; тарату: ~邮件 почта жіберу.

【递增】dìzēng【ет.】 ақырындап арту; бара-бара молаю; барған сайын көбею: 收入逐年~ табысымыз жыл сайын ақырындап артып келеді.

【葯】dì〈书〉 лотос ұрығы (әсем гүлді көп жылдық су өсімдігі; ескі замандағы Мысыр және Үндістан жұрты құрметтеген әсем гүлді су өсімдігі).

【第】dì①реттік сан есімнің жалғауы: 第一 бірінші; 第十 оныншы.②〈书〉 ғылыми деңгей. ③ (Dì) фамилияға қолданылады.

【第】2dì сарай; резиденция (үкіметтің я мемлекет бастығының тұратын орны): 府~ резиденция.

【第】3dì〈书〉①连 бірақ; алайда; әйткенмен; бірақ; дегенмен алайда; сойтсе де.②【үс.】 ешнәрсе емес; содан басқа ешкім емес; сол ғана; тек; тек қана.

【第二产业】dì èr chǎnyè өнеркәсіп; екінші индустрия.

【第二次国内革命战争】Dì Èr Cì Guó nèi Gémìng Zhànzhēng 1927—1937жж. Екінші азаматтық революциялық соғысы.

【第二次世界大战】Dì Èr Cì Shìjiè Dàzhàn 1939—1945жж. Екінші дүниежүзілік соғыс.

【第二次鸦片战争】Dì Èr Cì Yāpiàn Zhànzhēng 1856—1860жж. Екінші апиын соғысы.

【第二国际】Dì Èr Guójiè Екінші интернационал — социалистік жұмысшы партияларының халықаралық ұйымы.

【第二课堂】dì èr kè táng①Қосымша мектептен тыс білім.②мектептен тыс

тәрбие.

【第二审】dì èr shěn【зат.】 екінші инстанция соты; жоғарғы инстанция соты.

【第二性征】dì èr xìngzhēng екінші реттік жыныстық белгілер.

【第二宇宙速度】dì èr yǔzhòu sùdù екінші ғарыштық жылдамдық.

【第二职业】dì èr zhíyè екінші жұмыс; қосымша жұмыс.

【第三产业】dì sān chǎnyè қызмет көрсету саласы; үшінші индустрия.

【第三次国内革命战争】Dì Sān Cì Guó nèi Gémìng Zhànzhēng 1946—1949жж. Үшінші азаматтық революциялық соғысы.

【第三国际】Dì Sān Guójiè Үшінші интернационал — Коминтерн, Коммунистік интернационал - 1919-1943жж. түрлі елдердің компартияларын біріктірген халықаралық ұйым.

【第三人】dì sān rén【зат.】 үшінші жақ.

【第三世界】dì sān shìjiè үшінші дүние; үшінші әлем.

【第三宇宙速度】dì sān yǔzhòu sùdù үшінші ғарыштық жылдамдық.

【第三者】dì sānzhě【зат.】①үшінші жақ; бөтен адам.②ашына; көңілде; ашына әйел; көңілде әйел.

【第四宇宙速度】dì sì yǔzhòu sùdù төртінші ғарыштық жылдамдық.

【第五】Dìwǔ фамилияға қолданылады.

【第五纵队】dì wǔ zòngduì бесінші колона.

【第一】dì yī【сан.】① бірінші; біріншіден: 他考了~ ол бірінші болып емтихан тапсырды.② ең маңызды; тамаша; теңдесі жоқ; үздік.

【第一把手】dì yī bǎ shǒu басты басқарушы; негізгі басқарушы.

【第一产业】dì yī chǎnyè экономиканың алғашқы секторы.

【第一次国内革命战争】Dì Yī Cì Guó nèi Gémìng Zhànzhēng 1924—1927жж. Бірінші азаматтық революциялық соғыс.

【第一次世界大战】Dì Yī Cì Shìjiè Dàzhàn 1914—1918жж. Бірінші дүниежүзілік соғыс.

【第一夫人】dì yī fū rén Бірінші ханым; Алғашқы ханым.

【第一国际】Dì Yī Guójiè Бірінші интернационал (ресми атауы — Еңбекшілердің халықаралық серіктестігі) — жұмысшы табының ең алғашқы ірі халықаралық ұйымы, 1864ж. 28 қыркүйекте Лондонда негізі қаланған. 1876 ж. оны тарату туралы шешім қабылданды.

【第一审】dì yī shěn【зат.】 бірінші инстанция.

【第一手】dì yī shǒu【сын.】 алғашқы

қолдан: ~材料 алғашқы қолдан алынған материал.

【第一线】dì yī xiàn【зат.】 алдыңғы қатар.

【第一宇宙速度】dì yī yǔzhòu sùdù алғашқы космостық жылдамдық.

【谛】dì①〈书〉 зейін салып; зер салып; ықыласпен; ілтипатпен: ~听 зейін сала тыңдау.②әсерлену; есте қалу; қатерде қалу; : 真~ өте әсерлену.

【谛视】dìshì〈书〉【ет.】 қарап алу; қарап анықтау; қарап шешу; қарап шығу; қарау; анықтап қарау; байқап қарау; байымдап қарау; қадала қарау; тесіле қарау: 凝神~ зер сала анықап қарау.

【谛听】dìtīng〈书〉【ет.】 зейін сала тыңдау; беріліп тыңдау; ықыласпен тыңдау: 屏息~ демін бекітіп зейін сала тыңдау.

【棣棠】dìtáng【зат.】 жапон кериясы.

【睇】dì〈书〉 ала көзімен қарау; үңіле қарау.

【缔】dì байланыс (айырым психика-жүйкелік процестер арасының байланыстары): ~交 достық қатынас орнату.

【缔交】dìjiāo【ет.】①〈书〉 достасу; достасып кету; жақын болу; жақындау; жақындасып кету; үйір болу.② дипломатиялық қарым-қатынас орнату: 两国~以后, 关系一直正常 Екі елдің дипломатиялық қатынас орнатуынан кейін, қарым-қатынастары үнемі қалыпты жағдайда болды.

【缔结】dìjié【ет.】 жасау; қондыру; қою; орнату; құру: ~同盟 одақ құру.

【缔盟】dìméng【ет.】 одақ құру.

【缔约】dìyuē【ет.】 келісім жасау: ~国 келісім жасаушы мемлекет.

【缔约国】dìyuēguó【зат.】 келісім жасаушы мемлекет; келісімге отырушы ел.

【缔造】dìzào【ет.】 тудыру; жасап шығару; жасау; құру: 共同~和平 Бірлесе тыныштықты орнату.

【禘】dì құрбандық шалу дәстүрін жүргізу.

【碲】dì【зат.】 теллур (химиялық элемент).

【墜】dì〈书〉 “地” мағынасында.

【隄】dì〈书〉 тебу; таптау; басу.

diǎ

【嗝】diǎ〈方〉【сын.】① бетімен жіберілген; бетімен кеткен; ерке; ерке-тәйтк; ерке-тотай; тентек; бәлденген; қылымсыған: ~声~气 ерке әрі бәлденген дауыспен.② жақсы; ұнамды; жағымды: 味道蛮~! Дәмі тым жақсы!

diān

【掂】diān【et.】өлшеу; салмақтап көру; шамалау: 你~ ~这块铁有多重 Сен мына металды қолыңа алып салмағың шамалап көрші.

【掂对】diān-duì〈方〉【et.】①өлшеу; салмақтап көру; шамалау; ойласу; пікір алысу; сөз қылу; талқыға салу; талқылау: 大家~ ~, 看怎么办好 Көпшілік қалай жасаса жақсы болатынын талқылады.②айырбасталу; ауыстырылу; айырбастап алу; айырбастау; ауыстыру: 我这儿有玉米, 想和你~点儿麦子 Менде күріш бар, сеннен бидайға айырбастап алғым келіп еді.

【掂掇】diān-duo【et.】①ойлану; толғану; ойласу; пікір алысу; сөз қылу; талқыға салу; талқылау; ақылға салып керу; бағдарлау; ойлау: 你~着办吧 Сен ақылға салып әрекет ет.②бағамдау; болжау; долбарлау; жобалау; топшылау; ұйғару; шамалау; : 我~着这么办能行 Менің болжамым бойынша осылай шығады.

【掂斤播两】diān jīn bō liǎng есептескіш; кәкір-шүкір; уақ-түйекшіл; ұсақшыл.

【掂量】diānliáng【et.】①қолыңда өлшеу; салмақтап көру; шамалау: 你好~ ~老师这句话的分【мөл.】Сен жақсылап шамалап мұғалімге мына сөздің қоғамдық деңгейін айтшы.②ойлану; толғану; ойласу; пікір алысу; сөз қылу; талқыға салу; талқылау; ақылға салып керу; бағдарлау; ойлау.

【慎】diān〈书〉ақтару; аудару; аударту; жығу; төңкеру.

【滇】Diān【zat.】①Юньнанның басқаша атауы: ~红 Юньнан қызыл шайы.②тегі.

【滇红】diānhóng【zat.】Юньнан қызыл шайы.

【滇剧】diānjù【zat.】Юньнан музыкалық драмасы.

【颠】-1 diān①〈书〉бас; шың (төбенің басы).②шың; құз: 山~ тау шыңы.

【颠】-2 diān①【et.】дірілдеу; селкілдеу; сілкіну; шайқалу: 路不平, 车~得厉害 Жол тегіс емес, өлік қатты сілкініп келеді.②жығылу; құлау; түсу: ~覆 бұзу; бұзып тастау; жару; қопарып тастау.③(~儿)〈方〉【et.】жүгіру.

【颠】-3 diān“癡”мағынасында.

【颠簸】diānbò【et.】жұлқылау; селкілдету; сілкіу; сілкілеу; тербету; шайқау: 风大了, 船身更加~起来 Қатты жел соғып қайық одан сайын тербеліп кетті.

【颠倒】diāndǎo【et.】①теріс; кері; керісінше; теріс: 把这两个字~过来就顺了 Екі иероглифті керісінше жазып қойып, бірден сосын түзетті.②аяғын бас қылып; аяғымен жоғары; басымен төмен тұру.③жаңылыстыру; шағастыру; араластыру; былықтыру; бытыстыру; сапырылыстыру; сапырылыстырып жіберу: 神魂~шатасын кету.

【颠倒黑白】diāndǎo hēibái қараны ақ деп айту; қараны ақ деп сендірмек болу.

【颠倒是非】diāndǎo shìfēi фактыларды бұрмалау; шындықты бұрмалау.

【颠覆】diānfù【et.】①аудару; аударып тастау; аударып түсіру; екінші жағын айналдыру; төңкеру: 防止列车~пойыздың аударылып кетуінің алдын алу.②тоқтату; жою; түсіру; шөктіру: ~活【et.】жою жұмыстары.

【颠来倒去】diān lái dǎo qù жиілеу; қайталақтау; қайталану; оралу; бір айтқанын екі айту; қайталамалау.

【颠连】1diānlián〈书〉【сын.】ділгерлік; жокшылық; мұқтаждық: ~无告 бейшара мұқтаждылық.

【颠连】2diānlián〈书〉【сын.】тоқтаусыз; толассыз; үзбестен; үздіксіз.

【颠末】diānmò〈书〉【zat.】ағым; барыс; бағыт; өсу; үсті; басынан аяғына шейін: 细述~барысын ақырындап баяндау.

【颠沛】diānpèi【et.】азап; ауыртпалық; бақытсыздық; қиыншылық; жоқтық; қасірет; тауқымет.

【颠仆】diānpǔ〈书〉【et.】жығылу; құлап түсу: ~不起 құлап қалып тұра алмау.

【颠扑不破】diān pū bù pò бұлжымайтын; бұлжымас; мызғымайтын; мызғымас; айқын; талассыз: ~的真理 айқын ақиқат.

【颠茄】diānjié【zat.】итжидек.

【颠三倒四】diānsāndǎosi араластыру; былықтыру; бытыстыру; сапырылыстыру; сапырылыстырып жіберу; араластыру; араластырып жіберу; араластырып қосу; ботқа; былық; былықпа; білместік; жаңылыс; түсінбестік; шатақ.

【颠】diān〈书〉сүріну; сүрініп кету; сүрініп құлау; жығылу; құлап түсу.

【巅】diān таудың басы; таудың шыңы.

【巅峰】diānfēng【zat.】құз; шың; шынның~шаруының шарықтау шыңы.

【癡】diān психоз (жынданып, есаланданып ауру); ақылдан адасу; ақылдан жазу; естен айырылу: 痴~ауысқан; есалаң; есі ауысқан; есінен танған; жынданған; жынды; нақұрыс.

【癡狂】diānkúáng【сын.】①ауысқан; есалаң; есі ауысқан; есінен танған; жынданған; жынды; нақұрыс; психоз (жынданып, есаланданып ауру); ақылдан адасу; ақылдан жазу; естен айырылу.②бейберекет; бұзылған; жеңіл мінезді; жобасыз; жүгермек; тұрақсыз; әдепсіз; бейпіл; бөйтекі; ерсі; келіссіз; ұятсыз.

【癡病】diānxíán【zat.】қояншық; талмалы ауру; ұстамалы ауру; эпилепсия.

【癡子】diān·zi〈方〉【zat.】ақылынан адасқан; ақылынан алжасқан; есі ауысқан; жынданған; қияли; ауысқан; есалаң; есі ауысқан; есінен танған; жынданған; жынды; нақұрыс.

diǎn

【典】-diǎn①үлгі; қалып; мысал: ~范 үлгі.②нормативтік құрал; нормативтік оқу құралы.③қанатты сөздер (афоризмдер): 用~қанатты сөздерді қолдану.④мерейтой; мейрам; мереке; салтанат: 大~үлкен мерейтой.⑤〈书〉басқару; меңгеру; жүргізу: ~试 емтихан жүргізу.⑥(Diǎn)фамилияға қолданылады.

【典】-2diǎn【et.】кепілге салу; кепілге беру.

【典藏】diǎncáng коллекция; топтама (жүйеленген түрлі заттардың жинағы).

【典当】diǎndàng①【et.】кепілге салу; кепілге беру.②〈方〉【zat.】кепіл; кепілдеме.

【典范】diǎnfàn【zat.】классикалық үлгі; классикалық мысал: ~作品 классикалық үлгідегі шығарма.

【典故】diǎngù【zat.】қанатты сөздер (афоризмдер).

【典籍】diǎnjī【zat.】әдеби ескерткіш; көне жазу.

【典礼】diǎnlǐ【zat.】мерейтой; мейрам; мереке; салтанат: 大~үлкен мерейтой.

【典型】diǎnxíng①【zat.】үлгі; мысал; қалып.②【сын.】жү классикалық; үйреншікті; қарапайым: 这件事很~мына шаруа өте қарапайым.③【zat.】тип; бейне (бірнеше адамның мінез ерекшеліктерін көрсететін бейне).

【典押】diǎnyā【et.】кепілге салу; кепілге беру.

【典雅】diǎnyǎ【сын.】әдемі; әсем; биязы; көркем; көрікті; нақышты; талғампаз; таңдамалы; таңдаулы: 风格~көркем жанр.

【典章】diǎnzhāng【zat.】заңдар жинағы; ережелер жинағы.

【点】1diǎn①(~儿)【zat.】тамшы: 雨~儿 жаңбыр тамшысы.②(~儿)【zat.】дақ; төбел; қасқа: 墨~儿 сия

тамшысы; сия тамшысынан қалған дақ; содан қалған дақ. ③ (～儿) 【зат.】 “、” – қытай иероглифтерінде кездесетін сызық түрі. ④ 【зат.】 нүкте. ⑤ (～儿) 【зат.】 үгір. ⑥ (～儿) 【мөл.】 азғантай ғана; тигтей: 吃～儿东西再走 азғантай ғана нәрсе жеп тағы кетіп қалды. ⑦ 【мөл.】 пункт; жағдай; сұрақ: 两～意见 екі түрлі пікір. ⑧ 【зат.】 нүкте; пункт: 起～ бастапқы нүкте. ⑨ жақ; бет; пункт: 仇～ жағымды жағы. ⑩ 【ет.】 қою: ～一个点儿 бір нүкте қою. ⑪ 【ет.】 жанасу; тиіп кету; тию. ⑫ “踮” мағынасында. ⑬ 【ет.】 жайып көрсету; көрсету; қарату; қаратып алу. ⑭ 【ет.】 таму; тамшылау: ～眼药 көзге дәрі тамызу. ⑮ 【ет.】 ұялап себу: ～豆子 бұршақты ұялап себу. ⑯ 【ет.】 есентеу; санау; тексеру: ～货品 тауарларды есепке алу. ⑰ 【ет.】 таңдау; таңдап алу: ～菜 тағамдытаңдау. ⑱ 【ет.】 ишара; лебіз; тұспал; тұспалдаушылық; ым: 他是聪明人, 一～就明白了 Ол ақылды адам, ишараны бірден түсініп қояды. ⑲ 【ет.】 жағу: ～火 от жағу. ⑳ сәндеу; әсемдеу. ㉑ (Diǎn). фамилияға қолданылады. 【点】 2diǎn ① 【мөл.】 сағат: 四～ сағат төрт. ② 【зат.】 уақыт: 到～了 уақыт болып қалды. 【点】 3diǎn дәмтатым; жеңіл тамақ; шайнама. 【点拨】 diǎn·bo 〈口〉 【ет.】 көрсету; мән беру. 【点播】 1diǎnbō 【ет.】 ұялап себу. 【点播】 2diǎnbō 【ет.】 жіберуге арыз беру; жөнелтуге арыз беру: 听众～的节目 радиотындаушылардың тапсырысы бойынша радиохабарлама. 【点补】 diǎn·bu 〈口〉 【ет.】 ас жеп әлдену; әлденіп алу; қуаттану; нығаю; тамақ ішіп қуаттану: 这里有饼干, 饿了可以先～～ Мұнда бәліш бар, қарның ашқан болса алдымен тамақтанып әлденіп ал. 【点穿】 diǎnchuān 【ет.】 әшкерелеу; ұстап беру; әшкерелеп қою; білдіріп қою: ～要害 маңызды стратегиялық нүктені әшкерелеп қою. 【点窜】 diǎncuàn 【ет.】 жөндеу; түзету: 经他一～, 这篇文章就好多了 Оның түзетулерінен кейін мақала жақсырақ болып тұрған сияқты. 【点滴】 diǎndī ① 【сын.】 азғана; сәл ғана; түк те; болмашы; өте шамалы; тым аз: 重视别人的～经验 Адамның болмашы тәжірибесіне де мән беру. ② 【зат.】 әлдеқалай; кездейсоқ; көп кездеспейтін; анда-санда кездесетін оқиға; ға; эпизод: 足球大赛～

Футболдан үлкен жарыс өтті.. 【点卦】 diǎndū 【ет.】 азырақ бояу; өзгерте бояу; өзгеше сырлау; өң беру. 【点化】 diǎnhuà 【ет.】 ағарту; білім тарату; ақыл беру; бағыт көрсету; жөн сілтеу. 【点火】 diǎn // huǒ 【ет.】 ① от жағу; өртеу; өрт қою; оталу: 上午七点整, 火箭发射 【ет.】 机～ Таңертең сағат дәл жетіде реактивтік қозғалтқыш от алды. ② азғыру; арандату; қасақана арандату; құтырту; ұрындыру; ылаң салу: 煽风～ әдейі арандату. 【点击】 diǎnjī 【ет.】 басу; шерту. 【点饥】 diǎnjī 【ет.】 ас жеп әлдену; әлденіп алу; қуаттану; нығаю; тамақ ішіп қуаттану: 吃点儿饼干～ кішкене бәліш жеп әлденіп алу. 【点将】 diǎnjiāng 【ет.】 жекелеп атап тағайындау. 【点睛】 diǎnjīng 【ет.】 айыру; айырып алу; белгілеу; бөлу; бөліп алу. 【点卯】 diǎnmǎo 【ет.】 таңертеңгі дауыстап түгендеу; түгелдеу; түгендеу (атын айтып адамдарды шақырып тексеру). 【点名】 diǎnmíng 【ет.】 ① дауыстап түгендеу; түгелдеу; түгендеу (атын айтып адамдарды шақырып тексеру). ② жекелеп айту; жекелеп атау: 他要求派人支援, ～要你去 Ол көмекке адамдарды тағайындауды сұрап сіздерді жекелеп атап кетті. 【点明】 diǎnmíng 【ет.】 анықтау; белгілеу: ～学习的要点 оқудың мәнін айқындап беру. 【点评】 diǎnpíng ① 【ет.】 түсінік беру; түсіндіру; рецензиялау; рецензия жазу. 【点破】 diǎnpò 【ет.】 әшкерелеу; ұстап беру; әшкерелеп қою; білдіріп қою: 事情不必～, 大家心照不宣算了 Істі әшкерелеудің қажеті жоқ, барлығы сөз айтпай-ақ бәрін түсініп отыр. 【点球】 diǎnqiú 【зат.】 пенальти (футбол ойынындағы он бір метрлік айып добы). 【点燃】 diǎnrán 【ет.】 жағу; қоздандыру; тамызу; тарту; тұтандыру; тұтату: ～火把 от жағып жіберші. 【点染】 diǎnrǎn 【ет.】 жасап бітіру; өңдеп шығару. 【点射】 diǎnshè 【ет.】 кезектесіп ату. 【点石成金】 diǎn shí chéng jīn мәтінді әсемдейалу; мақаланы безендіре білу қабілеті. 【点收】 diǎnshōu 【ет.】 қабылдау; алу; қабылдап алу: 按清单～ тізімбойынша қабылдау. 【点铁成金】 diǎn tiě chéng jīn «点石成金» мағынасында. 【点头】 diǎntóu (～儿) 【ет.】 бас изеу; келісу; көну; қабыл алу; ризаласу: 他

见我进来, 点了下头 Ол менің кіріп келе жатқанымды көріп басын изеді. 【点头哈腰】 diǎn tóu hā yāo 〈口〉 иілу; сәлем ету. 【点心】 diǎnxīn 〈方〉 【ет.】 ас жеп әлдену; әлденіп алу; қуаттану; нығаю; тамақ ішіп қуаттану. 【点心】 diǎn·xīn 【зат.】 тәттілер (нәрсе, тамақ). 【点穴】 diǎnxué 【ет.】 ① акупунктурлық нүктеге тиіп қарсыласын жеңу. ② акупунктурлық массаж. 【点验】 diǎnyàn 【ет.】 бақылау; тексеру; тексеріс: 按清单～物资 Төлік тізімге сәйкес тауарларды тексеру. 【点种】 diǎnzhǒng 【ет.】 ұялап себу арқылы егу. 【点种】 diǎnzhǒng 【ет.】 ұялап себу. 【点缀】 diǎn·zhuì 【ет.】 ① әдемілеу; әрлеу; әсемдеу; әшекейлеу; безендіру; безеу; жайнату; көріктендіру; сәндендіру. ② көрініс үшін; көз қылып; көзге ғана. 【点子】 1diǎn·zi ① 【зат.】 тамшы: 雨～ жаңбыр тамшысы. ② 【зат.】 кішкентай белгі; дақ: 衣服上有几个～ киімде бірнеше кішкентай дақтар бар екен. ③ 【зат.】 гүрсіл; даңғыр; дүбір; дүңкіл; дүрсіл; тарс-тұрс; тарсыл; тықыл: 鼓～ барабанның даңғыры. ④ 〈方〉 【мөл.】 берекесіз; жартымсыз; жұтаң; кедей; мардымсыз; тақыл; тақыл-тұқыл; тапшы. 【点子】 diǎnzi 【зат.】 ① негізгі орын; негізгі ой: 这句话说到～上了 Мына сөз негізгі орнына келді. ② ақыл; ақыл-кеңес; басалқы; жөн; кеңес: 出～ кеңес беру. 【点字】 diǎnzi 【зат.】 көзі көрмейтін адамдарға арналған әліппе. 【碘】 diǎn 【зат.】 йод. 【碘酊】 diǎndīng 【зат.】 йод ерітіндісі. 【碘酒】 diǎnjiǔ 【зат.】 йод ерітіндісі. 【碘盐】 diǎnyán 【зат.】 йодталған тұз. 【踮】 (踮) diǎn 【ет.】 аяқтың ұшымен тұру; аяқтың ұшымен жүру: 他人矮, 得～着脚才能看见 Оның бойы кішкентай, аяғының ұшымен тұрса ғана көре алады. 【踮脚】 diǎnjiǎo (～儿) 〈方〉 【ет.】 аяқтың ұшымен тұру; аяқтың ұшымен жүру.

diàn

【电】 diàn ① 【зат.】 электр. ② жай; жасын; нажағай; найзағай: 雷～ найзағай. ③ 【ет.】 тоқ соғу; тоқ ұру. ④ жеделхат: 急～ жедел телеграмма. ⑤

【 电.】 телеграмма беру : ~ 贺 құттықтау телеграммасын беру. ⑥ (Diàn) фамилияға қолданылады.

【 电棒】 diànbàng (~ 儿) < 口 > 【 电.】 қалта электрошамы.

【 电报】 diànbào 【 电.】 ① телеграмма беру. ② жеделхат: 打 ~ жеделхат жіберу.

【 电报挂号】 diànbào guàhào телеграфтық мекен-жай.

【 电笔】 diànbǐ 【 电.】 тестілеуші; проба жасаушы.

【 电表】 diànbǎo 【 电.】 ① электр күшін өлшейтін аспап. ② киловатт-сағат есептеуіші.

【 电冰箱】 diànbīngguì 【 电.】 мұздатқыш (тез бұзылатын тамақты қатыратын тоңазытқыш камерасы).

【 电冰箱】 diànbīngxiāng 【 电.】 электр мұздатқыш; электрлік мұздатқыш.

【 电波】 diànbō 【 电.】 электр толқыны.

【 电场】 diànchǎng 【 电.】 электрлік алаң.

【 电场线】 diànchǎngxiàn 【 电.】 электрлік алаң сызығы.

【 电唱机】 diànchàngjī 【 电.】 күйтабақ ойнатқыш; .

【 电唱头】 diànchàngtóu 【 电.】 дыбыс түсіргіш.

【 电车】 diànchē 【 电.】 трамвай; троллейбус: 车站 трамвай аялдамасы.

【 电陈】 diànchén 【 电.】 телеграфпен жеткізу; жеделхатпен хабарлау: 谈判 一有结果, 迅即 ~ Келіссөздердің нәтижелі болғанын бірден телеграф арқылы хабарлады.

【 电池】 diànchí 【 电.】 элемент; электробатарея.

【 电传】 diànchuán ① 【 电.】 телепринтер. ② 【 电.】 телепринтерден шығару.

【 电船】 diànchuán < 方 > 【 电.】 электрлік кеме.

【 电瓷】 diàncí 【 电.】 электр фарфоры; радиофарфор.

【 电磁】 diàncí 【 电.】 электромагнетизм.

【 电磁波】 diàncíbō 【 电.】 электромагниттік толқындар.

【 电磁场】 diàncíchǎng 【 电.】 электромагнит майданы.

【 电磁感应】 diàncí gǎnyīng электромагниттік индукция.

【 电磁炉】 diàncílú 【 电.】 индукциялық тактайша.

【 电磁炮】 diàncípào 【 电.】 электромагниттік мылтық.

【 电磁灶】 diàncízào 【 电.】 электромагниттік диапазон.

【 电大】 diàndà 【 电.】 телевизия; телевизиялық университет.

【 电刀】 diàndāo 【 电.】 хирургияда қолданылатын электр құралдар; электро скальпель; жлектр пышақ.

【 电导】 diàndǎo 【 电.】 электр өткізгіштік.

【 电灯】 diàndēng 【 电.】 электрлік жарықтандыру; лампа.

【 电灯泡】 diàndēngpào (~ 儿) 【 电.】 электр шамы: 拧上电灯泡 электр шамын бұрап қою.

【 电动】 diàndòng 【 电.】 элетрлік; электро-: ~ 玩具 электр ойыншық.

【 电【 电.】 机】 diàndòngjī 【 电.】 электр қозғалтқыш; электрлік қозғалтқыш (электр қуатын механикалық күшке айналдыратын машина).

【 电【 电.】 势】 diàndòngshì 【 电.】 электр жүргізуші күш; электр қозғаушы күш.

【 电镀】 diàndù 【 电.】 гальвандау; гальван тоғын жіберу (гальван тоғын жіберу, тұрақты электр тоғын өткізу).

【 电饭煲】 diànfǎnbāo < 方 > 【 电.】 электрлік күріш пісіргіш.

【 电饭锅】 diànfànguō 【 电.】 электрлік күріш пісіргіш.

【 电风扇】 diànfēngshàn 【 电.】 электрлік желдеткіш (үйдегі, шахтадағы ауаны тазартып, жаңғыртып тұруға арналған аспап).

【 电感】 diàngǎn 【 电.】 индукциялық (бір дене арқылы электр тоғы өткенде, оның төңірегінде пайда болатын магнит қуатының шамасы, мөлшері).

【 电告】 diàngào 【 电.】 телеграфпен хабарлау: 请速将详情 ~ 中央 Өтініш жақын арада елордаға телеграфпен толықтай хабарлаңыз.

【 电工】 diàngōng 【 电.】 ① электротехника. ② электрмонтер (электр жабдықтарды орнатушы).

【 电功率】 diàngōnglǜ 【 电.】 электр күші; электр қуаттылық.

【 电灌】 diànguàn 【 电.】 электр насостың көмегімен суару : ~ 站 электр насостың көмегімен суару станциясы.

【 电光】 diànguāng 【 电.】 электролюминесценция.

【 电焊】 diànhàn 【 电.】 электрмен пісіру; электрмен пісіріп қосу (металды электр тоғымен қыздырып пісіру).

【 电贺】 diànhe 【 电.】 телеграфпен құттықтау жіберу: ~ 中国队 қытай отрядына құттықтауды телеграф арқылы жіберу.

【 电荷】 diànhè 【 电.】 заряд (бір заттын бойындағы электр қуаты).

【 电弧】 diànǔ 【 电.】 вольт доғасы (электр тоғы өткізілгенде электрод арасында пайда болатын жарқырауық доға).

【 电化教育】 diànhuà jiàoyù оқу тәжірибесінде электр құралдарын пайдалану.

【 电话】 diànhuà 【 电.】 телефон; телефонмен сөйлесу: 我没有接到他的 ~ Ол маған телефон соққан жоқ.

【 电话会议】 diànhuà huìyì селектрлік маслихат; телефон арқылы мәжіліс өткізу.

【 电话卡】 diànhuàkǎ 【 电.】 телефон карточкасы.

【 电话亭】 diànhuàtíng 【 电.】 телефон будкасы.

【 电荒】 diànhuāng 【 电.】 электр энергиясының тапшылығы.

【 电汇】 diànhuì 【 电.】 телеграфпен жіберу; телеграфпен жолдау.

【 电机】 diànjī 【 电.】 электртехника (практикалық істерге электрді қолдану мәселелерімен шұғылданатын ғылым).

【 电极】 diànjí 【 电.】 электрод (электр тоғын сұйық затқа, газға т. б. жіберетін өзек); электрод (приборлар мен машиналарда электр тоғын жіберетін орын).

【 电解】 diànjiě 【 电.】 электролиз (электр тоғы өтетін ерітіндіге ток жіберілгенде ондағы химиялық элементтердің өз тектеріне ажырасу процесі).

【 电解质】 diànjiězhì 【 电.】 бейөткізгіш.

【 电介质】 diànjièzhì 【 电.】 бейөткізгіш; бейөткізгіштік.

【 电缆】 diànlǎn 【 电.】 кабель; шоғырсым (жер я су астынан жүргізуге қолданатын электр сымы).

【 电离】 diànlí 【 电.】 ① иондану; ионизациялау (электрленген бейтарап атомдар мен молекулардан иондар мен бос электрондардың түзілуі). ② электролиз; электролиздік.

【 电离层】 diànlícéng 【 电.】 ионосфера (амосфераның едәуір мөлшерде иондар мен бос электрондар болатын жоғарғы бөлігі).

【 电离平衡】 diànlí pínghéng тепе-тендіктің иондалуы.

【 电力】 diànlì 【 电.】 электр тоғы; электр қуаты.

【 电力网】 diànlìwǎng 【 电.】 электр желісі; электр торабы.

【 电力线】 diànlìxiàn 【 电.】 ① электр қуатының сызығы . ② қуаттылық сымы : ~ 上网 қуаттылық сымы торабы.

【 电量】 diànliàng 【 电.】 электр қуатының көлемі.

【 电疗】 diànlíáo 【 电.】 электр тоғымен емдеу.

【 电铃】 diànlíng 【 电.】 электрлік қоңырау.

【 电流】 diànliú 【 电.】 электр тоғы;

электр қуаты.

【电流表】diànlúbiǎo【зат.】амперметр (электр тогы күшін өлшейтін аспап).

【电流强度】diànlú qiángdù тоқ күші; ток қуаты.

【电炉】diànlú【зат.】электр пеш.

【电路】diànlù【зат.】контур (өткізгіштердің тұйықталған түйісі).

【电路图】diànlùtú【зат.】электросхема.

【电码】diànmǎ【зат.】код (шартты белгі жүйесі).

【电门】diànmén【зат.】қосқыш; шамжаққыш; ажыратқыш; айырғыш; сөндіргіш (электрді жандыратын, сөндіретін тетік).

【电脑】diànnǎo【зат.】ЭЕМ; компьютер; ДК.

【电脑病毒】diànnǎo bìngdú компьютерлік вирус.

【电能】diànnéng【зат.】электр қуаты.

【电能表】diànnéngbiǎo【зат.】электр қуатының есептеуіші.

【电瓶】diànpíng【зат.】аккумулятор; жинақтауыш; шоғырлағыш; қорғасынды аккумулятор: ~ 车 көліктің аккумуляторы.

【电瓶车】diànpíngchē【зат.】электрокар (аккумулятордан қуат алатын электроқозғалтқыш орнатылған арба).

【电气】diànqì【зат.】электрлік; электро-.

【电气化】diànqìhuà【зат.】электрлендіру.

【电气石】diànqìshí【зат.】турмалин.

【电器】diànqì【зат.】электр тауарлары (электр жабдықтар).

【电热】diànrè【зат.】электротермия: ~ 产品 электротермиялық тауар.

【电容】diànróng【зат.】① кеңдік; сыйымдылық; іштілік. ② конденсатор (жиналған ыстық бұды салқындатып суға айналдыратын құрылғы).

【电容器】diànróngqì【зат.】конденсатор (жиналған ыстық бұды салқындатып суға айналдыратын құрылғы); нсатор (электрді жинақтаушы аспап).

【电扇】diànshàn【зат.】деткіш (үйдегі, шахтадағы ауаны тазартып, жаңғыртып тұруға арналған аспап).

【电石】diànshí【зат.】кальций карбиді.

【电石气】diànshíqì【зат.】ацетилен (сутегі мен көмір тегінен құралған сасық иісті жанғыш және уландырғыш газ).

【电势】diànshì【зат.】потенциал; шама (белгілі бір жердегі электр магнитінің қалпын көрсететін шама).

【电势差】diànshìchā【зат.】потенциалдардың әркелкілігі; шамалардың әркелкілігі.

【电视】diànshì【зат.】① телевизия; телевизиялық: 看 ~ телевизияны қарау. ③ теледидар: 一台 ~ бір теледидар.

【电视大学】diànshì dàxué телевизиялық университет.

【电视点播】diànshì diǎnbō телебағдарламаға мәлімдеме жасау.

【电视电话】diànshì diànhuà видеотелефон.

【电视发射塔】diànshì fāshètǎ телебаған; телемұнара.

【电视机】diànshìjī【зат.】теледидар.

【电视接收机】diànshì jiēshōujī теледидар.

【电视剧】diànshìjù【зат.】телекойылым.

【电视片】diànshìpiàn【зат.】телефильм.

【电视塔】diànshìtǎ【зат.】телебаған; телемұнара.

【电视台】diànshìtái【зат.】телевизиялық станция.

【电台】diàntái【зат.】① радиостанция. ② радиомен хабар беретін станция.

【电烫】diàntàng【зат.】жасанды бұйра; ұзақ сақталатын жасанды бұйра (шаш).

【电筒】diàntǒng【зат.】электро қол шамы.

【电头】diàntóu【зат.】хабарламаның қалпақшасы (күні, ақпараттық агенттіктің атауы).

【电网】diànwǎng【зат.】① қосылған токпен бөгеу. ② электр торабы.

【电位】diànwèi【зат.】потенциал; шама (белгілі бір жердегі электр магнитінің қалпын көрсететін шама).

【电位差】diànwèichā【зат.】потенциалдардың әркелкілігі; шамалардың әркелкілігі.

【电文】diànwén【зат.】жеделхаттың мәтіні: 起草 ~ жеделхаттың мәтінін құрастыру.

【电线】diànxiàn【зат.】электр өткізгіш сым; электр өткізетін сым.

【电信】diànxin【зат.】электробайланыс; телефондық байланыс.

【电刑】diàn xíng【зат.】электр тоғымен қинау; азаптау.

【电讯】diàn xùn【зат.】① хабарлама; бюллетень (саяси мәні бар оқиға туралы қысқа мәлімдеме). ② радио арқылы берілетін белгі.

【电压】diànyǎ【зат.】кернеу; күш; қуат; вольтаж (электр тогы кернеуінің дәрежесі).

【电压表】diànyǎbiǎo【зат.】вольтметр (электр тізбегіндегі кернеуді өлшейтін аспап).

【电眼】diànyǎn【зат.】фотоэлемент; электрлік көз.

【电唁】diànyàn【ет.】телеграфпен көңіл айту сөздерін жіберу.

【电椅】diànyǐ【зат.】электр орындығы.

【电影】diànyǐng(~儿)【зат.】кино; кинофильм; фильм.

【电影剧本】diànyǐng jùběn киносценарий.

【电影摄影机】diànyǐng shèyǐngjī кинотүсіргіш аппарат; киноаппарат.

【电影院】diànyǐngyuàn【зат.】кинотеатр.

【电邮】diànyóu【зат.】электрондық пошта.

【电源】diànyuán【зат.】қуат көзі.

【电闸】diànzhá【зат.】қуат көзінің ажыратқышы.

【电站】diànzhàn【зат.】электростанция.

【电钟】diànzhōng【зат.】электрлік сағат.

【电子】diànzǐ【зат.】электрон (авиация құрылысында қолданылатын жеңіл магнит қоспасы); электрон (теріс электрдің ең кішкентай бөлшегі, атомның бөлшегі).

【电子版】diànzǐbǎn【зат.】электрондық басылым.

【电子表】diànzǐbiǎo【зат.】электрондық сағат.

【电子辞典】diànzǐ cídiǎn электрондық сөздік.

【电子管】diànzǐguǎn【зат.】радиошам; электрондық шам.

【电子函件】diànzǐ hánjiàn электрондық пошта.

【电子汇款】diànzǐ huikuǎn электрондық түрде ақша жіберу.

【电子货币】diànzǐ huòbì электронды ақша.

【电子计算机】diànzǐ jìsuànjī электронды есептеуіш машина; ЭЕМ.

【电子流】diànzǐliú【зат.】электрондар толқыны; электр тоғы.

【电子枪】diànzǐqiāng【зат.】

электрондық прожектор (жарқырап күшті жарық беретін аспап).

【电子琴】diànzǐqín【зат.】синтезатор.

【电子商务】diànzǐ shāngwù интернет-бизнес; электрондық коммерция.

【电子束】diànzǐshù【зат.】электрондар шоғыры.

【电子图书】diànzǐ túshū электронды түрдегі кітап.

【电子显微镜】diànzǐ xiǎnwēijìng электрондық микроскоп.

【电子信箱】 diànzǐ xīnxiāng
электрондық пошта жәшігі.

【电子眼】 diànzǐyǎn 【зат.】 бакылау камерасы: 重要交通路口都安装了~ ең басты жолдардың дқиылыскан жерлерінің барлығына бакылау камералары орнатылған.

【电子音乐】 diànzǐ yīnyuè
электрондық музыка.

【电子邮件】 diànzǐyóujiàn
электрондық пошта.

【电子邮箱】 diànzǐyóuxiāng
электрондық пошта жәшігі.

【电子游戏】 diànzǐyóuxì
видеоойын; компьютерлік ойын.

【电子战】 diànzǐzhàn 【зат.】 электрондық соғыс; электрондық қаруды қолдану арқылы жүргізетін соғыс.

【电阻】 diànzǔ 【зат.】 ① кедергі; электр кедергілері. ② кедергі.

【电阻器】 diànzǔqì 【зат.】 кедергі.

【佃】 diàn ① 【ет.】 жалға алу; жалгерлікке алу; жалдау. ② (Diàn) фамилияға қолданылады.

【佃户】 diàn hù 【зат.】 жерді жалдаушы; жерді жалға алушы адам.

【佃农】 diànnóng 【зат.】 жалдаушы шаруа; жалгер шаруа.

【佃租】 diànzū 【зат.】 жал; жалгерлік; жалдама; жалдау.

【甸】 diàn ① көне Қытайдағы патша қаласының айналасындағы аймақ. ② жайлау; жайылым; жайылым өріс; мал жайылымы; отар; өріс: 桦~ Хуадянь қаласы. ③ (Diàn) фамилияға қолданылады.

【甸子】 diànzi <方> 【зат.】 жайлау; жайылым; жайылым өріс; мал жайылымы; отар; өріс.

【玷】 diàn 又 yuán <书> зиянды; кәдік; кәдікті; қатерлі; қауіпті; қауіп-қатерлі; қорқынышты: ~危 қатерлі жағдайға ұшырау.

【玷】 diàn ас үйі; шолан; шошала.

【店】 diàn 【зат.】 ① мейманхана; қонақ үйі: 小~儿 кішігірім қонақ үйі. ② дүкен; дүңгіршек: 百货~эмбебап дүкені (әр түрлі тауар сатылатын дүкен).

【店东】 diàndōng 【зат.】 қонақүйдің бастығы; дүкеннің қожайыны.

【店家】 diànjiā 【зат.】 ① қонақ үй иесі; дүкеннің қожайыны. ② <方> дүкен; дүңгіршек: 百货~эмбебап дүкені.

【店面】 diànmiàn 【зат.】 дүкенге арналған жай; дүкен етуге арналған үй: 两间~ дүкенге арналған екі орын.

【店铺】 diànpù 【зат.】 дүкен; дүңгіршек: 百货~эмбебап дүкені.

【店堂】 diàntáng 【зат.】 дүкен: ~宽敞明亮 үлкен әрі жарық дүкен.

【店小二】 diànxiǎo'èr 【зат.】 даяшы;

малай.

【店员】 diànyuán 【зат.】 сауда орындарының қызметкерлері.

【玷】 diàn ① <书> нефриттегі дақ: 白圭之~ нефриттегі кемшілік. ② абыройын төгу; қарабет қылу; маскара ету; маскара қылу; маскаралалу; ұятқа қалдыру.

【玷辱】 diànrù 【ет.】 абыройын төгу; қарабет қылу; маскара ету; маскара қылу; маскаралалу; ұятқа қалдыру: ~祖先 ата-бабаларын маскара ету.

【玷污】 diànwū 【ет.】 арамдау; арам қылу; қорлау; қор қылу: ~【зат.】 абыройын қорлау.

【垫】 diàn ① 【ет.】 қосу; қосып қою; салу; салып қою: ~把桌子~高些 орындықты қойып биіктеу болу. ② 【ет.】 жайып тастау; төсеп тастау: 正戏还没开演, 先~一出小戏. Спектакль әлі басталған жоқ, алдымен кішігірім қойылым болады. ③ 【ет.】 қосу; сала түсу; үстеу: 我先给你~上, 等你取了款再还我. Мен алдымен саған қоса тұрайын, сосын сен өзін алғанда маған қайтарып бересің. ④ (~儿) 【зат.】 жаялық; төсеніш: 鞋~儿 аяқ киімге арналған төсеніш; ұлтарақ.

【垫背】 diànbèi <方> қасқырдың аузы жесе де қан, жемесе де қан.

【垫补】 diàn-bu <方> 【ет.】 ① қаржыландыру; аванстау; авансылау; аванс беру. ② жүрек жалғап алу; тамақтанып алу.

【垫底儿】 diàndǐr <方> 【ет.】 ① қосу; қосып қою; салу; салып қою: 鱼缸里是用细沙~的 аквариумның ішіне құм салып қойылған. ② аздап тамақтану; жүрек жалғау. ③ негіз; сүйеу; тірек: 有了你以前的工作~, 今后我的工作就好开展了. Менің бұрынғы жұмыстарымның негізінде, қазіргі жұмысым жақсы болып дамып келеді.

【垫付】 diànfù 【ет.】 аванстау; авансылау; аванс беру; ақы беру; ақы төлеу; төлеу: 由银行~贷款 банктен тауар алуға ақша алу.

【垫肩】 diànjiān 【зат.】 ① иықбау (киімнің сыртынан киілетін иықбауы ертедегі әскери сауыттың иық қорғайтын бөлімі). ② киім ілгіш (иықты киім ілгіш).

【垫脚】 diànjiǎo <口> 【зат.】 астына қойылатын сүйемел; түпқойма; тығырық; үйкек (бір заттың астына қоятын бұйым).

【垫圈】 diànquān (~儿) 【зат.】 тығырық; шайба (винттің астынан кигізілетін жұқа сақина темір).

【垫支】 diànzhī 【ет.】 аванс беру, несие беру

【垫资】 diànzi 【ет.】 қарыз беру;

несие беру.

【垫子】 diànzi 【зат.】 отырғыш салатын жастық қорық | төсек; төсеніш төсі | сабан төсем; сабан төсеніш (мал астына) 草~ | серіппелі матрас 弹簧~.

【垫脚石】 diànjiǎoshí 【зат.】 әрекет басталатын пункт; таяныш.

【垫圈】 diànquān 【ет.】 тығырық; шайба (винттің астынан кигізілетін жұқа сақина темір).

【垫子】 diàn·zi жаялық; төсеніш.

佃 diàn ақықтан оюланып жасалған безендіру.

【淀】 -l diàn крахмал (өсімдікте түйіршік түрінде болатын көмірсу)~粉.

【淀】 -2 diàn Байяндян көлі 白洋~(在河北).

【淀粉】 diànfěn 【зат.】 крахмал (өсімдікте түйіршік түрінде болатын көмірсу).

惦 diàn 【ет.】 сағыну, мазасыздану ~记.

【惦记】 diàn·jì 【ет.】 сағыну, мазасыздану

【惦念】 diànniàn 【ет.】 ұмытпау, сағыну, мазасыздану

【奠】 -1 diàn ① астананы орнату ~都. ② (Diàn) 【зат.】 фамилия.

【奠】 -2 diàn еске түсіріп құрметтеу 祭~.

【奠定】 diàndìng 【ет.】 негізін салу~基础.

【奠都】 diàndū 【ет.】 Пекинде астана орнату ~北京.

【奠基】 diàn·jī 【ет.】 іргетас ~石 | сала бастаудың салтанаты ~典礼.

【奠基石】 diàn·jī·shí 【зат.】 алғашқы негіз; бастапқы негіз; түпнегіз, іргетас.

【奠酒】 diàn·jiǔ 【ет.】 спиртті ішімдіктер ішу.

【奠仪】 diàn·yí 【зат.】 қайтыс болған адамның отбасына материалдық көмек көрсету.

【殿】 -1 diàn 【зат.】 ① будда ғибадатхана 佛 ~ | ауруды қабылдайтын бөлме (ауруханаға жатуға келгендерді қабылдайтын бөлме) 金銮~. ② (Diàn) фамилия.

【殿】 -2 diàn артта; кейін; кейін қалу; қалып қою; соңында~后 | артта; кейін; кейін қалу; қалып қою; соңында~军.

【殿后】 diàn·hòu 【ет.】 артта; кейін; кейін қалу; қалып қою; соңында

【殿军】 diàn·jūn 【зат.】 ① артта; кейін; кейін қалу; қалып қою; соңында. ② арьергард (жорықтағы әскери бөлімдердің кейінінде болатын арнаулы бөлімі).

【殿试】 diàn·shì 【зат.】 сарай емтиханы.

【殿堂】 diàn·táng 【зат.】 ғылым

ордасы 科学.

【殿下】diànxia 【зат.】 жоғары мәртебелім!.

靛 diàn ① индиго (қара көк бояу). ② индиго.

【靛颧儿】diànkér 〈口〉【зат.】 бұлбұл.

【靛蓝】diànlán 【зат.】 индиго (қара көк бояу).

【靛青】diànqīng ① 【сын.】 қара көк. ② 〈方〉【зат.】 индиго (қара көк бояу).

diào

刁 diāo ① 【сын.】 жаман мінез көрсету 放~. ② 〈方〉【сын.】 嘴特别~. ③ (Diāo) 【зат.】 фамилия.

【刁悍】diāohàn 【сын.】 арам ойлы, айсар мінез 性情~.

【刁横】diāohèng 【сын.】 бағусыз; еркін; еркінше; ерікті; өз бетімен; ықтиярлы.

【刁滑】diāohuá 【сын.】 арам ойлы; аяр; жауыз; жымырысқы; зұлым; зұлымдық

【刁蛮】diāomán 【сын.】 айбарлы; кәрлі; қатал; қаһарлы; мейірімсіз; уытты; ызғарлы | аяусыз қатынас 态度~.

【刁民】diāomín 【зат.】 айлакер; жадыгәй; залым; ку.

【刁难】diāonàn 【ет.】 барынша қазбаласу 百般~.

【刁顽】diāowán 【сын.】 арам ойлы, қыңыр.

【刁钻】diāozuān 【сын.】 әдеттегіден тыс; төтенше~古怪.

【凋败】diāobài 【ет.】 草木~|家业~.

【凋敝】diāobì 【сын.】 кедейленген халық 民生~.

【凋零】diāolíng 【ет.】 ① ескіру; қуару; оңу; өңі түсу; солғын тарту. ② қаусату; оңу; құлдырап кету; құлдырау

【凋落】diāoluò 【ет.】 қазылу.

【凋萎】diāowěi 【ет.】 бұтақтардың мен жапырақтардың солуы 枝叶~.

【凋谢】diāoxiè 【ет.】 ① қазылу. ② өңі кетіп қартаю; солу.

貂 diāo құрт-құмырсқаның түрлері.

【貂惦记】diāo 【зат.】 бұлыңғыр терісі, сусар терісі.

【貂熊】diāoxióng 【зат.】 құну (сусардың бір түрі).

【碉堡】diāobǎo 【зат.】 ағаш қорған; блокгауз (таяныш пункті есебінде пайдаланылатын атысқа қолайлы қорғану үйі), бастион; бекініс; қамал (қалалы жердегі я даладағы бес бұрышты әскери бекініс).

【碉楼】diāolóu 【зат.】 ағаш қорған; блокгауз (таяныш пункті есебінде пайдаланылатын атысқа қолайлы қорғану үйі).

【雕】-1diāo ① 【ет.】 ксилография

(ағашқа ойып өрнек салу)~版|ою; өрнек жасау мен лак~漆|эшекейлі ою~花|мүсін~塑. ② нақыштама 石~|нефритпен ою 玉~|бедер 浮~. ③ безектенген~梁画栋. ④ (Diāo) 【зат.】 фамилия.

【雕】-2diāo 【зат.】 бүркіт; қыран.

【雕版】diāobǎn 【ет.】 ксилография (ағашқа ойып өрнек салу).

【雕虫小技】diāochóngxiǎojì түкке тұрмайтын; ұсақ.

【雕红漆】diāohóngqī 【зат.】 қызыл лакты ойып жасалған бұйымдар.

【雕花】diāohuā ① 【ет.】 өрнек оюлары. ② өрнек, айшық

【雕镌】diāojiūn 〈书〉【ет.】 нақыштама.

【雕刻】diāokè ① 【ет.】 в металле на~металға ою салу. ② 【зат.】 мүсіндік портрет~像.

【雕梁画栋】diāoliánghuàdòng безектенген.

【雕漆】diāoqī оюлы лак.

【雕砌】diāoqì 【ет.】 астарлы; екіұшты; тым мәнерлі.

【雕饰】diāoshì ① көркем ою. ② 【зат.】 жасанған, асыра сілтеу; бояма; көптіртпе; коспа; өңдеме.

【雕塑】diāosù монументалды мүсін

【雕像】diāoxiàng 【зат.】 мүсіндеу; сымбаттау; тас мүсін (балықтан, ағаштан т. б. бірдеменің я біреудің кескінін; тұлғасын келтіріп жасау).

【雕琢】diāozhuó 【ет.】 ① қашау. ② астарлы; екіұшты; тым мәнерлі.

【鲷】diāo 【зат.】 теңіз мөңке балық.

diào

【吊】-1diào ① 【ет.】 есікте кілт ілініп тұр 门上~着一把锁. ② 【ет.】 көтеру, түсіру. ③ 【ет.】 тонды тігу~皮袄|астарлап тігу~里儿. ⑤ жойдыру; жою; күшін жою; күшін жоғалту; құрту~销.

吊 -2(diào өліні тұрып еске түсіріп құрметтеу~丧|өзінің қайғы-қасіретке ортақтастығын білдіріп көңіл айту~唁.

【吊膀子】diàobàngzi 〈方〉【ет.】 әзілдесу; албырт болу; ашына болу; ойнап күлу; тәлімсу.

【吊车】diàochē 【зат.】 көтергіш кран.

【吊床】diàochuáng 【зат.】 аспалы тор; гамак (жату үшін ағашқа я бағаналарға керіп байланған аспалы тор).

【吊带】diàodài 【зат.】 ① аспа бау (ішкі киімнің иыққа асатын әдемі бауы). ② аспаға арналған белбеу. ③ аспа; иық бау (шалбардың аспа бауы).

【吊灯】diàodēng 【зат.】 аспашам; люстра; шамдал.

【吊顶】diàodǐng 【ет.】 аспалы төбе.

【吊儿郎当】diào-erlángdāng 〈口〉【сын.】 босқа сандалу, бейқам; жайбарақат; салақ.

【吊环】diàohuán 【зат.】 ① гимнастикалық шығыршық. ② элеватор шығыршығы.

【吊卷】diàojuǎn мұрағат құжаттарды парақтап көру.

【吊民伐罪】diào mǐn fá zuì зомбылықтан халықты босату.

【吊铺】diàopù 【зат.】 аспалы төсек.

【吊桥】diàoqiáo 【зат.】 аспалы көпір.

【吊丧】diàosāng 【ет.】 өліні тұрып еске түсіріп құрметтеу.

【吊嗓子】diào sǎng zi жырлану; өлең айту; шырқау.

【吊桶】diàotǒng 【зат.】 құдық қауға.

【吊袜带】diàowàdài 【зат.】 балақ бау.

【吊胃口】diào wèikǒu құмарын қоздыру; қызықтыру.

【吊线】diàoxiàn 【ет.】 тік (тік бағыт көрсететін аспап).

【吊销】diàoxiāo 【ет.】 төлқұжатты алып қою~护照|патенттің күшін жою~营业执照.

【吊孝】diàoxiào 【ет.】 көңіл айту; қайғы-қасіретке ортақтау.

【吊唁】diàoyàn 【ет.】 көңіл айту; қайғы-қасіретке ортақтау.

【吊装】diàozhuāng 【ет.】 аспалы құрастыру.

【吊子】diàozi сауыт; түтікше; ыдыс.

钓 diào ① балық аулау (қармақпен)~鱼. ② атақты сатып алу 沽【зат.】~誉.

【钓饵】diào'ěr 【зат.】 жем (қақпанға, қармаққа ілетін жем).

【钓竿】diàogān (~儿) 【зат.】 қармақ.

【钓钩】diàogōu (~儿) 【зат.】 балық аулайтын қармақ.

【钓具】diàojù 【зат.】 балық аулауға арналған жабдықтар.

【穹】diào 〈书〉 аса қатты; сарыла.

【穹远】diào yuǎn 〈书〉【сын.】 алыс; қашық.

调 diào ① 【ет.】 жаңа орынға орналастыру 对~|жұмыс орнын ауыстыру~职. ② жазбаша сұрау 函~

【调包】diàobāo ауыстыру; ауыстырып алу; білдірмей ауыстырып қою.

【调兵遣将】diàobīngqiǎnjiāng кадрларды жайластыру.

【调拨】diàobō 【ет.】 бөлу; бөліп беру; тарату; таратысу; үлестіру

【调茬】diàochá 【ет.】 ауыспалы егіс; егіс айналымы.

【调查】diàochá 【ет.】 минералды байлық зерттеу~矿产.

【调调】diào diào (~儿) 【зат.】 теңселу; тербелу; шайқалу.

【调动】diàodòng 【ет.】 ① басқа

жұмыс орнына ауысу ~ 工作. ② жұмылдыру; мобилизация (қайсыбір тапсырманы орындау үшін еңбекші халықты немесе халық шаруашылығының белгілі бір тарауын жұмылдыру, іске тарту).

【调度】diàodù①【ет.】 басқару; иелік ету; иелік істеу.②【зат.】 жөнге салу; реттеу; тәртіпке салу; тәртіптеу.

【调防】diàofáng【ет.】 жаңа орынға орналастыру.

【调号】diàohào(~儿)【зат.】 тон белгісі, тон номенклатурасы.

【调虎离山】diàohúlishān алаңдатпа әрекет.

【调换】diàohuàn айырбас жасау; айырбастау, ауыстыру.

【调集】diàojí【ет.】 әскерді жеткізу ~ 军队.

【调卷】diàojiǎn【ет.】 мұрағат құжаттарды парактап көру

【调坎儿】diàokǎnr бұрып сөйлеу; сөзойнатым (сөздің әр түрлі мағынасын, я дыбыс ұқсастығын пайдаланып күлдіргі сөз айту).

【调侃儿】diàokǎnr〈方〉【ет.】 бұрып сөйлеу; сөзойнатым (сөздің әр түрлі мағынасын, я дыбыс ұқсастығын пайдаланып күлдіргі сөз айту).

【调类】diàolèi【зат.】 тон белгісі, тон номенклатурасы..

【调离】diàolí【ет.】 басқа жұмыс орнына ауыстыру.

【调令】diàolìng【зат.】 бағыттаушы топ.

【调门儿】diàoménr〈口〉【зат.】 ① дауыстың жоғарылығы ② регистр (дауыс күші дәрежесі)

【调派】diàopài【ет.】 іссапарға жіберу, ауыстыру.

【调配】diàopèi【ет.】 байланыстыру; құрылымдастыру; үйлестіру.

【调遣】diàoqiǎn【ет.】 әскерді жіберу ~ 部队.

【调任】diàorèn【ет.】 басқа қызметке ауыстыру.

【调式】diàoshì【зат.】 күй; қалып; макам.

【调头】diàotóu қайта бұрылу.

【调头】diào·tóu〈方〉【зат.】 ① кейін қарай бұрылу.② аудару; аударып қою.

【调研】diàoyán【ет.】 сұрау, сауал-сұрақ жүргізу, шолу, тексеру, зерттеу.

【调演】diàoyǎn【ет.】 (мыс:көркем өнерпаздық) қарау

【调用】diàoyòng【ет.】 материалдық қорды ауыстыру; көшіру ~ 物资.

【调运】diàoyùn【ет.】 тасу, бағыттау; беттеу; жолдау; икемдеу; мезгеу.

【调值】diàozhí【зат.】 үндестік мағына.

【调职】diàozhí【ет.】 жұмыс орнын ауыстыруға сұрау 请求 ~ | 科长已 ~ 了.

【调转】diàozhuǎn【ет.】 бұру.

【调子】diàozǐ【зат.】 ① әуен; күй; саз.

② тембр; үндем (дауыстың құбылуы).③ дауыс ырғағы; екпін; интонация; саз (дауыстың бір жоғарылап, бір төмендеуі).④ бояу; түс (бояулар мен түстердің суретте қубылып өзара үйлесуі).

掉-1 diào【ет.】 ① жасын ағызу; жасын төгу ~ 眼泪.② адасып қалу; бөлініп кету ~ 队.③ 钢笔 ~ 了 | 这篇文章里 ~ 了几个字.④ бағасы төмендеу; бағасы түсу ~ 价儿.⑤ лақтырып тастау 扔 ~ | 丢; шығарту; шығару; шығарылу 除 ~ .

掉-2 diào① абажадай; арбиган; ауыр; зор; қолайсыз 尾大不 ~ | қол бұлғап кету ~ 臂而去 (甩胳膊就走).②【ет.】 автомобильды бұрып жіберу 把车头 ~ 过来.③【ет.】 алмасып кету; алмасу; ауысу; ауыстырылу ~ 换 | керісінше; теріс ~ 过儿.

【掉包】diàobāo(~儿)【ет.】 ауыстыру; ауыстырып алу; білдірмей ауыстырып қою.

【掉膘】diàobiāo【ет.】 арықтау; жүдеу; итию; көтерем болу

【掉秤】diàochèng〈方〉【ет.】 салмағы кему.

【掉点儿】diàodiǎnr〈口〉【ет.】 себелеу; сіркіреп жауу; сіркіреу; тамшылап жауу; себелеу

【掉队】diào duì【ет.】 адасып қалу; бөлініп кету

【掉过儿】diào guòr【ет.】 керісінше; теріс.

【掉换】diàohuàn【ет.】 ① позицияны ауыстыру ~ 位置.② басшылар құрамын ауыстыру ~ 领导班子.

【掉价】diàojià(~儿)【ет.】 ① бағасы төмендеу; бағасы түсу.② лауазымды жоғалту.

【掉枪花】diàoqiānghuā〈方〉耍花招.

【掉色】diàoshǎi【ет.】 күңгірттену; оңу; өзгеру.

【掉书袋】diàoshūdài ғылым тілімен білдіру.

【掉头】diàotóu【ет.】 ① басын шайқау.② былай қарау; жүзін аудару.

【掉线】diàoxiàn【ет.】 байланыстың үзуі.

【掉以轻心】diào yǐ qīng xīn елемей; ескермей; көзге ілмей; назар салмай.

【掉转】diàozhuǎn【ет.】 айналу; бұрылу; қайрылу.

【铍】diào(~儿)【зат.】 дәрі - дәрмекті қайнатуға арналған бақыраш 药 ~ 儿 | балшық шәйнек 沙 ~ 儿.

【铍子】diào·zi【зат.】 кішкене кастрөл.

diē

【爹】diē〈口〉【зат.】 ата-аналар;

әке-шеше ~ 娘 | ата-аналар; әке-шеше ~ 妈.

【爹爹】diē·diē〈方〉【зат.】 ① ата; әке.② нағашы ата; ұлы ата; үлкен ата.

跣 diē〈书〉 тактысына келтіру.

跌 diē①【ет.】 ақтарылу; ау; аударылу; аударылып-төңкерілу; жығылу; төңкерілдіру; төңкерілу ~ 跤.② сарқырама; су құламасы ~ 水.③【ет.】 金价 ~ 了百分之二.

【跌宕】(跌荡)diēdàng〈书〉【сын.】 ① ауыздықсыз; сабырсыз; ұстамсыз.② бір қалыпты емес; бір ырғақты емес; ырғақсыз.

【跌跌撞撞】diē·diēzhuàngzhuàng(~的)【сын.】 ақсай басу; ақсап жүру; солтақтау; сылту; талтіректеу.

【跌风】diēfēng【зат.】 тенденцияның құлауы.

【跌幅】diēfú【зат.】 көлемнің төмендеуі.

【跌价】diējià【ет.】 бағасы төмендеу; бағасы түсу.

【跌跤】(跌交)diējiāo【ет.】 ① жығылу; құлау; түсу.② жолы болмай қалу.

【跌落】diēluò【ет.】 азаю; аласару; жайдақтау; төмендеу.

【跌势】diēshì【ет.】 айырылу; босқа оздыру; босқа өткізу; жоғалту; жоғалу; жою; ысырап жасау.

【跌水】diēshuǐ【зат.】 сарқырама; су құламасы.

【跌眼镜】diēyǎnjìng〈方〉 қате болжам жасау

【跌足】diēzú〈书〉【ет.】 аяғымен жер тебіну.

dié

【迭出】diéchū【ет.】 үнемі көріну.

【迭次】diécì【үс.】 әлденеше рет кенес өткізу ~ 会商.

【迭起】diéqǐ【ет.】 бірінен соң бірі жүру.

【埳】dié〈书〉 илеу; құмырсқаның илеуі 丘 ~ | илеу; құмырсқаның илеуі 蚁 ~ (蚂蚁做窝时堆在穴口的小土堆).

【眈】dié〈书〉 түстен кейін 日 ~ .

【缢】dié кендір жіптен жасалған бас байлауыш.

【噍】dié шоку; шокып жеу.

【谍】dié ① аңғару; барлап қарау; барлау; сұрасып білу; тору.② барлаушы; жансыз, тыңшы 间 ~ .

【谍报】diébào【зат.】 тыңшы, барлаушы; шолғыншы ~ 员 (从事谍报工作的人) | орган барлау ~ 机关.

【堞】dié қала қабырғасының жақтауы 雉 ~ | қала қабырғасының өркештері 城 ~ .

【揲】dié〈书〉 сайлап алу; сұрыптау;

тандау; іріктеу.

【 臺 】 dié 〈 书 〉 жетпіс – сексен жастағы.

【 喋 】 -1dié [喋喋] (diédié) 【сын.】 сөзқұмар; сөзшең; сөзуар

【 喋 】 -2 dié (喋血、喋血)(diéxuè) 〈 书 〉 【ет.】 қайырымсыз жосық.

【 牒 】 dié①дипломаттық нота 通~ | монах куәлігі 度~.② генеалогиялық жазба, шежіре 谱~.

【 叠 】 dié①қосарланушылық 重~ | әбден таныс болу; елестей беру; көз алдынан кетпеу; көз үйрену 层见~出.

②【ет.】 ~衣服 | 把信~好装在信封里.③(Dié) 【зат.】 фамилия.

【 叠床架屋 】 diéchúángjiàwū қайталама; қайталау (сөздің мағынасын толықтыруға пайдасы жоқ түрлі сөзбен қайталау).

【 叠翠 】 diécuì 【ет.】 тау шыңы 峰峦~.

【 叠合 】 diéhé 【ет.】 шарт бойынша.

【 叠罗汉 】 diéluóhàn пирамида (адамдар бірін бірі көтеріп жасалатын ойынның түрі).

【 叠印 】 diéyìn 【ет.】 екі жақтылық экспозиция.

【 叠韵 】 diéyùn 【зат.】 ассонанс (дауысты дыбыстардың ұйқасы).

【 叠嶂 】 diézhàng 【зат.】 重叠的山峰; 重峦~.

碟 dié(~儿) 【зат.】 табақша (кішкене табак).

【 碟片 】 diépiàn 〈 方 〉 【зат.】 компакт – диск,

【 碟子 】 diézi 【зат.】 табақша (кішкене табак).

【 碟 】 dié 【зат.】 көбелек.

【 蝶泳 】 diéyǒng 【зат.】 баттерфляй (суда жүзде екі қолды ілгері қарай бірден сермеп кеудемен малту әдісі).

【 蹀 】 dié 〈 书 〉 абайлап басу; жүру.

【 蹀躞 】 diéxiè 〈 书 〉 【ет.】 ① жыбырлатып басу; ұсақ-ұсақ аттау.② абыржу; аңқалақтау; апалақтау; апырып-жапыру; асып-сасу;

dīng

【 丁 】 -1dīng①балиғатқа; ержеткен; кәмелетке толған 成~ | балиғатқа; ержеткен; кәмелетке толған 壮~.② бала туу 添~ | ел; ел-жұрт; жұрт; тұрғындар; халық~口 | ересек адам 人~.③бағбан; бақшы; баушы 园~.④(Dīng) 【зат.】 фамилия.

【 丁 】 -2dīng(~儿) 【зат.】 қиярдың тілімі 黄瓜~儿 | бұрышпен қуырылған тауық етінің тілімі 辣子炒鸡~.

【 丁 】 -3dīng 〈 书 〉 атадан айырылып

кету~忧.

【 丁坝 】 dīngbà 【зат.】 траверс (кеменің жүрісіне перпендикуляр бағыт).

【 丁当 】 dīngdāng дин – дон . яшма шылдырының дауысына еліктеуі.

【 丁点儿 】 dīngdiǎnr 〈 方 〉 【мөл.】 азғана; болмашы; құртымдай; мардымсыз; өте аз; титтей.

【 丁东 】 dīngdōng дин – дон . яшма шылдырының дауысына еліктеуі.

【 丁冬 】 dīngdōng дин – дон . яшма шылдырының дауысына еліктеуі.

【 丁艰 】 dīngjiān 〈 书 〉 【ет.】 атасынан айырылу.

【 丁克家庭 】 dīngkèjiātíng ер мен әйелдің жұмыс істеп бала таппауы

【 丁零 】 dīnglíng 【ел.】 динлин – коңырау шылдырына еліктеуі .

【 丁零当啷 】 dīnglíngdānglāng 【ел.】 салдырлау; сылдырлау; шыңғырлау; шылдыр; шылдырлау; шыңыл

【 丁宁 】 dīngníng ұққызу; ұқтыру

【 丁是丁, 卯是卯 】 dīngshìdīng , mǎoshìmǎo бұлжытпайтын; дәл; мұқият; тап-тинақтай; ұқыпты болу.

【 丁税 】 dīngshuì 【зат.】 жан басы салығы.

【 丁香 】 dīngxiāng 【зат.】 ①жұпаргүл.②мылжың; есекші; көп сөйлейтін адам.

【 丁忧 】 dīngyōu 〈 书 〉 【ет.】 атадан айырылу.

【 丁字尺 】 dīngzìchǐ 【зат.】 рейсшина; сызғыш.

【 丁字街 】 dīngzìjiē 【зат.】 Т секілді қиылыс.

【 叮 】 dīng 【ет.】 ①шағу; шағып алу.②қазбалап сұрау.

【 叮咚 】 dīngdōng 【ел.】 дин дон – яшма дыбысына ұқсас дыбыс.

【 叮咛 】 (丁宁)dīngníng 【ет.】 ақыл беру; өсиет айту; уағыздау.

【 叮问 】 dīngwèn 【ет.】 қазбалап сұрау.

【 叮咬 】 dīngyǎo 【ет.】 құрт – құмырсқаның шағуы 蚊虫~.

【 叮嘱 】 dīngzhǔ 【ет.】 ақыл беру; бағыт көрсету; жөн сілтеу.

【 玎珰 】 dīngdāng яшма дыбысына ұқсас.

【 玎玲 】 dīnglíng 【ел.】 яшма дыбысына ұқсас .

【 盯 】 dīng 【ет.】 ежірею; көз тігу; қадап қарау; телмірту; телміру; тесіле қарау.

【 盯梢 】 dīngshāo 【ет.】 аңду; аңдысу; қуу; өкшелеу; ізіне түсу

【 钉 】 dīng(~儿) 【зат.】 螺丝~儿 шеге.2dīng① 【ет.】 өкшелей жүру, аңду; аңдысу; қуу; өкшелеу; ізіне түсу.②

【ет.】 әсер ету; қыспаққа алу; қысу.

【 钉锤 】 dīngchuí 【зат.】 钉(dīng) балташылық балға.

【 钉螺 】 dīngluó 【зат.】 жарқыраған жүзетін ұлу

【 钉帽 】 dīngmào 【зат.】 шегенің бүркеншігі.

【 钉耙 】 dīngpá 【зат.】 айыр; аша; сәнек.

【 钉梢 】 dīngshāo аңду; аңдысу; қуу; өкшелеу; ізіне түсу.

【 钉是钉, 铆是铆 】 dīngshìdīng , mǎoshìmǎo егжей-тегжей.

【 钉鞋 】 dīngxié 【зат.】 ①туфлиді тиекпен ұлтандау.②шипа шегеленген резина дөңгелек.

【 钉子 】 dīng·zi 【зат.】 ①шеге.②~户.③шегемен итермелеп кіргізу.

疗 dīng 【зат.】 сыздауық; шикан.

【 疗疮 】 dīngchuāng 【зат.】 сыздауық; шикан, көр шикан .

【 疗毒 】 dīngdú 【зат.】 сыздауық шығып ауыру; фурункулез; шикан шығып ауыру.

叮 Dīng 【зат.】 фамилия .

【 叮咛 】 dīngníng 【зат.】 құлық.

【 酞 】 dīng 【зат.】 тинктура (спиртке немесе эфирге жасалған дәрінің тұндырмасы)

【 酞剂 】 dīngjì 【зат.】 тинктура (спиртке немесе эфирге жасалған дәрінің тұндырмасы), тұнба.

dǐng

【 顶 】 dǐng①(~儿) 【зат.】 еңбек; төбе 头~ | үйдің төбесі; шатыр 屋~ | бас;

шың (төбенің басы) 山~ | мұнараның шыңы 塔~儿.②【ет.】 бастың ұшында кесе ұстау~碗(杂技)◇күшті, қуатты, құдіретті~天立地.③【ет.】 басымен ұру~球.④【ет.】 拿杠子~上门 | 列车

在前, 机车在后面~着走. ⑤【ет.】 желге қарсы жүру~风 | алдынан; қарсы;

қарсы алдынан~头. ⑥【ет.】 ерегісу; қайта айту; қарсы сөзге келу; қасарысу;

сөз қайыру; сөз таластыру; тайталасу.⑦⑧【ет.】 орындап шығу; шама келу.⑨【ет.】 еселі; жанасымды;

келісті; лайық; мұапық; мінәсәр; мінәсіт; сай; сәйкес; сәйкесті; тиісті; ұйқас ⑩

【ет.】 орнына жүру; орынды басу.

【 顶班 】 dǐngbān 【ет.】 ① ауысымға кірісу.②алмастыру; ауыстыру .

【 顶板 】 dǐngbǎn 【зат.】 ①жабын; төбе жабындысы; шатыр.② төбе.

【 顶灯 】 dǐngdēng 【зат.】 үстіңгі шам.

【 顶点 】 dǐngdiǎn 【зат.】 ①шарықтау шегінің орталығы.②бұрыштың сүйір ұшы

【 顶端 】 dǐngduān 【зат.】 төбе, бас, ұш.

【 顶风 】 dǐngfēng①қарсы жел.②қарсы желмен жүру.

【 顶峰 】 dǐngfēng 【зат.】 бас; шың (төбенің басы), ұшы.

【 顶缸 】 dǐnggāng 〈 口 〉 【ет.】

қасқырдың аузы жесе де қан, жемесе де қан.

【顶岗】dǐnggǎng 〈方〉【et.】 ~劳【et.】 | ~任教.

【顶杠】dǐnggàng 〈方〉【et.】 айтысып-тартысу; араздасу; арылдасып-шарылдасу; егесу; жанжалдасу; жауаптасу; жұлқысу; иттесу; тістесу; ұрсысу.

【顶呱呱】dǐngguāguā(~的)形 күшті; өте жақсы; сондай ғажап.

【顶刮刮】dǐngguāguā әсем; өте жақсы; тамаша.

【顶级】dǐngjí 形 жоғары дәрежелі сауда таңбасы 品牌 | жоғары дәрежелі мейрамхана ~ 餐厅 | жоғары дәрежелі ойыншы ~ 球员.

【顶尖】dǐngjiān(~儿)①【zat.】 басшы; жетекші.②【zat.】 бас; басты; жоғары.③形 жоғары оқу орны ~ 大学 | басты адам ~ 人物.

【顶礼】dǐnglǐ біреудің алдына төмен қарай еңкею ~ 膜拜.

【顶梁柱】dǐngliángzhù【zat.】 негізгі тірек.

【顶楼】dǐnglóu【zat.】 мансарда (үй төбесіндегі жылы үй), антресоль (үйдің жоғарғы жарты этағы).

【顶门儿】dǐngménr【zat.】 еңбек; төбе.

【顶命】dǐngmìng【et.】 өз жанын қию.

【顶牛儿】dǐngniúr【et.】 ① домино (ойын).② қактығысу; қактығысып қалу; соқтығып қалу; соқтығысу.

【顶盘】dǐngpán(~儿)【et.】 ең жоғары баға.

【顶棚】dǐngpéng【zat.】 төбе.

【顶事】dǐngshì(~儿)形 жарая, қону; үйлесу.

【顶数】dǐngshù(~儿)① толық жиынтық.② 形 жарайтын; жарамды; пайдалы.

【顶替】dǐngtì【et.】 (алдауды мақсатпен тағы сол сияқтылар) басқа тұлғаға өзін беру 冒【zat.】 ~.

【顶天】dǐngtiān(~儿)【et.】 шекке жету.

【顶天立地】dǐngtiānlìdì данышпан; зор; теңі жоқ; үлкен; ұлы.

【顶头上司】dǐngtóushàng-si 〈口〉 тікелей бастық.

【顶箱】dǐngxiāng【zat.】 үстіңгі жәшік.

【顶心】dǐngxīn【zat.】 төбе.

【顶用】dǐngyòng 形 жарамды, пайдалы.

【顶账】dǐngzhàng【et.】 қарыз үшін сатып жіберу.

【顶针】dǐngzhēn оймақ.

【顶针】dǐng-zhen(~儿)【zat.】 станок жасайтын орталық.

【顶真】dǐngzhēn 〈方〉 形 әбден; жете; мұқият; негізді түрде; тиянақты;

түпкілікті

【顶真】dǐngzhēn【zat.】 оймақ.

【顶职】dǐngzhí【et.】 ауыстыру.

【顶珠】dǐngzhū(~儿)【zat.】 ірі гауһар тас.

【顶撞】dǐngzhuàng【et.】 ерегісу; қайта айту; қарсы сөзге келу; қасарысу; сөз қайыру; сөз таластыру; тайталасу.

【顶子】dǐngzi【zat.】 ① шенеунік малақайындағы кішкене шар. ② ірі гауһар тас.③ жабын; төбе жабындысы; шатыр).

【顶嘴】dǐngzuǐ 〈口〉【et.】 адыраңдасу; бажақтау; бажалақтау; ежікелесу; ерегісу; жағаласу; жүз шайысу; керіске айналу; керісу; қарсыласу; тайталасу; ұрсысу; ұрысқа айналу; ырылдасу

【顶罪】dǐngzuì【et.】 ① кінәні мойындау.② жауакершілігін алу.

【酞】dǐngтинктура (спиртке немесе эфирге жасалған дәрінің тұндырмасы).

【鼎】dǐng① мосы; ошақ; үш аяқ.② 〈书〉 астананы таңдау 定 ~ | такты алып қоюға мақсаты бар 问 ~.③ 〈书〉 бұлшық ет күші; дене күші зор ~ 力 | дуалы сөз; салмақты сөз ~ 言.④ 〈方〉【zat.】 қазан.⑤(Dǐng)【zat.】 фамилия.

【鼎鼎】dǐngdǐng 形 атақты; әйгілі; белгілі; даңқты ~ 大【zat.】.

【鼎沸】dǐngfèi 〈书〉 形 ашулы наразылық 人声 ~.

【鼎革】dǐnggé 〈书〉【et.】 аударыс; аударыспақ; төңкеріс; түбегейлі өзгеріс.

【鼎力】dǐnglì 〈书〉【yc.】 дене күші зор

【鼎立】dǐnglì【et.】 үш жақты конфронтация; майдандасу; тайталас (мақсат-мүдделердің қарама-қарсылығы).

【鼎盛】dǐngshèng 形 шарықтау шегі; шыңы ~ 时期 | жастық 春秋 ~ (正当壮年).

【鼎新】dǐngxīn 〈书〉【et.】 қайта құру; қайта ұйымдастыру, жаңа енгізілім; жаңалық; жаңа ереже 革故 ~.

【鼎峙】dǐngzhì 〈书〉【et.】 қарсы келу; қарсы тұру; қарсыласу; қарсылық көрсету; қарсылық қылу; қасарысу; тайталасу.

【鼎助】dǐngzhù 〈书〉 қолдауы күшті.

【鼎足】dǐngzú【zat.】 жоғарғы мемлекеттік шен.

dìng

【订】dìng ①【et.】 неке қиылу; некелесу (шіркеуде үйлену жорасы жасалу) ~ 婚 | келісімшарт жасау ~ 合同. ②【et.】 жазылу; жазылым; жазылыс 预 ~ | газеттер жазылу ~ 报纸. ③

редакциялау ~ 正 | түзету енгізу 修 ~ | түзету енгізу 校 ~.④【et.】 қағаздарды тігіндегіш ~ 书机.

【订单】(定单)dìngdān【zat.】 жазбаша тапсырыс.

【订购】dìnggòu【et.】 авиациялық билетке тапсырыс беру ~ 机票.

【订户】(定户)dìnghù【zat.】 жазылушы, тапсырыс беруші; тапсырыс етуші; тапсырысшы.

【订婚】(定婚)dìnghūn【et.】 неке қиылу; некелесу (шіркеуде үйлену жорасы жасалу).

【订货】(定货)dìngguò① келісім; шарт; ымыра ~ 合同. ②【zat.】 тауарға тапсырыс беру.

【订交】dìngjiāo【et.】 жолдастық қарым-қатынас орнату.

【订金】dìngjīn【zat.】 депозит (белгілі бір шартты уақытта алу үшін банкке сақтауға берілген ақша я бағалы қағаздар).

【订立】dìnglì【et.】 уақытша бітім жасау ~ 停战协定; алу-беру ісін заң күшіне ендіру; келісім жасау ~ 契约.

【订阅】(定阅)dìngyuè【et.】 жазылу.

【订正】dìngzhèng【et.】 түзету.

【钉】dìng дәм; тамақ.

【钉】dìng【et.】 ① шеге қағу ~ 钉(dīng)子 | ат тағалау ~ 马掌. ② түйме тағу ~ 扣子.

【定】dìng ①【et.】 айқындалу; белгілену; тағайындалу 立 ~ | бір орында орналасу 坐 ~ | басын қоярға жер таппау 心神不 ~. ②【et.】 бекіту; фиксаждау ~ 影. ③【et.】 келісу; сөз байласу; уәделесу 商 ~. ④ тұрақты ақиқат ~ 理 | шешуші сөз ~ 论 | берік түрде шешу ~ 局. ⑤ белгілі мөлшер ~

【mөл.】 | дер кезінде; мезгілінде; өз уақытында; уақтылы; уақытылы; уақытымен ~ 时 | күнді белгілеу ~ 期. ⑥【et.】 ~ 酒席. ⑦ 〈书〉【yc.】 必定; 一定: ~ 可取得胜利. ⑧(Dìng)【zat.】 фамилия.

【定案】dìng'àn ① үкім шығару. ②【zat.】 үзілді-кесілді қарарды қабылдау.

【定本】dìngběn【zat.】 берік тірек.

【定编】dìngbiān【et.】 штат кестесі.

【定单】dìngdān жазбаша шарт.

【定当】dìngdàng 〈方〉 形 жарасты; келісті; лайық; лайықты; орынды; үйлес; үйлесімді.

【定点】dìngdiǎn ①【et.】 тіркелген нүкте. ② 形 болжамды жер; тағайындалынған орын. ③ 形 арналған; арналып қойылған; арнаулы; бағытталған; жаралған; тағайындалған.

【定鼎】dìngdǐng 〈书〉【et.】 астананы орнату.

【定都】dìngdū【ет.】 астананы орнату.
 【定夺】dìngduó【ет.】 анықтау, белгілеу.
 【定额】dìng'é①【ет.】 мөлшер; норма; шама.②【ет.】 бөлім; квота; үлес; шама.
 【定岗】dìnggǎng【ет.】 жауапкершілік арту; жауапкершілік жүктеу.
 【定稿】dìnggǎo①【ет.】 мәтінді аяқтап шығу.②【зат.】 ақырғы нұсқа.
 【定格】dìnggé① өрнек; үлгі; өмір стандарттары~生活.②【зат.】 стоп – кадр.
 【定更】dìnggēng【ет.】 алғашқы түнгі күзетті қою.
 【订购】dìnggòu①【ет.】 мақтаға тапсырыс беру~棉花.② тапсырыс (істеуге тапсырылған іс).
 【定规】dìngguī①【зат.】 заңға сәйкестік; заңға сыйымдылық; заңдылық.②〈方〉【үс.】 әлбетте; заңды түрде; міндетті; міндетті түрде.
 【定规】dìngguī〈方〉【ет.】 үзілді-кесілді шешу.
 【定户】dìnghù тапсырыс беруші; тапсырыс етуші.
 【定滑轮】dìnghuálún【зат.】 байлаулы блок.
 【订婚】dìnghūn некелендіру (шіркеуде үйлену жорасын жасау), атастыру; құда болу; құдаласу.
 【定货】dìnghuò тапсырыс берілген тауарлардың шоты~贩.
 【定价】dìngjià① тиянақталған баға.②【зат.】 ақы; баға; бәс; құн; нарық.
 【定见】dìngjiàn【зат.】 айқын көзқарас.
 【定金】dìngjīn【зат.】 кепіл ақы төлеу~交付.
 【定睛】dìngjīng【ет.】 көз алмау; көзімен жеу:~细看/бажайлап қарау.
 【定居】dìngjū【ет.】 отанға қайтып орнығу 回国~| Пекинде орнығу~北京.
 【定居点】dìngjūdiǎn【зат.】 ел орналасқан жер (қыстақ, қала т. б.); елді мекен.
 【定局】dìngjú①【ет.】 соңғы шешімді шығару.②【зат.】 шешімін тапқан мәселе.
 【定礼】dìnglǐ【зат.】 жеңгелік.
 【定理】dìnglǐ【зат.】 теорема (дәлелдеуді керек ететін қағида).
 【定例】dìnglì【зат.】 белгіленген ереже.
 【定量】dìngliàng①【ет.】 сандық талдау~分析.②【ет.】 нормамен жабдықтау~供应.③ белгілі мөлшерден арттыру 超出~.
 【定【мөл.】分析】dìngliàngfēnxī сандық талдау.
 【定律】dìnglǜ【зат.】 заң; қағида

(ғылымдағы).
 【定论】dìnglùn【зат.】 соңғы шешім.
 【定名】dìngmíng【ет.】 атау; ат қою.
 【定盘星】dìngpánxīng【зат.】① безбен шкаласындағы нөлдік белгі.② негізгі көзқарас.
 【定评】dìngpíng【зат.】 көрсеткіш; мөлшер; норматив.
 【定期】dìngqī①【ет.】 құрылтай шақырылымының күнін белгілеу~召开代表大会.②形 мерзімді баспасөз~刊物| мерзімді салым ақша~存款.
 【定钱】dìngqián【зат.】 кепіл ақы; кепілдеме.
 【定亲】dìngqīn【ет.】 атастыру; құда болу; құдаласу.
 【定情】dìngqíng【ет.】 күйеу мен қалыңдықтың сыйлықтарымен айырбас жасау.
 【定然】dìngrán【үс.】 әлбетте; заңды түрде; міндетті; міндетті түрде.
 【定神】dìngshén【ет.】① үңіле қарау~一看.② жұбану; көңіл жайлану; тынышталу; тыныштану.
 【定时】dìngshí①【ет.】 уақытында дәрі ішу~吃药.②【зат.】 белгіленген уақыт.
 【定时炸弹】dìngshízhàdàn дистанциялық оқ.
 【定式】dìngshì【зат.】 психологиялық үлгі 心理~.
 【定势】dìngshì①【зат.】 стереотип (көп тиражды кітаптардың теруін қайта басуға керекті жазық я цилиндр түріндегі пластинкаға құйылатын көшірмесі).② қондыру; құру; орналастыру; орнату.
 【定数】dìngshù【зат.】① жиналым; кворум (мәжіліс шешімінің заңды болуы үшін қатысушылар санының жеткілікті болуы).② болмай қоймас; қайтпас; тойтарылмас; фатальды.
 【定说】dìngshuō【зат.】 белгілі ой - пікір.
 【定位】dìngwèi①【ет.】 мекен-жайын бекіту.②【зат.】 орнына тапсырыс беру.③【ет.】 ауыздықтау; жайылтпаушылық; окшаулау; таратпаушылық; тұмшалау; шектеу.
 【定息】dìngxī【зат.】 тиянақталған пайыз.
 【定弦】dìngxian【ет.】① күйіне келтіру (музыкалық аспапты).②〈方〉 алаңсыз ойлау; көңіл тоқтату.
 【定向】dìngxiàng【ет.】① пеленгаторлық радиостанция
 【定向培育】dìngxiàngpeiyù бағытталған тәрбие.
 【定心丸】dìngxīnwán(~儿)【зат.】 қылықтарменб айтқан сөздерімен тыныштандыру.
 【定型】dìngxíng【ет.】 жетілу, құрылу.

【定性】dìngxìng【ет.】① қылмысты саралау.② сапалық талдау.
 【定性分析】dìngxìngfēnxī сапалық талдау.
 【定义】dìngyì【зат.】 анықтама; тұжырымдама; тұжырымды айтылған ой; формулировка.
 【定音鼓】dìngyīngǔ【зат.】 литавра (барабан тәрізді музыка аспабы).
 【定影】dìngyǐng【ет.】 бекіту; фиксация.
 【定语】dìngyǔ【зат.】 анықтауыш; атрибут; ерекше белгі (заттың я құбылыстың өзінен айырылмайтын бөлінбес қасиеті).
 【定员】dìngyuán жүк артатын мүмкіндік.②【зат.】 штаттағы қызметкерлер құрамы.
 【定阅】dìngyuè жазылу.
 【定则】dìngzé【зат.】 заңға сәйкестік; заңға сыйымдылық; заңдылық.
 【定址】dìngzhǐ①【ет.】 дербестендіру.
 【定准】dìngzhǔn①(~儿)【зат.】 анықтау; белгілеу.② стандарт.
 【定子】dìngzǐ【зат.】 статор (электр машиналарының қозғалмайтын бөлімі).
 【定罪】dìngzuì【ет.】 жаза белгілеу; үкім ету; үкім кесу; үкім шығару.
 【定做】dìngzuò【ет.】 тапсырыс бойынша әзірлеу.
 【锭】dìng〈书〉 өңделген металл.
 【锭】dìng〈方〉【зат.】 бөксе; құйрық.
 【锭】dìng【зат.】 зәкірді көтеріңдер, жүзіп кету; жүріп кету; қозғалып кету 起~| зәкірді көтеріңдер 下~.
 【锭】dìng① ұршық.② құйма алтын; сом алтын 金~| метал құйма 钢~| әмбебап дәрі 万应~.
 【锭剂】dìngjì【зат.】 дәрі; таблетка (дөңгелетіп қатырылған дәрі).
 【锭子】dìngzǐ【зат.】 ұршық.

diū

【丢】diū【ет.】① шиланды жоғалту 钱包~了◇ жұмыссыз қалу~了工作.② жоққа шығару; жою; шығару; шығарып тастау.③ кейінге қалдыру; қоя тұру.
 【丢丑】diūchǒu【ет.】 жұрт алдында күлкі болу; маскара болу; маскарау.
 【丢掉】diūdiào【ет.】① жұмыссыз қалу~饭碗(失业).② иллюзияны жоққа шығару~幻想.
 【丢份】diūfèn(~儿)〈方〉【ет.】 жұрт алдында күлкі болу; маскара болу; маскарау.
 【丢脸】diūliǎn【ет.】 жұрт алдында күлкі болу; маскара болу; маскарау.
 【丢面子】diūmiànzi жұрт алдында күлкі болу; маскара болу; маскарау.
 【丢弃】diūqì【ет.】 жоққа шығару; жою; шығару; шығарып тастау.

【丢人】diūrén【ет.】 беделден айырылу~现眼.

【丢三落四】diūsānlàsi алаңғасар; жаңғалақ; қаңғалақ; ұмытшақ.

【丢失】diūshī【ет.】 кілтті жоғалту~钥匙.

【丢手】diūshǒu【ет.】 жоққа шығару; жою; шығару; шығарып тастау.

【丢眼色】diūyǎnsè көз қысу; қас қағу; ымдау.

【丢卒保车】diūzúbǎoji кіші қиып, негізгісін сақтау.

dōng

【东】dōng①【зат.】 шығыс~方|шығыстағы жел~风|шығыстың қалалары~城|қаланың шығыс жағы城~.②үй иесі; үй қожасы 房~|акционер; акция ұстаушы (акциялы өнеркәсіп орнының мүшесі) 股~|шығыстағы көрші~家.③(~儿)【зат.】 ие; кожа.④(Dōng)【зат.】 фамилия.

【东半球】dōngbànqiú【зат.】 шығыстық жарты шар.

【东北】dōngběi【зат.】①солтүстік-шығыс.②Қытайдың солтүстік-шығысы, Маньчжурия.

【东边】dōngbian(~儿)【зат.】 шығыс жағы.

【东不拉】dōngbūlā домбыра.

【东床】dōngchuáng【зат.】 күйеу бала.

【东倒西歪】dōngdǎoxīwāi①жантайып қалу; қисайып қалу.②босау; солқылдау; теңселу; шайқалдыру; шайқалу.

【东道】dōngdào【зат.】①қонақ ету; сый көрсету; сыйлау 作~.②ішкізіп-жергізу үшін таласу.

【东道国】dōngdàoguó【зат.】 қабылдаушы мемлекет.

【东道主】dōngdào zhǔ【зат.】 ие; кожа.

【东方】dōngfāng【зат.】①шығыс.②шығыстану – ориентализм ~文化主义(Dōngfāng)фамилия.

【东非】DōngFēi【зат.】 Шығыс Африка.

【东风】dōngfēng【зат.】①шығыс желі, жазғытұрғы есек. ②Дуңфен-автомобиль мен тепловоз маркасы.

【东风吹马耳】dōngfēngchuīmǎ'ěr ескермеу; көңілге алмау; құлақ аспау.

【东宫】dōnggōng【зат.】 тақ мұрагері.

【东郭】Dōngguō【зат.】 фамилия.

【东郭先生】Dōngguōxiānshēng жауға қайырымды адам.

【东汉】DōngHàn【зат.】 Шығыс Хан династиясы 25—220ж.

【东胡】DōngHú【зат.】 тұңғұс; тұңғұс адамы.

【东家】dōngjiā【зат.】 шығыстағы көрші.

【东晋】DōngJìn【зат.】 Шығыс Дзин династиясы 317—420.

【东经】dōngjīng【зат.】 шығыс бойлық

【东拉西扯】dōnglāxīchě өсек айту; өсек айтумен шұғылданду; сыпсыңдау; сыпылдау, езу; езбелеу; көку; мыжу; мылжыңдау.

【东鳞西爪】dōnglínxīzhǎo қиынды; үзік; үзінді.

【东门】Dōngmén【зат.】 фамилия.

【东面】dōngmiàn(~儿)【зат.】 шығыс жақ.

【东南】dōngnán【зат.】①оңтүстік-шығыс.②оңтүстік-шығыс Қытай.

【东南亚】Dōngnányà【зат.】 оңтүстік-шығыс Азия.

【东欧】Dōngōu【зат.】 Оңтүстік Еуропа.

【东三省】DōngSānShěng【зат.】 3 шығыс провинция - Ляонин, Гирин, Хэй-лунцзян. Маньчжурия.

【东山再起】DōngShānzàiqǐ істі қайта қозғау.

【东施效颦】Dōngshīxiàopín еліктеу; маймылдану (біреуге еліктеу).

【东魏】DōngWèi【зат.】 Шығыс Вей династиясы 534—550ж, солтүстік патшалықтар династиясы.

【东西】dōngxī【зат.】①шығыс пен батыс.②жанды; тірі ағза.

【东...西...】dōng...xī... абыржу; аңқалақтау; апалақтау; апырып-жапыру; асып-сасу; әбігерлену; жылпыңдау; күйбендеу; қалбалақтау; сасқалақтау; тынышсызданду; ыбжыңдау~奔~跑|жан жағына қарану~张~望|істеп шығару~拼~凑|тік басып тұра алмау~倒~歪|керексіз немесе іске алғысыз жазулар~涂~抹.

【东西】dōng·xī【зат.】①Ол заттарды сатып алуға кетті 他买~去了.②кәрі қакбас 老~.

【东乡族】Dōngxiāngzú【зат.】 дунсиан халқы - ҚХР-ғыз ұлттардың бірі

【东亚】DōngYà【зат.】 Шығыс Азия.

【东洋】Dōngyáng【зат.】 жапон; жапондық~人|жапон; жапондық тауарлар~货.

【东野】Dōngyě【зат.】 фамилия.

【东瀛】dōngyíng〈书〉【зат.】①шығыс теңіз.②Жапон

【东正教】Dōngzhèngjiào【зат.】 православие (католицизмнен айрықша шығыс-христиан шіркеуі ретінде шыққан христиан дінінің бір тармағы)

【东周】DōngZhōu【зат.】 Шығыс Чжоу770—249.

【冬】dōng【зат.】①кәрлі қыс; қатты қыс 隆~|қыста жер жырту~耕|андардың қысқы ұйқысы~眠.②(Dōng)

фамилия.

【冬】dōng даңғырлау; дүрілдеу; күркіреу.

【冬不拉】dōngbūlā【зат.】 домбыра.

【冬菜】dōngcài【зат.】 кептірілген көкөністер.

【冬藏】dōngcáng【ет.】 жинап алу; қорландырып алу.

【冬储】dōngchǔ【ет.】 қысқа азық - түлік қорын жинау.

【冬菇】dōnggū【зат.】 қыстыгүні жиналған сянгү саңырауқұлақтар.

【冬瓜】dōngguā【зат.】①балауыз асқабак.②қысқы асқабак.

【冬烘】dōnghōng形 дүмше; жете оқымаған; шала оқыған; шалапай.

【冬季】dōngjì【зат.】 қысқы маусым

【冬节】DōngJié【зат.】 күннің қысқарып барып тоқырауы (22 желтоқсан).

【冬令】dōnglìng【зат.】①қысқы маусым.②қысқы маусымдағы климат.

【冬眠】dōngmián【ет.】 аңдардың қысқы ұйқысы.

【冬笋】dōngsǔn【зат.】 бамбуктың қысқы сүйрігі.

【冬天】dōngtiān【зат.】 қысқы маусым.

【冬闲】dōngxián【зат.】 егіс жұмыстарының тыныштығының қысқы мерзімі.

【冬小麦】dōngxiǎomài【зат.】 күздік бидай.

【冬训】dōngxùn【ет.】 қысқы жаттығу.

【冬衣】dōngyī【зат.】 қысқы киім.

【冬泳】dōngyǒng【ет.】 қыстағы жүзу жарысы.

【冬月】dōngyuè【зат.】 қысқы ай.

【冬至】dōngzhì【зат.】 күннің қысқарып барып тоқырауы (22 желтоқсан).

【冬至点】dōngzhìdiǎn【зат.】 күннің қысқарып барып тоқырау нүктесі (22 желтоқсан).

【冬装】dōngzhuāng【зат.】 қысқы киім.

【咚】dōng【ел.】 салдырлау;

тарсылдау.

【崇】dōng 崇罗(Dōngluó) Дуңлоу – көмірдің кен орны.

【氡】dōng【зат.】 радон (радиоактивті химиялық элемент, газ).

dǒng

【董】dǒng①〈书〉 бакылау; тексеру~理.②校 сауда палатасы басқарманың мүшесі 商~.③(Dǒng)【зат.】 фамилия.

【董事】dǒngshì【зат.】 басқарма мүшесі.

【董事会】dǒngshìhuì【зат.】 директорлар кеңесі

【董事长】dǒngshìzhǎng【зат.】

төрағалық.

【懂】dǒng①【ет.】 істі білу~事 | өз мамандығын игеру~行 | ағылшын тілді меңгеріп білу~英语.②(Dǒng)【зат.】 фамилия.

【懂得】dǒng·de【ет.】 заңды түсіну~规矩

【懂行】dǒngháng 形 өз мамандығын игеру.

【懂事】dǒngshì мәнін аңғару; мәнін ұғу; мәнісіне түсіну.

dòng

【动】dòng①【ет.】 құйылу; сорғалау; төгілу; үзбей ағу 流~ | азғантай әсерден тынышы кету~.②【ет.】 абайсыз; албырт; аңдаусыз; аңсыз 轻举妄~ | кадам сайын 一举一~.③【ет.】 орнынан қозғалу 搬~ | жылжиты; қозғау 挪~ | өзгерту 改~ | игеру; меңгеру ~ 用 | жиынтықты мобилизациялау 兴师~众.④【ет.】 жазуды бастау ~笔 | жұмысқа кірісу~手 | ақылға салу; ойлап қарау~脑筋.⑤

【ет.】 екі ойлы болу; қобалжу~心 | ашулану; зығырлану; қаһарлану~怒.⑥ ойландыратын; ой салатын; ой түсіретін; толғандыратын; толқытатын ~人.⑦

〈书〉【үс.】 қасқырдың аузы жесе де қан, жемесе де қан.

【动笔】dòngbǐ【ет.】 жазуға кірісу.

【动兵】dòngbīng【ет.】 соғыс қимылдарын ашу.

【动产】dòngchǎn【зат.】 жылжитын мүлік; жылжымалы мүлік.

【动词】dòngcí【зат.】 етістік.

【动粗】dòngcū【ет.】 әдепсіз сөз айту; дөрекі сөз айту; дөрекі сөйлеу; қатты сөз айту.

【动荡】dòngdàng①【ет.】 көлдің тоқылдауы 湖水~.②形 дамылсыз қоғам 社会~ | дамылсыз уақыт~的年代.

【动肝火】dònggānhuǒ ашулану; екілену; кею; козу.

【动感】dònggǎn【зат.】 кинетикалық.

【动工】dònggōng【ет.】① жұмысты бастау.②құрылыс.

【动滑轮】dònghuálún【зат.】 жылжымалы диск.

【动画】dònghuà【зат.】 мультипликация (мультипликация жолымен салып алынған фильм).

【动画片】dònghuàpiàn【зат.】 мультипликация (мультипликация жолымен салып алынған фильм).

【动火】dònghuǒ(~儿)〈口〉【ет.】 ашулану; қызу; ызалану.

【动机】dòngjī【зат.】 ниет; ой; пиғыл; талап; тілек.

【动静】dòng·jīng【зат.】① сыбдыр;

тысыр.② белгі; нышан; сыңай.

【动力】dònglì【зат.】① уәж; уәждеме.② энергия

【动量】dòngliàng【зат.】 механикалық кез.

【动乱】dòngluàn【ет.】 бассыздық; тәртіпсіздік

【动轮】dònglún【зат.】 жетекші дөңгелек.

【动脉】dòngmài【зат.】 артерия; тамыр.

【动脉硬化】dòngmàiyìngguā артериосклероз (күре тамыр қабығының майланып жуандап ауруға шалдығуы).

【动脉粥样硬化】dòngmàizhūyàngyìngguā атеросклероз (жүрек-қан тамырлары жүйесінің ауруы).

【动漫】dòngmàn анимэ.

【动能】dòngnéng кинетикалық қуат (қозғалу энергиясы).

【动能武器】dòngnéngwǔqì кинематикалық қару – жарак.

【动怒】dòng nù【ет.】 ашулану; зығырлану; қаһарлану.

【动气】dòngqì【ет.】 ашулану; зығырлану; қаһарлану.

【动迁】dòngqiān【ет.】 басқа жерге шығару; жаңа орынға қоныстандыру; көшіру; көшіріп қондыру; қоныс аудару.

【动情】dòngqíng【ет.】① ғашық болу.② албырту; екілену; желдену; желігу; козу; лепіру.

【动人】dòngren 形 әсерлі; еліктіргіш; қызық; қызықты; тартымды~心弦的.

【动人心弦】dòngrenxīnxián көңілін босату; көңілін бұзу, абыржыту; ойландыру; тебірену; толқыту.

【动容】dòngróng【ет.】 таңдану; танқалу

【动身】dòngshēn【ет.】 жолға аттану.

【动手】dòngshǒu【ет.】① жұмысқа кірісу.② жанау; тигізу; тию.③ соғысу; төбелесу; төбелесіп қалу; шекісу.

【动手】脚】dòngshǒudòngjiǎo① еркелеу; қылжақтау; ойнау; шалқақтау.② әйелмен қырындау.

【动态】dòngtài①【зат.】 ғылыми-техникалық жағдай 科技~.②【зат.】 алуан-түрлі жағдай~各异.③ 形 серпінді анализ.

【动弹】dòngtan【ет.】 айналу; бұрылу; қайрылу.

【动听】dòngtīng әсерлі; еліктіргіш; қызық; қызықты; тартымды.

【动土】dòngtǔ【ет.】 құрылысты салуға кірісу.

【动问】dòngwèn【ет.】 сұрап алу; сұрастыру

【动武】dòngwǔ【ет.】 соғыс қимылдары ашу.

【动物】dòngwù【зат.】 айуанаттар

дүниесі; фауна; хайуанаттар әлемі.

【动物学】dòngwùxué【зат.】 зоология (айуанатты зерттейтін ғылым).

【动物园】dòngwùyuán【зат.】 зоологиялық бақ.

【动向】dòngxiàng【зат.】 дамудың идеялық бағыты 思想~ | нарық беталысы; нарық үрдісі (нарықтағы бағаның қозғалысындағы, дамуындағы негізгі бағыт)

【动心】dòngxīn【ет.】 使...【ет.】 心 біреудің жүрегінің көңілін босату.

【动刑】dòngxíng【ет.】 азаптау; қинау; талпыну.

【动摇】dòngyáo【ет.】① сенімділікті тайдыру 信心【ет.】摇了.② күдіктендіру; сезіктендіру; толқыту; шүбәландыру.

【动议】dòngyì【зат.】 талқылауға енгізу.

【动因】dòngyīn【зат.】 себеп тудыру.

【动用】dòngyòng【ет.】 мемлекеттік қаржыларды қолдану~公款 | әскери күшті қолдану~武力.

【动员】dòngyuán【ет.】① мобилизациялау (мемлекеттің құралды күштерін бейбітшілік жағдайдан соғыс жағдайына көшіру).② жұмылдыру; мобилизациялау.

【动辄】dòngzhé〈书〉【үс.】 қасқырдың аузы жесе де қан, жемесе де қан~得咎 | әр жолы бір – бірімен арпылдасу~恶语相加.

【动辄得咎】dòngzhédejiù қасқырдың аузы жесе де қан, жемесе де қан.

【动嘴】dòngzuǐ【ет.】 айту

【动作】dòngzuò①【зат.】 кадам сайын ~.②【ет.】 бөгде істемен айналысу.

【动作片儿】dòngzuòpiānr〈口〉【зат.】 боевик (қараушы халықтың осы маусымда ең жақсы көрген фильмі).

【动作片】dòngzuòpiàn【зат.】 боевик (қараушы халықтың осы маусымда ең жақсы көрген фильмі).

【冻】dòng①【ет.】 қатпайтын порт не~港 | кеспекте су қатып қалды 缸里的水~了.②(~儿)【зат.】 кілкілдек; сілікпе; ұйыма; іркілдек 肉~儿 | үстіне сорпа құйылып ұйытылған балық 鱼~儿.③【ет.】 бүгін жеңіл киінгеннен, өте тоңдым 今天衣服穿少了, 真~得慌.

④【ет.】 мұз басу; мұз қаптау; мұз қату; мұздану~害.⑤(Dòng)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【冻疮】dòngchuāng【зат.】 үсу.

【冻豆腐】dòngdòu·fu【зат.】 тоназытылған соялық ірімшік.

【冻害】dònghài【зат.】 қату; үсу.

【冻结】dòngjié【ет.】① қатып қалған жер~的土地② тоқтау салынған активтер (шығарылған немесе қаралу үстіндегі сот шешімі салдарынан

иеленуші пайдалана алмайтын кез келген активтер)将资产~起来.

【冻馁】dòngněi〈书〉【ет.】тоңу; үсу мен ашығу.

【冻伤】dòngshāng【зат.】тоңазу; үсу.

【冻土】dòngtǔ【зат.】тундра ~区| тундра ~地带.

【冻雨】dòngyǔ【зат.】боз қырау; катқак; қырау; мұздақ.

【冻原】dòngyuán【зат.】тундра.

【侗剧】dòngjù【зат.】Дуң ұлтының операсы.

【侗族】Dòngzú【зат.】Дуң халқы - ҚХР аз ұлтының бірі.

【栋】dòng①арқалық; белағаш~梁.②【мөл.】көрнекті қайраткер адам; тірек.③(Dòng)【зат.】фамилия.

【栋梁】dòngliáng【зат.】қоғам қайраткерлері.

【洞】dòng①(~儿)【зат.】үңгір (көбінесе қолдан жасалған тау үңгірі)~穴|үңгір (көбінесе қолдан жасалған тау үңгірі)山~|ойық; ойылып кеткен жер; оқ өткен жер; тесік; тесілген жер (оқ тиген жер)漏~.②弹~其腹.③数 数 аңғару; түсіну; ұғу; ұғыну~晓|басын ашып айту; түсіну; ұғыну~察|айқын; ашық;

【洞察】dòngchá【ет.】қоғамның төменгі топтарының жағдайын қарап шығу~下情.

【洞彻】dòngchè【ет.】әбден берілу; түсіну; шындығына жету.

【洞穿】dòngchuān【ет.】тескізу; тесіру; тесу; тесіп тастау.

【洞达】dòngdá【ет.】анықтап алу; анықтау.

【洞房】dòngfáng【зат.】жас жұбайлармен әзілдесу 闹~|той; үйлену тойы~花烛.

【洞见】dòngjiàn【ет.】айқын көру.

【洞开】dòngkāi【ет.】есіктер шалқасынан ашылып жатыр еді.

【洞若观火】dòngruòguānhuǒ анықтан- анық.

【洞天】dòngtiān【зат.】бейіш; жаннат; жәннәт; жерұйық; жұмақ; пейіш; жұмақ~福地.

【洞天福地】dòngtiānfúdi бейіш; жаннат; жәннәт; жерұйық; жұмақ; пейіш; жұмақ.

【洞悉】dòngxī【ет.】істің ішкі сырын түсіну.

【洞箫】dòngxiāo【зат.】дуңсиао флейтасы.

【洞晓】dòngxiǎo【ет.】аңғару; түсіну; ұғу;

【洞穴】dòngxué【зат.】үңгір (көбінесе қолдан жасалған тау үңгірі).

【洞烛其奸】dòngzhúqíjiān опасызопасыз ниетті аңғару.

【洞子】dòngzi〈方〉【зат.】①

жылыжай (қыста өсімдік өсіру үшін әйнектелген жылы орын)花儿~|жылы жайда өсетін өсімдік ~货.②үңгір (көбінесе қолдан жасалған тау үңгірі).

【洞子货】dòngzihuò〈方〉【зат.】жылы жайда өсетін өсімдік.

【恫】dòng①〈书〉азаптану және корку ~恐(恐惧).②бұқтыру; омыраулау~吓.

【恫吓】dòng hè【ет.】қоқан-лоқылап алу; корқытып алу~取财.

【胴】dòng①тұтас ет (сойылған малдың тұтас еті)~体.②〈书〉тоқ ішек.

【胴体】dòngtǐ【зат.】①тұтас ет (сойылған малдың тұтас еті).②әйел дене.

【胴】dòng【зат.】штольня (жазық не көлбей қазылған кені бар жер).

dōu

【都】dōu【үс.】①барлық отбасы әдеби шығармашылықпен айналысады全家~搞文艺工作.②туған ападан да жақсы比亲姐姐~好|ақырын қозғалуы да жоқ一【ет.】~不【ет.】.③түскі ас суынып қалады, тез жеңдер饭~凉了, 快吃吧.

【陡】dǒu【од.】түу - ашулы сөгістің санкылдауы.

【兜】-1dōu①(~儿)【зат.】тор 网~儿|шалбардың қалтасы 裤~儿.②

【ет.】老大娘用手巾~着几个鸡蛋/же киімнің етегінде бірнеше тауық жұмыртқасые әкелді.③【ет.】қаусырып алу; қоршап алу~抄|айналу; қалықтау; шыр айналу~圈子.④【ет.】қолдан сату~售.⑤【ет.】егер бірдеңе болып қалса, мен жауапкершілігін аламын 有问题我~着.⑥【ет.】әшкерелеу.⑦кәрзеңке; себет.

【兜抄】dōuchāo【ет.】қаусырып алу; қоршап алу.

【兜底】dōudǐ(~儿)〈口〉【ет.】әшкерелеу.

【兜兜】dōudou(~儿)〈口〉【зат.】көкірекше.

【兜肚】dōudu【зат.】қарынтартқыш; іштартқыш.

【兜翻】dōufān〈方〉【ет.】①әйгілеу; әшкере ету; әшкере қылу; әшкерелеу.②араластыру; аударыстыру; көтерілістіру; қопарыстыру; қоспыту.

【兜风】dōufēng【ет.】①жыртылған желкен керілген жоқ 破帆不~.②сырғанау; тебу.

【兜揽】dōulǎn【ет.】①сатып алушыларды тарту ~生意.②бұзып-жарып ұмтылу; килігу; қатысу; қол сұғу; қыстырылу.

【兜盔】dōuhuī【зат.】дулыға; каска (соғыс уақытында басқа киетін әскери темір қаппак).

【兜圈子】dōuquān·zi①绕圈儿:飞机在树林子上空 орман үстінен ұшақ ұшып өтті.②сен маған теңірекпей, турасын айт 别跟我~, 有话直说了.

【兜售】dōushòu【ет.】①мәжбүр ету, таңу.②сауда ету, сату.

【兜销】dōuxiāo【ет.】өтімді қамтамасыз ету.

【兜子】dōuzi【зат.】паланкин (зембіл).

【兜嘴】dōuzǐ〈方〉【зат.】①көкірекше.②тұмаға; тұмсық тор; тұмылдырық.

【筓子】dōuzi〈方〉【зат.】кәрзеңке; себет.

dǒu

【斗】dǒu①【мөл.】доу - сусымалы денелердің өлшемі, 10литрға тең.②【зат.】доу - сусымалы денелердің өлшемі, 10л сыйымдылығы.③(~儿)шұңғыма 漏~|трубка; түтік 烟~.④

【зат.】саусақ жастығындағы сопақша сызықтар.⑤бақыраш; ожау; шөміш.⑥Қауыс шоқжұлдызының 6 жұлдызы.⑦~柄.⑧〈圆形的指纹书〉жарқабақтау; жарлауытты; жарлы; құлама; құламалы.⑨(Dǒu)【зат.】фамилияға қолданылады.

【斗车】dǒuchē【зат.】вагонша (рельспен жүргізіп жүк таситын кішкене вагон-арба).

【斗胆】dǒudǎn【үс.】батыл болу; батылы бару.

【斗方】dǒufāng(~儿)【зат.】плакат (қысқа мәтінді сурет, көркем графиканың бір түрі).

【斗箕】dǒujī【зат.】бармақтың суреті; бармақтың танбасы; саусақтың ізі.

【斗笠】dǒulì【зат.】доули - үлкен тоқыма қалпақ.

【斗篷】dǒupéng【зат.】①мантия (сырттан киетін плащ сияқты ұзын шапан).②〈方〉доули - үлкен тоқыма қалпақ.

【斗筲】dǒushāo〈书〉【зат.】бишара адам~之徒.

【斗室】dǒushì〈书〉【зат.】шоланды алу 身居~.

【斗转星移】dǒuzhuǎnxīngyí уақыттың қозғалысы.

【斗子】dǒuzi【зат.】①тауықтың ақыры 鸡食~.②шикізат бункері.

【抖】dǒu〈书〉жарқабақтау; жарлауытты; жарлы; құлама; құламалы.

【抖】dǒu【ет.】①дірілдеу; қалтырау 发~|бүкіл дене дірілдеп тұр 浑身直~.②мақталы төсек қапты қағып сілку~

开被窝.③ эшкерелеу.④ далдию; жайдарылану; желпіну; жігерлену; көңілдену; рух көтерілу; сергу; сергіту; серпілу; тыңаю ~起精神.⑤ маңғаз мырза болу.

【抖颤】dǒuchàn【ет.】дірілдеу; қалтырау.

【抖动】dǒudòng【ет.】① бәрін сілкілеу; қағу; қағып соғу; қағып сілкіу; сілкілеу.② дірілдеу; қалтырау.

【抖搂】dǒulou【ет.】① қағып-сілкіу; сілкіп шайқау.② дабыра қылу; дабыралау; жұртқа жаю; шашу.③ бұзу; қирату; ойрандау; талқандау.

【抖擞】dǒusǒu【ет.】енсесі көтерілу; рух көтерілу~精神.

【陡】dǒu①形 жарлауытты тау 山很~.② кенетте өзгеріп кету~变.

【陡壁】dǒubì【зат.】жар; жарқабақ; жарлауыт; құлама жар; тік жар.

【陡变】dǒubiàn【ет.】ауа райы кенеттен өзгеріп кетті 天气~.

【陡峻】dǒujùn形 тік жар; құлама жар 山崖~.

【陡立】dǒulì【ет.】көрініп тұру; көтерілу; көтеріліп тұру.

【陡坡】dǒupō【зат.】тік жар; құлама жар.

【陡峭】dǒuqiào形 тік жар ~的河岸| жартасты жаға; құзды жаға~的岸.

【陡然】dǒurán【үс.】кенеттен ояну~醒悟.

【蚪】dǒu[蝌蚪] ит балық; кішкене бақа (бақаның баласы).

dòu

【斗】dòu① қырық пышақ болу; пышақтасушылық 械~| жұлқыласу; жұлысу; тартысу; төбелесу~殴.②

【ет.】алысу; күресу; тартысу.③【ет.】әтеш соғысы~鸡.④【ет.】ақылмен жарысу~智| адыраңдасу; бажактау; бажалақтау; ежікелесу; ерегісу; жағаласу; жүз шайысу; керіске айналу; керісу; қарсыласу; тайталасу; ұрсысу; ұрысқа айналу; ырылдасу~嘴.⑤

【ет.】қылылық; қыли көзділік; шапыраш~眼.⑥〈书〉байырқалау; доғарылу; тоқталу; тоқтау.

【斗法】dòufǎ【ет.】қастық ойлау.

【斗鸡走狗】dòujīzǒugǒu өмірді босқа өткізу; өмірді босқа сарп ету.

【斗口齿】dòukǒuchǐ〈方〉адыраңдасу; бажалақтау; ежікелесу; ерегісу; жағаласу; жүз шайысу; керіске айналу; керісу; қарсыласу; тайталасу; ұрсысу; ырылдасу.

【斗牛】dòuniú【ет.】коррида (тореадордың бұқамен жекпе-жегі).

【斗牛舞】dòuniúwǔ【зат.】коррида

(тореадордың бұқамен жекпе-жегі).

【斗殴】dòu'ōu【ет.】жұлқыласу; жұлысу; тартысу; төбелесу

【斗牌】dòupái【ет.】карта ойнау.

【斗气】dòuqì【ет.】айтысып-тартысу; араздасу; арылдасып-шарылдасу; егесу; жанжалдасу; жауаптасу; жұлқысу; иттесу; тістесу; ұрсысу.

【斗趣儿】dòuqùr күлдіру; күлкіге батыру.

【斗士】dòushi【зат.】әскер; жауынгер; сарбаз.

【斗心眼儿】dòuxīnyǎng ақыл – ойда жарысу.

【斗眼】dòuyǎn(~儿)〈口〉【зат.】қылылық; қыли көзділік; шапыраш.

【斗争】dòuzhēng【ет.】① тап күресі 阶级~| идеологиялық күрес 思想~.② күш салу.③ ынталы күш салу.

【斗志】dòuzhì【зат.】жауынгер рухымен камту~昂扬.

【斗智】dòuzhì【ет.】ақыл – ой дуэлі.

【斗嘴】dòuzǔi(~儿)【ет.】① айтысып-тартысу; араздасу; арылдасып-шарылдасу; егесу; жанжалдасу; жауаптасу; жұлқысу; иттесу; тістесу; ұрсысу~怄气.② мысқылдау; сықактау; ыржақтау 取笑~.

【豆】-dòu① атбас бұршақ; атбасбұршақтар; бұршақ.② (Dòu)【зат.】фамилияға қолданылады.

【豆】-2(dòu(~儿))【зат.】① қылтанды соя (бұршақ тұқымдас өсімдік) 黄~| чечевица 绿~| бір цзинь бұршағы 一斤~儿.② акгүйнек; ботташық; картоп 土~儿| кофе 咖啡~.

【豆瓣酱】dòubànjiàng【зат.】бұршақтан жасалынған қою соя.

【豆包】dòubāo(~儿)【зат.】булап пісірілген соя пастасынан тұратын пирог.

【豆饼】dòubǐng【зат.】бұршақты жом.

【豆豉】dòuchǐ【зат.】доучи – бұршақтан жасалынған тұздық.

【豆腐】dòu-fu【зат.】бұршақты ірімшік.

【豆腐饭】dòu-fufàn〈方〉【зат.】бұршақты ірімшік пен күріш.

【豆腐干】dòu-fugān(~儿)【зат.】«қысып жасалған» доуфу.

【豆腐浆】dòu-fujiāng【зат.】соялық сүт.

【豆腐脑儿】dòu-funǎo【зат.】соялық сүттен жасалынған айран.

【豆腐皮】dòu-fupí【зат.】①(~儿) соялық сүттің беті.②〈方〉жақпар-жақпар; қабаттап жасалған; қабатты; қат-қабат(қамыр).

【豆腐乳】dòu-furǔ【зат.】ашыған консервіленген соялық ірімшік.

【豆腐衣】dòu-fuyī〈方〉【зат.】соялық сүттің беті.

【豆腐渣】dòu-fuzhā【зат.】бұршақтың қоюы.

【豆腐渣工程】dòu-fuzhāgōngchéng шала істелген; шалағай.

【豆荚】dòujiā【зат.】бұршаққын.

【豆浆】dòujiāng【зат.】соялық сүт.

【豆角儿】dòujiǎoer〈口〉【зат.】бұршаққын.

【豆秸】dòujiē【зат.】бұршақ тұқымдас өсімдіктердің сабағы мен жапырағы.

【豆蔻年华】dòukòuniánhuá бикештік; бойжеткендік.

【豆绿】dòulǜ形 салат түсі.

【豆奶】dòunǎi【зат.】соялық сүт.

【豆萁】dòuqí〈方〉【зат.】бұршақтың сабағы.

【豆青】dòuqīng形 салат түсі.

【豆蓉】dòuróng【зат.】бұршақты езбе салындысынан тұратын ай шелпегі~月饼.

【豆乳】dòurǔ【зат.】① соялық сүт.②〈方〉ашыған соялық ірімшік.

【豆沙】dòushā【зат.】соялық пастадан жасалынған үзбе көже~包| соялық пастадан жасалынған ай шелпегі~月饼.

【豆薯】dòushǔ【зат.】① пахизирус – қытайдың тәтті картобы.

【豆芽儿】dòuyǎr【зат.】бұршақ өскіні.

【豆油】dòuyóu【зат.】соя майы.

【豆渣】dòuzhā【зат.】бұршақ ірімшігін жасаған кезіндегі сығынды.

【豆汁】dòuzhǐ【зат.】①(~儿) талқандалған бұршақтан жасалынған ашыған сусын.②〈方〉соя сүті.

【豆猪】dòuzhū【зат.】финнозбен (финна құртынан болған ауру) ауырған шошқа.

【豆子】dòu-zi【зат.】① бұршақты мәдениет.② бұршақ дөнін шағу 剥~.③ жеркене; кене; таскене 狗~.

【豆嘴儿】dòuzǔier【зат.】жібітіп әзірлеген бұршақ.

【逗】dòu①【ет.】ойыншықтармен балаларды ойнату~孩子玩.②【ет.】баланың көзі өте әдемі 这孩子两只灵活的大眼睛很~人喜欢.③【ет.】ол апасын күлдіруін жақсы көреді 她是一个爱说爱~的姑娘.④形 күлерлік сөз 这话真~.

逗 2dòu① байырқалау; доғарылу; тоқталу; тоқтау.② сөз тіркесі; тұрақты сөз тобы.

【逗点】dòudiǎn【зат.】үтір.

【逗眼】dòuyǎn①【ет.】алдандыру; жұбату; көңілін аулау; көңілін көтеру; қуанту; сайрандату.②【зат.】күлдіргіш; қуақы.

【逗号】dòuhào【зат.】үтір.

【逗留】(逗遛)dòuliú【ет.】кідіру; бола

тұру; болу; тұру.

【逗闷子】 dòumèn·zi 〈方〉 ажуаласу; әзіл айту; әзілдеу; қалжыңдау.

【逗弄】 dòu·nòng 【ет.】 ① жасы үлкен адам балалармен ойнап отыр 老人在~孙子玩. ② абалаттыру; абалату; арсылдату; келемеждеу; мазақтау; ызаландыру.

【逗趣儿】 (斗趣儿) dòu // qùr 【ет.】 қызықтыру; қызықтырып әкету; қызықтырып жету; ынталандыру.

【逗笑儿】 dòuxiào 【ет.】 күлдіру; күлкіге батыру.

【逗引】 dòuyǐn 【ет.】 балаларды ойыншықтармен желіктіру~小孩儿玩.

【逗版】 dòubǎn 【зат.】 көп бояулы ксилограф (ағашты оймыштайтын шебер).

【逗钉】 dòuding 〈书〉 декоративтік печенье.

【读】 dòu пунктуация; тыныс белгілері; тыныс жүйесі

【酸】 dòu 〈书〉 ашыту.

【脰】 dòu 〈书〉 мойын, тамақ.

【痘】 dòu 【зат.】 ① шешек егу 种~. ③ шешекке қарсы вакцина (жұқпалы ауруларға қарсы алдын ала сақтану үшін қолданылатын дәрілік препарат).

【痘苗】 dòumiáo 【зат.】 шешекке қарсы вакцина (жұқпалы ауруларға қарсы алдын ала сақтану үшін қолданылатын дәрілік препарат)..

dū

【都】 dū ① астана құру 建~. ② қала~市 | астана мен үлкен қалалар 通~大邑 | фарфор астанасы 瓷~ | көмір өндіру орталығы 煤~. ③ 【зат.】 лендік жерлер. ④ (Dū) 【зат.】 фамилия.

【都城】 dūchéng 【зат.】 астана.

【都督】 dūdū 【зат.】 дуду – әскербасы.

【都会】 dūhuì 【зат.】 халықаралық сауда орталығы 国际大~.

【都市】 dūshi 【зат.】 қала, сауда орталығы.

【阁】 dū 〈书〉 күзет мұнарасы.

【督】 dū ① соғысты басқару~战 | бас басқарушы ~办 | әскер қолбасшысы~师 | бастау; басшылық ету; басшылық жасау; басшылық қылу; жетектеу; жетекшілік ету; қолбасшылық ету~率.

② (Dū) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【督办】 dūbàn ① 【ет.】 бас басқарушы.

② 【зат.】 генерал-губернатор.

【督察】 dūchá ① 【ет.】 бақылау; тексеру.

【督促】 dūcù 【ет.】 итергіштеу; итермелеу, бұйыру; талап ету; шақыру.

【督导】 dūdǎo 【ет.】 бастық, басшы,

бригада басшысы ~员.

【督抚】 dūfǔ 【зат.】 генерал – губернатор мен губернатор (губернияның бастығы).

【督军】 dūjūn 【зат.】 әскери губернатор (губернияның бастығы).

【督学】 dūxué 【зат.】 халықтық білім инспекторы.

【督战】 dūzhàn 【ет.】 соғысты басқару.

【督阵】 dūzhèn 【ет.】 жұмысын бақылау.

【嘟】 -1dū 【ел.】 айғайлау; гулеу; гуілдеу.

【嘟】 -2dū 〈方〉 【ет.】 ернін бұлтиту.

【嘟噜】 dū-lu 〈口〉 ① 【мөл.】 бір шок жүзім – ~葡萄. ② 【ет.】 безілдеу; дабыр-дүбір сөйлеу; дабдырау; дабырлап сөйлеу. ③ мінгірлеу; мыңғырлау; мыңқылдау.

【嘟囔】 dū-nāng 【ет.】 күмілжіген; мінгірлеген; түсініксіз, мінгірлеу; мыңғырлау; мыңқылдау

【嘟哝】 dū-nong 【ет.】 үмілжіген; мінгірлеген; түсініксіз, мінгірлеу; мыңғырлау; мыңқылдау.

dú

【毒】 dú ① 【зат.】 вирус (жұқпалы ауруды қоздырушы ағза) 病~ | улану 中~ | улы жылан~蛇 | zahar; зәр; у~药 | улы шаян 蝎子有~. ② жұқтыру, уландыру 流~ | уландыру 放~. ③ 【зат.】 нашаны қолдану, бәңгілік; есірткікорлық; есірткіқұмарлық; нашақорлық 吸~ | заңсыз нашаны тасымалдау 贩~. ④ 【ет.】 用砒霜~老鼠 күшәнмен тышқандарды уландыру. ⑤ 形 қатал ұрып-соғу~打 | қауіпті жоспар~计.

【毒草】 dúcǎo 【зат.】 улы өсімдік.

【毒刺】 dúcì 【зат.】 бізгек; піскек мұрт; шанышқы (құртқұмырсқа, шыбыншіркейде болады).

【毒打】 dúdǎ 【ет.】 қырып-жоюды шыдау 遭到~.

【毒饵】 dú'èr 【зат.】 уы бар еліктіргіш.

【毒贩】 dúfàn 【зат.】 наркочилер.

【毒害】 dúhài ① 【ет.】 多疑的~зәр жұту. ② 【зат.】 тұншықтырғыш газбен уландыру 多疑的~.

【毒化】 dúhuà 【ет.】 ① улау. ② уландыру. ③ қоғамдық әдет-ғұрыпты бұзу~社会风气.

【毒计】 dújì 【зат.】 қауіпті жоспардың негізін салу

【毒剂】 dújì 【зат.】 化学~ улы химикат.

【毒辣】 dúlà 形 арамдық пен мейірімсіздік 阴险~ | ауыр шама 手段~.

【毒瘤】 dúliú 【зат.】 қатерлі ісік.

【毒谋】 dúmóu 【зат.】 зәрлі схема.

【毒品】 dúpǐn 【зат.】 еліткіш; есірткі; есірткіш; наша (дененің сезім қуатын кетіру; ұйықтату үшін жұмсалатын дәрі).

【毒气】 dúqì 【зат.】 улы газ.

【毒蛇】 dúshé 【зат.】 улы жылан.

【毒手】 dúshǒu 【зат.】 бұйірлеу; кемсіту; соңына түсу 下~.

【毒素】 dúsù 【зат.】 ① зәр; уыт (микроағзалар, кейбір өсімдіктер мен жануарлар бөліп шығаратын және ауру тудыратын улы зат). ② ащы; зәрлі

【毒瓦斯】 dúwǎsī 【зат.】 улы газ.

【毒腺】 dúxiàn 【зат.】 улы без.

【毒梟】 dúxiāo 【зат.】 есірткі сағушы.

【毒刑】 dúxíng 【зат.】 қайырымсыз азап.

【毒药】 dúyào 【зат.】 zahar; зәр; у.

【毒液】 dúyè 【зат.】 zahar; зәр; у.

【毒瘾】 dúyǐn 【зат.】 бәңгілік; есірткіқорлық; есірткіқұмарлық; нашақорлық.

【毒资】 dúzī 【зат.】 есірткі үшін берілетін ақша.

【独】 dú ① жалғыз бала~子 | көпір~木桥. ② 【үс.】 монополиялау, ие болу~揽 | жүгенсіздік; озбырлық; өз бетімен кетушілік; өзін-өзі билеу; өктемдік~断专行. ③ түл ер адам мен түл әйел 鳏寡孤~. ④ ғана; тек. ⑤ (Dú) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【独霸】 dúbà 【ет.】 зәулім болу.

【独白】 dúbái 【зат.】 монолог (пьесада ойнаушының өзіне не театр көрушілерге арнап сөйленген сөзі).

【独步】 dúbù 〈书〉 【ет.】 монополияға алу; монополия орнату; монополияландыру; монополиялау.

【独裁】 dúcái 【ет.】 диктатор (басқару ісінің бір саласында қолында шексіз билігі бар адам)~者 деспотизм (жеке адамның дара әкімшілігіне негізделген үкімет жүйесі)~统治.

【独唱】 dúchàng 【ет.】 соло өлең айту.

【独出心裁】 dúchūxīncái бірқилы; ерекше; жаратылыс; өзгеше; өзіндік; өзіне тән.

【独处】 dúchǔ 【ет.】 жалғыздық.

【独创】 dúchuàng 【ет.】 өнерпаздық рух~精神.

【独当一面】 dúdāngyīmiàn өздік жұмысты істеу.

【独到】 dúdào өз табыс~之处 | өзіне тән, қызықты ой~的见解.

【独断】 dúduàn 【ет.】 жекедара шешу.

【独断独行】 dúduàndúxíng жүгенсіздік; озбырлық; өз бетімен кетушілік; өзін-өзі билеу; өктемдік.

【独断专行】 dúduànzuānxíng жүгенсіздік; озбырлық; өз бетімен кетушілік; өзін-өзі билеу; өктемдік.

【独夫】 dúfū 【зат.】 елірген; жауыз; катал; озбыр; рақымсыз ~ 民贼.

【独孤】 Dúgū 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【独家】 dújiā 【зат.】 монополиялық сату ~ 经理.

【独角戏】 dújiǎoxì 【зат.】 ① монодрама. ② жеке әрекет.

【独具匠心】 dújùjiàngxīn бірқилы; ерекше; жаратылыс; өзгеше; өзіндік; өзіне тән.

【独具只眼】 dújùzhīyǎn алғырлық; болжағыштық; көрегендік; қырағылық; қырандық.

【独揽】 dúlǎn 【ет.】 жеке дара билікті тартып алу ~ 大权.

【独力】 dúlì 【үс.】 өз бетімен істі жүргізу ~ 经营.

【独立】 dúlì 【ет.】 ① таудың басында тұрған қарағай ~ 山巔的苍松. ② тәуелсіздік. ③ азат; бағынышсыз; дербес; тәуелсіз. ④ тәуелсіздікті жариялау 宣布 ~. ⑤ бағынышсыз тұрмыс ~ 生活 | өз бетімен жұмыс істеу ~ 工作 | экономикалық дербестік 经济 ~.

【独立国】 dúlìguó 【зат.】 тәуелсіз мемлекет.

【独立王国】 dúlìwángguó бөлінімпаздық; жікшілдік; сепаратизм (бөлініп, оқшалануға ұмтылу).

【独立自主】 dúlìzìzhǔ қасиетінен табылатын; өзіндік мәні бар.

【独龙族】 Dúlóngzú 【зат.】 дулуну халқы.

【独轮车】 dúlúnchē 【зат.】 қол арба; тәшке (бір дөңгелекті қол арба).

【独门】 dúmén (~ 儿) 【зат.】 ① дербес; жеке; оңаша үй (бір үй ішілік, жақсы жабдықталған үй) ~ 独院. ② ерекше іскерлік.

【独苗】 dúmiáo (~ 儿) 【зат.】 жалғыз бала.

【独木不成林】 dúmùbùchénglín жекелей орындамай шығу.

【独木难支】 dúmùnánzhī істі жекелей орындамай шығу.

【独木桥】 dúmùqiáo 【зат.】 көпір

【独幕剧】 dúmùjù 【зат.】 бір актылы пьеса.

【独辟蹊径】 dúpìxījìng жаңашыл, басқаларға ұқсамайтын; өзіне ғана тән; соны.

【独任制】 dúrènzhì 【зат.】 бір төрешімен істі орындау.

【独善其身】 dúshànqíshēn масайраған; масаттанған; паң; тоқмейіл.

【独身】 dúshēn ① 【зат.】 жалғыз бас; жеке бас. ② 【ет.】 некесіз.

【独生女】 dúshēngnǚ 【зат.】 жалғыз қыз.

【独生子】 dúshēngzǐ 【зат.】 жалғыз

бала.

【独树一帜】 dúshùyīzhì ерекше; өзіндік; төл.

【独特】 dúte 形 ерекше стиль 风格 ~ | ерекше көзқарас ~ 的见解.

【独体】 dútǐ 【зат.】 ① қарапайым иероглиф. ② дербес; жеке; жекеше, тәуелсіз

【独吞】 dútūn 【ет.】 өзіндік меншігін иелену ~ 家产 | жеңістің табысын иелену ~ 胜利果实.

【独舞】 dúwǔ 【зат.】 жеке артист билейтін би.

【独行】 dúxíng 【ет.】 ① жалғыз саяхаттау. ② жүгенсіздік; озбырлық; өз бетімен кетушілік; өзін-өзі билеу; өктемдік 独断 ~ | өзінше істеу ~ 其是.

【独眼龙】 dúyǎnlóng 【зат.】 циклоп (грек мифологиясында маңдайында жалғыз көзі бар алып).

【独一无二】 dúyīwúèr тамаша; теңдесі жоқ; үздік, жалғыз.

【独院】 dúyuàn (~ 儿) 【зат.】 жеке үй.

【独占】 dúzhàn 【ет.】 монополистік нарық ~ 市场 | монополистік капитал; монополиялық капитал ~ 资本.

【独资】 dúzī 形 дара меншік; жеке адамның меншігі; жеке меншік ~ 经营 | жеке кәсіпорын ~ 企业.

【独子】 dúzǐ 【зат.】 жалғыз бала.

【独自】 dúzì 【үс.】 өз бетінше ойнату ~ 玩耍.

【独奏】 dúzòu 【ет.】 соло (жеке салынатын әнге, жеке тартылатын күйге арналған музыкалық шығарма).

【读】 dú ① 【ет.】 декламациялау; көркемдеп оқу 朗 ~ | оқып беру; оқып шығу 宣 ~ | газет оқу ~ 报. ② 【ет.】 оқушы; оқырман ~ 者 | ішінен оқу 默 ~. ③ 【ет.】 оқу. ④ басқаша айтылған мәтін; сөйлеуде әдеби нормасының әртүрлі болуы.

【读本】 dúběn 【зат.】 хрестоматия (шығарма үзінділерінің жинағы, содан құралған оқулық), оқулық.

【读后感】 dúhòuguǎn 【зат.】 оқудан кейін пікір.

【读经】 dújīng 【ет.】 ережені оқу.

【读破】 dúpò 【ет.】 иероглифті оқудың айырықша түрі.

【读破句】 dúpòjù фразаны қате оқу.

【读书】 dúshū 【ет.】 ① оқу. ② дәріс алу; оқу.

【读书人】 dúshūrén 【зат.】 білімді адам; оқымысты адам.

【读数】 dúshù 【зат.】 санап қою; санап шығару.

【读物】 dúwù 【зат.】 балаға арналған әдебиет 儿童 ~.

【读音】 dúyīn 【зат.】 оқу; оқылым.

【读者】 dúzhě 【зат.】 оқушы; оқырман.

【读】 dú < 书 > бүйірлеу; кемсіту; соңына түсу, бетін тырнау ~ 犯 | болмашы мазасын алу 褻 ~ | 烦 ~ мазасын алу; мазалау; тыныштық бермеу; тынышын алу.

2 【读】 dú < 书 > арық; жыра; қанау; ор沟 ~.

【读职】 dúzhí 【ет.】 лауазымдық қылмыс ~ 罪.

【读】 dú < 书 > абайламай қалу; аңқаулану; аңқаю; қателесу; сөзден ұтылып қалу 买 ~ 还珠.

【犊子】 dúzǐ 【зат.】 баспақ; бұзау; торпақ 牛 ~.

【黠武】 dúwǔ < 书 > 【ет.】 беті қайтпайтын; жауыққан; жауынгер 穷兵 ~ | милитаризм; соғысқұмарлық (мемлекеттің қаруланып соғысқа әзірлену жолындағы реакциялық саясаты) ~ 主义.

【鬻】 dú [鬻] (dúlóu) < 书 > 【зат.】 бас сүйек.

dǔ

【肚】 dǔ (~ 儿) 【зат.】 қой асқазан 羊 ~ 儿.

【肚子】 dǔ·zi 【зат.】 шошқа асқазаны 猪 ~.

【笃】 dǔ ① адал және жомарт ~ 厚 | мақсаткерлік; мақсаттылық; нысаналық; ұмтылушылық ~ 志. ② рпалыс; жанталас; өлімалды (өлім алдындағы азап) 危 ~ | қатты ауырып қалу 病 ~. ③ < 书 > 【үс.】 шын махаббат ~ 爱. ④ (Dǔ) 【зат.】 фамилия.

【笃爱】 dǔài 【ет.】 шын махаббат.

【笃厚】 dǔhòu 形 адал және жомарт.

【笃实】 dǔshí 形 ① адал; ақкөңіл; шын ~ 敦厚. ② анықталған ғылым 学问 ~.

【笃守】 dǔshǒu 【ет.】 өсетті сақтау ~ 遗教 | уәдені сақтау ~ 诺言.

【笃信】 dǔxìn 【ет.】 буддизмге әбден сену ~ 佛教.

【笃学】 dǔxué 【ет.】 ықыласты оқу.

【笃志】 dǔzhì < 书 > 【ет.】 мақсаткерлік; мақсаттылық; нысаналық; ұмтылушылық.

【堵车】 dǔchē 【ет.】 кептелу; кептеліс; тығындалу.

【堵截】 dǔjié 【ет.】 блокадалау; блокада жасау; қамалау.

【堵塞】 dǔsè 【ет.】 алдын бөгеу, жауып тастау.

【堵心】 dǔxīn 形 көңілі қалған; күйінген, ғамкүн; кейісті; қапалы; қарайтылған; құсалы; ренжіген; ренішті.

【堵嘴】 dǔzuǐ 【ет.】 ауызды жауып тастау.

【赌肚】dǔ 【ет.】① ақша үшін ойнау ~ 钱 | казино; ойынхана (түрлі ойын-сауығы бар мейрамхана) ~ 场 | құмарта ойнау 聚 ~ .② бәс салысу; бәс тігісу 打 ~ .

【赌本】dǔběn 【зат.】 ұтыс тігу.

【赌博】dǔbó 【ет.】 құмар ойындар.

【赌场】dǔchǎng 【зат.】 казино; ойынхана (түрлі ойын-сауығы бар мейрамхана).

【赌东道】dǔdōngdào бәс салысу; бәс тігісу.

【赌风】dǔfēng 【зат.】 құмар ойынға деген әуестік.

【赌棍】dǔgùn 【зат.】 алаяқ; шулер (карта ойынында алдап, ұрлап түрлі қулық істейтін және соны кәсіп ететін кісі).

【赌局】dǔjú 【зат.】 казино; ойынхана (түрлі ойын-сауығы бар мейрамхана).

【赌具】dǔjù 【зат.】 ойын жабдықтары.

【赌气】dǔqì 【ет.】 еркелік істеу; кежірлену; қыңырлық істеу; наздану; шәркездену; шолжаңдау.

【赌钱】dǔqián 【ет.】 ақша үшін ойнау.

【赌窝】dǔwō 【зат.】 жасырын казиноны жою

【赌咒】dǔzhòu 【ет.】 ант беру.

【赌注】dǔzhù 【зат.】 ұтыс тігу.

【赌资】dǔzī 【зат.】 ұтыс тігу.

【睹】dǔ өз көзбен көру және өз құлағымен есту 耳闻目 ~ | анық; кәдіксіз; күмәнсіз; сөзсіз; шүбәсіз 有目共 ~ | ескермеу; көзге ілмеу; назар салмау 熟视无 ~ .

dù

【杜鹃】dùjuān 【зат.】 көкек..

【杜绝】dùjué 【ет.】① қатынастың үзілуі туралы құжат ~ 文书 .② бейберекеттбейберекеттігі бітіру ~ 浪费.

【杜马】dùmǎ 【зат.】 Дума – Ресейдегі мемлекеттік биліктің органы.

【杜宇】dùyǔ 【зат.】 көкек.

【杜撰】dùzhuàn 【ет.】 ойдан шығару; өтірік айту.

【肚】dù (~儿) 【зат.】 қарын; құрсақ; іш.

【肚带】dùdài 【зат.】 айыл; белдік; керайыл; тарппа.

【肚量】dùliàng ① кеңділік; сыйымдылық; іштілік. ② 【зат.】 алғырлық; қабілеттілік.

【肚皮】dùpí <方> 【зат.】 асқазан; қарын.

【肚脐】dùqí (~儿) 【зат.】 кіндік.

【肚子】dùzi 【зат.】 ① қарын, іш. ② балтыр; балтыр ет 腿 ~ .

【妒火】dùhuǒ 【зат.】 қызғаныштан

күйіп жану ~ 中烧.

【妒忌】dùjì 【ет.】 көре алмау; күндеу; қызғану; қызығу.

【度】dù ① өлшем мен таразының жүйесі ~ 【мөл.】衡. ② градус .③

【мөл.】 градус.④ жоғарғы саты 极 ~ | атақтылық дәрежесі 知 【зат.】 ~ .⑤

【зат.】 әбден жалығу; әбден жалығып кету; әбден қажу 劳累过 ~ .⑥ әкімшілік жүйе мен заңдар 法 ~ | режимб жүйе 制 ~ .⑦ 【зат.】 киловатт сағат, тонна.⑧

өлшем ~ 【мөл.】 | өзін ұстау әдеті 气 ~ .⑨ тәртібі жақсы 风 ~ | позиция 态 ~ .⑩ жылдық 年 ~ | мемлекет 国 ~ .

(11)生死早已置之 ~ 外.(12) 【мөл.】 тағы бір реттей мәлімдеу 再 ~ 声明 | жылына бір рет 一年 ~ .(13)

【ет.】 Көктем мерекесін қуанышты өткізу 欢 ~ 春节.(14) 【ет.】 безу .(15)(Dù)

【зат.】 фамилияға қолданылады.

【度假】dùjià 【ет.】 демалыс орны ~ 村.

【度假村】dùjiàcūn 【зат.】 демалыс орны.

【度量】dùliàng 【зат.】 өлшем, дәреже.

【度】 【мөл.】衡 dùliàng héng 【зат.】 өлшем мен таразының жүйесі.

【度命】dù mìng 【ет.】 күн көру; күнелтуге ақша табу; тамағын асырау.

【度曲】dùqǔ <书> 【ет.】 ① нота арқылы өлең айту.② музыканы жазу.

【度日】dùrì 【ет.】 бір күнді бір жыл сияқты өткізу ~ 如年 (【сын.】 容日子难熬).

【度数】dùshù 【зат.】 градус өлшемі.

【渡】dù ① 【ет.】 өту; өтіп шығу 横 ~ | мұхитты өтіп шығу 远 ~ 重洋 | тынық мұхитты өту 飞 ~ 太平洋 .②

【ет.】 паром; сал (жүкті не адамдарды тасып судан өткізетін сал) ~ 船.③ (Dù) 【зат.】 фамилия.

【渡槽】dùcáo 【зат.】 акведук; сужетек (су құбырларын терең ордан, өзеннен, темір жолдан өткізуге арналған көпір түріндегі өтпе).

【渡船】dùchuán 【зат.】 паром; сал (жүкті не адамдарды тасып судан өткізетін сал).

【渡口】dùkǒu 【зат.】 кешіп өтетін жер; өткел.

【渡轮】dùlún 【зат.】 паром; сал (жүкті не адамдарды тасып судан өткізетін сал).

【渡头】dùtóu 【зат.】 кешіп өтетін жер; өткел.

【镀】dù 【ет.】 алтын жалату; алтынға булау; алтындау ~ 金.

【镀金】dùjīn 【ет.】 ① алтын жалату; алтынға булау; алтындау. ② алдағыш; алдамшы; алдамыш; бейқарар.

【镀锡铁】dùxītīe 【зат.】

қалайыланған темір.

【镀锌铁】dùxīntiē 【зат.】 мырышпен капталған темір.

【蠹】dù ① кітапқұрт (кітапқа, қағазға түсетін құрт) 书 ~ .② дене еңбегінен адам сауығады 户枢不 ~ .

【蠹弊】dùbì <书> 【зат.】 ауру; дерт; кесел; наукас; сырқат.

【蠹虫】dùchóng 【зат.】 ① қабаған құрт-құмырсқа. ② жексұрын; сұмырай; сұмпайы.

【蠹鱼】dùyú 【зат.】 衣鱼.

duān

【端】duān <书> мамандырылған.

【端】-duān ① жазу шеберлігі 笔 ~ | сүйір; ұшталған 尖 ~ .② бастау 发 ~ | басталуы; бастамасы; басы 开 ~ .③

айғақсыз; дәлелсіз; дерексіз; жөнсіз; жөні жоқ; жүйесіз; қисынсыз; негізсіз; уәжсіз 无 ~ .④ айнығыш; аумалы; ауыспалы; құбылма; құбылмалы; өзгергіш; өзгермелі; өзгерімпаз; ыссылы-суықты 变化多 ~ .

【端】-2duān ① арқаны керіп отыру ~ 坐 | айып; айып-кінә; жағымсыз әрекет; жазық; жазықты болушылық; жарамсыз әрекет; күнә; кінә; тәртіпсіздік; теріс қылық; шалыс басушылық 品行不 ~ .②

【ет.】 тамақ беру ~ 饭 上 菜.③ (Duān) 【зат.】 фамилия.

【端的】duāndì ① 【үс.】 задында; расында; шынында. ② 【үс.】 ақыр аяғында; ақыр-аяғы; ақырында; әрі-беріден соң; бірде болмаса, бірде; ең ақырында ③ 【зат.】 астар; жасырын сыр; күлбілте; қитұрқы; құпия мән; оспақ; істің ішкі сыры.

【端方】duānfāng <书> 【сын.】 тәртібі дұрыс 品行 ~ .

【端架子】duānjià-zǐ <方> дандайсу; көкірегі өсу; менменсу.

【端节】Duānjié 【зат.】 жаз басталуының мерекесі.

【端口】duānkǒu 【зат.】 порт (зеңбіректің ұңғысын шығарып атуға қолайланған кеме бортының тесігі).

【端丽】duānlì 【сын.】 айбынды түр; сымбатты түр 姿容 ~ .

【端量】duān·liang 【ет.】 аңғарысу; байқау; дағдылану; көз үйрену; қалыптасу; қарану; мақсатпен қарау.

【端木】Duānmù 【зат.】 фамилия.

【端倪】duānní <书> ① 【зат.】 ойда болмаған жол 莫测 ~ .② 【ет.】 басы мен аяғы.

【端午】(端五) Duānwǔ 【зат.】 жаз бастауының мерекесі - Қытайдың ұлттық мерекесі.

【端详】duānxiáng ① 【зат.】 ықыласпен тыңдау 听 ~ | ықыласпен

сөйлеу 说 ~ . ② 【сын.】 мінезі байсалды 容止~.

【端详】 duān-xiáng 【ет.】 үңіле қарау .

【端绪】 duānxù 【зат.】 басы, бастауы .

【端阳】 Duānyáng 【зат.】 жаз бастауының мерекесі - Қытайдың ұлттық мерекесі.

【端由】 duānyóu 【зат.】 бап; дәлел; жай; желеу; итерме; себеп; себеп-салдар; себепке; сылтау; уәж.

【端正】 duānzhèng ① 【сын.】 бет келбегі айқын; бет-пішіні дұрыс 五官~.

② 【сын.】 әдепті құлық 品行~. ③ 【ет.】 дұрыс позицияда тұру 态度.

【端庄】 duānzhuāng 【сын.】 ұстамды көңіл-күй 神情~ | өзін - өзі маңғазданып ұстау 举止~.

【端坐】 duānzuo 【ет.】 арқаны жазып отырып демалу ~ 养神 | арқаны жазып алып оқу ~ 读书.

duǎn

【短】 duǎn ① 【сын.】 а) қанжар, кездік; қысқа қанжар (теңіз офицерлері тағатын қысқа қанжар) ~ 刀 | шалбарды қысқарып пішті 裤子裁~了. b) қысқа мерзімді; өткінші; уақтылы; уақытша ~ 期 | жазда күн ұзақ, түн қысқа 夏季昼长夜~. ② 【ет.】 құр бекер; негізсіз 理~ | жеткізбей өлшенген; кем өлшенген; таразыдан жеп қалған 缺斤~两. ③ (~儿) 【зат.】 ойласу; пікір алысу; сөз қылу; талқыға салу; талқылау, өсек айту; өсек айтумен шұғылдану; сыпсындау; сыпылдау 说长道~ | әшкерелеу, бетке басу; бетіне басу; жақтырмау; көзіне шұқу; ұялту 揭~儿 | біреудің кемшіліктерін жасыру, кешіру 护~.

【短兵相接】 duǎnbīngxiāngjiē қолма-қол алысу; шаппа-шап ұстасу.

【短波】 duǎnbō 【зат.】 қысқа толқынды.

【短不了】 duǎn-buliǎo ① 【ет.】 адам сусыз өмір сүре алмайды 人~水. ② 【үс.】 біту, өткізілу.

【短程】 duǎnchéng 【сын.】 тасымалдау үшін ең қысқа жол ~ 运输 | ракетаның төте жолы ~ 导弹.

【短秤】 duǎnchèng 【ет.】 жеткізбей өлшенген; кем өлшенген; таразыдан жеп қалған.

【短处】 duǎn-chu 【зат.】 кемшілік; олқылық.

【短促】 duǎncù 【сын.】 қысқа өмір 生命~ | қысқа дыбыс 声音~ | қысқа сапар~的访问.

【短打】 duǎndǎ ① 【ет.】 шолақ көйлек. ② 【зат.】 дуанда театры .

【短笛】 duǎndí 【зат.】 шағын флейта .

【短工】 duǎngōng 【зат.】 打~ уақытша қызметкер болу .

【短号】 duǎnhào 【зат.】 корнет (музыка аспаптарының бір түрі)

【短见】 duǎnjiàn 【зат.】 ① алдын болжай алмайтындық; болжамсыздық, аттамалы пікір. ② өзін өзі өлтірушілік

【短路】 duǎnlù 【ет.】 ① айқас тұйықталу; қысқа тұйықталу. ② қарақшылық ету; қарақшылық істеу.

【短跑】 duǎnpǎo 【зат.】 қысқа қашықтықта жүгіру.

【短篇小说】 duǎnpiǎnxiǎoshuō әңгіме; новелла.

【短评】 duǎnpíng 【зат.】 халықаралық шолу 国际局势~.

【短期】 duǎnqī 【зат.】 қысқа мерзімді несие ~ 贷款 | қысқа мерзімді курстар ~ 训练班 .

【短浅】 duǎnqiǎn 【сын.】 алдын ойламайтын; саяздық; тоғышар, 目光~ | аттамалы ой - өріс 见识~ .

【短欠】 duǎnqiàn 【ет.】 борышты болу; қарыздану; қарыздар болу.

【短枪】 duǎnqiāng 【зат.】 алтыатар; револьвер; тапанша.

【短缺】 duǎnquē 【ет.】 жетіспеушілік, тапшылық 物资~ | ақшалай қаражаттың жетіспеушілігі 经费~ | жұмысшы күшінің аздығы 人手~.

【短少】 duǎnshǎo 【ет.】 аз; жеткіліксіз; жеткісіз; кем, жетпей қалу.

【短视】 duǎnshì 【сын.】 ① алдын болжай алмайтындық; болжамсыздық. ② болжамы жоқ.

【短途】 duǎntú 【сын.】 қысқа қашықтықта тасымалдау ~ 运输 | қысқа қашықтықта машина ~ 汽车.

【短线】 duǎnxiàn 【сын.】 жетер-жетпес; жетпейтін; жетпей тұрған; жок болып тұрған.

【短小】 duǎnxiǎo 【сын.】 ① шағын көлем 篇幅~. ② кішкентай бойлы 身材~.

【短小精悍】 duǎnxiǎojīnghàn ① мазмұнды және қысқа. ② қысқа бойлы бірақ жігерлі.

【短信】 duǎnxìn 【зат.】 ① қысқа мәлімдеме.

【短信息】 duǎnxīnxi 【зат.】 қысқа мәтінді хабар.

【短语】 duǎnyǔ 【зат.】 сөз тізбегі; сөз тіркесі.

【短暂】 duǎnzàn 【сын.】 қысқа мерзімді; өткінші; уақтылы; уақытша.

【短装】 duǎnzhuāng 【зат.】 кеудеше мен шалбар .

duàn

【段】 duàn ① 【мөл.】 a) 两~木头 | 一~铁路. b) уақыт кезеңі 一~时间 | жолдың бөлігі 一~路. c) накыл; накыл сөз, дәйексөз; сөздәйек; цитат (шығармадан өзгертпей алынған үзінді) 一~话 | шығарманың үзіндісі 一~文章. ② 【зат.】 өндірістік телім 工~ | пойыз қызметінің дистанциясы 机务~. ④ (Duàn) 【зат.】 фамилия.

【段落】 duànluò 【зат.】 азат жол, абзац (мәтіннің бір азат жолынан екіншісіне дейінгі бөлігі).

【段子】 duàn-zì 【зат.】 бөлім; жеке тарау; эпизод (әдеби шығарманың азды-көпті дербестігі бар бөлшегі).

【断】 1 (斷) duàn ① 【ет.】 қағу, шауып тастау 砍~ | қағу, шауып тастау 割~ | жіпті кесіп жіберу 绳子~了. ② 【ет.】 судан кесіп алынған ~ 水 | электрдың жоқтығы ~ 电 | емшектен шығару ~ 奶 | байланысты үзу ~ 了关系. ③ 【ет.】 бөлу; бөліп кету; доғару; доғарып қою; тосатату; үзу. ④ 【ет.】 артқа тарту; асу бермеу; бөгет болу; бөгет жасау; етектен алу; келдергі жасау; кесел келтіру; кесір болу; күрмеу; қақпалау; оралғы болу. ⑤ 【ет.】 темекіні қою; темекіні тастау; шылым шегуді тастау ~ 烟 | арақты қою ~ 酒. ⑥ (Duàn) 【зат.】 фамилия.

【断】 duàn ① қорытынды, тұжырым, түйін ~ 语 | диагноз қою 诊~ | жүгенсіздік; озбырлық; өз бетімен кетушілік; өзін-өзі билеу; өктемдік 独~ 专行. ② (书) 【үс.】 сенуге болмайды ~ 不能信.

【断案】 -1 duàn'àn 【ет.】 сотқа жататын іс; сот ісі; сотты іс.

【断案】 -2 duàn'àn 【зат.】 сот қорытындысы.

【断壁残垣】 duàn bìcán yuán қираған үйінді (құлап қалған үйдің және басқа құрылыстың бықып жатқан орны)

【断编残简】 duàn biān cǎn jiǎn мәтіннің үзінді.

【断层】 duàn céng жылжу; жылысып түсу; ығысу, алмасу .

【断肠】 duàn cháng 【ет.】 жан түршігерлік; жанға батарлық, біреудің жанын жаралау; біреудің жүрегін жаралау.

【断炊】 duàn chuī 【ет.】 шала құрсақ өмір сүру.

【断代】 -1 duàn dài 【ет.】 ① белгілі бір заман. ② дәуірге бөлу; дәуірлеу; кезеңге бөлу.

【断代】 -2 duàn dài 【ет.】 дәуірге бөлу; дәуірлеу; кезеңге бөлу

【断代史】 duàn dài shǐ 【зат.】 әулеттің

тарихы .

【断档】duàndàng сатуда болмайтын .

【断定】duàndìng 【ет.】 нандыру; сендіру, шешу, шығару.

【断断】duànduàn 【үс.】 адал; аккөңіл; шын.

【断断续续】duànduànхùхù 【сын.】 кідірмелі; үзік-үзік; үзілмелі .

【断顿】duàndùn(～儿) 【ет.】 аузы асқа жарымау; тойып жей алмау; ішер асқа жарымау.

【断喝】duànhè 【ет.】 саңқ ету, айғайлап жіберу; айғайлау; айқайлау; ақырып жіберу; баж ету; зекіру; зірк ету.

【断后】-1duànhòu 【ет.】 ұрпақсыз қалу.

【断后】-2duànhòu 【ет.】 шегіністі қорғау.

【断乎】duànhū 【үс.】 абсолюттік; әбден; мүлде; өте; тіпті.

【断魂】duànhún 〈书〉 【ет.】 жан киналысы, жанын тебіренте көңілін босату.

【断简残编】duànjiǎncánbiān мәтіннің үзіндісі.

【断简残篇】duànjiǎncánpiān мәтіннің үзіндісі.

【断交】duànjiāo 【ет.】 қарым - катынастың үзілуі .

【断井颓垣】duànjǐngtuíyuán бүлініп қалған орын; ескі орын; қираған орын; кыйрап қалған орын.

【断句】duànjù 【ет.】 пунктуация; тыныс белгілері; тыныс жүйесін қою.

【断绝】duànjué 【ет.】 қарым - катынастың үзілуі~关系 | байланысты үзу~交通.

【断粮】duànliáng 【ет.】 азық - түліксіз қалу.

【断裂】duànliè 【ет.】 алшақтық.

【断流】duànliú 【ет.】 құрғап қалу; құру; суалып қалу; суы тартылу; тартылып қалу.

【断路】duàn lù 【ет.】 ① жол кесу .② 〈方〉 тізбекті ажыратып жіберу .

【断码】duàn mǎ(～儿) 【ет.】 тауардың кейбір мөлшердің тапшылығы.

【断面】duànmiàn 【зат.】 көрініс; профиль; пішін.

【断奶】duàn nǎi 【ет.】 емшектен шығару.

【断片】duànpiàn 【зат.】 үзінді, фрагмент.

【断七】duànqī 【ет.】 өлімнен кейінгі 49 күн .

【断气】duànqì 【ет.】 жан тапсыру; қаза табу; өлу.

【断然】duàn rán ① 【сын.】 сокқы; тойтарыс~拒绝 .② 【үс.】 табан тіреп рұқсат етпеу ~不可 .

【断送】duàn sòng 【ет.】 өмір сүруден бас тарту ~了性命.

【断头台】duàn tóu tái 【зат.】 эшафот (дарға асатын кісіні тұрғызып қоятын басқалдақ), өлім жазасы .

【断弦】duàn xián 【ет.】 жесір қалу; тұл қалу.

【断线风筝】duàn xiàn fēng zheng жоғалған .

【断想】duàn xiǎng 【зат.】 кеннеттен ой үзіндінің тууы 忽生~.

【断言】duàn yán ① 【ет.】 нандыру, сендіру, куәландыру.

【断语】duàn yǔ 【зат.】 қорытынды шығару 下~.

【断狱】duàn yù 〈书〉 【ет.】 кәрі шенеуніктің сот ісін шешу.

【断垣残壁】duàn yuán cán bǐ қираған үйінді (құлап қалған үйдің және басқа құрылыстың бықып жатқан орны).

【断章取义】duàn zhāng qǔ yì мәтіннен дәйексөз жұлу.

【断种】duàn zhǒng 【ет.】 мұрагерлері жок.

【断子绝孙】duàn zǐ jué sūn ұрпағы жок. 墩 duàn 〈方〉 【зат.】 террасаның ішінде 中~(在福建) | үлкен терраса 大~(在江西) .

缎(緞) duàn жібек мата, атлас пен жібек 绸~ | зер атлас 锦~ | ақ атлас 素~(没有花纹的缎子).

【煨】 duàn ① 【ет.】 қақтау; соғу. ② күйдіру.

【煨烧】 duàn shāo 【ет.】 кальцийлеу; күйдіру; өртеу (ішіндегі суын және газдарын жою үшін ізбесті, борды, тұзды қыздыру).

锻 duàn 〈书〉 жануыш; қайрақ тас.

锻(鍛) duàn 【ет.】 пісіретін темір~铁 | темірші; ұста~工 | балқытып біріктіру; дәнекерлеу; пісіру (балқытып біріктіру)~接.

【锻锤】 duàn chuí 【зат.】 зілбалға , ұстаның зор балғасы.

【锻工】 duàn gōng 【зат.】 ① темірші; ұста. ② соғу.

【锻件】 duàn jiàn 【зат.】 шыңдалған темір; шыңдалғы , соғу.

【锻炼】 duàn liàn 【ет.】 ① металл өңдеу, қақтау, соғу. ② денешынықтырумен шұғылдану 体育~ | денсаулықты шынықтыру~身体 .③ шыдамды ету; шынығу; шынықтыру.

【锻铁】 duàn tiě 【зат.】 қақталған темір.

【锻造】 duàn zào 【ет.】 соғу, қақтау.

簾(簾) duàn 【зат.】 бамбукты қоршау.

duī

【堆】 duī ① 【ет.】 үйіліп жатқан астық 粮食~成山. ② (～儿) 【зат.】 отын үйіндісі 柴火~ | жер үйіндісі 土~. ④ жиналу~集. ⑤ 【мөл.】 сары

топырақтың үйіндісі 一~黄土 | адамдар тобы 一~人.

【堆叠】 duī dié 【ет.】 үйіп тастау, жамау .

【堆房】 duī fāng 【зат.】 зат қоятын бөлме; қойма.

【堆放】 duī fàng 【ет.】 үйіп тастау, жию, жинау .

【堆肥】 duī fēi 【зат.】 компост , қарашірік; құнарлы жер; қыртысты жер; шірінді (түрлі өсімдіктер мен жәндіктердің шіруінен пайда болған құнарлы жер қыртысының бөлігі).

【堆积】 duī jī 【ет.】 үйгіздіру; үю ② жинақтау; жинау; шоғырлау

【堆集】 duī jí 【ет.】 топырлау; үймелесу; үймелеу.

【堆砌】 duī qì 【ет.】 ① көтеру; салу; тұрғызу. ② үйіп тастау .

【堆笑】 duī xiào 【ет.】 күлкіде жайылу~容.

【堆栈】 duī zhàn 【зат.】 жүк қоймасы; пақтау (теміржол стансаларының, порттардың, кедендердің жанындағы жүк сақтайтын жабық қойма).

duì

队(隊) duì ① 【зат.】 кезекте тұру 站~ .

② 【зат.】 команда 球~ | эскадра (соғыс-теңіз флотының я әуе флотының ірі құрамасы), флотилия 舰~ | өрт сөндірушілер командасы 消防~ | партизан жасағы 游击~ . ③ 【зат.】 пионер салюты~礼 | отряд туы~旗 | әскерге бару 入~ . ④ 【мөл.】 жұмысшылар отряды 一~人马 .

【队礼】 duì lǐ 【зат.】 пионер салюты .

【队列】 duì liè 【зат.】 саптық даярлық~训练 .

【队日】 duì rì 【зат.】 жиналу күнін өткізу 过~ .

【队伍】 duì wu 【зат.】 ① әскер; жасақ; қол; ләшкер. ② кадрлық сап 干部~ | зиялылық отряд 知识分子~ . ③ ереуілшілер легі 游行~ | сапқа тұру 排好~ .

【队形】 duì xíng 【зат.】 сап; сап құру; сап түзеу; сапқа тұру; сапқа тізу.

【队友】 duì yǒu 【зат.】 команда ішіндегі жолдасы .

【队员】 duì yuán 【зат.】 ① жасақ жауынгері. ② бригада мүшесі.

对(對) duì ① жауап беру; жауап қайтару ~答 | қалай жауап беретінін білмеу 无言以~ . ② 【ет.】 мақсатты шара қолдану ~症下药 . ③ 【ет.】 жауға қарсы жарақты бағыттау 枪口~着敌人 . ④ шенеуніктердің орнын ауыстыру ~调 | конвекция ~流 | антагонизм; қарама-қайшылық (келісімге келмейтін, қарама-қарсылық

қайшылық) ~ 立 | қарсы келу; қарсы тұру; қарсыласу; қарсылық көрсету; қарсылық қылу; қасарысу; тайталасу ~ 抗. ⑤ арғы беттегі жаға; қарсы жақтағы жаға ~ 岸 | арғы беттегі жаға; қарсы жақтағы жаға ~ 方 | қарсы жақ; қарсылас; қарсылас адам ~ 手 | өзін біреуге қарсы қою 作 ~ . ⑥ 【ет.】 антитеза (біріне бірі қарама-қарсы екі пікірді; образды салыстыру кереғар ұғымдар мен бейнелерді шендестіруге саятын стилистикалық әдіс) ~ 对子 . ⑦ 【ет.】 дос; тату; ынтымақты ~ 劲儿 . ⑧ 【ет.】 бетпе-бет қою; беттестіру; беттесу; көзбе-көз беттестіру ~ 质 | түзету 校 ~ | сағатты салыстырып қарау ~ 表 . ⑨ 【ет.】 фотоаппараттың анық көрінетін қашықтығы бар ~ 好照相机的焦距 . ⑩ 【сын.】 дұрыс, тура, жөн, рас, қатесіз: сенің сөзің дұрыс 你的话很 ~ . ⑪ 【ет.】 қосу, араластыру. ⑫ жарты; жарым ~ 半儿 | жарты форматты қағаз ~ 开纸. ⑬ (~ 儿) 【зат.】 қосарланған жазулар. ⑭ (~ 儿) 【мөл.】 қос тотықұс ~ 鸚鵡 . ⑮ (Dui) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【对岸】 duì'àn 【зат.】 арғы беттегі жаға; қарсы жақтағы жаға.

【对白】 duì'bái 【зат.】 диалог (екі не онан да көп адамның сөйлесуі).

【对半】 duìbàn (~ 儿) 【ет.】 қос пайда ~ 利 (与成本相等的利润).

【对本】 duìběn 【ет.】 жүз пайыздық пайда.

【对比】 duìbǐ ① 【ет.】 ескілікті мен биылбынысалыстыру 古今 ~ . ② 【зат.】 арақатынас; арақатыс; арасалмақ; байланыс.

【对比色】 duìbǐsè 【зат.】 қарама-қарсы түстер .

【对不起】 duìbuqǐ 【ет.】 айыпты; жазықты; кінәлі; қылмысты болу.

【对簿】 duìbù < 书 > 【ет.】 受审问: ~ 公堂.

【对策】 duìcè ① альтернатива; балама; баламалы таңдау; таңдау-балама. ② 【зат.】 жауапты шаралар .

【对茬儿】 duìchár < 方 > 【ет.】 жанасу; жарасу; лайық болу; сәйкес келу; сәйкестелу; сәйкестендіру; сәйкестену; тура келу; үйлесіп келу.

【对唱】 duìchàng 【ет.】 антифон .

【对称】 duìchèn 【сын.】 симметрия (ортадан екі жаққа созылған заттың екі бөлімінің өлшемдестігі).

【对词】 duìcí (~ 儿) 【ет.】 диалогты дайындау .

【对答】 duìdá 【ет.】 мүдірместен жауап беру ~ 如流 | жауап бере алмау ~ 不上来.

【对答如流】 duìdárúliú мүдірместен

жауап беру.

【对待】 duìdài 【ет.】 ① жұмысқа қарым- қатынасы ~ 工作态度 . ② достармен ақкөңіл болу ~ 朋友要真诚 .

【对得起】 duìdeqǐ 【ет.】 таза ұжданда болу.

【对等】 duìděng 【сын.】 бірдей; тең.

【对调】 duìdiào 【ет.】 жаңа орынға орналастыру ~ 工作 .

【对方】 duìfāng 【зат.】 қарсы жақ; қарсы тарап.

【对付】 duìfù ① жауды жеңу; жауды жеңіп шығу ~ 敌人 | жұмысқа шама келу; жұмысты орындау 能 ~ 付这个工作 . ② 【ет.】 ілтипатқа алу. ③ < 方 > 【сын.】 әрең – әрең қажетке жарау , ең болмағанда қолдану

【对工】 duìgōng 【сын.】 іскерлік жұмысқа қарым- қатынасы ~ 作实事求是的态度 .

【对光】 duìguāng ① бетпе-бет қою; беттестіру; беттесу; көзбе-көз беттестіру. ② фокус (суретке түсірілетін заттың анық, ашық түсетін нүктесі).

【对过儿】 duìguòr 【зат.】 қарама-қарсы; қарсыда, көше арқылы.

【对号】 duìhào (~ 儿) 【ет.】 ① номерді салыстырып қарау. ② сандардың бір – біріне келуі.

【对号】 duìhào (~ 儿) 【зат.】 қанат белгісі, дұрыс жауаптың белгісі.

【对号入座】 duìhàorùzuo билетте көрсетілген орынға отыру .

【对话】 duìhuà ① 【зат.】 сөйлесу; сөйлестіру түрінде жазылған әдеби шығарма. ② 【ет.】 біреумен әңгімелесу 进行 ~ .

【对换】 duìhuàn 【ет.】 ауыстыру, алмасу: ~ 座位/орын ауыстыру.

【对家】 duìjiā 【зат.】 ① қарсы жақ; қарсылас; қарсылас адам. ② қарама – қарсы .

【对讲机】 duìjiǎngjī 【зат.】 козғалмалы рация, уоки - токи .

【对奖】 duìjiǎng 【ет.】 лотерея билетін тексеру .

【对接】 duìjiē 【ет.】 тоғысу; түйістіру; түйісу.

【对襟】 duìjīn (~ 儿) 【зат.】 екі жағына бірдей қаусырмалы.

【对劲】 duìjìn (~ 儿) 【сын.】 ① дос; тату; ынтымақты. ② еселі; жанасымды; жарайтын; жарамды; жарасымды; иінді; келісті; келісімді; қолайлы; лайық; оңтайлы; ыңғайлы.

【对开】 duìkāi 【ет.】 қарсы бағытпен келе жату .

【对开】 duìkāi қақ бөлу.

【对抗】 duìkàng 【ет.】 ① таптық антагонизм; қарама-қайшылық (келісімге келмейтін, қарама-қарсылық,

қайшылық) 阶级 ~ . ② қару – жаракты конфронтация; майдандасу; тайталас (мақсат-мүдделердің қарама-қарсылығы) 武装 ~ .

【对抗赛】 duìkàngsài 【зат.】 жарыс , матч.

【对抗性矛盾】 duìkàngxìngmáodùn антагонистік қайшылықтар.

【对口】 duìkǒu 【сын.】 ① конференс (эстрадалық көрсетілімнің нөмірлерін жариялаумен, түсіндірумен байланысты сахнада айтылатын сөздер және осындай сөздердің мәтіні) ~ 相声 . ② (~ 儿) жұмысқа тура келу 工作 ~ | мамандығына сәйкес келу 专业 ~ | лайық ынтымақтастық ~ 协作. ③ дәмді; тәтті .

【对口疽】 duìkǒujū 【зат.】 көр шикан; шикан.

【对口快板儿】 duìkǒukuàibǎn куйабан – халық өлеңдері.

【对口相声】 duìkǒuxiàngsheng конференс (эстрадалық көрсетілімнің нөмірлерін жариялаумен, түсіндірумен байланысты сахнада айтылатын сөздер және осындай сөздердің мәтіні)

【对垒】 duìlěi 【ет.】 қарсы келу; қарсы тұру; қарсыласу; қарсылық көрсету; қарсылық қылу; қасарысу; тайталасу.

【对立】 duìlì 【ет.】 ① антагонист; кереғар (бітіспес қарсылас) ~ 面 | қарама-қарсылық, қарама-қарсы (көзқарасы, мінез-құлқы қарама-қарсы адамдар) ~ 物 . ② қарсы қойылу; қарсы қойылып салыстырылу.

【对立面】 duìlimiàn 【зат.】 антагонист; кереғар (бітіспес қарсылас).

【对立统一规律】 duìlìtǒngyīguīlǜ қарама-қарсылықтардың бірлік заңы.

【对联】 duìlián (~ 儿) 【зат.】 қосарланған жазулар.

【对流】 duìliú 【ет.】 конвекция.

【对流层】 duìliúcéng 【зат.】 тропосфера (жер атмосферасының төмендегі қабаты).

【对路】 duìlù 【сын.】 ① жанасу; жарасу; лайық болу; сәйкес келу; сәйкестелу; сәйкестендіру; сәйкестену; тура келу; үйлесіп келу. ② өтім табу, өтімді.

【对门】 duìmén (~ 儿) ① 【ет.】 қарама – қарсы тұру. ② 【зат.】 партия .

【对面】 duìmiàn ① (~ 儿) 【зат.】 арғы жақ; қарама-қарсы жақ; қарсы жақ. ② 【зат.】 бетпе – бет . ③ (~ 儿) 【үс.】 алдынан; қарсы; қарсы алдынан.

【对偶】 duì'ǒu 【зат.】 антитеза (біріне бірі қарама-қарсы екі пікірді; образды салыстыру кереғар ұғымдар мен бейнелерді шендестіруге саятын стилистикалық әдіс , антитезис

(диалектикалық даму процесінде тезистің бастау қалпын бекерге шығару).

【对手】 duìshǒu 【зат.】 ① қарсы жақ; қарсылас; қарсылас адам. ② бір – біріне лайықты жарыстастар кездесті 棋逢~.

【对数】 duìshù 【зат.】 логарифм (дәреже көрсеткіш).

【对台戏】 duìtái xì 【зат.】 ① екі театрлық труппа жарысы. ② бақталастық; бәс; бәсеке; бәсекелестік; егестік; жарыстастық; күнdestік.

【对头】 duìtóu 【сын.】 ① дұрыс тәсіл 方法~. ② ол ауырғаннан, оның беті бір түрлі екенін көрсетеді 他的脸色不~, 恐怕是病了. ③ олардың мінездері үйлеспеді 两个人脾气不~.

【对头】 duìtóu 【зат.】 ① қас дұшпан 死~ | бітіспес дұшпан; бітіспес жау 冤家~. ② бақас; бақталас; бәсекелес; жарыстас; күндес.

【对外贸易】 duìwài-màoyì сыртқы сауда (елдер арасындағы халықаралық еңбек бөлінісіне экспорттық-импорттық қатынастар).

【对味儿】 duìwèir 【сын.】 ① бұл тағам өте дәмді 这道菜很~. ② ықыласпен сай келу.

【对虾】 duìxiā 【зат.】 асшаян (су шаянының бір түрі).

【对象】 duìxiàng 【зат.】 ① революция объектісі 革命的~ | үйрену нысаны 研究~. ② өзіне қалыңдықты табу 找~ | оның келіні бар 他有~.

【对消】 duìxiāo 【ет.】 бір күш басқа күшті шығартады 力【мөл.】~.

【对眼】 -1 duìyǎn <口> 【сын.】 көздің жауын алу, ұнату.

【对眼】 -2 duìyǎn (~儿) <口> 【зат.】 қылылық; қылы көзділік; шапыраш.

【对弈】 duìyì <书> 【ет.】 бір дүркін шахмат ойнау.

【对应】 duìyìng шамаға дәл келу ~措施 | тәртібіне лайықты болу ~行【ет.】.

【对于】 duìyú 介 бұл жөнінде; бұл турасында.

【对仗】 duìzhàng 【ет.】 жанжал; ұрыс-керіс.

【对照】 duìzhào 【ет.】 ① безбендеу; салыстырып қарау. ② кереғар; контраст; карама-қарсылық.

【对折】 duìzhé 【зат.】 жарым бағасына дейін азайту 打~.

【对着干】 duì-zhègàn 【ет.】 ① қарсы болу, қарсы тұру; қарсыласу; қарсылық көрсету; қарсылық қылу; қасарысу; тайталасу. ② ерегісе; жорға; қасақана.

【对阵】 duìzhèn 【ет.】 ұрыс позициясына тұру.

【对证】 duìzhèng 【ет.】 жазуды салыстырып қарау ~笔迹.

【对症】 duìzhèng 【ет.】 ауру қандай болса, солай емдеу де керек ~下药.

【对症下药】 duìzhèngxià yào мақсатты шара қолдану.

【对质】 duìzhì 【ет.】 бетпе-бет қою; беттестіру; беттесеу; көзбе-көз беттестіру.

【对峙】 duìzhì 【ет.】 таулар бір – біріне тұрады қарсы 两山~◇ екі әскер бір – біріне қарсы тұрды 两军~(相持不下).

【对酌】 duìzhuó <书> 【ет.】 екеулеп ішу.

【对子】 duì-zi 【зат.】 ① қос накылсөздер құрастыру 对~. ② симметриялы.

【兑】 -1 duì 【ет.】 ① еселеп құю; құя түсу; үстемелеп құю; үстіне қосу; үстіне құю. ② ақша айыру; ақша ұсақтау ~付 | айырбас жасау; айырбастау 汇~. ③ жасау; салу; төсеу.

【兑】 -2 duì 【зат.】 ① жиналу; топталу; шоғырлану. ② (Dui) фамилия.

【兑付】 duìfù 【ет.】 ақша айыру; ақша ұсақтау.

【兑换】 duìhuàn 【ет.】 дайын ақшаны алмастыру ~现金.

【兑奖】 duìjiǎng 【ет.】 сый алу.

【兑现】 duìxiàn 【ет.】 ① қолма-қол ақша етіп беру. ② борышты өтеу; қарызды өтеу.

【对】 duì <书> жаман көру; жаны жаратпау; жаратпау; жеккөру 怨~.

敦 duì жабыңқы; жабыраңқы; жабырқаған; жабырқаңқы; зарлы; қайғы басқан; қайғылы; мұнайған; мұнды; уайымды.

【碓】 duì 【зат.】 жармалағыш (жарма тартатын машина).

【镛】 duì <书> саптың металлдық ұшы.

【对】 duì <书> ① жаман көру; жаны жаратпау; жаратпау; жеккөру. ② ұлы дұшпан 大~.

【镞】 duì саптың металлдық ұшы.

dūn

【吨】 dūn 【мөл.】 ① тонна (метрлік системадағы 1000 кг-ға тең салмақ өлшемі). ② тоннаж (вагонның, тартатын жүгі, автомобильдің көтерерлік жүгінің салмағы).

【吨公里】 dūngōnglǐ 【мөл.】 тонна-километр (автомобиль, темір жол көліктерінде жүк салмағын жол қашықтығына шағып есептеу).

【吨海里】 dūnhǎilǐ 【мөл.】 тонно – миля.

【吨位】 dūnwèi 【зат.】 тоннаж (вагонның, тартатын жүгі,

автомобильдің көтерерлік жүгінің салмағы).

【惇】 dūn <书> ақкөңіл; кең пейілді; қайырымды.

【敦】 dūn ① ақкөңіл; кең пейілді; қайырымды ~厚 | айтқанын істету; бірдемені болдыру; дегеніне көндіру; дегенін істету ~促 | шын жүректен шақырыс ~聘 | шын жүректен шақырыс ~请. ② (Dūn) 【зат.】 фамилия.

【敦促】 dūncù 【ет.】 айтқанын істету; бірдемені болдыру; дегеніне көндіру; дегенін істету.

【敦厚】 dūnhòu 【сын.】 жұмсақ көңілді; көңілшек; қайырымды; мейірбан; мейірімді 温柔~ | мінезіне қарағанда мейірімді 性情~.

【敦睦】 dūnmù <书> 【ет.】 мемлекеттер арасында достық қарым – қатынастарды орнатуға тырысу ~邦交.

【敦聘】 dūnpìn 【ет.】 шын көңілден шақыру.

【敦请】 dūnqǐng 【ет.】 шын көңілден шақыру.

【敦实】 dūn-shi 【сын.】 аласа; бақа; жатаған; кеспелтек.

墩 dūn ① адыр; бел; дөң; дөңес; төбе 土~ | жерден үйінді жасау 垒土为~.

② (~儿) 【зат.】 томар; түбір (кесілген ағаштың түбірі) 树~. ③ (~儿) 【зат.】 зер төсеніші бар орындық 锦~ | фарфор орындық 坐~儿. ④ бұта; бұтақ; түп

【墩布】 dūnbù 【зат.】 швабра (еден жуатын түрпілі тоңыма).

【墩子】 dūn-zi 【зат.】 ① көкөніс шабатын арнайы орын 菜~(切菜用具). ② үйілген төбе.

【蹲班】 dūn // bān 【ет.】 екі жыл бір сыныпта қалу.

【蹲膘】 dūn // biāo (~儿) 【ет.】 бордақылау; жемдеу; семірту.

【蹲点】 dūn // diǎn 【ет.】 мекендену; орналасу; тұрақтау.

【蹲伏】 dūnfú 【ет.】 ① кешігу, тоқталу. ② жүресінен отыру.

【蹲苗】 dūnmíao 【ет.】 өскіндер тамырланды.

【蹲守】 dūnshǒu 【ет.】 торуылдау.

dūn

【吨】 dūn (~儿) қалғу; мүлгу.

【趸】 dūn ① 【үс.】 біржолата; көтермелеп; толайым ~批 | көтерме сату мен көтерме сатып алу ~买~卖. ② 【ет.】 ~货 тауарды сатып алу.

【趸船】 dūnchuán 【зат.】 лихтер (жүк кемесіне тіркеме), дебаркадер.

【趸批】 dūnpī ① 【ет.】 күрішті көтерме сату ~大米. ② 【үс.】 көтерме сауда бағасымен сатып алу ~买进 |

көтерме сауда бағасымен сату ~ 出卖.

dùn

【囤】dùn【зат.】① астыққа арналған қамба 粮 ~ .② (Dùn) фамилия .

【沌】dùn астан-кестен болған; бейберекет; былық; ретсіз.

炖 (燉) dùn【ет.】① жаншылған котлетты бұқтыру 清 ~ 排骨 .② шарапты ысыту ~ 酒 | дәрілік шөптер тұндырмасын ысыту ~ 药.

【钝】dùn【ет.】тығыздау.

【钝子】dùn·zi【зат.】каток .

【钝】dùn①【сын.】табыс не жеңіліс 成败利 ~ .② аңғал; аңғырт, болымсыз; зейінсіз; қабілетсіз 迟 ~ | аңғарсыз; жетесіз; зейінсіз; мақау; меңіреу; пайымсыз; топас; ұғымсыз 鲁 ~ .③ (Dùn)【зат.】фамилия .

【钝角】dùnjiǎo【зат.】доғал бұрышты үшбұрыш 三角【сын.】.

【盾】dùn① қалқан.② алтын қалқан 金 ~ | күміс қалқан 银 ~ .

【盾牌】dùnpái【зат.】қалқан.

顿-1(頓)dùn①【ет.】Ол тоқтап, кейін әңгімені әрі қарай жалғасты 他 ~ 了一下, 又接着往下说.②【ет.】басылу; біту; доғарылу; қойылу; тоқталу; тоқтау; тыйылу; үзілу.③ маңдайымен жер тірей құлау ~ 首 | аяқпен жер тебу ~ 足.④ бажайына келтіру, қою, орналастыру 整 ~ | 安 ~ .⑤【үс.】аңдаусыз; әбсәтте; кенет; кенеттен; күтпегенде; қапыда; қапылыста; тұтқиыл ~ 然 | жете түсіну; түсіну; ұғу; ұғыну ~ 悟.⑥【мөл.】күн ішінде 3 рет тамақ ішу 一天三 ~ 饭.⑦ (Dùn)【зат.】фамилия .

【顿】-2dùn азап шеккен; қалжыраған; қиналып біткен; шаршаған 困 ~ | жалғу; қажу; талу; шаршау 劳 ~ .

【顿挫】dùncuò【ет.】цезура; ырғақ кідірісі (5-6 стопалы өленде ырғақты кідіріс).

【顿号】dùnhào【зат.】үтір.

【顿开茅塞】dùnkāimáosè кенеттен түсіну, көзі жету; ояну; түсіну; ұғу

【顿然】dùnrán【үс.】кенеттен түсіну ~ 醒悟 .

【顿时】dùnrán【үс.】әлден; дереу; жедеғабыл; қазір ғана; іле-шала, тез, шұғыл.

【顿首】dùnrǎo【ет.】ибалы бас ию.

【顿悟】dùnwù【ет.】жете түсіну; түсіну; ұғу; ұғыну.

【顿足捶胸】dùnzúchuíxiōng қайғы биледі.

【遁】(dùn)① бой тасалау; жасырыну; тасалану ~ 走 | қашып құтылу 逃 ~ | қашып құтылу 远 ~ .② адаммен

қатынаспай саяқ тұру ~ 迹 | жоғалып кету ~ 【сын.】| бой тасалау; жасырыну; тасалану 隐 ~ .

【遁词】dùncí【зат.】бұлтқак; далбай; сылтау.

【遁迹】dùn·jì〈书〉【ет.】адаммен қатынаспай саяқ тұру.

【遁世】dùnshì〈书〉【ет.】адаммен қатынаспай саяқ тұру.

duō

【多】duō①【сын.】көпжылдық ~ 年 | алуан-алуан; алуан-түрлі; әртүрлі; әркелкі; түрлі; түрлі-түрлі ~ 种 ~ 样 | сан қырлы дарын ~ 才 ~ 艺.②【ет.】这句话 ~ 了一个字 бұл сөйлемде бір сөзден көп болады .③ күдіктену; сезіктену; шектену; шүбәлану ~ 心 | ауыз жаппас; көк ауыз; көк езу; мылжың; сөзқұмар ~ 嘴 | күдікті; күмәнді; сезікті; шекті; шүбәлы ~ 疑.④

【сан.】50 жастан артық 五十 ~ 岁 | 3 жылдан көп 三年 ~ .⑤【сын.】Ол менен анағұрлым күшті 他比我强 ~ 了 | .⑥ (Duō)【зат.】фамилия .

【多半】duōbàn(~儿)①【сан.】үштен екі, жартыдан артық.②【үс.】ең дұрысы.

【多胞胎】duōbāotāi【зат.】мультипаритет .

【多宝榻】duōbǎotā【зат.】ескі әшекейлерге арналған этажерка .

【多宝架】duōbǎojià【зат.】ескі әшекейлерге арналған этажерка.

【多边】duōbiān【сын.】көп жақты келісімсөздер ~ 会谈 | көп жақты шарт ~ 条约 | көп тарапты сауда (бірнеше елдердің арасындағы сауда) ~ 贸易.

【多边贸易】duōbiānmàoyì көп тарапты сауда (бірнеше елдердің арасындағы сауда).

【多边【сын.】】duōbiānxíng【зат.】бұрыштық; көпбұрыш.

【多才多艺】duōcáiduōyì барлық іске шебер; он қолы алтын; он саусағынан өнер тамған.

【多层住宅】duōcéngzhùzhái көп пәтерлі үй.

【多愁善感】duōchóushàngǎn уайымшыл, қылықты; сентиментальдық.

【多此一举】duōcǐyījǔ артықша; керексіз; қажет емес.

【多【ет.】症】duōdòngzhèng【зат.】гиперкинез ауруы .

【多端】duōduān【сын.】айнығыш; аумалы; ауыспалы; құбылма; құбылмалы; өзгергіш; өзгермелі; өзгерімпаз; ыссылы-суықты 变化 ~ |

орағыта айтылған шиеленіс 诡计 ~ .

【多多益善】duōduōyìshàn көп болса, солғұрлым жақсы.

【多发】duōfā【сын.】көп таралған ауру – полипатия ~ 病.

【多方】duōfāng【үс.】① барыбарынша шара қабылдау ~ 设法 | барынша жұбату ~ 劝慰.② көп тарапты көмек ~ 营救.

【多寡】duōguǎ【зат.】қанша күтпеу ~ 不等.

【多国公司】duōguóguōngsī көп ұлтты компания.

【多会儿】duō·huìr〈口〉代 сен қашан келесін?你是 ~ 来的?b) мен бұны қашан айттым?这话我 ~ 说来.

【多极化】duōjīhuà【ет.】көп қарама – қарсылық .

【多晶体】duōjīngtǐ【зат.】поликристалл .

【多口相声】duōkǒuxiàngshēng қос конференс (эстрадалық көрсетілімнің нөмірлерін жариялаумен, түсіндірумен байланысты сахнада айтылатын сөздер және осындай сөздердің мәтіні) . сианшэң – қытайдың әзіл-оспақ диалогы

【多亏】duōkuī【ет.】оның күші арқасында ~ 他的努力.

【多虑】duōlǜ【ет.】өте қатты уайымдау .

【多么】duō·me【үс.】① қаншалықты жақсы екен 多麼好! қандай сұлу қыз 多么美丽的姑娘!② қаншалықты алыс? 多麼远? осында адам сонша көп екен 这里的人多么多啊!.

【多媒体】duōméitǐ【зат.】мультимедиа .

【多米诺骨牌】duōmīnuògǔpái доминоның ойын тасы]

【多面角】duōmiànjiǎo【зат.】көп жақты бұрыш; көп қырлы бұрыш.

【多面手】duōmiànshǒu【зат.】барлық іске шебер; он қолы алтын; он саусағынан өнер тамған.

【多面体】duōmiàntǐ【зат.】көпжақ; көп қырлы дене.

【多谋善断】duōmóushànduàn

амалшыл; жүйрік; зейінді; зерек; тапқыр.

【多幕剧】duōmùjù【зат.】көп актылы пьеса, көрініс.

【多难兴邦】duōnànxīngbāng қиыншылықтар мен бақытсыздық адамды шынықтырады.

【多年生】duōniánshēng【сын.】көп жылдық (есімдік).

【多情】duōqíng【сын.】жас сүйгіш қыз ~ 的少女.

【多如牛毛】duōrúniúmáo есепсіз; қыруар; өлшеусіз; сансыз, есепсіз көп;

сансыз көп; сансыз көптік .

【多少】 duōshǎo ① 【зат.】 мөлшермен тең емес ~ 不等 . ② 【үс.】 бұл сөйлемде біраз мағына бар 这句话~有点道理. ③ 【үс.】 азғантай суығырақ болды 天气~有点凉意了.

【多少】 duōshǎo 代疑问代词. ① осы жылы қанша астық жинады? 今年收了~粮食? ② ол соншалықты айтты

【多神教】 duōshénjiào 【зат.】 политеизм (көп құдайға табынушылық).

【多时】 duōshí 【зат.】 ұзақ уақыт кездеспей~未见面.

【多事】 duōshì 【ет.】 ① беймаза; қауіп-қатерлі; қорқынышты; мазасыз. ② босқа әуре болу.

【多事之秋】 duōshìzhīqiū мазасыз уақыт, аласапыран кезең.

【多数】 duōshù 【зат.】 басым көпшілігі 压倒~ | көбінесе; көп жағдайда 在大~场合下 | жұмысшылардың көпшілігі~工人.

【多糖】 duōtáng 【зат.】 полисахарид .

【多头】 duōtóu ① 【зат.】 алыпсағар; пайдақор; саудагер (көбінесе ірі мөлшердегі сауда операцияларымен айналысатын адам, кәсіпкер). ②

【сын.】 көп басшылықты (біркелкі құқықтары бар көп бастықтың болуы)~政治.

【多谢】 duōxiè Рахмет, алғыс 【ет.】 ~您的帮【шыл.】. Көмегіңізге рахмет.

【多心】 duōxīn Күдіктену 【ет.】 你别~, 他不是冲你说的. Сен күдіктенбе, ол сенің айтқаныңды

【多样】 duōyàng Әр түрлі, бірдей емес, түрлі. 【сын.】 ~化 Диверсификация |

【сын.】 式~. Әр түрлі стиль, үлгі

【多一半】 duōyībàn Жартысынан көп

【多疑】 duōyí Күдікті 【ет.】 不必~ Параноидальді емес | 生性~. Күдікті мінез

【多余】 duōyú Көтермелеу, көтеру, қосымша, артық ① 【ет.】 他每月都把~出的钱存入银行. Ол әр ай сайын қосымша ақшасын банкке салып отырады. ② 【сын.】 把文章中~的字句删掉 Мақаладағы артық сөздерді өшіру. | 你这种担心完全是~的. Бұл тым артық болады деп қобалжудасыз.

【多元】 duōyuán Әр түрлі, түрлі. 【сын.】 ~文化 Әр түрлі мәдениет | ~经济 Көпсалалы, жан-жақты экономика | ~经营. Көпсалалы бизнес.

【多元化】 duōyuánhua Әр түрлі ① 【ет.】 投资~. Инвестициялық диверсификация

【多元论】 duōyuánlùn Плурализм

【多云】 duōyún Бұлттылық, жаңбыр.

【多灾多难】 duōzāiduōnàn

【多咱】 duō·zan <方>代 咱们~走? | 这是~的事?

【多早晚】 duō·zaowǎn Ерте ме кеш пе

【多嘴】 duōzuǐ Сөзшең, көп сөйлейтін.

【ет.】 ~多舌 Сөзшең | 你不了解情况, 别~! Сен жағдайды түсінбестен, көп сөйлеме.

【咄咄】 duōduō Агрессивті, басқыншылық 【од.】 ~怪事 Агрессивті күрсінү. | ~称奇. Таңқаларлық агрессивтілік.

【咄咄逼人】 duōduōbīrén Агрессивті онның сөзі өте агрессивті, ыңғайсыз болып қалды.

【咄嗟】 duōjiē. күрсінү.

【哆】 duō [哆嗦] (duō·suo) дірілдеу, қалтырау 【ет.】 冻得直~ Суықтан қалтырау, дірілдеу.

duó

【夺】 duó алу, табу, жету, жеңіске жету: 讹~ / Жалған жеңіс

【夺杯】 duóbēi Кубок жеңіп алды 中国排球队在这次邀请赛中~/ Кытайдың волейбол командасы осы жолғы инвитацлиялық кубок жеңіп алды.

【夺标】 duóbīāo Чемпионат 【ет.】 ① 这场大赛中 【сан.】 她~呼声最高. Алаңдағы сайыста атсалысудың даусы ең қатты. ② 这家公司在同其他八家公司的竞争中~. Мына мекеме басқа сегіз мекемемен атсалысады, күреседі.

【夺冠】 duòguān Есім, атау, ат. 【ет.】 在世界大学生运 【ет.】 会上, 中国选手连连~. Әлем студенттері сайысында Кытай спортсмендер атауын бірінен соң бірін атауда.

【夺魁】 duókuí Бірінші орын 【ет.】 这个厂的电视机在全国评比中~. Мына телевизор фабрикасы барлық мемлекеттер сайысы ішінен бірінші орын алды.

【夺门而出】 duóménérchū Есікке қарай жүгірді.

【夺目】 duómù Жарқырау, көзтартарлық

【夺取】 duóqǔ Алу, тартып алу, жұлып алу. 【ет.】 ① ~敌人的阵地. Қарсылас қаруын тартып алу. ② ~新的胜利 Жаңа жеңіске жету, алу. | ~农业丰收. Аграрлық байлықты тартып алу.

【夺权】 duóquán Билікті тартып алу, билікке ие болу. 7

【度】 duó Сынау 揣~ | 测~ | ~德 【мөл.】 Күшінен келу шегін білу.

【度德】 【мөл.】 力 duódeliàngli Қолынан келетінін білу, өз күшінің шегін білу.

【踱】 duó Ақырын басы 【ет.】 ~来~

去 Ақырын келіп, ақырын кету. | ~方步. Асықпай жүру, асықпай қадам басу, тасбақаша жорғалау.

duǒ

【朵】 duǒ ① 【мөл.】 两~牡丹 | 一~白云 Аспанда ақ бұлттар жүзіп келеді. | 激起~~浪花. ② (Duǒ) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【朵儿】 duǒr Гүл, гүл ашылуы ① 【зат.】 牡丹花开的~多大呀! ②

【мөл.】 朵 Ашылған гүлдердің саны қанша!

【朵颐】 duǒyí (书) Тамаша 【сын.】 大快~ Таңданарлық дәм. (【сын.】 容食物鲜美, 吃得很满意).

【垛】 duǒ 城~ Қабырға тістемелері | ~口. Амбразура

【垛口】 duǒkǒu Амбразура

【垛子】 duǒ·zi Қабырға шығыны 【зат.】 门~ Есік шығыны | 城~ Қала қабырғаларының тістемелері

【躲】 duǒ 【ет.】 ~雨 Жаңбырдан тығылу, жаңбырдан пана табу. | ~车 | ~债 | 明枪易~, 暗箭难防.

【躲避】 duǒbì Қашу, тығылу, көзге көінбеу, қашқалақтау 【ет.】 ① 这几天他好像有意~我. Бұл күндері ол менен қашқалақтап жүрген сияқты. ~风雨 Жаңбыр мен желден ана іздеу. | 不应该~困难. Қиындықтан қашпау керек.

【躲藏】 duǒcáng Тығылу 他~在门后. Ол есіктің артында тығылып тұр.

【躲躲闪闪】 duǒ·duoshǎnshǎn Қиқандау, қашқалақтау 【сын.】 你谈问题要和盘托出, 不要~. Мәселені шешу керек болғанда қашқалақтамау керек.

【躲懒】 duǒlǎn (~儿) Қашу, қашқалақау. 【ет.】 做任何事都不能~. Жұмысты істегенде ешкім де қашқалақтамау керек.

【躲闪】 duǒshǎn Шетте қалу, қашқалақтау.

【躲债】 duǒzhài Несиден қашқалақтау, тығылу, қашу.

duò

【驮】 duò [驮子] (duò·zi) ① 【зат.】 Тең, жүк: 把~卸下来, 让牲口休息一会儿. Теңін алып тастаңдар, жануарлар біраз демалсын. ② 【мөл.】 来了三~货. Үш тең тауары келді.

【剁】 duò 【ет.】 кесу, шабу. ~排骨 Қабырғаларды кесу. | 饺子馅儿~得很细 Тұшпараның ішіне майда қып ет кесіп салу. | 他把柳条~成了三段. Ол үш бөлікке бөліп кесті.

【垛】 duò Салу, бүктеу, жинау. ①

【**ет.**】把晒干的稻草捆好~起来.Кептірілген шөпті жинап қою.②
【**зат.**】麦~|砖~|Кірпіш жинау|柴火~.Ағаш үю

【**垛口**】duòkǒu амбрабуза
【**舵**】(舵)duò Рүл 【**зат.**】掌~
Дулыға|升降~|Лифт|方向~.Рүл
【**舵轮**】duòlún Доңғалак
【**舵盘**】duòpán Рүл
【**舵手**】duòshǒu Баққұмарлық
【**堕**】duò Құлау 【**ет.**】~落
Құлау|~地 Жерге құлау|~入海
中.Өзенге құлау
【**堕落**】duòlùоҚұлау
【**堕马**】duòmǎ
【**堕胎**】duòtāi Аборт, түсік
【**惰**】duò Жалқау, еріншек 懒~.
Еріншек
【**惰性**】duòxìng Инерттік, инерция
【**惰性气体**】duòxìngqìti Инертті газ
【**跺脚**】duòjiǎo Аяғын топырлату,
аяғымен тарсылдату.

Е

ē

【**阿**】-1ē①~附 Жағымпаздану|~谀
Мақтау, мадақтау|~其所好.
Жағымпаздану②〈书〉山~.Тауға
көтерілу
阿-2 ē①~胶.Желатин②【**зат.**】
фамилияға қолданылады.
阿附】ēfù〈书〉Жағымпаздану
【**ет.**】~权贵.Байларға жағымпаздану
【**阿胶**】ējiāo Есек терісінен жасалған
желатин

【**阿弥陀佛**】Āmítuófó Ымитофо
【**阿谀**】ēyú Біреуді мақтау, мадақтау
阿[婀娜](ēnuó)
【**婀**】ē [婀娜](ēnuó, 旧读 ēnuō)
Әдемі, сыпайы【**сын.**】~多姿 葛рация

é

【**讹**】é Өтірік, жалған①~字 Қате
жазылған сөз|以~传~.Жалған
сыбыс②【**ет.**】~钱 Жалған ақша

【**讹传**】échuán Жалған сыбыс【**зат.**】
纯系~,切勿轻信.Жалған сыбысқа
сенуге болмайды.

【**讹舛**】échuǎn Қате, жалған, өтірік.
〈书〉

【**讹夺**】éduó Өтірік ұстап алу.

【**讹误**】éwù Өтірік, жалған, қате,
коррупция.【**зат.**】该文记述与史实不
符,~颇多.Бұл мақалада тарихи
деректер анық жазылмаған, біршама
қателіктері бар.

【**讹诈**】ézhà Қоқанлоқы【**ет.**】①~钱
财.Ақшалай қоқанлоқы②核~Ядерлік
қоқанлоқы.|政治~.Саяси қоқанлоқы.

【**俄**】1é①〈书〉~顷 Сәт, көзді ашып
жұмғанша.②(É)【**зат.**】фамилияға
қолданылады.

【**俄罗斯族**】Éluósīzú Орыс халқы
【**俄顷**】éqǐng Сәт
【**莪蒿**】éhāo Куркума
【**莪术**】ézhú Куркума
【**娥眉**】éméi Жұқа қас
【**鹅蛋脸**】édànliǎn Қаз жұмыртқасы
【**鹅黄**】éhuáng Ашық сары
【**鹅卵石**】éluǎnshí Бульжник
【**鹅毛**】émáo Қаз қауырсыны, жүні
【**зат.**】千里送~,礼轻情意
重.Тринидад қаз жүнін сыйлыққа
жіберді.

【**鹅绒**】éróng Қаз жүні
【**鹅行鸭步**】é xíng yā bù Қаз жүрісі
үйрек қадамындай.

【**鹅掌风**】ézhǎngfēng Сыздауық
【**鹅掌楸**】ézhǎngqiū Лириодендрон
【**额定**】édìng Белгіленген【**сын.**】~
人【**сан.**】Белгіленген адам саны|~
工资.Белгіленген жалақы.

【**额度**】édù Сомма【**зат.**】贷款~
Несие сызығы, линиясы.|融
资~.Несиелеу саны, сыйымдылығы

【**额角**】éjiǎo Висок
【**额手称庆**】é shǒu chēng qīng Бакытқа
толы

【**额数**】éshù Белгіленген сан
【**额头**】é tóu Маңдай
【**额外**】éwài Қосымша, бірдененің
үстінен【**сын.**】~负担 Қосымша
қысым|~开支.Қосымша шығын

ě

【**恶**】(恶、噁)ě[恶心](ě·xīn) Ашулы①
【**сын.**】胃里不舒服,一阵一阵地~.
Асқазаны жайлы сезінбесе, ашуға
бөленесің.②这种丑事,让人~ Бұл іс,
адамдарды ашулантады.|你别在这
儿~我了.Сен мұнда маған ашуланба.
③〈方〉【**ет.**】他太抠门儿,得找个机
会~~他.Ол өте ызалы адам, бір
мүмкіндік тауып, оны ызадан арылту
керек.

è

【**厄难**】ènàn Апат
【**厄运**】èyùn Тағдыр【**зат.**】遭逢种
种~.Барлық қиындықтан кейін.

【**扼**】è Қысқа①【**ет.**】~杀
Тұншықтырарлық|~住 喉 咙
Тұншықтырарлық.②~守

Гвардиялы|~制.асынған

【**扼杀**】èshā Тұншықтырарлық【**ет.**】
①~新生事物.Тұншықтырарлық жаңа
жұмыс

【**扼守**】èshǒu Сақтау, қорғау.【**ет.**】~
险关.Ресімдеуді сақтауға қорғайды.

【**扼腕**】èwǎn Ессіздену〈书〉【**ет.**】~
【**од.**】息.Өкінішпен дем тартты.

【**扼要**】èyào Қысқаша【**сын.**】简
明~.Қысқаша сипаттама|~说
明.Қысқаша сөз

【**扼制**】èzhì Қысқа【**ет.**】~心头的怒
火 Жүрегімде ашу тез кетеді

【**呃**】è Эх【**од.**】~,你
还在这里啊!
Эх, сен әлі мұндасың ба!|~,别
忘了带钥匙.Эээ, кілтті алуды ұмытып
кетпендер.

【**呃逆**】èni Бқылық

【**恶**】(惡)è Қабаған, ашулы, ызалы.罪
大~极 Ауыр|怨~劝善 Ызаны, ашуды
түзеген, өткерген, құт-берекеге бастау
алады.|疾~如仇.Жамандықтан
жиіркену.②【**сын.**】~霸
Бұзақылық|~骂 Ащы сөз|~战
Табанды соғыс, күрес|那人长相~.
Ана адам зұлымдықпен, ызамен,
ашумен қарап тұр.③~刁 Қыспақ|~
意.Зиян келтіруші, қатерлі.

【**恶霸**】èbà Бұзақылық, бұзақылар
【**зат.**】铲除~.Бұзақылықты жою.

【**恶报**】èbào Зұлымдыққа, ашуға
оралу, қайтып келу.

【**恶变**】èbiàn Қатерлі, зиянды.

【**恶病质**】èbìngzhì Кахексия.

【**恶补**】èbǔ Жаттау【**ет.**】为考托福~
英语.Тойфул тестінен өту үшін,
ағылшын тілін жаттау.

【**恶臭**】èchòu Сасық【**зат.**】一股~让
人喘不过气来.Тынысын алғанда сасық
иіс шыға келді.

【**恶斗**】èdòu Шайқастар, күрестер.
【**ет.**】双方~了一场.Екі жақ та бір
алаңда шайқасып жатыр.

【**恶毒**】èdú Айбынды, ашулы.
【**сын.**】用心~.Айбынды, ашулы
жүрек.|~攻击.Айбынды шабуыл.

【**恶感**】ègǎn Нашар сезім【**зат.**】产
生~.Өнім сезімі нашар|我对他从来
没有~.Ешқашан нашар сезініп көрген
емеспін.

【**恶贯满盈**】è guàn mǎn yíng Ашулы,
ызалы

【**恶果**】èguǒ Зардап【**зат.**】自
食~.Қауіп-қатер

【**恶狠狠**】èhènhěn Өршелен(~的)
【**сын.**】~地瞪了他一眼.Оған ашулы
қарады

【**恶化**】èhuà Нашарлау【**ет.**】①防止
病情~.Ауру үдерісін тоқтату.|两国关
系日趋~.Екі ел арасындағы
қатынастар нашарлады.②军备竞

赛, ~了国际局势. Жаппай қару үдерісі, халықаралық жағдайдың нашарлауы.

【恶疾】èjī Емделмес дерт, ауру.

【恶浪】èlàng Дауыл 【заг.】狂风~ Дауылды жел | ~掀天 ауылды күн◇决不能让坏人操纵舆论, 掀起 y~. Жаман адамдар көпшіліктің ойына әсер етпеуі керек, олар дауылды бастайды.

【恶劣】èliè Жаман, нашар, ұсқынсыз, жиіркенерлік. 【сын.】品行~ Нашар белгі | 环境~ Нашар орта | ~的作风 | ~的天气. Нашар ауа райы.

【恶名】è míng Атақ, даңқ, белгілі, әйгілі. 【заг.】蒙受~. Стигматизация

【恶气】èqì Нашар иіс 【заг.】①~熏人 Адамдардың нашар иісі. ②他闷闷不乐, 是受谁的~了? Ол адамдардың нашар иісінен тұншықты. ③出了一口~. Нашар иіс шықты.

【恶人】èrén Ашулы, ызалы адам 【заг.】~先告状. Ашу адам кінәсі

【恶煞】èshà Кесірлі

【恶少】èshào Кесірлі

【恶声】èshēng Нашар, ашулы дауыс

【恶俗】èsù Дөрекі① 【заг.】语言~ Дөрекі тіл

【恶习】èxí Нашар әдет, кемістік 【заг.】沾染~ Кір, лас нашар әдет | 痛改~. Нашар әдетті өзгерту ауыр.

【恶性】èxìng Қатерлі 【сын.】~循环 Қатерлі апат | ~肿瘤 Шырғалаң | ~事故. Апат, қатер

【恶性循环】èxìng xúnhuán Апат, қатер

【恶性肿瘤】èxìng zhǒngliú Шырғалаң

【恶意】èyì Нашар ой 【заг.】一句玩笑, 并无~ | 不要把人的一片好心当成~. Адамдарды нашар ойға бағырмандар, мейірбандылыққа шақырындар.

【恶语】èyǔ Тіл тигізу.

【恶战】èzhàn Табанды күрес, соғыс.

【恶浊】èzhuó Нашар, ұсқынсыз, жаман, ауыр 【сын.】空气~. Ауыр ауа

【恶作剧】èzuòjù Нашар ойын ойнау 【заг.】不要搞~. Нашар ойын ойнамау.

【饿】(餓) è Аш, қарны ашу① 【сын.】肚子很~. Асқазаны, қарны ашу.

【饿饭】èfàn Қарны ашу

【饿虎扑食】è hǔ pū shí Бірдеңеге арыстанша атсалы

【饿殍】èriǎo Аштан өлу 鄂è

【鄂伦春族】Èlúnchūnzú Орочендар

【鄂温克族】Èwēnkèzú Эвенктер

【遏止】èzhǐ Ұстау, ұстап қалу.

【遏制】èzhì Қолда ұстау, шыдау, басылу.

【腭裂】èliè

【噩】è ~梦 нашар түс. | ~耗. Қайтыс болуды естірту.

【噩耗】èhào Жақын адамының қайтыс болуын естірту.

【噩梦】è mèng Нашар түс

【噩运】èyùn Кавказды

【鳄鱼】èxī Қолтырауын

【鳄鱼】èyú Қолтырауын

【鳄鱼眼泪】èyú yǎnlèi Қолтырауын жасы

ēn

【恩爱】ēn'ài 【сын.】Сүйу, сүйіспеншілік, махаббат: ~夫妻 / сүйісіп табысқан ерлі-зайып | 小两口儿十分~. Екі жас бір-бірін сүйеді.

【恩宠】ēnchǒng 〈书〉 Рақат 【заг.】~有加. Мен үшін рақат

【恩赐】ēncì Сыйлар.

【恩断义绝】ēn duàn yì jué Бір бірімен өмір сүру

【恩格尔系数】Èng'ē'ěr xìshù Энгель коэффициенті

【恩惠】ēnhuì Рақат

【恩将仇报】ēn jiāng chóu bào Игі іс жасасаң, өтеусіз қалмайды

【恩情】ēnqíng Мейірбандылық 【заг.】报答~ Оның мейірбандылығына жауап беру | ~似海深. Мейірбандылығы терең теңіздей

【恩人】ēnrén Жарылқаушы 【заг.】救命~. Құтқарушы

【恩师】ēnshī Жетекші

【恩遇】ēnyù 〈书〉 Ел кездесулері 【заг.】~甚厚. Ел жағдайы жуан

【恩怨】ēnyuàn Жәбірлер, ашу, ыза, реніш. 【заг.】~不计个人~ Жеке ренішті алып тастау, жеке ызадан арылу.

èn

【摠】èn Тықсыру, басу 【ет.】~电铃 Сығылғын электр қоңыраулары. | ~

【ет.】快门 Затвор сығылған әсер | 一把将他~倒在地. Пресс

【摠钉儿】èndīng'er

【摠扣儿】ènkòu'er Ілгешек

ér

【儿】ér①бала, сәби 婴~ | нәресте 幼~ | ~童. Бала②男~ Ұл бала | ~女 英雄/ бағыр ұл-қыздар.③【заг.】~孙 Ұрпақ.④~马 Құлын | ~狗. Күшік

【儿歌】érgē Балалар әндері

【儿化】érhuà «эр» дыбысымен айтылатын сөздер.

【儿皇帝】érhuángdì Хан, император,

хан баласы

【儿科】érkē . балалар бөлімі, педиатрия, педиатр

【儿马】ěrmǎ Құлын

【儿女】ěrnǚ Балалар, ұл мен қыздары

【儿孙】ěrsūn Ұрпақ, балалары мен немерелері. 【заг.】~满堂.

【儿童】értóng Балалар

【儿童节】Èrtóng Jié Балалар күні, балалар мерекесі.

【儿童团】Èrtóngtuán Балалар үйірмесі

【儿童文学】értóng wénxué Балалар әдебиеті.

【儿媳妇儿】érxi'fù Ұлының әйелі, келін.

【儿戏】érxi 【заг.】. Балалар комедиясы

【儿子】érzi Ұл, бала. 【заг.】~◇人民的好~. Халықтың жақсы, адал ұлы.

【而】ér Және, сонымен қатар①连伟大~艰巨的任务 Үлкен әрі ауыр жұмыс, іс. | 战~胜之 Соғыс пен жеңіс | 取~

代之 Бірдеңенің орнынаb)马克思主义 叫我们看问题不要从抽象的定义出发, ~要从客观存在的事实出发. Марксизм бізді мәселеге абстрактілі түрде емес, объективті айғақтың болуына үйретеді.c)如果能集中生产~

不集中, 就会影响改进技术、提高生产. Егер сіздер өнімде жинақтала алсаңыз, орталықтануда емес, біз мүлтіксіз жоғары технологиялы өнімдерді өндіруді жетілдіре аламыз.②

连由秋~冬 Күзден қысқа | 由南~北. Оңтүстіктен солтүстікке③连匆匆~来 Қайта-қайта | 为正义~战 Әділдік үшін күрес | 视情况~定 Жағдайға байланысты.④连民族战争~不依靠人民大众, 毫无疑义将不能取得胜利. Ұлттық соғыста халық санынсыз жеңіс мүмкін емес⑤(Èr) 【заг.】фамилияға қолданылады.

【而后】érhòu Содан соң, сосын.

【而今】érjīn Бүгін

【而况】érkuàng 连这么多事情一个人一天做完是困难的, ~他又是新手. Мұншама көп жұмысты бір адам бір күнде аяқтады, бұл салаға ол жаңадан келген.

【而立】érli Үнемі 〈书〉 【заг.】年届~ Әржылдық сессия

【而且】érqiě Және, сонымен қатар 连性情温顺~心地善良 | 他不仅会开汽车, ~还会修理 Ол тек машина айдай қоймай, оны жөндейді. | 不但战胜了各种灾害, ~获得了丰收. Табиғат апаттарынан аман ғана қалмай, жақсы астық алу.

【而已】éryǐ 【шыл.】我只不过是说说~, 你不必过于认真. Мен жаңа ғана сендерге айттым, тым шынайы болудың

кажеті жоқ.

【尔后】ěrhòu Кей Кейн, сосын, содан соң.连前年在上海见过一面, ~就不知他的去向了.Өткен жылы оны Шанхайда кездестірген едім, содан соң қайда екенін білмеймін.

ěr

【耳】ěr Құлақ 〈书〉【шыл.】想当然~ Өрине құлақты қалайды. | 技止此~. Құлақ технологиясы аяқталды.

【耳报神】ěrbaoshén

【耳背】ěrbei Құлақ【сын.】老人身体还硬朗, 就是有点~.Қарт адамдарының денсаулығы жаман емес, тек құлағында гәп бар.

【耳边风】ěrbiānfēng Естіген

【耳鬓厮磨】ěr bìn sī mó, Өте жақын достық, бірге тұрып, дос болу.

【耳沉】ěrchén Құлаққа күшті

【耳朵】ěr·duo Құлақ

【耳朵底子】ěr·duodī·zi Құлақ негізі.

【耳朵软】ěr·duo guǎn Күшкентай құлақ.她~, 听人家一说就信以为真了.Оның кішкентай құлақтары адамдарды тыңдағанның номиналды бағасын көрсетеді.

【耳朵眼儿】ěr·duoyǎnr Сыртқы есту мүшесі

【耳风】ěr·fēng Құлаққа жел соғу

【耳福】ěrfú【зат.】大饱~.

【耳根】ěrgēn Қызару

【耳垢】ěrgòu Құлақ серасы

【耳鼓】ěrgǔ Барабанды перепонка

【耳刮子】ěrguā·zi Жақтан тарту

【耳掴子】ěrguāi·zi Құлақтан перу

【耳光】ěrguāng Жақтан тарту

【耳郭】ěrguō Құлақ раковинасы

【耳环】ěrhuān Сырға

【耳机】ěrjī Есту трубкасы

【耳尖】ěrjiān Батпақ

【耳孔】ěrkǒng Құлақтың сыртқы мүшесі

【耳廓】ěrkuò Құлақ мүшесі

【耳力】ěrlì Эрли【зат.】~不济.Нашар эрли

【耳麦】ěrmài Гарнитура

【耳门】ěrmén Эрмен

【耳鸣】ěrmíng Құлақтағы шу

【耳目】ěrmù Құлақ пен көз

【耳目一新】ěr mù yī xīn Жаңа

【耳旁风】ěr páng fēng Тыңдау, құлақ асу.

【耳热】ěrgè Қызару, күйе.【сын.】酒酣~ Соңғы мастық | 说到婚事, 姑娘顿觉脸红~.Қызға үйлену тойы туралы сөз жеткенде құлағы қызарады.

【耳濡目染】ěr rú mù gǎn Монастырь, бұдхана

【耳软心活】ěr guǎn xīn huó Күшкентай құлақ, ашық жүрек

【耳塞】ěrsāi Наушник

【耳生】ěrshēng Белгісіз, танымайтын, бөтен【сын.】不知谁在说话, 听着~.Кімнің сөйлеп тұрғанын білмеймін, бөтен адамды тыңдап тұрмын.

【耳食】ěrshí Тамақ, ас

【耳屎】ěrshǐ Құлақ серасы

【耳饰】ěrshì Сырға

【耳熟】ěrshú Белгілі, танитын.

【сын.】人我不认识, 可【зат.】字听着怪~的. Бұл адамды мен танымаймын, бірақ есімі өте таныс.

【耳熟能详】ěr shú néng xiáng Таныс

【耳提面命】ěr tí miàn mìng Біреуді құлақтан тарту.

【耳挖子】ěrwā·zi Құлақ тазалағыш

【耳闻】ěr wén Есту【ет.】~不如目见 Көруім жақсы, естуім нашар | 这事略有~, 详细情况不很清楚.Кейбір мәселелерді онша анық ести алмадым.

【耳蜗】ěrwō Сүйек ұлуы

【耳音】ěryīn〈方〉 Құлақ даусы

【зат.】瞧你这~, 连我的声音也听不出来了.Құлақ тонына қараңызшы, мен өз даусымды ести алмадым.

【耳语】ěryǔ Құлаққа бірдеңе айту, құлаққа сыбырлау.

【耳针】ěrzhēn Құлаққа ине салу

【耳坠】ěrzhùi Сырға

【耳子】ěr·zi Құлақ

èr

【二】èr①【сан.】Екі, екеу: 不~价 Тіркелген баға (екі баға жоқ) | 不~法门 Жалғыз әдіс | 心无~用 Жүрек жүрісі

【二八】èrbā【сан.】Жиырма сегіз〈书〉年方~.Жиырма сегіз жаста

【二百五】èrbǎiwǔ Екі жүз елу

【二部制】èrbùzhì Екінші бөлік

【二重性】èrchóngxìng Екінші жақ, екі жақты

【二次能源】èr cì néngyuán Екінші қуат

【二房】èrfáng Бәйбіше

【二房东】èrfángdōng Басты жалгерлер

【二伏】èrfù Вольт

【二副】èrfù Екі

【二乎】èr·hu Екі дерлік

【二忽】èr·hu Екі дерлік

【二胡】èrhú. Эрху (қытай қобызы)

【二话】èrhua.【зат.】Екі сөз:~不提 Екі сөз сөйлемей.尽管吩咐就是了, 我决无~.Ұялмай маған айтындар, сұрақ қоймай.

【二黄】(二簧)èrhuang Эрхуан

【二婚】èrhūn Екінші үйлену

【二婚头】èrhūntóu Екінші үйлену

【二进制】èrjìnzhì Екілік

【二郎腿】èrlángtuǐ Екі аяқ

【二老】èrlǎo Қос қарт【зат.】~双亲.Қос қарт ата-ана

【二流】èrlíu Екікластық【сын.】~画家 Екікластық суретші

【二流子】èrlíu·zi Еріншек

【二门】èrmén Ішкі есік, ішкі қақпа

【二面角】èrmiànjiǎo Екішекті бұрыш

【二拇指】èr·múzhǐ Екі қол

【二奶】èrnǎi Екінші әже

【二年生】èrniánshēng Екіжылдық

【二七大罢工】Èr-Qī Dà Bāgōng Екі жеті көтеріліс

【二审】èrshěn Екінші дана

【二十四节气】èrshísì jìqì Жиырма төрт амал.

【二十四史】Èrshísì Shǐ Жиырма төрт тарих

【二十五史】Èrshíwǔ Shǐ Жиырма бес тарих

【二手】èrshǒu(~儿) Қолданылған【сын.】~房 Қолданылған пәтер | ~资料 Қолданылған материал | 从国外购进的~设备.Шет елден әкелінген құрал-жабдық.

【二五眼】èrwǔyǎn Жиырма бес көз

【二氧化硅】èryǎnghuàguī Силика (Кремни қос тотығы)

【二氧化硫】èryǎnghuàliú күкірт қос тотығы

【二氧化碳】èryǎnghuàtàn Көмірқышқыл қос тотығы

【二元论】èryuánlùn Дуализм

【二战】Èrzhàn Екінші дүниежүзілік соғыс

F

fa

【发】(發) fā①【ет.】жіберу, салу, жодау:②【ет.】шешеке ату, бүрлеу③ тапрату, беру, қозу: ~电 / жарық беру | ~病 Ауруы қозу.④【ет.】жариялану, шығу, жарық көру.⑤ даму, өркендеу, алға басу, гүлдену: ~展 Даму

【发案】fā`àn Жағдай【ет.】到~地点进行调查.Бір жағдай болған жерлерді тексеру.

【发榜】fābǎng Нәтижелер жарияланады, жазылып шығарылады.

【发包】fābāo Келісімге отыру, келісім, кеісімшарт.

【发报】fābào Хабарлағыштар, жариялағыштар.

【发标】fābiāo Басып шығарылу, шығарылу.

【发表】fābiā Жариялау, басып шығару
【et.】①~谈话 Сөз сөйлеу | ~声明 Сөз сөйлеу | 代表团成员已经确定, 【зат.】单尚未正式~. Делегацияға қатысушылар тізімі жасалды, бірақ нақты шығарылмады. ②~论文. Құжаттар шығарылды.
【发兵】fābīng Солдат, сарбаз.
【发病】fābìng Ауыру 【et.】~率 Ауру-сырқау | 秋冬之交容易~. Күз бен қыста ауыру.
【发布】fābù Релиз 【et.】~战报 Соғыс есебін жариялау. | 新闻~会. Баспасөз конференциясы.
【发财】fācái Байлық 【et.】①~致富 Бак | 升官~. Мансапқорық.
【发车】fāchē Кету, жол жүру. 【et.】每隔五分钟~一次 Әр бес минут сайын қолжетерлік.
【发出】fāchū Қаратпа 【et.】①~笑声. Күліп жіберу. ②~号召 Шақырым шығару. | ~通告. Әкімхаттар шығару
【发达】fādá Дамыған ①【сын.】肌肉~ Бұлшықет | 四肢~ | 工业~ Өндірістің дамуы | 交通~ Транспорттың дамуы, ②【et.】~经济 Экономиканың дамуы | ~贸易 Сауданың дамуы.
【发达国家】fādá guójiā Дамыған мемлекет.
【发电】fādiàn Тұқым, тек. 【et.】①水力~ Гидроэлектрстанциясы | 原子能~. Электр қуат өндірісі
【发电机】fādiànjī Генератор
【发动】fādòng Ушығу 【et.】①~战争 соғыстың ушығуы ②~群众. Көпшілік мобилизациясы. ③天气太冷, 柴油机不容易~. Ауа райы өте суық, дизель қозғағышты жағу, қыздыру оңай емес.
【发【et.】机】fādòngjī Қимылдатқыш
【发抖】fādǒu Дірілдеу 【et.】吓得~ Қорыққаннан дірідеу. | 冻得直~. Суықтан дірілдеу
【发端】fādūān Құраушы, құрастырушы
【发凡】fāfān <书> 【et.】~起例
【发放】fāfàng Релиз 【et.】①~贷款 Кредиттер | ~救济粮 Азықтық көмекті бөлу. | ~经营许可证. Қанаушылыққа лицензия беру.
【发粉】fāfěn Қопсытқыш
【发奋】fāfèn Күшейткіш ①【et.】~努力 Күшейтілген қысым.
【发愤】fāfèn Шешімге толы болу, шешімді болу
【发愤图强】fāfèn tú qiáng Мемлекетті дамытып жақсартуға атсалысу.
【发疯】fāfēng 【et.】Жынданып кету.
【发福】fāfú Толу 【et.】几年不见, 您~了. Бірнеше жыл көріспедік, сіз

толыпсыз.
【发光强度】fāguāng qiángdù Жарық күші
【发汗】fāhàn Терлеу, тер, диафорез
【发行】fāháng Сату, оптом сату.
【发号施令】fāhào shī lìng Бұйрық беру
【发狠】fāhěn Шешу, шешім қабылдау. 【et.】①~读书 Ақын болуға шешім қбылдау | 他~ , 三天的任务, 两天就完成了. Ол шешім қабылдады, үш күндік істі екі күнде аяқтап шықты.
【发话器】fāhuàqì Микрофон, телефонды сөйлейтін трубка.
【发还】fāhuán Қайтарып беру.
【发慌】fāhuāng 【et.】沉住气, 别~.
【发挥】fāhuī Көтеру, қабылдау, жетілдіру. 【et.】①~技术水平 Экономика деңгейін жоғарылату.
【发迹】fājì Мансапқорлық
【发家】fājiā Баюу 【et.】~致富. Бай болу
【发酵】(发酵) fājiào Ашу, ашып кету, бүліну.
【发醉酒】fājiàojiǔ Ашытылған шарап.
【发窘】fājiǒng Ұялу, қысылу.
【发掘】fājué Қазба, археологиялық қазба жасау. 【et.】~古物 Ескі қазбалар. | ~宝藏 Асыл тастар қазбасы. ~人才. Талантты байқау.
【发刊词】fākāncí Кіріспе, бастапқы бет, оқырмандарға арналған арнайы сөз.
【发棵】fākē Талдар
【发狂】fākuáng Өз өзінен шығу, ашулану, жындану.
【发困】fākùn Ұйқылы 【et.】今天起得过早, 午饭后一直~. Бүгін ерте тұрып, түстен кейін ұйқылы болп жүрді.
【发蓝】fālán Көгеру
【发懒】fālǎn Еріншек
【发愣】fālèng Қатаюу
【发力】fālì Күш 【et.】运【et.】员在离终点 400 米时开始~. Спортсмендер бастапқы күшті 400 метрде бастады.
【发利市】fā lìshì Гүлденіп, дамып жатқан бизнес
【发亮】fāliàng Жарқырау 【et.】东方~ Шығыс жаркылы | 家具擦得~.
【发令】fālìng Бұйрық беру 【et.】~枪
【发聋振聩】fā lóng zhèn kuī Ұқидан ояту, ояту, түсіндіріп беру, көзін ашу.
【发落】fāluò Шара қолдану.
【发毛】fāmáo Шошу 【et.】①他从没见过这阵势, 心里直~. Ол ешқашан мұндай күресті көрмеген, өте қатты шошыды. ②<方>发脾气.
【发霉】fāméi Көгеру, көгеріп кету, тот басу. 【et.】天气潮湿, 粮食容易~. <思想~>
【发蒙】fāmēng Шағасы <口> 【et.】一人一个说法, 听得我直~. Бір адамның

айтқан сөзін тыңдаймын деп әбден шағастым.
【发蒙】fāméng Біреуді үйрету 【et.】~读物. Біреуді оқуға үйрету.
【发面】fāmiàn Нан илеу, нан ашығу ①【et.】~饼. Печеньеге нан ашығу.
【发明】fāmíng Ойлап шығару, ойлап табу, шығару.
【发难】fānàn Көтерілу, көтеріліс жасау.
【发蔫】fāniān Қатты шаршайу 【et.】①几天没浇水, 叶子已经~了. Бірнеше күн сусыз тұрған гүлдер қатты шаршаған. ②他这两天有点儿~, 不像往日爱说爱笑. Бұл екі күнде ол қатты шаршаған, күлгісі де сөйлегісі де келмеді.
【发胖】fāpàng Толу, толып кету.
【发配】fāpèi Сібірге айдау, жер аударту.
【发脾气】fā pì-qì Ашулну, жындану.
【发票】fāpiào Есеп, фактура.
【发起】fāqǐ Бірденені бастау, бастауды өз мойнына алу. 【et.】①~人 | 他们~组织一个读书会. Олар оқу кешін ұйымдастыруды қолына алды.
【发球】fāqiú Пас беру
【发热】fārè Ыстығы көтерілу, күю, жану.
【发人深省】(发人深醒) fā rén shēn xǐng Терең ойға бағыру.
【发韧】fārèn Бастау, басталу <书> 新文学运 【et.】~于五四运 【et.】. Жаңа әдебиет қозғалысы 4 мамырда басталды.
【发散】fāsàn Дивергенция 【et.】①~性思维 Дивергентті ойлар
【发丧】fāsāng Естірту, қайтыс болуды естірту.
【发痧】fāshā Күн тию, басына күн өту.
【发傻】fāshǎ Күю
【发烧】fāshāo Ыстығы көтерілу, күю.
【发烧友】fāshāoyǒu Энтузиасттар
【发射】fāshè Ату, атқылау.
【发身】fāshēn Жыныстық қатынасқа жетілу.
【发生】fāshēng Шығу, пайда болу. 【et.】①~变化 Өзгеріс пайда болды.
【发誓】fāshì Ант беру, серт ету 【et.】他们发过誓, 要为烈士报仇. Олар қиналғандары үшін есеп алуға ант берді.
【发售】fāshòu Бірденені сату. 【et.】公开~ | ~纪念邮票. Сыйық билеттерін сату.
【发抒】fāshū Айтып салу, айту, білдіру. 【et.】~己见. Өз ойын айтып салды.
【发水】fāshuǐ Су тасқыны, су апаты.
【发送】fāsòng Беріп жіберу. 【et.】~

文件 Мақаланы беріп жіберу.

【发送】fā sòng Беріп жіберу

【发酸】fā suān Ащы, қышқыл 【ет.】

①碱放少了, 馒头~. Қышқыл нанды азырақ сал. ②看到感人之处, 鼻子一阵~ Мұрныма жақындатқанда қышқыл дім байқалды. | 两眼~, 泪水止不住流了下来. Қышқыл көзді ашытқаннан, шыдамай жылап жібердім. ③站了一天了, 两腿~.

【发威】fā wēi

【发文】fā wén Орталық① 【ет.】中央三个单位联合~. Орталық үш кеңсемен бірге шығарылған құжат.

【发问】fā wèn Сұрақ

【发现】fā xiàn Пайда болу, шығу.

【发祥】fā xiáng Қозғалыс 【ет.】①〈书〉~地 Қозғалыс орны | 五四运 【ет.】~于北京. Төртінші мамаырда Пекинде жастар қозғалысы болды.

【发祥地】fā xiáng dì Туған жер, орын, жер. 【зат.】黄河流域物产丰富, 山河壮丽, 是中国古代文化的~. Хуанхэ өзені, үлкен - кіші таулар мен өзендер-Қытайдың көне мәдениетінің туған жері болып табылады.

【发笑】fā xiào Күлу 【ет.】引人~. Күлу, күлкі.

【发噓】fā xuē Ойнау, көңіл көтеру.

【发芽】fā yá Өсімдер, өсу.

【发言】fā yán Айту, сөйлеу①(-//-) 【ет.】~权 Позитивті сөздер айту. | 积极~ | 他已经发过言了. Ол сөйлеп болды, ол сөйлеген. ②【зат.】他在大会上的~很中肯. Бас ассамблеяда оның сөз сөйлеуі тіпті лайықты.

【发言人】fā yán rén Пресс 【зат.】外交部~. Сыртқы істер министрлігінің прессхатшысы.

【发炎】fā yán Қабыну, ушығу.

【发扬】fā yáng Тасымалдау 【ет.】

①~光大 Құлпыра гүлдеу | ~民主 Демократияны алға бастыру. | ~勤俭节约、艰苦奋斗的精神. Ұқыптылық пен еңбексүйгіштіктің рухын көтеру. ②~火力, 消灭敌人. Жауды жою үшін оқ ату.

【发音】fā yīn Сөйлеу①练习~ Сөйлеу практикасы | ~方法. Сөйлеу түрі② 【зат.】他的~很准. Оның сөйлегені өте айқын.

【发语词】fā yǔ cí Сөздер

【发育】fā yù Даму

【发源】fā yuán Пайда болу, шығу, бастау алу. 【ет.】~地 Туған жер | 淮河~于桐柏山. Хуанхэ өзені бастауын Тонбай тауынан алады.

【发愿】fā yuàn Ант, серт.

【发运】fā yùn Жіберу 【ет.】装船~ Тапсырысты шығару, тиеу. | 订货已经~, 不日即可收到. Тапсырыс

жіберілді және тез уақытта жеткізіледі.

【发展】fā zhǎn Даму, дамыту 【ет.】①事态还在~ Ахуал әлі дамытылуда. | 社会~规律. Қоғамдық заңдардың дамытылуы. ②~新会员 Жаңа мүшелердің өңделуі | ~轻纺工业. Тоқыма өнеркәсібінің дамуы.

【发展中国家】fā zhǎn zhōng guó jiā Мемлекетті дамыту

【发怔】fā zhèng

【发踪指示】fā zōng zhǐ shì Шашты күту үшін арнайы инструкция

【发作】fā zuò 【ет.】①胃病~ Асқазан ауруы

fá

乏 fá Шаршаған①~味 Іш пысу | 贫~ Кедей | 不~其人. Жетіспеушілігі жоқ ②【сын.】疲~ Шаршағандық | 解~ | 走~了 Серуендеу жетіспеушілігі | 人困马~ Жойылған③ 〈方〉【сын.】~话 Сөз жоқтығы | ~煤 Көмір жоқтығы

【乏力】fá lì Шаршағандық①【сын.】浑身~. Барлық нәрседен шаршау, Жабырқау

【乏煤】fá méi Көмір жетіспеушілігі

【乏术】fá shù Техника жетіспеушілігі 【ет.】进攻~ | 回春~ Жастартатын хирургияның жоқтығы

【乏味】fá wèi Іш пысу 【сын.】语言~ Іш пыстырарлық тіл | 这种单调的生活实在~得很. Бұл өмірдің бірқалыптығы іш пыстырарлық.

【伐】fá Жұлу, кесу①【ет.】~木 Талды кесу | ~了几棵树. Бірнеше талдарды кесу ②征~ Жаулап алу | 讨~ Крест жорығы | 北~. Солтүстікке жорық, экспедиция ③(Fá) 【зат.】Фамилияға қолданылады.

【伐木】fá mù 【ет.】上山~ Тау үстіндегі талды кесу | ~工人. Тал кесуші адам, жұмыскер

【罚不当罪】fá bù dāng zuì Жазасы қылмысына сәйкес келмеу.

【罚单】fá dān Жол бұзушылық 【зат.】交通违规~ Жол жүру ережесін бұзғаны үшін айыппұл төлеу.

【罚金】fá jīn Айыппұл

【罚款】fá kuǎn Айыппұл

【罚没】fá mò Мүлкін тәркілеу, тәркілеу.

【罚球】fá qiú Айыппұл

【罚则】fá zé Жаза

fǎ

【法办】fǎ bàn Жауапқа тарту 【ет.】逮捕~. Тұтқындарды жауапқа тарту.

【法宝】fǎ bǎo Тылсымды қару

【法币】fǎ bì Заңды төлеу

【法场】1 fǎ chǎng Жерді орындау

【法场】2 fǎ chǎng Жерді орындау

【法槌】fǎ chuí Балға

【法典】fǎ diǎn Кодекс

【法定】fǎ dìng Норматив 【сын.】~人

【сан.】 Жиналым | ~婚龄 Некеге тұру жасы | ~计 【мөл.】单位 Құқық өлшем бірлігі | 按照~的手续办理. Жарғының рәсімдеріне сәйкес жүзеге асыру.

【法定计】【мөл.】单位 fǎ dìng jì liàng dān wèi Құқық өлшем бірлігі

【法定继承】fǎ dìng jì chéng Нормативтік сабақтас

【法定人数】fǎ dìng rén shù Жиналым

【法度】fǎ dù Куәлік 【зат.】①不合~. Заңсыз куәлік

【法古】fǎ gǔ Ескі заң

【法官】fǎ guān Қазы, сот, сот алқасы

【法官袍】fǎ guān páo Халат

【法规】fǎ guī Жағдай

【法国梧桐】Fǎ guó wú tóng Платанус

【法号】fǎ hào Трубалар

【法徽】fǎ huī Заң белгісі, заң эмблемасы

【法纪】fǎ jì Заң 【зат.】遵守~ Заңды тұлға | 目无~. Заңсыздық

【法家】fǎ jiā Легизма

【法警】fǎ jǐng Пристав

【法拉】fǎ lā Фарах

【法兰绒】fǎ lán róng Фланель

【法郎】fǎ láng Франк

【法老】fǎ lǎo Фараон

【法理】fǎ lǐ Заңды 【зат.】①虐待父母, ~难容. Заңға шыдау үшін ата-анасын пайдалану.

【法力】fǎ lì Маналар 【зат.】~无边. Күдіретті

【法令】fǎ lìng Заң

【法律】fǎ lǜ Заң, заңды

【法律援助】fǎ lǜ yuán zhù Заң көмегі.

【法人】fǎ rén Заңды тұлға

【法人股】fǎ rén gǔ Корпоративтік акциялар

【法师】fǎ shī Шебер

【法式】fǎ shì Франциялық

【法事】fǎ shì Салтанатты

【法书】fǎ shū Заңды әдебиет

【法术】fǎ shù Ажұн

【法帖】fǎ tiē Фатх

【法庭】fǎ tíng Сот

【法统】fǎ tǒng Заң жүйесі

【法王】fǎ wáng Оның тәңірі, оның мәртебесі.

【法网】fǎ wǎng Францияның ашық чемпионаты 【зат.】难逃~ Заңды айналып өту | 落入~. Тұтқындалған.

【法西斯】fǎ xī sī Фашист 【зат.】①~

暴行. Фашистік қастық
【法西斯蒂】 fāxīstī Фашисттер
【法西斯主义】 fāxīstī zhǔyì Фашизм
【法学】 fǎxué Заң
【法眼】 fǎyǎn Хоган
【法衣】 fǎyī Киім
【法医】 fǎyī Сотты
【法医学】 fǎyīxué заң дәрігері, криминалдық медицина.
【法院】 fǎyuàn Сот
【法则】 fǎzé Бап **【зат.】** ① 自然. Табиғи құқық
【法旨】 fǎzhǐ
【法制】 fǎzhì Құқық жүйесі
【法治】 fǎzhì Заң ұлықтылығы
【法子】 fǎ·zǐ Жол табу **【зат.】** 想 ~ Жол тапқысы келу | 没 ~ Жол жоқ Fà 发 Шаш 毛 ~ Шаш | 须 ~ Шаш пен сақал | 白 ~ Ақ шаш | 假 ~ Парик | 理 ~ Шаштараз

fà

【发蜡】 fàlà Бриллиантин
【发卡】 fàqiǎ Шаш түйрегіш
【发式】 fàshì Шаш үлгісі.
【发网】 fàwǎng Шашқа арналған тор
【发型】 fàxíng шаш үлгісі.
【珐琅】 fàláng Эмаль

fān

【帆】 fān Жүзу① **【зат.】** ~ 樯 Діңгек желкені | ~ ~ 风顺 Teric | 扬 ~ 远航. Желкен② <书> 征 ~ | 千 ~ 竞发.
【帆樯】 fānqiáng Желкен діңгектері <书> **【名】** ~ 林立. Діңгек желкендері барлық жерде
【番】 1 fān ~ 邦 Шетел, жат ел | ~ 茄 Памидор, қызанақ | ~ 薯. Тәтті картоп 番 2 fān **【мөл.】** ① 别有一 ~ 天地 басқа бір әлем. ② 思考 ~ ~ түрлі, алуан | 几 ~ 周折 Әуре, әурешілік
【番邦】 fānbāng Шетел, жат ел
【番菜】 fāncài **【зат.】** ~ 馆. Европаша тағам
【番瓜】 fānguā Асқабақ
【番号】 fānhào Нөмір, белгі (әскери бөлімдердің рет тәртібі)
【番茄】 fānqié Памидор, қызанақ
【番薯】 fānshǔ <方> **【зат.】** 甘薯. Тәтті картоп
【幡儿】 fānǎ Аза жалаушасы, қағаз жалауша, жаназа жалаушасы
【幡然】 fānrán 同“翻然”. Тез, шұғыл, шапшаң, түбегейлі, бір жола, ада-күде, құлантаза, бір-
【藩】 fān ① 篱笆 шарбақ, қоршау ② <书> 屏 ~ . ③ ~ 国 Тәуелді мемлекет, бағынышты ел | 外 ~ сыртқы қоршау.

④ (Fān) **【зат.】** фамилияға қолданылады.
【藩国】 fānguó Тәуелді мемлекет, бағынышты ел
【藩篱】 fānlí Шарбақ қора, шарбақ үйшік, шарбақ, қоршам, қоршау, өріс, аумақ, оқшаулық, даралық, бөгет, қалтқы.
【藩属】 fānshǔ Бағынышты ел, тәуелді ел, қарасты жер
【藩镇】 fānzhèn Дербес өңір, меншікті алап, бағынды өңір
翻 fān **【ет.】** аудару, аударылу ① 推 ~ Итеріп аударылу | 车 ~ 了 Машина аударылып түсті. | 人仰马 ~ . Адам аттан аударылып түсті. ② асу, өту, өсіп түсу, аттап өту ~ 箱倒柜. ③ ақтару, аударыстру ~ 供
【翻案】 fān'àn **【ет.】** ① Айтқанынан қайту, сөзінен тану, делә аудару.
【翻白眼】 fān bái yǎn көз алаю, көз тартылу, көз алару
【翻版】 fānbǎn Көшірме, қотарма,
【翻本】 fānběn Қайта ұту, қайыра ұту, қайта ұтып
【翻场】 fānchǎng Қырман аудару, қырман араластыру
【翻车】 2 fānchē Шығыр <方> **【зат.】** 水车.
【翻船】 fānchuán **【ет.】** ① кеме аударылу, қайық төңкерілу, қайық аударылу
【翻动】 fāndòng Аударып-төңкеру, ақтарып-теңкеру, аудармалау, аударыстыру **【ет.】** ~ 身子 аудармалау
【翻斗】 fāndǒu **【зат.】** ~ 车. Төңкерілмелі машина
【翻番】 fānfān Екі есе арту, еселеп арту
【翻飞】 fānfēi **【ет.】** ① төңкеріле ұшу, үйіріле ұшу, ұйтқи ұшу, айнала ұшу, ойнақтай ұшу 一群蝴蝶在花丛中 ~ ◇ 思绪 ~ . ② ұйтқи, желбіреу, қозғалақтау 雪花 ~ қар ұшқындары ұшу.
【翻覆】 fānfù **【ет.】** ① аударылу, төңкерілу, құлау 车辆 ~ көлік аударылу. ② астаң-кестені шығу, ада-күде өзгеру 天地 ~ жер-әлем астаң-кестең болу. ③ аунақшу, аунап-қунау 夜间 ~ 不成眠 түнімен аунаөшып ұйөтамадым. ④ қайту, айну, тану.
【翻改】 fāngǎi **【ет.】** ~ 大衣. Өзгертіп тігу, қайта тігу, басқаша тігу
【翻盖】 fāngài Жөндеу, ондау, түзеу, қайта салу, қайта жабу, ашып-жабу
【翻跟头】 fān gēn·tōu тоңқақаң асу, жаза басу, шалыс басу
【翻个儿】 fāngèr төбесімен шаншылып түсу, омақаса құлау **【ет.】** 场上晒的麦子该 ~ 了. Алаңдағы әйел омақаса құлап түсті.
【翻工】 fāngōng Қайта істеу,

қайтажасау, қайта мәнерлеу, қайта салу
【翻供】 fāngòng Мойындамасынан қайту, мойындамасынан жалтару, танып алу, қайта тану, тану, айну, қайту, жалтаю, жалтару
【翻滚】 fāngǔn **【ет.】** ① бұйралану, бүктелу, тулау, өркештену 白浪 ~ | 乌云 ~ ◇ 桩桩往事在脑子里 ~ . ② аунау, аунақшу, дөңбекшу.
【翻黄】 fānhuáng Нақысты бәмбүк қораптар, әшекейлі бәмбүк
【翻悔】 fānhuǐ Айну, қайту, тану, жалтару, өкіну,
【翻检】 fānjiǎn Ақтарып қарау, аударыстырып тексеру, ақтару, аударыстыру **【ет.】** ~ 词典 сөздік аөтары | ~ 资料. Материал ақтару.
【翻建】 fānjiàn Жөндеу, түзеу, ондау, оңау, қайта салу, жөндеп салу, қайта **【ет.】** ~ 房屋. Үйді қайта салу
【翻卷】 fānjuǎn **【ет.】** Үйірілу, ұйтқи, бұйралану, желбіреу, 红旗 ~ қызыл ту жіберілді. | 雪花在空中 ~ қар ұшқыны аспанға үйірілді.
【翻刻】 fānkè **【ет.】** Қайта ою, қайта жазу, қайта
【翻脸】 fānliǎn Сырт айналу, жалт беру, теріс айналу, жалт бұрылу, теріс қарау, танымау, бұзылу, ренжу, кею, өкпелеу **【ет.】** ~ 无情 рақымсыздықпен теріс айналды | ~ 不认人 теріс қарап адам танымай қалыпты. | 两口子从来没翻过脸.
【翻领】 fānlǐng (~ 儿) **【зат.】** ~ 衬衫. Қайырма жаға, қайырмажағалы
【翻录】 fānlù Қайта көшіріп алу, қайтақотарып алу, қайта көшіру, қайта қотару, көшіріп алу, қотарып
【翻弄】 fānnòng Ақтару, аударыстыру, сапырыстыру 他心不在焉地 ~ 着报纸 ол абыржып газеттерды ақтарып жатыр.
【翻拍】 fānpāi Суреттен суретке алу, қайтадан суретке түсіру, суретке алу, суретке **【ет.】** ~ 照片 суретке түсіру | ~ 文件 құжаттарды суретке түсіру.
【翻皮】 fānpí Аудару, аударылған,
【翻然】 fānrán Бірден, тосыннан, күрт, біржола, ада-күде, құлантаза, мүлде, бір-ақ **【үс.】** ~ 改进 мүлдем жақсарды | ~ 悔悟 ада-күде ойынан айныды.
【翻砂】 fānshā Қүю жұмысы, күю, құймашылық
【翻晒】 fānshài Күнге жаю, аптапқажаю, күнге кептіру, жаю, құрғату, кептіру, **【ет.】** ~ 粮食 астықты кептіру.
【翻身】 fānshēn **【ет.】** аунау, аунақшу, дөңбекшу 躺着转 **【ет.】** 身体. еңсе көтеру, иін жазу

【翻腾】 fān-téng 【ет.】 ① көтерілу, тулау, шапшу, монку 上下滚 【ет.】: 波浪~Толкын көтерілді◇许多问题在他脑子里像滚了锅一样~着 көп сұрақтар оның миында өзендей қайнап жатыр..② актарып-теңкерістіру, актару 几个柜子都~到了, 也没找着那件衣服◇那些事儿, 不去~也好. Мына шкафтың ішін түгел актарып карап шықсам да, киімимді таппадым.

【翻天】 fāntiān 【ет.】 ① азан-қазан ету, әлегін аспаннан 吵~азан-қазан ету | 闹翻了天. ② бүлік шығару, дүрбелең тудыру, қарсылық көрсету, қарсы шығу 比喻造反.

【翻胃】 fānwèi 【ет.】 反胃 Жүрек айну, жүрек көтерілу, жүрек лоблу.

【翻箱倒柜】 fān xiāng dǎo guì Ақтарып карау, аударыстырып тексеру

【翻新】 fānxīn 【ет.】 ① аудару, аударып тігу, өзгертіп тігу ② жаңалау, жаңарту 从旧的变化出新的.

【翻修】 fānxiū 【ет.】 Түзеу, жөндеу, оңау, ондау, қайта салу, қайта

【翻译】 fānyì ① аудару, тәржімелеу, аударма 【ет.】 ~外国小说 шетел ертегілерін аудару | 把密码~出来 құпия санды аударып шығарды.. ② аударушы, аудармашы 【зат.】 他当过三年~. Ол үш жыл аудармашы болды.

【翻印】 fānyìn 【ет.】 Көшіріп басу, қотарып басу, қайта басу, қайта бастыру 【翻涌】 fānyǒng Аунақшу, бүктетілу, жөңкілу, тулау, буырқану, бұйралану, толқу

【ет.】 波涛~ дүлей толқын бурқанып жатыр◇热血~ ыстық қаны тасып.

【翻阅】 fānyuè Көз жүгірту, көз қыдырту, оқып көру, ақтару, аударыстыру 【ет.】 ~杂志. Газетке көз жүгіртті.

【翻越】 fānyuè Ары асу, басып өту, асып түсу 【ет.】 ~山岭 таудан ары асты..

【翻造】 fānzào Қайта жасау, қайта салу, қайта жабу, өзгерту, жаңарту, жаңғырту,

【翻转】 fānzhuǎn Айналдыру, аудару, төңкеру 【ет.】 ~画面 сурет бейнесіне айналдыру.

fán

【凡】 (凡) fán ① бұл дүние, пәни дүние, бұл жалған~庸 бұл дүние жәй әншейн.. ② бәрі, жалпы, барлығы, жиыны 思~Адамзат дүниесіне оралу | 下~. ③ (Fán) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【凡例】 fánlì Жалпы түсінік, жалпы түсіндірме

【凡人】 fánrén 【зат.】 ① жай адам, елеусіз кісі, қатардағым~琐事. ② адам баласы, адамзат, пенде

【凡是】 fánshì 【үс.】 Жалпы алғанда, жалпы айтқанда, бәрі, барлығы, атаулы.

【凡俗】 fán sú 【сын.】 Жай, жайын, қарапайым, әншейін, жұпыны 不同~ қарапайым ұқсамастықтар

【凡响】 fánxiǎng Жай музыка, қарапайым музыка, әншейін әуен.

【凡心】 fánxīn Ықылас, тілек, пейіл, ниет,

【凡庸】 fányōng Жай, қарапайым, әдеттегі, қатардағы, жайын, 【сын.】 才能~ қарапайым өаблет.

【范】 Fán 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【烦】 fán ① іші пысу, мезі болу, ығыр болу, жалығу 【сын.】 ~恼 іші пысу | 心里有点儿~ жүрегім аздап құлазып тұр.. ② жаратпау, жақпау, жақтырмау, ұнатпау 【сын.】 耐~ | 这些话都听~了 бұл сөздердің барлығы құлаққа жат естіледі екен.. ③ мазалау 【ет.】 我正忙着呢, 你别~我了 мен енді жұмыс жасап жатқанда мазалама мені..

【烦劳】 fán láo әуресінбеу, ренжімеу, ауырсынбау 【ет.】 ~您顺便给我们捎个信儿去 сіз әуресінбей хабарды бізге жеткіздініз..

【烦乱】 fánluàn ① Тынышсыздану, мазасыздану, алабұрту, арпалыс, дүрлігіс 【сын.】 心里~极了, 不知干什么好 көңілім ала өызып тұр, не істесем екен. ② 同“繁乱”.

【烦闷】 fánmèn Көңілсіздену, қапалану, назалану, жабырқау, қамығу

【烦难】 fán nán Шырма-шату, шым-шытырық

【烦恼】 fán nǎo Қапалану, кею, назалану 【сын.】

【烦请】 fán qǐng Мархамат ету, өтіну, тілеу, сұрау 【ет.】 ~光临. Хош келдіңіздер

【烦扰】 fán rǎo ① мазалау, әурелеу, мазасыздандыру 【ет.】 他太累了, 我实在不忍心再~他. Ол шаршап кетті, мен шынымен оны қатты мыззылдым. ② беймазалану, тынышсыздану

【烦人】 fán rén Ығыр қылу, беймәзә ету, мезі қылу, 【сын.】

【烦冗】 fán rǒng Қым-қут, шырма-шату

【烦琐】 fán suǒ Ұсақ-түйек, майда-шүйде

【烦琐哲学】 fán suǒ zhé xué Ұсақшылдық философиясы, ұсақшылдық, уақшылдық, күйкілік

【烦心】 fán xīn ① Көңілге қаяу түсіру, көңілге ылғал салуе 【сын.】 别谈这些~的事情了 мұндай көңілге қаяу салатын істі айтпашы.

【烦言】 fányán <书> 【зат.】 ① ренішті лебіз, өкпелі сөз, наразы пікір 气愤或不满的话: 啧有~ | 心无结怨, 口无~. ② ұсақ-түйек сөз, ұсақ-түйек әңгіме, өсек-аяң, өсек, сыпсың 烦琐的话.

【烦忧】 fányōu Налу, назалану, құсалану, қапалану, қамығу, уайымдау

【烦杂】 fán zá Қым-қуығт, шым-шуығт, шырма-шату, шытырман, күрделі, қиын, ауыр

【烦躁】 fán zào Мазасыздану, тынышсыздану, қопандау, сабырсыздану, тағатсыздану, дегбірсіздену, тықыршу 【сын.】 ~不安 көңілім орнына түспей тұр.

【藩】 fán <书> 坟墓. Бейт, көр, мола, қабыр

【蕃】 fán 繁殖 Көбею, өсу, өрбу, өсіп-өну, көгеріп-көктеу: ~息 | ~孳.

【蕃衍】 fányǎn Көбейе түсу, арта беру, мольға түсу, көбею, молаю, мольғу, арту, к.

【璠】 fán <书> 美玉. Жарқырауық тас, асылтас

【燔针】 fán zhēn 【зат.】 火针. Қызған ине, ыстық ине, қызба ине

【繁本】 fán běn Әуелгі нұсқа, толық нұсқа, кемелді басылым

【繁博】 fán bó Көп, мол, қыруар

【繁多】 fán duō көп, мол, қалың 【сын.】 花色~ | 品种~ көп зат.

【繁复】 fán fù күрделі 【сын.】 手续~ күрделі тәртіп.

【繁花】 fán huā Алуан түрлі гүл, саналуан гүл.

【繁华】 fán huá Көрікті, сәулетті, сәнді, думанды 【сын.】

【繁丽】 fán lì Әдемі, көркем, айшықты, мәнерлі, орамды

【繁乱】 fán luàn Қиын, шытырман, күрделі 【сын.】 头绪~ күрделі тәртіп. 也作烦乱.

【繁忙】 fán máng Асығыс, қауырт, қарбалас, тығыз, қол босамау, мұрса келмеу, мұрынға су жетпеу 【сын.】 工作~. Қарбалас жұмыс.

【繁茂】 fán mào Қалың шығу, қалыносу, жайқала шығу, жайқалу, мәуелеу, толықсу 【сын.】 花木~ ағаш гүлдеу.

【繁密】 fán mì Ит тұмсығы өтпейтін, қалың, жыныс, ну, сыңсыған, жиі, ұласа, тоғыса 【сын.】 人口~ Ит тұмсығы өтпейтін | ~的树林 Ит тұмсығы өтпейтін орман..

【繁难】 fán nán қиын, қарбалас 【сын.】 工作~ қарбалас жұмыс | 遇到了~的事. 也作烦难 қанша қиын жұмыс болсада жасау.

【繁闹】 fán nào Думанды, сәнді, әдемі

【繁荣】 fán róng ① Гүлдену, өркендеу, көркею, шалқу, дәурендеу, дәуірлеу, толықсу, гүлдендіру, көркейту,

толықсыт

【繁冗】fánrǒng 同“烦冗”. Қым-қут, шырма-шату, ұзын сонар, шұбалаңқы, қиын, күрделі, шытырман

【繁缛】fánrǔ 〈书〉 Уақ-түйек, ұсақ-түйек, көр-жер, майда-шүйде, бәкін-шүкін 【сын.】 礼仪 ~ ұсақ-түйек қағида..

【繁琐】fánsuǒ

【繁体】fántǐ 【заг.】 ① күрделі ~ 字 Күрделі әріп, күрделі түрі, күрделі жазу

【繁体字】fántǐzì Күрделі әріп, күрделі түрі, күрделі жазу

【繁芜】fánwú Шырма-шату, шым-шытырық, қым-қуыт

【繁星】fánxīng Самаладай самсыған жұлдыз 【заг.】 | ~ 满天 аспан толы Самаладай самсыған жұлдыз.

【繁衍】fányǎn Көбейе түсу, арта беру, молыға түсу, көбею, молаю, молығу, арту, кеңею, ұлғаю 【ет.】 子孙 ~ ұрпақ көбейту | ~ 生息. Өсіп-өрбу.

【繁育】fányù Өсіру, жетілдіру, баптау, баулу 【ет.】 ~ 优良品种. Әдепті етіп өсіру

【繁杂】fánzá күрделі, қыйын. 【сын.】 内容 ~ мазмұны күрделі | ~ 的家务劳 【ет.】 үй шаруасы күрделі..

【繁殖】fánzhí Көбею, өсу, өрбу, өсіп-өну, көгеріп-көктеу

【繁重】fánzhòng Ауыр, қиын, машақатты, михынатты, азапты, бейнетті

fǎn

【反】fǎn ① 【сын.】 теріс қою, теріс қарау 颠倒的; 方向相背的(跟“正”相对): 适得其 ~ | 绒衣穿 ~ 了. ② Өзгерту, ауыстыру, ауысу, жаңалау, жаңғырту, көшу, бұру (对立面) 转换; 翻过来 ③ 回; 还: ~ 光 | ~ 攻 | ~ 问. ④ Қарсылық көрсету, қарсылық білдіру, бүлік шығару, қарсылық жасау, қарсыласу (қимыл арқылы) 【ет.】 反抗; 反对: ~ 霸 кесапат қарсылық. | ~ 封建 феодалдық қарсылық ~ 法西斯 фашистерге қарсылық.. ⑤ қарсы болу, қарсы тұру, қарсы шығу, 【ет.】 ~ 叛 | 官逼民 ~. ⑥ 镇 ~ бүлікті тоқтату | 有 ~ 必肃. ⑦ 举 ~ ~ 三. ⑧ Керісінше, қайта, тіпті, әуелдесең, оның есесіне, оның орнына 【үс.】 反而; 相反地: 他遇到困难, 不但没有气馁, ~ 更坚强起来.

【反霸】fǎnbà Өктемдікке қарсы тұру, озбырлыққа қарсы шығу,

【反绑】fǎnbǎng Екі қолын артына қайырып байлау, екі қолын қайырып байла

【反比】fǎnbǐ Кері қатынас

【反比例】fǎnbìlì Кері қатынас

【反驳】fǎnbó Қағытпалау, тойтару, тойтарыс жасау

【反哺】fǎnbù 【ет.】 ~ 之情. Ата-анасын асырау, әке-шешесін бағу,

【反侧】fǎncè 〈书〉 【ет.】 辗转 ~ . аунақшып-дөңбекшу, аунақши беру, дөңбекшіп тыншыма

【反差】fǎnchā 【заг.】 ① Қарама-қарсылық, қарсыластық, айырмашылық, парық, өзгешелік

【反常】fǎncháng Қалыпсыз, тұрақсыз, мағатсыз, өзгеше, басқаша, қ

【сын.】 ~ 现象 қалыпсыз Құбылыс | ~ 心理 көңіл-күй қалыпсыз | 天气 ~ | 态度 ~ мінез қалыпсыз..

【反超】fǎnchāo Қайтадан басып озу, қайтадан алға шығу, қайтадан үстемдік алу, қайтадан асыру, қайтадан молайту

【反衬】fǎnchèn Кері бейнелеу, жағымсыз жақтан бейнелеу, ұнамсыз тараптан көрсету

【反刍】fǎnchú Күйіс, күй, сеу, күйіс қайтару, күйіс қайыру

【反串】fǎnchuàn Басқа ролға шығу, өзге рол ойнау

【反唇相讥】fǎnchúnxiāngjī

【反倒】fǎndào Керісінше, қайта, әуелдесең, оның есесіне, оның орнына 【үс.】 反而: 让他走慢点儿, 他 ~ 加快了脚步 оған ақырын жүр десем керісінше тездетіп барады.

【反调】fǎndiào 【заг.】 唱 ~ . Қарсы ән айту.

【反动】fǎndòng ① Кертәртпә, кертартпалық, қарсылық, қарсы әрекет, қарсы қимыл 【сын.】 ~ 阶级 | 思想 ~ кері идея..

【反对】fǎnduì арсы болу, қарсы шығу, қарсыласу, жақтамау, қолдамау, қостамау, құптамау, 【ет.】 ~ 侵略 Шапқыншылыққа қарсы тұру.

【反对党】fǎnduìdǎng Қарсы партия, бәсекелес партия, қарсыластар, қарсылас

【反厄尔尼诺现象】fǎn'è'ěrnínuòxiànxiàng

【反而】fǎn'ér Керісінше, қайта, тіпті, әуелдесең, оның есесіне, оның орнына

【үс.】 风不但没停, ~ 越来越大了 | жел басылып емес, керісінше ұлғайып барады. 你太拘礼了, ~ 弄得大家很不自在.

【反方】fǎnfāng Терістеуші жақ, қарсы тарап, терістеушілер, қарсылар, терістеуші, қарсы

【反讽】fǎnfěng Кері мысқыл, керісықақ, кері ажуа.

【反腐倡廉】fǎnfǔchànglián Шыруге қарсы тұру және пәктікті дәріптеу, азғындыққа қарсы тұру және

пәктікті күшейту

【反复】fǎnfù ① қайталау, қайталану, қайталай, қайта-қайта, дүркін-дүркін, ауық-ауық 【үс.】 ~ 思考 емтихан қайталану. ② тану, айну, қайту, жалтару

【ет.】 ~ 无常 тұрақсыз айнып қалу.

【反感】fǎngǎn ① Жек көру, түрпідей жиырылу, жирену, жиіркену, ұнатпау, жаратпау, жақтырмау

【反戈】fǎngē 【ет.】 ~ 一击. Найзаны кері кезеу, найзаны кері бұр

【反革命】fǎngémìng ① тонкеріске қарсы тұру, төңкеріске қарсы шығу, 【сын.】 ~ 活 【ет.】 төңкеріске қарсы қыймыл | ~ 言论. ② өңкеріске қарсы шығушы, кері төңкерісші

【反攻】fǎngōng 【ет.】 我军开始 ~ 了. Қарсы шабуылға шығу, қайтарма шабуылға шығу, қайтарма шабуылға көтерілу, қарсы шабуыл, қайтарма шабуыл

【反躬自问】fǎngōngzìwèn

【反顾】fǎngù 【ет.】 义无 ~ Қайту, айну, жалтару, тайсақтау, тану, тайтақтау, бет бұру, бас тарту.

【反观】fǎnguān Екінші жағынан көзжіберу, ар жағына үніле қарау, кері жағынан үнілу, теріс жағынан қарау

【反光】fǎnguāng ① Шағылысу, сағым 【ет.】 ~ 镜 | 白墙 ~ тамға шағылысу.

【反光灯】fǎnguāngdēng Шағылыстырғыш шам, шағылыстырғыш

【反光镜】fǎnguāngjìng Шағылыстырғыш айна

【反函数】fǎnhánshù кері сан

【反话】fǎnhuà Кері сөз, әстәрлісөз, жұмбақтамалы сөз, кекесін сөз, қағытпа сөз, шаншу сөз

【反悔】fǎnhuǐ Тану, айну, жалтару, қайту 【ет.】 一言为定, 决不 ~ тұрақсыз.

【反击】fǎnjī 【ет.】 Қарсы соққы беру, қайтарма соққы беру, тойтарып тастау, сілейте соққылау, қарсы соққы, қайтарма соққы ~ 战 соғысқа қарсы соққы. | 奋起 ~.

【反季】fǎnjì

【反季节】fǎnjìjié Маусымға үйлесімсіз, маусымға сәйкессі 【сын.】 ~ 蔬菜 маусымға үйлесімсіз көкпат.

【反剪】fǎnjiǎn екі қолын артына ұстау, екі қолын артына салу 【ет.】

【反间】fǎnjiàn 【ет.】 ~ 计. Өз тыңшысы арқылы алжастыру, өз жансызы арқылы шырғалау

【反诘】fǎnjié 【ет.】 反问. Қайта сұрау, қайтара сұрау қою, қайыра сұрау беру, қағытпалау, қағытпа

【反抗】fǎnkǎng Қарсылық көрсету, қарсылық білдіру, бүлік шығару,

қарсылық жасау 【et.】 ~ 精神 қарсылығы рухы.

【反客为主】 fǎnkèwéizhǔ.

【反恐】 fǎnkǒng 【et.】 ~ 斗争 | ~ 防暴.

【反口】 fǎnkǒu Сөзінен тану, айтқанынан қайту, сөзінде тұрмау, сөзін жұту 【et.】 推翻原来说的话: 话已说出, 不能~. Айтылған сөз атылған оқ.

【反馈】 fǎnkui кері байланыс

【反粒子】 fǎnlìzǐ Қарсы бөлшек

【反面】 fǎnmiàn ① кері жақ, теріс жақ, сырт жақ, іш жақ

【反面人物】 fǎnmiànrénwù Үнәмсізкейіпкер, жағымсыз жан, ұнамсыз кісі

【反目】 fǎnmù ла көз болу, қырғи қабақ болысу, қырбай болу, теріс қарасу, араздасу, ренжісу, өкпелесу 【et.】 夫妻 ~ ерлі-зайыптылар арасындағы реніш. | ~ 成仇.

【反扒】 fǎnpá Қалташылармен күресу, сумақыларды тию, кісәпірлермен күресу 【et.】 民警们忘我地工作在~ 第一线.

【反派】 fǎnpài Ұнамсыз кейіпкер, жағымсыз кейіпкер

【反叛】 fǎnpàn 【et.】 ~ 封建礼教 .опасыздық істеу, бет бұру, опасыздық жасау

【反叛】 fǎn-pàn 〈口〉 背叛者 .теріс төрелік, бұрыс төрелік

【反批评】 fǎnpīpíng

【反扑】 fǎnpū Қайта ұмтылу, қайта тәпберу, қайта қайрылу, қайрыла шабу, қайта шабу, тағы тап беру

【反其道而行之】 fǎnqídàoérxíngzhī

【反气旋】 fǎnqìxuán Теріс құйын

【反潜】 fǎnqián үңгуір кеме сөңінәтүсу, сүңгуір кеме торуылдау,

【反潜机】 fǎnqiánjī Сүңгуір кеме іздегіш ұшақ, сүңгуір кеме торығыш ұшақ

【反切】 fǎnqiè Екі арыппен дібістәутәсілі, екі арыппен дыбыстау

【反射】 fǎnshè Шағылысу

【反身】 fǎnshēn Кері бұрылу, сырт айналу

【反噬】 fǎnshì Өзіне шұқшию, өзіне жабысу, өзіне жала жабу

【反手】 fǎnshǒu 【et.】 ① қолын жазу, алақанын жаю, алақанын жазу 进了屋 ~ 把门拉上. ② ~ 可得 .оп-оңай, оңай-оспак

【反水】 fǎnshuǐ Опасыздық жасау, опасыздық ету, сатқындық істеу

【反思】 fǎnsī Қайрыла толғану, қайрылаойлану, қайрыла бойлау, ойлану,

【反诉】 fǎnsù Қарсы шағым беру, қарсы дау көтеру, қарсы шағым, қарсы дау

【反锁】 fǎnsuǒ Сыртынан құлыптап тастау, ішінен құлыптап алу

【反坦克炮】 fǎntǎnkèpào Тәңкі атқыш зеңбірек, тәңкі қиратқыш зеңбірек,

【反胃】 fǎnwèi Жүрек айну, жүрек кобалажу, жүрек лоблу

【反问】 fǎnwèn Қайыра сұрау беру, қайыра сұрау қою, қайыра сұрау, қайталай сұрау

【反诬】 fǎnwū Өзіне жала жабу, өзінепәле жабу, өзіне пәле құю

【反物质】 fǎnwùzhi Қарсы бөлшекті зат, қарсы зат, кері зат

【反响】 fǎnxiǎn жаңғырық

【反向】 fǎnxiàng Кері, керісінше, теріс

【反省】 fǎnxǐng 【et.】 停职 ~ .Өзін-өзі тексеру, өзін сарапқа салу, өз кателығынеңңылу

【反咬】 fǎnyǎo 【et.】 ~ 一口. Өзіне жала жабу, өзінепәле жабу, өзін қаралау (кінәлі кісінің айыптаушыға жала жабуы)

【反义词】 fǎnyǐcí Қарсы мағыналысөз, қарсы мәндес сөз

【反应】 fǎnyìng ① әсер ету, байқалу, біліну, әсер 【et.】 对方射门太突然, 守门员没有~ 过来. ② ыңғыл, аңыс, ың-ғай, рай,

【反应堆】 fǎnyìngduī Атом қазаны

【反映】 fǎnyìng 【et.】 ① бейнелену, сәулелену, көріну, бейне 这部小说 ~ 了现实的生活和斗争 бұп әңгімеде қазыргі заман тұрмыс-тіршілігі бейнеленген. ② аңыс ету, білдіру, 把情况 ~ 到县里 | 他 ~ 的意见值得重视

【反映论】 fǎnyìnglùn Бейнелеу назариясы

【反语】 fǎnyǔ.

【反照】 fǎnzhào Сәуле шағылысу, сәулешағылу, шағылу

【反正】 fǎnzhèng 【et.】 ақиқатқа қайту, көтеріліс жасау, дұрыстыққа оралу ① 拨乱 ~ . ② түзелу, дұрысталу, оңалу

【反证】 fǎnzhèng ① Қарсы дәлелдеу, қарсы жақтан ыспаттау,

【反证法】 fǎnzhèngfǎ

【反之】 fǎnzhī Мұның керісінше болса, керісінше болса, керісінше болғанда, керісінше істелсе 连实事求是, 一切从实际出发, 我们的事业就能顺利发展, ~ 就会遭受挫折.

【反作用】 fǎnzhuòyòng кері әсер 【зат.】 ① 填鸭式的教学方法只能起~.

【反坐】 fǎnzuo Қылмысты жалақордың өзіне арту, қаралаушының өзін жазаға тарту, жазаны пәлекордің өзіне тартқы

返 fǎn 【et.】 Қайту, оралу, қайрылу, бұрылу 往 ~ өткенге қайту

【返场】 fǎnchǎng Сахнаға қайта келу, сахнаға қайта шығу, сахнаға қайта оралу

【返潮】 fǎncháo Сыздану, дымқылдану, дым тарту, сыз тарту, сыз өту

【返程】 fǎnchéng ① Қайту, оралу, қайрылу, қайтарда, ораларда 【зат.】 长假即将结束, 旅客纷纷~.

【返防】 fǎnfáng Қорғанысқа оралу, бекініске қайту, бекініске оралу, әуелгі орнына қайту, тұрған орнына оралу

【返岗】 fǎngǎng Жұмыс орнына қайтаоралу, қызмет орнына қайтып келу, әуелгі жұмысына оралу, бұрынғы қызметыне қайту 【et.】 .

【返工】 fǎngōng Қайта істеу, қайта жасау, қайта өңдеу, екі істеу

【返归】 fǎnguī 【et.】 ~ 自然. Қайтып келу, кері қайту, қайтып оралу, кері айналу, қайту, оралу, бұрылу, айналу

【返航】 fǎnháng Қайту, оралу, кері қайту, қайт

【返还】 fǎnhuán 【et.】 ~ 定金 Өзіне қайтару, қайтарып беру, қайырып беру, қайтару, қайыру.

【返回】 fǎnhuí қайту, оралу 部队完成任务后 ~ 驻地.

【返贫】 fǎnpín Жоқшылыққа қайта түсу, қайыршылыққа тағы бату, қайта кедейлесу, қайта кедейлену, тағы кедейлесу 【et.】 确保脱贫户不再~.

【返迁】 fǎnqiān 【et.】 拆迁户一年后 ~ .Қайта көшіп келу, қайтақошып кету, мекеніне қайта көшу, қайтадан кері көшу, қайрыла көшу, қайта көшу

【返青】 fǎnqīng Көктеу, қайта көктеу

【返销】 fǎnxiāo 【et.】 ① ~ 粮. Қайта сатып беру, өзіне қайта сату, қайыра сатып беру

【返修】 fǎnxiū 【et.】 Қайта жөндеу, қайта түзеу, қайта оңау

【返照】 fǎnzhào 同“反照”. Шәуле шағылысу, шағылу

fàn

【犯】 fàn ① қайшылық жасау, қайшылық істеу 【et.】 ~ 法 Заңға қайшылық жасау | ~ 规 тәртіпке қайшылық жасау. ② ю, тиісу, кимелеу, ұрыну 【et.】 . ③ жазу, таю, бұзу 主 ~ |

【盗窃】 ~ . ④ қайталау, қозғалу, ұстау .қылмысты, күнәлі, кінәлі, жазықты, жазалы, тұтғы ~ 错误 қателік жасау | ~ 脾气 | 他的胃病又 ~ 了 оның ауруы тағы қайталанды. ⑤ (Fàn)

【犯案】 fànàn Қылмысы біліну, қылмысы ашылу, күнәсі ашылу, қылмыс өткізу, қылмыс жасау, күнәлі болу, қылмысты болу

【犯病】 fànbing Сырқаты қайталау, науқасы қозғалу, науқасы ұстау,

【犯不着】 fàn-buzháo Татымау, тұрмау, не керек, не жөн бар 【et.】 ~ 为这点小事情着急.

【犯愁】 fànchóu Қайғыру, уайымдау,

капалану, таусылу, камығу, жабыркау
【犯】现在吃穿不用了~ қазыр ішеп-кинуге уаймдап керек емес. | 孩子上学问题, 真叫我犯了愁.

【犯憊】fànchù 〈方〉 Қорыну, қорғаншақтау, жүрексіну, жасқану, қорғалау, қымсыну 【犯】初上讲台, 她有点儿~ мінбе шыққан соң ол кішкене жасқанды. | 不管在什么场合, 他从没犯过憊.

【犯得着】fàn-dezháo Тату, тұру, жөні бар, қажеты бар 【犯】为这么点小事~再去麻烦人吗? кішкентай іскебола басқаларды мазалауға тағйма.

【犯法】fànfa Заңға қайшы келу, заңғатомпақ келу 【犯】

【犯规】fànguī тәртіпке қайшылық жасау 【犯】比赛中他有意~ жарыс барысында ол тәртіпке қайшылық жасады.

【犯讳】fànhuì аты атап кою, тергейтін атты тергеу.

【犯浑】fàn hūn Аусарлық ету, әдепсіздік қылу, көргенсіздік ету

【犯忌】fàn jì Тәртіптен шығу, әдеттен таю, салт аттау, әдет бұзу, қайшылық істеу 【犯】

【犯贱】fàn jiàn Жеңілтектік істеу, ұшқалақтық ету, жеңілтек, ұшқалақ, ебелек

【犯节气】fàn jié-qì Мерзімдік қайталау, мерзімдік қозғалу (науқас туралы)我这病~, 立冬以后就喘得厉害. Бұл аурум мерзім сайын қайталанады, қыстаен кейін тіпті асқынып кетеді.

【犯戒】fàn jiè Шариғат бұзу, күпірлік қылу, салт бұзу, салт аттау

【犯禁】fàn jìn иымға қайшы келу, тиымға қиғаш болу, тиым бұзу, тиым аттау

【犯困】fàn kùn Маужырау, мажаурау, ұйқы келу, ұйқы қысу

【犯难】fàn nán иналу, қысылу, дағдару 【犯】你有什么~的事, 可以跟大家说.

说. Сен бірденен қиналсаң, көпшілікке айтсаң болады.

【犯人】fàn rén Қылмысты, қылмыскер, күнәлі, жазалы, тұтқын

【犯傻】fànshǎ 〈方〉 【犯】① меніреусу, аңқаусу, көлгірсу, монтанысу 这事情很清楚, 你别~啦. Бұл өте анық іс, сен жалған менірейме. ② ақымақтық қылу, аусарлық ету, делқұлық істеу 你怎么又~了, 忘了上次的教训了? сен тағыда аусарлық жасағаның қалай, өткен жолғы тәрбиені ұмыттыңба. ③ аңыру, менірею, сілею 别人都走了, 他还坐在那儿~呢. Басқалар кетіп қалды, бірақ ол әлі сол жерде аңырып тұр.

【犯上】fànshàng 【犯】~作

乱. лкендерді өкпелету, басшылықты шамдандыру, ақсақалдарға соқтығу,

【犯事】fànshì ылмыс жасау, қылмыс өткізу, қылмысты болу, күнә өткізу, қылмыс, күнә

【犯颜】fàn yán 〈书〉 Бетінен алу, сақалына жармасу, бетің-жүзің демеу, бетіне қарамау, бетін сыйламау

【犯疑】fàn yí Күмәндәну, күдіктену, сезіктену, шұбалану, секемдену

【犯罪】fànzuì Қылмыс өткізу, қылмыс жасау, қылмысты болу, күнәлі болу, күнәға бағу, қылмыс, күнә

饭 (飯) fàn ① Ас, тағам, тамақ, ыстық, шайнама, нәр, дәм, аужал, талшық, уақат, қорек 【犯】稀~ | 干~ | 小米~. ② Ас, тағам, тамақ 【犯】吃~吃馒头都行. ③ Ас, тағам, тамақ 【犯】每天定时吃的食物: 早~таңғы ас | 中~түскі ас | 晚~ кешкі ас | 一天三顿~ бір күнде 3 уақыт тамақтану.

【饭菜】fàncai тамақ пен қуырмаш

【饭店】fàndiàn 【犯】① Мейманхана, қонақжай, тұселхана, қонақ үйі, сарай 北京~ пекин мейрамханасы. ② 饭馆. асхана, тамақхана, аспұзыл

【饭馆】fànguǎn Асхана, аспұзыл, дәмхәнә, тамақхана (~儿)

【饭盒】fàn hé (~儿) Ас қалбыр, ас сауыт

【饭局】fàn jú Қонағасы, отырыс, дастарқан 【犯】我中午有~, 不回来吃饭了. Менің тусте қонақасым | бар тамаққа келе алмай.

【饭口】fàn kǒu (~儿) Тамақ уақыты, тамақтанатын кез, тағам уақыты

【饭粒】fàn lì (~儿) Нан үгіндісі, күріштүйірі, ас қалдығы, ас түйірі, қоқым-соқым, қоқым 【犯】嘴边粘着~ аузынан нан үгітіліп жатыр.

【饭量】fàn liàng Тәбет, зауық, тамақ 【犯】~小 | тәбетім аз.

【饭囊】fàn náng Арамтамақ, боқташақ, өлез, ез, ынжық, қор 【犯】

【饭铺】fàn pù (~儿) спұзыл, асхана, дәмхәнә

【饭食】fàn shí Ас, қорек, тамақ, тағам, аужал, талшық (~儿) 【犯】这里~不错, 花样多. Бұл жердің асы жаман емес, гүлі де көп.

【饭厅】fàn tīng Қорекхана, асхана, тамақхана, ас бөлмесі, ас үйі

【饭碗】fàn wǎn 【犯】Ыдыс-аяқ,

【饭辙】fàn zhé Күн көріс жолы, жан бағыс амалы, тіршіліктәсілі, өлместің айласы, қасып, ауқат, жұмыс

【饭庄】fàn zhuāng Асхана, аспұзыл

【饭桌】fàn zhuō (~儿) Ас үстелі, тағам үстелі, үстел

【泛】fàn ① 〈书〉 ~舟 | ~萍浮梗 | 沉渣~起. ② ебу, шығу, ойнау, көріну, біліну 【犯】脸上~红 бетінің

қызарғаны білінді. | ~出香味儿 тамақтан хош йсі аңқыды. ③ ~论 | ~指. ④ жәлі, жалпылам, жабал, тұтас, кең, пән 浮~ | 空~. ⑤ асу, жайылу, қаптау, басу, тасқын, сел 黄~区 (黄河泛滥过的地方).

【泛泛】fàn fàn Жалпылам, шола, жалпылай, таяз, сырттай, үстірт, шалаңғырт

【泛滥】fàn làn 【犯】① тасу, жайылу, басу, қапта 洪水~ лай тасу ② етек алу, қанат жаю, бой бермеу, өрбу, өршу.

【泛神论】fànshénlùn Жалпы құдайшылық

【泛酸】fàn suān Пәнтөтен қышқылы

【泛音】fàn yīn Қосымша дауыс, қосалқы әуен

【泛舟】fàn zhōu 〈书〉 Қайықпен сейілдеу, қайықпен серуендеу, қайықпен саяхаттау, қайықпен тамашалау.

【范】fàn ① қалып 〈书〉 钱~ ақша қалып | 铁~ темір. ② ұлғы, нұсқа, тағылым, өнерге, ғыбырат 规~ тәртіп үлгісі ③ шек, көлем, аумақ, алап 防~.

【范本】fàn běn Үлгілік нұсқа, ғыбыраттық нұсқа, үлгі, нұсқа (кітап, журнал, сурет туралы)

【范畴】fànchóu категория

【范例】fàn lì 【犯】Үлгі, өнеге, ғыбырат, тағылым

【范式】fàn shì Қалыпты үлгі, қалыпты өрнек 【犯】

【范围】fàn wéi ① алап, өріс, көлем аумақ, шек, шеңбе 【犯】地区~ район аумағы | 工作~ қызмет көлемі. ② шаужайлау, шектеу, шек кою, тежем, тиым, шек

【范文】fàn wén Үлгі мақала, үлгілік шығарма 【犯】.

【范性】fàn xìng Жұмсақ, иілімді, созылымды, сынбайтын 【犯】

【贩】(販) fàn ① сауда-сатық істеу, сауда қылу, сауда істеу 【犯】~货 зат сату. | ~药材 дәрі сату ② алыпсатар, сәудәгер 贩卖东西的人: 小~ ұры | 摊~ | 商~.

【贩毒】fàn dú 【犯】 Заһарлауыш сату, заһарлауыш өткізу, заһарлауыш саудалау 贩卖毒品.

【贩夫】fàn fū Ұсақ саудагер, бақалшы, алыпсатар, қызылқұлақ

【贩黄】fàn huáng Сары кітап-журналдар сату, шару кітап-журналдар

【贩卖】fàn mài алып-сату, алыпсатарлық істеу, сату

【贩私】fàn sī Өткешшілік істеу, жасырын сату, өткешшілік заттарын сату, өткешшілік бұйымдарын саудалау 【犯】严厉打击走私、~活 【犯】.

【贩运】fàn yùn Аралап сату, қыдырып

сату, тасып сату, сатып апару 【ет.】 ~ 货物 | затты аралап сату

【贩子】 fān·zi Жалдап, қызылқұлақ, алыпсатар, бақалшы, сәудәгер 【зат.】 牲口~◇战争~.

梵 fàn Мағанасы берілмеген сөз

【梵呗】 fānbài Әуен, әуез, саз, ыңыл 【зат.】 佛教做法事时念诵经文的声音

【梵刹】 fānchà 【зат.】 佛寺. Ғибадатхана, бұтхана

【梵宫】 fāngōng 【зат.】 佛寺. Ғибадатхана, бұтхана

【梵文】 fānwén. 【зат.】 Санскрит жазуы, санскрит тілі, санскрит жазбалары

fāng

【方】 fāng ① үрт бұрыш, төрткіл, шақпақ, шақпақша 【сын.】 正~ | 长~ | ~ 块字 | 这块木头是~的. ② жақ, тарап, бағдар, бетәлі 【зат.】 ③ шәршіләу (шаршы дережеге шығару) 【мөл.】 a) ~ 手帕 | 两~ 腊肉 | 三~ 图章 | 几~ 石碑. b) 铺地板十五~ | 土石~. ④ шаршы, текш.

【方案】 fāng'àn Жоба, ұсыныс, жоспар 【зат.】 ① схема 教学~ математикалык схема. | 建厂~. ② алғашқы нұсқа.

【方便】 fāngbiàn ① най, қолайлы, ыңғайлы, ебдейлі 【сын.】 大开~ 之门 | 北京市的交通很~ пекин қаласының жол тәртібі өте қолайлы. ② кол тью, ыңғайы келу, сәті түсу, реті келу, дәм тар 【ет.】 ~ 群众

【方便面】 fāngbiànmiàn Пысы кеспе, пысы көже, дайын кеспе, дайын көже

【方步】 fāngbù 【зат.】 .Нық қадам, салмақтық адам, байыпты қадам, алшан қадам, балпаң қадам

【方才】 fāngcái ① әлгінде ғана, жаңағана, осы әлгінде, жаңа, әлгінде, бағана, әлгіндегі, бағанағы 【зат.】 ~ 的情 【сын.】, 他知道了 әлгінде болған істің бәрін ол біледі.. ② оң, кейін, ... ғана 【үс.】 等到天黑, 他~ 回来. Күн қараңғы батқаннан кейін ғана ол келді.

【方材】 fāngcái Төрт қырлы бөрене, төрт қырлы ағаш, төрткіл ағаш

【方程】 fāngchéng Теңдеу

【方程式】 fāngchéngshì Теңдеу тәсілі

【方尺】 fāngchǐ ① шаршы кез, шаршы чы 【зат.】 一尺见方. ② бір кез шамалы, бір кездей 【мөл.】 平方尺.

【方寸】 fāngcùn ① шаршы сұң, бір сұң шамалы, бір сұңдай 【зат.】 ~ 之木. ② көңіл, пиғыл, ой, ниет, қиял 【мөл.】 平方寸.

【方队】 fāngduì Төрткіл тізбек, төрткіл қатар, төрткіл сап, төрткіл, шақпақ

【方法】 fāngfǎ әдіс-амал 【зат.】 工作~ құжымыс тәсілі.

【方法论】 fāngfǎlùn Әдіс назариясы, әдіснама, әдіс

【方根】 fānggēn Түбір

【方技】 fāngjì Бақсы-бөлгерлік, сәуегейлік, бөлгерлік, емшілік, тәуіптік, емкөстік, өнер, шеберлік

【方剂】 fāngjì Ретсеп, шипанама, шипашақ, дәрі қағаз

【方家】 fāngjiā Кемеңгер, дәншіпән, парасатты, білгір, өнерпаз, оқымысты, ғұлама

【方将】 fāngjiāng Дәл, тура, дұрыс

【方巾气】 fāngjīnqì Ескішілдік, көнешілдік, баяғышылдык

【方今】 fāngjīn <书> Бұл тұста, осы кезде, мынау заманда, бүгінгі күн, қазір, енді, бүгін 【зат.】 ~ 盛世.

【方块字】 fāngkuàizì Төрткіл әріп, шаршы жазу, ханзу әріпі, ханзу жазуы

【方里】 fānglǐ шақырым

【方略】 fānglüè 【зат.】 作战~ Жалпы жоба, жалпы жоспар, жалпы тәсіл, жалпы есеп...

【方面】 fāngmiàn Жақ, тарап, бет, тұс, атырап.

【方面军】 fāngmiànjūn Бағыттық армия, майдандық армия, бағыттық қосын, жасақ, қосын, қол

【方胜】 fāngshèng қос төрткіл, қос шаршы

【方士】 fāngshì

【方式】 fāngshì Әдіс, амал, тәсіл, нұсқа, үлгі, түр, салт 【зат.】 工作~ жұмыс тәсілі

【方外】 fāngwài <书> 【зат.】 ① жұңгодан басқа өңір, жұңгодан өзге жер, бөтен ел, жат жер, бөтен жұрт, жат ел, жат жұрт~ 之国. шетел ② бақи дүние, ол дүние, ақырет дүниесі, монах~ 之人 қайтыс болу.

【方位】 fāngwèi жақ, тұс, тарап, алап, маңай 【зат.】 下着大雨, 辨不清~.

【方位词】 fāngwèicí Мекендік сөздер

【方向】 fāngxiàng 【зат.】 ① бағыт, бағдар, нысана, бетәліс, 在山里迷失了~. Тау ішінде бағыттан аджасасн. ② ағдай, ахуал, ауқым, заман, рай.

【方向舵】 fāngxiàngduò Бағыттауыш (ұшақ бағыттауышы)

【方向盘】 fāngxiàngpán Рол, тұтка (автомобилдың, ұшақтың, кемеңің бағыттауыш тетігі)

【方兴未艾】 fāngxīngwèiài

【方言】 fāngyán Жергіліктігіл

【方药】 fāngyào ретсеп және дәр

【方音】 fāngyīn Жергілікті дыбыс, жергілікті әуен

【方圆】 fāngyuán 【зат.】 маң, маңай, төңірек, айнала, атырап ① ~ 左近的人, 他都认识. ② белдеу, белдеу ұзындығы~

几十里见不到一个人影 10 шақырым маңнан ешкімнің көлеңкесі көрінбейді

【方丈】 fāngzhàng бір саржан шамасы, бір саржаңдай

【方丈】 fāng·zhàng бұтхана бөлмесі

【方针】 fāngzhēn 【зат.】 ~ 政策 | 教育~. Бағыт, бетәліс

【方阵】 fāngzhèn 【зат.】 Төрткіл тізбек, шаршы қатар, шақпақша сап, төрткіл, шақпақ.

【方正】 fāngzhèng 【сын.】 ретті, әдемі, дана, көркем ① 字写得很~ жазуы өте ретті. ② түзу, адал, дұ-рыс 为人~ адал адам

【方志】 fāngzhì Жер шежіресі, жергілікті шежіре, өлке шежіресі, шежіре

【方舟】 fāngzhōu ұх пайғамбардың кемесі, нұх ғалайсыламның кемесі, нұхтың кемесі

【方桌】 fāngzhuō Төрт бұрышты үстел, төрткіл үстел, шаршы үстел, шақпақша үстел

【方子】 fāng·zi Дәрі қағаз, ретсеп, шипашақ

【坊】 fāng ① Көше, бәзәрүй, ... хана 白 纸~

【坊本】 fāngběn Басылым, басылма, нұсқа

【坊间】 fāngjiān Көше, базар, жәрмеңке, ел іші, жұрт арасы, халық іші, ел арасы

芳 fāng ① хөшиіс, жұпарыи~ 草; жұпар шөп | ~ 香 жұпар иіс. ③ жақсы, игі, тамаша, әйгілі, айтулы ~ 【зат.】 жақсының аты. | 流~ 百世. ④ <书> ~ 邻. ⑤ (Fāng) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【芳菲】 fāngfēi <书> ① хош иіс, жұпар иіс 【сын.】 (花草) 春草~. ② гүл-бәйшешек, гүл-жайсаң 【зат.】

【芳邻】 fānglín жақсы көрші, құтты көрші, тагу көрші

【芳龄】 fānglíng Жасыңыз, жасы (қыз-келіншектерге айтылады) 【зат.】 指女子的年龄, 一般用于年轻女子.

【芳名】 fāngmíng Жақсы ат, игі есім, ұлағатты ат, айтулы есім 【зат.】 ① 指女子的【зат.】字, 一般用于年轻女子. ② ~ 永垂.

【芳年】 fāngnián Қызықты шақ, толықсыған кез, жастық шақ, бал дәурен 【зат.】

【芳容】 fāngróng Ай жамал, сұлу көрік, әдемі дидар, сұлу сымбат, айдай ажар, сұлу кескін

【芳香】 fāngxiāng ① хош иіс.

【芳心】 fāngxīn Кіршіксіз жүрек, риясыз ниет, пәк көңіл

【芳馨】 fāngxīn 【зат.】 桂花盛开, ~ 浓郁. Хош иіс, жұпәрііс, жағымды иіс, әдемі иіс

【芳泽】 fāngzé жұпар иісті шаш майы, жұпар май

fáng

【防】 fáng ① қорғаныс жасау, қорғану, қорғаныс 【ет.】 对这种人可得~着点儿. ② оспа, бөгеу, бөген, карабура. ③ ақтану, болдырмау, сақ болу, алдын ал 堤~. ④ (Fáng) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【防暴】 fángbào Бүліктен қорғану, дүрбелеңнен сақтану, бүлікті тию, содырлықтан қорғану, дүрбелең тию 【ет.】 ~术 | ~警察 сақшылырды дүрбелеңге салу

【防备】 fángbèi 【ет.】 әзірлену, дайындалу, сайлану, қамдалу ~敌人突然袭击 аяқ асты жау шықуына дайын болу.

【防不胜防】 fángbùshèngfáng

【防潮】 fángcháo 【ет.】 ① дым тартпау, сізөткізбеу, дым жібермеу, ~纸 дым тартпайтын қағаз | 储存粮食要注意~ астықты дым тарт пайтын м жерге қою керек. ② ~闸门.

【防除】 fángchú 【ет.】 Қорғану және құрту, сақтану және жою, құрту, жою, аластау.

【防弹】 fángdàn Оқ өткізбеу, оқ дарытпау, оқ қағу, оқ өтпеу, оқ дары-мау 【ет.】 ~服 оқ өтпейтін киім, | ~玻璃 оқ өтпейтін терезе..

【防盗】 fángdào Ұры-қарыдан сақтану, ұры-қарыдан қорғану, ұрыдан абай-лау, ұрыдан сақтану, ұрыға бермеу, ұры келтірмеу, ұры енгізбеу, ұры жуытпау

【防地】 fángdì Қорғаныс өңірі, қорғаныс алабы

【防冻】 fángdòng Үсіктен қорғану, үсіктен сақтану 【ет.】 ① 冬贮大白菜要注意~. Қыста байсай үсіп кетпеуге назар аудару керек. ② ~剂.

【防毒】 fángdú 【ет.】 ~面具 .Улы газдан сақтану, улыгаздан қорғану, удан қорғану

【防范】 fángfàn Абайлау, сақтану, байқау, сақ болу, абай болу, сайлану, дайындалу, қамдану 【ет.】

【防风】 fángfēng боташық, бірсалар, кемек

【防风林】 fángfēnglín Ықтасын орман, ықтырма орман

【防腐】 fángfǔ 【ет.】 ~剂 .Шірітпейтін, шірімейтін, шіруге қарсы

【防腐剂】 fángfǔjì Шірітпейтін дәрі, шіруге қарсы дәрі-дәрмектер

【防寒】 fáng hán 【ет.】 Аяздан сақтану, суыққа тондырмау, аяздан қорғану, суыққаұрындырмау, суық өткізбеу, аяз

жібермеу 穿件棉衣, 可以~ мақталы киіну керек, суық өткізбес үшін.

【防洪】 fánghóng Селден сақтану, тасқыннан сақтану, селден қорғану, тасқыннан қорғану 【ет.】 修筑堤堰, 疏浚河道, ~防涝.

【防护】 fánghù Сақтану, қорғану, сақтау, қорғау, арашалау

【防护林】 fánghùlín Қорғаныс орманы, қорғану ормандары

【防化兵】 fánghuàbīng Химиялық қарулардан қорғаушы әскери бөлімдер, химиялық қарулардан қорғаушы әскерле

【防患未然】 fánghuàn wèirán

【防火墙】 fánghuǒqiáng Өрт бөгет, өрт өткізбейтін қабырға, өрт өткізбейтін дауал

【防空】 fánghōng Әуе шабуылынан қорғану, әуеден қорғану, әуе қорғанысы

【防空洞】 fánghōngdòng әуе шабуылынан қорғану үңгірі, бомбы пана

【防空壕】 fánghōngháo Қорғаныс әкөбі, әкөп, ор, ұра, қорғаныс далдасы, қорғаныс тасасы

【防老】 fánghlǎo қартеймеу, қартаймау, қартейтпеу, қартайтпау

【防凌】 fánghlíng

【防区】 fánghū Қорғаныс районы, қорғаныс өңірі, қорғаныс алабы

【防身】 fánghēn 【ет.】 ~术 .Өзін қорғау, бас қорғау

【防守】 fánghōu 【ет.】 Қорғау, сақтау, күзету, анду ыстықтан сақтану ж

【防特】 fángtè Ышпиондардан сақтану, жансыздардан қорғану, тыңшылардан сақ болу

妨 fáng Бөгу, тосу, бөгеу болу, кедергі ету, кедергі жасау ~害 зиянды тосу.

【妨害】 fánghài Зиян жеткізу, зиян салу, залал тигізу, залал жеткізу, кесір жасау, кесел тигізу, залалды, зиянды 【ет.】 吸烟 ~健康 темекі денсаулыққа зиянды.

【房舱】 fángcāng Бөлме, бөлмеше (кеме бөлмесі)

【房产】 fángchǎn ора-жай, үй-жай, жер-су, үй, тұрақ

【房产主】 fángchǎnzhǔ Үй майлаушы, үй қожасы, үй иесі

【房车】 fángchē йше машина, үйшеавтомобил, үй машина

【房东】 fángdōng Үй қожасы, үй иесі (майланған үйдің иесі)

【房改】 fánggǎi 【ет.】 ~方案 | 进行~. Тұрғын үй өзгерісі, үй реформасы, үй өзгерісі

【房管】 fángguǎn Тұрғын үй өзгерісі, үй реформасы, үй 【зат.】 ~局 Тұрғын үй өзгерісі, үй реформасы, үй өзгерісі мекемесі | ~所 Тұрғын үй өзгерісі, үй реформасы, үй өзгерісі | ~人员.

【房基】 fángjī 【зат.】 ~下沉. Үй орны, ірге тас, таған, ірге

【房间】 fángjiān бөлме 【зат.】 这套房子有五个~. Бұл үйде бес бөлме бар

【房客】 fángkè қонақ үй

【房契】 fángqì Үй сату тоқтамы, үй тоқтамы

【房钱】 fángqián үй ақшасы

【房山】 fángshān Қабырға, қаптал, бүйір

【房市】 fángshì Үй-жай базары, тұрғын үй саудасы, үй базары

【房事】 fángshì Қосылу, ойнау (жыныстық қатынас жасау)

【房贴】 fángtiē Үй майлау құлақтандыруы, пәтер жалдау құлақтандыруы

【房柁】 fángtuó Арқалық, мәтшә, бөрене

【房屋】 fángwū Қора-жай, қора-қопсы, үй-жай, үй

【房型】 fángxíng Үй тұрпаты, үй түрі, үй пішіні

【房檐】 fángyán (~儿) й дөдегесі, дөдеге, жабық, кемер, кенере, қалтқы

【房源】 fángyuán 【зат.】 寻找~. Үй қайнары, дәйнүй, салулы үй

【房展】 fángzhǎn 【зат.】 看~. Тұрғын үй көрмесі, үй көрмесі

【房主】 fángzhǔ Үй иесі, үй қожасы, отағасы, ие, қожайын, қожа

【房子】 fáng-zǐ Үй, бөлме, тұрақ, тұрашақ, түтін, баспана, басқалқа, пана

【房租】 fángzū Үй майы, үй ақысы, маякы

fǎng

【仿】 fǎng ① 【ет.】 еліктеу, ұқсату, ұқсап бағу, ұқсату, қалыптау ~造 | ~着原样做了一个. ② еліктеу, ұқсату, ұқсап бағу, ұқсату, қалыптау 他长得跟他舅舅相 ~ ол нағашы ағасына ұқсапты. ③ көркем жазу, көркем хат 【зат.】 判~ | 写了一张~. Бір бет көркем жазу жазу.

【仿办】 fǎngbàn Сол бойынша істеу, соған сай жүргізу, сол бойынша бітіру, сол бойынша атқару, негізделу, пайдалану, еліктеу 【ет.】 这种做法各地可以~. Бұл істі сол бойынша жасаған дұрыс.

【仿单】 fǎngdān Тауар түсініктемесі, тауар түсіндірмесі

【仿佛】 Бейне, құлды, сияқты, секілді, тәрізді, испетті fǎngfú

【仿古】 fǎnggǔ Ертедегіні үлгі тұту, ертедегіге еліктеу, баяғыға ұқсату

【仿建】 fǎngjiàn 【仿冒】 fǎngmào 【ет.】 Еліктей жасау, ұқсатып жасау, өтіріктен жасау, боямашылық ету, ұқсату, елікте

【仿宋】 fǎngsòng Сұн патшалығының жазу үлгісі

【仿效】 fǎngxiào 【ет.】 艺术贵在创新，不能一味~别人 ы.Еліктеу, ұқсау, тұтыну, жолын қуу, жолын ұстау, үлгі тұту, өнеге ету, ғибырат қылу

【仿行】 fǎngxíng Осылай істеу, солай атқару, осылай жүргізу, негізделу, пайдалану, еліктеу, ұқсау 【ет.】 这个办法很好，可以参照~.

【仿影】 fǎngyǐng Үлгі нұсқа, еліктеме нұсқа

【仿造】 fǎngzào Ұқсатып жасау, ұқсатып істеу, еліктеп жасау, қалыптап жасау, көшіріп істеу, жалғаннан жасау 【ет.】 这些古瓶都是~的.

【仿照】 fǎngzhào ліктеу, өнеге қылу, үлгі ету, нұсқа тұту 【ет.】 ~办理 деректорды үлгі тұту. 【仿真】 fǎngzhēn ①~手枪 Ұқсату, айнытпау, еліктеу, аудармау.

【仿纸】 fǎngzhǐ Көркем жазу қағазы, шақпақ жолды қағаз

访 (訪) fǎng ①хал сұрау, хал-жай~友 досының халын сұрау | 来~ хал сұрау. | ~贫问苦. ②сапарда болу, сапарлау, аралау, қыдыру

【访查】 fǎngchá 【ет.】 他到处~这批文物的下落.ексеру, сұрау, ұғысу, сұрастыру, ұғыну

【访古】 fǎngǔ 【ет.】 寻访古迹: 河套~ | ~寻幽.Ерте заман мұраларын іздеу, ескерткіштер аралау

【访旧】 fǎngjiù 【ет.】 寻根~.Баяғы дос-жарларынааман-сәлем жасау, тегіндегі дос-жарандарымен амандасу, ата мекенін аралау, туған жерін аралау

【访求】 fǎngqiú 【ет.】 ~善本古籍.Іздеу, іздестіру, сұрастыру, іздену, ұғысу, қарастыру

【访谈】 fǎngtán 【ет.】 Сұхбаттасу, әңгімелесу, сөйлесу, тілдесу

【访问】 fǎngwèn 【ет.】 Сапарда болу, сапарлау, аралау, қыдыру, амандасу, сәлемдесу, әңгімелесу, кездесу

【访寻】 fǎngxún Іздеу, іздестіру, сұрастыру 【ет.】 ~失散的亲人 жоғалтқан туыстарын ізде

【访员】 fǎngyuán Сапардағы тілшы, сыртқы тілшы, тілшы

纺 (紡) fǎng ①Иіру, есу, ширату 【ет.】 ~纱 | ~线 жіп иіру | ~棉花 мақта иіру.

【纺车】 fǎngchē Дөңгелекті ұршық, шығырықты ұршық, ұршық

【纺绸】 fǎngchóu.Жібек, торғын

【纺锤】 fǎngchuí Ұршық

【纺锭】 fǎngdìng Ұршық

【纺织】 fǎngzhǐ Тоқу, тоқыма, тоқымашылық 【ет.】 ~厂 тоқма зоды.

【纺织品】 fǎngzhǐpǐн Тоқыма бұйым, тоқыма, кездеме

昉 fǎng <书> ① жарық 明亮.

fàng

【放包袱】 fàngbāo·fuЖүктен арылу, салықтан құтылу, уайымнан арылу, күдіктен сейілу, жеңілденіп алу, қорқыныштан құтылу

【放步】 fàngbù 【ет.】 ~前进.Адымдай жүру, аршындай басу, қарыштай адымдау, аршындай, адымдай, қарыштай

【放黜】 fàngchùЖер аудару, айдатып жіберу, сүргінге жіберу, сүргінге айдау

【放达】 fàngdá <书> Бейпіл, ұшқары, ояр, көргенсіз, әдепсіз, тәртіп-сыз, бейбастак

【放大】 fàngdàҮлкейту, зорайту, ұлғайту, күшейту

【放大镜】 fàngdàjìngлупа, кіш әйнек

【放大器】 fàngdàqì Күшейткіш, ұлғайтқыш

【放贷】 fàngdàiҚарыз ақша беру, қарызқаша үлестіру, қарыз тарату, қарыз беру

【放胆】 fàngdǎн 【ет.】 Батылдану, батырлану, ерлену, өжеттену, батыл, өжет 你尽管~试验, 大家支持你 сен батыл бол,көпшілік сені қолдайды

【放诞】 fàngdàn <书> Бейбастак, тәртіпсіз, есер, дарақы, көргенсіз 【сын.】

【放荡】 fàngdàngӘулекі, даңғой, дарақы, әулекілік, дарақылық 【сын.】 ~不羈 | 生活~.

【放电】 fàngdiànЕлектр сейілу, зарядсыздану

【放刁】 fàngdiāо 【ет.】 ~撒泼.Қысас қылу, егес қылу, қысасу, егесу, ерегесу, қысас, егес

【放毒】 fàngdú тастау, у салу, заһар шашу, у шашу

【放飞】 fàngfēи 【ет.】 ①Ұшуға рұқсат ету, ұшуға жол беру, қоя беру, ұшырып жіберу, ұшыру, жіберу

【放风】 fàngfēngауа алмастыру, ауажаналау, тыныс кеңіту,

【放歌】 fànggē 【ет.】 ~一曲.Ән шырқау, жырға басу, ән салу, ән асқақтату, асқақтата ән салу, өлең айту

【放工】 fànggōngЖұмыстан қайту, жұмыстан түсу, жұмыстан босау 【ет.】 下午五点钟工厂~түстен кейінгі 5те жұмыстан қайтамын.

【放怀】 fànghuái 【ет.】 ①Емін-еркін, көңілі қалағанынша, еркін, қалағанынша, тілегенінше, шагтана, сүйсіне, тебірене, ақтарыла~畅饮 | ~大笑 сүйсіне күлу

【放还】 fànghuánбосатып жіберу, қайтарып беру 【ет.】 ①架上期刊, 阅

后~原处.

【放荒】 fànghuāngӨріс өртеу, шабындық өртеу, тың өртеу

【放火】 fànghuǒөрт қою, өрт салу, өртеп жіберу, өрт жіберу, өртеу

【放假】 fàngjiàДемалыс беру, демалысқа жіберу, демалысқа босату, демалыс 【ет.】 放了五天假.Бес күндік демалыс алды. | 国庆节~三天.Тәуелсіздік күні мерекесінде 3 күн демалыс беріледі.

【放空】 fàngkōngжүксіз қатынау, бос кету, жүксіз жөнелту.

【放空炮】 fàngkōngpào 要说到做到, 不能~.Сылдыр сөздің майын тамызу, бетәлді күпілдеу.істей алмасаң айтпау керек.

【放空气】 fàngkōngqìҚаяесет тарату, дақпырт тарату, лақап тарату, аңыз аңдау, байқап бағу, ыңғыл шалу

【放宽】 fàngkuāн 【ет.】 ~尺度 | 入学年龄限制适当~.Кеңейту, ұлғайту, жеңілдету, босатынқырау, кеңірек болу, кең болу

【放款】 fàngkuǎнАқша қарыз беру, қарыз ақша беру

【放浪】 fànglàng <书> 【сын.】 行为~.Даңғой, көргенсіз, әдепсіз, дарақы, дарақылық, даңғойлық.

【放量】 fàngliàngЕркінше, қалағанынша, тойғанынша, тілегенінше, аузы-мұрнынан шыққанша 【ет.】 放开【мөл.】 喝酒 | 你~吃吧, 有的是.Қалағаныңша жеп алб тамақ бар

【放疗】 fàngliáo ①Сәулемен емдеу, сәулемен сауықтыру, сәулелік ем 【зат.】 做~.②【ет.】 癌肿切除后又进行~.

【放牧】 fàngmùМал жаю, мал бағу, жаю, оттату, өрістету

【放盘】 fàngpán Арзандатып сату, арзандатып өткізу, қымбаттатып сатып алу, қымбаттатып алу

【放炮】 fàngpàoзеңбірек ату, зеңбірекпен атқылау 【ет.】 【放屁】 fàngpì

【放弃】 fàngqìҚайту, безу, кешу, қою, тастау, айрылу, тастап кету

【放青】 fàngqīngЕгіс майсасын сатып алу, көк егінді сатып алу

【放情】 fàngqíngЕмірене, тебірене, асқақтаға, еркін, шалқи, көңілдене, елжірей 【ет.】 ~歌唱 тебірене шырқау

【放晴】 fàngqíngКүн ашылу, күн көтерілу, аспан ашылу, күн жадырау, ашылу, көтерілу 【ет.】 一连下了五天雨, 今天~了.

【放权】 fàngquán Ұқықты төмендегілергеберу, билікті төмендегілерге ұстату, тізгінді төмендегілерге беру, ұқық беру, билік беру.

【放任】 fāngrèn Еркіне жіберу, ыркынажыберу, бетіне жіберу, шаужай қакпау, тидау салмау, қоя беру 【ет.】 ~ 自流 | 对错误的行为不能 ~ 不管. Қателікке жол жоқ.

【放散】 fāngsàn Тарау, таралу, жайылу (түгін, иіс туралы)

【放哨】 fāngshào Күзетке шығу, қарауылға шығу, күзетте тұру, қарауылда тұру

【放射】 fāngshè Сәулелену, шашырау, төгілу, таралу, шығу, нұр шашу, сәуле шығару, сәуле тарату, сәуле түсіру, радиоактивтік, сәулелі 【ет.】

【放射病】 fāngshèbìng Сәуле ауруы

【放射疗法】 fāngshèliáofǎ сәулемен ем деу тәсілі

【放生】 fāngshēng 【ет.】 ~池. Қоя беру, табиғатқа қайыру, босатып жіберу (ұстап алған тірі мақлұққа айтылады)

【放声】 fāngshēng 【үс.】 ~痛哭 | ~大笑. асқақтату, шырқау, шығандату

【放手】 fāngshǒu 【ет.】 қолын қоя беру, қолын босатып жіберу

【放水】 у салу, су жіберу, суын ағызу,

【放肆】 fāngsì Бейбастақтық, жүгенсіздік, көргенсіздік 【сын.】 说话注意点, 不要太 ~ сөзіңе абай бол асып кетпе..

【放松】 fāngsōng Мән бермеу, немқұрайды қарау, босансу, б 【ет.】 ~ 警惕 | ~肌肉 бұлшық етті босату.

【放送】 fāngsòng Көрсету, тыңдату, жеткізу, қою, тарату 【ет.】 ~音乐 Ән тарату

【放下屠刀, 立地成佛】 fāngxiàtúdāo, lìdìchéngfó

【放血】 fāngxuè қан алу, қан ағызу

【放行】 fāngxíng Өткізу, жіберу, өткізіп жіберу, қоя беру 【ет.】 免税 ~ | 绿灯亮了, 车辆 ~. Жасыл сөңды, көлік өтуге болды.

【放学】 fāngxué мектептен қайту.

【放眼】 fāngyǎn Көз жіберу, назар салу, көз жүгірту, көз тастау, назар тастау, шолу, барлау, шалу 【ет.】 ~ 未来 болашаққа көз жіберу, ~ 世界 дүниеге көз жіберу.

【放羊】 fāngyáng қой бағу. 【ет.】 ① 老师没来上课, 学生只好 ~. Мұғалым сабақ өтпесе баланың қой баққаны жақсы.

【放养】 fāngyǎng 【ет.】 бағу; өсіру: ~ 鱼类 балық өсіру; 在庄稼地里不能 ~ 家禽 егіс даласында үй құстарын өсіруге болмайды.

【放样】 fāngyàng (~儿) белгі; таңба.

【放映】 fāngyǐng 【ет.】 көрсету; демонстрация жасау.

【放映机】 fāngyǐngjī 【зат.】 киноаппарат; кинопроектор.

【放债】 fāngzhài 【ет.】 қарызға ақша

беру (процентке).

【放账】 fāngzhàng 【ет.】 → 放债.

【放赈】 fāngzhèn 【ет.】 игілікті іс жасау; материалдық жәрдем көрсету; материалдық көмек беру (мұқтаж адамдарға заттай немесе ақшалай нысанда көрсетілетін көмек).

【放置】 fāngzhì 【ет.】 → 放⑨.

【放逐】 fāngzhú 【ет.】 айдап жіберу; жер аудару.

【放恣】 fāngzì <书> 【сын.】 бұзақылық ету; бұзақылық жасау; бұзықтық істеу; бұзықтық ету; жанжал шығару; жүгенсіздену; жүгенсіз кету.

【放纵】 fāngzòng ① 【ет.】 бетімен жіберу; жол беру; қисықты мақұлдау; қостау; құп деу (жарамас істі, жарамсыз қылықты мақұлдау, жол беру). ②

【сын.】 бетімен кеткен; тыюсыз кеткен; жүгенсіз; көргенсіз; тәртіпсіз.

fēi

飞 (飛) fēi ① 【ет.】 ұшу; ұшу жарысы; ұшу жаттығуы: 试 ~ байқау ұшу жаттығуы; 飞机 ~ 离北京 ұшақ Пекиннен ұшып шқты; 鸟儿在 ~ құстар ұшады; ~ 行 ұшу жарысы; 明天有飞机 ~ 上海 ертең ұшақ Шанхайға ұшады.

② 【ет.】 ебелектеу; ұшу: ~ 沙 көшпелі жылжымалы құм; ~ 雪花 ы қар басуы басталды.

③ 【ет.】 жүйрік; жылдам; тез; ұшқыр; шапшаң: ~ 跑 оқтай зымырау; шапшаң жүгіру; ~ 报 тез жіберу (хабарламаны).

④ кенет; күтпеген; қапыл; оқыс: ~ 来 横祸 төтенше оқиға; күтпеген апат; ~ 灾 кенеттен болған апат.

⑤ (Fēi) 【зат.】 Фамилия.

【飞白】 fēibái 【зат.】 «фэйбо» (иероглификалық қол жазба стилі, иероглифтер ақ сызықтармен жазылады).

【飞白书】 fēibáishū 【зат.】 → 飞白.

【飞奔】 fēibēn 【ет.】 желдірту; замғау; зулау; зымырау: 骑自行车 ~ велосипедде айдау.

【飞镖】 fēibiāo 【зат.】 ① найза (қару ретінде жақын жердей лақтырып шаншатын қысқа сапты найза). ② дротик (ойын түрі).

【飞播】 fēibō 【ет.】 авиация (әуеде ұшу, әуе флоты).

【飞车】 fēichē ① 【ет.】 ұшатын екі аяқты күйме арба. ② 【зат.】 бейнеойын түрі.

【飞车走壁】 fēichēzǒubì велосипедпен тік трек (велосипедпен жарысуға жасалған жол) арқылы жүру (цирк нөмері).

【飞驰】 fēichí 【ет.】 зымырау; тез жүру; шабу; желдірту; замғау; зулау; зымырау; ұшу: 列车在 ~ пойыз ағып келеді; 连长骑着马 ~ 而过 ротаның басшысы атпен шауып өтті.

【飞船】 fēichuán 【зат.】 ① әуе кемесі. ② дирижабль.

【飞弹】 fēidàn 【зат.】 ① ұшақ-снаряд (ұшаққа ұшып барып түскенде жарылатын снаряд). ② қактыма оқ; қаңғырған оқ (кездейсоқ келіп тиген оқ).

【飞地】 fēidì 【зат.】 анклав (аумағын басқа мемлекеттің аумағы жан-жағынан қоршап тұрған мемлекет не соның бір бөлігі).

【飞碟】 fēidié 【зат.】 ① ұшатын беймәлім нысан; ұшатын тәрелке. ② фрисби спорты (жеңіл пластикалық диск диаметрі 20-25 см).

【飞短流长】 fēiduǎnliúcháng ғайбаттау; дағтау; жала жабу; өсектеу; өсек айту; өсек айтумен шұғылдану; сыпсыңдау; сыпылдау.

【飞蛾扑火】 fēiépūhuǒ көбелек сияқты отқа ұшу.

【飞蛾投火】 fēiétóuhuǒ → 飞蛾扑火.

【飞航式导弹】 fēihángshìdǎodàn қанатты ракета.

【飞红】 fēihóng 【ет.】 қызару; ұялғаннан қызару; ұялғаннан қызарып кету.

【飞鸿】 fēihóng <书> 【зат.】 ① ұшатын аққулар (сурет (құдай, пайғамбар, т. б. -дың шіркеудегі суреттерінде)). ② көк шегіртке; шегіртке; шекшек.

【飞机】 fēijī 【зат.】 аэроплан; ұшақ: 轻型 ~ авиетка (бір кісілік әлсіз моторлы жеңіл ұшақ); 客运 ~ жолаушылар ұшағы; 立昇 ~ конвертоплан; ~ 场 аэродром (ұшақтардың, тікұшақтардың, планерлердің тұруына, ұшуы мен қонуына, техникалық күтім жасалуына арналып жабдықталған аумақ); ~ 库

ангар; ұшақжай; ұшақтұрақ (ұшақ, дирижабль тұратын жай).

【飞溅】 fēijiàn 【ет.】 бүрку; себу; шашырату; көбіктену; көпіру; көпіршу; көпіршіктену: 浪花 ~ ақ толқындар көпіріп жатыр; 火星 ~ от шашырайды.

【飞快】 fēikuài 【сын.】 状态词. ① арынды; тез; арыншыл; бұлдырықтай; екпін; екпінді; ексім; еспе; қарқынды; шапшаң; аяқасты; бірден; жай оғындай; жай түскендей; кенет; қас қағымда: ~ 地奔驰 оқтай зымырау; 他 ~ 地走开了 Ол тез жүріп кетті. ② жіңішке; өткір; үшкір: 刀磨得 ~ пышақты өткір қайраған.

【飞来横祸】 fēiláihènghuǒ төтенше оқиға; күтпеген апат.

【飞灵】 fēilíng 〈方〉【сын.】① елгезек; епті; қағылез; өткір; пысық; ширақ; өтті; сумақай; сыпылдақ; тез; томпылдақ; шапшаң; ширақ; ылдым; ылдым-жылдым. ② нәтижелі; тиімді; әрекетті; әсерлі; батымды; қимылды; өтімді ұтымды; пәрменді; ықпалды: 这药治感冒, ~ бұл дәрі тұмаудан қарсы ықпалды шара болып келеді.

【飞毛腿】 fēimáotǔ 【зат.】 жаяу қосшы (бұрында көлік үстіндегі қожасына жаяу еріп жүретін малай).

【飞盘】 fēipán (~儿) 【зат.】 фрисби (жеңіл пластикалық диск диаметрі 20-25 см).

【飞蓬】 fēipéng 【зат.】 Мелкопелестник едкий.

【飞禽】 fēiqín 【зат.】 қанаттылар; құстар: ~走兽 құстар мен жануарлар.

【飞泉】 fēiquán 【зат.】 құлама; сарқырама.

【飞散】 fēisàn 【ет.】 ① таралып кету; шашылып кету; арылу; бытырау; себу; сейілу; серпілу: 易于~的沙质土 борпылдақ құм; 鸟儿~了 құстар тарап ұшып кетті. ② кептіру; үрлеп тазарту; үрлеу.

【飞沙走石】 fēishāzǒushí бұлтта құм мен шаң құйындатып кетті.

【飞上】 fēishàng 【ет.】 әуелеп ұшып шығу; ұшып көтерілу: ~树枝 ағашқа ұшып шығу; ~天空 аспанға ұшу.

【飞升】 fēishēng 【ет.】 ① аспанға ұшу. ② алға, жоғары жаққа қарай көтерілуге зейілдену.

【飞逝】 fēishì 【ет.】 шапшаң өту; зырлап өту; өте шығу: 时光~уақытта зымыра өте шықты; | 夏天~ жазда зырлап өте шықты.

【飞鼠】 fēishǔ 【зат.】 ① жарғанат. ② 〈书〉 летыга.

【飞速】 fēisù 【үс.】 арынды; арыншыл; бұлдырықтай; екпін; екпінді; ексім; еспе; қарқынды; шапшаң: 工业的~发展 өнеркәсіптің даму қарқындылығы; ~前进 қарқынды алға даму

【飞腾】 fēitēng 【ет.】 атылу; бұлқыну; жұлқыну: 火焰~ от атылды.

【飞天】 fēitiān 【зат.】 перизат; пері (батыс елдерінің ескі ертегілерінде кездесетін керемет сиқырлы әйел).

【飞艇】 fēitǐng 【зат.】 дирижабль; әуе кемесі.

【飞吻】 fēiwǎn 【ет.】 бісу; сүйісу; сүю.

【飞舞】 fēiwǔ 【ет.】 елбелеу; пыр-пыр ұшу; пырылдап ұшу: 蝴蝶在~ көбелектер елбелеп ұшып жүр.

【飞翔】 fēixiáng 【ет.】 ұшу; қалықтау; самғау; шарықтау: 鹰在云下~ аспанда бүркіт шарықтап жүр.

【飞行】 fēixíng 【ет.】 ұшу; ұшу жарысы; ұшу жаттығуы: ~服 ұшқыш киімі; ~帽 ұшқыштардың дулығасы; 星际~ планетааралық ұшу.

【飞行器】 fēixíngqì 【зат.】 ұшу аппарат.

【飞行员】 fēixíngyuán 【зат.】 авиатор; ұшқыш.

【飞檐】 fēiyán 【зат.】 қытай архитектурасында қисайған төбе бұрышы.

【飞檐走壁】 fēiyánzǒubì төбе бұрышына ұшып, қабырға үстімен жүру.

【飞眼】 fēiyǎn (~儿) 【ет.】 көз қысу.

【飞扬】 fēiyáng 【ет.】 ① будақтау; бұрқырау: 尘土~ шаң бұрқырап жатыр. ② атылу; бұлқыну; жұлқыну.

【飞扬跋扈】 fēiyángbáhù өз бетімен істеу; өз дегенімен істеу.

【飞鱼】 fēiyú 【зат.】 ұшатын балық.

【飞语】 fēiyǔ 【зат.】 жақпырт; қаңқу; лақап сөз.

【飞跃】 fēiyuè 【ет.】 ① енет көтерілу; кенет өзгеріп кету; самғау; шарықтау: 社会发展的~ қоғамның дамуы кенеттен өзгеріп кетті.

② арынды; арыншыл; бұлдырықтай; екпін; екпінді; ексім; еспе; қарқынды; шапшаң; секірмелі: ~发展 даму қарқыны.

【飞越】 fēiyuè 【ет.】 ұшып бару; ұшып өту: ~太平洋 Тынық мұхиттан ұшып өту.

【飞灾】 fēizāi 【зат.】 күтпегенде болған оқиға; кенеттен болған апат.

【飞贼】 fēizéi 【зат.】 ① әуе пираты. ② талаушы; шапқыншы; бауқеспе; қан кеспе; қанды балақ (ұры).

【飞涨】 fēizhǎng 【ет.】 қарқынды, шапшаң, тез көтерілу: 物价~ тауардың бағасы тез көтерілді.

【飞舟】 fēizhōu 〈书〉 【зат.】 глиссер (жалпақ бауырлы, моторлы қайық); тез жүретін кеме.

妃 fēi хан қызы; ханша; ханшайым; ханым: 王~ король әйел.

【妃嫔】 fēipín 【зат.】 еріксіз әйел; күң (шапқыншылықтан, жаугершіліктен қолға түсіп, біреудің үйінде тұрған еріксіз әйел); көңилдес әйел; сүйген әйел.

【妃色】 fēisè 【зат.】 ақшыл қызыл.

【妃子】 fēi·zi 【зат.】 императордың екінші әйелі.

【非】 -1 fēi ① әбес; жаңсақ; жаңылы; қате; қателік; жалған; өтірік: 痛改前~ өз қатесін түгелдей түзетуге шешім қабылдау.

② қажет емес; лайық емес; сәйкес емес белгілі бір нәрсе үшін: ~法 заңға қайшы; ~礼 жарамсыз; келіссіз; ~分

(fèn) тыйым салынған.

③ мойындамау; теріске шығару; терістеу; қайшы сөйлеу; қарсы болу; қарсы сөйлеу: ~难 жазғыру; ~议 кінәраттау.

④ емес; -ба; -бе; -ма; -ме; -па; -пе: ~会员 одақтың мүшесі емес; ~正式的声明 бейресми мәлімдеме 答~所问 сұраққа емес жауап беру.

⑤ әлбетте; заңды түрде; міндетті; міндетті түрде: ~这样办不可 міндетті түрде дәл солай істе, басқаша болмайды; ~你不行 сенсіз болмайды; 我们~达到目的不行 біз міндетті түрде өз мақсатымызға жетеміз.

非-2 fēi 【зат.】 Африка.

【非常】 fēicháng ① 【сын.】 ерекше; төтенше: ~时期 ерекше уақыт; ~会议 төтенше мәжіліс. ② 【үс.】 аса; өте; өте-мөте; төтенше; әдеттен тыс; жөнсіз; тамаша; таңқаларлық: ~好看 өте әдемі; ~远 тым алыс; ~英明 дана; данышпан; өте ақылды; 天气~好 ауа райы керемет; 他~会说话 Ол өте тілмар адам екен.

【非处方药】 fēichūfāngyào 【зат.】 рецептсіз сатылатын дәрі дәрмек.

【非但】 fēidàn 连 ол ғана емес; тек ғана емес: ~要增加生产而且要提高质量

【мөл.】 өндірісті кеңейтіп қана керек емес, сонымен бірге сапасын жоғарлату керек.

【非得】 fēiděi 【үс.】 өте-мөте қажет: 他的病很重, ~马上送医院不可 Ол қатты ауырып қалды, оны тез арада өте қажет ауруханаға апаруға.

【非典】 fēidiǎn 【зат.】 →“非典型肺炎”.

【非典型肺炎】 fēidiǎnxíngfēiyán мөлшерден ауытқу пневмониясы (өкпені қабынуы).

【非电解质】 fēidiànjīèzhì 【зат.】 электролит.

【非对抗性矛盾】 fēiduìkàngxíngmáodùn антагонистік емес қайшылықтар.

【非法】 fēifǎ 【сын.】 заңға қайшы; астыртын; жасырын; заңсыз (заң бойынша рұқсат етілмеген): ~收入 заңсыз табыс; ~活 【ет.】 заңсыз қызмет; ~行为 заңсыз әрекеттер; заңсыз іс; ~组织 заңға қайшы келетін ұйым.

【非凡】 fēifán 【сын.】 асқан; әдеттен тыс; ерекше; орасан; тамаша; таңырқаларлық: ~的组织才能 асқан ұйымдастырушылық қабілет; ~的成就 асқан табыс, жетістік.

【非...非...】 fēi...fēi... 既不是...又不是...: ~亲~故 | ~驴~马.

【非分】 fēifèn 【сын.】 тыйым салынған: ~之想 ешқандай тыйымға салынбаған наразылық; ~的事 тыйым

салынған іс.

【非...即...】 fēi...jí не... не...

【非金属】 fēijīnshǔ 【зат.】 металл емес; бейметалл.

【非晶体】 fēijīngtǐ 【зат.】 аморфты дене.

【非礼】 fēilǐ 【сын.】 әдепсіз; ерсі; жарамсыз; келіссіз; ұят; бейпіл; бөйтекі; келіссіз; ұятсыз: 强行 ~ зорлау; күштеу; ~ 的行为 әдепсіз іс; жарамсыз қылық.

【非驴非马】 fēilúfēimǎ әрі-сәрі; балық та емес; ет те емес.

【非卖品】 fēimàipǐn 【зат.】 сатылымға арналмаған тауар үлгісі; сатылмайтын.

【非命】 fēimìng 【зат.】 қатаң жаза; зорлықпен өлтірілген;

【非难】 fēinàn 【ет.】 жазғыру; зіл; кінә; сөгіс; ұрыс; жазғыру; кейіту; кею; сөгу; ұялту (бетіне басы): 遭到 ~ сөгіске, ұрысқа ұшырау; 无可 ~ мінсіз таза; міні жоқ.

【非人】 fēirén 【сын.】 ғаріп; жарымжан; кәріп; мешел; мүгедек; әлсіз; дәрменсіз; күшсіз; қайратсыз; қуатсыз: ~ 待遇 адамгершіліксіздік; адамшылығы жоқтық; қаталдық.

【非特】 fēitè <书> 连 → 非徒.

【非条件反射】 fēitiáojiàn fānshè шартсыз рефлекс.

【非同小可】 fēitóngxiǎokě іс ойыншық емес.

【非徒】 fēitú <书> 连 ол ғана емес: 非徒... 而且... ол ғана емес... тағы...

【非笑】 fēixiào 【ет.】 келеке ету; келемеждеу; күлкі қылу; мысқылдау; сықақ ету; сықақтау; тәлкектеу: 任人 ~ келемеждерге көңіл аудармай.

【非刑】 fēixíng 【зат.】 қатал, қайырымсыз азаптар: ~ 拷打 азапталу; азаптау.

【非议】 fēiyì 【ет.】 кінәраттау; мінепшенеу: 无可 ~ мінсіз таза; міні жоқ.

【非再生资源】 fēizàishēngzīyuán → 不可更新资源.

【非致命武器】 fēizhì mìng wǔ qì өмірге қауіпті емес қару.

【非洲鲫鱼】 fēizhōujúyú Африкадағы мөңке балық.

菲 fēi 【зат.】 фенантрен C14H10. [英 phenanthrene]

菲律宾人 fēilǚbīn rén филиппиндық.

【菲菲】 fēifēi <书> 【сын.】 ① әдемі; әсем; сұлу. ② жұпардай; хош иісті.

【绯】 fēi қызыл, қызыл түс: ~ 红 алқызыл.

【绯红】 fēihóng 【сын.】 алқызыл: ~ 的两颊 алқызыл бет | ~ 的晚霞 кешкі таң шапағы.

【绯闻】 fēiwén 【зат.】 жеке өмірі жайлы жаңалық.

【扉】 fēi жарма (екі жағына ашылатын): 柴 ~ ағаш есік.

【扉画】 fēihuà 【зат.】 басты сурет.

【扉页】 fēiyè 【зат.】 титул беті.

【蜚短流长】 fēiduǎnliúcháng → “飞短流长”.

【蜚声】 fēishēng <书> 【ет.】 айтулы; атақты; әйгілі; белгілі: ~ 文坛 әдеби аясында танымал болу.

【霏霏】 fēifēi <书> 【сын.】 қалың: 雨雪 ~ қар жаңбыр аралас қалың болып жауды.

【霏微】 fēiwēi <书> 【сын.】 себелеу; сіркіреу; жапалақтап жауу; қылаулап жауу; ақ жауын; сілбілеген жауын.

【鲱】 (鲱) fēi 【зат.】 майшабақ (майда балық).

fēi

【肥】 fēi ① 【сын.】 қою; май; майлы; жуан; мес; семіз; толық: ~ 猪 семіз шошқа; ~ 肉 семіз

② 【сын.】 асыл; жемісті; құнарлы; шұрайлы: 这里的土地很 ~ бұл жердің жері құнарлы.

③ 【ет.】 тыңайту: ~ 田 жерді тыңайту.

④ 【зат.】 → 肥料: 化学 ~ химиялық тыңайтқыш; 积 ~ тыңайтқышты жинау.

⑤ 【ет.】 байыту; молайту. ⑥ 【сын.】 → 肥大 (跟“瘦”相对): 这件衣服太 ~ 了 бұл көйлек тым кең.

⑦ (Féi) 【зат.】 Фамилия.

【肥差】 fēichāi 【зат.】 пайдалы орын.

【肥肠】 fēicháng (~ 儿) 【зат.】 ішектер; тоқ ішек.

【肥】 fēidāda 【сын.】 状态词. 【сын.】 容肥胖的样子.

【肥大】 fēidà 【сын.】 ① үлкен; үлкендеу; үлкенірек; кең; мол: ~ 的衣服 мол көйлек; 大衣作得太 ~ 了 пальто тым үлкен болып тігілген. ② етжеңді; келбетті; келісті; мүсінді; сымбатты; жуан; мес; семіз. ③ гипертрофия (бір мүшенің ауырып қалыптан тыс ұлғаюы): 心脏 ~ жүрек гипертрофиясы.

【肥分】 fēifèn 【зат.】 пайдалы тыңайтқыштың пайызы.

【肥厚】 fēihòu 【сын.】 ① баржық; бұржыған; быртық; қалың етті; жуан; семіз; толық: ~ 的叶子 қалың жапырақ. ② гипертрофия (бір мүшенің ауырып қалыптан тыс ұлғаюы).

【肥力】 fēilì 【зат.】 жемістілік; құнарлылық; шұрайлылық: 人工 ~ экономикалық құнарлылық; 天然 ~ табиғи құнарлылық.

【肥料】 fēiliào 【зат.】 тыңайтқыш: 化学 ~ химиялық тыңайтқыш.

【肥胖】 fēipàng 【сын.】 жуан; семіз;

толық: ~ 病 май басу; семіру; шелдену; зиянды семіру; адипоз.

【肥缺】 fēiquē 【зат.】 пайдалы орын.

【肥实】 fēishí <口> 【сын.】 ① → 肥壮. ② қою; май; майлы; семіз: ~ 的肉 семіз ет.

【肥瘦儿】 fēishòu 【зат.】 ① өлшем: 你看我这件衣裳的 ~ 怎么样? Қараш, мына көйлектің размері маған келе ме? ② <方> еттің орташа семіздігі.

【肥硕】 fēishuò 【сын.】 ① ірі және әбден піскен; дәнденген. ② → 肥大.

【肥私】 fēisī 【ет.】 жеке пайданы шығарып алу.

【肥田】 fēitián ① (- // -) 【ет.】 жерді тыңайту: 草木灰可以 ~ өсімдік күлі жерді құнарлы қылып тыңайтады. ② 【зат.】 құнарлы егістік жерлер; шұрайлы егістік жерлер.

【肥沃】 fēiwò 【сын.】 асыл; жемісті; құнарлы; шұрайлы: ~ 的土壤 асыл топырақ; құнарлы топырақ.

【肥效】 fēixiào 【зат.】 жер өңдеу; жер тыңайту.

【肥育】 fēiyù 【ет.】 бордақылау; жемдеу; семірту.

【肥皂】 fēizào 【зат.】 сабын; сабынды; сабынның: ~ 水 сабынды су; ~ 泡沫 сабын көбігі; ~ 厂 сабын қайнату өндірісі; ~ 盒 сабын сауыт; сабынсалғыш; ~ 泡 сабынның көбігі.

【肥皂剧】 fēizàojù 【зат.】 құнсыз опера.

【肥壮】 fēizhuàng 【сын.】 етті; жалмандай; күйлі; қоңды; семіз; толық: ~ 的马 күйлі ат; ~ 的牲畜 семіз мал.

【肥】 fēi өзен аты.

【腓】 fēi 【зат.】 балтыр; балтыр ет.

【腓】 fēi <书> шірі бастау; шіріп кету: 百卉俱 ~ бәрі өсіп жатқандар шіріп кетті.

【腓肠肌】 fēichángjī 【зат.】 балтыр бұлшық еті

【腓骨】 fēigǔ 【зат.】 асық жілік шыбығы. (图见)

fēi

【匪帮】 fēibāng 【зат.】 банда; тонаушылар тобы; ұрылар тобы; қарақшы топ: 法西斯 ~ фашистік тонаушылар тобы.

【匪首】 fēishǒu 【зат.】 бұзықтардың басшысы; тонаушылар тобының басшысы.

【匪徒】 fēitú 【зат.】 аламан; баукеспе; жортуылшы; қарақшы; тонаушы; бандит.

【匪穴】 fēixué 【зат.】 жаудың ұясы.

【匪夷所思】 fēiyísuǒsī адам айтқысыз;

адам түсінбейтін; азан-қазан; әңкі-тәңкі; нанғысыз.

【诽谤】 fěibàng 【ет.】 ғайбат; жала; өсек; өсек-ая; пәлекорлық; нақақ жамандау; өсек тағу: ~性 жала; ~者 ғайбатшы; даттаушы; жалақор; өсекші.

【菲】 fēi ① тұрма; тұрып; шомыр. ② 〈书〉 жұпыны; қарапайым; сыпайы; азғана; болмашы; құртымдай; шамалы: ~饮食 берекесі қашқан ас тағам | ~衣 алба-жұлба; алба-жұлба киім; тозғын.

【菲薄】 fěibó ① 【сын.】 жұпыны; қарапайым; сыпайы; азғана; болмашы; құртымдай; шамалы: ~的礼物 қарапайым сыйлық. ② 【ет.】 жаны жаратпаушылық; жек көру; жек көрушілік; суқаны сүйеушілік.

【菲仪】 fěiyi 〈书〉 【зат.】 қарапайым азғана кішігірім сыйлық.

【悻 fēi 〈书〉 ойындағысын айтуға тырысу; пікірін айтуға ұмтылу.

【悻悻】 fěisè 〈书〉 【сын.】 бақытсыздық; күйік; күйінші; қайғы; қасірет; уайым.

【斐】 fěi 〈书〉 болысу; ермек ету; жәрдем беру; жәрдем жасау; жәрдем көрсету; жәрдемдесу; көмек көрсету; көмектесу.

斐 fěi ① 〈书〉 безендірілген; жайнатылған; әшекейленген; әшекейлі; жасандырылған; зейнетті. ② (Fěi) 【зат.】 Фамилия.

【斐然】 fěirán 〈书〉 【сын.】 жарқыраған; өте жақсы; тамаша; ғажайып: ~成章 тамаша жазылған; 成绩~өте жақсы табыс; тамаша табыс.

【榷子】 fěi·zi 【зат.】 ① торрейя. ② торрейя жаңғағы.

【蜚】 fēi шыбын-шіркей; шіркей; ұсақ шыбындар.

【蜚蠊】 fěilián 【зат.】 тарақан.

【翡翠】 fěisuì 【зат.】 ① балықшы құс; зымыран; көктарғақ (су бойында балық аулайтын үлкен басты құс). ② зүбаржат; зүмірет; меруерт (көк-жасыл түсті асыл тас).

fèi

吠 fèi арс-арс ету; арсылдау; үру (иттің үруі); шәуілдеу; абалау: 狂~долы үру; 犬~ит үреді.

【吠形吠声】 fèixíngfèishēng 《潜夫论·贤难》: “егер бір ит үрсе, соңынан бәрі үреді” ойламастан қайталау.

【肺】 fèi 【зат.】 өкпе.

【肺病】 fèibìng 【зат.】 көкірек ауру; құрт ауруы; өкпе ауруы; өкпе туберкулезі; пневмоноз: ~学 пульмонология; ~学家 пульмонолог.

【肺腑】 fèifǔ 【зат.】 ① бір біріне

жақын адамдар. ② жан; ниет; ой; ықылас: ~之言 сырлы сұхбат; 好像看透了她的~оның ішкі жан дүниесіне кіріп шыққандай.

【肺腑之言】 fèifūzhīyán сырлы сұхбат.

【肺活量】 fèihuóliàng 【зат.】 өкпе көлемі.

【肺结核】 fèijiéhé 【зат.】 көкірек ауру; құрт ауруы; өкпе ауруы; өкпе туберкулезі.

【肺癆】 fèiláo 【зат.】 →肺结核.

【肺泡】 fèipào 【зат.】 өкпе альвеола (жақ сүйегінің тіс еніп тұратын қуысы).

【肺气肿】 fèiqìzhǒng 【зат.】 өкпенің өз қалпынан өсіп кернеп кетуі.

【肺循环】 fèixúnhuán 【зат.】 өкпе қан айналысы.

【肺炎】 fèiyán 【зат.】 пневмония (өкпенің қабынуы).

【肺叶】 fèiyè 【зат.】 өкпе бөлігі.

【狒】 fèi [狒狒] (fèifèi) 【зат.】 павиан (ит басты, ұзын тұмсықты маймыл тұқымының бір түрі).

【废】 (廢) fèi ① 【ет.】 қалдырып кету; тастап кету; тастау: 半途而~жарты жолда тастап кету. ② жарамайтын; жарамсыз; пайдалануға жарамайтын; іске аспайтын; еңбек сіңірілген; істеліп біткен; пайдаланылған: ~铜烂铁 металл сынығы; ~油 пайдалануға жарамайтын май.

【废弛】 fèichǐ 【ет.】 әлсірету; әлін кетіру; әлсіреу; әлі кету; босау; жұқару; жұмсару: 纪律~тәртіптің әлсіреуі; бассыздық; тәртіпсіздік.

【废除】 fèichú 【ет.】 болдырмау; бұзу; жою; өзгерту; жойдыру; жою; күшін жою; күшін жоғалту; құрту: ~合同 келісімді бұзу; шартты бұзу; ~不平等条约 тең құқықсыз шарттың күшін жою.

【废黜】 fèichù 【ет.】 құлату; тақтан түсіру; жою.

【废话】 fèihuà ① 【зат.】 бос сандырақ; қысыр әңгіме; бәлту-шәлту; былшыл; езбелік; езмалталық; желбуаздық; көк езулік; көк мылжыңдық; бекер сөз; керіс; қисыны жоқ сөз; сандырақ: ~连篇 тынымсыз мылжыңдау; тынымсыз сөйлей беру; 说~артық сөйлеу; мылжыңдап көп сөйлеу.

② 【ет.】 көп сөйлеу; мылжыңдау; шатпақтау: 别~, 快去干活! Мылжыңдамай, тез жұмысына бар!

【废旧】 fèijiù 【сын.】 тозған; тоздырылған; ескірген; қаусаған; қаусап қалған; тозығы жеткен; ескі; ескілеу; көне; көнетоз; көп киілген: ~物资 қалдықтар; коқыс;.

【废料】 fèiliào 【зат.】 қалдықтар; коқыс; ығынды; коқтық; коқыр; тастанды: 可利用的~ескі-құсқы; ескі-құсқы шикізат.

【废品】 fèipǐn 【зат.】 ① ақаулы тауар; бракка шығарылған тауар. ② ескі-құсқы; ескі-құсқы шикізат: 收购~ескі-құсқы шикізатты жинау.

【废气】 fèiqì 【зат.】 пайдаланылған газ. 参看

【废弃】 fèiqì 【ет.】 бітіру; жабу; жою; қысқарту; тарату; жойдыру; жою; күшін жою; күшін жоғалту; құрту: 把~的土地变为良田 караусыз қалған егістік жерлерді құнарлыға айналдыру.

【废寝忘食】 fèiqǐnwàngshí жанкешті.

【废然】 fèirán 〈书〉 【сын.】 көңілі қайтқан; көңілі қалған; түңілген; босқа үміттеніп құр кету: ~而返 босқа үміттеніп құр қайтып келу.

【废人】 fèirén 【зат.】 ғаріп; жарымжан; мүгедек.

【废水】 fèishuǐ 【зат.】 ағынды сулар.

【废物】 fèiwù 【зат.】 қалдықтар; коқтық; коқыр; коқыс; тастанды: ~利用 қалдықтарды кәдеге жарату (тікелей пайдаланылмаған ресурстарды, қайталама ресурстарды, өндіріс пен тұтыну қалдықтарын пайдалану).

【废物】 fèi·wù 【зат.】 қолынан түк келмейтін адам; сұмпайы; топас.

【废墟】 fèixū 【зат.】 ираған үйінді (құлап қалған үйдің және басқа құрылыстың бықып жатқан орны); алаңқай; бос жер; бос қалған жер; далаң; далаң жер; ен жер.

【废学】 fèixué 【ет.】 оқудан қол үзу.

【废渣】 fèizhā 【зат.】 өндіріс шығындары..

【废止】 fèizhǐ 【ет.】 жою; күшін жою; күшін жоғалту (бұзу, тоқтату, жарамсыз деп тану; сатып алуға не сатуға берілген тапсырысты қайтарып алу; ескі борышты жаңа борышпен ауыстыру): 声明~条约 шартты бұзғандық туралы хабар (шартты бұзғандық туралы, оның күші жойылғандығы туралы алдын ала білдіру).

【废置】 fèizhì 【ет.】 ескерусіз қалдыру; күтімсіз қалдыру; қарамау; қараусыз қалдыру; күтімсіз қалған; қараусыз қалған.

【沸】 fèi 【ет.】 асып-тасу; бықырлау; қайнау; бұрқылдау; гүрілдеу; сарқылдау: ~油 қайнап тұрған май; 水~суды қайнату.

【沸点】 fèidiǎn 【зат.】 қайнау шегі (сұйық зат қайнайтын температура).

【沸反盈天】 fèifānyíngtiān улап-шулау (ретсіз жамырап сөйлеу); азан-қазан болу; айқайласып сөйлеу; у-шу қылу.

【沸沸扬扬】 fèifèiyángyáng 【сын.】 айқай-ұйқай; у-шу қылу.

【沸泉】 fèiquán 【зат.】 ыстық бұлақ.

【沸石】 fèishí 【сын.】 цеолит.

【沸水】 fèishuǐ 【зат.】 қайнаған су;

қайнақ су; қайнап тұрған су.

【沸腾】fèitēng 【ет.】① асып-тасу; бақырлау; қайнау. ② жандану; қызу; үдеу; божылдау; бұрқылдап қайнау; бұрқ етіп шығу; бұрқылдау; бықырлау; долдану; қайнау; : 热血~қан қайнап тұр; ~的生活 қайнаған өмір.

【费】fèi ① 【зат.】→费用: 水电~ су және электр үшін төлем; 会~мүшелік жарна; 办公~кенсе шығындары; 交~ жарна төлеу. ② 【ет.】босқа жою; жарату; жоғалту; шығын қылу; жұмсау; тұтыну; ұстау: 我为这~了很多时间 Мен бұл үшін көп уақыт кетірдім; 这要~很大力【мөл.】бұған үлкен күш жұмсау қажет. ③(Fèi) 【зат.】Фамилия.

【费工】fèigōng 【ет.】бейнетті; еңбек сыйымдылығы, еңбекті көп қажет ететін; көп еңбекті; қиындық келтіретін.

【费话】fèihuà 【ет.】сөзді босқа тастау; босқа сөйлеу: 一说他就明白, 用不着~ бір рет айтқаннан ол бәрін түсінді, босқа айтып керегі емес.

【费解】fèijiě 【сын.】түсініксіздеу; күрделі; қиын; түсіну қиын: ~的词句 күрделі сөйлем; 他的话很~Оны түсіну өте қиын.

【费劲】fèijìn (~儿) 【ет.】→费力: 白~босқа кеткен еңбек; зая кеткен еңбек; 这件事很~мұны істеу өте қиын.

【费力】fèilì 【ет.】бейнетті; еңбек сыйымдылығы, еңбекті көп қажет ететін; көп еңбекті; қиындық келтіретін; ауыр; қиын: ~的活儿 еңбекті көп қажетсінетін жұмыс; 他做工作从来不怕~Ол ешқашанда өз күшін еңбекке аямаған.

【费率】fèilǜ 【зат.】тариф (нарық керсеткіш).

【费难】fèinán <方> 【сын.】ауыр; қиын; жалықтыратын; қажытатын; шаршататын; шұбалаңқы.

【费神】fèishén 【ет.】әрекет ету; әбігерлену; мазасыздану; тынышсыздану; тынышы кету; абыржу; алаңдау; жабырқану; мазасыздану; тынышсыздану: ~感感 әуре болғаны үшін шын ризашылығымды білдіремін.

【费时】fèishí 【ет.】уақыт өткізу; көп уақытты қажет етеді: 白白浪~间 босқа уақыт жоғалтып алу.

【费事】fèishì 【сын.】азапты; бейнетті; қиындығы мол; машақатты: 这不太~吗? Бұл тым азапты болмай ма? 这没有什么~的 мұның ешқандай қиындығы жоқ.

【费手脚】fèishǒujiǎo көп күш жұмсау.

【费心】fèixīn 【ет.】→费神.

【费用】fèiyòng 【зат.】шығын; шығыс; ұсталған шығын; ұсталым; жұмсау; ығын-шығын: 一般~жалпы

шығын; 这几个月家里~太大 осы бірнеше айда отбасыға кеткен шығын тым көп болды.

【痲】(痲) fèi [痲子] (fèi·zi) 【зат.】терлік; тершік.

fēn

【芬】fēn ① жұпар; жұпар иіс; хош иіс; жақсы иісті; хош иісті. ②(Fēn) 【зат.】Фамилия.

【芬芳】fēnfāng 【сын.】жұпардай; хош иісті; иісті: ~的花朵 хош иісті гүлдер.

【吩咐】fēnfù [吩咐] (分付) (fēn·fù) <口>

【ет.】әмір ету; бұйрық беру; бұйыру; жарлық беру; жарлық ету; жарлық шашу: 母亲~他早些回家 Шешесі оған ертерек келсін деп бұйрық берді; 你有什么?~сіздің қандай да бір қалауыңыз бар ма?.

【纷呈】fēnchéng 【ет.】жарқын; жалтыраған; жанып тұрған және әртүрлі; әркелкі; түрлі; түрлі-түрлі.

【纷繁】fēnfán 【сын.】қиын және шиеленіскен; күрделі және шиеленіскен.

【纷飞】fēnfēi 【ет.】айналу; айналып жүру; қалықтау; үйірілу: 大雪~қардың жапалағы қалықтап жүр.

【纷纷】fēnfēn ① 【сын.】әр түрлі; түрлі-түрлі: 议论~әр түрлі сыбыстар. ② 【үс.】жаудыру; лактыру; бірінен соң бірі: ~提出问题 сұрақтар жаудыру.

【纷纷扬扬】fēnfēnyángyáng 【сын.】бет-бетімен; бей-берекет; тым-тырақай.

【纷乱】fēnluàn 【сын.】әдепсіз; жиюсыз; ретсіз; тәртіпсіз; астан-кестен болған; бейберекет; былық; ретсіз: ~的脚步声 асыр-тасыр.

【纷披】fēnpī <书> 【сын.】жыртылған; ұйпаланып қалған.

【纷扰】fēnrǎo 【сын.】апай-топай; апалаң-топалаң; астан-кестен; әлем-тапырық; әптер-тәптер; бассыздық; былық; былықпайшылық; жөнсіздік; ретсіздік; тәртіпсіз; тәртіпсіздік; ұйқы-тұйқы; ыбырсу; ығы-жығы: 内心的~көңіл алаңдығы.

【纷纭】fēnyún 【сын.】→纷纷①: 众说~пікір алалығы.

【纷杂】fēnzá 【сын.】былық; шиеленіскен; аралас; аралатпа.

【纷争】fēnzhēng алауыздық; дау; жанжал; керіс; ұрыс-керіс; ұрыс-талас; іріткі: 内部~ішкі жанжал.

【纷至沓来】fēnzhìtàilái бірінен соң бірі еріп жүру.

【氛】fēn атмосфера; жағдай; қалып; ахуал; жағдаят; жәйт: 战~әскери жағдай.

【氛围】(雰围) fēnwéi 【зат.】атмосфера; жағдай; қалып (айналадағы жағдай): 在节日欢乐的~中 көңілді мерекелік жағдайда.

【茛】fēn <书> қалың тоғай; ну орман.

【酚】fēn 【зат.】фенол (шайыр өндірісінде қолданылатын органикалық қоспалар).[英 phenol]

【酚酞】fēntài 【зат.】фенолфталеин.

【雰雰】fēnfēn <书> 【сын.】құйылу; төгілу; шашылу; жауу: 雨雪~жаңбыр қар аралас жауып тұр.

【分】fēn ① 【ет.】бөлу; бөлшектеу; үлестіру: 把工人~为两组 жұмысшыларды екі топқа бөлу; 对半~қақ бөлу; 一年~十二个月 бір жыл он екі айға бөлінеді; 工厂~三班工作 завод үш сменде жұмыс істейді.

② 【ет.】бөлу; үлестіру; тарату; бөліп жіберу; бөліп тастау: ~土地 жерді бөлісу; 把孩子们~在各班里 балаларды топ бойынша бөліп жіберу.

③ 【ет.】→分别: ~年龄性别 жасы мен жынысы айырмасыз. ④→分支. ⑤ (~儿) 【зат.】→分【сан.】. ⑥→分【сан.】: 约~бөлшек сандарды қысқарту. ⑦ «фэнь» (ұзындық өлшемі 0,33сантиметрге тең).

⑧ «фэнь» (ҚХР ақша бірлігі 0,01 юаньға тең). ⑩(Fēn) 【зат.】Фамилия.

【分包】fēnbāo 【ет.】жеке-жеке ойын көрсету қойылымы; бір труппаның қойылымы бөлек екі спектакль.

【分保】fēnbǎo 【ет.】қайта қауіпсіздендіру; қайта сақтандыру.

【分贝】fēnbèi 【мөл.】децибел (дыбыс қаттылығының өлшемі).

【分崩离析】fēnbēnglíxī бұзылып қалу; қирау; құлап қалу; құлау.

【分辨】fēnbiàn 【ет.】ажыратылу; айыра тану; айырту; айыру; өзгеше болу; өзгешелену; шекараны белгілеу; шек қою: ~能力 айыру қабілеті; ~

是非善恶 шындық пен жалғанды айыра алу.

【分辩】fēnbiàn 【ет.】ақталу; талдау және дәлелдеу; таласқа түсу; таласу.

【分别】fēnbié ① 【ет.】айырылысу: ~时 айырылысарда; 我们已经~了一年了 Біздің айырылысқанымызға бір жыл болды. ② ажырату; ажыратылу; айыра тану; айырту; айыру; өзгеше болу; өзгешелену. ③ сараланған: ~对待 сараланған тәсіл. ④ 【зат.】айырмашылық; ерекшелік; ұқсас еместік; айырма; өзгешелік: 看不出有什么~өзгешелік көріп тұрған жоқпын.

【分兵】fēnbīng 【ет.】分开或分散兵力: ~把守要隘.

【分布】fēnbù 【ет.】бытырап жату;

жайылып жату; шашылып қалу: 人口的~密度 халықтың жиілігі; халықтың тығыздығы; ~图 карта; ~区 алаң; ареал; кеңістік; таралу аймағы (кейбір хайуанаттар, өсімдіктер түрінің пайдалы қазбалардың және кейбір құбылыстардың тараған аймағы).

【分餐】fēncān【ет.】порциялы тамақ; үлестеп беретін тамақ.

【分册】fēncè【заг.】том: 第二~ екінші том.

【分成】fēnchéng (~儿)【ет.】бөлу; үлестіру; тарату; бөліп жіберу; бөліп тастау: ~三份 үш бөлікке бөлу; ~两班 екі бөлімшеге бөлу; ~制 сыбағаластық; үлескерлік; үлестестік (жерді жалға алу түрі, мұнда жалгерлік ақы жер меншіктенушіге астық үлесімен төленеді).

【分爨】fēncuàn <书>【ет.】бөлек тұру (ағайындылар жайлы).

【分寸】fēncun【заг.】әдеп; әдептілік; көргенділік; өнегелілік: 有~ әдеп сақтау; 没有~的人 әдепсіз адам.

【分担】fēndān【ет.】бөлшектеу; жайып қою; ыдырату; бөлшектеп тастау; бөліп тастау; даралату; ортақтасу: 一部分社会工作由我~ қоғамдық жұмыстың бір бөлігін өзіме алдым.

【分道扬镳】fēndàoyángbiāo әртүрлі жолмен мансапқа жету.

【分店】fēndiàn【заг.】дүкеннің бөлімшесі, филиалы.

【分队】fēnduì【заг.】бөлімше (батальон, рота, батарея т. б).

【分发】fēnfā【ет.】① таратып беру; үлестіру; үлестіріп беру: ~信件 хаттарды апарып беру; ~奖品 сыйлықтар үлестіріп беру.②→分派(人员到工作岗位).

【分肥】fēnfēi【ет.】олжаны бөлісу.

【分割】fēngē【ет.】бөлшектену; бөлу; бөліп-бөліп жіберу; даралау; мүшелеу; талдату; ыдыратып жіберу: 不可~的联系 тығыз байланыс.

【分隔】fēngé【ет.】қоршап қою; қоршау; тасалау: 用屏风把房间~开 бөлмені шымылдықпен қоршап қою.

【分工】fēngōng【ет.】еңбек бөлінісі; еңбек бөлісу; еңбек бөлу: 社会~ қоғамдық еңбек бөлінісі; ~合作 еңбек бөлу және бірлестіру.

【分公司】fēngōngsī【заг.】бөлімше; филиал (ірі мекеменің жергілікті бір бөлімі).

【分管】fēnguǎn【ет.】меңгеру; меңгеріп отыру.

【分毫】fēnháo【заг.】ешбір; ешқандай; түк; түк те; бір түйір де: ~不能少 бір түйірде болмайды; ~不差 дәлме дәл.

【分号】1fēnhào【заг.】нүктелі үтір.

【分号】2fēnhào【заг.】бөлімше; филиал (ірі мекеменің жергілікті бір бөлімі).

【分红】fēnhóng【ет.】дивиденд; үлесакы; үлеспайда (есеп беру уақытындағы акционерлік кәсіпорындардан түскен және акция жарнасына қарай акционерлерге үлестіретін пайда).

【分洪】fēnhóng【ет.】су тасқынын бұрып жіберу.

【分化】fēnhuà【ет.】① жіктелу (әлеуметтік топтарға бөліну): 大~аса ірі жіктелу; 社会~为各个阶级 қоғам таптарға жіктелді. ② диссимиляция; үйлеспеу (ұқсамау).

【分机】fēnjī【заг.】абоненттік телефон нөмері.

【分家】fēnjiā【ет.】мүлікті бөлу; бөлісу; енші алу: 因为~发生争执 мүлікті бөлу жөнінде дауласу.

【分解】fēnjiě【ет.】① бұзылу; қалыпты құрылымның бұзылуы; құрылымның бұзылуы; құрылымсыздық.

② дифференциациялау; жіктелу; жіктеу; саралау (бүтінді түрлі формаға, элементке, бөлшекке мүшелеп бөлу).

③ ажырату; ыдырату; ажырау (химиялық реакция арқылы ажырағылу): ~反应 реакцияны ажырату; 困【сан.】~көбейткіштерге ыдыратып топтау; ~定理 теореманы ыдырату.

④ аналитикалық; талдауға жұмсалатын (пайдаланылатын).

【分界】fēnjiè①(-//-)【ет.】белгілеу; меже қою; межелеу; шек қою; шектеу; демаркациялау; шекара белгілеу. ②【заг.】→分界线.

【分界线】fēnjièxiàn【заг.】межелік сызық; шек сызық; шек; шекара.

【分斤掰两】fēnjīnbāiliǎng болмашы нәрсеге байлану.

【分居】fēnjū【ет.】бөлініп шығу; даралану; жекелену; бөлек тұру: 兄弟~ағайындылар бөлек тұрады.

【分句】fēnjù【заг.】салалас құрмалас сөйлемнің құрамындағы жай сөйлем.

【分开】fēnkāi【ет.】① айрылу; айрылысу; айрылысып кету; айырылысу; бөлініп шығу; даралану; жекелену: 弟兄两人~已经三年了 екі ағайындылардың айырылысканына үш жыл өтті. ② айырып алу; бөліп алу; бөліп жіберу; бөліп тастау; бөлу: 把新书和旧书~放 жаңа кітаптарды ескі кітаптардан бөлек бөліп қою.

【分栏】fēnlán【ет.】егістік жерді бөлу.

【分类】fēnlèi【ет.】бөлу; жіктеу; классификациялау; саралану;

текстестіру; топтастыру; жүйеге келтіру; жүйелеу: 商品~тауарды сорттау; 图书~кітаптарды жіктеу; ~目录 жүйелі каталог; ~学 жүйелеу; таксономия; топтастыру (жүйелеу, жануарларды, өсімдіктерді жүйелеу жүйесіне қарай топтастыру).

【分离】fēnlí【ет.】① айырып алу; бөліп алу. ②→别离.

【分力】fēnlì【заг.】жасаушы күш.

【分列式】fēnlièshì【заг.】салтанатты марш.

【分裂】fēnliè【ет.】① бөліну; бөлініп кету; жарықшақтанып жарылу: 细胞~жасушалардың бөлінуі. ② алауыздық тудыру; бірлікті жою.

【分馏】fēnliú【ет.】фракциялық айыру: ~部分 фракция (түрлі температурада қайнатқанда сұйықтық қосындысының бөлінетін бөлшектері).

【分门别类】fēnménbiélèi бөлу; жіктеу; классификациялау; саралану; текстестіру; топтастыру.

【分米】fēnmǐ【мөл.】дециметр (метрдің оннан бір бөлігі).

【分泌】fēnmì【ет.】секреция (бездердің ағзаға керек заттарды істеп шығаруы).

【分娩】fēnmiǎn【ет.】бала табу; босану; табу; туу: 她~了 Ол босанды; ~的阵痛 туу толғағы.

【分秒】fēnmiǎo【заг.】минут және секунд; аз уақыт: ~必争(一点儿时间也不放松) уақыттың әрбір минутын қадірлеу.

【分明】fēnmíng ①【сын.】анық; ширақ: 爱憎~сүйіспеншілік пен жек көрушілік анық ажырату. ②【үс.】әдейі; біле тұра; көрінеу; айқын; ашықтан-ашық; кесіп; турасынан: 大家~看出是你 Барлығы айқын сен екенінді көрді.

【分孽】fēnniè【ет.】шоқтану; шоқ-шоқ болып өсу.

【分派】fēnpài【ет.】① бағыттау; жолдау; жіберу; мегзеу; сілтеу; бөлу; үлестіру; тарату: ~他到农村去工作 оны ауылға жұмысқа жіберді. ② әр жерге орналастыру; бөліп беру; бөліп жіберу.

【分配】fēnpèi【ет.】① бөлу; үлестіру; тарату; әр жерге орналастыру; бөліп беру; бөліп жіберу: ~宿舍 жатақханадағы бөлмелерді бөліп беру; ~土地 жерді бөлу. ② бөлу; үлестіру; тарату: ~工作 жұмысты бөлу; 合理~劳【ет.】力 орынды түрде кадрларды дұрыс орналастыру. ③ бөлу; бөліс; бөлісу; таратып болу; таратып үлестіру; үлестіру; үлестірім.

【分期】fēnqī【ет.】бөліп-бөліп өтеу;

бөліп-бөліп төлеу; кешеуілдету: ~付款 төлемді бөліп-бөліп өтеу; ~付款 自行车 кредитке велосипед сатып алу; ~完工 жұмысты кешеуілдету.

【分歧】fēnqí【сын.】айырмашылық; қайшылық; алауыздық; келіспеушілік; талас; ынтымақсыздық: 整治上的~ саяси қайшылықтар; 意见~ көзқарастардағы таластар; 消除~ алауыздықтарды жою.

【分清】fēnqīng【ет.】анық ажырату; айқын өзгешелендіру; айырып алу; бөліп алу: ~是非 шындық пен жалғанды анық ажырату.

【分润】fēnrùn【ет.】табысты бөлісу; табысты пайдалану, иемдену.

【分散】fēnsàn①【сын.】бытыратып орналастыру; бөліп-бөліп жіберу; ыдыратып жіберу: ~注意力 алаң ету; көңілін алаң еткізу; ~行【ет.】бірлеспеген қозғалыс; ~资金 қаражатты бөліп-бөліп жіберу.②【ет.】→分发.

【分设】fēnshè【ет.】бөлшектену; бөлімшелену; ұсақталу.

【分身】fēnshēn【ет.】уақыт үнемдеу: 实在无法~ еш уақыт үнемдемеу.

【分神】fēnshén【ет.】әбігерлену; мазасыздану; тынышсыздану; тынышы кету.

【分式】fēnshì【зат.】бөлшек; бөлшекті

【分手】fēnshǒu【ет.】айрылу; айрылысу; айрылысып кету; айырылысу; тарап кету.

【分数】fēnshù【зат.】① бөлшек; бөлшек сан.

② баға; балл; ұпай (оқушылардың білу дәрежесіне қарай қойылатын цифрлы баға).

【分【сан.】线】fēnshùxiàn【зат.】① → 分【сан.】②. ② өту балы: 他的考试成绩超过了本市录取~ Ол емтихан тапсырып, өту баллын алды.

【分水岭】fēnshuǐlǐng【зат.】су айыратын жон; айырық; су айырығы; суайырық (екі жаққа суды айырып жіберетін биік жер).

【分说】fēnshuō【ет.】түсіндіру; ұғындыру.

【分摊】fēntān【ет.】бөлу; үлестіру; тарату; бөліп салу: 每人~五元 бес юаньнан әр біруіне бөліп қою.

【分体】fēntǐ【сын.】бөліну арқылы көбею.

【分庭抗礼】fēntíngkànglǐ бірдей негіздер бойынша; бірдей құқықта.

【分头】fēntóu【үс.】әркім жеке-жеке: ~通知自己的人 әркім жеке-жеке өз жақындарына хабарлайды.

【分头】2fēntóu【зат.】айырық; айырым

(шаштың таралып айырылған жері).

【分文】fēnwén【зат.】болмашы; бол ар болмас; көк тиын; шет тиындық; ~不值 көк тиынға да тұрмайды; соқыр тиынға да тұрмайды; ~不【зат.】көк тиынсыз қалу.

【分文不取】fēnwénbùqǔ акысыз; жай; тегін; текке; төлеусіз.

【分析】fēnxī【ет.】жасау; талдап жіктеу; талдау; анықтау; тексеру: ~句子 сөйлемді талдау; ~问题 сұрақты талдап шығу; 化学~химиялық анализ; 生物~биологиялық анализ.

【分析语】fēnxīyǔ【зат.】аналитикалық тілдер.

【分享】fēnxiǎng【ет.】бөлу; бөлшектеу; үлестіру; бөліп жіберу; бөліп тастау; бөлу: ~一块面包 бір тілім нан бөлу; ~喜悦 қуанышымен ортақтасу.

【分销】fēnxiāo【ет.】бөлшектеп сатып жіберу.

【分晓】fēnxiǎo①【зат.】айқындау; анықтау; біліп алу: 事情已见~ ис айқындалды; 明日便见~ ертең бәрі айқын болады. ②【ет.】айқындалу; анықталу; анық болу: 问~байқап қалу; біліп алу; сұрастырып білу. ③【зат.】әдеп; әдептілік; көргенділік; өнегелілік: 没~的话 жөнсіз әңгіме.

【分心】fēnxīn【ет.】① алаң болу; алдану; бездіру; енжар болу; көңіл сергіту. ② әбігерлену; мазасыздану; тынышсыздану; тынышы кету.

【分野】fēnyǔ【зат.】айырық; су айырығы; суайырық (екі жаққа суды айырып жіберетін биік жер); шек; шекара.

【分阴】fēnyīn【зат.】кірпік қаққанша; қас қағым; лезде; сәтте; замат.

【分忧】fēnyōu【ет.】біреудің қайғысына ортақтасу; аяу; көңіл айту.

【分赃】fēnzāng【ет.】ұрланған затты бөлу; олжа, табыс бөлісі.

【分则】fēnzé【зат.】жеке ереже; бап; тармақ.

【分账】fēnzàng【ет.】пропорциялы ақшалай қаражатты бөлу.

【分诊】fēnzhěn【ет.】медициналық көмек көрсету кезектілігін анықтау.

【分支】fēnzhī【зат.】бөлімше; филиал (ірі мекеменің жергілікті бір бөлімі): ~机构 ұйым бөлімшесі.

【分子】fēnzǐ【зат.】① → 分【сан.】. ② молекула; тұл (химиялық құрамын түгел сақтайтын заттың ең кішкентай бөлшегі).

【分子量】fēnzǐliàng【зат.】молекулалық салмақ (молекуланың құрамындағы барлық атомдардың салмағы).

【分子筛】fēnzǐshāi【зат.】

молекулалық елеуіш.

【分子式】fēnzǐshì【зат.】молекулалық формула.

fén

【坟】fén【зат.】бейіт, мола, қорым, мазар: 祖~ рулық мола; 上~ молаға бару.

【坟地】fēndì【зат.】бейіт; зират; қорым; мазар; мола; ауыл зираты (селолық жердегі мола).

【坟墓】fēnmù【зат.】бейіт; көр; қабір; мазар; мола; мүрде.

【坟山】fēnshān〈方〉【зат.】бейіт; көр; қабір; мазар; мола; мүрде.

【坟头】fēntóu(~儿)【зат.】мола төбесі.

【汾酒】fēnjiǔ【зат.】Фэньяндық шарап.

焚 fén〈书〉 араластырып жіберу; матастыру; шатыстыру.

焚 fén жағып жіберу; өртеп жіберу; өртеу; жандырып жіберу; тұтату: ~香 фимиам (шылымға қосатын әтір иісті зат) жағып жіберу.

【焚膏继晷】fēngāojiēguǐ күндіз түні еңбек ету.

【焚化】fēnhuà【ет.】жағу; жағып жіберу.

【焚毁】fēnhuǐ【ет.】жағу; жағып жіберу; күл қылу; өртеп жіберу: 全部文件都被~了 барлық қағаздар мен құжаттар өргенді.

【焚烧】fēnshāo【ет.】жағып жіберу; өртеп жіберу; өртеу; жандырып жіберу; тұтату.

【豮】(豮) fén [豮猪] (fēnzū)〈方〉【зат.】қабан; шошқаның еркегі.

fěn

【粉】fěn①【зат.】ұнтақ: 蛋~ жұмыртқа ұнтағы; 豆~ бұршақ ұны. ②【зат.】опа.

④【зат.】ақ; ақталған: ~墙 қабырғаны ағарту. ⑤ → 粉红.

【粉笔】fēnbǐ【зат.】бор.

【粉尘】fēnchén【зат.】қоқым; тозаң; шаң; шаң-тозаң.

【粉刺】fēncǐ【зат.】безеу; бөртпе; ұшық.

【粉黛】fēndài〈书〉【зат.】косметика (бет-ауызды, денені опа-далап жағып әдемілеу).

【粉蝶】fēndié【зат.】репница.

【粉红】fēnhóng【сын.】алқызыл; қызғылт.

【粉剂】 fēnjì 【зат.】 ұнтақ.
 【粉连纸】 fēnliánzhǐ 【зат.】 фэньляньжи (ақ; бор түстес қағаздың түрі).
 【粉领】 fēnlǐng 【зат.】 фрилансер.
 【粉末】 fēnmò (～儿) 【зат.】 ұсақ ұнтақ; 研成～ұсақ ұнтақта ысқылау.
 【粉墨登场】 fēnmòdēngchǎng боямаланып сахнаға шығу.
 【粉皮】 fēnpí (～儿) 【зат.】 жіңішке желатин қосып жасалған пластинка.
 【粉扑儿】 fēnpūer 【зат.】 мамықша; опа жағатып мамық.
 【粉芡】 fēnqiàn 【зат.】 крахмалдан ерітінді.
 【粉墙】 fēnqiáng 【зат.】 қабырғаны ағарту.
 【粉沙】 fēnshā 【зат.】 құмайт.
 【粉身碎骨】 fēnshēnsuìgǔ күл-талқан ету.
 【粉饰】 fēnshì 【ет.】 лакпен сырлау; лак жағу; лактау; әрлендіру; әрлеу; боямалау; бояу; әдемілеу; әрлеу; әсемдеу; әшекейлеу; безендіру; жайнату; көріктендіру; сәндендіру.
 【粉刷】 fēnshuā 【ет.】 қабырғаны ағарту; ағарту; ақтау (ақпен бояу).
 【粉碎】 fēnsuì ① 【сын.】 майдалау; тую; ұсақтау; ұсату; айналдыру; : 把茶杯打得～ кесені быт-шыт болып қираты. ② 【ет.】 күйрету; талқандау; күл-талқан ету.
 【粉条】 fēntiáo (～儿) 【зат.】 крахмалдан вермишель (зауытта істелген жіңішке жұмыр кеспе).

fèn

【分】 fēn ① мөлшер: 水～дымқылдық; дымығу; ылғал; ылғалдық; ылғалдылық; 盐～ащылық; тұздылық. ② борыш; қарыз; міндет; парыз; уәзипа: 认为～所当然 міндетім деп санау; ～所当然 басты парыз. ③ →“份”.
 【分际】 fēnjì 【зат.】 ① қоғамдық жағдай. ② шама; шамасын сезу.
 【分量】 (份) 【мөл.】 fēn·liàng 【зат.】 салмақ: ～很重 ауыр салмақты; көп жүкті; 没有～的话 жеңіл-желпі фраза.
 【分内】 (份内) fēnnèi 【сын.】 қолайлы; лайықты; тиісті; белгіленген; мерзімді; салынған: 关心学生是教师～的事 оқушыларды оқыту ұстаздың негізгі міндеті.
 【分外】 (份外) fēnwài ① 【үс.】 аса; өте; өте-өте; төтенше: ～高兴 өте қуанышты. ② 【сын.】 жақты; жақтық; тиісті емес: ～之事 тиісті емес іс.
 【分子】 (份子) fēnzǐ 【зат.】 элемент: 知识～зиялы; интеллигент; 积极～активист; белсенді; қоғамшыл.

【份】 fēn ① бөлік; пай; сыбаға; үлес: 分成三～үш бөлікке бөлу. ② дана: 两～报纸 екі дана газет; 缮写三～үш данаға көшіріп жазу. ③ порцион (тапсырыс бойынша берілетін порция); бір кісілік тамақ; порция; сыбаға: 一～面包 нан порциясы. <古> 又同“彬”bīn.
 【份额】 fēn`é 【зат.】 бөлік; пайыз.
 【份儿】 fēnr 《口》 【зат.】 бөлік; пай; сыбаға; үлес; жарна; жарнақ; жарналық; жарнапұл.
 【份儿饭】 fēnr`fàn 【зат.】 порцион (тапсырыс бойынша берілетін порция).
 【份子】 fēn`zi 【зат.】 ① жарна; жарнақ; жарналық; жарнапұл; пай; үлес. ② ақшалай сыйлық.
 【份】 fēn 古份 (Gǔfèn), Фуцзянь провинциядағы жер атауы.
 【奋不顾身】 fènbùgùshēn аянбай; жан аямай; жанкешті; жанын қия; шексіз беріліп; ынтасымен беріліп.
 【奋斗】 fèndòu 【ет.】 алысу; күресу; тартысу: 艰苦～ауыр күрес; 共同～ортақ күрес.
 【奋发】 fènfā 【ет.】 жігерлену; рух көтерілу; рухтану; шабыттанып кірісу: ～有为 бар күш жігерімен жоғарғы мақсатқа жету.
 【奋飞】 fènfēi 【ет.】 ұмтылу және аспанға көтерілу.
 【奋激】 fènjī 【сын.】 албырту; екілену; желдену; желігу; козу; лепіру; құмар; құмарлық; құмарпаздық; қызбалық.
 【奋力】 fènlì 【үс.】 бар күшімен; бар пәрменімен; екпіндей; екпіндеп; жігермен; қайратпен; қайраттанып.
 【奋袂】 fènmèi 《书》 【ет.】 жеңді қайыру; жеңді түріп қою; жеңді түру.
 【奋勉】 fènmǐǎn 【ет.】 жігер; зейінділік; ықыластылық; ынта; іждағат; бұлқыныс; жігер; құлшыныс; ынта.
 【奋起】 fènqǐ 【ет.】 жоғары көтерілу; көтерілу; шығу; жігерлену; рух көтерілу; рухтану; шабыттанып кірісу; қайраттану; сергу: ～保卫祖国 Отаныңды қорғау үшін қарсы тұру.
 【奋勇】 fènyǒng 【ет.】 бағыл; ерленіп; жүрексіңбестен; тайсалмай: ～杀敌 ерленіп жауға қарсы шығу.
 【奋战】 fènzhàn 【ет.】 қажырлы күрес; табан тірескен күрес.
 【愤】 (憤) fèn ① 《书》 бұзылу; іске аспау; болдырмау; бұзып жіберу; бүлдіру: ～事 (把事情搞坏) істі бүлдіру; істі бұзу. ② (Fèn) 【зат.】 Фамилия.
 粪 (糞) fèn ① 【зат.】 боқ; қи; ұлы дәрет; дәрет; нәжіс (адамның қиы); көң; құстың қиы; боқ; жапа; көң; саңғырық; тезек: 牛～сиырдың боқы; 送～ки тасу; 给地上～жерді кімен өңдеу. ② 《书》 тыңайту; жер өңдеу: ～地 жер тыңайту.

【粪便】 fèbiàn 【зат.】 дәрет; нәжіс; нысап.
 【粪肥】 fènfēi 【зат.】 көңді тыңайтқыш.
 【粪箕子】 fènjī·zi 【зат.】 нысап, қи жинауға арналған күрекше.
 【粪坑】 fènkēng 【зат.】 ① көңді тоқыма. ② →粪坑子.
 【粪土】 fèntǔ 【зат.】 боқтық; ескі-құсқы; коқыр-соқыр.

愤 (憤) fèn ашу кернеу; қатты ашу; зығырданы қайнау.
 【愤愤】 (忿忿) fènfèn 【сын.】 ашумен; ашу кернеу: ～不平 ашулы болу.
 【愤恨】 fènhèn 【ет.】 іштей кектену; 感到～жек көру.
 【愤激】 fènjī 【сын.】 көтерілген; коздырылған: ～心情 адыраңдық; желігушілік; қозушылық; қызулық; қызушылық.
 【愤慨】 fènkǎi 【сын.】 көтеріліске шығу; көтерілу; қарсы болу: 无比～шексіз бүлік.
 【愤懑】 fènmèn 《书》 【сын.】 басылу; жабығу; жабырқаңқылық; жабырқану; жабырқау; жабырқаулық; мұңаю; азап шеккен; күйінген; қатты қиналатын; қатты қиналған; қатты ренжулі: 感到～мұңаю.
 【愤怒】 fènnù 【сын.】 ашу; қаһар; ыза; зәр; наразылық; зығырданы қайнау; ыза; ыза болушылық: 不可遏止的～бой бермейтін ашу; ～的目光 ашулы көзқарас; 抑制～ашуды басу.
 【愤然】 fèngrán 【сын.】 ашынған; ызаланған; ызалы; ашу; қаһар; ыза.
 【愤世嫉俗】 fènshìjísú адамға өшпенділік; дұшпандық; жексұрындық; мизантропия.
 【鲮】 fèn 【зат.】 скат; тұтасқанат (ірі жыртқыш теңіз балығы).
 潢 fèn 《书》 бұрқақша атқылау; шапшу.
 【潢泉】 fènquán 【зат.】 гейзер (мезгіл-мезгіл фонтан болып шапшып ататын ыстық су).

fēng

【丰碑】 fēngbēi 【зат.】 біртума; үлгі; шедевр (асқан үлгілі шығарма).
 【丰产】 fēngchǎn 【ет.】 мол өнімді астық: ～田 жоғары өнімді егістік жер.
 【丰登】 fēngdēng 【ет.】 →丰收.
 【丰富】 fēngfù ① 【сын.】 бай; көп; мол; берекетті; көл-көсір; 物产～的国家 бай ел; ～的知识 білімі мол. ② 【ет.】 байыту; молайту: ～自己的经验 өз тәжірибесін байыту.
 【丰功伟绩】 fēnggōngwěijì аса зор қызмет.

【丰厚】 fēnghòu 【сын.】 ① қалың; жұп-жұмсақ; жүндес; күлтелі; мамық; мамықты; ұлпа; үлпілдек : ~松软的头发 қалың және жұмсақ шаш. ② аса қымбат; бай; бағалы; қымбат; мол: ~的礼品 мол сыйлық.

【丰满】 fēngmǎn 【сын.】 ① береке; көл-көсір; молшылық : 囤里粮食 ~ коймадағы астық мол. ② етжеңді; толық: ~的脸庞 толық бет.

【丰茂】 fēngmào 【сын.】 салтанат; салтанаттылық; сән; сәнділік.

【丰美】 fēngměi 【сын.】 бай; көп; мол; асқан жақсы; тамаша : ~的晚餐 тамаша кешкі ас; 水草~的牧场 шөп пен суға мол жайылым.

【丰年】 fēngnián 【зат.】 астықты жыл; өнімді жыл.

【丰沛】 fēngpèi 【сын.】 әжептәуір; жетерлік; жеткілікті; мол: 今年雨水~ биыл жаңбыр әжептәуір жауды.

【丰饶】 fēngráo 【сын.】 бай және берекелі; жарылқаған : ~的地区 бай және берекелі жер.

【丰乳】 fēngǔ 【ет.】 омырауды ұлғайту.

【丰赡】 fēngshàn <书> 【сын.】 бай; көп; мол.

【丰盛】 fēngshèng 【сын.】 асқан жақсы; тамаша; бай; көп; мол: ~的筵席 қонағасы; мол күтім.

【丰实】 fēngshí 【сын.】 →丰足.

【丰收】 fēngshōu 【ет.】 мол шығым (астық): ~的地区 астығы бітік болған жер; ~在望 мол шығым болатынын күту, үміттеу.

【丰硕】 fēngshuò 【сын.】 бай және көлемді: ~的成果 көлемді нәтиже.

【丰沃】 fēngwò 【сын.】 асыл; жемісті; құнарлы; шұрайлы.

【丰衣足食】 fēngyīzúshí молшылықта тұру.

【丰盈】 fēngyíng 【сын.】 ①→丰满② ауқаттылық : 衣食~ толық материалдық қамтамасыздық.

【丰裕】 fēngyù 【сын.】 ауқатты; әлді; бардам; дәулетті; күйлі; малды; тоқ: 生活~молшылықта тұру.

【丰足】 fēngzú 【сын.】 ауқатты; әлді; бардам; дәулетті; күйлі; малды; тоқ; ағыл-тегіл; молшылықта : 衣食~молшылықта өмір сүру.

【风】 fēng ① 【зат.】 жел арқылы жүретін; жел арқылы қимылдаушы; жел күшімен қимылдаушы.

② жел : 北~солтүстік желі; 东北~солтүстік батыс желі; 今天有~ бүгін күн желді; ~大了 желдің екпіні көбейді.

③ кепкен; қақталған (күнге); желге кептірілген: ~鸡 қақталған тауық; ~

肉 кепкен ет.

④ әдет; әдет-ғұрып; дәстүр; жоралғы; салт : 家~отбасылық әдет; 世~қоғамдық әдет-ғұрып.

⑤ қауесет; сыбыс; сыпсың; хабар; дабырық; дақпырт; қаңқу; лақап : 走了~儿了 сыбыстар жүріп жатты.

⑥ жылдам жайылатын жұқпалы ауру; тез жайылғыштық; тез тарағыштық; тез таралатын індет.

⑦ күйлеу (сүтқоректілердің күйлеу маусымы).

⑧ пейзаж; табиғи суреті (табиғатты түсірген көркем сурет).

⑨(Fēng) 【зат.】 Фамилия.

【风暴】 fēngbào 【зат.】 ① алай-дүлей қатты жел; боран; дауыл; теңіз дауылы. ② ду; толқын; дауыл; құйын: 革命的~ революциялық толқын.

【风暴潮】 fēngbàocháo 【зат.】 дауылды толқын.

【风波】 fēngbō 【зат.】 ду; толқын; дау жанжал; егес; қақтығыс; оқиға; соқтығыс.

【风采】 fēngcǎi 【зат.】 әдет; әлпет; мақам; мәнер; мінез; мінез-құлық; үлгі; жүріс-тұрыс; мінез-құлық : ~【ет.】 人 жағымды мінез-құлық.

【风操】 fēngcāo 【зат.】 адамгершілік; құлықтылық; өнегелік.

【风潮】 fēngcháo 【зат.】 маза кету; тынышсыздану; апай-топай; апалаң-топалаң; астан-кестен; әлем-тапырық; әптер-тәптер; бассыздық; былық; былықпайшылық; жөнсіздік; ретсіздік; тәртіпсіз; тәртіпсіздік; : 闹~тынышы кету.

【风车】 fēngchē 【зат.】 ① жел қозғалтқыш (жел күшімен қозғалатын жүргізілетін қозғалтқыш). ② ұшырғыш (бидай суыратын, ұшыратын машина).

【风尘】 fēngchén 【зат.】 ① тұрмыстың ащылығы; жолдың ауырлығы : ~仆仆 жолдың ауырлығын шыдау; 满面~ желге тотыққан бет. ② пендешілік өмір (монастырлық, діни адамдар емес, кәдімгі өмір тіршілігіндегі адамдар, жай адамдар тобына жататын); күнделікті қарбалас өмір : 漂泊~ дүние кезу; тоқтаусыз кезу.

【风传】 fēngchuán 【ет.】 лақап таралып жүр.

【风吹草动】 fēngchuīcǎodòng желден шөп жайқалып тұру.

【风刀霜剑】 fēngdāoshuāngjiàn суық күн; салқын күн; қиын жағдай.

【风笛】 fēngdí 【зат.】 волынка (музыкалық құралдың бір түрі).

【风电】 fēngdiàn 【зат.】 ① жел және найзағай. ② жылдам өзгеріс.

【风电场】 fēngdiànchǎng 【зат.】 жел электр станциясы.

【风洞】 fēngdòng 【зат.】 аэродинамикалық труба.

【风斗】 fēngdǒu (~儿) 【зат.】 терезенің жоғарғы бөлігіндегі мақта тор.

【风度】 fēngdù 【зат.】 әдет; әлпет; мақам; мәнер; мінез; мінез-құлық; үлгі: 有很~жақсы мінезімен; ~翩翩 керемет мінез-құлық.

【风发】 fēngfā 【сын.】 қайсарлықпен және жылдам тез.

【风帆】 fēngfān 【зат.】 желкен; желқайық; желкенді қайық.

【风范】 fēngfàn <书> 【зат.】 үлгі-нұсқа; үлгілі; эталон (қолданудағы өлшеуіштерді салыстырып тексеріп отыратын өлшеуіш үлгісі).

【风风火火】 fēngfēnghuǒhuǒ асығу; лепілдеу; қатты қобалжу; жанығу; жаяулау; жаяу қалдыру; жеделдену; жеделдеу; сасқалақтау.

【风干】 fēnggān 【ет.】 қақтау; желге кептіру : ~腊肉 қақталған ет; 把木材~ ағаш материалдарын желге кептіру.

【风格】 fēnggé 【зат.】 ① ерекшелік; көркемдік; нақыш; орындау тәсілі; тәсіл; стиль : 发扬高尚的共产主义~ жоғары коммунистік стильді дамыту. ② жанр (әдеби шығармалардың белгілі бір түрі): 艺术~көркем стилі; 民族~ұлттық стиль.

【风骨】 fēnggǔ 【зат.】 ① бағытынан аумаушылық; беріктік; сенімділік; табандылық; тиянақтылық; таймаушылық; қажырлық; қажырлық; қайраттылық; төзімділік; тұрақтылық; тұрыстық. ② стиль (бір суретшінің, заманның я ұлттың шығармаларына тән көркемдік құралдардың жинағы).

【风光】 fēngguāng 【зат.】 әсем көрініс; пейзаж; табиғат көрінісі (белгілі бір жердің я жаратылыстың әсем көрінісі); ландшафт (жер бетінің көрінісі): 山地~тау ландшафтысы; ~旖旎(yǐnǐ) тамаша пейзаж.

【风害】 fēnghài 【зат.】 дауылдан, қатты желден болған апат.

【风寒】 fēnghán 【зат.】 салқын тию; суық өту; суық тию; тұмау: 他受了~, 得病了 Ол суық тигізіп ауырып қалды.

【风和日丽】 fēnghérlì самал жел және жарқыраған күн (ашық және жылы).

【风帘】 fēnghù 【зат.】 жел арқылы қимылдаушы су сарқар.

【风花雪月】 fēnghuāxuěyuè идиллия (жаратылыстың кең байлығында тыныш өмірді суреттейтін поэзиялық шығарма).

【风华】 fēnghuá <书> 【зат.】 әдемі; әсем; биязы және дарынды: ~正茂 күш кемеліне толған кез.

【风化】 fēnghuà 【зат.】 қоғамдық әдет-ғұрып; : 有伤~ қоғамдық әдет-ғұрыпқа зиян келтіру.

【风化】 2fēnghuà 【ет.】 ① желдету; жел қақтыру.②эфлоресценция.

【风级】 fēngjí 【зат.】 жел шкаласы (әртүрлі өлшеу аспаптарының бетіндегі салынған өлшем сызықтар) .
风级表

【风纪】 fēngjì 【зат.】 тәртіп: ~严肃 әскери тәртіп.

【风纪扣】 fēngjìkòu 【зат.】 қарсы ілгек; түйменің тесігі; ілгек.

【风景】 fēngjǐng 【зат.】 көрініс; панорама (жоғарыдан қарағандағы жазықтықтың көрінісі); әсем көрініс; пейзаж; табиғат көрінісі (белгілі бір жердің жаратылыстың әсем көрінісі); ландшафт (жер бетінің көрінісі): ~区 әсем көрініс жер; әдемі жер.

【风景画】 fēngjǐnghuà 【зат.】 пейзаждық сурет.

【风景线】 fēngjǐngxiàn 【зат.】 пейзаждық аймақ; пейзаждық пояс.

【风镜】 fēngjìng 【зат.】 қорғаныш көзілдірік (түрлі өндірісте).

【风卷残云】 fēngjuǎncányún жай оғындай шапшаңдықпен жойып жіберу.

【风口】 fēngkǒu 【зат.】 азынақ; өтпе жел; өкпек жел: 站在~ азынақта тұру.

【风口浪尖】 fēngkǒulàngjiān жалынды.

【风浪】 fēnglàng 【зат.】 ① жел және толқын: 海上~ 很大 теңіз толқуы қатты.②→风险.

【风雷】 fēngléi 【зат.】 алай-дүлей қатты жел; боран; дауыл; найзағай; құйын.

【风力】 fēnglì 【зат.】 желдің күші; желдің қаттылығы: ~四级 желдің күші төрт балл; ~发【ет.】机 жел қозғалтқышы.

【风力发电】 fēnglìfādiàn жел арқылы қимылдаушы генератор (механикалық энергияны электрэнергиясына айналдыратын машина).

【风凉】 fēngliáng 【сын.】 салқын; суық: ~的地方 салқын жер; 这里很~ бұл жер салқын.

【风凉话】 fēngliánghuà 【зат.】 ешнәрсеге жүктемейтін, міндеттемейтін сөздер: 说~ ешнәрсеге жүктемейтін сөздер айту.

【风铃】 fēnglíng 【зат.】 ғибадатхана мен храмдарда шатырдың шетінде ілініп тұратын қоңырау.

【风流】 fēngliú 【сын.】 ①аса көрнекті; дүр; көрнекті; үздік; батырлық; ерлік; қаһармандық: 【сан.】~人物, 还看今朝 нағыз адамдарды табу үшін, бүгінгі күнге қарау керек. ②богема (актер, музыкант, әдебиетші, суретші сияқты зиялылардың тапшылықты елең

қылмайтын әуре-сарсаң тұрмысы). ③арманшыл; қиялшыл; романтикалық; махаббатқа қатысты; махаббатты; махаббаттық; сүйікті: ~韵事 махаббат істері.

【风流云散】 fēngliúyúnsàn түтіндей жойылу.

【风马牛不相及】 fēngmǎniúbùxiāngjí бір біріне ешқандай қатысы жоқ.

【风帽】 fēngmào 【зат.】 капюшон; күләпара (сыртқы киімнің жағасымен бірге тігілген қайырылмалы бас киім); капор (әйелдер киетін қысқы бас киім).

【风貌】 fēngmào 【зат.】 айырмашылық; өзгешелік; сипат; түр: 民族文化的~ ұлттық мәдениеттің ерекшелігі; 要保有民间艺术的原来~ халықтық көркем шығармашылықтың ежелгі ерекшеліктерін сақтау керек. ②әдемі келбет; сыртқы келбеті әсем.

【风门】 fēngmén (~儿) 【зат.】 акселератор (нарықтық қатынасты мемлекеттік реттеуде пайдаланылатын көрсеткіш).

【风靡】 fēngmǐ 【ет.】 →风行: ~一时 танымал болу; ~世界 бүкіл әлемге кең таралу.

【风磨】 fēngmò 【зат.】 жел диірмен.

【风鸟】 fēngniǎo 【зат.】 флюгер (тау шыңына орнатылған жалау).

【风平浪静】 fēngpínglàngjìng тыптыныш; жым-жырт.

【风起云涌】 fēngqǐyúnyǒng ағынды; екпінді; екпіні жылдам; құтыра; тез әрі қарқынды даму: ~地展开建设 орасан зор масштабта құрылыс жұмыстарын өркендету.

【风气】 fēngqì 【зат.】 әдет-ғұрып; ғұрып: 社会~ қоғамдық әдет-ғұрып.

【风琴】 fēngqín 【зат.】 фисгармония (клавишалы музыкалық аспап).

【风情】 fēngqíng 【зат.】 ①әсемдік; көркемдік; көріктілік; нәзіктілік; сән; бой тартарлық; таң қаларлық. ②〈书〉 әдет-ғұрып; ғұрып; дәстүр; жоралғы; салт. ③ашыналық; флирт (жастық әзіл, біреуге көңілі ауу, албырттық); әсемпаздық; құбылып түрленушілік; қылымсушылық; наздық; қылымсығыштық; назданғыштық: 卖弄~ қылымсу; әзілдесу; албырт болу; ашына болу; ойнап күлу; тәлімсу.

【风趣】 fēngqù ①【зат.】 ажуа; әзіл-оспақ; әзіл-сықақ; мысқыл: 很有~的人 қызықты адам; 说话很~ ажуалап сөйлеу; мысқылдап сөйлеу. ②жанр (әдеби шығармалардың белгілі бір түрі); стиль.

【风圈】 fēngquān (~儿) 【зат.】 айдың айналасындағы дөңгелек.

【风骚】 fēngsāo 〈书〉 【зат.】 жыр; көркем өлең; өлең сөз; өлең-жыр;

поэзия.

【风骚】 2 fēngsāo 【сын.】 қылымсыған; назды (әйел): ~女人 назды әйел.

【风色】 fēngsè 【зат.】 ①желдің бағыты мен шкаласы. ②(比喻情势): 看~办事 ыңғайға бейімделе кету.

【风沙】 fēngshā 【зат.】 көшпелі жылжымалы құм: 漫天~ аспан көшпелі жылжымалы құмға жамылды.

【风扇】 fēngshàn 【зат.】 ①желдеткіш (үйдегі, шахтадағы ауаны тазартып, жаңғыртып тұруға арналған аспап). ②асып қоятын желпуіш.

【风尚】 fēngshàng 【зат.】 әдет-ғұрып; ғұрып; дәстүр; жоралғы; : 旧~ ескі дәстүр; 社会~ қоғамдық әдет-ғұрып.

【风声】 fēngshēng 【зат.】 ①желдің гуілі; желдің сарнауы; желдің үілдеген дауысы. ②қауесет; лақап; сыбыс; сыпсың; хабар: 走漏~іс жұртқа жария болды; 他们难道已经得到了~? олар шыныменде ол жайында жымысқылап біліп алды ма? .

【风声鹤唳】 fēngshēnghèlì желдің зуылы; желдің ызыңы және тырналардың айқайы.

【风湿】 fēngshī 【зат.】 ревматизм; сарп.

【风湿病】 fēngshībìng 【зат.】 ревматизм; сарп (буын-буын мен бұлшық еттердің шаншып, сырқырап ауыруы).

【风蚀】 fēngshí 【ет.】 дефляция (тау жынысын минералдың бөлшекпен үрлеп, қырып, тегістеп ажарлау).

【风势】 fēngshì 【зат.】 ①желдің күші; желдің қаттылығы: ~渐衰 желдің күші бірте-бірте басылды. ②жағдайдың дамуы.

【风霜】 fēngshuāng 【зат.】 азап; азап шегу; бейнет; жапа көру; жапа шегу; зар; қазап; қайғы-қасірет көру; құсалық; налыс; сергелдең; таксірет; тарығушылық: 满脸~ қайғылы түр.

【风水】 fēngshuǐ 【зат.】 фэншуй, геомантия.

【风俗】 fēngsù 【зат.】 әдет; әдет-ғұрып; дәстүр; жоралғы; салт.

【风俗画】 fēngsùhuà 【зат.】 жанрлық сурет өнері.

【风调雨顺】 fēngtiáoyǔshùn самал жел және жайлы жаңбыр; құтты климат.

【风头】 fēngtōu 【зат.】 ①атақтылық; әшкерелік; белгілілік; даңқтылық; мәшһүрлік; біріншілік; озықтық; үздіктік: 出~ бөсу; мақтану. ②ахуал; жағдай; жағдаят; жәйт: ~不对 жағдай қолайлы емес; 看~ жағдайларға қарай.

【风土】 fēngtǔ 【зат.】 аймақтың жаратылыс жағдайы: ~人情 жергілікті жағдайы мен әдет-ғұрпы.

【风味】 fēngwèi 【зат.】 айрықшалық; басқалық; басқашалық; еректік; ерекшелік; ерендiк; өзгешелiк; рух; рухани қасиет: 有民族 ~ ұлттық ерекшелiкте; 外国 ~ таңсық; экзотика (бiр елдің адамдарына басқа бiр алыс шетелде оқшау болып көрiнетiн өзгешелiктердiң жиынтығы); 这首诗有民歌 ~ бұл өлең шумағында халықтың өлеңдерiнiң рухы бар.

【风闻】 fēngwén 【ет.】 қауесет; лақап; сыбыс; сыпсың; хабар; сырт есiтуге қарағанда: ~ 他已经离开这个城市 сырт есiтуге қарағанда ол да осы қаладан кетiп қалыпты.

【风物】 fēngwù 【зат.】 қоршаған орта; табиғат және әдет-ғұрып; ғұрып: 南国 ~ Қытайдың оңтүстiк бөлiгiнiң табиғаты мен әдет-ғұрпы.

【风险】 fēngxiǎn 【зат.】 батылдык; қатер; қауiп; қауiп-қатер; тәуекел; тәуекелдiк: 担 ~ тәуекелдi өз мойына алу; қауiп төндiру; тәуекел ету; 经得起 ~ ауыр сынақты көтеру.

【风险资金】 fēngxiǎnzījīn → 创业资金.

【风箱】 fēngxiāng 【зат.】 ауа үрлейтiн машина; ауа үрлегiш.

【风向】 fēngxiàng 【зат.】 желдiң бағыты.

【风向标】 fēngxiàngbiāo 【зат.】 желбакқыш.

【风行】 fēngxíng 【ет.】 кең танымал болу; белгiлi болу: ~ 一时 бiр уақытта белгiлi болу; ~ 全国 бүкiл елге танымал болу.

【风雅】 fēngyǎ 〈书〉 ① 【зат.】 әдеби топтар; әдеби iс. ② 【сын.】 талғампаз; таңдамалы; таңдаулы: 举止 ~ таңдаулы үлгi.

【风烟】 fēngyān 【зат.】 мұнар; шанды дауыл; бұркеу; перде.

【风言风语】 fēngyánfēngyǔ ① екi ұшты сөздер және тұспалдар; өсек; лақап; сыбыс; сыпсың. ② өсек айту; өсек айтумен шұғылдану; сыпсыңдау; сыпылдау; қауесеттi көптiрiп айту.

【风谣】 fēngyáo 【зат.】 халық әнi; халық жыры; халық өлеңi.

【风衣】 fēngyī 【зат.】 шаңға киетiн киiм; шаң өткiзбес плащ.

【风雨】 fēngyǔ 【зат.】 жел мен жаңбыр: ~ 无阻 ауа райына қарамастан.

【风雨飘摇】 fēngyǔpiāoyáo орныксыздық; тәлтрiктеушiлiк; жағдайды тұрақсыздығы.

【风雨同舟】 fēngyǔtóngzhōu қайғыны да, қиындықты да бiрге көру.

【风月】 fēngyuè 【зат.】 ① әсем көрiнiс; пейзаж; табиғат көрiнiсi (белгiлi бiр жердiң я жаратылыстың әсем көрiнiсi); ландшафт. ② роман (әйел мен еркек арасындағы махаббаттық қарым-

қатынасы); махаббат; сүйiспеншiлiк.

【风云】 fēngyún 【зат.】 ахуал; жағдай; жағдаят; жәйт; шұғыл өзгерiс; шиеленiске түсу: 国际 ~ халықаралық жағдай; ~ 突变 жағдай шұғыл өзгерiске ұшырады.

【风云人物】 fēngyúnrénwù көрнектi адам; сымбатты тұлға.

【风韵】 fēngyùn 【зат.】 әдемлiк; кербездiк; сырбаздық; көркемдiк; сыпайылық; сүйкiмдiлiк: ~ 犹存 жасаң беттi сақтау. ② әдеби дарын; ақындық талап.

【风灾】 fēngzāi 【зат.】 дауыл әсерiнен болған апат.

【风障】 fēngzhàng 【зат.】 желден қорғайтын ағаш шарбақ; .

【风疹块】 fēngzhēnkuài 【зат.】 есекжем; есек қызбасы; қалақай безгек; уртикария .

【风箏】 fēng·zheng 【зат.】 батпырауык.

【风致】 fēngzhì 〈书〉 【зат.】 ① әдемлiк; кербездiк; сырбаздық; көркемдiк; көрiктiлiк; нәзiктiлiк; сән. ② → 风味.

【风中之烛】 fēngzhōngzhìzhúip аяғы жерде; бiр аяғы көрде.

【风烛残年】 fēngzhú cánnián қартайған жас; қаусап қартайғандық.

【风姿】 fēngzī 【зат.】 әлпет; келбет; пішiн; сыртқы келбет; сырт пішiн; сыртқы бейне; сыртқы түр: ~ 优美 сүйкiмдi келбет.

【风钻】 fēngzuàn 【зат.】 пневматикалық (ауаның қысым күшiмен әрекет ететiн) тескiш; .

【泮】 Fēng ① 泮河, Шэньси провинциясындағы өзен атауы. ② 泮水 (Fēngshuǐ), Шаньдун провинциясындағы жер атауы.

【泮】 fēng [泮泮] (fēngfēng) 〈书〉

【ел.】 жағымды; жатық естiлетiн; дыбыс үндесуi; үйлесiм; үндестiк.

【枫】 (楓) fēng 【зат.】 ① үйенкi. ② (Fēng) Фамилия.

【枫香】 fēngxiāng 【зат.】 ликвидамбар формозский.

【枫杨】 fēngyáng 【зат.】 лапина узкокрылая.

【封】 fēng ① 【ет.】 марапаттау; сыйлық беру; жоғарғы қызметке қою: ~ 王 князьға лауазым марапаттау. ② (Fēng) 【зат.】 Фамилия.

【封】 fēng ① 【ет.】 жапсыру; желiмдеу; бiтеу; жабу; тығындату; тығындау: 写完的信还没有 ~ 哪?! жазылған хаттар әлi күнге дейiн жапсырылмаған ба?! . ② → 封建主义. ③ 【мөл.】 мөлшер сөз: 两 ~ 信 екi хат.

【封闭】 fēngbì 【ет.】 ① аяқталу; жабу; жабылу: ~ 回路 бекiтулi контур (өткiзгiштердiң тұйықталған түйiсi). ②

сүргi салу; сүргi соғу: ~ 房室 пәтерге сүргi салу.

【封闭疗法】 fēngbìliáofǎ блокадалық терапия.

【封存】 fēngcún 【ет.】 мөр басу; мөр соғу; мөрлеу және сақтау.

【封底】 fēngdǐ 【зат.】 конверттiң сырт жағы .

【封地】 fēngdì 【зат.】 үлес еншi жердi сыйға беру.

【封顶】 fēngdǐng 【ет.】 ① үйдi төбелi етiп салу. ② шама шегi; шек; максимум; көтерiлу шегi.

【封冻】 fēngdòng 【ет.】 мұз басу; мұз қату; мұзқатқы (өзенде, көлдерде мұздың тұтасып, бекiнiп қалуы): ~ 期 мұз басу кезеңi.

【封堵】 fēngdǔ 【ет.】 бiтеу; бұқтырма; бiтеуiш; қуыс бекiтетiн қақпақша; тығындау.

【封二】 fēng`èr 【зат.】 мұқабаның екiншi бетi.

【封港】 fēnggǎng 【ет.】 теңiз қоршау; оқшаулау; шектеме (бiр елдi я қаланы күштеп қоршап алып, не саяси, не әскери, не экономика жағынан сырт елмен я басқа қаламен қатыстырмай бөлiп тастау).

【封官许愿】 fēngguān xǔyuàn мүлде мен бұлдеге орай.

【封河】 fēnghé 【ет.】 мұз басу; мұз қату; мұзқатқы (өзенде, көлдерде мұздың тұтасып, бекiнiп қалуы).

【封火】 fēnghuǒ 【ет.】 пештегi көмiрдi басу; пештегi отты азайту .

【封建】 fēngjiàn ① 【зат.】 бек дәуiрi; феодализм (капитализмнен бұрынғы өндiрiс құралдары мен шаруалардың феодалдарға тәуелдiгiне негiзделген әлеуметтiк-экономикалық формация); . ② 【сын.】 феодалдық: ~ 社会 феодалдық қоғам; ~ 制度 феодалдық құрылыс; ~ 思想 феодалдық идеология.

【封建割据】 fēngjiàngējù феодалдық бытырандылық; феодалдық бытыранқылық.

【封建社会】 fēngjiànshèhuì феодалдық қоғам.

【封建主】 fēngjiànzhǔ 【зат.】 бек; феодал (феодализм тұсындағы үстем таптың өкiлi, меншiк иесi).

【封建主义】 fēngjiànzhǔyì бек дәуiрi; феодализм (капитализмнен бұрынғы өндiрiс құралдары мен шаруалардың феодалдарға тәуелдiгiне негiзделген әлеуметтiк-экономикалық формация).

【封疆】 fēngjiāng 【зат.】 ① 〈书〉 үлес еншi жердiң шекарасы; үлес жердiң шекарасы. ② көлем; маң; шек; шекара; iшi: ~ 之任 губернатор (губернияның бастығы); ~ 大吏 шет аймақтық жоғары шенеунiктер.

【封禁】 fēngjìn 【ет.】 блокадалау; қоршау (сыртпен қатынасты бөліп тастау).

【封鏡】 fēngjǐng 【ет.】 фильм соңы.

【封口】 fēngkǒu (～儿)① 【ет.】 мөр басу; мөр соғу; мөрлеу; сүргіш мөрі басу : 这封信还没～мынау хатқа әлі мөр басылмаған.② 【ет.】 беріштеніп біту; беріштену; біту; бітелу; біту; тартылу: 腿上的伤已经～了 аяқтағы жара беріштеніп бітті.③ 【зат.】 дәнекер; дәнекерлеп бекіту; дәнекерлеп жабыстыру.

【封门】 fēngmén 【ет.】 бөлмеге, ғимаратқа сүргі салу.

【封面】 fēngmiàn 【зат.】 ① титул беті. ② конверттің беттік жағы.

【封皮】 fēngpí 【зат.】 ① → 封面. ② мастика (жапсыру, бекіту үшін жасалған қою сылайтын зат). ③ бандероль (салық төленгендігі туралы тауарға жапсырылған белгі). ④ 〈方〉 → 封条.

【封妻荫子】 fēngqīyīnzǐ әйелің лауазыммен атау және аға-бабадан келе жатқан лауазым беру.

【封三】 fēngsān 【зат.】 мұқабаның үшінші беті.

【封杀】 fēngshā 【ет.】 блокадалау; қоршау (сыртпен қатынасты бөліп тастау).

【封山育林】 fēngshānyùlín тауда гүлдендіру.

【封禅】 fēngshàn 【ет.】 аспан мен жерге құрбан шалу; құрбандық шалу.

【封赏】 fēngshǎng 【ет.】 марапаттау; сыйлық беру; бөліп беру; үлестіріп беру.

【封锁】 fēngsuǒ 【ет.】 блокада; қамау; қоршау; оқшаулау; шектеме (бір елді я қаланы күштеп қоршап алып, не саяси, не әскери, не экономика жағынан сырт елмен я басқа қаламен қатыстырмай бөліп тастау): 经济～ экономикалық шектеме (елге тауарлар әкелімін тоқтату және оны өткізу нарығынан айыру жолымен экономикасын қожырату мақсатында оны мемлекеттің экономикалық оқшаулауы); ～消息 ақпараттың сарқылуын қиып тастау.

【封套】 fēngtào 【зат.】 конверт; хатқалға.

【封条】 fēngtiáo 【зат.】 жазба белгі; жазба қағаз; затбелгі; құлақша (тауарға жабыстырылатын бір жапырақ қағаз).

【封斋】 fēngzhāi 【ет.】 ораза; ораза айы.

【封装】 fēngzhuāng 【ет.】 байлау; будыру; буу; буып-түю; орау.

【疯】 fēng ① 【ет.】 ауысу; ессіздік; естен айрылу; есінен ауысу; жындану; жындылық; нақұрыстық; ақылдан алжасқандық; ауысқандық; есуастық;

есі ауысқандық; жынданғандық; қиялилық : 这个人～了 мына адам есінен ауысқан; 你～了吗? Сен ақылынан алжасқансың ба? ② 【ет.】 құнарсыз; өнім бермейтін: 这些棉花～了 мына мақта құнарсыз.

【疯疯癫癫】 fēng fēngdiāndiān (～的) 【сын.】 ақылынан алжасқан; нақұрыс; топас; албыт; әулекі; бәңгі; делкүл; есер; соққан; шәлкес.

【疯狗】 fēnggǒu 【зат.】 құтырған ит. 参看

【疯话】 fēnghuà 【зат.】 мағынасыз сөз; түсініксіз сөз; бос сөз; былшыл; далбаса; далбасалық; мылжың сөз.

【疯狂】 fēngkuáng 【сын.】 ашу кернеген; долданған; долы; есалан; ашық; ашықтан ашық; шектен шыққан; ақылсыз; есалаң; есуас : ～的敌人 ашық жау; ～行为 ойланбаған қылық.

【疯魔】 fēngmó 【ет.】 ① → 疯. ② салынып кету; соңына түсіп кету (бірдемеге мейлінше берілу): 他们下棋下～了 Олар шахмат ойынның соңына түсіп кетті. ③ қатты қызықтыру; еліктіру.

【疯牛病】 fēngniúbing 【зат.】 сиыр құтыруы.

【疯人院】 fēngrényuàn 【зат.】 жындыхана.

【疯子】 fēngzi 【зат.】 ауысқан; есалан; есі ауысқан; есінен танған; жынданған; жынды; нақұрыс; ақылынан адасқан; жынды; ақылынан адасқан; ақылынан алжасқан; есі ауысқан; жынданған; қияли.

【峰】 fēng ① құз; бас; шың (төбенің басы): 最高～ ең биік таудың шыңы. ②

【мөл.】 мөлшер сөз: 一～骆驼 бір түйе. ④ (Fēng) 【зат.】 Фамилия.

【峰巅】 fēngdiān 【зат.】 құз; шың.

【峰回路转】 fēnghuílùzhuǎn айналмалы; бұлттарысты; бұралаң;

бұраңдаған; ирек; иректі; ирелең; ирені бар; иір; қатпарлы.

【峰会】 fēnghuì 【зат.】 басқосу; саммит.

【峰峦】 fēngluán 【зат.】 таудың басы; таудың зәулім биігі : ～重叠 шексіз таудың зәулім биігі.

【峰位】 fēngwèi 【зат.】 қиын жағдай.

【峰值】 fēngzhí 【зат.】 ең жоғарғы деңгейдегі мағына; максималды мағына.

【烽火】 fēnghuǒ 【зат.】 ① сигнал отыны; алау; от (далаға жағылған от). ②

алау; алаулату; жалқын; жалын; соғыс : ～连天 қанды төккен ұрыс十年～ онжылдық соғыс; 战争的～ соғыстың жалыны.

【烽燧】 fēngsuǐ 【зат.】 дабыл сигналы;

қауіп-қатер дабылы.

【烽烟】 fēngyān 【зат.】 → 烽火: ～四起 барлық жерде соғыс жүріп жатты.

【蕨】 fēng шалқан; шомыр.

【锋】 fēng ① жүз; ұш (бір нәрсенің сүйір ұшы я жүзі): 刀～ пышақтың жүзі; 舌～ тіл ұшы. ② қару көрсету; қимылдау; ұжым; ұмтылыс; шабуыл; бастырмалаушы; шабуылшы : 中～ ұжым орталығы. ③ авангард; алдыңғы; басшы (белгілі бір партияның алдыңғы қатардағы белсенді тобы).

【锋镝】 fēngdī 〈书〉 【зат.】 қылыш; семсер; жебе; қол оқ; оқ; садақ оғы.

【锋利】 fēnglì 【сын.】 ① жіңішке; өткір; үшкір; сүйір; үшті; шошак; жүз; ұш (бір нәрсенің сүйір ұшы я жүзі): 刀口～ пышақтың жүзі үшкір; ～的锯 өткір ара. ② қатаң; тіке; өткірлік: ～的批评 тілді сыншы.

【锋芒】 (锋锐) fēngmáng 【зат.】 ① өткірлік: 把斗争的～指向帝国主义 империализмге қарсы өткірлік күресті жіберу. ② дарын; талант; еп; ептілік; епшілдік; икем; икемділік; шеберлік; іскерлік; істей білу; алғырлық; қабілеттілік: 露～ өз қабілетін көрсету.

【锋芒毕露】 fēngmángbìlù дарындылығы мен қабілеттілігі байқалу.

【锋面】 fēngmiàn 【зат.】 фронт (мемлекеттік, экономикалық, әлеуметтік және мәдениеттік әрекеттің, істің саласы).

【锋线】 fēngxiàn 【зат.】 майдан шебі.

【蜂】 fēng 【зат.】 ара; бал ара; балара; сона; ара (ара тұқымдас, түкті ара).

【蜂巢】 fēngcháo 【зат.】 ара ұясы; балауыз; кәрез.

【蜂巢胃】 fēngcháowèi 【зат.】 ау; тор.

【蜂毒】 fēngdú 【зат.】 ара уы.

【蜂房】 fēngfáng 【зат.】 балауызды тор.

【蜂糕】 fēnggāo 【зат.】 бисквит бәліші.

【蜂聚】 fēngjù 〈书〉 【ет.】 топырлау; үймелесу; үймелеу; жиналу; топтану.

【蜂蜡】 fēnglà 【зат.】 балауыз.

【蜂蜜】 fēngmì 【зат.】 бал.

【蜂鸟】 fēngniǎo 【зат.】 колибри (тропик жақта болатын ала қауырсынды кішкентай құс).

【蜂起】 fēngqǐ 【ет.】 жоғары көтерілу; көтерілу; шығу.

【蜂王】 fēngwáng 【зат.】 ана ара.

【蜂王浆】 fēngwángjiāng 【зат.】 жатырлық сүт.

【蜂窝】 fēngwō 【зат.】 ① → 蜂巢. ② қая; құйым (металл құйманың қуыс болып қалған жері).

【蜂箱】 fēngxiāng 【зат.】 ара ұясы; омарта.

【蜂拥】 fēngyōng 【ет.】 ағылу; жапырлап кету; қаптап кету: 人群~而来 жұрттар жапырлап келді.

【鄆都】 Fēngdōu 【зат.】 Фэнду (Сычуань провинциясындағы уезд).

fēng

【逢】 fēng 杨家逢 (Yángjiāfēng), Хубэй провинциясындағы жер атауы.

【逢】 fēng ① 【ет.】 жолығу; кездестіру; кездесу; ұшырасу: 卒然~之 күтпеген жерден онымен кездесіп қалу; 每~假日 әр демалыс күндері; 每~月初 әр айдың айдық басында.② (Féng) 【зат.】 Фамилия.

【逢场作戏】 fēngchǎngzuòxì біреумен бірге; біреумен серік болып; серіктікті қолдау.

【逢集】 fēngjí 【ет.】 жәрмеңкелік күндер кезде: 这里十月初,月中~ бұл жерде жәрмеңке айдың басында және ортасында болады.

【逢迎】 fēngyíng 【ет.】 жағымпаздандыру; жәдігөйлену; қызықтыру; жағымпаздану; жағыну; жалбақтау.

【缝】 fēng ① 【ет.】 тігу; тігін; тігіншілік; тігіс; қайып тігу: ~衣服 киім тігу; ~里子 астарлап тігу.② (Féng) 【зат.】 Фамилия.

【缝补】 fēngbǔ 【ет.】 жамап қою; жамау; тігіп қою: ~衣服 киімді жамап қою; 把洞~上 жыртықты жамап қою.

【缝缝连连】 fēngfēngliánlián 【ет.】 тігін; тігінмен айналысу.

【缝合】 fēnghé 【ет.】 тігіп тастау; кескен жерін тігу (терінің): ~伤口 жараны тігіп тастау.

【缝纫】 fēngrèn 【ет.】 тігу; торлап жамау; тігін; тігіншілік; тігіс.

【缝纫机】 fēngrènjī 【зат.】 тігін машина.

【缝缀】 fēngzhuì 【ет.】 жамап қою; тігіп қою; тігіп тастау.

fēng

【讽】 (諷) fēng декламациялау; көркемдеп оқу: ~诗 өлеңді көркемдеп оқу.

【讽】 (諷) fēng <书> кекесіндеу; кекету; келекелеу; келеке ету; келемеждеу; күлкі қылу; мысқылдау; сықақ ету; сықақтау; тәлкектеу: 讥~ кекету; келекелеу.

【讽刺】 fēngcǐ 【ет.】 ажуа-сықақ; сатира; сықақ; сын-сықақ (болмыстағы жарамсыз құбылыстарды сықақ етіп әшкерелеп көрсетенін әдеби шығарма);

кекесін; келеке; мазақ; мысқыл; сайқы мазақ; тәлкек: ~文学 сатира; ~小说 сықақ жанрлы роман; ~作家 сықақ жазушы; сықақ шығарушы; сықақшы (сатира жазушы); ~的话 шағып алма (сөз); ~画 карикатура; келемеж сурет; мазақ сурет; әзіл; шарж (біреудің я бірдеменің суретін әзіл ретінде күлдіргі етіп салу); ~诗 пародия (бірдемеге я сықақтай я әзілдей еліктеу); ~性 мазақ; мысқыл; сайқы мазақ; тәлкек.

【讽诵】 fēngsòng <书> 【ет.】 декламациялау; көркемдеп оқу; декламация; мәнерлі оқу; тақпақ (көркем оқу шеберлігі).

【讽喻】 fēngyù 【ет.】 астарлап айту; астарлы сөз; ишара; тұспалдап айту; тұспалдау; аллегория; тұспалдау (әдебиетте, өнерде дерексіз ұғымды деректі конкретті образдар арқылы көрсету; әсіресе мысалда, ертегіде көп қолданылатын тәсіл).

【聾】 fēng <书> ақтарылу; ау; аударылу; аударылып-төңкерілу; жығылу; төңкерілдіру; төңкерілу. 嗾 fēng әндетіп оқу; дауыстап оқу.

【聾经】 fēngjīng 【ет.】 каноникалық кітаптарды көркемдеп оқу.

fèng

【凤】 fèng 【зат.】 ① → 凤凰. ② (Fèng) Фамилия.

【凤冠】 fèngguān 【зат.】 диадема (әйелдің басына киетін таж тәрізді әшекейлі қымбат киімі).

【凤凰】 fènghuáng 【зат.】 феникс (ертедегі грек мифологиясында жанып кеткен күлден қайта тірілетін құс).

【凤梨】 fènglí 【зат.】 ананас (сол өсімдіктің сарғылт түсті, хош иісті жемісі).

【凤毛麟角】 fèngmáolínjiǎo сирек кездесетін зат.

【凤尾鱼】 fèngwěiyú 【зат.】 анчоус; хамса балық (шабақ сияқты ұсақ балық).

【凤尾竹】 fèngwěizhú 【зат.】 тырбиған бамбук (тропикалық және субтропикалық жерге өсетін ағаш сияқты көп жылдық өсімдік).

【凤仙花】 fèngxiānhuā 【зат.】 ① қынағұл (бақта, үйде өсетін өсімдік). ② шыңк етер; шытырлақ; бальзаминді шыңк етер.

【凤眼】 fèngyǎn 【зат.】 феникс көзі.

【凤眼莲】 fèngyǎnlián 【зат.】 гиацинт; сүмбілгүл; сүнбіл (гүл).

【奉】 fèng ① 【ет.】 алу; алып тұру: ~上级命令 жоғарғы тұрған орындардан бұйрық алынды. ② санау; табу; тану: ~为圭臬 өзiм үшін заң деп

тану. ③ 【ет.】 жолын тұту; қуаттау; құлшылық ету; сену: ~佛 буддаға сену; буддаға құлшылық ету. ④ құрмет деп есептеймін; ізет деп есептеймін: ~劝 ақыл айту; жөн сілтеу; ~告 білдіріп қою; хабарлап қою. ⑤ (Fèng) 【зат.】 Фамилия.

【奉承】 fèng-chéng 【ет.】 жағымпаздандыру; жәдігөйлену; қызықтыру; жағымпаздану; жағыну; жалбақтау; жалпақтау; жалпандау; жалпылдау; жарамсақтану; құрдай жорғалау: ~话 жарамсақтық сөз; жағымпаздық; жағынушылық; жарамсақтық; мадақ.

【奉达】 fèngdá 【ет.】 білдіріп қою; хабарлап қою; білдіру; мәлімдеу; хабарлау; хабар тигізу.

【奉复】 fèngfù 【ет.】 жауап әкелу; жауап беруді құрмет деп есептеймін: 端肃~ құрметпен жауап қайтарамын.

【奉告】 fènggào 【ет.】 білдіру; ескерту; хабарландыру; хабарлау; білдіріп қою; хабарлап қою: 无可~ ескертпеу.

【奉公】 fènggōng 【ет.】 заң бойынша жүру.

【奉公守法】 fènggōngshǒufǎ → 奉公.

【奉还】 fènghuán 【ет.】 қайтару; қайтарып беру; қайтып беру; қайыру; қайырып беру: 一定~ міндетті түрде қайтарып беремін; 定当如【сан.】 ~ өз уақытында қайтарып береді.

【奉令】 fènglìng 【ет.】 → 奉命.

【奉命】 fèngmìng 【ет.】 бұйрық бойынша; жарлық бойынша: ~出发 бұйрық бойынша алға шығу.

【奉陪】 fèngpéi 【ет.】 алып бару; алып жүру; ере жүру; шығарып салу: 恕不~ өкінішке орай, сізбен еріп жүре алмаймын.

【奉劝】 fèngquàn 【ет.】 ақыл айту; жөн сілтеу; кеңес беру: ~你少喝点儿酒 мен сізге шарапты аз ішкенін жөн санаймын.

【奉若神明】 fèngguòshénmíng құдай деп тану; табыну.

【奉使】 fèngshǐ <书> 【ет.】 елші қызметіне ие болу; елші болып жіберілу.

【奉送】 fèngsòng 【ет.】 сыйға тарту; тапсыру; тарту; ұсыну.

【奉托】 fèngtuō 【ет.】 екінші біреуге тапсыру; қолына беру; сену; сеніп тапсыру; тапсыру.

【奉献】 fèngxìàn 【ет.】 өз үлесін қосу.

【奉行】 fèngxíng 【ет.】 өткізу; ұстану; ұстап алу; ұстап тұру.

【奉养】 fèngyǎng 【ет.】 асырау; қарау; асырау; бағу; бағып-қағу; тәрбиелеу: ~双亲 әке-шешесін асырау.

【奉迎】 fèngyíng 【ет.】 → 奉承.

【奉赠】 fèngzèng 【ет.】 → 奉送.

俸 fèng ① → 俸禄. ② (Fèng) 【зат.】

Фамилия.

【俸禄】 fènglù 【зат.】 мемлекеттік жалақы.

葑 fēng шалқан; шомыр.

贖 (贖) fèng <书> жерлеу үшін қаражат тарту.

缝 (縫) fèng (~儿) 【зат.】 ① жапсар; жік (екі темірдің не ағаштың жапсарласқан, жалғасқан жері): 焊~ пісіретін жік. ② жарық; саңылау; тесік; жарылу; сызат: 裂~жарық; жарылу; сызат; 门~есіктің жарығы; ~的地板 саңылаулы еден.

【缝隙】 fèngxì 【зат.】 жарық; саңылау; тесік; жарылу; сызат.

fó

【佛】 fó 【зат.】 ① Будда. ② Будда мүсіні.

【佛法】 fófǎ 【зат.】 ① Будда заңы; буддизм ережесі. ② Будданың ғажайып күші.

【佛号】 fóhào 【зат.】 Будда аты.

【佛教】 fójiào 【зат.】 буддизм (Қытай, Жапон, Үндістан және кейбір Шығыс елдеріне тараған будда).

【佛经】 fójīng 【зат.】 Будда қағидасы.

【佛龕】 fókān 【зат.】 Будда икон кескіндемесі бар ойықша.

【佛口蛇心】 fókǒushéxīn аузы Будда, ал жүрегі жылан.

【佛老】 fó-lǎo 【зат.】 Будда және Лаоцзы; буддизм және даосизм.

【佛门】 fómén 【зат.】 будда мектебі: ~弟子 буддисттар (буддизмді тұтынушы).

【佛事】 fóshì 【зат.】 дұға оқу жоралары; марқұмға бағышталған дұға: 做~дұға оқу шарасын өткізу.

【佛手】 fóshǒu 【зат.】 бергамот (шырынды, ірі жемісті алмұрт түрі).

【佛寺】 fósi 【зат.】 будда ғибадатхана.

【佛头着粪】 fótóuzhuófèn күпірлік; қадірлеушілік; қорлаушылық.

【佛陀】 fótuó 【зат.】 Будда. [梵 buddha]

【佛像】 fóxiàng 【зат.】 Будда мүсіні.

【佛学】 fóxué 【зат.】 буддизм (Қытай, Жапон, Үндістан және кейбір Шығыс елдеріне тараған будда); буддизмдік философия.

【佛牙】 fóyá 【зат.】 Будданы өртеп жібергеннен кейін қалған тісі.

【佛爷】 fó-yé 【зат.】 ① Будда мүсіні. ② будда тақсыр.

【佛珠】 fózhū (~儿) 【зат.】 таспақ.

【佛祖】 fózǔ 【зат.】 буддизмнің негізін салушы, Будда Шакьямуни.

fǒu

【否】 fǒu ① мойындамау; теріске шығару; қабыл алмау; қайтару; қабылдамау: ~决 тыйым салу; ~认 мойындамау. ② <书> 【үс.】 жок. ③ <书> 【шыл.】 (用在疑问句尾表示询问): 不知以为然~? Мұны дұрыс деп ойлайсыз ба? ④ немесе жок; не; немесе; ба; бе; ма; ме; па; пе: 是~可以? Бола ма? 是~成功还谁说 бола ма болмай ма әзірше айту қиын.

【否定】 fǒuding ① 【ет.】 мойындамау; теріске шығару; терістеу: 全盘~барлығын жою; ~一切 бәрін мойындамау. ② 【сын.】 болымсыз; болымсыздық: ~代词 болымсыз есімдік; болымсыздық есімдік; ~词 болымсыз.

【否决】 fǒujué 【ет.】 қабыл алмау; қайтару; қабылдамау; вето; жоққа шығару; тыйым; тыйым салу (заң шығаратын орындардың қарарына тыйым салу я бұзу құқығы): 提案被~了 ұсынысты қабылдамады.

【否决权】 fǒujuéquán 【зат.】 тыйым салу құқығы.

【否认】 fǒurèn 【ет.】 мойындамау; теріске шығару; терістеу: 谁也不~ешкім мойындамайды; ~自己讲过的话 өзінің сөзінен қайту.

【否则】 fǒuzé 连 әйтпегенде; әйтпесе; өйтпейінше; өйтпегенде; өйтпесе; олай болғанда: 快跑吧, ~要迟误了 жүгір, әйтпесе кешігіп қаласын.

fū

【夫】 fū ① ер; еркек; жұбай; күйеу; жар; жолдас; жұбай; жұбайлас; : ~妇 күйеуі мен әйелі. ② әбзелші; кәсіпші; қолөнерші; жүк тасушы; жүкші; жұмыскер; қызметкер; істеуші: 渔~балықшы; 射~садақшы. ③ маңғаз; төре; ірі шенеунік (жоғары мәртебелі адам). ④ (Fū) 【зат.】 Фамилия.

【夫唱妇随】 fūchàngfūsuí күйеуі ән бастап жібереді, ал әйелі қостап жібереді (отбасында тату тұру; бірін бірі жанындай көру).

【夫妇】 fūfù 【зат.】 күйеуі мен әйелі; жұбайлар: 新婚~жас жұбайлар; жас зайыптылар; жаңа үйленгендер (жана ғана қосылысқан жастар).

【夫妻】 fūqī 【зат.】 күйеуі мен әйелі; жұбайлар: 结发~бірінші некелескен жұбайлар.

【夫妻店】 fūqīdiàn 【зат.】 отбасылық дүкен, дүңгіршек.

【夫权】 fūquán 【зат.】 күйеу билігі, құқығы.

【夫人】 fū-rén 【зат.】 бәйбіше; ханша; леди; ханым (Англия ақсүйектер топтарында лордтың не баронеттің әйелі, сондай-ақ күйеуі бар әйел); миссис (ағылшын тілді елдерде тұрмысқа шыққан әйелдің атынан айтылатын сыпайы атау).

【夫婿】 fūxù <书> 【зат.】 ер; еркек; жұбай; күйеу; жар; жолдас; жұбай.

【夫役】 fūyì 【зат.】 ① кули (Азияның кейбір елдерінде: Қытайдың, Жапонияның, Индияның жүкші, қара жұмысшылары); жүк тасушы; жүкші (вокзалдарда қол жүктер таситын жұмысшы); әр түрлі жұмысты атқаратын адам; әр түрлі жұмыстағы адам; қара жұмысшы (мамандығы жоқ адам). ② халықтың еңбек түрінде атқаратын міндет.

【夫子】 fūzǐ 【зат.】 ① ақылгөй; басалқышы; баулушы; жетекші; тәлімгер; ұстаз. ② тақуа (уақ-түйек ережені сақтағыш адам).

【夫子自道】 fūzǐzìdào басқаға бағыттағанымен, өзіне шығады.

【肤】 fū тері (дененің сыртқы қабығы); қабық: 树~ағаштар қабығы.

【肤泛】 fūfàn 【сын.】 маңызсыз; таяз; үстірт; үстіртін.

【肤廓】 fūkuò <书> 【сын.】 үстіртін және сөзуар.

【肤浅】 fūqiǎn 【сын.】 аттамалы; үстірт; үстіртін; қарапайым: 知识~үстірт білім; үстіртін білік; ~的看法 үстіртін көзқарас.

【肤色】 fūse 【зат.】 тері түсі.

【肤】 fū <书> ① шыныаяқ түсі. ② сал (байластырып суға ағызатын ағаштар, немесе судан өту үшін қолданылады).

【麸子】 fū-zǐ 【зат.】 кебек (бидай ұнның т. с).

【跌】 fū <书> ① →“踮”. ② айқастыру: ~居 аяғын айқастыру.

【跌坐】 fūzuò 【ет.】 аяғын айқыш-ұйқыш қылып айқастырып отыру.

【跗骨】 fūgǔ 【зат.】 толарсақ (бақайшақтың жоғарғы жағындағы сүйектер).

【稊】 fū гүлді қабыршақ: 内~гүлді қабыршақтың іші; 外~гүлді қабыршақтың сырты.

【痛】 fū <书> ауыру; димкестену; сырқаттану.

【酈】 fū ① Фусянь (Шэньси провинциясындағы уезд). ② 【зат.】 Фамилия.

【孵】 fū 【ет.】 басу; алып шығу; көшіру; шығару: ~育 басу; 小鸡~出来了 балапан жарып шықты; ~小鸡 жұмыртқа басу; балапан басу.

【孵化】 fūhuà 【ет.】 балапан басып

шығару; инкубация (жұмыртқаның инкубаторда балапан болып шығуы).

【孵化器】 fūhuàqì 【зат.】 инкубатор үйі; инкубаторий (инкубаторлар үйі).

【孵卵器】 fūluǎnqì инкубатор (жұмыртқадан балапан шығаратын аппарат): 电力 ~ электроинкубатор.

【敷】 fū ① 【ет.】 жағу; майлау; сылау: ~粉 опа жағыну; опалану; ~药 жақпа маймен жағу. ② → 敷设. ③ жеткілікті; жетеді: 入不 ~ 出 кіріс шығынды жаппайды. ④ (Fū) 【зат.】 Фамилия.

【敷陈】 fūchén 〈书〉 【ет.】 айтып беру; баяндау; мазмұндау; әңгімелеу; баяндау; хабарлау; хикая айту.

【敷料】 fūliào 【зат.】 таңу материалы.

【敷设】 fūshè 【ет.】 жасау; салу; төсеу; орнату: ~铁路 темір жол салу; ~水雷 мина бөгетін орнату.

【敷衍】 fūyǎn 〈书〉 【ет.】 екіжүздену; екіжүзділену; жылпылдау; монтанылану; монтанысу.

【敷衍】 fū·yǎn атүсті; қалай болса солай; немқұрайды; айдақ-сайдақ; бейберекет; салақ; ұқыпсыз (түрде); салқын; селқос: ~塞责 міндеттеріне селқос қарау; 工作 ~了事 қалай болса солай жұмыс істеу; 他在 ~你 ол тек сенен құтылғысы келеді.

fú

【弗】 fú ① 〈书〉 【үс.】 жоқ; емес; -ба; -бе; -ма; -ме; -па; -пе: 伊 ~ 肯 ол қаламайды. ② (Fú) 【зат.】 Фамилия.

【伏】 -1fú ① 【ет.】 жабыса жығылу; жер бауырлау; жығылу; бүрілу; жабысу; иілу; тығылу: ~在地上 жер бауырлау; 他 ~在桌子上睡着了 Ол басын үстелге қойып ұйықтап қалды. ② қону; түсу: 一起 ~ көтерілу және түсу. ③ бұғу; бұқтыру; жамшылау; жасырыну; тығылуды тасалау; тығылу: 昼 ~ 夜 出 күндіз тығылып, түнде шығу. ④ 【зат.】 → 伏天: 入 ~ ыстық кезеңі басталды. ⑤ мойындау; таңу: 不 ~ 老 өзің кәрі деп есептемеу. ⑥ (Fú) 【зат.】 Фамилия.

【伏】 -2fú 【мөл.】 вольт (электр қозғаушы күшін, электр қуатының кернеуін, әлеуеттік айырмасын өлшейтін бірлік).

【伏案】 fú'àn 【ет.】 үстелге еңкею: ~写作 үстелде отырып жұмыс істеу.

【伏笔】 fúbǐ 【зат.】 бас; басталу; алдын-ала жүріс, қимыл.

【伏辩】 fúbìan 【зат.】 жазбаша мойындау.

【伏兵】 fúbīng 【зат.】 торуыл; тосқауыл; тосқауыл жасақ.

【伏地】 fúdi 〈方〉 【сын.】 жергілікті өндіріс; қолтума; қолда туып өскен.

【伏法】 fúfǎ 【ет.】 өлім жазасына тартылу.

【伏击】 fújī 【ет.】 тосқауылдан шабуыл; торуылдан шабуыл жасау: 打 ~ торуылдау; 遭到 ~ торуылға кездесу.

【伏暑】 fúshǔ 【зат.】 ыстық жаз.

【伏特】 fútè 【мөл.】 вольт (электр қозғаушы күшін, электр қуатының кернеуін, әлеуеттік айырмасын өлшейтін бірлік).

【伏特加】 fútèjiā 【зат.】 арақ. [俄 водка]

【伏天】 fútiān 【зат.】 ыстық уақыт мезгілі; жазғы аптап.

【伏羲】 Fúxī 【зат.】 Фу-си (Қытайдың бірінші мифтік император).

【伏线】 fúxiàn 【зат.】 бас; басталу.

【伏汛】 fúxùn 【зат.】 жазғы өзеннің тасуы.

【扶】 fú ① 【ет.】 қолдау; тіреу; ұстап тұру; иек арту; иек сүйеу; иек тіреу; сүйену; таяну; тірелу: ~上马 ға атқа отырғызу; ~老人 上电车 карт кісіні трамвайға отырғызу; ~着栏杆 шарбаққа сүйену. ② → 扶 【шыл.】. ③ (Fú) 【зат.】 Фамилия.

【扶病】 fúbìng 【ет.】 өз денсаулығына қарамастан; ауруға төзімді болу: ~从公 өз денсаулығына қарамастан қызметінде қалу.

【扶持】 fúchí 【ет.】 ① қолдау көрсету; демеу беру. ② бағу; бағып-қағу; жәрдем беру; күту; қам істеу; қамын жеу; қамын ойлау.

【扶箕】 fújī 【ет.】 спиритизм (үстелді, шынаяқ табақтарды айналдырып салдырлатып өлген адамдардың рухтарымен тілдесеміз дегенге нану сияқты негізсіз сандырақ).

【扶贫】 fúpín 【ет.】 кедейлерге жәрдем беру; мұқтаждықтарға қолдау көрсету: ~专款 мұқтаждықтарға қолдау көрсетуге арналған арнаулы қаржы.

【扶桑】 -1fúsāng 【зат.】 ① фу-сан (шығыстағы қасиетті ағаш). ② (Fúsāng) шығыс. Жапония (ескірген).

【扶桑】 -2fúsāng 【зат.】 бөрітарақ қытай раушан гүлі.

【扶手】 fúshǒu 【зат.】 тұтқа; тұтқыш.

【扶疏】 fúshū 〈书〉 【сын.】 сәнді және әдемі; шиеленіскен; шытырман; ну; қалың; өте алмайтын.

【扶梯】 fútī 【зат.】 ① сүйеніш тегігі бар баспалдақ.

【扶危济困】 fúwēijìkùn қиын жағдайда қолдау; .

【扶养】 fúyǎng 【ет.】 асырау; бағу; бағып-қағу; тәрбиелеу: 子女有 ~ 父母

的责任 балалардың негізгі міндеті өз әке шешесін асырау.

【扶摇】 fúyáo 〈书〉 ① 【зат.】 алай-дүлей; боран; қатты жел; құйын; ұйтқыма. ② 【ет.】 жүргізу; қозғалт жіберу; жүріске жіберу.

【扶摇直上】 fúyáozhíshàng қарқынды өсу; екпіндеп жоғарыға көтерілу; үздіксіз даму.

【扶正】 fúzhèng 【ет.】 жазу; керу; түзету.

【扶植】 fúzhí 【ет.】 орнату; болысу; малдандыру; мүмкіндік беру; : ~反 【ет.】 势力 реакция орнату.

【扶助】 fúzhù 【ет.】 жәрдем беру; жәрдем жасау; жәрдем көрсету; жәрдемдесу; қарасу; болысу; ермек ету; көмек көрсету; көмектесу: ~老弱 қартаң адам мен дәрменсіз адамдарға көмек көрсету.

芙 fú 见下.

【芙蓉】 fúqú 〈书〉 【зат.】 лотос (әсем гүлді көп жылдық су өсімдігі ескі замандағы Мысыр және Үндістан жұрты құрметтеген әсем гүлді су өсімдігі).

【芙蓉花】 fúrónghuā 【зат.】 бөрітарақ.

【苜】 fú [苜蓿] (fúyī) 【зат.】 бакажапырақ; жолжелкен; иманжапырақ; иттеген; мыңтамыр (жол бойына, басқа жерге де шығатын, көп жылдық үлкен жапырақты арамшөптің бір түрі).

【孚】 fú 〈书〉 сенгендігімен пайдалану: 【深】 ~众望 барлығының терең сенімін пайдалану.

【剗】 fú 〈书〉 қысқарту; шауып тастау; қашасу.

【拂】 fú ① 【ет.】 соғу (самал жел): 春风 ~ 面 бетке көктемгі жел соқты. ② желпу; қағу; қағып түсіру: ~去 灰尘 шанды қағып жіберу. ③ 〈书〉 қайшы келу; қарсы келу; ерегесіп; кесе көлденең; қарсы; қияс; қарамастан: 有 ~ 其意 оның қалауына қарамастан.

【拂尘】 fúchén 【зат.】 сіпсебас; шашақгүл (өсімдік).

【拂拂】 fúfú 【сын.】 соғу (самал жел): 凉风 ~ салқын самал жел соғып тұр.

【拂逆】 fúnì 【ет.】 бағынбайтын; бас имейтін; дүлей; қайсар.

【拂拭】 fúshì 【ет.】 сүрту; сүртіп алу; сүртіп алып тастау: ~尘土 шаң-тозаңды сүртіп алу.

【拂晓】 fúxiǎo 【зат.】 рауан; таң ату; таң сәрі; таңсәрі; таң; шапақ: ~以前 таң атқанға дейін.

【拂袖】 fúxiù 〈书〉 【ет.】 абыржу; ашулану; кею: ~而去 ашуланып кетіп қалу.

【拂意】 fúyì 【ет.】 тілегіне қарсы болу; талапқа қарсы сөйлеу.

【蒹】 fū 〈书〉 ① қалқа; тент (күннен сақтану үшін құрылған қалқа). ② бақ; бақ-дәулет; бақыт.

【服】 fú ① киім; киім-кешек; көйлек; костюм: 制 ~ мундир (азаматтық не әскери формалы салтанатты киім); 礼 ~ парад формасы.

② аза; қаза; қара; қаралы киім (қайғы-қасіретті білдіретін киім): 有 ~ 在身 қаралы киімде болу; қаралы киім жамылу. ③ кигізу; киіну; кию: 夏日 ~ 单衣 жазғы күндері жеңіл киім киіну. ④

【ет.】 мөлшер; өлшем; үлес (дәрі дәрмек): ~ 药 дәрінің бір ішерлік мөлшері. ⑤ 【ет.】 атқару; болу; орындау; өтеу: ~ 兵役 әскери міндетін өтеу. ⑥ 【ет.】 → 服气: 你有道理, 我算 ~ 了你了 сіздікі дұрыс, мен жеңілдім.

⑦ 【ет.】 көзін жеткізу; нандыру; сендіру: 以理 ~ 人 дәлелді айғақтамалармен сендіру. ⑧ 【ет.】 әдеттену; дағдылану; көндігу; машық қылу; машықтану; үйрену; үйреніп кету; көнігу; көніктіру; кірігу; қалыптану; лайықтану; орайлану; ыңғайландыру; ыңғайлану: ~ 水土 жерсіну; көндігу (жаңа жағдайға үйреніп кету). ⑨ (Fú)

【зат.】 Фамилия.

【服从】 fú cóng 【ет.】 бағыну; бас ию; көну; бағыну; бойсұну; жығылу: ~ 命令 бұйрыққа бағыну; 绝对 ~ сөзсіз бағыну.

【服毒】 fú dú 【ет.】 улану; у ішу: ~ 自杀 улану.

【服老】 fú lǎo 【ет.】 жасы ұлғайған шакты мойындау; кәрілікке көну: 不 ~ кәрілікке көнбеу.

【服满】 fú mǎn 【ет.】 қаралы уақыт ағып бітті.

【服气】 fú qì 【ет.】 көну; шыдамдылық жасау; шыдау: 这叫我难以 ~ маған мұнымен көну қиын.

【服软】 fú ruǎn 【ет.】 өз кінәнді мойындау; басына зобалаң туу; басына іс түсу.

【服丧】 fú sāng 【ет.】 қаралы киім жамылу.

【服色】 fú sè 【зат.】 киімнің түрі; киімнің түсі.

【服饰】 fú shì 【зат.】 киімдер (сәнді киім) мен әшекейлер: ~ 用品 галантереялық тауарлары; ~ 华丽 жасанып киінген.

【服侍】 (伏侍、服事) fú shì 【ет.】 жағыну; күту; қызмет ету; қызмет көрсету; бағу; бағып-қағу; жәрдем беру; күту; қам істеу: ~ 父母 ата – ананы бағу; 病人 ~ науқас адамды бағып-қағу.

【服输】 (伏输) fú shū 【ет.】 жеңілгенді мойындау.

【服帖】 fú tiē 【сын.】 бағыну; бойсұну;

жуасу; көну: 服服帖帖 елгезек; көнгіш; тіл алғыш.

【服务】 fú wù 【ет.】 қызмет ету; қызмет көрсету: 周到 ~ керемет қызмет көрсету; 为人民 ~ халық үшін қызмет ету.

【服务器】 fú wù qì 【зат.】 сервер.

【服务业】 fú wù yè 【зат.】 көрсетілетін қызметтер аясы; қызметтер көрсету аясы; сервис (өндіріс пен тұрмыс саласында ұйымдасқан қызмет көрсету).

【服务员】 fú wù yuán 【зат.】 қызмет атқарушылар; даяшы.

【服刑】 fú xíng 【ет.】 қамауда болу; айыбын өтеу: ~ 十年 онжылдық айыбын өтеу.

【服药】 fú yào 【ет.】 дәрі ішу; ем қабылдау.

【服役】 fú yì 【ет.】 әскери міндетін өтеу; еңбек түрінде атқаратын міндетін өтеу.

【服膺】 fú yīng 〈书〉 【ет.】 мәңгі есте сақтау; әрдайым есте ұстау.

【服用】 fú yòng 【ет.】 қабылдау; жұту; ішу: 每日 ~ 三次 күнде үш рет қабылдау.

【服装】 fú zhuāng 【зат.】 киім; киім-кешек; көйлек; костюм: ~ 商店 дайын көйлек дүкені; ~ 整齐 ұқыпты киіну.

【服罪】 (伏罪) fú zuì 【ет.】 айыбын мойындап келу; өз кінәсін мойындау.

【拂】 fú 〈书〉 азап шеккен; күйінген; қатты қиналатын; қатты қиналған; қатты ренжулі.

【拂然】 fú rán 〈书〉 【сын.】 ашумен; ызамен; ашулы; зәрлі; қаһарлы; ызалы: ~ 作色 ашуда беті бұзылу.

【绂】 fú ① бау; жиектеме; таспа; тоқыма бау.

【拂】 fú 〈书〉 жерлеу салты; өлікті көму салты.

【鞞】 (鞞) fú ① салттық белдемше. ② белбеу; белдік.

【茯】 fú [茯苓] (fú líng) 【зат.】 кокос (кокос пальмасының шырынды жемісі).

【罽毘】 fú sī 【зат.】 ① қақпаның алдындағы ағаш жайма тақта. ② қояндарды аулауға арналған тор.

【氟】 fú 【зат.】 фтор (химиялық элемент — өткір иісті ашық сары түсті газ).

【氟利昂】 fú lì áng 【зат.】 фреон. [英 freon]

【氟氯烷】 fú lù wán 【зат.】 фреон CCl₃F, CCl₂F₂.

【俘获】 fú huò 【ет.】 алу; алып қалу: ~ 甚众 көп олжа (соғыс олжалары) мен тұтқындарды алып қалу.

【俘虏】 fú lǔ ① 【ет.】 → 俘获. ②

【зат.】 әскери тұтқын; соғыс тұтқыны (соғыста тұтқынға алынған адам); тұтқын: 当了 ~ тұтқында болу;

тұтқынға түсу.

【郭】 fú қала айналасы; қала жаны; қала маңайы; қала маңы; қала түбі.

【泫】 fú ① жылым; иірім; тартпа; ағысты жер (өзеннің ағысы қатты жері).

② 〈书〉 жүзу; қалқу; малту. ③ (Fú)

【зат.】 Фамилия.

【被】 fú ① жын шайтанды қуу. ②

〈书〉 жуылу; жуылып қалу; шайылып қалу.

【楸】 fú 〈书〉 арқалық; белағаш.

【浮】 fú ① 【ет.】 жүзу; қалқу; қалықтау; малту: 油 ~ 在水面上 май суда қалқып жүр; 脸上 ~ 着微笑 жүзінен нур төгілді.

② 〈方〉 【ет.】 жүзу; қалқу; малту: 他能一口气 ~ 到对岸 Ол бар пәрменімен қарама-қарсы жағаға жүзіп шықты. ③

алаңғасар; желөкпе; жеңіл ойлы; жеңілтек; ұстамсыз; ұшқалақ; шошақай: 他这个人太 ~ Ол тым ұшқалақ адам екен. ④ асқабақ. ⑤ бакен (зәкірлі қалқыма, кеме жолындағы қауіпті жерге қойылған су бетіндегі қалқыма көрсеткіш). ⑥ мөлшерден тыс; шамадан тыс ⑦ (Fú) 【зат.】 Фамилия.

【浮报】 fú bào 【ет.】 асырып жіберу; көпіртіп жіберу: ~ 的 【сан.】 字 көпірме цифрлар.

【浮标】 fú biāo 【зат.】 буй (өзен, көл т. б. судың сайыз жерін көрсету үшін қойылған қалқыма белгі).

【浮财】 fú cái 【зат.】 жылжитын мүлік; жылжымалы мүлік.

【浮尘】 fú chén 【зат.】 қоқым; тозаң; шаң; шаң-тозаң.

【浮沉】 fú chén 【ет.】 қалқып бетке шығу және батып кету; көтерілу және төменге түсу: 与世 ~ ағынның ыңғайына қарай жүзу.

【浮出水面】 fú chū shuǐ miàn қалқу; қалқып бетке шығу.

【浮屠】 fú tú 【ет.】 уақытша жерлеу.

【浮荡】 fú dàng 【ет.】 бір қалыпты таралып кету: 歌声在空中 ~ ән бір қалыпты таралды.

【浮雕】 fú diāo 【зат.】 барельеф (тегіс нәрсеге түсірілген бедерлі сурет); горельеф (тегіс нәрсенің бедеріне компита салынған скульптуралық бейне).

【浮吊】 fú diào 【зат.】 көтергіш кран.

【浮动】 fú dòng 【ет.】 ① жүзу; қалқу; малту: 树叶在水面上 ~ ағаштың жапырақтары су үстінде қалқып жүр. ② ауытқу: ~ 汇率 құбылмалы валюта бағамы. ③ әрдайым қорқу; мазасыздана өмір сүру: 人心 ~ есінен адасу; миы ашу.

【浮】 【ет.】 汇率】 fú dòng huì lǜ құбылмалы валюта бағамы.

【浮泛】 fú fān ① 〈书〉 【ет.】 → 浮

【**ет.**】①: 轻舟~қайық суда теңселіп жүр.②【**ет.**】пайда болу; шыға келу; шығу: 她的脸上~着天真的表情 оның бет жүзінде аңғырт пайда болды.③

【**сын.**】аттамалы; үстірт; үстіртін: 知识~үстірт білім; үстіртін білік.

【**浮光掠影**】fúguānglüèyǐng судын жалтыры.

【**浮华**】fúhuá【**сын.**】әдемі; салтанатты; сәнді; сәндік: ~的生活 алтанатты өмір салты.

【**浮滑**】fúhuá【**сын.**】епті; икемді; жылмақай; жылтыр.

【**浮记**】fújì【**ет.**】уақытша жазба (тақтадағы).

【**浮家泛宅**】fújiāfànzhái жүзбелі пәтер-үй; суда өмір сүру.

【**浮夸**】fúkuā【**сын.**】мақтаншақтық; мақтаншылық; асырып жіберу; көпіртіп жіберу: 言语~мақтанып сөйлеу.

【**浮力**】fúli【**зат.**】жүзгіштік; қалқымалылық.

【**浮面**】fúmiàn(~儿)【**зат.**】бет; сырт; үст; беткі қабат.

【**浮名**】fú míng【**зат.**】жалған; жоқ сөз; ойдан алынған сөз.

【**浮皮**】fú pí(~儿)【**зат.**】①тері; қабық; қабықша; қыртыс (терінің).②қайызғақ.

【**浮漂**】fúpiāo қалтқы (су бетінде қалқып тұратын құрылғы).

【**浮萍**】fú píng【**зат.**】балдыршөп; балықоты.

【**浮签**】fúqiān(~儿)【**зат.**】желіммен жабыстырылған парак.

【**浮浅**】fúqiǎn【**сын.**】алаңғасар; желөкпе; жеңіл ойлы; жеңілтек; ұстамсыз; ұшқалақ; шошақай.

【**浮桥**】fúqiáo【**зат.**】жылжымалы көпір; қалқымалы көпір.

【**浮生**】fúshēng①【**зат.**】баянсыз өмір: ~若梦 өмір түс сияқты өткінші.②【**ет.**】суда жүзетін өсімдік.

【**浮水**】fúshuǐ【**ет.**】жүзу; қалқу; қалықтау; малту.

【**浮筒**】fútǒng【**зат.**】понтон (суға батқан кемені көтеру үшін кеменің екі жағынан жасалған қалқыма жабдық).

【**浮头儿**】fútóu(方)【**зат.**】бет; сырт; үст; беткі қабат.

【**浮屠**】fútú【**зат.**】①Будда.②(书)гибадатхана (Будда дініндегілердің құлшылық ететін үйі).

【**浮土**】fútǔ【**зат.**】①қоқым; тозаң; шаң; шаң-тозаң.②сыртқы борпылдаған топырақ қабаты.

【**浮现**】fúxiàn【**ет.**】ашылу; біліну; көтерілу; қозғалу: 往事又~在眼前 ескі бұрынғы тағыда көз алдыма келді.

【**浮箱**】fúxiāng【**зат.**】понтон (суға батқан кемені көтеру үшін кеменің екі жағынан жасалған қалқыма жабдық).

【**浮想**】fúxiǎng【**зат.**】болмас іс; бұлдыр; елес; иллюзия; қиял; сағым: ~联翩 қиялға бату; қиялға шому; қиялдану.

【**浮艳**】fúyàn【**сын.**】мардымсыз,бірақ әдемі,сұлу; сыртқы сұлулық.

【**浮游**】fúyóu планктон; планктонды: ~【**ет.**】物 планктонды жануарлар; зоопланктон.

【**浮游生物**】fúyóushēngwù планктон (ағыс күшімен ғана қозғалатын теңіз; өзен суларындағы өсімдіктер мен жәндіктер дүниесі).

【**浮躁**】fúzào【**сын.**】қаңғалақ; терең ойламайтын (адам туралы); алаңғасар; желөкпе; жеңіл ойлы; жеңілтек; ұстамсыз; ұшқалақ; шошақай; дегбірсіз; сабырсыз; тағатсыз; шыдамсыз: 性情~мінезі бойынша шыдамсыз.

【**浮肿**】fúzhǒng【**ет.**】ісік; күп.

【**浮子**】fú·zi【**зат.**】қалтқы.

【**桴**】бойлай белағаш.②(方)【**зат.**】→桴子.

【**桴**】fúсал (байластырып суға ағызатын ағаштар, немесе судан өту үшін қолданылады).

【**符**】fú①мандат (біреудің уәкілдігін куәландыратын құжат).②белгі; таңба; шартты белгі: ~号 белгі; 音~күйпарақ; нота.③бойтұмар; тұмар (аурудан, бақытсыздықтан т. б. сақтайды-мыс деп діндар адамдардың тағып жүретін тұмары); талисман.④【**зат.**】әулиелік; пайғамбарлық.⑤(Fú)【**зат.**】Фамилия.

【**符号**】fúhào【**зат.**】①белгі; таңба: 标点~тыныс белгілері; тыныс таңбалары; тыныс жүйесі; пунктуация; 化学~химиялық таңба.②белгі.

【**符号逻辑**】fúhàoluójí символикалық логика.

【**符合**】fúhé【**ет.**】бір-біріне келу; жарасу; ұқсау; жанасу; лайық болу; сәйкес келу; сәйкестелу; сәйкестендіру; сәйкестену; тура келу; үйлесім келу; жауап беру: ~要求 талапқа жанасу;

【**сан.**】字完全~сандар толықтай сәйкес келеді.

【**符节**】fújié【**зат.**】мандат (біреудің уәкілдігін куәландыратын құжат).

【**符篆**】fúsuǎn【**зат.**】сықырлы белгі.

【**符咒**】fúzhòu【**зат.**】арбау; дуа; сықыр.

【**幅**】fú①(~儿)【**зат.**】ен (матаның): 单~дара кездеме; 双~матаның ені екі есе.②амплитуда; ауытқу шегі (теңселу, шайқалу шегі).③(~儿)【**мөл.**】полотно (майлы бояумен салынған сурет): 一~画 бір сурет.

【**幅度**】fúdù【**зат.**】амплитуда;

ауытқу шегі (теңселу, шайқалу шегі).

【**幅面**】fúmiàn【**зат.**】ен (матаның).

【**幅员**】fúyuán【**зат.**】аймақ; аудан; аумақ; жер; маңай; территория; төңірек: ~辽阔 кең алаң.

【**辐**】fú【**зат.**】кегей; сым шабақ; тіс; шабақ.

【**辐辏**】fúcòu【**ет.**】жиналу; жиналысу; жинау; топырлау; үйме-жүйме болып тұру; үймелесу; бір жерге жиналу; топталу; жиналып шоғырлану.

【**辐射**】fúshè【**ет.**】сәуле тарату; жарқырау; нұр шашу; сәуле таралу; сәуле түсіру; сәуле шығару; сәулелену: ~热 сәулелі жылу; ~体 радиатор (қыздыратын жабдық).

【**虺**】fú【**зат.**】баянсыз; құбылмалы; тұрақсыз.

【**福**】fú①【**зат.**】бақ; бақ-дәулет; бақыт; дәулет; мерей; нәубет; талан; ырыс; амандық; аман-есендік; саулық: ~利 ауқаттылық; әл-ауқат; ~运 бақытты тағдыр.②етженділік; келбеттілік; сымбаттылық: 他发了~了 Ол толысып кетті.③(Fú)指福建: ~橘.④(Fù)【**зат.**】Фамилия.

【**福地**】fú dì【**зат.**】①арман еткен өлке; арман еткен жер; жер шары.②жер жаннаты; жер жұмағы; әдем (қой үстіне бозторғай жұмыртқалайтын жер); жәннәт; жерұйық; жұмақ; пейіш; ұжмақ.

【**福尔马林**】fú'ěrmǎlín【**зат.**】формалин (күйеге, құртқа қарсы жұмсайтын дәрі). [德 Formalin]

【**福将**】fújiāng【**зат.**】бақытты қолбасшы.

【**福晋**】fújìn【**зат.**】ханым; маньчжурдық княздің жұбайы.

【**福利**】fú lì【**зат.**】ауқаттылық; әл-ауқат; дәулеттілік; жақсы тұрмыс; молшылық (халықтың қажетті материалдық және рухани игіліктермен, яғни адамдардың белгілі бір мұқтаждарын қанағаттандыратын заттармен, қызмет көрсетумен, жағдайлармен қамтамасыз етілуі): ~社会 қоғамның ауқаттылығы; 公共~ қоғам игілігі; 为人民谋~ халық игілігі үшін еңбек ету.

【**福利院**】fúliyuàn【**зат.**】әлеуметтік көмек көрсету орталығы.

【**福气**】fú·qì【**зат.**】бақ; бақ-дәулет; бақыт; дәулет; мерей; нәубет; талан; ырыс; амандық; аман-есендік; саулық; бақытты болу.

【**福如东海**】fúrúdōnghǎi мол бақыт (құттықтаған кезде, мол бақыт және зор ғұмыр тілеу).

【**福相**】fúxiàng【**зат.**】жайнақы жүз.

【**福星**】fúxīng【**зат.**】юпитер.

【**福音**】fúyīn【**зат.**】①үнжіл; інжіл

(христиандардың негізгі діни кітабы).
② қуанышты хабар: 希望你能带来 ~
сен қуанышты хабар алып келетіне
үміттенемін.

【福音书】 fūyīnshū 【зат.】 үнжіл;
інжіл (христиандардың негізгі діни
кітабы).

【福至心灵】 fúzhìxīnlíng бақыт келген
кезде, ақыл-ойына жаны кіреді

【簋】 fù қорамсақ; оқ қап.

【蝠】 fù жарғанат.

【蝠鲞】 fúfèn 【зат.】 манта, мобула.

【馘】 fù ① айшықты; әшекейлі; мәнерлі;
өрнекті.

fǔ

【父】 fù қадірлі шебер, ұста: 田 ~
қадірлі шаруа; 渔 ~ қадірлі балықшы.
② 〈书〉 → “甫 1” ③ (Fǔ) 【зат.】
Фамилия.

【抚】 (撫) fǔ ① алдаусырату;
басу айту; жұбандыру; жұбаурату;
жұбату; тыныштандыру: 好言相 ~
жылы сөздермен жұбату. ② қам істеу;
қамқор болу; пана болу; паналату: ~
养 күту; өсіру; ~ 育 әлпештеп өсіру;
тәрбиелеп өсіру. ③ аузына қарату; билеп
алу; игеріп алу; өзіне қарату; басып алу;
қолға түсіру.

【抚爱】 fǔ'ài 【ет.】 махаббат;
сүйіспеншілік пен еркелету; мейір;
мейірім: 母亲的 ~ ананың махаббаты
мен мейірімі.

【抚摩】 fǔmó 【ет.】 әлпештеу;
еркелету; сипау: 妈妈 ~ 着女儿的头发
анасы қызын әлпештеп маңдайынан
сипалады.

【抚琴】 fǔqín 【ет.】 лютня (бұрынғы
замандағы ішекті музыка аспабы) ойнау.

【抚慰】 fǔwèi 【ет.】 алдаусырату; басу
айту; жұбандыру; жұбату;
жұбаурату: ~ 病人 науқас адамды
жұбату.

【抚恤】 fǔxù 【ет.】 қайырымдылық
көмек көрсету; материалдық көмек беру.

【抚恤金】 fǔxùjīn 【зат.】 жәрдем;
жәрдем ақша; жәрдемақы.

【抚养】 fǔyǎng 【ет.】 әлпештеп өсіру;
тәрбиелеп өсіру; бағу; өсіру; жетілдіру;
тәрбиелеп шығару: ~ 子女 балаларды
тәрбиелеп өсіру.

【抚育】 fǔyù 【ет.】 ① → 抚养. ② бағу;
өсіру: ~ 森林 орман өсіру.

【甫】 fǔ ① аға; әкетай; қосағасы;
отағасы. ② (Fǔ) 【зат.】 Фамилия.

【甫】 fǔ ① аға; әкетай; қосағасы;
отағасы. ② (Fǔ) 【зат.】 Фамилия.

【甫】 fǔ ① аға; әкетай; қосағасы;
отағасы. ② (Fǔ) 【зат.】 Фамилия.

【甫】 fǔ ① аға; әкетай; қосағасы;
отағасы. ② (Fǔ) 【зат.】 Фамилия.

【甫】 fǔ ① аға; әкетай; қосағасы;
отағасы. ② (Fǔ) 【зат.】 Фамилия.

ұру: ~ 掌 қол соғу.

【拊膺】 fùyīng 【ет.】 күйіну; күйю;
қайғы басу; қайғыру; қапалану;
уайымдау.

【拊掌】 fūzhǎng 【ет.】 қол
шапалақтауалақан; соғу; қол соғу: ~
大笑 қапы қаркылдап күлу.

【斧】 fǔ ① балта; отын жарғыш балта;
шапашот (ағаш ұстаның балтасы). ②
айбалта..

【斧钺】 fǔyuè 【зат.】 айбалта.

【斧凿痕】 fǔzáoheń 【зат.】 балта мен
қашаудың ізі.

【斧正】 fǔzhèng 【ет.】 түзету енгізу;
кемшілікті түзету; кінәлілікті түзету; .

【斧钺】 fǔzhì 【зат.】 балта және плаха
(ескі заманда өлім жазасына
бұйырылған адамның басын шабуға
астына қойылатын кеспелтек тақта).

【斧子】 fǔ-zǐ 【зат.】 балта; отын
жарғыш балта; шапашот (ағаш ұстаның
балтасы).

【府】 fǔ ① салтанатты сарай;
салтанатты үй; сарай; резиденция
(үкіметтің я мемлекет бастығының
тұратын орны).

② мекеме; үкімет: 官 ~ қазыналық
мекеме. ③ кесене; мазар; сағана
(қабырдың үстіне салынатын үлкен
кесене, мазар, бейіт).

④ аймақ; округ; өңір (провинция
құрамына кіретін әкімшілік бірлік). ⑤
(Fǔ) 【зат.】 Фамилия.

【府第】 fǔdì 【зат.】 резиденция
(үкіметтің я мемлекет бастығының
тұратын орны).

【府上】 fǔ-shàng 【зат.】 сіздің
отбасыңыз: ~ 都好 Сіздің
отбасыңыздың қал жағдайы қалай? ~
住在哪儿? Отбасыңыз қайда тұрады?

【俯】 fǔ ① 【ет.】 төмен; төмен
қарай: ~ 首 басы мен төмен қарай; ~
冲 шүйілтіп ұшу. ② (敬辞): 尚祈 ~ 允
сіздің келісіміңізді сұраймын.

【俯冲】 fǔchōng 【ет.】 шүйілдіру;
шүйілтіп ұшу; шаншыла құлдырау: ~
轰炸机 шүйілгіш (шүйіле бомбалайтын
ұшақ).

【俯伏】 fǔfú 【ет.】 етпетінен жату: ~
在地 жерде етпетінен жату.

【俯角】 fǔjiǎo 【зат.】 төмендеу
бұрышы.

【俯就】 fǔjiù 【ет.】 ① ризалық білдіру;
тілек білдіру. ② бейімделу; дағдылану;
епсіну; иігу; ыңғайландыру; ыңғайлану;
көну; шыдамдылық жасау; шыдау.

【俯瞰】 fǔkàn 【ет.】 төменге қарау.

【俯念】 fǔniàn 【ет.】 бізді ұмытпаңыз.

【俯拾即是】 fǔshíjìshì анша керек
болса да бар; шексіз жиынтық..

【俯视】 fǔshì 【ет.】 жоғарыдан
төменге қарау; жұртқа жоғарыдан

қарау: ~ 全景 бүкіл панораманы
(жоғарыдан қарағандағы жазықтықтың
көрінісі) байқап көру.

【俯首】 fǔshǒu 【ет.】 ұлы басын кіші
етіп басын ию: ~ 下心 баты ию және
жанымен бағыну.

【俯首帖耳】 fǔshǒutiēěr жағымпаздық;
жарамсақтық; меймөңкелік; жорғалау.

【俯卧】 fǔwò 【ет.】 тіреніп ішпен жату.

【俯卧撑】 fǔwòchēng 【зат.】 сығу.

【俯仰】 fǔyǎng 【ет.】 жүріс-тұрыс;
мінез-құлық; амал; әрекет; кылық; іс.

【俯仰由人】 fǔyǎngyóurén басқаларға
тәуелді болу.

【俯仰之间】 fǔyǎngzhījiān бір замат;
бір сәтте; кірпік қаққанша; бір сәтте.

【釜】 fǔ қазан.

【釜底抽薪】 cǔdǐchōuxīn батыл
шаралар қабылдау.

【釜底游鱼】 fǔdǐyóuyú бір аяғы жерде,
бір аяғы көрде; көр аузында тұру.

【辅】 fǔ ① болысу; ермек ету; жәрдем
беру; жәрдем жасау; жәрдемдесу;
көмектесу: ~ 之 оған қолдау көрсету.

② 〈书〉 үстіңгі жақ; бет сүйек; жақ
сүйек. ③ (Fǔ) 【зат.】 Фамилия.

【辅币】 fǔbì 【зат.】 ұсақ ақша; ұсақ
мәнет; ұсақ тиын; ұсақ шақа.

【辅弼】 fǔbì 【ет.】 болысу; ермек ету;
жәрдем беру; жәрдем жасау; жәрдем
көрсету; жәрдемдесу; көмек көрсету;
көмектесу.

【辅导】 fǔdǎo 【ет.】 басқару; меңгеру;
басқару және көмектесу; кеңес беру;
консультация беру: ~ 员 басы;
политрук; саяси жетекші (саяси
жетекші); ~ 学生 студентке
консультация беру; ~ 老师 кеңес
беруші; кеңесші; консультант (өз
мамандығына жататын мәселеден кеңес
беруші маман).

【辅料】 fǔliào 【зат.】 ① ас қатығы;
астатым; дәм-татымдық; дәмдеуіш;
дәмқосар; тұздық (тұз, бұрыш, пияз
сияқты). ② асай-мүсей; уақ-түйек заттар;
фурнитура.

【辅路】 fǔlù 【зат.】 қоршалынған
бүйір жолы.

【辅酶】 fǔméi 【зат.】 кофермент.

【辅修】 fǔxiū 【ет.】 тәртіп
(университетте, колледжде).

【辅音】 fǔyīn 【зат.】 дауыссыз дыбыс.

【辅助】 fǔzhù ① 【ет.】 болысу; ермек
ету; жәрдем беру; жәрдем жасау;
жәрдем көрсету; жәрдемдесу; көмек
көрсету; көмектесу: 多加 ~ барынша
көмектесу. ② 【сын.】 жәрдемші;
көмекші; қосалқы; қосымша: ~ 劳

【ет.】 қосымша жұмыс; ~ 人员
көмекші жұмысшылар; ~ 材料
көмекші құрал; көмекші материалдар
(дайындалатын өнімнің негізін
құрамайтын, өндірістік үдеріске

жәрдемдесетін материалдар).

【辅佐】 fūzuǒ 【ет.】 жәрдемші; көмекші; қолқанат.

【脯】 fǔ ① кептірілген ет: 兔 ~ кептірілген қоян еті; 鹿 ~ кептірілген марал. ② цукат (қантқа шылғытқан жеміс я жемістің тамырлары).

【腑】 fǔ жатыр; құрсақ; қарын; іші; іш жағы.

【腐败】 fǔbài ① 【ет.】 腐烂: 不要吃 ~ 的食物 шіріген тамақты жеуге болмайды. ② 【сын.】 іріп-шіру; шіріктік; шіріген: 资本主义制度的 ~ шіріктік капиталистік құрылыс.

【腐臭】 fǔchòu 【ет.】 бұзылған; иістенген; сасыған; сасық; шірік; шіріген: ~ 味儿 сасық иіс; 鱼 ~ 了 балық бұзылып кетті; ~ 的食物 бұзылған; сасыған (азық-түлік).

【腐化】 fǔhuà 【ет.】 ① азғындыққа ұшырау; азу; бұзылу; бұзықтыққа салыну: 生活 ~ адамгершіліксіз өмір сүру; ~ 分子 шіріген элемент.

【腐旧】 fǔjiù 【сын.】 әлсіреген; ескі; ескірген; көне; көнерген; қартайған; тозған; тозығы жеткен; тұтындан қалған.

【腐烂】 fǔlàn ① 【ет.】 бөлшектену; құлдырау; орналастырылу; іру; бұзылу; сасу; шіру: ~ 的东西 шірік; шіріген; шіріген ағаш 白菜 ~ 了 қырыққабат ашыды.

【腐儒】 fǔrú 【зат.】 дүмше; тақуа (уақ-түйек ережені сақтағыш адам).

【腐乳】 fǔrǔ 【зат.】 «доуфу» сояда тұздалған.

【腐生】 fǔshēng 【ет.】 патогенез (аурудың асқындауы).

【腐蚀】 fǔshí 【ет.】 ① жеп кою; күйдіру; шірітіп жіберу; кеміру; зең; коррозия; тоттану; тотығу; тотық (химиялық үрдіс зардабынан металдардың мұжылуы). ② бұзылып қалу; құртылу; шіріп кету; азғындату; азғындыққа жетелеу; азғыру; бұзу; бұзықтық жолға түсіру: ~ 作用 зиянды ықпал етуі.

【腐蚀剂】 fǔshíjì 【зат.】 ащы зат; ойып түсетін зат.

【腐熟】 fǔshú 【ет.】 ашып-быжып кету; қатты ашып кету; өте ашып кету; шіру; шіріп біту; шіріп кету.

【腐朽】 fǔxiǔ ① 【ет.】 бұзылу; сасу; шіру: 木板已经 ~ 了 тақта шіріп бітті. ② 【сын.】 іріп-шіру; шіріктік; шіріген: ~ 作风 зиянды стиль; ~ 的制度 шіріген құрылыс.

【腐殖质】 fǔzhízhì 【зат.】 көң; қарашірік; қорда; құнарлы жер; қыртысты жер; шірінді (түрлі өсімдіктер мен жәндіктердің шіруінен пайда болған құнарлы жер қыртысының бөлігі).

【腐竹】 fǔzhú 【зат.】 соялық ақтық; қояншөп (көп жылдық бақша өсімдігі, жер бетіне шықпай тұрып-ақ, көктеген күйінде асқа, консервке салынады).

fù

【父辈】 fùbèi 【зат.】 аға ұрпақтың туған-туысқандары; туыстары.

【父本】 fùběn 【зат.】 аталық түр.

【父老】 fùlǎo 【зат.】 отағасы; ажа; ақсақал; ел ағасы.

【父母】 fùmǔ 【зат.】 әке-шеше.

【父母官】 fùmǔguān 【зат.】 ата; әке.

【父女】 fùnǚ 【зат.】 әкесі мен қызы.

【父亲】 fù-qīn 【зат.】 ата; әке; әкей; дада; көке.

【父权制】 fùquánzhì 【зат.】 ақсақалдық дәуір; патриархат (отбасы билігі ақсақалға көшкен ру қоғам формасы)..

【父系】 fùxì 【сын.】 ① аталық; әке; әкелік; әкениң: ~ 亲属 әкесі жағынан туған-туысқандар. ② патриархал; патриархалдық; патриархаттық; патриархтық (ескі ру қоғамдың): ~ 家族制度 патриархалдық құрылыс.

【父兄】 fùxiōng 【зат.】 ① әке және аға. ② отбасының отағасы.

【父执】 fùzhí 【зат.】 әкесінің достары.

【父子】 fùzǐ 【зат.】 әкесі мен ұлы: ~ 关系 әкелік.

【讣告】 fùgào ① 【ет.】 өлім жөнінде хабар айту. ② 【зат.】 қазанама.

【讣闻】 fùwén 【зат.】 азнама; қазанама (өлген адамның өмірі, қоғамдық қызметі туралы мақала).

【付】 fù ① кою; беру: ~ 之以全权 оған уәкілдік беру; ~ 表决 сайлауға кою. ② 【ет.】 өтеу; төлеу: ~ 款 ақы беру; ақы төлеу; 补 ~ қалғанын төлеу; қосымша төлеу; үстеп төлеу. ③ (Fù) 【зат.】 Фамилия.

【付丙】 fùbǐng 【ет.】 өртеп жіберу; өртеп кету; өртеу.

【付出】 fùchū 【ет.】 өтеу; төлеу: ~ 现款 қолма-қол төлеу.

【付排】 fùpái 【ет.】 қабылдауға тапсыру.

【付讣】 fùfù 【ет.】 түгел төлеу; борыштан арылу; төлеп құтылу.

【付托】 fùtuō 【ет.】 міндеттеу; тапсыру; сеніп тапсыру; сенімшілік беру: 事情 ~ 得人 іс сенімді адамға тапсырылды.

【付现】 fùxiàn 【ет.】 қолма-қол төлеу: ~ 金 қолма-қол есеп айыру; қолма-қол есептесу; қолма-қол төлеу.

【付型】 fùxíng 【ет.】 макет; пішін; үлгі (бір нәрсенің кішірейтіп істелген үлгісі, кітап баспасында кітаптың алдын ала жасаған үлгісі).

【付印】 fùyìn 【ет.】 жариялау; баспаға беру.

【付邮】 fùyóu 【ет.】 пошта арқылы жіберу.

【付账】 fùzhàng 【ет.】 есеп бойынша төлеу.

【付之一炬】 fùzhīyījù түп-орнымен жағып жіберу.

【付之一笑】 fùzhīyīxiào назар аудармау; мейірбандықпен қарау.

【付诸东流】 fùzhūdōngliú барлығы бекерге кетті; босқа кетті; құр бекерге кетті.

【付梓】 fùzǐ 【ет.】 жариялау; басу; басып шығару; баспаға жіберу.

【负】 (負) fù ① ийкка салып көтеру; алып жүру; көтеріп жүру.

② 【ет.】 атқару; болу; орындау; өтеу: ~ 责任 жауапкершілігін көтеру; жауапты болу; 身 ~ 重任 үлкен жауапкершілігі бар жұмысты көтеру.

③ арқа беріп тұру; артпен қарау.

④ 【ет.】 ашыну; дық көру; дықты болу; жәбірлену; көңілге алу; жарақаттану; жарақат алу: ~ 伤 жарақат алу; ~ 屈 өкпелеу; ренжу; ренжіп қалу.

⑤ иемдену; пайдалану: 久 ~ 盛 【зат.】 әлдеқашаннан бері беделге ие болу.

⑥ 【ет.】 берешек; борыш; қарыз; несие: ~ 债 борыш.

⑦ арсыну; намыстану; ұялу; өзің кінәлі санау: ~ ~ 无可言 ұялғаннан сөйлеу алмадым. ⑧ 【ет.】 жолы болмау; қырсық; қырсықтық; сәтсіздік; сор; жеңіліс; жығылыс; талқандалу; ұтылу. ⑨ 【сын.】 теріс; минус: ~ 【сан.】 теріс сан; ~ 号 теріс белгі.

⑩ (Fù) 【зат.】 Фамилия.

【负担】 fùdān ① 【ет.】 көру; тарту; ұшырау; шегу: ~ 子女的生活费用 балаларды асырау. ② 【зат.】 ауыртпалық; масыл; салмақ; масылдық; машақат: 工作 ~ жүктеме; жұмыс мөлшері; 家庭 ~ отбасылық масыл; 减轻人民的 ~ халықтың ауыртпалығын жеңілдету.

【负电】 fùdiàn 【зат.】 теріс электр.

【负号】 fùhào 【зат.】 минус; теріс белгі.

【负疚】 fùjiù 【ет.】 ар-ұяты мазасыздауды сезіну; ұжданы азап шектіруді сезіну; ар-ұяты мазасыздау.

【负离子】 fùlǐzǐ 【зат.】 анион; теріс ион.

【负面】 fùmiàn 【сын.】 жағымсыз; келеңсіз; кері: ~ 情绪 жағымсыз эмоция; ~ 影响 кері әсер ету.

【负片】 fùpiàn 【зат.】 негатив (шыныға я үлдірге түсірілген сурет).

【负气】 fùqì 【ет.】 ерегісе; жорта; қасакана: 这是他 ~ 干的 ол оны ерегісе істеді.

【负屈】 fùqū 【ет.】 ашыну; дык көру; дыкты болу; жәбірлену; көңілге алу; наразы болу; өкпелеу; ренжу; ренжіп қалу.

【负伤】 fùshāng 【ет.】 жарақаттану; жарақат алу.

【负数】 fùshù 【зат.】 теріс сан.

【负心】 fùxīn 【ет.】 қиянат ету; опасыздық ету : ~ 汉 опасыз; опасыздық жасаушы; сатылған.

【负隅】 fùyú 【ет.】 тиімді позицияда тұру: ~ 顽抗 шабуылға тойтарыс беру.

【负约】 fùyüē 【ет.】 уәдені бұзу; уәдеде тұрмау.

【负载】 fùzài 【зат.】 күш; қуат.

【负责】 fùzé ① 【ет.】 міндет алу; міндеттену; жауапкершілікке алу: 对自己的行为 өзінің қателігі үшін жауапкершілікке алу.② 【сын.】 адал; адал ниетпен; сапалы түрде: 他对工作很 ~ ол өз жұмысын адал ниетпен істейді.

【负增长】 fùzēngzhǎng 【ет.】 теріс өсім.

【负债】 fùzhài ① 【ет.】 берешек; борыш; қарыз; несие: ~ 累累 қарызға бату.② 【зат.】 пассив (мекемелердің борышының жиынтығы)

【负罪】 fùzuì 【ет.】 ғафу етіңіз!; кешіріңіз!; кінә менен!

【妇】 (婦) fù ① → 妇女.② ерлі әйел; әйел; ханым (ерге тиген әйел).③ әйел; жар; зайып; қатын.

【妇道】 fùdào 【зат.】 әйел міндеті.

【妇道】 fù·dao 【зат.】 → 妇女: ~ 人家 әйелдер.

【妇科】 fùkē 【зат.】 гинеколог (әйелдер ауруының маманы).

【妇联】 fùlián 【зат.】 әйелдер құрамасы; әйелдер ассоциациясы.

【妇女】 fùnǚ 【зат.】 әйел; бике; қатын: ~ 问题 әйел мәселесі.

【妇女病】 fùnǚbìng 【зат.】 әйелдер ауруы.

【妇女联合会】 fùnǚliánhéhuì әйелдер қоғамдық бірлестігі.

【妇人】 fùrén 【зат.】 ерлі әйел; әйел; ханым (ерге тиген әйел).

【妇幼】 fùyòu 【зат.】 әйелдер мен балалар: ~ 保健 әйелдер мен балалар денсаулық сақтау.

【附】 fù ① 【ет.】 қоса жіберу; қоса тіркеу; қосу; тіркеу; шығару; шығарып салу: 随信 ~ 上 照片 一张 хатқа суреттерді қоса тіркеу.② 【ет.】 (靠近): ~ 在他的耳边低声说话 оның құлағына сыбырлау.

【附白】 fùbái 【ет.】 постскриптур (жазылған хаттың аяғына қол қойғаннан кейін жазылған қосымша сөздер; оған әдетте P.S. деп қояды да онан әрі қарай жазады); артық қосып

жазу; аяғына қосқан жазу; жазылу; қосып жазу; қосып жазылған мәлімет; тізімге алу.

【附笔】 fùbǐ 【зат.】 постскриптур (жазылған хаттың аяғына қол қойғаннан кейін жазылған қосымша сөздер; оған әдетте P.S. деп қояды да онан әрі қарай жазады).

【附带】 fùdài ① 【ет.】 қосымша; үстеме: ~ 条件 қосымша шарт; ~ 声明 қосымша мәлімдеме.② 【сын.】 жанама; қосалқы; қосымша: ~ 的 劳 【ет.】 жарым-жарты еңбек; ~ 的 收入 қосымша табыс.

【附耳】 fù'ěr 【ет.】 құлағына: ~ 低语 құлағына сыбырлау.

【附辜】 fùgū 【зат.】 қосымша тас (аталық ұрық безі).

【附和】 fùhè 【ет.】 бірігу; қосылу; ауу; еру; қосылу; қосылып кету; тақалу; таяну: 随声 ~ әнге қосылу; қайта айту; қосылып ән айту (әнді, өлеңді).

【附会】 fùhuì 【ет.】 әрең дегенде; зорға; әрең-әрең өткізу; әрең-әрең рұқсат ету.

【附骥】 fùjì 【ет.】 өзінің қамқоршының арқасында ілгері жылжу.

【附加】 fùjiā қосымша; үстеме: ~ 任务 қосымша тапсырма; ~ 关系 қабысу; ~ 成分 аффикс; қосымша.

【附加税】 fùjiāshuì 【зат.】 қосымша кіріс салығы.

【附加刑】 fùjiāxíng 【зат.】 қосымша жазалау; мерзімін ұзарту.

【附加值】 fùjiāzhí 【зат.】 қосымша құн.

【附件】 fùjiàn 【зат.】 ① қосымша; үстеме; қосымша құжат. ② бұйым; жабдық; жарақ; зат; керек-жарақ; сайман; темір арқау аспап; құрал; құрылғы; тетік. ③ аппендикс (соқыр ішектің құрт тәрізді өскіні); қосымша; қос (мыс. қос бармақ).

【附近】 fùjìn ① 【сын.】 жақында; жақын маңда (маңнан); жақын жерде (жерден); жанында; жуық жерде; таяу жерде; таяу тұста: ~ 居民 маңайдағы тұрғындар. ② 【зат.】 аймақ; айнала; аламай; алқап; атырап; дере; маң; маңай; маңы; өңір; төңірек: 他家就在 ~ ол осы жерден жақын жерде тұрады; 住在北京 ~ Пекиннің төңірегінде тұру.

【附丽】 fùlì 【ет.】 ауу; еру; қосылу; қосылып кету; тақалу; таяну.

【附录】 fùlù 【зат.】 қосымша; үстеме.

【附逆】 fùnì 【ет.】 опасыздарға қосылу; сатқындардың қатарына кіру.

【附设】 fùshè 【ет.】 жанында; жанындағы; қасында; қасындағы: 这个工厂 ~ 了一个俱乐部 заводтың жанында клуб ашылды.

【附属】 fùshǔ ① 【сын.】 көмекші;

қолғабысшы; байланысты; басыбайлы; жалынышты; кіріштар; тәуелді; жанында; жанындағы; қасында; қасындағы: ~ 小学 көмекші мектеп; 外语学院 ~ 中学 шетел тілі институт жанындағы орта мектеп. ② 【ет.】 ауу; еру; қосылу; қосылып кету; тақалу; таяну.

【附属国】 fùshǔguó 【зат.】 тәуелді ел; бағынышты; вассал; тәуелді (бағынышты, тәуелді адам не мемлекет).

【附送】 fùsòng 【ет.】 қосымша жіберу.

【附小】 fùxiǎo 【зат.】 бастауыш мектеп.

【附言】 fùyán 【зат.】 ақырғы сөз; соңғы сөз; постскриптур (жазылған хаттың аяғына қол қойғаннан кейін жазылған қосымша сөздер; оған әдетте P.S. деп қояды да онан әрі қарай жазады).

【附议】 fùyì 【ет.】 ұсынысқа қосылу; ұсынысты қолдау.

【附庸】 fùyōng 【зат.】 ① вассал; тәуелді (орта ғасырдағы өзінен ірі феодалға бағынышты, тәуелді жер-су иесі — феодал және соғыс мәселесі жөнінде басқаға тәуелді феодал). ② бағынышты; вассал; тәуелді (бағынышты, тәуелді адам не мемлекет); сателлит (қожайынның сақтап жүретін жалданған адам).

【附庸风雅】 fùyōngfēngyǎ сырт көзден сақтану үшін әдебиет үйірмесіне әуестену.

【附则】 fùzé 【зат.】 аңғарту; ескертпе; ескерту; қосымша ережелер (бап; ереже; заң).

【附中】 fùzhōng 【зат.】 орта мектеп.

【附注】 fùzhù 【зат.】 аңғарту; ескертпе; ескерту.

【附着】 fùzhuó 【ет.】 жабысу; іліну: 病菌 ~ 在病人使用过的东西上 науқастар қолданған заттарға микробтар жабысып қалады.

【附着力】 fùzhuólì 【зат.】 жабысу; тұтасу; адгезия; адгезия..

【阜】 fù ① 〈书〉 белес; дөң; төбе; төмпешік. ② 〈书〉 байтақ; есепсіз; көп сан; қыруар; сансыз; сансыз көп; толып жатқан: 物 ~ 民丰 азық молшылықты, халық тоқ. ③ (Fù) 【зат.】 Фамилия.

【服】 fù 【мөл.】 мезгіл: — ~ 药 дәріні бір мезгіл ішу керек.

【驸马】 fùmǎ 【зат.】 императордың күйеу баласы.

【赴】 fù 【ет.】 аттану; жөнелу; кету; шығу; бару: ~ 宴 банкетке бару; ~ 京 Пекинге бару.

【赴敌】 fùdí 【ет.】 майдандағы әскер қатарына толықтыруға жіберу; жауға қарсы тұру.

【赴难】 fùnàn 【ет.】 Отанды қорғау

үшін тұру; Отанды қорғауға шығу.

【赴任】 fùrèn 【ет.】 тағайындаған жерге бару (қызметпен).

【赴宴】 fùyàn 【ет.】 банкетке бару; салтанатты қонағасына бару.

【赴约】 fùyüē 【ет.】 қызмет ретімен жолығысуға бару.

【复】 -1fù қайта айту; қайталап айту; қайталау: ~写 көшіріп алу; ~制 қалпына келтіру.

【复】 -2fù ① жауап беру; жауап қайтару: ~信 жауап хат жіберу; 我还没有~他的信 мен оның хатына жауап хат әлі жіберген жоқпын; 电~телеграф арқылы жауап жіберу. ② (Fù) 【зат.】 Фамилия.

【复】 3fù жаңарту; жаңару; жаңғырту; қайта бастау; қайта түзеу: ~原 жаңадан жөнделу; ~婚 қайталанған неке.

【复】 4fù жаңадан; қайта; қайтадан; тағы: 年~一年 жылдан жылға; 日~一日 күн өткен сайын; күн сайын.

【复本】 fùběn 【зат.】 дубликат; екінші нұсқа; телнұсқа (түпкі нұсқамен заң күші бірдей жүретін құжаттың екінші данасы); дублет (бір нәрсенің екінші данасы).

【复本位制】 fùběnwèizhì биметаллизм (күміс пен алтын ғана заңды ақша болып жүретін ақша жүйесі).

【复辟】 fùbì 【ет.】 монархияны реставрациялау; реставрациялау (революция құлатқан құрылысты қайта қалпына келтіру).

【复查】 fùchá 【ет.】 екінші қайтара тексеріс: ~请求 екінші қайтара қарау туралы өтініш.

【复仇】 fùchóu 【ет.】 кек алу; кектену; кек; қысас; өш; өш алушылық; өш

қайтарушылық: ~政策 кек алу саясаты.

【复出】 fùchū 【ет.】 отставкадан қайтып оралу.

【复聪】 fùcōng 【ет.】 алу; жинау; жалдау; тарту; іске алу.

【复电】 fùdiàn 【зат.】 жауап жеделхат; телеграфтық жауап.

【复读】 fùdú 【ет.】 оқуды жаңартып отыру; оқуға қайта жалғастыру: ~生 екі жыл бір сыныпта қалған бала.

【复发】 fùfā 【ет.】 қайталау (жазылған сияқты болған аурудың жаңадан қайталауы).

【复方】 fùfāng 【зат.】 ① жалпы сергітетін дәрі: ~大黃散 рауғаш ұнтағы. ② күрделі дәріқағаз; шипашақ дәрігердің дәрі алу үшін беретін қағазы): ~制剂 күрделі дәрі; дәрі-дәрмек (химиялық не фармацевтік зат).

【复分解】 fùfēnjiě 【ет.】 екі есе ауыстыру.

【复辅音】 fùfūyīn 【зат.】 күрделі дауыссыз.

【复工】 fùgōng 【ет.】 қайтадан жұмысқа кірісу; жұмысты жаңартып отыру.

【复古】 fùgǔ 【ет.】 жаңғырту; жаңғыртушылық; қалпына келтіру; қалпына келтірушілік; реставрация: ~思想 ойды жаңғырту.

【复归】 fùguī 【ет.】 кемімел; регрессия.

【复果】 fùguǒ 【зат.】 жеміс шоғыры.

【复合】 fùhé 【ет.】 күрделі; құранды; құрмалас: ~词 күрделі сөз; ~电路 күрделі тізбек; ~后缀 күрделі жұрнақ.

【复合材料】 fùhé cáiliào композиттік материал.

【复合【мөл.】词】 fùhé liàngcí күрделі мөлшер сөз.

【复合元音】 fùhé yuányīn полифтонг; күрделі дауысты дыбыс.

【复核】 fùhé 【ет.】 ① бақылау; қадағалау; қарау; тексергізу; тексерту; тексеру; тексеріп шығу: ~【сан.】字 сандық мәліметтерді тексеру. ② қайта қарау (өзгерістер енгізу мақсатымен белгілі бір ілімді я теорияны қайта қарау).

【复会】 fùhuì 【ет.】 конференцияны жалғастыру.

【复婚】 fùhūn 【ет.】 қайталанған неке.

【复活】 fùhuó 【ет.】 тірілу; жан біту; өлгеннен соң тірілу; бұрынғы қалпына келу; жанару; қайта даму; қайта туылу: 人死不能~ өлген адамдар қайтадан тіріле алмайды; 不让军国主义~ милитаризмнің жаңдануына жол бермеу.

【复活节】 Fùhuó Jié 【зат.】 пасха (христиан және еврейлердің мейрамы).

【复交】 fùjiāo 【ет.】 ① достықты қайтадан бастау. ② дипломатиялық қатынасты орнату.

【复句】 fùjù 【зат.】 құрмалас сөйлем: 主从~бағыныңқы құрмалас сөйлем; 等立~салалас құрмалас сөйлем.

【复刊】 fùkān 【ет.】 басылымды қайта қозғау.

【复课】 fùkè 【ет.】 сабақты қайта бастау; қайталау өткенді.

【复利】 fùlì 【зат.】 күрделі пайыздар.

【复明】 fùmíng 【ет.】 көзі ашылу; көзі көру; көре бастау.

【复命】 fùmìng 【ет.】 баяндау; есеп беру.

【复牌】 fùpái 【ет.】 сауданы жаңарту.

【复赛】 fùsài 【ет.】 жартылай финал.

【复审】 fùshěn 【ет.】 істі қайта қозғау; екінші қайтара тексеру.

【复试】 fùshì 【ет.】 екінші мәрте емтихан.

【复述】 fùshù 【ет.】 ① баяндау; қайта

айту; өз сөзімен айту. ② айтып беру; қайта айту (оқығанды қайта айту).

【复数】 fùshù 【зат.】 ① комплексті сан. ② көптік жалғау.

【复苏】 fùsū 【ет.】 ① жанданып кету; жандану; жарқындау; тірілу: 大地~табиғат жанданды. ② реанимация (клиникалық өлім халіндегі ағзаны тірілту).

【复位】 fùwèi 【ет.】 ① жеңілдету; жетілдіру. ② бұрынғы орнына қалпына келу.

【复习】 fùxí 【ет.】 еске түсіру; қайталау; пысықтау: ~功课 сабағын қайталау.

【复线】 fùxiàn 【зат.】 қос жолтабанды сызық; екі қатарлы сызық.

【复写】 fùxiě 【ет.】 көшіру; көшіріп алу; көшіріп жазып алу: ~两份 екі көшірме шығарып алу.

【复写纸】 fùxiězhǐ 【зат.】 көшіргіш қағаз.

【复信】 fùxìn ① 【ет.】 хатқа жауап жіберу; жауап хат жіберу. ② 【зат.】 жауап хат; жауап.

【复兴】 fùxīng 【ет.】 ① қайта күшею; қайта өркендеу: 民族~ұлттың қайта дамуы; 文艺~қайта өрлеу дәуірі; ренессанс. ② жаңадан жөндеу; қалпына келтіру: ~国家 елді қалпына келтіру; ~工业 өнеркәсіпті қайта дамыту.

【复姓】 fùxìng 【зат.】 өзінің алғашқы тегін қалпына келтіру.

【复学】 fùxué 【ет.】 оқуды жаңарту.

【复盐】 fùyán 【зат.】 қос тұз.

【复眼】 fùyǎn 【зат.】 фасеттік көз.

【复业】 fùyè 【ет.】 жұмысқа оралу;

өндірісті қайта жаңарту: 商店~дүкен қайтадан ашылды.

【复叶】 fùyè 【зат.】 күрделі жапырақ.

【复议】 fùyì 【ет.】 қайта қарап шығу; қайта қарау; қарап көру; қарап шығу: 对决议进行了~ шешім қайта қаралатын болды.

【复音】 fùyīn 【зат.】 күрделі тон.

【复音词】 fùyīncí 【зат.】 көп буынды сөз.

【复印】 fùyìn 【ет.】 көшіру; көшіріп алу; көшіріп жазып алу: ~件 дубликат; екінші нұсқа; телнұсқа (түпкі нұсқамен заң күші бірдей жүретін құжаттың екінші данасы).

【复印机】 fùyìnjī 【зат.】 ксерокс (көшірмелеуіш аппарат).

【复员】 fùyuán 【ет.】 демобилизация (соғыс күшін, сонымен бірге, шаруашылықтың барлық саласын соғыс қалпынан бейбітшілік қалыпқа ауыстыру): ~军人 әскерден қайтқан;

демобилизацияланған; 军队~әскерден қайтару.

【复原】fùyuán【ет.】①айығу; сауалу; сауығу (ауру кісі туралы); жазылу; жазылып кету; оңалу; тәуір болу; тәуірлену: 病人已经~ науқас жазылып кетті. ② жаңадан жөнделу; күш жинау; оңалу: 被破坏的城市已经~ қиратылған қалалар қайта жаңадан жөнделді.

【复杂】fùzá【сын.】күрделі; қиын: 情况~қиын жағдай; ~的问题 күрделі мәселе; түйінді мәселе; 极其~ өте күрделі.

【复杂劳动】fùzáláodòng күрделі еңбек.

【复诊】fùzhěn【ет.】екінші рет қайта дәрігерге қаралу.

【复职】fùzhí【ет.】бұрынғы қызметке қайта оралу.

【复制】fùzhì【ет.】қалпына келтіру; қайта жасау; көшіру; жарыса істеу; қайталау; елестету; жаңғырту: ~品 репродукция (суреттерді фотография, клише арқылы дәл өзіндей етіп түсіру, көбейту); ~一幅画 суреттерді қалпына келтіру.

【复种】fùzhòng【ет.】ревакцинация; қайталап егу.

【复转】fùzhuǎn【ет.】кері қайту; қайту; қайтып келу; қайта орнау; бұрынғыша болу; қайталау.

【复壮】fùzhuàng【ет.】жанарту; жанару; жаңғырту; жасарту; жасару.

【复】fù【ет.】ағысты жер (өзеннің ағысы қатты жері); жылым; иірім; тартпа.

【衬】fù ① марқұм ата-анасына құрбандық шалу. ② жерге көму; жерлеу; көму; көміп тастау.

【副】-fù ①【сын.】жәрдемші; көмекші; орынбасар: ~主席 төрағаның орынбасары; ~总统 вице-президент; тете президент (президенттің орынбасары); ~【部长】министр орынбасары. ②(Fù)【зат.】Фамилия.

【副】-2fù【мөл.】а) жұп; пар: ~对联 қос жазба; ~手套 екі қолғап; б) жинақ; жинақтама; жиынтық; комплект; толым: 全~仪器 толық құралдар жиынтығы.

【副本】fùběn【зат.】көшірме; дубликат; екінші нұсқа; телнұсқа (түпкі нұсқамен заң күші бірдей жүретін құжаттың екінші данасы).

【副标题】fùbiāotí【зат.】басы; тақырыпша (шығарманың, мақаланың басы).

【副产品】fùchǎnpǐn【зат.】өндірістің жанама өнімі.

【副词】fùcí【зат.】үстеу (сөз табының бірі).

【副歌】fùgē【зат.】қайырма; рефрен (әннің қайырмасы).

【副官】fùguān【зат.】адъютант (бастықтың тапсырмаларын орындайтын офицер).

【副交感神经】fùjiāogǎn-shénjīng парасимпатикалық жүйке жүйесі.

【副教授】fùjiàoshòu【зат.】доцент (жоғары оқу орынының оқытушыларына берілетін ғылыми атақ).

【副句】fùjù бағыныңқы сөйлем.

【副刊】fùkān【зат.】бөлім (газеттің); қосымша.

【副品】fùpǐn【зат.】екінші сортты тауар.

【副热带】fùrèdài【зат.】субтропиктер (тропиктерге жақын өлкелер).

【副神经】fùshénjīng【зат.】қосымша жүйке.

【副食】fùshí【зат.】екінші дәрежедегі тамақ өнімдері.

【副手】fùshǒu【зат.】жәрдемші; көмекші; қолқанат.

【副题】fùtí【зат.】басы; тақырыпша (шығарманың, мақаланың басы).

【副性征】fùxìngzhēng【зат.】қосымша жыныс белгілері.

【副修】fùxiū【ет.】қосымша мамандық.

【副业】fùyè【зат.】көмекші шаруашылық; қосалқы шаруашылық.

【副职】fùzhí【зат.】жәрдемші; көмекші; қолқанат; орынбасар.

【副作用】fùzuòyòng【зат.】жағымсыз әсер ету.

【富】fù ①【сын.】ауқатты; әлді; бардам; барлы; бұлды; дәулетті; керегелі; күзірлі; қорабалы; мұқтажсыз; мүлкті. ② бағалы; қымбат; мол: ~禄 мол еңбекақы. ③(Fù)【зат.】Фамилия.

【富富有余】fùfùyǒuyú анағұрлым көп керек.

【富贵】fùguì【сын.】байлық және тектілік; ақша және бедел: ~不能淫 қиянатқа бармайтын; сатылмайтын.

【富国】fùguó ①【ет.】елді байыту: ~疆兵 елді байыту әрі армияны бекіту. ②【зат.】бай ел: ~强民 бай әрі іргелі ел.

【富豪】fùháo【зат.】алпауыт; бай; байбағша.

【富集】fùjí【ет.】қалыңдық; тығыздық.

【富矿】fùkuàng【зат.】бай кең.

【富勒烯】fùlèxī【зат.】фуллерен.

【富丽】fùlì【сын.】аса қымбат; бай; асқан жақсы; тамаша: ~堂皇的宫殿 әсемденген сарай.

【富民】fùmín【ет.】халықты байыту.

【富农】fùnóng【зат.】қулақ (жалшылар мен кедейлердің қанын

сорған бай шаруа).

【富婆】fùpó【зат.】орта жастағы бай ерлі әйел.

【富强】fùqiáng【сын.】бай және құдіретті; құдіреттілік: 繁荣~ күші кемеліне келген кез.

【富饶】fùráo【сын.】бай; ауқатты; әлді; бардам; дәулетті; күйлі; малды; тоқ; берекетті; көл-көсір; мол: ~的国家 бай ел; ~的大自然 тамаша табиғат; ~的土地 жомарт жер.

【富商】fùshāng【зат.】бай көпес; алыпсатар; пайдақор; саудагер (көбінесе ірі мөлшердегі сауда операцияларымен айналысатын адам, кәсіпкер): ~大贾 бизнесмен; пайдақор; табыскер; іскер (пайда түсіретін кез келген заңды экономикалық қызметпен айналысушы кәсіпкер, коммерсант, саудагер).

【富庶】fùshù【сын.】бай және елді.

【富态】fù-tai【сын.】ажарлану; толысу.

【富翁】fùwēng【зат.】алпауыт; бай; байбағша; олигарх.

【富营养化】fùyíngyǎnghuà【ет.】эвтрофтану (эвтрофтану - биогенді элементтердің, оның ішінде, азот пен фосфордың су көздерінде жиналуына байланысты солар арқылы суқоймалардың бірінші өнімділігінің артуы).

【富有】fùyǒu ①【сын.】бай; ауқатты; әлді; бардам; дәулетті; күйлі; малды; тоқ: ~同情心的人 қайырымды адам; ықыласты адам; ~成效 құнарлы; өнімді. ②【ет.】бай болу; молаю; мол болу: ~经验 мол тәжірибеге ие болу; ~森林 орманмен молайту.

【富余】fù-yu【ет.】①артық, қалдық; молшылық: ②бай, ағыл-тегіл; ауқатты: 富余人员 штаттағы артық адамдар; ~的钱 артық ақша; 抽水机有~сорпа саны молшылық

【富裕】fùyù ①【сын.】ауқатты, бай, мұңсыз: 富裕中农 ауқатты қарапайым шаруа; 富足生活; молшылықтағы өмір; 富裕的集体农庄 бай колхоз 过富裕生活 молшылықта өмір сүру; 富裕国家 бай мемлекет

【富源】fùyuán【зат.】байлықтың көздері; қорлар; 天然富源 табиғи байлықтар; 天然富源(资源) табиғи натуралды байлықтар; 取之不尽的富源 таусылмайтын байлықтар

【富足】fùzú【сын.】①молшылықта болу; ауқатты; бай; ②ағыл-тегіл, бай: 富足有余 мол артықшылығымен өмір сүру; 过富足生活 молшылықта тіршілік ету; 富足生活; 富裕的生活 бай өмір; 不富足的人 кедей адамдар:

【腹】 fù 【зат.】 ① іш, құрсақ қуысы; қарын, құрсақ; іш; абдомен: 腹呼吸 іштегі тынысы; 【满腹】 қарынды толтырылу; ② тұншықтыра.

【满腹含冤】 жаны ренішке толы; ③ іш; орта; ішкі; терең; орта; 腹地 тереңдегі жерлер; 江腹 өзеннің ортасы; ④ алдында; алда; 背腹 алды-арты; 出入腹我 сыртта және үйде де қолдарынан шықпады

【腹背受敌】 екі жақтан мыжып тастау

【腹部】 Fùbù іш, құрсақ қуысы; қарын

【腹地】 fùdì 【зат.】 ішкі территория; ішкі жерлер: 深入~ ішкі территорияға терең ену; 深入领会所扮演的角色 образға кіру; 深入森林 орманның ішіне кіру; 深入人心 адамдардың санасына терең ену; 深入研究 терең зерттеу; 深入细致 дәл, жете; 深入合作 терең серіктестік.

【深入浅出】 Shēnrùqiǎnchū күрделі ойларды жеңіл талдап беру;

【腹非】 fùfēi 【ет.】 күмән білдіру; .

【腹诽】 fùfěi 【ет.】 іште күмән білдіру

【腹稿】 fùgǎo 【зат.】 көтеріп шығарылатын жоба.

【腹面】 fùmiàn 【зат.】 қарынның беті

【腹膜】 fùmó 【зат.】 балақ; іштегі жетілу, балақтың дәнекерлеуі

【腹鳍】 fùqí 【зат.】 іш жүзу қанаты

【腹腔】 fùqiāng 【зат.】 құрсақ қуысы

【腹水】 fùshuǐ 【зат.】 іш, шөмен.

【腹泻】 fùxiè 【ет.】 диарея; іш өту.

【腹心】 fùxīn 【зат.】 ф кеуде мен жүрек; жан; даналық, ақыл 2 таза жүрек; жаны таза; жақын жүрген адам ең жақын дос 3 жақын, керекті.

【腹议】 fùyì 【ет.】 ішінен ойлау.

【腹足类】 fùzúlei 【зат.】 бауыр аяқтылар; құрсақ аяқтылар.

【鲋】 fù ф табан (Carassius auratus Linn) 2) бақа

【缚】 fù ұластыру, қатты созу; орап байлау; орау 缚囚 тұтқынды байлау; 手足被【缚】 қолдар мен аяқтары байлаулы; 缚带 белдікті тарту; 释其缚 арқандардан босатылу. ② (Fù) 【зат.】 жөні.

【缚】 fù жерлеу кезінде бата беру: 厚缚 жерлеу кезіндегі жомарт бата беру.

【缚仪】 fùyì 【зат.】 марқымның жаңуысына материалдық көмек беру

【缚赠】 fùzèng 【ет.】 жерлеу кезінде көмек беру

【蝮】 fù 【зат.】 сұмырай жылан; ірі зәрлі жылан

【蝮】 fù 【зат.】 теңіз құлағы

(Haliotis) .

【蝮鱼】 fùyú теңіз құлағы (Haliotis).

【覆】 fù ① төңкерелу, аударылу; құлау; 屋覆 ғимарат құлады; 心覆 еңсесі түсу; ② сәтсіздікке ұшырады; опат болу; 自覆 өз кінәсімен сәтсіздікке ұшырау; 国覆 әулиет құлады; ③ ресми түрде болу; ④ ойын ниетін бүркеу, 覆诸山下而待 тау етегінде тығылп жасырыну; 【зат.】 ④ Жамылғы; көйлек; 神之覆也 рухтың жамылғысы; ② жасырын күту; 【覆巢无完卵】 fùcháowúwánluǎn үлкен апатта ұсақ-түйектердің барлығы да зардап шегеді.

【覆车之鉴】 fùchēzhījiàn алдын-ала ескерту; білдіру; күні бұрын ескерту;

【覆盖】 fùgài ① жабу, бүркеу; жапқыш; жамылғы;

【覆盖面】 fùgàimiàn 【зат.】 бүркеуіш жамылғысы

【覆灭】 fùmiè 【ет.】 жерден өшіріп тастау: 全军~ бар әскерді жерден өшіріп тастау.

【覆没】 fùmò 【ет.】 ① <书> (төңкеріліп, түбінге жету. ② апатқа ұшырау; жеңілу, жеңіліске ұшырау.

【覆盆之冤】 fùpénzhīyuān нақақ бәле.

【覆盆子】 fùpénzǐ 【зат.】 кәріс танқурайы.

【覆水难收】 fùshuǐnánshōu өткенді қайтара алмайсың;

【覆亡】 fùwáng 【ет.】 қайтыс болу, өлімге жету.

【覆辙】 fùzhé 【зат.】 өткеннің қателігі: 重蹈~ өткен қателіктерін қайталау; 重蹈覆辙 қайта апат жолына түсу;

【馥】 fù <书> хош иіс: ~郁 қатты иісті.

【馥馥】 fùfù 【сын.】 таратып жатқан күшті хош иіс.

【馥郁】 fùyù 【сын.】 қатты иісті хош иіс.

G

gā

夹 gā [夹肢窝] (gā-zhiwō) <口>

【зат.】 ① сығу; басу; жымқыру; ② қолтықтың астында ұстап әкелу 夹着书 қолтықтың астында кітап әкелу; ③ араластырып бұлғау; араластыру 雨夹雪 қар жаңбырмен аралас; ④ қысқыш; ұстаушы; қақпан 老鼠夹 тышқан аулағыш; ⑤ (қағаздар үшін) папка 皮夹 теріден жасалған папкасы

咖 gā [咖喱] (gāli) 【зат.】 карри[ағыл. curry]

嘎 gā: 【ел.】 Дыбыс қыйқуы. 汽车~的

一声刹住了.

【嘎巴】 gābā ① күйіп кету; кебу; баттасу; жабысу; ② дауысқа еліктеу; бытырлау; сағырлау.

【嘎巴】 gā-ba <方> 【ет.】 сатырлау, үрс-түрс

【嘎巴儿】 gā-bar <方> 【зат.】 кебір қалдықтар; қап, струппик

【嘎嘎】 gāgā 【ел.】 қатты; шақыруды білдіретін одағай сөздер.

【嘎渣儿】 gā-zhā <方> 【зат.】 жанған қабықша.

【嘎吱】 gāzhī 【ел.】 сықырлаған

gá

轧 gá <方> 【ет.】 басу; тығыздау; домалау

汽车轧死人了 автокөлік адамды басты; ② домалатып жазу; жаймалау

轧钢 болатты жаймалау.

钷 gá 【зат.】 Гадолийний (Gd).

【嘎调】 gādiào 【зат.】 фальцетке ауысу

【噶厦】 gāxià 【зат.】 Тибеттің Жоғарғы Кеңесі.

gǎ

生 gǎ <方> 【сын.】 асау; бәлеқор

他脾气很生 Ол үлкен қиліккіші ② комағай, бейілі тары.

【生古】 gǎ-gu <方> 【сын.】 ① оғаш, есуас; таңданарлықтар; ② асау; кесір

尅 gǎ <方> 【сын.】 кішкентай: ~娃 кішкентай сәби | ~李 кішкентай шиіе.

gāi

该-1 gāi 【ет.】 ① керек, тиіс, лазым: 该请客 қонақтарды шақыру керек; 该做的

一定要做! Керек нәрсені міндетті түрде жасау! 刚穿上的新衣服就弄脏了, 你妈又该说你了! Әлгінде ғана жаңа көйлекті киіп алып, оны кірлетіп қойдың, анаң сені жазалайтын шығар!

再不浇水, 花都该蔫了! Егер су құймасаң, онда гүлдер өліп қалады; ② бағалаушы етіс; лайық болу, тұру, болып, бүлдіру, жақындау; сәйкес келу:

该-2 gāi 【ет.】 ① қарызға алу, қарыздану; (кімге - ақшаның лы) тиісті болу

你~他多少? Сен оған қанша қарызсың? 我~他十钱 Мен оған 10 юань қарызбын!

② кезекте болу; басып, 现在~谁? Кімнің кезегі? ~我, 该它! Менікі емес, оның кезегі! ~账 | 我~他两块钱.

该-3 gāi бұл, осы, нақ өзі: ~县/бұл аудан, осы аудан.

【该博】 gāibó көлемді, терен.

【该当】 gāidāng 【ет.】 тиісті, шығады; тиісті, еңбегіне лайығы; лайық болу

【该欠】 gāiqiǎn 【ет.】 керек, тиіс; міндеті түрде.

【该死】 gāisǐ 〈口〉【ет.】 өлімге құмар болу.

【该着】 gāizhāo 【ет.】 қарызға алу; міндетті, керек, тиіс.

该 gāi 〈书〉① баспалдақтар; дәреже; шеңбер; жік; ярус; жол, 三该 үш баспалдақ; 九该 тоғыз шеңберлердің тандайлары; ② үйінді; ③ шекара
该 -1gāi 数 алыстағы жер; 九该 императордың иелігі.

该 -2gāi шекара.

【该心】 gāixīn 【зат.】 ортада болу; шайқастың орны

该 gāi 〈书〉 шөптердің тамырлары.

【该博】 gāibó 〈书〉【сын.】 жоғарғы эрудиция.

【该括】 gāikuò 〈书〉①【ет.】 резюме жасау. ②【сын.】 ортақтандыру.

gǎi

改 gǎi ①【ет.】 ауыстыру; айырбастау, өзгерту, өзгеріске ұшырау, : ~ 口 сөйлеуді өзгерту | ~ 【зат.】 есімін өзгерту | ~ 朝换代 таңертең кешкілікпен ауысады ②【ет.】 жақсы жаққа өзгерту; жақсарту. ③【ет.】 - қайта... 改照 қайта фотосуретке түсіру; 改做 қайтадан істеу; 改了一件衣裳 көйлекті қайтадан жасату: (Gǎi) фамилияға қолданылады.

【改版】 gǎibǎn 【ет.】 ① редакция; ② қайта өңделген нұсқасы

【改扮】 gǎibàn 【ет.】 киімін ауыстыру.

【改编】 gǎibiān 【ет.】 экранизациялау; реформалау; м 改编计划 жоспардың өзгеруі.

【改变】 gǎibiàn 【ет.】 өзгерту, ауыстыру, айырбастау, өзгеріске ұшырату; 气候的改变 климаттың өзгеруі; 改变自己的生活 өз өмірін өзгерту.

【改产】 gǎichǎn 【ет.】 转产. ; өндірісті өзгерту, мүлікті өзгерту

【改朝换代】 gǎicháohuàndài әулиеттің өзгеруі, әулиеттің орнын басу

【改窜】 gǎisuàn 【ет.】 өзгеріс енгізу, редакциялау.

【改道】 gǎidào 【ет.】 жолды өзгерту; маршрут өзгерту; жүйесін өзгерту

【改点】 gǎidiǎn 【ет.】 : 列车 ~ 运行 уақыт өзгерісі

【改订】 gǎiding 【ет.】 : ~ 计划 жоспарды өзгерту.

【改动】 gǎidòng 【ет.】 - өзгерту,

өзгеріске ұшырау: 要把句子的措词改【ет.】一下 Сөйлемді басқаша өңдеу керек; 条约的修正和改【ет.】 модификация

【改革】 gǎigé 【ет.】 реформалау, жаңарту; реформа жасау, өзгерту: 宗教改革 реформация; 结构改革 конструктивті реорганизация; 通货改革 ақшалай реформасы; 土改革 жер реформасы

【改观】 gǎiguān 【ет.】 өзгерту; жаңарту; 占前都市皆已改观 Соғыс алдында қалалардың келбеті өзгертілді

【改过】 gǎiguò 【ет.】 қатені түзеу; өзгерту; жаңарту; 改过自新 қатені түзеп, жаңадан өмір сүру; 勇于改过 қателігін түзеуді қорықпау

【改行】 gǎiháng 【ет.】 профессианы өзгерту, мамандықты өзгерту; өз мінез-құлығын өзгерту: 张大夫已经 ~ 当老师了 Жасы үлкен жетілген ер адам ұстаздай өзгеріске ұшырады.

【改换】 gǎihuàn 【ет.】 өзгерту, өзгеріске ұшырау

【改悔】 gǎihuǐ 【ет.】 өкіну; жаңа ауыз бірлікке дұрыстану, қайта құрылу

【改嫁】 gǎijià 【ет.】 екінші рет тұрмысқа шығу

【改建】 gǎijiàn 【ет.】 жаңадан жасау, реконструировать; 改建工程 қайта құру

【改醮】 gǎijiào 【ет.】 екінші рет тұрмысқа шығу.

【改进】 gǎijìn 【ет.】 алға басу; модернизация жүргізу, жаңадану; өзгеріс енгізу, : ~ 工作 жұмысты алғабасу; | 操作方法有待 ~ басқару әдісі өзгеріске ұшырады; 机器的一些新的改进 көліктегі жаңа өзгерістер; 改进位流法 потенциалды ағыстың өзгерісі.

【改口】 gǎikǒu 【ет.】 ① басқаша сөйлесу: ырғақты өзгерту. ② өзіне лайықты етіп сөйлемдерді өзгерту.

【改良】 gǎiliáng 【ет.】 ① жаңарту; жаңарған, өзгерген: ~ 土壤 топырақты жақсарту; | ~ 品种 тұқымды жақсарту; 改良的农具 шаруашылыққа арналған құрал-жабдықтардың жақсартылуы; 改良政治 реформаның саясаттары. ② мелиорация, реформа.

【改良主义】 gǎiliángzhǔyì жаңғыртымпаздық, реформизм; 社会改良主义 социал-реформизм; 民族改良主义 халықтық-реформизм

【改判】 gǎipàn 【ет.】 үкімді қайтадан қарастыру; сот үкімдері мен шешімдердің қайта қарауы.

【改期】 gǎiqī 【ет.】 мерзімді өзгерту; уақытты өзгерту, : 会议 ~ 举行 Жиналыс өту мерзімін өзгерту.

【改日】 gǎirì 【үс.】 басқа күні, қандай да бір басқа күндеру: 改日再来 басқа

күндерде бізге кел; 改日再见 келесі ретте; ~ 登门拜访 қандай да бір күні қонаққа келу.

【改色】 gǎisè 【ет.】 ① түсін өзгерту: 改色膜 пленка-хамелеон; 秋末冬初, 林木 ~. ②: 面不 ~ бетіннің түсі өзгермеуі.

【改善】 gǎishàn қателікті түзеу, жақсарту; : ~ 生活 өмірді жақсарту; | ~ 投资环境 инвестиционды климатын түзеу | 劳【ет.】条件日益 ~ Жұмыс жағдайы күннен-күнге өзгерітіліп жатыр; .

【改天】 gǎitiān 【үс.】 Басқа күні, қандайда бір ретте; 改天再说 сол туралы басқа күні сөйлесерміз; 改天换地 Бір нәрсені түбірмен өзгерту;

【改天换地】 gǎitiān huàndì табиғатын өзгерту

【改头换面】 gǎitóuhuànmian бет бейнесін өзгерту;

【改弦更张】 gǎixiángēngzhāng жаңа түрге өзгерту

【改弦易辙】 gǎixiányìzhé бағытын түбірлі өзгерту.

【改线】 gǎixiàn 【ет.】 жол салу.

【改邪归正】 gǎixiéguīzhèng дұрыс жолға түсу

【改写】 gǎixiě 【ет.】 қайта жазу, қайта істету.

【改型】 gǎixíng 【ет.】 модификация: ~ 换代 модификацияны өзгерту | 汽车 ~ автокөлікті модификациялау.

【改选】 gǎixuǎn 【ет.】 қайт сайлау.

【改样】 gǎiyàng (~ 儿) 【ет.】 бейнесін өзгерту: 几年没见, 您还没 ~ 儿 қанша жыл өткенмен, сіз әлі де өзгерген жоқсыз.

【改易】 gǎiyì 【ет.】 өзгерту, өзгеріске ұшырау: ~ 文章标题 мақаланың тақырыбын өзгерту.

【改元】 gǎiyuán 【ет.】 ғасырды өзгерту.

【改造】 gǎizào 【ет.】 қайта жасау, реконструкция, қайта жасату. 改造中国 Қытайдағы қайта құру; 思想改造 идеологиялық қайта құру.

【改辙】 gǎizhé 【ет.】 жаңа әдіске бару; .

【改正】 gǎizhèng 【ет.】 өзгерістер; өзгеріске ұшырау; : ~ 缺点 дефектті өзгерту | ~ 错别字 белгінің қате нұсқасы.

【改制】 gǎizhì 【ет.】 қайта жасау; .

【改装】 gǎizhuāng 【ет.】 ① киімін ауыстыру; ② астында саудаласу, қайта сәндендіру; ③ қайта орау ④ қайта құрастыру.

【改锥】 gǎizhuī 【зат.】 ашқыш; бұрағыш; бұрауыш.

【改组】 gǎizǔ 【ет.】 қайта ұйымдастыру; жанарту: ~ 内阁 министрлер кабинетін қайта ұйымдастыру.

【改嘴】 gǎizǔi <口> 【ет.】 басқаша сөйлесу.

骸 gǎi <书> тұяқ.

gài

丐 gài <书> ① кедей, қайыршы; м қайыршылар; 丐妇 кедейдің әйелі. ② сұрау; 丐命 өмір сүруін сұрау. ③ беру; .

【芥菜】 gàicài қыша. 另

【芥蓝】 gàilán 【зат.】 қытай орамжапырағы.

钙 (鈣) gài 【зат.】 кальций (Ca)

【钙化】 gàihuà 【ет.】 кальциноз, кальцинация; кальсификация.

盖 1 gài ① (~儿) 【зат.】 қақпақ, қалпақ; 锅盖 Қазанның қақпағы; ② төбе, шатыр; 屋盖 ғимараттың төбесі; ③ аспан, көк күмбез; ④ көрпе; төсек; 铺盖 көрпе-жастықтар, төсек; ⑤ шатыр; ⑥ қалқан, сауыт; 头盖 бас сүйектің ми сауыты; 膝盖 тобық; 【ет.】 ⑧ бүркеу, жабу; төсеу; 把井口盖好 құдықтың саңылауын жабу;

【盖菜】 gàicài 【зат.】 қыша.

【盖饭】 gàifàn 【зат.】 гарнирмен күріш.

【盖火】 gài-huo 【зат.】 (тақта) конфорка

【盖浇饭】 gàijiāofàn 【зат.】 буда пісірілген күріш.

【盖帽儿】 gàimàoer ① 【ет.】 төбеден басу.

【盖然性】 gàiránxìng 【зат.】 мүмкіндік; ықтималдық

【盖世】 gàishì 【ет.】 әлемде бірінші; бүкіләлемдік, дүниежүзілік; м бүкіл әлемге танымал қаһарман; 盖世无双 ешкіммен теңелмейтін

【盖世太保】 Gàishitàibǎo 【зат.】 гестапо

【盖头】 gài-tou 【зат.】 бас жабу ғұрышы

【盖碗】 gàiwǎn (~儿) 【зат.】 қақпақмен қосылға нкесе; ~茶 қақпасы бар шай кесесі.

【盖销】 gàixiāo 【ет.】 өшіру, штемпелдеу

【盖子】 gài-zi 【зат.】 ① қақпақ ② сауыт; 用盖子闷上 қақпаны тығыз жабу; 打开盖子 қақпаны ашу.

溉 gài <书> ирригация; суару: 灌 ~ ирригация.

概 gài ① ортақ, барлығына ортақ; жалпы алғанда, негізінде; тіпті; 概况 жалпы ереже, 概则 ортақ ережелер, 概同 негізінде бірдей; ② шамамен, жақын жүрген адамы; жуықтай; 概数 жуық

шамамен; 概言 жуық тап айту; ③ біржола, толық; дәлелсіз,

【概查】 gàichá 【ет.】 жуықтай тексеру: 国土资源 ~ халықтық ресурстарын жуықтай тексеру.

【概观】 gàiguān 【зат.】 жалпы тексеру; концепция: 市场 ~ нарықты жалпы тексеру; 《红学 ~》 Қызылтануды тексеру

【概况】 gàikuàng 【зат.】 жалпы түсінік; : 生活 ~ өмірі туралы жалпы түсінігі | 敦煌历史 ~ Дуньхуан тарихының жалпы түсінігі.

【概括】 gàikuò 【ет.】 қорыту, жалпылау; синтездеу; ортақ, жиынтық.

【概览】 gàilǎn 【зат.】 шолу, ортақ мәліметтер, қысқаша сипаттама 上海 ~ Шанхай қаласына шолу; .

【概率】 gàilǜ 【зат.】 мүмкіндік, ықтималдылық; 概率函数 функциялардың ықтималдылығы; 概率函数 функциялардың ықтималдылығы

【概略】 gàilüè ① 【зат.】 жалпы айтқанда; қысқаша айтқанда, мүмкіншілігі бойынша; резюме, қысқаша: .

【概论】 gàilùn 【зат.】 қорытынды; очерк; шолу; ортақ кіріспе: 《地质学 ~》 геологияға қысқаша шолу | 《中国文学 ~》 Қытай мәдениетіне ортақ кіріспе.

【概貌】 gàimào 【зат.】 ортақ келбеті, жалпы шолу: 沿海城市 ~ теңіз жағалауындағы қалалардың ортақ келбеті | 地 【сын.】 ~ қоршаған органың топографиясы.

【概莫能外】 gàimònéngwài барлықтарына бірдей

【概念】 gàiniàn 【зат.】 түсінік; концепция, жалпы түсінік: 集合概念 жалпы түсінік; .

【概念化】 gàiniànhuà 【ет.】 жеңілдетіп көрсету; схематизация; ~倾向 тенденцияны жеңілдету.

【概述】 gàishù 【ет.】 очерк; қысқаша шолу; ортақ мазмұндама, ортақ мәліметтер; 概述的讲演 дәрістің қысқаша шолуы

【概数】 gàishù 【зат.】 жуықтайтын шама

【概说】 gàishuō 【зат.】 резюме, очерк

【概算】 gàisuàn 【ет.】 дәрекі есептеу, жуық шамамен есептеу; шамамен смета.

【概要】 gàiyào 【зат.】 негізгі принциптер; жалпы ереже: 《中国文学史 ~》 Қытай мәдениет тарихының негізгі принциптері.

戡 gài <方> 【ет.】 бөтен тауарлық марка

gān

干-1 gān ① тию, қатысты болу, тиісу; 干他什么 бұл қай жақтан оған қатысты болып отыр? ② араласу, баса-көктеу; бұзу; 不干我事 менің ісіме араласпа; ③ жаға, жиек; 河干 өзен жағасы; ④ Қалқан; ⑤ (Gān) фамилияға қолданылады.

干-2 gān ① <书>) істеу, шұғылдану, басқару, меңгеру; 你干什么? Сен не істеп жатырсың? ② қызметші, кадр; ③ қабілеттіліктер; 有文干 әдеби дарынмен ие болу

干-3 gān <书> ① дінгек, сабақ; бағана, негізгі сырық; магистраль; корпус, дене; бас, 树干 ағаштың дінгегі; 箭干 жебенің сабы; 干枝路线 магистралдік сызықтар және олардың тармағы; 躯干 адам денесі; ② қаңқа; сұлде 撻干而杀之 肘 денені зақымдап өлтіру; ③ түбір, негіз; мән; ④ қабілеттіліктер, зеректік, дарын; іскерлік; қабілетті, іскері; құзырлысы; 有文干 әдеби дарынмен ие болу; ⑤ мамандық, негізгі жұмыс; ⑥ аспан дінгектері

干-4 gān ① жұмыс істеу, еңбек сіңіру; 埋头苦干 қатты жұмысқа араласу; ② пекиндік диал. абайсызда айтып салу, сынып қалу, бүлініп кетсін; құрып кету; 干-5 gān ① қурап қалған, құрғақ, құрғатылған; құрғақ, 干柴 қурап қалған ағаштар; 干三角洲 қурап қалған дельта; ② қурап қалған, сусыз; 干草原 сусыз дала; ③ таза; таусылу; біржола, 钱都花干了 ақша толығымен жұмсалып кеткен;

【干碍】 gān'ài <书> 【ет.】 кедергі келтіру.

【干巴】 gān·ba <口> 【сын.】 құрғақ, құрап қалу

【干巴巴】 gānbābā (~的) 【сын.】 құрғап қалу, құрай.

【干白】 gānbái 【зат.】 用葡萄原汁制成的没有甜味的白葡萄酒. 参看 [干酒].

Ақ құрғақ

【干板】 gānbǎn 【зат.】 фотопластинка

【干杯】 gānbēi 【ет.】 алып қояйық!!!!

【干贝】 gānbèi 【зат.】 жапондық устрица

【干瘪】 gānbǐè 【сын.】 қурап қалған, тыржиған; жұтан, сұлде

【干冰】 gānbīng 【зат.】 құрғақ мұз

【干菜】 gāncài 【зат.】 қурап қалған жемістер.

【干草】 gāncǎo 【зат.】 шөп; 乾草刈取机 шөп жұлғыш

【干柴烈火】 gāncháilièhuǒ ① құштарлықтың оты; ② қызылған ахуал, жарылғыш елеуіштер.

【干城】 gānchéng <书> 【зат.】 берік

қалқан, сенімді тірек

【干脆】gāncuì ①тікелей, төтелептер, қалтқысыз; ②айқын, батыл

【干打雷, 不下雨】gāndǎléi, bùxiàyǔ көп айтылғанымен, ештеңе жасалмаған

【干电池】gāndiànchí 【зат.】 құрғақ батарея, құрғақ элемент

【干犯】gānfàn 【ет.】 бұзу, қылмыс жасау; дәрекі кедергі жасау: ~ 国法 мемлекеттік заңдарын бұзу; .

【干饭】gānfàn 【зат.】 күріш тамақ, құрғақ пісірілген күріш.

【干肥】gānféi 【зат.】 қурап қалған тыңайтқыш

【干粉】gānfěn 【зат.】 ①қурап қалған кеспесі

②қурап қалған ұнтақ.

【干戈】gāngē 【зат.】 ①қалқан және сүңгі; қару

②соғыс; соқтығысу, қақтығыстар, жанжалдар; ③жауынгерлік би, әскери пантомима.

【干果】gānguǒ 【зат.】 ①бот. қурап қалған жеміс; ②құрғақ жемістер.

【干旱】gānhàn 【сын.】 құрғақшылық; 地区 территориядағы құрғақшылық | 天气~ ауа райы құрғақ.

【干嚎】gānháo сынсу, аңырап жылау.

【干涸】gānhé 【сын.】 құрғап қалу.

【干红】gānhóng 【зат.】 用葡萄原汁制成的没有甜味的红葡萄酒. 参看【干酒】. Тәбиғи жүзімнен дайындалған вино .

【干花】gānhuā 【зат.】 құрғап қалған гүлдер

【干货】gānhuò 【зат.】 ①қурап қалған жүктер, жүк кеме; ②құрғақ жемістер

【干急】gānjí 【ет.】 心里着急而没有办法. 也说干着急. Қобалжыу, асығу

【干将】gānjiāng 【зат.】 Гань Цзян

【干结】gānjié 【ет.】 ①берік, қатты; кебір ②тиек

【干净】gānjìng 【сын.】 ①таза, ұқыпты; ②таза болғанша, біржола; мүлде; қалдықсыз; 吃乾淨 таза болғанша жеу; ③қатысы жоқ, жаман аты шықпағаны; адал;

【干酒】gānjiǔ 【зат.】 құрғақ шарап.

【干咳】gānké 【ет.】 құрғақ жөтел.

【干枯】gānkū 【сын.】 ①құрғау; кеуіп қалу; быржию; қурап қалған, қайта кебу; кебір, құрғатылған; ②қурап қалған, түссізі

【干酪】gānlào 【зат.】 ірімшік

【干冷】gānlěng 【сын.】 құрғақ пен суық.

【干礼】gānlǐ 【зат.】 құрғақ сыйлық (пара).

【干连】gānlián 【ет.】 牵连.

【干粮】gānliáng 【зат.】 ①(дайын) қурап қалған азық-түлік; тағам; ②

қурап қалған паек;

【干裂】gānliè 【ет.】 因 құрғап қалу; 嘴唇被风吹干裂了 еріндері құрғап кетті

【干馏】gānliú 【ет.】 қурап қалған айыру; айдау, сублимация

【干啤】gānpí 【зат.】 жеңіл сыра

【干亲】gānqīn 【зат.】 аталып кеткен бауырлас.

【干扰】gānrǎo 【ет.】 кедергі; интерференция.

【干扰素】gānrǎosù 【зат.】 интерферон

【干涩】gānsè 【сын.】 қурап қалған әрі кедір-бұдырлы

【干涉】gānshè 【ет.】 ①араласу; кірісу; интервенция; 武装干涉 қарулы кірісу; әскери интервенция; 干涉军 интервенттердің әскерлері; 外国干涉 шетелдік араласу; ②интерферирлеу; интерференция, бөгет

干涉现象 интерференциялық құбылыс; 干涉【мөл.】度法 интерферометрия

【干尸】gānshī 【зат.】 мумия

【干瘦】gānshòu 【сын.】 арық, қу, жұтан; жүдеу, агрофия.

【干爽】gānshuǎng 【сын.】 қурап қалған, таза; ашық; жақсы, айқын

【干松】gān·song <方> 【сын.】 қурап қалған әрі үгілгіші

【干洗】gānxǐ 【ет.】 ①құрғақ тазалау; ②құрғақ жуғыш

【干系】gān·xì 【зат.】 қатынас, қатыстылық; байланыс; тып, жатсын: ~重大 маңызды қатынас.

【干笑】gānxiào 【ет.】 (келеке) табиғи емес күлімсіреу.

【干薪】gānxīn 【зат.】 жалған қызмет бойынша жалақы.

【干谒】gānyè <书> 【ет.】 аудиенция алу

【干预】(干与) gānyù 【ет.】 ①араласу, баса-көктеу; кірісу; ②қатысты болу, тиісу; қатынас, қатыстылық

【干燥】gānzào 【сын.】 ①кептіру; қурап қалған, құрғақ; кептіргіш, ылғал тартқыш; 干燥疗法 жаракаттардың емдеудің қурап қалған әдіс; 干燥季候 қурап қалған маусым; ②қурап қалған, боз, тұшы; ③дегидратация

【干政】gānzhèng <书> 【ет.】 саясатқа араласу: 宦官 ~ шенеуніктердің саясатына араласу.

【干支】gānzhi 【зат.】 қытайдың жыл санау мерзімі

甘 gān ①тәтті, дәмді, дәмді тамақ; 甘醴 тәтті шарап; 甘饴 тәтті көсек; ②берік, қатты, терең/甘寢 қатты ұйықтау; ③шын көңілімен, құшырлана; оңай, емін-еркін; 甘而不固 істеу оңай, бірақ берік емес; ④тәтті қосылған, үрдіс;

жағымаз; майда тілді, бал тамызатын; 甘言 жағымаз сөздер; ⑤дер кезінде, 甘雨 дер кезіндегі жауын; 甘土 берекелі жер; ⑥(Gān) фамилияға қолданылады.

【甘拜下风】gānbàixiàfēng ①бас ию; сүйсініну; артықшылық танылу; сыйлау

②ұтылуды мақұлдау, тапсыру

【甘草】gāncǎo 【зат.】 лакричник; орал солодкасы

【甘居】gānjū 【ет.】 өз ерігі бойынша: ~人下 қоғамдағы орны бойынша қанағат адам | ~中游 орташа деңгеймен қанағаттандырылған адам .

【甘苦】gānkǔ 【зат.】 ①ашы мен тәтті, бейнет пен зейнет, азап пен рахат; 共甘苦 қайғы-қасірет және қуанышты бөлу ②плюстар және минусер; дәм, тамаша 没体会这种工作的甘苦 бұл жұмыстың барлық плюстар мен минусерерін сезбегені

【甘蓝】gānlán 【зат.】 қаудиған орамжапырақ.

【甘露】gānlǔ 【зат.】 көптен күткен жауын.

【甘美】gānměi 【сын.】 тәтті; дәмді

【甘泉】gānquán 【зат.】 тәтті көктем.

【甘薯】gānshǔ 【зат.】 ипомея

【甘甜】gāntián 【сын.】 тәтті: ~可口 тәтті.

【甘味】gānwèi <书> ①【зат.】 тағаммен ләззаттану; тәбетпен бар ②тәттілер; жемістер

【甘心】gānxīn 【ет.】 ①жүрек сыздайды ②қанағаттану, байсалдану; ③қуанып тұру; ④шын көңілімен бару; қанағаттану; ⑤қуанышпен, құшырлана, шын көңілімен

【甘心情愿】gānxīnqīngyuàn ләззаттану.

【甘休】gānxiū 【ет.】 тоқтатуға дайын болу.

【甘油】gānyóu 【зат.】 ①глицерин; 甘

油炸药 уст. Динамит; ②техн. солидол, смазка

【甘于】gānyú 【ет.】 құмарлана, құштарлықпен: ~吃苦 қатты азап шегу.

【甘愿】gānyuàn 【ет.】 шын көңілмен қалау: 很热心地 үлкен ынтамен.

【甘蔗】gān·zhe 【зат.】 қантты емдік қамысы

【甘之如饴】gānzhīrúyí қандай да бір істер үшін қиындыққа өз еркімен шыдау

【甘紫菜】gānzǐcài 【зат.】 нәзік порфира

杆 gān <书> құрту.

杆 gān (~儿) 【зат.】 ①таяқ; сырғауыл; бағана; 电线杆 телеграфты бағана; ②

сап; қалам, аяқ; сырық; 烟袋杆(тұрба) кекіл; ③ тетік; 秤杆 салмақтар иінағашы; 曲杆 салмақтардың иінағашы; ④ дана; 一杆枪 бір мылтық.

【杆塔】gāntǎ【зат.】сүйеніш; сүйеу; таяныш; тірек.

【杆子】gān·zi【зат.】① бағана, сырғауыл, таяқ
② тонаушылар, қарақшылар тобы; 杆子活【ет.】了 бағана шайқалды

肝 gān【зат.】бауыр; 肝静脉 бауыр тамыры;

【肝肠】gāncháng【зат.】肝和肠, 多用于比喻: ~欲裂 | 痛断~. Ішек бауыр

【肝肠寸断】gānchángcùnduàn жанын пида ету.

【肝胆】gāndǎn【зат.】бауыр және өт; жақындық, жаны таза; 吐(披)肝胆 жанын ашу; 输肝胆 бар күшін жұмсау; м басқаларды батылдылығымен басу.

【肝胆相照】gāndǎnxiāngzhàoшынымен де жақын араласу

【肝火】gānhuǒ【зат.】ашу, қабаған, күйгелек; 他近来肝火旺(盛) соңғы кездері сондай қабаған

【肝脑涂地】gānnǎotúdì өмірін пида ету

【肝气】gānqì【зат.】① бауырдағы шаншулар ② қозғыштық, қызбалық, ұшқалақтық ③ диспепсия құбылысы.

【肝儿】gānr【зат.】бауыр

【肝儿颤】gānrchàn〈方〉【ет.】корқу, зәресі ұшу.

【肝炎】gānyán【зат.】гепатит; инфекционды гепатит.

【肝硬化】gānyìngbiàn【ет.】бауырдың циррозы.

【肝硬化】gānyìngguà【ет.】бауырдың циррозы.

【肝脏】gānzàng【зат.】бауыр.

坩 gān〈书〉қыш ыдыс.

【坩埚】gānguō【зат.】балқытатын күбі, айтқыш әйел; қыш тостаған

【矸石】gānshí【зат.】тұқымды қайырма, бос жыныс

【矸子】gān·zi〈口〉【зат.】бос тұқымды.

汩 gān тәтті су.

【汩脚】gānjiǎo〈方〉【зат.】жуынды; шайынды дәмсіз сұйық тамақ.

【泔水】gān·shuǐ【зат.】айғыз су, кір су

柑 gān【зат.】① мандарин. ② мандарин (революциядан бұрынғы Қытайда ең жоғарғы дәрежелі шенеунік)

【柑橘】gānjú【зат.】цитрус

【柑子】gān·zi〈方〉【зат.】мандарин; апельсин.

竿 gān(~儿)【зат.】1) таяқ, сырғауыл, таяқ; 钓竿 қармақ сап; 竹竿 бамбук

таяғы, сырғауыл; ② бамбуктің жаңадан көрінген Өркендері; ③ бамбук тақтайшасы; ④ жебенің сабы; ⑤ киім ілгіш

【竿子】gān·zi【зат.】сырғауыл, таяқ

酞 gān【зат.】ангидрид.

疳 gān【зат.】скорбут, цинга

漈 gān〈书〉құрғақ.

gǎn

杆(桿) gǎn ①(~儿)【зат.】таяқ, сырғауыл; 电线杆 телеграф сырғауылы.

【杆秤】gǎnchèng【зат.】қытай безмені

【杆菌】gǎnjūn【зат.】(бактерияның түрі) шыбық, бацилла; 杆菌血症 мед. бациллемия

鼠疫杆菌 бацилла чумы; 布鲁氏杆菌病 мед. бруцеллез

【杆子】gān·zi【зат.】杆(gǎn) таяқ, сырғауыл

秆(稈) gǎn(~儿)【зат.】сабақ; сабан; 秆箨 сабан сыпырғышы; 稻秆 күріш сабан.

【秆子】gǎn·zi【зат.】сабан: 高粱~ гаолян сабаны.

赶(趕) gǎn ①【ет.】① ар жағында шығу, соңынан еру
你在前边走, 我在后边赶 сен алында жүре берг ал мен артынан еріп жүремін; ② бастырмалатып, қуып жету, қуу; үлгеру; 赶时间 уақытты қуу; 走远了, 赶不上 алшысықа кетіп қалды, қуып жете алмаймыз; ③ ән шығару, қуып, айдап бару; 赶苍蝇 шыбындарды қуу ④ асығу, жаяу қалу, шапшаң ұшу, ағындау; жылдам; асығысжырту ⑤ (Gǎn) фамилияға қолданылады.

【赶不及】gǎn·bují【ет.】қуып жете алмай;

【赶不上】gǎn·búshàng【ет.】қуып жете алмай; 你绝赶不上我 Саған жете алмаймын; 赶不上火车 Поездға кешігу

【赶场】gǎnchǎng〈方〉【ет.】базарға бару.

【赶场】gǎnchǎng【ет.】сахнаға асығу.

【赶超】gǎnchāo【ет.】жетіп озу

【赶车】gǎnchē【ет.】автобуска асығу.

【赶得及】gǎn·deji【ет.】үлгеру, 还~ бірден қимылдап барып үлгеру.

【赶得上】gǎn·deshàng【ет.】қуып жету, үлгеру; 赶得上期限 мерзімге үлгеру; 赶得上火车 поездға үлгеру

【赶点】gǎndiǎn【ет.】① уақытпен жарысу

【赶赴】gǎnfù【ет.】асығу, асығыс-үсігіс: ~现场 орынға үлгеру.

【赶工】gǎngōng 日夜~. кештемей түн демей жұмыс істеу

【赶海】gǎnhǎi〈方〉【ет.】: ~人.

Теңіздің толықынынан кейін теңіздің жағасына бару.

【赶汗】gǎnhàn〈方〉【ет.】тер шығару.

【赶集】gǎnjí【ет.】базарға асығу.

【赶脚】gǎnjiǎo【ет.】айдаушы болу.

【赶紧】gǎnjīn【үс.】бірден, лезде; тез, шапшаң; 赶紧掣回手来 қолды шапшаң суырып алу

【赶尽杀绝】gǎnjìnshājuétүбірімен жойып тастау

【赶考】gǎnkǎo【ет.】емтихан тапсыру.

【赶快】gǎnkuài【үс.】шапшаң, тез, лезде; 赶快揪住他! Лезде ұстап алу; 赶快把他叫回来 Оны тездетіп қайтарып алу.

【赶浪头】gǎnlàng·tou барлығындай секілді әрекет ету.

【赶路】gǎnlù【ет.】жолға шығу; тандалған орынға асығу.

【赶忙】gǎnmǎng【үс.】көзді ашып жұмғанша

【赶明儿】gǎnmíngēr〈口〉【үс.】келесі рет, болашақта

【赶巧】gǎnqiǎo【үс.】дөп; айтпақшы; себебінен, бақытқа: 上午我去找他, ~他不在家 үске дейін мен оны іздеуге шықтым, бақытына орай ол үйде болған жоқ.

【赶热闹】gǎnrè·nao(~儿) жылы ортаға бейімделу.

【赶时髦】gǎnshímáo сәнге құмар болу

【赶趟儿】gǎntàngēr〈口〉【ет.】үлгеру;

【赶圩】gǎnxū〈方〉【ет.】赶集. Базарға бару

【赶鸭子上架】gǎnyā·zishàngjià мүмкінісіздікті талап ету

【赶早】gǎnzǎo(~儿)【үс.】趁早; 赶紧: ~把货脱手 | 还是~儿走吧, 要不就来不及了.

筭 gǎn〈书〉жебенің сабы.

敢 gǎn ① батылы бару, батылдану; ұйғарылу; өжеттену; 你敢去麼 сен анда баруға өжеттенесің бе? ② өз жауапкершілігіне алу; 敢问所安 Сіздің қайда болаты туралы сұрауға батылым барып тұр; ③ батылым қалай жетер еді? ④ (Gǎn) фамилияға қолданылады.

【敢情】gǎn·qing〈方〉【үс.】екібастан, мүмкін

【敢是】gǎn·shì〈方〉【үс.】мүмкін

【敢死队】gǎnsǐduì【зат.】фильм "Неудержимые".

【敢于】gǎnyú【ет.】батыл болу

感 gǎn【ет.】① сезу; сезім; сезіну
快感 - рахаттың сезімдері; 深感不安- абыржу сезімдерін тарттыру
责任感 жауапкершіліктің сезімдері.

【感触】gǎnchù【зат.】① әсер; сыртқы ортаның қабылдауы; ② тебірену;

дүрліктіру ③ қайғыру

【感戴】 gǎndài 【ет.】 алғыс сезімін иелену.

【感到】 gǎndào 【ет.】 сезіп жүру: 感到饥饿 қарны ашқанын сезу; 他对历史感到十分好奇 Ол тарихқа деген үлкен қызығушылығын танытып отыр; 深深感到 терең сезу; 感到喜悦 қуанышты қанағаттанарлық сезімін тану; 感到荣幸 Маған үлкен абырой

【感动】 gǎndòng ① 【ет.】 ① көңілі бұзылған, көңілі босап кету ② көңілін босату; қоздыру, әсер ету; 感【ет.】 得流泪 Жасына дейін көңілі босап кетті; 说得使人感【ет.】 әңгімемен көңілі босап кетті; 很让人感【ет.】 的一首诗 әсер ететін өлеңдер

【感恩】 gǎnēn 【ет.】 (қайырымдылықпен) әрекетпен сепсу; шын көңілдерімен тиісу 感恩道谢! Бас иіп алғысымды айтамын!: ~不尽 Қайырымдылығына шексіз рахмет айту; | ~图报 Жаксылықтан әсер болып, оған да қайырыммен алғыс білдіруге тырысу.

【感恩戴德】 gǎnēndàidé алғыс болу

【感恩图报】 gǎnēntúbaò Жаксылықтан әсер болып, оған да қайырыммен алғыс білдіруге тырысу

【感奋】 gǎnfèn 【ет.】 дәрттену, қыздырмалау; жігер.

【感愤】 gǎnfèn 【ет.】 дәрттену, қыздырмалау; жігер..

【感官】 gǎnquān 【зат.】 ① (кабылдау) сезім мүшесі, сенсор органдары ② органолептикалық; 感官指标 органолептикалық көрсеткіштер

【感光】 gǎnguāng 【ет.】 ① жарыққа сезгіштік жарықсезгіштік; 使感光 фото көрмеге қою; ② күрделі терминдерінде.-: сенсито 感光学, 感光测定 сенситометрия

【感光片】 gǎnguāngpiàn 【зат.】 жарық сезгіш фото пластинкасы

【感光纸】 gǎnguāngzhǐ 【зат.】 жарық сезгіш қағазы.

【感化】 gǎnhuà 【ет.】 қайтадан тәрбиелеу; жаңа адам болу; 感化教育 бұзық жасөспірімдерді қайтадан тәрбиелеу; моральдық әсер ету; 感化所 түзеу орны; 感化犯 шартты сотталған; 感化院 дефектілерге арналған үй

【感怀】 gǎnhuái 【ет.】 ① қам жеу; самсоздар; сезім, думалар ② көңілі бұзылу

【感激】 gǎnjī 【ет.】 ① әсерлену, риза болу: 不胜感激 шексіз ризашылық білдіру; ② тебірену: 何胜感激 тереңнен мейірбан болу; 感激不尽 Сізге үлкен алғыс айтамын!

【感激涕零】 gǎnjītilíng жасына дейіне

әсерлену

【感觉】 gǎnjué сезім; сезіну; реакция; сезу, сезгіш; кабылдау 运【ет.】 感觉 қозғағыш сезіну; 共感觉 ортақ сезіну; 感觉细胞 сезгіш торша; 感觉神经 сезімтал нерв; 孤单的感觉 жалғыздық сезімі; 感觉很爽 қуаныш сезімі;

【感觉器官】 gǎnjuéqìguān сезім органдары, рецептор.

【感觉神经】 gǎnjuéshénjīng сезімтал нерв.

【感慨】 gǎnkǎi 【ет.】 қайғы-дерттерден күрсіну; өткір кабылдау; қатты қайғыру

【感抗】 gǎnkàng 【зат.】 индукциялық кедергі

【感喟】 gǎnkui <书> 【ет.】 егіліп-елжіреп күрсіну

【感愧】 gǎnkui 【ет.】 ұятты сезім: 感愧无地 ұяттан орнын таба алмау.

【感冒】 gǎnmaò суық тию; сырқаттану;

我感冒幸亏好了 бақытына орай менің суық тиюым өтті; 把...传染上流行性感 冒 біреуді тұмаумен жұқтыру; 用悬钩子汤治感冒 тұмауды құлпынаймен жену.

【感念】 gǎnniàn 【ет.】 ① алғыспен еске түсіру; қадырлеушілік; ② ойлауда болу

【感佩】 gǎnrèi 【ет.】 ① сепсу; мәңгі есте сақтау; ② құрмет ету сезімін тарттыру; құрмет ету

【感情】 gǎnqíng 【зат.】 ① сезім; көңіл, құштарлық; 感情用事 сезімдердің әмірі бойынша әрекет ету; ② қатынастар, арақатынасы, дербес қатынастар; 感情好 дербес қатынастар бізде өте жақсы 感情作用 дербес қатынастардан; объективті емес 伤感情 қатынасты бұлдіру ③ сезімнің әсерін тарттыру, көңілі бұзылу 感情移入 сезіммен үйрену, берілу; ену, меңгеру

【感情用事】 gǎnqíngyòngshì сезім әмірімен жүру

【感染】 gǎnrǎn 【ет.】 ① жұқтырып алу; инфекцияны алу; жұқтыру, инфекция; 病毒感染 вирустық инфекция; ② жұқтыру, үлгі алу; ьқпалменмен көрсету; ③ жұқтыру; тапсыру; 【感人】 gǎnrén 【сын.】 ① көңіл жібітетін; ② толқитын; 其感人深 терең толқитын; 感人的关怀 терең көңіл бөлу

【感人肺腑】 gǎnrénfèifǔ жанын терең толқыту

【感纫】 gǎnrèn <书> 【ет.】 үлкен тербелісте болу.

【感伤】 gǎnshāng 【сын.】 ① китықтану

② сезімтал; сезімталдық; 感伤主义的小说 сезімтал роман, 一首感伤的短诗 сезімтал өлең жолдары

【感世】 gǎnshì 【ет.】 对不正的世风、世事有所感慨: дұрыс емес әдет құрыптарға денген пікір 他的诗文多为~之作.

【感受】 gǎnshòu ① 【ет.】 сезу; кабылдау

② жұқтыру; инфекцияны алу

③ кабылдау, перцепция 感受系数 сезгіштіктің коэффициенті

【感【од.】】 gǎntàn 【ет.】 күрсіну; үһілеу; лепту.

【感【од.】号】 gǎntànhào 【зат.】 Леп белгісі.

【感【од.】句】 gǎntànjù 【зат.】 Лепті сөйлем.

【感悟】 gǎnwù 【ет.】 жүрегімен түсіну; 感悟美丽 сұлулығымен берілу

【感想】 gǎnxiǎng 【зат.】 қайғыру; әсер: 看了这封信, 你有什么~? Мына хатты көріп алып, сен қайғырып тұрсың ба? 交谈感想 Әсермен бөлісу; 发表个人感想 Өзінің жеке әсерлерімен бөлісу

【感谢】 gǎnxiè 【ет.】 алғыс сезімінің болуы; 诚恳地感谢您 Шың көңілмен алғыс білдіру; .

【感性】 gǎnxìng 【сын.】 ① сезгіштік; сезу қабілеттілігі; сезім, сезіну; сезгіш; 感性知(认)识 сезіп түсіну қабілеттілігі.

【感性认识】 gǎnxìngren·shì сезіп түсіну қабілеттілігі

【感言】 gǎnyán 【зат.】 жалынды сөз

【感应】 gǎnyìng ① реакция, түршігу ② индукция; 互感应 өзара индукция; 感应发电机 индукторлық генератор; 感应电炉 индукциялық электр пеші; 感应电流 индукциялық ток; ③ үндеуге жауап; намаздың естуі

【感应电流】 gǎnyìngdiànliú индукциялық ток; ~力 индукциялық токтын күші.

【感知】 gǎnzhi ① сезіну, кабылдау; перцепция; перципирлеу ② сезіну және кабылдау

漱 gǎn жуу; шаю .

橄 gǎn 见下.

【橄榄】 gǎnlǎn 【зат.】 зәйтүн ағашы; ақ канариум; оливин

【橄榄绿】 gǎnlǎnlǜ 【сын.】 зәйтүн түсті.

【橄榄球】 gǎnlǎnqiú 【зат.】 регби

【橄榄油】 gǎnlányóu 【зат.】 зәйтүн майы.

【橄榄枝】 gǎnlǎnzhi 【зат.】 зәйтүн бұтағы

擀 (扞) gǎn 【ет.】 ① қолдарымен керу; домалату; ② илеу; ③ басу, езу, талқандау 把盐擀一擀 тұзды тоқпақтау;

④мүқият үйкеу

【擀面杖】gǎnmiànzhàng【зат.】 оқтау.

【擀毡】gǎnzhān【ет.】①(киіз) қарпу

②киіздену, жылжып кету, ширату

鳧 gǎn【зат.】 саржақ.

gàn

干① істеп, шұғылданып, басқарып, меңгеру 你干什么? Сен не істеп жатырсың?

② қызметші, кадр; ③ білу қабілеттіліктер; 有文干 әдеби дарынмен ие болу

④ ондық цикл

【干部】gànbù【зат.】① кадрлар, тұрақты қызметкер; аппарат, басшылық етуші кадрлар, командалық құрам

干部工人 кадрлық жұмысы

② актив; функционер; белсенді

干部分子 басшылық етуші кадрлар; функционер, белсенді

干部下放 тұрақты қызметкерлердің (орында) төменгі жақтарында бағыт

【干部学校】gànbùxuéxiào. Кадрлар мектебі, кадрларды жетілдіру мектебі.

【干才】gàncái ① білу қабілеттілігі; іскерлік; ② іскер, пысық.

【干道】gàndào【зат.】 табиғи заң.

【干掉】gàndiào〈口〉【ет.】 арылу, құрту.

【干架】gànjià〈方〉【ет.】打架; 吵架.

【干将】gànjiāng【зат.】 Гань Цзян

另见 439 页 gānjiāng.

【干劲】gànjìn(~儿)【зат.】 ділгірлік, энергия, еңбектік екпін, ынта, жігер; 精力充沛地; 鼓足干劲 қос діргірлігімен;

憋足干劲儿 бар күшін ынталандыру

【干警】gànjǐng【зат.】 офицерлер мен қоғамдық қауіпсіздік пен полиция қатардағы бөлімшелері

【干练】gànlìan【сын.】 қабілетті және тәжірибелі; озат және білімді

【干流】gànlíu【зат.】 басты бағыты.

【干吗】gànmá〈口〉代 неге? Не үшін? Не мақсатпен?: 干嘛呢? Сен қазір не істеп жатырсың? 你干嘛穿的跟个忍者

神龟是的 Сен неге ниндзя-тасбақа секілді болып киініп алдың?

【干渠】gānqú【зат.】 магистральды канал (арық), магистраль.

【干群】gānqún【зат.】① кадрлар және массалар; ② басқару және ұйымның қызметшілері: 改善~关系 басқару және ұйым қызметшілерінің байланысы жақсарту.

【干什么】gànshén-me неге? Не мақсатпен? Не істеп жатырсың? Немен шұғылданады?: 你来这儿干什么? Сен осында неге келдің? 喧嚷声是干什么的? Осы шу немен байланысты? 他

是干什么的? Ол немен шұғылданады?

【干事】gànshì【зат.】 жұмыс жүргізу; іс жүргізу; 总干事 бас хатшы; 干事情 ісімен араласу: 干事会 басшылық; 干事

员 кенестің басқару кеңесшілері; 干事

部 атқарушы комитет.

【干细胞】gānxìbāo【зат.】 дінгек торшасы.

【干线】gānxiàn【зат.】 магистраль; басты жол, трасса

【干校】gānxiào【зат.】 кадрлық қызметкерлерге арналған метеп.

【干仗】gānzhàng〈方〉【ет.】 төбелесу, балағаттасу, ұрысып қалу; соғысу.

干 gàn〈书〉 кешкі, кеш, кеште: 日干矣 күн кешке жақындады.

紺(紺)gàn қара қошқыл, күлгіл

【紺青】gànjīng【сын.】 өте ашық көк бояуы

淦 Gàn① қайықтың түбіне өтіп кеткен су

② лай; кір.③ фамилияға қолданылады.

骞 gàn〈书〉① асық сүйегі; сирақ.② қабырға.

赣(赣)Gàn ① Цзянси провинциясы. ②【зат.】 Ганьцзян.

【赣剧】gànjù【зат.】 цзянсийлік музыкалық драмасы.

【赣语】gànyǔ【зат.】 цзянсийлік диалект

gāng

冈(岡)gāng ① Белес, төбе, шок; 冈原 Белес баурайы; (Gāng) фамилияға қолданылады.

【冈陵】gānglíng【зат.】 төбе, шок.

【冈峦】gāngluán【зат.】 төмпешіктердің қатары; : ~起伏 астыңғы-үстіңгі төмпешіктердің қатары.

江 Gāng фамилияға қолданылады.

扛 gāng①〈书〉 екі қолмен көтеру; екеулеп көтеру; 能扛鼎 тоқ күштері.

刚 1gāng ①【сын.】 1 қатты, берік, 刚土 қатты жер; ② батыл, қажымас; қатал; табанды; 他的心青太刚 Оның мінезі қатал. 刚夫 батыл қажымас адам, ③ кесір, асау; қарсы, әдейі

④ (Gāng) фамилияға қолданылады.

刚 2gāng【ус.】① жаңа ғана, әне-міне дегенше; 太阳刚下了 Кү жаңа ғана батты; 我们刚接到命令 біз қазір қазір ғана бұйрықты алдық; ② ғана: 来了刚三天, 谁也不认识 келгеніме үш күн болды, әлі ешкімді білмеймін

【刚愎自用】gāngbìzìyòng адамдармен басыну, делқұлылану; кесір, өзінше, өздігінен сенімді, асқақ, өктемді

【刚才】gāngcái【зат.】 жаңа ғана; 他把刚才的事儿忘了 Ол секунд бұрын болған нәрсені ұмытып кетті; 刚才那个

人 бұл кісі жаңа ғана осында болды;

【刚度】gāngdù【зат.】 қаттылық, сіреспелік иілмеушіл.

【刚风】gāngfēng қатты жел”.

【刚刚】gānggāng【ус.】 жаңа ғана: 我刚刚调到县, 对一切情况都很生疏 Мені жаңа ғана уездге апарып жіберді, мен сол жердің жағдайын аса білмеймін; 箱子不大, 刚刚装下衣服和书籍 Чемодан кішкентай болған, кітаптар мен киімдер әрең дегенде сыйып қалды

【刚好】gānghǎo ① айтпақшы дер кез

② дәп, шараға

【刚健】gāngjiàn【сын.】 берік, сау, күшті

【刚劲】gāngjìng【сын.】 қатты, күшті; 刚劲有力 мықты.

【刚烈】gāngliè【сын.】 табанды, ер, ерікті; 禀性~мінезі табанды.

【刚毛】gāngmáo【зат.】 ① қыл

② зоол. вибриссалар.

【刚强】gāngqiáng【сын.】 қатты, мейірімсіз; қажымас, темір.

【刚巧】gāngqiǎo【ус.】 күшті; .

【刚柔相济】gāngróuxiāngjì күштілігі мен илгіштігі

【刚体】gāngtǐ【зат.】 қатты дене

【刚性】gāngxìng икемді еместік; қатты, икемсізі.

【刚毅】gāngyì【сын.】 табанды, қатты, қажырлы; ер, ерікті; қаталдық, шыдам

【刚玉】gāngyù【зат.】 корунд.

【刚正】gāngzhèng【сын.】 қатты және әділ; табанды, сенімді; маңызды: 为人~ қатты адам.

【刚正不阿】gāngzhèngbùē түзу және қатты ерік

【刚直】gāngzhí【сын.】 турашыл, ашық адам: ~不阿.

【肛道】gāngdào【зат.】 көтеншек.

【肛管】gāngguǎn【зат.】 көтеншек каналы

【肛门】gāngmén【зат.】 көтеншек

纲(綱)gāng ① бас буын, негіз

② бағдарлама; негізгі тезистер

党纲 - партияның бағдарламасы

③ класстар; 哺乳纲 сүтқоректілер классы

【纲纪】gāngjì〈书〉【зат.】 ① мемлекеттік анықтаулар; басқарудың негізгі қағидалары

② басқару, иелік ету; ③ тіркеуші, хатшы

④ үкімет, сарай қызметкері

【纲举目张】gāngjǔmùzhāng жүйелік, системалық.

【纲领】gānglǐng【зат.】 бағдарлама, жүйе; 最低(高)纲领 минимум бағдарламасы; 共同纲领 ортақ бағдарлама

【纲目】gāngmù【зат.】 жоспар; мәтін мен оған пікір

【纲要】gāngyào【зат.】① негіз, негізіг, ② очерктер

钢(鋼)gāng【зат.】 болат; құрыштан жасалғаны; 炼钢 болат қорыту; 钢色 болат түсті.

【钢板】gāngbǎn【зат.】① жапырақ серіппе. ② құрыштан жасалған такта.

【钢包】gāngbāo【зат.】 литейден жасалған ожау; 钢包回转台 көтергіш - бұрылатын стенд.

【钢镚儿】gāngbèng【зат.】指金属辅币.也叫钢镚子. Темір ақша. теңге

【钢笔】gāngbǐ【зат.】① қалам, қауырсыны бар қалам; ② ротатор

【钢材】gāngcái【зат.】 құрыштан жасалған прокат, болат.

【钢锭】gāngdìng【зат.】 құрыштан жасалған кесек, сом темір, теріс.

【钢管】gāngguǎn【зат.】 құрыштан жасалған тұрба; құрыштан жасалған прокат

无缝钢管 тұтас созылған тұрбалар.

【钢轨】gāngguǐ【зат.】 рельстер.

【钢花】gānghuā【зат.】 болаттың ұшқындары.

【钢化】gānghuà【зат.】 болат, мықты

【钢筋】gāngjīn【зат.】 арматура: 钢筋混凝土 темір бетон; 架立钢筋 тік арматура

【钢筋混凝土】gāngjīnhùnníngtǔ темір бетон

【钢精】gāngjīng【зат.】 алюминий

【钢口】gāng·kou(~儿)【зат.】 жүз: 卖钢口 нашар тауарды мақтау, сатып алушыға тістерді жамыра сөйлей бастау.

【钢盔】gāngkuī【зат.】 құрыштан жасалған қалпақ; дулыға.

【钢坯】gāngpī【зат.】 құрыштан жасалған сом темір; пішілген зат

【钢瓶】gāngpíng【зат.】 болат цилиндр.

【钢琴】gāngqín【зат.】 фортепиано; 立式钢琴(竖式钢琴) күйсандық; 大钢琴(平台钢琴) рояль; 自【ет.】钢琴 пианола; 弹钢琴 фортепианода ойнау.

【钢砂】gāngshā【зат.】 құрыштан жасалған үгінділер; сүйір бұрышты бөлшек сан; құрыштан жасалған бөлшек

【钢水】gāngshuǐ【зат.】 сұйық болат, ерітілмелі металл.

【钢丝】gāngsī【зат.】① құрыштан жасалған сым; ② шабақ

【钢丝锯】gāngsījù【зат.】 жұқа ара; кыл ара; ою ара (оюлап кесуге арналған кішкене ара)

【钢丝绳】gāngsīshéng【зат.】 (арқан) құрыштан жасалған арқан.

【钢铁】gāngtiě①【зат.】 болат; болат құюшы; 钢铁厂 болат құюшы зауыт; 钢铁工业 болат құюшы өнеркәсіп; 熔炼钢铁的方法

的方方法 қорытуды әдіс болды ② құрыштан жасалған темірі; 钢铁意志 құрыштан жасалған ерік.

【钢印】gāngyìn【зат.】 дөңесі мөр

【钢渣】gāngzhā【зат.】 боқат; қож; қоқыс (кеннен металл қорытқаннан кейін я тас көмір сияқты отынды жаққаннан кейін қалатын қалдық)

【钢种】gāngzhǒng【зат.】 алюминий. 缸 gāng①(~儿)【зат.】 цилиндр. ②缸 құмыра, құмған

【缸管】gāngguǎn【зат.】陶管的通称. турба

【缸盆】gāngpén【зат.】 қыш газы.

【缸砖】gāngzhuǎn【зат.】 отқа шыдамды кірпіш

【缸子】gāng·zi【зат.】 сапты аяқ, құман, кәді, күбі.

罡 Gāng фамилияға қолданылады.

【罡风】gāngfēng【зат.】 Солтүстік желі.

罡 gāng төбешік;

gǎng

岗(崗)gǎng【зат.】①站~ постта тұру | 门~ посттың қақпалары | 土岗 жер төбешігі; 在~ постта | 下~. ⑤ (Gǎng) фамилияға қолданылады.

【岗楼】gǎnglóu【зат.】 карауыл мұнарасы.

【岗哨】gǎngshào【зат.】① орын ② сақшы, күзетші

【岗亭】gǎngtíng【зат.】 сақшы күркесі

【岗位】gǎngwèi【зат.】① қызмет. ② орын: 岗位责任制 жеке жауапкершілік жүйесі; 领导岗位 басқарушы қызметте.

【岗子】gǎng·zi【зат.】① Белес, төбе ② төбешік, сырт, шошақ 港 gǎng①

【зат.】) айлақ; шығанақ; 军港 әскери порт; әскери айлақ; 自由港 еркін порт; 封港 портты блокадалау; 进港 айлаққа кіру; ② жең, тармақ; өзек; 曲港 айналмалы тармақ; 深港 терең өзен; ③ Гонконг қаласы; 港币 гонконг валютасы; ④ (Gǎng) фамилияға қолданылады.

【港币】gǎngbì【зат.】 гонконг доллары

【港埠】gǎngbù【зат.】 сауда порты: 国际~ халықаралық сауда порты.

【港汊】gǎngchà жең, тармақ өзеннің

【港口】gǎngkǒu【зат.】 порт, айлақ; шығанақ; 无税港口 еркін порт; 港口交

货 француз-порты; 港口信号 портты ескертпе дабылдары; 港口通过能力 порттың өткізу қабілеті.

【港湾】gǎngwān【зат.】 айлақ, шығанақ; 港湾站 порталды теміржол станциясы

【港务】gǎngwù【зат.】 порттық бизнес.

【港纸】gǎngzhǐ〈方〉【зат.】 гонконг банкноттары.

gàng

杠(槓)gàng① сырғауыл, таяқ, сырық; жалау сырығы; ② көлденең брус; ендік; 单杠 турник; 双杠 параллель брустер; ③ сап, тетік ⑤ көпір; 徒杠 жаяу көпірі; ⑥ тік сызық; штрих; ⑦ чемодан, сандық; колдорба, портфел; 开杠 (қолдорбаны) портфел ашу

【杠房】gàngfáng【зат.】 жерлеу бюросы.

【杠夫】gàngfū【зат.】 жерлеу қызметшісі

【杠杆】gànggǎn【зат.】 тетік, жүктеме серіппесі; 经济杠杆 экономикалық тетіктер.

【杠铃】gànglíng【зат.】 штанга

【杠头】-1 gàngtóu〈方〉【зат.】① даукес, қиліккіш; ② старшинка.

【杠头】-2 gàngtóu〈方〉【зат.】 басшы адам

【杠子】gàng·zi【зат.】① таяқ; көстек; ② турник, маңдайша спорт; брустар; ③ сызық: 打上杠子 астын сызу

【岗口儿甜】gàngkǒu tián〈方〉【сын.】 өте тәтті

钢 gàng【ет.】① болат: 炼钢 болатты еріту; 钢色 болат түсті.

筲 gàng 筲口(Gàngkǒu), Хунань провинциясындағы жердің атауы.

【戇头】gàngtóu〈方〉【зат.】傻瓜. Жыңды.

gāo

高 gāo①【сын.】 биік; 高房子 зәулім үй; 高个儿 бойы биік; 高飞 жоғары ұшу; 高于一切 бәрінен де жоғарыда; ② биік, үлкен, айрықша; жоғары, әлдеқайда; 高利息 жоғарғы пайыз; 估高 ерекше жоғары бағалау 高过 әлдеқайда асып түсу; ③ күшті, қуатты; қатты, шырылдақ; 高声音 қатты дыбыс; 高眼力 өткір көзді; ④ биік, басы; жоғарғы, жоғарғысы; 高年龄 үлкен жас шамасы; 高纬度 биікперделер; ⑤ биік, жоғарлатылған; асыл; құрметті, жарық; 身分高的人 атағы биік адам; 高户 құрметті сарай;

高制 жоғарғы шеберлік;

【高矮】gāo'ǎi (~儿) 【зат.】 биіктігі

【高昂】gāo'áng 【ет.】 жоғарылау, биіктеу

【高傲】gāo'ào 【сын.】 тәкаппар, асқак; тәкаппарлық.

【高倍】gāobèi 【сын.】 жоғарғы күш

【高不可攀】gāobùkěpān жүзеге асыру үшін қиын қол жетерлік, қол жеткізе алмау, күрделі.

【高才生】gāocáishēng 【зат.】 дарынды оқушы

【高材生】gāocáishēng 同 дарынды оқушы.

【高参】gāocān 【зат.】 ①高级参谋. ②泛指善于为人出主意的人. Жоғары лауазымды ақылшы.

【高层】gāocéng ①биігі; биік деңгейде; 高层接触 байланыстар биік деңгейде; ② жоғарғы қабат; биік қабатты, көп қабатты,

高层建筑 биік ғимарат ③ жоғары қызметтегі; жоғарғы буын; басы

高层干部 жоғары қызметтегі тұрақты қызметкерлер; 高层同仁 бас қызметкерлер.

【高层住宅】gāocéngzhùzhái. Көп қабатты тұрғын үй.

【高产】gāochǎn ①【сын.】 жоғары өнімді; мол түсімді егін; мол шығымды егін

【高超】gāochāo 【сын.】 ①асып түсу; асу

② ең жоғары, өте жақсы; атақты, тамаша; ерекше

【高潮】gāocháo 【зат.】 ①тасу; жағаға соққан толқын; судың биік деңгейі ② көтеру; биік толқын 椎【ет.】生产高潮 өндірістің көтеруіне мүмкіндік туғызу; ③шарықтау пункті; кульминация

【高程】gāochéng 【зат.】 биіктік, белгі, альтитуда

【高大】gāodà 【сын.】 жоғарлатылған; атақты; орасан зор, мол; 他身材高大 оның бойы жақсы: 高大的楼房 үлкен ғимарат

【高档】gāodàng 【сын.】 жоғары сортты; 高档商品 жоғары маркілі тауарлар

【高等】gāoděng 【сын.】 жоғарғы.

【高等【ет.】物】gāoděngdòngwù биік жануарлар

【高等教育】gāoděngjiàoyù жорғарғы білім

【高等学校】gāoděngxuéxiào жоғарғы оқу орны

【高等植物】gāoděngzhíwù жоғарғы өсімдіктер

【高低】gāodī ①биік және аласа, терең және майда; жоғары, биіктік; тереңдік

②жақсы және ақымақ; асыл және аласа; терең және шалағай; маңызды және маңызсыз; сапа, тереңдік, маңыздылық, табандылық

③қалай болғанда да, қандай жағдайда болса да, барлық шарттарда

④ сонымен бірге ме, анығында, ақырында; 测定山的高低 таудың биіктігін анықтау; 她用手比了一下高低 қолымен ол биіктікті көрсетті

【高低杠】gāodīgàng 【зат.】 ① (спорттық гимнастикада әйел колданылатын спорт снарядтары) түрлі биік брустер

② түрлі биік брустерге арналған жаттығулары.

【高地】gāodì 【зат.】 биіктік

【高调】gāodiào (~儿) 【зат.】 биік тон; мәнде; 唱高调 әдемі сөздер айту; 高调子 жоғарғы тембр

【高度】gāodù ① биіктік, жоғары абсолют биіктігі, ② биік дәреже; жоғары -高度发展的 жоғары өркейген; 高度测【мөл.】计 альтиметр

【高端】gāoduān ①【сын.】 биік деңгей

② жоғары сапалы, кәсіби ③ қымбат бағалы, биік бағалы дәрежелер; эксклюзивтік.

【高尔夫球】gāo'ěrfúqiú 【зат.】 ① (спорт ойындар) гольф; ②гольф, гольф добы үшін шар

【高发】gāofā 【сын.】 жақсы тапсыру:

【高分子】gāofēnzǐ 【зат.】 жоғарымолекулярлы; 高分(份)子化合物 хим. Жоғары молекулярлы байланыс; 高分(份)子化学 жоғары молекулрлық химиясы.

【高 分 子 化 合 物】gāofēnzǐhuàhéwù жоғары смоллекулярлы байланыс.

【高风亮节】gāofēngliàngjié бекзаттық және көңілді тазалық.

【高峰】gāofēng 【зат.】 ① қарбалас, шошақ төбе; биіктік; ② жоғарғы нүкте, кемел; екіталай кезең; 上下班高峰时段, 地铁里真是挤得够呛 Час пик кезінде барлығы жұмыстан үйге қайтып бара жатқанда, метроның іші адамға толады

【高峰会议】gāofēnghuìyì саммит, жиналыс, үлкен жиын

【高干】gāogàn 【зат.】 高级干部 номенклатура, жоғарғы кадрлар; жоғары басқарушылар

【高高在上】gāogāozhìshàng жоғарыда, жоғары; 高高在上地和... 说话 біреумен жоғарыдан сөйлеу

【高歌】gāogē 【ет.】 қатты ән айту: ~一曲 арияны қатты айту.

【高歌猛进】gāogēmèngjìn өлеңдетіп

алға басу.

【高阁】gāogé 【зат.】 ① биік залдар, биік палаталар; ② кітап сөресі, үлдірік 置之高阁 кешкілеу,

【高估】gāogū 【ет.】 жоғарғы баға: 不要~个人的作用 Жеке тұлғаның орнын жоғары бағалама.

【高官厚禄】gāoguānhòulù жоғарғы қызмет.

【高贵】gāoguì 【сын.】 ① сыйлау ② ардақтау, құрметтеу; сыпайы Сіз ③ жоғары қызметтегі, мәртебелі.

【高寒】gāohán 【сын.】 альпийлік--арктикалық

【高级】gāojí 【сын.】 ① жоғарғы деңгей. ② -гипер, -аса: 高级合金钢 жоғары қоспалы болат 高级中(小)学 орташа бастауыш мектебі 高级神经活【ет.】 жоғары жүйке қызметі 高级市场 жоғарғы деңгейдегі нарығы, ең жақсы базар; 高级几何级数 (mat.) гипергеометриялық прогрессия

【高级小学】gāojíxiǎoxué бастауыш мектептің алғашқы баспалдақтары.

【高级中学】gāojízhōngxué орташа мектептің жоғарғы баспалдағы .

【高甲戏】gāojiǎxì 【зат.】 Гаожиа операсы.

【高价】gāojià 【зат.】 жоғарғы баға, бағалы, қымбат жоғарғы мәртебелі: ~商品 жоғары бағалы зат | ~出售 жоғары дәрежеде сату | ~收购 古画 көне суреттерді жоғарғы бағасы.

【高架路】gāojiàlù 【зат.】 架在地面上空的道路, 供机【ет.】车辆行驶. Аспалы көпір

【高架桥】gāojiàqiáo 【зат.】 виадук, эстакада

【高见】gāojiàn 【зат.】 алға көрушілік; жақсы кенес; 不知您有何~?

【高教】gāojiào 【зат.】 жоғарғы білім.

【高洁】gāojié 【сын.】 жоғарғы, анық, ашық

【高精尖】gāojīngjiān 【сын.】 : ~技术 | ~设备. Жоғары деңгей.

【高就】gāojiù 【ет.】 жоғрғы қызметті алу: 另有~одан басқа жоғарғы қызмет.

【高举】gāojǔ 【ет.】 жоғары ұшу; бағаны жоғарылату

【高峻】gāojùn 【сын.】 күшы, жақсы.

【高看】gāokàn 【ет.】 жоғары бағалау; жоғары деңгейде болу.

【高亢】gāokàng 【сын.】 ① қуатты, салтанатты

② биік, қажымас, қажырлы

【高考】gāokǎo 【зат.】 Бірыңғай ұлттық тестілеу: 参加~ Бірыңғай ұлттық тестілеуге қатысу.

【高科技】gāokējì 【зат.】 жоғарғы технологиялы.

【高空】gāokōng【зат.】жоғарғы биіктік; ~飞行 жоғары ұшу | ~作业 жоғарғы істер; 在高空中 аспанасты.

【高丽】Gāolì【зат.】корейның ескі атауы (б.з.б 918—139 ②): ~人 кәріс | ~参 кәріс женьшені | ~纸 кәріс қағазы.

【高利】gāolì【зат.】жоғарғы табыс

【高利贷】gāolìdài【зат.】жоғары пайыздағы қарыз; : өсім алушылық.

【高粱】gāo-liang【зат.】гаолян, сорго; 高粱酒 гаоляндық арақ; 玉高粱 кукуруза.

【高粱米】gāo-liangmǐ【зат.】сорго, гаолян (жем).

【高龄】gāolíng①【зат.】қарт жасты.

【高岭土】gāolíngtǔ【зат.】каолин.

【高炉】gāolú【зат.】домендік пеш, домна.

【高论】gāolùn【зат.】жоғарғы оқыту, жоғарғы білім; сіздің аса қадірлі көзқарасыңыз

【高迈】gāomài〈书〉【сын.】① әлдеқайда асып түсу: қатынастар көпшілігінде аса басым түсетін; ② ұлғайған шақ, жас шамасы; қаусаған

【高慢】gāomàn【сын.】асқақ менсінбеген

【高帽子】gāomào·zi【зат.】биік шляпа

【高门】gāomén【зат.】бай және мәртебелі жанұя: ~大户 бай және мәртебелі жанұяның көптүрлігі | ~望族 бай және мәртебелі жанұяның руы.

【高锰酸钾】gāoměngsuānjiǎ【зат.】перманганат калия, "марганцовка".

【高妙】gāomiào【сын.】① тапқыш, қу;

② ең ғажайып

【高明】gāomíng①【сын.】үлкен үй: 主意~басты үлкен үй | 医术~өмеу үлкен үйі.②【зат.】~: 高明区 Гаоин;

【高难】gāonán【сын.】өте қиын, өте күрделі: 他练的这套自由体操有许多~动作.

【高能】gāonéng【сын.】жоғары энергиялы; 粒子 жоғарғы энергиялы бөлшек; | ~食品 жоғары энергияны беретін тағам.

【高攀】gāopān【ет.】құрметті адамның артынан еру

【高朋满座】gāopéngmǎnzhuò дастархан басындағы аса мәртебелі адамдар

【高频】gāofín①【сын.】жоғарғы жиілік; 高频电波 жоғары жиілік толқындары

【高聘】gāopìn【ет.】ағары жоғары лауазымға қызметкер алу: 低职~ | 实行破格~.

【高企】gāoqǐ【ет.】жоғары, жоғары

деңгей: 房价~ жоғары деңгейдегі үй.

【高压区】gāoqiāyǔ【зат.】антициклон аумағы

【高腔】gāoqiāng【зат.】иньдік әуен; жоғарғы мотив

【高强】gāoqiáng【сын.】аса басым түсетін, өте жақсы; ең қуатты, үздік

【高跷】gāoqiāo【зат.】ағашаяқ (балдақ сияқты қолтыққа қысып аяққа жалғап жүретін екі таяқ)

【高热】gāorè【зат.】жоғары температура, гипертермия

【高人】gāorén【зат.】атақты адам

【高人一等】gāorényīděng басқа адамдардан бір басқа биік болу.

【高僧】gāosēng【зат.】жоғарғы лауазымның буддалық жетекшісі

【高山病】gāoshānbìng【зат.】тау ауруы.

【高山反应】gāoshānfǎnyìng жоғарыға қаратылған реакция.

【高山景行】gāoshānjǐngxíng адамға қадірлілікпен қарау.

【高山流水】gāoshānlǐúshuǐ《биік таулар мен аққан көлдер》.

【高山族】Gāoshānzú【зат.】гаошань халқы

【高尚】gāoshàng【сын.】жоғарғы, биік, мәдениетті

【高烧】gāoshāo【зат.】жоғарғы температура; гепертемия.

【高射机枪】gāoshè·jīqiāng зенит пулеметі.

【高射炮】gāoshèpào【зат.】зенит құралы

【高深】gāoshēn【сын.】биік әрі терең; тереңдетілген: 高深的技术 жоғарғы техника; 高深莫测 аса терең.

【高升】gāoshēng【ет.】үлкен қызметті иелену; : 步步~/ бірте-бірте өсу, баспалдақтап үлкен қызмет алу.

【高师】gāoshī【зат.】Педагогикалық жоғары оқу орны.

【高士】gāoshì〈书〉【зат.】жоғары моральды құрметті адам

【高视阔步】gāoshìkuòbù асқақтау

【高手】gāoshǒu(~儿)【зат.】шебер, мастер; үлкен шеберлік: 顶尖高手 жоғарғы деңгейдегі шебер

【高寿】gāoshòu①【сын.】көп өмір сүрушілік.②【зат.】өмірі көпке созылған адам; жасыңыз нешеде сыпайы түрі: 老大爷~啦 Сіздің атаңыздың жасы нешеде??

【高耸】gāosǒng【ет.】биіктеі, жоғарылау;.

【高速】gāosù【сын.】шапшаң, лезде; тез

高速切削 шапшаң кесу; 高速汽艇 жүрдек кеме

【高速公路】gāosùgōnglù жоғары жылдамдықтағы шоссе, жоғарғы

жылдамдықтағы жол.

【高抬贵手】gāotáiguìshǒu болу; жол беру, ымыраласу;

【高谈阔论】gāotánkùolùn① лепірме стильні дүрдиген және дерексіз айту, жарату

② сергек әңгіме құру, өте қызу әңгіме

【高汤】gāotāng【зат.】сорпа

【高堂】gāotāng【зат.】биік залдар; ата-аналары; 辞高堂 ата-анасымен қоштасу; Гаоган (фамилия)

【高挑儿】gāotiǎo〈方〉【сын.】(адам туралы) сымбатты, биік және арық

【高徒】gāotú【зат.】Сіздің оқушыңыз

【高危】gāowēi【сын.】жоғарғы риск.

【高位】gāowèi【зат.】①〈书〉 жоғарғы позиция; құрметті орын; 小高位芽植物 микрофанерофит; 高位芽植物 gāowèiyázhíwù бот. фанерофиттер.

【高温】gāowēn【зат.】жоғарғы температура; 高温堆肥 биік компас; 高温作业 пиротехника; 高温分解 пиролиз; 高温冶金学 пирометаллургия.

【高屋建瓴】gāowūjiànlíng жүргізуші қызметіне тұру; .

【高下】gāoxià【зат.】жоғары - төмен, биік-аласа; ең жақсы-ең нашар; әуен дыбысының ұлғаюы мен азаюы.

【高小】gāoxiǎo【зат.】бастауыш мектептің бастауыш деңгейі.

【高校】gāoxiào【зат.】жоғарғы оқу орны.

【高效】gāoxiào【сын.】жоғары өнімділік, жоғары эффективтілік

【高新技术】gāoxīn·jìshù жоғары технологиялар; 高新技术产业 жоғары технологиясы көмегімен өндіріс; 高新技术产品 жоғары тхнологиялы өнімдер

【高薪】gāoxīn【зат.】жоғары табысты, жалақысы жоғары; 高薪阶层 жоғары жалақы алатын қоғамның бөлігі.

【高兴】gāoxìng【сын.】қуану; шабыттану жайнақтау; көңілді, қызу ② жақсы көру; шын көңілімен бару ③ әбден болуы мүмкін.; мүмкін

【高血压】gāoxuèyā【зат.】гипертония; қанның үлкен қысымы

【高压】gāoyā①【зат.】жоғары қысым; жоғарғы кернеу; эл. жоғарғы вольтты

② қысым, күшті ықпал; пресс 高压政策 қысымшылықтардың саясаты, қамшыны саясат.

【高压电】gāoyādiàn【зат.】жоғары кернеулі ток

【高压釜】gāoyāfǔ【зат.】автоклав.

【高压锅】gāoyāguō【зат.】кастрюля-скороварка.

【高压脊】gāoyājǐ【зат.】жоғары

қысымды жотасы

【高压线】gāoyāxiàn【зат.】 жоғары вольтты сызық.

【高雅】gāoyǎ【сын.】 әсем, әдемі; 高雅的文体 стилі әдемі;

【高扬】gāoyáng【ет.】 биікке көтеру; жоғары; 高扬脸儿 асқақтап қарау

【高原】gāoyuán【зат.】 таулы үстірт, төлем; биік таулы.

【高远】gāoyuǎn【сын.】 жоғарлатылған, кеудемсоқ;

【高云】gāoyún【зат.】 жоғарғы бұлттар; биік бұлттар; жоғарғы ярустың бұлттары.

【高燥】gāozào【сын.】 биік пен құрғақ.

【高瞻远瞩】gāozhānyuǎnzhǔ【сын.】 容眼光远大. көзі ашық.

【高涨】gāozhǎng①【ет.】 болжай білу

【高招】gāozhāo(～儿)【зат.】 жақсы идея; 高等学校招生办公室 жоғарғы оқу орнының қабылдау комиссиясы.

【高着】gāozhāo амалшыл жүріс, жақсы идея.

【高枕】gāozhěn【ет.】 қамсыз күйде болу.

【高枕无忧】gāozhěnwúyōu қамсыз күйде болу.ештенені ойламау.

【高枝儿】gāozhīr【зат.】 жоғарғы бұтағы; 巴高枝儿 жоғары қызметке көтерілу;

【高知】gāozhī【зат.】 Коти (Япония).

【高职】gāozhí【зат.】 жоғары мамандырылған мамандық

【高中】gāozhōng【зат.】 жоғары баспалдақты орта мектебі.

【高足】gāozú【зат.】 шапшаң, пысық, тез.

【高祖】gāozǔ【зат.】 ① баба ② арғы ата, ата-баба; ③ карт тегінде; (әулет, тек) негіздеуші ④ Хань әулетінің бірінші императоры) Гао-Цзу Гао

【高祖母】gāozǔmǔ【зат.】 арғы әже.

羔 gāo(～儿) ① сақпан 緇衣羔裘 қара оюлармен безендірілген қара көйлек ② төл.

【羔皮】gāopí【зат.】 Қарақұл;

【羔羊】gāoyáng【зат.】 қозы, сақпан

【羔子】gāozǐ【зат.】 сақпан, қозы

【膏肓】gāohuāng【зат.】 жүрек жанындағы қолдорбаның майы және диафрагма аралығындағы облыс (дәрінің қол жетпес әсеріне болып есептеледі)

【膏火】gāohuǒ〈书〉【зат.】 ① шырақтың оты ② стипендия [қазыналық]; оқу құралы [ақшалай].

【膏火自煎】gāohuǒzìjiān адам өз

дарындылығымен өзіне зақым келтіреді

【膏剂】gāoji〈зат.】 паста; сылақшы; тұнба

【膏血】gāoxuè【зат.】 май мен қан

【膏药】gāoyào【зат.】 бұласыр; жабыстырғыш; пластырь (жараға не жаракаттанған жерге тартатын жабысқақ қою зат) мор. кенеп тығын; кептеме (кеменің тесілген жеріне уақытша тығын); 卖狗皮膏药 әдемі сөздермен алдау; 贴膏药 бұласырмен қаптау.

【膏腴】gāoyú〈书〉【сын.】 семіз, құнарлы, толық.

【膏泽】gāozé〈书〉①【зат.】 (әрекет) жомарт қайырымдылықтар; 浚民之膏泽 халықтан пайдасын алу.

【膏泽脂香】gāozézhīxiāng

【膏子】gāozǐ【зат.】 сылақшы, паста; 膏子药 сылақшы

篙 gāo【зат.】 ① бамбукты сырық, ілгекті бақан; сырғауыл 渔篙 балықшы ілгекті бақан. ② (Gāo) фамилияға қолданылады.

【篙子】gāozǐ〈方〉【зат.】 (ілгекті бақан) қайық таяқ; сырғауыл

糕 (餅) gāo【зат.】 ① печенье(күріш немесе бидай ұннан жасалған) 蛋糕 кекс 大(小)蛋糕(пирожное) торт. ②(Gāo) фамилияға қолданылады.

【糕饼】gāobǐng〈方〉【зат.】 ① печенье, пирожное; ② рит мерекелік пирожное (печенье; 糕饼店 кондитерлік

【糕点】gāodiǎn【зат.】 шайға арналған тәттілер; печенье; шығыс тәттілері; 糕点师 кондитер (тәтті тағамдар дайындайтын маман)

【糕干】gāogān【зат.】 печенье(күріш ұн және қант құмынан)

gǎo

杲 gǎo①〈书〉 жарық, айқын; ақ; 杲日 жарық күн ② биік; жоғары. ③ (Gǎo) фамилияға қолданылады.

【杲杲】gǎogǎo〈书〉【сын.】 жарық, жарқын: ~ 出日 күн шығысы өте жарық | 秋阳~жарық жылы күн.

搞 gǎo【ет.】 ① шұғылдану; істеу, орындау; тәртіпке келтіру, ұнау; хабарлау, жүзеге асыру; 搞建设 құрылыста жұмыс істеу; 搞生产 өндіріспен шұғылдану; 搞文学 әдебиетпен шұғылдану; 搞民主 демократияны жүзеге асыру; ② ұйымдастыру, құру, негіздеу 搞托儿所 бала бақшаларын ұйымдастыру;

③ табу, тауып алу; 搞工钱 еңбесақыны алу;

搞对象 объектті табу ④ дейін жеткізу, алып келу 没搞清楚 толық анықтыққа дейін анықтай алмау, ⑤ көңіл қою, көңіл бөлу

搞城市 қалаларға барлық көңіл бөлу ⑥ белдесу; жазалау;

⑦ соғып жіберу, тарс еткізу, жабыстыру; м театрға екі билет алу; 搞计划 жоспарды құрастыру; 搞科学工作 ғылыми жұмыспен айналысу; 搞改革 реформа жүргізу

【搞臭】gǎochòu дискредитировать

【搞错】gǎocuò қателесу; қателік жасау

【搞掉】Gǎodiào жинап, шеттету; сазайын тартқызсын; құрту

【搞定】gǎoding〈方〉【ет.】 шешу, болдырмау

【搞鬼】gǎoguǐ【ет.】 арандату; қастық істеу, салысу, қулану, жасырыну 这是都他搞鬼了 бұның барлығын ол бастады

【搞活】gǎohuó【ет.】 тірілту; өмірге келтіру; 搞活【ет.】 жарнама акциясын өткізу

【搞笑】gǎoxiào〈方〉【ет.】 қуанышты; 搞笑片 комедия

搞 (縞) gǎo ақ жұқа жібек матасы, ақ жібек-шикізат; 縞巾 ақ жібектен жасалған басқа арналған алдағы таңғыш; 縞服 ақ киім; 縞皓 жібектей ақ; қардай аппақ.

【缟素】gǎosù〈书〉【зат.】 ақ жібек матасы.

槁 (槁) gǎo①қурап қалған, қу; құрғақ 槁木 қу ағаш【сын.】 槁 комплексиялар бойынша қурап қалған; нашар; 槁鱼 құрғақ балық ② солған, түсі кеткен; шіриген, шірік 色槁 түсі кеткен, түсін жоғалтылған. ③ құрғап, құрғату ④ кептіру 以火槁之 жалынның үстінде кептіру

【槁木】gǎomù【зат.】 қурап қалған ағаш

【槁木死灰】gǎomùsǐhuī сыуқ адам, сезімсіз, сезімдерін көрсетпейтін адам 槁 gǎo〈书〉 ақ, аппақ; 云槁 ақ бұлттар; 发槁 шаштары ағарды.

镐 gǎo【зат.】 кетпен; 十字镐 крест тәрізді кетпен; 鹤嘴~кетпен | 一把~ бір кетпен.

【镐头】gǎotou【зат.】 кетпен.

稿 gǎo〈书〉 сабан, 禾稿 күріш сабаны; 稿席 сабан төсегіші; : ~ 荐 сабан төсенші.

稿 gǎo【зат.】 ① жоба, қолжазба; нобай, жедел сурет; 投稿 қолжазба беріп жіберу; 弃稿 жоба алып тастау; 打个稿儿 жедел суретті жасау;

② трафарет; баспа
准稿儿 дайын эталон, трафарет; 初稿
алғашқы эскиз
【稿酬】gǎochóu【зат.】гонорар; 稿酬;
稿费 авторлық гонорар.
【稿费】gǎofèi【зат.】ақы, гонорар
【稿件】gǎojiàn【зат.】жоба, мақала;
把稿件发排 мақала жобасын теру; 真正
简单的稿件辛迪加 мағлұмат алудың
қарапайым үлгісі
【稿荐】gǎojiàn【зат.】кетпен
ткесініші
【稿约】gǎoyuē【зат.】мақала баспаға
беру.
【稿纸】gǎozhǐ【зат.】① қолжазба;
жоба
② жобалар үшін қағаз; сызықты жазу
қағазы.
【稿子】gǎo·zi【зат.】① жоба, жедел
сурет; алғашқы жазылған жоба;
суреттің жедел суреті, нобай
② қолжазба,
一篇稿子 бір қолжазба
③ аужай, есептеу; 把稿子寄给出版社
қолжазбаны баспаханаға жіберу;
审稿子 қолжазбаны қарап шығу
抄稿子 қолжазбаны көшіру
这稿子要誊一遍 бұл қолжазбаны қайта
жазуы керек

gào

告 gào ①【ет.】
айтып, жариялау, айналу; хабарлау
告诉你一句话 саған екі сөз айтамын; 告
之以文辞 оған жолдаумен өтіну; 告人民
书 халыққа жолдау; ② шығып жату,
наразылық білдіру; зарды қыздырмалау
告官 өкіметтерге шағымдану; ③ айту,
жариялау; хабарлау; 告变 апат туралы
хабарлау; ④ мәлім ету; наразылық
білдіру; қарсы іс қозғау; 告官 ресми
адамға наразылық білдіру; 谁告他了
оған кім наразылық білдірген? ⑤
сұрату, өтіну; өтініп сұрау;
告一天假 бір тәулікке демалысқа
рұқсат сұрап алу; ⑥ демалыс алу;
отставкаға шығу
告病 ауру бойынша отставкаға шығу;
⑦ білдіру, дабылдау; 出必告, 反必
面 кетуің уралы хабарлап, келуің
мәлімдеу; ⑧ тергеу, жауап алу;
【зат.】⑨ хабарлама, қатынас
⑩ үндеу, өтініш; өтініш
他祷告了 ол аллаға құлдық етті.(11)
(Gào) фамилияға қолданылады.
【告白】gàobái ①【зат.】хабарлау,
хабар қағаз; жарнама; ② *
құлақтандыру, жариялау
【告败】gàobài【ет.】宣告失败: 计
划~ | 比赛结果主队以 2 比 3 ~.

Жеңіске ұшырағанда жариялау.
【告便】gàobiàn【ет.】шығып келуге
рұқсат сұрау.
【告别】gàobié【ет.】
ауыс кету, қош айтысу; бас тарту
【告病】gàobìng〈书〉【ет.】
ауырғаннан отставкаға өту.
【告成】gàochéng【ет.】аяқтау, 克期
告成 Мерзімін аяқтау

【告吹】gàochuī〈口〉【ет.】
тұрбаға құлау, ұшып шығу, үрлеп
тазарту
她要回家里去的希望就告吹了 оның
үйге қайту үміттері тұрбаға кетті
【告辞】gàocí【ет.】қоштасу; 没迭的
(得)告辞 қоштасып үлгермеу; .
【告贷】gàodài【ет.】қарызға алу,
кредит алу, 告贷无门 ақшаны қарызға
алу
【告地状】gàodìzhuàng кедей суретші
【告发】gàofā【ет.】
шығып жату; кінәлау.
【告急】gàojí【ет.】жедел көмек сұрау;
апатты жағдайға тап болу
【告假】gàojià【ет.】демалысты сұрау;
екі күндік демалыс сұрау; ауру
бойынша демалыс сұрау
【告捷】gàojié жеңіс туралы хабарлау;
【告诫】(告戒) gàojiè【ет.】
сақтандыру; ескерту; шегелеу
【告借】gàojiè【ет.】请求别人借钱物
给自己: 多方~. Басқалардан көмек
сұрау.
【告警】gàojǐng【ет.】① үрейлі
хабарлама жасау; үрейді соғу
② қамтыған үрей болу
③ техн. алармдар: ~电话.
【告绝】gàojiué【ет.】宣告绝迹: 匪
患~. Токтату.
【告竣】gàojùn【ет.】аяқтау, аяғына
жеткізу: 铁路隧道工程已全部~ Бұл
теміржолдың құрылысын жалпы аяқтап
қалды.
【告劳】gàoláo【ет.】басқалардың
қатты жұмысы туралы айту: 不敢~
басқалардың жұмыстарының
ауыртпалығы туралы айту керек емес.
【告老】gàolǎo【ет.】жасынан
байланысты отставкаға шығу: ~还乡
отставкаға шығу.
【告老在家】gào lǎo zài jiā
【告老还家】gào lǎo huán jiā
【告密】gàomì【ет.】
① жасырын арыз
② жасырын арызды жасау; құпия алып
жүру.
【告破】gàopò【ет.】宣告破获: 特大
凶杀案~. аяқтау бетін ашу.
【告罄】gàoqìng【ет.】
① таусылу, ойсырап қалу, шығу
② біту

【告饶】gàoráo【ет.】кешірім
сұрау; : 求情~кешірім сұрау.

【告胜】gàoshèng【ет.】(体育比赛等)
获胜: 中国队首战~. Жеңісті жариялау.

【告示】gào·shì【ет.】хабарлама,
жарнама. 告示令 сот үкімі; 告示牌
жарнама тақтасы

【告送】gào·song〈方〉【ет.】хабарлама жасау
хабарлау; жариялау;

把通告送去登报 газетке жарнама беру;

【告诉】gàosù【ет.】(кімге - сияқты-
шы л) айту, хабарлау, мәлімет беру,
ескерту, хабарлау

【告诉】gào·su【ет.】жеткізу,
жариялау: 请你~他, 今天晚上七点钟
开会 Өтінемін, оған айта салыңызшы.

【告退】gàotui【ет.】
① отставкаға кету

② шешу (жиналыстан кету) жиналыс
тастап кетуге сұрату

【告慰】gàowèi【ет.】① алдарқату;
уату

② уағуды жұбату, алу

【告语】gàoyǔ〈书〉【ет.】
хабарлау, үндеу; 互相~ өзара
хабарлама жасау; 无可~ хабарламай
қою мүмкін емес

【告枕头状】gàozhěn·touzhuàng
күйеуге арыз айту

【告知】gàozhī【ет.】хабарлау,
хабарлап айту; 请告知您的要求 өзінің
тілектерін хабарлай жіберіңіз; 告知不实
адасушылыққа кіріспе;

【告终】gàozhōng【ет.】бітіру: соңына
келу; 以胜利告终 жеңіспен аяқталу;

【告状】gàozhuàng【ет.】① (сотқа)
шағым беру; біреуге талап көрсету
② біреуге наразылық білдіру
告枕头状 күйеуіне арыз айту

【告罪】gàozuì【ет.】① ғапы етіңіз!, ②
қылмыстарды айыптау; айыптауды
атап шығу

【告 (誥) gào ① жарлық, рескрипт
② тағайындау туралы (бұйрық)
ұйғарым

③ ескерту, иландыр, басалқа

【告封】gàofēng【ет.】лауазымның
әсіресеуі туралы грамотасы.

【告命】gàomìng【зат.】лауазымның
әсіресеуі туралы грамотасы.

【告 (鎔) gào【зат.】цирконий (Zr); 锆
酸 цирконьдық қышқылы

【告 (石) gào【зат.】мин. циркон
膏 gào【ет.】① семіз ет; Тоң май, май;
шырын; семіз, толық, жемісті

膏田 (құнарлы) толық өріс

民膏 халықтың шырындары

② ет салған табак; дәмді тамақ көсек;
дәмді, тәтті: 膏黍 тәтті тары

③ мейірбандылық, әрекет,

қайырымдылық; берекелі, пайдалы
膏 霖 пайдалы жауын
膏 恩 жомартты қайырымдылық
④ паста; сылақшы; помада, иіс май
牙 膏 тіс пастасы
唇膏 ерін помада

gē

【戈比】gēbǐ【зат.】тиын.[俄 копейка]
【戈壁】gēbǐ【зат.】шөл дала; м бүкіл
шөл даланы өтіп шығу; 戈壁沙漠 Гоби
шөл даласы; 戈壁阿尔泰山脉 Гобийлік
Алтай; 戈壁阿尔泰省 Гоби-Алтай
аймағы

【戈甲戏】gējiǎxì【зат.】高甲戏.
仵 gē[仵佬族](Gēlǎozú)【зат.】батыл,
берік, күштісі.

【圪节】gējié〈方〉①【зат.】①
тармақтың орны; ②тізе, ③кесінді.

【圪针】gēzhēn〈方〉【зат.】тікелі
унаби

疙 gē киындық.

【疙瘩】gēda ①сыздауық, безеу;
үрлеу, ісік
②Белес, төбе; тамшы; нүкте; түйір;
шакпақ

眼疙瘩 жас; 佛手疙瘩 цитрон; 树疙瘩
ағаштағы өсім; ③ тар жер,

【疙疙瘩瘩】gēgēdādā(～的)〈口〉
【сын.】төмпешіктермен қапталған

【咯噔】gēdēng【ел.】тегіс емес,
соқпалы; қолайсыз

【咯咯】gēgē【ел.】сатырлау; қыт-
қыттау

【格登】gēdēng 同“咯噔”(gēdēng).

【格格】gēgē құстардың дыбыстары”.
哥 gē【зат.】①аға: 大～ үлкен аға |
二～ екінші аға; 我三哥不在家 Менің
үшінші үлкен ағам үйде емес; ②(Gē)
фамилияға қолданылады.

【哥哥】gēgē【зат.】аға; 干哥哥
аталып кеткен аға; 亲家哥哥 үлкен
аға; : 叔伯～ немере аға | 远房～ алыс
туысқан аға.

【哥老会】Gēlǎohuì【зат.】Гэлаохуй,
Үлкен ағалар қоғамы

【哥们儿】gēmenr〈口〉【зат.】①弟
兄们: 他们家～好几个呢.②称同辈的
朋友(带亲热的口气): 他和我是～, 俩
人好得无话不说. I也说哥们儿(gēmen).
Дос

【哥儿】gēr【зат.】①〈口〉ағалар; 哥
儿姐儿 ағалар мен сіңлілер.

【哥儿们】gēmen〈口〉【зат.】
ағалар.

胳(肱) gē 见下.

【胳膊】gēbei【зат.】қол; 卖胳膊
еңбегімен күнге табу; 胳膊窝 қолтық

【胳膊】gēbo【зат.】қол.

【胳膊拧不过大腿】
gēbonǐngbùguòdàtǔiәлсіз күштіні жеңе
алмас

【胳膊腕子】gēbowànzǐ〈口〉білек

【胳膊肘儿朝外拐】
gēbozhǒucháowàiguǎi 比喻不向着自家
人而向着外人.也说胳膊肘儿向外拐.
Ішінде бір түйері бар

【胳膊肘子】gēbozhǒuzǐ〈口〉
шынтак

鸽(鹄) gē【зат.】көгершін; 和平鸽
бейбітшілік көгершіні; 传信鸽
пошталық көгершін

【鸽子】gēzi【зат.】көгершін

【鸽子树】gēzishù【зат.】珙桐
(gǒngtóng).

袷 gē[袷襟](gēbei)【зат.】балаға
арналған төс қалқаны.

搁 gē【ет.】① салу, құру, сыйғызып
салу; құрап, қалау

把书搁在桌子上 үстелдің бетіне
кітапты қою; 先把箱子搁下 әуелі
чемоданды қойыңыз; ② толықсыту,
араластырып бұлғау; ③ орналастыру,
сыйғызып салу;

④ бөгеу, бөліп шығарып қою, артта
қалдыру; ⑤ жайғастыру, болу; тұру;
жату

【搁笔】gēbǐ【ет.】
(қауырсын) білезікті бөліп шығарып
қою; 【搁浅】gēqiǎn【ет.】қайрандау;
кептеліп қалу

【搁置】gēzhì【ет.】істі қалдыру; 搁
置不理 қорытындысыз қалдыру

割 gē①【ет.】① бауыздау, білемдеу,
кесіп алу; 割肉 ет білемдеу

② кесу, шабу, қысу

割草 шөпті шабу

用机器割麦子 машинамен бидайға
қысу

③ азайту, шегеру, кесіп алу

割工钱 еңбекақыны төмендету

④ диал. жаздырып алу, беру

割退婚证 неке бұзу туралы куәлік
қағазды беру; ⑤ диал. (материяны, ет)

сатып алу

割布 материяны сатып алу

⑥ бөлу; айырып жіберу; тастап кету

交割 қатынастары бөксерілді

【割爱】gē'ài【ет.】жүрегінен суырып
алу.

【割除】gēchú【ет.】кесіп тастау; : ~
肿瘤 домбықты кесіп алу.

【割地】gēdì【ет.】территорияны
беру: ~求和.

【割断】gēduàn【ет.】кесіп тастау,
кесіп жіберу

【割鸡焉用牛刀】gējīyānyòngniúdāo 杀
个鸡何必用宰牛的刀, 比喻做小事情不
值得用大的力量. Кішентай істі түйедей
кылу.

【割炬】gējù【зат.】газ шілтері.

【割据】gējù【ет.】өзінің билігін
орнату;

【割礼】gēlǐ【зат.】піштірген

【割裂】gēliè【ет.】кесіп тастау, кесу

【割弃】gēqì【ет.】тастап кету.就应~.

【割让】gēràng【ет.】территорияны
беру

【割肉】gēròu【ет.】базарда етті сату

【割舍】gēshě【ет.】бас тарту, тастап
кету, тастау.

【割席】gēxí〈书〉【ет.】бұрыштарға
әр түрлі отыру, ажырасу;

【割线】gēxiàn【зат.】кесуші; кесіп
өтетін

歌 gē①(～儿)【зат.】әнұран, өлең:
民～халық өлеңі | 山～儿 тау әндері |

唱一个～儿 бір өлеңді айту.②айту, ән
айту: ~者 әртіс | 高～一曲 арияны
қатты айту.

【歌本】gēběn(～儿)【зат.】өлеңдер
жинақ кітабы.

【歌唱】gēchàng【ет.】өлең айту,
әндету

【歌词】gēcǐ【зат.】өлеңнің сөздері,
ария.

【歌功颂德】gēgōngsòngdé
қаһармандылығын биікке көтеру

【歌喉】gēhóu【зат.】әртістің дауысы

【歌剧】gējù【зат.】опера, 正歌剧
қытай классикалық операсы; 短(小)歌
剧 оперетта; 歌剧剧本 операның
либреттосы

【歌诀】gējué【зат.】тақпақтың өлең
түрдегі формасы.

【歌迷】gēmí【зат.】жақтаушы, фанат.

【歌女】gēnǚ【зат.】в эртіс әйел.

【歌谱】gēpǔ【зат.】ноталар.

【歌曲】gēqǔ【зат.】өлең, ария,
романс

【歌声】gēshēng【зат.】өлеңнің
дыбыстары

【歌手】gēshǒu【зат.】әртіс.
орындаушы

【歌颂】gēsòng【ет.】пісірілу, жырлау,
атағын шығару.

【歌坛】gētán【зат.】индустрия;
өлеңдер әлемі: ~新秀.

【歌厅】gētīng【зат.】караоке-бар

【歌舞】gēwǔ【зат.】өлең мен би

【歌舞伎】gēwǔjì【зат.】әртіс әрі
биші.

【歌舞剧】gēwǔjù【зат.】опера-балет

【歌舞升平】gēwǔshēngpíng ән айтып,
би билеу.

【歌星】gēxīng【зат.】вокалдық
өнердің жұлдызы.

【歌谣】gēyáo【зат.】халық әндері.

【歌吟】gēyín【ет.】әндету, өлеңдету.

【歌咏】gēyǒng【ет.】ән айту; өлең
айту: ~队 хор ансамблі | ~比赛 ән
айту сайысы.

【歌仔戏】gēzǎixì【зат.】Тайвань операсы.

【歌子】gē·zi〈方〉【зат.】ән, романс

gé

革-1gé【зат.】① тері : иленген тері: қатты тері; тері;
制 革 теріні өңдеу
革鞍 теріден жасалған қанжыға;
② қару-жарақ, қару,
兵 革 қару-жарақ;
偃 革 соғыс тоқтату
③ делбе; тізгін; жүктер
條 革 тізгін металлмен әшекейленген
④ аспаптар; (барабандар, дабыл) сүріктің дыбыс шығаруы
金石土革 металл, тас, саз және сүріктен жасалған аспаптар;
⑤ жауынгер, 老革 кәрі жауынгер, тәжірибелі жауынгер; ⑥ төңкеріс; 革军 революциялық төңкеріс; 革党 төңкеріс партиясы; ⑦ (Gé) фамилияға қолданылады.

革-2gé① айыру; 革俸 еңбек ақыдан шегермелерімен штраф төлету; ② жою, шығару; қызметтен шешу: 革学校把他革了 оны мектептен шығарды; 革逐 қуғынға ұшырату; 革酒 ішуді тоқтату; ③ өзгерту; қайта ұйымдастыру, жаңарту: 革故/ескіні өзгерту;

【革出】géchū【ет.】шығарып тастау: ~教门 оқудан шығару.

【革除】géchú【ет.】① қайтарып алу, қысқарту, құрту; 革除【зат.】籍 тізімнен өшіріп тастау
② орнынан түсіру, жұмыстан шығару

【革故鼎新】gégùdǐngxīn реорганизация жаңартулар; .

【革履】gélǚ【зат.】теріден жасалған аяқ киім: 西装~еуропалық үлгідегі теріден жасалған аяқ киімі.

【革命】gémìng①(--)[ет.】революция, револуциялық; 民主革命 демократиялық революция; 中国国民党革命委员会 Гоминьданның революциялық комитеті; 科技革命 ғылыми-техникалық революция; ②

【сын.】революцияны жүзеге асыру: 革了资产阶级的命 буржуазияға қарсы революцияны ұйымдастыру. ③【ет.】эулетті билеу мандатын алып қою

【革命博物馆】gémìng bówùguǎn революциялық мұражай

【革命委员会】gémìng wēiyuánhui революциялық комитет

【革命性】gémìngxìng революциялық

【革命党】gémìngdǎng революциялық партия

【革命家】gémìngjiā【зат.】революционер

【革新】géxīn【ет.】

① түлеу, қайта тудыру; жаңарту
② жаңару, өзгеріс; реформалар; инновация; 革新运【ет.】реформада үшін қозғалыс; 革新事业 жаңарту ісі
革新思想 жаңарту идеялары

【革职】gézhi【ет.】қызметтен босату; лауазымнан айыру; 革职留任 лауазымн алдырту

阁 gé ① сарай; зал
宫阁 сарай палаталары; ② мемлекеттік мекеме; бұйрық; басқару; 秘 阁 құпия бұйрық;
③ мемлекеттік кеңсе, мемлекеттік кеңес; министрлер кабинеті, үкімет
组阁 министрлер кабинетін құрастыру;
④ тақтай үй; күнқалқа, павильон
避风阁 қолайсыз ауа райынан күнқалқа
⑥ кітап қоймасы; қамбасы; қойма;
азық-түлік дүкені; ⑦ азық-түлік үшін сандық; буфет; шкаф; 食阁 азық-түлік, буфетке арналған шкаф; ⑧ тығыршық; сөре; үлдірік 9) (Gé) фамилияға қолданылады.

【阁楼】gélóu【зат.】терем; мансарда; мезонин; шатырдың асты

【阁下】géxià【зат.】Тақсыр! Ұлы мәртебелім!

【阁员】géyuán【зат.】министрлер кабинетінің мүшесі.

【阁子】gē·zi【зат.】министрдің посты; министр портфелі

格-1gé①(~儿)【зат.】① рама; кереге; 窗格上 терезелік рамада; ② торша, графа; шәкілде бөлу; торшаға
蓝格布 көк торшаға материя;
③ шеңберлер, шектеу; норма, стандарт; форма; габарит, деңгей; түр, үлгі; ережелер; ауа тазарту, талаптар
合格 талаптарды қанағаттандыру; 不够格 стандартқа жетпеу; 破格 барлық ережені бұзу, барлық шеңберден шығу
④ қадыр, дұрыстық; моралдік сапалар; қайырымдылық, ақкөңіл; 有耻且格 ар-ұяты бар болу; 格心 дұрыстық; адалдық
⑤ (Gé) фамилияға қолданылады.

格-2gé【зат.】① жөнге салу; түрмеге отырғызу; тыйым салу; ② таныстыру, аңғару, үйрену;

③ норма астында жымдастыру; классификациялау; орынды анықтау
④ түзету, жөндеу

⑤ (соққымен) атып түсіру; өлгенше ұру, өлтіру

【格调】gédiào【зат.】стиль; моральдық ерекшеліктер

【格斗】gédòu【ет.】қолдарымен шайқасу

【格格】gé·ge【зат.】көтеру; 格格不入 бөтен болу

【格格不入】gégébùrúbөтен болу;

бөтен даам.

【格局】géjú【зат.】құрылым, 力量格局 күштердің қоюы; 景观格局 жер бедерді сипат; 电视节目的格局 телебағдарламаның қалыбы; 作文格局 шығарманың көркемдік құрылымы; 房间格局 бөлмелердің орналастыруы; 世界新格局 әлемнің жаңа құрылымы.

【格里历】gélìlì【зат.】грегориандық күнтізбе.

【格林尼治时间】Géllínízhi shíjiān. Гринвич бойынша уақыты

【格鲁派】gélǔpài【зат.】гэлугшілдер

【格律】gélǜ【зат.】тәртіптер, нормалар: 诗格; 诗的格律 өлең мөлшері.

【格杀勿论】géshāwùlùn бұйрықты орындамағаны үшін атып тастау; .

【格式】gé-shì【зат.】үлгі, модель; стандарт; 视频格式 видеоформат, JPG 格式 JPG форматында

【格式化】géshìhuà【ет.】форматировать ету; 格式化程序 формат жасау бағдарламасы

【格外】géwài【үс.】ерекше, аса, тым

【格物】géwù〈书〉【ет.】табиғат заңдылықтарын тану

【格物致知】géwùzhìzhī эмпирикалық білімдер

【格言】géyán【зат.】афоризм; мақал-мәтел.

【格致】gézhi〈书〉【зат.】жаратылыстану ғаламдары, физика мен химия; 格致家 жаратылыстану ғалымы

【格子】gē·zi【зат.】тор; 格子布 тормата

鬲 gé үш аяғы бар қазан.

胳膊[gélǎzhì](gē·zhì)〈方〉【ет.】在别人身上抓挠, 使发痒.

搁 gé ① орнату; қою
把箱子搁在架子上- полкаға чемоданды қою ② бөліп шығарып қою; қалдыру
把事情到搁明天再办- жұмысты ертеңге қалдыру

【搁不住】gē·buzhù【ет.】көпке дейін сақтауға болмайды; 这个人心里搁不住事 Бұл адам жүрекке жақын ештеңе қабылдамайды

【搁得住】gē·dezhù【ет.】қалдыруға болмайды;

【葛布】gébù【зат.】пуерариядан жасалған кілем

蛤 gé【зат.】бақа.

蛤 gé устрица (моллюскілердің жеуге болатын бір түрі).

【蛤蚧】gējìè【зат.】геккон (Gekko gecko.)

【蛤蜊】gélì【зат.】гэли, мактра (зоол. Macra veneriformis, съедобный моллюск)

颌 (颌) gé (书)
жак; (төменгі) жоғарғы жак. 另见 555 页 hé.

隔 gé 【ет.】 ① бөлу; қоршау; бөгу; 把房间隔起来 - бөлмені бөлу; ② арқылы; ар жағында: 隔行 - жол арқылы; 隔山 таумен; 隔一天 бір күннен кейін

【隔壁】 gébì 【зат.】 ① көрші болу, көрші ② көрші, көршілес пәтері; 隔壁的房子 көршілес үй

【隔断】 géduàn 【ет.】 ① қалқалау, тасалу, кесіп алу, бөлу; тоқтату, (байланыс) бөлу; бөліп тастау 隔不断 ешқалай кесіп тастамау ② изоляция, карантин 隔断期间(мерзім) карантин.

【隔断】 gé-duàn 【зат.】 ① қалқалау, тасалу, кесіп алу, бөлу; тоқтату, (байланыс) бөлу; бөліп тастау 隔不断 ешқалай кесіп тастамау ② изоляция, карантин 隔断期间(мерзім) карантин.

【隔房】 géfáng 【сын.】 көрші бөлме; 搭隔房 көрші болу; 隔房同辈 немере ағасы

【隔行】 géháng 【ет.】 басқа мамандық; 隔行如隔山 бөтен мамандықтардың арасы таумен бөлінгендей;

【隔阂】 géhé 【зат.】 кесіліп алынған; ② 隔绝】 géjué 【ет.】 қорғау, кесіп алу; түсу тоқтату.

【隔离】 géli 【ет.】 экранизация жасау; 隔离区域 бөліну аймағы

【隔离带】 gélidài 【зат.】 ① дуал, (жол) қанат ② окшаулау таспалары

【隔膜】 gé mó ① 【зат.】 суықтық; ② 隔膜】 gé mó ① 【зат.】 суықтық;

【隔墙有耳】 géqiángyǒuěr
Қабырғаларда құлақ бар
【隔热】 gé rè 【ет.】 жылу изоляциясы, термоизоляция; жылу оқшаулау; 隔热材料 жылу оқшаулағыш материалдары

【隔日】 gé rì 【ет.】 келесі күні; 隔日再见吧 Сау болыңыз! Келесі кездескенше!

【隔三岔五】 gé sān chà wǔ кейде.
【隔三差五】 gé sān chà wǔ кейде, жиі.

【隔山】 gé shān 【сын.】 қандары бір; әкесі ортақ; 隔山兄弟 қандас ағалар;

【隔扇】 gé shàn 【зат.】 бөлмедегі қалқа

【隔世】 gé shì 【ет.】 бір ұрпақтан кейін; 隔世遗传 атавизм

【隔心】 gé xīn 【ет.】 彼此心里有隔阂; 不投合: 咱俩不~, 有什么事你别瞒我. Аралық қарым-қатынас сақтау.

【隔靴搔痒】 gé xiū sāo yǎng бекерге; босқа.

【隔夜】 gé yè 【ет.】 көпке емес, :

қарсаңында; 隔夜牛奶 Кешегі сүт
【隔音】 gé yīn 【ет.】 буындарға бөлу; 隔音符号 апостроф;

【隔音符号】 gé yīn fú hào буын ажыратқыш белгісі; апостроф
隔 gé 〈方〉 шөл дала

囁 gé (~ 儿) 【зат.】 кекірік; ықылық
打囁 лоқсу, кекіру

楣 gé ① тұқымның сүйегі
甃 gé 〈方〉 【ет.】 екі қолмен жамау.

【隔膜】 gé mó 【зат.】 диафрагма.

gě

合 gě ① 【мөл.】 ① жабу
合眼 - көз жұму; 把书合上 кітапты жабу
② жалғастыру; бірлестіру; бірлесу; бірлескен; 合在一起 бірге топтастыру
合唱 хормен айту;
③ сәйкес келу; жақындау
合条件 - жағдайларға сай болу; 合口味 дәм бойынша тура келу
④ сәйкес келу; теңелу
⑤ барлығы; біржола
⑥ жинақ;

各 gě 〈方〉 【сын.】 ① әрбір, әр түрлі; бір де бір, никто теріске шығарумен
各一 әркімнен бір-бірден; 各二 әрбіреуі екі-екіден; 各无异言 ешкімде де қарсылық табылмады; 各门各户 әрбір жанұя және әрбір аула; ② барлығы; 各官 шенеуліктер [барлық].

胥 gě 〈书〉 тамаша, жарқын.
胥 gě 〈书〉 кеме.

盖 (蓋) Gě фамилияға қолданылады.
葛 Gě фамилияға қолданылады.

gè

个 gè ① 【мөл.】 дана; бірлік табандатқан; мат. бірліктердің бірлік, дәрежесі

梨儿买了三个 алмұрттың үш дана сатып алынған; 个十百千万 бірлік, ондықтар, жүздік, мыңдаған, ондық мың; ② тоқыма бұйым, шемеле, сiңір; 两个 екі сiңір; ③ салмақтың шарасы гз, 三个米 күрiштің гзi

④ жекелік және екіұштылыққа белгілейді; 我有个弟弟 мен інім бар; ⑤ есептік сөз ⑥ тек қана сан жуықтап көрсетуші сан есімдері бар сөз тіркесінің алдында есептік сөзді білдіреді;

⑦ есептік сөз
【个案】 gè`àn 【зат.】 жеке жағдайы
【个别】 gèbié 【сын.】 жеке, индивидуалды; 个别教育 индивидуалдық; 个别概念 жекелік мән;

【个例】 gèlì 【зат.】 жеке мысал

【个儿】 gèr 【зат.】 комплекция, бойы; размер

【个人】 gèrén 【зат.】 индивидуум, жеке тұлға.

【个人数字助理】 gèrénshùzìzhùlǐ қалталық компьютер

【个人所得税】 gèrén suǒ dé shuì табыс салығы

【个人主义】 gèrén zhǔ yì индивидуализм

【个体】 gètǐ 【зат.】 жеке тұлға;
【个体户】 gètǐ hù 【зат.】 жеке кәсіпкер

【个体经济】 gètǐ jīng jì жеке шаруашылық.

【个体所有制】 gètǐ suǒ yǒu zhì жеке өнеркәсіп кәсіпкері

【个头儿】 gè tóu er 【зат.】身材或物体 的大小: 这种柿子~特别大. Көлемді. Дау, үлкен

【个位】 gè wèi 【зат.】 бірліктер;

【个性】 gè xìng 【зат.】 индивидуалдылық; жеке тұлғалық; 个性原理 жеке тұлғалық әдіс.

【个展】 gè zhǎn 【зат.】 жеке көркем сурет көрмесі

【个中】 gè zhōng 〈书〉 【зат.】 осында.

【个子】 gè zǐ 【зат.】 ① бойы, комплекция; 个子大的牲畜 ірі мал;

各 gè ① 代 ① әрбір, әр түрлі; бір де бір, никто теріске шығарумен
各一 әркімнен бір-бірден; 各二 әрбіреуі екі-екіден; 各无异言 ешкімде де қарсылық табылмады; 各门各户 әрбір жанұя және әрбір аула; ② барлығы; 各官 шенеуліктер [барлық]. ③ (Gè) фамилияға қолданылады.

【各别】 gè bié 【сын.】 ① жеке; ② айырмашылығы болатын, өзіндік.

【各持己见】 gè chí jǐ jiàn әрбіреуі өз орнында тұр

【各得其所】 gè dé qǐ suǒ әркім өз орнын тапты

【各个】 gè gè ① 代 жеке, индивидуалды; 各个击破 жекелеп құрту

【各就各位】 gè jiù gè wèi әркім өз орнын білуі керек

【各色】 gè sè 【сын.】 әр түрлі; түрлі формада; 各色各样 түрлі түсті мен түрлі бейнеде

【各式各样】 gè shì gè yàng түрлі түсті мен түрлі бейнеде

【各抒己见】 gè shū jǐ jiàn әркім өз көзқарасын айтып отыр

【各行其是】 gè xíng qǐ shì әркім өз ақылымен әрекеттенеді

【各有千秋】 gè yǒu qiān qiū Әркімнің өзіндік жақсы жақтары бар

【各自】 gè zì 代 әрбір өзі, жеке, өзі.

【各自为政】 gè zì wéi zhèng әркім өзіне қожайын

【蛇螂】 gè láng 【зат.】 蜚螂, таракан.

【蛇蚤】 gè zǎo 〈口〉 【зат.】 бит.

砾 gè 〈口〉【ет.】 ұшырып түсіру, сүрту
 【砾窝儿】gè wō (方)【ет.】 батқан; жаншылған; жапырылған; ішіне майысқан.
 铬 gè【зат.】 хром (Cr)
 膈 gè[膈应](gè-yìng)〈方〉 диафрагма.

gěi

给 (给) gěi ①【ет.】 ① беру; ілігу
 他给我一本书 Ол маған кітап берді; 给他一个月的假 оған айлық демалысты беру; ② сылта; у жанама қосымша бағдарлаушы;
 给孩子讲个故事 бөпеге ертегіні әңгімелеу;
 给我拿来 - маған әкел;
 ③ пассивтың өрнегі үшін қызмет көрсетеді
 敌人全给我们消灭了 - жау бізден толығымен жеңілген.
 【给脸】gěiliǎn【ет.】 намысты аяу, мәртебені қостау
 【给面子】gěimiàn-zǐ жәрдем беруді жасау; сыпайылық көрсету
 【给以】gěiyǐ【ет.】 给: беру; жабдықтау
 给以土地 жер беру
 给以打击 соққыны әкелу.

gēn

根 gēn ①(～儿)【зат.】 тамыр. ②【зат.】 негіз, фундамент; тамырлар. ③ ұзын заттар үшін мөлшер сөз; (Gēn) фамилияға қолданылады.
 【根本】gēnběn ①【зат.】 бастау; негіз, 3 түпкілікті түрдемен, батыл; азуы; 根本解决 түбегейлі шешім; 根本矛盾 түбегейлі қайшылық; ④ келесі теріске шығарумен (емес) мүлде; (емес) тіпті, (емес) мүлде 他根本就没想到这些问题 Ол бұл мәселе туралы мүлдем ойлаған жоқ;
 【根本法】gēnběnfǎ【зат.】 конституция, негізгі заң
 【根除】gēnchú【ет.】 тамырын копарып құрту; құрту, жою; бітіру.
 【根底】gēndǐ【зат.】 ① түбір, негіз ② түпкілікті түрдемен, толық; қитұрқы ③ түбір, дубликат ④ қит. тұлғаның алдында; қасында; бұл жерде;
 【根号】gēnhào【зат.】 радикал белгісі (√).
 【根基】gēnjī【зат.】 ① негіз, ірге; ② моралдік негіздер, бар болмысымен

қағидалар, әдеп; ③ радикал
 化学根基 химиялық радикал
 【根脚】gēnjiǎo【зат.】 базис, негіз, іргетас
 【根究】gēnjiū【ет.】 түбірмен түсіну.
 【根据】gēnjù ① мәліметтер, дәлел; база, негіз; ② негізделу., байырқасу.; сәйкес келу, бойынша; негізде
 根据宪法 Конституцияға сәйкес.. ③ жанында қоныстану
 根据于朝廷 аулада қоныстану
 【根据地】gēnjùdì【зат.】 база, плацдарм, 海军根据地 әскри-теңіз базасы
 【根绝】gēnjué【ет.】 түбірмен жойып жіберу
 【根瘤】gēnliú【зат.】 түбірлік орамы.
 【根毛】gēnmáo【зат.】 түбірлі шашы.
 【根苗】gēnmíao【зат.】 түбірден кашу
 【根深柢固】gēnshēndìgù 根深蒂固.
 【根深蒂固】gēnshēndìgù терең түбірлерді тамыр жайып, жіберсін, нық қоныстану.
 【根式】gēnshì【зат.】 түбірдің таңба болатын өрнек; радикал, түбір
 【根系】gēnxì【зат.】 шежіре сызығы, арғы аталар.
 【根由】gēnyóu【зат.】 себеп, негіз, тек; бас, бастаулар.
 【根源】gēnyuán бастаулар; пайда болу көздері; бас, негіз, түбір
 历史根源 тарихи түбірлер
 【根治】gēnzhì【ет.】 ① жүгендеу, көндіру
 ② аурудан мәңгілік арылу
 ③ түбегейлі талқыланып ретке салу
 【根子】gēnzi〈口〉【зат.】 ① өсімдіктің тамыры; ② табиғат, негіз.
 跟 gēn ①(～儿) ① өкше; 右脚跟 - оң аяқтың өкшесі; 高跟儿鞋 ұзын өкшелі туфли; ② шығу, соңынан еру
 跟我来 артымнан ер!
 你干么老跟着我啊? Сен неге менің артымнан әрдайым жүресің?
 我跟他是弟兄 Мен және ол ағалар;
 【跟班】1gēnbān【ет.】 ілескен; малай, камердинер;
 【跟班】2gēnbān(～儿)【зат.】 окуда үлгеру, келесі сыныпта,
 【跟差】gēnchāi【зат.】 跟班 2.
 【跟从】gēncóng【ет.】 Тұрмысқа шығу, соңынан еру 我一定～你 Мен міндетті түрде саған тұрмысқа шығуым керек!
 【跟斗】gēndou〈方〉【зат.】 басы бойынша құлау; .
 【跟风】gēnfēng【ет.】 еліктеушілік
 【跟脚】gēnjiǎo〈方〉①【ет.】 ізімен, артынан

【跟进】gēnjìn【ет.】 ① еліктеу; ② соңынан еру.
 【跟屁虫】gēnpìchóng(～儿)【зат.】 ① жабысты, еріп жүретін, қуыршақ ② жағымпаз, ③ компьютер вирусінің атауы
 ④ артта қалма (ата-аналарының айтуы)
 【跟前】gēnqián【зат.】 аймақта, шенберде; [在] 衆人跟前 барлығының алдында; 快过年跟前儿 Жақында Жаңа жылдың басталуы
 【跟前】gēn·qián【зат.】 үйде, жнұяда; 他跟前只有一位千金 Онда тек қана бір ғана қызы бар; .
 【跟梢】gēnshāo【ет.】 盯梢.
 【跟手】gēnshǒu(～儿)〈方〉【үс.】 бірден, бір мезеттен
 【跟随】gēnsuí【ет.】 артынан еру
 【跟头】gēntou【зат.】 сальто; 跟头虫 москиттің қуыршақтары;
 【跟着】gēnzhe ①【ет.】 ар жағында ② үлгі болу;
 【跟踪】gēnzōng【ет.】 зерттеп отыру; іздері бойынша бару, қудалау

gén

眼 gén〈方〉 көңілді, күлкілі; әзілмен, әзілдеу, 真眼 шынымен де күлкілі; 有点儿眼 шамалы күлкілі.

gēn

艮 1gēn〈方〉【сын.】 ① берік, қурап қалған, қатты, кебір, 艮 萝卜 қатты шомыр ② түзу, тура; қажымас; 这个人真艮 бұл адам шынымен де түзу; 他说的话太艮 оның сөзі тым турашыл

gèn

亘 gèn ① созылып жату, созылу; 亘千里 үлкен созылымдықты алу; ② үздіксіз, бітпейтін; ұзын; ③ кесіп өту, арқылы; өтіп кету ④ бөгет, тосқауыл
 【亘古】gèngǔ〈书〉【зат.】 ежелден, баяғы заманнан.

gēng

更 gēng ① берік, қурап қалған, қатты, кебір, 艮 萝卜 қатты шомыр ② түзу, тура; қажымас; 这个人真艮 бұл адам шынымен де түзу; 他说的话太艮 оның сөзі тым турашыл

【更次】 gēngcì 【зат.】 бір түнгі күзетшілер, екі түнгі сағаттардағы уақытының аралығы уақыт

【更迭】 gēngdié 【ет.】 өзгеру, алмасу; смена бойынша, кезек-кезек; басқа орынына бірін ауыстыру: 印象的更迭 алмасқан әсерлер

【更定】 gēngdìng 【ет.】 түзету енгізу, жақсартуға дұрыстау, жөндеу

【更动】 gēngdòng 【ет.】 ①орын алмастыру, қайта орналастыру; ②өзгерту, қайта істеу

【更番】 gēngfān 【үс.】 ①кезекпен ауыстыру; кезекпен кезекші болу

更番出差 кезекшілікке кезекпен кіру
② қайтадан; әлденеше: 更番迭次 көп рет.

【更夫】 gēngfū 【зат.】 түнгі күзетші.

【更改】 gēnggǎi 【ет.】 өзгерту, алмастыру, өзгеріс; өзгертілген; 更改命令 әскери бұйрық

【更鼓】 gēnggǔ 【зат.】 ① түнгі күзетшілердің тойтаруы үшін барабан
② түнгі күзетшілер тойтару.

【更换】 gēnghuàn 【ет.】 ① өзгеріс; түзету

② қайта құру; қайта жөндеу;
③ өзгерту; өзгерту; алмастыру
④ жаңарту; жаңа алмастыру

【更阑】 gēnglán 〈书〉 【сын.】 кешірек, бірінші әтештерге дейін

【更名】 gēngmíng 【ет.】 атты өзгерту; атын өзгерту; 更 【зат.】 地 жер үлес берулері; 更 【зат.】 改性 аты-жөнін өзгерту; 更 【зат.】 田 жер үлестер

【更年期】 gēngniánqī 【зат.】 климактерий, климакс; климактерикалық; 更年期精神病 мед. климактерикалық психоз; 更年期精神病 климактерикалық психоз.

【更仆难数】 gēngpú nánshù алмасатын малайлар.

【更深】 gēngshēn 【сын.】 терең түнде, кеш түнде; 更深人静 терең түнде;

【更生】 gēngshēng 【ет.】 ① өмірге қайтып келу, қайта өркендеу; тірілу; қайта дүниеге келу, қайта тудыру, тірілу; түлеу; жаңаша өмір сүре бастау; хал-жағдайды өзгерту; ② қалпына келтіру, жаңарту; шығару; регенерация.

【更始】 gēngshǐ 〈书〉 【ет.】 жаңарту; жаңадан бастау, қайта бастау

【更替】 gēngtì 【ет.】 алмасу, алмастыру; кезекпен өзгеру; ауысым

【更新】 gēngxīn 【ет.】 ① жаңару, тудыру; жаңарту; 安装更新完成 жаңартуды қою бітіру; ② регенерация; қайта бастау; 更新现象 қайта бастауды құбылыс;

更新修剪 жемісті қандыағаштардың кесуі;

③ жаңарту, өзгерту, жақсарту
更新审判 соттық істің қарастыруы; 更新世

геол. плейстоцен, плейстоцен дәуірі; .

【更衣】 gēngyī 【ет.】

① көйлекті өзгерту, қайта киіну;

② дәретханаға барып келу

【更衣室】 gēngyīshì 【зат.】 көйлекті өзгерту, қайта киіну.

【更易】 gēngyì 〈书〉 【ет.】 өзгерту; айырбастау; алмастыру

【更张】 gēngzhāng 【ет.】 ① өзгерту; ② күйіне келтіру; қайта құру

【更正】 gēngzhèng 【ет.】 түзетулерді дұрыстау, түзету енгізу, кіргізу; айқындау; жақсарту; түзету

庚 gēng ① 【зат.】 жас; ② жол; бағыт; (Gēng) фамилияға қолданылады.

【庚齿】 gēngchǐ 〈书〉 【зат.】 年庚; 年龄. Ақыл тіс.

【庚帖】 gēngtiè 【зат.】 неке киюшының куәлігі.

耕 gēng 〈书〉 同“耕”.

耕 gēng 【ет.】 ① жырту; жерді (өңдеу); еңбек сіңіру; ② еңбек сіңіру; өмірге табу; арқасында азықтану; 笔耕 әдеби еңбекпен шұғылдану; 舌耕 шешен болу;

【耕畜】 gēngchù 【зат.】 жұмыс малы

【耕地】 gēngdì ① (--) 【ет.】 ① шабындық, егістік жер; өңделетін жерлер

② жырту; өрістің жер жырту, жыртуы
【耕读】 gēngdú 【ет.】 кампус; 耕读小学 бастауыш ауылшаруашылық мектебі.

【耕牛】 gēngniú 【зат.】 буйвол; өгіз; бұқа.

【耕耘】 gēngyún 【ет.】 жырттып отау.

【耕种】 gēngzhòng 【ет.】 жер өңдеумен айналысу

【耕作】 gēngzuò 【ет.】 жер өңдеу
庚 gēng ① 〈书〉 жалғастыру, 庚歌 басталған өленді жалғастыру. ② (Gēng) фамилияға қолданылады.

【庚续】 gēngxù 〈书〉 【ет.】 жалғастыру, мирасқор болу.

羹 gēng 【зат.】 сорпа, көже

【羹匙】 gēngchí 【зат.】 сорпаға арналған кесе.

gěng

埂 gěng ① (~ 儿) 【зат.】

① бөгет,
土埂 топырақты бөгет;

② меже;

【埂子】 gěngzi 【зат.】 межеде жаяу жол

耿 gěng ① 〈书〉 ① ашық, таза, айқын; нұрлы; даңқты; 耿晖 нұрлы жарық; 耿

命 даңқты бұйрық;

② түзу, қажымас; өзгеріссіз, сенімді; 耿节 сенімді көңілді тазалық басы. ③ жылтырау, жарқырау, нұр шашу, жарқырау; 其光耿于民矣 Оның жарығы халықта жарқырайды; ④ мұңаю; абыржу; ⑤ (Gěng) фамилияға қолданылады.

【耿耿】 gěnggěng 【сын.】 ① абыржу, алаңдау; тоқтамастан ойлау
② айқын; ашық; ③ сұр, тактикалығы
④ берілген, сенімді

【耿耿于怀】 gěnggěngyúhuái жанда отыру; жүрекке жақын қабылдау; кекшіл.

【耿介】 gěngjiè 〈书〉 【сын.】 ① жарық; даңқты; аяқталған рақымшылықтармен;

② маңызды, қажымас, сенімді; аккөңіл

【耿直】 (梗直、鯁直) gěngzhí 【сын.】 түзу, қажымас; аккөңіл

哽 gěng 【ет.】 ① басылып тасталу; қақалу

祝哽在前 қақалмау үшін сөйлей бастау;

② жыламсырау; кекештену, айрылып қалу; 悲哽 қайғыдан шашалып қалу

【哽塞】 gěngsè алқыну, шашалып қалу; дауыстан айрылып қалу

【哽噎】 gěngyē 【ет.】 басылып тасталу; қақалу

【哽咽】 gěngyè 【ет.】 дауыстан айырылу

纆 (纆) gěng 〈书〉 ① құдық арқаны; 汲纆 құдық арқаны; ② доңғалақтың төлке қыстыртылатын шабақтың бір бөлігі

③ шырмау; оралған.

【纆短汲深】 gěngduǎnjíshēn аз қаблеттеріне қарамастан, үлкен іске араласу

梗 gěng ① (~ 儿) 【зат.】 инфаркт; қоршау, қалқалау; үйіп тастау; жабу; бітеу, тығындау; кедергі келтіру

【梗概】 gěnggài 【зат.】 ① жалпы алғанда, жуық шамамен, шамамен ② қысқаша мазмұндама, қысқаша шолу; қорытынды, конспект; жедел сурет.

【梗塞】 gěngsè 【ет.】 ① қоршау, қалқалау; үйіп тастау; жабу; бітеу, тығындау; кедергі келтіру; ② инфаркт; ③ өте алмайтындық

【梗死】 gěngsǐ 【ет.】 инфаркт

【梗咽】 gěngyè алқынып қалу; булығып қалу; демі қысылып қалу.

【梗直】 gěngzhí мінезі табанды және түзу; қатты, түзу, қажымас

【梗阻】 gěngzǔ 【ет.】 ① қоршау, қалқалау, бөгет жасау, үйіп тастау; жабу, [өту] тығындау; кедергі

келтіру; бөгеуіл
② өте алмайтындық
肠梗阻 ішектің бітелуі

gèng

更 gèng 【 үс. 】 ① өзгерту; ауыстыру
更 【 зат. 】 атты ауыстыру;
② түнгі күзет.

【更加】 gèngjiā 【 үс. 】 одан әрі, одан сайын..

【更其】 gèngqí 〈书〉 【 үс. 】 одан әрі, одан сайын.

【更上一层楼】 gèngshàngyīcénglóu
Баспалдақпен алға басу; көтерілу, Жаңа табыстарға жету

gōng

工 -I gōng ① жұмыс, еңбек; істейтін жұмыс; 三天工 үш күндік еңбек, 开工 басталған жұмысы; ② жұмыстар, құрылыс; жұмыс орны; 土工 жер қазу жұмыстары; 上工 жұмысқа бару
③ колөнер; өнеркәсіп; өндіріс; 手工 қолдан істелген; колөнер өнеркәсібі
④ ұста, көркемөнер; нәзік өңдеу; тәптіштілік

文縷之工 әдеби стильнің әдемілігі; ⑤ әбзелші; қызметкер; ұста; 木工 ағаш шебері

⑥ кәсіподақ; тред-юнион
⑦ (Gōng) 【 зат. 】 жөні; 8) озат, нәзік; әшекейлі; әдемі; қу; көркем

工-2 gōng 【 зат. 】 «гуң» қытайдың нота белгісі

【工本】 gōngběn 【 зат. 】 өндірудің өзіндік құны~费 | күш аямау 不惜~.

【工笔】 gōngbǐ 【 зат. 】 хаттың шебер тәсілі.

【工兵】 gōngbīng 【 зат. 】 майдан құрылысын жасайтын әскерлер, ~营 сапер батальоны.

【工残】 gōngcán 【 зат. 】 мүгедектік жұмыс.

【工厂】 gōngchǎng 【 зат. 】 фабрика, зауыт.

【工场】 gōngchǎng 【 зат. 】 шеберхана, мануфактура.

【工潮】 gōngcháo 【 зат. 】 жұмысшылардың маза кетуі.

【工尺】 gōngchǐ 【 зат. 】 нота жазуы, ~字儿 қытайдың нота белгісі.

【工程】 gōngchéng 【 зат. 】 ① құрылыс, жкмыс, объект. ② 菜篮子~ қоржын проекті – объект орнатудың азық-түлікпен қамтамасыз ету.

【工程兵】 gōngchéngbīng 【 зат. 】 құрылыс бөлімі, сапер-инженерлік әскери қызметкер.

【工程师】 gōngchéngshī 【 зат. 】 инженер, 总~ бас инженер.

【工程院】 gōngchéngyuàn 【 зат. 】 құрылыс телімі.

【工地】 gōngdì 【 зат. 】 құру, құрылыс, салу.

【工读】 gōngdú ① 【 ет. 】 қосымша табыс табатын студент ~生. ② 【 зат. 】 сырттан оқу.

【工段】 gōngduàn 【 зат. 】 ① аумақ, жер, телім. ② бөлім.

【工房】 gōngfāng 〈方〉 【 зат. 】 ① шеберхана, жұмыс бөлмесі. ② жұмысшылар жатақханасы.

【工分】 gōngfēn 【 зат. 】 жұмыс өлшемі, еңбеккүн.

【工蜂】 gōngfēng 【 зат. 】 жұмысшы ара.

【工夫】 gōng-fu (~儿) 【 зат. 】 ① 徒消~ уақытты босқа өткізу. ② Қыдыру үшін ертеңгі күн бар 明天有~再来玩儿吧! ③ 〈方〉 做~ жұмыс, жұмыс істеу.

【工会】 gōnghuì 【 зат. 】 кәсіподақ, кәсіпшілер одағы.

【工价】 gōngjià 【 зат. 】 жұмыс күшінің бағасы.

【工架】 gōngjià 【 зат. 】 орындау әдеті.

【工间】 gōngjiān 【 зат. 】 өндірістік гимнастика ~操.

【工间操】 gōngjiāncāo 【 зат. 】 өндірістік гимнастика.

【工件】 gōngjiàn 【 зат. 】 өңделген бұйым.

【工匠】 gōngjiàng 【 зат. 】 әбзелші, кәсіпші, колөнерші.

【工交】 gōngjiāo 【 зат. 】 өнеркәсіп жүйесі ~系统.

【工具】 gōngjù 【 зат. 】 ① құрал, құрал-саймандар. ② 语言是交际 ~ тіл – адамдардың қатынас құралы.

【工具书】 gōngjùshū 【 зат. 】 анықтағыш, мәліметші - керек мәліметті білдіретін кітап.

【工卡】 gōngkǎ 【 зат. 】 жұмыс картасы.

【工楷】 gōngkǎi 【 зат. 】 жақсы орындалған қайшу стилі.

【工科】 gōngkē 【 зат. 】 техникалық ғылым, ~大学 политехникалық институт.

【工研】 gōngkuàng 【 зат. 】 зауыт пен кен кәсіпорны ~企业.

【工力】 gōnglì 【 зат. 】 ① жұмыс күші. ② еңбек пен күш.

【工料】 gōngliào 【 зат. 】 ① жұмыс күші мен материалдар. ② сатып алатын жұмыс 购买~.

【工龄】 gōnglíng 【 зат. 】 жұмыс өтілі.

【工农联盟】 gōngnóngliánméng шаруалар мен жұмысшылар одағы.

【工棚】 gōngpéng 【 зат. 】 барак (бірнеше отбасы тұратын ұзынша тұрғын үй).

【工期】 gōngqī 【 зат. 】 жұмыс жүргізуге берілетін мерзім.

【工钱】 gōng-qián 【 зат. 】 ① жұмыс ақы ② 〈口〉 жалақы, еңбекақы.

【工巧】 gōngqiǎo 【 зат. 】 өнерлі, шебер.

【工区】 gōngqū 【 зат. 】 жұмыс учаскесі.

【工人】 gōng-rén 【 зат. 】 жұмысшы, 当炼钢工人 болат қорытушы болу.

【工人阶级】 gōngrénjiējí жұмысшылар табы.

【工日】 gōngrì 【 зат. 】 . адам-күн (жұмыс уақытының өлшем бірлігі, бір адамның жұмыс күнінің белгіленген ұзақтығына қарамастан бір күн бойына істеген жұмысын сипаттайтын көрсеткіш).

【工伤】 gōngshāng 【 зат. 】 өндіріс жарақаттанушылығы ~事故.

【工商业】 gōngshāngyè 【 зат. 】 сауда-өнеркәсіптік.

【工时】 gōngshí 【 зат. 】 адам-сағат (бір адамның нақты жұмысының тиісті сағатына сай келетін жұмыс уақытының өлшем бірлігі).

【工事】 gōngshì 【 зат. 】 бекініс, құрылыс.

【工头】 gōngtóu (~儿) 【 зат. 】 бақылаушы, қараушы, қадағалаушы.

【工亡】 gōngwáng 【 ет. 】 жұмыс істелінген уақытта болатын сәсіз оқиға.

【工稳】 gōngwěn 【 сын. 】 сөйлем жатық түрде жасалынды 造句~.

【工细】 gōngxì 【 сын. 】 ойып жасалған шебер жұмыс 雕刻~.

【工效】 gōngxào 【 зат. 】 提高~ еңбек өнімділігін арттыру.

【工薪】 gōngxīn 【 зат. 】 еңбекақы, жалақы.

【工薪阶层】 gōngxīnjiēcéng жалақыға өмір сүретін бұқара топтар.

【工薪族】 gōngxīnzú 【 зат. 】 еңбекақыға өмір сүретін бұқара топтар.

【工休】 gōngxū 【 ет. 】 ① демалыс ~日 | Сол күні менің демалыс күнім 那天正好我~. ② үзіліс~时.

【工序】 gōngxù 【 зат. 】 іс тәртібі.

【工业】 gōngyè 【 зат. 】 өнеркәсіп.

【工业产权】 gōngyèchǎnquán – өнеркәсіптік меншік.

【工业革命】 gōngyègémìng өнеркәсіп революциясы.

【工业国】 gōngyèguó 【 зат. 】 индустриялы мемлекет.

【工业化】 gōngyèhuà 【 ет. 】 индустриаландыру (өнеркәсіптің өркендетілуі, халық шаруашылығына ірі машина техникасының сіңірілуі).

【工蚁】 gōngyǐ 【зат.】 жұмыскер құмырсқа .

【工艺】 gōngyì 【зат.】 ① технология . ② көркем бұйым ~品 .

【工艺流程】 gōngyìliúchéng технологиялық үдеріс .

【工艺美术】 gōngyìměishù қолданбалы өнер .

【工艺品】 gōngyìpǐn 【зат.】 көркем бұйым .

【工役】 gōngyì 【зат.】 еңбекпен өтеу, жұмыспен өтеу .

【工友】 gōngyǒu 【зат.】 ① қызмет атқарушылар ② жинап тазалаушы .

【工于】 gōngyú 【ет.】 тиімді, орынды, жақсы жоспарлайтын .

【工余】 gōngyú 【зат.】 жұмыстан тыс уақыт ~时间 .

【工整】 gōngzhěng 【сын.】 жазылған иероглифтер өте ұқыпты 字写得~ .

【工致】 gōngzhì 【сын.】 өнерлі, шебер .

【工种】 gōngzhǒng 【зат.】 мамандық бойынша жұмыс істеу .

【工资】 gōngzī 【зат.】 еңбекақы, жалақы .

【工字钢】 gōngzìgāng 【зат.】 қос таврлы болат .

【工作】 gōngzuò ① 【ет.】 жұмысты белсене істеу 积极~ | жұмысқа кірісу 开始~. ② 【зат.】 жұмыс іздеу 找~. ③ 【зат.】 жоғарғы деңгейдегі жүктеме ~ 【мөл.】 | жұмысты насихаттау 宣传~ | кәсіподақ 工会~ | ғылыми- зерттеу жұмысы 科学研究~ .

【工作餐】 gōngzuòcān 【зат.】 іскерлік түскі ас .

【工作服】 gōngzuòfú 【зат.】 арнаулы жұмыс киімі .

【工作面】 gōngzuòmǎn 【зат.】 ① сойыс. ② жұмыс беті .

【工作母机】 gōngzuòmǔjī станок .

【工作日】 gōngzuòrì 【зат.】 жұмыс күні .

【工作站】 gōngzuòzhàn 【зат.】 жұмыс станциясы .

【工作证】 gōngzuòzhèng 【зат.】 қызмет куәлігі .

弓 gōng ① 【зат.】 садақ пен жебе, жарақ, қару, әскери ~箭 | зақпы, рогатка, сақпан, тас атқыш 弹~ | бір уақытта бірнеше тапсырма істеу 左右开~. ② (~儿) 弓子: 弹棉花的绷~儿 . ③ 【зат.】 бугун . ④ 【мөл.】 ысқы, қыл керілген шыбық . ⑤ 【ет.】 садақтың доғасы ~背 | бүкшию~着腰 . ⑥ (Gōng) фамилияға қолданылады .

【弓子】 gōng-zǐ 【зат.】 хучин скрипкасының ысқысы 胡琴~ .

公 gōng ① мемлекеттік қаржылар ~

款 | мемлекеттік қаражат ~物 | ~事公办 . ② ортақ бөлгіш ~分母 | ұжымдық пікір ~议 | конвенция, келісімшарт ~约 . ③ ашық теңіз ~海 | халықаралық метрлік өлшемдер жүйесі ~制 | жыл санау ~历 . ④ жариялау ~布 . ⑤ мөлдірдей адал, риясыз 大~无私 | әділетті түрде істеу 秉~办理 . ⑥ қызмет бабымен айналысу, жұмыс істеу 办~ | қызметтен тыс уақыт ~余 | іссапармен бару 因~出差 . ⑦ (Gōng) фамилияға қолданылады .

公 2gōng ① князь титулы- гуң лауазымы ~爵 | тун мен хоу – герцог пен маркиз ~侯 . ② мырза 诸~ | Чжан мырза 张~ . ③ қайын ата мен қайын ене ~婆 . ④ 【сын.】 сөз атрибуты . кой (еркек) ~羊 .

【公安】 gōng'ān 【зат.】 ① милиция ~局 | милиция жұмысшылары ~人员 .

【公案】 gōng'àn 【зат.】 ① сот ісі . ② катехизис (христиан діні қағидаларының сұрақ-жауап түрінде қысқаша баяндалған түрі), сорақылық іс .

【公办】 gōngbàn 【сын.】 мемлекеттік мектеп ~学校 | қоғамдық кәсіпорын ~企业 .

【公报】 gōngbào 【зат.】 ① ақпараттық мәлімдеме 新闻~ | ортақ мәлімдеме, коммюнике 联合~ . ② хабаршы, бюллетень .

【公报私仇】 gōngbào sīchóu өз кек үшін қызмет бабын пайдалану .

【公比】 gōngbǐ 【зат.】 жалпы қатынас .

【公布】 gōngbù 【ет.】 жұртшылыққа жариялау ~于众 | жаңа ережелерді жариялау ~新条例 .

【公厕】 gōngcè 【зат.】 қоғамдық дәретхана .

【公差】 gōngchā 【зат.】 ① жалпы айырма . ② шек (нәрсенің ауытқуына болатын шек) .

【公差】 gōngchāi 【зат.】 ① ресми тапсырма, іссапар . ② ремедум (шақа салмағы мен сынамасының белгіленген нормадан заңда рұқсат етілген ауытқуы) .

【公产】 gōngchǎn 【зат.】 қоғам мүлкін иелену 侵吞~ .

【公车】 gōngchē 【зат.】 қалалық автобус .

【公称】 gōngchēng 【зат.】 ресми түрде жариялау .

【公尺】 gōngchǐ 【мөл.】 метр .

【公出】 gōngchū 【ет.】 іссапармен кету .

【公畜】 gōngchù 【зат.】 тұқым мал .

【公道】 gōngdào 【зат.】 шындықты жақтау 主持~ .

【公道】 gōng-dào 【сын.】

әділеттікпен айтатын болсақ 说句~话 | әділеттікпен істеу 办事~ | ынсапты баға 价钱~ .

【公德】 gōngdé 【зат.】 жалпы адамгершілік принциптеріне түсінік беру 讲~ | қоғамдық, әлеуметтік мораль 社会~ .

【公敌】 gōngdǐ 【зат.】 халық жауы 人民~ .

【公爹】 gōngdiē 〈方〉 【зат.】 қайын ата .

【公断】 gōngduàn 【ет.】 ① аралық сот ~法院 . ② қоғамдық үкім .

【公法】 gōngfǎ 【зат.】 ① жорамал . ② халықаралық көпшілік құқық 国际~ .

【公房】 gōngfáng 【зат.】 қоғамдық ұйым үйі .

【公费】 gōngfèi 【зат.】 мемлекет есебіне емделу ~医疗 | мемлекет есебіне шет елде оқу ~留学 .

【公分】 gōngfēn 【мөл.】 ① сантиметр . ② грамм .

【公愤】 gōngfèn 【зат.】 【ет.】 ~ бүкіл көпшіліктің қатты ашуын айту .

【公干】 gōnggān ① 【зат.】 қандай іспен келдіңіз? 有何~? ② 【ет.】 іссапармен кету 外出~ .

【公告】 gōnggào манифест, хабарлама, декларация, мәлімдеме .

【公告牌】 gōnggàopái 【зат.】 хабарландыру тақтасы .

【公公】 gōng-gōng 【зат.】 ① қайын ата . ② 〈方〉 ата . ③ 〈方〉 нағашы ата . ④ ата 老~ . ⑤ әтек, евнух (гаремде қызмет ету үшін әдейі тарттырылған еркек) .

【公共】 gōnggòng 【сын.】 қоғамдық денсаулықты сақтау ~卫生 | автобус ~汽车 | қоғамдық орын ~场所 .

【公共关系】 gōnggòngguān-xì жұртшылықпен байланыс .

【公共积累】 gōnggòngjīlěi қоғамдық қор .

【公共汽车】 gōnggòngqìchē автобус .

【公关】 gōngguān 【зат.】 жұртшылықпен байланыс, ~部 жұртшылықпен қатынас бөлімі .

【公馆】 gōngguǎn 【зат.】 резиденция (үкіметтің я мемлекет бастығының тұратын орны), оңаша үй

【公国】 gōngguó 【зат.】 князьдық, герцогтық атақ .

【公海】 gōnghǎi 【зат.】 ашық теңіз .

【公害】 gōnghài 【зат.】 ① әлеуметтің қызметтер көрсету . ② қоғамдық жамандық .

【公函】 gōnghán 【зат.】 іскерлік хат .

【公会】 gōnghuì 【зат.】 алқа (әкімшілік; бұйыру немесе кеңесу мекемелерін басқаруға ресми бекітілген

адамдар тобы) , гильдия (орта ғасырдағы колонершілердің я көпестердің одағы).

【公积金】 gōngjījīn 【зат.】 ① бөлінбейтін қор . ② жинақтаушы қор, қорлану қоры .

【公祭】 gōngjì ① 【ет.】 азаматтық жаназа, қаралы митинг . ② 【зат.】 қаралы митинг өткізу .

【公家】 gōngjiā <口> 【зат.】 қазына, қоғамдық .

【公假】 gōngjià 【зат.】 公家规定或上级批准的假期.

【公交】 gōngjiāo 【зат.】 вагон ~ 车辆 | қоғамдық көлік ісі ~ 事业.

【公教人员】 gōngjiàorényuán қызмет етуші .

【公斤】 gōngjīn 【мөл.】 килограмм.

【公举】 gōngjǔ 【ет.】 бірлесе өкілді таңдау ~ 代表.

【公决】 gōngjué 【ет.】 жалпы шешім, референдум (төтенше маңызды мәселе туралы бүкіл халықтан сұрау) 全民~.

【公开】 gōngkāi ① 【сын.】 жария әрекет ~ 活【ет.】 . ② 【ет.】 бір кезге дейін жариялауға жатпайды 事暂时不能~.

【公开信】 gōngkāixìn 【зат.】 ашық хат .

【公款】 gōngkuǎn 【зат.】 қоғамдық қаражат .

【公厘】 gōnglí 【мөл.】 миллиметр .

【公里】 gōnglǐ 【мөл.】 километр .

【公理】 gōnglǐ 【зат.】 ① аксиома (дәлелдеуді керек етпейтін ғылыми айқын шындық). ② көпшілік мойындайтын шындық .

【公历】 gōnglì 【зат.】 жаңа григориан календары .

【公立】 gōnglì 【сын.】 мемлекеттік, қоғамдық мектеп ~ 学校.

【公例】 gōnglì 【зат.】 жалпы ереже, жалпы заң .

【公良】 Gōngliáng фамилияға қолданылады .

【公粮】 gōngliáng 【зат.】 азық- түлік салығы.

【公路】 gōnglù 【зат.】 тас жол .

【公论】 gōnglùn 【зат.】 жұртшылық пікірін құрметтеу 尊重 ~ | шындық әрқашанда шындық болып қалады 是非自有~.

【公孟】 Gōngmèng фамилияға қолданылады .

【公民】 gōngmín 【зат.】 азамат . азаматтық құқық ~ 权.

【公民权】 gōngmínquán 【зат.】 азаматтық құқық .

【公母俩】 gōngmǔliǎ <方> 【зат.】 ер мен әйел, ерлі- зайыптылар .

【公墓】 gōngmù 【зат.】 қоғамдық

зират .

【公派】 gōngpài 【ет.】 мемлекет ақшасына шет елде оқу ~ 留学.

【公判】 gōngpàn 【ет.】 ① сот үкімін шығару . ② қоғам сотына шығару .

【公平】 gōngpíng 【сын.】 ақылды, әділ ~ 合理. Тексеру таразысы ~ 秤 .

【公平秤】 gōngpíngchèng 【зат.】 тексеру таразысы .

【公婆】 gōngpó 【зат.】 ① қайын ата . ② <方> қайын ене .

【公仆】 gōngpú 【зат.】 халық қызметшісі 社会~.

【公顷】 gōngqǐng 【мөл.】 гектар (10000 шаршы метрге тең жер өлшеуі).

【公然】 gōngrán 【үс.】 көпшілік алдында қорлау ~ 侮辱 | ~ .

【公认】 gōngrèn 【ет.】 көпшілік мойындаған, танылған .

【公社】 gōngshè 【зат.】 ① коммуна; ұйымдастық (еңбек, мүлік ортақтығы бойынша бірлескен адамдар ұжымы) . ② қауым . ③ жердегі қауым алтары.

【公审】 gōngshěn 【ет.】 көрнекі процесс, көрнекі сот .

【公升】 gōngshēng 【мөл.】 литр .

【公使】 gōngshǐ 【зат.】 елші .

【公示】 gōngshì 【ет.】 хабарландыру .

【公式】 gōngshì 【зат.】 ① формула . ② схематизм .

【公式化】 gōngshìhuà 【ет.】 ① формализм (көркемөнер мен әдебиеттегі шығарманың формасына ғана көңіл аударатын реакциялық идеалистік бағыт). ② схемалау .

【公事】 gōngshì 【зат.】 ① достық достықпен, ал міндет ол міндет ~ 办公. ② <方> сот ісі .

【公输】 Gōngshū фамилияға қолданылады .

【公署】 gōngshǔ 【зат.】 әкімшілік офисы 行政~.

【公司】 gōngsī 【зат.】 фирма , бірлестік, қоғам .

【公司制】 gōngsīzhì 【зат.】 бірлескен жүйе .

【公私】 gōngsī 【зат.】 мемлекеттік және жекеше .

【公私合营】 gōngsīhéyíng мемлекеттік және жекеше капиталдың қатысуымен кәсіпорынды бірлесіп басқару .

【公诉】 gōngsù 【ет.】 мемлекеттік айып, қылмыстық іс қозғау .

【公诉人】 gōngsùrén 【зат.】 айыптаушы .

【公孙】 Gōngsūn фамилияға қолданылады .

【公孙树】 gōngsūnshù 【зат.】 гинкго двулопастное- өсімдіктің бір түрі .

【公所】 gōngsuǒ 【зат.】 ① жергілікті билік мүшесі 区 ~ | ауыл басқарма

乡~ | ауылдық басқару 村~. ② 商业~ сауда биржасы .

【公摊】 gōngtān 【ет.】 әр жерге орналастыру, бөліп беру .

【公堂】 gōngtáng 【зат.】 ① зал соты . ② <方> ата-баба ғибадатханасы .

【公帑】 gōngtǎng <书> 【зат.】 мемлекеттік қаражатты бостан босқа жарату 靡费~.

【公推】 gōngtuī 【ет.】 өкілді таңдау ~ 代表.

【公文】 gōngwén 【зат.】 кеңсе стилі ~ 体裁 .

【公务】 gōngwù 【зат.】 қызмет ісімен айналысу 办理 ~ | мемлекеттік қызметші ~ 人员 .

【公务员】 gōngwùyuán 【зат.】 мемлекеттік қызметші .

【公物】 gōngwù 【зат.】 мемлекеттік қаражат .

【公心】 gōngxīn 【зат.】 қалтқысыздық сезім (еш жаққа бұрмай туралыққа тоқтау) .

【公信力】 gōngxīnlì 【зат.】 анықтық, дұрыстық, нақтылық .

【公休】 gōngxiū 【ет.】 кезекті демалыс ~ 日.

【公演】 gōngyǎn 【ет.】 ойын көрсету .

【公羊】 Gōngyáng фамилияға қолданылады .

【公冶】 Gōngyùe фамилияға қолданылады .

【公议】 gōngyì 【ет.】 жалпы жиналыс, митинг ~ 会.

【公益】 gōngyì 【зат.】 қайырымдылық ұйымы (жалпы қоғамның немесе адамдардың жекелеген санаттарының мүдделері үшін қайырымдылық қызмет көрсету жолымен заңда көзделген мақсаттарды жүзеге асыру үшін құрылған бейүкіметтік, беймемлекеттік, беймуниципалдық, бейкоммерциялық ұйым) ~ 事业 .

【公益金】 gōngyìjīn 【зат.】 тұтыну қоры (кәсіпорынды әлеуметтік тұрғыдан дамыту, қызметкерлердің материалдық көтермелеу, басқа да жұмыстар мен шаралар үшін сақтық қорға жиналған қаражат) .

【公意】 gōngyì 【зат.】 қоғамдық пікір .

【公营】 gōngyíng 【сын.】 қоғамдық – өндірістік кәсіпорын ~ 企业.

【公映】 gōngyìng 【ет.】 көпшілікте көрсету .

【公用】 gōngyòng 【ет.】 жалпы пайдаланатын телефон ~ 电话 | коммуналдық шаруашылық ~ 事业 | ортақ асхана ~ 厨房.

【公用事业】 gōngyòngshìyè коммуналдық шаруашылық, үй- жай

тұрмыс шаралары .

【公有】gōngyǒu【ет.】 қоғамдық меншік жүйесі ~制 | қоғамдық меншік, қоғамдық мүлік ~财产.

【公有制】gōngyǒuzhì【зат.】 қоғамдық меншік жүйесі .

【公余】gōngyú【зат.】 қызметтен тыс уақыт

【公寓】gōngyù【зат.】 ①пансион .② көпбөлмелі үй .

【公元】gōngyuán【зат.】 жаңа жыл басы , қазіргі заман .

【公园】gōngyuán【зат.】 саябақ, қалалық бақ .

【公约】gōngyuē【зат.】 ①пакт; шарт (мемлекеттердің арасындағы ірі саяси маңызы бар шарт келісім).② келісім .

【公允】gōngyǔn【сын.】 әділетті пікір 持论~.

【公债】gōngzhài【зат.】 мемлекеттік қарыз .

【公债券】gōngzhàiquàn【зат.】 мемлекеттік қарыз облигациясы .

【公章】gōngzhāng【зат.】 мөр .

【公正】gōngzhèng【сын.】 ~解释 түпнұсқалық түсінік.

【公证】gōngzhèng【ет.】 нотариалдық куәландыру .

【公职】gōngzhí【зат.】 лауызымдық міндеттерді атқару 担任~ | қызметтен түсіру 开除~ | муниципалдық лауызымды тұлға ~人员.

【公制】gōngzhì【зат.】 метрлік өлшемдер жүйесі .

【公众】gōngzhòng【зат.】 қоғамдық мүдде ~利益.

【公众人物】gōngzhòngrénwù қоғам қайраткері .

【公诸同好】gōngzhūtónghào басқа бағалаушымен ләззат алу .

【公主】gōngzhǔ【зат.】 ханша, ханшайым .

【公助】gōngzhù【ет.】 ①мемлекеттік көмек 社会~ . ② мемлекеттің материалдық көмегін көрсету .

【公转】gōngzhuǎn【ет.】 планеталардың Күнді айналуы .

【公子】gōngzǐ【зат.】 бай- мырзаның баласы .

【公子哥儿】gōngzǐgē【зат.】 байбатша, барин баласы .

【公子王孙】gōngzǐwángsūn жас аристократтар, «алтын жастар» .

功 gōng①【зат.】 ерлік жасау 立~ | Мемлекетке сіңірген көп еңбек 国~.② оқу нәтижесі 教育之~ | аяқтамау, бітірмеу, түк те еместен істі аяқтамау ~亏一篑 | үлкен істі аяқтау 大~告成 | шамадан тыс атакқұмарлық 好大喜~.③эн салу өнері 唱~ | шеберліктің негіздері 基本~.④【зат.】 жұмыс .

【功败垂成】gōngbàichuíchéng табыс шегінде сәтсіздікке ұшырау .

【功臣】gōngchén【зат.】 еңбегі сіңген мемлекеттік қайраткер .

【功成不居】gōngchéngbùjū ерлік жасап ,өзімнің еңбегім деп ойламау, яғни сыпайы болу .

【功成】gōngchéng【зат.】 就 gōngchéngmíngjù лайықты мәртебе алу .

【功德】gōngdé【зат.】 ① еңбек пен жақсылық .② жақсылық істеу 做~.

【功底】gōngdǐ【зат.】 шеберліктің негізі ~扎实.

【功夫】gōng-fu ①【зат.】 шеберлік, өнер, дағды .②【зат.】 Қытайлық Кунг-фу 中国~.③ уақыт, күш .

【功夫茶】gōng-fuchá【зат.】 әуесқой қойылтылған шайын ішу 喝~ (Чаоджоу, Тайван, Фуджиан).

【功夫片儿】gōng-fupiānr【зат.】 Ушу әдісін көрсететін кинофильмдер .

【功夫片】gōng-fupiàn【зат.】 Ушу әдісін көрсететін кинофильмдер.

【功过】gōngguò【зат.】 еңбек пен айыптылық, жетістік пен ғапілдік .

【功耗】gōnghào【зат.】 тұтынылатын күш .

【功绩】gōngjì【зат.】 көрнекті табысы айқын ~卓著 | 劳【ет.】 ~ еңбектегі ерлік .

【功架】gōngjià орындау тәсілі .

【功课】gōngkè【зат.】 ① сабақ .② үй жұмысы .③ сабақ кестесі ~表.

【功亏一篑】gōngkuīyīkuì аяқтамау, бітірмеу, түк те еместен істі аяқтамау.

【功劳】gōngláo【зат.】 立~ ерлік жасау, құрметке лайық болу .

【功力】gōnglì【зат.】 ① күш - қуат, қуат, жігер .② еңбек, табыс, жетістік .

【功利】gōnglì【зат.】 ① сөзсіз табыс , айқын жетістік ~显著 .② даңққа ұмтылу 追求~.

【功利主义】gōnglìzhǔyì . утилитаризм (жақсылық, бақыт орнататын, пайда келтіретін, тек қана адамгершілік деген уағызбен тап қайшылығын бүркемелеуші буржуазияшыл, жекешіл ілім).

【功令】gōnglìng【зат.】 жарлық .

【功率】gōnglǜ【зат.】 күш (қозғалтқыштың қуаты) .

【功名】gōngmíng【зат.】 атак пен байлық~利禄 .

【功能】gōngnéng【зат.】 交际~ коммуникативтік қызмет | қызметтік бұзылуы~性疾病.

【功能团】gōngnéngtuán【зат.】 функционалдық топ .

【功效】gōngxiào【зат.】 ешқандай нәтиже бермейтін 不见~.

【功勋】gōngxūn【зат.】 көрнекті ерлік ~卓著 | еңбегі сіңген артист ~

演员.

【功业】gōngyè【зат.】 ерлік, еңбек, табыс, жетістік , табысты нәтиже .

【功用】gōngyòng【зат.】 маңыз, міндет .

【功罪】gōngzuì【зат.】 еңбек, ерлік, құндылық .

红 әйелдік жұмыс .

攻 gōng①【ет.】 қоршап қамау 围~ | қалаға шабуыл жасау ~城 | шабуыл жасау да, қорғау да болады 能~能守 .

②【зат.】 бірлескен келіспеушілік 群起而~之 .③【зат.】 белгілі бір мамандыққа бейімделіп 专~ | бар ықыласты шет тілін оқуға аудару 一门心思~外语 .④ (Gōng) фамилияға қолданылады .

【攻城略地】gōngchénglüèdì бекіністі қоршап алу .

【攻错】gōngcuò〈书〉【ет.】 үшкірлеу, тегістеу .

【攻打】gōngdǎ【ет.】 шабуыл жасау, қоршап алу .

【攻读】gōngdú【ет.】 докторлық дәрежеге жету үшін оқу ~博士学位 .

【攻关】gōngguān【ет.】 қиыншылықтарды жеңу .

【攻击】gōngjī【ет.】 ① бетпе-бет; жаппай шабуыл 正面~ | жау позициясына шабуыл жасау ~敌人阵地.② айыпты тағу .

【攻击机】gōngjījī【зат.】 штурмовик (жер бетіндегі нысаналарға шабуыл жасайтын соғыс ұшағы) .

【攻歼】gōngjiān【ет.】 шабуыл жасау .

【攻坚】gōngjiān【ет.】 ① бекіністі алу үшін шайқас ~战 .② бекіністі талқандау .

【攻坚战】gōngjiānzhàn【зат.】 бекіністі алу үшін шайқас

【攻讦】gōngjié〈书〉【ет.】 орынсыз шабуыл, соқтығу, тиісу, орынсыз айыптау , қарсы шығу .

【攻克】gōngkè【ет.】 бекіністің алынуы ~要塞.

【攻略】gōnglüè①〈书〉【ет.】 шабуыл жасау, басып алу .②【зат.】 базар келешегі 市场~.

【攻破】gōngpò【ет.】 қорғаныс шебін бұзу~防线.

【攻其不备】gōngqíbùbèi абайсызда тап беру, кенет соққы беру.

【攻取】gōngqǔ【ет.】 қаланы қоршап алу~城市.

【攻势】gōngshì【зат.】 шабуылға шығу 转入~.

【攻守同盟】gōngshǒutóngmíng ① шабуылдық - қорғаныс одақ .② өзара жәрдем туралы шарт .

【攻陷】 gōngxiàn 【ет.】 соғыспен алу, басып алу.

【攻心】 gōngxīn 【ет.】 ① жүрегін билеу. ② жау психикасына соққы беру.

【攻占】 gōngzhàn 【ет.】 соғыспен алу, басып алу.

供 gōng ① 【ет.】 сұранымның ұсынымнан асып түсуі ~ 不应求 | балаларға мектепке бару мүмкіндігін беру ~ 孩子上学. ② 【ет.】 оқырман анықтамасы ~ 读者参考. ③ (Gōng) фамилияға қолданылады.

【供不应求】 gōngbùyingqiú сұранымның ұсынымнан асып түсуі.

【供稿】 gōnggǎo 【зат.】 қолжазба беру.

【供给】 gōngjǐ 【ет.】 жабдықтау, жетістіру, қамсыздандыру.

【供给制】 gōngjǐzhì 【зат.】 жабдықтау жүйесі.

【供求】 gōngqiú 【зат.】 сұраныс пен ұсыныстың арақатынасы ~ 关系.

【供销】 gōngxiāo 【зат.】 жабдықтау – өткізу келісімшарты ~ 合同 | жабдықтау өткізу бөлімі ~ 部门.

【供销合作社】 gōngxiāohézuòshè жабдықтау – өткізу кооперативі.

【供销社】 gōngxiāoshè 【зат.】 жабдықтау – өткізу кооперативі.

【供需】 gōngxū 【зат.】 сұраныс-ұсыным теңгерімі ~ 平衡.

【供养】 gōngyǎng 【ет.】 ата – ананы асырау ~ 老人.

【供应】 gōngyìng 【ет.】 ~ 委员 жабдықтау агенті, өзіне өзі қызмет ету ~ 自己.

【供应舰】 gōngyìngjiàn 【зат.】 жүзіп жүретін база.

肱 gōng < 书 > қол мен аяқ – сенім білдіретін көмекші 股 ~ | қол шынтағын бүгіп бас астына салу 曲 ~ 而枕, 肱 禁 қылмыскердің қолын артынан байлау.

【肱骨】 gōnggǔ 【зат.】 иық сүйегі

宫 1 gōng ① патша сарайы, палата ~ 殿 | қала сыртындағы сарай, императордың жол сарайы 行 ~ | бұрынғы сарай – Гугуң 故 ~ | шығыс сарайы, тақ мұрагердің сарайы 东 ~. ② тәңірдің салтанатты сарайлары, пейіш, жұмақ 天 ~ | айдаһар патшаның сарайы 龙 ~ | айлы салтанатты сарайы 月 ~ | ай сарайы 蟾 ~. ③ аспан сарайы 碧霞 ~. ④ жастар сарайы, пионерлер сарайы 少年 ~ | ұлттық сарай 民族 ~ | Еңбек мәдениет сарайы 劳

【ет.】 人民文化 ~. ⑤ жатыр мойыншығы ~ 颈 | жатырды қырып тазарту 刮 ~ | жатырдан тыс жүктілік ~ 外孕. ⑥ (Gōng) фамилияға

қолданылады.

宫 gōng гуң – көне қытай гамманың алғашқы дыбысы.

【宫灯】 gōngdēng 【зат.】 әшекейленген сарай фонары.

【宫殿】 gōngdiàn 【зат.】 патша сарайы, палаталар.

【宫调】 gōngdiào 【зат.】 үндестілік, көне қытай музыкасының гаммасы.

【宫娥】 gōng'é 【зат.】 нөкер, сарай малай әйелі.

【宫禁】 gōngjìn 【зат.】 патша сарайларының ішкі бөлмелері.

【宫颈】 gōngjǐng 【зат.】 жатыр мойыншығының эрозиясы ~ 糜烂.

【宫女】 gōngnǚ 【зат.】 сарай бикеш, малай әйелі.

【宫阙】 gōngquè 【зат.】 сарай, сарай қаласы.

【宫室】 gōngshì 【зат.】 сарай үйлері, патша сарайы.

【宫廷】 gōngtíng 【зат.】 ① император сарайы. ② патша сарайы; сарай төңкерісі ~ 政变; сарай ақыны ~ 诗人.

【宫廷政变】 gōngtíngzhèngbiàn сарай төңкерісі.

【宫闱】 gōngwéi < 书 > 【зат.】 патша сарайлары.

【宫刑】 gōngxíng 【зат.】 кестіру жазасы.

【宫掖】 gōngyè < 书 > 【зат.】 сарай гинекейі.

恭 gōng ① құрметпен күту ~ 候 | құттықтау ~ 贺 | құрметпен, үлкен ықылыспен тыңдау 洗耳 ~ 听. ② (Gōng) фамилияға қолданылады.

【恭贺】 gōnghè 【ет.】 Жаңа жылыңызбен!!! ~ 新禧.

【恭候】 gōnghòu 【ет.】 рақым етіңіз ~ 光临 | Біз сізді көптен бері күтіп отырмыз 我们已经 ~ 很久了.

【恭谨】 gōngjǐn 【сын.】 ізет көрсету 态度 ~.

【恭敬】 gōngjìng 【сын.】 қадірлеушілік, құрмет, ізет, қошемет.

【恭请】 gōngqǐng 【ет.】 шүйіркелесе шақыру, кішілікпен өтіну.

【恭顺】 gōngshùn 【сын.】 бағыныштылық, қадірлеушілік, ізеттілік.

【恭桶】 gōngtǒng 【зат.】 түнгі горшок, параша.

【恭维】 gōngwéi 【ет.】 марапат, қошемет сөз ~ 话 | жәдігөйлену, жағымпаздандыру 曲意 ~.

【恭喜】 gōngxǐ 【ет.】 Сізге зор байлықты тілеймін ~ 发财 | Жеңіспен құттықтаймын ~ 你们打了胜仗.

【恭迎】 gōngyíng 【ет.】 құттықтау, қошаметтеу.

【恭祝】 gōngzhù 【ет.】 ерте көктеммен құттықтау ~ 新春.

蚣 gōng сколопендра – улы жәндіктердің бір түрі [蜈蚣].

躬 (躬) gōng ① өзінен талап ету 反 ~ 自问 | өз бетімен жасау ~ 行实践. ② бас иіп сәлемдесу ~ 身下拜.

【躬逢】 gōngfēng < 书 > 【ет.】 салтанатты рәсімге қатысу ~ 其盛.

【躬逢其盛】 gōngfēngqíshèng салтанатты рәсімге қатысу.

【躬亲】 gōngqīn < 书 > 【ет.】 барлығына өз бетімен қамқорлық жасау 事必 ~.

【躬行】 gōngxíng < 书 > 【ет.】 өз бетімен жасау.

龚 Gōng фамилияға қолданылады. ға қолданылады.

塿 gōng адамдардың атымен, тегімен қолданылады.

觥 gōng айран – асыр той ~ 筹交错.

【觥筹交错】 gōngchóujiāocuò айран – асыр той.

gōng

巩 gōng ① берік, қатты, мықты. ② (Gǒng) фамилияға қолданылады.

【巩固】 gǒnggù ① 【сын.】 тұрақты білім ~ 的知识 | мықты саяси күш 政权 ~; тиянақсыз қарым – қатынастар 不 巩固的关系. ② 【ет.】 қорғау жұмысын нығайту ~ 国防 | жұмысшылар мен шаруалар одағын нығайту ~ 工农联盟.

【巩膜】 gǒngmó 【зат.】 көздің шелі, көздің белоктық қабығы

汞 gōng 【зат.】 ① сынап, сынапты. ② (Gǒng) фамилия.

【汞灯】 gǒngdēng 【зат.】 сынапты газ разрядты шам.

拱 1 gǒng ① иілу ~ 手. ② жан - жақтан қоғау ~ 卫 | жұлдыздар ортасындағы ай 众星 ~ 月 | таумен қоршалған көл 四 山环 ~ 的大湖. ③ 【ет.】 бүрісу, жиырылу ~ 肩缩背. ④ күмбезді қақпа ~ 门. ⑤ (Gǒng) 【зат.】 фамилия.

拱 2 gǒng 【ет.】 ① бүкіл дене салмағымен сүйеніп, қақпа ашып тастау 用身子 ~ 开了大门 | шошқа өз тұмсығымен жер қазады 猪用嘴 ~ 地 | бала топты жарып өтті 一个小孩儿从人 群里 ~ 出去了. ② егіс өсті (көктеді) 苗 儿 ~ 出土了.

【拱抱】 gǒngbào 【ет.】 (山峦) екі қолмен құшақтау.

【拱壁】 gǒngbì < 书 > 【зат.】 гауһар тас, аса қымбатты тас.

【拱火】 gǒnghuǒ (< 儿 > 方) 【ет.】 арандату, қасақана істеу, өштестіру.

【拱门】 gǒngmén 【зат.】 күмбезді қақпа.

【拱桥】 gǒngqiáo 【зат.】 арқа көпірі.

【拱手】gǒngshǒu【ет.】 амандасу, сәлем беру.

【拱卫】gǒngwèi【ет.】 қорғау, сақтау.

【拱券】gǒngxuǎn【зат.】 жинақ.

珉 gǒng〈书〉 нефрит тасы – бағалы тас.

【珉桐】gǒngtóng【зат.】 давидия – өсімдіктің бір түрі.

棋 gǒng гуң - доу гуң конструкциясының негізгі бөлшегі.

gòng

共 gòng ① бәріне ортақтық, жалпылық ~ 性 | көпшілікке таралған, бірлестірілген, жалпы ~ 通. ② ауыртпалық пен қайғысына ортақтасу ~ 患难. ③【үс.】 бейбіт қатар өмір сүру 和平 ~ 处 | бірлескен кешкі ас ~ 进晚餐. ④【үс.】 он томнан тұратын кітап 全书 ~ 十卷. ⑤ Қытай коммунистік партия 中 ~. ⑥(Gòng, 也有读 Gōng 的) фамилияға қолданылады. (古) 又同“恭”gōng; 又同“供”gòng.

【共产党】gòngchǎndǎng【зат.】 коммунистік партия.

【共产国际】GòngchǎnGuójì коммунистік интернационал (қайсыбір партиялардың, ұйымдардың т. б. халықаралық бірлестігі).

【共产主义】gòngchǎnzhūyì ① коммунизм; коммунистік қоғам 共产主义社会. ② коммунистік құрылыс.

【共产主义青年团】gòngchǎnzhūyìqīngniántuán комсомол – Коммунистік Жастар Одағы.

【共处】gòngchǔ【ет.】 бейбіт қатар өмір сүру 和平 ~.

【共存】gòngcún【ет.】 қатар өмір сүру.

【共度】gòngdù【ет.】 ауырлықты өзара бөлісу ~ 难关.

【共犯】gòngfàn ①【ет.】 қылмысқа қатысушылық. ②【зат.】 әріптес, сыбайлас.

【共管】gòngguǎn【ет.】 бірлесіп басқару, кондоминиум (бір объектіні, көбіне жылжымайтын мүлікті бірлесіп иелену; бір аумақты бірнеше мемлекеттің бірлесіп басқаруы).

【共和】gònghé【зат.】 ① республикалық. ② алқаластық пен татулық.

【共和国】gònghéguó【зат.】 республика.

【共和制】gònghézhì【зат.】 республикалық құрылыс.

【共话】gònghuà【ет.】 пікір алысу, талқылау, талқыға салу.

【共计】gòngjì【ет.】 ① Қалада миллион тұрғындары тұрады 市内人口

共计一百万. ② жалпы жиыны, жалпы саны.

【共价键】gòngjiàjiàn【зат.】 ковалентті байланыс.

【共建】gòngjiàn【ет.】 бірлескен құрылыс.

【共居】gòngjū【ет.】 ① қатар өмір сүру. ② бірге тұру, мекендеу.

【共聚】gòngjù【ет.】 сополимеризация.

【共勉】gòngmiǎn【ет.】 бірлесіп күш салу ② жігерлендіру, рухын көтеру, рухтандыру, бір-бірін көтермелеу.

【共鸣】gòngmíng【ет.】 ① пікір айту, қарсы алу. ② резонанс жасау.

【共栖】gòngqī【ет.】 комменсализм.

【共青团】gòngqīngtuán【зат.】 комсомол – Коммунистік Жастар Одағы.

【共生】gòngshēng【ет.】 симбиоз (біріне бірі пайда ететін екі ағзаның бірге тұра алуы).

【共时】gòngshí【сын.】 синхрония ~ 性; сихрондық ~ 特性.

【共识】gòngshí【зат.】 келіскендікке жету 达成 ~ | өзара түсінушілікті нығайту 增加 ~.

【共事】gòngshì【ет.】 бірлесіп қызмет істеу, бірге жұмыс істеу, жалпы іс үшін 为了公共事业.

【共通】gòngtōng【сын.】 ① көпшілікке таралған. ② 共同 ③: жалпы қытайлық ұлттық тіл 汉民族共通语.

【共同】gòngtóng ①【сын.】 түйісу нүктесі ~ 点 | жалпы тіл ~ 语言. ②【үс.】 бірлесіп күш салу ~ 努力.

【共同市场】gòngtóngshìchǎng ортақ нарық.

【共同体】gòngtóngtǐ【зат.】 ① адамдар қауымдастығы 人们共同体. ② этникалық қауымдастық 民族共同体.

【共同语】gòngtóngyǔ【зат.】 жалпы тіл; ортақ тіл табысу 同...找到共同语言.

【共同语言】gòngtóngyǔyán Француз тілін жалпы тіл ретінде қолданылатын мемлекеттер 以法语为共同语言的国家.

【共享】gòngxiǎng【ет.】 сақтық қорларды бөлу 资源 ~ | шартты тегін бағдарлама ~ 软件.

【共性】gòngxìng【зат.】 бәріне ортақтық пен жекелік ~ 和个性.

【共议】gòngyì【ет.】 мемлекеттің негізгі мәселелерін талқылау ~ 国是.

【共赢】gòngyíng【ет.】 өзара тиімді, өзара пайдалы.

【共振】gòngzhèn【зат.】 резонанс.

【共总】gòngzǒng【зат.】 жалпы жиыны, барлығы, жиынтығы

贡 gòng ① сыйлық тарту ~ 奉 | күріш беру ~ 米. ② сыйлық беру, сыйлық тарту 进 ~. ③ гуңшең – ұсынбалы студент ~ 生 | емтихан тапсыратын

орын ~ 院. ④ (Gòng) фамилияға қолданылады.

【贡缎】gòngduàn【зат.】 жоғарғы сапалы әшекейлі жібек.

【贡奉】gòngfèng【ет.】 сыйлық тарту.

【贡赋】gòngfù【зат.】 алым – салық, салық, алым.

【贡品】gòngpǐn【зат.】 сыйлау, сыйлық беру, сыйлық тарту, сый.

【贡生】gòngshēng【зат.】 гуңшең – ұсынбалы студент.

【贡税】gòngshuì【зат.】 алым – салық, салық.

【贡献】gòngxiàn ①【ет.】 бірдемеге өз үлесін қосу 为...贡献自己的一份力量; халықаралық лаңкестік үшін күрес: Біріккен Ұлттар Ұйымының үлесі 打击国际恐怖主义: 联合国的贡献. ②【зат.】 对科学作出 ~ ғылымға үлес қосу.

【贡院】gòngyuàn【зат.】 емтихан тапсыратын орын.

供 gòng ①【ет.】 қайтыс болған адамның суреттің алдында қолдан егілген гүлдер қойылады 遗像前 ~ 着鲜花. ② бал сыйлау 蜜 ~ | жан тәнімен берілген сый 上 ~.

供 gòng ①【ет.】 мойындау, шынын айту ~ 认 | қызметтің қылмыс жасағаны үшін түсінік беру ~ 出作案同伙. ②【зат.】 жауал алу хаттамасын жүргізу 录 ~ | ешқандай түсінікке қол жеткізбеу 问不出 ~ 来.

【供案】gòng'àn【зат.】 алтарь (құрбандық шалатын орын).

【供词】gòngcí【зат.】 жауап беру, түсінік; жартылай мойындау 似是而非的供词.

【供奉】gòngfèng ①【ет.】 Құдайға сыйыну ~ 神佛. ②【зат.】 сарай шайқымазақы.

【供品】gòngpǐn【зат.】 садақа, қажеттілік, мұқтаждық.

【供认】gòngrèn【ет.】 қылмыс жасағанын мойындау ~ 不讳.

【供事】gòngshì【ет.】 іс жүргізуші, Цин династиясының орталық мекеменің кеңсе хатшысы.

【供述】gòngshù【ет.】 互相矛盾的 ~ дәлелдің қайшылығы, көрсетулердің қайшылығы.

【供养】gòngyǎng【ет.】 сыйлық, садақа.

【供职】gòngzhí【ет.】 қызмет істеу.

【供状】gòngzhuàng【зат.】 жазбаша түсінік.

【供桌】gòngzhuō【зат.】 құрбан шалынатын жер.

喷 (噴) gòng 喷吓 (Gòngbù), 柬埔寨地【зат.】. 今作贡布.

gōu

勾 1 (句) gōu ① 【ет.】 сызып тастау ~销.② 【ет.】 қанат белгімен белгілеу.③ 【ет.】 қабырғадағы есікті сылап тастау ~墙缝.④ 【ет.】 ұнды араластырып былғау ~芡.⑤ 【ет.】 азғыру, қызықтыру, желіктіру ~引 | жадылау, елту, басын айналдыру ~魂.⑥ сөз байласу, үйірлесу, біреумен бірге әрекет жасау ~结 | сөз байласу, үйірлесу, біреумен бірге әрекет жасау ~通.⑦ (Gōu) фамилияға қолданылады.

勾 2 (句) gōu қысқа қатет (тік бұрышты үшбұрыштың тік бұрыш жасайтын екі жағының бір жағы).

【勾搭】gōu-da 【ет.】 аздыру, азғыру, қызықтыру.

【勾兑】gōudui 【ет.】 езу.

【勾股】【сын.】 gōugǔxíng 【зат.】 тікбұрышты үшбұрыш.

【勾画】gōuhuà 【ет.】 нобай жасау, нобайлап тастау.

【勾魂】gōuhún (～儿) 【ет.】 жадылау, елту, басын айналдыру, сиқырлау.

【勾魂摄魄】gōuhúnshèpò эротикалық.

【勾结】gōujié 【ет.】 құпия сөз байласу 暗中 ~ | шенеуніктермен құпия сөз байласу ~官府.

【勾栏】gōulán 【зат.】 иілген балюстрада (үйдің балконын, басқышын әдемілейтін әсем бағаналармен ұстастырылған қанат), иілген қанат.

【勾阑】gōulán балаған (ескідегі қарапайым театрлық сауық кеші).

【勾勒】gōulè 【зат.】 ① сызықпен түрлеу; штрих түсіру.② бірнеше сөзбен сипаттау.

【勾连】(勾联) gōulián 【ет.】 ①勾连搭 анфилада (есіктері бір линияда бірі арқылы біріне қатынасатын қатар бірнеше бөлме).

【勾脸】gōuliǎn (～儿) 【ет.】 гримдеу, гримделу.

【勾留】gōuliú 【ет.】 калу, тоқтап калу.

【勾描】gōumiáo 【ет.】 сызып шығу, сурет салу.

【勾芡】gōuqiàn 【ет.】 ұн қосу, ұнды былғау, тұздық әзірлеу.

【勾通】gōutōng 【ет.】 біреумен бірге әрекет жасау.

【勾销】gōuxiāo 【ет.】 тез сызып тастау ~一笔~.

【勾心斗角】gōuxīndòujiǎo бір-біріне қастық ойлау, аңду.

【勾引】gōuyīn 【ет.】 ① азғыру, қызықтау.② азғыру; аздыру; еріксіз

қызықтыру; бойды билеп әкету; еліктіру; қызықтыру.

【勾针】gōuzhēn тоқыма инесі.

句 gōu 高句丽(Gāogōulì) Когурё – корей тайпаларының бірі.

【佝偻】gōu·lóu (口) 【ет.】 бүгжию; бүкірею; еңкею; еңкіштеу; имендеу; имию.

【佝偻病】gōulóbìng 【зат.】 құныс; мешел ауруы; рахит ауруы.

沟 (溝) gōu 【зат.】 ① жер асты науа 暗~ | қатынас жолы 交通~.②(～儿) ойдым, опат, шұқыр.③(～儿) аңғар, сай, жыкпыл, шатқай 山~ | жылға 小河~儿.

【沟渎】gōudú (书) 【зат.】 арық, каналдар, суағар.

【沟沟坎坎】gōugōukǎnkǎn 【зат.】 терең жыра.

【沟壑】gōuhè 【зат.】 填~ тұңғиыққа түсу.

【沟壑】gōuqiàn 【зат.】 арық, жыра, ор.

【沟渠】gōuqú 【зат.】 арық, жыра, канал, ор, суағар.

【沟通】gōutōng 【ет.】 ойды біріктіру ~思想 | қытай мен батыс мәдениетінің байланысы ~中西文化 | екі ел арасындағы мәдени байланысты орнату ~两国文化.

【沟洫】gōuxù (书) 【зат.】 жер суарғыш ор.

【沟沿儿】gōuyánr 【зат.】 каналдың жағасы.

枸 gōu [枸橘] (gōujú) 【зат.】 үш жапырақшалы апельсин, понцирус.

钩 gōu ①(～儿) 【зат.】 таразының ілгегі 秤~儿 | балық аулайтын қармақ 钓鱼~儿.②(～儿) 【ет.】 қанат белгісі.③(～儿) 【ет.】 айылбас.④

【ет.】 жеребе.⑤ зерртеу, қарастыру ~沉 | асылдықты анықтау ~玄.⑥ 【ет.】 钩月 ай орағы.⑦ 【ет.】 жиегін көктеп алу ~贴边.⑧ 数 құрысқан, тырысып қалған, бүкір.⑨ (Gōu) фамилияға қолданылады.

【钩沉】gōuchén 【ет.】 зерттеу, қарастыру 《古小说~》 бес кітапшаны қарастыру.

【钩秤】gōuchèng 【зат.】 безбен ілгегі (қарапайым күйентелі не серіппелі таразы).

【钩虫】gōuchóng 【зат.】 анкилостома, некатор, нематода.

【钩稽】gōujī (书) 【ет.】 ① әдеби үлгілерді зерттеу ~文坛故实.② есептеу, болжау.

【钩心斗角】gōuxīndòujiǎo бір-біріне қарсы қастық ойлау.

【钩玄】gōuxuán (书) 【ет.】 негізгісін меңгеріп, толықтықты ұғу ~提要.

【钩针】gōuzhēn (～儿) 【зат.】 тоқыма инесі.

【钩子】gōu·zi 【зат.】 ① көсеу 火~.② 蝎子的~шаянның бізгегі.

缙 gōu ① (书) қылыш сабындағы аспа бауы.② (Gōu) фамилияға қолданылады.

篝 gōu (书) қапас, тор.

【篝火】gōuhuǒ 【зат.】 алау жағу 燃起~.

鞣 gōu (gōubèi) 【зат.】 мікбас; поршень; піспек (цилиндрдің ішіне буды, газды, суды не т. б. сұйық затты жұта тартып және оларды итеріп шығаратын сүмбі).

gōu

苟 1 (苟) gōu ① тырысып жазу 一笔不~ | байыпты қатаң, салмақты не~言笑.② (Gǒu) фамилияға қолданылады.

苟 2 gōu (书) 连苟不努力, 必将失败 егер күш салмасаң, жеңілістен құтыла алмайсың.

【苟安】gǒu'ān 【ет.】 лездік жеңілдікті іздеу ~一时.

【苟存】gǒucún (书) 【ет.】 қандай жағдай болса да, өз өмірін сақтау.

【苟合】gǒuhé 【ет.】 сүйіспеншілік байланысқа түсу.

【苟活】gǒuhuó 【ет.】 тек қана өмір сүру.

【苟简】gǒujiǎn (书) 【сын.】 бейберекет, салақ, немқұрайды.

【苟且】gǒuqiè 【сын.】 ① бүгінгі күнмен өмір сүру ~偷安.② сергелденге салу 因循~.③ айыптауға тұратын; айыпты; жарамсыз; кінәлі; ұят; ұятқа қалдыратын.

【苟全】gǒuquán 【ет.】 өмірді қорғап алу ~性命.

【苟同】gǒutóng (书) 【ет.】 жағыну, жарамсақтану, жақтау

【苟延残喘】gǒuyáncǎnchuǎn бос өмір сүру; күнелту; мағынасыз күн кешу; өмірді текке кешу; өмірді текке өткізу; өмір өткізу, өлмесінің күнін көру.

岫 gōu 岫嶂 (Gǒulǒu), Хунан провинциясындағы Гоулоу тауы.

狗 gǒu 【зат.】 ит, төбет.

【狗宝】gǒubǎo 【зат.】 ит безоары – дәрі дәрмек.

【狗胆包天】gǒudǎnbāotiān заңсыздықты жасау.

【狗苟蝇营】gǒugǒuyíngyíng жексұрын, арамза – өзіне жол ашатын.

【狗彘】gǒuhuān 【зат.】 борсық.

【狗急跳墙】gǒujítiàoqiáng үмітсіздікке жеткізу, үмітсіздік қауіп – катерге итеру.

【狗皮膏药】gǒupígāo-yao алдаушы; дүмше; шарлатан (алдамыш, көз бояушы), айлакер, арамза, алдампаз, өтірікші, жәдігой.

【狗屁】gǒupì【зат.】барып тұрған бытбырақ ~不通 | ұшқары кету, жоқты айту 放~.

【狗屎堆】gǒushǐduī【зат.】түкке алғысыз нәрсе.

【狗头军师】gǒutóujūnshī бейшара ақыл беруші.

【狗腿子】gǒutuǐ·zi〈口〉【зат.】жарамсақ, жарбақ, итаршы, қошеметші, сатқын.

【狗尾草】gǒuwěicǎo【зат.】жасыл итқонақ, чумиза.

【狗尾续貂】gǒuwěixùdiāo жомарттанып лаузым беру.

【狗熊】gǒuxióng【зат.】①қоңыр аю. ②бүгежең; жүрексіз; қорқақ; нәмәрт

【狗血喷头】gǒuxuèpēntóu мейірімсіз айғай, балағат

【狗咬狗】gǒuyǎogǒu иттердің таласы.

【狗仗人势】gǒuzhàngrénsì саруар күшін пайдана отырып, оңбағандық істеу.

【狗嘴吐不出象牙】gǒuzuǐtǔ·búchūxiàngyá ондай оңбағаннан жақсы сөзді естей алмайсын.

耆gǒu〈书〉қартайған, мосқал тартқан шак.

枸gǒu[枸杞](gǒuqǐ)【зат.】лициум, лиций, бозқараған; тікенбұқа.

笱gǒu〈方〉【зат.】морға; тұтқыр (балық ұстау үшін тал, тоқылған ау сияқты тұтқыр).

gòu

【勾当】gòu·dàng【зат.】қылмысты әрекеттер 罪恶~ | бүлдірушілік; зияндық; зиянкестік 暗害~ | күдікті іс 黑暗~ | айлалы әрекет 狡猾的勾当.

构gòu ① құрастыру, тұтастыру, композиция ~图 | сөз жасау, сөз туғызу, сөз тудыру ~词. ② ойдан алынған сөз, болжал 虚~ | алауыздық бастау ~怨. ③тамаша шығарма 佳~. ④(Gòu) фамилияға қолданылады. ға қолданылады.

枸gòu【зат.】тұт ағашы.

【构成】gòuchéng ①【ет.】конструктивизм (20 ғ. өнері мен архитектурасындағы формалистік бағыт)~主义. ②【зат.】құрамдас бөлік; құрамды бөлік 构成物.

【构词法】gòucí·fǎ【зат.】сөз жасау; сөз туғызу; сөз тудыру.

【构架】gòujià①【зат.】ағаш қарқас木~. ②【ет.】жаңа теориялық

жүйенің шегі ~新理论体系.

【构件】gòujiàn【зат.】① дайын конструкция, дайын элемент. ② құрылыс элементі.

【构建】gòujiàn【ет.】құрылыс, конструкция, құрылым.

【构拟】gòunǐ【ет.】жоспарлау, белгілеу, жоспар жасау.

【构思】gòusī【ет.】сюжеттік ой 主题~ | пьесаның түпкі ойы ~剧本的 | әңгіменің түпкі ойы ~一篇小说.

【构图】gòutú【ет.】құрастыру, тұтастыру, композиция.

【构陷】gòuxiàn【ет.】қастық ойлау, душар қылу; замыр; құйтыркылық; сұмдық

【构想】gòuxiǎng ①【ет.】ойлану, толғану, елестету. ②【зат.】түпкі ой.

【构象】gòuxiàng【зат.】конформация.

【构型】gòuxíng【зат.】① жайластырушылық; құрылғы, құрылыс, түр.

【构怨】gòuyuàn【ет.】алауыздық; дұшпандық; жаулық; қастық; өшпенділік жасау.

【构造】gòuzào ①【зат.】дене құрылысы 人体~ | сөйлем құрылысы 句子的~. ②【ет.】үйдің құрылысы ~房屋.

【构造地震】gòuzàodìzhèn тектоникалық жер сілкіну.

【购置】gòuzhì【ет.】~防线 | ~故事情节.

【构筑】gòuzhù【ет.】① қорғаныс бекінісін салу ~工事. ② құрылыс.

【构筑物】gòuzhùwù【зат.】құрылыс.

购(購)gòu【ет.】сатып алу, сауда жасау 采~ | мемлекеттік облигацияға жазылым 认~公债.

【购并】gòubìng【ет.】қосылу.

【购买】gòumǎi【ет.】жаңа жыл тауарларын сатып алу ~年货.

【购买力】gòumǎilì【зат.】~所及的需求 төлем қабілеті бар сұраным (тауарлар мен көрсетілетін қызметтің халықтың ақшалай қаражатымен қамтамасыз етілген сұранымы).

【购销】gòuxiāo【зат.】сатып алу мен сатумен айналысу ~两旺.

【购置】gòuzhì【ет.】他需要钱购置衣服 киіну үшін оған ақша керек.

诟(詬)gòu〈书〉① абыройсыздық, масқаралық. ② азарлау; жазғыру; кінәлау; сөгү; шілтелу ~病.

【诟病】gòubìng〈书〉【ет.】азарлау; жазғыру; кінәлау; сөгү; шілтелу.

【诟骂】gòumà〈书〉【ет.】масқаралау, балағаттау; боқтап сөйлеу; боқтау; дікілдеу; жеку; жекіру; жерлеу; сөгү; тілдеу; ұрсу.

垢gòu ①〈书〉лас; таза емес, былғанған 蓬头~面. ② май дағы 油~ | жүзім тас 牙~ | былғаныш; лас 泥~. ③〈书〉қорлыққа көну; қорлыққа шыдау 含~忍辱.

【垢污】gòuwū【зат.】лас, былғаныш 垢gòu〈书〉① өте әдемі, әсем, сүйкімді, шырайлы. ② жамандық; жауыздық; қастық.

莠gòu〈书〉құрастыру.

够(夠)gòu ①【ет.】钱够这个用吗 осыған ақша жете ма? | тағам мен киімге жетеді 够嚼里儿. ②【ет.】талаптарға сәйкес болу ~格 | білікті; жетік; құзыретті; терең білетін ~条件 ③【үс.】ауа райы едәуір суық 天气~冷的. ④【ет.】күші жоқ, жете алмай ~不着 | жету ~得着.

【够本】gòuběn(~儿)【ет.】① алалсыз; зиянсыз; шығынсыз. ② шығындарды өтеу.

【够格】gòugé(~儿)【ет.】лайықты, тұрарлық, бағалы, құнды.

【够交情】gòujiāo·qíng достықпен санасу, айтарлықтай тату, дос.

【够劲儿】gòujǐnr(口)【сын.】ауыр, қиын, қатал, қатты.

【够朋友】gòupéng·you нағыз дос, шын дос болу.

【够呛】gòuqiàng шыдау, қиын, ауыр.

【够钱】gòuqiáng〈方〉【сын.】қатты шаршау 累得~.

【够瞧的】gòuqiáo·de【сын.】ауыр, қатты, күшті, үлкен, ерекше.

【够受的】gòushòu·de【сын.】қатты шаршау 累得真~.

【够味儿】gòuwèir(口)【сын.】шебер, қызықты, сырлас.

【够意思】gòuyì·si(口) айрықша әсер ететін; ерекше әсерлендіретін; жан түршігетін; таң қалдыратын (өте күшті әсер ететін) болу

遛gòu〈书〉кездесу, кездестіру, соқтығысып қалу, тартылу, ұшырау.

搆gòu〈书〉同“构1”①—③.

【搆陷】gòuxiàn〈书〉бір біріне қастық ойлау.

殼1gòu〈书〉жақпен тау, садақпен ату.

殼2gòu жеткілікті, жетерлік.

【殼中】gòuzhōng〈书〉【зат.】қармаққа іліну - алдауына ілігу; тұзағына түсу 入我~.

媾gòu〈书〉шықылықтау, тоқылдау.

媾gòu〈书〉① некелесу; тұрмысқа шығу; үйлену 婚~(两家结亲). ② бітім жасау ~和. ③ біріктірілу; қосылу, шығылысу 交~.

【媾和】gòuhé【ет.】бейбітшілік туралы келсім шарт жасау.

觀gòu〈书〉сирек кездесетін, болып

көрмеген, 罕~(难得遇见).

gū

估 gū 【ет.】 Оның деңгейін бағаламауға болмайды 不要低~他的水平.

【估测】gūcè 【ет.】 болжалды баға, болжалды есеп.

【估产】gūchǎn 【ет.】 бағалау, баға беру.

【估堆儿】gūduīr 〈口〉【ет.】 толайым құнын білу, бағасын білу.

【估计】gūjì 【ет.】 бағалау, болжау, шамалау.

【估价】gūjià 【ет.】 бағалау, баға қою, калькуляция жасау.

【估量】gūliáng 【ет.】 мүлікке баға кесу~财产价格.

【估摸】gūmo 〈口〉【ет.】 Менің ойымша, ол келеді 我~着他会来.

【估算】gūsuàn 【ет.】 өндіріс көлемін бағалау~产量; 估算误差 есеп айыратын қателік.

菰 gū 〈书〉 тускарора, цицания.

咕 gū 【ел.】 дауысқа еліктеу (дыбыстаушы мүшенің табиғи бір заттың дыбысына ұқсас дыбыс шығаруы).

【咕咚】gūdōng 拟 сарғ, тарс, гүрс; баспалдақтан күрс етіп құлау~一声从梯子上坠下来.

【咕嘟】gūdū 【ел.】 сылдырау; сыбырлап ағу, быркылдау; бұркылдау, шуылдау.

【咕嘟】gūdu 〈方〉【ет.】 ①қайнату, пісіру.②ернін қымқыру

【咕叽】gūjī бұлк-бұлк ету; бұлкілдеу; быркылдау; бұркылдау, балшылдау; шылпылдау, шөпілдету.

【咕叽】gūji күбірлесу, сыбырласу.

【咕唧】gūjī 【ел.】 бұлк-бұлк ету; бұлкілдеу; быркылдау; бұркылдау, балшылдау; шылпылдау, шөпілдету.

【咕唧】gūjim 【ет.】 күбірлесу, сыбырласу.

【咕隆】gūlōng 【ел.】 тарсылдау, гүрілдеу.

【咕噜】gūlū 【ел.】 мыңқылдау; гүрілдеу.

【咕噜】gūlu 【ет.】 мыңқылдау; гүрілдеу.

【咕啾】gūjiū 【ет.】 сыбырласу, мыңқылдау, сыбырлап сөйлеу.

呱 gū бөпенің жылауы.

【呱呱】gūgū 〈书〉【ел.】 қатты ағыл-тегіл жылау~而泣.

【呱呱坠地】gūgūzhuìdì жаңа ғана туу.

沽 1gū 〈书〉①шарапты сатып алу~酒.②өз тауарына бағасын көтеріп сату 待价而~.

沽 2Gū 【зат.】 Тианджин қаласы.

【沽名】gūmíng 【ет.】 даңқтылықты сатып алу~钓誉.

孤 gū ①жетім~儿.②жалғыз жабайы қаз~雁|жалғыз желкен~岛.③шет қалған, айырылған; аулақтанған; бөлектенген.

【孤傲】gū'ào 【сын.】 тәуелсіз, асқақ, көкірек.

【孤本】gūběn 【зат.】 өте сирек кездесетін үлгі.

【孤雌生殖】gūcǐ-shēngzhí партеногенез; партеногенетиялық көбейту.

【孤单】gūdān 【сын.】 ①~的感觉 жалғыздық сезімі.②(力量)感到孤单 жалғызсырап қалу.

【孤胆】gūdǎn 【сын.】 бір өзі батыр болу~英雄.

【孤岛】gūdǎo 【зат.】 ①жерден алыс тұрған арал.②жау басып алған жер.

【孤独】gūdú 【сын.】 жалғыз, онаша, бейбауырмал

【孤儿】gū'ér 【зат.】 ①жетімді бағып қағу 监护~.②жетімдер панасы, балалар үйі, жетімхана~院.

【孤芳自赏】gūfāngzìshǎng өзімшіл, паң.

【孤负】gūfù жақысылық істегенді білмейтін болу, рақметі жоқ адам болу

【孤高】gūgāo 〈书〉【сын.】 тәкаппар болу, өзімшіл, паң~自赏.

【孤寡】gūguǎ ①【зат.】 жетім мен тұл әйел.②【сын.】 жалғыз тұру~老人.

【孤拐】gūguǎi 〈方〉【зат.】 ①бет сүйек, жақ сүйек.②тобық.

【孤寂】gūjì 【сын.】 因~而感到苦恼 жалғыздық қайғысын шеғу; жалғызсырау.

【孤家寡人】gūjiāguǎrén қуылған, жалғызбас.

【孤军】gūjūn 【зат.】 өз күшімен шабылға тойтарыс беру~作战.

【孤苦】gūkǔ 【сын.】 жетім қалған, жалғыз~伶仃|қорғансыз болу~无依|жағыз жасы үлкен адам~的老人.

【孤苦伶仃】(孤苦零丁) gūkǔlíngdīng жетім, жалғыз.

【孤老】gūlǎo ①【сын.】 бойдақ; жалғыз басты; қоқа басы; соқа бас.②【зат.】 асыраушы.

【孤立】gūlì ①【сын.】 бөлек; жекеленген; жекеше; қағас; оқшауланған; оңаша.②【сын.】 жалғыз болу~无援.③【ет.】 жауды оқшаулау~敌人.

【孤立语】gūlìyǔ 【зат.】 түбір тілдер.

【孤零零】gūlínglíng (~的)【сын.】 жалғыз; жалғыз басы; соқа басы.

【孤陋寡闻】gūlòuguǎwén сауатсыздық, білімі жоқ.

【孤僻】gūpì 【сын.】 томаға-тұйық мінез~的性格.

【孤身】gūshēn 【зат.】 жалғыз, жетім.

【孤孀】gūshuāng 【зат.】 жесір әйел; тұл әйел; тұл жесір.

【孤行】gūxíng 【ет.】 өз жолымен бару, өз қалауынша істеу~己见.

【孤掌难鸣】gūzhǎngnánmíng дәрменсіз, аса ауыр мақсат, .

【孤证】gūzhèng 【зат.】 жалғыз - ақ дәлел.

【孤注一掷】gūzhùyīzhì тәуекелге бел байлау, соңғы ұтыс.

姑-1gū ①(~儿)【зат.】 немере апа 表~.②қайын апа; қайын сіңлі 大~子|қайын апа 小~子.③〈书〉қайын ата мен қайын ене 翁~.④монах әйел 尼~.⑤(Gū)фамилияға қолданылады.

姑-2gū 〈书〉【үс.】 әзірше оны қалдырып кетейік~置勿论.

【姑表】gūbiǎo 【сын.】 немере туысқан~亲|бөле; жиен; немере аға~兄弟|немере қарындас~姐妹.

【姑夫】gūfu 【зат.】 аға, ағай.

【姑父】gūfu 【зат.】 аға, ағай.

【姑姑】gūgu 【зат.】 апа.

【姑舅】gūjiù 【сын.】 немере аға~哥哥|немере қарындас~姐妹.

【姑宽】gūkuān 【ет.】 姑息宽容: 从严查处, 决不~.

【姑老爷】gūlǎo·ye 【зат.】 ①күйеу бала.②немере әженің күйеуі.

【姑姥姥】gūlǎo·lǎo 【зат.】 апа.

【姑妈】gūmā 〈口〉【зат.】 күйеуге шыққан апа.

【姑母】gūmǔ 【зат.】 апа.

【姑奶奶】gūnǎi·nai 〈口〉【зат.】 ①атаның апалары.②жаңа түскен келіншек; жас келіншек; желекті келіншек; келіншек.

【姑娘】gūniáng 〈方〉【зат.】 ①апа.②қайын апа, қайын сіңлі.

【姑娘】gūniang 【зат.】 ①қыз, бойжеткен.②〈口〉қыз.

【姑娘儿】gūniangr 〈方〉【зат.】 жәлеп; жезөкше; салдақы.

【姑婆】gūpó 〈方〉【зат.】 ①күйеудің апасы.②атаның апалары.

【姑且】gūqiě 【үс.】 әзірге; әзірше; әлі; қазірге; қазірше.

【姑嫂】gūsǎo 【зат.】 қайын апа мен келін.

【姑妄听之】gūwàngtīngzhī келгін келсе сене бер, келмегін келмесе сенбе.

【姑妄言之】gūwàngyánzhī әңгіме айтушыдан нақтылықты талап етпеу.

【姑息】gūxi 【ет.】 бетімен жіберу; жол беру, қисықты мақұлдау; қостау;

күп деу (жарамас істі, жарамсыз қылықты мақұлдау, жол беру).

【姑息养奸】gūxīyǎngjiān бетімен жіберу; жол беру, қисықты мақұлдау; қостау; күп деу (жарамас істі, жарамсыз қылықты мақұлдау, жол беру).

【姑爷】gūyé【зат.】күйеу бала.

【姑爷】gū·ye〈口〉【зат.】күйеу бала.

【姑爷爷】gūyé·ye【зат.】аға, ағай.

【姑丈】gūzhàng【зат.】аға, ағай.

【姑子】gū·zi〈口〉【зат.】монах әйел.

【轱辘】gū·lu доңғалақ, дөңгелек.

【轱辘】gū·lu ①〈口〉【зат.】 доңғалақ, дөңгелек. ②【ет.】 домалау; зулау; зымырау; сорғалау; сырғанау.

【骨朵儿】gū·duo〈口〉【зат.】 гүл бүршігі; гүл шешегі, гүлдің қауызы; гүлдің түйнегі

【骨碌碌】gūlūlū(～的)【сын.】 тез қимылдау, тезқозғалу.

【骨碌】gū·lu【ет.】 доп жерде домалап жатыр 皮球在地上～.

【鸪】gū〔鸪鸪〕, бұлдырық, франколин орман кептер (көгершін тектес кішкене құстың бір түрі) [鸪鸪].

【鳎】gū〈书〉 балық торы.

【菰】gū ①【зат.】 цицания, тускарора.

【菇】gū ① сянгү саңырауқұлағы 香～ | қыста жиналған сянгү саңырауқұлағы 冬～. ②(Gū) фамилияға қолданылады.

【蛄】gū бұзаубас [蛄蛄].

【藟】gū【зат.】 жапырақша – жемістің бір түрі.

【藟果】gūguǒ【зат.】 жапырақша жемісі.

【辜】gū ① айыпсыз; жазықсыз; күнәсыз; кінәсыз 无～ | жауызға өлім жазасы да аз болар 死有余～. ②〈书〉 жақсылық істегенді білмейтін; рақметі жоқ～负. ③(Gū) фамилияға қолданылады.

【辜负】(孤负) gūfù【ет.】 сенімін ақтай алмау～信任.

【酷】gū〈书〉 ① жас шарап. ② сатып алу. ③ сағу.

【觚】gū ① бір тостаған шарап. ② жазу; қиыстыру; шығару 操～(写文章). ③〈书〉 дөрекі; тоңмойын 有棱角的.

【穀】gū доңғалақ; дөңгелек.

【箍】gū ①【ет.】箍木桶 ағаш бөшкені құрсаулау. ②(～儿)【зат.】铁箍 темір құрсау; шеңбер

gǔ

古 gǔ ① көне заман 远～ | бар назарды қазіргі заманға сүйеніп, баянғы заманға аз көңіл бөлу 厚今薄～. ②

【сын.】 ескі сурет салу～画 | ескі қала～城. ③ ескі бағытта～拙 | ескі

аккөңілдік～朴. ④ өткен уақыттағы адамдардың, қазіргіге қаоағанда ойы басқа 人心不～. ⑤ бессөзді өлең 五～. ⑥(Gǔ) фамилияға қолданылады.

【古奥】gǔ'ào【сын.】 архаизм; атам заманғы; ескі; көне

【古板】gǔbǎn【сын.】 мінезі қыңыр 脾气～.

【古刹】gǔchà【зат.】 ежелгі будда ғибадатханасы.

【古代】gǔdài【зат.】 ① өткен дәуір, өткен заман, көне әулеттер. ② ежелгі тарих 古代史.

【古道热肠】gǔdàorècháng жақсы және қайырымды болу.

【古典】gǔdiǎn ①【зат.】 қанатты сөздер (афоризмдер). ②【сын.】 классикалық философия～哲学 | орыс классикалық музыка 俄罗斯～音乐.

【古典文学】gǔdiǎnwénxué классикалық әдебиет.

【古典主义】gǔdiǎnzhūyì классицизм (ескі грек, рим тілдерін, әдебиетін үйренуге негізделген халық ағарту жүйесі), классикалық әдебиет.

【古董】(骨董) gǔdǒng【зат.】 ① антикварлық; сирек кездесетін (көне, ескі, бағалы) зат. ② ескіден келе жатқан; ескіден сақталып келген; ескіні қолдаушы; ескішіл адам.

【古都】gǔdū【зат.】 ежелгі астана – Лоян қаласы～洛阳.

【古尔邦节】Gǔ'ěrbāngjié【зат.】 қурбан – байрам, қурбан

【古方】gǔfāng(～儿)【зат.】 ежелгі рецепт.

【古风】gǔfēng【зат.】 ① ежелгі әдет – ғұрыптар. ② поэзияның көне стилі.

【古怪】gǔguài【сын.】 оғаш мінез 脾气～.

【古国】gǔguó【зат.】 ұзақ тарихы бар мемлекет 家.

【古话】gǔhuà【зат.】 ескі мақал – мәтел.

【古籍】gǔjí【зат.】 көне әдебиет.

【古迹】gǔjì【зат.】 көзге көрінерлік; көңіл бөлерлік; назар аударарлық орындар мен ескі заман ескерткіштері【зат.】胜～.

【古旧】gǔjiù【сын.】 ескі, кертатпа, патриархалдық.

【古来】gǔlái【үс.】 ежелден, ежелден бері, көптен, адам заманнан; баяғыдан; ежелден; мәңгіден.

【古兰经】Gǔlánjīng【зат.】 Құран

【古老】gǔlǎo【сын.】 ежелгі әдет～的风俗 | ежелгі хадық～的民族.

【古朴】gǔpǔ【сын.】 ежелгі аккөңілдік

【古琴】gǔqín【зат.】 гучин – қытай ішекті шертпелі музыкалық аспаптың

бір түрі.

【古人】gǔrén【зат.】 ① ежелгі адамдар. ② палеоантроптар.

【古色古香】gǔsègǔxiāng ескі классикалық стильде.

【古生物】gǔshēngwù【зат.】 кен, қазып алған жануарлар мен өсімдіктер.

【古诗】gǔshī【зат.】 ① көне стилінде болған поэзия. ② ежелгі өлеңдер.

【古书】gǔshū【зат.】 көне кітаптар.

【古体诗】gǔtǐshī【зат.】 көне стиліндегі болған поэзия.

【古铜色】gǔtóngsè【зат.】 қола түсті, алабарқын; қарақошқыл.

【古玩】gǔwán【зат.】 антикварлық, сирек кездесетін зат.

【古往今来】gǔwǎngjīnlái адам заманнан; баяғыдан; ежелден; мәңгіден, баяғыдан жіне күні бүгінгі дейін.

【古文】gǔwén【зат.】 ① гувэн – көнеқытайлық әдеби тілінде жазылған шығармалар. ② ежелгі жазулар.

【古文字】gǔwénzì【зат.】 ежелгі жазулар.

【古物】gǔwù【зат.】 археологиялық, көне заттар.

【古昔】gǔxī〈书〉【зат.】 ежелгі заман; ескілік; ескілік заман; көнелік.

【古稀】gǔxī【зат.】 жетпіске жакындаған 年近～.

【古训】gǔxùn【зат.】 ежелгі өсиет, ежелгі нақыл сөздер.

【古雅】gǔyǎ【сын.】 көне және әсем

【古谚】gǔyàn【зат.】 көне сөз сөйлеген.

【古音】gǔyīn【зат.】 ① ежелгі сөйлеу. ② ежелгі ұйқас.

【古语】gǔyǔ【зат.】 ① ежелгі тіл. ② архаизм; көне сөз; көнерген сөз (көнеленген, қолданудан шығып қалған сөздер, сөз тізбектері).

【古远】gǔyuǎn【сын.】 бұрынғы әдет – ғұрыптар～的民俗.

【古筝】gǔzhēng【зат.】 чжың - гусли (ішекті музыка аспабының бір түрі).

【古装】gǔzhuāng【зат.】 ежелгі заман туралы тарихи фильм～戏.

【古拙】gǔzhuō【сын.】 ескі жіне қарапайым.

谷 1gǔ ① терең тұңғиық 万丈深～. ② (Gǔ) фамилияға қолданылады.

谷 2 (穀) gǔ ① астықты, дәнді 百～. ② сабан; салам～草 | бас; масақ (егіннің дәнді басы)～穗儿. ③〈方〉【зат.】 тазартылмаған тары.

【谷草】gǔcǎo【зат.】 сабан; салам.

【谷底】gǔdǐ【зат.】 алаптың түбі, қыспақ жер; тар өткел; үңгір

【谷地】gǔdì【зат.】 егін; егіндік; егіндік алқап; егістік.

【谷类作物】gǔlèizhuówù дәнді дақыл; дәнді егіс.

【谷物】gǔwù【зат.】① дәнді астық, дәнді дақыл; дәнді егіс.② дән, астық.

【谷雨】gǔyǔ【зат.】астық жауын – шашын – 20 – 21 сәуірде басталады.

【谷子】gǔ-zǐ【зат.】① итальяндық тары, чумиза.② тазартылмаған тары.③〈方〉күріш.

泪gǔ〈书〉су ағыны.

【汨汨】gǔgǔ【ел.】толқынның шалпылына, тасқын шуы дауысына еліктеу (дыбыстаушы мүшенін табиғи бір заттың дыбысына ұқсас дыбыс шығаруы), бұрқылдау.

【汨没】gǔmò〈书〉【ет.】баты; батып кету; суға ағып кету; суға батып кету; суға кету.

话(話)gǔ ежелгі мәтінге берілген түсінік训~.

股-1gǔ①【зат.】сан②【зат.】ортақ қызмет көрсету тобы总务~|жеке құрам үстелі人事~.③(~儿)【зат.】үш жіптен тұратын арқан三~儿绳.④(~儿)【зат.】жарна; жарнақ; жарналық; жарнапұл; пай; үлес~份.⑤

【зат.】биржада алыпсатарлық істеу; саудагерлікпен шұғылдану; саудамен шұғылдану炒~|тастама акциялар垃圾~.⑥(~儿)【мөл.】a) су ағыны一~水儿.b) жылы жел ағыны一~热气|хош иіс一~香味|энергия一~劲.c) қарақшы топ, тонаушылар тобы一~土匪|дұшпандар бөлігі一~敌军.

股-2gǔ ұзын катет (тік бұрышты үшбұрыштың тік бұрыш жасайтын екі жағының бір жағы).

【股本】gǔběn【зат.】акционерлік капитал (компанияның акционерлік капиталының жай акцияларды ұстаушыларға тиесілі бөлігі; компания капиталының акциялар шығару нәтижесінде жұмылдырылатын бөлігі).

【股东】gǔdōng【зат.】акция ұстаушы (акциялы өнеркәсіп орнының мүшесі).

【股东会】gǔdōnghuì【зат.】акционерлер жиналысы.

【股匪】gǔfěi【зат.】бандит, тонаушы, қарақшы.

【股份】(股分)gǔfèn【зат.】жарна; жарнақ; жарналық; жарнапұл; пай; үлес.

【股份公司】gǔfēngōngsī акционерлік компания, акционерлік қоғам (жарғылық капиталы қатысушылардың қоғам мүлкіне қатысты міндетті құқықтарын куәландыратын белгілі бір мөлшердегі акцияларға бөлінетін коммерциялық ұйым).

【股份有限公司】gǔfēnyǒuxiàngōngsī шектелген жауапкершілігі бар акционерлік қоғам (жарғылық капиталы қатысушылардың қоғам мүлкіне қатысты міндетті құқықтарын куәландыратын белгілі бір мөлшердегі акцияларға бөлінетін коммерциялық

ұйым), акционерлік компания.

【股份制】gǔfènzhì【зат.】акцияландыру жүйесі (мемлекеттік кәсіпорынды акционерлік қоғамға айналдыру, жекешелендірудің бір түрі).

【股肱】gǔgōng〈书〉【зат.】аяқ пен қол – ең сенілген көмекшілер.

【股骨】gǔgǔ【зат.】ортан жілік; сан жілік; сан сүйек

【股价】gǔjià【зат.】акция құны.

【股金】gǔjīn【зат.】жарнапұлдық капитал; үлеспұлдық капитал, акционерлік капитал (компанияның акционерлік капиталының жай акцияларды ұстаушыларға тиесілі бөлігі; компания капиталының акциялар шығару нәтижесінде жұмылдырылатын бөлігі).

【股利】gǔlì【зат.】дивиденд; үлесакы; үлеспайда (есеп беру уақытындағы акционерлік кәсіпорындардан түскен және акция жарнасына қарай акционерлерге үлестіретін пайда).

【股民】gǔmín【зат.】акционер; акция ұстаушы (акциялы өнеркәсіп орнының мүшесі).

【股票】gǔpiào【зат.】акция; жарна қағаз (акционерлік қоғамның капиталына ақша қосқанын айғақтайтын құнды қағаз).

【股票价格指数】gǔpiàojiàqézhǐshù акция бағамының индексі.

【股权】gǔquán【зат.】акция ұстаушының құқығы.

【股市】gǔshì【зат.】қор нарығы, қор биржасы (бағалы қағаздар бойынша мәміле жасалатын биржа)~市场.

【股息】gǔxī【зат.】дивиденд; үлесакы; үлеспайда (есеп беру уақытындағы акционерлік кәсіпорындардан түскен және акция жарнасына қарай акционерлерге үлестіретін пайда).

【股友】gǔyǒu【зат.】акционер; акция ұстаушы (акциялы өнеркәсіп орнының мүшесі).

【股灾】gǔzāi【зат.】қор нарығының үйреуі.

【股指】gǔzhǐ【зат.】акциялардың бағасын белгілеу.

【股子】gǔ-zǐ【мөл.】жарна; жарнақ; жарналық; жарнапұл; пай; үлес.

骨gǔ①【зат.】жілік; сүйек.② темір бетон (қолдан бетонмен яки цементпен темір шыбықтарды қосып қатайтқан құрылыс материалы)钢~水泥|киль (кеменің астыңғы жағына негіз ретінде ұзынынан салынатын бөрене)龙~.③ төзімділік; шыдам; шыдамдылық, беріктік; қажырлық; қажырлылық; қайраттылық; тұрақтылық; тұрыстық, мақсаттылық; нысаналық; ұмтылушылық~气|жағымпаздық;

жағынушылық; жалпылдақтық; жалпылдаушылық; жарамсақтық; итаршылық, құлдық ұрушылық; бас июшілік媚~|айбын; ерлік; қажыр; қайрат侠~.

【骨顶鸡】gǔdǐngjī【зат.】қасқалдақ (үйрек).

【骨董】gǔdǒng антик, ескілікті зат

【骨朵】gǔduǒ【зат.】күрзі; қысқа шокпар таяқ; шокпар (оны украин казактары мен поляктар өкімет басына отырғандықтың нысана белгісі еткен).

【骨感】gǔgǎn【сын.】арбиған; арсиған; арық; сүйегі арсиған.

【骨干】gǔgàn【зат.】① диафиз② қаңқа сүйек【骨骼】gǔgé【зат.】қаңқа; сұлде

【骨骼肌】gǔgǎnjī【зат.】қаңқа бұлшық еттері.

【骨鲠】gǔgěng〈书〉①【зат.】балық сүйегі.②【сын.】қалтқысыз; тура; шын.

【骨鲠在喉】gǔgěngzàihóu айтқысы келу.

【骨骺】gǔhóu【зат.】эпифиз

【骨灰】gǔhuī【зат.】күл; сүйек; табыт.

【骨架】gǔjià【зат.】арқау; кереге; сүйек; сүйеніш; төсек; тұлға сүйеніш (затқа сүйеу болатын ішкі бөлімі)

【骨节】gǔjié【зат.】буын (дене буындары).

【骨库】gǔkù【зат.】сүйек сақталатын мұздатқыш.

【骨力】gǔlì【зат.】батыл; екпінді; жігерлі; қайратты; отты.

【骨龄】gǔlíng【зат.】сүйек жасы.

【骨膜】gǔmó【зат.】сүйек қабығы; сүйек тысы (сүйектің ең үстіңгі жылытыр қабығы).

【骨牌】gǔpái【зат.】домино (ойын), ойын сүйектері.

【骨牌效应】gǔpáixiàoyìng дойбы әсері; тізбекті әсер

【骨盆】gǔpén【зат.】жамбас

【骨气】gǔqì【зат.】① төзімділік; шыдам; шыдамдылық, беріктік; қажырлық; қажырлылық; қайраттылық; төзімділік; тұрақтылық; тұрыстық, мақсаттылық; нысаналық; ұмтылушылық.② тұрақтылық

【骨肉】gǔròu【зат.】① барлық отбасы жиналды~团聚|туған балалар亲生~.② қандас арақатынас~相连.

【骨殖】gǔshì【зат.】сүйек (өлген адамның сүйегі).

【骨瘦如柴】gǔshòurúcháí құр сүйек, ырғайдай арық.

【骨髓】gǔsuǐ【зат.】жілік майы; кемік майы; сүйек майы

【骨痛热】gǔtòngrè дэнгэ - безгек; қалтырау; қызу көтерілуі.

【骨头】gǔ-tóu【зат.】① сүйек, қаңқа.

② еріншек; жалқау, бұлған; еңбек етпейтін; жалқау; жұмыс істемейтін; сандалбай 懶 ~ | қатты сүйек – қажымас адам 硬~.

【骨头架子】gǔ-toujià-zī ① қаңқа; сұлде . ② азғындық; арықтық; әлжуаздық; жүдеулік.

【骨头节儿】gǔ-toujiér 〈方〉【заг.】бунак; буын; буындалу; буындасу; жүйе; мүшелену.

【骨血】gǔxuè 【заг.】қандас, жақын .

【骨折】gǔzhé 【ет.】сынған жер; сынық.

【骨子】gǔ-zǐ 【заг.】қолшатыр тірегі 伞~ | желпуіш сүйеніші 扇~ .

【骨子里】gǔ-zǐlǐ 【заг.】ішімде, ойымда, жүректе .

牯 gǔ әнеке (сыыр тұқымдас күйіс қайы-ратын жануар).

【牯牛】gǔniú 【заг.】әнеке (сыыр тұқымдас күйіс қайы-ратын жануар).

贾 gǔ ① епті; епшіл; пысық; пысықша (көбінесе өз пайдасын көздеуші) 商~ | кітап сатушы 书~ . ② көпес 善~ . ③ 〈书〉 аттарды сағып алу 马 . ④ 〈书〉 жарға жығу~ 祸 . ⑤ 〈书〉 余勇可~ .

【贾祸】gǔhuò 〈书〉【ет.】жарға жығу .

【贾人】gǔrén 〈书〉【заг.】саудагер , көпес .

贾 gǔ 〈书〉 ① ау . ② ауда аулау .

钴 gǔ 【заг.】кобальт (химиялық элемент, темірден қаттырақ қызғылттанып тұратын күміс түсті ақ металл).

蛄 gǔ бұзаубас

蛊 gǔ улы паразит .

【蛊惑】gǔhuò 【ет.】демагогтық қабылдау ~ 人心 .

鹄 gǔ 〈书〉 насанаға тигізу 中~ .

【鹄的】gǔdì 〈书〉【заг.】① нысана ортасы . ② нысана, мақсат .

蝮 gǔ [蝮蝮](gǔduò) 【заг.】тұшпара .

鼓 gǔ ① (~ 儿) 【заг.】бел дабылы 腰~ | қол даңғы дабылы 手~ | хуагу – фольклорлық өлеңдер 花~ . ② тас дабылы 石~ | бақаның бақылдауы 蛙~ | құлақ жарғағы; құлақтың пердесі 耳~ . ③ алақан соғу; қол соғу; қол шапалақтау~ 掌 . ④ аздап жел соғу; аздап жел үру~ 风 . ⑤ 【ет.】дәрттендіру; итермелеу, ынталандыру~ 【ет.】| көтермелеу; мадақтау; ынталандыру~ 励 | жігерлендірілу; қайраттандырылу; рухтандырылу; шабыттандырылу~ 舞 | бірдемені жасауға батылы бару~ 起 勇气 . ⑥ 【ет.】тасырайту; тасырандату; тасырандау; тасырау . ⑦ (Gǔ) фамилияға қолданылады .

【鼓吹】gǔchuī 【ет.】① революцияға насихаттау ~ 革命 . ② 两部鼓吹 екі оркестрмен орындалған музыка .

【鼓捣】gǔ-dǎo 〈方〉【ет.】① әлектену; әурелену; шұғылдану . ② азғыру; арандату; арандатушылық жасау; атыстыру; итермелеу; жымысқылау; ұрындыру; шағыстыру .

【鼓点】gǔdiǎn (~ 儿) 【заг.】① барабан ырғағы . ② барабан соғатын таяқшалар .

【鼓动】gǔdòng 【ет.】үгіт жүргізу; үгіттеу; үгітшілік үндеу 传单~ 传单 | үгіт-көпшілік жұмысы~ 群众的工作 .

【鼓风机】gǔfēngjī 【заг.】ауа үрлейтін машина; ауа үргіш .

【鼓鼓囊囊】gǔ-gǔnāngnāng (~ 的)

【сын.】бастан асады; лық толы; толып жатыр, толтырылған, толы .

【鼓惑】gǔhuò шүбә тудыру , бүлдіру; бүлік шығару; бүліншілік салу , азғыру; арандату; арандатушылық жасау; атыстыру; итермелеу; жымысқылау; ұрындыру; шағыстыру .

【鼓角】gǔjiǎo 【заг.】барабан мен керней .

【鼓劲】gǔjìn (~ 儿) 【ет.】ынталандыру .

【鼓励】gǔlì 【ет.】жігерлендіру; көтермелеу; рухтандыру; рухын көтеру , мадақтау; ынталандыру, жөн көтеру дем беру - 病人

【鼓楼】gǔlóu 【заг.】дабыл мұнарасы .

【鼓膜】gǔmó 【заг.】құлақ жарғағы; құлақтың пердесі

【鼓儿词】gǔ'ér-cí 【заг.】дабыл либретто (үлкен музыкалық шығарманың, көбінесе операның сөз мәтіні сөздері).

【鼓师】gǔshī 【заг.】Қытай театрындағы дабылшы – дирижер .

【鼓手】gǔshǒu 【заг.】дабылшы .

【鼓书】gǔshū 【заг.】дабыл либретто (үлкен музыкалық шығарманың, көбінесе операның сөз мәтіні сөздері).

【鼓舞】gǔwǔ ① 【ет.】халықты рухтандыру ~ 人心 | әскер рухын көтеру ~ 士气 . ② дем беру; жігерлендіру; шабыттандыру, көтермелеу; рухтандыру; рухын көтеру 令人~ | зор қуанышта болу; қатты қуану; масайрасу; шаттану 欢欣~ .

【鼓乐】gǔyuè 【заг.】оркестрдің дүрілдеуі ~ 喧天 .

【鼓噪】gǔzào 【ет.】гүіл; дүріл; қатты дауыс, абыр-дабыр; айқай-шу; гүріл; даңғыр; шуыл; шу .

【鼓掌】gǔzhǎng 【ет.】齐声 ~ жапатармағай қол шапалақтау ; үздіксіз қол шапалқтау 疯狂般的~ .

【鼓胀】gǔzhàng ① 【ет.】іш кебу . ② 【заг.】кебіну; қабыну; ісіну , тырсию .

穀 gǔ 【заг.】дөңгелектің төлкесі 槽 gǔ [槽槽](gǔduò) 〈方〉【заг.】ағаш кесіндісі .

穀 gǔ 【заг.】тұт ағашы .

馥 gǔ 又 jiǎ 〈书〉 бақыт, игілік, ұзақ өмір сүру .

鹞 (鹞) gǔ [鹞鹞](gǔzhōu) 【заг.】орман кептер (көгершін тектес кішкене құстың бір түрі).

穀 1 gǔ 〈书〉 ① қайырлы таң , қайырлы күн ~ 旦 (吉利的日子) . ② жалақы .

穀 2 gǔ дәнді, дәнді дақылдар .

臄 gǔ бөсір; шөмен; ішбөсір 水~ | іш кебу, көп болып кебу 气~ .

【臄胀】gǔzhàng іш кебу .

瞽 gǔ 〈书〉 ① соқыр ~ 者 . ② қисынсыз сөйлеу , негізсіз пайымдау ~ 说 .

【瞽言】gǔyán 〈书〉【заг.】бекер сөз; керіс; қисыны жоқ сөз; сандырақ , бос сөз; былшыл; далбаса; далбасалық; мылжың сөз .

盪 gǔ 〈书〉 ① тұзды көл . ② сынғыш; морт; осал . ③ басылу; біту; доғарылу; қойылу; тоқталу; тоқтау; тыйылу; үзілу 澌 gǔ 澌水 (Gǔshuǐ) Хэнан провинциясындағы Гушуй өзені .

gù

估 gù [估衣](gù-yī) 【заг.】ескілеу киім .

固 gù ① тұрақтандыру, нығайту 稳~ | нығайту , бекіту 加~ . ② қатты дене, қатты ~ 体 | қату 凝~ . ③ біржолата бас тарту; үзілді-кесілді бас тарту ~ 辞 | табанды тілек ~ 请 | позицияны бекем қоғау ~ 守阵地 . ④ бекем қорғау ~ 防 . ⑤ 〈书〉 білімсіз; инабатсыз; мәдениетсіз; надан; тоғышар ~ 陋 . ⑥ созылмалы ауру ~ 疾 | бойға сіңген әдеттер ~ 习 . ⑦ (Gù) фамилияға қолданылады .

固 2 gù 〈书〉 ① 【үс.】бұйырмыс; өзіне лайық; тән; хас, ~ 有 | шынында осылай істеу керек екен ~ 当如此 | шынында , бұл менің тілегіме сай келеді ~ 所愿也 . ② 连 әйтсе де; бірақ; дегенмен .

【固步自封】gùbùzìfēng әуелгімен қанағаттану , кертартпа; консерваторлық .

【固辞】gùcí 〈书〉【ет.】біржолата бас тарту; үзілді-кесілді бас тарту .

【固氮】gùdàn 【ет.】азотфиксация .

【固定】gùdìng ① 【сын.】үздіксіз мамандық ~ 职业 | негізгі қорлар (өндірістік-шаруашылық ұйымның шеңберінде жұмыс істеп тұрған еңбек құралдары жиынтығының ақшалай тұлғалануы, яғни экономикалық субъектінің қарауында қазіргі сәтте бар капиталдың көлемі) ~ 资产 . ② 【ет.】

бекіту .

【固定汇率】gùdìng huìlǜ тиянақталған валюта бағамы.

【固定价格】gùdìng jiàgé тиянақталған баға .

【固定资产】gùdìng zīchǎn тиянақталған активтер; тіркелген активтер, негізі құрал-жабдық (өндірістік және бейөндірістік мақсаттағы еңбек құралдары), айналымнан тыс активтер (ұйымдардың, кәсіпорындардың шаруашылық қаражат айналымынан алынған меншікті қаражаты) .

【固定资金】gùdìng zījīn негізі құрал-жабдық (өндірістік және бейөндірістік мақсаттағы еңбек құралдары) .

【固化】gùhuà 【ет.】 қасандату жылдамдатқышы ~剂.

【固陋】gùlòu 〈书〉【сын.】 білімсіз; инабатсыз; мәдениетсіз; надан; тоғышар.

【固然】gùrán 连① сөзсіз, әлбетте; әрине; екібастан; кәдіксіз; күмәнсіз; сөз жоқ; шубәсіз .② бірақ, дегенмен .

【固若金汤】gùruòjīntāng берік қамал .

【固守】gùshǒu 【ет.】 ① өз позициясын қорғап қалу ~阵地 .② орнатылған ережелерді ұстау ~成法.

【固态】gùtài 【зат.】 қатты күй .

【固体】gùtǐ 【зат.】 қатты дене, қатты .

【固习】gùxí бойға сіңген әдеттер .

【固有】gùyǒu 【сын.】 өзіне лайық мәдениет ~文化.

【固执】gùzhì 【сын.】 жабысқақ ой; қыр соңынан қалмайтын ой ~念头.

【固执己见】gùzhìjǐjiàn өз көзқарасында қасарып тұру .

故 1gù ① болмашы себеп 细 ~ | жағымсыз жағдай 变 ~ . ② қыдырымпаздық, жұмысқа келмеу (еңбек құқығында: қызметкердің жұмыс күні бойына дәлелсіз себеппен үш сағаттан астам уақыт жұмыста болмауы) 无 ~ 缺勤 . ③ 【үс.】 арам ниетпен істелген қылмыс; қасақана істелген қылмыс 明知 ~ 犯 . ④ 连 сондықтан . ⑤ (Gù) фамилияға қолданылады.ға қолданылады.

故 2gù ① ежелгі орналасқан жері ~ 址 | ата қоныс; ата-мекен; ауыл; жер-су ~ 乡 . ② туған дос 亲 ~ | жақын туыс немесе жолдас қарым-қатынасы бар болу 沾亲带 ~ . ③ 【ет.】 (人) аурудан қайтыс болу 病 ~ | ауруды жұқтырып алып қайтыс болу 染病身 ~ .

【故步自封】gùbùzìfēng ескіріп қалу; қарайып қалу, артта қалғандық; әдеттен шықпаушылық; оралымсыздық.

【故常】gùcháng 〈书〉【зат.】

бұлжымас; дайымғы; өзгермейтін; өзгермес; тұрақты, байырғы

【故此】gùcǐ 连 осы себеппен ~原因.

【故道】gùdào 【зат.】 ① байырғы билеушілердің заңдары .② Хуанхэның ескі арнасы 黄河 ~ .

【故地】gùdì 【зат.】 таныс жерде қайта болу ~重游.

【故都】gùdū 【зат.】 байырғы астана .

【故而】gù'ér 连 сол себепті , сондықтан .

【故宫】gùgōng 【зат.】 Гугун – Пекиндегі бұрынғы императорлық сарай .

【故国】gùguó 〈书〉【зат.】 ① ежелгі мемлекет.② атамекен, отан .③ ата қоныс; ата-мекен; ауыл; жер-су.

【故伎】gùjì ең ұнамды әдіс.

【故技】gùjì 【зат.】 ең ұнамды әдіс ~ 重演.

【故交】gùjiāo 〈书〉【зат.】 байырғы таныс болушылық , ежелгі дос, ескі дос .

【故旧】gùjiù 〈书〉【зат.】 ескі достық ешқашан ұмытылмайды ~不遗.

【故居】gùjū 【зат.】 Лу Синнің ежелгі тұратын үйі 鲁迅 ~ .

【故里】gùlǐ 【зат.】 ата қоныс; ата-мекен; ауыл; жер-су.

【故弄玄虚】gùnòngxuánxū босқа адамдарға бас қатыру .

【故去】gùqù 【ет.】 мәңгілік ұйқыға кету; өлу , қайтыс болу .

【故人】gùrén 【зат.】 ① ежелгі дос, ескі дос .② бұрынғы күйеу .

【故杀】gùshā 【ет.】 қастандықпен өлтіру; қастасып өлтірушілік.

【故实】gùshí 【зат.】 ① оқиға; өнеге; өнеге боларлық жағдай; өткенде орын алған; үлгі боларлық; үлгілі іс (кейінгі іске үлгі боларлық я ақтауға себепкер боларлық өткендегі өнеге) 实 . ② әрекет, қылыс , іс .

【故世】gùshì 【ет.】 қайтыс болу , өлу .

【故事】gùshi 【зат.】 істелген іске қалай болса солай қатысу 奉行 ~ (按老规矩办事).

【故事】gù-shi 【зат.】 ① ертегі , болмаған нәрсе; өтірік 神话 ~ | фольклорлық аңыз – әңгіме 民间 ~ | ертегі айту 讲 ~ . ② сюжетке құрылған; сюжеттілік ~ 性.

【故事片儿】gù-shipianr 【зат.】 көркем фильм .

【故事片】gù-shipiàn 【зат.】 көркем фильм .

【故书】gùshū 【зат.】 ① ежелгі кітап . ② кітаптың ежелгі нұсқасы .

【故态】gùtài 【зат.】 үйреншікті өмір қалпы.

【故态复萌】gùtàifùméng рецидив (белгілі бір құбылыстың қайталануы).

【故土】gùtǔ 【зат.】 туған өлкені сағыну 怀念 ~ .

【故我】gùwǒ 【зат.】 қазіргі өмерден артта қалған .

【故习】gùxí 【зат.】 байырғы салт .

【故乡】gùxiāng 【зат.】 离开故乡 туған жермен айырылу .

【故意】gùyì ① 【үс.】 қасақана жасалатын зиян ~ 伤害 . ② 【зат.】 қастандықпен өлтіру; қастасып өлтірушілік ~ 杀人.

【故友】gùyǒu 【зат.】 ① қайтыс болған дос . ② ескі жос.

【故园】gùyuán 【зат.】 отан, атамекен .

【故障】gùzhàng 【зат.】 жарамсыздықты жою 排除 ~ .

【故知】gùzhī 〈书〉【зат.】 ескі дос, ежелгі дос .

【故址】gùzhǐ 【зат.】 бұрынғы тұрған жері .

【故纸堆】gùzhǐduī 【зат.】 қағаз коқыр-соқыр .

【故智】gùzhì 〈书〉【зат.】 өзінің істеген әрекет ісінде Чжан И ізімен кету 一张仪 ~ .

顾 gù ① айнала көз жіберу; ақырайту; ақыраю; елегізиту; жалақ-жұлақ қарау; жалақтау; жан-жаққа қарау 环 ~ | айнала көз жіберу; ақырайту; ақыраю; елегізиту; жалақ-жұлақ қарау; жалақтау; жан-жаққа қарау 四 ~ . ② 【ет.】 ананы да мынаны да қадағалау 兼 ~ . ③ безерлікпен қалаулы нәтижеге қол жеткізу 三 ~ 茅庐 . ④ бару; барып шығу; келу; келіп кету; келіп қарау; кіріп шығу 光 ~ | қатысуымен ілтипағын көрсету 惠 ~ | аларман; келермен; клиент; қажеткер; пайдаланарман; сатарман; тапсырыскер (алыс-беріс я жұмыс ретінде мекемеге келіп жүруші) ~ 客 . ⑤ асты-үстіне түсіп айналу ~ 恋 | аянбайтын, жанкешті 奋不 ~ 身 . ⑥ (Gù) фамилияға қолданылады .

【顾此失彼】gùcǐshībǐ екі кемеңіз құйрығын ұстаған суға кетеді.

【顾及】gùjì 【ет.】 қиыншылықпен санаспау 不顾及困难.

【顾忌】gùjì 【ет.】 алды-артына қарамастан әрекет істеу 无所 ~ .

【顾家】gùjiā 【ет.】 отбасының қамын ойлау .

【顾客】gùkè 【зат.】 алармандар; келермендер; клиенттер; пайдаланармандар; сатармандар; тапсырыскерлер ~ 们.

【顾怜】gùlián 【ет.】 顾念爱怜: 我这样做全是为了 ~ 他. Жан ашу

【顾脸】gùliǎn 〈口〉【ет.】 әдеп сақтау, өзін қолайлы ұстау .

【顾恋】gùliàn 【ет.】 кәрі не жастарға

мейірімділікті көрсету ~老小 | ұл не қыз балаға мейірімділікті білдіру ~子女.

【顾虑】gùlǜ ①【ет.】 қауіп тудыру; корқу тудыру 引起~【зат.】 қауіпті жою 打消~ | көптеген қауіп ~重重.

【顾【зат.】 思义】gùmíngsīyì атауына қарағанда.

【顾念】gùniàn【ет.】 ағалық көрсету, қамқорлық, үздіксіз ой.

【顾盼】gùpàn【ет.】 айнала көз жіберу; ақырайту; ақыраю; елегізиту; жалақ-жұлақ қарау; жалақтау; жан-жаққа қарау 左右~.

【顾盼自雄】gùpànzìxióng масайраған; масаттанған; паң; тоқмейіл.

【顾全】gùquán【ет.】 жалпы қызығушылықпен санасу ~大局.

【顾问】gùwèn【зат.】 заң бөліміндегі кеңес беруші 法律~.

【顾惜】gùxī【ет.】 ① денсаулықты сақтау ~身体 | ~国家财产. ② біреудің намысына тиюге аяушылық ету~的自尊心.

【顾绣】gùxiù【зат.】 кестелеу; кесте тігу.

【顾影自怜】gùyǐngzìlián әйеншек, өзін аяу.

【顾主】gùzhǔ【зат.】 аларман; келермен; клиент; қажеткер; пайдаланарман; сатарман; тапсырыскер (алыс-беріс я жұмыс ретінде мекемеге келіп жүруші)

клиент биржи → биржа тапсырыс.

栳 gù бұғау; кісен, қандала; қолкісен (қолға салатын шынжыр кісен) 栳~.

崮 gù 孟良~ | 抱犊~(都在山东).

犄 gù <书> ① каша. ② бұқа мүйізіне килетн ағаш арқалық.

雇 (僱) gù ①【ет.】 қолдану, жалдау, пайдалану ~用 | баға бағушыны жалғаалу ~保姆. ②【ет.】 арбаны жалға алу ~车. ③(Gù) фамилияға қолданылады.

【雇工】gùgōng ① (-)【ет.】 жұмысшыларды жалдау. ②【зат.】 жалдама жұмысшы; жалдамалы жұмысшы.

【雇农】gùnóng【зат.】 батырақ; жалшы; малай (ауыл шаруашылығының жалдамалы жұмысшысы, әдетте кедейленген шаруалардан шығады).

【雇请】gùqǐng【ет.】 ас пісірушіні жалдау ~厨师.

【雇凶】gùxiōng【ет.】 жалдамалы өлтірушілік ~杀人.

【雇佣】gùyōng【ет.】 жалдама еңбек 雇佣劳【ет.】.

【雇佣兵役制】gùyōng-bīngyìzhì жалдамалы әскердің жүйесі.

【雇佣观点】gùyōngguāndiǎn

жалданушының тәсілі.

【雇佣劳动】gùyōngláodòng жалдама еңбек.

【雇用】gùyòng【ет.】 қосымша жұмысты алу ~临时工.

【雇员】gùyuán【зат.】 жалдама; жалданбалы; өз еркімен жалданушы.

【雇主】gùzhǔ【зат.】 жалға алушы; жалдаушы, жұмыс беруші.

锢 (錮) gù пісірінді (металдың пісіріп жамалған жері)

【锢漏】gù·lou пісірінді (металдың пісіріп жамалған жері)

【锢露】gù·lou【ет.】 жарықшақты қазанды пісіріп бітеу ~锅. 也作锢漏.

痼 gù созылмалы ауру ~疾 | әдет қалып-тасып қалған ~习 қалыптасып кеткен жарамсыз қылық ~癖.

【痼弊】gùbì【зат.】 құмарпаз жетіспеушілік.

【痼疾】gùjì【зат.】 созылмалы ауру.

【痼癖】gùpǐ【зат.】 қалыптасып кеткен жарамсыз қылық.

【痼习】gùxí【зат.】 әдет қалып-тасып қалған.

guā

瓜 guā【зат.】 ① бақша дақылдары (қарбыз, қауын т. б.). ② таяқтың асқабақ түріндегі ұшы. ③(Guā) фамилия.

【瓜代】guādài <书>【ет.】 айырбастау; алмастыру; ауыстыру.

【瓜分】guāfēn【ет.】 бөліктерге бөлу.

【瓜葛】guāgé【зат.】 қарым-қатынас; қатынас; өзара байланыс, байланыстылық; қатыс

【瓜农】guānóng【зат.】 қауын фермасы.

【瓜皮帽】guāpímào(~儿)【зат.】 кішкентай дөңгелек телпек.

【瓜片】guāpiàn【зат.】 гуапиан – асқабақ бөлігі – көк шайдың сорты.

【瓜期】guāqī <书>【зат.】 ауысым уақыты

【瓜熟蒂落】guāshúdituò бәрінің өз реті бар.

【瓜田李下】guātiánlǐxià өзіне күдікті тудыру.

【瓜子】guāzǐ(~儿)【зат.】 ① асқабақ дәні; асқабақ шемішкесі. ② бәдірен; кияр.

【瓜子脸】guāzǐliǎn【зат.】 сопақ бет.

【呱哒】guādā тарс ету, шапалақ дыбыстары.

【呱哒】guā·da тарс ету, шапалақ дыбыстары.

【呱嗒】guādā【ет.】 тарс ету, шапалақ дыбыстары.

【呱嗒】guā·da <方> тарс ету, шапалақ дыбыстары.

【呱嗒板儿】guā·dabǎng【зат.】 ①

бамбук зырылдауық; тарсылдақ. ② <方> шабата (tā·labǎng).

【呱呱】guāguā【ет.】 ағыл-тегіл болып жылау; еңіреп жылау; көп жылау.

【呱呱叫】guāguājiào <口>【сын.】 өте жақсы, тіпті жақсы.

【呱呱】guā·ji тарс ету; шапалақ дыбыстары, қол соғу; қол шапалақтау

刮 1 guā【ет.】 ① сақалды, мұртты қыру ~胡子 | өзанды қыру ~锅. ② қамырмен жапсыру ~糰子. ③ жинап алу.

刮 2 (颳) guā【ет.】 жел соғып тұр

又~起风来了!

【刮鼻子】guābí·zi ① мұрынды укалау. ② мінеу; сынау.

【刮刀】guādāo【зат.】 қырғыш, қырғы; ұңғуыр.

【刮地皮】guādìpí ел тонау.

【刮宫】guāgōng【ет.】 жатырды қырып тазарту.

【刮刮叫】guāguājiào өте жақсы, тіпті жақсы.

【刮脸】guāliǎn【ет.】 ~刀 ұстара.

【刮脸皮】guāliǎnpí <方> жұрт алдында ұялтып тастау.

【刮目相待】guā mù xiāng dài басқа көзбен қарау- ой – пікірді өзгерту.

【刮目相看】guā mù xiāng kàn басқа көзбен қарау- ой – пікірді өзгерту.

【刮痧】guāshā【ет.】 гуаша укалауы, денені қызғанына дейін қырып тастау.

【刮舌子】guāshé·zi【зат.】 тіл қырғышы.

瓢 guā【зат.】 гуанидин

栝 guā ① арша (жемісі хош иісті тікенек жапырақты бұта). ② <书> 箭末扣弦处.

【栝楼】guālóu【зат.】 трихозантес, трихозант.

鵠 (鵠) qǎ 鵠 鵠 қарға.

劓 guā <书> жону; қыру; қырып алу; қырып тастау.

guǎ

呱 guǎ өсек айту; өсек айтумен шұғылдану; сыпсыңдау; сыпылдау, көп сөйлеу 拉呱儿.

刚 (剛) guā【ет.】 ① кескілеу; шапқылау 千万万~. ② қолды жаралау 手上~了一个口子.

寡 guǎ ① аз сөйлейтін; сөзге зауқы аз, сөзуар емес ~言 | сауатсыздық, білімі жоқ 孤陋~闻. ② тұщы және дәмсіз 清汤~水. ③ жесір қалу; тұл қалу 守~ | жесір әйел; тұл әйел; тұл жесір~居.

【寡不敌众】guǎbùdífzhòng сансыз көп әскерден қарсы тұра алмау, күші жетпеу.

【寡淡】guǎdàn【сын.】 жалықтыратын; жалықтырғыш;

зеріктіретін; көңілсіз; қызықсыз

【寡妇】guǎ-fu【зат.】жесір әйел; тұл әйел; тұл жесір.

【寡合】guǎhé〈书〉жанасымсыз; жанасымы кем; томаға-тұйық; тұйық

【寡欢】guǎhuān【сын.】жабыңқы; жабыраңқы; жабырқаған; жабырқаңқы; зарлы; қайғы басқан; қайғылы; мұңайған; мұңды; уайымды 郁郁~.

【寡居】guǎjū【ет.】көп жылдар жесір калу~多年.

【寡廉鲜耻】guǎliánxiǎnchǐ ибасыздану, ар-ұят, ұждан дегеннен түк болмау.

【寡情】guǎqíng【сын.】әділ; байсалды; бейтарап; отсыз; салқын; ынтық емес, бойкүйез; дел-сал; енжар; көңілсіз; самарқау; селкос; селсоқ.

【寡人】guǎrén【зат.】Біз, МЕН – өзі туралы айтқан ие болушы князь.

【寡头】guǎtóu【зат.】қарж олигархиясы 金融~.

【寡头政治】guǎtóuzhèngzhì олигархия (мемлекет пен экономиканы басқарудағы шағын топтың саяси және экономикалық үстемдігі).

【寡味】guǎwèi【сын.】дәмсіз тамақ 茶饭~.

【寡言】guǎyán【сын.】бұйығы; сөзге сараң; сөйлемейтін; тұйық 沉默~ | ~少语.

guà

卦 guà【зат.】болашағын алдын ала болжау 占~ | күмәнді биркамен болашағын алдын ала болжау 打~求筮.

【卦辞】guàcí【зат.】әр 64 триграммалардың түпкі мағынасын сипаттау.

挂(挂) guà〈书〉① алдау; бұлаңдау; жадыгөйлену. ② басқа үшін қиянат көру~误.

【挂误】guàwù〈书〉【ет.】басқа үшін қиянат көру.

挂(掛) guà ①【ет.】қабырға сағат~钟 | сурет қабырғада ілініп тұр 画~在墙壁上 | аспа бесік; аспалы бесік~篮. ②【ет.】脸上~着一层灰土 бетінде қабаттай шаң - тозаң жатыр..

【挂碍】guà'ài【ет.】жүрегінде коркынышқа орын жоқ 心中无所~.

【挂表】guàbiǎo〈方〉【зат.】қалта сағат.

【挂不住】guà-buzhù〈方〉【ет.】қысылу; ұялу; ұялып қызару; ұятқа қалу.

【挂彩】guàcǎi【ет.】① түрлі – түсті жібекпен безендіру. ② жаралану.

【挂车】guàchē【зат.】тізбек; тіркелгіш; тіркеме.

【挂齿】guàchǐ【ет.】бұл туралы айту керек па? 何足~.

【挂锄】guàchú【ет.】айдаудың, жыртудың соңы.

【挂单】guàdān【ет.】алба –жұлба киімді іліп қою.

【挂挡】guàdǎng【ет.】машинадағы бағдарламаны қосу.

【挂斗】guàdǒu【зат.】тізбек; тіркелгіш; тіркеме.

【挂钩】guàgōu ①(--)[ет.] тіркеу. ②(--)[ет.] біреумен байланысу. ③

【зат.】көтергіш кранды тіркеу 吊车~ | вагон тіркеулері 火车~.

【挂冠】guàguān〈书〉【ет.】отставкаға кету~归隐.

【挂果】guàguǒ【ет.】жемісін беру.

【挂号】guàhào【ет.】① дәрігерге жазылу 看病~. ② тапсырысты (жеткізілуі міндетті болған аманат).

【挂花】guàhuā【ет.】① гүл ашу; гүлдену; гүлдеу; шешек ату. ② жаралану.

【挂怀】guàhuái【ет.】алаң болу; мазасыздану; тынышсыздану

【挂幌子】guàhuǎng·zi〈方〉① сауда ашу, сауданы бастау. ② амалын бүркемелеу; жасырылу; жасырыну; ойлағанын бүркемелеу; тасалану.

【挂火】guàhuǒ(~儿)〈方〉【ет.】тыныштық сақтау

【挂机】guàjī【ет.】трубканы ілу.

【挂记】guà·jì【ет.】сағыну

【挂甲】guàjiǎ【ет.】қару – жарак кию.

【挂件】guàjiàn【зат.】алтын салпыншақ 金~ | яшма салпыншағы 玉石~.

【挂累】guàlèi【ет.】жағымсыздық келтіру.

【挂历】guàlì【зат.】қабырға күнтізбесі.

【挂镰】guàlián【ет.】күзгі егін жинауды бітіру.

【挂零】guàlíng(~儿)【ет.】қырықтан артық 四十~.

【挂漏】guàlòu【ет.】көп нәрседен айырылып қалу.

【挂虑】guàlǜ【ет.】аландау; қайғыру; қапалану; тынышсыздану.

【挂面】guàmiàn【зат.】вермишель (зауытта істелген жіңішке жұмыр кеспе).

【挂名】guà míng(~儿)【ет.】жазылып қою; тіркеліп қою.

【挂念】guàniàn【ет.】алаң болу; мазасыздану; тынышсыздану, қапалану, сағыну.

【挂牌】guàpái【ет.】(~儿)жұмысты бастау.

【挂屏】guàpíng(~儿)【зат.】нұсқаумен берілген панно.

【挂牵】guàqiān【ет.】алаң болу; мазасыздану; тынышсыздану, қапалану,

сағыну.

【挂欠】guàqiàn【ет.】борышқа алу; қарызға алу, несиеге алу.

【挂失】guàshī【ет.】жоғалған зат туралы мәлімдеу.

【挂帅】guàshuài【ет.】маршал атағын алу (генералдан жоғары әскери атақ).

【挂锁】guàsuǒ【зат.】аспалы құлып.

【挂毯】guàtǎn【зат.】суретті кілем; түс кілем.

【挂图】guàtú【зат.】оқу картасы 教学~.

【挂孝】guàxiào【ет.】аза тұту; азалану; қара жамылу.

【挂心】guàxīn【ет.】алаң болу; мазасыздану; тынышсыздану, абыржу; аландау; дегбірсіздену; маза кету; мазасыздық; тынышсыздық.

【挂靴】guàxiē【ет.】командадан шығу.

【挂羊头卖狗肉】guà yángtóu mǎi gǒuròu алдау; бұлаңдау; жадыгөйлену, алдаушылықпен айналысу.

【挂一漏万】guà yī lóu wàn көп нәрседен айырылып қалу.

【挂账】guàzhàng【ет.】несиеге келу.

【挂钟】guàzhōng【зат.】қабырға сағат

【挂轴】guàzhóu(~儿)【зат.】қабырға каллиграфиялық жазба.

【罣误】guàwù қылмысқа келтіру, алдауға түсіру.

褂 guà(~儿)кеудеше, кофта 短~儿 | шекпен, кеудеше, қытай көйлегі 小~儿 (短的) | қысқа халат 大~儿 (长的) | мағуа – қытай халатының үлгісі 马~儿.

【褂子】guà·zi【зат.】кеудеше, кофта.

guāi

乖-1 guāi【сын.】① жуас; тілалғыш. ② баланың ақылды сөйлеуі 这孩子嘴~.

乖-2 guāi〈书〉① бұзу, қарамастан, кейін қайту; кейін шегіну; шегіну; шегіншектеу~违. ② арғы; қарама-қарсы тұрған~戾 | абсурд;

мағынасыздық; сандырақ; танту; тантық~谬.

【乖乖】guāiguāi ① (~儿的)【сын.】бауырына басу; еркелету; еркелетіп сипау, сүю. ②【зат.】бағыну; бойсұну; жығылу; көну.

【乖乖】guāi·guāi【од.】балақай!

【乖蹇】guāijiǎn〈书〉【сын.】бақытсыз тағдыр 时运~.

【乖觉】guāijié【сын.】аңғарғыш; аңғарымпаз; бәле; зейінді; зерек; түсінгіш, қабілетті.

【乖刺】guāilì〈书〉【сын.】кедергі жасау; қарсы болу; қарсыласу; қарсылық ету; қарсылық көрсету; қарсы тұру, бағынбайтын; бас имейтін;

дүлей; кайсар.

【乖戾】guāilì 〈书〉【сын.】 арындауық мінез 性情~.

【乖谬】guāimiù 【сын.】 абсурд; абсурдты; ақылға сыймайтын; сандырақ; тантулық.

【乖僻】guāipì 【сын.】 ақылдан жазған; ақылдап адасқан; есалаң; жынды; жын қаққан; жын шалған мінез 性情~.

【乖巧】guāiqiǎo 【сын.】 ① озат; тамаша, бапшыл; бипаз; ебі бар; епсек; епті; икемді; өнерлі; өнерпаз; шебер; ыңғайлы; ысылған 为人~. ② өнерпаз, аңғарғыш; аңғарымпаз; бәле; зейінді; зерек; түсінгіш~伶俐.

【乖违】guāiwéi 〈书〉【ет.】 ① бұзу, қарама-қарсы болу. ② шегіну, тастап кету. ③ ажыратылу, айырылу.

【乖张】guāizhāng 【сын.】 ① қисық мінез; қыңыр мінез 脾气~ | жыны шаққан әрекет 行为~. ② 〈书〉 аса тағдыр 命运~.

掴 guāi 又 guō 【ет.】 以掌~其脸 алақанмен жақтан салып жіберу.

guāi

拐-1 (⑤拐) guǎi ① 【ет.】 артқа бұру~回来吧! ② 〈方〉 ойлы – қырлы қабырға 墙~ | ойлы – қырлы есік 门~.

③ 【ет.】 一拐一拐地走路 солтақтап жүру. ④ 数用胳膊肘拐了他一下 шынтақпен итеріп қалу. ⑤ 【зат.】 аса жіңішке таяқ; жіңішке таяқ; таяқ.

拐-2 guǎi 【ет.】 желіктіру, азғыру, қызықтыру 诱~.

【拐棒】guǎibàng (～儿) 【зат.】 жуан таяқ; келдек; таяқ; шоқпар.

【拐脖子】guǎibó 【зат.】 қисық мұржа, бүшілмелі құбыр.

【拐带】guǎidài 【ет.】 халықты ұрлау~人口.

【拐点】guǎidiǎn 【зат.】 бүгілген жер.

【拐棍】guǎigùn (～儿) 【зат.】 имек таяқ, асатаяқ, жіңішке таяқ.

【拐角】guǎijiǎo (～儿) 【зат.】 бұрыштан айналу; бұрыштан бұрылу 转过~; бұрыштағы үй~上的房子.

【拐卖】guǎimài 【ет.】 әйелді ұрлап сатып жіберу~妇女 | адамдарды ұрлап сатып жіберу~人口.

【拐骗】guǎipiàn 【ет.】 қаражатты ұрлап кету~钱财 | баланы ұрлап әкету~儿童.

【拐弯】guǎiwān (～儿) ① (-) 【ет.】 бұру. ② (-) 【ет.】 бұрып жіберу, өзгерту. ③ 【зат.】 бұрыштан айналу; бұрыштан бұрылу.

【拐弯抹角】guǎiwānmòjiǎo ① бұралан жол; ирек жолмен жүру. ② жұмбақтап

сөйлеу; тұспалдап сөйлеу, бұлталақтау; жалт беру; қашқақтау; сырттау; тайсалу.

【拐杖】guǎizhàng 【зат.】 аса; асатаяқ; таяқ, аса жіңішке таяқ; жіңішке таяқ.

【拐子】guǎi zi 【зат.】 ① ағаш қалбағай; ораушы; ұршық. ② қымқырушы; ұрлаушы; ұрлықшы; ұры; ұры-қары.

guài

怪 guài ① 【сын.】 ғажайып іс, парадоксалды зат, қарама-қайшы; оғаштық; парадокс; тосын пікір (дағдыға, әдетке қайшы келетін жаңа пікір; бүйректен сирақ шығару), өзгеше құбылыс~事. ② әдеттегі заттарға таң қалу 大惊小~. ③ 〈口〉【үс.】 ұялып сұрау~不好意思的. ④ әзірейіл; ғажайып нәрсе; жәндік; құбыжық 鬼~. 怪 guài 【ет.】 бұл үшін оны кінәлауға болмайды 这不能~他.

【怪不得】guài-bu-de ① 【үс.】 таңданатыны жоқ. ② 【ет.】 жамандауға, кінәлауға болмайды.

【怪诞】guàidàn 【сын.】 бос сандырақ, абсурд~不经.

【怪道】guàidào 〈方〉【үс.】 бұған таңқалатын ештеңе де жоқ.

【怪话】guàihuà 【зат.】 мағынасыз сөздерді айту~连篇 | себепсіз опық жеу 说~.

【怪譎】guàijué 〈书〉【сын.】 бірбеткей; елден ерекше; қырсық; қырыс.

【怪里怪气】guài-liquàiqì 【сын.】 дарақылау; қалжыңбастау; қылжақбастау; мәжнүндеу, әдеттегіден тыс; төтенше.

【怪模怪样】guàimúguàiyàng (～儿的) ақылға қонбайтын; әпенді; әдеттен тыс; оғаш түрі.

【怪癖】guàipǐ 【зат.】 ерсілік; оғаштық; түсініксіз.

【怪僻】guàipì 【сын.】 ақылдан жазған; ақылдап адасқан; есалаң; жынды; жын қаққан; жын шалған мінез 性情~.

【怪圈】guàiquān 【зат.】 шырғалаң шеңбер

【怪事】guàishì 【зат.】 көз жетпейтін әрекет, жосықсыздық; жөнсіздік; қисынсыздық; мағынасыздық 咄咄~.

【怪胎】guàitāi 【зат.】 ақымақ; әңгүдік; дүлей; меніреу; миғұла; нақұрыс.

【怪物】guài-wu 【зат.】 ① әзірейіл; жәндік; құбыжық. ② дарақы; қылжақ; мәжнүн.

【怪异】guàiyì ① 【сын.】 оғаш әрекет 行为~ | ерекше дыбыс~的声音. ② 【зат.】 ғажап; ғаламат; сиқыр.

【怪怨】guàiyuàn 【ет.】 责怪埋怨; 自

己没搞好, 不要~别人.

【怪罪】guàizui 【ет.】 айыптату; айыптау; жазғыру; кінәлау, бетке басу; бетіне басу; жақтырмау; көзіне шұқу; ұялту

guān

关 guān ① 【ет.】 терезені жабу~窗户 | жылжымалы жәшікті жабу 把抽屉~上. ② 【ет.】 өшіру~机 | жарықты сөндіру~灯 | телевизорды сөндіру~电视. ③ құсты торға отырғызу 鸟儿~在笼子里 | қылмыскерді түрмеге отырғызу 监狱是~犯人的. ④ жабылу. ⑤ тау асуы~口 | кордон (шекара күзегінде я тосқауылда тұратын жасак)~防 | Шанхайгуан қақпасы 山海~. ⑥ қала айналасы; қала жаны; қала маңайы; қала маңы; қала түбі 城~ | Бейгуан қақпасы 北~ | қаланың маңындағы поселке; қала түбіндегі елді мекен~厢.

⑦ есіктің ысырмасы 门插~儿. ⑧ 【зат.】 кеден (шекарадан өтетін тауарларды тексеріп тұратын және осы тауарларға салынған салықты алып тұратын мекеме) 海~ | баж алымы; кеден бажы; кеден салығы~税. ⑨

【зат.】 ауыр жағдай 难~. ⑩ орган, ұйым, мекеме 机~ | бунақ; буын; буындалу; буындасу; жүйе; мүшелену~节 | негізгі пункт~键. (11)

【ет.】 бұл көзқарас ең маңызды 这些见解至~重要 | бұл оған байланысты емес 此事与他无~ (12) 【ет.】 жалақы алу~饷. o, 13 (Guān) фамилияға қолданылады.

【关爱】guān'ài 【ет.】 шын жүректен адамды жақсы көру~他人.

【关隘】guān'ài 〈书〉【зат.】 шекара застава.

【关碍】guān'ài 【ет.】 артқа тарту; асу бермеу; бөгет болу; бөгет жасау; етектен алу; кедергі жасау; кесел келтіру; кесір болу; күрмеу; қақпалау; оралғы болу

【关闭】guānbì 【ет.】 ① аэродромды жабу~机场. ② жұтау; қайыршылық күйге түсіп қалу; қаусату; қаусау, жабылу.

【关东】Guāndōng 【зат.】 солтүстік – шығысқа саяхат жасау 闯~.

【关东糖】guāndōngtáng 【зат.】 гуандуң қанты.

【关防】guānfāng 【зат.】 ① қорғау шараларын қолдану~严密. ② қазыналық мөр.

【关乎】guānhū 【ет.】 қатысы болу, маңызы бар болу, қатысы болушылық.

【关怀】guānhuái 【ет.】 жан – жақты

камкорлық жасау ~ 备至 | 亲切 ~ .

【关机】guānjī【ет.】өшіру

【关键】guānjiàn ①【зат.】кілт . ②【зат.】құлып, бекіткіш; сырма темір; шаппа. ③【сын.】негізгі мәселе, басты мәселе ~ 问题 | екіталай күн ~ 时刻.

【关键词】guānjiàncí【зат.】негізгі сөз, басты сөз .

【关节】guānjié【зат.】①бунақ; буын; буындалу; буындасу; жүйе; мүшелену. ②негізгі бөлім . ③сатып алу; тығындалу 通~.

【关节炎】guānjiéyuán【зат.】артрит; шорбуын (буын қабынуы).

【关紧】guānjǐn〈方〉【сын.】маңызды, басты, негізгі .

【关口】guānkǒu【зат.】①асу; өтетін жер; өткел. ②өзгерісті кезең .

【关里】Guānlǐ【зат.】ішкі Қытай, Орталық Қытай.

【关联】(关连)guānlián【ет.】араласу; байланысу; қатысу.

【关联词】guānliáncí【зат.】жалғаулықты сөз .

【关门】1guānmén ①【ет.】сектанттық, жабық есік саясаты, бұқарадан қол үзушілік ~ 主义. ②【ет.】жұтау; қайыршылық күйге түсіп қалу; қаусату; қаусау, жабылу . ③【ет.】жауптан бас тарту .

【关门】2guānmén【зат.】қала қақпасы.

【关内】Guānnèi【зат.】Орталық Қытай.

【关卡】guānqiǎ【зат.】кеден заставасы .

【关切】guānqiè【ет.】камқоршыл назар ~ 的态度 | ілтипатпен жолдастарға қарау ~ 地对待同志.

【关塞】guānsài【зат.】шекара заставасы.

【关山】guānshān【зат.】ұзақ жол, ұзақ сапар, жеті қабат жердің астында ~ 迢递(【сын.】容路途遥远).

【关涉】guānshè【ет.】қатысы болу, маңызы бар болу .

【关税】guānshuì【зат.】баж алымы; кеден бажы; кеден салығы.

【关税壁垒】guānshuibìlei кеден кедергісі (импорттық тауарлардың әкеліміне көтеріңкі әкелім бажы есебінен кедергі жасау мақсатын көздейтін импортты шектеу), тарифтік тосқауыл .

【关说】guānshuō〈书〉【ет.】өтіну; өтініш ету, иландыру; нандыру; сендіру, көндіру .

【关头】guāntóu【зат.】маңызды, негізгі мезгіл 紧要 ~ | екіталай күн 危急 ~ .

【关外】Guānwài【зат.】Ұлы Қытай Қорғанынан солтүстік пен батыста орналасатын аудан .

【关系】guān·xi ①【зат.】осы сөндіргіштің мен анау шамғы ешқандай қатынасы жоқ 这个电门跟那盏灯没有 ~ . ②айланыстыру, таныс бола бастау 拉 ~ | отбасы қарым - қатынастары ~ 户 | ерлі - зайыптық қатынас 夫妻 ~ | әскер мен халықтың қарым - қатынастары 军民 ~ | қоғамдық қарым - қатынастар 社会 ~ . ③【зат.】мағына, маңызы уақыты болмағандықтан 由于时间 ~ . ⑤өзінде комсомол қатарында болушылық туралы құжаты бар болу 随身带上团的 ~ . ⑥қатысы бар, маңызы бар болу .

【关系户】guān·xihù【зат.】отбасы арасындағы қарым - қатынастар .

【关厢】guānxiāng【зат.】қаланың маңындағы поселке; қала түбіндегі елді мекен.

【关饷】guānxiǎng【ет.】жалақы алу .

【关心】guānxīn【зат.】балалардың денсаулығы туралы қам жеу ~ 孩子们的健康 | саясатпен қызығу ~ 政治; енжар қараушылық 无所谓的态度; 漠不 ~ 的态度.

【关押】guānyā【ет.】қылмыскерді тұтқынға алу ~ 犯人.

【关于】guānyú 介①引进某种行为的关系者, 组成介词结构做状语: ~ 扶贫工作, 上级已经做了指示. Байлансты.

【关张】guānzhāng【ет.】жабылу, жоғалтылу; жойылу; таратылу.

【关照】guānzhào【ет.】①балаларды бағу ~ 小孩子; көрісіп; танысуыңызды өтінемін 请多 ~ . ②білдіру; ескерту; хабарландыру; хабарлау. ③кеден куәлігі .

【关中】Guānzhōng【зат.】Қытай көлемінде .

【关注】guānzhù【ет.】назар салуыңызға көптен - көп рахмет 多蒙 ~ .

【关子】guān·zi【зат.】көркем әдебиет шығармасындағы шоғал орны .

观 guān ① қарау ~ 看 | асығыс қарау 走马 ~ 花 | шамалы ой - өрісі бар болу 坐井 ~ 天. ② ғажайып көрініс 奇 ~ | өзгеру, өзгеріп кету 改 ~ . ③ оптимист болу (дүниеге сеніммен шаттана қараушы) 乐 ~ | күйректік; күйікшілік; торығушылық; түңілу; түңілушілік 悲 ~ | дүниеге көзқарас; дүниеге көзқарас; дүниетаным 世界 ~ .

【观测】guāncè【ет.】① жел күшін байқау ~ 风力. ② жау әскерінің әрекеттерін қадағалау ~ 敌情.

【观察】guānchá【ет.】байқау мен ғылыми тәжірибе ~ [和]实验 | байқау

секторы; бақылау секторы ~ 扇面 | бақылайтын орын ~ 所.

【观察家】guānchájia【зат.】шолушы, байқаушы, қадағалаушы .

【观察哨】guāncháshào【зат.】【зат.】бақылау посты .

【观察所】guānchásuǒ【зат.】бақылайтын орын .

【观察员】guāncháyuan【зат.】байқаушы; бақылаушы; қадағалаушы, шолушы, қараушы .

【观点】guāndiǎn【зат.】法律 ~ заңды көзқарас | саяси көзқарас 政治 ~ . Бір көзқарасқа ұстану 抱有 ... 观点; біреудің көзқарасына қосылу 同意 ... 的 ~ .

【观风】guānfēng【ет.】қолайлы жағдайды күту; байқау, бақылау .

【观感】guāngǎn【зат.】көргеннен алынған әсер .

【观光】guānguāng【ет.】саяхатшы, турист, сапаршы ~ 客 .

【观光农业】guānguāngnóngyè агротуризм

【观看】guānkàn【ет.】табиғат көрінісін қарау ~ 景物 | қимыл - қозғалысын бақылау ~ 【ет.】静 .

【观览】guānlǎn【ет.】① сурет көрмесін қарау ~ 画展 . ② қаланың көркін байқап қарау ~ 市容.

【观礼】guānlǐ【ет.】құрметті мінбе ~ 台 | ұлттық мерекенің салтанатты рәсіме қатысу 国庆 ~ .

【观摩】guānmó【ет.】көркем сахналық орындаудың байқауы ~ 演出 .

【观念】guānniàn【зат.】① тұжырымдама (белгілі құбылыстар жайындағы көзқарас жүйесі), идея . ② көрініс; ойын; ойын көрсету қойылым; тамаша .

【观念【сын.】态】guānniànxíngtài идеялық ақпарат .

【观赏】guānshǎng【ет.】сүйсіну, қызықтау .

【观赏鱼】guānshǎngyú【зат.】сәндік балықтар .

【观赏植物】guānshǎngzhíwù сәндік өсімдіктер.

【观世音】Guānshīyīn【зат.】бодисатва Гуаншынин, мейірімділік әйел құдайы .

【观望】guānwàng【ет.】① аңдыған позиция ~ 态度 . ② жан-жаққа жалтақтау 四下 ~ .

【观察台】guānxiàngtái【зат.】обсерватория; расытхана (астрономиялық, метеорологиялық бақылау жүргізетін ғылыми мекеме).

【观音】Guānyīn【зат.】мейірімділік әйел құдайы .

【观音粉】guānyīnfěn【зат.】Гуан ин

балшығы .

【观音土】guānyīntǔ【зат.】Гуан ин балшығы

【观瞻】guānzhān ①【зат.】сөйтіп сымбатты түрді өңдеу 以壮~ | сыртқы түрді бүлдіру 有碍~.②〈书〉【ет.】қарау, қызықтау, сүйсіну .

【观战】guānzhàn【ет.】көріністі қарау .

【观照】guānzhào【ет.】дәстүрлі мәдениетті ескеру ~传统文化 .

【观止】guānzhi〈书〉【ет.】кемелдің ең биік шыңы.

【观众】guānzhòng【зат.】телекөрсермен 电视~ .

【观自在】Guānzìzài【зат.】мейірімділік әйел құдайы , бодисатва Гуанин .

纶 guān [纶巾](guānjīn)【зат.】қара жібек бас байлауыш .

官 1guān ①【зат.】ресми адам, төре ~ 员 | әскери атташе 武~ | шенеунік қызметін атқару 做~ | дипломат; мәмілегер (шет мемлекетпен арақатысқа уәкілдік берілген адам)外交~.

② қазыналық, үкіметтік, мемлекеттік ~ 办 | қазыналық шығын ~费.③ қазыналық жол ~道 | қазыналық әжетхана ~厕所.④(Guān)【зат.】фамилия .

官 2guān 5 сезім мүшелері 五~ | сезім мүшелер 感~.

【官办】guānbàn【сын.】үкіметтік кәсіпорын ~企业.

【官报私仇】guānbàosīchóu қазына есебі арқылы жаудан кек алу .

【官兵】guānbīng【зат.】① үкіметтік әскер ② офицерлер мен солдаттар .

【官差】guānchāi【зат.】① атшабар; курьер .②ресми тапсырыс, іссапар .

【官场】guānchǎng【зат.】атқамінерлік; шенеуніктер, шенеуніктер әлемі .

【官邸】guāndǐ【зат.】резиденция (үкіметтің я мемлекет бастығының тұратын орны)

【官方】guānfāng【зат.】ресми ақпарат ~ 消息 | үкімет тобының тұлғасы ~人士 | ресми пікір ~评论 .

【官费】guānfèi【зат.】мемлекеттің есебіне шет елде оқу ~留学.

【官府】guānfǔ【зат.】① жергілікті өкімет .②шенеуніктер .

【官官相护】guānguānxiānghù ымыжымы бір сыбайлас.

【官话】guānhuà【зат.】① гуанхуа – қытайдың жалпы сөйлеу тілі .②ресми тон.

【官宦】guānhuàn〈书〉【зат.】шенеуніктердің отбасы ~人家.

【官家】guānjiā【зат.】① қазына ,

қазыналық . ② үкімет . ③ әмір, император, патша .

【官价】guānjià【зат.】ресми баға, ресми бағам .

【官阶】guānjiē【зат.】атақ, шен, дәреже .

【官爵】guānjué【зат.】лауазым, атақ .

【官吏】guānlǐ【зат.】атқамінерлік, шенеуніктер .

【官僚】guānliaó【зат.】① бюрократ (буржуазия елдерінде жоғарғы басқару әкімшілігіндегі ірі шенеунік).②әріптес; қызметтес; бірге қызмет істеуші.

【官僚主义】guānliaozhuyì бишікеште; бюрократия; төрешілдер; төрешілдік (жоғары бишікештер жігі, мемлекеттегі жоғары бишікештік әкімшілік; халықтан қол үзген, артықшылық, әкімшілік өктемдікке құқық берілген ерекше аппараттың көмегімен қоғамды басқару жүйесі).

【官僚资本】guānliaozīběn төрешілдік капитал .

【官僚资本主义】guānliaozīběnzhuyì төрешіл капитализм .

【官僚资产阶级】guānliaozīchǎnjiēji төрешілдік буржуазия .

【官迷】guānmí【зат.】шенеунік болуға армандау .

【官名】guānmíng【зат.】① атақ , шен ② ресми аты .

【官能】guānnéng【зат.】әрекет; қызмет; функция.

【官能团】guānnéngtuán【зат.】функционалдық топ .

【官气】guānqì【зат.】толық бюрократизм ~十足.

【官腔】guānqiāng【зат.】ресми тонмен сөйлеу 打~.

【官人】guānrén【зат.】①〈书〉лауазымды адам; лауазымды тұлға (бір қызмет атқаратын ресми адам).② күйеу , жұбай .③ атшабар; курьер (шұғыл, жедел тапсырмалармен жүріп тұратын кісі).

【官纱】guānshā【зат.】гуанша – жұқа жібек матаның жоғарғы сорты .

【官商】guānshāng【зат.】жеке мемлекеттік кәсіпорын .

【官书】guānshū【зат.】қызмет бабындағы құжат .

【官署】guānshǔ〈书〉【зат.】әкімшілік құрым; әкімшілік орган.

【官司】guān·si〈口〉【зат.】соттасу 打~◇ сот процессінде ұтылу ~打输.

【官厅】guāntīng【зат.】әкімшілік құрым; әкімшілік орган.

【官位】guānwèi【зат.】ресми орын .

【官衔】guānxián【зат.】ат; атақ; дәреже; лауазым , шен .

【官样文章】guānyàng·wénzhāng немқұрайды қарау; формальды қарау, бюрократтық; жауапкерлік;

жауапсыздық; төрешілдік

【官员】guānyuán【зат.】ресми адам, шенеунік .

【官运】guānyùn【зат.】қызмет бабымен көтерілу (қызмет бабымен деңгейлес қызметке көтеру жолымен неғұрлым жоғары қызметке көтерілу).

【官长】guānzhǎng【зат.】① шенеуніктер . ② офицер (қарулы күштердегі, полициядағы командалық басшы құрамдағы адам).

【官职】guānzhí【зат.】атақ, шен , бағынышсағы; иерархия; сағылы лауазым (төмен шендердің т. б. жоғарғы шендерге бағыну тәртібі).

【官佐】guānzǔ【зат.】офицер (қарулы күштердегі, полициядағы командалық басшы құрамдағы адам).

冠 guān ① тәж, тиара (Шығыстың ерте замандағы патшаларының, сол сияқты Рим папасының бас киімі) 皇~ | алқагүл 桂~ | долдану; жындану; зығырданы қайнау; қатты кею 怒发冲~. ② қораздың айдары; қораздың қыры 鸡~ | ағаштың ұшар басы 树~.

【冠盖】guāngài【зат.】шенді аксүйектер , шенеунік .

【冠冕】guānmiǎn ①【зат.】тәж, тиара (Шығыстың ерте замандағы патшаларының, сол сияқты Рим папасының бас киімі).②【сын.】айбарлы; айбынды; маңғаз; сәулетті; ұлы

【冠冕堂皇】guānmiǎntánghuáng айбарлы; айбынды; маңғаз; сәулетті; ұлы.

【冠心病】guānxīnbìng【зат.】жүрек-тамыр ауруы.

【冠状】【ет.】脉 guānzhuàng-dòngmài қан тамыр артериясы

【冠子】guān·zǐ【зат.】қораздың айдары; қораздың қыры 鸡~.

莞 guān қамыс .

信 guān(~儿)①койшы; шопан 羊~儿 | шошқа бақташысы 猪~儿.② диірменші, ұн тартушы 磨~儿(磨面的人).

棺 guān адам қайтыс болғаннан соң ғана ол туралы ой – пікірін анықтау 盖~论定.

【棺材】guān·cái【зат.】табыт .

【棺槨】guānguǒ【зат.】сыртқы мен ішкі табыт .

【棺木】guānmù【зат.】табыт .

瘵 guān〈书〉恹(tōng)~在抱.

鳏 guān тұл ер адам мен тұл әйел ~寡 孤独 | бойдақтық; жесірлік; сыбай-салтаңдық; тұлдық~居.

【鳏夫】guānfū【зат.】бойдақ адам; тұл ер адам (әйелі өлген еркек).

【鳏寡孤独】guānguǒdūdú тұл ер адам мен тұл әйел.

guǎn

莞 guǎn 东莞 (Dōngguǎn) Гуандун провинциясындағы Дунгуан қаласы .

馆 guǎn ① қонақ үй; мейманхана 宾~ | қонақ үй; мейманхана 旅~. ② елшілік тұратын үй, дипломатиялық өкілдік 使~ | консулдық 领事~. ③ (~儿) шаштараз; шаштараз үйі (сақал-шаш алатын орын) 理发~ | сурет шеберханасы; фотоателье (суретті түсіретін, басып шығаратын орын, шеберхана) 照相~ | мейрамхана, асхана 饭~儿. ④ мұражай 博物~ | планетарий (планеталардың жүрісін көрсететін аспаптар ісін көрсететін арнаулы үй, орын) 天文~ | мәдениет үйі 文化~ | кітапхана 图书~ | көрме павильоны 展览~ | спортзал 体育~. ⑤ мұғалімдік ету; сабақ беру; ұстаздық ету 坐~ | жеке мектеп 家~.

【馆藏】guǎncáng ① 【ет.】 коллекция . ② 【зат.】 түрлі заттардың мен кітаптардың жинағы .

【馆子】guǎn·zi 【зат.】 мейрамханада тамақ жеу 吃~(到馆子里吃东西).

馆 guǎn гуан – пикколо флейтасының түрі .

瘡 guǎn <书> ① шаршаған . ② ауру .

管 guǎn ① (~儿) 【зат.】 болат құбыры 钢~ | су жүргізетін құбыр 水~ | кеңірдек 气~儿. ② кларнет (ағаштан істелген үріліп тартылатын музыка аспабы) 黑~ | аспапты музыка ~弦乐.

③ радиошам 电子~ | транзистор 晶体~. ④ жазатын бояу жаққыш ~毛笔. ⑤ (Guǎn) фамилияға қолданылады .

管 guǎn ① есеп жүргізу, есеп жүргізушілік; есепшілік (бухгалтерлік іс, шоттарды жүргізу)~账. ② басқару . ③ балаларды асырау ~孩子. ④ 我~宣传, 你~文体. ⑤ басқа біреудің ісіне қол сұғу~闲事. ⑥ кепілдікке алу~保

【管保】guǎnbǎo 【ет.】 кепілдікке алу.

【管材】guǎncái 【зат.】 дүрбі; түтік.

【管道】guǎndào 【зат.】 ① құбыр (белгілі бір сұйықтық ағызу үшін құбырлармен жабдықтау). ② байланыс; коммуникация; қатынас жол.

【管道运输】guǎndào yùnshū құбыр желісі көлігі; түтіккі құбыр көлігі.

【管段】guǎnduàn 【зат.】 құбыр (белгілі бір сұйықтық ағызу үшін құбырлармен жабдықтау).

【管风琴】guǎnfēngqín 【зат.】 орган (музыкалық аспап).

【管家】guǎn·jiā 【зат.】 ① сарай қызметшісі (бас қызметші), эконом (шаруашылықты басқарушы). ② қожа .

【管家婆】guǎnjiāpó 【зат.】 ① эконом әйел (ас-суды, шаруашылықты басқаратын әйел). ② үй иесі әйел.

【管见】guǎnjiàn 【зат.】 меніңше .

【管教】1 guǎnjiào <方> 【ет.】 кепіл болу .

【管教】2 guǎnjiào ① 【ет.】 қатал тәртіп 严加~. ② 【ет.】 еңбекпен түзеу колониясы~所. ③ 【зат.】 қызметкерді оқыту .

【管界】guǎnjiè 【зат.】 ① сайлау учаскесі . ② шекара .

【管井】guǎnjǐng 【зат.】 құбырлы құдық .

【管控】guǎnkòng 【ет.】 басқарушылық бақылау

【管窥】guǎnkūi <书> 【ет.】 меніңше .

【管窥蠡测】guǎnkūilǐcè ой – өрісі шамалы .

【管理】guǎnlǐ 【ет.】 ① қаржы қызмет ісі ~财务 | мемлекеттік маңызы бар іс ~国家大事. ② бау – бақшаның дирекция (белгілі бір мекеменің я өндірістің әкімшілік басқару орны) 公园~处. ③ мал шаруашылығын басқару ~牲口.

【管片】guǎnpǐan (~儿) 【зат.】 аймақ; алап; облыс.

【管区】guǎnqū 【зат.】 бір мекемеге қарасты аймақ .

【管事】guǎnshì ① (--) 【ет.】 басқару . ② 【зат.】 жарайтын; жарамды; пайдалы.

【管束】guǎnshù 【ет.】 жүгендеу, шек қойып отыру; шектеп отыру.

【管辖】guǎnxiá 【ет.】 юрисдикция (сот жүргізу құқығы)~范围 .

【管弦乐】guǎnxiányuè 【зат.】 аспапты музыка .

【管线】guǎnxiàn 【зат.】 су жүргізетін торабы 铺设~.

【管押】guǎnyā 【ет.】 тұтқынға алу .

【管涌】guǎnyǒng 【зат.】 су өту .

【管用】guǎnyòng 【сын.】 еселі; жанасымды; келісті; лайық; муапық; мінәсәр; мінәсіт; сай; сәйкес; сәйкесті; тиісті; ұйқас.

【管乐器】guǎnyuèqì 【зат.】 үріп ойнау аспаптары.

【管制】guǎnzhì 【ет.】 ① жарықты тасалау жариялау ~灯火 | көшедегі қозғалысты бақылау 交通~. ② бақылау; көздеу; қадағалау.

【管中窥豹】guǎnzhōngkuībào ой – өрісі шамалы .

【管子】guǎn·zi 【зат.】 трубка; түтік.

【管自】guǎnzì <方> 【үс.】 ① төте; тіке; тікелей. ② ғана; тек.

guàn

卮 guàn <书> әбден берілу; түсіну; шындығына жету.

卮 guàn <书> балалар .

观 guàn 【зат.】 ① ақ бұлттың храмы 白云~. ② (Guàn) фамилия .

贯 guàn ① аты шулы даңқ 如雷~耳. ② үздіксіз 鱼~而入. ③ 【мөл.】 иен байлық 万~家私. ④ болу, шығу 籍~ | шыққан жер 乡~. ⑤ <书> кертарпта көзқарастарды ұстау 一仍旧~. ⑥ (Guàn) фамилияға қолданылады .

【贯彻】guànchè 【ет.】 ұстамды стиль 首尾~的文体.

【贯穿】guànchuān 【ет.】 ① кесе өту; кесіп өту; кесіп түсіру; қиып өту; қиыс өту. ② тізбелеу; тіздірту; тіздіру; тізу .

【贯串】guànchuān 【ет.】 тізбелеу; тіздірту; тіздіру; тізу.

【贯口】guànkǒu 【зат.】 қытай эстрадасының түрі .

【贯通】guàntōng 【ет.】 ① толығымен сезіну 融会~. ② 上下~ | 武汉长江大桥修成后, 京广铁路就全线~了.

【贯注】guànzhù 【ет.】 ① жиналғандық; зейін; қадалушылық; топталғандық; шоғырланушылық. ② әбден берілу; әбден мойындау; байыбына бару; жете түсіну; ұғыну.

冠 guàn ① <书> ержетпеген; жасы толмаған; кәмелетке толмаған 未~(不到二十岁). ② басым, өте жақсы ~军. ④ жеңу; ұту 夺~. ⑤ (Guàn) фамилияға қолданылады .

【冠军】guànjūn 【зат.】 чемпион, біріншілік; озықтық; үздіктік.

【冠军赛】guànjūnsài 【зат.】 чемпионат (чемпион атағын алу жарысы).

贯 guàn <方> 【ет.】 ① қол гранатасын лақтыру ~手榴弹. ② күрішті сермеу ~稻.

【贯跤】guànjiāo <方> 【ет.】 сүріну; сүрініп кету; сүрініп құлау.

【贯纱帽】guànshāhào <方> жұмыс тастау; жұмысты тастап кету.

滄 guàn <书> қолды жуу.

惯 (慣) guàn 【ет.】 ① әдеттену; дағдылану; көндігу; машық қылу; машықтану; үйрену; үйреніп кету. ② жылыжайлық өсімдік 娇生~养 .

【惯常】guàncháng 【сын.】 ең сүйікті; ең ұнамды.

【惯犯】guànfan 【зат.】 әдеттенген қылмыскер, бауқеспе ұры; қанқеспе ұры.

【惯匪】guànfěi 【зат.】 түзелмес бұзық.

【惯技】guànji 【зат.】 дағдылы әдіс, әдет; дағды; қылық, ең ұнамды әдіс .

【惯家】guàn·jiā 【зат.】 асқан білгір; өте шебер (өзінің ісіне өте шебер).

【惯例】guànli 【зат.】 ескі заңдарды ұстау 因循~ | халықаралық практика

国际~.

【惯窃】guànqiè【зат.】баукеспе ұры; көнігі ұры; қаныпезер ұры.

【惯偷】guàntōu【зат.】шыныққан ұры.

【惯性】guànxìng【зат.】серпін.

【惯用】guànyòng【ет.】идиома (түрі сөздерінің мәніне сәйкес емес сөз тіркестері және сөзбе-сөз басқа тілге аударуға келмейтін сөз тіркестері) ~ 语 | дағдылы әдіс ~ 伎俩.

【惯用语】guànyòngyǔ【зат.】сөйлем, фраза, идиома (түрі сөздерінің мәніне сәйкес емес сөз тіркестері және сөзбе-сөз басқа тілге аударуға келмейтін сөз тіркестері).

【惯于】guànyú【ет.】әккілену; ден қою; көндігу; төселу; ысылу.

【惯贼】guànzéi【зат.】баукеспе ұры; көнігі ұры; қаныпезер ұры.

【惯纵】guànzòng【ет.】бетімен жіберу; жол беру, қисықты мақұлдау; қостау; құп деу (жарамас істі, жарамсыз қылықты мақұлдау, жол беру) 裸 guàn шарап рәсімін жасау.

盥 guàn〈书〉① беті-қолын жуу; жуыну~洗.② бет - қолын жуу үшін арналған лего.

【盥漱】guànshù【ет.】бет-қолын жуу мен ауызды шаю.

【盥洗】guànxi【ет.】жуынатын бөлме ~ 室 | қол жууға керек-жарақтар~用具.

灌 guàn①【зат.】суару; су құю; су себу.②құю.③【ет.】альбом жазу ~ 唱片.④(Guàn)фамилия.

【灌肠】guàncháng【ет.】клизма.

【灌肠】guàn·cháng【зат.】клизма.

【灌顶】guàndǐng【ет.】жаңа патшаның басын бүрку.

【灌溉】guàngài【ет.】егістік жерді суару ~ 农田.

【灌浆】guànjiāng【ет.】①цементтеу, цементпен толтыру.②дәндену; пісу; толысу.

【灌录】guànlù【ет.】жазу.

【灌米汤】guànmǐ-tāng шеберлікпен жағыну, баурау; еліктіру; табындыру; тарту; тартып әкету.

【灌木】guànmù【зат.】бұта; тал-шілік.

【灌区】guànqū【зат.】облысты суару.

【灌输】guànshū【ет.】①жер суландыру.②мәдениеттану білімін сіңіру~文化科学知识.

【灌音】guànyīn【ет.】дыбыс жазуын шығыру, дыбыстандыру.

【灌制】guànzhì【ет.】дискқа қайта жазу ~ 唱片.

【灌注】guànzhù【ет.】құю.

璣 guàn яшма (кварцтың бір түрі), нефрит (көкшіл түсті минерал).

鶴 guàn【зат.】ақ құтан.

罐 guàn【зат.】①(~儿) қарапайым балшық құмыра 瓦~ | көзе; құман; құмған; құмыра 水~儿 | газ сауыты 煤气~.②вагонша (рельспен жүргізіп жүк таситын кішкене вагон-арба).

【罐车】guàncā【зат.】вагон-цистерна (сұйық зат құюға арналған үлкен дағар ыдыс).

【罐笼】guànlóng【зат.】көтерме (шахтадан шығарылатын кенді жоғары көтеретін жабдық).

【罐头】guàn·tóu【зат.】консервілер.

【罐子】guàn·zi【зат.】банка; оңқа (қан, сарсу соратын кішкене ыдыс).

guāng

光 guāng①【зат.】жарық.②күннің жарығы 风~ | көктемгі ауа райы 春~明媚.③өз мемлекетпен мақтану 为国沾~.④жоғары қызметтегі адам болу 沾~ | мейірімділікті пайдалану 借~.

⑤ кіріп шығуымен ілтипатын көрсету ~ 临 | шақырғанға келу~ 顾.

⑥ өз ата - бабаларының атын шығару~ 宗耀祖.⑦жарқырау; жарқын; жылтырау, даңқ; даңқтылық; мәртебе~ 明 | жалтырақ ~ 泽.⑧жылтырату; жылтыратып өңдеу; қырсаулау; тегістеу; типылдау; ысып жылтырату 磨~.⑨түк қалдырмау; тақырлау, сыпырып-сыпырып; таза; тақыр; түгін қалдырмай; түк қоймай 精~ | толығымен пайдалану 用~.

【光斑】guāngbān【зат.】алау; факел; шырағдан; шырақ (ағашқа, қамысқа майлы зат оралып істелген көсеу шырақ).

【光板儿】guāngbǎnr【зат.】①қажалған; тозған тон.②қажалған; тозған тиын.

【光笔】guāngbǐ【зат.】электрондық қалам.

【光标】guāngbiāo【зат.】курсор.

【光波】guāngbō【зат.】сәуле толқындары.

【光彩】guāngcǎi①【зат.】көз шағылыстыратын; өте жарық; самаладай~ 夺目.②【сын.】абырой; ар; намыс, даңқ

【光彩照人】guāngcǎizhàorén кемпіркөсактың түріндей құбылу.

【光灿灿】guāngcǎncàn (~的)【сын.】көз шағылыстыратын; өте жарық; самаладай.

【光赤】guāngchì【ет.】жалаңаштанған дене~ 着身子.

【光宠】guāngchǒng〈书〉【зат.】айбындылық; маңыздылық; ұлылық, әспет; бедел; қадір; қошемет; құрмет; құрметтеу; сый; сый-құрмет; ізет.

【光大】guāngdà〈书〉①【ет.】

арттырылу; еселеп көбею 发扬~.②【сын.】атын шығару; даңқын жаю; даңқын шығару; мәшһүр ету.

【光刀】guāngdāo【зат.】медициналық лазер (өте жіңішке әрі қуатты сәуле шоғын алуға арналған аспап).

【光导纤维】guāngdǎo-xiānwéi оптикалық талшық.

【光电池】guāngdiànchí【зат.】фотоэлектрлік элемент.

【光电子】guāngdiànzǐ【зат.】фотоэлектрон.

【光碟】guāngdié【зат.】компакт диск.

【光度】guāngdù【зат.】жарық күші, жарық қарқындылығы.

【光风霁月】guāngfēngjìyuè ақ көңіл; ақжүрек; ақпейілді, әділ; тура сөзді; турашыл

【光复】guāngfù【ет.】жаумен басып алынғанды босату ~ 旧物.

【光杆儿】guānggǎnr【зат.】①жалаңаш ағаштың діңі.②аласталған; бұралқы; елден безген; елден шыққан; саяқ; сілімтік.

【光顾】guānggù【ет.】шақырғанға келу.

【光怪陆离】guāngguàilì елесті, ертегідегідей; қиял, ғажайып; таңқаларлық.

【光棍】guāng·gùn【зат.】①бойдақ, жалғыз басты; қоқа басы; соқа бас.②〈方〉қылмыскер, жәлеп; жексұрын; жүзіқаралық; заңғар; зәндем; зәнталақ; зымыстан; кәззәп; оңбаған; соғылған; сұм.

【光棍儿】guānggùnr【зат.】бойдақ болу 打~.

【光合作用】guānghé-zuòyòng фотосинтез (жоғары сатыдағы жасыл өсімдіктердің хлорофилл және басқа да фотосинтездік пигменттер арқылы күн сәулесі энергиясын сіңіруі нәтижесінде күрделі органикалық заттар түзуі).

【光华】guānghuá【зат.】күннің жарқыраған сәулесі 日月~.

【光滑】guāng·huá【сын.】жалама бет 皮肤~.

【光化学反应】guānghuàxué-fānyìng фотохимиялық реакция.

【光化学烟雾】guānghuàxué-yānwù фотохимиялық тұман.

【光化作用】guānghuà-zuòyòng фотохимиялық.

【光环】guānghuán【зат.】①Қоңырқай (сатурн) сақиналары.②әкиек; сәуле.

【光辉】guānghuī①【зат.】күн нұры; күн сәулесі 太阳的~.②【сын.】真理的~ shinyдық шырағы.

【光火】guānghuǒ〈方〉【ет.】ашулану; жеу; өшігу; ызалану.

【光焦度】guāngjiāodù【зат.】оптикалық күш.

【光洁】guāngjié【сын.】жалама; жатық; жылтыр; тегіс.

【光洁度】guāngjiédù【зат.】адалдық; бәкізелік; тазалық.

【光解作用】guāngjiě-zuòyòng фотолит (сұйық, қатты немесе газ тәрізді заттардың жарық әсерімен ыдырауы).

【光景】guāngjǐng【зат.】① әсем көрініс; пейзаж; табиғат көрінісі (белгілі бір жердің я жаратылыстың әсем көрінісі).② ахуал; жағдай.③ дем; замат; кез; кезен; мезгіл; мезет; сәт.④ бәлкім; есебі; зады; мүмкін; сірә; тегі; шамасы.

【光控】guāngkòng【сын.】фотореле (өзіне түскен жарық ағынының өзгерісіне сәйкес электр тізбектерін өздігінен қосып, ажыратып тұратын автомат аспап)~开关.

【光缆】guāngliǎn【зат.】талшық – оптикалық кабель.

【光亮】guāngliàng①【сын.】жарық терезе ~的窗子.②【зат.】жайнау; жарқырау; жарық; нұр шашу; сәуле.

【光【мөл.】子】guāngliàngzǐ【зат.】фотон (электромагниттік сәуленің кванты, элементар бөлшек).

【光临】guānglín【ет.】келу, келіп шығу.

【光溜】guāngliū〈口〉【сын.】жалтыр; жылтыр; жылтылдақ; жалтырауық; жылтырауық.

【光溜溜】guāngliūliū(~的)【сын.】状态词.① жалама; жатық; жылтыр; тегіс.② ашық; жалаң; жалаңаш; тақыр.

【光芒】guāngmáng【зат.】жарқын жарық~万丈| жарқын; нұр сәулелі; нұрлы, көз шағылыстыратын; өте жарық; самаладай~四射.

【光明】guāngmíng①【зат.】қараңғылықта көрінетін жарықтың нұры 黑暗中闪出一线~.②【сын.】жарық, жарқын.③【сын.】жолы жарқын~大道| келешегі өте жақсы~的远景.④【сын.】ақ көңіл; ақжүрек; ақпейілді~正大| бекзат; игі; игілікті; мәртебелі; мейірбан~磊落| ақ көңіл; ақжүрек; ақпейілді 心地~.

【光明磊落】guāngmínglěiluò бекзат; игі; игілікті; мәртебелі; мейірбан, адал.

【光明正大】guāngmíngzhèngdà бекзат; игі; игілікті; мәртебелі; мейірбан, адал.

【光能】guāngnéng【зат.】жарық энергиясы.

【光年】guāngnián【мөл.】Жарық жылы — ұзындықтың астрономияда қолданылатын жүйеден тыс бірлігі.

【光盘】guāngpán【зат.】лазер диск, компакт диск, оптикалық диск.

【光盘刻录机】guāngpánkèlùjī жазатын CD диск.

【光谱】guāngpǔ【зат.】спектр (шыны призма арқылы жарық сәулесі жүргендегі пайда болатын түрлі түсті жолақ).

【光气】guāngqì【зат.】фосген (түссіз, тұншықтырғыш улы газ).

【光前裕后】guāngqiányùhòu ата-бабаларының мәртебесімен нұрландыру.

【光球】guāngqiú【зат.】фотосфера.

【光驱】guāngqū【зат.】дискковод.

【光圈】guāngquān【зат.】диафрагма (жарық сәулесін өткізетін тесігі бар объективке орнатылатын пластинка).

【光荣】guāngróng①【сын.】ардақты, құрметті отбасы~之家|无限~ өлшеусіз атақ| ардақты міндет~的义务.②【зат.】Атақ Отанға ие~归于祖国.

【光荣榜】guāngróngbǎng【зат.】құрмет тақтасы.

【光润】guāngrùn【сын.】жалтыр; жылтыр; жылтылдақ; жалтырауық; жылтырауық.

【光栅】guāngshān【зат.】тор; шарбақ; шілтер.

【光闪闪】guāngshǎnshǎn(~的)【сын.】星~ жұлдыздар жарығының жылтылдауы.

【光束】guāngshù【зат.】шоқ сәуле.

【光速】guāngsù【зат.】жарық жылдамдығы.

【光天化日】guāngtiānhuàrì~ айдың күні аманында; тапа-тал түсте之下.

【光通量】guāngtōngliàng【зат.】жарық ағыны; жарық тасқыны.

【光头】guāngtóu① жылтыр бас; тақыр бас; шашын қырдырған.②【зат.】бас киімсіз жүру, қалпақсыз жүру.

【光秃秃】guāngtūtū(~的)【сын.】жалаң; жалаңаш; тақыр.

【光污染】guāngwūrǎn【зат.】жарық ластану.

【光纤】guāngxiān【зат.】талшық оптикалық байланыс~通信| талшық оптикалық кабель~电缆.

【光鲜】guāngxiān〈方〉【сын.】① жаңа көйлек 衣着~.② даңқ; даңқтылық; мәртебе.

【光线】guāngxiàn【зат.】жарық сәуле.

【光绪】Guāngxù【зат.】Гуансю – Цин династиясындағы императордың патшалық құру ұраны.

【光学】guāngxué【зат.】оптика (физиканың жарық құбылыстарын зерттейтін бөлімі), фотология.

【光学玻璃】guāngxuébō-lǐ оптикалық шыны.

【光艳】guāngyàn【сын.】әдемі; салтанатты; сәнді; сәндік.

【火焰】guāngyàn【зат.】жарқын; нұр

сәулелі; нұрлы.

【光洋】guāngyáng〈方〉【зат.】күміс доллар, юань.

【光耀】guāngyào① көз шағылыстыратын; өте жарық; самаладай~夺目.②【сын.】даңқ; даңқтылық; мәртебе.③【ет.】құрметті отбасы~门庭.

【光阴】guāngyīn【зат.】① уақыт зымырап өтуде~似箭.②〈方〉жарық пен қараңғылық.

【光源】guāngyuán【зат.】жарық көзі.

【光泽】guāngzé【зат.】жалтырақ, жалтыр; жылтыр; жылтылдақ; жалтырауық; жылтырауық

【光照】guāngzhào【ет.】① рентген арқылы түсірілген сурет X 光照相.②~人间.

【光照度】guāngzhàodù【зат.】жарықталғандық; жарықтылық; жарықтың дәрежесі (жарықтық дәрежесі).

【光柱】guāngzhù【зат.】жарық бағанасы.

【光子】guāngzǐ【зат.】фотон (электромагниттік сәуленің кванты, элементар бөлшек).

【光宗耀祖】guāngzōngyàozǔ ата-бабаларының атын шығару.

【咣】guāng【ел.】қатты соққы, есікпен тарс ету.

【咣当】guāng【ел.】гүріл; ду; кенет дауыс.

【光】guāng 浣洗(Hánguāng) Хангуаң.

【光】guāng〈书〉қарат (асыл тастарды өлшейтін 0,2 грамдық салмақ өлшемі).

【桃】guāng[桃榔]guāngláng【зат.】① қант пальмасы.② қант пальмасының кокосы.

【胱】guāng қуық.

【胱氨酸】guāng'ānsuān【зат.】цистин.

guǎng

【广】guǎng①【сын.】аудан~场| халықтың тығыздығы төмен 地~人稀.② халық бұқарасы 大庭~众.③ арттыру; дамыту; жеткітіру; жетілдіру 推~.

【广播】guǎngbō①【ет.】радиомен кең түрде хабар беру.②【зат.】радионы тыңдау 听~.③〈书〉【ет.】ақынның атағын хабар ету 诗【зат.】~.

【广播操】guǎngbōcāo【зат.】радиоағы гимнастика.

【广播电台】guǎngbōdiàntái радиостанция.

【广播剧】guǎngbōjù【зат.】радиокөйылым (радио арқылы берілетін көйылым).

【广播体操】guǎngbōtǐcāo радиодан берілетін жаттығу.

【广博】guǎngbó【сын.】кең білімдер知识~.

【广场】guǎngchǎng【зат.】Тиананмэн ауданы 天安门~.

【广大】guǎngdà【сын.】① үлкен кеңістік ~地区.② зор ұйымдастыру 有~的组织.③ калың бұқара~群众 | калың оқырман ~读者.

【广东戏】Guǎngdōngxì【зат.】гуандун театры.

【广东音乐】Guǎngdōngyīnyu Гуандун провинциясының музыкасы.

【广度】guǎngdù【зат.】тереңдік.

【广泛】guǎngfàn【сын.】кең мағынада айтқанда ~地说起来 | кең сюжет 题材~.

【广告】guǎnggào【зат.】жария ету; жаю; құлақтандыру; хабарландыру; хабарлау.

【广货】guǎnghuò【зат.】шет ел тауарлары, гуандун тауарлары.

【广开言路】guǎngkāiyánlù сөз бостандығын, сөз еркіндігін беру.

【广阔】guǎngkuò【сын.】ой өрісі кең 视野~ | жазық кең дала ~的平原.

【广袤】guǎngmào〈书〉①【зат.】кең алаң ~千里.②【сын.】шегі жоқ; шексіз; шетсіз; ұшы-қиырсыз~无际.

【广漠】guǎngmò【сын.】шөлді кең жазық.

【广土众民】guǎngtǔzhòngmín байтақ жер мен халықтың есепсіз көптігі.

【广绣】guǎngxiù【зат.】кanton кестелеу.

【广义】guǎngyì【зат.】кең мағына, маңызы кең.

【广域网】guǎngyùwǎng【зат.】территориялық – бөлісінген желіс.

【广远】guǎngyuǎn【сын.】байтақ дала, көз жеткісіз; көз жетпес; ұшан-теңіз; ұшы-қиыры жоқ.

【广种薄收】guǎngzhòngbóbōshōu сапасы төмен астық өнімділігінің үлкен аймағын айдау.

【犷】guǎng〈书〉дөрекі; дүние көрмеген; мәдениетсіз; ысылмаған 粗~ | өз білгенімен жүруші; өз еркімен болушы, дөрекілік; мәдениетсіздік; рақымсыздық; тағылық~悍.

【犷悍】guǎnghàn【сын.】өз білгенімен жүруші; өз еркімен болушы, дөрекілік; мәдениетсіздік; рақымсыздық; тағылық.

guàng

桃 guàng ①【ет.】жіп орау ~线.② иірген жіп; келеп; оралған жіп; орам; шарғы жіп 线~儿.③(~儿)【мөл.】бірірірген жіп; келеп; оралған жіп; орам;

шарғы жіп ~线.

【桃子】guàng·zi【зат.】қалбағай; ораушы; ұршық (жіпті).

逛 guàng【ет.】қаңғыру; сенделіп жүру, саяттау 闲~ | көше бойын серуендеп жүру~大街.

【逛荡】guàng·dang【ет.】қыдыру; серуендеу.

【逛灯】guàngdēng【ет.】кішкене шаммен қызықтау.

【逛游】guàng·you【ет.】қаңғыру; сенделіп жүру, серуендеу.

guī

归 guī ① қытайлықтар - рэмигранттар ~国华侨 | баспанасыз мүсәпір 无家可~.② заңды иеге қайтару 物~原主.③【ет.】бір мақсатқа әр түрлі жолмен келу 殊途同~.④介由(谁负责): 一切杂事都~这一组管.⑤【ет.】еңбегі барлығына ие 功劳~大家

【归案】guīàn【ет.】әділ сотына қылмыскерді тапсыру

【归并】guībìng【ет.】① біріктіру; жалғастыру; жинақтау; қосу; тұтастыру.② жинап қою.

【归程】guīchéng【зат.】қайтар жол; қайту жолы

【归除】guīchú【зат.】сандардың бөлінуі.

【归档】guīdàng【ет.】құжатты іске тігу.

【归队】guīduì【ет.】① сапка қайтып оралу.② бұрынғы іске қайта оралу.

【归附】guīfù【ет.】тұтқынға берілу, бағыну; бойсұну; жеңілу; көну.

【归根】guīgēn【ет.】отанға қайту 叶落~.

【归根到底】guīgēndàodǐ ақыр аяғында; ақыр-аяғы; ақырында; әрі-беріден соң; бірде болмаса, бірде; ең ақырында.

【归根结底】(归根结柢) guīgēnjiéǐ ақыр аяғында; ақыр-аяғы; ақырында; әрі-беріден соң; бірде болмаса, бірде; ең ақырында.

【归根结蒂】guīgēnjiéǐ ақыр аяғында; ақыр-аяғы; ақырында; әрі-беріден соң; бірде болмаса, бірде; ең ақырында.

【归公】guīgōng【ет.】мемлекет қазынасына беру.

【归功】guīgōng【ет.】біреудің еңбегін санау.

【归还】guīhuán【ет.】қайту, қайтару.

【归回】guīhuí【ет.】отанға қайту~祖国.

【归结】guījié①【ет.】总括而求得结论: 原因很复杂, ~起来不外三个方面.

②【зат.】қорытынды; нәтиже

【归咎】guījiù【ет.】айыпталу; айыптау; жазғыру; кінәлау.

【归口】guīkǒu【ет.】① еселі; жанасымды; келісті; лайық; муапық; мінәсәр; мінәсіт; сай; сәйкес; сәйкесті; тиісті; ұйқас.② жүйеге кіру.

【归来】guīlái【ет.】шетелге қайтарып оралу 海外~.

【归里包堆】guī·libāodui〈方〉. барлығы; жинағы; жиынтығы; жиыны.

【归拢】guī·lǒng【ет.】құнды қағазды жиынтықтау 把钱票~.

【归谬法】guīmiùfǎ【зат.】аяғында танытып кету.

【归纳】guīnà ① индукциялық дәлел ~的论证.②【зат.】жиынтықтау; қорыту; мазмұндау; түйіндеу

【归宁】guīníng〈书〉【ет.】күйеуге шыққан соң ата – аналарының хал жайын білу.

【归期】guīqī【зат.】үйге қайту мерзімі бегісіз~未定.

【归齐】guīqí〈方〉【үс.】① қорытындысында, барлығы; жинағы; жиынтығы; жиыны, бар болғаны; не бәрі.② ақыр; нәтиже; соң; соңғы, қорытынды.

【归侨】guīqiáo【зат.】Отанға қайтарып келген эмигрант.

【归属】guīshǔ【ет.】бағыну; бас ию; бойсұну; көну.

【归顺】guīshùn【ет.】бағыну; бойсұну; жеңілу; көну.

【归宿】guīsù【зат.】өмірдегі орны.

【归天】guītiān【ет.】қаза табу; қайтыс болу; өлу.

【归田】guītián〈书〉【ет.】әскери қызметті қалдырып отанға торалу 解甲~.

【归途】guītú【зат.】қайтар жол; қайту жолы.

【归位】guīwèi【ет.】сандардың бөлінуі

【归西】guīxī【ет.】қаза табу; қайтыс болу; өлу.

【归降】guīxiáng【ет.】капитуляция (қияншылықтан жүрексініп кейін шегіну), тізе бүгу

【归向】guīxiàng【ет.】халықтың арманы 人心~.

【归心】guīxīn①【зат.】үйді аңсау~似箭.②〈书〉【ет.】四海~.

【归心似箭】guīxīnsìjiàn үйді аңсау.

【归省】guīxǐng〈书〉【ет.】Отанға қайтып келу.

【归依】guīyī ① ауу; еру; қосылу; қосылып кету; тақалу; таяну.②〈书〉

【ет.】басқаруына беру; сеніп тапсыру

【归阴】guīyīn【ет.】жан тапсыру; қаза табу; өлу.

【归隐】guīyǐn〈书〉【ет.】дарашылдыққа кетіп Отанға қайту~故园.

【归于】guīyú【ет.】① жату; ие болу;

құрамында болу; меншігі болу; тән болу (біреудің меншігі болу, біреуге тиісті болу).②кету; пайда болу; түсу.

【归着】guī-zhe 〈口〉【ет.】 жөнге келтіру; жүйеге келтіру.

【归真】guīzhēn ①【ет.】 шындыққа қайту.②жан тапсыру; қаза табу; өлу.

【归真返璞】guīzhēnfānpú шындыққа қайту.

【归整】guī-zhěng 〈口〉【ет.】 үй әбзелдерін жөнге келтіру~家什.

【归置】guī-zhi 〈口〉【ет.】 жөнге келтіру; жүйеге келтіру.

【归总】guīzǒng ①【ет.】 жинақтау; қорыту; нәтижеге; тұжыру, жалпы алғанда; тұтас алып қарағанда.②

【үс.】 жалпы жиыны

【归罪】guīzuì【ет.】 кінәні біреуге жүктеу~于他人.

圭 1guī ① асай-мұса; скипетр (патшалық өкімет белгісі ретінде асыл тастармен безелген аса таяқ).② белгі; өлшем~桌.③ (Guī) фамилияға қолданылады.

【圭表】guībiǎo【зат.】 гномон, күн сағаты.

【圭角】guījiǎo〈书〉【зат.】 сүйір бұрыш②дарын; талант

【圭臬】guīniè〈书〉【зат.】 бұлжымайтын ережені қолдану奉为~.

龟(龜)guī【зат.】 тұщы су тасбақа.

【龟板】guībǎn【зат.】 тасбақа қабығынан жасалған дәрі-дәрмек.

【龟趺】guīfā【зат.】 тас тасбақасы.

【龟甲】guījiǎ【зат.】① тасбақа сауыты②хош иісті заттектер

【龟鉴】guījiàn【зат.】 ереже; нұсқау.

【龟镜】guījìng【зат.】 ереже; нұсқау.

【龟缩】guīsuō【ет.】 бұғу; бұқтыру; жамшылау; жасырыну; тығылу.

【龟头】guītóu【зат.】 жыныс мүшенің басы.

媯 Guī ① Гуйшуй өзені.② фамилияға қолданылады.

规 guī ① циркуль (шеңбер сызатын екі ашалы аспап)圆~| циркуль (шеңбер сызатын екі ашалы аспап)两脚~.② мектеп тәптіптері校~| бұзақы тәртіпті жою革除陋~.③ иландыру; көндіру, нандыру, сендіру~劝| ақыл айту; ұқтыру~勉.④ жоспар~划| регламентациялау; регламенттеу (белгілі ережелерге бағындыру)~定.⑤ (Guī) фамилияға қолданылады.

【规避】guībì【ет.】 тура жауаптан жалтару~直接回答| жауапкершіліктен жалтарып кету~责任| жауаптан бас тарту~回答.

【规程】guīchéng【зат.】 техниканы пайдалану ережелері 技术操作~|

уақыт тәртібін орнату 确定议事~.

【规定】guīding ①【ет.】 жұмысты бағалау, бағалайтын~工价.②【зат.】 белгіленген үлестеме~份额; белгіленген тәртіп~程序.

【规定【ет.】作】guīdingdòngzuò міндетті жаттығу.

【规范】guīfān ①【зат.】 нормативті ғылым~科学| моральдық заңдар жинағы道德~.②【сын.】 нормативті лингвистика~语言学.

【规范化】guīfānhuà【зат.】 тіл нормалау语言~.

【规费】guīfèi【зат.】 белгіленген заң төлемдері.

【规复】guīfù〈书〉【ет.】 тәртіпті қалпына келтіру~秩序.

【规格】guīgē【зат.】① өнім стандартқа сәйкес келеуі产品合乎~.② орнатылған талаптар; бүкілодақтық стандарт全苏~

【规划】guīhuà①【зат.】 жоспар жасау 制订~| онжылдық жоспар十年~| өндіріс жоспары生产~.②【ет.】 жан-жақты жоспарлау全面~.

【规谏】guījiàn〈书〉【ет.】 айтып жеткізу; иландыру; нандыру; сендіру, көндіру, абайлату; алдын ала ескерту; білдіру; күні бұрын ескерту; күні бұрын сақтандыру; сақтандыру.

【规戒】(规戒)guījiè〈书〉【ет.】 айтып жеткізу; иландыру; нандыру; сендіру, көндіру, абайлату; алдын ала ескерту; білдіру; күні бұрын ескерту; күні бұрын сақтандыру; сақтандыру.

【规矩】guīju ①【зат.】老~ескі тәртіп| әзір тұру; даяр болып тұру立~| ережені сақтау守~.②【сын.】 өнегелі адам~人.

【规律】guīlǜ【зат.】 жалпы заңдар 共有~; қоғамдық даму заңдары社会发展[的]~; бұлжымайтын заң 确定不移的~; табиғат заңының ырықсыздығы 大自然[的]确定不移的~; күн заңы 价值~; ақша айналысының заңы 货币流通~.

【规模】guīmó【зат.】 негізін қалау; негізін салу 初具~.

【规劝】guīquàn【ет.】 иландыру; көндіру, нандыру; сендіру.

【规行矩步】guīxíngjǔbù ① байсалды өмір сүру.② әріпшілдік; тақуашылдық, артта қалғандық; әдеттен шықпаушылық; оралымсыздық.

【规约】guīyuē ①【зат.】 келісімді орындау 履行~.②【ет.】 шек қойып отыру; шектеп отыру

【规则】guīzé ①【зат.】 көшеден өту ережесі; көшеден жүру ережесі 交通~| қонақүйдің әкімшілік құқықтары 饭店管理~.②【зат.】

табиғи заңдар 自然~.③【сын.】 тік төртбұрыш~四边【сын.】.

【规章】guīzhāng【зат.】① тәртіп, ережелер жүйесі~制度; ережелерді қағаз түрде сақтау 恪守~.

【规整】guīzhěng ①【сын.】 мұқият; мұнтаздай; ұқыпты.②【ет.】 жөнге келтіру; жүйеге келтіру

【规正】guīzhèng ①〈书〉【ет.】 әдет-ғұрпын жүйеге келтіру~风俗.②

【сын.】 ақыл беру; бағыт көрсету; жөн сілтеу.

【规制】guīzhì【зат.】 ереже, заң, тәртіп.

邨 guī ① 下邨(Xiàguī), Хиагуи – ежелгі жердің аты ② (Guī) фамилияға қолданылады.

饭 guī[饭依](guīyī)【ет.】 құмартқан; салынған (адам), өзін сеніп тапсыру, жолын тұту; қуаттау; құлшылық ету.

闾(闾)guī ①〈书〉 есікше; кішкене қақпа (кішкене қақпалы есік).② гинекей, үйдің әйелдер жағы 深~.

【闾范】guīfàn【зат.】 гарем заңдары.

【闾房】guīfāng【зат.】 гарем (бай мұсылмандардың үйлеріндегі әйелдер тұратын бөлмелері).

【闾阁】guīgē【зат.】 гарем (бай мұсылмандардың үйлеріндегі әйелдер тұратын бөлмелері).

【闾闾】guīkūn【зат.】 гарем (бай мұсылмандардың үйлеріндегі әйелдер тұратын бөлмелері).

【闾门】guīmén【зат.】 гарем (бай мұсылмандардың үйлеріндегі әйелдер тұратын бөлмелері).

【闾女】guī-nǚ【зат.】① қыз, бикеш; бойжеткен.②〈口〉 қыз.

【闾秀】guīxiù【зат.】 атақты рудың бойжеткен қызы 大家~.

珪 guī асай-мұса; скипетр (патшалық өкімет белгісі ретінде асыл тастармен безелген аса таяқ).

硅 guī【зат.】 кремний (химиялық элемент, тас, шыны, жер, құм, тау жыныстары құрамында болады), силиций.

【硅肺】guīfèi【зат.】 Силикоз (латынша silicium — кремний) — өкпеде кремний қос тотығының жиналуынан дамидың сырқат.

【硅钢】guīgāng【зат.】 кремнийлі болат.

【硅谷】guīgǔ【зат.】 Силикон алқабы АҚШтың Калифорния штатының оңтүстігіндегі аудан.

【硅化】guīhuà【ет.】 кремнийлі.

瑰 guī〈书〉① асыл тас; гауһар; гауһар тас; жарқырауық тас.② ғажап; тамаша; таңғажайып~丽| ғажайып; ғажап; таңғажайып; таңырқарлық~异.

【瑰宝】guībǎo【зат.】 көрік; қазына,

асыл; қазына; қымбат

【瑰丽】guīlì【сын.】ғажап; тамаша; таңғажайып.

【瑰奇】guīqí【сын.】әдеттен тыс; бұрын-соңды болып көрмеген; ғажап; таңқаларлық.

【瑰伟】guīwěi маңызды; ұлы.

【瑰玮】guīwěi〈书〉【сын.】① басқаларға ұқсамайтын; өзіне ғана тән; соны.②әдемі; салтанатты; сәнді; сәндік.

【瑰异】guīyì【сын.】ғажайып; ғажап; таңғажайып; таңырқарлық.

鲑 guī【зат.】албырт; арқан балық (еті нәзік қызғылт түсті ірі қызыл балық), ақсерке (балық).

鬻 guī Қытай неолитіндегі ыдыс-аяқ.

瓌 guī〈书〉асыл тас; гауһар; гауһар тас; жарқырауық тас.

guī

洄 guī бастау; бұлақ; көз; қайнар.

究 guī опасыз; сатқын; сатылған (дұшпанға, жауға сатылған)

轨 guī①рельс 钢 ~ | рельс 铁 ~.② троллейбус (электр қуатымен жүретін автобус)无 ~ 电车.③ дағдылы қалып; дағдылы сорап 常 ~ | рельстен шығу 越 ~ | қасқа жолына түсу 步入正 ~.

【轨道】guǐdào【зат.】① темір жол қатынас жолы.② орбита (планеталардың айналып жүретін жолы).③ заңға сәйкестік; заңға сыйымдылық; заңдылық, дағдылы қалып; дағдылы сорап.

【轨道衡】guǐdào héng【зат.】өлшеуіш; таразы.

【轨度】guǐdù〈书〉【зат.】заң.

【轨范】guǐfàn【зат.】ереже; қағида; норма.

【轨迹】guǐjì【зат.】① жым; із.② геометриялық орын.③ орбита (планеталардың айналып жүретін жолы)

【轨辙】guǐzhé【зат.】жол.

【轨枕】guǐzhěn【зат.】шпал (рельс астына көлденең төсейтін келте ағаш).

度 (廢) guī〈书〉①зат қоятын бөлме; койма.②кою; орналастыру ~ 藏.

匪 guī дауысқа түскен жәшік 票 ~.

侷 guī〈书〉① қайшы болып шығу; сәйкес келмеу; үйлеспеу.② ғажайып; ғажап; ғаламат; таңғажайып; таңқаларлық.③ кездейсоқ табу ~ 得 ~ 失.

诡 guī① арам ойлы; аяр; жауыз; жымырысқы; зұлым; зұлымдық, арамза; екі жүзді; залым; қиянатшыл; опасыз; серт бұзған ~ 诈 | арам ойлы жоспар ~ 计.② әдеттен тыс; бұрын-соңды болып көрмеген; ғажап; таңқаларлық ~ 异.

【诡辩】guǐbiàn【ет.】① сопышылдық

(мәселені әдейі былықтырып, жалған қағиданы сипаттау мақсатымен құрылған ой қорытындысы), софистика (сопышылдық әдісін қолдану).② жалған (теріс пікірді дәлелдеуге шеберлік).

【诡诞】guǐdàn【сын.】~ 不经.

【诡怪】guǐguài【сын.】түсініксіз өзін өзі ұстау 行事 ~.

【诡计】guǐjì【зат.】кастықты орағыту ~ 多端.

【诡譎】guǐjué〈书〉【сын.】① арам ойлы; аяр; жауыз; жымырысқы; зұлым; зұлымдық.② жөнсіз сөздерді айту 言语 ~.③ арам ойлы адам; жауыз адам 为人 ~.

【诡秘】guǐmì【сын.】жұмбақ адам 行踪 ~ 人.

【诡奇】guǐqí【сын.】~ 难测 | 情节 ~.

【诡异】guǐyì【сын.】таңғарарлық стиль ~ 的笔调.

【诡诈】guǐzhà【сын.】арам ойлы; аяр; жауыз; жымырысқы; зұлым; зұлымдық

坳 guī〈书〉қиратылған қабырға ~ 垣.

鬼 guī①【зат.】рух.② бәңгі; есірткі құмар; көкнәрші; нашақор; нашашы 烟 ~ | беймаза; жалықтыратын; мезі ететін (адам) 讨厌 ~ | сараң, ашкөз; бақыл; бермес; дүниеқоңыз; дүниеқор; есепдар; есепқор; қарынбай; қытымыр; сараң; тастай қатты 吝啬 ~.③ әзәзіл жоспары ~ 头 ~ 脑 | ұрыларша ~ ~ 祟 崇.④【зат.】арам қылық; арамдық іс; бұзық ниет; қияңқылық 捣 ~ | ар-ожданы таза емес 心里有 ~.⑤【сын.】күн райы өте жаман ~ 天气 | арам ойлы жоспар ~ 主意.⑥〈口〉【сын.】аңғарғыш; аңғарымпаз; бәле; зейінді; зерек; түсіңгіш.

【鬼把戏】guǐbǎxì【зат.】① арам ойын, арам ой; қастық.② арам қылық; арамдық іс; бұзық ниет; қияңқылық.

【鬼才】guǐcái【зат.】данышпандық қабілетілік.

【鬼点子】guǐdiǎn·zi【зат.】айлакерлік; бұлтақ; бұлтарыс; жалтарыс; жортақ; қалтарыс.

【鬼风疙瘩】guǐfēnggē·da〈方〉есекжем ауруы.

【鬼斧神工】guǐfǔshéngōng аса нәзік шеберлік, жоғары сапалы еңбек; көркемдігі жоғары еңбек.

【鬼怪】guǐguài【зат.】жын-шайтан, албасты; жынды; қаныпезер 妖魔 ~.

【鬼画符】guǐhuàfú【зат.】① түсініксіз жазу; шимайлап жазу.② қисыны жоқ сөз айту; сандырақ сөз айту; сандырақтау.

【鬼话】guǐhuà【зат.】таза өтірік сөз ~ 连篇.

【鬼魂】guǐhún【зат.】аруақ; елес; елестеген көрініс.

【鬼混】guǐhùn【ет.】① құр бекер өмір сүру.② абыройсыз өмір сүру.

【鬼火】guǐhuǒ【зат.】қыдырма жалын.

【鬼哭狼嚎】guǐkūlángáo ащы зар жылау.

【鬼脸】guǐliǎn(~儿)【зат.】① маска.② бет-аузын қисайту; бет-аузын қисайтушылық; бет-аузын тыжырайтушылық.

【鬼魅】guǐmèi〈书〉【зат.】жын-шайтан, албасты; жынды; қаныпезер.

【鬼门关】guǐménquān【зат.】тозақ қақпасы.

【鬼迷心窍】guǐmíxīnqiào аздырма; еліктірме.

【鬼神】guǐshén【зат.】табиғаттан тыс күштерге сенбеу 不信 ~.

【鬼使神差】guǐshǐshénchāi шайтан азғырды.

【鬼祟】guǐsuì①【зат.】шайтандай азғыру.②【зат.】ақылсыз қылық.

【鬼胎】guǐtāi【зат.】астыртын бұзық іске ниеттену 心怀 ~.

【鬼剃头】guǐtítóu【зат.】симптомдық алопеция.

【鬼头鬼脑】guǐtóuguǐnǎo әзәзіл жоспар.

【鬼物】guǐwù【зат.】аруақ; елес; елестеген көрініс.

【鬼雄】guǐxióng〈书〉【зат.】қаза тапқан батырдың жаны.

【鬼蜮】guǐyù【зат.】оңбаған әдіс ~ 伎俩(比喻阴险害人的卑劣手段).

【鬼子】guǐ·zi【зат.】әзәзіл; жын; пері; шайтан; ыблыс.

媿 guī〈书〉【сын.】әсем.

癸 guī【зат.】гуй – он циклдық белгінің соңғысы.

晷 guī①〈书〉мандай тері; табан етімен күнелту 焚膏继 ~.② күн сағат.

guì

柜 guì【зат.】① гардероб (киім ілетін шкаф) 衣 ~ | буфет (ыдыс, аяқ-табақ шкафы) 橱 ~ | жағдан; сейф; темірсандық (бағалы заттар сақталатын жанбайтын шкаф) 保险 ~.② нақты бары кассаға берілді 现款都交了 ~ 了.

【柜橱】guìchú【зат.】комод (киім-кешек салуға арналған; тартпалы аласа шкаф).

【柜房】guìfáng【зат.】кеңсе.

【柜上】guì-shàng【зат.】дүкен; дүңгіршек.

【柜台】guìtái【зат.】сатушы сәресі (дүкендегі сатушының алдындағы үстел).

【柜员】guìyuán【зат.】банк

кызметшісі.

【柜员机】guìyuánjī【зат.】банкомат (пластикалық карточкамен ақша беретін бағдарламалы банк автоматы).

【柜子】guì-zi【зат.】комод (киім-кешек салуға арналған; тартпалы аласа шкаф).

旻 Guì фамилияға қолданылады..

刖 guì〈书〉ренжіту; уайым қайғыға салу.

劊 guì〈书〉кесу; кесіп тастау; қыршу.

【劊子手】guì-zhǐshǒu【зат.】① баскесер; жазалаушы; жаналғыш; жәндет; жендет; қанқұмар; қанқұмар жендет; қанылезер; қанішер. ② жаналғыш; қанішер.

焮 Guì фамилияға қолданылады..

贵 guì ①【сын.】жібек мата мақта матадан қымбат 绸缎比棉布~ | көптемі жауын – шашынға бағасы жоқ 春雨~如油. ② асыл; гауһардай; қымбат 宝~ | асыл; гауһардай; қымбат 可~. ③【ет.】人~有自知之明 | 锻炼身体, ~在坚持. ④ аристократия (ескі Грециядағы мемлекет билігін басқарудың бір түрі) ~族 | зиялы қауымдағы әйел~妇人 | әйгілі адамдар 达官~人. ⑤ сіздің фамилияңыз?~姓 | сіз қай мемлекеттенсіз?~国 | мейірімді болу 高抬~手. ⑥ (Guì) фамилияға қолданылады..

【贵宾】guìbīn【зат.】құрметті қонақ.

【贵妃】guìfēi【зат.】императордың екінші әйелінің құрметті атағы.

【贵干】guìgān【зат.】сіздің жұмысыңыз қандай?有何~?

【贵庚】guìgēng【зат.】Сіз қанша жастасыз?.

【贵贱】guìjiàn ①【зат.】қымбат және арзан. ②【зат.】мейірбан не арам. ③〈方〉【үс.】сыйлау не жек көру.

【贵金属】guìjīnshǔ【зат.】асыл металдар (алтын, күміс, платина және платиналы топтағы металдар).

【贵客】guìkè【зат.】құрметті қонақ.

【贵人】guìrén【зат.】① атақты ру да官. ② бекзат; игі; игілікті; мәртебелі; мейірбан.

【贵姓】guìxìng фамилияға қолданылады. ңыз кім?.

【贵恙】guìyàng【зат.】сырқат.

【贵重】guìzhòng【сын.】бағалы зат; құнды зат~物品.

【贵胄】guìzhòu〈书〉【зат.】атақты тектегі кіші тұлғалар.

【贵子】guìzǐ【зат.】喜生~.

【贵族】guìzú【зат.】аристократия (ескі Грециядағы мемлекет билігін басқарудың бір түрі), аксүйектер тобы.

桂 1 guì ① даршын; дәм қабық (ас дәмдеу үшін қолданылатын кейбір

тропикалық өсімдіктердің кептірілген хош иісті қабығы) ~皮. ② османтус~花. ③ алқагүл~冠. ④ даршын; дәм қабық (ас дәмдеу үшін қолданылатын кейбір тропикалық өсімдіктердің кептірілген хош иісті қабығы).

桂 2 Guì ①【зат.】Гуанси провинциясы. ③ фамилияға қолданылады..

【桂冠】guìguān【зат.】给冠军加月~ чемпиоңға шір кигізу.

【桂花】guìhuā【зат.】① даршын; дәм қабық (ас дәмдеу үшін қолданылатын кейбір тропикалық өсімдіктердің кептірілген хош иісті қабығы). ② шай ағашы.

【桂剧】guìjù【зат.】гуанси театры.

【桂皮】guìpí【зат.】① даршын; дәм қабық (ас дәмдеу үшін қолданылатын кейбір тропикалық өсімдіктердің кептірілген хош иісті қабығы).

【桂圆】guìyuán【зат.】лонгон - мәңгі жасыл ағаш.

【桂子】guìzǐ〈书〉【зат.】өлеңнің лепірмелі буында қолданылатын мысқыл~飘香.

桧 (檜) guì【зат.】қытай аршасы.

篁 guì【竹竹】(guìzhú)【зат.】бамбук (тропикалық және субтропикалық жерге өсетін ағаш сияқты көп жылдық өсімдік).

跪 guì【ет.】тізеге тұру 下~ | иіліп тәжім ету~拜 | жер жер бетінде болу~在地上.

【跪拜】guìbài【ет.】аяғына бас ұру.

鳧 guì【зат.】қытай алабұғасы.

gǔn

袞 gǔn императордың салттық кигізу~服 | парадтың киім – кешек пен тиара (Шығыстың ерте замандағы патшаларының, сол сияқты Рим папасының бас киімі)~冕(袞服和冕旒).

【袞服】gǔnfú【зат.】императордың салттық кигізу.

【袞袞】gǔngǔn〈书〉【сын.】көптеген, ұдайы; үзбей; үздіксіз; үзіліссіз.

緼 (緼) gǔn ①〈书〉арқан; бау; жіп. ②〈书〉тоқымалы белдік. ③【ет.】әдіптеу; жиектеу~边.

【緼边】gǔnbiān(~儿)【зат.】әдіптеу; жиектеу.

輶 (輶) gǔn【зат.】десте; қаума (егіннің, шөптің десте күйінде жатуы)~轴.

【輶子】gǔn-zi〈口〉【зат.】десте; қаума (егіннің, шөптің десте күйінде жатуы).

滚 gǔn ①【ет.】домалау; зулау; зымырау; сорғалау; сырғанау. ②【ет.】

кет бар!~开 | сен мені қуып жібердің! 你给我~! ③【ет.】су пісті 水~了. ④

【ет.】~宽边的短袄 кең жиекпен тігілген қысқа көйлек. ⑤ алысып жұлысу; жұрттың бәрімен соғысып шығу; төбелесіп қалу; төбелесіп шығу; ұрсысып біту 滚起来. ⑥ (Gǔn) фамилияға қолданылады..

【滚边】gǔnbiān әдіп; еру; жиек; көмкерме; қайыма.

【滚齿机】gǔnchǐjī【зат.】тісфрезер станогы.

【滚存】gǔncún【ет.】шотты теңгеру.

【滚蛋】gǔndàn【ет.】жоғал!; кет мұнан!; қараңды көрсетпе!

【滚刀肉】gǔndāoròu〈方〉【зат.】арсыз; ибасыз; ұятсыз, қаңғыбас; қырсыз; солапай (түк істемей бос жүретін адам).

【滚动】gǔndòng【ет.】① домалау; зулау; зымырау; сорғалау; сырғанау. ② сандалақтау; томалақтау; томалану; томалау.

【滚翻】gǔnfān【зат.】алға тоңқалаң асып түсу 前~ | артқа тоңқалаң асып түсу 后~.

【滚沸】gǔnfèi【ет.】бұрқылдау; гүрлідеу; сарқылдау; сарқырап ағу.

【滚瓜烂熟】gǔnguā-lànrú жатқа білу; жатқа жақсы білу; жаттай білу; өте жақсы білу.

【滚瓜溜圆】gǔnguā-liūyuán айнала; төңірегінде; төңірекке

【滚滚】gǔngǔn арбаның дөңгелегі домалап жүр 车轮~ ; мұржадан түтін шығып жатыр 烟从烟筒~而出

【滚雷】gǔnléi【зат.】күннің күркілі; күннің күркіреуі.

【滚轮】gǔnlún【зат.】гимнастикалық дөңгелек.

【滚木】gǔnmù【зат.】тас үймегілерін домалату~礮石.

【滚热】gǔnrè【сын.】ыстық шайды ішу 喝一杯~的茶 | оның маңдайы ыстық, мүмкін онда температура 他头~, 可能是发烧了.

【滚水】gǔnshuǐ【зат.】сақылдап қайнап тұрған су.

【滚烫】gǔntàng【сын.】күйдіретін; өртейтін; үйітетін; шыжыған.

【滚梯】gǔnlǐ【зат.】эскалатор (электр қуатымен өзі жылжитын басқыш).

【滚筒】gǔntǒng【зат.】кір жуғыш машинаның атанағы~洗衣机.

【滚雪球】gǔnxuěqiú жентек қар

【滚圆】gǔnyuán【сын.】жуан қарын; мес қарынсыр 腰身~的母牛.

【滚珠】gǔnzhū(~儿)【зат.】шарлы подшипник~轴承.

礮 gǔn ① темір каток 铁~. ②【ет.】~压.

【礮子】gǔn-zi【зат.】каток.

鳊 (鳊、鳊) Gǎn гун – үлкен ертегі балығы .

gùn

棍 1 gùn (～儿) 【зат.】 асатаяқ; сойыл; таяқ 木～ | сүймен 铁～ | жуан таяқ; келдек; таяқ; шоқпар 小～儿.

棍 2 gùn азғын; арам ниетті; әбілет; сілімтік 恶～ | алаяқ; шулер (карта ойынында алдап, ұрлап түрлі қулық істейтін және соны кәсіп ететін кісі) 赌～ | алаяқ; шулер (карта ойынында алдап, ұрлап түрлі қулық істейтін және соны кәсіп ететін кісі) 讼～.

【棍棒】 gùnbàng 【зат.】 ① асатаяқ; сойыл; таяқ. ② күрзі; қысқа шоқпар таяқ; шоқпар (оны украин казактары мен поляктар өкімет басына отырғандықтың нысана белгісі еткен).

【棍子】 gùn·zi 【зат.】 жуан таяқ; келдек; таяқ; шоқпар.

guō

坩 (坩) guō 【坩埚】 тигель (баспа машинасының қағазды баспа формасына қысатын металл такта).

郭 guō ① қала қала түбіндегі елді мекен 城～ | шығыс қала түбіндегі елді мекен 东～. ② құлақтың жарғағы; құлақ қалқаны 耳～. ③ (Guō) фамилияға қолданылады.

聒 guō улап-шулау (ретсіз жамырап сөйлеу), гүж ету; гулесу; гүйлдесу; шулау; шуылдау～噪 | шулау～耳.

【聒耳】 guō'ěr 〈方〉 【сын.】 улап шулау .

【聒噪】 guōzào 〈方〉 【сын.】 улап-шулау (ретсіз жамырап сөйлеу), гүж ету; гулесу; гүйлдесу; шулау; шуылдау.

锅 (鍋) guō ① 【зат.】 шойын, қазан, шөген 铁～ | алюминевый қазан 钢精～ | бір қазан 一口～. ② бу жіберетін қазан ～炉 | хого, фондю, қытай самауыр 火～.

【锅巴】 guōbā 【зат.】 кесіліп қуырылған нан

【锅饼】 guō·bing 【зат.】 бидай ұннан жасалған майлы шелпек .

【锅伙】 guō·huo (～儿) 【зат.】 ортақ пайдалану .

【锅盔】 guō·kuī 【зат.】 бидай камырдан жасалған қуырған шелпек .

【锅炉】 guōlú 【зат.】 бу жіберетін қазан, бойлер (су жылытатын құрылғы).

【锅台】 guōtái 【зат.】 асуылік ошақ пен қазан.

【锅贴儿】 guōtiēr 【зат.】 қуырған тұшпара.

【锅烟子】 guōyān·zi 【зат.】 қазан түбіндегі құрым.

【锅庄】 guōzhuāng 【зат.】 ошақ айналасында билеу .

【锅子】 guō·zi 【зат.】 ① 〈方〉 қазан, таба. ② трубканың шыныаяғы 烟袋～. ③ қазанда қайнаған қой еті 涮～.

guó

国 guó ① 【зат.】 мемлекет ішінде, отандық～内 | атамекен; отан; туған ел 祖～ | шетел 外～ | үй ішін қорғау 保家卫～. ② мемлекеттік елтаңба (мемлекеттің ресми айрықшалық белгісі, мемлекеттік органдардың бланкілерінде, мөрлерінде, ақшасында бейнеленетін белгі) ～徽 | мемлекеттік жалау～旗 | ұлттық эмблема ретіндегі гүл～花. ③ мемлекеттік чемпион ～手 | мемлекеттегі атақты сұлу қыз～色. ④ отандық～产 | қытай әскери өнер～术 | гохуа – қытайды ұлттық сурет – өнері ～画 | қытайдың дәстүрлі медицинаның дәрі - дәрмегі ～药. ⑤ (Guó) фамилияға қолданылады.

【国宝】 guóbǎo 【зат.】 ① ұлттық байлық. ② мемлекеттік валюта .

【国本】 guóbēn 【зат.】 мемлекеттің негізі.

【国宾】 guóbīn 【зат.】 шет ел қонақтары.

【国柄】 guóbǐng 〈书〉 【зат.】 басқару билігі.

【国策】 guócè 【зат.】 мемлекеттік саясат.

【国产】 guóchǎn 【сын.】 отандық машина ～汽车 | отандық кинофильм ～影片.

【国耻】 guóchǐ 【зат.】 ұлттық абыройсыздық

【国仇】 guóchóu 【зат.】 мемлекет жауы .

【国粹】 guócuì 【зат.】 ұлттық мәдениет, ұлттық мұра .

【国道】 guódào 【зат.】 мемлекеттік жол.

【国都】 guódū 【зат.】 мемлекет астанасы .

【国度】 guódù 【зат.】 мемлекет , ел .

【国法】 guófǎ 【зат.】 мемлекеттік заң.

【国防】 guófáng 【зат.】 еліміздің отан қорғау қуатын нығайту 巩固～ | ұлттық қорғаныс құру～建设.

【国防军】 guófángjūn 【зат.】 тұрақты армия.

【国父】 guófù 【зат.】 Отан әкесі.

【国歌】 guógē 【зат.】 由国家正式规定的代表本国的歌曲. 我国国歌是《义勇军进行曲》.

【国格】 guógé 【зат.】 ұлттық абырой.

【国故】 1 guógù 【зат.】 ұлттық мәдениет

【国故】 2 guógù 〈书〉 【зат.】 ұлттық масштабтың ауыртпалығы.

【国号】 guóhào 【зат.】 мемлекеттің ресми аты .

【国花】 guóhuā 【зат.】 ұлттық эмблема ретіндегі гүл.

【国画】 guóhuà 【зат.】 гохуа – қытайдың ұлттық сурет өнері .

【国徽】 guóhuī 【зат.】 мемлекеттік елтаңба (мемлекеттің ресми айрықшалық белгісі, мемлекеттік органдардың бланкілерінде, мөрлерінде, ақшасында бейнеленетін белгі).

【国会】 guóhuì 【зат.】 парламент, конгресс.

【国会制】 guóhuìzhì 【зат.】 парламентшілік.

【国魂】 guóhún 【зат.】 ұлттық рух.

【国货】 guóhuò 【зат.】 отан жасаған тауар .

【国籍】 guójí 【зат.】 ① азаматтық, бодандық; бір елдің құрамына тиістілік (бір елдің азаматы болу). ② мемлекеттік керек – жарак .

【国计民生】 guójì mǐnshēng мемлекет экономиканың даму жоспары .

【国际】 guójì ① 【сын.】 халықаралық келісім ～协定 | халықаралық қатынастар ～关系. ② 【зат.】 халықаралық практика～惯例 .

【国际标准交谊舞】 guójì biāozhǔnjiāoyiwǔ мемлекеттік стандарттағы достық биі.

【国际裁判】 guójì cǎipàn халықаралық категориядағы төреші.

【国际单位制】 guójì dānwèizhì халықаралық бірлік жүйесі.

【国际法】 guójì fǎ 【зат.】 халықаралық құқық.

【国际妇女节】 Guójì Fùnǚ Jié 8 наурыз – халықаралық әйелдер күні.

【国际歌】 Guójì Gē 【зат.】 интернационал (қайсыбір партиялардың, ұйымдардың т. б. халықаралық бірлестігі).

【国际公法】 guójì gōngfǎ халықаралық көпшілік құқығы.

【国际惯例】 guójì guànlì халықаралық практика .

【国际劳〔ет.〕节】 Guójì Láodòng Jié 1 мамыр – халықаралық еңбек күні.

【国际日期变更线】 guójì rìqī biàngēng xiàn халықаралық күн ауысу желі .

【国际私法】 guójì sīfǎ халықаралық жекеше құқығы.

【国际象棋】 guójì xiàngqí шахмат ойыны .

【国际音标】 guójì yīnbiāo халықаралық фонетикалық алфавит.

【国际主义】 guójì zhǔyì интернационализм (пролетариаттардың

халықаралық ынтымағы; барлық ұлттардың теңдігін мойындау).

【国家】guójiā【зат.】① мемлекет, ел. ② әулет; династия (бір патша әулетінің тұқым қуып бірінен соң бірі патша болуы).

【国家标准】guójiābiāozhǔn мемлекеттік стандарт, ұлттық эталон.

【国家裁判】guójiācáipàn жалпы ұлттық категориядағы төреші.

【国家公园】guójiāgōngyuán ұлттық парк.

【国家机关】guójiājīguān мемлекеттік құрым; мемлекеттік орган.

【国家赔偿】guójiāpéicháng мемлекетті қалпына келтіру.

【国家税】guójiāshuì【зат.】жалпы мемлекеттік салықтар.

【国家所有制】guójiāsuǒyǒuzhì мемлекеттік меншік.

【国脚】guójiǎo【зат.】ұлттық футбол команданың ойыншысы.

【国教】guójiào【зат.】ресми дін, мемлекеттік шіркеу.

【国界】guójiè【зат.】мемлекеттік шекараны белгілеу 划定~.

【国境】guójìng【зат.】① елдің территориясы. ② астыртын шекарадан өту 逾越~.

【国剧】guójù【зат.】классикалық пьеса, ұлттық драма.

【国君】guójūn【зат.】патша, монарх (жеке дара билеуші патша).

【国库】guókù【зат.】мемлекеттік қазынашылық.

【国库券】guókùquàn【зат.】мемлекеттік қазынашылық билеті (асыл металға айырбасталмайтын, ұсақталмайтын қағаз ақша түрі; қазынашылық бюджет тапшылығын жабу үшін шығаратын қағаз ақша).

【国力】guólì【зат.】мемлекеттің жиынтық күші 综合~ | мемлекет күшін бекіту 增强~.

【国立】guólì【сын.】мемлекеттік университет~大学.

【国脉】guómài【зат.】国家的命脉: 传邮万里, ~所系.

【国门】guómén〈书〉【зат.】астананың қала қақпасы.

【国民】guómín【зат.】ұлт, халық.

【国民待遇】guómíndàiyù азаматтардың құқығы.

【国民党】guómíndǎng【зат.】гоминдан (Қытайда болған ұлтшыл жер иелері партиясы).

【国民经济】guómínjīngjì халық шаруашылық, ұлттық экономика.

【国内生产总值】guómínshēngchǎnzǒngzhí жалпы ұлттық өнім.

【国民收入】guómínshōurù ұлттық

кіріс; ұлттық табыс (амортизацияны шегергенде ел экономикасы шеңберінде алынған барлық табыстың жылдық сомасы).

【国难】guónàn【зат.】ұлттық апат уақытында~当头 | Отан қорғау үшін барлық күшін беру 共赴~.

【国内生产总值】guó nèishēngchǎnzǒngzhí ішкі жалпы өнім.

【国戚】guóqī【зат.】императордың ағайындары 皇亲~.

【国旗】guóqí【зат.】мемлекеттік ту.

【国企】guóqǐ【зат.】мемлекеттік кәсіпорын, ұлттық кәсіпорын.

【国情】guóqíng【зат.】өзіндік ұлттық ерекшілікке сәйкес келу 适合~.

【国庆】guóqìng【зат.】мемлекет құрылудың ұлттық мейрамы.

【国人】guórén〈书〉【зат.】біздің отандастар.

【国丧】guósāng【зат.】ұлттық азалы.

【国色】guósè〈书〉【зат.】өте әдемі таспа~.

【国色天香】guósètānxiāng ғажап сұлулық пен құдай берген тамаша хош иіс.

【国殇】guóshāng〈书〉【зат.】құрбан болған бағыр.

【国史】guóshǐ【зат.】① мемлекеттің ресми тарихы. ② мемлекеттік тарихнамашы (тарихнама ғылымының маманы).

【国势】guóshì【зат.】① мемлекеттің қуатты күші ~强大. ② мемлекеттік жағдай.

【国事】guóshì【зат.】мемлекеттік істің қамын ойлау 关心~.

【国事访问】guóshìfǎngwèn мемлекеттік сапар.

【国是】guóshì〈书〉【зат.】мемлекеттік саясаттың негізгі мәселелері.

【国手】guóshǒu【зат.】мемлекеттің ұлттық чемпионы.

【国书】guóshū【зат.】сенім қағаздар (белгілі бір үкіметтің өз елшісіне берген куәлік сенім).

【国术】guóshù【зат.】қытайдың әскери өнері.

【国税】guóshuì【зат.】мемлекеттік салық.

【国泰民安】guótàimínān жалпыға бірдей амншылық.

【国帑】guótǎng〈书〉【зат.】мемлекеттің ақшасын жеп қою 盗用~ | мемлекет қазынасын босқа жою 虚耗~.

【国体】guótǐ【зат.】① мемлекеттік құрылыс. ② мемлекет абыройы.

【国统区】guótǒngqū【зат.】гоминдан-өктемдігінің аудандары.

【国土】guótǔ【зат.】елдің территориясы.

【国王】guówáng【зат.】патша, әкім; әмірші; басқарушы; билеуші; билеп-төстеуші.

【国威】guówēi【зат.】мемлекеттік абырой.

【国文】guówén【зат.】① жалпы ұлттық жазу тілі. ② ана тілі.

【国务】guówù【зат.】мемлекеттік кеңес ~会议.

【国务卿】guówùqīng【зат.】① мемлекеттік хатшы.

【国务委员】guówùwěiyuán мемлекеттік кеңес мүшесі.

【国务院】guówùyuàn【зат.】① Қытайдың мемлекеттік кеңесі. ② мемлекеттік департамент.

【国学】guóxué【зат.】① мемлекеттік мектеп. ② классикалық білім беру, синология (Қытайдың тарихын, тілін, әдебиетін зерттейтін ғылымдардың жинағы).

【国宴】guóyàn【зат.】үкіметтік ресми банкет.

【国药】guóyào【зат.】қытайдың дәстүрлі медицинаның дәрі-дәрмектері.

【国医】guóyī【зат.】қытай медицинасы.

【国音】guóyīn【зат.】нормативті айтылу.

【国营】guóyíng【сын.】кеңес шаруашылығы; кеншар (кеңестік шаруашылық) ~农场 | мемлекетт. мемлекеттік кәсіпорын ~企业.

【国有】guóyǒu【ет.】ұлттандыру (мемлекет мүлкіне айналдыру) ~化 | мемлекеттік кәсіпорын ~企业 | жерді мемлекеттендіру 土地~ | теміржолды мемлекеттендіру 铁路~.

【国有股】guóyǒugǔ【зат.】мемлекеттік акциялар пакеті.

【国有经济】guóyǒujīngjì мемлекеттік экономиканың секторы.

【国有企业】guóyǒuqǐyè мемлекеттік кәсіпорын, ұлттық кәсіпорын.

【国有资产】guóyǒuzīchǎn мемлекеттік мүлік.

【国语】guóyǔ【зат.】① мемлекеттік тіл. ② гоуэй – қытайдың жалпы ұлттық тілі.

【国乐】guóyuè【зат.】① ресми мерекеде орындалатын музыкалық шығармалар. ② ұлттық музыка.

【国运】guóyùn〈书〉【зат.】мемлекеттің болашағы.

【国葬】guózáng【зат.】мемлекеттік өлікті шығару.

【国贼】guózéi【зат.】мемлекеттік

кылмыскер.

【国债】guózhài【зат.】① мемлекеттік заем.② мемлекеттік борыш.

【国子监】guó zǐ jiān【зат.】 мемлекеттік училище.

掴 guō жаққа шапалақпен тартып жіберу.

馥 Guó ① Чжоу дәуіріндегі бірнеше Го княздықтары. ② фамилияға қолданылады..

馥 guó сол құлықты кесіп алу.

guǒ

果 guǒ ①(～儿)【зат.】 жеміс 水～ | гүлденіп жемісті беру - пайда келтіру 开花结～. 注意. ② жинақ; зейнет; қорытынды; нәтиже, табыс 成～ | істің барлық жағдайлары 前因后～. ③ (Guǒ) фамилияға қолданылады.

果 2guǒ бағыл; ер; ержүрек; жанкиярлық; жаужүрек; жүректі; қайратты; қайсар; қайтпас; өжет～敢.

果 3guǒ ①【үс.】 задында; расында; шынында. ② егер; егерде 如～.

【果报】guǒbào【зат.】 есесін алу; жаза; құн.

【果不其然】guǒ·bùqírán міне дәл соның өзі.

【果茶】guǒchá【зат.】 жеміс шайы.

【果冻】guǒdòng(～儿)【зат.】 мармелад (жеміс шырынынан, картоп ұнынан, қанттан жасалған кондитерлік дәм), тәтті тамақ (жемістен я жидектен жасалған тәтті тамақ).

【果断】guǒduàn【сын.】 бағыл шаралар қолдану 采取～措施.

【果饵】guǒ'ěr〈书〉【зат.】 кондитер бұйымдары; кондитер тағамы; тәтті тағам бұйымдары.

【果脯】guǒfǔ【зат.】 цукат (қантқа шылғытқан жеміс я жемістің тамырлары), қантталған жемістер.

【果腹】guǒfù〈书〉【ет.】 қарнын кампиту

【果干儿】guǒgānr【зат.】 кептірілген жеміс.

【果敢】guǒgǎn【сын.】 бағыл адам～的人.

【果酱】guǒjiàng【зат.】 повидло (жемістен жасаған тәтті қоймалжын), варенье; қайнатпа; тосап (жидекке я басқа жеміске қант я бал қосып қайнатып дайындалған тәтті), джем (жеміс, жидектен жасалған қою тосап).

【果胶】guǒjiāo【зат.】 пектин заты～物质.

【果酒】guǒjiǔ【зат.】 жемістен жасалынған шарап.

【果决】guǒjué【сын.】 бағыл істі жасау 办事～.

【果料儿】guǒliàoer【зат.】 жеміс қоспасы.

【果绿】guǒlǜ【сын.】 бозарған жасыл түс.

【果木】guǒmù【зат.】 жеміс бағы～园 (果园).

【果农】guǒnóng【зат.】 фермердің жемістері.

【果盘】guǒpán(～儿)【зат.】 жемістер үшін арналған поднос.

【果皮】guǒpí【зат.】 жаңғақтың сүйегі; жеміс серігі; жемісқап; жеміссерік; өріктің еті; пістенің қабығы.

【果品】guǒpǐn【зат.】 жеміс дүкені～店 | жаңа піскен жемістер мен кептірілген жемістер 干鲜～.

【果然】guǒrán ①【үс.】 задында; расында; шынында. ② 连 егер шынында.

【果肉】guǒròu【зат.】 балдыры; жұмсағы; мәйек; ұлпа.

【果实】guǒshí【зат.】 ① жеміс беру; жеміс салу 结果实. ② еңбек жемісі; еңбек зейнеті 劳【ет.】～.

【果树】guǒshù【зат.】 жемісті ағаш.

【果穗】guǒsuì【зат.】 собық; сота.

【果糖】guǒtáng【зат.】 жеміс шырыны; фруктоза.

【果园】guǒyuán【зат.】 жеміс бағы.

【果真】guǒzhēn ①【үс.】 ақиқатында; шынында. ② 连 расында да солай～是这样.

【果汁】guǒzhī【зат.】 жеміс шырыны.

【果枝】guǒzhī【зат.】 ① жеміс бұтағы. ② жеміс бұтағы.

【果子】guǒ·zi ①【зат.】 жеміс. ② кондитер; кондитерлік.

【果子酱】guǒ·zǐjiàng【зат.】 варенье; қайнатпа; тосап (жидекке я басқа жеміске қант я бал қосып қайнатып дайындалған тәтті), джем.

【果子酒】guǒ·zǐjiǔ【зат.】 шарап (жемістен ашытылған шарап).

【果子狸】guǒ·zǐlí【зат.】 гималай циветасы.

【果子露】guǒ·zǐlù【зат.】 мүкжидек (жидек шырынынан істелген сусын).

裸(裸)guǒ жұқа нан; тандыр нан; шелпек.

【裸子】guǒ·zi【зат.】 ① шөпшек; шыбық. ②〈方〉 майға пісірілген тәтті қатырма шелпек.

椁guǒ табыт 棺～.

螺guǒ(guǒlǜ)【зат.】 ара паразит.

裹guǒ ①【ет.】 бинттеу; дәкемен таңу; таңу 包～ | байлау; орап тағу; орау～腿 | 用绷带把伤口～好. ② (Guǒ) фамилияға қолданылады.

【裹脚】guǒjiǎo【ет.】 әйелдердің аяқтарын бинттеу.

【裹脚】guǒ·jiǎo【зат.】 аяқты бинттеу үшін арналған бинт.

【裹脚布】guǒjiǎobù【зат.】 әйелдердің аяқтарын бинттеу.

【裹乱】guǒluàn〈方〉【ет.】 араласу, шатылысу; шатысу.

【裹腿】guǒ·tuǐ【зат.】 байлау; орап тағу; орау.

【裹胁】guǒxié【ет.】 басты саудаға салу; шатастыру; еліктіру; ерту; қатыстыру; қызықтыру; тарту.

【裹挟】guǒxié ①【ет.】 еріксіз көндіру; зорлық; зорлық ету; зорлық салу; қыспақ; қыстау; мәжбүр ету; мәжбүрлеу. ②【ет.】 шатастыру, еліктіру; ерту; қатыстыру; қызықтыру; тарту.

【裹扎】guǒzā【ет.】 жарақатты таңу; жараны таңу～伤口.

【裹足不前】guǒzúbùqián орнынан тапжылмау, тоқтап қалу.

guò

【过半】guòbàn【ет.】 жартысынан шектен шығу, үлкен жартысы: 时间～ жартыдан, 任务～ жартыдан көп тапсырма.

【过半数】guòbànshù жартыдан көп; 非有过半数会员出席, 不得开会 Егер қоғамның көп жартысы болмаса, онда жиналысты өткізе алмаймыз.

【过磅】guòbàng【ет.】 таразыға салу, ойлану; тарттыру.

【过饱】guòbǎo қанығуларға дейін; мейлінше

【过饱和】guòbǎohé қанықтыру; қанығу.

【过不去】guò·bùqù【ет.】 ① өтуге болмас; өте алмай: 大桥正在修理, 这里～ Үлкен көпірді жөндеп жатыр, осы жерде өте алмаймыз. ② қиыншылық тудыру: 请放心, 他不会跟你～的 Сабыр сақтаныз, ол сізге қиындық туғызып тұрған жоқ. ③ ептсіз жағдайдағы қауқандау, өзін (икемсіз) ыңғайсыз сезу: 让他白跑一趟, 我心里真有点～ Оның келуін бекерге талап еткендіктен, ептсіз жағдайда болып отырмын.

【过场】guòchǎng ①【ет.】 өту (театр). ② алып-салмалы сахна, интермедия театр

【过程】guòchéng【зат.】 процесс, ағым; барыс: 劳【ет.】 процесс жұмыс барысы, 生产～ өндірістік барыс.

【过秤】guòchèng【ет.】 таразылау: 这筐苹果还没～ бұл алма кәрзеңкесін салмақтай алмаймыз.

【过从】guòcóng〈书〉【ет.】 қатынаста болу: 两人～甚密 екі адамның жақын қатынасы.

【过错】guòcuò【зат.】 қателік, қатер, кінә: 这是我的过错 Бұл менің қателігім;

我没有过错 Мен кінәлі емеспін; 承认过错 кінәлігін мойындау.

【过当】guòdàng【et.】қырларын өту; тиісті нормадан асу; шамадан тыс; ② тапсырып, асыра төлеу: 防卫 ~ қорғануды асыру | 药剂用【мөл.】~ дәрі ішу нормадан асу.

【过道】guòdào(~儿)【zat.】① өту; 炉子和墙壁中间的狭窄过道 пеш пен қабырға аралығындағы қысалақ; ② коридор.

【过得去】guò-dequ【et.】① өтуге болар, өту мүмкіндігі бар: 这条胡同儿很宽, 汽车~шолак көше көше кең болғандықтан, машина өте алады. ② өмір сүруге болады: 现在他的日子还算~ Ойлауымызша, оның жанұясы әлі де болса өмір сүре алады. ③说得过去: 准备一些茶点招待客人, 也就~了 Қонаққа шай мен тәтті тоқаштың дайындауы, ол да болар. ④过意得去(多用于反问): 看把您累成这个样子, 叫我心里怎么~呢 Қарашы, бұл үлгі қалай өзін не ойлайсын?

【过电】guòdiàn【et.】тоқ өткізу.

【过冬】guòdōng【et.】қысты өткізу, қыстау: 在北京过冬 солтүстікте қыс өткізу, 过冬的准备工作 қысқа дайындық жасау, 穿件薄毛衣过得了冬吗? Осындай қысты өткізу үшін жұқа жемпірді киіп тонбадың ба? | 大雁每年都来这儿~ Жабайы қаз қыстау кезінде ылғи осында.

【过度】guòdù【сын.】өмір өткізу, күн көру: ~疲劳 жүйке жүдеуі | ~兴奋 тым аса қозу | 悲伤~қатты қайғыру

【过渡】guòdù【et.】кесіп өту, өтпелі: ~时期 өтпелі кезең; 过渡帐户 транзиттік есепшот; 过渡土语 өтпелі сөйлеу.

【过渡内阁】guòdùnèigé өтпелі министрлер кабинеті

【过渡政府】guòdùzhèngfǔ өтпелі үкімет.

【过房】guòfáng(方)【et.】өз ағасының ұлын бала қылып алу

【过访】guòfǎng(书)【et.】кіріп шығу, қонаққа бару.

【过分】guòfēn【сын.】① тым, аса, өте, шамадан тыс; шеткілік, ұлғайту, шектен шығу; ② шамадан тыс кету, бүлдіру; : 过分地提高计划 жоспарды аса көтермелеу; ~谦虚 аса сыпайы; 过分的匆忙 шамадан тыс асығыс үсігіс; 这真是太过分了; 这太岂有此理啦! Демек! Бұл шектен шығу болып отыр!.

【过付】guòfù【et.】делдалдықпен айналысу, делдал өту

【过关】guòguān【et.】кеденнен өту; қиын кезеңнен өту; стандартқа сай болу,

бақылаудан өту: 可惜他语言不过关, 否则马上就能找到好工作 Өкінішке орай оның тілінің деңгейі жоғары емес, әйтседе жақсы жұмысты тез табатын еді.

【过关思想】guòguānsīxiǎng жылпоздықтың психологиясы

【过关手续】guòguānshǒuxù кедендің тазарту

【过关税】guòguānshuì кедендің баж салығы

【过关斩将】guòguānzhǎnjiàng жолдағы бар қиындықтарды өтеу

【过河拆桥】guòhéchāiqiáo Көпірді өткеннен кейін, оны бүлдіру (қиыншылықта адамды тастау).

【过后】guòhòu【zat.】① кейін: 这件事暂且这么决定, 有什么问题, ~再说 Бұл мәселе уақытша талқыланып жатыр, тағы қандай сұрағын бар, кейін айт. ② содан кейін, сосын.

【过户】guòhù【et.】басқа есімге көшіру, басқа ат қою.

【过话】guòhuà(~儿)(方)【et.】① (ауыздан-ауызға) алып беру; ② әңгіме құру, сөйлесу: 过他们还没有过过(guòguo)话 Олар әлі сөйлескен жоқ

【过活】guòhuó【et.】өмірді жетектеу, өмір сүру; азықтану, табу: 他独自一人过活 Ол жалғыз өмір сүреді

【过火】guòhuǒ(~儿)【сын.】① жалындау, күйіп-жану; ② жағу, қайта күйдіру; сіндіру, күйдіре қуыру; 把肉煮得过火 етті жидітіп пісіру; ③ асыра сілтеу; тым қатты айту; 过火行为 шектен шығу; 过火行【et.】қатты әрекет.

【过激】guòjī【сын.】① (тым) өте қарқынды; шеткі; экстремистті; 过激分子 экстремисттер;

② қайта қозу; қайта қоздырылған:

【过激主义】guòjīzhūyì экстремизм

【过激党派】guòjīdǎngpài экстремистік партия

【过季】guòjì【et.】ескі, көнелге.

【过继】guòjì【et.】асырап алу, бала қылу.

【过家伙】guòjiā-huo қару лактыру театры.

【过奖】guòjiǎng【et.】асыра бағалау, тым қатты мадақтау

【过街老鼠】guòjiēlǎoshǔ көшеден жүгіріп өткен тышқан: барлығына ортақ соттаудағы адам;

【过街楼】guòjiēlóu【zat.】галерея (көшедегі)

【过街天桥】guòjiētiānqiáo жаяу эстакадасы, жаяу жүргіншілер көпірі

【过节】guòjié【et.】① мереке өткізу, тойлау

② марапат ұйымдастыру.

【过境】guòjìng【et.】территориядан

өту, транзит; транзиттік, 过境讲签证 транзиттік виза, 过境货物 транзитный тауар: ~手续 транзиттік толтыру.

【过境交通】guòjìng jiāotōng транзиттік транспорт

【过境运输】guòjìng yùnshū транзит

【过境自由】guòjìng zìyóu транзит ерігі

【过境侨民】guòjìng qiáomín үнемі осы елде өміршең емес шетелдік

【过境货物】guòjìng huòwù транзиттік тауар

【过客】guòkè【zat.】саяхатшы.

【过来】guò-lái【et.】① жақындау, ② тәжірибе көрген; 回过头来 басты бұру.

【过来】guò-lái【et.】сөйлейтініне жуықтау; 捷报从四方飞过来 жеңіс реляциялары жан-жағынан мұнда ұшады; 对面跑过来一匹脱缰的马 алдымызда бауынан босанған ат жүгірді; 用双手接过来 қолдарымен қабылдау;) сөйлейтініне тұлғасымен бұрылу, 他转过脸来(lai), 我才认出是位老同学 маған бұрылғанда ғана, бірге оқығанымды еске түсірдім. 回过头来 басты бұру; 活儿不多, 我一个人也干得过来 жұмыстарым аздау, жалғыз да істеп тастай аламын

【过来人】guò-láirén【zat.】тәжірибесі бар адам.

【过礼】guòlǐ【et.】той сыйлығын жіберу

【过量】guòliàng【et.】① шамасын білмеу; ② мол, шектен шығу; басымшылық; асып кету; шамадан тыс; тым, аса, асқан: 过【мөл.】空气 мол ауа; 过【мөл.】水分 мол дымқылдық; ③ күрделі терминдерде қайта мағынасын береді мәнде: шамадан тыс санда: 过【мөл.】荷重 шамадан тыс жүктеу; 过【мөл.】调制 қайта модуляциялау

【过淋】guòlín【et.】сүзу

【过录】guòlù【et.】көшіріп жазу

【过路】guòlù【et.】кесіп өту, өтіп кету

【过路财神】guòlùcáishén үлкен аұшамен жұмыс жасайтын адам.

【过虑】guòlǜ【et.】қатты уайымдау: 你~了, 情况没那么严重 Уайымдама. мәселе ондай ауыр емес.

【过滤】guòlǜ【et.】сүзу, фильтрдеу; 过滤植物 сүзгіш өсімдіктер, 过滤坝坝

【过滤嘴】guòlǜzuǐ【zat.】сүзгіш, фильтр

【过门】guòmén(~儿)【et.】тұрмысқа шығу, күйеуінің үйіне көшу, 跨过门坎 табалдырығын аттау.

【过敏】guòmǐn ①【et.】аллергия; ② мед. аса сезімталдылық, анафилаксия;

анафилактикалық; 神经过敏 мед. ашуланшақтық; 过敏反应 аса сезімталдылық; анафилаксия, аллергия 过敏毒素 анафилатоксин 过敏现象 анафилактикалық құбылыс, анафилаксия

【过目】guòmù【ет.】 карап шығу, 过一过目 бір карап өту, 过目不忘 бір көргеннен есте сақтау.

【过目成诵】guòmùchéngsòng бір көргеннен ақ есте сақтап айтып шығу; жаксы есте сақтау қабілеттігін иемдену

【过年】guònián【ет.】 ① Жаңа жылды қарсы алу. ② Жаңа жыл өткізу: 她的月子是转过年二月初的 Ол жаңа жылдан кейін ақпан айында босанады.

【过年】guònián〈口〉【зат.】 Жаңа жыл тойлау, биыл: 这孩子~该上学了.

【过期】guòqī【ет.】 мерзімін асырып алу; мерзімін өткізу; мерзімін өткізіп алу; 过期作废 мерзімі қткеннен кейін нөлдеу

【过谦】guòqiān【сын.】 тым сыпайы: 不必~了 Сондай сыпайы болмай ақ қойыңыз.

【过去】guòqù【зат.】 өткен жылы.

【过去】guòqù【ет.】 ① [жанында] өту; 打这儿过去 бұл жерде өту; ② өту, кету, таусылу; 夏天过去 жазды кетті. ③ шығу, кету, барып келу; 你快过去看看 тезірек барып карап кел; ④ қаза табып, өлу: 他父亲昨天夜里过去了 оның әкесі кеше түнде қайтыс болды.

【过儿】guòr【方】【мөл.】 ① (есептік сөз) рет

一过儿 бір рет; 多少过儿 қанша рет. ② кате, теріс қылық; < 掉过儿 а) орындармен алмасу; б) орындармен өзгеріс ету, қайта орналастыру, басқа жерге салу; 转过儿 zhuǎnguò аунап түсу, 够过儿 gòuguò жарарлық өмір сүру.

【过热】guòrè【сын.】 ① қызып кету, ысытып жіберу; өте ысытылған; 过热液体 өте ысытылған сұйықтық; 过热蒸汽 өте ысытылған бу; ② гипертермия мед.: 经济发展~экономика дамуының қызуы.

【过人】guòrén【ет.】 адамдардан озу: 超过人的力量 адам күшінен асқан

【过日子】guòrì-zì өмір сүру: 混过日子 уақытты босқа кетіру; 亏得你过日子 сенің арқасында өмір сүріп жатырмын.

【过筛子】guòshāi-zì екшету; екшеу; елеп-екшеу; елеу: 把麪粉过筛子 ұнды илеу

【过山车】guòshānchē【зат.】 американдық төбешіктер (атракцион).

【过晌】guòshǎng〈方〉【зат.】 түстен кейін.

【过甚】guòshèn【сын.】 ① аса, тым;

② гипертрофия: ~其词 мақтану.

【过剩】guòshèng【ет.】 молдық, артық, қалдық; артығымен, молдықта; мол; 生产过剩 артық өндіру; 过剩空气 мол ауа; 过剩人口 мол тұрғын; тығыз қоныстану; 绝对过剩人口 (Мальтус бойынша) абсолютті тығыз қоныстану; 流【ет.】 的过剩人口 ауыспалы халықтың тығыздығы; 过剩资本 мол капитал

【过失】guòshī【зат.】 ① теріс қылық, ② кате, мүлт кету, қателік, білместік. 他们把过失推在他的身上 Олар кінәні оған ілді. 过失在我身上 Бұл менің кінәм.

【过时】guòshí【ет.】 сәннен шығу, модада болу; өз уақытынан кету; ескі модалық, кешіккен; 时装过时了 модадан шыққан, 放过时间 уақыты өткен.

【过世】guòshì【ет.】 қайтыс болу.

【过手】guòshǒu【ет.】 қолдан өту

【过数】guòshù(~儿)【ет.】 ① қайта оқу; қайта есептеу; ② тиісті сан шектен шығу: 过一过数儿 қайта санау.

【过堂】guòtáng【ет.】 ① тергелген соттың алдында тұру; 过一过堂 бір реттік жауап алуға тап болу; ② іс бойынша өту; ③ дәрежеге сынаудан арқылы өту.

【过堂风】guòtángfēng(~儿)【зат.】 өтпелі жел

【过天】guòtiān〈方〉【үс.】 күндерде.

【过厅】guòtīng【зат.】 өтпелі бөлме

【过头】guòtóu(~儿)【сын.】 ① шектен шығу; шеңберден шығу; бүлдіру; асу; ②...жастан асу: 二十过头 жиырмадан асты; ③ өте, шамадан тыс, тым

【过屠门而大嚼】guòtúménérdàjué өңделген ет дүңгіршегі жанымен өткенде, өте қатты сілекейді жұту: қол жетпес нәрсені көре алмау; бос қиялдарымен өзін жұбату; пайдасыз күндеушілік

【过往】guòwǎng①【ет.】 қарым-қатынас жасау, қарым-қатынас, байланыс; ② (жылдар туралы) өту; ③ келіп жүру, әрлі-берлі жүру; ерсілі-қарсылы жүру

【过望】guòwàng【ет.】 күтуден асып түсу, күтпеген жерден, әр түрлі үміттер; әлдеқалай: 大喜~ күтпеген қуаныш.

【过问】guòwèn【ет.】 көңіл қою, араласу 向不过问 бұрын ешқашан араласпаған.

【过午】guòwǔ【зат.】 түстен кейін: 上午他不在家, 请你~再来吧 Түске дейін ол үйге барған жоқ, мүмкін сен түстен кейін тағы келесін.

【过细】guòxì【сын.】 мұқият; егжей-тегжейіне жетіп тұру, ықыласпен;

еңбекқор: 通过细胞 өтпелі тор.

【过眼】guòyǎn【ет.】 карап шығу.

【过眼云烟】guòyǎnyúnyān көздерінің алдында жүзіп өтетін бұлттар және түтін: өткінші

【过夜】guòyè【ет.】 ① түнеу: 在工地~түніп жұмыс істеу. ②: 在...那里过夜 түнеп шығу.

【过夜借款】guòyèjièkuǎn бір күндік кредит

【过意不去】guòyìbùqù өте (жағымсыз) икемсіз.; өзін кінәлі сезу

【过瘾】guòyǐn【сын.】 ① құштарлыққа салыну, әуестену; 过烟瘾 опинге әуестену; 过茶瘾 шайға әуе;) ләззаттану, еркелеу, еркелету.

【过硬】guòyìng【сын.】 барлық өз қабілеттіліктерін айқындау; өз білімдарлығын көрсету; жақсы білу

【过犹不及】guòyóubùjí бұрыс әрекеттер барлығы да жақсы емес

【过于】guòyú【үс.】 асу, асып түсу; ② тым сатылу; ③ тым, аса, өте; 他过于追求【зат.】 ли ол даң пен пайда табуға аса құмар; 这个计划过于保守了 бұл жоспар тым керітартпа.

【过逾】guòyú〈方〉【сын.】 артықшылықта болу; шамадан тыс; өте, тым, 过逾爱钱 ақшаға құмар болу.

【过誉】guòyù【ет.】 асыра мақтау

【过载】guòzài【ет.】 ① диал. жүктеу, (тасымалдау үшін) батыру; жүк тиеуі; ② (техникалық) шамадан тыс жүктеу; 容许过载 мүмкін болатын шамадан тыс жүктеу; 过载能力 қайта тиеу қабілеттілігі; 过载安全系数 шамадан тыс жүктеуге қорының коэффициенті

【过账】guòzhàng【ет.】 басқа есепке ауыстыру; есептер бойынша таратып жіберу

【过招】guòzhāo(~儿)【ет.】 (спортта, күреске) қарсы тұру: 与世界强队~.

Н

hā

哈 1 hā①【ет.】 қарқылдап күлу; қарқылдау; сықылықтау: ~欠 есінеу; | ~了一口气 қарқылдау. ②

【ел.】: ~~大笑 қатты қарқылдап күлу. ③【од.】 哈手 қолға дем алу

哈 2 hā 见【哈腰】..

【哈哈镜】hāhājīng【зат.】 күлкінің қисық айнасы, айнасы.

【哈哈儿】hā-hā〈方〉【зат.】 күлдіргі жағдай, күлдіретін зат, 打哈哈 күлдіру; 哈哈儿笑 әзілдеу; 这事真是哈哈儿 бұл істер мүлде анекдоттық.

【哈喇】hā·lā〈口〉【сын.】 ① ашып кеткен, сасып кету, сасу; ② пышак

кесудегі дауысқа еліктеу; 这油有点哈喇味 бұл май сасып кетті.

【哈喇】hā-lǎ【ет.】нәзік шұға.

【哈喇子】hā-lǎ·zi〈方〉【зат.】сілекей.

【哈雷彗星】hāléihuixīng Галлея күйрықты жұлдыз

【哈里发】hālīfā【зат.】халиф

【哈密瓜】hāmìguā【зат.】хамийлық қауын

【哈尼族】Hānízú【зат.】хани халқы (пров. Юньнань)

【哈气】hāqì①(--【ет.】①бу, терлеу; тыныс

②өлу, дем алу; ③диал. күрсінү.

【哈欠】hā-qian【зат.】есінеу: 打~есінеу.

【哈萨克族】Hāsàkèzú【зат.】қазақтар, қазақ халқы

【哈腰】hāyāo〈口〉【ет.】иілу; еңкею; сәлем беру: 哈腰儿 еңкею.

铨(鉛)hā【зат.】гафний (Hf)

há

虾【蛤蟆】①шаян; креветка; чилимс; 油虾 куырылған креветкалар; 弯得像只虾哩 чилимс секілді бүгілді

②зоол. (Masuga) ұзын күйрықты шаяндар.

蛤 há 见下.

【蛤蟆】(虾蟆)hā-mā【зат.】бақа.

hǎ

哈 hǎ①〈方〉【ет.】斥责: ~他一顿.②(Hǎ)фамилияға қолданылады.ға қолданылады.

【哈巴狗】hǎ-bāgǒu(~儿)【зат.】кингчарльз спаниел, пекиндік болонка.

【哈达】hǎdá【зат.】хада.

hà

【哈巴】hà-bā〈方〉【ет.】теңселе басып жүру; теңселіп жүру.

【哈士蟆】hà-shímá【зат.】жеуге болатын бақа

【哈什蚂】hà-shímǎ【зат.】жеуге болтаын бақа.

hāi

哈 hāi〈书〉①әзілдеу, іліп-шалу, кекету

②көңілді қанағаттану; 哈笑 қанағатты күлу:

咳 hāi【од.】дем алу, дем тарту: 他无可奈何地咳了一声 Ол үмітсіз ішіне дем тарту; 你瞧! Ей жан жаққа қара!

嗨 hāi [嗨哟](hāiyō)【од.】

hái

还(還) hái【үс.】①әлі де; 天都黑了, 你还看呢! Қараңғылап кетті, ал сен әлі де оқып жатсын. 他还坚持不改 ол әлі де табандылық көрсетіп дұрыстанбай жатыр. ②әйтсе де, демек; 尽管风狂雨猛, 他们还照常出工 шелектеп құйған қарқынды жауын мен желге қарамастан, олар әдеттегідей жұмыстарға шықты.

③сонымен бірге; оның үстінемен; 还多得很呢 әлі де көп мөлшерде; 还有一天就到期了 күнара әлі мерзім басталады; ④әлі, әлі көп 今天比昨天~冷 бүгін кешегіден де суықтау ⑤жиі болды, енді аз-кем; 我的身礼还好 менің денсаулығым жақсы; 今天还暖和 бүгін ыстықтап тұр; ⑥айғақтың күтпегенін білдіреді; 这孩子还真有心眼儿, 好, 好! бәрекелді, бозбала ауылды екен! жылжытпаса, онда не (саған қайда) сен туралы айтады ма?

【还是】hái-shì①【үс.】还(hái) ① өйткенмен, дегенмен; 尽管风狂雨猛, 他们还是照常出工 Қатты жел мен жауынға қарамастан, олар әдеттегідей жұмыс істеуге шықты. 还是机器的效力大 Машынадан ақыры әсері көбірек.

②【үс.】还(hái) талғаулы сұрақтарда: немесе, не, әлде; 前进呢, 还是后退呢? - Алға басамыз әлде шегінеміз бе?

③【үс.】әлі де, осыған дейін 他还是不舒服 Ол әлі де болса өзін жаман сезіп тұр:

【孩儿】hái'er【зат.】бөпе, бала; балалық; 孩儿撒泼 бала тентектіктері; баланың қыңырлықтары: 孩儿见识 балалық, аңқаулық 孩儿似的气 балалық

【孩儿】hái'er【зат.】бала: 男~ ұл бала|女~ қыз бала|一对夫妻一个~ Бір жұпқа бір бала.

【孩提】háití〈书〉【зат.】① бөпе.② кішкентай бала.

【孩童】háitóng〈书〉【зат.】бала, ұл бала: 孩童故事 балаларға арнаған ертегілер

【孩子】hái·zi【зат.】①бала: 小~ бөпе | 男~ ұл бала; 乖孩子 тәрбиелі бала.②: 她有两个~Онда екі бала бар.

【孩子气】hái·zìqì①【зат.】балалық: 他一脸的~ Ол бала секілді. ②

【сын.】: 他越来越~了 Ол одан сайын балалықтыққа кетіп жатыр.

【孩子头】hái·zítóu(~儿)【зат.】① бастаушы.② балалмен ойнауды жақсы көру.

【孩子王】hái·zìwáng【зат.】①孩子头. ②指幼儿园或小学的教师(含戏谑意或轻视意).

骸 hái①) асық сүйегі; ② ойын тасы,

сүлде 析骸而炊之 ойын тасын сындырып, оларды пісіру; ③ сүйек қалдықтары: 尸骸遍野 барлық жерде сүйек қалдықтары жатыр.

【骸骨】hái·gǔ【зат.】①асық сүйегі; ② қурап қалған ойын тастары, сүлде, қанқа; ③ мәйіт, жансыз дене

hǎi

海 hǎi【зат.】① тұяқ: 腕胲 асқазан мен тұяқ; ② салбырап тұрған бет; ③ химия. Гидроксилламин

湮 hǎi 又 li【мөл.】海里旧也作湮.

海 hǎi①【зат.】① теңіз; теңіз суы; теңіздегідей; 黄海 Сары теңіз; 下海 теңізбен жүзуге жіберу; 煮海为盐 теңіз суынан тұзын қайнатып шығару; ② Көл (үлкен немесе түбегейлі): 青海 Цинхай Көлі; ③ ар жақтағы елдер; дүниенің бір бөлігі; теңіздерде; шетел елдер; 四海 дүниенің төрт бөлігі; 海贾 көпестер; ④ теңіз; масса, жиналып қалу, жинақ; 文海 әдеби шығармалардың жинағы; ⑤ теңіздің өнімі; ⑥ ірі ыдыс; резервуар; шөлмек, (тостаған) үлкен табақша: ?? 四碟六海 төрт табақшалар мен алты табақтар.

【海岸】hǎi'àn【зат.】теңіз жағалауы.

【海岸炮】hǎi'ànpào【зат.】жағалау артиллериясы

【海岸线】hǎi'ànxiàn【зат.】жағалаудың жиегі.

【海拔】hǎibá【зат.】теңіз деңгейінің үсті, альтитуда, биіктік, абсолютті биіктік.

【海报】hǎibào【зат.】жарнама, хабарлама; құлағдар ету; (супермаркетте) тауарлардың плакаттары, жарнамасы; жарнама - плакат

【海豹】hǎibào【зат.】итбалық; 髯海豹 (Erignathus barbatus) теңізді қояны; 斑海豹 ларга, (Phoca largha) шұбар нерпа; 竖琴海豹 (Phoca groenlandica) Гренланд итбалығы.

【海滨】hǎibīn【зат.】теңіз жағалауы, Теңіздің жағалауында; жағалаудағы, 海滨暗礁 жағалаудағы рифтар.

【海菜】hǎicài【зат.】(су өсімдігі) теңіз орамжапырағы; жеуге жарайтын теңіздегі өсімдіктері: 碎海菜 ұсақталған теңіз орамжапырағы.

【海产】hǎichǎn①【сын.】теңіз өнімдері 海产物 теңіз өнімдері. ②【зат.】теңіздің сыйлары

【海潮】hǎicháo【зат.】жағаға соққан толқын; тасқын

【海肠子】hǎicháng·zi【зат.】蟻.

【海程】hǎichéng【зат.】(теңіз бойынша) рейс.

【海带】hǎidài【зат.】Жапондық ламинария

【海島】hǎidǎo【зат.】 аралдар, арал.
 【海盜】hǎidào【зат.】 ① теңіздегі қарақшылық, теңіздегі талан-тараждар; ② Теңіз қарақшысы
 【海底捞月】hǎidǎolāoyuè теңіздің түбінде айды ұстау: берекесіз іспен шұғылдану.
 【海底捞针】hǎidǎilāozhēn теңізде түбінде инені іздеу (үмітсіз талпыныс туралы, күш жетпейтін есеп туралы)
 【海防】hǎifáng【зат.】 ① атырау қорғанысы, атырау күшейтулері; ② Хайфон қаласы (Вьетнам)
 【海匪】hǎifēi【зат.】 海盜.
 【海风】hǎifēng【зат.】 бриз, баяу жел; бәсең жел; самал.
 【海港】hǎigǎng【зат.】 теңіз порты, айлақ
 【海沟】hǎigōu【зат.】 теңіздегі бытқыл, молда
 【海狗】hǎigǒu【зат.】 теңіз мысығы; сивуч
 【海关】hǎiguān【зат.】 кеден; 海关总署 кеденнің басты басқармасы
 【海归】hǎiguī①【зат.】 репатрианттар; шет елден отанына қайтып келген оралмандар.
 【海龟】hǎiguī【зат.】 ① тасбақа; ② қытай репатрианттары
 【海涵】hǎihán【ет.】 шексіз кең пейілді, шексіз шапағатты
 【海魂衫】hǎihúncǎn【зат.】 теңізшінің жолақ жейдесі
 【海货】hǎihuò【зат.】 теңіз өнімдері.
 【海疆】hǎijiāng【зат.】 теңіз жағалауындағы аймақ; теңіз жағалауындағы провинциялар: 万里 ~ теңіз жағалауының алыс аралығы.
 【海椒】hǎijiāo〈方〉【зат.】 қызыл бұрыш
 【海角天涯】hǎijiǎotiānyá 见 1348 页 жарықтың өлкесінде
 【海进】hǎijìn【зат.】 теңіздің шабуылы, трансгрессия.
 【海禁】hǎijìn【зат.】 Теңіздегі саудасына тыйым салуы
 【海军】hǎijūn【зат.】 соғыс-теңіз флоты, соғыс-теңіз күштері.
 【海口】hǎikǒu【зат.】 ① айлақ, теңіз порты; өзен құйылысы; ② үлкен ауыз, ③ мақтау, мылжындық; ③ Хайкоу қаласы. Хайнань, ҚХР
 【海口】hǎikǒu【зат.】 见 790 页【夸海口】.
 【海枯石烂】hǎikūshílan мәңгілік: ~, 此心不移 Мәңгілікке жүрегім өзгертілмейді.
 【海况】hǎikuàng【зат.】 теңіз бетінің күйі
 【海阔天空】hǎikuòtiānkōng шектен шыққан, шексіз

【海蓝】hǎilán【сын.】 жасыл ақық
 【海狸】hǎilǐ【зат.】 құндыз
 【海狸鼠】hǎilǐshǔ【зат.】 Соуру.
 【海里】hǎilǐ【мөл.】 теңіз милясы.
 【海蛎子】hǎilǐ·zǐ【зат.】 дальвандақ устрица.
 【海量】hǎiliàng【зат.】 ① ① кең пейілділікті көрсету; мейірімділік, кең пейілділік: 对不住的地方, 望您~包涵 Кешіріңіз, сіз өте кеңпейілді екеніңізге көзім жетті. ② шарап көп ішудегі қабілеттілік: 您是~, 不妨多喝几杯. Сенің сонша шарап стакандарының ішкенін шарап ішудегі қабілеттілігің бар екендігің көрсетеді.
 【海流】hǎiliú【зат.】 теңіз ағысы
 【海路】hǎilù【зат.】 теңіз жолы.
 【海轮】hǎilún【зат.】 теңіз кемесі
 【海螺】hǎiluó【зат.】 тубинелла.
 【海洛因】hǎiluòyīn【зат.】 (көкнәрдан алынатын есірткі) героин.[英 heroin]
 【海马】hǎimǎ【зат.】 ① (Odobenus rosmarus) Морж ② (Hippocampus japonicus) теңіз аты
 ③ Naima автокөлігінің маркасы.
 【海米】hǎimǐ【зат.】 (майда креветкалары) құрғақ чилимсылар
 【海绵】hǎimián【зат.】 теңіз губкасы
 【海面】hǎimiàn【зат.】 теңіздің беті.
 【海南戏】hǎinánxì【зат.】 琼剧.
 【海难】hǎinàn【зат.】 теңіздегі апат, кеме апаты; теңіздегі бақытсыздық.
 【海内】hǎinèi【зат.】 ① Қытайда; ② елдің іші: 风行 ~ ел ішінде тез таралды | ~ 孤本 елдегі ерекше нұсқасы.
 【海牛】hǎiniú【зат.】 теңіз сиыры, Манат
 【海鸥】hǎi'ōu【зат.】 теңіз шағаласы
 【海派】hǎipài【зат.】 ① шанхай стиліндегі орындау айшығы театр; ② шалағай, үстірттік
 【海盆】hǎipén【зат.】 теңіздегі бытқыл
 【海侵】hǎiqīn【зат.】 трансгрессия.
 【海区】hǎiqū【зат.】 теңіздегі аймақ.
 【海撒】hǎisǎ【ет.】 теңіздің үстінде сүйекті бұрқырату
 【海参】hǎishēn【зат.】 голотурия, трепанг
 【海狮】hǎishī【зат.】 теңіз арыстаны
 【海蚀】hǎishí【ет.】 (абразия) теңіздегі эрозиясы
 【海市蜃楼】hǎishìshènlóu ① морганның сағымы, желегі; ② сағым, бос қиял
 【海事】hǎishi【зат.】 ① теңіздегі ісі; ② теңіздегі инцидент: 海事仲裁 теңіздегі төрелік
 【海誓山盟】hǎishìshānméng мәңгі

махаббатқа ант беру;
 【海兽】hǎishòu【зат.】 теңіз жануарлары
 【海损】hǎisǔn【зат.】 ① теңіз тасымалдауларындағы шығындар; ② теңіздегі апат
 【海獭】hǎitǎ【зат.】 теңіздегі қамасы, калан
 【海滩】hǎitān【зат.】 жағажай; қайраң; жатық теңіз жағасы; теңіз жағалауы
 【海棠】hǎitáng【зат.】 алма ағашы
 【海图】hǎitú【зат.】 теңіз картасы.
 【海退】hǎitui【зат.】 теңіздің шегінуі, регрессия.
 【海豚】hǎitún【зат.】 дельфин (тісті кит балық те-тес сүтпен қоректенетін теңіз айуаны)
 【海豚泳】hǎitúnyǒng【зат.】 дельфин
 【海外】hǎiwài【зат.】 ① теңізге; шетелге
 ② таң ғажайып, сирек кездесетін: 海外奇谈 ғажайыптар, 从海外那边 Теңіздің ар жағында
 【海外奇谈】hǎiwàiqítán ертегі, сандырақ, мысал, ойлап шығарған нәрсе
 【海湾】hǎiwān【зат.】 шығанақ, ерін
 【海碗】hǎiwǎn【зат.】 үлкен табакша
 【海王星】hǎiwángxīng【зат.】 Нептун
 【海味】hǎiwèi【зат.】 теңіздің дәмді тағамдары
 东洋海味 Жапонияның теңіз өнімдері
 【海峡】hǎixiá【зат.】 ① теңіздегі каналы; ② Тайваньдық Бұғаз
 【海鲜】hǎixiān【зат.】 жаңа теңіз өнімдері, теңіздегі дәмді тағамдары, теңіздің сыйлары
 【海象】hǎixiàng【зат.】 морж
 【海啸】hǎixiào【зат.】 цунами
 【海星】hǎixīng【зат.】 теңіз жұлдызы.
 【海选】hǎixuǎn【ет.】 көптің сайлауда қатысуы
 【海盐】hǎiyán【зат.】 теңіз солі.
 【海晏河清】hǎiyànhéqīng. Беәбіт өмір басталды
 【海燕】hǎiyàn【зат.】 ① дауылпаз (ірі теңіз құсы). ② шағала
 【海洋】hǎiyáng【зат.】 теңіз бен мұхит
 【海洋生物】hǎiyángshēngwù теңіз фауна мен флорасы
 【海洋性气候】hǎiyángxìngqìhòu теңіз климаты
 【海鱼】hǎiyú【зат.】 теңіз балығы
 【海域】hǎiyù【зат.】 теңіз зонасы, экватория
 【海员】hǎiyuán【зат.】 теңізші; су жолының қызметкері.
 【海运】hǎiyùn【ет.】 ① теңіз тасымалдаулары
 ② қозғалатын теңіз.
 【海葬】hǎizàng【ет.】 теңіз поштасы, теңіз тасымалдаулары.

【海藻】hǎizǎo【зат.】 теңіз балдырлары

【海藻虫】hǎizǎochóng【зат.】 蛸

【海战】hǎizhàn【зат.】 теңіздегі соғыс.

【海蜇】hǎizhé【зат.】 медуза

【海子】hǎi·zi〈方〉【зат.】 көл

醃 hǎi①〈书〉① ет салған шырын, ② ерітіндідегі балық еті, ② тұздауға шабу

hài

【亥时】hàishí【зат.】 сағат 9-дан кешкі 11-ге дейін

骇(駭)hài① қорқыту; қорқуда бұлтару; 齐师马骇 Ци әскері қорқып қашып кетті.

色然而骇 қорыққаннан беті өзгеріске ұшырады. 骇鹿 қорқытылған бұғы; ② толқуға келу; 国人大骇 тұрғындар күшті толқуға келді; ③ жылжу, ығысу; селк ету;

④ бытырау; таралу; 协风傍骇 жеңіл жел бүйірден сезіледі; 【ет.】 ① қорқыту; қорқу; қорығу: қорқытатын, қорқынышты; 鸣将骇人 құстың қарқылауы сонша, адамдарды қорқытып жатыр. 骇电 қорқынышты найзағай; ② толқыту; мазалау, үрейлендіру; 骇神 жанды үрейлендіру;

【зат.】 ақ тұяқты (қабан) шошқа; ~人 听闻 естілмеген қорқыныш.

【骇怪】hàiguài〈书〉【сын.】 шайқасу, тамашалау; қорқыту.

【骇然】hàirán【сын.】 үрейде; маскарада болу: ~失色 жаман көрініп тұру | ~不知所措 не істеу керегін білмеу; абдырау.

【骇人听闻】hàiréntīngwén адамдардың сыбысын таң қалдыру: рақымсыз

【骇异】hàiyì〈书〉【сын.】 тамашалау, таң қалу; таң ғажайып.

氦hài【зат.】 гелийHe(helium).

害hài【зат.】 ① зиян, залал; зиян келтіретін, зиянды: 这对身体有害 бұл денсаулыққа зиян келтіреді; 受了他的害 одан зиян шегу; 害鸟(兽) зиян келтіруші құстар; ② қиыншылық, бақытсыздық, апат; опат болу; қиындық; 洪水爲害 тасқын - опат болып табылады; 害想 опатты дiттер; ③ өмірлік маңызды орын; стратегиялық маңызды тармақтары; 【ет.】 ④ зиян келтіру; құрту; қырып жою; зақым келтіру; 害民 өз халқын құрту; 害己 өзін-өзі өлтіру; өзіне қол жұмсау; 害人利己 өзінің пайдасы үшін, жақынына зақым келтіру; 害性 мінезді бүлдіру; ⑤ қақпалау, бүлдіру, жұлу; 害不着你 саған кедергі жасамай-ақ қояйын: 害政

басқарудың істеріне қақпаласу; 害课 салық салуға кедергі келтіру; ⑥ көре алмау: 心害其能 оның қабілеттерін көре алмау. ⑦ азап шегу; ауыру; 害冷(热) суықтан азап шегу; 我正害眼 мен көз ауруларымен ауырып тұрмын. ② сезу; сезіну:

你害甚麽怕 Сен неден қорқып отырсың? 〈古〉又同“曷”hé.

【害病】hàibìng【ет.】 ауырып қалу: 怕害病 ауру алдындағы қорқыныш; 怕害病他受害病 Ол ауруларға ұшыраған.

【害虫】hàichóng【зат.】 ауыл шаруашылығына зиян келтіруші құрт-құмырскалар

【害处】hàichu【зат.】 зұлымдық; зиян, зияндық

【害口】hàikǒu〈方〉【ет.】 өткір тағамға ынта білдіру; лоқсықты сезу (жүкті әйелдерге).

【害怕】hàipà【ет.】 қорқу, қорқыныш білдіру; 害怕死了 қатты қорқынышты; 我害怕! маған қорқынышты 他一个人很害怕 жалғыз қалуға оған қорқынышты; 不知道害怕 қорқыныш білмеу

【害人虫】hàirénchóng【зат.】 зақым келтіруші, зақым келтіруші элемент.

【害臊】hàisào〈口〉【сын.】 арлану, ұялу, қысылу; 害甚麽臊 Неге сен ұялап тұрсың?

你都这么大了还尿床, 真不害臊 Сен осындай үлкенсің, демек әлі де төсекке сиесің! Ұят емес пе?.

【害喜】hàixǐ【ет.】 лоқсықты сезу (жүкті әйелдерге).

【害羞】hàixiū【сын.】 қымсынсу; қысылу; арлану; ұялу; 我为你害羞 Мен сен үшін қызарып тұрмын; 在外人面前害羞 басқалардың көзінше ұялу

【害眼】hàiyǎn【ет.】 көз ауруларымен ауыру.

嗨hài【од.】 Одағай шылаулары; бай-бай, әй!, уһ!, әттең!, Ай!, жарайды! 嗨! 想不到他病得这样重 Ай! Оның осылай қатты ауыратынын кім білген?! 嗨! 你怎麽这么糊涂 Уһ! Қандай ақымақ!.

hān

殢(殢)hān① кең, үлкен, жалпақ (беті туралы); 颡殢 жалпақ бетті; топас адам

② қасқа, шашсыз; 殢头 қасқа бас. ③ (Hān)【зат.】 жөні.

【殢实】hān-shí〈方〉【сын.】 семіз әрі мықты: 把挺~的一根棍子弄折(shé)了.

蚹hān【зат.】 жеуге болатын ұлу (жұмсақ денелі омыртқасыз сауытты жәндік).

【蚹子】hān·zi【зат.】 жеуге болатын ұлу (жұмсақ денелі омыртқасыз сауытты жәндік).

酣hān① мас, ішкен; ② көңілді, қанағатты; толық; барынша: ③ ұстамсыз; ағыл-тегіл; терең, берік; ұстамсыз; қатты: ④ ұзақ; кернеулі; шиеленісті. ⑤ ішіп кету, ішімдікке берілу, 酣歌 үстел басындағы өлеңдер; ⑦ көңіл көтеру; тарқау; 酣酒 ішімдікке арыласу; ⑧ қайнап тұрған кез болу; созылу, 9) думандау; той, көңіл көтеру; құлпыра гүлдеу: 酒酣 тойдың ортасы: 酣畅 ішімдікке салыну; 酣睡 бейпіл ұйықтау

【酣畅】hānchàng【сын.】 ішімдікке салыну; : 喝得~ішіп кету | 睡得很~ көп ішіп қойғаннан бейпіл ұйықтау.

【酣梦】hānmèng【зат.】 тәтті ұйқы.

【酣眠】hānmián【ет.】 тез ұйықтап кету.

【酣然】hānrán【сын.】 көңілді әрі тірі: ~入梦 көңілді болып, ұйықтап кету.

【酣睡】hānshuì【ет.】 қатты ұйықтап кету.

【酣饮】hānyǐn【ет.】 ішіп кету.

【酣战】hānzhàn【ет.】 қатыгез шайқас: 两军~ екі әскер арасындағы қатыгез шайқас.

憨hān①【сын.】) зердесіз; аңқау; ақылды; 太憨 өте зердесіз; жуан, дөрекі; 用憨一点的绳子 сәл жуандау арқанды пайдалану | 又~又傻 зердесіз. ②~厚 қарапайым | ~态可掬. ③(Hān)【зат.】 жөні

【憨厚】hān·hòu【сын.】 қарапайым, жақсы: 为人~қарапайым адам.

【憨实】hān·shí【сын.】 мықты, төзімді; берік.

【憨态】hāntài【зат.】 аңғырттық; аңқаулық; момындық, балалық: ~可掬 баладай аңқау.

【憨笑】hānxiào【ет.】 зердесіз күлкі; себепсіз күлкі.

【憨直】hānzhi【сын.】 тікелей; аңқау, турашыл.

【憨子】hān·zi〈方〉【зат.】 ақымақ, зердесіз.

鼾hān қорыдау: ~声 қорылдағаның дауысы | 打~ қорылдау.

【鼾声】hānshēng【зат.】 қорылдың дауысы: ~如雷.

【鼾睡】hānshuì【ет.】 қорылдап қатты ұйықтау.

hán

邗hán Хань өзені(Hánjiāng).

汗hán【зат.】 ① тер: 出了一身汗

денесі термен қапталды. ② төменгі, ішкі; ③ моңғол. хан 【ет.】 ④ терлеу, ақталу: 胸喘汗汗 зорға дем алып қара терге түсу; 【зат.】 Хань фамилияға қолданылады.

邯 hán 邯邯(Hándān), Ханьдань.

【邯邯学步】 Hándān xué bù көрсетілгеннің мәнін жоғалтып алу.

含 hán 【ет.】 ① ауызда ұстау; ауызға салу; [口内]含糖 қантты ауызда ұстау; ② болу, қамту, сүйіп-құшу; құрамда болу; өзіне қосу; 含盐 ас тұзы құрамда болу; 含葩 гүлшанақтарды беру; 这句话含着很深的意义. Бұл сөздердің мағынасы терең. 胡萝卜里含(有)多种维生素 Сәбізде көптеген витаминдер бар. ③ жасыру, қашырту, танысу; 含怒 ашуды қоректендіру; 含恨 ашуды тыну; болып табыл басы; ④ ауызда жату: 含在嘴里 ауызда жату; ⑤ жаралу, жасалу, түйіндеу: 花落复含 гүлдері түсіп, қайта гүлшанақтары тағы да шыға бастады. ⑥ жасырыну, танысу, көзден таса болу;

【含苞】 hánbāo 【ет.】 гүлшанақтың жасырыны, әлі ашылмаған гүлшанақ (қыз туралы да): ~待放 гүлшанақтың міне ашылайын жатқан кезі (қыз туралы да),

【含苞未放】 hánbāowèifàng өзінде гүлшанақтың сырын жасыру.

【含苞欲放】 hánbāoyùfàng

【含悲】 hánbēi 【ет.】 қайғымен: ~忍泪 қайғырып, жасты жібермеу | ~饮泣 қайғырып жылау.

【含垢忍辱】 hángòurěnrǔ кемсітуді шыдау.

【含恨】 hánhèn 【ет.】 жек көрушілікпен: ~终生 өмір бойы жек көру | ~离开了人世 бар дүниені жек көру.

【含糊】 (含糊) hán-hu 【сын.】 ① айқын емес; тұманды; жалтақ: 含糊其词 тұманды өрнектермен айту; ② ұқыпсыз; әрең нашар жасау

【含混】 hánhùn 【сын.】 ① түсініксіз, айқын емес, миңгірлеп; белгісіз; ② әрең; ұқыпсызы: ~不清 қалыңдық | 言辞~.

【含金量】 hánjīnliàng 【зат.】 ① алтынның құрамы. ② бір нәрсенің пайдалы әрі құнды мазмұны: 这篇论文的学术~相当高 Бұл жұмыс жоғары әрі құнды мазмұнды.

【含量】 hánliàng 【зат.】 мазмұны.

【含怒】 hán nù 【ет.】 ашуды тыну; наразылық білдіру, ашумен.

【含情】 hánqíng 【ет.】 махаббатпен, сүйіспеншілігімен: ~脉脉 (mòmò) жауапсыз махаббат.

【含沙射影】 hánshāshèyǐng жасырын түрде адамды ғайбаттау.

【含笑】 hánxiào 【ет.】 күлімдеу, күлімсіру: ~点头 күлімсіреп басты шайқау.

【含辛茹苦】 hánxīnrúkǔ қиындықты білу, қиындыққа шыдау

【含羞】 hánxiū 【ет.】 ұялу, ұялып жүру

【含羞草】 hánxiūcǎo 【зат.】 (Mimosapudica L) мимоза ұялшак.

【含蓄】 (涵蓄) hánxù ① 【ет.】 жасырын мәнде, айтылмаған мағына бір жасырын жұмбақ; астарлысы; ② саликалы; тұйықталған; ③ имманентті: 含蓄哲学 имманенттік философия; ④ коннотация

【含血喷人】 hánxuèpēnrén адамдарға жала жабу

【含义】 hányì 【зат.】: мазмұн, мағына, мән; жобаланатын; ойдағы жағдай, шарт; жасырын мән

【含意】 hányì 【зат.】 жасырын мән; астарлымен, көп мәнді

【含英咀华】 hányīngjǔhuá мақаланың мазмұнын түсіну

【含冤】 hányuān 【ет.】 әділетсіздікті шыдау.

【含蕴】 hányùn 【ет.】 жасыру

函(hán) hán 【зат.】 ① қорап; конверт; қындар; қалқан; 书函 кітаптар үшін қорап; 镜函 көзілдірікке арналған қорапша; ② хат; қағаз; жазбаша ③ сауыт; қару-жарақ; 函工 сауыт-саймандардың жасаушы әбзелші, 4) салбырап тұр бұғақ: без; 【ет.】 ⑤ қорапқа салу; 函弓 қорапқа пияз тығу; ⑥ сыйғызып салу; тұжырымдау, жасыру;

【函电】 hándiàn 【зат.】 хат алысу; хат және жеделхаттар; 商务函电 іскерлік байланыс; 函电交驰 қызу хат алысу

【函告】 hángào 【ет.】 жазбаша хабарлау, ресми хабарлау:

【函购】 hángòu 【ет.】 пошта бойынша сатып алу.

【函件】 hánjiàn 【зат.】 хат алысу; хат, қағаздар.

【函授】 hánshòu 【ет.】 сырттан сабақ беру; сырттай оқу; 函授学校 сырттай мектеп; ??? сырттай үйрену; 函授班 сыртқы курста; 函授生 сырттай оқитын; 函授大学 сырттай оқытатын университет

【函授教育】 hánshòujiàoyù сырттай оқу

【函售】 hánshòu 【ет.】 салық төлеумен жіберу.

【函数】 hánshù 【зат.】 функция, функционалды; 正函数 тура функциясы, 叠(复合)函数 күрделі функция, 周期函数 периодтық функция

【函索】 hán suǒ 【ет.】 жазбаша тапсырыс; 函索即寄 Жазбаша

тапсырыс бойынша лезде жіберу

浣 hán 浣洗(Hànguāng), Хань.

瑯 hán <书> жерлеуге арналған сыйлар.

晗 hán <书> Хань.

焯 hán 【зат.】 энтальпия.

涵 hán ① ① өз бойында иеленеді; орналастыру, жасыру; 此词涵有二义 бұл сөздерде екі мағына жатыр; 涵碧 Изумруд түсіне сырлану; көгеру; \ ② суағар, су жіберу; су жіберуші тұрба; ③ өзен Ханьцзян.

【涵洞】 hándòng 【зат.】 су жіберуші тұрба

【涵盖】 hángài 【ет.】 қосу, жабу

【涵容】 hánróng <书> 【ет.】 кең пейілділікті көрсету; кешірімді болу: 不周之处, 尚望~.

【涵蓄】 hánxù [含蓄] ① өз інде жасыру, ішкі, асылы; ② шыдаммен және білімдарлықпен ие болу; сүр және білімді.

【涵养】 hányǎng ① 【зат.】 ① ұстамдылық, шыдамдылық; әдептілік: 很有~ шыдамдылығы зор. ② 【ет.】 қолдау, сақтау; ③ қайырымдылық әрекетте болу; ④ қорлау; жинақталу

【涵义】 hányì мазмұн, мән; ішкі мағына.

【涵闸】 hánzhá 【зат.】 шлюз; қалқан [су ағызушышы].

韩(韓) Hán ① ① Хань патшалығы; ② Хань вассалдық мемлекет; ③ (соғысып жатқан патшалықтардың дәуірі) Хань патшалық ④ Оңтүстік Корея, ⑤ фамилияға қолданылады.

寒 hán ① 【сын.】 суық, аяз; қатал; 气候很冷寒 аяу райы өте аяз; 寒行 суықта бару; 大寒 аяу райы суық; 寒晨 таңертеңгі аяз; ② қатулы; мұқтаж, кедей;

қайыршы, мүгедек; баспанасыз, жалғыз; 寒樱 қатулы шие; 寒蟹 қатулы краб; 寒蟹 Осындай киімде адамдарға көріну – ыңғайсыз; ③ сыпайы, болмаш, мүгедек, кедей, тапшысы; 寒屋 қарапайым үй;

寒寒 кедей, мүгедек; 寒僕 кедей тағам; сыпайы ерулік; ④ (мәдениет туралы) қысқы, кешкі; 寒红梅 кешкі қызыл қара өрік; 【ет.】 ⑤ суып қалу; тоңып қалу, тоңу: 涉溜寒 Цзы өзенді кесіп өтіп, тоңып қалу; 不寒而栗 қорқыныштан тітіркендеу; ⑥ тітіркендеу, (суықтан, қорқыныштан) дірілдеу; 胆寒 қорқыныштан қалтырату, аса көп еңбектену; ⑦ мүддесі суып қалу, ажырасу, жоғалту; 不让人心寒了 мүддеге әлсіреуге орын бермеу; 8) суытып жіберу, суыту; суыққа шығарып қою; 一日暴之,十日寒之 бір күн күнге шығарып жылыту, он күндей суықта ұстау; 9) тамақ пісіру, ас асу; 10)

тоқтату, жұлып алу; бұзу; 【зат.】 1① суық, аяз; бұлтты ауа райы; 1② суық маусым; 大寒 үлкен суық (20-22 қаңтардан)

小寒 аз суық (6-8 қаңтардан)

1③ суып қалу, суық тию; 受了寒了 суық тиды; 1④ (Hán) фамилияға қолданылады.ға қолданылады.

【寒蝉】hánchán【зат.】① күзгі цикада: ~凄切 күзгі цикадада суық | 噤若~ суыған цикада секілді үндемеу. ② суып қалған цикада.

【寒潮】háncháo【зат.】① суыту; ② суық толқын, (теңізге) суық тасу; ③ метеор. суықтың толқындары

【寒疹】(寒伦)hán·chen①【сын.】① жиіркенішті, бұзақылық; ар, маскара: 这孩子长得不如~ бұл балалар бұзақы болып өспеген.【ет.】② келемеждеу, арлану: 你这是存心~我 бұл өзінің ары жайында қамын ойлау.

【寒窗】hánchuāng【зат.】① Оқуға арналған жаман жағдай; ② кедей студент

【寒窗苦读】Hánchuāngkǔdú қатты оқу, тырысып оқу

【寒带】hándài【зат.】жер бетінің суық белдігі: 寒带植物 суық белдіктің өсімдіктері

【寒冬】hándōng【зат.】қатты қыс, суық қыс.

【寒冬腊月】hándōnglàyuè ең қатты аяздар

【寒光】hánguāng【зат.】қысқы әсем көрініс туралы; суықтың жалтырауы; қысқы күннің сәулелерінің жалтырауы туралы; ай жарығы туралы

【寒假】hánjià【зат.】қысқы демалыстар

【寒蜚】hánjiāng【зат.】көктемгі цикада

【寒噤】hánjìn【зат.】见 244 页【打寒噤】діріл, қалтырау.

【寒苦】hánkǔ【сын.】① өте мұқтаж, қайыршылық; ② кедей, мұқтаж: 家境~жанұяның тұрмыс жағдайы.

【寒来暑往】hánláishǔwǎng ① суық жылулықпен ауысып отырады; ② уақыт өте келе.

【寒冷】hánlěng【сын.】қатты аяз①: 气候~ ауа райы өте суық | ~的季节 қатты аязды маусым: 我突然感到寒冷 Мені суықпен қаптады; 使自己习惯于寒冷 өзіңді суыққа төзімді ету

【寒流】hánliú【зат.】① суық теңіздегі ағым; қысқы өзендер; ② метеор. суық ағын; ③ кедей ғалымдар

【寒露】hánlù【зат.】суық шықтар

【寒毛】hánmáo【зат.】терідегі шаштар.

【寒门】hánmén〈书〉【зат.】① кедей

үй, кедей жанұя; ② менің үйім, менің жанұям; ③ солтүстік полюстың ауданы, арктикалық аудандар

【寒气】hánqì【зат.】суық ауа; м қатты аяз сүйекке де өтер; 送寒气 суықты айдау: 寒气总至 кездейсоқ суық жел соға бастады; 寒气加剧了 аяз катайып кеткен: 有寒气袭来 суықтың ісі тұрды; 寒气透体 суық денеден өтті: 猛烈的寒气; 严寒 қатты аяз:

【寒峭】hánqiào〈书〉【сын.】қатты аяз: 北风~ солтүстік желдің қатты аязы.

【寒秋】hánqiū【зат.】кешкі күз.

【寒热】hánrè【зат.】① өткінші қызба медицина;

② суық және аптап, ауыспалы ауа райы; ③ тұрақты емес; бірде тату болу, бірде бір-біріне қасасу.

【寒色】hánsè【зат.】① қысқы әсем көрінісі: ② ашулы түр, қатал және ашулы тыс; ③ физ. суық күн спектрді түстер

【寒舍】hánshè【зат.】① мүгедек лашық; ② менің үйім, менің жанұям

【寒食】Hánshí【зат.】ханьши, суық астың мерекесі.

【寒士】hánshì〈书〉【зат.】кедей ғалым, кедей, бишара.

【寒暑】hánshǔ【зат.】① суық және аптап: ② Қыс және жаз: ③ аяқ және бас: ④ уақыт өте бере; ⑤ күн және ай.

【寒素】hánsù〈书〉①【сын.】сыпайы және көнбісті; кедей: 家世~оның тұқымдары кедей. ②【зат.】拔擢~ кандидатурасы сыайы әрі көнбісті. ③【сын.】朴素; 简陋: 衣装~ киімдері кедей.

【寒酸】hánsuān【сын.】① кедейлікте өмір сүруші: ~相 көрінісі бейшара. ②: 穿得太~了 киген киімі тым кедей болып отыр.

【寒酸落魄】hán suān luò pò

【寒腿】hántuǐ〈口〉【зат.】аяқ ревматизмының өткір формасы.

【寒微】hánwēi【сын.】кедей және әлсіз, мүгедек; [кедей] қыпық; 出身~ әлсіздер үшін өз өмірін қию.

【寒心】hánxīn【ет.】үмітінен айырылу, бір нәрсеге мүддесінен айырылу

【寒星】hánxīng【зат.】қысқы жұлдыздар: ~点点 қысқы жұлдыздардың дақылдары | ~闪烁 қысқы жұлдыздардың жарқырауы.

【寒暄】hánxuān【ет.】① сәлем беру; ② сыпайылық көрсету: 叙寒暄 кішіпейілділік көрсету; ③ жыл және қыс, уақыттың ауысымы; ④ суық және ыстық; ауа райы

【寒衣】hányī【зат.】① қысқы жылы киім; ② қағазды көйлек: бейітін өртелетін киімі; ③ (астарсыз) жұқа киім.

【寒意】hányì【зат.】суықтың көрсеткіштері.

【寒战】hánzhàn【зат.】见 244 页【打寒战】суықтан дірілдеу.

hǎn

罕 hǎn ① сирек; сирек кездесетіні; ерекше; бағалы; аз: 子罕言利 Конфуций ұстаз жеке пайда туралы сирек айтқан; 人迹罕至 адамдардың іздері сирек көрініп келеді: ② ту, жалау; 翠罕 жасыл ту; ② құстардың аулауы үшін сачок *; (Hǎn) фамилияға қолданылады.

【罕见】hǎnjiàn【сын.】сирек кездесетін, ғажайып, керемет: 找到一本罕见的书 сирек кездесетін кітапты тауып алы; 罕见的病 сирек ауру.

【罕有】hǎnyǒu сирек кездесетін; 罕有的现象 сирек кездесетін құбылыс

喊 hǎn【ет.】① алақайлау, айғайлап айту; 他喊了一声 ол айқайлады; 喊口号 ұрандарды айғайлап айту; ② айғайлау, шақыру; 你喊他来 ол мұнда айғайлады! ③ дауысты жаттықтыру; 喊嗓子 дауысты жатықтыру; 孩子会喊吧了吧 бөпе 'әке' айтуға үйренді. ④ дауыс, айқай; көтеріңкі дауыс: 蒙喊 топтың көтеріңкі дауыстары

【喊话】hǎnhuà【ет.】① жаудың жауынгерлерімен алдығыға үндесу: ② қатты дабылдау:

【喊话装置】hǎnhuà zhuāngzhì қатты сөйлейтін байланыстың техникалық құрылымдары, қатты байланыстың құрылымы

【喊价】hǎnjià【ет.】ұсыныс: 这件拍品~80万元 бұл нәрсе 80 юань тұрады.

【喊叫】hǎnjiào【ет.】қатты шақыру; бақыру; айқайлау: 大声~ қатты айқай.

【喊冤】hǎnyuān【ет.】наразылық білдіру: ~叫屈.

【喊冤叫屈】hǎnyuān-jiaòqū

hàn

汉 hàn ① Ханьшуй, Хань өзені. ② (hàn) Ханькоу: 银~ өте еректегі 气冲霄~ батыр. ③【зат.】Хан дәуірі. ④ қытайлық: ~人 қытай | ~语 қытай тілі. ⑤ (hàn) 男子: 老~ шал. ⑥ фамилияға қолданылады.ға қолданылады.

【汉白玉】hànbáiyù【зат.】ақ мрамор

【汉堡包】hànbǎobāo【зат.】гамбургер. [汉堡英 hamburger]

【汉奸】hànjiān【зат.】шетел агенті, уәкіл, тыңшы
 【汉剧】hànjù【зат.】ханьцзюй
 【汉民】Hànmín〈口〉【зат.】Хань ұлтының өкілдері.
 【汉人】Hànrén【зат.】① қытай.② қытай азаматы
 【汉文】Hànwén【зат.】① қытай жазуы.② қытай әдебиеті.汉文参赞 қытай істері бойынша хатшы; 学习汉文的學生 қытай тілінің оқығандары
 【汉文秘书】hànwénmishū қытай істері бойынша хатшы
 【汉姓】hànxìng【зат.】қытай жөндері
 【汉学】hànxué【зат.】① қытайтану, синология.② ханьдық конфуциандық мектебі.
 【汉语】Hànyǔ【зат.】қытай тілі
 【汉学家】hànxuéjiā синолог. қытайтанушы
 【汉语拼音方案】HànyǔPīnyīnFāng'àn қытай тілдің фонетикалық транскрипциясының жобасы
 【汉子】hàn·zi【зат.】① еркек адам.②〈方〉күйеуі; 偷汉子 көңілдеc.
 【汉字】Hànzì【зат.】қытай иероглифтері.
 【汉族】Hànzú【зат.】қытайлар
 扞 hàn[扞格](hàngé)〈书〉【ет.】① қамтып көрсету, тойтару; (қиыншылықты) қайтару; қарсыласу; қорғалу;; м жалғыз терінің арқасында суықтан қорғана алмайсың.② бүркеу, қорғану, 扞我于艰 мені менің апаттарымнан қорғану;③ домалату; (киіз) қарпу;④ салмақ түсіру; 扞弦 кергішті керу
 * бағынбайтын, тілазары; арыншыл, дөкірі
 抵冒殊扞 әсіресе дөрекі түрде заңды бұзу; 扞马 (арыншыл) асау ат
 閤(hàn)①〈书〉① ауылдық қақпалар; ауыл; 里閤 ауылдық қақпалар; 高閤 биік қақпалар; 同閤 жерлес.②〈书〉дуал, қабырға 庭閤 ауланың дуалы.③ (Hàn)фамилияға қолданылады.
 汗 hàn【зат.】① тер, бу; 出了一身汗 денесі терледі;②(төсек-орын туралы) төменгі, ішкі
 ③хан маңғол; 胸喘肤汗 зорға дем алып терге түсу
 【汗褂儿】hànguàr〈口〉【зат.】көйлек.
 【汗碱】hànjiǎn【зат.】терге қарсы тұз
 【汗津津】hànjīnjīn(~的)【сын.】шамалы терлеген: ~的头发 шаштары шамалы терлеген | 脸上~的 беті шамалы терлеген.
 【汗孔】hànkǒng【зат.】мезгіл,

маусым.
 【汗淋漓】hànlínlin толығымен терге түскен, терлеген
 【汗流浹背】hànlíújiābèi терлеген
 【汗马功劳】hànmǎgōngláoүлкен ерлік көрсеті
 【汗漫】hànmàn〈书〉【сын.】①① көлемді, шексіз,②азған, ұстамсыз; 汗漫之言 сөздердің шексіз ағыны;③ нақты мазмұнсыз;④саяхаттау
 【汗毛】hànmáo【зат.】тердегі шаштар.
 【汗牛充栋】hànniúchōngdòngкітаптардың көп саны туралы
 【汗青】hàmqīng①【ет.】шығармаларды бітіру, аяқтау.②【зат.】анналар, тарихи кітаптар.
 【汗衫】hànsān【зат.】жейте, төменгі көйлек
 硬汗衫儿 крахмалды жейте
 【汗水】hànshuǐ【зат.】қатты тер
 【汗褙儿】hàntāi〈方〉【зат.】ішкі жейте
 【汗腺】hànxian【зат.】тер бездері
 【汗颜】hànyán【ет.】ұялу: 深感~ қатты ұялып кету.
 【汗颜无地】hàn yán wú dì
 【汗液】hànyè【зат.】тер, бу.
 【汗珠子】hànzhū·zi【зат.】терлердің тамшылады
 【汗渍】hànzì【зат.】тер
 旱 hàn①【сын.】құрғақшылық; аптап; курап қалған; сай-салалық,②құрлық; 抗旱 құрғақшылыққа қарсы жұмыс істеу; 旱季 құрғақ маусым:
 【旱魃】hànbá【зат.】құрғақшылықтың шайтаны
 【旱冰】hànbīng【зат.】ролиқтерде ойнау
 【旱冰场】hànbīngchǎng ролиқпен ойнайтын алаң
 【旱冰鞋】hànbīngxié ролиқтер
 【旱船】hànchuán【зат.】құрғақ жерде жүзетін кеме (театрларда)
 【旱道】hàndào(~儿)〈方〉【зат.】құрғақ жол.
 【旱稻】hàndào【зат.】құрғақ күріш.
 【旱地】hàndì【зат.】құрлық, жер.
 【旱季】hànji【зат.】құрғақ маусым.
 【旱井】hànjing【зат.】①су қабылдау шұңқыры
 ②қу құдық
 【旱涝保收】hànlǎobǎoshōuрайы құбылыстарына қарамастан, жақсы өнім алу
 【旱路】hànlù【зат.】құрғақ жол.
 【旱桥】hànqiáo【зат.】виадук
 【旱情】hànqíng【зат.】құрғақшылықпен қатынасты жағдай
 【旱伞】hànsǎn【зат.】күн сәулесіне қарсы қолшатыр.

【旱獭】hàntǎ【зат.】қарапайым суыр.
 【旱田】hàntián【зат.】①(суармалы емес) суарылмайтын өрістер;②(құрғақшылықтан) қуаң өрістер.
 【旱象】hànxiàng【зат.】құрғақшылықтың белгілері.
 【旱鸭子】hànyǎ·zi【зат.】жүзе алмайтын адам
 【旱烟】hànyān【зат.】трубалық шылым.
 【旱烟袋】hànyāndài【зат.】қытайлық шылым шегетін тұрба
 【旱灾】hànzāi【зат.】құрғақшылық.
 埠 hàn үлкен емес дамба.
 捍 hàn保卫; 防御: ~卫 | ~御.
 【捍卫】hànwèi【ет.】қорғау 捍卫者 қорғаушы; 捍卫祖国 Отанды қорғау; 捍卫真理 Шындықты өтеу.
 【捍御】hànyù〈书〉【ет.】保卫; 抵御: ~边疆 | ~外侮.
 悍 hàn① дөкір, асқак; өзінше, бағынбайтын 悍民 бағынбайтын тұрғын; 悍害 дөрекі зиян келтіру;② дөкір; бағыл, жангешті; 轻疾悍亟 тез және бағылды;③ елірген, жабайы, сұрапылы; қасы; 悍马 алыпқашпа ат; 悍鹰 қолға үйретілмеген сұңқар
 【悍妇】hànfù【зат.】қабаған қатын.
 【悍然】hànrán【сын.】арсыз, дөкір
 【悍勇】hànyǒng【сын.】батыл, дөкір: ~好斗 төбелеской.
 萼 hàn[萼萼](hàndàn)〈书〉【зат.】荷花.
 焊(鎔、钎)hàn【ет.】дәнекерлеу; дәнекерлеу; пісіру; 把壶底焊 шәйнектің түбін дәнекерлеу
 дәнекерлеу; дәнекерлегіш; дәнекерленген; 电焊 электрмен дәнекерлеу
 【焊工】hàngōng【зат.】① дәнекерлегіш жұмыстар;② пісіруші; дәнекерші
 【焊剂】hànjì【зат.】(дәнекерлегіш) дәнекерлейтін флюс
 【焊接】hànjiē【ет.】дәнекерлеу.
 【焊炬】hànjù【зат.】жанарғы; оттық; шілтер (шамның шілтері, газ плитасының от жанатын мойыны).
 【焊料】hànliào【зат.】дәнекер (дәнекерлеп жапсыруға қажетті қорытпа)
 【焊枪】hànqiāng【зат.】дәнекерлегіш оттық, дәнекерлегіш тапанша
 【焊条】hàntiáo【зат.】жабулы электрод
 【焊锡】hànxi【зат.】дәнекерлейтін қалайы, дәнекерлеме.
 【焊药】hànyào【зат.】дәнекерлейтін қышқыл; дәнекерлеме; дәнекерлейтін флюс.
 睥 hàn〈书〉көздерді бақырайту.
 颌(頔)hàn〈书〉бұғақ, жақ; без;

【颌联】 hànlián 【зат.】 луйши өлеңдегі үшінші және төртінші буынды жолдары

【颌首】 hànshǒu 〈书〉【ет.】 басты шайқау: ~微笑 күлімсіреп басты шайқау.

撤 Hànfamiliaға қолданылады.

嘆 hàn 〈书〉① курап қалған, қу, қайта кепкен; күнге кептірген; ② күйдінетін, ыстық; аямай күйдіретін
煨 hàn 〈方〉【ет.】①焙.②用极少的油煎.③蒸.

撼 hàn ①жүру; теңселу; итеру, толқыту; жұлқылау, солкылдату; 蚍蜉撼大树 өзінің күшіне қарамай, бір жұмысқа араласу; ② азғыру, айтақтау; қыздырмалау.

【撼动】 hàndòng 【ет.】①таң қалдыру; босату, теңселту; ②былғалақтау.

【撼天】 【ет.】地 hàntiāndòngдікеремет, ғажап

翰 hàn ① 〈书〉① қырғауыл [қызыл қауырсындарымен]; 文翰 ала қырғауыл; ② қауырсын, қанат; ③ жазатын қауырсын, білезік; ④ хат; құжат; шығарма; ⑤ дінгек; бағана; тірек; ⑥ табыттың әшекейлері; 【ет.】⑦ шапшаң көтерілу; 翰飞戾天 әуелерге шапшаң ұшып жету; 8) (Hàn) фамилияға қолданылады.ға қолданылады.

【翰林】 hànlin 【зат.】 әдеби элита.

【翰墨】 hànmo 〈书〉【зат.】 шығарма, мақала

憾 hànнаразылық білдіру, ашу; наразылық, жек көру, өкініш; өкіну

【憾事】 hànshì 【ет.】 (әсер) қылықты сенімді өкініш; (инцидент) өкінішті жағдай; өкініш; жәбір

瀚 hàn 〈书〉кең, көлемді; көз жетпейтін, шексіз.

【瀚海】 hànhai 〈书〉【зат.】 Жағасыз теңіз (Байкал көлі туралы).

hāng

夯 hāng ① тығыздау; 木夯 - ағаш тығыздау; ②тығыздау: 把土夯实 - жер нығыздау

【夯土机】 hāngtǔjī тығыздау машинасы 【夯歌】 hānggē 【зат.】 тығыздау кезінде айтатын өлең.

háng

亢 háng 〈书〉同“吭”(háng) ① жоғарлатылған; тәкаппар: ② өте; аса; жоғарғы 亢旱 - күшті құрғақшылық.

行 háng① 【зат.】 тізбек; құрылыс; жол; 写了两行字 екі жолға жазу: 戎行 әскеріні құрылыс; 雁行 жабайы қаздардың тізбегі; ② қатарда, орын-орнымен: 行三 үшінші қатарда; ③

фирма, сауда үйі; саудалық кәсіпорын, кеңсе; агенттік; банк; фирманың қоймасы: 洋行 (еуропалық) шетелдік тауарлардың фирмасы: 汽车行 автомашиналардың гаражы: 发行价儿 франко-қойманың бағасы; 上行里头来 фирманың баспанасына келу; ④жұмыс, мамандық 他是那行? /Ол немен шұғылданады?

【行帮】 hángbāng 【зат.】 гильдия

【行辈】 hángbèi 【зат.】 құрдастар.

【行当】 hángdāng 【зат.】 ① мамандық, іс

【行道】 hángdao 〈方〉【зат.】 ① саяхаттау; жол-жөнекейге бару; ② Даоға шығу, дұрыс жолға бірақ шығу; ③өз сенімдерін тарату; ④діни қызмет ету кезінде будданың суретін айнала жүру: ⑤ жаяулар үшін жаяу жол, соқпақ.

【行规】 hángguī 【зат.】 гильдия жарғысы

【行话】 hánghuà 【зат.】 аргo, жаргон; кәсіби тіл

【行会】 hánghuì 【зат.】 гильдия, цех

【行货】 hángguò 【зат.】 ①лицензия берілген тауар; ② арзанқол, аласа сапаның тауары;

③ әр түрлі тауарлар, (тауарлар) бай ассортимент

【行家】 hángjiā 【зат.】 ①тәжірибелі адам; білгіш; маман; сонымен бірге өз ісінің ұстасы 充行家 білгіш: ② комиссиялық, арашашты, делдал

【行间】 hángjiān 【зат.】 ①әскерлер қатарында; ② қатар аралық; интерлиньяж; жолдардың аралығында

【行距】 hángjù 【зат.】 қатар аралық

【行款】 hángkuǎn 【зат.】 ①жол, қатар; бағана

②ресімдеу

【行列】 hángliè 【зат.】 қатарлар; құрылыс

【行情】 hángqíng 【зат.】 конъюнктура, базар нарғы, (баға белгілеу) курс; 行情吃紧 базардағы шу: 行情松 【ет.】 нарықтың әлсіретуі,

【行市】 hángshì 【зат.】 базар нарықтары, баға белгілеу, нарық конъюнктурасы, курс [биржалық]

【行伍】 hángwǔ 【зат.】 ①әскерлердің қатарлары; әскер, құрылыс: 他投身行伍 ол әскерге түсті; ②қатардағы, 行伍出身 жауынгерден шыққан.

【行业】 hángyè 【зат.】 ①(өндіріс) сала; кәсіп ② мамандық, жұмыс, мамандық; кәсіби 行业教育 кәсіптік оқыту.

【行业语】 hángyèyǔ 【зат.】 кәсіптік тіл.

【行院】 hángyuàn 【зат.】 ① провинциал цензораты; ② көңілді үй;

③(театрда) музыкант.

【行棧】 hángzhàn 【зат.】 ①жол жүріс көпестер үшін қоймалармен қоналқа үй; ②делдалдық кеңсе

【行子】 hángzi 〈方〉【зат.】 ①қатар, ② қолөнер; ③бок ауыз сөз

吭 háng①тамақ; жұтқыншақ; 吭吭 құс тамағы; ② дыбыс; ән салу; 鸟吭 құстардың ән салуы.

远 háng 〈书〉1)ирек-ирек жүретін тігіс іздері; ②жол, соқпақ;

杭 Háng① өзеннен ар жағына өту.② фамилияға қолданылады.

绾 háng 【ет.】 шыпылдау, тепшу; тігу; 绾被子 көрпе қағу; 绾上 тігу; шет, тыртық; сыздық, жиек.

通航 кемеде жүзу; 海上航运 теңіздегі кеме шаруашылығы, 内河航运 ішкі өзендер бойынша өзеннің кеме шаруашылығы, ③ әуеде ұшу, аэронавигация; 航邮 әуе поштасы

④қалқу, ⑤ жүзіп өту, кесіп өту; 航海梯山: саяхаттау ⑥ (Háng) фамилияға қолданылады.ға қолданылады.

【航班】 hángbān 【зат.】 рейс (кесте бойыншаға), ұшақ.

【航标】 hángbiāo 【зат.】 кеме жүретін таңбалар

【航程】 hángchéng 【зат.】 рейс; 航程发 【ет.】 机 маршруттық қозғаушы; 航程飞行 маршруттық ұшу

【航船】 hángchuán 【зат.】 рейстік пароход; жүйелі рейс істейтін джонка; жүк - жолаушылар кеме

【航次】 hángcì 【зат.】 рейстің номері

【航道】 hángdào 【зат.】 фарватер, су жолы; ұшудағы маршрут, әуе жолы

【航海】 hánghǎi 【ет.】 теңіздер бойынша жүзу; теңізде жүру, навигация; 航海性能 теңізде жүзетіндік; 航海值更 штурман вахтасы; 航海信号 теңіздегі навигациялық ескертпе дабылдары; 航海通书 навигациялық альманах; 航海地图 навигациялық карта.

【航空】 hángkōng 【ет.】 әуеде ұшу; авиация; аэронавигация; әуесі; аэронавигациялығы; ұшу, ұшуға лайық; ауылшаруашылық авиациясы: 农业航空 аэронавигациялық альманах; 航空信号 сигнализация: 航空鱼雷 авиация торпедасы; 航空地平义 әуе горизонты

【航空兵】 hángkōngbīng 【зат.】 әскери-әуе күштері; әскери авиация; 航空兵种 авиацияның тегі; 航空兵旅 авиация бригадасы; 航空兵配置 авиацияның негіздеуі; 航空兵系 авиацияның факультеті

【航空港】 hángkōnggǎng 【зат.】 аэропорт

【航空母舰】 hángkōngmǔjiàn авиатасымалдаушы, авиамәтке

【航空器】 hángkōngqì 【зат.】 ұшу аппараты

【航空信】 hángkōngxìn 【зат.】 авиахат.

【航路】 hánglù 【зат.】 ①(әуе) су жолдары; (әуе) теңіздегі трассасы; фарватер; ②курс; 航路垂直线 траверс; 航路指示器 курстің нұсқағышы 航路信号 теңіздегі навигациялық ескертпе дабылдары; 航路标记 аэронавигациялық таңбалар; 航路指标 жармалы таңба; 航路尺 әскери курстық сызғыш; 航路记禄器 одограф

【航模】 hángmó 【зат.】 飞机和船只的模型: ~表演 | ~比赛.

【航模运动】 hángmó yùndòng авиамоделизм спорты

【航母】 hángmǔ 【зат.】 авиамәтке.

【航拍】 hángpāi 【ет.】 әуе фотоаппараты

【航速】 hángsù 【зат.】 жүзектің денелерді жылдамдығы.

【航天】 hángtiān 【ет.】 ① ғарышты игеру, астронавтика; ғарыштық; 航天飞机 ғарыш кемесі; 航天器 ғарыштық аппарат; 航天站 ғарыштық станция; ② ғарыштық саяхат; ғарыштық навигация

【航天飞机】 hángtiānfēijī ғарыш кемесі; спейси - Шаттл.

【航天器】 hángtiānqì 【зат.】 ғарыштық аппарат, ғарыш кемесі

【航天员】 hángtiānyuán 【зат.】 ғарышкер; астронавт; тайконавт

【航天站】 hángtiānzhan 【зат.】 ғарыштық станция.

【航务】 hángwù 【зат.】 навигацияның қызметі; кеме шаруашылығының сұрақтары; 航务通书 навигациялық альманах, теңізде жүзетін жылнама

【航线】 hángxiàn 【зат.】 ① теңіздегі трассасы; фарватер; ② әуе жолы; 航线天气预报 маршруттық ауа-райының болжамы; 航线说明 аэрология

【航向】 hángxiàng 【зат.】 бағыт: 飞机航向 ұшақтың курсы;

【航行】 hángxíng 【ет.】 жүзу, рейс; 宇宙航行 космонавигация; 宇宙航行学 космонавтика

【航宇】 hángyǔ 【ет.】 宇航.

【航运】 hángyùn 【зат.】 өзендегі су тасымалдаулары.

hàng

沆 hàng <书> ① буланулар; бозамық; тұман

朝沆 таңертеңгі буланулар; ② көлемді батпақтар; өлі су; 莽沆 көлемді батпақтар

【沆漭】 hángxiè <书> 【зат.】 ① тұман, булану; бозамық; ② шық.

【沆漭一气】 hángxièyìqì бірдей ұмтылыстарды иелену

巷 hàng 巷道.

【巷道】 hàngdào 【зат.】 штрек

hāo

蒿 hāo ① артемизия. ② (Hāo) фамилияға қолданылады.ға қолданылады.

【蒿子】 hāo·zi 【зат.】 ① жусан; арамшөп, алабота; ② іске алғысыз адам 薸 hāo 【ет.】 жұлқу, шығару, (арам шөпті) жұлқу; жұлқып алу: 薸苗儿 Өркендерді жұлқу; 薸头发 Шаштарды Үзу.

嘴 hāo [嘴矢](hāoshǐ) 【зат.】 ыскыру

háo

号 háo ① бақыру; наразылық білдіру; ② қорсылдау, аңырау; дауыстау; ③ бақыру, пісірілу; ән бастасын, (әнші туралы) дауыстың хабары; өкіру, ырылдау, ұлу: 鸡始三号 сонда қораз үш рет өлең айтты; 北风怒号 солтүстік желін сұрапыл ұлиды;

【号叫】 háojiào 【ет.】 қатты айғайлау: 她一面哭, 一面~着 Ол бірде жылап, біре айқайлап түседі.

【号哭】 háokū 【ет.】 қатты жылау, зарлау: ~不止 қатты жылап болмайды.

【号丧】 háosāng 【ет.】 марқымды зарлау.

【号丧】 háo·sang <方> 【ет.】 қатты жылап зарлау

【号咷】 háotáo дауыстау, қорсылдау, өкіру, ұлу.

【号啕】 háotáo 【ет.】 қатты зарлау, жылау: ~大哭 | ~痛哭..

蚝(蜆)háo 【зат.】 устрица.

【蚝油】 háoyóu 【зат.】 устрицаның майы

毫 háo ①) шаш, қылтанақ; үлпілдек жүн: ұзын шаш, қатты жүнді; 狼毫 қасқыр шашты

② шаш; шама, сәл, малайы, өте; қоқым; йота 一毫[儿]银子 сәл қазына;

③ еш, 毫没意思 азғантай мағына да жоқ

【毫发】 háofà <书> 【зат.】 ① қылтанақ, шаш

② кішкентай, шаш, йота; теріске шығару алдындағы түк, ешбір, йотаға да: ~不爽 ешбір қателігіңсіз | 不差~.

【毫厘】 háolí 【зат.】 азғантай; сәл; бар болғаны: ~不爽 толығымен қателігіңсіз | .

【毫毛】 háomáo 【зат.】 шаш

【毫米】 háomǐ 【мөл.】 миллиметр.

【毫末】 háomò <书> 【зат.】 кішкене ғана, сәл ғана.

【毫末不札, 将寻斧柯】 háo mò bù zhā, jiāng xún fǔ kē

【毫无二致】 háo wú èr zhì айырмашылығы жоқ; бірдей

【毫洋】 háoyáng <方> 【зат.】 кішкентай күміс монетасы

【毫针】 háozhēn 【зат.】 инетерапияға арналған ине.

【貉绒】 háoróng 【зат.】 жанат

【貉子】 háo·zi 【зат.】 жанаттың күшігі.

豪 háo ① даңқты адам; 富豪 бай; 文豪 әдебиеттің корифейі, классигі; 英豪 қаһарман; 才豪 ақылды, ② ақсақал; шонжар; ауылдық жұдырық; бай; ③ зұлым, қарақшы, тонаушы; 山豪 тау қарақшысы; ④ қабан [жабайы]; 白豪 ақ қабан; ⑤ батыл, өжет; батылды; батырлық; ⑥ құдіретті; қуатты; ⑦ жомарт; салтанатты, шашқыш

【豪赌】 háodǔ 【ет.】 үлкен ақшамен ойнау, азарттық ойындар

【豪放】 háofàng 【сын.】 ① кең, еркін, шарттылықтардың шенберлерімен байланыспаған; ② кеңдік және ұстауға болмайтындығы; құдіретті екпін: 豪放不羈 қағылез және тікелей; дөкір және әділ; жүгенсіз

【豪富】 háofù ① 【сын.】 өте бай: ~人家 бай адам. ② 【зат.】 миллионер.

【豪横】 háohèng 【сын.】 тирандық.

【豪横】 háo·heng <方> тирандық.

【豪华】 háohuá 【сын.】 ①

салтанатты, сәнді; сән-салтанат, салтанаттық; 豪华的跳舞会 сәнді бал: 女人服装的豪华 әйел дәретханаларының сән-салтанаты: 豪华奢侈 сән-салтанатта өмір сүру; ② мәртебелі бай үй; жергілікті элита

【豪杰】 háojié 【зат.】 батыр, даңқты адам:

【豪杰之士】 háojié zhī shì даңқты адам

【豪举】 háojǔ 【зат.】 ① батырлық істер; ② кең ым; көз майлау; көрсетілген

【豪迈】 háomài 【сын.】 батыр, батырлық, ерлік 豪迈气概 батырлық рух

【豪门】 háomén 【зат.】 ықпал ететін үй, мәртебелі фамилия; білу: ~大族 мәртебелі халық | ~子弟 ықпалды балалар | 出身~ мәртебелі тұқымдары.

【豪门巨室】 háo mén jù shì

【豪门望族】 háo mén wàngzú атакты мәртебелі жанұя

【豪门贵胄】 háo mén guì zhòu

【豪气】 háoqì 【зат.】 көңілдің көтеруі; жігерлік; талпыну; батылдық; батырлық пафос.

【豪强】 háoqiáng ① жендет, деспот, зұлым

② озбырлық жүгенсіздену, бүтіндеу; зорлықпен, тираниялық: 剪除~

жендетті бұзу.

【豪情】 háoqíng 【зат.】 намыссызды абырой, сезім: ~壮志 пафос; өжет думалар; дәкір армандар; жоғарлатылған идеалдар; биік талпыныстар.

【豪绅】 háoshēn 【зат.】 тухао и лешэнь.

【豪爽】 háoshuǎng 【сын.】 ашықтан-ашық, ашық түзу; қалтқысыз көңілден: 性情~ тура мінезді.

【豪侠】 háoxiá батыр, қаһарман; сері, асыл күйеу

【豪兴】 háoxìng 【зат.】 жігерлік, көңілді көтеру; тірі мүдде: ~尽消 | 老人吟诗作画的 ~不减当年. Қарт адамдардың суретпен айналысуы жастағы кездерінен де жаман емес

【豪言壮语】 háo yán zhuàng yǔ шаттандыратын сөздер

【豪饮】 háoyǐn 【ет.】 күшті ішу; ұстамсыз ішімдікке берілу, өлшеусіз шөлін қандыру.

【豪雨】 háoyǔ 【зат.】 нөсер, жауын: 一夜~бір түн бойы нөсер жауды.

【豪语】 háoyǔ 【зат.】 батыл сөздер; ер адамның сөздері.

【豪宅】 háozhái 【зат.】 жекежай; салтанатты тұрғын үйлер.

【豪猪】 háozhū 【зат.】 жайра

【豪壮】 háozhuàng 【сын.】 орасан зор, айбынды; ер: ~的事业 айбынды іс | ~的声音 еркек әні.

【豪族】 háozú 【зат.】 даңқты жанұя, аксүйектер.

壕 háo ор; окоп, траншея; 空壕 бос ор; 掘壕 окоп қазу

【壕沟】 háogōu 【зат.】 ор; окоп; траншея;

壕沟栽培法 ауылшаруашылық траншея мәдениеті

【壕堑】 háoqiàn 【зат.】 ор, окоп, траншея.

【壕堑战】 háoqiànzhàn окоптық соғыс 壕 háo ① 【ет.】 ұлу; 北风怒嚎 солтүстік жел сұрапыл ұлиды; ② қатты аңырау; бақыру, дауыстау; 哨饿嚎寒 ашаршылық және суықтан жылау

【嚎啕】 háotáo еңіреу, аңырау.

【嚎啕】 háotáo бақыру, дауыстау; аңырау, 嚎啕大哭 қорсылдау, аңырау; зарлау.

濠 háo сумен толтырылған ор

hǎo

好 hǎo ① жақсы; 一切都好 барлығы да жақсы; барлығы да дұрыс; 好主意 жақсы идея; ② ойдағыдай істеу; дос болып жүру 我跟他好 біз екеуіміз доспыз. ③ жарайды!, жақсы! 好, 我马上就去- жақсы, мен дәл қазір барамын! 好,

就这么办吧 - жарайды, солай жасаймыз!

④ сау; жазылу: 我的病好了 жазылдым; 病人好些了- ауруға аздап жақсы болды

⑤ жағымды; ыңғайлы; оңай: 好看 hǎokàn әдемі; 好吃 hǎochī дәмді; 好用 hǎoyòng лайықты; 好学 hǎoxué жеңіл игеретін; 这问题很好解决 Бұл мәселе оңай шешілуі мүмкін! ⑥ өте, тым 好漂亮! Сондай әдемі! ⑦ үшін, сол үшін 买了一本书, 好在路上看看 Жолда оқу үшін, кітағы сағып алдым; 她好打扮 Ол сәнденуді жақсы көреді; 他好管闲事 Ол бөтен іске аралысуды жақсы көреді; 好伤风 тұмау ауруларына тез шалдығады;

【好比】 hǎobǐ 【ет.】 сонай, секілді, осындай да: 好比说 мысалы, мәселен солай

【好不】 hǎobù 【үс.】 好不有趣! Сондай қызықты! 好不难过! Қалай ауыр! 好不糊涂! Қандай ақымақ! 好不热闹! Тым шулы! 冲你这话, 就好不了 Сенің айтқанындай істейтін болсақ. Бұл жақсылыққа апармайды! 干得好不如嫁得好 Жұмыс жақсы болғаннан гөрі, тұрмысқа жақсы шығуын артық

【好吃】 hǎochī дәмді, тамақ жеуді ұнату; 作饭作得好吃 тамақты дәмді пісіру

【好处】 hǎochu 【зат.】 ① жақсылық, пайда; ② жақсы жағы, 这个对你没有什么好处 Бұл сізге пайда тигізбейді; 有点好处 біршама пайда

【好处费】 hǎochùfèi 【зат.】 ұсақ ақшалар

【好歹】 hǎodǎi ① 【зат.】 жақсы не жаман; жақсылық пен жамандық; 孩子小, 还(hái)不知道好歹 бала әлі жас болғандықтан, жақсылық пен жамандықтың арасын түсіне алмайды. ② қауіп, қасірет, қайғы; 有个好歹 егер қағы болса; ③ олай болса да; 你还好不要泄漏 еш жағдайда оны болғызбау

④ әрең-әрең; ⑤ құндылық

【好歹儿】 hǎodǎier плюстар мен минусстар

【好端端】 hǎoduānduān (~的) 【сын.】 тамаша, ғажап, ештеңе болған жоқ, барлығы жақсы; 好端端的, 你垂头丧气的 嗜什么?! Неге сен бостан-босқа абыржып жүрсің?

【好多】 hǎoduō ① 数 өте көп, мөшшердің артынанеру: ~人 өте көп адам | ~东西 өте көп нәрселер|. ② 〈方〉代: 今天到会的人有~? Бүгінгі жиналыстағы адамдар көп пе?

【好感】 hǎogǎn 【зат.】 ұнаушылық, сүйіспеншілік: 有~ сүйіспеншілігі бар | 产生~сүйіспеншілігі туды.

【好过】 hǎoguò 【сын.】 ① жақсы өмір сүру; 他现在好过多了 енді ол

жақсырақ өмір сүреді; ② жақсы, жағымды, 不好过 жаман, жақсы емес 不好过的心情 көңіл күйі төмен

【好汉】 hǎohàn 【зат.】 жақсы адам, еркек.

【好汉一言, 快马一鞭】 hǎohàn yīyán kuàimǎ yībiān

【好汉不吃眼前亏】 hǎohàn bù chīyǎnqiánkūi

жақсы адам көптің көзінше ұтқа қалмайды

【好汉不提当年勇】 hǎo hàn bù tí dāng nián yǒng Шынымен де жақсы адам өз ісімен мақтанбайды

【好汉做事好汉当】 hǎohàn zuòshì hǎohàn dāng Нағыз адам іске жауап береді

【好好儿】 hǎohǎo (~的) ① 【сын.】 жақсырақ, өте жақсы. ② 【үс.】 барлығы ойдағыдай; 好好儿的, 你干麽又伤心? Неге бостан босқа көңлің түсіп жатыр

【好好先生】 hǎohǎo-xiān-sheng Барлығы жақсы - мырза

【好话】 hǎohuà 【зат.】 ① жақсы сөздер. Жағымды сөйлеу; 说如何如何的好话 Жақсы сөздерді айту; 拿好话儿 搽他 жақсы сөздерімен өзіңе қаратып алу

【好几】 hǎoji 数 көп, көпшілік. 好几倍 көп рет; 好几回(次) көптеген рет бойы, 六十好几的人 60-тан асқан адам.

【好家伙】 hǎojiā-huo 【од.】 Міне, солай!

好家伙, 你们怎麽干得这麽快啊! Тамаша! Қалай сіз сонша тез бітіріп тастадыңыз!

【好景】 hǎojǐng 【зат.】 сәтті күндер: ~不长 сәтті күндер көпке емес.

【好景不常】 hǎojǐngbùcháng Сәтті күндер әдеттегідей ұзаққа созылмайды

【好久】 hǎojiǔ 【сын.】 бұрыннан бері, ерте; 好久没见!

【好看】 hǎokàn ӘДЕМІ, жақсы көрінетін

【好评】 hǎopíng 【зат.】 жақсы жағымды баға; м жақсы баға алу

【好气儿】 hǎoqìr 〈口〉 【зат.】

жылулықпен сөйлеу, жағымды сөздер. Жақсы тон

【好儿】 hǎoer 【зат.】 ① жақсылық, кішіпейілділік, қарапайымдылық; 人家对咱们有过好儿 Бұл адамдар бізге жылы қарайтын; 修个好儿 жақсылық жасау. ② жақсы тілек; 替我带个好儿 给他 оған менен сәлем айтыңыз

【好人】 hǎorén 【зат.】 ① жақсы адам: ~好事 жақсы адам, жақсы іс. ② сау адам. ③ либерал, жақсы адам; м шынымен де жақсы адам; .

【好人家】 hǎorénjiā (~儿) 【зат.】清白

人家。

【好日子】hǎorì-zì 【зат.】 мерекелі күн, туған күну, үйлену тойы

【好容易】hǎoróngyì 【сын.】 әрең-әрең, қиыншылықпен істеу.

【好生】hǎoshēng 〈方〉 【үс.】 ① жақсы, өмірді жақсы көру

【好声好气】hǎoshēng hǎo qì(~的) 〈口〉 жақсылықпен. достық тұрғыдан

【好事】hǎoshì 【зат.】 өсек соғу: бір нәрсеге көңіл бөлу; 做好事 жақсы іс жасау;

这是你行的好事 Бұл сен жасаған жақсы іс; 对人做好事 адамдарға жақсылық жасау:

【好事不出门恶事行千里】hǎoshì bù chūmén è shì xíng qiān lǐ жақсы іс үйден шықпас, жаман іс көпке жетер

【好事之徒】hǎoshìzhītú

【好事多慳】hǎo shì duō qiān

【好事多磨】hǎo shì duō mó жамандықсыз жақсы жоқ

【好事天慳】hǎo shì tiān qiān

【好手】hǎoshǒu 【зат.】 алтын колды: 游泳~ол жақсы жүзе алады | 论烹调, 他可是一把~ Ол тамақты жақсы әзірлейді, алтын колды деп те айтуға болады.

【好手足】

【好受】hǎoshòu 【сын.】 жғымды, жақсы, 不好受 лайықсыз, жағымсыз

【好说】hǎoshuō 【ет.】 ① қошеметкерәкмет!, мейірімді сөздерге алғыс айтамын!, оқасы жоқ! ②оңай бір сөзге келу; ③түсінікті, әдепті; көнгіш

【好说理】hǎoshuōhǎolǐжақсылықпен

【好说歹说】hǎo shuō dǎi shuō көндіру, сындыру.

【好说话】hǎo shuōhuà(~儿) көнгіш, көнетін, ымыраласуға елпендеу: 他这人~, 你只管去找他.

【好说话儿】hǎoshuōhuàr түсінікті, әдепті; көнгіш

【好似】hǎosì 【ет.】 секілді сияқты; 好似打鼓咁样 барабандарға ұрғандай болып тұр; 生活一年好似一年 өмір жылдан жылға жақсарып келе жатыр.

【好天儿】hǎotiānr 【зат.】 жақсы ауа райы.

【好听】hǎotīng 【сын.】 ① естуге жағымды; әуенді, м сөйлеу мәнері жағымды; м Дұрыстап тыңда, шулама! 哎哟, 说得多么好听呀! a! Сен қалай тамаша айтып жатырсың! 好听的嗓音 Әуенді дауыс!

【好玩儿】hǎowángr 【сын.】 қызық, қызықтысы; қызығы; ермек

【好像】hǎoxiàng ① 【ет.】 ұқсас; сияқты; болып көрінеді; мүмкін: 好像... 一样(般) солай секілді; 好像... 一样(般) тәрізді; 好像跟谁生气一样 біреуге

ашулағандай сияқты; 我好像在那而见过他似的 Оны бір жерде көрген сияқтымын.

【好笑】hǎoxiào 【сын.】 күлкілі, қызықты: 这件事太~了 Бұл шара аса күлкілі; 讲起来好笑 айтуға күлкілі.

【好些】hǎoxiē 数 шамалы жақсырақ; 徵了好些兵去 көп солдаттарды жинап алу; 宁肯少些, 但要好些 шамалы жақсырақ болып отыр; 勾了好些人

Көп адамдарды қаратып алу; 勾了好些人 санынан сапасы жақсы.

【好心】hǎoxīn 【зат.】 жақсы, мейірімді, адамгершілігі мол: 好心人 жақсы адам; 好心没好报 жақсылыққа жауап бермеу.

【好心做了驴肝肺】hǎo xīn zuò le lú gān fèi

【好心好意】hǎoxīnhǎoyì шын көңілден, шын жүректен

【好心当成驴肝肺】hǎoxīn dāngchéng lúgānfèi жақсылықты жамандыққа айтып жатыр

【好心没好报】hǎoxīnméihǎobào алғыс дегенді білмеу

【好心眼儿】hǎo xīnyǎnr жақсы адам

【好心肠的】hǎo xīnchángde жақсы адам, мейірімді, сезімдері ашық

【好性儿】hǎoxìngnr 【зат.】 жақсы, мейірімді.

【好样儿的】hǎoyàngnr-de 〈口〉 【зат.】 үлгілі, үлгі аларлық, мейірімді

【好意】hǎoyì 【зат.】 көңіл бөлушілік, жақсы, мейірімді: 好心~ жақсы; 不好意思那么说 маған осылай айтуға ыңғайлы емес; 对我说这件有点不好意思 менің бұл туралы айтуға ыңғайлы емес.

【好意思】hǎoyì-sì 【ет.】 ұялмау, ыңғайсызданбау, 好意思 Оны кобалжытуға ыңғайлы болып отыр

【好运】hǎoyùn 【зат.】 сәттілік; сәт, бақыт, бақытты тағдыр: 走好运 бақытты жолаққа түсу; болу; жолы болады.

【好转】hǎozhuǎnr 【ет.】 жақсылыққа бұрылыс: 病情~ аурудың үрдістері жақсылыққа бұрылды.

【好自为之】hǎo zì wéi zhī өз бетімен шешу.

hào

号 1(號)hào ① атауы, есімі: 国~ мемлекеттің атауы | 年~жылдың атауы; 联盟号宇宙飞船 «Союз» ғарыштық кемесі.② 【зат.】 原指 【зат.】 和字以外另起的别号, 后来也指 【зат.】 以外另起的字: 苏轼字子瞻, ~东坡 | 孔明是诸葛亮的~.③ic, фирма, атауы: 商~ тауарлық фирма | 银~ банк

фирмасы | 永安号百货公司 «Юньань» универсалды дүкен; 作了号买卖 сауда келісімін жасау; 分~ нүктелі үтір, дүкеннің бөлімі | 宝~ Сіздің аяулы фирмаңыз! Будданың есімі.④(~儿)

【зат.】: 记~ таңба, белгі, мақала, марка; сигнал | 问~①сұрау белгісі; ②сұрақ, мәселе | 加减~ минус-плюс таңбалары | 暗~儿 пароль мен пікірлер | 击掌为~.⑤(~儿) 【зат.】: 挂~ тіркелу | 编~ номер жасау, маркировать ету.⑥(~儿) 【зат.】: 大~ үлкен размер | 中~ кіші размер | 小~ кішкентай размер | 五~字.⑦(~儿)

【мөл.】 种; 类: 这~人甬理他 | 这~生意不能做.⑧лауазым; құрметті атақ; абырой; 赐号 лауазым шақыру; 嘉号布于全国 жақы ат бар елге таралды 9) нөмір; сан; шығарылым; сан ^十月号杂志 ақпандағы журналдың нөмері; 10)(~儿) 【мөл.】 a): 今天有一百多~人出工 Бүгін жүзден астам жұмыскерлер жұмыс істеп жатыр.b)用于成交的次数: 一会儿工夫就做了几~买卖 Уақыт өткен соң бірден шамалы сауда жұмысын өткізді. 0,11 【ет.】 бірдемені немесе біреуді нөмерлеп тастау: ~房子 пәтердің нөмері | 把这些东西都~一一~осы киідерді барлығын нөмерлеп тастау. 0,12 【ет.】 切(脉搏): ~脉 пульсті есептеу. 0,13 (Hào)фамилияға колданылады.

号 2(號)hào ① тұрба: 发~施令.② 【зат.】 тұрба.③ 【зат.】 әскердегі ұран.④ 【зат.】 ұрандау: ~төсектен тұруды ұрандау | 集合~ жиналуды ұрандау | 冲锋~шабуылға ұрандау.

【号兵】hàobīng 【зат.】 таушы, сигналшы, сырнайшы

【号称】hàochēng 【ет.】 ①деп аталу, ат қойылу, аталу; ② көзбен болжау, шамамен есептеу

【号房】hàofáng 【зат.】 ①қызмет алу құқығын иелену мақсатындағы емтихан тапсыратын бөлме; ② рұқсатнамалардың бюросы; тіркеу; экспедиторы

【号角】hàojiǎo 【зат.】 мүйіз, тұрба, көрік; 号角在响 тұрбада ойнау.

【号坎儿】hàokǎnr 【зат.】 нөмерлік көжекей.

【号令】hàolìng 【ет.】 ① команда, бұйрық; сигнал; 号令词 ауызша команда, команданың мәтіні; ② үндеу; ③ жұрт алдында жазаға тарту

【号码】hàomǎ(~儿) 【зат.】 реттік нөмір, сан, цифр, шапшаң жазу цифрі: 排架号码 кітаптың шифрі~ | 拨电话号码 телефон шалу

【号脉】hàomài 【ет.】 пульсті есептеу.

【号炮】hàopào【зат.】сигналдық атыс
号炮 сигналдық атысты жасау.

【号手】hàoshǒu【зат.】таушы,
сырнайшы.

【号筒】hàotǒng【зат.】сырнайшы

【号头】hàotóu(～儿)〈口〉【зат.】
реттік нөмер.

【号外】hàowài【зат.】шұғыл
шұғарылым; эпизодтық шығару

【号衣】hàoyī【зат.】мундир, әскери
форма

【号召】hàozhào【ет.】① шақыру,
дабылдау;

我们要坚决响应党的号召 біз барлық
батылдығымен партияның шақыруына
дыбым беруіміз керек; ② шақыру;

【号子】hào-zi〈方〉【зат.】① марка,
таңба, құстың боғы; ② түр, тек, сорт

好 hào【ет.】жақсы көру; қадірлеу;
қалау; мейілді қоректендіру.; тарапта
болу; шұғылдану, жылыластану.;
құмарлықты қоректендіру.

惟仁者能好人能恶(wù)人
адамгершілігі бар адам ғана адамдарды
жақсы көріп, жеккөре де алады. 好厌
жеркенішті; 好学 оқуды жақсы көру;
адамдардың маған деген махаббаты

【好大喜功】hào dà xǐ gōng айбын
және даңқ ты қомағайлану; үрле даңққа
қуып жүру; шамадан тыс атаққа деген
құмарлық.

【好高务远】hào gāo wù yuǎн армандап,
алдына шығу.

【好高骛远】hào gāo wù yuǎн армандап,
алдына шығу.

【好客】hào kè【сын.】қонақжайлы

【好奇】hào qí【сын.】① әуестену;
әуес болу, әуес; 他对历史感到十分好奇
Ол тарихқа үлкен қызығушылығын
көрсетеді; ② Huggiestiң маркасының
атауы

【好强】hào qiáng【сын.】өзінді
көрсетуді жақсы көру

【好色】hào sè【сын.】әйелдердің
артынан жүгіру

【好尚】hào shàng〈书〉【зат.】
қадірлеу, құрметтеу

【好胜】hào shèng【сын.】қадырлеу,
сыйлау, жақсы көру; қалау; ұмтылу,
арман ету; талпыну, мейіл;
ұнамдар: ~ 心 атақ құмарлық,
кеудемсоқтық, күндестік.

【好事】hào shì【сын.】①
даңғазалармен шұғылдану;
жанжалдарға әуеской болу; мұрын сұғу;
өсек айту, шағыстыру; әуестену; ②

мәрттыру; әуес болу; ③ (жақсы)
тейірбан іс; жағымды іс; қолайлы,
жақсылық; ④ қайрымдылық; ⑤ 做好事
игілікті іс ету; ⑥ марапат, мереке; неке
кию; ⑦ буддалар. ас беру намаз;

құтқару туралы намаз (сутралардың

оқуы)

【好为人师】hào wéi rén shī ① ақыл
айтуды жақсы көру, адамсынып, ментор
болуға жақсы көру; ② жетекші болуға
жақсы көру, ментор болу

【好恶】hào wù【зат.】махаббат және
жек көрушілік; дәм, көлбеуліктер

【好逸恶劳】hào yì wù láo демалуды
жақсы көріп, еңбекке наразылық
білдіру

【好整以暇】hào zhěng yǐ xiá жиюлы
және асықпайтын

昊 hào〈书〉① көк, аспан. ② ашық
түсті.

耗 hào【ет.】① азаю, босау; кері кету;
құлдыраған, тапшы, кедей: 耗了不少钱
ақшадан айырылу; 耗精神 рухының
әлсіреуі

② сарқылау, бітіру, азғындау, біту;
амортизациялау; ағып кету,
амортизация; 锅里的水快耗乾了
Қазандағы су тез қайнайы. 改煎金锡则
不耗 алтын және қалайы ұшыралған
жана қыздыру өңдеулері жоғалтуларды
бермейді; ③ уақыт тарту,
созушылықтармен шұғылдану; 别耗着
了, 快去吧耗! Уақытты тартпай, тезірек
бас!

④ батып кетіп, ойсырап қалу; жоғалу:
亡耗(wúhào) жоғалып кету; ⑤ жою,
тұтыну; бос қалдыру, арықтау; 耗煤油
жер майын тұтыну;

耗了不少钱 қазынаны біраз жұмсау; 耗
精神 рухани күштерді жұмсау, жанды
босату; ⑥ тоздыру, хабар алмасу;
тұтыну; амортизациялау; 消耗 тоздыру,
тұтыну; амортизациялау; ⑦ жаңалық,
хабар: 登第之耗 емтихандардың
табысты өткізуі туралы хабар; 佳耗
ғажайып хабар

【耗材】hào cái【ет.】шығын
материалдар

【耗费】hào fèi【ет.】тұтыну, босқа
жою; шығын

【耗竭】hào jié【ет.】消耗净尽: 兵力
~ | 资源~.

【耗竭剂】

【耗能】hào néng【ет.】энергияның
шығыны: энергияның жұмсауы;

【耗能系统】hào néng xì tǒng
диспассивті жүйе

【耗神】hào shén【ет.】消耗精力: ~
费力.

【耗损】hào sǔn【ет.】① тұтыну,
қысқарту; жоқ қылу; ② зиян келтіру,
құрту, қирату; ③ жоғалтулар; жоғалту;
амортизация, тозу

【耗资】hào zī【ет.】құн, шығындар.

浩 hào ① шексіз, кең, үлкен; ірі;
(дыбыс туралы) күшті; 浩商 ірі
саудагер; 浩唱 қатты өлең айту; ② көп,
сансыз; ағыл-тегіл; жомарт; жиында,

ағыл-тегіл, көп

浩露 ағыл-тегіл шық: 浩饮 көп ішу

【浩博】hào bó〈书〉【сын.】①
көлемді, кең

② ағыл-тегіл, жиында

【浩大】hào dà【сын.】мол; ұлы,
енгезердей; қуатты: 声势浩大的游行示
威 ұлы көрсетілім

【浩荡】hào dàng【сын.】① кең көлкі;
суы молы; шексіз; көз жетпейтін,
шектен шыққан; үлкен; ② көмескі;
қаңғыған; айқын шекараларсыз.

【浩繁】hào fán【сын.】көп; жиында;
ағыл-тегіл; көп күрделі: 卷帙~ | ~ 的
开支.

【浩瀚】hào hàn〈书〉【сын.】①
шексіз, кең; ② мол, көп; ③ көмескі;
көлемді

【浩瀚无垠】hào hàn wú yín шексіз, кең

【浩浩】hào hào【сын.】① молы;
қуатты; ② үлкен, шексіз.

【浩浩汤汤】hào hào shāng shāng

【浩浩荡荡】hào hào dǎng dǎng ұлы,
үлкен,

【浩劫】hào jié【зат.】① қалпа; ② ұлы
апат; ③ сарай сатылары

【浩茫】hào máng【сын.】кең, шексіз;
су кеңдігі

【浩渺】(浩淼)hào miǎo【сын.】
төгіліп шектен шыққан; шексіз.

【浩气】hào qì【зат.】асыл рух;
рухтың айбыны

【浩气凛然】hào qì lǐn rán

【浩气长存】hào qì cháng cún

【浩然】hào rán〈书〉【сын.】① ①
тоқтаусыз, ағымдағы; ② тоқтауға
болмайтын; ③ конф. тегіс қамтитын;
кең пейілді; әлемнің әділетті жолда
қабылдауы: 江流~ ағып жатқан көл |
洪波~ шексіз үлкен толқыны. ②: ~ 之
气 әлемнің әділеті қабылдауы.

【浩然之气】hào rán zhī qì әлемнің
әділеті қабылдауы.

【浩然巾】hào rán jīn «Xiao-janь» үлгілі
капюшон

【浩如烟海】hào yān yān hǎi көп
мөлшердегі

【浩【од.】】hào tàn〈书〉【ет.】
терең күрсін; аяп кету.

【浩特】hào tè【зат.】蒙古族牧民居住
的自然村, 也指城市. [蒙] моңғұлдар
туратын ауыл немесе қала.

皓 hào ① ақ, ашық; 皓羽 ақ қауырсынды;

② ашық, жалтыр; жалтылдағы;
жарық; ~ 月 жарық ай; 皓齿 інжу
тістері. ③ (Hào) фамилияға қолданылады.
“皓”另见 455 页 gǎo.

【皓首】hào shǒu〈书〉【зат.】① ақ
басты; ақ шашты; қарт; ② ағарған
шаштарының қапталуы; қарт

【皓首穷经】 hào shǒu qióng jīng

【皓首苍颜】 hào shǒu cāng yán

【皓月】 hàoyuè 【зат.】 жарық ай: ~ 当空 аспандағы жарық ай

【皓月千里】 hào yuè qiān lǐ

郝 Hào ① Хаоцин. ② фамилияға қолданылады.

蒿 Hào жалтылдаған; сақыр-сақыр.

镐 (鎬) Hào ① кетпен, 十字镐 крест сияқты кетпен; 一把镐 бір кетпен; ② бөлменің жылытуы; ④ Хаоцин бүгінгі Чаньньнің уезіндегі Шэньси провинциясы; ⑤ Чжоу дәуірі

皤 hào 〈书〉 жарық, ашық, жалтыраған.

濠 hào 〈书〉 фамилияға қолданылады.

颢 (颢) hào 〈书〉 ① үлкен, көлемді; шексіз; ② ақ; ③ (фамилия) Хао.

灏 (灏) hào 〈书〉 ① шексіз: өлшелмейтін; ② көкжиектегі таңдайдың ашық жолағы

hē

诃-1(訶) hē ① бақыру; корлау, балағаттау; ескерту; 诃难 жекіп кінәләу. ② (Hē) фамилияға қолданылады.

诃-2(訶) hē [诃子] (hēzi) 【зат.】 ① төс қалқан; ② корсаж.

呵-1 hē 【ет.】 бақыру; лепту; айқайды шығару; 呵止 айқаймен тоқтату; 呵笑 қарқылдап күлу; 打呵欠 қатты есінеу.

呵-2 hē мәртебелі тұлғаға айқаймен жол тазалау; 武夫前呵, 从这塞 эскери адамдар жолдарды тазалап, арт жақтағы жолды элитаға береді

呵 3 hē тынысымен жылыту, дем алу; 呵砚 тынысымен қатулы тушты жылыту.

【呵叱】 hēchì айқайлап тастау.

【呵斥】 hēchì 【ет.】 айқайлап тастау; : 无缘无故地呵斥了我 бостан-босқа маған бақырды; 【呵呵】 hēhē

【ел.】 эзілдеу, күліп қою: ~大笑 қатты күлу

【呵喝】 hēhè 〈书〉 【ет.】 ақыру; айқайлау; айқаймен тұндыру

【呵护】 hēhù 【ет.】 қанағатының астына алу, сақтау, сақталу; 心呵护 тырысып аялау.

【呵欠】 hē qiàn 〈方〉 【зат.】 есінеу; 打呵欠 есінеу.

【呵责】 hēzé 【ет.】 ① ескерту, кінәләу; ② халық алдында монахқа сөгіс жариялап, оны құқықтарынан айыру.

喝 1(飲) hē 【ет.】 ① ішу; 爱喝 ішуді жақсы көру; 喝一口茶 бір шинақ шай ішу; 喝酒 шарап ішу; 喝汤 сорпалы тамақты ішу; ② бақыру; айғайлап айту, жариялау, 喝报 қатты айғайлап айту; жұртқа естіртеге мәлімдеу; ③ бұрқанталқан бақыру, бақыру; қорқыту; 厉声喝之 оған кенеттен айқайлау; 恐喝诸侯 жергілікті князьлер қорқытып зәресін

кетіру; ④ ішімдікке әуестену, шөлін қандыру; 爱喝 ішуді жақсы көру; ⑤ дауыспен бақыру; айғайлау; қатты сезілу, дүрілдеу; 大声喝 қатты айғайлап сөйлеу; 雷霆大喝 найзағайдың күркіреуі қатты күркіреді; ⑥ айқаймен әсер ету; 喝 2 hē 同“одағай сөз”.

【喝闷酒】 hē mènjiǔ құсadan ішу, қайғы-қасірет арқасында ішіп кету, ішімдікке салыну

【喝墨水】 hē mòshuǐ (~儿) (қара сияны ішу) мектепте білім алу

【喝西北风】 hē xīběifēng солтүстік-батыс желімен қоректену; аш жүру

嗨 hē 【од.】 Одағай сөз: ~, 真不得了! Ах, Шіркін! | ~, 这小子真棒! О, керемет, осы жігіт сондай күшті!

藪 hē 〈方〉 【ет.】 蜚(zhē)-ға қараңыз.

hé

禾 hé ① астықтағы нан; дәнді, масақтар; 禾田 егін; 米禾皆二十车 күріш және жиырма арбаларының (астықтар) наны; ② 禾麻菽麦 чумиза, сора, ірі бұршақтар және бидай. ③ нандарды өсіру; егіншілік. ④ (Hé) фамилияға қолданылады.

【禾本科】 hēběnkē бот. астық (Gramineae)

【禾场】 hēchǎng 〈方〉 【зат.】 ток, қырман

【禾苗】 hémíáo 【зат.】 астықтың майсасы, астық көгі: 禾苗给太阳晒枯了 күн астықтың майсасын қурастып жіберді; 禾苗黄了 / егін көгі сарғайып кетті.

合 hé ① 【ет.】 жабу; қабыстыру; 合上眼睛 көз жұму; 把书合起来 кітапты жабу; 笑得合不上嘴 ауыз жаба алмайтынындай күліп жүрді; ② жалғастыру; қалау, құрау; бірге жинау; бірлестіру; кооперацияға бірлестіру; 合极力 максималды күштерін топтастыру; 合土 сазды араластыру; ③ тоқайласу.. кездесу, жиналу; 合其州里乡朋友婚姻 барлық округ, болыс және ауылдардағы өз жора-жолдастар мен бажаларды жиналу; 合岸 жағаға қағу; айлақтау; ④ келісімде болу; үйлесу; жарасу; қуанту; 合着钢琴唱 фортепиано сүйемелдеуімен әен айту; 合规矩 ережемен сәйкес болу; 正合他的心意 оның ниеттерімен сәйкес келу; ⑤ сәйкес келу, теңелу; қарау; 这件衣服作成了合多少钱 бұл көйлек неше тұрады? ⑥ Достық байлау, қатынас орнату; 合其嘉好 олармен берік достықты орнату. ⑦ (Hé) фамилияға қолданылады.

合 2 hé 【зат.】 ① қолайлы, ұқсас;

жарамды; 合价 ұқсас баға; ② бірлескен; сонымен бірге, бірлесе: 合售 бірге сату; 合击 бірлесе соғып жіберу; ③ барлық, табандатқан; жиынтық; біржола; 合村 барлық ауыл; 合分 бөлшек сандардың сомасы; ④ жұп, ұқсастық, сәйкестік; ⑤ қорап, ораушы; ③ жауынгерлік кездесу; 三合大战 үш шайқас;

【合抱】 hébào 【ет.】 қоршап алу

【合抱语】 hébàoyǔ

【合璧】 hébì 【ет.】 ① жақындау; жұп құрау; ② тоқайласу, гармониялық бірігіп кету; ③ араластыру, былықпау

【合并】 hébìng 【ет.】 ① жалғастыру, бірлестіру, қотару; құрамаласу; жиналмалы; құрамалы, комплексті, бірге ② аннексия; аншлюс ③ Фузия.

联合大企业合并 конгломераттық бірігу; 公司的合并 компаниялардың бірігуі; 吸收合并 компаниялардың бірігуі;

【合并症】 hébìngzhèng 【зат.】 complication, күрделену; синдром.

【合不来】 hé-bulái 【ет.】 бірге тұра алмау, мінездерінің сәйкес келмеуі.

【合唱】 héchàng 【ет.】 хор, хормен өлең айту; 男女合唱 аралас хор;

【合唱台】 héchàngtái хорлар

【合唱团】 héchàngtuán хор коллективі; хор

【合唱曲】 héchàngqǔ хор, көп дауысты вокалды нөмер

【合唱歌】 héchànggē хордың әні

【合唱队】 héchàngduì муз. хор, капелла

【合称】 héchēng жинақтаушы термин

【合成】 héchéng бірге; жинақы суммарлық; синтездеу; синтетикалық, күрделі; синтез; .

【合成词】 héchéngcí 【зат.】 күрделі сөз

【合成纤维】 héchéng xiānwéi (жасанды) синтетикалық тал жіп

【合成橡胶】 héchéng xiàngjiāo синтетикалық каучук

【合得来】 hé-délái 【ет.】 ойдағыдай істеу, сыйысу; сыйымды.

【合得着】 hé-dezháo 〈方〉 【сын.】 上算; 值得.

【合度】 hédù 【сын.】 сайма-сай; тиістісі эталонға; қолайлы ұзындығы

【合法】 héfǎ 【сын.】 ① заңдарға сәйкес келу; заңдармен сәйкес; заңды, ресми; 合法权益 заңды құқықтары және мүдделері; 合法途径 ресми жолдар; 合法地位 (ресми) заңды жағдай; ② кодекстермен сәйкес

【合法上市股票】 héfǎ shàngshì gǔpiào бағалы қағаздар

【合法主义】 héfǎzhǔyì филос. легитимизм

【合法产权】 héfǎ chǎnquán меншікке деген заңды құқығы

【合法但不公正的死刑判决】 héfǎ dàn bù gōngzhèng de sǐxíng pànjué заңды түрде, бірақ әділетті емес жаза

【合法债务】 héfǎ zhàiwù заңды борышы

【合法出生率】 héfǎ chūshēnglǜ неке туу коэффициенті

【合法判决】 héfǎ pànjué заңды үкім

【合法【et.】产】 héfǎ dòngchǎn заңды жылжымалы меншік

【合法占有者】 héfǎ zhànyǒuzhě заңды меншік иесі

【合法【zat.】称】 héfǎ míngchēng заңды атауы

【合该】 hégāi 【et.】 керек, тиісті: ~ 如此.

【合格】 hégé 【сын.】 көрсетілген талаптарға қанағаттандыру; сыналу; жарамды көрсету; қанағатты болу; тиістігі талаптарға сәйкес; тиісті стандартқа, сапалы: 产品 стандартты өнім; 合格证书 диплом; сертификат.

【合格性】 hégéxìng пайдальлық

【合格机构投资者】 hégé jīgòu tóuzīzhě жоғары деңгейлі институционалды инвестор

【合格认证】 hégé rènzhèng сәйкестік сертификаты

【合格选举人】 hégé xuǎnjǔrén құқығы бар тұлға

【合共】 hégòng 【үс.】 一共: 两个班~ 八十人.

【合股】 hégǔ 【et.】 акционерлі

【合股人】 hégǔrén табыс алушы

【合股保險公司】 hégǔ bǎoxiǎn gōngsī акционерлік сақтаушы компаниясы
【合股殖民公司】 hégǔ zhīmín gōngsī акционерлік компания

【合乎】 héhū 【et.】 сәйкес келу; 合乎实际 шындыққа лайық болу;

【合欢】 héhuān ① 【et.】 түнгі рақаттарға сатылу.② 【zat.】 мерекелік көңіл көтеру үшін кездесу

【合欢扇】 héhuānshàn дөңгелек желпілдеуіш

【合伙】 héhuǒ(~儿) 【et.】 ①Әртел, серіктестік;

合夥公司 сенімдегі серіктестік; ②барлық адамдар; ③(серіктестік) артелдесу

【合伙关系】 héhuǒ guānxì серіктестік

【合伙人】 héhuǒrén серіктес

【合伙协议】 héhuǒ xiéyì екі жақтың келісімі

【合计】 héjì 【et.】 ①қорытынды; жинағы; жинағы; жинап келгенде құрайды; бірігу, ②ойлау; ③ақылдасу, кенесіп қою, талқылау; 贷方合计 кредиттік тәжірибе

【合剂】 héjì 【zat.】 микстура

【合家】 héjiā 【zat.】 барлық жанұя: 合家团聚 барлық жанұя бірге жиналды.

【合家团圆】 héjiā tuányuan Кезесу үшін!

【合家欢】 héjiāhuān Жаңа жылдық кешкі ас

【合家欢乐】 héjiāhuānlè Сіздің Жанұяңыз бақытты болсын!

【合金】 héjīn 【zat.】 ①балқыма; лигатура; коспасыз болат; 轻合金 жеңіл қорытпалар; 硬磁合金 магниттік қатты балқыма; 铁合金 темір қорытпасы; ферросплав; ②зергерлік балқыма.

【合番】 héjīn 〈书〉【et.】 неке кию

【合口】 hékǒu 【et.】 дәмі ұнау.

【合理】 hélǐ 【сын.】 рационалды, ақылды, тиімді, қисынды, заңды; орынды; 合理建议 (орынды) тиімді ұсыныс; 生产合理布局 өндірістің тиімді орналастыруы; ②әділетті баға 合理的怀疑 райионалды сенімсіздік

【合理化】 hélìhuà 【et.】 рационализация: ~建议 райионалды ұсыныс.

【合力】 héli①【et.】 күшті топтастыру; ортақ күштермен; келісімді; ②тең әрекеттенетін күштер

【合流】 héliú 【et.】 бірігу, сәйкес келу; 合流点

өзендердің бірігу нүктесі

【合龙】 hélóng 【et.】 ①бөгетті жөндеун, су шайған жерлерді жөндеу; ②бұзық көпірді байланыстыру; ③баланс жасау(кіріс және шығын).

【合谋】 hétóu 【et.】 қатысу; көмектесу; бірге қатысу - 作案 қылмыс жасауға қатысу.

【合拍】 1hépāi 【сын.】 тактті сақтау, мақам шыдау; 合不上拍 тактқа тимеу

【合拍】 2hépāi 【et.】 бірге қол шапалақтау; сәйкес келу

【合情合理】 hé qíng hé lǐ әділетті және қисындысы.

【合群】 héqún (~儿) 【сын.】 бірігу, компанейлік: 合群心 бірігуге ұмтылу.

【合身】 héshēn(~儿) 【сын.】 сәйкес келу; дәл келу; 合身儿 жарасу

【合十】 héshí 【et.】 қолды бүгіп сәлем беру еңкею: 双手~екі қолды бүгіп сәлем беріп еңкею.

【合时】 héshí 【сын.】 дәл уақытта; уақытында, қажет уақытында дер кезігу

【合式】 héshì 【сын.】 қолайлы, тиісті; жан бойынша, жүрек бойынша; ②сәйкес үлгіде, тиісті; лайық болатын, лайықты

【合适】 héshì 【сын.】 ①тиісті, ыңғайлы, қолайлы; дер кезінде; тап керек, 这对我合不合适 бұл маған қолайлы емес; ②жарасып тұру, болу; 合他的适 оған жарасады

【合数】 héshù 【zat.】 тіркескен сөздер

【合算】 hésuàn ①【сын.】 жинақтау,

қорытынды шығару; бірге қалау, шығынды емес; 【et.】 есептеу барып тұр; ақталады; тиімді ②: 真正合算 түзу есеп

【合体】 1hétǐ 【сын.】 ①биіктігі бойынша қолайлы; ②косылу; инкорпорирлеу

③(құрама) күрделі; 合体字 күрделі иероглиф

【合体】 2hétǐ 【zat.】 бір дене, бір тән.

【合体语】 hétǐyǔ лингв. Инкорпорирлік тіл

【合体细胞】 hétǐxìbāo синцитий

【合体法人】 hétǐ fǎrén корпорация, бірлестік

【合同】 hétóng 【zat.】 шарт, келісім-шарт; шарт 立合同(келісім) шарт жасау; 草合同 келісімнің жобасы, алғашқы жазылған шарт; 集体合同 ұжымдық келісімшарт; 合同不可分割的一部分 келісімнің ажырамас бөлігі: 产销~.

【合同工】 hétónggōng 【zat.】 шарт бойынша жұмысқа қабылдау; 合同工资 шарт бойынша жұмыс ақысы.

【合围】 hétuí 【et.】 ①ортаға алу; қамту; қоршау; ②ұлкен, жуан (ағаш туралы).突破合围 ортадан шығу

【合心】 héxīn 【сын.】 ①бір пікірге тәнті болу, ұстасу; 合心协力 бар күш-жігерімен; ②жүрек бойынша тура келу, ұнап қалу, ұнау; қолайлы, жүрекке жағымды.

【合心皮的】 héxīnpí de синкарпты

【合眼】 héyǎn 【et.】 көз жұму

【合眼摸象】 hé yǎn mō xiàng

【合演】 héyǎn 【et.】 бірге сахнада ойнау

【合叶】 héyè 【zat.】 топса

【合宜】 héyí 【сын.】 қолайлы, тиісті; орынды, лайықты

【合议庭】 héyìtīng 【zat.】 халық соты; коллегиальды сот.

【合议制】 héyìzhì 【zat.】 коллективтік жүйе.

【合意】 héyì 【сын.】 ①бірұтас пікір ұстап тұру; пікірмен тәнті болу; қанағаттандыру; ниеттерге жауап беру; жанға тән, жүрек тән; 合意管辖 юрисдикция; ②ой білдіру; ③ынтымақтық.

【合意判决】 héyì pànjué сот үкімі

【合意合同】 héyì hétóng консенсуалды келісім

【合意契约】 héyì qīyuē консенсуалды келісім

【合营】 héyíng 【et.】 бірігу, аралас: 中外~ Қытай-шетел мекемесі | ~企业 аралас мекеме.

【合营协议】 héyíng xiéyuē өзара коммерциальдық келісім-шарты

【合影】 héyǐng①(--) 【et.】 фотосуретке түсу: ~留念 бірге естелік

ретнде фотосуретке түсу.②【зат.】 ұжымдық фотосурет: 这张~是我们毕业时照的 Осы суретте біздің бітірушілер.

【合用】héyòng ①【ет.】 жарамды, қолайлы, ыңғайлы; ②бірге қолдану; жақындау, бұлдіру, сәйкес келу

【合约】héyuē【зат.】 келісім-шарт.

【合葬】hézáng【ет.】 бірге көміп тастау.

【合照】hézhào【ет.】 ұжымдық фотосуретке түсу; .

【合辙】hézhé(~儿)【ет.】 ①①өз соқпағына кіру, ②жақсы лайықты болу; ③ұйқастыру; рифмалық; ④бірлік, келісім:

【合辙押韵】hézhéyāyùn ритм орнату

【合资】hézī【ет.】 Біріккен қазына: 合资公司 біріккен серіктестік 合资企业 біріккен серіктестік

【合子】hézi【зат.】 ①самса, варенник; ②зигота биология.

【合子】hézi【зат.】 жәшік.

【合奏】hézòu【ет.】 ойнау, шырқау (оркестр туралы)

【合作】hézuò【ет.】 ынтымақтасу, істесу; істестік; кооперация; бірлескен, кооперативтік; 合作经济 кооперативтік сектор; 合作组织 кооперативтік ұйымдар; 合作商店 кооперативтік дүкен, 合作小组 кооперативтік топ; 生产合作 өндірістік істестік.

【合作化】hézuòhuà【ет.】 кооперативтік.

【合作社】hézuòshè【зат.】 кооперативтік серіктестік, кооперация, кооперативтік; 农业]生产合作社 өндірістік кооператив; 信用合作社 несие кооператив; 高级合作社 жоғарғы түрдегі кооператив; 初级合作社 төмен түрдегі кооператив; 劳【ет.】合作社 еңбектік кооперативтік серіктестігі

【合作社社员】hézuòshè shèyuán кооператив мүшесі;

【合作社贸易】hézuòshè màoùy кооперативтік сауда

何 hé ①не? деген не?; 何忧何惧 неден қорқып жатайық? 元年者何 - «元年» деген не? 卿欲何言 Сіз не айтқыңыз келіп отыр?

间如何所思 сіз не туралы ойлап тұрсыз? ②қай?; қандай? 以何日月? 何处所? Қай айда? Қай жерде? 此何声也 бұл қандай дауыс? 何草不黄 қандай шөп сарғаймайды? ③қалайша?; неліктен?; не үшін? 公独以为无福何 Неліктен тек сіз ғана осыны бақытсыздық деп ойлайсыз?

④қалай? қалайша? шынымен бе? шынымен бе? 子在, 回何敢死 Сіз тірі болғанша, менің өлуім қалайша болар еді?

⑤ қайда?; 将何往 қайда кетейін деп жатырсыз? 何在 қайда орналасқан?

6) (Нé)фамилияға қолданылады.

【何必】hébì【үс.】 не үшін; неге; 既然又不会下雨, 何必要带雨伞呢? Жауын болмаса, қолшатырды алғанмызды қайтеміз? 这件小事生什么大气, 何必呢? Осындай түпсіз нәрсеге ренжи бересің бе? 开个玩笑, 何必这么认真呢? Әзілге неге соншама қатты мән беріп отырсыз?

【何必如此】hébìrúci неліктен дәл солай?

【何必当初】hébì dāng chū

【何不】hébù【үс.】 неліктен жоқ емес? 既然有病, 何不早些医治? Егер сен ауырып қалсаң, ертерек неге емделе бастамайсың?

【何曾】hécéng【үс.】 қашан? Қашан болды?

【何尝】hécháng【үс.】 何尝来此? Ол қашан осында келген? қашан? Қашан болды?

【何尝不】héchángbù Қашан осылай болды?

【何啻】héchì〈书〉【үс.】 тек қана ма?, шынымен бар болғаны ма?; ғана емес.; 今昔的生活对比, 何啻天壤之别 бүгінгі өмір өткен өмірмен салыстырғанда көкпен жердейі!

【何等】héděng ①қандай сортты?; қандай деңгейде? қаншалықты?

②қаншалықты?; неше?; қалай? 这是何等巧妙的事情 Бұл неткен ептелік!

【何等样儿】héděngyàngr қандай сорттағы

【何妨】héfáng【үс.】 не қакпалайды? Не кедергі келтіредей? 我们何妨试试呢 Неге талпынбайды?

【何故】hégù【үс.】 Неге? Неліктен? Не себепті? 不知何故 себебін білмеу; 为着何故? Не үшін?

【何苦】hékǔ【үс.】 не үшін? Не керек? 你何苦替别人受罪? Басқалар үшін өзіне зақым келтіруі саған не керек?

【何况】hékuàng 连 сонда не дейміз? 他还搬不【ет.】, 何况你呢? Егер ол да өз орнынан жылжымайын деп тұрса, сонда сен туралы не айтамын?

【何乐而不为】hé lè ér bù wéi Осылай жасамасқа:

【何其】héqí【үс.】 Неліктен? Неге солай? Не себепті? 何其荒谬 Қандай сандырақ!

【何去何从】hé qù hé cóng неден безіп, неге жағу керек. / Жолды таңдау

【何如】hé rú〈书〉 ①Егер, қалай болады?; қандай?; неткен?; неге ұқсас? ②жақсы; жақсы емес пе?

【何首乌】heshǒuwú【зат.】 бот. Көп гүлді таулық шөбі (Polygonum

multiflorum Thunb.).

【何谓】héwèi〈书〉【ет.】 бұны қалай түсінуге болады? 何谓生也, 何谓死也, 何谓生死也? Өмір деген не? Өлім деген не? Өдім мен өмір деген не?

【何须】héxū【үс.】 Не керек? 何须恻怕怯? Неге солай қорқып отырсың?

【何许】héxǔ〈书〉代 ①қайда? қай жақтан?

②кез келген орын, қай жерде болса да; ③жағдай әлдеқалай; қалай..?

【何许人】héxǔrén Не деген адам? ④дебір жақтың адамы

【何以】héyǐ【үс.】 ①〈书〉 Неге? Неліктен?: ~教我? Сен мені неге тәрбиелейсің? 何以别乎?

Айырмашылығы неде?

【何在】hézài〈书〉【ет.】 қайда? Қайда орналасқан?: 困难何在? Қиыншылығы неде?

【何止】hézhǐ【ет.】 гөрі, көбірек

【何止千百】hézhǐqiānbǎi жүздеген-мындаған, саны көп

何 hé〈书〉和谐(多用于人【зат.】).①

【сын.】 ①бейбіт, байсалды, алаңсыз; жұмсақ, мейірімді, жылы; тату, мейірбан; ақырын, бейбіт, ерікті, жақсылықпен: 他们俩不和 олар өзара тату емес: 心平气和 жүректе тыныш, жаны түзу; ②тиісті, қолайлы; шамалы, жақсы; сау; 风和日暖 самал жел және жылы күн; керемет ауа райы; ③әуендес, музыкалық, үйлесімді; сымбатты, тату; гармониялық, бірге, сарай; сонымен бірге, бірлесе; ④бейбіт, иесіз; бейбіт нәтижемен, тең; 和盘(局) бейбіт нәтиже:

⑤【ет.】 бейбіт әлемде өмір сүру, қоршаған ортамен ауыз бірлікте тұру; өз ортасына сәйкес келу; 和而不同 ортамен ойдағыдай тіл табу; 6) тұжырымдау; ойдағыдай істеу, дос болып жүру; 与荆人和 цзинцяммен әлемді біріктіру; ⑦қайталау, қайта айту; тарту; ұрандасу; дыбыс шығару; мақұлдау; 和而不唱 бірге қосылып өлең айту; ⑧лайық болу, сәйкес: 和了 Ойын аяқталды! 9) тыныштандыру, татуластыру; гармония күйіне келтіру, тыныштықта ұстау, жұмсарту; 不能和下 қол астындағыларын ұстай алмауы; 10) достастыру, келістіру; 1① әлем, келісім; тыныштық; жылы шырай, жұмсақтық; 讲和 бейбітшілік орнату; 1②гармония, сымбаттылық; сабырлық, жылулық; жұмсақтық; 性之和 мінездің жұмсақтығы; 阴阳之和 Инь және ян күштерінің гармониясы; 1③(Нé)фамилияға қолданылады.

和 2hé қорытынды, сома: 五与三之和为八 3 пен 5 8 сомасын құрайды

【和藹】hé'ài【сын.】 жұмсақ (адам туралы); тілектесті, мейірімді, жайдары; жайдарылы; 【和藹可亲】hé'ài-kěqīn

мейірімді;

【和蔼的】hé'ǎi de бір қалыпты; біркелкі; бірыңғай; қоңыржай; қоңыр салқын; орташа; орынды орташа.

【和蔼近人】hé'ǎi jìn rén

【和畅】héchàng 【сын.】 жұмсақ, жылы; жұмсарту; тыныштандыру

【和风】héfēng 【зат.】 ①самал жел; біркелкі жел

【和风丽日】hé fēng lì rì

【和风甘雨】héfēnggānyǔ ауа райының жағымды болуы

【和风细雨】héfēngxiǔyǔ біркелкі, жағымды әрекеттер

【和服】héfú 【зат.】 日本式的服装.

【和光同尘】hé guāng tóng chén өз дарындылығын жасыру.

【和好】héhǎo 【сын.】 бейбітшілік пен келісушілік;

【和缓】héhuǎn жұмсарту; жақсы лебізді; 和缓国际紧张局势 халықаралық қысымды жұмсарту.

【和会】héhuì 【зат.】 бейбітшілік конференциясы; татулық жиналысы.

【和解】héjiě 【ет.】 татау жолмен шешу; компромиске келу; әлемдік келісім; 民族和解 халықтық келісім;

【和解原因】héjiě yuányīn келісу себебі;

【和解委员会】héjiě wěiyuánhui келісу комиссиясы;

【和解委员会】héjiě wěiyuánhui келісуші

【和解政策】héjiě zhèngcè келісу саясаты

【和局】héjú 【зат.】 бейбіт қорытынды

【和乐】héle 【сын.】 бейбіт әрі көңілді

【和美】héměi 【сын.】 бейбіт сүйгіш, мейірімді; тату.

【和睦】hémù 【сын.】 бейбітшілік; 和睦一点吧 тынышталындар!

Татуласындар! 和睦相处 бейбіт өмір сүру

【和睦相处】hémùxiāngchǔ бейбіт қарым-қатынастар

【和暖】hénuǎn 【сын.】 жылы, жағымды: 天气~ ауа райы жылы | ~ 的阳光 жылы күн сәулелері.

【和盘托出】hé pán tuō chūбарлығын айтып беру

【和平】héping ①【зат.】 ①бейбітшілік: бейбіт; 和平共处 бейбітшілікте мiр сүру; 同...和平共处 бейбітшілікте –пен өмір сүру; 和平呼吁 бейбітшілікке ұрандау; 和平竞赛 бейбіт жарысы; ②ғыныш, ақбейілді, байсалды; жұмсақ; ③Пров Хэпин жыл және уезд. Гуандун, ҚХР;

④(Вьетнам) Хоабинь

【和平解决国际争端】héping jiějué guójì zhēngduān әлемдік даудың бейбіт шешілуі

【和平鸽】hépinggē 【зат.】 бейбітшілік

көгершіні.

【和平共处】héping gòngchǔбейбіт өмір сүру.

【和平共处五项原则】héping gòngchǔ wǔxiàng yuánzéБейбітшілік өмір сүрудің 5 принципі.

【和平谈判】héping tánpàn бейбіт келіссөз жүргізу

【和棋】héqí 【зат.】 тең ойынға мақұл беру.

【和气】hé-qì①【сын.】 жағымды, жақсы: 对人~ адамдарға жағымды атмосфера.②【сын.】 бейбіт, татут:

【зат.】 татулық, бейбітшілік; 和气生财 татулық; 递和气 бейбіт бейнесін жасау

【和气生财】hé qì shēng cái бейбітшілік татулығы әкеледі

【和气致祥】hé qì zhì xiáng

【和气酒】héqìjiǔ Бейбітшілік кубогы

【和洽】héqià 【сын.】 бейбітшілік пен татулықта тіршілік ету.

【和亲】héqīn 【ет.】 тату, бейбіт, бейбітшіл; достық қарым-қатынас

【和善】héshàn 【сын.】 мейірімді, бейбіт, тату: 态度~ бейбіт позициясы | ~待人 адамдар арасындағы жақсы қарым-қатынас.

【和尚】hé-shang 【зат.】 буддалық монах.

【和尚头】hé-shangtóu 【зат.】 қырылған бас

【和声】héshēng 【зат.】 ①аккорд; консонанс; гармонизировать.

【和声学】héshēngxué муз. гармония

【和声法】héshēngfǎ муз. Гармонизация

【和事老】héshìlǎo 【зат.】 табысушы; табыстырушы

【和数】héshù 【зат.】 сома. жиынтық.

【和顺】héshùn 【сын.】 сабырлы, байсалды, жұмсақ.

【和谈】hétán 【ет.】 бейбіт келіссөздер.

【和田玉】hétiányù 【зат.】 指产于新疆和田一带的软玉, 以白玉为主. Хотан мөрі тасы.

【和婉】héwǎn 【сын.】 жұмсақ, байсалды, тактілі: 语气~ интонациясы байсалды.

【和文】héwén 【зат.】 Жапон жазбалары.

【和弦】héxián 【зат.】 аккорд; 分解和弦 арпеджио

【和谐】héxié 【сын.】 гармония, келісім. 音调和谐 мелодиялық, әуенді: 和谐的声音 әуенге сәкес

【和谐发展】héxié fāzhǎn гармониялық дамуы:

【和谐社会】héxiéshèhuìтату келісімді қоғам.

【和煦】héxù 【сын.】 жылы, жағымды; тату: 春风~ көктемгі жел жағымды | ~ 的阳光 күн сәулелері

жылы.

【和颜悦色】hé yán yuè sè бет әлпетінің жағымды көрінісі.

【和议】héyì 【зат.】 бейбіт келіссөздер

【和易】héyì 【сын.】 жұмсақ, шамалы; ақбейілді, көңгіш

【和约】héyuē 【зат.】 бейбіт келісім; 凡尔赛和约 Версаль бейбіт келісімі; 缔结和约, бейбіт орнату.

【和悦】héyuè 【сын.】 көңіл көтеру, көңілді; думандау: 神情~ көңіл-күйі жақсы.

【和衷共济】hé zhōng gòng jìбіркелкі тату байланыс орнату

河 hé ①【зат.】 өзен: 江~Чаньан | ~ 流 өзен ағысы | 内~өзенде | 护城~|一条~ бір өзен.②指银河系: ~ 外星系.③(Нé) 河汉 Хуанхэ мен Ханьшуй: 河岳 Хуан-хэ мен Бес киелі таулары.④(Нé) фамилияға қолданылады.

【河滨】hébīn 〈方〉【зат.】 小河.

【河北梆子】Héběi bāng·zi хэбэйлық банцзы [梆子腔].

【河槽】hé cáo 【зат.】 өзен бәлкейі.

【河汉子】héchā·zi 【зат.】 өзен тармақтары

【河川】héchuān 【зат.】 өзендер.

【河床】héchuáng 【зат.】 өзен бәлкейі

【河道】hé dào 【зат.】 өзен, өзен ағысы, өзен жолы; 河道【ет.】 态 өзен режимі.

【河道水文学】hé dào shuǐwénxué өзен гидрологиясы

【河段】hé duàn 【зат.】 өзеннің участігі

【河防】hé fāng 【зат.】 Хуанхе өзенінің шектен шығуын алдын-алу

【河工】hé gōng 【зат.】 ① өзендегі гидротехникалық жұмвстар.② өзендегі жұмыскер.

【河沟】hé gōu 【зат.】 өзен.

【河谷】hé gǔ 【зат.】 өзеннің жазықтығы

【河汉】héhàn 〈书〉①【зат.】 бос сөз.②【зат.】 比 құс жолы.③【ет.】 бостан-босқа айта беру

【河鹿】héjǔ 【зат.】 獐子.

【河口】hé kǒu 【зат.】 өзеннің басы

【河狸】hé lí 【зат.】 бобыр

【河狸鼠】Hélíshǔ зоол. Нутрия

【河流】hé liú 【зат.】 өзен ағысы; 河流落差 өзеннің құлауы;

【河漏】hé·lou 【зат.】 [饴 饴] вермишель.

【河马】hé mǎ 【зат.】 бегемот, гиппопотам

【河漫滩】hé mǎntān 【зат.】 пойма

【河姆渡文化】Hémùdù wénhuà Хэмуду мәдениеті

【河南梆子】Hénán bāng·zi хэнаньдық банцзы.

【河南坠子】Hénán zhuì·zi өлеңмен айтылатын хэнаньдық ертегілер.

【河清海晏】 hé qīng hǎi yàn бейбіт өмірдің басталуы

【河曲】 héqū 【зат.】 лука, меандр.

【河渠】 héqú 【зат.】 河和渠, 泛指水道; ~纵横兴水利, 开~.

【河山】 héshān 【зат.】 өзен мен тау-тастар: 还我河山 туған жерімізді қайтарамыз;

【河山之德】 hé shān zhī dé

【河山带砺】 hé shān dài lì

【河身】 héshēn 【зат.】 өзен бәйегі.

【河滩】 hétān 【зат.】 河边水深时淹没、水浅时露出的地方.

【河滩地】 hétāndì

【河滩跨】 hé tān ж/д пойменний пролет

【河套】 hétào 【зат.】 өзеннің құламалы сәуле таратушысы.

【河豚】 hétún 【зат.】 жапондық иглобрюх (Spheroides vermicularis, балықтың түрі).

【河网】 héwǎng 【зат.】 өзен торы.

【河西走廊】 Hēxī-zōuláng Коридор Хэси.

【河沿】 héyán (~儿) 【зат.】 өзеннің жағалауы.

【河沿儿】 héyánr өзеннің жағалауы

【河沿街】 héyánjiē жағалау

【河鱼】 héyú 【зат.】 ①өзеннің тұщы су балық; ②асқазанның бұзылуы

【河运】 héyùn 【зат.】 өзеннің транспортировкасы.

曷 hé 〈书〉代① қалай? неліктен? не үшін? ②қалайша?.

饴(飴)hé [饴饴](hé-le) 【зат.】 кеспе.

阂(閤) hé ①есікті сыртынан қамау, жабу; ②кедергі келтіру, бөгет жасау, токтату, ұстау; 进则阂上 егер бәрінен алыс алға бассак, бізді таулар токтатады; ③көлегейлі жасырынған; 文章阂 мәтіннің мағынасы тіпті айқын емес

盍(盍)hé 〈书〉【үс.】 неге болмасқа?: 盍行乎 неге бармасқа? 盍不出从 неге артынан ермедіңдер?

荷-1hé 【зат.】 ①лотос, ненюфар; 荷藕 лотостың тамыры. ②(Нé)фамилияға қолданылады.

荷-2Hé 【зат.】 ауыр жүк; 电荷 ауырлық.

【荷包】 hé-bāo 【зат.】 қалта, тағылатын жүк.

【荷包蛋】 hé-bāodàn 【зат.】 глазунья.

【荷尔蒙】 hé'ěrméng 【зат.】 гормон [英 hormone]

【荷花】 héhuā 【зат.】 ① лотос. ② жаңақты лотос.

【荷花酥】 héhuā sū лотос гүлі секілді пішенә

【荷兰豆】 hélándòu 【зат.】 бұршак.

【荷塘】 hétáng 【зат.】 лотос гүлді қайнары.

核 hé ①【зат.】 ①жемістің сүйегі; 桃核 шабдалының сүйегі; ②физика ядро; ядролы; 核武器- ядролық қару; 原子核 атом ядросы, атомның ядросы; ③ядро; 细胞核 жасушаның ядросы; ④есептеу; үміт арту; бағалау

【核按钮】 hé ànniǔ "ядерлық кнопка"; 控制"核按钮" ядерлық кнопкасын қадағалау

【核裁军】 hécáijūn 【ет.】 ядролық қарусыздандыру

【核査】 héchá 【ет.】 зерттеу жүргізу; бақылау, қадағалау; сынау, 核査制度 héchá zhìdù инспекция жүйесі 核査程序 héchá chéngxù инспекция қадамдары

【核磁共振】 hécígòngzhèn ядерлық магниттік резонанс

【核弹】 hédàn 【зат.】 ядерлық бомба

【核弹头】 hédàntóu 【зат.】 ядерлық қару.

【核蛋白】 hédànbái 【зат.】 нуклеопротеид, нуклеопротеин

【核电】 hédìàn 【зат.】 ①атомдық энергия: ~站. ②ядерлық энергия.

【核电准则和标准】 hédìàn zhǔnzé hé biāozhǔn атом энергетикасындағы тәртіптері мен нормалары

【核电站】 hédìànzhàn 【зат.】 атом электростанциясы

【核电站管理处】 hédìànzhàn guǎnlǐchù атом электро станциясының дирекциясы

【核电站设备】 hédìànzhàn shèbèi АЭСқа арналған құралдар

【核电厂】 hédìànchǎng атом электро станциясы

【核定】 héding 【ет.】 қарап шығып бекіту. 核定股份

héding gǔfèn акционерлі пакеттің шығаруына берген рұқсаты

核定载重【мөл.】

héding zàizhòngliàng номиналды жүктасушылық

【核对】 héduì 【ет.】 тексеру; салыстыру: ~账目 шот тексеру.

核对单 héduì dān салыстыру актісі

核对无讹的【үс.】 本 héduì wú é de fùběn куәланған түпнұсқасы

【核讹诈】 hé'ézhà 【ет.】 ядерлық шантаж; 核讹诈政策 ядерлық шантаж саясаты

【核反应】 héfǎnying 【ет.】 ядерлық процестер, ядерлық қару

【核反应堆】 héfǎnyingduī 【зат.】 ядерлық реактор

【核反应堆安全】 héfǎn yingduī ānquán ядерлық реактордың қауіпсіздігі

【核反应堆工程学】 héfǎnyingduī gōngchéngxué ядерлық реакторды құрастыру

【核辐射】 héfúshè 【ет.】 радиация

【核果】 héguǒ 【зат.】 сүйекжеміс; сүйекті тұқым; 假核果 жалған сүйекші.

【核果类】 héguǒlèi Сүйек тұқымды (өрік, шабдалы т.б.)

【核计】 héjì 【ет.】 ①есептеу; есептеп шығару;

②ақылдасу, талқылау: 审核计划 ревизияның жоспары: ~成本 тауардың өз құнын есептеп шығару.

【核计划】 hé jìhuá ядерлық программа

【核减】 héjiǎn 【ет.】 қысқарту, кесіп алу: ~经费 шығынды қысқарту.

【核力】 héli 【зат.】 ядерлық күш; 核力理论 - өзара әрекеттесу күшінің теориясы

【核能】 hénéng 【зат.】 ядерлық күш;

【核能管理】 hénéng guǎnlǐ ядерлық күшті бақылау

【核能技术】 hénéngjìshù ядерлық технология

【核能源】 hénéngyuán ядерлық күш

【核能机构】 hénéng jīgòu атом қуаты бойынша экономикалық істестіктің және дамытудың ұйымы жанындағы агенттік

【核能发电】 hénéngfādiàn электро энергияны өндіру

【核潜艇】 héqiántǐng 【зат.】 ядерлық су асты кемесі

【核燃料】 héránliào 【зат.】 ядерлық жанармайы.

【核燃料卸出】 héránliào xiè chū ядерлық жанармайының түсірілуі

【核燃料循环】 héránliào xúnhuán ядерлық жанармай циклі

【核实】 héshí 【ет.】 ① тексеру: ~情况 жағдайды тексеру | ~数据 статистиканы тексеру. ② дәлелдеу, қолдау: 上报的材料已经 ~ Жарияланған материалдар қолданды.

【核试验】 héshìyàn 【ет.】 ядролық сынау, ядролық қаруды сынау: 地下~ жерасты ядерлық сынау.

【核素】 hēsù 【зат.】 нуклеин

【核酸】 hēsūān 【зат.】 нуклеин ді қышқылы

【核酸酶】 hēsūānméi хим. нуклеаза

【核算】 hēsuan 【ет.】 үміт арту; есептеу; есепке алу; есептеу; есепті тексеру; 经济核算制 шаруашылық есептің жүйесі; 分级核算 сатылы есепке алу: ~成本 өз құнын есептеу | 资金~ фонд есептеу.

【核糖】 hé táng 【зат.】 рибоза

【核糖核酸】 рибонуклеин қышқылы

【核糖核酸酶】 рибонуклеаза.

【核糖体】 Hétángtǐ рибосома

【核糖核蛋白颗粒】 hétánghé dànbái kēlì биохим. Рибонуклеопротеинді бөлшек

【核糖核酸】 hétánghésūān рибонуклеинді қышқылы.

【核桃】 hé-táo 【зат.】 ① грек

жаңғағы.②核桃细菌 [性黑斑] 病
жаңғақты бактериоз

【核桃仁粥】hé taorén zhōu грек
жаңғағы қосылған сұйық күріш
бұқтырмасы

【核桃仁鸡丁】hé taorén jī dīng грек
жаңғағы қосылған қуырылған тауық
етінің бөлшектері

【核威慑】héwēishè【ет.】ядролық
корку

【核武器】héwǔqì【зат.】ядерлық қару.

【核销】héxiāo【ет.】шығындарды
бекіту; есептен шығару; 核销单
шығын тізімі

【核心】héxīn【зат.】①өзек; ядро;
орталық; мән, 核心力【мөл.】негізгі
күш, ядро; 处理器核心 комп.
процессордың ядросы; ②негізгі, бас, ең
маңызды, орталық; 核心作用 негізгі
функция, негізгі рөл; 核心问题 негізгі
сұрақ 领导~ басқарушы ядро | ~小组
ортаңғы қыз | ~工事 басты іс | ~作用
өзекті рөл.

【核验】héyàn【ет.】тексеру, мақұлдау

【核战争】hézhànzhēng【зат.】
ядерлық соғыс

【核准】hézhǔn【ет.】қарап шығып
нығайту, мақұлдау

【核准书】hézhǔn shū жазбаша
рұқсатнама

盂 hé қоспаларға арналған ыдыс
盂(盂) hé <书> түгіп жеу, тістеу, тістеп
алу.

盒 hé(~ 儿)①【зат.】қораптар;
сандықша, сандық; қорап; 火柴盒
сіреңке қорапшасы; 盒糖果 кәмеит
қорапшасы

【盒饭】héfàn【зат.】қорапшадағы
тамақ.

【盒子】hézi【зат.】①жәшік;
қақпақшасымен қорап; қорап; 鼻烟盒子
шақша; ②нұршашу; ③маузер қысқарту;
④сый

【盒子枪】héziqiāng <方>【зат.】
маузер.

颌 hé【зат.】жақ; иек (сүйек).

貉 hé【зат.】енот тәріздес ит; 貉绒
еноттың жүні.

阖 hé【ет.】①жауып қою; жабу; 阖户
есікті (қамау) жабу; 阖口 ауызды жабу;
开阖 ашып жабу, бастап аяқтау; ②бірге
байлау; топтастыру, біржола қамту;
барлық, табандатқан; 阖郡(县) (барлық
облыспен; барлық облыс, барлық уезд;
③сәйкес келу; дәл келу; 不阖王心
князьнің (аужайларға) көңілдеріне
(сәйкес келмеу) дәл келмеу; 【зат.】
④есіктің тақтай жармасы;

修阖 тақтай есікті жөндеу; ⑤сабан; 翦
阖

сабан қыю; неліктен; емес неге; 夫子阖
行邪 сізге, мұғалім неге бармасқа

【阖府】héfǔ【зат.】Бар жаңя.

鸱(鸱)hé тау қырғауылы.

【鸱鸡】héjī【зат.】тау қырғауылы.

翻 hé①【зат.】①қауырсынның сырығы,
қалам

②қанат; 振翻高飞 қанаттармен желпілеп
жоғары ұшу

鞞 hé теріден жасалған кебістер.

hè

吓(嚇)hè ①пыс!, әрі қарай!; ②ка-ка!
(күлкіге дауысқа еліктеу); қаркылдап
күлу

笑吓吓 қаркылдап күлу

和 hè【ет.】①әлем, келісім;
тыныштық; жылы шырай, жұмсақтық;
讲和 бейбітшілік орнату; 求和 бейбітті
қалау; 言语失和 тілі қатты болды; ②
гармония, сымбаттылық; сабырлылық,
жылулық; жұмсақтық; 性之和 сипаттың
жұмсақтығы; 阴阳之和 Инь және
янның күштерінің гармониясы; ③иесіз
нәтиже, (шахматтарда) ешкімдікі емес;
④қорытынды, сома; 五与三之和为八?
3 және 5-ші сомасы 8 құрайды; ⑤
гармония; ⑥қоңырау; ⑦Кіші Шэн, ⑧
хэ; 9) кіретін қақпалар; арка; 10)
табыттың шеті

【和诗】hèshī①(--【ет.】артқы
буындарына сай өлең жазу. ②偈
Нёфамилияға қолданылады.

贺(賀)hè①құттықтау; құттықтау әкелу,
бақытқа зауықтану; 恭贺心喜(年) жана
жылмен құттықтаймыз! ②тиісті алғыс
білдіру; 景公迎而贺之 Цзини - ғұн оған
қарсы шығып алғыс айтты; ③ұстау; 群
臣皆贺载侍 барлық шенеуліктер екі
тістер иықта ұстай қызмет көрсетті;

【зат.】④құттықтау; 受贺 құттықтауды
қабылдау; ⑤【зат.】жөні

【贺词】hècí【зат.】құттықтау,
құттықтау сөздері

【贺电】hèdiàn【зат.】құттықтау
телеарнасы.

【贺函】hèhán【зат.】құттықтау хаты.

【贺卡】hèkǎ【зат.】құттықтау ашық
хаты.

【贺礼】hèlǐ【зат.】құттықтау
церемониясы.

【贺年】hènián【ет.】Жаңа жылмен
құттықтау: ~片 Жаңа жылдық
құттықтау көртішкесі.

【贺年卡】hèniánkǎ Жаңа жылдық
ашық хаты

【贺年片】hèniánpìàn (~儿)【зат.】
Жаңа жылдық құттықтау көртішкесі

【贺岁】hèsuì【ет.】Жаңа жылдық
құттықтаулар: ~演出 Жаңа жылдық

құттықтауды ойнау.

【贺岁片儿】hèsuìpiānr <口>【зат.】
Жаңа Жылдық құттықтау ашық хаты.

【贺岁片】hèsuìpiàn【зат.】Жаңа
жылдық фильмі

【贺喜】hèxǐ【ет.】құттықтау.

【贺信】hèxìn【зат.】құттықтау хаты.

【贺仪】hèyí <书>【зат.】құттықтау
церемониясы.

荷 hè ① иықтағы қатқақтары;
қолдардағы қатқақтар; 荷锄 кетпенді
иықтағы қатқақтары; 背荷 арқада
қатқақтар; ②жауапкершілік алу; міндет
орындау; 荷天下之重 (zhòng) 任 Аспан
асты әлемінің шараларын өз мойнына
алу; ③ сезімдерді өтелу;
қадырлеушілікті тарттыру; 神功世荷
ол ар жағында титаниялық ұрпақты
қозғады; 荷恩 жақсылықты есте сақтау;
荷惧 қорқыныш жүзеге асыру; ④
лайықтану; пайдалану
荷眷 махаббатпен пайдалану

【荷枪实弹】hèqiāng shí dàn қарулы
күштерде.

【荷载】hèzài①【зат.】жүк.②【ет.】
жүк арту; 标准荷载 тоннаж.

【荷重】hèzhòng【зат.】қысым; 突加
荷重 кенеттен түскен қысым.

喝 hè【ет.】大声喊叫: 吆~
айғайлау | ~问 қатты сұрау | 大~一
声 қатты айғайлау.

【喝道】hèdào【ет.】айқаймен жол
ашу.

【喝令】hèlìng【ет.】①күркіремен
жарлықты беру; жарлықты айғайлап
айту; ②айқаймен дүре таяқтардың
жазасы үшін кінәні шақыру.

【喝问】hèwèn【ет.】қатты сұрау: 严
词~ қатты сұрау.

犷 hè <书> қатер төндіру, қаһарлана
бақыру; 虚犷, қорқыту

悞 hè <书> 吓唬: 虚~ | 恐~.

赫 1 hè ①жалынды - қызыл, жалынды;
қоңыр қызыл; жарық - ал қызыл; беттің
қызылымен құйылу; 赫如渥赭
қызылмен қапталғандай; 赫火
жалындайтын от; ②айбынды; сенімді,
③ гүлденген, даңқты; бай; ④
өшіктірілген; дольбықтарда; өршелену;
⑤ таңдандырылған, таң қалған,
аударылған кастерлі дірілдеуге;
қамтыған; ⑥герц;

(Hè)фамилияға қолданылады.

赫 2 hè【мөл.】①көрсету, ашық
көрсету, 以赫厥灵 жақсың мінезімен
көрінді; ②қорқыту, қорку

【赫赫】hèhè【сын.】①ұлы; жалтыр,
даңқты; атақты; айбынды; ②кептіретін
ыстық: ~有【зат.】|战功~ жайылған
атағын пайдалану.

【赫赫赤赤】hèhèchìchì фью-фью

【赫连】 Hèlián фамилияға қолданылады.

【赫然】 hèrán 【сын.】 ① қорқыту; бұрқан-талқан; түршіккен; ② маскара, қорқынышты; сендіретін; шошытты; қатты әсер ететін; ③ кездейсоқ

【赫哲族】 Hèzhé zú 【зат.】 нанайлықтар

【赫兹】 hēzī 【мөл.】 ① эл. герц; 兆赫兹 мегагерц

② Герц (Генрих Рудольф Герц) (22.02.1857 - 01.01.1894) — неміс физигі

褐 hè ① 〈书〉 бурыл, қызыл қоңыр, талшыл (түс); 玄褐色 қара бурыл; ② сермяга; қара шекпенді киімі; жеңіл киім;

【褐煤】 hèméi лигнит

【褐色】 hèsè қоңыр, бұрыл

鹤(鶴) hè 【зат.】 ① зоол. тырна (Grus); 水里有一只鹤 суда тырна; ② тырна; 鹤侣 сенімді жолдас; ③ даос. тәңір, өшпестей, әулие-әнбие; 鹤粮 тәңірлер тағамы;

【鹤发童颜】 hè fà tóng yán берік денсаулығы бар ұлғайған шақ жылдардың адамы туралы

【鹤立鸡群】 hè lì jī qún барлықтарынан биік тұру;

【鹤嘴镐】 hè zuǐ gǎo 【зат.】 кирка, кайло

壑 hè (hèhè) 〈书〉 【сын.】 ақ, аппақ

壑 hè ① құз, шатқал; ② жыра, ор, қювет, ор 实塘实壑 берік біліктер және орлар орнату

hēi

黑 hēi ① 【сын.】 қара; қарайту; 大黑了 қараны қалау; ② қара, қарасы; қараю; сөну; 大黑了 басты алакөлеңке; 黑屋子 қара бөлме; ③ құпия, жасырыны; қарасы; қарсы революция; 黑市 қара нарық; ④ қылмыстық; қасы; қарасы; ⑤ қара, белгісіз, зердесіз; доғал; қатерлі; 言黑 сөздері қара; ⑤ 【зат.】 (～儿) қараңғылық; қара түсті; 黑头发 қара шашты; 黑里 қараңғыда; ⑥ (Hēi) фамилияға қолданылады.

【黑暗】 hēi'àn 【сын.】 ① қараңғылық; 黑暗势力 қараңғы күштер

【黑白】 hēibái 【зат.】 ① ала: ～片 ала түсті көртішке | ～分明 жақсылық пен жамандық. ②: ～不分 ақ пен қараны айыра алмай | 颠倒～ аяғы мен басы керісінше.

【黑白片儿】 hēibáipiǎnr 〈口〉 【зат.】 ала түсті фильм.

【黑白片】 hēibáipiàn 【зат.】 қара түсті фильм

【黑板】 hēibǎn 【зат.】 сыныптық

тақтасы.

【黑板报】 hēibǎnbào 【зат.】 стенгазета.

【黑帮】 hēibāng 【зат.】 қара банда

【黑不溜秋】 hē·buliūqiū (～的) 〈方〉 【сын.】 қара

【黑茶】 hēichá 【зат.】 қара шай

【黑车】 hēichē 【зат.】 бейресми такси

【黑沉沉】 hēichénchén (～的) 【сын.】 қараңғы: 天～的, 像要下雨了 Қараңғы түсіп келеді, жанбыр да жауаын деп тұр.

【黑吃黑】 hēichīhēi жаман жаманға қарсы

【黑道】 hēidào (～儿) 【зат.】 ① Айдың қара шеңбері. ② қастандық жолы

【黑灯瞎火】 hēidēng-xiǎhuǒ 〈口〉 толық қараңғылық

【黑地】 hēidi 【зат.】 көлеңкедегі жер (шенеуніктердің жері)

【黑店】 hēidiàn 【зат.】 қарақшылардың көңіл көтеретін үйі

【黑洞】 hēidòng 【зат.】 қара тесік

【黑洞洞】 hēidòngdòng қап-қараңғы.

【黑钙土】 hēigǎitǔ 【зат.】 қара жер.

【黑咕隆咚】 hēi-gulōngdōng (～的) 〈口〉 【сын.】 қап-қараңғы

【黑管】 hēiguǎn 【зат.】 кларнет.

【黑锅】 hēiguō 【зат.】 见 55 页 [背黑锅] қара бұршақ.

【黑乎乎】 hēihūhū қап-қараңғы.

【黑糊糊】 hēihūhū (～的) 【сын.】 қап-қараңғы

【黑户】 hēihù 【зат.】 тіркеусіз өмір сүретін жанұя

【黑话】 hēihuà 【зат.】 жаргондарға толы тіл.

【黑鲩】 hēihuàn 【зат.】 қара амур балығы.

【黑货】 hēihuò 【зат.】 контрбандалық тауар; опиум.

【黑金】 hēijīn 【зат.】 қара металл

【黑颈鹤】 hēijǐnghè 【зат.】 қара мойынды тырна

【黑客】 hēikè 【зат.】 ① опиум пайдаланушы. ② хакер. [英 hacker]

【黑口】 hēikǒu 【зат.】 ескі қытай кітаптарындағы қара сызықты жазулар

【黑马】 hēimǎ 【зат.】 кенеттен үлкен урдіске жеткен адам.

【黑蒙蒙】 hēiméngméng (～的) 【сын.】 қараңғы; көз өзтікбес

【黑】 【зат.】 单 hēimíngdān 【зат.】 қара тізім

【黑幕】 hēimù 【зат.】 астыртын қастықтар; құпиялар.

【黑钱】 hēiqián 【зат.】 түндегі қарақшы

【黑枪】 hēiqiāng 【зат.】 ① заңсыз сақталатын қару; ② артынан сатқандық

【黑黢黢】 hēiqūqū (～的) 【сын.】 қап-

қараңғы

【黑热病】 hēirèbìng 【зат.】 қала-азар.

【黑人】 1 Hēirén 【зат.】 негр, қара адам.

【黑人】 2 Hēirén 【зат.】 қылмыскер, қарақшы.

【黑色火药】 hēisè huǒyào қара оқдәрі

【黑色金属】 hēisè jīnshǔ қара металл.

【黑色食品】 hēisèshípǐn Қара азық-түлік.

【黑色收入】 hēisèshōurù қара нал

【黑色素】 hēisèsù 【зат.】 меланин

【黑社会】 hēishèhuì 【зат.】 мафия, тонаушылар, гангстерлер, криминалды қоғам

【黑社会人员】 hēishèhuì rényuán мафия, тонаушы, гангстер

【黑市】 hēishì 【зат.】 қара рынок

【黑手】 hēishǒu 【зат.】 қара түсті қолдары; қарақшы, қылмыскер

【黑手党】 hēishǒudǎng 【зат.】 мафия, қылмыскер.

【黑死病】 hēisǐbìng 【зат.】 чума.

【黑糖】 hēitáng 〈方〉 【зат.】 тазартылмаған қант.

【黑陶】 hēitáo 【зат.】 қара түсті керамика;

【黑陶文化】 Луншашь мәдениеті

【黑陶炉】 hēitáolú керамиканы пісіруге арналған пеш

【黑体】 hēitǐ 【зат.】 денесі қап-қара; жуан шрифті.

【黑帖】 hēitiē (～儿) 〈口〉 【зат.】 анонимді хабарлама.

【黑头】 hēitóu 【зат.】 қара шашты; амплуа; бейнесі (театрда)

【黑土】 hēitǔ 【зат.】 қара жер; опиум.

【黑瞎子】 hēixiā·zi 〈方〉 【зат.】 қара аю.

【黑匣子】 hēixiǎ·zi 【зат.】 қара жәшік.

【黑箱】 hēixiāng 【зат.】 қара жәшік.

【黑心】 hēixīn ① 【зат.】 ① тұншықтыра қарасы; ұятсыз, арсыз; қасы; жауыздықпен; ② қара ниеттер.

【黑猩猩】 hēixīng·xīng 【зат.】 шимпанзе

【黑熊】 hēixióng 【зат.】 қара түсті аю

【黑魃魃】 hēixūxū (～的) 【сын.】 ① қара, айқын емес, көмескі; ② қап-қара.

【黑压压】 hēiyāyā (～的) 【сын.】 қап-қараңғы

【黑鸦鸦】 hēiyāyā қап-қараңғы.

【黑眼珠】 hēiyǎnzhū (～儿) 【зат.】 қара көзді

【黑夜】 hēiyè 【зат.】 қара түн.

【黑油油】 hēiyouyou қап-қара

【黑黝黝】 hēiyouyou қараңғы

【黑鱼】 hēiyú 【зат.】 селедка, қара балық.

【黑鱼子酱】 hēi yúzi jiàng қара икра

【黑枣】 hēizǎo 【зат.】 қара финиктер

【黑种】 Hēizhǒng 【зат.】 қара раса

【黑子】hēizǐ【зат.】①〈书〉 мең.② күн сәулелерінің меңдері
嗨 hēi 同 одағай О! Пах! Шірікін!
嘿 hēi【од.】 сөйлемей, жауап қайтармау
【嘿嘿】hēihēi【ел.】 күлу

hén

痕 hén ①тыртық, жарақат; 刀痕 суық қарудан алған жарақат; ② із, таңба; өкше; 血痕 қанның іздері; 指痕 саусақтардың іздері

【痕迹】hénjì【зат.】 тыртық, жарақат
【痕量】hénliàng【зат.】 микромөлшері

hèn

很 hèn【үс.】 өте, тым, аса: ~快 өте тез | ~不坏 аса жаман емес | ~喜欢 өте ұнайды | ~能办事 өте жақсы іс | 好得~ өте жақсы | 大家的意见~接近 барлықтарының көзқарастары өте жақын.

狠 1 hèn тыңдамау, қарсы шығу; 很天而伐齐 Тәңірге қарсы шығып Ци империясына шабуыл жасау

狠 2 hèn аса, тым .

【狠毒】hěndú【сын.】 мейірімсіз, қайырсыз; зәрлі

【狠命】hěnmìng【үс.】 бар күшімен.

【狠心】hěnxīn мейірімсіз; сезімсіз; аяусыз; ызалы

hèn

恨 hèn【ет.】①жек көру; 恨他的仇人 оның жауларын жек көру; ②іш күй, наразылық көрсету; көңілі толмау; аяу; өкіну 一失足成千古恨 бір рет дұрыс жасамай, өмір бойы өкініп жүру; 恨别 айрылу жайында аяу; ③жек көрушілік; ашу, алауыздық: 抱恨而入地 жауыз жек көрушілік; 不知戒后必有恨 өткір жек көрушілік; ④өкініш, наразылық білдіру; өкіну

【恨不得】hèn-bu-de【ет.】 өкінішке орай; 我恨不得一年就能拿到 HSK 中级证书 Өкінішке орай бір жылдан кейін бірден HSK орташа деңгейін ала алмаймыз

【恨不能】hèn-bunéng【ет.】 өкіну.

【恨人】hènrén〈方〉【сын.】 ① түршіккен, кейісті, есінен тандырылғаны; толығы жек көрушілік; ② түршіктіріп, ренжу; жек көру

【恨入骨髓】hèn rù gǔsuǐ қатты жек көрушілік.

【恨事】hènshì【зат.】 жек көретін іс

【恨铁不成钢】hèn tiě bù chéng

gāng біреуден көп нәрсені күту

【恨之入骨】hènzhīrùgǔ қатты жек көру.

hēng

亨 1 hēng ① бос, : 亨途 бос жолды.② (Hēng) фамилияға қолданылады.

亨 2 hēng【мөл.】 сабырлы болу

【亨利】hēnglì【мөл.】 ① Генри, Генрих (есімі); ② эл. генри (гн, Н); ③ хенли, henley (киімнің түрі).

【亨通】hēngtōng【сын.】 бақытты, : 万事~ барлығы ойдағыдай | 官运~ жұмыста алға басу.

哼 hēng【ет.】 ① азап шегу; ② уһілеу; ыңкылдау; 痛得直哼- бабау қағу; ③ ән айту; пырылдау

【哼哧】hēngchī【ел.】 пысылдау, желге толып қампау, пысылдау

【哼唧】hēngji【ет.】 ① күңкілдеу, мінгірлеу; азап шегу; қыңкылдау, дуылдау; ② мыңкылдау; күңкілдеу, мөңіреу;

【哼儿哈儿】hēngrhār【ел.】 қыңкылдау

【哼唷】hēngyō【од.】 Эй! Ух!

悻 hēng〈书〉【од.】 алдау; өтірік айту; 休把人厮悻 біреуге өтірік айтуды тоқтату.

héng

恒(恆) héng ①①ұзақ, созылған; ② тұрақты, өзгеріссіз; орнықты, табанды; үнемі, әрдайым; 不恒 ешқашан; 恒流 тұрақты ағым; ③ қимылсыз; жылжымайтын менші. ④ (Héng) фамилияға қолданылады.

【恒产】héngchǎn【зат.】 жылжымайтын мүлік; тірішілік ету көзі

【恒等式】héngděngshì【зат.】 математикалық теңдік

【恒定】héngdìng【ет.】 тұрақты; өзгеріссіз : 变星是一种光度不~的星体.

【恒定磁场】héngdìng cíchǎng тұрақты магнит өрісі

【恒定场】héngdìngchǎng тұрақты өрісі

【恒定度】héngdìngdù тұрақтылық деңгейі

【恒定振幅】héngdìng zhènfú тұрақты амплитуда

【恒河沙数】Héng Hé shā shù мөлшерсіз

【恒久】héngjiǔ【сын.】 тұрақты, ұзақ уақытты; үнемі, әрдайым; мәңгілік, мәңгі: ~不变 үнемі өзгермейтін.

【恒量】héngliàng【зат.】 тұрақты көлемі, константа.

【恒温】héngwēn【зат.】 тұрақты температура.

【恒温集装箱】héngwēn jízhuāngxiāng изотермиялық контейнер

【恒温层】héngwēncéng тұрақты температураның қабаты

【恒温器】héngwēnqì термостат

【恒温带】héngwēndài тұрақты температураның қабаты

【恒温控制】héngwēn kòngzhì термостатикалық контроль

【恒温阀】héngwēn fá термостатикалық клапан

【恒心】héngxīn【зат.】 ① тұрақтылық; 有恒心 тұрақтылықпен ие болу;

② тұрақты болу: 学习要有~ оқу тұрақтылықты көздейді.

【恒星】héngxīng【зат.】 жұлдызды; сидеретикалық; 恒星周期 сидеретикалық период

【恒星年】héngxīngnián【зат.】 жұлдызды жылы

【恒星天】héngxīngtiān астр. жұлдызды аспан

【恒星日】héngxīngrì【зат.】 жұлдызды тәулік

【恒星月】héngxīngyuè【зат.】 жұлдызды ай.

【恒牙】héngyá【зат.】 тұрақты тіс
姪 héng [姪娥] (Héng'é)〈书〉【зат.】 嫦娥.

珩 héng яшма салпыншағы

桁 héng【зат.】 ① арқалық; 桁桷 арқалық және итарқа; ② қаңқа, 桥桁 Көпірдің қаңқасы; ③ рангоут; ④ киім ілгіш; 桁衣 киім ілгіштегі көйлек; ⑤ үстелше.

【桁架】héngjià【зат.】 өткізгіш фермасы; 桥梁桁架 көпірлік фермасы; 木桁架 ағаш өткізгіш фермасы; 风桁架 жел фермасы

鸨(hǎo) héng【зат.】 ржанка (ақ бидай мен қара бидайды будандастырудан пайда болған астық).

横 héng ① ендік, маңдайша; көлденең; көлденең сызық; көлденең, ; 一横桥? бір Көпір; 横压力 көлденең қысым; 横钢筋 көлденең арматура; ② көлденең бағыт; кеңдік, параллел; көлденең, батыстан шығысқа, параллелдер бойынша; көлденең; 不别横之与纵 көлденең бағыт ұзына бойына айырмау; 横行于周 Чжоуға шығысқа қарай қозғалу; ③ бүйірлеуі; бір бүйірден; ④ көлденең одақ ; ⑤ күзетші, тергеуші; 有五横以揆其官 өз шенеуліктерін қадағалау үшін бес күзетшілерді алу; ⑥ мектеп; 横舍 мектеп ғимараты; ⑦ соққы беру; жауынгерлік рух, ерлік; 号以立横 команданың жауынгерлік рухын көтеру; ⑧ ыдыс үшін бағана; 9) дөрекі, бетсіз; көнбейтін, жабайы, ұятсыз; қарсы, 那流氓挺横. бұл қаңғыбас маскара дөрекі; 这个人和我很横 бұл

адам мнімен ұятсыз; 10) қолайсыз, сәтсіз; құтсыз; қайғылы; 横死于车轮之下 [машина] доңғалақтардың астында қаза табу қайғылы; 1① бұрмалалған, теріс, қате; 1② тікелей, тура; 1③ әтседе, сонда да; 横是离好日子不远了 қандай жағдайда болса да, енді жақсы күндер жақын!; 1④ кесіп өту; көлденең созылып жату; 1⑤ көлденең қаптап жату; жату: оралып қалу; 1⑥ жарқырау, жарқ-жүрк ету, ойнау; 玉横 асыл тастар сияқты жарқырау; 1⑦ кесіп өту; арқылы кесіп өту; 横过十字路口 кыбылс өте алу; 横天 көк күмбезін кесіп өту; 1⑧ көлденең ұстау; көлденең (орнатғылу) кою

19) (Héng) фамилияға қолданылады.

【横标】héngbiāo 【зат.】 абсцисса: 巨幅~.

【横波】héngbō 【зат.】 көлденең толқыны

【横波势】héngbōshì потенциалды көлденең толқыны

【横冲直撞】héng chōng zhí zhuàng ① құтыру, өршелену, жүгенсіздену; сотқарлану;

② ентелеу, ынталану, алды-артына қарамай тоқтауға болмайтын

【横倒竖歪】héng dǎo shù wāi әрең дегенде; қалай болса солай

【横笛】héngdí 【зат.】 见 292 页“笛”① көлденең флейта; 短横笛 флейта-пикколо.

【横渡】héngdù 【ет.】 өту, кесіп өту: ~长江 Янцзыды кесіп өту.

【横断面】héngduànmiàn 【зат.】 көлденең кесіп өту

【横队】héngduì 【зат.】 сызықтық тәртіп: 三列~.

【横幅】héngfú 【зат.】 ① маңдайша, көлденең шиыршық; транспарант; ② ен

【横幅式广告】héngfú shì guǎnggào баннерлік жарнама

【横幅标语】héngfú biāoyǔ плакаттағы лозунг

【横亘】hénggèn 【ет.】 укегісіп өту, кесу

【横贯】héngguàn 【ет.】 ① кесіп өту; кесу; көлденең; ②: көлік 横贯阿拉伯油管 араб мұнай құбыры

【横加】héngjiā 【ет.】 өктем қолдану.

【横流】héngliú ① бәлекей шыққан су

② (қара нарыққа тауарлары мысалы) тарапқа ағып кету

【横眉立目】héngméilìmù адамның хайуан бейнесі.

【横眉怒目】héng méi nù mù қас, ашулы

【横批】héngpī 【зат.】 жұп сызықтар арасындағы көлденең сызығы.

【横披】héngpī 【зат.】 сықыр.

【横剖面】héngpōumiàn 【зат.】 көлденең сызықтық

【横七竖八】héng qī shù bā біршама өзгеріске ұшыраған

【横切面】héngqiēmiàn 【зат.】 横 көлденең жазықтық.

【横扫】héngsǎo 【ет.】 жазбалар

【横生枝节】héngshēng zhījié сала, бөлім.

【横竖】héngshù 〈口〉【үс.】 қалай боса да, бәрібір: 他~要来的, 不必着急 Ол қалай болса да келіп қалды; уайымдама.

【横挑鼻子竖挑眼】héng tiāo bí-zi shù tiāoyǎn 比喻多方挑剔. Қаданған жерден қан алу.

【横纹肌】héngwénjī 【зат.】 Кесе келденең-жолак бұлшықеттері.

【横向】héngxiàng 【сын.】 ① профильшеткі бейнесі, ② көлденең, горизонталды; траверсный; 横向变

【сын.】 көлденең деформация; 横向变

【сын.】 系数 көлденең деформация коэффициенті

【横心】héngxīn 【ет.】 батылдық

打横心 бел байлау [жангешті адымға]

【横行】héngxíng 【ет.】 ① қарсы тіл алмау, делқұлылану, жүгенсіздену, ② кырындап жүру

【横行霸道】héngxíng bàdào делқұлылану, мейірімсіздік істеу, бұзақылық жасау, белбеуін шешу, жүгенсіздену, бұзақылық, оңбағандық, озбырлық

【横痃】héngxuán 【зат.】 бубон

鼠疫横痃 обалы бубон

【横征暴敛】héng zhēng bào liǎn салық арту

【横直】héngzhí 〈方〉【үс.】 олай да бұлай.

【横坐标】héngzuòbiāo 【зат.】 абсцисса

横坐标轴 абсцисса осі.

衡 héng ① салмақ. салмақтың шарасы; 度 【мөл.】 衡 ұзындық өлшемі, ② иық, иінағаш; өс

玉衡 нефрит өсі; ③ маңдайша, ендік; ④ қанат, тізбек қоршау; ⑤ безбендеу; өлшеу; үстеп жіберу, бағалау; ⑥ (Héng) фамилияға қолданылады.

【衡量】héngliáng 【ет.】 ① өлшеу; безбендеу

② бағалап, салыстыру; 衡 【мөл.】 得失 қадыр және кемшіліктерді бағалау; ③ үстеп жіберу; жете ойлау;

【衡量标准】héngliang biāozhǔn өзгеріс критеріі

【衡器】héngqì 【зат.】 таразы

hèng

横 hèng ① көлденең; 横梁- арқалық; 横过街道- көшені кесіп өту; көше арқылы

өту; ② көлденең; көлденең сызық; 横格纸 жолды қағаз; 横写- көлденең жазу;

③ дөрекі; азған; ұятсыз; 横加干涉 дөрекі араласу.

【横暴】héngbào 【сын.】 ① жауыз, мейірімсіз; қабаған, сұрапыл; дөрекі; 横暴行为 дөрекі акт, бұзақылық; ② озбырлық, әпербақандық, зомбылық; ③ зорлықпен, қатты, кез келген, көнбейтін

【横财】héngcái 【зат.】 заңсыз пайда

【横祸】hénghuò 【зат.】 ойламаған қиыншылық, кенеттен пайда болған дүлей апат, ойда болмаған зұлымдық

【横蛮】héngmán 【сын.】 дөрекі, бетсіз; тағылық; дөрекілік; 横蛮侵略 бетсіз интервенция; дөрекі басқыншылық.

【横逆】héngnì 〈书〉【зат.】 әділетсіздік; мейірімсіздік, абайсыздық; әділетсіз және абайсыз.

【横事】héngshì 【зат.】 апат, қиыншылық.

【横死】héngsǐ 【ет.】 қайғылы қаза табу; зорлықпен тап болған өлім; қайғылы жағдайдан туған өлім, мезгілсіз өлім, мезгілсіз қайтыс болу; зорлықпен өлім

hm

嗽 hm 【од.】 хм, hǐ...

hng

哼 hng ① азап шегу; ② үһілеу; ыңқылдау; 痛得直哼 - бабау қағу; ③ ән айту; пырылдау

hōng

轰 hōng Бух!, бум!, тарс еткізді! 轰一声炮 Бух! зеңбірек ағысы; тарс еткізді! зеңбірек соқты; бырсылдау; тарсылдау, дүрілдеу, соғып жіберу; қуатты, дүңкілдеген; 轰了一声 жарылыс шықты; 轰行天下 дүние жүзіне шулау; ① ойрандау; копару, атқылау; бомбалау; 雷轰其碑 найзағаймен оның ескерткішін бөлшектеді; ② шығару, қуу; ③ айдап бару, айдап салу;

【轰动】(哄【ет.】)hōngdòng 【ет.】 ① даңғазаны шақру, назар аудару; шайқасу, таң қалу; ② ажиотажға келу; қыздырмалау; сезімдерге ерік беру.

【轰赶】hōnggǎn 【ет.】 驱赶; 驱逐: ~牲口 | ~苍蝇.

【轰轰烈烈】hōnghōnglièliè 【сын.】 ① құлақ тұндырған; таң қалдыратын; ② орасан зор, титаниялық; ③ қарқынды, қуатты.

【轰击】hōngjī 【ет.】 бомбалау; атқылау.

【轰隆】hōnglōng【ел.】 дүрілдеу, тарсылдау; күрс ету, дүңкілдеу.

【轰鸣】hōngmíng【ет.】 күркілдеу, дүрсілдеу; 雷声轰鸣 найзағайдын тарсылы

【轰然】hōngrán【сын.】 күрілдеу; дүңкілдеу; күрс ету.

【轰响】hōngxiǎng【ет.】 күрілдеу; дүңкілдеу; күрс ету..

【轰炸】hōngzhà【ет.】 бомбалау, бомба лақтыру; 轰炸机 бомбалаушы.

【轰炸机】hōngzhàjī【зат.】 бомбалаушы; 战略轰炸机 стратегиялық бомбалау

哄 hōng①【ел.】【сын.】容许多人 大笑声或喧哗声.②许多人同时发出声音: ~传.

【哄传】hōngchuán【ет.】 шулау; улап-шулау; шу

【哄动】hōngdòng【轰【ет.】 улап-шулап сөйлесу

【哄闹】hōngnào【ет.】 шу көтеру;

【哄抢】hōngqiǎng【ет.】 талану, ұрлап құрту, мәйіт тонаушылық, жаппай тонаулар

【哄然】hōngrán【сын.】 шулау, у-шу шығру: 舆论~|~大笑 қарқылдап шулау.

【哄抬】hōngtái【ет.】 ұлғайту; көтеру

【哄堂大笑】hōngtángdàxiào бейбіт ула-шулап күлу

【哄笑】hōngxiao【ет.】 күлу, қарқылдау, қатты күлу: 他的话引得大家~起来.

烘 hōng①【ет.】 кептіру; (оттын үстінде) жылыту; кептіргіш; 烘房 - кептіргіш

烘手 қол жылыту

【烘焙】hōngbèi【ет.】① тқұрғақ кептіру; ыстық тоқаш% ② техникалығы қыздыру; қыздыру.

【烘衬】hōngchèn【ет.】 ерекшелеу, акценттеу, қайталап айту; қарама-қарсырақ істеу.

【烘烘】hōnghōng【ел.】 ыстық, ыстықтау: 炉火~ жалын.

【烘篮】hōnglán【зат.】 құрғақшылық

【烘笼】hōnglóng(~儿)【зат.】 құрғақ бамбук.

【烘染】hōngrǎn【ет.】 ерекшелеу құрғату

【烘托】hōngtuō【ет.】 акценттеуге қарайтын, қайталап айту; қарама-қарсырақ істеу

【烘箱】hōngxiāng【зат.】 құрғақ шкафы

【烘云托月】hōng yún tuō yuè қарайту; қарайтынқырау; қоюландыру перен. баса айту; көбірек тоқталу

蕹 hōng өлім, қаза болу.

hóng

弘 hóng①үлкен, ірі 弘壁 ірі религия; ② кеңейту, ұлғайту; 弘道 білімді кеңейту. ③ (Hóng)фамилияға қолданылады.ға қолданылады.

【弘扬】(宏扬)hóngyáng【ет.】 дамыту, өркендету: ~祖国文化 Қытайдың мәдениетін дамыту.

【弘愿】hóngyuàn уәде беру.

【弘旨】hóngzhǐ ең басты мәселе.

【弘治】Hóngzhì【зат.】 Хунджи император (1488—1505).

红(紅) hóng①【сын.】 қызыл, қызғылт; бурыл, сары; қанды; қоңыр қызыл; ал қызыл; қызғылттандырылған, қызыл; албырау; 红红的 алқызыл; 红血 тамыр қаны; 脸红了 беті қызып кетті; ②қызыл; 红五月[ай] қызыл қинал; ③ қызыл, әдемі; жаңадан көрінген; жақсы киіндірілген, әсем; қыз, әйел; ④үйлену тойы, некелік; мерекелік, құттықтау; 红书 неке келісім шарты; ⑤ бақытты; атакты; сәнді қалаулы әйгілі, атакты; фаворда болу, қошеметке ие болу; 红角儿 әйгілі актер. ⑥ (Hóng)фамилияға қолданылады.

【红案】hóng`àn(~儿)【зат.】 тамақ дайындау, қызыл тізім

【红白喜事】hóng bái xǐshìүйлену тойы мен жерлеу.

【红斑狼疮】hóngbānlángchuāng қызыл волчанка

【红榜】hóngbǎng【зат.】 қызыл тақта

【红包】hóngbāo(~儿)【зат.】 қызыл конверт, пары алу: 送~ қызыл конверт сыйлау

【红宝石】hóngbǎoshí【зат.】 рубин

【红茶】hóngchá【зат.】 қызыл шай, 锡兰红茶 цейлон шайы

【红潮】hóngcháo【зат.】① қызғылт, беттегі қызыл.② етеккір..

【红蛋】hóngdàn【зат.】 қызыл жұмыртқа.

【红灯区】hóngdēngqū【зат.】 қызыл шамдар алаңы

【红豆】hóngdòu【зат.】 адзуки, фасоль

【红豆杉】hóngdòushān【зат.】 тис.

【红矾】hóngfǎn〈方〉【зат.】 маллардит; ақ мышьяк.

【红股】hónggǔ【зат.】 премиальды акция

【红光满面】hóng guāng mǎn miàn көңіл күйі жақсы

【红果儿】hóngguǒr〈方〉【зат.】 боярка жидегі.

【红火】hóng`huo【сын.】 шулы, мерекелік, өокендеген, гүлденген

【红货】hónghuò【зат.】 қызыл тауар; асыл тастар

【红教】Hóngjiào【зат.】 қызыл тор.

【红净】hóngjìng【зат.】 қызыл грим

【红角】hóngjué(~儿)【зат.】 қызыл бұрыш

【红军】Hóngjūn【зат.】 Қызыл әскер.

【红利】hónglì【зат.】 дивиденды; тантөме; бонус;

【红脸】hóngliǎn【ет.】①қызыл тұлға; абыржытылған түр; ② қызыл бет, ③ бояумен албырау, құйылып кету; шыртылдау; ④ қызару; ашумен қарау; ⑤ ұрысысып қалу, балағаттау; ⑥ тұлға қызарту, ішу

【红磷】hónglín【зат.】 қызыл фосфор

【红领巾】hónglǐnjīn【зат.】 қызыл галстук пионерлік

【红柳】hóngliǔ【зат.】 桤(chēng)柳.

【红绿灯】hónglǜdēng【зат.】 светофор, семафор

【红煤】hóngméi〈方〉【зат.】 түтінсіз көмір.

【红棉】hóngmián【зат.】 木棉.

【红模子】hóngmú·zi【зат.】 қызыл жазбалар

【红木】hóngmù【зат.】 қызыл ағаш

【红男绿女】hóng nán lǜ nǚ бір топ қыз бен жігіттер

【红娘】Hóngniáng【зат.】 Хун-нян

【红牌】hóngpái(~儿)【зат.】①қызыл көртішке.② қызыл Ярлық.

【红盘】hóngpán【зат.】 қызыл прескурант.

【红皮书】hóngpíshū【зат.】 Қызыл кітап.

【红票】hóngpiào【зат.】① контрамарка; ② ұтыс билеті;

【红扑扑】hóngpūpū(~的)【сын.】 қызыл бетті

【红旗】hóngqí【зат.】 қызыл ту, қызыл рәміз

【红契】hóngqì【зат.】 бекініс.

【红区】hóngqū【зат.】 қызыл зон.

【红壤】hóngrǎng【зат.】 қызыл құм.

【红人】hóngrén(~儿)【зат.】 сүйікті, фаворит

【红色】hóngsè①【зат.】 қызыл 红色 五月 қызыл май; 红色区域 қызыл аудандар; 红色国际 қызыл Интернационал, Коминтерн; 红色战士 团 союз Рот-фронт

【红山文化】Hóngshān wénhuà Хуншань мәдениеті

【红烧】hóngshāo【ет.】 соя соусында қуыру

【红苕】hóngsháo〈方〉【зат.】 тәтті картоп.

【红生】hóngshēng【зат.】 жағымды кейіпкер бейнесі

【红十字会】Hóngshìzhìhuì【зат.】 Қызыл Крест қоғамы

【红薯】hóngshǔ【зат.】 батат, тәтті картоп.

【红糖】 hóngtáng 【зат.】 тазартылмаған қант.
 【红头文件】 hóngtóu-wénjiàn орталықтанған органдар жүйесінің директивті құжаттары
 【红外线】 hóngwàixiàn 【зат.】 инфрақызыл сәулелері.
 【红细胞】 hóngxìbāo 【зат.】 эритроцит; қызыл ұанды денесі.
 【红小豆】 hóngxiǎodòu 【зат.】 қызыл бұршақ қылаң бере.
 【红心】 hóngxīn 【зат.】 ① нысананың ортасы, алма; ② (қарталардағы түс) жүрек
 ③ адалдық, ④ (ерін помаданың сорты) қызыл жүрек.
 【红星】 hóngxīng 【зат.】 қызыл жұлдыз
 【红学】 hóngxué 【зат.】 Қызылтанушы «Қызыл сарайдағы түс»: ~家 қызылтанушы.
 【红血球】 hóngxuèqiú 【зат.】 қызыл қанды дөңгелек, эритроцит; 小红血球 микроцит.
 【红颜】 hóngyán 【зат.】 қызыл бетті.
 【红颜知己】 hóngyán zhījǐ
 【红颜祸水】 hóngyán huòshuǐ дарынды әйел
 【红颜薄命】 hóng yán bó mìng әдемі әйелдер бақытсыз бағынан зарлап жүреді
 【红眼】 hóngyǎn ①(--【ет.】 көре алмау. ②(--【сын.】 қызыл көзді. ③【зат.】 қызғаншақ.
 【红眼病】 hóngyǎnbìng 【зат.】 ктокір инфекциянды конъюнктивит
 【红眼鱼】 hóngyǎnyú красноперка балығы
 【红药水】 hóngyàoshuǐ 【зат.】 меркурохром.
 【红叶】 hóngyè 【зат.】 қызыл жапырақ.
 【红衣主教】 hóngyī-zhǔjiào кардинал
 【红运】 hóngyùn 【зат.】 бақыт, сәт, ынталы тағдыр
 【红晕】 hóngyùn 【зат.】 қызыл марево
 【红妆】 hóngzhuāng әйелдер киімі; әйелдер..
 闕 (闕) hóng ①〈书〉 ① дарбазасы, арка; храмның дарбазасы; 高闕 биік арка, биік қақпалар; ② әуелердің қақпасы. ③〈书〉 ① кең, көлемді, шексіз; кең, шұбатылғаны мкөлемді және жылтыр: 闕谋 жоспарлар; көлемді ниеттер; сыйымды. ④ (Hóng) фамилияға қолданылады.
 宏 hóng ①) кең, орасан зор, үлкен көлемді; тегіс қамтитын; тамаша; 宏观 үлкен масштабтар. ② (Hóng) фамилияға қолданылады.

【宏大】 hóngdà 【сын.】 көлемді, шексіз, үлкен, орасан зор: 规模 ~ үлкен масштабта | ~ 的 志愿 талпынысы жоғары.
 【宏富】 hóngfù 〈书〉 【сын.】 көлемді, бай, шексіз: 征引 ~ көлемді жеткізу.
 【宏观】 hóngguān 【сын.】 ① макроэкономикалық; көз мөлшерімен; визуалды; ② айбынды, орасан зор, 宏观组织 көлемді ұйым; 宏观世界 ғарыш, кеңістік.
 【宏观经济学】 hóngguān jīngjìxué макроэкономика.
 【宏观世界】 hóngguān shìjiè ғарыш, кеңістік, макрокосмос
 【宏丽】 hónglì 【сын.】 жарық, эффектiлi; тамаша, сәнді; айбынды, орасан зор
 【宏论】 (弘论) hónglùn 【зат.】 тирада, сөз, айтқан сөз, ескерту, пікір
 【宏瞻】 hóngshàn 〈书〉 【сын.】 (学识等) 丰富: 学力 ~.
 【宏图】 (弘图、鸿图) hóngtú 【зат.】 үлкен жоспарлар: ~ 大略 үлкен жоспарлар | 大展 ~.
 【宏伟】 hóngwěi 【сын.】 ұлы, биік, мөлшерлі, көлемді: 气势 ~ үлкен күш | ~ 的 蓝图 үлкен алғашқы жоба нұсқасы..
 【宏愿】 (弘愿) hóngyuàn 【зат.】 құмарлы талпыныс; арман, ынта: 报效祖国的 ~ Отаныңа үлкен алғыс білдіруге талпыну.
 【宏旨】 (弘旨) hóngzhǐ 【зат.】 басты мазмұны: 无关 ~ басты идеяға сай емес.
 纮 (紘) hóng тас гонгын ілу үшін арналған жіп
 泓 hóng 〈书〉 ① су кеңдігі; теңіздегі пәлекеті; ② судың мөлдірлігі.
 荭 (荭) hóng [荭草] (hóngcǎo) 【зат.】 шығыс таулығы.
 虹 hóng 【зат.】 ① кемпіркосақ; түрлі түсті, көп түстісі; ② арка
 【虹膜】 hóngmó 【зат.】 қасаң қабық
 【虹吸管】 hóngxīguǎn 【зат.】 сифон.
 【虹鱒】 hóngzūn 【зат.】 кемпіркосақ фарелі
 竦 hóng 〈书〉 кең, кендік.
 洪 hóng ① ① жайылу, тасқын; ② і; үлкені. ② үлкен. ③ (Hóng) фамилияға қолданылады.
 【洪帮】 Hóng Bāng 【зат.】 Хун Бан, құпия ұйымы
 【洪大】 hóngdà 【сын.】 шексіз, үлкен, кең: ~ 的 回声 жаңғырық.
 【洪峰】 hóngfēng 【зат.】 тасқынның қарбаласы.
 【洪福】 (鸿福) hóngfú 【зат.】 үлкен

қуаныш: ~ 齐天 қуанышы қойнына сыймай.
 【洪荒】 hónghuāng 【зат.】 алғашқы хаос, бастапқы қуыс: ~ 时代 бастапқы қуыс уақыты.
 【洪亮】 hóngliàng 【сын.】 шырылдақ, қатты, сезімтал
 【洪量】 hóngliàng 【зат.】 ① кең пейілділік, бекзаттық; ② үлкен сыйымдылық па? маскүнемдерде
 【洪流】 hóngliú 【зат.】 үлкен, қатты ағыс.
 【洪水】 hóngshuǐ 【зат.】 ① тасқын; су тасу; 洪水演算 тасқынның есептеуі; 洪水预报 тасқынның болжамы; ② (тасқын) арақ сулары; ⑤ топанның сулары; ⑥ су ағыны
 【洪水猛兽】 hóngshuǐ měngshòu ұлы апаттар
 【洪武】 Hóngwú 【зат.】 Хон Ву (1368—1398).
 【洪熙】 Hóngxī 【зат.】 Хон Си (142 ⑤).
 【洪灾】 hóngzāi 【зат.】 ұлы апат.
 鸿 (鴻) hóng ① үлкен, ұлы, шексіз. 鸿教 ұлы оқыту; 鸿宫 ұлы сарай; ② (Hóng) фамилияға қолданылады.
 【鸿福】 hóngfú ұлы бақыт
 【鸿沟】 Hónggōu 【зат.】 су айырық; шекара; айырмашылық, қыр
 【鸿鹄】 hónghú 〈书〉 【зат.】 ірі құс; қаһарман, ұлы адам
 【鸿毛】 hóngmáo 【зат.】 аққудың жүні
 【鸿门宴】 Hóngményàn 【зат.】 Хунмэнь тойы
 【鸿蒙】 hóngméng 〈书〉 【зат.】 атмосфера, түтін, Шығыс.
 【鸿篇巨制】 hóng piān jù zhì біртума; үлгі; шедевр (асқан үлгілі шығарма)
 【鸿儒】 hóngrú 〈书〉 【зат.】 ірі ғалым.
 【鸿图】 hóngtú ① (перспективалы) ұлы жоспарлар; кең ниет; үлкен бастау; ② үлкен аумақ
 【鸿雁】 hóngyàn 【зат.】 жабайы қаздар; қашқындар
 【鸿运】 hóngyùn сәт, ынталы тағдыр; бақыт.
 糞 hóng мектеп ескі.
 【粪门】 hóngmén 【зат.】 мектеп; 学子 оқушылар мектебі | ~ 秀才 студент мектебі.
 hǒng
 哄 hǒng 【ет.】 ① шулау, у-шу шығару, гуілдеу; ② өтірік айту, сенім білдірмеу: 你这是 ~ 我, 我不信 Сен маған өтірік айтасың, мен саған сенбеймін.
 【哄弄】 hǒng-nòng 〈方〉 【ет.】 өтірік айту, жала жабу.

【哄骗】hǒngpiàn【ет.】 өтірік айту, жала жабу

hòng

诤(诤) hòng көтеріліс, бүлік, ұят; ішкі қырқылжындар, жанжалдар: 内~ішкі жанжал.

hōu

魷 hōu [魷声] (hōushēng)【зат.】① қорылдау; 魷如雷吼 найзағайдың күркіреуін секілді қорылдау, ② жаманшылықты істеліну; локсу; жыбырлау; 魷得难受 ешқандай да күштер болмағанды жүрегі айнады; II ②пекинск. диал. өте, тым, масқара; 天气魷冷 ауа райы өте суық

hóu

侯 hóu ① титул, рәміз: ~爵 аксүйектің титулы. ②: ~门似海. ③ (Hóu) фамилияға қолданылады.

喉 hóu【зат.】① тамақ; көмей: ② маңызды орын, маңызды позиция 【喉擦音】 hóuscāyīn【зат.】 таңдай арты фрикативы.

【喉风】 hóufēng【зат.】 тамақтың өткір қабынуы

【喉结】 hóujié【зат.】 жұтқыншақ

【喉咙】 hóu·lóng【зат.】 тамақ, жұтқыншақ.

【喉塞音】 hóusèyīn【зат.】 талқандайтын көмей дыбысы

【喉舌】 hóushé【зат.】 тамақ пен тіл

【喉头】 hóutóu【зат.】 тамақ.

猴 hóu ①(~儿)【зат.】 маймыл. ②〈方〉【сын.】 қу, елгезек; епті; қағылез; өткір; пысық; ширақ: ③〈方〉【ет.】 буралып оытру. ④ (Hóu) фамилияға қолданылады.ға қолданылады.

【猴年马月】 hóu nián mǎ yuè қашан болтаыны белгісіз

【猴皮筋儿】 hóupíjīnǚr <口>【зат.】 резенке сакина

【猴儿精】 hóujīng <方> ① тапқыр, зерек

② айлалы амалдар; алапес, тентек

【猴头】 hóutóu【зат.】 ежовик (саңырауқұлақтың бір түрі).

【猴戏】 hóuxì【зат.】 мартышканың көріністері

【猴子】 hóu·zi【зат.】 маймыл.

猴 hóu көз көрушілігі нашар.

猴 hóu [猴子] (hóu·zi)【зат.】 сүйел, теріде өсім

骺 hóu【зат.】 эпифиз

糗(糗) hóu <书> қурап қалған азық-

түлік

hǒu

吼 hǒu ①【ет.】 ырылдау, өкіру; 狮子吼 арыстан өкіреді; 怒吼 бұрқан-талқан ырылдау; 2). бақыру, шақыру; айғайлау; бұрқан-талқан бақыру; ③ шулау, өкіру; ④ (Hǒu) фамилияға қолданылады.

【吼叫】 hǒujiào【ет.】 дауыс көтері, айқайлау.

【吼声】 hǒushēng【зат.】 бақыру; айқайлау

吼 hǒu айдаһардың басы, қасқыр

hòu

后 1(後) hòu【зат.】 ① артқысы; артынын, арт жақта, ар жағы: 后轮 - артқы доңғалақ; 山后 тауды4 ар жағында; 后排 артқы қатар

后 2 hòu кейінгі уақытты бейнелейді; 吃午饭 后 түстен кейін(Hòu) фамилияға қолданылады.

【后半晌】 hòubànshǎng(~儿) <方>【зат.】 түстен кейін

【半天】 hòubàntiān(~儿)【зат.】 күннің екінші жартысы

【后半夜】 hòubànyè【зат.】 түн ортасында

【后备】 hòubèi ①резервте алу; резерв; 后各障地 қордағы позиция; ②резервші; жасак

【后备军】 hòubèijūn【зат.】 резервтегі әскер.

【后辈】 hòubèi【зат.】 кейінгі ұрпақ; болашақ ұрпақ.

【后边】 hòu·bian(~儿)【зат.】 артқы жағы.

【后步】 hòubù【зат.】 резерв

【后尘】 hòuchén <书>【зат.】 қатардағы кейінгі, қатардағы соңғы; 步人后尘 біреудің артынан еру

【后代】 hòudài【зат.】 ① өткен ұрпақ. ② болашақ ұрпақтар.

【后爹】 hòudiē <口>【зат.】 өгей әке.

【后盾】 hòudùn【зат.】 көмек беру, сүйеніш; сүйеу; таяныш;

【后方】 hòufāng【зат.】 тыл

【后福】 hòufú【зат.】 келешек бақыт; көп күткен кейін келген бақыты

【后父】 hòufù【зат.】 өгей әке.

【后跟】 hòugēn(~儿)【зат.】 сірі, өкше

【后宫】 hòugōng【зат.】 ① бекзаттық әйелдердің сарайы; гарем, сераль; ② тұтқын әйел [

【后顾】 hòugù【ет.】 ① артқа бұрылып, өткенді есіне алу; ② болашақ туралы ойлау.

【后顾之忧】 hòu gù zhī уәй ішіндегі

істер

【后果】 hòuguǒ【зат.】 нәтижесі, қорытынды

【后汉】 Hòu Hàn【зат.】 ① Шығыс Хань. ② Кейінгі Хань 947—950

【后患】 hòuhuàn【зат.】 алдағы қиыншылық

【后悔】 hòuhuǐ【ет.】 өкіну

【后悔药】 hòuhuǐyào【зат.】 өкінуді емдейтін дәрі-дәрмек

【后会有期】 hòu huì yǒu qī келесі кездескенше!

【后记】 hòujì【зат.】 эпилог, соңы

【后继】 hòujì【ет.】 ① мираскор, мұрагер; ② нығаю; ③ (екінші неке бойымен) екінші әйел

【后脚】 hòujiǎo артынан еру; із басу, ізбасар болу

【后襟】 hòujīn【зат.】 фалда.

【后进】 hòujìn ① жеткіншек, жастар ② қалық, мешеу

【后劲】 hòujìn(~儿)【зат.】 ① нәтиже, зардап; келесі әрекет; ② тоқтаудың әсері, кешірек әсер, кейін қалдырған әсері; ③ жансебілдік, табандылық, ұстам; ④ күшті резерв; қуатты қолдау.

【后晋】 Hòu Jìn【зат.】 Кейінгі Цзинь кезеңі 936—947.

【后景】 hòujǐng【зат.】 артқы бейнесі, фон

【后来】 hòulái ① соңынан, одан әрі, сонан соң, кейін, ② барлықтан кейін келу; 下班以后 来电话 жұмыстан кейін телефон шал маған.

【后来居上】 hòu lái jū shàng кейінгілеру алдыңғы қатарға шығып жатады

【后浪推前浪】 hòu làng tuī qián làng ескінің орнына жаңасы келер

【后梁】 Hòu Liáng【зат.】 Кейінгі Лян кезеңі 907—923

【后脸儿】 hòuliǎnr <方>【зат.】 арқа, артынан; артқы фоны

【后路】 hòulù【зат.】 ① әскердің тылы; арьергард; бағананың құйрығы; тылдық бөліктер; ② тылдық коммуникациялар; тылдық бағыт; шегінудің жолы; ③ шегінуге мүмкіндік; бұлтару мүмкіндігі; амал; мүмкіншілік

【后妈】 hòumā <口>【зат.】 өгей шеше.

【后门】 hòumén(~儿)【зат.】 артқы есік, арттағы қара есік; 走后门 арттағы қара есіктен кірді;

【后面】 hòu·miàn(~儿)【зат.】 ① арқа; арты; ② арт жақтан, артынан; артқы; ③ одан әрі, бұдан әрі

【后母】 hòumǔ【зат.】 өгей шеше.

【后脑勺儿】 hòunǎosháo <口>【зат.】 шүйде.

【后年】 hòunián【зат.】 келесі жылы, екі жылдан кейін.

【后娘】 hòuniáng 〈口〉【зат.】 өгей шеше.

【后怕】 hòupà 【ет.】 кейінгі қорқыныш сезімдерін сезу

【后期】 hòuqī 【зат.】 ① уақытты мерзімін өткізіп алу, ② кешірек мерзім; кешіккен; ③ екінші мерзім; екінші жарты; екінші жартыда, ④ анафаза;

【后起】 hòuqǐ 【сын.】 жаңадан көрінген ұрпақ, жастар;

【后起之秀】 hòu qǐ zhī xiù жас дарын

【后勤】 hòuqín 【зат.】 тыл қызметі.

【后儿】 hòuér 〈口〉【зат.】 бір күннен кейін, кейін

【后人】 hòurén 【зат.】 ① болашақ ұрпақтар; ② артта қалу; ③ нәсіл; мұрагер, мирасқор

【后任】 hòurèn 【зат.】 лауазым бойынша ізбасушы, мирасқор

【后厦】 hòushà 【зат.】 үй артындағы күшті қақпа.

【后晌】 hòushǎng 〈方〉【зат.】 түстен кейін, күннің екінші жартысында.

【后晌】 hòu·shang 〈方〉【зат.】 түстен кейін: ~饭 түстен кейінгі ас.

【后身】 hòushēn 【зат.】 ① (~儿) артынан, артқы жағы. ② (~儿) қайта туу, келесі денеде туу.

【后生】 hòu·shēng 〈方〉 ① келесі ұрпақ, жастар; ② өрен, жас бала; ③ геол. эпигенез; эпигенетикалық

【后生可畏】 hòushēng kě wèi жас ұрпақ құрметтеуге лайық

【后世】 hòushì 【зат.】 ① кейінгі ұрпақ. ② соңғы ғасырлар. ③ болашақ өмір.

【后市】 hòushì 【зат.】 кешкі курстар

【后事】 hòushì 【зат.】 ① жерлеу, жерлеу рәсімдері. ② кейінгі іс-шаралар

【后手】 hòushǒu 【зат.】 индоссаг, жират.

【后首】 hòushǒu 〈方〉【зат.】 кейін, сосың, содан соң, укейінгі кездері.

【后嗣】 hòusì 【зат.】 нәсіл, атпа бұтақ; мұрагер, мирасқор.

【后台】 hòutái 【зат.】 сахнадың артындағы кулисада

【后台老板】 hòutái lǎobǎn астыртын шонжар; құпия қол

【后唐】 Hòu Táng 【зат.】 Кейінгі таң патшалығы дәуірі

【后天】 1 hòutiān 【зат.】 арғы күн

【后天】 2 hòutiān 【зат.】 апостериори, өмірде иелікке алған

【后头】 hòu·tóu 【зат.】 артқы, артта, артқы жақта

【后退】 hòutuì 【ет.】 ① шегіну, ② кері кету, азғындану; ③ артқы жүріс; бос жүріс

【后卫】 hòuwèi 【зат.】 арьергард;

тыл

【后效】 hòuxiào 【зат.】 кейінгі эффект

【后心】 hòuxīn 【зат.】 кейіні туған идея; жүрекке қарсы арқасы.

【后行】 hòuxíng 【ет.】 артқа жүру; арьергард

【后续】 hòuxù ① нәсіл; жалғастырушы ② қосымша; ③ келесі

【后学】 hòuxué 【зат.】 кейінгі ізленушілеру, кейінгі ғалымдары; Мен сіздің оқушымын (сыпайы түрі)

【后遗症】 hòuyízhèng 【зат.】 кедергі; зардап

【后尾儿】 hòuyǐr 〈口〉【зат.】 артқы бөлігі; құйрықта, құйрық жақта; 纵队后尾儿 колоннаның артында.

【后裔】 hòuyì 【зат.】 нәсілдер, атпа бұтақтар; ұрпақ; кіші ұрпақ.

【后影】 hòuyǐng (~儿) 【зат.】 адамның фигурасы, силуэт

【后援】 hòuyuán 【зат.】 тірек ету, қолдау жасау.

【后院】 hòuyuàn (~儿) 【зат.】 артқы аула;

【后账】 hòuzhàng 【зат.】 мерзімі бойынша келесі шоты; берешектік

【后罩房】 hòuzhàofáng 〈方〉【зат.】 ауладағы құрылыс

【后肢】 hòuzhī 【зат.】 артқы аяқтары

【后周】 Hòu Zhōu 【зат.】 кейінгі Чжоу династиясы

【后缀】 hòuzhù 【зат.】 суффикс, постфикс

【后坐力】 hòuzuòlì 【зат.】 серпу 邱 Hòu фамилияға қолданылады.

厚 hòu ① жуан; 厚纸 - қалың қағаз; 厚木版 - жуан тақта; ② терең; күшті сезімдер; 交情很厚 - достық түпсіз; ③ жомарт; жолшыбай; 厚礼 жомарт сый; 厚利 үлкен пайда; ④ берік; ⑤ қалау; жоғары бағалау ⑥ (Hòu) фамилияға қолданылады.

【厚爱】 hòu'ài 【зат.】 Сіздің махабатыңыз бен пейіліңіз

【厚薄】 hòubó 【зат.】 жуандығы, ендігі

【厚此薄彼】 hòu cǐ bó bǐ бір нәрсені бағалап, басқасына назар аудармау.

【厚待】 hòudài 【ет.】 жақсы қарым-қатынас; сүйіспеншілігімен біреугі көңіл бөлу

【厚道】 hòu·dao 【сын.】 мейірбандылық; қайырымдылық; ілтипат, қамқорлық; кең пейілді; қайырымды; зейінді.

【厚度】 hòudù 【зат.】 жуандығы мен күштілігі

【厚墩墩】 hòudūndūn (~的) 【сын.】

өте жуан: ~的棉大衣 Пальтосы өте жуан.

【厚古薄今】 hòu gǔ bó jīn өткенді құрметтеп, бүгінді бағаламау

【厚今薄古】 hòu jīn bó gǔ жаңашылдыққа көңіл бөліп, өткенді меңсінбеу.

【厚礼】 hòulǐ 【зат.】 ① бай сыйлар, жомарт сыйлық; ② шын көңіліменмен қабылдау, үлкен сыпайылықпен айналып өту

【厚利】 hòulì 【зат.】 үлкен пайда, пайдальылығы мол

【厚实】 hòu·shí 〈口〉【сын.】 ① тығыз; көрнекті; шомбал, мықты; 厚实的布 тығыз кездеме; ② ауқатты, бай

【厚望】 hòuwàng 【зат.】 арман ету, аңсау; үлкен үміттер; ынта білдіру: 寄予~ үлкен ынта білдіру.

【厚颜】 hòuyán 【сын.】 ұятсыз, бетсіз; құйқалы

【厚谊】 hòuyì 【зат.】 мықты достық: 深情~ терең мықты достық.

【厚意】 hòuyì 【зат.】 қайырымдылық; мейірбан, марқабат, ілтипат, қамқорлық; қайырымды, дұғагөйі: 多谢各位的~ Сіздің мейірімділігіңізге көп рахмет.

【厚重】 hòuzhòng 【сын.】 ① көрнекті, маңызды; ② жуан және ауыр, шомбалы

候 -1 hòu ① 【ет.】 ① күту; 候火车 пойыз күту ② құттықтау; болжау; ③ маусым; мерзім

④ ахуал, жағдай; ⑤ (Hòu) фамилияға қолданылады.

【候补】 hòubǔ 【ет.】 ваканстаны күту; : ~委员 комитет мүшелігіне кандидат.

【候车】 hòuchē 【ет.】 жолаушылар : ~室 жолаушылар бөлмесі.

【候虫】 hòuchóng 【зат.】 маусымдық жәндік

【候风地】 【ет.】 仪 hòufēng dìdòngyí сейсмоскоп, сейсмограф

【候光】 hòuguāng 〈书〉【ет.】 сіздің келуіңізді күтудемін.

【候教】 hòujiào 【ет.】 сіздің тапсырмаларыңызды күтудемін

【候鸟】 hòuniǎo 【зат.】 маусымдық құстар

【候审】 hòushěn 【ет.】 салдармен болу; сот күту

【候温】 hòuwēn 【зат.】 апта ішіндегі орташа температурасы.

【候选人】 hòuxuǎnrén 【зат.】 кандидат, кандидатура.

【候诊】 hòuzhěn 【ет.】 қабылдау күту (дәрігерде) : ~室 қабылдау бөлмесі.

埃 hòu ① топырақ блокгауз, күзет бекеті; 关埃 заставада блокгауз; 2)) шақырымдық төмпешік.

蚩 1(鬚) hòu 【зат.】 қылышқұйрықты.
蚩 2(鬚) hòu (方) 【зат.】 кемпіркосак.
鲈(鮑) hòu теңіз жыланбалығы.

hū

乎 hū (书) 助 ① жалпылама сұрақтарда: 子见夫子乎 Конфуций ұстазды көрдіңіздер ме? ② риторикалық сұрақтар: 可以人而不知乎? Адам бола тұрып, құсынан да жаман болуы мүмкін бе? ③ альтернативті сұрақтарда: 儿寒乎, 欲食乎? Бала әлсіреді ме әлде тамақ ішкісі келіп отыр?

呼-1 hū ① 【ет.】 дем шығару 呼出空气 дем шығару; 一吸一呼 дем алып жемін шығару. ② 【ет.】 ② айғайлау, дауыстап айту; 呼口号 ұран қышқыру; 大声疾呼 айғайлап дауыстау. ③ 【ет.】 шақыру. ④ (Нү) фамилияға қолданылады.
呼-2 hū 【ел.】 одағай сөздер: 呜呼 ах!; увы!

【呼风唤雨】 hū fēng huàn yǔ жаңбыр шақыру

【呼喊】 hūhǎn 【ет.】 айқайлау: 大声 ~ қатты айқайлау.

【呼号】 hūhào 【ет.】 困 жылау, айқайлау.

【呼号】 hūhào 【зат.】 ұран; шақыру сигналы, шақыру; айғайлау

【呼唤】 hūhuàn 【ет.】 шақыру, дабылдау; айғайлау; айғайлап шақыру; айқай; ұран

【呼吸机】 hūjī 【зат.】 пейджер.

【呼叫】 hūjiào 【ет.】 ① айқайлау, шақыру. ② шақыру, айқай: 高声 ~ қатты айқайлау.

【呼救】 hūjiù 【ет.】 көмекке шақыру: 呼救信号 шақыру сигналы

【呼啦】 hūlā 【ел.】 у-шу шығару

【呼噜】 hūlū 【ел.】 қорылдың дауысы: 打呼噜 қорылдау.

【呼噜】 hū-lu (口) 【зат.】 қорылдың дауысы: 打 ~ қорылдау.

【呼朋引类】 hū péng yǐn lèi компанияны бірге жиналу

【呼扇】 hūshān (口) 【ет.】 ① изендеу; ② былқылдату.

【呼哨】 hūshào 【зат.】 ысқырық; ысқыру; 打呼哨 екі саусақпен ысқыру.

【呼声】 hūshēng 【зат.】 айқай, шақыру, көтеріңкі дауыс; дауыс

【呼天抢地】 hū tiān qiǎng dì жүрегі қайғыдан ауырып тұр

【呼吸】 hūxī 【ет.】 ① дем алу; тыныс алу; респиратор; 深呼吸 тынысы терең; 人工呼吸 жасанды тыныс; ② бір күрсіністің уақыты, кірпік қаққаншаға

【呼吸道】 hūxīdào 【зат.】 тыныс алу жолдары: 上呼吸道 жоғарғы тыныс алу жолдары.

【呼吸相通】 hūxī xiāng tōng біреумен ортақ қызығушылығымен өмір сүру

【呼啸】 hūxiào 【ет.】 ысқыру, шәңгірлеу; өкіру, ұлу, гулеу; ысқыру, қынсылу; өкіру, ұлу.

【呼延】 Hūyán фамилияға қолданылады.

【呼应】 hūyīng 【ет.】 ① ұрандау, үн қосу; шақыру; ② грам. Келісілу; ③ (бірінші шығарманың бір бөлігінен басқа оның

【бөлікке тақырыптың қайталау және дамуы】 түгендеу

【呼吁】 hūyù 【ет.】 бет бұру; көмекті сұрату; шағымдану; үндеухат, шақыру, үндеу

【呼之欲出】 hū zhī yù chū ұқсастығы соншама айырылмас

忽 hū ① ① кенет, қапелімде; кенеттен; 忽热, 忽冷 біресе ыстық, біресе суық; ② менсінбеу; елемей. ③ (Нү) фамилияға қолданылады.

【忽地】 hūdi 【үс.】 кенеттен, күтпеген: ~ 下起雨来 кенеттен жаңбыр жауа бастады.

【忽而】 hū'ér 【үс.】 кенеттен, не...не...: ~ 说, ~ 笑 не жылап, не күліп

【忽忽】 hūhū 【сын.】 ① кенеттен, лезде; ② зейінсіз, сияқты; ③ асығыс, ④ тұманды; дуаланған, басы қатқан; ⑤ көңілі қалған; ⑥ мағынасыз; ⑦ шапшаң; жүгіріп, бүлк ету.

【忽律】 hūlù 同 қолтырауын.

【忽略】 hūlüè 【ет.】 көңіл бөлмеу, байқамай қалу.

【忽米】 hūmǐ 【мөл.】 сантимиллиметр

【忽然】 hūrán 【үс.】 ① кенет, қапелімде, кенеттен; ② сырттай; лезде

【忽闪】 hūshǎn 【ет.】 ① жалт ету, тұтану, жылтылдау; ② жыпылықтау; жылтырау; ③ соғу

【忽视】 hūshì 【ет.】 ① менсінбеу, елемей, селқос қарау; ілтипатсыз тастап кету; ② қарау, өткізу

【悠悠】 hū-you (方) 【ет.】 ① елбегу, теңселу; желпілдеу; ② алдап кету, өткізу;

杼(杼) Нү фамилияға қолданылады.

杼 hū 【зат.】 дайындау, пісіру, сөндіру.

悤 hū сықыр.

惚 hū көңілі қалған

滹 hū 滹沱河 (Hūtúo Hé), фамилияға қолданылады.

糊 hū 【ет.】 сылау; шпаклевкалау; 把墙缝糊上 қабырғада саңылау сылау; ② желімдеу; 把信封糊上 - конвертті жабыстыру; ③ жану; күйіп кету; 饭糊了 күріш күйіп кетті

hú

拍 hú (书) ① казу, бұрғылау; казу; ② илеу; лайлану; даурықтыру.

囫 hú 见下.

【囫圇】 húlún 【сын.】 ① табандатқан; ақаусыз; 囫圇衣裳 киім ақауларсыз; ② тұтас; біржола барлығы

【囫圇吞枣】 húlún tūn zǎo қатты сынауынсыз бірдемеге елігу.

和 hú 【ет.】 ұпайлар (картағы ұпайлар саны) 我有十和 (hú) 牌 менің қолымда он ұпай бар.

狐 hú 【зат.】 ① түлкі; 狐迹 түлкінің ізі. ② (Нү) фамилияға қолданылады.

【狐步舞】 húbùwǔ 【зат.】 фокстрот

【狐臭】 (胡臭) húchòu 【зат.】 қолтықтың астындағы терінің иісі

【狐假虎威】 hú jiǎ hǔ wēi біреуді қорқыту.

【狐狸】 hú-li 【зат.】 түлкі.

【狐狸尾巴】 hú-li wěi-ba нағыз тура бейнесі.

【狐媚】 húmèi 【ет.】 алдап қарату.

【狐朋狗友】 hú péng gǒu удинашар компания: қарақшылар тобы

【狐群狗党】 hú qún gǒu dǎng түлкі тобы; түлкі ойнағы

【狐疑】 húyí 【ет.】 сенімсіз болу ~ 不决 сенімсіздікте болу.

弧 hú ① 【зат.】 доға; доға тәріздес; 分弧 доғаны бөлу. ② с фера тәріздес

【弧度】 húdù 【мөл.】 радиан; доғаның градусы

【弧光】 húguāng 【зат.】 воль доғамен келетін жарық

【弧光灯】 húguāngdēng 【зат.】 доға тәріздес электро шамы.

胡 1 Hú ① басқа тайпаның адамы: ~ 人 басқа тайпадан шыққан адам. ② (hú) : ~ 琴 хуцинь, қытай скрипкасы | ~ 桃 грек жаңғағы | ~ 椒 қара бұрыш. ③ фамилияға қолданылады.

胡 2 hú 【үс.】: ~ 闹 дау көтеру | ~ 说 сандырақ айту | ~ 写 一气.

胡 3 hú (书) 代 неге? Неліктен?: 胡再不谋? Неге сіз менімен екінші рет ақылдасқан жоқсыз?

胡 4 hú: ~ 须 сақал, мұрт.

【胡扯】 húchě 【ет.】 сандырақ айту: 他们下班后就在一块儿胡扯 Олар жұмыстан кейін бірден сандырақ айтуды бастады.

【胡吹】 húchuī 【ет.】 қырлану, өлшеусіз мақтаншақтық.

【胡蝶】 húdié көбелек.

【胡豆】 húdòu 【зат.】 бұршақ.

【胡匪】 húfēi (方) 【зат.】 қарақшы

【胡蜂】 húfēng 【зат.】 Vespa ducalis

【胡搞】 húgǎo 【ет.】 тентек болу.

【胡话】 húhuà 【зат.】 сандырақ, сандырақ айту: .

【胡笳】 hújiā 【зат.】 қамыс флейтасы

【胡椒】 hújiāo 【зат.】 ① қара бұрыш. ② бұрыш

【胡搅】 hújiǎo 【ет.】 ① бекерге у-шу шығару. ② қалауынша әрекеттену

【胡搅蛮缠】 hú jiǎo mán chán бекерге у-шу шығару; бекерге дау шығару

【胡来】 hú lái 【ет.】 ① себебінсіз у-шу шығару; : 这不是胡来吗? Бұл опасыздық емес пе?. ② босқа, бекерге: 放规矩些, 不许~.

【胡噜】 hú-lu 〈方〉 【ет.】 ① сипау, үгу, түю; ② қағып жіберу, құлатып алу, ③ шын ниетімен істемей

【胡乱】 húluàn 【үс.】 ① әйтеуір, асығыс-үсігіс, астын-үстің, ② себебінсіз

【胡萝卜】 húluó-bo 【зат.】 сәбіз; (Daucus carota L) жабайы сәбіз

【胡闹】 húnao 【ет.】 ① айғай көтеру; себебінсіз айғайлау, алауыздық ету; ② азғындау

【胡琴】 hú-qín (～儿) 【зат.】 хуцинь, қытай скрипкасы

【胡说】 húshuō 【ет.】 мылжыңдау сандырақ, былжырау, бос сөз айту; келіспеген іс; бос сөз, келіспеген іс, сандырақ

【胡说八道】 hú shuō bā dào Не деген сандырақ!.

【胡思乱想】 hú sī luàn xiǎng бір ойдан екіншіге өту.

【胡荽】 húsuī 【зат.】 кишнец (кориандр) .

【胡桃】 hú táo 【зат.】 грек жаңғағы.

【胡同】 hú-tòng (～儿) 【зат.】 тұйық көше.

【糊涂】 hú-tu ақымақ; 糊涂观念 ақымақ іс

【胡须】 húxū 【зат.】 сақал мұрты.

【胡言】 húyán ① 【ет.】胡说: ~乱语. ② 【зат.】胡话: 一派~.

【胡诌】 húzhōu 【ет.】 қандай да бір алауыздықты айту | ~一气 бірдей сандырақты айтып оыр.

【胡子】 hú-zǐ 【зат.】 ① сақал - мұрты. ② 〈方〉 аттың қарақшылары; хунхуз,

【胡子拉碴】 hú-zilāchā (～的) 【сын.】 сақалы өсіп кеткен

【胡作非为】 hú zuò fēi wéi қикарлану. 壶(壺) hú 【зат.】 ①① шәйнек, құмыра; фиал; фляга; тамыр кенірдек; шақша(флакон); 壶酒 шараптың шәйнегі; 壶餒 ас ыдысы; ②* асқабак; ③ саз барабаны; ④ (Hú) фамилияға қолданылады.

核 hú [核儿] (hú) 【зат.】 ① жемістің дәнегі; 吃完了杏, 乘下一个核儿 өрікті жегесің, бі дәні қалды; ② ядро; ядролық; 原子核 атомның ядросы; 核武器

ядролық қару; 3). мейіздену; бубон: 结核 туберкулез; 核子癌 бубон оба; ④ өзек; негізі; жан, ⑤ қарау, зерттеу; анықтау; ⑥ бағалау; есептеу; тағайындау; 笔账目已然核过了 есепшотта барлығы санаулы; ⑥ болжау, есептеу

斛 hú 【зат.】 ① өлшеу, өлшем. ② (Hú) фамилияға қолданылады.

【斛律】 Hú lǜ фамилияға қолданылады.

搨 hú 〈书〉 ① қазып шығу, қазып жіберу; ② айдап салу, лақтау

葫 Hú фамилияға қолданылады.

【葫芦】 hú-lu 【зат.】 ① асқабак. ② лебедка

鹈(鶇) hú 〈书〉 аққу.

【鹤立】 hú lì 〈书〉 【ет.】 直立: 瞻望~.

【鹤望】 hú wàng 〈书〉 【ет.】 мойын созып күту; көптен бері күтіп жүру

猢 hú [猢猻] (húsūn) 〈方〉 【зат.】 маймыл.

湖 hú ① 【зат.】 көл: 湖鱼 көл балығы | 洞庭~ Дунтин көл; 贝加尔湖 Байкал к. ② (Hú): ~笔 хучжоу шоктары. ③ (Hú) 【зат.】 两湖 Хунань мен Хэбей провинциялары. ④ (Hú) фамилияға қолданылады.

【湖笔】 hú bǐ 【зат.】 Хуяжоу шоктары

【湖光山色】 hú guāng shān sè жалтыраған көлдері, алып таулары

【湖广】 Húguǎng 【зат.】 指湖 Хунань мен Хэбей провинциялары

【湖蓝】 húlán 【сын.】 көктас(түс).

【湖绿】 húlǜ 【сын.】 сұр сары түс.

【湖泊】 húpō 【зат.】 көл.

【湖色】 hú sè 【зат.】 көл суындай түс.

【湖泽】 húzé 【зат.】 көл.

【湖绉】 húzhòu 【зат.】 хучжоу крепы 糊 hú 【ет.】 күйдіру, күйіп кету: 饭糊了 ботка пісірілді

鹑(鶇) hú 【зат.】 隼(sǔn) сұңқарлашын.

榭 hú 【зат.】 тісті емен

【榭榭】 hú li 【зат.】 аймақтық ақ емен. 糊 hú 见下.

【蝴蝶】 (胡蝶) húdié 【зат.】 көбелек; 一群蝴蝶 бір топ көбелек.

【蝴蝶结】 húdiéjié 【зат.】 көбелек тәрізді бантик.

糊 -1 hú 【ет.】 желімдеу, жабыстыру: ~信封 хатты желімдеу | ~墙 қабырғаны желімдеу | ~顶棚 төбені желімдеу | ~风箏 қағаз жыланьң желімдеу.

糊-2 hú күйіп кеткен, күйдірілген.

糊-3 hú 【зат.】 тамақ дайындау, тамақ пісіру.

【糊糊】 hú-hu (～儿) 〈方〉 【зат.】 ботка тәріздес: 稀~ ботқасы сұйық | 棒子~ дауылпаздың такшасы.

【糊口】 húkǒu 【ет.】 тамақтану.

Қарын ашуды тоқтату: 养家~ жанұяны асырау.

【糊涂】 (胡涂) hú-tu 【сын.】 топаз, ақымақ: 粧(装)糊涂 ақымақтық жасау; тұсаулы.

【糊涂虫】 hú-tuchóng 【зат.】 оңбаған, ақылсыз адам, былықтырғыш, мақұлық

【糊涂账】 hú-tuzhàng 【зат.】 шатақ есепшот; толық алай-түлей, кара қоңыр іс

穀 hú 〈书〉 газ, флёр (ткань); шёлковое полотно.

黻 hú (húsù) 〈书〉 【ет.】 құсу.

hǔ

虎 1 hǔ ① 【зат.】 жолбарыс. ② ер жүрек, ер, батылды: ~将 батылды әскербасшысы. ③ 〈方〉 【ет.】: ~起脸 айбарлыбейнесін көрсету. ④ (Hǔ) фамилияға қолданылады.

虎 2 hǔ жолбарыстың ырылдауы.

【虎背熊腰】 hǔ bèi xióng yāo багырдай күшті

【虎贲】 hǔbēn 【зат.】 ① ер, ер жүрек; берендер

② император қарашынның отрядының қолбасшылығы; лейб-гвардияның офицері; сара ұлан.

【虎彪彪】 hǔbiāobiāo (～儿) 【сын.】 айбарлы: ~的小伙子 айбарлы ер жігіт.

【虎步】 hǔbù 【зат.】 қорқынышты, үрейлі, жаугер.

【虎伏】 hǔfú 【зат.】 гимнастикалық дөңгелек.

【虎符】 hǔfú 【зат.】 әскербасының метладьқ белгісі.

【虎将】 hǔjiāng 【зат.】 батыл әскербасы.

【虎劲】 hǔjìn (～儿) 【зат.】 батыл: 他干起活来真有股子~儿.

【虎踞龙盘】 hǔ jù lóng pán стратегиялық маңызды пункт

【虎踞龙蟠】 hǔjùlóngpán стратегиялық маңызды жер.

【虎口】 hǔkǒu 【зат.】 қауіпті жер: ~脱险 қауіпті жерден жүгіру | 逃离~ қауіпті жерді қалдырып қашу.

【虎口】 hǔkǒu 【зат.】 бас бармақ пен сілтеу бармағы арасындағы бос жер.

【虎口拔牙】 hǔ kǒu bá yá қауіпті іспен шұғылдану

【虎口余生】 hǔ kǒu yú shēng өлімнен құтылу

【虎狼】 hǔláng 【зат.】 жолбарыс пен қасқыр.

【虎魄】 hǔpò кәріптас

【虎气】 hǔ-qì 【сын.】 бар күшімен. Күші мықты: 小伙子方脸大眼, 瞧着挺~.

【虎钳】 hǔqián 【зат.】 тиски.

【虎生生】 hǔshēngshēng (～的)

【сын.】 күшті әрі өмірге толы
 【虎势】 hǔ-shì 〈方〉 【сын.】 жолбарыс бейнелі (күшті ер)
 【虎视】 hǔshì 【ет.】 айбарлы назар: ~眈眈 жіберлі назар аудару, жебірлі қарау.
 【虎视眈眈】 hǔ shì dāndān жебірлі қарау
 【虎头虎脑】 hǔ tóu hǔ nǎo салмақты, абзал көрініс
 【虎头蛇尾】 hǔ tóu shé wěi бастай тұрып, аяғына жеткізбеу.
 【虎威】 hǔwēi 【зат.】 айбарлы көрініс, зәулім сымбат
 【虎穴】 hǔxué 【зат.】 қауіпті жер: 龙潭~ өте қауіпті жер | 不入~, 焉得虎子 Жолбарыстың мысығына қалай жетесіз, егер қауіпті жерге бармасаңыз?
 【虎穴龙潭】 hǔ xué lóng tán те қауіпті жер
 【虎牙】 hǔyá 〈口〉 【зат.】 азулар; ілгері басатын тістер.
 浒(滸) hǔ 〈书〉 кәлдін жағалауы.
 唬 hǔ 〈口〉 【ет.】 жолбарыстың ырылдауы: ~人 қорқыту мақсатындағы айтылған шындықтың ұлғайтуы.
 琥 hǔ [琥珀] (虎魄)(hǔpò) 【зат.】 нефриттен жолбарысты тәріздес сақина

hù

互 hù①【үс.】 өзара, біріккен: ~访 шақырулармен алмасу | ~通 алмасу | ~不干涉 өзара қол сұқпаушылық. 注意 “байланыстыру мағынасын білдіреді. ②(Hù)фамилияға қолданылады.
 【互补】 hùbù 【ет.】 ① қосымша. ② өзара қосымша болып табылатын: 互补性 өзара қосымша болу;
 【互动】 hùdòng 【ет.】 әрекеттестік, өздігінендік
 【互访】 hùfǎng 【ет.】 сапарлармен алмасу.
 【互换】 hùhuàn 【ет.】 алмасу, алмастыру, айырбастау: ~信物 куәліктерімен алмасу | ~种子 дәндерімен алмасу.
 【互惠】 hùhuì 【ет.】 өзара; преференциалды: ~关税 өзара преференциялық баждар.
 【互利】 hùlì 【ет.】 өзара пайдалылық: 平等~.
 【互联网】 hùliánwǎng 【зат.】 желі, интернет
 【互谅】 hùliàng 【ет.】 ~互让 өзара түсіушілік пен өзара сүйіспеншілік:
 【互让】 hùràng 【ет.】 ① жол беру; өзара әдептілік; 同学之间要~ сыныптастарда өзара әріптестік пен әдептілік деген болуы керек.

【互生】 hùshēng 【ет.】 метабиоз.
 【互通】 hùtōng 【ет.】 өзара байланысты болу: ~消息 өзара байланысты іс | ~有无 өзара байланысты иелену.
 【互相】 hùxiāng 【үс.】 өзара: ~尊重 өзара құрметтілік | ~帮助 өзара көмек беру | ~支持 өзара қолдау ету.
 【互质】 hùzhì 【ет.】 өзара жай сандар.
 【互助】 hùzhù 【ет.】 өзара көмек беру: ~合作 өзара көмек беру серіктестігі | ~小组 өзара көмек беру тобы.
 户 hù ①есік: 门~есік | 夜不闭~ елдегі бейбітшілік. ②барлығы: ~籍 тұру құқығы | 专业~ бір ғана шикізаттың өндірушісі. ③(Hù)фамилияға қолданылады.
 【户籍】 hùjì 【зат.】 тұрғын орны
 【户籍警察】 hùjìjǐngchá 负责户籍登记和管理工作的民事警察. 简称户籍警. Көші қон полициясы
 【户均】 hùjūn 【ет.】 按每户平均计算: ~年收入五万元. Жылдық орташа кіріс.
 【户口】 hùkǒu 【зат.】 ①тұрғындар. ② тұрғын орны: 报~ тіркелу.
 【户口本儿】 hùkǒubēnr 【зат.】 户口本.
 【户口簿】 hùkǒubù 【зат.】 тіркелу кітабы
 【户枢不蠹】 hù shū bù dù еңбектенген сайын адам күшееді
 【户头】 hùtóu 【зат.】 жанұяның басшысы, есеп шот: 开~ есепшотты ашу
 【户限】 hùxiàn 〈书〉 【зат.】 табалдырық: ~为穿(【сын.】 容进出的人很多).
 【户型】 hùxíng 【зат.】 пәтердің планировкасы.
 【户牖】 hùyǒu 〈书〉 【зат.】 есіктері мен терезелері.
 【户主】 hùzhǔ 【зат.】 үй иесі.
 互(互) hù 〈书〉 тону, қатаю
 护 hù ①құтқару; қорғау: 爱~ кызғаншақтығымен қорғап жүру | ~路 қауіпті жол; ②【ет.】 қамқорлыққа алу: 官官相~ қол қолды жуар | 爸爸总是~着弟弟 Әке өзінің інісің қамқорлыққа алды.
 【护壁】 hùbì 【зат.】 панель
 【护兵】 hùbīng 【зат.】 қарашын, бодигард; қарауылшы; айдауыл, күзет.
 【护城河】 hùchéng hé 【зат.】 қалалық ор
 【护持】 hùchí 【ет.】 ① қолдау. ② көмектесу.
 【护短】 hùduǎn 【ет.】 қателікті кешіру: 孩子有了错误, 做家长的不应~.

【护法】 hùfǎ ①【ет.】 1912 ж. Конституцияның қорғауы. ②【зат.】 буддизмге қамқорлық ету
 【护封】 hùfēng 【зат.】 конвертті қатты қаптап алу
 【护航】 hùháng 【ет.】 сотың конвоилары.
 【护驾】 hùjià 【ет.】 императорды қорғау.
 【护栏】 hùlán 【зат.】 ① тұтқа. ② кедергі.
 【护理】 hùlǐ 【ет.】 ① қамқорлық ету. ② қорғау, сақтау: ~林木 орманды сақтау | 精心~小麦越冬.
 【护林】 hùlín 【ет.】 орманды сақтау: ~防火 орманды жанудан қорғау.
 【护坡】 hùpō 【зат.】 рисберма
 【护身符】 hùshēnfú 【зат.】 ① талисман, амулет. ② қорғаушысы, сақтаушысы
 【护士】 hù-shì 【зат.】 медбике
 【护送】 hùsòng 【ет.】 күзеттің бақылауында болу; конвойда болу: ~粮草 провиант пен фураж | ~出境 территорияның қарамағынан күзетпен кету.
 【护腿】 hùtuǐ 【зат.】 шингард, крага.
 【护卫】 hùwèi ①【ет.】 қорғау, сақтау. ②【зат.】 қарауыл.
 【护卫舰】 hùwèijiàn 【зат.】 күзеттік кеме.
 【护卫艇】 hùwèitǐng 【зат.】 канонерка, канорлық кеме
 【护膝】 hùxī 【зат.】 наколенник, шингард.
 【护养】 hùyǎng 【ет.】 ① күту; қамдестік; ② мазмұн және жөндеу
 【护佑】 hùyòu 【ет.】 қорғау, көмектесу, қамқор болу: ~一方 бір жақтан қамқор бдолоу
 【护照】 hùzhào 【зат.】 ① паспорт. ② күзет куәлігі.
 沪(滬) Hù 【зат.】 Шанхай | 京~铁路 Пекин-Шанхай-Нанкин теміржолы.
 【沪剧】 hùjù 【зат.】 Шанхай операсы
 蛄 hù 〈书〉 жасыл шатқал.
 怙 hù 〈书〉 жаман ойларында істеп тастау: 怙乱 аласапыранды пайдаланып алу.
 【怙恶不悛】 hù è bù quān өзінің қателігінде тұру
 庠 hù ① ожау: 风~ желді су ожауы. ②【ет.】 су алу: ~水机 ожау | ~水抗旱.
 【庠斗】 hùdǒu 【зат.】 суға арналған ожау.
 祛 hù 〈书〉 бақыт.
 笏 hù ұмытылмас тақтайша
 瓠 hù 【зат.】 бөтелке, асқабақ.

【瓠果】hùguǒ 【зат.】 асқабақ
【瓠子】hù·zǐ 【зат.】 асқабақтың дәндері.

扈 hù ① 〈书〉 күту, бірге жүру: ~从 нөкерлері көп болған.②(Hù)фамилияға қолданылады.

【扈从】hùcóng 〈书〉 ① 【зат.】 нөкерлер.② нөкер ету: 随驾~ нөкер ету.

楮 hù Қытай прутняғы.

糊 hù желім: 面~ұнды желім | 芝麻~шығыс кунжуты | 辣椒~ кызыл бұрыш желімі.

【糊弄】hù·nong 〈方〉 【ет.】 ① өтірік айту: 说老实话, 别~人 шынайы айту өтірік айту емес.② әлсіз жасау. Қалай болса солай.

【糊弄局】hù·nongjú(~儿) 〈方〉 【зат.】 алдаушылық: 他马马虎虎拾掇一下就走了, 这不是~吗?

huā

化 huā ①айналдыру, өзгеру; жаңалану: 潜移默化 аңдаусыз және ақырын өзгеріске ұшыру. ②қорыту; есіне тоқу: 吃的东西不化 желінген қорытылмайды; ③жібту-, малталану; булану; өртену; 冰(雪)化了 мұз ереді; 水化成汽了 су буға айналды.④ туу, пайда болу; 化兴 пайда болу; 生化 өмірге келу; ⑤ қайта туу; бір формадан екіншіге өту, 胜败若化 табыс пен сәтсіздіктер бір сыртқа ауысқандай болып келеді. ⑥ садақа алу; сұрау;

【化子】huā·zǐ кедей.

花 huā ①(~儿) 【зат.】 гүл; 这朵花很好看 бұл гүл өте әдемі; .②(~儿) 【зат.】: ~. мақта; мақталы; 买二斤 [棉]花 екі цзин мақтаны сатып алу; 花田 мақталы дала; ③нұршашу: 孩子们在院里放花 балалар аулада нұршашып отыр; ④ гүлдер; жапалақтар; бүркінділер; 火花 оттың тілдері, алау; 雪花 қыраулар; ⑤ сурет, кесте; өрнекі бейне: ⑥ "қаймақтар": 文艺之花 әдебиеттің және өнердің алды туындылары: ⑦ төл, балалар; 8) әдемі әйел, шырайлы; сұлулықтық; 姊妹花 әдемі апалы-сіңлілілер; 9) гетера, жезөкше, 花娘 жезөкше; 10) шешек; шадыралар; 出过花儿了 а) шешекпен ауырып қалу; б) шешек баулыды; 1① жара, жарақат; 挂了两次花 екі рет жараланды; 1②жұмсау: ақша шашу: 花了半天的时间 уақытты жұмсау; 1③ араластыру 1 ④ (Huā)фамилияға қолданылады.

【花把势】huābǎ·shi 【зат.】

флористші

【花白】huābái 【сын.】 шаштарының ағаруы: ~胡须 сақал – мұрты ақ | 才四十岁的人头发都~了 Қырық жасында адамның басы толығымен ақ шаш болып келеді; .

【花瓣】huābàn 【зат.】 жапырақ

【花苞】huābāo 【зат.】 гүлшанақ.

【花边】huābiān (~儿) 【зат.】 ①кию, желбір

②өрнекі пұшпақ, жиектас; ③виньетка, өрнекті рама

【花不棱登】huā·bulēngdēng(~的) 〈口〉 【сын.】 түстері нашар

【花菜】huācài 〈方〉 【зат.】 түсті орамжапырақ.

【花草】huācǎo 【зат.】 гүл мен шөптер.

【花插着】huā·chā·zhe 〈口〉 【үс.】 交叉; 交错: 大人、孩子~坐在树荫下听评书.

【花茶】huāchá 【зат.】 гүлді шай; иісті шай.

【花车】huāchē 【зат.】 безендірілген машина; салон-вагон

【花池子】huāchí·zǐ 【зат.】 гүлзар, клумба, гүлдің жүйегі

【花丛】huācóng 【зат.】 Құртина: 蝶舞百花丛 көбелектер жүздеген гүлдердің маңайында ұшып келеді.

【花旦】huādàn 【зат.】 сүйкімді жас әйел

【花灯】huādēng 【зат.】 түсті шамдар; 看~ түсті шамдарға қарау.

【花灯戏】huādēngxì 【зат.】 түсті шамдармен қосылған оңтүстік қытайдағы театр жанрының бір түрі

【花雕】huādiāo 【зат.】 «хуадяо» (шаосиньдық

【花朵】huāduǒ 【зат.】 花 гүлдер; гүлдің білезігі: 这株牡丹的~特别大 Бұл сәлдегүлдің білезіктері ерекше үлкен; ◇儿童是祖国的~ Жастар – мемлекеттің гүлдері.

【花萼】huā'è 【зат.】 гүлдің табақшасы.

【花儿】huā'er 【зат.】 ① гүл 开花儿 гүлдену; 先开花儿后结果儿 қыз баладана кейін, ер бала туады; ② гүлдер (сәндік өсімдіктер); 花儿园子 гүл бағы;оранжерея; 种(培)花儿 гүлдерді өсіру; ③ оспа; ④ түстердің суреті бар; ⑤ өрнек, ою; 带花儿的 өрнекті, ⑥ Кукунора жерінде таралған халық өлеңдерінің жанры

【花房】huāfáng 【зат.】 оранжерея, жылыжай.

【花费】huāfèi 【ет.】 жұмсау: ~金钱 ақшаны жұмсау; | ~时间 уақытты өткізу | ~心血 энергияны жұмсау.

【花费】huā·fèi 【зат.】 жұмсау: 花费

很多时间 уақытты көп жұмсау

【花粉】huāfěn 【зат.】 гүлдің аталығы; тозаң

【花岗石】huāgāngshí 【зат.】 гранит (тас).

【花岗岩】huāgāngyán 【зат.】 топастық; топас

【花岗岩脑袋】huāgāngyán nǎo·dai 比喻玩固不化的脑筋.

【花梗】huāgěng 【зат.】 гүлсабақ; гүлсағақ

【花骨朵】huāgū·duo 【зат.】 гүл бүйрегі.

【花鼓】huāgǔ 【зат.】 «хуагу» (фольклорлық өлеңдер)

【花鼓戏】huāgǔxì 【зат.】 фольклорлық көрсетілім

【花冠】1huāguān 【зат.】 гүлдің тәжі

【花冠】2huāguān 【зат.】 сәнді бас киім

【花好月圆】huā hǎo yuè yuánәдемі көрініс

【花和尚】huāhé·shang 【зат.】 бұзықтық буддалық монах

【花红】1huāhóng 【зат.】 шиешапырақты алма ағашы.

【花红】2huāhóng 【зат.】 тантьема; премия

【花红柳绿】huā hóng liǔ lǜ табиғи; жарқын

【花花肠子】huā·hua·cháng·zi 〈方〉

①зұлымдық, арам ниеттер, тіміскілеу,

қастық, айла; ②айлакер, қаскүнем

【花花搭搭】huā·huadādā(~的) ① кезектестіру, кезекпен жүру;

② тегіс емес, бір қалыпты; ішінара, жүйесіз, онда-мында

【花花公子】huāhuā·gōngzǐ алтын жастар; плейбой, қатынбасшы

【花花绿绿】huāhuā·lǜlǜ(~的) 【сын.】 шұбар, түсті

【花花世界】huāhuā·shìjiè жұмбақ бұрышы

【花环】huāhuán 【зат.】 гүлдесте; гирлянда

【花卉】huāhuì 【зат.】 гүл мен шөптер;

【花会】huāhuì 【зат.】 ① гүлдер ярмаркасы.② ойындар

【花季】huājì 【зат.】 гүлденген кезі: ~少女 кішкентай қыздың гүлденген кезі|~少年 гүлденген жас шақтары.

【花鲫鱼】huājiúyú 〈方〉 【зат.】 қытай алабұғасы (балық).

【花甲】huājiǎ 【зат.】 60 жыл: 望花甲 60-қа таман; 年登花甲 60 жасқа толу.

【花架】huājià 【зат.】 гүлдердің астына қойылатын сүйемел.

【花架子】huājià·zi 【зат.】 ① құнтсыз әрекеттері

②әдемі, бірақ пайдасыз зат; көз майлау

工作要扎扎实实, 不要搞花架子 көз майлау үшін емес, шындап жұмыс істеуі керек.

【花椒】huājiāo【зат.】①хош иісті бұрыш.②Сычуан бұрышы.

【花轿】huājiào【зат.】үйлену тойына арналған паланкин (зембіл)

【花街柳巷】huā jiē liǔ xiàng ашық үйлер көшесі

【花茎】huājīng【зат.】стрелка

【花境】huājìng【зат.】бордюр

【花镜】huājìng【зат.】алысқа қарай үшін арналған көзілдірік

【花魁】huākuí【зат.】гүлденген алхоры; куртизанка

【花篮】huālán(～儿)【зат.】гүлдер кәрсинкесі.

【花蕾】huālěi【зат.】гүл бүйрегі; гүлшанақ

【花梨木】huālí mù【зат.】қызғылт ағаш.

【花里胡哨】huā·lihúshào(～的)〈口〉【сын.】(өте) жарық, шұбар, көрсетілген:

【花脸】huāliǎn【зат.】«хуа-лянь» театры; қызғылт әдемі бейнесі .

【花蔺】huālìn【зат.】акшоқан

【花翎】huālíng【зат.】шенеунік бас киіміндегі тауыстың қауырсындары

【花柳病】huāliǔbìng【зат.】соз аурулары; мерез.

【花露水】huālùshuǐ【зат.】әтір; иіссу; одеколон

【花榈木】huālǔmù【зат.】Генри ормозиясы

【花蜜】huāmi【зат.】① гүл балы.② нектар.

【花面狸】huāmiànlí【зат.】гималайлық цивета

【花【зат.】册】huāmíngcè【зат.】ат тізімі.

【花木】huāmù【зат.】гүл мен ағаш.

【花呢】huāní【зат.】твид.

【花鸟】huāniǎo【зат.】гүл мен құстар

【花农】huānóng【зат.】гүл өсіруші шаруа.

【花炮】huāpào【зат.】фейерверк.

【花瓶】huāpíng(～儿)【зат.】гүл сауыты

【花圃】huārǔ【зат.】гүл өсіруші.

【花期】huāqī гүлдену кезеңі.

【花旗】huāqí【зат.】американдық ту

【花杆儿】huāqiǎnr【зат.】сауытға қиылған немесе жасанды гүлдер

【花前月下】huā qián yuè xià махаббаттың романтикасы

【花枪】huāqiāng【зат.】①найза.② ауыспалы әрекет

【花腔】huāqiāng【зат.】колоратура; фиоритура

【花墙】huāqiáng【зат.】қабырғаның үстінгі жағының көркем декоративті безендіруі

【花圈】huāquān【ет.】гүл веногы: 献～венок кою.

【花儿洞子】huārdòng·zi【зат.】оранжерея

【花儿匠】huārjiàng【зат.】бақташы

【花儿样子】huāryàng·zi【зат.】канва .

【花儿针】huārzhēn【зат.】кестелеу үшін нәзік тебен ине.

【花容月貌】huā róng yuè mào әдемі бейнесі; өте көрікті қыз;

【花蕊】huāruǐ【зат.】аталық; өсімдік аналығы.

【花色】huāsè【зат.】① өрнектер және түстер

② тек, сорт; үлгі, түр

花色很多 ассортименті мол

【花纱布】huāshābù【зат.】мақтаның атауы

【花哨】huāshào【сын.】① жарық, безендірілген әшекей; ② түрлі

③романтикалық; нәзік

【花生】huāshēng【зат.】жер жаңғағы.

【花生饼】huāshēngbǐng【зат.】жаңғақтың күнжаралары.

【花生豆儿】huāshēngdòu【зат.】аршылған топырақты жаңғақ.

【花生米】huāshēngmǐ【зат.】аршылған топырақты жаңғақ.

【花生仁儿】huāshēngrénr【зат.】аршылған топырақты жаңғақ.

【花生油】huāshēngyóu【зат.】жаңғақ майы

【花市】huāshì【зат.】гүл базары.

【花事】huāshì【зат.】көктемгі гүлдердің кезеңі.

【花饰】huāshì【зат.】өрнекті суреттер.

【花束】huāshù【зат.】гүлдердің букеті.

【花说柳说】huā shuō liǔ shuō〈方〉说虚假而【ет.】听的话.

【花丝】huāsi【зат.】аталық желісі

【花坛】huātán【зат.】① клумба

② жонглердің аксессуары

要花坛 қақпақыл істеу

对顶花坛 жұпты қақпақыл істеу

【花天酒地】huā tiān jiǔ dì бұзық өмір сүру

【花厅】huāting【зат.】қабылдау, қонақ үй; бақтағы павильон

【花头】huā·tou〈方〉【зат.】①түрлі түсті өрнектер; ② комбинация, айла-әрекет

③ең, ұста; ④ құпиялы, керемет, зерттелмеген

【花团锦簇】huā tuán jǐn cù түстерге толы

【花托】huātuō【зат.】гүлтұғыры, гүл

шоғырының төсегі

【花纹】huāwén(～儿)【зат.】өрнек, сурет; өрнекі, текстура; 刺花纹 татуировка жасау; 花纹装璜 ою.

【花线】huāxiàn【зат.】электр коды

【花项】huā·xiàng〈方〉【зат.】шығын мақалалары

【花消】huā·xiāo ① шығындар, шығын; жұмсальп кеткен; сарқылу (акша)

② салықтар, ауыр салмақтар; ③ комиссиялық.

【花销】huā·xiāo【ет.】①шығындар; ②салық, ауыр салмақтар; ③шлицалар

【花心】huāxīn【зат.】①гүлдің өзегі;

②сұлудың жүрегі; ③шашқа арналған қағылез түстерден жасалған әшекей

④ұшқалақ адам, плейбой.

【花信】huāxìn【зат.】түстердің ауысу кезеңі: әйел адамның 24 жасынан басталған жас аралығы.

【花序】huāxù【зат.】гүлдену; 单顶花序 қарапайым гүлдену;

【花絮】huāxù【зат.】ұсақ-түйек; : 大会～ жиналыстың ұсақ-түйегі | 赛场～ стадион.

【花押】huāyā【зат.】қолы; иероглификалық монограммасы; 花押印 аты бар иероглифтық монограммасы;

花押签字 парафирование

【花言巧语】huā yán qiǎo yǔ①көркем, бірақ бос сөздер.② мақтанып сөйлеу.

【花眼】huāyǎn【зат.】алысқа қараушылық.

【花样】huāyàng(～儿)【зат.】①өрнек; үлгі; кездеме, аппликациядағы сурет; өрнекі; 花样滑冰 сырғанау өнері; ② көр-жер; әр түрлі; 花样翻新 түрлендіру;

③ сәнді шаш; ④ амал, айла; 新花样 жаңа амал; ⑤ үлгі: 时式花样 сәнді үлгі

【花样滑冰】huāyàng huábing сырғанау өнері

【花样游泳】huāyàng yóuyǒng синхрондық жүзу.

【花椰菜】huāyēcài【зат.】түсті орамжапырақ

【花园】huāyuán(～儿)【зат.】бақ, бақта

【花展】huāzhǎn【зат.】гүлдердің көрсетілімі : 牡丹～ сәлдегүлдің көрсетілімі.

【花账】huāzhàng【зат.】фиктивті шот: 开～ фиктивті шот ашу.

【花障】huāzhàng(～儿)【зат.】тірі шарбақ.

【花招】(花着)huāzhāo(～儿)【зат.】① еп; қақпақыл істеу, құлық; әдемі жүріс;

②манипуляция; китүрқы қылық, жаман әдет; зұлымдық

【花朝】huāzhāo【зат.】гүлдердің туған күні

【花枝招展】huāzhī zhāozhǎn сәнді

әйел туралы айтылады

【花轴】 huāzhóu 【зат.】 гүл осі.

【花烛】 huāzhú 【зат.】 1) үйлену тойы май шамдары; 2) үйлену тойы, неке кию.

【花柱】 huāzhù 【зат.】 баған

【花砖】 huāzhuān 【зат.】 декоративті кірпіш

【花子】 huā-zi 【зат.】 кедей.

【花子儿】 huāzǐr 【зат.】 ① гүл тұқымдары. ② 〈方〉 мақта тұқымдары.

划 1 huá 【ет.】 ① сызықты өткізу, сызғылау, торлау; 划一条线 сызықты өткізу; 划一张表格 тізім қалыптастыру;

② шекараны өткізу, тежелу, бөлу, шайнау; 划一条界线 шекараны өткізу;

划成分 элементтік белгі бойынша бөлу;

③ ерекшелу, қайта санау; 把粮食划一部分作为外运 экспортқа астықтың бір бөлігін беру;

④ жоспар құру; ⑤ керту; тырнау; 在墙上划些字母 қабырғада бірнеше әріптер сызылды;

⑥ шағу; 划洋火 сіріңке жағу;

huá

划 -1 huá кенеттен; тез

划-2(劃) huá 【ет.】 ① есу; қалқу; 划船 қайықта қалқу

【划不来】 huá-bulái 【сын.】 мағынасы жоқ; тиімсіз

【划得来】 huá-delái 【сын.】 мағынасы бар; тиімді: 花这么点儿钱, 解决那么多问题, ~! Соншама көп ақшаны жұмсап қойдық, бұл мәселені шешу тиімді

【划拉】 huá-la 〈方〉 【ет.】 ① ұқсау, қирату

② әрең жазу, тырнау, айғыздау; ③ барлық жерде үлгеру, лактыру; ④ тез талап ету, ұстап қалу

【划拳】 (豁拳、掙拳) huáquán 【ет.】 саусақтрмен ойналатын ойын

【划算】 huásuàn 【ет.】 есептеу; тиімді

【划艇】 huáting 【зат.】 каноэ, байдарка; каноэда жүзу

【划子】 huá-zi 【зат.】 сампан; қайық

华 1 huá ① гүлденген, жабулы; әшекейлі, өрнекті, сәнді, салтанатты, тамашасы; 华轩 салтанатты экипаж; 华

【зат.】 даңқты есім; 华幄 өрнекі күрке,

② жалтылдақ, жалтыр; түрлі-түсті, әсерлі; 华而皖 безектенген және ғажайып;

③ әсемделген, көрсетілген; мәнерлі, ④ ғажайып, әдемі; сүйкімді: ⑤ сарысы.

华 2 huá 【зат.】 ① түс; гүл; 华囿 бақ;

② түс, атжалман; атжалман және абырой; ең жақсы таңдаулы; 精华 таңдаулы; 才华 жақсы дарындар; 清华 қоғамның түсі,

③ ою, әшекей; өңдеу; әсемдеулер; ④ жалтырау, жарқырау, жалтыр; ⑤ қатты даңқтылық, даңқ

声 华 ғажайып абырой, даңқ; ⑥ мәдениет; мәдениет орталығы, 京华 астаналық орталық

⑦ жеміс; ⑧ қауырсаындар шәпкедегі

华 3(華) Huá ① 【зат.】 Қытай: 华夷 (戎) қытай мен қытай емес халықтар.

【华北】 Huáběi 【зат.】 солтүстік Қытай.

【华表】 huábiào 【зат.】 мемориалды баған.

【华诞】 huádàn 〈书〉 【зат.】 ① шалағай, маңызды, жеңілтек; ② ақын. туған күн.

【华灯】 huádēng 【зат.】 雕饰华美或光华灿烂的灯: ~初上 | 长安街上~齐放.

【华东】 Huádōng 【зат.】 Шығыс Қытай.

【华而不实】 huá ér bù shí бедеу; көз майлау; мылжыңдық

【华尔街】 Huá'ěr Jiē 【зат.】 (англ. Wall Street) Уоллстрит

【华尔兹】 huá'ěrzi 【зат.】 вальс

【华尔兹曲】 huá'ěrziqǔ вальс

【华尔兹舞】 huá'ěrziwǔ вальс

【华发】 huáfā 〈书〉 【зат.】 ақ шаш.

【华盖】 huágài 【зат.】 ① ① жібек шағыры (императордың экипажының үстінде балдахин); ② қастар; ③ шатыр.

【华工】 huágōng 【зат.】 қытай жұмысшылары

【华贵】 huáguì 【сын.】 салтанатты, әсем; бағалысы

【华翰】 huáhàn 〈书〉 【зат.】 Сіздің хатыңыз

【华里】 huáli 【зат.】 қытайлық ли.

【华丽】 huáli 【сын.】 ғажайып, тамаша; әсерлі; сәнді

【华美】 huáměi 【сын.】 тамаша, керемет: ~的乐章 тамаша өлең.

【华南】 Huánán 【зат.】 Оңтүстік Қытай

【华侨】 huáqiáo 【зат.】 хуацяо; қытайлар.

【华人】 huárén 【зат.】 этникалық қытай: 美籍 ~ американдық азаматтығы бар этникалық қытай.

【华商】 huáshāng 【зат.】 қытай көпестері.

【华氏温标】 Huáshì wēnbīāo (Gabriel Daniel Fahrenheit) Фаренгейт.

【华氏温度】 Huáshì wēndù Фаренгейт деңгейі

【华文】 Huáwén 【зат.】 қытай жазуы: ~学校 қытай жазу мектебі.

【华西】 Huáxī 【зат.】 Бағыс Қытай

【华夏】 Huáxià 【зат.】 Хуася

【华严宗】 huáyánzōng 【зат.】 "Хуаянь цзин" сутрасы негізіндегі мектеп

【华裔】 huáyì 【зат.】 қытай

эмигранты

【华语】 Huáyǔ 【зат.】 Қытай тілі.

【华章】 huázhang 〈书〉 【зат.】 керемет жұмыс

【华中】 Huázhōng 【зат.】 Орталық Қытай

【华胄】 huázhòu 〈书〉 【зат.】 Хуася аборигендері.

【哗变】 huábiàn 【ет.】 әскери көтеріліс.

【哗然】 huárán 【сын.】 шулау; у-шу шығару: 举座 ~ залда шу | 舆论 ~ қоғам шулап жатыр.

【哗众取宠】 huá zhòng qǔ chǒng сөзүарлықпен капиталды пайда табу

铍(铍) huá 【зат.】 тіс;

猾 huá қу, айлакер: 猾人不能交朋友 арам адам жақсы дос бола алмайды.

滑 huá 【сын.】 ① тегіс; сырғанақ; 路上很滑 жолда өте сырғанақ; ② сырғанау;

③ (Huá) фамилияға қолданылады.

【滑冰】 huábing ① 【зат.】 шаңғы тебу.

【滑车】 huáchē 【зат.】 блок, шкив; ролик; 滑车神经 блок жүйкесі

【滑车神经】 huáchē shénjīng блок жүйкесі

【滑动】 huádòng 【ет.】 ① сырғанау; жылжымалы; 滑 【ет.】 轴承 сырғанау мойынтірегі; 滑 【ет.】 摩擦 сырғанау үйкелісі;

② жүру: жылжыту

滑 【ет.】 刀盒 пышақ блогін жылжыту

【滑竿】 huágān (~儿) 【зат.】 ашық паланкин.

【滑稽】 huá-jī (在古书中念 gǔjī) ① күлдірерлік, күлдіргі, күлкілі, әзіл; комизм; 滑稽可笑 күлкісі келіп тұр; ② болу; тапқыш, әзілмен; ③ шарап құюға арналған ыдыс

【滑稽戏】 huá-jīxì 【зат.】 комедия, фарс

【滑稽】 huájīng 【ет.】 ① поллюция, перматоррея; ② поллюцияны алу.

【滑溜】 huá-liú 〈口〉 【сын.】 ① сырғанақ, тегіс; ② алғыр; тегіс, байсалды

【滑溜】 huáliū 【ет.】 қуыру; қақтау: ~鱼片 қуырылған балық бөліктері | ~里脊 қуырылған филе.

【滑轮】 huá lún 【зат.】 блок; ролик; шкив.

【滑轮组】 huá lún zǔ 【зат.】 полиспаст; жүк көтергіштер

【滑腻】 huá nì 【сын.】 жұмсақ.

【滑坡】 huá pō 【ет.】 ① құлау, көшкін; ② көлбеу бойынша құлау

【滑润】 huá rùn 【сын.】 ① тегіс; сырғанақ; ② жағу; майлаушы: 肌肤 ~ денесі мен тері жұмсақ.

【滑石】 huá shí 【зат.】 тальк

【滑水橇】 huáshuǐqiāo 【зат.】 судағы шаңғы.

【滑膛枪】Huátángqiāng тегіс мылтық
 【滑梯】huátī 【зат.】 балаларға арналған төбе.
 【滑头】huátóu қулық-сұмдық, айлакер; ала аяқ, сұркия; қу, 有点滑头 қулықпен; 滑头眼光 қуақы көзқарас; 耍滑头 қулану.
 【滑头滑脑】huá tóu huá nǎo айлалы, қуақы; қуланып, амалдау, қулық жасау
 【滑翔】huáxiáng 【ет.】 ① булау, желбіреу; 2) . жоспарлау
 【滑翔机】huáxiángjī 【зат.】 планёр
 【滑翔】huáxiáng 【ет.】 ① сырғанау; (шаңғыларда) жүру; жылжымалысы
 ② инерция бойынша қатпару
 ③ басқару
 【滑雪】huáxuě ①(--【ет.】 шаңғы тебу
 【滑雪板】huáxuěbǎn 【зат.】 шаңғы, сноуборд
 【滑音】huáyīn 【зат.】 портаменто.

huà

化 huà ①【ет.】: ① айналдыру, өзгеру; жаңалану: 潜移默化 аңдаусыз және ақырын өзгеріске ұшыру: ② қорыту; есіне тоқу: 吃的东西不化 желінген қорытылмайды; ③ жірту-, малталану; булану; өртену; 冰(雪)化了 мұз еріді; 水化成汽了 су бұға айналды. ④ туу, пайда болу; 化兴 пайда болу; 生化 өмірге келу; ⑤ қайта туу; бір формадан екіншіге өту, 胜败若化 табыс пен сәтсіздіктер бір сыртқа ауысқандай болып келеді. ⑥ садақа алу; сұрау; ⑦ (Huà) фамилияға қолданылады.
 【化除】huàchú 【ет.】 жою, алып тастау, құрту
 【化肥】huàfēi 【зат.】 химиялық тыңайтқыштар.
 【化工】huàgōng 【зат.】 химиялық өндіріс.
 【化合】huàhé 【ет.】 бірігу, біріктіру; 化合反应 бірігу реакциясы;
 【化合量】huàhéliàng салмақты біріктіру
 【化合物】huàhéwù құрамы; байланыс
 【化合力】huàhéli химиялық реакциясының энергиясы
 【化合碳】huàhétàn бірігу көмірсутегі
 【化合价】huàhéjià 【зат.】 валенттілік.
 【化解】huàjiě 【ет.】 ① шеттету, рұқсат ету, бейтарап қалдыру; жеңу; қиыншылықты апару: 化解危机 дағдарысты өтеп алу: ② еріту, балқыту, айығу; ③ жүк құлату, басыбайлықтан босану; ④ түсіндіру, талдау.
 【化境】huàjìng 【зат.】 шедевр
 【化疗】huàliáo 【зат.】 химиотерапия
 【化疗治癌新药】huà liáozhì'ái xīnyào

фторафур
 【化名】huà míng 【ет.】 есімді ауыстыру; инкогнито
 【化募】huà mù 【ет.】 садақа беру, садақаны сұрату.
 【化脓】huà nóng 【ет.】 іріңдеу, ірің ағу
 【化身】huà shēn 【зат.】 нирманакая; бейнелеу, іске асыру
 【化石】huà shí 【зат.】 ① қатып қалған; қатып қалу; қазып алынатын органикалық қалдықтар
 ② сонымен бірге құрама терминдерде түбірге палео сәйкес келеді -, 化石植物学 палеоботаника, фитология; 化石【ет.】 物学 палеозоология; ③ тасқа қатып қалу, айналып кету:
 【化外】huà wài 【зат.】 мәдениетті емес, тағылық, өркениеттің ықпалдарынан тыс.
 【化纤】huà xiān 【зат.】 химиялық талшықтары.
 【化险为夷】huà xiǎn wéi yí қауіптілікті қауіпсіздікке айналдыру
 【化学】huà xué 【зат.】 химия; химиялық: 化学工业 химиялық өндіріс; 化学武器 химиялық қару; 化学木(纸)浆 целлюлоза; 化学制品 химикаттар; 化学吸着(作用) хемосорбция
 【化学变化】huà xué biàn huà химиялық айналдыру
 【化学反应】huà xué fānying химиялық реакция
 【化学方程式】huà xué fāngchéng shì химиялық теңдік
 【化学肥料】huà xué féiliào химиялық тыңайтқыш
 【化学分析】huà xué fēnxī химиялық анализ.
 【化学工业】huà xué gōng yè химиялық өндіріс.
 【化学键】huà xué jiàn 【зат.】 химиялық байланыс
 【化学疗法】huà xué liáofǎ химиотерапия.
 【化学能】huà xué néng 【зат.】 химиялық энергия
 【化学平衡】huà xué píng héng химиялық теңдік.
 【化学式】huà xué shì 【зат.】 химиялық формула
 【化学武器】huà xué wǔ qì химиялық қару
 【化学纤维】huà xué xiān wéi (синтетикалық) химиялық тал жібі.
 【化学性质】huà xué xìng zhì химиялық құрамы
 【化学元素】huà xué yuán sù химиялық элемент.
 【化验】huà yàn 【ет.】 анализ жасау; лабораториялық анализ жасау
 【化油器】huà yóu qì 【зат.】 карбюратор.

【化油器清洗剂】huà yóu qì qīng xǐ jì карбюратор тазартушысы
 【化育】huà yù 【ет.】 туу мен дамуы;
 【化缘】huà yuán 【ет.】 садақа жинау
 【化斋】huà zhāi 【ет.】 қайыр сұрау.
 【化妆】huà zhuāng 【ет.】 әсемдену; сәлдену; 化妆品 косметика.
 【化妆品】huà zhuāng pǐn 【зат.】 косметика
 【化装】huà zhuāng 【ет.】 киім ауыстыру; 化装宣传 саяси көзқарастарды театр тарапынан жаю
 【划拨】huà bō 【ет.】 ① ақша шығару: 划拨款项 ақшаны жіберу.
 ② клиринг, клирингтік шотт: 划拨清算 клирингтік шот.
 【划策】huà cè 【ет.】 жоспарлау; жоспар құру;
 【划分】huà fēn 【ет.】 ① шеттету; бөлу; ерекшелену; 划分出来 ерекшелену; .
 【划价处】huà jià chǔ тіркеу
 【划清】huà qīng 【ет.】 шекараны нақ орнату: ~界限 шеттеу.
 【划时代】huà shí dài 【сын.】 тарихи; эпохалық; 的作品 тарихи құрал | ~ 的事件 тарихи іс | ~ 的文献 тарихи шығармалар.
 【划一】huà yī ①【сын.】 стандарттау; унифицировать ету
 【划一不二】huà yī bù èr біртекті; стандартты
 【划转】huà zhuǎn 【ет.】 қайта санау: ~ 固定资产 негізгі құралдарды қайта санау.
 华(華)Huà ① Хуашань тауы. ② фамилияға қолданылады.
 画 1 huà 【ет.】 ① шекараны өткізу, шайнау, бөлу; ② жоспарды құру; жоспарлау; ③ тоқтау, тойтарылу; ④ суретін салу; тіркеп жазу; 画得很像 өте ұқсатып сурет салу; 画阴阳 бояп тастау, ⑤ сызықты сызып тастау, сызық өткізу; ⑥ (Huà) фамилияға қолданылады.
 画 2 huà ① сызық; ② сурет, ; кол кою; сызба; ③ сурет салу, кескіндеме;
 【画板】huà bǎn 【зат.】 сурет салу тактасы
 【画报】huà bào 【зат.】 иллюстративті журнал
 【画笔】huà bǐ 【зат.】 сурет салуға арналған шок.
 【画饼充饥】huà bǐng chōng jī өз-өзіңді алдау
 【画布】huà bù 【зат.】 холст.
 【画册】huà cè 【зат.】 сурет салу альбомы; каталог.
 【画策】huà cè жоспар құру.
 【画到】huà dào 【ет.】 белгілену.
 【画地为牢】huà dì wéi láo шөк кою,

өзіне шекара жасау

【画符】 huàfú 【зат.】 амулетте ою салу.

【画幅】 huàfú 【зат.】 ① сурет; ② кадр.

【画工】 huàgōng 【зат.】 ① эскиз, набросок, этюд, скетч. ② шығыс қағазда иеролиф салу

【画供】 huàgòng 【ет.】 көрсетулерге қол қою

【画虎类狗】 huà hǔ lèi gǒu өз деңгейіне қарамай іске араласу

【画夹】 huàjiā 【зат.】 альбом

【画家】 huàjiā 【зат.】 суретші.

【画架】 huàjià 【зат.】 мольберт

【画匠】 huàjiàng 【зат.】 суретші, маляр

【画境】 huàjìng 【зат.】 кеңістік

【画具】 huàjù 【зат.】 сурет салуға арналған құрал-жабдықтар

【画卷】 huàjuǎn 【зат.】 сурет.

【画廊】 huàláng 【зат.】 ① сурет галереясы. ② боялған корридор

【画龙点睛】 huà lóng diǎn jīng істі аяқтай отырып, оған тағы да соңғы штрихтарды қосу

【画眉】 huàméi 【зат.】 қасты бояу

【画面】 huàmiàn 【зат.】 ① сурет, кадр, ② суреттің негізі (материал); 3. Фактура [суреттің]; ④ жазықтағы суреттің перспективасы; ⑤ проекцияның жазықтығы

【画皮】 huàpí 【зат.】 боялған тері; бетперде; маска

【画片儿】 huàpiānr <口> 【зат.】 (литография) көркем ашық хат.

【画片】 huàpiàn 【зат.】 (литография) көркем ашық хат.

【画屏】 huàpíng 【зат.】 (қалқа) кестеленген перде.

【画谱】 huàpǔ 【зат.】 ① кескіндеме туралы кітап

② суретке арналған альбом

【画蛇添足】 huà shé tiān zúартық нәрсені жасау

【画师】 huàshī 【зат.】 суретші; ұста-суретші, маэстро ұста

【画十字】 huà shízi ① қолдың орнына крест қою. ② шоқын.

【画室】 huàshì 【зат.】 шеберхана.

【画坛】 huàtán 【зат.】 көркем өнер әлемі (журналдағы бөлім).

【画帖】 huàtiè 【зат.】 суреттер альбомы.

【画图】 huàtú ①(--)(ет.) сурет салу: сызу: ~员 суретші. ②【зат.】 сурет; сызба: 这些诗篇构成了一幅农村生活的多彩的~.

【画图器】 huàtúqì сызуға арналған құрал-жабдықтар;

【画图板】 huàtúbǎn сызба тақтасы

【画图纸】 huàtúzhǐ сызуға арналған

қағаз

【画图规】 huàtúguī циркуль

【画外音】 huàwàiyīn 【зат.】 кадр артындағы дыбыс.

【画像】 huàxiàng ①(--)(ет.) адам бетінің суретін салу. ②【зат.】 сурет (кісінің суреті); 画像的陈列 портреттер экспозициясы; 画像的原本 портреттің түпнұсқасы

【画押】 huà yā 【ет.】 қол қою; мақұлдау

【画页】 huà yè 【зат.】 кітаптағы жабыстырғыш суреті

【画院】 huàyuàn 【зат.】 көркем сурет академиясы.

【画展】 huàzhǎn 【зат.】 суреттер көрмесі: 看 ~ суреттер көрмесін тамашалау.

【画知】 huàzhī 【ет.】 Ресми қағаздарда «Көрілді» таңбасын қою.

【画轴】 huàzhóu 【зат.】 бұрама қағаз; бүктеме қағаз; жұмартланған қағаз;

【画字】 huàzì <方> 【ет.】 ресми қағаздарды бүктеу

话(話) huà (~儿) 【зат.】 ① сөздер, өрнек; сөйлем

说错了一句话 бір сөзде қателесті; ② сөз, тіл, диалект; 说中国话 (қытай тілінде сөйлеу) қытайша сөйлеу; ③ әңгіме, 谈了半天话 ұзын әңгіме соқты; ④ әңгіме, ертегі, аңыз; баяндау ?? (ертегі) тарихи әңгіме ⑤ шартты ұсынысты білдіретін конструкция; 他去的话,我也去 егер ол барса, онда мен де барамын.

【话把儿】 huàbǎr 【зат.】 мағына, сөздер.

【话本】 huàběn 【зат.】 ауыз әдебиетіндегі кітап нұсқасы

【话别】 huàbié 【ет.】 ажырасу алдындағы әңгімелесу

【话柄】 huàbǐng 【зат.】 әңгімелесу тақырыбы: 转话柄 әңгімелесу тақырыбын өзгеру

【话费】 huàfèi 【зат.】 телефондағы баланс, телефондағы ақша мөлшері: 您的话费即将用完 Сіздің балансыңыз жуырда бітелу.

【话锋】 huàfēng 【зат.】 әңгіменің тақырыбы.

【话机】 huàjī 【зат.】 телефон. Телефон аппараты.

【话旧】 huàjiù 【ет.】 өзінің ескі достығын есіңе алу.

【话剧】 huàjù 【зат.】 драматикалық спектакль.

【话口儿】 huàkǒu <方> 【зат.】 түстің тоны

【话里有话】 huà-li yǒu huà сөздер сөзден де көп айтады

【话梅】 huàméi 【зат.】 құрғалған алхоры

【话说】 huàshuō 【ет.】 тағы айтып кету

【话题】 huàtí 【зат.】 әңгімелесу тақырыбы

【话亭】 huàtíng 【зат.】 телефон будкасы.

【话筒】 huàtǒng 【зат.】 мегафон: микрофонды трубкасы

【话头】 huàtóu (~儿) 【зат.】 тақырып, мәселе.

【话务员】 huàwùyuán 【зат.】 телефонист

【话匣子】 huàxiá-zi <方> 【зат.】 фонограф; граммофон.

【语音】 huà yīn (~儿) 【зат.】 сөйлеу дыбыстары.

【话语】 huà yǔ 【зат.】 тіл, сөз

【话语分析】 huà yǔ fēn xī дискурсивті анализ

【话语权】 huà yǔ quán сөйлеу құқығы

【话语语言学】 huà yǔ yǔ yán xué мәтіннің лингвистикасы

huái

怀 huái ①【зат.】 (胸部) кеуде; (胸前) қойын, қолтық, қуыс; (怀抱) құшақ: 塞进~里 бір нәрсені, біреуді қойнына тығу; 把婴儿抱在~里 баланы құшағында (қолында) ұстау; 小孩紧紧地抱在~里 баланы кеудесіне қатты басу; 掩着~ кеудесіне жасырып қою; 小孩儿睡在妈妈~里 сәби анасының кеудесінде ұйықтап қалды. (② (胸怀) көңіл, жүрек, ой, сезім: 壮~ ер жүрек; 襟~ көкейтесті сезім, асыл ой, көңіл сырлары. ③ (思念) есіңе алу, ойы жетелеу, үнемі ойлау; (怀念) ойға кету, сағыну, аңсау: ~乡 туған жерін сағыну; ~友 достарын сағыну; ~古 ескіні аңсау. (④【ет.】 жүкті болу, аяғы ауыр болу: ~胎 құрсақ көтеру; ~孕 жүкті болып қалу. (⑤【ет.】 (心里存有) ойында болу, көңілінде болу, сезіну: ~恨 жек көру, кек сақтау; 不~好意 қазымырлану, мазасыздану; 少 (shào) ~大志 мақсатсыздық, ұлшылыққа тырыспау; ~着希望 үміті болу, үмітпен; ~着感激的心情 ризашылық сезіммен; ~着无比的愤怒 шексіз ашумен; ~着极大的兴趣 үлкен қызығушылықпен. ⑥ (Huái) 【зат.】 тегі.

【怀抱】 huàibào ①【ет.】 (抱在怀里) құшағында ұстау: ~着婴儿 баланы құшағында ұстау; ~小孩的妇女 қолында бала көтерген әйел. (②【зат.】 (胸前) кеуде, құшақ: 睡在母亲的~里 ана құшағында ұйықтау ◇在大自然的~里 табиғат аясында; 回到祖国的~

туған жердің құшағына оралу.③【ет.】(心里存有) ойында болу, көңілінде болу, сезіну: ~着远大的理想 алдына жоғары мақсат қою.(④〈书〉)【зат.】(心胸) талпыныс, ұмтылыс; (打算) жоспар, мақсат: 别有~ қандай да бір ерекше ойда болу.⑤(~儿)〈方〉【зат.】балалықтағы арман.

【怀表】huáibiǎo【зат.】қол сағат.

【怀才不遇】huái cái bù yù мойындалмаған талант; талантты бірақ қадірленген жоқ; талантты бола тұра атақсыз қалып қойды.

【怀春】huáichūn〈书〉【ет.】махаббат отына күй, құштарлықтан өртену.

【怀古】huáigǔ【ет.】көнені еске алу: 赤壁~ Кызыл шың түбіндегі көне шайқасты есіне алды.

【怀鬼胎】huái guǐtāi ар-ожданы таза емес, арсыз.

【怀恨】huáihèn【ет.】біреуге кек сақтау, ызалы болу, жек көру, тісін қайрау: ~在心 көңілінде кек сақтау, біреуді іштей жек көру.

【怀旧】huáijiù【ет.】өткен өмірін еске алу.

【怀恋】huáiliàn【ет.】сүйсіне, сүйіспеншілікпен ойлау: ~故园风物 туған жер көріністерін сүйсіне есіне алу.

【怀念】huáiniàn【ет.】ыстық ықыласпен есіне алу; сағыну, аңсау: ~祖国 отанын аңсау; ~故乡 туған жерді есіне алу; ~亲人 жақындарын сағыну.

【怀柔】huáiróu【ет.】жеңіл, қайраттандыру: ~政策 жеңіл саясат.

【怀胎】huáitāi【ет.】жүкті: 十月~ жүктілігі он айлық, ~的母牛 буаз сиыр.

【怀想病】huáixiǎngbìng【ет.】Отанды аңсау.

【怀想】huáixiǎng【ет.】ойға кету, сағыну, аңсау: 身在海外, 常常~故乡 өзім шет елде болғанда, жиі туған жерімді аңсаймын.

【怀疑】huáiyí【ет.】①(疑惑) күмәндану, күдіктену: 感到~ күдік сезу; 表示~ күдіктенуін білдіру; 引起~ күдіктендіру; 令人~ күдікті; 毫不~ еш күмәнсіз; ~一切 бәрінен күмәндану; ~的眼光 күдікті көзқарас; ~的语调 күмәнді сарындағы сөз; ~的论调 күдіктену сөздері; ~态度 скептицизм, күмәндана қарау; 对计划抱~态度 жоспарға күмәнмен қарау; 我对他的诚意~ мен оның шыншылдығында күдіктенемін; 他的话叫人~ оның сөздері адамда күмән тудырады; 对于这个结论谁也没有~ осы шешім бойынша тағы кімнің күмәні жоқ.② күмәндану, күдіктеніп қалу: 令人~的行为 күдікті мінез-құлық; 令人~的人

物 күдікті адам; ~是特务 біреуді тыңшы деп күмәндану; ~...在间谍活【ет.】біреуден тыңшылықта күдіктену; 抱着~的态度看人 адамдарға күдіктене қарау; пайымдау, болжамдау, болжам: 我~他今天来不了 Менің пайымдауымша, ол бүгін келе алмайды.

【怀疑派】huáiyípai скептиктер.

【怀疑主义】huáiyízhǔyì скептицизм.

【怀疑主义着】huáiyízhǔyìzhe скептик.

【怀孕】huáiyùn жүкті болып қалу, аяғы ауыр болу: 不想要的~ жағымсыз жүктілік; 她~了 оның аяғы ауыр, ол бала күтуде.

淮 Huái①淮河, Хуайхы- Ұлы Қытай жазығынан, Аньхуй провинциясы маңынан ағып өтетін өзен.(② фамилияға қолданылады тегі.

【淮北】Huáiběi Хуайхы өзенінің солтүстігіндегі аудан.

【淮海】Huái-Hǎi Хуайхы өзені.

【淮剧】huáijù Жиансу провинциясының жергілікті театры.

【淮南】Huáinán Хуайхы өзенінің оңтүстігінде орналасқан аудан.

槐 huái

【槐】huái【зат.】① Жапонияда танымал софора гүлі(гүлдері сары түсті).(②(Huái)姓 тегі.

【槐蚕】huáicán софора көбелегі.

【槐豆】huáidòu софора дәндері.

【槐黄】huáihuáng софора гүлдері мен жемісінен алынатын сары бояғыш зат.

【踝】huái өкше; табан; жіліншік; сирақ; тобық; толарсақ: 内~ ішкі сирақ; 外~ сыртқы сирақ.

【踝子骨】huái·zǐgǔ〈口〉踝.

【糗】huái [糗粑] (huái·bà) соқа.

huài

【坏】huài①жаман; нашар: 工作做得不~ жұмыс жаман жасалынбапты.(② жаман, сапасыз, жиіркенішті: ~人 жексұрын, оңбаған; ~事 жаман іс; 这个人~透了 мына адам жексұрын екен.(③ құртылу: 水果~了 жемістер құртылып кетіпті; 玩具摔~了 ойыншықты лақтырып сындырды.(④ нашарлап кету: 吃了不干净的食物容易~肚子 таза емес азық-түюіктерді жеп асқазанды нашарлатып алу оңай.(⑤ сұмдық, тіптен нашар: 饿~了 сұмдық аш, 气~了 сұмдық ашулану; 忙~了 тіптен қарбалас; 这件事可把他乐~了 бұл іс оны сұмдық қуантуы мүмкін.⑥ жаман ой, арам ой: 使~ өсектеу, даптау; 一肚子~ көңілі арам ойға толы.

【坏处】huài·chū зақым, жаман,

зиянды: 这么做一点~也没有 бұлай жұмыс істегенінің зияны жоқ; 这有很多~мұның жамандығы өте көп; 这有什么~мұның несі жаман!

【坏蛋】huàidàn〈口〉жексұрын, сұмпайы, оңбаған: 大~ таймас жексұрын.

【坏东西】huàidōng·xì жексұрын неме.

【坏分子】huàifēnzǐ зиянды, жарамсыз элемент; зиянкеш.

【坏话】huàihuà【зат.】① өсек, жаман сөз: 不能光听颂扬, 好话~都要听 Мақтауды ғана естімей, жақсы сөзді де жаман сөзді де естіп жүру керек; 这是有人说他~ адамдар ол туралы өсек айтып жүр.②қате айту: 有话当面讲, 不要在背后说人~ айтар сөзді бетке айтқан дұрыс, артынан сөйлеу дұрыс емес.

【坏疽】huàijū гангрена, шіру: 感染性~ инфекциялық гангрена.

【坏人】huàirén【зат.】① жексұрын, оңбаған, арсыз адам; ②зиянкеш: 不放过一个~, 不惩办一个好人 бір де бір зиянкешті қолдан жібермей, бір де бір бейкүнә адамдарды жазаламау.

【坏人坏事】huàirén huàishì жат элементтер мен жаман әрекеттер: 揭发~ қылмыскерлер мен олырдың ісін әшкерелеу; 要与~作斗争 қылмыскерлер мен олырдың істерімен күрес жүргізу керек.

【坏事】huàishì① жамандық, жауыздық: 做~ көп жамандық жасау; 他做了很多~ ол өте көп жаман іс жасаған; 法西斯分子干很多法西斯党 жасамаған жауыздықтың өзі жоқ.(②

【зат.】坏事情; жаман іс: 坏人~ жат элементтер мен жаман әрекеттер.

【坏水】huàishuǐ(~儿)【зат.】арам ой; жаман ниет: 一肚子~ іші толған арам ой.

【坏死】huàisǐ некроз, жансыздану: 心肌~ жүрек бұлшықетінің некрозы; 组织~ ұлпатардың жансыздануы; ~的组织 жансызданған ұлпалар.

【坏血病】huàixuèbìng цинга: ~患者 цингамен ауырушы адам.

【坏账】huàizhàng【зат.】үмітсіз қарыз, жаман есеп.

huān

【欢】huān① қызықты, қуану, шаттану: ~喜 қуану; ~乐 көңіл көтеру; ~迎 қуана қарсы алу; кош келіпсіздер! ~送 шығарып салу; ~度春节 көктемгі мерекені қызықты өткізу.②жақын адамдар, сүйетін жан: 新~.③〈方〉 белсенді, жанданған: 火着得很~ өрт тез жанданып кетті; 雨

越下越～ жаңбыр жауған сайын катаяып барады; 工作干得正～ жұмыс өте белсенді атқарылды; 孩子们玩得～ балалар қызып ойнап кетті.

【欢蹦乱跳】huān bèng luàn tiào дені сау, егі тірі, шапшаң, қайратты; 幼儿园里的孩子个个都是～的 балабақшада балалардың әрқайсысы шапшаң.

【欢畅】huānchàng қуанышты, қызықты, жаңымды, ұнамды: 心情～ көңіл-күйі көтеріңкі; 心中～ іштей қуанды.

【欢度】huāndù 【ет.】 қуанышты өткізу, қызықты өткізу: ～节日 мерекені қызықты өткізу.

【欢歌】huāngē ①【ет.】 қуана ән айту: 尽情～ рахаттана ән айту ◇ 汽笛在～ ән айта ысқыру. ②【зат.】 қуанышты ән, ойнақы ән: ～笑语 ән мен әзіл; 远处传来了青年们的阵阵～ алыстан жастардың ойнақы әні есігілді.

【欢呼】huānhū қуанғаннан айғайлау, шаттана айғайлау: 热烈～ қол соғып қошеметтеу; ～胜利 жеңіске жетіп шаттана айғайлау; ～中华人民共和国万岁! Қытай Халық Республикасы жасасын!

【欢呼声】huānhūshēng көтеріңкі дауыспен қол шапалақтау: 掌声和～合并在～ қол соққан қошеметтер мен шаттанған айғайлар бір біріне сіңісіп кетті.

【欢聚】huānjù 【ет.】 қуанышты кездесу, қызықты кездесу: ～一堂 қызықты кездесу өтті.

【欢快】huānkuài 欢乐 мағынасында.

【欢乐】huānlè қуанышты, қызықты: ～的心情 қуанышты көңілкүймен,～的乐曲 ойнақы ән; 广场上～的歌声此起彼伏 алаңдағылар біріне соң бірі ойнақы әндерді айтты; ～的晚会 қызықты кеш.

【欢闹】huānnào 【ет.】 ① сауық-сайран, шаттық: 孩子们在操场上～ ойын алаңындағы балалар ойын-сауық құрып жатыр; ② қызу, жанданған, шулы: ～的锣鼓声、鞭炮声响成一片 ұрмалы аспаптар мен отшашулардың дусының жаңғырығы бірігіп кетті.

【欢洽】huānqià қуану, шаттану, мамырлау, ләззаттану: 两人谈得十分～ екі шаттана әнгімелесті.

【欢声】huānshēng 【зат.】 қызықты дыбыс, қуанышты әуен, ойнақы дыбыс: ～雷【ет.】 қызықты әуенге таң қалды.

【欢声雷动】huānshēngléidòng қызу, тоқтаусыз шапалақтап қошемет көрсету.

【欢实】huān-shi 〈方〉 белсенді, қайратты, шапшаң: 你看, 孩子们多～啊! Қарашы, балалар қандай

белсенді! | 机器转得挺～. 也作欢势 马шина шапшаңдады. Және белсенді жұмыс істеуде.

【欢势】huān-shi 同“欢实” мағынасында.

【欢送】huānsòng 【ет.】 шығарып салу: ～会 шығарып салу кеші; ～的人很多 шығарып салатын адам өте көп; 鼓掌～ қошеметпен шығарып салу.

【欢送会】huānsònghui салтанатты шығарып салу кеші: 举行～ шығарып салу кешін ұйымдастыру.

【欢腾】huānténg 【ет.】 масаттану, жайраңдау, қуану: 喜讯传来, 人们立刻～起来 жақсы хабар келсе, адамбар бірден жайраңдан шыға келеді; 在～的节日里 шаттық толы мерекеде; 举国～ бүкіл елді шаттық билеп алды.

【欢天喜地】huān tiān xǐ dì қызықты әрі қуанышты: ～的样子 қызықты әрі қуанышты кейіп; 他～地走了 ол қуанышты болып кетті; 人人～ барлығы көтеріңкі әрі шаттыққа толы көңіл күйде болды.

【欢喜】huānxǐ ① қуаныш, шаттық: 满心～ шын жүректен қуану, 欢欢喜喜过春节 жаңа жылды қызықты өткізу; 她掩藏不住心中的～ Ол жүрегіндегі шексіз қуанышты жасырды; 大家都欢欢喜喜的 жұрттың бәрі шексіз қуанышты. ②【ет.】 ұнату, жақсы көру: 他～打乒乓球 Ол үстел теннисі ойыны ойнауды ұнатады; 他很～这个孩子 Ол мына сәбиді өте жақсы көреді; 我不～和这种人打交道 Мен ісімнің мынадай адамдармен болуын қаламаймын.

【欢笑】huānxiào 【ет.】 жайдары күлкі: 室内传出阵阵～声 бөлме ішінен жайдары күлкі дыбысы естілді.

【欢心】huānxīn 【зат.】 игі ниет, ыстық ықылас, шаттық: 讨人～ игі ниетке итермелеу; 这孩子人小嘴甜, 最得爷爷奶奶的～ мына баланың қылығы сондай тәтті, ол ата-әжесінің шаттығы; 得不到～ ықыласынан пайдаланбау.

【欢欣】huānxīn : шаттану, жайраңдау қуанышты, қызықты: ～的心情 қуанышты көңілкүймен, ～的乐曲 ойнақы ән; 广场上～的歌声此起彼伏 алаңдағылар біріне соң бірі ойнақы әндер айтып шаттанды; ～的晚会 қызықты кеш; ～鼓舞 қуана шабыттану; 人人～鼓舞 жалпы шаттану, жайраңдау; 令人～鼓舞 жүректерді шаттыққа толтыру.

【欢颜】huānyán 〈书〉【зат.】 біреудің құрметіне ас беру: 强作～ күштілердің құрметіне ас беру.

【欢迎】huānyíng 【ет.】 ① қарсы алу,

күтіп алу: ～,～! Қош келдіңіз! ～贵宾 қадірлі қонақты қарсы алу; ～大会 кездесу жиыны; 热情～ 代表团 делегацияны ыстық ықыласпен қарсы алу. ② қолдау, жақтау, қарсы алу: ～你参加我们的工作 біздің жұмысқа қатысуға қош келдің! 新产品很受消费者的～ жаңа тауарларды тұтынушылар қуана қабылдайды; 你是在我们家里一位～的客人 Сен үнемі біздің үйдің қадірлі қонағысың.

【欢迎词】huānyíngcí амандасу, құттықтау сөз: 致～ құттықтау сөз сөйлеу; 向...致～ біреумен амандасу; 同学们! 现在请我们老师致～ Студенттер! Қазіргі сөз біздің ұстазымызға беріледі.

【欢迎会】huānyínghui салтанатты кеш.

【欢愉】huānyú қуанышты, бақытты: ～的笑容 қуанышты бет-бейне; 人们沉浸在节日的～之中 Мереке барысында адамдар бақытты әрі қуанышты болып жүреді.

【欢悦】huānyuè қуану, көңілі толу, шаттану, жадырау, жайнау: 满心～ шын жүректен қуану, бар ықыласымен жадырау, шын көңілден шаттану; ～的笑声 жадырай құлу, шаттана жымию.

【欢跃】huānyuè 【ет.】 «欢腾» мағынасында.

【糞】huān борсық, және борсық тәріздестердің атауы.

huán

还 huán (① қайту, қайтару, қайта оралу: ～家 үйге қайта оралу; ～乡 туған жерге қайта оралу; 退耕～林 орман шаруашылығындағы жер өңдеуге қайта оралу. ② қайтару: 偿～ қайтарып беру; ～书 кітапты қайтару. ③ беру, жауап беру: ～嘴 қасарысу, ерегісу, тайталасу; ～手 соққыға соққымен жауап беру; ～击 қарсы соққы беру; ～价 қарсы баға; ～礼 сыйлыққа сыйлықпен жауап қату; 以牙～牙, 以眼～眼 сыйға сый, сыраға бал. ④ қалпына келтіру: ～俗 дәстүрді қайта қалпына келтіру; (⑤ (Huán) 【зат.】 тегі.

【还报】huánbào 【ет.】 қатару, ризашылық білдіру, кек қайтару.

【还本】huánběn 【ет.】 ақшаны, капиталды қайтару: ～付息 пайыздарды төлеп қарызды өтеу.

【还给】huángěi ②还 мағынасында. 把书～图书馆 кітапты кітапханаға қайтару.

【还魂】huánhún 【ет.】 рухтың денеге қайта оралуы.

【还击】huánjī 【ет.】 қарсы соққы,

қарсы сокқы қайтару, тойтарыс беру: 开炮~ қарсы артилериялық оқ жаудыру; 自卫~ өз қорғанысы мақсатында тойтарыс беру.

【还籍】 huánjí (① бұрынғы азаматтығын қалпына келтіру; (② отанына қайту, бұрынғы мекен- жайына оралу.

【还价】 huánjià (~儿) саудаласу, өз бағасын ұсыну: 讨价~ біреумен саудаласу; 请别~ саудаласпауды өтінемін.

【还口】 huánkǒu 【ет.】 қарсыласу: 骂不~ Қарсыласпа!

【还礼】 huánlǐ 【ет.】 (① сәлеммен жауап қату: 连长敬了一个礼, 参谋长也举手~ .(② Сыйға сый беру.

【还迁】 huánqiān 【ет.】 回迁.

【还情】 huánqíng 【ет.】 есептесу, қарызды өтеу: ~债务 қарыздарды өтеу, қарызды жабу, 全部~ толығымен есептесу, толық.

【还手】 huánshǒu 【ет.】 шабуылға тойтарыс беру, ақы қайтару, сокқыға сокқымен жауап беру: 打不~ қарсыласпау; 无~之力 қарсыласуға шама жоқ.

【还俗】 huánsú 【ет.】 діни атағынан айырылу.

【还席】 huánxí 【ет.】 зияпатқа шақыру: 明天晚上我~, 请诸位光临 Ертен кешке зияпатқа шақырамын, келуіңізді сұраймын.

【还乡】 huánxiāng отанға қайта оралу, туған жерге оралу.

【还乡团】 huánxiāngtuán «қайта оралушылар тобы» (қайта оралға қарулы күштер)

【还阳】 huányáng 【ет.】 өлім мен қайта тірілу.

【还原】 huányuán 【ет.】 (① қалпына келтіру, бұрынғы кейпін қалпына келтіру.(② қалыптау, қалпына келтіру: ~反应 қалпына келтіру реакциясы.

【还原剂】 huányuánjì 【зат.】 қалыптаушы, қалыптаушы зат.

【还愿】 huányuàn 【ет.】 (① өз парызын орындау, парызын орындау мақсатында.(② өз уәдесін орындау.

【还债】 huánzhài 【ет.】 қарызын өтеу, қарыздан құтылу.

【还账】 huánzhàng 【ет.】 «还债» мағынасында.

【还嘴】 huánzuǐ 【ет.】 қарсыласу, ұрысу, қырсығу: 无论你怎么说, 都不~ Не айтарыңызға қарамай, баріне қарсымын.

环 huán

【环】 (環) huán ① (~儿) 【зат.】 сақина, : 耳~ сырға; 花~ гул шеңбер; 铁~ темір шеңбер.(② шеңбер

нысана: 三枪打中了二十八~ үш ок шеңбердің 28 нысанына тиді.③ 【зат.】 «环节» мағынасында; (④ 【ет.】 айналасы, айналдыру: ~绕 қамту, айналдыру; ~球 жаһандық, жер шары, әлемдік; ~城铁路 теміржол айналымы, торабы.(⑤ (Huán) 【зат.】 тегі.

【环靶】 huánbǎ 【зат.】 нысан.

【环保】 huánbǎo ① 【зат.】 қоршаған ортаны қорғау.(② экологияны сақтау: ~建材 экологиялық таза құрылыс материалдары; ~餐盒 экологиялық таза тағамдар.

【环抱】 huánbào 【ет.】 белбеулеу; қоршау: 群山~ тау қоршаған; 青松~ 陵墓 моланы қайыңдар қоршаған.

【环岛】 huándǎo 【зат.】 арал айналасында.

【环顾】 huángù 〈书〉 【ет.】 қарап шығу, қарау, зер салу, зерделеу: ~左右 жан-жағына қарап; ~四座 төрт тарапын қарап шығу.

【环合】 huánhé 〈书〉 【ет.】 қоршау, қамту: 四面竹树~ төрт жағынан бамбукпен қоршалған.

【环节】 huánjié 【зат.】 (① сегмент.(② таспа, шынжыр, тізбек: 主要~ маңызды тізім; 薄弱~ әлсіз тізбек.

【环节】 【ет.】 物 huánjié dòngwù 【ет.】 таспа құрттар.

【环境】 huánjìng 【зат.】 ① қоршаған орта, қоршаған дүние: ~优美 ғажайып қоршаған орта; ~卫生 қоршаған санитарлық жағдай; 这里的~很好 мұнда қоршаған орта шарттары өте жақсы.(② ахуал, жағдай шарт: 客观~ материалдық орта; 工作~ жұмыс шарттары; 生活~ өмір сүру шарттары; 和平~ бейбіт жағдай; 社会~ әлеуметтік орта; 自然~ табиғи орта.

【环境保护】 huánjìng bǎohù қоршаған ортаны қорғау.

【环境壁垒】 huánjìng bìlěi экологиялық тосқауылдар.

【环境标志】 huánjìng biāozhì қоршаған орта көрсеткіштері.

【环境激素】 huánjìng jīsù табиғи гармондар.

【环境科学】 huánjìng kēxué экология, қоршаған орта туралы ғылым.

【环境污染】 huánjìng wūrǎn қоршаған орта ластануы.

【环境武器】 huánjìng wǔqì қоршаған ортаның қаруы.

【环境要素】 huánjìng yàosù қоршаған орта факторлары.

【环流】 huánliú 【ет.】 айналым, айнала қозғалу: 全球大气~ ғаламдық атмосфера айналымы; 大洋~ мұхит

айналымы, су айналымы.

【环路】 huánlù 【зат.】 айналмалы жол.

【环球】 huánqiú (① 【ет.】 ғаламдық, жер шарын айналған: ~旅行 жер шарын айнала саяхаттау.(② “寰球” мағынасында.

【环绕】 huánrào 【ет.】 айналдыру, айнала қоршау, белдеулеу, қоршап тұру: 村庄有竹林~ ауыл бамбукпен қоршалған; ~中心问题 негізгі мәселе төңірегінде.

【环绕声】 huánràoshēng 【зат.】 көлемді дыбыс.

【环绕速度】 huánràosùdù ғаламшарды айнала қозғалыс жылдамдығы.

【环生】 huánshēng 【ет.】 жұқпалы ауру: 险象~ жұқпалы ауру білгілері.

【环视】 huánshì 【ет.】 қарап шығу, көз тастау: ~四周 төрт апта бойы қарап шығу.

【环食】 huánshí шеңбер тәрізді тұтылу.

【环炔】 huántīng 【зат.】 шығыршықты көмірсутегі.

【环卫】 huánwèi гвардиялық шеңберлік күзет: ~工人 гвардиялық шеңберлік күзетші; ~部门 гвардиялық шеңберлік сала.

【环线】 huánxiàn 【зат.】 айналмалы жол: 地铁~ жер асты айналмалы жолы; 沿~行驶 айналмалы емес жолмен жүр.

【环行】 huánxíng 【ет.】 айналып өту, айналмалы жол: ~电车 айналмалы автомобиль жолы; ~公路 айналмалы үлкен жол; ~一周 бір айналымды айналмалы жол.

【环行线】 huánxíngxiàn айналмалы жол, айналым.

【环【сын.】】 huánxíng 【зат.】 айналмалы, шеңберлі форма.

【环【сын.】交叉】 huánxíng jiāochā айналмалы қиылыс.

【环【сын.】山】 huánxíngshān 【зат.】 кратер.

huányǔ “寰宇” мағынасында.

【环翼机】 huányìjī колеоптер.

【环指】 huánzhǐ 【зат.】 сұқ саусақ.

【环状】 huánzhuàng шеңбер тәріздес, цикл тәріздес.

【环子】 huán·zi 【зат.】 «环» мағынасында: 门~ сұрақ төңірегінде. 郇 Huán 【зат.】 тегі.

【萱】 huán 【зат.】 шегіргүл.

【洹】 Huán ① 洹河 Шанси және Хынан провинцияларынан ағып өтетін өзен.(② 【зат.】 тегі.

【桓】 Huán 【зат.】 тегі.

【萑】 huán 萑苻泽 (Huánfú Zé) ну тоғай, тау жалбызы.

【**獮**】 huán 〈书〉 ① борсық. (② жайран. 〈古〉 又同“獮” huān.

【**媛**】 huán ақша, айыппұл.

【**闾** (huánhuì) 〈书〉】 【**зат.**】 базар, нарық.

【**滙**】 Huán 滙河, Хубэйдегі өзен.

【**寰**】 huán үлкен территория, әлем: ~宇 ғалам, әлем; ~海 бүкіл әлем; 人~ адамдар ортасында, адамдар әлемі.

【**寰球**】 huánqíu бүкіл жер шары, бүкіл ғалам.

【**寰宇**】 huányǔ 〈书〉 【**зат.**】 бүкіл жер шары, бүкіл ғалам: 声震~ жер шарының шулаған дыбысы.

【**寰锥**】 huánzhuī Атлант 纒 huán 〈书〉 (① жинақтау, қамту: 投~ асылып қалу, буынып қалу. (② буындыру, асып кою: ~首 буыну.

【**鬟**】 huán бұрым: 云~ жоғары байналған бұрым.

huǎn

【**缓**】 huǎn (① ақырын қадамдап жүру, баяу қадам басу: 迟~ ақырындау, баяулау; ~步 адымды баяулату; ~不济 急 шара қолдануға үлгере алмай қалу. (② уақытын шегеру, кейінге қалдыру: ~办 орындауды шегеру; ~期 мерзімді шегеру; 这事~几天再说 бұл іс тағы айту үшін бірнеше күнге шегеріледі. ③ жеңілдету, жұмсарту, бейбіт жолмен шешу: ~冲 сокқыны жеңілдету; ~急 қиындықты жеңілдету. (④ 【**ет.**】 жағдайды жақсарту, қалпына келтіру: 昏过去 又~过来 талып қалып қайта есіне келді; 蔫了的花, 浇上水又~过来了 солған гүлді су құйып қайта тірілту.

【**缓兵之计**】 huǎn bīng zhī jì қарсыластың шабуылын тежеу тактикасы.

【**缓不济急**】 huǎn bù jì keshìgip көмек беру: 临渴掘井, ~ аңшылыққа бара жатып иттерді тамақтандыру кешігіп көмек берумен тең.

【**缓步**】 huǎnbù 【**ет.**】 ақырын адымдау: ~来到纪念碑前 ескерткіш алдына ақырын адымдап келу.

【**缓冲**】 huǎnchōng 【**ет.**】 жұмсартқыш, жеңілдеткіш: ~地带 жұмсартқыш зона; ~作用 әрекетті жұмсарту.

【**缓冲国**】 huǎnchōngguó буферлік мемлекет.

【**缓冲器**】 huǎnchōngqì буфер, амортизатор.

【**缓和**】 huǎnhé (① жұмсарту, бәсеңдеу: 紧张的心情慢慢~下来了 ушыққан сезімдер сөйлескен соң

ақырындап жұмсарады. (② 【**ет.**】 жұмсарту, бәсеңдеу: ~空气 орта жұмсарту; ~紧张局势 қауырттылық жағдай.

【**缓急**】 huǎnjí 【**зат.**】 ① шұғыл және қауыр емес, маңызды және маңызсыз: 分别轻重~ әрқайсысы ерекшелікке ие. (② 〈书〉 мұқтаждық, қиындық: ~相助 мәселені шешудегі мұқтаждық.

【**缓颊**】 huǎnjiá 〈书〉 【**ет.**】 сұрау, сөзін сөйлеу.

【**缓解**】 huǎnjiě 【**ет.**】 ① тыныштандыру, тыныштандырғыш: 病情~ науқастың жағдайын ремиссиялау; 展宽马路后, 交通阻塞现象有了~ жолды кеңейткен соң машиналар кептелісі басылды. (② жеңілдету, оңайлату.

【**缓慢**】 huǎnmǎn ақырын, баяу: 行【**ет.**】 ~ ақырын әрекет ету; 事请进行的~ шаруалар ақырын іске асуда; 这人办事~ ол баяу адам.

【**缓坡**】 huǎnpō 【**зат.**】 жар, құз, көлбеулік, еңістік.

【**缓期**】 huǎnqī 【**ет.**】 кейінге қалдыру, мерзімін шегеру: ~执行 үкімнің орындалуын шегеру; ~付款 төлем мерзімін кейінге қалдыру.

【**缓气**】 huǎnqì 【**ет.**】 дем алу, демін басу, тыныстау: 乘胜追击, 不给敌人~的机会 жауынды жең де оған тыныстауға мүмкіндік берме.

【**缓限**】 huǎnxiàn 【**ет.**】 мерзімін ұзарту, шегеру: 予以通融, ~三天 келісімге келу үшін мерзімді үш күнге шегерейік.

【**缓刑**】 huǎnxíng 【**ет.**】 шартты кінәлау, жазалау: ~判决 шартты үкім шығару.

【**缓行**】 huǎnxíng 【**ет.**】 ① ақырын қимылдау, баяу жүру: 拄杖~асатаяқпен ақырын жүру; 车辆~вагондар баяу қозғалып барады. (② жүзеге асыруды шегеру: 计划~жоспарды жүзеге асыруды шегеру.

【**缓醒**】 huǎn-xǐng 〈方〉 【**ет.**】 есін жию, өзіне келу.

【**缓役**】 huǎnyì 【**ет.**】 әскери мерзімді өтеуін шегеру.

【**缓征**】 huǎnzhēng 【**ет.**】 салық жинауды шегеру; әскери қызметке шақырылуды шегеру.

huàn

幻 huàn (① арман, қиял: 虚~ қиял ғажайып, шынайы емес; 梦~ арман, елес, қиял; ~想 елестету, армандау, қиялдау. (② ғажайып өзгерістер: ~术 сиқыр, магия, күдірет; 变~ ғажайыптанып кетті.

【**幻灯**】 huàndēng 【**зат.**】 (① 幻灯片 мағынасында: 放~ диафильм көрсету; 看~ диафильм көру. (② 幻灯机 мағынасында.

【**幻灯机**】 huàndēngjī диапроектор; проекциялық фонарь.

【**幻灯片**】 huàndēngpiàn диапозитив; диапозитивтік күйтабақ; эпидиаскоп; диафильм.

【**幻化**】 huànhuà 【**ет.**】 ғажайып өзгеріп кету: 看~жауған соң дала ерекше ғажайып шыныдан жасалған әлем сияқты болды.

【**幻景**】 huànjǐng 【**зат.**】 сағым, елес, қиял құбылыс.

【**幻境**】 huànjìng 【**ет.**】 ғажайыптар әлемі: 走进原始森林, 好像走进了童话的~ тамаша орман ішінде таңғажайып ертегілер әлеміне түсіп қалғандай боласың.

【**幻觉**】 huànjué 【**зат.**】 елес, сезімдердің алдауы: 人们认为这是他们的~ адамдар мұны жай ғана көздеріне көрінген елес деп есептеді.

【**幻梦**】 huànmèng 【**зат.**】 арман, елес, қиял: 一场~ бір арман; 从~中醒悟过来 ұйқыдан оянындар.

【**幻灭**】 huànmìe 【**ет.**】 апат, күреу, құлау: 希望~ үміттің күйреуі, армандардың құлауы, үміттің жойылуы.

【**幻视**】 huànshì 【**зат.**】 елес, қиял.

【**幻术**】 huànshù 【**зат.**】 сиқыр, магия, қиял-ғажайып.

【**幻听**】 huàntīng 【**зат.**】 елестердің дыбысын есту, әруақтарды есту.

【**幻想**】 huànxiǎng (① 【**ет.**】 армандау, елестету, қиялдау, арман, қиял, елес: 科学~ елестерді зерттейтін ғылым саласы; ~成为~ 【**зат.**】 月球上的公民 ай тұрғындары болуды армандау. (②

【**зат.**】 фантазия, елес: 一个美丽的~ әдемі елес.

【**幻想家**】 huànxiǎngjiā қиялшыл, армандағыш, арманшыл, фантазер, фантаст.

【**幻想片**】 huànxiǎngpiàn фантазия, фантастикалық қиял ғажайып фильм: 科学~ ғылыми-фантастикалық фильм.

【**幻想曲**】 huànxiǎngqǔ фантазия.

【**幻象**】 huànxiàng 【**зат.**】 жасанды кейіп, елес, елес бейне.

【**幻影**】 huànyǐng 【**зат.**】 елес, сағым, аруақ, сандырақ, фантазмагория.

奂 (奂) huàn 〈书〉 (① жарқын, жылтыраған, гүлденген; (② ғажайып, ерекше, ғажайып.

宦 huàn

宦 huàn (① шенеунік: ~海 шенеуніктер ортасы. (② шенеунік қызметі: 仕~ шенеунік болып қызмет жасау; ~游 шенін көтеру үшін туған

жерден кету. ③ шенеунік. (④ (Huàn) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【宦官】 huànguān 【зат.】 шенеунің, сарайда жоғары қызмет атқарушы.

【宦海】 huànǎi 【зат.】 шенеуніктер әлемі, шенеуніктік орта : ~ 沉浮 шенеуніктік әлемде көкке көтерілу мен құлау; ~ 风波 тұрақсыз шенеуніктер әлемі.

【宦途】 huàntú < 书 > 【зат.】 шенеуніктік мансап : ~ 失意 сәтсез шенеунім мансабы.

【宦游】 huànyóu < 书 > 【ет.】 мансапты жоғарылатуды көздеп ресми сапарға аттану : ~ 四方 төрт өлкеге мансап көздеп сапар шегу.

换 huàn

换 huàn 【ет.】 (① өзгеру, : 交~ тауар айырбаста, айырбас жүргізу, пікір алмасу; 调~ ауыстыру, айырбастау. (② ауыстыру, алмастыру : ~ 车 ауысып отыру; ~ 人 біреуді ауыстыру, алмастыру; ~ 衣服 киім алмастыру. (③ өзгерту.

【换班】 huànbān 【ет.】 кезегін ауыстыру: 日班和夜班的工人正在~ күндізгі ауысымдағылар мен кешкі ауысымдағылар бірінен соң бірі кезектесіп жұмыс істейді.

【换茬】 huànchá 【ет.】 мәдениеттердің алма кезек келуі.

【换代】 huàndài 【ет.】 ① династиялардың кезектесіп келуі : 改朝~ төңкеріс жасау, жаңа династия құру. (② орнына келу, кезектесу : ~ 产品 ескі өнім орнына жаңа өнімнің келуі; 加快产品的更新~ өнімнің жағашалануын тездету; өнімнің модернизациясын шапшаңдату.

【换挡】 huàndǎng 【ет.】 өзгеріске қарсы тұру, жаңашылдықты, модернизацияны қолдамау.

【换防】 huànfāng 【ет.】 әскери базалардың орналасқан жерін ауыстыру, әскерді әр тарапқа орналастыру.

【换岗】 huàngǎng 【ет.】 ① күзетшілердің кезегін ауыстыруы : 交通警察~ ГАИ қызметкерлерінің кезегін ауыстыруы. (② орнын ауыстыру, постты ауыстыру : ~ 前要进行培训 дайындық алдында постты ауыстыру.

【换个儿】 huàngèr < 口 > 【ет.】 орындарын алмастыру, орнымен ауысу : 咱俩换个儿坐 біз екеуіміз орындарымызбен ауысып алдық; 这两个抽屉大小不一样, 不能~ мына екі жәшіктің көлемдері әр түрлі, бірі үкен, бірі кіші, орындарын алмастыруға келмейді.

【换工】 huàngōng 【ет.】 іскерлік өзара көмек, еңбектегі өзара көмек көрсету.

【换汇】 huànhuì 【ет.】 айырбас бағамы : 出口~ айырбастың бағамын шығару, экспорт жасау.

【换季】 huànjì 【ет.】 мезгілге байланысты киім ауыстыру : ~ 时注意增减衣服 мезгілге байланысты киім ауыстырып киінуге көңіл бөлу.

【换肩】 huànjiān 【ет.】 бір иықтағы затты екінші иыққа ауыстыру, иық ауыстыру.

【换届】 huànjiè 【ет.】 мерзімі біткен соң қайта сайлау : ~ 选举 қайта сайлау өткізу.

【换脑筋】 huàn nǎojīn ойлау слилін өзгерту, бұрынғыдан өзгеше ойлай.

【换钱】 huànqián 【ет.】 (① ақша айырбастау, ақша майдалау. (② сату : 破铜烂铁也可以~ ескі сынған металды да сағып ақша істеуге болады .

【换亲】 huànqīn 【ет.】 жасанды жұлдыз жорамал бойынша үйлену тойын жасау.

【换取】 huànqǔ 【ет.】 айырбастау : 用工业品~ 农产品 өндірістік өнімді ауыл шаруашылығы өніміне айырбастау.

【换热器】 huànrèqì жылу алмастырғыш, рекуператор

【换人】 huànrén (① алмастыру; ауыстыру; біреудің орына ауысып тұру; (② ойыншылардың алмасуы.

【换算】 huànsuàn 【ет.】 қайта есеп айыру; қайтадан есеп айырысу; қайта есептесу; аударым; конверсия.

【换汤不换药】 huàn tāng bù huàn yào формасы жаңа, бірақ маңызы, мән мазмұны сол баяғы.

【换帖】 huàntiē 【ет.】 бауырласу; достасу; елдесу; туыстасу : ~ 弟兄.

【换位】 huànwèi (① пікірлер айналымы; (② орнын өзгерту; орын ауыстыру.

【换文】 huànwén (① (--)) 【ет.】 пайым, пікірлердің өзгерісі. (② 【зат.】 өзара пікір алмасу.

【换洗】 huànxiǐ 【ет.】 ауыстырып жуу : 衣服要勤~ киімді ауыстырып ұқыпты жуу керек; 这次出门, 就带了几件~ 的衣服 келесіде үйден шыққанда жуылған киімдеріңді ауыстырып киіп шық.

【换向】 huànxiàng коммутация, ауыспалы токтың тұрақтылыққа айналуы.

【换向器】 huànxiàngqì коммутатор.

【换血】 huànxiě 【ет.】 топ құрамын жаңарту, коллектив мүшелерін ауыстыру.

【换牙】 huànyá 【ет.】 тіс алмастыру, яғни сүт тістерінің түсіп орнына ірі тістердің шығуы.

【换言之】 huàn yán zhī < 书 > өзгеше

айтқанда, басқаша айтқанда.

【换药】 huàn yào дәрлерді өзгерту; таңғышты ауыстыру.

【换质】 huànzhì пікірлердің өзгеруі.

唤 huàn 【ет.】 шақыру, айғыйлау : 呼~ айғайлау; ~ 醒 шақыру, ояту; ~ 起 шақыру, көтеру.

【唤起】 huànqǐ 【ет.】 ① көтеру : ~ 民众 қалың халықты көтеру. (② шақыру, ояту : 这封信~ 了我对往事的回忆 бұл хат менің өткен өмірімді есіме салды.

【唤头】 huàn-tou 【зат.】 көше шаштаразының қастанбеттері, негізінен клиенттерді қызықтыру үшін пайдаланған.

【唤醒】 huànxiǐng 【ет.】 (① біреуді ояту, тұрғызу : 他把我从睡梦中~ ол мені ұйықтап жатқан жерімнен оятты. (② бір нәрсені ояту, көтеру, : ~ 民众 қалың халықты көтеру.

涣 huàn төгіліп жатқан, арнасынан тасып тұрған : ~ 散 әлсіз, тарап кеткен, ыдырап қалған.

【涣涣】 huàn huàn < 书 > шексіз, төгіліп жатқан, арнасынан тасып тұрған.

【涣然】 huànrán шашыраңқы, тәртіпсіз, тарап кеткен : ~ 冰释 із-түссіз жоғалу.

【涣散】 huànsàn ① шашыраңқы, әлсіз, ретсіз, жүйесіз, тарап кеткен : 士气~ әскери рухы түсіп қалған; 精神~ рухани күші шашыраңқы. (② 【ет.】 әлсірету : ~ 军心 әскери рухты әлсірету; ~ 组织 ұйымды әлсірету.

浣 huàn ① < 书 > жуу, тазалау : ~ 衣 киімді жуу; ~ 纱 тоқыманы жуу. (② < 书 > суға түсіп дем алу үшін алынатын демалыс түрі. ③ (Huàn) 【зат.】 тегі.

【浣熊】 huànxióng жанат.

患 huàn (① қиналу, ауыру, азаптану : ~ 难 қиындық, жұт; 水~ топан су тасқыны; 防~ 未然 өрттен сақ болу, кез-келген болуы мүмкін болған қауіптен сақ болу. (② уайым, қайғы, мұң, зар : 忧~ қайғы, мұң; ~ 得~ 失 мұңды зарлау. (③ 【ет.】 зиян келтіру, қиналу, ауыру, азаптану : ~ 病 азаптана ауыру; ~ 者 азаптанушы.

【患病】 huànbìng азаптана ауыру, аурудан қиналу.

【患病率】 huànbìnglǜ ауру-сырқаулық; наукастық.

【患处】 huànchù 【зат.】 ауырып жүрген жер.

【患得失】 huàn dé huàn shī қолда барда алтынның қадірі жоқ.

【患难】 huànnàn 【зат.】 апат, сәтсіздік : 同甘苦, 共~ жаман айтпай жақсы жоқ; ~ 之交 қиындықта тексерілген достық.

【患难与共】 huànnàn yǔ gòng ауыр күндерде, қиындықта қолдау көрсету.

【患难之交】 huànnànzhījiāo адал дос, сыналған дос, қиындықтағы дос.

【患者】 huànzhě 【зат.】 наука, ауру адам: 肺结核 ~ өкпе туберкулезімен ауыратын наука.

焕 huàn (① жарқыраған, анық, айқын: ~发 жарқырау.(② (Huàn) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【焕发】 huànfā 【ет.】 ①жарқырау: 精神 ~ күш-қуатқа толы; 容光 ~ жүзі жарқырап тұру.(② жандандыру, көтеру: ~激情 қозған сезімді жандандырды; ~革命精神 жанданған революциялық рух.

【焕然】 huànrán жарқыраған, анық, айқын: ~一新 жаңа бояулармен жарқырау, әдемілену.

【焕然一新】 huànrán yī xīn жаңа бояулармен жарқырау, әдемілену: 店面经过装饰, ~ дүкенді безендіріп, жаңа бояулармен жарқыратып, әдеміледі.

遑 huàn <书> кашу, құтылу: 罪实难 ~ қылмыс жасап жазадан құтыла алмайсын.

皖 huàn <书> ①жарқын, жалтырақ.(② керемет, тамаша.

豢 huàn 豢养 малға азық беру, қолда ұстау.

【豢养】 huànyǎng 【ет.】 малға азық беру.

皖 huàn 【зат.】 амур, ақ амур.

擻 huàn <书> кию: ~甲执兵 сауыт киіп әскери күшті қолға алу; 躬 ~甲胄 киген сауытын тесіп өтеді.

huāng

荒 huāng (① 【ет.】 қараусыз қалған, арам шөп өскен: 地 ~了 қараусыз қалған.(② күтімсіз қалған, қараусыз қалған, адам тұрмайтын: ~村 қараусыз қалған ауыл; ~岛 адам тұрмайтын арал.(③егін бітпеу; қысыр қалу; қысырап қалу: ~年 егін бітпеген жыл; 备 ~ қысыр қалуға қарсы шара жасау.(④ бос жер, жыртылмаған жер; тың жер, өңделмеген жер: 生 ~ тың жер; 熟 ~ қараусыз қалған жер.(⑤ 【ет.】 бос жүру; бос сандалу; бұлғақтау; бұрау басын сындырмау; жұмыссыз жүру; іссіз жүру: 多年不下棋, ~了 көп жыл бойы шахмат ойнаған жоқ, бос сандалып жүрді.⑥ ашаршылық, дағдарыс, жетіспеушілік: 粮 ~ астық жетіспеушілігі; 煤 ~ көмір жетіспеушілігі; 房 ~ тұрғын үй жетіспеушілігі.⑦ шектен шыққан, іждағатсыз: ~谬 шектен шыққан

қателік; ~诞 шектен шыққан өтірік.⑧ <方> кепілсіз, айқындалмаған: ~信 айқындалмаған хат; ~数儿 анық емес жоспар.⑨ қиындап кету; шиеленісу; шиеленісіп қалу: ~淫 азған; бұзық; бұзылған.

【荒草】 huāngcǎo 【зат.】 жабайы шөп, қурай; шағыр.

【荒村】 huāngcūn 【зат.】 иесіз қалған ауыл.

【荒诞】 huāngdàn 【сын.】 таңғажайып сыбыс, болмаған нәрсе; өтірік: ~不经 нағыз ақылға қонымсыз; 情节 ~егжей-тегжейлілік.

【荒草】 huāngcǎo 【зат.】 жабайы шөп, қурай; шағыр.

【荒村】 huāngcūn 【зат.】 босап қалған ауыл, қаңырап қалған ауыл.

【荒诞】 huāngdàn 【сын.】 нанғысыз; сенбейтін: ~不经 сандырақ; ақылға сыймайтын; ~无稽 | 情节 ~.

【荒诞不经】 huāngdànbùjīng 荒诞

【荒诞派】 huāngdànpài 【зат.】 сандырақшылар.

【荒诞无稽】 huāngdànwúqǐ нағыз сандырақ, болмаған сөз.

【荒地】 huāngdì 【зат.】 тың жерлер, босаңқыраған жерлер, қаңырап қалған жер.

【荒废】 huāngfèi 【ет.】 ①қараусыз тастау; бос тастау; аздырып жіберу: ~土地 жерді қараусыз қалдыру.② қараусыз тастау; бос тастау; аздырып жіберу: ~学业 оқуды тастап қою.③ босқа кетіру, желге ұшыру: 他学习抓得很紧, 从不 ~一点工夫 ол көп күш жұмсамай-ақ тырысып оқыды.

【荒古】 huāngǔ 【зат.】 ежелгі заман; ескілік; ескілік заман; көнелік: ~世界 көне замандағы әлем.

【荒寂】 huāngjì 【сын.】 жалғыздық, үнсіздік: ~的山谷 үнсіздік алқабы, жалғыздық аңғары.

【荒郊】 huāngjiāo 【зат.】 қаңыраған жерлер, босқын алқаптар, қараусыз қалған жерлер: ~古寺 қағыраған көне будда храмы.

【荒凉】 huāngliáng 【сын.】 елсіз; елсіз-күнсіз; кісі тұрмайтын; ессіз; иен; шет жатқан; шалғай: 一片 ~ бірінғай шалғай.

【荒乱】 huāngluàn 【сын.】 бүліншілік; аласапыран; тынышсыз: ~年月, 民不安生 аласапыран жылдарда адамдар тыныш өмір сүре алмайды.

【荒谬】 huāngmiù 【сын.】 сандырақ; ақылға сыймайтын: ~绝伦 нағыз сандырақ.

【荒漠】 huāngmò ① 【сын.】 жағасыз; жиексіз; иен-тегін; ұшы-қиырсыз; шексіз; елсіз; елсіз-күнсіз;

кісі тұрмайтын: ~的草原 шексіз шалғын.② 【зат.】 шөлді: 渺无人烟的 ~ елсіз-күнсіз шөл дала.③ 【зат.】 шөлейт, шөлді дала.

【荒漠化】 huāngmòhuà 【ет.】 дезертификация, шөлдену, шөлге айналу.

【荒年】 huāngnián 【зат.】 ашаршылық жылдары, астық шықпай қалған жыл; егін шықпаған жыл.

【荒僻】 huāngpì 【сын.】 алыс түкпірдегі; менреу жердегі; шеттегі; шет жатқан; шалғай: ~的山区 шалғайдағы таулы аймақ, алыс түкпірдегі таулы ел.

【荒歉】 huāngqiàn 【сын.】 егін бітпеу; қысыр қалу; қысырап қалу; астық шықпай қалу; егін шықпау; құрғақшылық: ~之年 құрғақшылық жылдары.

【荒山】 huāngshān 【зат.】 қаңыраған таулар, жалаңаш таулар: ~秃岭 қағыраған таулыр.

【荒时暴月】 huāng shí bào yuè ашаршылық жылдары, егін шықпай қалған жыл.

【荒疏】 huāngshū 【ет.】 оқуды тастап қою, жұмыстан қалып қою: 因病休学, 功课都 ~了 аурып сабақтан қалып қойғандықтан, оқу бағдарламасынан қалып қойды.

【荒数】 huāngshù (~儿) <方> 【зат.】 жақын; жуық; қаптал; мыңдай; тарта; шақтағанда; шақты; шама; шамада; шамалап; шамамен; шамасы; шамасында.

【荒唐】 huāng-táng 【сын.】 ①ерсі; жөнсіз; қолайсыз; ебдейсіз; ерсі; келіссіз; оғаш; ретсіз: ~之言 ерсі хат, ретсіз, ебедейсіз хат.② ауыздықсыз; бейбақ; бұзық; бұзылған; жөнсіз; жүгермек; қанқұйлы; салымсыз; бейберекет; жеңіл мінезді; жобасыз; жүгермек; тұрақсыз.

【荒无人烟】 huāng wú rén yān адам тұрмайтын; елсіз; иен.

【荒芜】 huāngwú 【сын.】 бос қалу; иесіз қалу; қараусыз қалу; бүлініп қалу; қирап қалу: 田园 ~ қараусыз қалған далалар мен бақшалар.

【荒信】 huāngxìn (~儿) <方> 【зат.】 қисынсыз хабар, өтірік өсек, жөнсіз сөз.

【荒野】 huāngyě 【зат.】 шөл, шөлді мекен, қаңыраған өлке.

【荒淫】 huāngyín 【сын.】 азғындау; азғындық; бұзықтық; зина; зинакорлық: ~无耻 ұятсыз азғындық.

【荒原】 huāngyuán 【зат.】 бос жатқан орын; бос жер; тақыршақ; шақат: 把 ~变成果园 тақыр жерді жемісті бауға айналдыру.

【荒置】 huāngzhì 【ет.】 бос, қаңыраған: 土地 ~ тың жер, бос жар,

қаныраған өлке, қусырап қалған жер.
【荒 huāng】〈方〉【зат.】 жаңа қазып алынған кен, шикі кен.

【慌 huāng】【сын.】 ①慌张: 惊~ үрейлену, байбалам көтеру, айғай-сүрең көтеру; 恐~ айғай-сүрең; байбалам; дүрбелең; зобалаң; топалаң; үрей; ② өте, қатты, ерекше.

【慌 huāng】【сын.】 адам төзгісіз; төзе алмастық; шыдай алмау: 疼得~ ауруға төзе алмау; 累得~ өлердей шаршау.

【慌里慌张 huānglihuāngzhāng】 абдырау; абыржу; асып-сасу; дүрбелең; сасқалақтау: ~的样子 абыржыған кейіп, сасқалақтаған кейіп.

【慌乱 huāngluàn】【сын.】 абдырау; абыржу; асып-сасу; дүрбелең; сасқалақтау; қысылу; сасу: 脚步~ абдырап жүру.

【慌忙 huāngmáng】【сын.】 апыл-ғұпыл; асығыс; асығыс-үсігіс; едел-жедел; жан далбаса; жау қуғандай; тез; шапшаң: ~之中, 把衣服都穿反了 асығып жүріп, киімін теріс киіп алды.

【慌神儿 huāngshénr】〈口〉【ет.】 абдырасу; абдырау; абыржу; аныру; апалактасу; сасу: 考试时不能~ емтихан кезінде абдырап сасуға болмайды.

【慌手慌脚 huāng shǒu huāng jiǎo】(~的) абыржу; аңқалақтау; апалақтау; апырып-жапыру; асып-сасу; әбігерлену; жылпындау; күйбеңдеу; қалбалақтау; сасқалақтау; тынышсыздану; ыбжыңдау.

【慌张 huāng·zhāng】【сын.】 ① абыржу; қайғыру; сабырсыздану; тынышсыздану; уайымдау: 神色~ абыржыған кейіп; ② әбігер; әбігерлік; әбігершілік; дебдіреу; қарбалас: 别~ абыржыма.

huáng

皇 huáng ①盛大. 皇帝: ~宫 патша сарайлары.③(Huáng)【зат.】 тегі.

【皇朝 huángcháo】【зат.】 билік басындағы династия, патшалық үй, билік басындағы патша.

【皇储 huángchǔ】【зат.】 тақ мұрагері, мұрагер ханзада.

【皇帝 huángdì】【зат.】 император, хан, патша, Боғдыхан.

【皇甫 Huángfǔ】【зат.】 тегі.

【皇宫 huánggōng】【зат.】 император сарайы, патша сарайы.

【皇冠 huángguān】【зат.】 корона, тәж, тақ.

【皇后 huánghòu】【зат.】 ханшайым, император әйел; патшаханым.

【皇皇 huánghuáng】【сын.】 айбарлы; айбынды; маңғаз; сәулетті;

ұлы: ~文告 салтанатты манифест; ~巨著 ерекше шедевр.

【皇家 huángjiā】【зат.】 皇室.

【皇历 huáng·lì】〈口〉【зат.】 күнтізбе (көне қытай жылсанауы бойынша).

【皇粮 huánghuáng】【зат.】 ① астық салығы.

【皇亲 huángqīn】【зат.】 император туыскандары, патша жақындары, ханның туыстары: ~国戚 патша мен ханшайымның туыстары.

【皇权 huánghuán】【зат.】 патша билігі, хан өкімі, император басқаруы.

【皇上 huáng·shàng】【зат.】 Ұлы мәртебелі хан ие, жоғары мәртебелім.

【皇室 huángshì】【зат.】 ① император үйі, патшалық үй, билік басындағы үй: 效忠~ император отбасына адал қызмет ету.

【皇太后 huánghòutài】【зат.】 императордың анасы; жесір император патшайым.

【皇太子 huánghuángzǐ】【зат.】 мұрагер ханзада, тақ мұрагері.

【皇天 huánghuángtiān】【зат.】 құдіретті аспан; жазмыш; жасаған; құдірет; құдіретті күш; тағдыр; хақ-тағала: ~后土 Құдіретті аспан және Жер ана.

【皇天后土 huánghuáng tiān hòu tǔ】 Құдіретті аспан және Жер ана.

【皇位 huánghuángwèi】【зат.】 император тағы, патша тағы: 继承~ император тағын мұрагерлікпен иелену.

【皇子 huánghuángzǐ】【зат.】 императордың баласы, мұрагер, ханзада.

【皇族 huánghuángzú】【зат.】 патша әулеті, император туыстары, хан жақындары, патшаның отбасы мүшелері.

黄 1 huáng ①【сын.】 сары, сарғыш: ~白之物 сары және ақ заттар.③(~儿)【зат.】 сары, сарыуыз: 双~蛋 қос сары жұмыртқа.

④【сын.】 сары баспасөз, порнография: 扫~ сары баспа мен порнографияны жою.⑤(Huáng) Сары өзен.⑥(Huáng)Хуанди император: 炎~ Яң және Хуан императорлар.⑦(Huáng)【зат.】 тегі.

黄 2 huáng 〈口〉【ет.】 сәті келмеу, жете алмау, үзіліп кету, болмай қалу: 买卖~了 келісім жасалынбай қалды.

【黄斑 huánghuángbān】【зат.】 көз торының сарғыш дағы; тор қабықтағы сары дақ.

【黄包车 huánghuángbāochē】〈方〉【зат.】 рикша (Қиыр Шығыстық елдерде екі дөңгелекті жеңіл арбаға жегіліп кісі таситын адам).

【黄宝石 huánghuángbǎoshí】 шығыс

топазы, шығыс асыл тасы.

【黄骠马 huánghuángbiāomǎ】【зат.】 сары ала жылқы.

【黄表纸 huánghuángbiǎozhǐ】【зат.】 құрбандық шалуға арналған сары түсті қағаз.

【黄病 huánghuángbìng】 сары ауру.

【黄檗 huánghuángbò】【зат.】 барқыт ағашы, амур барқыты.

【黄菜 huánghuángcài】〈方〉【зат.】 қуырылған жұмыртқа, уыздық, омлет.

【黄灿灿 huánghuángcǎncǎn】(~的)【сын.】 алтын; алтындай;

алтынданған; алтын сияқты: 菜花~гүл орамжапырақ алтындай жарқырайды.

【黄茶 huánghuángchá】【зат.】 сарғыш шай.

【黄巢起义 Huánghuáng Cháo Qǐyì】 Тан динстиясындағы Хуан Чоо бастаған көтеріліс.

【黄疸 huánghuángdǎn】【зат.】 (① сары ауру; ② сарғыш тот басқан).

【黄道 huánghuángdào】【зат.】 ① эклиптика (күнді айналып жүретін жер шарының жол жазықтығы) ② эклиптика (күннің бір жыл да өтетін аспан әлемінің үлкен шеңбері).

【黄道带 huánghuángdàodài】【зат.】 зодиак (күннің жүрісін көрсетін 12 айдың басы болған жұлдыздардың ортақ аты).

【黄道光 huánghuángdàoguāng】 зодиак жарығы.

【黄道吉日 huánghuángdào jí rì】 қуанышты күн, бақытқа толы күн.

【黄道十二宫 huánghuángdào shí'èrgōng】 зодиактың он екі шоқжұлдызы.

【黄澄澄 huánghuángdēngdēng】(~的)【сын.】 алтын; алтындай;

алтынданған; алтын сияқты: 谷穗儿~的 масақ алтындай жарқырайды.

【黄碘 huánghuángdiǎn】 йодоформ (йодтың органикалық құрамы).

【黄豆 huánghuángdòu】【зат.】 соя, соя бұршағы.

【黄豆芽 huánghuángdòuyá】 соя бұршағының өсінділері.

【黄毒 huánghuángdú】【зат.】 сары заһар, порнография: 扫除~ порнографияның көзін құрту.

【黄蜂 huánghuángfēng】 ара, сона.

【黄骨髓 huánghuánggǔsuǐ】 сары кемік майы; сары сүйек майы.

【黄瓜 huánghuángguā】【зат.】 ① қияр.② қияр ұрығы.

【黄花 huánghuā】①【зат.】 хризантема, бақытгул.②(~儿)【зат.】 сары түсті лалагүл.

【黄花菜 huánghuāncài】 сары лалагүлден жасалған тағам.

【黄花草 huánghuāncǎo】 хош иісті масақ.

【黄花地丁】 huánghuā dìdīng қарапайым бақбақ.

【黄花苜蓿】 huánghuā mùxū ұсақ тісті жоңышқа.

【黄花女儿】 huánghuānǚr 【зат.】 ер көрмеген қыз; қыз абыройы; ұяты кетпеген (еркекпен жыныс қатынасына түспеген әйелдің абыройы туралы).

【黄花烟】 huánghuāyān көк темекі; қара темекі; махорка.

【黄花鱼】 huánghuāyú 【зат.】 сары алабұға балығы, сары горбыль.

【黄化】 huánghuà этиоляция, өсімдік сары ауруы.

【黄昏】 huánghūn 【зат.】 ақшам; алагеуім; алағөбе; алакөленте; беймезгіл шақ; бейуак; ымырт; іңір: ~时候 беуак мезгілде.

【黄昏恋】 huánghūnliàn 【зат.】 бейуак махаббат, кәрі адамдар арасындағы махаббат.

【黄鲫】 huánghú 【сетипинка.】

【黄酱】 huánghuāngjiàng 【зат.】 сары түсті соя тұздығы.

【黄教】 Huánghuāngjiào 【зат.】 ламаизмнің секталық «сары ағымы».

【黄巾起义】 Huánghuāngjīn Qǐyì Шығыс Хан династиясындағы сары таңғыштылар көтерілісі.

【黄金】 huánghuānjīn ① 【зат.】 алтын (жалпы термин). ② 【сын.】 бағалы зат метафорасы: ~地段 алтынды аумақ.

【黄金分割】 huánghuānjīn fēngē алтын тілім, алтын кесік.

【黄金时代】 huánghuāngjīn shídài ① алтын ғасыр, толығымен гүлденген кезең. ② алтын кезең, ең жақсы кезең: ~已经过去 гүлденген кезең әлдеқашан өтіп кетті.

【黄金时段】 huánghuāngjīnshíduàn 黄金时间.

【黄金时间】 huánghuāngjīnshíjiān прайм-тайм, жаппай тамашалау уақыты.

【黄金树】 huánghuāngjīnshù эвкалипт.

【黄金周】 huánghuāngjīnzhōu 【зат.】 алтын апта (Қытайда көктем мерекесі кезінде сайраңдап, көңіл көтеретін апта).

【黄经】 huánghuāngjīng астрономиялық ұзақтық, сары түстің негізі.

【黄犛】 huánghuāngjīng 【зат.】 мунтжак.

【黄酒】 huánghuāngjiǔ 【зат.】 күріштен жасалған (шаосиндік) шарап.

【黄口小儿】 huánghuāng kǒu xiǎo ér дүние көрмеген; жас; ысылмаған; аузынан уызы арылмаған жас; бокмұрын; маңқа; бозабай; шикі өкпе.

【黄畿】 huánghuāngjī сары балауыз.

【黄鹌】 huánghuānglí 【зат.】 мысықторғай; сарғалдақ.

【黄连】 huánghuānglián 【зат.】 қытай коптисі (өсімдік).

【黄连木】 huánghuāngliánmù 【зат.】 қытай

пістесі.

【黄粱美梦】 huánghuāngliáng měimèng сандырақ армандар, қияли ойлар.

【黄粱梦】 huánghuāngliángmèng 【зат.】 ерекше ғажайып түс, сандырақ арман.

【黄磷】 huánghuānglín 【зат.】 сары фарфор.

【黄龙】 Huánghuānglóng 【зат.】 Сары Айдаһар, Сары Аждаһар: 直捣~ Нак сары айдаһарға соққы беру.

【黄栌】 huánghuānglǔ 【зат.】 жасанды шашты ағаш, скумпия.

【黄麻】 huánghuāngmá кендір, кендір ағашы: ~织品 кендірден жасалған бұйымдар.

【黄毛丫头】 huánghuāngmáo yā-tou жас қыз; қызалақ.

【黄梅季】 huánghuāngmèijì 【зат.】 жаңбыр маусымы; көктем соңы мен жаз басындағы жаңбырлы маусым.

【黄梅天】 huánghuāngmèitiān жауын-шашынды ауа райы (муме алхорысының пісу кезіндегі).

【黄梅戏】 huánghuāngmèixì 【зат.】 Хуаңмей жергілікті операсы.

【黄梅雨】 huánghuāngmèiyǔ 【зат.】 жауын-шашын (муме алхорысының пісу кезіндегі).

【黄米】 huánghuāngmǐ 【зат.】 ақбикеш; ақтаған тары; сөк; тары; түйілген тары.

【黄明胶】 huánghuāngmíngjiāo бұқа терісінен жасалған желім.

【黄鸟】 huánghuāngniǎo (~儿) 【зат.】 канарейка; шымшық (ақсары әнші құс).

【黄牛】 huánghuāngniú 【зат.】 ① ірі қара мал, сиыр, бұқа. ② 〈方〉 алыпсатар; пайдакүнем; пайдақор: ~党 алыпсатарлар қоғамы.

【黄牌】 huánghuāngpái 【зат.】 ① сары карточка, сары белгі (спорт). ② сары корточка: 管理部门向存在安全隐患的单位亮~.

【黄袍加身】 huánghuāng páo jiā shēn таққа отыру, билік басына келу.

【黄皮书】 huánghuāngpíshū 【зат.】 сары кітап.

【黄片儿】 huánghuāngpiànǚr 〈口〉 【зат.】 黄片; сары белгі.

【黄片】 huánghuāngpiàn 【зат.】 порнографиялық фильмдерге, телекөрсетілімдерге қойылатын сары белгі.

【黄芪】 huánghuāngqí 【зат.】 ақтаспа; таспашөп.

【黄芩】 huánghuāngqín 【зат.】 байқал томағашөбі.

【黄曲霉菌】 huánghuāngqūméijūn 【зат.】 сары түсті зең; өнез, майда сары түсті бактериялар.

【黄泉】 huánghuāngquán 【зат.】 о дүние, : ~之下 о дүниеде, 命赴~ қайтыс болу, о дүниеге аттану.

【黄雀】 huánghuāngquè шымшық, сары шымшық, сарыауыз балапан.

【黄壤】 huánghuāngrǎng 【зат.】 сары топырақ.

【黄热病】 huánghuāngrèbìng 【зат.】 сары безгек; қалтырау; қызу көтеріліп ауыру.

【黄色】 huánghuāngsè ① 【зат.】 сарғылт; сарғыш; сарылық. ② 【сын.】 көркемдігі жоқ; дөрекі; торыққан; түңілген; эротикалық, порнографиялық роман.

【黄色工会】 huánghuāngsè gōnghuì сары кәсіподақ (опасыз; сатқын; штрейкбрехерлік).

【黄色炸药】 huánghuāngsè zhàyaào тринитротолуол; пикрин қышқылы (артиллерияда қолданылатын жарылғыш улы зат).

【黄鳝】 huánghuāngshàn 【зат.】 қарны ақ жалған жыланбалық, флюта.

【黄视症】 huánghuāngshìzhèng ксантопсия.

【黄熟】 huánghuāngshú 【ет.】 сарғайып пісу, сарыланып жетілу.

【黄鼠】 huánghuāngshǔ сары балпақ; зорман; сартышқан; саршұнақ; сарышұнақ; тараққұйрық; тышқан.

【黄鼠狼】 huánghuāngshǔláng 【зат.】 күзен; саскүзен; сасықкүзен.

【黄水疮】 huánghuāngshuǐchuāng хуан-шуйчуан, терінің іріңдеп қабынуы.

【黄素】 huánghuāngsù флавин; лутеин.

【黄汤】 huánghuāngtāng 【зат.】 дәрі, қыздыратын; мас қылатын: 灌~ мас қылатын ішімдік ішіп алу.

【黄糖】 huánghuāngtáng 〈方〉 【зат.】 рафинадталмаған сары қант.

【黄体】 huánghuāngtǐ сары дене.

【黄体酮】 huánghuāngtǐtóng прогестерон.

【黄铁矿】 huánghuāngtiěkuàng темір колчедан, пирит.

【黄铜】 huánghuāngtóng жез (қорғасын мен қалайы аралас жез қоспасы).

【黄铜矿】 huánghuāngtóngkuàng бақыр колчедан.

【黄酮】 huánghuāngtóng флавонол.

【黄土】 huánghuāngtǔ 【зат.】 сары топырақ.

【黄纬】 huánghuāngwěi астрономиялық (эклитикалық) кеңістік.

【黄萎病】 huánghuāngwēibìng хлороз, ксантоз.

【黄锈病】 huánghuāngxiùbìng сары тат басқан.

【黄癣】 huánghuāngxuǎn 【зат.】 таз, таз қотыр.

【黄血盐】 huánghuāngxuèyán сары қан тұзы, темірлі калий.

【黄芽菜】 huánghuāngyácai 〈方〉 【зат.】 пекинше дайындалған орамжапырақ.

【黄烟】 huánghuāngyān 〈方〉 【зат.】 трубкаға салып шегетін темекі.

【黄羊】 huánghuāngyáng 【зат.】 жайран; зерен.

【黄杨】 huángyáng самшит (мәңгі жасыл тұратын қатты ағаш); буксус.

【黄猯】 huángyáo 【зат.】 ақ сусар; көмшат; сусар (ат).

【黄页】 huángyè 【зат.】 сары беттер

【黄油】 huángyóu 【зат.】 ① қою май; майлайтын май; ② сары май, қаймақ майы.

【黄鼬】 huángyòu 【зат.】 күзен; саскүзен; сасықкүзен.

【黄鱼】 huángyú 【зат.】 ① сары алабұға балығы, сары горбыль: 大~ үлкен сары алабұға; ② 〈方〉 құйма алтын.

【黄玉】 huángyù 【зат.】 ① топаз; ② сары немесе қашкыл сары нефрит.

【黄账】 huángzhàng 〈方〉 【зат.】 кірісі қайта келмейтін есеп.

【黄纸板】 huángzhǐbǎn 【зат.】 сабаннан жасалған қалың қатырма қағаз.

【黄种】 Huángzhǒng 【зат.】 моңғолоидтық нәсіл, моңғолоидтық тұқым, сары нәсілділер.

【黄钻】 huángzuàn 【зат.】 ақбалық (солтүстік өзендерде болатын жыртқыш балық).

隍 huáng 〈书〉 қорған оры; бекініс айналасындағы ор: 城~ қала қоршауы мен орлары.

蝗 huáng [蝗蝗] (huánghuáng) 〈书〉

【ел.】 ① қоңырау сынғыры, барабан дыбысы: 钟鼓~ қоңыраулар мен барабандар дыбысы. ② өксіп жылау.

遑 huáng 〈书〉 демалыс, бос уақыт; тынығу; тыным; тыныстау, қарбалас емес кез: 不~ бос уақыт жоқ.

【遑遑】 huánghuáng 〈书〉 【сын.】 абың-күбің; асығып-аптығып; асығыс; жан далбаса; тығыл-таяң; шапшаң; шұғыл.

【遑遑】 huánghuáng 〈书〉 【ет.】 басқасын айтпай-ақ, басқаны айтпастан: 生计无着, ~ 享乐 ғанибетті айтпай-ақ, өзі үшін өмір сүру. 隍 huáng төмен, баппақты жер; Хуаншуй, Хуанхэ (Цинхай пров. өзен); Хуаншуй (Хунань және Гуандун пров. өзен).

惶 huáng алақтасу; жасқану; жасқаншақтау; зәресі кету; қорқу; үрку; шошу: ~ 恐 сасу; абдырап қалу, қорқу, үрейлену; 惊~ үрейі қашу, дүрбелең көтеру, айғай салу.

【惶惶】 huánghuáng 【сын.】 беймаза; қауіп-қатерлі; қорқынышты; мазасыз: 人心~ әбігерлікте болу.

【惶惑】 huánghuò 【сын.】 абдырау; абыржу; асып-сасу; дүрбелең; сасқалақтау: 他整天~ 不安 ол күні бойы тыныштала алмай, абыржып жүрді.

【惶遽】 huángjù 〈书〉 【сын.】 қорқып қалған; қорыққан; абдыраған; абыржыған; сасқан: 神色~ өңі үрейленген, абыржыған түр.

【惶恐】 huángkǒng 【сын.】 сасу; абдырап қалу, қорқу, үрейлену: ~ 不安 тыныштала алмай, абыржып жүру.

【惶悚】 huángsǒng 〈书〉 【сын.】 қорқу, үрейлену, діріл; қалтыл; қалшыл: ~ 不安 қалтылдап тыныштала алмай.

煌 huáng жайнаған; жарқын; жалтыраған; жанып тұрған; жалтылдау; жарқырау: 辉~ жарқыраған; өте жақсы; тамаша.

【煌煌】 huánghuáng 〈书〉 【сын.】 жарқын; жалтыраған; жанып тұрған; жалтылдау: 明星~ жұлдыздар жарқырайды.

镗 (鏗) huáng үш ашалы (үш ашалы жезл); барабандар мен қоңыраулар дыбысы.

【镗镗】 huánghuáng 〈书〉 【ел.】 барабандар мен қоңыраулар дыбысы; доң-доң; даң-даң.

潢 1 huáng 〈书〉 шалшық су, көлшік су, су қоймасы; суайдын; суат (су тоқтайтын, жиналатын жер).

潢 2 huáng (旧读 huàng) қағазды бояу, боялған қағаз: 装~ безендіру; көркемдеу.

璜 huáng 〈书〉 нефриттен жасалған жарты ай тәріздес бойтұмар.

蝗 huáng 【зат.】 көк қасқа шегіртке; обыр шегіртке; шегіртке: 飞~ көшпелі көкқасқа шегіртке.

【蝗虫】 huánghóng 【зат.】 көк қасқа шегіртке; обыр шегіртке; шегіртке.

【蝗蝻】 huánghuán 【зат.】 шегірткенің балаңқұрты; көк қасқа шегірткенің дернәсілі; обыр шегіртке құрт.

【蝗灾】 huánghuāi 【зат.】 көк қасқа шегіртке басқыншылығы; обыр шегіртке шабуылы; шегіртке шапқыншылығы.

篁 huáng 〈书〉 бамбук, бамбук өсінділері, бамбук тоғайы: 修~ ұзын болып өсетін бамбук (长竹子).

磺 huáng күкірт; сульф-, сульфо-, сульфа-

【磺胺】 huánghàn сульфаниламид, сульфа-, сульфамидо-, стрептоцид.

【磺胺脒】 huánghànǐ сульфагуанидин.

【磺化】 huánghuà сульфидтелу.

瘡 huáng [瘡病] (huánghuāng) 〈方〉

【зат.】 кебенек; топалаң (ешкі, қойда); жамандат (жылқыда); қарасан (сиырда); ақшелек (түйеде).

簧 huáng 【зат.】 ① аса жіңішке таяқ, жіңішке таяқ. ② рессор; серіппе; солқылдақ темір: 锁~ құлыптың солқылдақ серіппесі.

【簧片】 huánghuān ① аса жіңішке таяқ;

жіңішке таяқ; таяқ; кішкене тіл; тілшік; ② жапырақшалы серіппе.

【簧乐器】 huányuèqì тілшелі музыкалық аспаптар.

鳇 huáng 【зат.】 калуга; құртпа (белуга); тұқымдас балық.

huǎng

恍 huǎng ① аңдаусызда; аяқ астынан; байқаусызда; кенет; кенеттен; күтпеген жерден; қапыда; қапылыста; тосыннан; абдырасу; абдырау; абыржу; аңыру; апалақтасу; сасу; состию: ~ 悟 кенеттен есін жию, аяқ астынан өзіне келу. ② сияқты; тәрізді; ретінде, болып көріну: ~ 如梦境 түстегі сияқты, түсте болған секілді; ~ 如隔世 барлығы түс сияқты сезілді.

【恍惚】 (恍惚) huǎng-hū 【сын.】 ① алаңғасар; жаңғалақ; қаңғалақ; ұмытшақ; жайбарақат: 精神~ жайбарақат кейіп. ② елессіз; еміс; көмескі; күңгірт, сияқты, секілді: 我~ 听见他回来了 Мен оны қайтып келді деп естіген сияқты едім ғой. ③ бұлдыр; көмескі; бұлыңғыр; бас айналу; көзі қарауыту; күңгірттену; адасу; есенгіреу; күңгірттену; мәңгіру; тану; улану; шатасу: 神志~ ойы күңгірттену.

【恍然】 huǎngrán 【сын.】 аңдаусызда; аяқ астынан; байқаусызда; кенет; кенеттен; күтпеген жерден; қапыда; қапылыста; тосыннан; абдырасу; абдырау; абыржу; аңыру; апалақтасу; сасу; состию: ~ 大悟 аяқ астынан түсіну, кенеттен көзі ашылу.

【恍然大悟】 huǎngrándàwù аяқ астынан түсіну, кенеттен көзі ашылу; күтпеген жерден түсіну; кенеттен ойға шомып кету: 我~ мен кенеттен барлығын түсінің, көзім шайдай ашылды.

【恍如隔世】 huǎng rú gé shì барлығы түс секілді болатын, алыстағы сағым сияқты.

【恍悟】 huǎngwù 【ет.】 кенеттен есін жию, аяқ астынан өзіне келу.

晃 huǎng 【ет.】 ① көз қаратпау, қарықтыру; көз аштырмау; көзді көрсетпеу; қарығу: 太阳~ 得眼睛睁不开 Күннің қарықтыратыны соншалық көзді аша да алмайсың. ② елестей қалу; жылт ете түсу; жылт ету; жылт етіп көріну: 虚~ 一刀 пышақпен өтірік серпіп қалу.

【晃眼】 huǎngyǎn 【сын.】 кірпік қаққанша; көзді ашып жұмғанша: 摄影棚内强烈的灯光直~ 透 Студиядағы жарық көз ашып жұмғанша пайда болып жоқ болады.

【谎】 huǎng ① 【зат.】 谎话: 漫天

大 ~ нағыз өтірік. ② жалған; өтірік: ~话 жалған; өтірік сөз.

【谎报】 huǎngbào 【ет.】 өтірік дәйек беру; жалған мағлұмат беру: ~军情 әскери жағдай туралы жалған мәліметтер беру.

【谎称】 huǎngchēng 【ет.】 өтірік айту; жалған сөйлеу: ~有病 ауру деп өтірік айту.

【谎花】 huǎnghuā (~儿) 【зат.】 қурағыш гүл; қысыргүл (гүл атысымен солатын, дән бермейтін қурағыш гүл).

【谎话】 huǎnghuà 【зат.】 өтірік, жалған, шындық емес: ~连篇 барлығы өтірік, түйірдей шындықсыз.

【谎价】 huǎngjià (~儿) 【зат.】 көтеріңкі баға; өсіріңкі баға.

【谎信】 huǎngxìn (~儿) (方) 【зат.】 жалған хабарлар, өтірік деректер.

【谎言】 huǎngyán 【зат.】 жалған, өтірік, өсек: 帝国主义者的 ~ империалисттердің жалған өсектері.

【幌】 huǎng (书) перде; шымылдық; жамылғы.

【幌子】 huǎngzi 【зат.】 ① маңдайша жазу. ② далда; керме; перде; шымылдық; сылтау; сылтаурату: 打着...的 ~ керме артында, шымылдық арқасында.

huàng

晃 huàng 【ет.】 бұлғау; қағу; сермену; сермеу; сілтеу; тербету; изеу; шайқау: 风刮得树枝直 ~ Желден ағаш бұтақтары шайқалып тұр.

【晃荡】 huàngdàng 【ет.】 ① теңселу; тербелу; шайқалу; ауытқу; бұлғандау: 小船在水里直 ~ қайық суда тербеліп тұр. ② сандалу; сереңдеп бос жүру; текке жүру: 他在河边 ~了一天 Ол өзен жақта күні бойы сандалып жүрді.

【晃动】 huàngdòng 【ет.】 теңселу; тербелу; шайқалу; ауытқу; бұлғандау: 小树被风吹得直 ~ Ағаштар желден шайқалып тұр.

【晃悠】 huàngyou 【ет.】 晃荡, 树枝来回 ~ Ағаш бұтақтары желге теңселіп шайқалып тұр.

滢 huàng (书) 水深而广 тек қана өзге сөздермен біріге келеді.

幌 huàng (书) экран керме; перде; шымылдық.

幌 huàng айбарлы; айбынды; маңғаз; сәулетті; ұлы.

huī

灰 huī ① 【зат.】 күл; бықсық; күйе; құрым; ыс; күйік: 炉 ~ пештің күлі; 柴 ~ ағаштан қалған күл. ② 【зат.】

коқым; тозаң; шаң; шаң-тозаң: 洋 ~ цемент; 把桌子上的 ~ 掸掉 Үстелдің үстінің шаңын тазалап жіберші. ③

【зат.】 әк; ізбес; әк тас: ~墙 Әкпен ақталған қабырғалар; 抹 ~ Әкпен сылақтау. ④ 【сын.】 сұр; сұрлық сұрлау; сұрлық: 银 ~ күмістей сұр. ⑤ басыңқы; жабыңқы; жабырқаңқы; қоңылтақ; солғын; тұнжыраңқы; түсіңкі; көңілі қайтқан; көңілі қалған; түңілген: 万念俱 ~ торығу; үмітсіздік; үміт үзу.

【灰暗】 huī'àn 【сын.】 көмескі; күңгірт: 天色 ~ күңгірт аспан.

【灰白】 huībái 【сын.】 бозалаң; бозаң; бозғыл; бозша; сұрғылт; ақшыл-сұр; ақ басты; ақ самайлы; ақ шашты: ~的炊烟 бозалаң түгін.

【灰不溜丢】 huībuliūdiū (~的) (方) бозамықтану; бозарту; бозару; бозғылдану; бозғылттану; сұрлану.

【灰菜】 huīcài 【зат.】 ақ алабота, ақ сора.

【灰沉沉】 huīchénchén (~的) 【сын.】 зұлмат; қапас; қараңғы; түнеріңкі; бұлтты; бұлыңғыр; бүркек; жауын-шашынды: 天空 ~的, 像是要下雨的样子 Аспан бұлттанып бұлыңғыр тартып тұр, жанбыр жауатан түрі бар.

【灰尘】 huīchén 【зат.】 коқым; тозаң; шаң; шаң-тозаң: 打扫 ~ шаңды тазалау; коқымды сыпыру.

【灰尘肺】 huīchénfèi пневмококиоз, пневмококиоз.

【灰顶】 huīdǐng 【зат.】 сыланған шатыр.

【灰肥】 huīfèi күлді тыңайтқыш.

【灰分】 huīfèn 【зат.】 құрамында күл бар, күлділік, күлді.

【灰钙土】 huīgǎitǔ боз топырақ; сұр топырақ; сұр топырақты жер.

【灰膏】 huīgāo 【зат.】 сылайтын зат; сылақ; сылауыш.

【灰光】 huīguāng 【зат.】 бозғылт түсті ай нұры, айдың күміс нұрлары.

【灰鹤】 huīhè 【зат.】 бозғылт түсті тырна; сұр тырна.

【灰化】 huīhuà сортандану; сортанданып кету; сортаңдау.

【灰化土】 huīhuàtǔ 【зат.】 ақ сұр түсті топырақ; күлгін; сортаң; ақшыл сұрғылт түсті топырақ; сортаң топырақ.

【灰浆】 huījīāng 【зат.】 ① сылақтаушы ерітінді. ② қалаушы ерітінді.

【灰烬】 huījīn 【зат.】 күл, қоқыс, бықсық; күйе; құрым; ыс: 化为 ~ түп-орнымен жанып, орнында тек күлі ғана қалу.

【灰坑】 huīkēng желдеткіш; жел кіргіш; желсоғар; жел тартпа (пештің астындағы); күлдік (бу қазанының күл түсетін төменгі бөлімі).

【灰空间】 huīkōngjiān 【зат.】 анық емес кеңдік; бозғылт кеңістік.

【灰口铁】 huīkǒutiě бозғылт шойын, сұр шойын.

【灰溜溜】 huīliūliū (~的) 【сын.】 ① сұр жағал, лас сұр: 屋子多年没粉刷, ~的 Үй көп жылдар бойына сырланбай сұр жағалданып кетті. ② басыңқы; жабыңқы; жабырқаңқы; қоңылтақ; солғын; тұнжыраңқы; түсіңкі; зарлы; қайғы басқан; қайғылы; мұнайған; мұнды; уайымды: ~地走了 жабырқап кету, мұнайып кету, қайғы басқан көңілмен кету.

【灰蒙蒙】 huīmēngmēng (~的) 【сын.】 сұр, сұршыл, бозалаң; бозаң; бозғыл; бозша; сұрғылт: ~的夜色 бозғылт тартқан түнгі аспан.

【灰棚】 huīpéng (方) 【зат.】 ① ізбес шатырлы үй; ізбесті шатыры бар баспана; ② (~儿) ізбес шатырлы; ізбесті шатыры бар.

【灰色】 huīsè ① 【зат.】 сұр, сұршыл, бозғылт. ② 【сын.】 басыңқы; жабыңқы; жабырқаңқы; қоңылтақ; солғын; тұнжыраңқы; түсіңкі; көңілі қайтқан; көңілі қалған; түңілген: ~的心情 жабырқаңқы көңіл-күй. ③

【сын.】 екі жүзді; сұрқай, тыйым салынған: ~收入 екі жүзді кара пайда, сұрқай пайда.

【灰色市场】 huīsèshìchǎng сұрқай нарық, кара базар, тыйым салынған нарық.

【灰色收入】 huīsèshōurù екі жүзді кара пайда, сұрқай пайда.

【灰沙】 huīshā шаң, қоқыс, тозаң, шаң-тозаң.

【灰生铁】 huīshēngtiě бозғылт шойын, сұр шойын.

【灰市】 huīshì 【зат.】 кара базар, тыйым салынған нарық, сұрқай нарық.

【灰鼠】 huīshǔ ақ тиін; тиін: ~皮 тиін терісі; ~大衣 тиін терісінен жасалған тон.

【灰铁】 huītiě бозғылт шойын, сұр шойын.

【灰头土脸】 huītóu-tǔliǎn (~的) (方) ① айғыз-айғыз; бес баттам; кір-кір: 他扬完了场, 闹了个 ~ Ол даланы тазалап болғанда үсті басы кір-кір болды. ② абыройы төгілгендік; маскаралық, еңсесі түсіп: 你高高兴兴地去了, 可别弄得 ~地回来 Ол өте қуанышты болып кетіп еді, бірақ еңсесі түсіп қайтып оралды.

【灰土】 huītǔ 【зат.】 шаң, қоқыс, тозаң, шаң-тозаң, күл: 车后卷起一片 ~ көлік артынан тек қаптаған шаң ғана қалды.

【灰箱】 huīxiāng күлдік (бу қазанының күл түсетін төменгі бөлімі).

【灰心】 huīxīn 【ет.】 жабығу; жабырқану; жасу; қайғыру; мұңаю; ренжу; әукесі түсу; енжұрғасы түсу; еңсесі түсу; жүні жығылу: 不怕失败, 只怕 ~ Сәтсіздікке ұшырау қорқынышты емес, еңсесі түскен көңіл-күй жаман.

【灰心丧气】 huīxīnsàngqì еңсесі мүлдем түсіп кету, барлық үмітінен айрылу, қатты абдырау, абыржып сасу.

【灰指甲】 huīzhǐjiǎ онихомикоз.

【灰质】 huīzhì 【зат.】 сұр зат, бозғылт нәрсе.

诙 huī 〈书〉 ажуаласу; әзіл айту; әзілдеу; қалжыңдау; алдандыру; жұбату; ойнату; қалжақтау; қалжыңбастыққа салыну; қалжыңдау; қуақылану.

【诙谐】 huīxié 【сын.】 ажуаласу; әзіл айту; әзілдеу; қалжыңдау; алдандыру; жұбату; ойнату; ажуа; әзіл-оспак; әзіл-сықақ; мысқыл: 谈吐 ~ қалжыңдап сөйлеу, әзілдесе әңгімелесу.

【诙谐曲】 huīxiéqǔ әзіл-оспак; скерцо (музыкалық әзіл-сықақты шағын шығарма).

恢 huī 〈书〉 көпшілік; айдынды; аумақты; байтақ; кең; көлемді; ұлан-байтақ; ұланғайыр: ~弘 ұланғайыр, байтақ.

【恢复】 huīfù 【ет.】 ① жаңадан жөндеу; қалпына келтіру; жаңадан жасау; жаңадан шығару; тыңнан жасау: 秩序 ~ 了 тәртіп қалпына келтірілді. ② бұрынғы қалпына келтіру; бұрынғы қалпына келу; қайта құру: ~原状 бұрынғы қалпына келтіру, бұрынғы жағдайына салу.

【恢弘】 huīhóng 〈书〉 ① 【сын.】 айдынды; аумақты; байтақ; кең; көлемді; ұлан-байтақ; ұланғайыр: 气度 ~ пейілі кең, көңілі кең.

② 【ет.】 гүлдену; даму; дамыту; өркендеу; өсу: ~士气 әскери рухты өркендету.

【恢宏】 huīhóng “恢弘” мағынасында.

【恢恢】 huīhuī 〈书〉 【сын.】 аумақты; байтақ; кең; көлемді; ұлан-байтақ; ұланғайыр: 天网 ~ Ұлы әрі әділетті жазадан ешкім қашып құтыла алмайды.

【恢廓】 huīkuò 〈书〉 ① 【сын.】 көлемді; ұлан-байтақ; ақкөңіл; кең пейілді; қайырымды: ~的胸襟 қайырымды көңіл, ақкөңіл жүрек. ②

【ет.】 жаю; көпшілікке тарату; тарату: ~祖业 ата-бабаларының ерлігін көпшілікке тарату.

挥 huī ① 【ет.】 бұлғау; қағу; сермену; сермеу; сілтеу; бұлғандату; бұлғау; қайта-қайта бұлғау: ~手 кол бұлғау. ② сүрту, сыру, сүртіп тастау, қағу: ~泪 жасын сүрту. ③ әкімдік қылу; басқарту; басқару; басқарып

отыру; бастау; басшы болу; билеу; билеп-төстеу: ~师前进 Әскерлер, алға! ④ тарағып жіберу; шашу: ~发 бұға айналу; булану.

【挥斥】 huīchì 〈书〉 【ет.】 әкімдік қылу; басқарту; басқару; басқарып отыру; бастау; басшы болу.

【挥动】 huīdòng 【ет.】 бұлғау; қағу; сермену; сермеу; сілтеу; бұлғандату; бұлғау; қайта-қайта бұлғау: ~皮鞭 камшыны сермеу.

【挥发】 huīfā 【ет.】 бұға айналу; булану; ұшатын; ұшпа.

【挥发性】 huīfāxìng ұшпалылық; бұға айналатын қасиет.

【挥发油】 huīfāyóu ұшпа майлар, бензолин.

【挥戈】 huīgē 【ет.】 найзаны бұлғандату, қаруды сермеу: ~跃马 атта шауып найзамен сермеу.

【挥汗】 huīhàn терлеу, су терге түсу: ~如雨 қатты терлеген, су терге түскен.

【挥毫】 huīháo 〈书〉 【ет.】 жазу, сызу, салу, жазу үлгісі: ~泼墨 тушпен бүрку арқылы жазу.

【挥霍】 huīhuò 【ет.】 бейберекеттік; ысырап; ысырапқорлық; ысырапшылдық; шашып-төккіштік; ақшаны орынсыз шашу: ~无度 шексіз ысырапшылдық.

【挥金如土】 huījīnrútǔ ақшаны орынсыз шашу; ақшаны оңды солды шашу.

【挥泪】 huīlèi көз жасын төгіп; жылап; көзінен жасы ағып: ~而别 көзіне жас алып қоштасу.

【挥洒】 huīsǎ 【ет.】 ① құю, себу; сепкізу. ② еркін шығарма, еркін жазу: 随意 ~ қалағанын еркін шығарма етіп жазу.

【挥师】 huīshī 【ет.】 әскерді басқару: ~北上 әскерді солтүстікке басқарып бару.

【挥手】 huīshǒu 【ет.】 қол бұлғау, қол сермеу, қолын бұлғандату: ~告别 Қол бұлғап қоштасу.

【挥舞】 huīwǔ 【ет.】 сермеу, бұлғау; бұлғандату: 孩子们 ~着鲜花欢呼 Балалар гүлдермен бұлғап қошемет көрсетті.

虺 huī [虺] (huītuī) 〈书〉 【ет.】 кішкентай улы жылан.

啖 huī [啖儿啖儿] (huīhuīr) 【ел.】 кісінеу; оқырану.

袷 huī патшайымның құрбандық шалар кездегі киер киімі.

瑋 huī 瑋瑋 (Àihuī), Айхуй өлкесі (Хэйлунцзян пров.)

晖 huī ① күн нұры, күн сәулесі: 春 ~ көктемгі күннің көзі. ② “辉” мағынасында.

【晖映】 huīyìng жарқырау; нұр шашу. 墮 (墮) huī 〈书〉 бұзылу, құртылу, күйреу, жойылу. “隳” мағынасында.

辉 huī ① атағы жарқырау, атағы өсу, абыройы жарқырау: 光 ~ жарқыраған; өте жақсы; тамаша. ② жарқырау; нұр шашу, жалтылдау; жарқылдау; жылтырау; жалтыл; жалтыр; жарқыл; жылтырауық: ~映 жарқырау; нұр шашу.

【辉长岩】 huīchángyán габбро.

【辉钴矿】 huīgǔkuàng кобальт; кобальттық жарқырау.

【辉煌】 huīhuáng 【сын.】 ① жалтыр; жарқыл; жылтырауық: 灯火 ~ Жарқыраған шам жарығы. ② жарқыраған; өте жақсы; тамаша: 战果 ~ жарқын нәтиже, тамаша нәтиже.

【辉绿岩】 huīlǜyán диабаз (құрылыс материалы және көшеге төсейтін тау жынысы).

【辉钼矿】 huīmùkuàng молибден жарқылы, молибденит.

【辉石】 huīshí пироксен, авгит.

【辉石岩】 huīshíyán пироксенолит, авгит тұқымдасы.

【辉锑矿】 huītīkuàng сүрме жарқылы, антимонит, стибнит.

【辉铜矿】 huītóngkuàng халькоцит.

【辉银矿】 huīyínkuàng аргентит, аргентин, арсирит.

【辉映】 (晖映) huīyìng 【ет.】 жарқырау; нұр шашу, жалтылдау; жарқылдау; жылтырау; жалтыл; жалтыр; жарқыл; жылтырауық: 灯光月色, 交相 ~ Ай нұрын шашып, мындаған шамдар жарқырап тұрды.

翬 huī ① 〈书〉 ұшуға талпыныс, екпіндей ұшып бара жатқан. ② қанаттары түрлі-түсті қырғауыл.

麾 huī ① байрақ; жалау; ту. ② 〈书〉 басқарту; басқару; басқарып отыру; бастау; басшы болу: ~军前进 Армияны алға қарай бастап басқару.

【麾下】 huīxià 〈书〉 【зат.】 ① бағынған; бағынушы; бағыныңқы; бағынышты. ② Жоғары мәртебелім, Ұлы мәртебелі.

徽 1 huī ① белгі; елтаңба; таңба: 国 ~ мемлекеттік елтаңба; 团 ~ комсомолдық белгі. ② айтуға тұрарлық; маңдай алды; өте жақсы; тым жақсы; тамаша.

徽 2 Huī Хуйжоу округі, қаласы: ~墨 Хуйжоулық тушь.

【徽标】 huībīāo 【зат.】 танымбелгі; эмблема; логотип: 少年儿童活 【ет.】 中心的 ~ 格外醒目 Балалар шығармашылығы орталығының танымбелгісі өте тартымды.

【徽菜】 huīcài 【зат.】 Аньхуй асханасы.

【徽调】 huīdiào 【зат.】 ① Анхуй әуендері. ② Драма атауы.

【徽号】 huīhào 【зат.】 жалған ат; лақап; лақап ат; тағылған ат: 同学送给他“诗人”的~ Студенттер оған «ақын» деген лақап ат қойған.

【徽记】 huījì 【зат.】 белгі; елтаңба; таңба; танымбелгі; эмблема: 飞机上的~ Ұшақ үстіндегі белгі.

【徽剧】 huījù 【зат.】 Анхуй театры.

【徽墨】 huīmò 【зат.】 Хуйжоулық тушь.

【徽章】 huīzhāng 【зат.】 белгі, жетон, таңба, танымбелгі.

隳 huī 〈书〉 жойылу, жоғалу, күйреу, сыну, бұзылу, жоқ болу.

huí

回 huí ① айналу; шыр айналу; шыр қалықтау, бұраланды: 峰~路转 Жол таулар арасынан бұраландай орналасқан. ② 【ет.】 қайта оралу, оралу, қайтып келу, қайтып бару: ~家 үйге қайта оралу; ~乡 Отанға қайтып келу.

③ 【ет.】 айналдыру; бұра салу; бұрау; бұру; бұрылу; бұрып жіберу: ~头 басын бұру. ④ 【ет.】 жауап беру, жауап қату: ~信 жауап хат, хатқа жауап беру. ⑤ 【ет.】 хабарлама; баяндама; мәлімдеме. ⑥ 【ет.】 қайтарылды, қабыл алмау; қайырып тастау: 送来的礼物都~了 Жіберілген сыйлықтардың барлығы қайтарылып жіберілді. ⑦ 【мөл.】 рет: 来了一~ Бір рет келген; 听过两~ Екі рет тыңдады.

⑧ 【мөл.】 бөлім: 一百二十~抄本 《红楼梦》 «Қызыл сарайдағы түс» романының жүз жиырма бөлімі бар.

回 Huí ① дүнгендер, дүнген: ~民 Дүнген халқы. ② 【зат.】 тегі.

【回拜】 huíbài 【ет.】 жауапты барыс.

【回报】 huíbào 【ет.】 ① есептесу, есеп тапсыру, қысаптысу. ② ризашылық білдіру, алғыс айту; разылау; риза ету: 做好事不图~ Жақсылық жасап ризашылық білдіруін күтіп жүрме. ③ есеп айыру; кек алу; кек қайтару; өш алу; өшін алу: 你这样恶意攻击人家, 总有一天会遭到~的 Сен осылай басқаларға жамандық жасай берсең, күндердің күнінде олар міндетті түрде кек қайтарады.

【回避】 huíbi 【ет.】 ① жалтару; қашу; аулақ болу; аулақ жүру: ~要害问题 маңызды мәселеден жалтару. ② қарсылық мәлімдеу; өзі-өзіне қарсы; өздігінен бас тарту.

【回禀】 huíbǐng 【ет.】 айту; айтып беру; хабарлау: ~父母 Ата-анаға

айтып беру.

【回驳】 huíbó 【ет.】 қарсылық білдіру, бас тарту, қарсылық ету: 据理~ көзқарасынан бас тарту.

【回采】 huícǎi тазалаушы қуыс.

【回茬】 huíchá екінші рет егін себу.

【回肠】 huícháng 【зат.】 бүйірдегі ішек; мықындағы ішек

【回肠】 2huícháng 〈书〉 【ет.】 өзін қоярға жер таппау, уайымдау, абыржу: ~九转 қатты уайымдау.

【回肠荡气】 huí cháng dàng qì ойландыратын; ой салатын; ой түсіретін; толқытатын; әсерлі; еліктіргіш; қызық; қызықты; тартымды.

【回潮】 huícháo 【ет.】 ① дымқылдану; дым тарту; дым тию; дымқыл тарту; дымығу; зәктеу; ылғалдану: 连下几天雨, 晒好的粮食又~了 Бірнеше күн бойына жаңбыр жауып тұр, астықты дымқылданып кетпеуі үшін күнге кептіру керек болады.

② ескілікке қайту, көне ойлардың қайта жаңғыруы: 近几年, 一些地方的迷信活【ет.】又~了 Кей жерлерде ырымшылдық іс-әрекет қайта жанданған.

【回嗔作喜】 huí chēn zuò xǐ ашуланып тұрып көңіл күйі қуанышқа ауысып кетті.

【回程】 huíchéng 【зат.】 қайтар жол, қайтар бағыт, қайтар рейс: ~车 қайтатын жол.

【回程票】 huíchéngpiào қайтар билет, қайтар сапар билеті.

【回春】 huíchūn 【ет.】 ① көктемнің келуі, көктемнің түсуі: 大地~ көктем қайтадан келді. ② ұлы дәрігерлік өнері; керемет дәрі: ~灵药 керемет әсері бар дәрі-дәрмек.

【回答】 huídá 【ет.】 жауап беру, жауап қату: ~问题 сұраққа жауап беру.

【回单】 huídān (~儿) 【зат.】 түбіртек; қолхат; тілхат.

【回荡】 huídàng 【ет.】 ағылу; елестеу; көрініп ету; өту; қалқу: 歌声在大厅里~ Үлкен залдан әуен ағылып келуде.

【回电】 huídiàn ① 【ет.】 жауапты телеграмманы жіберу; телеграфпен жауап беру. ② телеграфты жауап, телефонмен жауап беру: 收到一个~ Телеграф арқылы жауап алу.

【回跌】 huídiē 【ет.】 жоғарылаудан кейінгі түсім: 物价~ тауарлардың бағасы түсті.

【回返】 huífǎn 【ет.】 инверсия; қайту, оралу: ~家乡 Үйге оралу.

【回访】 huífǎng 【ет.】 жауапты сапарға барып келу.

【回放】 huífàng 【ет.】 көрсетілімді қайталау: 精彩镜头~ Қызықты кино

кадрлерін қайта көрсету.

【回复】 huífù 【ет.】 ① жауап беру; жауап қату. ② еске түсіру; жаңадан жөндеу; қалпына келтіру; жаңарту; жаңару; қайта бастау; қайта түзеу: ~常态 әдеттегі жағдайды қалпына келтіру.

【回顾】 huígù 【ет.】 ① артына қарау; бұрылу; бұрылып қарау; жалт қарау. ② елестету; еске түсіру; есіне алу; өткенді шолу ◇ ~过去, 展望未来 Өткенге зер салып, болашаққа қарау.

【回光】 huíguāng жарық; сәуле; шұғыла.

【回光返照】 huíguāngfǎnzhào ① күннің багуы; күнбатыс. ② өмірдің соңғы сәулелері, қайтып бара жатқан адамның соңғы кезені; жанталас; өлімалды.

【回光镜】 huíguāngjìng ойыс айна.

【回归】 huíguī 【ет.】 қайту, қайтып оралу, қайтып келу: ~祖国 Отанға оралу; Ата-бабалар мекеніне қайтып келу.

【回归带】 huíguīdài тропикалық аймақ; тропикалық белдеу.

【回归年】 huíguīnián 【зат.】 тропикалық жылы.

【回归热】 huíguīrè қайталама безгек; қайтып келген кезік; қайталама сүзек.

【回归线】 huíguīxiàn 【зат.】 тропик; тропикалық; тропиктік.

【回锅】 huíguō 【ет.】 жылыту; қыздыру; ысыту: 把这碗菜回回锅 Мына кеседегі тағамды қыздырып жібер.

【回锅肉】 huíguōròu қайнатылған шошқа етінен жасалған қуырма.

【回国】 huíguó отанға қайта оралу; туған жерге қайтып келу: 在我~以后 Мен Отанға қайтып келген соң.

【回合】 huíhé 【зат.】 айналым; тур; раунд; айқас; қырғын; соғыс; ұрыс; шайқас; қақтығыс; соқтығыс; ұрыс-қағыс: 拳击赛进行到第十个~仍不分胜负 Боксшылар оныншы раундта күресуде, кімнің жеңіске жететіні әлі белгісіз.

【回纥】 Huíhé 【зат.】 ұйғырлар, ұйғырлық.

【回鹘】 Huíhú 【зат.】 回纥; ұйғырлар.

【回护】 huíhù 【ет.】 көлегейлету; көлегейлеу; күргейлеу; қалқалау; қымқау; тасалау; қорғау; тасалау: 你老这样~他 Сен үнемі оны осылай қорғаштайсың.

【回话】 huíhuà ① (--) 【ет.】 жауап беру. ② (~儿) 【зат.】 жауап: 我一定去, 请你带个~给他 Мен міндетті түрде барамын, оған менің жауабымды жеткізіндер.

【回还】 huíhuán 【ет.】 өз орнына

қайтып келу, орнына оралу: 一去不~ ешқашан қайтып келмеу.

【回环】 huíhuán 〈书〉【et.】 айналмалы; бұралаң; ирек; иректі; ирелең; иреңі бар; иір; қатпарлы: 溪水~ ирелендеген тау ағыны.

【回回】 huí·huí【zat.】 мұсылмандар, мұсылман халықтар.

【回回蒜】 huíhuisuàn қытайдағы аютабан; қоянот; сарғалдақ (ащы немесе улы өсімдік).

【回火】 huíhuǒ【et.】 ① кері тұтану. ② демалыс, демалысқа шығу.

【回击】 huíjī【et.】 қарсы соққы беру, жауапты шабуыл жасау, тойтарыс беру: 奋力~ осырата қарсы соққы беру.

【回家】 huíjiā үйге оралу, үйге қайту: 该~了 үйге қайтатын уақыт болды.

【回见】 huíjiàn【et.】 сау бол, көріскенше.

【回教】 huíjiào【zat.】 мұсылмандық, мұсылманшылық.

【回教徒】 huíjiàotú мұсылман, діндар; діншіл.

【回敬】 huíjìng【et.】 ① амандыққа жауап қату: ~你一杯 Сізді бір шыныға шақырайын. ② қарсы жауап: 他听到对方骂他, 也就~了几句 Ол оны ұрыскандарын естіп, қарсы бір-екі ауыз сөз айтты.

【回绝】 huíjué【et.】 бас тарту; қабыл алмау; қабылдамау: ~了他的不合理要求 Оның негізсіз талаптарын қабыл алмау.

【回空】 huíkōng【et.】 қайтып келген бос вагон; жүксіз қайту: ~的船 жүксіз қайтқан пароход.

【回口】 huíkǒu〈方〉【et.】 ерегісу; қайта айту; қарсы сөзге келу; қасарысу; сөз қайыру; сөз таластыру; тайталасу.

【回扣】 huíkòu【zat.】 комиссиялық ақы; куртаж.

【回馈】 huíkù【et.】 есесін қайтару; жақсылыққа жақсылық істеу; алғыс айту; разылау; риза ету: ~社会 қоғамға ризашылық білдіру.

【回来】 huí·lái【et.】 ① қайту, оралу, қайтып келу, қайтып оралу: 他每天早晨出去, 晚上才~ Ол күнде таңертең ертемен шығып кетіп, кешке қайтып оралады. ② артқа; кейін; кейін қарай; кері; кері қарай; қайта; қайтадан: 他刚从外地~ Ол қазір ғана қайта келді.

【回廊】 huíláng【zat.】 галерея.

【回老家】 huílǎojiā ата-бабаларына аттану, қайтыс болу, өлу.

【回礼】 huílǐ ①【et.】 қарсы алуға жауап беру, сәлеміне жауап қату: 首长向站岗的卫兵回了个礼 Басқарушы қарауылдың сыйына сыймен жауап

қатты.

②【et.】 Сыйға сыймен жауап қату; Сыйға сый, Сыраға бал. ③【zat.】 берген сыйына жауапты сыйлық: 一份~ Сыйдың бір бөлігі.

【回历】 Huílì【zat.】 мұсылмандық әдіс, мұсылмандық тәсіл (күнгізбе).

【回历求】 Huílìqiú хай-алай.

【回流】 huíliú【et.】 тасқын; тасу; тасыту; толқынның жағаға шарпуы (теңіздің жағаға соққан толқыны): 河水~ өзеннің тасуы. 人才~ тасып жатқан талант.

【回笼】 huílóng【et.】 ① жылыту; қыздыру; ысыту. ② алу; алып тастау; шығарып тастау; алып қою: 货币~ Ақшаны алып қою.

【回炉】 huílú【et.】 ① қайта балқыту: 废铁~ темір қалдықтарын қайта балқыту. ② жылыту; қыздыру; ысыту.

【回禄】 Huílù〈书〉【zat.】 өрт қаптау, өрт, от алу: ~之灾 өрттен зардап шегу.

【回路】 huílù【zat.】 ① қайтар жол, қайтатын сапар: ~已被截断. ② долбар; пішін; сұлба; контур (өткізгіштердің тұйықталған түйісі).

【回落】 huíluò【et.】 төмендеу; төмен түсу; бәсеңсу; қайту: 江水~ Өзен суы төмендеді.

【回马枪】 huímǎqiāng【zat.】 парфян жебе; оқ; парфяндік садақ оғы: 杀~ парфян оғынан жаралану.

【回门】 huímén【et.】 жас жұбайлардың қалыңдық үйіне қонаққа баруы.

【回民】 Huímín【zat.】 回族. дунген

【回眸】 huímóu〈书〉【et.】 көзі айналу; артына қарау; кері бұрылу: ~一笑 артына қарап күлімдеу.

【回目】 huímù【zat.】 тақырыбы, атауы, бөлімі, тарау.

【回念】 huíniàn【et.】 еске алу; еске түсу; еске түсіру; есіне алу: ~往事 Өткен өмірін есіне түсіру.

【回暖】 huínuǎn【et.】 жылына түсу; жылыну; жылытып қою; жылымық: 天气~了 Ауа-райы жылына бастады.

【回聘】 huírìn【et.】 жұмыс бастылық; қолы бос болмаушылық; қарбаластық.

【回棋】 huíqí【et.】 болдырмау; бұзу; жою; өзгерту.

【回迁】 huíqiān【et.】 туған жеріне қайтып келу, көшіп кетіп, сосын қайта оралу:

新楼建好后, 居民纷纷~ Жана ғимарат салынып болған соң тұрғындар қайта келіп қоныстанады.

【回青】 huíqīng【et.】 жасылдану; жасыл тарту; көгере түсу; көгеру;

көкпеңбек тарту; көкшіл тарту: 麦苗~ Бидай өскіндері жасыл тартып қалыпты.

【回请】 huíqǐng【et.】 жауапты шақыру жасау; қонаққа шақырғанды сыйлап қонаққа шақыру.

【回去】 huí·qù【et.】 жөнелу; жөнеп кету; жүріп кету; кету; қайту; қайтып келу: 离开家乡十年, 一次也没~过

Үйінен он жыл бұрын кетіп, бір де бір рет қайтып келген жоқ.

【回去】 huí·qù【et.】 кейін; кейін қарай; кері; кері қарай; қайта; қайтадан: 把这支笔给他送~ Мына қыл қаламды оған қайтадан беріп жібер.

【回绕】 huírào【et.】 қамту; қапсыра құшақтап алу; қапсыру; құрсаулау; құрсау соғу: 这里泉水~, 古木参天 Мына жерде бұлақ құрсау соққан, көне ағаш аспанмен теңесіп өсіпті.

【回身】 huíshēn【et.】 айналу; бұрылу; қайрылу: 他放下东西, ~就走了 Ол заттарды қойды да, бірден бұрылып жүре жөнелді.

【回神】 huíshén(~儿)【et.】 жұбану; көңіл жайлану; тынышталу; тыныштану: 等他回过神儿来, 报信的人早已跑远了 Оның тынышталуын күтіп, хабаршы адам ұзап жүгіріп кетті.

【回升】 huíshēng【et.】 жоғары көтерілу; көтерілу; шығу: 气温~ температура тағы да көтерілді.

【回生】 1 huíshēng【zat.】 тірілу; реанимация (клиникалық өлім халіндегі ағзаны тірілту): 起死~ тіріліп кетту, тірілу.

【回生】 2 huíshēng【et.】 тастау; шығу; безу: 几天不练琴, 手指就~ Біраз күн іс-тәжірибесіз қолдар үйренбей қалыпты.

【回声】 huíshēng【zat.】 жаңғырық (жаңғырығып естілген дауыс): 山谷中响起他叫喊的~ Жартастар арасындағы дыбыс оның айғайының жаңғырығы еді.

【回师】 huíshī〈书〉【et.】 әскерді алып кету; әскерді шығарып тастау.

【回收】 huíshōu【et.】 ① жинау; жию; терім; сатып алу; сауда жасау; қалыптастыру: ~余热 жұмсалмаған энергияны қалыптастыру.

② қалпына келтіру: ~贷款 қарызды қалпына келтіру.

【回手】 huíshǒu【et.】 ① бұрылып қолын созу; бұрылып қолын ұсыну: 走出了屋子, ~把门带上 Бөлмеден шыға келіп, қолын созып есікті жауып қалды ② есесін қайтару; соққыға соққымен жауап беру; тойтарыс беру: 打不~ тойтарыс бермеу.

【回首】 huíshǒu〈书〉【et.】 ① басын бұру; басын бұрып қарау; артына бұрылып қарау: 屡屡~, 不忍离去

Қайта-қайта қарай беріп тастап кете алған жоқ. ② есіне түсіру, есіне алу: ~往事 Өткенді есіне алды.

【回赎】huìshú【ет.】өтеу; сатып алу.

【回丝】huísī қалдық; жіптің қалған-құтқаны; жіп қалдықтары.

【回溯】huìsù【ет.】еске алу, елестету, еске сақтау; есіне түсіру: ~过去, 瞻望未来 Өткенді есіне алып, болашаққа зер салу.

【回天】huítiān【ет.】аспанды төңкеру; жағдайды қатты өзгерту; үлкен өзгеріс енгізу: ~之力 құдіретті күш.

【回天无力】huítiānwúli ешбір көмек көрсете алмау; мұны дұрыстайтын құдірет жоқ.

【回天之力】huítiānzhīli барлығын жеңуші күш, құдіретті күш.

【回填】huítián【ет.】құмды қайта құю; қайта төгу: ~的时候要逐层夯实 Құмды қайта төгу қатпарды нығыздау үшін қажет.

【回条】huítiáo(~儿)【зат.】қолхат; тілхат; квитанция.

【回调】huítiào【ет.】қайта көтерілу; қайта жоғарылау: 股市缩【мөл.】~ Қор нарығындағы акциялардың бағасы қайта көтеріліп кетті.

【回帖】huítiē кері қолхат; кері тілхат.

【回头】huítóu ①(--)【ет.】айналу; бұрылу; бұрылып қарау; басын бұру: 一~就看见了 бір бұрылып көріп қою.

②【ет.】қайтып келу; оралу; қайту: 一去不~ Сол кеткеннен мол кету; Бір кеткеннен қайтып келмеу. ③【ет.】опық жеу; опыну; өкіну; тәубеге келу; дұрысталу; оңдалу; түзелу: 现在~还不算晚 Әлі де тәубеге келуге кеш емес.

④【үс.】сосын; кейін; кейіннен: 你先吃饭, ~再谈 ен алдымен тамағыңды ішіп, сосын сөйле.

【回头客】huítóukè【зат.】тұрақты сатып алушы; тұрақты келуші.

【回头路】huítóulù【зат.】ескі жолдар; регресс жолы; бұрынғы іздер.

【回头率】huítóulǜ【зат.】① артықшылық беру; жеңілдік жасау; шегерім. ② басын бұрып қарайтындай сүйкімді, тартымды.

【回头人】huítóurén〈方〉【зат.】жесір әйел.

【回头是岸】huítóushìàn тәуба етсең жаныңды құтқарасың; түзелуге әлі де кеш емес; дұрыс жолды таңдауға ешқашан кеш емес.

【回味】huíwèi ①【зат.】дәм: 吃后~有些苦 жеп болған соң қышқыл дәмі аузыңда қалады. ②【ет.】кезеңдерді еске алу; жағымды сәттерді еске түсіру: 我一直在~他说的话 Мен

оның бар айтқанын есіме алдым.

【回文】huíwén жауапты қарым-қатынас;

【回文诗】huíwénshī【зат.】палиндром(шығарма немесе жанр ретінде).

【回戏】huíxì【ет.】қытай ұлттық музыкалық драмасы (кей кездерде қоюға тыйым салынады).

【回乡】huíxiāng Отанға оралу; туған жеріне қайту.

【回翔】huíxiáng【ет.】айналу; айналып жүру; қалықтау; үйірілу: 鹰在空中~ Қыран құс аспанда қалықтап жүр.

【回响】huíxiǎng①【зат.】回声: 歌声在山谷中激起了~ Даладағы ән жаңғырықтың шығуына себепші балды.

②【ет.】дыбыс беру; үн кату; үн қосу: 增产节约的倡议得到了全厂各车间的~ Үн қосушылар көп болғандықтан гүлдер шеберханасы сақтап қалынды. ③【ет.】дыбысы; үні: 山谷中~着开矿的机器声 таулар арасынан кен өндіріп жатқан машиналардың дыбысы естіледі.

【回想】huíxiǎng【ет.】есіне алу; есте сақтау: ~不起来 есіне түсіре алмау.

【回心转意】huíxīnzhuǎnyì қарым-қатынасын өзгерту; көзқарасын өзгерту; түзелу; ойланып қайта шешу; ойланып-толғану; ойланып-толғанып шешу.

【回信】huíxìn ①【ет.】жауап хатын жолдау; хатқа жауап жазу: 希望早日~ Жауап хаттың тезірек келуіне үміттенемін. ②【зат.】жауап хат, жауап: 给哥哥写了一封~ Ағама хат жаздым. ③(~儿)【зат.】жауап: 事情办妥了, 我给你个~儿 Жұмыс істеліп біткен соң саған жауабын айтамын.

【回【сын.】针】huíxíngzhēn【зат.】скрепка; түйреуіш (іс қағаздарын бекітіп қоятын металдан істелген түйреуіш).

【回修】huíxiū жамау; жөндеу; ремонт.

【回旋】huíxuán【ет.】① ұшу; айналу; айналып жүру; қалықтау; үйірілу: 飞机在上空~着 Ұшақ әуеде қалықтап барады. ② маневр жасау; орағытпа; орағыту: ~的余地 маневр жасау мүмкіндігі.

【回旋曲】huíxuánqǔ【зат.】рондо (өлең түрі).

【回忆】huíyì【ет.】еске алу; есіне түсіру; елестету: ~过去 Өткенді есіне алу.

【回忆录】huíyìlù【зат.】ғұмырнама; естелікнама; есте қалған сәттер.

【回音】huíyīn【зат.】① жаңғырық: 礼堂~大, 演奏效果差一些 Салтанатты жиын өткізетін бөлмеде

жаңғырық қатты шыққандықтан орындаудың сапасы біршама нашар болды. ② жауап хат; жауап: 我连去三封信, 但一直没有~ Мен үш хат жібердім, алайда бір де бір жауап алған жоқпын; ③ группетто.

【回应】huíyìng【ет.】жауап беру; дыбыс беру; үн кату: 对代表们的建议给予积极的~ Депутаттардың ұсынысын қолдап оңды жауап беру.

【回佣】huíyōng〈方〉【зат.】комиссия, комиссиялық.

【回游】huíyóu 同“洄游” миграция, көші-қон: ~周期 көші-қон кезеңі.

【回赠】huízèng【ет.】сыйға сый көрсету: ~一束鲜花 Сыйға сый көрсетіп бір шок гүб беру.

【回涨】huízhǎng【ет.】қайта көтерілу, қайта жоғарылау, өсу.

【回照镜】huízhàoing гелиотроп.

【回执】huízhi【зат.】① қолхат, сенімхат, квитанция. ② жеткізілім туралы хабарлама. ③ кері сенімхат.

【回转】huízhǎn【ет.】айналдыру; бұра салу; бұрау; бұру; бұрылу; бұрып жіберу: 他~马头向原地跑去 Ол аттың басын бұрып, бұрынғы орынға шаба жөнелді.

【回转仪】huízhǎn yí гироскоп.

【回转轴】huízhǎn zhóu айналу білігі.

【回族】Huízú【зат.】Хуэй, Қытайдағы аз ұлттардың бірі.

【回嘴】huízǔi【ет.】① ерегісу; қайта айту; қарсы сөзге келу; қасарысу; сөз қайыру; сөз таластыру; тайталасу. ② қарсылық қылу; қарсыласу.

茴 huí [茴香] (huíxiāng)【зат.】жұлдызды әніс; қарапайым фенхель; бәден (ііс май шығатын өсімдік).

【茴香油】huíxiāngyóu әніс майы.

洄 huí〈书〉жылым; иірім; тартпа.

【洄游】huíyóu【ет.】ауу; жосу; көшіп қону; миграция.

蛔(蛔, 蛲)huí аскарида; бөсір; жыланқұрт; ішексорғы.

【蛔虫】huíchóng【зат.】аскарида; бөсір; жыланқұрт; ішексорғы.

huǐ

【魍魎】huǐhuǐ〈书〉【ел.】даңғырлау; дүрілдеу; күркіреу.

悔 huǐ опық жеу; опыну; өкіну; тәубеге келу; өкіну: ~悟 қателігін түсіру.

【悔不当初】huǐbùdāngchū Сондай өкінемін; мұны ертерек түсінбегенім қандай өкінішті: 早知如此, ~ Ертерек білмегеніме сондай өкінемін.

【悔不该】huǐbùgāi опық жеу; өкіну.

【悔改】huǐgǎi【ет.】өкініп дұрыс жолға түсу; тәубеге келіп түзелу: 他已表示愿意~ Ол өзінің тәубесіне таянуға дайын екенін білдірді.

【悔过】 huǐguò 【ет.】 қателігін мойындау; тәубесіне таяну, өкіну; опық жеу: ~自新 тәубесіне таянып дұрыс жолға түсу.

【悔恨】 huǐhèn 【ет.】 опық жеу; опыну; өкіну; тәубеге келу: ~不已 қатты өкіну; қатты опық жеу.

【悔婚】 huǐhūn 【ет.】 некені бұзу; ажырасу.

【悔棋】 huǐqí 【ет.】 болдырмау; бұзу; жою; өзгерту.

【悔悟】 huǐwù 【ет.】 қателігін мойындау; тәубесіне келу; түзелу; дұрыс жолға түсу: ~前非 Өзінің бұрынғы қателіктерін түсіну.

【悔约】 huǐyuē 【ет.】 өкіну; қамығу.

【悔罪】 huǐzuì 【ет.】 жасаған қылмысы үшін өкіну: 有~表现 Қылмыс жасағаны үшін тәубеге келгенін білдіру.

毁 huǐ① 【ет.】 бұзу; жою; күйрету; қиратып тастау; талқандау; бүлдіру; жарамсыз етіп тастау: 好好儿的一本书, 让你给~了 Сондай жақсы кітап еді, сен оны бүлдіріпсің ғой.② жанып кету, жану, жағу: 焚~ түгі ұалмай жанып кетті.③ өсектеу; өтірік айту: ~誉 мақтау-сынау.④ 〈方〉 【ет.】 ауыстыру.⑤ (Huǐ) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【毁谤】 huǐbàng 【ет.】 өсек; өсек-аян; пәлекорлық; 进行~ өсек шығару; өсек апараты.

【毁害】 huǐhài 【ет.】 бұзу; жою; күйрету; қиратып тастау; талқандау ①: 这一带常有野兽~庄稼 Мына аймақтар көбінесе жабайыларша егістіктерді талқандап отырды.

【毁坏】 huǐhuài 【ет.】 талқандау; бұзу; жою; күйрету; қиратып тастау; ~他人 【зат.】 誉 басқа адамдардың абыройын күйретіп отырды.

【毁家纾难】 huǐjiāshūnàn Отанын сақтап қалу үшін бар игілігінен айырылу.

【毁灭】 huǐmiè 【ет.】 жайпау; жайрату; жойдыру; жойып жіберу; жою; көзін жою; құрыту; қыру; қырып тастау;

ойран қылу: ~证据 дәлелдерді жойып жіберу.

【毁灭性】 huǐmièxìng жойқын; қирататын; талқандайтын; алапат; жойқын; қырғын; ойран: ~的打击 жойқын соққы.

【毁弃】 huǐqì 【ет.】 жарамсыз етіп тастау; бұзу; қирату; ойрандау; талқандау.

【毁容】 huǐróng 【ет.】 өзін адам қарағысыз қылу; ажарын жою; бұзу.

【毁伤】 huǐshāng 【ет.】 бүліну; зақым; зақымдалу; зақымдану; зақым келу; зиян келу; мертігу.

【毁损】 huǐsǔn 【ет.】 бұзу; бұзылу; бұзылып қалу; бүлдіру; бүлінушілік; жарамсыз етіп тастау; іске жармайтын болып қалу: 不得~公共财物 Қоғамдық меншікті бүлдіруге болмайды.

【毁誉】 huǐyù 【ет.】 жақтау және даттау: ~参半 мұнда жақтаудың да даттаудың да үлестері бар.

【毁誉参半】 huǐyùcānbàn мұнда жақтаудың да даттаудың да үлестері бар: 对这部电视剧众说纷纭, ~ Бұл телехикая туралы әртүрлі пікірлер бар, кейбіреулер жақтайды, кейбіреулері даттайды.

【毁约】 huǐyuē 【ет.】 келісімді бұзу.

hui

汇 huì① 【ет.】 бірлесу; тұтасу; қосылу; бірігу: 百川所~ көптеген өзендердің бірігуі.② бірлесу; бірігу; серіктесу; ынтымақтасу: ~报 газеттер топтамасы.③ жинақ: 词~ сөздік; лексика.

汇 huì① 【ет.】 жіберу; аудару: 电~ телеграфпен ақша жіберу; ақшаны телеграф арқылы аудару.② айырбастау(валюта): 换~ валюта айырбастау.

【汇报】 huìbào 【ет.】 (① баяндау, хабарлау; есеп тапсыру: 听~ хабарламаны тындау.② ақпар; білдірме; есеп; мәлімет: 写~ ақпарат дайындау, жазу.

【汇编】 huìbiān ① 【ет.】 жинақ; топтама: ~成书 кітаптар топтамасы.② 【зат.】 құрастыру; ұйымдастыру: 法规~ заңдар мен тәртіптерді құрастыру.

【汇兑】 huìduì 【ет.】 аудару, жіберу (ақша): 银行~ банк арқылы ақша аудару.

【汇费】 huìfèi 【зат.】 аударма үшін ақы.

【汇付】 huìfù 【ет.】 ақша аударымы арқылы есептесу.

【汇合】 huìhé 【ет.】 бірігіп кету; қосылып кету; бірлесу: 小河~成大河 кішкене өзен үлкен өзенге барып қосылады.

【汇合点】 huìhédiǎn қосылу орны, бірігу орны, құйылу орны.

【汇集】 huìjí 【ет.】 жинау, жинақтау, топтау: ~材料 материал жинау.

【汇价】 huìjià 【зат.】 валюта бағамы: ~变 【ет.】 валюта бағамының өзгерісі.

【汇聚】 huìjù “会聚” мағынасында.

【汇款】 huìkuǎn① 【ет.】 ақша аудару; ақша аударымын жүзеге асыру: 他到邮

局~去了 пошта бөлімі арқылы ақша аударуға кетті.② 【зат.】 ақша аударымы: 收到一笔~ ақша аударымы қабылдап алынды.

【汇款单】 huìkuǎndān ақша аударымының бланкісі.

【汇款人】 huìkuǎnrén ақша аударушы, аударым жасаушы.

【汇流】 huìliú 【ет.】 бірігу; қосылу; түйісу; құйылу: 数条小溪在这里~成河 Бірнеше жылғалар өзен болып қосылады.

【汇拢】 huìlǒng 【ет.】 бірігу, жинақталу: 几股人群~一起 Бірнеше топ адамдар бірлесті.

【汇率】 huìlǜ 【зат.】 валюта бағамы.

【汇民】 huìmín 【зат.】 жеке инвесторлардың валюталық операцияларымен айналысады.

【汇票】 huìpiào 【зат.】 аударым, аударым қағазы.

【汇市】 huìshì 【зат.】 ① валюта айырбастау.② шет ел валютасының нарықтық құны.

【汇水】 huìshuǐ 【зат.】 аударым ақысы.

【汇演】 huìyǎn “会演” мағынасында.

【汇总】 huìzǒng 【ет.】 жалпы санын шығару; жиынтықтау; қосындылау: 等各组的资料到齐后~上报 Топтардың әрқайсысының табыс мөлшері теңескеннен кейін ғана жалпыластырып жарияланады.

【汇总表】 huìzǒngbiǎo ақпар; білдірме; есеп; мәлімет; жалпы санын шығару кестесі; жиынтықтау; қосындылау: 明细~

讳 huì ① үндемей қалу; бүркемелеу; ешнәрсе айтпау; аулақ болу; аулақ жүру; қашу; бас тарту; бұлтару; жалтақтау; жалтару; жылыстау; тайқу: 隐~ үндемей қалу.② тыйым салынған заттар, тыйым, аттеріс: 犯~.③ аттеріс; табу; тыйым сөз; тыйым: 【зат.】 ~табу атаулар.④(Huì) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【讳疾忌医】 huìjíjìyī үндемей күнәларын жасыру; дертін айтпау.

【讳忌】 huìjì 【ет.】 аулақ жүру; қашу; бас тарту; бұлтару; жалтақтау; жалтару; тыйым 不知~ табуларды білмеу.

【讳莫如深】 huìmòrúshēn құпияда ұстау; сыр сақтау; бүркемелеу; жасыру; сездірмеу; бұқпа; бүркеулі; елеусіз; жасырын.

【讳言】 huìyán 【ет.】 үндемей қалу; бүркемелеу; ешнәрсе айтпау: 无可~ жасыратын ештеңесі жоқ.

会 huì ① жиналу; жиналысу; жинау; бірлесу; бірігу; серіктесу; ынтымақтасу: ~合 бірігу, жиналу.②

【ет.】 жолығу; кездесу; ұшырасу; жүздесу; көрісу: 昨天没有~着他

Кеше онымен кездескен жоқпыз. ③ 【зат.】 жиналыс; мәжіліс: 晚上有一个~ Кешке бір жиналыс бар. ④ әлеумет; қоғам; ұйым; қоғамдық бірлестік; одақ: 工~ кәсіподақ; кәсіпкерлер одағы. ⑤ жәрмеңке; базар: 赴~ жәрмеңкеге аттану. ⑥ мерекелер; іс-шаралар. ⑦ 【зат.】 өзара көмек қассасы. ⑧ маңызды қала: 都~ барлығы маңызды қалалар. ⑨ қолайлы жағдай; мүмкіндік; ауқыт: 机~ ауқыт машанасы. ⑩ 〈书〉【үс.】 орынды; дәл дегендей; тап; нақ; дәлме-дәл: ~有客来 Қонақтар да дәлме-дәл келді. (1 ① 〈书〉 міндет болу; тиісті болу; тиісті: 长风破浪~有时 Ауқытысында тұрыс әрекет ете білу керек. 会 huì ① түсіну; ұғу; ұғыну: 心领神~ жанын шын жүректен түсіне білу. ② 【ет.】 жақсы білу; иемдену; білу; меңгеру: ~英文 ағылшын тілін меңгеру. ③ 【ет.】 білу; қолдан келу; істей алу; істей білу; істеу: 这孩子刚~走路, 还不大~说话 Мына бала енді ғана жүре бастады, бірақ әлі де жақсы сөйлей алмайды. ④ 【ет.】 озат; тамаша; шебер, өнерлі, талантты: 能说~道 шешендіктің хас шебері деп атауға болатын. ⑤ 【ет.】 қолдан келу; істей алу; мүмкін; бәлки; сірә; ықтимал: 他不~不来 Оның келмеуі мүмкін емес. 会 huì 【ет.】 есеп бойынша төлеу; есептесу; есепті төлеу: 我~过了 Мен төлеп қойдым. 会 huì 见 кірпік қаққанша; қас қағым; лезде; сәтте. 【会标】 huìbiāo 【зат.】 ① жиналыс белгісі; мазмұны. ② жиналыс тақырыбы; жиналыс таңбасы. 【会餐】 huìcān 【ет.】 жолдастық түскі ас; серіктестік түскі ас: 节日~ мерекеге байланысты серіктестік түскі ас. 【会操】 huìcāo 【ет.】 басты іс-әрекеттер; негізгі қимылдар: 下午两点在大操场~ Күндіз ойын алаңында басты қимылдар болып өтті. 【会场】 huìchǎng 【зат.】 жиналыс орны, жиналыс залы, конференц-зал. 【会钞】 huìchāo 【ет.】 барлығы үшін есептесу, ақы төлеу. 【会车】 huìchē 【ет.】 поездтардың қиылысуы; пойыздар қиылысуы. 【会党】 huìdǎng 【зат.】 жасырын қоғамдастықтар; құпия ұйымдар; жасырын одақ; құпия қоғам. 【会道门】 huìdào mén (~儿) 【зат.】 Хуймын, мистикалық қоғамдастық; діни ұйым. 【会典】 huìdiǎn 【зат.】 белгілірдің

ұштасуы; ишараттар қиылысуы. 【会费】 huìfèi 【зат.】 мүшелердің салымы: 工会~ кәсіподақ мүшелерінің салымы. 【会攻】 huìgōng 【ет.】 қарсыластар одағы; одақтасқан жаулар: 兵分两路, ~匪巢 әскерлер қарақшыларды екі жақтама бірігіп шабуылдады. 【会馆】 huìguǎn 【зат.】 саудагерлер одағы үйі; ауылдастық үйі; жерлестік үйі; гильдия үйі (орта ғасырда колөнершілердің я көпестердің одағы). 【会合】 huìhé 【ет.】 бірігу, кездесу, одақтасу: 两军~后继续前进 Екі армия алға қарай жүруді жалғастыру үшін бірікті. 【会话】 huìhuà 【ет.】 әңгімелесу; сөзилесу; әңгіме; сөз 进行~ әңгімелесу; әңгіме-дүкен құру. 【会徽】 huìhuī 【зат.】 белгі, нышан, тамға, таңба, эмблема: 全国运【ет.】 会~ Ұлттық ойындардың нышаны. 【会集】 huìjí “汇集” huìjí мағынасында. 【会籍】 huìjí мүше болып тұру; мүшелік. 【会见】 huìjiàn 【ет.】 кезігу, кездесу, көрісу: 友好的~ достық кездесуі. 【会聚】 huìjù 【ет.】 жиналу, жиналыс, топтасу: 老朋友重新~一起 Ескі достар қайтадан бірге жиналды. 【会考】 huìkǎo 【ет.】 бітіру емтихандары сессиясы. 【会客】 huìkè 【ет.】 қонақ күту, қонақ шақыру: ~室 қонақ күту бөлмесі, қонақ бөлмесі. 【会客室】 huìkèshì қонақ бөлмесі; қабылдау бөлмесі. 【会门】 huìmén (~儿) 【зат.】 секта; діни қауымдастық, діни ұйым: 反【ет.】 ~ діни ұйымдар. 【会盟】 huìméng одақ, съезд, одақ құру. 【会面】 huìmiàn 【ет.】 жолығу; кездесу; тап болу; ұшырасу: 我们时常~ Біз бір-бірімізбен жиі кездесіп тұрамыз. 【会期】 huìqī 【зат.】 ① жиналыстың ашылу уақыты: ~定在九月一日 Жиналыстың ашылуы қыркүйектің бірінде болады. ② жиналыс күндері: ~三天 Жиналыс үш күн болады. 【会齐】 huìqí 【ет.】 жиналу, бас қосу, бірігу, қосылу: 各村参加~ әрбір ауыл бас қосуға қатысты. 【会旗】 huìqí 【зат.】 таңбаларын біріктіру: 主席台上高悬着绘有骏马和弓箭的那达慕~ Армия бастығы жоғарыға арғымақ пен жебенің суретін салып, делгілерді біріктірді. 【会签】 huìqiān 【ет.】 қойылған қол; қол; қолтаңба; қуәландыратын құжат.

【会儿】 huìr 【мөл.】 уақыт, сәт, минут: 用不了多大~ көп уақыт алмайды. 【会让站】 huìràngzhàn аттану; тарап кету; тарау. 【会商】 huìshāng 【ет.】 ақылдасу; кенесу; мәжіліс құру; мәслихаттасу; ойласу: ~大计 Жоспарларды ақылдасу. 【会审】 huìshěn 【ет.】 ① соттың толық мәжілісі. ② бірлесе қарап тексеру; бірігіп қарау; өзара талқылау: ~施工 图纸 жұмыс сызбаларын бірлесе қарап тексеру. 【会师】 huìshī 【ет.】 бірігу; қосылу; қосылысу; жалғану; қосылу; түйісу; ұстастырылу: 胜利~ Армиялардың бірігуі сәтті өтті. 【会试】 huìshì 【зат.】 бас қаладағы мемлекеттік емтихан. 【会首】 huìshǒu 【зат.】 секта басшысы; діни ұйым басқарушысы. 【会水】 huìshuǐ 【ет.】 жүзе алу, жүзу: 他从小就~ Ол бала кезінен жүзе алады. 【会所】 huìsuǒ 【зат.】 одақтың орналасқан жері, қауымдастық штаб-пәтері. 【会淡】 huìtàn 【ет.】 ақылдасу; келіссөздер жүргізу; кеңесу; мәжіліс құру; мәслихаттасу; ойласу: 两国~ екі ел арасындағы келіссөздер. 【会堂】 huìtáng 【зат.】 жиналыс залы, конференц-зал: 科学~ ғылыми конференция залы. 【会通】 huìtōng 〈书〉【ет.】 аңғару; ұғыну. 【会同】 huìtóng 【ет.】 бірге; біргелеп; бірлесе; бірлесіп; қосылып; біріге отырып: 有关部门研究~ қызығушылық білдірген органдармен бірлесе зерттеу жүргізу. 【会头】 huìtóu 【зат.】 қауымдастық басшысы, ұйым басқарушысы. 【会务】 huìwù 【зат.】 кездесу шаралары, жиналыс мәселесі: ~工作 бизнес жүргізу. 【会晤】 huìwù 【ет.】 кездесу, көрісу: 两国领导人~ Екі елдің басшыларының кездесуі. 【会衔】 huìxián 【ет.】 атынан жалпы, барлығының қол қоюы арқасында. 【会心】 huìxīn 【ет.】 түсіну, ұғыну, ұғу, түсіністікпен: ~地微笑 түсіністікпен қарап жымыно. 【会演】 huìyǎn 【ет.】 көркемдік тәсіл; фестиваль (өнердің ауық-ауық болып тұратын сауық жиыны). 【会厌】 huìyàn 【зат.】 бөбешік; көмекей; тілшік: ~软骨 көмекей шеміршегі.

【会要】 huìyào 【зат.】 егжей-тегжей; мән; мәніс; тетік; тобықтай; төркін; ұзын-ырғасы; негізгі оқиғалардың топтамасы.

【会议】 huìyì 【зат.】 ① жиын; кеңес; кеңесу; мәслихат; жиналыс; конференция : 学术 ~ ғылыми конференция. ② жиын, кеңес: 中国人民政治协商 ~ Қытайдың халықтық саяси консультативтік кеңесі.

【会议室】 huìyìshì мәжіліс залы.

【会议厅】 huìyìtīng конференц-зал.

【会意】 huìyì 【зат.】 идеограммалар.

【会意】 2huìyì 【ет.】 түсіну, ұғыну (сөзсіз): ~的眼色 түсінікті көзқарас.

【会阴】 huìyīn 【зат.】 бұт; екі аяқ аралығы.

【会友】 huìyǒu ① 【зат.】 қауымдастық мүшесі, ұйым мүшесі. ② 〈书〉 【ет.】 достық қарым-қатынасты сақтау, достармен кездесу.

【会元】 huìyuán 【зат.】 елордадағы емтиханда үздік болу.

【会员】 huìyuán 【зат.】 мүше, ұйым мүшесі: 学会 ~ ғылыми ұйымның мүшесі.

【会员证】 huìyuánzhèng мүшелік билет; мүшелік куәлік.

【会展】 huìzhǎn 【зат.】 көрме; жәрменке: ~中心 көрме орталығы.

【会展经济】 huìzhǎnjīngjì экономика жәрменкесі; экономика көрмесі.

【会战】 huìzhàn 【ет.】 ① шайқасу үшін кездесу; шайқаста ұшырасу. ② қырғын; қырғын соғыс; ұрыс; шайқас: 大 ~ басты шайқас, шешуші соғыс.

【会章】 huìzhāng қоғам жарғысы, одж жарғысы.

【会长】 huìzhǎng ұйым төрағасы; қауымдастық төрағасы: 友好协会 ~ достық ұйымының төрағасы.

【会账】 huìzhàng 【ет.】 төлеу; ақы беру; ақы төлеу: 代人 ~ басқалар үшін ақы төлеу.

【会诊】 huìzhěn 【ет.】 консилиум; қиын ауруды анықтау, оны емдеу жолы туралы дәрігерлердің мәслихаты: 他的病明天由内科医生 ~ Оның ауруына байланысты ертең терапевт-дәрігерлердің мәслихаты болады.

【会众】 huìzhòng 【зат.】 құпия ұйым мүшесі, жасырын қауымдастық қатысушысы.

【会子】 huì-zi 【мөл.】 біраз уақыт, сәт, минут: 来了 ~ 了, 该回去了 Келгеніме біраз болды, кетуім керек.

【荟】 huì 〈书〉 жайқалған, ну, қалың.

【荟萃】 huìcuì 【ет.】 жиналу, топтасу, жиылу: 人才 ~ талантты қайраткерлердің тобы пайда болды.

【叻】 huì 〈书〉 құстардың сайрауы,

құстар әуені, құстардың әні.

【叻】 huìhuì 〈书〉 【ел.】 айқын дыбыс, сынғырлаған дауыс.

【浍】 huì ① Хынан провинциясындағы Куайхы өзені. ② Шанси провинциясындағы өзен.

【诲】 huì оқыту; білім беру; үйрету; үйрету; ақыл үйрету; ақыл беру; бағыт көрсету; жөн сілтеу: 教 ~ білім беру.

【诲人不倦】 huìrénbùjuàn шаршамай білім беру; үйретуден еш шаршамау: ~的老师 білім беруден шаршамайтын ұстаз.

【诲淫诲盗】 huìyínhuìdào бұзықтыққа итермелеу; жезөкшелікке себеп болу. Жаман әсер ету.

【绘】 huì 【ет.】 салу, сызу, жазу: ~画 сурет салу.

【绘画】 huìhuà 【ет.】 көркем сурет; сурет өнері; сурет салу: 长于 ~ қыл қаламның хас шебері.

【绘声绘色】 huìshēnghuìsè бояулар мен мүсіндерді дұрыс таңдау, нақты жіне жанды етіп салу.

【绘声绘影】 huìshēnghuìyǐng жанды секілді бейнелеу.

【绘事】 huìshì 〈书〉 【зат.】 көркем сурет; сурет өнері; сурет салу.

【绘图】 huìtú 【ет.】 сызу, салу: 铅笔 ~ сызатын қарындаш.

【绘图板】 huìtúbǎn сызу тактасы.

【绘图笔】 huìtúbǐ сызу қылқаламы; рейсфедер (сызу құралы).

【绘图室】 huìtúshì сызба бөлмесі.

【绘图员】 huìtúyuán сызба сызушы; сызбашы.

【绘图纸】 huìtúzhǐ ватман; ватман қағазы; сызу қағазы; картографиялық қағаз.

【绘图仪】 huìtúyí 【зат.】 графоқұрастырғыш, плоттер.

【绘影绘声】 huìyǐnghuìshēng жанды секілді образды бейнелеу.

【绘制】 huìzhì 【ет.】 сызғылап жобасын салу; сызу; сызып жобасын салу; сызу; салу: ~图纸 сызба дайындау.

【烩】 huì 【ет.】 ① тұздық қосып бұқтыру; бұқтырып пісіру: ~猪肝 тұздықтағы бұқтырылған бауыр. ② вегетариандық: ~饭 вегетариандық тағам.

【烩饭】 huìfàn тұздықта бұқтырылған күріш.

【恚】 huì 〈书〉 ашу, ыза, ғадауат; жек көрушілік; өшпенділік: ~恨 ашулану. 恚恨 huìhèn ашулану, ызалану, жек көру, өштену.

【桧】 huì арша (жемісі хош иісті тікенек жапырақты бұта).

【贿】 huì ① 〈书〉 дәулет; дүние; дүние-

мүлік; мал-мүлік; мүлік. ② пара; пара алушылық; пара берушілік; паракорлық: 行 ~ пара беру.

【贿金】 huìjīn 【зат.】 парамен сатып алу.

【贿款】 huìkuǎn 【зат.】 параға сатып алу; пара беру.

【贿赂】 huìlù ① 【ет.】 пара, паракорлық: ~上司 бастықтың паракорлығы. ② 【зат.】 пара алушылық; пара берушілік; паракорлық: 接受 ~ паракор, пара алушы.

【贿赂公行】 huìlùgōngxíng ашық түрде паракорлықпен айналысу, паракорлықты ашық жақтау.

【贿选】 huìxuǎn 【ет.】 сайлауда дауыстарды сатып алу, сайлауда паракорлықпен айналысу.

【彗】 huì (旧读 suì) 〈书〉 сыпырғыш, сыпырғы.

【彗星】 huìxīng 【зат.】 комета; құйрықты жұлдыз (жарқылдайтын туманды дақтан және құйрық тәрізді жарқылды аймыштардан құралған аспан заты).

【碓】 huì 石碓镇 (Shíhuì Zhèn), Шигуй, Анхуй провинциясындағы өлке.

【晦】 huì ① айдың соңғы күні: ~朔 айдың бірінші және соңғы күні. ② зұлмат; қапас; қараңғы; түнеріңкі: ~涩 айқын емес. ③ 〈书〉 жеті қараңғы түн: 风雨如 ~ қараңғы түндегідей жел соғып, жанбыр жауып тұр. ④ 〈书〉 жасырулы; жасырынған; тасаланып тұрған; тұйық: ~迹 жасырыну; тығылу.

【晦暗】 huì'àn 【сын.】 көмескі; алакөленке; күңгірт; буалдыр; қараңғы; түнжыраған: 天色 ~ аспан күңгірттеніп тұр.

【晦明】 huìmíng 〈书〉 ① 【зат.】 күн мен түн. ② 【сын.】 қараңғы мен жарық.

【晦冥】 huìmíng “晦冥” мағынасында.

【晦暝】 huìmíng 〈书〉 【сын.】 зұлмат; қапас; қараңғылық; түнек: 风雨 ~ Жел соғып, жанбыр жауып түнеріп барады.

【晦气】 huì-qì ① 【сын.】 жолы болмау; қырсық; қырсықтық; сәтсіздік; сор: 真 ~ Не деген сәтсіздік! ② 【зат.】 аянышты түр; жағымсыз: 满脸 ~ Түрі аянышты.

【晦涩】 huìsè 【сын.】 анық емес; анық көрінбейтін; ашық емес; бұлдыр; бұлыңғыр; көмескі: 文字 ~ әріптері айқын емес, жазуы анық емес.

【晦朔】 huìshuò 〈书〉 【зат.】 ① Айдың соңы мен басы. ② түннен күнге дейін.

【穢】 huì ① күңгірт; кірлі; қара көленке; лас; арсыз: 污 ~ арсыз қылық. ② арам; жексұрын, пасық;

әдепсіз; бейпіл; бөйтекі; ерсі; келіссіз; ұятсыз: ~行 бұзық мінез.

【秽迹】huìjì 〈书〉【зат.】 кір, лас; лас әрекеттер; арам істер.

【秽气】huìqì 【зат.】 сасық иіс; шірік иіс; борсыған ауа.

【秽土】huìtǔ 【зат.】 ескі-құсқы; қоқым-соқым; қыл-қыбыр; сүйек-саяк; сыпырынды.

【秽闻】huìwén 〈书〉【зат.】 жаман атак; аты шулы; дүрліктірген; жалықтырған; көпірме: ~四播 Жаман аты барлық жерде әйгілі.

【秽行】huìxíng 〈书〉【зат.】 әдепсіз мінез-құлық; азғын; бұзық; жезөкше; пасық қылық.

【秽语】huìyǔ 【зат.】 әдепсіз сөздер; бейпіл лексика; ерсі сөйлеу; ұятсыз сөздер лексикасы; балағат; бейпілауыздық; бейпілдік; боғауыз; боғауызшылдық; боқтық; көргенсіздік: 市井~ көше балағат сөздері.

惠 huì ① қайырымдылық; шапағаттылық; рақым ету; рақымшылдық жасау; мейірбандық; жақсылық: 施~于人 адамдарға жақсылық жасау.② жақсылық жасау; көмек көрсету; есіркеу; жарылқау: 平等互~ өзара тең дәрежеде жарылқау.③ лайықтау; лайық көру; лайық табу; көзге ілу; ілтипат көрсету; қайырымды; рақымды: ~临 ілтипат көрсете көруге келу.④ (Huì) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【惠赐】huìcì лайықтау; лайық көру; лайық табу; көзге ілу; ілтипат көрсету.

【惠存】huìcún 【ет.】 жақсы аты қалу, қайырыммен еске ала.

【惠风】huìfēng 〈书〉【зат.】 жұмсақ жел; жылы жел: ~和畅 жұмсақ жел өзінді еркін, ыңғайлы сезуге мүмкіндік береді.

【惠顾】huìgù 【ет.】 көзге ілу; ілтипат көрсету; қайырымды; рақымды; лайықтау; лайық көру; лайық табу: 家具展销, 敬请~ Жиназ көрмесі өтуде, ілтипат көрсетіп келуіңізді сұраймыз.

【惠及】huìjì 〈书〉【ет.】 мейірімділікті жаю; жақсылықты көпшілікке тарату; қайырымдылықты тарату: ~远方 алыс жерлерге жақсылықты тарату.

【惠临】huìlín 【ет.】 ілтипат көрсету; лайықтау; лайық көру; лайық табу; көзге ілу; қайырымды; рақымды: 日前~, 失迎为歉 Мені үйде болмаған кезімде келгеніңіз қандай өкінішті.

【惠允】huìyǔn 【ет.】 ілтипат көрсету; қайырымды; рақымды.

【惠赠】huìzèng 【ет.】 сыйлап беру; марапатқа лайықтау; сыйлыққа лайық көру.

喙 huì 〈书〉① тұмсық; аран; ауыз: 长~ұзын тұмсық.② ауыз: 置~сөзге араласу.

翊 huìhuìhuì 〈书〉【ел.】 құс қанаттарын қаққандағы дыбыс.

闕 huì базар; базар қақпалары.

溃 huì (疮) бұзылу; қирау; іріңдеу; ірің ағу: ~脓 іріңді жара.

【溃脓】(殍脓)huìnóng 【ет.】 іріңді жара; іріңдеу; ірің ағу.

绩 huì 〈书〉“绘” мағынасында.

嗜 huì 〈书〉 уақ; ұсақ; сирек; селдір.

德 huì 〈书〉“惠” мағынасында.

慧 huì ① ақылды; басты; есті; жетелі; жетік; салауатты адам; терең ойлы; зейінді; зерек; пайымды; сұңғыла; тапқыр; түсінгіш; ұғымтал; ұққыш: 智~ақыл-ой.② (Huì) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【慧根】huìgēn 【зат.】 ақылдылық; даналық; кемеңгерлік; ақыл; зият.

【慧黠】huìxiá 〈书〉【сын.】 аңғарғыш; аңғарымпаз; бәле; зейінді; зерек; түсінгіш; ақылды; өткір тілді; тапқыр; тапқыш: ~过人 аса ақылды.

【慧心】huìxīn 【зат.】 ақаусыз ақыл; парасатты ақыл; зерек ой; алғыр ақыл.

【慧眼】huìyǎn 【зат.】 өткір көз; алғырлық; болжағыштық; көрегендік; қырағылық; қырандық: 独具~ байқағыш; білгір; көреген; өткір; сұңғыла; тапқыр.

蕙 huì ① ағарыңқы орхидея.② (Huì) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【蕙兰】huìlán 【зат.】 ағарыңқы орхидея (тропиктік өсімдік).

榷 huì 〈书〉 жеңіл табыт(өлікті отанына жіберуге арналған).

漙 huì көне су ағы.

悫 huì 〈书〉“惠” мағынасында.

蟋 huì [蟋蟀] (huìgǔ) 【зат.】 әнші цикада (тек қанаттылар отрядына жататын шыбын-шіркейдің бір түрі).

hūn

昏 hūn ① ақшам; алагеуім; алағөбе; алакөлеңке; беймезгіл шақ; бейуақ; ымырт; іңір: 晨~ таңертең және кешке.② зұлмат; қараңғы; қараңғылық; түнек; әлсіз; бұлдыр; көмескі; күңгірт: 天~地暗 Аспан түнеріп жерді зұлмат басты.③ бас айналу; көзі қарауыту; күңгірттену; тұмандану: 头~ басы айналу; көзі қарауыту.④

【ет.】 есінен тану, есін жоғалту, талып қалу: 他~过去了 Ол есінен танып қалды.

【昏暗】hūn'àn 【сын.】 алабарқын; зұлмат; қара; қараңғы; кошкыл; көмескі;

буалдыр; бұлдыр; күңгірт; қараңғы; тұнжыраған: 太阳下山了, 屋里渐渐~起来 Күн батты, үйдің іші қарауытып барады.

【昏沉】hūnchén 【сын.】 ① буалдыр; бұлдыр; күңгірт; қараңғы; тұнжыраған: 暮色~ ымырт, ақшам.② ауыр; салмақты; қиын: 喝醉了酒, 头脑昏昏沉沉的 Мастықтан бас ауырлап тұр.

【昏倒】hūndǎo есін жоғалту; есінен тану; ес-түссіз құлау.

【昏黑】hūnhēi 【сын.】 зұлмат; қапас; қараңғы; түнеріңкі; қара; кошкыл: 夜色~ түн қараңғылығы.

【昏花】hūnhuā 【сын.】 көзі бұлдырау, жанары бұлдыр тарту: 老眼~ көрліктен көзі бұлдырап дұрыс көрмейді.

【昏话】hūnhuà 【зат.】 ① мағынасыз сөз; сандырақ; танту әңгіме; тантық.② мағынасыздық; сандырақ; .

【昏黄】hūnhuáng 【сын.】 ақшам; алагеуім; алағөбе; алакөлеңке; беймезгіл шақ; бейуақ; ымырт; іңір; көмескі; күңгірт: 月色~ Ай сәулелері көмескі тартып тұр.

【昏厥】hūnjué 【ет.】 талдыру; талу: ~状态 есінен танған күй.

【昏君】hūnjūn 【зат.】 ақылсыз патша; бассыз император; зейінсіз билеуші.

【昏聩】hūnkui 【сын.】 ақылсыздық; ақылы кемдік; кем ақыл; кеміс ақыл; парасат кемдігі; парасат тапшылығы; зейінсіздік; кешелік; топастық: ~无能 топастық пен әлсіздік.

【昏乱】hūnlùn 【сын.】 ① берекесіз; мағынасыз; парықсыз; топас; шатпақ; адасу; есеңгіреу; күңгірттену; мәңгіру: 思路~ мағынасыз ойлар.② 〈书〉 абдырау; абыржу; асып-сасу; дүрбелен; сасқалақтау; аласапыран; аласапыран бейберекеттік; астан-кестен; апыр-топыр; былық.

【昏迷】hūnmí 【ет.】 естен тану; есінен тану; есеңгіреу; есі ауып кету; талықсу; естен айырылу: ~状态 есінен танған күй.

【昏睡】hūnshuì 【ет.】 алып ұйқы; летаргиялық ұйқы; коматоздық күй: ~不醒 летаргиялық ұйқыда болып оянбау.

【昏天黑地】hūntiānhēidì ① қараңғы түнек; қара түнек: 到了晚上, ~的, 山路就更不好走了 Кеш болып қараңғы түнек басқан соң, тау жолымен жүру одан да қиындады.② естен айырылу; естен тану; : 当时我流血过多, 觉得~的 Мен көп қан жоғалтып, есімнен танып бара жатқандай сезіндім.③ бейберекет өмір; жүгермек күн; тұрақсыз өмір: 你可不能跟这帮人~地鬼混了 Сен мына

адамдарменбейберекет өмір сүруіне болмайды. ④ балдыр-шатпақ; бұлдыр; бытқы-шытықы; жинақы емес; опар-топар: 吵得个~ Шудан опар-топар болып кетті. ⑤ айқай-ұйқай; тәртіпсіздік; ауыздықсыздық; жүгенсіздік; шектен тыс тәртіпсіздік: 闹得~ Шектен тыс тәртіпсіздік орын алды.

【昏头昏脑】hūntóuhūnnǎo берекесіз; мағынасыз; парықсыз; топас; шатпақ; былжыр адам; маубас; миғұла: 他一天到晚忙得~的, 哪顾得上这件事 Осы шаруадан үстеме табыс табу үшін күні бойы қарбалас болып есі ауысып кете жаздады.

【昏头涨脑】hūntóuzhàngǎo «昏头昏脑» мағынасында.

【昏星】hūnxīng 【зат.】 кешкі жұлдыз.

【昏眩】hūnxuàn 【ет.】 бас айналу; дандайсу; мастану; мең-зең болу; : 一阵~, 便晕倒在地 Басы айналып жерге гүрс құлады.

【昏庸】hūnyōng 【сын.】 дарынсыз; кабилетсіз; ақылынан адасу: 老朽~ ақылынан адасып алжу.

【昏着】hūnzhe (~ 儿) 【зат.】 ① Шахмат ойыны барысында ақылы тұманданып тұрған кезде жүріс жасау. ② орынсыз ой.

荤 hūn етті тамақ; ет тағамдары; ет тағамы; лық; балықтан дайындалған; балықтан істелген; ораза кезінде желінбейтін тамақ. 吃~ етті тағам жеу.

【荤菜】hūncài ет тағамы; еттен жасалған тағамдар; балықтан дайындалған тағам; ораза кезінде желінбейтін тамақ.

【荤腥】hūnxīng «荤菜» мағынасында.

【荤油】hūnyóu ерітілген шошқа майы.

阍者 hūnzhe дарбазашы; есікші; қақпа карауылшысы; қақпашы.

婚 hūn неке; неке кию; некелесу; үйлену; үйлену тойы: 已~ үйленген; үйлі; зайыпты; күйеуге шыққан.

【婚嫁】hūnjià неке кию; үйлену; тұрмысқа шығу.

【婚礼】hūnlǐ той салтанаты; үйлену тойы; неке; некелесу: 参加~ үйлену тойына бару.

【婚龄】hūnlíng неке жасы; некеге тұруға рұқсат ету жасы: 姑娘已到~ бойжеткен қыз.

【婚配】hūnpèi некелесу; некеге тұру; үйлену; тұрмысқа шығу.

【婚期】hūnqī некелесу күні; той күні.

【婚事】hūnshì неке; үйлену; некелесу: 为儿子的 ~ 操心 Өз баласының үйлену камында болу.

【婚书】hūnshū неке күәлігі; некеге

тұру туралы күәлік.

【婚姻】hūnyīn неке; некелік одақ: ~ 自由 еркін неке; ерікті неке.

【婚姻法】hūnyīnfǎ неке құқығы; неке туралы заң.

【婚约】hūnyuē неке шарттары; неке келісім шарты: 解除~ некені бұзу.

hún

浑 hún ① 【сын.】 бұлдыр; көмескі; күңгірт; кірлі; қара көлеңке; лас: ~ 水 лас су. ② 【сын.】 ақылсыз; зердесіз; орынсыз; ақылсыздық; ақымақтық; әңгүдіктік; дәлдірлік; есалаңдық; жоқ сөз: 这人真~ Мына адам тіптен ақылсыз екен. ③ табиғат; табиғи; туа: ~ 朴 табиғи серуентоғай. ④ толтырылған; толы; толық: ~ 似 мүлдем аумайтын; толық сәйкестік. ⑤ (Hún) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【浑蛋】húndàn 【сын.】 ақымақ; жынды; кемсау; есер бала; дөкір; сопақ.

【浑噩】hún'è 【сын.】 әрең-әрең; ептеп-септеп; зорға; зорға дегенде; атүсті; қалай болса солай; немғұрайды; ұқыпсыз: ~ 麻木 қалай болса солай икемсіз.

【浑厚】húnhòu 【сын.】 ① ақкөңіл; ақпейіл; ақпейілді; аңқылдақ; елпілдек; жайдары; иі жұмсақ; кішіпейіл; калбалақ: 天性~ мінезі жайдары. ② әншейін ғана; жобалғы; кәдімгі; қарапайым; жасанды емес; табиғи: 笔力~ Жазуының бейнелілігі жасанды емес. ③ әлеуетті; күшті; қалын; қарымды; қуатты; пәрменді(дауыс): 嗓音~ Пәрменді дауыс.

【浑话】húnhuà 【зат.】 бекер; бос сөз; түк те емес; шатпақ; ақылсыздық; ақымақтық; әңгүдіктік; дәлдірлік; есалаңдық; жоқ сөз.

【浑浑噩噩】húnhún'è'è 【сын.】 ақылсыз; зердесіз; берекесіз; мағынасыз; парықсыз; топас; шатпақ: ~ 的生活 Ақылсыз және мағынасыз өмір сүрдік.

【浑家】hūnjiā 【зат.】 әйел; жар; жолдас; жұбай; зайып; өмірлік жолдас.

【浑金璞玉】hūnjīnpúyù дарынды; табиғи дарын.

【浑朴】hūnpǔ 【сын.】 айласыз; ақпейіл; аңқау; қулықсыз; қарапайым: 字体~ қарапайым жазу үлгісі.

【浑球儿】húnqiúér (方) 【зат.】 арамза; жексұрын; зәнталақ; зымыстан; кәззәп; мұғтайым; оңбаған; сұм; сұрқия; сұмырай.

【浑然】húnrán 【сын.】 ① бүтін; тұтас; бөлінбейтін; біртұтас; бірыңғай; жаппай; қатыссыз: ~ 一体 бір бүтін. ② әбден; белкүллі; бүтіндей; еш; жығыла;

затымен; кәміл; мүлде; толық; бүтіндей; затымен; толығымен; толық; түгелімен: ~ 不觉 толығымен түсінбеу.

【浑如】húnrú 【ет.】 қатты ұқсау; толығымен сәйкес болу; толық бейнелес; әбден ұқсас: 蜡像做得~ 真人一样 Балауыздан жасалған мүсін нағыз адамнан аумайды екен.

【浑身】húنشēn 【зат.】 бүкіл дене; дене толығымен: ~ 是汗 бүкіл денесі терлеп кеткен.

【浑水摸鱼】(混水摸鱼)húnshuǐmōyúлайлы суда балық аулау.

【浑说】húnshuō 【ет.】 бекер сөз; керіс; қисыны жоқ сөз; сандырақ: 信口~ қалай болса солай қисынсыз сөйлеу.

【浑似】húnsì 【ет.】 құлды; ұқсас; тарқан; жанасым; ұқсастық; ұқсастылық.

【浑天仪】húntiānyí 【зат.】 ① армиялар сфера. ② аспан глобусы.

【浑象】húnxàng 【зат.】 аспан глобусы.

【浑仪】húnyí 【зат.】 армиялар сфера.

【浑圆】húnyuán 【сын.】 домалақ; дөңгелек; жұмыр: ~ 的月亮 Дөңгелек ай.

【浑浊】húnzhuó 【сын.】 бұлдыр; көмескі; лай; күңгірт; кірлі; қара көлеңке; лас: ~ 空气 ауыр ауа.

【浑浊度】húnzhuódù лайлану; ластану; ылыялау: 空气~ ауаның ластануы.

琿(hún)琿春(Húncūn)Хунчун (Цзилинь пров. қала).

混 hún “浑” мағынасында.

【混蛋】húndàn “浑蛋” мағынасында.

【混球儿】húnqiúér “浑球儿” мағынасында.

【混水摸鱼】húnshuǐmōyúлайлы суда, лайқа суда балық аулау.

馄 hún [馄饨] (hún·tun) 【зат.】 құлақшалардан пісірілген сорпа; сорпадағы құлақшалар.

魂 hún ① (~ 儿) 【зат.】 рух, жан. ② жан; ниет; ой; ықылас: 梦~ 萦绕 армандар; қиялдар. ③ рухы жоғары: 国~ мемлекеттің рухы жоғары. ④ 泛指事物的人格化精神: 花~ | 诗~.

【魂不附体】húnbùfùtǐ жан тәннен бөлектенді; жаны тәннен шықты.

【魂不守舍】húnbùshǒushè алаңдау; қайғыру; қапалану; алаң болу; мазасыздану; тынышсыздану.

【魂飞魄散】húnfēipòsǎnjаны алқымына тірелді; қатты шошыды; өлердей қорықты.

【魂灵】húnlíng 【зат.】 рух, жан, әруақ.

【魂魄】húnpò 【зат.】 жан мен рух.

【魂牵梦萦】 hún qiān mèng yíng армандап талпыну, қатты сағыну, үнемі ойлау.

hùn

浑 hùn ажуа; әзіл; әзіл-ойын; әзіл-оспақ; келемеж; қалжың; ойын; зәк; келеке; күлдіргі; мазақ; мысқыл; сықак; тәлкек: 打~ қалжыңдау, мысқылдау.

【译号】 hùnhào 【зат.】 译 【зат.】 .

【译名】 hùnmíng 【зат.】 даңқ; жалған ат; лақап; лақап ат; тағылған ат.

囿 hùn 〈书〉 дәретхана.

混 hùn ① 【ет.】 араласу; араласып кету; қоспа болып шығу; қосылып араласып кету; қосылып бірігіп кету: 两种豆子~在一起 Екі түрлі бұршақты қосын араластырып жіберу. ② 【ет.】 беру; жіберу; көрсету; жып беру; лып ету: 你是怎么~进来的 Сен қалай лып беріп кіріп келгенсің. ③ 【ет.】 өмір сүру; әйтеуір ғұмыр кешу; амалдап өмір сүру: ~日子 амалдап күнін көру.

④ 【үс.】 бас аяғы жоқ; қалай болса солай; даярланбай; долбарлап; жорамалдап; ойланбастан: ~出主意 қалай болса солай кеңес беру. 【混成】 hùnhéng жинақ; жинақты; жиынтқы; құрама; аралас; араласқан: ~旅 құрама бригада. 【混充】 hùnhōng 【ет.】 өзін көрсету; өзін сияқты ұстау: ~内行 Өзін білімпаз сияқты көрсету.

【混沌】 hùndùn ① 【зат.】 аласапыран; аласапыран бейберекеттік; астан-кестен; апыр-топыр; былық; хаос: ~初开 әлем жаратылғаннан бастап. ② 【сын.】 берекесіз; мағынасыз; парықсыз; топас; шатпақ. 【混纺】 hùnfǎng ① 【ет.】 жинақтау; синтез. ② 【зат.】 қосынды иірім; қосынды қоспа: 棉毛~ мақта мен жүн қоспасы. 【混合】 hùnhé 【ет.】 ① араластыру; араластырып жіберу; араластырып қосу: 男女~双打 Ерлер мен әйелдер араласып жұптаса жаттығулар жасады. ② химиялық синтездеу.

【混合队】 hùnhédài құрама команда: ~队员 құрама команданың мүшесі. 【混合剂】 hùnhéjì қоспа; араласпа; қосылған қоспа; құрама.

【混合面儿】 hùnhémiàn 【зат.】 аралас; қоспа. 【混合器】 hùnhéqì араластырғыш; қоспалауыш.

【混合物】 hùnhéwù 【зат.】 қосынды; аралас; қоспа.

【混合泳】 hùnhéyǒng 【зат.】 аралас стиль; қоспа үлгі; қосынды стиль.

【混混儿】 hùnhunr 〈方〉 【зат.】 диуана; қаңғы; қаңғыма; қаңғыбас; кезбе; мүсәпір.

【混迹】 hùnjì 〈书〉 【ет.】 араласып кету; кірісіп кету; қатысып кету; ептеп-септеп еніп кету; ыңғайын тауып кіріп алу: ~江湖 қарақшылық қоғамға араласып қалу.

【混交林】 hùnjiāolín 【зат.】 аралас орман.

【混进】 hùnjìn сығылыса кіру; сығысын кіру; ептеп-септеп еніп кету; ыңғайын тауып кіріп алу: ~城去 қалаға жасырын түрде ену.

【混乱】 hùnluan 【сын.】 хаос; аласапыран; аласапыран бейберекеттік; астан-кестен; апыр-топыр; былық; апай-топай; апалаң-топалаң; астан-кестен; әлем-тапырық; әптер-тәптер; бассыздық; былықпайшылық; ретсіздік; тәртіпсіз; тәртіпсіздік; ұйқы-тұйқы; ыбырсу; ығы-жығы: 思想~ идеологиялық ретсіздік.

【混凝土】 hùnnǐngtǔ 【зат.】 бетон (цемент пен құм және уақ тас қосындыларынан жасалған құрылыс материалы): 钢筋~темір бетон.

【混频管】 hùnpínguǎn араластырғыш шам: 三极~ араластырғыш триод.

【混频器】 hùnpínqì араластырғыш; қоспалауыш.

【混砂机】 hùnshājī саз балшық араластырғыш; құм араластырғыш машина.

【混声合唱】 hùnshēnghéchàng аралас хор.

【混世魔王】 hùnshìwáng әзәзіл; жын; пері; шайтан; ыблыс; әбілет; ібіліс; адамзаттың қас жауы.

【混事】 hùnshì 【ет.】 табыс үшін жұмыс істеу; қарнын тойдыру үшін ғана жұмыс жасау.

【混熟】 hùnshú әдеттену; дағдылану; машық қылу; машықтану; үйрену; үйреніп кету; жерсіну; көндігу; көңігу.

【混水摸鱼】 hùnshuǐmōyú лайлы суда балық аулау.

【混铁炉】 hùntiělú араластырғыш; бұлғауыш; қоспалауыш.

【混同】 hùntóng 【ет.】 бірдей деп саю; бірдей ету; теңдестіру; ұқсастау; теңеу; ұқсас.

【混为一谈】 hùnwéiyītán барлығын бірге араластыру; бірдей деп шатастыру; бірдей деп саю; бірдей ету; барлығын бір ге үю.

【混淆】 hùnxiáo 【ет.】 ① мағасу; шатасу; араласу; араласып кету; қоспа болып шығу; шатасып былығып кету: 真伪~ нағыз шиеленіскен. ② бытыстыру; шатыстыру; шиеленістіру; араластыру: ~黑白 ақ пен қараны шатыстыру; ажырата алмау.

【混血儿】 hùnxuè'ér 【зат.】 метис; араласқанды; мулат (ақ түстілер мен негрлерден туған ұрпақ).

【混一】 hùnyī 【ет.】 конгломерат; қырық құрау; қырық ұру; қоспа; құрама; араласқан; қосынды; араласып кету; қосылып кету.

【混杂】 hùnzá 【ет.】 аралас; араласқан; әр түрлі; әр текті; дүрегей: 鱼龙~ аждаһар мен балық араласпасы.

【混战】 hùnzhàn 【ет.】 өзара соғыстар; өзара тартыс; ретсіз қырқыс: 军阀~ милитаристердің өзара қақтығыстары.

【混账】 hùnzhang 【сын.】 арамза; жәлеп; жексұрын; жүзіқаралық; заңғар; зәндем; зәнталақ; зымыстан; кәззәп; оңбаған; соғылған; сұм; сұрқия; сұмырай: ~小子 жексұрын балақай.

【混浊】 hùnzhuó 【сын.】 бұлдыр; көмескі; лай; күңгірт; кірлі; қара көлеңке; лас; бұзылған; жаман: 室内空气~ бөлмедегі ауа бұзылған.

溷 hùn 〈书〉 ① аласапыран; аласапыран бейберекеттік; астан-кестен; апыр-топыр; былық: ~浊 лас, кір. ② дәретхана.

【溷浊】 hùnzhuó 〈书〉 “混浊” мағынасында.

huō

糶 huō 【ет.】 айдау; жырту: ~地 жерді соқамен жырту.

【糶子】 huō·zi 【зат.】 соқа.

镗(鋤)huō 【ет.】 үңгі.

劓 huō ① 〈口〉 【ет.】 кесу; турау: 用刀~ пышақпен кесіп жіберу. ② “糶” мағынасында.

劓开 huōkāi жару; кесу: 把鱼~ балықты кесу.

噍 huō 【од.】 А, о, е, ой: ~! 好大的鱼! А! Қандай үлкен балық!

豁 huō 【ет.】 сынып қалу; жарылып кету; шатынау: 纽扣儿~了 түйменің тесігі жарылып кетті.

豁 huō 【ет.】 жанашырлық жәрдем ету; қайырымдылықпен сыйға тарту; құрбандық ету; садақа ету; қию; құрбан ету; құрбан етіп шалу; пида қылу; сарп ету: ~出三天工夫也得把它做好 Үш күнді сарп етіп барлығын дұрыс жасау.

【豁出去】 huō·chu·qu 【ет.】 тәуекелге бел байлау, не де болса — тәуекел; : 事已至此, 我也只好~了 Шаруа осыған келіп жетті, менің де енді тәуекелден басқа амалым жоқ.

【豁口】 huōkǒu (~儿) 【зат.】 жырық; ойық; тесік; саңылау; ұңғыма; жарылу; сызат: 墙上的~ қабырғадағы жырық.

【豁子】 huō·zi 〈方〉 【зат.】 ① ойық; тесік; саңылау; ұңғыма; жарылу; : 碗上有个~ кеседе бір жырық бар. ②

әшкерелеу; ашып көрсету.

【豁嘴】 huōzuǐ(～儿) 〈口〉【зат.】① қоян жырық.② қоян жырық адам.
擢 huō 【ет.】 лақтырып бітіру; лақтырып тауысу: ～土 жерді лақтырып тастау.

huó

和 huó 【ет.】 бұлғау; езу; илеу: ～面 камыр илеу; ～泥 саз илеу.

活 huó 〈书〉 жолығу; кездесу.

活-huó① 【ет.】 тірі; жанды; өмір сүру; тіршілік ету: 鱼在水里才能～ Балық тек қана су ішінде тіршілік ете алады.
② тірідей; тірі кезде: ～捉 тірідей ұстап алу.③ 【ет.】 аман алып қалу; құтқару; құтқарылу; құтқарысу; сақтап қалу: ～人一命 адамды өмір бақиға құтқару.④ 【сын.】 тірі, шынайы, жанды: ～水 жанды су.⑤ 【сын.】 жанданған; қызған; қызу; қызып алған; шаптаған: ～气 жан кіру; жандану; жандыру; тірілту.⑥ 【үс.】 дәл; кәдімгі; нағыз; шынайы: 这孩子说话～像个大人 Мына баланың сөзі үлкен адамның сөйлегеніндей дәл айтады екен.

活-huó(～儿) 【зат.】 ① жұмыс; қызмет; іс; шаруа; еңбек: 干～儿 жұмыс істеу.② бұйым; зат; өнім: 这一批～儿做得很好 Мына топтағы өнімдер өте жақсы жасалыпты.

【活靶子】 huóbǎzi тірі нысана; зат.

【活版】 huóbǎn 【зат.】 жиынтық; терме; теру; терім (баспада терілген әріптер): ～印刷术 кітап бастыру.

【活瓣】 huóbàn қақпақ; клапан; вентиль (шинге, допка ауа толтыратын трубканың қақпағы).

【活宝】 huóbǎo 【зат.】 күлдіргіш; сайқымазақ; күлдіргі артист; қуақы.

【活报剧】 huóbàojué 【зат.】 көше қойылымы; көшедегі қойылым.

【活蹦乱跳】 huóbèngluàntiào асыр салу; ойнақ салу; ойнақтату; ойнақтау; секектеу; секіректеу.

【活便】 huó·biàn 〈方〉【ет.】 ① елгезек; елпідек; еті тірі; жылдам қозғалатын; жігерлі; қағылез; шамдағай; алғыр; икемді; оралымды; епті; оңтайлы; тәсілқой; шебер: 手脚～ кол-аяғы епшіл.② ебдейлі; жағдайлы; жайлы; ыңғайлы: 事情还是这么办比较～ Шаруаны тағы осылай жасасақ біршама ыңғайлы болады.

【活茬】 huóchá(～儿) 〈口〉【зат.】 егін шаруашылығы; ауыл шаруашылығы; диканшылық; егін егушілік; егіншілік.

【活词典】 тірі энциклопедия; бәрін білетін адам; жанды энциклопедия.

【活到老学到老】 huódàolǎo ,

xuédàolǎo ғасыр жаса, ғасыр бойы үйрен.

【活地图】 huóditú 【зат.】 тірі карта; елді мекендерді жақсы білетін адам.

【活地狱】 huódiyù 【зат.】 нағыз тозақ, тозақтың дәл өзі.

【活动】 huó·dòng① 【ет.】 қимылдау; қозғалу; жылжу: 坐久了应该站起来～ ұзақ отырғаннан соң тұрып қимылдау керек.② 【ет.】 әрекет; әрекетшілдік; жігерлілік; қайраткерлік; қызмет; іс; жұмыс істеу; іс қылу: 抗战时这一带常有游击队～ Антижапондық соғыс кезінде бұл белдеу көбінесе партизан отрядтарының әрекет еткен жері.③ 【ет.】 теңселу; тербелу; шайқалу; ауытқу; бұлғандау; тербетілу: 这个桌子直～ Мына үстел шайқатылып тұр.④ 【сын.】 жылжымалы; қозғалмалы; аралатпа; көшпелі: ～房屋 қозғалмалы үй.⑤

【зат.】 әрекет; қимыл: 政治～ саяси қайраткерлік.⑥ 【ет.】 әрекет қылу; қамын жеу; қамын ойлау; өтіну; өтініш ету: 他为逃避纳税四处～ Ол салық төлеуден құтылу мақсатында барлық мүмкін болған бағытта өтініш жасады.

【活】 【ет.】 家 huó·dòngjiā 【зат.】 қайраткер: 社会～ қоғам қайраткері.

【活法】 huó·fǎ(～儿) 〈口〉【зат.】 өмір сүру үлгісі: 各人有各人的～ Қонақ қонақтың өмір сүру үлгісін ұстанады.

【活泛】 huó·fan 〈口〉【сын.】 ① жүйрік; жылдам; тез; шапшаң; ұшқыр; алғыр; икемді; оралымды: 心眼～ Ойы мен алғырлығы жүйрік.② ауқат; ауқаттылық; икемділік.

【活佛】 huófo 【зат.】 ① Тірі Будда.② Әулие емдеуші; емші; шипа беруші.

【活该】 huógāi 【ет.】 ① 〈口〉 еңбегіне лайық, лайықты: ～如此 Осылайша сазайын тартты.② 〈方〉 керек; қажет: 我～有救, 碰上了这样的好医生 Осындай Жақсы дәрігерді кездестірдім, енді менің жазылуға мүмкіндігім бар болуы керек.

【活寡】 huóguǎ уақытша күйеусіз тұрған әйел.

【活化】 huóhuà 【ет.】 активтену; активтеу; жылдамдату, күшейту; активтендіру; активтендірушілік; жандандыру; жанданту: 分子～ молекулалардың жандануы.

【活化石】 huóhuàshí белсендіргіш; күйшейткіш; белсендіргіш зат.

【活化石】 huóhuàshí 【зат.】 жанды тас мүсіндер.

【活话】 huóhuà(～儿) 【зат.】 айқын еместік; әлдеқандай; белгісіз; дүдәмал; екіұшты: 他临走的时候留下个～儿, 说也许下个月能回来 Ол жақындап келген кезде айқын емес сөздер айтып,

келесі айда қайтып келуі мүмкін екенін айтты.

【活活】 huóhuó(～儿的) 【үс.】 ① жылжымалы; қозғалмалы; жеңіл; оңай: ～气死 тез ашулану; өзін өзі ұстай алмау.② бұлтарғыш; екіұшты; екі талай; тиянақсыз; жылпылдақ; жылтыр; сырғанақ; тайғақ; тайғанақ; сенімсіз; табансыз; тайғанақ; тиянақсыз: 瞧你这个样子, ～是个疯子! Мынаның түріне қарашы, жыпылдақ есуас қой нағыз!

【活火】 huóhuǒ от; алау; атыс; жалын: 炉子里还有～ Пеш әлі де жанып тұр.

【活火山】 huóhuǒshān 【зат.】 жанартау; вулкан; сқибеген жанартау.

【活计】 huó·jì 【зат.】 ① жұмыс: 针线～ кол шеберлігі.② қолөнер бұйым; майдагерлік бұйым: 她拿着～给大家看 Ол қолөнер бұйымын алып келіп көпшілікке көруге берді.

【活见鬼】 huójiànguǐ сайтан! сайтан алғыр! қарғыс атқыр! 书明明放在桌子上, 怎么忽然不见了, 真是～! Кітапті анық үстелдің үстіне қойып едім, қалайша қас қағым сәтте жоқ болып кетті, шынында сайтанның ісі ме?

【活结】 huójié 【зат.】 ілгек; ілмек: 打一个～ ілмек қып байлау.

【活局子】 huójú·zi 〈方〉【зат.】 аба; жаба; қақпан; тор; тұзақ.

【活口】 huókǒu 【зат.】 ① басы-қасында болған; көзімен көрген; куә; куәгер.② тіл: 捉来一个～ жауланған тілді алып келу.

【活扣】 huókòu(～儿) 〈口〉【зат.】 ілгек байлау; ілмек тағу.

【活劳动】 huóláodòng 【зат.】 жанды еңбек.

【活力】 huóli 【зат.】 жігерлілік; қайраттылық; қажырлылық; өмірге орайлық; өмірлік; өміршеңдік: 身上充满了青春的～ Тұла бойымды жастық шақтың қуаттылығы толтырды.

【活力论】 huóلیلùn витализм (биологиядағы идеалистік ағым).

【活灵活现】 huólíng huóxiàn жанды; тірі секілді; жаны бардай.

【活龙活现】 huólong huóxiàn 活灵活现: ～的标本 жанды нұсқа.

【活路】 huólù 【зат.】 ① жүргінші жолы: 遇见白杨树向右转是一条～ Ақ теректерге келгенде оңға бұрылсаңыз бір жүргінші жолы бар.② нақты жол, шығу жоллы, шешімі: 他提出的技术革新方案, 大家觉得是条～ Ол алдыға қойған техникалық жаңалықтар жоспарын көпшілік нағыз шығу жолы деп шешті.③ тіршілік етуге керек қаржы; күнелтуге керек қаржы: 得找条～, 不能等着挨饿 Қарын ашып күтіп отыруға болмайды, күнелтуге қажет қаржы жолдарын іздестіру керек.

【活路】 huó-lu 【зат.】 жұмыс; қызмет; іс; дене еңбегі; қол күш еңбегі: 家里~忙 Үй іші жұмыс істеп қарбалас болып жатыр, .

【活络】 huóluò 〈方〉 ① 【ет.】 бұқпантай; жалтақ; жалтан; жалтарғыш; жалтарма; жалтармалы; түлкі құйрық; айқын еместік; әлдеқандай; белгісіз; дүдәмал; екіұшты: 头脑~ басы айналу. ② 【сын.】 шайқалу; тербетілу; әлсіреу; босаңсу; босау; былқылдау; қаусап қалу; қаусату; қаусау; қозғалу: 人上了年纪, 牙齿也有点~了 Адам үлкейген сайын тістері де босаңси береді.

【活埋】 huómái 【ет.】 тірідей көму; тірідей көміп тастау.

【活门】 huómén 〈口〉 【зат.】 қақпақ; клапан; вентиль (шинге, допка ауа толтыратын трубканың қақпағы).

【活命】 huómìng ① 【ет.】 күнелту; өмір сүру; тіршілік ету: 他在旧社会靠卖艺~ Ол көне қоғамға арқа сүйеп көше қойылымдарын көрсету арқылы күнелтіп жүр. ②(--) 【ет.】 өмірін сақтап қалу; өлімнен құтқару: ~之恩 Қайырымдылық жасап өлімнен аман алып қалу. ③ 【зат.】 өмір, тіршілік: 留他一条~ Оны тірі қалдыру.

【活泼】 huó-pō 【сын.】 көңілді; қағылез; қызу; өткір; батыл; екпінді; жігерлі; қайратты; отты: 天真~的孩子 Нағыз жігерлі бала.

【活菩萨】 huó-pú-sa 【зат.】 құтқарушы; азаткер; азат етуші.

【活期】 huóqī 【сын.】 ағымдағы есепшот: ~ 储蓄 ағымдағы есепшоттағы зинақ ақша.

【活气】 huóqì 【зат.】 жандану; жандандыру; қызу; қыздырып жіберу; жанданған орта: 这里荒无人烟, 没有一点~ Бұл жер шөлді аймақ, біраз болса да жанданған ештеңе жоқ.

【活契】 huóqì 【зат.】 жылжымайтын мүлікті қайта сатып алу құқығымен қамтамасыз ететін сату туралы келісім шарт.

【活钱】 huóqián(~儿) 【зат.】 ① нақты ақша; қолма-қол ақша: 他节假日外出打工, 挣些~ Ол демалыс күндері жұмыс істеп, біраз қолма-қол ақша тапты. ② жалақыдан тыс табыс: 他每月除工资外, 还有些~ Ол ай сайын жалақыдан тыс біраз табыс табады.

【活塞】 huósāi 【зат.】 мікбас; поршень; піспек (цилиндрдің ішіне буды, газды, суды не т. б. сұйық затты жұта тартып және оларды итеріп шығаратын сүмбі).

【活塞杆】 huósāigān поршень тісі.

【活生生】 huóshēngshēng (~的) ① 【сын.】 жанды; тірі; нақтылы; реальды: ~的事实 нағыз шындық;

жанды нақтылық. ② 【үс.】 тірідей, тірі күйіншеу 包办的婚姻把她~地断送了 Толығымен өз қолындағы неке оны тірідей өлтірді.

【活食】 huóshí(~儿) 【зат.】 тірі жем; кеп; қармақ жем; тұзақ жем.

【活石灰】 huóshíhuī әк; ізбес.

【活受罪】 huóshòuzì 〈口〉 【ет.】 қаторға; азап; ақырет; бейнет; жапа: 要我这五音不全的人登台唱歌, 简直是~! 要我这五音不全的人登台唱歌, 简直是 Мен үшін не әнін де сәнін де келтіре алмайтын адам ән айтса, содан артқан азап жоқ

【活水】 huóshuǐ 【зат.】 ағып жатқан су; ағын су: ~池塘 ағын сулы бөген.

【活体】 huóttǐ 【зат.】 тірі организм; көзі барда; көзі тірісінде; тірісінде.

【活吞】 huótuān тірідей жұтып қою.

【活脱儿】 huótuōr 〈口〉 【үс.】 әлпеттес; бәдендес; бейнелес; бейнелі; зәліттес; зәлітті; кескіндес; пішіндес; реңдес; сияқты; сықылды; сынайлас; тартқан; тәріздес; ұқсаған; ұқсас; іспеттес: 他长得~是他爷爷 Ол өскенде атасына қатты ұқсады.

【活物】 huówù(~儿) 【зат.】 тіршілік иесі; тірі организм; тірі ағза.

【活鲜】 huóxiān жас балық; жаңа ұсталған балық; жаңа; жаңа піскен; жас.

【活现】 huóxiàn 【ет.】 дереу алдына келу; дереу алдынан шығу: 他的【сын.】象~在我眼前 Оның бейнесі көз алдыма дереу келді.

【活现世】 huóxiànshì барып тұрған келемеж; нағыз абыройсыздық; қарабеттіктің өзі; барып тұрған маскара; нағыз маскаралық.

【活像】 huóxiàng 【ет.】 әлпеттес; бәдендес; бейнелес; бейнелі; зәліттес; зәлітті; кескіндес; пішіндес; реңдес; сияқты; сықылды; сынайлас; тартқан; тәріздес; ұқсаған; ұқсас; іспеттес: 这孩子长得~他妈妈 Мына бала өскеннен соң анасынан аумай қалыпты.

【活性】 huóxìng ① 【сын.】 химиялық белсенділік: ~染料 белсенді радикалдары бар бояғыш зат, органикалық бояғыштар. ② 【зат.】 активті; белсенді; жігерлі; пәрменді; талапты; үдеме; үдете; әрекетшіл; әрекетті; жігерлі; іскер: 保持大脑的~ жоғары белсенділік таныту.

【活性炭】 huóxìngtàn 【зат.】 белсенді көмір, активті көмір.

【活血】 huóxuè 【ет.】 қан айналымына дем беру; қан айналымының реттелуіне жағдай жасау: 舒筋~ Қан тамырларды жайып қан айналымын ретке келтіру.

【活阎王】 huóyán-wang 【зат.】 дұшпан; жауыз; залым; зұлым; қаскүнем; сұм; қанқұмар; қатал адам;

тас жүрек.

【活页】 huóyè 【зат.】 арасына салынған бет: ~笔记本 парақтары салынған қойын кітапша.

【活跃】 huóyuè ① 【сын.】 жандану; жарқындау; тірілу; жанданған; қызған; қызу; қызып алған; шаттаған: 学习讨论会开得很~ Оқудағы пікірталас өте жандана басталды. ② 【ет.】 жандандыру; тірілту; қызықтыру: ~农村经济 Ауыл экономикасын жандандыру.

【活质】 huózhì тірі материя; тірі зат.

【活捉】 huózuō 【ет.】 тірідей ұстап алу, көзінің тірісінде ұстау: ~俘虏 тұтқынға түсіру.

【活字】 huózi 【зат.】 әріп; қаріп; шрифт (металдан құйылған әріп): ~长度 кегль (баспахана әрпінің үлкен-кішілігі).

【活字版】 huózibǎn 【зат.】 ① терме; теру; терім (баспада терілген әріптер). ② кітап бастыру; кітап бастырушылық.

【活字典】 huózìdiǎn 【зат.】 бәрін білетін адам; жанды энциклопедия.

【活字号】 huózìhào кегль (баспахана әрпінің үлкен-кішілігі).

【活字架】 huózìjià реал (үстел-шкаф).

【活字盘】 huózìpán терім кассасы.

【活字印刷】 huózìyìnshuā жылжымалы макетті қолданатын терім.

【活罪】 huózuì 【зат.】 азап; ақырет; бейнет; жапа; бейнет; жапа көру; жапа шегу; зар; қазап; қайғы-қасірет көру; құсалық; налыс; сергелден; таксірет; тартылушылық; 受~ азап шегу.

huǒ

火 huǒ ①(~儿) 【зат.】 от; жалын; алау: ~光 от; от жарығы. ② жарақ; қару; оқ-дәрі: ~器 оқ дәрімен атылатын қару; отпен атылатын қару. ③

【зат.】 аптап; қызу; шыжыған; ыстық: 上~ аптап көтерілді. ④ от түсті; қызыл түсті: ~鸡 күрке тауық. ⑤

асығыс; жедел; шұғыл; аса; өте; өте-мөте; төтенше: ~速 асығыс; жедел; шұғыл. ⑥(~儿) 【зат.】 ашу; қаһар; ыза;

дольлық; кәр: 冒~ ашулану; зығырлану; қаһарлану. ⑦(~儿) қатты

ашулану; ерекше зығырлану; қаһарлану: 他~儿了 Ол қатты

ашуланып кетті. ⑧ 〈口〉 гүлдену; дәуірлеу; көгеру; көреу; өніп-өсу;

өркендеу: 买卖很~ Орта өте гүлденіп кетті. ⑨“伙1、伙2” мағыналарында.

【火把】 huǒbǎ 【зат.】 алау; факел; шырағдан; шырақ (ағашқа, қамысқа

майлы зат оралып істелген көсеу шырақ).

【火把节】 Huǒbǎ Jié 【зат.】

шырағандар мерекесі.

【火伴】 huǒbàn ептеш; жолдас; жора; серік; серіктес.

【火棒】 huǒbàng 【зат.】 алау; факел; шырағандан; шырақ.

【火暴】 huǒbào 【сын.】 ① ашушаң; ашуқор; ашуланшақ; кейігіш; күйгелек; ызакор: ~性子 ашуланшақ мінезді. ② жанданған; қызған; қызу; қызып алған; шаттаған: 日子越过越~ Күндер бара-бара қызықты болып жатыр.

【火爆】 huǒbào “火爆” мағынасында.

【火并】 huǒbìng 【ет.】 қанды қырқыс; қанды қақтығыс.

【火柴】 huǒchái 【зат.】 күкірт; оттық; сіріңке; шырпы: 安全 ~ қауіпсіз сіріңке.

【火场】 huǒchǎng 【зат.】 қаулаған өрт; күйік; қара күйік; өрт болған жер; өрт орны.

【火车】 huǒchē 【зат.】 поезд; пойыз: 上~ пойызға отыру.

【火车头】 huǒchētóu 【зат.】 ① паровоз; локомотив (рельспен жүріп, өзіне тіркелген вагондарды сүйрейтін машина —паровоз, тепловоз, электровоз). ② қозғаушы күш; авангард; алдыңғы; басшы; қозғалтқыш: 革命是历史的 ~ төңкерістер тарихтың қозғаушы күші.

【火车站】 huǒchēzhàn теміржол станциясы; теміржол вокзалы.

【火成论】 huǒchénglùn плутонизм (таужыныстардың барлығы жер астының қызуы арқылы пайда болады деп есептейтін 18-ғасырдың басында таралған ілім).

【火成岩】 huǒchéngyán 【зат.】 егениц; пирогенетикалық жыныстар; жер жарып шыққан жыныстар.

【火炽】 huǒchì 【сын.】 ерекше гүлдену; дамуының шарықтау шегі; ең қызуында: 石榴花开得真~ Анар шынында да ерекше гүлденеді.

【火铳】 huǒchòng 【зат.】 пистолет; тапанша.

【火刀】 huǒdāo 〈方〉 【зат.】 оттық; шақпақ; шақпақ тас.

【火电站】 huǒdiànzhàn 【зат.】 жылу электростанциясы.

【火堆】 huǒduī алау; от (далаға жағылған от).

【火夫】 huǒfū 【зат.】 ① от жағушы; пеш жағушы; жағушы. ② аспаз; аспазшы; ас пісіруші; асшы; қазаншы; тамақ дайындаушы.

【火工品】 huǒgōngpǐn 【зат.】 тұтандырғыш заттар; тұтандырушы заттар.

【火钩子】 huǒgōuzi көсеу.

【火罐】 huǒguǎn медициналық банка; оңқа.

【火光】 huǒguāng 【зат.】 шапақ; шұғыла: ~冲天 ерекше шұғыла.

【火罐儿】 huǒguǎnr 【зат.】 кішігірім банкалар.

【火锅】 huǒguō (~儿) 【зат.】 ет пен көкөністерді пісіруге арналған қытай самаурыны.

【火海】 huǒhǎi 【зат.】 шексіз алау: 太阳的表面像个~ Күннің жүзі шексіз отқа ұқсайды.

【火海刀山】 huǒhǎidāoshān ең қауіпті жерлер.

【火红】 huǒhóng 【сын.】 алаулы; жалынды; жанарлы; отты. ① алау-жалау; қып-қызыл: ~的太阳 қып-қызыл күн. ② еской; құмар; ынтық; елірмелі; желікпелі; қызулы: 日子过得~ Күн қызулы өтті.

【火候】 huǒ·hou (~儿) 【зат.】 ① от; алау; жалын: 烧窑炼铁都要看~ Кіріпші күйдірген кезде және болат өндіргенде температураның өзгерісін қадағалап отырған жөн. ② абагтық; өңделгендік; жетілгендік; кәмет; кемел; қалтқысыз; мүлтіксіздік: 他的书法到~了 Оның көркем жазуы әбден жетілген. ③ қызу сәт, нақ уақыты: 这儿正缺人, 你来得正是~ Мұнда адам жетіспей жатыр, сен дәл уақытында келдің.

【火狐】 huǒhú қызыл түлкі.

【火花】 huǒhuā 【зат.】 от; ұшқын: 生命的~ өмірдегі маңызды ұшқын.

【火花】 huǒhuā (~儿) 【зат.】 сіріңке қорабы сыртындағы сурет.

【火花塞】 huǒhuāsāi 【зат.】 тұтандырғыш білте; от алдыру білтесі.

【火化】 huǒhuà 【ет.】 кремация; өлік өртеу.

【火流布】 huǒhuànbù асбест кездеме; отқа төзімді кездеме.

【火鸡】 huǒjī 【зат.】 күрке тауық; түйетауық.

【火急】 huǒjí 【сын.】 асығыс; дереу; жедел; тез; тығыз; шұғыл: 十万~ өте шұғыл.

【火急火燎】 huǒjíhuǒliǎo абыржу; қайғыру; сабырсыздану; тынышсыздану; уайымдау: 听说发生了事故, 他心里~的 Апат болғанын есітіп, қатты уайымдадым.

【火剪】 huǒjiǎn 【зат.】 ① қысқаш; қышқаш; тістеуік; шымшуыр. ② шаш бұйралайтын қысқаш.

【火碱】 huǒjiǎn 【зат.】 ойып түсетін өткір сода.

【火箭】 huǒjiàn 【зат.】 ракета; зымыран: 月球 ~ Айға баратын зымыран.

【火箭兵】 huǒjiànbing ① зымырандық бөлім; зымырандық әскерлер; ② зымыраншы; ракетші.

【火箭弹】 huǒjiàndàn 【зат.】 реактивті снаряд.

【火箭炮】 huǒjiànpiào 【зат.】 катюша; ракеталық миномет.

【火箭筒】 huǒjiàntǒng 【зат.】 гранатомет.

【火井】 huǒjǐng газ ұңғысы.

【火警】 huǒjǐng 【зат.】 өрт дабылы; : ~电话 Өрт дабылын қағып қоңырау шалу.

【火镜】 huǒjìng күнтартқыш; лупа; үлкейткіш әйнек (үлкейткіш шыны).

【火酒】 huǒjiǔ 〈方〉 【зат.】 этил спирті.

【火居道士】 huǒjū dào·shī үйленген; отбасылы; үйлі-баранды.

【火具】 huǒjù 【зат.】 өрт сөндіру құрал-саймандары.

【火炬】 huǒjù 【зат.】 алау; факел; шырағандан; шырақ: ~接力赛 эстафета шырағаны.

【火坑】 huǒkāng 【зат.】 жантайма төсек.

【火坑】 huǒkēng 【зат.】 қара түнек тозақ; бақытсыздық иірімі: 跳出~ қара түнек тозақтан шығып алу.

【火口】 huǒkǒu кратер (жанар таудың ауызы).

【火口湖】 huǒkǒuhú маар, вулканды көл; кратерлік көл.

【火筷子】 huǒkuài·zi 【зат.】 шокқа арналған темір таяқшалар.

【火辣辣】 huǒlàlà (~的) 【сын.】 ① күйдіретін; ыстық; жалынды: 太阳~的 күйдіретін күн. ② ащы; жанға бағатын; шыдатпайтын: 手烫伤了, 疼得~的 қолым күйіп қалып, жанға бағатындай ауырып жатыр. ③ абыржу; алаңдау; дегбірсіздену; маза кету; мазасыздық; тынышсыздық; толқу: 我心里~的 Мен ішімнен қатты абыржып тұрмын. ④ өткір сөз; қатты мінез: ~的性格 қатаң мінезді.

【火力】 huǒlì 【зат.】 ① атыс; от; алау; жалын; атыс қуаты. ② қару-жарақ; оқ дәрі. ③ жылу: ~发电站 жылу электростанциясы.

【火力点】 huǒlìdiǎn 【зат.】 оқ нүктесі; атыс орны.

【火力圈】 huǒlìquān 【зат.】 атыстан кейін.

【火力网】 huǒlìwǎng 【зат.】 тосқауыл; қалқа.

【火力战】 huǒlìzhàn атыс шабуылы.

【火镰】 huǒlián 【зат.】 оттық; шақпақ; шақпақ тас.

【火亮】 huǒliàng (~儿) 〈方〉 【зат.】 жарық; от жарығы: 炉子里一点~也没有了 Пеш ішінде түйірдей де жарық қалмапты.

【火烈鸟】 huǒlièniǎo 【зат.】 қоқиқаз;

кызыл каз; фламинго.

【流星】 huǒliúxīng болид (өте жарык ірі метеор).

【火龙】 huǒlóng 【зат.】 ① от құсатын айдаһар; бір-біріне жалғасқан оттар: 大堤上的灯笼火把像一条~ Үлкен бөгет үстінен тізілген шырағандар бір-біріне жалғасып тізбек тартқан. ② 〈方〉 пеш трубасына апаратын жолақ.

【火笼】 huǒlóng 〈方〉 【зат.】 жылытқы.

【火炉】 huǒlú(~儿) 【зат.】 пеш: 生~ пешті жағу.

【火轮船】 huǒlúnchuán 【зат.】 пароход.

【火冒三丈】 huǒmào sānzhàng ашулану; өжелену; өршелену; өршігу; өшігу; ыза болу; ызакорлану; ызалану.

【火媒】 huǒméi “火媒” мағынасында.

【火煤】 huǒméi(~儿) 【зат.】 азыру; жағу.

【火棉】 huǒmián целлоидин.

【火棉胶】 huǒmiánjiāo коллодий.

【火苗】 huǒmiáo(~儿) 【зат.】 оттың жалыны; лаулаған жалын; алау; алаулату; жалқын; жалын; шырағдан оты.

【火磨】 huǒmò бу днрмен.

【火炮】 huǒpào 【зат.】 қару, құрал, зеңбірек.

【火盆】 huǒpén 【зат.】 мұржасыз темір пеш; тұтқалы таба; ыстық шоғы бар леген.

【火拼】 huǒpīn 【ет.】 өзара қырқысу; бәр-бірімен қырқысып қалу; ұрсысу.

【火漆】 huǒqī 【зат.】 сургіш.

【火漆印】 huǒqīyìn сургіш мөрі

【火气】 huǒqì 【зат.】 ① ашу; қаһар; ыза; ашуланшақтық; ашулылық; қызбалық: 压不住心头的~ Ызасын ұстай алмай қалды; ашуына ерік берді. ② қызу; ыстық: 年轻人~足, 不怕冷 Жастар суықтан қорықпайды, шынында да қызу. ③ артылдыра ойнау; асыра ойнау; жасанды ойнау; тым әсірелеп жіберу: асыра ойнау.

【火器】 huǒqì 【зат.】 дәрімен атылатын қару; отпен атылатын қару.

【火枪】 huǒqiāng 【зат.】 шиті мылтық; білтелі мылтық.

【火墙】 huǒqiáng 【зат.】 ① қыздырылатын қабырға. ② атыс толқыны.

【火情】 huǒqíng 【зат.】 ① өрт; өрт шалу: 发现~ өрт байқалды. ② өрт кезіндегі от алу: ~严重 Өрт кезіндегі от қауіпті.

【火热】 huǒrè 【сын.】 ① оттай ыстық; от сияқты қызу: ~的太阳 ыстық күн; жандыратын күн. ② ыстық; қызу; жалынды: ~的心 ыстық жүрек; жалынды жүрек. ③ ыстық ықыласпен; жайдары; жып-жылы; шын

жүректен; : 谈得~ ыстық ықыласпен әңгімелесу. ④ албырт; екпінді; қайратты; қызба; ауыр; қиын; шиеленіскен; қиян-кескі; қызу; қырғын: ~的斗争 қиян-кескі күрес.

【火绒】 huǒróng 【зат.】 шақпақтың білтесі; тамыздық.

【火色】 huǒsè 〈方〉 【зат.】 от түсті; ашық қызыл; шымқай қызыл: 看~ шымқай қызылды көру.

【火山】 huǒshān 【зат.】 жанартау; от шашатын тау; вулкан; вулкандық; жанартаулық: 活~ сөнбеген жанартау.

【火山灰】 huǒshānhuī вулкан күлі.

【火山口】 huǒshānkǒu жанартаудың тесігі; жанартау аузы; кратер (жанартаудың ауызы): 象坐在~上 жанартау үстіндегі сияқты өмір сүру.

【火山学】 huǒshānxué вулканология; жанартаутану.

【火山学家】 huǒshānxuéjiā вулканолог; жанартаутанушы.

【火山岩】 huǒshānyán жанартау жыныстары.

【火山锥】 huǒshānzhuī жанартаулық конус; жанартау конусы.

【火伤】 huǒshāng күйіп қалу; күйу; күйген жер; күйік.

【火上加油】 huǒshàngjiāyóu отқа май құю.

【火上浇油】 huǒshàngjiāoyóu отқа май құю.

【火烧】 huǒshāo 【зат.】 жағу; жағып жіберу; өртеп жіберу; өртеп кету; күйгізу; күйдіру; қару; от жағу; өртеу; үйту; шарпу.

【火烧鳊】 huǒshāobiān 〈方〉 【зат.】 балық пісіру.

【火烧火燎】 huǒshāohuǒliǎo(~的) ① күйіп тұр; өте ыстық;病人身上热得~ наукастың бүкілденесі жанып тұр. ② алаң болу; мазасыздану; тынышсыздану; абыржу; аландау; жабырқану; қорқу: 心里~的 жүрегі жай таппау; қатты абыржу.

【火烧眉毛】 huǒshāoméi-máo асығыс; жедел; қауырт; мерзімді; тез; тығыз; шұғыл; төтенше: ~眼下急 асығып көз алдынан жоқ болып кетті.

【火烧云】 huǒshāoyún 【зат.】 қызғыш бұлттар.

【火舌】 huǒshé 【зат.】 от жалыны; лапылдаған от; алау; алаулату; жалқын; жалын.

【火绳】 huǒshéng 【зат.】 түтіндік білте (масаларға қарсы).

【火石】 huǒshí 【зат.】 ① шақпақ; шақпақтас; флинт. ② оттық; шақпақ (қалтада жүретін тетікті шақпақ).

【火势】 huǒshì 【зат.】 өрт күші; қрттің қуаты: ~已得到控制 Қуатты өрт бақылау астына алынды.

【火树银花】 huǒshùyínhuā жарқын оттар; жарқыраған оттар; иллюминация.

【火速】 huǒsù 【үс.】 асығыс; жедел; қауырт; мерзімді; тез; тығыз; шұғыл; төтенше: ~行 【ет.】 асығыс әрекет.

【火炭】 huǒtàn 【зат.】 жалындап тұрған шок; жалындап жанған ағаш.

【火塘】 huǒtáng 〈方〉 【зат.】 ошақ; пеш; сандал (хош иісті эфир майы шығарылатын ағаш).

【火烫】 huǒtàng ① 【сын.】 бұйралау; жасанды бұйра; ұзақ сақталатын жасанды бұйра. ② 【ет.】 күйдіретін; жалынды; отты; күйдіретіндей ыстық: ~的熨斗 күйдіретіндей ыстық үтік.

【火头】 huǒtóu 【зат.】 ① (~儿) алау; алаулату; жалқын; жалын; өрт; атыс; оқ; от; : 油灯的~儿太小 Май шам жалыны өте аз. ② (~儿) көңіл аударарлық кез; маңызды жағдай; шиеленіскен жағдай: ~儿不到, 饼就烙不好. ③ өрт себепшісі; өрт басталған үй; алғашқы жанғандар. ④ (~儿) ашу; қаһар; ыза; долылық; кәр; қатты ашу: 你先把~压一压, 别着急 Сен уайымдама, алдымен ашуыңды бас.

【火头军】 huǒtóujūn 【зат.】 ас пісіруші; қазаншы.

【火头上】 huǒtóu-shàng 【зат.】 ашуға міну; қаһарын төгіп; ызаланып; долылық көрсету; қатты ашулану: 他正在~, 等他消气再跟他细说 Ол қазір қатты ашуланып тұр, онымен сөйлесу үшін ашуының басылуын күт.

【火腿】 huǒtuǐ 【зат.】 ветчина (шошканың тұздаған сүрленген саны): ~面包 ветчина қосқан бутерброд.

【火网】 huǒwǎng 【зат.】 жалынды тор; отты тор; жалынды қабырға.

【火险】 huǒxiǎn 【зат.】 ① оқтан сақтану. ② өрт қаупі: ~隐患 өрттің шығуының жасырын қаупі.

【火线】 huǒxiàn 【зат.】 ① оқ ату шекарасы; қо ату шегі. ② токпен қамтамасыз етуші сым.

【火硝】 huǒxiāo селитра.

【火星】 huǒxīng 【зат.】 Марс; Қызыл жұлдық ғаламшары.

【火星】 2huǒxīng(~儿) 【зат.】 от; ұшқын: 他气得两眼直冒~ Оның көздерінде ыза ұшқыны жарқ етті.

【火性】 huǒxìng 【зат.】 қызбалық; ашуланшақтық; ашулылық.

【火眼】 huǒyǎn 【зат.】 өткір конъюнктивит (көз бен қабақтың арасындағы мөлдір ауруы).

【火眼金睛】 huǒyǎnjīnjīng қажымас; қайтпас; табанды; бағыл; ержүрек; көкжал; қорықпайтын.

【火焰】 huǒyàn 【зат.】 алау; алаулату;

жалқын; жалын: 革命的 ~ революция алауы.

【火焰喷射器】 huǒyàn pēnshèqì отшашар; от шашқыш (қару).

【火药】 huǒyào 【зат.】 оқ-дәрі; оқ.

【火药库】 huǒyào kù тұтанғыш заттар сақталатын жер; ауысп. соғыс өрті шығу қауыпы бар ел.

【火药棉】 huǒyào mián пироксилин (қатты жарылғыш зат); нитроцеллюлоза; нитроклетчатка; пироколлодий.

【火药桶】 huǒyào tǒng оқ дәрі салатын ыдыс; оқ-дәрі салғыш.

【火药味】 huǒyào wèi (~儿) 【зат.】 оқ-дәрі иісі: ~ 很浓 оқ-дәрінің иісі шығып тұр.

【火印】 huǒyìn 【зат.】 белгі; таңба; бажы: 打 ~ таңба басу; белгі салу; бажы қою.

【火油】 huǒyóu жермай; кәресін; керосин.

【火灾】 huǒzāi 【зат.】 өрт; от шалу: 防止森林 ~ Ормандағы өрттің алдын алу.

【火葬】 huǒzàng 【ет.】 кремация; өлік өртеу.

【火葬场】 huǒzàng chǎng крематорий (өлікті жандыратын орын).

【火葬炉】 huǒzàng lú кремация пеші (өлікті жандыратын пеш).

【火针】 huǒzhēn 【зат.】 отты ине(инені қатты қыздырып шаншу арқылы инемен емдеудің бір тәсілі).

【火纸】 huǒzhǐ 【зат.】 ① Селитраға малынған тез жанғыш қағаз. ② 〈方〉 Ырымшыл адамдардың өлген адамды еске алу кезінде ақшаларды жағуы.

【火中取栗】 huǒzhōng qǔ lì біреу үшін қатерлі жұмысты жасау; басқа адам үшін күйіп-пісу.

【火种】 huǒzhǒng 【зат.】 алау; атыс; жалын; оқ; от: 革命的 ~ революция алауы.

【火烛】 huǒzhú 【зат.】 алау; жалын; от; оқ; атыс: 小心 ~ Қойма аумағында темекі тартуға тыйым салынады! Қойма! Өрт қауіпі бар!

【火主】 huǒzhǔ 【зат.】 өрт себепшісі; өрт басталған үй.

【火柱】 huǒzhù 【зат.】 оты бар бағаналар; алаулы бір қатар бағана.

【火箸】 huǒzhù 〈方〉 【зат.】 шокқа арналған қысқыштар; пеш қысқыштары.

【火砖】 huǒzhuān отқа берік кірпіш; отқа төзімді кірпіш.

伙 -1 (火) huǒ азық; ас; қорек; нәр; тағам; тамақ; тамақтану; тамақ ішу; азықтану; ауқаттану; жеу; қоректену; азық-түлік; тағам; ішіп-жем: 起 ~ тамақ ішу.

伙 -2 (夥、火) huǒ ① әріптес; еңбектес; қызметтес; серіктес; істес: ~ 友 ептеш; жолдас; жора. ② серіктесушілік; серіктік;

бірлестік (сауда я өнеркәсіп бірлестігі): 入 ~ бірлестікке қосылу. ③

【мөл.】 қауым; топ: 一 ~ 人 Бір топ адам. ④ 【үс.】 бірге; бірлескен; ортақ; біріктіру; жалғау; жапсарлау; қосылдыру: ~ 同 бірге; біргелеп; бірлесе; бірлесіп; қосылып.

伙 -3 Huǒ 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【伙伴】 (火伴) huǒbàn 【зат.】 еңбектес; қызметтес; серіктес; істес; әріптес; ептеш; жолдас; жора: 关系 ~ серіктестік.

【火房】 huǒfáng 【зат.】 асүй; асхана.

【伙夫】 huǒfū аспаз; ас пісіретін адам; ас пісіруші; қазаншы; “火夫” мағынасында.

【伙耕】 huǒgēng 【ет.】 ауыл шаруашылығы серіктестігі: 他们 ~ 了十来亩地 Олар он акр бірлесе өңдеді.

【伙计】 huǒjì 【зат.】 ① ептеш; серік; серіктес. ② жалға тұрған дүкенші: 当年我在这个店当 ~ Мен есейгенде осы дүкенді жалға алып, дүкенші болдым.

【伙食】 huǒshí 【зат.】 азық беру; азықтану; қоректену; қоректендіру; тамақ жегізу; тамақтандыру; тамақтану; ас; қорек; тағам; тамақ: 改善 ~ тамақтануды жақсарту.

【伙同】 huǒtóng 【ет.】 бірге; біргелеп; бірлесе; бірлесіп; қосылып: ~ 开店 бірлесе отырып дүкен ашу.

【伙种】 huǒzhǒng 【ет.】 ауыл шаруашылығы серіктестігі; жерді бірлесе өңдеу.

【伙子】 huǒzi 【мөл.】 伙, 他们是 ~ Олар бір бірлестік.

伙 (火) huǒ 【зат.】 гольмий.

夥 huǒ 滹县 (Huǒxiàn), Хуосиан, Бейжінде.

夥 1 huǒ 〈书〉 көп: 获益甚 ~ Көп табысқа кенелу.

夥 huǒ «伙» мен мағналас.

huò

或 huò ① 【үс.】 бәлки; бәлкім; мүмкін; мүмкін қадар; мүмкіндігінше; ықтимал: 慰问团已经起程, 明日上午 ~ 可到达 Делегация жолға шығып қойыпты, еретн түске дейін келіп қалуы мүмкін. ② 连 әлде; не; немесе; я; бәлки; бәлкім; мүмкін; мүмкін қадар; мүмкіндігінше; ықтимал: ~ 多 ~ 少 не аз не көп, аз ба әлде көп пе. ③ 〈书〉 代 бір адам; біреу; кісі; мына адам; мынау: ~ 告之曰 Мына кісі айтты. ④ 〈书〉 【үс.】 аз; аз-ақ; кішкене; аздап қана; ақырын ғана; сәл; аз; аздап; кішкентай ғана: 不可 ~ 缺 Кішкене кемшілікке де жол бермеу.

【或然】 huòrán 【сын.】 бәлкім; мүмкін; сияқты; ықтимал: ~ 性

мүмкіндік.

【或然率】 huòránlǜ 【зат.】 мүмкіндік; мүмкіншілік; ықтималдық.

【或然性】 huòránxìng ықтималдық; мүмкіндік; мүмкіншілік.

【或许】 huòxǔ 【үс.】 бәлки; бәлкім; мүмкін; мүмкін қадар; мүмкіндігінше; ықтимал: 他没来, ~ 是病了 Ол келген жоқ, мүмкін ауырып қалған болар.

【或则】 huòzé 连 әлде; не; немесе; я: 天晴的日子, 老人家 ~ 到城外散步, ~ 到河边钓鱼 Аспаны шайдай ашық күн, қария не қала сыртына суруендеуге барады, немесе өзен жағасына балық ұстауға барады.

【或者】 huòzhě ① 【үс.】 немесе; әлде; не; я: 你快走, ~ 还赶得上车 Тезірек жүріңіз, мүмкін пойызға үлгеріп қаларсыз. ② 连 әлде; не; немесе; я: 这本书 ~ 你先看, ~ 我先看 Мына кітапті не сен бірінші оқы, не мен бірінші оқийн. ③ 连 барабар; бірдей; тең; тепе-тең; ұқсас.

和 1 huò 【ет.】 араластыру: ~ 药 дәрілерді араластыру.

和 2 huò 【мөл.】 рет, рез: 衣裳已经洗了三 ~ Кір жуғанда суды үш рет ауыстырып қойдык.

【和弄】 huò·nòng 〈方〉 【ет.】 ① араластыру; шатастыру; кірістіру; қатыстыру. ② азғыру; арандату; арандатушылық жасау; атыстыру; итермелеу; жымысқылау; ұрындыру; шағыстыру.

【和稀泥】 huòxīní Үшкір жерлерін тиянақсыз жаю.

货 huò ① ақша; мәнет; тиын; шақа: 通 ~ валюта (бір мемлекетте қабылданған ақша бірлігі; мыс: теңге, доллар, марка, иен, франк т. б.). ②

【зат.】 жүк; тауар: 南 ~ Оңтүстікте жасалған тауар. ③ 【зат.】 адам, кісі: 蠢 ~ кеңсе; мақау; топас. ④ 〈书〉 сатпақ болу; сату; сатып жіберу: ~ 卖 сату. ⑤ (Huò) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【货币】 huòbì 【зат.】 валюта, ақша: 单位 ~ ақша бірлігі.

【货舱】 huòcāng 【зат.】 трюм (кеменің машина тұратын және жүк қоятын астыңғы үйі).

【货场】 huòchǎng 【зат.】 жүк паркі, жүк қоятын аула.

【货车】 huòchē 【зат.】 жүк вагоны, жүк мәшинесі, арба, грузовик; жүк автомобилі.

【货船】 huòchuán 【зат.】 жүк кемесі.

【货单】 huòdān жөнелтпе құжат; жүкқұжат (тауар алуға ұсынылатын құжат).

【货柜】 huòguì 【зат.】 ① сатушы сөресі (дүкендегі сатушының

алдындағы үстел).②〈方〉контейнер (жүк тасуға арналған жабдық).

【货机】huòjī【зат.】әуе тасымалы; жүкті әуемен тасымалдау.

【货架子】huòjiǎ·zi【зат.】таураға арналған сөрелер.

【货款】huòkuǎn【зат.】тауар сатып алуға арналған ақша; саудадан түскен ақша.

【货郎】huòláng【зат.】қыдырма саудагер (мата және басқа түрлі заттарды қыдыртып сатушы).

【货郎鼓】huòlánggǔ【зат.】қыдырма саудагердің сылдырмағы.

【货流】huòliú жүк жүрісі; жүк тасқыны (жол қатынасы бойынша жүктің жүрісі).

【货轮】huòlún【зат.】жүк пароходы, жүк тасымалдауға арналған пароход.

【货票】huòpiào【зат.】жүк құжаты; жөнелтпе құжат; жүкқұжат (тауар алуға ұсынылатын құжат).

【货品】huòpǐn【зат.】зат, тауар, жүк; 各色~ әр түрлі тауарлар.

【货色】huòsè【зат.】① тауар түрі, таур сапасы: 上等~ жоғары сапалы тауарлар.② нұсқа, үлгі, түр: 这些人都是~ 一路~ Мына адамдардың барлығы бір нұсқалы екен.③ тауар; мүлік.

【货声】huòshēng【зат.】көше сатушысының айғайы.

【货损】huòsǔn【зат.】тауар шығыны: ~严重 ауыр тауар шығыны; көп шығынға бағу.

【货摊】huòtān(~儿)【зат.】жайма; лоток; тартпа; көшедегі далба дүкен: 摆~ көшеде далба дүкен ашу.

【货梯】huòtī【зат.】жүк тасуға арналған жеделсаты.

【货位】huòwèi【зат.】① платформа (тауар тиейтін жайдақ вагон).② жүк таситын вагондар тоқтайтын платформа.

【货物】huòwù【зат.】жүк, тауар.

【货物税】huòwùshuì тауар салығы; жүк салығы; тауардан алынатын баж.

【货样】huòyàng【зат.】тауар үлгісі; тауар нұсқалары.

【货样簿】huòyàngbù тауар үлгілерінің суретжинағы.

【货源】huòyuán【зат.】тауармен қамтамасыз ету; тауар жеткізіп тұру: ~充足 тауармен жеткілікті дәрежеде қамту.

【货运】huòyùn【зат.】жүк тасымалы; тауар қозғалысы.

【货运额】huòyùn'ér тауар айналымы.

【货运量】huòyùnliàng тауар айналымы; тауар тасымалының көлемі.

【货运站】huòyùnzhàn тауар стансасы; жүк стансасы.

【货载】huòzài бунақ-түйнек; жүк; тауар.

【货栈】huòzhàn【зат.】бора; қамба; койма(таурға арналған).

【货真价实】huòzhēnjiàshí әрі арзан, әрі үйлесімді; сапасы да жақсы, әрі қымбат емес; ешбір жалғансыз.

【货殖】huòzhí【ет.】гүлдену; дәуірлеу; көгеру; көркею; өніп-өсу; өркендеу; баю; байлық жинау; табысты іспен айналысу; байлық; қазына.

【货主】huòzhǔ【зат.】тауар иесі; жүктің қожайыны; жүктің иесі.

获(①②獲、③穫)huò①жұлып алу; ұстап алу; ұстау; қағып алу: 捕~ қуып жету; орнынан басу; орнында басу; ұстау.②табу; тауып алу; іздеп табу; дегеніне жету; жету; қол жеткізу: ~胜 жеңізу; жеңіп алу; жеңіп шығу; жеңіске жету; үстем болу.③егін ору; орақ; егін жинау: 收~ егін жинау.

【获得】huòdé【ет.】алу; ие болу; иелену; табу; тауып алу; жету: ~好评 жақсы бағаға қол жеткізу.

【获得性】huòdéxìng жүре пайда болған қасиет: ~免疫 жүре пайда болған иммунитет.

【获得者】huòdézhě иеленуші; сатып алушы; тауып алушы.

【获奖】huòjiǎng сыйлық алу; марапатқа ие болу; марапат алу.

【获救】huòjiù【ет.】аман қалу; құтылу; құтылып кету: 食物中毒的民工均已~.

【获利】huòlì пайда тубу, пайдаға кенелу, табысқа ие болу, қалтысы толу.

【获取】huòqǔ【ет.】иелену; иемдену; алу; қол жеткізу: ~情报 мәліметке қол жеткізу.

【获胜】huòshèng жеңіске жету; жеңу.

【获释】huòshì【ет.】еркін болу; еркіндікке қолы жету; азат болу: ~出狱 түрмеден азт болу.

【获悉】huòxī【ет.】хабарлама алу; хабарлама тарады; хабарланды: 日前~, 他已南下探亲 Жақында хабарлама келіп, ол оңтүстікке туыстарын көруге кетіп қалды.

【获许】huòxǔ【ет.】рұқсат алу; рұқсатнамаға қол жеткізу.

【获致】huòzhì【ет.】алу; ие болу; иелену; табу; тауып алу; жету: 产权纠纷~解决 Иелік құқыққа байланысты шиеленіс өз шешімін тапты.

【获准】huòzhǔn【ет.】рұқсатқа ие болды; бекітілді: 开业申请业已~ Кәсіпорын ашуға берілген өтініш бекітілді.

【获罪】huòzuì【ет.】айыптану; айыпты болу; жазықты болу; жазып қалу; кінәлі болу.

祸(禍)huò①【зат.】бәле; қырсық; бақытсыздық; қайғы; апат: 车~

automobile апаты; жол апаты.② бүлдіру; бұзу; бұзып тастау; залал; зиян; кесел: ~国殃民 мемлекет халқына зияны тию.

【祸不单行】huòbùdānxíng бәле жалғыз жүрмейді, апат соғынан әрқашан апат ереді.

【祸从口出】huòcóngkǒuchū басқа пәле тілден; тілім-менің жауым.

【祸从天降】huòcóngtiānjiàng күтпеген жерден пәлеге ұшырады; бақытсыздық күтпеген жерден тап болды.

【祸端】huòduān〈书〉【зат.】бар пәленің бастауы; бақытсыздық бастамасы.

【祸福无门】huòfúwúmén адам өз бақытына да бақытсыздығына да өзі жол ашып береді.

【祸根】huògēn【зат.】жауыздықтың көзі; бақытсыздықтың түп-тамары: 铲除~жауыздықты тамырлатып жіберу.

【祸国殃民】huòguóyāngmín мемлекет пен халыққа шексіз бақытсыздық әкелу; мемлекет пен халықтың түбіне жету.

【祸害】huò·hài①【зат.】бәле; қырсық; бақытсыздық; қайғы; апат: 黄河在历史上经常引起~ Хуанхы тарихи апатты аймақ болып табылады.②

【зат.】жауыздық; жамандық; бақытсыздық; пәле.③【ет.】зиян келтіру; зиянқестік істеу; қастық істеу: 野猪~了一大片庄稼 Қабандар астыққа көп зиянын тигізеді.

【祸患】huòhuàn【зат.】бәле; қайғы; апат; бақытсыздық: 消除~ Апаттың алдын алу.

【祸乱】huòluàn【зат.】бассыздық; тәртіпсіздік: ~不断 үзіліссіз, тоқтаусыз бассыздықтар.

【祸起萧墙】huòqǐxiāoqiáng өзара соғыс басталды; өзара тартыс өрті тұтанды.

【祸事】huòshì【зат.】бәле; қырсық; бақытсыздық; қайғы; апат.

【祸首】huòshǒu【зат.】жанжал шығарушы; төбелес қозғаушы; ұрыс бастаушы; айыпкер; айыпты; қылмысты; себепші: 罪魁~ басты айыпкер; басты айыпты адам.

【祸水】huòshuǐ【зат.】жауыздық ордасы; пәле көзі; жамандық бастауы.

【祸祟】huòsuì【зат.】жабысқақ; жалықтыратын; ығыр қылатын.

【祸胎】huòtāi【зат.】жауыздықтың көзі; бақытсыздықтың түп-тамары.

【祸起萧墙】huòqǐxiāoqiáng өзара соғыс өрті тұтанды; өзара тартыс басталды.

【祸心】huòxīn【зат.】арам ниеттер: 包藏~ ішінде арам ниеттер сақтау.

【祸殃】huòyāng【зат.】бәле; қырсық; бақытсыздық; қайғы; апат: 招惹~ Өз

басына пәле тілеп алу.

惑 huò ① бұраланды; дүдәмал болу; дүдәмалдану; күдіктену; күмәндану; күптену; сезіктену; шәктену; шектену; шүбәлану: 大~不解 күмән ішінде адасу. ② адасқызу; адастыру; жаңылдыру: ~人耳目 адамдарды адастыру.

【惑乱】 huòluàn 【ет.】 бүлдіру; бүлік шығару; бүліншілік салу; айдап салу; бұзу; қайрап салу: ~人心 адамдар арасында бүліншілік ұрығын салу.

【惑众】 huòzhòng адамдарды жолдан тайдыру; халық арасында бүлік салу.

霍 huò ① аңдаусыз; әбсәтте; кенет; кенеттен; қапылыста; тұтқиыл. ② (Huò) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【霍地】 huòdì 【үс.】 кенет; аңдаусыз; қапылыста; әбсәтте; кенеттен; тұтқиыл: ~閃开 кенеттен жоқ болып кету.

【霍霍】 huòhuò ① 【ел.】 дыбырлау; тырпылдау; тысырлау: 磨刀~ кылышты қайрау. ② 【сын.】 жарқ ету; лап ету; ыза болу; от алу; тұтану: 电光~ найзағайдың түсуі; найзағай жарқылы.

【霍伽语】 huòjiāyǔ хок тілі.

【霍乱】 huòluàn 【зат.】 холера; оба; тырысқақ (қауіпті, жұқпалы ауру).

【霍然】 huòrán ① 【үс.】 кенет; аңдаусыз; қапылыста; әбсәтте; кенеттен; тұтқиыл: 手电筒~一亮 кенеттен қалта шамы жарқ етті. ② <书> 【сын.】 аурудан тез жазылу; тез сауығу; тез айығу: 病体~ аурудан тез жазылып кетті.

夔 huò <书> ① қарқылдап күлу; қарқылдау; сықылықтау; қатты күлу. ②

【од.】 ой, а, ай (таңырқау).

夔 huò <书> киноварь (кызыл түсті минерал, сол минералдан істелген бояу): 丹~жоса (кызыл түс минерал бояу).

豁 huò ① кең; мол: ~达 кең көзқарас. ② азат ету; босату: ~免 азат болу; бостандық алу.

【豁达】 huòdá 【сын.】 кең көзқарас; кең ойлау: 胸襟~ кең ойлауға тырысу.

【豁朗】 huòlǎng 【сын.】 жайнату; оң беру; арайландыру; арайлау; жарқырату; жарық беру; нұрға бөлеу: 他觉得天地是那么广阔, 心里是那么~ Ол аспан қандай кең деп ойлап, көңілі жадырап кетті.

【豁亮】 huòliàng 【сын.】 ① айдынды; аумақты; даңғырадай; еркін; кең; мол; жарқын; сүйсінерлік: 这间房子又干净又~ Қазір үй тағы таза тағы жарқын. ② сынғырлаған; сылдырлаған.

【豁免】 huòmiǎn 【ет.】 азат ету; босату; құтқару; құтқарттыру.

【豁免权】 huòmiǎnquán иммунитет: 外交~дипломатиялық иммунитет.

【豁然】 huòrán 【сын.】 кенеттен; аңдаусызда; күтпеген жерден: ~开朗 кенеттен кең панорама шылды.

镬 (鑊) huò ① <方> 【зат.】 қазан. ② көне кезеңдегі үлкен қазан.

【镬子】 huò-zǐ <方> 【зат.】 қазан.

藿 huò <书> асбұршақ бөлегі; жапырағы; пөлегі; сабағы.

【藿香】 huòxiāng 【зат.】 многоколосник морщинистый (дәрілік өсімдік).

夔 huò ① жұлдызқұрт; қырықбуын (шыбын-шіркейлердің құрт дәуіріндегі түрі)

隳 huò <书> сорпа.

J

jī

几-1 jǐ ① (~儿) үстелше: 茶~儿 шай үстелшесі. ② (Jǐ) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

几-2 jǐ <书> 【үс.】 жақын; жуық; қаптал; мыңдай; тарта; шақтағанда; шақты; шама; шамада; шамалап; шамамен; шамасы; шамасында 歼灭敌军, ~三千人 Қарсыластардың үш мыңға жуық адамын талқандау.

【几案】 jǐ'àn 【зат.】 жазу үстелі.

【几丁质】 jǐdīngzhì хитин (өрмекші, коңыз, құмырсқа т. б. бунақ аяқты жәндіктердің денесінің сыртындағы қатты қабыршақ зат).

【几乎】 jīhū 【үс.】 ① дайын деп; дейін дерлік; деп қалды; жақын; жуық; қаптал; мыңдай; тарта; шақтағанда; шақты; шама; шамада; шамалап; шамамен; шамасы; шамасында. ② сияқты; тәрізді; солай болса керек; дерлік 要不是你提醒我, 我~忘了 Егер маған ескертпесеңіз мен ұмытып кете жаздадым.

【几率】 jǐlǜ 【зат.】 мүмкіндік; ықтималдық.

【几维鸟】 jǐwéiniǎo 【зат.】 киви (Аустралияда ғана кездесетін ерекше күшкентай құс).

讥 jī келекелеу; кекесіндеу; кекету; ажуа; зәк; келеке; келемеж; күлдіргі; мазақ; мысқыл; сықақ; тәлкек: ~笑 мысқылдау.

【讥嘲】 jīcháo 【ет.】 келекелеу; кекесіндеу; кекету; ажуа; зәк; келеке; келемеж: ~的笔调 келемеждеп сөйлеу.

【讥刺】 jīcì <书> 【ет.】 кекету; ажуа; зәк; келеке; келемеж; күлдіргі; мазақ; мысқыл; сықақ; тәлкек.

【讥讽】 jīfēng 【ет.】 келекелеу; кекесіндеу; кекету; ажуа; зәк; келеке;

келемеж; күлдіргі; мазақ; мысқыл; сықақ; тәлкек: ~的口吻 кекете сөйлеу.

【讥诮】 jīqiào <书> 【ет.】 кемсіту; қорлау; мұқат; жәбірлеу; келеке ету; келеке; мазақ; мысқыл; өткір мысқыл; өткір сықақ.

【讥笑】 jīxiào 【ет.】 келеке ету; келемеждеу; күлкі қылу; мысқылдау; сықақ ету; сықақтау; тәлкектеу; ажуаласу; келеке қылу; мысқылдау: 别人有缺点要热情帮助, 不要~ Біреудің кемшілігі болса мысқылдауға болмайды, оған шын көңілден көмектесу керек.

击 jī ① соғу; соққы беру; қағу; қойғылау: ~鼓 барабанды соғу. ② соғу; ұру: 袭~ кенеттен соққы беру. ③ соғылу; ұрылу: 撞~ соғу; ұру.

【击败】 jībài 【ет.】 жеңіліске ұшырату; жеңу; жеңіп шығу; қирату: ~对手 қарсыласты жеңіліске ұшырату.

【击毙】 jībì 【ет.】 атып тастау; атып өлтіру; өлтіру; ату.

【击沈】 jīchén суға батыру; суға кетіру; суға тастау.

【击发】 jīfā 【ет.】 соққы; уру.

【击毁】 jīhuǐ 【ет.】 бұзу; қирату; ойрандау; талқандау: ~敌方坦克三辆 Қарсыластар үш танкті қиратты.

【击剑】 jījiàn 【зат.】 сайыс; сайысу; семсерлесу: 比赛~ семсерлесу сайысы.

【击节】 jījié <书> 【ет.】 зор қуанышта болу; қатты қуану; масайрасу; шаттану; қайран қалу; сүйсіну; сұқтану; таңдану; таңқалу; таңырқану: ~【од.】 赏 Шаттана мақтау.

【击溃】 jīkuì 【ет.】 күйрету; талқандау; бұзу; жоқ қылу: ~敌军一部 Қарсыластардың біраз бөлігін қатардан шығару.

【击溃战】 jīkuìzhàn қарсыластарды шашыратып жіберуге бағытталған әскери қимылдар.

【击落】 jīluò 【ет.】 ұрып жығу; ұшырып түсіру; атып түсіру.

【击破】 jīpò 【ет.】 күйрету; талқандау; бұзу; жоқ қылу: 各个~ бөлшектерге талқандап жіберу.

【击伤】 jīshāng атып бұзу; атып қирату; атып түсіру.

【击赏】 jīshǎng <书> 【ет.】 қайран қалу; сүйсіну; сұқтану; таңдану; таңқалу; таңырқану.

【击水】 jīshuǐ 【ет.】 ① <书> 拍打水面: 举翼~. ② 指游泳.

【击退】 jītuì атып бұзу; атып қирату; атып түсіру; дарытпау; қағу; қайтару; тойтару.

【击掌】 jīzhǎng 【ет.】 қол соғып қошеметтеу; қол шапалақтау: ~称好 Мақтап, қол соғып қошеметтеу.

【击中】 jīzhòng тигізе ату; тигізу; тию.

叭 jī 【ел.】 ән салу; былдырлау; сайрау; шықылдау; шырылдау: 小鸟~~叫 құстар ән салып жатыр.

【叭咕】 jī-gu 【ет.】 ① сыбырласу; сыбырлау: 他们两个叭叭咕咕, 不知在说什么 Олар екеуі сыбырласып сөйлесіп отыр, не айтып жатқандарын білмеймін. ② күңкіл сөз; нала; налыс; наразылық; өкпе-наз.

【叭叭嘎嘎】 jī-jīgāgā 【ел.】 қаңқылдау; қарқылдап күлу; саңқылдап күлу; сатырлау; шатырлау; шиқылдау.

【叭叭喳喳】 jī-jīzhāzhā ән салу; былдырлау; сайрау; шықылдау; шырылдау; “唧唧喳喳” мағынасында.

【叭里吞兒儿】 jī-liqālār 〈方〉【зат.】 барлық жерде; жер-жерде; жер-жердеп; қайда болса да; қайсы жерде болса: 他的工作室里, ~都是昆虫标本 Оның шеберханасының ішінде қайда қарасаң да жәндіктердің үлгілерін көресің.

【叭里咕嚕】 jī-līgūlū 【ел.】 түсініксіз сөйлеу; айқын сөйлемей.

【叭里呱啦】 jī-liqūlā 【ел.】 сөз жаудыру; сөзбен ату: ~说个没完 тоқтамай дабырлау.

飢 1(飢) jī ашығу; аузы асқа жарымау; әбден жолығу; тамаққа жарымау; тойып жей алмау: ~餐渴饮 Қарын ашқанда тамақ жеп, шөлдегенде іш.

飢 2(饑) jī ашаршылық; аштық: 连年大~ Бірнеше жылға созылған үлкен ашаршылық.

【饥不择食】 jībùzeshí тамақ арсыз; аш адам тамақтану әдебін сақтамайды.

【饥肠】 jīcháng 〈书〉【зат.】 аш қарын.

【饥饿】 jī'è 【сын.】 ашығу; ашығып қалу; қарын ашу; өзегі талу; тамақтанғысы келу; үніреңдеу: ~难忍 ашыққаннан шыдай алмау.

【饥饿线】 jī'èxiàn аштық шегі.

【饥寒】 jīhán 【зат.】 аштық пен суық: ~交迫 Аштық пен суықта өмір сүрі; Жеуге асы жоқ, киерге киімі жоқ.

【饥荒】 jī-huāng 【зат.】 ① астық шықпай қалу; егін шықпау; құрғақшылық (астық шықпай қалу); егін бітпеу; қысыр қалу; қысырап қалу. ② 〈口〉 қалта туберкулезі; қалтасында көк тиын жоқ: 家里闹~ Үйде көк тиын жоқ; Үйде кедейшілік кезген. ③

〈口〉 қарыз: 拉~ қарызға бату.

【饥馑】 jījīn 〈书〉【зат.】 астық шықпай қалу; егін шықпау; құрғақшылық; егін бітпеу; қысыр қалу; қысырап қалу.

【饥民】 jīmín 【зат.】 аш адамдар; ашыққандар: 賑济~ Ашыққандарға көмек көрсету.

【饥色】 jīsè 【зат.】 ашыққан; жадау; омырайған; тым жүдеу: 面带~ түрі тым жүдеп кетіпті.

【饥者易为食】 jīzhě yì wéi shí аш адам тағам тандамайды; Ашыққанға барлық тамақ дәмді.

玢 jī ① 〈书〉 домалақ емес маржан: 珠~ маржан. ② айналмалы бұрыш өлшеуіш(көне замандағы астрономиялық құрал).

【芟芟草】 jījīcǎo 【зат.】 жарқырап тұратын ши; нағыз ши.

机 jī ① машина; станок; құрылғы: 缝纫~ тігін машина. ② ұшақ; аэроплан: 运输~ көліктік ұшақ. ③ маңызды оқиға; мүмкіндік; мүмкіншілік; үміт; ықтималдық: 事~ мүмкіндік. ④ жағдай; қолайлы; ыңғайлы; қолайлы кез; ыңғайлы сәт: 乘~ қолайлы жағдайды пайдаланып қалу. ⑤ атқарым; берне; міндет; міндетті қызмет; міндетті іс: 有~ 体 ағза міндеттері. ⑥ көңіл аударарлық; маңызды; тәкаппар. ⑦ дауыс; лебіз; ой; ой-пікір; пікір:

【ет.】 ~ дәлел; сарын; себеп; түрткі. ⑧ алғыр; икемді; оралымды: ~ 智 аңғарлы; аңғарғыш; байымдағыш; байыптағыш; зейінді; зерек; пайымды; сұңғыла; тапқыр; түсінгіш; ұғымтал; ұққыш. ⑨ (Jī) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【机变】 jībiàn 〈书〉【ет.】 дәл; епті; оңтайлы; тәсілқой; шебер; айла; айлакер; айлалы; айлашыл; қулықты; аңғарлы; аңғарғыш; байымдағыш; байыптағыш; зейінді; зерек; пайымды; сұңғыла; тапқыр; түсінгіш; ұғымтал; ұққыш: 善于~ ереше шебер болу.

【机舱】 jīcāng 【зат.】 ① машина бөлімі. ② ұшақтың жолаушылар отыратын бөлімі; ұшақ салоны; ұшақтың жүк тұратын бөлімі.

【机场】 jīchǎng 【зат.】 аэродром; вертодром.

【机车】 jīchē 【зат.】 паровоз; локомотив (рельспен жүріп, өзіне тіркелген вагондарды сүйрейтін машина — паровоз, тепловоз, электровоз).

【机床】 jīchuáng 【зат.】 станок: 金属切削~ металл кесетін станок.

【机床工】 jīchuángōng станокта жұмыс істейтін жұмысшы.

【机电】 jīdiàn 【зат.】 электроника мен механизмдер; электромеханизмдер: ~ 产品 электроника мен механизм өнімдері.

【机顶盒】 jīdǐnghé 【зат.】 теледидарға арналған приставка.

【机动】 jīdòng 【сын.】 механикалық; моторлы; ~ 车 машина.

【机动】 jīdòng 【сын.】 ① жарамдылық; жеделдік; қолма-қолдық; оперативтілік; тез орындаушылық; тындырымдылық; шапшандық; шапшаңдылық: ~ 使用 еркін

пайдалану. ② икемділік; оралымдылық: ~ 费 икемді шығындар. ③ айлалы; маневрлі; оңтайлы: 部队~ оңтайлы әскер.

【机【ет.】力】 jīdònglì айла жасай алатын; маневр жасау қабілеті.

【机【ет.】性】 jīdòngxìng ① икемділік; оралымдылық. ② маневр жасау; айла жасай алатын; маневр жасау қабілеті.

【机【ет.】战】 jīdòngzhàn маневрлі соғыс (ұзақ уақытқа бекініс жасамай, үнемі жылжып, орын ауыстыра жүріп соғысу әдісі).

【机帆船】 jīfānchuán 【зат.】 мотормен қозғалатын желкенді кеме.

【机房】 jīfāng 【зат.】 ① дене; корпус. ② машина бөлімі.

【机耕】 jīgēng 【ет.】 механикалық айдау; жерді машинамен жырту: ~ 地 механикалық жыртылған жер.

【机工】 jīgōng механик (механика маманы).

【机构】 jīgòu 【зат.】 ① конструкция; құрылыс; түзіліс; үйлесім; құрылым; механизм; тетік (машина, аппарат т. б. ішкі құрылысы): 传【ет.】 ~ козғалтқыш құрылымы. ② мекеме; ұжым; ұйым; орган; орын: 外交~ шетелдік мекеме. ③ аппарат; құрылым; құрылыс.

【机关】 jīguān ① 【зат.】 құрылым; механизм; тетік: 摇【ет.】 水车的~ су сарқардың тетігі қимылдап тұр. ②

【сын.】 ғаяр; жәдігөй; қуланған; қулықты; тақыс; қулық: . ③ 【зат.】 мекеме; ұжым; ұйым; орган; орын: 行政~ мекемені басқару. ④ 【зат.】 тақыс; қулық: 识破~ қулығын біліп тұру.

【机关报】 jīguānbào 【зат.】 мүше; орган; мекеме; ұйым.

【机关刊物】 jīguānkānwù ресми жарияланымдар.

【机关枪】 jīguānqiāng 【зат.】 пулемет.

【机徽】 jīhuī 【зат.】 .

【机会】 jī-huì 【зат.】 мүмкіндік; мүмкіншілік; қолайлы жағдай: 好~ жақсы мүмкіндік.

【机会成本】 jīhuìchéngběn вариантты баға; өзгермелі баға.

【机会主义】 jīhuìzhǔyì оппортунизм (кең мағынасында ымырашылдықты, келісушілікті, үйлесушілікті білдіреді).

【机会主义者】 jīhuìzhǔyìzhe оппортунист.

【机件】 jījiàn 【зат.】 бөлшек; тетік.

【机降】 jījiàng 【ет.】 десантты қонатын.

【机井】 jījǐng 【зат.】 механикалық құдық: 打了三口~ үш механикалық труба қазылды.

【机警】 jījǐng 【сын.】 амалшыл;

жүйрік; зейінді; зерек; тапқыр: ~的目光 зейінді дүниетаным.

【机具】jījù【зат.】механикалық құрылғы.

【机灵】1(机伶)jīlíng【сын.】аңғарғыш; бәле; бәлекет; бейімді; епті; зейінді; зерек; тапқыр; ұғымды; ұғынғыш: 这孩子~的 Мына бала өте тапқыр екен.

【机灵】2jīlíng“机灵”мағынасында.

【机灵鬼】jīlínguǐ әккі; бұқпантай; жадығай; жылпос (өз керегін, өз пайдасын тапқыш); ылдым-жылдым.

【机米】jīmǐ【зат.】машина тазартқан күріш.

【机密】jīmì①【сын.】бұқпа; жабық; жасырын; құпия: ~文件 мағызды құпия құжаттар.②【зат.】бұқпа; бұркеме; бұрма; құпия; сыр: 保守国家~ мемлекеттік құпияны сақтау.

【机敏】jīmǐn【сын.】амалшыл; жүйрік; зейінді; зерек; тапқыр; аңғарлы; аңғарғыш; байымдағыш; байыптағыш; пайымды; сұңғыла; түсінгіш; ұғымтал; ұққыш: 反应~ тапқыр жауап қату.

【机谋】jīmóu〈书〉【зат.】дана тактика.

【机能】jīnéng【зат.】атқарым; берне; міндет; міндетті қызмет; міндетті іс: 人体~ адам ағзасының міндеті.

【机器】jīqì【зат.】машина; механизм.

【机器翻译】jīqīfānyì компьютерлік аударма.

【机器间】jīqījīān механикалық шеберхана.

【机器人】jīqìrén【зат.】кибернетикалық машина; робот; кибер.

【机枪】jīqiāng【зат.】пулемет.

【机巧】jīqiǎo【сын.】айла; айлакер; айлалы; айлалы; қулықты; тамаша; шебер: 应对~ айламен жауап қату.

【机群】jīqún【зат.】авиациялық топ.

【机身】jīshēn фюзеляж, ұшақ корпусы.

【机体】jītǐ【зат.】организм; ағза; корпус.

【机务】jīwù【зат.】паровозды шаруашылық: ~员 паровозды шаруашылық жүргізуші.

【机务处】jīwùchù тарту жұмысы.

【机务段】jīwùduàn тарту ұзақтығы.

【机械】jīxiè①【зат.】құрылым; механизм; тетік (машина, аппарат т. б. ішкі құрылысы).②【сын.】механикалық; құрылымдық: 工作方法太~ Жұмыс тәсілі өте құрылымдық.

【机械波】jīxièbō【зат.】механикалық толқын.

【机械功】jīxiègōng механикалық жұмыс; құрылымдық жұмыс.

【机械化】jīxièhuà【ет.】машиналандыру; механикаландыру;

құрылымдандыру: 农业~ ауыл шаруашылығын механикаландыру.

【机械论】jīxièlùn【зат.】механицизм.

【机械论者】jīxièlùnzhe механицист.

【机械能】jīxiènéng【зат.】механикалық энергия.

【机械手】jīxièshǒu【зат.】манипулятор; басқару аппараты.

【机械唯物主义】jīxièwéiwùzhǔyì механикалық материализм.

【机械效率】jīxièxiàolǜ механикалық тиімділік.

【机械学】jīxièxué машинатану.

【机械油】jīxièyóu【зат.】машинатану; машина зерттеу.

【机械运动】jīxièyùndòng механикалық қозғалыс.

【机心】jīxīn〈书〉【зат.】арам ниеттенушілік; арамдық; жаман ойлылық; жаман ниеттілік; қаскүнемдік.

【机心】jīxīn сағат механизмі.

【机芯】jīxīn【зат.】механизм; дека; правкимодуль: 手机~ ұялы телефон механизмі.

【机修】jīxiū【зат.】машина құрылымы: ~工 механик.

【机要】jīyào【сын.】астыртын; жасырын; құпия: ~工作 маңызды құпия жұмыс.

【机宜】jīyí【зат.】тиісті шаралар: 面授~ тап өзіне жөн сілтеу.

【机油】jīyóu【зат.】машина майы.

【机遇】jīyù【зат.】мүмкіндік; мүмкіншілік; үміт; ықтималдық; қолайлы жағдай: 难得的~ өте сирек қолайлы жағдай.

【机缘】jīyuán【зат.】кездейсоқтық; болжанбаған кездейсоқтық; тосын кездейсоқтық: ~凑巧 бақытты кездейсоқтыққа байланысты.

【机长】jīzhǎng аға ұшқыш.

【机制】-jīzhì【сын.】фабрика өндірісі; фабрика жасап шығаруы: ~纸 фабрика өндірісі қағазы.

【机制】-2jīzhì【зат.】① механизм; құрылғы; тетік.② зат құрылымы: 竞争~ сайыс құрылымы.

【机智】jīzhì【сын.】амалшылық; зейінділік; зеректік; тапқырлық; тапқыштық; бейімділік; ептілік; зеректік; тапқырлық; түсінгіштік; ұғымдылық: 英勇~的战士 Батыл тапқыр әскер.

【机杼】jīzhù〈书〉【зат.】① тоқу станогы; тоқу машинасы.② композиция, идея: 自出~ өзіндік композиция мен ерекше идея.

【机子】jīzi〈口〉【зат.】① тоқу станогы; тоқу машинасы.② мылтықтың шүріппесі; шүріппе.

【机组】jīzǔ【зат.】агрегат: 柴油~ дизель-агрегат.

肌 jī бұлшық ет: 平滑~ жұмыр бұлшық ет.

【肌肤】jīfū〈书〉【зат.】тері.

【肌腱】jījiàn【зат.】сіңір.

【肌理】jīlǐ〈书〉【зат.】терідегі сурет; терідегі ою: ~细腻 терідегі жете сурет.

【肌皮神经】jīpíshénjīng тері-бұлшық жүйкесі.

【肌肉】jīròu【зат.】бұлшық; бұлшық ет: ~组织 бұлшық еттер.

【肌体】jītǐ【зат.】дене; организм.

【肌痛】jītòng бұлшық еттің ауруы; миальгия; миодиния.

【肌纤维】jīxiānwéi ет өрмегі.

【肌炎】jīyán миозит; сарцит.

肌 jī жартаc; қия; құз; шың: 钓~平可坐 жартастың басы тегіс екені соншалық, отыруға да болады.

鸡 jī【зат.】① тауық, қораз, меккен: 养~ тауық өсіру.②(Jī)тері.

【鸡雏】jīchú【зат.】балапан; тауықтың балапаны; шөже.

【鸡蛋】jīdàn тауықтың жұмыртқасы: 抄三个~ үш жұмыртқа қуыру.

【鸡蛋里挑骨头】jīdànliǎotiāogǔ·tou жұмыртқамен тасты жара алмассың.

【鸡飞蛋打】jīfēidǎndǎ тауық та ұшып кетті, жұмыртқа да жарылып қалды; ештеңесіз қалу; барынан айрылу.

【鸡冠】jīguān【зат.】қораздың айдары; қораздың қыры.

【鸡冠花】jīguānhuā【зат.】① тәжігүл (қораздың айдары сияқты қызыл гүлді өсімдік); айдарлы целлозия.② қораз айдары гүлі.

【鸡冠石】jīguānshí【зат.】реальгар; сандарак.

【鸡霍乱】jīhuòluàn тауықтар обасы; тауық тырысқағы.

【鸡奸】jījiān【ет.】өтірік еркектік; содомия; педерастия (еркектің еркекке құмарлық ауруы).

【鸡精】jījīng【зат.】тауықтан жасалған сығынды; сірінді; экстракт.

【鸡口牛后】jīkǒuniúhòu қалада соңғы болғанша, ауылда бірінші болған артық.

【鸡肋】jīlèi〈书〉【зат.】тауық сүйегі; тауықтың қабырғасы: 味如~ тауық қабырғасы негізі түк емес, бірақ тастап жіберуге обал.

【鸡零狗碎】jīlíngǒusuì жоктан өзге; болмашы; түкке тұрмайтын; түк те емес; ұсақ-түйек; әртүрлі нәрселер: ~的一大堆 ұсақ-түйек үйіндісі.

【鸡毛】jīmáo тауық жүні; тауық қауырсыны.

【鸡毛店】jīmáodiàn【зат.】панасыздар; түнеу орны; үйсіз-күйсіздер жататын жер; панасыздар

жататын үй; түнейтін үй.

【鸡毛飞上天】jīmáo fēishàngtiān тауық қауырсындары аспанға ұшты.

【鸡毛蒜皮】jīmáo suǎnpí нағыз түкке тұрғысыз нәрсе; нағыз сандырақ; бір тиын тұрмайтын.

【鸡毛信】jīmáo xìn 【зат.】 асығыс хабар; жедел хабар.

【鸡鸣狗盗】jīmíng gǒudào қораздай ән салып, иттей ұрлайды.

【鸡内金】jīnèijīn 【зат.】 тауық асқазанының ішкі қабаты.

【鸡皮疙瘩】jīpígē da құс терісі (дене бірдемеден түршіккенде пайда болады).

【鸡犬不留】jīquǎnbùliú ит пен құсты тірі қалдырмау; тірі жан қалдырмау: 杀得~ тірі жан қалдырмай қырып тастау.

【鸡犬不宁】jīquǎnbùníng күн жоқ; тыныштық жоқ; жаны тынышталмау: 那时我们村子被这些该死的土匪闹得~ Ол кездері бұл қарғыс атқыр қаракшылардан ауылымызда тыныштық жоқ еді.

【鸡犬升天】jīquǎnshēngtiān жалғыз өзі әулие болып, ит пен құс оның тәңіріне айналды.

【鸡肉】jīròu тауық еті.

【鸡虱】jīshǐ тауық кенесі; тауық мамық құрты (мамық жегіш).

【鸡尸牛从】jīshǐniú cóng Бұқаның жаңғыры,ы болғанша, тауықтардың көсемі болған артық. 见【鸡口牛后】.

【鸡头】jītóu 【зат.】 эвриала.

【鸡头米】jītóumǐ 【зат.】 эвриала өсімдігінің тұқымдары мен жемісі.

【鸡尾酒】jīwěijiǔ 【зат.】 коктейль (шараптар қосындысынан бапталған күшті ішімдік).

【鸡尾酒会】jīwěijiǔhuì коктейль-партия: 举行~ коктейль ұйымдастыру.

【鸡瘟】jīwēn 【зат.】 құстар обасы.

【鸡窝】jīwō тауық қора.

【鸡心】jīxīn жүрек тәрізді; жүрек тәрізді алқа

【鸡新城疫】jīxīnchéngyì 【зат.】 ньюкестль ауруы.

【鸡胸】jīxiōng 【зат.】 тауық кеудесі; тауық төсі.

【鸡血石】jīxuèshí 【зат.】 пирофиллит.

【鸡眼】jīyǎn 【зат.】 сына тәрізді кол ойылу; күс.

【鸡杂】jīzá (~儿) 【зат.】 тауықтың өкпе-бауыры; ішек-қарыны.

【鸡子】jī-zǐ <方> 【зат.】 тауық; тауықтың балапаны.

【鸡子儿】jīzǐr <口> 【зат.】 тауықтың жұмыртқасы.

【鸡扒】jīpā 【зат.】 говорушка (өсімдік түрі).

奇 jī ① жұп емес; сынар емес; бірден-бір; жалғыз; жалғыз-ақ; жалғыз ғана: ~数

тақ сан. ② <书> бөлшек сан; қалдық.

【奇函数】jīhánshù тақ функция.

【奇零】jīlíng <书> 【зат.】 қалдық: ~之数 қалдық сан.

【奇数】jīshù 【зат.】 тақ сан, тақ.

【奇蹄目】jītímù тақ тұяқтылар.

婁 jī 婁 奸 [jījiān] “鸡奸” мағынасында.

叽 jī “叽” мағынасында.

劊 jī [劊劊] (jījué) <书> ① 【зат.】 қиғаш кескі; кескіш; қырнағыш; турағыш. ② 【ет.】 нақыштама.

【迹】jī жым; із: 足~ іздер; табан іздері.

【迹地】jīdì кесіп алу; шауып алу.

【迹象】jìxiàng белгі; нышан; сыңай: 没有任何~ ешбір нышан жоқ.

唧 jī 【ет.】 ақтару; ату; шашу; шығару: ~他一身水 Оның үсті-басына дейін су шашты.

【唧咕】jī-gu “叽咕” мағынасында.

【唧唧】jījī 【ел.】 маңырау; шикылдау; шырылдау (жіңішке дауыспен): 蟋蟀~地叫 Қара шегіртке шырылдайды.

【唧唧嘎嘎】jī-jīgāgā “叽叽嘎嘎” мағынасында.

【唧唧喳喳】jī-jīzhāzhā 【ел.】 шырылдау (құс туралы); былдырлау; сайрау; шикылдау; шықылдау; ызылдау; ызындау; шикыл; шыңқыл; шырыл: 小鸟儿~地叫 Кішкене құс шықылдап тұр.

【唧啾】jī-nong 【ет.】 абыр-күбір әңгіме; қыбыр-сыбыр әңгіме; күбірлесу; сыбырласу: 贴着耳根~了好一会 Жакындап келіп тез арада құлағына сыбырлап айтты.

【唧筒】jītǒng 【зат.】 помпа; сорпа; сорғы; сорғыш (су, ауа тартып шығаратын аспап).

积 (積) jī ① 【ет.】 жинау; жию: 院子里~了不少水 Аулаға көп су жиналып қалыпты. ② байырғы; бұрынғы; ежелгі; ескі; ұзақ: ~习 ескілік; ескішілдік; кертартпалық; топастық. ③ 【зат.】 асқазанның тамақ сіңірмеуі; артық жеу; күпті болу: 这个孩子有~了 Баланың асқазаны тамақ сіңірмей тұр. ④ 【зат.】 шығарма.

【积案】jī'àn 【зат.】 көп уақытқа созылған шаруа, ұзаққа созылған іс: 清理~ көп уақытқа созылып кеткен істің шешімін табу.

【积弊】jībì 【зат.】 айып; жарамсыз қылық; кемістік; көргенсіздік; ұят; бұзықтық; кесел; кесір; ақау; жарымжандық; жарымжандылық; кемтарлық; кінәрат; мүгедектік: 清除~ көргенсіздіктен құтылу.

【积不相能】jībùxiāngnéng <书> ит пен мысық сияқты; бірін бірі төзе

алмау; бір бірімен шығыса алмау.

【积储】jīchǔ 【ет.】 жинау; қор жасау; топтау; сақталған ақша; сақтық.

【积存】jīcún 【ет.】 жиналу; топтану; жинақ; жиналған нәрсе; топ; топтанған нәрсе: 每月~一点儿钱, 以备他用 Максаттарына жұмсау үшін ай сайын азырақ ақша сақтап отыру керек.

【积德】jīdé 【ет.】 жақсылық істеу: ~行善 Үнемі жақсылық жасау.

【积淀】jīdiàn 【ет.】 жинақталған: 多年来~了深厚的艺术功底 Көп жылдар бойы жинақталған күшті өнер шеберліктің негізі болып табылады.

【积非成是】jīfēichéngshì ұзақ уақыт бойы жинақтап келген қателікті дұрыс деп есептеу.

【积肥】jīfēi 【ет.】 тыңайтқыштарды жинау.

【积分】1 jīfēn 【зат.】 интеграл (саны шексіз, шексіз аз қосылғыштардың, қосындысының шегі): 在足球联赛中, 北京队~暂居第二 Футболдан өткізілген лигада Бейжің командасы уықыт интагралы бойынша екінші болып тұр.

【积分】2 jīfēn 【зат.】 дифференциалды және интегралды есептеу түрі.

【积分法】jīfēnfǎ интегралдау; интеграл табу; интеграл шығару; интеграция.

【积分学】jīfēnxué интегралдық есептеу.

【积愤】jīfèn 【зат.】 ашу-ызаның жинақталуы: 倾吐胸中的~ Кеудесінде жинақталған бар ашу-ызасын айтып салды.

【积极】jījī 【сын.】 ① активті; белсенді; жігерлі; пәрменді; талапты; үдеме; үдете; дұрыс; жағымды; жақсы; игі; пайдалы; салмақты; ұнамды; позитивтік: 起~作用 белсенді рөлде ойнау. ② құлшыны; ынта; ынтагерлік; ынталылық (өте қатты құлшыну, ынта, ықылас); батыл; екпінді; жігерлі; қайратты; отты; активті; белсенді; жігерлі; пәрменді; талапты; үдеме; үдете: 他对社会工作很~ Ол қоғамдық жұмыстарға белсенді қатысады.

【积极分子】jījīfēnzǐ активист; белсенді; қоғамшыл; ынтагер; энтузиаст.

【积极性】jījīxìng 【зат.】 белсенділік; ықылас; ынта: 调【ет.】 广大群众的~ Халық арасында белсенділікті кең тарату.

【积久】jījiǔ біраз уақыт өткеннен кейін: ~成习 біраз уақыт өткеннен кейін әдетке айналып кетті.

【积聚】jījù 【ет.】 жинақтау; жинастыру; жинау; қорлану; қор жинау ①: 把~起来的钱存入银行

Жинап қойған ақшаны банкке сақтап қою.

【积劳】jīláo 〈书〉【ет.】 әбден жалығу; жалығу; зорығу; қажу; қалжырау; шаршау : ~ 成疾 жалыққаннан ауырып қалу.

【积累】jīlěi ①【ет.】 жинақтау; жинастыру; жинау; қорлану; қор жинау : ~ 资金 қаражат жинақтау.②

【зат.】 жинақ; жиынтық; қор.

【积累基金】jīlěijījīn жинақ қоры; жинақтаушы қор.

【积木】jī mù【зат.】 кубик; кішкене текше: 搭~ текшелерді реттеу.

【积年】jīnián 〈书〉【ет.】 көп жылдық; әлдеқашанғы; ескі; көптен : ~ 旧案 Көптен келе жатқан ескі іс.

【积年累月】jīniánlěiyuè көп уақыт бойы; көп жылдар мен айлар барысында; ұзақ уақыттан бері.

【积贫积弱】jīpínjīruò әлсіздер мен бейшаралар; күшсіздер мен кедейлер.

【积欠】jīqiàn ①【ет.】 төлемеу; ақысын төлемеу; төлемеушілік (борышты мерзімінде төлемеушілік); : 还清了~的债务 Ақы төлемеген қарызымен толығымен есептесу.②【зат.】 жиналып қалған қарыз: 清理~ ескі қарызын қайтару.

【积弱积贫】jīruòjīpín әлсіздер мен бейшаралар; күшсіздер мен кедейлер. 见【积贫积弱】.

【积善】jīshàn【ет.】 көп жақсылық жасау; көпке еңбегі сіңу; жақсы істер атқару : ~ 之家 көпке жақсылық жасағыш отбасы.

【积少成多】jīshǎochéngduō көп аздап жиналады; көп түкірсе көл; тынды теңге құрайды.

【积食】jīshí 〈方〉【ет.】 асқазанның тамақ қорыта алмауы.

【积数】jīshù еңбек; туынды; шығарма.

【积水】jīshuǐ ақпайтын су; тұрып қалған су; жинақталған су: 排除雨后~ жаңбырдан жинақталып қалған суды ағызып жіберу.

【积微成著】jīwēichéngzhù Көп түкірсе көл болар.

【积温】jīwēn【зат.】 температура жинақтау; жинақталған температура.

【积习】jīxí【зат.】 сүйекке сіңген әдеттер : ~ 甚深 Өте тереңнен қалыптасып қалған әдеттер.

【积薪厝火】jīxīncùohuǒ 见 238 页《厝火积薪》.

【积蓄】jīxù ①【ет.】 жинақтау; жинастыру; жинау; қорлану; қор жинау : ~ 力量 күш жинау.②【зат.】 жинақ; жиынтық; қор: 月月都有~ ай сайынғы жинақ.

【积雪】jīxiě қар жамылғы; мәңгі

қар; жатып қалған қар (ерімей) : ~ 甚厚 қалың қар жамылған.

【积雪层】jīxiěcéng қар жамылғысы.

【积压】jīyā【ет.】 жатып қалу; жиналу; топтану : ~ 物资 жинақталып қалған тауар.

【积羽沉舟】jīyǔchénzhōu қауіп аздан .

【积郁】jīyù【ет.】 дерт; жабырқау; зарығу; мұң; сағыныш; уайым; басыңқы; жабыңқы; жабырқаңқы; қоңылтақ; солғын; тұнжыраңқы; түсіңкі : ~ 成疾 ауырып тұнжыраған.

【积怨】jīyuàn ①(--)[ет.】 жиналып қалған кек; сақталған ашу-ыза : ~ 已久 көптен бері сақталып келген реніш.②

【зат.】 жинақталған реніш : ~ 甚多 жинақталған өткір реніш.

【积雨云】jīyǔyún түйдек бұлттар; кумуленимбус.

【积云】jīyún түйдек бұлттар; кумулос.

【积攒】jīzǎn【ет.】 жинақтау; жинастыру; жинау; қорлану; қор жинау : ~ 钱 ақша жинау.

【积重难返】jīzhòngnánfǎн Ауру қалса да, әдет қалмайды.

【积铢累寸】jīzhūlěicùn қасықтап жинау; аздап жинау.

筭 jī көнедегі әйелдердің түйреуіші; шпилька; шаш түйреуіш.

屐 jī ① ағаш ұлтанды сандал : 木~ ағаш ұлтанды кебіс.② аяқ-киім : ~ 履 туфли.

姬 jī ① сарай ханымы; атақты ханым.② еріксіз әйел; күң (шапқыншылықтан, жаугершіліктен қолға түсіп, біреудің үйінде тұрған еріксіз әйел); көңілдес әйел; сүйген әйел : ~ 妾 күң.③ (J)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【姬蜂】jīfēng шабандоз; ат баптаушы; атбегі; атқа жүргіш; ат ойыншы.

【姬妾】jīqiè көңілдес әйел; сүйген әйел; еріксіз әйел; күң .

基 jī ① негіз; тірек; базис; сүйеу; фундамент : 房~ ғимарат фундаменті.② баста; басында; әуелгіде; әуелде; алғашқы; әдепкі; басқы; бастапқы; бастауыш; байырғы; ежелгі; тұрғылықты : ~ 层 әдепкі ұйым.③

【зат.】 радикал(химиялық бір коспадан екіншісіне өзгеріссіз көшетін молекуладағы атом тобы) : 羟~ гидроксил; гидроксилді топ.④ (J)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【基本】jīběn ①【зат.】 негіз; тірек : 人民是国家的~ Халық мемлекеттің негізі.②【сын.】 байырғы; ежелгі; тұрғылықты; бас; басты; белді; ең басты; негізгі; түпкі; көкейтесті; өте маңызды; түбегейлі; ең керекті; ең маңызды : ~ 矛盾 түбегейлі үйлеспеушілік.③【сын.】 бастауыш; ең жеңіл; ең оңай; ең аз мөлшер; ең аз

сан; ең аз шама; минимум.④【үс.】 негізінде; сайып келгенде; көбінесе; көбінше : 大坝工程已经~完成 Тоған жобасы негізінен жасалып болды.

【基本词汇】jīběncíhuì негізгі сөздік қоры.

【基本单位】jīběndānwèi негізгі бөлік, блок. 见 520 页

【基本法】jīběnfǎ【зат.】 ① негізгі заң, Конституция.② арнайы заңдар, негізгі заң жобалары.

【基本功】jīběngōng【зат.】 шеберлік ережелері : 学习外语的~ шет тілдерін оқудағы шеберлік ережелері.

【基本建设】jīběnjiànshè ① күрделі құрылыс.② ерекше жұмыс; ерекше маңызды іс; ерекше артықшылық : 购置图书资料是研究所的一项~ Кітапхана керек жарақтарын сатып алу институттың ерекше маңызды істерінің бірі болып табылады.

【基本粒子】jīběnlìzǐқұм қиыршығы; құм ұнтағы; ұнтақ; түйір; түйіршік.

【基本矛盾】jīběnmáodùn түбірлі үйлеспеушілік; негізгі қарама-қайшылық.

【基本上】jīběn-shàng【үс.】 ① көбінесе; көбінде; ең бастысы; ең алдымен : 这项任务, ~ 要靠你们车间来完成 Бұл мәселе сендердің цехқа барып аяқтауға байланысты.② негізінде; сайып келгенде; бұлайша; жалпы; әйтеуір : 一年的任务, 到十月份已经~完成 Бір жылдық мәселе қазанның ішінде шешіліп қоюға тиісті.

【基层】jīcéng【зат.】 төмендегі; алғашқы; бастапқы; бастауыш; бірінші : ~ 单位 ең төменгі орган.

【基础】jīchǔ【зат.】 ① негіз; сүйеу; тірек; табан; ірге; ірге тас : 石头~ іргесі тастан.② база; негіз; басталуы; бастамасы; басы; тірек; табан; ірге; ірге тас : 社会~ қоғам тіреуіштері.

【基础代谢】jīchǔdàixiè негізгі зат алмасу.

【基础教育】jīchǔjiàoyù бастауыш білім; таяз білім.

【基础科学】jīchǔkēxué негізгі ғылымдар; тіреуіш ғылымдар іргелі ғылымдар; базалық ғылымдар.

【基础课】jīchǔkè【зат.】 бастапқы пәндер; бастапқы курс; негізгі пәндер.

【基地】jīdì【зат.】 база; негіз; бастама : 军事~ әскери база.

【基点】jīdiǎn【зат.】 ① бекініс пункті; тірек пункті : 以产棉乡为~推广棉花生产新技术 Ауыл мақта өндірісі арқылы бекініс пункті үшін мақта өндірісінің жаңа технологияларын кеңейтуде.② бұрынғы нүкте; бұрынғы қалып③ : 解决问题的~ мәселені шешудегі бұрынғы нүкте.

【基调】jīdiào【зат.】①ой әуені; ой өзегі; негізгі ой.②басты пікір; басты көзқарас: 作品的~ шығарманың басты ойы.

【基督】Jīdū【зат.】Христос.参看 733 页【救世主】.[希腊 Christos]

【基督教】Jīdūjiào【зат.】христиандық; христиан діні.

【基督教徒】jīdūjiàotú христиан; христиан дініндегі адам; христиан дініндегі әйел.

【基尔特】jīèrtè гильдия (орта ғасырда қолөнершілердің я көпестердің одағы).

【基肥】jīfèi【зат.】негізгі тығайтқыш; басты тыңайтағын зат; негізгі құнарландыратын зат.

【基干】jīgān【зат.】негіз; тірек; сүйеніш; сүйеу; таяныш; тірек: ~民兵 халықтық кадрлы жасақ (жасақ қызметкері).

【基价】jījia【зат.】①басты баға; негізгі баға.②баға негізі; бағаны тіреп тұрушы жағдай; баға сүйенер нәрсе.

【基建】jījiàn【зат.】күрделі құрылыс: ~投资 күрделі құрылыс инвестициясы.

【基金】jījīn【зат.】қор; капитал; қаржы; қаражат: 建设~ құрылысқа арналған қаражат.

【基坑】jīkēng қазаншұңқыр; шұңқыр (үйдің табанын орнатуға немесе су жинауға қазылған шұңқыр).

【基年】jīnián базистік жыл (белгілі бір көрсеткіштің ағымдағы деңгейі салыстырылатын кезең).

【基尼系数】jīnī-xìshù Джинни коэффициенті.

【基诺族】Jīnuòzú【зат.】цино ұлты.

【基期】jīqī【зат.】базистік кезең (әлеуметтік-экономикалық құбылыстар серпілісі анықталатын уақыт аралығы).

【基色】jīsè【зат.】негізгі түстер; басты түстер. 见 1675 页【原色】.

【基石】jīshí【зат.】іргетас; негіз; тірек.

【基数】jīshù【зат.】①жай сандар(бірден тоғызға дейінгі сандар).②есептік сандар.

【基数词】jīshùcí есептік сан есімдер.

【基态】jītài【зат.】негізгі ахуал;

басты күй; басты жағдай; негізгі жай-күй.

【基体】jītǐ【зат.】субстрат (құбылыстардың жалпы негізі); кинетосома, блефаропласт, базальк дене, корпускула, генератриса.

【基线】jīxiàn【зат.】база; негіз; табан; негізгі сызық; базальк сызық: ~测

【мөл.】базальк өлшем.

【基线尺】jīxiànchǐ сым.

【基薪】jīxīn【зат.】кепілдемелі ең аз

жалақы.

【基岩】jīyán бедрок; материктік тұқым.

【基业】jīyè【зат.】негіз; бастау; бастама; фундамент; ірге; іргетас: 创立~ іргетасын қалау; бастама жасау.

【基因】jīyīn【зат.】ген; тұқым: 等位~ аллельді ген; аллель.

【基因工程】jīyīngōngchéng гендік инженерия.

【基因芯片】jīyīnxīnpiàn биочип; гендік микросхема.

【基因组】jīyīnzǔ【зат.】геном, геномдық.

【基音】jīyīn негізгі тон; басты тон; тоника (музыка аспаптарын ең жоғарғы дыбыс беретін шегі).

【基于】jīyú 介 негізге алу; сүйену; белгілі себептен; бірдеменің салдарынан; негізге ала отырып; сүйене отырып①: ~大【мөл.】事实 көптеген дәлелдерге сүйене отырып; көптеген фактілер негізінде.

【基站】jīzhàn【зат.】базальк станция; негізгі станция; басты станция.

【基质】jīzhì【зат.】①субстрат (құбылыстардың жалпы негізі).②строма; субстрат (микроағзалардың өсіп-өнетін азығы бар орта): 凡士林是许多种药膏的~ Вазелин көптеген басқа кремдердің негізгі субстраты болып табылады.

【基准】jīzhǔn【зат.】белгі; критерий; өлшем.

【基准舰】jīzhǔnjiàn теңестіруші кеме.

【基准线】jīzhǔnxiàn екі жақты қақпақ; жарма; ортасынан ашылатын.

【期(替)】jī〈书〉ауық-ауық; мезгілді; мерзімді; мезгіл-мезгіл; октын; октын-октын; бойы: ~年 жыл бойы.

另见 1067 页 q 1.

【赏(賚、齎)】jī〈书〉①жасыру; бүгіп қалу; іште сақтау; алып беру; беру; табыс ету; тапсыру.②сыйға тарту; сыйлау; тарту; беру.

【赏恨】jīhèn〈书〉【ет.】жек көру: ~而亡 жек көру не өлу.

【赏赏】jīshǎng〈书〉【ет.】марапат; сый; сыйлық; сыйлық ақы.

【骑】jī 见下.

【骑角】jījiǎo (~儿)〈口〉【зат.】①бұрыш: 桌子~ үстелдің бұрышы.②бұрыш: 屋子~ бөлменің бұрышы.

【骑角】jījiǎo〈口〉【зат.】ебей; мүйіз①: 牛~ бұқа мүйізі.

【稽】jī【зат.】фамилияға қолданылады.

【缉(緝)】jī жұлып алу; ұстап алу; ұстау: ~私 контрабандистерді ұстау.

【缉捕】jībǔ【ет.】ұстап алу; жұлып алу; ұстау: ~在逃凶手 Қашып жүрген қылмыскерді ұстап алу.

【缉查】jīchá【ет.】шабуыл; шапқын;

басып кіру: 挨户~ барлық үйге басып кіру.

【缉毒】jīdú【ет.】нашақорлық заттарға қарсы шаралар.

【缉获】jīhuò【ет.】қолдан шығармау; табу; тауып алу; ұстап алу; қамауға алу; тұтқындау; тұтқынға алу: ~犯罪嫌疑人 күдікті қылмыскерді тұтқынға алу.

【缉拿】jīná【ет.】қамауға алу; тұтқындау; тұтқынға алу; ұстау; қолдан шығармау; табу; тауып алу; ұстап алу: ~归案 тұтқындап сотқа беру.

【缉私】jīsī【ет.】жасырын тауарларды қолға түсіру; контрабанданы ұстау.

【缉私队】jīsīduì котрабандамен күресуші жасак.

【缉凶】jīxiōng【ет.】қылмыскерді қолға түсіру; ұстау: ~方案 қылмыскерлермен күрес жүргізу амалы.

【畸】jī①толымсыз; алажаулы; бірен-сарандаған; жарым-жарты; ішінара: ~轻~重 ауытқымалы; әркелкі; бір қалыпты емес; біркелкі емес; тең емес.

②қалыптан тыс; қалыпсыз; ауытқымалы; әркелкі; бір қалыпты емес; біркелкі емес; тең емес: ~变 дисторсия.

【畸变】jībiàn【ет.】дисторсия.

【畸零】jīlíng①“奇零”(jīlíng) мағынасында.②【сын.】жалғыз: ~人 жалғыз адам.

【畸轻畸重】jīqīngjīzhòngшектен шығып кету; шектен шығуға жол беру.

【畸】【сын.】jīxíng【сын.】①кейіпсіздік; көріксіздік; гетероморфоз; аномалия; ауытқу; ауытқушылық; ауытқыма (әдеттегі нормадан ауытқушылық): ~发育 ауытқушылықпен өсу.②аномалия; ауытқу; ауытқушылық; ауытқыма; бейнормал; нормалсыз (қалыптан тыс); кейіпсіздік; кескінсіздік: ~发展 қалыптан ты экономикалық даму.

【畸】【сын.】学 jīxíngxué тератология (медицинаның, зоология мен ботаниканың адамдар, жануарлар мен өсімдіктер аномалиясын, даму кемістігін мен кемтарлығын зерттейтін салалар).

【躋(躋)】jī〈书〉жоғары көтерілу; көтерілу; шығу: 使中国科学~于世界先进科学之列 Қытайдағы ғылым әлемдік ғылымның алдыңғы қатарына шығу үшін.

【躋身】jīshēn【ет.】алға басу; алға журу; жылжу; жылжып жақындау; ілгері жылжу; жоғарылау; жылжу; өрлеу; өну; ілгері басу; ілгерілеу: ~文坛 әдебиет әлемінде жоғарыға өрлеу.

【箕】jī①күрекше; қалақ.②саусақтардағы ою сызықтар: 斗~ аусак іздері.③(Л)

【 **зат.** 】 фамилияға қолданылады.
【箕斗】 jǐdǒu 〈书〉【 **зат.** 】 ① Доу және Цзи шокжұлдыздары. ② скип. ③ саусақтағы оюлы сызықтар: 验明 ~ бармак іздерін тексеру.
【箕踞】 jǐjū 〈书〉【 **ет.** 】 курек тәрізді отырыс.
齏 (齏) jī 〈书〉 ① ащы дәмдеуіш. ② майдалап турау; үту: ~粉 ұнтақ.
【齏粉】 jīfěn 〈书〉【 **зат.** 】 ұнтақ; майда туралған: 化为~күл ғып жіберу; түп-тамырымен жоқ ету.
稽 1jī ① зерттеу; оқып білу; іздену: ~查 тексертізу; тексеру. ② айтысу; дауласу; ерегісу; таластыру; таласу: 反唇相~ өзара дауласу. ③ (Jī) 【 **зат.** 】 фамилияға қолданылады.
稽 2jī 〈书〉 кептелу; малту; малтығу; малтықтыру; малтықтыру: ~留 кідіру. 另见 1077 页 q i.
【稽查】 jīchá ① 【 **ет.** 】 бақылау; тексеру. ② 【 **зат.** 】 ревизор; тексеруші; бақылаушы.
【稽查处】 jīchá chù бақылау; тексеру.
【稽查员】 jīchá yuán ревизор; тексеруші; бақылаушы.
【稽核】 jīhé 【 **ет.** 】 тексеру; бақылау: ~报表 есепшілікте тексеру жүргізу.
【稽核员】 jīhé yuán тексеруші; бақылаушы.
【稽考】 jīkǎo 〈书〉【 **ет.** 】 қарап анықтау; анықтама жүргізу: 无可~ анықтама жүргізу мүмкін емес.
【稽留】 jīliú 〈书〉【 **ет.** 】 кідіру; байырқалау; доғарылу; тоқталу; тоқтау.
【稽留热】 jīliú rè созылмалы безгек; қалтырау; қызу көтерілуі.
【稽延】 jīyán 〈书〉【 **ет.** 】 созу; содыру; мерзімін ұзарту: ~时日 уақытын бір күнге ұзарту.
觥 jī 〈书〉“奇”(jī) мағынасында, тақ сан; жалғыз сан.
畿 jī астана маңайы; бас қаланың маңайы: 京~ астаналық аудан.
【畿辅】 jīfǔ 〈书〉【 **зат.** 】 астана маңындағы аудандар.
激 jī ① 【 **ет.** 】 жоғары көтерілу; көтерілу; шығу: 江水冲到礁石上, ~起六七尺高 Өзен суы жартасқа соғылып, алты фут биіктікке дейін көтерілуде. ② 【 **ет.** 】 салқын тиіп ауыру; салқын тию; суыққа шалдырып алу; суық тигізу; суық тигізіп алу; суық тию; тұмаурату: 他被雨水~着了 Оның жаңбырдан үсті-басының барлығы су болып. ③ 〈方〉【 **ет.** 】 қатты; өткір; ақырғы; соңғы. ④ 【 **ет.** 】 айдап салу; ерегістіру; жел беру; қолтыққа су бүрку; қырлыстыру; намысқа тию; өшіктіру: 劝将不如~将 кеңес беруден гөрі өшіктіру нәтижелірек болып

шығады. ⑤ елірту; желдендіру; желпілдету; желіктіру; идіру; қыздыру; ашынған; ызаланған; ызалы: ~于义愤 әділеттілік үшін ашынған. ⑥ арынды; арыншыл; бұлдырықтай; екпін; екпінді; ексім; еспе; қарқынды; шапшаң: ~战 өлім таяғын соққан ұрыс. ⑦ (Jī) 【 **зат.** 】 фамилияға қолданылады.
【激昂】 jī'áng 【 **сын.** 】 абыржыған; ашу кернеген; тынышы кеткен; тынышсызданған; екпінді; қызбалы; бойды шаттық билеген: 群情~ қауым қатты тынышсызданған.
【激昂慷慨】 jī'áng kāngkǎi игілікті ұмтылыс; үлкен қызбалықпен.
【激变】 jībìàn 【 **ет.** 】 астан-кестен өзгеріс; катаклизм; қатты өзгеріс: 【 **сын.** 】 势~ қалыпты жағдай қатты өзгеріп кетті.
【激磁】 jīcí 【 **ет.** 】 магниттік өршу; магниттік қыздырыну: ~线圈 шиыршықтағы магниттік өршу.
【激荡】 jīdàng 【 **ет.** 】 ① гүрілдеу; божылдау; бұркылдап қайнау; бұрк етіп шығу; бұркылдау; бықырлау; долдану; қайнау; сарылдау; сарылдау; сарқырау ағу; : 海水~ теңіз суы гүрілдейді. ② тербелту; толқынандыру; толқыту: ~人心 сезімдерін толқыту.
【激动】 jīdòng ① 【 **сын.** 】 толқындау; толқынанду; абыржу; қайғыру; сабырсыздану; тынышсыздану; уайымдау; әсерлену; жаңалану; қоздырылу; қозу; өршелену; өршу: 情绪~ көңіл-күйі толқып тұр. ② 【 **ет.** 】 тербелту; толқынандыру; толқыту; елірту; желдендіру; желпілдету; желіктіру; идіру; қыздыру: ~人心 сезімін елірту; жүрекке жеткізе айту.
【激发】 jīfā 【 **ет.** 】 ① ояту; тұрғызу; көтеру; шығару; дем беру; жігер беру; қайраттандыру; рухтандыру: ~群众的积极性 Қауымның құлшынысын ояту. ② қайнату; қайнау; қозу; қоздыру; қыздыру; қызыну; қызу; өршу; өршіту.
【激发态】 jīfātài 【 **зат.** 】 өршіп тұрған қалып; қозған күй.
【激奋】 jīfèn ① 【 **сын.** 】 жігерлендірілу; қайраттандырылу; рухтандырылу; шабыттандырылу: 精神~ рухын жігерлендіру. ② 【 **ет.** 】 қайнату; қайнау; қозу; қоздыру; қыздыру; қызыну; қызу; өршу; өршіту: ~人心 сезімдерін қоздыру.
【激愤】(激忿) jīfèn 【 **сын.** 】 ашыну; ызалану; ызасы келу; ашынған; ызаланған; ызалы: 群情~ ызаланған халық сезімдері.
【激光】 jīguāng 【 **зат.** 】 лазер (өте жіңішке әрі қуатты сәуле шоғын алуға арналған аспап): ~发生器 лазерлі генератор.

【激光刀】 jīguāng dāo 【 **зат.** 】 лазерлі скальпель.
【激光器】 jīguāng qì 【 **зат.** 】 лазер: ~半导体 жартылай өткізгіш лазер.
【激光武器】 jīguāng wǔqì лазерлі қару.
【激光照排】 jīguāng zhào pái лазерлі жарық беру.
【激化】 jīhuà 【 **ет.** 】 ① өткірлену; сезгіштену; асқыну; шиеленісу: 避免矛盾 ~ Шиеленіскен қарама-қайшылықты айналып өту. ② интенсивтендіру; күшейту; күшейтілу; қарқынандыру; қарқынандату; үдету: ~矛盾 Келіспеушілік күшейді.
【激活】 jīhuó 【 **ет.** 】 ① активтенген; активтеу; көтерілген; қоздырылған. ② жан кіру; жандану; жандыру; тірілту; : ~高科技产业 жоғары технологиялы салаларды жандандыру.
【激将】 jījiàng 【 **ет.** 】 абалаттыру; абалату; арсылдату; келемеждеу; мазақтау; ызаландыру; айдап салу; жел беру; қолтығына су бүрку; құтырту; ушықтыру: ~法 ызыландыру арқылы әрекет ету.
【激进】 jījìn 【 **сын.** 】 батыл; негізгі; радикал; радикалдық : ~派 радикалдар.
【激剧】 jījù 【 **сын.** 】 ① долы; қарқынды; тасқынды; толқынды; толқыны қатты; ағынды; екпінді; екпіні жылдам; құтыра: 看样子他是在~地进行思想斗争. ② арынды; арыншыл; бұлдырықтай; екпін; екпінді; ексім; еспе; қарқынды; шапшаң; қатты; өткір: ~发展 екпінді даму.
【激浪】 jīlàng 【 **зат.** 】 толқынның жағаға шарпуы (теңіздің жағаға соққан толқыны): ~滔滔 толқынның жағаға қарқынды шарпуы.
【激励】 jīlì 【 **ет.** 】 дем беру; жігер беру; қайраттандыру; рухтандыру; демеу; қанат бітіру; рухтандыру; рухын көтеру; ұмтылдыру; шабыттандыру: ~士气 әскерлердің рухын көтеру.
【激励器】 jīlì qì қоздырушы; қоздырғыш; қозғаушы; туғызушы.
【激烈】 jīliè 【 **сын.** 】 ① долы; қарқынды; тасқынды; толқынды; толқыны қатты; ағынды; екпінді; екпіні жылдам; құтыра: : 大家争论得很~ Көпшілік екпінді сөз таласып отыр. ② жігерлендіру; көтермелеу; рухтандыру; рухын көтеру: 壮怀~ жігерлене тырысу.
【激灵】 jīlíng 〈方〉【 **ет.** 】 қалтылдау; селк ете қалу; селк ете түсу: 他吓得~就醒了 Ол селк етіп бірден оянып кетті.
【激流】 jīliú 【 **зат.** 】 ① топан су; ағысты жер (өзеннің ағысы қатты жері). ② жылым; иірім; тартап.

【激酶】jīméi киназа.
 【激怒】jīnù 【ет.】 аласұру; долдандыру; долдану; құтыру; өршелену; өшігу; ызалану; ашуландыру; өкпелету; ызаландыру.
 【激起】jīqǐ қозғау; қоздыру; ояту; арандату; жел беру; құтырту; ұрындыру; тұтандыру; тұтату: ~ 同情 жақсы пікірлерді ояту.
 【激切】jīqiè 〈书〉【сын.】 қатты; өткір: 言辞~ өткір сөздер.
 【激情】jīqíng 【зат.】 зауық; пафос; шабыт; шалқыма; шарықтау; ықылас; ынта; аффект; күйзелу; күйзеліс; қызбалық; өршу; толку (ашуланған, долданған хал, ашу қысқанда уақытша естен адасу): 创作~ шығармашылық шабыт.
 【激乳素】jīrǔsù пролактин.
 【激赏】jīshǎng 〈书〉【ет.】 қайран қалу; сүйсіну; сұқтану; таңдану; таңқалу; таңырқану: ~ 不已 тоқтаусыз таңырқау.
 【激射药】jīshèyào лақтыратын заряд.
 【激素】jīsù 【зат.】 гормон (ішкі бездердің секрециясынан жасалып қанға қосылатын зат): 性~ жыныстық гормондар.
 【激扬】jīyáng 【ет.】 жігерлену; рух көтерілу; рухтану; шабыттанып кірісу: ~ 士气 әскери рухты көтеру.
 【激越】jīyuè 【сын.】 абыржыған; ашу кернеген; тынышы кеткен; тынышсызданған; көтерілген; қоздырылған; албырт; екпінді; қайратты; қызба; қызу: 感情~ екпінді сезім.
 【激增】jīzēng 【ет.】 бірден көтерілу; тез арада өсу: 产值~ өнім бағасы бірден көтеріліп кетті.
 【激战】jīzhàn 【ет.】 қызу күрес; аяусыз соғыс; қызу шайқас: 发生了一场~ аяусыз шайқас болып өтті.
 【激涨】jīzhǎng бірден көтерілу; тез жоғарылау: 海潮~ тасқын тез көтеріліп келуде.
 【激浊扬清】jī zhuó yáng qīng Жақсыдан үйрен, жаманнан жирен.
 羁 jī 〈书〉① жүген: 无~之马 жүгенсіз ат.② байланысу; матастыру; матату; матау; шатысу; ауыртпалық түсіру; қиындық келтіру; салмақ салу: ~ 绊 жүгендеу.③ кідіру; қалу: ~ 旅 саяхаттаушы.
 【羁绊】jībàn 〈书〉【ет.】 бұғау; кісен; шынжыр; мойынағаш; мойынтұрық: 挣脱~ бұғауды бұзу.
 【羁勒】jīlè 〈书〉【ет.】 бұғау; кісен; шынжыр; мойынағаш; мойынтұрық; байланысу; матастыру; матату; матау; шатысу: 摆脱礼教的~ көне тәрбие кісендерінен құтылу.

【羁留】jīliú 【ет.】① кідіру; қалып қою.② 羈押.
 【羁旅】jīlǚ 〈书〉【ет.】 ұзақ уақыт бойы жат елде; жат жерде; түзде тұру: ~ 异乡 жат елде тұру.
 【羁縻】jīmí 〈书〉【ет.】① алдап еліктіру; алдап қызықтыру; арбау; еліктіру; еліктіріп әкету; қызықтыру; қызықтырып тарту; өз жағына тарту.② бөгеу; жібермеу; кідірту; тоқтату; ұстап қалу; қамауға алу; тұтқындау; тұтқынға алу.
 【羈押】jīyā 【ет.】 қамауға алу; тұтқындау; тұтқында ұстау.

ji

及 -jǐ ① жету; дегеніне жету; қол жеткізу: 波~ жанап өту; жолау; тиіп кету; тию; шалу.② жетіп ұстау; қуып жету: ~ 时 уақытты қуып жету.③ 【ет.】 салыстыратындай; тең келу: 论学习, 我不~他 Оқу бойынша мен оған тең келе алмаймын.④ 〈书〉 есепке алу; есептелу; есептесу; саналу; санасу; ескеру.⑤ (Ji) 【зат.】 фамилияға қолданылады.
 及 2ji 连 және, сонымен бірге; сонымен қатар: 主要问题~ 次要问题 негізгі және қосалқы мәселелер.
 【及第】jìdì 【ет.】 мемлекеттік емтиханнан өту; мемлекеттік емтиханда алғашқы үш орынның бірін иелену: 状元~ мемлекеттік емтиханның ең жоғары нәтижелі адамы.
 【及格】jìgé 【ет.】 қанағаттанарлық; ойдағыдай: 考试~ емтиханды ойдағыдай тапсыру.
 【及冠】jìguān 〈书〉【ет.】 кәмелетке толу; кәмелет жасына келу; неке жасына келу.
 【及笄】jìjī 〈书〉【ет.】 жанастық жетілу; неке жасына келу.
 【及龄】jìlíng 【ет.】 жасы келу; әскери жас: ~ 儿童已全部入学 Баланың мектепке баруға толық жасы жетті.
 【及门】jìmén 〈书〉【ет.】 еруші; жолын қуушы; серік; шәкірт; ізбасар: ~ 弟子 жас шәкірттер.
 【及时】jìshí① 【сын.】 дер кезінде; мезгілінде; өз уақытында; уақтылы; уақтылы; уақытымен: 他来得很~ Ол дер кезінде келді.② 【үс.】 дереу; жедеғабыл; тез; шұғыл; іле-шала: 有问题就~ 解决 Мәселе болса, бірден шешу керек.
 【及时行乐】jìshíxínglè көңіл көтеретін кезде сайраңдап қал.
 【及时雨】jìshíyǔ 【зат.】① уақтылы жаңбыр; нақ керек жаңбыр; дер кезіндегі жауын.② қажетінде жасалған көмек; керек кезде көмек көрсету.

【及早】jízǎo 【үс.】 бұрынырақ; ертерек; алдын ала; ерте бастан; күн бұрын: 生了病要~ 治 Ауру пайда болғанда алдын ала емдеу керек.
 【及至】jízhì① 介 күту; тосу: ~ 中午 түс болғанын күту.② 连 дейін; шейін.
 汲 jí① 【ет.】 тарту; көтеріп шығару; шығару: 从井里~ 水 құдықтан су тартып шығару.② (Ji) 【зат.】 фамилияға қолданылады.
 【汲出】jíchū сарқып алу; тартып шығару.
 【汲干】jígān құрғағанша сарқып алу; құрып қалғанша тартып шығару.
 【汲汲】jíjí 〈书〉【сын.】 тырысу; ұмтылу: ~ 于富贵 Бай әрі танымал болуға ұмтылу.
 【汲满】jí mǎn көп қылып толтыру; көп қылып шығару; батырып алу; кесіп алу; малып алу.
 【汲取】jíqǔ 【ет.】 алу; батырып алу; шығарып алу: ~ 经验 тәжірибе алу.
 【汲引】jíyǐn 〈书〉【ет.】 тиісті жерге жіберу; жол беру; алып шығу; көтеру: ~ 后进 жастарды қоғамға шығару; жас ұрпақты көтермелеу.
 吉 jí① бак; бақ-дәулет; бақыт; дәулет; мерей; нәубет; талан; ырыс: 大~ үлкен бақыт.② (Ji) 【зат.】 фамилияға қолданылады.
 【吉卜赛人】jíbùsàirén 【зат.】 сыған; цыган.
 【吉丁虫】jídīngchóng зерқоңыз.
 【吉光片羽】jíguāngpiànyǔ Цзигуан атының жалының қылшығы; аман қалған қремет туынды бөлшегі.
 【吉剧】jíjù 【зат.】 Жилин операсы; Жилин жергілікті театры..
 【吉利】jíli 【сын.】 сәттілік; бак; бақ-дәулет; бақыт; дәулет; мерей; нәубет; талан; ырыс: ~ 话 дәулетті сөз.
 【吉普】jípǔ 【зат.】 джип.
 【吉期】jíqī 【зат.】 той күні, үйлену күні; некелесу күні.
 【吉庆】jíqìng 【сын.】 абатшылық; аман-саулық; аманшылық; береке; рақат; амандық; аман-есендік; саулық: 平安~ аман-саулық.
 【吉人天相】jíréntiānxiàng жақсы адамға аспанның өзі демеуші.
 【吉日】jírì 【зат.】 қуанышты күн; бақытты күн: ~ 良辰 жағымды күн.
 【吉他】jí-tā 【зат.】 гитара.
 【吉祥】jíxiáng 【сын.】 бак; бақ-дәулет; бақыт; дәулет; мерей; нәубет; талан; ырыс: ~ 如意 бақыт пен береке.
 【吉祥物】jíxiángwù 【зат.】 бойтұмар; талисман; тұмар.
 【吉星】jíxīng 【зат.】 бақыт жұлдызы; бақытты жұлдыз: ~ 高照 бақыт жұлдызы жоғарыда жарқырайды.
 【吉凶】jíxiōng 【зат.】 бақыт пен

бақытсыздық; сәттілік пен сәтсіздік; жақсылық пен жамандық : ~ 未卜 бақытқа не бақытсыздыққа деп жорамалдап айту қиын.

【吉言】jǐyán【зат.】жақсы сөз; жағымды тілектер.

【吉兆】jízhào【зат.】жақсы ырым; жағымды жорамал.

岌 jí〈书〉асқар; биік; құламалы; тік; тіп-тік.

【岌岌】jǐjǐ〈书〉【сын.】①асқар; биік; құламалы; тік; тіп-тік.②кәдік; кәдікті; қатерлі; қауіпті; қауіп-қатерлі; қорқынышты: ~不可终日 қыл үстінде болу; қауіпке тап болу.

极 jí〈书〉“急” мағынасында.

级(級)jí①【зат.】топ; дәреже; сұрып; басқыш; даму сатысы; саты: 上~ жоғарғы дәрежелі.②【зат.】сынып; курс: 同~不同班 бір курс бірақ әртүрлі топ.③қабат; баспалдақ; саты: 石~ тас баспалдақ.④【мөл.】а) баспалдақ; саты: 十多~台阶 оннан көп баспалдақты саты.б) дәреже; деңгей: 他的工资比我高一~ Оның жалақысы менікінен бір дәрежеге жоғары.

【级别】jíbié【зат.】топ; дәреже; сұрып; басқыш; даму сатысы; саты: 干部的~ Кадрлық қызметкерлердің дәрежелері.

【级差】jíchā【зат.】атақ; деңгей; саты; шен; дәреже; ранг (әскери дәреже, категория, атақ): 工资~ жалақы деңгейі.

【级联】jílián молдық; сарқылмас; сарқырама; таусылмас; каскад.

【级任】jírèn【зат.】сынып жетекшісі; класс жетекшісі: ~老师 сыныптың жетекші мұғалімі.

【级数】jíshù қатар; рет; прогрессия (біркелкі өсу немесе біркелкі арту).

极(極)jí①ақырғы шек; шектен; ақырғы; соңғы; шекті: 无所不用其~ бар амалын іске салу; шекті шараларды қолдану.②полнос (жер шары үйегі); полнос (магнит я электромагниттің екі басының бірі): 南~ Оңтүстік полнос.

③ мүмкіншілігінше; мүмкіншілігіне қарай; барынша; мейлінше; толық: ~一时之盛 толық таң атқанда.④аса; ең; өте; тым; тіпті; тіптен; қатты; өте-мөте; тіпті: ~度 аса жоғары деңгей.⑤(Jí)【зат.】фамилияға қолданылады.

【极板】jíbǎn пластина; тілім; тілімше: 蓄电池~ аккумулятор пластинасы.

【极半径】jíbànrǎng полнос радиусы.

【极大值】jídàzhí максимум; ең жоғарғы; ең көп; максималдық деңгей.

【极地】jídì【зат.】полнос; полярлық елдер: ~气候 полярлық климат.

【极点】jídiǎn①【зат.】ең жоғарғы

саты; нағыз шек; шың; жоғарғы саты; ұш; шама шегі; шек: 高兴到了~ басы көкке жету; қатты қуану; шектен тыс қуыныш.② полнос; шарықтау шегі; шарықтау нүктесі.

【极顶】jídǐng①【зат.】бас; шың; құз: 泰山~ Тайшан тауының шыңы.②

【зат.】шарықтау шегі; ең жоғарғы саты; нағыз шек; шың; жоғарғы саты; ұш; шама шегі; шек: 他对你佩服到~

Ол сенің алдында басын қатты иеді.③

【үс.】полнос; шарықтау шегі; шарықтау нүктесі: ~聪明

ақылдылықтың шарықтау шегі.

【极度】jídù①【үс.】жоғарғы саты; жоғарғы деңгей; ақтық; ақырғы; ең; мөлшерлі; соңғы; шегіне жеткен; шекті: ~兴奋.②【зат.】шарықтау шегі; ең жоғарғы саты; нағыз шек; шың; жоғарғы саты; ұш; шама шегі; шек: 他的忍耐已经到了~ Оның шыдамы өз шегіне жетті.

【极端】jíduān①【зат.】ақырғы шек; шектен; шек; полнос: 看问题要全面, 不要走~ Мәселеге жалпылама қараңыз, шекті шараларға барудың қажеті жоқ.②【үс.】аса; қатты; өте-мөте; тіпті; әсіре; шетен тыс: ~苦恼

шектен тыс кедей; әсіре бейшара.③

【сын.】ақырғы; соңғы; кесімді; тиянақты; үзілді-кесілді; шешімді; : 这种观点太~ Бұл шешім өте кесімді.

【极端主义】jíduānzhǔyì экстремизм (көбіне саясатта катал, батыл шараларды қолданушылық, тіпті солақайшылық): ~的倾向 экстремистік тенденция; экстремистік үрдіс.

【极光】jíguāng【зат.】поляр жарқылы; поляр нұры; поляр шұғыласы.

【极乐鸟】jílèniǎo【зат.】жұмақ құсы; жұмақтағы құс.

【极乐世界】jílèshìjiè бейіш; жаннат; жәннәт; жерұйық; жұмақ; пейіш; ұрмақ; жер жаннат; жер жұмағы; эдем (қой үстіне бозторғай жұмыртқалайтын жер).

【极力】jílì【үс.】барынша; мейлінше; бар ықыласымен; бар ниетімен; бар күшімен; бар пәрменімен: ~抢救伤员 Бар ықыласымен жаралыға көмекке ұмтылу.

【极量】jíliàng【зат.】①барынша көп доза.② барынша көп; ең жоғарғы деңгейдегі; ең көп; максимал.

【极目】jí mù〈书〉【ет.】көз тігу: ~远眺 Алысқа көз тігу; алысқа көз тастау.

【极品】jí pǐn【зат.】①ең жақсы сапа; ең жоғарғы сапа; аса жоғары сапалы: 关东人参号称~ Гуандуң тамыр дәрісі

ең жоғары сапалы болып табылады.②

〈书〉 жоғары рейтинг.

【极其】jíqí【үс.】жоғарғы саты; жоғарғы деңгей; ақтық; ақырғы; ең; мөлшерлі; соңғы; шегіне жеткен; шекті; аса; қатты; өте-мөте; тіпті: ~重视 аса жоғары бағалау.

【极圈】jíquān【зат.】поляр шеңбері.

【极权】jíquán【зат.】есту; тоталитарлық; тоталдық: ~国家 тоталитарлық мемлекет.

【极限】jíxiàn【зат.】① барынша; барынша мол; барынша толық; ең жоғарғы; ең көп; максимум; мол; өте зор: 轮船的载重已经达到了~ Бу кемесі барынша толық жүк артылды.②

лимит; шек (бір нәрсені жұмсаудың, пайдаланудың шекті, нормалы өлшемі); көлем; маң; шек; шекара; іші.

【极刑】jíxíng【зат.】ең қатаң жазалау шарасы; өлім жазасы: 处以~ ең қатаң жазалау шарасын қолдану; өлім жазасына кесу.

【极夜】jíyè【зат.】поляр түні.

【极致】jízhì【зат.】жоғары жетістік; ең жоғарғы табыс: 追求~ жоғары жетістікке жетуге ұмтылу.

【极昼】jízhòu【зат.】поляр күні.

【极坐标】jízuóbǎo полярлық координаталар.

即 -jí① жақын келу; жақындап бару; жақындап келу; жақындаса бастау; жақындасу; жақындау; жуықтау; жұғысу; маңайласу; таяну: 可望而不可~ көре тұра ала алмайсың; көресің,

бірақ қол жетпейді.② басталу; жету; келу: ~位 таққа келу; билікке қолы жету.③ көп кешікпей; тезден; жуыр арада; жуырда; жықын арада; таяуда: ~日 жуырдағы күндерде.④ арқасында; себепті; себебімен; нәтижесінде; байланысты: ~景 жағдайға байланысты шабыт алу.⑤(Jí)【зат.】фамилияға қолданылады.

即 -jí〈书〉①яғни; дәл; нақ: 非此~彼 не бірі не екіншісі.②【үс.】бірден; лезде; өте тез; шапшаң; дереу; жедеғабыл; тез; шұғыл; іле-шала; дәл қазір; тез арада: 招之~来 бір шақырғаннан-ақ келу.③连 болса да; болса-болсын; да; де; екеш; түгіл; тұрмақ; тіпті: ~无他方之支援, 也能按期完成任务 Басқа адамның көмегінсіз де тапсырманы уақытында жасауға болады.

【即便】jíbiàn连 —即使: 这个问题~一时不能解决, 我们能一起工作 Бұл мәселені бірден шешіп болмаса да, біз бірге жұмыс істей аламыз.

【即将】jíjiāng【үс.】жақында жақын арада; жылдам; тез; көп кешікпей; тезден; жуыр арада; жуырда; жықын арада: 理想~实现 арман жақын арада жүзеге асады.

【即景】jìjǐng 〈书〉【et.】 шабыттанған; рухтанған; шабыт үстінде: 西湖~ Сиху көркіне шабыттана жазылған өлең.

【即景生情】jìjǐng shēng qíng жағдайға шабыттана.

【即刻】jìkè 【үс.】 өте; тез; шапшаң; әлден; дереу; жедеғабыл; қазір ғана; іле-шала; дереу; алып ұшып; әп-сетте; бірден; заматта; қапелімде; лезде: ~出发 дереу сөз сөйлеу.

【即日】jìrì 【зат.】 ①бүгін; сол күні; дәл сол күнде: 本条例自~起施行 Бұл мақала қазіргі таңдағы саяхаттау шарттары туралы. ②жуырда; жақында; жақын арада.

【即时】jìshí 【үс.】 өте; тез; шапшаң; әлден; дереу; жедеғабыл; қазір ғана; іле-шала; дереу; алып ұшып; әп-сетте; бірден; заматта; қапелімде; лезде: ~投产 Дереу отарлап алу.

【即使】jìshǐ 连 болса да; болса-болсын; да; де; екеш; түгіл; тұрмақ; тіпті; дерлік: ~我们的工作取得了很大的成绩, 也不能骄傲自满 Біз жұмысымызда үлкен жетістіктерге жеткен болсақ та, менменсінуге болмайды.

【即事】jìshì 【et.】 іске кірісу: ~诗 өлең жазуға кірісу.

【即位】jìwèi 【et.】 ①билікке келу; билікке қол жеткізу. ②таққа отыру.

【即席】jìxí 【et.】 ①жиналыста; жиында; банкетте: ~赋诗 Жиында өлең суырып салу. ②билікке келу; билікке қол жеткізу.

【即兴】jìxīng 【et.】 айтысу; импровизациялау; суырып салу (көркем шығарманы ойдан шығарып бірден айту): ~之作 суырып салу.

【即兴曲】jìxīngqǔ суырып салып айту; суырып салмалық; кенет; тосын; төкпе (алдын ала жасаған әзірліксіз бірден өлең, сөз, музыкалық шығарма жазу).

借 jì 〈书〉 берік; қатты; мықты; әлуегті; қарулы.

【佶屈聱牙】jìqūāoyá дөрекі тіл; айтуға қиын.

诘(jì) [诘屈聱牙] (jìqū āoyá) “佶屈聱牙” мағынасында.

亟 jí 〈书〉【үс.】 асығыс; жедел; қауырт; мерзімді; тез; тығыз; шұғыл; қайсар; өжет; табанды: ~待解决 жедел шешім қабылдауды талап ету.

【亟亟】jíjí 〈书〉【сын.】 асығыс; жедел; қауырт; мерзімді; тез; тығыз; шұғыл; қайсар; өжет; табанды: 不必~ ерекше асығуға себеп жоқ.

革 jí 〈书〉(病) катерлі; қауіпті; қауіп-қатерлі; қорқынышты; төнген.

急 jí ①【сын.】 асығу; аттан түсіру; жанығу; жаяулату; жаяу қалдыру;

жеделдену; жеделдеу; саскалақтау: ~着要走 кетуге асығу. ②【et.】 қайғы салу; тынышты кетіру; уайым жегізу; алаңдату; көңілін тыншытпау; қауіп-қатер туғызу; тынышын алу: 他还不过来, 实在~人 Ол әлі келген жоқ, бұл адамдарға уайым салып қойды. ③

【сын.】 ашуқор; ашуланшақ; кейігіш; күйгелек; ызакор; дегбірсіз; сабырсыз; тағатсыз; шыдамсыз: 没说上一句话他就~了 Бір ауыз сөз айтып үлгермей-ақ ол ашулана бастады. ④【сын.】 қысқаша; шағын; ықшам; қысқа мерзімді; өткінші; уақытлы; уақытша: ~雨 өткінші жаңбыр; өткінші жауын. ⑤【сын.】 күтпейтін; күттірмейтін; қауырт; шұғыл; еркінен тыс көндіру; еріксіз көндіру; мәжбүр ету; ырықсыздандыру; ырықсыз көндіру: ~事 шұғыл шаруа. ⑥ерекше шұғыл: 当务之~ өзекті мәселе; ерекше шұғыл шаруа. ⑦алдағы шұғыл шаруа; шұғыл қажеттілік; қауырт қажеттілік: ~人之难 (nàn) қиындықтағы адамға өз уақытында көмек беру.

【急巴巴】jībābā(~的)【сын.】 едел-жедел; жедел; шұғыл; апыл-ғұпыл; асығыс; асығыс-үсігіс; едел-жедел; жан далбаса; жау қуғандай; тез; шапшаң.

【急变】jìbiàn 【зат.】 шұғыл бұрылысы; үлкен өзгеріс; шұғыл өзгеріс.

【急病】jìbìng 【зат.】 ауыр сырқат: 生~ауыр сырқатқа шалдығу.

【急赤白脸】jì-chìbáiliǎn(~的)〈方〉【сын.】 толқудан бір қызарып, бір реңі қашу.

【急促】jícù 【сын.】 ① жиі; жиіленген: 呼吸~ жи жиіленген тыныс. ② қысқаша; шағын; ықшам; келте; қысқа; шолақ; қысқа уақыт; аз уақыт: 时间很~ уақыт тым қысқа.

【急电】jìdiàn 【et.】 шұғыл телеграмма; асығыс телеграмма; шұғыл хабарлама: ~上级请求支援 Жоғары басшылыққа қолдауы жөнінде шұғыл телеграмма жіберу.

【急风暴雨】jífēng bàoyǔ дауыл; құйын; алай-дүлей қатты жел; боран.

【急公好义】jì gōng hào yì қоғамдақ істерге қызғана қарау: қоғамдық пікірді көңіліне жақын қабылдау; басқаларға көмектесуге әрқашан дайын: ~的人 үнемі өзгелерге көмек көрсетуге дайын адам.

【急功近利】jì gōng jìn lì оңай олжаға қмтылу; Жеңілдің астымен, ауырдың үстімен жүру.

【急急巴巴】jì-jībābā(~的)【сын.】 асығыс; едел-жедел; жедел; шұғыл; дереу; тығыз: 为什么要~地叫他回来? Оны неге жедел келсін деп

шақырдыңыз?

【急件】jìjiàn 【зат.】 шұғыл қағаз; жедел хат; асығыс хат.

【急进】jìjìn 【сын.】 өрлеу; алға басу; жақсарыс; озықтық; оңалыс; прогресс; ілгерілік; радикалды: ~派 радикалдар.

【急救】jìjiù 【et.】 алғашқы көмек; жедел жәрдем: ~危重病人 Ауыр сырқатқа шалдыққан адамға жедел көмек көрсету.

【急救包】jìjiùbāo 【зат.】 жеке пакет; дара пакет; индивидуалдық пакет.

【急救章】jìjiùzhāng 【зат.】 дереу қағазға қойылу; дереу жазылған мақала; қағазға тез жазылып қою; қарапайым оқулық.

【急剧】jìjù 【сын.】 арынды; арыншыл; бұлдырықтай; екпін; екпінді; ексім; еспе; қарқынды; шапшаң: 气温~下降 Ауа температурасы қарқынды түрде түсіп келеді.

【急遽】jìjù 【сын.】 кенет; арынды; арыншыл; бұлдырықтай; екпін; екпінді; ексім; еспе; қарқынды; шапшаң: ~的 【et.】 екіпінді қимылдар.

【急口令】jìkǒulìng 〈方〉【зат.】 жаңылтпаш; шапшаң сөз.

【急流】jìliú 【зат.】 екпінді ағыс; ағысты жер: ~滚滚 түрілдеген арынды ағыс.

【急流勇退】jì liú yǒng tuì мүмкіндік барында артқа шегінуге үлгеру.

【急忙】jímáng 【үс.】 асығу; аттан түсіру; жанығу; жаяулату; жаяу қалдыру; жеделдену; жеделдеу; саскалақтау; асыға-үсіге; асығыс-үсігіс; атүсті; шала-пұла; шала-шарпы: 急急忙忙赶着去上班 Қатты асыға жұмысқа бара жатты.

【急难】jìnàn 【зат.】 апат; ауырмалық; бақытсыздық.

【急迫】jìpò 【сын.】 өте асығыс; өте тығыз; өте шұғыл; асығыс; жедел; шұғыл; ерекше; төтенше: ~的任务 өте шұғыл тапсырма.

【急起直追】jì qǐ zhí zhuī қуа жөнелу; бел буып қуып жету; қуып жету үшін ерекше шаралар қолдану.

【急切】jìqiè 【сын.】 ①қайсар; өжет; табанды; әуесқой; құмар; ынтық: ~地盼望成功 тез арада жолы болады деп қатты үміттену. ②асығыста; асып-сасып; ат үсті; алас-қапаста; асығып-аптығып: ~间找不着适当的人 Асығыста оңтайлы адамды табу қиын.

【急如星火】jìrúxīnghuǒ өте тығызда; асып-сасып; ат үсті; алас-қапаста; асығып-аптығып; бір сәтке де кейінге қалдыруға болмайтын.

【急速】jìsù 【сын.】 екпіндей; екпіндеп; ексім; ексім-ексім; дереу; жедел; тез; шапшаң; шұғыл; тезірек;

шапшаңырақ: 火车~地向前飞奔
пойыз тез алға қарай ілгерілеп келеді.

【急湍】jítuān〈书〉【зат.】екпінді ағыс; ағысты жер.

【急弯】jíwān【зат.】① шұғыл бұрылыс; қиын бұрылыс: 前有~, 行车小心 Алда шұғыл бұрылыс бар, абай болыңыз. ② шұғыл бұрылу; асыға бұрылу: 战斗机拐了个~, 向西南飞去 Жойғыш ұшақ шұғыл бұрылып, оңтүтік батыс бағытында ұшып кетті.

【急务】jíwù【зат.】тығыс шаруа; шұғыл іс; шұғыл шаруа: 当前~ алда күтіп тұрған шұғыл шаруа.

【急先锋】jíxiānfēng【зат.】авангард; алдыңғы; басшы (негізгі әскери күштің алдында жүретін бөлімі); айғайшы; бастамашы; бастаушы; соққы толқыны.

【急行军】jíxíngjūn【ет.】жедел марш: 战士们连夜~, 拂晓前到达指定地点 Әскерлер түнімен жеделдете жүріп, таңда қажетті орынға жетіп келді.

【急性】jíxìng①【сын.】жан ауыртатын; қатты; өткір: ~阑尾炎 ауыр соғыр ішек. ②(~儿)【сын.】қызба; қызу қанды. ③(~儿)【зат.】ашушаң; күйгелек.

【急性病】jíxìngbìng【зат.】① ауыр сырқат; қиын емделетін ауру; емделмейтін сырқат. ② асығыс; асығыс-үсігіс; жүрдім-бардым.

【急性子】jíxìng-zǐ①【сын.】қызба; қызу қанды; асығыс; тез; жылдам; шапшаң; дегбірсіз; сабырсыз; тағатсыз; шыдамсыз: ~人 қызу қанды адам. ②【зат.】асығымпаз; асығып-аптығып жүруші; асыққыш адам; қызба мінезді адам: 他是个~ Ол қызба мінезді адам.

【急需】jíxū【ет.】асығыс; жедел; шұғыл; асығыс қажеттілік: ~处理 асығыс шара қолдану.

【急用】jíyòng【ет.】дереу керек; жедел қажет; тығыз; шұғыл: 节约储蓄, 以备~ Аса қажеттілік туғанда дайын болу үшін, жинақ ақшаны үнемдеу керек.

【急于】jíyú【ет.】асығу; аттан түсіру; жанығу; жаяулату; жаяу қалдыру; жеделдену; жеделдеу; сасқалақтау: ~求成 Орындауға асығу.

【急躁】jízào【сын.】① қызба; қызу қанды; ашушаң, күйгелең: 性情~ қызба мінез. ② асығыстық; жанталасушылық; сасқандық; тығыл-таяндық; шұғылдық; асығыстық; қарбаластық: ~冒进 соқыр асығыстық.

【急诊】jízhěn【зат.】кезектен тыс қабылдау: ~病人 сырқаттарды кезектен тыс қабылдау.

【急症】jízhèng【зат.】ауыр сырқат;

емделмейтін ауру.

【急智】jízhì【зат.】жылдам тапқырлық; тапқыр шешім; тапқыр жол.

【急中生智】jízhōngshēngzhì қиын жағдайда тапқыр шешім қабылдай білу; қажеттілік-тапқырлықтың бастауы.

【急骤】jízhòu【сын.】асығушы; асыққыш; безгек; діріл; асығыс; тез; жылдам; шапшаң: ~的脚步声 асығыс адым дыбысы.

【急转直下】jízhǔǎnzhíxià кенеттен өзгеру; шұғыл бұрылыс; тез өзгеріс.

【姑】gū【зат.】фамилияға қолданылады.

疾-1jì①疾病: 积劳成~ қалжыраудан ауырып қалу. ② азап шегу; қайғы-қасірет тарту; азаптану; қиналу: ~苦 қиналу. ③ жек көру; жаман көру; жаны жаратпау; жаратпау: ~恶如仇 жамандыққа жек көрушілікпен қарау.

疾-2jì жүйрік; жылдам; тез; шапшаң; ұшқыр: ~走 тез адымдап жүру.

【疾病】jíbìng【зат.】ауру; дерт; кесел; науқас; сырқат: 预防~ ауруға қарсы шара қолдану.

【疾步】jíbù【зат.】асығу; аттан түсіру; жанығу; жаяулату; жаяу қалдыру; жеделдену; жеделдеу; сасқалақтау: ~走 асығып жүру.

【疾驰】jíchí【ет.】желдірту; замғау; зулау; зымырау; тез жүру; шабу: 汽车~而过 көлік зымырай жөнелді.

【疾恶如仇】jíèrúchóu жауыздықты жек көру; кез-келген жауызға жек көрінішпен қарау.

【疾风】jífēng【зат.】① күшті жел; қуатты жел; қатты жел. ② 参看 407 页【风级】.

【疾风劲草】jífēngjìngcǎo қатты жел болғанда ғана шыдамды шөпті тануға болады; сынақ болғанда ғана адамның төзімділігі айқындалады.

【疾患】jíhuàn〈书〉【зат.】ауру; кесел; науқас; сырқау; дерт.

【疾苦】jíkǔ【зат.】жан қайғы; жапа; жапакөру; зауал; көресі; тақсірет; азап; азап шегу; бейнет; жапа көру; жапа шегу; зар; қазап; қайғы-қасірет көру; құсалық; налыс; сергелден; тарығушылық: 关心人民的~ халық қажеттілігін қанағаттандару үшін қамқорлық жасау.

【疾首蹙额】jíshǒucùé жиіркенішін түрімен білдіру; түрін тыжырайту; жиіркену.

【疾言厉色】jíyánlìsè қатты дауыс пен ашулы кейіп; қатаң әрі аяусыз.

棘jí【зат.】унаби, ююба.

【棘刺】jícì【зат.】тікенді бұтасы; шомырт тікенді бұтасы (қаракөк жемісті тікенді бұта).

【棘轮】jílún【зат.】храповик (білікті теріс айналдырмай ұстап тұратын механизм).

【棘皮【et.】物】jípí-dòngwù тікен терілілер.

【棘手】jíshǒu【сын.】ауыр; қатты: ~的问题 қиын мәселе.

【棘爪】jízhǎo【зат.】анкер (сағаттың тілін жүргізіп тұратын механизмінің қозғаушы бөлімі).

殛jì〈书〉өлтүру; жоқ қылу; жою: 雷~найзағай өлтірді.

取jǐ①〈书〉жинау; жию: ~翼 қауырсындарды жинау. ②(Jí)【зат.】фамилияға қолданылады.

集jí① жинау; жию; топтану: 齐~топтану. ②【зат.】нарық; пиаса; рынок; базар; жәрмеңке: 赶~жәрмеңкеге бару. ③ жинақ; жиын: 文~мақалалар жинағы; шығармалар жинағы. ④

【мөл.】бөлшек; бөлік; бөлім; тарау: 这部影片分上下两~ Бұл фильм екі бөлімнен тұрады: бірінші және екінші.

⑤(Jí)【зат.】фамилияға қолданылады.

【集部】jíbù【зат.】жинақ; жиын. 参看 1293 页【四部】.

【集成】jíchéng【ет.】толық жинақ; коллекция; топтама (жүйеленген түрлі заттардың жинағы).

【集成电路】jíchéng-diànlù интегралдық схема; интегралды сызба.

【集萃】jícuì【ет.】байлық қоры салынатын орын; қазына тұратын орын.

【集大成】jí dàchéng бай топтама; бағалы топтама; асыл жинақ: 集诗文之大成 Поэзия мен прозаның бағалы топтамасын жинақтау.

【集合】jíhé①【ет.】жиналу; жиналысу; жинау; жиын; топталу: 全校同学已经在操场~了 Бүкіл мектептің оқушылары спорт алаңында жиналып тұр. ②【ет.】жинау; жию; жиналу; жиналысу; жинау; жиын; топталу: ~各种材料, 加以分析 Жиналған әр түрлі материалдарды сараптама жасау керек.

【集会】jíhuì①【ет.】жиналу; топталу. ②【зат.】митинг; жиналыс; жиылыс; жиын: 盛大~салтанатты жиналыс.

【集结】jíjié【ет.】бір жерге жинау; жию; топтау; шоғырландыру; біріктіру; жалғау; жапсарлау; қосылдыру: ~兵力 Қарулы күштерді шоғырландыру.

【集解】jíjiě【ет.】集注 2 мағынасында.

【集锦】jíjǐn【зат.】коллекция; жинақ; жиын; топтама: 图片~сурет топтамасы.

【集聚】jíjù【ет.】бір жерге жинау; жию; топтау; шоғырландыру; біріктіру; жалғау; жапсарлау; қосылдыру.

【集刊】jíkān【зат.】мақалалар жинағы; топтама.

【集录】jílù【ет.】құрастыру;

ұйымдастыру; біріктіру; қосып жасау; тұтастыру.

【集权】jìquán【ет.】биліктің орталықтануы; биліктің орталыққа шоғырлануы.

【集日】jìrì【зат.】жәрменке күні; жәрменке болатын күн.

【集散地】jìsàndì【зат.】торап; орталық; жинақтап-тарататын орталық.

【集市】jìshì【зат.】жәрменке, базар: ~贸易 сауда жәрменкесі.

【集释】jìshì【ет.】集注 2 мағынасында.

【集思广益】jì sī guǎng yì бір бастан гөрі екеу жақсы; талқылай шешкен мәселе қате болмас.

【集体】jìtǐ【зат.】ұжым: ~生活 ұжымдық өмір.

【集体经济】jìtǐ jīngjì экономиканың ұжымдық секторы.

【集体所有制】jìtǐ suǒyǒuzhì ұжымдық меншік жүйесі.

【集体舞】jìtǐ wǔ【зат.】① жалпы билер: 跳~ жалпы би билеу.② жалпы билеп көңіл көтеру.

【集体主义】jìtǐ zhǔyì ұжымдастыру: 发展~ ұжымдастыруды өрлету.

【集团】jìtuán【зат.】сұрқиялар тобы; сыбайластар тобы; топ; бірлестік; блок; одақ (жалпы мақсатқа жету үшін саяси партиялардың я мемлекеттердің бірлесіп іс істеуі): 统治~ басқарушы топтар.

【集团军】jìtuánjūn【зат.】армия.

【集训】jìxùn【ет.】жинау; жию; жиналыс; ұжымдық білім беру: 干部轮流~ кадрларға кезекті ұжымдық білім беруі.

【集腋成裘】jì yè chéng qiú тиын жиналып теңге болады; Көп түкірсе, көл болар.

【集邮】jìyóu【ет.】марка жинау; филателизм, филателия (неше түрлі пошта, ақша маркаларының т. б. коллекциясын жинау және зерттеу).

【集邮册】jìyóucè【зат.】кляссер; маркаларға арналған альбом.

【集约】jìyuē【сын.】① интенсивті; қарқынды; өнімді; өсімтал. ② интенсивті технология.

【集运】jìyùn【ет.】жинақтаушы пунктке басқа жерге жіберуі үшін жөнелту: ~木材 ағаштарды

жинақтаушы пунктке басқа жерге жіберуі үшін жөнелту.

【集镇】jìzhèn【зат.】қалашық; ауыл; кент; қыстақ; поселке.

【集中】jìzhōng①【ет.】жинау; топтау; шоғырлау; шоғырландыру: ~兵力 карулы күштерді шоғырландыру. ②

【сын.】орталықтандыру; орталыққа қарату (мемлекеттік басқару ісін

орталық мекемелерге қарату).

【集中营】jìzhōngyíng【зат.】концлагерь; жинақтаушы лагерь; тұтқындарды бір жерге жинап ұстайтын лагерь.

【集注】-jìzhù【ет.】бір жерге жиналу; топталу; ойын жинақтау; бір нүктеге топталу: 代表们的眼光都~在大会主席台上 Депутаттардың барлығының назары Жоғарғы Ассамблея төрағасының мінбесіне шоғырланған.

【集注】-jìzhù【ет.】қорытынды.

【集装箱】jìzhuāngxiāng【зат.】контрейлер; контейнер (жүк тасуға арналған жабдық).

【集资】jìzī【ет.】серне; шығынды ортақтасып көтеру; қаржы жинасып ортаға салу; құралу; құрастырылу: ~经营 Қаражат жинау қоры.

【集子】jìzǐ【зат.】жинақ; топтама: 这个~里一共有二十篇小说 Мына топтамада жалпы жиырма қысқа әңгімелер бар.

辑 jì【书】ескек; қалақ (қайықтың ескегі): 舟~қайық пен ескектері.

辑(輯)jì①біріктіру; қосып жасау; тұтастыру; іріктеме; топтама; іріктеп алынған (ортақ тақырыпқа жазылған шағын мақалалар жиыны).②【мөл.】жинақ; топтама: 这部丛书分为十~, 每~五本 Бұл топтама он шығарылымнан құралып және әрқайсы шығарылым бес кітаптан тұрады.

【辑录】jìlù【ет.】біріктіру; қосып жасау; тұтастыру; жинақтау; жию; топтау.

【辑要】jìyào【ет.】сұрыпталған; таңдамалы; таңдаулы.

嶂 jì【书】тау жотасы; тау қыры.

嫉 jì①көре алмау; күндеу; қызғану; қызығу: ~贤妒能 Ақылдыға қызығуға болады.②жаман көру; жаны жаратпау; жаратпау; жеккөру; ғадауат; жек көрушілік; өшпенділік.

【嫉妒】jìdù【ет.】көре алмау; күндеу; қызғану; қызығу: ~的眼光 көре алмай қарау.

【嫉恶如仇】jì è rú chóu “疾恶如仇” мағынасында.

【嫉恨】jìhèn【ет.】күндеу; қызғану; қызығу; көре алмау; жаман көру; жаны жаратпау; жаратпау; жеккөру; ғадауат; жек көрушілік; өшпенділік.

藉 jí Жихы, Гансу провинциясындағы өзен атауы.

藪 jí жүрек тәрізді гуттуиния (өсімдік).

【藪菜】jìcài【зат.】жүрек тәрізді гуттуиния (өсімдік).

踏 jì 见 232 页【蹑蹑】.

瘠 jí【书】①азғын; арық; жүдеу.②азыңқы; арық; әлсіреген; жадау; жүдеу;

көтерем; құнарсыз; өнімсіз: ~土 өнімсіз жер.

【瘠薄】jìbó【сын.】азғын; арық; жүдеу.

【瘠田】jìtián【书】【зат.】құнарсыз жер.

鹄(jì)jì【书】[鹄鸽](jìlíng)【зат.】қаратамақ (шымшықтың бір түрі).

藉 jí①【书】абыройын төгу; қарабет қылу; маскара ету; маскара қылу; маскаралау; ұятқа қалдыру; бетін жырту; бетін тырнау.②(Jì)【зат.】фамилияға қолданылады.

另见 704 页 jìè“借 2”; 705 页 jiè.

踏 jì【书】кішкене адымдап жүру; ақырын басу; абай болу.

籍 jí①кітап; кітапша; тізім; қолжазба:

古~ көне қолжазба.②жазу: ~没 жазып алып тәркілеу.③шыққан тегі;

туған жері: 原~ шыққан тегі.④қатарына болушылық; қатарында болушылық; құрамына болушылық;

тәнділік; тиемелдік; тиістілік: 国~ азаматтық.⑤(Jì)【зат.】фамилияға қолданылады.

【籍贯】jìguàn【зат.】шыққан тегі;

туған жері; отаны.

【籍没】jì mò【书】【ет.】жазып алып тәркілеу.

jì

几(幾)jǐ 数①қанша, неше; қайсы; қай; қайсысы; нешінші: 来了~个人? Неше адам келді? ②азын-аулақ; бірқатар; бірнеше; азғана; азғантай; аздап; сәл; біраз; бірсыпыра; біршама: ~本书 бірнеше кітап.

【几曾】jǐcéng【书】【үс.】қашан екен; қашаннан бері екен; ешбір; ешқашан: 在他重病期间, 我~安睡过一夜? Ол ауыр сырқатқа шалдыққаннан бері, менің түнде тыныш ұйықтағаным қашан екен осы?

【几次三番】jǐcì sān fān қайта-қайта; қаншама рет; қаншама: 朋友们~地劝说, 他都当成了耳旁风 Достары оны қаншама рет көндіруге тырысты, алайда ол айқанның барлығы бір құлағынан кіріп екіншісінен шығып кетті.

【几多】jǐduō【方】①代 қандай дәрежеде көп; қаншалықты көп: ~人? Қаншалықты көп адам? ②【үс.】қаншама; неткен көп: 这孩子~懂事! Мына бала неткен ақылды!

【几何】jǐhé①【书】代 қанша, неше, қаншалықты; нешеу: 价值~? Бағасы қанша? ②【зат.】геометрия.

【几何体】jǐhétǐ【зат.】геометриялық дене.

【几何图【сын.】】jǐhétúxíng
геометриялық фигура.

【几何学】jǐhéxué【зат.】геометрия
пәні.

【几经】jǐjīng【ет.】әлденеше рет;
бірнеше рет; дүркін-дүркін: ~波折
әлденеше рет қиындық көрген.

【几儿】jǐr <口>代 қашан; қай
уақытта; қанша ұзақ; қай күні: 你~来的?
Сен қашан келдің?

【几时】jǐshí代 қашан; қай уақытта;
қай кезде: 你们~走? Қашан
барасыздар?

【几许】jǐxǔ <书>代 қанша; неше;
нешеу: 不知~ неше екені белгісіз.

己 jǐ①өзі; өзім; өзің; өз; өз меншігі;
өзінікі; өз міндетіне; өзіне: 舍~为人
Басқалар үшін өз мүддесінен бас тарту.

②【зат.】«ци» он циклдық белгінің
алтыншысы.参看 440 页【干支】.③(J)

【зат.】фамилияға қолданылады.

【己方】jǐfāng【зат.】өз жағы; өз шеті;
біздің жақ.

【己见】jǐjiàn【зат.】өз пікірі; жеке
көз қарасы: 各抒~ әркім өз пікірін
ұстанады; әркімде өзінің көзқарасы бар.

【己任】jǐrèn【зат.】жеке жауаптылық;
өз шараусы; жеке ісі.

【济济】jǐjǐ <书>【сын.】байтақ;
есепсіз; көп сан; қыруар; сансыз;
сансыз көп; толып жатқан: 人才~
талантты толып жатқан саңлақтар тобы.

【济济一堂】jǐjǐ yī táng көпшілік
жиыны.

挤(擠)jǐ①【ет.】жақын; тығыз;
топтанып қалу; орналасу; топырлау;
тығыз; үймелеу; жиылу; тобырлану;
топтану: ~做一团 бір топқа үймелеу.

②【сын.】жиналу; топтану;
сығылыс: 车厢里特别~ Вагонның іші
тым сығылыс.③【ет.】итеру; түрту;

езу; қысу; тыныс тарылу: 人多~不进
来 Адам көптен қысылып кіре
алмайсың.④【ет.】сығу; сығып алу;

сыту: ~牛奶 сиыр сауу.⑤【ет.】
бағындыру; еріксіз көндіру;

зорландыру; зорлық ету; күштеу;
мәжбүр ету; мәжбүрлеу; ықтиярсыз
көндіру.

【挤对】jǐduì <方>【ет.】①
мәжбүрлеу; ықтиярсыз көндіру;
бағындыру; еріксіз көндіру;
зорландыру; зорлық ету; күштеу;
мәжбүр ету: 他不愿意, 就别~他了
Ол қаламаса, оны мәжбүрлеме.②сығу;
сығыстыру; ығыстыру; сыйғызбау.

【挤兑】jǐduì【ет.】бағындыру; еріксіз
көндіру; зорландыру; зорлық ету;
күштеу; мәжбүр ету; мәжбүрлеу;
ықтиярсыз көндіру.

【挤咕】jǐgu <方>【ет.】

жыпылықтату; жыпылықтау; көзді
ашып-жұму; көзді жыпылықтау; кірпік
қағу; қыпылықтау; көз қысу; қас қағу;
ымдау.

【挤眉弄眼】jǐméinòngyǎn(~儿) көз
қысу; көз қысысу; ымдасу; бет-аузын
тыжырайту; бет-аузын қисайту: 几个
人都对他~, 叫他别去 Бірнеше адам
оған қарап түрін тыжырайтып, оны
бармауға шақырды.

【挤轧】jǐyà【ет.】сығу; сығып алу;
ығыстыруы, сыйыстырмау; итеру: 互
相~ өзара итерісу.

给(給)jǐ① жабдыктану; жабдықтау;
жетістіру; : 自~ өзін-өзі қамтамасыз
ету.② көңілі толу; қанағат ету;
қанағаттану; қандырылу; риза болу:
家~户足.

【给付】jǐfù【ет.】тапсыру; беру: 按
保险条例~保险金 сақтандыру
жасаған болсаңыз, сақтандыру
сыйлығы беріледі.

【给水】jǐshuǐ【ет.】су жетістіру;
сумен жабдықтау (сумен қамтамасыз
ету үшін жасалған техникалық жабдық).

【给养】jǐyǎng【зат.】қанағат ету;
ризалық; үлес: 补充~ үлесін
толықтыру.

【给与】jǐyǔ“给予” мағынасында.

【给予】jǐyǔ <书>【ет.】беру, тапсыру;
сыйға тарту; сыйлау; тарту; сауғаға
беру; табыстау: ~帮助 көмек көрсету.

脊 jǐ① арқа омыртқа; бел омыртқа;
омыртқа; омыртқа жотасы: ~髓
жұлын.② жота; қырқа; үстірт; атша
(жылқының басына ұқсатып ағаштан
ойып жасаған үй шатырының
әшекейі): 山~ тау жотасы.③(J)

【зат.】фамилияға қолданылады.

【脊背】jǐbèi【зат.】背 1
① мағынасында; арқа; жон; омыртқа;
бел: ~病 арқам ауырып тұр.

【脊梁】jǐ-liáng【зат.】① арқа; жон;
омыртқа; бел.② арқа омыртқа; бел
омыртқа; омыртқа; омыртқа жотасы.

【脊梁骨】jǐ-liánggǔ【зат.】① арқа
омыртқа; бел омыртқа; омыртқа;
омыртқа жотасы.② бағылдық; бел
байлағандық; жігерлілік;
қайраттылық: 做人不能没有~
жұмыскердің қайраттылығы болмауы
мүмкін емес.

【脊鳍】jǐqí【зат.】арқа қанаты.

【脊神经】jǐshénjīng【зат.】бел
омыртқа жүйкелері; жұлын жүйкелері.

【脊髓】jǐsuǐ【зат.】жұлын, омыртқа
жұлыны.

【脊髓灰质炎】jǐsuǐhuīzhìyán
полиомиелит (жұлын қабынуы).

【脊索】jǐsuǒ【зат.】хорда; омыртқа
(балықтың және т. б. омыртқалы
жануарлардың арқа сүйегіндегі

ұзынынан жататын бөлімі): ~【ет.】物
хордалылар.

【脊索【ет.】物】jǐsuǒdòngwù
хордалылар; хордалы жануарлар.

【脊柱】jǐzhù【зат.】арқа; жон;
омыртқа; арқа омыртқа; бел омыртқа;
омыртқа; омыртқа жотасы.

【脊椎】jǐzhūi【зат.】① арқа омыртқа;
бел омыртқа; омыртқа; омыртқа жотасы;
арқа; жон; омыртқа: ~【ет.】物
омыртқалы жануарлар; омыртқалылар.
② омыртқа (сүйек).

【脊椎【ет.】物】jǐzhūidòngwù
омыртқалы жануарлар; омыртқалылар.

【脊椎骨】jǐzhūigǔ【зат.】арқа
омыртқасы; жота омыртқалары.

挤 jǐ <书> көтеріп алып жүру;
сүйретіп алып жүру; сүйреу; тарту;
тартып алып жүру.

【犄角之势】jǐjiǎozhǐshì әскерлердің
біріге шабуыл жасауы.

鲃(鮠)jǐ【зат.】шұбар гирелла(балық
түрі).

戟 jǐ① «ци» (көне замандағы қару
түрі).② <书> түйреу; шаншу; қағу①.

麋 jǐ【зат.】мунтжак.

ji

计(計)jì①【ет.】есебін алу; есебін
шығару; есептеп шығару; есептеу;
санап шығу; санау: 数以万~ сан-
санақсыз; шексіз көп.② -метр;-граф;
өлшеуіш: 体温~ термометр; градус
өлшеуіш.③【зат.】стратегия; жоспар;
бағдарлама: 百年大~ Көп жылдық
ұлы жоспар.④【ет.】мақсатпен;
мақсатында; көздеп: 为加强纪律~
тәртіпті күшейту мақсатында.⑤【ет.】
ойласу; пікір алысу; сөз қылу; талқыға
салу; талқылау; есепке алу; есептелу;
есептесу; саналу; санасу: 不~报酬
марапатты есепке алмау.⑥(J)

【зат.】фамилияға қолданылады.

【计策】jìcè【зат.】ой; ниет; жоспар;
айла; айла-өрекет; айла-тәсіл; ақыл-
айла; әдіс; әдіс-айла; бұқпантайлық;
бұлан; бұлтарыс; қулық; тәсіл;
айлакерлік; амал; қулық 有一个好~ бір
жақсы амал бар.

【计程车】jìchéngchē <方>【зат.】
такси (жалдама автомобиль).

【计酬】jìchóu【ет.】өтеу; төлеу: 按
劳~ жұмыс ақысын төлеу.

【计划】jìhuà①【зат.】жоспар: 五
年~ бес жылдық жоспар.②【ет.】
белгілеу; жоспар жасау; жоспарлау:
先~一下再【ет.】手 Бастаудан бұрын
жоспарлап алу керек.

【计划单列市】jìhuà-dānlièshì
мемлекеттік жоспарға жеке
шаруашылық есебіндегі субъектілер

ретінде қосылған қалалар.

【计划经济】jìhuàjīngjì жоспарлы экономика.

【计划生育】jìhuàshēngyù жоспарлы бала туу; бала тууды жоспарлау.

【计价】jìjià【ет.】 калькуляциялау; калькуляция жасау: ~器 есептегіш; есептеуіш; есепші жабдық.

【计件工资】jìjiàngōngzī істелген жұмысқа сай төленетін ақы.

【计较】jìjiào【ет.】① есепке алу; есептелу; есептесу; саналу; санасу: 他从不~个人的得失 Ол бұрыннан жеке пайдасын есепке алмайды.② айтысу; дауласу; ерегісу; таластыру; таласу: 我不同你~, 等你气平了再说 Мен қазір сізбен дауласпай-ақ қояйын, сіз тынышталғаннан соң сөйлесейік.③ ойға кіру; ойлану; ойланып көру; сену; ойлау: 关于这件事我们以后再作~ Бұл туралы кейінірек тағы ойлап көерміз.

【计量】jìliàng【ет.】① өлшем; өлшеу; шама.② ойға кіру; ойлану; ойланып көру; сену; ойлау.

【计谋】jìmóu【зат.】 стратегия, жоспар, бағдарлама: 有~ жоспар бар.

【计日程功】jìrìchéngōng аяқтау тұсында; табыс алыс емес; жеңіс ұзақ емес: 这一工作已可~ жұмыс аяқталу тұсында тұр.

【计时】jìshí【ет.】 күндеп; мезгілді; мерзімді: 开始~ мерзімінде бастау.

【计时工资】jìshígōngzī күндеп төлеу; мерзімді ақы (істеген күніне төлеу); еңбекке мерзімдік ақы төлеу; мерзімдік еңбекақы.

【计数】jìshù【ет.】 есебін алу; есебін шығару; есептеп шығару; есептеу; санап шығу; санау: 不可~ есептеп шығару мүмкін емес.

【计数】jìshù【ет.】 мөлшер; сан; қорытынды шот: ~器 есептеуіш, есептегіш.

【计算】jìsuàn【ет.】① есебін алу; есебін шығару; есептеп шығару; есептеу; санап шығу; санау: ~人数 адамдар санын есептеу.② ойлау; ойлану; болжау; есептеу; шамалау: 做事要先~一下 Істейтін жұмысты алдымен жоспарлап алу керек.③ қастық ойлау; жамандық істеу; тосқауылдау.

【计算尺】jìsuànchǐ【зат.】 логарифмдік сызғыш; логарифм сызғышы.

【计算机】jìsuànjī【зат.】 есептеу машинасы; компьютер: ~技术 есептеу машинасының техникасы.

【计算机病毒】jìsuànjībīngdú компьютерлік вирус.

【计算机层析成像】jìsuànjīcéngxīchéngxiàng компьютерлік

томография.

【计算机程序】jìsuànjīchéngxù ЭЕМ бағдарламасы.

【计算机断层扫描】jìsuànjīduàncéngsǎomiáo компьютерлік томография.

【计算机网络】jìsuànjīwǎngluò есептеуіш тор; есептеуіш машиналар торабы.

【计算机综合征】jìsuànjīzōnghézhēng компьютер синдромы; компьютер алдында орытқаннан болатын көз ауруы.

【计算机】jìsuànjī【зат.】 есептеуіш; есептегіш; арифмометр; калькулятор.

【计议】jìyì【ет.】 ойласу; талқылау; талдау; ақылдасу; кеңесу; мәжіліс құру; мәслихаттасу: 从长~ жақсылап ақылдасу.

记(記)jì①【ет.】 есте сақтау; есте ұстау; ойында болу; ойында сақтау; ұмытпау; жадында тұту; жаттап алу; елестету; еске түсіру; есіне алу: 好好~住 жақсылап есте сақтап алу.②【ет.】 жазып қою; белгілеп қою; белгілеу; ен салу; жаздырып қою; жазып алу; тіркеп алу; тіркетіп қою: ~一大功 Ерен қаһармандықты тжазып қою.③ жазулар; әңгіме; баяндау; хикая; аңыз; очерк: 日~ күнделік; естелік.④(~儿) белгі; ен; таңба: 标~ белгі.⑤【зат.】 қал; мең; мін; дақ: 左边眉毛上有个黑~ Сол жақ қасының үстінде қара қалы бар.⑥ (Jì)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【记仇】jìchóu【ет.】 жаман көру; жаны жаратпау; жаратпау; жеккөру: 他这个人从来不~ Ол мына адамдарды бұрыннан жек көреді.

【记得】jì-de【ет.】 есте сақтау; есте ұстау; ойында болу; ойында сақтау; ұмытпау; жадында тұту: 他说的话我还~ Оның айтқан сөзін мен әлі де есімде сақтап жүрмін.

【记分】jìfēn(~儿)【ет.】 ұпайлар есебін жүргізу: ~员 ұпай есептеуші әділқазы.

【记工】jìgōng【ет.】 жасаған жұмысты есепке алу; есеп жүргізуші; есепке алушы; есепші.

【记功】jìgōng【ет.】 қызметін атап өту; еңбегін атап айту: ~一次 еңбегін бір рет атап айту.

【记挂】jìguà<方>【ет.】 ойлану; ойлау; қамын жеу; қамын ойлау; абыржу; алаңдау; жабырқану; мазасыздану; тынышсыздану: 好好养病, 不要~厂里的事 Жақсылап емдел, зауыттағы шаруаларды ойлап абыржудың қажеті жоқ.

【记过】jìguò【ет.】 сөгіс; сөгіс беру; сөгіс жариялау: 记了一次过 Бір рет сөгіс алу.

【记号】jì-hào【зат.】 ишарат; нышан;

ырым; белгі; ен; таңба; : 打~ белгі қою.

【记恨】jì-hèn【ет.】 кекшілдік; дықшылдық; кінәмшылық; өкпелегіштік; өкпешілдік: ~在心 жүрегіндегі кекшілдік.

【记录】jìlù①【ет.】 жазып қою; жаздырып қою; жазып алу; тіркеп алу; тіркетіп қою: ~在案 тіркелген көрсеткіштер.②【зат.】 хаттама: 会议~ жиналыс хаттамасы.③【зат.】 хаттамашы; хатшы: 推举他当~ Оны хтшы ретінде таңдау.④ рекорд (ен жоғары дәрежелі табыс көрсеткіші): 世界~ әлем рекорды.⑤“纪录”

мағынасында.【记录片儿】jìlùpiānr “纪录片儿” мағынасында.【记录片】jìlùpiàn документальдық фильм; кинодокумент: 历史~ тарихи-документальдық фильм. “纪录片” мағынасында.

【记录片儿】jìlùpiānr “纪录片儿” мағынасында.

【记录片】jìlùpiàn документальдық фильм; кинодокумент: 历史~ тарихи-документальдық фильм. “纪录片” мағынасында.

【记名】jì míng【ет.】 атаулы; атты; иелі; иесі аталған: 无~投票 жабық дауыс беру; жасырын дауыс буру.

【记】jì【зат.】 制 jì míngzhì【зат.】 атаулы жүйе; аты аталатын жүйе.

【记取】jìqǔ【ет.】 жадында тұту; жаттап алу; есте сақтау; есте ұстау; ойында болу; ойында сақтау; ұмытпау: ~教训 сабақ алу; сабақты есінде сақтап қалу.

【记认】jìrèn①【ет.】 айырып тану; анықтап тану; танып қалу; байқап білу; байқап қалу; жорамалдап білу; тану; танып айыру; білу: 她穿着一条黄裙子, 最好~ Ол тым қатты байқалатын сары белдемше киіп жүрген еді.②<方>【зат.】 айырып тану; анықтап тану; танып қалу; жадында тұту; жаттап алу.

【记事】jìshì【ет.】① жазба; жазу; хронологиялық жазбалар; оқиғаларды жазып қалдыру: ~册 жазба кітабы; қойын дәптер.② есте сақтау; есте ұстау; ойында болу; ойында сақтау; ұмытпау.

【记事儿】jìshìr【ет.】 өзін есте ұстау; есін білу; өз-өзін ұмытпау: 我五岁才~ Мен өзімді бес жасымнан білемін.

【记述】jìshù【ет.】 жазба; жазу; жазып қалдыру: ~往事 өткенді жазып қалдыру.

【记诵】jìsòng【ет.】 жаттап алу; жатқа айту; жаттау: 他从小就~了许多古代诗文 Ол кішкентай кезінен көне поэзияны жаттап алатын.

【记性】jì-xìng【зат.】 ес; жады; зерде; ақыл: ~好 зерделі; жадында жақсы сақтайды.

【记叙】jìxù【ет.】 суреттеу; айтып беру; баяндау; мазмұндау; айту; әңгімелеу: 书中~了很多【зат.】人趣

事 кітапта көптеген атақты адамдардың қызықты әңгімелері баяндалған.

【记叙文】jìxùwén【зат.】баяндау; бейнелеу; жазып шығару; сипаттау; суреттеп жазу; суреттеу.

【纪要】jìyào“纪要”мағынасында.

【记忆】jìyì①【ет.】елестету; еске түсіру; есіне алу: 小时候的事情有些还能~起来 Балалықтағы оқиғаларды әлі де біраз еске түсіру керек.②【зат.】ақыл, ес, жады, зерде: ~犹新 әлі күнге дейін есінде; есте әлі сайрап тұрғандай.

【记忆力】jìyìlì【зат.】ақыл, ес, жады, зерде: ~强 есінде жақсы сақтауды; жақында жақсы ұстау.

【记载】jìzǎi①【ет.】жазып алу; жазып қою: 据实~ деректерге сүйене отырып жазып қою.②【зат.】жазба; жазу; жазбалар; жауап; мазмұндама; түсінік: 我读过一篇当时写下的~ Мен сол кезде жазылған жазбаларды оқығанмын.

【记者】jìzhě【зат.】тілші; журналист әйел; журналшы (журналистикамен шұғылданушы адам); газет қызметкері; газетші.

【记住】jìzhu жадында тұту; жаттап алу; есінде сақтап қалу.

伎 jì① біліктілік; мамандық; өнер; ұсталық; шеберлік; “技” мағынасында.②әнші; өлеңші (әйел); биші; биші әйел; биші қыз: 歌~ әнші қыз.

【伎俩】jìliǎng【зат.】айла-амал; айла-шарғы; астыртын әрекет; қулық-сұмдық (арамдықпен мұратқа жетушілердің жасайтын әрекеті); айла; айла-тәсіл; әдіс; қулық; сұмдық: 骗人的~ Айлакердің қулығы.

齐(齊)jì〈书〉①ас қатығы; астам; дәм-татымдық; дәмдеуіш; дәмқосар; тұздық (тұз, бұрыш, пияз сияқты).②ерітпе қоспасы; қорытпа; қоспа; құйынды.

纪1(紀)jì тәртіп; тәлім: 军~ әскери тәртіп.

纪2(紀)jì①“记” мағынасында.②баспалдақ; белде; дәуір; заман; кез; кезең; мезгіл; шақ: 世~ ғасыр.③【зат.】дәуір; заман; кезең.

【纪纲】jìgāng〈书〉【зат.】заңдылық; құқық тәртібі; құқықтық тәртіп.

【纪检】jìjiǎn【зат.】тәртіптік тексеру; инспекция; тексеріс: ~工作 жұмысты тексеру.

【纪录】jìlù①【зат.】үздік табыс; рекорд (ең жоғары дәрежелі табыс көрсеткіші): 创造新的世界~ Әлемдегі жаңа рекордқа қол жеткізу.也作记录.②“记录” мағынасында.

【纪录片儿】jìlùpiānr〈口〉【зат.】记

录片儿 мағынасында.

【纪录片】jìlùpiàn【зат.】документальдық фильм; кинодокумент: 历史~ тарихи- документальдық фильм.纪录片 мағынасында.

【纪律】jìlǜ【зат.】тәртіп; тәлім-тәрбие: 遵守~ тәртіпті сақтау.

【纪年】jìnián①【ет.】жыл есебі; жыл санау.②【зат.】жылнама; шежіре; хабар; хроника.

【纪念】(纪念)jìniàn①【ет.】атап өту; мерекелеу; құрметпен мерекелеу; салтанатпен атап өту: 用实际行动【ет.】~先烈 Шынайы салтанатпен қаза тапқан жауынгерлерді атап өту.②【зат.】естелік сыйлық; кәдесый; сувенир: 这张照片给你做个~吧 Мына суреттерді сізге естелік ретінде берейін.

【纪念碑】jìniànbēi【зат.】құлпытас; ескерткіш; жәдігер; монумент (көрнектілігі, үлкендігі, әсерлілігі жағынан зор ескерткіш): 人民英雄~ Халық қаһармандарына арналған ескерткіш.

【纪念币】jìniànbì【зат.】мерекелік мәнет; мерекелік тиын; мерекелік шақа.【纪念册】jìniàncè【зат.】альбом; суретжиғы (өлең, сурет, марка т. б. жинауға арналған дәптер, кітап).【纪念封】jìniànfēng【зат.】естелік хат; ескертуші хат.

【纪念馆】jìniànguǎn【зат.】мұражай: 鲁迅~ Лу Шүн мұражайы.

【纪念品】jìniànpǐn【зат.】естелік сыйлық; кәдесый; сувенир.

【纪念日】jìniànrì【зат.】мерейтой; мүшелтой; жылдық мереке; еске алу күні; атап өту күні: 大学成立百年~ университеттің жүз жылдық мерейтойы.

【纪念邮票】jìniànyóupiào естелік марка; естелікке берілген марка.

【纪念章】jìniànzhāng【зат.】медаль; естелік төсбелгі.

【纪实】jìshì①【ет.】деректерді жазып қалдыру; нақты жазбалар; нақты деректер; факт мәліметтер: ~文学 нақты әдеби деректер.②【зат.】құжаттық; деректі; документальдық; құжатпен дәлелдейтін: 《植树活【ет.】~》 Ағаш отырғызудың құжаттық деректері.

【纪事】jìshì①【ет.】нақты деректер; деректерді жазып қалдыру; нақты жазбалар; факт мәліметтер: ~诗.②【зат.】жазба жүргізу; жазбалар; тарихи деректер: 《唐诗~》 Таң дәуірі өлеңдері жазбалары.

【纪事本末体】jìshìběnmòtǐ【зат.】тарихи монография.

【纪行】jìxíng【зат.】жол естеліктері: 《延安~》 Янан жол естеліктері.

【纪要】jìyào【зат.】қысқаша кіріспе; қысқаша шолу; маңызды деректер: 会谈~ интервью туралы қысқаша шолу.

【纪元】jìyuán【зат.】①біздің дәуір; осы кезең: 前~ біздің заманымызға дейін.②дәуір; заман; кезең 在人类历史开辟了新~ адамзат тарихында жаңа дәуір ашу.

【纪传体】jìzhuàntǐ【зат.】ғұмырнама; өмірбаян; өмірнама; анналы (тарихи оқиғалардың жылға бөлініп жазылуы). 技 jì①жүйріктік; зеректік; қабілеттілік; мүмкіндік; істей алушылық; істеуге икемділік; еп; ептілік; епшілдік; икем; икемділік; шеберлік; іскерлік; істей білу; әдет; дағды; икем; машық: ~术 өнер; ұсталық; шеберлік.②(Jì)【зат.】фамилияға қолданылады.

【技法】jìfǎ【зат.】әдіс; тәсіл; техника (бір істі орындағанда қолданылатын әдіс): 雕塑~ мүсін жасау техникасы.

【技改】jìgǎi【ет.】жаңалау; жанарту; жаңғырту; үлгілендіру (қайсыбір нәрсені қазіргі тілекке жағдайға сәйкес өзгерту): ~项目 жаңарту проекті.

【技工】jìgōng【зат.】білікті маман; зергер; мастер; ұста; шебер; ісмер.

【技工学校】jìgōngxuéxiào техникалық мектеп: техникалық училище.

【技击】jìjī【зат.】бокс (белгілі ереже бойынша жұдырықтасып ойнайтын спорттық ойын): 精于~ бокс шеберлігін меңгеру.

【技能】jìnéng【зат.】біліктілік; мамандық; өнер; ұсталық; шеберлік; амал-әрекет; ебдей; ебдейлілік; ебедей; еп; ептілік; жырындылық; жытқырлық; икем; машық; оңтайлылық; тәсілқойлық; ысылғандық: 基本~ негізгі шеберлік.

【技巧】jìqiǎo【зат.】①әдіс; тәсіл; техника (бір істі орындағанда қолданылатын әдіс); біліктілік; мамандық; өнер; ұсталық; шеберлік; амал-әрекет; ебдей; ебдейлілік: 绘画~ сурет салу шеберлігі.②әдет; дағды; икем; машық: ~比赛 әдеттегі жарыс.

【技巧运动】jìqiǎoyùndòng акробатика (цирк ойындары гимнастикасы).

【技师】jìshī【зат.】техник (орта дәрежелі техникалық білімі бар маман); зергер; мастер; ұста; шебер; ісмер.

【技术】jìshù【зат.】①техника (өндіріс құралдарының жинағы): ~先进 алдыңғы техника.②техника (бір істі орындағанда қолданылатын әдіс): ~改造 техникалық қайта құру.

【技术改革】jìshùgǎigé техникалық қайта құру; техникалық өзгеріс.

【技术革命】jìshùgémíng техникалық революция.

【技术革新】jìshùgēxīn техникадағы жаңашылдық.

【技术科学】jìshùkēxué техникалық ғылымдар.

【技术性】jìshùxìng 【зат.】① техникалық: 这种工作, ~要求较高 Бұл жұмыстың техникалық талаптары жоғары.②техникалық жақ; техникалық сала: ~问题 техникалық сала мәселесі.

【技术学校】jìshùxuéxiào техникум; техникалық училище.

【技术员】jìshùyuán 【зат.】техник.

【技术装备】jìshùzhuāngbèi техника; техникалық құрылғылар.

【技校】jìxiào 【зат.】техникум; кәсіптік техникалық мектеп; техникалық училище.

【技痒】jìyǎng 【сын.】дуылдап қышу; кақсау; сырқырау; қолы қышу: 他看别人打球, 不觉~ Ол басқа адамның футбол ойнап жатқанын көрсе, өзі де қарап тұра алмайды.

【技艺】jìyì 【зат.】амал-әрекет; ебдей; ебдейлік; ебедей; еп; ептілік; жырындылық; жытқырлық; икем; машық; оңтайлылық; тәсілқойлық; ысығандық: ~高超 өте жоғары икемділік.

芟 jì су жаңғағы; батпақ жаңғағы; чилим; шылым.

系 jì 【ет.】байлау; түйу; байланыстыру; байлау; буу; түймелеу; түймесін салу; ілгегін салу; ілгектеу; ілмектеу: ~鞋带 бәтенке бауын байлау.

忌 jì ①көре алмау; күндеу; қызғану; қызығу: ~刻 жауыз; жаман ниетті; қара ниетті; қас ниетті; қаскүнем. ②елендеу; күдіктену; қауіпсіну; қауіптену; қорқу; сақтану; сескену; тіксіну: 顾虑~ қорқу; сескену. ③【ет.】жарамайтын; тыйым салынған; жол бергісіз; жол беруге болмайтын; кешірілмейтін: ~生冷 шикі және салқын тағамдарды жеуге тыйым салатын диета(тамақ жеу тәртібі). ④【ет.】жаман әдеттерден бас атру: ~酒 арақтан бас тарту; ішуді тастау.

【忌辰】jìchén 【зат.】еске түсіру; есіне алу; зерде; қаза тапқан күн.

【忌憚】jìdàn <书> 【ет.】жасқану; имену; сескену; үрейлену; үрку; шошу; елендеу; күдіктену; қауіпсіну; қауіптену; қорқу; сақтану; тіксіну: 肆无~ өз бетімен істеу; өз дегенімен істеу.

【忌妒】jìdù 【ет.】көре алмау; күндеу; қызғану: ~心 күншіл; қызғаншақ; іші тар (іші тар адам).

【忌恨】jìhèn 【ет.】жаман көру; жаны жаратпау; жаратпау; жеккөру: ~他人 оны жек көретін адам.

【忌讳】jìhuì 【ет.】①тыйым; аттеріс;

табу; тыйым сөз (алғашқы қоғам адамдарының сөзге, іске не затқа тыйым салу әдеті): 过年过节~说不吉利的话 Жаңа жыл мерекесінде жаман сөздерді айтуға тыйым салынады. ②аулақ болу; аулақ жүру; қашу; шыдай алмау: 在学习上, 最~的是有始无终 Сабакта ең жаныма жақпайтыны істі жартылай қалдыру.

【忌克】jìkè “忌刻” мағынасында.

【忌刻】jìkè 【ет.】күндеп; қызғанып; қызғанышпен.

【忌口】jìkǒu 【ет.】орынсыз сөздер; қажетсіз сөздер; орынсыз сөздерді айтудан аулақ болу.

【忌日】jìrì 【зат.】①жаназа күні; ас беру күні. ②бақытсыз күн; бейбақ күн; сәтсіз күн.

【忌语】jìyǔ 【зат.】табу сөздер; айтуға тыйым салынған сөздер: 行业~ табу сөздер саласы.

【忌嘴】jìzuǐ 【ет.】диета сақтау; тамақтанудың ерекше тәртібін сақтау. 际(際) jì ①шама шегі; шек; ернеу; кенере; қыр; шек; шет: 天~горизонт; көкжиек. ②ішінде; -да; -де; -та; -те: 脑~ оймен; ойша. ③арада; аралық; арасында; арасындағы: 国~ мемлекет аралық. ④<书> кезінде; кезде; дереу; уақытында: 正当革命胜利之~ революция жеңісі кезінде. ⑤<书> әділ; әділетті; тура; турашыл. ⑥душар болу; тап болу; тартылу; ұшырау; ілігу; іліну: 遭~ бақытсыздыққа тап болу.

【际会】jìhuì <书> 【ет.】жолығу; кездесу; ұшырасу: 风云~ бұлттармен кездесу; күтпеген кездесу.

【际涯】jìyá <书> 【зат.】ернеу; кенере; қыр; шек; шет; белгі; жік; меже; шекара.

【际遇】jìyù <书> 【ет.】жазмыш; махфуз; тағдыр; несібе; пешене; ауыртпалық; жағдай; нәсіп; хал. 妓 jì жәлеп; жезөкше; салдақы: 娼~ жезөкше.

【妓女】jìnǚ 【зат.】салдақы; гетера; жәлеп; жезөкше.

【妓院】jìyuàn 【зат.】жезөкшелер үйі. 剂(劑) jì ①тіркестіру; үйлестіру; байланыстыру; сиғызу; сай болу; сай келу; үйлесу; бірге қосылатын; бірге тіркесетін; үйлесімді: 调~ қажетті пропорцияда үйлестіру. ②амал; әдіс; жол; құрал; лаж; дауа; дәрі; дәрі-дәрмек; декокт; нәр; реактив (басқа бір затқа қосқанда химиялық реакция туғызып, ізделетін затты сол құрамнан табуға мүмкіндік беретін зат): 麻醉~ есірткі дәрілер. ③құрам; негіз; себеп (табиғатта алуан түрлі құбылыстарды тудыратын себептер): 冷冻~ мұздатқыш агент. ④(~儿) 【зат.】

мөлшер. ⑤【мөл.】алу; қабыл алу; қабылдау: 第一~药 бірінші рет қабылдауға арналған дәрі. 也说服(fù).

【剂量】jìliàng 【зат.】мөлшер; доза: 按~服药 мөлшерлеп қабылдау.

【剂型】jìxíng 【зат.】түр (дәрі): 片状~ таблетка түріндегі дәрі.

【剂子】jì-zǐ 【зат.】ашытуға арналған камыр кесегі.

季 jì ①【зат.】маусым; мерзім; мезгіл: 冬~ қыс мезгілі. ②(~儿) 【зат.】маусымды; маусымдық; мерзімді; маусым; мерзім: 雨~ жаңбыр маусымы. ③маусым соғы; мезгіл соғы: 清~ Цин династиясының соңғы жылдары. ④маусымның соңғы айы: ~春 көктемнің соңғы айы. 参看 937 页 “孟”、1769 页 “仲”. ⑤кішілік; кейінгі: ~弟 кіші іні. ⑥(Jì) 【зат.】фамилияға қолданылады.

【季春】jìchūn 【зат.】ай күнтізбесі бойынша үшінші ай; көктем соңы.

【季冬】jìdōng 【зат.】ай күнтізбесі бойынша он екінші ай; қыстың соңғы айы.

【季度】jìdù 【зат.】квартал; тоқсан (үш ай): ~预算 тоқсандық есеп жүргізу.

【季风】jìfēng 【зат.】муссон (жыл маусымына қарай теңізден құрлыққа, құрлықтан теңізге қарай ауысып соғатын жел).

【季风气候】jìfēngqìhòu муссондық климат.

【季候】jìhòu <方> 【зат.】мезгіл; мерзім; маусым: 隆冬~ қатаң қыс маусымы.

【季节】jìjié 【зат.】мезгіл; мерзім; маусым: 农忙~ ауыл шаруашылығына науқаны.

【季节工】jìjiégōng 【зат.】маусымшы (маусымдап істейтін жұмысшы).

【季军】jìjūn 【зат.】үшінші орын алған спортшы.

【季刊】jìkān 【зат.】үш айлық; тоқсан сайын шығатын басылым.

【季秋】jìqiū 【зат.】ай күнтізбесі бойынша тоғызыншы ай; күздің соңғы айы.

【季世】jìshì <书> 【зат.】соңғы жылдар; дәуір соңы.

【季夏】jìxià 【зат.】ай күнтізбесі бойынша алтыншы ай; жаздың соңғы айы.

埠 jì <书> жер; жер қыртысы; құйқа; қыртыс; топырақ.

济(濟) jì ①кешіп өту; өтукізу: 同舟共~ сәтсіздіктен бірлесе өту. ②болысу; ермек ету; жәрдем беру; жәрдем жасау; жәрдем көрсету; жәрдемдесу; көмек көрсету; көмектесу: 接~ материалдық көмек көрсету. ③баһралы;

берекелі; игі; игілікті; пайдалы; тиімді: 无~于事 пайдасыз болу; шаруаға көмегі болмау.

【济贫】jìpín【ет.】кедейлерге көмек көрсету; шарасыздарға көмек қолын ұсыну: 赈灾~табиғат апаты кезінде шарасыздарға көмек көрсету.

【济世】jìshì【ет.】әлемге жарылқаушылық; көпшілікке жақсылық жасау; қайырым көрсету; дүниеге шарапат жасау: ~安民 Қайырым көрсетіп халықты тыныштандыру.

【济事】jìshì【сын.】шаруаға болысу; істің алға басуы үшін көмек көрсету.

迹(跡、蹟)jì①белгі; жым; із: 足~аяқ іздері.②естелік; із; мирас; мұра; ізінен бару: 古~көненің мұралары.③амал; әрекет; қылық; іс; жосық; тәлім; тәртіп.

【迹地】jìdì【зат.】бөлінген орын (ағашын кесу үшін бөлінген жер телімі).

【迹象】jìxiàng【зат.】із; белгі; нышан; сынай; жым: ~可疑 күмәнді іздер.

洎jì〈书〉дейін; жету: ~乎近世 жаңа заман келгенге дейін.

既jì①【үс.】已经: ~成事实 болып қалған факт.②连 солай болғандықтан; солайша; сондықтан (сөйлемдерді байланыстыратын жалғаулықтар орнына қолданылады): ~来之, 则安之 кеген болғандықтан, қайта кетуді ойлама.③〈书〉аяқтап шығу; аяқтау; бітіру: 食~толық күн тұтылудың басталуы.④【үс.】да; де; және; мен; пен; тағы: ~高且大 биік әрі үлкен.

【既而】jì'ér〈书〉连 көп кешікпей; тезден; жақында жақын арада; жылдам; тез: ~大家一起欢呼起来 Тез арада көпшілік бірге айғай салып қошеметтеді.

【既然】jìrán连 ал; егерде; солай болғандықтан; солайша; сондықтан (сөйлемдерді байланыстыратын жалғаулықтар орнына қолданылады): 你~一定要去, 我也不便阻拦 Сенің міндетті түрде баруың керек болғандықтан мен саған кедергі жасамаймын.

【既是】jìshì连 солай болғандықтан; ал; егерде; солайша; сондықтан: ~他不愿意, 那就算了吧 Ол қаламағандықтан ұмытқан жөн.

【既往】jìwǎng【зат.】①өткен; өткен-кеткен; өткен уақыт; өткен күндер: 一如~әдеттегідей; өткендегідей.②баяғыда; ертеде; өткен кезеңдерде; өткенде: 不咎~өткен үшін айыптамау; баяғыда өткен іс үшін кінәламау.

【既往不咎】jìwǎngbùjiù өткеннің артынан қумау; өткен үшін айыптамау; баяғыда өткен іс үшін кінәламау.

【既望】jìwàng〈书〉【зат.】айдың толған кезі; толған ай.

勤jì〈书〉еңбек; қызмет; жеңіс; жетістік; табыс.

诘(诘)jì〈书〉дәмін тату; дәмін көру; ауыз тию.

【诘诘嘈嘈】jì-jìcáoáo【ел.】айқай-үйқай; бақ-шақ; ың-жың: 屋里面~, 不知他们在说些什么 Бөлмеде айғай-шу болып, олардың не туралы сөйлесені белгісіз.

颀(颀)jì〈书〉дәмелену; сену; үміттену; нану; сүйену; үміттену.

【颀颀】jìyú〈书〉【ет.】талаптану; таласу; ұмтылу; үміт ету; үміткерлену; үміттену; қызығу; сұғанақтану; сұқтану: ~世界霸权 әлемдік гегемонияға таласу.

继(繼)jì①әрі қарай жүргізу; жалғастыру; жалғау; жүргізе беру; созу; ұзарту: ~任 ісін жалғастыру; ізбасары болу.②连 артынан; жалғаса; соңынан; ізінше; іле-шала; кейін; содан кейін; сонан; сонан кейін; сонан соң; соңыра; сосын.③(Jì)【зат.】фамилияға қолданылады.

【继承】jìchéng【ет.】①мұрагер болу; ие болу; иелену; мұра ету: ~人 мұрагер.②әрі қарай жүргізу; жалғастыру; жалғау; жүргізе беру; созу; ұзарту; ие болу; иелену; мұра ету: ~文化遗产 мәдени мұраны жалғастыру.③ие болу; иелену; мұра ету: ~先烈的遗业 қаза болған батырлардың жоғары мақсаттарын иелену.

【继承权】jìchéngquán【зат.】мұрагерлік құқығы; мұра иелену құқығы.

【继承人】jìchéngren【зат.】мираскор; мұрагер; ізбасар: 法定~заңды мираскор.

【继而】jì'ér连 артынан; жалғаса; соңынан; ізінше; іле-шала; кейін; содан кейін; сонан; сонан кейін; сонан соң; соңыра; сосын: 人们先是一惊, ~哄堂大笑 адамдар алдымен қорқып, артынан қатты күліп жіберді.

【继父】jìfù【зат.】өгей әке.

【继母】jìmǔ【зат.】өгей ана; өгей шеше.

【继配】jìpèi【зат.】екінші рет некеге тұру; екінші рет үйлену.

【继任】jìrèn【ет.】орнын басу.

【继室】jìshì【зат.】екінші әйел; тоқал.

【继嗣】jìsì〈书〉①【ет.】бала асырап алу; ұл асырап алу.②【зат.】асыранды ұл.

【继往开来】jìwǎngkāilái мұра иеленіп, оны әрі қарай дамыту.

【继位】jìwèi【ет.】тақты иелену; тақ мұрагерлігі: ~典礼 тақ мұрагерлігі салтанаты.

【继武】jìwǔ〈书〉【ет.】ізін басу; алдындағы адамның жолын жалғастыру.

【继续】jìxù【ет.】әрі қарай жүргізу; жүргізе беру; созу; ұзарту; жалғастыру; жалғас; жалғасу; жалғау; одан арғысы; созыла беру; тоқталмау: ~不停 тоқтаусыз жалғасу.

【继续教育】jìxùjiàoyù тоқтаусыз білім.

【继子】jìzǐ【зат.】өгей бала; өгей ұл.

偈jì【зат.】гата; төрт жолды әнұран.

倚jì〈方〉【ет.】тұру; тұрып қалу.

寄jì①【ет.】жұмсау; аттандыру; жөнелту; жібергізу; жіберу; салу: ~信 хат жөнелту.②【ет.】бекіту; жүктеу; тапсырту; тапсыру; басқаруына беру; сеніп тапсыру: ~存 сақтап қоюға сеніп тапсыру.③нану; сену; сүйену; иек арту; иек сүйеу; иек тіреу; сүйену; таяну; тірелу: ~食 арамтамақ; жатып-ішер.④мақұлдау; мойындау; тану: ~父 өкіл әке; атанған әке.⑤(Jì)

【зат.】фамилияға қолданылады.

【寄存】jìcún【ет.】сақтап қоюға сеніп тапсыру: 小件行李~处 біраз жүктерді қоймаға сақтап қоюға сеніп тапсыру.

【寄存器】jìcúnqì【зат.】тіркелім; көрсеткіш; тізім.

【寄递】jìdì【ет.】апарып беру; жеткізу; аттану; жөнелту; жөнелтілу; жөнелтім; жіберу; жіберілу: ~邮件 пошта жөнелту.

【寄放】jìfàng【ет.】сақтап қою; қалдыру; қалдырып кету; тастап кету: 把箱子~在朋友家 қорапты досымның үйіне қалдырдым.

【寄费】jìfèi【зат.】жөнелту бағасы; жөнелтім ақшасы; жіберу үшін төленетін ақша: 要付多少~? сәлемдеме үшін қанша ақша төлеу керек?.

【寄籍】jìjī【зат.】баспана табу; жатағын орын табу: ~出林 дәруіш болып өмір сүру; жұрттан безіп ғұмыр кешу.

【寄居】jìjū【ет.】тұру; жайласу; орналасу; тұсу: 她从小就~在外祖父家里 Ол бала кезінен нағашы атасының үйінде тұрады.

【寄卖】jìmài【ет.】комиссияға беру; комиссияға қабылдау: ~行 комиссиялық дүкен.

【寄名】jìmíng【ет.】өкілдік туысқандық қабылдау; өкілдік жасау.

【寄情】jìqíng【ет.】сізімін білдіру; сезімін сыйлау: ~山水 таулар мен өзендерге сезімін білдіру.

【寄人篱下】jìrénlǐxià арамтамақ болып өмір сүру; біреудің есебінен өмір сүру.

【寄生】jìshēng【ет.】①паразитизм; арамтамақтық; жатып ішушілік;

жауыздық; масылдық. ② паразиттену; паразиттік тіршілік ету; арамтамақ болу; біреудің еңбегімен күн елту; біреудің қанын сору; біреудің арқасында күн көру : ~ 阶级 паразиттер класы.

【寄生虫】jìshēngchóng【зат.】① паразит; тоғышар (бір жәндіктің қанын сорып күнелтетін екінші бір жәндік мыс. кене, бүрге т. б). ② арамтамақ; жатыпшыер; жауыз; қанішер; масыл.

【寄食】jìshí【ет.】арамтамақтық; жатып ішерлік; арамтамақ болу; біреудің арқасында күн көру.

【寄售】jìshòu【ет.】комиссияға беру; тауарды біреудің тапсыруымен сату.

【寄宿】jìsù【ет.】① түнеуге қалу; кону; қонып шығу; түнеу: 我~在一个朋友家里 Мен бір досымның үйінде қонуға қалдым. ② интернатта тұру; мектеп жатақханасында тұру; университет жатақханасында : ~ 生 мектеп-интернат оқушысы.

【寄宿生】jìsùshēng【зат.】мектеп-интернат оқушысы; университет жатақханасында тұратын студент; интерн (интернаттурада жүрген дәрігер).

【寄托】jìtuō【ет.】① сактауға қалдыру; бекіту; жүктеу; тапсырту; тапсыру : 把孩子~在邻居家里 Балаларды көршілердің үйіне тапсырып кету. ② арту; жүктеу; міндеттеу : ~ 哀思 қайғысын артып қою.

【寄养】jìyǎng【ет.】тәрбиелеуге беру; тәрбиелеуге тапсыру: 她从小~在姑母家 Ол кішкентай кезінен-ақ тәтесінің үйіне тәрбиеленуге берілген.

【寄予】(寄与)jìyǔ【ет.】① бекіту; жүктеу; тапсырту; тапсыру ; басқаруына беру; сеніп тапсыру: 国家对于青年一代~极大的希望 Мемлекет жас ұрпаққа үлкен үміт артып отыр. ② айту; аудару; білдіру; көрсету; тигізу : ~ 无限同情 шексіз ынтымақтастығын білдіру.

【寄语】jìyǔ①【ет.】айтып беру; жеткізе алу; жеткізу; әйгілеу; баяндау; мәлімет беру; хабар беру; хабар ету; хабарлау : ~ 青年朋友 Жас жолдастарға хабарлау. ②【зат.】арнау; бағыштау; жөнелту; қарап айту; қарата айту: 新年~ Жаңа жылдық бағыштау сөз.

【寄寓】jìyù【ет.】①〈书〉тұру; жайласу; орналасу; түсу: ~ 他乡 Ол туған жерінде тұрады. ② бекіту; жүктеу; тапсырту; тапсыру; басқаруына беру; сеніп тапсыру ③: 小说~着作者对劳【ет.】人民的深切同情 Өңгімелер жазушыға жұмысшы халық жүрегіне жақын болуын жүктейді.

【寄主】jìzhǔ【зат.】ие; жожа;

кожайын; үй иесі.

寂 jì ① жайшылық; жым-жырт; тыныштық; үнсіздік; байсалдылық; бейбіттік; жайшылық; сабырлылық: ~ 无一人 тірі жан жоқ, толық тыныштық жайлаған. ② жым-жырт; сөзсіз; тым-тырыс; үнсіз: 枯~жалғыз бас; оңаша.

【寂静】jìjìng【сын.】жайшылық; жым-жырт; тыныштық; сөзсіз; тым-тырыс; үнсіз : ~ 无声 жым-жырт болып тұр.

【寂寥】jìliáo〈书〉【сын.】алыс; алыстағы; қиыр түкпірдегі; шалғайдағы; жым-жырт; сөзсіз; тым-тырыс; үнсіз; тыныш.

【寂寞】jì mò【сын.】① жалғыз; саяқ; күтімсіз қалған; қараусыз қалған: 晚上只剩下我一个人在家里, 真是~ Мен кешке үйде жалғыз қалып, шынында да жалғызсырадым. ② байсалдылық; бейбіттік; жайшылық; сабырлылық; тыныштық; үнсіздік; ләм демеу; сөйлемей; тіл қатпау; үндемеу; үндемеушілік : ~ 的原野 қараусыз қарған жер.

【寂然】jìrán〈书〉【сын.】тым-тырыс; үнсіз; үн-түнсіз; сөзсіз.

悸 jì〈书〉қорыққаннан қалтырау; қорқыныштан қалтырау : ~ 【ет.】желпілдеу; қалтырау; селкілдеу; сілкіну; ұйтқу.

祭 jì【ет.】① құдайы; құрбан шалу; құрбандық шалу; тасаттық; тасаттық беру: ~ 祖 ата-бабаларға құрбандық шалу. ② тарту; әдет-ғұрып; ғұрып; жора; кәде; рәсім; салт; ырым; еске алу : 公~烈士 каза тапқан батырларды еске алуға арналған митинг. ③ қолдану.

【祭奠】jìdiàn【ет.】еске алу; рухына табыну; еске алып құрметтеу: ~ 英灵 рухын еске алу.

【祭礼】jìlǐ【зат.】① құдайы; құрбан шалу; құрбандық шалу; тасаттық; тасаттық беру. ② құрбан; каза тапқан; құрбан болған; садақа.

【祭品】jìpǐn【зат.】құрбан; каза тапқан; құрбан болған; садақа.

【祭扫】jìsǎo【ет.】құрбан шалу; құрбандық шалу; тасаттық; тасаттық беру; қабірін жинау : ~ 烈士 каза тапқан батырларға арналған құрбандық беру және олардың қабірін тазалау.

【祭祀】jì-sì【ет.】құдайы беру; құдайы; құрбан шалу; құрбандық шалу; тасаттық; тасаттық беру.

【祭坛】jìtán【зат.】құрбан шалынатын жер; алтарь(құрбандық шалатын орын).

【祭文】jìwén【зат.】каза тапқандарды құрметтеп айтатын сөз.

【祭灶】jìzào【ет.】от басы құдайына арналған құрбандық шалу.

绩(績)jì①【ет.】есу; иіру; ширату:

纺~жіп иіру. ② еңбек; қызмет; жеңіс; жетістік; табыс: 成~жеңіс; жетістік.

【绩效】jìxiào〈书〉【зат.】табыс; жетістік; мерей : ~ 显著 айқын жетістік.

【绩优股】jìyōugǔ【зат.】көгілдір фишкалар (ірі әрі сенімді компаниялардың акциялары мен құнды қағаздары).

慧 jì〈书〉① ғадауат; жек көрушілік; алауыздық; дұшпандық; жаулық; қастық; өшпенділік. ② оқыту; сабақ беру; үйрету; ақыл айту; кеңес беру; ұқтыру.

薊 1 jì【зат.】жапон сары қалуені.

薊 2 jì① көне жер аты. ② Тяньцзин өлкесі. ③【зат.】фамилияға қолданылады.

霁 jì〈书〉① айқындалу; ашылу; жадырау; жайнау: 雪~ қар жауған соң аспан ашылып кетті. ② ашылу; жадырау; айқындалу; жайнау : 色~ жүзі жадырады.

【霁月光风】jìyuèguāngfēng.

蹠 jì〈书〉тезе бұғу; тізедеп тұру.

概 jì〈书〉қалың; жиі; қою; тығыз: 深耕~种 терең егіп қазсаң, қалың егін аласың.

暨 jì①〈书〉连 және, тағы; әрі; мен; пен. ②〈书〉дейін; шейін : ~ 今 бүгінгі таңға дейін. ③ (Ji)【зат.】фамилияға қолданылады.

鲚 jì【зат.】анчоус; хамса балық (шабаққа ұқсас ұсақ балық).

滌 jì〈书〉ойдым; ойпат; шұқыр; су жағасы; өзен жиегі.

稷 jì① тары. ② көне замандағы ана құдайы; жемістілік; құнарлылық; шұрайлылық құдайы: 社~ Жер мен нан құдайлары. ③ (Ji)【зат.】фамилияға қолданылады.

鯉 jì【зат.】табан (балық).

髻 jì шиньон (басқа біреудің шашынан алып қосып шашын тарау); шашты қиыстырып жинау: 发~ шиньон.

冀 -l jì〈书〉дәмелену; сену; үміттену: ~ 其成功 табысқа жетуге үміттену.

冀 -2 jì【зат.】① Хыбэйдің басқаша атауы. ② тегі.

【冀求】jìqiú【ет.】дәмелену; сену; үміттену : ~ 自由 еркіндікке жетуге үміттену.

【冀图】jìtú【ет.】белгілеу; жоспар жасау; жоспарлау; дәмелену; сену; үміттену: ~ 东山再起 Душан тауына қайта шығуға үміттену.

【冀望】jìwàng〈书〉【ет.】нану; сену; сүйену; дәмелену; сену; үміттену; арман ету; армандау; қиялдау.

襟 jì 襟子.

【襟子】jì-zǐ【зат.】① тары. ② просо. l

也叫糜子(méi·zi).

麪 jì 〈书〉 жүн; жүнді; жүннен тоқылғап; түкті; қылшықты: ~帳 жүн перде.

糞 jì (jì) 【зат.】 бозқараған; тікенбұқа.

鱈 jì 【зат.】 майшабақ (майда балық).

驥 jì 〈书〉 арғымақ ат; желісті; жүйрік; пырақ; тұлпар.

jiā

加 jiā① 【ет.】 қосу; сала түсу; үстеу; жинап қою; салу; үйіп қою: 二~三等 于五 екіге үшті қосса бес болады.②

【ет.】 арттыру; қоса түсу; қосу; сала түсу; үстеу: ~大 көбейту; арттыру.③

【ет.】 апарып қою; қою; орналастыру; салып қою; алу; жасау; отыру; тарту; істеу: ~符号 белгі қою.④ 【ет.】 қоса жіберу; қоса тіркеу; қосу; тіркеу; ойлану; ойлау: 不~考虑 салдарларын ойланбау.⑤ (Jiā) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【加班】 jiābān 【ет.】 мерзімнен тыс жұмыс: ~加点 мерзімнен тыс жұмыс істеу.

【加倍】 jiābèi① (--) 【ет.】 екі есе арттыру; екі есе көбейту; екі есе өсіру; екі есе үлкейту: ~偿还 екі есе арттырып төленген.② 【үс.】 көбейту; арттыру; өсіру; екі есе арттыру; екі есе көбейту; екі есе өсіру; екі есе үлкейту: ~努力 тырысуын арттыру.

【加餐】 jiācān① (--) 【ет.】 тамақ мөлшерін ұлғайту.② 【зат.】 дәмтатым; жеңіл тамақ; шайнама: 今天的~是牛奶和面包 бүгінгі жеңіл тамақ сүт пен нан.

【加点】 jiādiǎn 【ет.】 түзету; дұрыстау; жөндету; жөндеу: 加班~ мерзімнен тыс жұмысты түзету.

【加法】 jiāfǎ 【зат.】 қосу; біріктіру.

【加封】 jiāfēng 【ет.】 мөр; пломба (тауарға тағылатын қорғасын мөр).

【加封】 2jiāfēng 【ет.】 жәрдем ақша; жәрдем ақы; қаржы; субсидия.

【加工】 jiāgōng 【ет.】 ① өңденген; өңделген: 来料~ девальттік шикізат қайта өңделімі.② өндету; өңдеу: 技术~ техникалық өңдеу.

【加固】 jiāgù 【ет.】 бекіту; мықтау; нығайту: ~楼房 көпқабатты үйді нығайту.

【加害】 jiāhài 【ет.】 зарарлы; зиянды; зиян келтіретін: ~人质 зиянды тұтқын.

【加紧】 jiājǐn 【ет.】 жылдамдату; тездету; үдету: ~生产 өндірісті тездету.

【加劲】 jiājìn (~儿) 【ет.】 тырмысу; тырысу; ынталану; іждағаттану: ~工作 тырыса жұмыс істеу.

【加剧】 jiājù 【ет.】 қадау; қайрау; өткірлеу; тесірлейту; әлдендіру; еселеу; күшейту; күшею; үдету: 病势~ ауруы асқынып кетті.

【加快】 jiākuài 【ет.】 ① жебелеу; жедеғабылдану; жеделдеу; жеделдету; жеделдету; жеделдеу; жылдамдату; тездету.② жеделдену; жылдамдау; тездетілу; шапшаңдатылу.

【加料】 jiāliào① (--) 【ет.】 шикізат қабылдау: ~工人 шикізат қабылдаушы жұмыскер.② 【сын.】 асыл; жоғары сапалы: ~药酒 жоғары сапалы тұнба.

【加榴炮】 jiāliúpào 【зат.】 гаубица (аспандата ататын қыша дінгекті ауыр зеңбірек).

【加仑】 jiālún 【мөл.】 галлон (ағылшынның сұйық және құм заттарды өлшейтін 4,5 литрлік өлшеуіші).

【加码】 jiāmǎ 【ет.】 ① (~儿) тауар бағасын қымбаттату; тауар бағасын көтеру.② мөлшерлемені көбейту.③ норманы өсіру; норманы жоғарылату: 层层~ көпқабатты норманы жоғарылату.

【加盟】 jiāméng 【ет.】 одаққа кіру; одақтасу: ~共和国 одақтас республика.

【加密】 jiāmì 【ет.】 құпиялылық белгісін таңу.

【加冕】 jiāmiǎn 【ет.】 тәж кигізу жорасы (таққа отырған монархқа тәж кигізу жорасы).

【加农榴弹炮】 jiānóng-liúdàn pào гаубица (аспандата ататын қыша дінгекті ауыр зеңбірек).

【加农炮】 jiānóngpào 【зат.】 зеңбірек.

【加强】 jiāqiáng 【ет.】 әлдендіру; еселеу; күшейту; күшею; үдету; бекемдеу; нығайту: ~团结 бірлікті нығайту.

【加热】 jiārè 【ет.】 ысыту; жылыту; қыздыру.

【加人一等】 jiārényīděng өзгелерден бір бас жоғары; дүр; көрнекті; үздік.

【加入】 jiārù 【ет.】 ① қосу; үстеу: ~食糖少许 Азырақ қант қосу.② қатынастыру; қатынасу; қатысу; құрамына ену; кіру: ~工会 кәсіподақ құрамына ену.

【加塞儿】 jiāsāier 〈口〉 【ет.】 кезексіз кіру.

【加上】 jiā-shàng 连 сол қатарлы; сонымен қатар; оған қоса; сонымен бірге; оның үстіне: ~他还不熟悉情况 оның үстіне ол әлі жағдаймен таныс емес.

【加深】 jiāshēn 【ет.】 ауырлату;

күшейту; тереңдету; ұлғайту: 矛盾~ сөз қарама-қайшылығын тереңдету.

【加时赛】 jiāshísài 【зат.】 овертайм (кемеге жүк тиеу не түсіру жұмысы жүргізілген мерзімнен тыс уақыт).

【加速】 jiāsù 【ет.】 ① жылдамдату; тездету; үдету; шапшаңдату: 火车正在~运行 Пойыз қозғалысын үдетіп келеді.② жебелеу; жеделдету; жеделдеу; жылдамдату; тездету; үдету (қозғалыстың шапшаңдық шамасы): ~其自身的灭亡 өз қазасын тездетті.

【加速度】 jiāsùdù 【зат.】 жебелеу; жеделдету; жеделдеу; жылдамдату; тездету; үдету (қозғалыстың шапшаңдық шамасы); дамудың жеделдеуі; жетілу; тез өсу.

【加速器】 jiāsùqì 【зат.】 жылдамдатқыш; тездеткіш; үдеткіш; акселератор (нарықтық қатынасты мемлекеттік реттеуде пайдаланылатын көрсеткіш): 回旋~ циклотрон.

【加压】 jiāyā 【ет.】 айдамалау; басу; басып тығыздау; қысып толтыру.

【加以】 jiāyǐ① 【ет.】 бақылап көру; жасап көру; жасап шығу; жасау; жүргізу; айналысу: ~解决 шешімін табумен айналысу; шешімін табу.② 连 сол қатарлы; сонымен қатар; оған қоса; сонымен бірге; оның үстіне: ~他还不熟悉情况 оның үстіне ол әлі жағдаймен таныс емес.

【加意】 jiāyì 【үс.】 әбден; жете; мұқият; ұқыпты; зейін салып; ықыласпен; ілтипатпен: ~经营 істі аса жоғары зейін қойып жүргізу керек.

【加油】 jiāyóu 【ет.】 ① салу; салып қою; жағу; май жағу; майлап алу; майлау: ~站 жанармай қоймасы; құйып беретін пункт (автомобильге және сондайларға май құйып беретін орын).② (~儿) жігерін қоздыру; жоғарылатып беру; жоғары ыргыту; бере түсу; күшейте түсу; үдете түсу; үдету; етпеттей кірісу; жігер салу; күш сала кірісу: ~干 жұмысқа жігер сала кірісу.

【加之】 jiāzhī 连 одан басқа; ол аз болса; оның үстіне: 天气闷热, ~窗外车声不断, 简直无法休息 Ауа райы өте қапырық болып тұрды, оның үстіне сырттағы машинаның гүрілі үздіксіз болып, демалуға еш мүмкіндік болған жоқ.

【加重】 jiāzhòng 【ет.】 ① ауырлату; қиындату: ~负担 арқалап жүру қиындап кетті.② әлдендіру; еселеу; күшею; үдету; ауырлату; күшейту; тереңдету; ұлғайту: 他的病一天天~了 Оның ауруы күннен күнге ауырлап барады.

夹(夾) jiā① 【ет.】 алу: ~菜

куырмашты алу.②【ет.】қолтығының астында алып жүру: ~着书包 кітаптарды қолтығының астында алып жүру.③【ет.】қыстыру; қысып ұстау; шымшып ұстау: 把信~在书本里 Хатты кітаптың арасына қыстырып қою.④【ет.】араластырып; араласып; ретсіз; тәртіпсіз: 风声~着雨声 желдің дыбысы жаңбырдың дыбысымен араласып кетті.⑤ қолданушы; ұстаушы; тұтқыш; ұстағыш; ұстаушы; сақтаушы: 文件~ қағаз сақтаушы құрал.【夹板】jiābǎn①【зат.】тақта; тақтай.②【зат.】кабықша; шина (дөңгелекті қаптайтын темір құрсау немесе ішіне ауа толтырылған резінке).【夹板气】jiābǎnqì【зат.】қарсы партиялардың сынауы: 受~жан-жақты сынауларға ұшырау.【夹层】jiācéng【зат.】кабат; кабатша; қаттам: ~墙 қатпарланған қабырға.【夹带】jiādài①【ет.】контрабанда ретінде тасымалдау; жасырын тасу: 严禁~危险品 тез жанғыш тауарларды жасырын тасу қатаң тыйым салынған.②【зат.】шпаргалка (оқытушы сабақ сұрағанда оқушы оған көрсетпей пайдаланам деп даярлаған жазба қағаз).【夹道】jiādào①(~儿)【зат.】асу; өтетін жер; өткел; тар көше; тұйық көше; шолақ көше.②【ет.】лек-лек болып тұру; сап түзеп тұру: ~欢迎 көшенің екі жағынан лек-лек болып тұрып қарсы алу.【夹缝】jiāfèng(~儿)【зат.】жарық; саңылау; тесік; ара; аралық: 在~中求生存 саңылау арасынан тіршілікке ұмтылу.【夹肝】jiāgān〈方〉【зат.】үй жануарларының ұйқы безі.【夹攻】jiāgōng【ет.】тістеуікпен қысу; қыспаққа алу; жан жақты шабуылдау: 内外~іші-срытынан шабуылдау.【夹棍】jiāgùn【зат.】көне кезеңдегі қинауға арналған ағаш қысқыштар.【夹击】jiājī шабуыл жасау; қыспаққа лау; қысым жасау: 两面~екі жақтан шабуыл жасау.【夹剪】jiājiǎn【зат.】қысқаш; қысқаш; тістеуік; шымшыуыр.【夹具】jiājù【зат.】қысқыш; ұстағыш; толғақ.【夹克】(茄克)jiākè【зат.】бешпент; жакет; кеудеше (киім): ~衫 кеудеше.【夹七夹八】жаңылысып; мүдіріп; шатаасып; іркіліп; бейберекет: 她~地说了许多话,我也没听懂是什么意思 Ол іркіле көп сөз айтты, ешбірінің мағынасын түсінгенім жоқ.【夹生】jiāshēng【сын.】дүмбілез;

шала дымқыл; шала піскен: ~饭 шала піскен тамақ.【夹心】jiāxīn(~儿)【сын.】салма; салынды; ішіне салынған нәрсе (самса, кәмпит т. б.): ~饼干 ішінде салмасы бар печенье.【夹杂】jiāzá【ет.】араласқан; қоспа; қоспақ; қосылған; араластырып; араласып; ретсіз; тәртіпсіз: 脚步声和笑语声~在一起 жүріс дыбыстары мен күлкі дауытаыр бірге араласып кетті.【夹竹桃】jiāzhú táo【зат.】олеандр (гүлі қуармайтын, мәңгі жап-жасыл болып тұратын тал тәрізді үй өсімдігі).【夹注】jiāzhù【зат.】аңғарту; ескертпе; ескерту.【夹子】jiā-zi【зат.】тұтқыш; ұстағыш; ұстаушы: 头发~түйреуіш; шпилька; шаш түйреуіш.伽 jiā [伽椰琴] (jiāyēqín)【зат.】цинь (көрістердің ұлттық аспабы).佳 jiā①【сын.】асқан сұлу; әсем; өте әдемі; өте сұлу; айтуға тұрарлық; мандай алды; өте жақсы; тым жақсы; тамаша; асқан сұлулық; асқан тамашалық; әдемілік; әсемдік; көркемдік; өте жақсылық; 成绩甚~тамаша жетістіктер.②(Jiā)【зат.】фамилияға қолданылады.【佳宾】jiābīn қымбатты қонақ; ұнамды қонақ.【佳话】jiāhuà【зат.】ертегі; аңыз; әфсана; қызықты әңгіме; қызықты жағдай; : 传为~аңызға айналу.【佳绩】jiājì【зат.】жетістік; мерей; табыс: 再创~тағы да жетістікке жету.【佳节】jiājié【зат.】думан; мейрам; мереке; той: 中秋~Күз ортасы мерекесі.【佳境】jiājìng【зат.】①әсем көрініс; пейзаж; табиғат көрінісі (белгілі бір жердің я жаратылыстың әсем көрінісі): 西山~Сишан тауының әсем көрінісі.②керемет әлем; әсем әлем: 渐入~ақырындап әсемдікке жақындау.【佳句】jiājù【зат.】асыл сөз; сөз маржаны; асыл ой; мағыналы сөздер.【佳丽】jiālì〈书〉①【сын.】ару; әдемі; көрікті; перизат; сұлу.②【зат.】сұлу бикеш; сұлу қыз; көрікті әйел; ару қыз.【佳酿】jiāniàng【зат.】ғажап шарап; керемет шарап: 【зат.】酒~кымбат ғажап шарап.【佳偶】jiā'ou〈书〉【зат.】бақытты жұбайлар; жақсы жұп.【佳期】jiāqī【зат.】①үйлену күні; той күні.②жолығу; жолығысу; жүздесу; көрісу.【佳人】jiārén〈书〉【зат.】ару; әдемі;

көрікті; перизат; сұлу; сұлу бикеш; сұлу қыз; көрікті әйел; ару қыз: 才子~ талантты ару қыз.【佳肴】jiāyáo【зат.】айтулы тамақ; деликатес; жеңсік ас (сапалы істелген дәмді тамақ): 美味~дәмді жеңсік ас.【佳音】jiāyīn〈书〉【зат.】жақсы жаңалық; өағымда жаңалық; жауап; хат: 静候~Сізден жақсы жауап хат күтудемін.【佳作】jiāzuò【зат.】біртума; үлгі; шедевр (асқан үлгілі шығарма): 影视~телевизиондық шедевр.迦 Jiā Жиахы, Жиансу және Шандун провинцияларындағы өзен.迦 jiā күтпеген жерден көріп қалу; кездейсоқ кездесу.珈 jiā көне замандағы атауы әйелдер таққан басқим безегі.挟(挟)jiā“夹”(jiā)② мағынасында.枷 jiā【зат.】бұғау; кісен: 披~带锁 мойны кісендеулі шынжырмен байланған.【枷锁】jiāsuǒ【зат.】бұғау; кісен; шынжыр; мойынағаш; мойынтұрық: 精神~рухани кісен.泱(泱)jiā〈书〉дымқылдау; сіндіру; шылқылдату; шылқыту; ылғалдау.痂 jiā【зат.】қабыршақ.家(傢)jiā①【зат.】жанұя; отбасы: 他~有五口人 Оның жанұсында бес адам бар.②【зат.】үй: 我的~在上海 менің үйім Шанхайда.③【зат.】орнығ жұмыс орны: 我找到营部,刚好营长不在~Штабқа барып едім, командир орнында жоқ екен..④ шаруа; шаруашылық; кәсіпорын: 农~ауыл шаруашылығы.⑤ маман; қайраткер; білгір; білгіш; білімпаз; жетік: 科学~ғылым қайраткері; ғалым.⑥ мектеп; ағым; бағыт беру; бағыт; беталыс; жол сілтеу: 儒~конфуцийшілдік мектебі.⑦【зат.】палата: 上~жоғарғы палата.⑧менің: ~兄 менің ағам.⑨үй; үйде жасалған; үйде өсірілген: ~畜 үй жануарлары.⑩〈方〉【сын.】қала; елорда.11【мөл.】ғимаратқа мөлшер сөз: 一~人家 бір отбасы; 两~饭馆 екі қонақ үй; ~商店 үш дүкен.12(Jiā)【зат.】тегі.【家财】jiācái【зат.】үй жиһаздары; отбасы жағдайы: 万贯~иен байлық.【家蚕】jiācán【зат.】жібек құрт.【家产】jiāchǎn【зат.】дәулет; дүние; дүние-мүлік; мал-мүлік; мүлік: 继承~дүние мүлікке ие болу; байлық мұра етіп алу.【家长里短】jiāchánglǐduǎn(~儿)〈方〉күнделікті үй шаруалары: 谈谈~儿 үй шаруалары туралы сөйлесу.【家常】jiācháng【зат.】үй: ~便饭

үйдегі күнделікті тамақ.

【家常便饭】jiāchángbiànfàn ① үйдегі түскі ас. ② күнделікті іс; қарапайым жағдай; әдеттегілік; күндегілік; қарадүрсінділік; қарапайымдылық; үйреншіктілік.

【家丑】jiāchǒu 【зат.】 отбасылық абыройсыздық; қарабеттік; маскара; маскаралық; ұят: ~不可外扬 Отбасымыздың қарабет болуына жол беруге болмайды; жабулы қазан жабулы қалсын.

【家畜】jiāchù 【зат.】 үй жануарлары; мал.

【家传】jiāchuán 【ет.】 ұрпақтан ұрпаққа берілетін: ~秘方 ұрпақтап ұрпаққа берілетін құпия рецепт.

【家慈】jiācí 〈书〉【зат.】 менің анам; менің апам; менің шешем.

【家当】jiā·dàng(~儿) 〈口〉【зат.】 үй жиһаздары; жеке заттар: 置~ жеке заттарды орналастыру

【家道】jiā·dào 【зат.】 отбасының материалдық жағдайы: ~小康 отбасының материалдық жағдайы жақсы.

【家底】jiādǐ(~儿) 【зат.】 үй жиһаздары; жеке заттар: ~薄 қамтамасыз етілмеген; кедей отбасы.

【家电】jiādiàn 【зат.】 үйдегі электрқұралдар.

【家丁】jiādīng 【зат.】 даяшы; малай; үй қызметшісі.

【家法】jiāfǎ 【зат.】 ① мектеп оқуы және қағидалары; дәлелденбеген қағида; догма (тексерусіз, зерттеусіз тек сенімге ғана сүйенген дәлелденбеген қағида). ② патриархалдық негіз. ③ дүре таяқ; дүре шыбық; қамшы.

【家访】jiāfǎng 【ет.】 жанұяны көріп қайту: 通过~, 深入了解学生的情况 Үйді көріп қайтқан кезде студенттердің жағдайын түсінуге болады.

【家父】jiāfù 【зат.】 менің әкем; өз әкем.

【家鸽】jiāgē 【зат.】 кептер; көгершін; көк кептер.

【家规】jiāguī 【зат.】 үйдегі қағидалар: 国有国法, 家有~ Мемлекетте заң болса, уйдің де өз қағидалары бар.

【家伙】jiā·huo 〈口〉【зат.】 ① аспап; құрал; сайман; жарақ; қару. ② тип; пәле; арамза; жексұрын; кәпір; мұттайым; сұм; сұмырай; сұрқия: 你这个~真会开玩笑 Ой пәле, сен осы қалжыңбас екенсің ғой. ③ бақа-шаян; құрт-құмырсқа; мақұлық: 这~真机灵, 见了主人就摇尾巴 Ой, ақылды мақұлық-ай, иесін көре сала құйрығын бұлғаңдатып шыға келеді.

【家鸡】jiājī 【зат.】 тауық.

【家给人足】jiāgěnrénzú жетістікте өмір

сүру; жақсы жағдайда ғұмыр кешу.

【家计】jiājì 【зат.】 отбасын бағу; отбасын қамтамасыз ету: 维持~ отбасын қамтамасыз ету.

【家家户户】jiājiāhùhù 【зат.】 әр жанұя; әрбір үй; әрбір отбасы: ~都打扫得很干净 әрбі үй жақсылап тазаланып жатыр.

【家教】jiājiào 【зат.】 ① үйдегі тәрбие; үйде берілген тәлім: 有~ үйдің тәрбиесін көрген. ② репетитор; үйретуші (сабаққа үлгере алмайтын оқушыға үйде сабақ үйрететін мұғалім): 请~ үйретушіні шақыру.

【家景】jiājǐng 【зат.】家境 мағынасында.

【家境】jiājìng 【зат.】 отбасының материалдық жағдайы: 他的~不错 оның отбасының материалдық жағдайы жаман емес.

【家居】jiājū 【ет.】 қарбаласпай өмір сүру.

【家具】jiā·jù 【зат.】 жабдықтар; саймандар; жағдай; жиһаз (үй жабдықтары: шкафтар, үстелдер, орындықтар және т. с): 屋里什么~都没有 бөлмеде ешқандай жағдай болған жоқ.

【家眷】jiājuàn 【зат.】 ① отбасы; жанұя: 回城按~ қалаға отбасын ақелу үшін бару. ② әйел; жар; зайып; қатын: 他是有~的人 Ол үйленген адам; ол отбасылы адам.

【家口】jiākǒu 【зат.】 отбасы мүшелері; бала-шаға; үй-іш: ~多, 开销大 Үйде адам көп болса, шығын да көп болады.

【家累】jiālěi 【зат.】 отбасы салмағы; отбасы ауыртпалығы: 没有~ отбасы ауыртпалығы жоқ.

【家门】jiāmén 【зат.】 ① үйдің дарбазасы; үй қақпасы; салтанатты қақпа: 几天没进~了 бүрнеше күн бойы үйдің қақпасын ашпау. ② 〈书〉 отбасы; ру; тұқым: ~不幸 отбасым бақытсыз. ③ 〈书〉 өз отбасым; өз туыстарым; туғандарым; әке үйі: 他是我的~堂兄弟 Олар менің туған немере ағаларым.

【家母】jiāmǔ 【зат.】 менің анам; өз анам; менің апам.

【家谱】jiāpǔ 【зат.】 генеалогия; ру тарихы; шежңре.

【家雀儿】jiāqiǎo(方) 【зат.】 торғай; шымшық.

【家禽】jiāqín 【зат.】 үй құстары; асыранды құстар.

【家人】jiārén 【зат.】 ① отбасы мүшелері: ~团聚 отбасы мүшелері жиналды. ② көнедегі үй қызметшісі; малай.

【家什】jiā·shì 〈口〉【зат.】 үй

жиһаздары; үйдегі керек-жарақ: 食堂里的~擦得很干净 ас үйдегі жиһаздарды жақсылап сұрту керек.

【家世】jiāshì 〈书〉【зат.】 тек; ру; отбасы; тұқым.

【家事】jiāshì 【зат.】 ① үй шаруалары; үйдегі шаруалар: 一切~, 都是两个人商【мөл.】 着办 Үйдегі бар шаруаны екі адам келісе отырып жасау керек. ② 〈方〉 отбасының материалдық жағдайы: 他的~不错 оның отбасының материалдық жағдайы жаман емес..

【家室】jiāshì 【зат.】 ① әйел; жар; зайып; қатын: 已有~ әйелі бар. ② 〈书〉 үй; пәтер үй.

【家书】jiāshū 【зат.】 отбасымен хат алмасу: 写封~ үйге хат жазу.

【家塾】jiāshù 【зат.】 үйдегі мектеп (көнедегі бай адамдардың өз үйінен өздерінің балаларын және туыстарының балаларын оқыту үшін ашатын мектебі).

【家属】jiāshǔ 【зат.】 отбасы мүшелері; үйдегілер: 病人~ науқастың отбасы мүшелері.

【家鼠】jiāshǔ 【зат.】 қаптесер; тышқан; егеуқұйрық.

【家私】jiāsī 【зат.】 жекеменшік; дәулет; дүние; дүние-мүлік; мал-мүлік; мүлік; отбасылық істер: 万贯~ үлкен мүлік; сансыз байлық.

【家庭】jiātíng 【зат.】 отбасы; жанұя; үй: ~环境 отбасындағы жағдай.

【家庭暴力】jiātíngbàoli отбасындағы зорлық-зомбылық; жанұядағы озбырлық.

【家庭病床】jiātíngbìngchuáng үйде төсек тартып жату.

【家庭妇女】jiātíngfùnǚ үй иесінің әйелі; үй шаруасындағы әйел.

【家庭教师】jiātíngjiāoshī репетитор; үйретуші (сабаққа үлгере алмайтын оқушыға үйде сабақ үйрететін мұғалім).

【家庭医生】jiātíngyīshēng отбасылық дәрігер; отбасы дәрігері.

【家庭影院】jiātíngyǐngyuàn отбасылық кинотеатр.

【家徒壁立】jiātúbìlì 家徒四壁 мағынасында.

【家徒四壁】jiātúsìbì үйде құры

қабырғадан басқа ештеңе жоқ; кедейшілік жайлаған.

【家务】jiāwù 【зат.】 үй шаруашылығы: ~劳【ет.】 үйдегі еңбек.

【家乡】jiāxiāng 【зат.】 отан; ата-мекен; ел; ел-жұрт; туған ел; туған жер: 在我们~ біздің өлкеде; біздің отанымызда.

【家小】jiāxiǎo 【зат.】 әйелі мен балалары; жұбайы мен бала-шағасы:

丢下～ әйел, бала-шағасын тастап кетті.

【家信】jiāxìn【зат.】отбасымен хат жазысу: 接到～ үйінен хат алды.

【家兄】jiāxiōng【зат.】менің ағам; өз ағам.

【家学】jiāxué〈书〉【зат.】① отбасынан мұраға қалған білімдер; ата-анасынан мирас болып қалған ілімдер: ~渊源 ата-анадан мирас қалған ілімдер негізі.② үйдегі мектеп (көнедегі бай адамдардың өз үйінен өздерінің балаларын және туыстарының балаларын оқыту үшін ашатын мектебі).

【家训】jiāxùn【зат.】үйдегі әдет-ғұрыптар; үйдегі тәртіп.

【家严】jiāyán〈书〉【зат.】менің әкем; өз әкем.

【家宴】jiāyàn【зат.】үйдегі той-думан: 以～招待贵宾 үйдегі той-думанда қадірлі қонақтарды қарсы алу.

【家燕】jiāyàn【зат.】ауыл қарлығашы.

【家业】jiāyè【зат.】① үй жиһаздары; дәулет; мүлік: 重建～ отбасының мүлкін қалпына келтіру.②〈书〉үйдің мұра мамандығы; мирас мамандық.

【家用】jiāyòng①【зат.】үй шығындары; отбасылық шығындар: 贴补～ үй шығындарын қаптау.②【сын.】үй, үй іші; үйдегі: ~小商品 үйдегі майда тауарлар.

【家用电器】jiāyòngqiānqì үйдегі электрқұралдыр.

【家喻户晓】jiāyùhùxiǎo әйгі; әйгілі; жалпыға мәлім; жұртқа белгілі: 做到~ жұрттың бәріне жеткізу.

【家园】jiāyuán【зат.】отан; ата-мекен; ел; ел-жұрт; туған ел; туған жер: 重建~ туған жерін қалпына келтіру.

【家贼】jiāzéi【зат.】отбасы мүдделерін сатқан адам; отбасы мүддесіне қиянат жасаған адам.

【家宅】jiāzhái【зат.】үй; пәтер-үй.

【家长】jiāzhǎng【зат.】① ру ақсақалы; ру көсемі; патриарх (ру қоғамында ру басы; ақсақал).② отбасы басшысы; жанұядағы әке; ата-ана: 学校里明天开~座谈会 ертең мектепте ата-аналар жиналысы өтеді.

【家长制】jiāzhǎngzhì【зат.】ақсақалдық дәуір; патриархат (отбасы билігі ақсақалға көшкен ру қоғам формасы).

【家政】jiāzhèng【зат.】үй шаруашылығы.

【家种】jiāzhòng өз үйінде өсірілген: ~的蔬菜 өз үйінде өсірілген көкөністер.

【家装】jiāzhuāng【зат.】пәтер өрнегі; үй дизайны: ~设计 үйдің дизайнын жоспарлау.

【家资】jiāzī【зат.】дәулет; дүние; дүние-мүлік; мал-мүлік; мүлік: ~耗尽 дүние-мүлкін жұмсап бітіру.

【家子】jiāzǐ〈口〉【зат.】отбасы; жанұя; туыстар; тек; тұқым: 那边好几~都是新搬来的 Ана жақтағы туыстарымыздың көпшілігі жаға келген.

【家族】jiāzú【зат.】тұқым; тек; туыс. 筋jiā сыбызғы; сырнай.

【袈裟】jiā [袈裟] (jiāshā)【зат.】кашья; ряса (православие дін бастықтарының сырт киімі).

【葭】jiā①〈书〉камыс; құрақ (жас).②(Jiā)【зат.】фамилияға қолданылады.

【葭苳】jiāfū〈书〉【зат.】алыс туыскандар; алыс туыстар: ~之亲 алыс туыскандар.

【跣】jiā [跣] (jiāfū)【ет.】аяғы айқастырылған.

【嘉】jiā①асқан сұлу; әсем; өте әдемі; өте сұлу; айтуға тұрарлық; маңдай алды; өте жақсы; тым жақсы; тамаша; асқан сұлулық; асқан тамашалық; әдемілік; әсемдік; көркемдік; өте жақсылық; ~宾 қымбатты қонақ.② дәріп; құптау; мадақ; мақтан; мақтаншылық; мақтаныш; мақтау; пікір; дәріптеу; мадақтау: 其志可~ оның ынтасы мақтауға арзиды.③ (Jiā)фамилияға қолданылады.

【嘉宾】(佳宾)jiābīn【зат.】құрметті қонақ; қадірлі қонақ: ~满座 құрметті қонақтардың барлығы түгел келді.

【嘉奖】jiājiǎng①【ет.】дәріп; құптау; мадақ; мақтан; мақтаншылық; мақтаныш; мақтау; пікір: 通令~ мадақтау туралы бұйрық шығару.②【зат.】мадақтама; мақтау; пікір: 最高的~ ең үлкен мадақтама.

【嘉靖】jiājìng【зат.】Ғажайып тыныштық орнату (Мин династиясы императоры Чжоу Хоуцун басқаруының ұраны).

【嘉勉】jiāmiǎn〈书〉【ет.】көтермелеу; мадақтау; ынталандыру: 函电~ мадақтама хат.

【嘉许】jiāxǔ〈书〉【ет.】дәріптеу; мадақтау; мақтау; жақтыру; жарату; қостау; қоштау; мақұлдау: 城可~ мақтауға әбден тұрарлық.

【嘉言懿行】jiāyányìxíng〈书〉алтын сөздер әрі үлгі аларлық істер.

【镓】jiā【зат.】галлий (ақ түсті сирек металл).

【豨】jiā〈书〉шошқа; қабан (жабайы шошқа).

【麋】jiā〈书〉бұғы; марал.

jiá

【夹】jiá【сын.】астар; ұлтанша; іштік: ~袄 астарлы күртеше.

【郟】jiá① Жиасян, Хынан провинциясындағы уезд.②【зат.】фамилияға қолданылады.

【荚(荚)】jiá【зат.】① бұршаққын; қабық; собық; 豆~ бұршақ қабығы.②(Jiá)тегі.

【荚果】jiáguǒ【зат.】ірі бұршақ.

【戛】jiá〈书〉ақпа құлақ; алаңғасар; зейінсіз; көңілсіз; құнтсыз; салақ; ынтасыз; енжар; немқұрайды; селқос; селсок; кемсітетін; кеміткен; қалай болса солай; қорлаған; қорлайтын; менсінбеген; менсінбейтін; тақаппар; төменсітетін: ~然 елемеген; елемейтін.

【戛置】jiázhì〈书〉【ет.】елемеу; ескермеу; жаратпау; жек көру; кемсіту; менмендік ету; менсінбеу; тіксіну; ұнатпау.

【戛(戛)】jiá〈书〉дүкілдету; дүкілдеу; зырқылау; қағу; сарғылдау; соғу; тақылдату; тарсылдату; тарсылдау; тоқылдату; тықылдату: ~击 қағу; қойғылау; соғу.

【戛戛】jiájiá〈书〉【сын.】ауыр; қиын: ~乎难哉! Ерекше ауыр апат!

【戛然】jiárán〈书〉【сын.】① сұңқылдап жырлау; тыраулау (тырна туралы): ~长鸣 тырна тыраулап жатыр.② сықырлату; сықырлау; шақырлау; шикылдау: ~而止 сырырлап тоқтады.

【铁(缺)】jiá〈书〉① қысқаш; қысқаш; тістеуік; шымшуыр: 铁~ темір қысқаш.② қылыш; семсер: 长~ сабы ұзын қылыш.③ қылыштың қолға ұстайтын жері; қылыштың сабы.

【颊(颊)】jiá【зат.】бет; жақ; ұрт: 两~екі беті.

【颊囊】jiánáng【зат.】жақ сыртынан тұрған қалта.

【蛱(蛱)】jiá [蛱蝶] (jiádié)【зат.】ванесса.

【跣】jiá〈书〉сүріну; шалыс басу.

jiǎ

【甲】jiǎ①【зат.】«цзя» (он циклдық белгілердің біріншісі)..② алғашқы; бірінші: 桂林山水~天下 Гуйлинь өзінің таулары және суларымен әйгілі.

③(Jiǎ)【зат.】фамилияға қолданылады. 甲 2jiǎ① қабыршақ; сауыт; тас қабық (мыс. тасбақаның үстіндегі тас қабығы): 龟~ тасбақа сауыты.② тырнақ: 指~ тырнақ.③ бадана; ат-жарак; қару-жарак; сауыт (қылыш, найзадан сақтау үшін бұрынғы кездерде киетін темір сауыт): 盔~ сауыт-сайман.

甲 3 jiǎ【зат.】«цзя» (халықты әкімшілік бөлудің жүйесі).

【甲板】jiǎbǎn【зат.】палуба (кеменің үсті): 上~ жоғарғы палуба.

【甲笨】jiǎbèn【зат.】толуол

(медицинада, копарғыш заттар өндірісінде пайдаланатын химиялық зат).

【甲兵】jiǎbīng 〈书〉【зат.】① ат-жарақ; қару-жарақ; сауыт-сайман. ② қаруланған әскер.

【甲虫】jiǎchóng【зат.】қоңыз.

【甲醇】jiǎchún【зат.】метанол; ағаштан жасалған спирт; метил спирті; метилдік спирт.

【甲骨文】jiǎgǔwén【зат.】сүйек және тасбақа сауытына жазылған көне жазулар.

【甲亢】jiǎkàng【зат.】гипертиреоз; базед ауруы; бақшаңкөз ауруы.

【甲壳】jiǎqiào【зат.】қабыршақ; сауыт; тас қабық (мыс. тасбақаның үстіндегі тас қабығы).

【甲壳【ет.】物】jiǎqiàodòngwù шаян тәрізді; шаян тектес.

【甲醛】jiǎquán【зат.】формальдегид; құмырсқа альдегиді.

【甲烷】jiǎwán【зат.】рудник газы; батпақ газы; метан (сазды жердің газы, көміртегі мен сутегінің қосындысы).

【甲午战争】Jiǎwǔ Zhànzhēng 1894—1895 жылдардағы қытай-жапон соғысы.

【甲鱼】jiǎyú【зат.】қытай амидасы; қыыр шығыстық тасбақа.

【甲冑】jiǎzhòu 〈书〉【зат.】бадана; сауыт (қылыш, найзадан сақтау үшін бұрынғы кездерде киетін темір сауыт); бронь.

【甲状软骨】jiǎzhuàng-guǎngǔ қалқандық шеміршек.

【甲状腺】jiǎzhuàngxiàn【зат.】қалқанша без.

【甲子】jiǎzǐ【зат.】алпысжылдық; алпысжылдық цикл.

岬 jiǎ①таудың етегі; алап; алқап; аңғар. ②жартас; қия; құз.

【岬角】jiǎjiǎo【зат.】мүйіс (сүйірленіп теңізге еніп тұрған жер).

胛 jiǎ【зат.】күрекше; қалақ: ~骨 күрек.

贾 (賈) Jiǎ【зат.】фамилияға қолданылады. 〈古〉“价 (價)”jià мағынасында.

【贾宪三角】Jiǎ Xiànsānjiǎo Жиань Сянь үшбұрышы.

钾 jiǎ【зат.】калий (химиялық элемент, күміс сияқты ақшыл металл).

【钾肥】jiǎfēi【зат.】калий тыңайтқыштары.

假 jiǎ①【сын.】бекер; жалған; лақап; өтірік; бүркеме; жасанды; жылмысқы: ~话 өтірік сөз.②болжал; болжам; долбар, жорамал; ойлау; тұспал; шамалау: ~设 болжамалы.③егер; егер де: ~若 егер.④〈书〉қарызға алу; уақытша алып тұру: 久~不归 қарызға алып қайтармау.

【假扮】jiǎbàn【ет.】жасырыну;

бүркену: 他~什么人, 就像什么人 Ол кімге ұқсап бүркенсе де, содан аумақ қалады.

【假币】jiǎbì【зат.】жалған ақша; жалған құжат.

【假钞】jiǎchāo【зат.】жалған банкноттар.

【假充】jiǎchōng【ет.】өзін өзі атау; болғансу; болып көріну; жәдігөйлену; сияктану: ~内行 өзін білімпаз сияқты көрсету.

【假道学】jiǎdào xué【зат.】екіжүзділік; жәдігөйлік; жүзікаралық; көлгірлік; сикырлық; екіжүзді адам; жәдігөй; көлгір; сикыршы; .

【假定】jiǎdìng①【ет.】болжал; болжам; долбар, жорамал; ойлау; тұспал; шамалау: ~他明天起程, 后天就可以到达延安 Ол шамамен ертең жолға шығатын болса, арыкүні Янанға жетіп баруы мүмкін.②【зат.】жорамалдау; болжалдау; болжам.

【假根】jiǎgēn【зат.】ризонд.

【假公济私】jiǎgōngjìsī өз мүддесін көздеп лауазымын пайдалану.

【假果】jiǎguǒ【зат.】өтірік жеміс; жалған жеміс.

【假借】jiǎjiè①【ет.】иеленіп алу; пайдаланып қалу; пайдаланып кету; түрінде; көз бояп: ~义 біреудің атын пайдаланып.②【зат.】кірме; шеттен алып пайдалану.

【假冒】jiǎmào【ет.】жалғап қою; жасау; сылтаурату; сылтау қылу; сылтау іздеу; бұрмалау: 谨防~ Жасанды бұйымнан абай болыңыз.

【假寐】jiǎmèi〈书〉【ет.】қалғу; қалғып-мүлгу; мүлгу; көз шырымын алу; көз іліндіру: 闭目~ көзін жұмып қалғып алу.

【假面具】jiǎmiàn jù【зат.】①бетперде; маска (танытпау киімі т. б.); жасанды бет.②бетперде: 识破~ бетпердесін танып кою.

【假名】jiǎmíng【зат.】бүркеме ат; бүркеншік ат; бүркеншік есім; бүркеніш ат; жалған ат; жасырын ат; құпия ат; лақап ат.

【假模假式】jiǎ-mojiǎshì қулықшыл; монтаны; өтірікші; екіжүзді.

【假模假样】jiǎ-mojiǎyàng 假模假式 мағынасында.

【假撇清】jiǎpiēqīng〈方〉【ет.】білмейтін сынай таныту.

【假仁假义】jiǎrénjiǎyì екіжүзділік; монтанылық; сайқалдық; сұрқиялық: ~的人 сұрқия адам.

【假如】jiǎrú 连 егер; егер де: ~明天不下雨, 我一定去 Егер ертең жаңбыр жаумаса, мен міндетті түрде барамын.

【假若】jiǎruò 连 егер де; солай болса; егер: ~遇见这种事, 你该怎么办? Егер осындай шаруаға түсіп қалмасаң,

қазір не істеуші едің а?

【假嗓子】jiǎsǎng-zi【зат.】фальцет (жіңішке еркек даусы); фистула (шаңқылдап шыққан жіңішке даусы).

【假山】jiǎshān【зат.】жасанды кішігірім тау.

【假设】jiǎshè①【ет.】болжал; болжам; долбар, жорамал; ойлау; тұспал; шамалау: ~他明天起程, 后天就可以到达延安 Ол шамамен кеше жолға шыққан болса, арыкүні Янанға жетіп баруы мүмкін.②【ет.】басынан шығару; қиыстыру: ~的 қиыстырылған.③【зат.】гипотеза; болжам; болжамдау.

【假使】jiǎshǐ 连 егер; егер де: ~你同意, 我们明天一清早就出发 Егер сіз келіссеніз, біз ертең таңертең ерте жолға шығамыз.

【假释】jiǎshì【ет.】мерзімінен бұрын шартты босату.

【假手】jiǎshǒu【ет.】① жасанды қол; қолы протез.② бірдеме арқылы; біреу арқылы: ~于人 басқа біреудің еңбегін пайдалану.

【假说】jiǎshuō【зат.】гипотеза; болжам.

【假死】jiǎsǐ【ет.】① өтірік өлім; өтірік өлген (өліп қалған болып көріну).② анабиоз (ағзаның өмірін уақытша тоқтату).③ өзін өлген сияқты көрсету.

【假托】jiǎtuō【ет.】① сылтаурату; сылтау табу; мензеу; сүйену; сілтеу: 他~家里有事, 站起来先走了 Ол үйінде жұмыс бар деп сылтауратып тұрып кетіп қалды.② арқылы; жәрдемімен; біреу арқылы.

【假戏真做】jiǎxìzhēnzhuò ойын шындыққа айналып кетті.

【假想】jiǎxiǎng【ет.】жорамалдағы; қиялдағы; ойдағы: ~世界 қиялдағы әлем.

【假想敌】jiǎxiǎngdí【зат.】белгіненіп қойған қарсылас; анықталған қарсылас.

【假相】jiǎxiàng “假象” мағынасында.

【假象】jiǎxiàng【зат.】қате елестету; жалған көрініс; жалған құбылыстар: 擦亮眼睛, 不要被~所迷惑 Жалған құбылыстарды көріп шатысқанша көзіңді ашық ұста.

【假小子】jiǎxiǎo-zi【зат.】еркекшора.

【假惺惺】jiǎxīngxīng(~的)【сын.】екіжүзділік; монтанылық; сайқалдық.

【假性近视】jiǎxìng-jìnshì өтірік алыстан көрмеушілік; жалған алысқа көзі жетпеушілік.

【假牙】jiǎyá【зат.】қойылған тіс; тіс протездері.

【假意】jiǎyì①【зат.】алдау; алдаушылық; жадыгөйлік; жалған;

өтірік: 虚情~ жалған сезіммен алдау.
②【үс.】 әдейі; әдейілеп; біле тұра; қасақана; жорта; қалжыңдап; қасақана; ойнап: 他~笑着问 Ол әдейі қалжыңдап сұрады

【假造】jiǎzào【ет.】① алдау; бұзу; бұрмалау: ~证件 құжатты бұрмалау.
② ойлап шығару; алдап айта салу; ойына келгенін айту: ~理由 ойлап шығарылған дәлелдер.

【假账】jiǎzhàng【зат.】 өтірік бухгалтерлік есеп.

【假肢】jiǎzhī【зат.】 жасанды аяқ-қол; протез аяқ-қол.

【假装】jiǎzhuāng【ет.】 қылымсу; өтірік болу; сылтаурату; тәлімсу: ~糊涂 Ол ақымақсынып тұрды.

横(橫)jiǎ катальпа; қытай камелиясы.

榎jiǎ “横” мағынасында.

jià

价(價)jià①【зат.】 ақы; баға; бәс; құн; нарық: 物~ тауардың бағасы. ② бағалылық; құндылық: 等~交换 эквивалентті айырбас; тепе-тең құндылық. ③【зат.】 валенттілік (бір элемент атомның сан жағынан өзіндей не азды-көпті мөлшердегі сутегі атомымен қосылу қабілеті). ④(Jià)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【价格】jiàgé【зат.】 ақы; баға; бәс; құн; нарық: ~波【ет.】 бағаның аутқуы.

【价款】jiàkuǎn【зат.】 тауарға төленетін ақша.

【价码】jiàmǎ(~儿)〈口〉【зат.】 баға; ақы; құн: 标明~ баға белгілеу.

【价目】jiàmù【зат.】 құн; ақы; баға: ~表 баға анықтамалығы; баға көрсеткіші; бағанама; бағатізбе; баға тізімі; нарық көрсеткіші; преysкуррант (сатылатын нәрселердің аты, бағасы көрсетілген тізім).

【价钱】jiàqián【зат.】 баға; құн; ақы: ~公道 әділ баға.

【价位】jiàwèi【зат.】 баға; құн; ақы: 低~ төмен баға.

【价值】jiàzhí【зат.】 ① құн; құндылығы: ~变【ет.】 баға өзгерісі. ② мағызы; бағасы; құны: 经济~ экономикалық маңызы.

【价值观】jiàzhíguān【зат.】 баға; құндылықтар жүйесі.

【价值规律】jiàzhíguīlǜ құндылық заңы.

【价值连城】jiàzhíliánchéng ерекше қымбат тұрады; өте қымбат.

【价值量】jiàzhíliàng【зат.】 құн; құндылығы.

【价值【сын.】式】jiàzhíxíngshì құндық тұлғалану.

驾(駕)jià①【ет.】 жеккі; жегу; қосу. ②

【ет.】 басқарту; басқару; басқарып отыру; бастау; жүргізу: ~车 машина жүргізу. ③ басқарту; басқару; басқарып отыру; бастау; : 车~ | 大~ машинаны басқару. ④ екі аяқты күйме арба; колесница (екі аяқты күйме арба).

⑤(Jià)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【驾临】jiàlín【ет.】 сіздің келуіңіз: 恭候~ Сіздің келуіңізді асыға күтемін.

【驾凌】jiàlíng【ет.】 артық болу; асу; асып түсу; асырту; асыру; асырылу; басым болу; басым түсу; басып озу.

【驾龄】jiàlíng【зат.】 жүргізушілік тәжірибесі: 他是个老司机, 已有二十年~了 Ол жиырма жылдық тәжірибесі бар кәрі жүргізуші.

【驾轻就熟】jiàqīngjiùshú көз қорқақ, қол бағыр.

【驾驶】jiàshǐ【ет.】 жүргізу; басқарту; басқару; басқарып отыру; бастау: ~汽车 көлікті басқару.

【驾校】jiàxiào【зат.】 автомектеп.

【驾驭】(驾御)jiàyù【ет.】 ① басқару; менгеру; тізгінін ұстап айдау: 这匹马不好~ мына атты басқару қиын. ② басқару: ~时局 қазіргі жағдайды басқару.

【驾辕】jiàyuán【ет.】 жегулі арба; жегу; жегілу; қосу.

【驾照】jiàzhào【зат.】 жүргізуші күәлігі.

架jià①(~儿)【зат.】 баған; дінгек; таған; тіреу; ілгек; ілгешек: 衣~儿 киім ілгек. ②【ет.】 қолдау; тіреу; ұстап тұру: ~桥 көпір құрылысы. ③【ет.】 дарытпау; қағу; қайтару; тойтару: ~住 соққыны қайтару. ④【ет.】 қымқыру; ұрлап алу; ұрлап әкету; ұрлап жету; ұрлау: 他被土匪~走了 Ол қарақшыны қинап алып кетті. ⑤【ет.】 демеу; қолдау; қолтықтан сүйеу; сүйемелдеу; сүйеу. ⑥ араздық; даудамай; егер; егестік; жанжал; керіс-шалыс; лан; талас; ұрыс; ұрыс-керіс; шатақ: 打~ ұрысу. ⑦【мөл.】 мөлшер сөз: 几~飞机 бірнеше ұшак.

【架不住】jià·buzhù〈方〉【ет.】 ① шыдай алмау; көмек беруге шамасы болмау. ② шыдай алмау; әлі келмеу.

【架次】jiàcì【мөл.】 ұшактың ұшуы.

【架得住】jià·dezhù〈方〉【ет.】 төтеп беру; төтеу; шыдау: 有的小学给学生留的家庭作业太多, 孩子怎能~? Кейбір бастауыш сынып оқушыларына өте көп тапсырмалар береді, балалар оған қалайша төтеп береді?

【架空】jiàkōng【ет.】 ① аспа; аспалы; асып қоятын: 竹楼是~的, 离地约有两米多高 Бамбуктан жасалған аспалы үйдің биіктігі шамамен екі метрге

жетеді. ② айғақсыз; дәлелсіз; дерексіз; жөнсіз; жөні жоқ; жүйесіз; қисынсыз; негізсіз; уәжсіз.

【架设】jiàshè【ет.】 қондыру; қою; орнату; жасау; жүргізу; ретке салу: ~桥梁 көпірді салу.

【架势】(架式)jià·shì【зат.】 ①〈口〉 дене күйі; дене тұрысы; кейіп; қалып; тұрған тұрыс: 看他走路的~像是个军人 Оның жолда келе жатқан кейіпін көріп, әскери адамға ұқсаттым. ②〈方〉 ахуал; жағдай; жағдаят; жәйт: 看她病的~是不行了 Оның ауырып жатқан жағдайын көріп, қатты абыржыдым.

【架秧子】jià·yāng·zi〈方〉【ет.】 жағымпаз; жампан; жандайшап; жантаық; жарамсақ; жарбақ; жәреуке; жәркелеш; итаршы; күлгек; қошаметкей; қошаметші: 起哄~ жағымпаздану.

【架子】jià·zi【зат.】 ① демеуіш; сүйеуіш; тіреуіш; астына қойылатын сүйемел; түпқойма; тығырық; үйкек; қаңқа: 骨头~ қаңқа. ② бастау; негіз; қаңқа; арқау; кереге; сүйек; сүйеніш; төсек; тұлға сүйеніш: 文章的~ мақаланың арқауы. ③ кеудемсоқтық; менмендік; шамданушылық; шамшылдық: 没有~ менмендігі жоқ.

④ дене күйі; дене тұрысы; кейіп; қалып; тұрған тұрыс: 看他走路的~像是个军人 Оның жолда келе жатқан кейіпін көріп, әскери адамға ұқсаттым.

【架子车】jià·zīchē【зат.】 қол арба.

【架子花】jià·zīhuā【зат.】 екінші мінезді кейіпкер.

【架子猪】jià·zīzhū【зат.】 енесінен айырған шошқа баласы.

假jiǎ【зат.】 демалыс; каникул: 暑~ жазғы демалыс.

【假期】jiàqī【зат.】 демалыс; каникул; демалыс мерзімі: 一个月的~ бір айлық демалыс.

【假日】jiàrì【зат.】 демалыс күні: ~照常工作 демалыс күндері жұмыс әдеттегідей жүреді.

【假日经济】jiàrìjīngjì демалыс кезіндегі шаруашылық қызмет.

【假条】jiàtiáo(~儿)【зат.】 демалыс сұрау мақсатында жазылған өтініш хат.

嫁jià①【ет.】 зайыптылық; күйеуге шығушылық; күйеуде болу; тұрмыста болу: ~女儿 қызын тұрмысқа беру. ② алып қою; апарып қою; ауыстырып салу; аудару: ~祸于人 кінәні басқа біреуге аудару. ③(Jià)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【嫁接】jiàjiē【ет.】 будандау; егу; телу; шаншу.

【嫁妆】(嫁装)jià·zhuāng【зат.】 жасау;

жасау мүлкі (ұзатылған қызға берілетін мүлік).

稼 jià ① егу; себу; отырғызу: 耕 ~ диканшылық. ② астық; дәнді дақыл; дәнді егіс: 庄 ~ егіс; егістік.

【稼穡】jiàsè <书> 【ет.】егін егушілік; егін шаруашылығы; егіншілік; диканшылық: ~ 艰难 егіншілік қиын.

戔 (戔) jiān [戔 戔] (jiānjiān) <书> 【сын.】 болмашы; өте шамалы; тым аз: 为数 ~ өте аз сан.

jiān

尖 jiān ① 【сын.】 жіңішке; өткір; үшкір: ~ 下巴 颏儿 негі үшкір. ②

【сын.】 қаңсылды; шаңқылдақ; ащы; шыңғырған; шикылдақ; шырылдақ; шіңкілдек: ~ 声 ~ 气 шикылдақ дауыспен сөйлеу. ③ 【сын.】 алғыр; өткір; тапқыр; тапқыш: 眼 ~ көзі өткір. ④ 【ет.】 қаңқылдау; қыңсылау; шаңқылдау; шырылдау: 她 ~ 着 嗓子 喊 Ол шаңқылдап айғай салды. ⑤ (~ 儿)

【зат.】 жүз; ұш (бір нәрсенің сүйір ұшы я жүзі): 针 ~ иненің ұшы. ⑥ (~ 儿)

【зат.】 дүр; көрнекті; үздік: ~ 儿 货 ең үздік тауар. ⑦ <方> 【сын.】 қызғаншақ; есепдан; есепқой; есепқор; сараң; шығымсыз: 这人可 ~ 了, 一点 儿 亏 也不 吃 Мына адамның сараңдығы соншалық, кішігірім шығын шықса тамаққа да ақша қымай қалады. ⑧ 【сын.】 өткір; тікенді; зәрлі; зымиян; кекеткіш; мысқылшыл: 他 嘴 ~, 说话 不留 情面 оның тілі қымиян, айтқан сөздері аяусыз. ⑨ (Jiān) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【尖兵】jiānbīng 【зат.】 ① барлау; барлаушы; шолғыншы: ~ 班 барлау бөлімі. ② екпінді; авангард; алдыңғы; басшы: 我们是 地质 战线 上的 ~ біз геология саласындағы алдыңғы қатардағылармыз.

【尖刀】jiāndāo 【зат.】 екпінді; авангард; алдыңғы; басшы: ~ 部 队 алдыңғы әскер.

【尖顶】jiāndǐng 【зат.】 төбе; бас; бас жақ; ұш.

【尖端】jiānduān ① 【зат.】 жүз; ұш (бір нәрсенің сүйір ұшы я жүзі): 针 ~ иненің ұшы. ② 【сын.】 төбе; бас; биік; биіктік; шың: ~ 科学 ғылым шыңы.

【尖晶石】jiānjīngshí 【зат.】 шпинель, цейлонит.

【尖刻】jiānkè 【сын.】 ащы; замыр; зәрлі; кекесін; сықақ сөз: 他 为 人 ~ Ол қыршаңқы адам.

【尖利】jiānlì 【сын.】 өткір; өзектен өтетін; ащы; шыңғырған: 笔 锋 ~ өткір қалам.

【尖溜溜】jiānliūliū (~ 的) <方>

【сын.】 сүйір; үшкір; өткір; өзектен өтетін; ащы; шыңғырған: ~ 的 嗓子 шыңғырған дауыс.

【尖脐】jiānqí 【зат.】 еркек теңіз шаяны.

【尖锐】jiānruì 【сын.】 ① жіңішке; өткір; үшкір: 把 锥子 磨得 非常 ~ бізді өткір етіп ұштау. ② байқағыш; білгір; көреген; өткір; сұңғыла; тапқыр: 眼 光 ~ өткір көзқарас. ③ қатты; өткір: 子 弹 发出 ~ 的 啸 声 оқтың қатты ысқырған дыбысы естілді. ④ өткір; қатты; қатты соғатын; қатты тиетін; оспа: ~ 的 批评 өткір сын.

【尖锐】jiānsuān 【сын.】 замыр; зәрлі; кекесін; сықақ сөз; өткір: ~ 刻 薄 аяусыз сықақ.

【尖牙】jiānyá 【зат.】 азу тіс.

【尖子】jiān-zi 【зат.】 ① жүз; ұш (бір нәрсенің сүйір ұшы я жүзі): 针 ~ иненің ұшы. ② 【зат.】 дүр; көрнекті; үздік: 他是 我们 班 的 ~ 学生 Ол біздің топтағы үздік оқушы.

【尖嘴薄舌】jiānzǐbóshé жылан тіл; тілі ащы; тілі жаман.

【尖嘴猴腮】jiānzǐhóusāi корқынышты кейіп; кейіпсіз; сиықсыз; тұрпатсыз; ұсқынсыз.

奸 1 jiān ① арам ойлы; аяр; жауыз; жымырысқы; зұлым; зұлымдық: ~ 笑 жымырысқы күлкі. ② екіжүзділік; опасыздық; сатқын; сатқындық: ~ 臣 сатқын. ③ опасыз; сатқын; сатылған (дұшпанға, жауға сатылған): 汉 ~ Қытайды сатқан адам. ④ 【сын.】 ғаяр; жәдігөй; қуланған; қулықты; тақыс: 藏 ~ 耍 滑 қулыққа жүгіну. 奸 2 (姦) jiān азығандыққа салыну; азығандау; бұзықтық істеу: 通 ~ зинакорлық.

【奸臣】jiānchén 【зат.】 опасыз; сатқын; сатылған.

【奸宄】jiānguǐ <书> 【зат.】 дұшпандар мен сатқындар; ішкі дәне сыртқы жаулар.

【奸猾】jiānhuá 【сын.】 ғаяр; жәдігөй; қуланған; қулықты; тақыс; арамза; екі жүзді; залым; қиянатшыл; опасыз; серт бұзған.

【奸滑】jiānhuá “奸猾” мағынасында.

【奸计】jiānjì 【зат.】 айла; әзәзілдік; қастық; пәлелік; шиеленіс: 中 ~ қастық құрбандарына айналу.

【奸佞】jiānnìng <书> ① 【сын.】 зұлым әрі жағымпаз: ~ 人 зұлым әрі жағымпаз адам. ② 【зат.】 сатқын; жауыз опасыз: ~ 专 权 озбыр опасыздық.

【奸商】jiānshāng 【зат.】 алыпсатар.

【奸徒】jiāntú 【зат.】 азығырғыш;

азғырушы; аздырушы; араншы; әзәзіл; бұзушы; тайдырушы.

【奸污】jiānwū 【ет.】 зорлау; күштеу; азғыру; жолдан тайдыру.

【奸细】jiān-xì 【зат.】 жансыз; тыңшы; азғырушы; арандатушы; ұрындырушы; ылаң салушы; ылаңшы.

【奸险】jiānxiǎn 【сын.】 арам ойлы; аяр; жауыз; жымырысқы; зұлым; зұлымдық.

【奸笑】jiānxiào 【ет.】 арам күлкі; жымырысқы күлу: 满脸 ~ жүзінде арам күлкі.

【奸邪】jiānxié <书> ① 【сын.】 жауыз; жымырысқы; зұлым; зұлымдық; арам ойлы. ② 【зат.】 жауыз адам; арам адам; зұлым адам.

【奸雄】jiānxióng 【зат.】 қаскүнем билікқұмар: 乱 世 ~ қаскүнем билікқұмарлардың тынышсыз кезі.

【奸淫】jiānyín 【ет.】 ① бұзықтық; жезөкшелік; ойнас; азу; бұзылу; бұзықтыққа салыну. ② зорлау; күштеу; азғыру; жолдан тайдыру: ~ 掳 掠 ұрлап кетіп зорлау.

【奸贼】jiānzéi 【зат.】 опасыз; сатқын; сатылған: 卖 国 ~ Отанын сатқан опасыз.

【奸诈】jiānzhà 【сын.】 арам ойлы; аяр; жауыз; жымырысқы; зұлым; зұлымдық.

间(間、間)jiān ① 【зат.】 арада; аралық; арасында; арасындағы: 两国 之 ~ екі мемлекет арасында. ② 【зат.】 ортасында; арасында; ішінде; барысында: 人 ~ адамдар арасында. ③ бөлме: 里 ~ ішкі бөлме. ④ 【мөл.】 мөлшер сөз: 一 ~ 卧 室 бір жатын бөлме. ⑤ (Jiān) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【间冰期】jiānbīngqī 【зат.】 мұздықаралық.

【间不容发】jiānbùróngfà ① тығыз; жиі; тар; бір тал шашқа да орын жоқ. ② қыл үстінде тұру.

【间架】jiānjià 【зат.】 арқау; кереге; сүйеніш; төсек; тұлға сүйеніш.

【间距】jiānjù 【зат.】 аралық; интервал.

【间量】jiān-liang (~ 儿) <方> 【зат.】 бөлменің аумағы; ауданы: 这 间 屋 子 ~ 儿 太 小 Мына бөлменің ауданы тым кішкентай.

【间脑】jiānnǎo 【зат.】 аралық ми.

【间奏曲】jiānzòuqǔ 【зат.】 антракт; үзіліс (ойын-сауық арасындағы я концерт бөлімі арасындағы үзіліс).

歼(殲)jiān жайпау; жайрату; жойдыру; жойып жіберу; жою; көзін жою; құрыту; қыру; қырып тастау; ойран қылу: ~ 敌 五 千 бес мың жау әскерлерінің көзін жою.

歼击】jiānjī【ет.】көзін жою; құрыту; жайпау; жайрату; жойдыру; жойып жіберу; жою; қыру; қырып тастау; ойран қылу: ~敌 жауын құрту.

【歼击机】jiānjī【зат.】жойғыш; құртушы; қырып-жоюшы.

【歼灭】jiānmiè【ет.】жойып жіберу; жою; қыру; қырып тастау; көзін жою; құрыту; жайпау; жайрату; жойдыру; ойран қылу: ~敌人! Дұшпандарға өлім!

【歼灭战】jiānmièzhàn【зат.】жоюға бағытталған әскери қимылдар.

坚(堅)jiān①берік; қатты; мықты: ~冰 қатты мұз.②тұрақты; тұрлаулы; күшті; қатты: 攻~ күшті жерлерінен соққы беру.③баянды; бекем; орнықты; тиянақты; тұрақты: ~信 сендірілген.

④(Jiān)【зат.】фамилияға қолданылады.

【坚壁】jiānbì【ет.】жаудан материалдық құндылықтарды жасыру: 把粮食~起来 астық байлықтарын жаудан жасырып қою.

【坚壁清野】jiānbìqīngyě жауға ештеңе тимеу үшін материалдық байлықтарды жасырып қойып, қауіпсіз жерге шығару.

【坚不可摧】jiānbùkěcuī берік; қажымас; мұқалмас; мызғымас.

【坚持】jiānchí【ет.】қорғау; сақтап қалу: ~工作 жұмысын қорғау.

【坚定】jiāndìng①【сын.】тұрақты; тұрлаулы; күшті; қатты: 攻~ күшті жерлерінен соққы беру.②【ет.】бекіту; мықтау; нығайту: ~立场 өз позициясын бекемдеу.

【坚固】jiāngù【сын.】бекем; берік; мығым; мықты; нық; орнықты; төзімді; шыдамды: 阵地~ ұстанымы бекем.

【坚果】jiānguǒ【зат.】жаңғақ.

【坚决】jiānjué【сын.】табанды; қатал; қатаң; үзілді-кесілді: 态度~ табанды тәсіл.

【坚苦】jiānkǔ【сын.】арымайтын; жалықпайтын; қажымайтын; қажымас; майталман; өлермен; талмайтын; торықпас.

【坚苦卓绝】jiānkǔ zhuójué ерекше тұрақтылық.

【坚强】jiānqiáng①【сын.】күшті; берік; қатты: 意志~ еркі күшті.②【ет.】бекіту; мықтау; нығайту: ~自己的信心 Өз сенімін нығайту.

【坚忍】jiānrěn【сын.】табанды; тұрақты; стоицизм; стоицизмдік: ~的意志 табанды ерік.

【坚韧】jiānrèn【сын.】берік; қайсар; орнықты; табанды; тайсалмайтын; тайынбайтын; тұрақты: 质地~ берік мінез.

【坚韧不拔】jiānrèn bùbá қажымас;

қайтпас; табанды.

【坚实】jiānshí【сын.】①бекем; берік; мығым; мықты; нық; орнықты; төзімді; шыдамды: ~的基础 бекем базалар.②бекем; күшті; дені сау: 身体~ күшті денсаулық.

【坚守】jiānshǒu【ет.】берілмеу; құламау; таймау: ~阵地 позицияларын берілмей қорғау.

【坚信】jiānxìn【ет.】батыл; сенімді; сеніммен; тыңғылықты: ~我们的事业 一定会胜利 Біздің шаруа міндетті түрде пайдалы болады деген сенімдемін.

【坚毅】jiānyì【сын.】адуынды; албырт; арынды; қайсар; табанды: 性格~ қайсар мінез.

【坚硬】jiānyìng【сын.】берік; қатты; мықты: ~的山石 қатты тас.

【坚贞】jiānzhēn【сын.】керемет шынайылық; ауытқымаушылық; бір беткейлік; принциптілік; принципшілдік; ұстанымпаздық: ~不屈 бір беткейлік пен тұрақтылық.

浅(淺)jiǎn [浅浅] (jiǎn jiǎn) <书>【ел.】божылдау; бұрқылдап қайнау; бұрқ етіп шығу; бұрқылдау; бықырлау; долдану; қайнау; сарылдау; сарылдау. 另见 1091 页 qiǎn.

肩 jiān①【зат.】жауырын; иық; иін: 两~ екі иық. ②арқалау; алып жүру; көтеріп жүру: 息~ міндеттен арылу.

【肩膀】jiānbǎng (~儿)【зат.】иық; жауырын; иін: 溜~ иығы қисық адам.

【肩负】jiānfù【ет.】арқалау; алып жүру; көтеріп жүру: 我们~建设社会主义的任务 Біз социализмді құру міндетін артып жүрміз.

【肩胛】jiānjiǎ【зат.】①иық; жауырын; иін. ②жауырын.

【肩胛骨】jiānjiǎgǔ【зат.】жауырын.

【肩摩毂击】jiānmógǔjī жолдар адамдар мен арбаларға толып кеткен.

【肩摩踵接】jiānmózhǒngjiē адам толы жерде қысылысып итерісу.

【肩头】jiāntóu【зат.】иық: 两个~不一般高 екі иығы сондай биік емес.

【肩窝】jiānwō (~儿)【зат.】иық.

【肩章】jiānzhāng【зат.】иық белгі; погон (формалы киімде иыққа тағылатын белгі).

艰(艱)jiān ауыр; қиын; машақатты: ~苦 азапты.

【艰巨】jiānjù【сын.】ауыр; қиын; азапты: ~的任务 қиын тапсырма.

【艰苦】jiānkǔ【сын.】ауыр; қиын: ~的工作 ауыр жұмыс.

【艰苦卓绝】jiānkǔ zhuójué ап-ауыр; ең қиын; өте азапты.

【艰难】jiānnán【сын.】қиын; ауыр: ~险阻 қиындықтар мен

тосқауылдар.

【艰涩】jiānsè【сын.】ауыр салмақты; көп жүкті; салмақты.

【艰深】jiānshēn【сын.】айқыш-ұйқыш; күрделі; қиын: 文字~ түсінуге ұйын әріптер.

【艰危】jiānwēi【сын.】апатты қағдай; қиын кезең: 处境~ апатты жәйт.

【艰险】jiānxiǎn【сын.】ұйындық; қатер: 路途~ жолдағы қиындықтар.

【艰辛】jiānxīn【сын.】азап; ауырталық; бақытсыздық; қиыншылық; жоқтық; қасірет; тауқымет: 历尽~ көп қасіретті басынан кешу.

兼 jiān①екі; екі есе; екі еселенген: ~旬 екі декада.②【ет.】бір мезгілде; бір уақытта; бір шақта; жамырай; жарыса; қатар: 品学~优 жоғары білімді болумен қатар өте игілікті.③(Jiān)【зат.】фамилияға қолданылады.

【兼备】jiānbèi【ет.】барлығына иелік ету; бәрі болу: 德才~ қайырымдылығы талантына ұштасқан.

【兼并】jiānbīng【ет.】басып алу; жаулап алу; аннексиялау.

【兼差】jiānchāi①(--)[ет.】қиыстыру; қатар болғызу; қатар қолдану.②【зат.】қиыстырылған лауазым.

【兼程】jiānchéng【ет.】жеделдетілген; өте тез; тым шапшаң: ~前进 өте тез жылдамдықпен жүру.

【兼顾】jiāngù【ет.】есептесу; еске алу; көңіл қою; санасу: 公私~ қоғамдық және жеке мүдделерді ескере отырып.

【兼课】jiānkè【ет.】қосымша мұғалім болып жұмыс істеу.

【兼任】jiānrèn①【ет.】қосымша жұмыс істеу; лауазымдарды қиыстыру: 总务主任~学校工会主席 Әкімшілік істерінің меңгерушісі және мектептегі кәсіподақ төрағасы лауазымдарып қиыстыру.②【сын.】үйлестіретін; қиыстыратын: ~教员 үйлестіруші оқытушы.

【兼容】jiānróng【ет.】бірлестіру; бірлестірілу; біріктіру; құрастыру.

【兼容并包】jiānróngbīngbāo кез-келген нәрсені біріктіру.

【兼收并蓄】jiānshōubīngxù біріктіру; үйлестіру.

【兼挑】jiāntiāo <书>【ет.】екі отбасының мұрагері болу.

【兼听】jiāntīng <书>【ет.】пікірлердің барлығын ескеру.

【兼之】jiānzhī <书>连 одан басқа; ол аз болса; оның үстіне: 人手不多, ~期限迫近 жұмысшы күш аз, оның үстіне уақыт та таяп қалды.

【兼职】jiānzhī①(--)[ет.】біріктіру; үйлестіру; қиыстыру; үстеме жұмыс

істеу: ~ 教师 Ол үйлестіруші профессор. ② 【зат.】 үйлестірілген лауазым: 辞去 ~ үйлестірілген лауазымнан бас тарту.

监(監)jiān ① байқау; бақылау; қадағалау; қадағалап байқау: ~ 考 емтиханды бақылау. ② абақты; зындан; лабақты; түрме: 收 ~ түрмеге жабу.

另见 672 页 jiàn.

【监测】jiāncè 【ет.】 бақылау; тексеру: 环境 ~ қоршаған ортаны бақылау.

【监察】jiānchá 【ет.】 тексеру; тексеріс.

【监场】jiānchǎng 【ет.】 емтихан кезінде тәртіпті бақылау.

【监督】jiāndū 【ет.】 бақылау; тексеру: ~ 执行 бақылауды жүзеге асыру.

【监工】jiāngōng ①(--【ет.】 жұмысты бақылау; жұмыс үстінен бақылау жүргізу. ② 【зат.】 бағушы; бақылаушы; қадағалаушы; қараушы.

【监管】jiānguǎn 【ет.】 бақылау; күзету; қадағалау; қарау: ~ 犯人 қылмыскерді қадағалау.

【监护】jiānhù 【ет.】 ① бағып-қағу; бақылау; қамқоршы болу. ② бақылау; бағып-қағу; күту; қамқоршы; өсіріп-өндіру; тәрбиелеу: ~ 病人 науқасқа қамқорлық жасау.

【监护人】jiānhùrén 【зат.】 жебеуші; қамқоршы.

【监禁】jiānjìn 【ет.】 қамауға алу; түрмеге қамау; күзет астына алу.

【监考】jiānkǎo ① 【ет.】 емтихандағы тәртіпті бақылау. ② 【зат.】 экзаминатор көмекшісі.

【监控】jiānkòng 【ет.】 ① бақылау; тексеру. ② байқау; бақылау; қадағалау; қадағалап байқау: 实行物价 ~ тауар бағасын қадағалау.

【监牢】jiānláo <口> 【зат.】 абақты; зындан; лабақты; түрме.

【监理】jiānlǐ ① 【ет.】 бақылау; күзету; қадағалау; қарау. ② 【зат.】 бақылау; тексеру.

【监事】jiānshì 【зат.】 бақылаушы; контролер; тексеруші; .

【监事会】jiānshìhuì 【зат.】 тексеру комитеті; бақылау комитеті.

【监视】jiānshì 【ет.】 байқау; бақылау; қадағалау; қадағалап байқау: 跟踪 ~ аңдып бақылау.

【监守】jiānshǒu 【ет.】 бақылау; күзету; қадағалау; қарау: 选举时票箱由专人 ~ Сайлау кезінде сайлау жәшігін күзететін арнайы адам керек.

【监守自盗】jiānshǒuzìdào бір затты күзетуге сұранып, сол затты ұрлап кету.

【监听】jiāntīng 【ет.】 білдірмей тыңдау; жансыз тыңдау; жасырын

тыңдау; сездірмей есту; сырттан тыңдау; тың тыңдау.

【监外执行】jiānwàizhíxíng түрмеден тыс үкім бойынша жазасын өтеу.

【监押】jiānyā 【ет.】 ① қамауға алу; тұтқындау; тұтқынға алу: ~ 罪犯 қылмыскерді тұтқынға алу. ② айдап жүру; айдау; алып бару.

【监狱】jiānyù 【зат.】 абақты; зындан; лабақты; түрме.

【监制】jiānzhi бақылау астында; қадағалау астында.

菅 jiān 【зат.】 ① орхидея (тропиктік өсімдік). ② (Jiān)гері.

笺 jiān ① түсінік беру; түсіндіру: ~ 注 түсіндірме. ② пошта қағазы: 信 ~ хат жазуға арналған хат. ③ хат; хат жазысу; хат алысу; хат жазысып тұру: ~ 札 хат.

【笺注】jiānzhù 【зат.】 түсіндірме; түсініктеме.

渐 jiān <书> ① дымдау; дымқылдау; дымқылдандыру; ылғалдау. ② қосылу; құйылу; қабысып қалу; ішке кіріп кету.

【渐染】jiān rǎn <书> 【ет.】 қабылдану; қабылдау.

辘 jiān. өгіз: 老 ~ көрі өгіз.

【犍牛】jiānniú 【зат.】 өгіз; атан өгіз.

湍 jiān <书> жуғызу; жуу; тазалану: ~ 雪 ақтау.

【湍洗】jiānxǐ <书> 【ет.】 ① жуу; жуып тазарту. ② іш жүргізетін дәрі.

【湍雪】jiānxuě <书> 【ет.】 айыпсыздығын ашу; ақтап жіберу; ақтау; жұртшылық алдындағы беделін қайта көтеру.

緘(緘)jiān 【ет.】 байлау; байлап-матау.

【缄口】jiānkǒu <书> 【ет.】 ләм демеу; сөйлемей; үндемей: ~ 不语 аузын ашпау.

【缄默】jiānmò 【ет.】 ләм демеу; сөйлемей; үндемей: ~ 无言 аузына құм құю.

瑊 jiān <书> гауһар; гауһар тас; жарқырауық тас.

【瑊玕】jiānlè <书> 【зат.】 асыл тас; гауһар; гауһар тас; жарқырауық тас.

揅 jiān 【ет.】 таяқшамен алу; сапқымен ұстау: ~ 菜 тамақты сапқымен алу.

櫛 jiān <书> “篦” мағынасында.

煎 jiān ① 【ет.】 қуыру: ~ 鱼 балық қуыру. ② 【ет.】 қайнату: ~ 茶 шай қайнату. ③ 【мөл.】 қайнату; қорыту; пісіру.

【煎熬】jiān'áo 【ет.】 азапталу; азаптану; бейнеттену; жапа шегу; киналу: 受尽 ~ жеткілікті азаптану.

【煎饼】jiān-bing 【зат.】 блин; құймақ.

【煎剂】jiānji 【зат.】 декокт; нәр.

缣(緜)jiān <书> нәзік жібек мата.

鯉(鯉)jiān 【зат.】 кіші тунец.

【鯉鸟】jiānniǎo 【зат.】 олуша.

鸛(鸛)jiān 鸛鸛, ертегідегі цзянь құсы.

【鸛鵲】jiāndié <书> 【зат.】 айырылмас жұп.

箴(箴) Jiān 【зат.】 фамилияға қолданылады.

爝 jiān <书> ① өртеу; жағу; жағып жіберу. ② күйреу; жойылу.

鞞 jiān <书> қорамсақ; оқ қап.

鰓(鰓)jiān 【зат.】 тікен қанатты қамбала.

櫛 jiān <书> сына; танап.

jiǎn

冎 jiǎn <方> 【зат.】 ① ұлы. ② қызы.

jiǎn <书> “茧” мағынасында.

拣 1(揀)jiǎn 【ет.】 таңдап алу; таңдау: ~ 选 таңдау.

拣 2(揀)jiǎn “捡” мағынасында.

【拣选】jiǎnxuǎn 【ет.】 сорттау; таудау; таңдап алу: ~ 上等药材 жоғары сапалы дәрілерді іріктеп алу.

【拣择】jiǎnzé 【ет.】 сорттау; сұрыптау; іріктеу; таңдау: ~ 吉日 бақытты күнді таңдау.

椲-1(椲)jiǎn “笕” мағынасында.

椲-2(椲)jiǎn <方> сабын; сабынды; сабынның.

茧-1(繭)jiǎn 【зат.】 жібек құрт; піллә.

茧-2(繭)jiǎn “跣” мағынасында.

【茧绸】jiǎnchóu 【зат.】 шушынша.

【茧子】-1jiǎn-zi <方> 【зат.】 жібек құрт; піллә.

【茧子】-2jiǎn-zi “跣子” мағынасында.

柬 jiǎn хат; визитка: 请 ~ шақыру билеті.

俭(儉)jiǎn ① берекелі; құнтақты; құнтты; сак; ұқыпты; үнемшіл: 勤 ~ еңбекқор әрі үнемшіл. ② (Jiǎn) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【俭朴】jiǎnpǔ 【сын.】 жұпыны; қарапайым; сыпайы: 生活 ~ қарапайым өмір.

【俭省】jiǎnshěng 【сын.】 берекелі; құнтақты; құнтты; сак; ұқыпты; үнемшіл: 爷爷过日子很 ~ көкенің туған күні өте қарапайым өтті.

【俭约】jiǎnyuē <书> 【сын.】 қарапайым; үнемді.

捡(撿)jiǎn 【ет.】 көтеру; жинау: ~ 柴 тезек жинау.

【捡漏】jiǎnlòu 【ет.】 шатырды жөндеу.

【捡漏儿】jiǎnlòur <方> 【ет.】 өзгенің қиындығынан пайда өндіріп алу.

【捡破烂儿】jiǎnpòlǎnr көшедегі коқысты жинау.

【捡拾】jiǎnshí 【ет.】 қазбалау; шұқыну.

笕(筧)jiǎn <书> бамбук су құбыры.

剪 jiǎn ① қайшы. ② кино; қырқу;

кесу: ~发 шаш қию. ③【ет.】 қайшылық. ④ жою: ~除 көзін құрту. ⑤ (Jiǎn)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【剪报】jiǎnbào ①(--【ет.】 газет қиындысы. ②【зат.】 мақала үзіндісі.

【剪裁】jiǎncái【ет.】 ① пішу; үлгілеу. ② құрастыру; тұтастыру.

【剪彩】jiǎncǎi【ет.】 лента қию.

【剪除】jiǎnchú【ет.】 жою; құрту: ~奸宄 тонаушылықты жою.

【剪刀】jiǎndāo【зат.】 қайшы.

【剪刀差】jiǎndāochā【зат.】 қайшы.

【剪辑】jiǎnjǐ ①【ет.】 монтаж; құрама. ②【ет.】 құрастыру; монтаждау: ~照片 суретті монтаждау. ③【зат.】 реттелген: 新图片~ реттелген жана суреттер.

【剪接】jiǎnjiē【ет.】 монтаж; құрама.

【剪径】jiǎnjìng【ет.】 үлкен жолда тонау.

【剪灭】jiǎnmiè【ет.】 құрту; жою: ~群雄 батырларды жою.

【剪票】jiǎnpiào【ет.】 билетті компостерлеу.

【剪贴】jiǎntiē【ет.】 ① картотека үшін материалдарды қиып жапсыру. ② түсті қағазды қиып жапсыру арқылы жасалған колөнер.

【剪影】jiǎnyǐng ①【ет.】 бейнеу; бұлдыр кескін; елес; көмескі; нұсқа. ②【зат.】 кескін: 人物~ адам кескіні. ③【зат.】 долбар; пішін; сұлба: 京华~ астана сұлбасы.

【剪纸】jiǎnzhi орнамент; қағаздан қиылған сурет.

【剪子】jiǎn-zi【зат.】 қайшы.

趼 jiǎn күс; қол ойылу; аяқ қажалу; сүйел.

【趼子】jiǎn-zi【зат.】 күс; қол ойылу; аяқ қажалу; сүйел.

减(減)jiǎn【ет.】 ① азайту; алу; алып тастау: 五~三是二 бестен үшті алса екі болады. ② азайту; кеміту; төмендету: ~价 бағасын төмендету.

【减仓】jiǎncāng【ет.】 жиыру; қысқарту.

【减产】jiǎnchǎn【ет.】 өндірісті төмендету; өндірісті азайту: 粮食~ азық-түлік өндірісін азайту.

【减低】jiǎndī【ет.】 төмендету; азайту: ~物价 тауар бағасын төмендету.

【减法】jiǎnfǎ【зат.】 азайту; алу; кеміту.

【减肥】jiǎnfēi【ет.】 арықтау; салмағы төмендеу.

【减幅】jiǎnfú【зат.】 өшіп қалу; сөніп қалу.

【减负】jiǎnfù【ет.】 арқауын жеңілдету: 给农民~ шаруаның

жұмысы жеңілдету.

【减河】jiǎnhé【зат.】 су денгейін төмендетуге арналған канал.

【减缓】jiǎnhuǎn【ет.】 ақырындату; баяулату; бәсеңсіту: 老年人新陈代谢~ көрі адамда зат алмасу бәсеңдейді.

【减价】jiǎnjià【ет.】 бағаны төмендету: 大~ жаппай арзан бағамен сату.

【减亏】jiǎnkū【ет.】 азайту; қысқарту.

【减慢】jiǎnmàn【ет.】 ақырындату; баяулату; бәсеңдету.

【减免】jiǎnmiǎn【ет.】 жеңілдету; босансыту: ~灾区税收 апатты аудандарды салықтан босату.

【减轻】jiǎnqīng【ет.】 жеңілдету; оғайлату: ~负担 ауырын жеңілдету.

【减弱】jiǎnruò【ет.】 ① басылу; бәсеңдеу; басыла түсу; саябырлау: 风~了 жел бәсеңсіді. ② әлсіреу; әлі кету; әлі құру.

【减色】jiǎnsè【ет.】 кедейлену; жұпыну.

【减少】jiǎnshǎo【ет.】 азайту; қысқарту: ~人员 қызметкерлерді қысқарту.

【减速】jiǎnsù【ет.】 жылдамдығын азайту; бәсеңдету: ~行驶 бісеңдей жүру.

【减损】jiǎnsǔn【ет.】 азаю; кему; қайту; тартылу.

【减缩】jiǎnsuō【ет.】 қысқару: ~开支 шығындар азайды.

【减退】jiǎntuì【ет.】 әлсіреу; төмендеу: 雨~ жанбыр әлсіреді.

【减刑】jiǎnxíng【ет.】 жазаны жеңілдету.

【减压】jiǎnyā【ет.】 жабығу; торығу: ~阀 редукциялық қаппак.

【减员】jiǎnyuán【ет.】 ① айырылу; босқа оздыру; босқа өткізу; жоғалту; жоғалу; жою; ысырап жасау. ② қызметкерлерді қысқарту.

【减灾】jiǎnzāi【ет.】 апат салдарларын жеңілдету.

检(檢)jiǎn ① іздеу; іздестіру: ~字 сөздіктен иероглиф іздеу. ② өзін өзі сынау: 行为不~ өз-өзінің әрекетін сынамау. ③ “捡” мағынасында. ④ (Jiǎn)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【检波】jiǎnbō【ет.】 детектрлеу.

【检测】jiǎncè【ет.】 өлшеу: 质【мөл.】~ салмағын өлшеу.

【检查】jiǎnchá ①【ет.】 тексеру: ~身体 денсаулығын тексеру. ②【ет.】 бақылау; қадағалау; қарау; тексертікізу; тексерту; тексеру; тексеріп шығу. ③【ет.】 өз-өзіні сынау: ~自己的错误 өзінің қателігін өзі сынау. ④【зат.】 көз салу; шолу; шолып қарау: 写了一份~ жазылған үзіндіге шолу жасау.

【检察】jiǎnchá【ет.】 ① тексеру; тергеу. ② мемлекеттік бақылау.

【检察官】jiǎncháguān【зат.】 тергеуші; тексеруші.

【检察院】jiǎncháyuàn【зат.】 прокуратура.

【检场】jiǎnchǎng【ет.】 сахна қызметкері.

【检点】jiǎndiǎn【ет.】 ① тексеру; санап шығу: ~行李 жүкті тексеру. ② байсалды; сабырлы; ұстамды; шыдамды: 说话失于~ ұстамсыз.

【检定】jiǎndìng【ет.】 бекіту; рұқсат ету: 药品~ дәрілерін бекіту.

【检核】jiǎnhé【ет.】 зерттеу; тексеру: ~出口商品 экспортталатын тауарларды тексеру.

【检举】jiǎnjǔ【ет.】 әшкерелеу.

【检录】jiǎnlù【ет.】 қазылық; төрелік; төрешілік: ~员 төреші.

【检票】jiǎnpiào【ет.】 билет тексеру.

【检视】jiǎnshì【ет.】 қарап шығу; тексеру: ~现场 орнында қарап шығу.

【检束】jiǎnshù【ет.】 байсалды; сабырлы; ұстамды; шыдамды: 行为~ әрекеттері салмақты.

【检索】jiǎnsuǒ【ет.】 қарап шығу; танысу: 数据~ статистиканы қарап шығу.

【检讨】jiǎntǎo【ет.】 ① өз-өзіні сынау: 工作~ жұмысты өзі санау. ② есеп беру; есептеме.

【检修】jiǎnxiū【ет.】 тексеру; қарап шығу; бақылау: ~房屋 бөлмені қарап шығу.

【检验】jiǎnyàn【ет.】 тексеру; бақылау; қадағалау: ~汽车 көлікті тексеру.

【检疫】jiǎnyì【ет.】 карантин; уақытша тыйым.

【检阅】jiǎnyuè【ет.】 парад; айлану; орағыту: ~仪仗队 қарауылдап айналып шығу.

【检字法】jiǎnzìfǎ【зат.】 иероглиф іздеу ережелері.

掬 jiān〈书〉қию; кесу; қырку.

硷 jiān “碱” мағынасында.

睑 jiǎn〈书〉қабак.

【睑腺炎】jiǎnxiànyán【зат.】 теріскен.

铜 jiān цзянь, көнедегі қару түрі.

简 1 jiǎn ① қарапайым; күнделікті: ~便 қарапайым әрі ыңғайлы. ② ыңғайлату; жеңілдету. ③ (Jiǎn)【зат.】 фамилияға қолданылады.

简 2 jiǎn ① бамбук пластинкасы: 竹~ бамбук пластинка. ② хат: 书~ хат.

简 3 jiǎn〈书〉таңдау; сайлау: ~拔 көпшілік арасынан таңдау.

【简板】jiǎnbǎn【зат.】 кастаньет.

【简报】jiǎnbào【зат.】 бюллетень: 新闻~ ақпараттық бюллетень.

【简本】jiǎnběn【зат.】жеңілдетілген басылым.

【简编】jiǎnbiān【зат.】қысқа курс

【简便】jiǎnbiàn【сын.】қарапайым әрі ыңғайлы: 方法~қарапайым әрі ыңғайлы әдіс.

【简称】jiǎnchēng қысқаша атау.

【简单】jiǎndān【сын.】қарапайым: 他简简单单说了几句话 Ол өте қарапайым бірнеше сөйлем айтты.

【简单机械】jiǎndānjīxiè қарапайым машина.

【简单劳动】jiǎndānláodòng қарапайым еңбек.

【简单再生产】jiǎndānzàishēngchǎn қарапайым өндіріс.

【简短】jiǎnduǎn【сын.】қысқа: 说得很~өте қысқа сөйледі.

【简化】jiǎnhuà【ет.】жеңілдету; оңайлату: ~手续 ресмилікті жеңілдету.

【简化汉字】jiǎnhuà Hànzì иероглифтерді оңайлату

【简化字】jiǎnhuàzì【зат.】简化汉字 мағынасында.

【简洁】jiǎnjié【сын.】келте қайыру; қысқа сөйлеу; қысқалық; қысқаша айтушылық; ықшамдылық: 文笔~қысқаша айту стилі.

【简捷】jiǎnjié【сын.】①қарапайым. ②тез әрі жеңіл; тура: 算法~тура алгоритм.

【简截】jiǎnjié“简捷”мағынасында.

【简介】jiǎnjiè①【ет.】қысқаша шолу. ②【зат.】кіріспе.

【简况】jiǎnkàng【зат.】қысқаша түсіндірме; жалпы шолу: 介绍候选人~үміткермен қысқаша таныстыру.

【简括】jiǎnkuò【сын.】жалпылай; қысқаша.

【简历】jiǎnli【зат.】қысқа тарих; резюме.

【简练】jiǎnliàn【сын.】қысқа: 用词~сөзді қысқаша пайдалану.

【简陋】jiǎnlòu【сын.】жай; қарадүрсін; қарапайым: 设备~қарапайым құрал.

【简略】jiǎnlüè【сын.】қысқартылған; қысқа: ~地说 қысқаша айту.

【简慢】jiǎnmàn【ет.】алаңғасарлық; аңсыздық; елемеушілік; зейінсіздік; көңіл қоймаушылық: 他~得很 ол өте зейінсіз.

【简朴】jiǎnpǔ【сын.】нақты; қысқа: 陈设~нақты жағдай.

【简谱】jiǎnpǔ【зат.】жеңілдетілген ноталар.

【简省】jiǎnshěng【ет.】үнемдеу; қысқарту: ~手续 ресмилікті қысқарту.

【简体】jiǎntǐ【зат.】жеңілдету: ~字 жеңілдетілген иероглифтер.

【简体字】jiǎntǐzì【зат.】жеңілдетілген иероглифтер.

【简写】jiǎnxiě①【ет.】жеңілдетіп жазу.②【зат.】аббревиатура; қысқарма.

【简讯】jiǎnxùn【зат.】қысқа жаңалық.

【简要】jiǎnyào【сын.】қысқаша; қысқа: ~的介绍 қысқаша танустыру.

【简易】jiǎnyì【сын.】① жеңілдетілген: ~办法 жеңілдетілген әдіс.②оңай әрі қарапайым.

【简约】jiǎnyuē【сын.】①қысқарту: 文字~қысқарған иероглиф. ② үнемдеу: 生活~өмір сүру шығындарын үнемдеу.

【简则】jiǎnzé【зат.】ереже; шарт.

【简章】jiǎnzhāng【зат.】устав; ереже: 招生~оқушыларды қабылдау ережелері.

【简直】jiǎnzhí【үс.】жай: қарапайым; жайдан-жай: 屋子里热得~待不住了 Үй іші ыстық, жай тұрудың өзі мүмкін емес.

【简陋】jiǎnlòu【зат.】майда; терең емес; таяз.

【简陋】jiǎnlòu【сын.】қарапайым; үстіртін: 学识~Үстіртін білім.

【戡】jiǎn【зат.】жою; өшіру; құрту.② бакыт; жақсылық.

【碱】jiǎn【зат.】алакалдар; сілті; негіз.②【зат.】сода.③【ет.】тұзы сіңген; сілтіге қаныққан.

【碱土】jiǎntǔ【зат.】сілтілі жер; тұзды жер.

【蹇】jiǎn【зат.】тұтығып сөйлеу.② шыншыл; турашыл.

【髻】jiǎn【зат.】бұрым: 盛~қолаң шаш.②қию; кесу; қырқу.

【漈】jiǎn【зат.】құю; толтыру.

jiàn

见-1(見)jiàn①【ет.】көру; көрініп тұр: 罕~көптен көрмеген.②【ет.】-дан; -ден; -нан; -нен; -тан; -тен: 这种药怕~光 мына дәріні күннен сақтау керек.③【ет.】байқалу; сезілу: 病已~好转 аурудың түзелуі байқалуда.

④【ет.】қара; байқа: ~上 жоғары қара.⑤【ет.】көру; кезіктіру; жолықтыру: 他要来~你 оның сенімен жолығуы керек.⑥көзқарас; ой; пікір: 固执已~өз дегенінде тұру.⑦(Jiàn)

【зат.】фамилияға қолданылады.

见-2(見)jiàn【зат.】① ие болу; пайдалану: ~重于当时 құрдастарының құрметіне ие болу.② маған; бізді; мені; бізге: ~告 маған айтыңыз.

【见报】jiàn bào【ет.】газетке жариялау; газетке басу: 这篇文章明天

就可以~мына мақала ертең газетке басып шығарылуы мүмкін.

【见背】jiàn bèi【зат.】тастанды болу.

【见不得】jiàn bu dé【ет.】① көруге шыдамау; су қаны сүймеу.② көрсетуге ұят: 不做~人的事 адамға көрсетуге ұят істі жасама.③〈方〉көре алмау; көргісі келмеу: 我~懒汉 мен жұмыссыздықты көргім келмейді.

【见长】jiàn cháng【ет.】ерекшелену; өзгешелену.

【见得】jiàn dé【ет.】көрініп тұр; : 怎~他不来? Оның келмейтіні қайдан көрініп тұр?

【见地】jiàn dì【зат.】көзқарас; пікір: 有~көзқарасы бар.

【见方】jiàn fāng【зат.】төртбұрыш; шаршы: 这间屋子有一丈~Мына бөлменің аумағы бір шаршы чжан.

【见风是雨】jiàn fēng shì yǔ жел соғысынан жаңбыр жауады деп ойлау.

【见风转舵】jiàn fēng zhuǎn duò жел соккан жаққа жүру.

【见缝插针】jiàn fēng chā zhēn қолдануға болатынның бәрін жасау.

【见怪】jiàn guài【ет.】ренжу; ренішті болу.

【见鬼】jiàn guǐ【ет.】Қарғыс атқыр! Қарғыс атсын.

【见好】jiàn hǎo【ет.】түзелу; жақсару.

【见机】jiàn jī【ет.】жағдайды ескеріп; қолайлы болса: ~行事 жағдайға сәйкес әрекет ету.

【见教】jiàn jiào【зат.】жақсы кеңес беру; ақыл айту: 有何~айтар ақылыңыз бар ма?

【见解】jiàn jiè【зат.】көзқарас; көз тастау; көз тігу: ~正确 дұрыс көзқарас.

【见老】jiàn lǎo【ет.】қартаю: 他这两年真~了 Ол осы екі жылда өте қартайып кетті.

【见礼】jiàn lǐ【ет.】амандасу; сәлем беру.

【见谅】jiàn liàng【зат.】кешірім

сұраймын: 敬希~шын көңілден кешірім сұраймын.

【见猎心喜】jiàn liè xīn xǐ әуестену; құмарлану; қызығу.

【见面】jiàn miàn【ет.】көрісу; кездесу; кезігу: 思想~кездесуді ойлау.

【见面礼】jiàn miàn lǐ【зат.】сыйлық; сый.

【见钱眼开】jiàn qián yǎn kāi【зат.】ақша көргенде соқыр да көзін ашып қарайды.

【见轻】jiàn qīng【ет.】жеңілдеді; жақсарды.

【见仁见智】jiàn rén jiàn zhì әркім өзінше түсінеді.

【见识】jiàn-shi ①【ет.】танысу; дүниетанымын кеңейту: 到处走走, ~ ~ 也是好的 Саяхаттап дүниетанымын кеңейтсе жақсы болар еді.②【зат.】дүниетаным; тәжірибе: 长~ тәжірибесі көп.

【见世面】jiànshìmiàn дүние көру.

【见所未见】jiàn suǒ wèi jiàn бұрын көрмегенге таңырқау.

【见天】jiàntiān(~儿)〈口〉【үс.】күнде; әр күні: 他~早上出去散步 Ол күнде танертен серуендеуге шығады.

【见外】jiànwài【сын.】бөтен деп есептеу: 你对我这样客气, 倒有点~了 Сіз мені бөтен адамдай қонақ сияқты қабылдап тұрсыз.

【见危授命】jiàn wēi shòu mìng керек кезде жанын беруге дайын.

【见微知著】jiàn wēi zhī zhù кішігірім заттан үлкен нәрсе көре білу.

【见闻】jiàn wén【зат.】хабардар болу; хабардар болушылық; хабардарлық: 增长~ хабардарлықты көтеру.

【见习】jiàn xí【ет.】тәжірибелеу; сынау мерзімін өткізу: ~ 技术员 сынау мерзімін өтеуші практикант.

【见效】jiàn xiào【ет.】әрекет ету; көмектесу: ~快 тез әрекет жасау.

【见笑】jiàn xiào【ет.】① кешіріңіз; айып етпеңіз: 写得不好, ~, ~ Жақсы жазылмағанына айып етпеңіз.② үстімен күлу; сықақтау

【见新】jiàn xīn〈方〉【ет.】жаңарту; жаңа өмір беру.

【见义勇为】jiàn yì yǒng wéi жақсы іс үшін қажымай күресу.

【见异思迁】jiàn yì sī qiān тұрақтылық жоқ.

【见责】jiàn zé〈书〉【ет.】айпталу; кінәлану.

【见长】jiàn zhǎng【ет.】көтерілу; өсу: 孩子的个头~ Баланың бойы өсті.

【见证】jiàn zhèng ①【ет.】куә болу: ~人 куәгер.②【зат.】куәгер: 历史是最好的~ Тарих ең жақсы куәгер.

【见罪】jiàn zuì〈书〉【ет.】ренжу; ренішті болу.

件 jiàn ①【мөл.】мөлшер сөз: 一~事 бір шаруа.② құжат.④ (Jiàn)【зат.】фамилияға қолданылады.

间 jiàn ① аралық; тетік; бос: 乘~ қолайлы кезден пайдаланып қалу.② араласпау; жат болып кету; жағырқау; қағажу көрсету; қатынаспау; шеттету: 亲密无~ өте жақын; жатырқамайтын.③ айыру; бөлектеу; жекелеу: ~ 隔 окшаулану.④ ұрыстыру.

【间壁】jiàn bì【зат.】① көрші; көршілес.②〈方〉көрші бөлмелер.

【间道】jiàn dào〈书〉【зат.】қысқа

жол.

【间谍】jiàn dié【зат.】агент; агентура.

【间断】jiàn duàn【ет.】үзіліс: 试验不能~ зерттеуде үзіліс жасауға болмайды.

【间隔】jiàn gé интервал; аралық; арасы.

【间或】jiàn huò【үс.】кейде; сирек.

【间接】jiàn jiē【сын.】жанама: ~选举 жанама сайлау.

【间接经验】jiàn jiē jīng yuàn жанама тәжірибе.

【间接税】jiàn jiē shuì【зат.】жанама салықтар.

【间接推理】jiàn jiē tuī lǐ жанама ой тұжырымы.

【间接选举】jiàn jiē xuǎn jǔ жанама сайлау.

【间苗】jiàn miáo【ет.】жегенелеу; жекелеу; сирету.

【间色】jiàn sè【зат.】күрделі түс.

【间隙】jiàn xì【зат.】ара; аралық; 利用工作~学习 жұмыстан бос уақытты пайдаланып оқу.

【间歇】jiàn xiē【ет.】үзіліс; демалыс.

【间杂】jiàn zá【ет.】араласу: 红白~ кызыл мен ақ араласып кетті.

【间作】jiàn zuò【ет.】аралас себу; аралас егіс.

钱 1 jiàn коштасу кешін ұйымдастыру: ~别 коштасу кешін ұйымдастыру.

钱 2 jiàn дымқылдану; сіңу; ылғалдану; шылқу; шылқылдау: 蜜~ қантқа малынған жемістер.

【钱别】jiàn bié【ет.】коштасу кешін ұйымдастыру.

【钱行】jiàn xíng【ет.】коштасу кешін ұйымдастыру: 为代表团~ депутаттар тобына коштасу кешін ұйымдастыру.

建 1 jiàn ①【ет.】құру; салу; құрастыру: 新~ жаңадан салынған.②

【ет.】негізін қалау; негіздеу; құру: ~ 军 әскер құру.③ ұсыныс жасау; бастама; бастау: ~ 议 ұсыныс жасау.③【зат.】фамилияға қолданылады.

【建白】jiàn bái〈书〉【ет.】ұсыныс білдіру.

【建材】jiàn cái【зат.】құрылыс материалдары: ~ 工业 құрылыс материалдары өндірісі.

【建都】jiàn dū【ет.】астананың негізін қалау.

【建构】jiàn gòu【ет.】құру; құрастыру; салу; негізін қалау: ~ 好的关系 жақсы қатынастың негізін салу.

【建国】jiàn guó【ет.】① мемлекеттің негізін салу: ~ 功臣 мемлекеттің негізін қалаған қайраткер.② мемлекет құрылуы.

【建交】jiàn jiāo【ет.】дипломатиялық қатынастарды орнату.

【建兰】jiàn lán【зат.】фунзциянь орхидеясы.

【建立】jiàn lì【ет.】① құру: ~ 政权 саяси билік құру.② орнату; бекіту: ~ 关系 қарым-қатынас орнату.

【建模】jiàn mó【ет.】модельдеу; үлгілеу.

【建设】jiàn shè【ет.】құру; негіздеу; құрастыру: 经济~ экономиканы құру.

【建设性】jiàn shè xìng【зат.】конструктивті; конструкциялық; сындарлы: ~ 意见 сындарлы көзқарас.

【建树】jiàn shù табыс; жетістік; сәттілік.

【建言】jiàn yán【ет.】пікір білдіру;

ойын айту: 大胆~ пікірін батыл түрде білдіру.

【建议】jiàn yì ①【ет.】ұсыну; ұсыныс жасау: 我~ 休一天 Мен отырысты бір күнге кешеуілдетуді ұсынамын.②

【зат.】ұсыныс.

【建元】jiàn yuán〈书〉【ет.】жыл санаудың орнауы.

【建造】jiàn zào【ет.】құру; құрастыру; салу: ~ 房屋 үй салу.

【建制】jiàn zhì【зат.】ұйымдастыру құрылымы.

【建筑】jiàn zhù ①【ет.】құру; құрылыс; құрастыру: ~ 铁路 темір жол құрылысы.②【зат.】ғимарат; құрылыс: 古老的~ көне ғимарат.

【建筑物】jiàn zhù wù【зат.】құрылыс; ғимарат.

【建筑学】jiàn zhù xué【зат.】архитектура; құрылыс.

荐 1 (薦) jiàn ① ұсыну; кеңес беру: 举~ ұсыныс жасау.②〈书〉беру; ұсыну; тапсыру.

荐 2 (薦) jiàn〈书〉① сабан.② жөке орауыш; жүк орауыш; өрме; сабан; тоқыма; ши тоқыма: 草~ сабан тоқыма.

【荐骨】jiàn gǔ【зат.】бөктеріншек; құйымшак; сегізкөз.

【荐举】jiàn jǔ【ет.】ұсыну; ұсыныс жасау: ~ 人 біреуді ұсыну.

【荐引】jiàn yǐn〈书〉【ет.】ұсыну; ұсыныс жасау.

【荐椎】jiàn zhuī【зат.】сегізкөз; құйымшак.

贱 (賤) jiàn ①【сын.】арқан; құнсыз: ~ 价 арзан баға.② төмен статус: 贫~ бейшаралық.③【сын.】ақымақтық; ессіздік; нақұрыстық: ~ 骨头 нақұрыс.④ менің.

【贱骨头】jiàn gǔ tou【зат.】ақымақ; нақұрыс.

【贱货】jiàn huò【зат.】① арзан тауар.② төмен адам; нақұрыс; оңбаған.

【贱民】jiàn mǐn【зат.】плебей; плебс; пария.

罕 jiàn①【ет.】 тіреп қою; тіреу: ~一下山墙 жан қабырғасын тіреп қою.②〈书〉 суды бөгөу.
 剑(劍、劍) jiàn【зат.】① қылыш; семсер; шпага.②(Jiàn)тегі.
 【剑拔弩张】 jiàn bá nǚ zhāng толық әскери дайындық.
 【剑客】 jiànkè【зат.】 шпага шебері.
 【剑麻】 jiànmá【зат.】 Жаңа Зеландия зығыры.
 【剑眉】 jiànméi【зат.】 较直而末端翘起的眉毛.
 【剑术】 jiànsù【зат.】 сайысу; семсерлесу.
 【剑侠】 jiànxiá【зат.】 кезеген сері(рыцарь).
 监 jiàn① көнедегі ресми атау: 国子~ мемлекеттік училище.②(Jiàn)【зат.】 фамилияға қолданылады.
 【监本】 jiànběn【зат.】 мемлекеттік училище басылымы.
 【监利】 Jiànlì【зат.】 Хубейдегі жер аты.
 【监生】 jiànshēng【зат.】 мемлекеттік училище оқушысы.
 涧(澗) jiàn бұлақ: 山~ тау бұлағы.
 健 jiàn① дені сау; мықты; күшті: ~全 денсаулық.② мықтау; жақсылық: ~身 денсаулықты мықтау.③ жақсы: ~谈 сөзшең.④(Jiàn)【зат.】 фамилияға қолданылады.
 【健步】 jiàn bù【зат.】 аяғы мықты; жүруде шыдамды: ~走上讲台 жел аяқ.
 【健存】 jiàncún【ет.】 тірі болу; тірі.
 【健儿】 jiàn'ér【зат.】 қырандар; баатырлар: 空军~ әуе әскери қырандары.
 【健将】 jiànjiàng【зат.】① екпінді.② спорт шебері.
 【健康】 jiànkāng【сын.】① денсаулық; дені сау: 恢复~ денсаулығын қалпына келтіру.② дені сау; қалыпты: ~的发展 қалыпты даму.
 【健康寿命】 jiànkāngshòumìng денсаулық пен ұзақ өмір.
 【健美】 jiànměi①【сын.】 мықты әрі әдемі: ~的体魄 мықты әрі көрікті ағза.②【зат.】 атлетизм: ~运【ет.】 атлетизммен айналысу.
 【健美操】 jiànměicāo【зат.】 аэробика.
 【健美运动】 jiànměi yùndòng 一 культуризм; бодибилдинг.
 【健全】 jiànquán①【сын.】 дені сау; сау: 头脑~ дұрыс ақыл; сау ақыл.②【сын.】 қалыпты; сау: 设施~ қалыпты өмір сүру.③【ет.】 мықтау; нығайту; сауықтыру: ~基层组织 төменге ұйымды мықтау.
 【健身】 jiànshēn【ет.】 гимнастика; денсаулықты мықтау: ~操 атлетизм.

【健身房】 jiànshēnfǎng【зат.】 спорт зал.
 【健谈】 jiàntán【сын.】 сөзшең; сөйлегіш.
 【健忘】 jiànwàng【сын.】 ұмытшақ; ұмытқыш.
 【健旺】 jiànwàng【сын.】 сергек; тын; ширақ: 精神~ денсаулық пен күшке толы.
 【健在】 jiànzài【ет.】 аман сау болу; аман-сау өмір сүру; сау-сәлемет болу: 父母都~ ата-анаң аман-сау.
 【健壮】 jiànzuàng【сын.】 мықты; күшті: 身体~ ден-саулығы мықты.
 舰(艦) jiàn【зат.】 әскери кеме: ~队 әскери флот.
 【舰船】 jiànchuán【зат.】 кеме; қайық.
 【舰队】 jiànduì【зат.】 флот; эскадра.
 【舰日】 jiàn rì【зат.】 күндізгі кеме.
 【舰艇】 jiàntǐng【зат.】 әскери кеме.
 【舰只】 jiànzhǐ【зат.】 әскери кеме.
 渐(漸) jiàn①【үс.】 ақырындап; бірте-бірте: 天气~冷 ауа-райы бірте-бірте суып барады.②(Jiàn)【зат.】 фамилияға қолданылады.
 【渐变】 jiànbiàn【ет.】 даму; эволюция.
 【渐次】 jiàncì〈书〉【үс.】 ақырындап; аз-аздап; : 雨声~停息 жаңбырдың дауысы ақырындап тынышталып барады.
 【渐渐】 jiànjiàn【үс.】 аз-аздап; аздап-аздап; ақырын-ақырын; бара-бара: 天气~暖起来了 ауа-райы біртіндеп жылытуда.
 【渐进】 jiànjìn【ет.】 бірізді; жүйелі; ретті: 循序~ бірізділік.
 谏(諫) jiàn〈书〉 иландыру; насихаттау; өсиеттеу; үгіттеу: 进~ біреуді иландыру.
 【谏诤】 jiànzhèng〈书〉【ет.】 иландыру; үгіттеу.
 践(踐) jiàn① басу; аяқ асты ету: ~踏 аяқ асты ету.② пайдалану; жүзеге асыру.
 【践诺】 jiàn nuò〈书〉【ет.】 берген сөзін орындау.
 【践踏】 jiàntà【ет.】① басу; аяқ асты ету: 不要~青苗 егісті баспау керек.② таптау.
 【践行】 jiàn xíng【ет.】 істеу; жүзеге асыру: ~科学发展观 ғылымды дамыту.
 【践约】 jiànyuē【ет.】 кездесуге уақытында келу.
 【践祚】 jiànzuò〈书〉【ет.】 таққа отыру.
 铜(銅) jiàn【зат.】 төртжақты қол шокпар.
 蹇 jiàn(~儿)【зат.】 желбіршек; косетек: 踢~желбіршекте ойнау.
 【蹇子】 jiàn·zi【зат.】 желбіршек; косетек.

蹇 jiàn【зат.】 сiңiр.
 【蹇鞞】 jiànqiào【зат.】 сiңiрлi қынап.
 【蹇子】 jiàn·zi【зат.】 сiңiр.
 溅(濺) jiàn【ет.】 шашу; шашырату: 水花四~ су шашырап тұр.
 【溅落】 jiànluò【ет.】 ертіп келіну; ертіп келу.
 鉴(鑒、鑑) jiàn① айна.② жарқырау: 水清可~ су айнадай жарқырап тұр.③ ынталана; дұрыстап; тырыса: ~定 тырысы анықтау.④ сабақ; үлгі: 引以~ сабақ алу.⑤ мәртебелі... : 惠~ жоғары мәртебелі...
 【鉴别】 jiànbie【ет.】 ерекшелену; өзгешелену: ~古画 көне сурет ерекшелігі.
 【鉴定书】 jiàndìng①【ет.】 анықтау; тағайындау: ~书 жазбаша тағайындау.②【зат.】 баға қою; баға кесу; бағалау: 写~ жазылғанға баға беру.③【ет.】 сарап; сараптама; сараптау; экспертиза.
 【鉴定人】 jiàndìng rén【зат.】 сарапшы.
 【鉴戒】 jiànjiè【зат.】 ескерту: 引以~ ескерту жасау.
 【鉴谅】 jiànliàng〈书〉【ет.】 түсіну; кешу.
 【鉴赏】 jiànshǎng【ет.】 бағалау; эстетикалық баға: ~字画 иероглиф сызықтарына баға беру.
 【鉴于】 jiànyú болғандықтан; нәтижесінде; себепті; сондықтан.
 键(鍵) jiàn①【зат.】 буат.②〈书〉 тиек; ысырма.③【зат.】 клавиш; перне: 琴~ пернелер.④【зат.】 байланыс.
 【键盘】 jiàn pán【зат.】 пернетақта.
 【键盘乐器】 jiàn pán yuè qì клавишті аспаптар.
 【键入】 jiàn rù【ет.】 енгізу; теру: ~网址 веббеттің адресін енгізу.
 槛(檻) jiàn① қанат; сүйеніш; таяныш; шарбақ.② тор; торлы орын: 兽~ аң торы.
 僭 jiàn〈书〉 жалған атақты: ~号 жалған атақтылық.
 蹇 jiàn [蹇子] (jiàn·zi)【зат.】 желбіршек; косетек.
 箭 jiàn【зат.】① жебе; қол оқ; оқ; садақ оғы.② жебедеу; оқ тәрізді.
 【箭靶子】 jiàn bǎ·zi【зат.】 нысана.
 【箭步】 jiàn bù【зат.】 секіріс; беріле секіру.
 【箭垛子】 jiàn duò·zi【зат.】① қабырға қалғаны.② нысана.
 【箭楼】 jiàn lóu【зат.】 қала қабырғасының ғимараты.
 【箭头】 jiàn tóu(~儿)【зат.】① жебе; садақ оғы.② стрелка; тілше.
 【箭在弦上】 jiàn zài xián shàng садаққа тарылған оқтай; атылар оқтай: ~, 不得不发 қаласа да

каламаса да оны істеуге мәжбүр.
【箭竹】jiànzhú【зат.】жайран.
【箭鏃】jiànzú【зат.】оқ жебесі.

jiāng

江 jiāng①【зат.】өзен: 长~ ұзын өзен.
②(Jiāng)Янцзы өзені: ~南 Янцзы өзенінің оңтүстік жағы. ③(Jiāng)【зат.】фамилияға қолданылады.
【江北】Jiāngběi【зат.】①Цзянбей.②Янцзы өзенінің солтүстік жағы.
【江东】Jiāngdōng【зат.】Янцзы өзенінің шығыс жағы.
【江防】jiāngfáng【зат.】①Янцзы өзені алабы. ② гидротехникалық жұмыстар: ~工事 гидротехникалық жұмыстар.
【江河日下】jiāng hé rì xià күннен-күнге жаман болу.
【江湖】jiānghú【зат.】әлем; ел: 流落~ әлемді кезіп жүру; кезбелік.
【江湖骗子】jiānghúpian·zi кезбе адам.
【江郎才尽】Jiāngláng cái jìn талантын жоғалтқан жазушы.
【江轮】jiānglún【зат.】өзен пароходы.
【江米】jiāngmǐ【зат.】күріш.
【江米酒】jiāngmǐjiǔ【зат.】күріш шарабы.
【江南】Jiāngnán【зат.】①Янцзы өзенінің оңтүстік жағы.②Жианнан.
【江山】jiāngshān【зат.】мемлекет; территория: 打~ территорияны белгілеу.
【江天】jiāngtiān【зат.】өзүсті аспаны.
【江豚】jiāngtún【зат.】өзен дельфині.
【江洋大盗】jiāngyáng dàdào нағыз қарақшы.
【江珧】jiāngyáo【зат.】жеуге жарамды ұлу.
【江珧柱】jiāngyáozhù【зат.】ұлу еті.
茭 jiāng [菰] (jiāngdù)【зат.】малактік сәлемшөп.
姜 1(薑)jiāng【зат.】①жанжабіл; занзабіл; зімбір.②занзәбіл тамыры.
姜 2Jiāng【зат.】фамилияға қолданылады.
【姜黄】jiānghuáng①【зат.】куркума.
②【сын.】қоңыр-сары.
将(將)jiāng①〈书〉көмектесу; қолдау көрсету. ②қамқорлық жасау; қорғаштау; қолдау: ~养 қолдау. ③〈方〉【ет.】туу; туылу; көбею: ~羔 қозы туылды. ④〈书〉істеу; жасау: ~事 іс істеу. ⑤【ет.】шах қою(шахмат). ⑥【ет.】жанды жеріне тиіп кету: 你~他 Сен оның жанды жеріне тиіп кеттің. ⑦(Jiāng)【зат.】фамилияға қолданылады.
【将次】jiāngcì〈书〉【үс.】жақында; біраздан соң.

【将错就错】jiāng cuò jiù cuò қателікті пайдаға асыруға тырысу.
【将计就计】jiāng jì jiù jì қарсыластың жүрісінен пайдалану.
【将将】jiāngjiāng【үс.】әрең дегенде; енді-енді; енді ғана.
【将近】jiāngjìn【үс.】жақындау; шамамен: 中国有~四千年的历史 Қытайдың шамамен төрт мың жылдан аса тарихы бар.
【将就】jiāngjiu【ет.】үйрену; ыңғайлану: 这里的条件不好, 你就~点儿吧 Мынаның ішіндегі жағдай онша емес, сен үйренісіп кетесің енді.
【将军】jiāngjūn①【зат.】шах қою; шах жариялау. ②【зат.】қиын мәселенің алдына қою; басын қатыру. ③【зат.】генерал. ④(--)【ет.】басқару. ⑤ жоғары командалық құрама.
【将军肚】jiāngjūndù сыралы қарын.
【将来】jiānglái【зат.】болашақта; келешекте: 美好的~ керемет болашақ.
【将息】jiāngxī【ет.】демалып сауығу: 大病初愈, 一定要好好~ Қатты ауруға шалынғанда міндетті түрде демалып сауығу керек.
【将心比心】jiāng xīn bǐ xīn өзін басқа біреудің орнына қойып көру.
【将信将疑】jiāngxìnjiāngyí әрең сенерлік; сену қиын: 我说了半天, 他还是~ Мен жарты күннен бері айтып атырмын, ал ол әлі сенер емес.
【将养】jiāngyǎng【ет.】демалып сауығу: 医生说再~好了 дәрігер әлі де жақсылап демалып сауығу керек деді.
【将要】jiāngyào【үс.】болашақта; жақында: 他~来北京 Ол жақында Бейжіңге келеді.
豇 jiāng [豇豆] (jiāngdòu)【зат.】① сиыр бұршағы. ② бұршақ дәндері.
浆(漿)jiāng①【зат.】масса; араласра; ерітінді; плазма: 纸~ целлюлоза. ②【ет.】крахмалдау; шлихталандыру: ~衬衫 көйлекті крахмалдау.
【浆果】jiāngguǒ【зат.】жидек.
【浆洗】jiāngxǐ【ет.】жуып крахмалдау: 衣服~得很干净 жуып крахмалданған киім өте таза.
【浆液】jiāngyè【зат.】ұйыма сұйықтық.
僵(jiāng)jiāng①【сын.】қатып қалған; сіресіп қалған: ~尸 сіресіп қалған өлік. ②【сын.】дағдарыс; күйзеліске ұшырау; тұйыққа тірелу: , 情【сын.】非常~ шаруа тығырыққа тірелді.
【僵持】jiāngchí【ет.】таяну; тірену; дегенінде тұру: 双方~ екі жақ та дегенінде тұрып алды.
【僵化】jiānghuà【ет.】қатып қалған;

сіресіп қалған: 思想~ ойдың сіресіп қалуы.
【僵局】jiāngjú【зат.】тығырық; тығырықты жағдай: 陷入~ тығырыққа тірелу.
【僵尸】jiāngshǐ【зат.】сіресіп қалған өлік.
【僵死】jiāngsǐ【ет.】жаны кету; жансыздану.
【僵硬】jiāngyìng【сын.】① қатып қалған; сіресіп қалған: 他的两条腿~了 Оның екі аяғы қатып қалды. ② ақымақ; тоңмойын; топас: 表情~ бет кескіні ақымақ тәрізді.
【僵直】jiāngzhí【сын.】қатып қалған; сіресіп қалған: 手指冻得~ саусақтар суықтан сіресіп қалады.
缰(韁、韁)jiāng【зат.】тізгін; шылбыр: 信马由~ атың тізгіні.
【缰绳】jiāng-shéng【зат.】тізгін; шылбыр.
鲚(jiāng)jiāng【зат.】ірі тісті тұқы (балық).
疆 jiāng① [疆察儿] (jiāngcār)〈方〉【зат.】баспалдақтар.
疆 jiāng① шекара; шек; жеке: 边~ шекаралық аудан. ②(Jiāng) Шыңжаң: 南~ оңтүстік Шыңжаң.
【疆场】jiāngchǎng【зат.】шайқас алаңы: 驰骋~ шайқас алаңында атпен шабу.
【疆界】jiāngjiè【зат.】шекара; жеке; шек.
【疆土】jiāngtǔ【зат.】территория; аудан; аумақ: 守卫~ территорияны күзету.
【疆场】jiāngyù〈书〉【зат.】① шек; жеке. ② шекара.
【疆域】jiāngyù【зат.】территория; ел аумағы.

jiǎng

讲(講)jiǎng①【ет.】айту; сөйлеу; сөйлесу: 他高兴得话都~不出来了 Ол өте қуанышты болып ештеңе айтпай шығып кетті. ②【ет.】түсіндіру; анықтап беру: 这本书是~气象的 мына кітапта метеорологиялық құбылыстар түсіндірілген. ③【ет.】келісу; талқылау: ~价儿 Бағаны келісу. ④介 қатысты; байланысты. ⑤【ет.】зерттеу; іздену; білу; сақтау: ~卫生 қатаң тазалықты сақтау. ⑥(Jiǎng)【зат.】фамилияға қолданылады.
【讲法】jiǎng-fǎ【зат.】① сөйлеу; айтып беру; баяндау; мазмұндау. ② ой; пікір; көзқарас.
【讲稿】jiǎnggǎo(~儿)【зат.】конспект; текст; шимай дәптер.
【讲和】jiǎnghé【ет.】жарасып алу; бейбітшілікті тұрақтандыру.

【讲话】jiǎnghuà①(--)
【ет.】 сөйлеу; айту; сөйлесу: 会~ сөйлесе алу.②(--)

【ет.】 айтып салу; айту; сөйлеу.③

【зат.】 сөз; орындау; сөз сөйлеу: 他的~代表了多数人的要求. Оның сөз сөйлеуін депутаттардың көпшілігі сұрады.④【зат.】 ағакты курс.

【讲价】jiǎngjià(~儿)
【ет.】 саудаласу; бағаны келісу.

【讲价钱】jiǎngjià-qian
саудаласу; бағаны келісу: 他买东西从不~ Ол зат сатып алғанда ешқашан саудаласпайды.

【讲解】jiǎngjiě【ет.】 түсіндіру; айқындау: ~员 экзюсияны жүргізуші.

【讲究】jiǎng·jiu①【ет.】 шындап қарау; шындап қағынас жасау: ~卫生 тазалықты шындап қарау.②(~儿)

【зат.】 арзитын; маңызды; татымды: 有~ маңызы бар.③【сын.】 талғампаз; таңдамалы; таңдаулы: 房间布置得很~ бөлме талғаммен жинастырылған.

【讲课】jiǎngkè【ет.】 сабақ беру; оқыту: 他在我们学校~ Ол біздің мектепте сабақ береді.

【讲理】jiǎnglǐ①【ет.】 шындықты ашу; шындықты дәлелдеу: 咱们跟他~去. Оған барып біздікі дұрыстығын дәлелдейік.②【сын.】 дәлелдерді мойындау: 他是个~的人. Ол ақылды адам.

【讲论】jiǎnglùn【ет.】①ой жүгірту; ойға салу; ойлау; пайымдау; пікірлесу; сөз қылу: 她从不背地里~别人. Ол ешқашан адамдарды сыртынан сөз етпейді.②айту; талқылау.

【讲情】jiǎngqíng【ет.】 өтіну; өтініш ету.

【讲求】jiǎngqiú【ет.】 үлкен көңіл аудару; артынан қалмау.

【讲师】jiǎngshī【зат.】 лектор; аға оқытушы.

【讲史】jiǎngshǐ【зат.】 тарих тақырыбына ауызша талқылау жасау.

【讲授】jiǎngshòu【ет.】 оқыту; сабақ беру: ~数学 математикадан сабақ беру.

【讲述】jiǎngshù【ет.】 айтып беру; айту: ~事情经过 оқиғаның болғанын айтты.

【讲台】jiǎngtái【зат.】 мінбе; кафедра.

【讲坛】jiǎngtán【зат.】 мінбе; трибуна.

【讲堂】jiǎngtáng【зат.】 сынып бөлмесі; аудитория; лекциялық бөлме.

【讲习】jiǎngxí【ет.】①оқыту және оқу: ~班 курс.②үйрену: ~学问 ғылымды үйрену.

【讲学】jiǎngxué【ет.】 лекция оқу: 他在这里讲过学. Ол мұнда лекция рқыған.

【讲演】jiǎngyǎn【ет.】 сөз сөйлеу; көпшіліктің алдында сөз сөйлеу: 他

的~很生【ет.】 Оның сөз сойлегені өте әсерлі болды.

【讲义】jiǎngyì【зат.】 лекция.

【讲座】jiǎngzuò【зат.】 лекциялар циклы: 电脑知识~ компьютер білімі бойынша лекциялар курсы.

奖(獎)jiǎng①【ет.】 сыйлау; марапаттау: 有功者~ лайықты адамдарды марапаттау.②【зат.】 сый; сый ақы: 发~ сый ақы беру.

【奖杯】jiǎngbēi【зат.】 бөйге; жүлде; кубок.

【奖惩】jiǎngchéng【ет.】 сый беріп жазалау: ~分明 сый бері жазалауды ажырату.

【奖金】jiǎngjīn【зат.】 сыйлық еңбек ақы.

【奖励】jiǎnglì【ет.】 марапаттау; мадақтау: 物质~ материалдық марапат жасау.

【奖牌】jiǎngpái【зат.】 медаль; төсбелгі.

【奖品】jiǎngpǐn【зат.】 марапат; сый; сыйлық.

【奖旗】jiǎngqí【зат.】 ту; жалау.

【奖券】jiǎngquàn【зат.】 ұтыс билеті.

【奖赏】jiǎngshǎng【ет.】 марапаттау; сыйлау; сый ақы беру: 最高的~ ең үлкен марапат.

【奖项】jiǎngxiàng【зат.】 марапат; сыйлық; бөйге: 最高~ ең үлкен сыйлық.

【奖学金】jiǎngxuéjīn【зат.】 стипендия; шәкіртақы.

【奖掖】jiǎngyè〈书〉【ет.】 марапаттап ұсыну: ~后进 жаңа ұрпақ адамдарын марапаттап ұсыну.

【奖挹】jiǎngyì〈书〉【ет.】 марапаттап ұсыну.

【奖章】jiǎngzhāng【зат.】 үздіктік белгісі; медаль; төсбелгі.

【奖状】jiǎngzhuàng【зат.】 мадақтама грамота; мақтау қағазы.

浆(漿)jiǎng【зат.】 ескек.

蒋(蔣)Jiǎng【зат.】 фамилияға қолданылады.

糗jiǎng【ет.】 аралас сепкіш арқылы егіс себу: ~豆子 аралас сепкіш арқылы бұршақ себу.

【糗子】jiǎng·zi〈方〉【зат.】 күс; кол ойылу; аяқ қажалу; сүйел.

颞jiǎng[颞子](jiǎng·zi)〈方〉【зат.】 күс; кол ойылу; аяқ қажалу; сүйел: 两手磨起了~ екі қолы ойылып кетті.

jiàng

匠jiàng① әбзелші; кәсіпші; колөнерші: 铁~ темірші; ұста.②〈书〉 шебер; ұста: 宗~ ұлы ұста.

【匠人】jiàngrén【зат.】 шебер; ұста.

【匠心】jiàngxīn〈书〉【зат.】 шеберлік;

өнер: 独具~ үлкен шеберлікпен.

【匠心独运】jiàngxīn dú yùn үлкен ерекшелік.

降jiàng①【ет.】 жығылу; құлау; түсу: ~雨 жаңбыр жауып тұр.②

【ет.】 түсу; төмендеу: ~价 бағаның төмендеуі.③(Jiàng)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【降半旗】jiàngbànqí туды түсіру.

【降低】jiàngdī【ет.】 түсіру; төмендету: ~物价 тауар бағасын төмендету.

【降格】jiànggé【ет.】 талаптарды төмендету: ~以求 төмен талаптар қою.

【降耗】jiànghào【ет.】 үнемдеу; шығындарды төмендету: ~节能 энергетикалық ресурстарды үнемді пайдалану.

【降级】jiàngjí【ет.】 лауазымын төмендету; төменгі тапқа ауыстыру.

【降价】jiàngjià【ет.】 бағаны төмендету: 滞销货物~ тұрып қалған тауардың бағасын төмендету.

【降解】jiàngjiě【ет.】 азу; біртіндеп кері кету; деградация; кері кету; құлдилау; нашарлау; төмендеу.

【降临】jiànglín【ет.】 келу; түсу: 夜色~ қараңғы түсу.

【降落】jiàngluò【ет.】 түсу; құлау; кону: 飞机在~ ұшақ қонайын деп жатыр.

【降落伞】jiàngluòsǎn【зат.】 парашют.

【降旗】jiàngqí【ет.】 туды түсіру.

【降生】jiàngshēng【ет.】 туу; туылу.

【降水】jiàngshuǐ①【зат.】 жауын-шашын.②【ет.】 жауын жауу: 人工~ жасанды жауын жауғызу.

【降水量】jiàngshuǐliàng【зат.】 жауын-шашын мөлшері; жауын-шашын.

【降温】jiàng wēn【ет.】① аяа температурасын жасанды төмендету.② аяа температурасының төмендеуі.

【降噪】jiàngzào【ет.】 дыбысты азайту: ~材料 дыбысты азайтатын материал.

【降职】jiàng zhí【ет.】 лауазымын төмендету: ~调用 лауазымын төмендетіп ауыстыру.

虹jiàng〈口〉 кемпірқосақ.

将(將)jiàng① генерал; басқарушы құрама: 少~ генерал-майор.②〈书〉 жаулап алу.

【将才】jiàngcái【зат.】①қазір ғана.② қолбасшы таланты: 一位难得的~ өте сирек қолбасшылық талант.

【将官】jiàngguān【зат.】 командирлер; командалық құрылым.

【将领】jiànglǐng【зат.】 әскери басшылар; командирлер; командалық құрылым: 陆军~ әскери қолбасшылар.

【将令】jiànglìng【зат.】 әскери

бұйрық.

【将门】jiàngmén【зат.】қолбасшының отбасы.

【将士】jiàngshì【зат.】офицерлер мен солдаттар.

【将帅】jiàngshuài【зат.】қолбасшы; маршал.

【将校】jiàngxiào【зат.】генералдар мен жоғары офицерлік құрам.

【将指】jiàngzhǐ〈书〉【зат.】ортаңғы саусақ.

泽 jiàng〈书〉құйылу; ағылу: ~水 сел; су тасу; тасқын.

绛(絳)jiàng қою қызыл; қарақошқыл.

【绛紫】jiàngzǐ【сын.】қызыл туспен қою күлгін түс.

浆 jiàng “糶”(jiàng) мағынасында.

犂 jiàng〈书〉тор; қапас.

强(強、彊)jiàng ерегісу; қайта айту; қарсы сөзге келу; қасарысу; сөз қайыру; сөз таластыру; тайталасу: 倔 ~ қасарысқан.

【强嘴】jiàngzuǐ “犂嘴” мағынасында.

酱(醬)jiàng①【зат.】соя дәмдеуіші: 黄~ сояда дәмделген қияр.②【ет.】сояда тұздалған: ~牛肉 сояда тұздалған сиыр еті.③ джем; езбе: 芝麻~ күжүттен жасалған пюре.

【酱菜】jiàngcài【зат.】сояда тұздалған көкөністер.

【酱豆腐】jiàngdòu-fu【зат.】сояда тұздалған доуфу.

【酱坊】jiàngfāng【зат.】соя дәмдеуіштері дүкені.

【酱色】jiàngsè【зат.】қою қоңыр түс.

【酱油】jiàngyóu【зат.】соя; соя тұздығы.

【酱园】jiàngyuán【зат.】соя дәмдеуіштерін сататын дүкен.

【酱紫】jiàngzǐ “绛紫” мағынасында. 犂(犂)jiàng【сын.】қырсық; қайсар: 脾气~ қырсық мінез.

【犂劲】jiàngjìn(~儿)【зат.】қайсарлық; қырсықтық: 他~一上来 Ол қырсықтана келді.

【犂嘴】jiàngzuǐ【ет.】қарсыласу; қырсығу; ұрысу.

糶(糶)jiàng【сын.】қалың; жиі; қою: 粥太~了 ботқа шектен тыс қою.

【糶糊】jiàng-hu【зат.】клейстер; камыр.

【糶子】jiàng-zǐ〈口〉【зат.】клейстер; камыр: 打~ клейстер жасау.

jiāo

交-1jiāo①【ет.】тапсыру; беру: ~活 жұмысты тапсыру.②【ет.】басталу; жақындау; орнау; түсе бастау; түсу: 明天就~冬至了 ертең қысқы таң атады.③【ет.】косылу; бірігу; қиылысу: 两直线~于一点 екі түзу сызық бір

нүктеде қиылысады.④【зат.】жапсар; косылысқан жер; тоғысқан жер; торап; түйіс; түйіскен жер: 春夏之~ көктем мен күз тоғысында.⑤【ет.】танысу; дос арттыру: ~朋友 достар арттыру.⑥ достық; таныстық: 绝~ достықты доғару.⑦(人)жыныстық қатынас; біріктірілу; косылу: ~媾 жыныстық қатынас.⑧бір-бірін; өзара: ~谈 өзара әңгімелесу.⑨ сол уақытта; сондай-ақ; сол кезде.⑩(Jiāo)【зат.】фамилияға қолданылады.

交-2jiāo “交”(jiāo) мағынасында.

【交白卷】jiāobáijuǎn(~儿)①жазбаша емтиханда құлап қалу.② тапсырманы орындай алмау.

【交班】jiāobān【ет.】ауысым.

【交办】jiāobàn【ет.】орындалуға беру: 这是上级~的任务 бұл жоғары жақтан берілген тапсырма.

【交保】jiāobǎo【ет.】кепілдікке беру: ~释放 кепілдікке босату.

【交杯酒】jiāobēijiǔ【зат.】некелік шарап бокалы.

【交兵】jiāobīng〈书〉【ет.】күресу; шайқасу: 两国~екі мемлекет соғысы.

【交叉】jiāochā【ет.】① тоғысу; қиылысу: ~火力 қиылысқан от.② бөлшектік қайталану; кей бір ұқсастық: ~的意见 пікірлердің кейде ұқсап кетуі.③ араласу; аралас: ~作业 аралас жұмыс.

【交差】jiāochāi【ет.】есеп беру; есеп: 事情不办好, 怎么回去~? Ис жақсы істелмеді, қалайша есеп береміз?

【交错】jiāocuò【ет.】қиылысу; түйісу; тоғысу.

【交代】jiāodài【ет.】① тапсыру; беру: ~工作 жұмысты тапсыру.② сұрау; бұйыру.③ түсіндіру; айқындау: ~政策 саяси қондырғыларды айқындау.

【交待】jiāodài① “交代”② мағынасында.②【ет.】аяқтау.

【交道】jiāodào【зат.】байланыс; таныстық; достық: 打~ танысу.

【交底】jiāodǐ【ет.】бетпердесіп ашу; барлығын ашып салу.

【交点】jiāodiǎn【зат.】қиылыс нүктесі; түйнек.

【交锋】jiāofēng【ет.】күресу; шайқасу; шайқас.

【交付】jiāofù【ет.】беру; тапсыру: ~定金 кепілдеме беру.

【交感神经】jiāogǎn-shénjīng симпатикалық жүйке.

【交割】jiāogē【ет.】① есептесу.② есеп; есептеу ③: 工作都~清了 жұмыстың барлығы есептелді.

【交工】jiāogōng【ет.】беру; өткізу; тапсыру.

【交媾】jiāogòu【ет.】бірігу; бірлесу; жыныстық қатынас.

【交关】jiāoguān①【ет.】байланыс; қатынас: 性命~ өмірлік маңызы бар байланыс.②〈方〉【үс.】өте; тым: 上海今年冬天~冷 Биыл Шанхайдығы қыс өте суық.③〈方〉【сын.】өте көп; сансыз: 公园里人~ Паркте өте көп адам бар.

【交管】jiāoguǎn【зат.】қозғалысты басқару: ~人员 қозғалысты басқарушы.

【交好】jiāohǎo【ет.】достасу: 两国~екі ел достығыф.

【交合】jiāohé【ет.】① жақсы қатынас құру; достасу.② байланысу; жыныстық қатынас жасау.

【交互】jiāohù①【үс.】өзара; бір-бірін.②【үс.】кезектесе; бірінен соң бірі.

【交欢】jiāohuān〈书〉【ет.】① достасу; жақсы қатынаста болу: 握手~ достасып қол алысу.② қатынас жасау; жыныстық қатынас жасау.

【交还】jiāohuán【ет.】беру; қайтару; қайтарып беру.

【交换】jiāohuàn【ет.】① алмасу: ~意见 пікіп алмасу.② айырбас; бпартер.

【交换機】jiāohuànjī【зат.】коммутатор.

【交换价值】jiāohuàn jiàzhí айырбас құны.

【交汇】jiāohuì【ет.】құйылу; ағылу.

【交会】jiāohuì【ет.】керткен таңба; кертілген таңба.

【交火】jiāohuǒ【ет.】ағысу; әскери қимылдарды бастау.

【交集】jiāojié【ет.】қиылысу; тоғысу; түйісу: 百感~ сезімдер тоғысы.

【交际】jiāojiè【ет.】араласу; байланысу; жұғысу; қарым-қатынас жасау; қатынасу; тілдесу: 语言是人们的~工具 тіл- адамдардың өзара байланысу құралы.

【交际花】jiāojièhuā【зат.】куртизанка.

【交际舞】jiāojièwǔ【зат.】бал билері; сәнді билер.

【交加】jiāojiā【ет.】араласу; кезектесу: 风雪~ жел мен қар кезектесіп тұр.

【交接】jiāojiē【ет.】① бірігу; косылу: 夏秋~的季节 жаз соңы мен күздің басындағы маусым.② тапсыру және алмастыру.③ достасу; танысу: 他~的朋友也是爱好京剧的 оның таныс досы да операны ұнатады.

【交结】jiāojié【ет.】① достасу; танысу; байланыс жасау: ~朋友 дос арттыру.②〈书〉байланысу; байланыс.

【交界】jiāojiè【ет.】шекараласу; түйісу.

【交警】jiāojǐng【зат.】ГИБДД қызметкері.

【交九】jiāojiǔ【ет.】жылдағы ең суық күн.

【交卷】jiāojuǎn(～儿)【ет.】① емтихандық жұмысты тапсыру.② орындау; жасау: 这事交给他办, 三天准能～ Бұл жұмысты оған тапсырайық, ол оны үш күнде орындайды.

【交口】jiāokǒu①【үс.】бір ауыздан: ～称誉 бір ауыздан мақтау.②〈方〉【ет.】әңгімелесу: 他们没有～ олар әңгімелескен жоқ.

【交困】jiāokùn【ет.】басу; қысу; сықпалау: 内外～ ішкі сыртқы жағынан қысу.

【交流】jiāoliú【ет.】① айнымалы; ауыспалы; құбылмалы; өзгергіш; өзгермелі; өспелі.② алмасу; айырбастау: 物资～ тауар айырбасы.

【交流电】jiāoliúdiàn【зат.】өзгермелі ток.

【交纳】jiāonà【ет.】енгізу; беру; тапсыру: ～会费 мүшүлік төлемді төлеу.

【交配】jiāopèi【ет.】будандасу; шағылыстыру; шағылысу.

【交迫】jiāopò【ет.】жан жақты қысым көрсету: 饥寒～ суық пен аштық қысып барады.

【交情】jiāoqing【зат.】достық; достық қатынас: ～深 жакын достық қатынаста болу.

【交融】jiāoróng【ет.】косылу; құйылу; бірігу: 水乳～ су мен сүттің косылысы.

【交涉】jiāoshè【ет.】келіссөз; келіссөздер жүргізу: 办～ келіссөздер жүргізу.

【交手】jiāoshǒu【ет.】қол үресіне кірісу; күресу.

【交谈】jiāotán【ет.】әңгімелесу; сөйлесу: 亲切地～ достар секілді әңгімелесу.

【交替】jiāotì【ет.】① ауысу: 新旧～ ескі кетін орнына жаңа ауысып келеді.② кезектесіп; мезгіл-мезгілімен: 循环～ циклдық кезектесу.

【交通】jiāotōng①〈书〉【ет.】хабарлама; қозғалыс.②【зат.】коммуникация; байланыс.③【зат.】байланыс.④【зат.】тәжірибелі.⑤〈书〉【ет.】достасу; келісу; танысу: ～权贵 ықпалды адаммен танысу.

【交通车】jiāotōngchē【зат.】автобус.

【交通岛】jiāotōngdǎo【зат.】милиционер-реттеушінің орны.

【交通工具】jiāotōnggōngjù көлік құралы; байланыс құралы.

【交通沟】jiāotōnggōu【зат.】交通壕 мағынасында.

【交通壕】jiāotōngháo【зат.】

хабарлама жолы.

【交通警察】jiāotōng jǐngchá милиционер-реттеуші.

【交通线】jiāotōngxiàn【зат.】коммуникация; хабарлама жолдары.

【交通员】jiāotōngyuán【зат.】байланысшы.

【接头接耳】jiāo tóu jiē ěr ақырын сыбырласу; сыбырласу.

【交投】jiāotóu【зат.】сауда: ～清淡 карапайым сауда.

【交往】jiāowǎng【ет.】танысу; танстық сақтау: 我跟他没有～ Мен онымен таныс емеспін.

【交尾】jiāowěi【ет.】шағылысу; будандасу.

【交恶】jiāowù【ет.】бір-бірін жек көру: 二人～已久 екі адамның өзара жек көрініші.

【交相辉映】jiāo xiāng huī yǐng бір-бірінің әсемдігін толықтыру.

【交响诗】jiāoxiǎngshī【зат.】симфониялық поэма.

【交响乐】jiāoxiǎngyuè【зат.】симфония.

【交卸】jiāoxiè【ет.】лауазымын тапсыру.

【交心】jiāoxīn【ет.】сезімін білдіру; ықпалын білдіру: 通过～ сезімін білдірді.

【交椅】jiāoyǐ【зат.】① кресло.②〈方〉орындық.

【交易】jiāoyì①【ет.】сауда келісімі: 不能拿原则做～ өз принципін саудаламайды.②【зат.】сауда.

【交易所】jiāoyìsuǒ【зат.】биржа.

【交谊】jiāoyì【зат.】достық; достастық.

【交谊舞】jiāoyìwǔ【зат.】достастық билері.

【交游】jiāoyóu〈书〉【ет.】сөйлесу; танысу; араласу: ～很广 кең араласу.

【交友】jiāoyǒu【ет.】достасу; танысу; араласу: ～要慎重 досты ақылмен арттыру керек.

【交战】jiāozhàn【ет.】соғысу; соғыс жүргізу: ～国 соғысушы мемлекет.

【交战国】jiāozhànguó【зат.】соғысушы мемлекеттер.

【交织】jiāozhī【ет.】араласу; тоғысу; бірігу: 各色各样的烟火在天空中～成一幅美丽的图画 От шашудың түрлі түстері бір ғажайып суретке бірігіп кетті.

【郊】jiāo① қаланың маңындағы поселке; қала түбіндегі елді мекен: ～外 қаланың маңындағы поселке сырты.② (Jiāo)【зат.】фамилияға қолданылады.

【郊区】jiāoqū【зат.】қала айналасы; қала жаны; қала маңайы; қала маңы; қала түбі.

【郊外】jiāowài【зат.】қала сыртында: 古都～【зат.】胜很多 Көне астана сыртында көзге көрінерлік ерекше жерлер көп.

【郊野】jiāoyě【зат.】қала сыртындағы жерлер.

【郊游】jiāoyóu【ет.】қала сыртында серуендеу.

【茭白】jiāobái【зат.】тускарора; цицания.

【浇】jiāo〈书〉пiшен; шөп.

【浇白】jiāobái【зат.】тускарора; цицания. 浇 1(澆)jiāo【ет.】① суару; су құю; су себу: 大雨～ үлкен жаңбыр жауып өтті.② суару: ～花 гүл суару.③ құю; құйып алу: ～铅字 типографиялық шрифттерді құйып алу.

【浇】jiāo〈书〉аямайтын; аяусыз; безбүйрек; зәлім; қатал; мейірімсіз; рақымсыз: ～薄 мейірімсіз; өш.

【浇薄】jiāobó〈书〉【сын.】ашулы; ащы; жауыз; қас; мейірімсіз; өш: 人情～ жауыз сезімдер.

【浇灌】jiāoguàn【ет.】① құю; құйып алу: ～混凝土 бетондау; бетон құю.② суару; су құю; суғару.

【浇冷水】jiāolěngshuǐ суық су шашу.

【浇漓】jiāolí〈书〉【сын.】сенімсіз; тұрақсыз; жауыз.

【浇头】jiāo·tóu〈方〉【зат.】дәмдеуіш; тұздық.

【浇注】jiāozhù【ет.】суару; су басу; су жаю; су қапталу.

【浇铸】jiāozhù【ет.】құю; ыдысқа бөліп құю.

【浇筑】jiāozhù【ет.】салу; себу: ～大坝 бөген салу.

【骄】(驕)jiāo① асылық; дандайсу; дандайсушылық; дандайсығандық; мастық; менмендік; тасығандық.②〈书〉қиян-кескі; қызу; қырғын: ～阳 кызу күн.

【骄傲】jiāo`ào①【сын.】асылық; дандайсу; дандайсушылық; дандайсығандық; мастық; менмендік; тасығандық: ～自满 көкіректік.②【сын.】астамшылық; тәкаппарлық.③【зат.】абырой; мақтаныш: 中国的～ Қытайдың мақтанышы.

【骄横】jiāohèng【сын.】асқақтық; асылық; мақтаншақтық; менсінбеушілік; шадырлық: ～一时 кезінде өзінің мақтаншақтығымен атакты болған.

【骄矜】jiāojīn〈书〉【сын.】менмендік; тәкаппарлық: 面有～之色 Жүзінде тәкаппарлық бар.

【骄慢】jiāomàn【сын.】асқақтылық; пандық; тәкаппарлық: 为人～ мінезі тәкаппар.

【骄气】jiāo·qì【зат.】менмендік; өркөкірек; өркөкіректік; тәкаппарлық: ～十足 барып тұрған

өркөкүрөк.

【骄人】jiāorén【сын.】ғайбатшы; дағтаушы; жалакор; өсекші.

【骄奢淫逸】jiāoshē yín yì әдемі; салтанатты; сәнді; сәндік.

【骄阳】jiāoyáng【с.】ыстық күн: ~似火 күн шақшып ысып тұр.

【骄躁】jiāozào【сын.】асылық; дандайсу; дандайсушылық; дандайсығандық; мастық; менмендік; тасығандық.

【骄子】jiāozǐ【зат.】ерке бала; қырсық бала.

【骄纵】jiāozòng【сын.】бассыздық ету; өз бетімен кету; өз еркімен жүру; өзімсіну.

【姣】jiāo【с.】әдемі; әсем; өте әдемі; өте әсем; өте көркем; өте сүйкімді; тамаша: ~好 өте әсем.

【姣好】jiāohǎo【сын.】әдемі; ғажайып сүйікті; таң қаларлық: 姿容~ әдемі сырт бейне.

【姣美】jiāoměi【сын.】ғажайып; әдемі; әсем; өте әдемі; өте әсем; өте көркем; өте сүйкімді; тамаша: 容颜~ жүзі өте көркем.

【娇(嬌)】jiāo①әдемі; әсем; өте әдемі; өте әсем; өте көркем; өте сүйкімді; тамаша. ②【сын.】еркелік; науетектік; нәзіктенушілік; тым төзімсіздік; үлпілдектік. ③【ет.】еркелету; шалқақтату: 把孩子~坏了 баланы қатты еркелетіп жіберген.

【娇嗔】jiāochēn【ет.】ернін бұлтиту.

【娇宠】jiāochǒng【ет.】қылымсу; өтірік болу; сылтаурау; тәлімсу

【娇滴滴】jiāodīdī(~的)【сын.】қылымсыған; назды: ~的声音 назлы дауыс.

【娇儿】jiāo'ér【зат.】балақай.

【娇惯】jiāoguǎn【ет.】еркелету: 别把孩子~坏了 баланы қатты еркелетпе.

【娇贵】jiāoguì【сын.】ерке; науетектенген; нәзік; нәзіктенген; төзімсіз; үлбіреген; үлпілдеген.

【娇憨】jiāohān【сын.】әсерлі сенімшілдік.

【娇客】jiāokè【зат.】①күйеу бала.②ерке адам; еркедай.

【娇媚】jiāomèi【сын.】①қылымсыған; назды.②еріксіз тартатын; таңырқататын: 舞姿~ таңырқататын би қимылдары.

【娇嫩】jiāonèn【сын.】биязы; ерке; жарқын; мейірімді; назды; нәзік: ~的鲜花 нәзік гүл.

【娇妻】jiāoqī【зат.】әйелі әдемі.

【娇气】jiāoqì еркелік; науетектік; нәзіктенушілік; тым төзімсіздік; үлпілдектік.

【娇娆】jiāoráo【с.】әдемі; әсем; өте әдемі; өте әсем; өте көркем; өте сүйкімді; тамаша: 体态~ өзін ұстауы өте ұнамды.

【娇柔】jiāoróu【сын.】биязы; ерке; жарқын; мейірімді; назды; нәзік.

【娇生惯养】jiāoshēng guǎn yǎng ерке; науетектенген; нәзік; нәзіктенген; төзімсіз; үлбіреген; үлпілдеген.

【娇娃】jiāowá【зат.】①көрікті қыз; сұлу бикеш; үлбіреген бикеш.

【娇小】jiāoxiǎo【сын.】үлбіреген; жұқа; жұмсақ; нәзік: ~的野花 үлбіреген гүл.

【娇小玲珑】jiāoxiǎolínglóng миниатюралы; миниатюралық; өте кішкене; өте нәзік: 身材~ тұла бойы өте нәзік.

【娇羞】jiāoxiū【сын.】әйелдің сыпайлығы; әйел ұялшақтығы.

【娇艳】jiāoyàn【сын.】әдемі; ғажайып сүйікті; таң қаларлық: ~的桃花 әдемі гүл.

【娇养】jiāoyǎng【ет.】әлпештеу; еркелету.

【娇纵】jiāozòng【ет.】кисықты мақұлдау; қостау; құп деу: ~孩子 баланын еркелігін мақұлдау.

【胶(膠)】jiāo①【зат.】желім.②【ет.】желімдеу; жапсыру: ~上 жапсырып қою.③жабысқақ; желімді; желімтек: ~泥 балшық.④резина каучук.⑤(Jiāo)【зат.】фамилияға қолданылады.

【胶版】jiāobǎn【зат.】офсетті үлгі.

【胶布】jiāobù【зат.】①тежеу таспа.②(口) жабысқақ пластырь.

【胶帶】jiāodài【зат.】пластмасс магниттік таспа.

【胶合】jiāohé【ет.】жапсыру.

【胶合板】jiāohéban【зат.】жұқа тактай; фанера.

【胶结】jiāojié【ет.】цементпен жабу; цементтеу.

【胶卷】jiāojiǎn(~儿)【зат.】фото пленка.

【胶木】jiāomù【зат.】бакезит.

【胶囊】jiāonáng【зат.】капсула.

【胶泥】jiāoní【зат.】балшық.

【胶皮】jiāopí(口)【зат.】резина.

【胶片】jiāopiàn【зат.】пленка; фото пленка.

【胶水】jiāoshuǐ(~儿)【зат.】сұйық желім.

【胶体】jiāotǐ【зат.】коллоид.

【胶体溶液】jiāotǐróngyè коллоидтық ерітінді.

【胶鞋】jiāoxiē【зат.】резіңке аяқ киім.

【胶靴】jiāoxiē【зат.】резіңке етік.

【胶印】jiāoyìn【ет.】офсет; офсет мөр.

【胶柱鼓瑟】jiāozhù gǔ sè әдетке

берілген; сірескен; сіресіп қалған: 情况变了, 不能~ Жағдай өзгерді, бұрынғы дегенде сіресіп қалуға болмайды.

【胶着】jiāozhuó【ет.】өлі нүкте: ~状态 өлі нүкте жағдайы.

【教】jiāo【ет.】оқыту; үйрету; сабақ беру: ~唱歌 ән айтуды үйрету.

【教书】jiāoshū【ет.】сабақ беру; оқыту; білім беру: ~先生 оқытушы мырза.

【教书匠】jiāoshūjiàng【зат.】кәсіпкер оқытушы.

【教学】jiāoxué【ет.】сабақ беру; оқыту; білім беру.

【椒】jiāo бұрыш; бұрыш ағашы: 花~ бұрыш гүлі.

【椒盐】jiāoyán(~儿)【зат.】майдаланған бұрыш пен тұздан жасалған дәмдеуіш.

【蛟】jiāo су айдаһары.

【蛟龙】jiāolóng【зат.】су айдаһары.

【焦】jiāo①【сын.】жанып кету; күйіп қалу: 树烧~了 ағаштар жанып кетті.

②【зат.】қортқы көмір; кокс: 炼~ кокстеу.③уайымдау; қайғыру: 心~ ішінен уайым жеу.④(Jiāo)【зат.】фамилияға қолданылады.

【焦愁】jiāochóu【сын.】абыржыған; қам жеген; ренішті; уайым басқан; уайымшыл: 母亲为他的病昼夜~ Анасы оның ауырып қалғанына қатты абыржып жүр.

【焦点】jiāodiǎn【зат.】①фокус нүктесі.②тартылыс ортасы.

【焦耳】jiāo'ěr【мөл.】Джоуль.

【焦黑】jiāohēi【сын.】көмірленген; көмір болған; күйген.

【焦黄】jiāohuáng【сын.】қоңырқай сары: 面色~ жүзі қоңырқай сары.

【焦急】jiāojí【сын.】абыржу; алаңдау; жабырқану; мазасыздану; тынышсыздану: 心里~ Іштей алаңдау.

【焦距】jiāojù【зат.】анық көрінетін қашықтық.

【焦渴】jiāokè【сын.】қатты шөлдеу: ~难耐 шыдай алмай қатты шөлдеу.

【焦枯】jiāokū【сын.】кебу; құрғау; солу: 禾苗~ егістік құрғап кетті.

【焦雷】jiāoléi【зат.】шартылдақ найзағай.

【焦虑】jiāolù【сын.】алаңдау; қайғыру; қапалану; тынышсыздану: ~不安 алаңдап тыныш таппау.

【焦炭】jiāotàn【зат.】кокс; өңделген көмір.

【焦头烂额】jiāotóuláné күйіп қалу; күйдіріп алу.

【焦土】jiāotǔ【зат.】күйік; қара күйік; өрт болған жер; өрт орны.

【焦心】jiāoxīn【сын.】жоқтау;

зарығу; камығу; капалану; құса болу; мұңаю; сағыну.

【焦油】jiāoyóu【зат.】қарамай; ным; шайыр.

【焦枣】jiāozǎo【зат.】кептірілген жужуб.

【焦躁】jiāozào【сын.】абыржу; күйгелектену; күйіп-пісу; толқу: ~不安 тыныштаппай абыржу.

【焦砧】jiāozhān【зат.】тас көмір қалдығы.

【焦炙】jiāozhì【сын.】отта күйу; күйдіру: 心情~万分 отта күйіп жатқандай сезіну.

【焦灼】jiāozhuó【сын.】абыржу; күйгелектену; күйіп-пісу; толқу: ~不安 тыныштаппай абыржу.

焦 jiāo [焦侥] (jiāoyáo)【зат.】қортық; пигмей.

蛟(蛟)jiāo【зат.】акула.

蕉 jiāo①банан: 香~ банан.②(Jiāo)【зат.】фамилияға қолданылады.

【蕉农】jiāonóng【зат.】банан өсіруші.

礁 jiāo①риф: 暗~ су асты рифтері.② маржан рифтері.

【礁石】jiāoshí【зат.】риф.

jiáo

【矫情】jiáo-qíng〈口〉【сын.】басқалардың пікірімен санаспау; өзімшіл: 这个人太~ Мына адам өте өзімшіл.

嚼 jiáo【ет.】шайнау; жеу: 细~ жақсылап шайнау.

【嚼裹儿】jiáo-guōr〈方〉【зат.】күнделікті шығындар.

【嚼舌】jiáoshé【ет.】①сайрау; тілімен жүру; сөйлеу: 别在背后~ Артынан сөйлеме.②көп ішіп мас болу; қатты есіру: 没工夫跟你~ Сенімен ішетін уақыт жоқ.

【嚼用】jiáo-yòng〈方〉【зат.】күнделікті тұрмыстық шығындар: 人口多, ~大 Адам көп болса, күнделікті шығындар да үлкен.

【嚼子】jiáo-zi【зат.】ауыздық; сулық.

jiǎo

菱角 lǐjiǎo①【зат.】мүйіз: 鹿~ бұғы мүйізі.②керней: 号~ горн; керней.③ бұрыш: 菱~ үшбұрышты таға.④ мүйіс.⑤(~儿)【зат.】бұрыш: 桌子~ 儿 орындық бұрышы.⑥【мөл.】бөлік: 一~饼 бір бөлік шелпек.

角-2jiǎo【мөл.】«цзяо»; (бір цзяо - он фэн(0,1 юань)).

角 3jiǎo“饺” мағынасында.

【角尺】jiǎochǐ【зат.】бұрыштық; үшбұрышты сызғыш.

【角度】jiǎodù【зат.】① градус; бұрыш өлшемі.②көз қарас; жақ; : ~来看问题 мәселені қарастыру.

【角弓反张】jiǎogōng-fǎnzhāng опистотонус.

【角果】jiǎoguǒ【зат.】бұршаққын; қабық; собық.

【角楼】jiǎolóu【зат.】бұрыштық ғимарат.

【角落】jiǎoluò【зат.】① бұрыш; түкпір: 院子的一个~长着一棵桃树 Ауланың бір бұрышында шабдалы ағашы өседі.②бұрыш; аяғы: 祖国的每一个~ мемлекеттің барлық бұрышында.

【角门】(脚门)jiǎoméng【зат.】бүйір жақтағы кіру.

【角膜】jiǎomó【зат.】көздің мөлдір қабығы; қасаң қабық; шынайна.

【角票】jiǎopiào【зат.】майда айырбас банкноттары.

【角球】jiǎoqiú【зат.】бұрыштық соққы.

【角质】jiǎozhì【зат.】кутин.

侥(侥) yáo [侥幸] (傲倖、傲倖)(jiǎoxìng)【сын.】кездейсоқ сәттілік: ~心理 кездейсоқ сәттілікке үміттену.

佼 jiǎo〈书〉керемет; ғажайып; таң қаларлық.

【佼佼】jiǎojiǎo〈书〉【сын.】дүр; көрнекті; үздік: ~者 көрнекті адам.

矫(矯)jiǎo〈书〉①көтеру; түзету.②“矫 1”①(jiǎo) мағынасында.③“矫 3”(jiǎo) мағынасында.

狡 jiǎo ғаяр; жәдігөй; қуланған; қулықты; тақыс: ~计 тақыс жоспар.

【狡辩】jiǎobiàn【ет.】сопылық; бақасшылдық; казуистика.

【狡猾】(狡猾)jiǎohuá【сын.】ғаяр; жәдігөй; қуланған; қулықты; тақыс.

【狡计】jiǎojì【зат.】қу жоспар; сараң жоспар.

【狡谲】jiǎojié〈书〉【сын.】арам ойлы; аяр; жауыз; жымырысқы; зұлым; зұлымдық: 为人~ жымырысқы мінез.

【狡狴】jiǎokuài〈书〉【сын.】арам ойлы; аяр; жауыз; жымырысқы; зұлым; зұлымдық.

【狡赖】jiǎolài【ет.】жалтару; құтылу: 百般~ қалай болса да жалтару.

【狡兔三窟】jiǎo tù sān kū қу қоянның үш іні болады.

【狡黠】jiǎoxiá〈书〉【сын.】арам ойлы; аяр; жауыз; жымырысқы; зұлым; зұлымдық.

【狡诈】jiǎozhà【сын.】арам ойлы; аяр; жауыз; жымырысқы; зұлым; зұлымдық: 为人~ жауыз мінезді.

饺(餃)jiǎo(~儿)тұшпара.

【饺子】jiǎo-zi【зат.】тұшпара.

绞(絞)jiǎo①【ет.】ширату; шиыршықтау: 绳是用许多铁丝~成的 болат трос сым темірлерден оратылған.

②【ет.】сығу; сығымдау: 把毛巾~ сүлгіні сығу.③“绞”② мағынасында.④

【ет.】іліп қою; асып қою: ~杀 асып өлтіру; буындыру.⑤【ет.】айналдыру; бұрау: ~车 машинаны бұру.⑥

【мөл.】иірген жіп; келеп; оралған жіп; орам; шарғы жіп: 一~纱 тоқыма орамы.

【绞包针】jiǎobāozhēn【зат.】сема袋等大型包裹用的一种铁针, 较粗而长, 略呈弯【сын.】.

【绞车】jiǎochē【зат.】жұқарба; жүкшығыр.

【绞架】jiǎojià【зат.】дар; дар ағашы.

【绞脸】jiǎoliǎn【ет.】беттің үлпе жүнін жұлу.

【绞脑汁】jiǎonǎozhī басын айналдыру.

【绞盘】jiǎopán【зат.】жұқарба; жүкшығыр.

【绞杀】jiǎoshā【ет.】①буындыру; бұғу; тұншықтыру.②буындырып өлтіру; буындырып тастау: ~革命 революцияны жою.

【绞索】jiǎosuǒ【зат.】дар; дар арқаны.

【绞刑】jiǎoxíng【зат.】дарға асу; дарға асып өлтіру.

绞 jiǎo①〈口〉【ет.】кесу; турау: 用剪子~指甲 қайшымен кесу.②【ет.】күшейту; өрістету; жазу: ~孔 саңылауды кеңейту.③ дар; дар арқаны.

【绞刀】jiǎodāo【зат.】кеңейткіш; кеңіткіш.

【绞接】jiǎojiē【ет.】топсалы біріктіреме.

【铰链】jiǎoliàn【зат.】арқан; топса.

矫 1(矯)jiǎo①дұрыстау; туралау: ~枉过正 қисық жерлерін дұрыстау.②

(Jiǎo)【зат.】фамилияға қолданылады.

矫 2(矯)jiǎobатыл; мықты: ~健 батыл; батыр.

矫 3(矯)jiǎo батыл; ержүрек; батыр: ~饰 көзбояма батырлық.

【矫健】jiǎojiàn【сын.】күшті; құдіретті: 身手~ құдіретті денелі.

【矫捷】jiǎojié【сын.】дәл; епті; оңтайлы; тәсілқой; шебер

【矫命】jiǎomìng〈书〉【ет.】өтірік бұйрық.

【矫情】jiǎoqíng〈书〉【ет.】жалған жомарттық.

【矫揉造作】jiǎoróuzàozuò әсемсіну; сәндену; сипану; сылану-сипану; сырбаздану.

【矫饰】jiǎoshì【ет.】екі жүзділік; қулану; қулық; өтірік.

【矫枉过正】 jiǎowǎngguòzhèng қателікті түзетуде шектен шығу.

【矫】【сын.】 jiǎoxíng 【ет.】 ортопедия.

【矫正】 jiǎozhèng 【ет.】 дұрыстау; туралау: ~发音 сөйлеуді дұрыстау.

【矫治】 jiǎozhì 【ет.】 ортопедия; ортопедиялық емдеу: ~口吃 тұтығуды емдеу.

皎 jiǎo ① жарық; жарқын: ~月 жарқын ай. ② (Jiǎo) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【皎皎】 jiǎojiǎo 【сын.】 жарық; жарқын: 月光~ жарық ай.

【皎洁】 jiǎojié 【сын.】 таза; жарық; жарқыраған: ~的月色 жарқыраған ай жарығы.

脚 jiǎo ① 【зат.】 аяқ; табан; өкше: ~背 алқым (аяқтың қыр үсті). ② етегі; негізі: 山~ таудың етегі.

【脚板】 jiǎobǎn 【зат.】 аяқ; табан; өкше.

【脚背】 jiǎobèi 【зат.】 алқым (аяқтың қыр үсті).

【脚本】 jiǎoběn 【зат.】 сценарий; пьеса сөздері.

【脚脖子】 jiǎobózi <方> 【зат.】 асық; тобық; толарсақ.

【脚步】 jiǎobù 【зат.】 ① кадам; адым: ~大 үлкен адымдай. ② адым; айналым; аралық.

【脚踩两只船】 jiǎocǎilǎngzhīchuán екі кемеңің басын ұстаған суға кетеді.

【脚灯】 jiǎodēng 【зат.】 рампа.

【脚底】 jiǎodǐ 【зат.】 табан: ~起了茧 аяғына сүйел шықты.

【脚底板】 jiǎodǐbǎn 【зат.】 аяқ; табан.

【脚夫】 jiǎofū 【зат.】 ① тасымалдаушы; жүк тасушы; жүкші. ② ұстап беруші.

【脚跟】 (脚根) jiǎogēn 【зат.】 аяқ; табан.

【脚孤拐】 jiǎogū·guǎi <方> 【зат.】 жіліншік; сирақ; тобық; толарсақ.

【脚行】 jiǎoháng 【зат.】 жүк тасушы; жүкші.

【脚后跟】 jiǎohòu·gēn <口> 【зат.】 табан.

【脚迹】 jiǎoji 【зат.】 аяқ іздері.

【脚尖】 jiǎojiān (~儿) 【зат.】 бас; тұмсық; ұш(аяқ): 踮着~走 аяқтың ұшымен жүру.

【脚劲】 jiǎojìn (~儿) <方> 【зат.】 аяқ күші: ~很好 аяқтары күшті.

【脚扣】 jiǎokòu 【зат.】 имек темір; ырғақ.

【脚力】 jiǎolì 【зат.】 ① аяқ күші: 他一天能走八九里, ~很好 Ол күніне сегіз-тоғыз километр жүре алады, аяқтары өте күшті. ② жүк тасушы; тасымалдаушы. ③ тасымалдау ақысы.

【脚镣】 jiǎoliào 【зат.】 бұғау; кісен.

【脚炉】 jiǎolú 【зат.】 аяққа арналған жылытқы.

【脚轮】 jiǎolún 【зат.】 дөңгелек аяқ.

【脚面】 jiǎomiàn 【зат.】 алқым (аяқтың қыр үсті).

【脚盆】 jiǎopén 【зат.】 аяқты ыстық суға салу.

【脚蹼】 jiǎorǚ 【зат.】 ескекеаяқ.

【脚气】 jiǎoqì 【зат.】 ① аяқ дерматофиозы. ② бери-бери (В1 дәруменінің жетіспеуінен болатын ауру). ③ бери-бери ауруына шалдыққан науқас.

【脚钱】 jiǎoqián 【зат.】 тасымалдау ақысы.

【脚手架】 jiǎoshòujià 【зат.】 ағаштар.

【脚踏车】 jiǎotàchē <方> 【зат.】 велосипед; самокат.

【脚踏两只船】 jiǎotàliǎngzhīchuán екі кемеңің басын ұстау. 见《脚踩两只船》.

【脚踏实地】 jiǎotàshídì іскерлік қатынас.

【脚腕子】 jiǎowǎn·zi 【зат.】 асық; тобық; толарсақ.

【脚下】 jiǎoxià 【зат.】 ① аяқ; табан. ② <方> қазір; бүгінгі таңдағы. ③ <方> келе жатқан кез: 冬至~ қыс келе жатыр.

【脚心】 jiǎoxīn 【зат.】 табан ортасы.

【脚癣】 jiǎoxiǎn 【зат.】 аяқ дерматофиозы.

【脚丫子】 jiǎoyā·zi <方> 【зат.】 аяқ; бәшпай.

【脚鸭子】 jiǎoyā·zi “脚丫子” мағынасында.

【脚印】 jiǎoyìn (~儿) 【зат.】 аяқ іздері.

【脚掌】 jiǎozhǎng 【зат.】 аяқ; табан; окше.

【脚爪】 jiǎozhǎo <方> 【зат.】 жануарлар табаны.

【脚指头】 jiǎozhǐ·tóu (口语中也读 jiǎozhǐ·tóu) <口> 【зат.】 бәшпайлар.

【脚趾】 jiǎozhǐ 【зат.】 бәшпайлар.

【脚注】 jiǎozhù 【зат.】 нұсқам; сілтеме; түсірме.

【脚镯】 jiǎozhuó 【зат.】 аяққа тағатын білезік.

搅(搅) jiǎo 【ет.】 ① араластыру: 把粥~一一~ ботқаны араластырып жіберу. ② бөгет жасау; кедергі болу; кедергі жасау; кедергі келтіру; кедергі істеу; мазасыздау.

【搅拌】 jiǎobàn 【ет.】 араластыру; қозғау: ~机 араластырғыш; миксер.

【搅动】 jiǎodòng 【ет.】 араластыру; қозғау.

【搅浑】 jiǎohún 【ет.】 шайқалу; лайлау: 把水~ суды шайқату.

【搅混】 jiǎo·hùn <方> 【ет.】 араластыру; қосылу; бірігу: 歌声和笑声~成一片 Ән мен күлкі дауыстары

араласып кетті.

【搅和】 jiǎo·huo <口> 【ет.】 ① араластыру; қосылу; бірігу. ② араласу; қатысу: 事情让他~糟了 жағдай оның араласуын қажет етті.

【搅局】 jiǎojú 【ет.】 бассыздық істеу; бұзақылық жасау.

【搅乱】 jiǎoluàn 【ет.】 шатыстыру; шиыстырып жіберу: ~人心 адамдарды шатыстыру.

【搅扰】 jiǎorǎo 【ет.】 бөгет жасау; кедергі болу; кедергі жасау; кедергі келтіру; кедергі істеу; мазасыздау: 别~她 оны мазалама.

筊 jiǎo <书> бамбуктан тоқылған жіп.

湫 jiǎo <书> бапақты жер; бетпак жер.

敫 Jiǎo 【зат.】 фамилияға қолданылады.

剿 jiǎo жою; жоқ қылу: ~匪 қарақшыларды жоюға бағытталған экспедиция.

【剿除】 jiǎochú 【ет.】 жою; жоқ қылу.

【剿灭】 jiǎomiè 【ет.】 көзін құрту; жою.

缴 jiǎo ① 【ет.】 енгізу; кіргізу; төлеу: ~费 төлемдерді төлеу. ② 【ет.】 тапсыру: ~了敌人的枪

жаулардың қаруын тартып алу. ③ (Jiǎo) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【缴获】 jiǎohuò 【ет.】 жетіп үлгеру; қуып жету; орнынан басу; орнында басу; ұстау: ~敌军 қарсы жақ әскерлерін қолға түсіру.

【缴纳】 jiǎonà 【ет.】 беру; тапсыру; төлеу: ~税款 салық төлеу.

【缴销】 jiǎoxiāo 【ет.】 қайта тапсыру

【缴械】 jiǎoxiè 【ет.】 ① қарусыздандыру; қаруын тартып алу.

② қару тапсыру; қарусыздану: ~投降 қаруын тапсырып берілу.

jiào

叫 -1 (叫) jiào ① 【ет.】 айқайлау; дауыс шығару; ән салу: 鸡~ /тауық шақырды. ② 【ет.】 шақыру; шақырып алу: 外边有人~你 Сені сыртта біреу шақырып тұр. ③ 【ет.】 жалдау; тапсырыс беру: ~两个菜 екі түрлі қуйырмашқа тапсырыс беру. ④ 【зат.】 атау; атын атау: 您怎么称呼? Сізді қалай атайын?

叫 -2 (叫) jiào ① 【ет.】 бұйыру; айту: ~他早点回去 Оған ерте қайту бұйырылған. ② 【ет.】 рұқсат беру; келісім беру: 他不~我去 Ол маған баруға рұқсат бермей жатыр. ③ 介 артынан; бола; салдарынан; үшін: 他~雨淋了 Ол жанбырдың салдарынан су болып кетті.

【叫板】 jiàobǎn 【ет.】 ① операда

соңғы буынды соза сөйлеу. ②(--)-ұран тастау; күреске шақыру.

【叫春】jiàochūn【ет.】мысықтың махаббат азабында айғай салуы.

【叫喊】jiàohǎn【ет.】айғайлау; ақыру; шыңғыру: 高声~ катты айғай салу.

【叫好】jiàohǎo(~儿)【ет.】браво деп айғайлау.

【叫化子】(叫化子)jiàohuā·zi(口)【зат.】бейшара; қайыршы; пақыр.

【叫唤】jiào·huàn【ет.】① айғайлау; ақыру; шыңғыру: 疼得直~ аурудан ақыру. ② ән салу; шырылдау: 小鸟儿在树上唧唧喳喳地~ Кішкене құстар ағаш басында шұғырласып отыр.

【叫魂】jiàohún(~儿)【ет.】науқастың жанын шақыру.

【叫价】jiào·jià【ет.】бағаны жариялау: ~竞买 биржада баға белгілеу.

【叫劲】jiào·jìn“较劲” мағынасында.

【叫绝】jiào·jué【ет.】таңданысын білдіру: 拍案~ орындықты соғып жіберіп таңданысын білдіру.

【叫苦】jiào·kǔ【ет.】шағыну; зарлану; наразылық білдіру: ~不迭 тоқтаусыз шағыну.

【叫苦连天】jiào·kǔ·lián·tiān өмірі шағымданып жүру; үнемі зарлану.

【叫骂】jiào·mà【ет.】катты ұрысу; айғайлау; ақыру.

【叫卖】jiào·mài【ет.】қолдан сату; қол саудасы: 沿街~ көше боймен қолдан сатып жүру.

【叫门】jiào·mén【ет.】есікті ашуын сұрау; есікті ашуға шақыру.

【叫名】jiào·míng①(~儿)【зат.】атау; атын айту. ②(方)【ет.】аталады; аталу; айтылады: 这孩子~十岁, 其实还不到九岁 Мына бала он жаста деп айтылады, алайда ол әлі тоғызға да толмаған.

【叫屈】jiào·qū【ет.】зарығу; ренжу; шағыну: 鸣冤~ шағым айтып, әділдікті орнатуды сұрау.

【叫嚷】jiào·rǎng【ет.】шақыру; айғайлау.

【叫停】jiào·tíng【ет.】тайм-аут алу.

【叫嚣】jiào·xiāo【ет.】айқай-шу; думан; дүбір; жың; шуыл: 疯狂~ жабайы айқай-шу.

【叫啸】jiào·xiào【ет.】ысықыру; шикылдау; шәңкілдеу; шарылдау: 江水在峡谷中奔腾~ Бұлақ жарғас арасынан шарылдап ағып тұр.

【叫真】jiào·zhēn“较真” мағынасында.

【叫阵】jiào·zhèn【ет.】ұран тастау; күреске шақыру.

【叫子】jiào·zi(方)【зат.】ысқырық.

【叫座】jiào·zuò(~儿)【сын.】сәттілікті пайдалану; жолы болғыш болу; табысты болу: 他很~ Ол өте жолы болғыш.

【叫做】jiào·zuò【ет.】бұл; аталады; айтылады: 这东西~三角板 Бұл зат үшбұрыш деп аталады.

【叫座】jiào·zuò(书) тау жолы; тау арқылы өтетін жол.

【觉(覺)】jiào【зат.】ұйқы; ұйықтау: 好好地睡~ жақсылап ұйықтап алу.

【较】jiào(书) бал ашуға арналған бамбук стакан.

【校】jiào①【ет.】тексеру; дұрыстау; түзету: ~稿子 мақаланы түзету. ② өлшеу; салыстыру: ~场 оқу полигоны; плац.

【校本】jiào·běn【зат.】басылым; ескі үлгімен түзетілген басылым.

【校场】jiào·chǎng【зат.】оқу полигоны; плац.

【校讎】jiào·chóu(书)【ет.】редакциялау.

【校点】jiào·diǎn【ет.】редакциялап тыныс белгілерін қойып шығу: ~古籍 Көне әдебиетті редакциялап тыныс белгілерін қойып шығу.

【校订】jiào·dìng【ет.】редакциялау: ~文稿 қолжазбаны редакциялау.

【校对】jiào·duì①【ет.】тексеру; түзету; дұрыстау. ②【ет.】дұрыстау; салыстыру; түзету. ③【зат.】корректор; түзетуші: 他在印刷厂当~ Ол типографияда корректор болып жұмыс істейді.

【校对】jiào·duì【ет.】салыстырып дұрыстау.

【校勘】jiào·kān【ет.】редакциялау.

【校勘学】jiào·kān·xué【зат.】текстология.

【校验】jiào·yàn【ет.】бақылау; тексеру; тексеріс.

【校样】jiào·yàng【зат.】корректур; түзетім.

【校阅】jiào·yuè【ет.】① редакциялау. ②(书) тексеру; қарап шығу: ~三军 үш түрлі әскерді тексеру.

【校正】jiào·zhèng【ет.】түзету; дұрыстау: ~错字 кате әріптерді дұрыстау.

【校注】jiào·zhù【ет.】салыстырып түсіндірме жазып қою.

【校准】jiào·zhǔn【ет.】калибрлеу; калибрін өлшеу; салыстыра тексеру; салыстырып дұрыстау; түзету.

【较】jiào① салыстырмалы; қатысты: ~

【мөл.】салыстыру. ②介 салыстыру; теңесу; теңету; теңеу. ③【үс.】дәреже; деңгей. ④(书) санау; санасу: 锱铢必~ майда ақшаны санама.

【较】jiào(书) анық; айқын.

【较比】jiào·bǐ(方)【үс.】салыстыру; теңестіру; теңеу: 这里的气候~热 Үштегі ауа салыстырмалы түрде ыстық екен.

【较场】jiào·chǎng“校场” мағынасында.

【较量】jiào·liàng【ет.】① сынасу; өлшеу: ~枪法 ату шеберлігінде сынасу. ②(方) есептеу; санау.

【较为】jiào·wéi【үс.】қарағанда; салыстырғанда: 这样做~安全 Мұндай жұмыс біршама тыныш сияқты.

【较真】jiào·zhēn(~儿)(方)【сын.】шындық деп қабылдау; жауаптылықпен: 他办事很~儿 Ол жұмысты үлкен жауаптылықпен жасады.

【较著】jiào·zhù(书)【сын.】анық; айқын: 彰明~ нағыз айқын; айдан анық.

【轿(轎)】jiào【зат.】паланкин: 抬~ паланкинді алып жүру.

【轿车】jiào·chē【зат.】① күйме; пәуеске. ② жеңіл автомобиль; лимузин: 大~ үлкен жеңіл көлік.

【轿子】jiào·zi【зат.】паланкин: 坐~ паланкинде отыру.

【窆】jiào(书) жерқойма; погреб.

【教】jiào① оқыту; үйрету: 管~ үйретуші. ②【зат.】дін; шіркеу: 佛~ будда діні. ③(Jiào)【зат.】фамилияға қолданылады.

【教】jiào【ет.】айту; бұйыру: ~我 маған айтылған.

【教案】jiào·àn【зат.】конспект.

【教本】jiào·běn【зат.】оқулық.

【教鞭】jiào·biān【зат.】нұсқағыш.

【教材】jiào·cái【зат.】оқу материалдары.

【教程】jiào·chéng【зат.】оқу курсы: 政治经济学~ политэкономика курсы.

【教导】jiào·dǎo【ет.】оқыту; үйрету; жол сілтеу: ~处 оқу бөлімі.

【教导员】jiào·dǎo·yuán【зат.】политрук; саяси жетекші.

【教范】jiào·fàn【зат.】басшылық.

【教父】jiào·fù【зат.】① теолог. ② өкіл әке; әулие әке.

【教改】jiào·gǎi【ет.】① оқудағы өзгеріс. ② оқу процесіндегі реформалар.

【教工】jiào·gōng【зат.】оқу-әкімшілік қызметкері.

【教官】jiào·guān【зат.】нұсқаушы.

【教规】jiào·guī【зат.】діни талаптар.

【教化】jiào·huà(书)【ет.】тәрбие мен моральдық ықпал.

【教皇】jiào·huáng【зат.】папа; әулие әке.

【教会】jiào·huì【зат.】діни орталық; діни мекеме.

【教诲】jiàohuì〈书〉【ет.】ақыл; өсиет; уағыз: 谆谆~шын көңілден уағыз айту.

【教具】jiàojù【зат.】оқу құралы.

【教科书】jiàokēshū【зат.】оқулық.

【教练】jiàoliàn①【ет.】дайындау; оқыту; үйрету: ~得法 үйрету тәсілі. ②【зат.】тренер; бапкер; нұсқаушы: 足球~футбол бапкері.

【教龄】jiàolíng【зат.】педагогикалық тәжірибе.

【教令】jiàolíng【зат.】ереже; нұсқау.

【教门】jiàomén【зат.】①(~儿)〈口〉ислам; мұсылмандық. ②діни секта; діни ағым.

【教母】jiàomǔ【зат.】өкіл шеше.

【教派】jiàopài【зат.】діни ағым; секта.

【教区】jiàoqū【зат.】шіркеу-әкімшілік округі.

【教师】jiàoshī【зат.】мұғалім; ұстаз: 人民~халық ұстазы.

【教师节】jiàoshī Jié【зат.】ұстаздар күні.

【教士】jiàoshì【зат.】дін қызметшісі.

【教室】jiàoshì【зат.】сынып; аудитория.

【教授】jiàoshòu①【ет.】оқыту; үйрету; білім беру: ~数学 математика мұғалімі. ②【зат.】профессор.

【教唆】jiàosuǒ【ет.】азғыру; айдап салу; атыстыру: 这伙人专门~青少年偷窃. Адамдарды жас кезінен ұрлыққа итермелеу.

【教唆犯】jiàosuǒfàn【зат.】итермелеуші қылмыскер.

【教堂】jiàotáng【зат.】шіркеу.

【教条】jiàotáng①【зат.】догмашыл. ②【зат.】дәлелденбеген қағида; догма. ③【зат.】догмашылдық.

【教条主义】jiàotiáozhǔyì догмашылдық.

【教廷】jiàotíng【зат.】Ватикан; ең әулие так.

【教头】jiàotóu【зат.】аға профессор.

【教徒】jiàotú【зат.】діндар; діншіл.

【教务】jiàowù【зат.】оқу; оқулық: ~处 оқу бөлімі.

【教习】jiàoxí①【зат.】ұстаз; мұғалім. ②〈书〉【ет.】оқыту; білім беру; үйрету: ~书法 хаткерлікке үйрету.

【教学】jiàoxué【зат.】оқыту; білім беру.

【教学相长】jiàoxuéxiāngzhǎng адамдарды оқытып, өзің де үйренесің.

【教训】jiàoxùn①【ет.】ақыл беру; бағыт көрсету; жөн сілтеу: ~孩子 балаға ақыл айту. ②【зат.】сабақ; ілім; ғылым: 接受~, 改进工作 ғылымға

атсалыссаң жұмысың алға басады.

【教研室】jiàoyánshì【зат.】кафедра.

【教研组】jiàoyánzǔ【зат.】кафедра.

【教养】jiàoyǎng①【ет.】тәрбиелеу; тәрбие беру: ~子女 қыз баланы тәрбиелеу. ②【зат.】тәрбие: 有~тәрбиелі.

【教养员】jiàoyǎngyuán【зат.】тәрбиеші.

【教义】jiàoyì【зат.】ілім; догмат.

【教益】jiàoyì【зат.】пайдалы; ғибратты; үлгілі; өнегелі.

【教育】jiàoyù①【зат.】ағарту; білім беру: 高等~жоғары білім. ②【ет.】тәрбиелеу.

【教育改造】jiàoyùgǎizào білім саласында реформа жасау.

【教员】jiàoyuán【зат.】ұстаз; мұғалім: 中学~орта мектеп мұғалімі.

【教正】jiàozhèng〈书〉【ет.】білім беру бастығы.

【教职员】jiàozhíyuán【зат.】ұстаздар мен қызметкерлер.

【教主】jiàozhǔ【зат.】діннің негізін қалаушы.

【窖】jiào①【зат.】ор; жерқойма: 花儿~гүрге арналған қойма. ②【ет.】қоймада сақтау.

【窖藏】jiàocáng【ет.】жерқоймада сақтыу: 保存白薯的最好办法是~. Каортопты балауса етіп сақтаудың ең жақсы жолы оны жерқоймада сақтау.

【窖肥】jiàofèi〈方〉【зат.】тыңайтқыштарды суға салып қою.

【涪】jiào〈方〉жер аттары: 双~Шуанцзяо.

【斟】jiào өлшеу; салыстыру.

【醇】jiàoshū; божу; іру.

【酵母】jiàomǔ【зат.】ашытқы.

【酵母菌】jiàomǔjūn【зат.】ашытқы саңырауқұлағы.

【酵子】jiào-zi〈方〉【зат.】ұйытқы; фермент.

【漱】jiào“涪”мағынасында.

【噍】jiào〈书〉тамақ; ас.

【噍类】jiàolèi〈书〉【зат.】тірі мақұлықтар.

【噉】jiào〈书〉“叫”мағынасында.

【徼】jiào〈书〉①шекара; шек; меже. ②күзетте жүру; күзеттіру; күзету; патрульдеу.

【醮】jiào①үйлену тойы салтанатын өткізу: 再~тағы да үйлену тойы салтанатын өткізу. ②құрбандық шалып өлген адамға құран оқу.

【皯】jiào〈书〉таза; ұқыпты.

jiē

【节(節)】jiē төменде.

【节骨眼】jiē-guān(~儿)〈方〉【зат.】түйінді мәселе; негізгі кез: 就

在这~上 ешуші кезеңде.

【节子】jiē-zi【зат.】түйін; торап.

【阶(階、塔)】jiē①баспалдақ; саты: ~梯 баспалдақ. ②денгей; саты; дәреже; ранг: 官~дәрежелік саты. ③(Jiē)【зат.】фамилияға қолданылады.

【阶层】jiēcéng【зат.】①қабат; қат; текше. ②тап: 中产~орта тап.

【阶乘】jiēchéng【зат.】факториал.

【阶地】jiēdì【зат.】кіре беріс.

【阶段】jiēduàn【зат.】этап; кезең; фаза: 第一~的工程已经完成. Құрылыс жұмыстарының алғашқы кезеңі аяқталды.

【阶级】jiējí【зат.】тап; класс.

【阶级斗争】jiējídòuzhēng таптық күрес.

【阶级性】jiējìxìng【зат.】таптық; таптық мінез.

【阶梯】jiētī【зат.】баспалдақ; трамплин.

【阶下囚】jiēxiàqiú【зат.】тұтқын.

【疖子】jiē-zi【зат.】сыздауық; фурункул; шиқан.

【皆】jiē【үс.】бәрі; барлығы: 人人~知 бәрі біледі.

【皆大欢喜】jiēdàhuānxǐ барлығы қуанышты және риза.

【结】jiē【ет.】жеміс беру: 树上~了不少苹果. Алма ағашы көп жеміс берді.

【结巴】jiē-ba①【ет.】тұтығу; тұтығып сөйлеу: 他说话结结巴巴. Ол тілі күрмеліп сөйледі. ②【зат.】кекеш; тұтықпа.

【结果】jiēguǒ【ет.】жеміс беру: 开花~Гүлдеп жеміс беру.

【结实】jiē-shí【сын.】①жеміс беру; құнарлы; миуалы; өнімтал: 这双树很~Мына екі алма ағашы өте өнімтал. ②мықты; күшті; дені сау: 他的身体~Оның денсаулығы мықты.

【接】jiē①жанында; қасында: 邻~жанында. ②【ет.】біріктіру; ұлау;

【接】jiē①жанында; қасында: 邻~жанында. ②【ет.】біріктіру; ұлау; жалғастыру: ~电线 сымдарды жалғау.

③【ет.】қағып алу; қағып әкету; іліп алу; жұқтырып алу: ~球 допты қағып алу. ④【ет.】алу; қабылдау: ~电话 қоңырау қабылдау; телефонды алу. ⑤【ет.】кезіктіру; кездестіру; күтіп алу: 到车站~人 Біреуді күтіп алуға вокзалға бару. ⑥【ет.】орнын басу; ауысу: 谁~你的班? Кім сенің тобыңды ауыстырады? ⑦(Jiē)【зат.】фамилияға қолданылады.

【接班】jiēbān(~儿)【ет.】① ауыстыру; алмастыру; кезек ауысу: 谁接你的班? Кім сенің тобыңды ауыстырады?. ② жалғастыру; эстафетаны қабылдап алу.

【接班人】jiēbānrén【зат.】

ауыстырушы; жалғастырушы: 培养革命的 ~ революция жалғастырушыларын тәрбиелеу.

【接办】jiēbàn【et.】өзіне алу; өз қолына алу: ~业务 қызметті өз қолына алу.

【接产】jiēchǎn【et.】акушерлік.

【接茬儿】jiēchár〈方〉①【et.】сөзін жалғастыру; әңгімені ұстап тұру.②【үс.】сосын; содан соң; кейін; жалғастыру.

【接触】jiēchù【et.】① жалғасу; жанасу: 皮肤和物体~后产生的感觉就是触觉 Сезу-бұл тері затқа жанасқан кезде болатын сезім.②араласу; қарым-қатынаста болу.

【接待】jiēdài【et.】қабылдау: ~室 қабылдау бөлмесі.

【接地】jiēdì【et.】① жерге қосу; жерге тұйықтау.② жерге қону; жерге түсу.

【接二连三】jiē èr lián sān секунд сайын; бірінен соң бірі: 喜讯~地传来 қуанышты хабарлар бірінен соң бірі келіп жатты.

【接防】jiēfáng【et.】қорғанысқа тұру.

【接风】jiēfēng【et.】банкет беру; ас беру: 设宴~ банкет ұйымдастырып ас беру.

【接羔】jiēgāo【et.】қозылған кездегі көрсетілетін.

【接骨】jiēgǔ【et.】сүйекті дұрыстау; остеосинтез.

【接管】jiēguǎn【et.】басқаруды қабылдау: ~政权 саяси басқаруды қабылдау.

【接轨】jiēguǐ【et.】тоғыстыру: 与国际经济~ мемлекет экономикасы тоғыстыру.

【接柜】jiēguì【et.】в柜台接待(储户、顾客等): ~员.

【接合】jiēhé【et.】біріктіру; түйістіру: 段落之间~得十分巧妙 Бөлімдер арасын толығымен біріктіру.

【接火】jiē huǒ(~儿)〈口〉【et.】① шайқасқа түсу; атысу.②жүйеге қосылу; жарық қосу: 电灯安好了, 但是还没~ Электр сөніп қалды, бірақ әлі қосылған жоқ.

【接机】jiē jī【et.】аэропорттан күтіп алу: 由会议接待组~ Конференцияға қатысушы топты аэропорттан күтіп алу.

【接济】jiējì【et.】қолдау; көмек көрсету: ~粮草 азық-түлікпен қамтамасыз ету.

【接驾】jiējià【et.】императорды күтіп алу.

【接见】jiējiàn【et.】қабылдау: ~与会代表 Кездесу делегаттарын қабылдау.

【接界】jiējiè【et.】шекара; шек; меже: 这个车站临近两省~的地方 Мына вокзал екі шекараның түйіскен

жерінде орналасқан.

【接近】jiējìn【et.】жақындау; жақындасу: ~群众 көпшілікпен жақын араласу.

【接警】jiējǐng【et.】шекара; шек; меже.

【接壤】jiējìng【et.】шекара; шек; меже: 山西东部同河北~ Шансидің шығыс бөлігі Хыбеймен шектеседі.

【接客】jiēkè【et.】①қонақ қабылдау.②келушілерді шақырып алып қызмет көрсету(жөзекшелер).

【接口】jiēkǒu【зат.】әңгімеге қосылу.

【接力】jiēlì【et.】эстафета: ~赛跑 эстафеталық жүгіру.

【接力棒】jiēlìbàng【зат.】эстафета; эстафета таяқшасы.

【接力赛跑】jiēlìsàipǎo эстафета; эстафеталық жүгіріс.

【接连】jiēlián【үс.】қатарынан; сыпыра; ұдайы; шетінен: ~不断 тоқтаусыз.

【接纳】jiēnà【et.】①қабылдау: 他被~为工会会员 Ол кәсіподаққа қабылданды.②мойындау; мақұлдау: 他~了大家的意见 Ол көпшіліктің пікірін мақұлдады.

【接气】jiēqì【et.】қисындылық; орамдылық: 这一段跟下一段不很~ Мына үзінді келесі үзіндімен онша қиыспайды.

【接洽】jiēqià【et.】келісу; шарттасу: ~工作 келісімді құмыс.

【接腔】jiēqiāng【et.】жауап беру: 他说完话, 大家谁也没有~ Ол сөйлеп болған соң көпшіліктен ешкім оған жауап бермеді.

【接壤】jiērǎng【et.】шектесу; шекараласу: 河北西部和山西~ Хыбейдің батыс бөлігі Шансимен шектеседі.

【接任】jiērèn【et.】орнын басу; алмасу; ауысу.

【接壤】jiēshāng【et.】борпас топырақ; борпылдаған топырақ.

【接生】jiēshēng【et.】толғақ кезінде көмектесу: ~员 акушер.

【接事】jiēshì【et.】лауазымға отыру; қызметті қабылдау.

【接收】jiēshōu【et.】①қабылдау: ~来稿 қолжазбаны қабылдау.②өз ықпалына ал; қарамағына алу: ~逆产 сатқынды қарамағына алу.③ қабылдау: ~新会员 жаңа мүшені қабылдау.

【接手】jiēshǒu【et.】ауыстыру; алмастыру

【接受】jiēshòu【et.】①алу; қабылдау: ~礼品 ыйлық алу.② қабылдау: ~任务 тапсырманы қабылдау.

【接穗】jiēsuì【зат.】бұтақ; сап;

шыбық.

【接榫】jiēsùn【et.】байланыс; қатынас.

【接谈】jiētán【et.】қабылдау; әңгімелесу: 跟来访的人~ келушімен әңгімелесу.

【接替】jiēti【et.】ауыстыру; алмастыру: ~工作 жұмысқа ауысу.

【接听】jiētīng【et.】жауап беру; қабылдау: ~电话 телефонға жауап беру.

【接头】jiētóu【et.】①жалғастыру; біріктіру; түйістіру.②〈口〉келісу; шарттасу: 领导上叫我来跟你~ Басшылық мені сенімен келісімге келуге шақырды.③білу; хабары болу: 我刚来, 这件事我还不~ Мен қазір ғана келдім? Бұл шаруадан менің хабарым жоқ.

【接头儿】jiētóuér【зат.】байланыс; тоғысқан жер.

【接吻】jiēwěn【et.】өбісу; сүйісу; сүю.

【接线】jiēxiàn【et.】біріккен сымдар.

【接线员】jiēxiànyuán【зат.】байланыстырушы.

【接续】jiēxù【et.】жалғастыру: ~前任的工作 бұрын тапсырылған жұмысты жалғастыру.

【接应】jiēyīng【et.】①қолдау; қолдау көрсету.②көмектесу; қолдау.

【接援】jiēyuán【et.】көмек көрсету.

【接站】jiēzhàn【et.】到车站接人: 派专车负责~.

【接着】jiē-zhe【et.】жалғастыру; кейін; сосын: 这本书, 你看完了我~看 Мына кітапті сен оқып болған соң мен оқын.

【接诊】jiēzhěn【et.】науқас.

【接踵】jiēzhǒng〈书〉【et.】бірінен соң екіншісі; қатарласа: ~而来 бірінен соң бірі келді.

【接种】jiēzhòng【et.】вакцина егу; екпе.

秸(稽)jiē сабан: 麦~бидай сабаны.

【秸秆】jiēgǎn【зат.】өсімдік сабағы; сабақ.

痍jiē безгек ауруы.

揭jiē①【et.】сыдыру; сыртын алып тастау; түсіру; алып тастау: ~下墙上的画 Қабырғадағы суретті түсіру.②

【et.】алу; алып тастау; жұлып алу: ~锅盖 Қазанның қақпағын алу.③

【et.】әшкерелеу; бет пердесін алып тастау: ~他的老底 оның ескі жауын әшкерелеу.④〈书〉жоғары көтеру; көтермелеу; көтеілу: ~竿而起 көтеріліске шығу.⑤(Jiē)【зат.】фамилияға қолданылады.

【揭不开锅】jiē-bukāiguō қазанның қақпағын аша алмау.

【揭穿】jiēchuān【ет.】эшкерелеу: 假面具被~了 бет пердесін жұлып алды.

【揭疮疤】jiēchuāngbā жанды жеріне басу.

【揭底】jiēdǐ(~儿)【ет.】жанды жерін эшкерелеу: 他很怕人家揭他的底. Ол басқалар оның жанды жерін біліп қоюынан қатты қорқады.

【揭短】jiēduǎn(~儿)【ет.】жанды жеріне тию; кемшіліктерін эшкерелеу.

【揭发】jiēfā【ет.】эшкерелеу: ~罪行 қылмыстық әрекеттерді эшкерелеу.

【揭盖子】jiēgài·zi ашу; бастау; эшкерелеу.

【揭竿而起】jiēgānérqǐ көтеріліс бастау.

【揭露】jiēlù【ет.】ашу; эшкерелеу: ~矛盾 қарама-қайшылықтарды эшкерелеу.

【揭秘】jiēmì【ет.】ашу; әйгілеу; эшкерелеу; эшкерелік.

【揭幕】jiēmù【ет.】①ашу; ашылым. ②бастау; ашу; басталу: 展览会~көрме ашылды.

【揭牌】jiēpái【ет.】мекеме жұмысын бастау: 公司在沪正式~Фрма Шанхайда ресми жұмысын бастады.

【揭破】jiēpò【ет.】ашу; әйгілеу; эшкерелеу; эшкерелік: ~诡计 жауыз жоспарын эшкерелеу.

【揭示】jiēshì【ет.】① жариялау; жария ету; мәлімдеу; ақпарлау: ~牌 ақпараттар тақтасы. ② ашу; әйгілеу; эшкерелеу; жариялау: ~客观规律 объективті заңды жариялау.

【揭晓】jiēxiǎo【ет.】жариялау; жария ету; мәлімдеу; ақпарлау: 录取【зат.】单还没有~тізім әлі жарияланған жоқ. 啮 jiē [啮啮] (jiējiē) <书>【ел.】① үйлесімді; жұмсақ; жағымды: 钟鼓~ барабандар мен коңыраулардың жағымды жауысы. ② шырылдау; шикылдау; ән салу; шұғырлау: 鸡鸣~ әтеш шақыруы.

嗟 jiē <书> ①【од.】 шақыру. ② ішке дем тарту; күрсіну: ~【од.】 күрсіну.

【嗟悔】jiēhuǐ <书>【ет.】аяу; күйіну; опыну; өкіну.

【嗟来之食】jiēlái·zhīshí садақа.

【嗟】【од.】 jiētān <书>【ет.】 күрсіну: ~不已 үнемі күрсініп жүру. 街 jiē【зат.】① көше: 上~买东西 көшеге зат сағып алуға шығу. ② <方> жәрменке; базар: 赶~ жәрменкеге бару. ③ (Jiē)teri.

【街道】jiēdào【зат.】① көше. ② квартал; тоқсан: ~工作 тоқсандық жұмыс.

【街灯】jiēdēng【зат.】көше шырақтары.

【街坊】jiē·fang <口>【зат.】көрші: 我们是~ біз көршілерміз.

【街景】jiējǐng【зат.】қала көрінісі.

【街垒】jiēlěi【зат.】бөгет; бөгөу: ~战 баррикадалық ұрыстар.

【街门】jiēmén【зат.】дарбаза; қақпа; салтанатты қақпа.

【街面儿上】jiēmiàn·r·shang <口>【зат.】① қалада; көшелерде: ~特别热闹 көшелер өте жанданған. ② көшеде; қалада: 他在这儿住了几十年, ~都知道他. Ол осында бірнеше онжылдар бойы тұрды, оны қаладағы барлық адам біледі.

【街市】jiēshì【зат.】сауда аудандары. 【街谈巷议】jiētánxiàngyì көше әңгімелері.

【街头】jiētóu【зат.】көше бастауы: 十字~ көшелер қиылысы.

【街头巷尾】jiētóuxiàngwěi барлық көшелер мен қиылыстарда.

【街舞】jiēwǔ【зат.】көше билері.

【街心】jiēxīn【зат.】көше ортасы: ~花园 бульвар.

潜 jiē [潜潜] (jiējiē) <书>【сын.】сылдырап ағу; сылдырау; сыбдырлап ағу: 水~ сусылдырап ағып тұр.

楷 jiē【зат.】қытай жаңғағы.

jié

孑 jié① <书> жалғыз; соққабас: ~立 жалғызсырап тұру. ② (Jié)【зат.】фамилияға қолданылады.

【孑孑】jiéjié【зат.】масаның дернәсілі.

【孑然】jiérán <书>【сын.】жалғызсырап; жетімсіреп: ~一身 жалғыз өмір сүру.

【孑遗】jiéyí <书>【зат.】тірі қалғандар: 劫后~ шабыулданн соң тірі қалғандар.

节 (節) jié①【зат.】тізе; бөлшектеу; буын: 竹~ бамбук буындары. ② бөлім; бөлімше 音~ устав бөлімі. ③【мөл.】мөлшер сөз: 两~火车 екі вагон. ④【зат.】мереке; мейрам: 国际~ мемлекеттік мереке. ⑤ даналық; ақылдылық. ⑥【ет.】үнемдеу: ~煤 көмірді үнемдеу. ⑦ түйін; түйнек. ⑧ рухани тазалық. ⑨ (Jié)【зат.】фамилияға қолданылады.

【节哀】jié'āi <书>【ет.】қайғыға қатты берілмеу.

【节本】jiéběn【зат.】қысқартылған нұсқа.

【节操】jiécāo <书>【зат.】моральдық қағидалар; рухани тазалық.

【节点】jiédiǎn【зат.】қиылысу нүктесі.

【节妇】jiéfù【зат.】дана әйел;

ақылды әйел.

【节假日】jiéjiàrì【зат.】демалыс күндері.

【节俭】jiéjiǎn【сын.】берекелі; құнтақты; құнтты; сақ; ұқыпты; үнемшіл.

【节减】jiéjiǎn【ет.】үнемдеу; қысқарту: ~经费 шығындарды азайту.

【节礼】jié'ǐ【зат.】мерекелік сыйлық.

【节烈】jié'liè【сын.】мінез-құлқы таза; таза.

【节令】jié'ling【зат.】кез; маусым; мезгіл: ~不正 мезгілсіз ауа райы болып тұр.

【节录】jié'lù көшірме; үзінді.

【节律】jié'lǜ【зат.】① ырғалу; тербелу. ② ритм; ырғақ.

【节略】jié'lüè меморандум.

【节目】jiémù【зат.】бағдарлама: ~单 бағдарламалар тізімі.

【节能】jié'néng【ет.】электр қуатын үнемдеу: ~措施 электр қуатын үнемдеуге шара қолдану.

【节能灯】jié'néngdēng【зат.】қуат үнемдеу шамы.

【节拍】jiépāi【зат.】метр.

【节气】jié'qì【зат.】мезгіл; маусым.

【节庆】jié'qìng【зат.】мереке; мейрам: 举办~ мереке ұйымдастыру.

【节日】jié'rì【зат.】① мерекелік. ② мейрам; мереке.

【节省】jiéshěng【ет.】үнемдеу; ақырындап жарату: ~时间 уақыт үнемдеу.

【节食】jiéshí【ет.】тамақты үнемдеу.

【节外生枝】jiéwàishēngzhī істі қиындату.

【节下】jié·xià <口>【зат.】мейрам кезінде.

【节选】jiéxuǎn【ет.】сақталған.

【节衣缩食】jiéyīsuōshí өзін тамақ пен киімнен тию.

【节余】jiéyú①【ет.】үнемдеп қалу: 每月能~三五百元. Әр ай сайын 300-500 юань үнемдеп қалуға болады. ②【зат.】үнемделген; алып қалынған.

【节育】jiéyù【ет.】бала тууға шек қою.

【节欲】jiéyù【ет.】сезімдерін тию.

【节约】jiéyuē【ет.】үнемдеу; сақтап қалу: ~时间 уақыт үнемдеу.

【节支】jiézhī【ет.】қаржыны үнемді жұмсау.

【节肢】【ет.】物 jiézhī·dòngwù бунақ аяқтылар; буын аяқтылар.

【节制】jiézhì【ет.】① бағындыру; қарату: 这三个团全归你~. Үш полк са,ан бағынады. ② шектеу; тыю: ~饮食 тамақты шектеу.

【节奏】jiézòu【зат.】① ритм; ырғақ. ② бір қалыптылық; біркелкілік;

ырғақтылық.

讦(讦)jié〈书〉әшкерелеу.

劫1(劫、劫、劫)jié қарақшылық жасау; тонау: 打~ тонау.

劫2jié апат; қиыншылық: 浩~ қорқынышты апат.

【劫案】jié'àn【зат.】тонау туралы іс.

【劫持】jiéchí【ет.】ұрлап кету; айдап кету: ~飞机 ұшақты ұрлап кету.

【劫道】jiédao(~儿)【ет.】үлкен жолдарда тонау.

【劫夺】jiéduó【ет.】қарақшылық жасау; тонау; ұрлау: ~资源 ресурстарды тонау.

【劫匪】jiéfei【зат.】ұры; қарақшы.

【劫机】jiéjī【ет.】ұшақты басып алу.

【劫掠】jiélüè【ет.】қарақшылық жасау; тонау; ұрлау.

【劫难】jiénàn【зат.】апат; зілзала; қирау: 历经~ апатты басынан өткізу.

【劫数】jiéshù【зат.】жазмыш; жазым; тағдыр: ~难逃 ауыр жазмышты қайтара алмайсын.

【劫狱】jiéyù【ет.】тұтқындарды босату мақсатында түрмеге шабуыл жасау.

劫jié〈书〉①өте сақ; сақ; ұқыпты.② тырыса; ынталана.

诘(诘)jié〈书〉қазбалап сұрау: ~责 тергеу.

【诘难】jiénàn〈书〉【ет.】сұрақ астына алу.

【诘问】jiéwèn〈书〉【ет.】қазбалап сұрау.

【诘责】jiézé〈书〉【ет.】тергеу; сұрау.

杰jié①алдыңғы қатарлы үздік адам.② дүр; көрнекті; үздік: ~作 көрнекті іс.

③(Jié)【зат.】фамилияға қолданылады.

【杰出】jiéchū【сын.】дүр; көрнекті; үздік: ~人物 көрнекті адам.

【杰作】jiézuò【зат.】шедевр.

捷jié〈书〉“捷1” мағынасында.

契jié “洁”(多用于人【зат.】) мағынасында.

拮jié[拮据](jiéjū)【сын.】қаржылай қиындықтар: 手头~ ақшалай қиындық.

洁(潔)jié①таза: ~白 тап-таза.② (Jié)【зат.】фамилияға қолданылады.

【洁白】jiébái【сын.】аппақ; ақ: ~的心灵 тап-таза көңіл.

【洁净】jiéjìng【сын.】таза; айнадай; таптай.

【洁具】jiéjù【зат.】сантехника.

【洁癖】jiépi【зат.】тазалықты сүю.

【洁身自好】jiéshēnzìhǎo өзіне өте талапшыл болу.

结(結)jié①【ет.】тоқу: ~网 тор тоқу.

②【зат.】түйін: 打~ түйіндеу.③【ет.】біріктіру; қосу: ~为夫妻

некелесу.④【ет.】凝聚; 凝结: ~晶 | 湖面~了一层冰.⑤【ет.】аяқтау; бітіру: 你不理他不就~了吗? Сен іште болмасаң ол аяқтамай ма? ⑥ байлау; тую.⑦

【结案】jiéàn【ет.】істі аяқтау.

【结拜】jiébài【ет.】өкілдік ету.

【结伴】jiébàn(~儿)【ет.】бірге; бірлесе: 结个伴儿 жолдасымен бірге.

【结彩】jiécǎi【ет.】түрлі түспен безендіру.

【结肠】jiécháng【зат.】ішек.

【结仇】jiéchóu【ет.】дұшпан арттыру.

【结存】jiécún сальдо; қалдық.

【结党营私】jiédǎngyíngsī жаман ниетпен топ жинау.

【结缔组织】jiédì-zùzhī дәнекер ұлпа.

【结发夫妻】jiéfāfuqī жаңадан үйленгендер.

【结构】jiégòu【зат.】құрылым; құрылыс: 语言的~ институт құрылымы.

【结构式】jiégòushì【зат.】құрылымдық формула.

【结关】jiéguān【ет.】кедендік тазарту.

【结果】1jiéguǒ①【зат.】жеміс беру; өнім беру.②连 нәтиже; ақыр соңы.

【结果】2jiéguǒ【ет.】өлтіру; жою.

【结合】jiéhé【ет.】① біріктіру; бірлестіру; қосу. ② үйлену; некелесу.

【结合能】jiéhénéng【зат.】байланыс энергиясы.

【结核】jiéhé【зат.】①туберкулез.② конкреция.

【结核病】jiéhébìng【зат.】туберкулез; өкпе қабынуы.

【结汇】jiéhuì【ет.】валюталық операция.

【结婚】jiéhūn【ет.】некелесу; үйлену: ~证书 неке күзлігі.

【合伙】jiéhuǒ бірге; бірлесе; біргелікте.

【结集】-1jiéjí【ет.】жинақ құрастыру: ~出版 жинақ жариялау.

【结集】-2jiéjí【ет.】шоғырландыру; қарату: ~兵力 қарулы күштерді шоғырландыру.

【结交】jiéjiāo【ет.】достасу; дос арттыру: ~朋友 дос арттыру.

【结节】jiéjié【зат.】дөнес; төбешік; төмпешік.

【结晶】jiéjīng①【ет.】кристаллдандыру.②【зат.】кристалл.③【зат.】жеміс; нәтиже: 劳【ет.】的~ еңбектің жемісі.

【结晶体】jiéjīngtǐ【зат.】кристалл.

【结局】jiéjú【зат.】ақыры; нәтижесі; финал: 悲惨的~ трагедияның соңғы акты.

【结论】jiélùn【зат.】қорытынды; нәтиже.

【结盟】jiéméng【ет.】одақ құру: 不~国家 одақтас емес мемлекет.

【结膜】jiémó【зат.】көздің шырықты қабығы.

【结亲】jiéqīn【ет.】① некелесу. ② туыстасу.

【结球甘蓝】jiéqiúgānlán кауданды қырыққабат; каудиған тұтас қырыққабат.

【结社】jiéshè【ет.】одақ құру; ұйым құру.

【结石】jiéshí【зат.】ағзадағы тас.

【结识】jiéshí【ет.】танысу: ~了许多国际友人 әр түрлі мемлекет өкілдерімен таныстым.

【结束】jiéshù【ет.】аяқтау; бітіру; тәмамдау.

【结束语】jiéshùyǔ【зат.】қорытынды сөз.

【结算】jiésuàn【ет.】есептесу; шотты жабу.

【结尾】jiéwěi【ет.】ақыр аяғы; соңы.

【结业】jiéyè【ет.】оқуды аяқтау; курсты тәмамдау: ~考试 курс тәмамдау емтиханы.

【结义】jiéyì【ет.】өкілдік ету.

【结余】jiéyú①【ет.】қалдық: 这个月~二百元钱 Бұл айға 200 юан қалды.

②【зат.】сальдо.

【结语】jiéyǔ【зат.】эпилог; қорытынды сөз.

【结缘】jiéyuán【ет.】байланысу; ұнату.

【结怨】jiéyuàn【ет.】дұшпан арттыру.

【结扎】jiézhā【ет.】лигатура.

【结账】jiézhàng【ет.】есептеу; есептесу; есеп жүргізу: 饭后三百多元~ тамақ үшін 300 юаннан көп ақшамен есептесті.

【结子】jié-zǐ【зат.】түйін.

桔jié төменде.

【桔棒】jiégāo【зат.】тырна.

【桔梗】jiégěng【зат.】платикодон.

捷jié〈书〉①“捷1” мағынасында.②“捷” мағынасында.

【捷仔】jiéyǔ“婕好” мағынасында.

桀jié қатал; жауыз.

【桀骜】jié'ào〈书〉【сын.】асау; жабайы: ~不驯 асау; шөлкес.

【桀犬吠尧】jiéquǎnfèiyáo иесіне деген соқыр адалдық.

【桀纣】jié-zhòu【зат.】жауыз; қатал; озбыр; рақымсыз.

【捷报】jiébào【зат.】жеңіс туралы хабар: ~频传 жеңіс туралы хабарлар бірінен соң бірі келді.

【捷径】jiéjìng【зат.】қысқа жол.

【捷足先登】jié zú xiān dēng алға жүгіру; бірінші болып келу.

偈 jié 〈书〉 батыр; батыл; ержүрек

婕 jié [婕好] (jiéyú) 【зат.】 фрейлина.

絮 jié 〈书〉 “洁” мағынасында.

颀 (颀) jié көтерілу; ұшу.

褐 jié 〈书〉 белгі; белгілеу.

睫 jié кірпік: 目不交 ~ кірпік қақпау.

【睫毛】jiémáo 【зат.】 кірпік.

竭 jié ① бар күшімен; барынша: ~力 бар күшімен. ② 〈书〉 құрғау; қурау:

枯 ~ қурап қалған. ③ (Jié) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【竭诚】jiéchéng 【үс.】 шын көңілден; бар ықыласымен ~帮助 шын көңілден көмектесу.

【竭尽】jiéjìn 【ет.】 барын беру; барынша: ~全力 бар күшін салу.

【竭蹶】jiéjué 〈书〉 【сын.】 толық күйреу; толық күйзеліс: ~状态 толық күйреу жағдайы.

【竭力】jiélì 【үс.】 бар күшімен; барынша.

【竭泽而渔】jié zé ér yú болашаққа ештеңе қалдырмай пайдалану; ертеңін ойламау.

截 jié ① 【ет.】 кесу; қию; бөлу: 把木头 ~ 成两段 ағашты қак бөлу. ② (~儿)

【мөл.】 бөлік; тілім: 一~儿木头 ағаш кесіндісі. ③ (Jié) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【截长补短】jié cháng bǔ duǎn бір-бірін толықтыру.

【截断】jiéduàn 【ет.】 ① кесу; қию; бөлу: ~钢板 болат плитаны кесу. ② бөлу; кесіп өту: 电话铃声 ~了他的话 Телефон сыңғыры оның сөзін бөлді.

【截获】jiéhuò 【ет.】 қағып алу; іліп әкету.

【截击】jiéjī 【ет.】 ұстап қалу: ~敌人的增援部队 қарсыластардың көмек күшін ұстап алу.

【截留】jiéliú 【ет.】 ұстап қалу; алып қалу: ~税款 салықта ұстап қалу.

【截流】jiéliú 【ет.】 суды бөгеу: ~工程 суды бөгеуге арналған құрылыстар.

【截门】jiémén 【зат.】 вентиль.

【截面】jiémiàn 【зат.】 қиылыс; кесік; кесілген жер; тілінген орын.

【截取】jiéqǔ 【ет.】 ұстап алу; алып қою: ~文章开头的几句 Мақаланың басындағы кейбір сөйлемдерді алып тастау.

【截然】jiérán 【үс.】 бірден; бір мезетте: ~不同 бірден ерекшелену.

【截瘫】jiétān 【ет.】 параплегия.

【截肢】jiézhī 【ет.】 ампутация.

【截止】jiézhǐ 【ет.】 тоқтау; тоқтату: 报【зат.】 в昨天已经 ~ баруға деген құлшыныс ертең-ақ тоқтайды.

【截至】jiézhì 【ет.】 дейін; шейін: ~

昨日 кешегі күнге дейін.

【截子】jié-zǐ 【мөл.】 бөлік; кесік; тілім.

碣 jié тас: 墓 ~ қабірдегі тас.

鲎 (鲎) jié маржанқап.

羯 jié азбан қошқар.

【羯羊】jiéyáng 【зат.】 азбан қошқар.

jiě

姐 jiě 【зат.】 ① әпке: 大 ~ үлкен әпке.

② (Jiě) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【姐夫】jiě-fu 【зат.】 姐姐的丈夫.

【姐姐】jiě-jie 【зат.】 ① күйеу бала. ②

жезде: 叔伯 ~ немере әпкенің күйеуі.

【姐妹】jiěmèi 【зат.】 ① апа сінділер.

② бауырлар; туыстар.

【姐儿】jiě-er 〈口〉 【зат.】 апа сінділер: 你们 ~ 几个? Сендер неше апа сінділер?

【姐儿们】jiě-er-men 〈口〉 【зат.】 апа сінділер.

【姐丈】jiězhàng 【зат.】 жезде.

解 (解) jiě ① ашу. ② 【ет.】 шешу; шешіп тастау: ~衣服 киімін шешу. ③ алып тастау; жою; кетіру: ~乏 шаршауды кетіру. ④ түсіндіру; айқындау: ~说 түсіндіру. ⑤ түсіну: 令人不 ~ түсіну қиын. ⑥ дәрет: 大 ~ үлкен дәрет. ⑦ 【зат.】 теңдеу.

【解馋】jiěchán 【ет.】 аздап дәмді жеу; жалап-жұқтап тамсану

【解嘲】jiěcháo 【ет.】 кемсітуден қашу: 自我 ~ Өзін кекетуден құтқару.

【解除】jiěchú 【ет.】 жою; кетіру; алып тастау: ~职务 лауазымынан алып тастау.

【解答】jiědá 【ет.】 түсіндіру; айту.

【解冻】jiědòng 【ет.】 ① еру; еріп кету: 一到春天, 江河都 ~ 了 көктем келісімен өзендер еріп кетті. ② мұздатылған капиталды босату.

【解毒】jiědú 【ет.】 ① залалсыздандыру; уға қарсы. ② дезинтоксикация.

【解读】jiědú 【ет.】 ① түсіндіріп беру; түсіну. ② шифрді ашу; шифрді шешу.

【解饿】jiěè 【ет.】 жүрек жалғау; жылан басын қайтару.

【解乏】jiěfá 【ет.】 демалу: 不睡觉不 ~ уйықтамай демалмау.

【解放】jiěfàng 【ет.】 босату: ~生产

力 өндірістік күштерді босату.

【解放军】jiěfàngjūn 【зат.】 халықтық азат ету армиясы.

【解放区】jiěfàngqū 【зат.】 босатылған аудандар.

【解放战争】jiěfàng zhànzhēng азамат соғысы.

【解构】jiěgòu 【ет.】 іріткі салу; бөлектеу: ~作品 іріткі салушы

шығарма.

【解雇】jiěgù 【ет.】 жұмыстан босату; есептесу.

【解恨】jiěhèn 【ет.】 кегін қайтару.

【解甲归田】jiě jiǎ guī tián әскерден кетіп туған жеріне оралу.

【解禁】jiějìn 【ет.】 тыйымды алып тастау; шекті алып тастау.

【解救】jiějiù 【ет.】 құтқару; босату.

【解决】jiějué 【ет.】 ① шешу; тұрақтандыру: ~问题 мәселені шешу.

② жою; көзін құрту.

【解渴】jiěkě 【ет.】 шөлін қандыру

【解铃还须系铃人】jiě líng hái xū xì líng rén 见【解铃系铃】.

【解铃系铃】jiě líng xì líng өзі пісірген ботқаны өзі жесін.

【解码】jiěmǎ 【ет.】 шифрді ашу; шифрді шешу.

【解闷】jiěmèn (~儿) 【ет.】 алданыш қылу; ермек ету; ермек қылу; көңіл көтеру.

【解密】jiěmì 【ет.】 ① құпия болмай қалу; құпиясыз ету. ② шифрді ашу; шифрді шешу.

【解难】jiěnán 【ет.】 шешу; шешімін табу: 释疑 ~ күмәнді жерлерін зерттеп шешімін табу.

【解囊】jiěnáng 【ет.】 ақшалай көмек көрсету: ~相助 көмек көрсету үшін соңғы қаржысын беру.

【解聘】jiěpìn 【ет.】 лауазымынан босату.

【解剖】jiěpōu 【ет.】 ① ашу; сою; сылу; тілу. ② анализ қою: ~自己 өзі анализ қою.

【解气】jiěqì 【ет.】 ашуын шашу; ашуын төгу.

【解劝】jiěquàn 【ет.】 көндіру; келістіру.

【解扰】jiěrǎo 【ет.】 шифрді ашу; шифрді шешу: ~技术 шифрді ашушы құрылғы.

【解散】jiěsàn 【ет.】 ① тарқау; тару: 队伍 ~ көтерілісшілер тарап кетті. ② тарату; жайып жіберу; таратып тастау.

【解释】jiěshì 【ет.】 ① түсінік беру 到科学的 ~ ғылыми түсінік беру. ② түсіндіру; айқындап беру: ~词句 сөзін түсіндіру.

【解手】jiěshǒu (~儿) 【ет.】 дәрет сындыру.

【解说】jiěshuō 【ет.】 түсіндіру; айқындау: ~词 сөзді түсіндіру.

【解套】jiětào 【ет.】 жою; күшін жою; күшін жоғалту.

【解体】jiětǐ 【ет.】 ① ыдырау. ② тару; таратылу; күйреу; құлау: 联盟 ~ одақтың таратылуы.

【解调】jiědiào 【ет.】 қайта модульдеу.

【解脱】jiětuō 【ет.】 ① құтқарылу; рухының құтқарылуы. ② құтылу;

құтқарылу: 诸事纷扰, 使他难以~
Барлығы былығып кетті, оған
барлығынан құтылу керек. ③ ақтап
шығару; ақтау: 为人~罪责
күнәсынан ақтау.

【解围】jiěwéi【ет.】① қоршалған
қамаудан босату. ② қиын жағдайдан
құтқару.

【解悟】jiěwù【ет.】түсіну; мойындау.

【解吸】jiěxī【ет.】десорбция.

【解析】jiěxī【ет.】аналитикалық: 深
入~аналитикалық шолу.

【解析几何】jiěxījǐhé аналитикалық
геометрия.

【解严】jiěyán【ет.】әскерижағдайды
алып тастау.

【解颐】jiěyí〈书〉【ет.】күліп жіберу;
күлу.

【解疑】jiěyí【ет.】① құмандарды
кетіру: 我才解了疑 Менің құмандарым
таркады. ② түсінбестікті жою: 词典可
以为读者释难~ Сөздік оқырманның
түсінбеушілігін жазуы мүмкін.

【解忧】jiěyōu【ет.】шерін таркату;
мұңын жазу: 排难~ қиындықтарды
ысырып тастап мұңын жазу.

【解约】jiěyuē【ет.】келісімді бұзу;
шартты бұзу.

【解职】jiězhí【ет.】лауазымынан
босату; орнынан алып тастау.

jiè

介-1 jiè① арасында, ортасында: 这座
山~于两县之间 мына тау екі уездің
арамында орналасқан. ② таныстыру:
内容简~ хаттың мазмұнымен
таныстыру. ③ қалдыру, сақтау: ~意
пікір сақтау. ④ (Jiè)【зат.】фамилияға
қолданылады..

介-2 jiè①сауыт, сайман: ~胃 мұрадан
келген сауыт. ② жануарлар сауыты: ~
虫 тасбақаның сауыты.

介-3 jiè〈书〉 жігерлі, тік мінезді.

介-4 jiè〈书〉【мөл.】“个”ның орнына
жұмсалатын мөлшер сөз: 一~武夫 бір
жауынгер.

【介词】jiècí【зат.】шылау сөз.

【介怀】jièhuái〈书〉【ет.】ойлау,
уайымдау: 毫不~ түк ойламау.

【介壳】jièqiào【зат.】(зоология)
сауыт.

【介入】jièrù【ет.】араласу,
қыстырылысу: ~他们两人之间的争
端 олар екеуінің арасындағы кикілжіңге
араласпа.

【介绍】jièshào【ет.】①
таныстыру: ~人 адамды таныстыру.
② ұсыну: ~入会 митингіге қатысуды
ұсыну. ③ танысу, қарастыру: ~情况

жағдаймен танысу.

【介意】jièyì【ет.】көңілге алу,
уайымдау: 刚才这句话是开玩笑, 你
可别~ қазір қалжындап айтылған
нәрсені көңіліңе алма.

【介音】jièyīn【зат.】(қытай
фонетикасы) медиальді дыбыс.

【介质】jièzhì【зат.】(физикалық)
қоршаған орта.

【介子】jièzǐ【зат.】тоқалдан туған
бала.

价 jiè〈书〉(химиялық) валенттілік.

戒 jiè① абай болу, қашқақтау: ~备
қауіпсіздік шараларын қолдану. ②

【ет.】жағымсыз қылықтардан
арылу: ~烟 темекі шегуді тастау. ④
тыйым, тыйым салу: 开 тыйым салу. ⑤
будда дінінде монахтықты қабылдау. ⑥
жүзік, сақина. ⑦ (Jiè)【зат.】фамилияға
қолданылады..

【戒备】jièbèi【ет.】① қауіпсіздік
шараларын қолдану: ~森严 қатаң
шаралар.

【戒尺】jièchǐ【зат.】мұғалімнің
оқушыларды жазалайтын сызғышы.

【戒除】jièchú【ет.】жаман
қылықтардан бас тарту: ~烟酒
шылым шегу мен ішімдіктен бас тарту.

【戒刀】jièdāo【зат.】будда
монахының қалта бәкісі.

【戒牒】jièdié【зат.】будда монахы
болған жайды куәландыратын құжат.

【戒毒】jièdú【ет.】нашақорлықтан
бас тарту.

【戒断】jièduàn【ет.】ерсі
қылықтардан бас тартқызу: ~毒瘾
нашақорлықтан бас тартқызу.

【戒忌】jièjì①【зат.】тыйым. ②
【ет.】тыйым салу.

【戒骄戒躁】jiè jiāo jiè zào
менменсініп, артық асығушылық
танытпау.

【戒惧】jièjù【ет.】абай болу: ~心
理 психикаға абай болу.

【戒律】jièlǜ【зат.】будда дініндегі
ұстанымдар мен қағидалар, сенушілер
уағызы.

【戒条】jiètiáo【зат.】діни уағыздар
мен қағидалар.

【戒心】jièxīn【зат.】сақтық: 存有~
сак болу.

【戒严】jièyán【ет.】қарсыластар
шабуылын күтіп, оған төтеп бере
алайын әскери сақтық жағдайы.

【戒指】jiè-zhī【зат.】жүзік, сақина.

芥 jiè① (ботаника) тағамға қосатын
ұнтақталған шөптесін өсімдік. ② аласа
бойлы шөптесін өсімдіктер.

【芥菜】jiècài【зат.】(ботаника)
тағамға қосатын ұнтақталған шөптесін
өсімдік.

【芥蒂】jièdì〈书〉【зат.】көңілсіздік,
ашу, ыз: 经过调解, 两人心中都不再
有什么~了 бейбіт жолмен келісімге
келген Чунду қаласында неліктен
көңілсіздік орнап тұр.

【芥黄】jièhuáng【зат.】тағамға
қосатын дәм беруші (горчица).

【芥末】jiè-mò【зат.】тағамға
қосатын дәм беруші (горчица).

【芥子气】jièzǐqì【зат.】(химиялық)
иприт газы.

芥 jiè〈方〉 таудың атауы: 岭下~
Дзие тауының етегі.

玦 jiè〈书〉 үлкен скипетр.

届 jiè① келу, жету: ~时 уақыттың
таяп келуі. ②【мөл.】“次” шылауының
орнына жұмсалатын шылау сөз. ③ (Jiè)
【зат.】фамилияға қолданылады..

【届满】jièmǎn【ет.】уақыттың
аяқталуы, мерзімнің өтуі: ~离任
мерзімнің таяп қалуына байланысты
жұмыс орнынан кету.

【届期】jièqī①【үс.】бекітілген
мерзімнің келуі: ~务请光 临
бекітілген мерзімде келуіңізді
сұранамыз. ②【зат.】жұмысқа кірісу
мерзімі: 章程对代表大会~有明确规
定 кногресс жұмысына кірісіу
ережелері жарғыда қатаң бекітілген.

【届时】jièshí【үс.】алдын ала
бекітілген уақыт, мерзім: ~务请出席
уақытылы келу өтініші.

界 jiè①【зат.】шек, шекара: 国~
мемлекеттік шекара. ② белгілі бір
аумақ: 眼~ ой өріс. ③ кәсіп, қызмет
аясы: 文艺~ әдеби мамандық. ④

【зат.】әлем, дүние (мысалы,
жануарлар әлемі, өсімдіктер дүниесі).
⑤【зат.】топ, разряд, класс.

【界碑】jièbēi【зат.】белгі, таңба
(немесе шекаралық бағана).

【界标】jièbiāo【зат.】айрықша белгі,
шекара анықтайтын белгі.

【界别】jièbié【зат.】патшалық.

【界尺】jièchǐ【зат.】сызғыш.

【界定】jièdìng【ет.】ажырату, айыру,
анықтау: 两个单位的分工要有明确的
~ екі еңбек бөліністерін айқын
ажырата білу керек.

【界河】jièhé【зат.】шекаралық өзен.

【界面】jièmiàn【зат.】① шекаралық
алқап. ② компьютерлік интерфейс.

【界山】jièshān【зат.】екі
мемлекеттің арасын бөліп тұратын тау.

【界石】jièshí【зат.】шекараны
анықтап тұратын белгі.

【界说】jièshuō【зат.】анықтама.

【界限】jièxiàn【зат.】① шек: 划
清~ айқын шек жүргізу. ② шекара: 殖
民主义者的野心是没有~的

колониализм надандығы мен тәбетінде шек жоқ.

【界线】jièxiàn【зат.】шекара: 跨越~ шекараны асып өту.② шек.③ кейбір заттар мен құбылыстардың шегі: 标出房基地~ құрылыс учаскесінің шегін анықтау.

【界域】jièyù【зат.】аумақ, аясы, шегі.

【界约】jièyuē【зат.】екі мемлекет арасындағы кедендік конвенция.

【界桩】jièzhuāng【зат.】кедендік бағана.

疥jiè【зат.】(медициналық) қышыма ауруы.

【疥虫】jièchóng【зат.】қышыма ауруын тудыратын кене.

【疥疮】jièchuāng【зат.】(медициналық) қышыма ауруы (котыр).

【疥蛤蟆】jièhá·ma【зат.】(зоология) құрбақа.

【疥螨】jièmiǎn【зат.】қышыма ауруын тудыратын кене.

诫(誡)jiè бұйрық, жарғы: 告~ бұйрық жариялау.

【诫勉】jièmiǎn【ет.】мәжбүрлеу, талпындыру, ынталандыру.

蚰jiè见(зоология) қызыл дақтары бар кесіртке түрі.

借-1jiè【ет.】① қарыздану, қарызға алу: 跟人~钱 біреуден қарызға ақша алу.② қарызға беру: ~书给他 оған кітапты қарызға бердім.

借-2jiè① сылтау ету: ~故 себепті сылтау ету.② қолдану, пайдалану: ~助 көмекті пайдалану.③介“着” орнына қолданылатын шылау сөз.

【借词】jiècí【зат.】(лексика) кірме сөз.

【借代】jièdài【зат.】(лексикалық ғылым) метонимия (басқа тілден енген сөздерді қарастыратын ғылым).

【借贷】jièdài①【ет.】ақшаны қарызға алу: ~无门 ешқайдан қарызға ақша ала алмау.②【зат.】банктік кредит.

【借刀杀人】jiè dāo shā rén «қарызға алынған пышақпен өлтіру», өзгенің көмегімен қастандық жасау.

【借调】jièdiào【ет.】① уақытша қызметте болу, басқа біреудің орнын уақытша басу.② бір материалдың орнына басқасын жұмсау.

【借读】jièdú【ет.】балаларды өздерінің тұрақты мекен жайымен емес, ақылы жүйемен мектептерде оқыту.

【借端】jièduān【үс.】бір жайтты, істі сылтау қылу: ~推托 жауапкершіліктен сылтаумен құтылу.

【借方】jièfāng【зат.】(бухгалтерия) дебет.

【借风使船】jiè fēng shǐ chuán «қайықты желмен жүзгізу», өз пікірі болмау, көпшіліктің айтқанымен жүру.

【借古讽今】jiè gǔ fēng jīn заманауи нәрсені күлкіге алдыру үшін, көне тарихтан мысал алу немес бұрынғы заманнан мысал келтіру арқылы қазіргі заманды күлкі ету.

【借故】jiègù【үс.】сылтау ету: ~拖延 жұмысты сылтауратып кейінге қалдыру.

【借光】jièguāng〈口〉【ет.】① пайда табу: 能来这里参观, 是借了他哥的光 ағасының арқасында, ол осы жаққа келіп серуендеді.② бірденені сұрағанда қолданылатын сыпайы формадағы репликалар: ~让我过去 кешіріңіз, мен кете берсем болады ма?

【借花献佛】jiè huā xiàn fó «өзге біреудің бағынан ұрланған гүлдерді Буддаға сый ретінде тарту», басқаның ақшасына сыйлық алу.

【借火】jièhuǒ(~儿)【ет.】темекі тартуға біреуден от сұрау.

【借鉴】jièjiàn【ет.】өзгенің қателіктерінен сабақ алу: 可资~ үлгі алу.

【借镜】jièjìng【ет.】біреуден үлгі алу.

【借据】jièjù【зат.】жалға алу, қарызға алу құжаты.

【借口】jièkǒu①【ет.】сылтау ету: 不能~快速施工而降低工程质量 тез үй тұрғызу керектігін сылтау етіп, оны сапасыз етіп салуға болмайды.② сылтау: 别拿忙做~而放松学习 қарбалас тірлікті сылтау етіп, оқуыңды тастама.

【借款】jièkuǎn①【ет.】қарызға ақша алу немесе беру.②【зат.】қарыз, жалға алу.

【借尸还魂】jiè shī huán hún бұрынғының жаңа формада қайта тууы.

【借水行舟】jièshuǐxíngzhōu сәгі түсіп тұрғанда мүмкіншілікті жіберіп алмау.

【借宿】jièsù【ет.】уақытша түнеп шығу: 勘探队在老乡家里~了一夜 іздеуші отряд шаруаның үйінде бір түн түніп шықты.

【借题发挥】jiè tí fāhuī болған оқиғаны пайдаланып қалу.

【借条】jiètiáo(~儿)【зат.】жалға алу құжаты.

【借位】jièwèi【ет.】орта есептен бірлікті иелену.

【借问】jièwèn【ет.】«кешіріңіз, сұрауға болады ма?»: ~这里离城还有多远? Кешіріңіз, мына жерден қалаға дейін алыс па?

【借以】jièyǐ连 көмегімен, арқылы, бойынша.: 略举几件事, ~证明这项工作的重要性 бірнеше мысалдар алып, солардың көмегімен мына жұмыстың актуалдығын дәлелдейік.

【借用】jièyòng【ет.】① уақытша ала тұру, жалға алу: ~一下你的铅笔 сенің

қаламсабыңды ала тұрайыншы.② алу, иемдену, пайдалану: “道具”这个

【зат.】词原来指和尚念经时所用的东西, 现在~来指演戏时所用的器物 «буддалық жора аспабы» сөзі монхтардың оқыған дұғасынан алынған, қазір театр қойылымдарында қолданады.

【借喻】jièyù【зат.】метафораны қолданып салыстыру.

【借阅】jièyuè【ет.】кітапты уақытша алу: ~图书要如期归还 қарызға алынған әдеби кітаптар қайтарылуы тиіс.

【借债】jièzhài【ет.】қарызға алу, жалдау.

【借账】jièzhàng【ет.】ақшаны қарызға алу.

【借支】jièzhī【ет.】белгіленген ақша соммасының алдын ала бір мөлшерін алу (аванс).

【借重】jièzhòng【ет.】біреудің неме е бір заттың көмегімен қолдану, пайдалану: ~一切有用的力量 бар күшін пайдалану.

【借助】jièzhù【ет.】көмектесу, атсалысу, бірдененің көмегімен: 要看到极远的东西, 就得~于望远镜 мына затты жақсылап көру үшін, телескоптың көмегі керек.

骹jiè〈方〉【зат.】(анатомия) дене буындары: 脱~(脱臼) тізе буыны.

解(解)jiè【ет.】бақылап шығарып салу, әскермен жолсерік болу: 押~ әскер мен тұтқынға алу.

【解差】jièchāi【зат.】қарауылшы жасақ.

【解送】jièsòng【ет.】жасақпен шығарып салу (қарсы алу, жолсерік болу).

【解元】jièyuán【зат.】цзюйжэнь емтиханы н тапсыру бойынша бірінші орында тұрған адам.

褌jiè〔褌子〕(jiè·zi)〈方〉【зат.】сәбидің жаялығы, жөргек.

jie

价(價)-jie 助〈方〉 болымсыз үстеуді білдіреді: 别~ тыйым салу.

jīn

巾jīn орамал, бет орамал: 头~ басқа тағатын орамал, 围~ шарф (мойын орамал).

【巾帼】jīnguó【зат.】әйел адам: ~英雄 әйел қаһарман.

【巾箱本】jīnxiāngběn【зат.】қалта кітапшасы.

斤1(觔)jīn【мөл.】салмақ өлшемі, бір цзинь жарты килограммға тең.

斤2jīn① көне замандағы ағаш кесуге

арналған еңбек құралы.②(Jīn)【зат.】 фамилияға қолданылады..

【斤斗】jīndǒu〈方〉【зат.】 аударылу.

【斤斤】jīnjīn【ет.】 майда, маңызсыз істермен айналысу: 不要~于表面【сын.】式, 应该注重实际问题 сырт бейнесіне қарап жүгірмей, тереңірек маңыздысына үңілу керек.

【斤斤计较】jīnjīn jìjiào бір тиынға дейін саудаласу.

【斤两】jīnliǎng【зат.】 салмақ: 他的话很有~ оның сөзінің әжептәуір салмағы бар.

今 jīn① қазіргі уақыт: ~人 заманауи адамдар.② қазіргі, шынайы: ~天 қазіргі күндер.③〈书〉代 сілтеу есімдігі.④(Jīn)【зат.】 фамилияға қолданылады..

【今草】jīncǎo【зат.】 Цзинь және Тан династиялары кезінде енгізілген жылдам жазу түрі.

【今后】jīnhòu【зат.】 осыдан әрі қарай, бұдан былай, ендігі әрі: ~更要加倍努力 бұдан былай екі есе күш жұмсаймыз.

【今年】jīnnián【зат.】 биыл, осы жылы.

【今儿】jīnr〈口〉【зат.】 бүгін: ~晚上我值班 бүгін кешке мен кезекшілік етемін.

【今人】jīnrén【зат.】 қазіргі заманның адамдары (заманауи).

【今日】jīnrì【зат.】 бүгін: 从上海来的参观团预定~到达 Шанхайдан серуен тобы бүгін келу керек.

【今生】jīnshēng【зат.】 қазіргі заман, осы күндер: ~今世 қазіргі заман.

【今世】jīnshì【зат.】① осы күндер: ~英杰 біздің заманның қаһарманы.② қазіргі заман.

【今天】jīntiān【зат.】① бүгін: ~的事不要放到明天做 бүгін бітіретін ісінді ертеңге қалдырма.② қазір: ~的中国已经不是过去的中国 қазіргі Қытай бұрынғы Қытай сияқтв емес.

【今文】jīnwén【зат.】 Хань дәуірінен бері келе жатқан иероглифтердің жеңілдетілген түрі.

【今昔】jīnxī【зат.】 өткені мен қазіргісі: ~对比 өткенін мен қазіргісін салыстыру.

【今译】jīnyì【зат.】 қазіргі заманауи тілге аудару: 古籍~көне заман әдебиетін қазіргі тілге аудару.

【今音】jīnyīn【зат.】 қарапайым тілде оқу.

【今朝】jīnzhāo【зат.】①〈方〉 бүгін ②〈书〉 осы күндері, қазіргі уақытта.

金 lǐn① алтын металл.② ақша: 现~қолма қол ақша.③ ежелгі заманғы музыкалық аспап: ~鼓 барабан,

даңғара.④【зат.】 Au(augum).Химиялық элемент аурум (алтын).⑤ (образды бейнелеу) қымбатты, асыл: ~口玉言 асыл сөздер.⑥ алтын түсті (сарғыш, жылтыр).⑦(Jīn)【зат.】 фамилияға қолданылады..

金-2Jīn【зат.】 Цзин династиясы (1115—1234 жылдары өмір сүрген).

【金榜】jīnbǎng【зат.】 мақтау тақтасы: ~题【зат.】 мақтау тақтасына түсу.

【金镑】jīnbàng【зат.】 фунт стерлинг (Ұлыбритания валютасы).

【金杯】jīnbēi【зат.】 алтын кубок (жүлде, бәйге).

【金本位】jīnběnwèi【зат.】 халықаралық алтын стандарт.

【金笔】jīnbǐ【зат.】 «алтын қауырсын» қымбатты қолтаңба.

【金币】jīnbì【зат.】 алтын тиын.

【金碧辉煌】jīnbì-huīhuáng алтынша жарқылдау.

【金箔】jīnbó【зат.】 өте жұқа алтын пластина (алтын фольга).

【金不换】jīn·buhuàn бағасы жоқ, өте қымбат, құны жоқ: 浪子回头~ қымбатты ұлының оралуы.

【金灿灿】jīncǎncàn(~的)【сын.】 жарқыраған, көз тұндырарлық: ~的阳光洒满大地 Күннің жарқылдаған сәулесі жер бетіне төгіледі.

【金蝉脱壳】jīnchántuōqiào «көз бояушылық жасау».

【金城汤池】jīnchéngtāngchí алынбас камал.

【金疮】jīnchuāng【зат.】 жарақат (кесілген немесе үшкір затпен жарақатталған).

【金点子】jīndiǎn·zi【зат.】 өте салмақты да қолайлы әдіс.

【金额】jīn'é【зат.】 ақша соммасы.

【金饭碗】jīnfǎnwǎn【зат.】 пайдалы қызмет.

【金刚】1Jīngāng【зат.】 алып адам (будда сенімі бойынша).

【金刚】2jīngāng〈方〉【зат.】 (зоология) шыбынның дернәсілі.

【金刚努目】Jīngāng nù mù ашулы, ызалы.

【金刚怒目】Jīngāng nù mù өте ызалы, қазалы, долданған.

【金刚砂】jīngāngshā【зат.】 (химиялық) кремний карбидінің сынған бөлігі.

【金刚石】jīngāngshí【зат.】 алмаз, гауһар, диамант (асыл тас).

【金刚钻】jīngāngzuàn【зат.】 гауһар тас.

【金糕】jīngāo【зат.】 пряник (ішінде тәтті қоспасы бар нан).

【金工】jīngōng【зат.】 алтынмен

жұмыс істейтін маман.

【金瓜】jīnguā【зат.】① асқабақ.② асқабақтан жасалған императорға арнайы даярланған шай.

【金龟】jīnguī【зат.】 тасбақа.

【金龟子】jīnguīzi【зат.】 (бунақденелі) бунақ қоңыз.

【金贵】jīn·guì【сын.】 қымбатты, сүйікті: 这里水比油还~ мына жердегі су майдан қарағанда қымбатырақ.

【金花茶】jīnhuāchá【зат.】 (ботаника) камелия өсімдігі.

【金黄】jīnhuáng【сын.】 сарғыш алтын түс: ~色头发 алтын түсті шаш.

【金煌煌】jīnhuánghuáng(~的)【сын.】 алтын жалатылған,

жарқылдаған: ~的琉璃瓦 алтынмен қапталған шыны.

【金婚】jīnhūn «алтын той» ерлі зайыптылар бірге жарты ғасыр бойы тұрып келгенде тойланатын мереке.

【金鸡独立】jīnjī dú lì (күрес өнері) бір аяқта қоразша тұру.

【金鸡纳霜】jīnjīnàshuāng【зат.】 (химиялық элемент) цинхонин.

【金奖】jīnjiǎng【зат.】 алтын алқа, үздік медаль.

【金橘】jīnjú【зат.】① (ботаника) майда жемісті цитрус, каламондин.② маржан кинканы, нагами.

【金科玉律】jīn kē yù lǜ «алтын параграфтар», заңның бұлжымас баптары жайлы айтылады.

【金口玉言】jīnkǒu-yù yán алтын ауызды адам, аса құрметті тұлғалар жайлы айтылады.

【金库】jīnkù【зат.】 «алтын қор».

【金兰】jīnlán【зат.】 Камрань, Вьетнамдағы порт қалашығы.

【金莲】jīnlián【зат.】 «алтын лотос», әйел адамның таңылған аяқтары жайлы айтылады.

【金领】jīnlǐng【зат.】 «алтын жаға», жоғары шенді қызметкер жайлы айтылады: ~阶层 алтын жағалылар әлеуметтік тобы.

【金绿宝石】jīnlǜ-bǎoshí (минерал атауы) хризоберилл.

【金銮殿】jīnlúandiàn【зат.】 императордың қабылдау бөлмесі.

【金牛座】jīnniúzuò【зат.】 (астрономия) Тауешкі шоқжұлдызы.

【金瓯】jīn'ōu〈书〉【зат.】 «алтын кесе», тұрақты бекітілген территория: ~无缺 ешбір кемшілігі жоқ «алтын кесе».

【金牌】jīnpái【зат.】 алтын белгі: 荣获~алтын белгіні иелену.

【金钱】jīnqián【зат.】 ақша.

【金钱豹】jīnqiánbào【зат.】 (зоология) леопард, пантера.

【金钱松】jīnqiánsōng【зат.】

(ботаника) Кемпфер жалған балқарағайы.

【金枪鱼】jīnqiāngyú【зат.】(зоология) тунец.

【金融】jīnróng【зат.】банктік ақша айналымы, кредиттік өнім.

【金融危机】jīnróngwēijī қаржы дағдарысы.

【金嗓子】jīnsǎng-zi【зат.】жұмсақ, жағымды дауыс.

【金闪闪】jīnshǎnshǎn(～的)【сын.】жылтыраған, жарқылдаған: ～的奖杯 жарқылдаған жүлде.

【金石】jīnshí【зат.】①〈书〉 қола мен тас, мықты металл.② ауыспалы мағынада мәңгі металл немесе өзге де затты (құбылысты) білдіреді.

【金属】jīnshǔ【зат.】металлургия.

【金属键】jīnshǔjiàn【зат.】темір (металл) байланыс.

【金丝猴】jīnsīhóu【зат.】(зоология) алтын түсті маймыл.

【金丝雀】jīnsīquè【зат.】(зоология) шымшық құс.

【金丝燕】jīnsīyàn【зат.】(зоология) саланған, құстың түрі.

【金松】jīnsōng【зат.】ботаника, жапондық шатырлы пихта өсімдігі.

【金汤】jīntāng【зат.】берік, алынбас камал.

【金田起义】(тарих) тайпиндер көтерілісі.

【金条】jīntiáo【зат.】қаржы валютасы, бес немесе он лянға тең.

【金文】jīnwén【зат.】алтынмен жазылған ероглифтер (император белгісі).

【金乌】jīnwū〈书〉【зат.】«алтын қарға» Күнді ауыспалы мағынада солай айтады, көркем әдебиеттерде.

【金星】jīnxīng【зат.】(астрология) Шолпан шоқ жұлдызы

【金星】jīnxīng【зат.】① алтын медаль (алқа): ～勋章 алтын орден.② жылтыр.

【金银花】jīnyínhuā【зат.】(ботаника) жапон ырғай шөбі.

【金鱼】jīnyú【зат.】(зоология) қытай мөңке балығы.

【金鱼藻】jīnyúzǎo【зат.】(ботаника) жүктелген мүйізжапырақ.

【金玉】jīnyù〈书〉【зат.】байлық, асыл тастар: ～良言 бағалы (қымбат) ақыл.

【金玉良言】jīnyù liánguán ақылды кеңес.

【金圆券】jīnyuánquàn【зат.】1948 жылы қолданысқа енген қағаз ақша.

【金针】jīnzhēn【зат.】①〈书〉 тігінге қолданатын ине.② (ботаника) алтын түсті лалагүл.③ тағамға қолданатын өсімдік түрі (қышқыл дәм беретін лалгүл тұқымдас гүл).

【金枝玉叶】jīn zhī yù yè ақсүйек адамдарды образды осылай атаған.

【金子】jīn-zi【зат.】алтын.

【金字塔】jīnzītǎ【зат.】египеттік пирамида.

【金字招牌】jīnzì zhāopái «алтын жазуы бар тақтайша», өзін өзі асыра сілтеп мақтау деген мағынада.

津 1jīn① сілекей: 生～止渴 аузының суы ағуы.② тер: 遍体生～бүкіл денесі терлеу.③ ылғалдандыру.

津 2jīn〈书〉 өткел: 关～tau өткелі.

【津津】jīnjīn【сын.】① бар ынтамен, шынайы көңілмен: ～乐道 шын көңілімен айтып беру.② көпір: 水～су өткелі.

【津梁】jīnliáng〈书〉【зат.】оқулық, әдістеме.

【津贴】jīntiē①【зат.】жәрдемақы, субсидия.②【ет.】жәрдемақы бөлу, субсидия төлеу: 每月～他一些钱 оған жәрдемақы ретінде ақша төлеу.

【津要】jīnyào〈书〉【зат.】① маңызды бөлім: 扼守～маңыздылықты ұстану.② маңызды қызмет: 身居～маңызды қызметте отыру (жұмыс аясында).

【津液】jīnyè【зат.】сөл шығару.

衿 jīn①〈书〉 көйлек етегі.②〈书〉 бұрынғы заманғы оқымыстылардың киетін киімі.③ көйлектің белдеушесі.

矜 jīn〈书〉① жаны ашу, кешіру: ～怜 аяу.② менменсіну: 骄～көкіректену, менсінбеу.③ абайлап жүретін адам: ～持 абай болу.

【矜持】jīnchí【сын.】①салтанатты, дәрежелі, маңызды: ～不苟 мұқият болу.② ұстамды, қысылып тұру: 他第一次上台发言, 显得有点～ ол сахнада бірінші рет сөз сөйлеп тұр, сондықтан кішкене қысылып тұрды.

【矜夸】jīnkuā〈书〉【ет.】мақтану: 力戒～мақтанбау.

筋(筋)jīn① бұлшық ет: ～骨 сүйектегі ет.②(～儿)〈口〉【зат.】(анатомия) буындар, сіңір.③〈口(анатомия) күре тамырлар: 青～көк тамыр.④(～儿) тамыр: 叶 өсімдік тамыры (жапырақ етегі).

【筋道】jīn-dào〈方〉【сын.】① икемді, серпімді.② икемді дене: 老人的身子骨儿倒很～кәрі адамдардың денесі икемділігін жоғалтады.

【筋斗】jīndǒu〈方〉【зат.】сальто (акробатикалық жаттығу).

【筋骨】jīngǔ【зат.】дене бітімі, бұлшықет: 学武术可以锻炼～у шумен айналысу дене бітімін жақсартады.

【筋节】jīnjié【зат.】①(анатомия) бұлшықет пен буындар.② басынан

қиындықты кешіруді образды түрде айту.

【筋疲力尽】jīnpílìjìn «күш кетіп, буындар шаршады», қатты шаршап шалдыққанда айтылады.

【筋肉】jīnròu【зат.】(анатомия) бұлшықет.

禁 jīn①【ет.】тұрғылау, бастан кешіру: 弱不～风 әлсіз желге қарсы тұра алмайды.② шыдау: 不～шыдап тұрма.

【禁不起】jīn-buqǐ【ет.】шыдай алмай, көтермеу: ～考验 сынды көтере алмай.

【禁不住】jīn-buzhù【ет.】① шыдай алмай, көтере алмай: 这种植物～霜冻 мұндай өсімдіктер үсікті көтере алмайды.② амалсыздан, шарасыздан: ～笑了起来 шарасыздан күлу.

【禁得起】jīn-deqǐ【ет.】төзе алу: 青年人要～艰苦环境的考验 жастар өмірдің қаталдығына төзе білу керек.

【禁得住】jīn-dezhù【ет.】төзу, шыдау: 河上的冰已经～人走了 өзеннің бетіндегі мұз адамды көтеруге шыдайтындай болып қатып қалды.

【禁受】jīnshòu【ет.】тұрақтылық білдіру, шыдау: ～考验 сынды табандылықпен көтеру.

对～.② үлкен әпкенің күйеуі.③ сезім, рух, талпыныс: ～怀 сезімге толу.

【襟抱】jīnbào〈书〉【зат.】жан, асыл ой, арман: 满怀爱国～бүкіл жанымен Отанын сүю.

【襟怀】jīnhuái【зат.】ең терең сезімдер мен ойлар: ～坦白 терең сырын ашып айту.

jīn

仅(僅)jīn①【үс.】тек қана, әрең: 不～如此 тек қана бұлай емес.②(Jīn)

【зат.】фамилияға қолданылады..

【仅见】jīnjiàn【ет.】сирек кездесетін: 规模之大是历史上所～的 мынау үлгі тарихта өте сирек кездеседі.

【仅仅】jīnjīn【үс.】тек қана, әрең дегенде: 这座大桥～半年就完工了 мынау көпір тек қана жарты жыл дегенде бітеді.

【仅只】jīnzhǐ【үс.】тек қана: 他家～养猪一项, 就收入几千元 ол әулет шошқа шаруашылығымен айналасып қана бірнеше мың кіріс табады.

尽 jīn①【ет.】шегіне жеткізу: ～早 мүмкіндінше ерте.②介 үлгеріп аяқтау, қайткенде де орындау: ～着三天把事情办好 мынау жұмысты үш күн ішінде қайткенде де бітіру керек.③介 кейбір заттарды немесе адамды бірінші орынға қою: 先～旧衣服穿 алдымен ески киімді кию.④【үс.】бір сөзді басты етіп көрсету: ～前头 ең бірінші ол бас.

尽【үс.】 әрқашан, тек қана: 这些日子~下雨 осы күндердің барлығында жаңбыр жауды.

【尽管】jǐnguǎn①【үс.】 уайымдамау, байқамау, есепке алмау: 有意见~提, 不要客气 әдейілеп байқамау әдептілікке жатпайды.②〈方〉【үс.】 әрқашан: 有病早些治, ~耽搁着也不好 ерте ауруды әрқашан кейінге қалдыру жақсылыққа әкелмейді.

【尽快】jǐnkuài【үс.】 өте жылдам, тез: 使新机器~投入生产 жана құрылғыны өнеркәсіпке жылдат түрде енгізу.

【尽量】jǐnliàng【үс.】 барынша тырысып орындау, бар күшімен: 写文章要~简明一些 мақала жазу үшін бар күшті салу керек.

【尽让】jǐnràng〈方〉【ет.】 жол беру, кішіпейілдік таныту: 他们在一起处得很好, 凡事彼此都有个~ олар өзара жақсы араласады, бұның барлығы екі жақтан да кішіпейілдік танытудың арқасында.

【尽先】jǐnxiān【үс.】 алдымен, бәрінен бұрын: ~照顾老年人 ең алдымен қарияларға көмек көрсету керек.

【尽早】jǐnzǎo【үс.】 мүмкіндігінше ерте, : 用完请~送回 аяқталмаған жұмысты мүмкіндігінше ерте қайтару керек.

【尽自】jǐn-zì〈方〉【үс.】 әрқашан: 她心里乐滋滋的~笑 ол өте қуанышты болғандықтан әрдайым күліп жүреді.

叠 jǐn қалыңдық пен күйеуге арналған жұп стакандар: 合~неке қидыру рәсімін өткізу.

紧(紧)jǐn①【сын.】 мықты, берік, тығыз: 绳子拉得很~ жіп өте мықты тартылды.②【сын.】 берік, сенімді: 捏~笔杆 берік қылқалам.③【ет.】 тарту, керу: ~~弦 садақ тарту.④【сын.】 кішкенеғ сәл қалу: 抽屉~, 拉不开 суырма сәл ғана ашылмай қалды.⑤【сын.】 жиі әрі жылдам әрекет жасау: ~催 таксыру, асықтыру.

⑥【сын.】 кіріссіз экономика, ауыр, әрең, қиын: 这个月用项多一些, 手头显得~一点 бұл айдың шығындары көп болды, біраз қысылатын болдық.

【紧巴巴】jǐnbābā(~的)【сын.】 状态词.① тар: 衣服又瘦又小, ~地贴在身上 киім әрі тар, әрі кішкентай, денеге жабысып, тарылып тұр.② ақша жағынан қысылу: 日子过得~的 уақыт өткен сайын қаражаттан қысылып барамыз.

【紧绷绷】jǐnbēngbēng(~的)【сын.】 状态词① тығыз. Қатты, мықты: 皮带系(jì)得~的 белбеу қатты тартылып

тағылған.② зілді, қырғи қабақ: 脸~的, 像很生气的样子 зілді әлпет, мүсінді тіріге өте ұқсас қылды.

【紧凑】jǐncòu【сын.】 қысқартылған, тығыздалған: 结构~ қысқартылған құрылым.

【紧箍咒】jǐngūzhòu【зат.】 аңыз бойынша «Батысқа саяхат» романы бойынша Сюанцзан монахы маймылдар патшасы Сун Укунның басындағы темір шеңберді қысқан «қатты қысу» дуасы.

【紧急】jǐnjǐ【сын.】 шұғыл, міндетті: ~集合 шұғыл жиналыс.

【紧急状态】jǐnjízhuàngtài төтенше жағдай, күтпеген ахуал.

【紧邻】jǐnlín【зат.】 қте жақын болу.

【紧锣密鼓】jǐnluómìgǔ барабанның (даңғара) қарқынды соғысы.

【紧密】jǐnmì【сын.】 ① бүтін, бөлінбейтін: ~结合 ажырамастай қосылу.② тізбектелег, үзіліссіз: ~的兩点 тоқтамай жауын жау.

【紧迫】jǐnpò【сын.】 мәжбүрлі, шұғыл: ~感|任务~шұғыл бұйрық.

【紧俏】jǐnqiào【сын.】 үлкен сұранысқа ие (тауар): ~物资 сұранысқа ие тауарлар.

【紧缺】jǐnquē【сын.】 саны аз (дефициттік): 商品~дефицит тауар.

【紧身儿】jǐn-shēnr【зат.】 іш көйлек.

【紧缩】jǐnsuō【ет.】 қысқарту, үнемдеу: ~开支 шығындарды қысқарту.

【紧要】jǐnyào【сын.】 маңызды: ~关头 маңызды жағдай.

【紧张】jǐnzhāng【сын.】 ① елегізу, уайымшыл болу: 第一次登台, 免不了有些~сахнаға бірінші рет шыққанда әрдайым уайымдайсың.② шұғыл, мәжбүрлі: ~的劳【ет.】 мәжбүрлі еңбек.③ қиын, күш жетіспеушілік: 粮食~азық түлік жетіспеушілігі.

【紧着】jǐn-zhe〈口〉【ет.】 асығыс үсігіс, жылдам: 你写得太慢了, 应该~点儿 сен өте жай жазасың, кішкене асығыңқырап жаз. 堇 jǐn 见下.

【堇菜】jǐncài【зат.】 (ботаника) шегіргүл.

【堇色】jǐnsè【зат.】 күлгін түс.

锦(锦)jǐn① дүрия матасы: 壮~керемет дүрия.② сәнді, салтанатты: ~霞 сән салтанат.③(Jǐn)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【锦标】jǐnbīāo【зат.】 жүлде.

【锦标赛】jǐnbīāosài【зат.】 бәйге, жарыс.

【锦缎】jǐnduàn【зат.】 дүриямен тігілген атлас матасы.

【锦鸡】jǐnjī【зат.】 (ботаника) алтын

түстес қырғауыл құсы.

【锦葵】jǐnkui【зат.】 ботаника, жабайы құлқайыр өсімдігі.

【锦纶】jǐnlún【зат.】 капрон, нейлон (химиялық полимерлер).

【锦囊妙计】jǐnnáng miàoji «дүрия мүшектің ішіндегі керемет жоспар», айдалы, қулы істі айтқанда қоданылады.

【锦旗】jǐnqí【зат.】 құрмет туы.

【锦上添花】jǐn shàng tiān huā «дүрия бетіне жаңа өрнектер қондыру», бір істі жаңарту жайында айтылады.

【锦心绣口】jǐn xīn xiù kǒu ғажайып стиль мен бақуатты идеялар.

【锦绣】jǐnxiù①【зат.】 精 керемет, ғажап.②【сын.】 жылтыраған, жарқылдаған: ~山河 жарқылдаған тау мен өзендер.

【锦衣玉食】jǐn yī yù shí «бай киім мен таңдаулы тағам», бақуатты да дәулетті тұрмыс жайында айтылады.

谨(謹)jǐn① құрметті, қадірлі: 恭~аса қадірлеу.②【үс.】 мәнді, маңызды: ~具 маңызды қару.

【谨飭】jǐnchǐ〈书〉【сын.】 абай, ұқыпты, быласты адам.

【谨防】jǐnfǎng【ет.】 абай болу, байқау, сақтану: ~扒手 ұрылардан абай болу.

【谨慎】jǐnshèn【сын.】 абай, ықыласты: 小心~абай болу.

【谨小慎微】jǐnxiǎoshènwēi зейінді, ықыласты адам.

【谨严】jǐnyán【сын.】 ① зейін қойып, аса мұқиятпен: 治学~аса мұқиятпен ғылымды зерттеу.② ұқыпты: 文章结构~мақаланың мазмұнын аса мұқияттылықпен жазу керек.

【谨言慎行】jǐnyánshènxíng байқап сөйлеу, әрект жасау.

jìn

仅(僅)jìn〈书〉【үс.】 сияқты: 士卒~әскери сарбаздар барлық қарапайым адамдар сияқты 万人.

尽(盡)jìn①【ет.】 бітіру, аяқтау: 取之不 сонына дейін жеткізу.②〈书〉 өлім, соңы: 自~өзінің өлімі (соңы).③ аяғына дейін жеткізу: ~头 басынан аяғына дейін жеткізу.④【ет.】 бар күшін жұмсау: ~责任 бар күшімен жауаптылық таныту.⑤【үс.】 бүкіл, барлық: ~是些杂事 барлығы майда заттардан тұрады.

【尽力】jìnli【ет.】 бар ынтасымен тырысу: 我一定~帮助你 мен аған әрине бар күшіммен көмектесемін.

【尽量】jǐnliàng【ет.】 барынша, мүмкіндігінше: 喝了半斤白酒, 还没~арактың жарты литрін ішу мүмкін емес.

【尽情】jìnqíng【үс.】 сезім мен

эмоцияға берілу, шын көңілден: ~欢笑 шын көңілмен күлу.

【尽然】jìn rán【сын.】 өте дұрыс: 未必~ мндетті түрде дұрыс емес.

【尽人皆知】jìn rén jiē zhī барлығына мәлім, бәрі білетін: 那是~的事 ол іс барлығына мәлім.

【尽如人意】jìn rú rényì көпшіліктің талғамына сай, қанағаттандырарлықтай: 不能~ барлығының талғамына сай бола алмайсын.

【尽善尽美】jìnshàn jìn měi мүлтіксіз, мінсіз, өте жақсы.

【尽数】jìnshù【үс.】 толығымен, түгелімен: 欠款~归还 қарызды түгелімен қайтарып беру.

【尽头】jìntóu【зат.】 жолдың соңы: 研究学问是没有~的 ғылымды зерттеу жолының соңы болмайды.

【尽孝】jìnxiào【ет.】 перзенттік борышын өтеу.

【尽心】jìnxīn【ет.】 шын ықыласымен, жанымен беріліп ызмет ету: ~竭力 бар күшін салып қызмет ету.

【尽兴】jìn xìng【ет.】 қуану, көңілдену: 改天咱们再~地谈吧 тағы бір күні біз сізбен міндетті түрде тағы да көңіл көтереміз.

【尽责】jìn zé【ет.】 міндетін атқару: 尽职~ өз міндетін адал ниетпен, сапалы түрде орындау.

【尽职】jìnzhí【ет.】 адал ниетпен жұмыс істеу: 在班主任工作中, 他非常~ жетекші қызметкерлер арасында ол еркеше адал жұмыс істейді.

【尽忠】jìnzhōng【ет.】 ① соңына дейін берілген болу: ~报国 мемлекетіне соңына дейін адал қызмет ету.

进(進)jìn①【ет.】 алға басу, алдыға жүру: ~一步 бір қадам алға басу.②

【ет.】 сырттан ішке кіру: ~门 есіктен кіру.③【ет.】 мақұлдау, мүшелікке алу: ~人 мақұлданаған адам.④ ұсыну: ~言 ашрт ұыснұ (шарт кою).⑤(Jin)【зат.】 фамилияға қолданылады..

进(進)-jìn【ет.】 жету мақсатындағы етістікті білдіретді: 走~会场 жиналыс орнына жету.

【进逼】jìnbī【ет.】 қысым көрсету: 步步~ әр қадамында қысым көрсету.

【进兵】jìnbīng【ет.】 әскермен шабуылдау, әскермен басып кіру.

【进补】jìnbǔ【ет.】 дұрыс тамақтанып дәрі ішу арқасында денсаулықты жөндеу: 冬令~ қыс мезгілінде денсаулықты дұрыстау.

【进步】jìnbù①【ет.】 алға қарай ілгерілеу: 虚心使人~, 骄傲使人落后

кішіпейіл елші алға шабар, надан елші артта қалар.②【сын.】 уақыт талабына сай: ~思想 заманауи ой пікірлер.

【进餐】jìncān【ет.】 тамақтану, жеу: 按时~ уақытылы тамақтану.

【进谗】jìncán【ет.】 өсек тасу: 乘机~ сәтті пайдаланып өсек айту.

【进程】jìncéng【зат.】 үрдіс, кезең, динамика: 历史的~ тарихи процесс.

【进出】jìncū【ет.】 ① кіріп шығу: 住在大院的人由这个门~ осында тұратын адамдар мына есіктен кіріп шығады.② кіріс пен шығын: 这个商店每天要~好几万元 мына дүкеннің әр күнгі шығыны мен кірісі бірнеше мың юань болады.

【进抵】jìndǐ【ет.】 адымдау (әскерге қатысты): 我部不日可望~江岸 менің әскери бөлімшем жуырда Дзянаннан адымдап келеді.

【进度】jìndù【зат.】 алға басу, ілгерілеу өсу: 工程~大大加快了 құрылыс ісі алға басып тәте сабасына түсті.

【进而】jìn'ér 连 одан ары, содан кейін.

【进发】jìnfā【ет.】 жолға шығу, аттану: 列车向北京~ Бейжінге пойызбен аттану.

【进犯】jìnfàn【ет.】 шабуылдау, баса көктеу.

【进攻】jìngōng【ет.】 ① шабуылдау: 向山头上的敌人~ қарсыластар тау үстінен шабуылдады.② жарыс кезінде шабуылға шығу: 快速~到对方篮下 тезірек шабуылдап, қарсыластардың жағына барайық (спорт).

【进贡】jìngòng【ет.】 ① тарту жасау, сыйлау.② адамдарға сыйлық беру.

【进化】jìnhuà【ет.】 даму, эволюциялану.

【进化论】jìnhuàlùn【зат.】 Дарвиннің эволюция теориясы.

【进货】jìnhuò【ет.】 тауарларды импортқа әкелу: 进了一批货 импорт тауарларының бір партиясын қабылдау.

【进击】jìnjī【ет.】 шабуылдау, соғу: 向敌军~ қарсыластар әскеріне шабуыл жасау.

【进见】jìnjiàn【ет.】 қабылдауда болу, көріп қайту.

【进谏】jìnjiàn【ет.】 аудиенцияда билеушінің қателіктеріне ашық көрсетіп отыру.

【进军】jìnjūn【ет.】 әскери жорыққа аттану: ~的号角响了 әскери жорыққа аттануда мүйіз (дабас шығаратын аспап) үні жарқын шықты.

【进口】-1 jìnkǒu【ет.】 ① портқа кіре беріс.② өзге елдің тауарларын өз еліне кіргізу (импорттау): ~成套设备

жабдық құралдарын импорттау.

【进口】-2 jìnkǒu(~儿)【зат.】 белгілі бір жерге барғанда кіре беріс есіктен өту.

【进款】jìnkǔǎn【зат.】 кіріс.

【进来】jìn-lái【ет.】 кіру: 你~, 咱们俩好好谈谈心 сен кір, біз жақсы әңгімелесіп отырмыз.

【进门】jìnmén【ет.】 ① есіктен кіру: 他个儿高, ~要低头 оның бойы ұзын, есіктен басын еңкейтіп кірсін.② бстау қылу: 我做学问还没~, 请多指教 мен ғылыми ізденістерімді әлі бастамадым, маған бағыт беріп жіберіңізші.

【进取】jìnqǔ【ет.】 алға ұмтылу: ~心 алға талпыну.

【进去】jìn-qù【ет.】 бір жаққа кіру: 你~看看, 我在门口等着你 сен кіріп көріп кел, мен сені есіктің алдында күтіп тұрамын.

【进入】jìngù【ет.】 кіру, ену: ~学校 мектепке түсу.

【进深】jìn-shēn【зат.】 тереңдік: 院子的~有多少 аула тереңдігі неше болады?

【进食】jìnshí【ет.】 тамақтану: 按时~是个好习惯 уақытылы тамақтану өте жақсы әдет.

【进士】jìnshì【зат.】 жоғары дәрежелі оқымысты адам.

【进退】jìntuì【ет.】 ① ілгері басып кейін қайту: ~自如 алға оңай басып кейін қайту.② кемсітіп және асыра сілтеу: 不知~ көбею мен азаюын білмеу.

【进退两难】jìn tuì liǎng nán қиын жағдайға тап болу, шарасыз болу.

【进退维谷】jìntuìwéigǔ «екі оттың арасында қалу», не істерін білмей қалу.

【进位】jìnwèi【ет.】 қызметте жоғары шенге ие болу.

【进献】jìnxian【ет.】 ұсыну: ~花篮 гүл ұсыну.

【进香】jìnxīang【ет.】 табыну (діни), тәу ету.

【进项】jìn-xiàng【зат.】 кірістер: 农民的~普遍有了增加 шаруалардың кірісі көбейді.

【进行】jìnxíng【ет.】 ① іске асру: ~工作 жұмысты іске асыру.② алға басу: ~曲 қисық жолмен алға басу.

【进行曲】jìnxíngqǔ【зат.】 музыкалық марш.

【进修】jìnxīu【ет.】 мінсіздікке жету, білімін жетілдіру, тереңдету.

【进言】jìnyán【ет.】 кеңес айту, ақыл беру, ойын білдіру: 大胆~батыл кеңес айту.

【进一步】jìnyībù【үс.】 адымдап алға жылжу: ~实现农业机械化

ауылшаруашылық жоспарларын
адымдап іске асыру.

【进益】jìnyì【зат.】〈书〉 прогресс,
сәттілік: 近来学问上大有~ соңғы
кездері ғылым үлкен жетістікке жетіп
жүр.

【进展】jìnzhǎn【ет.】 алға басу,
жетістікке жету, прогресс: ~ 神速
таңқаларлық жылдамдықпен жетістікке
жету.

【进占】jìnzhàn【ет.】 шабуыл жасап
жеңіске жету.

【进账】jìnzhàng①(--)【ет.】
бухгалтерлік есеп беру: 货款当天~
дәл сол күні ақ тауарлардың бағасына
есеп берілді.②【ет.】 қабылдау, енгізу.
③【зат.】 кіріс: 每月有两三百元的~
ай сайынғы кіріс бірнеше мың юань
құрайды.

【进驻】jìnzhù【ет.】 ілгеріліп пәтерге
қоныстану.

近 jìn①【сын.】 жақын
арақашықтықты білдіреді: ~ 日
жақында (жақын күнде).②【ет.】
жақын араласу: 平易~人 жеңіл де
жақын араласатын адам.③【сын.】
тығыз қарым қатынас.④(Jin)【зат.】
фамилияға қолданылады.

【近便】jìn·biàn【сын.】 жақын,
қолайлы, ыңғайлы: 从小路走要~一些
кішкентай кезден көшені өту
қолайлырақ болыпты.

【近程导弹】jìnchéng dǎodàn жақын
арақашықтыққа ұшатын әскери
зымырандар.

【近代】jìndài【зат.】① жаңа заманғы
тарих.② соңғы кездері, осы күндері.

【近道】jìndào【зат.】 қысқа жол:
走~ қысқа жолмен жүру.

【近地点】jìndìdiǎn【зат.】 . перигей
(Айдың не жасанды Жер серігі
орбитасының Жерге ең жақын нүктесі).

【近东】Jìndōng【зат.】 Таяу шығыс.

【近古】jìngǔ【зат.】 орта ғасырлар.

【近海】jìnhǎi【зат.】 жағалай, теңіз
жағасында орналасқан: ~航行 теңіз
жағасымен ұшу.

【近乎】jìnhū【ет.】 жақын.

【近乎】jìn·hū(~儿)〈方〉【сын.】
жақындап қалу, тығыз болу: 套~
тосқынның жақын болуы.

【近郊】jìnjiāo【зат.】 жақын
орналасқан, таяу жерлері: 北京~
Бейжіннің таяу жерлері.

【近景】jìnjǐng【зат.】① жақын
орналасқан көрініс, пейзаж.② дәл
қазіргі көрініс: ~规划 дәл қазір
ойластырылған жоспар.

【近况】jìnkàng【зат.】 қазіргі
ахуал: 不知他的~如何 оның қазіргі
жағдайын түсінбеу.

【近来】jìnlái【зат.】 кіру: 他~工作

很忙 ол жұмысқа кіргелі бері өте
қарбалас.

【近邻】jìnlín【зат.】 жақын
көршілер: 我们是~, 经常见面 біз
жақын көршіміз, жиі көрісіп тұрамыз.

【近路】jìnlù【зат.】 қысқа жол: 抄~
可以快一些 қысқа жолмен тезірек
жетуге болады.

【近旁】jìnráng【зат.】 жанында,
қасында: 屋子~种着许多竹子 үйдін
жақын маңайында бамбуктар өте көп.

【近期】jìnqī【зат.】 жақын арада,
болашақта: 这部影片将于~上映 бұл
кинофильм жақын арада телеарналарға
көрсетілімге шығады.

【近前】jìnqián【зат.】 жақындау: 走
到~才认出是他 жақындаған кезде оны
таныдым.

【近亲】jìnqīn【зат.】 жақын туыстық
қарым қатынаста болу: ~之间不可结
婚 жақын туыскандарға өзара тұрмыс
құруға болмайды.

【近情】jìnqíng【сын.】 сай болу,
сәйкес келу: ~近理 тиімді сәйкестік.

【近人】jìnrén【зат.】① жаңа
заманның адамдары.②〈书〉 өзіне
жақын қарым қатынастағы адамдар.

【近日】jìnrì【зат.】 соңғы кездері,
жаңа ғана.

【近日点】jìnrìdiǎn【зат.】
(астрология) перигелий.

【近世】jìnshì【зат.】近代 қазіргі
заман.

【近视】jìnshì【сын.】①
(медициналық) миопия (алыстан
көрмейтіндік ауруы).② майда,
мағынасыз заттарды образды түрде
бейнелеп айту.

【近水楼台】jìn shuǐ lóu tái «су
маңайындағы мұнара», қолайлы
жағдайды білдіреді.

【近似】jìnsì【ет.】 жақын, ұқсас: 这
两个地区的方音有些~ мына екі
аймақтардың диалектісі кішкене ұқсас
екен.

【近似值】jìnsìzhí【зат.】
(математикалық) жуықталған мән,
аппроксимация.

【近体诗】jìntǐshī【зат.】 (қытай
әдебиетінен) Тан дәуірінен
қалыптасқан жаңа өлең жолдары.

【近因】jìnyīn【зат.】 тікелей себеп.

【近影】jìnyǐng【зат.】 ең соңғы
түсірілген фотосурет.

【近战】jìnzhàn①【ет.】 жекпе жек
күрес: 善于~ жекпе жек күрестің
шебері болу.②【зат.】 жақын
дистанцияда шайқасу.

【近照】jìnzào【зат.】 ең соңғы
түсірілген фотосурет.

【近朱者赤, 近墨者黑】jìn zhū zhě
chì, jìn mò zhě hēi кіммен аралассаң

сондай боларсың, немен айналыссаң
соған құмарланасың.

【妯母】jiūmǔ〈方〉【зат.】 нағашы
жақтағы жеңге.

【妯子】jiū·zi〈口〉【зат.】① нағашы
жеңге.② қайын ағанның әйелі: 大~
үлкен жеңге.

劲 jìn【зат.】①(~儿) күш, қуат: 用~
күш жұмсау.②(~儿) көңіл күй, жан
ахуалы.③(~儿) қарым қатынас,
позиция: 瞧他那股骄傲~儿 оның
топқа деген қатынасы надан.④
қызығушылық, талпыныс: 没~
қызығушылықтың болмауы.

【劲头】jìntóu(~儿)〈口〉【зат.】①
күш-жігер, қуат: 战士们身体好, ~儿
大, 个个都像小老虎 жауынгерлердің
дені сау, күш қуаттары мол, әр біреуі
бейне бір жолбарыстар сияқты.②
жақсы көңіл күй.

苎 1 jìn (ботаника) тікен шөп.

苎 2 jìn〈书〉 адал, сенімді,
берілген: ~臣 адал құл.

【苎草】jìncǎo【зат.】 ботаника)
тікен шөп.

浞 Jìn Хубэй провинциясындағы
жылдам ағысты өзен атауы.

晋 1 jìn① алға жүру.② қызмет аясында
өсу: ~级 бір сатыға жоғарылау.

晋 2 jìn① Чжоу династиясы кезіндегі
мемлекеттің атауы.②【зат.】 Чжоу
династисы.③【зат.】 Шаньсидің
басқаша атауы.④【зат.】 фамилияға
қолданылады.

【晋级】jìnjí【ет.】 қызмет аясында
жоғарылау.

【晋见】jìnjiàn【ет.】 жолығу.
Қабылдауда болу.

【晋剧】jìnjù【зат.】 Шаньси
музыкалық драмасының атауы.

【晋升】jìnshēng【ет.】 қызметте
өсу: ~中将军 генерал лейтенант шеніне
өсу.

【晋谒】jìnyè〈书〉【ет.】 жолығу.

烬 (燼) jìn заттың өртенгенінен кейін
қалатын күл: 灰~ күл.

浸 (寢) jìn①【ет.】 су көпіршіктері.②

【ет.】 ылғалдану, су болу: 衣服让
汗~湿了 киімдер кепсін, әйтпесе су
болып қалды.③〈书〉【үс.】 бірте
бірте.

【浸沉】jìnchén【ет.】 берілу.

【浸没】jìnmò【ет.】① суға бату.②
бірденеге берілу: 人们正~在快乐之中
адамдар қуанышқа берілді.

【浸泡】jìnrào【ет.】 су болу, судың
сіңуі: ~蚕豆 бакша бұршақтарын
суғару.

【浸染】jìnrǎn【ет.】① (медициналық)
аурудың (бактериялардың) біртіндеп
жұғуы, таралуы.② былғану, кірлену,

датың жұғуы: 血水~了白衬衣 қан аппақ іш киімді былғады.

【浸润】jìnrùn【ет.】① ену, тарау, таралу: дымкыл. ② ылғалдану, дымкыл болу. ③ өсек тарату.

【浸透】jìntòu【ет.】① сіңу, су болу: 他穿的一双布鞋被雨水~了 оның бүкіл аяқ киімі жаңбырдан су болыпты. ② сұйықтықтың өтуі: тер жейдеден өтіп кетті

【浸种】jìnzhǒng【ет.】астықты суға жібітіп қою.

【浸渍】jìnzì【ет.】су болу, ылғалдану. 璣(璣)jīn 同 жартылай асыл тас.

唛 jìn〈书〉 ауызды жабу.

浸 jìn ерте замандағы ауа райыдағы жамандық белгісі, Күннің сақинасы.

【搢绅】jìnshēn 同 шенеунік, патшалық.

靳 jìn①〈书〉 ұялу, қысылу. ② (Jin)

【зат.】фамилияға қолданылады..

禁 jìn①【ет.】тыйым салу: ~ 賭 сауық ойындарына тыйым салу. ② түрмеге отырғызу. ③ заңмен және тәртіппен тыйым салу. ④ ежелгі заманда монархтың тұратын жері.

【禁闭】jìnbì【ет.】қамауға алу: ~ 三天 үш күнге түрмеге қамау.

【禁地】jìndì【зат.】қорық.

【禁毒】jìndú【ет.】анаша дайындау, сату және таратуға тыйым салу, нашақорлыққа тыйым сау.

【禁赌】jìndǔ【ет.】сауық ойындарына тыйым салу.

【禁錮】jìngù【ет.】① қызметінен түсіру. ②〈书〉қамауға алу, түрмеге отырғызу. ③ кісен салу: 这些陈规陋习成了~人们精神的枷锁 ескі ереже мен тәртіптер халыққа кісен салды, олардың рухы қамауда.

【禁果】jìnguǒ【зат.】«тыйым салынған жеміс».

【禁忌】jìnjì【зат.】тыйым, табу: 旧时的许多~大都与迷信有关 бұрынғы замандағы тыйымдардың дені діни сенімдермен қатысты.

【禁绝】jìnjué【ет.】қудалау, тыйым салу: ~ 卖淫嫖娼 жезөкшелікті жою.

【禁军】jìnjūn【зат.】ерте дәуірдегі патша сарайын күзетіп, қорғайтын әскери жасақ.

【禁例】jìnlì【зат.】тыйым.

【禁猎】jìnlìè【ет.】аңшылыққа тыйым салу.

【禁令】jìnlìng【зат.】жазбаша түрде тыйым салып жариялау, тыйым қаулысы: 违反~ тыйым қаулысын мойындамау.

【禁律】jìnlǜ【зат.】тыйым салатын заңдар мен ережелер..

【禁裔】jìnlúan〈书〉【зат.】«император тапсырыс берген ең жақсы тағам», яғни тыйым салынған керемет

нәрсе, «тыйым салынған жеміс».

【禁区】jìnqū【зат.】тыйым алынған аумақ, қорық.

【禁赛】jìnsài【ет.】жарыстарда ережені бұзу.

【禁书】jìnshū【зат.】тыйым салынған әдеби шығармалар.

【禁药】jìnyào【зат.】нашақорлыққа тыйым салу.

【禁渔】jìnyú【ет.】балық аулауға тыйым салу.

【禁欲】jìnyù【ет.】құмарлықты басу, өз өзіне тыйым салу.

【禁运】jìnyùn【ет.】эмбарго (тасымалға тыйым салу).

【禁止】jìnzhǐ【ет.】тыйым салу: ~ 车辆通行 пассажирлік вагондардың өтуіне тыйым салу.

【禁制品】jìnzhìpǐn【зат.】контрабандалық тауарлар, тыйым салынған заттар.

【禁子】jìn-zǐ【зат.】түрме карауылы.

【禁卒】jìnzú【зат.】түрмені күзететін адам.

【禁阻】jìnzǔ【ет.】жолды бөгеттеу, жол бермеу, өткізбеу.

缙(缙)jìn〈书〉қызыл түсті жібек матасы.

【缙绅】jìnshēn【зат.】бұрынғы замандағы шенеуніктер тәртібі.

璫 jìn〈书〉нефрит тасыны жасалған мүсін.

瑾 jìn〈书〉① саз, балшық. ② 同“аштан өлу”.

覲(jìn) кабылдауда болу.

殄 jìn〈书〉① тығылу, көмілу. ② аштан өлу.

噤 jìn①〈书〉ауызды жабу, үн шығармау: ~ 声 үндемеу. ② қатты тоңғаннан дірілдеу: 寒~ суықтан дірілдеу.

【噤若寒蝉】jìnruòhánchán үн шығармау, сөйлемей.

jīng

茎 jīng①【зат.】(ботаника) өсімдіктің сабағы. ② (ботаника) өскін. ③ сайман.

京-1 jīng① астаналық: ~ 城 астана. ②

【зат.】(Jīng) Қытай астанасы Пекин. ③ (Jīng)【зат.】фамилияға қолданылады..

京-2 jīng 数 бұрынғы заманда он миллионды білдіретін сан.

【京白】jīngbái【зат.】Пекин диалектісі.

【京白梨】jīngbáilǐ【зат.】Бейжін алмұртының сұрыбы.

【京城】jīngchéng【зат.】мемлекет астанасы.

【京都】jīngdū【зат.】астана.

【京二胡】jīng'èrhú【зат.】Пекин операсының екі ішекті музыкалық

аспабы.

【京官】jīngguān【зат.】астаналық шенеунік.

【京胡】jīnghú【зат.】(музыкалық аспап) қытай скрипкасы.

【京华】jīnghuá【зат.】астана.

【京畿】jīngjī〈书〉【зат.】астаналық аймақ, астана ауданы.

【京剧】jīngjù【зат.】Пекин операсы (музыкалық ағым).

【京派】jīngpài【зат.】① астаналық (ӨНЕР) мектебі. ② Пекиннің ерекшеліктері: ~ 小说 Пекин ерекшеліктері жайлы көркем әдеби шығарма.

【京腔】jīngqiāng【зат.】(театр) пекиндік әуендер.

【京师】jīngshī〈书〉【зат.】астана (империяның астанасы).

【京味】jīngwèi(~儿)【зат.】Пекиннің географиялық ерекшеліктері.

【京戏】jīngxì〈口〉【зат.】пекин операсы.

【京油子】jīngyóu-zǐ【зат.】астаналық адамдардың лақаб аты.

【京韵大鼓】jīngyùn dàgǔ барабанмен айтылатын пекиндік диалектегі әңгемелер.

【京族】jīngzú【зат.】① Гуаньси жерінде тұратын аз ұлттар. ② вьетнам ұлты.

泾 jīng①〈方〉арық. ② (Jīng) өзен.

【泾渭分明】jīng wèi fēnmíng «Цинь мен Вэй өзендерінде болу», айырмашылықтың айқын көрінуі.

经 jīng① тігіс: ~ 线 жіп тігісі. ② қытай медицинасы бойынша қан тамыры: ~ 脉 күре қан тамыры. ③ (географиялық) бойлық: 东~ шығыс бойлығы. ④ басқару: 整军~ 武 әскерді жасақтандыруды басқару. ⑤〈书〉асылу: 自~ асылып өлу. ⑥ тұрақты, ауыспайтын: 不~ 之谈 тұрақты сөйлемей. ⑦ классикалық әдеби шығармалар. ⑧ (Jīng)【зат.】фамилияға қолданылады..

经 jīng【ет.】① өту: ~ 年累月 айлар мен жылдар өтті. ② шыдамдылық таныту, тұрақтану: ~ 不起 көтере алмай, шыдай алмау.

【经办】jīngbàn【ет.】өңдеу: 这事是他~ 的 бұл іс оның өңдеуінен өткен.

【经闭】jīngbì【ет.】(медицина) менопауза, аменоррея.

【经部】jīngbù【зат.】(будда ілімі) саутрантика.

【经常】jīngcháng①【сын.】үйреншікті, тұрақты, күнделікті: ~ 费用 тұрақты шығындар. ②【үс.】жиі: 他俩~ 保持联系 олар жиі кездесіп тұрады.

【经幢】jīngchuáng【зат.】Будданың

есімі жазылған бағана.

【经度】jīngdù【зат.】географиялық бойлық.

【经费】jīngfèi【зат.】ақшалай шығындар.

【经管】jīngguǎn【ет.】басқару, иемдену: 财务工作设专人~қаржы жұмыстарын қарастыру арнайы маманға жүктеледі.

【经过】jīngguò①【ет.】өту: 从北京坐火车到广州要~武汉 пойызға Пекиннен отырып Гуанчжоуга жеткенде түсемін.②【зат.】үрдіс, өмірлік тәжірибе: 说说你探险的~саған тәжірибе алуынды сұранамын.

【经籍】jīngjí〈书〉【зат.】① классикалық әдеби кітаптар.② каноникалық кітаптар.

【经纪】jīngjī①【ет.】қадағалау: 不善~қадағаламау.②【зат.】басқарушы.③〈书〉【ет.】басқару: ~其家 отбасын басқару.

【经纪人】jīngjīrén【зат.】① саудагер.② биржа аясында жұмыс істейтін маман.

【经济】jīngjì①【зат.】экономика саласы.②【зат.】ұлттық экономиканың атауы.③【сын.】ұлттық экономикаға маңызды да құнды болу: ~作物 ұлттық экономиканың маңызды өнімі.④【зат.】жеке адамның өмірлік қаржылай қажеттіліктері.⑤〈书〉【ет.】мемлекетті басқару.

【经济法】jīngjīfǎ【зат.】экономикалық (коммерциялық, шаруашылық) құқық.

【经济犯罪】jīngjì fānzui экономикалық қылмыс.

【经济杠杆】jīngjì gàngǎn экономикалық тұтқалар.

【经济核算】jīngjì hésuàn жеке шаруашылықта есеп жүргізу.

【经济基础】jīngjì jīchǔ экономикалық негіз, экономикалық база.

【经济技术开发区】jīngjì jìshù kāifāq техникo экономикалық даму аймағы.

【经济林】jīngjìlín【зат.】экономикалық құнды ағаш түрлерін отырғызу, өнеркәсіптік орман.

【经济实体】jīngjì shíті шаруашылық субъектісі.

【经济特区】jīngjì tèqū ерекше (арнайы) экономикалық аймақ.

【经济体制】jīngjì tǐzhì экономикалық жүйе.

【经济危机】jīngjì wēijī экономикалық дағдарыс.

【经济效益】jīngjìxiàoyì экономикалық пайда.

【经济学】jīngjìxué【зат.】① саяси экономика.② мемлекеттік басқару

ғылымы.

【经济制度】jīngjìzhìdù экономикалық жүйе.

【经济作物】jīngjì zuòwù өнеркәсіптік мәдениет.

【经久】jīngjiǔ①【ет.】ұзақ уақытқа созылатын: 掌声~不息 қол шапалақ ұзақ уақыт бойы үзіліссіз жалғасты.②【сын.】бұрынғы, көп уақыт бұрын өтіп кеткен: ~耐用 бұрыннан келе жатқан бекімділік.

【经理】jīnglǐ①【ет.】оралымды басқару: 这家商店委托你~мына дүкен саған оралымды басқаруға берілді.②【зат.】企业中负责经营管理的人 кәсіпкерлікте оралымды басқаруға жауапты адам.

【经历】jīnglì①【ет.】бастан кешіру: 他一生~过两次世界大战 ол өз өмірінде екі дүниежүзілік соғысты бастан кешірді.②【зат.】тәжірибе, тәлім: 生活~өмірлік тәжірибе.

【经纶】jīnglún〈书〉【зат.】«жібек матаны ширату», бейнелі түрде саяси басқаруды айтады: 满腹~саясат мәселеріне тойып болу.

【经络】jīngluò【зат.】(медицина) кан жолдары, тамырлар.

【经脉】jīngmài【зат.】(анатомия) кан жолдары.

【经贸】jīngmào【зат.】сауда экономикасы: ~公司 сауда экономикалық фирма.

【经年累月】jīngniánlěiyuè айлап, жылдап созылу: 他是个海员, ~在海上 ол теңізші, ашық теңізде айлап жылдап жүзіп жүреді.

【经期】jīngqī【зат.】(медицина) етек кір мерзімі.

【经纱】jīngshā【зат.】негіз.

【经商】jīngshāng【ет.】саудамен айналысу: ~多年 көп жылдар бойы саудамен айналысу.

【经史子集】jīngshǐzǐjí канондар, тарихнамалар, поэзиялар мен қара сөздер жинағы (классикалық қытай әдебиетінің төрт тарауы).

【经手】jīngshǒu【ет.】бір затпен айналысу, бір істі қолға алу: 这件事是他~的 бұл іспен ол айналысады.

【经售】jīngshòu【ет.】сату: 这家商店专门~医疗器械 бұл дүкен арнайы медициналық құрылғыларды сатумен айналысады.

【经书】jīngshū【зат.】канондық (тәлімдік) кітаптар.

【经天纬地】jīngtiānwěidì «жердің ені мен көктің биіктігін өлшеу», ерекше мүмкіншіліктерді иелену деген мағынада.

【经痛】jīngtòng【ет.】(медицина) дисменорея.

【经纬度】jīngwěidù【зат.】кеңдік пен ендік.

【经纬仪】jīngwěiyí【зат.】(астрология) теодолит, эмбебап құрылғы.

【经线】jīngxiàn【зат.】① (география) меридиан.② мәтіннің негізгі ойы.

【经销】jīngxiāo【ет.】делдалдар арқылы сауда жүргізу: ~照相器材 делдалдар арқылы фотокажеттіліктерді сату.

【经心】jīngxīn【ет.】көңіл аудару, қызығушылық таныту.

【经学】jīngxué【зат.】классикалық филология.

【经血】jīngxuè【зат.】(медицина) етек кір.

【经验】jīngyàn①【зат.】тәжірибе.②【ет.】бастан кешіру: 这样的事, 我从来没~过 мұндайды мен ешқашан бастан кешірмегенмін.

【经验主义】jīngyànzhǔyì① эмпиризм.② эмпирикалық.

【经意】jīngyì идея, канон.

【经营】jīngyíng【ет.】① басқару, менгеру: ~商业 коммерцияны менгеру.② жоспарлау, ұйымдастыру: 这个展览会是煞费~的 мына көрме өте жақсы ұйымдастыруды ажет етеді.

【经由】jīngyóu介 уақиғаның барысы.

【经院哲学】jīngyuànzhéxué (философия) схоластика ілімі.

【经传】jīngzhuàn【зат.】канондық кітаптар мен соларға жазылған сын.

荆 jīng【зат.】① тікен шөп.②(Jīng) фамилияға қолданылады.

【荆棘】jīngjí【зат.】шомырт (тікенекті бұта).

【荆棘载途】jīngjízàitú ауыр, кедіргілері көп жол.

【荆条】jīngtiáo【зат.】шомырт шыбықтары, дүрелер.

【菁华】jīnghuá【зат.】ең жақсысы, таңдамалы.

【菁菁】jīngjīng〈书〉【сын.】қаулап гүлденген.

旌 jīng① ту, жалау.②〈书〉ынталандыру: ~表 ынта білдіру.

【旌表】jīngbiǎo【ет.】құрмет белгісін білдіру.

惊(驚)jīng【ет.】① қорқу, қорқыту: 胆战心~қорқыныштан дірілдеу.② шошыну: ~扰 уайымдап шошу.③ жылқылардың құтыруы: 马~了 жылқы құтырды.

【惊诧】jīngchà【сын.】таңырқау, таң қалу: 这是意料中的事, 我们并不感到~осылай деп ойлағанбыз, біз мүлдем таң қалған жоқпыз.

【惊动】jīngdòng【ет.】① үрейлену: 娘睡了, 别~她 қыз ұйықтап қалды,

оны шошытпа. ② көңіл білдіріп, уайымдап тұрған мейірімді адам.

【惊愕】 jīng'è 〈书〉【сын.】 қорыққан, үрейленген.

【惊弓之鸟】 jīnggōngzhīniǎo шошынып қалған, әр нәрседен қорқатын.

【惊骇】 jīnghài 〈书〉【сын.】 қорқу, шошыну.

【惊慌】 jīnghuāng 【сын.】 дүрбеленге түсу: 神色~ арпалысқан бет бейнесі.

【惊惶】 jīnghuāng 【сын.】 арпалысу: ~不安 дүрбеленге түсіп тыныштық таппау.

【惊魂】 jīnghún 【зат.】 зәресі ұшу.

【惊悸】 jīngjì 【ет.】 қорыққаннан дірілдеу.

【惊厥】 jīngjué 【ет.】 ① құрысу. ② (медицина) ұстама ауруымен ауыру.

【惊恐】 jīngkǒng 【сын.】 үрейлену: ~失色 қорыққаннан бозарып кету.

【惊雷】 jīngléi 【зат.】 күн күркіреу.

【惊奇】 jīngqí 【сын.】 таңқаларлықтай: ~的目光 таңырқаған көзқарас.

【惊扰】 jīngrǎo 【ет.】 үрейленіп арпалысқа түсу: 自相~ өзімен өзі арпалысу.

【惊人】 jīngrén 【сын.】 ғажап, керемет, таң қаларлық: ~的消息 керемет хабар.

【惊世骇俗】 jīn shìhàisú анайы қылықтармен қарапайым халықты дүрбеленге салу.

【惊悚】 jīngsǒng 【сын.】 үрей, қорыныш: ~小说 қорқынышты роман (триллер жанры).

【惊【од.】】 jīngtàn 【ет.】 таң қалу.

【惊【од.】号】 jīngtàn hào 【зат.】 леп белгісі.

【惊堂木】 jīngtāngmù 【зат.】 аукцион немесе сот залында қолданылатын ағаш балға.

【惊天】 jīngtiān 【сын.】 ерекше маңызға ие, сенсациялы: ~大案 сенсациялы ауыр қылмыс.

【惊天【ет.】地】 jīngtiāndòngdì «жер мен көкті дүр сілкіндіру»: ~的伟业 жер мен көкті дүр сілкіндірген асқан қаһармандық.

【惊喜】 jīngxǐ 【сын.】 таң қалу: 这件事让人感到十分~ бұл оқиға адамдарды он минут бойы расында да таңқалдырып тұрды.

【惊吓】 jīngxià 【ет.】 үрейлену, қорқу: 孩子受了~, 哭起来了 кішкентай бала қорқып қалып, жылады.

【惊险】 jīngxiǎn 【сын.】 қорқынышты: ~小说 үрей тудыратын роман.

【惊羨】 jīngxiàn 【ет.】 таң қалу, таңырқау.

【惊心】 jīngxīn 【ет.】 魄】 jīngxīndòngpò толқытатын, рух көтеретін.

【惊醒】 jīngxǐng 【ет.】 ① ояну, өз өзіне келу, есін жинау: 突然从梦中~ кенеттен ұйқысынан оянды. ② ояту: 别~了孩子 кішкентай балаларды оятып қойма.

【惊讶】 jīngyà 【сын.】 таң қалдыру: ~的目光 таңырқаған көзқарасы.

【惊艳】 jīngyàn 【ет.】 әйел адамның көз тұндырарлық көркі.

【惊疑】 jīngyí 【сын.】 таң қалу: 他脸上露出~的神色 оның келбетінде таң қалған бейне пайда болды.

【惊异】 jīngyì 【сын.】 таңырқау, таңдану: 令人~ адамдарды таң қалдыру.

【惊蛰】 jīngzhé 【зат.】 бунакденелілердің қысқы ұйқыдан оянуы.

晶 jīng ① жылтыр: ~莹 жарқылдаған асылтас. ② кристалл, хрусталь. ③ кристалл: 结~ кристалл жинау. ④ (Jīng) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【晶体】 jīngtǐ 【зат.】 кристалл, асыл тастар.

【晶体管】 jīngtǐguǎn 【зат.】 транзистор.

【晶莹】 jīngyíng 【сын.】 жарқыраған: 草上的露珠~发亮 шөп үстіндегі жарқылдаған шық тамшылары.

【晶状体】 jīngzhuàngtǐ 【зат.】 (анатомия) көз жанары.

睛 jīng 【зат.】 (химикат) нитрил.

【睛纶】 jīnglún 【зат.】 акрил жіп талшықтары.

睛 jīng көз жанары: 目不转~ көзін алмау қарау.

粳(稔、稘) jīng қысқа жарнақты күріш.

【粳稻】 jīngdào 【зат.】 қысқа жарнақты күріш.

【粳米】 jīngmǐ 【зат.】 қысқа жарнақты күріш.

兢兢 jīng [兢兢业业] (jīngjīngyèyè) 【сын.】 дірілдеу, сілкілеу.

精 jīng ① тазартылған, таңдалған: ~盐 тазартылған тұз. ② ең жақсы: 酒~ең жақсы шарап. ③ ең күштісі: ~彩 ең күшті түс. ④ 【сын.】 жіңішке, тар: 工艺~ тар қолөнер кәсібі. ⑤ 【сын.】 ойшыл, тапқыр: 这孩子比大人还~ мына бала үлкен адамдарға қарағанда әлдеқайда тапқыр екен. ⑥ 【сын.】 менгеру: ~于针灸 ине егу техникасын менгеру. ⑦ энергия, рух. ⑧ сперматозоид, эякулят. ⑨ 【зат.】 эзезіл.

【精兵】 jīngbīng 【зат.】 таңдаулы

әскер: ~猛将 таңдаулы әскербасы.

【精兵简政】 jīngbīngjiǎnzhèng басқару аппараты мен әскерді жақсарту, дамыту.

【精博】 jīngbó 【сын.】 құдіретті, мықты, терең ойлы: ~的理论 терең ойлы теория.

【精彩】 jīngcǎi ① 【сын.】 әсерлі, тамаша: 晚会的节目很~ кештің қойылымдары өте әсерлі болды. ② 〈书〉【зат.】 биік рухты.

【精巢】 jīngcháo 【зат.】 ① жануарлардың спарматозоид бөлетін жыныс органы. ② (анатомия) тестикул, ұрық.

【精诚】 jīngchéng 〈书〉【сын.】 нағыз, шынайы: ~合作 нағыз серіктестік.

【精赤】 jīngchì 【ет.】 жалаңаш: 上身脱得~ дененің үстіңгі бөлігі жалаңаш болу.

【精虫】 jīngchóng 【зат.】 (биология) сперматозоид.

【精粹】 jīngcuì ① 【сын.】 таза, сұрыпталған: 文章要写得短而~ мақала таза, артық ешетпе араластырмай жазылуы тиіс. ② 【зат.】 пәк, таза: 这种思想正是他的学说的~ мына ой тап сол үйреткендей таза.

【精打细算】 jīngdǎxìsuàn үнемді де анық санау, нақты есептеу.

【精当】 jīngdàng 【сын.】 дәл, дұрыс: 用词~ сөздерді орынды (дәл) қолдану.

【精到】 jīngdào 【сын.】 мінсіз: 说理~ мінсіз етіп түсіндіру.

【精雕细刻】 jīngdiāoxìkè мінсіздікке жекізу, жұмысты мұқият еңбекқорлықпен орындау, жетілдіру.

【精雕细琢】 jīngdiāoxìzhuó мінсіздікке жекізу, жұмысты мұқият еңбекқорлықпен орындау, жетілдіру.

【精读】 jīngdú 【ет.】 мұқият оқуға арналған материал: 有些重要文章需要~ кейбір маңызды мақалаларды ерекше мұқиятпен оқу керек.

【精度】 jīngdù 【зат.】 дәлдік: 测【мөл.】 ~ дәлдікке жету.

【精干】 jīnggān 【сын.】 дарынды, үздік, таңдаулы: 他年纪虽轻, 却是很~老练 оны назарға алмағанмен, расында ол өте дарынды.

【精耕细作】 jīnggēngxìzuò жерді мұқият өңдеу.

【精工】 jīnggōng 【сын.】 асқан шеберлік: ~制作 жұмысты асқан шеберлікпен орындау.

【精怪】 jīngguài 【зат.】 елес, шайтан, тылсым күш.

【精光】 jīngguāng 【сын.】 .① түгі болмау: 一碗菜吃得~ ыдыста түк тамақ қалдырмай жеп тауысу. ② таза, жылтыр: 司机把汽车擦得~发亮

жүргізуші автокөлікті жылтырағанға дейін тазалап сүртті.

【精悍】jīnghàn【сын.】① батыл: 办事~істі батылдыкпен жүргізу.② қайрау, өткірлеу.

【精华】jīnghuá【зат.】① үздік, ең жақсысы: 取其~, 去其糟粕 жаманыннан жиреніп, жақсысын үйрену.②〈书〉жарық, жарқыраған: 日月之~ күн мен айдың жарығы.

【精减】jīngjiǎn【ет.】қысқарту, кішірейту: ~人员 қызметшілер санын қысқарту.

【精简】jīngjiǎn【ет.】өңдеу, сұрыптау: ~机构 құрылғыны өңдеу.

【精力】jīnglì【зат.】күш қуат: ~充沛 асқан күш қуат.

【精练】jīngliàn【сын.】тазартылған, өңделген, дұрысталған: 语言~ тілді дұрыстау (таза сөйлеу).

【精炼】jīngliàn①【ет.】жетілдіру: 原油送到炼油厂去~ өңделмеген мұнай арнайы өңдеу зауыттарына жеткізіліп сонда тазартудан өтеді.② тазарту.

【精良】jīngliáng【сын.】жоғары сапалы: 制作~ жоғары сапалы атқарылған жұмыс.

【精灵】jīnglíng①【зат.】елес, шайтан.②〈方〉【сын.】тапқыр, ақылды: 这孩子真~, 一说就明白了 мына бала өте ақылды, айтқанды бірден түсінеді.

【精美】jīngměi【сын.】нәзік, әдемі, ұқыпты: 包装~ұқыпты етіп орау.

【精密】jīngmì【сын.】нақты, дәл: ~仪器 зертханалық дәл өлшеуіш құрылғы.

【精密度】jīngmìdù【зат.】дәлдік, нақтылық.

【精妙】jīngmiào【сын.】мінсіз, нақты, шебер орындалған: ~的手工艺品 асқан шеберлікпен жасалған колөнер бұйымы.

【精明】jīngmíng【сын.】ақылды, айлакер, тапқыр: ~的小伙子 тапқыр жігіт.

【精明强干】jīngmíngqiángàn икемді, қабілетті.

【精囊】jīngnáng【зат.】(анатомия) сперматоцит.

【精疲力竭】jīngpílìjié физикалық және рухани шаршау, жүдеу.

【精辟】jīngpì【сын.】мұқият, дәл, анық: ~的分析 мұқият сараптама.

【精品】jīngpǐn【зат.】тамаша тауар, шеберлікпен жасалған бұйым.

【精气】jīngqì【зат.】①〈书〉шынайы, нағыз.②〈书〉инь нь рухы.

【精巧】jīngqiǎo【сын.】шеберлікпен орындалған: 制作~ шеберлікпен орындалған жұмыс.

【精确】jīngquè【сын.】анық, дәл: ~的计算 дәл жүргізілген есеп.

【精确农业】jīngquènóngyè айқын жер шаруашылығы.

【精肉】jīngròu〈方〉【зат.】ет.

【精锐】jīngruì【сын.】жақсы үйретілген, жоғары дәрежелі, таңдаулы: ~部队 таңдаулы әскер.

【精深】jīngshēn【сын.】терең мазмұнды, мағыналы: 学术造诣~ терең мазмұнды ғылыми жетістіктер.

【精神】jīngshén【зат.】① ой сана: ~错乱 шашыраңқы ой.② негізгі ой, басты мақсат: 领会文件的~ ресми құжаттың негізгі ойын түсіну.

【精神】jīngshen①【зат.】өмірлік қуатын көрсету: ~焕发 іштен жарқыоар тұру.②【сын.】белсенділік таныту: 这孩子大大的眼睛, 挺~的 мына бала үлкен апасының көзінш ерекше белсенділік танытады.③【сын.】қабілетті, дені сау.

【精神病】jīngshénbìng【зат.】жүйке жүйесінің бұзылуы, психикалық ауруға шалдығу.

【精神分裂症】jīngshén-fēnlièzhèng (медицина) шизофрения (ақыл естен танып ауыру).

【精神损耗】jīngshénsǔnhào моральдік жағынан шаршау, рухани жүдеу.

【精神头儿】jīngshentóu【зат.】ішкі күш қуаттың сыртқа шығуы.

【精神文明】jīngshénwénmíng рухани өреніет.

【精审】jīngshěn〈书〉【сын.】байсалды, байымды: 释义~ байсалды түрде түсіндіру.

【精算】jīngsuàn【ет.】актуарийлік.

【精算师】jīngsuànshī【зат.】актуарий.

【精髓】jīngsuǐ【зат.】мән, тетік.

【精通】jīngtōng【ет.】жақсы

менгеру: ~医理 медицина негіздерін жасы менгеру.

【精微】jīngwēi①【сын.】түсінікті: 博大~ үлкен мағыналы.②【зат.】кең, бай, терең: 探索宇宙的~ ғарыштың кең зерттеулері.

【精卫填海】jīngwèitiánhǎi «Шығыс теңізін толтыру үшін Цинвей тұмсығында тастарды алып жүреді», мүмкін емес бастаулар мағынасында.

【精细】jīngxì【сын.】① тура, дәл: 这座雕像手工十分~ мына мүсін колөнершінің тура еңбегі. Мұқият, ұқыпты: ~ұқыпты адам.

【精心】jīngxīn【сын.】бар күшін салып, мұқият, зейін қойып: ~制作 бар күшін жұмасып атқарылған жұмыс.

【精选】jīngxuǎn【ет.】мұқият сұрыптау: ~良种 мұқият сұрыпталған жоғары дәреже.

【精盐】jīngyán【зат.】тазартылған, ұсақталған тұз.

【精要】jīngyào①【зат.】негіз: 时政~қазіргі заман саясатының негізі.②【сын.】маңызды, өте ажетті: 内容~ маңызды мазмұн.

【精液】jīngyè【зат.】(анатомия) сперма, рық, эякулянт.

【精益求精】jīngyìqiújīng әрқашан алға ұмтылу, барымен қанағаттанбау, ең жақсысына тартылу.

【精英】jīngyīng【зат.】① үздік, элита.② басқалардан ерекшелену: 象棋~ дойбы ойынында басқалардан ерекшелену.

【精湛】jīngzhàn【сын.】терең ойлы: 技术~ терең ойлы өнер.

【精制】jīngzhì【ет.】өңдеу: ~品 өңдеуден өткен бұйым.

【精致】jīngzhì【сын.】үздік, таңдаулы: ~的花纹 ең жақсы өрнектер.

【精忠】jīngzhōng【сын.】адал болу: ~报国 мемлекетіне адалдықпен ызметте ту.

【精装】jīngzhuāng【сын.】属性词.① жақсы мұқабада болу: ~本 керемет мұқабаланған кітап.② әдемі оралған: ~香烟 әдемі оралған темекі.

【精壮】jīngzhuàng【сын.】күшті, мықты: ~的小伙子 мықты жігіт.

【精准】jīngzhǔn【сын.】дәлдік, туралық.

【精准农业】jīngzhǔnnóngyè жоғары дәрежедегі ауылшаруашылық.

【精子】jīngzǐ【зат.】(биология) жануарлао мен ер адамдардың ұрық (сперма) бөлетін органы.

【精子库】jīngzǐkù【зат.】医院中保存精子供人工授精用的设备. Ұрық сақтау қоймсы.

鲸(jīng)【зат.】(зоология) кит жануары.

【鲸鲨】jīngshā【зат.】(зоология) кит акуласы.

【鲸吞】jīngtūn【ет.】жұту, аннексиялау: 蚕食~ бірте бірте аннекиялау.

【鲸鱼】jīngyú【зат.】(зоология) кит.

麀(jīng) (зоология) бір түсті елік.

鯖(jīn) (зоология) жертегерлер.

jīng

井(jīng)①құдық, шахта, скважина: 油~ мұнай скважинасы.② ауыл: 乡~ ауылдық жер.③ (Jīng)【зат.】фамилияға қолданылады..

【井底之蛙】jīngdǐzhīwā «құдық түбіндегі құрбақа», ой өрісі тар адам мағынасында.

【井井有条】jǐngjǐngyǒutiáo дұрыс, ретімен, белгілі бір тәртіппен.

【井喷】jǐngrēn 【ет.】 бұрғы ұңғымасының атқылауы.

【井然】jǐngrán 〈书〉【сын.】 қатаң тәртіппен, ретпен: 秩序~қатаң тәртіп.

【井水不犯河水】jǐngshuǐ bù fàn héshuǐ бір біріне ешқандай байланыспау, біреудің ісіне араласпау.

【井台】jǐngtái (～儿)【зат.】 тастан жасалған құдық.

【井田制】jǐngtiánzhì 【зат.】 шаршы атыздар жүйесі.

【井筒】jǐngtǒng 【зат.】 кеңқұдық оқпаны.

【井盐】jǐngyán 【зат.】 Сычуань провинциясында құдықтардан табылатын арнайы тұз.

阱(穿)jǐng қақпан: 陷~қақпанға түсу.

洪jǐng 洪洲(Jǐngzhōu) тұзақ.

到(到)jǐng 〈书〉 бас кесу, бауыздау: 自~ өз өзін бауыздау.

阱jǐng 【зат.】 (химиялық) гидразин.

颈(頸)jǐng ① 【зат.】 мойын, тамақ: 长~鹿 ұзын мойынды.② мойын: 瓶~ бөтелкенің мойыны.

【颈联】jǐnglián 【зат.】 люйши өлеңіндегі бесінші жол, тармақ.

【颈项】jǐngxiàng 【зат.】 тамақ.

【颈椎】jǐngzhuī 【зат.】 (анатомия) мойын омыртқа.

景 1jǐng ① (～儿) 【зат.】 табиғат көрінісі, жер бедері: 雪~қар табиғат көрінісі.② жағдай, ахуал: 远~алыс жағдай.③ театр өнері: 内~әулеттік театр.④ (Jǐng) 【зат.】 фамилияға қолданылады..

景 2jǐng ұрметтеу, бас ию, қадірлеу: ~ 仰 үлкендерді құрметтеу.

【景点】jǐngdiǎn 【зат.】 көркем орындар: 旅游~ көркем орындарға серуендеу.

【景观】jǐngguān 【зат.】 ① табиғат көрінісі: 草原~ жазық дала табиғатының көрінісі. ② табиғат көрінісін тамашалау: 人文~ табиғат көрінісіне өркениеттің таңдануы.

【景况】jǐngkuàng 【зат.】 ахуал, жағдай: 我们的~越来越好 біздің жағдайымыз бара бара жақсарып жатыр.

【景慕】jǐngmù 〈书〉【ет.】 құрметтеу, пір тұту.

【景颇族】jǐngpōzú 【зат.】 цзиньпо халқы, Тибет бөктерінде тұратын аз ұлттар.

【景气】jǐngqì ① 【зат.】 көтерілу, даму: ~指数上升 даму көрсеткіштерінің көрсетімі.②【сын.】 гүлдену, даму: 市场很不~ сауда нарығының гүлденуі.

【景区】jǐngqū 【зат.】 ландшафт

бағы: 开辟新~ ландшафт бақтарының жаңа жағын ашу.

【景色】jǐngsè 【зат.】 пейзаж, табиғат көрінісі.

【景深】jǐngshēn 【зат.】 фотосурет нақтылығы.

【景泰蓝】jǐngtài 【зат.】 клуазонне (эмальменжасалған бейнелеу бұйымдары).

【景物】jǐngwù 【зат.】 табиғат көрінісі: 山川秀丽, ~宜人 тау мен тас арасындағы керемет табиғат көрінісі.

【景象】jǐngxiàng 【зат.】 белгі: 太平~тыныштық белгісі.

【景仰】jǐngyǎng 【ет.】 пір тұту, қадірлеу: ~先生的为人 мырзаны адам ретінде пір тұту.

【景遇】jǐngyù 【зат.】 тағдыр, пешене: ~不佳 қиын тағдыр.

【景致】jǐngzhì 【зат.】 пейзаж: 西山有几处好~ батыс тау бөктерінде бірнеше көркем пейзажды жерлер бар.

儆jǐng ескерту: ~戒 қауіптілікті ескертіп айту.

【儆戒】jǐngjiè қауіпсіздік шараларын қолдану.

憬jǐng 〈书〉 түсіну.

【憬悟】jǐngwù 〈书〉【ет.】 есін жинау, өз өзіне келу.

警jǐng ① абай болу, қауіпсіздік шараларын іске асыру: .②: 机~| сезім мүшелерінің ерекше жақсы жұмыс істеуі.② елшінің айтқанына құлақ тұру.④ полицияның қысқартылған атауы: 民~ халық полициясы.⑤(Jǐng) 【зат.】 фамилияға қолданылады..

【警报】jǐngbào 【зат.】 қауіп дабылы: 防空~ әуе қорғаныс қызметінің қауіп дабылы.

【警备】jǐngbèi 【ет.】 сақ болу: 加强~сақтықты күшейтеу.

【警察】jǐngchá 【зат.】 полиция.

【警车】jǐngchē 【зат.】 полиция автокөлігі.

【警灯】jǐngdēng 【зат.】 сигнал оты.

【警笛】jǐngdí 【зат.】 ① дабыл үні.② полиция ысқырығы.

【警督】jǐngdū 【зат.】 бақылау, сақ болу, абай болу.

【警方】jǐngfāng 【зат.】 полиция.

【警匪片儿】jǐngfēipiānr 〈口〉【зат.】 визиттік карточкасы.

【警匪片】jǐngfēipiàn 【зат.】 детектив фильмі.

【警风】jǐngfēng 【зат.】 полиция мәнері.

【警服】jǐngfú 【зат.】 полиция киімі.

【警告】jǐnggào ① 【ет.】 сақ болу, абай болу.②【ет.】 ескерту.

【警官】jǐngguān 【зат.】 офицерлік

шен.

【警棍】jǐnggùn 【зат.】 полицейлік аса таяқ.

【警号】jǐnghào 【зат.】 полицейлік дабыл.

【警花】jǐnghuā 【зат.】 сырт келбеті тартымды әйел полиция қызметкері.

【警徽】jǐnghuī 【зат.】 полиция төс белгісі.

【警纪】jǐngjì 【зат.】 полиция тәртібі.

【警监】jǐngjiān 【зат.】 полиция қараушысы.

【警戒】jǐngjiè 【ет.】 ① сақтыққа шақыру. ② полиция жасатарының сақтық шараларын жүргізуі.

【警戒色】jǐngjièsè 【зат.】 ескерту бояуы.

【警诫】jǐngjiè 同 сақтық пен абайшылыққа шақыру, ескерту жасау.

【警句】jǐngjù 【зат.】 афоризм, қанатты сөз, эпиграмма.

警觉jǐngjué сақ болу, қауіпсіздік шараларын қолдану, абай болу.

【警力】jǐnglì 【зат.】 полициялық күштер: 部署~полиция күштерін орналастыру.

【警龄】jǐnglíng 【зат.】 警察从事警务工作的年数: 他已有近十年~.

【警犬】jǐngquǎn 【зат.】 полицейлік ит.

【警容】jǐngróng 【зат.】 полиция қызметкерлерінің сыртқы пішіні мен жалпы тәртібі.

【警嫂】jǐngsǎo 【зат.】 полиция қызметкерінің әйелін сыпайы түрде атау.

【警示】jǐngshì 【ет.】 ескерту, таңба: 予以~ белгі беру.

【警世】jǐngshì 【ет.】 көпшіліктің назарын салу: ~之作 көпшіліктің назарын сәтті түрде аудару.

【警司】jǐngsī 【зат.】 караушы (түрме полициясы).

【警惕】jǐngtì 【ет.】 абайлау, сақ болу: 提高~, 保卫祖国 отанға қызмет еткенде сақ бол.

【警卫】jǐngwèi ① 【ет.】 күзет ету: ~连 бірігіп күзеттеу.②【зат.】 күзет: 门口有~ есік алдындағы күзетшілер.

【警务】jǐngwù 【зат.】 полиция қызметі: ~繁忙 полиция қызметі өте ауыр, қарбалас.

【警衔】jǐngxián 【зат.】 полиция қызметкерінің шені.

【警械】jǐngxiè 【зат.】 полиция қызметкерлерінің қарулануы.

【警省】jǐngxǐng ойлану, ойын өзгерту, бас тарту.

【警醒】jǐngxǐng ① 【сын.】 сақ

ұйықтау: 他睡觉最~不过 ол өте сақ ұйықтайды.②【ет.】 сақ болу: 鉴往知来, 值得我们~ өткен сабақтардың салдарынан,, ендігі әрі сақ боламыз.③【ет.】 ескерту.

【警用】jǐngyòng【сын.】属性词.警务上使用的: ~专线|~直升机.

【警员】jǐngyuán【зат.】полиция қызметінің кіші жұмыскері.

【警钟】jǐngzhōng【зат.】дабыл: 这次火灾给那些麻痹大意的人敲了~ осы жолы өрт туралы оларға дабыл қаққан адамдар білдіртті.

【警种】jǐngzhǒng【зат.】полиция қызметінің жіктелуі.

jìng

劲 jìng күш, қуатты: 刚~ батыл да күшті.

【劲拔】jìngbá〈书〉【сын.】қажымас қайратты: 苍松~ қайратты жасыл бұтақ.

【劲爆】jìngbào【сын.】қызықты, ғажайып: 场面~қызықты жағдай.

【劲敌】jìngdí【зат.】қажырлы қарсылас.

【劲歌】jìngē【зат.】рух беретін, әскери ән айтып адымдау.

【劲旅】jìnglǚ【зат.】күшті әскер, таңдаулы шеп.

【劲射】jìngshè【ет.】мерген ату: 一脚~, 球应声入网 бір атқаннан жаңғырық барлық жаққа естілді.

【劲升】jìngshēng【ет.】күшті көтерілу: 股指~ акция (құнда қағаздар) бағасы күрт көтерілді.

【劲舞】jìngwǔ【зат.】белсенді би: 青春~жастардың тамаша биі.

径 jìng① жалғызаяқ жол: 山~таудағы жалғызаяқ жол.② мақсатқа жету жолын образды түрде айту.③【үс.】тік жүру, алға басу: ~自答复 өзі тік жауап берді.④ математикалық диаметрдің қысқаша жазылуы.

【径流】jìngliú【зат.】судың ағып кететін жері.

【径情直遂】jìngqíngzhísuì барлығы жаксы, ойдағыдай, мінсіз жүруі.

【径赛】jìngsài【зат.】(спорт) кросс, жүгіруден жарыс.

【径庭】jìngtíng(旧读 jìngtíng)〈书〉【сын.】ауқымды ауладағы өте тар жол: 大有~ кең ауладағы тар жол.

【径行】jìngxíng【үс.】әрекет жасау, бірден іске кірісу.

【径直】jìngzhí【үс.】шапшаң ілгерілеп жүру: 登山队员~地攀登主峰 альпинисттер тобы тау шыңына шапшаң көтерілді.

【径自】jìngzì【үс.】бірден, ешкімге айтпастан: 他没等会议结束就~离去 ол мәжілістің аяқталуын күтпестен,

ешкімге айтпай бірден кетіп қалды.

净 1(淨)jìng①【сын.】таза, ұқыпты: ~水 тазартылған су.②

【ет.】тазалау, тазартып жуу: ~一~桌面儿 үстелдің үстін тазартып жуу.③

【сын.】дәл, артықсыз нык: 碗里的水没喝~ ыдыс ішіндегі су дәл толып тұр.④

таза, бөгде қаттар араласпаған: ~重 пәк таза.⑤【үс.】тек қана: 书架上~是科技书籍 кітап сөресінде тек қана ғылыми оқулықтар бар.

净 2(淨)jìng【зат.】театрда әйел әртістерінің бетіне жағатын бояуы.

【净菜】jìngcài【зат.】базарда сатылатын тазартылған көкөністер: ~包装上市 базарға барып оралған көкөністерді салу.

【净产值】jìngchǎnzhí【зат.】өнімнің таза құны.

【净化】jìnghuà【ет.】тазалау, тазарту: ~污水 суды тазартудан өткізу.

【净尽】jìngjìn【сын.】соңына дейін, жылтырағанға дейін тазалау: 消灭~соңына дейін жоқ болу, жер бетінен жоғалып кету, із түссіз жоғалу.

【净角】jìngjué(~儿)【зат.】тазалық2.

【净口】jìngkǒu【зат.】ауызекі сөйлеуді қоспай сөйлеу.

【净利】jìnglì【зат.】таза пайда, кіріс.

【净手】jìngshǒu【ет.】①〈方〉колды жуу: 净一净手 колды жуу.② дәретханаға отыру.

【净桶】jìngtǒng【зат.】қайық.

【净土】jìngtǔ【зат.】① будда ілімі бойынша жер бетіндегі жұмақ деген мағынаны білдіреді.② пәк таза жер: 这个风景区是难得的一块~ мына көркем аймақтың пәктігінің құны жоқ.

【净余】jìngyú【ет.】таза қалдық қалу, артылу: 这个月~了三百元 осы айда таза үш жүз юань артылып қалды.

【净重】jìngzhòng【зат.】таза салмақ, стандарт бойынша «нетто».

径(彗)jìng【мөл.】радиан.

胫(脛)jìng【зат.】(анатомия) жіліншік, қирақ.

【胫骨】jìnggǔ【зат.】(анатомия) үлкен асықты жілік сүйегі.

痉(痙)jìng〔痙挛〕(jìngluán)【ет.】спазма, ұстаманың ұстап қалуы.

竞(競)jìng① бәсекеге түсу, сайысқа түсу: ~技 шеберліктен бәсекеге түсу.②〈书〉қатты, күшті: 南风不~ қатты оңтүстіктен соққан жел.

【竞标】jìngbiāo【ет.】бәсеке нарығында құн беру: 这个工程有好几家公司~ бұл инженерлік жоба біздің отбасы үшін нарықта жақсы бағалануда.

【竞猜】jìngcāi【ет.】кім бірінші тауып айтарында бәсекеге түсу, жарысу: 灯谜~ жұмбақтың жауабын

табуды жарысу.

【竞答】jìngdá【ет.】сұраққа жауап беруде жарысу: 法律知识~ заң аясындағы сұрақтарға жауап беруде жарысу.

【竞渡】jìngdù【ет.】① қайықпен жүзуде жарысу: 龙舟~ айдаһар қайықтарында жүзуде сайысқа түсу.② суды жүзіп өтуден жарысу.

【竞岗】jìnggǎng【ет.】жұмыс орнына, қызметке таласу.

【竞技】jìngjì【ет.】(спорт) сайыс ойындары, атлетикалық ойындар: ~状态 спорттық жарыс ойындарының түрлері.

【竞技体操】jìngjìtǐcāo(спорт) спорттық гимнастика.

【竞技状态】jìngjìzhuàngtài атлетикалық ойындардың түрлері: ~良好 атлетикалық ойындадың керемет түрі.

【竞价】jìngjià【ет.】баға (құн) бәсекесі: 轮番~ құн бәсекесінің ауысуы.

【竞买】jìngmài【ет.】аукцион, жариялы бәсеке саудасы: ~交易 аукционда мәмілеге келу, келісу.

【竞拍】jìngpāi【ет.】① аукционда сату: ~活【ет.】аукцион іс шарасы.

② аукционның ішінде өзара баға беруден бақталасу: ~价格直线上升 аукцион масштабында бағалар (құн) бәсекесі.

【竞聘】jìngpìn【ет.】жұмысқа қабылдау конкурсынан өту: ~执教 жұмысқа қабылдау конкурсынан өтуді үйрету.

【竞赛】jìngsài【ет.】өзара жарысу, бақталасу, сайысқа түсу: 体育~ спорттық жарыстарға қатысу.

【竞投】jìngtóu【ет.】келісімді бағаны ұсыну.

【竞相】jìngxiāng【үс.】өзара бәсеке, бақталастық: ~购买 саудада бәсеке жүргізу.

【竞销】jìngxiāo【ет.】жарысу, сайысқа түсу: 这种产品在国际市场上有~能力 бұл өнім халықаралық нарықта үлкен бәсекеге ие.

【竞选】jìngxuǎn【ет.】кандидат кампанияларының сайлау алдында бәсекеге түсуі: 参加总统~ президенттік сайлау алдындағы кампаниялардың бәсекелесуі.

【竞争】jìngzhēng【ет.】қарсыласу, бақталасу, бәсекелесу: 贸易~ сауда баталастығы.

【竞走】jìngzǒu【зат.】спорттық жүріс (спорттық жаттығулардың бір түрі).

竞 1jìng① аяқтау: 未~之业.② басынан аяғына дейін, соңына дейін,

толығымен: ~日 күні бойы.③〈书〉
【 彙 】 соңында, аяқталу.④(Jing)
【 絜 】 фамилияға қолданылады..
竟 jìng 【 彙 】 күтпеген жерден шығу: 真没想到他~敢当面撒谎 оның осылайша адамның бетіне қарап өтірік айтатының күтпеген едім.
【 竟然 】 jìngrán 【 彙 】 соңында, нәтижесінде, ақыр аяғында2: 这样宏伟的建筑, ~只用十个月的时间就完成了 мына керемет ғимарат ақыр аяғында он айда салынап бітті.
【 竟日 】 jìng rì 〈书〉【 彙 】 күні бойы, таңертеңнен кешке дейін: ~游乐 таңертеңнен кешке дейін ойын сауық құру.
【 竟至 】 jìng zhì 【 彙 】 қорытындылау, нәтижеге келу: ~如此之多 осылайша қорытынды шешімге келу.
【 竟自 】 jìng zì 【 彙 】 әуел бастан ақ.
靖 jìng 〈书〉 дарынды, талантты қыз бала.
靚(jìng) 〈书〉 сыланып тарану.
【 靚妆 】 jìng zhuāng 〈书〉【 絜 】 сыланған, салтанатты киінген.
敬 jìng ① қадірлеу, құрметтеу: 肃然起~ аса қадірлеу.② құрмет: ~请指教 айтылған сөздерге аса қадірмен құлақ асу.③【 彙 】 сыпайы түрде ұсыну: ~酒 сыпайы түрде ішімдік ұсыну.④(Jing)
【 絜 】 фамилияға қолданылады.
【 敬爱 】 jìng ài 【 彙 】 аса қадірлеу, құрметтеу, жақсы көру: ~父母 ата ананы құрметтеу.
【 敬称 】 jìng chēng ①【 彙 】 қадірлеу, құрметтеу: 因为知识广博, 同学们都~他“小先生”.②【 絜 】 аса қадірмен адамға сөйлеу, оны құрметтеп атау: “小先生”是同学们对他的~сыеыптастарын оны құрметтеп «кішкене мырза» деп атайды.
【 敬辞 】 jìng cí 【 絜 】 сыпайылық танытып сөйлеу.
【 敬而远之 】 jìng ér yuǎn zhī сыпайылық пен құрмет көрсетіп өз өзін алшақ ұстау.
【 敬奉 】 jìng fèng 【 彙 】 ① діни шенеунік.② құрметтеп бас ию: ~锦缎一匹 құрмет ретінде бір орам атлас матасын тарту ету.
【 敬服 】 jìng fú 【 彙 】 мойынсыну, құрметтеп айтқанын тындау, айтқанын орындау: 他为人正直, 让人~ оның тік мінезділігі басқаларды өзін құрметтеп айтқанын орындауға мүдделендіреді.
【 敬告 】 jìng gào 【 彙 】 сыпайы түрде ескерту: ~读者 аудиторияға сыпайы түрде ескерту жасау.
【 敬贺 】 jìng hè 【 彙 】 (ресми түрде) құттықтауға мәртебесі беріледі.
【 敬候 】 jìng hòu 【 彙 】 ① күту: ~回

音 жауап хатын күту.② барып хал жағдай сұрау, кіріп кету: ~起居 күнделікті хал жағдайын біліп қайту, сұрау.
【 敬酒不吃吃罚酒 】 jìng jiǔ bù chī chī fá jiǔ жақсылықпен көнбесе, жамандықпен көндіру. Жақсы жолмен болмаса, жаман айла қолдану.
【 敬老院 】 jìng lǎo yuàn 【 絜 】 қарттар үйі.
【 敬慕 】 jìng mù 【 彙 】 таңырқау, пір тұту, бас ию.
【 敬佩 】 jìng pèi 【 彙 】 таңырқау, пір тұту, бас ию.
【 敬畏 】 jìng wèi 【 彙 】 пір тұту, кастерлеу: 令人~ мейірімді адамды кастерлеп пір тұту.
【 敬羨 】 jìng xiàn 【 彙 】 көре алмаушылықпен қарау, іштарлықпен қарау: 他的学问、人品都令人~ оның сауаттылығы көп ел арасында көре алмаушылық тудырады.
【 敬献 】 jìng xiàn : құрметпен, сыпайылықпен ұыну: 向烈士陵园~花圈 қаһармандардың моласының басына барып құрметпен гүл шоқтарын қою.
【 敬谢不敏 】 jìng xiè bù mǐn өзінің мүмкіншілігін төмен санап ұсыныған бас тарту.
【 敬仰 】 jìng yǎng 【 彙 】 үміт арту: 他是青年们~的导师 ол жастардың үміт артып отырған жетекшісі болып табылады.
【 敬业 】 jìng yè 【 彙 】 жұмысқа беріліп істеу, жан тәнімен қызметіне өзін арнау: 爱岗~ сүйікті ісін беріліп атқару.
【 敬意 】 jìng yì 【 絜 】 қадір, құрмет, кастер: 他让我转达对你的~ ол мені сенің қадірінді жеткізуге мәжбүр етті.
【 敬赠 】 jìng zèng 【 彙 】 қошемет айту.
【 敬重 】 jìng zhòng 【 彙 】 құрметтеу, қадірлеу, кастерлеу.
【 敬祝 】 jìng zhù 【 彙 】 құрметпен тілеу: ~身体健康 бар құрметпен сізге зор денсаулық тілеймін.
靖 jìng ① тыныш, бейбіт: 地方安~ тыныш жер. ② тұрақты, бірсарынды: ~乱 бірсарынды даулы.③(Jing)【 絜 】 фамилияға қолданылады..
【 靖康 】 jìng kāng 【 絜 】 Сун династиясы кезінің әулеті (1126—1127).
【 静鞭 】 jìng biān 【 絜 】 дәстүрлі «тыныштық арқаны».
【 静场 】 jìng chǎng 【 彙 】 театр қойылымы аяқталғаннан кейін көрермендерді театр бөлмесінен шығару.
【 静电 】 jìng diàn 【 絜 】 статикалық электрика.
【 静电感应 】 jìng diàn gǎn yìng (физика)

электростатикалық индукция.
【 静观 】 jìng guān 【 彙 】 шеттен бақылау, қадағалау: 在一旁~ жанынан бақылау.
【 静候 】 jìng hòu 【 彙 】 тып тыныш отырып күту: ~佳音 жайлы хабарды сабырға түсіп күту.
【 静脉 】 jìng mài 【 絜 】 (медицина) вена, қан тамырлары.
【 静脉曲张 】 jìng mài qū zhāng (медицина) қан тамырларының врикозды кеңеюі.
【 静谧 】 jìng mì 〈书〉【 彙 】 тыныш, бейбіт: ~的园林 тыныш саябақ.
【 静默 】 jìng mò ①【 彙 】 толық үнсіздік.②【 彙 】 траурдық үнсіздік сақтау: ~三分钟 үш минуттық үнсіздік жариялау.
【 静穆 】 jìng mù 【 彙 】 үнсіздік, тыныштық: ~的灵堂 ата бабаларды еске алатын бөлме.
【 静悄悄 】 jìng qiāo qiāo (~的)【 彙 】 тып тыныш, үнсіз: 夜深了, 四周~的 түн батып, айнала тыныштыққа бөленді.
【 静态 】 jìng tài (физика) физикалық статика.
【 静物 】 jìng wù 【 絜 】 жансыз зат, өлі есімді заттар: ~画 жансыз сурет.
【 静心 】 jìng xīn 【 彙 】 жүрегі орынна түсу, уайымдамау, сабыр сақтау: ~读书 сабырлықпен оқу.
【 静养 】 jìng yǎng 【 彙 】 тыныштықта демалу: 你这病需要~一段时间 сен бұл ауруыңнан айығу үшін тыныштықта демалу керексің.
【 静园 】 jìng yuán 【 彙 】 саябақты тазалау, адамдардан босату.
【 静止 】 jìng zhǐ 【 彙 】 тыныштық сақтау, сабыр сақтау: 一切物体都在不断地运【 彙 】 , 它们的~和平衡只是暂时的, 相对的.
【 静坐 】 jìng zuò 【 彙 】 ① тыныштықта отыру.② діни сенім бойынша бәрінен тартынып жалғыздықта отыру.
境 jìng ① шекара: 国~ мемлекеттің шекарасы.② жер, аймақ: 如入无人之~ ешкімнің жеріне баспау.③ ахуал, жағдай, аумақ: 家~ отбасылық жағдай.
【 境地 】 jìng dì 【 絜 】 ① ахуал, жағдай: 处于孤立的~ жалғыздық жағдайын бастан кешіру.② аумақ, аймақ.
【 境界 】 jìng jiè 【 絜 】 ① шекара.② шек: 思想~ ойлаудың шегі.
【 境况 】 jìng kuàng 【 絜 】 жағдай, ахуал: 近年家庭~略有好转 соңғы жылдары отбасылық жағдай әлдеқайда жақсарды.
【 境域 】 jìng yù 【 絜 】 ① шекара.② шек.

【境遇】 jìngyù 【зат.】 жағдай, ахуал: ~不佳 нашар жағдай.

【镜】 jìng «ата анасын жейтін жолбарыс», рахметі жоқ жаман бала мағынасында.

【镜(鏡)】 jìng көз жанары: 穿衣~ көз тұндырарлықтай киіну.

【镜花水月】 jìng huā shuǐ yuè «су бетіндегі ай сәулесі», елес.

【镜框】 jìng kuàng (~儿) 【зат.】 көзілдіріктің жиектемесі.

【镜片】 jìng piàn 【зат.】 оптикалық әйнектер, линзалар.

【镜台】 jìng tái 【зат.】 әйел адамның сыланатын айнасы.

【镜头】 jìng tóu 【зат.】 ① объектив. ② линза, оптикалық әйнек. ③ фотосурет кадры.

【镜匣】 jìng xiá 【зат.】 несесер.

【镜箱】 jìng xiāng 【зат.】 ① фотоаппарат салатын қапшық, футляр. ② керек жарактар салатын суырма.

【镜子】 jìng zi 【зат.】 ① айна, әйнек: 照~айнаға қарану. ② <口> көзілдірік: 戴~көзілдірікті тағу.

jìōng

炯 jiǒng <书> жабайы табиғат.

驹 (駒) jiū <书> ① мықты, байланған, күтілген жылқы: ~~牡马 байланған, жақсы күтілген айғыр. ② жүйрік ат.

肩 jiān <书> ① есіктің құлпы. ② есік. ③ есікті құлыптау, есікті жабу.

jìōng

炯 jiǒng <书> ① сәуле, жарық. ② жарқыраған, сәулелі, жарық.

晃 jiǒng <书> ① күн сәулесі. ② жарық, жарқырау, сәуле.

迥 jiǒng <书> ① алыс: 山高路~ тауға апаратын жол өте алыс. ② бірденеге жетуге алыс болу, әлдеқайда нашар болу.

【迥别】 jiǒng bié 【сын.】 үлкен айырмашылық болу, мүлдем ұқсамау: 新城与旧城~ жаңа қала мен көне қаланың бір бірінен үлкен айырмашылығы бар.

【迥然】 jiǒng rán 【сын.】 қатты ерекшелену, айырмашылықтың көзге басыларлықтай болуы: 一个沉着, 一个急躁, 他俩的性格~不同 біреуі салқын, сабырлы, ал екіншісі қызуқанды, олар екеуінің мінездері қатты ерекшеленеді.

【迥异】 jiǒng yì 【сын.】 қатты ерекшелену: 风格~ мінездердің бір бірінен қатты ерекшеленуі.

炯 jiǒng <书> ① алыс.

炯 jiǒng <书> жарық, жарыраған, сәулелі: ~然 сондай жарық.

【炯炯】 jiǒng jiǒng 【сын.】 жарқылдаған, жап жарық: 目光~ көз жанарының жарқырауы.

炯 jiǒng <书> көз жанары.

炯(jiǒng) <书> оттың жарығы.

窘 jiǒng ①【сын.】 кедей, жоқтықта болу: 家境很~ отбасының материалдық жағдайы өте нашар. ②

【сын.】 қиналу, қиындықта болу: 我事前没做准备, 当时很~ мен бұл іске дайындалмағандықтан, қазір қиналып жатырмын. ③【ет.】 абдыратып тастау: 用话来~他 сөйлесіп отырып оны абдыратып тастады.

【窘促】 jiǒng cù <书> 【сын.】 қысылған, қиналған, абыржыған.

【窘境】 jiǒng jìng 【зат.】 қиын жағдай, нашар ахуал: 陷入 қиын жағдайға ұшырау.

【窘况】 jiǒng kuàng 【зат.】 қиын жағдай, нашар ахуал.

【窘迫】 jiǒng pò 【сын.】 ① өте кедей: 生计~ өте кедей өмір сүру. ② қиындықтар: 处境~ қиын жағдай.

【窘态】 jiǒng tài 【зат.】 ұялып қысылу, қынжылу: 他被大家笑得红了脸, 站也不是, 坐也不是, 显出一~【үс.】 ~оған барлығы күлгендіктен, ол қысылып ұялып кетті.

jiū

句 jiù <书> жиналу, топталу.

纠 -1 (糾) jiū ① қиындату, шырмалау: ~纷 барлығы шатасып кету. ② (Jiū) 【зат.】 дфамилияға қолданылады..

纠-2(糾) jiū жиналу, тұйықталу: ~合 жиналып келісімге келу.

纠-3(糾) jiū ① <书> қадағалау: ~察 қадағалау жұмысын жүргізу. ② жөндеу, дұрыстау: ~偏 қисайғанды түзулеу, дұрыстау.

【纠察】 jiū chá ①【ет.】 қадағалау, бақылау: ~队 бақылау полициясы. ②

【зат.】 патруль: 担任~ патрульдік қызмет атқару.

【纠错】 jiū cuò【ет.】 қателерді жөндеу.

【纠纷】 jiū fēn【зат.】 дау, шатақ, тәртіпсіздік: 调解~ дауды шешу.

【纠风】 jiū fēng【зат.】 тұрақталған қызметті немесе дәстүрді өзгерту, дұрыстау: 抓好~工作 жұмысты жақсы жаққа қарай өзгерту.

【纠葛】 jiū gé【зат.】 былыққан іс, түсініксіз, шатаққан іс: 他们之间有~ олар екеуі көптеген былыққан істерді бастан өткізді.

【纠合】 (鳩合) jiū hé【ет.】

шоғырландыру, топтастыру: ~党羽, 图谋不轨 жаман істі жоспарлап шоғырландыру.

【纠集】 (鳩集) jiū jí【ет.】 жинау, топтастыру, шоғырландыру.

【纠结】 jiū jié【ет.】 өзара байланыстыру: 藤蔓~ лиан гүлдерінің өзара байланысып, шырмалып өсуі.

【纠偏】 jiū piān【ет.】 дұрыстау, түзету, қалпына келтіру.

【纠正】 jiū zhèng【ет.】 өзгертулер енгізу, түзеу, дұрыстау: ~姿势 мінез бен мәнерді дұрыстау.

【鸠(鳩)】 jiū【зат.】 (зоология) орман кептері (көгершін тектес кішкене құстың бір түрі).

【鸠合】 jiū hé жинау, ұйымдастыру, топтастыру.

【鸠集】 jiū jí жинау, бірлестіру, ұжымдасыру.

【鸠(鳩)】 jiū【сын.】 鹄面 «кептердің деенсі мен ақудың мойны», өте арық адамды айтқан мағынада.

【鸠占鹊巢】 jiū zhàn què cháo басқа біредің затын (орнын, үйін т.б.) иемденіп алу.

究 jiū ① мұқият зерттеу: 研~ мұқият тазалау. ② <书> 【үс.】 соңында, қорытындылай: 此事~应如何办理? Мына іспен соңына дейін алай айналысты?

【究办】 jiū bàn【ет.】 сот тергеуі: 依法~ қандарға сәйкес сот тергуін жүргізу.

【究根儿】 jiū gēn <口>【ет.】 мұқият зерттеу, толығымен түсініп зерттеу: 这事已经了结, 不必~了 бұл іс аяқталып қалды, мұқият зерттеудің қажеті жоқ.

【究诘】 jiū jié <书>【ет.】 тергеу, сұрастыру.

【究竟】 jiū jìng ①【зат.】 басынан аяғына дейін, түгелімен: 大家都想知道个~ барлығы түгелімен осы істі толығымен түсінді. ②【үс.】 сұраулы сөйлмдерді білдіреді: ~是怎么回事? Бұл не деген жұмыс. ③【үс.】 ақырында, соңында, нәтижесінде: 她~是经验丰富, 说的话很有道理 ақырында оның тәжірибесі мол, сөйлеу мәнері жақсы болды.

【究问】 jiū wèn【ет.】 істі сотта қарастыру, білмегенше қайтпау, сұрастыру: 此事不予~ бұл жайлы сұрастыруға болмайды.

【超】 jiū [超超] (jiū jiū)【сын.】 ер жүрек, батыл, қаһарман: ~武夫 ер жүрек жауынгер.

【超】 jiū (~儿)【зат.】 жребий бойынша ұтыс табу, лотереяны ұтып алу.

【揪】 jiū【ет.】 қыршып ұстау, сап беріп

ұстап алу: ~耳朵 құлағынан қыршып ұстап алу.

【揪辫子】jiūbiàn·zibireудің сәтсіздігін немесе қателігін негізге алу.

【揪心】jiūxīn 〈口〉【сын.】 уайымдау, апа жеу, абыржу: 孩子这么晚还没回来, 真让人~ балалардың кешігіп оралмауына адамдар уайымдады.

【啾唧】jiūjī【ел.】 (еліктеу сөз) құстардың сайрауы.

【啾啾】jiūjiū【ел.】 (еліктеу сөз) ызындау, кісінеу, өкіру, бақыру, сыңғырлау, ысқыру.

糶 jiū〈书〉салбырап, төмен асылып өсетін ағаштар.

鬃 jiū(~儿)【зат.】 шашты түйіп жинау.

jiū

九 jiū①数 (сан есім) тоғыз.②【зат.】 тоғызыншы, тоғыздық: ~尽寒尽 қысқы тоғыздықтар аяқталғанда аяз та қайтады.③ тоғыз реттік: ~泉 | тоғыз реттік қабат (о дүние деген мағынада).④ (Jiū)【зат.】 фамилияға қолданылады..

【九重霄】jiūchóngxiāo【зат.】 аспан, көк.

【九鼎】jiūdǐng【зат.】① Юй императоры кезіндегі тлғыз үш аяқты тұрғылар.② құрбан шалатын құрылғы.

【九宫】jiūgōng【зат.】 императорлық сарай.

【九宫格儿】jiūgōnggér【зат.】 каллиграфия жазбаларына арналған тор көзді қағаз беттері.

【九归】jiūguī【зат.】 арифметика, математика.

【九角戏】jiūjiǎoxì【зат.】 операның бір түрі.

【九九歌】jiūjiǔgē【зат.】 Юй императоры кезінде жазылған тоғыз мадақтау өлеңі.

【九九归一】jiūjiūguīyī не істесең де соңында бір нәтиже шығады.

【九流三教】jiūliú sānjiào үш дін мен тоғыз философиялық ағымдар.

【九牛二虎之力】jiūniú èrhǔzhīlì «екі жолбарыс пен тоғыз бұқаның күші», өте күшті, мықты деген мағынада.

【九牛一毛】jiū niú yī máo «тоғыз (көп) бұқаның арасынан бір тал шаш», өте аз, ештеңеге тұрмайтын деген мағынада.

【九泉】jiūquán【зат.】 мола, о дүние: ~之下 молада жату.

【九死一生】jiū sǐ yī shēng «тоғыз өлімге бір ғана өмір», өте қауіпті, өлім қауіпі бар.

【九天】jiūtiān【зат.】 тоғыз қабат аспан.

【九霄】jiūxiāo【зат.】 көк, аспан, тәңір: 豪情冲~ тәккапарлығынан

төбесі көкке жету.

【九一八事变】jiū-yībā Shibìàn он сегізінші қыркүйек күні болған Маньжурлік оқиға (Мукден қаласы маңындағы темір жол жарылысы).

【九音锣】jiūyīnlúo【зат.】 юньло (қытай дәстүрлі музыкасының түрі).

【九州】jiūzhōu【зат.】 ежелгі Қытайдың тоғыз негізгі облысы.

【九族】jiūzú【зат.】 тоғызыншы атаға дейінгі әулеттер.

久 jiǔ①【сын.】 ұзақ уақытқа созылған: ~别 көп ұзамау (тез арада).

②【зат.】 бұрынғы, өтіп кеткен: 你来了有多~? Сен келгелі бері қанша уақыт өтті.③(Jiǔ)【зат.】 фамилияға қолданылады..

【久别】jiǔbié【ет.】 ұзақ уақытқа қоштасу, көп уақыт бойы көріспеу: ~重逢 көп уақыт көріспегеннен кейін қайта қосылу.

【久而久之】jiǔérgǐuzhī көп (ұзақ) уақыт бойы: 机器要不好好养护, ~就要生锈 егер көлікті (автомат, машина, құрылғы) жақсылап күтпесе, біраз уақыттан кейін тот басып кетеді.

【久假不归】jiǔ jiǎ bù guī қарызға алынған затты ұзақ уақыт бойы қайтарып бермеу.

【久久】jiǔjiǔ【үс.】 ұзақ уақыт, созылмады период: 心感激【ет.】, ~不能平静 сезімдер тулаған кезде, ұзақ уақыт бойы сабаға келмейді.

【久留】jiǔliú【ет.】 кідеріп қалу, кешігіңкіреу: 此地不宜~ бұл жерге кешігуге болмайды.

【久违】jiǔwéi【ет.】 көп уақыт бойы көріспеу, ұзақа қоштасу: ~了, 这几年您上哪儿去啦? Көріспегелі көп болды, соңғы бірнеше жылда қайта кетіп қалдыңыз?

【久仰】jiǔyǎng【ет.】 «сізбен көптен бері танысымын келіп еді», «өзіңізге бұрыннан бері таңырқаймын».

【久已】jiǔyǐ【үс.】 бұрыннан бері: 这件事我~忘了 осы іспен мен бұрыннан бері қарбаласып келемін.

【久远】jiǔyuǎn【сын.】 әрқашанғы, тұрақты.

洿 jiū географиялық атауларда қолданылатын қосымша сөз.

玖 jiǔ 数 «тоғыз» саыны жазбаша жазу.

玖 2jiǔ〈书〉күңгірт қоңыр түсті тас.

灸 jiǔ【ет.】 қолдан басып жандыру.

韭 (韭) jiǔ (ботаника) хош иісті көк пияз.

【韭菜】jiǔcài【зат.】 (жусай) хош иісті көк пияздың түрі.

【韭黄】jiǔhuáng【зат.】 (ботаника) пияз.

酒 jiǔ【зат.】① алкогольді сусын, әдетте шарап дегенді білдіреді.②(Jiǔ)

фамилияға қолданылады.

【酒吧】jiǔbā【зат.】 түнгі клуб, бар тұрағы.

【酒菜】jiǔcài【зат.】 ішімдіктен кейін желінетін жеңіл тамақ.

【酒店】jiǔdiàn【зат.】① шарап сатылатын кішігірім дүкен.② қонақ үй.

【酒馆】jiǔquǎn(~儿)【зат.】 ресторан.

【酒鬼】jiǔguǐ【зат.】好(hào) алқаш, ішімдікке салынған адам.

【酒酣耳热】jiǔhān'ěrrè қатты ішіп алу, мастыққа дейін ішімдік ішу.

【酒花】jiǔhuā【зат.】 (ботаника) құлмақ өсімдігі.

【酒会】jiǔhuì【зат.】 салтанатты іс шараға байланысты ас беру, банкет.

【酒家】jiǔjiā【зат.】 шарап сататын саудагер.

【酒浆】jiǔjiāng〈书〉【зат.】 шарап, алкогольді сусын.

【酒精】jiǔjīng【зат.】 алкоголь, спирт.

【酒力】jiǔlì【зат.】 шарапты көтере алатын адам: 不胜~ шарапты енді іше алмау.

【酒帘】jiǔlián【зат.】 асхананың маңдайша жазуы.

【酒量】jiǔliàng【зат.】 алкогольді ішімдікті іше алу, көтеру: 他~不行, 喝一口就脸红 ол ішімдікті көтере алмайды, бір ауыз шараптан кейін ақ қызарып шыға келеді.

【酒令】jiǔlìng(~儿)【зат.】 айыппұл ретінде шарап ішкізу (көңілді отырыстар кезінде қатысушылармен салынады).

【酒囊饭袋】jiǔnángfàndài түкке тұрмайтын қажетсіз, пайдасы жоқ адам.

【酒酿】jiǔniàng【зат.】 күрішті ашыту жолымен жасалған шарап.

【酒器】jiǔqì【зат.】 ішімдік ішуге арналған ыдыстар.

【酒钱】jiǔqián【зат.】 күтуші

қызметкерге қалдырылатын көп емес ақша соммасы.

【酒曲】jiǔqū【зат.】 ашытқы.

【酒肉朋友】jiǔròu péngyou ішімдікті бірге бөлісіп ішетін дос.

【酒色】jiǔsè【зат.】 ішімдік пен ойнас: ~之徒 ішімдік ішіп, ойнас құратын арсыз адам.

【酒食】jiǔshí【зат.】 ішімдік пен жейтін тамақтар.

【酒水】jiǔshuǐ【зат.】① ішімдіктер: 餐厅备有二十多种~ ресторанда ішімдіктердің жиырмадана стан түрі бар екен.②〈方〉 банкет ұйымдастыру: 办了兩桌~ екі дастарханға жайып банкет ұйымдастыру.

【酒肆】jiǔsì〈书〉【зат.】 шарап сататын дүкен.

【酒徒】jiǔtú【зат.】好(hào) алқаш адам.

【酒望】jiǔwàng【зат.】шарап сатағын дүкеннің маңдайша жазбасы.

【酒涡】jiǔwō 同 адам күлген кезде пайда болатын беттегі шұңқырлар.

【酒窝】jiǔwō(～儿)【зат.】адам күлген кезде бетте пайда болатын кішкене шұңқыршалар.

【酒席】jiǔxí【зат.】салтанатты ас беру, банкет: 摆～ банкет ұйымдастыру.

【酒兴】jiǔxìng【зат.】ішімдік ішіп, көтеріңкі көңілде болу.

【酒宴】jiǔyàn【зат.】құрметті қонақтарға арналған салтанатты іс шара.

【酒药】jiǔyào【зат.】ашытқы.

【酒齏】jiǔyè(方)【зат.】адам күлген кезде бетте пайда болатын кішкене шұңқыршалар.

【酒意】jiǔyì【зат.】мас болу: 有了几分～ бірнеше рюмкадан кейін мас болу.

【酒糟】jiǔzāo【зат.】шарап.

【酒糟鼻】jiǔzāobí【зат.】(медицина) ринофима.

【酒渣鼻】jiǔzhābí【зат.】алқаштың кызыл мұрны.

【酒盅】jiǔzhōng(～儿)【зат.】ішімдік ішетін рөмкелер.

【酒钟】jiǔzhōng 同 “ішімдік ішетін рөмкелер”.

jiù

旧(舊)jiù①【сын.】өткен шақ, өтіп кеткен зат: ～时代 өткен ғасыр.②

【сын.】ескі, кәрі: 念～ ескі ой.③(Jiù)【зат.】фамилияға қолданылады.

【旧案】jiù'àn【зат.】① бұрынғы сот ісі: 积年～都已经清理完毕 көп жыл бұрының ысот ісегінің барлығы жабылып қойған.② өткен оқиға: 优抚工作暂照～办理 бұрын жұмыс істеген қызметкерлердің отбасыларына көмек көрсету.

【旧病】jiùbìng【зат.】ескі ауру, бұрыннан бері ауырып келе жатқан сырқат: ～复发 бұрынғы аурудың қайта жандануы.

【旧部】jiùbù【зат.】ардагерлер.

【旧地】jiùdì【зат.】байырғы жер, ежелгі аймақ: ～重游 байырғы мемкеніне қайта оралу.

【旧调重弹】jiùdiàochóngtán ескі әдетәне басу, бұрынғы ісін қайта жандандыру.

【旧都】jiùdū【зат.】көне астана.

【旧恶】jiù'è(书)【зат.】бұрынғы пенделік, өткен қателік: 不念～ ескі қателіктер жайлы ойламау.

【旧观】jiùguān【зат.】бұрынғы күй,

өткен жағдай.

【旧国】jiùguó【зат.】отан, туған жер, туып өскен өлке.

【旧好】jiùhǎo(书)【зат.】ескі салт дәстүрлердің жақсы сақталуы: 重修～ ескі әдет құрыпты қайта жандандыру.② бұрынна бері келе жатқан достық қарым қатынастар.

【旧交】jiùjiāo【зат.】ескі дос.

【旧教】jiùjiào【зат.】он алтынша қасырда пайда болған ескі, ортодоксалды ліім.

【旧居】jiùjū【зат.】бұрынғы тұрған мекен жайы.

【旧历】jiùlì【зат.】ескі стиль.

【旧例】jiùlì【зат.】бұрыннан бері келе жатқан тәртіп, тұрақталып қалған дәстүрлері: 沿用～ тұрақталған дәстүрлерді орындамау.

【旧梦】jiùmèng【зат.】бұрыннан бері армандап келеген заттар: 重温～ ескі армандарды қайта еске түсіру.

【旧情】jiùqíng【зат.】бұрынғы жағдай, ескі достық қарым қатынас: 不忘～ ескі достықты ұмыт қалдырмау.

【旧日】jiùrì【зат.】бұрында, баяғыда: 想起～的情景 бұрынғының көрінісін еске түсіру.

【旧诗】jiùshī【зат.】өткен заманның поэзиясы.

【旧石器时代】jiùshíqìshídài бұрынғы тас дәуірі, палеолит.

【旧时】jiùshí【зат.】бұрынғы заманда, баяғыда.

【旧式】jiùshì【сын.】ескі, сәннен шығып кеткен: ～长袍 сән үлгісі өтіп кеткен ұзын көйлек.

【旧事】jiùshì【зат.】өткен күндердің ісі: ～重提 өткен күннің ісін екінші рет ашу.

【旧书】jiùshū【зат.】① ескі, ұсталған кітап.② көне заманның әдебитейі.

【旧俗】jiùsú【зат.】ескі әдет ғұрыптар.

【旧闻】jiùwén【зат.】ескі, өткен оқиға.

【旧物】jiùwù【зат.】① көне заманның мәдениеті, көне мәдени ескерткіштер.

【旧习】jiùxí【зат.】бұрынна келе жатқан салт дәстүрлер, ескі әдет ғұрыптар.

【旧学】jiùxué【зат.】бұрынғы заманның филологиясы.

【旧业】jiùyè【зат.】бұрын соңды қызмет еткен мамандығы, таныс қызмет аясы.

【旧友】jiùyǒu ескі дос.

【旧雨】jiùyǔ(书)【зат.】(поэзияда, көркем шығармаларда, образды түрде айтылады) ескі дос: ～新知 жаңадан

пайда болған дос.

【旧章】jiùzhāng【зат.】ескі стиль, бұрынғы дәстүр: 更定～ бұрынғы дәстүрлерге дұрыстаулар енгізу.

【旧账】jiùzhàng【зат.】ескі қарзы, төленбеген қарыз: 不要算～ ескі қарыздарды төлеп тұру керек.

【旧知】jiùzhī【зат.】ескі дос.

【旧址】jiùzhǐ【зат.】бұрынғы мекен жайы.

【旧制】jiùzhì【зат.】ескі, бұрыннан келе жатқан тәртіп.

白 jiù①【зат.】күрішті тазалап майдалайтын аппарат, ортасында тасы бар (қол диірмен).② қол диірменнің ортасындағы тас.

【白齿】jiùchǐ【зат.】磨牙(móyá) күре тіс.

咎 jiù① қападан болған қылмыс: 引～自责 өз өзін қылмыс үшін кінәлау.② кінә тағу, балағаттау: 既往不～ өткенге кінә тақпа.③(书) зұлымдық, қастандық.④(Jiù)【зат.】фамилияға қолданылады.

【咎由自取】jiùyóuzìqǔ өзіне сол керек, сауап болу, өз кінәсін өзі көтеру.

疚 jiù(书) көп уақыт бойы жазылмай ауыру: 负～ өзіне ұзақ ауыратын сырқат табу.

柩 jiù марқұмның денесі бар табыт:

灵～ өлген адамның жаны.

救(救) jiù【ет.】① апаттан құтқару: ～命 апаттан құтқаруға сөз беру.② адамдарға көмек көрсету: ～荒 әбден жүдеген адамға көмек көрсету.

【救兵】jiùbīng【зат.】әскери көмек, әскерлер қатарының толықтауы: 搬～ әскери көмек қабылдау.

【救场】jiùchǎng【ет.】: ～如救火.

【救国】jiùguó: отанын, туған жеін қорғау, құтқару: ～救民 отандастарын құтқару.

【救护】jiùhù①【ет.】медициналық көмек көрсету: ～队 әскери бөлімшеге медициналық көмек көрсету.②【зат.】санитарлық көмек.

【救荒】jiùhuāng【ет.】төнгелі тұрған апаттан құтқару, ашаршылықтан сақатну: ～作物 егіннің құртылуынан сақтану.

【救火】jiùhuǒ【ет.】өрт сөндіру: ～车 жанып жатқан арбаны сөндіру.

【救急】jiùjí【ет.】жедел жәрдем беру.

【救济】jiùjì【ет.】материалдық көмек көрсету, қаржылай қолдау көрсету: ～粮 астық өндіруге қаржылай көмек көрсету.

【救驾】jiùjià【ет.】апаттан сақтандыру, басқаларды құтқару.

【救苦救难】jiù kǔ jiù nán қайғы қасіретке ұшырағандарға көмек көрсету.

【救命】jiù mìng【ет.】өмірін

құтқару: 治病 ~ емдеу арқылы өмірін сақтап қалу.

【救生】jiùshēng【ет.】өмірі сақтап қалу: 水上 ~ су бетінде өмірін сақтап қалу.

【救生服】jiùshēngfú【зат.】құтқару көкірекшесі.

【救生圈】jiùshēngquān【зат.】суға батып бара жатқан адамға берілетін «құтқарушы шеңбер».

【救生艇】jiùshēngtǐng【зат.】құтқарушы қайық.

【救生衣】jiùshēngyī【зат.】суға батып бара жатқан адамға берілетін «құтқарушы шеңбер».

【救世主】jiùshìzhǔ【зат.】(христиан діні) құтқарушы Иисус.

【救市】jiùshì【ет.】орталық банктердің нарықты құтқаруы.

【救死扶伤】jiùsǐfúshāngөлімнен құтқару, жарақат алғандарға көмек көрсету: ~, 是医务人员的职责 жарақат алғандарға көмек көрсету медициналық ұйымның міндеті болып саналады.

【救亡】jiùwáng【ет.】өлімнен аман алып алу: ~图存 өлімнен аман қалу жолын табу.

【救亡图存】jiùwángtúcxún Отанын өлімнен құтқару.

【救险】jiùxiǎn【ет.】бұзылған көліктерді таситын жүк көлігі.

【救星】jiùxīng【зат.】«құтқарушы жұлдыз», құтқарудың белгісі, символы.

【救应】jiù-yīng【ет.】қынжылмай көмектесу, шын ниетпен көмек көрсету.

【救援】jiùyuán【ет.】көмектесу: 请求 ~ көмек беруді жалынып сұрау.

【救灾】jiùzāi【ет.】① апаттан жәбірленгендерге көмек көрсету. ② апаттың, зіл заланың алдын алу.

【救治】jiùzhì【ет.】ауруадамды емдеп жазу, құтқарып алу: 全力 ~ 伤员 жарақаттанған адамға бар күшімен көмек көрсетіп, емдеу.

【救助】jiùzhù【ет.】құтқару, көмектесу: ~ 灾民 табиғат аптынан жапа шеккендерді құтқару.

【厩肥】jiùfēi【зат.】малдың қиы.

就-1jiù① жақындап қалу: 避难 ~ 易 паналайтын жердің жақындап қалуы.② жету, басталу.③ ұшырау, қатысу: ~ 歼 жаппай жоюға ұшырау.④ аяқталу, тұрақталу, біту: 功成【зат.】~ қызметі үшін аты шықты.⑤介 бірдененің арқасында, өзіне пайда көріп: ~ 便 өзіне ыңғайлы болу.⑥

【ет.】тамақтың түрі.

就-2jiù连 бір әрекеттің екінші бір әрекеттен кейін бірден орын алуы: 你 ~ 送来, 我也不要 сен жібергеннен кейін ақ маған керек емес боды.

【就伴】jiùbàn【ет.】біреуге серіктестік құру: 我想跟你 ~ 进城 мен сенімен бірге қалаға шыққым келеді.

【就便】jiùbiàn(~儿)【үс.】ыңғайлы жағдай туғанда, жолшыбай, айтпақшы: 你上街 ~ 把这封信发了 сен көшеге шыққанда жолшыбай мына хатты салып жіберші.

【就餐】jiùcān【ет.】тамақтану, нан тауып жеу: 他们几个在机关食堂 ~ 他们 бірнешеу болып осы асханада тамақтанады.

【就此】jiùcǐ【үс.】осыдан: ~ 前往 осыдан бұрын.

【就道】jiùdào〈书〉【ет.】жолға шығу, аттану: 束装 ~ 束装 жолға шығатын жүкті дайындау.

【就地】jiùdì【үс.】осында: ~ 正法 заңның осы жерінде.

【就读】jiùdú【ет.】оқу: 早年曾 ~ 于清华大学 жас кезімде Чинхуа Университетінде оқыдым

【就范】jiùfàn【ет.】бас ию, мойынсыну: 迫使 ~ көндіру.

【就合】jiù-he〈方〉【ет.】① үйрену, ыңғайлану: 你别 ~ 他 сен оған үйренбе. ② ыңғайлану.

【就歼】jiùjiān【ет.】жойылу: 残敌全部 ~ толығымен жойылу.

【就教】jiùjiào【ет.】ақылдасу, кеңес сұрау: 移樽 ~ конақты құрметтеп кеңесін сұрау.

【就里】jiùlǐ【зат.】істің мән жайы: 不知 ~ істің мән жайын білмеу.

【就擒】jiùqín【ет.】тұтқынға түсу: 束手 ~ кол байланып тұтқынға түсіп қалу.

【就寝】jiùqǐn【ет.】демалуға кету, ұйқыға бату: 按时 ~ уақытылы ұйқыға кету.

【就任】jiùrèn【ет.】қызметке шығу: ~ 总统 президенттің қызметіне кірісу.

【就势】jiùshì【үс.】сәтті қолдану.

【就事论事】jiùshìlùn shì істің мән жайын білмей тұра оны сөз қылып талқылау.

【就手】jiùshǒu(~儿)【үс.】жолшыбай, біратыла: 出去时 ~ 儿把门带上 шығып бара жатқанда біратыла есік алдындағы күзетті шақыра салшы.

【就算】jiùsuàn〈口〉连 егер, тіпті: ~ 有困难, 也不会太大 тіпті қиын болса да, ауырсынба.

【就位】jiùwèi【ет.】өз орнына тұру: 主席团 ~ президиумда өз орнына тұру.

【就绪】jiùxù【ет.】алға басу: 大致 ~ негізінде алға жылжу.

【就学】jiùxué【ет.】мектепке бару, оқуға кірісу: ~ 于北京大学 Пекин университетіне оқуға түсу.

【就业】jiùyè【ет.】қызметке тұру, жұмысқа кірісу: 劳【ет.】~ еңбекке кірісу.

【就医】jiùyī【ет.】дәрігерге көріну: 小病可到社区医院 ~ кішкене сырқаттанғанда дәрігерге көріну керек.

【就义】jiùyì【ет.】өз ісіне мықым болу: 从容 ~ өз ісіне адал болу.

【就诊】jiùzhěn【ет.】дәрігерге көріну. 【就正】jiùzhèng【ет.】дұрыстау: 现将拙文公开发表, 以 ~ 于读者.

【就职】jiùzhí【ет.】қызметке кірісу: ~ 演说 жұмыс орынында сөз сөйлеу.

【就中】jiùzhōng①【үс.】арасында, ортасында болу: ~ 调停 арасына түсу. ②【зат.】соның ішінде.

【就座】(就坐)jiùzuò【ет.】орнына жайғасу.

舅 jiù①【зат.】нағашы аға: 大 ~ үлкен нағашы аға. ② ағайындар. ③〈书〉қайын атан ене.

【舅父】jiùfù【зат.】нағашы аға.

【舅舅】jiù-jiu〈口〉【зат.】нағашы аға.

【舅妈】jiùmā〈口〉【зат.】нағашы женге.

【舅母】jiù-mu【зат.】нағашы ағаның әйелі.

【舅嫂】jiùsǎo〈口〉【зат.】қайын інінің әйелі, қайын келін.

【舅子】jiù-zi〈口〉【зат.】қайын іні: 大 ~ қайын іні.

僦 jiù〈书〉жалға алу: ~ 屋 пәтер немесе бөлме жалдау.

鹭(鷺)jiù【зат.】(зоология) бүркіт.

jiu

蹴·jiu. Тепкілеу, жаншу, аяқпен таптау

jū

车 jū【зат.】арба.

且 jū〈书〉助 одағай сөз «а»: 狂童之狂也 ~ Ооо, есуас жігіт!.

拘 jū①【ет.】ұстау, тұтқындау: ~ 捕 тұтқынға түсіру.② қысылу, ұялу: ~ 谨 қысылу.③ өзгеріссіз өту.④【ет.】шектеу, шек қою: 多少不 ~ қаншаға шектеу.

【拘板】jūbǎn〈方〉【сын.】ресми, формалды: 待人接物有些 ~ адамдармен формалды түрде қарым қатынас құру.

【拘捕】jūbù【ет.】тұтқындау.

【拘传】jūchuán【ет.】күшпен әкелу.

【拘管】jūguǎn【ет.】бұйрық беру: 严加 ~ сақ болуға бұйрық беру.

【拘谨】jūjǐn【сын.】абай болу,

саликалы: 他是个~的人, 从不和人随便谈笑.

【拘禁】jūjìn【ет.】 күзету.

【拘礼】jūlǐ【ет.】 ережеге жаппай мойынсыну.

【拘留】jūliú【ет.】 қамауда ұстау.

【拘挛】jūluán【ет.】 ① бұлшық еттердің тырысып қалуы: 手脚~кол аяғының тырыс қалуы. ②〈书〉 бірденені ұстану.

【拘泥】jūnì ①【ет.】 бірденені ұстану: ~成说 келісімді ұстану. ②【сын.】 шынайы емес, қысылып: ~不安 қысылу, ұялу.

【拘审】jūshěn【ет.】 тұтқындап сотқа беру: 因涉嫌诈骗被公安机关~ алдап бопсалағаны үшін әлеуметтік мүшелермен тұтыңдалып сотқа берілді.

【拘束】jūshù ①【ет.】 асыра шектеу: 不要~孩子的正当活【ет.】 балалардың мерекелеріне асыра шек қоймаңдар!. ②【сын.】 өз өзін бір түрлі сезіну.

【拘押】jūyā【ет.】 тұтқындау.

【拘役】jūyì【ет.】 қысқа мерзімдік түрмеге қамау.

【拘囿】jūyòu【ет.】 拘泥; 局限: 不为旧说~.

【拘执】jūzhí【ет.】 ұстану: ~常礼 күнделікті этикет ағидаларын ұстану.

苴 jū [苴麻] (jūmá)【зат.】 (ботаника) кедіршөптің аналық өскіндері.

狙 jū ① маймыл (адамға келгенде қу деген мағынада). ②〈书〉 ізіне түсу: ~击 артынан аңдып жүріп өлтіру.

【狙击】jūjī【ет.】 күтпеген жерден соққы беру.

洵 jū Хэбэй провинциясындағы өзен атауы (Цзюйхэ).

居 jū ① тұру: ~民 тұрғындар. ② мекен жайы: 迁~ мекен жайын өзгерту, ауыстыру, көшу. ③ болу: ~左 сол жағында болу. ④ жинау, жинақтау: ~积 жинау 当; 任: ~功 | 以专家自~. ⑤ кідеру, қалу, тоқтау: 变【ет.】 не~ өзгеруінді тоқтатпа. ⑥ дүкендер атауында қолданылады. ⑦ (Jū)【зат.】 фамилияға қолданылады..

【居安思危】jūānsīwēi сақтық шараларын алдын ала қолдану.

【居多】jūduō【ет.】 көбісін құрау: 他的文章, 关于文艺理论方面的~ оның мақаласы көбінесе әдеби шығармаға ұқсайды.

【居高临下】jūgāolínxià басым позициясын иелену.

【居功】jūgōng【ет.】 өзіне абырой ретінде қабылдау.

【居积】jūjī〈书〉【ет.】 жинақтау:

不善~ жинақтай алмау.

【居家】jūjiā【ет.】 үй тұрмысында тұру: ~过日子 үйде өмір сүру.

【居间】jūjiān【үс.】 аралық позицияны иелену: ~调停 арашалау.

【居留】jūliú【ет.】 өмір сүру, тұру: 他在外国~了五年 ол шетелде бес жыл бойы өмір сүрді.

【居留权】jūliúquán【зат.】 баспананы паналау құқығы.

【居民】jūmín【зат.】 тұрғындар: 街道~ көше тұрғындары.

【居民点】jūmíndiǎn【зат.】 халық қоныстанған аймақ.

【居奇】jūqí【ет.】 алыпсатарлықпен айналысу: 囤积~ тауарларды сақтап алыпсатарлық жасау.

【居然】jūrán【үс.】 ойламаған жерден, күтпеген жерден: 我真没想到他~会做出这种事来 оның осындай іс жасайтынын мен күтпеген едім.

【居丧】jūsāng〈书〉【ет.】 траур.

【居士】jūshì【зат.】 дуана, анахорет, ешкіммен араласпайтын адам.

【居室】jūshì【зат.】 тұрғын баспана: 这套房子有三~, 还有一个过厅 мына баспанада үш зал мен ортасында тағы бір бөлме бар.

【居所】jūsuǒ: тұрғын мекен жайы: ~狭小 кішкентай баспанана паналау.

【居心】jūxīn【ет.】 жасырын ойлау: ~不善 астыртын жаман ойлар ойлау.

【居心叵测】jūxīnrōucè жасырын түрде қастандық ойластыру.

【居中】jūzhōng【ет.】 орталық позицияны иемдену: 标题~ тақырыбан ортасына жазу.

【居住】jūzhù【ет.】 өмір сүру, бастан кешіру: 他家一直~在北京 оның отбасы осы күнге дейін Пекинде өмір сүріп келеді.

驹(jū)jū① құлыншақ.

置 jū〈书〉 қояндарды ұстауға арналған тұзақ.

俱 Jū【зат.】 фамилияға қолданылады..

疽 jū【зат.】 жара, сыздауық, шикан.

掬(jū)jū①〈书〉 екі қолмен алу, уыстап жинау. ②(Jū)【зат.】 фамилияға қолданылады.

裾 jū〈书〉 зембілдер.

据 jū ① асыл тас (нефрит деген мағынада). ② (Jū)【зат.】 фамилияға қолданылады..

裾 jū ақшатыр, балан жидек ағашы.

踣 jū〈书〉 тарту, тартылу.

铜(銅)jū①【ет.】 қыстыру, салу: ~盆 табаққа салу. ② (Jū)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【铜子】jū-zǐ【зат.】 скрепка,

қыстырғыш.

踞 jū〈书〉 кептірілген ет, жайылған ет. 睚 jū (зоология) балықпен өоректенетін бүркіт.

锯(鋸)jū 同 аралау.

鞠-1 jū①〈书〉 тәрбиелеу, бағу, өсіру.

②〈书〉 қисық, майысқан: ~躬 майысқан дене. ③ (Jū)【зат.】 фамилияға қолданылады..

鞠-2 jū көне заманғ шар, сфера деген мағынада: 蹴~ шар тебу (доп тебу).

【鞠躬尽瘁】jūgōng jǐncuì Отанына қызмет етуде аянбай күш жұмсау.

【鞠养】jūyǎng〈书〉【ет.】 тәрбиелеу, өсіру, бағу.

鞠 jū〈书〉 тергу астына алу: ~问 сұрақтар жаудырту.

jú

局-1 jú① шахмет ойнайтын тақтайша: .

② шахмет ойыны бойынша жарысқа қатысу: | 当~者迷 шахмат жарыстарына әуес болу. ③ шахмат ойыны бойынша жарыстың соңы, нәтижелері: 胜~ шахмат жарысының нәтижесі бойынша жеңіске жету. ④

【мөл.】 бір партия шахмат ойыны. ⑤ жағдай, ахкал: 结~ жағдайдың шиеленіс түсуі. ⑥ адамның ішкі қасеттері. ⑦ кездесулер,

қактығысулар: 饭~ кездесіп бірге тамақтану. ⑧ қақпан. тұзақ: 骗~ айламен қақпанға түсіру. ⑨

мәжбүрлеу: ~限 шектеуге мәжбүрлеу.

⑩(Jú)【зат.】 фамилияға қолданылады.

局-2 jú ① бөлім, бөлік. ②【зат.】 белгілі бір мамдыққа орталықтандырылған ұйым атауы: 教育~ оқу ағарту ісіне мамандандырылған орталық. ③【зат.】 механизм жұмысын адағалау: 电话~ телефонмен байланысу. ④ дүкен немесе баса да сауда орталықтарының атауы: 书~ кітап дүкені.

【局部】júbù【зат.】 бүтіннің бөлігі: ~麻醉 наркоз астында болу.

【局点】júdiǎn【зат.】 (спорт) геймболл.

【局踏】jútà 同 қорқақ, сескенгіш.

【局面】júmiàn【зат.】 ① адамның ішкі эмоцияларының күйі: 稳定的~ тұрақты ішкі жағдай. ②〈方〉 масштаб, өлшем.

【局内人】jùnnèirén【зат.】 ойыншы, инсайдер.

【局骗】júpiàn【ет.】 алаяқтылықпен айналысу: ~财物 біреудің меншігіне алаяқтылықпен көз тігу.

【局势】júshì【зат.】 жағдай, ахуал: ~平稳 тұрақты жағдай.

【局外】júwài【зат.】 шеттету, шетте калу: ~人 шетте алған адам.

【局外人】júwàirén【зат.】 бөтен адам: ~不得而知 бөтен адамды танымау.

【局限】júxiàn【ет.】 шектеу: ~性 табиғи мінезіне шек қою.

【局域网】júyùwǎng【зат.】 локальді тор.

【局子】lǚ·zi〈口〉【зат.】① ескі полиция өлімшесі.② күзет фирмасы.

【局子】2 jú·zi【зат.】 кеңсе, қойма. 侷 jú тар, шектелген.

桔 jú (зоология) тырна құсы.

菊 jú【зат.】① (ботаника) хризантема гүлі: 墨~хризантема гүлін салу.②(Jú) фамилияға қолданылады.

【菊花】júhuā【зат.】① (ботаника) жібекжапырақта дендрантема гүлі.② хризантема гүлі.

【菊坛】jútán【зат.】 ыдысқа отырғызылған хризантема гүлі.

焗 jú〈方〉①【ет.】 тағамды бу үстіне піру: 盐~鸡 буға пісірілген тауық еті.②【сын.】 ыстық.

【焗油】júyóu【ет.】 шашқа ыстық май жағу, косметологиялық үрдіс.

镬(huò)jú【зат.】 сынған ыдысты жабыстыратын препарат.

涖 lǐ Хэнань провинциясындағы өзен атауы.

跼 jú〈书〉 іс жасасу, контрактқа қол қою.

【跼促】júcù ыңғайсыз, тар.

【跼蹐】jújí〈书〉【сын.】① қорқу, қобалжу.② шектелген, қысқа.

橘 jú【зат.】① (ботаника) цитрус жемісінің түрі, мандарин жемісі.② жеміс жидек.

【橘柑】júgān〈方〉【зат.】 мандарин.

【橘红】júhóng①【зат.】 мандарин жемісі.②【сын.】 қызыл сары түс.

【橘黄】júhuáng【сын.】 күңгірт сары түс (мандарин жемісінің түсі).

【橘络】júluò【зат.】 мандарин жемісінің қабығының астындағы қылтанатар (қытай медицинасында қолданады).

【橘子】jú·zi【зат.】① мандарин талы.② мандарин жемісі.

jǔ

奔 jǔ〈书〉 тығу, сактау: 藏~ тығып сактау.

柜 jǔ [柜柳] (jǔliǔ)【зат.】 сандық.

咀 jǔ шайнау.

【咀嚼】jǔjué【ет.】① шайнау.② мұқият талқылау: 诗句的意境, 耐人~ өлеңнің негізгі ойын адамдарға мұқият түсіндіріп беру.

沮 jǔ①〈书〉 тоқтату, аяқтау: ~其成 行 саяхатқа дайындықта аяқтау.② құрту, бұзу: ~丧 траурды бұзу.

【沮遏】jǔ'è〈书〉【ет.】 тоқтату.

【沮丧】jǔsàng①【сын.】 үмітін ұзу: 神情~ көңілсіз күй.②【ет.】 үмітін үздіру, қайғыға батыру: ~敌人的精神 қарсыластың рухын түсіру.

莒 Jǔ① қазіргі Шаньдун провинциясы жеріндегі патшалық.②【зат.】 адамның тегі.

枸 jǔ [枸橼] (jǔyuán)【зат.】① (ботаника) цитрон, цедрат ағашы.② үш жапырақты апельсин ағашы.

矩(槩) jǔ① геометриялық квадрат (тең қабырғалы төртұрыш).② заң нормалары, тәртіп: 循规蹈~ заң нормаларына жүгіну.

【矩尺】jǔchǐ【зат.】 төртбұрыш.

【矩】【сын.】 jǔxíng【зат.】 (геометриялық) тіктөртбұрыш.

【矩矱】jǔyǔe〈书〉【зат.】 норма, эталон.

举(擧、擧) jǔ①【ет.】 көтеру: ~重 ауырды көтеру.② қылықтар, мінез құлық: 义~ ер жүрек мінез.③ көтерілу, даму: ~火 оттық лапылдап жануы.④〈书〉 туу, туылу: ~一男 күштің тууы.⑤【ет.】 таңдау, сайлау: 推~ таңдаудан бас тарту.⑥ кандидатура ұсыну.⑦【ет.】 шығу, шығару: ~个例子 мысал келтіру.⑧〈书〉 бүкіл, толық: ~世 бүкіл әлем.

⑨(Jǔ)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【举哀】jǔ'āi【ет.】 дауыстап жылау.

【举案齐眉】jǔ àn qí méi (жұбайларға байланысты) бір біріне құрметпен қарау.

【举办】jǔbàn【ет.】 ұйымдастыру: ~展览会 көрме ұйымдастыру.

【举报】jǔbào【ет.】 әшкерелеу, наразылық білдіру: ~违法犯罪行为 заң бұзушылыққа наразылық білдіру.

【举兵】jǔbīng〈书〉【ет.】 әскерді жорыққа аттандыру: ~出征 әскери жорыққа аттану.

【举步】jǔbù〈书〉【ет.】 жолға шығу: ~维艰 қиын жолға аттану.

【举步维艰】jǔ bù wéi jiān қиындықты бастан кешіріп барып қана үлкен жетістікке жету.

【举措】jǔcuò【зат.】 қылық, әрекет: 新~ жаңа қылық шығару.

【举动】jǔdòng【зат.】 іс әрекет. Мінез құлық, қылық: ~缓慢 істі баяулату

【举发】jǔfā【ет.】 біреудің теріс ісін ашу.

【举凡】jǔfán〈书〉【үс.】 жалпы түсініктемелер.

【举国】jǔguó【зат.】 мемлекеттік,

бүкіл елдік: ~欢腾 бүкілмемлекеттік қуаныш.

【举火】jǔhuǒ〈书〉【ет.】① от жағу.② от жағып тамақ істеу.

【举荐】jǔjiàn【ет.】 біреуді жылжыту, біреу жайлы кеңес айту.

【举例】jǔlì【ет.】 мысал келтіру: ~说明 мысалдар келтіре отырып түсіндіру.

【举目】jǔmù〈书〉【ет.】 көздерін көтеріп қарау: ~远眺 алыстан көз тігіп қарау.

【举棋不定】jǔ qí bù dìng бір шешімге келе алмау, қобалжу.

【举人】jǔrén【зат.】 біреуді ұсыну.

【举世】jǔshì【зат.】 бүкіл әлем, бар адамзат: ~闻【зат.】 бүкіл әлемге танымал болу.

【举事】jǔshì〈书〉【ет.】 іске кірісу, өз міндеттерін атқару.

【举手投足】jǔ shǒu tóu zú ешбір қиындықсыз, оп оңай: ~显出一种优雅的风度 жақсы мәнерді оп оңай білдіру.

【举手之劳】jǔ shǒu zhī láo қиындық тудырмайтын, оңай, жеңіл.

【举行】jǔxíng【ет.】 іске асыру, ұйымдастыру: ~会谈 сұхбат ұйымдастыру.

【举要】jǔyào【ет.】 негізгісін басып айту, негізгі ойды бөлу.

【举一反三】jǔ yī fǎn sān бір нәрседен барлығын шығару, бір ойдан бірнеше ой шығару.

【举债】jǔzhài〈书〉【ет.】 қарызға кіру: ~度日 өмірін қарызбен өткізу.

【举证】jǔzhèng【ет.】 дәлел келтіру: 原告、被告先后~, 进行法庭辩论 сот үрдісінде арыз беруші куәгерге дәлел келтірді.

【举止】jǔzhǐ【зат.】 өзін өзі ұстау мәнері: ~大方 өз өзін сенімді ұстау.

【举重】jǔzhòng【зат.】 (спорт) ауыр атлетика түрі.

【举足轻重】jǔ zú qīng zhòng «бар салмағымен аяқ басу», шешуші рөл ойнау деген мағынада.

棋 jǔ (ботаника) ховения ағашы.

筍 jǔ〈书〉 домалақ себет.

蒟 jǔ тропиктік өсімдік, бетель.

【蒟酱】jǔjiàng【зат.】 тропикалық өсімдік, бетель.

【蒟蒻】jǔguò【зат.】 (ботаника) амморфофалос өсімдігі.

龃(jǔ) [龃齧] (jǔyǔ)〈书〉【ет.】 қисық тістер: 双方发生~. Оның екі жағының арасындағы тісткрі қисық орналасқан.

踽 jǔ [踽踽] (jǔjǔ)〈书〉【сын.】 жалғыз жүру: ~独行 өзінің жеке жолымен жүру.

jù

巨(鉅)jù① үлкен, дәу: ~款 ақшаның үлкен сомасы.②(Jù)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【巨变】jùbiàn【зат.】 үлкен өзгеріс: 这几年家乡的面貌发生了~ соңғы жылдары ауылдардың сырт көрінісінде үлкен өзгеріс бар.

【巨擘】jùbò〈书〉【зат.】 бас бармақ.

【巨大】jùdà【сын.】 үлкен, көлемді: ~的成就 үлкен жетістік.

【巨额】jù'é【сын.】 масса, үлкен сан, түбегейлі: ~贷款 үлкен көлемде кредит алу.

【巨富】jùfù①【сын.】 бай болу; 家业~ отбасының байлығы.②【зат.】 өте бай адам: 这个家庭没有几年就成了本地~ мына отбасы бірнеше жылда үлкен байлыққа қол жеткізді.

【巨匠】jùjiàng【зат.】 нағыз шебер: 文坛~ атақты жазушы.

【巨款】jùkuǎn【зат.】 көп ақша.

【巨浪】jùlàng【зат.】 үлкен толқын: 海啸掀起~ цунами кезінде үлкен толқындар көтеріледі.

【巨流】jùliú【зат.】 күшті ағыс: 历史~ тарихтың үлкен ағымы.

【巨轮】jùlún【зат.】 үлкен кеме.

【巨人】jùrén【зат.】① алып денелі адам.

【巨贪】jùtān【зат.】 үлкен жемқор, пара алушы адам.

【巨头】jùtóu【зат.】 қайраткер, ұлы тұлға: 金融~ банк ісі аясындағы іскер адам.

【巨万】jùwàn〈书〉【сын.】 қалың, өте көп: 家私~ отбасылық көп мәселе.

【巨无霸】jùwúbà【зат.】 «биг мак», Макдоналдс тез тамақтану ас мәзірінің тағамы.

【巨蜥】jùxī【зат.】 (зоология) варан, үлкен кесірткенің бір түрі.

【巨细】jùxì【зат.】 үлкені кішісі, маңыздылығына қарамастан барлығы: 事无~ ірі майда іс.

【巨蟹座】jùxièzuò【зат.】 (астрология) шаян шоқжұлдызы.

【巨星】jùxīng【зат.】① (астрология) ірі шоқжұлдыз.② аса танымал адам: 影坛~ кинофильм аясында танымал адам (кино жұлдызы).

【巨制】jùzhì【зат.】 үлкен жұмыс.

【巨著】jùzhù【зат.】 ерен еңбек, зор іс.

【巨资】jùzī【зат.】 көп мөлшердегі қаржы құралдары, инвестиция: 耗费~ көп мөлшерде ақша жаарату.

【巨子】jùzǐ【зат.】 танымал адам, жасы маман: 文坛~ әдебиеттің білгір маманы.

【巨作】jùzuò【зат.】 үлкен шаруа.

句 jù① сөйлем: 语~ сөйлем.②

【мөл.】 сөйлеуде қолданылады: 三~话不离本行 | 写了两~诗 екі сөйлемнен құралған өлең.

【句点】jùdiǎn【зат.】 нүкте.

【句读】jùdòu【зат.】 қытай дәстүрлі бірыңғай мәтіндерінің пунктуациясы.

【句法】jùfǎ【зат.】① сөйлем құрылымы: 这两句诗的~很特别 мына екі сөйлемнің құрылымдары ерекше болып келеді.② синтаксис.

【句号】jùhào【зат.】 нүкте.

【句群】jùqún【зат.】 әңгіме, мәтін.

【句式】jùshì【зат.】 синтаксис, сөйлемнің түрі, сөйлем құрылымы.

【句型】jùxíng【зат.】 (лингвистика) сөйлемнің түрі.

【句子】jù·zi【зат.】 сөйлем.

【句子成分】jù·zi (морфология) сөйлем мүшесі.

诘(詎)jù〈书〉【үс.】 қалай? Қалайша? Қайтіп?: ~料突然生变 қалайша кенеттен өзгерістер пайда болды?.

拒 jù① қасарысу, қарсыласу: ~敌 қарсыласына төтеп беру.② бас тарту: 来者不~ болашақтан бас тарту.

【拒捕】jùbǔ【ет.】 тұтқындау кезінде қасарысу.

【巨諫饰非】jùjiàn shì fēi қателікті жасыру, өтірікті бөсу.

【拒绝】jùjué【ет.】 бас тарту, қарсы болу: ~诱惑 қызықтырып еліктіруден бас тарту.

【拒签】jùqiān виза аштыртуға рұқсат бермеу.

【拒载】jùzài【ет.】 таксифа жолаушы алудан бас тарту.

苕 jù алау.

具-1jù① аспап, жабдық, сайман: 家~үй жабдықтары.②〈书〉才 талант, дарын, қабілет, зеректік: 干城之~ бекініс қабілеті.

具-2jù① ие болу, сыйғызу: ~备 қорға ие болу.②〈书〉 дайындау, әстеу, жасау: ~呈 арыз жасау.③〈书〉 жазып алу, айтып беру.

【具保】jùbǎo【ет.】 (юрисдикция) кепілдік беру.

【具备】jùbèi【ет.】 дайын болу, көрініп тұру: ~条件 шарттың дайын болуы.

【具结】jùjié【ет.】 соттың алдында ант беру, міндеттеме қолхатын беру: ~完案 соттың алдында ант беріп сот ісін аяқтау.

【具名】jùmíng【ет.】 өз атынан қол қою: 由双方共同~ екі жақты келісімге қол қою.

【具体】jùtǐ①【сын.】 өрісі тар болу, аясы тар болу: ~化 тар өрісте жасау.

②【сын.】 арнайы: ~的人 персоналды.

【具体而微】jù tǐ ér wē аз болса да керекті мағлұматты иелену.

【具体劳动】jùtǐ láodòng нақты еңбек.

【具文】jùwén【зат.】 бос (маңызсыз, керек емес) ресми құжат: 一纸~ бір парақ керексіз ресми қағаз.

【具象】jùxiàng①【сын.】 нақты: 这幅作品过于~ мына өнім артығымен нақтылынған.②【зат.】 нақты образ, нақты бейне.

【具足戒】jùzújiè【зат.】 (будда ілімі) никшулардың (кедей монахтар) толық жүз елу діни анттары.

炬 jù от, алау, шамшырақ: 火~ от алауы.

沮 jù [沮洳] (jùrù)【зат.】 ылғалдану, тоқтау, аяталу, бұзылу.

钜-1(鉅)jù〈书〉① ауыр металл.② ілгек, ілмек.

钜-2(鉅)jù берік, мықты.

秬 jù〈书〉黑黍子.

俱 jù〈书〉【үс.】 бүкіл, барлығы, түгел: 面面~到 жан жақты түгелімен.

【俱乐部】jùlèbù【зат.】 клуб (спорт клубы, әдебиетшілер клубы т.б.)

【俱全】jùquán【сын.】 толық аяқталған: 样样~ жан жағынан толықталған.

倨 jù〈书〉 надан, менменсіну: 前~后恭 басында менсінбей кнейін құрметтеу.

【倨傲】jù'ào【сын.】 асқақ, тәкаппар: ~无礼 тәрбиесіз надандық.

糶 jù [糶糶] (jùǎ)【зат.】 бұрынғы кездегі күріштен жасалатын тоқаштар.

剧 1 (劇) jù【зат.】① тетрлы, драма: 演~ театр қойылымы.②(Jù) фамилияға қолданылады.

剧 2(劇) jù қатты, күшті, аса қауіпті: ~烈 қатігез.

【剧本】jùběn【зат.】 пьесаның сценаріі.

【剧变】jùbiàn【ет.】 үлкен ауқымдағы өзгерістер: 【сын.】 势~ ахуалдың күрт өзгеруі.

【剧场】jùchǎng【зат.】 театр.

【剧毒】jùdú【зат.】 өте улы болу: 砒霜有~ химиялық күшән қышқылы аса улы зат болып табылады.

【剧烈】jùliè【сын.】 ашулы, ызалы, тез, шапшаң: 饭后不宜做~运【ет.】 тамақтанғаннан кейін шапшаң қимылдап кетуге болмайды.

【剧目】jùmù【зат.】 театр репертуары: 传统~ дәстүрлі театр репертуары.

【剧情】jùqíng【зат.】 пьесаның мазмұны: ~介绍 пьесаның мазмұнын баяндап беру.

【剧痛】jùtòng【зат.】 қатты ауыру:

强忍 ~ қатты ауруды қиындықпен шыдау.

【剧团】jùtuán【зат.】театрдың қойылым тобы (труппа).

【剧院】jùyuàn【зат.】① театр. ② театр мектебі: 北京人民艺术 ~ пекиннің халық өнер театр өнері мектебі.

【剧增】jùzēng【ет.】жылдам қарқынмен өсу: 投资金额 ~ қаржы капиталының қарқынды өсуі.

【剧照】jùzhào【зат.】театр әртісінің қойылымдық киімдегі фотосуреті.

【剧种】jùzhǒng【зат.】① театрдың жанры. ② қойылымдық пьесаың жанры.

【剧组】jùzǔ【зат.】көркемөнер немесе түсірімділік топ.

据(據)jù① тұтқындау, оккупациялау, басып алу. ② күшпен: ~ 险固守 күшпен қорғау. ③ 介 сәйкес, бойынша: ~ 理力争 бар күшін салып. ④ куәландыру, куә болу: 凭 ~ куәға сену. ⑤ (Jù)【зат.】фамилияға қолданылады.

【据点】jùdiǎn【зат.】негізгі пункт, бекініс пункті: 攻占敌军两个 ~ қарсыластар әскерінің екі бекініс пункті.

【据守】jùshǒu【ет.】қорғанысты ұстап тұру: 凭 险 ~ негізгі сүйеніштерге сеніп қорғанысты ұстап.

【据说】jùshuō【ет.】сөздерге қарағанда, ...деп айтады, естуімше: ~ 今年冬天气温偏高 естуімше биылғы қыстың температурасы жоғары болады.

【据闻】jùwén【ет.】ел айтады, сөздерге қарағанда, естуімше.

【据悉】jùxī【ет.】хабарлау, баяндау: ~, 今年入境旅游、观光的人数已超过千万 биылғы жылы елдігі туризм әлдеқайда жоғарылайды деп хабарланды.

距-1jù①【ет.】арақашықтық: 两地相 ~ 不远 екі жердің арақашықтығы.

距-2jù【зат.】қарсыласу.

【距离】jùlí①【ет.】кеңістіктегі арақашықтық: 现在 ~ 唐代已经有一千多年 қазіргі кез бен бұрынғы кездің арақашықтығы көп. ②【зат.】алыс арақашықтық: 等 ~ арақашықтың мөлшері.

惧(懼)jù【ет.】қорқу: 畏 ~ үрқу.

【惧内】jù nèi < 书 >【ет.】әйелінің қарамағында болу, әйелінен қорқу.

【惧怕】jù pà【ет.】қорқу: ~ 困难 қиындықтардан қорқу.

【惧色】jù sè【зат.】қорыққаннан сұп сұр болу: 他面对凶恶的敌人毫无 ~ ол қарсыласын көргенде сұп сұр болып кетті.

惧 jù【мөл.】жануарларға артылған

арба, соқа.

飓(颶)jù [飓风] (jùfēng)【зат.】① тайфун. ② циклон.

锯(鋸)jù①【зат.】қалпына келтіру, реставрациядан өткізу. ②【ет.】аралау, кесу: ~ 木头 ағаш кесу.

【锯齿】jùchǐ(~ 儿)【зат.】жануарлардың азу тістері.

【锯床】jùchuáng【зат.】ұсталардың жұмыс істейтін механикалық пышақтары.

【锯末】jùmò【зат.】ағаштың жоңы, үгінділер.

【锯条】jùtiáo【зат.】қол ара матасы.

【锯子】jù-zǐ【зат.】қол арасы.

聚 jù①【ет.】бірге жиналу: ~ 会 жиналысқа жиналу. ② (Jù)【зат.】фамилияға қолданылады.

【聚宝盆】jùbǎopén【зат.】алтын мен байлықтың таусылмас көзі.

【聚变】jùbiàn【ет.】(химиялық) косылу реакциясы.

【聚餐】jùcān【ет.】достарымен бірігіп тамактану, кішігірім той.

【聚光灯】jùguāngdēng【зат.】шырағдан, қолшам.

【聚光镜】jùguāngjìng【зат.】① конденсор. ② конденсаторлық линзалар.

【聚合】jùhé【ет.】① топтану, шоғырлану. ② (химиялық) малекулалық коспа.

【聚合果】jùhéguǒ【зат.】жемістердің түрлерін құрылған ассорти.

【聚花果】jùhuāguǒ【зат.】(ботаника) жеміс шоғыры.

【聚会】jùhuì①【ет.】(人) топпен жиналу: 老同学 ~ 在一起很不容易 бұрынғы топтастармен жиналу. ②

【зат.】жинақталған іс: 明天有个 ~, 你参加不参加? Ертең бір шешілмей жиналып қалған шаруалар бар сен соған қатысың бар ма?

【聚积】jùjī【ет.】жинақтау, шоғырлау

【聚集】jùjī【ет.】топталу, жиналу: ~ 力量 күш жинау.

【聚集态】jùjítài【зат.】(физикалық) заттың агрегаттық күйі.

【聚歼】jùjiān【ет.】қоршап алып жою.

【聚焦】jùjiāo【ет.】① (физикалық) фокус: ~ 成像 бейненің фокусы. ② ойын жинақтау, мұқияттау.

【聚精会神】jù jīng huì shén бар назарын бір іске жұмсау: 同学们 ~ 地听老师讲解 топтағы балалардың барлығы мұғалімнің сабақ түсіндіргенін назар салып тыңдады.

【聚居】jùjū【ет.】шоғырланып өмір сүру, жинақталу: 少数民族 ~ 的地方 аз ұлттардың шоғырланған жері.

【聚敛】jùliǎn【ет.】жинау, топтау.

【聚拢】jùlǒng【ет.】топталып жиналу.

【聚落】jùluò【зат.】аудан, облыс: 原始 ~ бастапқы аудан.

【聚齐】jùqí【ет.】жиналу, топталу.

【聚沙成塔】jù shā chéng tǎ (будда ілімі бойынша) аз істен көптеген пайда шығару.

【聚生】jùshēng【ет.】консорциум.

【聚首】jùshǒu < 书 >【ет.】жиналысқа бару, топталыс кездесу.

【聚星】jùxīng【зат.】(астрология) еселі жұлдыздар шоғыры.

【聚众】jùzhòng【ет.】топталу: ~ 闹事 жиналып алған кикілжің.

窳(窳)jù < 书 > қиналу, мұңаю, қиындыққа тап болу: 贫 ~ кедейлік қиындығына тап болу.

屨(屨)jù бұрынғы заманғы аяқ киім.

遽 jù① асығу: 急 ~ қатты асығу. ②

【үс.】шұғыл, жедел: 情况不明, 不能 ~ 下定论 бұл түсініксіз жағдай асығыс шешім қабылдауға болмайды. ③ абыржу, үрейлену: 惶 ~ қорыққаннан қатты абыржу. ④ (Jù)

【зат.】фамилияға қолданылады.

【遽然】jùrán < 书 >【үс.】кенеттен, бірден: ~ 离去 кенеттен кетіп қалу.

遽 Jù өзеннің атауы.

镞 jù① ежелгі заманғы музыкалық аспап. ② үлкен аяқтардағы үстел.

釐 jù < 书 > қор жинау: ~ 金 ақшаны қорға жинау.

juān

捐 juān① лақтыру, бас тарту: ~ 弃 бас тарту. ②【ет.】қаржылай көмектесу: ~ 献 қаржылай көмек көрсету. ③【зат.】салық төлеу.

【捐款】juānkuǎn① (--)【ет.】қайырымдылыққа ақша бөлу: ~ 办学 қайырымдылық мектебін ашу. ②

【зат.】қаржылай көмек көрсету.

【捐弃】juānqì < 书 >【ет.】бас тарту: ~ 前嫌 бұрынғы келіспеушіліктен бас тарту.

【捐躯】juānqū【ет.】өз өзін құрбандыққа шалу, құрбан қылу: 为国 ~ өз өзін мемлекет үшін құрбан ету.

【捐输】juānshū < 书 >【ет.】белгілі бір қажеттіліктер үшін ақша жинау.

【捐税】juānshuì【зат.】алым салықтар.

juàn

卷 juàn① кітап, кітаби: ~ 帙 кітап. ②

【мөл.】ежелгі заманда кітаптың орнына жібек матаға немесе ағаш бетіне жазу. ③(~ 儿)【зат.】кітап: 答 ~ қалың кітап.

【卷帙】juànzhì < 书 >【зат.】кітап

томы: ~浩繁 кітаптың көп томдары.

【卷轴】juǎnzhou <书>【зат.】кітаби шиыршық.

【卷轴装】juǎnzhouzhuāng【зат.】шиыршыққа оралған кітап.

【卷子】juǎn-zǐ【зат.】сұрақтары бар емтихан парағы: 改~ емтихан парағын ауыстыру.

【卷宗】juǎnzōng【зат.】кеңсе ісі.

眷 juàn <书> тұз қабы.

隽(juàn) <书> терең мағыналы, мазмұнды, мәнді. ② (Juàn)【зат.】фамилияға қолданылады..

【隽永】juǎnyǒng <书>【сын.】мәнді, мазмұнды, терең мағыналы.

【隽语】juǎnyǔ <书>【зат.】терең мағыналы сөздер, мәнді сөздер: ~箴言 терең мағыналы қанатты сөз.

倦 juàn ①【сын.】шаршау, шалдығу: 疲 қатты шаршау. ② жалықтыру, зеріктіру: 孜孜不~ жақсыдан зерігу.

【倦怠】juǎndài【сын.】жалқаулану, өз ісін үстіртін орындау, қалай болса солай жұмыс істеу.

【倦容】juǎnróng【зат.】шаршаған түр: 面带~ шаршағаны түрінен көрініп тұру.

【倦色】juǎnsè【зат.】шаршағаны түрінен көрініп тұру.

【倦意】juǎnyì【зат.】шаршау, шалдығу: 毫无~ шаршағы мүлдем байқалмау.

狷 juàn <书> ① қызу қанды. ② абай, зерек.

【狷急】juǎnjí <书>【сын.】қызу қанды, тэкаппар.

【狷介】juǎnjiè <书>【сын.】адал, шынайы, бетке айтатын, тік мінезді: ~之士 тік мінезді ер адам.

夤 juàn(~儿)【зат.】бұқаның танауына тағатын сақина.

绢(juàn)【зат.】жұқа жібек матасы.

【绢本】juǎnběn【зат.】жібек матаның бегіне салынған сурет: 这两幅山水都是~ мына екі тау мен өзеннің пейзаждары жібек матаның бетіне салынған.

【绢花】juǎnhuā【зат.】жібек гүлі.

【绢子】juǎn-zǐ <方>【зат.】беторамал.

鄯 juàn 鄯城(Juànchéng) Шандунь өлкесіндегі қоныстанаған жерді мекен атауы.

圈 juàn【зат.】① үй жануарларын ұстайтын қора: 羊~ қойдың қорасы. ②(Juàn) фамилияға қолданылады.

【圈肥】juǎnfēi【зат.】малдың көні, қиы.

【眷顾】juàngù <书>【ет.】қамын ойлау, нәзіктік көрсету.

【眷眷】juànjuàn <书>【сын.】эрқашан ойлап жүру, бар жанымен

ұмтылу.

【眷恋】juànliàn <书>【ет.】қатты жақсы көру: ~旧物 көне әдет ғұрыпты қатты (жоғары)бағалау.

【眷念】juànniàn <书>【ет.】қамын ойлау, нәзіктік таныту: ~故土 отанына деген сүйіспеншілік.

【眷属】juànshǔ【зат.】① отбасы мүшелері, туған туыстары. ② ерлі зайыптылар, жұбайлар: 愿天下有情人终成 夫妻ғардың соңында бақтты жұбайлар болуын тілеу.

【眷注】juànzhù <书>【ет.】қамын ойлау, сүйіспеншілік таныту.

睨 juàn [睨睨] (juànjuàn) <书>

【сын.】қарау, көру.

胃 juàn <书> шырмау.

juē

撮-1 juē【ет.】① көтеру: ~着尾巴 құйрығын көтеру. ② <口> дөрекі: ~人 дөрекі адам.

撮-2(搥)juē <口>【ет.】сындыру (zhé): ~一根柳条当马鞭 үйеңкінің сабақтарын сындырып қамшы жасау.

【撮嘴】juēzuǐ【ет.】ернін бұртиу.

撮 juē 同 馐 馐.

jué

决 jué ① шешім қабылдау: 表~ шешім қабылдау. ②【үс.】міндетті түрде, әрине: ~不 退缩 міндетті түрде шегінбеу. ③【ет.】соңғы шешім қабылдау. ④ өлім жазасына кесу.

决 2(决)jué【ет.】ақау: 溃~ ақаудан шағу.

【决策】juécè ①【ет.】шешім қабылдау: 运筹~ жоспарлау. ②【зат.】жоспар ойлап табу: 明智的~ зерек жоспар ойлап табу.

【决雌雄】juécíxióng жүлдегерді анықтау, жеңіс тағдырын шешу.

【决定性】juédingxing【зат.】шешуші, ақырғы: ~的胜利 ақырғы жеңіс.

【决斗】juédòu【ет.】① жекпе жек. ② жарыс.

【决断】juéduàn ①【ет.】шешім қабылдау: 无从~ ойдан жоқта шешім қабылдау. ②【зат.】рух, сенімділік: 他做事很有~ ол ісін сенімді атқарады.

【决绝】juéjué ①【ет.】арақатынасты бұзу, араласуды тоқтату: 与不良嗜好~ жаман әуесқойлықтарды тоқтату. ②【сын.】берік, сенімді, шешуші: 态度~ сенімді позиция.

【决口】juékǒu【ет.】сындыру.

【决裂】juéliè【ет.】кесу, үзу: 五四时代的青年开始和封建主义的传统~ төртінші мамыр кезінен бастап жастар

феодалзмді дәстүрлі етіп бастады.

【决然】juérán <书>【үс.】① сенімді, шешуші: ~返回 сенімді түрде кері оралу. ② міндетті түрде.

【决赛】juésài【ет.】финал, ақырғы жарыс, шешуші жарыс.

【决胜】juéshèng【ет.】ақырғы шешім, соңғы нәтиже.

【决死】juésǐ【сын.】өмір үшін емес өлім үшін сайысқа түсу: ~战 өмір үшін емес өлім үшін соғысу.

【决算】juésuàn【зат.】қаржылай есеп беру.

【决心】juéxīn ①【зат.】мызғымас шешім, берік ой. ②【ет.】тәуекелге бару, бел буу, шешім қабылдау: ~钻研学问 қылымды терең игеру туралы шешім қабылдау.

【决一死战】juéyīsǐzhàn шешуші шайқасқа түсу: 誓与敌人~ қарсыласпен шешуші соғысқа шығу.

【决议】juéyì【зат.】шешім, резолюция.

【决意】juéyì【ет.】бекім бел буу, кесіп шешім жасау: 他~明天一早就

【ет.】шол ертең таңертең жолға шығуға бел буды.

【决战】juézhàn【ет.】(әскери) шешуші соғыс.

决-1(诀)jué ① оңай есте сақталатын сөздер. ② құпия жол: 妙~ айлалы құпия жол.

决-2(诀)jué айырмашылық: ~别 ерекшеліктер.

【决别】juébié【ет.】айыру, ерекшеліктерін тану, ажырату.

【诀窍】juéqiào(~儿): ерекше әдіс, тәсіл: 炒菜的~主要是拿准火候儿 қуырылған көкөністердің ерекшелігі орташа отта ұстап тұру.

【决要】juéyào【зат.】құпия әдіс.

抉 jué <书> таңдау: ~择 таңдап алу.

【抉择】juéze【ет.】таңдау: 从速作出~ келер шақта жұмыс таңдау.

【抉摘】juézhāi <书>【ет.】① таңдау: ~真伪 шындықты таңдау. ② кемшіліктерін табу: ~弊端 кемшіліктерін табу.

角-1 jué(~儿) ①【зат.】рөл, тұлға: 配~ рөліне сай болу. ② мамандық, іс: 丑~ жаман (ұятты, арсыз) іс. ③【зат.】әртіс.

角-2 jué жарыс: ~斗 жарысу.

角-3 jué бұрынғы заманда алкогольді сусындарды жасайтын құрылғы.

角 Jué【зат.】фамилияға қолданылады..

【角斗】juédòu【ет.】шайқасу, күресу: ~场 шайас алаңы.

【角力】juéli【ет.】күш сынасу.

【角色】(脚色)juésè【зат.】① театр немесе кинодағы әртістің рөлі. ②

адамның болмыс пен өмірдегі рөлі.

【角逐】juézhú【ет.】① сайысу, күресу: 群雄~ әскердің күресі.② жарыстарда қарсылас болу.

【块】jué садақшының саусағына киетін қапшығы.

【珏】jué〈书〉 асыл тастар.

【缺】jué〈书〉 тас.

【觉】jué① адамның сезімі: 视~ көру | 听~ есту | 味~ сезу.②【ет.】 сезіну, сезу: 不知不~ түк сезбеу.③〈书〉 ояну, ұйқыдан тұру: 大梦初~ ұзақ ұйқыдан тұру.④ түсіну, ұғыну, аңғару, ескеру.⑤ (Jué)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【觉察】juéchá【ет.】 зерттеу, аңғару, білу: 日子长了, 她才~ 出他耳朵有些聾 күні бойынан ол оның керек екенін аңғармады.

【觉得】jué-de【ет.】① туындау.② санау, солай деп есептеу: 我~ 应该先跟他商【мөл.】一下 мен алдымен онымен ақылдасу керек деп санаймын.

【觉悟】juéwù①【ет.】 түсіну, ұғыну: 经过老师的耐心帮助, 他终于~ 了 мұғалімнің көмегімен ол ақырында бәрін түсінді.②【зат.】 саяси жағынан міндетті болу: 阶级 саяси шен.

【觉醒】juéxǐng【ет.】 ояну.

【绝】(绝)jué① тоқтату, үзу: ~ 缘 байланысты үзу.②【ет.】 аяқталу, таусылу, біту: 法子都想~ 了 амал тәсілдің барлығы таусылды.③ амалсыз, шығатын жері жоқ: ~ 壁 өтпес қорған.

④ өлім: 悲恸欲~ өлімді жоқтау.⑤

【сын.】 ерекше, дара, қайталанбас: ~ 技 дара қасиеттер.⑥【үс.】 ең, өте: ~ 早 өте ерте.⑦

【үс.】 аса, өте, тым.⑧ төрт жолдан тұратын өлең.

【绝版】juébǎn【ет.】 кітпаның соңғы баспасы.

【绝笔】jué bǐ【зат.】 жазуды тоқтату, қаламсапты тастау, жазушылығы жалпы тастау деген мағынада.

【绝壁】jué bǐ【зат.】 жар: 悬崖~ жар.

【绝产】jué chǎn①【ет.】 егіннің шықпауы.②【зат.】 адамның артынан мұрагері болмауы.

【绝唱】jué chàng【зат.】① жазушылық өнер: 千古~ көне заманғы жазушылық өнері.

【绝处逢生】jué chù féng shēng өлімнен құтылу, қиын жағдайдан шығу жолын табу деген мағынада.

【绝代】jué dài〈书〉【ет.】 ерекше, бұрын соңды болмаған: ~ 佳人 бұрын соңды кездеспеген сұлу.

【绝倒】jué dǎo〈书〉【ет.】① ішек сілесі қатып құлу.② аса қадірлеу, қатты құрметтеу.

【绝地】jué dì【зат.】① қауіпті жер, тіршіліктен алшақтаған орын.② қиын жағдай, амалсызда болу.

【绝顶】jué dǐng①【үс.】 өте, аса, тым: ~ 聪明 өте зерек.②〈书〉【зат.】 шын, ең биік нүкте: 会当凌~, 一览众山小 бір қарағанда бұл шын жақын болып көрінеді екен.

【绝对】jué duì①【сын.】 ешбір шарт жағдайдың болмауы: ~ 真理 ешбір шартсыз шындық.②【сын.】 арнайы бір зат үшін жағдайдың болмауы: ~ 温度 температуралық жағдайдың болмауы.③【үс.】 міндетті түрде: ~ 正确 міндетті түрде дұрыс болу.④【үс.】 ең, тым, аса: 我们的同志~ 大多数都是好同志 біздің серіктестеріміздің барлығы бір мақсатты аса көздеуде.

【绝对高度】jué duì gāo dù теңіз деңгейінен биік болу.

【绝对零度】jué duì líng dù (физикалық) абсолютті нөл (ауа температурасына байланысты).

【绝对湿度】jué duì shī dù абсолютті ылғалдылық (ауа температурасына байланысты).

【绝对温标】jué duì wēn biāo абсолютті шкала.

【绝对真理】jué duì zhēn lǐ (философия) абсолютті шындық.

【绝对值】jué duì zhí【зат.】 (математикалық) санның абсолютті мәні, санның модулі.

【绝好】jué hǎo【сын.】 аса достастық: ~ 的机遇 аса достастық жағдай.

【绝后】jué hòu【ет.】① ұрпақтың болмауы.② бұдан былай болмау: 空前~ бұрын соңды болмаған.

【绝户】jué hu①【ет.】 ұрпақтың жалғаспауы.②【зат.】 адамның артынан отбасында мұрагері қалмау.

【绝活】jué huó(~ 儿)【зат.】 аса шеберлік: 一定要把师傅的~ 学到手 оқытушыдан шеберлігі міндетті түрде асып түсу керек.

【绝技】jué jì【зат.】 аса шеберлік, асқан өнер: 身怀~ ішінде асқан шебер болу.

【绝迹】jué jì【ет.】 жоқ болып кету, ізсіз жоғалу: 天花在我们这儿已经~ асыл гүлдер біздің кезімізде жоғалып кеткен.

【绝佳】jué jiā【сын.】 керемет, ең жақсы, үздік: 风景~ керемет пейзаж.

【绝交】jué jiāo【ет.】 достық қарым қатынасты үзу, тоқтату: ~ 多年 көп жылдық достық байланысты үзу.

【绝经】jué jīng【ет.】 (медициналық) әйел адамның қырық пен елу жас аралығында болатын климакс циклы.

【绝境】jué jìng【зат.】①〈书〉 жалпы тіршіліктен алшақтатылған аумақ.② шығатын жері жоқ жер.

【绝句】jué jù【зат.】 төрт жолдан тұратын өлең, шумақ.

【绝口】jué kǒu①【ет.】 ауызды жабу, сөйлемей.②【үс.】 сөйлеуден бас трату, сөйлемей: 他~ 不提此事 ол бұл іс жайлы сөйлеуден бас тартты.

【绝伦】jué lún〈书〉【ет.】 дара, бұрын соңды болмаған, ерекше: 荒谬~ бұрын соңды болмаған сандырақ.

【绝门】jué mén①【зат.】 кейінгі ұрпағы болмай: ~ 绝户 ұрпағы жоқ адам.②(~ 儿)【зат.】 шешуші жайт, айлалы жол: 这一手是他的~ мына тәсіл оның шешуші жолы болып саналады.

【绝密】jué mì【сын.】 аса құпиялы: ~ 材料 аса құпиялы құжаттар.

【绝妙】jué miào【сын.】 ғажайып, керемет: ~ 的音乐 ғажайып әуен.

【绝灭】jué miè【ет.】 жойылу, өлу: 恐龙早已~ 恐龙лар бұрында жойылып кеткен.

【绝命书】jué mìng shū【зат.】 өзіне өзі қол жұмсаған адамның соңғы хаты.

【绝情】jué qíng①(--)【ет.】 достық қарым қатынастарды үзу.

【绝色】jué sè〈书〉【зат.】 әйел адамның керемет көркі: ~ 佳人 сұлу әйел.

【绝食】jué shí【ет.】 аштық жариялау.

【绝世】jué shì【ет.】 бұрын соңды болмаған, ерекше: ~ 珍品 бұрын соңды болмаған асыл зат.

【绝收】jué shōu【ет.】 егіннің шықпауы.

【绝嗣】jué sì〈书〉【ет.】 артынан ұрпағын қалдырмау.

【绝望】jué wàng【ет.】 үмітін үзу: 感到~ үмітін үзгендігі сезіну.

【绝无仅有】jué wú jǐn yǒu дара: 这种奇事是~ 的 өз арасында дара туынды болып табылады.

【绝响】jué xiǎng〈书〉【зат.】 көп уақыттан бері ұмытылып кеткен іс.

【绝续】jué xù【ет.】 соңғы: 存亡~ 的关头 соңғы әрі шешуші тәсіл.

【绝学】jué xué〈书〉【зат.】① жоғалып кеткен ғылым.② жетілген ғылым: 高才~ жетілген дарын.

【绝艺】jué yì: асқан шеберлік: 身怀~ асқан шебердің иесі болу.

【绝育】jué yù【ет.】 (медициналық) залалсыздандыру.

【绝缘】juéyuán【ет.】① оқшаулау, оқшауландыру.② оқшау, бөлек, алшак.

【绝缘体】juéyuántǐ【зат.】(электрлік) оқшаулағыш.

【绝缘子】juéyuánzǐ【зат.】оқшаулағыш.

【绝招】juézhāo(～儿)【зат.】асқан шеберлік: 身怀～асқан шеберлікті сақтау.

【绝症】juézhèng【зат.】өлімге апаратын ауру, жазылмайтын дерт: 身患～жазылмас дерттен киналып өлу.

【绝种】juézhǒng【ет.】жойылу, жоғалу, өліп кету.

【倔强】juéjiàng同 кырсық, айтқанынан қайтпайтын.

【倔犟】juéjiàng【сын.】кырсық: 性格～кырсық мінезді.

掘 jué【ет.】казу, ұңғу: ～井 құдық казу.

【掘进】juéjìn【ет.】өту.

【掘土机】juétǔjī【зат.】экскаватор.

桷 jué〈书〉(ботаника) алма ағашының түрі.

崛 jué〈书〉биік, асқак.

【崛起】juéqǐ〈书〉【ет.】① кенеттен пайда болу.② гүлдену, даму, асқақтау: 为人才～创造条件 адамды оның жеке қасиеттері асқақтады.

【脚色】juésè театр кейіпкері.

觥 jué〈书〉қанағаттанбау, ойынан шықпау.

厥-ljué① есінен тану: 昏～есінен танып құлау.②(Jué)【зат.】фамилияға қолданылады.

厥-2jué〈书〉代 басқа біреудікі, оның: 大放～词 мәдени төңкеріс кезінің сөздері.

催 jué〈书〉фамилияға қолданылады.

劓 jué баспаға арналған тақтайша.

譎(jué)jué〈书〉① алдау, ұрлау: 正而不～адал адамды алдап арбау.② ерекше, қастерлі: 诡～ерекше өтірік айту.

【譎诈】juézhà〈书〉【сын.】ку, айлалы: ～多端 өте ку адам.

蕨 jué【зат.】(ботаника) кырықжапырақтың түрі.

【蕨类植物】juélèizhíwù(ботаника) кырықжапырақ тектес өсімдіктер.

獯 jué ашулану, ызалану, қаһарлану.

榷 jué(～儿)【зат.】бағана, ағаш тақтай: 钉上一个小木～儿 кішігірім ағаш тақтайды шегелеу.

【榷子】juézi【зат.】қысқа ағаш бағана: 木头～ағаш бағана.

噓 jué〈书〉қарқылдап күлу, ішек сілесі қатып күлу: 可发一～қатты күлу.

馐 jué同 кішігірім күрек, кетпен.

爵 ljué① шен, атақ: 公～қоғамдық

атақ.②(Jué)【зат.】фамилияға қолданылады.

【爵禄】juéù〈书〉【зат.】адамның шені мен соған байланысты ақысы.

【爵士】juéshì【зат.】«мырза», ер адамға қаратып атау сөзі.

【爵士乐】juéshìyuè【зат.】джаз, джаз әуені.

【爵位】juéwèi【зат.】шен, даңқ.

蹶(蹶)jué шалыну, жығылу: 一～不振 шалынып сүрініп жайсыздану.

矍 jué〈书〉корку, аландау.

【矍铄】juéshuò〈书〉【сын.】зор, мықты: 精神～мықты рух.

嚼 jué义同“嚼”(jiáo) шайнап жұту:

咀～жаксылап шайнау.

爝 jué[爝火](juéhuǒ)〈书〉【зат.】шамшырақ, алау.

攫 jué тартып алу, иемдену: ～取 тартып алып иелену.

【攫取】juéqǔ【ет.】тартып алу, иемдену.

jué

蹶 jué[蹶子](juézi)【зат.】сүрініп, жығылу, құлау, шалыну.

juè

倔 juè【сын.】күңіренген, жабық кабакты, тымырайған: ～脾气 тымырайған мінез.

【倔头倔脑】juè tóu juè nǎo кырсық, айтқанынан қайтпайтын.

jūn

军 jūn【зат.】① әскери полк, әскер: 我～менің скерім.② әскерлерді тәртіппен ұйымдастыру: 第一～бірінші әскер.③(Jūn) фамилияға қолданылады.

【军备】jūnbèi【зат.】әскери қару жарак: 扩充～әскери күшті жақсарту.

【军车】jūnchē【зат.】әскери көлік.

【军刀】jūndāo【зат.】әскери пышак.

【军地】jūndì【зат.】әскери шекара.

【军队】jūnduì【зат.】әскери бөлімше.

【军法】jūnfǎ【зат.】әскери заң, әскери сот: 违反军纪者将按～处置 әскери тәртіпті бұзғандар әскери сотта қарастырылады.

【军费】jūnfèi【зат.】әскери шығындар (қаржылай).

【军风】jūnfēng【зат.】әскери түр.

【军服】jūnfú【зат.】әскери киім, мундир.

【军港】jūngǎng【зат.】әскери порт.

【军歌】jūngē【зат.】① сапта жүріп ән айту.② саптық ән.

【军工】jūngōng【зат.】① әскери өнеркәсіп.② әскери инженер.

【军功】jūngōng【зат.】әскери жетістіктер: 赫赫～даңқты әскери жетістіктер.

【军功章】jūngōngzhāng【зат.】әскери жетістіктер үшін алынған медаль.

【军购】jūngòu【ет.】әскери мадақтау: ～合同 әскри мақтау келісімі.

【军官】jūnguān【зат.】офицер.

【军管】jūnguǎn【ет.】әскери бақылау.

【军国主义】jūnguó zhǔyì милитаризм.

【军号】jūnhào【зат.】әскери дауыл.

【军徽】jūnhuī【зат.】әскери таңба.

【军婚】jūnhūn【зат.】әскери және азаматтық адамдар арасында неке құру.

【军火】jūnhuǒ【зат.】әскери қор: ～库 әскери қорды жинайтын сарай.

【军机】jūnjī【зат.】① әскери тапсырма.② әскери құпия: 泄露～әскери құпиянң шығып кетуі.

【军籍】jūnjí【зат.】әскердің жеке құрамы туралы тізім.

【军纪】jūnjì【зат.】әскери тәртіп: ～严明 қатаң әскери тәртіп.

【军舰】jūnjiàn【зат.】әскери жабдықталған кеме.

【军阶】jūnjiē【зат.】әскери ранг.

【军礼】jūnlǐ【зат.】әскери этикет: 行～әскери этикетті сақтау.

【军力】jūnlì【зат.】әскери күш.

【军粮】jūnliáng【зат.】әскери провиант.

【军龄】jūnlíng【зат.】әскерге шақырылатын жас.

【军令】jūnlìng【зат.】әскери бұйрық: ～状 ресми түрдегі әскери бұйрық.

【军令状】jūnlìngzhuàng【зат.】әскери заңның барлық қатаңдығына сай жаза көтеруді мойынсыну.

【军旅】jūnlǚ〈书〉【зат.】әскери шеп.

【军马】jūnmǎ【зат.】① атты әскер.②〈书〉әскери ат.

【军民】jūnmín【зат.】әскер мен халық: ～鱼水情 әскер мен халық су мен мен балық сияқты бір бірімен байланысқан.

【军品】jūnpǐn【зат.】әскери құралдар.

【军棋】jūnqí【зат.】әскери ойын (елді мекеннің макетінде ойналады).

【军旗】jūnqí【зат.】әскери ту.

【军情】jūnqíng【зат.】әскери ахуал: 刺探～әскери жағдайды бақылау.

【军区】jūnqū【зат.】әскери аудан.

【军权】jūnquán【зат.】әскери билік: 掌握～әскери билікті қолға алу.

【军人】jūnrén【зат.】 әскери қызметкер.
 【军容】jūnróng【зат.】 әскери сырт көрініс: 整饬~ қалыпқа келтірілген әскердің сырт көрінісі.
 【军士】jūnshì【зат.】 кіші лейтенант.
 【军事】jūnshì【зат.】 әскери қызмет: ~工作 әскери қызмет атқару.
 【军事法庭】jūnshì fátíng әскери сот трибуналы.
 【军事管制】jūnshì guǎnzhi әскери қатаң бақылау.
 【军事基地】jūnshìjīdì әскери база.
 【军事科学】jūnshì kēxué әскери ғылым.
 【军事体育】jūnshì tǐyù спорттың әскери түрі.
 【军事训练】jūnshì xùnlìan әскери оқу.
 【军事演习】jūnshì yǎnxí әскери оқудан өту: 大规模~ кең ауқымдағы әскери оқу жүргізу.
 【军售】jūnshòu【ет.】 қару жарак сату: 对外~ шетке қару жарак сату.
 【军属】jūnshǔ【зат.】 әскери қызметкердің отбасы мүшелері.
 【军团】jūntuán【зат.】 әскери легион.
 【军威】jūnwēi【зат.】 әскердің даңқы: ~大振 әскери даңқты іске асыру.
 【军务】jūnwù【зат.】 әскери мәселелер: ~繁忙 арбалас әскери жұмыстар.
 【军衔】jūnxián【зат.】 әскери шен.
 【军饷】jūnxiǎng【зат.】 әскерді қаржыландыру.
 【军校】jūnxiào【зат.】 әскери училище.
 【军械】jūnxiè【зат.】 қару жарак.
 【军心】jūnxīn【зат.】 әскери рух: 振奋~ әскерді рухтандыру.
 【军需】jūnxū【зат.】 ① әскерді қамтамасыздандыру. ② (әскери) интендант.
 【军训】jūnxùn【ет.】 әскери дайындық.
 【军演】jūnyǎn【ет.】 әскери оқу: 举行海陆空联合~ әскери оқу жүргізу.
 【军医】jūnyī【зат.】 әскери дәрігер.
 【军营】jūnyíng【зат.】 казарма, әскери лагерь.
 【军用】jūnyòng【сын.】 әскери, әскери мақсатта: ~物资 әскери мақсаттағы тауарлар.
 【军邮】jūnyóu【зат.】 әскери пошта.
 【军乐】jūnyuè【зат.】 әскери ән, сапта жүріп айтағын ән.
 【军种】jūnzhǒng【зат.】 қарулы күштер.
 【军装】jūnzhuāng【зат.】 қаруландыру.
 均 jūn ①【сын.】 бірқалыпты,

біркелкі: 平~ бірқалыпты тыныш. ②〈书〉【ус.】 барлық, түгел, жаппай. ③ (Jūn)【зат.】 фамилияға қолданылады.
 【均等】jūnděng【сын.】 бірдей, тең: 机会~ тең мүмкіндік.
 【均分】jūnfēn【ет.】 теңестіру, бірдей үйлестіру: 大伙~ барлығын бірдей үйлестіру.
 【均价】jūnjià【зат.】 орта баға: 新楼每平方米~3000元 жаңа тұрғын үйлердің орташа бағасы шаршы метрге үш мың юань болып табылады.
 【均势】jūnshì【зат.】 тепе теңдік жағдайы: 保持~ тепе теңдікті сақтап ұстап тұру.
 【均摊】jūntān【ет.】 тең етіп бөлу: 费用按户~ шығындарды тең бөлу.
 【均线】jūnxiàn【зат.】 орта мәндердің кестесі.
 【均匀】jūnyún【сын.】 тең, бірдей, қалыпты: 今年的雨水很~ биылғы жылы бірқалыпты жаңбыр жауды.
 【均沾】jūnzhān【ет.】 баршалардың пайдасы үшін: 利益~ ортақ пайда.
 【均值】jūnzhí【зат.】 орта есеп.
 龟(龜) jūn [龟裂] (jūnliè) ①同“ аяздан жарылу”. ②【ет.】 жарылу, тесілу: 天久不雨, 田地~ көп уақыт бойы жауын түспегендіктен, жердің беті телімденіп кетті.
 君 jūn ① патша, монарх, билеуші: 国~ мемлекет билеушісі. ② адамдарға сыпайы түрде қартапа сөйлеу. ③ (Jūn)【зат.】 аданың есімі.
 【君临】jūnlín〈书〉【ет.】 билеу, император болу: ~天下 аспан асты императоры.
 【君权】jūnquán【зат.】 монархиялық билік.
 【君王】jūnwáng【зат.】 билеуші.
 【君主】jūnzǔ【зат.】 ежелгі заманда императорға айтылатын қаратпа сөз.
 【君主国】jūnzǔguó【зат.】 монархиялық мемлекет.
 【君主立宪】jūnzǔ lìxiàn конституциялық монархия.
 【君主制】jūnzǔzhì【зат.】 монархия.
 【君子】jūnzǐ【зат.】 жоғары рухани қасиеттерге ие адам: 正人~ нағыз джентельмен.
 【君子国】jūnzǐguó【зат.】 мінсіз мемлекет (утопия).
 【君子兰】jūnzǐlán【зат.】 (ботаника) лилия (лалагүл) гүлі.
 【君子协定】jūnzǐxiédìng ауызша келісімге келу.
 jùn
 俊 jùn ①【сын.】 көркем, әдемі, сұлу: ~秀 сұлу адам! ② ақылды, зерек: 英~ даналық. ③ (Jùn)【зат.】

фамилияға қолданылады.
 【俊杰】jùnjié【зат.】 дарынды, талантты адам.
 【俊朗】jùnlǎng【сын.】 дарынды: ~聪慧 зерек, алғыр.
 【俊美】jùnměi【сын.】 сымбатты, көрікті, сұлу, хор: 容貌~ сымбатты әлпет.
 【俊俏】jùnqiào〈口〉【сын.】 перизатты, парасатты: 模样~ сырт көрінісі парасатты.
 【俊秀】jùnxiù【сын.】 дарынды, керемет, көрікті: 容貌~ бет әлпеті көрікті.
 郡 jùn ① аудан, облыс, өлке: ~县 уезд. ② (Jùn)【зат.】 фамилияға қолданылады..
 【郡主】jùnzǔ【зат.】 ханшайым, ұлы патшайым деген мағынада.
 拮 jùn〈书〉 көтеру, жинау, жинақтау.
 峻 jùn ① (山) биік, асқақ: 高山~ биік жар. ② қатал, қатаң: 严~ қатаң.
 【峻拔】jùnbá【сын.】 (山) тау шыңы.
 【峻急】jùnjí〈书〉【сын.】 ① өзеннің қатты ағысы. ② табиғи апат.
 【峻峭】jùnqiào【сын.】 асқар, биік: 山势~ биік таулы шатқал.
 浚(澗) jùn〈书〉 желінген тағам қалдықтары.
 浚(澗) jùn су жолын жүргізу, арық қазу: ~河 өзеннің сағасын жүргізу.
 骏(駿) jùn жүйрік ат.
 【骏马】jùnmǎ【зат.】 тұлпар, пырақ.
 珉 jùn〈书〉 нефрит асыл тасы.
 菌 jùn【зат.】 (биология) бактерия, басцилла.
 【菌子】jūnzi〈方〉【зат.】 саңырауқұлақ.
 焮 jùn〈书〉 отқа күйдіру, жағу, өртеу.
 峻 jùn шаруа, егінші, диқан.
 竣 jùn аяқтау, бітіру: 完~ аяқтау, ~事 жұмысты бітіру.
 【竣工】jùngōng【ет.】 шаруаны аяқтау: ~验收 қабылдауды аяқтау.
 隽 jùn〈书〉 шоғырлану, жиналу, топталу.
 К
 kā
 【咔嚓】kāchā【ел.】 бір заттың сынғандағы дыбысы.
 【咔嚓】kāchā【ел.】 құлыптың құлптанғаны немес есіктің ілінгенде шығатын дыбысы.
 【咔嚓】kāchā【ел.】 құлыптың құлттанғаны немес есіктің ілінгенде шығатын дыбысы.
 【咖啡】kāfēi【зат.】 ① (ботаника) кофе дәндері өсетін ағаш. ② кофе (дәндері). ③ кофе сусыны.

【咖啡碱】kāfēijiǎn【зат.】 кофеин.
 【咖啡色】kāfēisè【зат.】 кофе түстес (ашық коңыр түс).
 【咖啡厅】kāfēitīng【зат.】 кафе, кафетерий.
 【咖啡因】kāfēiyīn【зат.】 кофеин.
 【咯】kā【ел.】 сынған кездегі шығатын дыбыс (мысалы, сырт, сарт, т.б.).
 【咯吧】kābā. бір заттың сынғандағы дыбысы.
 【咯哒】kādā. құлыптың құлттанғаны немес есіктің ілінгенде шығатын дыбысы.
 【喀斯特】kāstè【зат.】 (геология) карст.
 【搗】kā〈口〉【ет.】 пышақпен қыру.

kǎ

【卡】kǎ①【мөл.】 каллория мөлшерінің қысқаша атауы.② карточка (кітапханаға, тіркеуге т.б.): 资料~ қаржы карточкасы.③【зат.】 магнитті карточка: 刷~ магнитті карточканы жою.④ кассета, ұнтаспа (дыбыс тасушы құрал).⑤ ауыр жүк тасымалдайтын автокөлігі.
 【卡宾枪】kābīnqiāng【зат.】 (әскери) карабин.
 【卡车】kāchē【зат.】 ауыр жүк тасымалдайтын автокөлік.
 【卡尺】kāchǐ【зат.】 штангель, штангециркуль: 游标~ штангециркульдің нониусы.
 【卡带】kǎdài【зат.】 аудиокассета (ұнтаспа): 音乐~ музыкалық ұнтаспа.
 【卡丁车】kǎdīngchē【зат.】 карт (кішігірім, мини автокөлік).
 【卡规】kǎguī【зат.】 (тезникалық) калибр.
 【卡介苗】kǎjièmiáo【зат.】 туберкулез ауруына қарсы Кальмет пен Герен вакциналары.
 【卡拉OK】kāla-OK Калашар, Тибеттік автономиялық өлке.
 【卡路里】kǎlùlǐ【мөл.】 калория.
 【卡片】kǎpiàn【зат.】 карточка: ~目录 каталогтік карточка.
 【卡其】kǎqí【зат.】 хаки.
 【卡钳】kǎqián【зат.】 калиберлік циркуль.
 【卡特尔】kǎtè'ěr【зат.】 картель.
 【卡通】kǎtōng【зат.】① карикатура (мазак етіп сурет салу).② мультфильм.
 【佉】kǎ [佉佉族] (Kǎwǎzú)【зат.】 қава, Юньнань провинциясында мекен ететін ұлт.
 【卡叽】kǎjī【зат.】 қорғанышты, хаки түсті маға.

【卡唑】kǎzuò【зат.】 (химиялық) карбазол.
 咯 kǎ【ет.】 жөтелу: ~血 қан жөтелу.
 【咯血】kǎxiě【ет.】 қақырықпен аң шығару, қан құсу.
 【卡】kǎ【зат.】 (химиялық) карбиламин.

kāi

【开】kāi①【ет.】 ашу: ~门 есікті ашу | 不~口 аузын ашпау.②【ет.】 ашу, бұзу, салу: ~路 жол ашу.③【ет.】 бөлу, бөлісу, үзілу, түсу: 桃树~花了 шабдалы ағашының гүлдері түсті | 扣儿~了 түйме үзіліп қалды.④【ет.】 мұздың еруі: 河~了 өзеннің мұзы еріді.⑤ алу, кетіру, қуу: ~戒 абай болмау.⑥【ет.】 іске асыру: ~枪 пистолеттен ату | ~汽车 көлік айдау.⑦【ет.】 шығу, аттану: 昨天~来两团人, 今天又~走了 кеше адамдардың екі тобы келген болатын, бүгін олар аттанғалы жатыр.⑧【ет.】 ашу, негізін салу, қалау: ~医院 емхана ашу.⑨ басынан бастау: ~工 жұмысты бастау | ~学 оқуды бастау.⑩ (Kāi)【зат.】 адамның есімі.
 开 2 kāi【мөл.】① өлшеу: 这条金项链是十八~的 мына алтын алқа он сегіз қараттан тұрады.② кельвин.
 【开拔】kāibá【ет.】 (армия) жолға шығу, аттану: 拂晓前, 部队~了 таң атпас бұрын алдыңғы әскери шеп жолға аттанды.
 【开班】kāibān【ет.】 оқу корпусын ашу.
 【开办】kāibàn【ет.】 ашу, негізін салу: ~幼儿园 бала бақшасын ашу.
 【开本】kāiběn【зат.】 кітаптың (оқулықтың) форматы.
 【开笔】kāibǐ【ет.】① көне заманда бірінші рет ақындық өнерді бастауды айтады.② бірінші жылы жазушылықпен айналысу: 新春~ жаңа жылдан бастап жазушылықпен шұғылдну.③ кітапқа немесе басқа да баспа құралдарына мақала жазу.
 【开编】kāibiān【ет.】 жазуды бастау: 这部大词典已经~ мына үлкен сөздікті жазу басталып қойған.
 【开标】kāibiāo【ет.】 жазушылық жолын бастау (алғаш рет мақала т.б. жазу).
 【开播】2kāibō【ет.】 егін егуді бастау.
 【开采】kāicǎi【ет.】 пайдалы қазбаларды тауып, оларды өңдеу: ~石油 мұнай табу (мұнай өңдеу).
 【开场】kāichǎng【ет.】 бастау, басталу, ашылу.
 【开场白】kāichǎngbái【зат.】 пролог,

бастау сөздері, кіріспе.

【开车】kāichē【ет.】① автокөлікті жүргізу, айдау: 路滑, ~要注意安全 жол тайғанақ болып тұр, көлікті айдағанда қауіпсіздік ережелерін сақтау керек.② автокөлікті оталдыру.
 【开诚布公】kāichéngbùgōng шын ниетпен, шынайы, шын жүректен.
 【开诚相见】kāichéngxiāngjiàn адал болу, шын жүректен ниет білдіру.
 【开秤】kāichèng【ет.】 сауданы бастау, сауда ашу: 果品收购站已经~收购西瓜了 жеміс жидектің пісетін уақыты келді, қарбыз сатуды бастау керек.
 【开初】kāichū【зат.】 біріншіден, алдымен, басында: ~他们互不了解, 日子一久, 也就熟了 басында олар дайын болмады, сондықтан күні бойы дайындалды.
 【开除】kāichú【ет.】 бөлу, алып тастау: ~党籍 партиядан шығу.
 【开锄】kāichú【ет.】 жер жыртуға кірісу.
 【开创】kāichuàng【ет.】 ашу, негізін қалау, бастау: ~新局面 жаңа ахуалды бастау.
 【开春】kāichūn(~儿)【ет.】 ерте көктем: 一~, 天气就渐渐暖和起来了 / ерте көктемде ауа райы бірте бірте жылынап бастайды.
 【开打】kāidǎ【ет.】 акробаткалық өнер көрсету.
 【开裆裤】kāidāngkù【зат.】 кішкентай балалар киетін арнайы қиығы бар шалбар.
 【开刀】kāidāo【ет.】① пышақпен кесу: ~问斩 бас кесу (өлім жазасын жүзеге асыру).②(медицина) операция жасағанда қолданылатын хирургиялық скальпель.
 【开导】kāidǎo【ет.】 қалау, соғу, тұрғызу, салу: 孩子有缺点, 还是得耐心~ ішкентай балалардың кемшіліктері көп, үлкен шымдылықты қалау керек.
 【开倒车】kāidàoche артқа шегіну, артқа жүру, кері қайту: 要顺应历史潮流, 不能~ тарихтың көтерілген шағында артқа шегінуге болмайды.
 【开道】kāidào【ет.】① жолмен жүру, жол көрсету: ~车 көлік жолымен жүру.②〈方〉 жол беру, жол ашу.
 【开吊】kāidiào【ет.】 адам қайтыс болғандағы салтты жасау.
 【开动】kāidòng【ет.】① бастау, алға жүру: ~机车 паровоздың алға жүруі.② алға жылжу: 队伍休息了一会儿就~了 әскери отряд шамалы демалып болған соң, қайта алға жүрді.
 【开冻】kāidòng【ет.】 жылымық.
 【开端】kāiduān【зат.】 бастау,

бастапқы кезең: 良好的 ~ басында жақсы шырай таныту.

【开发】kāifā【et.】① гүлдендіру, жандандыру: ~ 荒山 тақыр тауды гүлдендіру.② дамыту: ~ 高新技术 жаңа технологияларды дамыту.

【开发】kāi-fā【et.】 даму, алға басу, өрістеу: ~ 喜钱 ақшалай сыйлықтың өрістеуі.

【开饭】kāifàn【et.】① дастарханға ас дайындау.② ас берілу кезі.

【开方】1 kāifāng(~ 儿)【et.】 дайындау мәзірін түсіндіру.

【开方】2 kāifāng【et.】 (математика) түбір астындағы санның мәнін табу.

【开房间】kāifāngjiān〈方〉 бір түнге қонақүйден бөлме алу (немес ауызекі тілде бір түндік секс).

【开放】kāifàng①【et.】 ашылу: 百花 ~ гүл ашу.②【et.】 тыйым салу: 改革 ~ реформаларға тыйым салу.③

【сын.】 мәнін ашу, мағынасын түсіну: 性格 ~ адам табиғатын ашу.

【开付】kāifù【et.】 тізім жасау, түсіндірме жасау: ~ 收据 квитанциялар тізімін жасау.

【开赴】kāifù【et.】 артынан бару, соңынан еру: ~ 前线 майданның соңынан еру.

【开革】kāigē【et.】 жұмыстан босату, жұмыс орнынан қуу.

【开工】kāigōng【et.】① жұмысқа кірісу, іс бастау.② жаңа жұмыс орнына орналасу.

【开关】kāiguān【зат.】① қала есігін ашу, кедендік кедергіні ашу.② электрлік қосқыш.

【开光】kāiguāng【et.】 нұр шашу, жарық шашу (немес будда ілімі бойынша жақсылық жасау).

【开锅】kāiguō〈口〉【et.】 қайнау: | 等开了锅再下面条 қазан қайнап жатыр.

【开国】kāiguó【et.】 мемлекеттің негізін алау: ~ 大典 мемлекет негізін қалау салтанатты шарасы.

【开航】kāiháng【et.】① су жолын ашу.② кеме немесе ұшық арқылы сауда жолдарын ашу.

【开河】-1 kāihé【et.】 су жолын ашу.

【开河】-2 kāihé【et.】 су каналын қазу.

【开后门】kāihòumén(~ 儿) артқы есікті ашу (басқаша жол табу, құпия есік ашу).

【开户】kāihù【et.】 құлдықтан босану, бос адам болу.

【开花】kāihuā(~ 儿)【et.】① гүлдеу: ~ 结果 жемістің гүлдеуі.② гүлдің ашылуы.③ қуану, күлімсіреу: 心里开了花 ішінен қуып күлімсіреу.

【开怀】kāihuái【et.】 еш уайымдамау, өз өзін жеңіл сезіну: ~ 畅饮 еш

уайымдамай ішімдік ішу.

【开怀儿】kāihuáir〈口〉【et.】 бірінші рет бала босану.

【开荒】kāihuāng【et.】 тың көтеру, тың зерттеу.

【开会】kāihuì【et.】 жиналыс ашу, мәжіліс өткізу.

【开荤】kāihūn【et.】① жыныстық қатынасқа түсу.② қызметтен кету.

【开火】kāihuǒ(~ 儿)【et.】① от ашу, әскери істе от ашу: 前线 ~ 了 алдыңғы майданға от ашу.

【开伙】kāihuǒ【et.】① тағам әзірлеу.② қоғамдық тамақтану.

【开豁】kāihuō【сын.】① кең пейілді болу.② жүрегі кең, жарқын адам: 听了报告, 他的心里更 ~ 了 / естуімше ол жүрегінде өте пейілді адам.

【开机】kāijī【et.】① электронды құрылғы ны іске қосу.② жарықты қосу.

【开价】kāijià(~ 儿)【et.】 бағалау, бағаны бекіту: ~ 太高 тым жоғары бағалау.

【开间】kāijiān①〈方〉【мөл.】 тұрғын үйдің немес бөлменің ені, кеңдігі.②【зат.】 қайцзянь (ен мөлшері).

【开讲】kāijiǎng【et.】 дәріс оқу, түсіндіру, анықтау, ұғындыру.

【开奖】kāijiǎng【et.】 ынталандыру: 足球彩票今晚当众 ~ бүгінгі футбол ойынында барлық жұрттың алдында лотерея билетімен ынталандыру жүлдесін ұтып алдым.

【开交】kāijiāo【et.】 шешу, аяқтау, бір жақты ету: 忙得不可 ~ қарбаластығымыннен істі аяқтауға уақыт болмай жатыр.

【开胶】kāijiāo【et.】 шешу, ыңғайластыру: 三合板 ~ 就没法用了 үш қабатты фанераны ыңғайластыратын уақыт келді.

【开街】kāijiē【et.】 қала көшелерін ашу, жол магистралін ашу.

【开解】kāijiě【et.】 көңілін орнына келтіру, жұбатау.

【开戒】kāijiè【et.】 сөзінде тұрмау, айтқанынан қайту.

【开金】kāijīn【зат.】 қарат (алтынның тазалы граммын өлшеу мөлшері).

【开垦】kāikěn【et.】 жер жырту, жерді өңдеу.

【开口饭】kāikǒufàn【зат.】 тамақ әзірлеу.

【开口子】kāikǒu-zi① алға басу, өрлеу.② жаракат, дененің бір жерін кесіп алу.

【开快车】kāikuàichē тездету, шұғыл түрде іске асыру: 又要 ~, 又要保证质

【мөл.】 шұғыл түрде сапа жағын жоғарылату.

【开矿】kāikuàng【et.】 пайдалы қазбалар табу.

【开阔】kāikuò①【сын.】 кең ауқымды: ~ 的广场 кең алаң.②【сын.】 кең диапазонды. Өрісі кең.③【et.】 кеңістік кеңдігі: ~ 眼界 көз алдындағы кеңістік өрісі.

【开阔地】kāikuòdì【зат.】 (топография) ашық жер.

【开例】kāilì【et.】 ерекше жағдай тудыру, үлгі жасау.

【开镰】kāilián【et.】 егін ору кезеңін бастау.

【开脸】kāiliǎn【et.】① қалыңдықтың бетін әдемілеу (баяу).② адамның бетін сылау (косметика).

【开列】kāiliè【et.】 тізіп атау, ретпен санау: ~ 【зат.】 单 адам есімдерін тізіп атау.

【开裂】kāiliè【et.】 тырсылдап сыну, жырақтың айда болуы: 木板 ~ тактайшада жырақтардың пайда болуы.

【开路】kāilù①【et.】 жолмен жүру: 逢山 ~, 遇水架桥 тауға өзенді кесіп өтетін көпір жолымен шығу.②【et.】 жол көрсету.

【开绿灯】kāilǜdēng жасыл жарық беру (рұқсат беру, жол беру): 不能给不合格产品上市 ~ тексеруден өтпеген тауардың нарыққа шығуына жол бермеу керек.

【开锣】kāiluó【et.】 (театр) спектакльді бастау: ~ 戏 театр қойылымын бастау.

【开门】kāimén【et.】① есікті ашу: ~ 办学 оқу есігін ашу.② іс ашу, кәсіпті бастау: 银行九点才 ~ 银行 кыркүйектен бастап жұмысына кіріседі.

【开门红】kāiménhóng басынан бастап жақсы, оңды нәтиже көрсету: 争取新学年 ~ жаңа оқу жылының басынан бастап жақсы нәтиже көрсету.

【开门见山】kāiménjiànshān ашық, тіке, бірден.

【开门揖盗】kāiményīdào «есікті қарақшылардың алдынан ашу», қауіптің бар екенін біле тұра тәуекелге бару.

【开蒙】kāiméng【et.】 алғаш рет мектепке бару, бірінші рет оқуға кірісу: 他六岁开的蒙 ол алты жасар балаларды алғаш оқуға қабылдады.

【开明】kāimíng【сын.】 алдыңғы қатарлы: ~ 人士 алдыңғы қатардағы кісілер.

【开拍】kāipāi【et.】 фильм түсіріп бастау.

【开盘】kāipán(~ 儿)【et.】① сауданы ашу.② бастапқы биржа курстары.

【开瓢儿】kāipiáor〈方〉【et.】 бас қатыру.

【开票】kāipiào【et.】① сайлау бюллетеньдерін толтыру: 当众 ~ бүкіл

халықтың көзінше сайлау бюллетеньдерін толтыру.② чек жазып беру.

【开启】kāiqǐ【et.】① ашу: ~ 闸门 дарбазаны ашу.② бастау, негізін қалау, ашу: ~ 一新【ec.】新风 осы дәуірде жаңа стильді бастау.

【开腔】kāiqiāng【et.】айтып бастау.

【开缺】kāiquē【et.】бос жұмыс орнының пайда болуы.

【开赛】kāisài【et.】жарысты бастау, сайысқа түсу: 亚洲杯足球赛~ Азия футбол матчның басталуы.

【开山】kāishān【et.】① жол торабын соғу: ~ 劈岭 тау арасынан жол ашу.② тау пайдалы қазбаларын зерттеп, өңдеу.③ будда ілім бойынша қарбаласып тіршілік ету ді білдіреді.

【开山】kāi-shān【zat.】тау ресурстарын зерттеу, игеру.

【开山祖师】kāishān zǔshī негізін қалаушы.

【开墒】kāishāng【et.】жер жыртуды бастау.

【开哨】kāishào【et.】бақылау, күзету.

【开设】kāishè【et.】① негізін қалау: ~ 洗染【店】химиялық тазарту орталығының негізін қалау.② ашу, бастау: ~ 公共关系课 қоғаммен араласу орталығын ашу.

【开氏温标】Kāishī wēnbīāo Кельвин температура шкаласы.

【开市】kāishì【et.】① сауданы ашу, нарыққа шығу.② төлеу.

【开释】kāishì【et.】шығару, босату: 无罪~ кінәсіздігіне байланысты бостандыққа жіберу.

【开涮】kāishuàn〈方〉【et.】мазақ кылып күлу, келеке ету.

【开水】kāishuǐ【zat.】қайнаған су.

【开司米】kāisīmǐ【zat.】мата текстура (кашемир мағасы).

【开台】kāitái【et.】қойылымды ашу, спектакль бастау: ~ 锣鼓 дауылпаздар үнімен спектакль ашу.

【开膛】kāitáng【et.】(медициналық) денені кесу.

【开题】kāití【et.】зерттеу тақырыбын таңдау, ғылыми дәріс оқу.

【开天窗】kāi tiānchuāng бос әңгіме, түкке тұрмайтын іс, мән мағынасы болмау.

【开天辟地】kāi tiān pì dì мүмкін емес зат жасау, үлкен нәрсеге қол жеткізу.

【开庭】kāitíng【et.】сот отырысын бастау, сот отырысын ашық деп жариялау.

【开通】kāitōng①【сын.】қатан ұстамау: 思想~ еркін ой.②【et.】даму, алға басу.

【开头】kāitóu(~儿)① бастау, бастамаға шығу.②【et.】алғаш рет,

бірінші рет.③【zat.】алғашқы этап, бастапқы кезең: ~ 我们都在一起, 后来就分开了 басында біз бәріміз бірге болатынбыз, ал кейін бөлініп кеттік.

【开脱】kāituō【et.】кінәсін шешу, сот алдында ақтау: ~ 罪责 кінәсін ақтау.

【开拓】kāituō【et.】меңгеру: ~ 市场/нарықты меңгеру.

【开外】kāiwài【zat.】көп, үстіне, артығымен.

【开玩笑】kāiwánxiào① қалжыңдау, күлу: 他是跟你~的, 你别认真/ол саған жай қалжыңдады, оған ренжудің қажеті жоқ.② қалжың ретінде қабылдау, ойын күлкіге айналдыру.

【开胃】kāiwèi【et.】тәбетін көтеру: 这药吃了能~ мына дәрілерді ішсең тәбетінді ашады.

【开线】kāixiàn【et.】сөгү.

【开销】kāixiāo①【et.】төлеу.②【zat.】шығындарды жабу.

【开小差】kāixiǎochāi(~儿)① жұмыстан қашқақтау, қызметтен бастарту.

【开心】kāixīn①【сын.】жайдары, қуанышты.②【et.】қуану, көңілін көтеру: 别拿他~ оның үстінен күлме.

【开心果】kāixīnguǒ【zat.】фисташка, пісте.

【开心丸儿】kāixīnwánr【zat.】тыныштандыра-тын домалақ дәрі.

【开行】kāixíng【et.】аттану; жөнелу; кету; шығу; жүріп кету; қозғалу; қозғалып кету: 火车已经~了 поезд жөнеліп кетті.

【开学】kāixué【et.】оқудың басталуы; оқу жылының басталуы: ~ оқу жылының басталуына байланысты салтанатты рәсім.

【开言】kāiyán【et.】сөйлей бастау; тілге келу; тілі шығу; сөз сөлеу.

【开颜】kāiyán【et.】жүзі жадырап кетті; жүзіне күлкі жүгірді; шаттықпен: ~ 而笑 жүзі жадырап кетті де күлді.

【开眼】kāiyǎn【et.】дүниетанымын кеңейту: 让大家开开眼 адамдарға дүниетанымын кеңейтуге мүмкіндік беру.

【开演】kāiyǎn【et.】қойылымның басталуы: 电影~了十分钟他才来 Кино қойылымы ол келуінен он минут алдын басталып кетті.

【开洋】kāiyáng〈方〉【zat.】аршылып кептірілген шаян.

【开业】kāiyè【et.】сауданы бастау; қатарға қосылу; дағдылану; машықтану; шұғылдану: ~ 行医 машықтанушы дәрігер; дағдыланушы атақты емші.

【开夜车】kāiyèchē қараңғы түнге дейін жұмыс істеу: 开了一个夜车, 才

把这篇稿子赶了出来 Мақаланың осы бір бөлімін бітіру үшін ғана түнімен жұмыс істеді.

【开印】kāiyìn【et.】жұмысты қайта бастау; жұмысты жағадан бастау: 本报今日三点十分~ Бұл газет өз жұмысын бүгін сағат 3.10да қайта бастайды.

【开音节】kāiyīnjié ашық буын.

【开映】kāiyìng【et.】сеанстың басталуы; көрсету; қыр көрсету.

【开元】Kāiyuán【zat.】Кайюан - 713—741 жж. Тан императоры Ли Луңжидің басқарған кезеңінің атауы.

【开园】kāiyuán【et.】① Жемістерді жинауды бастау.② Парктың ашылуы.

【开源节流】kāi yuán jié liú пайданы асырып, шығынде кеміту; қосымша пайда көздерін тауып, үнемдеуді жүзеге асыру.

【开凿】kāizáo【et.】қазу: ~ 了隧道 үңгірға қазу; түнел қазу.

【开斋】kāizhāi【et.】① ет жеуді бастау.② рамазан айының бітуі; рамазанның аяқталуы.

【开斋节】Kāizhāi Jié【zat.】ауыз ашу; Рамаданның аяқталуы.

【开展】kāizhǎn①【et.】жандандыру; өрістету; гүлдендіру; кеңейту; күшейту: ~ 批评与自我批评 Сынды жіне өзін өзі сынауды күшейту.②

【et.】даму; жандандыру; өрістету; гүлдендіру; жақсару: 工作~起来 жұмыс дамып келеді.③【сын.】дамыған; кемелденген; өркендеген; өрістеген: 思想~ кемелденген ой.

【开展】kāizhǎn【et.】жасау; жүзеге асыру: 一年一度的春节花展明天~ Жыл сайынғы көктем мерекесіндегі гүлдер қойылымының көрсетілімі ертең жүзеге асады.

【开战】kāizhàn【et.】① соғысты бастау; соғыс әрекеттеріне көшу.② қанды күрес; қатаң күрес: 向高山~ биік тауларға шабуыл жасау.

【开绽】kāizhàn【et.】сөгілу; сөгіліп кету; тозығы жетіп жыртғылып қалу; сөгіліп қалу; сөгітілу: 鞋~了 туфли тозығы жетіп жыртғылып қалды.

【开张】kāizhāng【et.】① сауданы бастау; ашу: 这家药店明日~ мына дәріхана ертең ашылады.② алғашқы келісім; бастама; бастау.③ жұмысты бастау.

【开仗】kāizhàng【et.】① соғысты бастау; соғыс әрекеттеріне көшу.②〈方〉төбелесу; ұрысу; тістесу.

【开账】kāizhàng【et.】① есепті беру.② есепті төлеу; есептесу.

【开诊】kāizhěn【et.】науқастарды қабылдау: ~ 时间 науқастарды қабылдау уақыты.

【开征】kāizhēng【et.】салықты

төлетуге кірісу; салық жинауды бастау: ~个人所得税 жеке табыс салығын жинауға кірісу.

【开支】kāizhī①【et.】төлеу; төлем: 不应当用的钱, 坚决不~ шығындарды төлемейінше ақшаны жұмсама.②

【зат.】шығын; шығыс: 节省~ шығындарда үнемдеу.③〈方〉【et.】жалақы беру; айлық төлеу: 每月五号~ әр айдың бесінде жалақы беріледі.

【开宗明义】kāi zōng míng yì мәселенің негізін айту; ең негізгісінен бастау.

【开罪】kāizui【et.】ренжіту; жәбірлендіру; жәбірлеу; жәбір көрсету; өкпелету: 从未~于人 ешқашан адамдарды ренжітпеген.

【揩掉】kāidiào сүрту: ~尘土 шаңды сүрту.

【揩干】kāigān сүрту; кетіру: ~眼泪 жасын сүрту.

【揩拭】kāishì【et.】сүртіп алу; сүрту; сүртіп тастау: 用抹布~桌画 сүлгімен үстелдегі суретті сүрту.

【揩油】kāiyou【et.】қолын жылыту; кіріс кіргізу; олжа қылу; олжа түсіру; пайда түсіру; табыс табу; қаужалау; қаужау.

kǎi

【割】kǎi [割切] (kǎiqiè) 〈书〉

【сын.】① бір-біріне келу; жарасу; ұқсау; жанасу; жарасу; лайық болу; сәйкес келу; сәйкестелу; сәйкестендіру; сәйкестену; тура келу; үйлесіп келу: ~说明 айқын әрі көңілге өте қонымды.② әбден ойланып; шындап: ~教导 шындап бағыттау.

【凯】(凯)kǎi①жеңіс әні: ~旋 ән айта жеңіспен оралу.②(Kǎi)【зат.】фамилияға қолданылады.

【凯歌】kǎigē【зат.】жеңіс әні; жеңіспен оралу: 高唱~而归 жеңісті әнмен оралу.

【凯旋】kǎixuán【et.】салтанат құру; салтанатты шеру: 欢迎~的体育健儿 әскерлердің салтанатты шеруін қарсы алды.

【凯旋门】kǎixuánmén салтанат аркасы (үлкен қуаныш мерекеге арнап жасалған арка).

【垓】kǎi тақыр шоқы; қураған төбе: 爽~ биік; көксеген.

【閤】kǎi /ашу; айқару.

【愷】kǎi /қуанышты; бақытты; шаттыққа толы.

【铠】kǎi берен; кіреуке; сауыт: 铁~ темір сауыт; ок өтпейтін сауыт.

【铠甲】kǎijiǎ【зат.】сауыт; берен; ат-жарак; қару-жарак; сауыт-сайман.

【瞽】kǎi【зат.】қаран; бициклдік терен.

【慨】kǎi①абыржыған; ашу кернеген; тынышы кеткен; тынышсызданған: 愤~ абыржып жаны ашу.②төзу; уайымдау; шыдау.

【慨然】kǎirán 副①қайғылы; қапаланып; қасіретті; мұңды: ~长叹 мұңды күрсінді.②жақсы раймен; кең пейілмен; аянбай; жомарттанып; өте мол: ~相赠 аянбай сыйлық жэасау.

【慨叹】kǎitàn【et.】ішке дем тарту; күрсіну; қайғылану; қайғыру; мұңаю: 不胜~ өте қайғылы.

【慨允】kǎiyǔn【et.】шын жүректен келісу; қуана-қуана келісу.

【楷】kǎi қалып; стандарт; үлгі: ~模 үлгі бойынша жұмыс істеу.

【楷模】kǎimó【зат.】қалып; стандарт; үлгі; үлгі бойынша жұмыс істеу: 光辉的~ тамаша үлгі.

【楷书】kǎishū【зат.】Кайшу - Қытай иероглифтерін жазудың стилі.

【楷体】kǎitǐ【зат.】①Кайшу.②баспа әріптер.

【楷】kǎi〈书〉жоғары сапалы темір.

kài

【忤】kài〈书〉ашу шақыру; әбден наразы болу; бұрқану; зығырданы қайнау; кею; кіжірею: 同仇敌~ ортак жауға деген бұрқану.

【欸】kài〈书〉жөтел; жөтелу.

【愒】kài〈书〉ансау; көксеу.

kān

【刊】kān①типографиялық жариялым: ~【行】баспа.②бастыру; бастырып шығару; жариялау; құлақтандыру: 月~ ай сайынғы журнал.③айпап-жайпау; басын жұту; жайғау; жайпау; жою; жұту; құрту; жөндеу: ~误 қателерді жою.

【刊本】kānběn【зат.】баспа кітап; ксилограф (ағашты оймыштайтын шебер): 原~ алғашқы басылым.

【刊布】kānbù〈书〉【et.】жариялау; баспа жасау.

【刊登】kāndēng【et.】қою; жариялау; сыйдыру: ~广告 жарнаманы газетке жариялау.

【刊发】kānfā【et.】жариялау; шығару; баспадан шығару.

【刊刻】kānkè【et.】басу; басылу; басып шығару.

【刊谬】kānmìu жөндеу; дұрыстау; түзету.

【刊头】kāntóu【зат.】аты; басы; тақырып (кітаптың, мақаланың).

【刊物】kānwù【зат.】басылу; басылым; шығу: 文艺~ әдеби басылым.

【刊误】kānwù дұрыстау; жөндеу; түзету.

【刊行】kānxíng【et.】жариялау; шығару: 此书年内将~问世 кітап бір жыл ішінде жариланады.

【刊印】kānyìn【et.】басу; баспа; печать.

【刊载】kānzǎi【et.】қою; жариялау; баспаға: ~文章 мақаланы жариялау.

【看】kān【et.】①бақылау; күзету; қадағалау; қарау: ~门 қақпаны күзету.

②күзет астына алу; уақытша қамауға алу: ~犯人 қылмыскерді қамауға алу.

【看财奴】kāncáinú【зат.】көзі тоймайтын; сараң; шық бермес шығайбай.

【看管】kānguǎn【et.】①бақылау; күзету; қадағалау; қарау: ~犯人 қылмыскерді күзету.②қарау; бақылау; күзету; қызмет көрсету: ~行李 жүкті күзету.

【看护】kānhù①【et.】бағу; бағып-қағу; жәрдем беру; күту; қам істеу: ~病人 науқасты күту.②【зат.】медбике; күтуші.

【看家】kānjiā①【et.】үйді күзету; үйді күту.②【сын.】ең жақсы: ~戏 басты нөмір.

【看家狗】kānjiāgǒu【зат.】қора күзетегін ит; сарай қызметшісі (бас қызметші).

【看青】kānqīng【et.】көзір; негізгі нөмір; басты нөмір.

【看门】kānmén қақпаны күзету; үйді күзету; қақпа алдында күзету.

【看青】kānqīng нанды күзету; бидайды күзету.

【看守】kānshǒu①【et.】қарауылдау; күзету; қарау: ~山林 таулы-орманды өлкені қарауылдау.②【et.】бақылау; күзету; қадағалау; қарау.③【зат.】түрме қызметкері.

【看守内阁】kānshǒu nèigé ауыспалы өкімет.

【看守所】kānshǒusuǒ【зат.】алдын ала шешім қабылдау үйі.

【看守政府】kānshǒuzhèngfǔ өтпелі өкімет.

【看押】kānyā【et.】күзет астына алу; қамауға алу.

勘 kān① дұрыстау; тексеру; салыстыру: ~误 қателерді дұрыстап шығу.②тексеру; зерттеу; қарау: ~查 барлау.

【勘测】kāncè【et.】қарастыру; табу; іздеп табу; іздеу: 公路~ / үлкен жолды іздеу.

【勘查】kānchá“勘察”мағынасында.

【勘察】kānchá【et.】барлау; жортуыл; шолу; қарастыру; табу; іздеп табу; іздеу: ~现场 барлау орны.

【勘察队】kāncháduì барлау отряды;

тексеру партиясы.

【勘察员】kāncháyuán барлаушы; тексеруші.

【勘界】kānjiè【ет.】шекараны демаркациялау.

【勘探】kāntàn【ет.】барлау; жортуыл; шолу.

【勘误】kānwù【зат.】қателерді түзету: ~表 қателердің тізімі.

【勘验】kānyàn【ет.】зерттеу; куәландыру; куәлік беру.

【勘正】kānzhèng【ет.】салыстырып түзетулер енгізу.

【龕】kān қуыс; ойықша; текше (зат қою үшін қабырғадан шығарылған қуыс): 佛~ Бұдда ескерткіші үшін арналған текше.

堪kān①істей алу; жасай алу; қолынан келу; лайықты; тұрарлық: ~当重任 жоғары лауазымға лайықты.②бастан кешіру; шыдамдылық ету; шыдап тұру; шыдау: 难~ қинала шыдау.③(Kān)

【зат.】фамилияға қолданылады.

【堪布】kānbù【зат.】①«камбу» - ламаист (ламаизмді қолдаушы).②«камбу» - ламаистік монастырдың басшысы.③«камбу» - Тибеттегі бұрынғы өкіметтің лама-шенеуніктері.

【堪称】kānchēng【ет.】ақтау; лайық болу; тұрарлық болу.

【堪达罕】kāndáhǎn〈方〉【зат.】бұғы; бұлан (бұғы тұқымдас ірі хайуан).

【堪輿】kānyú〈书〉【зат.】аспан мен жер.

戡kān басу; жаншу; жуасыту; жүгендету; жүгендеу: ~平叛乱 бүлікті басып-жаншу.

【戡乱】kānlùn【ет.】бүлікті жою; көтерілісті басы.

kǎn

【坎】(埧)kǎn①адыр; бел; дөң; дөнес; төбе.②(~儿)【зат.】оқап; соқпа (жолдың қазылып қалған ойқы-шайқы жерлері): 土~儿 оқап жер.③(Kǎn)

【зат.】фамилияға қолданылады.

【坎德拉】kǎndéla【мөл.】кандела.

【坎肩】kānjiān(~儿)【зат.】жеңсіз көйлек; шолақ жеңді киім.

【坎坷】kǎnkě【сын.】①соқпалы: ~不平 өте оқпалы-соқпалы.②〈书〉 жолы болмау; қырсық; қырсықтық; сәтсіздік; сор: 半世~ өмірінің көп бөлігі сәтсіздікпен өтті.

【坎】kānlǎn〈书〉【сын.】жолы болмау; бақытсыздық; қырсық; қырсықтық; сәтсіздік; сор: 一生~ өмірін бақытсыз болып өткізу.

【坎炆】kānqǐ【зат.】қытай медицинасының саласы.

【坎儿】-1kǎnr〈口〉【зат.】апат;

жолы болмау; бақытсыздық; қырсық; қырсықтық; сәтсіздік; сор.

【坎儿】-2kǎnr“侃儿” мағынасында.

【坎儿井】kānjǐng【зат.】кәріз (жер асты суларын жинап, жер бетіне шығаруға арналған гидротехникалық ғимарат).

【坎子】kān·zi【зат.】жер температурасы: 土~ жер температурасы.

【侃】kǎn〈书〉①ашық; жарқын; ақ көңіл.②жарқын жүзді.

侃kǎn〈方〉【ет.】көп сөйлеу; мылжындау; шатпақтау.

【侃大山】kǎn dàshān〈方〉мағынасыз мылжындау; бос сөйлеу.

【侃侃】kǎnkǎn〈书〉【сын.】асықпай; баяу; аталы; дәлелді; дуалы; негізді; зілді; орынды; салмақты: ~而谈 асықпай нақты сөйлеу.

【侃儿】kǎnr〈方〉【зат.】ишара; лебіз; тұспал; тұспалдаушылық; ым.

【砍】kǎn【ет.】①жару; кесу; шабу: ~柴 ағаш жару.②кесу; азайту; қысқарту: ~价 саудаласу.

【砍大山】kǎn dàshān“侃大山” мағынасында.

【砍刀】kǎndāo【зат.】тесак (қысқа сапты екі жүзді қанжар).

【砍掉】kǎndiào кесіп тастау; кесіп түсіру; қию; құлағу; шауып түсіру.

【砍断】kǎnduàn шауып тастау; бөлшектеп жару; бөлшектеп кесу; бөлшектеп шауып тастау; қасаптау; қылыштау.

【砍伐】kǎnfá【ет.】кесу; шабу.

【砍光】kǎnguāng кесу; кесіп тастау; шауып түсіру.

【砍价】kǎnjià〈口〉【ет.】бағасына келісу; саудаласу.

【坎】kǎn【зат.】камфан.

【坎】kǎn〈书〉①өзіне көңілі толмау; өзі көңілінен шықпау: ~然 өзіне көңілі толмайтын.②азсынған; қанағатсыз; наразы; наразылық; өкпелі; риза емес.

【坎】kǎnbосаға; табалдырық.

kàn

【看】kàn①【ет.】көз салу; қарау; көру: ~电影 кинофильм көру.②

【ет.】бақылау; қарап жүру; қарау; қадағалау; қадағалап байқау: 你~这个办法好不好 Қарашы, мына тәсіл жақсы ма әлде жоқ па.③【ет.】амандасу; келіп жүру; қонаққа келу; хал-жай білу: ~朋友 досының хал-жайын білу.

④【ет.】көз тігу; қарау; назар салу: 另眼相~ адамға жаңаша назар салу.⑤

【ет.】дәрігерге көріну; ем жасау; емдеу: 王大夫把我的病~好了 Уаң

дәрігер мені ақыры емдеді.⑥бағу; бағып-қағу; жәрдем беру; күту; қам істеу.⑦【ет.】қара: 别跑!~捧着! Көзіңе қара, жүгірме, құлап қаласың!

⑧【шыл.】көрейік: 想想~ ойланып көрейік.⑨оқу: ~书 кітап оқу.

【看板】kǎnbǎn【зат.】маңдайша жазу: 要闻~ маңызды жазу.

【看病】kànbìng【ет.】①ем жасау; емдеу: 王大夫不在家, 他给人~去了 Уаң дәрігер үйде емес, ол науқастарды емдеуге кетті.②емделу; дәрігерге қаралу: 我下午到医院~去 мен түстен кейін емханаға дәрігерге қаралуға барамын.

【看不过】kàn·buguò адам төзгісіз; төзуге болмайтын.

【看不起】kàn·buqǐ〈口〉【ет.】елемеу; ескермеу; жаратпау; жек көру; кемсіту; менмендік ету; менсінбеу; тіксіну; ұнатпау: 别~人 адамдарды кемсітпе.

【看不上】kàn·bushang жақтырмау; жаратпаушылық; мақұлдамау; ұнатпау.

【看承】kànchéng〈书〉【ет.】бағу; бағып-қағу; жәрдем беру; күту; қам істеу.

【看穿】kànchuān【ет.】аңғару; түсіну; ұғу: ~他的心思.

【看待】kàndài【ет.】қарау: 把他当亲兄弟~ оған өз інісіндей қарау.

【看淡】kàndàn【ет.】①елемеу; мәнбермеу.②қарау; табу; есептеу.

【看得起】kàn·deqǐ〈口〉【ет.】есепке алу; есептелу; есептесу; саналу; санасу; қадірлеу; құрметтеу; сыйлау.

【看点】kàndiǎn【зат.】елерлік; елеулі.

【看跌】kàndiē【ет.】бағаның түсуі: 汽车价格~ көліктің бағасы түсті.

【看懂】kàndǒng басын ашып айту; түсіну; ұғыну.

【看法】kàn·fǎ【зат.】көзқарас; пікір; ой: 两人~一致 екі адамның ойы бір жерден шықты.

【看风使舵】kàn fēng shǐ duò жел соққан жаққа қарай бару.

【看风头】kàn fēngtóu жағдайды түсіну; мән-жайды ұғу; желдің қайдан келе жатқанын білу.

【看顾】kàngù【ет.】бағу; бағып-қағу; жәрдем беру; күту; қам істеу: 这位护士~病人很周到 Мына медбике науқастарға шын көңілімен қарайды.

【看惯】kānguàn қарау; үңіліп қарау; байқап алу; үйреніп алу.

【看好】kǎnhǎo【ет.】①дәмелендіру; емексіту; ұмсындыру: 经济前途~ экономика болашағы үміттендіретіндей.②жақтыру; жарату; қостау; қоштау; мақұлдау.

【看见】kàn·jiàn【ет.】байқау; көру; қарау; кезіктіру; кездестіру: 看不见 көргенім жоқ.

【看开】kànkāi【ет.】елемеу; жек көру; кемсіту; менмендік ету; менсінбеу; ұнатпау: 看得开 кемсіте қарады.

【看客】kànkè〈方〉【зат.】жұмыспен келуші; келуші; келіп кетуші; келіп қараушы.

【看来】kànlái байқау; бақылау; қарау.

【看破】kànpò【ет.】аңғару; түсіну; ұғу: ~红尘 сырты бүтін іші түтін екенін түсініп қою.

【看破红尘】kàn pò hóngchén Сыты жалтырақ, іші қалтырақ екенін түсіну.

【看齐】kànqǐ【ет.】① қатарласу; қатар түзеу.② теңелу; теңесу: 向先进工作者 ~ алдыңғы қатарлылармен теңесу.

【看起来】kànqǐlai болса керек; мүмкін.

【看清】kànqīng ① айыру; анықтап қарау; білу; қарап тану; қарау.② басын ашып айту; түсіну; ұғыну.

【看轻】kànqīng【ет.】елемеу; ескермеу; жаратпау; жек көру; кемсіту; менмендік ету; менсінбеу; тіксіну; ұнатпау: 不要 ~ 环保工作 қоршаған органы қоғау жұмыстарын елемеуге болмайды.

жігі қарау; көз жіберу; көз түсу.

【看上】kànshàng【ет.】қадірлеу; құрметтеу; сыйлау: 看不上 сыйламау.

【看上去】kànshàngqu ① сырт пішініне қарағанда; сырт кейпінен.② білем; сияқты.

【看台】kàntái【зат.】трибуна (стадион т. б. жерлерде тамаша көруге келгендер отыратын скамьялар).

【看透】kàntòu【ет.】аңғару; түсіну; ұғу; білу; ойлап табу.

【看望】kàn-wàng【ет.】амандасу; келіп жүру; қонаққа келу; хал-жай білу: ~父母 ата-ананың хал-жағдайын білуге келу.

【看相】kànxiàng【ет.】әлпет; кейіп; кескін; пішін.

【看笑话】kànxiào-hua күлкісі жағымды; күлкісі сүйкімді.

【看眼色】kàn yǎnsè көзіне тік қарау; ауызына қарап қалу.

【看厌】kànyàn жалықтыру; қажыту; қараудан шаршау.

【看样子】kànyàngzi ① сырт пішініне қарағанда; сыртына қарағанда; сыр кейпінен.② бәлкім; мүмкін; сияқты; ықтимал.

【看涨】kànzhǎng【ет.】бағаның көтерілуі.

【看中】kànzhòng【ет.】ұнап қалу; ұнау: 看中不中 ұнатпай қалды.

【看重】kànzhòng【ет.】қадірлеу; құрметтеу; сыйлау; бағалау: 我们要 ~ 他们 біз оларды сыйлауымыз керек.

【看作】kànzuò қарап алу; қарап анықтау; қарап шешу; қарап шығу; қарау.

【看座】kànzuò【ет.】қонақтарға орын дайындап қою.

【看做】kànzuò【ет.】қарап алу; қарап анықтау; қарап шешу; қарап шығу; қарау.

衍 kàn〈书〉① жайраңдау; қуану; масаттану; мәз болу; сүйіну; шаттану.② айқын; ашық; қалтқысыз; шын көңілден.

炭 kàn 赤炭(Chikàn), Чикан - Тайван провинциясындағы жер атауы.

嵌 kàn“嵌”мағынасында.

【勘】kàn〈方〉тік жар.

【勘头】kàn〈方〉тік жар; тік жартас; тік құз.

【瞰】(kàn①байқау; бақылау; қарау: 鸟 ~ құсты бақылау.②〈书〉көз салу; шолу; шолып қарау (айналаға көз жіберіп байқау).

kāng

【闯】kāng [闯闯] (kāngláng)〈方〉【зат.】айбарлы; айбатты; айбынды; қомақты; сесті.

【康】-1kāng ① амандық-саулық; денсаулық; сәлеметтік: ~乐 амандық; аман-есендік; саулық.②〈书〉бай; көп; мол: ~年 молшылық жылы.③(Kāng)

【зат.】фамилияға қолданылады.

康-2kāng〈书〉“糠”мағынасында.

【康拜因】kāngbàiyīn【зат.】комбайн (астықты орып, өзі жинап, өзі бастыратын ауыл шаруашылық машинасы).

【康采恩】kāngcǎi'ēn【зат.】концерт (монополистік бірлестіктердің күрделі нысандарының бірі).

【康复】kāngfù【ет.】айығу; жазылу; жазылып кету; оңалу; сауалу; сауығу; тәуір болу; тәуірлену: 病体 ~ наукас жазылып кетті.

【康健】kāngjiàn【сын.】амандық-саулық; денсаулық; сәлеметтік: 身体 ~ деннің саулығы.

【康乐】kānglè【сын.】амандық; аман-есендік; саулық.

【康乃馨】kāngnǎixīn【зат.】қалампыр; гвоздика (қырда, бақшада өсетін қалампыр иісті гүл).

【康宁】kāngníng〈书〉【сын.】беймаралдық; бейпілдік; бүліксіздік; тыныштық.

【康衢】kāngqú〈书〉【зат.】үлкен жол; тракт.

【康泰】kāngtài〈书〉【сын.】амандық; аман-есендік; саулық: 全家 ~ бүкіл отбасы аман-есен.

【康熙】Kāngxī【зат.】Кансюй - 1654 — 1722 уақыт аралығында Цин династиясын басқарған.

【康庄大道】kāngzhuāng-dàdào ашық жол; кең ашық жол.

【慷慨】kāngkǎi【сын.】① әуесқойлық; күшті сезімділік; құмарлық; құштарлық; құштарлықтық; ынтық; ынтықтық: ~ 陈词 ынтықтықпен сөйлеу.② дарқандық; жомарт; жомарттық; мәрттік: ~ 解囊 жомарттықпен көмектесу.

【慷慨激昂】kāngkǎijī'áng бекзат; игі; игілікті; мәртебелі; мейірбан.

【糠】kāng ①【зат.】кебек; мекен; топан.②【сын.】божыраған; болбыр; борпақ; босан: 萝卜 ~ 了 шалғам босаңсып кетіпті.

【糠秕】kāngbǐ【зат.】боқтық; ескі-құсқы; коқыр-соқыр.

【糠醛】kāngquán【зат.】фурфурол (шайыр фуран туындыларына жататын органикалық гетероциклды қосылыс).

【糠油】kāng yóu күріш қалдықтарынан жасалған май.

káng

【扛】káng【ет.】① иыққа салып көтеру: ~ 枪 қаруды иыққа салып жүру.②〈口〉өз мойнына алу; өз міндетіне алу.

【扛长工】kāngchánggōng багырақ болу; малайлыққа жүру.

【扛长活】kāngchánghuó «扛长工» мағынасында.

【扛大个儿】kāngdàgèr〈方〉ауыр жұмыспен айналысу.

【扛活】kānghuó【ет.】малайлық; багырақ болу; малайлыққа жүру.

kàng

【亢】kàng ① асқар; биік; зор; ұзын: 高 ~ биік.② асқақ; менмен; менменшіл; тәкаппар: 不 ~ 不卑 менмен де емес; қарапайым да емес.③ тым; өте; артық; артықша; керексіз; қажет емес: ~ 旱 тым ерте.④ Кан – шоқжұлдыз.⑤ (Kàng)【зат.】фамилияға қолданылады.

【亢奋】kāngfèn【сын.】экзальтация (бойды шаттық билеу): 精神 ~ бойын шаттық билеген.

【亢旱】kānghàn【сын.】қуан; құрғақ; құрғақшыл.

【亢进】kāngjìn【ет.】гиперфункция.

【伉】kàng ①〈书〉бірдей; тең; бағалас; бағалы; бағасы тең; бағасы бірдей; тең: ~ 俦 ерлі зайыптылар.②〈书〉дүр; көрнекті; үздік.③ (Kàng)【зат.】фамилияға қолданылады.

【伉俪】kànglǐ〈书〉【зат.】ері мен әйелі.

抗 kàng ①【ет.】қарсы тұру; қарсылық көрсету; қарсылық қылу: ~ 日战争 Жапон шапқыншылығына қарсыласу соғысы. ②

бас тарту; кабыл алмау; кою; тастау; істемейтін болу: ~命 бұйрықтан бас тарту.③екі жаққа бірдей; екі жақты.④(Kàng)【зат.】姓.

【抗暴】kàngbào【ет.】репрессияға қарсы күрес: ~斗争 репрессияға қарсы күресу.

【抗辩】kàngbiàn【ет.】келіспеу; қарсы болу; қарсыласу.

【抗病毒浆】kàngbīngdújiāng антивирус.

【抗病品种】Kàng bīng pǐnzhǒng ауруға шыдамды сұрып.

【抗病性】Kàng bīng xìng ауруға шыдамдылық.

【抗磁体】Kàng cí tǐ диамагнитті алаң; диамагнит.

【抗磁性】Kàng cí xìng димагнетизм; диамагниттілік.

【抗毒】kàngdú антитоксиндік.

【抗毒素】kàngdúsu【зат.】антитоксин (токсин әсерінен ағзада пайда болатын және ағзаны токсин уынан сақтайтын зат).

【抗法】kàngfǎ【ет.】заңның жүзеге асуына қарсыласу: 暴力~ зорлықпен заңға қарсыласу.

【抗风】Kàng fēng желге төзімді.

【抗寒性】Kàng hán xìng суыққа төзімді; суыққа төзімді.

【抗旱】kànghàn【ет.】құрғақшылықпен күресу: 积极~ белсенді түрде құрғақшылықпен күресу.【抗旱性】kànghàn xìng құрғақшылыққа төзімді.

【抗衡】kànghéng【ет.】карама-қарсы қойып салыстыру; карама-қарсы кою; қарсы келу; қарсы тұру; қарсыласу; қарсылық көрсету; қарсылық қылу; қасарысу; тайталасу: 对方实力强大, 无法与之~ Қарсыластар өте күшті, қарсыласудың мүмкіндігі жоқ.

【抗洪】kànghóng【ет.】су тасқынымен күресу: ~救灾 су тасқынымен күресіп, зардап шеккендермен күресу.

【抗坏血酸】Kàng huài xiě suān аскорбин қышқылы.

【抗婚】kànghūn【ет.】үйленуге қарсыласу; тұрмыс құруға қарсы болу.

【抗击】kàngjī【ет.】тойтарыс беру; соққы беру: ~敌人 жауларға тойтарыс беру.

【抗拒】kàngjù【ет.】қарсы тұру; қарсылық көрсету; қарсылық қылу: ~命令 жарлыққа қарсыласу.

【抗捐】kàngjuān【ет.】салық төлеуден бас тарту.

【抗菌素】kàngjūnsù【зат.】антибиотик дәрілер.

【抗菌血清】Kàngjūn xièqīng бактерияға қарсы сыворотка.

【抗拉强度】Kàng lā qiángdù созылуға төзімділік.

【抗涝】kànglào【ет.】батпақтану; саздану.

【抗力】Kànglì қарсылық; қарсы тұру; қаруласу; тойтарыс.

【抗酶】Kàng méi ферментке қарсы зат.

【抗命】kàngmìng【ет.】бұйрыққа мойынсұнбау; мойынсұнудан бас тарту.

【抗日战争】Kàng Rì Zhànzhēng Жапон жаулап алушыларына қарсы бағытталған соғыс.

【抗热】Kàng rè ыстыққа төзімді; қызуға төзімді.

【抗生】kàngshēng антибиоз.

【抗生素】kàngshēngsù【зат.】антибиотик дәрі.

【抗税】kàngshuì【ет.】салық төлеуден бас тарту.

【抗水性】Kàng shuǐxìng суға төзімділік.

【抗诉】kàngsù【ет.】құқықтық қарсылық; қарсы апелляцияға беру.

【抗体】kàngtǐ【зат.】антидене.

【抗性】kàngxìng【зат.】қарсыласу; қарсыласу дәрежесі; қарсылық; төзімділік.

【抗压强度】Kàng yā qiángdù қысуға төзімділік.

【抗药性】kàngyào xìng【зат.】дәрілерге төзімділік.

【抗议】kàngyì【ет.】келіспеушілік; қарсылық; наразылық: 提出~ келіспеушілігін білдіру.

【抗议书】Kàngyì shū келіспеушілік; қарсылық; наразылық.

【抗御】kàngyù【ет.】келіспеушілік; қарсылық; наразылық: ~外侮 сыртқы жауларға тойтарыс беру.

【抗原】kàngyuán【зат.】антиген.

【抗灾】kàngzāi【ет.】табиғи апаттарға қарсы күресу.

【抗战】kàngzhàn①【ет.】жаулап алышыларға қарсы соғыс; агрессорларға қарсы соғыс; қарсыласу соғысы: 英勇~ батылдығымен шапқыншыларға қарсы күресу.②【зат.】1937—1945 жж. болған Жапон агрессиясына қарсы бағытталған соғыс.

【抗震】kàngzhèn【ет.】① жер сілкінісіне қарсы күрес. ② сейсмотұрақты; жер сілкінісіне төзімді.

【抗争】kàngzhēng【ет.】қарсы тұру; қарсылық көрсету; қарсылық қылу.

【圮】kàng〈方〉【ет.】бұғу; бұқтыру; жамшылау; жасырыну; тығылу.

【阨】kàng〈书〉айбарлы; айбынды; маңғаз; сәулетті; ұлы.

【炕】kàng①【зат.】жантайма төсек (кісі жататын орын).②〈方〉【ет.】кептіру; пісіру.

【炕头】kàngtóu(~儿)【зат.】кандағы

ең жақсы орын: 热~ ыстық орын.

【炕席】kàngxí【зат.】жөке орауыш; жүк орауыш; өрме; сабан; тоқыма; ши тоқыма.

【炕桌儿】kàngzhuōr【зат.】кандағы үстел.

【铈】kàng【зат.】скандий (химиялық элемент, сирек металл).

kāo

【尻】kāo құйымшақ.

kǎo

【考】kǎo-1【ет.】①жауап беру: ~问 сұраққа жауап беру.②【ет.】емтихан тапсыру: 他~上大学了 Ол емтихан тапсырып университетке түсті.③ бақылау; қадағалау; қарау; тексертікізу; тексерту; тексеру; тексеріп шығу: ~察 тексеру.④ зерттеу: | ~古 көне халықтарды зерттеу.

考-2kǎo①〈书〉марқұм ата-ана: 先~ марқұм әке.②(Kǎo)【зат.】фамилияға қолданылады.

【考妣】kǎobī〈书〉【зат.】марқұм әке-шеше.

【考博】kǎobó【ет.】емтихан тапсырушы.

【考查】kǎochá【ет.】бақылау; қадағалау; қарау; тексертікізу; тексерту; тексеру; тексеріп шығу.

【考察】kǎochá【ет.】① зерттеу; қаралу; тексеру.② байқау; бақылау; қадағалау; қарау.

【考场】kǎochǎng【зат.】емтихан өтетін орын; емтихан залы.

【考点】kǎodiǎn【зат.】зерттеушілер; ірі экспедицияның қатысушылары.

【考订】kǎodìng【ет.】зерттеу және редакциялау.

【考分】kǎofēn(~儿)【зат.】емтихан бағасы.

【考风】kǎofēng【зат.】экспертиза реңі.

【考古】kǎogǔ①【ет.】көне халықтардың мәдениеті мен тұрмысын зерттеу.②【зат.】археология.

【考古学】kǎogǔxué【зат.】археология.

【考官】kǎoguān【зат.】экзаменатор.

【考核】kǎohé【ет.】бақылау; тексеру; тексеріс: ~干部 кадрларды аттестациялау.

【考级】kǎojí【ет.】деңгейлі емтихан: 英语~ ағылшын тілінің деңгейлі емтиханы.

【考纪】kǎojì【зат.】емтихан ережелері.

【考绩】kǎojì①【ет.】қызметкерлердің бағаларының нәтижесі.②【зат.】нәтиже бағалар: ~优秀 ең жақсы нәтиже.

【考究】kǎo·jiu①【ет.】зерттеу; оқып-

үйрену: 这问题很值得~ бұл мәселе зерттеуге тұрарлық. ② 【ет.】 әбден ойланып; шындап. ③ 【сын.】 әдемі; салтанатты; сәнді; сәндік: 这本书的装帧很~ Мына кітаптың сырты өте әдемі екен.

【考据】kǎojù 【ет.】 деректану; деректеметану.

【考卷】kǎojiǎn 【зат.】 жазбаша емтихан жұмыстары.

【考量】kǎo-liáng 【ет.】 ойға бату; ойға шому; ойлану; ойланып-толғану.

【考虑】kǎolǜ 【ет.】 есептеу; ескере отыру; ескеру; санасу: 这个问题让我~一下再答复你 答复/ Мен осы мәселені ескере отырып саған жауап беремін.

【考聘】kǎorìn 【ет.】 жұмыспен қамтылғандарды бағалау.

【考评】kǎopíng 【ет.】 аттестация; аттестациялау.

【考期】kǎoqī 【зат.】 емтихандық сессия.

【考勤】kǎoqín 【ет.】 табельдік есеп: ~簿 журнал; табель.

【考求】kǎoqiú 【ет.】 түртінектену; түртінектеу; шұқылау.

【考区】kǎoqū 【зат.】 емтихан алу орны.

【考取】kǎoqǔ 【ет.】 емтихан тапсыру; сынақтан өту: 他~了 ол емтиханын тапсырды.

【考任】kǎorèn 【ет.】 емтихан ережелері.

【考生】kǎoshēng 【зат.】 емтихан тапсырушы.

【考试】kǎoshì 【ет.】 емтихан; сынақ.

【考释】kǎoshì 【ет.】 көне жазуларды зерттеу және оларға түсіндірме беру: 古文字~көне жазуды зерттеу.

【考题】kǎotí 【зат.】 емтихан тақырыбы.

【考问】kǎowèn 【ет.】 түртінектену; түртінектеу; шұқылау; тыныш таппай сұрау: 我~~你 мен сеннен тыным таппай сұрап жатырмын.

【考学】kǎoxué 【ет.】 емтихан тапсырушы.

【考研】kǎoyán 【ет.】 аспирантураға түсу үшін емтихан тапсыру.

【考验】kǎoyàn 【ет.】 сынақ; тексеріс; тексеру.

【考语】kǎoyǔ 【зат.】 аттестация; мінездеме; пікір; сипаттау.

【考证】kǎozhèng 【ет.】 зерттеу; тексеру.

【拷】-1kǎo ұрып жығу; ұрып соғу: ~问 ұрып соғып тергеу.

【拷】-2kǎo 【ет.】 көшіру; көшіріп алу; көшіріп жазып алу.

【拷贝】kǎobèi ① 【зат.】 біреуге еліктеу; біреудің істегенін істеу. ②

【ет.】 көшіру; көшіріп алу; көшіріп жазып алу. ③ 【зат.】 көшірме.

【拷绸】kǎochóu 【зат.】 каочоу – су өтпейтін мата.

【拷打】kǎodǎ 【ет.】 азаптау; қинау: 严刑~аяусыз қинау.

【拷纱】kǎoshā 【зат.】 Жібек мата түрі.

【拷问】kǎowèn 【ет.】 азапқа сала тергеу; қинау астында тергеу.

【拷】kǎo 【зат.】 Эускафис; айлант.

【烤栳】kǎolǎo 【зат.】 тоқылған қауға.

烤 kǎo 【ет.】 ①пісіру; қуыру: ~肉 ет қуыру. ②жылыну: ~火 от жанында жылыну.

【烤电】kǎodiàn 【ет.】 диатермия (ағзаны аралата ток жіберіп, денені қыздырып емдеу әдісі).

【烤麸】kǎofū 【зат.】 тамақ пісіру.

【烤火】kǎohuǒ 【ет.】 от жанында жылыну: 坐在炉旁~пеш алдына отырып жылыну.

【烤箱】kǎoxiāng 【зат.】 духовка (пештің ішінен жасалған қақпақты қуыс).

【烤鸭】kǎoyā 【зат.】 қуырылған үйрек.

【烤烟】kǎoyān 【зат.】 кептірілген табак жапырақтары.

kào

【铐】kào ①бұғау; қандала; колкісен. ②【ет.】 бұғаулап тастау; бұғау салу: 把犯人~起来 қылмыскерге бұғау салу.

【铐子】kào·zi 〈方〉【зат.】 бұғау; қандала; колкісен.

犒 kào қонақ ету; қонақ қылу; сыйлау: ~赏 сый беру; сыйлық беру.

【犒劳】kào·láo қонақ ету; қонақ қылу; сыйлау: 吃~тамақпен сыйлау.

【犒赏】kào·shǎng 【ет.】 сый беру; сыйлық беру.

靠-1 kào ①【ет.】 иек арту; иек сүйеу; иек тіреу; сүйену; таяну; тірелу. ②

【ет.】 жанында; қасында; маңында; төңірегінде. ③ 【ет.】 айлақтау; байлау: 船~岸 кеме жағаға айлақтады. ④ 【ет.】 бағынды болу; кіріптар болу; тәуелді болу; сүйену; тіреулі болу: ~劳动生活 өз еңбегіменөмір сүру. ⑤дәмелену; сену; үміттену: 可~үміттенуге болады.

【靠】-2 kào 【зат.】 сауытқа арналған тірек: 扎~сауыт тірегі.

【靠背】kào·bèi 【зат.】 орындықтың арқалығы.

【靠边】kào·biān (~儿) жанынан; шетінен.

【靠边儿站】kào·biānrzhàn шетте тұру; билікке араласпау.

【靠不住】kào·buzhù 【сын.】

байлаусыз; жылмақай; сенімсіз: 他这话~Оның бұл сөзі сенімсіз.

【靠得住】kào·dezhù 【сын.】 айнымас; берік; сенімді; тіректі: 这个人~Мына адам сенімді.

【靠垫】kào·diàn 【зат.】 жастық; көпшік.

【靠近】kào·jìn 【ет.】 ①жанында; қасында; маңында; төңірегінде: 他家~运河 Олардың үйі Ұлы каналдың жанында тұрады. ②жақындасу; жағына өтіп кету: ~码头了 айлаққа келіп тоқтады.

【靠拢】kào·lǒng 【ет.】 жақын келу; жақындап бару; жақындап келу; жақындаса бастау; жақындасу; жақындау; жуықтау; жұғысу; маңайласу; таяну: 大家~一点儿 көпшілік біршама жақындасты.

【靠谱儿】kào·pǔ 【сын.】 шетінен, жанында.

【靠旗】kào·qí 【зат.】 үшбұрышты тулар.

【靠山】kào·shān 【зат.】 сүйеніш; сүйеу; таяныш; тірек.

【靠山吃山, 靠水吃水】kào shān chī shān, kào shuǐ chī shuǐ жергілікті ресурстарды пайдалану.

【靠手】kào·shǒu 【зат.】 шынтақша (креслоның шынтақ қойып отыратын қанаты).

【靠准】kào·zhǔn (~儿) 〈方〉【сын.】 көрпеше; жастық.

kē

【坷垃】kē·lā 〈方〉【зат.】 ақымақ; есер бала; жынды.

【坷拉】kē·lā “坷垃” мағынасында.

苛 kē ①【сын.】 қайырымсыз; қатал; қатты; мейірімсіз: ~求 қатал; қатаң;

талап етуші. ②бор кеміктік; өресіздік; ұсақшылдық.

【苛察】kē·chá 〈书〉【ет.】 байланшақтық; қазымырлық; мінегіштік; міншілдік; соқтыққыштық; тиісушілік.

【苛待】kē·dài 【ет.】 қатал көзқарас.

【苛捐杂税】kē·juānzáshuì аяусыз салықтар; қатаң салық.

【苛刻】kē·kè 【сын.】 қайырымсыз; қатал; қатты; мейірімсіз.

【苛评】kē·píng 【ет.】 байланғыш; байланшақ; есептескіш; қазымыр; міншіл; соқтықпа; тиіскіш; ілініскіш: 不必妄加~соншама міншіл болуға болмайды.

【苛求】kē·qiú 【ет.】 қатал; қатаң; талап етуші: 不要~于人 адамдарға қатты қатал болуға болмайды.

【苛细】kē·xì 〈书〉【сын.】 майда-шүйде; ұсақ-түйек.

【苛杂】kēzá【зат.】ауыр салықтар; төлеуге қиын салықтар: 免除~ ауыр салықтардан босату.

【苛责】kēzé【ет.】азарлау; айыпталу; айыптау; жазғыру; зіл тастау; кінәлау; сөгу; үрсу.

【苛政】kēzhèng【зат.】аяусыз басқару: ~猛于虎 жолбарыстан да аяусыз басқару.

【阍】kē 阍河(Kēhé), Кызы – Шансидегі жер атауы.

【呵】kē 呵叻(Kēlè), Кызы – Тайландтағы жер атауы.

【珂】kē〈书〉①нефрит.②жүген.

【珂罗版】kēluóbǎn【зат.】коллотипия. 柯 kē①〈书〉бұтақ.②〈书〉балта сабы; балтаның сабы.③(Kē)【зат.】фамилияға қолданылады.

【柯尔克孜族】Kē'ěrkèzīzú【зат.】қырғыздар.

科 kē①【зат.】пән; ғылым; кабинет; бөлім: 牙~ стоматолог кабинеті.②

【зат.】бөлім; бөлімше: 总务~ әкімшілік бөлімшесі.③императорлық емтихандар.④театрлық студия.⑤【зат.】тұқымдас.⑥(Kē)【зат.】фамилияға қолданылады.

【科】kē〈书〉кесу; ұйғару; үкім шығару.

【科】kē операның классикалық сценарийі.

【科白】kēbái【зат.】сахналық қойылым.

【科班】kēbān(~儿)【зат.】театр мектебі; театрлық курстар: ~出身 арнайы дайындаудан өткен адам.

【科场】kēchǎng【зат.】экзамен тапсыру орны.

【科处】kēchù【ет.】филлтал.

【科第】kēdì【ет.】ғылыми дәреже.

【科幻】kēhuàn【зат.】ғылыми-фантастикалық: ~小说 ғылыми-фантастикалық әңгіме.

【科技】kējì【зат.】ғылым және техника; ғылыми-техникалық: ~工作 ғылыми-техникалық жұмыс.

【科甲】kējiǎ【зат.】Кэцзюй жүйесі.

【科教】kējiào【зат.】ғылыми-танымдық: ~片 ғылыми танымдық фильм.

【科教片儿】kējiàopiǎnr〈口〉【зат.】ғылыми-танымдық фильм.

【科教片】kējiàopiàn【зат.】ғылыми-танымдық фильм.

【科教兴国】kējiàoxīngguó ғылым мен білім арқылы.

【科举】kējǔ【зат.】мемлекеттік емтихандар.

【科考】-1 kēkǎo【ет.】алдын ала сынақ.

【科考】-2 kēkǎo〈书〉【ет.】емтихан тапсыру.

【科盲】kēmáng【зат.】ғылыми білімі жоқ адам.

【科目】kēmù【зат.】①пән.②есеп; мақала.

【科普】kēpǔ【зат.】ғылыми-танымал: ~读物 ғылыми танымал кітаптар.

【科室】kēshì【зат.】бөлімдер мен бөлімшелер: ~人员 бөлімдер мен бөлімшелердегі қызметкерлер.

【科头跣足】kē tóu xiǎn zú жалаңаяқ басқисіз адам.

【科学】kēxué①【зат.】ілім; ғылым. ②【сын.】ғылыми: ~种田 жерді өңдеудің ғылыми тәсілі.

【科学发展观】kēxué fāzhǎnguān ғылыми негізделген даму концепциясы.

【科学共产主义】kēxué gòngchǎn zhǔyì ғылыми коммунизм.

【科学家】kēxuéjiā【зат.】ғылым.

【科学教育影片】kēxué jiàoyù yǐngpiàn ғылыми-танымдық фильмдер.

【科学社会主义】kēxué shèhuì zhǔyì ғылыми социализм.

【科学学】kēxuéxué【зат.】ғылымтану; ілімтану.

【科学院】kēxuéyuàn【зат.】ғылым академиясы.

【科研】kēyán【ет.】ғылыми-зерттеулік: ~计划 ғылыми-зерттеулік жоспар.

【疴】kē 疴疴(Zāngkē), қазықша; қысқа қазық.

【疴】kē [疴疹](kē-chen)〈方〉①

【сын.】жексұрын; жеркеніш; жеркенішті; жиреніш; жиренішті; мейлінше жаман; оңбаған.②【ет.】ажуалау; мазақтау; мысқылдау; мұқату.

【疴】kē(旧读 ē)〈书〉ауру; дерт; кесел; науқас; сырқат: 养~ денсаулықты түзеу үшін.

【棵】kē【мөл.】бір бас; бір тал: ~树 бір тал ағаш; ~草 бір тал шөп.

【棵儿】kēr【зат.】қаудан.

【棵子】kē-zi〈方〉【зат.】өсімдік сабағы; сабақ; 树~ ағаш бұтағы.

【磕】kē【ет.】дүкілдету; дүкілдеу; зырқылдау; қағу; сартылдау; соғу; тақылдату; тарсылдату; тарсылдау; тоқылдату; тықылдату: ~ ~ ~ тақтаусы тақылдату.

【嗑】kē(~儿)〈方〉【зат.】кеміру; кеміріп сындыру; шағу.

【棵】kē [棵麦](kēmài)【зат.】жалаң дәнді арпа.

【窠】kē【зат.】апан; аунақ; жатақ; ұя; үңгір: 狗~ иттің ұясы.

【窠臼】kējìu〈书〉【зат.】қалып; үлгі. 榼 kē амфора; шарапқа арналған құмыра.

【颗】(顆)kē【мөл.】кішкентай

домалақ заттарға арналған мөлшер сөз: ~珠子 бір маржан.

【颗粒】kēlì【зат.】①бүртік; дән; түйір; ұрық: 这个玉米棒子上有多少~? Мына жүгерінің собығында қанша дән бар екен? ②дән: ~无收 бір де бір дән ала алмау.

【磕】kē【ет.】①қағылу; соғылу; ұрылу.②итеріп құлату; қирату; қуып шығу; ұшырып түсіру: ~烟袋锅子 түтікшені қағу.

【磕巴】kē-ba〈方〉①【ет.】кекештік; тұтығу: 说话~ тұтығып сөйлеу.②【зат.】кекеш; тұтықпа.

【磕打】kē-da【ет.】итеріп құлату; қирату; қуып шығу; ұшырып түсіру; қағу; қаққылау: 他~了一下烟袋锅儿 Ол түтікшені қағып жіберді.

【磕磕绊绊】kē-kebānbàn【сын.】状态词.①сүріну; аяғын әрең сүйреу.②кідіру; мүдіру; тұтығып сөйлеу; іркілу.

【磕磕撞撞】kē-kezhuàngzhuàng【сын.】ақсай басу; ақсап жүру; солтақтау; сылту; тәлтіректеу.

【碰碰】kēpèng【ет.】қағылу; соғылу; ұрылу.

【碰碰儿】kē-pèngr〈方〉【зат.】кетік; жарық; жарылу; сызат.

【磕头】kētóu【ет.】бас ию; аяғына бас ұру; иілу; сәлем ету.

【磕头碰脑】kē tóu pèng nǎo абыр-сабыр; апыр-жапыр; астан-кестен.

【瞌睡】kēshuì【ет.】қалғу; қалғып-мұлғу; мүлғу: 夜里没睡好, 白天~得很 түнде дұрыс ұйықтай алмай, күндіз қалғи береді.

【瞌睡虫】kēshuìchóng【зат.】ұйқыбас; ұйқышыл.

【蝌】kē [蝌蚪](kēdǒu)【зат.】ит балық; кішкене бақа.

【髀】kē【зат.】мышелка.

кē

【壳】(殼)kē(~儿)〈口〉【зат.】дәннің қауызы; кебек; қабық; қауыз; бақалшық; қабыршақ: 蛋~ жұмыртқа қабығы.

【壳郎猪】kē-langzhū〈方〉【зат.】жақсылап бағылмаған шошқа.

【咳】kē【ет.】жөтелу: 干~ құрғақ жөтел.

【咳嗽】kē-sou【ет.】жөтелу.

【咳血】kēxiě【ет.】қанды қақырық.

【搭】kē〈方〉【ет.】①қолында ұстау. ②езгілеу; езу; қысу; тыныс тарылу: ~人 адамға езгі көрсету.

kě

【可】-1kě①【ет.】ауқым; бәтуа; бүтіндік; жарастық; қабыл; мақұлдау;

мақұлдық; разылық; ризалық; татулық: 许~рұқсат ету. ②【ет.】 болады; мүмкін: ~大~小 үлкен де кіші де болуы мүмкін. ③【ет.】 тұрарлық; жарарлық: 这出戏~看 Мына қойылым көруге тұрарлық екен. 注意 болуы мүмкін; мүмкін. 参看 989 页 “能”条. ④〈书〉副 бәлкім; мүмкін; сияқты; ықтимал: ~七尺 бәлкім 20 жасар болар. ⑤〈方〉【сөзал.】 бойынша; лайық; сәйкес; тиісінше: 疼得他~地打滚儿 ауырып жатқандықтан ол домалап жатты. ⑥ айығу; жазылу; сауығу; шипалану. ⑦ (Кё)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【可】-2kě①【жал.】 алайда; әйтсе; бірақ; да; де; дегенмен: 虽然立春了, ~天气还很冷 Көктем келгенімен, әйтсе де ауа-райы әлі де суық. ②副 ақыры; әйтеуір; бәсе: 你~来了, 让我好等啊! Сен әйтеуір келдің-ау, мені біршама күттіріп қойдың ғой! ③副 ғой; жетті; пәлі: 这件事我~怎么不知道呢? Пәлі, мына жағдайды мен қалай ғана білмегенмін? ④副 ба, бе, ма, ме: 你~曾跟他谈过这个问题? Сен бұл туралы онымен сөйлестің бе?

【可爱】kě'ài【сын.】 айтулы; жарқын; сүйкімді: 这孩子真~ Мына бала өте сүйкімді екен.

【可悲】kěbēi【сын.】 қайғылы; қасіретті; өкінішті: 结局~ соңы қайғылы.

【可比】kěbǐ салыстырмалы.

【可比价格】kěbǐ-jìagé салыстырмалы баға.

【可鄙】kěbǐ【сын.】 арам; арамза; аяр; жауыз; жүзіқаралық; жымысқы; зұлым; зымиян; қаяр; найсап; нәкес; оңбаған; пиғылды; сұм; сұмқай; сұмырай; ішмерез: 损人利己是最~的 Басқалардың үстінен күлу ең жоғарғы оңбағандық.

【可变】kěbiàn айнымалы; ауыспалы; күбылмалы; өзгергіш; өзгермелі; өспелі.

【可不】kěbù副 ба; бе; ма; ме; па; пе; рас па?; шын ба? Солай емес пе? ~, 今年五月就整七十啦! Осы жылдың мамыр айында жалпы 70 болды емес пе?

【可操左券】kě cāo zuǒ quǎn сәттіліктің толық кепілдемесі; сәттілікке жетуге толық сену.

【可乘之机】kěchéngzhījī мүмкіндік; мүмкіншілік; үміт; ықтималдық; қолайлы жағдай.

【可乘之隙】kě chéng zhī xì ыңғайлы кез; мүмкіндік; мүмкіншілік; үміт; ықтималдық; қолайлы жағдай.

【可持续发展】kěchíxù fāzhǎn тұрақты даму; ұзақ мерзімді және тұрақты даму.

【可耻】kěchǐ【сын.】 маскара; сұмдық; ұятты; маскаралық; сөкет: 节

约光荣, 浪费~ Үнемдеу – абырой, мал шашпақ – маскаралық іс..

【可除性】kěchúxìng бөлінгіштік; бөліністік; бөлінушілік.

【可待】kědāiyīn метил-морфин; кодеин (апиыннан алынатын алколоид, жөтелге қолданатын дәрі).

【可的松】kědìsōng кортизон.

【可丁可卯】kě dīng kě mǎo(~儿)① нақ; анық; бұлжытпай; дәл; дәлме-дәл: 每月工资总是~ Әр ай сайын жалақы нақ уақытында беріледі. ② икемсіз; оралымсыз; сирескен.

【可读性】kědúxìng【зат.】 айқындық; дәлдік; талғамшылдық.

【可锻性】kěduàn xìng соғу көтергіш; созымдылық.

【可锻铸铁】kěduàn-zhùtiě таптауға көнгіш шойын.

【可歌可泣】kě gē kě qì мақтап мадақтауға тұрарлық; асқақтатуға лайықты.

【可更新资源】kěgēngxīn zīyuán қайта қалпына келетін ресурстар.

【可观】kěguān【сын.】 ① көруге лайықты; көруге тұрарлық: 两岸峰峦青翠, 花草丛生, 风景着实~ Бұғаздың екі жағынан қаулап өскен жасыл желектің түстері бір-бірімен үйлесіп, табиғат көрінісі шынайы көруге тұрарлықтай. ② айтарлықтай; анағұрлым; біраз; бірқатар; бірталай; едәуір; елеулі; көбінесе: 三十万元这个【сан.】 目也就很~了 Үш жүз мың юань дегеніңіз біршама елеулі сомма.

【可贵】kěguì【сын.】 бағалы; құнды: ~的品质 жоғары сапа.

【可好】kěhǎo副 орынды; дәл дегендей; тап өзі; дәл; шақ: 我正想找他, ~他来了 Мен енді оны іздеуді ойлап едім, ол тап өзі келіп қалды.

【可恨】kěhèn【сын.】 ашу келтіретін; ерсі; өрескел; жеккөрген; жексұрын; қас.

【可积性】kějīxìng интеграциялану.

【可见】kějiàn【жал.】 көзге түсетін; көрнекті; көрініп тұратын.

【可见度】kějiàndù【зат.】 көз көрерлік; көрерлік; көруге мүмкіншілік.

【可见光】kějiànguāng【зат.】 көзге түсетін жарық.

【可敬】kějìng【сын.】 абзал; қадірлі; қадірменді; құрметті; мәртебелі: 他为人正直, 教学尽心尽力, 是一位~的老师 Ол адамдарға шыншыл, жан жүрегімен біліс беретін өте құрметті ұстаз.

【可卡因】kěkǎyīn【зат.】 кокаин.

【可靠】kěkào【сын.】 ① айнымас; берік; сенімді; тіректі: 他忠诚老实, 为人很~ Ол соншалықты шыншыл әрі өте сенімді адам. ② анық; анықталған;

ең анық; ең шын; сенімді; шүбәсіз: 这个消息~不~? Бұл жаңалық нақты айқын ба әлде жоқ па?

【可可】kěkě【зат.】 ① какао плантациялары. ② какао.

【可可儿的】kěkě'erde〈方〉副 дәл дегендей; тап өзі; дәл; шақ: 我刚出门, ~就遇着下雨 Біз есіктен дәл шыққанда жаңбыр жауып кетті.

【可控硅】kěkòngguī басқарылатын кремний.

【可口】kěkǒu(~儿)【сын.】 дәмді; татымды; тәтті: 吃着家乡菜, 觉得特别~ Жеген тағам ерекше дәмді болған деп ойлаймын.

【可口可乐】kěkǒukělè кока-кола.

【可兰经】Kělánjīng【зат.】 Құран..

【可乐】kělè【зат.】 кола.

【可怜】kělián①【сын.】 аяныш; аянышты; аярлық; аяғыш; есіркегіш; жаны ашығыш: 他刚三岁就死了父母, 真~! Ол енді ғана үшке келгенде ата-анасы қайтыс болды, өте аянышты! ②【ет.】 аяу; есіркеу; жаны ашу: 对这种人不能~他 Мұндай адамдарды аяуға болмайды. ③【сын.】 тым, қатты: 少得~ тым аз.

【可怜巴巴】kěliánbābā(~的)【сын.】 байғұс; бишара; сорлы: 小姑娘又黄又瘦, ~的 кішкентай қыз солыңқы әрі ап-арық екен.

【可怜虫】kěliánchóng【зат.】 беделсіз; бейшара; мағынасыз; түкке тұрмайтын; ұсқынсыз.

【可怜见】kěliánjiàn(~儿)〈口〉【сын.】 аяу; есіркеу; жаны ашу.

【可怜相】kěliánxiāng аянышты кейіп; аянышты түр.

【可能】kěnéng①【сын.】 бәлки; бәлкім; мүмкін; мүмкін қадар; мүмкіндігінше; ықтимал: ~性 мүмкіндік. ②【зат.】 мүмкіндік; мүмкіншілік. ③副 бәлкім; мүмкін; ықтимал: 他~开会去了 Ол жиналысқа кеткен болуы мүмкін.

【可能性】kěnéngxìng мүмкіндік; мүмкіншілік.

【可逆】kěni реверсивтік; қайтымды.

【可逆性】kěni xìng айналғыштық; қайтқыштық; қайтымдылық (бастапқы қалыпқа қайта келгіштік).

【可逆反应】kěni-fǎnyìng қайтымды реакция.

【可怕】kěpà【сын.】 қорқыныш; қорқынышты; маскара; сұмдық: ~的事情 қорқынышты жағдай.

【可气】kěqì【сын.】 түршіктіретін; тітіркендіретін; кейітетін: 怎么说也~ қалай айтсаң да тітіркендіреді.

【可巧】kěqiǎo副 кезінде; орынды: 母亲正在念叨他, ~他就来了 Анасы оны

есіне алып енді айтқаны сол еді, ол келіп қалды.

【可亲】kěqīn【сын.】игілікті; тілектестік; ашық жүзді; жайдары; жарқын; жылы шырайлы; жып-жылы; иман жүзді: 和蔼~ жарқын жүзді адам.

【可取】kěqǔ【сын.】жарамды; көнерлік; қабылдарлық; қолайлы; лайық; тиімді: 他的意见~ оның ұсынысы қолайлы.

【可圈可点】kěquān kědiǎn мақтауға лайық болу; өзін жақсы жағынан көрсету.

【可燃冰】kěránbīng【зат.】газогидраттар; табиғи газдардың гидраттары; клатраттар.

【可燃物】kěránwù жанғыш зат; оталғыш зат.

【可燃性】kěránxìng жанғыштық; оталғыштық; тұтанғыштық.

【可人】kěrén〈书〉①【зат.】әдемі; дидарлы; келісті; сүйкімді; ұнамды; шырайлы.②【зат.】аз; кішкене; шағын.

③【сын.】айтулы; жарқын; сүйкімді.

【可溶性】kěróngxìng еритін; ерігіш; ерімтал.

【可身】kěshēn(~儿)〈方〉【сын.】үйлесу; жарасымды: 这件大衣长短、肥瘦都合适, 穿着真~ Мына пальтоның ұзындығы да кеңдігі де өте лайықты, кигенде өте жарасымды.

【可视电话】kěshì-diànhuà видеотелефон.

【可视性】kěshìxìng【зат.】зеректік; түсінгіштік.

【可是】kěshì①【жал.】әйтсе де; бірақ; дегенмен: 大家虽然很累, ~都很愉快 Көпшілік қатты шаршады, әйтсе де барлығы өте қуанышты.②副 задында; расында; шынында.

【可塑性】kěsùxìng【зат.】① созылымдылық; созымдылық. ② наздылық; ырғақтылық.

【可叹】kětàn【сын.】әсерлі; жүрекке жылы тиетін; көңіл жібітетін.

【可体】kětǐ【сын.】үйлесімді; жарасымды.

【可望】kěwàng【ет.】дәмегөй; дәмелі; үміткер: 今年粮食~获得丰收 Тағам өндірісінде мол өнімге қол жеткіздік.

【可望而不可即】kěwàng ér bù kě jí қол жетпейтін; қолдан келмейтін.

【可谓】kěwèi〈书〉【ет.】айтуға болады; былайша айтқанда.

【可恶】kěwù【сын.】жексұрын; жеркеніш; жеркенішті; жиреніш; жиренішті; мейлінше жаман; оңбаған.

【可惜】kěxī【сын.】ауыр; жәбір; көңілге алу; қынжылу; ренішті.

【可惜了儿的】kěxīliǎo-de〈方〉【сын.】өте өкінішті: 材料白白糟蹋了, 怪~ Материалдарды құрдан-құр.

【可喜】kěxǐ【сын.】қуанған; қуанышты.

【可想而知】kěxiǎng ér zhī түсіну қиын емес.

【可笑】kěxiào【сын.】күлдіргі; күлдірерлік; күлерлік; күлкі; күлкілі; қызық: 荒唐~ шектен тыс күлкілі.

【可心】kěxīn【сын.】жүрекке жылы: ~如意 жүрекке жылы қалау.

【可信用】kěxìndù【зат.】дәйектілік; сенімділік: 提高~ сенімділікті күшейту.

【可行】kěxíng【сын.】жүзеге асатын; орындалатын; іске асатын: 方案切实~ нағыз жүзеге асатын тәсіл.

【可行性】kěxíngxìng【зат.】жүзеге асушылық; іске асушылық: 设计方案需要进行~ Жобалық нұсқа жүзеге асуын жалғастыруды талап етеді.

【可疑】kěyí【сын.】күдікті; күмәнді; сезікті; шекті; шүбәлы: 【сын.】迹~ өте күдікті.

【可以】kěyǐ【ет.】①бәлкі; бәлкім; мүмкін; мүмкін қадар; мүмкіндігінше; ықтимал: 是~学会的 Оқи алатын мүмкіндігі бар. ② болады; мүмкін: 你~走了 Сенің кетуіне болады.

【可以】kěyǐ〈口〉【сын.】① біршама; жарарлықтай; қанағат етерлік: 这篇文章写得还~ мына мақала біршама жақсы жазылыпты. ② өте; тым: 天气实在热得~ Ауа-райы шынында да өте ыстық.

【可意】kěyì【сын.】қанағаттанған; разы; риза; ырза: 这套房子你觉得还~吗? Мына пәтер сіздіңше қанағаттанарлықтай ма?

【可约性】kěyuēxìng өлшемдестік.

【可再生资源】kězài shēng zīyuán қайта қалпына келетін ресурстар.

【可憎】kězēng【сын.】жексұрын; жеркеніш; жеркенішті; жиреніш; жиренішті; мейлінше жаман; оңбаған: 面目~ жексұрын кейіп.

【可着】kězhe〈口〉【сөзал.】жанасу; жарасу; лайық болу; сәйкес келу; сәйкестелу; сәйкестендіру; сәйкестену; тура келу; үйлесіп келу.

【可知论】kězhi lùn【зат.】гностицизм.

【渴】kě①【сын.】аңсау; шөл; шөлдеу; шөлікпеу: 解~ шөлін қандыру. ② асығыс; жедел; кідіртуге болмайтын; тығыз; шұғыл. ③ (Kě)【зат.】фамилияға қолданылады.

【渴慕】kěmù【ет.】бас ию; бүгілу; иілу; сыйыну; табыну.

【渴念】kěniàn【ет.】жоктау; зарығу; қамығу; қапалану; құса болу; мұңаю; сағыну: ~远方的亲人 Алыстағы туысқанын сағыну.

【渴盼】kěpàn【ет.】дегібісіз;

сабырсыз; тағатсыз; шыдамсыз: 离散几十年的亲人~早日团圆 Бірнеше он жылдықтар бойына кездеспеген туысқандар тезірек көрісуге асығады.

【渴求】kěqiú【ет.】аңсау; көксеу; тырысу; ұмтылу: ~进步 аңсаған оңалыс.

【渴望】kěwàng【ет.】аңсау; көксеу; аңсары ау: 同学们都~着和这位作家见面 Студенттердің барлығы ол жазушымен кездесуді қатты аңсауда.

【渴想】kěxiǎng【ет.】аңсау; көксеу; қатты қалау; сусау.

kè

【可】kè [可汗] (kèhán)【зат.】хан; қаған; билеуші; патша.

克-1(③④剋剋) kè①қолдан келу; істей алу: 不~分身 уақыт табу мүмкін емес.②билеп алу; еңсеру; жеңу; жеңіп алу; жеңіп шығу; шыдау: ~己 қатаң; талап етуші. ③ жеңгізу; жеңіп алу; жеңіп шығу; жеңіске жету; үстем болу: ~敌 қарсыласты жеңу.④игеру; меңгеру; сіңірту; сіңіру: ~食 асты сіңіру. ⑤ (Kè)【зат.】фамилияға қолданылады.

【克】-2(剋、尅)kè айту; белгілеу; қою; тағайындау: ~期 нақты уақытын белгілеу.

克-3kè【мөл.】грамм.

【克当量】kèdāngliàng грамм-эквивалент.

【克敌制胜】kèdízhìshèng қарсыласта соққы беріп оны жеңіп шығу; жауды жеңіліс таптыру.

【克分子】kèfēnzǐ грамм-молекула.

【克服】kèfú【ет.】① билеп алу; еңсеру; жеңу; жеңіп алу; жеңіп шығу; шыдау: ~不良习气 жаман әдеттерді жеңу.②〈口〉басу; басып-жаншу; езу; жаншу; сығу.

【克复】kèfù【ет.】қайтарып алу: ~失地 жоғалтылған жерлерді қайтарып алу.

【克格勃】Kègébó【зат.】Мемлекеттік Қауіпсіздік Коммитеті(КГБ).

【克化】kèhuà〈方〉【ет.】қорыту; сіңірту; сіңіру.

【克己】kèjǐ①【ет.】өзіне қаталдық таныту; өзіне жоғары талаптар қою: ~奉公 өзіне қатаң түрде заң бойынша іс жасауға талап қою. ②

【сын.】қол жетімді баға; қолайлы баға.③【сын.】қолы берекелі; ұқыпты; үнемді; үнемшіл: 自奉~өзі үнемшілдікте өмір сүру.

【克己奉公】kèjǐfènggōng шыншылдықпен қызмет ету; қоғамның мүддесін өзінікінен жоғары қою.

【克扣】kèkòu【ет.】кем есептеу; есебін кем беру; есептен жеп қалу: ~

工钱 жалақысын кем есептеп беру.

【克拉】kèlā【мөл.】қарат.

【克兰姆】kèlánmǔ грамм.

【克朗】kèlǎng【зат.】крона (ақша бірлігі).

【克朗球】kèlǎngqiú балалар бильяры.

【克里姆林宫】Kèlǐmùlín Gōng【зат.】Кремль.

【克罗米】kèluómǐ

【克隆】kèlóng【ет.】①крона (ақша бірлігі).②клон; клондау.

【克期】(刻期)kèqī副 уақытты белгілеу.

【克勤克俭】kè qín kè jiǎn еңбекқорлық пен үнемшілдік: ~是中国人民的优良传统 Еңбекқорлық пен үнемшілдік Қытай халқының ерекше дәстүрі.

【克日】(刻日)kèrì副 уақытты белгілеу: ~【ет.】工 белгіленген уақытта жұмыс істеуді бастау.

【克山病】kèshānbìng Кэшан ауруы.

【克什米尔人】kèshímǐěrrén Кашмирлік.

【克丝钳】kèsīqián тістеуік(темір құрал).

【克汀病】kèfīngbìng меңіреулік (ақылға зақым болған ауру).

【克星】kèxīng【зат.】жеңілмейтін қарсылас.

【克原子】kèyuánzǐ грамм-атом.

【克制】kèzhì【ет.】тоқтату; ірку; басу; басып-жаншу; езу; жаншу; сығу: 他能~自己的情感 Ол өз сезімдерін баса алады.

【刻】kè①【ет.】нақыш салынған; нақышталған; оюланған; белгі салу; керту; ою: ~字 кертпін иероглиф салу.

②【мөл.】нақыштама.③【мөл.】ширек: 下午五点一~开车 Түстен кейін 5.15-те көлік айдау.④кез; мезгіл; мерзім; уақыт: 顷~қысқа уақытта.⑤“克2” мағынасында.⑥аямайтын; аяусыз; безбүйрек; зәлім; қатал; мейірімсіз; рақымсыз: 尖~дөрекі әрі мейірімсіз.

【刻板】kèbǎn①【ет.】ойғызу; ойғылау; ойдырту; ойдыру; оймалау; оймышталу; оймыштату.②【сын.】дағдыға айналған; шаблон: 表情~дағдыға айналған кейіп.

【刻版】kèbǎn “刻板” мағынасында.

【刻本】kèběn【зат.】ксилография (ағашқа ойып өрнек салу): 宋~Сұң дәуірінде салынған өрнек.

【刻薄】kèbó【сын.】①бейбауырмал; жүрексіз; мейірімсіз; тас бауыр; тас жүрек.②есепдан; есепқой; есепқор; саран; шығымсыз: ~人 саран адам.③ашулы; ащы; жауыз; қас; мейірімсіз; өш.

【刻不容缓】kè bù róng huǎн асығыс;

жедел; кідіртуге болмайтын; тығыз; шұғыл.

【刻毒】kèdú【сын.】ашулы; ащы; жауыз; қас; мейірімсіз; өш: ~的语言 ащы тіл.

【刻度】kèdù【зат.】шкала (әртүрлі өлшеу аспаптарының бетіндегі салынған өлшем сызықтар).

【刻度尺】kèdùchǐ шкала (әртүрлі өлшеу аспаптарының бетіндегі салынған өлшем сызықтар)

【刻度盘】kèdùpán циферблат (сағаттың цифрлы беті).

【刻工】kègōng【зат.】①безеуші; қырнақшы; нақышшы; оюшы (металл, ағаш, сүйек сияқты нәрселерге ойып жазушы, сурет салушы ұста).②нақыс; ою; өрнек жасау: ~精细 ұқыпты жасалған ою.

【刻骨】kègǔ【сын.】асқан; қанқұйлы; өлім; шектен шыққан: ~的仇恨 шектен шыққан жек көрініс.

【刻骨铭心】kè gǔ míng xīn мәңгіге есінде қалу; ешқашан ұмытпау; көңілінде қалып қою.

【刻痕】kèhén кертпе тілік; керткі; ойық (металдың кесілген, кертілген жері); болмашы жара; сызат; тырнақ сызған із; тырнақ ізі.

【刻画】kèhuà【ет.】①ырналу; қырнату; қырнау; нақыштап істеу; нақыш салу; нақыштау; ойып істеу; ою: 不得在古建筑上~ Тарихи баспадан шыққан кітапқа сурет салуға болмайды.②суреттеу: ~入微 бүгешүгесіне дейін суреттеп беру.

【刻苦】kèkǔ【сын.】①берік; итжанды; көнбісті; көнтерілі; төзімді; шыдамды; жігерлі; қайтпайтын; қажымайтын; қажырлы; қызғанышпен; өте ынталанып; тырысып; шын пейілімен: 学习~ өте тырысып оқу.②зиялы; менменсімейтін; мақтанбайтын; сыпайы; қарапайым: 他生活一向很~ Ол әлі де өте қарапайым өмір сүреді.

【刻录机】kèlùjī【зат.】дыбыс жазып алатын плеер; рекордер.

【刻丝】kèsī “缙丝” мағынасында.

【刻下】kèxià【зат.】қазір; бүгінде; қазірде; қазіргі уақытта; қазіргі кезде: 他~有事 Оның қазір шаруалары бар.

【刻写】kèxiě【ет.】ойып жазу; нақыштап жазу: ~蜡纸 Пергаментті қағазға нақыштап жазу.

【刻意】kèyì副 тырысып; ынтамен; іждағатпен; ерінбей-жалықпай; жігермен; жан аямай салу; жан аямай жұмыс істеу: ~经营 жан аямай тырысып жұмыс істеу.

【刻舟求剑】kèzhōuqiújiàn қасарғыштық; қасарушылық; қыңырлық; зейінсіздік; кешелік;

топастық.

【恪】kè〈书〉құнтты; ұқыпты; ықыласты; инабатты; инабатшыл: ~守|~遵.

【恪尽职守】kè jìn zhìshǒu өз міндетін атқару; өз жұмысын жасау: 每个公务员都应该~ Әрбір мемлекеттік қызметкер өз міндетін атқаруы керек.

【恪守】kèshǒu〈书〉【ет.】қолдану; бұзбау; орнына келтіру; сақтау; ұстану: ~中立 Бейтараптық позициясын ұстану.

【客】kè①【зат.】қонақ; мейман: 家里来~了 Үйге қонақ келді.②жолаушы; жолшы; жүргінші: ~车 жолаушылар пойызы.③жиһангез; жиһангер; жиһанкез; сапаршы; саяхатшы: ~居 уақытша тұру.④саяхаттаушы саудагер: 珠宝~ саяхаттаушы асыл заттар саудагері.⑤аларман; алушы; сатып алушы: ~满 аншлағ (ойын-сауық мекемесінің кассасы алдындағы барлық билет сатылды деген құлақтандыру).⑥маман; ұста: 政~ айлакер; аяр; жылпос; мекер; саясатқор; саясатқұмар; саясатшыл.⑦бөтен жердің адамы; бөтен жерлік; бөтен ел адамы; жат елдік адамы; шетел адамы; шет жер адамы: ~队 шет жерлік команда.⑧ақиқат; әділ; объектив; объективті; объективтік: ~观 объективтік.⑨〈方〉【мөл.】бөлік; мөлшер; өлшем; үлес; бір кісілік тамақ; порция; сыбаға: 一~蛋炒饭 бір үлес қуырылған күріш пен жұмыртқа.⑩(Kè)

【зат.】фамилияға қолданылады.

【客帮】kèbāng гильдия (орта ғасырда қолөнершілердің я көпестердің одағы).

【客舱】kècāng【зат.】каюта (кемедегі жеке бөлме).

【客车】kèchē【зат.】жолаушылар поезды; жолаушылар вагоны; жолаушылар автобусы.

【客船】kèchuán жолаушылар пароходы; жолаушылар кемесі.

【客串】kèchuàn【ет.】әуесқойлар қойылымы; әуесқойлар спектаклі.

【客店】kèdiàn【зат.】қонақ үй; мейманхана.

【客队】kèduì【зат.】қонақ команда; шет жақтан келген команда.

【客饭】kèfàn【зат.】①қонақтарға арналған порциялық тамақ.②табльдот.

【客房】kèfáng【зат.】номер (мейманханадағы бөлме).

【客观】kèguān【сын.】①ақиқат; әділ; объектив; объективті; объективтік: ~事物 объективтік түрдегі зат.②әділ; әділетті; бұрмаламайтын: 他看问题比较~ Оның көрген мәселесі біршама әділірек.

【客观性】kèguānxìng әділдік; дұрыстық; шындық.

【客观主义】kèguānzhǔyì объективизм (идеалистік идеология).

【客观主义者】kèguānzhǔyìzhě объективист (объективизмді жақтаушы).

【客观唯心主义】kèguānwéixīnzhǔyì объективтік идеализм.

【客官】kèguān 【зат.】 басқа князьдіктің шенеунігі.

【客户】kèhù 【зат.】 ① аларман; келермен; клиент; қажеткер; пайдаланарман; сатарман; тапсырыскер (алыс-беріс я жұмыс ретінде мекемеге келіп жүруші). ② тұрғын; тұрушы; уақытша тұрушы.

【客机】kèjī 【зат.】 жолаушылар ұшағы; лайнер; аэробус.

【客籍】kèjí 【зат.】 ① жазылу; тіркелу; тіркелім. ② тіркелген.

【客家】Kèjiā 【зат.】 кэцзя.

【客家话】kèjiāhuà 【зат.】 хакка (қытайдағы диалект).

【客居】kèjū 【ет.】 уақытша тұру.

【客里空】kèlǐkōng айқайлағыш; бажылдақ; бақырауық; бақырып-шақырып жүретін адам; дарылдақ.

【客流】kèliú 【зат.】 жолаушылар тасқыны.

【客轮】kèlún 【зат.】 жолаушылар пароходы; жолаушылар қайығы.

【客满】kèmǎn аншлаг (ойын-сауық мекемесінің қассасы алдындағы барлық билет сатылды деген құлақтандыру).

【客票】kèpiào 【зат.】 жолаушылар билеті.

【客气】kè-qì ① 【сын.】 әдепті; биязы; көргенді; сыпайы: 说话挺~ Сөйлегені тым сыпайы. ② 【ет.】 бәлсіну; қымсыну; наздану; ұялу: 您坐, 别~ Сіз отырыңыз, ұялмаңыз. ③ кішіпейілділік ету; қарапайымдылық ету; өзін төмен ұстау; сыпайысыну; сыпайы болу.

【客卿】kèqīng 【зат.】 қонақ күтуге жауапты шенеунік.

【客人】kè-rén 【зат.】 ① қонақ; мейман. ② жолаушы; жолшы; жүргінші. ③ саяхаттаушы саудагер.

【客商】kèshāng 【зат.】 саяхаттаушы саудагер; кезгін сатушы: 过往~ саяхаттаушы саудагерлер байланысы.

【客死】kèsǐ<书> 【ет.】 жат елде қайтыс болу; түзде өлу: ~异域 жат жерде өлу.

【客岁】kèsuì<书> 【зат.】 өткен жыл; былтыр.

【客堂】kètáng қонақжай (пәтердегі қонақ жайғасатын бөлме).

【客套】kètào ① 【зат.】 бәлсінушілік; ұялшақтық: 我们是老朋友, 用不着讲~ Біз бұрыннан доспыз, ұялудың

қажеті жоқ. ② 【ет.】 әзілдесу; шүйіркелесу: 彼此~了几句 өзара шүйіркелесу.

【客套话】kètàohuà 【зат.】 әзіл; әзіл сықақ; мақтаулы қошемет; марапат.

【客体】kètǐ 【зат.】 ① бұйым; зат; нәрсе. ② зат; нысан; объект.

【客厅】kètīng 【зат.】 қонақжай (пәтердегі қонақ жайғасатын бөлме).

【客土】kètǔ 【зат.】 ① <书> жат; жат ел; жат жер; түз: 侨居~ жат жерде тұру. ② басқа жақтан әкелінген топырақ; шеттен әкелінген топырақ; шеттен келтірілген топырақ.

【客位】kèwèi 【зат.】 қонаққа арналған орын.

【客星】kèxīng 【зат.】 қонақ-жұлдыз.

【客姓】kèxìng 【зат.】 жергілікті емес тек; тегі жат жерлік.

【客源】kèyuán 【зат.】 жолаушылар қайнар көзі; тұтынушылардың қайнар көзі: ~锐减 тұтынушылар бірден азайып кетті.

【客运】kèyùn 【зат.】 жолаушылар қозғалысы.

【客栈】kèzhàn 【зат.】 қонақ үй; мейманхана.

【客座】kèzuò құрметті, арнайы шақырылған, арнайы ұсыныс етілген: ~教授 / құрметті профессор, ұсыныс етілген профессор.

【课】-kè 【зат.】 ① дәріс; сабақ: 星期五下午没~ жұма күні түстен кейін сабақ жоқ. ② пән; сабақ: 这学期共有五门~ Бұл семестрде бізде бес пән болады. ③ сабақ; дәріс: 一节~ бір сабақ. ④ сабақ: 这本教科书共有二十五~ мына кітапта 25 сабақ бар. ⑤ сабақ; ғибрат

【课】-2(課) kè ① салық: 国~ мемлекеттік салықтар. ② 【ет.】 алу; төлету: ~税 салық төлету.

【课本】kèběn 【зат.】 оқулық; кітап: 【сан.】 学~ математика оқулығы.

【课表】kèbiǎo 【зат.】 сабақ кестесі; дәрістер кестесі.

【课程】kèchéng 【зат.】 сабақ; пән; курс: 安排~ дәрістерді реттеу.

【课间操】kèjiāncāo 【зат.】 дәрістер арасындағы гимнастика.

【课件】kèjiàn 【зат.】 оқыту бағдарламасы; оқу бағдарламасы.

【课卷】kèjuǎn 【зат.】 жазбаша жұмыс; жазу түріндегі бақылау.

【科目】kèmù 【зат.】 ① оқу жобасы; оқу бағдарламасы. ② пән; сабақ; дәріс.

【课时】kèshí 【зат.】 академиялық сағат; дәріс сағаты: 我担任两班的语文课, 每周共有十~ Мен екі курс бойы сауаттылық дәрістерін оқып келемін, әрқайсысы он сағаттан тұратын еді.

【课堂】kètīng 【зат.】 сынып бөлмесі;

аудитория.

【课堂】kètáng 【зат.】 класс; сынып бөлмесі; аудитория: ~讨论 семинар сабақтары өтетін аудитория.

【课题】kètí 【зат.】 мәселе; тапсырма; дәріс тақырыбы; сұрақ: 严重缺水给我们提出一个新~ Қауіпті құрғақшылық бізге жаңа мәселе тудырып отыр.

【课外】kèwài 【зат.】 сыныптан тыс; сыныптан тысқары: ~作业 сыныптан тыс жұмыстар.

【课文】kèwén 【зат.】 мәтін (әрбір жазылған шығарма, сондай-ақ оның үзіндісі): 朗读~ мәтінді дауыстап оқу.

【课业】kèyè 【зат.】 дәрістер; сабақтар: 要好好用功, 不可荒废~ Тырысып оқу керек, сабақтардан қалып қоюға болады.

【课椅】kèyǐ оқушылар орындығы.

【课余】kèyú 【зат.】 сабақтан тыс уақыт: ~她喜欢唱唱歌, 打打球 Сабақтан тыс уақытта ол ән айтуды, доп ойнауды жақсы көреді.

【课桌】kèzhuō парта.

【氦】kè 【зат.】 криптон (инертті газдардың бірі).

【骠】kè бие: ~马 бие.

【缙】kè<缙丝>(kèstī) ① 【ет.】 кэсы (оюланған жібек). ② 【зат.】 айшықты; әшекейлі; мәнерлі; өрнекті.

【嗑】kè 【ет.】 шағу; кеміру; қажау; мүжу: ~瓜子儿 шемішке шағу.

【嗑破】kèpò кеміру; кеміріп тесу; мүжу.

【镞】kè кесек; құйма; сом: 金~ алтын құймасы.

【镞子】kè-zǐ 【зат.】 кесек; құйма; сом.

【溘】kè<书>副 андаусыздан; кенет; кенеттен; күтпеген жерден: ~然|~逝(称人突然去世).

【溘然】kèrán 副 андаусыз; әбсәтте; кенет; кенеттен; қапылыста; тұтқиыл: ~长逝 кенеттен өліп қалу.

【恻】kè<书> “恪”(kè) мағынасында.

kēi

【剋】kēi<方> 【ет.】 ① жұлқыласу; жұлысу; тартысу; төбелесу: 吵着吵着, 俩人【ет.】手~起来了 Қатты шу шығып кетті де екі адам бір бірімен төбелесе бастады. ② кінәраттау; мінеп-шенеу: 你做错了事, 妈妈~你几句还不应该吗? Сен қате жасадың, маман сені кінәраттамау керек пе?

kēn

肯-1 kēn сiңip; тарамыс.

肯-2 kēn 【ет.】 ① келісу; көну; қабыл алу; ризаласу: 我劝说了半天, 他才~了 Мен теңдікке көндірдім, сен көнуге тиіссiң. ② әзір; дайын; даяр; қалап; қуана-қуана: 我请他来, 他怎么也

不~来 Мен оны келсін деп шақырдым, ол қалай ғана қуана-қуана келмеуі мүмкін.

【肯定】kěndìng ①【ет.】мақұлдау; мойындау; тану; белгілеу; констатациялау: ~成绩 табыстар мен жетістіктерді белгілеу. ②【сын.】жағымды; мақұлдаған; ризалық білдірген; дұрыс; жағымды; жақсы; игі; пайдалы; салмақты; ұнамды: ~判断 ұнамды пайым. ③【сын.】анық; айқын; белгілі: 他今天来不来还不能~ Ол бүгін келе ме келмеймей ме әлі де айқындалған жоқ. ④副 әлбетте; заңды түрде; міндетті; міндетті түрде: 他~同意 Ол міндетті түрде келіседі.

【肯定句】kěndìngjù мақұлдаушы ұсыныс.

【肯尼亚人】kěnníyàrén кениялық.

【肯綮】kěngqìng <书>【зат.】егжей-тегжей; мән; мәніс; тетік; тобықтай; төркін; ұзын-ырғасы: 深中~ бар мәнісін қозғау.

【垦】kěn жырты; жырттып тастау; тегіс жырты: ~地 жерді жырты.

【垦荒】kěnhuāng【ет.】тың игеру; тың көтеру.

【垦区】kěngū【зат.】мелиорациялау аймағы (шалшық суларды кептіру, ұсақ құмдарды бекіту және т. б. жолдармен ауыл шаруашылығына пайдалану үшін жерді негізінен жақсарту).

【垦殖】kěnzhi【ет.】егу; себу; мелиорациялау (шалшық суларды кептіру, ұсақ құмдарды бекіту және т. б. жолдармен ауыл шаруашылығына пайдалану үшін жерді негізінен жақсарту): ~场 мелиорациялау аймақтары; отарға айналдыру; отарлау.

【垦种】kěnzhoǹg【ет.】жерді өңдеу; жерді жырттып егін егу.

【垦】kěn ① бұрмалаусыз; бүкпесіз; шын көңілден; қалжыңсыз: ~谈 шын көңілден әңгімелесу. ② өтіну; өтініш ету; өтініш жасау; сұрану; сұрау: 敬~ бас иген өтініш.

【恳切】kěngqiè【сын.】дәлелді; иланымды; көңілге қонымды; көңілге сиярлық; нанарлық; сенерлік; бұрмалаусыз; бүкпесіз; шын көңілден; қалжыңсыз: ~地希望得到大家的帮

【шыл.】Көпшіліктің көмегіне шын көңілден үміттенемін.

【恳请】kěngqǐng【ет.】көптен-көп өтініш; жалбару; жалыну; жалынып көндіру; иландыру; көндіру; өтіну: ~出席 жиналысқа келуіңізді өтінемін.

【恳求】kěngqiú【ет.】өтініш ету; өтініш жасау; сұрану; өтіну; сұрау: 我~他不要这样做 Мен одан бұлау жасамауын сұрандым.

【恳谈】kěntán【ет.】шын көңілден

әңгімелесу; ашық сөйлесу: ~会 дөңгелек үстел.

【恳托】kěntuō【ет.】нану; сену; сүйену; сұрау; өтіну: ~你把这封信带给他 Сеннен мына хатты оған апарып беруіңді сұранамын.

【恳挚】kěnzhi【сын.】адал; аккөңіл; шын: 词意~【ет.】人 сезіңге толы әрі шын көңілден айтылған сөздер.

【啃】kěn【ет.】① кеміру; қажау; мүжу; шағу: ~骨头 сүйек мүжу. ② ақтару; тінту; іздеу: ~书本 кітаптарды ақтару.

【啃青】kěngqing <方>【ет.】① піспеген егінмен тамақтану. ② жас ет жеу.

kèn

【揎】kèn <方> ①【ет.】бөгеу; кешіктіру: ~住牛脖子 қырсықтықты бөгеу. ② байлану; байланысу; жармасу; жарықшақ іздеу; қазбайлау; қазбаласу; қазбалау; қазымырлану; мүйіздеу; мінегіштену; мінеу; мін тағу; соқтығу; соқтығысу; тиісу; ұрыну; шұқылау: 勒~ тиісу. ③【ет.】тіс жармау; ішінде сақтау; іште сақтау; тыю; бұғу; ішіне жасыру: ~着泪花 көз жасын бұғу.

【根】kēn【зат.】етек; жең ойындысы; ойма; ойық: 抬~ ойма.

kēng

【坑】kēng ① (~儿)【зат.】ойдым; ойпат; шұқыр: 刨个~ шұқыр қазу. ② тесіктау; туннель; үңгіртау (жер астымен жүретін я тауды тесіп өткен үңгір жол): ~道 жер асты туннелі. ③ тірдей көму: 焚书 ~儒 конфуцийшілдерді тірдей көміп, кітаптарын жағып тастау. ④【ет.】зиян келтіру; зиянкестік істеу; қастық істеу: ~人 зиянкес адам. ⑤ (Kēng)【зат.】фамилияға қолданылады.

【坑道】kēngdào【зат.】① штрек (жер астын жазық қуалап қазып кен шығару); өндіру. ② өндіру; тесіктау; туннель; үңгіртау (жер астымен жүретін я тауды тесіп өткен үңгір жол).

【坑道战】kēngdào zhàn жер асты соғысы; жер астындағы қастығыс

【坑害】kēnghài【ет.】зиян келтіру; зиянкестік істеу; қастық істеу: 不法商人销售伪劣商品~消费者 Алақол саудагерлер сапасы төмен тауарларды сату арқылы тұтынушыларға көп зиян келтіреді.

【坑井】kēngjǐng【зат.】өндірістер мен шахталар.

【坑坑洼洼】kēng-kēngwāwā (~的)【сын.】адыр-бұдыр; бұдыр;

быжырқай; ойлы-қырлы; олпы-солпы: 路上~ жердің беті адыр-бұдыр.

【坑蒙】kēngmōng【ет.】зиян келтіру; зиянкестік істеу; қастық істеу; алдау; бұлаңдау; жадығөйлену: 以次充好, ~顾客 қолдан жасалған арзан тауар тұтынушыларды алдайды.

【坑木】kēngmù【зат.】баған; дінгек; таған; тіреу.

【坑农】kēngnóng【ет.】ауыл шаруашылығына зиян келтіру: 打击出售伪劣化肥和种子的~行为 Сапасы төмен тұқым мен химиялық тыңайтқыш сату зиянкестік қимылы болып табылады.

【坑骗】kēngpiàn【ет.】алдау; бұлаңдау; жадығөйлену; зиян келтіру; зиянкестік істеу; қастық істеу: 有的小贩漫天要价, ~外地游客 Кейбір кішігірім саудагерлер бағаны өте жоғарылатып айтып шет елдік туристерді алдайды.

【坑杀】kēngshā / тірдей көму.

【坑子】kēng·zi <口>【зат.】апан; ор; шұқыр: 水~ шалшық.

【吭】kēng【ет.】айтып қалу; дауыстап айту; жұрт алдында айту; сөйлеу: 一声不~ аузына құм құю; ләм-мим демеу.

【吭哧】kēng-chi ①【ел.】кісінеу: 马~~地喘着粗气 жылқы қинала дем алып кісінеді. ②【ет.】енгігіп дем алу.

③【ет.】мыңқылдау; міңгірлеу; ыңырану; ыңырсу: 他~了半天我也没有听明白 Ол жарты күн бойы мыңқылдады, мен ештеңені де түсінген жоқпын.

【吭气】kēngqì (~儿)【ет.】айтып қалу; дауыстап айту; жұрт алдында айту; сөйлеу: 不管你怎么追问, 他就是不~ Сіздің қалай сұрауыңызға қарамастан, ол айта алмай қалады.

【吭声】kēngshēng (~儿)【ет.】айтып қалу; дауыстап айту; жұрт алдында айту; сөйлеу: 他受了很多累, 可是从来也不吭一声 Ол соншалықты шаршады, бірақ ләм-мим деген жоқ.

【铿】kēng <书>【ел.】тастардың соқтығысқанындағы дыбысына ұқсастырған дыбыс.

【铿铿】kēngkēng <书>【сын.】дыңғырау; қаңғырлау; сыңғырлау; саудырау; сылдырлау; шылдырлау.

【铿】kēng【ел.】дыңыл; зыңыл; шылдыр: 铁轮大车走在石头路上~~地响 Арбаның темір доңғалақтары тастарға тиіп шықылдап жатыр.

【铿锵】kēngqiāng【сын.】дыңғырау; қаңғырлау; сыңғырлау; саудырау; сылдырлау; шылдырлау: 这首诗读起来音调~ Мына өлең шумақтарын оқу барысында дауысы сыңғырлап жоғарылап бара жатыр.

【铿然】kēngrán <书>【сын.】

сақылдап; саңғырлап; таза дауыспен: 溪水奔流, ~有声 Тау бұлағы сыңғырлап ағып жатты.

kōng

【空】kōng①【сын.】бос; құр: ~箱子 бос чемодан.②ауа; аспан; әуе; көк: 对~射击 аспанға ату.③副 арамтер; бекер; беталды; босқа; зая: ~忙 босқа ткеткен еңбек.

【空包弹】kōngbāodàn【зат.】бос снаряд; оғы жоқ снаряд.

【空肠】kōngcháng аш ішек.

【空巢家庭】kōngcháojiātíng бос ұя; жалғыз қариялар отбасысы.

【空城计】kōngchéngjì【зат.】ашық қала орағытуы (жауға соққы беру үшін әскердің немесе флоттың соғыс жағдайында қолайлы орын алу мақсатын көздеп орын ауыстыруы).

【空乘】kōngchéng【зат.】① авиациялық қызмет көрсету; әуе қызметі: ~人员 авиация қызметкері.

②стюард; стюардесса; аспансерік: —

【зат.】男~ бір стюард.

【空对空】kōngduìkōng көп сөйлеу; мылжындау; сөзшендікке салыну.

【空挡】kōngdǎng【зат.】бос пайдасыз жүріс (машинаның т. б.).

【空荡荡】kōngdàngdàng (~的)【сын.】бос; құр: 同学们都回家了, 教室里~的 Студенттердің барлығы үйлеріне қайтып кетті, аудиторияның іші қаңырап тұр.

【空刀】kōngdāo қашу; қашып кету.

【空洞】-1kōngdòng【зат.】жырық; ойық; тесік; терідегі ұсақ тесіктер.

【空洞】-2kōngdòng【сын.】құр; бос; мағынасыз; мазмұнсыз; мардымсыз; мәнсіз: ~的说教 мағынасыз оқыту.

【空洞】3kōngdòng каверна (ауру салдарынан бұзылған органикалық жасушалардағы тесік, қуыс)

【空洞洞】kōngdòngdòng (~的)【сын.】бос; құр; жұтан; құлазыған; ойрандалған; талқандалған: 房间里~的,【жал.】张桌子也没有 Бөлменің іші бос, тіпті үстел де жоқ.

【空乏】kōngfá【сын.】① жоқтық; жоқшылық; жүдеулік; жұтандық; жұтаншылық; қайыршылық. ② бейшаралық алып кету; жоқшылыққа жеткізу.

【空翻】kōngfān【зат.】тонқалаң астыра секіру; тонқалаң астыру; домалану; тонқалаң асу.

【空泛】kōngfàn【сын.】құр; ақыр-тақыр; бос; жым-жылас: ~的议论 босқа талқылау.

【空防】kōng fáng әуе шабуылына қарсы қорғану.

【空房】kōngfáng【зат.】сенсіз бос қалған үй; қағырап қалған үй.

【空腹】kōngfù【ет.】аш қарынға: ~抽血化验 лабораториялық қан анализін аш қарынға алу керек.

【空港】kōnggǎng【зат.】әуежай (үлкен аэродром).

【空谷足音】kōng gǔ zú yīn шөл даладағы қадам дыбыстары.

【空喊】kōng hǎn【ет.】көп сөйлеу; мылжындау; шатпақтау.

【空耗】kōnghào【ет.】босқа кетіру; зая жұмсау; текке жарату; босқа шашу: ~时间 уақытты босқа жұмсау.

【空话】kōng huà【зат.】бәлту-шәлту; былшыл; езбелік; езмалталық; желбуаздық; көк езулік; көк мылжындық: 说~解决不了实际问题 Құр босқа мылжындау нақты мәселені шеше алмайды.

【空怀】kōnghuái【ет.】бедеу; жеміссіз; тумайтын; тұқымсыз; тұл; ұрықсыз.

【空幻】kōnghuàn【сын.】адам айтса нанғысыз қызық; керемет; қиялды; қиял-ғажайып; таңғажайып; фантастикалық.

【空际】kōngjì【зат.】ауа; әуе; әуе кеңістігі: 山顶的纪念碑高耸~ тау басындағы ескерткіш әуе кеңістегенде көксемп тұр.

【空寂】kōngjì【сын.】бостық; ешнәрсесі жоқтық; қуыстық; құр бостық; дыбыс шығармау; жым-жырт; тым-тырыс; үнсіз; үндемеу; үн-түнсіз тыныштық: ~的山野 тым-тырыс және бос таулар мен шөл далалар.

【空架子】kōngjià-zi【зат.】әлпет; келбет; пішін; сыртқы келбет; сыртқы тұр.

【空间】kōngjiān【зат.】бос жер; кеңдік; кеңістік: 三维~ үшөлшемді кеңістік

【空间波】kōngjiānbō【зат.】кеңістіктік толқын; кеңдік толқыны.

【空间技术】kōngjiānjìshù ғарыштық техника; ғарыштық технологиялар.

【空间科学】kōngjiān kēxué / ғарыш туралы ілім; ғарышнама (әлемнің құрылымы мен дамуының жалпы заңдылықтары туралы ілім және астрономияның осы ілімге арналған саласы).

【空间通信】kōngjiān tōngxìn ғарыштық байланыс; ғарыштық қарым-қатынас.

【空间站】kōngjiānzhàn【зат.】ғарыш станциясы.

【空降】kōngjiàng【ет.】десант түсіру; десанттық операция: ~部队 әуе-десанттық әскер.

【空降兵】kōngjiàngbīng【зат.】әуе-десанттық әскер; әуе десанты; авиация

әскері.

【空姐】kōngjiě【зат.】аспансерік; стюардесса.

【空警】kōngjǐng【зат.】авиациялық полиция.

【空军】kōngjūn【зат.】соғыс-әуе флоты; әуе-әскери күштері: ~部队 әуе-әскери бөлімшелері.

【空军部】kōngjūnbù авиация министрлігі.

【空空如也】kōngkōngrúyě мүлдем бос; құлазыған елсіздік: 有些人喜欢夸夸其谈, 其实肚子里却是~ / Кейбір адамдар көп сөйлегенді жақсы көреді, алайда олардың ішінде құлазыған бостық.

【空口】kōngkǒu 副①дәнемесіз; жалаң; ештеңесіз.②айғақсыз; дәлелсіз; құрғақ; бояма; жасанды; көрсетімдік; өтірік; сырттай әсер қалдыратын; үлгілік.

【空口说白话】kōngkǒushuóbáihuà сөзік желге ұшыру; көп сөйлеу; мылжындау; сөзшендікке салыну.

【空口无凭】kōngkǒuwúping айғақсыз; дәлелсіз; құрғақ.

【空旷】kōngkuàng【сын.】айдынды; аумақты; даңғырадай; еркін; кең; мол: 院里显着~点儿 Аула біршама кеңейіп қалды.

【空阔】kōngkuò【сын.】алшақ; жалпақ; кең; айдынды; аумақты; даңғырадай; еркін; мол: 高原上, 到处都是~的~ қыраттардың үстінің кез-келген жері бірдей кең болады.

【空廓】kōngkuò【сын.】айдынды; алшақ; жалпақ; аумақты; даңғырадай; еркін; кең; мол: 院里显着~点儿 Аула біршама кеңейіп қалды.

【空粒】kōnglì бос дән.

【空灵】kōnglíng【сын.】айнымалы; баянсыз; құбылмалы; өзгермелі; өзгергіш: ~的笔触 айнымалы қыл қаламдар.

【空论】kōnglùn【зат.】білгішсіну; білімдісіну; ептісіну: 不切实际的~ схоластика методьмен ойлау.

【空落落】kōngluòluò(~的)【сын.】бос; құр: 落了叶子的树林子~的 жапырақтары түсіп біткен орман қаңырап бос тұр.

【空茫】kōngmáng【сын.】① кең тұманды дала: ~的沙漠 тұманды шөл дала.② күйсіз; қамсызданбаған; қамтамасыз етілмеген: 心里一片~ көңілім біраз күйсіз болып тұр.

【空门】kōngmén【зат.】оқшаулық; оңашалық; монахтық өмір: 遁入~ монахтық өмірге еніп кету.

【空门】2kōngmén【зат.】бос қақпа: 面对~却把球踢飞了 Алдындағы қақпа бос тұрғанымен, тепкен доп ұшып кетті.

【空濛】kōngméng〈书〉【сын.】

бұлдыр; бұлыңғыр; көмескі; мұнарлы; тұманды: 山色~ таудың түсі мұнар тартып тұр.

【空名】kōngmíng【зат.】жалған; жоқ сөз; ойдан алынған сөз; тек атауы бар; жалғандық; фикция (белгілі бір мақсатпен шындыққа жанаспайтын жалған жағдай жасау): 他在公司只挂个~, 不担任具体职务 Оның компанияда деген бір атауы болмаса, белгілі бір міндетті жүктейтін қызметі жоқ.

【空难】kōngnán【зат.】авиация оқиғасы; авиациялық апат.

【空气】kōngqì【зат.】① ауа; әуе. ② атмосфера; ауа қабаты: 不要人为地制造紧张~ Ауа қабатын жасанды шығындармен лақтауға болмайды.

【空气锤】kōngqìchuí【зат.】әуе балғасы.

【空气污染】kōngqì wūrǎn атмосфераның ластануы; ауаның ластануы. 参看 255 页【大气污染】.

【空气污染指【数.】】kōngqì wūrǎn zhǐshù ауаның ластануының көрсеткіші.

【空气阀】kōngqì fá әуе клапаны; ауа қақпағы.

【空气中继阀】kōngqì zhōngjì fá басқарудың әуе клапаны; басқарудың ауа қақпағы.

【空气质量】kōngqì zhìliàng ауаның сапасы:

【空铅】kōngqiān кілтек (әріп тергенде жол-жолдың арасына ашың қалдыру үшін қойылатын металл сына).

【空前】kōngqián【ет.】айтқысыз; болмаған; болып көрмеген; ғаламат; кездеспеген: 生产力得到了~发展 өндіріс күштері бұрын сонды болмаған дамуға қол жеткізді.

【空前绝后】kōngqiánjuéhòu майталман; маңдай алды; озық; үздік; айтқысыз; болмаған; болып көрмеген; ғаламат; кездеспеген.

【空勤】kōngqín【зат.】ұшақ бортындағы қызмет: ~人员 ұшақтың экипажы.

【空嫂】kōngsǎo【зат.】стюардесса; аспансерік.

【空身】kōngshēn(~儿)【ет.】бейғам; бейпіл; еренсіз; жайбарақат; қайғысыз; қамсыз; қаперсіз; пәруайсыз; уайымсыз; жүксіз; жеңіл ғана; салт (жүксіз, жүк алмай): 他什么都没带, 就~儿去了广州 Ол ештеңені де алмастан Гуанжоуға кетті.

【空驶】kōngshǐ【ет.】босқа айдап өту.

【空手】kōngshǒu【ет.】① құр қол; қолы бос; қолында зат жоқ: ~夺刀 бос қолымен пышақты тартып алды. ② қаруланбаған; құралсыз; қолмен: 他行李都没带, 一个人~去旅行了 Ол

ешбір затын алмастан жалғыз өзі құр қол саяхаттауға кетті.

【空手道】kōngshǒudào【зат.】қаратэ (шығыс жекпе-жегі күресінің бір түрі).

【空疏】kōngshū<书>【сын.】абстракт; абстракттылы; абстрактты; дерексіз; бос; құр.

【空速】kōng sù әуе жылдамдығы.

【空速表】kōng sùbiǎo әуе жылдамдығының көрсеткіші.

【空谈】kōngtán①【ет.】бос сөз; дәлелсіз; құрғақ: 提倡实干, 切忌~ жұмысты жақсы істеп бастап, бос сөзге салынбаңыз. ②【зат.】бәлту-шәлту; былшылы; езбелік; езмалталық; желбуаздық; көк езулік; көк мылжыңдық.

【空天飞机】kōngtiān-fēijī трансатмосфералық транспорттық құралдар.

【空调】kōngtiáo【зат.】салкындатқыш: 安装~ салкындатқышты орнату.

【空头】kōngtóu①【зат.】биржашы (қор биржасының операцияны өз есебінен және өзінің тәуекелдігімен жүргізетін мүшесі; биржадан тыс нарыққа танымал қатысушы; биржадан тыс нарықта сатушының не сатып алушының рөлін белсенді түрде атқарушы фирма). ②【сын.】құр қуыс; үрген; үрілген: ~政治家 құр қуыс саясаткер.

【空头支票】kōngtóuzhǐpiào① көпірме вексель; ақшасыз чек; сақандырусыз чек. ② бәдік сөз; бос сөз; даңдақ; жалаң сөз; жылтыр сөздер; құрғақ сөз; мылжың сөз.

【空投】kōngtóu【ет.】десант түсіру; ұшақтан түсіру: 飞往灾区~救灾物资 Ұшып бара жатып зардап шеккен аудандарға материалдық көмек ретіндегі заттарды ұшақтан түсіру.

【空文】kōngwén【зат.】① мазмұнсыз шығарма; мазмұнсыз шығармашылық. ② бос сандырақ; мән-мазмұнсыз мәтін: 一纸~ мән-мазмұнсыз мәтін.

【空吸】kōng 吸 сорғыш; сорып алушы; жинап алушы.

【空袭】kōngxí【ет.】ауадан шабуылдау; әуе шабуылы.

【空想】kōngxiǎng①【ет.】бағамдау; болжау; долбарлау; жобалау; топшылау; ұйғару; шамалау: 不要~ болжамдаудың қажеті жоқ. ②【зат.】қиял; құрғақ қиял; утопия; іске аспайтын арман: 离开了客观现实的想象就成了~ объективті шындықты ойлаудан қол үзіп қияшылға айналып кетті.

【空想社会主义】kōngxiǎng shèhuì zhǔyì утопиялық социализм.

【空想社会主义者】kōngxiǎng shèhuì

zhǔyìzhě утопиялық социализмді жақтаушы; утопиялық социалист.

【空想家】kōngxiǎngjiā утопияшыл (утопиялық социализмді жақтаушы).

【空心】kōngxīn①【ет.】кеуекті; қуысты; бос өзекті: 老槐树~了 Көне жапон сафорасының өзегі қуыстап кетіпті. ②【сын.】бос; қуыс; іші қуыс: ~坝 қуысты бөгет.

【空心菜】kōngxīncài【зат.】су шырмауықгүлі.

【空心轴】kōngxīnzhóu қуысты өзек; кеуекті өзек.

【空心砖】kōngxīnzhuan【зат.】қуыс кірпіш; кеуек кірпіш.

【空心钻】kōngxīnzuan қуысты бәрбі; қуысты бұранда; қуысты бұрғы; қуысты тескіш; қуысты үскі; қуысты шанышқы (металл, ағаш тесетін аспап)

【空虚】kōngxū【сын.】жұтаң; құлазыған; ойрандалған; талқандалған: 后方~ талқандалған тыл.

【空穴来风】kōngxuéláifēng жел тұрмаса шөптің басы қимылдамайды; мәнсіз емес; мағыналы; себепті.

【空言无补】kōngyánwúbǔ сөздер көмектесе алмайды; жай сөздер дәрменсіз.

【空域】kōngyù【зат.】әуе кеңістігі; ауа кеңдігі: 搜索~ әуе кеңістігінде іздеу жұмыстарын жүргізу.

【空运】kōngyùn【ет.】авиакөлік; аэрокөлік; әуе транспорты: ~救灾物资 әуе транспорты арқылы материалдық көмек көрсету.

【空载】kōngzài【ет.】бос; жүктелмеген; жүк тиелмеген; құр: 加强调度工作, 减少车辆~ Вагондарда тиелген жүкті қысқартын қозғалысты басқаруды күшейту керек.

【空战】kōngzhàn【ет.】әуе соғысы; ауаудың шайқас.

【空置】kōngzhì【ет.】аңырап қалу; бос қалу; қаңырап тұру; іске асырылмау: 那栋楼已经~了一年 Анау тұрған көп қабатты ғимарат бір жылдан бері бос қаңырап тұр.

【空中】kōngzhōng①【зат.】аспан; әуе; көк: ~飘着白云 аспанда аппақ бұлт көшіп барады. ②【сын.】бостықта; кеңістікте; әуеде.

【空中警察】kōngzhōngjǐngchá әуе полициясы

【空中楼阁】kōngzhōnglóugé бос қиял.

【空中小姐】kōngzhōngxiǎojiě аспансерік; стюардесса.

【空钟】kōng-zhōng〈口〉【зат.】«空竹» мағынасында.

【空竹】kōngzhú【зат.】бамбук шарғы; бамбук орауыш.

【空转】kōngzhuàn【ет.】① бос жүріс;

құр жүріс.②батып қалу; текке айналу; тұрып қалу; тығылып қалу (машина, трактор т. б.)

【控】kōng [控侗](kōngtóng)〈书〉

【сын.】білімсіздік; зұлматтық; надандық; көргенсіздік; мәдениетсіздік; тәрбиесіздік.

【崮】kōng, тау атауы.

【控】kōng [控控](kōngkōng)〈书〉

【сын.】білімсіз; инабатсыз; мәдениетсіз; надан; тоғышар

【箜】kōng [箜篌](kōnghóu)【зат.】кунхоу - цитра (музыкалық инструмент)

kǒng

【孔】kǒng①【зат.】жырық; ойық; тесік: 这座石桥有七个~ Мына тас көпірдің жеті ойығы бар.②〈方〉

【мөл.】мөлшер сөз: ~土窑 бір жер асты үңгірі.③(Kǒng)【зат.】фамилияға қолданылады.

【孔道】kǒngdào【зат.】басты жол; ең керекті жол; ең маңызды тәсіл; негізгі тәсіл: 交通~ хабарландырудың негізгі жолдары.

【孔洞】kǒngdòng【зат.】жарық; саңылау; тесік.

【孔方兄】kǒngfāngxiōng【зат.】бақыр ақша; мыс ақша; ортасы тесік ақша.

【孔径】kǒngjìng【зат.】① ойық диаметрі.② бой; баған.③ апертура.

【孔孟之道】KǒngMèngzhīdào Конфуций мен Мэн-цзы ілімдері.

【孔庙】Kǒngmiào【зат.】Конфуций храмы.

【孔雀】kǒngquè【зат.】тауыс; тоты (әдемі ұзын құйрықты қырауыл тектес әдемі құс).

【孔雀绿】kǒngquèlǜ малахит аскөгі.

【孔雀石】kǒngquèshí【зат.】малахит; тау өсімдігі.

【孔隙】kǒngxì【зат.】жарық; саңылау; тесік.

【孔型】kǒngxíng калибр (көптеп өндірілетін заттың мөлшерін дәл белгілеу үшін қолданылатын өлшеуіш).

【孔穴】kǒngxué【зат.】жарық; саңылау; тесік.

【孔眼】kǒngyǎn【зат.】жарық; саңылау; тесік: 叶子上有虫吃的~ Жапырақтың үстінде тесігінен жеп тұрған жәндік бар.

恐 kǒng① жасқану; имену; қорқу; сескену; үрейлену; үрку; шошу: 诚惶诚~ абыржыған; жүрегі тулаған; қорқыншыты.②副 абзалы; бәлкі; зады; сірә; тегі: ~有原因 Сірә себебі бар шығар.

【恐怖】kǒngbù【сын.】ауыр хал; маскара; қиын-қыстау жағдай; қысымшылық жағдай; террор: ~分子 террорист

【恐怖主义】kǒngbùzhūyì лаңкестік әрекет

【恐吓】kǒnghè【ет.】зәресін алу; қорқыту; үрейін ұшыру; үркіту; террорлау: ~信 үреін ұшыру үшін жазылған хат.

【恐慌】kǒnghuāng【сын.】айғай-сүрен; байбалам; дүрбелең; зобалаң; топалаң; үрей; абыржу; алаңдау; дегбірсіздену; маза кету; мазасыздық; тынышсыздық: ~万状 байбаламға түсіп қалды.② дағдарыс; күйзеліс: 经济~ экономикалық дағдарыс.

【恐惧】kǒngjù【сын.】қорқыныш; құт ұшу; зәресі ұшу; үрей: ~不安 үрейі ұшып тыныштала алмай.

【恐龙】kǒnglóng【зат.】динозавр (қазір құрып біткен жер бауырлап жорғалайтын аждаһа сияқты аса зор жәндіктің бір түрі).

【恐怕】kǒngpà①【ет.】қорқыныш; үрей: 他~把事情闹僵, 所以做出了让步 Ол бұл жағдайдан үрейленгендіктен жол берді.②副 жасқану; имену; қорқу; сескену; үрейлену; үрку; шошу; елендеу; күдіктену; қауіпсіну; қауіптену; сактану; тіксіну: ~他不同意 Оны келіспейді деп сескеніп тұрмын.③副 абзалы; бәлкі; зады; сірә; тегі: 他走了~有二十天了 Сірә, оның кетіп қалғанына жиырма күн болып қалды.

【恐水病】kǒngshuǐbìng【зат.】судан қорқу (құтырған айуанның сұйық затты жұта алмауы, судан қорқуы); гидрофобия (судан қорқатын психикалық аурудың бір түрі).

【控】kǒng [控恫](kǒngzōng)〈书〉

【сын.】① асығу; асығушылық; асығыстық; жанталасу; қарбалас: 戎马~ әскери дайындықтың болуына байланысты қарбалас болу.② бейшара; қайыршы; пақыр.

kòng

【空】kòng①【ет.】азат ету; босату: 把前面几排座位~出来 Алдыңғы жақтағы бірнеше орын босады.②

【сын.】бос: 车厢里~得很 Вагонның іші бос болып тұр.③(~儿)

【зат.】бос уақыт; қол бос уақыт; оралым: 抽~儿到我这儿来一趟 Бос уақыт болған кезде мен мұнда келермін.④ бос орын;

【空白】kòngbái【зат.】ақ жер; ашық жер; бос қалған жер: 版面上还有块~, 可以补一篇短文 терілген бетте әлі де бос жер бар, бір мақаланы сыйдыруға болады.

【空白点】kòngbáidiǎn【зат.】ақ жер; ашық жер; бос қалған жер; кемшілік; кемістік; олқылық: 计划生育宣传不要

留~ Отбасында бала тууды жоспарлауды үгіттеу кейінге қалдыру сияқты кемшілікке жол беруге болмайды.

【空当】kòngdāng(~儿)【зат.】бос уақыт; қол бос уақыт; оралым: 趁这~儿, 你去了解一下 Бос уақыт барда сен барып үйреніп келе ғой.

【空当子】kòngdāngzi бос жер; бос орын: 书架上摆满了书, 没有~ Кітап сөрелері кітаптаға толып тұр, бос орынның өзі жоқ.

【空地】kòngdì【зат.】① алаңқай; бос жер; бос қалған жер; далаң; далаң жер; ен жер: 门前有一块~可以种菜 Есікке қарама қарсы жерде гүлдер егіп қоюға болатындай бос жер бар.②(~儿) ара; аралық: 床边还有点~儿, 正好放一个小柜 Кереуеттің алдында әлі де кішкене шкаф қоятындай бос орын бар.

【空额】kòng'é【зат.】бос қызмет; бос орын (мекеме я оқу орындарындағы бос орын): 编制已满, 没有~了 Мекеме құрылымы толып қалды; бос қызмет орны жоқ.

【空格】kònggè бос жер; шегініс; ашық жол; ақтандақ.

【空课】kòngkè терезе.

【空缺】kòngquē【зат.】① бос қызмет; бос орын (мекеме я оқу орындарындағы бос орын): 还有一个副主任的~ Әлі де директордың орынбасарының орны бос.② бос; қуыс; іші қуыс: 填补~ қуысты толтыру.

【空隙】kòngxì【зат.】① бос орын; ибос аралық: 农作物行间要有一定的~ ауыл шаруашылығындағы өнімдер атыздарының арасында міндетті түрде біршама бос жер болуы керек.② бос уақыт; қол бос уақыт; оралым.

【空暇】kòngxiá【зат.】қарбалас емес; бос уақыт; қол бос уақыт; оралым.

【空闲】kòngxián①【сын.】уақыт бар; қарбалас емес: 最近我比较~ Соңғы кезде менің қолым бос.②【зат.】бос уақыт; қол бос уақыт; оралым: 他一有~就练习书法 Оның қолы босай болды қалса каллиграфия жаттығуларн жасады.③【сын.】қарбалас емес; бос.

【空心】kòngxīn(~儿)【ет.】аш қарынға: 这剂药~吃 Мына дәрілерді аш қарынға ішу керек.

【空心酒】kòngxīn jiǔ аш қарынға ішу.

【空余】kòngyú【сын.】қарбалас емес; бос: ~时间 бос уақыт.

【空子】kòngzi【зат.】① өтетін тесік; тар жол; аралық: 找了个~往里挤 Кіретін тесік іздеп қалды.② қолайлы жағдай: 钻~ептілік ету; тәсіл қылу.

【控】-1 kòng айыптату; айыптау; жазғыру; кінәлау: ~诉 айыптау.

【控】-2 kòng бақылау; тексеру; басқару: 遥~ кашықтықтан басқару.

【控】3 kòng 【ет.】① асылып шығып тұру: ~着脑袋睡觉 басын салбыратып ұйықтау.② ағып біту; ағып кету; ағып таусылу: 把瓶里的油~干净 бөтелкенің түбінде қалған майды ағызу.

【控告】kònggào 【ет.】 зарлану; наразылық білдіру; айыптату; айыптау; жазғыру; кінәлау.

【控购】kònggòu 【ет.】 сатып алуды бақылау: ~商品 тауар сатып алуды бақылау.

【控股】kònggǔ 【ет.】 бақылау акциялар пакеті; холдинг (басқа кәсіпорын акцияларын түгелдей не жарым-жартылай иеленіп, оның харекетін бақылайтын кәсіпорын, фирма, акционерлік қоғам).

【控盘】kòngpán 【ет.】 нарықты бақылау: 庄家~ бақылау акцияларын иемденушінің нарықты бақылауы.

【控诉】kòngsù 【ет.】 айыптату; айыптау; жазғыру; кінәлау: ~大会 айыптау жиналысы.

【控诉人】kòngsùrén айыбын мойнына қоюшы; айыптаушы; арыз беруші; арызқой; арызқұмар; арызшы; даугер; шағым арыз беруші; шағым иесі; шағымшы.

【控诉书】kòngsùshū арыз; шағым; айыптау актісі.

【控制】kòngzhì 【ет.】① бақылау; тексеру; басқару: 自【ет.】~ өз еркімен бақылау.② ауыздықтау; жайылдырмау; жайылтпау; өршітпеу; таратпау; токтату; шектеу: 殖民地的经济为宗主国所~ Колониялық экономика метрополиаларды шектеуге бағытталды.

【控制棒】kòngzhìbàng бақылаушы негіз.

【控制点】kòngzhì diǎn салмақ түскен нүкте; бекініс пункті; тірек пункті.

【控制论】kòngzhìlùn 【зат.】 кибернетика (басқарушы жүйелердің жалпы заңдық құрылымдары мен басқару үдерістері туралы ғылым).

【控制器】kòngzhìqì контроллер (трамвай, электровоз және жүк көтергіш машиналардың жүрісін басқаратын аппарат).

【控制室】kòngzhìshì операторлық; пульттік орталық.

【控制台】kòngzhìtái басқарушы платформа; басқару пульгі.

【控】kòng <书> жүген.

kōu

【抠】kōu ① 【ет.】 шұқу; шұқылау; қабығын ашу: 把掉在砖缝里的豆粒~出来 Кіріпшітін тесігіне түсіп кеткен

бір бұршақ дәнін шұқылап іздеу.②

【ет.】 нақыс; ою; өрнек жасау: 在镜框边上~出花儿来 Рамканың бетіне өрнек жасау.③ 【ет.】 қазу; қазбалау: 死~书本儿 кітаптарға соқыр сену.④

【сын.】 есепдан; есепқой; есепқор; сараң; шығымсыз; ашкөз; қомағай; тойымсыз: 这个人~得很, 一分钱都舍不得花 Мына адам өте сараңдығы соншалықты, бір тиынын да босқа жұмсағысы келмейді.

【抠门儿】kōuméng <方> 【сын.】 ашкөз; бақыл; бермес; дүниеқоңыз; дүниеқор; есепдар; есепқор; қарынбай; қытымыр; сараң; тастай қатты: 这人真~, 一块钱也舍不得出 Мына адам өте сараң, бір тиынын да шығарғысы келмейді.

【抠搜】kōu·sou <口> ① 【ет.】 шұқу; шұқылау; қабығын ашу; тіміскілену; тіміскілеткізу; тіміскілеттіру; тіміскілету.② 【сын.】 қарынбай; қытымыр; сараң; ашкөз; бақыл; бермес; дүниеқоңыз; дүниеқор; есепдар; есепқор; тастай қатты: 这人真~, 像个守财奴 Мына адам сондай қызғаншақ, нағыз дүниеқоңыздың өзі.

【抠唆】kōu·suo ① 【ет.】 тіміскілену; тіміскілеткізу; тіміскілеттіру; шұқу; шұқылау; қабығын ашу; тіміскілету.②

【сын.】 дүниеқоңыз; дүниеқор; ашкөз; бақыл; бермес; қарынбай; қытымыр; сараң; есепдар; есепқор; тастай қатты: 这人真~, 像个守财奴 Мына адам сондай қызғаншақ, нағыз дүниеқоңыздың өзі.

【抠字眼儿】kōuziǎnyǎn рдемені сөзбе-сөз түсініп; заңқойлық; көргенінен жазбаушылық; ресми түрде қараушылық.

【扞】kōu сыбызғы секілді пияз, пияз-батун.

【扞脉】kōumài 【зат.】 жоғалып бара жатқан тамыр соғысы.

(抠 (驅) kōu 【ет.】 батыңқы; қабысыңқы; шүңірек; ішке кіріп кеткен; кіртейген: 他病了一场, 眼睛都~进去了 Ол ауырып қалыпты, көздері ішке қарай кіріп кіртейіп кетіпті.

kǒu

口 kǒu ① 【зат.】 ауыз; аран. ② дәм; татым; зауық; тәбет; шабыт (асқа шабыттылық): ~重 тұзды.③ ел; ел-жұрт; жұрт; тұрғындар; халық; отбасы мүшелері; жан; жеуші; үй мүшесі: 家~отбасы мүшелері; жан.④ (~儿)

【зат.】 ыдыстың мойны; ыдыстың аузы: 瓶子~儿 бөтелкенің аузы.⑤ (~儿) 【зат.】 асу; өтетін жер; өткел; асу; өтетін жер; өткел; аузы; құйылыс; кіретін жер: 胡同~儿 көшеге кіре бері жер.⑥ Ұлы Қытай қорғанының

қақпалары; сакшы жасақ тұратын жер: ~外 Ұлы Қытай қоғанынан сырт жердегі территориялар.⑦ (~儿)

【зат.】 бұзылған жер; жарып өткен жер; жыртық; кемтік; тесілген жер; тігісі кеткен жер: 衣服撕了个~儿 Көйлекте жыртық пайда болыпты.⑧

【зат.】 кайнар көзі; бастауы: 财贸~ қаржының кайнар көзі.⑨ 【зат.】 жүз: 刀卷~了 Пышақтың жүзі өткір.⑩

【зат.】 жас(жылқы, есек, қашырға): 六岁~的马 Алты жасар жылқы.⑪

【мөл.】 а) Саны 10ға жетпейтін мөлшердегі отбасы мүшелерін айтқанда: 一家五~人 бір үйде бес адам. б) Саны 10ға жетпейтін кейбір жануарлар мен заттарға да қолданылады: 三~猪 үш шошқа.

【口岸】kǒu'ǎn 【зат.】 кемежай; порт (кеме, пароход тоқтап, жүк алып, жүк түсіретін орын): 通商~ сауда порты.

【口杯】kǒubēi 【зат.】 ауызды шаюға арналған кесе.

【口碑】kǒubēi 【зат.】 жақсы атақ; ауызша ескерткіш: ~载道 лайықты жақсы атақ.

【口碑载道】kǒubēi zài dào халық аузындағы жақсы атақ; жоғары әйгілілік; даңқы кеткендік; жалпыға түсініктілік; көпшілікке белгілі болушылық; халық арасына жайылғандық.

【口北】Kǒuběi 【зат.】 Коубэй – Ұлы қытай қорғанының солтүстік жағында орналасқан территория.

【口才】kǒucái 【зат.】 ділмарлық; жорғалық; сөзсендік; шешендік: 有~ ділмарлыққа ие адам.

【口彩】kǒucǎi 【зат.】 жағдайлы сөздер; жайлы сөздер; қолайлы сөздер; орайлы сөздер: 讨个~ орайлы сөздерді талап ету.

【口吃】kǒuchī 【ет.】 кекештену; тұтығу; анартрия.

【口齿】-1kǒuchǐ 【зат.】 дикция; мақам; мұқам (сөйлегенде, өлең, тақпақ айтқанда сөздің және буынның ашық, айқын айтылуы); айту; айтылу; айтылыс; шығару (дыбысты т. б.): ~清楚 айқындап айту.

【口齿】-2kǒuchǐ 【зат.】 есек, жылқы; қашырдың жасын айту.

【口臭】kǒuchǒu ① 【ет.】 ауыздың сасуы; ауыздан жағымсыз иістің келуі. ② 【зат.】 ауыздан келетін жағымсыз сасық иіс: 消除~ ауыздан келетін жағымсыз сасық иісті кетіру.

【口传】kǒuchuán 【ет.】 ауыздан ауызға өту; сөзбен жеткізу: 民间艺人大都用~的方法来教徒弟 Халықтағы дарынды адам келген шәкірттерін

оқытуда ауызекі мұрамен пайдалану тәсілін қолданады.

【口疮】kǒuchuāng【зат.】ауыздағы жара; ауыз қуысындағы ойықты мерез.

【口袋】kǒu-dai(~儿)【зат.】① жемсау; қалта: 侧面~ жан қалта.② қап; қапшық: 这件制服上有四个~儿. Мына киімнің төрт қалтасы бар екен.

【口淡】kǒudàn〈方〉【сын.】дөрекілік; дұрыс талғамның жоқтығы; парықсыздық; татымсыздық.

【口风】kǒu-fēng【зат.】ишара; лебіз; тұспал; тұспалдаушылық; ым; сөздердің бүркеулі мағынасы: 你先探探他的~, 看他愿意不愿意去. Сен алдымен оның не айтқысы келгенін, келісетінін немесе келіспейтінін қарап біліп ал.

【口服】-kǒufú【ет.】бітісу; ауызша келісу; табысу; татуласу: ~心不服 ауызша татуласып, іштей ренішті болу.

【口服】-2kǒufú【ет.】ішке қабылдау; ішіне қабылдау: ~药 ішке қабылдайтын дәрі.

【口福】kǒufú【зат.】аздап дәмді жеу; жалап-жұқтап тамсану; тәтті нәрсе жеу; тәтті тамақ жеп сыйлану; тәтті тамақ жеу: ~浅 аздап тәтті тамақ жеп алу.

【口腹】kǒufù【зат.】азықтану; ауқаттану; жеу; қоректену; тамақтану; : ~之欲 қомағайлық; машкейлік

【口感】kǒugǎn【зат.】дәм; татым: 这种面条不但吃起来~好, 而且营养也丰富. Мына кеспенің дәмі тіл үйірерлік болып қана қоймай, сонымен бірге оның құнарлылығы өте жоғары.

【口供】kǒugòng【зат.】жауап; мазмұндама; түсінік: 不轻信~ ауызша алған түсінікке сеніңкіремеу.

【口号】kǒuhào【зат.】①ұран: 呼~ ұрандап айту.②пароль (өз адамы екенін білуге қолданылатын жасырын сөз, жасырын шартты белгі).

【口红】kǒuhóng【зат.】ерін бояуы; ерін далабы.

【口黄未退】kǒuhuángwèituì дүние көрмеген; жас; ысылмаған; бозабай; шикі өкпе.

【口惠】kǒuhuì〈书〉【ет.】дәмелендіру; уәде беру: ~而实不至. Сөз беріп дәмелендіріп, сөзін орындамау.

【口惠而实不至】kǒuhuì érshí bùzhì уәдемен асырау; уәдесін орындамау; Таудай уәделер беріп біреуін де орындамау.

【口技】kǒujì【зат.】дауысқа еліктеу (дыбыстаушы мүшенің табиғи бір заттың дыбысына ұқсас дыбыс шығаруы).

【口角】kǒujiǎo【зат.】ауыз қуысының шеттері: ~流涎 ауыз

қуысында сілекей пайда болды.

【口角春风】kǒujiǎochūnfēng жақсы сөз айту; мақтау.

【口紧】kǒujǐn【сын.】артық сөз айтпау; тілін тістеу.

【口噤】kǒujìn【зат.】жақтардың қысып тұруы; жақтар тризмі.

【口径】kǒujìng【зат.】① калибр (мылтықтың, зеңбіректің ұңғысының кеңдігі). ② жанасым; жарастық; жарасым; лайықтылық; сәйкестік; сәйкестілік; үйлесімділік; ұйқастық.

【口诀】kǒujiué【зат.】ұйқасты ережелер; ұйқастырылған ереже: 珠算~ шотта есептеуге арналған ұйқасты ережелер.

【口角】kǒujiué【ет.】араздық; даудамай; егер; егестік; жанжал; керіс-шалыс; лаң; талас; ұрыс; ұрыс-керіс; шатақ: 不要为了一点小事儿就和人家~起来. Кішкене маңызы жоқ нәрселер үшін отбасында ұрыс-керіс шығарудың қажеті жоқ.

【口口声声】kǒu-kǒushēngshēng 副 айтқанын істету; бірдемені болдыру; дегеніне көндіру; дегенін істету: 他~说不是他干的. Ол өзінің жасамағанын қайта қайта айтып дегенінде тұрды.

【口粮】kǒuliáng【зат.】азық; паек; ас үлесі; рацион; тағам мөлшері (белгілі мерзімде белгілі норма бойынша берілетін азық-түлік).

【口令】kǒuling【зат.】① әмір; команда; пәрмен: 喊~ айғайлап пәрмен беру.②пароль (өз адамы екенін білуге қолданылатын жасырын сөз, жасырын шартты белгі): 问~ паролді сұрау.

【口马】kǒumǎ【зат.】моңғол аты.

【口蜜腹剑】kǒumìfùjiàn сыртынан тәп-тәтті, ішінде удай ащы; күліп тұрып жауыздық ойлаушы.

【口蘑】kǒumó【зат.】Сант-Георг саңырауқұлақтары.

【口沫】kǒumò еріндегі көбік.

【口气】kǒu-qì【зат.】① екпін; сарын: 他的~真不小. Оның сөйлеп тұрған сарыны тіпті де ақырын емес.② ишара; лебіз; тұспал; тұспалдаушылық; ым: 听他的~, 好像对这件事感到为难. Оның сөйлеген тұспалдауынан бұл шаруада қиындық бар сияқты сезілді.③ нота; сарын; үн (тон, дауыс ырғағы): 埋怨的~ зарлы сарын.

【口器】kǒuqì【зат.】ауыз(мүше).

【口腔】kǒuqiāng【зат.】ауыз қуысы.

【口腔学】kǒuqiāngxué【зат.】стоматология(медицинаның ауыз ішінің ауруларын зерттейтін тарауы).

【口琴】kǒuqín【зат.】гармон (музыка аспабы).

【口轻】-1kǒuqīng【сын.】①су тату;

тұзы кемдік; тұзы татымау: 我喜欢吃~的, 请你少放点儿盐. Мен тұзы аз тағамдарды ұнатамын, өтініш ас тұзын азырақ салсаң. ② дәмсіз; қызықсыз; тұзсыз; татымсыз: 他~, 不喜欢吃太咸的东西. Ол қатты тұздалған заттарды жеуді ұнатпайды, дәмсіз етіп жейді.

【口轻】-2kǒuqīng【сын.】жас: ~的骡子 жас қашыр.

【口若悬河】kǒuruòxuánhé ділмар; сөзуар; тілмар; тілі шебер; шешен.

【口哨儿】kǒushàoer【зат.】гуіл; зуыл; ызың; ысқыру; ысқырық: 吹~ ысқыру.

【口舌】kǒushé【зат.】① жанжал; кикілжін; талас; түсініспеушілік; ұрыс-керіс: ~是非 әртүрлі кикілжіндер.② сөздер: 长费了很多的~, 才说服他躺下来休息. Ұзақ көндіреден кейін ғана оны ждатып дем алуға көндірді.

【口实】kǒushí〈书〉【зат.】бап; желеу; жетек; итерме; себеп; сылтау: 贻人~ адамдарға сылтау беру.

【口试】kǒushì【ет.】ауызша емтихан; ауызша сынақ тапсыру.

【口是心非】kǒushìxīnfēi сойлеуі басқаша, ойлауы мүлдем басқаша; екі жүзділік; екі жүзді болушылық.

【口授】kǒushòu【ет.】① ауызша оқыту; ауызша үйрету: 中国许多地方戏曲都是由民间艺人世【ec.】~而保存下来的. Қытайдағы көптеген жергілікті музыкалық драмалар халықтағы дарында адамдар арқылы келер ұрпаққа сақталып берілген.② еріксіз көндіру; мәжбүр ету: ~命令 бұйрыққа бас июге мәжбүр ету.

【口授法】kǒushòufǎ ауызша мазмұндау тәсілі.

【口述】kǒushù【ет.】айту; айтып беру; әңгіме айту; әңгімелеу; баяндау: 他~, 由书记记录. Ол хатшының жазғанын баяндап берді.

【口水】kǒushuǐ【зат.】сілекей; түкірік: 流~ сілекейі ағу.

【口水战】kǒushuǐzhàn【зат.】сөз арқылы соғысу; сөз қактығысы.

【口说无凭】kǒushuōwúping жай ғана сөз беру кепілдік емес; жай сөз беру есепке алынбайды.

【口算】kǒusuàn【ет.】ауызша есеп.

【口蹄疫】kǒutíyì【зат.】аусыл (сырда т. б. қара малда ауызы көпіріп ауыратын я аяғынан сарп болып ауыратын ауру).

【口条】kǒu-tiáo【зат.】сыырдың немесе шошқаның тілі: 酱~ сояда тұздалған тіл.

【口头】kǒutóu①【зат.】сөз арқылы; ауызша ғана: 他总把这句话挂在~上. Ол осы сөздерді лүнемі ауызша ғана

айтып қояды. ② 【сын.】 ауызша; сөздік: ~文学 ауыз әдебиеті; фольклор (халық ауыз әдебиеті).

【口头禅】 kǒutóuchán 【зат.】 ең жақсы көретін сөз.

【口头文学】 kǒutóu wénxué ауыз әдебиеті; фольклор (халық ауыз әдебиеті).

【口头语】 kǒutóuyǔ (~儿) 【зат.】 жақсы көретін сөз; үнемі айтатын сөз: “瞧着办”三个字几乎成了他的 ~ «Жағдайға қарай көреміз» деген үш сөз оның ең сүйікті сөздеріне айналды.

【口外】 Kǒuwài 【зат.】 Қытай қорғанын 时 сырт жақтағы.

【口腕】 kǒuwàn 【зат.】 ауыз жанындағы қармалауыштар; ауыз алдындағы қармалауыш.

【口味】 kǒuwèi (~儿) 【зат.】 ① дәм; татым: 这个菜的 ~很好 Мына қуырмаштың дәмі өте жақсы екен. ② әдемілікті айыра білушілік; талғам; ұнату: 食堂里的菜不对我的 ~ Асханадағы тағамдар маған ұнамайды. ③ әдемілікті айыра білушілік; талғам.

【口吻】 kǒuwěn 【зат.】 ① бет; бет-аузы; бет-жүзі; тұмсық. ② нота; тон (белгілі бір сазды дыбыс, үн); екпін; сарын: 玩笑的 ~ қалжыңды сарын.

【口误】 kǒuwù ① 【ет.】 因 өрескелдік (сөз, сөйлем;) жаңылыс айтылған сөз. ② 【зат.】 өрескел қате (жазуда, сөйлегенде).

【口香糖】 kǒuxiāngtáng 【зат.】 сағыз резенке.

【口小】 kǒuxiǎo 【сын.】 жас.

【口信】 kǒuxìn (~儿) 【зат.】 ауызекі хабарлама; ауызша хабарлама: 请你给我家里捎个 ~儿, 说我今天不回家了 Өтініш, жол - жөнекей менің үйіме кіріп мені бүгін үйге келмейді айтшы.

【口形】 kǒuxíng 【зат.】 ауыздың формасы; ауыз пішіні.

【口型】 kǒuxíng 【зат.】 ауыздың күйі; ауыздың қалпы.

【口血未干】 kǒu xuè wèi gān арамза; екі жүзді; залым; қиянатшыл; опасыз; серт бұзған.

【口炎】 kǒuyán ауыз уылу; стоматит

【口眼喎斜】 kǒuyǎnkūxié

【口译】 kǒuyì 【ет.】 ауызша аударма; ауызша аудару.

【口音】 kǒuyīn 【зат.】 Сарынға келтірілмеген дыбыс.

【口音】 kǒuyīn 【зат.】 ① дыбыс; дауыс; дикция; мақам; мұқам (сөйлегенде, өлең, тақпақ айтқанда сөздің және буынның ашық, айқын айтылуы): 听他的~, 好像是山东人 Оның дикциясына тындасаң, Шандун адамдарына ұқсайды. ② акцент; екпін: 有~ екпінді; екпіні бар.

【口语】 kǒuyǔ 【зат.】 ① ауызша сөйлеу; ауызекі тіл. ② <书> ғайбат; жала; өсек; өсек-аяң.

【口谕】 kǒuyǔ 【зат.】 ауыз қуысының құрылымы.

【口占】 kǒuzhàn <书> 【ет.】 ① ауызша жеткізу; ауызша айту: ~电文 телеграмма мәтінін ауызша жеткізу. ② айтысу; бірден айта беру; импровизациялау; суырып салу; суырып салып айту (көркем шығарманы ойдан шығарып бірден айту): ~一绝 теңдесі жоқ суырып салма.

【口罩】 kǒuzhào (~儿) 【зат.】 маска; респиратор (тыныс жолдарын, көзді улы газдан қорғайтын құрал).

【口重】 kǒuzhòng 【сын.】 ① ашы; тұздалған; тұзды: 我知道你爱吃~的, 所以多搁了些酱油 Мен сенің тұздыны жақсы көретіңді білемін, сондықтан көбірек соя тұздығын костым. ② тұздыны жақсы көретін адам: 我~, 不喜欢吃太淡的东西 Мен тұздыны жегенді жақсы көремін, дәмсіз заттарды ұнатпаймын.

【口诛笔伐】 kǒu zhū bǐ fá біреуге ауызша және жазбаша түрде қарсы шығу.

【口子】 -1 kǒu-zi <口> 【мөл.】 адамға мөлшер сөз: 你们家有几~? Олардың үйінде қанша адам бар?

【口子】 -2 kǒu-zi 【зат.】 ① бұзылу; бұзып өту; бұзып-жарып өту; жарылу: 山谷的~上有一座选矿厂 Таулы өлкені жарып өткен соң байыту фабрикасы бар. ② жара; жарақат; зақым: 不小心手上拉(lá)了一个~ Байқаусыздан бір қолына жарақат алып қалды.

kòu

【叩】 kòu ① 【ет.】 дүкілдету; дүкілдеу; зырқылдау; қағу; сартылдау; соғу; тақылдату; тарсылдату; тарсылдау; тоқылдату; тықылдату: ~门 есікті тақылдату. ② иілу; сәлем ету: ~头 аяғына жығылу. ③ <书> анықтау; байқап қалу; біліп алу; сұрастырып білу: 略~生平 жоспарды өмір бойына айқындау. ④ (Kòu) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【叩拜】 kòubài 【ет.】 етбеттеп құлау; жер тірей құлау; төмен қарай құлау.

【叩打】 kòudǎ 【ет.】 қағу; сартылдау; соғу; тақылдату; дүкілдету; тарсылдау; тоқылдату; дүкілдеу; зырқылдау; тарсылдату; тықылдату: 他用手轻轻~着房门 Ол ақырындап бөлменің есігін қақты.

【叩阍】 kòuhūn <书> 【ет.】 жоғы атакқа кешірім сұрай сөйлеу.

【叩见】 kòujiàn <书> 【ет.】 аудиенцияға сұрану; ресми қабылдауға келу (мемлекетті жоғары лауазымды адамның ресми қабылдауы).

【叩首】 kòushǒu 【ет.】 иіліп сәлем беру; аяғына жығылу; аяғына құлау; иіле сәлемдесу: 三跪九~ Үш рет иіле сәлем беру (үлкен салттық сәлем беру).

【叩头】 kòutóu 【ет.】 аяғына құлау; иіліп сәлем беру; аяғына жығылу; иіле сәлемдесу.

【叩问】 kòuwèn сұрақ қою, сұрау; хабар алу.

【叩谢】 kòuxiè 【ет.】 бас ие алғыс айту; үлкен рақмет айту: 登门~.

【叩诊】 kòuzhěn 【ет.】 қағып тыңдау (ауруды); перкуссия.

【扣】 (⑦ 钎) kòu ① 【ет.】 түймелеу; ілгегін салу; бекіту; құлыптау: 把门~上 есікті құлыптап жауып тастау. ②

【ет.】 бұркеу; жабу; жаю; жауып қою; төңкеріп қою: 把碗~在桌子上 Пиаланы үстелдің үстіне төңкеріп қою.

③ 【ет.】 ебдейлеу; ебін табу; келістіру; қисындастыру; лайықтау; орнату; реттеу; үйлестіру; ыңғайын келтіру: ~帽子 бас кимді үйлестіру. ④ 【ет.】 қамауға алу; тұтқындау; тұтқынға алу: 把犯罪嫌疑人~起来 Қылмыс жасағанда күдікті адамды тұтқынға алу.

⑤ 【ет.】 алып қалу; ұстап қалу; шегеріп қалу: ~除 шегеріп қалу. ⑥ (~儿) 【зат.】 түйін; түйіндеу; түйіндеп қою: 绳~儿 жіпті түйінде. ⑦ (~儿) 【зат.】 бастырма; түйме; қарсы ілгек; түйменің тесігі; ілгек: 衣~ түйме. ⑧

【ет.】 бастырмалаушы соққы; шабуылшы соққы: ~球 шабуылшы соққы. ⑨ “箝” мағынасында: 丝丝入~ үйлесімділік; үндестілік. ⑩ 【зат.】 бұранда; бұрандалы; бұрандамалы. ⑩ (Kòu) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【扣除】 kòuchú 【ет.】 алып қалу; ұстап қалу; шегеріп қалу: ~损耗 зақым көлемін ұстап қалу.

【扣发】 kòufā 【ет.】 ① ақшасын қолына бермеу; табысын бермеу. ② құжаттарын бермеу және жарияламау: ~新闻稿 баспасөз хабарламаларын жарияламау.

【扣价】 kòujià бонификация (сапасы жоғары тауардың бағасына үстемелеу; шетелге әкетілетін тауарлардан алынған салықты қайтару; қарызгерлердің кейбір санаттарына берілетін несие пайызының мөлшерін азайтуды көздейтін мемлекеттік жәрдемқаржы)

【扣减】 kòujiǎn 【ет.】 жиыру; қысқарту; алып қалу; ұстап қалу;

шегеріп қалу: 电话费将自【ет.】从账户中～ Келерде телефон ақысын өздігінен банк шотынан шегеріп қалу.

【扣缴】kòujiǎo【ет.】ұстап қалу; шегеріп қалу: 个人所得税已从稿费中～ жеке табыс салығы төлемақыдан алынып қалады.

【扣款】kòukuǎn ұстап қалу; алып қалу; шегеріп қалу; арнап шығару; бөлектеу; бөліп шығару; шығару.

【扣留】kòuliú【ет.】еркінен айыру; бейтараптау; тұтқын ету; тұтқындау; бостандығынан айыру; алып қою: 由于违章, 交警～了他的驾驶证 Ережені бұзуына байланысты, жолда жүруді реттеуші милиционер оның көлік айдауға рұқсатнамасын алып қойды.

【扣帽子】kòumào·zì жазба белгі; жазба қағаз; затбелгі; құлақша.

【扣球】kòuqiú бастырмалаушы соққы; шабуылшы доп.

【扣人心弦】kòu rén xīnxián әсерлі; еліктіргіш; қызық; қызықты; тартымды; айрықша әсер ететін; ерекше әсерлендіретін; жан түршігетін; таң қалдыратын (өте күшті әсер ететін).

【扣肉】kòuròu【зат.】бұқтырылған шошқа еті.

【扣题】kòutí【ет.】тақырыпты жақсы қамту: 作文要注意～ Шығарма жазғанда тақырыпты жақсылап қамту керек.

【扣头】kòu·tóu【зат.】жеңілдік; шегерім.

【扣压】kòuyā【ет.】бөгеу; жібермеу; кідірту; тоқтату; ұстап қалу: 群众的举报信被他～了 Адамдардың арыз хаттарын оған жібергізбеу.

【扣押】kòuyā【ет.】қамауға алу; тұтқындау; тұтқынға алу: ～犯罪人 қылмыскерді тұтқындау.

【扣眼】kòuyǎn (～儿)【зат.】ілгек; ілмек.

【扣子】kòu·zì【зат.】① түйін; түйіндеу; түйіндеп байлау.② бастырма; түйме; қарсы ілгек; түйменің тесігі; ілгек.③ шытырман оқиғалар соңы; романның шоғал аяғы.

【寇】kòu ① қарақшы; талаушы; тонаушы; басқыншы; басып алушы; жаулап алушы: 外～ сыртқы жаулар; сырттан жаулап алушылар. ② басқыншылық; жорық; шабуыл; шапқыншылық: ～边 шекаралас аудандарға шапқыншылық жасау. ③ (Kòu)【зат.】фамилияға қолданылады.

【寇仇】kòuchóu【зат.】дұшпан; жау; қарсылас: 视若～ қарсыластарын бақылау.

【箝】kòu【зат.】жота; тарақ.

【寇丹】kòudān【зат.】тырнаққа

арналған бояу.

【蔻蔻】kòukòu【зат.】какао (шоколад ұнтағы).

【蔻酸】kòusuān миристиндік қышқыл.

kū

【矻】kū <书>【сын.】арымай-талмай; әрдайым; әрқашан; ерінбей-жалықпай; үздіксіз: ～终日 күнімен ерінбей жұмыс істеу.

【刳】kū <书> ашу; сою; сылу; табу; тілу; кесу; жару: ～木为舟 ағашты қайық жасау үшін кесу.

【枯】kū①【сын.】кебу; қурау; қурап қалу: ～菱 қурап кету. ②【сын.】кеуіп қалу; құрғап кету: ～井 кеуіп қалған құдық.③еті қурап кеткен; арық-тұрық; әлсіреген; жүдеу; қатпа: ～瘦 арық-тұрық. ④ жалықтыратын; жалықтырғыш; зеріктіретін; көңілсіз; қызықсыз: ～坐 жалықтыратын.⑤<方>қалдықтар: 茶～ шай қалдықтары.

⑥(Kū)【зат.】фамилияға қолданылады.

【枯饼】kūbǐng жом; күнжара.

【枯草热】kūcǎorè пішен безгегі; қалтырау; қызу көтерілуі.

【枯肠】kūcháng【зат.】аш қарын; шұрылдаған қарын: 搜索～, 不成一句 Оның қарны ашқаны соншалықты, бір сөз айтуға да шамасы жоқ.

【枯干】kūgān【сын.】семіп қалған; солған; солғын; солғын тартқан; солып қалған; қурап қалған; кеуіп кеткен: 河流～ кеуіп кеткен өзен.

【枯槁】kūgǎo【сын.】① солғын тартқан; солып қалған; семіп қалған; солған; солғын; қурап қалған; кеуіп кеткен: 禾苗～ солып қалған егін. ② азғын; арық; аурулау; аурулы; жүдеу; солғын: 【сын.】容～ жүдеу кейіп.

【枯骨】kūgǔ【зат.】қаңқа; сүйек (өлген адамның сүйегі).

【枯黄】kūhuáng【сын.】кепкен; құрғақ; салған: 过了中秋, 树叶逐渐～ Күз ортасы өткен соң ағаштардың жапырақтары ақырындап қурай бастады.

【枯寂】kūjì【сын.】ерігу; зерігу; көңілсіздік; іш пысу: ～的生活 өлердей зерігерлі өмір.

【枯焦】kūjiāo【сын.】кепкен; кеуік; құрғақ; солғын тартқан; солып қалған; семіп қалған; солған; солғын; қурап қалған; кеуіп кеткен: 久旱不雨, 禾苗～ Ұзақ уақыт құрғақшылық болып жаңбыр жаумағанынан егін қурап қалды.

【枯竭】kūjié【сын.】① кебу; қурау; қурап қалу: 水源～ бұлақ кеуіп кетті. ② сарқылу; таусылу; таусылып біту: 资源～ табыс көзі сарқылды.

【枯井】kūjǐng【зат.】кеуіп кеткен

құдық; қурап қалған құдық.

【枯窘】kūjiǒng<书>【сын.】сарқылу; таусылу; таусылып біту: 文思～ шабыты сарқылып бітті.

【枯木逢春】kū mù féng chūn тірілу; жанданып кету.

【枯涩】kūsè【сын.】① құрғақ әрі ауыр: 文字～ құрғақ әрі ауыр буын.② кепкен; кеуік; құрғақ: 两眼～ екі көзі кеуіп кеткен.

【枯瘦】kūshòu【сын.】арық-тұрық; әлсіреген; жүдеу; қатпа: ～的手 әлсіреген қол.

【枯水期】kūshuǐqī【зат.】саба.

【枯水位】kūshuǐwèi судың ең төмен деңгейі.

【枯死】kūsi жазым болу; жоқ болу; қаза табу; құрып кету; мерт болу; өлу.

【枯萎】kūwěi【сын.】семіп қалған; солған; солғын; солғын тартқан; солып қалған; қурап қалған; кеуіп кеткен: 荷叶完全～了 Лотос жапырақтары толығымен қурап кетті.

【枯朽】kūxiǔ【сын.】шірік; шіріген; солғын тартқан; семіп қалған; солған; солғын; солып қалған; қурап қалған; кеуіп кеткен: 这棵老树已经～了 Мына кәрі ағаш шіріп қурап қалған.

【枯叶蛾】kūyèé жібек құртының өрмегі; піллә тоқымасы.

【枯燥】kūzào【сын.】жалықтыратын; жалықтырғыш; зеріктіретін; көңілсіз; қызықсыз: 生活～ өмірі жалықтыратындай.

【枯坐】kūzuò【ет.】жалығып отыру; көңілсіз отыру.

【哭】kū【ет.】егілу; еңіреу; жылау: 放声大～ Қатты еңіреп жылау.

【哭鼻子】kū bí·zi <口> жыламсырау; қыңқылдау: 输了不许～ жеңілгенде жыламсырауға болмайды.

【哭哭啼啼】kū·kū·tītí【сын.】егілу; еңіреу; жылау; жыламсырау; қыңқылдау; бұлау; еңіргенде етегі толу; көз жасын ағызу; көз жасын төгу.

【哭灵】kūlíng【ет.】жөктау; зарлау; егілу; еңіреу; жылау; бұлау; еңіргенде етегі толу; көз жасын ағызу; көз жасын төгу.

【哭泣】kūqì【ет.】егілу; еңіреу; жылау.

【哭腔】kūqiāng (～儿)【зат.】өксу; өксіп жылау; солқылдап жылау

【哭穷】kūqióng【ет.】бақытсыз болып көріну; жылауықтану; кедейленіп көріну.

【哭求】kūqiú жылап тұрып өтіну; жылап тұрып сұрану.

【哭丧】kūsāng【ет.】жөктау; зарлау; өксіп-өксіп жылау.

【哭丧棒】kūsāngbàng【зат.】жаназалық асатаяқ; азалық таяқ.

【哭丧着脸】kū·sāng·zheliǎn өлі

әлпетпен; реңсіз кейіппен; жүзі бозара.

【哭声】kūshēng жылау; сынсу.

【哭诉】kūsù【ет.】дауыстап жылау; жоктау; жоктау айту; көз жасын төге зарын айту: 她向大伙儿~自己的不幸遭遇 / Ол адамдарға көз жасын төге өзінің бақытсыздыққа ұшыраған айтты.

【哭天抹泪】/kūtiānmòlèi болбырау; босансу.

【哭笑不得】/kūxiàobùde не күлерін, не жыларын білмеу; біресе жылап біресе күлу.

【掘】kū① тау қуысы; үңгір (сай, тау үңгірі); “窟” мағынасында.② қазу; қазып шығару.

【窟】kū① тау қуысы; үңгір (сай, тау үңгірі): 山~ тау үңгірі.② қорда; апан; аунақ; жатақ; ұя; үңгір: 匪~ қарақшылар ордасы.

【窟窿】kū·long【зат.】① жырық; ойық; тесік; апан; орда; ін: 老鼠~ егеуқұйрық іні.② борыш; қарыз; несие.

【窟窿眼儿】kū·longyǎn【зат.】тесік; кішкене ойық: 这块木头上有好多虫蛀的~ Мына ағаш бөлігінің үстінде біршама құрт тескен ойықшалар бар екен.

【窟穴】kūxué【зат.】тау қуысы; үңгір (сай, тау үңгірі); апан; аунақ; жатақ; ұя; үңгір; ін.

【窟宅】kūzhái【зат.】жер асты; зындан; үңгір; жер үй; жеркепе.

【骷】kū【骷髅】(kūlóu)【зат.】қаңқа; сұлде; бас сүйек.

kǔ

【苦】kǔ①【сын.】ашы: 这药~极了 Мына дәрі сондай ашы екен.②

【сын.】күйіншіті; қайғылы; ауыр; жирендіретін; бақытсыздық; күйік; күйінші; қайғы; қасірет; уайым; азап; азап шегу; бейнет; жапа көру; жапа шегу; зар; қазап; қайғы - қасірет көру; құсалық; налыс; сергелден; тақсірет; тарығушылық: ~日子过去了 күндер өте қайғылы өтуде.③【ет.】азап көрсету; азаптау; жапа шектіру; қинап түбіне жету; қинау: 一家五口都仗着他养活, 可~了他了 Үйдегі бес адамнаң барлығы күн көру үшін оған үміт артып отыр, бұл оны қинап жіберуі мүмкін.④ бақытсыздық; бәле; қайғы; қырсық; азап; азап шегу; бейнет; жапа көру; жапа шегу; зар; қазап; қайғы-қасірет көру; құсалық; налыс; сергелден; тақсірет; тарығушылық: ~夏 күн ыстықтан азап тарту.⑤

【副】тырыса; қайраттанып; қарысып: ~干 тырыса жұмыс істеу.⑥〈方〉【сын.】дегбірлі; сабырлы; төзімді; шыдамды: 指甲剪得太~了 тырнаққа маникюр

жасауға арналған қайшы өте төзімді екен.⑦(Kù)【зат.】фамилияға қолданылады.

【苦艾】kǔ'ài ащы жусан.

【苦熬】kǔ'áo【ет.】көп күш салу; қиындықтарға қарамастан: ~岁月 жылдар бойы қиындықтарға қарамастан күш жұмсау.

【苦差】kǔchāi【зат.】қиын қызмет; қиын шаруа: 出了一趟~ бір қиын шаруа шығып қалды.

【苦楚】kǔchǔ【сын.】азап; азап шегу; бейнет; жапа көру; жапа шегу; зар; қазап; қайғы-қасірет көру; құсалық; налыс; сергелден; тақсірет; тарығушылық: 辛酸~ қайғы-қасірет тарту.

【苦处】kǔ·chǔ【зат.】азап; ауыртпалық; бақытсыздық; қиыншылық; жоқтық; қасірет; тауқымет: 这些~, 向谁说? Мына ауыртпалықтар кімге кетті дейсің?

【苦大仇深】kǔdàchóushēn қатты азап шегіп жек көрініс сезімінде болу.

【苦胆】kǔdǎn【зат.】өт қабы; өт іркілетін қалта.

【苦迭打】kǔdiédǎ мемлекеттік төңкеріс; мемлекеттің түбегейлі өзгеруі.

【苦干】kǔgǎn тырыса жұмыс істеу; бар күш-жігерімен жұмыс жасау.

【苦工】kǔgōng【зат.】① азапты жұмыс; қаторғалық жұмыс істеу. ② қара жұмысшы; кули (Азияның кейбір елдерінде: Қытайдың, Жапонияның, Индияның жүкші, қара жұмысшылары): 解放前他在煤矿当过~ Бостандыққа ие болардан алдын ол көмір шахтасында қара жұмысшы болып істеген.

【苦功】kǔgōng【зат.】жігерлі жұмыс істеу; қайтпайтын еңбек; қажымайтын еңбек; қажырлы еңбек: 语言这东西不是随便可以学好的, 非下~不可 тілдегі бұл затты қалай болса да оқуға болады, қатты жігерлене жұмыс істемесе де болады.

【苦瓜】kǔguā【зат.】① жабайы асқабақ; харанттық момординка. ② жабайы қабақ.

【苦果】kǔguǒ【зат.】жағымсыз салдарлар; жаман нәтиже; ашы жеміс: 自食~ ащы жемісін көру.

【苦海】kǔhǎi【зат.】азап; азап шегу; бейнет; жапа көру; жапа шегу; зар; қазап; қайғы-қасірет көру; құсалық; налыс; сергелден; тақсірет; тарығушылық: 脱离~ қайғы-қасіреттен арылу.

【苦海无边, 回头是岸】Kǔhǎi wúbiān, huítóushì'àn Шетсіз-шексіз қайғы-қасірет теңізінде болсаң да, тәубе етсең өз амандығыңды табасың.

【苦寒】kǔhán【сын.】① сұрапыл аяз; аязды; суық: 气候~ ауа-райы тым сұрапыл аязды болып кетті.② бейшара; қайыршы; пақыр; тоңғақ: 世【ес.】~ мұздық дәуірі.

【苦活儿】kǔhuór【зат.】ауыр жұмыс; итарқы жұмыс.

【苦尽甘来】kǔ jìn gān lái ақыры бақыт күліп қарады; қайғының барлығы артта қалып, қуанышты күндер туды.

【苦境】kǔjìng【зат.】апатты жағдай; қиын жағдай.

【苦酒】kǔjiǔ【зат.】сірке; сірке су; төмен сапалы қышқыл шарап: 饮下了自酿的~ Өзі жасаған сапасы төмен қышқыл шарапты ішті.

【苦口】kǔkǒu①副 сабырлы; тырыса: ~相劝 сабырмен айтып жеткізу.②【ет.】ашы дәм шығу; ащы дәм болу: 良药~利于病 Науқастың ішуіне арналған ащы бірақ пайдалы дәрі.

【苦口婆心】kǔ kǒu pó xīn сабырмен әрі шынайылықпен сендіру; сабырмен әрі мейіріммен айтып түсіндіру.

【苦乐不均】kǔlèbùjūn Біреуге бақыт; біреуге қайғы.

【苦力】kǔlì【зат.】① қара жұмысшы (қара жұмыс істейтін жұмысшы); кули (Азияның кейбір елдерінде: Қытайдың, Жапонияның, Индияның жүкші, қара жұмысшылары.② ауыр жұмыс; итарқы жұмыс: 卖~ қара жұмыс жасайтын адам.

【苦练】kǔliàn тырыса машықтану; шеберлігін жігерлене арттыру.

【苦棘】kǔlìan мелия ацедарах (парсылық; гималайлық).

【苦旅】kǔlǚ【зат.】қиын маршрут; азапты жол: 人生~ адамның өміріндегі азапты жолы.

【苦闷】kǔmèn【сын.】дерт; жабырқау; зарығу; мұң; сағыныш;

уайым: 心情~ көңіл күйі жабырқаулы.

【苦命】kǔmìng【зат.】байғұс; бақытсыз; бейбак; бейшара; ғаріп; сәтсіз; сорлы; талайсыз: ~人 бақытсыз адам.

【苦难】kǔnàn【зат.】азап; ауыртпалық; бақытсыздық; қиыншылық; жоқтық; қасірет; тауқымет: ~的日子 қасіретті күн.

【苦恼】kǔnǎo【сын.】азапталу; азаптану; бейнеттену; жапа шегу; қиналу: 为此事他~了好几天 Осының кесірінен ол біршама күн қатты азаптанып жүрді.

【苦肉计】kǔròuji【зат.】қарсыласты алдап оның сеніміне кіріп алу.

【苦涩】kǔsè【сын.】① ащы әрі ауыз

күйінішті; қайғылы: 他~地笑了笑 Ол өте күйінішті жүзбен жымыды.

【苦水】kǔshuǐ【зат.】① ащы су; ащылығы бар су; ащы дәмі бар су.② кекірік.③ азап; азап шегу; бейнет; жапа көру; жапа шегу; зар; қазап; қайғы-қасірет көру; құсалық; налыс; сергелдең; таксірет; тарығушылық: 她哭着对妈妈倒出了满肚子~ Ол жылап тұрып анасына жүрегіндегі зарын айтты.

【苦思冥想】kǔ sī míng xiǎng қатты ойлану; тырыса ойлау; ойға беріліп кету.

【苦痛】kǔtòng【сын.】ауыртпалық; бақытсыздық; жұтау; зар; қазап; қайғы-қасірет көру; құсалық; налыс; сергелдең; азап; азап шегу; бейнет; жапа көру; жапа шегу; таксірет; тарығушылық.

【苦头】kǔtóu(~儿)【зат.】ащы дәм; ащылау: 这个井的水带点~儿 Мына құдықтың суы ащылау екен.

【苦头】kǔ-tóu(~儿)【зат.】азап; ауыртпалық; бақытсыздық; қиыншылық; жоқтық; қасірет; тауқымет: 什么~我都尝过了 Қандай тауқымет болса да мен барлығынан өте аламын.

【苦味酸】kǔwèisuān пикрин қышқылы (артиллерияда қолданылатын жарылғыш улы зат).

【苦夏】kǔxià【ет.】ыстыққа төзе алмау; ыстықтан азаптану; ыстықтан жаны шығу.

【苦笑】kǔxiào【ет.】көңілсіз күлу; қайғыра жымию; жылап тұрып жымию.

【苦心】kǔxīn①【зат.】қам; қамқорлық: 这是妈妈的一片~ бұл ананың қамқорлығы.②副 жанын салу; жан аямай салу; жан аямай жұмыс істеу: ~研究 жанын салып зерттеу.

【苦心孤诣】kǔ xīn gū yì білімге жанын беру; жанын салу; жан аямай салу; жан аямай жұмыс істеу.

【苦刑】kǔ xíng【зат.】азаптау; қинау; талпыну: 受~ азаптану.

【苦行】kǔ xíng【ет.】нәпсіден тыйылушылық; сопылық; тақуалық; дүниеден безгендік.

【苦行僧】kǔ xíng sēng【зат.】дүниеден безген монах.

【苦修】kǔxiū пірәдарлық; сопылық; тақуалық.

【苦役】kǔyì【зат.】қаторға; ықтиярсыз жұмыс: 服~ ықтиярсыз жұмысты өтеу.

【苦于】kǔyú【ет.】бақытсыздық; күйік; күйінші; қайғы; қасірет; уайым: ~没有时间 уақыттың жоқ екені күйінішті.

【苦雨】kǔyǔ【зат.】созылмалы жаңбыр; ұзақ жаңбыр: 凄风~ жауын-

шашын; жауын-шашынды; желқұз; қатты жел тұрып жаңбыр жауу.

【苦战】kǔzhàn【ет.】жан ұшыра қарсыласу; қатты күресу: 通宵~ түнімен жан ұшыра күресу.

【苦衷】kǔzhōng【зат.】қиын жағдай: 你应该体谅他的~ Сен оның қиын жағдайын түсінуге тиіссің.

【苦中作乐】kǔzhōngzuòlè жылап тұрып жымию; көз жасын төге күлу.

【苦楮】kǔzhǔ【зат.】кастанопсис жестколиственный (Castanopsis sclerophylla Shottky).

【苦主】kǔzhǔ【зат.】зардап шегушінің отбасысы.

【楛】kǔ〈书〉 бейберекет; бойкүйез; құнтсыз; олақ; салақ; салдыр-салақ; ұқыпсыз.

kù

【库-1(庫)】kù【зат.】① бора; қамба; койма; сарай: 材料~ материал коймасы.② (Kù)фамилияға қолданылады.

【库-2(庫)】kù【мөл.】әсемдік; көркемдік; көріктілік; нәзіктілік; сән.

【库藏】kùcáng【ет.】қамбадағы қор; коймадағы қор: 清点~物资 коймадағы қордың есептелуі.

【库存】kùcún【зат.】қолда бары; нақты бары; барлық; даярлық; түгелдік: 清点~ кассадағы нақты бар ақшаны есептеу.

【库房】kùfáng【зат.】қамба; койма; жүк қоймасы; пақтауз (теміржол стансаларының, порттардың, кедендердің жанындағы жүк сақтайтын жабық қойма).

【库锦】kùjīn【зат.】баршын; дүрия; зерлі маға; қамқа (алтын, күміс араластырып тоқылған қалың оқа жібек).

【库仑】kùlún【мөл.】кулон (электр тогының өлшем бірлігі).

【库仑计】kùlúnjì кулонометр.

【库券】kùquàn қазынашылық билеті (асыл металға айырбасталмайтын, ұсақталмайтын қағаз ақша түрі; қазынашылық бюджет тапшылығын жабу үшін шығаратын қағаз ақша).

【库容】kùróng【зат.】көлемі; сыйымдылығы.

【库蚊】kùwén қарапайым маса.

【库藏】kùzàng〈书〉【зат.】бора; қамба; қойма.

【袴】kù “裤”және“纨袴”мағыналас.

【袴】kù “裤”мағынасында.

【裳】kù Көне кезеңдегі император аты.

【裤】kù дамбал; сым; шалбар: 短~ шолақ шалбар; қысқа шалбар.

【裤衩儿】kùchǎr【зат.】трусик

(ішкіім); шолақ дамбал; дамбал; ішкіім; панталон (әйелдер іш-киімі); ішкі киім: 三角~ плавки (суға түскенде киетін іш киім).

【裤带】kùdài белбеу; қайыс; қайыс белдік.

【裤袋】kùdài шалбардың қалтасы.

【裤裆】kùdāng【зат.】ау.

【裤兜】kùdōu(~儿)【зат.】шалбардың қалтасы.

【裤管】kùguǎn〈方〉【зат.】балақ (шалбардың бір балағы).

【裤脚】kùjiǎo【зат.】①(~儿) балақтың астыңғы жағы.②〈方〉балақ.

【裤头】kùtóu(~儿)〈方〉【зат.】шолақ шалбар: 游泳~儿 плавки; шомылғанда киетін шолақ шалбар.

【裤腿】kùtuǐ(~儿)【зат.】шалбардың балағы.

【裤线】kùxiàn【зат.】шалбардың қыры; шалбар сызығы.

【裤腰】kùyāo【зат.】белбеу; белдік.

【裤子】kù-zǐ【зат.】шалбар; сым: 一条~ бір шалбар.

【酷】-kù① қайырымсыз; қатал; қатты; мейірімсіз: ~刑 қатты азаптау; қатты қинау.② өте; тым; қатты: ~热 тым ыстық.

【酷-2kù】【сын.】әдемі; керемет; тамаша.

【酷爱】kù'ài【ет.】қатты жақсы көру; үлкен жанкүйер болу: ~音乐 музыканы қатты жақсы көру.

【酷寒】kùhán аяз; зымыстан; өте суық; ызғар; ызғырық.

【酷吏】kùlì〈书〉【зат.】жауыз шенеуніктер; қатігез шенеуніктер.

【酷烈】kùliè〈书〉【сын.】① айбарлы; кәрлі; қатал; қаһарлы; мейірімсіз; ұйтты; ызғарлы: 中国人民在反【ет.】统治时期遭受的苦难极为~.② тұрақты; қою: 异香~ тұрақты жағымды иіс.③ қызған; қыздырылған; жалынды: ~的阳光 қызған күн.

【酷虐】kùnuè【сын.】азаптау; езу; қысу; жаншу; жәбірлеу; зорлық қылу: ~成性 табығатты жәбірлеу.

【酷热】kùrè【сын.】аптап; қапырық; ыстық: ~的盛夏 аптапты жаз ортасы.

【酷暑】kùshǔ【зат.】аптапты жаз; қапырық жаз: ~难耐 шыдап болмайтындай аптапты жаз.

【酷似】kùsì【ет.】қатты ұқсайтын; көшірме; екі тамшыдай ұқсайтын: 她长得~母亲 Ол анасына қатты ұқсайды.

【酷肖】kùxiào〈书〉【ет.】нақ ұқсайтын; дәл өзі; қатты ұқсайтын; көшірме; екі тамшыдай ұқсайтын: ~其父 Ол әкесінің дәл өзі.

【酷刑】kù xíng【зат.】қатаң азаптау: ~逼供 қатты азаптап мойындату.

kuā

【夸】kuā【et.】① арттыру; асырып жіберу; көптіру; ұлғайту: 他把这点小事~得比天还大 Ол маңызсыз нәрсені де көптіріп айтады. ② дәріптеу; мадақтау; мақтау: 人人都~她 Адамдардың барлығы оны мақтайды.

【夸大】kuādà【et.】арттыру; асырып жіберу; көптіру; ұлғайту: ~缺点 укемшіліктерін асыра айту.

【夸大狂】kuādàkuáng мақтаншак; өзін-өзі артықпын деп санау; ұлықтық маниясы.

【夸大其词】kuādà qící арттыру; асыру; асырып айту; асырып жіберу; дабырайту; көптіру; ұлғайту.

【夸大其辞】kuādà qící “夸大其词” мағынасында.

【夸诞】kuādàn〈书〉【сын.】бөсу; мақтану: ~之词, 不足为信 Мақтаншак сөз дәлел бола алмайды.

【夸父追日】Kuāfù zhuī rì Куафудың күнді қууы; қолынан келмейтін іске бел буу; Шіренбе қаз, өнерің аз.

【夸海口】kuāhǎikǒu шегін білмей мақтану; күшін ескермей мақтанға салыну.

【夸奖】kuājiǎng【et.】дәріптеу; мадақтау; мақтау: 大家~他做了一件好事 Көпшілік оны бір жақсы іс жасады деп мақтады.

【夸克】kuākè【зат.】кварк

【夸口】kuākǒu【et.】бөсу; мақтану: 你别~, 先做给大家看看 Сен көп мақтанбай, алдымен көпшілікке көрсетіп жаса.

【夸夸其谈】kuākuāqítán көп сөйлеу; мылжындау; сөзшендікке салыну.

【夸示】kuāshì【et.】мақтану; мұрнын шүйіру.

【夸饰】kuāshì【et.】әрлендіру; әрлеу; боямалау; бояу: 文笔朴实, 没有半点~ Оның әдеби шеберлігі қарапайым, ешқандай боямалауы жоқ.

【夸脱】kuātuō кварта.

【夸耀】kuāyào【et.】мақтану; өзін-өзі мақтау: 他从不 在人面前~自己 Ол ешқашан адамдардың көзінше өзін мақтап көрген жоқ.

【夸赞】kuāzàn【et.】асыра мақтау; дәріп қылу; дәріптеу; көкке көтеру; мадақтау; мақтауын жеткізу: 人们都~她心灵手巧 Адамдардың барлығы оны жарқын басты, алтын қолды деп мақтайды.

【夸张】kuāzhāng①【сын.】арттыру; асырып жіберу; көптіру; ұлғайту: 这种说法实在太~了 Мына аргумент шынында да тым асыра айтылған екен. ②【зат.】әсірелеу; күшейту; асыра теңеу; гиперболалық теңеу. ③【зат.】

аса зор; шексіз.

【夸张法】kuāzhāngfǎ әсірелеу; күшейту.

【夸嘴】kuāzuǐ〈口〉【et.】мақтану; өзін-өзі мақтау.

【夸】kuā〈书〉әдемі; әдеміше; әдеміше келген; жағымды; көз тартатын; қызықтыратын; пішінді; сүйкімді; тартымды; шырайлы.

kuǎ

【垮】kuǎ〈方〉【сын.】① жергілікті акцент. ② абажадай; арбиған; ауыр; зор; қолайсыз; қалың; қатқыл; бойшаң; ірі: 几年不见, 长成个~大个儿 Бірнеше жыл көрмеп едим, бойы өсіп кетіпті.

【垮子】kuǎ-zi〈方〉【зат.】жергілікті акцентпен сөйлейтін жат жерлік.

【垮】kuǎ【et.】① күйреп құлау; опырылу; опырылып құлау; бұзылып қалу; қирау; құлап қалу; құлау: 别把身体累~了 Денсаулағыңды бұзып алма.

② пәлеге ұшырау; сәтсіздікке ұшырау: 打~了敌人 қарсыласын сәтсіздікке ұшырату. ③ әлсіздену; бұзылу; кему; нашарлану.

【垮塌】kuǎtā【et.】апат; күйреу; қирау; құлау: 桥身突然~ Кенеттен көпір құлап кетті.

【垮台】kuǎtái【et.】пәлеге ұшырау; сәтсіздікке ұшырау.

kuà

【跨】kuà【et.】① қолында алып жүру; көтеріп жүру; қолында ұстап жүру: 两个女孩子~着胳膊向学校走去 Кішкентай екі қыз қол ұстасып мектепке қарай бара жатыр. ② иығында асылып тұру; иығына асып алу: ~着照相机 Иығына фотоапарат асып алған.

【跨包】kuàbāo(~儿)【зат.】белбеуі ұзын сөмке; ұзын баулы сөмке.

【跨斗】kuàdǒu(~儿)【зат.】мотоцикл коляскасы; коляскалы мотоцикл.

【跨】kuà【зат.】жамбас; жая; сан: ~下 санының астында; аяғының арасында.

【跨裆】kuàdāng【зат.】артқы тесік; бүт.

【跨骨】kuàgǔ【зат.】жамбас сүйек.

【跨】kuà①【et.】аттап ену; аттау; аттап кету: ~进大门 Қақпадан аттап кіру. ②

【et.】салт; мініп жүру; үстінде отыру: ~在马上 аттың үстінде отыру.

③【et.】арамызда; арада; аралық: ~年度 келер жылға өтіп бара жатқан. ④ бүйір; жақ; қабырға; қаптал: ~院儿 бүйір жақтағы аула.

【跨度】kuàdù【зат.】① ұшу; ұшып өту. ② аралық: 时间~大 үлкен уақыт аралығы.

【跨国公司】kuàguó-gōngsī Ұлтаралық компания; Трансұлттық корпорация.

【跨栏】kuàlán【зат.】кедергілі жүгіру; тосқауылды жүгіріс.

【跨年度】kuàniándù келесі жылға өтуші; и келер жылға ауысушы: ~工程 екі жылға жоспарланған құрылыс.

【跨线桥】kuàxiànqiáo жол өтпесі (жолдың кесіп өтетін жеріне көпір жасап, бірінің үстінен бірін өткізу).

【跨院儿】kuàyuànǎr【зат.】бүйір жақтағы аула; қапталдағы аула.

【跨越】kuàyuè【et.】кесіп өту; ауысу; көшу; шығу: ~了几个世纪 Бірнеше ғасырларды қамту.

kuǎi

【搯】kuǎi〈方〉【et.】қасу; тырнау: ~破了皮 Терісін тырнап тастады.

【搯】kuǎi〈方〉【et.】① қолында алып жүру; қолында ұстап жүру; көтеріп жүру: ~着小篮 Қолында кішкене себетті ұстап алған. ② алу; батырып алу; шығарып алу: 从桶里~水 Шелектің ішінен су алу.

【蒯】kuǎi【зат.】① қалың қамыс. ② (Kuǎi) фамилияға қолданылады.

kuài

【会】kuàibūлайша; жалпы; әйтеуір: ~计 жалпы есеп.

【会计】kuàì-jì【зат.】① бухгалтерия; есепшілік (бухгалтерлік есепті ұйымдастырып, жүргізетін есеп аппараты; бухгалтерлік есепті жүргізу). ② бухгалтер; есеп жүргізуші; есепші.

【会计处】kuàìjìchù бухгалтерия; есепшілік.

【会计师】kuàìjìshī【зат.】① бухгалтерияны жүргізуші орган. ② бухгалтер; есеп жүргізуші; есепші.

【会计学】kuàìjìxué бухгалтерия; есепшілік.

【会计员】kuàìjìyuán бухгалтер; есеп жүргізуші; есепші.

【块(塊)】kuài①(~儿)【зат.】тілім; шағым; кесек; құйма; сом: 把肉切成~儿 етті тілімдерге кесу. ②【мөл.】

кесек; құйма; сом: 两~香皂 екі кесек иіс сабын. ③〈口〉【мөл.】юань; доллар: 三~钱 үш юань.

【块儿八毛】kuài-er-bāmáo〈口〉бір юань шамасында.

【块根】kuàigēn【зат.】тамыр жеміс; тамыр сабақтар (кейбір тамада

колданылатын өсімдіктердің тамырлары).

【块规】kuàiguī калибрленген плитка; плиткалар блогы.

【块集岩】kuàijíyán агломерат (таужыныстар сынықтарының борпылдақ жиынтығы; кесектелген ұсақ руда немесе руда шаңы).

【块茎】kuàijīng 【зат.】 жеміс сабақ.

【块垒】kuàilěi <书> 【зат.】 жаны қиналу; кеудесінде тас тұру: 借酒浇心中 ~ Алкогольді ішімдік арқылы жанының жарасын жазу.

【块儿】kuàier 【зат.】 ① <口> кесек; тілім; шағым: 这人~很大 Мына адам ірі кесек екен. ② <方> аумақ; жері; сала; телім; учаске: 我在这~工作好几年了 Мен осы жерде бірнеше жыл жұмыс жасағанмын.

【块头】kuàitóu <方> 【зат.】 бой: 大~ биік бойлы.

【块状山】kuàizhuàngshān массивтік таулар; үйінділі таулар.

【块状岩】kuàizhuàngyán массивтік тұқым.

【快】kuài ① 【сын.】 дереу; жедел; тез; шапшаң; шұғыл: 他进步很~ Ол өте жылдам жүреді. ② 【зат.】 жеделдік; жүйріктік; жылдамдық; шапшаңдық: 这种汽车在柏油路上能跑多~? Мына көлік асфальттік жолда қанша жылдамдықпен жүре алады? ③ 副 жылдамырақ; тезірек; шапшаңырақ: ~来帮忙 тезірек көмектесуге кел. ④ 副 көп кешікпей; тезден: 你再等一会儿, 他~回来了 Сен тағы біраз күт, ол көп кешікпей келеді. ⑤ 【сын.】 амалшыл; жүйрік; зейінді; зерек; тапқыр: 脑子~ ойы зерек. ⑥ 【сын.】 жіңішке; өткір; үшкір: 菜刀不~了, 你去磨一磨 Асхана пышағы өткір емес, сен барып өткірлеп жіберші. ⑦ ақ көңіл; әділ; тура сөзді; турашыл: ~人~语 Әділ адамның сөзі әділ. ⑧ жақсы көңіл күйде болу; көңіл күйі көтеріңкі болу: 大~人心 Көңіл күйі керемет. ⑨ күзетші; карауылшы: 捕~ тыңшы; ізші. ⑩ (Kuài) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【快板儿】kuàibǎnr 【зат.】 «куайбань» - өлең; такпақ.

【快报】kuàibào 【зат.】 бюллетень (саяси мәні бар оқиға туралы қысқа мәлімдеме); жеделхат.

【快步流星】kuàibùliúxīng жақсарыс; озықтық; оңалыс; прогресс; ілгерілік.

【快餐】kuàicān 【зат.】 фаст-фуд.

【快车】kuàichē 【зат.】 экспресс пойызы; жедел пойыз.

【快车道】kuàichēdào 【зат.】 жоғары жылдамдықта жүруге болатын жол.

【快当】kuàidāng 【сын.】 ебдейлі;

елпек; пысық; тындырымды; шапшаң; ширақ.

【快刀斩乱麻】kuàidāo zhǎn luànmá батыл қимылдау.

【快递】kuàidì 【зат.】 экспресс-пошта; жедел пошта.

【快感】kuàigǎn 【зат.】 айыз; ғанибет; рақаттылық; сүйсінушілік; құшырлану; ләззат; рақат: 好的歌舞节目能给人以~ Жақсы ән-билер бағдарламасы адамға ғанибет сыйлауы мүмкін.

【快活】kuài-huo 【сын.】 ашық жүзді; жайдары; көңілді; қабақ шытуды білмейтін: 提前完成了任务, 心里觉得很~ Сабақтарын ертерек орындап қойғандықтан көңілі жайдарыланды.

【快货】kuàihuò 【зат.】 өтімді тауар; тез сатылып кететін тауар.

【快件】kuàijiàn 【зат.】 ① жедел жеткізіп беру. ② жедел пошта; экспресс-пошта.

【快捷】kuàijié 【сын.】 жүйрік; жылдам; тез; ұшқыр; шапшаң: 他迈着~的步伐走在最前头 / Ол үлкен адым тастай жүріп ең алдында бара жатты.

【快捷键】kuàijiéjiàn 【зат.】 тез теруге арналған пернелер.

【快镜头】kuàijìngtóu 【зат.】 жарық күшінің объективі.

【快乐】kuàilè 【сын.】 ашық жүзді; жайдары; көңілді; қабақ шытуды білмейтін: 祝您生日~ Туған күнімен құттықтаймын.

【快乐主义】kuàilè zhǔyì гедонизм; күйтшілдік (адам рақат тұрмысқа тырысады дейтін көне грек ілімі).

【快马加鞭】kuàimǎjiābiān жылқыларды шықпырту; атқа қамшы басу.

【快慢】kuàimàn 【зат.】 жеделдік; жүйріктік; жылдамдық; шапшаңдық: 这艘轮船的~怎么样? Мына пароходтың жылдамдығы қандай?

【快门】kuàimén (~儿) 【зат.】 сұқпа; ысырма; фотоаппараттың ысырмасы.

【快枪】kuàiqiāng 【зат.】 тез ататын мылтық.

【快人】kuài rén тік адам; бір жақты адам; тура адам

【快人快语】kuài rén kuài yǔ ақ көңіл; әділ; тура сөзді; турашыл.

【快三步】kuàisānbù 【зат.】 Вена вальсі.

【快事】kuàishì 【зат.】 қуаныш; мәрес-сәре; мейрам; мерей; сүйініш; шаттық; 好友相逢, 畅叙别情, 实为一大~ Жақсы досыңмен кездесіп, ашық әңгімелесу шынында да үлкен қуаныш.

【快手】kuàishǒu (~儿) 【зат.】 алдыңғы қатарлы; екпінді; озат; шапшаң жүрісті; шапшаң істегіш.

【快书】kuàishū 【зат.】 шапшаң сөз; жаңылтпаш.

【快速】kuàisù 【сын.】 жүйрік; жылдамдықты; тез; шапшаң: ~炼钢 болатты жедел еріту.

【快速犁】kuàisùlì жедел жер жырту; тез жерді айдап тастау.

【快艇】kuàitǐng 【зат.】 яхта (кішкентай кеме)

【快慰】kuàiwèi 【сын.】 қамтамасыз ету; қанағаттандыру; қанағаттану; разылық: 得知近况, 不胜~ Жағдайды білмей тұрып, разылыққа берілме.

【快信】kuàixin 【зат.】 телеграмма; жедел хат; экспресс-поштамен келген хат.

【快性】kuài-xìng <方> 【сын.】 жақсы көңіл-күй; жоғары көңіл күй: 他是个~人, 想到什么就说什么 Ол бір көңілді адам, не ойласа соны айта салады.

【快婿】kuàixù <书> 【зат.】 мінсіз өгей ұл: 乘龙~ мінсіз өгей ұл.

【快讯】kuàixùn 【зат.】 төтенше асығыс шығарылым: төтенше асығыс хабарлама.

【快要】kuàiyào 副 тез арада; көп кешікпей; тезден: 她长得~跟妈妈一样高了 Тез арада оның бойы анасымен бірдей болып өсті.

【快意】kuàiyì 【сын.】 жағымдылық; жайдарылық; сүйкімділік: 微风吹来, 感到十分~ Самалдың соғуынан бойды толық жайдарылық биледі.

【快鱼】kuàiyú “鲩鱼” бағынасында.

【快运】kuàiyùn 【ет.】 экспресс (төтенше шапшаң жүретін пойыз я кеме).

【快照】kuàizhào жедел фото; жылдам сурет шығару.

【快中子】kuàizhōngzǐ жедел нейтрон; жылдам нейтрон.

【快嘴】kuàizǔi 【зат.】 ауыз жаппас; көк ауыз; көк езу; мылжың; сөзқұмар.

【侩】kuài бітуаж; делдал; маклер (сауда биржалық келісімдер жасағанда арада жүретін адам): 市~ филистер (ой-өрісі тар адам, тоғышар).

【郃】Kuài ① Қазіргі Шандун провинциясының территориясында болған көне замандағы князьдік. ② 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【隍】kuài <书> жұту; жұтыну; қылғу.

【狻】kuài <书> ғаяр; жөдігөй; қуланған; қулықты; тақыс; арам ойлы; аяр; жауыз; жымырысқы; зұлым; зұлымдық: 狡~арам ойлы.

【隍】kuài <书> арық.

【脍】kuài <书> ① жентек; турама; ұсақ туралған; фарш (бір нәрсеңнің ішіне майдаланып салынған ет т. б.). ②

турау: ~鲤 майдалап туралған тұқы.

【脍炙人口】 kuài zhì rén kǒu атақты; көпшіліктің көңілінен шыққан.

筷 kuài таяқшалар: 碗 ~ ас құралдары; кесе мен таяқшалар.

【筷子】 kuài·zi 【зат.】 асқа арналған таяқшалар: 一双 ~ бір жұп асқа арналған таяқшалар.

鲑(鮭) kuài [鲑鱼](kuàiyú) 【зат.】 илиша майшабағы.

kuān

【宽】 kuān① 【сын.】 алшақ; жалпақ; кең: 这条马路很~ мына көше өте кең екен.② 【зат.】 ен; жалпақтық: 这条河有一里~ Мына өзеннің кеңдігі бір лиге тең.③ 【ет.】 жеңілірек; оңайырақ; мерзімін ұзарту: ~限 мерзімін ұзарту.

④ 【сын.】 ақкөңілділік; кең пейілділік; кек сақтамаушылық;

қайырымдылық: ~容 ақкөңілділік; жайбарақаттық; кең пейілділік; кіші пейілділік.⑤ 【сын.】 ауқат; ауқаттылық;

әлділік; барлық; дәулеттілік; тоқтық: 他虽然手头比过去~多了, 但仍很注意节约

Ол бұрынғыға қарағанда дәулеттірек болғанына қарамастан, әлі де үнемшілдікке көп көңіл бөледі.⑥

(Kuān) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【宽敞】 kuān·chang 【сын.】 айдынды; аумақты; даңғырадай; еркін; кең; мол:

这间屋子很~ Мына пәтер өте кең екен.

【宽敞】 kuān·chang 【сын.】 жеңіл; оңай: 胸怀~ көңілі жеңілдеп қалды.

【宽绰】 kuān·chuo 【сын.】 ① айдынды; аумақты; даңғырадай; еркін; кең; мол:

~的礼堂 кең салтанат залы.② айқын; ашық; қалтқысыз; шын көңілден.③ ауқат; ауқаттылық; әлділік;

барлық; дәулеттілік; тоқтық: 乡亲们的生活越来越~了 Жерлестерімнің

жағдайы бара бара ауқатты болып барады.

【宽打窄用】 kuān dǎ zhǎi yòng жұмсағанда үнемшіл болу керек; есептегенде қосымшасымен алу керек.

【宽大】 kuāndà 【сын.】 ① алшақ; жалпақ; кең: 衣袖~ кең жеңді.② аямпаз; қамқор; мейірімді: 襟怀~ жүрегінің түбінде аямпаз.③ жұмсақтық; кішіпейілділік; мейірімділік;

ақкөңілділік; кең пейілділік; кек сақтамаушылық; қайырымдылық: ~处理 мейірімділікпен қарау.

【宽大为怀】 kuāndà wéi huái ақкөңілділік; кең пейілділік; кек сақтамаушылық; қайырымдылық; ақкөңіл; кең пейілді; қайырымды.

【宽带】 kuāndài 【зат.】 кең белдеулі; кең алапты; кең ауқымды.

【宽贷】 kuāndài 【ет.】 ақкөңілділік; жайбарақаттық; кең пейілділік; кіші

пейілділік; жұмсақтық; кішіпейілділік; мейірімділік: 如果再犯, 决不~ Егер тағы да қылмыс жасаса жұмсақтық танытуға болмайды.

【宽待】 kuāndài 【ет.】 жақсы қарау; жақсы қарым-қатынаста болу: ~俘虏 әскери тұтқындарға адамгершілікпен қарау.

【宽度】 kuāndù 【зат.】 ен; жалпақтық; кеңдік.

【宽泛】 kuānfàn 【сын.】 көп мағыналы; көп белгілі; көп мәнді; көп цифрлы: 这个词的含义很~ Мына сөздің мағыналары көп.

【宽广】 kuānguǎng 【сын.】 ① айдынды; аумақты; байтақ; кең; көлемді; ұлан-байтақ; ұланғайыр: 道路越走越~ жол барған сайын кеңейіп бара жатыр.② кең; көлемі үлкен: ~的艺术领域 кең көлемді өнер саласы.③ ақкөңіл; кең пейілді; қайырымды: 胸怀~ көңілі кең ақкөңіл.

【宽轨】 kuānguǐ алшақ рельсті; ашшақ рельстер.

【宽和】 kuānhé 【сын.】 жақсылық; қайырымдылық; мейірбандық; мейірбандылық; мейірімділік; рақымдылық; ізгілік; көңілшектік: 性情~ мінезі мейірбан.

【宽宏】 kuānhóng 【сын.】 ақкөңілділік; кең пейілділік; кек сақтамаушылық; қайырымдылық: ~大【мөл.】 кең пейілділік.

【宽宏大量】 kuānhóng dàliàng мейірімділік; рақымдылық; қайырымдылық; мейірбандық; мейірбандылық; ізгілік; көңілшектік; ақкөңілділік; кең пейілділік; кек сақтамаушылық.

【宽洪】 kuānhóng① 【сын.】 аумақты; байтақ; кең; ұшы-қиырсыз; шексіз: ~的歌声 байтақ ән.② ақкөңілділік; кең пейілділік; қайырымдылық; мейірімділік; көңілшектік; рақымдылық; мейірбандық; мейірбандылық; ізгілік; кек сақтамаушылық.

【宽厚】 kuānhòu 【сын.】 ① адал; жақсы; қайырымды; мейірман; мейірімді; рақымды; игі; ізгі.② ақкөңіл; кең пейілді; қайырымды: 为人~ адамдарға қайырымды.③ ақкөңіл; ақпейіл; ақпейілді; аңқылдақ; елпілдек; жайдары; иі жұмсақ; кішіпейіл; қалбалақ.

【宽假】 kuānjiǎ <书> 【ет.】 аямпаз; қамқор; мейірімді.

【宽解】 kuānjiě 【ет.】 алдаусырату; басу айту; жұбандыру; жұбату; жұбаурату: 母亲生气的时候, 姐姐总能设法~ Апам ашуланған кезде, әпкем үнемі оны жұбатудың амалын таба алады.

【宽旷】 kuānkàng 【сын.】 айдынды; аумақты; даңғырадай; еркін; кең; мол: ~的草原 айдынды дала; кең байтақ дала.

【宽阔】 kuānkuò 【сын.】 ① айдынды; аумақты; даңғырадай; еркін; кең; мол: ~平坦的大道 кең әрі тегіс жол.② ақкөңіл; кең пейілді; қайырымды: 思路~ кең пейілді ойлар.

【宽让】 kuānràng 【ет.】 беру; босатып беру.

【宽饶】 kuānráo 【ет.】 ғафу ету; кешіру; кешірім жасау: 依法惩治, 决不~ Заңға сәйкес жазалансын, кешірім жасау мүмкін емес.

【宽容】 kuānróng 【ет.】 ақкөңілділік; жайбарақаттық; кең пейілділік; кіші пейілділік; жұмсақтық; кішіпейілділік; мейірімділік: 大度~ кең пейілді қайырымдылық.

【宽赦】 kuānshè 【ет.】 аяу; есіркеу; жан ашу; мүсіркеу; рақым ету.

【宽舒】 kuānshū 【сын.】 ① босандық жасау; босансу; жұмсақтық істеу: 心境~ сезімдері босансып кетті.② емін-еркін; еркін; еркін түрде; ешбір қысылып-қымтырылмай

【宽恕】 kuānshù 【ет.】 ғафу ету; кешіру; кешірім жасау.

【宽松】 kuān·sōng 【сын.】 ① босату; босансу; бетімен жіберу; босандатып жіберу.② емін-еркін; еркін; еркін түрде; ешбір қысылып-қымтырылмай: ~衫 ешбір қысылып-қымтырылмай тұратын жейде.③ ақкөңіл; кең пейілді: ~和谐的环境 қайырымды әрі үйлесімді орта.

④ қайырымды әлді; ауқатты; бардам; дәулетті; күйлі; малды; тоқ: 工资提高了, 手头~多了 Жалақы көбейсе қолдағы дәулет те көбейеді.

【宽慰】 kuānwèi① 【ет.】 алдаусырату; басу айту; жұбандыру; жұбату; жұбаурату: 她用温和的话语~着妈妈 Ол жылы сөздерді пайдаланып анасын жұбатты.② 【сын.】 сәйкес келу; үйлесу; қанықтыру; қандыру; риза болу; мәз болу: 她感到很~ Ол қатты риза болды.

【宽限】 kuānxiàn 【ет.】 мерзімін ұзарту; мерзімін созыру: 我们借的东西还要用, 请你~几天 Біз жалға алған зат әлі де керек болып тұр, бірнеше күнге мерзімін ұзартсаң.

【宽心】 kuānxīn 【ет.】 уайымдамау; қобалжымау; қайғырмау; алаңдамау.

【宽心丸儿】 kuānxīnwánér 【зат.】 ауруды қалдырушы дәрілер; тыныштандырушы дәрілер.

【宽衣】 kuānyī 【ет.】 шешу; шешіну; шешіп алу: 屋里热, 请~ Бөлме ыстық, шешіне беріңіз.

【宽银幕】 kuānyīnmù кең экран;

ауқымды экран; аумақты экран.

【宽银幕电影】kuānyǐnmù diànyǐng кең экранды фильм.

【宽宥】kuānyòu <书>【ет.】ғафу ету; кешіру; кешірім жасау.

【宽余】kuānyú【сын.】① артықшылық; мол; молдық; молшылық. ② ауқат; ауқаттылық; әлділік; барлық; дәулеттілік; тоқтық: 他近两年手头～多了 Оның осы екі жылдан бері дәулеті асып барады.

【宽裕】kuānyù【сын.】ауқат; ауқаттылық; әлділік; барлық; дәулеттілік; тоқтық: 生活一天天～起来 Өмірі күннен күнге ауқатты болып жақсарып бара жатыр.

【宽窄】kuānzǎi【зат.】ен; жалпақтық; көлем; мөлшер; шама.

【宽展】kuānzǎn <方>【сын.】① көңілді; қуанарлық; қуанған; қуанышты; мәз; шат; шаттанған: 听他们一说, 心里～多了 Олардың бір сөйлегенін естігеннен, көңілі шаттанып қалады. ② алшақ; жалпақ; кең: ～的院落 кең үй. ③ ауқат; ауқаттылық; әлділік; барлық; дәулеттілік; тоқтық: 日子过得还算～ Күндері тоқшылықта өтіп жатыр деп есептеуге болады.

【宽纵】kuānzòng【ет.】бетінен қақпау; еркіне қоя беру; қостау; құп деу; құптай беру; мақұлдай беру: 不要～孩子 Баланың айтқанын мақұлдай беруге болмайды.

髌(髌)kuān [髌骨](kuāngǔ)【зат.】жамбас сүйек.

kuǎn

【款】-1kuǎn ① адал; ақкөңіл; шын: ～曲 сыпайылық. ② қонақ ету; сый көрсету; сыйлау: ～客 қонақты құшақ жая күтіп алу.

【款】-2(款)kuǎn ①【зат.】бап; параграф (кітапта я мақалада мәтіннің бір ойды тиянақтаған бөлігі; мәтіндегі мұндай үзінділерді көрсететін белгі). ②【зат.】қаражат; ақша: 现～ қолма-қол ақша. ③(～儿)【зат.】жазба; жазу: 落～儿 қолтаңбасын қою. ④(～儿)【зат.】өрнек; үлгі: 这是刚出厂的新～风衣 Мынау жақында ғана фабрикадан шыққан жаңа үлгідегі күрғеше.

【款】-3(款)kuǎn <书> дүкілдету; дүкілдеу; зырқылдау; қағу; сартылдау; соғу; тақылдату; тарсылдату; тарсылдау; тоқылдату; тықылдату: ～门 есікті тақылдату.

【款】kuǎn <书> ақырын; баяу; бәсең; жай; шабан: ～步 ақырын жүру.

【款步】kuǎnbù【ет.】ақырын жүру; жай басу; баяу жүру; жайбасар: ～漫

游 ақырын жүріп бара жату.

【款待】kuǎndài【ет.】қонақ ету; сый көрсету; сыйлау: ～客人 қонақты сыпайы күту.

【款冬】kuǎndōng【зат.】өгейшөп; тозғанақ.

【款额】kuǎn'é【зат.】сметалық құн; сметалық ақша; сметалық сомма.

【款款】kuǎnkuǎn <书>①【сын.】ақ көңіл; ақжүрек; ақпейілді: ～深情 шын жүректі махаббат. ②副 ақырын; баяу; бәсең; жай; шабан.

【款留】kuǎnliú【ет.】қалуын сұрану; дос ретінде қалуын өтіну.

【款洽】kuǎnqià【сын.】құрмет көрсетуші; сыпайы; ізетті: 情意～ сыпайы сүйіспеншілік.

【款曲】kuǎnqū <书>【ет.】ұқыпты; ыждағатты; ықыласты; ынталы; сыпайы; жылы жүзді.

【款式】kuǎnshì【зат.】нысан; пішін; түр; үлгі: ～新颖 ерекше тек қана өзіне тән пішін.

【款项】kuǎnxiàng【зат.】① бап; параграф (кітапта я мақалада мәтіннің бір ойды тиянақтаған бөлігі; мәтіндегі мұндай үзінділерді көрсететін белгі). ② қаражат; ақша.

【款型】kuǎnxíng【зат.】өрнек; үлгі: 时髦的～ жаңа үлгі.

【款识】kuǎnzhì【зат.】① накыс; ою; өрнек жасау. ② жазба; жазу.

【款子】kuǎn·zi <口>【зат.】ақша; қаражат; сомма: 汇一笔～ ақша аударымы

款kuǎn <书> бостық; ешнәрсеі жоқтық; қуыстық; құр бостық.

kuāng

【匡】kuāng① <书> дұрыстау; жөндеу; ондау; түзеу: ～谬 қателерді түзету. ② <书> болысу; жәрдем беру; жәрдемдесу; көмек көрсету; көмектесу: ～我不逮 маған қателерді түзетуге көмектес. ③ <方>【ет.】бағасын кесу; бағалатқызу; бағалату; бағалау; зерттеу: ～计 бағалау. ④ бағамдау; болжау; долбарлау; жобалау; топшылау; ұйғару; шамалау: 不～ болжам жасама. ⑤ (Kuāng)【зат.】фамилияға қолданылады.

【匡扶】kuāngfú <书>【ет.】болысу; жәрдем беру; жәрдемдесу; көмек көрсету; көмектесу.

【匡复】kuāngfù <书>【ет.】жаңадан жөндеу; қалпына келтіру: ～社稷 мемлекетті қалпына келтіру.

【匡救】kuāngjiù【ет.】есін кіргізіп дұрыс жолға салу.

【匡谬】kuāngmiù <书>【ет.】

қателерді түзету: ～正俗 мінезіндегі қателерді түзету.

【匡时】kuāngshí <书>【ет.】қиын-қыстау кезеңде құтқару: ～救世 әлемді қиын-қыстау кезеңінен құтқару.

【匡算】kuāngsuàn【ет.】есеп айырысу; есептесу; төлеп құтылу; төлеу.

【匡正】kuāngzhèng【ет.】бірыңғай қылу; бірыңғайлау; жөнге салу; реттеу; тәртіптеу; үйлестіру: ～时弊 сол кезеңдегі апатты жағдайларды реттеу.

【匡】【шыл.】kuāngzhù【ет.】болысу; ермек ету; жәрдем беру; жәрдем жасау; жәрдем көрсету; жәрдемдесу; көмек көрсету; көмектесу.

诓(誑)kuāng【ет.】алдап кету; алдау; басын айналдыру; жалған айту; өтірік айту: ～人 өтірікші адам.

【诓骗】kuāngpiàn【ет.】алдағыш; алдампаз; алдамшы; алдаушы; жалғаншы; жәдігөй; өтірікші.

哐kuāng【ел.】сарт; тарс: ～的一声, 脸盆掉地上了 Тарс деген дыбыс шықты, леген жерге түсіп кетіпті.

【哐当】kuāngdāng【ел.】сарт; тарс; қарс; сұрт: ～一声, 门被踢开了 Тарс еткізіп есікті теуіп ашу.

【哐啷】kuānglāng【ел.】сарт; сұрт; тарс; тұрс: 他回身把门～一声关上了 Ол қақпаны қарауылдаудан бас тартып есікті сарт еткізіп жауып кетті.

漕 Kuāng 漕河, Гуандундағы көне өзен атауы.

【框】kuāng <书> жасқану; имену; қорқу; сескену; үрейлену; үрку; шошу: ～惧 зәресі кету; қатты қорқу; шошыну; шошып кету.

筐 kuāng (～儿)【зат.】себет; кәрзеңке: 粪～ тезек жинауға арналған себет.

【筐子】kuāng·zi【зат.】кәрзеңке; себет; себетше: 菜～ көкөніске арналған себетше.

kuáng

【狂】kuáng① ашу қысу; ашу қысушылық; бұлқан-талқан болушылық; долданушылық; ыза буу; ыза кернеу: 丧心病～ алжастыру; алжасу. ② құтырған; ашу кернеген; долданған; долы; есалаң: ～风 долы жел. ③ ауыздықсыз; тізгінсіз; тоқтаусыз; ұстаусыз: ～欢 тізгінсіз көңіл көтеру.

④【сын.】кекірейген; көкірек; менменсіген; өркөкірек: 你这话可说得有点儿～ Сіздің сөздеріңіз тым менменсіген болып естіледі.

【狂暴】kuángbào【сын.】ашу қысу; ашу қысушылық; бұлқан-талқан болушылық; долданушылық; ыза буу; ыза кернеу;性情～ ыза кернеге мінез.

【狂奔】kuángbēn【ет.】абыржу;

әбігерлену; сенделу: 战马~ саптағы ат әбігерленіп тұр.

【狂飙】kuángbiāo【зат.】дауылды жел; дауыл (кенет соққан қатты жел).

【狂草】kuángcǎo【зат.】өзгермелі шапшаң жазу.

【狂潮】kuángcháo【зат.】қатты толқын; күшті толқын.

【狂放】kuángfàng【сын.】бейбастак; жүгенсіз; азған; бұзық; бұзылған: 性情~ мінезі бұзық.

【狂吠】kuángfèi【ет.】байбайлау; бақыру; зарлау; өкіріп жылау; шарылдау; шыңғыру.

【狂风】kuángfēng【зат.】① долы жел; дауыл: ~暴雨 жаңбыр араласқан дауыл.② қатты дауыл; құйын.

【狂风暴雨】kuángfēngbàoyǔ алай-дүлей қатты жел; боран; дауыл.

【狂欢】kuánghuān【ет.】қызулы қуаныш: ~之夜 қызулы қуанышты мерекелік кеш.

【狂欢节】kuánghuānjié карнавал (маска байлап өткізілетін сәулетті мереке).

【狂劲】kuángjìn (~儿)【зат.】қызу импульс; екпінді шабыт.

【狂劲】kuángjìng【сын.】күшті; берік; қатты.

【狂澜】kuánghlān【зат.】жылым; иірім; тартпа: 力挽~ апатты жағдайды жөндеу.

【狂怒】kuánghnù【сын.】жынданған; зығырданы қайнаған; қатты кейіген.

【狂气】kuángqì【сын.】менмендік; өркөкірек; өркөкіректік; тәкапарлық.

【狂犬病】kuángquǎnbìng【зат.】гидрофобия; судан қорқушылық.

【狂热】kuánghè【сын.】бірбеткейлік; жанкештілік; фанатизм (ешкімнің сөзіне құлақ қоймай, бірбеткейлікке салыну): ~情绪 бірбеткейлік сезім.

【狂热性】kuánghèxìng бой ұрулық; құлшынушылық; қызулық; сызбалық; тез елігушілік.

【狂人】kuánghén【зат.】① ауысқан; есалаң; есі ауысқан; есінен танған; жынданған; жынды; нақұрыс.② маньяк (манияға беріліп кеткен адам).

【狂胜】kuánghèng【ет.】быт-шытын шығару; жайпау; күйреу; талқандау: 主队以 8 比 0 ~ 客队 жергілікті команда қонақтар командасын 8-0 есебімен күйретті.

【狂涛】kuánghāo【зат.】бұл; бүлік; бүліншілік.

【狂妄】kuánghwàng【сын.】албыт; әулекі; бәңгі; делқұл; есер; соққан; шәлкес; бейбастак; жүгенсіз: 态度~ өзін делқұл ұстау.

【狂喜】kuánghxǐ【сын.】қуаныштан есі шығу; есі кете қуану: 他们相见

时~地拥抱在一起 Олар кездескен кезде қуаныштан есі кете бір бірін құшақтап тұрды.

【狂想】kuángxiǎng【ет.】① қиял; фантазия: ~曲 рапсодия (халық жырлары тақырыптарына жазылған музыкалық шығарма).② құрғақ қиял (керемет ойларға шомушылық).

【狂想曲】kuánghxiǎngqǔ【зат.】рапсодия (халық жырлары тақырыптарына жазылған музыкалық шығарма).

【狂笑】kuánghxiào【ет.】қарқылдап күлу; қатты күлу.

【狂言】kuánghyán【зат.】бөспелік; даңғойлық; мақтангерлік; мақтаншақтық; мақтаншылық: 口出~ меммендікпен мақтана сөйлеу.

【狂躁】kuánghzào【сын.】айқай-ұйқай; бақ-шак; ың-жың: 多次的挫折, 使他变得越来越~ көп сәтсіздікке ұшырай беруі оның бара бара ақайлағыш болып өзгеруіне итермеледі.

【诳】kuáng【ет.】① алдау; бұлаңдау; жадығойлену: 你别~我 Сен мені алдама.② <方> ойдан шығарған бос сөз: 他是和你~哩 Ол сені бос сөзге сендіріп жүр.

【诳话】kuánghuà【зат.】бекер; жалған; лақап; өтірік/

【诳语】kuánghyǔ【зат.】бекер; жалған; лақап; өтірік.

kuǎng

【尙】kuǎng <方>【зат.】географиялық атауларлы құрайды: 大~ Дақуан.

kuàng

【圪】kuàng① сағана; склеп; табыт (өлгендерді табытқа салып қоятын жер астындағы лақып): 打~ табыт қазу.② <书> жазан; жазық; тегіс.

【圪垯】kuànglàng<书>【сын.】оба.

【圪】kuàng<书> жібек мақтасы.

【旷】kuàng① шөл; шөлді; елсіз; елсіз-күңсіз; кісі тұрмайтын: ~野 шөлді дала.② ақкөңіл; кең пейілді; қайырымды: ~达 кең пейілді.③ жоғалту; залал көру: ~课 сабағынан қалып қою.④【сын.】баруға рұқсат ету; жол беру; жіберу; кіруге рұқсат ету; өткеру; өткізу; өткізіп жіберу.⑤(Kuàng)【зат.】фамилияға қолданылады.

【旷达】kuàngdá <书>【сын.】алшак; жалпак; кең: 胸襟~ кең пейілді.

【旷】【ес.】kuàngdài<书>【ет.】① майталман; маңдай алды; озық; үздік: ~文豪 майталман классик.② қайталанбас кезең; алтын кезең.

【旷荡】kuàngdàng【сын.】① кең

байтақ; көз жеткізсіз; ұшан-теңіз; ұшы-қиырсыз; шегі жоқ; шексіз: ~的草原 кең байтақ дала.② ақкөңіл; кең пейілді; қайырымды: 心怀~ қайырымдылық сезімі.

【旷度】kuàngfèi【ет.】атып жіберу; жіберіп қалу; лақтырып жіберу; жүргізу; жіберу; ұшыру; қосу; іске қосу: ~学业 өз білімдерін іске қосу.

【旷费】kuàngfèi【ет.】сарып ету; шашу; ысырап ету (босқа, орынсыз ақша шашу): ~时间 уақытын босқа сарып ету.

【旷工】kuànggōng【ет.】қыдырымпаздық, жұмысқа келмеу (еңбек құқығында: қызметкердің жұмыс күні бойына дәлелсіз себеппен үш сағаттан астам уақыт жұмыста болмауы).

【旷古】kuànggǔ①【ет.】айтқысыз; болмаған; болып көрмеген; ғаламат; кездеспеген: ~未闻 бұрын соңды көрмеген ғаламат.②【зат.】ежелден; ежелден бергі; көптен.

【旷课】kuàngkè【ет.】оқуға қамсыздық таныту; оқуға немқұрайдылық таныту; салақсу; оқуға селқос қарау.

【旷日持久】kuàng rìchǐjiǔ ұзаққа созып жіберу; шектен тыс созып жіберу.

【旷世】kuàngshì<书>【ет.】① майталман; маңдай алды; озық; үздік: ~功勋 өз кезінде озық еңбек.② өтіп кеткен ғасыр; өткен кезең.

【旷野】kuàngyě【зат.】жазық дала; шөл дала; ашық дала.

【旷远】kuàngyuǎn【сын.】① алыс; қашық; ұзақ: 江面浩渺~ өзен шексізденіп ағып жатыр.② <书> байырғы; бұрынғы; ежелгі; ескі: 年【ес.】~ бұрынғы кезең.

【旷职】kuàngzhí【ет.】өзінің міндеттеріне селқос қарау; қыдырымпаздық, жұмысқа келмеу (еңбек құқығында: қызметкердің жұмыс күні бойына дәлелсіз себеппен үш сағаттан астам уақыт жұмыста болмауы).

【况】-1 kuàng① жағдай; жай-күй: 情~ жағдай.② ғибрат; дәлелді мысал; мысал; өнеге; тағылым; тәлім; үлгі; үлгі-нұсқа: 以古~今 Өткенді қазіргі уақытқа үлгі ретінде алу.③ (Kuàng)【зат.】фамилияға қолданылады.

况-2(况) kuàng<书>【жал.】одан басқа; ол аз болса; оның үстіне.

【况且】kuàngqiě【жал.】одан басқа; ол аз болса; оның үстіне.

【况味】kuàngwèi <书>【зат.】ахуал; жағдай: 个中~, 难以尽言 Бұл жағдай бойынша толық пікір білдіру қиын.

【矿】 kuàng (旧读 gǒng) 【зат.】 ① кен; кен орны; кен ошағы. ② кен: 采~ кен шығару. ③ кен; кен ошағы; кеніш: 露天 ~ ашық түрдегі кеніш. ④ (Kuàng) фамилияға қолданылады.

【矿藏】 kuàng cáng 【зат.】 жер астындағы байлықтар; жер астындағы кең; жер қойнауы; кен: 中国的~很丰富 Қытай жер асты байлықтарына бай.

【矿层】 kuàng céng 【зат.】 кенді қабат.

【矿产】 kuàng chǎn 【зат.】 пайдалы қазбалар; пайдалы кендер.

【矿场】 kuàng chǎng шахта; кен; кен ошағы; кеніш.

【矿尘】 kuàng chén кен шаңы.

【矿床】 kuàng chuáng 【зат.】 кен; кен орны; кен ошағы.

【矿灯】 kuàng dēng 【зат.】 шахталық шырақ; кеніштік шырақ.

【矿工】 kuàng gōng 【зат.】 шахтер; кен жұмыскері; кеніш.

【矿化】 kuàng huà минералдау; минералмен құнарландыру; минералмен құнарту (топырақты минерал тұзбен байыту, құнарландыру).

【矿化带】 kuàng huà dài минералдау аймағы.

【矿井】 kuàng jǐng 【зат.】 кен; кен ошағы; кеніш; шахта.

【矿警】 kuàng jǐng 【зат.】 тау полициясы.

【矿坑】 kuàng kēng 【зат.】 өндіру; өнім.

【矿脉】 kuàng mài 【зат.】 жарық; желі (белгілі бір тау жынысы орналасқан жер жарықтары).

【矿难】 kuàng nàn 【зат.】 шахтадағы апат; кеніштегі авария.

【矿区】 kuàng qū 【зат.】 кен; кен орны; кен ошағы.

【矿泉】 kuàng quán 【зат.】 минералды көздер; минералды қайнар бұлақ.

【矿泉水】 kuàng quán shuǐ 【зат.】 минералды су.

【矿砂】 kuàng shā 【зат.】 қиыршық; құм; құмдақ жер.

【矿山】 kuàng shān 【зат.】 кен көзі; кен орны; қазба; кеніш; кен; кен ошағы.

【矿石】 kuàng shí 【зат.】 ① кен; пайдалы қазба. ② минерал.

【矿水】 kuàng shuǐ 【зат.】 минералды су.

【矿体】 kuàng tǐ кен; кен ошағы; кеніш.

【矿物】 kuàng wù 【зат.】 жер астындағы байлықтар; жер астындағы кен; жер қойнауы; кен; минералдар.

【矿物棉】 kuàng wù mián минералды мақта.

【矿物纤维】 kuàng wù xiān wéi минералды талшықтар.

【矿物学】 kuàng wù xué минералогия (минералдар туралы ғылым).

【矿物学家】 kuàng wù xué jiā минералог

(минералогия маманы).

【矿物油】 kuàng wù yóu 【зат.】 минералды май; минерал майы.

【矿物质】 kuàng wù zhì минералды зат.

【矿盐】 kuàng yán галит; тас тұз.

【矿业】 kuàng yè 【зат.】 кен өнеркәсібі; тау-кен өнеркәсібі.

【矿业法】 kuàng yè fǎ кен өнеркәсібі туралы заң.; тау-кен өнеркәсібі туралы заң.

【矿源】 kuàng yuán 【зат.】 жер астындағы байлықтар; жер астындағы кең; жер қойнауы; кен; металы бар жер қабаты: 勘察~ жер қойнауын зерттеу.

【矿渣】 kuàng zhā 【зат.】 боқат; кож; коқыс (кеннен металл қорытқаннан кейін я тас көмір сияқты отынды жаққаннан кейін қалатын қалдық).

【矿渣砖】 kuàng zhā zhuān 【зат.】 коқыс бетон (цемент; коқыс және құм араластырып жасалған бетон).

【矿脂】 kuàng zhī 【зат.】 вазелин (медицинада, техникада қолданылатын май).

【矿柱】 kuàng zhù 【зат.】 кентірек; қарауыл (артиллерия прицелинің жылжымалы бөлігі).

【矿】 kuàng 〈书〉 марапаттау; сыйлық беру.

【矿】 kuàng 〈书〉 “矿” мағынасында.

【框】 kuàng 〈书〉 ① жақтау; көсек; рама. ② (~儿) көсек; кішкентай рама; рамка; жиектеме; ілдірік: 镜~儿 көзілдірікке арналған жиектеме.

【框】 -2 kuàng (旧读 kuāng) ① 【зат.】 долбар; пішін; сұлба. ② 【ет.】 желі; нобай; сұлба; схема; сызба; сызбанұсқа; тәсім; үлгі: 把这几个字~起来 Мына тоғыз иероглифтерді схемаға салып кел. ③ 【ет.】 жол; шек; шеңбер: 不能~得太死 өлгенше шек қоюға болмайды.

【框定】 kuàng dìng 【ет.】 кедергі жасалған; шек қойылған.

【框架】 kuàng jià 【зат.】 ① ағаш дуал; қаңқа; негізгі қаңқа; тірек: 完成主体~工程 негізгі қаңқаны құрып бітіру. ② жақтаушалау; жиектеу; көмкеру.

【框框】 kuàng kuàng (~儿) 【зат.】 ① долбар; пішін; сұлба. ② көсек; кішкентай рама; рамка.

【框图】 kuàng tú 【зат.】 желі; нобай; сұлба; схема; сызба; сызбанұсқа; тәсім; үлгі.

【框子】 kuàng zi 【зат.】 жиектеме; ілдірік; көсек; кішкентай рама; рамка: 眼镜~ көзілдіріктің жиектемесі.

【眶】 kuàng аңғалақ; көз ұясы; көз шарасы: 热泪盈~ көзі ыстық жасқа толы.

kuī

【亏】 kuī 【ет.】 ① залал; зиян;

шығасы; шығын: 盈~ пайда мен шығын. ② тапшылық; жетпеу; жетпеушілік; жетіспеушілік; кемдік: 理~ қателесу. ③ жәбірлендіру; жәбірлеу; жәбір көрсету; өкпелету; ренжіту: 我~不了你 Мен сізді ренжітпеймін. ④ арқасында; нәтижесінде; себебімен; себепті: ~他提醒我, 我才想起来 / Оның менің есіме салғанының арқасында менің қазір ғана есіме түсті. ⑤ жақсы шаруа; жап-жақсы іс; дұрыс.

【亏本】 kuī běn (~儿) 【ет.】 залал; зиян; шығасы; шығын; жетімсіздік; жетіспеушілік; кемдік; тапшылық: ~生意 шығынға бата сату.

【亏产】 kuī chǎn 【ет.】 шығынды өндіріс; шығынға бата өндіру.

【亏秤】 kuī chēng 【ет.】 ① жеткізбей өлшенген; кем өлшенген; таразыдан жеп қалған: 无论老人、小孩儿去买东西, 他从不~ Кәрі кісі болсын, кішкене бала болсын зат сатып алуға барғанда ол бәрібір жеткізбей бермейді. ② сілкілеу; шашылып-төгіліп азаю; шашылып-төгіліп кему.

【亏待】 kuī dài 【ет.】 жәбірлендіру; жәбірлеу; жәбір көрсету; өкпелету; ренжіту: 你放心吧, 我一定不~他 Сен тыныштал, мен міндетті түрде оны ретжітпеуге тырысамын.

【亏得】 kuī de 【ет.】 ① арқасында; нәтижесінде; себебімен; себепті: ~厂里帮【шыл.】我, 才渡过了难关 Зауыттың көмегінің арқасында, қиын жағдайдан шығып кете алдым. ② дұрыс іс; жақсы іс.

【亏短】 kuī duǎn 【ет.】 аздық; жеткіліксіздік; кем шығу; тапшылық: 账上~1000元 / есептен 1000 юань кем шығып тұр.

【亏负】 kuī fù 【ет.】 ① үмітін ақтамау; сенімінен шықпау: 他~了大家的期望 Ол көпшіліктің сенімінен шыға алмады. ② жәбірлендіру; жәбірлеу; жәбір көрсету; өкпелету; ренжіту.

【亏耗】 kuī hào ① 【ет.】 жұмсау; тұтыну; ұстау. ② 【зат.】 шығын; айырылу; босқа оздыру; босқа өткізу; жоғалту; жоғалу; жою; ысырап жасау: ~很大 шығын өте көп.

【亏空】 kuī kong ① 【ет.】 борышты болу; қарыздану; қарыздар болу: 没有精打细算, 上月~了100元 үнемді пайдалана алмастан, өткен айда 100 юань қарыздар болып қалдым. ②

【зат.】 борыш; қарыз; несие.

【亏累】 kuī lèi 【ет.】 шығынға бату; қарызға бату: 由于经营不善, 这个商店【жал.】年~ үнемді пайдалана алмауының кесірінен мына дүкен бірнеше жылдардан бері қарызға батып келе жатыр.

【亏欠】kuīqiàn【ет.】 борышты болу; карыздану; карыздар болу.

【亏折】kuīshé【ет.】 залал; зиян; шығасы; шығын: ~血本 үлкен соммадағы ақшаға шығындалу.

【亏蚀】kuīshí①【зат.】 тұтылу.②【ет.】 залал; зиян; шығасы; шығын: 资金~ каржылары шығындалу.③

【ет.】 айырылу; босқа оздыру; босқа өткізу; жоғалту; жоғалу; жою; ысырап жасау: 瓜果在运输途中总要~一些 Қауынды тасымалдаған кезде қалай болса да шығыны болады.

【亏损】kuīsūn【ет.】① залал; зиян; шығасы; шығын.② денсаулығы әлсіреу.

【亏心】kuīxīn【сын.】 ар-намысына қарсы: 为人不做~事 адамдардың ар-намысына тиетін іс жасама.

【岿然】kuīrán〈书〉【сын.】 айбарлы; айбынды; маңғаз; сәулетті; ұлы: ~不【ет.】 айбарлы болып тұру.

【岿巍】kuīwēi〈书〉【сын.】 асқақтаған: 山峰~ асқақтаған тау шыңы.

【悝】kuī күйіну; күйеу; қайғы басу; қайғыру; қапалану; уайымдау.

【盔】kuī①(~儿)【зат.】 жайпақ тәрелке.② шлем (үшқыштар және танкистер киетін бас киім): 钢~ каска.③(~儿) дулыға; каска (соғыс уақытында басқа киетін әскери темір қалпақ): 白~ ақ каскалар.

【盔甲】kuījiǎ【зат.】 ат-жарақ; қару-жарақ; сауыт-сайман.

【盔头】kuī-tou【зат.】 қатты баскиім.

【盔子】kuī-zi【зат.】 фаянс леген.

【窥】kuī① астыртын қарау; білдірмей көз тастау; қадағалау; қарайлау; қарап жүру; сездірмей қарау; сығалау: 管中~豹 қабыланға түтікшеден қарау; таяз ойлау.② тыңшы болу; шпиондық әрекет істеу: ~测 ойланып табу.

【窥豹一斑】kuī bào yī bān дүниетанымы тар; ойлауы таяз.

【窥测】kuīcè【ет.】 болжау;

долбарлау; ұйғару; шамалау: ~【ет.】 向 бағытын болжамдау.

【窥察】kuīchá【ет.】 астыртын қарау; білдірмей көз тастау; қадағалау; қарайлау; қарап жүру; сездірмей қарау; сығалау: ~敌人的【ет.】 静 қарсыластың қимылын қадағалау.

【窥度】kuīdù【ет.】 жасырын түрде күмәндана жүру.

【窥见】kuījiàn【ет.】 аңғару; байқау; көріп қалу; абайсызда көріп қою; астыртын қарау; байқап қою; кездейсоқ байқап қалу; көз қырын сала жүру; қадағалау; қарап жүру.

【窥视】kuīshì【ет.】 абайсызда көріп

қою; астыртын қарау; байқап қою; кездейсоқ байқап қалу; көз қырын сала жүру; қадағалау; қарап жүру: ~敌情 қарсыластардың жағдайына көз сала жүру.

【窥视镜】kuīshìjìng【зат.】 бинокль; дүрбі.

【窥伺】kuīcì【ет.】 артына түсу; аңдыту; індету: ~可乘之机 қолайлы жағдайды қарайлап жүру.

【窥探】kuītàn【ет.】 астыртын қарау; білдірмей көз тастау; қадағалау; қарайлау; қарап жүру; сездірмей қарау; сығалау: ~虚实 жағдайды қарайлап жүру.

kuí

【奎】kuí① жамбас; жая; сан.②(Kuí)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【奎宁】kuíníng【зат.】 хинин (хина ағашының қабығынан жасалатын ақ ұнтақ, безгек ауруын емдеуге қолданылады).

【揆】kuí〈书〉① байқау; долбарлау; шамалау: ~其本意 басқа ойларын шамаласақ.② анықтау; белгілеу; дәлелдеу; заң күшін беру; орнату.③ басқару; меңгеру: 总~百事 шаруаларды басқарушы адам.④ бас министр; канцлер (кейбір елдердеге жоғары дәрежелі атақ): 首~ премьер-министр.

【揆度】kuíduó〈书〉【ет.】 бағамдау; болжау; долбарлау; жобалау; топшылау; ұйғару; шамалау: ~得失 теріс және оң жақтарын шамалау.

【揆情度理】kuí qíng duó lǐ айқын оймен ойласақ; тынық баспен ойлау. 锦葵 kuí① құлқайыр; түймегүл: 锦~ орман құлқайыры.②(Kuí)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【葵花】kuíhuā【зат.】 күнбағар; күнбағыс.

【葵花子】kuíhuāzǐ(~儿)【зат.】 шекілдеуік дәнегі.

【葵扇】kuíshàn【зат.】 пальма жапырақтарынан жасалған желпуіш.

【喙】kuí[喙唼](kuílin)【зат.】 хинолин (химиялық зат).

【睥】kuí[睥睨](kuíkui)〈书〉【сын.】 берік; итжанды; көнбісті; көнтерілі; төзімді; шыдамды.

睥 kuí〈书〉 алыс; алыстағы; қиыр түкпірдегі; шалғайдағы: ~离 айырылысып кету.

【睥别】kuíbié〈书〉【ет.】 айырылысу: ~多日 көп күндер бойы айырылысуда болу.

【睥隔】kuígé〈书〉【ет.】 айрылу; айрылысу; айрылысып кету; айырылысу.

【睥离】kuílí〈书〉【ет.】 айрылысып

кету; айырылысу; айрылу; айрылысу: ~有年 көп жылдар бойы бір-бірінен алшақта болу.

【睥违】kuíwéi〈书〉【ет.】 айрылу; айрылыс; бөлек тұру: ~【сан.】 载 бірнеше жыл бойы айырылысуда болған.

【魁】kuí① негізгі; алдыңғы қатарлы; бірінші; басты: 罪~ басты қылмыскер.② дүр; көрнекті; үздік: ~梧 батырларша.③ куйсин-үлкен аю шоқжұлдыздарындағы алғашқы немесе алғашқы төрт жұлдыз.④

【魁岸】kuí'àn〈书〉【сын.】 батыр; батырдың; алыптық; балуан; батырлық: 身材~ батырлық дене құрылыс.

【魁首】kuíshǒu【зат.】① жетекші; басқарушы; басшы: 女中~ әйелдер орта мектебінің жетекшісі.② ең басты; ең бірінші; ең маңызды; маңдай алды.

【魁伟】kuíwěi【сын.】 алыптық; балуан; батырлық: 身材~ дене құрылысы батырлық.

【魁梧】kuí-wú【сын.】 алыптық; балуан; батырлық; батыр; батырдың; бойлы; бойшан; дәу; денелі; еңселі; сирақты; сұнғақ; ұзын бойлы: 这个战士宽肩膀, 粗胳膊, 身【мөл.】很~ Мына іскердің иығы кең, қолдары үлкен, әрі бойы өте сұнғақ екен.

【魁星】kuíxīng【зат.】① куйсин-үлкен аю шоқжұлдыздарындағы алғашқы немесе алғашқы төрт жұлдыз.② «куйсин»-әдебиет құдайы.

【魁元】kuíyuán〈书〉【зат.】① басқарушы; басшы; жетекші.② ең басты; ең бірінші; ең маңызды; маңдай алды: 秋试得中~ күзгі емтихан тапсырғандар арасындағы ең үздігі. 戮 kuí үш ашалы (үш ашалы жезл).

【睥】kuí〈书〉① “睥” мағынасында.② алауыздық; келіспеушілік; талас; ынтымақсыздық.

【睥睨】kuíkui【сын.】 таңдану; таңқалу: 众目~ көзін шарадай етіп таңданып қалды.

【睥异】kuíyì〈书〉【ет.】 талас; алауыздық; келіспеушілік; ынтымақсыздық.

【蝮】kuí[蝮蛇](kuíshé)【зат.】 улы сұр жылан.

【魁】kuí〈书〉 Үлкен аю шоқжұлдызы.

【夔】-1kuí Куй – Қытай мифологиясындағы бір аяқты эзезіл.

【夔】-2kuí① Куйжоу – ескі әкімшілік орталығы.②【зат.】 фамилияға қолданылады.

kuǐ

【傀儡】kuǐlěi【зат.】① қуыршақ; петрушка; марионетка (біреудің

колында қуыршақтай болып, оның айтқанын істеп жүрген адам).②итаршы; қолшоқпар; қуыршақ : ~ 政权 қуыршақ өкімет.

【傀儡戏】kuǐlèixì【зат.】қуыршақ театры.

【跬】kuǐ кеспелтек; қысқартылған; шолтаң; шұнтық; ықшамдалған: ~ 步 шолтандап жүру.

【跬步】kuǐbù<书>【зат.】бір табан; жарты адым; жарты қадам: ~ 不离 жарты адымға да алыс кетпей.

【愧】kuǐ[愧赧](kuǐlǎi)<书>【зат.】① жакпар-жакпар; жартасты; құзды. ② бүгілген; бүкір; имек; иілген; қисық.

kuǐ

【匱】kuǐ<书> ақау; жетімсіздік; жетіспеушілік; кемдік; кінәрат; мін; мүкістік; тапшылық; таршылық: ~ 竭 тапшыланып сарқылу. <古> 又 “柜”guì мағынасында.

【匱乏】kuǐfá<书>【сын.】жетімсіздік; жетіспеушілік; кемдік; мүкістік; тапшылық; таршылық: 药品 ~ дәрілік заттардың жетіспеушілігінен азаптану.

【匱竭】kuǐjié<书>【ет.】азау; біту; жұтаңдану; кедейлену; құру; сарқылу; таусылу; таусылып біту: 精力~ қуты сарқылып бітті.

【匱缺】kuǐquē<书>【ет.】тапшылық; жетпеу; жетпеушілік; жетіспеушілік; кемдік: 器材 ~ құралдардың жетіспеушілігі.

【蕙】kuǐ<书>қызыл гүлтәжі.

【喟】kuǐ<书>дем; дем алу (ауаны ішке тарту): ~ 叹 дем тарту.

【喟然】kuǐrán<书>【сын.】күрсіну; қайғылану; қайғыру; мұңаю: ~ 长叹 терең күрсіну.

【喟叹】kuǐtàn<书>【ет.】ішке дем тарту; күрсіну: ~ 不已 үнемі күрсіну.

【饋】kuǐ① апару; әкелу; жақындату; жақын апару; көтеріп алып бару; көтеріп алып келу: ~ 以鲜果 жеміс сыйлау. ② алып бару; әперу; беру; табыстау; тапсыру: ~ 线 жіпті алып беру.

【饋送】kuǐsòng【ет.】сыйлықтар жіберу.

【饋线】kuǐxiàn【зат.】электр жеткізіп тұрушы сым.

【饋贈】kuǐzèng【ет.】апару; әкелу; жақындату; жақын апару; көтеріп алып бару; көтеріп алып келу: 带些土产~ 亲友 Біраз жергілікті тауарларды алып, туысқандарына беру.

【潰】kuǐ① су ағынымен бұзылып қалу; су ағынымен жырылып кету; су ағынымен құлап қалу; су шайып кету: ~ 决 су шайып кету. ②<书>

бұзып-жарып өту; бұзып-жарып салу; бұзып өту; жарып өту; жырып шығу: ~ 围 қоршауды жарып шығу. ③ кейін жылжу; шегіну; жеңілу: ~ 不成军 қарсы әскерлер кейін шегінді. ④ іріндеу; бұзылу; сасу; шіру: ~ 烂 ірің ағу.

【潰兵】kuǐbīng жеңіліс тапқан армия әскерлері.

【潰败】kuǐbài【ет.】жеңіліс табу; талқандалу; жеңілу: 敌军~ 南逃 жеңіліс тапқан жау әскерлері оңтүстікке қашып кетті.

【溃不成军】kuǐ bù chéng jūn толық талқандалу; әскер ретінде жойылу.

【溃决】kuǐjué【ет.】су ағынымен бұзылып қалу; су ағынымен жырылып кету; су ағынымен құлап қалу; су шайып кету: ~ 成灾 су тасқыны апаты.

【溃口】kuǐkǒu【ет.】бұзылым; бұзылыс; бұзушылық.

【溃烂】kuǐlàn【ет.】бұзылу; сасу; шіру; ірің ағу; ірі.

【溃乱】kuǐluàn【ет.】абдырау; абыржу; асып-сасу; дүрбелен; сасқалақтау: 敌军全线~ жау әскерлері бүкіл фронт бойына абдырап қалды.

【溃灭】kuǐmiè【ет.】қаза болу; опат болу: 邪恶势力必定~ жауыз күштерді міндетті түрде жою керек.

【溃散】kuǐsàn【ет.】кейін жылжу; шегіну.

【溃逃】kuǐtáo【ет.】қашып құтылу: 闻风~ хабар ала салысымен қашу.

【溃退】kuǐtuì【ет.】жеңіліс тауып шегініп кету; жеңіліп қашып кету: 敌军狼狽~ Жау әскерлері амалдарының жоқтығынан жеңіліс тауып қашып кетті.

【溃围】kuǐwéi<书>【ет.】қоршауды жарып шығу; қоршаудан шығу; қоршауды бұзып өту: 乘势~ қолайла жағдайды пайдаланып қоршауды жарып өту.

【溃瘍】kuǐyáng【ет.】жара; мерез; ойық жара.

【溃】kuǐ<书> берекесіз; мағынасыз; парықсыз; топас; шатпақ.

【溃乱】kuǐluàn<书>【сын.】абыржыған; лажсыз; сасқан; сасқалақтаған; сасқан.

愧(媿) kuǐ【сын.】ұят: 问心无~ сұрауға ұялмау.

【愧汗】kuǐhàn<书>【ет.】ұяттан жанып кету; ұяттан жарылу; жерге кіріп кете жаздау: 忆及往事, 不胜~ Бұрынғы істерін есіне алып ұяттан жерге кіре жаздау.

【愧恨】kuǐhèn【ет.】өз шашын жұлу; тырнағын тістеу: 他明白了自己的不对, 内心深自~ Ол өзінің қателігін

түсініп ұяттан жерге кіре жаздады.

【愧悔】kuǐhuǐ【ет.】қызарған; ұялған: 提起这些事, ~ 难言 Осы мәселелерді көтергеніне қатты ұялды.

【愧疚】kuǐjiù【сын.】арсыну; намыстану; ұялу: 内心深感~ ішінен қатты намыстану.

【愧领】kuǐlǐng【ет.】абыройсыздық; қарабеттік; масқара; масқаралық; ұят.

【愧色】kuǐsè【зат.】абыржу; қысылыс күй; ұялу: 面带~ түрі абыржып кетті.

【愧痛】kuǐtòng【сын.】қатты ұялу; намыстану; қызару: 脸上~ 的表情 жүзі қызарып кеткені байқалды.

【愧怍】kuǐzuò<书>【сын.】арсыну; намыстану; ұялу.

【贖】kuǐ<书> берекесіз; мағынасыз; парықсыз; топас; шатпақ.

【贖】kuǐ<书> кәрзеңке; себет: 功亏一~ төбені құрып біту үшін бір себет топырақ қана жетпей қалды; аяқтамау; бітірмеу; шала істету.

kūn

【坤】kūn①【зат.】кунь (ицзинь бойынша триграмма атауы).参看 16 页 [八卦]. ②әйел; бике; қатын: ~ 造 келіннің жұлдыз жорамал.

【坤包】kūnbāo【зат.】әйелдер сөмкесі.

【坤表】kūnbǎo【зат.】әйелдер қол сағаты.

【坤角】kūnjué(~儿)【зат.】артист; қуақы; жорта істеуші.

【坤伶】kūnlíng【зат.】актриса (актер әйел).

【坤鞋】kūnxié әйелдер туфліі.

【坤宅】kūnzǎi келін отбасысы.

【昆】kūn①<书>аға. ②<书> әулет; жұрағат; жұрағаттық; жыныс; зәузат; зүрият; өркен; тұқым; ұрпақ; үрім-бұтақ. ③(Kūn)【зат.】фамилияға қолданылады.

【昆布】kūnbù【зат.】теңіз қырыққабаты.

【昆虫】kūnchóng【зат.】бунақдене; жәндік; құрт-құмырсқа; шыбын-шіркей.

【昆虫学】kūnchóng xué энтомология (зоологияның құрт-құмырсқаларды зерттейтін бөлімі).

【昆虫学家】kūnchóng xuéjiā энтомолог (жәндіктерді зерттейтін маман)

【昆季】kūnjì<书>【зат.】аға-інілер.

【昆腔】kūnqiāng【зат.】кушань әуендері.

【昆曲】kūnqū【зат.】①куньцой – қытай операларының бір түрі. ② кушань әуендері.

【昆仲】kūnzhòng<书>【зат.】аға-інілер.

【崑】 kūn 崑 (Kūnlún), тау атауы.
 【堃】 kūn “坤” мағынасында.
 【裨】 (裨、裨) kūn <书> шалбар; сым; дамбал.
 【琨】 kūn <书> асыл тас.
 【焜】 kūn <书> жайнаған; жалтылдақ; жалтыр; жалтырауық; жаркылдақ; жарқырауық; жылтырақ.
 【髡】 kūn қыру; қырып тастау.
 【鸪】 kūn батпақ тауығы.
 【锃】 kūn 锃锃 (Kūnwú), өте күшті семсер.
 【醜】 kūn 【зат.】 хинон.
 【鯤】 kūn сиқырлы балық; уылдырық.
 【鲲鹏】 kūnpéng 【зат.】 гунь балығы және пэн құсы.

kūn

【捆】 kǔn① 【ет.】 байлау; баулау: 把麦子~起来 бидайды баулап жіберші.
 ②(~儿) 【зат.】 бір байлам; бір арка; бір буда.③(~儿) 【мөл.】 байлам; буда; тізбек: 一~柴火 бес байлам ағаш.
 【捆绑】 kǔnbǎng 【ет.】 байлау; байлап кою.
 【捆扎】 kǔnzā 【ет.】 байланыстыру; байлау; буу.
 【捆子】 kǔn·zi 【зат.】 байлау; байланыстыру; буу.
 【阄】 kǔn <书>① босаға; табалдырық. ②指 әйелдер бөлмесі.③аналық; әйел.
 【悃】 kǔn <书> адалдық; ажүректік: ~诚 адалдық.
 【壺】 kǔn <书> өту; өтпе.

kùn

【困】 (睏) kùn① 【ет.】 айласыздық; амалсыздық; дағдарыс; қысылшандық; лажсыздық; шарасыздық: 为病所~ ауру адамды амалсыздыққа тіреп қойды.
 ②【ет.】 қамалған; қоршалған: 把敌人~在山沟里 жау әскерлерін тауда қоршап алу.③ ауыр; қиын: ~苦 қиындықта өмір сүру.④ болдыру; қалжырау; шаршау: ~乏 шаршау.⑤【сын.】 шаршағаннан ұйқысы келу: 你~了就先睡 сен шаршасаң алдымен жатып ұйықтап ал.⑥(方) 【ет.】 ұйықтап қалу; ұйықтап кету: 天不早了, 快点~吧 Әлі таң атпады, тез барып ұйықта.
 【困惫】 kùnbèi <书> 【сын.】 болдырған; қажыған; шаршаған.
 【困顿】 kùndùn 【сын.】 ① әбден жалығу; жалығу; зорығу; қажу; қалжырау; шаршау.② қиындықта өмір сүру; бейшаралықта өмір кешу.

【困厄】 kùn'è 【сын.】 қиын кезең; ауыр жағдай; қиын ахуал.

【困乏】 kùnfá 【сын.】 ① болдырғандық; болдыру; қажу; қажығандық; шаршағандық; шаршау: 走了一天路, 大家都~极了 Күні бойы жол жүргендіктен көпшілік қатты шаршады.②<书> қиын-қыстақ; қиын; ауыр.

【困惑】 kùnhuò① 【сын.】 дағдарыс; күйзеліске ұшырау; тұйыққа тірелу: 十分~ толығымен күйзеліске ұшырау.②【ет.】 абдырап қалу; аң-таң болып қалу; жете түсіне алмай қалу; түсінбестік: 这个问题一直~着他们 Бұл мәселе оларды бірден абдыратып қойды.

【困窘】 kùnjiǒng <方> 【ет.】 ұйықтау; қалғу; қалғып-мүлгу; мүлгу.
 【困境】 kùnjìng 【зат.】 қиын жағдай; ауыр ахуал: 陷入~ ауыр жағдайға түсіп қалу.

【困窘】 kùnjǒng 【сын.】 ① қиын жағдай; қиын қал: 他~地站在那里, 一句话也说不出 Ол қиын жағдайда қалып, бір де бір сөз айта алмады.② қиын; ауыр; бейшара; қайыршы; пақыр: ~的生活 пақыр өмір сүру.

【困局】 kùnjú 【зат.】 емма (үшіншінің мүмкіндігін жоққа шығаратын қарама-қарсы қойылған екі қағиданың айтыс дәлелі)

【困倦】 kùnjuàn 【сын.】 болдырғандық; болдыру; қажу; қажығандық; шаршағандық; шаршау: 一~【жал.】 忙了几天, 大家都十分~ күнімен қарбалас болғандықтан көпшілік қатты шаршады.

【困苦】 kùnkǔ 【сын.】 ділгерлік; жоқшылық; мұқтаждық: ~的日子过去了 Мұқтаждықта күндерін өткізу.

【困难】 kùnnán① 【сын.】 қиын жағдай; қиын қал; қиындық: 这件事做起来很~ Мына жұмысты жасай бастағаннан қиындыққа тап болды.②【сын.】 ділгерлік; жоқшылық; мұқтаждық: 生活~ жоқшылықта өмір сүру.③【зат.】 қиындық; ауырлық.

【困扰】 kùnrǎo 【ет.】 азапталу; азаптану; бейнеттену; жапа шегу; қиналу.

【困守】 kùnshǒu 【ет.】 қоршауда болу: ~孤城 қаланың қоршауына қарсы тұру.

【困兽犹斗】 kùn shòu yóu dòu жан жүрегімен қарсыласу; тығырыққа тірелген хайуанша қарсыласу.

kuò

【扩】 kuò 【ет.】 үлкейту; кеңейту: ~建 кеңейту.

【扩版】 kuòbǎn 【ет.】 кең; кеңейтілген; ұлғаймалы; ұлғайтылған.

【扩编】 kuòbiān 【ет.】 кеңейту; өрістету.

【扩产】 kuòchǎn 【ет.】 ұлғайту; кеңейту; өрістету: 增资~ капиталды ұлғайту.

【扩充】 kuòchōng 【ет.】 арттыру; зорайту: ~内容 мазмұнын арттыру.

【扩大】 kuòdà 【ет.】 кеңейту; өсіру; көбейту: ~生产 өндірісті кеңейту.

【扩大再生产】 kuòdà zàishēngchǎn кеңейтілген өндіріс.

【扩建】 kuòjiàn 【ет.】 кеңейту; өрістету: ~厂房 қалалық құрылыстарды кеңейту.

【扩军】 kuòjūn 【ет.】 қаруланудың күшейіні; қарулануды өрістету.

【扩权】 kuòquán 【ет.】 билігін кеңейту; билігін асыру.

【扩容】 kuòróng 【ет.】 кеңейме (кеңейту, созу).

【扩散】 kuòsǎn 【ет.】 қуып таратып жіберу; ыдыратып жіберу: ~影响 ыдыратып жіберуге ықпал жасау.

【扩销】 kuòxiāo 【ет.】 сатуды кеңейту: 增产~ өнімді өндіруді кеңейту.

【扩胸器】 kuòxiōngqì 【зат.】 экспандер.

【扩音机】 kuòyīnjī 【зат.】 дыбыс күшейткіш; дауысты күшейтуші құрал.

【扩印】 kuòyìn 【ет.】 үлкейтіп шығару; үлкейту.

【扩展】 kuòzhǎn 【ет.】 жаю; көпшілікке тарату; тарату.

【扩张】 kuòzhāng 【ет.】 экспансия; кеңейту; үлкейту: 向外~ сыртқа қарай кеңейту.

【扩招】 kuòzhāo 【ет.】 қабылдауды ұлғайту: 今年我校又~了二百多名新生 Биыл біздің университет студенттерді қабылдауын 100ден көпке ұлғайтты.

【蛞蝓】 kuòlǒu 【зат.】 бұзаубас.

【蛞蝓】 kuòyú 【зат.】 шырышты ұлу.

【筭】 kuò<书> жебенің ұшы.

【阔】 kuò① алшақ; жалпақ; кең: 广~ кең.②ақиқат емес; реалистік емес.

③【сын.】 әдемі; салтанатты; сәнді; сәндік; ауқатты; әлді; бардам; дәулетті; күйлі; малды; тоқ: 他~起来了 Ол байып кетті.④(Kuò) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【阔别】 kuòbié 【ет.】 айрылу; айрылыс; бөлек тұру: ~多年 көп жылдар бойы кездеспей бөлек жүру.

【阔步】 kuòbù 【ет.】 үлкен кадам тастап жүру: ~前进 дәулерше үлкен адым тастай жүру.

【阔绰】 kuòchuò 【сын.】 әдемі; салтанатты; сәнді; сәндік.

【阔佬】(阔老) kuòlǎo 【зат.】 алпауыт; бай; байбатша.

【阔气】 kuòqì 【сын.】 көкірек; менмендік; паңдық; жиһаздық; сәулеттік (кісі көзіне түсу үшін істелетін сәулеттік).

【阔少】 kuòshǎo 【зат.】 плейбой (өз рахатына өмір сүретін, серуенші, аukatты ер жігіт).

【阔野】 kuòyě 【зат.】 кең дала: 一望无际的~ шексіз кең дала.

【阔叶树】 kuòyèshù 【зат.】 жапырақты ағаш.

廓 kuò①кең; байтақ; ұлан-ғайыр: 寥~ кен.②аккөңіл; кең пейілді; қайырымды.

【廓落】 kuòluò 〈书〉【сын.】 шөлді; елсіз; елсіз-күңсіз; кісі тұрмайтын: ~ 的夜空 тыныш түндегі аспан.

【廓清】 kuòqīng 【ет.】 ① аршу; тазалау; тазарту: ~ 邪说 өтірік ілімдерді тазартып тастау.② тазаласу; тазалатқызу; тазалаттыру; тазалату; тазалау; тазартысу: ~ 障碍 қиындықтарды алып тастау.

【廓张】 kuòzhāng〈书〉【ет.】 кеңейту; өсіру; гүлдендіру.

【鞞】 kuò〈书〉 былғары; көн (иленген тері).

L

lā

【拉圾】 lājī 【зат.】 ① қалдықтар; қоқтық; қоқыр; қоқыс; тастанды.②ескі-құсқы; қоқым-соқым; қыл-қыбыр; сүйек-саяқ; сыпырынды: 清除社会~ қоғамды қоқыстан тазарту.

【拉圾股】 lājīgǔ 【зат.】 қоқыс үйіндісі.

【拉圾邮件】 lājīyóujiàn қоқыс жәшігі.

拉 lā①【ет.】 қыстау; мәжбур ету.②【ет.】 көшіру; кірелеу; тасу;

тасымалдау: 平板车能~货, 也能~人 Жүк велорикшамен тауар тасымалдауға да № адам тасымалдауға да болады.③

【ет.】 жетектеу; жетелеп журу; басқару: 把二【жал.】~到河那边去 Екінші ротаны өзеннің ар жағына бастап бару.④【ет.】 көтеріп алып жүру; сүйретіп алып жүру; сүйреу; тарту; тартып алып жүру.⑤【ет.】 керіп тастау; созылау; созу; созып тастау.⑥

【ет.】 борыш; міндет; парыз; уәзипа.⑦〈方〉【ет.】 бағу; өсіру: 他母亲很不容易地把他~大 Оның анасы оны көп қиындықпен өсірген.⑧【ет.】 болысу; ермек ету; жәрдем беру; жәрдем жасау; жәрдем көрсету; жәрдемдесу; көмек көрсету; көмектесу: 咱们应该~他一把 біз оларға көмектесіп жіберуіміз керек.⑨【ет.】 еліктіру; қызықтыру: 自己做的事, 为什么要~上别人?

Жұмысты өзің жаса, басқа адамды тартудың не керегі бар? ⑩【ет.】 жалғасу; контакт; қосылу; түйісу; ұласу; ұштастырылу (мыс. электр сымдарының жалғасқан, ұласқан жері немесе тиіп тұрған жері): ~关系 ұштасқан байланыс. ⑪【ет.】 біріктіру; ұйымдастыру: ~帮 көмекті ұйымдастыру. ⑫【ет.】 алдап әкелу; алдап түсіру; қызықтырып алдап келтіру: ~买卖 алдап әкеліп сауда жасау. ⑬〈方〉【ет.】 бос сөз; былшыл; мылжың; шатпақ: ~话 бос сөз.

【拉帮结伙】 lābāngjiéhuǒ жиналу; жиналысу; жинау.

【拉帮结派】 lābāngjiépài қоғамдық бірлестік; одақ; ұйым.

【拉场子】 lāchǎngzi ① қобылымды созып жіберу.② созылау; созу; созып тастау.

【拉扯】 lāche 【ет.】 ① сүйреу; тарту: 你~住他, 别让他再出去 Сен оны тартып тұр, қайтадан шығып кетуіне жол берме.② өсіру; бағу; созу: 大妈才把你~大 Анаң сені бағып-қағып өсірды. ③ демеу; қолдау; қолтықтан сүйеу; сүйемелдеу; сүйеу: 师傅见他有出息, 愿意特别~他一把 Ұста оның табыс тауып жатқанын көріп, оны қолдап жіберуін қалады.④ алдап еліктіру; алдап қызықтыру; арбау; еліктіру; еліктіріп әкету; қызықтыру; қызықтырып тарту; өз жағына тарту.⑤ шатыстырып алу; шатыстырып жіберу; шиеленістіріп алу, қатыстыру: 你自己做事自己担当, 不要~别人 Сен өзің өз моңың алған шаруаны өзің істе, басқаларда араластырудың қажеті жоқ.⑥ көп сөйлеу; мылжыңдау; шатпақтау.

【拉床】 lāchuáng 【зат.】 созылыңқы станок.

【拉大片】 lādàpiàn еуропалық раек.

【拉大旗, 作虎皮】 lādàqí, zuòhǔpí ту көтеріп ерлік белгісіне айналдыру.

【拉倒】 lādǎo 〈口〉【ет.】 айтудың қажеті де жоқ; күл болмасаң, бұл бол!: 你不去就~ күл болмасаң, бұл бол, сен бармайсың!

【拉丁】 lādīng 【ет.】 ① латын. ② қинап жүктеп қою.

【拉丁舞】 lādīngwǔ 【зат.】 латын америкалық билер.

【拉丁字母】 lādīngzìmǔ латын әліпбиі; латын жазуы.

【拉动】 lādòng 【ет.】 әсер ету; ықпал ету; ықпалын тигізу: ~内需 ішкі сұранысқа ықпал ету.

【拉肚子】 lādùzi 〈口〉 сатқак; тышқак; іш жүру; іш өту; іш өтіп ауыру.

【拉夫】 lāfū 【ет.】 жүк тасушы ретінде қинап жұмыс істету.

【拉杆】 lāgān (～儿) 【зат.】 ① рычаг; тұтқыш.② жылжымалы; суырмалы.

【拉钩】 lāgōu (～儿) 【ет.】 оң қолдың саусақтарын айқастыру.

【拉关系】 lāguānxi байланыс орнату; қарым-қатынастарды жақсарту.

【拉管】 lāguǎn 【зат.】 тромбон (жылжымалы механизмі бар музыкалық аспап).

【拉呱儿】 lāguāer 〈方〉【ет.】 көп сөйлеу; мылжыңдау; шатпақтау; өсек айту; өсек айтумен шұғылдану; сыпсыңдау; сыпылдау.

【拉后腿】 lāhòutuǐ артқа тарту; асу бермеу; бөгет болу; бөгет жасау; етектен алу; кедергі жасау; кесел келтіру; кесір болу; күрмеу; қақпалау; оралғы болу.

【拉褂儿】 lāhùzǐ 【зат.】 Лаху ұлты.

【拉饥荒】 lājīhuang 〈口〉 қарыз алу; қарызға бару.

【拉家带口】 lājīdàikǒu бүкіл отбасы мүшелерімен; отбасымен: 那时工资低, ~的, 日子过得挺艰难 Ол кездері жалақы төмен болатын, бүкіл отбасы мүшелерімен қиын күндерді кешкенбіз.

【拉架】 lājīa 【ет.】 төбелесіп жатқандарды ажырату.

【拉交情】 lājīaqíng дос болуға тырысу; дос болайық деп артынан қалмау.

【拉脚】 lājīao (～儿) 【ет.】 арбамен адамдарды тасымалдау.

【拉近乎】 lājīnhu танысу; қатынас орнату.

【拉锯】 lājù 【ет.】 олай да, былай да; біресе біреуі, біресе екіншісі: ~战 жеңіс өзгермелі болған шайқас.

【拉客】 lākè 【ет.】 ① жағымсыз; қажетсіз; орынсыз; ұнамсыз.② баурау; жұмылдыру; қатыстыру; тарту.③ жолаушыларды тасымалдау.

【拉亏空】 lākūikōng қарызға бату; қарыз алу; өмір бойы қарыз алып жүру.

【拉队伍】 lālādù 【зат.】 жақтағыш; жақтаушы; жанкүйер; қызғыш (спорт ойынын қарағанда біреуді я бір жағын жақтап бүйірі қызып отыратын адам).

【拉郎配】 lālángpèi қинап түзілген неке; қинап жаалған одақ.

【拉力】 lālì 【зат.】 ① тарту күші.② керіп тастау; созылау; созу; созып тастау.

【拉力器】 lālìqì 【зат.】 экспандер.

【拉力赛】 lālìsài 【зат.】 ралли (арнайы даярлаған автомашинамен немесе мотоциклмен өткізетін спорт жарысы).

【拉练】 lāliàn 【ет.】 оқу-әскери жүріс; дала дайындықтары.

【拉链】 lāliàn (～儿) 【зат.】 сыдырма ілгек (қақсырма, түйме ілгегі).

【拉拢】 lālǒng 【ет.】 баурау; жұмылдыру; қатыстыру; тарту: ~人

адамдарды баурап алу.

【拉买卖】lāmǎi-mai сауда жасау; сатып алушыларды тарту.

【拉面】lāmiàn〈方〉【зат.】лагман.

【拉尼娜现象】lānínàxiànxàng Ланинья.

【拉皮条】lāpítíáo жеңгетай болу; жеңгетайлык жасау.

【拉偏架】lāpiānjià «拉偏手儿» мағынасында.

【拉平】lāpíng【ет.】тең болу; теңдесу; теңесу: 双方比分逐渐~ екі жақтың да ұпайлары теңесіп келеді.

【拉纤】lāqiān【ет.】① бурлак болу; бурлақтық кәсібін істеу. ② жеңгетай болу; жеңгетайлык жасау.

【拉山头】lāshāntóu созылған таулар.

【拉手】lā-shou【зат.】қол алысу; амандасу.

【拉锁】lāsuǒ(~儿)【зат.】сыдырма ілгек (қапсырма, түйме ілгері).

【拉套】lātào【ет.】① еңбектену; жұмыс істеу.

【拉稀】lāxī〈口〉【ет.】сақпақ; тышқақ; іш жүру; іш өту; іш өтіп ауыру.

【拉下脸】lā-xiàliǎn①назданбай.②түрі өзгеріп кетті; өңі қашып кетті: 他听了这句话, 立刻~来 Ол бұл сөзді естігенде өңі қашып кетеді.

【拉下水】lā-xiàshuǐ жаман іске тарту; лас шаруаға араластыру.

【拉线】lāxiàn【ет.】жетек; қозғалтқыш; тартпа (машиналарды жүргізетін механизм).

【拉秧】lāyāng【ет.】көшет өсіру.

【拉洋片】lāyángpiàn раек; раек көрсету.

【拉杂】lāzá【сын.】әңкі-тәңкілік; бұлдырлық; қисынсыздық; опыр-топырлық; сандырақтық.

【拉账】lāzhàng【ет.】қарыз алу; қарыздандыру; қарыздану; қарыздар болу.

【邈】lā〈口〉【сын.】нас; салақ; ұқыпсыз: 办事真~ жасаған істері сондай ұқыпсыз.

lā

【拉】lā【ет.】кесу; турау: 手上~个口子 Ол қолын кесіп алды.

【拉呱儿】lāguā өсек айту; өсек айтумен шұғылдану; сыпсыңдау; сыпылдау.

【拉开】lākai кесу; турау.

【拉子】lāzi жаракаттау; жаралау; кесу; кесіп алу; тілу; тіліп алу.

【拉】lā〈方〉үлкен тастар.

【拉子】lā-zǐ〈方〉【зат.】тасты өлкелер.

【捌】lā【拉子】(lā-zǐ)〈方〉【зат.】бөтелке; шөлмек; шыны.

lǎ

【拉忽】lǎ-hu〈方〉【сын.】бейберекет; бойкүйез; құнтсыз; олақ; салақ; салдыр-салақ; ұқыпсыз: 这人太~ Мына адам тым олақ.

【喇叭】lǎ-ba【зат.】① горн; труба; баритон; тромбон. ② рупор (дыбысты қаттырақ есітгіретін сөйлеу құралы): 汽车~ машинаның дыбысы.

【喇叭花】lǎ-bāhuā【зат.】шырайгүл (ірі гүлді бақша өсімдігінің бір түрі).

【喇嘛】lǎ-ma【зат.】Лама.

【喇嘛教】lǎ-mājiào【зат.】Ламаизм(будда дінінің тибет-монғолдар арасындағы бір тармағы).

là

【刺】là〈书〉асау; қалжыр; қыңыр: 乖~ асау.

【落】là【ет.】① қалдырып қою; тастап кету: 这里~了两个, 应该添上 Ол мұнда екі иероглифті қалдырып кетіпті, қосып жазып қою керек. ② ұмыт қалдыру; ұмытып тастап кету: 把书~在家里了 кітапты үйде ұмытып тастап кетіпті. ③ артта қалу; қалып қою: 大家都努力干, 谁也不愿意~在后面 Көпшіліктің барлығы тырыса жасап жағыр, кім болса да артта қалып қойғысы келмейді.

腊(臘、臠) là① ай күнтізбесі бойынша жыл соңы. ② қақталған; сүрленген; ысталған: ~肉 сүрленген ет. ③ (Là)

【зат.】фамилияға қолданылады.

【腊八】lǎbā(~儿)【зат.】ай күнтізбесі бойынша 12-айдың сегізі.

【腊八粥】lǎbāzhōu【зат.】күріш пен бұршақтан жасалған мерекелік ас.

【腊肠】làcháng(~儿)【зат.】сүрленген шұжық.

【腊梅】lǎméi “蜡梅” мағынасында.

【腊日】lǎrì【зат.】ай күнтізбесі бойынша 12-айдың сегізі.

【腊味】lǎwèi【зат.】қақталған; сүрленген; ысталған.

【腊月】lǎyuè【зат.】желтоқсан.

【蜡】là【зат.】① балауыз. ② шам; шырақ: 点上一支~ шам жағу.

【蜡白】làbái【сын.】әппақ; өңі жоқ ақ.

【蜡版】làbǎn【зат.】балауызшы.

【蜡笔】làbǐ【зат.】түрлі-түсті балауыз қарындаштары.

【蜡花】làhuā(~儿)【зат.】шам білтесінің күйесі.

【蜡黄】làhuáng【сын.】балауыз; балауыздан жасалған; сары; ақшыл сұр: 病人面色~ науқастың ақшыл-сұр түсі.

【蜡泪】làlèi【зат.】шам ағындысы.

【蜡梅】lǎméi【зат.】тез пісуші химонант.

【蜡扦】làqiān(~儿)【зат.】шамдал; шам қойғыш; шырақдан қойғыш (май шамды отырғызатын шам қойғыш).

【蜡染】làrǎn①【ет.】матаға балауыз арқылы ою салу. ②【зат.】батик.

【蜡台】làtái【зат.】шамдал; шам қойғыш; шырақдан қойғыш (май шамды отырғызатын шам қойғыш).

【蜡丸】làwán(~儿)【зат.】① балауыздан жасалған дәрі. ② балауыз капсуласына салынған жасырын хат.

【蜡像】làxiàng【зат.】балауыздан істелген фигура.

【蜡纸】làzhǐ【зат.】① балауызшы. ② балауыздалған (балауыз сіндірілген қағаз я мата).

【蜡烛】làzhú【зат.】шам; шырақ.

【痢痢】là-lì〈方〉【зат.】жаман-жәутік; қыршаңқы; таз; тазы бар.

【痢痢头】là-litóu〈方〉【зат.】① жалтыр бас; кәл; қасқа бас; таз; тазша; тақыр бас. ② тақыр бас адам; таз адам.

辣 là①【сын.】ашы. ②【ет.】күйдіру; қару; қуыру; шымшу; ашыту: 他吃到一口芥末, ~得直缩脖子 Ол қышаны жеп көргені сол еді, тамағы сұмдық ашып кетті. ③【сын.】аяусыз; мейірімсіз; рақымсыз: 口甜心~ Бетіңе күліп, артыңнан пышақ шаншиды.

【辣乎乎】làhūhū(~的)【сын.】ашы.

【辣酱】làjiàng【зат.】ашы тұздық.

【辣椒】làjiāo【зат.】① бұршаққынды қызыл бұрыш. ② қызыл бұрыш.

【辣手】làshǒu①【зат.】қатал шаралар; қатаң шаралар; шұғыл шаралар: 下~ қатаң шаралар қолдану. ②〈方〉【сын.】қатал; қатаң; ызғарлы. ③【сын.】ауыр; қиын: 这件事真~ Мына шаруа тым қиын.

【辣丝丝】làsī(~儿的)【сын.】ашырақ; ашылау.

【辣酥酥】làsū(~的)【сын.】ашы; дәмдеуіштер қосылған.

【辣子】là-zǐ〈口〉【зат.】қызыл бұрыш.

【喇蛄】làgū【зат.】бұзаубас.

lái

【来】lái①【ет.】келу; келіп жету (бір жерге): ~信 қат келді. ②【ет.】жаралу; көріну; пайда болу; туу; шығу: 问题~了 мәселе туындады. ③【ет.】бастау; кірісу; кірісіп кету: ~一盘棋 бір партия шахмат ойнауға кірісу. ④【ет.】болу; істей алу; жасай алу: 这个歌我唱不~ Мына әнді мен айта алмаймын. ⑤【ет.】келіндер, кел: 大家~想办法 Келіңіздер бәріміз не істеу керектігін ойлап көрелік. ⑥【ет.】үшін: 他回家探亲~了 Ол туысқандарын көріп кетуге келді.

⑦【ет.】мақсатпен; үшін: 你又能用什么理由~说服他呢? Сен оны райынан қайтару үшін қандай дәлелдер келтіре аласың? ⑧【шыл.】жатқанда, жатыр: 这话我多会儿说~? Мен бұл сөзді қашан айтып едім? ⑨ алдағы; ендігі; ертеңгі; келесі; келешек: ~年 келер жыл. ⑩【зат.】бері; бойы: |两千年~ екі жыл бойы. о,11【шыл.】жуық; шамалы; шамасы: 五十~岁 елу жас шамасында. о,12【шыл.】-ден: 他这次进城, 一~是汇报工作, 二~是修理机器, 三~是采购图书 Менің бұл реткі қалаға келуімнің себебі, біріншіден - жұмыс бойынша есеп тапсыру; екіншіден - көлігімді жөндеу, үшіншіден - сызбалар мен кітаптар сатып алу. о,13【(Lái)】зат.】фамилияға қолданылады.

【来宾】lái bīn【зат.】қонақ; келуші: 接待~ қонақ қабылдау.

【来不得】lái·bu·de【ет.】болмайды; болмауы керек: 科学研究~半点虚假 Ғылыми зерттеулерде ешбір өтірік болмауы керек.

【来不及】lái·bù·jí【ет.】үлгермеу: ~看他去了 Оның кетіп бара жатқанын көруге үлгермеу.

【来潮】lái chāo【ет.】① тасқын; тасу; тасыту: 心血~ жүрекке қан құйылды. ② етеккір.

【来得】-lái·de〈口〉【ет.】орындап шығу; шама келу.

【来得】-2lái·de〈口〉【ет.】артығырақ; көбірек; көптен көп; тым.

【来得及】lái·de·jí【ет.】пісіп-үлгіру; үлгеру; үлгіру; ілігу: 电影是七点开演, 现在刚六点半, 你马上去还~ Фильм жетіде басталады, қазір әлі алты жарым, тезірек келсең үгересің.

【来电】lái diàn【зат.】жеделхат: 各界~祝贺 бәрін жеделхат арқылы құттықтау.

【来犯】lái fàn【ет.】бас салу; шабуыл жасау.

【来访】lái fǎng【ет.】бару; келіп кету; кіріп шығу; қатынасу.

【来复枪】lái fù qiāng【зат.】винтовка; мылтық.

【来复线】lái fù xiàn【зат.】ойық.

【来稿】lái gǎo【ет.】қолжазба жазу. ②【зат.】қолжазба: 编辑部收到很多~ редакция өте көп қолжазба алды.

【来归】lái guī【ет.】① берілу. ② ата-анасын көруге келу.

【来函】lái hán①【ет.】хат жіберу; хат жолдау. ②【зат.】хат: ~敬悉 Мен сіздің хатыныңызбен танысып шықтым.

【来鸿】lái hóng〈书〉【зат.】хат: 远方~ алыстан келген хат.

【来回】lái huí①【ет.】ары-бері; бару-кайту: 从机关到宿舍~有一里地

Мекемеден жатақханаға барып қайтқанша бір шақырым болады. ②(~儿)【зат.】айналу; бұрылу: 从北京到天津, 一天可以打好几个~儿 Пекиннен Тяньцзиньға дейін бір күн ішінде бірнеше рет бұрылып қайтуға болады. ③副 алға және артқа: ~跑 алға артқа жүгіру.

【来回来去】lái huí lái qù тоқтаусыз; іркілместен; іркілмей; кідіріссіз.

【来火】lái huǒ(~儿)【ет.】ашулану: 他一听这话就来了火 Ол осы сөзді ести салысымен ашуланып шыға келді.

【来件】lái jiàn【зат.】жіберілген хат; келу поштасы.

【来劲】lái jìn(~儿)〈口〉【сын.】① кызу; қызығу: 他越干越~ ол бара бара қызығып кетті. ② дем беру; жігерлендіру; шабыттандыру: 足球比赛又赢了, 可真~! Футбол жарысынан жеңдік, қатты шабыттандырады!

【来客】lái kè【зат.】жұмыспен келуші; келуші; келіп кетуші; келіп қараушы; қонақ: 欢迎远方~ алыстан келген қонақтарды қарсы алу.

【来历】lái lì【зат.】асыл; ата тегі; ата-тек; ататегі; жете; зады; нәсіл; сой; тек; түп; түп-тегі; шығу; шығу тегі: 查明~ тегін тексеру.

【来临】lái lín【ет.】жету; келу; шығу: 暴风雨即将~ Қатты дауыл жақындап келе жатыр.

【来龙去脉】lái lóng qù mài себеппен салдар арасындағы қатынас; қалай болды, қалай болады.

【来路】lái lù【зат.】① жол: 挡住了运输队的~ жаулардың жолын бөгеу. ② тегі; түбі.

【来路】lái lu【зат.】асыл; ата тегі; ата-тек; ататегі; жете; зады; нәсіл; сой; тек; түп; түп-тегі; шығу: ~不明的人 тегі таныс емес адам.

【来年】lái nián【зат.】келер жыл.

【来去】lái qù【ет.】ары бері жүру.

【来人】lái rén【зат.】шабар; шабарман: 收条儿请交~ шабарманға қолхатты тапсы.

【来日】lái rì【зат.】болашақта; келешекте; келерде; алдында.

【来日方长】lái rì fāng cháng бүкіл өмір әлі алдында.

【来生】lái shēng【зат.】болашақ өмірде; жаным ауысып кететін жаңа өмірде.

【来使】lái shǐ【зат.】шабар; шабарман: 两国交战, 不斩~ екі ел соңыс бастаса да шабармандарды өлтірмейді.

【来世】lái shì【зат.】болашақ өмірде; жаным ауысып кететін жаңа өмірде.

【来势】lái shì【зат.】ұстасу; ұстау: ~汹汹 өзін қиқарланып ұстау.

【来事】lái shì(~儿)〈口〉【ет.】алдағы; ендігі; ертеңгі; келесі; келешек.

【来书】lái shū〈书〉【зат.】хат жолдау; келген хат.

【来头】lái tóu(~儿)【зат.】① ата тегі; ата-тек; түп; түп-тегі; шығу; шығу тегі; өткені; тарихы: 这个人~不小 мына кісінің шығу тегі кіші емес. ② негіз; себеп: 他这些话是有~的 Оның айтқан сөздері негізді еді. ③ ұстасу; ұстау: ~汹汹 өзін қиқарланып ұстау. ④ қызығушылық; қызығу; талғам: 棋没有什么~, 不如打球 шахмат ойнау қызық емес, одан да доп ойнайық.

【来往】lái wǎng【ет.】келіп кету; жүру; қозғалыс.

【来往】lái wǎng【ет.】танысу; байланыс; қарым-қатынас: 两家经常~ екі үйдің үнемі қарым-қатынас жасауы.

【来文】lái wén【зат.】кіріс қағаздары; келу поштасы; қарым-қатынас.

【来向】lái xiàng【зат.】келу; келіп жету (бір жерге).

【来项】lái xiàng【зат.】кіріс; табыс; түсім: 他家最近增加了~ Оның отбасының табысы ең соңғы болып өсе бастады.

【来信】lái xìn①【ет.】хат жолдау; хат жіберу. ②【зат.】хат: ~收到了 хат алды.

【来意】lái yì【зат.】келу мақсаты; келу негізі: 说明~ келу мақсатын түсіндіру.

【来由】lái yóu【зат.】негіз; себеп: 这些话不是没有~的 Бұл сөздер негізсіз емес.

【来源】lái yuán①【зат.】бұлақ; көз; қайнар; бас; бастау; қайнар көз; шығар жер: 经济~ экономиканы қайнар көзі. ②【ет.】болу; шығу: 神话的内容也是~于生活的 Бұл сөздердің де мазмұны өмір.

【来者】lái zhě【зат.】① алдағы; ендігі; ертеңгі; келесі; келешек. ② келуші адамдар: ~不拒 келуші адамдардың бәрін қуана қуана қабылдау.

【来着】lái zhe〈口〉【шыл.】іс-өймылдың өткен шақта жалғасып жатқанын білдіреді: 你刚才说什么~? Сен қазір ғана не деп жатқан едің?

【莱】lái①〈书〉арамшөп. ② көне княздік.

【莱服】lái fú【зат.】тұрма; тұрып; шомыр.

【莱塞】lái sè【зат.】лазер (өте жіңішке әрі қуатты сәуле шоғын алуға арналған аспап).

【栎】lái [栎木] (lái mù)【зат.】қызыл тал (талшық бұта және оның жемісі).

【隰】lái【зат.】рений.

lài

【徠】lài〈书〉жарату; жөн көру; кабыл ету; рухандыру; рухын көтеру: 劳~сый беру; сыйлық беру.

【赙】lài〈书〉марапат; сый; сыйлық: 赏~сый.

【睐】lài〈书〉①кыли; шапыраш.②көзін қадау: 青~тік көзқарас.

【赖】lài①арқасында; нәтижесінде; себебімен; себепті: 仰~арқасында.②

【сын.】арсыздық; бетсіздік; ұятсыздық: 他说话不算【сан.】, 太~了 Ол еш ойланбай сөйлейді, сондай арсыз.③【ет.】байланып қалу; жабысу; жабысып қалмау.④【ет.】ашылу.⑤【ет.】мойнына арту: 自己做错了, 不能~别人 өзін қателік жесап, басқа адамға артуға болмайды.⑥

【ет.】зарлану; наразылық білдіру.⑦(Lài)【зат.】фамилияға қолданылады.

【赖】là【сын.】жақсы емес; жаман: 好~жақсы-жаман.

【赖婚】lài hūn【ет.】некеге тұрудан бас тарту.

【赖皮】lài pí①【зат.】арсыздық; бетсіздік; ұятсыздық.②【ет.】арсыздану; арсыздыққа салыну; бетпақтану; ұятсыздану; ұятсыздыққа салыну: 别在这儿~了, 快走吧! Мұнда арсыздық жасамай, тезірек жүр!

【赖账】lài zhàng【ет.】сөзінен қайту; әудесінен таяу; дегенінде тұрмау◇你说的话不能~сен берген сөзіңнен тая алмайсын.

【赖子】lài zi【зат.】арсыз; бетсіз; дөрекі; ұятсыз.

濼(濼)lài〈书〉барқын; қайраң; саяз жер.

癩(癩)lài〈方〉【зат.】таз; таз қотыр.

【癩蛤蟆】lài há ma【зат.】құрбақа.

【癩皮狗】lài pí gǒu【зат.】қыршаңқы ит.

【癩头鼯】lài tóu yuán【зат.】үлкен теңіз тасбакасы.

【癩子】lài zi〈方〉【зат.】①жаман-жәуіт; қыршаңқы; таз; тазы бар.②таз адам.

籟(籟)lài①сыбызғы.②зар жылау; зар еңіреу; өксіп жылау; өксіп-өксіп жылау.

lán

【兰】lán①【зат.】орхидея.②【зат.】иткендір.③мулан: ~浆.④(Lán)【зат.】фамилияға қолданылады.

【兰草】lán cǎo【зат.】①орхидея.②иткендір.

【兰花】lán huā【зат.】орхидея (тропиктік өсімдік).

【兰花指】lán huā zhǐ【зат.】қолмен көрсететін блгі.

【兰谱】lán pǔ【зат.】достық акты; туыстасушылық туралы акт.

【兰若】lán ruò【зат.】монастырь.

【兰章】lán zhāng〈书〉【зат.】озық әдеби туынды.

【岚】lán таудағы тұман: 山~таудағы тұман.

【岚烟】lán yān【зат.】тау шыңындағы булар: ~缥缈 таудағы көмескі тұман.

【拦】lán【ет.】①бөгеу; жібермеу; кідірту; тоқтату; ұстап қалу: 前面有一道河~住了去路 алдымызда жолға шығуға бөгет болатын бір өзен бар.②болу; тұру.

【拦挡】lán dǎng【ет.】тоқтату; бөгеу; жібермеу; кідірту; ұстап қалу: 路上有障碍物~, 车辆过不去 Жолды бір бөгет тосқауылдап тұр, көліктер өтіп кете алмайды.

【拦道木】lán dào mù【зат.】жол жиектеуіш ағаштар.

【拦堵】lán dǔ【ет.】блокадалау (пойыздың жүру-тұруын реттеуге керекті аспаптар жүйесі).

【拦柜】lán guì【зат.】сатушы сөресі (дүкендегі сатушының алдындағы үстел).

【拦河坝】lán hé bà【зат.】бөгет; тоған.

【拦洪坝】lán hóng bà【зат.】бөгет; тоған.

【拦击】lán jī【ет.】блокада; қамау; қоршау; окшаулау; шектеме (бір елді я қаланы күштеп қоршап алып, не саяси, не әскери, не экономика жағынан сырт елмен я басқа қаламен қатыстырмай бөліп тастау): ~敌人 жауларды қоршауға алу.

【拦劫】lán jié【ет.】барымталау; талау; тонау.

【拦截】lán jié【ет.】жолдан ұстап алу; қағып әкету; ұстап қалу; іліп әкету.

【拦路】lán lù【ет.】жолын бөгеу; жолын тосу: ~抢劫 жолын бөгеп тонап кету.

【拦路虎】lán lù hǔ【зат.】бөгеліс; бөгет; бөгеуіл; кедергі; қиындық; оралғы; тосқауыл.

【拦网】lán wǎng【ет.】қорғану қоршауы; қорғану блогы.

【拦蓄】lán xù【ет.】бөгеу; жібермеу; кідірту; тоқтату; ұстап қалу: ~山洪 тау суын бөгеп қою.

【拦腰】lán yāo 副 белінен құшақтап қалу; белінен ұстап алу.

【拦阻】lán zǔ【ет.】бөгеу; жібермеу; кідірту; тоқтату; ұстап қалу.

【栏】lán①қанат; сүйеніш; таяныш; шарбақ (мыс. басқыштың, балконның т. б. өн бойына құрылған; жасалған сүйеніш тетік): 石~тас шарбақ.②

【зат.】албар-қора; қора; мал қора: 牛~қара малдың қорасы.③【зат.】

бір қатар; бағана: 广告~хабарландыру бағанасы.④【зат.】панель; жаяужол.

【栏杆】lán gān【зат.】қанат; сүйеніш; таяныш; шарбақ (мыс. басқыштың, балконның т. б. өн бойына құрылған; жасалған сүйеніш тетік): 石~тас сүйеніштер.

【栏柜】lán guì“栏柜”мағынасында.

【栏目】lán mù【зат.】тарау; бөлім: 小说~әңгіменің тарауы.

【阑】-1(闌)lán〈书〉①“栏”мағынасында.②“拦”мағынасында.

【阑】-2(闌)lán〈书〉①сарқылу; таусылу; біту.②еркімен; еркінше; лағып; өз бетімен.

【阑干】lán gān〈书〉①【сын.】о шетінен бұ шетіне дейін; олай да, бұлай да: 星斗~бар жерде жұлдыздар.②“栏杆”мағынасында.

【阑入】lán rù〈书〉【ет.】①басакөктеп кіру; бұзып-жарып кіру.②тырбандыру; тырбану.

【阑珊】lán shān〈书〉【ет.】ақырына жету; соңына жету: 春意~көктемнің ғажайып кезі соңына жетті.

【阑尾】lán wěi【зат.】аппендикс (соқыр ішектің құрт тәрізді өскіні).(图见 1493 页“人的消化系统”)

【阑尾炎】lán wěi yán【зат.】аппендицит (соқыр ішек бөлшегінің асқынып ауыруы).

蓝(藍)lán①【сын.】көк: ~布 көк материя.②【зат.】бояулы қаракұмық.

③(Lán)【зат.】фамилияға қолданылады.

【蓝宝石】lán bǎo shí【зат.】жақұт; сапфир (көк я жасыл түсті асыл тас).

【蓝本】lán běn【зат.】түпдерек; түпнегіз; түпнұсқа; түп шығарма; шығар бұлақ (алғашқы, негізгі, бұлағы, көзі, ғылыми-теориялық алғашқы шығарма).

【蓝筹股】lán chóu gǔ【зат.】көк фишкалар – ірі акциялар.

【蓝点颦】lán diǎn kē【зат.】көк бұлбұл; көктамақ бұлбұл.

【蓝靛】lán diàn【зат.】индиго (қара көк бояу).

【蓝靛颦儿】lán diàn kē r【зат.】иектегі көк нүктелер.

【蓝晶晶】lán jīng jīng (~的)【сын.】жасыл ақық (асыл тас).

【蓝鲸】lán jīng【зат.】көк кит.

【蓝领】lán lǐng【зат.】көк-жаға (дене еңбегімен айналысатын адам).

【蓝青官话】lán qīng-guānhuà бұрмаланған ресми тіл.

【蓝色】lán sè көк түс.

【蓝田猿人】Lántiányuánrén Ланьтянь адамы; синантроп.

【蓝图】lántú【зат.】① көк; ніл. ② жоспар; жоба.

【蓝牙】lányá【зат.】блютус.

【蓝盈盈】lányíngyíng(～的)【сын.】жарқын көк түс.

【蓝莹莹】lányíngyíng “蓝盈盈” мағынасында.

【澜】lán〈书〉① жалған айыптау; айтпағанды айту. ② мойындамау; теріске шығару; терістеу.

【澜言】lányán【зат.】ғайбат; жала; өсек; өсек-аяң: 无耻～ жабыраңқы өсек.

【澜】lán ақбас толқын; күшті толқын.

【蓝】lán [蓝缕] (蓝缕) (lánlǚ)

【сын.】алба-жұлба; албыр-жалбыр; алым-жұлым; жұлым-жұлым; жыртылған; жыртық: 衣衫～ алба-жұлба кейіп.

【篮】lán ①(～儿)【зат.】себет; кәрзеңке: 竹～ бамбуктан жасалған себет. ②(～儿)【зат.】шеңбер; сақини: 投～儿 допты шеңберге лақтыру. ③ баскетбол: 男～ ерлер баскетболы. ④(Lán)【зат.】фамилияға қолданылады.

【篮板】lánbǎn【зат.】① баскетбол тіреулері. ② доп таңдау.

【篮板球】lánbǎnqiú【зат.】доптарды іріктеп алу.

【篮球】lánqiú【зат.】① баскетбол; баскет. ② баскетбол ойнауға арналған доп.

【篮圈】lánquān【зат.】шеңбер; сақина.

【篮坛】lántán【зат.】баскетбол ойнауға арналған алаң.

【篮子】lánzi【зат.】себет; карзина: 菜～ көкөніске арналған себет.

lán

【览】lǎn байқау; көру; қарау.

【览胜】lǎnshèng〈书〉【ет.】назар аударарлық орындарда қарау: 到黄山～ Хауңшанның назар аударарлық орындарын қарап шықтық.

【揽】lǎn【ет.】① қамту; қапсыра құшақтап алу. ② ала бару; ала жүру; ала кету; ілестіру. ③ баурау; жұмылдыру; қатыстыру; тарту. ④ салу; салып қою.

【揽承】lǎnchéng【ет.】өз мойнына алу; мойындау.

【揽储】lǎnchǔ【ет.】салымшыларды баурау; жинақшыларды тарту.

【揽存】lǎncún【ет.】инвесторларды тарту; салымшыларды баурау; жинақшыларды тарту.

【揽活】lǎnhuó(～儿)【ет.】жұмысқа тарту; жұмысқа алу.

【揽总】lǎnzǒng(～儿)【ет.】жалпылау; жинақтау; жиынтықтау.

【缆】lǎn ① байлау арқаны; бекіту арқаны (кемені я ұшқыш машинаны тоқтаған жерде қазықтап байлап қоятын арқан). ② арқан.

【缆车】lǎnchē【зат.】тауға көтеретін жол; фуникулер (тауға қарай көтерілгенде вагондар кейін қарай жылжып кетпес үшін арқанмен тартылған, не тісті тақтай қойылған темір жол).

【缆绳】lǎnshéng【зат.】байлау арқаны; бекіту арқаны.

【缆索】lǎnsuǒ【зат.】кнехт.

【罽】lǎn〈方〉①【зат.】тор ожау; торлы ыдыс. ②【ет.】алу; бағырып алу; шығарып алу: ～河泥 өзен балшығын шығарып алу.

【懒(懶、嬾)】lǎn【сын.】① еріншек; жалқау: 腿～ жүруге ерінетін. ② әлсіздік; шаршау: 身子发～ шаршауды сезіну.

【懒虫】lǎnchóng〈口〉【зат.】еріншек; жалқау.

【懒怠】lǎn-dai ①【сын.】еріншек; жалқау. ②【ет.】жалқаулық: 身体不好, 话也～说了 Денсаулығы онша емес, сөйлеуге де ерінеді.

【懒得】lǎn-de【ет.】зауықсыздық; көңіліздік; шабытсыздық.

【懒得】lǎnduò【сын.】еріншек; жалқау: 这人太～了, 在家里什么事都不愿意干 Сондай жалқау, үйде қандай шаруа болса да істегісі келмейді.

【懒骨头】lǎnqǔ-tou【зат.】бұлғақ; бұлған; еңбек етпейтін; жалқау; жұмыс істемейтін; сандалбай.

【懒汉】lǎnhàn【зат.】бойкүйез; еңбекқашқан; еріншек; жалқау.

【懒汉鞋】lǎnhànxié【зат.】мокасин (Солтүстік Америка үндістерінің мәсі секілді аяккімі).

【懒猴】lǎnhóu【зат.】лори(өсімдік).

【懒散】lǎnsǎn【сын.】бойкүйез; камсыз; салақ; селқос; уайымсыз; ұқыпсыз; ықылассыз.

【懒洋洋】lǎnyángyáng(～的)【сын.】еріншек; жалқау.

làn

【烂】làn ①【сын.】әбден пісіру; былбырата пісіру; елжірете пісіру: 牛肉煮得很～ сиыр еті қатты болғаны үшін әбден пісіріп жұмсартты. ②

【сын.】бұзылу; сасу; шіру: ～苹果 шіріп кеткен алма. ③【сын.】жыртылып қалу; қаусау; тозу: 衣服穿～了 киім қатты тозып кеткен.

【烂糊】làn-hu【сын.】елжіретіп пісірілген; қайнағып пісірілген: 老年

人吃～的好 Кәрі адамдарға қайнағып пісірілген асты жеген жақсы.

【烂漫】(烂漫、烂缦) lànmàn【сын.】① жарқын; жарық; самаладай: 山花～ жарқын тау гүлдері. ② ақкөңіл; ақпейіл; ақпейілді; аңкылдақ; елпілдек; жайдары; иі жұмсақ; кішіпейіл; қалбалақ: 天真～ күн сондай жайдары болып тұр.

【烂泥】lǎnní【зат.】былғаныш; былжырақ; лай батпақ; лайсан.

【烂熟】lǎnshú【сын.】① елжіретіп пісірілген; қайнағып пісірілген. ② жатқа білу; жатқа жақсы білу; жаттай білу; өте жақсы білу.

【烂摊子】lǎntān·zi【зат.】бұзылған шаруа; берекесі кеткен іс.

【烂尾】lǎnwěi【сын.】аяқталмаған жоба.

【烂账】lǎnzhàng【зат.】① шатасқан есептеме. ② үмітсіз қарыздар.

【烂醉】lǎnzùi【ет.】іру; мас болу.

【滥】(濫) làn ① бейберекеттік; дүние шашқыштық; ысырапшылдық. ②

【сын.】өлшеусіз; шамадан тыс; шектен тыс.

【滥调】lǎndiào(～儿)【зат.】үйреншікті жер; үйреншікті жер: 陈词～ үйреншікті сөзді жеткізу.

【滥情】lǎnqíng【ет.】мелодрамалы; мелодрамалық: 纵欲～ бұзықтық.

【滥权】lǎnquán【ет.】билік пұрсатын теріс пайдалану.

【滥觞】lǎnshāng〈书〉бас; бастау; қайнар көз; шығар жер.

【滥套子】lǎntào·zi【зат.】қалып; үлгі.

【滥用】lǎnyòng【ет.】бейберекеттік; дүние шашқыштық; ысырапшылдық.

【滥竽充数】lǎnyúchōngshù өзінің лауазымына сай келмеу.

lāng

【榔】lāng [榔当] (lāngdāng)〈方〉【шыл.】ебдейсіз; қолпиған; салпы етек.

láng

【郎】láng ① көне шен. ② тақсыр. ③ күйеу. ④ жас жігіт: 大～|令～. ⑤(Láng)

【зат.】фамилияға қолданылады. 【郎才女貌】lángcáinǚmào үйлесімді жұп.

【郎当】lāngdāng “银铛”(láng-dāng) мағынасында.

【郎舅】lángjiù【зат.】қайын іні мен күйеу бала.

【郎猫】lāngmāo〈口〉【зат.】еркек мысық; мысық.

【郎中】lángzhōng【зат.】балгер; емші; тәуіп.

【狼】láng【зат.】бөрі; қасқыр.

【狼狈】lángbèi【сын.】бөгет; кедергі; қиыншылық.

【狼狽为奸】 lángbèiwéijiān сыбайлас болу; келісіп алу.

【狼奔豕突】 lángbēnshītū қорқыныштан қашу; қашып кету.

【狼疮】 láng chuāng 【зат.】 жегі (тері туберкулезы).

【狼狗】 lánggǒu 【зат.】 овчарка (қасқыр тектес иттің бір түрі).

【狼毫】 lángháo 【зат.】 қасқырдың жүні.

【狼獾】 lángguān 【зат.】 құну (сусардың бір түрі).

【狼藉】 (狼籍) lángjí 〈书〉 【сын.】 ретсіздік; бейберекеттік: 杯盘~ үстел үстінде ретсіздік.

【狼吞虎咽】 lángtūnhūyàn тамаққа аш қасқырдай бас салу.

【狼尾草】 lángwěicǎo 【зат.】 петит (өте ұсақ шрифт).

【狼心狗肺】 lángxīngǒufèi қасқыр жанды; қайырымсыз; қатал; қатты; мейірімсіз.

【狼烟】 lángyān 【зат.】 отпен белгі беру.

【狼烟四起】 lángyānsìqǐ жаулардың басқыншылығы.

【狼子野心】 lángzǐyěxīn қасқырлық болмыс.

【琅玕】 lánggān 〈书〉 【зат.】 нефрит; асыл тас.

【琅嬛】 lángquán 〈书〉 【зат.】 жер жаннаты; жер жұмағы; әдем.

【琅琅】 lángláng 【ел.】 салдырлау; сылдырлау; сыңғырлау; шылдыр; шылдырлау; шыңыл.

粮 láng [粮粮] lángláng 〈书〉 【ел.】 гүрсіл; даңғыр; дүбір; дүңкіл; дүрсіл; тарс-тұрс; тарсыл; тықыл.

廊 láng терраса (үй алдындағы бастырма, жаппа балкон): 走~ террасаға бару.

【廊庙】 lángmiào 〈书〉 【зат.】 император сарайы.

【廊檐】 lángyán 【зат.】 терраса карнизі.

【廊子】 láng-zi 【зат.】 терраса (үй алдындағы бастырма, жаппа балкон).

【娘】 láng [娘孃] (lángguān) “娘孃” мағынасында.

【榔糠】 láng-kāng 〈方〉 【сын.】 абажадай; арбиған; ауыр; зор; қолайсыз.

【榔头】 (狼头) láng-tou 【зат.】 балға.

【镑】 láng [镑镑] (lángdāng)① 〈书〉 【зат.】 бұғау; кісен.② 【ел.】 дыңыл; зыңыл; шылдыр.

【粮】 láng ① үйбидайық (астық арасына өсетін арам шөп).② (Láng) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【粮莠】 lángyǒu 【зат.】 арамшөп.

lǎng

【朗】 ǎng① ашық; жалтыр; жарық.②

айқын; анық: ~读 анық оқу.③ (Lǎng) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【朗读】 lǎngdú 【ет.】 дауыстап оқу: ~课文 мәтінді дауыстап оқу.

【朗朗】 lǎnglǎng 【сын.】 ① таза; анық: 笑语~ анық анекдот.② жарқын; айқын.

【朗声】 lǎngshēng 副 анық; айқын: ~大笑 айқын күлкі.

【朗诵】 lǎngsòng 【ет.】 декламациялау; көркемдеп оқу.

làng

【浪】 làng① 【зат.】 толқын: 白~滔天 толқындар көпіріп бірінен соң бірі келе жатты.② толқын: 声~ дыбыс толқындары.③ бейбастак; жүгенсіз.④ 〈方〉 【ет.】 ашу; қаңғыру; серуендеу.⑤ (Làng) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【浪潮】 làngcháo 【зат.】 толқын: 改革的~ реформа толқыны.

【浪船】 làngchuán 【зат.】 балалар әткеншектері.

【浪荡】 làngdàng ① 【ет.】 кезу; қаңғыру; тентіреу.② 【сын.】 азған; бұзық; бұзылған.

【浪费】 làngfèi 【ет.】 бос өткізу; босқа жою; текке шашу; ысырап ету: 不要~水 суды текке кетіруге болмайды.

【浪花】 lànghuā 【зат.】 ① ақ толқын; толқын бұйрасы: ~飞溅 ақ толқынның шашырауы.② оқиға; эпизод: 生活的~ өмір эпизоды.

【浪迹】 làngjì 【ет.】 адақтау; кезу; қаңғыбастану; қаңғыру; тентірету; шарлау.

【浪漫】 làngmàn 【сын.】 ① романтика; романтикалық.② албыр-жалбыр; босатылған; жазылған; жайма; жіберілген; таратылған; тарқатылған.

【浪漫主义】 làngmànzhǔyì қиялға берілу; романтика; романтизм (әдебиеттегі романтикалық бағыт).

【浪木】 làngmù 【зат.】 қозғалмалы тақтай.

【浪桥】 làngqiáo 【зат.】 қозғалмалы тақтай.

【浪人】 làngrén 【зат.】 ① диуана; қаңғы; қаңғыма; қаңғыбас; кезбе; мүсәпір.② жапон-авантюрист.

【浪涛】 làngtāo 【зат.】 толқындар: ~滚滚 көпірген толқындар.

【浪头】 làng-tou 【зат.】 ① 〈口〉 толқын: 风大, ~高 Жел қатты, толқындар биік.② толқын: 赶~ толқынмен ағу.

【浪游】 làngyóu 【ет.】 саяхаттау; кезу; ~四方 шартарапқа саяхаттау.

【浪子】 làngzǐ 【зат.】 адасқан ұл;

жоғалып табылған бала.

【浪子回头金不换】 làngzǐhuítóujīnbùhuàn өз қателігін түсініп қайтып келген адасқан ұл алтыннан қымбат.

lāo

【捞】 lāo 【ет.】 ① аулап алу; аулап ұстау; қағып алу; ұстап алу: |~鱼 балық аулау.② жинау; күреу; пайдаға кенелу: 趁机~一把 қолайлы сәтті пайдаланып пайда табу.③ 〈方〉 жұлып алу; ұстап алу; ұстау.

【捞本】 lāoběn (~儿) 【ет.】 ұттырған ақшасын қайтарып ұтып алу.

【捞稻草】 lāodǎocǎo сабаннан ұстап қалу.

【捞取】 lāoqǔ 【ет.】 кіріс кіргізу; олжа қылу; олжа түсіру; пайда түсіру; табыс табу.

【捞着】 lāozháo 【ет.】 дегеніне жету; жету; қол жеткізу.

láo

【牢】 láo① албар-қора; қора; мал қора.

② құрбандыққа шалынатын малдар.③ 【зат.】 абақты; зындан; лабақты; түрме: 坐~ түрмеде отыру.④ 【сын.】 бекем;

берік; мығым; мықты; нық; орнықты; төзімді; шыдамды.⑤ (Láo) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【牢不可破】 láobùkěpò берік; мызғымас.

【牢房】 láofáng 【зат.】 бөлме; камера.

【牢固】 láogù 【сын.】 бекем; берік; мығым; мықты; нық; орнықты; төзімді; шыдамды.

【牢记】 láojì 【ет.】 қатты есіне сақтап қалу: ~在心 қатты жүрегіне сақтап қалу.

【牢靠】 láo-kào 【сын.】 ① орнықты; төзімді; бекем; берік; мығым; мықты; нық; шыдамды.② айнамайтын; аумамайтын; шын берілген; сенімді.

【牢笼】 láolóng① 【зат.】 қапас; тор.② 【зат.】 бұғау; кісен; шынжыр.③ 〈书〉 【ет.】 аба; жаба; қақпан; тор; тұзақ.④ 【ет.】 алдап әкелу; алдап түсіру; қызықтырып алдап келтіру.

【牢骚】 láo-sāo ① 【зат.】 азсынушылық; ерке-наз; кейіс; көңілі толмаушылық; наразылық: 满腹~ қатты наразы болу.② 【ет.】 ашумен ескерту; бажылдау; бимаза ету; күңкілдеп ұрсу; күңкілдеу; миңгірлеу: ~了半天 жарты күн бойы миңгірлеу.

【牢什子】 láoshí-zi “劳什子” мағынасында.

【牢实】 láo-shi 【сын.】 батыл; сенімді; сеніммен; тыңғылықты.

【牢稳】 láowěn 【сын.】 айнамайтын;

аумайтын; шын берілген; сенімді.

【牢稳】 láo wěn 【сын.】 баянды; бекем; орнықты; тиянақты; тұрақты.

【牢狱】 láoyù 【зат.】 түрме; қапас; зындан.

【劳】 láo ① еңбек. ② 【ет.】 рақым етіңіз; сізден өтінем. ③ еңбектену: 积~成疾 қатты жұмыс істегеннен ауырып қалу. ④ жету; жетісу; табу. ⑤ әлпештеу; еркелету; сылап-сипау. ⑥ (Lá o) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【劳保】 láobǎo 【зат.】 ① еңбек сақтандыруы. ② еңбекті қорғау.

【劳步】 láobù 【ет.】 келгендеріңізге алғыс білдіремін.

【劳瘁】 láocuì 〈书〉 【сын.】 болдырғандық; болдыру; қажу; қажығандық; шаршағандық; шаршау.

【劳动】 láodòng ① 【зат.】 еңбек: 脑力~ ой еңбегі. ② 【зат.】 еңбек. ③ 【ет.】 еңбектену: 他~去了 Ол еңбектенуге кетті.

【劳动保护】 láodòng bǎohù еңбекті қорғау.

【劳动保险】 láodòng bǎoxiǎn мемлекеттің қызметкерлерді сақтандыруы.

【劳动布】 láodòngbù 【зат.】 джинсы.

【劳动对象】 láodòngduìxiàng еңбек объекті.

【劳动法】 láodòngfǎ 【зат.】 еңбек құқығы.

【劳动改造】 láodònggǎizào еңбекпен қайта түзеу.

【劳动教养】 láodòngjiàoyang қинап еңбекке үйрету.

【劳动力】 láodòngli 【зат.】 ① еңбекке қабілеттілік. ② жұмыс күші: 全~ толық еңбекке қабілетті.

【劳动模范】 láodòngmófàn еңбек ері.

【劳动强度】 láodòngqiángdù көп еңбек сіңіруді керек қылушылық.

【劳动日】 láodòngrì 【зат.】 еңбек күні.

【劳动生产率】 láodòngshēngchǎnlǜ еңбек өнімділігі.

【劳动手段】 láodòngshǒuduàn өндіріс құралдары.

【劳动者】 láodòngzhě 【зат.】 бейнеткеш; еңбеккер; еңбекші.

【劳动资料】 láodòngzīliào өндіріс құрал-жабдығы.

【劳顿】 láodùn 〈书〉 【сын.】 қажу; қажығандық; шаршағандық; шаршау.

【劳乏】 láofǎ 【сын.】 шаршағандық; қажу; қажығандық; шаршау.

【劳烦】 láofán 〈方〉 【ет.】 алаң болу; мазасыздану; тынышсыздану.

【劳方】 láofāng 【зат.】 жұмысшылар.

【劳改】 láogǎi 【ет.】 еңбекпен түзету жұмыстары.

【劳工】 láogōng 【зат.】 ① жұмысшы: ~运 【ет.】 жұмысшылар

қозғалысы. ② кара жұмысшы.

【劳绩】 láoji 【зат.】 еңбек; қызмет.

【劳驾】 láojià 【ет.】 қайырымды болыңыз; рақым етіңіз.

【劳教】 láojiào 【ет.】 еңбекпен қайта түзету: ~人员 еңбекпен қайта түзету қызметкері.

【劳金】 láojīn 【зат.】 жалақы; еңбегі үшін сыйақы.

【劳倦】 láojiàn 【сын.】 жүдеп-жадау; қажу; қалжырау; шаршау.

【劳军】 láojūn 【ет.】 армияға алғыс білдіріп әскерлерге сыйлықтар тарату.

【劳苦】 láokǔ 【сын.】 еңбектену; ауыр еңбек: ~大众 еңбеккер адамдар.

【劳苦功高】 láokǔgōnggāo еңбегі үшін марапаттаулар.

【劳累】 láolèi жүдеп-жадау; қажу; қалжырау; шаршау.

【劳力】 láolì ① 【зат.】 еңбек. ② 【зат.】 еңбек күштері. ③ 〈书〉 【ет.】 еңбекке қабілеттілік.

【劳碌】 láolù 【сын.】 айналысу; әбігерлену; ерекет жасау.

【劳民伤财】 láomínshāngcái күшті де ақшаны да текке кетіру.

【劳模】 láomó 【зат.】 еңбек ері.

【劳神】 láoshén 【ет.】 арыту; бері тарту; жалықтыру; зеріктіру; қажыту; талдыру.

【劳师】 láoshī 〈书〉 【ет.】 әскерлерді шаршату.

【劳师】 【ет.】 众】 láoshīdòngzhòng адамдады қатты әбігерге салу.

【劳什子】 láoshí-zǐ 〈方〉 【зат.】 жоқтан өзге; түкке тұрмайтын.

【劳损】 láosǔn 【ет.】 еңбектен жапа шегіп қалу: 腰肌~ бел бұлшықеттерінің еңбектен ауырып қалуы.

【劳务】 láowù 【зат.】 жұмыс күші; қызмет: ~市场 коммерциялық қызмет.

【劳务费】 láowùfèi 【зат.】 қызметі.

【劳心】 láoxīn 【ет.】 ой еңбегі.

【劳燕分飞】 láoyānfēnfēi айрылу; айрылыс; бөлек тұру.

【劳役】 láoyì ① 【зат.】 барщина. ② 【ет.】 мәжбүрлі еңбек.

【劳逸】 láoyì 【зат.】 еңбек және демалыс.

【劳资】 láozī 【зат.】 еңбек және капитал.

【劳作】 láozuò 【зат.】 қолөнер сабағы.

【唠】 láo [唠叨] (láo·dao) 【ет.】 ашумен ескерту; бажылдау; бимаза ету; күңкілдеп ұрсу; күңкілдеу; миңгірлеу: ~了半天 жарты күн бойы күңкілдеп ұрысты.

【唠】 Láo 唠山, тау атауы.

【镑】 láo 【зат.】 лоуренсий.

【痨】 láo көкірек ауру; құрт ауруы;

өкпе ауруы; өкпе туберкулезі: 肺~ өкпе туберкулезі.

【痨病】 láobing 【зат.】 көкірек ауру; құрт ауруы; өкпе ауруы; өкпе туберкулезі.

【醪】 láo 〈书〉 ① тазартылмаған шарап. ② күшті шарап.

【醪糟】 láozāo 【зат.】 ашып кеткен күріштен жасалған ботқа.

lǎo

老 lǎo ① 【сын.】 кәрі: ~人 кәрі адам.

② қария. ③ 【ет.】 қаза табу; қайтыс болу; өлу: 隔壁前天~了 көршісі алдыңкүні қайтыс болды. ④ бай тәжірибелі. ⑤ 【сын.】 ескі: ~朋友 ескі дос. ⑥ 【сын.】 көне; көнерген: ~机器 көнерген машина. ⑦ 【сын.】 бұрынғы; ескі: ~地方 бұрынғы жер.

⑧ 【сын.】 аса пісіп кеткен; қатты пісіп кеткен; өте піскен; тым пісіп кеткен; ылбыраған: 菜太~了 көкөніс тым пісіп кетіпті. ⑨ 【сын.】 әккі; басалқылы; көнігі; тәжірибелі. ⑩ азғындау; дегенерация (ағзаның биологиялық және психикалық белгілерінің тозуы азғындауы). ⑪

【сын.】 қою(түс): ~红 қою қызыл. ⑫

副 бұрын: ~没见他了他 оны көрмегелі көп болды. ⑬ 副 үнемі; әрдайым; әрқашан. ⑭ 副 тым; өте: ~早 тым ерте. ⑮ 【сын.】 ең кіші: ~儿子 ең кіші баласы. ⑯ (Lǎo) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【老嫗】 lǎo'āo 〈书〉 【зат.】 кемпір.

【老八板儿】 lǎobābǎnr 〈方〉 ①

【сын.】 ерегіспе; қасарушы; қиқар; қисық; қыңыр. ② 【зат.】 консерватор.

【老八辈子】 lǎobābèi-zǐ 〈口〉 ескірген; көнерген: 这是~的话了, 没人听了 Мынау көнерген сөздер, адам тындай алмайды.

【老百姓】 lǎobǎixìng 【зат.】 қарапайым халық.

【老板】 lǎobǎn 【зат.】 ① қожайын; басқарушы; иегер. ② ескі басылымдар.

【老板娘】 lǎobǎnniáng 【зат.】 бәйбіше; бибі; қожайын; үй иесі әйел.

【老半天】 lǎobàntiān ұзақ: 怎么才来, 我们等你~了 қалайша келіп қалдым, біз сені ұзақ күтіп тұрмыз.

【老伴】 lǎobàn (~儿) 【зат.】 ерлі-зайыптылар.

【老鸨】 lǎobǎo 【зат.】 жезөкшелер үйінің асыраушысы.

【老辈】 lǎobèi 【зат.】 ① (~儿) бұрынғы кездер; алдыңғы кездер: 他家~都是木匠 бұрынғы кездерде оның отбасында барлығы ағаш ұсталары болған. ② арғы ата; ата-баба.

【老本】 lǎoběn (~儿) 【зат.】 ①

алғашқы капитал; негізгі капитал: 做生意赔了~ бизнес жасау алдымен негізгі капиталды шығындау. ② бұрынғы сәттіліктер; алдыңғы жетістіктер: 要学习新知识, 光靠~不行 Жаңа білімдерді оқу керек, бұрынғы жетістіктерге сеніп жүре беруге болмайды.

【老鼻子】lǎobí·zi 〈方〉【сын.】 сансыз көп: 书市上的书可~了 кітап базарында кітаптар өте көп.

【老表】lǎobiào【зат.】① бөле; жиен; немере аға. ② ептеш; жолдас; жора. ③ 〈方〉 ауылдас; елдес; жерлес.

【老病】lǎobing①【зат.】 ескі ауру; бұрыннан бар уару: 天一冷, ~就犯 Күн суық болса бұрынғы ауруым бірден козады. ②【ет.】 кәрі әрі наукас адам.

【老伯】lǎobó【зат.】 ағатай.

【老财】lǎocái【зат.】 алпауыт; бай; байбатша.

【老巢】lǎocháo【зат.】 ін; ұя; апан: 捣毁土匪的~ қарақшылар апанын бұзу.

【老成】lǎochéng【сын.】 байсал; байсалды; байыпты; салауатты; салмақ; салмақты.

【老成持重】lǎochéngchízhòng байсалды әрі салмақты.

【老诚】lǎochéng【сын.】 адал; ақкөңіл; шын; қарапайым; сыпайы: 他是个~孩子, 从来不说谎话 Ол өте ақкөңіл бала, ешқашан өтірік айтып көрмеген.

【老粗】lǎocū(~儿)【зат.】 дөрекі; дүние көрмеген; мәдениетсіз; ысылмаған.

【老搭档】lǎodādàng【зат.】 дөрекі; дүние көрмеген; мәдениетсіз; ысылмаған; жолдас.

【老大】lǎodà①〈书〉【сын.】 кәрі; қарт; қартайған. ②【зат.】 ең үлкен ұл; ең үлкен аға. ③〈方〉【зат.】 кеме капитаны; шеф. ④【зат.】 банда бастығы. ⑤副 өте; тым: ~不高兴 қатты қуанған жоқ.

【老大不小】lǎodàbùxiǎo өсу; үлкею; есею: 他~的了, 还跟孩子似的 Ол есейген, бірақ әлі бала сияқты.

【老大难】lǎodànnán【сын.】 мерзімі жеткен; уақыты келген: ~问题 мерзімі жеткен мәселе.

【老大娘】lǎodà·niáng【зат.】 әже; әжетай.

【老大爷】lǎodà·yé【зат.】 аға.

【老旦】lǎodàn【зат.】 кемпір ампуласы.

【老当益壮】lǎodāngyìzhuàng қартайғанына қарамастан қуатты болу.

【老到】lǎo·dào【сын.】① тәжірибелі. ② тәжірибеге ие; бояуы сіңген.

【老道】lǎodào〈口〉【зат.】 даос.

【老底】lǎodǐ(~儿)【зат.】① көзі жетушілік; сенушілік; сенімділік. ② асқан қайрат; батырлық; ерлік; қаһармандық.

【老弟】lǎodì【зат.】 досым; інішек.

【老调】lǎodiào【зат.】① баяғыдан айтылып келе жатқан сөз; ескі жыр. ② ескі әуен.

【老调重弹】lǎodiàochóngtán баяғыдан айтылып келе жатқан сөз; ескі жыр.

【老掉牙】lǎodiàoyá【сын.】 кокска тастауға-ақ жарайды.

【老爹】lǎodiē〈方〉【зат.】 аға.

【老豆腐】lǎodòu·fú【зат.】 тұздалған бұршақ сүзбесі.

【老坟】lǎofén【зат.】 аға-бабалар бейіттері.

【老夫】lǎofū〈书〉【зат.】 мен- қария өзін айтқанда қолданады.

【老夫子】lǎofūzǐ【зат.】① ұстаз; мұғалім. ② кенешші. ③ тақуа (уақ-түйек ережені сақтағыш адам).

【老赶】lǎogǎn дөрекі; дүние көрмеген; мәдениетсіз; ысылмаған.

【老干部】lǎogǎnbù【зат.】 ветеран кадрлар.

【老疙瘩】lǎogē·da【зат.】 ең кіші кызы немесе ұлы.

【老公】lǎogōng【зат.】 әтек; евнух.

【老公】lǎo·gōng【зат.】 күйеу; ақсақал; бабай; кәрі; қария; қарт; шал.

【老公公】lǎogōng·gōng【зат.】① аға. ② қайын аға.

【老姑娘】lǎogū·niang【зат.】① кәрі қыз. ② үйдегі ең кіші қыз.

【老古董】lǎogǔdǒng【зат.】① көне зат; антиквариат. ② көне заман адамы; жоғары ұрпақ адамы.

【老鸱】lǎo·guī〈方〉【зат.】 қарға.

【老汉】lǎohàn【зат.】① шал; қарт; қария; ақсақал. ② мен.

【老好人】lǎohǎorén〈口〉【зат.】 майысқақ мейірімді адам.

【老狐狸】lǎohú·li【зат.】 кәрі қу; кәрі түлкі.

【老虎】lǎohǔ【зат.】 жолбарыс.

【老虎凳】lǎohǔdèng【зат.】 лаохудың азаптау құралы.

【老虎机】lǎohǔjī【зат.】 ойын автоматы.

【老虎钳】lǎohǔqián【зат.】① қысқыш. ② атауыз; кемпірауыз; қысқаш; тістеуік.

【老虎灶】lǎohǔzào〈方〉【зат.】 су қайнататын бак.

【老花眼】lǎohuāyǎn【зат.】 қариялық көріпкелдік.

【老化】lǎohuà【ет.】① қартаю: 人口~ халықтың қартаюы. ② ескіру; көнеру: 知识~ білімнің ескіруі.

【老话】lǎohuà【зат.】① ескі мақал:

这是很有道理的一句~ бұл өте әділ ескі мақал. ②(~儿)өткен туралы әңгіме.

【老皇历】lǎohuáng·lì【зат.】 ескі; бірыннан қолданылып келе жатқан: ~情况变了 бұрынғы жағдай өзгерді.

【老黄牛】lǎohuángniú【зат.】 беріліп жұмыс істейтін адам.

【老几】lǎojiǐ【зат.】① үлкендігі бойынша қайсысы. ② қайдан келген; қайдан тап болған: 我不行, 在他们中间我算~? Мен келіспеймін, олардың арасында мен қайдан ғана тап болдым?

【老驥伏枥】lǎojìfú·lì қарт болса да жан жастығын сақтап қалған.

【老家】lǎojiā【зат.】① туған үй. ② туған жер; отан: 我~是湖南 менің туған жерім Хунань.

【老家儿】lǎojiār〈方〉【зат.】 аға-ана.

【老奸巨猾】lǎojiānjùhuá кәрі қу түлкі.

【老茧】lǎojiǎn“老趼” мағынасында.

【老趼】lǎojiǎn【зат.】 күс; қол ойылу; аяқ қажалу; сүйел.

【老江湖】lǎojiānghú【зат.】 көпті көрген; қу мүйіз; ысылған (адам).

【老将】lǎojiàng【зат.】 ардагер; майталман: ~出马, 一个顶俩 бір өзі екеу үшін жұмыс істейтін майталман.

【老景】lǎojǐng【зат.】 кәрілік; қариялық; қарттық; қарылық; шалдық.

【老境】lǎojìng【зат.】① қарылық; қариялық; кәрілік; қарттық: 渐入~ кәрілікке жақындау. ② кәріліктегі жағдай.

【老酒】lǎojiǔ〈方〉【зат.】 біраз сақталған күріш шарабы.

【老辣】lǎolà【сын.】① қатал; қатаң; ызғарлы: 手段~ қатаң шара. ② әккі; басалқылы; кәнігі; тәжірибелі.

【老老】lǎo·lǎo“姥姥” мағынасында.

【老例】lǎolì【зат.】 оқиға; өнеге; өнеге боларлық жағдай; өткенде орын алған; үлгі боларлық; үлгілі іс.

【老脸】lǎoliǎn【зат.】① бет; жүз. ② арсыз; ұятсыз.

【老练】lǎoliàn【сын.】 әккі; басалқылы; кәнігі; тәжірибелі: 他年纪不大, 处事却很~ оның жасы үлкен емес, бірақ жұмыс жүргізуі өте тәжірибелі.

【老林】lǎolín【зат.】 қалың орман; қалың тоғай; ну тоғай: 深山~шалғай таудағы қалың орман.

【老齡】lǎolínɡ【сын.】 көне; кәрі; қарт: ~大学 қарт университет.

【老路】lǎolù【зат.】 ескі жол; көне жол.

【老妈子】lǎomā·zǐ【зат.】 қызметкер; кәнізак; малай әйел.

【老马识途】lǎomǎshítú әккі; басалқылы; кәнігі; тәжірибелі.

【老迈】lǎomài【сын.】 қартайған; қаусаған.

【老帽儿】lǎomào (方) 【зат.】 ауылда тұратын; ауылдық.
 【老谋深算】lǎomóushēnsuàn алды-артын байқағыш; алды-артын ойлаған; алды-артын ойлағыш; мұқият; сақ.
 【老衲】lǎonà (书) 【зат.】 кәрі монах.
 【老奶奶】lǎonǎi-nai 【зат.】 ① үлкен әже. ② әже; әжетай.
 【老年】lǎonián 【зат.】 кәрілік; қарттық.
 【老年斑】lǎoniánbān 【зат.】 кәрілік түйіндіктері.
 【老年间】lǎoniánjiān 【зат.】 әлдеқашан; бұрын.
 【老年性痴呆】lǎoniánxìngchīdāi қартайып алжу.
 【老娘】lǎoniáng 【зат.】 ① кәрі ана. ② (方) әйел.
 【老娘】lǎoniáng 【зат.】 ① (口) кіндік шеше. ② (方) қатын; әйел.
 【老娘们儿】lǎoniáng-menr (方) 【зат.】 ① әйелдер. ② әйел, қытын: 他~病了 оның әйелі науқастанып қалыпты.
 【老牛破车】lǎoniúpòchē тасбақаша жүру.
 【老牛舐犊】lǎoniúshídú балаларын еркелету.
 【老农】lǎonóng 【зат.】 кәрі шаруа; қарт диқан.
 【老牌】lǎopái (~儿) ① 【зат.】 атақты сауда маркасы; танымал тауар. ② 【сын.】 ескі сән; ескі модалық.
 【老派】lǎopài (~儿) ① 【сын.】 кертартпа; консерваторлық. ② 【зат.】 ескі сән; ескі модалық: ~人 ескі сәнді адам.
 【老婆】lǎo-pō (口) 【зат.】 әйел; қатын.
 【老婆婆】lǎopó-pō (方) 【зат.】 ① әже. ② қайын ене.
 【老婆儿】lǎopó (方) 【зат.】 кемпір.
 【老婆子】lǎopó-zǐ 【зат.】 ① кәрі шешей; кемпес; кемпір. ② кемпір.
 【老气】lǎo-qì 【сын.】 ① байсал; байсалды; байыпты; салауатты; салмақ; салмақты: 别看他年纪小, 说话倒很~ Оны кішкентай деп қарама, сөздері өте байсалды. ② ескі фасон.
 【老气横秋】lǎoqìhéngqiū ① асқақ; кекірейген; менменшіл; өр көкірек; паң; тәкаппар. ② жаны кәртейген.
 【老前辈】lǎoqiánbèi 【зат.】 алда өткен; алдағы өткен; бастамашы; жол салушы; негізін қалаушы; негізін құрушы; ізашар.
 【老亲】lǎoqīn 【зат.】 ① бұрынғы туыстар. ② қартайған аға-ана.
 【老区】lǎoqū 【зат.】 бұрынғы босатылған аймақтар.
 【老拳】lǎoquán 【зат.】 жұдырық: 饱以~ ұрып тастау.

【老人】lǎo-rén 【зат.】 ① қария; қарт; ақсақал. ② аға-ана.
 【老人斑】lǎorénbān 【зат.】 кәрілік белгілері.
 【老人家】lǎo-rén-jia (口) 【зат.】 ① мырза; мәртебелім: 他~ ұлы мәртебелім. ② анашым; әкешім: 你们~今年有七十了吧? Сіздер биыл жетпіске келесіздер ғой?
 【老人星】lǎorénxīng 【зат.】 канопус.
 【老弱残兵】lǎoruòcánbīng қаусаған мүгедек адамдар.
 【老少】lǎoshǎo 【зат.】 жас та кәрі де.
 【老身】lǎoshēn 【зат.】 мен – қарт адам өзін айтқанда.
 【老生】lǎoshēng 【зат.】 мейірімді шал ролі.
 【老生常谈】lǎoshēngchángtán баяғыдан айтылып келе жатқан сөз; ескі жыр.
 【老师】lǎoshī 【зат.】 ұстаз; мұғалім.
 【老师傅】lǎoshī-fu 【зат.】 ұста; ұстаз.
 【老实】lǎo-shì 【сын.】 ① адал; ақ; таза; шынайы: 当~人, 说~话, 办~事 шынайы болу, шындықты айту, адал іс жасау. ② зиялы; менменсімейтін; мақтанбайтын; сыпайы; қарапайым. ③ ақылсыз; жетесіз.
 【老实巴交】lǎo-shì-bājiāo 【сын.】 адал; ақиқатшыл; әділ; әділетшіл; шыншыл: 他是个~的人 ол әділ кісі.
 【老式】lǎoshì 【сын.】 ескі сән; ескі модалық: ~家具 ескі сәнді жиһаз.
 【老视】lǎoshì 【зат.】 пресбиопия (көз аккомодациясының кәріліктен әлсіреуі).
 【老是】lǎo-shì (口) 副 үнемі; әрқашан.
 【老手】lǎoshǒu (~儿) 【зат.】 майталман; ұста.
 【老寿星】lǎoshòu-xīng 【зат.】 ① қарт адам; ақсақал; қария. ② ұзақ өмір құдайы.
 【老鼠】lǎoshǔ 【зат.】 тышқан, егеуқұйрық.
 【老鼠过街, 人人喊打】lǎoshǔguòjiē, rén-rénhǎndǎ барлық адамның жеккөрініші.
 【老死】lǎosǐ 【ет.】 өз өлімімен өлу.
 【老死不相往来】lǎosǐbùxiāngwǎnglái өлгенше байланыс жасамау.
 【老太婆】lǎotàipó 【зат.】 кемпір.
 【老太太】lǎotài-tai 【зат.】 ① кәрі ханым; мадам; әже. ② ана; шеше; шешей.
 【老太爷】lǎotàiyé 【зат.】 ① кәрі мырза. ② аға; әкетай; қосағасы; отағасы.
 【老态龙钟】lǎotàilóngzhōng қаусаған кейіп.
 【老汤】lǎotāng 【зат.】 ескі сорпа.
 【老套子】lǎotào-zǐ 【зат.】 баяғыдан айтылып келе жатқан сөз; ескі жыр.
 【老天爷】lǎotiānyé 【зат.】 Құдай;

Алла; Жаратушы: ~, 这是怎么回事儿! Жаратушым, бұл не көрсеткенің!
 【老头儿】lǎotóu (方) 【зат.】 қартаң.
 【老头儿鱼】lǎotóuyú 【зат.】 қарт; шал.
 【老头子】lǎotóu-zǐ 【зат.】 ① қария; қарт. ② шал. ③ қаста бастығы.
 【老外】lǎowài (口) 【зат.】 ① қария ролін сомдау. ② шет елдік.
 【老顽固】lǎowángù 【зат.】 ескішіл; кертартпа; консерватор.
 【老翁】lǎowēng (书) 【зат.】 шал; қарт; қария.
 【老弦】lǎoxián 【зат.】 ең жуан ішек.
 【老乡】lǎoxiāng 【зат.】 жерлес; елдес.
 【老相】lǎo-xiàng 【сын.】 өз жасынан үлкен көріну: 他长得有点儿~ Ол кішкене есейіп өз жасынан үлкен көрінеді.
 【老小】lǎoxiǎo 【зат.】 жас та кәрі де: 一家~ отбасы мүшелері.
 【老兄】lǎoxiōng 【зат.】 досым; жолдас; ағатай; інішек.
 【老羞成怒】lǎoxiūchéngnù үстінен күлгенінен ашуланып кету.
 【老朽】lǎoxiǔ ① 【сын.】 қартайған; қаусаған: ~无能 қаусаған бейшара. ② 【зат.】 мен – қарт өзін айтқанда.
 【老鸹】lǎoyā (方) 【зат.】 қарға.
 【老眼昏花】lǎoyǎnhūnhuā қартайғанда көздің бұлдырауы.
 【老爷】lǎo-yē ① 【зат.】 бай-мырза; байбатша; шонжар. ② 【зат.】 мырза; қожайын. ③ “姥爷” мағынасында. ④ 【сын.】 көне стиль: ~车 көне стильдегі көлік.
 【老爷们儿】lǎoyé-menr (方) 【зат.】 ① ер адам; ерлер. ② ер; еркек; жұбай; күйеу; отағасы: 她~在外地做买卖 Оның күйеуі шет елде сауда жасайды.
 【老爷爷】lǎoyé-yē 【зат.】 ① арғы ата. ② аға; әкетей.
 【老爷子】lǎoyé-zǐ (口) 【зат.】 ① аға; әкетай; қосағасы. ② аға; қария.
 【老一套】lǎoyītào 【зат.】 ескіні қайталай беру; көне.
 【老鹰】lǎoyīng 【зат.】 кезқұйрық; қарақұс; лашын.
 【老营】lǎoyīng 【зат.】 ① лагерь; база; казарма. ② апан; іш; ұя.
 【老油条】lǎoyóutiáo 【зат.】 «老油子» мағынасында.
 【老油子】lǎoyóu-zǐ 【зат.】 көпті көрген; қу мүйіз; ысылған.
 【老幼】lǎoyòu 【зат.】 үлкен де кіші де кәрі де жас та.
 【老子世故】lǎoyóushìgù күнделікті мәселелерде тәжірибесі мол.
 【老玉米】lǎoyùmǐ (方) 【зат.】

жүгөрі.

【老姬】lǎoyù 〈书〉【зат.】ебе; кемпір.

【老丈】lǎozhàng 〈书〉【зат.】ақсақал; кәрия; кәрия; қарт; шал.

【老账】lǎozhàng 【зат.】① бұрынғы қарыздар: 陈年~ кәріліктегі бұрынғы қарыздар.② ескі есеп-қисап.

【老者】lǎozhě 〈书〉【зат.】ақсақал; кәрия; кәрия; қарт; шал.

【老着脸皮】lǎozheliǎnpí шімірікпей; ұялмай.

【老子】lǎo·zi 〈口〉【зат.】① әке.② мен-қарт өзін айтқанда: ~就是不怕 мен тек қорықпаймын!

【老字号】lǎozì·hào 【зат.】атақты сауда фирмасы; бұрыннан келе жатқан фирма.

【老子天下第一】lǎozitīānxiàdìyī өзін ерекше деп есептеу.

【老总】lǎozǒng 【зат.】① қызметтегі мырза.② бастық; басшы.

【老祖宗】lǎozǔzōng ата-бабалары; арғы аталары.

【佬】lǎo адам; кісі; мәмілешіл: 阔~ алпауыт, бай, байбатша, бай адам; 美国~ янки.

【姥姥】lǎo·lǎo 【зат.】① нағашы әже.② 〈方〉 кіндік шеше.

【姥爷】lǎo·ye 【зат.】нағашы ата.

【佬】lǎo 【зат.】родий (күмістей жарқыраған жұмсақ ақ металл).

潦 lǎo 〈书〉① нөсер жауын.② сел; сел жүру; су басу; тасқын; тілсіз жау.

lào

【烙子】lào·zi 【зат.】① тоқылған дорба; тоқылған қалта.② қалбағай; ораушы; ұршық (жіпті).

唠唠 lǎo 〈方〉【ет.】айту; деу; сөйлеу; көп сөйлеу; мылжындау; шатпақтау; әңгімелесу; әңгіме өткізу; кеңесу; кеңес өткізу; сұхбаттасу: 有话慢慢~ айтарын бар болса, асықпай айт|几个青年同志在一起~得很热闹 бірнеше жас жолдастар бірігіп қызу әңгіме жүргізді.

【唠扯】lǎo·che 〈方〉【ет.】әңгіме; кеңес; сұхбат; бос сөз; былшыл; мылжын; шатпақ: 来, 咱们坐下~~ кел, екеуміз отырып әңгімелесейік..

【唠嗑】lǎokē (~儿) 〈方〉【ет.】өсек айту; өсек айтумен шұғылдану; сыпсыңдау; біраз сөйлеп мылжындау; шүйіркелесіп алу; сыпылдау: 昨天我跟我大哥唠了会儿嗑 / кеше мен ағаммен біраз әңгіме айттық.

【烙】lào 【ет.】① тегістеу; үтіктеу; қырғысын жазып тегістеу: ~衬衣 іш киімді үтіктеу; |~衣服 киімнің қырғысын жазып тегістеу.② пешке пісіру; пісіру; қуыру: ~几张饼 бірнеше құймақ пісіру.

【烙饼】lào·bǐng 【зат.】пісірілген жұқа нан; тандыр нан; шеппек.

【烙花】lào·huā 【ет.】белгі; таңба; марка.

【烙铁】lào·tiē 【зат.】① үтік.② дәнекерлегіш; дәнекерлейтін аспап.

【烙印】lào·yìn 【зат.】бажы; таңба (малдың терісіне немесе мүйізіне салынған белгі, таңба); белгі: 打上~ таңба басу; 给牲口打~ малға таңба басу; малды таңбалау.

【涝】lào① 【ет.】малмандай болу; су өтіп кету; басу; су басу; су басып кету; су жайылып кету: 防~ егістің су басып кетуін болдырмау; |庄稼~了 егін су астында қалды.② 【зат.】су: 排~ суды бұрып жіберу.

【涝害】lào·hài 【зат.】егін су жайылып кетуі.

【涝灾】lào·zāi 【зат.】сел; сел жүру; су басу; тасқын; тілсіз жау; тасу; тасыту.

【落不是】lào·bù·shì кінәлі болу; сөггіс; ұрыс есту.

【落价】lào·jià (~儿) 【ет.】бағаның түсуі.

【落架】lào·jià 〈方〉【ет.】күйреуге ұшырау; жұрдай болу; кедейлену; ойсырау.

【落忍】lào·rěn 〈方〉【ет.】өзін ыңғайсыз сезіну.

【落色】lào·shǎi 【ет.】күңгірттену; ону; өзгеру: 洗后~ жуғаннан кейін киім онады.

【落枕】lào·zhěn 【ет.】мойына суық тигізіп алу; сырқырау.

【落子】lào·zi 【зат.】① 〈方〉эстрада (көпшілік алдында артистер шығып ойнайтын биік орын): ~馆 халық театры; эстрада.② тіршілік етуге керек қаржы; күнелтуге керек қаржы.

【楞】lào① 【зат.】сүйреткі; сүйретпе (айдаған жерді тегістейтін құрал).②

【ет.】ысыра жиғыш; ысырма (шөп, сабанды, шөмеле, күделерді ысырып жинайтын құрал).

【酪】lào① айран; қатық; ұйыған сүт: ~素 казеин (сүтте болатын ақуыз зат).② кисель: 杏仁~|核桃~ жаңғақтан жасалынған кисель.

【嫖】lào 嫖毒 (Lào'ái), Чжанго кезіндегі Цинь адамы.

lè

【肋】lè [肋臑] (lè·de 又 lè·te) 〈方〉【сын.】қалай болса солай; ұқыпсыз; салақ (киімге қатысты).

【嘞】lè [嘞嘞] (lè·le) 〈方〉【ет.】сөйлеу; көп сөйлеу; мылжындау; шатпақтау: 他最能~~ Ол сөйлеуге епті.

lè

【伪语】lè·yǔ 【зат.】сөз тізбегі; сөз тіркесі.

【叻】lè Сингапур; Малайя.

【乐】lè① 【сын.】жайрандау; қуану; масаттану; мәз болу; сүйіну; шаттану; көңіл ашу; көңіл көтеру; көңіл сергіту; уақытты шаттықпен өткізу: ~事 қуанышты оқиға; |他~极了 Ол қатты қуанышты.② 【ет.】күлу: 他说了个笑话把大家逗~了 Ол күлкілі әңгіме айтып бәрін күлдірді.④ (Lè) 【зат.】Фамилия (与 Yuè 不同姓).

【乐不可支】lè·bù·kě·zhī адам айтқысыз шаттыққа бөлену.

【乐不思蜀】lè·bù·sī·shǔ қуанышты күн өткізген уақытта уйге қайтуды ұмыту (әлемнің бәрін ұмыту).

【乐此不疲】lè·cǐ·bù·pí әрқашанда қуанып, қуанышта барлық шаршағанды ұмыту.

【乐得】lè·de 【ет.】қол-ақ; пайдалы: 急什么, ~先听听别人的意见 Асығып қажеті бар ма, қол-ақ басқа адамдардың ойларын тындап кетейік. Асығып несі бар, нәліктен басқа адамдардың ойларын тындап кетпеске. |我~这样办 Ал маған пайдалы дәл осылай істеген.

【乐观】lè·guān 【сын.】оптимизм (дүниеге үміт көзімен, сеніммен қараушылық, үмітсіздіктен аулақ болушылық): ~的人 оптимист (дүниеге сеніммен шаттана қараушы); |~的看法 оптимистік көзқарас.

【乐呵呵】lè·hē·hē (~的) 【сын.】ашық жүзді; жайдары; көңілді; қабақ шытуды білмейтін; көңілді; қуанарлық; қуанған; қуанышты.

【乐和】lè·he 〈方〉【сын.】көңілді; тамаша; қызық; қызықтыратын; жайдарылық; көңіл ашықтық; көңіл көтеріңкілік; сауық-сайран; шаттық: 日子过得挺~ күн өте көңілді өтті.

【乐极生悲】lè·jí·shēng·bēi қуанышпен бірге қайғы өкшелей жүреді.

【乐趣】lè·qǔ 【зат.】ғанибет; қуаныш; қуаныштылық; мәре-сәре; мейрам; мерей; сүйініш; шаттық: 工作中的~ еңбек қуанышы; |生活~ өмір қызығы.

【乐善好施】lè·shàn·hào·shī адамдарға көмектесіп, көп жақсылық жасау.

【乐事】lè·shì 【зат.】қуанышты оқиға.

【乐陶陶】lè·tāo·tāo 【сын.】әзілқойлық; жайдарылық көңілділік; жайнақылық; жайтандау; көңілділік; қуаныштылық; шаттық; көңілді.

【乐天】lè·tiān 【ет.】аржайы; жайнақы; жарқын; шат: ~派 аржайы адам; жайнақы адам; оптимист (дүниеге сеніммен шаттана қараушы).

【乐天知命】lè·tiān·zhī·mìng өз

тағдырына разы болу.

【乐土】lè tǔ【зат.】бейіш; жаннат; жәннәт; жерұйық; жұмақ; пейіш; арман еткен өлке; арман еткен жер.

【乐意】lè yì①【ет.】қалап; қуана-қуана; жақсы көру; жарату: 大家都~这样做 Осыған барлығы қуана-қуана барады; 我~这样,你別管 Маған осылай ұнайды, сен оған кіріспе. ②

【сын.】разы; риза; ырзакөңілді; қуанарлық; қуанған; қуанышты; мәз; шат: 听了你的话,他很不~ Ол сені тындағаннан кейін, саған риза болмаған сияқты.

【乐于】lè yú【ет.】қалап; қуана-қуана; сүйсініп; рақаттанып: ~【шыл.】人 әрқашанда досыма көмектесуге дайынмын; қуана-қуана көмектесемін досыма.

【乐园】lè yuán【зат.】алаң; жаннат: 儿童~балалар алаңы; 人间的~ жер жаннаты.

【乐滋滋】lè zī zī(~的)【сын.】қуана; қуанышты; сүйіне; шат; көңілді: 心里~的 жанында, жүрегінде қуанышты болды.

【乐子】lè·zi〈方〉【зат.】① қуаныш; мәре-сәре; мейрам; мерей; сүйініш; шаттық. ② ажуа; зәк; келеке; келемеж; күлдіргі; мазақ; мысқыл; сықак; тәлкек.

【泐】lè〈书〉① қабат-қабат болу; қат-қабат бөлініп шығу; қат-қат жіктелу; қабаттану; қабаттарға бөліну. ② жазу; жазбаша хабар беру: 手~ өз қолымен жазу. ③→“勒2”(lè).

【勒】-lè①〈书〉жүген. ②【ет.】тартып әкелу; тартып жеткізу; жүгендеу; созу; тарту: ~住马 шылбырды тартып атты тоқтату. ③ қиянатпен алу; қорқытып алу; зорлау; қыстау; мәжбүр ету: ~令 мәжбүрлі түрде; |~派 мәжбүрлемелі салу; |~索 қорқытып алу. ④ (Lè)【зат.】Фамилияға қолданылады.

【勒】-2lè〈书〉ырналу; қырнату; қырнау; нақыштап істеу; нақыш салу; нақыштау; ойып істеу; ою: ~石 таста нақыштау.

【勒】-3lè【мөл.】люкс (жарықты өлшем бірлігі).

【勒逼】lè bī【ет.】өтіндіру; күшпен мәжбүр ету.

【勒克斯】lè kè sī【мөл.】люкс (айрықша жайлы жабдықталған бөлме; жоғары сапада, дәрежеде қызмет көрсету).

【勒令】lè lìng【ет.】мәжбүрлі түрде; қатаң түрде бұйрық беру: ~停业 мәжбүрлі түрде жауып тастау.

【勒派】lè pài【ет.】мәжбүрлемелі салу: ~税款 мәжбүрлемелі салық салу.

【勒索】lè suǒ【ет.】қиянатпен алу;

қорқытып алу; сойып алу: ~钱财 қорқытып ақша алу.

【勒抑】lè yì【ет.】① бағаны төмендету. ② күштеп алушылық; қорқытып алушылық және бұлтартпау.

【勒诈】lè zhà【ет.】қиянатпен алу; қорқытып алу.

le

了·le【шыл.】① етістік пен сын есімнің соңынан келіп істің аяқталғанын білдіреді. ② сөйлемнің соңынан келіп белгілі бір жаңа жағдайдың туылғандығын білдіреді: 下雨~ жаңбыр жауды; |春天~ көктем келді; |他吃了饭~ Ол тамақ ішіп болды; |今天去不成~ Бүгін кетіп қала алмаймыз. ③ таным, пайым, пікірдегі өзгерісті білдіреді: 我现在明白他的意思~/ мен оның ойын енді ғана түсіндім. ④ кузауды, бұйыруды, насихаттауды білдіреді: 走~, 走~, 我们不能再等~/ / кеттік! Кеттік! Біз күтпейік енді! 你们别再说这个~ Енді бұл жайында айтпаңдар!

lèi

【勒】lèi【ет.】қыса түсу; тарта түсу; тартып байлау; шалу: ~紧腰带 белді буу; |用绳子~紧些 жіппен мықтылап тартып байлау.

【勒掙】lèi·kèn〈方〉【ет.】шек қойып отыру; шектеп отыру.

【勒死】lèi·sǐ〈方〉【ет.】буындырып өлтіру; буындырып тастау.

lèi

【累累】lèi·lèi〈书〉【сын.】бірнеше рет; дүркін-дүркін; жүз қабат; жүз рет; қайта-қайта.

【累累】2lèi·lèi〈书〉【сын.】үйіп тастау; үймелеу.

【累赘】(累坠)lèi·zhuì①【сын.】масыл; масылдық; машақат; ауыртпалық; салмақ; көп сөзділік; сөзуарлық; сөзшендік: ~事儿 қиындық келтіретін жұмыс; 成为~ масыл болу. ②【ет.】ауыртпалық түсіру; қиындық келтіру; салмақ салу.

③【зат.】масыл; масылдық; машақат; ауыртпалық; салмақ; : 路上拿着这么个行李,真是~ мындай ауыр жүк жолға үлкен ауыртпалық береді. 雷 léi①【зат.】күн күркіреу: 打~ күн күркіреп тұр|春~ көктемгі күн күркіреуі. ②(Léi)【зат.】Фамилияға қолданылады.

【雷暴】léi·bào【зат.】найзағай.

【雷场】léi·chǎng【зат.】миналы дала (мина қойылған жер).

【雷池】Léichí【зат.】мәре; өліара; шек; шекара.

【雷达】léidá【зат.】радар (радио толқындары арқылы күн бүркеу уақытта алыстағы түрлі нысандардың тұрған орнын білдіретін жабдық). [英 radar]

【雷达兵】léidábīng【зат.】радиометрист.

【雷达站】léidázhàn【зат.】радиолокациялық станция.

【雷电】léidiàn【зат.】электр разряд.

【雷动】léidòng【ет.】: 掌声~ ду етіп соғылған шапалақ.

【雷佛奴耳】léifónuěr риванол.

【雷公】Léiqōng【зат.】жайатқыш.

【雷汞】léigōng шатырлауық сынап.

【雷管】léiguǎn【зат.】детонатор; оталдырғыш; пілте (дүмпітіп жару үшін қолданылады; капсюль (оқталған патрондар ішіндегі дәріні тұтандыру үшін ұрудан тұтанатын жарылғыш заты бар қалпақша); жарғыш; жарушы; жарып кетуші.

【雷击】léijī【ет.】жай түсу; нашағай түсу.

【雷击机】léijī торпеда тастағыш (торпеда тастайтын ұшақ).

【雷鸣】léimíng【ет.】күннің күркілі; күннің күркіреуі.

【雷区】léiqū【зат.】миналы дала (мина қойылған жер).

【雷声大, 雨点小】léishēng dà, yǔdiǎnxiǎo күн күркіреп тұр, ал жаңбыр тамшылап тұр.

【雷霆】léitíng【зат.】① күн күркіреп шатырлау. ② қатты ашу, ыза: 大发~ (大怒) ашу кернеп кету.

【雷霆万钧】léitíng wàn jūn күш; күштілік; қуат; қуаттылық; күдірет; күдіреттілік; әлеуетті; күшті; қалың; қарымды; қуатты; пәрменді: 以~之力 бар күш қуатымен.

【雷同】léitóng【ет.】айырмасыз; барабар; бірдей; біркелкі; бейнелі; зәлігтес; іспеттес; іспетті; ұқсас; үйлес.

【雷雨】léiyǔ【зат.】найзағай; найзағайлы жауын-шашын.

【雷雨计】léiyǔjì【зат.】бронтограф.

【雷雨云】léiyǔyún【зат.】найзағайлы бұлт; түнерген кара бұлт.

【雷阵雨】léizhènyǔ【зат.】найзағай жауынмен.

【蓼】lèi〈书〉кәрзеңке; себет; қоржын.

【螺】léi 螺祖 (Léizǔ), Лай цзу (мифтік Хуанди арғы атаның әйелі, жібек шаруашылығының негіз салушы ретінде қастерлеген).

【螺】léi [螺继] (léixiè)〈书〉【зат.】бұғау; кісен; шынжыр.

【擂】léi【ет.】①〈方〉сипау; сылау; ұқалау; үгу; жаншу; талқандау; түю. ②

сабау; соғу; ұрып жығу: ~鼓 дабыл соғу |~了他一拳 оны жұдырығымен соққыға ұшырату.

【碯】 lèi тас лақтыру.

【碯石】 lèishí【зат.】 үйінді тас.

【镭】 lèi【зат.】 радий (жылылық және сәуле қуатын шығаратын металл).

【羸】 lèi①〈书〉 арықтап қалу; арықтау; жоны жұқару; жүдеу; жүрелеу; арып қалу; жадап біту; жадаулану; жүдеп кету: ~弱 | ~瘦.②〈书〉 жалығу; қажу; талу; шаршау; қалжыраған.③ (Lèi)【зат.】

Фамилияға қолданылады.

【羸顿】 léidùn〈书〉【сын.】 жадау; омырайған; тым жүдеу; арықтап біткен.

【羸弱】 léiruò〈书〉【сын.】 азғын; арық; жүдеу: ~的人 арық адам.

【磊】 lèi амфора; құмыра.

lèi

【末】 lèi①ағаш тіс; соқа.② соқаның ұстайтын жері.

【末耜】 lèisì【зат.】 ағаш тіс;соқа.

【谏】 lèi〈书〉①құлпытасағы жазу; эпитафия (құлпытас жазуы — өлген адамның басына қойылатын ескерткішке жазылған жазу).② қабір басындағы сөз.

【垒】 lìèi【ет.】 бастау; қалау; негіз салу; көтеру; салу; тұрғызу: ~猪圈 шошқа қора салу|~墙 қабырғасын салу.

【垒】 lìèi①дуал; үймек (жаудан қорғану үшін қорған түрінде үйілген үймек).②【зат.】 дөңес; төбешік; төмпешік.

【垒球】 lèiqiú【зат.】 бейсбол; софтбол.②былғары доп.

【累】 lìèi→累积: 日积月~ күн өткен сайын жинау.

【累次】 lèicì副 жүз рет; сан рет; талай рет; дүркін-дүркін; қайта-қайта.

【累犯】 lèifàn【зат.】 рецидив (белгілі бір құбылыстың қайталануы).

【累积】 lèijī【ет.】 жию; жинап қою; салу; үйіп қою: ~资金 қаржы жию|把三个月的产【мөл.】~起来 үш айға өнімді бірге жинап қою.

【累及】 lèiji【ет.】 кірістіру; қатыстыру; басты саудаға салу; ~无辜 күнәсіз адамдарды кірістіру.

【累计】 lèiji【ет.】 жиынтықтау; қорыту; жалпы санын шығару; жиынтықтау; қосындылау.

【累教不改】 lèijiàobùgǎi→屡教不改.

【累进】 lèijìn【ет.】 алға басу; озық; прогрессивтік; үдемелі; ілгерінді: ~率 үдемелі мөлшерлеме | ~税 үдемелі салықтар.

【累进税率】 lèijìnshuìlǜ үдемелі салық мөлшерлемесі.

【累累】 lèilèi【сын.】 көптеген; қаптаған; толып жатқан; алуан; жиынтық; көп; көптеген; көптік; қыруар: 罪行~сан жетпейтін қылмыс; 成果~сансыз көп жетістік.

另见 825 页 lèilèi.

【累卵】 lèiǔǎn【зат.】 жағдай; апат; зілзала; қирау: 危如~ апат төніп тұр.

【累年】 lèinián【ет.】 жылдан жылға; бірнеше жыл қатар.

【累世】 lèishì【ет.】 ғасырдан ғасырға; ұрпақтан ұрпаққа: 穷年~жылдар мен ғасырлар бойы.

【磊磊】 lèilèi〈书〉【сын.】 бағтасу; жиылу; үйілу; үсті-үстіне үйілу; топырлану; үйіліп төгілу.

【磊落】 lèiluò【сын.】 ақкөңілдік; адал ниеттілік; ақ көңілділік; ақжүректік; таза жүректілік: 胸怀~ашық және ақкөңілмен.

【蕾】 lèi бітеугүл; гүлдің қауызы; гүлдің түйнегі; гүлшанақ.

【蕾铃】 lèilíng【зат.】 мақтаның қауашағы.

【藟】 lèi〈书〉①есілу; құндақталу.② лиана (шырмауықтың бір түрі).③ →“蕾”.

【瘤】 lèi【зат.】 домбыққандық; кішкентай ісік; ісінгендік.

lèi

【肋】 lèi【зат.】 бет; жақ; шет; ірге: 两~екі жақ|左~сол жақ|~骨 қабырға.

【肋骨】 lèigǔ【зат.】 қабырға; қабырға сүйектер.

【肋间肌】 lèijiān jī【зат.】 қабырға аралығындағы ет.

【肋间神经】 lèijiānshénjīng【зат.】 қабырға аралығындағы тамыр.

【肋膜】 lèimó【зат.】 өкпе қабығы; өкпеқап (өкпенің және көкіректің ішкі бетін қаптап жататын шандыр қабық).

【肋膜炎】 lèimóyán【зат.】 плеврит (өкпе қабының талаурауы).

【肋条】 lèitiáo〈方〉【зат.】①→肋骨.②шошқаның төс еті.

【泪(淚)】 lèi【зат.】 жас; көз жасы: 流~көз жасын төгу|~如雨下 көз жасы көл болу.

【泪痕】 lèihén【зат.】 аққан сұйықтық ізі; көз жасының ізі.

【泪花】 lèihuā(~儿)【зат.】 жас; көз жасы.

【泪囊】 lèináng【сын.】 дакриоцист.

【泪囊炎】 lèinángyán【сын.】 дакриоцистит.

【泪人儿】 lèirén【зат.】 көз жасын төгу.

【泪水】 lèishuǐ【зат.】 көз жасы.

【泪汪汪】 lèiwāngwāng(~的)【сын.】 көзінде жасқа толу

【泪腺】 lèixiàn【зат.】 көз жасы

бездері.

【泪液】 lèiyè【зат.】 көз жасы.

【泪珠】 lèizhū(~儿)【зат.】 көз жасы.

【类】 lèi①【зат.】 түр; қатар.② (Lèi)【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【类比】 lèibǐ【зат.】 аналогия; ұқсастық; үйлестік (заттардың, құбылыстардың, ұғымдардың өзара ұқсастығы).

【类别】 lèibié【зат.】 категория; түр: 商品~тауар категориясы.

【类地行星】 lèidì-xíngxīng жер планетасының тобы.

【类固醇】 lèigùchún【зат.】 стероиды, стериды.

【类乎】 lèihū【ет.】 біреуге ұқсас болу; сол сияқты болу.

【类激素】 lèijīsù【зат.】 қоршаған ортаны ластайтын заттар.

【类木行星】 lèimù-xíngxīng Юпитер планетасының тобы.

【类人猿】 lèirényuán【зат.】 адам тәрізді маймыл; адам тәріздес маймылдар; антропоид; гигинтопитек.

【类书】 lèishū【зат.】 пәндік мәліметші (керек мәліметтерді білдіретін кітап).

【类似】 lèisì【ет.】 сондай; ұқсас; үйлес; бейнелі; зәліттес; іспеттес; іспетті: ~的错误 ұқсас қателік.

【类同】 lèitóng【ет.】 бейнелі; сол сияқты; тәрізді; ұқсас; шырайлас; іспеттес; сондай; үйлес: 样式~.

【类推】 lèituī【ет.】 аналогия; ұқсастық; үйлестік (заттардың, құбылыстардың, ұғымдардың өзара ұқсастығы); аналогия бойынша шығару: 照此~осыны аналогия бойынша шығару;|其余~тағысын тағылар.

【类推法】 lèituīfǎ аналогия әдісі.

【类新星】 lèixīnxīng жаңа ұқсас жұлдыз.

【类型】 lèixíng【зат.】 тип; тұрпат; үлгі.

【累】 lèi①【сын.】 болдыру; қалжырау; шаршау; әбден жалығу; әбден жалығып кету; әбден қажу: 感到很~走得~了.②【ет.】 жалықтыру; қажыту; талдыру; шаршату: 不要~着眼睛 көзді шаршатуға болмайды; |~人的话儿 жалықтыратын жұмыс.③

【ет.】 еңбектену; еңбек ету; еңбек сіңіру; күш салу: 从早到晚~了一天 таң атқаннан кеш батқанға дейін еңбектену.

【累坏】 Lèi huài әбден жалығу; әбден жалығып кету; әбден қажу.

【酌】 lèi〈书〉 вино ішімдігін ішумен құрбан шалу жасау.

【播】lèi қағу; соққылау; соғу: ~鼓 дабыл қағу.

【擂台】lèitái【зат.】шаршы алаң (бокс,сайыс ойын алаңы).

【颞】lèi〈书〉ақау; ақаулық; зиян; көкір; кемшін; кемістік; мүкілік; мін.

lei

【嘞】lei【шыл.】: 好~,我就去. Жақсы, мен қазір барамын; |雨不下了,走~! Жаңбыр қойды,енді жүре берейік!

léng

【陵】léng [峻嶒] (léngcéng)〈书〉【сын.】көрініп тұру; көтерілу; көтеріліп тұру; аспанға шығу; жоғары көтерілу (тауға байланысты).

【垆】léng〈方〉жер білікшесі.

【棱】léng (~儿)【зат.】① жоны; қыры: 桌子~儿 үстел қыры. ② қыры: 搓板的~儿 кір жуатын тақтайдың қыры.

【棱缝儿】léng·fēng〈方〉【зат.】① тесік (мина, снаряд тесіп кеткен қабырғадағы тесік); өтетін тесік; тар жол. ② қолайлы жағдай; мүмкіндік болғанда: 没~ қолайлы жағдай болмауы; мүмкіндікке ие болмау.

【棱角】léngjiǎo【зат.】① қыр; бұрыш: 有~的石头 ойлы-қырлы тастар. ② дарын; талант; еп; ептілік; епшілдік; икем; икемділік; шеберлік; іскерлік; істей білу; қабілет: 露~бетке шығу; қабілетін көрсету.

【棱镜】léngjǐng【зат.】призма (оптикалық аспаптың мөлдір шынысы).

【棱台】léngtái【зат.】қиық пирамида.

【棱柱】léngzhù【зат.】призма (геометриялық дене).

【棱锥】léngzhuī【зат.】пирамида.

lěng

【冷】lěng ①【сын.】суық; салқын; мұздай: ~水 салқын су; ~空气 суық ауа; 手~ қолға суық; 饭~了 тамақ салқындап кетті; 天气一天比一天~了 әрбір күн сайын ауа райы салқындап барады.

②〈方〉【ет.】суық; салқын; жансыз; қызықсыз: 他~~的说了声«好吧!» «жарайды!» -деп ол суық айтты. ~心肠的人 салқын қанды адам.

③【сын.】(Lěng)【зат.】Фамилияға қолданылады.

【冷冰冰】lěngbīngbīng (~的)【сын.】状态词. ① суық; мұзды; мұздай; салқын: ~的脸 мұздай бет. ② суық; мұзды: ~的水 мұздай су.

【冷兵器】lěngbīngqì【зат.】атылмайтын қару; суық қару (кылыш, найза т. б.).

【冷不防】lěng·bùfáng 副 андаусыздан; кенет; күтпеген жерден; андаусыз; әбсәтте; кенеттен; қапылыста; тұтқиыл: 我~摔了一交 Мен кенеттен сүрініп құлап түстім.

【冷布】lěngbù【зат.】ақырет; дәке (селдір мата); дақа; кәсей (жұқа кездеме).

【冷藏】lěngcáng【ет.】мұздататын; тоңазытатын; тоңазытқыш: ~仓库 тоңазытқыш қоймасы | ~工人 мұздатушы.

【冷藏车】lěngcángchē рефрижератор (тоңазытқыш машинаның бөлімі); тоңазытқыш вагон; тоңазытқышы бар вагон.

【冷藏船】lěngcángchuán рефрижератор (тоңазытқыш машинаның бөлімі); рефрижераторлы кеме.

【冷藏间】lěngcángjiān мұздататын бөлме.

【冷场】lěngchǎng【ет.】① қысқа кедергі; мүлтік. ② ыңғайсыз үнсіздік. ③ батып қалу; тұтылып қалу; тұрып қалу; тығылып қалу.

【冷嘲热讽】lěngcháorèfēng келеке; мазак; мысқыл; өткір мысқыл; өткір сымақ.

【冷处理】lěngchǔlǐ【ет.】салқынмен өңдеу (нөлден төмен температурада).

【冷淡】lěngdàn ①【сын.】әлсіздік; босандық; бостық; солғындық; сылбырлық. ②【сын.】енжар; немқұрайды; селқос; селсоқ; көңілі суу; суыну; суысу: 态度~ мейлінше немқұрайды қарау. ③【ет.】салқын шыраймен қабылдау; салқын қарсы алу: 你~了朋友 сен досыңды өкпелеттің.

【冷点】lěngdiǎn【зат.】қату нүктесі.

【冷冻】lěngdòng【ет.】мұздату; тоңазыту; мұздатқыш: 把鱼~起来 балықты тоңазыту; | ~货柜 тоңазытқыш контейнері.

【冷风】lěngfēng【зат.】① салқын жел. ② суық үрлеу.

【冷锋】lěngfēng【зат.】суық фронт аумақ (ауа температура жайлы).

【冷敷】lěng fū【ет.】суық компресс (ауырған жерге басу үшін суға малған шүберек).

【冷宫】lěnggōng【зат.】салқын сарай (императордың қуғынға ұшыраған әйелдеріне арналған).

【冷光】lěng guāng【зат.】құлпыру; сәулелендіру; сәулелену; салқын жарық.

【冷害】lěnghài【зат.】үсу; мұз басу; мұз қаптау; мұз қату; мұздану.

【冷汗】lěnghàn【зат.】салқын тер.

【冷荤】lěnghūn【зат.】ет пен балық тағамдары.

【冷货】lěng huò【зат.】өтпейтін тауар;

өтімсіз тауар.

【冷寂】lěngjì【сын.】салқын және тыныш.

【冷加工】lěngjiāgōng【ет.】салқын өңдеу.

【冷箭】lěngjiàn【зат.】парфяндық жебе, садақ.

【冷噤】lěngjìn【зат.】дірілдеу, тітіркену (суықтан).

【冷静】lěngjìng【сын.】① байсалды; сабырлы; салқын қанды: 失去~ сабырлылықты жоғалту. ② елсіз; иен; иесіз; тым-тырыс; үнсіз: 房间里很~ бөлменің іші тым-тырыс.

【冷峻】lěngjùn【сын.】қатал; тымырсық; ызбарлы; қайырымсыз; мейірімсіз; рақымсыз; көңілсіз; немқұрайды; салқын: ~的目光 қатал көзқарас.

【冷库】lěngkù【зат.】мұздатқыш; тоңазытқыш.

【冷酷】lěngkù【сын.】бейбауырмал; жүрексіз; мейірімсіз; тас бауыр; тас жүрек; дөрекі; қатал; қатаң мінез; қатқан; мейірімсіз; топас; қайырымсыз; мейірімсіз; рақымсыз: ~无情 мейірімсіздік; тас бауырлық; тас жүректілік.

【冷厉】lěnglì【сын.】қатал; тымырсық; ызбарлы: ~的目光 қатал көзқарас; тымырсық көзқарас.

【冷脸子】lěngliǎn·zi〈方〉【зат.】салқын қанды, менменсіген бет әлпеті, бет көрінісі.

【冷落】lěngluò ①【сын.】шет жатқан; шалғай; елсіз; иен; иесіз: ~的地方 алыс түкпір; шалғай жер..

【冷门】lěngmén (~儿)【зат.】өтпейтін; өтімсіз: ~书 өтімсіз кітап.

【冷漠】lěngmò【сын.】аралассыз; елеңсіз; енжар; қалыс; қатыспай қалған; делқайыр; елеңсіз; енжар; көңілсіз; немқұрайды; парықсыз; селсоқ; селқос; талғаусыз: ~的态度 қалыс қалу; немқұрайды қарау.

【冷凝】lěng níng【ет.】конденсация

(қоюландыру; жинақтау, тығыздау).

【冷凝管】lěngníngguǎn суытқыш түтік.

【冷凝器】lěngníngqì конденсатор (жиналған ыстық буды салқындатып суға айналдыратын құрылғы).

【冷暖】lěngnuǎn【зат.】ауа райы; ауа температурасы: 注意~ ауа температурасын қадағалау.

【冷盘】lěngpán (~儿)【зат.】салқын шайнама.

【冷僻】lěngpì【сын.】① алыс түкпірдегі; менреу жердегі; шеттегі: ~的地方 алыс түкпірдегі жер. ② көп қолданылмайтын; сирек қолданылатын: ~的字 сирек

колданылатын сөз.

【冷气】lěngqì【зат.】① салқын ауа; жасанды түрде ауа температурасын төмендету.② ауа салқындатқыш; ауаны суытқыш аспап; ауа суытқыш.

【冷气团】lěngqìtuán【зат.】салқын масса.

【冷枪】lěngqiāng【зат.】бұрыштан ату: 打~ бұрыштан ату.

【冷峭】lěngqiào【сын.】① аязды; суық; ызғар: 北风~ солтүстіктің өткір желі; үскірік желі. ② бейбауырмал; жүрексіз; мейірімсіз; тас бауыр; тас жүрек.

【冷清】lěng·qing【сын.】тым-тырыс; үнсіз; шет жатқан; шалғай; күтімсіз қалған; қараусыз қалған; жалықтыратын; жалықтырғыш; зеріктіретін; көңілсіз; қызықсыз; күйінішті; қайғылы: ~的深夜 тымқу түн.

【冷清清】lěngqīngqīng(~的)【сын.】тым-тырыс; үнсіз; шет жатқан; шалғай; күтімсіз қалған; қараусыз қалған; жалықтыратын; жалықтырғыш; зеріктіретін; көңілсіз; қызықсыз; күйінішті; қайғылы; қападар; қапа көңілді: ~的小巷 шет жатқан шолақ көше; |~的月色 тым-тырыс айдың жарығы.

【冷泉】lěngquán【зат.】салқын бұлақ; салқын қайнар.

【冷却】lěngquè【ет.】салқындау; суу; суыну; суыту: ~器 суытқыш; тоңазытқыш (аспап) | ~剂 суытқыш зат.

【冷热病】lěng rè bìng【зат.】①〈方〉су безгекі. ② қысылушылық; сасқалақтық.

【冷若冰霜】lěng ruò bīng shuāng мейлінше немқұрайдылық; бойкүйездік; енжарлық; индифференттік; салғырттық (көңілсіздік, бейіліздік, ешнәрсемен ісі жоқтық).

【冷色】lěngsè【зат.】салқын түс; суық өң.

【冷森森】lěngsēnsēn(~的)【сын.】салқын; суық; суық лебі келуі: 山洞里~的 таудағы сайда салқынның лебі келуі.

【冷杉】lěngshān【зат.】майқарағай; самырсын (солтүстік жақта өсетін ағаш).

【冷食】lěngshí【зат.】салқын тағам; балмұздақ.

【冷水】lěngshuǐ【зат.】① салқын су. ② қайнамаған су.

【冷水浇头】lěng shuǐ jiāo tóu соңғы мүмкіндігінен айырылу.

【冷丝丝】lěngsīsi(~的)【сын.】суықтау.

【冷飕飕】lěngsōusōu(~的)【сын.】салқын, суық жел.

【冷烫】lěngtàng【ет.】химиялық

бұйралау.

【冷天】lěngtiān【зат.】суық күн; салқын күн.

【冷笑】lěngxiào【ет.】жаман мазақ күлкі; өтірік күлімсіреу; жаман келеке; зілді келеке: ~一声 өтірік жымып күлу.

【冷血】【ет.】物 lěngxuèdòngwù ① салқын қандылар (бақа, балық сыяқты денесінің температурасы тұрған орталығының температурасына сәйкес өзгеріп тұратын жәндіктер). ② қатал, мейірімсіз, салқын қанды адам.

【冷言冷语】lěngyánlěngyǔ / мысқыл тұспал мен ескертпе.

【冷眼】lěngyǎn【зат.】① байсалдылықпен; сабырлықпен; салқын қандылықпен: ~观察 сабырлықпен бақылау, аңду. ② байыпсыздық; бейтараптық; делсалдық; енжар көңіл күйі; қиғаш; қырын; шәлкес: ~相看 парықсыздық көрсету; салқын енжарлықпен қарау.

【冷眼旁观】lěngyǎnpángguān енжар болу; ешнәрсеге аралассыз, қатыспай қалу; бәріне немқұрай қарау.

【冷饮】lěngyǐn【зат.】салқын сусындар.

【冷语冰人】lěngyǔbīng rén / салқын қарау.

【冷遇】lěngyù【зат.】/суық қарым-қатынас: 受到~ суық қарым-қатынасты кездестіру.

【冷战】lěngzhàn【зат.】/суық қатал соғыс.

【冷战】lěng-zhàn【зат.】суықтан дірілдеу, тітіркену.

【冷字】lěngzì【зат.】/сирек колданылатын иероглиф.

lèng

【垓】lèng /жер атауларында колданылатын сөз.

【愣】lèng①【ет.】естен айрылу; есі шығу; жаны кетіп қимылдамай қалу; мелшиіп қатып қалу; тас болып қатып қалу; жансыз қатып қалу; қалшып қалу; қатып қалу; қимылдамай қатып қалу; қозғалмай қатып қалу; мелшию; сазару; сілейіп қалу; сілейіп қатып қалу; сілею: 他~了半天没说话 Ол есінен айрылғаннан ұзақ үндемей тұрды. ②〈口〉【сын.】абайсыз; албырт; андаусыз; аңсыз; ойламай: ~小子 баскесер; ақылы көзінде жас жігіт.

【愣神儿】lèngshénr〈方〉【ет.】естен айрылу; есі шығу; жаны кетіп қимылдамай қалу; мелшиіп қатып қалу; тас болып қатып қалу.

【愣头愣脑】lèngtóulèngnǎo / мелшиіп қатып қалған; сілейіп қатып қалған.

【愣头儿青】lèngtóuérqīng〈方〉【зат.】ебедейсіз; епсіз; икемсіз; қолапайсыз;

олак; орашалақ; тәжірибесіз; ысылмаған.

【陵】lèng〈方〉【ет.】жансыз қатып қалу; қалшып қалу; қатып қалу; қимылдамай қатып қалу; қозғалмай қатып қалу; мелшиіп қалу; мелшиіп қатып қалып қарау; қатып қалып, қадала қарау, тесіле қарау.

【陵睁】lèng-zhēng【ет.】көзін адырайту; естен айрылу; есі шығу; жаны кетіп қимылдамай қалу: ~着眼睛 көзін адырайтып қалу.

lī

【哩哩啦啦】lī·līlālā〈口〉【сын.】үзіліспен; аралықпен; интервалмен: 他把水, ~洒了一地 Ол бүкіл еденге су тамызып былғады. |客人~地总算到齐了 қонақтар ақырын әрі үзіліспен келіп жатыр, дегенмен бәрі жиналып келді.

【哩哩啰啰】lī·līluōluō〈口〉【сын.】батпырау; былжыр сөйлеу; күмілжу; күмілжіп сөйлеу; миңгірлеу; былдырлау; сыбдырлау; сылдырлау.

lǐ

【厘】lǐ① «ли» (ұзындық өлшемі 0,33 миллиметрге тең).

②【мөл.】«ли» (салмақ өлшемі 0,05 граммға тең).

③【мөл.】«ли» (көлем өлшемі 1/1500 гектарға тең).

④〈书〉бір жылдық пайыз.

【厘定】lǐdìng〈书〉【ет.】бірыңғай қылу; бірыңғайлау; жосықтау; жөнге салу; ретке келтіру; реттеу; тәртіпке салу; тәртіптету; тәртіптеу.

【厘米】lǐmǐ【мөл.】сантиметр (метрдің жүзден бірі).

【厘正】lǐzhèng〈书〉【ет.】түзету; енгізу; дұрыстау; жөндеу.

【狸】lǐ【зат.】алааяқ мәлін; қамыс мысығы.

【离】lǐ(離)lǐ①【ет.】айрылу; айрылысу; айрылысып кету; айырылысу: 她从来没~过家 Ол ешқашанда отбасынан айрылған емес. | 他~家已经两年了 Ол отбасынан айрылғанына екі жыл өтті. ②【ет.】-дан; -ден; -нан; -нен; -тан; -тен; дейін: ~这儿很近 осы жерден өте жақын; ~上海一百公里 Шанхайдан 100км жерде; ~开车还有半小时 пойыздың жүруіне жарты сағат қалды.

③【ет.】(缺少): 这工作怎么也~不了你 бұл жұмыс сенсіз алға баспайды.

④(Lǐ)【зат.】Фамилияға колданылады.

【离】lǐ【зат.】ли (сегіз «Ицзина» триграммның үшіншісі.

【离别】lǐbié【ет.】айрылу; айрылысу;

айрылысып кету; айырылысу: ~的时候 айрылған кезде; |~母校已经两年了 ата-анамен айрылғанға екі жыл болды.

【离愁】líchóu【зат.】айрылу дерті.

【离岛】lídǎo【зат.】шалғайдағы арал.

【离队】líduì【ет.】армияға кету: ~思想 армияға кетуге талпыну.

【离格儿】lígé【сын.】шектен шығып кету: 你办的这事儿也太~了 Сен істеген осы жұмысын шектен шығып кеткені.

【离宫】lígōng【зат.】жорықтық орда; жорықтық сарай (императордың).

【离合】líhé【ет.】ажырау және біріктіру; босату және тіркеу.

【离合器】líhéqī【зат.】жалғастырғыш (машинаның бөлшектерін қосып тұратын қысқа металл түтік).

【离婚】líhūn【ет.】ажырасу; ажырасып кету; айырылысу.

【离间】líjiān【ет.】бүлік салу; араздастыру; жанжалдастыру; ұрыстыру; сына қағу: ~朋友 достарды араздастыру; |~两国之间的关系 ел ішіне бүлік салу; елді бүлдіру.

【离解】líjiě【ет.】диссоциация (молекулалардың ұсақ құрамдарға бөлініп ыдырауы).

【离经叛道】líjīngpàndào ережеден алшақтап, шынайы жолды өзгерту (көпшілік мақұлдаған тәртіпті өзгерту).

【离开】líkāi【ет.】аулақ кету; бұрылып кету; қайтып кету; ажырау; кету: 鱼儿离不开水 балық суызыз өмір сүре алмайды.他已经~北京 сусыз өмір сүре алмайды.他已经~北京 сусыз өмір сүре алмайды.他已经~北京 сусыз өмір сүре алмайды.

【离乱】líluàn【ет.】алалық; алауыздық; бұл; бүлік; бүліншілік.

【离谱儿】lípǔ【сын.】→离格儿.

【离奇】líqí【сын.】әдеттегіден тыс; ерекше; өзгеше; ақылға қонбайтын; әпенді; әдеттен тыс; оғаш: 小说的~的情节 ерекше роман сюжеті|~的事情 өзгеше іс.

【离弃】líqì【ет.】қалдыру; тастап кету; бас тарту; қабыл алмау; безу; қол үзу; түнілу.

【离情】líqíng【зат.】айрылу күйініші; айрылу алдындағы қайғы.

【离群索居】líqúnsuǒjū жалғыз тұру; адаммен қатынаспай саяқ тұру.

【离任】lírèn【ет.】қызмет орнын қалдыру; қызметін тастап кету: 大使~回国 елші қызмет орнын қалдырып, өз отанына оралды.

【离散】lísàn【ет.】①арылу; бытырау; себу; сейілу; серпілу: 家人~жанұя бытырап кетті.②дискретті; дискреттік; үзікті; үзік-үзік; үзілмелі; кідірмелі: ~信号 үзікті дыбыс.

【离世】líshì【ет.】①айырықты;

бөлінген; бөлініп қойылған; оңашаланған.②жан тапсыру; қаза табу; өлу.

【离题】lí tí【ет.】тақырыптан шығып кету: 我们的谈话~太远 Біз әбден тақырыптан шығып кеттік.

【离析】líxī【ет.】бөлу; бөліс.

【离析器】líxīqì айырғыш; бөлгіш; сепаратор (бір затты екінші бір заттан айыратын аспап).

【离心】líxīn【ет.】①→离心离德.②сыртқа тепкіш: ~力 сыртқа тепкіш күш.

【离心离德】líxīnlídé ынтымақтастық пен бірліктің болмауы.

【离心力】líxīnlì【зат.】ортадан серпетін күш; ортадан тебетін күш.

【离休】líxiū【ет.】қызметтен кетіп демалысқа шығу: 老干部~кәрілігі жеткен кадрлар қызметтен босап, демалысқа шығу.

【离异】líyì【ет.】ажырасу; ажырасып кету; айырылысу.

【离辙】lízhé【ет.】даңғыл жолдан.

【离职】lízhí【ет.】①қызметтен қалдыру: ~学习 өндірістен қол үзіп оқу.②жұмыстан кету; қызметтен қалдыру.

【离子】lízi【зат.】ион (электрмен зарядталған атом).

【离子键】lízǐjiàn【зат.】иондар байланысы.

【骊】lí【ет.】баран ат; қара ат.

【裡】lǐ【ет.】күрек; темір күрек.

【梨】lí【зат.】①алмұрт ағашы.②алмұрт.③(Li) Фамилия.

【梨膏】lígāo【зат.】дәрілік алмұрт пастасы (техникада, медицинада, тәтті тамақ пісіруде және басқаларда қолданылатын қамыр сияқты зат).

【梨果】líguǒ【зат.】дән жемістің.

【梨园】líyuán【зат.】театр.

【梨园弟子】líyuándìzǐ қуақы; жорта істеуші; артист.

【梨园戏】líyuánxì【зат.】Лиюан операсы.

【梨园子弟】líyuánzǐdì→梨园弟子.

【犁】lí①【зат.】ағаш тіс; соқа.②【ет.】айдау; жырту: ~田 жер айдау; жер жырту.③(Li)【зат.】Фамилияға қолданылады.

【犁沟】lígōu【зат.】атыз; борозда (соқа аударған із).

【犁骨】lígǔ【зат.】түрен; тіс (соқаның күрегі).

【犁铧】líhuá【зат.】ағаш тіс; лемық; түрен; тіс (соқаның).

【犛】lí【ет.】жарақаттау; жаралау; кесу; кесіп алу; тілу; тіліп алу.

【漓】lǐ Лицзян (Лишуй; Гуанси провинциядағы өзен).

【縻】lí орамал; жаулық (қалыңдықтың басына тартады).

【嫫】lí【ет.】жесір әйел; тұл әйел; тұл жесір.

【嫫妇】lífù【зат.】жесір әйел.

【犛牛】líníu қодас (қарамал тұқымдас ұзын жүнді сиыр, Орта Азияда болады). 黎lí①【зат.】көптеген; қаптаған; толып жатқан; жұрт; халық; жұртшылық.②【ет.】қараторы; қоңырқай; тотыққан.③(Li)【зат.】Фамилияға қолданылады.

【黎巴嫩人】Liba nèn rén ливан; ливандық.

【黎锦】líjǐn【зат.】кестеленген мата; кесте тігілген мата (ли халқының қолдан жасалған бұйым).

【黎民】límin【зат.】жұрт; жұртшылық; қауым; халайық; халық; ел. 黎明lí míng【зат.】рауан; таң; таң ату; таң азан; таңсәрі: ~时 таңсәріде.

【黎庶】líshù【зат.】қарапайым халық; халық бұқарасы.

【黎族】Lí zú【зат.】«ли» (Қытайдағы азшылық ұлттардың бірі).

【罹】lí【зат.】басы бәлеге ұшырау; басы бәлеге шатылу; басына бұлт түйілу; басына бұлт үйірілу; басына ғаріптік түсу; басына қысым түсу; душар болу; тап болу; тартылу; ұшырау; ілігу; іліну: ~祸 басы бәлеге ұшырау; басы бәлеге шатылу; |~病 ауру; аурып қалу; науқастанып қалу.

【罹难】lí nàn【зат.】жазым болу; жоқ болу; қаза табу; құрып кету; мерт болу; өлу.

【篱笆】lí ba【зат.】ағаш шарбақ; қоршам; қоршау; шарбақ дуал; тоқыма шарбақ.

【篱栅】lí zhà【зат.】ағаш шарбақ; тоқыма шарбақ; дуал; қаша.

【醅】pēi【зат.】сұйық, әлсіз шарап.

【藜】lí①【зат.】ақ алабота..

【藜藿】lí huò【зат.】арам шөптің жапырағы.

【藜科】lí kē【зат.】алаботалар тұқымдасы.

【藜芦】lí lú【зат.】қара марал құлақ; қара марал қурай.

【藜】lí【зат.】қара; қарақошқыл; қоңыр.

【藜黑】lí hēi【зат.】қараторы; қоңырқай; тотыққан; күнге күйген; күнге қарайған: 面目~күнге күйген бет; қараторы бет.

【蠹】dù【зат.】①бақыраш; ожау; шөміш.②бақалшық; қабыршақ.

【劓】yì【зат.】жарақаттау; жаралау; кесу; кесіп алу; тілу; тіліп алу.

li

【礼】lǐ①әдет-ғұрып; ғұрып; жора;

кәде; рәсім; салт; ырым; салт жорасы : 婚 ~ үйлену салты; | 丧 ~ жерлеу рәсімі. ② 【зат.】 бас ию; сәлем; тағзым; тәжім : 行了个 ~ бас иіп сәлемдесу; иіліп амандасу; сәлем беру; сәлемдесу. ③ 【зат.】 базарлық; қадия; сәлемдеме; сый; сыйлық; тарту: 送 ~ сыйлық сыйлау; | 薄 ~ қарапайым сыйлық. ④ 〈书〉 әдеппен; сызылып; сыпайы. ⑤ (Li) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【礼拜】 lǐbài ① 【ет.】 жалбарыну; құдайға құлшылық ету; сиыну; табыну; шоқыну : ~ 堂 шіркеу; | 做 ~ жексенбілік шоқынуға бару. ② 〈口〉 【зат.】 апта: 下 ~ келесі апта | 开学已经三个 ~ 了 оқу үш аптадан кейін басталады. ③ 〈口〉 【зат.】 : ~ 一 дүйсенбі; ~ 二 сейсенбі; ~ 三 сәрсенбі; ~ 四 бейсенбі; ~ 五 жұма; ~ 六 сенбі.

【礼拜寺】 lǐbàisì 【зат.】 мешіт.

【礼拜堂】 lǐbàitáng 【зат.】 шіркеу; ғибадатхана.

【礼拜天】 lǐbàitiān 〈口〉 【зат.】 жексенбі.

【礼包】 lǐbāo 【зат.】 оралған сыйлық; капиталған сыйлық.

【礼宾】 lǐbīn 【сын.】 этикет бойынша қонақтарды қабылдау : ~ 事务 хаттама | ~ 司 хаттама бөлімі.

【礼成】 lǐchéng 【ет.】 мерейтойдың аяқтау бөлімі; рәсімнің аяқтау бөлімі.

【礼单】 lǐdān 【зат.】 сыйлықтар тізімі.

【礼法】 lǐfǎ 【зат.】 этикет; әдептілік; ибалық; инабаттылық; кішіпейілділік; сыпайылық; әдет-ғұрыптылық; жорашылдық; ырымшылдық.

【礼佛】 lǐfó 【ет.】 Будда мүсініне иілу.

【礼服】 lǐfú 【зат.】 парад костюм; смокинг; фрак (алдыңғы етегі жоқ, артқы етегі ұзын жырық еркек киімі).

【礼花】 lǐhuā 【зат.】 мерекелік нұршашу; отшашу; фейерверк (түрлі түсті от беретін тұтанбалы зат, түрлі түсті жарық).

【礼教】 lǐjiào 【зат.】 феодалдық әдептік нормалар; этникалық нормалар.

【礼节】 lǐjié 【зат.】 этикет (тұрақты мінез-құлық қарым-қатынас тәртібі); салтанат.

【礼金】 lǐjīn 【зат.】 ақшалай сыйлық.

【礼帽】 lǐmào 【зат.】 парад бас киім; қалпақ.

【礼貌】 lǐmào 【зат.】 әдептілік; көргенділік; сыпайылық; әдеп; сыпайыгершілік : 有 ~ сыпайы болу; | 无 ~ әдепсіздік; ибасыздық; тұрпайылық.

【礼炮】 lǐpào 【зат.】 салют (мейрамда зеңбірек; мылтық атып құрмет көрсету; салтанатты тойда): 放 ~ салют беру .

【礼聘】 lǐpìn 【ет.】 салтанатты түрде мансапка отыруды ұсыну.

【礼器】 lǐqì 【зат.】 салттық аспаптар; салттық әбзелдер.

【礼券】 lǐquàn 【зат.】 сыйға беретін, сыйлап берген сертификат.

【礼让】 lǐràng 【ет.】 наздану; сыпайы түрде ұсыну.

【礼尚往来】 lǐshàngwǎnglái сыйлыққа сыйлықпен жауап беру; құрметке құрметпен қарау; өзара сүйіспеншілік ету.

【礼数】 lǐshù 【зат.】 → 礼貌; 礼节: 不懂 ~ әдеп сақтауды түсінбеу; өзін өз ұстай алмау; .

【礼俗】 lǐsú 【зат.】 рәсім; салтанат; әдет-ғұрып; ғұрып; жора; кәде; рәсім; салт; ырым .

【礼堂】 lǐtáng 【зат.】 / зал.

【礼物】 lǐwù 【зат.】 базарлық; қадия; сәлемдеме; сый; сыйлық; тарту : 生日 ~ туған күнге сыйлық.

【礼贤下士】 lǐ xián xià shì ақылды адамдарға, абыздарға құрметпен қарау және қарапайым білімділерге қайырымдылықпен қарау.

【礼仪】 lǐyì 【зат.】 кәде; салт; церемониал (салтанатпен қабылдаудың я салтанатпен мерекелеуді өткізудің дағдылы орныққан ресми тәртібі).

【礼义廉耻】 lǐyìliánchǐ әдеп; этикет (тұрақты мінез-құлық қарым-қатынас тәртібі); борыштылық сезім; сабырлық; ұстамдылық; ар-намыстылық; ар-ұяттылық; (адамгершіліктің төрт негізі).

【礼遇】 lǐyù 【зат.】 сый-сияпат көрсетушілік.

【礼赞】 lǐzàn 【ет.】 асыра мақтау; дәріптеу; жер-көкке сыйғызбай мақтау; асыра дәріптеу; асыра мадақтау.

【李】 lǐ 【зат.】 ① алқоры; алхоры; алша; қараөрік (ағашы). ② қара өрік. ③ (Li) Фамилия.

【李】 [с.] 桃僵 lǐdàitáojiāng

ауыстыру; ауыстырып алу; білдірмей ауыстырып қою.

【李逵】 lǐkuí 【зат.】 Ли Куй «Өзен-көлдер аңызы» романының кейіпкері.

【李子】 lǐzi 【зат.】 ① алқоры; алхоры; алша; қараөрік (ағашы). ② қара өрік.

【里】 lǐ 【зат.】 ① (~ 儿) астар; ұлтанша; іштік (киімнің) : 绸 ~ 儿 жібек астар; | 黄 ~ 儿 сары іштік. ② ішкі: ~ 屋 бөлменің іші | ~ 圈 дөңгелек іші.

【里】 2 lǐ ① → 里弄. ② ата-мекен; ел; ел-жұрт; туған ел; туған жер: 故 ~ отан. ③ (Li) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【里】 3 lǐ 【мөл.】 «ли» (ұзындық өлшемі 0,5 километрге тең).

【里边】 lǐbian (~ 儿) 【зат.】 ішкері; ішінде; ішіне: 他一年 ~ 没有请过一次假 Ол бір жыл ішінде бірде рет демалыс алған жоқ. | 这件事 ~ 有问题 бұл мәселеде келісімсіз бірдеме бар .

【里程】 lǐchéng 【зат.】 ① ара; аралық; қашықтық; шалғайлық. ② ағым; барыс; бағыт; өсу; үсті: 生命的 ~ өмір ағымы.

【里程碑】 lǐchéngbēi 【зат.】 ① шақырымдық бағана (жол бойына қағылатын). ② асулы кезең; елеулі кезең; кезең; күрделі кезең; негізгі кезең.

【里出外进】 lǐchūwàijìn қиқы-жиқы; қыңыр; адыр-бұдыр; бұдыр; быжырқай; ойлы-қырлы; олпы-солпы: 牙长得 ~ 的 ойлы-қырлы тіс.

【里带】 lǐdài 【зат.】 баллон (автомашина доңғалағының ауа толтыруға арналған резеңкесі); камера (ішіне ауа толтырылатын резеңке қапшық) .

【里勾外联】 lǐgōuwàilián бір-бірімен тығыз қарым-қатынаста болу; бір-бірімен тығыз келісімде болу.

【里急后重】 lǐjǐhòuzhòng тенезм, жилиение.

【里脊】 lǐjǐ 【зат.】 белдеме ет; жон ет; сүбе (жоғары бағалы жақсы ет).

【里间】 lǐjiān (~ 儿) 【зат.】 бөлменің іші.

【里拉】 lǐlā 【зат.】 лира (Италияның ақша бірлігі). [意 lira]

【里弄】 lǐlòng 〈方〉 【зат.】 көшедегі орам (қаланың бірнеше көшелердің қиылысымен шектелген бөлігі).

【里手】 lǐshǒu (~ 儿) 【зат.】 сол жақ.

【里手】 2 lǐshǒu 〈方〉 【зат.】 білгір; білгіш; білімпаз; жетік; кәнігі; кәсіпқой; кәсіпқор; кәсіпші; ұста; шебер.

【里通外国】 lǐtōngwàiguó шетел елмен құпия байланыс орнатып тұру.

【里头】 lǐtōu 【зат.】 把门从 ~ 锁上 есікті іштен бекітіп қою; | 这 ~ 有问题 мында бір жері онды емес; 那 ~ 没有你的东西 онда сенің заттарын жоқ.

【里外里】 lǐwàilǐ 副 ақыр аяғында; ақыр-аяғы; ақырында; әрі-беріден соң; бірде болмаса, бірде; ең ақырында; жалпы алғанда; тұтас алып қарағанда; қорытындысында.

【里巷】 lǐxiàng 【зат.】 тар көше; тұйық; шолақ көше: ~ 之谈 жергілікті әңгіме.

【里应外合】 lǐyǐngwàihé майдан фронты мен тылдан үйлестірілген соққы.

【里子】 lǐzi 【зат.】 астар; ұлтанша; іштік: 被 ~ сейсеп (көрпені кірлетпес үшін қапталып кигізілетін сейсеп); 买块大衣 ~ пальтоның астарын сатып алу.

【俚歌】 lǐgē 【зат.】 қарапайым халыққа тән ән; қарапайым халықтық

эн.

【俚曲】lǐqū【зат.】музыкалық фольклор (халық ауыз әдебиеті).

【俚俗】lǐsú【сын.】әдепсіздік; дөрекілік; тұрпайылық.

【俚语】lǐyǔ【зат.】вульгаризм (әдеби тілде қолданылған бұралқы немесе дөрекі сөз).

【哩】lǐ=yīnglǐ【мөл.】миля (әр мемлекетте әрқилы қолданылатын жолдың ұзындық өлшемі).

【裡】lǐ=hǎilǐ【мөл.】теңіздік миля (1852 метр).

【裡】lǐ〈书〉күйіну; күйе; қайғы басу; қайғыру; қапалану; уайымдау.

【理】lǐ①жік; қатпар; қаттам; олақ; өзек; сызық; тамыршық; теңбіл (таста, ағашта т. б.): 木~ағаш өзегі.②

【зат.】ақтық; әділдік; дұрыстық; растық; туралық; ақылдылық; ақыл-естілік; ақыл-парасаттылық; естілік; жетелілік; зерделік; орындылық; парасаттылық: 按~ің дұрыс пікір ету; таза пікір ету|~当如此 әбден дұрыс.③

【зат.】физика; жаратылыс ғылымдары: ~科 жаратылыс ғылымдары; |~学院 жаратылыс ғылымдар институты.④әкімдік қылу; басқарту; басқару; басқарып отыру; бастау; басшы болу; билеу; билеп-төстеу: 当家~事 шаруашылықты басқару.⑤【ет.】ондау; реттеу; тәртіпке келтіру: ~一~书籍 кітаптарды ретке келтіру.⑥【ет.】елеу; елеп-ескеру; ескеру; зер салу; игтибар ету; есепке алу; ескере отыру: 我根本不~这些闲话 Мен мына барлық өсектерге пысқырып та қарамаймын.|不~ескермеу; есепке алмау; көзге ілмеу; назар салмау.⑦(Lǐ)【зат.】Фамилияға қолданылады.

【理财】lǐcái【ет.】қаржы жұмыстарын басқару, билеу.

【理睬】lǐcǎi【ет.】→理⑥: 她生了我的气, 好几天不~我 / Ол маған ренжіп қалды, бірнеше күндер бері менімен сөйлеспейді (мені елемейді).

【理当】lǐdāng【ет.】әлбетте; әрине; екібастан; сөзсіз.

【理发】lǐfà【ет.】шаш алу; шаш қырку; шаш алдыру: 我~去 Мен шаштаразға шаш алдыруға барамын.

【理发店】lǐfàdiàn шаштараз; шаштараздық.

【理发员】lǐfàyuán шаштараз әйел; сақал-шаш алушы; шаш алушы; шаштараз; шаштаразшы.

【理该】lǐgāi【ет.】керек; қажет; солай болу керек.

【理合】lǐhé【ет.】табиғи; болатын нәрсе; орынды, жөнді болу.

【理化】lǐhuà【зат.】физика және

химия; физикалық-химиялық.

【理会】lǐhuì【ет.】①→理解: 这事很难~мұны түсіну өте қиын.②назар аудару; ықылас салу.

③→理⑥: 谁高兴~这些闲事 Кім түкке тұрмайтын нәрсеге көңіл аударғысы келеді.④→理论②.

【理解】lǐjiě【ет.】аңғару; білу; түсіну; ұғыну; жете түсіну; : 不难~түсіну оңай; |要~每一句话的意义 әрбір сөйлемнің мағынасын жете түсіну керек.

【理据】lǐjù【зат.】орынды дәлелдер; жеткілікті дәлелдер.

【理科】lǐkē【зат.】жаратылыс ғылымдары.

【理亏】lǐkuī【сын.】қателесу; құр бекер; негізсіз; дәлелдің жеткіліксіздігі: 感到~өз қателігін сезіну.

【理疗】lǐliáo【зат.】физиотерапия (ауруды жылылықпен, жарықпен, электр қуатымен, сумен емдейтін физикалық жолдар): ~医生 физиотерапевт (физиотерапия жолымен ауруды емдейтін маман дәрігер).

【理路】lǐlù【зат.】жүйелілік; рет; рет-ретімен; тәртіп: 文章写得~不清 мақалада мазмұндаудың жүйелілігі жоқ; ~清楚 айқын тәртіп.

【理论】lǐlùn【зат.】теория: 马克思列宁主义 ~ марксизм-ленинизм теориясы; ~根据 теориялық негіз; ~工作 теориялық жұмыс; ~联系实际 теория мен практиканың үйлесуі.

【理论化】lǐlùnhuà теорияландыру; теория тұрғысынан тексеру.

【理论家】lǐlùnjiā қисыншыл; теорияшыл.

【理念】lǐniàn【зат.】идея; ой; сана; тұжырымдама (белгілі құбылыстар жайындағы көзқарас жүйесі).

【理赔】lǐpéi【ет.】шағымның орнын толтырылуын бірыңғай қылу, реттеу.

【理气】lǐqì【ет.】дем алуды бірыңғайлау.

【理屈】lǐqū【сын.】дұрыс емес; теріс; қате.

【理屈词穷】lǐqūcíqióng лайықты, келісімді дәлел таба алмау; сұраққа лайықты жауап қайтара алмау.

【理事】lǐshì①【ет.】істі басқару.②

【зат.】басқарма мүшесі; консул (басқа мемлекеттің жергілікті өкімет алдында өз мемлекетінің және азаматтарының мүддесін қорғайтын ресми адамы): ~会 алқа; кеңес.

【理所当然】lǐsùōdāngrán дәл солай болу керек; бүтіндей табиғи.

【理想】lǐxiǎng①【зат.】арман; мұрат: 当一【зат.】мына менің арманым дәрігер болу.②

【сын.】идеалды; кемшіліксіз; мұратты; мінсіз; өте оңды; пәк; тамаша; ізгі: ~的人 идеалды адам |~的天气 тамаша ауа райы.

【理性】lǐxìng①【сын.】оңтайлы; орынды; рационалды; тиімді: ~认识 рационалды білім.②【зат.】→理智: 失去~ақылынан айырылу.

【理性认识】lǐxìngrèn-shí / рационалисттік (ақыл-ойдың талабына ғана негізделген) таным.

【理学】lǐxué【зат.】неоконфуцийшілдік (Сун династия кезіндегі философиялық мектеп).

【理应】lǐyīng【ет.】міндеті; борышы; борышы ретінде қарау: 我们~帮【шыл.】біздің міндетіміз көмектесу.

【理由】lǐyóu【зат.】дәлел; сылтау; уәж; жай; желеу; итерме; себеп; себеп-салдар; себепкер: ~充足 орынды дәлел; |毫无~еш негізсіз; ешбір себепсіз; ешбір себепсіз-ақ; ешбір сылтаусыз.

【理喻】lǐyù【ет.】ақыл айту; ұқтыру; бетінен қайтару; иландыру; көзін жеткізу; қайта түсіндіру; қайта ұғындыру; айтып жеткізу; иландыру; нандыру; сендіру.

【理智】lǐzhì【зат.】ақыл; ақыл-ой; ақыл-парасат; ес; есе; зерде; парасат; сана: 丧失~ақылынан айырылу; 他是个有~的人 Ол ақылды адам.

【锂】lǐ【зат.】литий (күміс түсті, жұмсақ, өте жеңіл металл).

【鲤】lǐ【зат.】тұқы (тұщы суда болатын бүрге балық); сазан (балық).

【醴】lǐ〈书〉жас шарап.

【鱧】lǐ【зат.】жыланбас балық.

【蠡】lǐ①ағаш құрты.②(Lǐ)(蠡县) Лисянь (Хэбэй провинциясындағы уезд).

li

【力】lì①【зат.】жігер; күш; күш салу; тырысу: 风~желдің күші; желдің қаттылығы.②күш; күш-қуат; әсер: 药~дәрінің әсері.③【зат.】әл; күш (физикалық): 两腿无~екі аяқтардың босандығы.④тырысып; ынтамен; іждағатпен; белсене; белсенді; белсенді түрде: ~争上游 бар күш энергиямен жоғары қарай көтерілуге тырысу; |工作不~ұқыпсыз түрде жұмыс істеу; белсенді түрде жұмыс істемеу.⑤

(Lì)【зат.】Фамилияға қолданылады.

【力臂】lìbì【зат.】күш иіні.

【力不从心】lìbùcóngxīn / қанша ықыласты болса да, күш жігер болмауы.

【力持】lìchí【ет.】қайтпау; қарысу; табан аудармау.

【力畜】lìchù【зат.】жұмыс көлігі; жұмыс малы (жүк артатын мал).

【力度】lìdù【зат.】динамика (күштің әсер етуіне қарай дененің қозғалыс заңын тексеретін механиканың бір бөлімі).

【力戒】lìjiè【ет.】бой бағу; бой сақтау.

【力矩】lìjǔ【зат.】күш моменті (күштің бағыт линиясынан дененің айналу білігіне дейінгі ең қысқа аралыққа күшті көбейткен көбейтінді).

【力克】lìkè【ет.】жеңу; жеңіп шығу; бар күшімен жеңіп шығу.

【力量】lìliàng【зат.】①→力气.② күш; күш-қуат; қуат: 尽一切~完成任务 тапсырманы орындау үшін барлық күшін салу.③әсер,пайда,нәтиже: 这种药的~不大显着 бұл дәрінің әсері онша байқалынбайды.

【力偶】lì'òu【зат.】қос күш; тең күш.

【力气】lìqì【зат.】әл; күш; күш-қуат (физикалық): 她~很大 Ол мықты. | 累得【жал.】说话的~也没有了 шаршағандығы соншалық тіпті сөйлеуге шамасы жоқ.

【力气活】lìqìhuó(~儿)【зат.】дене еңбегі; қол күш еңбегі.

【力求】lìqiú【ет.】бар күш ынтамен тырысу; тырмысу; тырысу; ынталану: ~达到既定的目的 болжамды мақсатқа жетуге тырысу.

【力士】lìshì【зат.】балуан; күшті; палуан (қара күші мол).

【力所能及】lìsuǒnéngjí күшіне сәйкес; өз күшіне қарай: ~的帮【шыл.】қолдан келерлік көмек.

【力透纸背】lìtòuzhǐbèi бар күш жігерін қағаз арқылы әбден берілу (каллиграфия жазбасы кезінде бар күш ынтасын беру).

【力图】lìtú【ет.】зорлану; барынша тырысу: ~歪曲真相 шындықты бұрмалауға зорлану.

【力挽狂澜】lìwǎnkǎnglán өте қиын жағдайды ретке келтіру.

【力心】lìxīn күш ортасы.

【力学】lìxué【зат.】механика (қозғалыс және күш заңдары туралы ілім).

【力战】lìzhàn【ет.】бар күш жігерімен айқасу; соғыс жүргізу; соғысу.

【力争】lìzhēng【ет.】① тырысу; ұмтылу: ~上游 екпіндету; еңкеңдеу; лепілдеу.② қорғау; сақтап қалу: 据理~ өз пікірін қуаттау; өз сенімін қорғау; өз ойынды қорғау.

【力争上游】lìzhēngshàngyóu бар күш энергиямен жоғары қарай көтерілуге ұмтылу.

【力证】lìzhèng【зат.】сенерлік, дәлелді дәлелдер.

【力主】lìzhǔ【ет.】қарысып тұрып алу (бірденені жақтағанда);

жақтау: ~改革 реформаны жақтау.

【力作】lìzuò【зат.】бар күшімен жұмыс істеу.

【历】-1 lì①өту; төзу; шыдау: ~时十年 он жыл уақыт өтті.② әр; әрбір; сайын: ~年 әр жыл; жыл сайын; ~

【ес.】әрбір әулет; ~次 әрбір рет.③〈书〉副 барлық; бәрі: ~访各校 барлық мектептерде болу; барлық мектептерге кіріп шығу;.④ (Li)

【зат.】Фамилияға қолданылады.

【历】-2 lì① күнтізбе; жыл санау: 新~жана жыл санау; григориан календары; | 旧~ескі жыл санау; Юлиан күнтізбесі.② күнтізбе: 天文~астрономиялық күнтізбе; 案~үстелге қоятын күнтізбе.

【历朝】lìcháo【зат.】①→历【ес.】.② патшалықтың жүйелі реті.

【历程】lìchéng【зат.】жол; бағыт.

【历次】lìcì【сын.】бәрі; барлық; әрбір.

【历【ес.】】lìdài【зат.】әрбір әулет; династия (бір патша әулетінің тұқым қуып бірінен соң бірі патша болуы): ~【зат.】画 барлық дәуірдің белгілі суреттер.

【历法】lìfǎ【зат.】күнтізбе; жыл есебі.

【历届】lìjiè【сын.】барлық жиналыстар; шақырылымдар: ~人民【ес.】表大会 халық уәкілдер жиналысы.

【历尽】lìjìn【ет.】толықтай бастан кешіру; басынан өткізу: ~艰苦 уайым мен қиыншылықтың бәрін аяғына дейін бастан кешіру.

【历经】lìjīng【ет.】төзу; бастан өткізу; кешіру: ~沧桑 көпті көрген.

【历久】lìjiǔ【ет.】ұзақ уақыт ішінде.

【历来】lìlái副 әзелден; әрқашан; баяғыдан; ежелден; әлдеқашаннан; баяғыдан; бұрынғыдан; ежелден; көптен: 我们~就这样办 Біз баяғыдан осылай істейміз. 中国人民~就以爱好劳动闻【зат.】Біздің халқымыз бұрыннан еңбекқорымен танымал.

【历历】lìlì【сын.】айқын; дәл; анық: ~可【сан.】дәл және анық көрініп тұр; ~在目 дәл көз алдында тұр.

【历练】lìliàn【ет.】тәжірибе: 他很有~Ол тәжірибелі; Оның тәжірибесі бар адам.

【历年】lìnián【зат.】бірнеше жылдар бойы; бірнеше жылдар ішінде: ~的积蓄 соңғы өткен жылдар бойы жиналған қор.

【历任】lìrèn【ет.】дәйекті түрде қызметте болу.

【历时】lìshí①【ет.】қандайда бір

уақытты қамту; созылу; ұзару: 这一战役~六十五天 бұл шайқас алпыс бес күн уақыт созылды.②【сын.】диахрондық: ~语言学 диахрондық лингвистика; диахрондық тіл білімі.

【历史】lìshǐ【зат.】① тарих; тарихи: ~任务 тарихи мәселе; ~小说 тарихи роман; 有~意义的决定 тарихи шешім.② тарих: ~科学 тарихи ғылымдар; 中世纪~орта ғасырлардағы тарих.③ өткен; өткен-кеткен; өткен уақыт.

【历史观】lìshǐguān【зат.】тарихқа деген көзқарас.

【历史家】lìshǐjiā【зат.】тарихшы (тарих маманы)

【历史剧】lìshǐjù【зат.】тарихи пьеса; тарихи көрініс.

【历史唯物主义】lìshǐwéiwùzhūyì тарихи материализм (рухты емес, материяны алғашқы деп танитын, объективтік дүние санаға, ойға байланыссыз өмір сүреді деп, дүниенің, оның заңдылығын тануға болады деп білетін философиялық бағыт).

【历史唯心主义】lìshǐwéixīnzhūyì тарихи идеализм (философиядағы бар нәрсенің бәрінің негізін материализмше материя деп санамай, идея, жан деп санайтын, ғылымға қарсы кертартпа бағыт).

【历史学】lìshǐxué【зат.】тарихи ғылым; тарих; тарихнама (тарих ғылымының дамуы туралы және тарихи нұсқалар туралы ғылым).

【历书】lìshū【зат.】күнтізбе.

【历【сан.】】lìshù【ет.】санау; санату; есептеу.

【历险】lìxiǎn【ет.】оқиға; авантюра.

厉(厲)lì①қатал; нақты; тиянақты: 子温而~Конфуций ұстаз мейірімді болса да, қатал ұстаз.② қатты; өткір; айбарлы; кәрлі; қатал; қаһарлы; мейірімсіз; уытты; ызғарлы: ~色 ашыңқы түс; | 当~风 行 құлақ тұндыратын күркіреу және өткір жел; | ~行节约 үнемдеу тәртібін қатал түрде жүргізу.③ (Li)【зат.】Фамилияға қолданылады.

【厉兵秣马】lìbīngmòmǎ→965бет【秣马厉兵】.

【厉鬼】lìguǐ【зат.】әзәзіл; жын; пері (христиан мифологиясында — сайтан, жын).

【厉害】lìhai【сын.】① залалды; зарарлы; зиянды; қасақы; кәдік; кәдікті; қатерлі; қауіпті; қауіп-қатерлі; қорқынышты.

② қатал; нақты; тиянақты: 这个老师很~, 学生都怕他 Мынау ұстаз өте қатал кісі, студенттердің бәрі одан қорқады.

【厉色】lìsè【зат.】ашыңқы түс;

ашумен; ызамен .

【厉声】lìshēng 副 қатқыл дауыс.

【厉行】lìxíng 【ет.】 мүлтіксіз атқару; бұлжытпай өткізу: ~节约 үнемдеу тәртібін өмірде бұлжытпай өткізу.

【立】lì①【ет.】 тұру: ~在山顶上 таудың шыңында тұру.②【ет.】 тік тұрғызу: 把梯子~起来 баспалдақты тік тұрғызып қою.③ тік қойылатын; тіке тұратын; вертикаль; вертикальды; тік: ~式锅炉 вертикальды бу жиберетін қазан.④【ет.】 қою; тұрғызу; тұрғызып қою; қондыру; қою; жасау; орнату: ~法 заң орнату; |~字据 қолхат жасау.⑤副→立刻: ~候回音 шұғыл жауапты күту.⑥(Lì)【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【立案】liàn【ет.】 тізімдеу; тіркеу; патент (сауда істеу я белгілі бір кәсіп қылуға құқық беретін куәлік) алу.

【立场】lìchǎng【зат.】① ұстаным; платформа; тұғырнама.② таптық ұстаным; таптық платформа: ~坚定 тұрлаулы таптық ұстаным.

【立春】lìchūn①【зат.】 «көктем басы» (ай күнтізбесі бойынша 24 мезгілдің 1-інші мезгіл,3-5ақпан аралығы).

【立等】lìděng【ет.】 күту; тосу: ~回音 шұғыл жауапты күту.

【立地】-lìdì【зат.】 тік қойылатын; тіке тұратын.

【立地】-lìdì 副 алып ұшып; әп-сәтте; бірден; дереу; заматта; қапелімде; лезде; шапшаң;бір уақытта: ~成佛 бірден будда дінін ұстану.

【立定】lìdìng【ет.】① берік әрі нық тұру; қойылу; орналастырылу: ~脚跟 аяғымен берік басып тұру.② бекіту.③ тоқта!.

【立冬】lìdōng【зат.】 «қыстың басы» (ай күнтізбесі бойынша 24 мезгілдің 19-ыншы мезгіл,7-8 қараша аралығы).

【立法】lìfǎ【ет.】 заң шығару: ~问题 заң шығару мәселелері; ~程序 заң шығару процесі; .

【立法权】lìfǎquán【зат.】 заң шығару билігі.

【立方】lìfāng①【зат.】 үшінші дәрежеге өсіру, a³(a·a·a), 43(4×4×4).②【зат.】→立方体.③【мөл.】 текше метр.

【立方米】lìfāngmǐ【мөл.】 текше метр m³.

【立方体】lìfāngtǐ【зат.】 текше (алты қырлы пішін).

【立竿见影】lìgānjiànyǐng қас қағым сәтте жетістік әкелу.

【立功】lìgōng【ет.】 ерлік жасау; ерлік істеу: ~赎罪 еңбекпен өз кінәсін өтеу.

【立功赎罪】lìgōngshúzuì еңбекпен өз кінәсін өтеу; өзінің кінәсін іспен өтеу.

【立柜】lìguì【зат.】 шкаф; киім шкабы.

【立国】lìguó【ет.】 мемлекет (династия) орнату.

【立候】lìhòu【ет.】 дәті шыдамай күту; екі көзі төрт болып күту: ~回音 дәті шыдамай жауабын күту.

【立户】lìhù【ет.】 тізімге тіркеу; тізімдеу; тіркеу; абонементтелу; абонементті болу.

【立即】lìjí 副→立刻: 部队接到命令后, ~出发了 бұйрық алған соң, әскерлер бірден шықты.

【立交】lìjiāo【ет.】 шешуі; шешілетін жері.

【立脚】lìjiǎo【ет.】→立足: ~点/сүйеніш; тірек.

【立决】lìjué〈书〉【ет.】 дереу өлім жазасы.

【立克次氏体】lìkècìshìtǐ【зат.】 риккетсия.

【立刻】lìkè 副 бірден; лезде; өте тез; шапшаң; дереу; жедеғабыл; тез; шұғыл; әлден; дереу; жедеғабыл; қазір ғана; іле-шала: 你等着, 我~就来 Сен күте тұр, мен тез келемін. 我一说, 他~就懂了 Мен бір айтқаннан ол бірден түсініп алды.

【立领】lìlǐng(~儿)【зат.】 тік жаға: ~衬衫 жейде тік жағасымен.

【立论】lìlùn【ет.】 өз көзқарасты ұсыну, алға тарту; өз ойын айту.

【立马】lìmǎ(~儿)〈方〉副 бірден; лезде; өте тез; шапшаң; дереу; жедеғабыл; тез; шұғыл; іле-шала.

【立秋】lìqiū①【зат.】 «күз басы» (ай күнтізбесі бойынша 24 мезгілдің 13-інші мезгіл,7-9 тамыз аралығы).

【立射】lìshè【зат.】 тұрып ату.

【立身处世】өмірде өмір сүруіп, адамдармен араласу.

【立誓】lìshì【ет.】 ант беру; ант ету; ант су ішу; ант-су ішіп сендіру; қарғану; серт ету.

【立嗣】lìsì〈书〉【ет.】 бала қылып алу; ұл баланы асырап алу.

【立体】lìtǐ①【сын.】 стерео-: ~电视 стереовизор.②【зат.】 геометриялық дене (шар, пирамида т. б. сияқты).

【立体电影】lìtǐdiànyǐng стереокино (суреттерді дөңес етіп көрсететін кино).

【立体几何】lìtǐjǐhé стереометрия (геометрияның пішіндерді зерттейтін бөлімі).

【立体角】lìtǐjiǎo【зат.】 көп жақты бұрыш; көп қырлы бұрыш.

【立体派】lìtǐjiǎo【зат.】 кубшылдық (бейнелеу өнеріндегі модернистік ағымның түрі).

【立体声】lìtǐshēng【зат.】

стереофондық.

【立体图】lìtǐtú【зат.】 үш өлшемді фигура.

【立夏】lìxià①【зат.】 «жаздың басы» (ай күнтізбесі бойынша 24 мезгілдің 7-нші мезгіл,5-7 мамыр аралығы).

【立宪】lìxiàn【ет.】 конституциялық: 君主~ конституциялық монархия.

【立项】lìxiàng【ет.】 ашу; құру; бекіту; нығайту.

【立言】lìyán〈书〉【ет.】 оқуды орнату; теория құрастыру.

【立业】lì yè【ет.】① кәсіпорын құру; жұмыс орнату.② қолдана бастау.

【立意】lìyì【ет.】 бір мақсаттың соңына түсу; бір шешім қабылдау; шешілу; ұйғарылу: ~向先进工作者学习 озаттардан оқуға шешім қабылдау.

【立约】lìyuē【ет.】 келісу; уәделесу; келісім шарт орнату: ~当事人 келісуші жақтар; шарттасушы тараптар.

【立账】lìzhàng【ет.】 есеп шот ашу (банкте).

【立正】lìzhèng【ет.】 екі қолын төмен түсіріп қақшиып тұру; тік тұру.

【立志】lìzhì【ет.】 бір мақсаттың соңына түсу; алдына жоғары мақсат қою: 他从小~要当一个飞行员 Ол бала жасынан бастап ұшқыш боламын деп шешті.

【立轴】lìzhóu вертикальды білік.

【立锥之地】lìzhūzhīdì /азғана алақандай жер.

【立字】lìzì(~儿)【ет.】 қолхат, тілхат жазу; документ құрастыру.

【立足】lìzú【ет.】①(能住下去或生存下去): ~之地 баспана; жолаушыхана; пана (жолаушылар түсетін үй).② мекендену; тұрақтану; ұстану; ұстап алу; ұстап тұру.

【吏】lì① атқамінер; бишікеш; төре; шенеунік.② жазғыш; көшірмеші; іс жүргізуші (кеңседе, мекемеде).③(Lì)【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【吏治】lìzhì【зат.】 басқару әдісі.

【圯】lì 中圯(Zhōnglì), Тайвань провинциясындағы жер аты.

【丽】lì① әдемі; әсем; сұлу; асқан сұлу; әсем; өте әдемі; өте сұлу; жайқалған; жайнаған; өңді: 风和日~ күн жарқырап, самал жел соғып тұр.②(Lì)【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【丽人】lìrén〈书〉【зат.】 сұлу адам; ару; әдемі; көрікті; перизат; сұлу.

【丽日】lìrì〈书〉【зат.】 жарқыраған күн.

【丽质】lìzhì【зат.】 сымбатты, сүйкімді келбет; әсемдік; көркемдік; сұлулық (қыздарға, бойжеткендерге

айтылады): 天生~туғаннан сұлу.

【励】lì ① жігерлену; зейін аудару; зейін салу; ынтамен істеу; іждағаттану; тырмысу; тырысу; ынталану: 夙夜勤~ күндіз түні ынталанып жұмыс істеу. ② 〈书〉 көтермелеу; мадақтау; ынталандыру; жігерлендіру; көтермелеу; рухтандыру; рухын көтеру: ~兵 жауынгерді рухтандыру.

③(Li)【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【励精图治】lìjīngtúzhì бар күшінді салып, елінің берекесі, аманшылығы үшін жұмыс істеу.

【励志】lìzhì 〈书〉【ет.】 мінезін шынықтыру.

【唳】lì 〈书〉【ел.】 құбылған ән; құбылған дыбыс: 莺声~ құбылып шыққан сарыторғай әні.

【利】lì ① жіңішке; өткір; үшкір: ~刃 өткір пышақ | ~爪 үшкір тырнақ. ② жағдайлы; жайлы; қолайлы; орайлы. ③ →利益: 有~有弊 бұл жерде өзінің жағымды және жағымсыз жағы бар. ④

【зат.】 кіріс; пайда; түсім; пайыз: 单~ жай пайыздар; |复~ күрделі пайыз. ⑤ мүдде; пайда: 这~于我们的团结 бұл біздің бірлігі үшін пайда. ⑥(Li)【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【利弊】lìbì 【зат.】 /пайда және зиян; жағымды және жағымсыз.

【利差】lìchā 【зат.】 айырма; маржа.

【利滚利】lìgǔnlì /күрделі пайыздар.

【利害】lìhài 【зат.】 күшті; қатал; қатты; ашулы; айбарлы; кәрлі; қаһарлы; мейірімсіз; уытты; ызғарлы: 他总是说得~ Ол тек қана ашулы, қатал сөздер айтады. 这酒~, 不能多喝 бұл күшті шарап, оны көп ішуге болмайды.

【利己主义】lìjǐzhūyì /өзімшілдік (қоғамдық мүддеден өз басының мүддесін ілгері ұстаушылық).

【利令智昏】lìlìngzhìhūn сараңдықтан есінен айырылу.

【利禄】lìlù 〈书〉【зат.】 кіріс; табыс; түсім.

【利率】lìlǜ 【зат.】 пайыз; пайыздық мөлшерлеме.

【利落】lìluo 【сын.】 ① дәл; епті; оңтайлы; тәсілқой; шебер: 【ет.】 作~ ебедейлі қимыл; епті қимыл. ② мұқият; мұнтаздай; ұқыпты: 办事~ жұмыста ұқыпты болу. ③ аяқтау; бітіру; тәмамдау: 事情已经办~了 жұмыс тәмамдап қалды.

【利尿】lìniào 【ет.】 несеп төгу; несептің шығуы; диурез (несеп бөліп шығару).

【利器】lìqì 【зат.】 ① өткір қару жарақтар. ② жетілдірілген құрал.

【利权】lìquán 【зат.】 қаржыны басқару (компанияның қаржы

ресурстарын басқару саясаты) құқығы; табыс табу құқығы.

【利刃】lìrèn 【зат.】 өткір жүз; өткір пышақ.

【利润】lìrùn 【зат.】 пайда; түсім (сауда алыс-берісінен алынған табыс).

【利市】lìshì 〈书〉【зат.】 ~三倍 үлкен пайдаға ие болу.

【利税】lìshuì 【зат.】 пайда салығы; пайдадан аударым салығы.

【利索】lìsuo 【сын.】 →利落: 他力气大, 手脚~ Ол мықты және пысық.

【利息】lìxī 【зат.】 өсім; пайыз; капиталға қойылатын пайыз; капиталға шаққандағы пайыз.

【利息所得税】lìxīsuǒdédeshuì салық пайыздық табыс.

【利益】lìyì 【зат.】 баһра; береке; олжа; пайда; мүдде: 这对他有什么~? Бұл жерде ол үшін қандай пайда? 个人~ жеке пайда; 为了大家的~ көптің пайдасы үшін.

【利用】lìyòng 【ет.】 ① жарату; қолдану; пайдаға асыру; пайдалану; іске асыру: 废物~ қалдықтарды пайдаға асыру; |~机会 мүмкіндікті іске асыру; |~空余的时间阅读 бос уақытты кітап оқуға пайдалану. ② пайдалану; пайдаланып қалу; біреудің арқасында өмір сүру: ~别人得到好处 басқа біреудің арқасында пайда шығарып алу.

【利诱】lìyòu 【ет.】 еліктіру; қызықтыру; өзіне тарту; сұқтандыру.

【利于】lìyú 【ет.】 жағдай туу; қолайлы болу; септігі тию; пайда үшін: ~攻者 шабуыл жасаушы жаққа пайда болу.

【利欲熏心】lìyùxūnxīn тоқтаусыз ашкөздік.

【利嘴】lìzuǐ 【зат.】 жебей сөйлеу; заулату; сыпылдау; сөзшең; сөзқұмар.

【沥】lì ① таму; тамшылау; тамшылап ағу. ② тамшы.

【沥涝】lìlào 【ет.】 жаңбыр суынан астық су басуы.

【沥沥】lìlì 〈书〉【ел.】 су мен желдің ызыл даусына еліктеу (дыбыстаушы мүшенің табиғи бір заттың дыбысына ұқсас дыбыс шығаруы).

【沥青】lìqīng 【зат.】 битум; асфальт (жолға, көшеге, тротуарға төселетін шайырлы қара зат).

【沥水】lìshuǐ 【зат.】 ойпат жерді су жайылуы; жаңбыр су жиналуы.

【栎】lì 〈书〉 ① мал қора. ② →“栎”(lì).

【例】lì ① 【зат.】 ғибрат; дәлелді мысал; мысал; өнеге; тағылым; тәлім; үлгі; үлгі-нұсқа: 以此为~ өнеге алу; үлгі алу | ~历史上 的实 тарихи мысал.

② оқиға; өнеге; өнеге боларлық жағдай;

өткенде орын алған; үлгі боларлық; үлгілі іс (кейінгі іске үлгі боларлық я ақтауға себепкер боларлық өткендегі өнеге): 有~在先 өткен кезеңдерде осындай оқиғалар болған. ③ 【зат.】 мысал; өнеге; тағылым; тәлім; үлгі; үлгі-нұсқа; оқиға; өнеге; өнеге боларлық жағдай; : 病~ уақиға. ④ ереже; жол-жоба; жосық; жөн-жосық; заң; қағида; тәртіп.

【例规】lìguī 【зат.】 ① оқиға; өнеге; өнеге боларлық жағдай; өткенде орын алған; үлгі боларлық; үлгілі іс (кейінгі іске үлгі боларлық я ақтауға себепкер боларлық өткендегі өнеге). ② ереже; жол-жоба; жосық; жөн-жосық; заң; қағида; тәртіп.

【例会】lìhuì 【зат.】 кезекті жиналыс (мәжіліс, кеңес, жиын).

【例假】lìjià 【зат.】 ① кезекті демалыс. ② етеккір кезеңі.

【例禁】lìjìn 〈书〉【зат.】 тыйым.

【例句】lìjù 【зат.】 мысал; үлгі; үлгі-нұсқа.

【例如】lìrú 【ет.】 мысалға; мәселен; мысалы

【例题】lìtí 【зат.】 мысал; тәлім; үлгі; үлгі-нұсқа; иллюстрация; мысалмен сипаттау; суретпен сипаттау.

【例外】lìwài ① 【ет.】 ережеге қарамастан; ерекшелік; ережеден тыс: 谁也不能~ жалпы ережеден ешкімге ерекшелік болмайды. ② 【зат.】 ерекшелік: 一般是这样, 但有时也有~ жалпы алғанда ол солай, бірақ кейде ерекшелік болады.

【例行公事】lìxíng-gōngshì ① күнделікті істер; ② немқұрайды қарау; жұмысқа формальды қарау.

【例言】lìyán 【зат.】 автордан; редакциядан.

【例证】lìzhèng 【зат.】 иллюстрация; дәлел.

【例子】lì-zì 【зат.】 мысал: 他举了很好的~ / Ол ойдағыдай мысал келтірді.

【痢】lì 〈书〉 ① жылдам жайылатын жұқпалы ауру; тез жайылығштық; тез тарағыштық; тез таралатын індет; алапес (теріде болатын жұқпалы жаман ауру). ② жан алу; жоқ қылу; құрту; өлтіру.

【痢疫】lìyì 〈书〉【зат.】 қатерлі індет; эпидемия (жұқпалы аурудың кең тарап жайылуы).

【渗】lì 〈书〉 ① миазмдар; шіру кезінде шығатын улы сасық газ. ② апайт-топай; апалаң-топалаң; астан-кестен; әлем-тапырық; әптер-тәптер; бассыздық; былық; былықпайшылық; жөнсіздік; ретсіздік; тәртіпсіз; тәртіпсіздік; ұйқы-тұйқы; ыбыреу; ығы-жығы.

【渗孽】lìniè 〈书〉【зат.】 ауыртпалық;

бақытсыздық; жұтау.

【戾】 lì 〈书〉 ① айып; күнә; қылмыс; бұрмалау; бұрмалаушылық. ② қарсы шығу; қарсы тұру.

【隶】 lì ① бағынышты болу; бағыну; бас ию; бойсұну; көну. ② жүйеге келтіру; жүйелеу; реттеу; тәртіптеу. ③ қызметші (біреудің билігіне толық берілген, оның дегенін орындайтын адам); қоғамның төменгі топтары.

【隶书】 lìshū 【зат.】 «лишу» (қытайдың ескі жазбалардың бірі).

【隶属】 lìshǔ 【ет.】 бағынышты бол; бір мекемеге қарасты; бағынушы; бағынышты; дәреже сатысы; қызмет бабындағы сыйластық; сатылы дәреже; субординация (кіші қызметкерлердің өзінен жоғары қызметкерлерге қызмет бабында сөзсіз бағынуы) : ~ 外交部的各机关 мекеме сыртқы істер министрлігіне бағынышты болып келеді.

【隶卒】 lìzú 〈书〉 【зат.】 қағаз тасушы; таратушы.

【荔】 lì ① айылқияқ; жыланқияқ; сарыгүл. ② (Li) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【荔枝】 lìzhī 【зат.】 ① «личжи». ② «личжи» жемісі.

【辄】 lì 〈书〉 ① жәбір ету; жәбір көрсету; жәбірлеу; зәбірлеу; өкпелету. ② сарқып алу.

【俪】 lì ① жұбай; жұп; пар. ② қос жинақ.

【莅会】 lìhuì 〈书〉 【ет.】 жиналысқа қатысу (мәжіліске, кеңеске).

【莅临】 lìlín 〈书〉 【ет.】 келу; келіп жету; бару; барып шығу; келу; келіп кету; келіп қарау; кіріп шығу.

【莅任】 lìrèn 〈书〉 【ет.】 қызметке кірісу; қызметін атқаруға кірісу.

【栗】 -lì 【зат.】 ① талшын (шамшат ағашының бір түрі). ② қаштан (сол ағаштың жемісі). ③ (Li) Фамилия.

【栗】 -2 lǐдірілдеу; қалтырау : 不寒而 ~ қалтырау, бірақ суықтан емес.

【栗暴】 lìbào 【зат.】 жұдырық түю.

【栗钙土】 lìgàitǔ 【зат.】 қызғылт топырақ.

【栗然】 lìrán 〈书〉 【сын.】 дірілдеп; қалтырап; қалшылдап.

【栗色】 lìsè 【зат.】 сарғылт түс.

【栗子】 lìzǐ 【зат.】 талшын (шамшат ағашының бір түрі).

【砾】 lì 〈书〉 ① жануыш; қайрақ тас. ② егеу; қайрау; өткірлеу.

【砾石】 lìshí 〈书〉 【зат.】 білеме; жануыш; қайрағыш; қайрақ; шарық; қайрақ тас.

砾 lì жұмыр тас; малта тас : ~ 岩 конгломерат (балшық, избес т. б. мен араласқан түрлі минералдардың жеке-жеке кесектерінен құралған тау

жыныстары).

【砾漠】 lì mò 【зат.】 тасты шөл; тастақ шөл.

【砾石】 lìshí 【зат.】 ірі құм; жұмыр тас; малта тас; жарықшақталған тас; киыршық тас; ұсақталған тас; шағыл.

【蛎】 lì устрица (моллюскілердің жеуге болатын бір түрі).

【唳】 lì 〈书〉 сұңқылдап жырлау; тыраулау (тырна туралы).

【笠】 lì тоқылған қалпақ : 草 ~ сабаннан тоқылған қалпақ.

【粝】 lì 〈书〉 өңделмеген дән; тазартылмаған күріш.

【粒】 lì ① (~ 儿) 【зат.】 түйір; дән; түйіршік : 豆 ~ 儿 бұршақтың бір дәні (бір бұрша) ; | 米 ~ 儿 күріш дәні; | 盐 ~ 儿 тұз түйіршігі. ② 【мөл.】 : — ~ 米 күріш түйірі; — ~ 豆 бір ірі бұршақ.

【粒肥】 lìfèi түйіршіктелген тыңайтқыш.

【粒状】 lìzhuàng киыршық; киыршықты; түйірленген; түйіршіктелген; ұсақталған.

【粒子】 lìzǐ 【зат.】 бөлшек; бүрткік : 带电 ~ зарядты бөлшектер.

【跖】 lì 〈书〉 қимыл; қозғалыс; ату; қарғу; секіру.

【讷】 lì 〈书〉 балағаттасу; сөгісу.

【傣】 lì [傣族] (Lǐsùzú) 【зат.】 «лису» (Қытайдағы азшылық ұлттардың бірі).

【漂】 lì 〈书〉 суық; суықтық; аяз; зымыстан; өте суық; ызғар; ызғырық.

【痢】 lì сатқак; тышқак; іш жүру; іш өту; іш өтіп ауыру : 赤 ~ іштен қан өту.

【痢疾】 lìjì 【зат.】 дизентерия (жұқпалы іш ауруы).

【滦】 lì ① 滦水 (Lishuǐ), Лишуй (Цзянсу провинциядағы өзен аты). ② (Li) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【盪】 lì 〈书〉 қатыбас; қатыгез; мейірімсіз; рақымсыз.

lì

【哩】 ·lì 〈方〉 【шыл.】 миля (әр мемлекетте әрқилы қолданылатын жолдың ұзындық өлшемі).

liǎ

【俩】 liǎ 〈口〉 【мөл.】 ① екеу; екі : 兄弟 ~ 都是工人 екі ағайынды жұмысшылар; 一共五个, 我吃了~, 他吃了仨 барлығы бесеу болды, мен екеуін жедім, ал ол үшеуін жеді. ② азғана; азғантай; аздап; сәл : 一共只有这么 ~ 人 азғана ғана адамдар бар.

lián

【徕】 lián қобди; қобдиша; сандықша

(ұсақ-түйек құнды заттарды салатын қобдиша сандық).

【连】 -1 lián ① 【ет.】 我们的心永远 ~ 在一起 Біздің жүрегіміз әрқашанда бірге соғады. / 这两句话按意思 ~ 不起来 бұл екі сөйлем мағынасы жағынан қосыла алмайды.

② 副 雨 ~ 着下 / жаңбыр тоқтаусыздан жауып тұр; | 他 ~ 发了三枪 Ол қатарынан үш рет атты.

③ 【сөзал.】 қоса алғанда; қоса есептегенде; соның ішінде : ~ 我三个人 үш адам мені қоса алғанда; | ~ 根拔 түп тамырымен жою.

④ 【зат.】 рота; эскадрон (жаяу әскердің бір ротасына пара-пар атты әскер бөлімшесі); батарея (бірнеше зеңбіректен я минометтен құралатын бөлімше). ⑤ (Lián) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【连】 -2 lián 【сөзал.】 да; де; екеш; тұрмақ; түгіл; және; тіпті : 他 ~ 晚饭也没吃就到厂里去了 Ол тіпті кешке асын ұмытып, заводқа кетіп қалды. 不但你, ~ 我也不明白是 怎么回事 Тек сіз ғана емес, менде не болып жатқанын түсінбей отырмын.

【连鬓胡子】 liánbìn-hú·zi жақ сақал.

【连部】 liánbù 【ет.】 рота басқару.

【连词】 liáncí 【зат.】 жалғаулық (сөз табы).

【连带】 liándài 【ет.】 ① өзара тәуелді; іліктес; тығыз байланысты болу; : ~ 关系 өзара байланыс. ② бірдейлік; бірге; бірдей; ортақ; өзара жауапкершілік; біргелеп; бірлесе; бірлесіп; қосылып : ~ 责任 ортақ жауапкерлік; ынтымақты жауапкершілік (азаматтық құқықта : міндеттеме бойынша азаматтық-құқықтық жауапкершіліктің бір түрі, мұнда бірнеше борышқор болады).

【连队】 liánduì 【зат.】 рота.

【连根拔】 liángēnbá 【ет.】 түп тамырымен жою.

【连亘】 liángèn 【ет.】 тоқтаусыз; толассыз; үздіксіз; ұласқан; дамылсыз; тоқтаусыз; тынымсыз; тыныссыз; ұдайы; үздіксіз.

【连贯】 (联贯) liánguàn 【ет.】 байланысты; жүйелі; қисынды; байланыстыру; жалғастыру; жалғау : ~ 南北交通的大桥 оңтүстікпен солтүстікті байланыстыратын көпір.

【连锅端】 liánguōduān 【ет.】 бәрін жойып жіберу; бәрін алып кету.

【连环】 liánhuán ① 【зат.】 жалғас; қатар; тізбе; тізбек. ② 【сын.】 сериялы; сериялық.

【连环保】 liánhuánbǎo 【зат.】 айнала сыбайластық; жаппай кепілдік.

【连环画】 liánhuánhuà 【зат.】

суреттері бар кітап; сериялы кітап.

【连枷】 liánjiā 【зат.】 цеп (астық соғатын тоқпақ).

【连脚裤】 liánjiǎokù 【зат.】 еңбектеп жүретін балаға кигізетін киім; балалар шалбары.

【连接】 liánjiē 【ет.】 ① тоқтаусыз; толассыз; үздіксіз; ұласқан. ② біріктіру; біріктіріп қою; жалғастыру; жалғау; қамту; қосу; қосылдыру; бекіту.

【连接号】 liánjiēhào 【зат.】 (—) сызықша; дефис.

【连襟】 liánjīn (～儿) 【зат.】 бажа: 他是我的～ ол менің бажам.

【连累】 lián·lěi 【ет.】 араластыру; кірістіру; қатыстыру; басты саудаға салу: 他怕受～ Ол оны жаман іске кірістіріп жібереді деп қорқады.

【连类】 liánlèi 【ет.】 топ-топқа бөлу; топтастыру; топтау; жүйелеу; байланыс орнату; жіктелу; жіктестіру; саралау; : ～而及 қатысы барлармен байланыс орнату.

【连理】 liánlǐ 〈书〉 ① 【ет.】 астасу; біте бастау; бітісу. ② 【зат.】 қосыла өскен ағаштарға ұқсас.

【连连】 liánlián 副 ақырын; баяу; бәсең; жай; шабан; асықпай.

【连忙】 liánmáng 副 абың-күбің; асығып-аптығып; асығыс; жан далбаса; тығыл-таяң; шапшаң; шұғыл; дереу; жедел; бірден: 他～让座 Ол бірден орнын берді.

【连绵】 liánmián 【ет.】 тоқтаусыз; толассыз; үздіксіз; ұласқан; дамылсыз; тынымсыз; тыныссыз; ұдайы; : 阴雨～ толассыз жаңбыр; 山脉～几千里 тау тізбектері мыңнан аса лиға тоқтаусыздан созылып жатыр.

【连年】 liánnián 【ет.】 бір жыл бойы; бір жылдап; жылдар бойы; кейбір жылдары: ～丰收 мол астық жылдар бойы.

【连篇】 liánpiān 【ет.】 ① бір мақаладан соң бір мақала; мақалалар жиынтығы. ② біршама; едәуір; көп.

【连篇累牍】 liánpiānlěidú аумақты; көлемді; қомақты; езбе; көп сөзді; сөзуар.

【连翘】 liánqiào 【зат.】 форсайтия повислая.

【连任】 liánrèn 【ет.】 қайтадан қызметке сайлану: 他～两届主席 Ол төраға болып қайтадан сайланды.

【连日】 liánrì 【ет.】 күннен күнге; бірнеше күн ұдайы: ～大雨 бірнеше күн ұдайы қатты жаңбыр жауды.

【连射】 liánshè 【ет.】 жиілете ату; үсті-үстіне ату.

【连声】 liánshēng 副 жаңадан қайталау; қайта-қайта айту.

【连锁】 liánsuǒ 【сын.】 тізбекті: ～比例 қат-қабат ереже.

【连锁店】 liánsuǒdiàn 【зат.】 дүкендер торабы.

【连锁反应】 liánsuǒfǎnyīng тізбекті реакция.

【连台本戏】 liántái-běnxì көп сериялы спектакль.

【连天】 liántiān 【ет.】 ① бірнеше күн ұдайы. ② ұдайы; үзбей; үздіксіз; үзіліссіз: 叫苦～эрдайым уайымдау. ③ көкжиекпен қосылу: 湖水～өзеннің тұңғиығы көкжиекпен қосылды.

【连通】 liántōng 【ет.】 қисындылық; орамдылық; байланысты; жүйелі; қисынды.

【连通器】 liántōngqì 【зат.】 қатынасты ыдыс.

【连同】 liántóng 【жал.】 бірге; қоса алғанда; қоса есептегенде; соның ішінде: 校内学生～新生在内共一千余人 институтта мыңнан аса студенттер бар сонымен бірге жаңадан келгендерді қоса есептегенде.

【连写】 liánxiě 【ет.】 бірге жазу; бірге жазылу.

【连续】 liánxù 【ет.】 тоқтаусыз; толассыз; үздіксіз; ұласқан; дамылсыз; тынымсыз; тыныссыз; ұдайы; ебей-жебей; жағалай; қатар; қатарынан; сыпыра; ұдайы; шетінен: ～开了六天会议 жиналыс тоқтаусыздан алты күн бойы өтті; 他在厂里～工作五天 Ол заводта қатарынан бес жыл бойы жұмыс істеді.

【连续剧】 liánxùjù 【зат.】 көп сериялы драма.

【连夜】 liányè ① 副 дәл сол түнде: 他～赶进城去 Ол дәл сол түні қалаға кетіп қалды. ② 【ет.】 бірнеше түн бойы.

【连衣裙】 liányīqún 【зат.】 әйелдер көйлегі.

【连阴天】 liányīntiān 【зат.】 әрдайым күн желкүз болып тұру.

【连阴雨】 liányīnyǔ 【зат.】 жауын-шашын; жауын-шашынды; желкүз.

【连载】 liánzài 【ет.】 бастырып шығару; басылу; басылып шығу; басып шағарылу: 小说～эңгіме жалғасымен басылып шығып жатыр.

【连轴转】 liánzhóuzhuǎn 【ет.】 тыйым көрмей жұмыс істеу; күндіз түні жұмыс істеу.

【连珠】 liánzhū 【зат.】 дамылсыз; тоқтаусыз; тынымсыз; тыныссыз; ұдайы; үздіксіз: ～似的机枪声 тоқтаусыз пулеметтердің тарсыл кезегі.

【连缀】 (联缀) liánzhuì 【ет.】 байланыстыру; жалғастыру; жалғау; байлау; будыру; буу; қиыстыру; орап мағау; орап қысып байлау; сабақтастыру; ұштастыру.

【连作】 liánzuò 【ет.】 екінші рет болған егістік; қайталанған мәдениет.

【连坐】 liánzuò 【ет.】 отбасы мүшелерін, туған туысқандарды және қылмыскерлерді жауапкершілікке тарту.

【怜爱】 lián'ài 【ет.】 аяу; есіркеу; жаны ашу; жақсы көру; сүю.

【怜悯】 liánmǐn 【ет.】 аяу; есіркеу; жаны ашу; аяушылық ету; обалсыну; аяныш; аяушылық білдіру; көңіл айту; қайғысына ортақтасу; рақымдылық: 出于～ аяушылықтан; ～的验光 мұңды көз тастау.

【怜惜】 liánxī 【ет.】 аяу; есіркеу; жаны ашу; аяныш; : 决不～恶人 жауыз адамдарды аямау керек.

【帘】 lián (～儿) ① полотно (майлы бояумен салынатын) маңдайша жазу: 酒～ кабактың полотна маңдайша жазуы. ② 【зат.】 перде; шымылдық: 竹～ бамбук терезе пердесі.

【帘布】 liánbù 【зат.】 корд матасы.

【莲】 lián ① 【зат.】 лотос (әсем гүлді көп жылдық су өсімдігі ескі замандағы Мысыр және Үндістан жұрты құрметтеген әсем гүлді су өсімдігі). ② лотос дәні. ③ (Lián) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【莲步】 liánbù 〈书〉 【зат.】 әдемі жүру мәнері; аяқ алысы келбетті.

【莲房】 liánfáng 〈书〉 【зат.】 тұқымдық лотос қорабшасы.

【莲花】 liánhuā 【зат.】 лотос (әсем гүлді көп жылдық су өсімдігі ескі замандағы Мысыр және Үндістан жұрты құрметтеген әсем гүлді су өсімдігі).

【莲花白】 liánhuābái 〈方〉 【зат.】 «ляньхуабай» (шарап сұрыптың аты).

【莲藕】 lián'ǒu 【зат.】 лотостың тамыры.

【莲蓬】 lián·peng 【зат.】 лотостың гүлтабаны.

【莲蓬头】 lián·pengtóu 〈方〉 【зат.】 душ.

【莲心】 liánxīn 【зат.】 ① лотос ұрығының өзегі.

【莲子】 liánzǐ 【зат.】 лотос дәні.

【莲座】 liánzuò 【зат.】 лотос тағы (буддизмдік әулие-әнбие).

【涟漉】 lián'er 〈书〉 【сын.】 көз жасы көл болу.

【涟漪】 liányī 〈书〉 【зат.】 шымырлаған діріл; шымырлану (судың шымырлап бұжырланып тұрған беті); аласа толқын; кішкентай толқын: 湖面起了～ көл бетінің кішкентай толқындар көтерілді.

【联】 lián ① → 联结; 联合. ② қосарланған жазбалар: 上～ бірінші жазба бөлігі; 下～ екінші жазба бөлігі. ③ (Lián) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【联邦】 liánbāng 【зат.】 құрама;

федерация: 俄罗斯 ~ Ресей федерациясы; ~ 院 федералды кеңес; ~ 制 федерализм (кейбір көп ұлтты мемлекеттердегі федерализмді жақтайтын қозғалыс).

【联保】liánbǎo【ет.】жең ұшынан жалғасушылық; сыбайластық.

【联播】liánbō【ет.】бір мезгілде хабар тарату; бір мезгіл радиохабар.

【联产】liánchǎn【ет.】кооперацияға бірлестіру; кооперацияға тарту.

【联电】liándiàn【ет.】жалпыға бірдей қолтаңба үшін циркулярлық жедел хат жіберу.

【联动】liándòng【ет.】қосарланған; парланған.

【联防】liánfáng【ет.】қорғаныс құрамасы: 军民 ~ 小组 біріккен қорғаныс армия тобы және халық жасағы.

【联合】liánhé①【ет.】біріктіру; біріктіріп қою; жалғастыру; жалғау; камту; қосу; қосылдыру; бірлестіру; қосастыру: 全世界无产者, ~ 起来! Барлық елдердің пролетарлары қосылындар! ②【сын.】бірлескен; бірлестірілген; ортақ; біріккен; біріктірілген; бірлікті; біріккен; біріктірілген; коалициялық: ~ 声明 ортақ өтініш; ~ 企业 комбинат (түрлі өндіріс тараулары бар өнеркәсіп бірлестігі); ~ 政府 коалициялық үкімет. ③【ет.】симфиз.

【联合国】Liánhégúo【зат.】Біріккен Ұлттар Ұйымы.

【联合收割机】liánhéshōugēji комбайн (астықты орып, өзі жинап, өзі бастыратын ауыл шаруашылық машинасы).

【联合战线】liánhézhànxiàn 统一战线.

【联合政府】liánhézhèngfǔ коалициялық үкімет.

【联欢】liánhuān【ет.】жолығу; кездесу: ~ 会 салтанатты кездесу; | 军民 ~ әскерлердің ел-жұртпен кездесу; ~ 节 фестиваль (өнердің ауық-ауық болып тұратын сауық жиыны).

【联机】liánjī【ет.】оперативтік (іс жүзінде болатын, тікелей іске асырылатын) режим.

【联建】liánjiàn【ет.】ортақ, бірлескен құрылыс.

【联结】(【жал.】结)liánjié【ет.】бірігу; біріктіру; бітістіру; жалғасу; жалғау; қосу; қосылу; ұйымдастыру: 用一条直线两点 ~ 起来 түзу сызықтың екі нүктесін қосу.

【联结杆】liánjiégān/ союуш (парцилиндінің поршенін шатунмен тұтастыратын сабақ).

【联军】liánjūn【зат.】бірлескен армия; одақтас әскерлер.

【联络】liánluò【ет.】қарым-қатынас;

байланыс: 失去 ~ қарым-қатынастан айырылып қалу; 用电话 ~ телефонмен байланысқа шығу; 建立无线电 ~ радиоконтакт орнату; ~ 员 байланысшы (байланыс-қатынас қызметкері).

【联袂】(【жал.】袂)liánmèi【ет.】бірге; біргелеп; бірлесе;

бірлесіп; қосылып: ~ 赴京 Бэйцзинге бірге бару.

【联盟】liánméng【зат.】қоғамдық бірлестік; одақ; ұйым; лига; федерация: 工农 ~ жұмысшылар мен шаруалар одағы; 国际 ~ Ұлттар лигасы.

【联绵字】liánmiánzì【зат.】екі буынды сөз.

【联名】liánmíng【ет.】коллектив; біреудің қолы үшін: ~ 发起 коллективтің бастамасымен; ~ 写信 қолы үшін хат жазып жіберу.

【联翩】liánpiān【сын.】таусылмайтын тізбекпен; толассыз; үзбестен; үздіксіз: ~ 而至 біріні артынан бірі келу.

【联赛】liánsài【зат.】бірлескен жарыс; ортақ сайыс.

【联手】liánshǒu【ет.】қоян-қолтық; қол ұстасып; тату-тәтті; бірге; бірлесіп.

【联通】liántōng→“【жал.】通”.

【联网】liánwǎng【ет.】желі; топ: 互 ~ 服务提供者 интернет-провайдер.

【联席会议】liánxihuìyì бірлескен ортақ жиналыс.

【联系】liánxi【ет.】қарым-қатынас; тығыз байланыс: 理论 ~ 实际 теория мен практика байланысы; 和朋友们失去 ~ достарынмен қарым-қатынасты жоғалту.

【联想】liánxiǎng【ет.】есіне салу; ескерту.

【联销】liánxiāo【ет.】ортақ саудасаттық; бірлескен сауда.

【联谊】liányì【ет.】жолдастық қарым-қатынас: ~ 会 достық кездесу.

【联姻】liányīn【ет.】балалардың некесі арқасында отбасылар туыс болып кетті.

【联营】liányíng【ет.】бірлесіп басқару; бірге билеу.

【联运】liányùn【ет.】транзиттік қозғалыс; маршруттық тасымал.

【联宗】liánzōng【ет.】бірігу; біріктірілу; жалғану; қосылу.

【廉耻】liánchǐ【зат.】ар-намыстылық; ар-ұяттылық; арланғыштық; арлылық; инабаттылық; нысап; нысаптылық: 知 ~ 的人不会这样做 адамның ар-ұяты бар дәл олай істемейді.

【廉价】liánjià【зат.】арзан баға: ~ 书 арзандаған кітап; ~ 品 арзандатылған тауар; ~ 出售 арзан

бағамен сату.

【廉洁】liánjié【сын.】сатылмайтындық; тұрақтылық қиянатқа бармайтындық; сатылмайтын адалдық; адал және риясыз: ~ 奉公 жұмысына қиянатқа бармайтындай адал болу; 为人 ~ қиянатқа бармайтын адам.

【廉明】liánmíng【сын.】адал және ақылды.

【廉正】liánzhèng【сын.】адал; ақ; таза; риясыз; сұмдықсыз.

【廉政】liánzhèng【ет.】адал және қиянатқабармайтын үкімет.

【廉租】liánzū【ет.】арзан бағамен жалға беру: ~ 房 арзан бағамен пәтерді жалға беру.

【鲢】lián【зат.】дөңмаңдай.

【濂】Lián①濂溪, Ляньци (Хунань провинциясындағы өзен аты). ②

【зат.】Фамилияға қолданылады.

【赚】lián жiлiншiктiң жағы.

【镰】lián① қол орақ; орақ. ② (Lián) 【зат.】Фамилияға қолданылады.

【镰刀】liándāo【зат.】қол орақ; орақ; шалғы.

liǎn

【琏】liǎn құрбан болуға арналған сауыт; түтікше.

【敛】liǎn басылу; тоқталу; тоқтау; тыйылу: 她立刻 ~ 了笑容 Ол бірден күлімдеуді тоқтатты.

【敛步】liǎnbù【ет.】кейін қайту; кейін шегіну; шегіну; шегіншектеу; жылыстау.

【敛财】liǎncái【ет.】ақша қағып шығару.

【敛迹】liǎnjì【ет.】бұғу; бұқа алу; бұқпалау; жасырыну; жасырынып қалу; жасырынып тұру; тымыраю; басылу; жуасу; тыншу; тыныштану; үндемей қалу.

【敛钱】liǎnqián【ет.】жарна жинау; жәрдем жинау; қайыр жинау.

【敛容】liǎnróng【ет.】бет жүзі бірден байыпты түрге айналу.

【敛足】liǎnzú【ет.】тоқталу; тоқталып қалу; тоқтау; тоқтап қалу.

【脸】liǎn【зат.】① бет; жүз; өң; түс; шырай; әлпет; кейіп; кескін; пішін; ажарсыз бет; бет-ауыз: 圆 ~ дөңгелек бет; 洗 ~ бетті жуу; беті-қолын жуу; ② (~ 儿) (某些物体的前部): 门 ~ 儿 қасбет; маңдай бет; беттік жағы. ③ бет: 怕 ... ~ 上下不来 абыройдан айырылып қалудан қорқу; 不要 ~ ұяты жоқ. ④ (~ 儿) → 脸色 ②: 笑 ~ 儿 күлімсiреген бет жүз; 把 ~ 一变 бірден өңін өзгерту.

【脸蛋儿】liǎndàn【зат.】бет-аузы; кішкене бет.

【脸红】liǎnhóng【ет.】қызару; ұялу; қызарып кету: 羞得他 ~ 了 Ол

ұялғаннан қызарып кетті.

【脸颊】 liǎnjiá 【зат.】 бет; жақ; ұрт: ~骨 бет сүйек; жақ сүйек.

【脸面】 liǎnmiàn 【зат.】 ①→脸. ②бет; жүз: 看我的~мен үшін; 保全~ бет жүзін сақтап қалу.

【脸盘儿】 liǎnpán 【зат.】 бет келбеті; бет әлпеті: 小~бет әлпеті кішкентай; 大~бет келбеті үлкен.

【脸皮】 liǎnpí 【зат.】 ①бет терісі. ②арлылық; именушілік; ұялшақтық; ұяттылық; ар; ар-намыс; ар-ождан; ар-ұждан; ар-ұят; бет; инабат: ~厚 ар-ұятсыз; ар-ұяттан безген; ~薄 қымсыну; қысылу; ұялшақ; ~壮 арсыз; бетпақ; бетсіз; ұятсыз.

【脸谱】 liǎnpǔ 【зат.】 маска; пішін альбомы; бет бояу үлгілері.

【脸热】 liǎnrè 【сын.】 бауырмал; ежекте; берілген; қызғанарлық; ынталы; елгезек; елпек; қызметшіл; қайырымды; ықыласты; жұмсақ көңілді; көңілшек; қайырымды; мейірбан; мейірімді: 她一向~, 不大肯拒绝别人的请求. Ол әрдайым бауырмал болған, анда-санда адамдардың өтініштерін қабыл алмады.

【脸色】 liǎnsè 【зат.】 ①бет; беттің рені: ~红润 алкызыл бет; ~苍白 қуқыл бет. ②бет әлпеті; жүз өзгерісі; бет көрінісі; бет кескіні: 一看~就知道 бет жүзінен.

【脸】 【сын.】 liǎnxíng 【зат.】 бет келбеті; бет әлпеті: 长~ат жақты; сопақ бет.

【脸子】 liǎn·zi 〈方〉 【зат.】 ①бет-аузы; кішкене бет; бет жүз. ②бет әлпеті; жүз өзгерісі; бет көрінісі; бет кескіні: 整~ажарын бұзып көрсету; 要~өнін бұзу; райын суыту. ③абыр; абырой; абырой-бедел; атақ; бедел: 硬着~бетсіз; ұятсыз.

liàn

【练】 liàn① 〈书〉 ақ жібек. ②【ет.】 жібекті елжірете пісіру. ③【ет.】 →练习: ~功夫 дағдыландыру; жаттықтыру; ~字 көркем жазуда жаттығу. ④(Liàn) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【练笔】 liànbǐ 【ет.】 ①көркем жазуда практика. ②көркем жазуда (каллиграфия) жаттығу.

【练兵】 liànbīng 【ет.】 әскери оқыту; әскери дайындық.

【练达】 liàndá 〈书〉 【сын.】 білгір; білікті; білімдар; мағлұматты; хабардар; көпті көрген; көргенді; тәжірибелі;

ысылған.

【练队】 liànduì 【ет.】 саптық даярлық.

【练功】 liàn gōng 【ет.】 әзірлену; жаттығу; жаттығып үйрену; машықтану; үйрену: ~房 жаттығу залы.

【练手】 liànshǒu (~儿) 【ет.】 әккі болу; адалдау.

【练习】 liànxí ①【ет.】 жаттығу; пысықтау; әзірлену; жаттығып үйрену; машықтану; үйрену: ~讲俄语 орыс тілін жаттығу; ~飞行 ұшу жарысы; ұшу жаттығуы. ②【зат.】 жаттығу; ; 算术~математика бойынша жаттығу.

【练习簿】 liànxíbù дәптер.

【练习器】 liànxíqì жаттығу құрылғысы.

【练习曲】 liànxíqǔ этюд (педагогикалық я үлгі берерлік мақсат тұтағын музыкалық шығарма).

【练习生】 liànxíshēng практикадан өтуші; практикант; тәжірибеленуші (практика жұмысындағы адам).

【炼】 liàn①【ет.】 қорыту: ~钢 болат қорыту; ~钢 工人 болат қорытушы; құрыш қорытушы (жұмысшы). ②【ет.】 күйдіру: 真金不怕火~таза алтын оттан қорықпайды. ③ажарлау; өңдеу; сұлулау; түзету: ~句 сөзді ажарлау. ④(Liàn) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【炼丹术】 liàndānshù 【ет.】 алхимия (алтынға айналдыратын, барлық кеселге шипа болатын пәлсапалық тасты іздеп-табуды көздеген ортағасырлық ілім).

【炼焦】 liànjiāo 【ет.】 кокстау: ~炉 тас көмірді коксқа айналдыратын пеш.

【炼句】 liànjù 【ет.】 мақаланы, мәтінді өңдеу.

【炼乳】 liànrǔ 【зат.】 қойылтқан сүт.

【炼油】 liànyóu 【ет.】 ①мұнай айыру; мұнайды айырып шығару. ②май экстракциясы; май қайнату. ③май еріту.

【炼狱】 liànyù 【зат.】 ғарасат; мақшар; пәктеліп шығатын орын.

【炼制】 liànzhì 【ет.】 қайта балқыту; қайта қорыту.

【炼字】 liàn·zì 【ет.】 ажарлау; өңдеу; сұлулау; түзету.

【恋】 liàn①→恋爱. ②бауыр басу; жақсы көрушілік; құштарлық; іңкәрлік: ~家 отбасына құштарлық болу. ③(Liàn) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【恋爱】 liàn'ài 【зат.】 махаббат; сүйіспеншілік; ғашықтық; сүйіспендік: 谈~махаббат істерімен айналысу.

【恋歌】 liàngē 【зат.】 сүйіспеншілік өлеңдер.

【恋家】 liànjiā 【ет.】 үйден

шықпайтын адам болу; отбасына, жанұясына құштарлық болу.

【恋恋不舍】 liànliàn bùshě берілу; жабысу; жақсы көру; үйрену; үйір болу; әуестену; елігу; құмарлану; құмарту; құштарлану; қызығу.

【恋慕】 liànmù 【ет.】 жан жүрегімен берілу; жан жүрегімен жақсы көру.

【恋念】 liànniàn 【ет.】 сүйіспеншілігімен ойлау; әрдайым ойлау.

【恋情】 liànqíng 【зат.】 махаббат; сүйіспеншілік.

【恋群】 liànqún 【ет.】 халқын жақсы көру; адамдарға тез бауыр басу.

【恋人】 liàn'rén 【зат.】 жар; жақсы көретін; сүйікті.

【恋栈】 liànzhàn 【ет.】 лауазымға жабысып алу.

【恋战】 liànzhàn 【ет.】 шабуылға ұмтылу; ұрыс, соғысқа ұмтылу.

【殒】 liàn мәйітті молаға қою; өлікті табытқа қою.

【链】 liàn①(~儿) 【зат.】: 铁~儿 темір шынжыр; 表~儿 сағаттың бауы.

②【мөл.】 кабельтов.

【链轨】 liànguǐ 【зат.】 табан шынжыр (трактор; танк сияқтылардың табан шынжыры).

【链接】 liànjiē 【ет.】 сілтеме.

【链球】 liànqiú 【зат.】 ①балға лақтыру. ②балға.

【链式】 liànshì тізбекті: ~反应 тізбекті реакция (заттардың өзара химиялық әсерлестігі); ~化学反应 тізбекті химиялық реакция.

【链条】 liàntiáo 【зат.】 тізбек: ~传 【ет.】 тізбекті беріліс.

【链烃】 liàntīng 【зат.】 тізбекті көмірсутек (көміртегімен сутегінен қосылған органикалық қосынды).

【链子】 liàn·zi 【зат.】 шынжыр; алқа; бау.

【椽】 liàn 【зат.】 мелія ацедарах; парсы мелія.

【澗】 liàn [澗澗] (liànyàn) 〈书〉

【сын.】 шорықтау; сәл шорқыту; шымырлаған діріл; шымырлану (судың шымырлап бұжырланып тұрған беті).

liáng

【良】 liáng①【сын.】 →良好: ~友 жақсы дос; ~马 жуас ат; жүйрік тұлпар. ②ар-ұяты бар адам; жөнді адам; парасатты адам. ③〈书〉副 аса; ерен; өте; тым; тіпті: 获益~多 өзіне өте көп пайда шығарып алу. ④(Liáng) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【良策】 liángcè 【зат.】 ақылды кеңес; жақсы жоспар.

【良辰】 liángchén 【зат.】 ①ауа райы

жақсы. ② бақытты күн; қолайлы, сәтті кезең.

【良好】 liánghǎo 【сын.】 айтуға тұрарлық; маңдай алды; өте жақсы; тым жақсы; тамаша: 手术经过 ~ операция сәтті өтті; ~ 习惯 жақсы әдет.

【良机】 liángjī 【зат.】 қолайлы кез; ыңғайлы сәт; қолайлы жағдай: ~ 莫失 қолайлы кезенді өткізіп алмау керек.

【良家】 liángjiā 【зат.】 жақсы, ар-ұяты бар отбасы: ~ 子弟 жақсы отбасыдан шыққан балалар.

【良久】 liángjiǔ 〈书〉 【сын.】 ұзақ; ұзақ уақыт: 他沉思 ~ Ол ұзақ уақыт ойланды.

【良民】 liángmín 【зат.】 ① жұрт; халық. ② сенімді тұрғын.

【良人】 liángren 【зат.】 ① ар-ұяты бар адам; жөнді адам; парасатты адам. ② қарапайым халық.

【良师益友】 liángshīyìyǒu жақсы ұстаз және сенімді дос.

【良田】 liángtián 【зат.】 шұрайлы, құнарлы егістік жер; шұрайлы жер; құнарлы жер.

【良宵】 liángxiāo 〈书〉 【зат.】 кереметтей түн.

【良心】 liángxīn 【зат.】 ар; ар-намыс; ар-ождан; ар-ұждан; ар-ұят; бет; инабат; нысап; ождан; ұждан; ұят; ынсап: 有 ~ 的人 ұжданды адам; ұяты бар адам; 说句 ~ 话 шындықты айту; ~ 不安 ар-ұяты мазасыздау; ұжданы азап шектіру.

【良性】 liángxìng 【сын.】 . зарарсыз; залалсыз; залалы жоқ; зарарсыз; зәрсіз; зиянсыз; қиянатсыз.

【良性肿瘤】 liángxìngzhǒngliú зарарсыз ісік.

【良言】 liángyán 【зат.】 достық ақыл; пайдалы кеңес: 进 ~ жақсы ақыл кеңес беру.

【良药】 liángyào 【зат.】 ықпалды шара; емдігі күшті дәрі дәрмек.

【良莠不齐】 liángyǒubùqí кісі мен кісінің арасы жер мен көктей.

【良缘】 liángyuán 【зат.】 бақытты жұбайлар; бақытты неке.

【良知】 liángzhī 【зат.】 туа біткен білім.

【良知良能】 liángzhīliángnéng туа біткен білім мен туа біткен дарын.

【良种】 liángzhǒng 【зат.】 жақсы сортты; сұрыптық.

【良渚文化】 Liángzhǔwénhuà Лянчжу мәдениеті.

【佷】 liáng 〈书〉 рақымды болу; жақсы істер жасау.

【莨】 liáng ① диоскорейя: ~ 绸 каочоу (жібек матаның түрі). ② (Liáng)

【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【凉】 liáng ① 【сын.】 суықтау; салқын; таза: ~ 风 салқын; 茶 ~ 了

шай суып қалды. ② 【сын.】 көңіл қалдыру; көңілін қайтару; түңілту; ренжу. ③ (Liáng) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【凉白开】 liángbáikāi 【зат.】 салқын қайнаған су.

【凉拌】 liángbàn 【ет.】 ауқат; салқын тағам даярлау.

【凉菜】 liángcài 【зат.】 салқын тағам; салқын шайнама.

【凉碟】 liángdié (~ 儿) 【зат.】 салқын шайнама (көкенис, ет).

【凉粉】 liángfěn (~ 儿) 【зат.】 «лянтфэнь» (желатин тәрізді вермишель бұршақты крахмалдан жасалынған).

【凉快】 liángkuai ① 【сын.】 салқын; суық: 今天天气 ~ бүгінгі ауа райы салқын; бүгін күн салқын; 下了雨, 天气 ~ 多了 жаңбырдан кейін күн одан сайын салқындап кетті. ② 【ет.】 желпіну; салқындау; саялау; шөл басу: 到外边去 ~ сыртқа шығып салқындау.

【凉帽】 liángmào 【зат.】 сабаннан жасалған қалпақ.

【凉棚】 liángpéng 【зат.】 қалқа; тент (күннен сақтану үшін құрылған қалқа).

【凉薯】 liángshǔ 〈方〉 【зат.】 батат; қытайдың тәтті картобы.

【凉水】 liángshuǐ 【зат.】 ① салқын су. ② қайнамаған су.

【凉丝丝】 liángsīsi (~ 的) 【сын.】 суықтау; салқын; таза: ~ 的晚风 түңгі суықтау таза ауа.

【凉飕飕】 liángsōusōu (~ 的) 【сын.】 салқын; суық: ~ 的秋风 салқын күзгі жел.

【凉台】 liángtái 【зат.】 балкон; терраса (үй алдындағы бастырма, жаппа балкон); дәліз (үйге жапсыра салынған ашық я терезеленген орын).

【凉亭】 liángtíng 【зат.】 жаппа; күрке.

【凉席】 liángxí 【зат.】 жөке орауыш; жүк орауыш; өрме; сабан; тоқыма; ши тоқыма.

【凉鞋】 liángxié 【зат.】 сандал; пантолет.

【凉药】 liángyào 【зат.】 қызу түсіретін дәрі.

【梁】 -1 liáng ① 【зат.】 қанат; сүйеніш; таяныш; шарбақ (мыс. баскыштың, балконның т. б. өн бойына құрылған; жасалған сүйеніш тетік); көпір. ②

【зат.】 итарка; шағыр тіреуші (екі ұшы қиықтала киюластырылған екі бөрене); бөрене; көлденең ағаш; көпір ағаш; маңдайша. ③ иін; ию; дөңес жер; томпақ; шошак; шоқы; шығыңқы жер: 山 ~ тау жотасы; тау қыры.

【梁】 -2 Liáng 【зат.】 ① Лян (Чунцю дәуірі кезеңіндегі князьдық). ② Лянь династиясы. ③ Фамилия.

【梁上君子】 liángshàngjūnzǐ / ұры.

【椋】 liáng 【зат.】 қараторғай.

【量】 liáng 【ет.】 өлшеу: ~ 体温 температураны өлшеу; ~ 尺寸 өлшемін алу; ~ 三尺布 үш метр матадан өлшеп алу.

【量杯】 liángbēi 【зат.】 мензурка (сұйық затты өлшеп құю үшін дәріханаларда, зертханаларда қолданылатын өлшеулі сызықтары, белгілері бар ыдыс).

【量程】 liángchéng 【зат.】 ауқым; көлем.

【量度】 liángdù 【ет.】 метрикалық; метрлік.

【量规】 liángguī 【зат.】 калибр (көптеп өндірілетін заттың мөлшерін дәл белгілеу үшін қолданылатын өлшеуіш).

【量角器】 liángjiǎoqì 【зат.】 бұрыш өлшегіш; бұрыш өлшеуіш (бұрыштарды өлшейтін аспап); транспортир (бұрыштарды өлшеу және сызу аспабы).

【量具】 liángjù 【зат.】 өлшеу аспабы.

【量器】 liángqì өлшеу аспабы; өлшеу.

【量热器】 liángrè qì калориметр (калория өлшейтін аспап).

【量瓶】 liáng píng 【зат.】 жұмыр шыны; өлшеуіш колба; шыны сауыт (химиялық тәжірибе жұмысында қолданатын ұзын мойынды шыны сауыт).

【量筒】 liángtǒng 【зат.】 мензурка (сұйық затты өлшеп құю үшін дәріханаларда, зертханаларда қолданылатын өлшеулі сызықтары, белгілері бар ыдыс).

【量隙规】 liángxì guī габарит (машина, вагон және басқа сол сияқты заттардың шекті сыртқы келбеті).

粮(糧) liáng ① → 粮食: 计划用 ~ астық өнімдерді қолдануды жоспарлау. ② (Liáng) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【粮仓】 liángcāng 【зат.】 астық камбасы; астық қоймасы; қамба (астық құятын орын).

【粮草】 liángcǎo 【зат.】 粮秣: 兵马未 【ет.】, ~ 先行 әскерлер мен аттар әлі қозғалған жоқ, бірақ азық-түлік пен жемшөп дайын тұр.

【粮荒】 liáng huāng 【зат.】 астық шықпай қалатын дөңді дақылдар.

【粮秣】 liángmò 【зат.】 азық-түлік; әскер үшін азық-түлік; жорық ішіп-жемі; нәрсе-қара; жем; жемшөп.

【粮农】 liángnóng 【зат.】 азық-түлік; ауыл шаруашылығы (ел шаруашылығының ауыл шаруашылығы өнімін өндіретін саласы).

【粮食】 liáng shi 【зат.】 астық; нан; азық; азық-түлік; тағам; ішіп-жем.

【粮食作物】 liángshízuòwù дәнді дақылдар.

【粮食税】 liángshíshuì 【зат.】 азық-түлік салығы (1921-жылы бұрынғы продрозверстканың орнына қабылданып, соңынан ауыл шаруашылық салығына ауысқан салық).

【粮栈】 liángzhàn 【зат.】 астық қоймасы; лабазы (ұн, астық дүкені).

【粮站】 liángzhàn 【зат.】 азық-түлік жұмысы, басқармасы.

梁 liáng① 〈书〉 ақбикеш; ақтаған тары; сөк; тары; түйілген тары. ② (Liáng) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

liǎng

【两】 -1 liǎng① 【сан.】 екі; екеу; қос; жұп: ~个苹果 екі алма; ~个人 екі адам; екеуі; 他们 ~个人都不去 Ол екеуіде келмейді. ~半儿 екі жарым; 分~班工作 екі ауысымда жұмыс істеу; 在~三天内就可做完 екі-үш күн ішінде істелініп бітеді.

② 【сан.】 екі жақты: ~利 екі жаққа пайдаға не болу. ③ 【сан.】 азын-аулақ; бірқатар; бірнеше: ~步路就到了 екі аттам жерде болу (өте жақын); 这事过~天再说 бұл әңгімені бірнеше күндерге қалдыру. ④ (Liǎng) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【两岸】 liǎng'àn 【зат.】 екі жақ; екі шет жағы; екі жаға

【两败俱伤】 liǎngbàijùshāng екі жақта зардап шекті.

【两边】 liǎngbiān.①қыр; екі жақ; шет жағы: 这张纸 ~不齐 қағаздың қырлары түзу емес.②екі жақ: 往~走 екі жаққа кетіп қалу.③екі жақ: ~都同意了 екі жақта өз келісімдерін берді.

【两便】 liǎngbiàn 【сын.】 солай ыңғайлы болады: 甬等我了, 咱们~ мені күтпесе болады, солай ыңғайлы болады (сағанда, мағанда орынды болып келеді).

【两不找】 liǎngbùzhǎo аласы да; бересі де жоқ.

【两重性】 liǎngchóngxìng 【зат.】 екі жақтылық; екі жақты мінез.

【两党制】 liǎngdǎngzhì 【зат.】 екі партиялық жүйе; қос партиялық жүйе.

【两抵】 liǎngdǐ 【ет.】 баланс; есептесуде болу; безбендеме; теңгерім (бір елдің сыртқа шығарған және сырттан әкелген тауарының теңестігі): 收支 ~ есепшотты теңдестіру.

【两点论】 liǎngdiǎnlùn 【зат.】 екі жақты амал, тәсіл.

【两广】 LiǎngGuǎng 【зат.】 Гуандун

және Гуанси провинциялар.

【两汉】 LiǎngHàn 【зат.】 екі Хань династиялары (б.з.д.206 жыл — 8жыл.; кейінгі 25 жыл. — 220 жыл.).

【两湖】 LiǎngHú 【зат.】 Хунань және Хубэй провинциялары.

【两回事】 liǎnghuìshì толық әртүрлі нәрселер; ешқандай ұқсастығы жоқ.

【两极】 liǎngjí 【зат.】 ① оңтүстік және солтүстік полюс. ② теріс және оң полюс; катод және анод. ③ (极端): ~分化 тапқа жіктелу.

【两江】 LiǎngJiāng 【зат.】 екі өзен бойы (Янцзының сағасы Цзянсу, Аньхуй және Цзянси провинциялары).

【两晋】 LiǎngJìn 【зат.】 екі Цзинь династиялары (батыс 265-316 жж. және шығыс 317-419 жж.).

【两可】 liǎngkě 【ет.】 екі жаққа келісу: 给了个~的回答 екі жақты жауап беру.

【两口子】 liǎngkǒuzi 【зат.】 жас жұбайлар; күйеуі мен әйелі.

【两利】 liǎnglì 【сын.】 екі жаққа да қолайлы; екі жаққа да тиімді: 互

【шыл.】 ~өзара көмек екі жаққа да қолайлы.

【两面】 liǎngmiàn ① беттік жағы және сырт жағы: ~一样的料子 екі жақты мата. ② → 两边. ③ екі жақты: ~政策 екі жүзді саясат; ~手法 екі жүзділік; екі жүзді болушылық; 要~手法 екі жүзділік ету.

【两面光】 liǎngmiànguāng/ екі жаққа бірдей әрекет ету; екіжүзді.

【两面派】 liǎngmiànpài 【зат.】 екі жақты; екі жүзді адам.

【两面三刀】 liǎngmiànsāndāo/ айнығыштық; екі жақтылық; екі жүзділік; құбылмалық.

【两面性】 liǎngmiàn xìng 【зат.】 екі жақтылық; екі жақты мінез.

【两难】 liǎngnán 【сын.】 лажсыз жағдайда болу; қиын қалде болу: 进退 ~ қиын қалде болып не істерін білмеді.

【两旁】 liǎngpáng 【зат.】 бүйірінен; екі жақтан: 街道 ~都种上了 树 көшенің екі жағынанда ағаш отырғызылған.

【两栖】 liǎngqī 【ет.】 қос мекенді.

【两栖】 【ет.】 物 liǎngqīdòngwù қос мекенді жануарлар; амфибия (суда да, құрғақта да жүретін жәндік мыс: көлбақа, ол алғаш суда жүріп желбезегімен дем алса, кейін келе құрғақта жүріп өкпесімен дем алады).

【两栖植物】 liǎngqīzhíwù қос мекенді өсімдіктер.

【两歧】 liǎngqí 〈书〉 【ет.】 алауыздық; келіспеушілік; талас; ынтымақсыздық; айырмашылық; қайшылық: 意见 ~ көзқарастағы қайшылық;

көзқарастардағы таластар.

【两讫】 liǎngqì 【ет.】 екі жақта алашақ-берешегі жоқ; екі жақта есеп айырысты.

【两全】 liǎngquán 【ет.】 екі жақтың талаптарына үйлесу, сәйкес келу.

【两全其美】 liǎngquánqíměi екі жақта өзіне пайда түсіреді; екі жаққа да қолайлы; екі жаққа да тиімді.

【两世为人】 liǎngshìwéirén өлімнен аман қалу.

【两手】 liǎngshǒu 【зат.】 ① (~儿) екі қолы: ~推举 екі қолымен көтеру. ② қолма қол: ~换 қолма қол айырбас жасау.

【两下子】 liǎngxiàzi ① бір рет: 轻轻搔了 ~. ② 【зат.】 жоғарғы шеберлік, өнер: 有 ~ зор қабілеті, шеберлігі бар; 你真有 ~! Сенің шыныменде өнерін жоғары екен!

【两相情愿】 liǎngxiāngqíngyuàn екі жақтың келісуі бойынша.

【两厢】 liǎngxiāng 【зат.】 ① қосалқы үй; флигель (қораның ішінде тұрған үй). ② → 两旁.

【两小无猜】 liǎngxiǎowúcaī таза балалық достық қарым-қатынас.

【两性】 liǎngxìng 【зат.】 ① қос жыныстық; еркек жынысы; ер; әйел жынысы: ~生殖 қос жыныстық ұрықтану; амфигония. ② амфотерлі.

【两性人】 liǎngxìng rén 【зат.】 қос жынысты; қызтеке (еркектік жынысы да, әйелдік жынысы да бар адам я айуан).

【两性生殖】 liǎngxìngshēngzhì қос жыныстық ұрықтану; амфигония.

【两袖清风】 liǎngxiùqīngfēng сатылмайтындық; тұрақтылық қиянатқа бармайтындық.

【两样】 liǎngyàng 【сын.】 әркелкі; әртүрлі; бірдей емес; біркелкі емес; біртекті емес; ұқсас емес: ~对待 әркелкі қарау; 没有什么 ~ ешқандай ұқсастық жоқ; 我和你的情况 ~ мен және сенің жағдайың бірдей емес.

【两姨】 liǎngyí 【сын.】 ананың апасы: ~兄弟 немере аға; немере іні; ~姐妹 немере апа; немере әпке; немере сіңлі.

【两翼】 liǎngyì 【зат.】 ① қанат: 鸟的 ~ құстың қанаттары; 飞机的 ~ аэропланның екі қанаттары. ② қанат; қаптал; фланг (әскердің екі шеті, екі жақ қанаты).

【两院制】 liǎngyuànzhì 【зат.】 екі палаталық жүйе.

liàng

【亮】 liàng① 【сын.】 жарқын; жарық; самаладай: 这间房子里还够 ~ мына бөлме өте жарық екен; 灯不 ~ шам онша жанбай тұр. ② 【ет.】 жарық беру;

оттай жану; жарық қылу; жарық түсіру; жылтырау; сәуле түсіру; таң ату: 天~了 таң атты; 屋子里~着灯火 бөлмеде шам жанып тұр. ③ 【сын.】 сыңғырлаған; сылдырлаған: ~起嗓子唱 сыңғырлаған дауыспен өлең айту; 她的嗓子很~ оның даусы сыңғырлаған. ④ (Liàng) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【亮底】liàngdǐ【ет.】① шындықты айту.②соңғы нәтижені, қорытындыны көрсету.

【亮点】liàngdiǎn【зат.】① көзді тартағын, ашық, жарық (адам, зат,көрініс). ② жақсы жағы; құн; құндылық; артықтық, артықшылық; 他的身上有着许多~ Онда көптеген танымал құндылықтары бар.

【亮度】liàngdù【зат.】ашықтық; жарқындық; жарықтық.

【亮光】liàngguāng(~儿)【зат.】① жарық; жалтыл; жалтыр; жаркыл; жылтырауық: 夜已经很深了,但窗子里还有~ жеті қараңғы түн болғанымен, терезелерде әліде жарық жанып тұр.② тазалауға арналған ұнтақ.

【亮光光】liàngguāngguāng(~的)【сын.】жайнаған; жарқын; жалтыраған; жанып тұрған; жайнаған; жалтылдақ; жалтыр; жалтырауық; жаркылдақ; жарқырауық; жылтырақ.

【亮化】liànghuà【ет.】көмескі жарық; қаракөлеңке; астыңғы жағынан жарық түсіру; бүйірден сәулелендіру.

【亮话】liànghuà【зат.】адал сөз; ақиқат; анық; рас; хақ; шын; шындық: 打开天窗说~ жасырмай сөйлеу.

【亮晶晶】liàngjīngjīng(~的)【сын.】эйнектей; мөлдір; селдір; тұнық; жайнаған; жалтылдақ; жалтыр; жалтырауық; жаркылдақ; жарқырауық; жылтырақ.

【亮丽】liànglì【сын.】асқан сұлулық; асқан тамашалық; әдемілік; әсемдік; көркемдік; өте жақсылық; әдемі; әсем; өте әдемі; өте әсем; өте көркем; өте сүйкімді; тамаша: ~姑娘 әдемі қы; 他的诗歌很有韵味,散文也写得~ Оның өлеңі таңғажайып, ал прозасыда өте көркем.

【亮儿】liànger【зат.】①жарық көзі; шамшырақ.②рауан; таң; таң ату; таң сәрі; таңсәрі.

【亮闪闪】liàngshǎnshǎn(~的)【сын.】жайнаған; жарқын; жаудыр: ~的眼睛 жаудыр көз; ~的启明星 жайнаған таң алдындағы жұлдыздар.

【亮堂】liàngtāng【сын.】①жайнаған; жарқын; жаудыр; жарық; самаладай.② анық; айқын.③→亮③.

【亮堂堂】liàngtāngtāng(口语中也读

liàngtāngtāng)(~的)【сын.】жарқырап; жарық: 电灯照得礼堂里~的 электр шамдардан зал өте жарық болды.

【亮相】liàngxiàng【ет.】①жалған әлпет; жылтыраған сырты; монтаны мінез; мүләйімсіген келбет; мүләйімсіген қалып; сызылған қалып.②өзін көрсете алу: 亮了个丑相 өзінің жаман жағын көрсету.

【亮眼人】liàngyǎnrén【зат.】көзі бар; көретін.

【亮铮铮】liàngzhēngzhēng(~的)【сын.】жайнаған; жарқын; жалтыраған; жанып тұрған.

【凉】liàng〈书〉 талап ету; талап қою; сұрау.

【凉】liàng【ет.】мұздау; суыту; салқындату; суындыру: 把药截~一再喝 дәріні салқындатып сосын оны ішу керек.

【恨】liàng〈书〉қайғыру; қайғылану; қамығу; мұңдану; сарғаю: ~然 қайғылы; мұңды.

【恨恨】liàngliàng〈书〉【сын.】①ғамкүн; кейісті; қапалы; қарайтылған; құсалы; ренжіген; ренішті; көңілі қайтқан; көңілі қалған; түңілген.②әрдайым ойлап отыру; әрдайым қамқор болу.

【凉】-liàng болжалдау; есептеу; жобалау; жорамалдау; жору; ойлау; шамалау: ~解 түсіну; ұғу; ұғыну; ~不见怪 менімше (менің ойымша) сіз маған өкпелі болмайсыз.

【凉】-2liàng【ет.】ғапу ету; кешу; кешіру; ғафу ету; кешірім жасау: 请原~!对不起! Кешіруді өтінемін! кешірініз!

【凉察】liàngchá【ет.】көңіл айту; ниет білдіру.

【谅解】liàngjiě【ет.】түсіну; ұғу; ұғыну: 互相~бір-бірін түсіну; өзара түсінушілік; өзара түсінісу.

【辆】liàng【мөл.】мөлшер сөз арба; жүк арба; серіппесіз арбаларға тәріздес қолданылады: 几~汽车 бірнеше көліктер; 买~新的自行车 жаңа велосипед сатып алу.

【靓】liàng〈方〉【сын.】әдемі; кербез; сыпайы; сырбаз; келісімді; сәнді: ~衣 сәнді киім; ~装 әдемі киінген.

【靓丽】liànglì【сын.】әдемі; әсем; өте әдемі; өте әсем; өте көркем; өте сүйкімді; тамаша.

【靓女】liàngnǚ〈方〉【зат.】әдемі қыз,бойжеткен.

【靓仔】liàngzǎi〈方〉【зат.】көрікті; сұлу; сұлу жігіт.

【量】liàng①салмақ; өлшем; көлем; мөлшер.②аумақ; көлем; мөлшер; шама: 只需要很少的~азғантай ғана

мөлшерде керек.

【量变】liàngbiàn【зат.】сандық өзгерістер.

【量词】liàngcí【зат.】мөлшер сөз.

【量贩店】liàngfàndiàn〈方〉【зат.】эмбабап дүкен; заңғар дүкен.

【量力】liànglì【ет.】күшіне (мүмкіндігіне) қарай: 不自~ мүмкіндігін асыра бағалау; ~而为 өз күшіне қарай жұмыс істеу.

【量入为出】liàngrùwéichū пайдасына қарай жұмсау.

【量体裁衣】liàngtǐcáiyī келбеті бойынша көйлек пішу.

【量刑】liàngxíng【ет.】жазаны белгілеу; жазалау шарасын анықтау.

【量子】liàngzǐ【зат.】квант (бір қуаттың ең кішкентай бөлшегі): ~论 квант теориясы; ~计 квантометр.

【晾】liàng①【ет.】кептіру; кактыру; құрғактау; құрғату: ~衣服 жуылған кірді кептіру.②【ет.】әдейі елемей,көзге ілмей; көзге ілмей; назар салмай: 她愿同朋友聊天,把我~在一边 Ол достарымен сөйлесіп тұрып, маған көз ілмеді.③→“凉”(liàng).④(Liàng)【зат.】Фамилияға қолданылады.

【晾晒】liàngshài【ет.】күнге кептіру,құрғату.

【晾台】liàngtái【зат.】балкон; дәліз (үйге жапсыра салынған ашық я терезеленген орын).

liāo

【撩】liāo【ет.】①көтеру; қайыру; сыбанту; түргіздіру; түргізу; түрдіру; түру: ~起帘子来 пердені көтеру; ~袖子 жеңді қайыру; жеңді түріп қою; жеңді түру.②шайқап төгу; шайқау; лактыру: 哨用手~水 бір уыс су шашу.

【撩】liāo〈方〉【ет.】кету; қашып құтылу; безу; жыту; қашу; қашып кету: 他~到那儿去了? Ол қайда қашып кетті?.

liáo

【辽】liáo алыс; қашық; ұзақ; алыстағы; қиыр түкпірдегі; шалғайдағы: ~阔 кең; мол;.

【辽阔】liáokuò【сын.】кең; мол; байтақ; кең; көлемді; ұлан-байтақ; ұланғайыр; айдынды; аумақты; даңғырадай; еркін: ~的领土 кең аумақ; ~的海洋 жағасыз теңіз; жағасы көрінбейтін теңіз.

【辽远】liáoyuǎn【сын.】алыс; қашық; ұзақ; алыстағы; қиыр түкпірдегі; шалғайдағы: ~的边疆 алыс аймақтар.

【疗】liáo ем жасау; емдеу; -

терапия : 电~электр тогымен емдеу
水~гидротерапия; сумен емдеу.

【疗程】liáochéng【зат.】емдеу курсы.

【疗饥】liáojī〈书〉【ет.】аш қарнын тойдыру.

【疗效】liáoxiào【зат.】емдеу тиімділігі; терапиялық тиімділігі.

【疗养】liáoyǎng【ет.】санаторий-курорттық ем : ~地 дауалы жер; курорт; шипажай (денсаулыққа шипалы болатын жер); ~制度 санаторий тәртібі; ~证 курсовка (курортта емделуге, тамақтануға құқық беретін құжат).

【疗养院】liáoyǎngyuàn【зат.】санаторий; шипажай; сауықтыратын орын.

【疗治】liáozhì【ет.】терапия (медицина ғылымының ішкі ауруларды емдейтін тарауы және ауруды хирургиядан бөтен жолмен емдеу).

【聊】-liáo①〈书〉副 кайтсе де; қалай да; үйте тұрса да; үйтсе де: ~以自慰 кайтсе де осымен өзін жұбаты үшін.②〈书〉副 азғана; азғантай; аздап; сәл: ~胜于无 аздап болса да жақсы.③(Liáo)【зат.】Фамилияға қолданылады.

聊-2liáo〈书〉көп сөйлеу; мылжындау; өсек айту; өсек айтумен шұғылдану; сыпсыңдау; сыпылдау; шатпақтау: 有空, 咱们~~~ кол бос кезде әңгімелесейік.

聊-3liáo〈口〉【ет.】сену; сүйену; иек арту; иек сүйеу; иек тіреу; таяну; тірелу: 民无所~халықта ешкімге иек арта алмайсын.

【聊备一格】liáobèiyīgé тармақты қайткенде толтыру керек.

【聊赖】liáolài【зат.】иек арту; иек сүйеу; иек тіреу; сүйену; таяну; тірелу: 无~ештенеге сүйенбеу.

【聊天儿】liáotiānr〈口〉【ет.】көп сөйлеу; мылжындау; өсек айту; өсек айтумен шұғылдану; сыпсыңдау; сыпылдау; шатпақтау; әңгімелесу; сөйлесу.

【聊以卒岁】liáoyǐzúsuì〈书〉қиыншылықпен жылдың аяғына дейін жету; әрең-әреңдей ағымдағы жылды өткізу.

【僚】liáo①атқамінер; бишікеш; төре; шенеунік; қызметші; қызметкер.②同 әріптес; қызметтес; бірге қызмет істеуші; жан серік; жолдас; серіктес (бірге жүріп тұратын) : 同~әріптестер.

【僚机】liáojī【зат.】ұшақтың қанаты.

【僚属】liáoshǔ【зат.】қызметкерлер.

【僚友】liáoyǒu【зат.】қызметкерлер мен достар.

【僚佐】liáoziǔ【зат.】шенеуніктің көмекшісі, қолқанаты.

【寥】liáo〈书〉мөлдір таза және терең.

【寥】liáo①елсіз; елсіз-күңсіз; кісі тұрмайтын; жым-жырт; сөзсіз; тым-тырыс; үңсіз.②сирек кездесетін; аз; азын-аулақ: ~若晨星 сирек кездесетін, таңғы жұлдыздар сияқты.③〈书〉аспан; аспан әлемі: 碧~зеңгір аспан; көкшіл аспан.④(Liáo)【зат.】Фамилияға қолданылады.

【寥廓】liáokuò〈书〉【сын.】биік; зор; айдынды; аумақты; даңғырадай; еркін; кең; мол: ~的天空 биік және түпсіз аспан.

【寥寥】liáoliáo【сын.】аса, өте аз; азғана; азғантай; : ~无可【сан.】есептеулі; санаулы; ~无几 азын-аулақ.

【寥落】liáoluò【сын.】сирек кездесетін; сирек: 疏星~аспанда сирек кездесетін жұлдыздар жылтылдады.

【寥若晨星】liáo ruò chén xīng азын-аулақ; сирек кездесетін.

【撩】liáo【ет.】елірту; желдендіру; желпілдету; желіктіру; идіру; қыздыру; арандату; қасақана істеу; ұрындыру: 春色~人 көктемгі пейзаж адамды еліртеді; ~战 соғысты арандату.

【撩拨】liáobō【ет.】абалату; арсылдату; келемеждеу; мазақтау; ызаландыру.

【撩动】liáodòng【ет.】қозғау; қоздыру; ояту.

【撩逗】liáodòu【ет.】абалату; арсылдату; келемеждеу; мазақтау; ызаландыру; жел беру; қолтыққа су бүрку; қырылыстыру; намысқа тию; өшіктіру.

【嘹】liáo [嘹亮] (嘹亮)(liáoliàng)【сын.】сыңғырлаған; сылдырлаған.

【撩】liáo [撩牙] (liáoyá)【зат.】ұры тіс (адамның).

【潦草】liáocǎo【сын.】①бейберекет; бойкүйіз; күңтсыз; олақ; салақ; салдыр-салақ; ұқыпсыз; айдақ-сайдақ; : ~的记录 ұқыпсыз түрде жазылған жазбалар.②салақ түрде жазу; шимайлап жазу; анық емес; танылмайтын.

【寮】liáo〈方〉【зат.】павильон (сауда-саттыққа арналған жеңіл құрылыс); үйшік; шағын үй: 酒~кабакша (шағын мейрамхана); 小~жұпыны үй; лашық; лашық үй; там; 茶~шай павильоны.

【寮房】liáofáng【зат.】①бағынушыларға арналған демалу бөлмесі.②〈方〉пәтер-үй.

【僚】liáo〈书〉әдемі; әсем; өте әдемі; өте әсем; өте көркем; өте сүйкімді; тамаша.

【缭】(縹)liáo①缠绕: ~乱|~绕.②

【ет.】тепшу; шалу: ~缝儿 тігіс шалу; ~扣门 ілгек шалу.

【缭乱】(撩乱)liáoluàn【сын.】былыққан; былықпай; бытысқан; иір-қиыр; шатақ; шатасқан; шым-шытырық: 心绪~ішімде түсінбестік.

【缭绕】liáogào【ет.】будактау; бұрқырау: 炊烟~ошақтың құбырынан түтін бұрқырап тұр.

【燎】liáo жандырып жіберу; күйдіру.

【燎泡】liáopào【зат.】қолдырау; күлбіреу; күлдіреу (күюден, қажалудан, үсуден пайда болатын қолдырау).

【燎原】liáoyuán【ет.】дала өртеу.

【箬】liáo бамбукты тоқып істеген бокша.

【髻】liáo【зат.】буын қуысы.

liǎo

【了】liǎo①【ет.】адақтау; аяқтау; бітіру; доғару; тәмамдау: ~结 ретке келтіріп аяқтау; ~账 аяқтау; 这事儿已经~啦! бұл шаруада бітіп қалды! ②

【ет.】қолдан келу; істей алу; шамасы жеткенше істей алу: 办得~шамасы жеткенше істей алу; 做得~жұмыс істей алу; 受不~шыдауға шамасы жоқ.

③〈书〉副 ешбір; ешқандай; түк; мүлде; тигтей де: ~不相涉 ешқандай байланысы болмау; ~无惧色 мүлдем қорықпау.

【了不得】liǎo-bu-dé【сын.】①қатты; аса; өте; тым; тіпті; өте-мөте; төтенше: 高兴得~қатты қуану; 今天冷得~бүгін өте салқын екен.②бақытсыздық; бәле; қайғы; қырсық; өте; сұмдық; тым: 可~, 他昏过去了! Неткен сұмдық, ол талып қалды!

【了不起】liǎo-buqǐ【сын.】әдеттен тыс; бұрын-соңды болып көрмеген; ғажап; таңқаларлық; айрықша; бірегей; сирек кездесетін; көрнекті; үздік; дүр; некен-саяқ; таңсық: ~的人物 көрнекті адам; ~的事件 бұрын-соңды болып көрмеген оқиға; ғажап жәйт; 他们自以为~енді оларға бәрі ештене емес деп шешті; 没有什么~ешқандай таңқаларлығы жоқ.

【了当】liǎodàng①【сын.】бітіру; жабу; басқарылу; жүргізілу.②【сын.】аяқтау; бітіру.③【ет.】ойдағыдай; лайықты түрде.

【了得】liǎo-dé【сын.】①өте; сұмдық; тым; маскара: 哎呀! 这还~! ой! Недеген сұмдық! 如果跌下山涧去, 那还~! Егерде жартастан құлап кетсең, сұмдық болды ғой! ②ғажайып; ғажап; керемет; қайран қаларлық; сұқтанарлық; тамаша; таңғажайып; таңқаларлық: 这个人武艺十分~мына адамның соғыс өнері өте ғажап екен.

【了结】 liǎojié 【ет.】 жайғастыру; жөнге салу; жөндеу; келістіру; ретке салу; реттеу; аяқтау: 案子已经~істі басып тастады.

【了解】 liǎojiě 【ет.】 ① аңғару; білу; түсіну; ұғыну; анықтап алу; анықтау: 对工厂的具体情况有全面的~/ заводтың шынайы

жағдайы жайлы толық мәлімет білу; 你~我的意思吗? Сіз менің ойымды түсінесіз бе? 一点也不~实际情况 шынайы жағдай жайлы ешбір мағлұмат білмеу. ② білісу; танысу; басын ашып айту; түсіну; ұғыну байқап қалу; біліп алу; сұрастырып білу: ~情况 жағдайды түсініп алу; 我想~一下厂里的工作/ Мен завод жұмысын біліп алғым келеді.

【了局】 liǎojiú ① 【ет.】 ақыр; аяқ; бітуі; соңфинал; аяғы: 究竟如何~, 还不得而知 ақыр аяғында қалай бітеді әзірше айту қиын. ② 【зат.】 қорытынды; нәтиже: 指望有个好的~ сәтті нәтижеге үміттену.

【了了】 liǎoliǎo <书> 【сын.】 аңғарту; аңғару; аңдау; байырқалау; зерделеу; пайымдау; түсіну; ұғу; ұғыну; анықтап алу; анықтау.

【了却】 liǎoquè 【ет.】 →了结: 又~一桩心事 тағыда бір шаруа аяқталды.

【了然】 liǎorǎn 【сын.】 белгілі; түсінікті; ұғынықты; анық; ұтымды: 真相如何, 我也不大~ Менде шыңдықтың қалай болғанын анық білмеймін.

【了如指掌】 liǎorúzhǐzhǎng бес саусағындай білу.

【了事】 liǎoshì 【ет.】 аяқтау; бітіру; күтылып болу; безендеу; безіреу: 草草~барлығын атүсті істеу салу.

【了无】 liǎowú 【ет.】 толықтай жоқ болу, ие болмау.

【了悟】 liǎowù <书> 【ет.】 зердесіне жету; жете түсіну; түсіну; ұғу; ұғыну.

【了账】 liǎozhàng 【ет.】 есеп айыру; өш алу; борышты өтеу; қарызын өтеу: 消~了 есепті жою.

【钉】 liǎo 【зат.】 рутений (платина кенінде ұшырасатын сұрғылт түсті металл).

【蓼】 liǎo 【зат.】 ащы қарақұмық.

【蓼蓝】 liǎolán 【зат.】 бояулы қарақұмық.

【撩】 liǎo <书> анық болу; бажайлау; түсіндіру.

【撩】 liǎo 【ет.】 күйдіру; отқа қару; үйту; үйіту; шарпу: 把眉毛~了 қасты үйтіп алу.

liào

【尥】 liào [尥蹶子] (liàojuē-zi) тебу; тебісу; тепсіну; кебіну; тарпу; тарпыну;

тебу; тепсіну; тыпыршу: 马~ат тебеді; ат тарпиды; ат тыпыршиды.

【钉】 liào [钉锅儿] (liàodiǎog) 【зат.】 есіктің ілмері.

【料】 -liào 【ет.】: 出乎所~толық күтпегендік; ~他也不敢 Оның дәті бармайтынына ниеттену керек.

【料】 -2liào ① (~儿) 【зат.】 материал; мата; кездеме: 木~ағаш материалдар; 毛~жүннен тоқыған кездеме; 大衣~пальтолық мата. ② 【зат.】 азық; жем; жемшөп: 马~аттарға арналған жем; 喂~жем беру. ③ 【мөл.】 даярлану: 一~药 дәрі даярлану.

【料定】 liàoding 【ет.】 қорытынды шығару; қорыту.

【料豆儿】 liào dòu'er 【зат.】 жем бұршақ.

【料酒】 liào jiǔ 【зат.】 күріштік шарап.

【料理】 liào lǐ 【ет.】 істі басқару; басқару; : ~家务 үй шаруасын басқару; ~后事 жерлеу рәсімдерін жүргізу.

【料器】 liào qì 【зат.】 әшекей; жылтырақтан және шыныдан жасалған көркемдік бұйымдар.

【料峭】 liào qiào <书> 【сын.】 қатқак; суық; салқын.

【料想】 liào xiǎng 【ет.】 болжау; ниеттену; ойлау; ұйғару; болжап білу; күні бұрын білу: 我~事情 一定会成功 шаруа міндетті түрде шығады-ау деп ойлаймын.

【料子】 liào-zi 【зат.】 ① материал; кездеме; мата; кесінді: 买一块大衣~ пальтоға кесінді сатып алу. ② сапалылық; тәуірлік; бар екені; алғырлық; қабілеттілік: 谁说他不是学外语的~! кім айтты оның шетел тілін үйреніп алуға қабілеттілік жоқ деп!.

【撂】 liào <口> 【ет.】 ① қою; орналастыру; салу; тұрғызып қою; қалдырып кету; тастап кету: 他把孩子们~在朋友家里了 Ол таныстарында өз балаларын қалдырып кетті.

这件事我们~开不谈 қалдырып кетіп ол жайында әңгіме етпейік. ② аудару; аударып тастау; жығу; төңкеру; жатқызу: ~倒几个杯子 бірнеше стаканды аударып тастау.

【撂手】 liào shǒu 【ет.】 қалдырып кету; тастап кету; қою; тастау: 这事不能~ бұл шаруаны тастап кетуге болмайды; 不管 他~不干了 Ол жұмысты тастап кетті.

【撂挑子】 liào tiāo-zi/ жұмыс тастау; жұмысты тастап кету.

【瞭】 liào 【ет.】 алыстан бақылау; бақылау; қарап жүру; қарау.

【瞭哨】 liào shào 【ет.】 күзетте жүру; күзеттіру; күзету; патрульдеу; барлаушы болу.

【瞭望】 liào wàng 【ет.】 алыстан бақылау; бақылау; қарап жүру; қарау: ~敌情 жауының ісін алыстан бақылау; ~着无际的海面 жағасы көрінбейтін теңізге қарау.

【瞭望哨】 liào wàng shào 【зат.】 бақылау посты.

【镣】 liào 【зат.】 таза күміс.

【镣铐】 liào kào 【зат.】 бұғау; кісен; шынжыр.

liē

【咧咧】 liē-liē <方> 【ет.】 ① жыламсырау; қыңқылдау. ② ән салу; былдырлау; сайрау; шыққылықтау; шырылдау.

liě

【咧】 liě 【ет.】 аузын жымырайту (жақтырмағандықты білдіру); аузын аңқайтып ашу; аузын ашып қарап қалу: ~嘴大笑 аузын ашып қарқылдап күлу; 他把嘴一~ Ол аузын жымырайтты.

【咧嘴】 liě zuǐ 【ет.】 аузын созу (күлімсіреген кезде); аксию; тісін акситу.

裂 liě <方> 【ет.】 жырық; жыртылған; қақыраған; қақыратылған; сөгілген: ~衣 жыртылған киім.

liè

【列】 liè ① 【ет.】 (排列): 【зат.】 ~第一 бірінші орын алу; алдында болу; бірінші болу; біріншілікті алу; озық болу; үздік шығу; 清单上所~的物资应全部移交 тізімдегі белгіленген материалдардың барлығы тапсыруға жатады.

② 【ет.】 енгізу; кіргізу; қосу; қосып жіберу: ~议程 күн тәртібіне енгізу; ~【зат.】 单 атаулы тізімге енгізу.

③ қатар; сап (қанат жаза тізілген әскер сапы): 站在最前~ бірінші қатарда тұру.

④ (类): 不在此~ мұнда кірмейді.

⑤ барлық; бәрі: 请~位人座 Жолдастар барлығыңызды өз орындарыңызға отыруды өтінемін. ⑥ (Liè) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【列兵】 liè bīng 【зат.】 қатардағы әскер; жай әскери қызметкер.

【列车】 liè chē 【зат.】 пойыз; құрам: 很长的~ үлкен құрама; 旅客~ жолаушылар пойызы (кісі мінетін пойызы); 军用~ әскери пойыз; пойыз құрамы.

【列车员】 liè chē yuán 【зат.】 жолсерік (пойыздағы).

【列岛】 liè dǎo 【зат.】 архипелаг; топарал (біріне бірі жақын, жалғас аралдар тобы).

【列队】lièduì【ет.】сапқа тұру: ~欢迎 кездесу үшін сапқа тұру.

【列国】lièguó【зат.】дербес князьдық; держава; мемлекет; ірі мемлекет.

【列举】lièjǔ【ет.】атап өту; санап өту; санап шығу; түгендеп шығу: / ~所有到会人的姓【зат.】жиналысқа келгендерді түгендеп шығу.

【列宁主义】Lièníngzhǔyì ленинизм.

【列强】lièqiáng【зат.】ұлы держава.

【列位】lièwèi【ес.】мархабатты тақсыр: ~请坐 мархабатты тақсыр отырыңыз.

【列席】lièxí【ет.】кеңесші дауыс құқығымен қатынасу: ~【ес.】表 кеңесші дауыспен құқығы бар өкілдер.

【列传】lièzhuàn【зат.】танымал адамдардың өмірбаяны

【劣】liè жаман; жаман-жұман; жарамсыз; нашар.

【劣等】lièděng【сын.】төмен сұрыпты; сапасы төмен; таза емес: ~货物 сапасы төмен тауар.

【劣根性】liègēnxìng【зат.】сүйекке сиңушілік; түзелместік.

【劣弧】lièhú【зат.】кіші доға.

【劣迹】lièjì【зат.】жауыздық; зұлымдық; қастық; жаман қылықтар: ~昭彰 аты шулы; әйгілі; дүрліккен; дүрліктірген; жалықтырған; көпірме.

【劣马】liè mǎ【зат.】арық; көтерем; мәстек; арыншыл ат.

【劣品】lièpǐn【зат.】сапасы төмен азық-түлік қоры.

【劣绅】lièshēn【зат.】«лешэнь»; джентри-мироед; джентри.

【劣势】lièshì【зат.】пайдасыз, қолайсыз жағдай; ебдейсіз жағдай: 处于~ қолайсыз жағдайда болу; 变~为优势 ебдейсіз жағдайды қолайлы жағдайға айналдыру.

【劣质】lièzhì【сын.】төмен сұрыпты; сапасы төмен: ~商品 жалған зат; жасанды зат;

【冽】liè〈书〉мұздай; салқын; суық.

【崮】liè 崮屿(Lièyú), жер атауы Фуцзянь провинциясында.

【冽】liè〈书〉айқын; ашық; мөлдір; таза: 泉香而酒~ бұлақтағы су жұпардай және шарапта таза.

【埒】liè〈书〉бірдей; тең; айырмасыз; барабар; біркелкі: 两人才力相~ олар екеуіде өз қабілеттерімен және білімдерімен бірдей.

【烈】liè①【сын.】жалынды; күшті; қатты; аптап; аптапты; ~火 жалынды от; ~日 аптап күн; ~酒 күшті шарап; ~马 асау ат; ~于猛火 жалынды оттан қызуырақ.② даңқ; даңқтылық; атақ; абырой; батырлық; ерлік;

қаһармандық: ~假不瑕 атағы мен айбындылығы мінсіз таза болды.③ жанып тұрған патриот; батыр; ер; қаһарман: ~士 жанып тұрған патриот; 先~ кешегі батыр қаһарман.④〈书〉еңбек; қызмет; асқан қайрат; батырлық; ерлік; қаһармандық: 功~еңбек пен ерлік.

【烈度】lièdù【зат.】жер қозғалу; жер сілкіну балы.

【烈风】lièfēng【зат.】① дауыл; теңіз дауылы.②.

【烈火】lièhuǒ【зат.】жалынды от; алау; алаулату; жалқын; жалын: 燎原~ далалық өрт; 猛烈的炮火 жалынды өрт.

【烈火见真金】lièhuǒjiànzhēnjīn таза алтын балқытудан жалынды өртте төзімді.

【烈马】liè mǎ【зат.】асау ат; жегілмеген ат; мінілмеген ат.

【烈女】liè nǚ【зат.】тазалық пен борышы үшін қайтыс болған айбынды әйел.

【烈日】lièrì【зат.】шыжыған күн; аптап күн: ~当空 күн аяусыз күйдіріп тұр.

【烈士】lièshì【зат.】① жанып тұрған патриот; революциялық күресте құрбан болған батыр: 革命~ революцияда құрбан; ~陵园 құрбан болған жауынгерлердің зираты.②〈书〉риясыз өзін құрбат еткен батыр: ~暮 құрбан болған батырдың моласы.

【烈士】lièshì【зат.】соғыста құрбан болғандардың отбасы мүшелері.

【烈性】lièxìng【сын.】① жігерлі және қызу қанды мінез: ~汉子.② қатты; әсерлі; күшті: ~酒 күшті шарап; ~炸药 қатты жарылғыш зат.

【烈焰】lièyàn【зат.】алау; т. жалын.

【猎】liè① аң аулау; аңшылықпен айналысу; балық аулау; жабайы аңдарды аулау: 渔~балық аулау; ~人 аңшы; ~户 аңшының отбасы мүшелері; ~狗 аң аулайтын ит; ~枪 аңшы мылтығы.② аңшылық; аулау; ұстау: 田~аңшылық.

【猎豹】lièbào【зат.】қабылан; сілеусін.

【猎场】lièchǎng【зат.】аң аулауға пайдаланатын жерлер.

【猎狗】liègǒu【зат.】аң аулайтын ит; аңшы ит.

【猎户】lièhù【зат.】① аңшы.② аңшының отбасы мүшелері.

【猎户座】lièhùzuò【зат.】Орион шоқжұлдызы.

【猎猎】lièliè〈书〉【ел.】гулеу; ұлу; гуіл; желдің ысқырғаны: 北风~ солтүстік желдің гуілі.

【猎潜艇】lièqiántǐng【зат.】теңіз

аңшысы.

【猎枪】lièqiāng【зат.】аңшы мылтығы: 双筒~қосауыз (мылтық).

【猎取】lièqǔ【ет.】① аң аулау (аңшылық).② қуалау; соңына түсу; табуға тырысу; іздеу: ~功【зат.】жоғары мансапты қуалау; ~情报 ақпарат жинау.

【猎人】lièrén【зат.】аңшы; мылтықшы.

【猎手】lièshǒu【зат.】аңшы.

【猎头】liètóu【зат.】кадрларды іздеу; хедхантинг (head hunting).

【猎物】lièwù【зат.】аң аулауда түскен олжа.

【裂】liè【ет.】сынып қалу; жарылып кету; шатынау; жарықшақтану; жарылу; жарық пайда болу; шытынау: 天旱地~ шөлден жер жарылып кетті; 玻璃杯~了 стакан шатынап кетті; ~纹 жарылу; 手冻~了 аяздан қолдар жарылып кетті.

【裂变】lièbiàn【ет.】жаңқалану; жарықшақтану; бөлшектену: 原子核~ атом ядросының бөлшектенуі.

【裂缝】lièfēng(~儿)【ет.】жарылып-жарылып кетуі; жарық пайда болуы: 门裂了缝 есік жарылып-жарылып кетті.②【зат.】жарық; жарылу; сызат: 墙上的~ қабырғада жарық пайда болды.

【裂痕】lièhén【зат.】бұзылу; жарықшақ; жік; жарық; жарылу; сызат: 玻璃杯上有两道小~ стаканда екі жырық бар; 他们之间一度有过~ бір уақыт олардың қарым-қатынастарына сызат түсті.

【裂口】lièkǒu(~儿)【ет.】жарылу; жарылып кету; шатынау; шытынау; ойылу; опырылу; сыну; тесілу.②

【зат.】жарық; саңылау; тесік; жыртық; кемтік; тесілген жер; тігісі кеткен жер; ойық; ойырылған жер.

【裂纹】lièwén【зат.】① жарық; жарылу; сызат; сынған жер; сынық.② жарық секілді шыны, фарфордағы өрнектер.

【裂隙】lièxì【зат.】жарық; жарылу; сызат: ~灯 жарықты лампа.

【趺】liè [趺趺] (liè-qie)【ет.】былқылдау; шайқалу; тербетілу: 他一个~跌倒了 Ол тербетіліп құлап қалды.

【躐】liè〈书〉① аттап кету; қарғып өтіп кету; қарғып түсу; секіріп өтіп кету; реттілікті бұзу; шектен шығып кету: ~级 аттап кету; қарғып өтіп кету.② киіп-жаю; таптау; басу; басып кету; үстінен басу: 跋~дымдап жүру; аттап басу; .

【躐等】lièděng〈书〉【ет.】реттілікті сақтамау; алға шығып кету: ~求进 алға жүгіріп шығу.

【鬣】liè жал: 马~/ жылқының жалы;

狮~арыстанның жалы.

【鬣狗】liègǒu【зат.】корқау (тек өлімтік жеп қоректенетін қасқыр).

【鬣羚】lièlíng【зат.】ешкімүйіз; тау ешкі; таутеке.

lie

【咧】·lie〈方〉【шыл.】“了”、“啦”、“哩”демеулік шылаулар: 早听见~[мен оны] бұрын есігенмін! 好~Жарайды! 不知道~![сонымен сен] білмейсін!

lin

【拎】līn【ет.】қолына алып жүру; қолына көтеріп жүру: ~着包上学校 сөмкені қолына көтеріп мектепке бару.

【拎包】līnbāo〈方〉【зат.】боқша; дорба; қалта; қолдорба; сөмке; әмиян; қапшық; шилан.

lín

【邻】lín①→邻居: 四~көршілер; 远~жақын көршілер.②жанында; қатар; көршілес: ~国 көршілес мемлекеттер; ~县 көршілес үйездер.③linь (бірлік Чжоу династия кезінде).

【邻邦】línbāng【зат.】көршілес мемлекеттер.

【邻接】línjiē【ет.】шектесу; шендесу; жанасу; тұтасу; түйісу; : 两个~的地段 екі шектес жер учасоктары.

【邻近】línjìn①【ет.】жақын жерде тұру: 中国东部跟日本~біздің еліміздің шығыс жақ бөлігі Жапониямен жақын жерде тұр.②【зат.】жанында; қатар; көршілес: 他住在我家~Ол бізбен көршілес тұрады; 我家~有个戏院 Біз театрдың жанында тұрамыз.

【邻近色】línjìnsè【зат.】іргелес түстер.

【邻居】línjū【зат.】бастас; көрші; қоңсы.

【邻里】línlǐ【зат.】① көршілес; шектес көшелер.② ауылдас; елдес; жерлес; бір ауылда тұратын.

【邻舍】línshè〈方〉【зат.】бастас; көрші; қоңсы; көрші үй: 火延烧到~от көрші үйге түсті.

【林】lín① ағаш; орман; тоғай; кішкене орман; кішкене тоғай; шағын орман; шоқ; шоқ тоғай; тоғайлық: 竹~бамбук тоғайы; 山~таулы орман; 防护~егістік қорғайтын орман алқаптар.② коллекция; жинақ: 儒~конфуцийшілдік; 艺~кітаптар жинағы; 著作之~шығармалар жинағы.③→林业: 农~мәшә егін шаруашылығы.④(Lín)【зат.】Фамилияға қолданылады.

【林产】línchǎn【зат.】орман шаруашылық өнімі.

【林场】línchǎng【зат.】① орман

шаруашылығы; орманшылық.② ағаш кесетін жер; кесілетін орман.

【林丛】lín cóng【зат.】ағаш; орман; тоғай.

【林带】lín dài【зат.】орман алқабы: 防护~егістік қорғайтын орман алқаптары.

【林地】lín dì【зат.】ағашты жер; орманды жер.

【林冠】lín guān【зат.】ағаш жамылғысы; орман жамылғысы.

【林海】lín hǎi【зат.】орман әлемі.

【林垦】lín kěn【ет.】ағаш егу; ағаш отырғызу; тың жерлерді жоғарылау.

【林立】lín lì【ет.】байтақ; есепсіз; көп сан; қыруар; сансыз; сансыз көп; толып жатқан: 油井~толып жатқан мұнай мұнаралар тұр; 市郊工厂~қаланың шетінде сансыз көп заводтар мен фабрикалар бар.

【林林总总】lín lín zǒng zǒng【сын.】алуан; жиынтық; көп; көптеген; көптік; қыруар.

【林莽】lín mǎng【зат.】бұталық; қопа; ну; тоғай; бытқыл; жыныс; қалың; шатқал.

【林木】lín mù【зат.】① ағаш; орман; тоғай.② ормандағы ағаш.

【林农】lín nóng【зат.】орман қорушысы; орман қорықшысы; орман күзетшісі; орманшы.

【林擒】lín qín【зат.】алма ағашы.

【林区】lín qū【зат.】орман алқабы: ~开发 орман алқабын меңгеріп алу.

【林泉】lín quán〈书〉【зат.】① орман және бұлақ.② оңаша орын; онашалану: 退归~аулақтау.

【林藪】lín sǒu〈书〉【зат.】① орман және шалшық.② жыныс тоғай; ну; шытырман; қалың тоғай; ну орман.

【林业】lín yè【зат.】орман шаруашылығы (орманды тазалаумен, орманды күзетумен, ағаш өсірумен, қорықтық аймақтар жасаумен, оларды қолдаумен байланысты сала).

【林荫道】lín yīn dào【зат.】аллея; саяжол; серуенкөше; бульвар; желекжол (ішкі жағына ағаш егілген алаң немесе көше).

【林子】lín zi〈口〉【зат.】ағаш; орман; тоғай.

【临】lín①【ет.】қарсы; қарсы алдында; қарама-қарсы; қарсыда; шығу: 房子~街 үй көше жаққа шығады; үй көше жаққа қараған; 城市背山~水 қала таудың баурайында орналасқан және өзен жаққа қараған.② алды; алдыңғы жағы; алдында: ~睡 жатар алдында; ~死 өлім алдында; ~走以前 кетер алдында.③→临近: ~河 өзенге жақын жерде болу.④【ет.】→临摹: ~字帖 жазуды жазбаша жазып

үйрену.

【临别】lín bié【ет.】қоштасарда; қоштасқанда: ~赠言 тілек сөз; бата; тілек; тілеу (жолға шыққан адамға айтылған тілек); ~时大家一起照了个像 қоштасар алдында бәрі бірге суретке түсті.

【临产】lín chǎn【ет.】босанар алдында.

【临场】lín chǎng【ет.】① келу (мысалы. емтиханға); көз алдында. көзбе-көз болу.② орнында.

【临池】lín chí〈书〉【ет.】каллиграфия; көркем жазуға үйрену; құсни жазуға үйрену (анық әдемі жазу).

【临床】lín chuáng【ет.】клиника; клиникалық: ~经验 клиникалық тәжірибе; ~见习 субординатура; ~医师 клиницист (клиникада дәрігерлік қызметін істеумен қатар, ғылыми зерттеу жұмысын жүргізетін адам).

【临到】lín dào【ет.】① алдында; алды; шейін: ~开会, 我才准备好 жиналыс алдында ғана, мен жақсы дайын болдым.② қалу; тию; үлесіне тию: 假如这种事情~你身上, 你怎么办? егерде осындай жұмыс сенің үлесіне тисе, сен не істер едің?

【临风】lín fēng〈书〉【ет.】желде: 红旗~招展 қызыл ту желде желбірейді.

【临机】lín jī 副 амалдау; жалтару (мақсатқа тура жолмен емес, бұрма жолдармен жету); амалшыл; жүйрік; зейінді; зерек; тапқыр: ~立断 уақытында шешім қабылдау.

【临街】lín jiē【ет.】үйдің алдына, фасадқа шығу: ~房 дүкен көрмесі.

【临界】lín jiè【сын.】актық; ақырғы; ең; мөлшерлі; соңғы; шегіне жеткен: ~点 сыни межел; ~值 сыни мән; ~温度 заттың аумалы күйдегі температурасы.

【临近】lín jìn【ет.】жақында; жақын маңда (маңнан); жақын жерде (жерден); жанында; жуық жерде; таяу жерде; таяу тұста: 他住在~太湖的一所疗养院里 Ол Тайху өзенінің жанындағы шипажайдың жақын маңда тұрады.

【临了】lín liǎo(~儿)〈口〉副 аяқ кезінде; ақырында: 会议~的时候 жиналыстың аяқ кезінде.

【临摹】lín mó【ет.】көшіріп алу (суретке қарап); көшіру; көшіріп алу; көшіріп жазып алу: ~【зат.】画 әйгілі суретті көшіріп алу.

【临时】lín shí① 副 керек уақытта; керек кезде: 事前做好准备, 省得~费事 жақсылап дайындалып алу керек, сосын керек уақытында кешікпеу үшін.②【сын.】өзіргі; мерзімді; уақытша;

шактық; біраз уақытқа; уақытша : ~ 工作人员 уақытша жұмыскер; ~ 政府 уақытша үкімет; ~ 的决定 уақытша шешім; ~ 【ес.】 理 уақытша орнын баса тұру.

【临时工】 línshígōng / штаттан тыс қызметкер; күндеп істейтін жұмысшы; мердігер.

【临头】 lǐntóu 【ет.】 төну; үңілу: 大祸~басына аса қауіп төніп тұрды; 事到~, 要沉住气 басына бәле түссе, саспау керек.

【临危】 línwēi 【ет.】 ① арпалысу; жанталасу; жан тәсілім; әл үстінде жату: 这是他~时留下的话 бұл оның әл үстінде жатқан кезде айтқан сөзі. ② өліммен кездесіп тұрғанда : ~ 不惧 қауіпке ұшырау.

【临危受命】 línwēishòumìng / екі талай күнде, қиын минутта өмірін құрбан етуге дайын болу.

【临刑】 línxíng 【ет.】 / өлім жазасы алдында.

【临月】 línyuè (~ 儿) 【ет.】 / жүктіліктің соңғы айларында.

【临战】 línzhàn 【ет.】 / соғыстың алдында : 处于~状态 жауынгерлік әзірлікте болу.

【临阵】 línzhèn 【ет.】 ① ұрыстың, шайқастың алдында. ② маңызды кезде; шешуші минутта.

【临阵脱逃】 línzhèntuōtáo / негізгі шешуші ұрыста жүрексіну, қорқу, қашып кету.

【临终】 línzhōng 【ет.】 / ақырғы; жан тәлімдегі; жантәсілім етердегі; өлер алдында; өлер алдындағы; өлім алды; өлім алдындағы : ~ 遗言 өлім алдындағы өтініш.

【临终关怀】 línzhōngguānhuái / науқастың демі таусылар күн жақын екенін біле тұра оның тәни және жан қиналысын жеңілдетуге тырысатын әлеуметтік қызмет көрсету: ~ 所 хоспис (науқастың демі таусылар күн жақын екенін біле тұра оның тәни және жан қиналысын жеңілдетуге тырысатын әлеуметтік қызмет, оның мамандары).

【淋】 lín 【ет.】 суару; су құю; су себу; жаңбыр астында қалу; су болып қалу; сулану : ~ 雨 жаңбыр астында қалу; 你给雨~着了没有? Сендер жаңбырдың астында қалған жоқсындар ма?.

【淋巴】 línbā 【зат.】 лимфа; сөл (адамның, жануардың, денесінде болатын, дененің барлық тканьдары мен клеткаларын сылайтын түссіз сұйық зат). [拉 lymph]

【淋巴结】 línbājié 【зат.】 / лимфалық түйін.

【淋巴细胞】 línbāxibāo / лимфоцит.

【淋漓】 línlí 【сын.】 ① тамшылау; тамшылап ағу; құйылу; сорғалау; төгілу; үзбей ағу : 大汗~терге шомылу; 鲜血~қан ағынмен сорғалап жатыр. ② аса; өте; өте-өте; төтенше; асқан; әдеттен тыс; ерекше; орасан; тамаша: 痛快~төбесі көкке тигендей болуды сезіну.

【淋漓尽致】 línlijìnzhì / толық суреттеу; бәрін толықтай сипаттап беру.

【淋淋】 línlín 【сын.】 дымқыл; сулы; ылғалды; таму; тамшылау; тамшылап ағу : 浑身湿~的 малмандай болу.

【淋浴】 línyù 【ет.】 душ; душқа түсу; душқа шомылу.

【琳】 lín < 书 > қымбат яшма сорттары.

【琳琅】 línláng 【зат.】 / қымбар және әдемі заттар.

【琳琅满目】 línlángmǎnmù әдемі заттарға бай және молшылықта : ~, 美不胜收 әдемі заттардың молшылығына көз жайнап кетуі.

【粼】 lín < 书 > 【сын.】 мөп-мөлдір; мөлдір; таза : 绿水~мөп-мөлдір су.

【嶙峋】 línxún < 书 > 【сын.】 ① үймелену; үймелеу. ② тым арық және омсырайған: 瘦骨~тым жүдеу.

【遴】 lín / жете іріктеу; таңдау бойынша : ~ 派 таңдау бойынша жіберу; ~ 聘 таңдау бойынша қызметке шақыру.

【遴选】 línxuǎn 【ет.】 ① екшелеу; екшету; екшеу; іріктеу; ектіру; екшеу; сайлау; таңдау. ② толықтыру; толықтыру (жаңадан сайлаусыз-ақ ұйымның қызметкерлер құрамын толықтыру).

【潋】 lín (línlín) 【сын.】 мөп-мөлдір; мөлдір; таза.

【霖雨】 línyǔ 【зат.】 нөсер жауын; жауын; нөсер; сел.

【辚】 lín < 书 > 【ел.】 дарылдау; дүрсілдеу; күрсілдеу; гүріл; даңғыр; дүңгір-дүңгір; күркіреу; тарсыл: 车~арба дүрсілдейді.

【磷】 lín 【зат.】 жанартас; фосфор (химиялық элемент).

【磷肥】 línfèi 【зат.】 фосфорлы тыңайтқыштар.

【磷光】 línguāng 【зат.】 люминесценция (газ, кейбір сұйық және қатты денелердің қызусыз-ақ салқын күйде сәуле таратуы); фосфоресценция (кейбір заттардың жарқырайтын қасиеті).

【磷光计】 línguāngjì / фосфорометр.

【磷光镜】 línguāngjìng / фосфороскоп.

【磷化物】 línhuàwù / фосфид.

【磷火】 línhuǒ 【зат.】 / қаңғыма от.

【磷酸】 línshuān 【зат.】 / фосфорлы қышқыл: ~ 铵 фосфат аммония; ~ 钙

/фосфор қышқылы кальций; ~ 钾 /фосфор қышқылы калий.

【磷酸盐】 línshuān yán / фосфат (техникада, медицинада және агрономияда қолданылатын фосфор қышқылының тұзы).

【磷脂】 línzhī 【зат.】 / фосфатид; липоид; фосфолипид.

【磷】 lín < 书 > ежірею; көз тігу; қадап қарау; телмірту; телміру; тесіле қарау.

【鳞】 lín ① 【зат.】 қабыршақ: 鱼~балықтың қабыршағы. ② (Lin) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【鳞波】 línbō 【зат.】 аласа толқын; кішкентай толқын; шымырлаған діріл; шымырлану (судың шымырлап бұжырланып тұрған беті).

【鳞次栉比】 línclzhìbǐ түзу сапқа тұру.

【鳞】 【сөзал.】 línjì < 书 > 【зат.】 балықтар және қосмекенділер.

【鳞茎】 línjīng 【зат.】 бадана (қабыршақты).

【鳞片】 línpiàn 【зат.】 ① балықтың қабыршағы. ② қабыршақ (балықтық сыртқы қабығы).

【鳞爪】 línzhǎo < 书 > 【зат.】 байланыссыз мағлұмат; тарқау құбылыс.

【麟】 lín < 书 > жалғыз мүйіз (мүйізге ұқсас бір ұзын тісі бар теңіз айуаны): 获~ жалғыз мүйізді ұстап алу.

【麟凤龟龙】 línfèngguīlóng / барлық жақсы адамдардың түрі.

lín

【霖】 lín 拂霖 (Fúlín), / Римдік империя (император билейтін монархиялық мемлекет; отаршыл ірі держава).

【凛】 lín ① қатты; айбар; ауыр; әмірлі; зәлім; кәрлі; қатал; тымырсық; ызбарлы : ~ 若冰霜 менменсіген; тәкаппар. ② < 书 > әзірейілдей көру; зәре кету; қорқу; үрейлену; үрей ұшу: ~ 于夜行 түнде жүруге қорқу.

【凛冽】 línliè 【сын.】 ызғар; сақылдаған сары аяз; шытыңған сары аяз : 北风~ солтүстік үскірік желі соғып тұр.

【凛凛】 línlín 【сын.】 ① мұздай; салқын; суық; ызғарлы : 寒风~ суық жел соғып тұр. ② → 凛然: 威风~ қатал тұр.

【凛然】 línrán 【сын.】 қатал; қатты; айбарлы; айбатты; айбынды; қомақты; сесті : 大义~ қиянатқа бармайтын адалдық; 态度~ қатал түрмен; ~ 不可侵犯 тәкаппар; ырыққа көнбейтін.

【廪】 lín < 书 > ① қамба; қойма; зат қоятын бөлме : 仓~ астық қоймасы; астық қоры. ② ас үлесі; рацион; тағам мөлшері (адамға я малға белгілі

мерзімде берілетін азықтың мөлшері).

【廩生】lǐnshēng 【зат.】 линьшэн шәкіртақы алып тұрушы студент.

lín

【吝】lín①есепдан; есепқой; есепқор; сараң; шығымсыз : ~惜 тарығу; тойымсыздық ету; ~心 ашкөздік; сараңдық.②(Lin) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【吝色】línsè 【зат.】 наразылық білдіру; наразы пішін; наразы түр.

【吝嗇】línsè 【сын.】 есепдан; есепқой; есепқор; сараң; шығымсыз : ~鬼 ашкөз; бакыл; бермес; ~的人 көзі тоймайтын; сараң; шық бермес шығайбай.

【吝惜】línxī 【ет.】 көз қимау; сараңдану; сараңсу; тарығу; тойымсыздық ету; аяншақтану; аяушылық ету : ~钱 ақшаға тойымсыздық ету.

【赁】lín①【ет.】 жалға алу; жалгерлікке алу; жалдау; жалға; уақытша : ~一幅房子 үйді жалға алу; ~一辆汽车 көлікті жалға алу.②

【ет.】 арендаға беру; жалдама түрде; жалдап беру: 本屋月~四元 бұл үй бір ай төрт юаньға арендаға беріледі.③(Lin) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【淋】lín【ет.】 сүзу; фильтрден өткізу; фильтрация; фильтрлеу (фильтр арқылы тазалау).

【淋病】línbìng 【зат.】 гонорея; соз ауруы; соз (несеп жолының талауратып іріңдеуі).

【麟】lín 【зат.】 фосфин; фосфорлы сутек.

líng

【伶】líng актер; қуақы; жорта істеуші; артист: 【зат.】 ~танымал актер.

【伶俐】línglì 【сын.】 жалғыз; жалғыз бас; жеке бас; жетім; жетімсіреген; баспанасыз; үйсіз.

【伶俐】línglì 【сын.】 аңғарғыш; аңғарымпаз; бәле; зейінді; зерек; түсінгіш; ойға жүйрік; тапқыр: 口齿~тілге алғыр; ~的小孩 зерек бала.

【伶俐】línglì 【сын.】 жалғыз; жалғыз бас; жеке бас.

【伶俐齿】línglìchǐ сөзді тауып сөйлеу.

【灵】líng①【сын.】 →灵活: 他身体~, 力气大 Ол мықты, әрі епті.②→灵敏.③жан; ниет; рух: ~怪 табиғаттан тыс күштер.④【сын.】 →灵验: 法子很~ тәсіл тиімді.⑤【зат.】 табыт: 守~ табыттың жанында құрметті қарауылда тұру.⑥(Ling) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【灵便】língbiàn 【сын.】 алғырлық; ептілік; еті тірілік; жылжымалылық; қозғалғыштық; қозғалмалылық; құбылмалылық; құнақтық; шапшандық; шапшандылық; ширақтық: 手脚~ аяқ қолдар шапшаң; 我耳朵不~, 你说话大声点 менің құлағым дұрыс естілмейді, сен кішкени қаттырақ сөйле.

【灵车】língchē 【зат.】 жерлеу көлігі; өлік салатын арба, көлік.

【灵床】língchuáng 【зат.】 ① тактай тұғыр өлікті қоятын.② катафалк (өлік салатын арба).

【灵丹妙药】língdānmiào yào / панацея (жалған тәуіптердің барлық бөлеге ем болады дейтін жалған дәрісі); бар бәледен құтқаратын панацея.

【灵动】língdòng 【сын.】 елгезек; елпілдек; еті тірі; жылдам қозғалатын; жігерлі; қағылез; шамдағай; батыл; екпінді; жігерлі; қайратты; отты; епті; оңтайлы; тәсілқой; шебер.

【灵符】língfú 【зат.】 бойтұмар; талисман; тұмар.

【灵感】línggǎn 【зат.】 рух; рухтанушылық; шабыт (шығармашылық күш пайда болушылық).

【灵怪】língguài 【зат.】 ғажайып; табиғаттан тыс; сиқыршы және дүлей күш; ~小说 ғажайып ертегілер.

【灵慧】líng huì 【сын.】 алғыр; зерек; тапқыш; ұғымтал; ойға жүйрік; тапқыр.

【灵魂】líng hún 【зат.】 ① жан; ниет; рух.② жан; ниет; ой; ықылас: 纯洁的~ таза ниет; ~深处 ішінен; ішкі ойда.③ ар; ар-намыс; ар-ождан; ар-ұждан; ар-ұят; бет; инабат; нысап; ождан; ұждан; ұят; ынсап: 出卖~ ар-намысын сату.④ егжей-тегжей; мән; мәніс; тетік; тобықтай; төркін; ұзын-ырғасы.

【灵活】líng huó 【сын.】 ① алғырлық; ептілік; еті тірілік; жылжымалылық; қозғалғыштық; қозғалмалылық; құбылмалылық; құнақтық; шапшандық; шапшандылық; ширақтық: 【ет.】 作~ қозғалыстың ептілігі; 脑筋~ ақыл орамдылығы.② алғыр; икемді; оралымды : ~运用 икемділігімен қолдану; ~战术 икемді тәсіл, тактика; ~性 икемділік; оралымдылық.

【灵机】língjī 【зат.】 сәтті ой; шабыт : ~一【ет.】 кенеттен сәтті ой келе қалды.

【灵境】língjìng <书> 【зат.】 бейіш; жаннат; жәннәт; жерұйық; жұмақ; пейіш; ұжмақ.

【灵枢】língjiū 【зат.】 табыт.

【灵猫】língmāo 【зат.】 виверра; циветта.

【灵妙】língmiào 【сын.】 әдеттен тыс; керемет; таңғаларлық; ақыл жетпейтін;

ақылға сыймайтын; түсініксіз.

【灵敏】língmǐn 【сын.】 әсерленгіш; сезгіш; есіткіш; сергек; алғыр; өткір; тапқыр; тапқыш; аңғарлы; аңғарғыш; байымдағыш; байыптағыш; зейінді; зерек; пайымды; сұңғыла; түсінгіш; ұғымтал; ұққыш: 脑筋~ алғыр ақыл; 嗅觉~ иіс сезгіш.

【灵敏度】língmǐndù 【зат.】 әсерленгіштік.

【灵气】língqì 【зат.】 ① табиғаттан тыс күштер.② ақыл; ақыл-парасат; зерде; зият; парасат.

【灵巧】língqiǎo 【сын.】 дәл; епті; оңтайлы; тәсілқой; шебер; озат; тамаша; икемді; өнерлі; өнерпаз; шебер; ыңғайлы; ысылған; оралымды; өтті; сумақай; сыпылдақ; тез; томпылдақ; шапшаң; ширақ; ылдым; ылдым-жылдым : 一双~的手 епті қолдар; 他干起活来挺~ Ол жұмыста өте епті және жылдам.

【灵寝】língqǐn 【зат.】 мазар; мола.

【灵台】língtái 【зат.】 ① императорлық обсерватория; расытхана (астрономиялық, метеорологиялық бақылау жүргізетін ғылыми мекеме).② <书> жан; рух; ниет.

【灵堂】língtáng 【зат.】 қайғылы; қаралы зал.

【灵通】língtōng 【сын.】 мағлұматты; мәліметті; хабардар; хабары бар: 消息不~ хабардарлығы нашар; 有消息~ 人士中间 хабардар адамдардың ортасында.

【灵童】língtóng 【зат.】 тәңірдің қызметшісі, күтушісі.

【灵透】líng-tou <方> 【сын.】 амалшыл; жүйрік; зейінді; зерек; тапқыр; тапқыш; ұғымтал.

【灵位】língwèi 【зат.】 жан орны (өлген адамның аты жазылған тақта).

【灵犀】língxī 【зат.】 рухани жуықтық, бір біріне тарту.

【灵性】língxìng 【зат.】 ақыл қабілеті; ақылды; басты; есті; жетелі; жетік; салауатты адам; терең ойлы: /这只狗很有~ бұл өте ақылды ит екен.

【灵秀】língxiù 【сын.】 әдепті; биязы; ибалы; сыпайы.

【灵验】língyàn 【сын.】 ① ғажайып; керемет; нәтижелі; тиімді; әрекетті; әсерлі; батымды; қимылды; өтімді ұтымды; пәрменді; ықпалды : 非常~的 药 ықпалды шара; 这很药~ мына дәрі жақсы әсер береді.② жарыққа шығу; орнына келу; орындалу; ақталу; ақталып шығу.

【灵异】língyì 【зат.】 ғажайып; табиғаттан тыс; әдеттен тыс; керемет; таңғаларлық.

【灵长目】língzhǎngmù 【зат.】 примат.

【灵芝】língzhī 【зат.】 «пинчжи»

(қытай фармацевтикасындағы бағалы дәрілік шөптің түрі).

【冷】líng ①〈书〉 сылдырап ағу; сылдырау; сыбдырлап ағу (су туралы). ② (Ling) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【冷冷】línglíng 〈书〉【сын.】① сылдырап ағу; сылдырау; сыбдырлап ағу (су туралы). ② арта беру; күшейе беру; ұлғаю; үдей беру; үдей түсу.

【泠然】língrán 〈书〉【сын.】 әуезді; әуенді; сазды; сарынды; үнді.

玲 Ling 【зат.】 Фамилия

【玲玲】línglíng 〈书〉【ел.】 дыңыл; зыңыл; шылдыр.

【玲珑】línglóng 【сын.】① өнерлі; шебер; нәзік. ② жылжымалы; жылжымпаздық; қимылды; қозғалғыш; қозғалмалы.

【玲珑剔透】línglóngtītòu/ жұқа; нәзік; нәзік істелген іс.

【铃铛】líng·dang 【зат.】 кішкене қоңырау; сылдырмақ.

【铃铎】língduó 【зат.】 қоңырау.

【凌晨】língchén 【зат.】 таңсәріде; таң алды; таң алдындағы; таң сәрідегі: ~ 三点 таң сәрідегі сағат үште.

【凌迟】língchí 【ет.】 төртбақтау; төрттағандау (жазалау)..

【凌驾】língjià 【ет.】 тұру; артық болу; асу; асып түсу; асырту; асыру; асырылу; басым болу; басым түсу; басып озу; көлеңкесінде қалдыру: 救人的念头~ 一切 адам баласын қорғау ой бәрін басым түсті.

【凌空】língkōng 【ет.】 аспандап ұш; аспанда; жоғары биіктікте: 飞机~ 而过 ұшақтар жоғары биіктікте ұшып кетті.

【凌厉】línglì 【сын.】 арынды; арыншыл; бұлдырықтай; екпін; екпінді; ексім; еспе; қарқынды; шапшаң: 攻势~ екпінді ойсыратып тастайтын соққы.

【凌轹】línglì 〈书〉【ет.】① сыйғызбау; ығыстыру; зәбір жасау; зәбірлеу; зықым көрсету; қыспақтау; теперіш беру; түрткілеу. ② кемсіту; қорлау; мұқату; намысына тию; азаптау; езу; қысу; жаншу; жәбірлеу; зорлық қылу.

【凌乱】língluàn 【сын.】 апай-топай; апалаң-топалаң; астан-кестен; әлем-тапырық; әптер-тәптер; бассыздық; былық; былықпайшылық; жөнсіздік; ретсіздік; тәртіпсіз; тәртіпсіздік; ұйқы-тұйқы; ыбырсу; ығы-жығы.

【凌虐】língnüè 〈书〉【ет.】 азаптау; езу; қысу;

【凌辱】língǔ 【ет.】 жәбірлендіру; жәбірлеу; жәбір көрсету; өкпелету; ренжіту; бетін жырту; бетін тырнау: 受尽~ бірнеше рет өкпелетіп алу.

【凌侮】língwǔ 【ет.】 бетін жырту; бетін тырнау; қорлау; масқаралау; ұялту; ұятқа қалдыру.

【凌霄花】língxiāohuā 【зат.】 кампис.

【凌汛】língxùn 【зат.】 жазғытұрғы су тасқыны.

【凌夷】língyí 〈书〉【ет.】 қартаю; қаусап қалу; қаусау; шөгіп қалу.

【凌云】língyún 【ет.】 аспанға шарықтап жоғары көтерілу: 壮志~ талпыныс; тауан; ұмтылу; ұмтылыс; жоғарғы мақсат.

【凌杂】língzá 【сын.】 араластыру; шатастыру; шатыстыру.

【凌锥】língzhuī 〈方〉【зат.】 сүмелек мұз.

陵 líng ① белес; дөң; төбе; төмпешік. ② → 陵墓: 中山~ Сун Ятсеннің мавзолейі. ③ (Ling) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【凌迟】língchí ① 〈书〉【ет.】 алжу; кеудіреу; қартаю; қаусау; шөгү. ② → “凌迟”.

【陵墓】língmù 【зат.】 көр; қабыр; лақап (өліктің денесі қойылатын жер); кесене; мазар; сағана (қабырдың үстіне салынатын үлкен кесене, мазар, бейіт).

【陵替】língtì 〈书〉【ет.】① құлдырау; бұзылу. ② азғындау; арықтау; жүдеу; нашарлау.

【陵园】língyuán 【зат.】 мемориал ескерткіш; бейіт; зират; қорым; мазар; мола: 烈士~ құрбан болған батырлардың моласы.

【聆】líng 〈书〉 тыңдалу; тыңдау.

【聆教】língjiào 〈书〉【ет.】 сідін ойынызды, көзқарасыңызды тыңдау.

【聆取】língqǔ 〈书〉【ет.】 еру; көңіл аудару; көңіл қою; құлақ асу; құлақ салу; тыңдау.

【聆听】língtīng 〈书〉【ет.】 ден қою; құлақ салу; тыңдау.

【菱】líng 【зат.】① су жаңғақ; шылым. ② су жаңғағы.

【菱】【сын.】 língxíng 【зат.】 қиық; ромб (төрт жағы бірдей параллелограмм).

【菱】líng терезенің торлары; жақтау; кәсек: 窗~ терезенің торлары.

【菱】líng 〈书〉【зат.】 өрме; өріп жасаған себе; тоқыма; тоқып істеген боқша; кәрзеңке; себет.

【聆】líng 〈书〉 жабық; жабулы қайық (терезесімен).

【翎】líng (~ 儿) 【зат.】 жүн; қауырсын; қанаттану; қауырсындану; қауырсын (құстың): 鹅~ 扇 қаздың қауырсынан жасалынған желпуіш.

【翎毛】língmáo 【зат.】① жүн; қауырсын; қанаттану; қауырсындану; қауырсын (құстың). ② құстар мен жануарлар (сурет өнер сюжеті ретінде).

【翎子】líng·zi 【зат.】① тоты құстың қауырсыны. ② үкі; үкі қанат (ескілікте бас киімге, ат сайманға тағылатын қауырсынды үкі, құстың қауырсыны).

【绫子】líng·zi 【зат.】 жұқа бір түсті өрнекпен тоқылған жібек.

【棱】líng 穆棱 (Mùlíng), жер атауы Хэйлуңцзян.

【零】líng ① 【сын.】 ұсақ-түйек. ② (~ 儿) 【зат.】: 这人年纪已经八十有~ / Бұл адамның жасы 80нен асқан. ③

【сан.】 және; мен; пен: 一年~ 三天 бір жыл және үш күн. ④ 【сан.】 нөл «0»: 一百~ 五号 105 нөмер; 二~ ~ ~ 年 2000 жылы. ⑤ 【сан.】 нөл; ештеңе; түк те емес: 一切努力等于~ барлық күш жігер нөлге жетті. ⑥ 【сан.】 нөл (градус): ~ 上十五度 15 градус жыл (нөлден жоғары); ~ 下十度 10 градус аяз (нөлден төмен). ⑦ (Líng) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【零部件】língbùjiàn 【зат.】 бөлшектер; қосалқы бөлшектер.

【零担】língdān 【зат.】 көше-көшеге апарып сату; үйді-үйге апарып сату: ~ 货物 тауарды көше-көшеге апарып сату.

【零蛋】língdàn 【зат.】 нөл; дым; ешнәрсе; ештеме.

【零点】língdiǎn 【зат.】 нөл (сағат): ~ 十分 нөлден он минут кеткенде.

【零花】línghuā ① 【ет.】 күндік жұмыс; уақытша қосымша жұмыс; күндік; күндік іс; уақытша батырақ болу ② (~ 儿) 【зат.】 батырақ; жалшы; малай (ауыл шаруашылығының жалдамалы жұмысшысы, әдетте кедейленген шаруалардан шығады).

【零活儿】línghuór 【зат.】 ұсақ-түйек жұмыс.

【零件】língjiàn 【зат.】 бөлшек; тетік: 机器~ көлік бөлшегі; 无线电~ радио бөлшек.

【零距离】língjùlí 【зат.】 бетпе-бет; қисындастыра; өбістіре; сықап; тиістіре; тығыздап.

【零乱】língluàn → “凌乱”-ға қараңыз.

【零落】língluò ① 【ет.】 құйылу: 木叶~ ағаштан жапырақтар құйылды. ② 【ет.】 әлсіреу; күш кему. ③ 【сын.】 жалғыз-жарым; сирек: ~ 的枪声 бірін-сарандаған атыс; сирек атыс.

【零配件】língpèijiàn 【зат.】 қосалқы бөлшек (машина, механизмдерге қажетті қордағы басы артық бөлшектер).

【零七八碎】língqībāsuì (~ 的) 【сын.】 түрлі нәрселер; әр түрлі; түрлі-түрлі: ~ 的东西放满了一屋子 барлық бөлмеде түрлі нәрселермен толтырулы; ~ 的事情真多 әртүрлі

қыруар жұмыстар.

【零钱】 língqián 【зат.】 ① майда-шүйде; ұсақ-түйек; майда ақша; ұсақ ақша: 找~майда ақша беру.②→零用②.

③ қосалқы ақша; қосымша табыс; сырттай кіріс; сыйлық; шайлық; шайпұл.

【零敲碎打】 língqiāosuidǎ анда-санда; окта-сонда; окта-текте; тиіп-қашып.

【零散】 líng-sǎn 【сын.】 дара-дара; жекеленген; бытыраңқы; бытыранды; сирек орналасқан; шашыранды; бет-бетімен шашылған; қалай болса солай: 桌子上~地放着几本书 үстелдің үстінде кітаптар бет-бетімен шашылып жатыр.

【零声母】 língshēngmǔ 【зат.】 нәлдік бастапқы дауыссыз. Мысалы: “爱”(ài)、 “鹅”(é)、 “藕”(ǒu)、 “烟”(iān)、 “弯”(wān)、 “渊”(uān)

【零食】 língshí 【зат.】 дәмді тамақ: 爱吃~дәмді тамақ жеуді ұнату.

【零售】 língshòu 【ет.】 бөлшек сату; бөлшектеп сату: ~价格 бөлшек сауда бағасы; дара бағасы.

【零【сан.】】 língshù(~儿) 【зат.】 қалдық; бөлшек сан.

【零碎】 língsuì ① 【сын.】 уақ; ұсақ: ~活儿 ұсақ-түйек жұмыстар; ~东西 майда-шүйде; ұсақ-түйек. ②(~儿) 【зат.】 дара-дара; жекеленген.

【零头】 líng-tóu(~儿) 【зат.】 ① қалдық: 不会有什么~了 қалдық болмайды; қалдық шықпайды.②кесінді; қықым; қық; пұшпақ.

【零星】 língxīng 【сын.】 .①→零碎: ~开销 ұсақ шығын; ~什物 көр-жер; мүлік; ол-пыл; ұсақ-түйек (мүліктер); ~消息 байланыссыз мағлұмат; тарқау мағлұмат. ②→零散: ~的枪声 бірен-сарандаған атыс; сирек атыс.

【零讯】 língxùn 【зат.】 байланыссыз мағлұмат; тарқау мағлұмат.

【零用】 língyòng ① 【ет.】 ұсақ шығынға: 这是给你~的 саған ұсақ шығынға арналған ақша.②【зат.】 ұсақ шығын.

【零增长】 língzēngzhǎng 【ет.】 нәлдік өсім.

【零嘴】 língzuǐ(~儿) 〈方〉 【зат.】 дәмтатым; жеңіл тамақ; шайнама: 吃~жеңіл тамақ жеу.

【龄】 líng ①жас; жас шамасы; шақ: 年~жас; 学~мектеп кезіндегі жас; 高~жасы ұлғайған шақ; қартайған кез. ②өтілім (неше жыл қызмет істегені); жас: 工~еңбек өтілі; 党~партиялық стаж;. ③ мөлшер сөз жасты белгілеу үшін.

【鲟】 líng 【зат.】 «Cirrhinus» балық.

【鲟鲤】 línglǐ 【зат.】 ящер; панголин.

【鄯】 líng 鄯县, Линг аймағы Хунань провинциясындағы.

【醞】 líng [醞醞] (línglù) 〈书〉 【зат.】 өте жақсы шарап.

lǐng

【令】 líng 【мөл.】 бір жарым бума: ~纸 бір жарым бума қағаз. [英ream]

【岭】 líng ① 【зат.】 таулы асу; жота; қырка; үстірт: 翻山越~асудан өту; таулы асудан асып түсу.②тау жотасы; тау тізбектері. ③ (Lǐng) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【岭南】 Língnán 【зат.】 тау жотасындағы оңтүстік жақтағы елдер (Гуандун және Гуанси провинциялары).

【领】 líng ① мойын: 引~而望 мойынды көтеріп, үмітпен қарау.②(~儿) 【зат.】 →领子: 皮~аң терісі жаға; үлбір жаға; 翻~儿 қайырма жаға. ③

【зат.】 жөке орауыш; жүк орауыш; өрме; сабан; тоқыма; ши тоқыма арналған мөлшер сөз: ~蓆 бір жүк орауыш. ④ егжей-тегжей; мән; мәніс; тетік; тобықтай; мазмұн; маңыз; мән; ой; пікір: 不得要~негізгі ой идеясын түсінуге тырыспау. ⑤ көсем; саяси жетекші; басшы; бастық; жетекші. ⑥

【ет.】 жетектеу; жетелеп журу; алып бару: 把小孩子们~走 балаларды алып кету; ~孩子们散步 балаларды серуендеге алып бару; 请把他~到我这里来 өтінемін, оны маған алып келіңіз.

⑦→领有; 领有的: ~土 аймақ; аудан; ~海 аумақтық су; ~空 аймақтық әуе кеңістігі.

【领班】 língbān 【зат.】 бригадир; бригада бастығы; бригада басшысы; метрдотель (мейрамханадағы, қонақ үйдегі бас даяшы); староста; топ басы.

【领唱】 língchàng 【ет.】 ән бастап жіберу; ән бастау (хорда); әнді жеке орындау: ~者 ән бастаушы; жеке орындаушы; солист (жеке ән салатын артист).

【领带】 língdài 【зат.】 галстук: 打~галстук байлау.

【领导】 língdǎo ① 【ет.】 басқару; менгеру; басқару; бастау; басшылық ету (басшылық, жетекшілік ісін өз қолына алу)

возгла: 机关~басқарушы орын; ~作用 бастылық; басымдылық; озаттық; озықтылық; ~方法 басқару әдісі; 个人~жеке басшылық; 中国共产党~人民从胜利走向胜利 Қытай компартиясы қытай халқын жеңістен жеңіске жүргізеді. ②【зат.】 басқарушы; бастық; басшы; жетекші.

【领导权】 língdǎoquán гегемония;

үстемдік.

【领地】 língdì 【зат.】 ① помещик меншігіндегі жер иелігі; домен (жылжымайтын мүлік); феодал (орта ғасырда феодал иелігіндегі жер). ②→领土.

【领队】 língduì ① 【ет.】 бастау. ② 【зат.】 отряд жетекшісі; топ бастаушысы.

【领港】 línggǎng ① 【ет.】 кемелерді өткізу. ② 【зат.】 лоцман (белгілі бір өңірде кемелерді жүргізетін маман).

【领港费】 línggǎngfèi лоцман алымы.

【领钩】 línggōu (~儿) 【зат.】 көйлектің ілгері.

【领海】 línghǎi 【зат.】 аумақтық су: ~权 аумақтық суға құқығы.

【领航】 língháng ① 【ет.】 ұшақ жүргізу; кеме жүргізу (сол туралы ғылым). ②【зат.】 штурман (кемелерді, ұшақтарды білетін, басқаратын маман).

【领花】 línghuā 【зат.】 ① 领结. ② петлица (формалы киімнің, мыс: әскери, темір жол, милиция т. б. жағасына тігілетін белгі).

【领会】 línghuì 【ет.】 түсіну; ұғыну; аңғару; байыбына бару; жете ұғыну; : 很好地~这件的意义 бұл құжаттың мағынасын жақсылап аңғару; 把话~错了 айтқанның мағынасын дұрыс түсінбеу.

【领江】 língjiāng ① 【ет.】 өзен фарватер (кеме жүзе алатын арна) кемелерді өткізетін. ②【зат.】 лоцман (өзенде кемелерді жүргізетін маман).

【领教】 língjiào 【ет.】 ①еңбегіне тұру; лайық табылу; кенесі үшін алғыс айту: 你说得很对, ~~!Сіздің сөзіңіз толықтай дұрыс,кенесіңіз үшін алғыс айтамын! 你的好意我~了 Мен сіздің мейірбандығыңыз үшін лайық табыламын. ②кеңес сұрау: 我有点事向您~ Мен сізден бір сұрақ жөнінде кеңес сұрайын деп едім. ③байқап көру; сынап білу; сынап көру; сынау; барлау; бастан кешіру; бастан өткеру; табу; шегу.

【领结】 língjié 【зат.】 галстук-бабочка.

【领巾】 língjīn 【зат.】 мойын орамал; бөкебай; мойынорағыш; шарф; галстук.

【领军】 língjūn 【ет.】 жасақты басқару; әскерді басқару: 率~队去作战 әскерді соғысқа басқарып апару.

【领空】 língkōng 【зат.】 аймақтық әуе кеңістігі.

【领口】 língkǒu 【зат.】 жаға: 这件毛衣~太小 мына тоқыма көйлектің жағасы тым кішкентай; 敞着~ағытылған жағамен.

【领陆】 línglù 【зат.】 құрлықтағы аймақ.

【领路】lǐnglù【ет.】шығарып салу; апару; жолды көрсетіп жіберу: 他在前面~ Ол алда жүріп, жол көрсетіп отырды; 找一个的人 жол көрсетушіні табу.

【领略】lǐnglüè【ет.】қызықтау; сүйсіну; зауықтану; кәні болу; ләззаттану; рақат көру; рақатқа белену; сынап көру; сынау: ~大自然的美景 табиғаттың сұлулығына сүйсіну.

【领情】lǐngqíng【ет.】ризашылықты сезіну; құрметтеушілікті білдіру: 你的好意我十分~ сіздің жақсы қарым-қатынасын үшін ризашылығымды білдіремін.

【领取】lǐngqǔ【ет.】алу; алып тұру: ~工资 жалақыны алу; ~护照 төлқұжатты алу.

【领事】lǐngshì【зат.】консул (басқа мемлекеттің жергілікті өкімет алдында өз мемлекетінің және азаматтарының мүддесін қорғайтын ресми адамы); елшілік; консулдық.

【领事裁判权】lǐngshìcáipànquán консулдық заңи хұкім; консулдық хұкімет.

【领事馆】lǐngshìguǎn【зат.】консулдық; консул орналасқан ғимарат.

【领受】lǐngshòu【ет.】алу; қабыл алу; қабыл ету; қабылдану; қабылдау; мақұлдау: ~证书 төлем қолхаты.

【领属】lǐngshǔ【ет.】бағынышты бол; бір мекемеге қарасты; бағынған; бағынушы; бағыныңқы; бағынышты; бодам; бодан; бұйдалаған тайлақтай: ~关系 бір мекемеге жатушылық.

【领水】lǐngshuǐ【зат.】①аумақтық су; ішкі су.②→领海.

【领头】lǐngtóu(~儿)〈口〉【ет.】алда болу; өнеге беру; үлгі көрсету; бірінші болу: 这是他领的头 ол бірінші болып үлгі көрсетті; 希望你来~ сен үлгі көрсететіне үміттенемін.

【领土】lǐngtǔ【зат.】аймақ; аудан; аумақ; жер; маңай; территория; төңірек.

【领洗】lǐngxǐ【ет.】шоқындыру; шоқыну (христиан дінін ұстаушылар қатарына қабылдау жорасы).

【领先】lǐngxiān【ет.】алда жүру; бірінші болып жүру; алда жүретін; бастаушы; жетекші: ~地位 біріншілік; озықтық; үздіктік; ~上了山 бірінші болып тауға көтерілді; 上半场上海队~ шанхайдық топ жарты таймда бірінші болып лидер болды.

【领衔】lǐngxián【ет.】бірінші қолтаңба; бірінші болып қол қою: ~由他 бірінші қолтаңбасы болып оның тегі тұрды.

【领袖】lǐngxiù【зат.】көсем; саяси жетекші; басшы; жетекші; көшбасы.

【领养】lǐngyǎng【ет.】асырап алу; бала қылып алу; ұл баланы асырап алу; қыз етіп асырап алу: ~的子女 асыранды балалар.

【领有】lǐngyǒu【ет.】бар; бар болу; кожа болу; қабілеті болу: ~执照 рұқсат қағазы бар; рұқсат етілген.

【领域】lǐngyù【зат.】①→领土.②жол; сала; тарау; ая: 政治~ саяси сала; 这属于科学~ бұл ғылым саласына жатады.

【领章】lǐngzhāng【зат.】ілгек (сырт киім ілгері).

【领主】lǐngzhǔ【зат.】бек; феодал (феодализм тұсындағы үстем таптың өкілі, меншік иесі); мырза; сеньор; сюзерен (феодализм дәуірінде бағынышты вассалдардың патшасы есебіндегі ірі жер иесі).

【领罪】lǐngzuì【ет.】өз кінәнді мойындау.

lǐng

【另】lǐng①【ec.】: ~立门户 бөлек тұру; ~纸抄写 басқа қағазға көшіріп жазу; 这是同一问题的~一方面 бұл сол сұрақтың басқа жағы.②副→另外: ~他又给了我一个新的任务 Ол маған тағы одан басқа жаңа тапсырма берді.③(Lǐng)【зат.】Фамилияға қолданылады.

【另册】lǐngcè【зат.】реестр; тізілім (іс, мүлік, тізім); жеке тізімдеме.

【另类】lǐnglèi【зат.】барлығынан өзгеше; әдеттегіден тыс; ерекше; өзгеше: 她打扮得很~Ол әдеттегіден тыс ерекше киініп алыпты.

【另起炉灶】lǐngqǐlúzào /басқа жолдар іздеу; жаңадан бастау, бірақ мүлдем басқаша; қайтадан бастау, бірақ басқа жолдармен.

【另外】lǐngwài①【ec.】бұдан басқа; осыдан басқа; оның үстіне; одан басқа; ол аз болса: 我还要跟你谈~一件事情 Мен тағыда сенімен бұдан басқа тағы бір мәселе жөнінде сөйлескім келіп отыр.②副 басқа; бөтен; өзге: 给词赋予~意义 сөзге басқа мағына салу.

【另行】lǐngxíng【ет.】айрықша; әсіресе; бөтенше; ерек; ерекше; жеке; жекеше; өзгеше; бөлек; жеке: ~通知 ерекше хабар беру; ~说明 айрықша түсіндіру.

【另眼相看】lǐngyǎnxiāngkàn / аса құрметпен қарау; аса жоғары бағалау.

【令】lǐng①【ет.】әмір ету; бұйрық беру; бұйыру; жарлық беру; жарлық ету; жарлық шашу.②【зат.】бұйрық; жарлық: 下~ бұйрық беру; 军~ әскери бұйрық.

③【ет.】қозғау; қоздыру; ояту;

тудыру: ~人 发笑 күлдіру; күлкі келтіру; ~人痛心 көңілін қалдыру; қынжылту; ренжіту; ~人不安 қауіп тудыру.

令 2lǐng маусым; мезгіл: 夏~ жаз мезгілі; 冬~күз мезгілі.

令 3lǐng ①〈书〉 жақсы; тәуір; қайырымды; мейірман; мейірімді; рақымды; : ~德 жоғарғы рақымшыл; ~闻 жақсы абырой.② сіздердікі; сіздің; сіздікі.

【令爱】lǐng'ài【зат.】Сіздің қызыңыз.

【令箭】lǐngjiàn【зат.】«пинцзянь» (ерекше өкілдігін ерекшелену белгі ретінде, әскери бұйрықты алған тұлғаға берілетін жезл (өкімет, құрметті орын белгісі болатын безелген таяқ)).

【令郎】lǐngláng【зат.】Сіздің балаңыз.

【令亲】lǐngqīn【зат.】Сіздің туыс-туғандарыңыз.

【令堂】lǐngtáng【зат.】Сіздің анаңыз.

【令闻】lǐngwén〈书〉【зат.】абырой; абырой-бедел; жақсы атак.

【令行禁止】lǐngxíngjìnzhǐ қатаң заңдар мен бағыттама; директива; нұсқау (жоғарғы орынның төменгі орынға немесе басқарушылардың қол астындағыларға басшылық етіп берген бұйрық нұсқаулары).

【令尊】lǐngzūn【зат.】Сіздің әкеңіз.

liū

【溜】liū ①【ет.】сүргектеу; сырғанау; сырғу; тайғақтау; тайғанақтау; зымырау; сорғалау; сырғанау: ~冰 шығыршықты коньки тебу; 从山坡上~下来 таудың баурайынан сырғанап түсу.

②【ет.】білдірмеу; жасырыну; жасырынып кетіп қалу; зыту; сездірмеу; жасырынып кіру; білдірмей кіру; сездірмей кіру; ұрланып кіру: 他悄悄地~走了 Ол ақырын ғана жасырынып кетіп қалды; ~出(进)门 қақпадан сытылып шығып кетті.

③ жалама; жатық; жылтыр; тегіс; жайнаған; жарқын; жалтыраған; жанып тұрған; айнадай: ~光 айнадай тегіс; 滑~жылпылдақ; жылтыр; сырғанақ.

【溜冰】liūbīng【ет.】шығыршықты коньки тебу.

【溜冰场】liūbīngchǎng/ мұз айдын; мұз сырғанақ.

【溜冰鞋】liūbīngxié/ коньки (мұзда сырғанап тебу үшін аяқ киімге шегеленетін болат я темірден жасалған шана табан металл).

【溜达】liū-da〈口〉【ет.】қыдыру; серуендеу; қыдырту; қыдырыстау; : 吃过晚饭, 到街上~~ кешке тамақты ішіп алған соң, көшеге шығып серуендеу керек.

【溜光】liūguāng〈方〉【сын.】

айнадай жайнаған; айнадай тегіс: ~水滑 жалтыраған; жанып тұрған.

【溜号】liūhào (～儿)〈方〉【et.】 қашып кету; әскерден қашу; әскерден қашып кету.

【溜肩膀】liūjiānbǎng(～儿)①【zat.】 иығы қисайған адам.②〈方〉еггі; икемді; тәсілқой; ыңғайлы.

【溜溜儿】liūliū(～的)〈方〉副 аса; ерен; өте; тым; тіпті: 酸～的 өте ашы,қышқыл.

【溜门】liūmén(～儿)【et.】 үйді ұрлау үшін, үйге жып етіп кіру; бұзу; бұзып ашу; омыру; : ~子 үй, пәтерлерді ұрлайтын ұрлықшы.

【溜平】liūpíng〈方〉【сын.】 тегістеу; жалама; жатық; жытыр; тегіс.

【溜须拍马】liūxūpāimǎ〈口〉 жағымпаздандыру; жәдігөйлену; қызықтыру; жағыну; жалбақтау.

【溜之大吉】liūzhīdàjí зыту; қашу; қашып кету; білдірмеу; жасырыну; жасырынып кетіп қалу; сездірмеу.

【熇】liū【et.】 крахмал қосып,қуыру; тұздықта бұқтыру.

liú

【刘海儿】liúhǎir【zat.】①(Liú Hǎir) Люхай сегіз өлмейтіндердің бірі.② орап түйген шаш: 留～шашты орап түйіп журу; шаш қою.

【浏】liú〈书〉мөлдip; таза.

【浏览】liúlǎn【et.】 көз жүгірту; көз жүгірте қарау: |这本书我只～了一遍 мен тек қана мына кітапты көз жүгірте қарап шықтым.

【浏览器】liúlǎnqì【zat.】 навигатор (навигация маманы); браузер; визуализатор.

【留】(liú)①【et.】 қалу; сақталу: ~校 университетте жұмыс істеу үшін қалу; ~任 бұрынғы жұмыста қалу; 他～在农村工作 Ол ауылда жұмыс істеймін деп қалды.

②【et.】→留学: ~英 Ұлыбританияда оқу.

③ сақ болу; зейін; назар; ықылас; ілтипат; бағу; байқау; қарау; көзіне қарау: ~心 байқау; зейін болу; ~神 абай болу.

⑤【et.】 қалдырып кету; кідірту; тоқтату; ұстап қалу; тастап кету: ~客人吃饭 қонақты түскі ас ішу үшін қалдырып кету; 把自己的孩子们～在农村 өз балаларын ауылда қалдырып кету.

⑥【et.】 қалдыру; сақтап қою: 这件礼物我不能～ мен бұл сыйлықты өзіме қалдыра алмаймын.

⑦【et.】 қалдыру; тастау: 他给你～了个条儿 Ол сізге хат қалдырып кетті.⑧(Liú)【zat.】 Фамилияға қолданылады.

【留别】liúbié〈书〉【et.】 айрылысқан кезде ескерткіш ретінде қалдыру.

【留步】liúbù【et.】 өтінемін, шығарып салмаңыз!

【留成】liúchéng(～儿)【et.】 кәсіпорын қорына ақшалай бөлу: ~收益 бөлінбеген пайда.

【留传】liúchuán【et.】 айтып беру; алып беру; беру; табыс ету;өзінен кейін қалдыру.

【留存】liúcún【et.】 сақтауға қалдыру; қорғауға беру: ~收益 бөлінбеген табыс; ~收益表 бөлінбеген табыс жөнінде есеп; ~联 түпнұсқалық көшірме.

【留待】liúdài【et.】 кейінге қалдыру; қоя тұру.

【留得青山在, 不怕没柴烧】liúdeqīngshānzài, bùpà méicháishāo егерде күш бар болса,қайтадан бастауға болады.

【留都】liúdū【zat.】 бұрынғы астана.

【留后路】liúhòulù(～儿) шегіну жолы.

【留级】liújí【et.】 екінші жылға қалу; екі жыл бір сыныпта қалған бала.

【留恋】liúliàn【et.】 берілу; жабысу; жақсы көру; үйрену; үйір болу; құштарлық; іңкәрлік: ~故土 туған жерге құштарлық; ~不舍 қоштасу аянышты.

【留门】liúmén【et.】 есікті бос қалдыру.

【留难】liúnnàn【et.】 кедергі келтіру; біреуге қасақана бөгет жасау: 百船～ барынша біреуге қасақана бөгет жасау.

【留念】liúniàn【et.】 ескерткіш ретінде,ескерткішке сыйлау: 合影～ ескерткіш ретінде бірге суретке түсу.

【留鸟】liúniǎo【zat.】 қыстап қалатын, отырықшы құстар.

【留情】liúqíng【et.】 мейірбандықпен қарау; аяу; есіркеу; жан ашу; мүсіркеу; рақым ету: 请～ мейірбан болыңыз; 对敌人毫不～жауға аяушылық етпеу.

【留任】liúrèn【et.】 қызметін қалдыру: 革职～ дәрежесінен айырып, қызметін қалдыру.

【留神】liúshén【et.】 көзіне қарау; сақ болу; абай болу: 吃东西要～ тамақ жегенде абай болу керек; 同他相处可得～ онымен бейкам болмау керек; сақ болу керек.

【留声机】liúshēngjī【zat.】 патефон; граммофон (күйтабаққа жазылған дыбыстарды сөйлететін музыкалық аппарат).

【留守】liúshǒu【et.】①наместниктік.② қорғаныс пен байланыс үшін қалдыру: ~部队 тылда қорғаныс пен байланыс үшін қалған жасақ; ~处 тылдағы басқарма.

【留宿】liúsu【et.】①қонуға қалдыру; түнеуге қалдыру.②қонып қалу; түнеп қалу.

【留题】liú tí【zat.】 жазба, жазу қалдыру.

【留尾巴】liúwěiba белгілі бір мәселені, сұрақты бітпеген түрде қалдыру.

【留心】liúxīn【et.】 сақ болу; зейін; назар; ықылас; ілтипат; бағу; байқау; қарау: ~孩子们的教育 балалардың тәрбиесіне көңіл бөлу; ~国际局势 халықаралық жағдайды байқау.

【留学】liúxué【et.】 шетелде, шетел мемлекеттерде оқу: ~生 шет елде оқитын студент.

【留学生】liúxuéshēng【zat.】 шет елде оқитын студент.

【留言】liúyán【et.】 хат, хабарлама қалдыру: 请在“滴”声后留言 дыбыс сигналынан кейін хабарлама қалдырыңыз; ~板 пікір айту кітабы.

【留一手】liúyīshǒu(～儿) құпия сақтау: 在生产上～ өндірістік құпияны жасыру, білдірмеу.

【留医】liúyī【et.】 ауруханаға жатқызу: ~院 ауруханаға жатқызу.

【留意】liúyì【et.】 сақ болу; елеу; елеп-ескеру; ескеру; зер салу; иғтибар ету: ~每一项细节 әрбір ұсақ-түйекке ескеру.

【留影】liúyǐng①【et.】 естелік фотографиялық сурет түсіру: 在天安门留个影 Тяньаньмэнь алдында жасалынған естелік фото сурет.②【zat.】 естелік фотографиялық сурет.

【留用】liúyòng【et.】 қалдырып кету; тастап кету; қалдыру: ~人员.

【留余地】liúyúdi оңтайландыру мүмкіндігін өзіне сақтау.

【留驻】liúzhù【et.】 болу; жату; келіп кету; тұру.

【流】lú liú①【et.】 ағу; ағып кету; су өту; құйылу; сорғалау; төгілу; үзбей ағу: ~汗 тері сорғалап тұр; ~血 қанау; қан ағу; қансырау.

②болу; айналу; айналып кету; әурілу; өзгеріп кету: ~为盗匪 қарақшыға айналу.

③ ағым; ағын; ағыс; астау; сел; тасқын: 在河的中～ өзен ортасында; 急～топан су.

④ сорт; сұрып; топ: 第一～的作家 бірінші дәрежелі жазушы; 第三～的货号 үшінші сортталған тауар.⑤(Liú)【zat.】 Фамилияға қолданылады.

【流弊】liúbi【zat.】 айып; жарамсыз қылық; кемістік; көргенсіздік; ұят; жетіспеушілік: 产生～ жарамсыз қылық тудыру.

【流变】liúbiàn【et.】 ауысу; мүлдем

өзгеру; өзгеру: ~学 реология.

【流别】liúbié【зат.】① бұтактану; тарамдану; тармактану. ② фракция (саяси партияның парламентте т. б. өз партиясының саясатын жүзеге асыру үшін қойылған уәкілдерінің тобы).

【流播】liúbo【ет.】 белгілі болу; таралу; әйгілі болу.

【流布】liúbù【ет.】 кеңею; таралу: ~各地 барлық жерде кең таралу.

【流产】liúchǎn【ет.】 ① түсік; іш тастау; аборт; түсік; іш тастау (екікабат әйелдің баласын түсіруі; малдың іш тастауы).

② пәлеге ұшырау; сәтсіздікке ұшырау; жолы болмау; орындалмау.

【流畅】liúchàng【сын.】 жатық; майда; байыпты; қисынды; ұғымды; ұйқас: 文字写得~жатық жазылған.

【流程】liúchéng【зат.】 технология (материалды өндеу, оның шеберлік тәсілдерін жақсы білудің жиынтығы).

【流传】liúchuán【ет.】 ұрпақтан ұрпаққа берілу; таралу; жайылу; тарау; ауыздан ауызға: ~到今 біздің күнге дейін жету; 城里~一些流言 қалада өсек тарайды.

【流窜】liúcuàn【ет.】 жүгіру; қашып құтылу; қашып кету: ~作案 ойран салу; ойрандау; талқандау; ~犯 қашқын қылмыскер.

【流弹】liúdàn【зат.】 қақтыма оқ; қаңғырған оқ (кездейсоқ келіп тиген оқ).

【流荡】liúdàng【ет.】 ①→流动.②→流浪.

【流动】liúdòng【ет.】 ① ағу; ағым; ағыс: 空气~ауа ағысы. ② айналма; айналмалы; айналым; айналымдық; жазылмалы; суырмалы; көшпелі: ~资本 айналма капитал; айналым капиталы; ~医院 көшпелі аурухана; ~的生活 көшпелі өмір; ~图书馆 көшпелі кітапхана.

【流动资产】liúdòngzīchǎn /өтімді қаражат.

【流动资金】liúdòngzījīn/ айналма қаржы; айналмалы қаражат.

【流毒】liúdu①【ет.】 /зиянды әсер ету: ~无穷 зиянды әсер әкеліп соғу.② зиянды әсер; заһар; зәр; зәрлі зат; у; улы; жұқпалы; жұқпалы ауыру; індет: 肃清~зиянды әсерді жою; 封建礼教的~феодализмнің зиянды әсері.

【流芳】liúfāng【ет.】 өзінен кейін жақсы атақ қалдыру.

【流放】liúfàng【ет.】 айдау; жер аудару.

【流放】liúfàng【ет.】 ағызу; сумен сал ағызу.

【流风】liúfēng【зат.】 әдет-ғұрпы; ғұрып; дәстүр; жол; жора; жоралғы; жөн; кәде; салт; салт-

сана: ~善政 жақсы ғұрып және жақсы басқарма.

【流光】liúguāng【зат.】 ① кез; мезгіл; мерзім; уақыт. ② жалтыл; жалтыр; жарқыл; жылтырауық; жарқылдақ.

【流会】liúhuì【ет.】 жиналым; кворумның (мәжіліс шешімінің заңды болуы үшін қатысушылар санының жеткілікті болуы) болмауына байланысты жиналыс болмады.

【流金铄石】liújīnshuòshí сұйықтықты металлға айналдырып және тасты еріту.

【流寇】liúkou【зат.】 талаушы; шапқыншы.

【流浪】liúlàng【ет.】 ел кезу; жер тану; жиһан кезу; жолаушылау; кездіру; кезу; қаңғыбастану; қаңғымалау; қаңғыру; саяхат жасау; саяхат қылу; саяхаттау: ~生活 қаңғыма өмір; ~街头 панасыз күнін өткізу.

【流离】liúli【зат.】 басқа жерге шығу; жаңа орынға қоныстану; көшу; көшіп қону; көшіп кіру; қоныс аудару.

【流离失所】liúlishisuǒ үйсіз қаңғыбасқа айналу.

【流丽】liúli【сын.】 әдемі және байсалды; бірқалыпты.

【流利】liúli【сын.】 ① ерікті; жүгірте; тез; байыпты; қисынды; ұғымды; ұйқас: 文章写得~мақала қисынды түрде жазылған; 他的英语说得很~Ол ағылшын тілінді емін-еркін сөйлейді.② еркін; қиналмай; мүдірмей: 书写~каламұш еркін жазылады.

【流连】liúlián【ет.】 берілу; салыну; шому; әуестену; берілу; елігу; илігу; құмарту: ~忘返 өзін-өзі ұмыта берілу.

【流连】liúliàng【зат.】 ① трафик. ② шығын; шығыс: 水~су шығыны; 大【мөл.】~барынша шығын.

【流露】liúlù【ет.】 білдіру; көрсету; айтып беру; сөйлеу: ~出真说的心情 өз қуанышын білдіру; ~出对祖国的热爱 отанға деген сүйіспеншілік көрсету.

【流落】liúluò【ет.】 адақтау; кезу; қаңғыбастану; қаңғыру; тентірету; шарлау (бір жерге тұрақтамай қаңғырып жүру): ~他乡 бөтен елде кезіп жүру.

【流氓】liú máng【зат.】 диуана; қаңғы; қаңғыма; қаңғыбас; кезбе; мүсәпір; бейбастак; бұзақы; бұзық; бұзылған; алаяқ; жыпос; кәпір; суайт; сұмпайы: ~集团 бұзақылық тобы; ~无产阶级 люмпен-пролетариат (капиталистік елдердегі табынан айрылған, азғындаған адамдар, қаңғыбастар, жалаңаяқтар, қайыршылар).

【流氓无产者】liú mángwúchǎnzhě табынан айрылған элемент; тапсызданған (өз табымен байланысын

бүтіндей үзген, қоғамдық жұмысқа ешқандай қатыспайтын, ниеті азғындаған).

【流民】liú mín【зат.】 ауғын; босқын; қашқын.

【流明】liú míng【мөл.】 люмен (сәуле өлшегіш). [英 lumen]

【流年】liú nián【зат.】 ① <书> кез; мезгіл; мерзім; уақыт; жыл: 似水~тез өтетін кез. ② несібе; пешене; тағдыр; жағдай; хал: ~不利 сәтсіз кезең.

【流派】liú pài【зат.】 ағым; ыңғай.

【流盼】liú pàn【ет.】 көздің қиығымен қарау.

【流气】liú qì【сын.】 кезбелік; қаңғырушылық; қаңғыбастық; қыдырымпаздық; бұзықтық қылық; бұзықтық іс.

【流散】liú sǎn【ет.】 жайылу; арылу; бытырау.

【流沙】liú shā【зат.】 ① борпылдақ құм. ② шөгінді құм. ③ қорыс.

【流失】liú shī【ет.】 ① шайылдыру; шайылттыру; шайылту; шайылу. ② жел қақтыру. ③ жойылу; кему: 水土~топырақтың азуы; топырақ эрозиясы.

【流食】liú shí【зат.】 сұйық тағамдар.

【流矢】liú shǐ【зат.】 қақтыма оқ; қаңғырған оқ (кездейсоқ келіп тиген оқ).

【流逝】liú shì【ет.】 зымырап өту; зырғу: 时光~уақыт зымырап өтуде.

【流水】liú shuǐ【зат.】 ① ағын су: ~潺潺 өзен суының сылдыры. ② ағылмалы; ағымдық; арналы; түйдектік: ~作业 ағылмалы әдіс; толассыз әдіс; ~生产 өндірістің ағылмалы әдісі.

【流水席】liú shuǐxí【зат.】 қонақтардың келуі.

【流水线】liú shuǐxiàn【зат.】 тасқынды желі.

【流水账】liú shuǐzhàng【зат.】 ① кіріс-шығыс кітапшасы. ② ағымдағы есепшот (банктегі ақша есепшоты).

【流水作业】liú shuǐzuòyè/ тасқынды өндіріс; түйдекті өндіріс (қайсыбір бұйымның үздіксіз қарқынды өндіріс үдерісі барысында өндірілуі).

【流苏】liú sū【зат.】 шашақ; шок шашақ.

【流俗】liú sú【зат.】 әдет-ғұрып; салт-дәстүр.

【流速】liú sù【зат.】 ағыс жылдамдығы.

【流淌】liú tǎng【ет.】 ағым; ағын; ағыс.

【流体】liú tǐ【зат.】 сұйық денелер: ~力学 гидромеханика (сұйықтықтардың қозғалысы мен тепе-теңдігі заңдарын зерттейтін механика саласы); ~压力计 манометр (тұйық кеңістіктегі, мыс. қазанның ішіндегі судың, будың, газдың қысым күшін өлшейтін аспап).

【流通】liútōng【ет.】① айналу; айналым; айналыс; ауысып айналу; айналма; айналып жүру; жүріп тұру: 空气 ~ ауа айналысы; 货币 ~ ақша айналысы; 商品 ~ тауарлардың ауысып айналуы.② тауар айналымы (халық шаруашылығындағы тауарлардың айналымы).

【流亡】liúwáng【ет.】біржола кету; қайырылып қарамау; қараспау; тастап кету; тастату; тастау: ~ 海外 шетел елге біржола кетіп қалу; ~ 政府 эмигранттық үкімет.

【流徙】liúxǐ【ет.】① кезу; қаңғыру; тентіреу; бір жерден бір жерге көшіп жүру.② <书> қуып жіберу; қуып шығу; айдап әкету.

【流线型】liúxiànxíng【зат.】сүйір форма.

【流向】liúxiàng【зат.】① ағын бағыты.② дамудың бағыты; тенденция.

【流泻】liúxiè【ет.】ағу; ағып кету; ағыл-тегіл төгілу: ~ 【мөл.】суағардың көлемі.

【流星】-liúxīng【зат.】ақпа жұлдыз; метеор (аққан жұлдыз — аспан әлемінен жер атмосферасына жарқ еткен заттың көрінісі).

【流星】-2liúxīng【зат.】① «люсин» (ежелгі қарудың түрі).② суы бар тостағанмен жонгерлік ету.

【流星尘】liúxīngchén / метеор тозаңы.

【流星雨】liúxīngyǔ【зат.】метеор жаңбыры.

【流刑】liúxíng【зат.】айдалу; жер аудару; жер ауу.

【流行】liúxíng【ет.】жиі қолданылатын; көп таралған; жекей; мода; сәнді: ~ 色 сәнді түс; ~ 音乐 поп-музыка (жеңіл эстрадалық музыканың анық ырғақты, коммерциялық табысқа жетуді көздеген әр түрлі стильдері мен бағыттарының атауы); ~ 起来 сәнді болу.

【流行病】liúxíngbìng【зат.】індет; эпидемия (жұқпалы аурудың кең тарап жайылуы): ~ 学 эпидемиология (жұқпалы аурулардың шығуы, дамуы туралы және олардан алдын ала сақтану және күресу жөніндегі шараларды зерттейтін ғылым); ~ 学者 эпидемиолог (эпидемиология маманы).

【流行歌曲】liúxínggēqǔ / әйгілі, белгілі өлең; хит.

【流行色】liúxíngsè【зат.】сәнді түс.

【流行性腮腺炎】liúxíngxìngsāixiànyán мысқыл; шошқаборық (құлақ безі талаурағаннан алқым ісетін жұқпалы ауру).

【流行语】liúxíngyǔ【зат.】жиі қолданылатын сөз; қазіргі жаргон сөздер.

【流血】liúxuè【ет.】канау; қан ағу;

қансырау; қан кету: 他鼻子 ~ Оның мұрнынан қан кетіп жатыр; 止住 ~ қан кетуін тоқтату.

【流言】liúyán【зат.】қауесет; лақап; сыбыс; сыпсың; хабар; өсек; жалған; өтірік; суайт: ~ 蜚语 сыбыс және өсек; 散布 ~ өсек тарату.

【流溢】liúyì【ет.】аса толып кету; кернеу; толу; су тасу.

【流萤】liúyíng【зат.】ұшатын жарық қоңыз (қараңғыда жалтырап жүретін қоңыз).

【流域】liúyù【зат.】ала: 长江 ~ Янцзы өзенінің алабы.

【流质】liúzhì①【сын.】сұйық тағам: ~ 食品 сұйық; сұйық тағам.②【зат.】сұйықтық.

【流转】liúzhǔǎn①【ет.】көшу; көшіп жүру; бір жерге тұрақтамай; қоныс ауыстыра беру: ~ 四方 дүние тентіреп кету.

②【ет.】айналым (еселеп өндіру, пайда түсіру мақсатымен ақша-қаржыны, тауарды айналысқа жіберу): 商品 ~ тауар айналымы (халық шаруашылығындағы тауарлардың айналымы).

【琉璃】liú·li【зат.】әшекей; жылтырақ (ыдыстың іші-сыртын жалататын, сырлайтын жылтыр зат).

【琉璃瓦】liú·liwǎ【зат.】жабынқыш; черепица (үй жабатын жұқа қатырма балшық).

【硫】liú【зат.】S(sulphur) күкірт: ~ 酞 күкірт ангидридi (су қосқанда қышқылтымға айналатын құрғақ тотық).

【硫化】liúhuà【ет.】күкіртті; сульфит (күкірт қышқыл тұзы).

【硫化橡胶】liúhuàxiàngjiāo ысытылған каучук.

【馏分】liúfēn【зат.】фракция (түрлі температурада қайнатқанда сұйықтық қосындысының бөлінетін бөлшектері). 旒 liú шашақ; шоқ шашақ.

【骠】liú сарғыш жүнді ат кара жалымен, кара құрығымен.

【榴弹】liúdàn【зат.】граната (жарылғыш снаряд).

【榴弹炮】liúdànpào【зат.】гаубица (аспандага атағын қыша дінгекті ауыр зеңбірек).

【榴火】liúhuǒ <书>【зат.】анар, ашық қызыл түс.

【榴莲】liúlián【зат.】дуриан (тропикалық жеміс).

【榴霰弹】liúsiǎndàn【зат.】шрапнель (зеңбірек отының бытыралы).

【颹】liú [颹颹] (liúliú) <书>【сын.】суылдау.

【镏】liú [镏金] (liújīn)【ет.】апталған алтын; жалатылған алтын.

【瘤】liú【зат.】домбық; ісік: 毒 ~ кеселді ісік.

【瘤胃】liúwèi【зат.】қарын (күйіс қайтаратын айуандардың асқазанының жалбыршақ қарыны).

【瘤子】liú·zi <口>【зат.】томпақ; ұра; ісік.

【镏】liú <书> қызыл алтын.

【鏊】liú <书>① інжу моншақ салпыншақтар.②→“镏”(liú).

liù

【柳】liù①【зат.】тал; үйеңкі.②тал қабығы.③(Liù)【зат.】Фамилияға қолданылады.

【柳编】liùbiān【зат.】өрім; тоқыма.

【柳眉】liùméi【зат.】қастар талдың жапырақтары секілді әдемі, әсем.

【柳条】liùtiáo (<儿>)【зат.】тал шыбық; үйеңкі шыбық бұтақтары.

【柳絮】liùxù【зат.】талдың түбіті.

【柳腰】liùyāo【зат.】бұралаң бел; майысқақ бел.

【绉】liù(<儿>)【мөл.】бұрым (шаш); байлам; бір буда; түйін; шок.

【铽】liù【зат.】сульфоний (радикал).

【罾】liù <书> морға; тұтқыр (балық ұстау үшін тал, шиден я сымнан тоқылған ау сияқты тұтқыр).

liù

【六】liù【сан.】①алты: ~ ~ 三十 ~ алты жердегі алты – отыз алты; ~ 个人一起走 алты кісі болып жүру.②алтыншы: 一月 ~ 日 қаңтардың алтыншы күні.

【六部】liùbù【зат.】алты министрлік (吏, 户, 礼, 兵, 刑, 工).

【六朝】LiùCháo【зат.】алты династия кезеңі

【六畜】liùchù【зат.】үй жануарлары; малдар мен асыранды құстар; ұсақ мақұлықтар.

【六腑】liùfǔ【зат.】адамның алты ішкі мүшелері.

【六根】liùgēn【зат.】алты индрий.

【六合】liùhé <书>【зат.】бүкіл әлем.

【六六六】liùliùliù гексахлоран; гексахлорциклогексан.

【六亲】liùqīn【зат.】ағайынгершілік; ағайындық; жақындық; тектестік; туыскандық; туыстық.

【六亲不认】liùqīnbùrèn туыстықты, ағайындықты мойындамайтын адам; қатыгез адам; мейірімсіз адам; рақымсыз адам.

【六神】liùshén【зат.】лошэнь-вань (ауыртпайтын дәрілер; ауыруды сездірмейтін дәрілер).

【六神无主】liùshénwúzhǔ беті қайту; еңсесі басылу; еңсесі түсу; жүні жығылу; ынжұрғасы түсу; ынта-жігері түсу.

【六书】liùshū【зат.】иероглифтің алты категориясы (пиктограмма, символ, идеограмма, фонограмма, кірме сөздер, нұсқа).

【六弦琴】liùxiánqín【зат.】гитар (ішекті музыкалық аспап).

【六一儿童节】Liù-YīÈrtóngJié халықаралық балалар қорғау күні (1 маусым күні).

【六艺】liùyì【зат.】①өнер (этикет, математика, каллиграфия, музыка, садакпен ату, атты меңгеру). ② конфуцийшілдік «алты кітап».

【六指儿】liùzhǐ【зат.】алты бармақ.

【碌】liù [碌碡] (liù·zhou)【зат.】тасты сокқы (өсімдік соғатын сокқы таяқ).

【遛】liù【ет.】①қыдыру; бой жазу; саяттау; сөйілдеу; серуендету; серуендеу: ~大街 көшеде серуендеу; 下午到市场~了一趟 түскі тамақтан соң базарға серуендеді. ② қыдырту; қыдырыстау; серуендеу.

【遛马】liùmǎ【ет.】аттарды жүргізу.

【遛鸟】liùniǎo【ет.】үй құстарымен бірге серуендеуге шығу.

【遛弯儿】liùwānr【ет.】бой жазу; саяттау; сөйілдеу; серуендету; серуендеу.

【遛早儿】liùzǎor【ет.】танертенгі серуендеуге шығу.

【溜】liù【ет.】ысыту; ысытысу; бұға ұстап жұмсарту; булап жіберу.

【溜】-1 ①【зат.】ағыс: 大~қатты ағыс|河里~很大 өзеннің ағысы қатты.

②〈方〉【сын.】дереу, шапшаң: 走得很~жүрісі шапшаң. ③ үйдің төбесіне жауатын жаңбыр: 檐~суағар|承~су ағызатын науа. ④ су ағызатын науа: 水~су ағатын құбыр. ⑤(~儿)【мөл.】қатар, рет: 一~三间房 үш үй бір қатарда тұрды. ⑥(~儿)【зат.】жақын жерде: 这~的果木树很多 жақын жерде жеміс ағаштары көп. ⑦〈方〉【ет.】жаттықтыру: ~嗓子 дауысты жаттықтыру.

【溜】-2liù〈方〉【ет.】жабу, сылау; 墙砌好了, 就剩下~缝了 қабырға жақсы қаланды, тек тесіктерді жабу ғана қалды.

【溜】liù [溜子] (liù·zi)〈方〉【зат.】жүзік, сакина: 金~алтын жүзік.

【鸚】liù【зат.】бала қырғауыл.

【溜】liù【ет.】серуендеу: ~大街 көше бойымен серуендеу.

lóng

【龙】lóng ①【зат.】айдаһар. ② императорлық: ~廷 императорлық сарай. ③ айдаһарға ұқсас: ~舟 айдаһар кемесі|~灯 айдаһар пішінді шам. ④

ежелгі рептилиялар. ⑤(Lóng)【зат.】адамның аты-жөні.

【龙船】lóngchuán【зат.】айдаһар пішінді қайық.

【龙胆】lóngdǎn【зат.】өсімдік атауы.

【龙胆紫】lóngdǎnzǐ【зат.】гендианвиолет.

【龙灯】lóngdēng【зат.】айдаһар пішінді шамдар: 耍~айдаһар пішінді шамдармен би.

【龙飞凤舞】lóngfēifēngwǔ /көсілте жазылған жазу.

【龙宫】lónggōng【зат.】айдаһар патшаның салтанатты сарайы.

【龙骨】lónggǔ【зат.】① белағаш, киль. ② қазып алынған жануарлардың тасқа айналған сүйектері. ③ киль.

【龙井】lóngjǐng【зат.】«Лунцзин» жасыл шайы.

【龙卷】lóngjuǎn【зат.】құйын, боран.

【龙卷风】lóngjuǎnfēng【зат.】құйын.

【龙脑】lóngnǎo【зат.】камфол, борнеол.

【龙 山 文 化】Lóngshānwénhuà /«Луншан мәдениеті».

【龙生九子】lóngshēngjiǔzǐ /ағайындылар болса да әр түрлі.

【龙潭虎穴】lóngtánhǔxué /қауіп-қатерлі жер, апан.

【龙套】lóngtào【зат.】① қосалқы әртістің театрлық киімі. ② қосалқы әртіс.

【龙头】1 lóngtóu【зат.】① шүмек. ②〈方〉велосипед тұтқасы, руль.

【龙头】2 lóngtóu【зат.】① бастаушы, жетекші: ~产品 жетекші өнім. ②〈方〉көрнекті көсем.

【龙王】Lóngwáng【зат.】айдаһар-патша, жауын патшасы, мұхит патшасы.

【龙虾】lóngxiā【зат.】қышқыссыз шаян, лангуст, омар.

【龙涎香】lóngxiānxīāng【зат.】амбра.

【龙须面】lóngxūmiàn【зат.】жұқа лапша.

【龙眼】lóngyǎn【зат.】① лонган, айдаһар көзі. ② лонган, айдаһар көзінің жемісі.

【龙爪槐】lóngzhǎohuái【зат.】жапон жылауық ақмиясы.

【龙争虎斗】lóngzhēnghǔdòu /күштері тең қарсыластардың қатты тартысы.

【龙钟】lóngzhōng〈书〉【сын.】қаусаған: 老态~қаусаған түр.

【龙舟】lóngzhōu【зат.】айдаһар пішінді қайық: ~竞渡 айдаһар пішінді қайықтардың жарысы.

【茏葱】lóngcōng【сын.】қалың, қаулап өсу: 林木~қалың орман.

【珑璁】lóngcōng〈书〉【ел.】/ нефрит зыңылы.

【珑玲】lónglíng〈书〉①【ел.】нефрит, металл зыңылы. ②【сын.】

жалтылдаған.

【栊】lóng〈书〉① терезе: 房~үйдің терезесі. ② торлы орын, қаша.

【砉】lóng〈方〉①【зат.】қол жармалағыш. ②【ет.】қабығын аршу: ~了两担稻子 екі 50 кг. күріш аршылды.

【砉糠】lóngkāng〈方〉【зат.】мекен, топан.

【竜】lóng①〈书〉同“龙”. ② жердің атауы.

【聾】lóng【сын.】кереңдік, керең болу: ~哑 керең-мылқау|.

【聋子】lóng·zi【зат.】саңырау адам.

【笼】lóng①【зат.】тор: 竹~бамбук торы. ② абақты: 囚~абақты. ③

【зат.】тамақ пісіруге арналған тор: 小~包子 кішкентай баоцзы. ④

〈方〉【ет.】басып алу, алу: ~着手 басып алу.

【笼火】lónghuǒ【ет.】от жағу: 今天不冷, 甬~了 Бүгін суық емес, от жағудың керегі жоқ.

【笼屉】lóngtǐ【зат.】шеңбері бар тор(буда пісіруге).

【笼头】lóng·tou【зат.】жүген.

【笼中鸟】lóngzhōngniǎo【зат.】еріксіз, тордағы құстай.

【笼子】lóng·zi【зат.】/ тор.

【笼嘴】lóng·zui【зат.】тұмаға, тұмсық тор.

【隆】lóng① айбынды: ~重 салтанатты. ② гүлдену: 兴~табысқа жету|~盛 гүлденген. ③ қатты, терең: ~冬 қатты қыс|~情厚谊 берік достық. ④ шығып тұру: ~起 шығып тұру.

【隆冬】lóngdōng【зат.】қатты қыс: ~季节 қатты қыс маусымы.

【隆隆】lónglóng 似声 /гүрсілдеу, дүрілдеу: 炮声~зенбіректің гүрсілі.

【隆情】lóngqíng【зат.】ықылас, үлкен мейірбандық.

【隆乳】lóngrǔ【ет.】емшекті үлкейту.

【隆盛】lóngshèng〈书〉【сын.】① гүлдену: 国势~елдің қуаты өсті. ② салтанатты.

【隆胸】lóngxiōng【ет.】емшекті үлкейту.

【隆重】lóngzhòng【сын.】салтанатты: ~的典礼 салтанатты рәсім.

【隆准】lóngzhǔn〈书〉【зат.】үлкен мұрын.

【滢】lóng 永滢河(Yǒnglónghé) Хубэй пров. жер.

【癩】lóng①〈书〉еңкейген, бүкір: 疲~өлмелі. ② зәрдің тоқтауы.

【癩闭】lóngbì【зат.】зәрдің тоқтауы.

【窿】lóng〈方〉【зат.】көмір

шығарылып жататын жер: 清理废 ~ жарамсыз көмір шығарылған жерді жабу.

lǒng

【陇】 Lǒng ① Луншань тауы. ② 【зат.】 Ганьсу пров.
【陇剧】 lǒngjù 【зат.】 биі бар музыкалық драма.
拢(攏) lǒng ① 【ет.】 жұму, жабу: 他笑得嘴都合不 ~ 了. ② 【ет.】 жақындау: ~岸 жағаға келіп тоқтау. ③ 【ет.】 жинақтау: ~账 есепшоттарды жинақтау. ④ 【ет.】 жинау, байлау: ~音 резонанс жасау|归 ~ жинау. ⑤ 【ет.】 тарау: 她用梳子 ~ 了 ~ 头发. Ол тарақпен шашын тарады. ⑥ (Lǒng) 【зат.】 адамның аты-жөні.
【拢岸】 lǒng'àn 【ет.】 тақалу, тірелу.
【拢共】 lǒnggòng 副 жинап келгенде: 镇上 ~ 不过三百户人家.

【拢音】 lǒngyīn 【ет.】 резонанс жасау: 在露天剧场唱不 ~ ашық эстрадада резонанссыз өлең айту.

【拢子】 lǒng·zi 【зат.】 жиі тарақ.
【拢总】 lǒngzǒng 副 жинап келгенде: 站上职工 ~ 五十个人 аялдамада барлығы елу жұмысшы.

【垄】 lǒng ① 【зат.】 жүйек: ~沟 атыз. ② 【зат.】 меже. ③ (Lǒng) 【зат.】 адамның аты-жөні.

【垄断】 lǒngduàn 【ет.】 монополия, монополиялау: ~市场 нарықты монополияландыру| ~集团 монополистер тобы.

【垄沟】 lǒnggōu 【зат.】 атыз.
【垄作】 lǒngzuò 【ет.】 ескек мәдениеті.

笼(籠) lǒng ① 【ет.】 түсу: 暮色 ~ 住了大地 барлық жерге ымырт түсті. ② сандық: 箱 ~ сандық.

【笼络】 lǒngluò 【ет.】 өзіне тарту: ~人心 халықты өз жағына тартып алу, демагогия.

【笼统】 lǒngtǒng 【сын.】 жалпы алғанда: 他的话说得非常 ~ Ол тек қана жалпылап айтты.

【笼罩】 lǒngzhào 【ет.】 басу, төну: 晨雾 ~ 在湖面上 таңертеңгі тұман өзен бетін басты.

【笼子】 lǒng·zi <方> 【зат.】 сандық.

lòng

【弄】 lòng <方> 【зат.】 тар көше: ~堂 тар көше.

【弄堂】 lòngtáng <方> 【зат.】 тар көше: ~房子 тар көшедегі үй.

lōu

【搂】 lōu 【ет.】 ① жинау: ~干草 пішенді жинау. ② жинап, теріп алу: ~起袖子 жеңді қайыру. ③ тонау, алағандық: ~钱 алағандықпен айналысу. ④ <方> жоғары көтеру: ~扳机 мылтықтың тартпасын жоғары көтеру. ⑤ <方> есептеу: ~算 есептеу.

lōu

【娄】 lōu ① <方> 【сын.】 әлсіз, дәрменсіз: 他【ет.】不【ет.】就病, 身子骨儿可 ~ 啦. ② <方> 【сын.】 әбден піскен: 西瓜 ~ 了保换 әдбен піскен қарбызды айырбастауға болады. ③ 28 зодиак шоқжұлдыздардың біреуі. ④ (Lóu) 【зат.】 адамның аты-жөні.

【娄子】 lōu·zi <口> 【зат.】 қайғы: 惹 ~ жарға жығу.

【娄蒿】 lōuhāo 【зат.】 қара жусан.

【娄叶】 lōuyè 【зат.】 бетель өсім..

【楼】 Lóu Лоушуй өзені.

【楼】 lóu ① 【зат.】 қабат: 大 ~ үлкен және көр қабатты үй. ② 【зат.】 қабат: 一 ~ бірінші қабат. ③ (<方> мұнара: 城 ~ қала қабырғасындағы мұнара. ④ үй, терем: 茶 ~ шай үйі. ⑤ (Lóu) 【зат.】 адамның аты-жөні.

【楼板】 lóubǎn 【зат.】 шатыр арқалығы.

【楼层】 lóucéng 【зат.】 қабат: 每个 ~ 都设有消火栓 әр қабатта гидрант бар.

【楼道】 lóudào 【зат.】 дәліз, кіреберіс: ~里不要堆放杂物 дәлізде коқысты жинамау керек.

【楼房】 lóufáng 【зат.】 ғимарат, үй.

【楼阁】 lóugé 【зат.】 сарай, үлкен үй.

【楼花】 lóuhuā 【зат.】 салынып жатырған пәтерді сату: 出售 ~ салынып жатырған пәтерді сату.

【楼盘】 lóupán 【зат.】 құрылыс, ғимарат: 开发新 ~ жаңа құрылысты ашу|推销 ~ құрылысты сату.

【楼市】 lóushì 【зат.】 жылжымайтын мүлік нарығы.

【楼台】 lóutái 【зат.】 ① <方> терраса, балкон. ② үй.

【楼梯】 lóutī 【зат.】 саты, баспалдақ.

【楼宇】 lóuyǔ 【зат.】 қабат.

【楼】 lóu 【зат.】 қытай дәнсеппіші.

【楼播】 lóubō 【ет.】 құрама дәнсеппішпен егу.

【楼】 lóu шығыс бұзаубасы: ~ 蚁 сұмырай.

【楼蛄】 lóugū 【зат.】 шығыс бұзаубас.

【楼蚁】 lóuyǐ 【зат.】 сұмырай, оңбаған.

【楼螳】 lóuzhì 【зат.】 шығыс бұзаубас.

lǒu

【搂】 lǒu ① 【ет.】 құшақтау: 妈妈

把孩子 ~ 在怀里 бала анасының құшағында. ② 【мөл.】 бір құшақ: 两 ~ 粗的大树 үлкен ағаштың екі құшағы.

【搂抱】 lǒubào 【ет.】 құшақтау: 小姑娘亲热地 ~ 着小猫 қыз мысықтың баласын қатты құшақтады.

【喽】 lōu 岫喽 (Gǒulōu), Гоулоу шыңы.

【篓】 lǒu (<方> 儿) 【зат.】 кәрзеңке, себет: 竹 ~ бамбук себеті.

【篓子】 lǒu·zi 【зат.】 кәрзеңке, себет.

lòu

【陋】 lòu ① кейіпсіз: 丑 ~ кейіпсіз. ② дөрекі, құнарсыз 粗 ~ дөрекі. ③ тар, кедей, алыс шеттегі: ~ 巷 алыс шеттегі көше. ④ көргенсіз, дөрекі: ~ 刁 дөрекі салт. ⑤ үстірт, терең емес: 浅 ~ ой-өрісі тар, надан.

【陋规】 lòuguī 【зат.】 жабайы ерсі ережелер: 革除 ~ жабайы ерсі ережелерді бұзу.

【陋室】 lòushì 【зат.】 лашық, үйшік: 身居 ~ лашықта орын алу.

【陋俗】 lòusù 【зат.】 жабайы әдет-ғұрып.

【陋习】 lòuxí 【зат.】 жаман әдет: 陈规 ~ ескірген дәстүрлер.

【陋巷】 lòuxiàng 【зат.】 тұйық көше. 镂(鏤) lòu кесу, ою: 雕 ~ ою|~刻 соғу.

【镂空铭心】 lòuǒngmíngxīn есінде қалу, көкейіне қону.

【镂空】 lòukōng 【ет.】 кесу, ою.

【镂空】 lòukōng 【ет.】 нәзік, торлы ою: ~的象牙球 нәзік ойылған, піл сүйегінен жасалынған шар.

【瘰】 lòu ① ісік, терең жара: 肛 ~ 肛 ~ 瘰 терең жарасы. ② <书> скрофулез.

【瘰管】 lòuguǎn 【зат.】 терең ісік.

【漏】 lòu ① 【ет.】 ағу, өту: 壶里的水 ~ 光了 су шөнектің ішінен толығымен ағылды. ② 【ет.】 тесілу: ~勺 кәкпір|锅 ~ 了 қазан тесілді. ③ клеппидра, су сағат: ~尽更深 жеті қараңғы түн. ④ 【ет.】 кему, шығу: 走 ~ 风声 іс жарияланып жіберілді. ⑤ 【ет.】 қалдырып қою: ~ 了两个字 2 иероглифті тастап қою.

【漏电】 lòudiàn 【ет.】 токтың кеміп қалуы.

【漏洞】 lòudòng 【зат.】 ① тесік. ② кемшілік, жетімсіздік: ~百出 көптеген кемшіліктер.

【漏斗】 lòudǒu 【зат.】 шұңқыр.

【漏风】 lòufēng 【ет.】 ① ауа жіберу: 窗户有缝儿, 到冬天 ~ терезенің тесігі бар, қыста ауа жібереді. ② ауызын сылт еткізу: 说话 ~ ыбылжып сөйлеу. ③ айтып қою.

【漏光】lòuguāng【ет.】ағу.
 【漏壺】lòuhú【зат.】клепсидра, су сағат.
 【漏勺】lòusháo【зат.】кәкпір, кепсер.
 【漏失】lòushī【ет.】①кіру: 水分~ылғал кірді.②байқамау, өткізу: 这一工作不能有半点~бұл жұмыста ұсақ-түйектерді байқамауға болмайды.
 【漏税】lòushuì【ет.】салықты төлемеу, дефразация.
 【漏题】lòutí【ет.】экзамен сұрақтары жария болу: 防止~экзамен сұрақтарының жария болуын болдырмау.
 【漏网】lòuwǎng【ет.】жазадан, заңнан құтылып кету: ~之鱼 жазадан құтылған қылмыскер.
 【漏网之鱼】lòuwǎngzhīyú жазадан құтылған қылмыскер.
 【漏泄】lòuxiè【ет.】①ағу: 煤气管道~газопроводтан ағылу.②айтып қою: ~天机 табиғат сырын айтып қою.
 【漏夜】lòuyè【зат.】жеті қараңғы түн.
 【漏卮】lòuzhī〈书〉【зат.】мемлекеттік мүдделерінің ағылатын тесігі.
 【漏子】lòu·zi【зат.】①〈口〉шұңқыр.②тесік, шығын.
 【露白】lòubái【ет.】көрсету.
 【露丑】lòuchǒu【ет.】маскара болу: 出乖~күлкіге айналу.
 【露底】lòudǐ【ет.】әшкерелену: 这事一定要保密, 千万不能露了底 Бұл іс міндетті түрде құпияда болу керек, әшкереленуге болмайды.
 【露风】lòufēng【ет.】тарап кету, ашылу.
 【露富】lòufù【ет.】байлығымен мақтану.
 【露脸】lòuliǎn【ет.】①үздік шығу.②(~儿)〈方〉көріну: 他有好几天没在村里~了 Ол көп күн бойы ауылда көрінбеді.
 【露马脚】lòumǎjiǎo өзін әшкерелеу, ұсталыну: 说谎早晚总要~өтірік айтып қалай болғанда да ұсталынады.
 【露面】lòumiàn(~儿)【ет.】көріну: 公开~жұрт алдында көріну.
 【露苗】lòumiào【ет.】көктеудің пайда болу.
 【露怯】lòuqiè〈方〉【ет.】ұятқа қалу, білімсіз болып көріну.
 【露头】lòutóu(~儿)【ет.】①көріну, шығу: /他从洞里爬出来, 刚一~儿就被我们发现了 Ол опанынан жорғалап шықты, шыққаннан кейін біз оны бірден көрдік.②пайда болу: 旱象已经~куаңшылық белгілері де пайда болды.
 【露相】lòuxiàng(~儿)〈方〉【ет.】шын бетін көрсету, жаратылысын

көрсету.
 【露馅儿】lòuxiànr【ет.】сыртқа шығу, ұсталып берілу.
 【露一手】lòuyīshǒu көрсету үшін қою, өзінің шеберлігін көрсету: 他唱歌真不错, 每次联欢总要~Ол өте жақсы ән салады, әр жолы кездескенде өзінің шеберлігін көрсету қажет.
 lū
 【撸】lū〈方〉【ет.】①сілку, жұлу: ~树叶 子 бұтақтан жапырақтарды жұлу.②қарсылық білдірілді: 他因犯了错误, 职务也给了 Ол қателіктер жасағаннан, оған қарсылық білдірілді.③ақыл айту, ескерту: 挨了一顿~бір рет ескертуді бастан кешті.
 lú
 【卢比】lúbǐ【зат.】/рупия.
 【卢布】lúbù【зат.】/рубль.
 【卢沟桥事变】LúgōuqiáoShìbiàn、Лугоуцяо (Пекиннің оңтүстік-батысындағы көпір).
 【芦】lú①қамыс: ~根、қамыс тамыры.②(Lú)【зат.】адамның аты-жөні.
 【芦荡】lúdàng【зат.】қамыс батпақтары.
 【芦柑】lúgān【зат.】сары цитрус.
 【芦花】lúhuā【зат.】қамыс тұқымының мамығы.
 【芦荟】lúhuì【зат.】алоэ.
 【芦笙】lúshēng【зат.】лушэн (қамыстан жасалған сыбызғы).
 【芦笋】lúsǔn【зат.】қамыс өскіні.
 【芦苇】lúwěi【зат.】қамыс.
 【芦席】lúxí【зат.】қамыс жүк орауышы.
 【庐】lú лашық: 茅~лашық.②【зат.】адамның аты-жөні.
 【庐山真面】LúShānzhēnmiàn нағыз бейне.
 【庐舍】lúshè〈书〉【зат.】лашық, там.
 【垆】lú қара топырақ: ~土 балшық.
 垆 lú шарап дүкені: 酒~шарап дүкені.
 【垆姆】lúmǔ【зат.】балшық, қою саз.
 【垆埴】lúzhí〈书〉【зат.】қара саз, балшық.
 【炉】lú①пеш: 火~пеш/锅~қазан.②(Lú)【зат.】адамның аты-жөні.
 【炉箐子】lúbì·zi【зат.】желтартқыш тор, желтартқыштар.
 【炉衬】lúchèn【зат.】футеровка, нәл.
 【炉火纯青】lúhuǒchúnqīng ең жоғарғы қызу, жоғарғы шек.
 【炉龄】lúlíng【зат.】пешті пайдалану өтілімі.
 【炉台】lútái【зат.】пеш, плита.

【炉膛】lútáng(~儿)【зат.】оттық асты.
 【炉条】lútiáo【зат.】желтартқыш, оттық.
 【炉灶】lúzuò【зат.】ошақ, пеш: 修理~пешті жөндеу.
 【炉渣】lúzhā【зат.】боқат, қож.
 【炉子】lú·zi【зат.】пеш, плита.
 【炉】lú〈书〉тәртіппен қою, жайғастыру: ~陈 дәйекті баяндау.
 【炉列】lúliè〈书〉【ет.】①ретімен айту: ~三种方案 ретімен айтылған 3 нұсқа.②ретімен қою: 珍馐~айтулы тамктар ретімен қойылған.
 【鹈】lú【鹈鹕】(lúci)【зат.】бірқазан, суқұзғын.
 【颅】lú【зат.】бас сүйек.
 【颅骨】lúgǔ【зат.】бас сүйек сүйектері.
 【颅腔】lúqiāng【зат.】бас сүйек қуысы.
 【鲈】lú【зат.】жапон теңіз көксеркесі, алабұға.

lǔ
 【卤】lǔ①【зат.】тұздық.②【зат.】галоген.③【ет.】сояда пісірілген: ~鸡 соя пісірілген тауық.④【зат.】қатық, тұздық: ~面 тұздығы бар кеспе.⑤(~儿)【зат.】тұнба: 茶~儿 қою шай тұнбасы.
 【卤水】lǔshuǐ【зат.】①тұздық.②тұзды ерітінді, қайнатылған теңіз суы.
 【卤素】lǔsù【зат.】галоген, галоид.
 【卤味】lǔwèi【зат.】салқын шайнама
 【卤虾】lǔxiā【зат.】тұздалған ашшаяндардан жасалынған тұздық.
 【卤虾油】lǔxiāyóu【зат.】тұздалған ашшаяндардан жасалынған май.
 【卤制】lǔzhì【ет.】сояда пісірілген.
 【虏】lǔ①тұтқынға түсіріп алу: ~获 тартаып алу.②ескері тұтқын.③ежелдегі құл.④〈书〉жаудың лақабы
 【虏获】lǔhuò【ет.】басып алу, тартып алу.
 【擄】lǔ ұрлап алу: ~人勒索 төлем алу мақсатымен ұрлау.
 【擄掠】lǔlüè【ет.】тонау, қарақшылық жасау: 奸淫~тонау және зорлау.
 【鲁】lǔ①ақылсыз: ~钝 топас.②【сын.】дөрекі: 粗~дөрекі.
 【鲁】2Lǔ①Лу (Ежелгі Қытайдағы князьдық).②【зат.】Шандунның басқа атауы: ~菜 шандунь тамағы.③【зат.】адамның аты-жөні.
 【鲁班尺】lǔbānchǐ【зат.】ағаш ұсталық бұрыштық.
 【鲁菜】lǔcài【зат.】шандунь тамағы
 【鲁钝】lǔdùn【сын.】топас.
 【鲁莽】(卤莽)lǔmǎng【сын.】

ойланбастан, байқамай : 说话 ~ ойланбастан айту.

【鲁鱼亥豕】 lùyúhàishǐ жазуда қателесу, жаңылыс.

【鲁直】 lǔzhí 【сын.】 топас және аккөңіл.

【饕】 lǔ 【зат.】 лютеций, кассиопей хим.

lù

【角】 lù ① Лучжы, жердің аты. ② адамның аты-жөні.

【角里】 lùlǐ 【зат.】 ① Лули, жердің аты. ② адамның аты-жөні.

【陆】 lù ① құрғақ жер : 大 ~ материктік Қытай|~路 құрлықтағы жол. ② (Lù) 【зат.】 адамның аты-жөні.

【陆沉】 lùchén 【ет.】 құру, жер бетінен жоғалу.

【陆稻】 lùdào 【зат.】 құрғақ бөлікті күріш.

【陆地】 lùdì 【зат.】 құрғақ жер, жер.

【陆费】 lùfèi 【зат.】 адамның аты-жөні.

【陆军】 lùjūn 【зат.】 құрлықтағы әскерлер.

【陆离】 lùlí 【сын.】 ғажап әсем, шұбар: 光怪~өте шұбар.

【陆路】 lùlù 【зат.】 құрлықтағы жол : ~交通 құрлықтағы қатынас.

【陆桥】 lùqiáo 【зат.】 құрлықтағы көпір.

【陆禽】 lùqín 【зат.】 құстың түрі.

【陆续】 lùxù 副 тоқтаусыз, бірінен соң бірі : 来宾~地到了 қонақтар бірінен соң бірі келді.

【陆运】 lùyùn 【ет.】 құрлықтағы транспорт.

【陆战】 lùzhàn 【зат.】 құрлықтағы соғыс.

【录】 lù ① көшіру : 记~хаттамалау|登~тіркеу. ② 【ет.】 жазып алу : ~音 дыбыс жазу|~像 бейнетаспа. ③ тізімге енгізу, іріктеу : 收~тізімге енгізу. ④ жазба : 目~мазмұны|语~цитата. ⑤ (Lù) 【зат.】 адамның аты-жөні.

【录放】 lùfàng 【ет.】 жазып қосу, ойнату.

【录供】 lùgòng 【ет.】 біреуден жауап алу.

【录取】 lùqǔ 【ет.】 қабылдау : ~新生 三百 【зат.】 университетке жаңа 300 студентті қабылдау.

【录入】 lùrù 【ет.】 енгізу : 平均每分钟~一百个汉字 орта есеппен әр минут сайын 100 қытай иероглиф енгізіледі.

【录像】 lùxiàng ① (--) бейнежазба, бейнетаспа.

【录像带】 lùxiàngdài 【зат.】 бейнемагнитофон лентасы, бейнежазба.

【录像机】 lùxiàngjī 【зат.】

бейнемагнитофон.

【录像片儿】 lùxiàngpiānr <口> 【зат.】 бейнедиск.

【录像片】 lùxiàngpiàn 【зат.】 бейнедиск.

【录音】 lùyīn ① 【ет.】 дыбыс жазатын : ~机 диктофон. ② 【зат.】 дыбыс жазу : 放~дыбыс жазуды қосу|听~дыбыс жазуды тындау.

【录音笔】 lùyīnbǐ 【зат.】 диктофон-қалам.

【录音带】 lùyīndài 【зат.】 дыбыс жазу лентасы.

【录音电话】 lùyīndiànhuà телефон әңгімені жазу.

【录音机】 lùyīnjī 【зат.】 диктофон.

【录影】 lùyǐng <方> бейнежазба.

【录用】 lùyòng 【ет.】 алу, тағайындау : 择优~жұмысқа қабылдауға ең үздіктерін іріктеу.

【录制】 lùzhì 【ет.】 жазып алу : ~电视剧 телехикаяны жазу.

【辘】 lù ① үлкен арба. ② оқ ағаштағы бөрене салма.

【赂】 lù <书> ① пара беру. ② пара.

【藜】 lù 梅藜 (Mélù), жердің аты.

【鹿】 lù 【зат.】 ① бұғы, марал. ② (Lù) адамның аты-жөні.

【鹿角】 lùjiǎo 【зат.】 ① бұғы мүйізі | ~霜 балғын, мүйіздері. ② ағашы кесілген жер.

【鹿茸】 lùróng 【зат.】 бұғы мүйізі (жас маралдың, шұбар бұғының дәрі жасауға қолданылатын мүйіз қаны).

【鹿死谁手】 lùsǐshéishǒu кімге не тиетіні белгісіз, кімнің жолы болатынын болжауға болмайды.

【鹿砦】 lùzhài 【зат.】 ағашы кесілген жер.

【淥】 lù Лушуй өзені.

【逮】 lù 【зат.】 адамның аты-жөні.

【绿】 lù жасыл.

【绿林】 lùlín 【зат.】 көтерілісші : ~好汉 батыр-көтерілісші.

【绿林起义】 LùlínQǐyì Лулин көтерілісі.

【绿营】 lùyíng 【зат.】 Жасыл жалаудың әскерлері.

【绿】 lù [绿绿] (lùlù) <书> 【сын.】 сирек кездесетін : ~如玉 нефрит сияқты сирек кездесетін.

【禄】 lù ① жалақы : 高官厚~ірі шенеуніктің жалақысы. ② (Lù) 【зат.】 адамның аты-жөні.

【禄蠹】 lùdù <书> 【зат.】 барып тұрған мансапқор.

【禄位】 lùwèi <书> 【зат.】 жалақы мен атқаратын қызметі.

【碌】 lù қатардағы, орта қол : 庸~қатардағы.

【碌碌】 lùlù 【сын.】 ① қатардағы : 庸庸~күнделікті. ② табан етімен

күнелту : ~半生 табан етімен күнелту.

【碌】 lù <书> жасқана қарау.

【路】 lù ① 【зат.】 жол : 陆~құрлықтағы жол|水~су жолы. ②

【зат.】 жол, сапар : 八千里~8000 ли жолы. ③ (~儿) жол : 活~儿 нақты жол.

④ тәртіп : 理~істің қисыны|思~ой өрісі. ⑤ 【зат.】 аймақ, ел : 南~货

оңтүстік тауарлары|外~人 басқа жердің адамы. ⑥ 【зат.】 бағыт,

маршрут : 三~进军 әскерді үш жақтан аттандыру|七~公共汽车 8-ші

бағыттың автобусы. ⑦ 【мөл.】 сорт, дәреже : 这~人 мұндай сорт

адамдары|头~货 жоғары дәрежелі тауар. ⑧ 【мөл.】 қатар, саптың есеп

сөзі : 四~纵队 4-ші сап. ⑨ (Lù) 【зат.】 адамның аты-жөні.

【路标】 lùbiāo 【зат.】 жол белгісі.

【路不拾遗】 lùbùshíyí ешкім жоғалтқанды алмайтындай тамаша қоғамдық тәртіп.

【路程】 lùchéng 【зат.】 ① жол (нүктенен 2-ші нүктеге дейін жол).

② жол : 五百里~500 ли жол|三天~3 күндік жол.

【路道】 lùdào <方> 【зат.】 ① жол : ~熟. ② өмір сорабы.

【路灯】 lùdēng 【зат.】 көше фонары.

【路堤】 lùdī 【зат.】 үйінді.

【路段】 lùduàn 【зат.】 жолдың бөлігі.

【路费】 lùfèi 【зат.】 жол шығыны.

【路风】 lùfēng 【зат.】 теміржол мекемесінің жұмыс стилі.

【路规】 lùguī 【зат.】 теміржол ережелері.

【路轨】 lùguǐ 【зат.】 рельс. ② рельсті жол.

【路过】 lùguò 【ет.】 жол-жөнекей : ~济南 Цзинаньда жол-жөнекей.

【路徽】 lùhuī 【зат.】 белгілейтін таңба.

【路基】 lùjī 【зат.】 төсем, үйінді.

【路祭】 lùjì 【ет.】 жоқтау рәсімі.

【路肩】 lùjiān 【зат.】 бровка, жиек.

【路检】 lùjiǎn 【ет.】 жолдағы тексеріс.

【路劫】 lùjié 【ет.】 үлкен жолдағы қарақшылық.

【路警】 lùjǐng 【зат.】 теміржол милициясы.

【路径】 lùjìng 【зат.】 ① жол : ~不熟 жол таныс емес. ② жол : 经过多次试验, 找到了成功的~байқауды қайта-

қайта өтіп, сәтті жолды тапты.

【路局】 lùjú 【зат.】 теміржол басқармасы.

【路口】 lùkǒu қиылыс, торап : 三岔~жолдың таралуы|十字~қиылыс.

【路况】 lùkuàng 【зат.】 жолдың

жағдайы, трафик.

【路面】lùmiàn【зат.】төсемелі жол: ~平整 төсемелі жолды тегістеу.

【路牌】lùpái【зат.】жол белгісі.

【路签】lùqiān【зат.】жезл.

【路堑】lùqiàn【зат.】шұқыр, ойпаң.

【路桥】lùqiáo【зат.】жол мен көпір: ~建设 жол мен көпір құрылысы.

【路人】lùrén【зат.】жолаушы, жүргінші: ~皆知 жалпыға мәлім|视若~біреумен суысу.

【路上】lù-shàng【зат.】① жолда: ~停着一辆车 жолда машина тұр. ② жол бойы, жөнекей: ~要注意饮食 жол бойында тамаққа көңіл бөлу керек.

【路【сан.】】lùshù【зат.】① жол, шешім. ② тәсіл: 学两手散打的~ санданың тәсілін қос қолдап үйрену. ③ егжей-тегжей: 摸清他的~оның егжей-тегжейін білу.

【路条】lùtiáo【зат.】рұқсат қағаз.

【路途】lùtú【зат.】① жол: 登上~ жолға шығу. ② жол: ~遥远 алыс жол.

【路线】lùxiàn【зат.】① бағдар, маршрут: 行车~әскери маршрут. ② бағыт: 群众~көпшілік бағыты.

【路向】lùxiàng【зат.】бағыт: 青少年成长的~жасөспірім өсу бағыты.

【路演】lùyǎn【зат.】«жол шоуы» бірлестіктің таныстыруы.

【路由器】lùyóuqì【зат.】маршрутизатор, роутер.

【路障】lùzhàng【зат.】үйінді: 清除~үйіндіні жинау.

【路政】lùzhèng【зат.】жол әкімшілігі.

【路子】lù-zì【зат.】бағыт: 蹉路子 бағытты ұстану

【蓼】lù【зат.】қаулап өсу.

【漉】lù【ет.】сүзу: ~酒 шарапты сүзу.

【辘轳】lù-lu【зат.】су көтеретін механизм.

【辘辘】lùlù【ет.】доңғалақ гүрсіл дыбысы: 牛车发出笨重的~声 арба дөңгелек гүрсілі дыбысын шығарады.

【戮】lù өлтіру: 杀~өлтіру|屠~қыру.

【戮】lù【зат.】біріктіру: ~力 күшті біріктіру.

【戮力同心】lùlìtóngxīn бірауыздан, бірігіп.

【潞】lù① Лу өзені. ② адамның аты-жөні.

【璐】lù【зат.】ең жақсы нефрит.

【麓】lù①【зат.】бамбук жол сандығы. ②【зат.】бамбук кәрзеңкесі: 字纸~жазылған қағазға арналған кәрзеңке.

【麓筵】lùsù【зат.】асылып

шығып тұру.

【鹭】lù【зат.】ақ қарқара.

【鹭鸶】lùsī【зат.】ақ қарқара.

【麓】lù【зат.】тау бөктері: 山~тау бөктері.

【露】lù①【зат.】шық. ② морс, квас: 果子~жеміс квасі.

【露】lù① шатыр: ~天 баспанасыз далада. ②【ет.】көрсету, білдіру: 揭~ашу, әшкерелеу.

【露布】lùbù【зат.】①【зат.】жарлық. ②【зат.】жеңіс туралы жаңалық. ③ ежелде манифест, баяндама. ④【зат.】хабарлама, афиша.

【露点】lùdiǎn【зат.】шық нүктесі.

【露酒】lùjiǔ【зат.】арақ, шарап.

【露水】lù-shuǐ【зат.】шық: ~夫妻 некелеспей бірге тұратындар.

【露宿】lùsù【ет.】далада қону: ~街头 далада қону.

【露台】lùtái【зат.】балкон.

【露天】lùtiān【зат.】даладағы: ~电影 даладағы кино|放在~далада қою.

【露头】lùtóu【зат.】ашылу.

【露头角】lùtóujiǎo көзге түсу, көріну.

【露营】lùyíng【ет.】лагерлік тұрақ.

【露珠】lùzhū(~儿)【зат.】шық тамшысы.

lú

【驴】lú【зат.】есек.

【驴唇不对马嘴】lúchúnbùduimǎzǔй орынсыз.

【驴打滚】lúdǎgǔn(~儿)【зат.】пайызға пайыз.

【驴肝肺】lúgānfèi【зат.】мейірімсіз: 好心当做~ақ жүрекке мейірімсіз қарау.

【驴骡】lúluó【зат.】қашыр.

【驴年马月】lúniánmǎyuè түйенің құйрығы жерге; ешкінің құйрығы көкке жеткенде.

【驴皮胶】lúpíjiāo【зат.】есек терісінен жасалған желатин.

【驴皮影】lúpíyǐng【зат.】көлеңкелер театры.

【驴子】lú-zǐ【зат.】есек, мәші.

【闾】lú①【зат.】қала қоршамы: 倚~而望 қала қоршамы жанында күту. ②【зат.】ауыл: 乡~ауыл. ③ көше ежел..

【闾里】lúlǐ【зат.】ауыл.

【闾丘】lúqiū【зат.】адамның аты-жөні.

【闾巷】lúxiàng【зат.】ауылдағы көше.

【闾阎】lúyán【зат.】① ел ішінде: ~繁富, 库藏充足 халық көп, қоймалық қор мол. ② қарапайым халық.

【闾左】lúzuǒ【зат.】ауылдық кедейлер тұратын аймақ: 陈胜、吴广

起于~.

lǚ

【吕剧】lǚjù【зат.】Люй театры.

【吕宋烟】lǚsòngyān【зат.】сигара.

【侣】lǚ①серік: 伴~серік|旧~ескі дос. ②(Lǚ)【зат.】адамның аты-жөні.

【侣伴】lǚbàn【зат.】серік.

【捋】lǚ【ет.】жөнге келтіру, тегістеу: ~胡子 сақалын жөнге келтіру|~麻绳.

【旅】-lǚ① саяхаттау: ~客 жолаушы, сапаршы|~途 жол. ② саяхатшы: 行~жиангез|商~кезбе саудагер. ③【зат.】同“稻”.

【旅】-2lǚ①【зат.】бригада. ② әскер, жасақ: 劲~тандаулы әскерлер. ③【зат.】副 ортақ: ~进~退 ағыспен жүріп, өз пікірі болмай.

【旅伴】lǚbàn【зат.】жолсерік, серік.

【旅程】lǚchéng【зат.】жол: 万里~өте алыс жол.

【旅次】lǚcì【зат.】тұрақ, аялдама.

【旅店】lǚdiàn【зат.】қонақ үй.

【旅费】lǚfèi【зат.】жол қаражат.

【旅馆】lǚguǎn【зат.】қонақ үй, мейманхана.

【旅进旅退】lǚjìnlǚtuì ойламастан басқалардың артынан еру.

【旅居】lǚjū【ет.】уақытша тұру: ~巴黎 Парижде уақытша тұру.

【旅客】lǚkè【зат.】саяхатшы.

【旅鸟】lǚniǎo【зат.】жыл құстары.

【旅社】lǚshè【зат.】қонақ үй.

【旅舍】lǚshè【зат.】қонақ үй.

【旅途】lǚtú【зат.】жол: 在~中 жолда.

【旅行】lǚxíng【ет.】саяхат, туризм: 春季~көктемгі экскурсия|到海南岛去~Хайнаньдаоға саяхат.

【旅行车】lǚxíngchē【зат.】әмбебап.

【旅行社】lǚxíngshè【зат.】саяхатшылар бюросы.

【旅游】lǚyóu【ет.】туризм: ~胜地 туризмге берекелі жер|~旺季 туристік мезгіл.

【旅游鞋】lǚyóuxiē【зат.】кроссовка, туризмге арналған аяқ-киім.

【铝】lǚ【зат.】алюминий.

【铝粉】lǚfěn【зат.】алюминий ұнтағы.

【稂】lǚ жабайы өсімдік: ~生 жабайы өсімдік.

【俚】lǚ【зат.】бүкір, еңкеген: 伢(yǔ)~бүкір.

【俚】lǚ【зат.】жылдам, шапшаң: 不能~指 жылдам нұсқауға болмайды.

【屡】lǚ 副 бірнеше рет, жиі: ~见不鲜 әрдайым кездесу, дағдылы

құбылыс|~战~胜 үнемі жеңу.

【屡次】lǚcì 副 бірнеше рет, жиі: 他们~创造新记录 Олар бірнеше рет жаңа рекорд жасады.

【屡次三番】lǚcìsānfān әлденеше рет, жиі: 我出门之前, 母亲~地叮嘱我注意身体 Мен үйден шығар алдында анам бірнеше рет денсаулықты ойлау туралы ақыл айтты.

【屡见不鲜】lǚjiàn bùxiān әрдайым кездесу, дағдылы құбылыс.

【屡教不改】lǚjiàobùgǎi қайта-қайта айтылған сөзге қарамастан, өзінің қателіктерінен қайтпау, түзелмейтін.

【屡屡】lǚlǚ 副 бірнеше рет: ~碰壁 жиі-жиі бөгеттерге тап болу.

【屡试不爽】lǚshì bùshuǎng сыналған, сенімді: ~办法 сыналған амал.

【缕】lǚ ① жiп: 细针密~ нәзік қол шеберлігі|千丝万~ мыңдаған жiп. ② 一条一条, 详详细细: ~述 тиянақты баяндау|条分~析 мұқият талдап шығу.

③【мөл.】 санау саны: ~~麻 бәр зығыр жiп|~~头发 бәр қыл.

【缕陈】lǚchén <书>【ет.】 тиянақты баяндау.

【缕缕】lǚlǚ【сын.】 үздіксіз: ~~烟 түтін будағы

【缕述】lǚshù【ет.】 тиянақты баяндау: 人所共知的事实, 这里不拟~ мүлдем құпия емес дерек бұл жерде үмітке қарамастан тиянақты баяндалды.

【缕析】lǚxī【ет.】 мұқият талдап шығу: 条分~жете талдау.

【箬】lǚ <书> омыртқа.

【箬力】lǚlì【зат.】 бұлшық ет күші: ~过人 дене күші үлкен адам, палуан.

【履】lǚ ① аяқ киім: 革~былғары аяқ киім. ② жүру: 如~薄冰 шыңыраудың шетінде, жұқа мұзбен. ③ адым, жүріс: 步~жаяу жүру. ④ орындау: ~约 уәдені орындау.

【履带】lǚdài【зат.】 табан шынжыр.

【履历】lǚlì【зат.】 ① өмірбаян: ~表|他的~很简单 оның өмірбаяны өте қарапайым. ② сауалнама: 请填写一份~ сауалнаманы толтырыңызшы.

【履任】lǚrèn <书>【ет.】 қызмет орнына жіберу.

【履险如夷】lǚxiǎnrúyí қауіп-қатер алдында рухы көтеру.

【履新】lǚxīn <书>【ет.】 қызмет міндеттерін атқаруға кірісу.

【履行】lǚxíng【ет.】 орындау: ~诺言 сөзінде тұру|~合同 келісімшартты орындау.

【履约】lǚyuē <书>【ет.】 уәдені орындау.

lǚ

【律】lǜ ① заң, құқық: 定~заң|规~заң, ереже. ② люй, хроматикалық дыбыстар қатары. ③ жарғылық өлеңдер: 七~七 сөзді жарғылық өлең. ④ <书> шектеу: ~己 өзін ұстай білушілік. ⑤ (Lǜ)【зат.】 адамның аты-жөні.

【律动】lǜdòng【ет.】 ырғақ: 脉搏在~тамыр соғуы ырғақта.

【律己】lǜjǐ【ет.】 өзін ұстай білушілік: 严于律己~өзіне қатал болу.

【律令】lǜlìng【зат.】 заңдар және бұйрықтар.

【律师】lǜshī【зат.】 адвокат, сенім берілген адвокат.

【律诗】lǜshī【зат.】 жарғылық 5 сөзді немесе сөзді сегіз өлең.

【律条】lǜtiáo【зат.】 ① заңның баптары: 触犯~заңның баптарын бұзу. ② ереже: 做人的~өзін өзі ұстау ережесі.

【律宗】lǜzōng【зат.】 Винаи мектебі.

【虑】lǜ ① ойлау: 考~толғану|深谋远~алысқа баратын жоспарлар. ② толғану: 忧~мазасыздық.

【率】lǜ коэффициент, мөлшерлеме: 税~салық мөлшерлемесі|废品~ақаулар коэффициенті.

【绿】lǜ【сын.】 жасыл: 浓~жап-жасыл.

【绿菜花】lǜcǎihuā【зат.】 брокколи.

【绿茶】lǜchá【зат.】 көк шай.

【绿灯】lǜdēng【зат.】 жасыл сигнал, жасыл шам ◇ 开~бір нәрсеге рұқсат беру.

【绿地】lǜdì【зат.】 жасыл желек, көгал.

【绿豆】lǜdòu【зат.】 алтын үрме бұршак.

【绿肥】lǜféi【зат.】 жасыл тыңайтқыш.

【绿化】lǜhuà【ет.】 көгалдандыру: ~山区 таулы ауданды көгалдандыру|城市的~қаланың көгалдандыруы.

【绿卡】lǜkǎ【зат.】 грин-кард, жасыл карта, бір жерде тұруға белгі қағаз.

【绿篱】lǜlí【зат.】 тал-шілік, бұта-теректер өсіріп қоршаған шарбақ.

【绿帽子】lǜmàozi【зат.】 мүйіздер.

【绿内障】lǜnèizhàng【зат.】 глаукома; су қараңғылық.

【绿茸茸】lǜróngróng(~的)【сын.】 жасыл және қалың: ~的稻田 жасыл және қалың күрішті дала.

【绿色】lǜsè ①【зат.】 жасыл. ②【сын.】 экологиялық таза: ~食品 экологиялық таза тағам өнімдері.

【绿色食品】lǜsèshípǐн экологиялық таза тағам өнімдері.

【绿色通道】lǜsètōngdào жеңіл және ыңғайлы транзиттік жол.

【绿生生】lǜshēngshēng(~的)【сын.】 жаңа піскен, жас: ~的菠菜 жаңа піскен саумалдық.

【绿松石】lǜsōngshí【зат.】 көгалдыр ақық.

【绿头巾】lǜtóujīn【зат.】 әйелінен қиянат көрген еркек болу.

【绿头鸭】lǜtóuyā【зат.】 барылдауық.

【绿茵】lǜyīn【зат.】 жасыл жазық: ~场 футбол алаңы.

【绿荫】lǜyīn【зат.】 жасыл пана: ~蔽日 жасыл пана күнің көзінен көлегейледі.

【绿油油】lǜyóuyóu(~的)【сын.】 жалтыраған және көк-жасыл: ~的麦苗 жалтыраған және көк-жасыл асыл тастар.

【绿洲】lǜzhōu【зат.】 жазира; көгал; шұрат.

【绿柱石】lǜzhùshí【зат.】 берилл.

【萇】lǜ 萇草(lǜcǎo)【зат.】 құлмақ.

【氯】lǜ【зат.】 ① хлор. ② хлор (газы).

【氯纶】lǜlún【зат.】 хлорин, хлорин талшығы.

【氯气】lǜqì【зат.】 хлор.

【滤】lǜ【ет.】 сүзу: 过~сүзу; 过滤器ден өткізу|~器 сүзгіш.

【滤波】lǜbō【ет.】 фильтр, сүзгіш.

【滤器】lǜqì【зат.】 фильтр, сүзгіш.

【滤色镜】lǜsèjìng【зат.】 жарық сүзгі.

【滤液】lǜyè【зат.】 сүзінді; фильтр-ат.

【滤渣】lǜzhā【зат.】 қалдық, фильтр-қалдық.

【滤纸】lǜzhǐ【зат.】 сүзгіш қағаз.

luán

【峦】luán <书> тізбек, жота: 峰~шыңдар тізбегі.

【孪生】luánshēng【сын.】 егіз: ~子 егіздер.

【鸾】luán <书> ажарлы, өнді.

【栾】luán【зат.】 ① сабынды шашақты ағаш. ②(Luán) адамның аты-жөні.

【挛】luán құрыстыру: ~缩 тарылу|拘~түйілу.

【挛缩】luánsuō【ет.】 құрыстыру: 局部软组织~, 血液循环不良 Бұлшық ет бөлігі құрысып қалды, қанайналым жаман.

【鸾】luán луань, қызыл феникс, жалын құс.

【鸾俦】luánchóu <书>【зат.】 ер мен әйел, ерлі-зайыптылар.

【鸾凤】luánfèng【зат.】 ерлі-зайыптылар: ~和鸣(夫妻和美)бақытты неке|~分飞 ерлі-зайыптылардың ажырасуы.

【脔】luán <书> еттің тілімі: ~割 ұсақ бөліктерге кесу.

【脔割】luángē <书>【ет.】 ұсақ

бөліктерге кесу.

【溇】Luán ① Луан өзені. ② 【зат.】 адамның аты-жөні.

【銮】luán ① қоңырау: ~ 铃 қоңыраулар. ② императордың шығуы: 迎~ императордың шығуын қарсы алу.

③ (Luán) 【зат.】 адамның аты-жөні.

【銮驾】luánjià 【зат.】 императордың шығуы.

【銮铃】luánlíng 【зат.】 қоңыраулар.

【銮輿】luányú 【зат.】 императордың шығуы.

luǎn

【卵】luǎn 【зат.】 ① аналық клеткасы; ұрық клетка. ② ұрықтанған клетка. ③ жұмыртқа, уылдырық. ④ 〈方〉 ұрық сақтайтын бөлім немесе жыныс мүше.

【卵巢】luǎncháo 【зат.】 аналық без.

【卵黄】luǎnhuáng 【зат.】 жұмыртқаның сары уызы.

【卵块】luǎnkuài 【зат.】 уылдырық.

【卵磷脂】luǎnlínzhī 【зат.】 лецитин.

【卵泡】luǎnpào 【зат.】 фолликул (лимфалық бездердің түйіні).

【卵生】luǎnshēng 【сын.】 жұмыртқадан тұқым өрбіту.

【卵石】luǎnshí 【зат.】 жұмыр тас; малта тас.

【卵胎生】luǎntāishēng 【сын.】 жұмыртқадан тірі туу.

【卵翼】luǎnyì 【ет.】 қамқорлық, бақылау: ~ 之下 біреудің қорғауында; қанатының астында.

【卵子】luǎnzǐ 【зат.】 аналық клеткасы; ұрық клетка.

【卵子】luǎn·zi 〈方〉 【зат.】 ұрық сақтайтын бөлім немесе жыныс мүше.

luàn

【乱】luàn ① 【сын.】 ретсіздік, былық: ~ 七八糟 апан-топан. ② бүлік, тәртіпсіздік: 变~ бүлік|叛~ бүлік салу|兵~ әскери бүлік. ③ 【ет.】 әбігер ету; берекесін кетіру: 惑~ бүліншілік тарату. ④ 【сын.】 сезім, жан толғанысы: 心烦意~ сезім, жан толғанысы биледі. ⑤ 副 қалай болса солай, талғамастан: ~ 吃 не болса соны жеу|~ 跑 босқа жүгіру. ⑥ бұзылғандық; 淫~ азған, бұзылған.

【乱兵】luànbīng 【зат.】 талаушы, бүліншілік жасаған әскер.

【乱臣】luànchén 【зат.】 бүліншілік шенеунік: ~ 贼子 ұры-бүлікші.

【乱纷纷】luànfenfen (的) 【сын.】 былық, абыржу: 他心里~ 的 ол абыржып кетіп қалды.

【乱坟岗】luàn fēngǎng 【зат.】

қараусыз қалған зират.

【乱哄哄】luàn hōng hōng (的) 【сын.】 дулы, азан-қазан: ~ 地嚷成一片.

【乱乎】luàn·hu 〈方〉 【сын.】 жөнсіздік.

【乱离】luànlí 【ет.】 жан-жаққа тым-тырақай қашу.

【乱伦】luànlún 【ет.】 қан араласу (жақынына үйлену).

【乱码】luànmǎ 【зат.】 мағынасыз, бұрмаланған мәліметтер.

【乱民】luànmín 【зат.】 бүлдіргіш; бүлікшілер.

【乱蓬蓬】luàn péng péng (口语中也读 luàn péng péng) (的) 【сын.】 ұйпалақтанған, үрпиген: 的头发也~ үрпиген шаш.

【乱七八糟】luàn qī bā zāo 【сын.】 жөнсіздік, былық: ~ 的一堆文件 ретсіз қағаз үймесі.

【乱世】luànshì 【зат.】 аласапыран кезең.

【乱弹】luàntán 【зат.】 луантан (аралас, жай халықтық әуендер).

【乱弹琴】luàntánqín 【ет.】 бұзақылық жасау, сандырақ.

【乱套】luàntào 〈方〉 【ет.】 дүрлігу, үрейі қашу: 各行其是, 非~ 不可 әркім өзінің түсінігі бойынша істейді, дүрбелеңсіз мүмкін емес.

【乱腾】luàn·teng 【сын.】 шу көтеру, бүліншілік тарату: 刚说到这里, 会场上就~ 起来了 осы туралы сөз бастағанда жиналыс орнында шу көтерілді.

【乱腾腾】luànténgténg 【сын.】 абыржу, абыр-жұбыр: 心里~ 的, 不知怎么办才好 алып-ұшып жақсы болу үшін не істейтінін білмеді.

【乱营】luànyíng 〈方〉 【ет.】 астан-кестен болу: 枪声一响, 敌人~ 了 мылтықтың дауысы жауды астан-кестен қылды.

【乱葬岗子】luàn zàng gǎng·zi қараусыз қалған зират.

【乱糟糟】luàn zāo zāo (的) 【сын.】 абыр-сабыр, астан-кестен: 桌子上~ 的 үстелдің үстінде астан-кестен.

【乱真】luànzhēn 【ет.】 шын сияқты көріну: 几可~ шын сияқты көріну.

【乱子】luàn·zi 【зат.】 қайғы, әуре: 闹~ бәле жасау|出~ бүлдіріп қою.

lüè

【掠】lüè ① тонау: 抢~ тонау|~ 取 зорлап алу. ② 【ет.】 жылт ету: 燕子~ 过水面 су бетінен қарлығаш өте шықты|他用手~ 一下头发 қолымен

шашын сипау. ③ 〈书〉 ұру: 拷~ ұрып соғу|答~ сабау, соғу.

【掠夺】lüèduó 【ет.】 тонау: 经济~ экономикалық тонау.

【掠夺婚】lüèduóhūn 【зат.】 алып қашу.

【掠美】lüèměi 【ет.】 біреудің еңбегінің жемісін жеу: 这是【зат.】家的手笔, 我不敢~ Бұл ірі маманның еңбегі, менің оның еңбегінің жемісін иеленуге батылым бармайды.

【掠取】lüèqǔ 【ет.】 тартып алу: ~ 财物 мүлікті тартып алу|~ 资源 қорларды тартып алу.

【掠影】lüèyǐng 【зат.】 эскиз: 浮光~ өткінші әсер.

【略】-1 lüè ① 【сын.】 оңайтылған: 大~ шамалап|粗~ үстіртін. ② ықшамдалған: 史~ қысқаша тарих|事~ қысқаша өмірбаян. ③ 【ет.】 қалдырып кету: 从~ қалдырып кету|省~ қысқарту. ④ 副 сәл, аздап, кейбір: ~ 知一二 кішкене білімім бар|~ 有所闻 шала-бұла есту; құлағы шалу.

【略】-2 lüè жоспар, ниет: 方~ стратегия|策~ әдіс.

【略】-3 lüè басып алу: 侵~ басып кіру|攻城~ 地 қаланы басып алып, территориясын тартып алу.

【略称】lüèchēng ① 【зат.】 аббревиатура. ② 【ет.】 қысқарма сөз.

【略略】lüèlüè 副 сәл, кейбір: 我~ 说了几句, 他就明白了 Мен аз сөйлем айттым, ол бірден мені түсінді.

【略识之无】lüèshízhīwú қарапайым білімі болу, тек қана ежелерін білу.

【略图】lüètú 【зат.】 тәсімхана, абрис; тұрпат.

【略微】lüèwēi 副 сәл, аздап, кейбір: ~ 歇一会儿 кішкене демалу.

【略为】lüèwéi 副 аздап, сәл, кейбір: 他~ 定了定神 Ол аздап бойына ие болды.

【略语】lüèyǔ 【зат.】 аббревиатура, қысқарма.

lūn

【抡】lūn 【ет.】 ① бұлғау: ~ 拳 төбелесу. ② іріктеу.

lún

【仑】lún 〈书〉 рет, тәртіп.

【伦】lún ① адамгершілік, моральдық ұйытқы: ~ 常 мораль негізі|~ 理 моральдық қағидаттар. ② рет, тәртіп: ~ 次 жүйелілік. ③ бір түр: 不~ 不类 әрі-сәрі; балық та емес; ет те емес. ④ (Lún) 【зат.】 адамның аты-жөні.

【伦巴】lún bā 【зат.】 румба.

【伦比】lúnbǐ 〈书〉【et.】 салыстыру: 史无~ тарихта өзіне теңдесі жоқ.

【伦常】lúncáng 【zat.】 моральдық ұйытқы.

【伦次】lúncì 【zat.】 рет, жүйелілік: 语无~ қисынсыз сөйлеу.

【伦理】lúnlǐ 【zat.】 этика: ~观念 этика тұжырымдамасы.

【伦理学】lúnlǐxué 【zat.】 этика.

【伦琴】lúnqín 【мөл.】 рентген.

【伦琴射线】Lúnqínshèxiàn рентген сәулесі.

【抡】lún 〈书〉 таңдау, іріктеу: ~材 материалдарды таңдау.

【沦】lún ① жоғалу: 沉~ жоғалуу ② түсу, ілігі: ~落 құлдырау|~陷 құлау.

【沦肌浹髓】lúnjījiāsuǐ терең сезіп білу.

【沦落】lúnluò 【et.】 ① жағ елде кедейлену: ~街头 көшеде кедейленіп жүру. ② 〈书〉 құлдырау: 道德~|家境~ отбасының материалдық жағдайының құлдырауы. ③ бағу: ~风尘 жезөкшелікке салынып кетушілік.

【沦没】lúnmò 〈书〉【et.】 ① жоғалу, құру. ② (人) өлім.

【沦丧】lúnsàng 【et.】 құру, өлу.

【沦亡】lúnwáng 【et.】 ① құрып кету. ② жоғалту, құлдырау: 道德~ адамгершілікті жоғалту.

【沦陷】lúnxiàn 【et.】 ① құлау, басып алыну: ~区 басып алынған аудан. ② 〈书〉 бағу.

【纶】lún ① 〈书〉 жібек бауы. ② 〈书〉 қармақ бауы: 垂~ қармақ салу.

③ синтетикалық талшық: 锦~нейлон|漆~терилен; лавсан; дакрон.

【轮】lún ① (~儿) 【zat.】 доңғалақ: 车~ машина доңғалағы. ② дөңгелек: 月~ айдың табағы | 年~ жылдық шеңбер. ③ кеме: 江~ өзен кемесі | 油~ танкер, мұнай тасығыш. ④ 【et.】 ауыспалы: ~换 ауыспалы|~班 кезек.

⑤ 【мөл.】 а) санау сөзі: 一~ 红日 жарқыраған күн | 一~ 明月 жарық ай. б) (~儿) раунд, турдың санау сөзі.

【轮班】lúnban (~儿) 【et.】 кезек, ауысым: ~替换 | 民兵轮着班放哨

【轮埠】lúnbù 【zat.】 кеме тоқтайтын жер.

【轮船】lúnchuán 【zat.】 кеме, лайнер.

【轮次】lúncì ① кезекпен: ~入内 кезекпен кіру. ② 【zat.】 кезекпен.

【轮带】lúndài 【zat.】 шина.

【轮渡】lúndù 【zat.】 паром; сал.

【轮番】lúnfān 副 кезектеп: ~上阵 кезектеп соғысу.

【轮辐】lúnfú 【zat.】 кегей; сым шабақ.

【轮毂】lúngǔ 【zat.】

күпшек (арбаның).

【轮滑】lúnhuá 【zat.】 аунақшалы конькиді тебу.

【轮换】lúnhuàn 【et.】 кезекпен, алмастыру: ~休息 кезекпен демалу.

【轮回】lúnhuí 【et.】 ① сансара, шексіз жаңа түрге түсу. ② тоқтаусыз айналану: 四季~ жылдың төрт мезгілдің айналымы.

【轮机】lúnjī 【zat.】 кеме козғалтқышы.

【轮奸】lúnjiān 【et.】 топтық зорлау.

【轮廓】lúnkuò 【zat.】 ① көрініс, кескін: 他画了一个人体的~ Ол оның денесінің кескінін салды. ② қысқаша шолу.

【轮流】lúnlíu 【et.】 кезекпен: ~值日 кезекпен кезекшілік ету.

【轮牧】lúnmù 【et.】 ауыспалы жайылым.

【轮生】lúnshēng 【et.】 күлтебас.

【轮胎】lúntāi 【zat.】 шина, дөңгелек.

【轮辋】lúnwǎng 【zat.】 шеңбер.

【轮系】lúnxì 【zat.】 тісті дөңгелектер жүйесі.

【轮休】lúnxiū 【et.】 ① бу, бу астында ұстау. ② кезекті демалыс.

【轮训】lúnxùn 【et.】 кезектік оқу: 干部~|脱产~ өндірістен кетіп, кезектік оқумен айналысу.

【轮椅】lúnyǐ 【zat.】 кресло-бесік арба.

【轮值】lúnzhí 【et.】 кезекпен кезекшілік ету.

【轮轴】lúnzhóu 【zat.】 дөңгелектің белағашы.

【轮转】lúnzhuǎn 【et.】 ① айналу: 四时~ тәуліктің төрт уақыты айналады. ② 〈方〉 ауысу.

【轮子】lún-zǐ 【zat.】 дөңгелек.

【轮作】lúnzuò 【et.】 ауыспалы егіс;

lùn

【论】lùn ① ойлау, талқылау: 议~ талқылау | 讨~ пікірлесу. ② туралы: 與~ жұртшылық пікірі | 立~ пікір. ③ теория: 唯物~ материализм | 进化~ даму теориясы | 相对~ салыстырма болжал теориясы. ④ айтып беру: 相提并~ қатар айту | 不能一概而~ жалпы бағалау мүмкін. ⑤ бағалау: ~罪 қылмысты анықтау. ⑥ 【сөзал.】 бойынша: ~天 күндік. ⑦ (Lùn) 【zat.】 адамның аты-жөні.

【论辩】lúnbìan 【et.】 айтысу, дауласу: ~有力 қатты айтысу.

【论处】lúncǔ 【et.】 есептеу және үкім шығару: 依法~ заңға сәйкес есептеп үкім шығару.

【论敌】lúndí 【zat.】 қарсы сөйлеуші; оппонент.

【论点】lùndiǎn 【zat.】 ереже, пікір: 这篇文章~突出, 条理分明 Бұл мақаланың пікірі айқын, жүйесі жүйелі.

【论调】lùndiào 【zat.】 пікір: 悲观的~ түңілген пікір.

【论断】lùnduàn ① 【et.】 пайымдау. ② 【zat.】 пайым, пікір: 科学的~ ғылыми ереже.

【论据】lùnjù 【zat.】 дәлел, дәлелдеме: 充足的~ толық дәлел.

【论理】lúnlǐ ① 【et.】 түсінік беру, дәлелдеу: 当面~ көзбе-көз түсінік беру. ② 副 таза пікір бойынша: ~我 应该亲自去一趟 Таза пікір бойынша мен өзім бір рет кету керекпін.

【论理学】lúnlǐxué 【zat.】 логика.

【论难】lúnnàn 【et.】 қарсы пікір білдіру.

【论述】lùnrshù 【et.】 түсінік беру

【论说】lùnrshuō ① 【et.】 пікір, түсінік: ~文 дәлелдеме. ② 〈口〉 副 таза пікір бойынша: ~这个会他应该参加, 不知道为什么没有来 Таза пікір бойынша ол осы жиналысқа қатысуға керек еді, неге келмегенін білмеймін.

【论坛】lùntán 【zat.】 трибуна: 工人~ жұмысшы табының трибунасы.

【论题】lùntí 【zat.】 тезис.

【论文】lùnwén 【zat.】 мақала, трактат: 学术~ ғылыми мақала | 毕业~ диплом жұмысы.

【论战】lùnzhàn 【et.】 қақпайласу, айтыс: ~不休 тоқтаусыз қақпайласу | 挑起~ қақпайласуды бастау.

【论争】lùnzhēng 【et.】 қақпайласу: 学术~ ғылыми қақпайласу.

【论证】lùnzhèng ① 【zat.】 дәлелдеме. ② 【et.】 дәлелдеу: ~会. ③ 【zat.】 дәлел.

【论著】lùnrzhù 【zat.】 мақала, еңбек.

【论资排辈】lùnzīpáibèi жұмыс өтілі мен тәжірибе негізінде сабақтар кезегін белгілеу.

【论罪】lùnzùi 【et.】 соттау: 依法~ заң бойынша саттау | 按贪污~ жемқор ретінде соттау.

luō

【捋】luō 【et.】 жұлу, түру: ~起袖子 жеңді түріп қою.

【捋虎须】luōhǔxū тәуекелге бару, болмасқа әурелену.

【啰唆】luō·suō 【сын.】 ① жалықтырып көп сөйлеу: 老太太嘴碎, 爱~ Әже сөзуар, көп сөйлеуді ұнатады. ② түкке тұрмайтын, ұсақ түйек.

luó

【罗】-1 luó ① ау, тор: ~网 ау. ② құс

аулайтын тор: 门可~雀 бәрі қол үзген, қайыршылық күйге түскен отбасы туралы. ③ шақыру, жинау: ~致 пікірлестерді жинау|网~ тарту. ④ жайластыру: ~列 қатарға қою. ⑤ 【зат.】 елек; елеуіш: 绢~жібек елек|铜丝~мыс торлы елек. ⑥ 【ет.】 елеу: ~面 ұн елеу. ⑦ табиғи қасиеті сирек жібек: ~衣 жібек көйлек|轻~селдір жібек. ⑧ (Luò) 【зат.】 адамның аты-жөні.

【罗】-2 luó 【мөл.】 санау сөзі, гросс. [ағыл.: gross]

【罗布】luóbù 【ет.】 жайластыру: 营地上帐篷~ Жерде қалқалар жайластырылды.

【罗非鱼】luófēiyú 【зат.】 тилипия.

【罗锅】luóguō①(~儿) 【ет.】 бүкір: 他有点~儿 Оның бүкірі бар. ②(~儿) 【зат.】 бүкір. ③【сын.】 арка: ~桥 арка көпірі.

【罗汉】luóhàn 【зат.】 алохань.

【罗汉豆】luóhàndòu 〈方〉 【зат.】 атбас бұршак.

【罗汉果】luóhànguǒ 【зат.】 архата жемісі.

【罗睺】luóhóu 【зат.】 Лохоу миф..

【罗掘】luójué 〈书〉 【ет.】 барлық ресурстарды жұмылдыру: 多方~бар жолмен барлық ресурстарды жұмылдыру|~俱穷 төтенше қайыршылық.

【罗口】luókǒu 【зат.】 өшіргіш.

【罗勒】luólè 【зат.】 камфоралы насыбайгүл; райхан.

【罗列】luóliè 【ет.】 ①орналасу: 亭台楼阁, ~山上 Тауда күрке мен павильондар орналасқан. ② атап өту: ~现象 құбылыстарды атап өту.

【罗马公教】Luómǎgōngjiào католик діні.

【罗马【сан.】字】Luómǎshùzì рим цифрлары.

【罗曼蒂克】luómàndìkè 【сын.】 романтик, романтизм.

【罗曼史】luómànshǐ 【зат.】 роман.

【罗盘】luópán 【зат.】 компас.

【罗圈】luóquān(~儿) 【зат.】 електің шеңбері.

【罗圈儿揖】luóquānǐ 【зат.】 айналма тағзым.

【罗圈腿】luóquāntuǐ 【зат.】 қамыт аяқ.

【罗网】luówǎng 【зат.】 тор, ау: 自投~өз кесірі бойынша торға түсу.

【罗织】luózhī 〈书〉 【ет.】 жала жабу: ~诬陷 жала жабу|~罪 【зат.】 айыпты қолдан жасау.

【罗致】luózhì 【ет.】 тарту: ~贤士 даналарды тарту.

【萝】luó шомыр: 藤~қытай вистариясы.

【萝卜】luóbo 【зат.】 ① шомыр. ② шалғам.

【萝卜花】luóbohūa 【зат.】 көздегі ақ тап.

【萝藦】luómò 【зат.】 жапон метаплексисы.

【啰】luó [啰唆] luózào 【ет.】 бұзақылану, шатақтасу.

【逻】luó күзетте жүру: 巡~күзетте жүру.

【逻辑】luóji 【зат.】 ①қисын: 这几句话不合~соңғы бірнеше сөйлемдер қисынсыз. ② ақиқат заңдылық: 生活的~өмірдің ақиқат заңдылығы. ③ логика. [英 logic]

【逻辑思维】luójìsīwéi логикалық ойлау.

【逻辑学】luójìxué 【зат.】 логика.

【�】luó саусақтағы өрнек.

【锣】luó 【зат.】 гонг: 敲~打鼓 гонгқа ұру және дабыл қағу.

【锣鼓】luógǔ 【зат.】 гонг және дабыл: ~喧天 гонг пен дабылдың қатгы дүрілі.

【箩】luó 【зат.】 кәрзенке, себет: 淘~күріш жуатын елек (себет).

【箩筐】luókuāng 【зат.】 кәрзенке. 骡 luó 【зат.】 қашыр.

【骡子】luózi 【зат.】 қашыр.

【螺】luó 【зат.】 ① ұлу. ② дактилоскопиялық сызықтар.

【螺钿】luódiàn 【зат.】 ақықтан оюланып жасалған безендіру.

【螺钉】luóding 【зат.】 бұранда, бұрандалы шеге.

【螺号】luóhào 【зат.】 керней-бақалшық.

【螺母】luómǔ 【зат.】 гайка.

【螺栓】luóshuān 【зат.】 бұрандама.

【螺丝】luósī 〈口〉 【зат.】 бұранда, бұрандалы шеге.

【螺丝刀】luósīdāo 【зат.】 ашқыш; бұрағыш, орама.

【螺丝钉】luósīding 〈口〉 【зат.】 бұранда, бұрандалы шеге.

【螺丝扣】luósīkòu 〈口〉 【зат.】 бұранда; ойма.

【螺丝帽】luósīmào 【зат.】 гайка.

【螺丝母】luósīmǔ 〈口〉 【зат.】 гайка.

【螺螄】luósī 【зат.】 тұтас ұлу.

【螺纹】luówén 【зат.】 ① дактилоскопиялық сызықтар. ② бұранда; ойма.

【螺旋】luóxuán 【зат.】 ① шиыршық: ~体 спирохета (иірілген жіп тәрізді жіңішке бактерия). ② бұранда, червяк.

【螺旋桨】luóxuánjiāng 【зат.】 су ескек винт, зырылдауық.

【螺旋体】luóxuántǐ 【зат.】 спирохета (иірілген жіп тәрізді жіңішке

бактерия). 【螺旋藻】luóxuánzǎo 【зат.】 спирулина (балдыр).

luǒ

【藜】luǒ асқабақ өсімдіктерінің жемістері.

【裸】luǒ 【ет.】 жалаңаш: ~露 жалаңаштау|~体 жалаңаш.

【裸大麦】luǒdàmài 【зат.】 қарасұлы; мысыққұйрық.

【裸机】luǒjī 【зат.】 ① сим-картасы жоқ телефон. ② бағдарламалық қамтамасыз етуі жоқ компьютер.

【裸露】luǒlù 【ет.】 жалаңаштану: ~在地面上的煤层 тас көмірдің жалаңаш қыртыстары.

【裸麦】luǒmài 【зат.】 дәні жалаңаш арпа.

【裸视】luǒshì ① 【ет.】 жай көзбен; қарапайым көзбен көру. ② 【зат.】 жай көздің көру күші: ~达到一定标准的才能报考.

【裸体】luǒtǐ 【ет.】 жалаңаш: ~画 ню (жалаңаш әйелдің суреті)|赤身~анадан туғандай жалаңаш.

【裸线】luǒxiàn 【зат.】 жалаңаш, ашық сым.

【裸眼】luǒyǎn 【зат.】 жай көз, қорғаныссыз көз: ~视力 көз жітілігі.

【裸照】luǒzhào 【зат.】 жалаңаш адамның суреттері.

【裸子植物】luǒzǐ-zhíwù ашық тұқымдылар.

【瘰】luǒ [瘰疬] (luǒli) 【зат.】 скрофулы, скрофулез.

luò

【萃】luò 〈书〉 айқын: 卓~айқын көрінетін.

【萃萃】luòluò 〈书〉 【сын.】 айқын, анық: ~大端 басты бөлім.

【洛】luò ① Ло өзені. ② Лоян қаласы. ③ 【зат.】 адамның аты-жөні.

【洛阳纸贵】Luóyángzhǐguì Сіздің шығармаңыз тамаша. Сіздің кітабыңызды таламақайлап сатып алып кетеді.

【骆】luò ① түйе. ② (Luò) 【зат.】 адамның аты-жөні.

【骆驼】luò-tuo 【зат.】 түйе.

【骆驼绒】luò-tuoróng 【зат.】 бәйке (жұмсақ түкті мата).

【络】luò ① талшық: 橘~мандарин қабығы астындағы талшықтар. ② қан тамырлар торы: 经~жолдар және бүйір тамырлар. ③ 【ет.】 буу: 头上~着一个发网 басында шашқа тор киюлі.

④ 【ет.】 орау: ~纱 иірілген жіп орау.

【络腮胡子】luòsāi-hú-zǐ жақ сақал.

【络绎】luòyì 〈书〉 【сын.】 (人、

马、车、船等) үздіксіз: ~不绝 үздіксіз.

【落巴族】Luòbāzú【зат.】лоба халқы (Тибет авт. аймақта).

【落】luò①【ет.】құлау: ~泪 жасын ағызу.②【ет.】төмен түсу: ~潮 су қайтуы|太阳~山了 күн батты.③

【ет.】түсіру: ~幕 шымылдықты түсіру.④ солу, құлдырау: 衰~

бәсеңдеу|破~құлдырау.⑤ артта қалу: ~选 сайлауда сәтсіздікке ұшырау|~后 артта қалу.⑥【ет.】

қалдыру: ~脚 жайласу|~户 орналасу|不~痕迹 із қалдырмау.⑦ қалу: 下~

келген жері|着~мекен.⑧【ет.】болу: 政权~在人民手里了 билік халықтың қолына өтті.

【落败】luòbài【ет.】жеңіліп қалу: 竞选~сайлау алдындағы науқаны жеңілді.

【落榜】luòbǎng【ет.】емтиханда құлау.

【落膘】luòbiāo(~儿)【ет.】салмағы кему: 由于饲养不经心, 牛羊都落了膘儿 Оланбастан жем беруден барлық малдың салмағы кеміді.

【落泊】luòbó〈书〉【сын.】өмірде бейбақ болу, күнелтуге керек қаржысыз қалу.

【落槽】luòcáo【ет.】① тасқынның басылуы. ②〈方〉отбасы қағидаттарының құлдырауы. ③(~儿)бабында болу, өз орнында деп сезіну. ④〈方〉байсалдану: 事情没办好, 心里总是不~Ис дұрыс істелінбеді, ішімде сабырсызбын.

【落草】luòcǎo【ет.】қаракшы болу: ~为寇 қаракшы болу үшін орман, тауларға қашу.

【落草】luòcǎo(~儿)〈方〉【ет.】өмірге келу, туылу.

【落差】luòchā【зат.】① сарқырама; су құламасы: 调整心理上的~душта судың күшін реттеу.② деңгей айырмасы.

【落潮】luòcháo【ет.】судың қайтуы.

【落成】luòchéng【ет.】аяқталу, біту: ~典礼 құрылыс аяқталуы себепті мереке.

【落得】luòde【ет.】қалу: 倒行逆施, ~身败【зат.】裂的可耻下场|退休以后, ~清闲自在 тставкаға шығу, содан кейін уайымсыз өмір сүру.

【落地】luòdì【ет.】① жерге құлау: 花轿~үйлену паланкин жерге құлады. ② өмірге келу.

【落地窗】luòdìchuāng【зат.】еденге дейін үлкен терезе.

【落地灯】luòdìdēng【зат.】сәнсәуле.

【落第】luòdì【ет.】императорлық экзаменде құлау.

【落发】luòfā【ет.】шаш қырықтыру (монахтардың әдет

ырымы):~为僧 монах болу.

【落后】luòhòu①【ет.】артта қалу: 我们的船先过了桥洞, 他们的船稍微~一点儿 Біздің кемеміз алдымен арка астынан өтті, олардың кемесі кішкене артта қалды.②【ет.】артта қалу.③【сын.】артта қалған, мешеу: 思想~

артта қалған көзқарас. 【落户】luòhù【ет.】① қоныстану: 我祖父那一辈就在北京落了户 Менің анау ғасырда Пекинде қоныстанды.② тіркелу.

【落花流水】luòhuāliúshuǐ быт-шыт қылу; күлін көкке ұшыру; тас-талқанын шығару.

【落花生】luòhuāshēng【зат.】① жержаңғақ.② жержаңғақ.

【落荒】luòhuāng【ет.】жолсыз шөлмен жүру: ~而逃 тым-тырақай қашу.

【落脚】luòjiǎo(~儿)【ет.】орналасу, тоқтау: ~点 тірек пункт|这几天旅馆大多客满, 差点儿找不到~的地方 Соңғы күндері қонақ үйде орын жоқ, орналасатын жер де қалмады.

【落井下石】luòjǐngxiàshí жығылғанды ұру.

【落空】luòkōng【ет.】алданып қалу, бәрінен шоңқиып құр қалу: 希望~бос үміт болып шықты|两头落了空 екі жақта да алданып қалу.

【落款】luòkuǎn(~儿)①(--)【ет.】қол қою.

【落雷】luòléi【зат.】күн күркіреу.

【落落】luòluò【сын.】① адал: ~大方 еркін. ② сыйыспау: ~寡合 араласпайтын.

【落马】luòmǎ【ет.】жеңілу: 中弹~|半决赛中, 上届冠亚军双双~ Полуфинал кезінде алдыңғы алтын және күміс жүлдегерлері екеуі де жеңілді.

【落寞】luòmò【сын.】елсіз, шалғай.

【落墨】luòmò【ет.】жазуға кірісу, сурет салуды бастау.

【落幕】luòmù【ет.】шымылдықты түсіру, аяқталу.

【落难】luònàn【ет.】бәлеге ұшырау.

【落聘】luòpìn【ет.】конкурс бойынша өтпеу: ~人员 қызметкердің конкурс бойынша өтпеу.

【落魄】luòpò〈书〉【сын.】① күнелтуге керек қаржысыз қалу: ~江湖 күнелтуге керек қаржысыз қалу.② батыл, қайсар.

【落日】luòrì【зат.】батып бара жатқан күн: ~的余晖 батып бара жатқан күннің сәулелері.

【落生】luòshēng〈方〉【ет.】өмірге келу, туылу.

【落实】luòshí①【ет.】шындыққа

негізделген: 生产计划要订得~Өндіріс жоспары нақтылы мүмкіндіктерге сәйкес жасалынуы қажет.②【ет.】іске асыру: ~政策 саясатты жүзеге асыру|要~计划 жоспарды іске асыру қажет.③〈方〉【сын.】сабырлы: 事情没结果, 心里总是不~Ис жемісін әкелмеді, ішімде әрине тынышсыздық.

【落水】luòshuǐ【ет.】азу, түбіне түсу.

【落水狗】luòshuǐgǒu【зат.】бәлеге ұшыраған оңбаған.

【落汤鸡】luòtāngjī【зат.】бақайшағына шейін су болу.

【落套】luòtào【ет.】дағдыдағы, құнсыз шығарма: 创作一定要有新意, 要有新的东西, 才能不~.

【落体】luòtǐ【зат.】еркін құлайтын дене.

【落拓】luòtuò〈书〉【сын.】① өмірде бейбақ болу.② адуан: ~不羈 адуан.

【落网】luòwǎng【ет.】қолға түсу, ұсталу: 三【зат.】贩毒分子先后~Үш заңсыз есіртке тасымалы кезек ұсталынды.

【落伍】luòwǔ【ет.】① бөлімнен қалып қою: 他不愿~Ол бөлімнен қалғысы келмеген. ② артта қалған, мешеу: 产品设计~өнімді жобалауы артта қалған.

【落选】luòxuǎn【ет.】сайланбау, сайлауда құлау.

【落音】luòyīn(~儿)【ет.】сөзін аяқтаған кезде: 他的话刚~, 你就进来了 Ол жаңа ғана сөзін аяқтаса, сен де кіріп келдің.

【落英】luòyīng〈书〉【зат.】① құйылған гүлдердің жапырақшалары: ~缤纷 гүл жапырақтары ауада қалқиды.② солған гүлдер.

【落账】luòzhàng【ет.】есептен түсу.

【落照】luòzhào【зат.】батып бара жатқан күннің жарығы.

【落座】luòzuò【ет.】отыру: 各位观众请~, 表演就要开始了 Ханымдар мен мырзалар отыруды өтінеміз, көрініс басталады.

【摞】luò①【ет.】қабаттап қою: 补丁~补丁|把箱子~起来 жәшіктер біріне бірі қабатталып қойылды.②

【мөл.】бума: 一~碗 бір бума шынаяқтар|一~书 бір бума кітаптар.

M

mā

【孛】mā〈方〉екі, жұп, қос: ~仔 егіздер.

【孛女】mānǚ〈方〉【зат.】егіз қыздар.

【孛仔】māzǎi〈方〉【зат.】егіздер.

【妈】 mā① 〈口〉【зат.】 ене, шеше.
② үлкен келін: 姑~үйленген апа | 姨~апа.③ күтуші, малай әйел: 王~ Ванг апа (күтуші).

【妈妈】 mā-ma【зат.】 ① 〈口〉 ана, шеше. ② 〈方〉 апа (орта жастағы әйелге карай).

【妈祖】 māzǔ【зат.】 Матсу, перінің аты.

抹 (② mā【ет.】 ① сүрту: ~桌子 үстелді сүрту.② шешу: 把帽子~下来 бас киімді шешу.

【抹布】 mābù【зат.】 сүлгі, шүберек.

【抹搭】 mā-da〈方〉【ет.】 жабу: ~着眼皮 қабақ жабылып кетті.

【抹脸】 māliǎn〈口〉【ет.】 өңін өзгерту.

【蚂】 mā [蚂螂] mā-lang〈方〉

【зат.】 инелік-шолғыншы.

【麻麻黑】 mā-māhēi〈方〉【сын.】 қараңғы түсу: 天~了, 村头一带灰色的砖墙逐渐模糊起来. Қараңғы түсті, ауылдың шетіндегі сұр кірпіш қабырға аздап-аздап жоғалды.

【麻麻亮】 mā-maliàng〈方〉【сын.】 таң ату: 天~他就起床了. Таң атты, ол бірден төсектен тұрды.

【摩挲】 mā-sā【ет.】 сипау: ~衣裳 көйлегін сипау.

má

【吗】 má〈方〉【ес.】 сұрау шылауы: 干~? Here? | 你说~? Сен айттың ба?

麻 1 má①【зат.】 тінті дақылдар, зығыр, кендір, рами.②【зат.】 қабық, қабық талшығы.③ күнжіт: ~油 күнжіт майы.

【麻】 2 má①【сын.】 кедір-бұдыр: 这种纸一面光, 一面~. Бұл қағаз бір жағынан тегіс, бір жағынан бұдырмақтылау.② қорасан дақ: ~脸 қорасан дақты бет.③ шыбын: ~蝇 ки шыбын | ~雀 секпіл.④ (Má)【зат.】 адамның аты-жөні.

【麻】 3 má【сын.】 ұйып қалу: 腿~了 аяқ ұйып қалды.

【麻包】 mábāo【зат.】 кенеп қабы.

【麻痹】 mábì①【ет.】 сал, сал ауруы.

②【сын.】 қырағылық жоғалту: ~大意 қырағылық жоғалту.③【ет.】 берекесі қашу: ~敌人 жауды әлсірету.

【麻布】 mábù【зат.】 кенеп.

【麻刀】 má-dāo【зат.】 қалдық; талшық.

【麻捣】 má-dǎo〈书〉

【зат.】 қалдық; талшық.

【麻豆腐】 má-dòu-fu【зат.】 крахмал сығындысы.

【麻烦】 má-fan①【сын.】 машақатты: 这个问题很~бұл мәселе

өте машақатты.②【ет.】 маза бермеу: ~您啦!自己能做的事, 决不~别人. Бұл істі өзіңе істеуге болады, біреуге иаза бермеу керексің.③【зат.】 әуре, машақат: 他现在有~了. Ол қазір әуреге түсіп жүр.

【麻纺】 má-fǎng【сын.】 зығыр торқасын иіретін өндіріс: ~产品 зығыр өнімдері.

【麻风】 má-fēng【зат.】 алапес.

【麻花】 1 máhuā(~儿)【зат.】 майға пісірілген тәтті қатырма шепек.

【麻花】 2 máhuā(~儿)〈方〉【сын.】 тозу, қырқылып қалу: 两只袖子都~了. Екі жеңі қырқылып қалды.

【麻黄】 máhuáng【зат.】 қылыша.

【麻将】 májiàng【зат.】 «мацзян» (сүйек ойын пластинкалары)

【麻酱】 májiàng【зат.】 күнжұт тұқымдарының езбесі.

【麻秸】 májiē【зат.】 аршылған кендір сабақтары.

【麻经儿】 májīng【зат.】 зығыр арқан.

【麻雷子】 máléi-zi【зат.】 үлкен шартылдақ.

【麻利】 má-li【сын.】 пысық, шапшаң: ~|他干活儿很~. Ол өте шапшаң еңбектенеді.

【麻栎】 máli【зат.】 еменнің түрі.

【麻脸】 máliǎn【зат.】 қорасан дақты бет.

【麻木】 má-mù【сын.】 ① ұйып қалу: 浑身~|手脚~. Аяқ-қолы ұйып қалды.② икемсіз: 思想~. Икемсіз ой.

【麻木不仁】 má-mù-bù-rén сезімсіз.

【麻雀】 máquè【зат.】 ① торғай; шымшық. ② «мацзян» (сүйек ойын пластинкалары)

【麻纱】 máshā【зат.】 ① қабықтан жасалған жіп.② бәтес (мата түрі).

【麻绳】 máshéng(~儿)【зат.】 кендір арқан.

【麻石】 máshí【зат.】 гранит: 板花岗岩. Гранит тақтасы.

【麻酥酥】 má-sū-sū(~的)【сын.】 жаны кетіп қалу: 天气越来越冷了, 脚放到水里去, 冻得~的. Ауа-райы одан сайын суытты, аяғым суда болды, жан кетіп қалып тоңды.

【麻糖】 má-táng【зат.】 кендір тұқымы қосылған кәмпит.

【麻线】 máxiàn(~儿)【зат.】 кендір таспа; тарамыс.

【麻药】 má-yào【зат.】 есіртке, ауырттырмайтын заттар.

【麻衣】 má-yī【зат.】 жай кенеп көйлек.

【麻油】 má-yóu【зат.】 күнжіт майы.

【麻渣】 mázhā【зат.】 сығынды, кендір сығындысы.

【麻疹】 mázhěn

【зат.】 қызылша (ауру).

【麻织品】 mázhīpǐn【зат.】 кенеп; зығыр, кендір матасы.

【麻子】 má-zi【зат.】 ① қорасан дақ: 他脸上有几个~. Оның бетінде бірнеше қорасан дақтары бар.② дағы бар, шұбар.

【麻醉】 mázuì【ет.】 ① ауыртқызыбаушылық, наркоз. ② басын айналдыру.

【麻醉药】 mázuìyào【зат.】 есірткі.

mǎ

【马】 mǎ①【зат.】 жылқы, ат.② үлкен: ~蜂 ара; сона|~勺 ожау.③ (Mǎ)【зат.】 адамның аты-жөні.

【马鞍】 mǎ'ān【зат.】 ер-тоқым.

【马鞍子】 mǎ'ān-zi【зат.】 ер, ер-тоқым.

【马帮】 mǎbāng【зат.】 керуен.

【马鞭】 mǎbiān【зат.】 шыбық, камшы.

【马弁】 mǎbiàn

【зат.】 оққағар; сақтаушы.

【马鳖】 mǎbiē【зат.】 сүлік.

【马不停蹄】 mǎbùtíngtí демалусыз, тынымсыз.

【马车】 mǎchē【зат.】 ① жеңіл арба, арбакеш.② арба.

【马齿苋】 mǎchǐxiàn【зат.】 көкөніс қараот.

【马褡子】 mǎdā-zi【зат.】 аумалы-төкпелі; сынаптай тұрақсыз.

【马大哈】 mǎdàhā【зат.】 аңқау; ашықауыз: 他是个~, 做事总是丢三落四的. Ол аңқау, жұмыс істегенде әрқашан алаңғасар.

【马刀】 mǎdāo【зат.】 қылыш.

【马到成功】 mǎdàochénggōng келдім, көрдім, жендім; тез жетістіктерге жету.

【马道】 mǎdào【зат.】 алаңдағы жарыс жолы.

【马灯】 mǎdēng【зат.】 «жарғанат» фонарі.

【马蹬】 mǎdèng【зат.】 үзеңгі.

【马店】 mǎdiàn【зат.】 керуен-сарай, қонақ үйі; ат көлікпен тоқтайтын орын.

【马队】 mǎduì【зат.】 ① жылқылар керуені.② атты жасақ.

【马粪纸】 mǎfènzhǐ【зат.】 картон; қатырма.

【马蜂】 mǎfēng【зат.】 ара; сона.

【马蜂窝】 mǎfēngwō【зат.】 сонаның ұясы.

【马夫】 mǎfū【зат.】 атшы; жылқышы.

【马竿】 mǎgān(~儿)【зат.】 соқырдың таяғы.

【马革裹尸】 mǎgēguǒshǐ қан майданда құрметпен қаза табу, ұрыста сүйегі қалу.

【马褂】 mǎguà(~儿)【зат.】 қытай шапан үстінен киілетін кеудеше.

【马信】 mǎguān(~儿)【зат.】 жылқышы, малшы.

【马锅头】mǎguōtóu 〈方〉【зат.】 керуенді басқаратын адам.
 【马号】-1mǎhào【зат.】 атқора.
 【马号】-2mǎhào【зат.】 кавалерия кернейі.
 【马赫【сан.】】mǎhèshù【зат.】 Мах саны.
 【马后炮】mǎhòupào【зат.】 ақылы кейін келеді, кейіннен байқап қалу: 事情都做完了, 你才说要帮忙, 这不是~吗?
 【马虎】mǎ-hu【сын.】 немқұрайды, жұмысты селқос істеу: 这人太~ Бұл адам өте ұқыпсыз.
 【马甲】mǎjiǎ 〈方〉【зат.】 жеңсіз көйлек, жилет.
 【马架】mǎjià 〈方〉【зат.】 атқазық; желі (ат байлайтын бағана).
 【马鲛】mǎjiāo【зат.】 испан макрелы (балық).
 【马脚】mǎjiǎo【зат.】 ашылған ақау: 露出~өзінің шын табиғатын әшкерелеу.
 【马厩】mǎjiù【зат.】 атқора.
 【马驹子】mǎjū-zǐ 〈口〉【зат.】 құлын.
 【马克思列宁主义】Mǎkèsī-Lièníng zhūyì марксизм-ленинизм.
 【马克思主义】Mǎkèsīzhūyì марксизм.
 【马口铁】mǎkǒutiě【зат.】 ақ қалайы.
 【马裤】mǎkù【зат.】 галифе, бриджи, өйсеа шалбар.
 【马裤呢】mǎkùní【зат.】 твил, ауыр габардин (мата).
 【马快】mǎkuài【зат.】 жансыз, жоқшы.
 【马拉松】mǎlāsōng ①【зат.】 марафон. ②【сын.】 жалықтыратын ұзақ, марафон: ~演说 жалықтыратын ұзақ сөз.[英 marathon].
 【马拉松赛跑】mǎlāsōng sàipǎo марафон жарысы; марафондық жүгіріс (42 км 195 м жерден жарысу).
 【马兰】mǎlán【зат.】 үнді ақкөкіре, жұлдызгүл.
 【马蓝】mǎlán【зат.】 жапырағы салбыраған стробилантес.
 【马力】mǎlì【мөл.】 ат күші; аттың күші.
 【马利亚】Mǎliyà【зат.】 Мария (христиан дінінде).
 【马莲】mǎlián【зат.】 семсер тәрізді жыланқияқ; сарыгүл.
 【马列主义】Mǎ-Lièzhūyì марксизм-ленинизм.
 【马蔺】mǎlìn【зат.】 семсер тәрізді жыланқияқ; сарыгүл.
 【马铃薯】mǎlínɡshǔ【зат.】 ① актүйнек; ботташық. ②картоп.
 【马陆】mǎlù【зат.】 кивсяк.
 【马鹿】mǎlù【зат.】 асыл тұқымды бұғы, марал.
 【马路】mǎlù【зат.】 жүргінші жолы,

төсемелі көше,
 【马路新闻】mǎlùxīnwén өсек: ~, 不要轻信 Өсек екен, сөзге сенуге керек емес.
 【马骡】mǎluó【зат.】 қашыр.
 【马马虎虎】mǎ-mǎhūhū【сын.】 ① қалай болса солай; немқұрайды: 终身大事要慎重, 怎么能~?Бар өмірдің ісі абайлы болу керек, немқұрайды болу бұл қалай? ②әрең-әрең: 日子~过得去 Күн әрең-әрең өтті.
 【马驮】mǎpā【зат.】 етпетінен: 摔了个大~етпетінен құлады.
 【马匹】mǎpǐ【зат.】 аттар, жылқылар.
 【马屁精】mǎpǐjīng【зат.】 жағымпаз, жарамсақ.
 【马前卒】mǎqiánzú【зат.】 қарақшы-айғайшы.
 【马枪】mǎqiāng【зат.】 карабин, кавалерия мылтығы.
 【马赛克】mǎsàikè【зат.】 ①әшекей, мозайка. ②мозайка, өрнекті сурет.
 【马上】mǎshàng 副 дереу, бірден: 快进去吧, 电影~就要开演了 Тез кір, кино бірден басталды.
 【马勺】mǎsháo【зат.】 тостаған.
 【马首是瞻】mǎshǒushìzhān біреудің жетегінде болу; біреуге тізгінін беру.
 【马术】mǎshù【зат.】 атпен жүру өнері, шабандоздық.
 【马蹄】mǎtí【зат.】 ①аттың тұяғы. ②〈方〉 қытай су талшыны.
 【马蹄表】mǎtíbiǎo【зат.】 оятқыш.
 【马蹄莲】mǎtílián【зат.】 кала далагүлі.
 【马蹄铁】mǎtítīe【зат.】 ①таға. ②таға тәрізді магнит.
 【马蹄【сын.】】mǎtíxíng【зат.】 таға пішінді.
 【马蹄袖】mǎtíxiù【зат.】 мерекелік киімнің жеңі.
 【马铁】mǎtiě【зат.】 қалайы, қаңылтыр.
 【马桶】mǎtǒng【зат.】 дәретке арналған қақпағы бар күбіше.
 【马头琴】mǎtóuqín【зат.】 монғол скрипкасы.
 【马尾辫】mǎwěibiàn(~儿)【зат.】 «жылқы құйрығы» (әйелдердің шаш бууы).
 【马尾松】mǎwěisōng【зат.】 Массон карағайы.
 【马戏】mǎxì【зат.】 цирк: ~团 цирк тобы.
 【马靴】mǎxiē【зат.】 атпен жүруге арналған етік.
 【马缨花】mǎyīnghuā【зат.】 жібек қараған.
 【马贼】mǎzéi【зат.】 атты қарақшы.
 【马扎】mǎzhā(~儿)【зат.】 бүктемелі орындық.

【马掌】mǎzhǎng【зат.】 ① аттың тұяғы. ② таға.
 【马桩】mǎzhuāng【зат.】 атқазық; желі.
 【马子】mǎ-zǐ 〈方〉【зат.】 тасымалды отырғыш.
 【马鬃】mǎzōng【зат.】 аттың жалы.
 【玛钢】mǎgāng【зат.】 таптауға көнгіш шойын.
 【玛瑙】mǎnǎo【зат.】 ақық; ақық тас.
 【码】mǎ ①(~儿)сан:【сан.】 ~сан|号~реттік нөмір. ②сан: 筹~фишка|砵~gǐp. ③【мөл.】 істің есеп сөзі: 这是两~事 бұл 2 іс.
 【码 mǎ【ет.】 жинап қою: 把这些砖~齐了 бұл кірпіштер жиналып қойылды.
 【码 mǎ【мөл.】 ярд.
 【码放】mǎfàng【ет.】 қатарлап қою: ~整齐 реттеп қатарлап қою.
 【码头】mǎ-tóu【зат.】 ① айлақ. ②〈方〉 сауда порты: 水陆~портты қала.
 【码子】mǎ-zǐ【зат.】 ①сан: 苏州~сучжой қысқартылған коммерциялық сандар жазылуы|洋~араб сандары. ② есеп биркасы, жетон.
 【蚂蟥】mǎhuáng【зат.】 ат сүлігі.
 【蚂蚁】mǎyǐ【зат.】 құмырсқа.
 【蚂蚁搬泰山】mǎyǐbān Tàì Shān халықтың күші үлкен.

mà

【杓】mà [杓头] (mà-tou)【зат.】 көлденең бөрене.
 【弔】mà ұрыс алдындағы ғибадат.
 【骂】mà【ет.】 ①ұрысу: ~街 елдің көзінше ұрысу. ②кінәратпау: 他爹~他 不长进.
 【骂大街】màdàjiē елдің көзінше ұрысу.
 【骂架】mǎjià〈方〉【ет.】 балағаттасу.
 【骂街】mǎjiē【ет.】 елдің көзінше ұрысу.
 【骂骂咧咧】mǎ-mǎliēliē【сын.】 балағат сөздер келтіріп сөйлеу.
 【骂名】mǎmíng【зат.】 жаман атақ: 蒙受~жаман атаққа ие болу|留下千古~мәңгібақи өзінен кейін жаман атақ қалдыру.
 【骂娘】mǎniáng【ет.】 балағаттасу; боқтау.
 【骂阵】mǎzhèn【ет.】 елдің көзінше ұрысу.

má

【吗】má【шыл.】 ① -ма?-ме? -ба?-бе?: 明天他来~?Ертең ол келе ме? ② па; ма; рас па? риторикалық сұрау: 你看得懂~? Сен түсіне аласың ба? ③ келесі сөзді акценттеу үшін сөйлемнің ортасында қолд.: 这件事~, 其实也不

能怪他 Бұл істе, шынында, оны кінәлауға болмайды.

【嘛】 mā 【шыл.】 ① да, та, енді: 有意见就提~пікірі болып оны бірде де ортаға салу. ② үмітті білд. шылау: 你走快点儿!~Сен тезірек жүрші!

mái

【埋】 mái ① 【ет.】 көму: 掩~көму|~地雷 мина қою. ② жасырыну: ~伏 торуылдау|~【зат.】 өз атын жасыру.

【埋藏】 máicáng 【ет.】 ① көму: 山下~着丰富的煤和铁 Тау етегінде көп көмір мен темір аста көлбей жатыр. ② жасыру: 预为~алдын-ала жасыру. ③ енгізу.

【埋单】 máidān 〈方〉【ет.】 есеп бойынша төлеу (мейрамханада).

【埋伏】 mái-fú 【ет.】 ① торуыл: 中~торуылға кездесу. ② жасырыну.

【埋名】 máimíng 【ет.】 атын жасыру: 隐姓~өз аты мен тегін жасыру.

【埋没】 máimò 【ет.】 ① көму: 耕地被流沙~егістік жер құмда көмілді. ② көму, жетілдірмеу: ~人才 талантын қор қылу.

【埋设】 máishè 【ет.】 салу, төсеу: ~管道 құбыр салу.

【埋汰】 mái-tai 〈方〉①【сын.】 лас, кір: 这条被子太~了 бұл көрпе өте кір. ②【ет.】 келемеждеу, кемсіту.

【埋头】 máitóu 【ет.】 беріле істеу, толығымен берілу: ~业务 жан аямай кәсібін берілу.

【埋葬】 máizàng 【ет.】 ① жерлеу: 他死后, ~在公墓里 Ол өлгеннен кейін, қоғамдық зиратта жерленді. ② жоқ болу: ~旧世界 Ескі дүние жоқ болды.

【埋置】 máizhì 【ет.】 салу, төсеу: ~电缆 кабель төсеу.

【霾】 mái 【зат.】 ала құйын.

mǎi

【买】 mǎi ① 【ет.】 сатып алу: ~票 билет сатып алу. ② (Mǎi) 【зат.】 адамның аты-жөні.

【买办】 mǎibàn 【зат.】 компрадор.

【买办资本】 mǎibànzīběn компрадор капиталы.

【买办资产阶级】 mǎibàn zīchǎnjiējí компрадор буржуазиясы.

【买单】 mǎidān 【зат.】 есеп бойынша төлеу (мейрамханада).

【买椟还珠】 mǎidúhuánzhū сөзден ұтылып қалу, аңқаулану.

【买断】 mǎiduàn 【ет.】 сатып алу: ~经营权 басқару құқығын сатып алу.

【买方市场】 mǎifāngshìchǎng сатып алушылар нарығы.

【买关节】 mǎiguānjié сатып алу; тығындалу.

【买好】 mǎihǎo(~儿)【ет.】 жарамсақтану: 献媚~жағыну.

【买空卖空】 mǎikōngmǎi kōng ① бағалы қағаздармен кросталған мәміле. ② алыпсатарлық, биржа ойыны.

【买路钱】 mǎilùqián 【зат.】 ① жолдан өткізуге тонаушыларға төленетін төлем. ② жерлеу машақаты алдында шашылатын ақша.

【买卖】 mǎi-mai 【зат.】 ① сату-сатып алу, сауда-саттық: 做了一笔~сауда келісімін жасау. ② дүкен: 他在城里开了家小~Ол қалада отбасы дүкенін ашты..

【买卖人】 mǎi-mairén 〈口〉【зат.】 саудагер.

【买面子】 mǎimiàn-zì есепке алу: 不是我不买你的面子, 实在这事不好办.

【买通】 mǎitōng 【ет.】 параға сатып алу.

【买账】 mǎizhàng 【ет.】 құрмет білдіру: 不买他的账 Оның құрметін сатып алма.

【买主】 mǎizhǔ 【зат.】 сатып алушы: 少给~钱 сатып алушыларды ақшадан алдау.

【买醉】 mǎizùi 【ет.】 шарапты сатып алып, ішу.

mài

【励】 mài 〈书〉 тырысу.

【迈】 mài ① 【ет.】 басу, жүру: ~步 аяқ басу.

【迈步】 màibù 【ет.】 аяқ басу: 向前~алға басу.

【迈进】 màijìn 【ет.】 алға басу.

【麦】 mài 【зат.】 ① бидай. ② бидай, қарабидай, арпа. ③ (Mài) адамның аты-жөні.

【麦茬】 màichá(~儿)【зат.】 ① ақ сабақ; орынды. ②: ~地 бидайдан кейін жаңа егіске дайындалған егістік жер|~白薯 бидайдан кейін егілген батағ.

【麦冬】 màidōng 【зат.】 дәнді тәрізді лириопе.

【麦饭石】 màifànshí 【зат.】 «майфаншы» дәрілік тас.

【麦季】 màijì 【зат.】 бидай жинайтын кез: ~里农活最紧 бидай жинайтын кезде ауылшаруашылық жұмыстары ең қызулы.

【麦秸】 màijiē 【зат.】 бидайдың сабаны.

【麦酒】 màijiǔ 【зат.】 эль, астық шарап.

【麦糠】 màikāng 【зат.】 еленді; кебек.

【麦克风】 màikèfēng 【зат.】 микрофон. [英 Microphone].

【麦浪】 màilàng 【зат.】 бидай

толқындары: ~滚滚 бидай толқындады.

【麦粒肿】 màilìzhǒng 【зат.】 арпа.

【麦芒】 màimáng(~儿)【зат.】 бидайдың қылқаны.

【麦片】 màipiàn 【зат.】 сұлының қауызы.

【麦秋】 màiqiū 【зат.】 бидайды жинау.

【麦收】 màishōu 【ет.】 бидайды жинау: ~季节 бидайды жинау мезгілі.

【麦茬】 màichá(~儿)【зат.】 бидайдың сабағы.

【麦芽糖】 màiyátáng 【зат.】 уыттан шығарылатын кант, мальтоза.

【麦子】 mài-zi 【зат.】 бидай.

【卖】 mài ① 【ет.】 сату: ~房子 пәтерді сату. ② 【ет.】 сату, опасыздық ету: ~国 Отанды сату. ③ 【ет.】 жомарттанып беру: ~劲儿 бар күшімен тырысу. ④ көрсету үшін қою: ~弄 дандайсу. ⑤ 【мөл.】 тағамның санау сөзі, порция: 一~炒腰花 шошқа бүйрегіннің 1 порциясы. ⑥ (Mài) 【зат.】 адамның аты-жөні.

【卖唱】 màichàng 【ет.】 кезбе әнші өмірін жүргізу.

【卖春】 màichūn 【ет.】 зинакорлықпен айналысу.

【卖呆】 màidāi(~儿)〈方〉【ет.】 ① жансыз қатып қалу: 别~了, 快走吧 жансыз қатып қалма, жүрсенші! ② жан-жаққа жіті қарау.

【卖底】 màidǐ 〈方〉【ет.】 айтып қою; сыр сақтамау.

【卖点】 màidiǎn 【зат.】 тауардың коммерциялық құндылығы, ерекшелігі.

【卖方市场】 mǎifāngshìchǎng сатушылар нарығы.

【卖功】 màigōng 【ет.】 өзінің еңбегімен дандайдасу: ~邀赏 дандайдасып, сыйға үміттену.

【卖狗皮膏药】 màiyǒupígāoyào ауа сату, алдамшылық: 不要~了, 谁不知道你那两下子?

【卖乖】 màiguāi 【ет.】 данасу, ақылсыну: 得了便宜还~данасуың жетер.

【卖关节】 mài guānjié пара беру.

【卖关子】 màiguān-zì ① оқырман ықыласын өзіне тартатын көрініс іркілісі, ретардация. ② еліктіру: 有话快说, 别~了!

【卖官鬻爵】 màiguānyùjué лауазым мен атақтарды сату.

【卖国】 màiguó 【ет.】 Отанды сату: ~贼 опасыз, сатқын|~求荣 өзінің атағы үшін Отанды сату.

【卖国贼】 màiguózéi 【зат.】 ұлттық сатқын.

【卖好】 mǎihǎo(~儿)【ет.】 жарамсақтану, .

【卖劲】màijìn(～儿)【сын.】бар күшімен тырысу: 很～өте тырысу.

【卖老】màilǎo【ет.】жасы мен бай тәжірибесіне дандайсу.

【卖力】màilì【сын.】бар күшімен тырысу.

【卖力气】màilì-qì①бар күшімен тырысу: 他做事很～ынтамен істеу.②кол күш еңбегімен ақша табу.

【卖命】màimìng①【ет.】бар күшін салып тырысу, қан сорпа болу: ~地干 қан сорпа болып еңбектену.②【сын.】басын беру, қаза табу.

【卖弄】mài-nòng【ет.】өзін жақсы жақтан көрсету, көрсету үшін қою: ~小聪明 ақылсыну.

【卖俏】màiqiào【ет.】қылымсу: 倚门~знақорлықпен айналысу.

【卖人情】màirénqíng көңілін аулау; өзіне аудару.

【卖身】màishēn【ет.】①өзін сату, құлдыққа сату: ~契 өзін құлдыққа сату туралы қолхат.②знақорлықпен айналысу.

【卖身投靠】màishēn tóukào өзін сату, сатылу.

【卖笑】màixiào【ет.】знақорлықпен айналысу: ~生涯 знақорлық кәсібі.

【卖艺】màiyì【ет.】көше қойылымдарын беру: 街头~көшедегі қойылымдар.

【卖淫】màiyín【ет.】знақорлық, знақорлықпен айналысу.

【卖友】màiyǒu【ет.】досты дұшпанға сату: ~求荣 достарды сатып, табысқа жету.

【卖主】màizhǔ【зат.】сатушы: 跟~当面议价 сатушымен жеке саудаласу.

【卖嘴】màizǔi【ет.】мақтану: 他只会~Ол тек қана мақтанады.

【卖座】màizhuò(～儿)【зат.】барлық орындар сатылды, кассалық: 这出戏不~көрермендер аз пьеса.

【脉】mài①қан тамыр: 【ет.】~ тамырдың соғуы.②【зат.】тамыр соғуы: 切~ тамыр ұстап байқау.③жіп; талшық; түтік: 叶~ жапырақтың талшығы.④тізбек, желі: 山~тау тізбегі|柳~кенді желі.

【脉案】mài'àn【зат.】диагноз (ауырған адамды зерттеу негізінде ауруды айыру).

【脉搏】màibó【зат.】①тамыр соғуы.②тыныс; тіршілік: 时代的~ғасырдың тіршілігі.

【脉冲】màichōng【зат.】①импульс.②импульс; қозғалу; шабыт.

【脉动】màidòng【ет.】тамыр соғу.

【脉理】màilǐ【зат.】①<书> талшықтар жүйесі: 山川~.②қытай

медицинасының негізі: 精通~қытай медицинасының негізін терең зерттеу.

【脉络】màilùo【зат.】①қан тамыр.②жүйе: ~分明 айқын тәртіп.

【脉石】màishí【зат.】бос жыныстар.

【脉息】màixī【зат.】тамыр соғуы.

【脉象】màixiàng【зат.】тамыр соғуының жағдайы.

【脉压】màiyā【зат.】тамыр соғу қысымы.

【唛】mài<方>【зат.】сауда белгісі. [英 mark].

【霖】mài [霖霖] (màimù) <书> 【зат.】сіркіреген жауын.

mǎn

【颞】mǎn [颞颥] (mǎn-hǎn)【сын.】ақылсыз және ұқыпсыз: 颞颥颞颥 зейінсіз 那人太~ол ақылсыз және ұқыпсыз.

mán

【埋】mán [埋怨] (mányuàn)【ет.】жазғыру: 互相~бір-бірін жазғыру|落~кінәлі болу.

【蛮】mán①жабайы, дөрекі: 野~жабайы|~横 дөрекі.②ойламай, батыл: ~干 бұзып-жарып кету.③Қытайдың оңтүстігіндегі халық.④<方>副 өте: ~好 өте жақсы|~大 өте үлкен.

【蛮不讲理】mánbùjiǎnglǐ ештеңені есепке алмау.

【蛮干】mángàn【ет.】бұзып-жарып кету, абайламай істеу: 不能~бұзып-жарып кетпе.

【蛮横】mánhèng【сын.】арсыз: 态度~арсыз қылық.

【蛮荒】mánhuāng①【сын.】жабайы:~时代 ертедегі ғасыр.②<书>【зат.】мәдениетсіз.

【蛮劲】mánjìn(～儿)【зат.】жөнсіз қылық, ыза кернеу: 他有股子~|干活不能光靠~, 要会找窍门.

【蛮子】mán-zi【зат.】оңтүстік жабайылары (солтүстіктердің оңтүстіктерді ағайтыны): 南~оңтүстік жабайылары.

【蔓】mán [蔓菁] mán-jìng【зат.】шалқан; шомыр, турнепс.

【馒头】mánshǒu<方>【зат.】май, қант, сүт қосып илеп пісірілген тоқаш.

【馒头】mán-tou【зат.】①май, қант, сүт қосып илеп пісірілген тоқаш.②<方>буға пісірілген самса: 肉~буға пісірілген ет самса.

【瞒】mán【ет.】жасыру: 欺~алдау|~上不~下 жасыру.

【瞒报】mánbào【ет.】алдау; бұзу; бұрмалау.

【瞒哄】mánhǒng【ет.】алдау: 你这话只能~小孩儿 Бұл сөзіңмен тек қана баланы алдай аларсың.

【瞒上欺下】mánshàngqīxià бастықты алдау және бағыныштыларды қыспақтау.

【瞒天过海】mán tiānguòhǎi жаман іс жасап, бастықтардан жасыру

【鞞】mán【ет.】①теріні тарту: 牛皮可以~鼓 сиырдың терісін дабылға тартуға болады.②把 аяқ-киімді терімен қаптау: ~鞋 аяқ-киімді терімен қаптау.

【鳎】mán【зат.】жыланбалық.

【鳎鲰】mánlí【зат.】жыланбалық.

【鬘】mán<书> әдемі шаш.

mǎn

【满】-lǎn①【сын.】толы, толық: 会场里人都~了 конференц-зал адамға толы.②【ет.】толтыру: ~上这一杯吧! Бұл бокалды толтыр!③【ет.】өтіп кету: 假期已~демалыс өтіп кетті|不~一年 1 жылдан кем.④【сын.】бәрі, мүлде: ~身油泥 толығымен майлы кір.⑤副 мүлде: ~不在乎 назар аудармай.⑥разы болу: ~意 қанағаттану.⑦менмен, тәкаппар: 自~менменсу.

【满】-2(滿) Mǎn①манчжурлар: ~人 манчжур.②【зат.】адамның аты-жөні.

【满不在乎】mǎnbùzài-hu ешқандай көңіл аудармау, барлығы да қаз қалпында: 别人都在替他着急, 他却~.

【满仓】mǎncāng【ет.】акцияларды сатып алу.

【满城风雨】mǎnchéngfēngyǔ өсек-аян жүру.

【满打满算】mǎndǎmǎnsuàn дұрыстап ойлану.

【满当当】mǎndāngdāng(～的)【сын.】толы: 家具、电器把屋里摆得~的 бөлме заттарға толы.

【满登登】mǎndēngdēng(～的)【сын.】толып жатыр: 今年收成好, 仓库里装得~的 Биыл мол өнімді астық, қоймалар астыққа толып жатыр.

【满点】mǎndiǎn【ет.】толық жұмыс уақыты: 出满勤, 干~|这个商店坚持~营业 Бұл дүкен толық жұмыс уақытты ұстанады.

【满额】mǎn'é【ет.】жинақталған: 报【зат.】已经~толығымен жинақталып келу.

【满分】mǎnfēn(～儿)【зат.】толығымен: 打~толық ұпай қою.

【满服】mǎnfú【ет.】азалы, қаралының бітуі.

【满负荷】mǎnfùhè ынта жігерімен: ~运转 ынта жігерімен

еңбектену.

【满腹】mǎnfù【ет.】кеңірдектен тоқ; әбден тойып біткен: ~心事 үміттермен әбден тойып біткен|牢騷~біреуге қанағаттанбау.

【满腹经纶】mǎnfùjīnglún үлкен білімпаздық, ақылы көп.

【满共】mǎngòng〈方〉副 қорытындысында: 三个班级~是九十八个学生 3 топ, қорытындысында 98 студент.

【满怀】mǎnhuái①【ет.】толық: ~信心 толық сеніммен.②【ет.】барлық кеуде: 跟他撞了一个~қақ маңдайдан қақтығысу.

【满坑满谷】mǎnkēngmǎngǔ бықыған, сансыз көп.

【满口】mǎnkǒu①【зат.】толы ауыз: ~都是假牙 алмалы-салмалы тістерге толы ауыз.②【зат.】толық: ~普通话 толық путунхуа|~谎言 толық өтірік.

【满满登登】mǎnmǎndēngdēng(~的)【сын.】толып жатыр: 工作日程排得~的 жұмыс кестесі толық.

【满门】mǎnmén【зат.】барлық отбасы: ~抄斩 барлық отбасының басын шабу.

【满面】mǎnmiàn【ет.】барлық беті: 笑容~күлкіге толы жүз.

【满面春风】mǎnmiànchūnfēng қуанышты және жылы жүзбен.

【满目】mǎnmù【ет.】көз алдында көріну: 琳琅~асыл тастар көздің жауын алады.

【满拧】mǎnnǐng〈方〉【сын.】толығымен қарама-қайшы.

【满腔】mǎnqiāng【ет.】толы: ~热情 ықыласқа толы|怒火~жүрегі ашуға толы.

【满勤】mǎnqín【ет.】жұмысқа толық қатысушылық: 他每月都是~Ол әр айда жұмысқа толық қатысады.

【满山遍野】mǎnshānbiànyě барлық жерде

【满师】mǎnshī【ет.】оқуды бітіру, шебер болу: 学徒三年~3 жыл оқушы болып, оқуды бітіру.

【满世界】mǎnshìjie〈方〉жер шарында.

【满堂】mǎntáng①【зат.】барлық қатысушылар: ~喝彩 барлық қатысушылар қатты мақұлдауды білдірді.②〈方〉【ет.】толық жиын, аншлаг: 近来剧院天天~, 票不好买 Соңғы кезде театр күнде аншлагпен өтеді, билеттер жақсы сатылады.③【ет.】залды толтыру: 金玉~үйінде молшылықтың бәрі де бар.

【满堂彩】mǎntángcǎi(演出时) көрермендер «Бәрекедді!» деп

айқайлайды: 他唱的一句倒板就得了个~.

【满堂灌】mǎntángguàn жаттап алу оқыту әдісі.

【满堂红】mǎntánghóng айтарлықтай табыс.

【满天飞】mǎntiānfēi қанша алсаң да кемімейді, тоған салсаң да жетерлік; үй жапқандай: 钦差大臣~тексерушілер тоған салсаң да жетерлік, көп.

【满孝】mǎnxiào【ет.】азалы, қаралының бітуі.

【满心】mǎnxīn 副 шын ниетпен: ~欢喜 шын ықыласпен қуану.

【满眼】mǎnyǎn【зат.】①көзі толы: ~红丝 көзі қызыл болды.②көз алдында көріну: 走到山腰, 看见~的山花 Тау бөктерінің жартысына келгенде көз алдында жабайы гүлдер көрінді.

【满意】mǎnyì【ет.】қанағаттану: 他非常~这个工作 Ол бұл жұмысқа өте қанағат.

【满员】mǎnyuán【ет.】жиынтық, толық құраммен.

【满月】-1mǎnyuè【ет.】балаға бір ай толды.

【满月】-2mǎnyuè【зат.】толған ай.

【满载】mǎnzài【ет.】①толық күш.②толы.

【满载而归】mǎnzàierguī үлкен олжамен оралу, үлкен табыспен оралу.

【满洲】mǎnzhōu【зат.】①манчжурлар.②Манчжурия.

【满足】mǎnzú【ет.】①қанағаттану: 只要能不亏本, 我就~了 Зияңға батпау ғана керек, мен қанағатпын.②қанағаттандыру: 提高生产, ~人民的需要 Бала тууды көтеру, халықтың қажеттіліктерін қанағаттандыру.

【满嘴】mǎnzǔi【зат.】толық, толы ауыз: ~喷粪 бос сөз айту.

【满座】mǎnzùo(~儿)【ет.】аншлаг: 这部影片很受欢迎, 场场~Бұл фильм өте ұнамды, жиі-жиі аншлагтар болады.

【螨】mǎn【зат.】қотыр кенесі, кене.

【螨虫】mǎnchóng【зат.】кене, қотыр кенесі, демодекс.

màn

【曼】màn①нәзік және әдемі: ~舞 әсем би.②ұзақ, ұзын, алыс: ~延 шексіз|~声 созылыңқы дауыс.③(Màn)

【зат.】адамның аты-жөні.

【曼德琳】màndélin【зат.】мандолина (көп ішекті шертіп ойнайтын музыка аспабы).

【曼妙】mànmào〈书〉【сын.】әсем, сәнді: 姿态~кейіпі әсем.

【曼声】mànshēng【зат.】

созылыңқы: ~吟哦 созылыңқы дауыспен көркемдеп оқу

【曼陀罗】màntuóluó【зат.】ақ үнді сасық мендуанасы.

【曼延】mànyán【ет.】созылу, шексіз: ~曲折的羊肠小道 шексіз бұралаң соқпақ.

【漫】màn жаратпау: ~骂 жек көріп ұрсу.

【漫骂】mànmà【ет.】жек көріп ұрсу.

【漫】màn【ет.】төсеу: 花砖~地 қыш тақташа төсеу.

【蔓草】màncǎo【зат.】бұралып өсетін өсімдік.

【蔓草难除】màncǎonánchú зарарды құрту қиын.

【蔓延】mànyán【ет.】жайылу: 火势~оттың таралуы.

【幔帐】mànzhàng【зат.】перде.

【幔子】màn·zi〈方〉【зат.】перде.

【漫】màn①【ет.】төгілу, су басу: 水~出来了 су төгілді.②【ет.】бағу: 大水~过了庄稼 Тасқын егістікті суға батырды.③бәрі, айнала: ~山遍野 көптеп бар жерде болу|~天大雾 тұман аспанның бәрін төседі.④кең, ұзын: ~长 ұзақ|长夜~~шексіз түн.⑤ыңғайлы, бос: 散~жинақы емес|~谈 әңгімелесу.⑥керек емес: ~道 айтуға керек емес.

【漫笔】mànbǐ【зат.】жазба, жазу.

【漫不经心】mànbùjīngxīn алаңғасарлық, жинақсыздық.

【漫不经意】mànbùjīngyì алаңғасарлық, жинақсыздық.

【漫步】mànbù【ет.】серуендеу: ~江岸 Дзианг көшесімен серуендеу.

【漫长】màncháng【сын.】ұзақ: ~的岁月 ұзақ жылдарда|~的河流 ұзақ өзен.

【漫道】màndào айтуға керек емес.

【漫灌】mànguàn【ет.】①құйылу: 大水~, 城郊街道都被淹了 Тасқын болғаннан, қала маңы көшелердің бәрін су басты.②суару түрі.

【漫画】mànhuà【зат.】карикатура; келемеж сурет, әзіл, шарж.

【漫话】mànhuà【ет.】әңгімелесу, еркін әңгіме: ~家常 күнделікті әңгіме.

【漫漶】mànhuàn【сын.】анық емес; танылмайтын болу: 字迹~жазуы анық емес болды.

【漫记】mànjì【зат.】жазба, нобай: 《西行~》.

【漫卷】mànjuǎn【ет.】желбіреу: 彩旗~түрлі-түсті жалау желбірейді.

【漫流】mànliú【ет.】судың ағындары, тасқын: 沿湖筑堤, 不让湖水~көлді жағалай бөгет салынды, тасқынға жол берілмеді.

【漫骂】mànmà【ет.】балағаттау, ұрсу.

【漫漫】mànmàn【сын.】ұзақ,

шексіз: ~长夜 ұзақ түндер.

【漫儿】mànǐr 【зат.】 решка; шік.

【漫山遍野】mànshānbiànyě айнала, барлық жерде: 羊群~айнала бір қора қой жайылып жатыр.

【漫谈】màntán 【ет.】 әңгімелесу: ~【сын.】 шә әңгімелесу жағдайы.

【漫天】màntiān① 【ет.】 бар аспанды төсеу, басу: ~大雪 қар қатты жауды|尘土~түтін аспанға дейін будақтады.

②【сын.】 шекті білмеу: ~大谎 арсызданып өтірік айту, ~要价 бағаны асыра сұрау.

【漫无边际】mànwúbiānji ①шексіз: 大青山下是~的草原 Таудың етегі-шексіз дала. ② қисынсыз, байланыссыз: ~地谈些与问题无关的话 Қисынсыз әңгіменің мәселеге қатынасы жоқ.

【漫延】mànyán 【ет.】 таралу: 沙漠一直~到遥远的天边 Шөл алысқа тарайды.

【漫溢】mànyù 【ет.】 төгілу, су басу: 洪流~тасқын төгілді.

【漫游】mànyóu 【ет.】 ① саяхаттау: ~西湖 Сиху өзенінесаяхат жасау|~世界 жер шарын кезу. ② роуминг.

【漫语】mànyǔ 【зат.】 үстіртін әңгімелер, бос сөз: ~空言 бос сөз.

【慢】-1màn①【сын.】 ақырын: ~车 баяу машина|~走 жай жүріс. ②

【сын.】 кешіктіру, кешеуілдету: 且~асықпаңыз|~点儿告诉他 оған айтуға асықпаңыз. ③керек емес: ~道 айтуға керек емес. ④ (Màn) 【зат.】 адамның аты-жөні

【慢】-2màn маңыз, мән бермеу: 傲~асқақ|息~зейінсіз.

【慢车】mànchē 【зат.】 болмашы жылдамдықтың пойызы.

【慢车道】mànchēdào 【зат.】 баяу кимыл; баяу қозғалыс.

【慢词】màncí 【зат.】 баяу «цы».

【慢待】màndài 【ет.】 ① дөрекі қарау: 不能~了朋友 досқадөрекі қарауға болмайды. ② Лайықты қарсы алмағаным кешіріңіз!: 今天太~了, 请多包涵 Бүгін өте лайықсыз қарсы алдым, кешіріңіз, мейірімді болыңызшы!.

【慢火】mànhuǒ 【зат.】 ақырын от: ~炖肉 ақырын отта етті бұқтыру.

【慢镜头】mànjìngtóu 【зат.】 баяу қозғалыс.

【慢慢腾腾】màn·màntēngtēng(~的) 【сын.】 ақырын.

【慢慢吞吞】màn·màntūntūn(~的) 【сын.】 ақырын.

【慢慢悠悠】màn·mànyōuyōu(~的)

【сын.】 бірқалыпты, жайбарақат.

【慢坡】mànpō 【зат.】 жайпақ жаурай, жайпауыт.

【慢三步】mànsānbù 【зат.】 баяу вальс.

【慢说】mànshuō 【жал.】 қозғамау.

【慢腾腾】màntēngtēng 【сын.】 ақырын: 这样~地走, 什么时候才能走到呢|他低下头, 拖长了声音, 一字一句~地念着 Мұндай ақырын жүріспен біз қашан жетерміз?!

【慢条斯理】màntiáosīlǐ ақырын және асықпай.

【慢性】mànxing ①【сын.】 созылмалы: ~病 созылмалы ауру|~中毒 созылмалы улану. ②(~儿)

【сын.】 шабан. ③(~儿) 【зат.】 болбыр.

【慢吞吞】màntūntūn(~的) 【сын.】 ақырын, баяу.

【慢性病】mànxingbing 【зат.】 созылмалы ауру.

【慢性子】mànxing·zi ①【сын.】 ақырын, шабан: ~人 шабан адам. ②

【зат.】 болбыр, сылбыр: 她是个~, 家里失了火也不会着急.

【慢悠悠】mànyōuyōu(~的) 【сын.】 бірқалыпты, асықпай: 她~地向我们走来 Ол бізбен бірге асықпай келді.

【慢】màn〈书〉 жек көру, жақтырмау.

【慢骂】mànmà〈书〉 【ет.】 балағаттау.

【慢】màn〈书〉 тегіс(өрнексіз) жібек.

【慢】màn〈书〉 ашық түсті.

【慢】màn〈书〉 сылақшының қалағы, әндеме.

māng

【忙牛】māngniú〈方〉 【зат.】 бұқа; өгіз.

【忙子】māng·zi〈方〉 【зат.】 бұқа; өгіз.

máng

【邙】Máng Маншань, таудың аты.

【芒】máng 【зат.】 ① қытай мискантусы. ② қылқан; мұрт. ③ (Máng) адамның аты-жөні.

【芒草】mángcǎo 【зат.】 қытай мискантусы.

【芒刺在背】mángcǐzàibè тықыршып отыра алмау.

【芒硝】mángxiāo 【зат.】 глаубер тұзы.

【芒种】mángzhòng 【зат.】 қылқанды масак.

【忙】máng ①【сын.】 жұмыс басты, қарбалас: 这几天很~бұл күндері өте қарбаласпын|~里偷闲 бос уақытты үнемдеу. ②

【ет.】 айналысу; әбігерлену: 你近来~些什么? Соңғы күндері немен айналасып жүрсің?.

【忙不迭】mángbùdié 副 асығыста: ~地跑了过来 асығыста жүгіріп келді.

【忙叨】máng·dao〈方〉 【сын.】 асығу: 啥事儿这样~?.

【忙乎】máng·hu〈口〉 【ет.】 айналысу; әбігерлену: 他~了一天, 但一点儿也不觉得累 Ол бір күн бойы әбігерленді, бірақ шаршамады.

【忙活】máng·huó(~儿) ①【ет.】 асығыс жұмыс жасау: 这几天正~Соңғы күндері асығыс жұмыс жасап жүрмін. ②【зат.】 асығыс жұмыс 这是件~, 要先做 Бұл асығыс жұмыс, оны алдымен жасау керек.

【忙活】máng·huo〈口〉 【ет.】 еңбектену: 他们俩已经~了一早上了 Олар екеуі таңертеңнен еңбектенді.

【忙季】mángjì 【зат.】 қарбалас мерзім: 眼下正是夏收~Дәл қазір жазғы өнімді жинайтын қарбалас мерзім|节假日是商场的~Мереке демалыс күні базардағы қарбалас мерзімі болып табылады.

【忙里偷闲】mánglǐtōuxián бос уақытты үнемдеу.

【忙碌】mánglù 【сын.】 әбігерлену, қарбалас: 忙忙碌碌 әбігерлену.

【忙乱】mángluàn 【сын.】 дүбілту, әбігерлену: 工作~жұмыс опыртөпыры.

【忙忙叨叨】máng·mángdāodāo(~的) 【сын.】 асығу: 一天到晚~的 таңертеңнен кешке дейін асығу|说完就~地走了 айтып болып асығыста кетті.

【忙音】mángyīn 【зат.】 телефондағы қысқа гудоктар.

【忙于】mángyú 【ет.】 қолы бос болмау: ~收集资料 мағлұматты жинап жатыр|整天~家务 үй шаруаларымен күні бойы бос болмау.

【忙月】mángyuè 【зат.】 егін уақыты; қауырт жұмыс, жұмыстың қызу айлары: 一到~, 全家都搞农活儿 Егін уақытында, барлық отбасы

ауылшаруашылық жұмыстарын істеп жатыр.

【忙】máng [芒果] (mángguǒ) 【зат.】 ① манго (хош иісті тропиктік жеміс ағашы). ② манго ағашы.

【忙】máng〈书〉 ① сабалақ төбет. ② ала-құла бояу.

【盲】máng ① соқыр: ~人 соқыр адам. ② сауатсыз: 文~сауатсыз|色~ дальтонизм. ③ соқыр: ~【ет.】 соқыр тәуекел|~从 соқыр еру.

【盲肠】mángcháng 【зат.】 бүйен.

【盲肠炎】mángchángyán 【зат.】 ① тифлит. ② аппендицит (соқыр ішек бөлшегінің асқынып ауыруы).

【盲从】 mángcóng 【ет.】 соқыр еру
【盲打】 mángdǎ 【ет.】 қарамай басу, теру.

【盲点】 mángdiǎn 【зат.】 ① көздегі «соқыр дақ» анат. ② зерттелмеген аймақ: 当前家庭教育存在着一些~ қазіргі үйдегі оқытудың зерттелмеген аймақтары бар.

【盲动】 mángdòng 【ет.】 соқыр тәуекел.

【盲干】 mánggàn 【ет.】 соқыр тәуекелге салыну: 只凭热情~是不行的 тек қана құмарлыққа арқа сүйеп соқыр тәуекелге салынуға болмайды.

【盲井】 mángjǐng 【зат.】 соқыр шахта, соқыр ствол.

【盲流】 mángliú 【зат.】 ауылдан қалаға соқыр көшетін жұрт.

【盲目】 mángmù 【сын.】 соқыр, ойламастан: ~形动 соқыр тәуекелге салыну|~崇拜 соқыр табыну.

【盲棋】 mángqí 【зат.】 қарамай ойнау.

【盲区】 mángqū 【зат.】 ① соқыр зона, жер; қабылдау жоқ жер: 雷达~ радардағы көлеңкелер. ② байқалмаған аспект, қыр: 心理素质的培养成了一些学校教育的~ Адамның психолгоиялық қасиетінің тәрбиеленуі мектептің тәрбиенің көңіл бөлмейтін аспектісіне айналды.

【盲人】 mángren 【зат.】 соқыр, көрмес.

【盲人摸象】 mángrenmōxiàng бірбеткей пікір, тар көзқарас.

【盲人瞎马】 mángrenxiāmǎ төтенше қауіп, бұның бәрі апатпен бітеді.

【盲蛇】 mángshé 【зат.】 соқыр жылан.

【盲文】 mángwén 【зат.】 ① Брайль шрифті. ② соқыр адамдарға арналған әдебиет.

【盲杖】 mángzhàng 【зат.】 соқырлардың таяғы.

【盲字】 mángzì 【зат.】 Брайль әліппесі, соқырларға арналған әліппе.

【茫】 máng ① шексіз, жиексіз: 渺~ шексіз|~无头绪 байтақ. ② қисынсыз: ~然 надан.

【茫茫】 mángmáng 【сын.】 шексіз, ұлан-байтақ: ~大海 жағасыз теңіз|前途~құпия түнегіндегі болашақ.

【茫昧】 mángmèi <书> 【сын.】 беймәлім, көмескі: 往事多已~ өткен істердің көбісі беймәлім.

【茫然】 mángrán 【сын.】 ① надан, сауатсыз: 事情发生的原因和经过我都~ Бұл істің пайда болу себебі мен үрдісінде біздің сауатымыз жоқ. ② еңсесі түсу: ~自失 еңсесі түсу.

【茫然若失】 mángránruòshī бос.

【茫无头绪】 mángwútóuxù былық, ретсіз жағдай

【铙钹】 mángluó 【зат.】 Юнань аз халықтың соқпалы музыкалық аспап.

【犛】 máng <书> қара-ала сиыр.

mǎng

【莽】 -1 mǎng ① қалың шөп: 丛~ қалың копа|草~шөп қопасы. ② <书> үлкен.

【莽】 -2 mǎng дөрекі: ~撞 дөрекі|~汉 дөрекі.

【莽苍】 mángcāng ① 【сын.】 мұнарлы; тұманды. ② 【зат.】 егістік жер.

【莽汉】 mǎnghàn 【зат.】 дөкір; дөрекі.

【莽莽】 mǎngmǎng 【сын.】 ① қалың: 杂草~қалың арамшөп. ② шексіз: ~雪原 ен дала.

【莽原】 mángyuán 【зат.】 жасыл жазық дала: 无垠的~ен жасыл жазық дала.

【莽撞】 mǎngzhuàng 【сын.】 асығыс істеу: 形动~өзін сәтсездікке ұшырату.

【莽】 máng <书> 【сын.】 шексіз, жиексіз.

【蟒】 mǎng ① 【зат.】 айдаһар жылан, питон. ② айдаһар кестеленген салтанатты шапан.

【蟒袍】 mǎngpáo 【зат.】 айдаһар кестеленген салтанатты шапан.

【蟒蛇】 mǎngshé 【зат.】 айдаһар жылан, питон, боа.

māo

【猫】 māo ① 【зат.】 мысық. ② <方> 【ет.】 тығылу: ~在家里不敢出来 үйде тығылып, сыртқа шығуға дәтім бармайды.

【猫步】 māobù 【зат.】 подиум.

【猫哭老鼠】 māokūlǎoshǔ өтірік жылау.

【猫儿腻】 māoni <方> 【зат.】 арам қулық, арам тәсіл: 他们之间的~, 我早就看出来 了 Олардың арам қулықтарын мен әлдеқашан таныдым.

【猫儿食】 māorshí 【зат.】 аз тамақ жеу.

【猫儿眼】 māoyǎn 【зат.】 «мысықтың көзі», тастың түрі.

【猫头鹰】 māotóuyīng 【зат.】 жапалақ; үкі.

【猫熊】 māoxióng 【зат.】 бамбук аю, панда.

【猫眼】 māoyǎn (~儿) 【зат.】 есіктің кішкене тесігі (қарау үшін жасалған тесік).

【猫眼道钉】 māoyǎndàodīng 【зат.】 балдақ.

【猫鱼】 māoyú (~儿) 【зат.】 шабақ балық.

máo

【毛】 -1 máo ① 【зат.】 жүн, түбіт, қауырсын: 羊~қойдың жүні|鸡~тауықтың жүні. ② 【зат.】 зай; зең: 长~зең басу. ③ өңделмеген: ~坯 дайындау|~铁 өңделмеген шойын. ④ не тазартылмаған, жалпы: ~利 жалпы пайда|~重 брутто. ⑤ шамамен, болжалды: ~估 шамамен|~算 шамамен санағанда. ⑥ кішкентай: ~孩子 кішкентай бала|~贼 ұры. ⑦ 【сын.】 бағасы түсу; бағасыздану: 钱~了 ақшаның құнсызданды. ⑧ (Máo) 【зат.】 адамның аты-жөні.

【毛】 -2 máo ① 【сын.】 асығыста; ұқыпсыз: ~手~脚 ұқыпсыз|~头~脑 басы қату; сасып қалу. ② 【сын.】 қорқыныш; зәресі ұшу: 心里有点儿~ зәресі ұшу. ③ <方> 【ет.】 ашуланып қалу; күйгелектеу: 把他惹~了, 你要吃大亏.

【毛】 -3 máo <口> 【мөл.】 ресми қағаздың санау сөзі.

【毛白杨】 máobáiyáng 【зат.】 жапырағы ірі терек.

【毛笔】 máobǐ 【зат.】 қылқалам.

【毛边】 máobiān 【зат.】 ① жиектері кесілген: ~书 кесілмеген. ② жазу қағазы.

【毛边纸】 máobiānzhi 【зат.】 жазу қағазы.

【毛病】 máo·bing 【зат.】 ① ақаулық: 一听声音就知道这台机器有~дыбысын естіп бірден бұл құрылымның ақауы бар екендігін білді. ② жаман әдет: 这孩子上课时 有做小【ет.】作的~. ③ <方> сырқат: 孩子有~бала науқас.

【毛玻璃】 máobō·lí 【зат.】 құңгірт шыны.

【毛布】 máobù 【зат.】 сұр кенеп, дөрекі мага.

【毛糙】 máo·cāo 【сын.】 ұқыпсыз: 他干的活儿太~Оның істеген жұмысы өте ұқыпсыз.

【毛茶】 máochá 【зат.】 істеп аяқталмаған шай жапырағы.

【毛虫】 máochóng 【зат.】 жұлдызқұрт.

【毛刺】 máocì 【зат.】 металда қабыршақтану.

【毛豆】 máodòu 【зат.】 соя бұршақтары.

【毛发】 máofǎ 【зат.】 шаш: ~直立 тұзу шаш.

【毛纺】 máofǎng 【сын.】 жүн иіру: ~厂 жүн иіретін фабрика.

【毛茛】 máogèn 【зат.】 жапон сарғалдағы, саршешек.

【毛估】 máogū 【ет.】 шамамен, көз мөлшері.

【毛咕】 máo·gu 〈方〉【сын.】
корқу: 走进荒滩, 心里直~ Шөлге
кіргенде ішімде қорқамын.
【毛骨悚然】 máogǔsǒngrán шаш тік
тұрды, тұла бойы мұздап кету; шошып
кету.
【毛孩】 máohái(~儿)【зат.】 жүн
басқан; түкті жаңа туған бала.
【毛孩子】 máoháizi【зат.】 кішкентай
бала: 十年前你还是一个不懂事的~
呢! Сен он жыл бұрын да ақылды бала
болдың ба!?
【毛蚶】 máohān 〈方〉【зат.】 жарма
ұлу.
【毛烘烘】 máohōnghōng(~的)
【сын.】 түкті, сабалақ жүнді.
【毛活】 máohuó(~儿)〈口〉【зат.】
жүні бар киім: 这件~儿织得十分合身
Бұл толығымен жүнді мата.
【毛巾】 máojīn【зат.】 "маоцзянь"
жасыл шай сұрыпы.
【毛巾被】 máojīnbèi【зат.】 түкті
жамылғы.
【毛举细故】 máojǔxìgù егжей-
тегжейіне жете қарау, түп тұрғымен.
【毛孔】 máokǒng【зат.】 терідегі ұсақ
тесіктер.
【毛拉】 máolā【зат.】 молда.
【毛蓝】 máolán【сын.】 қара-көк: ~
布 қара-көк мата.
【毛利】 máolì【зат.】 жалпы пайда.
【毛料】 máoliào【зат.】 жүн кездеме;
жүн мата.
【毛驴】 máolú(~儿)【зат.】
есек; тайқар.
【毛毛虫】 máo-maochóng【зат.】
жұлдызқұрт; қырықбуын.
【毛毛雨】 máo-maoyǔ【зат.】 ①
сіркіреген жаңбыр. ② ақ жауын;
сілбілеген жауын.
【毛南族】 Máonánzú【зат.】
«маонань» Қытайдың азшылық
ұлттардың бірі.
【毛囊】 máolíng【зат.】 қыл қалта.
【毛坯】 máopī【зат.】 ① аршылмаған,
шикі. ② дайындау; жартылай
дайындалған өнім.
【毛皮】 máopí【зат.】 аң терісі.
【毛片儿】 máopiǎnr【зат.】
порнография.
【毛片】 máopiàn【зат.】 порнография,
порнофильм.
【毛票】 máopiào(~儿)〈口〉【зат.】
бона.
【毛渠】 máoqú【зат.】 жырашық.
【毛茸茸】 máoróngróng(~的)【сын.】
жүндес: ~的小白兔 жүндес қоян.
【毛瑟枪】 máosèqiāng
【зат.】 маузер (автомат пистолет пен
винтовканың бір түрі).
【毛手毛脚】 máoshǒumáojiǎo
асығыста; ұқыпсыз.

【毛遂自荐】 MáoSui zì jiàn өзін
ұсыну, өзі тілену.
【毛毯】 máotǎn【зат.】 жүн көрпе.
【毛桃】 máotáo【зат.】 ① Давид
шабдалысы. ② Давид шабдалысы.
【毛条】 máotiáo【зат.】 істеп
аяқталмаған шай жапырағы.
【毛窝】 máowō〈方〉【зат.】
мақтадағы көбіс.
【毛细管】 máoxìguǎn【зат.】 капилляр
тамырлар.
【毛细现象】 máoxì-
xiànxìang капиллярлық.
【毛细血管】 máoxì-xuèguǎn
кылтамыр.
【毛虾】 máoxiǎ【зат.】 шаян.
【毛线】 máoxiàn【зат.】 жүн; жүннен
иірілген жіп.
【毛丫头】 máoyā tou〈口〉【зат.】
кішкентай, жас қыз.
【毛样】 máoyàng【зат.】 гранка (газет,
кітаптың баспада теріліп, әлі
беттелмеген түрі).
【毛腰】 máoyāo〈方〉
【ет.】 бүгілу; иілу: ~钻进山洞 бір
рет бүгіліп үнгірге кіру.
【毛衣】 máoyī【зат.】 жемпір; тоқыма
көйлек.
【毛蚋】 máoyǒu【зат.】
жұлдызқұрт; қырықбуын.
【毛躁】 máo-zào【сын.】 ① ашушаң:
脾气~ қызба мінез. ② салақ; зейінсіз:
他做事有些~ ол істі салақ істейді.
【毛泽东思想】 Máozédōngsīxiǎng Мао
Цзедун ойлары.
【毛毡】 máozhān【зат.】 киіз, үзік.
【毛织品】 máozhīpǐn【зат.】 ① жүн
кездеме; жүн мата. ② жүн бұйымдар.
【毛重】 máozhòng【зат.】 брутто.
【毛猪】 máozhū【зат.】 тірі шошқалар.
【毛竹】 máozhú【зат.】 жеуге
жарайтын бамбук.
【毛装】 máozhuāng【сын.】 шеттері
кесілмеген кітап: ~本 шеттері
кесілмеген кітап.
【毛子】 máo-zǐ【зат.】 ① ежелде
батыстың адамын атаған. ②
〈方〉 бандит; қарақшы. ③ 〈方〉
кылшық: 没做什么针线活儿, 倒沾了
一身布~.
【矛】 máo ① найза; сүңгі: 长~
найза~盾 қайшылық. ②(Máo)【зат.】
адамның аты-жөні.
【矛盾】 máodùn ①【зат.】 найза мен
қалқан: ~百出 толық қайшылық. ②
【зат.】 қайшылық; үйлеспеушілік: 他
们俩的~很深 Олардың қайшылықтары
өте терең. ③【ет.】 сәйкес
келмеу; үйлеспеу: 自相~өзіне қайшы
болу.
【矛盾律】 máodùn lǜ【зат.】

қайшылық заңы.
【矛头】 máotóu【зат.】 найзаның
ұшы, өткірлік: 把讽刺的~指向坏人坏事
Сықақтың өткірлігі жаман істер мен
адамдарға бағытталды.
【茼】 máo ① алан. ②(Máo)【зат.】
адамның аты-жөні.
【茅】 máo【зат.】 ① алан. ②(Máo)
адамның аты-жөні.
【茅草】 máocǎo【зат.】 ① алан. ② сабан,
камыс.
【茅厕】 máocè(方言中读 máo·si)〈方〉
【зат.】 дәретхана.
【茅房】 máofáng〈口〉【зат.】
дәретхана.
【茅坑】 máokēng【зат.】 ①〈口〉
күрелген қоқыс; төгілген ор. ②
〈方〉 дәретхана.
【茅庐】 máolú【зат.】 күрке, лашық
үй.
【茅棚】 máopéng【зат.】 күрке, кепе.
【茅塞顿开】 máosèdùnkāi кенеттен
жарқырады.
【茅舍】 máoshè〈书〉
【зат.】 кепе; лашық: 竹篱~ ауылдағы
лашық.
【茅台酒】 máotái jiǔ【зат.】 «маотай»
(хош иісті арақ).
【茅屋】 máowū【зат.】 лашық, кепе,
күрке.
【牦】 máo [牦牛] (máoniú)
【зат.】 кодас (қарамал тұқымдас ұзын
жүнді сиыр, Орта Азияда болады).
【旄】 máo мойшақ (қазақ, поляк
атамандарының, гетмандарының, түрік
патшаларының өздерінің өктемдігін
көрсету үшін шоқпар бас ұзын таяққа
ілетін қыл құйрық).
【酩】 máo〈书〉【сын.】 өлердей
мас: ~大醉 өлердей мас.
【猫】 máo [猫腰] (máoyāo) бүгілу,
еңкею.
【锚泊】 máobó【ет.】 зәкір.
【锚地】 máodì【зат.】 якорь
тастайтын орын.
【锚位】 máowèi【зат.】 айлақ,
кемежай.
【髦】 máo сәнді.
【髦】 Máo Чжоу династиясындағы
мемлекет атауы..
【蝨】 máo дәнді өсімдіктерді жейтін
жәндіктер.
【蝨贼】 máozéi【зат.】 халыққа, елге
зиянды адам.
mǎo
【卯】 mǎo【зат.】 ① 4-ші циклдік сан.
②(Mǎo) адамның аты-жөні.
【卯时】 mǎoshí【зат.】 таңертең сағат
5-тен 7-ге дейін уақыт.

【卯榫】 māosǔn 【зат.】 ойық жіне кертiк.

【卯眼】 māoyǎn 【зат.】 науаша; ойық; ойылған жер: 凿个~儿 ойық қашау.

【卯】 mǎo 【зат.】 төбенің басы.

【卯】 mǎo <书> ақпайтын су.

【卯】 mǎo Үркер астр..

【柳】 liǔ 【ет.】 ① тойтару, шегелеу. ② шегелеген кездегі дыбыс. ③ тырысу: ~劲儿 күш салу.

【柳钉】 liǔdīng 【зат.】 тойтарма.

【柳钉枪】 liǔdīngqiāng 【зат.】 пневматикалық тойтарғыш балға.

【柳工】 liǔgōng 【зат.】 тойтарғыш; тойтаратын жұмысшы.

【柳接】 liǔjiē 【ет.】 тойтарылып бітелген орын, тойтарыс.

【柳劲儿】 liǔjīnr <口> 【ет.】 күш салу: 几个人一~, 就把大石头抬走了. Бірнеше адам күш салып үлкен тасты да шығарды..

mào

【茅】 máo <书> жинау, жұлу.

【茂】 mào ① қалың, ну: ~密 қалың|根深叶~ берік. ② ба, көп: 图文并~ суреттері мен мәтіні тамаша|声情并~ әуенді дауыс.

【茂密】 màomì 【сын.】 ну, қалың: 树木~ ну орман|~的竹林 қалың шоқ бамбук.

【茂盛】 màoshèng 【сын.】 ① ну, қалың: 庄稼长得~ ~Егін өте жақсы өсті. ② мол: 财源~ресурстары мол.

【眊】 mào <书> жаман көретін, бұлдыр назар.

【冒】 mào ① 【ет.】 сыртқа шығу, жоғары көтерілу: ~烟|~泡 көпіршу|~汗 тер бұрқ етті. ② 【ет.】 қарамастан: ~雨 жаңбырға қарамастан|~风险 тәуекел ету. ③ ағат, батылы бару: ~进 бұза-жара кіру|~犯 ренжу. ④ түрінде; көз бояп, жалғап қою: ~领 басқа біреудің атымен аталып алу|~认 өтірік сұраным жасау. ⑤ (Mào) 【зат.】 адамның аты-жөні.

【冒充】 màochōng 【ет.】 түрінде; көз бояп, жалғап қою: ~内行 өзін өзі білгішпін деп ағау|用党参~人参 кодонописісті адамтамыр түрінде қолдану.

【冒顶】 màodǐng 【ет.】 құлау; опырылу;.

【冒渎】 màodú <书> 【ет.】 жалықтыру, мазалап жабысу: ~神灵 құдайды жалықтыру.

【冒犯】 màofàn 【ет.】 ренжіту: ~尊严 адамның адамгершілігіне тию.

【冒功】 màogōng 【ет.】 біреудің

еңбегін иелену.

【冒号】 màohào 【зат.】 қос нүкте.

【冒火】 màohuǒ (<儿>) 【ет.】 ашуланып қалу; долдану: 他气得直~ Ол қызу мінезді.

【冒尖】 màojiān (<儿>) 【ет.】 ① шығып тұру: 筐里的菜已经~了 Кәрзеңкедегі көкөністер шығып тұрды. ② артық; қосымша: 弟弟十岁刚~інім оннан артық жаста. ③ көренкті, үздік: 他在班上学习~ Ол тобында үздік оқитын оқушы. ④ бірінші нышан, пайда болу: 问题一~, 就要及时加以解决 Мәселе алғаш пайда болғанда, оны лезде шешу керек.

【冒进】 màojìn 【ет.】 бұза-жара кіру.

【冒领】 màolǐng басқа біреудің атымен аталып алу: ~存款 салымды басқа біреудің атымен аталып алу|~材料 ақпаратты басқа біреудің атымен аталып алу.

【冒昧】 màomèi 【сын.】 баталы бару: 不揣~өз күшін асыра бағалау|~陈辞 жариялауға батылы бару.

【冒名】 màomíng 【ет.】 басқа біреудің атымен аталып: ~顶替 басқа біреудің атымен аталу.

【冒牌】 màopái (<儿>) 【сын.】 басқа маркаға жасанды: ~货 контрафактілік өнім.

【冒失】 màoshī 【сын.】 ағат: ~鬼 ақылы көзінде адам.

【冒失鬼】 màoshīguǐ 【зат.】 ақылы көзінде адам: 这个~差点儿把我撞倒 Бұл аңғырт адам мені ұрып жығып жаздап қалды.

【冒死】 màosǐ 副 өмір қауіпіне тәуекел ету: ~抢救国家财产|~救出落水儿童 Судағы баланы құтқарып өмір қауіпіне тәуекел ету.

【冒天下之大不韪】 màotiānxiàzhīdàbùwěi қоғамға қарсы жүру, қоғамдық пікірді елемей.

【冒头】 màotóu (<儿>) 【ет.】 ① бірінші рет көріну, ашылу: 骄傲情绪已经~了 Тәкаппарлық сезімі көрінді. ② аса, тым, шамадан үлкен: 看上去他的年纪有三十~ Сырт пішініне карағанда оның жасы отыздан асады.

【冒险】 màoxiǎn 【ет.】 тәуекелдік, соқыр тәуекел: ~家 авантюрист|~行为 тәуекелді іс.

【贸】 1 mào айырбастау, алмасу.

【贸】 2 mào ағат: ~然 абайламай.

【贸然】 màorán 副 ағат: ~从事 істі ойламай шешу.

【贸易】 màoyì 【зат.】 сауда: 对外~ сыртқы сауда|~公司 сауда компаниясы.

【贸易壁垒】 màoyìbìlěi сауданы шектеулер, сауда тосқауылы.

【贸易风】 màoyìfēng 【зат.】 өкпе

жел (мұхиттардың тропиктік белдеулеріндегі тұрақты ауа ағыстары).

【耄】 mào <书> 80-90 жастағы қарт, қария: 老~ қария|~耄 (dié) ақсақал, қария.

【耄耋】 mào dié <书> 【зат.】 ақсақал, қария: ~之年 өте кәрі.

【袤】 mào <书> ұзындық: 延~万余里 ұзындығы 10 мың лидан да көп.

【鄯】 mào Mo (қазіргі Хэбэй пров. ежелгі қала).

【帽】 mào 【зат.】 ① бас киім: 呢~ фетр қалпақ|草~ сабаннан жасалған қалпақ. ② (<儿>) бүркеншік: 笔~儿 ұш; ұштық|螺丝~儿 гайка.

【帽耳】 mào'ěr 【зат.】 құлақшын.

【帽花】 mào huā (<儿>) <口> 【зат.】 кокарда (фуражкаға қадайтын формалық белгі).

【帽徽】 mào huī 【зат.】 кокарда (фуражкаға қадайтын формалық белгі).

【帽盔儿】 mào kuīr 【зат.】 қытай телпегі, киіз қалпақ.

【帽舌】 mào shé 【зат.】 күнкағар.

【帽檐】 mào yán (<儿>) 【зат.】 жиек; түрме (қалпақтың).

【帽子】 mào zi 【зат.】 ① бас киім: 一顶~ бір қалпақ.

【帽子戏法】 mào zixifǎ (<儿>) хет-трик.

【媚】 mào <书> күндеу; қызғану: ~嫉 күндеу.

【眊】 mào [眊眊] (màosào) <书> 【сын.】 абыржыған.

【貌】 mào ① келбет, сырт пішін: 面~ келбет|容~ аяр|以~取人 сыртқы түріне қарап пішіп-кесу. ② сыртқы көрініс; сыртқы түр: 全~ жалпы кескін|~合神离 екіжүзді болу.

【貌合神离】 mào hé shén lí екіжүзді болу.

【貌似】 mào sì 【ет.】 көріну; танылу: ~公允 әділ көріну|~强大 қуатты көріну.

【貌相】 mào xiàng ① 【зат.】 келбет. ② 【ет.】 сыртқы түріне қарап пішіп-кесу.

【瞽】 mào <书> ① көз бұлдырап тұр. ② ойы астан-кестен. ③ надан, білімсіз.

【懋】 mào ① <书> ынталандыру: ~赏 марапатпен ынталандыру. ② <书> салтанатты: ~典 салтанатты рәсім|~勋 сіңірген көп еңбегі.

me

【么】 me ① жұрнак: 这~ солай|那~ анау|怎~ қалай. ② поэзиядағы салмалы сөз: 五月的花儿红呀~红似火 Мамыр гүлдері от сияқты қызыл-ай.

méi

【没边儿】 méi biānr <方> 【ет.】 ①

дерексіз: 别说这~的话 бұл жөнсіз сөздер. ② шексіз: 吹牛吹得~了|这孩子淘气淘得~балалар шексіз еркелейді.

【没词儿】 méicír 〈口〉【ет.】 бұған не айтарсың, айтатын сөз жоқ: 在大家的反驳下, 他~了 Бәрі қарсы болды, оның айтатын сөзі болған жоқ.

【没大没小】 méidáméixiǎo үлкендерге ешқандай сыластық болмау.

【没底】 méidǐ сенім жоқ, сенімсіз: 能不能考上大学, 他心里~ Университетке оқуға түсуге керек пе, ол сенімсіз.

【没关系】 méiguān-xi оқасы жоқ.

【没劲】 méijìn ①(~儿)【ет.】 күші жоқ, солғын: 浑身~ денесінде күші жоқ. ②【сын.】 қызықсыз: 这电影真~бұл кино өте қызықсыз.

【没精打采】 méijīngdǎcǎi көңілсіз болу, жабырқау көңіл-күй: 他~地坐在地下, 低着头, 不吱声 Ол көңілсіз отырды, еңсесі түсті.

【没来由】 méiláiyóu ешбір себепсіз.

【没脸】 méiliǎn【ет.】 ұят: ~见人 адамдарға көрнуге ұят|~出门 үйден шығуға ұят.

【没...没...】 méi...méi... ① болымсыздықты ерекшелету үшін бірнеше синоним сөздермен қолд: ~皮~脸 арсыз|~羞~臊 ұятсыз. ② бірнеше антоним сөздердің алдында келіп айырмашылықты білдіреді: ~大~小 үлкендерге ешқандай сыластық болмау|~深~浅 әдепсіз.

【没门儿】 méiménr 〈方〉【ет.】 ① амал болмау. ② мүмкін емес: 凭你这成绩想考大学, ~Сенің жетістігіне қарай саған университетке түсу мүмкін емес. ③ келіспеу: 他想一个人独占, ~! Оның ойынша бір адам жеке бәрін билейді, мен келіспеймін.

【没命】 méimìng【ет.】 ① өлу: 不是他及时把我送到医院, 我早~了 Егер ол мені уақытында емханаға әкелмегенде, мен ерте өлер едім. ② бар күшін жұмсап, күшін аямай: 受了伤的小鹿~地奔跑 жараланған жас марал күшін аямай жүгірді. ③(--) сәтсіз: 没享福的命 бақытсыз өмір.

【没跑儿】 méirǎo 〈口〉【ет.】 құтыла алмау, қашатын жер жоқ: 这次你算输定了, ~!

【没谱儿】 méipǔ 〈口〉【ет.】 түсінігі болмау: 这事怎么办, 我还没个谱儿 Бұл іспен не істеймін, әлі түсінігім жоқ.

【没轻没重】 méiqīngméizhòng әдептілік сезімі жоқ; өнегесіздік: 这孩子做事总是这么~的 Бұл балар әдіпсіздікпен айналасып жүр.

【没趣】 méiqù(~儿)【сын.】 ұялу, ыңғайсыздық: 自讨~ жайсыздыққа

ұрыну.

【没日没夜】 méirìméiyè күні-түні бойы.

【没商量】 méishāng-liáng талқылауға жатпайды, талқылаусыз: 你一点儿不让步, 这事儿就~了 Сен бағасын кемітпе, бұл іс талқылауға жатпайды.

【没什么】 méishén-me оқасы жоқ: 碰破了一点儿皮, ~. Кішкене ауыртып алдым, оқасы жоқ.|~, 请进来吧! Оқасы жоқ, кіріңіз!

【没事】 méishì【ет.】 ① бос болу, қолы бос, жұмыссыз: 闲者~, 满街晃 Істері жоқ, бос адамдар қаңғырып, көшелерді толтырып жүр. ② жұмысы жоқ: 他近来~, 在家闲着 Соңғы күндері оның жұмысы жоқ, үйде бос жатыр. ③ неге-ақ: 经过医生抢救, 他~了, 大家可以放心. ④ таңырқарлық ерекше ештеңесі жоқ, ештеңе болған жоқ.

【没事人】 méishìrén(~儿)【зат.】 сырт қалатын адам, қатысы жоқ.

【没说的】 méishuō-de ① жетіспеушілікке нұсқауға болмайды: 这小子既能干又积极, 真是~ Бұл жас адам жұмыс істей алады жіне жігерлі, жетіспеушілікке де нұсқауға болмайды. ② ақылдаспау: 这车你们使了三天了, 今天该我们使了, ~!

【没挑儿】 méitiāo【ет.】 жеіспеушілігі жоқ, ақаусыз: 这筐橘子真~ Бұл мандарин кәрзеңке ақаусыз|她的服务态度那是~了 Оның қызмет ету сапасы әрине жетіспеушіліксіз.

【没头没脑】 méitóuméinǎo қалаға да емес, селоға да емес; мүлдем орынсыз; ешбір себепсіз-ақ: 我被他~地训了一顿 Ол мүлдем орынсыз ақыл айтты.

【没完】 méiwán【ет.】 шексіз: ~没了 бітпейтін, шексіз.

【没戏】 méixì 〈方〉【ет.】 үмітсіз: 他老想中大奖, 我看~ Ол әрқашан үлкен жүлде туралы ойлайды, менің ойымша бұл үмітсіз.

【没心没肺】 méixīnméifèi ① тырыспау, бойкүйез, әрі-сәрі. ② ұятсыз.

【没羞】 méixiū【сын.】 арсыз, ұятсыз.

【没样儿】 méiyàngr【ет.】 әдепсіз: 这孩子给大人宠得真~了.

【没意思】 méiyì-sì ① қызықсыз: 一个人待在家里实在~ Үйде жалғыз күтіп шын ішім пысты. ② мағынасыз: 这个电影平淡无奇, 真~! Бұл фильм есте қаларлық емес, әбден мағынасыз

【没影儿】 méiyīng【ет.】 ① көруге мүмкін шектен тыс: 等我追出门, 他早跑得~了 Мен оның артынан үйден жүрдім, ол жүгіріп көруге мүмкін шектен тысқа кетті. ② дәлелсіз; негізсіз.

【没有】 1 méi-yǒu【ет.】 ① болмау: ~

票 билеті болмау|~理由 дәлелі болмау. ② жоқ: 屋里~人 бөлмеде ешкім жоқ. ③ ешкім... жоқ, ештеңе ... жоқ: ~谁会同意这样做 ешкім былай істеуге келіспейді|~哪个说过这样的话 ешкім мұны айтқан жоқ. ④ кем болу, одан жаман: 你~他高 Сен одан аласараксың|谁都~他会说话 Ешкімде ол сияқты сөзге шебер емес. ⑤ кем: 来了~三天就走了 Ол бұл жерде 3 күннен кем уақыт тұрды да кетті.

【没有】 2 méi-yǒu 副 ① жоқ: 他还~回来 Ол әлі оралған жоқ. ② ба, бе, ма, ме: 银行昨天~开门 Банк кеше ашылды ма?.

【没缘】 méiyuán【ет.】 бұйырмау, мүмкін емес.

【没辙】 méizhē 〈口〉【ет.】 мүмкіндік жоқ, амал жоқ: 他不肯去, 我也~ Ол баруға көнбеді, менің де амалым жоқ.

【没治】 méizhì 〈口〉 ①【ет.】 үмітсіз. ②【ет.】 шарасыздан: 我真拿他~ Мен оны шарасыздан алдым.

【没准儿】 méizhǔnr【ет.】 белгісіз, сенім жоқ: 这事~能成 Бұл біте ме, әлі белгісіз.

玫 méi 〈书〉 асыл тас; гауһар.

【玫瑰】 méi-guī【зат.】 ① қатпарлы раушан. ② раушан, күлгін; розан.

【玫瑰红】 méi-guīhóng【сын.】 күңгірт қызғылт.

【玫瑰紫】 méi-guīzǐ【сын.】 күңгірт қызғылт.

【枚】 méi ①【мөл.】 кішкентай заттардың санау сөзі; 三~奖章 үш медаль. ② (Méi)【зат.】 адамның аты-жөні.

【眉】 méi ①【зат.】 қас: 浓~қалың қас|~开眼笑 жарқын жүз. ② беттің жоғарғы ашық шеті: 书~кітаптың жоғарғы ашық шеті|~批 кітаптың ашық шетіндегі ескертулер.

【眉笔】 méibǐ【зат.】 қас бояуға арналған қарындаш.

【眉端】 méiduān【зат.】 ① қастың ұштары. ② беттің жоғарғы ашық шеті.

【眉飞色舞】 méifēisèwǔ гул-гул жайнау, қуанышты және тоқмейіл жүзбен.

【眉峰】 méifēng【зат.】 қас доғасы.

【眉高眼低】 méigāoyǎndī бет әлпеті; жүз өзгерісі, көңіл күй: 看不出~ біреудің көңіл күйін байқап білмеу.

【眉睫】 méijié【зат.】 өте жақын, жанында: 迫在~ кешіктірушілікті көтермейді, төну.

【眉开眼笑】 méikāiyǎnxiào жарқын жүз; нұрлы жүз.

【眉来眼去】 méiláiyǎnqù бір-біріне көз қысу, бір-бірімен ойнап күлу

【眉毛】 méi-máo【зат.】 қас.

【眉毛胡子一把抓】
méi-maohú-zìyǎzhǔa бар іске бір уақытта кірісу.

【眉目】 méimù 【зат.】 ① бет келбеті: ~清秀 бет келбеті әсем. ② жүйелілік: ~不清 тәртіпке келтірілмеген.

【眉目】 méi-mù 【зат.】 жіптің басы, шешілу болашағы.

【眉批】 méipī 【зат.】 беттің жоғарғы жиегіндегі жазба.

【眉清目秀】 méiqīngmùxiù беттің сәнді әлпеті; беттің сәнді пішіні.

【眉梢】 méishāo 【зат.】 қастың ұшы: 喜上~бақытты көріну.

【眉题】 méití 【зат.】 ресми ат, бастама.

【眉头】 méitóu 【зат.】 қастың ұштары: 皱~қабағын түю |~一皱, 计上心来 қабағымды түйгенде лезде баста жоспар туады.

【眉心】 méixīn 【зат.】 екі қас арасындағы жер.

【眉眼】 méiyǎn 【зат.】 жүз өзгерісі, көңіл күйі: 小姑娘~长得很俊 Қыздың жүз өзгерісі өте әсем.

【眉眼高低】 méiyǎn gāodī бет әлпеті; жүз өзгерісі.

【眉宇】 méiyǔ 【зат.】 қастар: ~不凡 қастары ғажап.

【莓】 méi 【зат.】 бұлдірген; койбұлдірген: 草~бұлдірген|蛇~орман койбұлдіргені.

【梅】 méi 【зат.】 ①алхоры, қара өрік. ②这种植物的花. ③алхорының гүлі. ④(Méi) адамның аты-жөні.

【梅毒】 méidú 【зат.】 мерез (ауру).

【梅花】 méihuā 【зат.】 ①қараөріктің гүлдері. ②〈方〉 крес; шыбын.

【梅花鹿】 méihuālù 【зат.】 шұбар бұғы.

【梅花针】 méihuāzhēn 【зат.】 бес инелі құрал.

【梅雨】 méiyǔ 【зат.】 қараөрік жаңбырлары, көктемгі жаңбырлар мезгілі.

【梅子】 méi-zǐ 【зат.】 ① алхоры, қараөрік. ②жапон өрігі, қараөрік.

【膾】 méi бел жотадағы ет: ~子肉 бел жотадағы ет.

【郿】 Méi Мэйсянь, Шаньси пров. уезд.

【峨眉】 méi 峨嵋(Éméi), Эмейшань тауы.

【獠】 méi [獠子] (méi-zǐ) күзен, борсық.

【湄】 méi 〈书〉 жайылма өзен жағасы.

【媒】 méi ① құда, құдағи: 做~ айттыру; құда болу; құда түсу|~妁 құдағи. ②дәнекер: 触~катализатор.

【媒】 【сөзал.】 méijiè 【зат.】

орта: ~作用 делдалдық.

【媒婆】 méipó(~儿) 【зат.】 құдағи.

【媒染剂】 méirǎnjì 【зат.】 протрава (баяуды жылтырататын химиялық зат).

【媒人】 méi-ren 【зат.】 құда, құдағи

【媒妁】 méishuò 〈书〉 【зат.】 құдағи: ~之言 құдалық бойынша.

【媒体】 méitǐ 【зат.】 бұқаралық ақпарат құралдары: 新闻~бұқаралық ақпарат құралдарының жаңалығы.

【媒质】 méizhì 【зат.】 дәнекер-орта.

【媒子】 méi-zǐ 〈方〉 【зат.】 ①құсты аулау үшін басқа тірі құсты жем ретінде пайдалану. ② қағаз білтені жағу.

【楣】 méi көлденең жатқан бөрене: 门~мандайша (есіктің мандайшасы).

【煤】 méi 【зат.】 көмір, тас көмір.

【煤层】 méicéng 【зат.】 тас көмір қыртысы, тас көмір кені.

【煤耗】 méihào 【зат.】 тас көмірдің шығыны, жұмасауы.

【煤化】 méihuà 【ет.】 көмірлену; күйдіру.

【煤核儿】 méihúr 【зат.】 жартылай күйген көмірдің қалдығы.

【煤精】 méijīng 【зат.】 тас көмір.

【煤末】 méimò(~儿) 【зат.】 көмір ұнтағы, үгіндісі.

【煤气】 méiqì 【зат.】 ① көмір газы: 点~ газ қосу, ~炉 燃烧器 газ жанарғысы. ② иіс; тұншықтырғыш газ; 中~тұншықтыратын газбен улану.

【煤气机】 méiqìjī 【зат.】 газды қозғалтқыш, газ мотор.

【煤球】 méiqiú(~儿) 【зат.】 престелген, тайланған көмір кішкене шарлар.

【煤炭】 méitàn 【зат.】 тас көмір: ~工业 тас көмір өнеркәсібі.

【煤田】 méitián 【зат.】 тас көмір алабы, тас көмір кен орны.

【煤烟子】 méiyān-zǐ 【зат.】 ①керосин күйесі. ②тас көмірден құрым.

【煤窑】 méiyáo 【зат.】 көмір шахтасы, тас көмір кені.

【煤油】 méiyou 【зат.】 керосин: 止火~ тұтанбайтын керосин, ~味 керосин иісі.

【煤渣】 méizhā 【зат.】 ыс; ыс иіс; отын қокысы.

【煤砢子】 méizhǎ-zǐ 【зат.】 көмір-тұқым.

【煤砖】 méizhuān 【зат.】 көмір брикет (текшеленіп жентектелген материал: көмір).

【媒】 méi Мэй (имперторға мұрагер сыйлайтын тәңір).

【酶】 méi 【зат.】 ұйытқы; фермент (тірі ағзалардың денесінде болатын, ағзада химиялық реакцияға көмектесетін

күрделі органикалық заттар).

【镅】 méi 【зат.】 америций (хим.эл.).

【鹏】 méi 【зат.】 барылдақ торғай; сиыр құйрық сары шымшық.

【霉】 ①méi ① 【зат.】 зай; зең; көгеру. ② 【ет.】 көгеру; көгеріп кету; өнездену: ~烂 көгеру|发~ көгеру|面包~了 нан көгерді.

【霉变】 méibiàn 【ет.】 көгеру; көгеріп кету: ~食品 тамақ өнімі көгеріп кетті.

【霉干菜】 méigāncài 【зат.】 «мэйганьцай» (ашыған сарбас сабағынан жасалған тамақ шала фабрикат).

【霉菌】 méijūn 【зат.】 зай; зең; көгеру.

【霉烂】 méilàn 【ет.】 баздану; борсу, көгеру.

【霉气】 méiqì ① 【зат.】 зэй, сыз: 散发者~сыз таралып жатыр. ② 〈方〉

【сын.】 жолы болмау, сорлылық: 刚出门就下雨, 真~Жаңа ғана үйден шыққанда жаңбыр жауды, не деген сор.

【霉雨】 méiyǔ қараөрік жаңбырлары, көктемгі жаңбырлар мезгілі.

měi

【每】 měi ① 【ес.】 әр; әрбір, әркім: ~次 әр жолы; ~天 әр күні. ② 副 әрбір: 这个月刊~逢十五日出版 Бұл журнал әр айдың 15 күні шығарылады. ③ 副 жиі, әрқашан: 春秋佳日, ~作郊游 Жылда күн ашық кезде жиі қала сыртындағы серуенге барамын. ④ (Měi) 【зат.】 адамның аты-жөні.

【每常】 měicháng ① 【зат.】 әрқашан, үнемі. ② 副 жиі-жиі.

【每况愈下】 měikuàngyùxià әр күн сайын жағдай нашарлайды.

【每每】 měiměi 副 жиі, әрқашан: 他们常在一起, ~一谈就是半天 Олар әрқашан да бірге, жиі-жиі көп уақыт бойы әңгімелеседі.

美 1 měi ① 【сын.】 әсем, әдемі: 这小姑娘长得真~Бұл қыз әдемі болып өсті|这里的风景多~呀 Мұндағы табиғат көрінісі қандай әсем! ② әдемі: ~容 сұлулық|~发 шашты күту. ③ 【сын.】 жақсы, өте жақсы: ~酒 өте жақсы шарап|价廉物~баға орташа, тауар өте жақсы|日子过得挺~Күн өте жақсы өтті. ④ 美好的事物; 好事: ~不胜收 сүйсіне ала алмайсың|成人之~ адамдарға игі істерде жәрдемдесу. ⑤ 〈方〉 【сын.】 разы болу, сәтті: 老师夸了他几句, 他就~得了不得 Мұғалім оны мақтады, ол өте разы болды.

【美】 2 Měi 【зат.】 ① Америка: 南~ Оңтүстік америка|北~ солтүстік америка. ② АҚШ, америкалық: ~圆

доллар| ~ 籍华人 америкалық азаматтығындағы этникалық қытай.

【美不胜收】 měibùshèngshōu әсемдіктің қыруар мөлшері: 琳琅满目, ~тамаша заттар таудай үйілген, қайда қарайтынын да білмейсің.

【美餐】 měicān ①【зат.】 дәмді тағам: ~佳肴 айтулы тамақ; деликатес. ②【ет.】痛快地吃: ~一顿.

【美差】 měichāi【зат.】 қызығарлық қызмет, лауазым: ~事 өте күшті жұмыс.

【美称】 měichēng【зат.】 атақ, абырой: 四川向有天府之国的~ Сычуан провинциясы ежелден «жердегі жұмақ» атағымен танымал.

【美德】 měidé【зат.】 асқар рақымшыл, тамаша қасиет: 勤劳节俭是中国人民的传统~Еңбеккорлық және үнемділік қытай халқының дәстүрлі жақсы қасиеттері.

【美发】 měifǎ【ет.】 шашты күту: ~师 шаш алушы, шаштаразшы|~厅 шаштараз; шаштараз үйі.

【美感】 měigǎn【зат.】 эстетикалық сезім: 她的舞姿富有~Оның би қимылдары эстетикалық сезімге бай.

【美工】 měigōng【зат.】 ① көркемдік; көркемөнер. ② суреткер; суретші.

【美观】 měiguān【сын.】 сұлу, әдемі, әсем: 房屋布置得很~Пәтер өте әдемі жиһазданды.

【美好】 měihǎo【сын.】 тамаша, өте жақсы: ~的愿望 өте жақсы тілек|~的未来 тамаша болашақ.

【美化】 měihuà【ет.】 әсемдеу, асыра мақтау; әрлеңкіреу: ~校园 университет қалашығын әшекейлеу|~市容 қаланың көркі әдемілеу.

【美金】 měijīn【зат.】 америкалық доллар.

【美景】 měijǐng【зат.】 әдемі көрініс, әсем көрініс: 良辰~тамаша жылдың уақыты және әдемі көрініс.

【美酒】 měijiǔ【зат.】 өте жақсы шарап, жоғары сапалы шарап: ~佳肴 жоғары сапалы шарап және тамаша шайнама.

【美丽】 měilì【сын.】 әдемі, әсем: ~的花朵 әсем гүлдер|祖国的山河是多么庄严~Отанның жері асқан сұлу!

【美轮美奂】 měilúnměihuàn асқан жақсы; тамаша.

【美满】 měimǎn【сын.】 бақытты, құтты, базарлы: ~姻缘 бақытты некел|~的生活 бақытты өмір|小两口儿日子过得挺~Жас жұбайлар уақытты бақытты өткізеді.

【美貌】 měimào ①【зат.】 сұлу келбет: 天生~табиғи сұлулық. ②

【сын.】 сүйкімді; шырайлы, ажарлы: 她长得十分~Ол өте сүйкімді болып өсті|~的年轻女子 ажарлы жас қыз.

【美美】 měiměi(~的)副 жақсы көңіл күйде: ~地吃一顿 жақсы көңіл күймен тамақ ішу|~地睡上一觉 жақсы көңіл күймен ұйықтау.

【美梦】 měimèng【зат.】 қиял: ~破灭 қиялын жою, қирату.

【美妙】 měimiào【сын.】 тамаша, ғажап: ~的歌喉 тамаша дауыс|~的诗句 тамаша, ғажап өлең.

【美名】 měimíng【зат.】 атақ, абырой: 英雄~, 流芳百世 батырдың атағы, жақсы атақ ғасырларға қалады.

【美女】 měinǚ【зат.】 ару, перизат; сұлу.

【美气】 měiqì <方>【сын.】 бейқам; жайбарақат, тыныш: 日子过得挺~өмір тыныш өтіп жатыр.

【美人】 měirén(~儿)【зат.】 ару, перизат; сұлу.

【美人计】 měirénjì【зат.】 сұлу-еліктіргіш.

【美人蕉】 měirénjiāo【зат.】 үнді канна(әдемі ашық түсті гүлді өсімдік).

【美容】 měiróng【ет.】 сырт келбетін күту, әдемілену, косметика(бет-ауызды, денені опа-далап жағып әдемілеу): ~院 косметикалық кабинет|~手术 косметикалық операция.

【美色】 měisè【зат.】 көркемдік; сұлулық: ~衰退 сұлулық солады.

【美声】 měishēng【зат.】 бельканто муз.: ~唱法 бельканто.

【美食】 měishí【зат.】 дәмді тамақ, айтулы тамақ; деликатес.

【美食家】 měishíjiā【зат.】 тамақ талғағыш.

【美事】 měishi【зат.】 өте жақсы қылық: 没想到这样的~会轮到我!

【美术】 měishù【зат.】 ① әсем өнерлер, көркемөнер, бейнелеу өнері. ② көркем сурет; сурет өнері.

【美术片儿】 měishùpiānr <口>【зат.】 мультипликациялық фильм.

【美术片】 měishùpiàn【зат.】 мультипликациялық фильм.

【美术字】 měishùzì【зат.】 бейнелі қаріп, шрифті.

【美谈】 měitán【зат.】 сүйікті тақырып, ең сүйікті әңгіме: 传为~ең сүйікті әңгіме болып табылады.

【美体】 měitǐ【ет.】 денені тамаша өзгерту: 健身~гимнастика денені тамаша өзгертті.

【美味】 měiwèi【зат.】 дәмді тамақ,

айтулы тамақ; деликатес: ~佳肴 дәмді тағам|珍馐~деликатес.

【美学】 měixué【зат.】 эстетика(өнер және көркем шығармашылық туралы ілім ол ілім — өнердің даму заңдарын, оның идеялық мазмұны мен көркемдік формаларын зерттейді).

【美言】 měiyán ①【ет.】 бір ауыз сөз айту(оңтайы келгенде біреудің пайдасы туралы сөз айту): ~几句 бірнеше сөйлем айту|~一番 бір ауыз сөз айту. ② <书>【зат.】 мақтау, қуаттау; мақұлдау.

【美艳】 měiyàn【сын.】 әдемі, тартымды, жағымды: 姿容~келбеті шырайлы.

【美意】 měiyì【зат.】 бағарғайлық; жақсылық тілеушілік; тілектестік: 谢谢您的~сіздің тілектестігіңізге алғы айтамын.

【美育】 měiyù【зат.】 эстетикалық тәрбие.

【美誉】 měiyù【зат.】 атақ, абырой: 美好的~жақсы атақ.

【美元】 měiyuán америкалық доллар: ~集团 доллар одағы, ~外交 доллар дипломатиясы.

【美圆】 měiyuán【зат.】 америкалық доллар.

【美制】 měizhì【зат.】 америкалық жүйе: ~单位 америкалық өлшем жүйесі.

【美中不足】 měizhōngbùzú ақаусыз болмайды, ұсақ кемшіліктер: 这件衣服我穿着很合适, ~的是颜色有点儿深 Бұл киім өте ыңғайлы, бірақ кара түс оның кемшілігі болып тұр.

【美洲鸵】 měizhōutuó【зат.】 құстың түрі.

【美滋滋】 měizīzī(~的)【сын.】 разы болу, көңілді болу: 他听到老师的赞扬, 心里~的 Ол мұғалімнің мақтауын естіп өте көңілді болды.看着茂盛的庄稼, 他~地咧着嘴笑了 Мол болып пісіп жетілген егінді көргенде ол разы болып күлімсіреді.

【挽】 wǎn <书> ① айғыздау; былғау, ластау. ② өтінуге; сұрау: 央~өтіну.

【渼】 měi <书> аласа толқын, шымырлану(судың шымырлап бұжырланып тұрған беті).

【镁】 měi【зат.】 магний(жалыны көз қаратпайтындай өте жарық болып жанатын, күміс түсті жұмсақ металл).

【镁光】 měiguāng【зат.】 магний тұтануы: ~灯 магний тұтану-шам.

mèi

【沫】 Mèi Мэй, Шань династиясының астанасы.

【妹】 mèi ①【зат.】 қарындас; сіңлі:

姐 ~ апа, қарындас| 兄 ~ аға мен апалар. ② 【зат.】 қарындас (жасы кішіге қарай): 表 ~ немере қарындас| 师 ~ қарындас-жетекші. ③ 〈方〉 жас қыз: 农家 ~ шаруа әйел. ④ (Mèi) 【зат.】 адамның аты -жөні.

【妹夫】 mèi·fu 【зат.】 жезде; жездей; күйеу бала.

【妹妹】 mèi·mei 【зат.】 ① қарындас, сіңлі. ② қарындас: 叔伯 ~ немере қарындас.

【妹婿】 mèixù 〈书〉 【зат.】 жезде; жездей; күйеу бала.

【妹子】 mèi·zi 〈方〉 【зат.】 ① қарындас, сіңлі. ② қыз.

【昧】 mèi ① түсініксіз, белгісіз: 蒙 ~ артта қалған; надан| 愚 ~ надан| 素 ~平生 мүлдем таныс емес. ② жасыру, тығу: 拾金不 ~ таза адалдық| 良心 ар-ұятты жоғалту. ③ 〈书〉 қараңғы, күңгірт: 幽 ~ бұлдыр, тұнжыраған. ④ 〈书〉 ерік беру; рұқсат ету; батылдану: ~ 死 өлім жазасына тұрарлық болу.

【昧良心】 mèi liángxīn ар-ұятты жоғалту, ар-ожданы таза емес: 可 ~ 不能 ~ 赚黑钱!

【昧死】 mèisǐ 〈书〉 【ет.】 өлім жазасына тұрарлық болу.

【昧心】 mèixīn 【ет.】 ар-ұятты жоқтық; ұждансыздық.

【袂】 mèi 〈书〉 жең: 分 ~ айырылысу.

【谜】 mèi 〈方〉 【зат.】 жұмбақ, құпия, сыр.

【晦】 mèi 〈书〉 мазасыздық, алаңдаудан ауыру, қиналу.

【寐】 mèi 〈书〉 ұйықтау: 假 ~ қалғу; қалғып-мүлгу| 喜而不 ~ бақытты болып ұйықтай алмау| 梦 ~ 以求 ұйықтап түсте көру.

【媚】 mèi ① жағымпаздандыру; жәдігөйлену: 谄 ~ жағымпаздану| 献 ~ жарамсақтану. ② әдемі; ғажайып сүйікті: 妩 ~ еліктіретін| 明 ~ қызықтырғыш.

【媚骨】 mèigǔ 【зат.】 жағымпаздық; жағынушылық: 奴颜 ~ жағымпаздық пен жағынушылық.

【媚世】 mèishì 【ет.】 атакқа ие болу: ~ 之作.

【媚俗】 mèisù 【ет.】 атакқа ие болу.

【媚态】 mèitài 【зат.】 ① жағынушылық, жағымпазданушылық: 种种 ~, 一副奴才相 Түрлі жағынушылық, бір жұп арсыз жандар. ② қылымсушылық; наздық.

【媚外】 mèiwài 【ет.】 шетелдіктерге жарамсақтану: 崇洋 ~ батысқа табыну, шетелдіктерге жағыну.

【媚眼】 mèiyǎn (~ 儿) 【зат.】

қылымсыған көздер: ~ 传情 қылымсыған көздермен махаббатты білдіру.

【媚悦】 mèiyuè 【ет.】 көңілін сергіту, көңілдендіру; көңілін ашу.

【魅】 mèi әзәзіл; жын; пері: 鬼 ~ дүлей күш, құбыжық| 魑 ~ таудағы дүлей күш.

【魅惑】 mèihuò 【ет.】 қызығу, еліктіру: ~ 力 тартатын күш.

【魅力】 mèilì 【зат.】 сүйкімділік; тартымдылық: 富有 ~ тартымдылық қабілетіне ие болу| 艺术 ~ тартымдылық өнері.

【魅人】 mèirén 【сын.】 адамды қызықтыру; өзіне назарын аудару: 景色 ~ табиғат көрінісі адамды қызықтырады.

mēn

【闷】 mēn ① 【сын.】 қапа; қапырық: ~ 热 аптап; қапырық| 房里太 ~ 了 бөлмеде қапа. ② 【ет.】 ауа кірмейтіндік; бітеулік; герметикалық: 茶刚泡上, ~ 一会儿再喝 Шай жаңа ғана қайнатылды, кішкене демделсін, содан кейін ішу керек. ③ 【ет.】 үндемей қалу, басылып қалу; өшу: ~ 头儿 жасырынып| ~ 声不响 жауап қайтармау; үндемей қалу. ④ 〈方〉

【сын.】 қатаң: 他说话 ~ 声 ~ 气 Қатаң дауыспен сөйлеу. ⑤ 【ет.】 үйден шықпай отыру; үй күшік болу, бекітіп алу: ~ 在家里 үйді іштен бекіту, төрт қабырғада отыру.

【闷沉沉】 mēnchénchén (~ 的) 【сын.】 ① қапа; қапырық: ~ 的房间 бөлмеде қапа. ② жабырқаған, мұңды.

【闷气】 mēnqì 【сын.】 қапа; қапырық: 这间地下室很久不用了, 又 ~ 又潮湿 Жертөле көп уақыт бойы пайдалынбай бос тұрды, ылғалды және қапырақ.

【闷热】 mēnrè 【сын.】 аптап; қапырық: 今天这样 ~ бүгін сондай қапырық.

【闷声闷气】 mēnshēngmēnqì (~ 的) қатаң: 他感冒了, 说话有些 ~ 的 Ол тұмаурағты, қатаң дауыспен сөйлейді.

【闷头儿】 mēntóu 副 жасырынып, үндемей: ~ 干 үндемей жұмыс істеу| ~ 写作 үндемей жазу.

mén

【门】 mén ① 【зат.】 есік, кіре беріс, қақпа: 前 ~ алдыңғы есік| 屋 ~ есік| 送货上 ~ тауарды үйге жеткізу. ② 【зат.】 есік; есікше: 铁 ~ шойын есік| 栅栏 ~ 儿 есікше; кішкене қақпа (кішкене қақпалы есік)| 两扇红漆大 ~ қызыл қақпа. ③ (~ 儿) 【зат.】 сұқпа; ысырма:

柜 ~ 儿 шкаф есікшесі| 炉 ~ 儿 пеш жапқышы. ④ 【зат.】 есік сияқты зат:

电 ~ сөндіргіш (электрді жандыратын, сөндіретін тетік)| 闸 ~ шлюз. ⑤ (~ 儿)

【зат.】 әдіс, тәсіл: 窍 ~ мәніс; тетік.

⑥ отбасы, тұқым, ру: 张 ~ 王氏 Ван ханымы, Чжанның туған қызы| 满 ~ барлық отбасы. ⑦ мектеп, ілім: 儒 ~ конфуцийшілдік| 佛 ~ будистер мектебі| 左道旁 ~ дінбұзарлық; дуагерлік. ⑧ мұғалім, жетекші: 拜 ~ шәкірт, ізбасары болу| 同 ~ сабақтастар| ~ 徒 шәкірт, кіші шебер. ⑨ топ, қатар: 分 ~ 别类 жүйелеу; жіктелу| 五花八门 ~ алуан-түрлі; әртүрлі.

【门巴】 ménbā 【зат.】 дәрігер. [

【门巴族】 Ménbāzú 【зат.】 мыңбаб халқы (КХР азшылық ұлттардың бірі, Тибет автономды аймақ).

【门板】 ménbǎn 【зат.】 ① есік. ② есік, терезелерге арналған ағаш қалқандар.

【门匾】 ménbiǎn 【зат.】 мөртабан, таңба, тақырып.

【门鼻儿】 ménbíer 【зат.】 бекіткіш; сырма темір; шаппа.

【门钹】 ménbó 【зат.】 есіктің тұтқасы астындағы темір дөңгелек пластина.

【门插关儿】 ménchā guānr 【зат.】 есік ысырмасы, тиек.

【门齿】 ménchǐ 【зат.】 күрек тіс.

【门当户对】 mén dāng hù duì некеге сай жұп.

【门道】 mén dào 【зат.】 кіре беріс, қақпа, есік.

【门道】 mén·dao 〈口〉 【зат.】 тәсіл, әдіс: 农业增产的 ~ 很多 ауыл шаруашылық өндірісін үлкейтудің әдістері көп.

【门第】 mén dì 【зат.】 отбасы, шежіре: 书香 ~ мәдениетті отбасы.

【门店】 mén diàn 【зат.】 дүкен.

【门丁】 mén dīng 【зат.】 есікші; қақпа қарауылшысы; қақпашы.

【门钉】 mén dīng (~ 儿) 【зат.】 көше жақтағы есікті тойтарғыш шегелермен шегелеу.

【门洞儿】 mén dòngr 【зат.】 ① арка қақпа, арка кіреберіс. ② кіреберіс, қақпа.

【门斗】 mén dòu (~ 儿) 【зат.】 тамбур (жаңбырдан, бораннан қорғау үшін жасалған, есіктің алдыңғы бөлмешігі).

【门对】 mén duì (~ 儿) 【зат.】 қақпа, есіктегі жұп жазбалар.

【门墩】 mén dūn (~ 儿) 【зат.】 есіктің жарма білігіне арналған қимасы бар ұя.

【门额】 mén'é 【зат.】 маңдайшаның (есіктің маңдайшасы) жоғарғы жағы.

【门阀】 mén fá 【зат.】 атакты отбасы, ру.

【门房】 mén fāng (~ 儿) 【зат.】 ①

швейцарлар бөлмесі (есік күзетшісі тұратын бөлме). ② швейцар (есік күзетуші).

【门扉】ménfēi【зат.】есік, есік жармасы.

【门风】ménfēng【зат.】отбасы дәстүрі, отбасы салттары: 败坏~ отбасы абыройына зиян келтіру.

【门岗】mén gǎng【зат.】қақпа қасындағы күзетші; қарауылшы.

【门馆】ménguǎn【зат.】①ектепүйдегі м: ~先生 үйдегі мектеп мұғалімі.② үйдегі мектеп мұғалімі.③ бюрократ (буржуазия елдерінде жоғарғы басқару әкімшілігіндегі ірі шенеунік).

【门户】ménhù【зат.】①есік: ~紧闭 есікті сықап жабу.② маңызды жер, өтетін жер; өткел: 塘沽新港是北京东通海洋的~ Тангу Синган Пекиннің шығысындағы өте маңызды жер.③ отбасы: 兄弟分居, 自立~ Ағайындылар тарап кетті, жеке отбасылар болды.④ топ, мектеп: ~之见 касталық соқыр нанымдар.⑤ отбасы: ~相当 қоғамдық жағдайы бойынша тең.

【门户之见】ménhùzhījiàn касталық соқыр нанымдар, жікшілдік; топшылық.

【门环】ménhuán【зат.】есіктің сақинасы, қақпадағы сақина.

【门将】ménjiāng【зат.】қақпашы.

【门禁】ménjìn【зат.】күзет, қарауыл: ~森严 күшейтілген күзет.

【门警】ménjǐng【зат.】қақпа қасындағы күзет.

【门径】ménjìng【зат.】әдіс, тәсіл: 找到解决问题的~ мәселенің әдісін тауып түсіндім.

【门镜】ménjìng【зат.】есіктегі кішкене тесік (қарау үшін жасалған тесік).

【门槛】ménkǎn【зат.】① (~儿) босаға; табалдырық: 他在~上绊了一下 Ол босағаға сүрініп құлады.② (~儿) табалдырық; шама; шек: 【зат.】牌大学~高 аты шыққан униыкритеттің табалдырығы жоғары.

【门可罗雀】ménkěluóquè қонақтары өте аз, келетін адам аз.

【门客】ménkè【зат.】арамтамақ; жатып-ішер.

【门口】ménkǒu(~儿)【зат.】кіре беріс, есік: 学校~ мектептің кіре берісі.

【门框】ménkuàng【зат.】есік жақтауы, көсегі.

【门廊】ménláng【зат.】галерея (екі үйдің арасын қосатын қысаң жол, үй немесе үйдің ен бойына созылған ұзын балкон).

【门类】ménlèi【зат.】түр, класс,

разрядтар: ~繁多 түрлер көп.

【门里出身】ménlǐchūshēn〈方〉өз ісінің шебері: 说到变戏法, 他是~ Қолдың ептілігі туралы айтсақ, ол өз ісінің шебері.

【门帘】ménlián(~儿)【зат.】есіктің пердесі.

【门联】ménlián(~儿)【зат.】қақпадағы жұп жазбалар.

【门脸儿】ménliǎnr〈方〉【зат.】① қала қақпасы жанындағы жер.② сауда үйі, дүкеннің алды, витрина; көрме.

【门铃】ménlíng(~儿)【зат.】есік қоңырауы.

【门楼】ménlóu(~儿)【зат.】қақпа аркасы.

【门路】ménlu【зат.】① жол, тәсіл: 找~ жолдарды іздеу.② жол, қолдау, қорғаушылық: 钻~ қолдауды іздеу, протекцияны іздеу.

【门楣】ménméi【зат.】① мандайша (есіктің мандайшасы).② отбасы, ру: 光耀~ отбасының абыройын көтеру.

【门面】ménmiàn【зат.】дүкеннің алды: 装修~ дүкеннің алдын әдемілеу.

【门面话】ménmiànhuà【зат.】әзіл; құрмет, қошемет сөз.

【门牌】ménpái【зат.】үй нөмірі.

【门派】ménpài【зат.】мектеп, топ, ағым, бағыт.

【门球】ménqiú【зат.】крокет (кішкентай сымды қақпалардан ағаш допты өткізіп ойналатын ойын).

【门儿清】ménérqīng〈方〉【сын.】түп тұрғымен білу.

【门人】ménrén【зат.】①кіші шебер.②арамтамақ; жатып-ішер.

【门扇】ménshàn【зат.】жарма (екі жағына ашылатын): ~上贴着春联 есіктің жармасында жаңа жыл тілектер бар қызыл қағаздар ілулі тұр.

【门神】ménshén【зат.】қақпаға жапсырылған құдай-қорғаушылар суреті.

【门生】ménshēng【зат.】①кіші шебер: 得意~сүйікті оқушы.

【门市】ménshì【зат.】бақал сауда; бөлшек сауда: ~部 дүкен.

【门闩】ménshuān【зат.】бекіткіш; сырға темір; шаппа.

【门栓】ménshuān есік тиегі; ысырмасы.

【门厅】mén汀【зат.】ауыз үй, холл.

【门庭】méntíng【зат.】①кіре беріс пен аула: 洒扫~ кіре беріс пен аула сыпыру|~若市 қонақжай отбасы.② отбасы, ру: 改换~|光耀~ отбасы абыройы.

【门庭若市】méntíngruòshì

дастарканы мол үй, қонақжай отбасы.

【门徒】méntú【зат.】кіші шебер; көмекші шебер.

【门外汉】ménwàihàn【зат.】миғұла; топас, надан: 他在体育方面完全是个~Ол дене шынықтыру жағынан нағыз дилетант.

【门卫】ménwèi【зат.】дарбазашы; есікші; қақпа қарауылшысы.

【门下】ménxià【зат.】①арамтамақ; жарамсақ.②кіші шебер.③шәкірт; ізбасар.

【门限】ménxiàn〈书〉【зат.】босаға; табалдырық.

【门牙】ményá【зат.】күрек тістер.

【门诊】ménzhěn【ет.】дәрігерлік кеңес, емханалық қабылдау: 节假日照常~ демалыс күндері қалыпты емханалық қабылдау.

【门子】ménzi①【зат.】дарбазашы; есікші.②【зат.】жол, әдіс: 找~әдісті іздеу.

【们】mén 图们江(TúménJiāng), Тумэн өзені.

【扪】mén〈书〉тию, сипалау: ~心 ашықтан ашық, бүкпесіз.

【扪心】ménxīn〈书〉ашықтан ашық, бүкпесіз: ~自问 өзінен сұрау, өзінің ар-ұятына сұрақ қою.

【钼】mén【зат.】менделевий (өсімдіктің түрі).

【夔】mén 夔源(Ményuán), Мэньюань аймағы, Цинхай провинциясында орналасқан.

mèn

【闷】mèn①【сын.】жалықтыратын, жабырқай, іш пысып: 愁~зерігу|心里~得慌 Ішім қатты пысты.②ауа кірмейтіндік; бітеулік: ~葫芦 құпия, сыр.

【闷沉沉】mènchénchén(~的)【сын.】күйінген, жалықтыратын: 整天呆在家里, 心里~的 Күні бойы үйде болып іші әбден пысу.

【闷罐车】mènguǎnchē〈方〉【зат.】жабық вагон.

【闷棍】mèngùn【зат.】кенет ұруға тап болу: 打~тонау.

【闷葫芦】mèn hú lu【зат.】①құпия, сыр: 这几句没头没脑的话真是~Бұл ойламай айтылған сөздер шыныда құпия болып табылады.②томаға-тұйық адам; тұйық; үндемес: 她是个~, 一天到晚难得张口 Ол томаға-тұйық адам, таңертеңнен кешке дейін бір ауыз сөзге келмейді.

【闷倦】mènjuàn【сын.】жабырқанқы көңіл, арып-ашу.

【闷雷】 mèn léi 【зат.】 басылыңқы күннің күркіреуі, төбесіне жасыл түскендей.

【闷闷不乐】 mèn mèn bù lè жабырқаңқылықта болу: 他这几天~, 不知出了什么事儿 Осы бірнеше күндері жабырқаңқылықта болдым, неге екенін білмеймін.

【闷气】 mèn qì 【зат.】 өкпе; реніш: 有意见就提, 别生~ Ойыңды бірден айт, ренжіме!

【闷子车】 mèn zǐ chē 【зат.】 жабық вагон.

【焖】 mèn 【ет.】 бұқтыру; бұқтырып уыптау: ~饭 бұқтырылған күріш|油~笋 бамбук майында бұқтырылған|~一锅肉 қазанда бұқтырылған ет.

【懣】 mèn 〈书〉 ① жабырқау, ерігу. ② ашыну; ызалану; ызасы келу: 愤~ ызасы келу.

men

【们】 men көптік жалғауы: 我~біз|你~сендер|乡亲~жерлестер|同志~пікірлестер.

mēng

【蒙】 -1 mēng 【ет.】 ① бас қатыру, алдау: 欺上~下|别~人, 谁不知道你的用意 Адамды алдама, ешкім сенің ниетіңді білмейді! ② жорамалдап айта салу: 想好了再回答, 别瞎~ алдымен ойлан, жорамалдап айта салма.

【蒙】 -2 mēng 【ет.】 естен тану; есінен тану: 头发~басы айналып кетті.

【蒙蒙亮】 mēng mēng liàng 【сын.】 өте ерте.

【蒙骗】 mēng piàn 【ет.】 бас қатыру, алдау.

【蒙事】 mēng shì 〈方〉 【ет.】 ақымақ қылу, бас қатыру, сияқтану.

【蒙头转向】 mēng tóu zhuàn xiàng абдырау; абыржу.

méng

【龙】 méng [龙茸] méng róng 〈书〉

【сын.】 ұйпалақтанған, сабалақтанған.

【氓】 méng қарапайым халық.

【虻】 (蟲) méng 【зат.】 сона.

【萌】 -1 méng ① дүниеге келу; жаралу: 故态复~ ескі жаман әдет жеңді.

【萌】 -2 méng қарапайым халық.

【萌动】 méng dòng 【ет.】 ① тармағын жаю: 草木~ өсімдіктер тармағын жайды. ② қимылдап қою; қозғалу; қозғалып қою: 春意~ көктем демі сезілді.

【萌发】 méng fā 【ет.】 ① көктеу, өну: 雨后杂草~ Жаңбырдан кейін арамшөптер көктеді. ② пай болу: ~一种强烈的求知欲望 білімге аңсауы

пайда болды.

【萌生】 méng shēng 【ет.】 пайда болу: ~邪念 арам ой пайда болды|~一线希望 үміт пайда болды.

【萌芽】 méng yá ① 【ет.】 тармағын жаю: ~状态 тармақ жайған күй. ②

【зат.】 бастамасы; басы: 新型生产关系的~ өндіріс қатынасының бастамасының үлгісі.

蒙 méng ① 【ет.】 бүркеу, жабу, байлау: ~头盖脑 толығымен жамылу|~上一张纸 қағазбен жабу. ②

【ет.】 төзу, шыдау: ~难 қуғынға ұшырау|~你照料, 非常感谢 Мені күткеніңізге үлкен рахмет. ③ мәдениетсіз, надандық: 启~ағарту. ④ (Méng) 【зат.】 адамның аты-жөні.

【蒙蔽】 méng bì 【ет.】 біреуді адастыру, алдау: 花言巧语~不了人 Әдемі, бос сөздер адамды тоқтаусыз адастырады.

【蒙尘】 méng chén 〈书〉 【ет.】 қашу, қуғынға ұшырау: 天子~ император қашты.

【蒙垢】 méng gòu 〈书〉 【ет.】 қаралану; маскара болу.

【蒙馆】 méng guǎn 【зат.】 жекеше бастауыш мектеп.

【蒙汗药】 méng hàn yào 【зат.】 тез әсер еткізетін ұйықтатып тастайтын ұнтақ дәрі.

【蒙哄】 méng hōng 【ет.】 бас қатыру, алдау: 你别拿假话~人 Өтірікті адамдарды алдау үшін қолданба.

【蒙混】 méng hùn 【ет.】 көз бояу, бас қатыру: ~过关 жып беру; лып ету, билетсіз өту.

【蒙眬】 méng lóng 【сын.】 ұйқылы: 睡眠~ ұйқылы көздер.

【蒙昧】 méng mèi 【сын.】 ① алғашқы; ертедегі; жабайы: ~时代 жабайылық кезең. ② мәдениетсіз: ~无知 надандық.

【蒙昧主义】 méng mèi zhǐ yì обскурантизм (ғылымға, оқуға қарсылық).

【蒙蒙】 méng méng 【сын.】 ① сіркіреген: ~细雨 сіркіреген жауын. ② бұлдыр; көмескі: 云雾~ бұлыңғыр ойлар мен сезімдер.

【蒙难】 méng nàn 【ет.】 қуғынға ұшырау, қайтыс болу.

【蒙师】 méng shī 【зат.】 бірінші ұстаз.

【蒙受】 méng shòu 【ет.】 төзу, шыдау: ~耻辱 маскаралау|~不白之冤 әділетсіз айыптаудан зиян шегу.

【蒙太奇】 méng tài qí 【зат.】 құрама; монтаж (әрбір кесектен, бөлшектен бүтін бірдеме жасау).

【蒙童】 méng tóng 【зат.】 үйретілмеген бала, ақылсыз неме.

【蒙学】 méng xué 【зат.】 жекеше

бастауыш мектеп.

【蒙药】 méng yào 〈口〉 【зат.】 есіртке, есіртке зат.

【蒙冤】 méng yuān 【ет.】 әділетсіз айыптау: 亲人~ туысты әділетсіз айыптау.

【盟】 -1 méng ① одақ: 工农联~ жұмысшылар мен шаруалар одағы|同~国 одақтас ел. ② өкіл: ~兄 өкіл аға|~弟 өкіл іні. ③ 【зат.】 аймақ.

【盟】 -2 méng одақтас болу, одақтасқа адалдық туралы ант беру.

【盟邦】 méng bāng 【зат.】 одақтас, одақ ел.

【盟国】 méng guó 【зат.】 одақтас, одақ ел.

【盟军】 méng jūn 【зат.】 одақтас (саяси әскери одақ мүшесі).

【盟誓】 -1 méng shì 【ет.】 одақ туралы ант: 盟个誓 одақ туралы ант|对天~ аспанға ант беру.

【盟誓】 -2 méng shì 〈书〉 【зат.】 одақтық жолымен істелетін шарт.

【盟兄弟】 méng xī dōng dì 【зат.】 өкіл аға, өкіл іні.

【盟友】 méng yǒu 【зат.】 ① одақ бойынша достар. ② одақ ел.

【盟约】 méng yuē 【зат.】 одақтық жолымен істелетін шарт.

【盟主】 méng zhǔ 【зат.】 бастаушы; гегемон, соғыс одағының басшысы.

【蒙】 méng 〈书〉 жота; қыр: 雕~ шатырдың қыры.

【瞢】 méng 〈书〉 соқыр, жаман көретін: 目光~然..

【濛】 méng 〈书〉 сіркіреген жаңбыр: 细雨其~ сіркіреген жаңбыр.

【濛濛】 méng méng сіркіреген..

【矇】 méng [矇眈] méng lóng 〈书〉 【сын.】 алагеуім; алаң-елең шаққа тап болу.

【矇】 méng 矇眈 méng lóng 【сын.】 ① алагеуім; алаң-елең шаққа тап болу. ② көмескі: 暮色~ алагеуім көмескі|烟雾~ тұман көмескі.

【蒙】 méng 【зат.】 фаэтондар (құстың түрі).

【礞】 méng 礞石 méng shí 【зат.】 слюдалы тақтатас.

【矇眈】 méng lóng көмескі; күңгірт.

【矇】 méng [矇矇] méng chōng 【зат.】 әскери джонка (қытайдың желкенді кемесі).

měng

【勗】 měng -1 měng жасқанбайтын; жаужүрек.

【勗】 -2 měng 【зат.】 Менмэнхэ өзені (Юннань пров.).

【猛】 měng Мэнжитэ, Гуаньси провинциясындағы жер.

【猛】 měng①【сын.】 қаһарлы, қиян-кескі: 勇~батыл|突飞~进 өте тез, үлкен қадамдармен|炮火很~ боратылған атыс; түтеген атыс.②副 кенет: 他听到枪声, ~地从屋里跳出来 Ол мылтықтың дауысын естіді, кенеттен үйден жүгіріп шықты.③(Měng)【зат.】 адамның аты-жөні.

【猛不丁】 měng·budīng〈方〉副 кенет: 他~地大喊了一声 Ол кенеттен айқалады.

【猛不防】 měng·búfáng 副 кенеттен: 他正说得起劲, ~背后被人推了一把 Ол ынтамен айтқанда, кенеттен артындағы адам итеріп жіберді.

【猛孤丁】 měng·gūdīng〈方〉副 кенет, кенеттен.

【猛将】 měngjiàng【зат.】 батыл қолбасшы.

【猛进】 měngjìn【ет.】 алдыға ұмтылу: 高歌~өлеңмен бірге алға адымдау|突飞~өте тез, үлкен қадамдармен.

【猛劲儿】 měngjìnr〈口〉①【ет.】 күш салу: 一~, 就超过了前边的人 Күш салып алдындағы адамды озып кету.②【зат.】 жұлқыну; жұлқынып қалу.

【猛可】 měngkě(~地)副 кенеттен.

【猛烈】 měngliè【сын.】① қиян-кескі: ~的炮火 боратылған атыс; түтеген атыс|这里气候寒冷, 风势~ Бұл жердегі ауа райы өте суық, жел долдылы.② қатты, кенет: 心脏~地跳

【ет.】 着 Жүрек қатты соғылады.

【猛犸】 měngmǎ

【зат.】 зіл; мамонт (ұзын жүндес ежелгі заманда өліп таусылған ұзын тұмсықты піл).

【猛禽】 měngqín【зат.】 жыртқыш құстар.

【猛然】 měngrán 副 кенеттен: ~回头 кенеттен бұрылу|~一惊 кенеттен шошу.

【猛士】 měngshì【зат.】 батыл; ер жүректі.

【猛兽】 měngshòu【зат.】 жыртқыш аңдар.

【猛省】 měngxǐng кенет түсіну, кенет пайда болу; ой келу.

【猛醒】 měngxǐng【ет.】 кенет түсіну, кенет пайда болу; ой келу.

【猛鸷】 měngzhì【зат.】 бүркіт; қыран.

【猛子】 měng·zi【зат.】 суға секіріп сүңгу, сүңгу: 扎~басымен төмен сүңгу.

蒙 Měng монғол.

【蒙古包】 měnggǔbāo【зат.】 киіз үй.

【蒙古剧】 měnggǔjù【зат.】 монғол пьесасы.

【蒙古人种】 Měnggǔrénzhǒng монғолоид нәсілі.

【蒙古族】 Měnggǔzú【зат.】 монғолдар.

【蒙药】 měngyào【зат.】 есіртке.

【蒙医】 měngyī【зат.】 монғол медицинасы.

【蒙族】 Měngzú【зат.】 монғолдар.

【锰】 měng【зат.】 марганец (қиындықпен еритін қызыл-сұр металл).

【锰结核】 měngjiéhé【зат.】 марганец конкреций.

【獐】 měng【зат.】 мангуст.

【懵】 měng ақылсыз; зердесіз: ~然无知 топас.

【蠓】 měng【зат.】 шыбын-шіркей; шіркей, москит; бәкене шыбындар.

【蠓虫儿】 měngchóngr〈口〉【зат.】 шыбын-шіркей; шіркей, москит; бәкене шыбындар.

mèng

【孟春】 mèngchūn【зат.】 көктемнің бірінші айы.

【孟冬】 mèngdōng【зат.】 қыстың бірінші айы.

【孟浪】 mènglàng〈书〉【сын.】 ағат; аңғырт: ~从事 іске ағат кірісу|话语~ағат сөйлеу.

【孟秋】 mèngqiū【зат.】 күздің бірінші айы.

【孟什维克】 mèngshíwéikè【зат.】 меньшевик.

【孟夏】 mèngxià【зат.】 жаздың бірінші айы.

【梦】 měng①【зат.】 түс.②【ет.】 түсте көру: ~见 түсте көру.③ арман, қиял, фантазия: ~想 арман.④(Mèng)【зат.】 адамның аты-жөні.

【梦话】 mènghuà【зат.】① ұйқыдағы сандырақ, ұшқары.② мағынасыздық; сандырақ.

【梦幻】 mènghuàn【зат.】 қиял, елес, арман: 离奇的遭遇犹如~ Қиялдағыдай, ақылға қонбайтын жағдай.

【梦幻泡影】 mènghuàn·pàoyǐng баянсыз; құбылмалы армандар, алдауыш; бос қиял; құнсыз.

【梦境】 mèngjìng【зат.】 түс: 如入~ қиялданған сияқты.

【梦寐】 mèngmèi【зат.】 түс: ~难忘 мәңгі баки есте сақтау.

【梦寐以求】 mèngmèiyùqǐ бар уақыт армандау, ежелгі арман; көкейтесті арман.

【梦乡】 mèngxiāng【зат.】 ұйқы: 他实在太疲倦了, 一躺下便进入了~ Ол шынында да шаршады, ыңғайлы жатқасын бірден ұйқыға багты.

【梦想】 mèngxiǎng①【ет.】 құр арман, сандырақ ой, қиял: 这件事根本不可

能, 你别~了 Бұл іс негізінен іске асыра алмайтын болды, сен қиялдануға керегі жоқ еді.②

【ет.】 аңсау; көксеу: 他小时候~着当一【зат.】 飞行员 Ол бала кезінде ұшқыш болуды аңсады.

【梦魇】 mèngyǎn【ет.】 шатасқан түс, сұмдық; шатасу.

【梦遗】 mèngyí【ет.】 поллюция.

【梦呓】 mèngyì【зат.】 ұйқыдағы сандырақ, ұшқары.

mī

【咪咪】 mīmī【ел.】 мияулау: 小猫~叫 мысық мияулайды.

【眯】 mī【ет.】① сығырайту: ~缝 сығырайту|~着眼睛笑 көзін қысып, күлу.②〈方〉 қалғып кету: ~一会儿 кішкене қалғы.

【眯瞪】 mī·dēng〈方〉【ет.】 қалғып кету.

【眯盹儿】 mīdǔnr〈方〉【ет.】 қалғып кету: 困极了先眯个盹儿.

【眯缝】 mī·fēng【ет.】 сығырайту: 他不说话, 只是~着眼睛笑 Ол сөйлемеді, тек көзін қысып, күлді.

mí

【弥】 mí①өту, жабу: ~漫 шексіз|~天 аспанды жабу.② толтыру: ~补 толтыру, түгендеу|~缝 жамау.③〈书〉副 одан да көп: 欲盖~彰 арамзаның құйрығы бір тұтам; қап түбінде біз жатпас, сирағы шығып тұрған өтірік.④(Mí)【зат.】 адамның аты-жөні.

【弥补】 míbǔ【ет.】 орнын толтыру: ~缺陷 кемістікті жетілдіру|不可~的损失 шығынның орнын толтыруға мүмкін емес.

【弥封】 mífēng【ет.】 нық жабсыру.

【弥缝】 mífēng【ет.】 боямалап көрсету; бүркеу.

【弥合】 míhé【ет.】 жазыла бастау: ~伤口 жараның жазыла бастауы.

【弥勒】 Mílè【зат.】 Матрeйя Буддасы.

【弥留】 míliú〈书〉【ет.】 әл үстінде; жан алқымға келгенде; жанталаста: ~之际 ажал уақытында.

【弥漫】 mímàn【ет.】 жайылу: 烟雾~тұман жайылды.

【弥蒙】 míméng【сын.】 тұманды: 云雾~硝烟~оқ-дәрі түтінді тұман.

【弥撒】 mí·sā【зат.】 месса.

【弥散】 mísàn【ет.】 араласу, диффузия, бытырау; шашылу.

【弥天】 mítiān【ет.】 жайылу: 大雾~тұман басты.

【弥天大谎】 mítiāndàhuǎng бырынғай өтірік өтірік.

【弥陀】 Mítuó 【зат.】 Амиитаба буддасы.

【弥望】 míwàng 〈书〉【ет.】 көз алдында жайылу: 春色 ~ көктем мезгілі келді.

【弥月】 míyuè 〈书〉【ет.】 ①(балаға бір ай толды.②【ет.】 бір толық ай: 新婚 ~ жас жұбайларға бір ай толды.

迷 mí ①【ет.】 адасу: ~了路 адасу|~了方向 жолдан адасу. ② құмарлану, салынып кету: ~恋 әуестену|他 ~上了武侠小说 Ол рыцарьлық романдарға әуестенді. ③ әуесқой, құмарпаз: 球 ~ жанкүйер. ④【ет.】 тұмандату, ластау: ~人 біреуді адастыру.

【迷彩】 mícǎi 【зат.】 камуфляж (қару-жарақтарды қорғау үшін олардың түсін өзгертіп далдалау): ~服 камуфляж киім.

【迷彩服】 mícǎifú 【зат.】 камуфляж киім.

【迷瞪】 mí·dēng 〈方〉【сын.】 абдырап қалу; абыржып қалу: 迷迷瞪瞪 сасқалақтаған.

【迷宫】 mígōng 【зат.】 шытырман, лабиринт: 【сан.】 学 ~ математикалық лабиринт.

【迷航】 míháng 【ет.】 бағытынан адасу; бағытынан шатасу.

【迷糊】 mí·hu 【сын.】 анық емес, бұлдыр: 病人有时清楚, 有时 ~ Ауру адамның анық және бұлдыр сана кештері болады.

【迷幻药】 míhuànyào 【зат.】 ЛСД (есуастандырғыш зат)

【迷魂汤】 míhúntāng 【зат.】 есіртке заттар, ЛСД (есуастандырғыш зат).

【迷魂阵】 míhúnzhèn 【зат.】 шытырман, лабиринт, өте қиын жағдай; тұйыққа тірелген.

【迷惑】 mí·huò ①【сын.】 адасу, сасу: ~不解 аң-таң болып тұрып қалу. ②【ет.】 естен жаңылдыру; есін шығару: 花言巧语 ~不了人 әдемі, бірақ бос сөздер адамды естен жаңылдырады.

【迷津】 míjīn 〈书〉【зат.】 адасу, жаңылу: 指破 ~ жаңылысын әшкерлеу.

【迷离】 mílí 【сын.】 бұлдыр, күңгірт: ~恍惚 көмескі және күңгірт|睡眠 ~ ұйқылы көздер.

【迷恋】 míliàn 【ет.】 құмарлану, салынып кету: ~酒色 думанға берілу және жезөкшелікке салынып кету.

【迷路】 mílù 【ет.】 ① адасу: 山林中容易 ~ таудағы ормандарда адасу оңай. ② дұрыс жолдан адасу.

【迷漫】 mímán 【ет.】 жайылу; төселу: 山中 ~ 着一层烟雾 Тауда тұман жайылып жатыр.

【迷茫】 mímáng 【сын.】 ① тұман. ②

бұлдыр, күңгірт.

【迷雾】 míwù 【сын.】 ① тұманды: 烟雨 ~ жаңбыр мен тұман. ② бұлдыр: 醉意 ~ мастық бұлдырлайды.

【迷濛】 míméng тұман, тұманды.

【迷梦】 mí mèng 【зат.】 сандырақ, естен тану: 他终于从 ~ 中觉醒过来 Ол ақыры естен танудан оянды.

【迷你】 mínǐ 【сын.】 қысқа; мини; шолақ: ~裙 қысқа юбка (超短裙). [英 mini]

【迷人】 mírén 【сын.】 тартымды, аса сүйкімді: 景色 ~ тартымды табиғат көрінісі.

【迷失】 míshī 【ет.】 адасу, жоғалу: ~方向 адасу; жолдан адасу.

【迷途】 mí tú ①【ет.】 жолдан адасу: ~的羔羊 жолдан адасқан қозы. ②【зат.】 жалған жол, адасу: 误入 ~ жалған жолға адасып бару.

【迷惘】 míwǎng 【сын.】 абыржу: 精神 ~ жаны, есі абыржыды.

【迷雾】 míwù 【зат.】 ① қою тұман. ② өте қиын жағдай; тұйыққа тірелген, лабиринт.

【迷信】 míxìn 【ет.】 ① сенушілік; ырым. ② 泛 соқыр сенім, сыйыну; табыну: ~权威 абыройлы адамға бас ию|破除 ~ сенімнен безу.

【迷走神经】 mízǒu-shénjīng вагус.

【迷醉】 mízuì 【ет.】 құмарлану, салынып кету: 采茶姑娘的歌声此起彼落, 令人 ~ Қыз шай жапырақтарын жинап өленді біресе қатты айтып, біресе тыныш айтты, оны құмарланып тындауға итермеледі.

【祢】 mí 【зат.】 адамның аты-жөні.

【眯】 mí 【ет.】 сығырайту, ластау: 沙子 ~了眼 құм көзді ластады.

【猕猴】 míhóu 【зат.】 макака (маймылдың бір түрі).

【猕猴桃】 míhóutáo 【зат.】 ① қытай актинидиясы (өсімдіктің түрі). ② киви.

谜 (謎) mí 【зат.】 ① жұмбақ: 灯 ~ жұмбақ|哑 ~ жұмбақ, тұспал|猜 ~ жұмбақты шешу. ② жұмбақ: 这个问题到现在还是一个 ~ Бұл мәселе әлі де жұмбақ.

另见 931 页 mèi.

【谜底】 mídǐ 【зат.】 ① шешім; ойлап табушылық. ② жұмбақ: 揭开 ~, 真相大白 Жұмбақты шешіп, ақиқат жағдайды біліп алу.

【谜面】 mímiàn 【зат.】 жұмбақ.

【谜团】 mítuán 【зат.】 жұмбақ.

【谜语】 míyǔ 【зат.】 жұмбақ, жұмбақ сурет; ребус.

【醚】 mí 【зат.】 эфир; эфирлі.

【糜】 mí ① сұйық ботқа: 肉 ~ еттен істелінген сұйық ботқа. ② шіру: ~烂 шіру, іру. ③ шашу; ысырап ету. ④ (Mí)

【зат.】 адамның аты-жөні.

【糜烂】 mílàn ①【ет.】 шіру, іру: 伤口 ~ жара іріді. ②【сын.】 іріп-шіру.

【縻】 mí 〈书〉 мойынша; шылбыр, мойын жіп: 羈 ~ жүгендеу.

【麋】 mí бұғы; бұлан (бұғы тұқымдас ірі хайуан).

【麋鹿】 mílù 【зат.】 бұғы, марал.

【靡】 mí шашу; ысырап ету: ~费 шашқыш.

【靡费】 (糜费) mífèi 【ет.】 шашу; ысырап ету: 节约开支, 防止 ~ Шығынды үнемді, шашуды болдырма.

【靡】 mí (míwú) 【зат.】 балдырған; сасық балдырған.

mǐ

【米】 mǐ ①【зат.】 күріш: 机 ~ механикалық тазаланған күріш. ② жарма: 小 ~ тары|高粱 ~ ақ жүгері; балжүгері; құмай (асыл тұқымдас астық). ③ (Mǐ) 【зат.】 адамның аты-жөні.

【米波】 mǐbō 【зат.】 метрлік толқын.

【米醋】 mǐcù 【зат.】 күріш сіркесі.

【米饭】 mǐfàn 【зат.】 пісірілген күріш, күріш ботқа.

【米粉】 mǐfěn 【зат.】 ① күріш ұны. ② күріш ұнынан жасалған кеспе.

【米粉肉】 mǐfēnròu 【зат.】 күріш ұнымен ет.

【米黄】 mǐhuáng 【сын.】 сарғылт; сарғыш; сарғыш қоңыр.

【米酒】 mǐjiǔ 【зат.】 күріш шарабы.

【米糠】 mǐkāng 【зат.】 күріштің кебегі.

【米粒】 mǐlǐ (~儿) 【зат.】 күріш дәні.

【米粮川】 mǐliángchuān 【зат.】 күрішке бай аймақтар: 荒滩变成 ~ шөл күріш өсетін аймаққа айналды.

【米面】 mǐmiàn 【зат.】 ① күріш пен ұн. ② (~儿) күріш ұны. ③ 〈方〉 күріш ұнынан жасалған кеспе.

【米色】 mǐsè 【зат.】 сарғылт; сарғыш; сарғыш қоңыр.

【米汤】 mǐtāng 【зат.】 ① қайнатқан күріш маңызы. ② сұйық ботқа.

【米线】 mǐxiàn 〈方〉【зат.】 күріш ұнынан жасалған кеспе.

【米象】 mǐxiàng 【зат.】 күріш бізтұмсығы.

【米制】 mǐzhì 【зат.】 метрлік жүйе; метрлік өлшемдер жүйесі.

【米珠薪桂】 mǐzhūxīnguì өмірдің қымбатшылығы.

【米猪】 mǐzhū 【зат.】 финноз жұққан шошқа.

【犇】 mǐ ①【ел.】 маңырату; маңырау. ② (Mǐ) 【зат.】 адамның аты-жөні.

【弭】 mǐ ①〈书〉 басылу, тыну: 消 ~ жою. ② (Mǐ) 【зат.】 адамның аты-жөні.

【弭谤】 mǐbàng 〈书〉【ет.】 өсекті

тоқтату.

【弭兵】mǐbīng〈书〉【ет.】соғыс қимылдарын тоқтату.

【弭除】mǐchú〈书〉【ет.】жою: ~成见 шәлкес пікірден аулақ болу.

【弭患】mǐhuàn〈书〉【ет.】апатты жою.

【弭乱】mǐluàn〈书〉【ет.】бүлікті басу.

【脞】mǐ【зат.】амидин хим.. [英 amidine]

【救】jiù〈书〉жайландыру: ~平 басу.

【救平】jiùpíng〈书〉【ет.】басу: ~叛乱 бүлікті басу.

【靡】mǐ〈书〉① аударылу: 风~ жалпылама таралуға ие болу.

【靡】mǐ〈书〉жок: ~日不思 еске түсірусіз күн жок.

【靡丽】mǐlì〈书〉【сын.】әдемі, сұлу.

【靡靡】mǐmǐ【сын.】торыққан; түңілген: ~之音 торыққан әуен.

【靡然】mǐrán〈书〉【сын.】елгезек; көңгіш.

mi

【汨】mì 汨罗江(Milúójiāng) Милуо өзені.

【觅】mì іздеу: ~食 тамақ іздеу.

【觅求】mìqiú【ет.】іздеу: 四处~ барлық жерде іздеу.

【觅取】mìqǔ【ет.】іздеп табу

【泌】mì сары су; ірің, секреция: ~尿器 урология (медицинаның жыныс мүшелері ауруларын зерттейтін тарауы).

【泌尿器】mìniàoqì【зат.】несеп мүшелері.

【泌】mì①〈书〉тыныш.②(Mi)【зат.】адамның ағы-жөні.

【秘】mì: ~құпия |~жасырын бөлме|~жасырын іс.② құпияласу; құпиялау |~不示人.③ сирек; сирек кездесетін: ~раритет (сирек ұшырайтын бағалы нәрсе) |~код (шартты белгі жүйесі).

【秘宝】mìbǎo【зат.】сирек байлық қоры салынатын орын; қазына тұратын орын

2) асыл; қазына.

【秘本】mìběn【зат.】сирек кітаптар мен басылымдардың жинағы, уникал кітап.

【秘而不宣】mìèrbùxiān құпияны сақтау, хабар беруден бас тарту.

【秘方】mìfāng【зат.】дәстүрлі әдіс~, сиқырлы рецепт, сиқырлы құрал; құпияда сақталған рецепт, 祖传~ отбасының құпия ережесі; отбасылық құпия әдіс; атадан балаға берілген құпия рецепт.

【秘府】mìfǔ【зат.】кодты кітаптар

топтамасының сарайы.

【秘笈】mìjì 同“秘籍” өте сирек кездесетін кітап.

【秘籍】mìjì【зат.】: 孤本~бірегей дана.也作秘笈.

【秘诀】mìjué【зат.】: 成功的~табыстың сыры; табыстың кілті; сыр, 处世~қарапайым тұрмыстық білімпаздық; 这里什么~бұның сиқыры неде?.

【秘密】mìmi①【сын.】: ~文件 жасырын құжат|~来往 жасырын қарым қатынас.Сиқырлы, жасырын, астыртын;

конспирациялық(жасырындық).~团体 құпия қоғам; ~会议 құпия кеңес; ~条约 құпия келісім шарт;~文件 жасырын құжат, жасырын қағаз;~出版 заңсыз басылым; ~投票 жасырын дауыс беру; ~通知 оңаша хабарлау; ~活【ет.】жасырын қызмет; ~工作 жасырын жұмыс; конспирация; 作~工作 заңсыз іс жүргізу; ~工作人员 конспиратор; конспирацияға қатысушы; ~警察 құпия полиция; 派遣 құпия жіберу; 见面 құпия кездесу; 进行~谈判 жасырын келіссөздер жүргізу; ~的目的 сырлы мүдде; ②【зат.】: 保守~бір нәрсені құпияда сақтау; құпия сақтау; құпияласу|军事~әскери құпия; бұрма; құпия; сыр; 宇宙的~әлем сыры; 心中的~ішкі сезімнің құпиясы; 个人~жеке құпия; 公开的~сырлы полициель; 生产中的(的)~өндірістік құпия; 泄露~құпия сырды жаю.

【秘史】mìshǐ【зат.】: 宫廷~императорлық сарайдың құпиясы.

【秘书】mìshū【зат.】①: хатшы;~部长~министрдың бас хатшысы; .私人~жеке хатшы; 档案~хатшы мұрағатшы; ~主任 секретариат басшысы.②: ~处 секретариат|担任~工作 хатшы қызметін атқару.

【秘闻】mìwén: конфиденциалды; ~轶事 құпия аңыз;|宫闱~жасырын патша сарайы|披露~сырды білдіріп қою.

【密】mì①【сын.】: тығыз;қоюлық; қалың; жиі;~植 қоюландыру|稠~халық тығыз орналасқан|紧~нығыз|严~ғайып; жымсық; жымырысқы; зымыян; тұйық|这一带的树长得太~了 ағаштар тым тығыз отырғызылған.草长得~шөп қалың болып өсіп тұр.~雨 қалың жаңбыр;~云 тұтас бұлттылық; 头发~қалың шаш.②: ~友 жақын дос|亲~сырлас.③: 细~дәл; жете; толық|精~нақты; дәл.④: ~电 тығыздап жабылған|~谈 жасырын әңгіме|~约 жасырын келісім|机~

тығыздық|保~бітеулік; герметикалық; саңлаусыздық.

【密报】mìbào①【ет.】: 是谁~了这件事?②【зат.】: сыйлық; шайлық; шайпұл; 得到~шайпұл алу.

【密闭】mìbì【ет.】: 门窗~әйнек пен есік жабық|~容器 герметикалық контейнер.

密播[mìbō] тығызданған егістік.

【密布】mìbù【ет.】: 繁星~жұлдызды аспан|阴云~қалың бұлт; аспан бетін бұлт қаптады; 皱纹~әжімнің шырмауына оралу; 那儿~;新厂矿~全国 жаңа зауыттар мен кен ошақтары бүкіл елге тараты; 铁路网~全国 бүкіл мемлекет темір жол желісінің қалың торымен төселген.

【密电】mìdiàn①【зат.】: 秘密的电报 құпия жеделхат.②【ет.】指拍发密电.

【密度】mìdù【зат.】①: 人口~халық тығыздығы|果树的~不宜太大 жеміс ағаштарының тығыздығы тым тығыз болмауы тиіс.森林~орман тығыздығы; 植物~өсімдік қалыңдығы; 火力~оттың тығыздығы.②物体~дене тығыздығы; 气体~газдың тығыздығы; 空气~ауа тығыздығы; 单位~тығыздықтың өлшем бірлігі.

【密度计】mìdùjì дазиметр; газ бен сұйықтықты өлшеуге арналған құрал.

【密访】mìfǎng 1.жасырын түрде хал-жай білу; 2.біреудің артына түсу; аңдыту.

【密封】mìfēng①【ет.】: бір нәрсені саңылаусыз жабу; ~舱 герметикалық(саңылаусыз) кабина, гермоотсек|一听~的果汁 жеміс шырынының нығыздануы|用白蜡~瓶口以防药物受潮或挥发 дәрі дәрмекті ылғалдан және буға айналудан сақтау үшін ақ балауызы бар бөтелкенің қақпағын жабыңыз.②【зат.】解除密封 герметизациясын жою; 密封手套; 密封手套 гермоқолғап; 密封帽 герметикалық дулыға.

【密告】mìgào①【ет.】密报 сөз жеткізу; сөз тасу; шағым құпия мәлімдеме жасау①.②【зат.】密报 құпия хабар②.

【密会】mìhuì①【ет.】秘密会见 құпия кеңесжүргізу.②【зат.】秘密会议 құпия жиын.

【密级】mìjì【зат.】指国家事务秘密程度的等级, 一般分为绝密、机密、秘密三级 мемлекеттің құпия істері әдетте аса құпиялы және жасырын деп бөлінеді.

【密集】mìjì【ет.】①: жиналу; топтану; 人们~在广场上 алаңға адамдар тығыз жиналды; ~一处 жақын дос-жарандардың арасында жиналу; .②

【сын.】稠密：人口～ бір жерге жиылған адамдар тобы；人口～的城市～халқы тығыз орналасқан қала；枪声～жиі атыс；～的星星 жиі жұлдыздар；人口十分～ адамдардың жоғарғы тығыздығы.

【密件】mìjiàn【зат.】需要保密的信件或文件 жасырын хаттар мен іс қағаздар；жасырын қарым қатынас.

【密林】mìlín：калың орман；калың тоғай；ну тоғай；жыныс тоғай；～深处 орманның түкпірі.

【密令】mìlìng①【ет.】秘密下达命令、指令 жасырын бұйрықтар мен жарлықтар.②【зат.】秘密下达的命令、指令 құпия нұсқаулар мен жарлықтар.

【密令】mìlìng жасырын нұсқама；құпия бұйрық.

【密麻麻】mìmámá(～的)【сын.】сөздің күйі.密麻麻麻 жалмандай；жиі；калың；нығыз；тығыз；шымыр.

【密码】mìmǎ【зат.】：破译～құпия код|～锁 блокадалау；～员 шифр анықтаушы；～电报 шифрлы телеграмма.

【密码箱】mìmǎxiāng【зат.】коды бар кішкентай шабадан

【密密层层】mì-mìcéngcéng көп қатпарлы(～的)【сын.】：山坡上有～的酸枣树.

【密密丛丛】mì-mìcóngcóng(～的)【сын.】：жиналу；топтану；～的杨树林 тығыз орналасқан терек ағаштары.

【密麻麻麻】mì-mìmámá(～的)

【сын.】：бір нәрсені өңкей жабу；纸上写着～的小字 Ол мақаланы ұсақ тығыз шрифтмен жазады..也说密麻麻麻 сөйлегені де шапшан；满纸写着～的小字 қағаз беті түгелдей ұсақ қаріптермен жазылған.~.

【密密匝匝】mì-mìzāzā(～的)

【сын.】：жалмандай；жиі；калың；нығыз；тығыз；шымыр；车厢里的人挤得～的 адамдар тығыз орналасқан вагон..也说密匝匝 көп сөйлеу.

【密谋】mìmóu【ет.】：～叛变 бүлік жасауды жоспарлау；түпкі ойды ойластыру；шағыстыру；шағыстырып қарсы тұрғызу；азғыру；азғырып айдап салу；～叛乱 көтеріліс жасауды жоспарлау；【зат.】～қастандық；сойқан；参与～астыртын әрекетте болу；反【ет.】分子的～暴露了 реакционерлердің қастандығы ашылды.

【密切】mìqiè①【сын.】：жақын；сырлас；тығыз；两人关系很～екі адам арасындағы қарым қатынас өте жақын.～配合 тығыз байланыста болу.②

【ет.】：进一步～干部与群众的关系 алдағы кадрлар мен халықтар арасындағы тығыз байланыс.③

【сын.】：～注意 ерекше назар аудару|建立密切的合作 тығыз ынтымақтастық орнату；要～结合生产 өндірісті нығыз ұштастыру қажет；～结合实战 іс тәжірибесімен тығыз байланыстыру；这有～关系 бұнда тығыз байланыс бар；他们的关系十分～олардың қарым қатынасы өте тығыз；进一步～军民关系 алдағыда әскер мен халықтың жақындасуы；～注意 зейін салып；зейін салып～注视这一头争【ет.】向 оқиғалар ағымын көз алмай бақылау；.

【密商】mìshāng【ет.】：～对策 жауап шара.

【密实】mì-shí【сын.】：тығыз，нығыз；篮子编得～себеттің тоқылуы өте нығыз. 针脚～ұсақ тігіс(иненің шаншым аралығы).

【密使】mìshǐ【зат.】秘密派遣的使者 жасырын жолдаған уәкіл；负有秘密使命的使者 шабарман；эmissар(саяси я мемлекеттік ұйым тарапынан құпия тапсырмамен жіберілетін адам).

【密室】mìshì【зат.】：басқалар білмейтін жер；жасырын жер；жасырын қойма；жасырын орын；құпия орын；策划于～жасырын орынға арналған көрешек.

【密谈】mìtán【ет.】：жасырын келіссөздер жүргізу；附耳～сыбырлап сөйлеу|两个人～了一阵 екі адам жабық әңгіме жүргізіп отырды.

【密探】mìtàn【зат.】тыңшы；жансыз；жокшы；ізші.

【密信】mìxìn【зат.】шифрлы хат.

【密友】mìyǒu【зат.】жақын дос(тамыр)；жұмбақ дос；至亲～бергі ағайын туысқандар.

【密语】mìyǔ①【зат.】құпия сөз.②

【ет.】：他俩正在低头～Олар бастарын төмен түсіріп жасырын әңгімелесіп отыр.

【密约】mìyuē①【ет.】：～幽会 жасырын жолығысу.②【зат.】：құпия шарт；签订～жасырын келісімшартқа қол қойылды.

【密钥】mìyuē【зат.】шифрдың кілт. Мысалы 00, 01, 02, 03 орнына А, В, С, D, осылайша, 00 аударғанда А, 01аударғанда В, 02аударғанда С, 03аударғанда D бұл шифрдың кілт .

【密匝匝】mìzāzā(～的)【сын.】калың, қою, нығыз.

【密召】mìzhào【ет.】：кылдай；өте жақын；тым-ақ таяу；～回京 Бейжіңнен кері шақырып алу.

【密诏】mìzhào【зат.】жасырын жарлық.

【密植】mìzhí【ет.】农～қоюландырып ағаш егу；合理～онтайлы егу.

【密旨】mìzhǐ【зат.】жасырын жарлық.

【密致】mìzhì【сын.】биязы；көркем；көрікті, нәзік；：质地～тығыз текстур.

【谧】mì：安～тыныш, байсалды；жайбарақат；сабырлы；：静～бейбітшіл；салмақты|恬～жайшылық；жым-жырт；тыныштық.

【噬】mì[噬啖](mìding)【зат.】Пиримидин.

【蜜】mì①【зат.】：酿～бал；балды|割～балды жинау.②：糖～қантталған；шекерленген, қантты.③：甜～балды；тәтті|甜言～语 тілінен бал тамған；тілі тәтті；～制饼干 балды пірәндік；含蜜的花 балды гүлдер .

【蜜蜂】mìfēng【зат.】бал ара；群～ара үйірі；～成群 аралар ұялап жатыр.

【蜜柑】mìgān апельсин.

【蜜钱】mìjiàn1. қанттау；шекерлеу(қантты суға салып қайнатып қабыршақтату)，цукат дайындау(қантқа шылғытқан жеміс я жемістің тамырлары)；2. қантталған жемістер，тәттілер .

【蜜橘】mìjú мандарин.

【蜜丸子】mìwánzi дәрілік домалақ дәрі.

【蜜腺】mìxiàn шірнелік.

【蜜源】mìyuán балды өсімдік.

【蜜钱】mìjiàn①【ет.】：～海棠 алмаларды қанттау.②【зат.】қантталған алма.

【蜜色】mìsè【зат.】ақ сары；ақшыл сары.

【蜜腺】mìxiàn【зат.】шірнелік.

【蜜月】mìyuè【зат.】：～旅行 үйлену саяхаты|度～балдай тәтті кез.

【蜜枣】mìzǎo(～儿)【зат.】балды құрма.

mian

【眠】mián①：失～ұйқы көрмеу；ұйқы қашу；ұйқысыздық|安～тыныш ұйықтау|长～мәңгілік ұйқыға бағу(өлімге қатысты).～头 алғашқы ұзақ ұйқы.

【绵薄】miánbó【зат.】：әлсіздік；баяулық；босаңдық；күшсіздік；нашарлық；шарасыздық；才力～әлсіз қабілеттілік；білімнің қораштығы；原尽～барлық күшті салып тырысу.

【绵长】miáncháng【сын.】：～岁月 ұзақ жылдар|福寿～сіздің өмір жасыңыз ұзақ болсын(біреуге ұзақ бақытты өмір тілеу).

【绵绸】miánchóu【зат.】жаман-жұманның(қалдық) жасалған жібек мата .

【绵亘】miángèn【ет.】：созылу；жайылу；大别山～在河南、安徽和湖北三省的边界上 Дабешань тауы Хэнань провинциясына дейін созылып жатыр,

Хубэй және Аньхой провинцияларының шекарасында орналасқан.

【绵连】miánlián【ет.】тоқтаусыз; толассыз; үздіксіз; ұласқан; 群山~.

【绵密】miánmì【сын.】: дәл; жете; мұқият; ұқыпты; қазымыр; 文思~ шығарманың ойы жақсы; 心理~мұқият болу; 做事~ жұмысқа өте ұқыпты болу.

【绵软】miánruǎn【сын.】①: ~的羊毛 жұмсақ жүн; ~的被褥 жұмсақ төсек орын.②: 他觉得浑身~, 脑袋昏沉沉的 Ол бүкіл денесінде әлсіздікті сезінді.

【绵甜】miántián【сын.】(味道) тәтті, балды.

【绵延】miányán【ет.】: жайылу; созылу; ~千里的山脉 мыңдаған лиға созылған тау тізбектері; 不断的革命争 бітпейтін революциялар; 战争~几十公里 майдан бірнеше километрге созылды.

【绵羊】miányáng【зат.】кой; саулық; 公绵羊 кой (еркек кой, қошқар); 细毛绵羊 жібек жүнді кой; 种母(绵)羊 саулық; козылы кой; ұрғашы кой.

【绵纸】miánzhǐ【зат.】терезе қағазы.

【绵子】miánzi【方】【зат.】жібек мақтасы.

【棉】mián①【зат.】植~мақта өсіру; 植~地区 мақта өсіретін аудан; мақталы аудан; 废~мақта қалдықтары.②

【зат.】мақта.③: 石~асбест; талшықтас; таскөндір (жылы жібермейтін, отқа төзімді минерал) | 腈纶~коза; мақта; мақта өсімдігі | 蓬松~сиретілген (қалың емес) мақта.④(Mián)【зат.】Миан адамның есімі.

【棉布】miánbù【зат.】мақта-мата кездемесі; мақта мата.

【棉纺】miánfǎng【сын.】: ~制品 мақта иірушілік; мақта иіру | ~行业 мақта иіру өнеркәсібі саласы; ~生产 мақта өндірісі; ~工人 мақта иіруші адам.

【棉纺厂】miánfǎnchǎng мақта иіру фабрикасы.

【棉纺织工业】miánfǎnzhīgōngyè мақта-мата өнеркәсібі.

【棉猴儿】miánhóur【口】күләпарасы бар (сыртқы киімнің жағасымен бірге тігілген қайырылмалы бас киім) мақталы пальто.

【棉花】miánhua【зат.】① мақта; мақта өсімдігі; 摘~мақта жинау; мақта теру; ~采购 мақта дайындау; ~播种机 мақта тұқымсепкіші (тұқым себетін машина).②消毒~тазартылған мақта (микробтардан тазартылған мақта); 脱脂~дым жұтқыш мақта; ылғал жұтқыш мақта (медицинада қолданылатын дым жұтқыш мақта).

【棉花绒】miánhuaróng 1.мақта мамығы; 2. бөйке (жұмсақ түкті мата).

【棉花胎】miánhuatāi сырылған мақта.

【棉裤】miánkù мақталы шалбар.

【棉铃】miánlíng【зат.】мақтаның қауашағы.

【棉铃虫】[miánlíngchóng] мақталы көбелек.

【棉毛裤】miánmáokù【зат.】жүн мақтадан тоқылған тар шалбар (әйелдің және баланың бүрмелі іш киімі).

【棉毛衫】miánmáoshān【зат.】трикотаждан жасалған жейде.

【棉农】miánnóng【зат.】мақташы; мақта егуші; мақта жинаушы.

【棉袍】miánpáo мақталы (халат) шекпен.

【棉签】miánqiān(~儿)【зат.】мақталы таяқша.

【棉纱】miánsā【зат.】иірілген мақта-мата жіп..

【棉桃】miántáo【зат.】мақтаның қауашағы.

【棉套】miántào【зат.】мақталы құндақ немесе тыс.

【棉田】miántián мақта егілген дала; мақталы жерлер; мақталы танабы.

【棉线】miánxiàn【зат.】мақта-маталы жіп.

【棉鞋】[miánxié] мақталы туфли.

【棉絮】[miánxù] 1.мақта. 2. Сырылған мақта.

【棉絮】miánxù【зат.】①мақта: 这种棉花的~长 бұл мақта өсімдігінің мақтасы өте ұзын.②Сырылған мақта.

【棉蚜】miányá мақта шіркейі.

【棉织品】miánzhīpǐn【зат.】мақта-мата кездемесі.

【棉织厂】miánzhīchǎng мақта тоқыма фабрикасы.

【棉织机】miánzhījī мақта тоқыма станогы.

【棉子】miánzi【зат.】мақта өсімдігінің дәні.

miǎn

【丐】miǎn①【口】жасырыну; тығылу; көрінбеу.②(Miǎn)【зат.】адамның есімі.

【免】miǎn①【ет.】: ~税 алымсыз; бажсыз | ~费 ақысыз; жай; тегін; текке; төлеусіз | 任~【зат.】单 тағайындау және қызметтен алу; қызметтен алыну; орнынан алу.②: 难~ болмай қалмайтын; шарасыз | 幸~ бейнеттен құтылу | ~疫性 иммунитет; жұқтырмаушылық; қарсы тұра алушылық.③: 闲人~进 бөтен адамдарға кіруге рұқсат етілмейді | ~开尊口 мені өтініштеріңізден босатыңыз.

【免不得】miǎnbùde【ет.】那就~有一场争论 келіспеушілік болса, даудан

құтыла алмаймыз.

【免不了】miǎnbùliǎo【ет.】: болмай қалмайтын; шарасыз; болуы ақиқат; болуы даусыз; болуы сөзсіз 在前进的道路上, 困难是~的, | 刚会走的孩子~要摔跤; ~要去一趟 баруға тура келеді; ~一场争执 даудан құтыла алмай; ~要人帮忙 біреудің көмегіңіз болмайды; 这是~的 бұл шарасыз; 困难是~的 шексіз кедергі (қиыншылық).

【免除】miǎnchú【ет.】: жойдыру; жок қылу; жою; шеттеу; азат ету; босату; ~某页义务~біреуді өзінің міндеттерінен босату; ~职务 қызметінен босату, жұмыстан шығару; 为了~水旱两种灾 құрғақшылық пен су тасқынынан құтылу үшін; 这样就可以~全区旱灾 бұл бүкіл ауданды құрғақшылықтан сақтайды.

【免得】miǎnde【жал.】: аман болу үшін; ~走错路 анау жаққа барыңдар|我再说明一下, ~引起误会 түсінбестік болмау үшін мен қайтадан түсіндірейін|经常来个电话, ~老人牵挂 телефон жиі соғып тұрады, қарт адамдарды мазасыздандырады; ~发生误会 түсінспеушілікті болдырмау үшін; ~引起不满 наразылық туғызбау үшін; ~生病 ауырып қалмау үшін; ~将来后悔 кейін өкінбеу үшін; ~~~.

【免费】miǎnfèi【ет.】: тегін; төлеусіз; ~医疗 тегін медициналық күтім|展览会~参观 көрмеге тегін қатысуға болады; ~教育~тегін білім беру; ~戏票 контрамарка; театрға тегін кіру билеті.

【免费生】miǎnfèishēng оқу ақысын төлеуден босатылған оқушы.

【免冠】miǎnguān【ет.】① құрмет белгісі ретінде бас киімді шешу.②: 交一寸半身~相片两张.

【免检】miǎnjiǎn【ет.】: ~物品 тексеруден өтпеген зат.

【免考】miǎnkǎo【ет.】емтиханды автоматты түрде тапсыру.

【免礼】miǎnlǐ【ет.】еркін, бос; ~请坐 жайғасып отырыңыз.

【免票】miǎnpiào①【ет.】: 本公园老人~карт адамдарға арналған саябаққа кіру тегін.②【зат.】: тегін билет; 每人发一张火车~поезда әркімге бір тегін билеттен беріліп отырылады; 免费车船票 miǎnfèichēchuānpào] тегін жол жүру билеті; 火车~поезда тегін жол жүру билеті; 军用~әскери литер; ~入场 барлығына кіру тегін.

【免签】miǎnqiān【ет.】шекараны визасыз өту.

【免试】miǎnshì【ет.】① емтиханды автоматты түрде тапсыру.② тестілеуден босатылу.

【免税】miǎnshuì【ет.】免缴税款： алымсыз; бажсыз; ~商店 бажсыз сауда үйі.

【免俗】miǎnsú【ет.】： кашып құтылу; 未能~ кашып құтыла алмай.

【免受】miǎnshòu арылу; құтылу; ~痛苦 азаптан арылу; 使小麦~自然灾害 比дайды табиғи апаттардан сақтап қалу үшін; 他因此才得~损失 тек осының арқасында ол шығынға батқан жоқ.

【免验】miǎnyàn 1.біреуді тексермелеуден босату; ~放行 біреуді немесе бір затты тексерусіз өткізу; 2.~证件 документті тексеруден босату; ~证实 ашық бет.

【免刑】miǎnxíng【ет.】 жазадан босатылу.

【免修】miǎnxiū【ет.】 сабақтан босату; ~外语 шет тілі сабағынан босату.

【免验】miǎnyàn【ет.】： біреуді тексермелеуден босату; ~放行 біреуді немесе бір затты тексерусіз өткізу; 2.~证件 документті тексеруден босату; ~证实 ашық бет; ~产品 тауарды тексеруден өткізбеу.

【免役】miǎnyì【ет.】 еңбек түрінде атқаратын міндеттен босату; 2. Біреуді әскери міндеттен босату; әскери қызметте жарамсыз деп тану.

【免疫】miǎnyì【ет.】： иммунитет; ~力 иммунитетті болушылық |终生~өмірлік иммунитет; ~反应 иммунологиялық реактивтілік.

【免疫法】miǎnyìfǎ иммунизация (ағзаға жұқпалы ауруды жолатпау шарасын қолдан жасау); 人工~жасанды иммунизация; 局部~жергілікті иммунизация; 全身~жалпы иммунизация.

【免疫力】miǎnyìlì иммунитет; 生物~иммунобиологиялық резистенттік; 增强~иммунитетті күшейту.

【免疫体】miǎnyìtǐ иммундық дене.

【免疫学家】miǎnyìxué jiā иммунолог.

【免疫性】miǎnyìxìng иммунитет, иммундық; 先天~туа біткен иммунитет; 后天~жүре пайда болған иммунитет; 对某一疾病的 кез келегін ауруға қарсы тұра алатын иммунитет.

【免战牌】miǎnzhàn pái【зат.】 парламентарлық ту.

【免征】miǎnzhēng【ет.】 төлеуден босату; салық өндіруден босату; ~关税 баж салығын төлеуден босату.

【免职】miǎnzhí【ет.】 қызметтен босату; 他被~了 оны жұмыстан шығарды.

【免罪】miǎnzùi【ет.】： сот қудалауынан босату; қылмыстық

жауапкершіліктен босату; қуғынды тоқтату; сөгісті алу; ~释放 бостандыққа шығару.

【免于】miǎnyú【ет.】 бір нәрседен құтылу; құтқарылу; ~不幸 бақытсыздықтан аман қалу; ~毁灭 қаза болудан аман қалу.

【免予】miǎnyù азаптау; босату; құтқару; құтқарылу; ~退学 тергеуді тоқтату; ~赔偿损失 шығын төлеу; шығынның орнын толтыру.

【免遭】miǎnzāo болмау үшін; бір нәрсеге ұшырап қалмау үшін; ~敌人的手 жаудың жауыздығына айналмау үшін.

【勉】miǎn①努力： 奋~тырмысу; тырысу; ынталану; іждағаттану; 自~жігерлендіру; көтермелеу; рухтандыру; рухын көтеру; 以...自~ғибрат көру; ғибрат тұту.②勉励： 自~бір біріне қолдау жасау|互~екі жақты қолдау|有则改之，无则加~егер қандай да бір қателіктерің болса, түзет оларды, ал егер болмаса, істеріңді одан да жақсы жаса.③： ~强 бір нәрсені жақтырмай немесе ұнатпай жасау|~为其难 біреуді машақатқа түсіру.④(Miǎn)【зат.】 адамның есімі.

【勉力】miǎnli【ет.】： ~为之 тарту.

【勉励】miǎnli【ет.】： 互相~бір бірін қолдау|老师~同学继续努力 мұғалім оқушыларды күш жігерге шақырды; ~大家好好学习 барлығын оқуға ынталандыру.

【勉强】miǎnqiǎng①【сын.】： әрең; бір нәрсені күш салып жасау; 这项工作我还能~坚持下来 бұл жұмысты мен зорға жасадым; 我~跑完了五千米 мен 5000 км әрең жүгіріп өттім; 她~...着脚步走回家 ол зорға үйге кетті; 她~挣扎着站起身来 ол соңғы күшін жинап, аяғына тұрды; 困难很大,但她还是~..持下来了 үлкен қиыншылықтарға қарамастан, зорға болғанмен, бірақ ол ауыртыпалықты көтеріп шықты.②

【сын.】： көңіл соқпай; қаламай; қалай болса солай; қынжыла; немқұрайды; тілемей; ықылассыз; ынтасыз; 带着~的样子 жақтырмайтын түрмен; 她答应得很~ ол ынтасыз келісті; 病人~喝了半杯牛奶 ауру зорға жарты стакан сүтті ішті; ~的笑 дұрдараз күлкі; 她~笑了笑 ол ықтиярсыз күлімсереді; ~碍着面子, ~答应下来了 әсер келісті; .③

【ет.】： зорлау; қыстау; мәжбүр ету; қыспақ; қыстау; мәжбүрлеу; 不要~他了 оны мәжбүрлеу керек; 这种事~不得 бұл істі қыспақ көрсетіп шешуге болмайды; 既然她不愿意,就不必~她 егер ол бұны қаламаса, оны мәжбүрлеуіміз қажет.④【сын.】：

әрең дегенде; зорға; 这种说法很~,怕站不住脚 дәлелдеу әрең дегенде жасалды, сыннан өте алмаудан қорқады; 毫不~ешбір қиындықсыз.⑤

【сын.】： әсер; әрең дегенде; болар-болмас; зорға; 这点儿草料~够牲口吃一天 жануарларға арналған азық бір күнге әрең дегенде жетеді; ~听得出出来 зорға естіледі; 这些钱~够用 бұл ақша әзер дегенде жетеді;

【勉为其难】miǎn wéi qí nán өте қиын істі әзер дегенде жасау.

【媿】miǎn босану; бала туу.

【媿出】miǎnchū【ет.】 босану; бала туу.

【勩】miǎn〈书〉тырмысу; тырысу; ынталану; іждағаттану.

【冕】miǎn : таж; тәж; тиара (Шығыстың ерте замандағы патшаларының, сол сияқты Рим папасының бас киімі); 加~礼 тәж кигізу жорасы (таққа отырған монархқа тәж кигізу жорасы).

【冕旒】miǎnliú【зат.】 алқа; салпыншақ және тиара.

【冕珥】miǎn'ěr корональ протуберанец.

【衮】miǎn〈书〉① : елемей; ескермеу; жаратпау; кемсіну; менсінбеу; тіксіну; ұсақсыну; ~规越矩(违背正常的法度) әдептілік ережесін бұзу.

【澗】miǎn 澗池 (Miǎnchí), топонимика,

【灑】miǎn салынып ішу; ішімдікке деген құмарлық; шарапка деген құмарлық.

【緬】miǎn : ~怀 естелік айту; өткенді еске алу; соғыста құрбан болған қаһармандарды есте сақтау; ~往事 өткенді еске алу|~想 аңсау.

【缅甸人】miǎndiànrén Бирманец, бирманка.

【缅甸语】miǎndiànyǔ бирман тілі..

【缅怀】miǎnhuái【ет.】： ~先烈创业的艰难 кәсіпорындарды құрған ерлерді еске алу өте қиын.

【缅想】miǎnxiǎng【ет.】 өткенді еске алу.

【腩】miǎn [腩腆] (miǎn-tiǎn)

【сын.】： қымсыну; қысылу; ұялшақ; арлылық; именушілік; ұялшақтық; ұяттылық; 小孩儿见了生人有点~бала бейтаныс кісіні кішкене ұлшақтықпен қарсы алды.

miàn

【面】-1 miàn① : ~孔 бет, келбет |~带微笑 жымып күлу; ~有喜色 қуанышты келбетпен; ~有难色 қам жеген кейіппен; қам жеген түрмен; ~有彩色 аштықтан әлі кеткен кейіппен; ~不改色 байсалды әрекет жасау; .②

【**ет.**】: шығу; бетпе-бет; 背山~水 таудың баурайында өзен бар|这所房子~南坐北 бұл үйлер оңтүстік пен солтүстікке шығады.③(~儿)【**зат.**】: жеке; жекелей; жекеше; өзі; 水~су бетке|地~жердің беткі қабаты|路~жол төсемі|圆桌~儿 дөңгелек үстелдің үстіңгі тақтайы|~儿磨得很光 беттік жакты айнадай тегіс етіп тегістеу.④: ~谈 жеке сөйлесу|~洽 жеке өтінішпен бару|~交 жеке тапсыру.⑤(~儿)【**зат.**】: 鞋~儿 аяқ киімнің алдыңғы жағы|这块布做里儿, 那块布做~儿.⑥【**зат.**】 жак; 右~оң жак; 左~сол жак; 好的~жағымды жағы; 坏的~теріс жағы; 向四~观望 жан жаққа қарау.⑦: 正~жағымды; жақсы; жаратымды; игі; оң; |反~жаратымсыз; жөнсіз; теріс; ұнамсыз|片~бір бетті; бір жакты|全~кешенді; комплекс; комплексті; құрама|多~手 жетік; шебер|~俱到 жан-жакты алдын ала ескеру; сегіз қырлы назарда ұстау.⑧: 上~биігірек; жоғарырақ|前~алды; алдында|外~сыртқы көрініс; сыртқы түр|左~сол жак|西~батыс жак.

【**面**】-2 miàn①【**зат.**】: 白~ақ ұн|豆~ұнның дәні|小米~чумизадан жасалған ұнның бір түрі|玉米~жүгері ұны; зағара|高粱~ақ жүгері; балжүгері; құмай (асыл тұқымдас астық).②(~儿)【**зат.**】: 药~儿 ұнтақ дәрі|胡椒~儿 ұнтақ бұрыш; ұнтақталған бұрыш.③【**зат.**】: 挂~кеспе|切~кесек нан|汤~кеспеден жасалған сорпа|一碗~бір шынаяқ кеспе.④〈方〉【**сын.**】: ~倭瓜 борпылдаған жұпар асқабақ|煮的的红薯很~пісірілген қызыл картоп өте жұмсақ болады|这个瓜是脆的, 那个瓜是~的 анау қауын өте жас, бұл қайын өте жұмсақ.

【**面案**】miàn'àn【**зат.**】 камыр жаюға арналған үстел.

【**面包**】miànbāo【**зат.**】 нан; 白 ақ нан; 小白~бір бөлке нан; 黑~қара нан; ~皮 бөлкенің қыртысы; ~瓤 нанның жұмсағы; ~屑 нанның үгіндісі; ~工人 нан пісіруші; наубайшы.

【**面包车**】miànbāochē【**зат.**】 шағын автобус.

【**面包房**】miànbāofáng нанхана; наубайхана.

【**面包果**】miànbāoguǒ астық ағаш.

【**面茶**】miànchá тарыдан жасалған кисель.

【**面包圈**】miànbāoquān(~儿)【**зат.**】 дөңгелек нан; тоқаш.

【**面壁**】miànbì【**ет.**】① қабырғаға қарай бетпен бұрылу (өзінің қабілетіне үмілу үшін).② дырдумен күн кешу.③

бөгде істерден безу немесе қол ұзу; істі беріліп жасау.

【**面茶**】miànchá【**зат.**】 тарыдан жасалған кисель.

【**面呈**】miànchéng【**ет.**】 жекелей айту; жекеше хабарлау.

【**面的**】miàndí【**зат.**】 такси - шағын автобус.

【**面点**】miàndiǎn【**зат.**】 дәмді пісірілген нан; кондитер бұйымдары; тәтті тағам бұйымдары.

【**面呈**】miànchéng жеке беру; өзі тапсыру.

【**面吹**】miànchuī сыртқы (үстіңгі) үрлеу (шыны ыдыстарын үрлеп, ауаға толтыру).

【**面对面**】miànduìmiàn: 两个人~坐着 екі адам бір - біріне бетпе - бет отыр|~地提意见 бетпе - бет түсініктеме жасау; ~站着 бір - біріне қарама қарсы тұру.

【**面额**】miàn'é【**зат.**】 белгіленген баға; көрсетілген баға; өзқұны; 大~жоғары белгіленген баға|各种~的人民币 юаньның әр түрлі номиналдары.

【**面坊**】miànfang【**зат.**】 кеспені жасайтын колөнер өндірісі.

【**面访**】miànfang【**ет.**】 调查采取问卷或~方式 сауалнама жүргізу немесе сұхбат алудың тәсілдері.

【**面肥**】miànféi【**зат.**】 ашытқы; ұйытқы; камыр ашытқысы.

【**面粉**】miànfěn【**зат.**】 бидай ұны; жарма; талқан; ~上等 ұнтақ ұн (ұнның ең жақсы сорты); 二等~екінші ұнтақ кебекті ұн.

【**面粉厂**】miànfēnchǎng ұн тартатын кәсіпорын.

【**面馆**】miànguǎn(~儿)【**зат.**】 басты тағам кеспе болатын дәмхана.

【**面粉袋**】miànfěndài ұн қап; ұнның қабы.

【**面疙瘩**】miàngēda үзбе кеспе; үзбе көже (сорпаға пісірілген үзбе камыр).

【**面红耳赤**】miànóngěrchì лап ету; бұрқ ету; шаштың түбіне дейін қыпқызыл болу; 气得~ашу буу; ашулану; долдану; 差得~ұялғаннан қып-қызыл болу.

【**面糊**】miànù【**зат.**】① наннан жасалған атала; көже.②〈方〉клейстер; камыр.

【**面黄肌瘦**】miànhuángjīshòu омсырайған жүз; әлі кеткен жүз.

【**面积**】miànjī【**зат.**】: алаң; 土地~жер учаскісінің ауданы|建筑~құрылыс алаңы; 三角【**сын.**】的~ұшбұрыштың ауданы.

【**面颊**】miànjiá【**зат.**】 脸蛋儿: бет; жак; ұрт; ~红润 қызғылт бет.

【**面巾**】miànjīn〈方〉【**зат.**】 орамал; сулық; сүлгі; 毛巾 түкті орамал.

【**面巾纸**】miànjīnzhǐ【**зат.**】 папирус қағазы.

【**面筋**】miàn.jīn【**зат.**】 балауыз; желімтік; ұлпа (астық дәніндегі белоктық зат).

【**面具**】miànjù【**зат.**】①: бетперде; маска 防毒~газқағар; газтұтқыш; газдан сақтайтын маска.② бүркеу; маскалау; алдамша.

【**面孔**】miànkǒng【**зат.**】: 和蔼的~жылы жүз|板着~◇这些产品样式陈旧, 一副老~қартайған келбет.

【**面料**】miànliào【**зат.**】①: 大衣~шапанның матасы.②: 家具~жиһаз матасы.

【**面临**】miànlín【**ет.**】: алдында тұру; күтілу; 我们~着极其艰巨而又十分光荣的任务 біз өте қиын мәселеге тап болдық.

【**面码儿**】miànmǎr【**зат.**】 көкөніс дәмдеуіштерін кеспеге қосу.

【**面貌**】miànmaò【**зат.**】① келбет; сырт пішін; сыртқы бейне; сыртқы түр.②: ажар; әр; бейне; кейіп; кескін; көрік; көрініс; өң; өң-түс; реңк; сұры; тұрпат; 社会~оқамның бейнесі|精神~жанның ажары; 政治~саяси көрініс; 国家的 мемлекет бейнесі; ~~~.

【**面面相觑**】miànmìxiāngqù бір біріне абыржып қарау; үндеместен көз тастасу.

【**面面俱到**】miànmìanjùdào ескере отыру; ескерілген; барлығының камын ойлау; жан жакты ойлау; 做事~ештеңе де көзден тыс қалған жоқ.

【**面膜**】miànmó【**зат.**】 бетке арналған маска.

【**面目**】miànmù【**зат.**】①面貌: ~狰狞 хайуан кейіпті|~可憎 жеркенішті бет әлпеті.②面貌: 政治~саяси көрініс|不见庐山真~Лушань тауының нағыз бейнесін көру мүмкін емес|~全非 танымастай болып өзгеріп кету.③: 有何~见人 жұрттың көзіне қалай қарауға болады.

【**面目全非**】miànmùquánfēi танымастай болып өзгеріп кету.

【**面目一新**】miànmùyīxīn түбегейлі өзгеріске ұшырау; жаңалану; жаңартылу; жанару; жандану; .

【**面庞**】miànráng【**зат.**】 бет келбеті; бет әлпеті: 小孩儿圆圆的~, 水汪汪的大眼睛, 真惹人喜欢 жайнаған көздер, өте сүйкімді дөңгелек бетті баланы адамдар жақсы көреді.

【**面盆**】miànpen〈方〉【**зат.**】 раковина (су ағатын шүмектің астына қойылатын ыдыс); қол жуатын шылапшын.

【**面坯儿**】miànpiēr【**зат.**】 дәмдегіштері жоқ кеспе.

【面皮】1miànpí〈方〉【зат.】 беттің терісі.

【面皮】2miànpí(～儿)〈方〉【зат.】 тұшпараның сыртқы қабығы.

【面洽】miànqià【ет.】: ～公事 жеке уәделесу | 详情请和来人～ қосымша мәлімет алу үшін жекелей кеңесуге келіңіз.

【面前】miànqián【зат.】 бір нәрсеге кездесіп тұрғанда.～是一条大河 Хуанхэ өзенінің алдында|艰巨的任务摆在我们～ алдында қиын мәселе тұр; ～在事实 болар іс болып қойғаннан соң айту.

【面人儿】miànrénr【зат.】 қамырдан жасалған жабыстырылған фигура.

【面容】miànróng【зат.】: бет келбеті; бет әлпеті～枯槁 омырайған ажар; омырайған түр|～和蔼 бет бейне.

【面如土色】miànrútūsè: бет әлпеті бозарып кетті; асқынған бозарыңқылық.

【面软】miànguǎn【сын.】: әдепті; биязы; ибалы; сыпайы; шетін; 心慈～ шетін мәміле.

【面色】miànsè【зат.】: беттің түсі немесе реңі; 他～红润, 身体很健康 Ол қызыл шырайлы, денсаулығы да жақсы.

【面纱】miànshā【зат.】① паранжы; шафа.② бетперде; перде; тор; 揭开宫廷的神秘～ құпия соттың шымылдығын ашып қою.

【面善】miànshàn【сын.】①: қайырымды; мейірман; мейірімді; рақымды; игі; ізгі; 这人好～, 就是一下子想不起【зат.】字 бұл адам өте мейірімді, есімін еске түсіре алмай тұрмын.②: ～心恶 қайырымдылық; мархабат; мейірімділік; |碰见一位～的老人 бір мейірімді қарт адамды кездестіру.

【面商】miànshāng【ет.】: жекелей тіл қатысу; ～大计 бетпе бет талқылау.

【面神经】miànshénjīng【зат.】 бет тамырлары.

【面生】miànshēng【сын.】: бейтаныс; таныс емес; 当着～的人他显得十分拘谨 бейтаныс адамның көзінше, ол өте абай болады.

【面食】miànshí【зат.】 ұн; ұн табақ; ұнды.

【面市】miànshì【ет.】: жаңа нәрсенің базарда пайда болуы; 一种新型移

【ет.】电话即将～ұялы телефондардың жаіа моделі жақында базарда сатылатын болады.

【面试】miànshì【ет.】: әңгімелесу; ауызша емтихан; 通过～破格录取 ережелерге қарамастан ауызша емтиханнан өткесін ғана қабылдау.

【面首】miànshǒu〈书〉【зат.】 альфонс.

【面授】miànshòu【ет.】①: жеке

беру; ～机宜 жеке тапсырмалар беру.② күндізгі оқу.

【面熟】miànshú【сын.】: ашна; білетін; таныс, 这人看着～, 像在哪儿见过 қара бұл адам маған таныс, қайда көрген екенмін.

【面塑】miànsù【зат.】 қамырдан адам пішінін жасау; жабыстырма; жабыстыру; мүсіндеу; сомдау.

【面谈】miàntán【ет.】: біреумен жеке әңгімелесу; 改日～сұхбаттың тағы да бір күні|～招考问题 сұхбатқа қабылдау мәселесі.

【面汤】-1miàntāng〈方〉【зат.】 сорпадағы кеспе.

【面汤】-2miàntāng【зат.】 жуынуға арналған ыстық су.

【面条】miàntiáo(～儿)【зат.】 кеспе; вермишель (зауытта істелген жіңішке жұмыр кеспе).

【面头】miàntóu〈书〉面肥 егіс алдында пайдаланатын сыртқы тынайтқыш.

【面团】miàntuán(～儿)【зат.】 үзбе кеспе; үзбе көже (сорпаға пісірілген үзбе қамыр).

【面无人色】miàn wú rén sè жансызданған келбет.

【面相】miànxiàng【зат.】: бейне; кейіп; келбет; реңк; бет; 因为天黑, 没有看清他是什么～ қараңғыдан оның түрін көре алмадым.

【面叙】miàn xù【ет.】: жеке айтып беру; жекеше баяндау немесе мазмұндау 就此搁笔, 余容～ сондықтан 余容 қаламын қойып, жеке баяндап берді.

【面议】miànyì【ет.】: жеке сөзге келу; тілдесу; тіл қатысу; 价格～баға туралы жекеше сөзге келу.

【面罩】miànzhào【зат.】 кішкентай қалқан; шлем, дульға.

【面值】miànzhí【зат.】 кесімді құн; көрсетілген баға; нақтылы баға.

【面砖】miàn zhuān【зат.】 ғимараттың сыртын қаптайтын кірпіш.

【面子】-1miàn·zi【зат.】①: сыртқы; тысқы; 被～көрпе бетімен|这件袍子的～很好看 осы көйлектің сырты өте әдемі көрінеді.②: абырой-бедел; атақ; бедел; 爱～ғашық келбет|要～ абыройлы болу|你这话伤了他的～ сіздің айтқан сөзінің оның абыройна тиді.③: 给～құрмет көрсету|碍于～, 只好答应了 мәртебесіне байланысты келісуге тура келді.

【面子】-2miàn·zi〈口〉【зат.】 ұнтақ; 药～ұнтақ дәрі.

【睚视】miànshì〈书〉【ет.】 біреуге қырын салып қарау.

miáo

【苗】miáo①(～儿)【зат.】: 幼～ерте шығындар|青～жасыл сабақтар|

麦～儿 бидайдың шықтары|豆～儿 атбұршақтың сабақтары|蒜～сарымсақтың жас сабақтары|韭菜～жас иісті пияздық сабақтары|间～|补～өскінді.②: ～头 бірінші сабақтар|阍～тайыз аста көлбей жат-кені.③

【зат.】: ～裔 жұрағат, ата жұрты|他们家就这一根～儿 олардың отбасысы бір атадан шыққан.④: 鱼～балықтың личинкасы|猪～шошқа тұқымы.⑤: 牛痘～оспендық вакцинасы|卡

【сөзал.】～БЦЖ вакцинасы.⑥(～儿)

【сын.】状像苗的东西: 火～儿 отты тілдер.⑦(Miáo)【зат.】 адамның есімі.

【苗床】miáochuáng【зат.】 көшет (мысалы, гүл көшеті, асыл тұқымды мал өсіретін орын).

【苗而不秀】miáoérbùxiù《论语·子罕》: «егіндер өседі, бірақ гүлдемейді және дәнденбейді».

【苗剧】miáojù【зат.】 Мяо халықтарының ұлттық (Қытайдың оңтүстік батысында орналасқан халықтар) пьесасы немесе спектаклі.

【苗木】miáomù【зат.】 екпе көшет; көшет (түйінінен көктеп шыққан өсімдік).

【苗圃】miáopǔ【зат.】 көшеттік; тәлімбақ (өсімдіктерді я жәндіктерді өсіретін жер).

【苗情】miáoqing【зат.】: дәнді дақылдар өскідерінің ұзындығы; 今年小麦～很好 биылғы жылы бидай көшеті өте жақсы өсті.

【苗儿】miáoer〈方〉【зат.】: жас бұтақ; тармақ; 这事情有点～了 бұл іс алға басты|猪瘟刚露～就被控制住了 шошқа обасы өршіп бара жатыр.

【苗条】miáo·tiáo【сын.】 бөденді; жіптіктей; кескінді; мүсінді; пішінді; сымбатты; сынды; (мүсінділік; сымбат; сымбаттылық).

【苗头】miáo·tóu【зат.】: белгі; нышан; сыңай; жалтыл; жарқыл; жылтыл; шұғыла; 注意抓事故～кез келген өзгерістерге зер салып отырыңыз.

【苗绣】miáoxiù【зат.】 кесте тігумен айналысағын Мяо халықтарының әйелдері.

【苗裔】miáoyì〈书〉【зат.】. әулет; жұрағат; тек; тұқым; ұрпақ.

【苗猪】miáozhū【зат.】 шошқа тұқымы.

【苗子】miáo·zi【зат.】①〈方〉 Мяо халықтары.②: 他是个好～, 有培养前途 ол өте ерке бала, зор болашағы бар.③〈方〉 еркеліктер.

【苗族】 Miáozú 【зат.】 Қытай мемлекетіндегі аз ұлттардың бірі Мяо халықтары..

【描】 miáo 【ет.】 ① : көшіру; көшіріп алу; көшіріп жазып алу; көшіріп алу (суретке қарап); ~ 花 гүлдің суретін көшіріп алу | ~ 图 сызбаны жазып-сызып алу | ~ 张花样子 кестелеуге арналған өрнектерді көшіріп алу. ②: белдеулеу; ~ 红 қызыл сиямен белгілеу | ~ 眉打鬓 қасты сызу және шашты ретке келтіру; | 写毛笔字, 一笔是一笔, 不要 ~ 草率 жазуын бір бір сызықтан сызып, белдеулеуге болмайды.

【描红】 miáohóng ① 【ет.】 каллиграфияны үйренген уақытта қызыл иероглифпен жазу; 先~, 后临帖 алдымен қызыл иероглифтармен жазу, кейін оларды көшіріп алу. ② 【зат.】: 写一张 ~ бір бет қызыл иероглифтарды жазу.

【描画】 miáohuà 【ет.】: сурет салу; бейнелеп көрсету; ~ 治山改水的蓝图 Жышан тауының өзгерген су бағытының сызбасы; ~ 出我们幸福的未来 бакытты болашағымыздың суретін салу.

【描绘】 miáohuì 【ет.】: бейнелеу; кескіндеу; суреттеу; 这些作品生【ет.】地 ~ 了中国农村的新气象 осы шығармаларда біздің ауылымыздың жағдайы айқын бейнеленген.

【描金】 miáojīn 【ет.】 алтынмен сурет салу; алтын жалату; алтынға булау; алтындау; жалату.

【描摹】 miáomó 【ет.】 ① көшірме жасау; көшіріп салу; көшірме көшіріп алу (суретке қарап). ②: 小说和戏剧常常用对话 ~ 一个人的性格 романдар мен пьесалар жиі адамдар арасындағы диалогты пайдалана отырып адамның мінез құлқын суреттейді.

【描述】 miáoshù 【ет.】: суреттеу; 他生【ет.】地 ~ 了那件事的经过 ол осы іс жөнінде өте шапшаң бейнелейді | 作品朴实 ~ 了农民的生活 шығарма қарапайым шаруалардың өмірін суреттейді.

【描图】 miáotú 【ет.】: калькалау;

өзгертпей түсіріп алу; ~ 纸 қағаз калькасы.

【描写】 miáoxiě 【ет.】: суреттеу; ~ 风景 пейзажды суреттеу | ~ 人物的内心活【ет.】 кейіпкерлердің ішкі сезім дүниесін суреттеу.

【瞄】 miáo 【ет.】: көздеу; мақсат ету 枪 ~ 得准 мылтықпен көздеу өте қиын.

【瞄准】 miáozhǔn (~ 儿) 【ет.】 ①: көздеу; мақсат ету; белдеу; дәлдеу;

көздеуге алу; ~ 靶子 нысананы көздеу | 把枪口 ~ 侵略者 қару жарак агрессорларға қарсы көзделген. ②: визирлеу; нысаналау (визир арқылы бір нәрсеге нысана қою; көздеу); бұрыштама соғу; виза қою; виза салу; 这个工厂 ~ 市场的需求, 生产出多种规格的产品 өнімдердің әр түрлі түрлерін алу үшін бұл зауыт нарықтың қажеттіліктеріне бағытталған.

miǎo

【秒】 miǎo <书> ① ағаштың төбесі. ② ақыр; аяқ; бітуі; соң; шек; шет: 岁 ~ жылдың соңы | 月 ~ айдың соңы | 秋 ~ күздің соңы.

【眇】 miǎo <书> ① жалғыз көз; соқыр; .② бәлекей; кішкене; кішкентай; кіші; майда; шағын.

【秒】 miǎo 【мөл.】 а) уақыт, 60 秒 等于 1 分 60 秒 = 1 分. б) секунд, 60 秒 等于 1 分 1 分钟та 60 секунд. с) ұзақтық пен енділік,

【秒表】 miǎobiǎo 【зат.】 секундомер.

【秒差距】 miǎochājù 【мөл.】 астрон. парсек.

【淼茫】 miǎománg 【сын.】 байтақ су кеңістігі; жағасыз; жиексіз; иен-тегін; ұшы-қиырсыз; шексіз.

【渺】 miǎo ① ұшы-қиырсыз су кеңістігі; шексіз су.: 浩 ~ зор; орасан зор; үлкен; үп-үлкен. ② анық сезілмейтін; байқалмайтын; көмескі; күңгірт (айырып танылуы қиын); көмескі; мұнарлы; тұманды: ~ 若烟云 байқалмайтын түгін бұлттары | ~ 无人迹 адам тұрмайтын; елсіз | ~ 无声息 көмескі дыбыс. ③ күйтақандай; кіп-кішкентай; кішкентай; титтей: ~ 不足道 ұсақ-түйек.

【渺茫】 miǎománg 【сын.】 ① айқын емес; анық емес; анық көрінбейтін; ашық емес; бұлдыр; бұлыңғыр; көмескі: 音信 ~ бұлдыр хабар. ② бұлдыр; бұлыңғыр; көмескі; мұнарлы; тұманды: 前途 ~ бұлыңғыр болашақ.

【渺然】 miǎorán 【сын.】 айдынды; аумақты; байтақ; кең; көлемді; ұлан-байтақ; ұланғайыр: 音信 ~ көлемді хабар | 踪迹 ~ айқынды із.

【渺无人烟】 miǎo wúrényān елсіз; ессіз; иен; адам тұрмайтын; елсіз: 原野茫茫, ~ адам тұрмайтын кең байтақ жазық жер.

【渺小】 miǎoxiǎo 【сын.】 кішкентай; титтей; болмашы; өте шамалы; тым аз; құртымдай; мардымсыз; бишара; нашар: ~ 的人物 мүсәпір адам.

【渺远】 miǎoyuǎn алыс; алыстағы; қиыр түкпірдегі; шалғайдағы..

【藐】 miǎo ① 小: ~ 小 кішкентай. ② жаны жақтырмау; жаны жаратпау;

жаратпау; жек көру; суканы сүймеу; ұнатпау: 言者谆谆, 听者 ~ ~ тыңдаушылар ораторларды жақтырмайды (тәрбиелік сөздерді, ал тыңшылар оларды қабылдамайды).

【藐视】 miǎoshì 【ет.】 елемей; ескермей; жаратпау; жек көру; кемсіту; менмендік ету; менсінбеу; тіксіну; ұнатпау; 在战略上要 ~ 敌人, 在战术上要重视敌人 стратегиялық жағынан жауды жек көру керек, ал тактикалық жағынан оны жау деп есептеу керек.

【藐小】 miǎoxiǎo 【сын.】 кішкентай, ұсақ; 集体的力量是伟大的, 个人的力量是 ~ 的 ұжымдық күш зор, жеке адамның күші аз.

【邈远】 miǎoyuǎn 【сын.】 алыс; қашық; ұзақ; аулақта; әрменде; жырақта: ~ 的古【ет.】 көне заман | ~ 的蓝天 ұзық күн.

miào

【妙】 miào ① 【сын.】 жақсы; керемет; ғажап; керім; өте әсем; өте жақсы; тамаша; таңғажайып; тым жақсы: ~ 品 керемет нәрсе | ~ 境 тамаша жер | ~ 不可言 сондай ғажап | 这个办法真 ~ 好 бұл өте жақсы тәсіл. ② 【сын.】 айла; айлакер; айлалы; айлашыл; қулықты; оңтайлы; тәсілқой; шебер: ~ 计 айлалы жоспар | ~ 策 оңтайлы стратегия | ~ 用 таңғажайып әсер | ~ 算 қулықты есеп | ~ 诀 жұмбақтау; сырлы; сыры бар | ~ 手回春 шебер хирург | 莫【зат.】 其 ~ таңқаларлық; ақылға сыймайтын; түсініксіз. ③ (Miào) 【зат.】 адамның есімі.

【妙笔】 miào bǐ 【зат.】 суретшінің сиқырлы бояу жаққышы: ~ 生花 каллиграфтың әдемі жазуы жаңарды.

【妙计】 miào jì 【зат.】: 锦囊 ~ мәселені шешудегі тәсілқойлық | 想了个 ~ 好 айланы табу.

【妙诀】 miào jué 【зат.】 сиқыр: 农业增产的 ~ 在于科学种田 жақсы ауыл шаруашылық өнімдерінің сыры жер өңдеу ғылымында.

【妙龄】 miào líng 【зат.】 балғындық; бозбалалық; бозбастық; жастық; жастық шақ; көктем: ~ 女郎 жас әйел | 正值青春 ~ жастық шақ бұл жай.

【妙趣】 miào qù 【зат.】 өткір тілділік; сөз тапқыштық; тапқырлық: ~ 天成 табиғи тапқырлық | ~ 无穷 сарқылмайтын; сарқылмас; таусылмайтын өткір тілділік.

【妙趣横生】 miào qù héng shēng тапқырлықпен жарқырау; көз тартқыш; қызық; қызықтыратын; қызықтырғыш.

【妙手】 miào shǒu 【зат.】 өнерпаз; шебер: 绝【ет.】 ~ 活 ғаламат өнерпаз | ~ 手回春 шебер дәрігер.

【妙手回春】 miàoshǒuhuíchūn таңғажайып шипагер; дәрігерлік ету өнері.

【妙药】 miào yào 【зат.】 таңқаларлық дәрі; : 灵丹~таңқаларлық шара.

【妙用】 miào yòng ① 【ет.】 таңдамалы қолданыс; : 他善于~成语 ол чынүйді тамаша қолдана алды. ② 【зат.】 таңқаларлық әрекет: ~无穷 шектелмеген ғажайып әрекет.

【妙语】 miào yǔ 【зат.】 ақылды сөз; тамаша сөздер: ~双关 екі мәнді ақылды сөздер|~惊人 керемет тамаша сөйлеу.

【庙】 miào ① 【зат.】 ғибадатхана; храм (үлкен шіркеу): 宗~ата бабалардың ғибадатханасы|家~ата-бабасынан келе жатқан монастырь. ② 【зат.】 жәрмеңке шіркеуі: 寺~монастырь|土地~жергілікті ғибадатхана|文~Конфуций шіркеуі|岳~таудағы монастырь|山顶上有一座~тау беткейінде шіркеу орналасқан

③ 〈书〉 сарайда орналасқан зал: ~堂 орда; сарай|廊~императорлық сарай. ④ 〈书〉: ~号 император қайтыс болғаннан кейін оған берілетін мәртебе|~讳 қайтыс болған императордың есімі. ⑤ 【зат.】 сарайдағы мереке; сарайда өткізілетін жәрмеңке: : 赶~жәрмеңкеге қатысу.

【庙号】 miào hào 【зат.】 император қайтыс болғаннан кейін оған берілетін мәртебе.

【庙会】 miào huì 【зат.】 сарайда өткізілетін мереке.

【庙堂】 miào táng 【зат.】 ① шіркеу. ② 〈书〉 шіркеудегі бөлме.

【庙主】 miào zhǔ 【зат.】 ① шіркеуінің аға попы; монастырь бастығы. ② 〈书〉 шіркеудегі қайтыс болған адамның есімі жазылған тақтайша.

【庙祝】 miào zhù 【зат.】 монах; сопы; тақуа.

miè

【乜斜】 miè xié 【ет.】 ① көзін қысу; қиығымен қарау: 他~着眼睛, 眼角挂着讥消的笑意 ол көзін қиығымен қарап тұр. ② көзін қысу; көзін сығырайту; сығырайту; сығырайып қарау; сықситу: ~的睡眠 сығырайған ұйқылы көз.

【咩】 miè 【ел.】 маңырату; маңырау.

miè

【灭】 miè ① 【ет.】 бату; өшу; сөну: 火~了 от сөнді|灯~了 шам өшті. ② 【ет.】 өшіру; сөндіру: ~灯 шамды сөндіру|~火 отты сөндіру. ③ жайпау; жайрату; жойдыру; жойып жіберу; жою; көзін жою; құрыту; қыру; қырып тастау;

ойран қылу: ~顶 бату; батып кету; суға ағып кету. ④ бағындыру; билеп алу; жеңіп алу; қарату; тарту: 自生自~өзін өзі қорған болу|物质不~материяны жою. ⑤ 【ет.】 жабу; жою; тарату: ~蝇 шыбынды жою|长自己的志气, ~敌人的威风 өз рухың жаудың ұлылығын жояды.

【灭此朝食】 miè cǐ zhāo shí кідірмей жауды құрту; жаудың сазайын тартқызу.

【灭顶】 miè dǐng 【ет.】 бату; батып кету; суға ағып кету: ~之灾 су апаты (指致命的灾祸).

【灭火】 miè huǒ 【ет.】 отты сөндіру: ~沙 құммен отты сөндіру|~器 өрт сөндіргіш.

【灭火器】 miè huǒ qì 【зат.】 өрт сөндіргіш.

【灭迹】 miè jì 【ет.】 дәлелдерді (айып-қылмысты айғақтайтын зат) жою: 毁尸~ізін білдірмей жіберу|销赃~ұрланған затты жасыру.

【灭绝】 miè jué 【ет.】 ① құрту; қыру; қырып-жою: 使苍蝇蚊子死净~шыбындар мен масалар жойлып бара жатыр. ② ақырғы жоғалтып алу; жоғалту; жойып алу; жою: ~人性 адам бейнесін жоғалту.

【灭口】 miè kǒu 【ет.】 куәгердің көзін жою: 杀人~куәгерді өлтіру қылмысы.

【灭门】 miè mén 【ет.】 құртылу; қырылу; қырып-жойылу: ~绝户 бүкіл отбасыны өлтіру, тек кейбіреулерінің аман қалуы|~之祸 баласыз; баласы жоқ ұрпақты құрту.

【灭杀】 miè shā 【ет.】 азаптау; жаза тарттыру; қинау: ~蚊蝇 бәкене шыбындар мен үнсіз масалардың (ауыртып шағатын) шағып қинауы.

【灭失】 miè shī 【ет.】 айрылу; айрылып қалу; айырылу; жоғалту; үзу.

【灭亡】 miè wáng 【ет.】 жазым болу; жоқ болу; қаза табу; құрып кету; мерт болу; өлу: 自取~өз өзін құрту.

【灭种】 miè zhǒng 【ет.】 ① нәсілді қырып-жою; геноцид: 亡国~мемлекетті жою. ② иесіз қалу; құрып біту; құрып кету; қырылып біту; қырылып қалу: 这种【ет.】物已濒临~бұл жануарлар жойлып бара жатыр.

【灭族】 miè zú 【ет.】 бүкіл тұқымды қырып жою.

蔑 1 miè 〈书〉 ① кішкентай; кіші; майда; шағын; ибалы; сыпайы; шетін: ~视 жаны жаратпаушылық; жек көру. ②: болмау: ~以复加..

【蔑称】 miè chēng ① 【ет.】 ерінің шүйіру; қорсыту. ② 【зат.】 жеккөрген ат, лақап.

【蔑视】 miè shì 【ет.】 бүйірлеу; кемсіту; соңына түсу: ~困难

қиындықтарды жек көру|脸上流露出~的神情 жек көрушілік бетінен байқалды.

【篾】 miè 【зат.】 бамбау жөкесі: ~席 бамбук жөкесінен ши тоқыма|~匠 бамбук өнімдерінен бұйымдар жасайтын шебер.

【篾黄】 miè huáng 【зат.】 бамбуктың ішкі дінгегі.

【篾匠】 miè jiàng 【зат.】 бамбук өнімдерінен бұйымдар жасайтын шебер.

【篾片】 miè piàn 【зат.】 ① арамтамақ; жатып-ішер; маймөңкелеп күн көруші.

【篾青】 miè qīng 【зат.】 бамбук ағашының сыртқы қабығы.

【篾条】 miè tiáo 【зат.】 тоқуға арналған бамбуктың жөкесі.

【篾子】 miè zi 【зат.】 тоқуға арналған бамбуктың жөкесі: 竹~бамбук тамызығының (шыра; шырпы; шырпы шам) бұтағы.

【蟻】 miè [螞蟻] (miè mǐng) 【зат.】 шыбын-шіркей; шіркей; ұсақ шыбындар.

mín

【民】 mín ① халық: 国泰~安 бейбітшілік және өркендеу|为~除害 халықты жамандықтан сақтау. ② қарапайым халық: 藏~Тибет халықтары|回~мұсылман халықтары|农~ауыл тұрғындары|渔~балықшы|牧~бақташы; қойшы; малшы; падашы; сиыршы|居~байырғы; тұрғын|侨~эмигрант (белгілі бір елден екінші елге жер ауған адам); резидент (бір мемлекетте ұдайы тұратын екінші бір елдің адамы). ③ азаматтық қауым; сословие (қоғамдық топтар): ~歌 ұлттық ән|~谣 халық әндері. ④ жергілікті тұрғын: 拥军爱~халықты қорғауға әскерге көмек көрсету|~航 азаматтық авиация|~用 халық мүлікі. ⑤ (Mín) 【зат.】 адамның есімі.

【民办】 mín bàn 【сын.】 халықтың көмегімен тұрғызылған, жасалған: ~小学 жергілікті халықтың ақшасына тұрғызылған орта мектеп|~企业

халықтың көмегімен құрылған кәсіпорын.

【民变】 mín biàn 【зат.】 халық көтерілісі: ~蜂起 азаматтық көтерілістер бас көтерді|激起~халық көтерілісін қоздыру.

【民兵】 mín bīng 【зат.】 халық жасағы.

【民不聊生】 mín bù liáo shēng халық кедейшілікте өмір сүрді; халықтың бақытсыздыққа ұшырауы: 军阀混战, ~ милитаристердің өзара

соғыстары халықты бақытсыздыққа душар етті.

【民船】mínchuan【зат.】 азаматтық кеме.

【民法】mínfǎ【зат.】 азаматтық құқық.

【民房】mínfáng【зат.】 жеке жер үйлер.

【民愤】mínfèn【зат.】 халық қаһары; халық ашуы: 激起~ халық ашуын туғызу|不杀不足以平~ халықтың наразылығын басу үшін өлтіру жеткіліксіз.

【民风】mínfēng【зат.】 халықтың әдет-ғұрыпы: ~淳朴 халықтық жақсы мінез|~强悍 бойлауық әдет ғұрып.

【民夫】mínfū【зат.】 кедей шаруа.

【民负】mínfù【зат.】 халықтың ауыртпалығы: 减轻~ халықтың ауыртпалығын жеңілдету.

【民歌】mínqē【зат.】 ұлттық ән.

【民工】míngōng【зат.】① өз еркімен келген жүк тасушы.② жұмысшы мигранттар.

【民航】mínháng【зат.】 азаматтық авиация: ~班机 азаматтық ұшақ.

【民间】mínjiān【зат.】① бұқаралық; халық; халықтық: ~文学 халық әдебиеті|~音乐 халық әндері|这个故事多少年来一直在~流传 бұл әңгіме көп жылдар бойы халық фольклорында бар.

② жалпы халыққа бірдей; жалпы халықтық: ~贸易 халық сауда|~往来 үкіметтік емес қарым қатынастар.

【民间文学】mínjiānwénxué халық әдебиеті.

【民间艺术】mínjiānyìshù халық өнері.

【民警】mínjǐng【зат.】 милиционер.

【民居】mínjū【зат.】 байырғы; тұрғын: 江南~Цзяннань тұрғыны.

【民力】mínlì【зат.】 халық ресурстары: 珍惜~ халық байлығын сақтау.

【民命】mín mìng【зат.】 халық өмірі.

【民品】mín pǐn【зат.】 азаматтық мақсаттарда пайдаланылатын тауарлар.

【民企】mínqǐ【зат.】 жеке кәсіпкерлік.

【民气】mínqì【зат.】 халықтың

рухани ерекшелігі: ~旺盛 өскелең халықтың рухы.

【民情】mínqíng【зат.】① халықтың тұрмысы: 熟悉~ халықтың тұрмысымен танысып, білу.②: 体恤~ халықтың күнделікті өміріне араласу.

【民权】mínquán【зат.】 халық өкіметі.

【民权主义】mínquánzhǔyì халық өкіметінің принципі(Сун Ятсен ұсынған үш принциптердің бірі).

【民生】mínshēng【зат.】 халықтың

дәулеттілігі: 国计~ халықтың дәулеттілігінің ұлттық жоспары|~凋敝 халықтың дәулеттілігінің әлсіреуі.

【民事案件】mínshìjiàn азаматтық іс.

【民事法庭】mínshì fǎtīng азаматтық сот.

【民事权利】mínshìquánlì азаматтық құқық.

【民事诉讼】mínshìsùsòng азаматтық талап; ақылы іс.

【民事责任】mínshìzérèn азаматтық жауапкершілік.

【民俗】mínsú【зат.】 халық фольклоры: 考察~ халық әдет ғұрыптарын зерттеу.

【民俗学】mínsúxué【зат.】 фольклористика.

【民庭】míntíng【зат.】 азаматтық істер бойынша сот.

【民团】míntuán【зат.】 миньтуандар; ауылдық өзін-өзі қорғау отрядтары.

【民校】mínxiào【зат.】① ауылдардағы үлкендерге арналған халықтық мектептер.② болашақ мектептердің қауымдастығы.

【民心】mínxīn【зат.】 халықтың үмітіне айналу; халық арманы: 深得~ жалпы халықтық даңққа ие болу|~所向 жалпы халық арманы.

【民选】mínxuǎn【ет.】 халықтан таңдалған адам: ~【ес.】表 халықтың қалаулысының өкілі.

【民谚】mínyàn【зат.】 халық мақалы.

【民谣】mínyáo【зат.】 халық өлеңі немесе тақпағы.

【民意】mínyì【зат.】 халық қалауы: ~测验 бүкілхалықтық сұрақ|~不可侮 халық қалауын ескермеуге болмайды.

【民意测验】mínyìcèyàn бүкілхалықтық сұрақ.

【民营】mínyíng【сын.】 жеке бизнес: ~企业 жеке кәсіпкерлік.

【民营经济】mínyíngjīngjì жеке кәсіпкерлік экономикасы.

【民用】mínyòng【сын.】 азаматтық: ~航空 азаматтық авиация|~建筑 азаматтық құрылыс|~五金器材 азаматтық темір арқауы.

【民怨】mínyuàn【зат.】 халық наразылығы: ~沸腾 халық наразылығы бұрқ ете қалды.

【民乐】mínyuè【зат.】 халық музыкасы: ~队 халық музыкасын орындайтын топ|~合奏 халық музыкасын орындау.

【民运】1mínyùn【зат.】① азаматтық жүк тасымалы.② жеке транспорт сервисі.

【民运】2mínyùn【зат.】 көпшілікпен насихаттау және ұжымдық жұмыс: ~

工作 көпшілікпен насихаттау және ұжымдық жұмыс жасау|~干事 халық күштерімен тасымалдауына уәкілетті тұлға.

【民贼】mínzéi【зат.】 жаналғыш; қанішер; сатылған: 独夫~қанішер ер адам.

【民宅】mínzhái【зат.】 тұрғын үй.

【民政】mínzhèng【зат.】 ішкі істер; азаматтық басқарма.

【民脂民膏】mínzhīmíngāo қанмен, термен келген халықтың байлығы.

【民智】mínzhì【зат.】 халықтың мәдени деңгейі: 开发~ мәдениеттілігін дамыту|~渐开 мәдени деңгейді көтеру.

【民众】mínzhòng【зат.】 халық бұқарасы: 唤起~ халық бұқарасын ұйқысынан тұрғызу.

【民主】mínzhǔ①【зат.】 демократия.

②【сын.】 демократиялық: 作风~ демократиялық стиль|~办厂 демократиялық енгізде пайда болған зауыттар.

【民主党派】mínzhǔdǎngpài демократиялық апартия.

【民主改革】mínzhǔ gǎigé демократиялық өзгерістер.

【民主革命】mínzhǔgémìng демократиялық революция.

【民主集中制】mínzhǔ-jìzhōngzhì демократиялық централизм.

【民族】mínzú【зат.】① ұлт.② ұлттық.

【民族共同语】mínzùgòngtóngyǔ жалпыға бірдей ұлттық тіл.

【民族区域自治】mínzúqūyùzìzhì аймақтық ұлттық автономия.

【民族体育】mínzútǐyù【зат.】 ұлттық дене шынықтыру.

【民族乡】mínzúxiāng【зат.】 ұлттық болыс (бұрынғы әкімшілік бөлімі).

【民族【сын.】式】mínzúxíngshì ұлттық нысана.

【民族学】mínzúxué【зат.】 этнология.

【民族英雄】mínzúyīngxióng ұлт қаһарманы.

【民族运动】mínzú yùndòng ұлттық қозғалыс.

【民族主义】mínzúzhǔyì① ұлтшылдық.② Сун Ятсен ұсынған принциптердің бірі «ұлтшылдық»

【民族资本】mínzúzīběn ұлттық капитал.

【民族资产阶级】mínzú zīchǎn jiējí ұлттық буржуазия.

【芪】mín【сын.】 кеш піскен: ~高粱 кеш піскег гаолян.

【旻】mín〈书〉① күз.② аспан: 苍~күзгі көк аспан.

【旻天】míntiān〈书〉【зат.】① күз.② күзгі аспан.

【岷】 mǐn ① Миньшань тауы (Сычуань пров. орналасқан тау). ② Миньцзян өзені(Сычуань пров.орналасқан өзен). ③ Миньсянь (Миньчжоу) қаласы (Ганьсу пров.орналасқан).

【珉】 mǐn 〈书〉 яшмаға (кварцтың бір түрі) ұқсайтын тастың бір түрі.

【缙】 mǐn 〈书〉 ① тиындар будасы. ② 【мөл.】 байлау; байлап-матау: 钱三百~үш жүз тиын будасы.

mǐn

【扞】 lǐmǐn 【ет.】 шашты әдемйлеу: ~了~头发 шашты тарау.

【扞】 2mǐn 【ет.】 ① қысу; сығу; сықпалау; бүктеу; жинау; қысу; түю; тістеу. ② ауыз тию; ерінін тигізу: ~了一口酒 бір татым шабдалыдан ауыз тию .

【扞子】 mǐn·zi 【зат.】 шашқа арналған жақкыш (сақал-мұрт алғанда көбік жағатын шоқша қыл).

【黽】 mǐn[黽勉](mǐn miǎn) 〈书〉

【ет.】 тырмысу; тырысу; ынталану; іждағаттану: ~从事 тырысу.

【泯】 mǐn : ~灭 жоқ болу; қаза табу; құрып кету; мерт болу; өлу |~没 көзін жою; құрыту; қыру; қырып тастау; ойран қылу |良心未~ар ұят әлі құрып кеткен жоқ.

【泯灭】 mǐnmiè 【ет.】 жоқ болу; қаза табу; құрып кету; мерт болу; өлу .

【泯没】 mǐnmò 【ет.】 көзін жою; құрыту; қыру; қырып тастау; ойран қылу.

【闽】 mǐn ① Фуцзянь провинциясы. ② 【зат.】 фуцзяндық. ③ 【зат.】 адамның есімі.

【闽菜】 mǐncài 【зат.】 фуцзянь тамағы.

【闽剧】 mǐnjù 【зат.】 фуцзяньның ұлттық пьесасы.

【闽语】 mǐnyǔ 【зат.】 фуцзянь тілі.

【悯】 mǐn ① қайғырту; қайғыру; қамығу; қапалану; ренжу; тұлдану; уайымдану; шерлену: 其情可~шын уайымдау. ② 〈书〉 мақұлдау; ниеттестік білдіру; тілектестік білдіру: ~然涕下 қайғырып жылау.

【悯惜】 mǐnxī 〈书〉 【ет.】 дерттену; езіліп-егілу; жамығу.

【悯恤】 mǐnxù 〈书〉 【ет.】 аяу; күйіну; опыну; өкіну: ~孤儿 жетімді аяу.

【敏】 mǐn ① әсерленгіш; сезгіш: ~感 сезгіштік; сезімдік; сезімділік; сезімталдық; сезінушілік |灵~

1) байқағыш; білгір; көреген; өткір; сұңғыла; тапқыр. ② ақылды; басты; есті; жетелі; жетік; салауатты адам; терең

ойлы: 聪~зейінді; зерек; түсінгіш |机~зерек; ойға жүйрік; тапқыр. ③ (Mǐn) 【зат.】 адамның есімі.

【敏感】 mǐngǎn 【сын.】 сезгіштік; сезімдік; сезімділік; сезімталдық; сезінушілік.

【敏慧】 mǐnhuì 【сын.】 ақылды; өткір тілді; тапқыр; тапқыш: ~的姑娘 тапқырлы бикеш.

【敏捷】 mǐnjié 【сын.】 алғыр; икемді; оралымды: 形动~ белсенді әрекет жасау |思维~шапшаң ойлау.

【敏锐】 mǐnrui 【сын.】 өткірленген; сезгіш; сезімтал; сұңғыла; тапқыр: 思想~тапқыр ойлау |目光~жігі көз; өткір көз |~的洞察力 тапқырлы көрегендік; қырағылық.

【愍】 mǐn 〈书〉 жарқыраған және білімді.

【蟹】 mǐn ① 【зат.】 тынық мұхиттық нәлім (солтүстік теңіздерде болатын балық).

míng

【名】 míng ① (~儿) 【зат.】 ат; есім: 人~адамның есімі |书~кітаптың аты |命~ағу; ағын ағу |报~журналдың аты |给他起个~儿 оған ат қою. ②

【ет.】 аталу; аталыну; атану: 这位女英雄姓刘~胡兰 осы кейіпкердің есімі Лю Лан. ③ бір нәрсе түрінде; көз бояп; біреудің атынан: 你不该以出差为~, 到处游山玩水 енді командировкаға тауға саяхат түрінде бару қажет емес. ④

жеке атақ абырой мен пайданы іздемеу: 出~әйгілі болу |有~әйгілі |世界 дүние жүзіне әйгілі 闻~атағы жер жарған. ⑤ аты шулы; даңқты; даңқы шыққан; паш: ~医 атақты дәрігер |~著 біртума; үлгі; шедевр (асқан үлгілі шығарма) |~画 әйгілі сурет |~山 әйгілі тау. ⑥ 〈书〉 айтып жеткізе алмайтын; айтып түсіндіруге болмайтын; тілмен жеткізуге болмайтын: 莫~其妙 айтып жеткізе алмайтын |不可~状 аты мен бейнесін тілмен жеткізуге болмайтын.

⑦ 〈书〉: 一文不~ақшасыз; пұлсыз |不~一钱 жоқшылыққа ұшырау; жүрелеу; қайыршылану.

【名不副实】 míngbùfùshí аты затына сай келмеу.

【名不虚传】 míngbùxūchuán лайықты атак.

【名册】 míngcè 【зат.】 кісі аттарының тізімі.

【名产】 míngchǎn 【зат.】 даңқтылықпен пайдаланылатын тауарлар: 织锦是中国杭州的~ баршын бұл менің елімдегі Ханьжоу қаласының аты.

【名称】 míngchēng 【зат.】 аты; аталуы; атау; ат қою; деу; есім.

【名厨】 míngchú 【зат.】 атақты аспазшы; ас пісіруші: 汇集各地~ белгілі бір жерде жиналу.

【名垂千古】 míngchuíqiāngǔ тарихта қалу; мәңгі даңққа ие болу

【名垂青史】 míngchuíqīngshǐ мәңгі есте қалдыру; тарихта қалу.

【名词】 míngcí 【зат.】 ① зат есім. ② (~儿) термин: 化学~химия термині |新~儿 жаңа терминдер. ③ термин.

【名次】 míngcí 【зат.】 тізім бойынша нөмір..

【名存实亡】 míngcúnshíwáng аты солай қалғанмен, мағынасы басқаша; жалған өмір сүру.

【名单】 míngdān (~儿) 【зат.】 аттардың тізімі: 开列~тізімді атап өту |受奖人~түлектердің тізімі.

【名额】 míng'é 【зат.】 бос қызмет; бос орын (мекеме я оқу орындарындағы бос орын): ~有限, 报【зат.】 从速 бос орындардың саны шамалы, регистрациядан қысқа уақыт ішінде өту қажет.

【名分】 míngfèn 【зат.】 әлеуметтік жағдайы: 正~нағыз әлеуметтік жағдайы.

【名副其实】 míngfùqíshí ақиқат сәйкес болу, аты затына сай болу.

【名贵】 míngguì 【сын.】 атақты және қымбат, бағалы; құнды: ~的字画 бағалы жазу |鹿茸、麝香等都是~的药材 жұпар (бірқатар жануарлардың ұрық безінен шығатын иісі күшті, хош иісті зат) және бұғы мүйізі (жас маралдың, шұбар бұғының дәрі жасауға қолданылатын мүйіз қаны) өте бағалы дәрі дәрмектер.

【名号】 mínghào 【зат.】 даңқ; жалған ат; лақап; лақап ат; тағылған ат.

【名讳】 mínghuì 【зат.】 үлкен мен мәртебелі адамның есімі.

【名迹】 míngjì 【зат.】 ① көзге көрінерлік; көңіл бөлерлік; назар аударарлық (зат, нәрсе т. б.). ② бірінші сыныпты атақ; жақсы атақ (бір тұлға туралы жақсы пікір). ③ 〈书〉 асқан қайрат; бағырлық; ерлік; қаһармандық.

【名家】 míngjiā 【зат.】 Логистер мектебі. Қытайдағы алты философиялық мектептердің бірі. б.з.б.V—III болған.

【名家】 míngjiā 【зат.】 данышпан; қайраткер; ақсақал; кемеңгер; корифей.

【名缰利锁】 míngjiānglìsuǒ мансапқорлық пен қанағатсыздықтың бұғауы.

【名教】 míngjiào 【зат.】 Конфуцианшылдықтың дәлелденбеген қағидалары; догмалары (тексерусіз, зерттеусіз тек сенімге ғана сүйенген дәлелденбеген қағида).

【名节】 míngjié 【зат.】 абырой мен

ар намыс : 保全~зіңнің абырой мен намысыңды қорғау.

【名句】 míngjù 【зат.】 афоризм; қанатты сөз; нақыл; нақыл сөз; рауаят : 千古传诵的~ мыңжылдық әйгілі нақыл сөздер .

【名角】 míngjué(~儿) 【зат.】 даңқты әнші.

【名款】 míngkuǎn 【зат.】 тараудың аты: 这幅古画没有~, 需请专家考证 бұл көне суреттің тақырыбы жоқ болғандықтан, зерттеу сарапшыларын шақыру керек.

【名利】 mínglì 【зат.】 даңқтылық; мәртебе мен пайда : 不求~ атағы жоқ|~双收 байлық пен атаққа ие болу.

【名利场】 mínglìchǎng 【зат.】 жан жал мен атақтың орны.

【名列前茅】 mínglièqiánmáo үздіктердің бірі болу, ең бірінші болып саналу.

【名伶】 mínglíng 【зат.】 атақты әртіс : 一【ес.】 ~ осы заманның беделді әртісі.

【名流】 míngliú 【зат.】 ақсүйек; атақты адамдар : 社会~ қоғамның айтулы адамдары| 学界~ оқымысты адамдар.

【名录】 mínglù 【зат.】 каталог; тізбе (бірыңғай заттардың белгілі тәртіппен жасалған тізімі).

【名落孙山】 míngluòSūnShān мемлекеттік емтиханнан төзе алмау.

【名门】 míngmén 【зат.】 атақты ру; ақсүйек ру: ~贵族 ақсүйек ру|~闺秀 ақсүйек білімді және дарынды әйел .

【名模】 míngmó 【зат.】 супермодель : 超级~ ең жоғары дәрежегі супермодель.

【名目】 míngmù 【зат.】 аты; аталуы; атау; ат қою; деу; есім: 巧立~айлалы тәсілмен аттарды қою|~繁多 аттардың ұзақ тізімі.

【名牌】 míngpái 【зат.】 ①(~儿) әйгілі марка немесе үлгі: ~货 тауарлардың әйгілі маркалары|~商品 аты шулы тауарлы марка|~大学 әйгілі университет. ② аты жөні жазылған жазба белгі; жазба қағаз; затбелгі; құлақша (тауарға жабыстырылатын бір жапырақ қағаз); тауардың аты көрсетілген жазба: 席位摆放着【ес.】

表们的~ орындар тауар аттарының тізімі бойынша орналасқан.

【名篇】 míngpiān 【зат.】 атақты шығарма, әйгілі әдеби шығармалар.

【名片】 míngpiàn(~儿) 【зат.】 визитка, визит карточкасы (визитшінің аты жазылған карточка).

【名票】 míngpiào 【зат.】 атақты әртіс.

【名品】 míngpǐn 【зат.】 атақты өнім, тауар .

【名气】 míng-qì 【зат.】 абыыр; абырой; абырой-бедел; атақ; бедел; атақтылық; әшкерелік; белгілілік; даңқтылық : 小有~ белгілі бір тәсілмен атақты болу|他是一位很有~的医生 ол те беделді дәрігер .

【名签】 míngqiān 【зат.】 атақты атқа қол қою.

【名人】 míngrén 【зат.】 атақты адам; атақтылық; атақшылық; әйгілілік; белгілілік; даңқты адам; даңқтылық : 文化~мәдениетті атақты адам |~墨迹 атақты адамның туындылары.

【名山】 míngshān 【зат.】 атақты тау: ~大川 үлкен таулар мен өзендер.

【名山事业】 míngshān shìyè «атақты таулардың ісі» атты шығарма. Көне замандарда оқулықтарды жоғалып кетуден сақтау мақсатында тауларда сақтаған .

【名胜】 míngshèng 【зат.】 (репутация) реноме (біреу туралы не бірдеме туралы орныққан пікір); : 游览~ ескерткіштерді қарау |~古迹 көзге көрінерлік; көңіл бөлерлік; назар аударарлық (зат, нәрсе т. б.); ескерткіш; жәдігер.

【名师】 míngshī 【зат.】 атақты ақылшы-ұстаз : ~出高徒 жақсы мұғалімдердің оқушылары да жақсы болады .

【名士】 míngshì 【зат.】 ① атақты әдебиетші. ② атақты адам; атақтылық; атақшылық; әйгілілік; белгілілік; даңқты адам; даңқтылық.

【名氏】 míngshì 【зат.】 аты жөні.

【名手】 míngshǒu 【зат.】 атақты сөз шебері; жоғары дәрежелі маман : 国术~қытай ұлттық боксының атақты шебері .

【名【сан.】】 míngshù 【зат.】 атаулы сан; деректі сан

【名宿】 míngsù 【зат.】 ғылымның корифейі (ғылымның көрнекті кеменгері): 武林~Улинь(атақты ушу мектебі) мектебінің кеменгері |教育界的~ғылыми қоғамның корифейі.

【名堂】 míng-tāng 【зат.】 ① жөн; мағына; мән : 联欢会上~真多, 又有舞蹈, 又有杂耍 кездескеніміз жөні дұрыс: би бар, жонглерлік ету де бар. ② айла-амал; айла-шарғы; астыртын әрекет; қулық-сұмдық (арамдықпен мұратқа жетушілердің жасайтын әрекеті); трюк (шеберлік әдіс): 依靠群众一定会搞出~来的 қоғамға сеніңіз трюктер көп |跟他讨论了半天, 也没讨论出个~来 онымен жарты күн сөйлескенмен, ешбір айла амалды көрген емеспін. ③ себеп-салдар; себепкер; сылтау; уәж; дәлел; дәлелді негіз; мағына; мән; себеп: 真不简单,

这里面还有~呢 өте оңай емес, бұның ішінде мағына бар.

【名帖】 míngtiē 【зат.】 визит карточкасы (визитшінің аты жазылған карточка).

【名望】 míngwàng 【зат.】 атақтылық; әшкерелік; белгілілік; даңқтылық : ~高 үлкен атақтылық|张大夫医术高明, 在这一带很有~Джан Дафу медицина ғылымының дәрігері, бұл салада өте атақтылыққа ие.

【名位】 míngwèi 【зат.】 даңқ; даңқтылық; мәртебе; мансап : 埋头苦干, 不计~ мәртебеге ұмтылмай, еңбектену керек.

【名物】 míngwù 【зат.】 бұйым; зат; нәрсе.

【名学】 míngxué 【зат.】 есім, ат.

【名言】 míngyán 【зат.】 афоризм; қанатты сөз; нақыл; нақыл сөз; рауаят : 至理~сенерлік қанатты сөз.

【名义】 míngyì 【зат.】 ① біреудің атынан: 这件事是我个人的~做的与其他人无关 мен зімнің атынан бұл жұмысты орындаймын , басқа адамның ешбір байланысы жоқ. ② кесімді; көрсетілген; нақтылы; нысандық; ресми; ресімді: 她~上是总管, 实际上却什么都不管 ол ресми түрде басқарғанмен, шыныменде еш нәрсені уайымдамайды.

【名义工资】 míngyìgōngzī номиналды жалақы

【名优】 -1 míngyōu 【зат.】 әйгілі және жоғарысапалы тауар : 一【ес.】 ~ қазіргі заманғы әйгілі және жоғарысапалы тауар.

【名优】 -2 míngyōu 【сын.】 : ~产品 жоғары сапалы тауар .

【名誉】 míngyù① 【зат.】 абырой; ар; намыс; жақсы ат; кірленбеген ат : 爱惜~өз абыройынды сақтау. ② 【сын.】 ардақты; жолы үлкен; құрметті : ~会员 ардақты кәсіподақ мүшесі |~主席 абыройлы төраға.

【名媛】 míngyuàn <书> 【зат.】 атақты әйел әнші .

【名章】 míngzhāng 【зат.】 атаулы белгі.

【名正言顺】 míngzhèngyánshùn әбден әрине; толық негіздеуге ие болу.

【名著】 míngzhù 【зат.】 атақты шығарма : 文学~ атақты әдебиет |世界~дүние жүзіне атақты шығарма.

【名状】 míngzhuàng 【ет.】 суреттеу; бейнелеу; кескіндеу : 兴奋之情, 不可~ тынышымыз кетті, сезімімізді суреттеу алмаймыз.

【名字】 míng-zì 【зат.】 ① атау, есім. ② белгілі бір атаумен әйгілі болу: 这村子的~叫张各庄 бұл ауыл Джан Гы джуан

деген атпен белгілі.

【名作】 míngzuò 【зат.】 атақты шығарма: 【зат.】 家~атақты жазушы|书画~атақты каллиграф.

【明】 -1míng ① жарқын; жарық; самаладай: ~月 жарық ай|天~таң атып келеді|灯火通~от жарық түсіріп тұр. ② 【сын.】 түсіндіру; ежелеп түсіндіру: 问~жөніңді айтуыңызды сұраймын|讲~түсіндіру|分~анық ажыратылу; айыра тану|去向不~қай жаққа кеткені түсініксіз. ③ ашықтан ашық: ~说 ашық айту|~令 ресми тапсырма|~沟|ашық ор немесе жара~枪易躲, 暗箭难防 арқаға соққыдан сақтану, жалтарып тура соққыны дарытпаудан қиын. ④ турасын айту: 聪~ақылды; басты; есті; жетелі; жетік; салауатты адам; терең ойлы|英~данышпан; кемеңгер|精~сильно алғыр; икемді; қабілетті; тәсілқой|耳聪目~түсінікті; ұғынықты; ұтымды|眼~手快 көргіш көзді және қолы алтын адам. ⑤ ашық; аян; ешбір қалтқысыз; шын көңілден: 弃暗投~|қара жамандықтан бас тартып, ашық әділдік жолына түсу~人不作暗事 бекзатты адам ешқашан да ештеңені жасырын істеу. ⑥ көз; көру: 双目失~екі көзі көрмей қалды. ⑦ аңғарту; аңғару; аңдау; байырқалау; зерделеу; пайымдау; түсіну; ұғу; ұғыну: 深~大义 жалпы мағынаны терең түсіну|不~利害 еш нәрсені пайдасы мен зиянын түсінбеу. ⑧ <书> білдіру; жариялау; мәлімдеу: 开宗~义 айқындау; бетін ашу; біліп алу; табу|赋诗~志 жыр тербету; жыр толғау; жыр шығару; жырлау. ⑨ әділдік зерттеу: 你~知道他不会, 干吗还要为难他呀? сен білесің оның бармайтыны,....

【明】 -2míng алдағы; ендігі; ертеңгі; келесі; келешек; болашақ; келесі: ~天 ертең|~晨 ертеі таңертең|~年 алдыңғы жыл|~春 келесі көктем.

【明】 -3Míng 【зат.】 ① 1368—1644 ж. аралығындағы Минь династиясы ② адамның есімі.

【明白】 míng·bai ① 【сын.】 түсінікті: 他讲得十分~оның айтқаны толығымен де түсінікті. ② 【сын.】 ашықтан ашық: 有意见就~提出来 көз қарастарыңыз болса лезде ашық түрде жариялаңыз. ③ 【сын.】 ақылды; есті; жетік; зерделі; саналы: 他是个~人, 不用多说就知道 ол өте ақылды адам, білгенін көп айтпайды. ④ 【ет.】 бір нәрсені түсіну, білу: ~其中的奥妙 құпияны түсіну.

【明摆着】 míngbǎi-zhe 【ет.】 ашық; жалтыр; жарық; анық; айқын; ақиқат.

【明辨是非】 míngbiànshìfēi шындықты өтіріктен ажырата білу.

【明察】 míngchá 【ет.】 аңғару; байыбына бару; жете ұғыну; түсіну: ~秋毫 байқағыш; білгір; көреген; өткір; сұңғыла; тапқыр|~其奸 қулықты аңғара білу.

【明察暗访】 míngcháànǎng ежіктей зерттеу.

【明察秋毫】 míngcháqiūháo байқағыш; білгір; көреген; өткір; сұңғыла; тапқыр.

【明畅】 míngchàng 【сын.】 : 行文~, 寓意深远 еркін түрде мәдениеттің терең сикырлы мағынасын түсіну.

【明澈】 míngchè 【сын.】 әйнектей; мөлдір; селдір; тұнық: 一双~的眼睛 жарқыраған көздер|池水~如镜 көлдің айнадай айдыны.

【明处】 míng·chù 【зат.】 ① жарқыраған орын: 拿到~一看, 才知道是张地图 жарық орынды тапқаннан кейін картаны түсіне аламыз. ② ашық; жария; ашықтан-ашық; жұрт алдында; көпшілік алдында: 有话请在~көпшілік алдында сз сөйлеу.

【明达】 míngdá ① 【ет.】 білімді; оқыған; оқымысты; көп оқыған; көп тоқыған; мағлұматты; эрудициялы: ~事理 істің мәнінен мағлұматты болу. ② 【сын.】 дұрыс пікір ететін; таза пікір ететін: ~公正 әділетті және парасатты.

【明灯】 míngdēng 【зат.】 шырақ (таяқ басына майлы шүберек орап істелген шырақ): 指路~жетекші жұлдыз.

【明断】 míngduàn 【ет.】 әділ үкім; әділетті түрде ақылға салу.

【明矾】 míngfān 【зат.】 ашудас гүлі.

【明沟】 mínggōu 【зат.】 ашық арық немесе жыра.

【明黄】 mínghuáng 【сын.】 бүгін-ертең; жуықта; бүрсігүні; ертеңнен кейінгі күні.

【明晃晃】 mínghuǎnghuǎng(~的)

【сын.】 жайнаған; жалтылдақ; жалтыр; жалтырауық; жарқылдақ; жарқырауық; жылтырақ: 的马刀 жарқыраған найза|他的胸前~地挂满了奖章 оның кеудесі жайнаған медальдарға толы.

【明火】 mínghuǒ ① 【зат.】 таза от. Чжоу дәуірі кезінде құрбан шалу кезінде күн сәулелерін пайдаланатын.

② 【зат.】 жарқыраған от. ③ 【ет.】 : ~抢劫 қару жарақпен тонаушылық шабуыл жасау.

【明火执仗】 mínghuǒzhízhàng ашық қарақшылық; ашық тонаушылық.

【明间儿】 míngjiānr 【зат.】 қабылдау бөлмесі; қабылхана (бөлме, ауыз үй, орын).

【明鉴】 míngjiàn ① 【зат.】 ақылды бас. ② 【зат.】 таза сезім. ③ 【ет.】 Сіздің жоғарғы пікіріңіз; есепке алу; ескере отыру; ескеру.

【明教】 míngjiào 【зат.】 ақыл беру; бағыт көрсету; жөн сілтеу: 敬聆~дана сөзге елігу.

【明净】 míngjìng 【сын.】 жарық және таза: ~的橱窗 жарық витрина; көрме (тауар және басқа заттардың үлгілерін көрсетуге арналған орын)|湖水~мөлдіреген өзеннің суы|北京秋天的天空分外~Бейжіңнің күзгі аспаны ерекше ашық болып көрінеді.

【明镜】 míngjìng 【зат.】 таза айна: 湖水清澈, 犹如~өзеннің суы айнадай таза.

【明镜高悬】 míngjìnggāoxuán әділеттік пен әділ сот (сот органдарының заңға, құқыққа сүйеніп жүргізген істері).

【明快】 míngkuài 【сын.】 ① ашық; жалтыр; жарық; қызулық; шапшаңдылық; ширақтық: 书法~анық жазу. ② ашық; аян; ешбір қалтқысыз; шын көңілден; бағыл; табанды: 她为人~达观, 工作起来雷厉风行 оның мінезі өте бағыл, қоршаған ортаға немқұрайлы, жұмысын табанды атқарады.

【明来暗往】 míngláiànwǎng ашық немесе құпия сөз байласуға қатысу.

【明朗】 mínglǎng 【сын.】 ① ашық, жарық: 那天晚上的月色格外~осы күндері кешке ай әсіресе жары|初秋的天气是这样~清新 күзгі ауа райы салқын және таза. ② ашық; жалтыр; жарық; айқындық; айқындылық; анықтық: 态度~нақты позицияны білу|听了报告, 他的心里~了 баяндаманы тыңдағаннан кейін барлығына түсінікті болды. ③ : : 性格~жарқын мінез|这些作品都具有~的风格 осы шығармалардың барлығының да жарқын стилі бар.

【明里】 míng·lǐ 【зат.】 әйгілі түрде; елдің көзінше; жұрт алдында; көпшілік алдында: ~, 暗里反对支持 көпшілік алдында қолдап, құпиялы түрде қарсы тұрды.

【明理】 mínglǐ ① 【ет.】 аңғарғыш; аңғарымпаз; бәле; зейінді; зерек; түсінігіш; ақылды; есті; жетік; зерделі; саналы: 读书~зерек оқу|他是个~的人 ол зерек адам. ② (~儿) 【зат.】 : ~不用细讲 оның айқын себебі: егжей-тегжейіне жете қарамауында.

【明丽】 mínglì 【сын.】 әдемі; әсем; сұлу: 山川~әдемі тау|阳光~әдемі күннің нұру.

【明亮】 mínglǎng 【сын.】 ① жарық, ашық: 灯光~жарық шам|打开窗户, 屋子就会~些 егер терезені ашсақ,

бөлменің іші жарық болады. ② жайнаған; жарқын; жалтыраған; жанып тұрған: 小姑娘有一双~的眼睛 кішкентай қыздың көзі жайнап тұр. ③ түсінікті болу: 听了这番解释, 老张心里~了 түсіндірмені тыңдағаннан кейін барлығы анық болды.

【明了】 míngliǎo ①【ет.】 түсіну: 你的意思我~, 就这样办吧 мен сенің ойыңды түсіндім, осылайша жасасайшы!|不~实际情况就不能做出正确的判断 нақты жағдайды түсінбегенше анық шешім қабылдай алмайсың. ②【сын.】 анық, нақтылық; айқындық; ашықтық; дәлдік: 简单~кысқа да нұсқа.

【明码】 míngmǎ 【зат.】 ① код, шифр: ~电报 шифрлы телеграмма. ② белгіленген баға: ~标价 белгіленген бағаны қою|~售货 нақтыланған бағамен өнімді өткізу.

【明媒正娶】 míngméizhèngqǔ заңды неке.

【明媚】 míngmèi 【сын.】 ①асқан сұлу; әсем; өте әдемі; өте сұлу; тамаша: 春光~көктемнің нұры жарқыраған және тамаша|河山~Нуаншан тауының әдемілігі. ② өте әдемі көздер.

【明灭】 míngmiè 【ет.】 жыпылықтау; жылт-жылт ету; жылтылдау: 星光~жылтыраған жұлдыз.

【明明】 míngmíng 副 айқын; ашықтан-ашық; кесіп; турасынан; әлбетте; сірә; шығар: 这话~是他说的, 怎么转眼就不认账了 осы сөзді сірә ол айтқан, қалайша лезде қабылдамаймыз?

【明眸】 míngmóu 【зат.】 жігілік; көргіштік; қырағылық: ~皓齿 жарқыраған көздер мен ақ тістер (қыздың нағыз сұлулығын суреттейді).

【明目张胆】 míngmùzhāngdǎn арсызданып; көкбеттеніп; қарабеттеніп; демонстративті түрде; ашық түрде.

【明年】 míngnián 【зат.】 алдағы жыл.

【明盘】 míngpán (~儿) 【зат.】 көрсетілген немесе белгіленген баға.

【明器】 míngqì 【зат.】 қайтыс болған адаммен бірге көмілген жеке заттар, аспаптар; әбзелдер; керек-жарақтар.

【明前】 míngqián 【зат.】 ерте піскен шәй. Көктем мерекесі кезінде жиналатын шәйдің түрі.

【明枪暗箭】 míngqiāngànjiàn үздіксіз шабуыл жасау; күндіз түні шабуыл жасау.

【明抢】 míngqiǎng 【ет.】 талау; тонау: ~暗偷 қоғамдық және қпия тонашылық жасау|~明夺 ашық түрде тонау.

【明渠】 míngqú 【зат.】 ашық арық.

【明确】 míngquè ①【сын.】 айқын;

ашық; дәл; айқын; нақты: 目的~анық мақсат|~表示态度 анықтық қарым қатынасты көрсетеді|大家~分工各有专责 барлығына тең нақты еңбек бөлінісі кезінде әр біреуінде өзінің анық орындайтын функциясы бар, . ②

【ет.】 ашықтықты еңгізу: 这次会议~了我们的方针任务 бұл жиналыс ашық түрде біздің саяси мақсаттарымызды айқандап береді.

【明儿】 míngér <口> 【зат.】 . ① дейін: ~见 ертеңге дейін көріскенше|他~一早就【ет.】身. 也说明几个 ол ертең ерте жолға шығады. Баласына түсіндіріп айтады. ② ертеі: ~你长大了, 也学开飞机 ертең ақ өресін, ұшақпен ұшуды да үйренесін.

【明人】 míngren 【зат.】 ①оқымысты адам. ② әділ адам; ғадалатты адам; турашыл адам: ~不做暗事 әділ адам жаман істерге араласпайды.

【明日黄花】 míngrìhuánghuā өткен күндердің ісі; баяғыда болған оқиға.

【明锐】 míngruì 【сын.】 ① айқын; ашық; дәл: 目光~айқын көз қарас|~的刀锋 өткір пышақтың жүзі. ② <书> 聪明机敏: 性~, 有决断 ашық мінезді адам батыл болады.

【明闪闪】 míngshǎnshǎn (~的) 【сын.】 күнгей; дарқыраған 的灯光 күнгей жарық.

【明示】 míngshì 【ет.】 анық көрсету; айқын нұсқау; дәл сілтеу: ~后学 оқушыларға анық көрсету|敬请~айқын тұсқауыңыңы сұраймын.

【明室】 míngshì 【зат.】 жарық бөлме.

【明说】 míngshuō 【ет.】 тұрасын анық айту: 这事不便于~бұл істің тұрасын айтуға жарамайды|话虽虽没~, 心里却有想法 сөздің тұрасы айтылмағанмен, ойда бірақ ойлар бар.

【明堂】 míngtáng 【зат.】 ① ата бабалар аруағын сақтайтын ғибадатхана. ② <方> . ③ императордың бөлмесі <方> 院子 император сарайы.

【明天】 míngtiān 【зат.】 ① ертең; ертеңгі күн. ② не远的将来: 展望美好的~келешек алыс емес, ертеңгі күннің кереметін тамашалау.

【明文】 míngwén 【зат.】 анық дәлелдеу: ~规定 анық белгіленген ереже.

【明晰】 míngxī 【сын.】 айқын; анық; жалтыр; жарық: 雾散了, 远处的村庄越来越~了 тұман жайлып, жақындағы ауыл айқын көріне бастады 现在他对全部操作过程有了一个~的印象 енді оның операция көрінісі жайында толық түсінігі бар.

【明细】 míngxì 【сын.】 айқын;

анық; 分工~анық еңбек бөлінісі.

【明显】 míngxǐàn 【сын.】 анық; айқын; ашықтан-ашық: 字迹~айқын қолжазба; анық қолтаңба (автордың өзінің қойған қолы; кітаптың шетіне я бетіне жазған жазуы; өз қолтаңбасы)|目标~айқын мақсат.

【明线】 míngxiàn 【зат.】 ашық желі; жарық желі.

【明晓】 míngxiǎo 【ет.】 明白; толық түсіну; өз ісіңе жауапты болу: ~音律 айқын әуен.

【明信片】 míngxìnpiàn 【зат.】 зор әсер.

【明星】 míngxīng 【зат.】 ① жарық жұлдыз. ② жұлдыз 电影~кино жұлдызы|足球~футбол жұлдызы|交际~ақсүйектер қоғамы; зайырлы қоғам.

【明修栈道, 暗度陈仓】 míngxiūzhàndào , àndùChéncāng Чэньцан тауынан құпия түрде өту.

【明眼人】 míngyǎnrén 【зат.】 зерек адам; ұғымтал адам: ~都知道, 他这一套是蒙人的 зерек адам жалғыз адамдарды алдай алады.

【明艳】 míngyàn 【сын.】 жарқыраған және сұлу: 风光~әдемі пейзаж|服饰~киімдегі әдемі әшекейлер|~的石榴花 әдемі анар.

【明油】 míngyóu 【зат.】 мөлдір мұнай заттары; таза мұнай өнімдері (бензин, керосин, мазут).

【明喻】 míngyù 【зат.】 салыстыруды жасаған кезде қолданылатын сөз.

【明杖】 míngzhàng (~儿) 【зат.】 соқыр адамның асатаяғы.

【明哲保身】 míngzhébǎoshēn «сақтансаң сақтаймын» дейді Алла; ақылды адам өзінің амандығын ойлайды.

【明争暗斗】 míngzhēngàndòu өлім ашық және астыртын күрес жүргізу.

【明正典刑】 míngzhèngdiǎnxíng жазасын орындау немесе іске асыру.

【明证】 míngzhèng 【зат.】 айқын дәлел.

【明智】 míngzhì 【сын.】 әдейі білу: 决策~әдейі біле тұра шешім

қабылдау|~的举【ет.】 біле тұра әдейі істеу.

【明珠】 míngzhū 【зат.】 інжу маржан: 掌上~.

【明珠暗投】 míngzhūàntóu алақандағы інжу маржа. Қытай халқы өздерінің қыздарын осылайша атап құрметтейді.

【鸣】 míng ①【ет.】 айғайлау; айқайлау; бақыру: 鸟~былдырлау; сайрау; шықылдау; шықылықтау; шырылдау|蝉~цикада әні (тек қанаттылар отрядына жататын шыбын-

шіркейдің бір түрі) |虫~жәндіктердің ызылдауы, ызындауы. ②【ет.】 дыбыс: 耳~құлақтағы зыңыл |雷~найзағайдың дүрсілдеуі |自~钟 куранттар (мұнараға орнатылған қоңыраулы үнді сағат) |孤掌难~соғыс майданында жалғыз адам жауынгер емес |礼炮齐~артиллериялық салюттың атысы күрсілдейді (мейрамда зеңбірек; мылтық атып құрмет көрсету; салтанатты тойда) |~鼓 барабан быдыс |~锣开道 жолды беру немесе ашу.③айту; сөйлеу: ~谢 рахметін айту |~冤 әділетсіздік жайнда өз пікірінді жария түрде білдіру |~不平 наразылықты білдіру |百家争~ғалымдардың еркін бәсекелестігі. ④(Míng)【зат.】 адамның есімі.

【鸣鞭】 míngbiān ①【ет.】 шыбықпен шерту: ~走马 атпен жүріп шыбықпен шерту.②【зат.】 шертетін қамшы. Сун дәуірі кезінде тыныштықты сақтау үшін шерту қамшысын пайдаланатын.

【鸣笛】 míngdí【ет.】 сырнайда, флейтада ойнау: 致意 сәлем жіберу |禁止车辆~машина зуылдағына тыйым салу.

【鸣镝】 míngdí【зат.】 жебе сайрауық.

【鸣鼓而攻之】 mínggǔérgōngzhī маскаралау; лағнаттау.

【鸣叫】 míngjiào【ет.】 гудок; зуылдақ; ән айту; ән салу; жырлау; өлең айту: 蟋蟀~шырылдауықтың ән салуы; ◇汽笛~бу машинасының зуылдағы.

【鸣禽】 míngqín【зат.】 әнші құстар; жыршы құстар; сайрағыш құстар.

【鸣谢】 míngxìe【ет.】 көпшілік алдында ризашылықты білдіру: 启事 алғыс айту |登报~алғысты газетке жариялау.

【鸣冤】 míngyuān【ет.】 әділеттілікті талап ету, қалау: 击鼓~барабанға ұрып әділетсіздікке қарсы тұру |~叫屈 әділетсіздікке зарлану; наразылық білдіру.

【鸣啭】 míngzhuàn【ет.】 (鸟) ән салу: 黄莺~қытайдың сарғалдақтың ән салуы |云雀~着冲向天空 көк аспанның астында бозторғайдың ән айтуы.

【茗】 míng шәй жапырағының бүршігі: 香~хош иісті шәй |品~шәйдің дәмі мен хош иісімен рахаттану.

【茗】 Míng Шаньси провинциясындағы Минхэ өзені.

【冥】 míng ① терең: 幽~ақыл жетпейтін; ақылға сыймайтын; түсініксіз |晦~зұлмат; қапас;

қараңғылық; түнек. ② алабарқын; зұлмат; қара; қараңғы; кошқыл; пайымсыз; топас; ұғымсыз: ~思 терең ойланғыштық |~想 терең ойға шому.③ ақылға сыймайтын; жөнсіз; қисынсыз: ~昧 ақылсыз; әулекі; жетесіз |~顽 аңғарсыз; жетесіз; зейінсіз.④: ~府 арғы беттегі өмір; дозақ; жаһаннам; тамұқ; тозақ (жеті тамұқтың түбі деген мағынада).

【冥暗】 míng'àn【сын.】 зұлмат; қапас; қараңғы; түнеріңкі: 日落西山, 天渐~күн бағарда аспан қараңғыға батты.

【冥钞】 míngchāo【зат.】 жерлеу кезінде жағып жіберетін алдауыш ақша.

【冥府】 míngfǔ【зат.】 арғы беттегі өмір; дозақ; жаһаннам; тамұқ; тозақ (жеті тамұқтың түбі деген мағынада).

【冥茫】 míngmáng【сын.】 көз жетпес қараңғылық: 夜色~қараңғы түн.

【冥冥】 míngmíng【сын.】 жағасыз; жиексіз; иен-тегін; ұшы-қиырсыз; шексіз: 暮色~шексіз қас қарайған кезде; ымырт жабылған кезде.

②【сын.】 зұлмат; қапас; қараңғы; түнеріңкі. ③【сын.】 инабатсыз; мәдениетсіз; надан; тоғышар: 鸿飞~надан ойларға түсц.④【зат.】 қараңғы түн.

【冥寿】 míngshòu【зат.】 қайтыс болған адамның туған күні.

【冥思苦索】 míngsīkǔsuǒ жабысқақ ой; қыр сонынан қалмайтын ой.

【冥思苦想】 míngsīkǔxiǎng ойлану; толғану.

【冥顽】 míngwán【сын.】 қараңғы; аңғарсыз; жетесіз; зейінсіз: ~不灵 белгісіз; күңгірт; түсініксіз.

【冥王星】 míngwángxīng【зат.】 Плутон планетасы.

【冥想】 míngxiǎng【ет.】 ойлана түсу; ойлану; ой жүргізу: 苦思~көп ойланып-толғану |歌声把我们带到对蒙古大草原的美丽的~中去了 әннің дауысы бізді көне моңғол жазық даласында әдемі ойға түсуге баулайды.

【冥衣】 míngyī【зат.】 қағаздан жасалған көйлек. Ескі дәстүр бойынша қағаз көйлекті қайтыс болған адамның қабірінде жағатын, бұл көйлек кейін О дүниеде марқұмға қажет болады деп есептеген.

【铭】 míng ① оймыштау; ойып жасау: 墓志~қабірдегі тас |碑~қабір плитасы |座右~девиз. ② мәңгі есте қалдыру: ~功 | жасаған қызметін мәңгі есте қалдыру; жақсылығын мәңгі есте сақтау~心 мәңгі ұмытылмау |~肌

镂空 ойында мәңгілікке сақтап қалу (比喻感恩极深) |~诸肺腑 жүректе мәңгіге сақтап қалу(比喻永记不忘).

【铭感】 mínggǎn【ет.】 алғыс; қадірлеушілік; қастерлеушілік; құрметтеушілік; міндеткерлік; ризашылық; сыйлаушылық: 大家对我如此关切和照顾, 使我终身~барлығына мені ойлап, ұайымдағандарыңыз үшін ризашылығымды білдіремін.

【铭记】 míngjì ①【ет.】 жүрегінің терең түкпірінде сақтау: ~教诲 ақыл мен өсиетті жүректе сақтау. ②【зат.】 тас немесе қолада жазылатын жазулар.

【铭旌】 míngjīng【зат.】 жерлеу суреті (құдай, пайғамбар, т. б. -дың шіркеудегі суреті).

【铭刻】 míngkè ①【зат.】 жазуды ойып алу: 古【ет.】 ~көне ойылып жасалған жазулар. ②【ет.】 есте, жүректе сақтау: 沉痛的教训~在心中 ауыр сабақ менің жүрегімде мәңгілікке қалды.

【铭牌】 míngpái【зат.】 бирка (есепті белгілеу үшін таңба салынатын тақта я кертгілетін таяқ); паспорттық тақта.

【铭文】 míngwén【зат.】 тас немесе қоланың бетіне жазылатын жазулар: 铜器~қола ыдыстың бетіндегі жазулар.

【铭心】 míngxīn【ет.】 жүрегінің терең түкпірінде сақтау: 刻骨~мәңгібаки жүректе сақтау.

【奠】 míng [奠菜] (míngjiǎ)【зат.】 бакыт әкелетін шөп.

【溟】 míng【сын.】 теңіз: 东~батыс теңіз |北~солтүстік теңіз.

【溟濛】 míngméng【сын.】 ұсақ сіркіреген жауын.

【榧】 míng [榧楂] (míngzhā)【зат.】 Қытайдың айва ағашы.

【暝】 míng【сын.】 ① күннің бағуы: 日将~жакында күн батады. ② қараңғы түсу; қараңғы түсіп кету; ымырт жабылу; ымырт жабылып кету.

【瞑】 míng ① көзді іліндіру: ~目 дүние салу. ② көзі көрінкіремейтін; көзі жақсы көрмейтін; соқырлау: 耳聋目~керендік; саңыраулық.

【螟虫】 míngchóng【зат.】 өсімдік сабағын жейтін жұлдызқұрт; қырықбуын (шыбын-шіркейлердің құрт дәуіріндегі түрі).

【螟蛉】 mínglíng【зат.】 көбелектің балаңқұрты; көбелектің дернәсілі; ал кейде қытайлар асыранды баланы да осылайша атайды.

míng

【酩】 míng [酩酊] (míngdǐng)【сын.】 удай мас: ~大醉 удай мас болғанш адейін ішімдік ішу.

ming

【命】-1mìng【зат.】① өмір: 一条~ бір өмір|救~ өмірді сақтап қалу; қаздан құтқару|丧了~ дүние салу.② көп жасау; ұзақ өмір сүру: 短~қысқа өмір|长~百岁 ұзақ өмір.③ несібе; пешене; тағдыр: ~苦 бақытсыздық; қырсық; сорлылық|认~тағдырға көну|算~тағдырды алдын ала болжау|宿~论 фатализм (тағдырға құлдық ұрушы, тағдырға мойын сұнушылық).

【命】-2mìng ①【ет.】біреудің бұйрығымен: ~驾 сөмкені жинауға бұйрық беру|【жал.】长~你立即归队 рота командирі лезде қайтуға бұйрық берді.② бұйрық беру; басқарып ұйымдастыру: : 奉~бұйрық алу|待~тағайындалуды күту.③ беру; ұсыну: ~【зат.】атау; ат қою|~题 ой-пікір; пайым; пікір; түсіндіріс.

【命案】mìng'àn【зат.】өлтіру; өлтірушілік: 一桩~бір өлтіру ісі.

【命笔】mìngbǐ〈书〉【ет.】қолға қалам алу: 欣然~қуана-қуана қолға қалам алу.

【命大】mìngdà【сын.】іс оңға айналу: ~福大 ажжолтай; ауызының салуы; бақыты; жолы болғыш; жұлдызды; құтты; сәтті; сәттілік; ырысты|他从六楼跌下来没摔死, 真是~ол алтыншы қабаттан құлап, аман қалды, ол өте жолы болғыш.

【命定】mìngdìng【ет.】тағдырды белгілеу.

【命妇】mìng шенеуіктің әйелі.

【命根】mìnggēn【зат.】өмір сүрудің қайнар көзі; өмірдің негізі.

【命官】mìngguān【зат.】атқамінерлік; шенеуіктер.

【命驾】mìngjià〈书〉【ет.】кіріп шығумен бақытқа бөлеу: 敬希早日~来京 сізді мүмкіндігінше тезірек Пекинге қонаққа келуіңізді сұраймын.

【命令】mìnglìng①【ет.】әмір ету; бұйрық беру; бұйыру; жарлық беру; жарлық ету; жарлық шашу: 【жал.】长~一排担任警戒 рота басшысы күзетшілерге сапқа тұруға бұйрық берді.②【зат.】жарлық; қаулы (мемлекет басшысы шығаратын неғұрлым маңызды актілердің атауы): 司令部昨天先后来了两道~кеше штабқа екі қаулы келді.

【命令句】mìnglìngjù【зат.】бұйрықты сөйлем.

【命脉】mìngmài【зат.】қан жолдары; қан тамырлары; қан тарату тамырлары; басты артериялар (мысалы, экономика саласында): 经济~экономиканың

негізгі артериялары|水利是农业的~суды пайдалану ауыл шаруашылығының негізі.

【命名】mìngmíng【ет.】атау, ат қою: ~典礼 салтанатты атау.

【命题】1mìngtí【ет.】белгілі бір тақырып беру, мысалы шығарма тақырыбы: ~作文 шығарма тақырыбын беру|统一~ортақ ұсыныс.

【命题】2mìngtí【зат.】сөйлем (тиянақты ойды білдіретін бір я бірнеше сөздердің грамматикалық тобы).

【命途】mìngtú〈书〉【зат.】өмір сорабы: ~坎坷 тағдырдың қиыншылықтары|~多舛(chuǎn) өмір көптеген сәтсіздіктерге толы.

【命相】mìngxiàng【зат.】абыз; алдан айтушы; әулие; болжағыш; болжамшы; болжаушы; жауырыншы; сәуегей.

【命意】mìngyì①【ет.】шығарма тақырыбын анықтау.②【зат.】ой; пікір: 大家不了解他这句话的~所在 ешкім оның айтқан ойын түсінген жоқ.

【命运】mìngyùn【зат.】① ауыртпалық; жағдай; нәсіп; тағдыр; хал: 悲惨的~тағдырға қайғыру|~不济 қанағаттанарлықсыз нәсіп.② жазмыш; махфуз; тағдыр: 关心国家的前途和~елдің болашағы мен тағдырын ойлау.

【命中】mìngzhòng【ет.】нысанаға тигізу: ~目标 нысанаға тигізу|~率 нысанаға тигізу пайызы.

miù

【谬】miù① қателік: 荒~абсурд; тантулық; сандырақ; ақылға сыймайтын|~论 ақылсыздық; ақымақтық; әңгүдіктік; дәлдірлік; есалаңдық; жоқ сөз|大~不然 алжасу; теріс кетіп адасу|差之毫厘, ~以千里 үлкен сәтсіздіктер кішкентай қателіктерден басталады.② (Miù)

【зат.】адамның есімі.

【谬错】miùcuò【зат.】қателік.

【谬奖】miùjiǎng〈书〉【ет.】асыра мақтау; дәріптеу: 多承~实不敢当 асыра мақтағаныңызға ризамын, , келіспеуге хақым жоқ.

【谬论】miùlùn【зат.】ақылсыздық; ақымақтық: 批驳~жалғандықты ашып тастау.

【谬误】miùwù【зат.】жаңылу; жаңылыс; қателесу; лағу; теріс кету: 真理总是在同~的斗争中发展的 шындық әрқашан да ұқсас қателіктердің дамуына әкеледі.

【谬种】miùzhǒng【зат.】① қате көз қарастар: ~流传 қателіктерді жасау дәстүрге айналады.② былықпай; былықтырғыш; былықтырушы;

шатастырғыш адам; шатыстырушы адам.

mō

【摸】mō【ет.】① сипалау; қолымен ұстау: 我~了~他的脸, 觉得有点儿发烧 мен оны бетінен ұстадым, дене қызуы бар сияқты.② сипалап іздеу: ~鱼 қолмен балық аулау|他在口袋里~了半天, ~出一张纸条来 ол қалтасында жарты күн бойы іздеді, бір қағазды тауып алып шықты.③ бір нәрсені білу; байқап қалу; біліп алу; сұрастырып білу: ~底 соңына дейін білу|逐渐~出一套种水稻的经验来 аздап-аздап тәжірибе арқылы суарынды күріштің түрлерін білуге болады.④ қармалап, сипалап қозғалу; адасу; лағу; шарлау: ~到床边开亮了灯 төсекке дейін жетіп шамды жағыңыз|~了半夜才到家 жарты түн бойы үйді шарлап іздеу.

【摸彩】mōcǎi【ет.】сыйлық иегерлерін анықтау үшін жеребе салу.

【摸底】mōdǐ【ет.】байқап қалу; біліп алу; сұрастырып білу: ~测验 толығымен зерттеу жүргізу|几个人的技术水平, 他都~ бірнеше адамның техникалық деңгейін ол толығымен біліп алған.

【摸高】mōgāo【ет.】① жете тексеру.② тауарлар мен бағалы іс қағаздардың бағасы.

【摸黑儿】mōhēir〈口〉【ет.】қараңғыда: ~赶路 қараңғыда жолға аттану.

【摸奖】mōjiǎng【ет.】жеребе суыру.

【摸门儿】mōménr〈口〉【ет.】түп тұрғымен білу: ~不~есікті қозғамау.

【摸排】mōpái【ет.】тексеріп қарау.

【摸哨】mōshào【ет.】қарауылшыны алып тастау.

【摸索】mō·suǒ【ет.】① түнекте адасу: 他们在暴风雨的黑夜里~着前进 біз қараңғы түнгі боранда адасып кеттік.② аударыстыру; қарастыру: 在工作中初步~出一些经验 жұмысты алдын ала қарастырудың тәсілдерін алу.

【摸头】mōtóu(~儿)〈口〉【ет.】жақсы бейімделу; қалыптасу; үйрену: 我刚来, 对这件事一点不~біз жаңа ғана келдік осы істі кішкене үйрене алмадық.

【摸营】mōyíng【ет.】жау лагерін тандандыру немесе таңқалдыру.

mò

【谟】mò〈书〉жоспар; 宏~күрделі【жоспар.

【馍】mó〈方〉【зат.】 май, қант, сүт қосып илеп пісірілген тоқаш: 蒸~ тоқашты пісіру|白面~ ақ ұннан жасалған тоқаш.

【嫫】mó 嫫 миф. Хуан Ди императордың әйелінің есімі Мому болған.

【摹】mó еліктеу; ұқсату; боямалау; имитациялау; копия жасау: 描~ көшіру; көшіріп алу; көшіріп жазып алу|临~ көшіріп алу|~写 жазба түр; жазу; жазу өрнегі; жазу үлгісімен жазу|~本 көшірме.

【摹本】móběn【зат.】 /көшірме.

【摹仿】mófǎng / еліктеу; ұқсауға тырысу.

【摹绘】móhuì〈书〉【ет.】 суреттің көшірмесін жасап алу: ~宫殿图样 сараай үлгісін көшіріп алу.

【摹刻】mókè①【ет.】 нақыштама жолымен көшірме жасау.②【зат.】 нақыштамаланған көшірме.

【摹印】móyìn①【зат.】 мойнь. Баспа жазуы.②【ет.】 жазудың жазбаша үлгісімен басып шығару.

模 mó① қалып; үлгі (көп бұйымдарды бір-бірінен бұлжытпай жасауға істелген үлгі немесе қалып): ~型 өрнек; үлгі|~式 тип; тұрпат; үлгі|楷~ғибрат; дәлелді мысал; мысал; өнеге; тағылым; тәлім; үлгі; үлгі-нұсқа.② өнеге; өрнек; үлгі: ~仿 еліктеу; ұқсауға тырысу|~拟 боямалау; имитациялау.③ құймақалып; құю қалыбы: 劳~өндіріс озаты|评~жақсы кадрларды жұмысқа ұсыну.④(Мó)【зат.】 адамның есімі.

【模本】móběn【зат.】 жазудың жазбаша үлгісі.

【模范】mófàn①【зат.】 қалып; стандарт; үлгі: 劳动~өндіріс озаты|选~озат жұмысшыларды таңдау.②

【сын.】 бетке ұстар; ғақлиялық; мінсіз; өнегелі; өрнекті; үлгілі: ~事迹 үлгілі әрекет|~人物 ерен еңбек екпіндісі.

【模仿】mófǎng【ет.】 еліктеу; ұқсауға тырысу|: 小孩儿总爱~大人的【ет.】作 кішкентай балалар әрқашан үлкендердің әрекетіне еліктейді.

【模仿秀】mófǎngxiù【зат.】 пародия (бірдемеге я сықактай я әзілдей еліктеу)

【模糊】(模胡)mó·hu①【сын.】 айқын емес; анық емес; анық көрінбейтін; ашық емес; бұлдыр; бұлыңғыр; көмескі: 字迹~түсініксіз жазу|神志~бұлдыр сана|认识~анық танымау|~概念 көмескі; күңгірт түсінік|睡梦中模模糊糊觉得有人敲门 ол түсініксіз түс көрді, түсінде бір адам есікті қақты.②【ет.】 бытыстыру; шатыстыру; шиеленістіру: 不要~了是

非界限 шатастырудың да шегі бар.

【模糊空间】mó·hukōngjīān анық емес кеңістік.

【模块】mókuài【зат.】① топтама.② модуль.

【模棱】móléng【сын.】 айқын еместік; әлдеқандай; белгісіз; дүдәмал; екіұшты: ~两可 бұлыңғыр; бұлыңғырлық; мұнар.

【模拟】mónǐ【ет.】 боямалау; имитациялау: ~【ет.】作 әрекетті боямалау|~考试 емтиханды көшіріп алу.

【模拟通信】mónǐtōngxìn үйлес қарым қатынастар.

【模拟信号】mónǐxìn hào ұқсас дабыл.

【模式】móshì【зат.】 үлгі, модель: ~图 графиг жобасы|~化 модельдеу.

【模特儿】mótèr【зат.】① модель, үлгі.② натуршы (ақы алып өзінің суретін түсіртуші); натуршы әйел (ақы алып өзінің суретін түсіртуші әйел): 时装~сәнді модель.

【模型】móxíng【зат.】① макет: 建筑~құрылыс макеті.② модель.③ нысан; пішін; түр (бір нәрсенің белгіленген үлгісі; сыртқы түр, көрініс, көрнекілік; сыртқы бейне, сықпыт; бір нәрсенің өмір сүру тәсілі).

【膜】mó(~儿)【зат.】① қабық; қабықша; қабыршақ; қап; сырт; тыс; дабыл жарғақ; жарғақ; торсылдақ: 鼓~құлақтың ішіндегі дабыл жарғақ|腹~көк ет; көкшандыр (қарынның көк еті)|苇~儿 өкпе қабығы; өкпеқап (өкпенің және көкіректің ішкі бетін қаптап жататын шандыр қабық).② жұқа қабық; қабықша; қабыршақтанып біту; тыртық: 橡皮~резина мембранасы|纸浆表面结成薄~жұқа қабықша пайда болған целлюлоза үстірттігі.

【膜拜】móbài【ет.】 аяғына бас ұру: 顶礼~біреудің аяғына жығылу.

【摩】mó① сүртінуді; ысқылану: ~拳擦掌 бір істі бастауға шыдамы жетпеу.② қажалу; үйкелу; үйкеліс; үйкелме: 按~сылау; уқалап сылау; уқалау.③ фрикация, үйкеліс: 观~тәжірибе қабылдау|揣~көзге елестету; ойға түсіру; ойлау.④(Мó)【зат.】 адамның есімі.

【摩擦】móca①【ет.】 қажалу; үйкелу; үйкеліс.②【зат.】 алауыздық; дұшпандық; егес; қайшылық.③【зат.】 қайшылық.

【摩擦力】mócalì【зат.】 үйкеліс күші.

【摩登】módeng【сын.】 бүгінгі; қазіргі; қазірдегі; жекей; мода; сәнді: ~家具 қазіргі заманғы аспап|~女郎 сәнді бикеш.

【摩登舞】módengwǔ【зат.】 қазіргі замағы би.

【摩尔】mó'èr【мөл.】 физика ғылымындағы өлшем - моль.

【摩尔质量】mó'èrzhiliàng молярлық масса.

【摩肩接踵】mójiānjiēzhǒng кептелу; қыспақ; сығылысу; тығыздалу.

【摩羯座】mójiézuò【зат.】 таутеке шок жұлдызы (бір топ жұлдыздың аты)

【摩拳擦掌】móquāncāzhǎng тез арада бір істі бастауға ұмтылу.

【摩丝】mósi【зат.】 мусс (шоколадтан, жемістен не сүттен шайқап жасаған тәтті тамақ).

【摩挲】mósuō【ет.】 әлпештеу; еркелету; сипау.

【摩天】mótiān【ет.】 аспанға дейін жету: ~岭 тау беткейіне дейін жету|~大楼 зеңгір үй; көк қабатты; көк тіреген (көп қабатты үйлер).

【摩托】mótuō【зат.】① мотовоз (рельспен жүретін моторлы қозғалтқыш).② мотопед.

【摩托艇】mótuōtǐng【зат.】① мотоцикл.② моторлы қайық.

【摩崖】móyá【зат.】 жартастағы жазулар: ~石刻 жартастағы тас жазулар.

磨 mó①【ет.】 қажалу; үйкелу: 脚上~了几个大泡|我劝了他半天, 嘴唇都快~破了.②【ет.】 егеу; қайрау; өткірлеу: ~刀 пышақты қайрау|~墨 тушты езу|~玻璃 шыныны өткірлеу|铁杵~成针 еңбек етсен мақсатына жетесін. Еңбек түбі береке.③【ет.】 қиыншылықтар: 他被这场病~得改了样子了 бұл ауру оны тіпті қажытып жіберді.④【ет.】 етегіне жармасу; жабысу; жармасу: 这孩子可真~人 бұл бала өте мазасыз.⑤ кешеуілдету; ұзаққа созып жіберу: 百世不~өшпейтін; өшпес; ұмытылмайтын; ұмытылмас.⑥【ет.】 кейінге қалдыру; қоя түру: ~洋工 бөлдену; сөзбұйдаға салу; сөз бұйдаға салу; істі кешіктіру|~工夫 уақыт өткізу.

【磨蹭】mó·ceng【ет.】① судырлату; тырпыллату; тысырлату: 右脚轻轻地在地上~着 жер үстімен оң аяқпен ақырын ақырын тысырлатып жүру.② баяу басу; итпектеу; өрілу; сүйретіліп жүру; ыбылжып басу: 他的腿病已有好转, 拄着棍儿可以往前~了 оның аяғының ауруы кішкене басылды, ақырын аяғын тырпылдап басып келеді.③ беймаза ету; мазасын алу: 我跟爸爸~了半天, 他才答应明天带咱们到【ет.】物园玩去 / мен жарты күн бойы әкемнің мазасын алдым, ол бізді ертең хайуанаттар бағына апаруға уаде берді.

【磨穿铁砚】 móchuāntiēyàn ұқыпты және тырысып оқу.

【磨床】 móchuáng 【зат.】 ажарлау станогы; темір тегістейтін станок.

【磨刀不误砍柴工】 módāobùwùkǎncháiɡōng алдын ала дайындық ешқашан да жұмысқа кедергі әкелмейді.

【磨工】 móɡōng 【зат.】 ① ажарлау; қырнау; тегістеу. ② ажарлаушы.

【磨工夫】 móɡōng-fu /бостан босқа уақыт өткізу: 跟他商【мөл.】事真～онымен кеңесу бостан босқа уақыт өткізу.

【磨合】 móhé 【ет.】 ① жүргізіп жаттықтыру. ② қалыптасу кезеңі: 新组建的国家队还需要～жаңа мемлекеттік қлманда әлі қалыптасу қажет.

【磨砺】 mólì 【ет.】 жылтырату; жылтыратып өңдеу; қырсаулау; тегістеу; типылдау; ысып жылтырату.

【磨练】 móliàn 【ет.】 тырысып жұмыс атқару: ～才干 ынтамен істеу қабілеті |～意志 тырысып жұмыс істеу.

【磨料】 móliào 【зат.】 абразивті материал.

【磨灭】 mómiè 【ет.】 ойдан өшіру, ұмыту: 不可～的功绩 ұмытылмас жетістік |年深月久, 碑文已经～ бірнеше жыл бойы бұл ұмытылмас ескерткіш.

【磨难】 (魔难) mónàn 【зат.】 бөгет; бөгеуіл; кедергі; қырсық; оралғы; тосқауыл; ілгешек.

【磨砂玻璃】 móshā-bō-li күңгірт шыны.

【磨蚀】 móshí 【ет.】 ① коррозия. ② абразия.

【磨损】 mósun 【ет.】 ескіру; тозу.

【磨牙】 1 móyá <方> 【ет.】 айтысу; дауласу; ерегісу; таластыру; таласу.

【磨牙】 2 móyá 【зат.】 тісін уқалау.

【磨洋工】 móyángōng сөзбұйдаға салу; тым ақырын істеу.

【磨嘴】 mózuǐ <方> 【ет.】 тынымсыз сөйлей беру.

【嬷】 mó [嬷嬷] (mó-mo) <方> 【зат.】 ① қарт әйел. ② ана.

【蘑 mó 蘑菇: 鲜～жас саңырауқұлақ|白～ақ аңырауқұлақ.

【蘑菇】 1 mó-gu 【зат.】 сақырауқұлақ.

【蘑菇】 2 mó-gu 【ет.】 ① берілу; жабысу; жақсы көру; үйрену; үйір болу: 你别跟我～, 我还有要紧事儿 сен маған жабысып қалма, менде әлі асығыс шаруам бар. ② азаптану; әлек болу; әуре болу; әурелену; сергелдену; уақытты босқа өткізу: 你再这么～下去, 非误了火车不可! сен әлі жайылып жүрсін, поездға кешігіп

қалма.

【蘑菇云】 mó-guyún 【зат.】 саңырауқұлаққа ұқсас бұлт, атомдық бұлт.

【魔】 mó ① жамандық; жауыздық; қастық: 恶～әзәзіл; жын; пері; шайтан; ыбылыс | 妖～. құбылғыш бейне (мифологияда, ертеkte сиқыр арқылы аң я басқа бір затқа айналып кететін бейне) | 病～аурудың пері| 旱～құрғақшылықтың жауыздығы. ② күдірет; күш; магия; сиқыр; сиқыршы; сиқыршылық (белгілі әрекетке және сөздерге кереметтей қасиет беріп дәріптеуші діннің ең алғашқы формасы): ～力 табиғаттан тыс күштер |～术 ақ күш.

【魔法】 mófǎ 【зат.】 сиқыр; сиқырлық.

【魔方】 mófāng 【зат.】 Рубиктің текшесі.

【魔怪】 móguài 【зат.】 дүлей күш.

【魔鬼】 móguǐ 【зат.】 ① әзәзіл; жын; жын-шайтан. ② албасты; жынды; қаныпезер.

【魔幻】 móhuàn 【сын.】 ертегі әдебиеті: ～手法 қолдың күдіретті күші.

【魔窟】 mókū 【зат.】 шайтандардың үйі.

【魔力】 móli 【зат.】 қара сиқыры.

【魔术】 móshù 【зат.】 ақ күш.

【魔王】 mówáng 【зат.】 ① жын. ② дұшпан; жауыз;: 混世～ұйымдаспаған дұшпан|杀人～нағыз қарақшы.

【魔掌】 mózhǎng 【зат.】 шенгел; уыс: 逃出～біреудің уысынан құтылу.

【魔杖】 mózhàng 【зат.】 сиқырлы таяқша.

【魔障】 mózhàng 【зат.】 аздырма; еліктерме.

【魔爪】 mózhǎo 【зат.】 тырнақ: 斩断侵略者的～агрессорлардың қолдарын шауып тастау.

【魔怔】 mó-zhēng <口> 【сын.】 ақылсыз; есалаң; ессіз; есі жоқ.

【磨】 mó <书> ажарлау; қырнау; тегістеу.

mǒ

【抹】 mǒ ① 【ет.】 жағу; ластау; сылау: ～粉 опа жағыну; |～上点药膏 жараға жақпа май жағу|～一层糨糊 желім жағу◇月光在淡灰色的墙上～了一层银色 сұр түсті қабырғаларға айдың күміс қабаты жағылғандай. ② 【ет.】 сұрту; сүртпін алу: 他吃完饭把嘴～就走了 тамақ ішіп болғасын ол аузын шайып кете жөнелді. ③ 【ет.】 өшіріп тастау; сызып тастау: 杀 бүркемелеу |～

零 тиындарды автоматқа түсіру|把这行字～了 мәтіннің бір жолын өшіріп тастады.

【抹脖子】 mǒbó-zǐ өз өміріне қол жұмсау.

【抹黑】 mǒhēi 【ет.】 беделін түсіру; бетіне кір жағу: 干吗要往自己脸上～ не үшін жала жабыңыз келеді?|他决不会给集体～的 ол ұжымның беделін түсіре алмайды.

【抹零】 mǒlíng(～儿) 【ет.】 есепті жинақтау.

【抹杀】 mǒshā 【ет.】 мойындамау; теріске шығару; терістеу.

【抹稀泥】 mǒxīní <方> 和(huò) айлакерлік ету; бұлтару; жалтару.

【抹一鼻子灰】 mǒyī-bí-zǐ huī текке үміттеніп алданып қалу.

【抹子】 mǒ-zǐ 【зат.】 кельма.

mò

【末】 -1 mò ① ақырғы; соңғы; шеткі: ～梢 соңғы нүкте |秋毫之～ қылтанактың немесе сабақтың соңы (шөптің сабағы). ② тамырғ түп: 本～倒置 барлығын теріс істеу|舍本逐～ұсақ-түйекке еріп, ең маңызды нәрсені ұмыту. ③ 【зат.】 ақырғы; ең соңғы: 春～көктемнің соңы|明～айдың соңы|～班车 соңғы поезд|上世纪～өткен ғасырдың соңы. ④ (～儿) 【зат.】: 锯～ағаш үгінділері|茶叶～儿|шәйдің үгінділері|把药研成～儿 ұнтаққа үгіндеу. ⑤ (Mò) 【зат.】 адамның есімі.

【末】 -2 mò 【зат.】 мо (ер адамның ампуласы, пекин драммасында 生 иероглифымен сәйкес келеді).

【末班车】 mòbānchē 【зат.】 ① соңғы автобус, поезд.

【末【ес.】】 mòdài 【зат.】 династия билігінің соңы: ～皇帝 соңғы император Хуан Ди|～子孙 соңғы ұрпақ.

【末伏】 mòfù 【зат.】 ① соңғы декада. ② соңғы декаданың ыстық күндері.

【末后】 mòhòu 【зат.】 ақыр аяғында; ақыр-аяғы; ақырында; әрі-беріден соң; бірде болмаса, бірде; ең ақырында: ～, 主席宣布散会 ақырында төраға жиналысты жапты.

【末节】 mòjié 【зат.】 болмашы; түкке тұрмайтын; түк те емес; ұсақ-түйек: 细枝～ерекшелік пен ұсақ түйек.

【未了】 mòliǎo(～儿) 【зат.】: ақыр аяғында; ақыр соңында; 第五行～的那个字我不认识 бесінші тармақтың соңындағы сөзді мен танымаймын|大家猜了半天, ～还是小伍猜中了 біз жарты күн бойы ойландық, соңында түсініп қалдық.

【末流】 mòliú 【зат.】 ①соңы; күннің батуы.②ең төменгі категория: ~演员 соңғы әртіс|技术水平在同行业中居于~ технологияның деңгейі өнеркәсіптің негізі.

【末路】 mòlù 【зат.】 дағдарыс; күйзеліске ұшырау; тұйыққа тірелу: 穷途~тұйыққа тіреу.

【末年】 mònián 【зат.】 соңғы жылдар: 明朝~Минь Династиясының соңғы жылдары.

【末期】 mòqī 【зат.】 соңғы кезең: 唐【ес.】 ~Таң династиясының соңғы кезеңі|新石器时代~неолит дәуірінің соңы.

【末日】 mòrì 【зат.】 соңы, соңғы күндер.

【末梢】 mòshāo 【зат.】 ұш; ұшы;соңы; шет: 五月~мамырдың соңы|她在辫子的~打了一个花结 ол бұрымының ұшына бантик тақты.

【末梢神经】 mòshāoshénjīng шет тамыр.

【末世】 mòshì 【зат.】 ақыр; аяқ; бітуі; соң;: 封建~феодализмнің соңы.

【末尾】 mòwěi 【зат.】 ақыр, соң: 排在~тізімде соңғы болып тұру|文章~还需斟酌 мақаланың соңын тағы да ойластыру қажет.

【末叶】 mòyè 【зат.】 соңғы кезең: 18世纪~он сегізінші ғасырдың соңғы|清朝~Чжао династиясының соңы.

【末子】 mò-zǐ 【зат.】 коқым; тозаң; шаң; шаң-тозаң: 煤~көмір шаңы.

【末座】 mòzuò 【зат.】 соңғы орын. 没 mò①【ет.】 бату; батып кету: ~入水中 суға бату.②【ет.】 бой тасалау; жасырыну; тығылу: 雪深~膝 тізе бойы қар|河水~了马背 су басып кетті. ③ аяқталу; біту: 出~ аяқтау. ④ конфискелеу; тәркілеу (біреудің үй-мүлкін еріксіз мемлекет пайдасына алу): 抄~тәркілеу. ⑤ жойылу: ~世 өмірдің соңына дейін|~齿 өмірдің соңына дейін.

【没齿不忘】 mòchǐbùwàng мәңгілікке есте сақтау.

【没落】 mòluò 【ет.】 торыққан; түңілген; үміті үзілген: ~贵族 кедейленген ақсүйек тұқымы|家道~ өмірдің моральдық қағидалардың торыққан шегі|腐朽~декаданс; құлдырау (мәдени кері кету).

【没奈何】 mònàihe амалсыз; амалсыздан: 小黄等了很久不见他来, ~只好一个人去了 Сяю Хуан ұзақ тосты, амалсыздан жалғыз кетті.

【没世】 mòshì 【зат.】 өмір бойы: ~不忘 өмір бойы ұмытпау.

【没收】 mòshōu 【ет.】 тәркілеу.

【抹】 mò 【ет.】 ① сылақтау;

сылау: ~墙 қабырғаны сылау. ② жасырындап; 转弯~角 тұспалдап.

【茉】 mò [茉莉] (mò-li) 【зат.】 ① арабтық ақгүл; ② ақтамақгүл (хош иісті, көрікті, ақ гүлді бұта).

【歿】 mò〈书〉 дүние салу: 病~ аурудан қайтыс болу.

【沫】 mò①(~儿) 【зат.】 көбік; көпірік: 泡~көпірге малыну|肥皂~儿 сабын көпірі. ②〈书〉: 相濡以~ киыншылықта бір біріне көмектесу. ③ (Mò) 【зат.】 адамның есімі.

【沫子】 mò-zǐ 【зат.】 көбік; көпірік. 陌 mò дала жолы: 阡~белгі; жік; меже; шек; шекара, жол|~头杨柳 жолдың басы|巷~көше|~路 жол.

【陌路】 mòlù〈书〉 【зат.】 бөгде адам; бөтен адам; шет адам: 视同~басқаға бөгде адам сияқты қарау.

【陌生】 mòshēng 【зат.】 бейтаныс; таныс емес: ~人 бөгде адам|我们虽然是第一次见面, 并不感到~ біз бір рет ғана бір бірімізді көрдік, сондықтан да бір бірімізді білмейміз.

【莫】 mò①〈书〉副: ~不欣喜 қалай болғанмен қуану|~【зат.】 其妙 түсіндіруге болмайтын; түсініксіз. ②〈书〉副不: ~如 дұрысы; жақсысы|一筹~展 әлсіз; бишара; дәрменсіз; нашар|爱~能【шыл.】 көмектесуге дәрменсіз болу|~衷一是 дұрыс емес; теріс. ③副 қажет емес: ~哭 жылама!|我不懂这里的规矩, 请~见怪 біз бұл ережені түсінген жоқпыз, ренжімеуіңізді сұраймын. ④: ~非 онсыз емес|~不是 әйтпесе; өйтпегенде; өйтпесе. ⑤(Mò) 【зат.】 адамның есімі.

【莫不】 mòbù副 кім болса да.: 铁路通车以后, 这里的各族人民~欢欣鼓舞 темір жол ашылғаннан кейін, осы жерде әр ұлттық өкілдері зор қуанышта болды.

【莫测高深】 mòcègāoshēn ақыл жетпейтін; ақылға сыймайтын; түсініксіз.

【莫非】 mòfēi副 қалайша; ойпырай; шынымен: 他将信将疑地说, ~我听错了? Ол сенімсіздікпен айтты, қалайша мен қателесемін?|今天她没来, ~又生病了不成 бүгін ол келгенжоқ, қалайша ол ауырып қалды?

【莫名其妙】 mò míng qí miào түсіндіре алмастай; түсіндіруге болмайтын.

【莫逆】 mò nì【сын.】 бір-біріне келу; жарасу; ұқсау: ~之交 берік достық|在中学时代, 他们二人最称~ орта мектепте олар екеу жақын достар.

【莫如】 mò rú【жал.】 дұрысы; жақсысы: 他想, 既然来到了门口, ~跟着进去看看 оның ойынша, есіктің алдына келген уақытта, тәртіпті сақтау

дұрысырақ болар|与其你去, ~他来 сен барғанша, ол келсін.

【莫氏硬度表】 Mòshìyìngdùbiǎo Маоос шкаласы.

【莫衷一是】 mòzhōngyīshì қателесу; дұрыс емес; теріс: 对于这个问题, 大家意见纷纷, ~осы сұраққа қатысы барлығының да ойы қате болды.

【昧】 mò〈书〉① жаман көру, соқыр. ② жек көру, ұнатпау.

【秣】 mò①жем; жемшөп: 粮~азық-түлік. ② жем беру; жемдеу; оттату: ~马 атқа жем беру.

【秣马厉兵】 mò mǎ lì bīng аттарды дайындау. Соғысқа дайындалу мағынасында.

【募】 mò кенеттен: ~地 кенеттен; қапылыста; тұтқиыл|~然 кенеттен еске түсіру.

【募地】 mò dì副 қапылыста; тұтқиыл: ~大叫一声 қапылыста бір дыбыс естілді..

【募然】 mò rán副 кенеттен ойға келді: ~看去, 这石头像~头卧牛 алғашқыда көргенде, бұл тас өгіздің басы сияқты.

【貉】 mò① көне замандарда шығыс Пекиннің адамдарын осылайша атайтын. ②【зат.】 адамның есімі.

【漠】 mò① шөлді жерлер: 大~үлкен шөлейттер|~北 солтүстік шөлейт жерлер. ② кең; ұлан-байтақ: ~视 елемей; ескермей; |~不关心 немқұрайды; селкос; селсок.

【漠不关心】 mò bù guān xīn немқұрайды; селкос; селсок.

【漠漠】 mò mò【сын.】 ① жағасыз; жиексіз; иен-тегін; ұшы-қиырсыз; шексіз: 湖面升起一层~的烟雾 өзеннің бетінен қалың шексіз бұлт көтерілді. ② сөзсіз; тым-тырыс; үнсіз: 远处是~的平原 алыстағы үнсіз жазықтар.

【寞】 mò тыныш;: 寂~жалғыз|落~елсіз; елсіз-күнсіз; кісі тұрмайтын.

【墨】 mò①【зат.】 қытай тушы: 一块~бір тушы|一锭~бір сызық|研~тушты еріту|笔~纸砚 қалам мен тушты және қағазды дайындау|~太稠了 тым қою тушь. ② жазу, қолтаңба: ~水 сия|油~типографиялық бояу. ③ каллиграфия: ~宝 каллиграфия шедеві|遗~өлгеннен соңғы қолтаңба.

④ қараңғылық: 胸无点~білімсіз; білімі жоқ; оқымаған. ⑤ заң; қағида; тәртіп: 绳~ереже; жол-жоба. ⑥ қара түс: ~菊 қара күлгін бакытгүл (әдемілік үшін үйде өсіретін гүлді өсімдік)|~镜 қара көзілдірік. ⑦〈书〉 надан, сараң: 贪~жемқорлық|~吏 шенеуніктер.ің паралығы.

【墨宝】 mòbǎo 【зат.】 каллиграфияның бағалы құжаттары.
 【墨斗】 mòdǒu 【зат.】 сүйреп гастаушылық; сүйреушілік.
 【墨斗鱼】 mòdǒuyú 【зат.】 теңіз құрты (теңіз жәндіктерінің бір түрі).
 【墨海】 mòhǎi 【зат.】 тушка арналған ыдыс.
 【墨盒】 mòhé(～儿) 【зат.】 ① тушка арналған ыдыс. ② ксерокс немесе басып шығаратын аппараттарда болатын сия.
 【墨黑】 mòhēi 【сын.】 кара; караошкыл; қап кара: 天阴得～түн қап қараңғы болды, 恐怕要下大雨◇两眼～қатты жаңбырдан қорықып, екі көзі ештеңе көрмей қалды.
 【墨家】 mòjiā 【зат.】 сияның таңбасы, сия тамшысы; сия тамшысынан қалған дақ; содан қалған дақ.
 【墨晶】 mòjīng 【зат.】 морион.
 【墨镜】 mòjìng 【зат.】 кара көзілдірік.
 【墨客】 mòkè 〈书〉 【зат.】 интеллигент: 骚人～көркемдік сезімі бар тұлғалар.
 【墨吏】 mòlǐ 〈书〉 【зат.】 кара күлгін бақытгүл.
 【墨绿】 mòlǜ 【сын.】 кара жасылды түс: 那湖水～的, 让人心醉 бұл суы кара өзен, адамдарды таң қалдырады.
 【墨守成规】 Mòshǒuchéng guī ескілікті ұстану.
 【墨水】 mòshuǐ(～儿) 【зат.】 ① 墨汁. ② сия: 藍～көк сия|红～кара сия. ③ білім, қабілеттілік: 他肚子里还有点儿～ол өте сауатсыз адам.
 【墨线】 mòxiàn 【зат.】 ① бау; жіп. ② отволокамен жазылған сызу.
 【墨刑】 mòxíng 【зат.】 бетті таңбалау; бетке таңба басу.
 【墨鸦】 mòyā 【зат.】 ① 〈书〉 шимай; шимай жазу. ② 〈方〉 鸬鹚.
 【墨鱼】 mòyú 【зат.】 теңіз құрты (теңіз жәндіктерінің бір түрі).
 【墨玉】 mòyù 【зат.】 Каракаш (Karakax Моюй; Шыңжан Ұйғыр авт. р-н, ҚХР).
 【墨汁】 mòzhī(～儿) 【зат.】 тушь.
 【镶嵌】 mò [镶嵌] (mòyé) 【зат.】 үлкен үш ашалы (үш ашалы жезл).
 【瘼】 mò 〈书〉: 民～ұлттық қажеттіліктер.
 【默】 mò ① ләм демеу; сөйлемеу; үндемеу: ～读 ішінен оқу|～认 үндемей келісу; 【ет.】 диктовка (жатқа жазуға арнап оқу): ～生字 сөздерді ойға жазу. ③ (Mò) 【зат.】 адамның есімі.
 【默哀】 mò'āi 【ет.】 еске алып құрметтеу.

【默祷】 mòdǎo 【ет.】 ішінен дұға оқу; ішінен намаз оқу.
 【默读】 mòdú 【ет.】 ішінен оқу: ～课文 тексті ішінен оқу.
 【默默】 mò mò 副 сөзсіз; үн-түнсіз: ～无言 үнсіздікті сақтау|～地低下了头 үнсіз басын төменге түсірді.
 【默默无闻】 mò mò wú wén атақсыз; беймәлім; хабар-ошарсыз; хабарсыз: 他经常～地为大伙儿做好事 ол жиі беймәлім адамдарға жақсылық жасайды.
 【默念】 mòniàn 【ет.】 ① ішінен қайталау: ～一首古诗 көне әңгімені ішінен қайталады. ② ойлану: ～当年情景, 如在昨日 өткен сценарий туралы ойлану.
 【默片儿】 mòpiānr 〈口〉 【зат.】 тыныш балалар.
 【默片】 mòpiàn 【зат.】 дыбыссыз фильм.
 【默契】 mòqì ① 【сын.】 жабық; оңаша. ② 【зат.】 екі жақты үнсіз келісім.
 【默然】 mòrán 【сын.】 үнсіз, дыбыссыз: 二人～相对 екі адамның үнсіз қарсыласуы.
 【默认】 mòrèn 【ет.】 үнсіз келісім.
 【默诵】 mòsòng 【ет.】 ① ішінен қайталау. ② ішінен жаттау.
 【默算】 mòsuàn 【ет.】 ① іштей жоспарлау. ② ойда санау.
 【默写】 mòxiě 【ет.】 жатқа жазу.
 【默许】 mòxǔ 【ет.】 үнсіз келісімге көну: 他不说话, 就是～了 ол ештеңе демей, үсіз келісе қалды.
 【磨】 mò ① 【зат.】 ұсақтау: 一盘～еттартқыш; еттурағыш | 电～электрикалық еттурағыш | 推～жармалау; майдалау; тарту; түю. ② 【ет.】 егеу; қайрау; өткірлеу: ～面 нанды илеу|～豆腐|ірімшікті езу～麦子 бидайды ұнтақтау. ③ 【ет.】 бұрылу: 把汽车～过来 машинаны бұрып кою◇我几次三番劝他, 他还是～不过来 мен оны бірнеше рет Сан Францискода көрдім, ол маған әлі бұрылмады.
 【磨不开】 mò·bukāi 【ет.】 ① ұят болу; . қолайсыз; ыңғайсыз: 我有了～的事, 就找他去商【мөл.】 Менде ыңғайсыз іс болып қалды, оны тапқасын әңгімелесуге келсін
 【磨叨】 mò·dao 〈口〉 【ет.】 ① көп сөйлеу; мылжыңдау; шатпақтау: 说两句就行了, 别再～啦 екі сөйлемі дұрыс, қалғаны мылжың. ② 〈方〉 әңгімелесу: 你们刚才又在～啥 сендер өзiр ненi талқылап отырсындар?
 【磨得开】 mò·dekāi 【ет.】 ① жайлы; ыңғайлы: 你当面挖苦人, 人家脸上～吗 сіз біреуді мазақ қылғыш адамсыз,

адамдарға ыңғайсыз болмай ма? ②: 她请客你不去, 你～吗 ол сені шақырған жоқ, саған ыңғайсыз ба? ③ 〈方〉: 这个理我～, 您就放心吧 сен ыңғайлас, уайымдама.

【磨烦】 mò-fan 【ет.】 ① мазасыздандыру; ығыр қылу: 这孩子常常～姐姐给他讲故事 бұл бала әпкесіне әңгімені оқып бер деп мазасын алды. ② уақытты босқа өткізу: 别～了, 说办就办吧 босқа уақытты өткізбей, айтқаныңды істе.

【磨坊】 mòfāng 【зат.】 диірмен.
 【磨扇】 mòshàn 【зат.】 диірмен тасы; диірменнің үстіңгі тасы.

【貌】 mò 【зат.】 мо (металлдарды жегіш жануар; его изображение, егер оны есіктің алдына іліп қойсаң, ол жаман сырқаттардан сақтайды деп ойлаған).

【磨】 mò 磨石渠(Mòshíqú), Мошичу жері, Шаньси провинциясында орналасқан.

【糖】 tò ① 【зат.】 сүйреткі; сүйретпе (айдаған жерді тегістейтін құрал). ② 【ет.】 сүйретпе-шлейф жасау.

móu

【牟】 móu ① қуғын; қуғындаушылық; ізге түсу: ～利 пайдаға бату. ② (Móu) 【зат.】 адамның есімі.

【牟利】 móulì 【ет.】 баю; дүние табу; кенелу; пайдаға бату: 非法～заңсыз пайда табушылық.

【牟取】 móuqǔ 【ет.】 қуалану; қуу; соғына түсу; іздеу: ～暴利 үстеме табысты іздеу.

【侷】 móu 〈书〉 айырмасыз; барабар; бірдей; біркелкі: 相～бірдей болу.

眸 móu көзқарас; жүз аудару: 凝～көдің алдында|明～көргіштік; қырағылық.

【眸子】 móuzǐ 【зат.】 қарашық (көздің қарашығы).

【谋】 móu ① жоспарлау: 阴～қастандық; сойқан|足智多～байлыққа тапқырлық. ② 【ет.】 қамтамасыз ету: ～生 тіршілік ету үшін ақша табу|～害 қылмысты дайындау|为人类～福利 халық игілігі үшін. ③ келісу; уәделесу: 不～而合 әрекеттердің келісушілікпен болушылығы. ④ (Móu) 【зат.】 адамның есімі.

【谋反】 móufǎn 【ет.】 бүлікшілік дайындау;蓄意～әдейі бүлікшілік.

【谋和】 móuhé 【ет.】 бейбіт келісіпге келу жолы.

【谋划】 móuhuà 【ет.】 ойластыру, жоспарлау: 仔细～жете жоспарлау|～

赈灾义演 апатқа байланысты қайырымдылық көмек көрсетуді жоспарлау.

【谋虑】móulǜ【ет.】ойлану; толғану: 尽心~саналы түрде ойлану.

【谋略】móulüè【зат.】әдіс; жол; тактика; тәсіл (белгілі бір тілекке жету үшін қолданылған әдіс): 运用~тактиканы пайдалану|~深远 терең тәсіл.

【谋面】móumiàn〈书〉【ет.】кездесу: 素未~ешқашан да кездеспеу.

【谋求】móuqiú【ет.】设法寻求: ~解决办法.

【谋取】móuqǔ【ет.】талпыну; тырысу: ~利益 пайда жетуге тырысу.

【谋杀】móushā【ет.】бір істі дайындау: 惨遭~қылмысты дайындау|一桩~案 бір ауыр қылмыс.

【谋生】móushēng【ет.】күнелтуге ақша табу: 出外~ақша табуға басқа жерге кету.

【谋士】móushì【зат.】кеңесші.

【谋事】móushì【ет.】① жоспарлау: ~在人 істің табыстылығы адамға байланысты.② қызмет немесе жұмыс іздеу: 设法~іс әрекет жоспары.

【谋私】móusī【ет.】жеке пайда алушылыққа ұмтылу: 以权~пайдақорлықпен өызмет бабын пайдалану.

【谋陷】móuxiàn【ет.】қастандық ойластыру.

【谋职】móuzhí【ет.】жұмысқа орналасуға арыз беру: 出外~жұмысқа шығу|四处~барлық жерлерге жұмысқа орналасуға арыз жіберу.

mǒu

【某】mǒu【ес.】① әлдебір; біреу; кей; пәлен: 张~Чжан жеген біреу|解放军~部 НОА ның бір бөлігі.② біреу; қайсыбіреу: ~人 әлдебіреу адам|~地 бір жерде|~年~月 әлдебір жылда және айда|~种线索 қайсыбір желі.③ жоспарлау, тырысу, ұмтылу.④ біреу, қайсыбір: 请转告刘~做事不要太过分 әлдебіреу Лю мырзаға істі ұзатпай істеуін айтуыңызды сұраймын, .注意 нақты айтпау: ~人 бір адам|~~学校 бір мектеп

mú

【毡子】mú·zi【зат.】Тибетте өндірілетін шұғаның бір түрі.

【模】mú(~儿)模子: 铅~қорғасын матрицасы|铜~儿 матрица.

【模板】múbǎn【зат.】қорама қалып.

【模具】mújù【зат.】баспаққалып.

【模样】múyàng(~儿)【зат.】① пішін;

сыртқы келбет; сыртқы түр: 这孩子~像他爸爸 осы баланың түрі әкесіне қатты ұқсайды|看你打扮成这~, 我几乎认不出来了 сенің келбетіне қарап, мен сені әзер дегенде таңыдым.② шамалап; шамамен; шамасы; шамасында: 等了大概有半个小时~шамамен жарты сағат тосу|这个人有三十岁~бұл адам шамамен отыз жаста.③ ахуал; жағдай: 不像是留客人吃饭的~тамақтанып отырған кезде қонақты тастап кетуге болмайды|看~, 这家饭馆像是快要关张了 қарашы жағдайға, бұл дәмхана жабылған сияқты.

【模子】mú·zi〈口〉【зат.】матрица, нысан, пішін: 铜~матрица|石膏~ гипстік форма|糕饼~печенье формасы.

mǔ

【母】mǔ① ана, шеше: ~女 ана мен қыз|老~ана◇~校 туған мектеп.② ана ұрпағының жоғарғы буын: 祖~әке жағынан әже|伯~апа (әкесінің апа, қарындасы, не шешесінің апа, сіңлісі немесе әкесі мен шешелерінің аға інілерінің әйелі)|姑~әке жағынан апа|姨~ана жағынан апа|舅~нағашының әйелі.③【сын.】ұрғашы (жануар, мал): ~鸡 тауық|~牛 сиыр|这头驴是~的 бұл әйел есек.④(~儿)【зат.】негіз, капитал: 这套螺丝的~儿毛了 бұл бұранданың негізі жүн.⑤ өндірушілік: 工作~机 өндірістік құрал|失败乃成功之~женіс пен жеңілістің құралы.

【母爱】mǔ·ài【зат.】анан махаббаты: 无私的~риясыз ана махаббаты|从小失去~ол кішкентай кезінен ана махаббатынсыз өскен.

【母本】mǔběn【зат.】ананлық өсімдік.

【母畜】mǔchù【зат.】ана; ұрғашы.

【母带】mǔdài【зат.】зергер; мастер; шебер;

【母法】mǔfǎ【зат.】① бастапқы заң.② шетел заңнамасы.

【母公司】mǔgōngsī【зат.】холдингілік фирма

【母老虎】mǔlǎohǔ【зат.】жолбарыстың ұрғашысы.

【母盘】mǔpán【зат.】CD-ROM дағы ана платасы.

【母亲】mǔ·qīn【зат.】ана, шеше.

【母亲河】mǔqīnhé【зат.】ана өзені Хуанхэ.

【母权制】mǔquánzhì【зат.】матриархат.

【母乳】mǔrǔ【зат.】ана сүті.

【母树】mǔshù【зат.】аналық орман

алқаптарын отырғызу.

【母体】mǔtǐ【зат.】жатын; жатыр.

【母系】mǔxì【сын.】① ана ұрпағы бойынша: ~亲属 ана жағынан туыс; нағашы.② матриархалды: ~家族制度 матриархат.

【母校】mǔxiào【зат.】туған мектеп.

【母性】mǔxìng【зат.】ана; аналық.

【母液】mǔyè【зат.】ерітінді (кристалдар ерітіндісінен ерітінді затты айырып алғаннан кейін қалатын сұйықтық).

【母音】mǔyīn【зат.】дауысты дыбыс

【母语】mǔyǔ【зат.】① ана тілі.② төркін тіл (ұқсас тілдердің бәрі бір ата тілден шықты дейтін көзқарас).

【母质】mǔzhì【зат.】аналық жыныс; аналық тек.

【牡】mǔ еркек: ~牛 бұқа; өгіз.

【牡丹】mǔ·dan【зат.】① ағашқа ұқсас шұғынық (әдемі ірі ақ, қызыл гүлді өсімдік).② сәлдегүлдің гүлі.

【牡蛎】mǔlì【зат.】Дальевандық устрица.

【亩】mǔ【мөл.】көлем өлшемі «му»(1/15 гектарға тең).

【拇战】mǔzhàn【ет.】үстел басындағы бармақ ойыны.

【拇指】mǔzhǐ【зат.】бас бармақ.

【姥】mǔ〈书〉.ебе; кемпір.

mù

【木】mù① ағаш: 伐~ағаш дайындау|果~жеміс ағашы|独~不成林 жалғыз соғыс майданында жауынгер бола алмайсын деген мағынада. Жалғыз істеуге шама келмеу.② ағаш түрлері: 枣~жужуба ағашы|榆~шегіршін (ағаштың бір түрі)|檀香~сандал ағашы.③ ағаштан жасалу: 棺~табыт|行将就~жақында дүние салды.④ мінез құлық: ~讷 сөзге сараң; тұйық.⑤【сын.】反应迟钝: ~然 абыржыған|~头~脑 жалықтырғыш; қызықсыз|他反应有点~ол керісінше қызықсыз.⑥

【сын.】麻木: 两脚冻~了 суықтан аяқ ұйып қалу.⑦(Mù)【зат.】адамның есімі.

【木板】mùbǎn①(~儿)【зат.】такта; тактай.

【木版】mùbǎn【зат.】клише (кітапқа басылатын суреттің металдан; ағаштан ойып жасалған қалыбы).

【木本】mùběn【сын.】/ағаш өсімдігі.

【木本水源】mùběnshuǐyuán/негіз.

【木本植物】mùběnzhíwùағаш/өсімдіктері.

【木菠萝】mùbōluó【зат.】нан ағашы.

【木材】 mùcái 【зат.】 орман, ағаш материалдар.

【木柴】 mùcháí 【зат.】 отын.

【木船】 mùchúan 【зат.】 ағаш қайық.

【木呆呆】 mùdāidāi (～的) 【сын.】 бедірейген;

козғалмайтын; мызғымайтын: 他像失去了知觉似的, ~地站在窗前/ол есінен танып әйнектің қасында қозғалмай тұрды.

【木雕】 mùdiāo 【зат.】 ағаш ою өнері: 大型~ірі ағаш ою өнері|~艺人 ағаш ою шебері.

【木雕泥塑】 mùdiāonísù аң-таң болып тұрып қалу.

【木豆】 mùdòu 【зат.】 ① көгершін бұршағының қаянұсы (Cajanus indicus Spr.). ② өсімдіктің тұқымдары.

【木耳】 mù'ěr 【зат.】 сүректі саңырауқұлақ.

【木筏】 mùfá 【зат.】 сал (байластырып суға ағызатын ағаштар, немесе судан өту үшін қолданылады).

【木芙蓉】 mùfúróng 【зат.】 ① ауыспалы бөрітарақ. ② ауыспалы бөрітарақ өсімдігінің гүлі.

【木工】 mùgōng 【зат.】 ① ағаш ұсталығы; ағаш шеберлігі; балташылық: ~活 ұсталық өмір. ② ұста: 请~来修理 жөндеуге ұстаны шақыру.

【木瓜】 mùguā 【зат.】 ① қытайлық хеномелес, ғытайлық айва. ② хеномелестің асқабағы.

【木屐】 mùjī 【зат.】 табаны ағаштан жасалған үй шәркей.

【木筒】 mùjiǎn 【зат.】 көне замандарда бамбук ағаштарына жазылған жазулар.

【木匠】 mùjiàng 【зат.】 ағаш ұстасы; ағаш шебері.

【木槿】 mùjǐn 【зат.】 Сириялық гибискус.

【木刻】 mùkè 【зат.】 ағашқа жасалған өрнек.

【木刻水印】 mùkèshuǐyìn беземе мөрі.

【木料】 mùliào 【зат.】 ағаш материалдар.

【木马】 mùmǎ 【зат.】 ① ағаш ат. ② гимнастикалық ат. ③ ат тербелме.

【木马计】 mùmǎjì 【зат.】 Трояндық ат.

【木棉】 mùmián 【зат.】 ① ағаш қоза. ② сүректі мақта.

【木乃伊】 mùnǎiyī 【зат.】 ① мумия (бальзамада, бұзылмайтын, шірімептін етіп тастаған өлік дене).

【木讷】 mùnè 【сын.】 тілі мүкіс: ~寡言 сөзге сараң; тұйық.

【木偶】 mù'ǒu 【зат.】 ағаш қуыршақ: 他像一个~似的靠在墙上出神 ол ағаш қуыршақ секілді қабырғаға қарап ойланып қалды.

【木偶片】 mù'ǒupiàn 【зат.】

қуыршақ киносы.

【木偶戏】 mù'ǒuxì 【зат.】 қуыршақ театр.

【木排】 mùpái 【зат.】 сал (байластырып суға ағызатын ағаштар, немесе судан өту үшін қолданылады).

【木器】 mùqì 【зат.】 жиһаз.

【木琴】 mùqín 【зат.】 ксилофон (белгілі тәртіппен құралған ағаш тақташаларды пластинкалардан белгілі тәртіппен құралған соғып ойнайтын музыка аспабы).

【木然】 mùrán 【сын.】 мелшиіп қатып қалған; сілейіп қатып қалған: ~地望着远方 ол алыста мелшиіп қатып қалып тұр.

【木薯】 mùshǔ 【зат.】 ① маниот, маниок. ② ащы маниоктың тамыр түйнегі.

【木炭】 mùtàn 【зат.】 маниок (Manihot utilisima Pohl.).

【木炭画】 mùtàn huà 【зат.】 күлмен салынған сурет.

【木糖醇】 mùtángchún 【зат.】 химиялық зат ксилит.

【木头】 mùtōu 【зат.】 ағаш: 一块~ағаш кесегі|一根~кесінді ағаш; кішкентай ағаш |~桌子 ағаш үстел.

【木头人儿】 mùtóurénr 【зат.】 кеше; мақау; топас.

【木樨】 mùxī 【зат.】 ① хош иісті османтус өсімдігінің гүлі. ② жұмыртқамен қуырылған күріш.

【木星】 mùxīng 【зат.】 Планета Юпитер.

【木已成舟】 mùyǐchéng zhōu болған жағдайды өзгерте алмай, істеген істі қайтара алмай.

【木鱼】 mùyú (～儿) 【зат.】 қол тоқпақ; қолағаш; тоқпақ.

【木质部】 mùzhìbù 【зат.】 ксилема, ағаш.

【木质茎】 mùzhìjīng 【зат.】 ағаштың діні.

【目】 mù ① көз: 有~共睹 барлығына белгілі|历历在~есте жарық сақтау. ② 【зат.】 қарау; көзқарас; жүз аудару: 一方寸的网上, 竟有百~之多 интернеттегі бір квадрат дюйм жүз тор сияқты көп. ③ 〈书〉看: ~为奇迹 ғажап деп түсіну. ④ басы; тақырыпша: 项~беттің басы |细~жалпы шолу. ⑤ 【зат.】 атау; атаулық; номенклатура; тізбектеме; тізімдеме (белгілі бір мамандықта қолданылатын атаулардың тізімі): ⑥ тізбе, каталог: 书~кітаптар каталогы|药~дәрі дәрмек тізбесі|剧~репертуар. ⑦ бастық; басшы: 题~тақырып|【зат.】 ~дәреже; ранг. ⑧ 【мөл.】 下围棋时所围的空白交叉点, 一个点为一目: 中方棋

手仅以一~半之优获胜 /бір қарағаннан ғана қытай шахматисті жеңіске жетті. ⑨ (Mù) 【зат.】 адамның есімі.

【目标】 mùbiāo 【зат.】 ① зат; нысан; объект: 看清~нысанға қарау|发现~объекті табу. ② мақсат: 奋斗~күрес мақсаты.

【目不见睫】 mùbùjiànjié/ өз мүмкіндіктерін есептеу.

【目不交睫】 mùbùjiāojié көзді қабыстырмау.

【目不窥园】 mùbùkuīyuán толығымен сабаққа бағу.

【目不忍睹】 mùbùrěndǔ бақытсыздықтан көзін аша алмау.

【目不识丁】 mùbùshíding толық сауатсыздық.

【目不暇接】 mùbùxiájiē/ көз тоқтаға алмау.

【目不转睛】 mùbùzhuǎnjīng/ біреуге қадала қарау; біреуге тесіле қарау.

【目测】 mùcè 【ет.】 көз мөлшер; көзбен шамалау.

【目瞪口呆】 mùdèngkǒudāi таңқалғаннан аузын ашып сілейіп қатып қалу.

【目的】 mùdì 【зат.】 мақсат: ~地 межелі жер; тағайындалған орын |~是想探索问题的由来 мақсатымыз терең түрде мәселену шешу болып табылады.

【目睹】 mùdù 【ет.】 өз көзімен көру: 耳闻~өз құлағымен есту.

【目光】 mùguāng 【зат.】 ① назар: 大家的~都投向发言者 барлығының да назары сөйлеушіде. ② көзқарас: ~炯炯 нұрлы көзқарас. ③ ой-өріс: ~如豆 ой өрісі тар|~远大 болжағыш;.

【目光短浅】 mùguāngduǎnqiǎn/ саяздық; тоғышар.

【目光如豆】 mùguāngrúdòu /ой өрісі тар.

【目光如炬】 mùguāngrújù сұңғыла; тапқыр.

【目击】 mùjī 【ет.】 басы-қасында болған; көзімен көру: ~者 куәгер |~其事 болған істі өз к 含义深广 өзімен көру.

【目见】 mùjiàn 【ет.】 көзімен көру: 耳闻不如~ұзын құлақтан естігенше, өзін көргенін артық.

【目镜】 mùjìng 【зат.】 көздік (оптикалық құралдың әйнегі).

【目空一切】 mùkōng yīqiè біреуге менмендікпен қарау.

【目录】 mùlù 【зат.】 ① каталог, тізім: 图书~оқулықтар тізімі|财产~жеке меншік тізімі. ② мазмұны.

【目论】 mùlùn 〈书〉 【зат.】 қорытынды.

【目迷五色】 mùmíwüsè көз алдында құлпырау.

【目前】 mùqián 【зат.】 қазіргі уақытта: ~【сын.】 势 қазіргі кездегі жағдай|到~为止 осы күнге дейін.

【目送】 mùsòng 【ет.】 көзімен ұзатып салу: ~亲人远去 алыстағы туған туысқандарды көзбен ұзатып салу.

【目无全牛】 mùwúquánniú жоғары шеберлікке жету.

【目无余子】 mùwúyúzi асқақтап қарау.

【目下】 mùxià 【зат.】 қазіргі таңда: ~较忙, 过几天再来看你 ол қазіргі уақытта оқумен қарбалас, бірнеше күннен кейін жолығып кетеді.

【目眩】 mùxuàn 【сын.】 көз бұлдырап тұр: 头晕~ басы айналып, көзі бұлдырап тұр|灯光强烈, 令人~ шам соншалықты жары, көзді бұлдыратып тұр.

【目验】 mùyàn 【ет.】 жеке тексеріс жүргізу, жеке тексеру: ~产品 өнімді жеке тексеру|~实况 шындықты тексеру.

【目语】 mùyǔ 〈书〉【ет.】 көз қысысу; ымдасу.

【目中无人】 mùzhōngwúrénp басқа адамдарға асқақтап қарау.

【佻】 mù [佻傚族] (Mùlǎozú) 【зат.】 «Мулао». Қытайдағы аз ұлттардың бірі.

【牟】 mù 地【зат.】用字: «Моу» Шаньдун провинциясындағы князьдік.

【沐】 mù ① басты, шашты жуу: ~浴|жуыну, 栉风~雨 ештеңеге де қарамастан. ② 〈书〉: ~恩 мейірбандықты пайдалану. ③ (Mù) 【зат.】 адамның есімі.

【沐恩】 mù'ēn 〈书〉【ет.】 мейірбандықты пайдалану.

【沐猴而冠】 mùhóuérguān паңдану; паңсыну, менменшіл.

【沐浴】 mùyù 【ет.】 ① жуыну. ② берілу; салыну; шому: 每朵花, 每棵树, 每根草都~在阳光里 ір ағаш, әр гүл, әр шөп күннің нұрына малынған. ③ бату; бағып кету: 他们~在青春的欢乐里 олар көктемнің қызығына багты.

【苜】 mù [苜蓿] (mù·xu) 【зат.】 кәдімгі жоңышқа.

【牧】 mù ① бағу; жайдыру;: 畜~ мал шаруашылығымен айналысу|游~ көшпелі мал шаруашылығы|~区 мал шаруашылығының аймағы|~羊 кой өсіру. ② (Mù) 【зат.】 адамның есімі.

【牧草】 mùcǎo 【зат.】 жемшөптік дақыл.

【牧场】 mùchǎng 【зат.】 ① жайлау; жайылым.

【牧歌】 mùgē 【зат.】 пастораль (халық мелодиясы басымырақ болатын сәнді ерекшелікті музыкалық шығарма).

【牧工】 mùgōng 【зат.】 жалдамалы малшы.

【牧民】 mùmín 【зат.】 малшы; малшы шаруа.

【牧区】 mùqū 【зат.】 мал шаруашылығының аймағы.

【牧犬】 mùquǎn 【зат.】 ит.

【牧人】 mùrén 【зат.】 бақташы.

【牧师】 mùshī 【зат.】 шіркеу қызметкері; шіркеуші.

【牧童】 mùtóng 【зат.】 сұтартқыш; тырна.

【牧主】 mùzhǔ 【зат.】 мал иесі.

【钼】 mù 【зат.】 молибден (химиялық элемент, қатты жылтыр ақ металл).

【募】 mù алу; жинау; тарту: ~捐 садақа жинау|~款 ақша жинау.

【募兵制】 mùbīngzhì 【зат.】 сарбаздарды тарту жүйесі.

【募股】 mùgǔ 【ет.】 секцияға қабылдау.

【募化】 mùhuà 【ет.】 құлама жинау: 四方~ барлық жақтан құлама жинау.

【募集】 mùjí 【ет.】 广泛征集: ~经费 ақшалай қаражат жинау.

【募捐】 mùjuān 【ет.】 жәрдем ақы жинау: 为残疾人~ ауру адамдарға жәрдем ақы жинау|~赈灾 табиғи апаттар кезінде жәрдем ақы жинау.

【墓】 mù 【зат.】 ① бейіт; көр; қабір; мазар;: 公~ зират|烈士~ соғыста құрбан болғандардың зираты|扫~ зиратқа бару. ② (Mù) адамның есімі.

【墓碑】 mùbēi 【зат.】 қабір үстіндегі ескерткіш.

【墓表】 mùbiǎo 【зат.】 құлпытастағы жазу; эпитафия (құлпытас жазуы — өлген адамның басына қойылатын ескерткішке жазылған жазу).

【墓道】 mùdào 【зат.】 зиратқа жол.

【墓地】 mùdì 【зат.】 қорым; мазар; мола.

【墓祭】 mùjì 【ет.】 ардақтау; бас ию; сиыну.

【墓室】 mùshì 【зат.】 мазар; мола.

【墓穴】 mùxué 【зат.】 сағана; склеп; табыт.

【墓葬】 mùzàng 【зат.】 жерлеу; көму; қабырлау: ~群 жаппай жерлеу.

【墓志】 mùzhì 【зат.】 құлпытастағы жазу; эпитафия.

【幕】 mù ① перде; шымылдык: 帐~ ақшатыр; шатыр ◇夜~ төсек жапқыш.

② 【зат.】 бастау: 开~ бастау|闭~ шымылдықты түсіру|银~ экран; кино.

③ әскери штаб: ~府(штаб) орда; ~僚 штаб офицерлері. ④ 【мөл.】

көоініс, акт: 第二~第一场 бірінші екінші акт ◇看了这幅画, 我不禁回忆起儿时生活的一~来/ мен осы көріністі көрдім, бірақ нақты бала кезімдегі кезді есіме түсіре алмадым

【幕宾】 mùbīn 【зат.】 кеңсе хатшысы: 聘为~ кеңсе хатшыны жұмысқа алу.

【幕府】 mùfǔ 【зат.】 ① штаб пәтер. ② сегунат, бакуфу.

【幕后】 mùhòu 【зат.】 сахна артындағы: ~策划 сахна артындағы режиссер|~交易 астыртын келісімдер жасау.

【幕僚】 mùliáo 【зат.】 штаб офицерлері мен қызметкерлері.

【幕墙】 mùqiáng 【зат.】 панельді қабырға.

【幕友】 mùyǒu 【зат.】 жеке хатшы.

睦 mù ① тату; ынтымақты: ~邻 тату көрші|婆媳不~ қайын ене мен келін тату өмір сүрмейді. ② (Mù) 【зат.】 адамның есімі.

【睦邻】 mùlín 【ет.】 тату болу; ынтымақты болу: ~息兵 әскери күшті тоқтатып, тату өмір сүру|~政策 ынтымақты саясат.

【慕】 mù ① еліктеу; ұқсауға тырысу: 景~ құрметтеу|~【зат.】 абырой беделді құрметтеу. ② таңқалу; таңырқану: 爱~ елжіреп жақсы көру|思~ құрмет және маххабат. ③ (Mù) 【зат.】 адамның есімі.

【慕名】 mù míng 【ет.】 абырой беделді құрметтеу: ~而来 осы уақыттан бастап құрметтеу.

【慕尼黑】 Mùníhēi 【зат.】 Мюнхен (Германия).

【慕求】 mùqiú 【ет.】 үміттеніп іздеу: ~已久的荣誉 ұзақ ар намысты іздеу.

【暮】 mù ① кешке қарай: ~色 ақшам; алагеуім;|朝三~四 ақымақ ету; ақымақ етіп кету; ақымақ қылу; алдау. ② соңы: ~春 көктемнің соңы|~年 жылдың соңы|天寒岁~ қыстың соңы. ③ (Mù) 【зат.】 адамның есімі.

【暮霭】 mù'ài 【зат.】 ымырт мұнар: ~沉沉 ымырт мұнарға байлану|森林被~笼罩着, 黄昏降临了 орман күннің бату ақшамына малынды. 【暮春】 mùchūn 【зат.】 көктемнің соңы.

【暮鼓晨钟】 mùgǔchénzhōng ғибрат болсын деп.

【暮景】 mùjǐng 【зат.】 ① кешкі көрініс. ② кәрілік; қариялық;: 桑榆~ жас жеткенде; қартайған шақта; қартайғанда.

【暮年】 mùnián 【зат.】 қартайған шақта: 烈士~, 壮心不已 азап шегуші қартайғанда кешірім сұрады.

【暮气】 mùqì 【зат.】 торыққан мінез: ~沉沉 түңілген көңіл күі кешу.

【暮秋】 mùqiū 【зат.】 күздің соңы.

【暮色】 mùsè 【зат.】 ақшам; алагеуім;

алагөбе; ~ 苍茫 айнала карауытып тұрды.

【暮生儿】 mù-shēngēr 〈方〉【зат.】 әкесі қайтыс болғаннан кейін туған ұл бала.

【暮岁】 mùsuì 【зат.】 ① жылдың соңы. ② қартайғандық.

【穆】 mù ① ибалы; инабатты; қадірлі; ~ 静 ~ еленсіз; мұңсыз; тып-тыныш | 肃 ~ ықыласты. ② (Mù) 【зат.】 адамның есімі.

【穆斯林】 mùsūlín 【зат.】 Ислам діні.

N

nā

那 nā 【зат.】 фамилияға қолданылады.

南 nā [南无] (nāmó) Будданы ардақтау; құрметтеу.

ná

拿 (拏) ná ① 【ет.】 бір нәрсені алу; ұстау: 他手里 ~ 着一把扇子 ол қолында желпуішті ұстап тұр | 把这些东西 ~ 走 осы нәрселерді алып кел. ②

【ет.】 аулау; қағып алу; ұстау: ~ 下敌人的碉堡 жаудың блокгаузын ұстап алу | ~ 住一个小偷 ұрлықшыны ұстандар ◇ 凭他多年的教学经验, 这门课他 ~ 得下来 оның оқыту тәжірибесі өте көп, осы пәнді ол алды. ③ 【ет.】 басып алу; қолға түсіру: ~ 权 билеп-төстеу; | ~ 事 билікті басып алу | 这事儿你 ~ 得稳吗? осы істі нақты алдыңыз ба?

④ 【ет.】 қиындату: 这件事谁都干得了, 你 ~ 不住人 осы істі барлығы да істей алады, сен адамдарға қиыншылық жасама. ⑤ 【ет.】 орнату: ~ 架子 маңыздану | ~ 腔作势 белсенді әрекет жасау. ⑥ 【ет.】 алу: ~ 工资 жалақы алу | ~ 一等奖 сыйлық ақы алу. ⑦ 【ет.】 әсер ету; ықпал жасау: 这块木头让药水 ~ 白了 бір ағаш кесегін алып одан ақ шәрбат жасау (жеміс суы). ⑧ 【сөз алд.】 немен: ~ 尺 【мөл.】

размермен | ~ 眼睛看 көзбен көру | ~ 事实证明 шындықты анық дәлелдеу. ⑨

【сөз алд.】: 别 ~ 我开玩笑 мені мазақтап күлкі қылмаңыз.

【拿办】 nábàn 【ет.】 тәркілеу және сотқа беру: 一经查实, 立即 ~ тенестіруден кейін міндетті қабылдап алыңыз.

【拿大】 ná // dà 〈方〉【ет.】 менсінбеу; ірісіну: 他待人谦和, 从不 ~ ол әрқашан да сыпайы, менсінбей тұрмайды | 人家虚心求教, 他倒拿起大来了.

【拿大顶】 ná dà dǐng 拿顶.

【拿顶】 ná // dǐng 【ет.】 қолға тіреніп

тұру.

【拿获】 náhuò 【ет.】 ұстап алу; ұстау: 将犯罪嫌疑人 ~ 归案 Күдіктіні тұтқынға алу.

【拿架子】 nájià-zīкеудесін керу, көкірегін көтеру.

【拿腔拿调】 náqiāngnádiao біреуді менсінбеу; ірісіну.

【拿乔】 ná // qiáo 【ет.】 мақтану; менменсу; тәкаппарлану.

【拿权】 ná // quán 【ет.】 билікті иелену.

【拿人】 ná // rén 〈方〉 ① 【ет.】 қамауға алу; тұтқындау; тұтқынға алу: 别 ~ 了, 没有你, 我们也能干 сенсіз тұтқынға алмау. Біздің де қолымыздан келеді. ② 【сын.】 кемсіту; қорлау; мұқату: 他说评书特别 ~ 他的 ауызша айтуы өте кемсітеді.

【拿事】 ná // shì 【ет.】 басқару; иелік ету; иелік істеу: 偏巧父母都出门了, 家里【жал.】个 ~ 的人也没有 осы жолы иелік ететін ешбір адам үйде болған жоқ.

【拿手】 náshǒu ① 【сын.】 бір істе мықты болу: ~ 好戏 басты рөл | ~ 节目 бағдарламада мықты болу | 画山水画儿他很 ~ пейзаж суреттерін салуда ол өте мықты. ② 【зат.】 өз ісінің маманы: 有 ~ мықты жағы бар | 没 ~ мықты жағы жоқ.

【拿手好戏】 náshǒuhǎoxì ① басты рөл. ② дағдылы іс; үйреншікті іс.

【拿手戏】 náshǒuxì 【зат.】 басты нөмір.

【拿糖】 ná // táng 〈口〉【ет.】 拿乔.

【拿问】 náwèn 【ет.】 тұтқынға алып, жауап алу: 革职 ~ жұмыс орнынан түсіру.

【拿印把儿】 ná yǐn bǎr ресми түрде билік басында болу.

【拿主意】 názhǔ-yì ұйғарылу; шешілу: 究竟去不去, 你自己 ~ 吧 сонымен барасың ба бармайсың ба, өзің шеш.

拏 ná 〈书〉 ① қатыстыру. ② шатыстырып жіберу; шиеленістіріп алу. 鐠 (鐠) ná 【зат.】 Нептуний.

nǎ

鹵 nǎ 〈方〉 ұрғашы (жануар, мал): 鸡 ~ тауық (母鸡).

哪 (那) nǎ 【ес.】 қандай, қай. ①: 我们这里有两位张师傅, 您要见的是 ~ 位? осы жерде екі Джан мұғалім бар, сен қайндай мұғаліммен кездесуің керек? | 这些诗里头 ~ 两首是你写的? Осы өлеңдердің қайсысын сіз жаздыңыз? ② қайсы: 什么叫吃亏, ~ 叫上算, 全都谈不到. ③ кез келген: ~ 天有空你来我家坐坐 демалыс болған күні маған жолығып кет. ④ барлығы,

барлық: 你 ~ 天来都可以 қай күні келсең де болады. ⑤ сұраққа жауапты білдіреді: 没有革命前辈的流血牺牲, ~ 有今天的幸福生活? Революциялық қан төгістен кейін қалайша бүгін бақытты өмір кешеміз.

【哪个】 nǎ-ge 【ес.】 ① қандай?: 你们是 ~ 学校的? Сендер қай мектептенсіңдер? ② 〈方〉 кім?: ~ 敲门? Кім есікті қақты?

【哪会儿】 nǎhuìr 【ес.】 ① қашан? Қай уақытта?: 你是 ~ 从广州回来的? Сен қашан Гуанджоудан келдің? | 这篇文章 ~ 才能脱稿? Бұл мақала қашан жазылды? ② қашан? Кез келген уақытта: 赶紧把粮食晒干入仓, 说不定 ~ 天气要变 астықты тез арада қаттап тастау қажет, ауа райы кез келген уақытта бұзылуы мүмкін | 你要 ~ 来就 ~ 来 қашан келгің келсе, сонда кел.

【哪里】 nǎ-lǐ 【ес.】 ① қайда? Қайдан?: 你住在 ~ ? сен қайда тұрасың | 这话你是从 ~ 听来的? осы туралы қайдан білдіңіз? ② қайда?: 农村和城市, 无论 ~, 都是一片欣欣向荣的气象 ауыл немесе қала, қайда болса да жақсы ауа райы бар | 她走到 ~, 就把好事做到 ~ оны қайда жіберсеңде істі сонда тындырып келеді. ③ бір жерде: 我好像在 ~ 见过他 мен оны бір жерде көрген сияқтымын. ④: 这样美好的生活, ~ 是过去能想到的? Сондай керемет өмір, қалайша өткен туралы ойлауға болады? | ~ 知道刚走出七八里地, 天就下起雨来了? Біз қайдан білдік онда жеті сегіз километр жүру керек екендігін және жаңбыр лезде жауатынын? ⑤ 谦辞, 用来婉转地推辞对自己的褒奖: “你这篇文章写得真好!” “~ , ~ !” осы мақала өте жақсы жазылған! Қайдағы! Қайдағы!

【哪门子】 nǎmén-zi 〈方〉【ес.】 не? Қандай?: 好好儿的, 你哭 ~ 呀? Жақсы, сен неге жылайсың?

【哪怕】 nǎpà 【жал.】 болса да; болса-болсын: ~ 他是三头六臂, 一个人也顶不了事 ол кім болса да, осы іске шамасы келмейді | 衣服只要干净就行, ~ 是旧点儿 таза киім болады, ескісі де болса бола берсін.

【哪儿】 nǎr 〈口〉【ес.】 қайда?: 你上 ~ 去? сен қайда көтеріліп бара жатырсың? | ~ 有困难, 他就出现在 ~ қайда қиыншылық болсын, ол сол жерде көрінеді | 当初 ~ 会想到这些荒地也能长出这么好的庄稼? Егер мен білетін болсам осы үстір жерде осындай жақсы егін шығатынын.

【哪些】 nǎxiē 【ес.】 қандай?: 这次会议都有 ~ 人参加? Осы кездесуге қандай адамдар қатысты | 你们要讨论 ~

问题? Сендер қандай мәселені талқылайсындар?

【哪样】nǎyàng(~儿)【ec.】қандай, қай, деген секілді сұрау есімдігін жасайтын сөз.

nà

那-1 nà【ec.】① а) анау, сол; сонау, ол: ~老头儿 анау қарт адам | ~棵树 анау ағаш | ~两棵树 анау екі ағаш | ~地方 сол жер | ~时候 сол уақытта. б) : ~是谁? анау кім | ~是邻居的 ол көршіміз | ~是我的两个朋友 олар менің екі жақсы досым | ~是1937年 ол 1937 жыл еді ғой. ② бұл; мұны; осы: 说这道~的 ананы-мынаны айту | 看看这, 看看~, 真有说不出的高兴 анаған, мынаған қараған болып, қуанғанын айтқысы келмейді.

那-2 nà【жал.】“那么” осылай: ~就好好儿干吧! Сен осылай жақсы жұмыс істе!

【那达慕】nàdámù【зат.】дәстүрлі моңғол халқының мерекесі «надом».

【那个】nà-ge【ec.】① анау, сонау: ~院子里花草很多 анау аулада гүлдер өте көп | ~比这个结实点儿 анау мынаған қарағанда мықтырақ. ② ана бір; анау; ол; сол; : 那是画画儿用的, 你要~干什么? ол суретке қажет, сен соны істейсің ба? | 你别为~担心, 不会出事儿 сен оған уайымдама, ұсақ түйек емес. ③ сол дәрежеге дейін; сонша: 他干得~欢哪, 就甭提了! Оның істегені соншалық қызық, еске салу қажет емес | 瞧你们~嚷嚷, 安静点吧! Сенің ақырғаның соншалық, кішкене тыныштал! ④ <口> ондай емес, бұрынғыдай емес : 你刚才的脾气也太~了 (=不好) қазір сенің мінезің ондай емес | 他这人做事, 真有点~ (=不应当) өзінің іс әрекеттерінде ол бұрынғыдай емес.

【那会儿】nàhuìr <口>【ec.】: 记得~他还是个小孩子 оның кішкентай кездері есімде | 到了~, 农业就全部机械化了. 也说那会子.

【那里】nà-lì【ec.】сонда, анда 出产香蕉和荔枝 сонда банан және личиді өндіреді | 我刚从~回来 мен жаңа ғана сол жақтан келдім | 他们~气候怎么样? Сендерде онда климат қандай?

【那么】(那末) nà-me ①【ec.】сондайлық; сонша; соншама: 我不好意思~说 кешіріңіз менің соншама айтқаныма | 像油菜花~黄 сурепица (Brassica campestris L.) гүлдер суреті соншалықты сары | 来了~多的人 соншама көп адам келді. ②【ec.】шамамен: 我只见过他~一两次 оны көргеніме шамамен екі рет. ③【жал.】

сонымен; сөйтіп; сүйтіп: , ~你打算怎么办呢? Сонымен сен не шештің? | 如果你认为可以这么办, ~咱们就赶紧去办吧! Егер сендер осыған келісетін болсаңдар, сөйтіп, барлығымыз лезде солай істейік!

【那么点儿】nà-mediǎnr【ec.】соншалықты аз: ~东西, 一个箱子就装下了 заттар соншалықты аз, бір тоңазытқышты сатып алды | ~事儿, 一天就办完了 жұмыс соншалықты аз бір күде бітіруге болады.

【那么些】nà-mèxiē【ec.】соншама көп: ~书, 一个星期哪看得完? Соншама көп кітап, қалайша бір жұмада оқып бітіруге болады?

【那么着】nà-me-zhe【ec.】сонымен; сүйтіп: 你再~, 我可要恼了! егер сүйтіп тағыда істесең, мен ренжимін.

【那摩温】nāmówēn【зат.】температура үйкелісі.

【那儿】nàr <口>【ec.】① қашан?: ~的天气很热 қашан ауа райы ыстық болады. ② сол уақыттан: 打~起, 他就每天早晨用半小时来锻炼身体 сол кезден бастап. Ол күнде ерте жарты сағат бойы денесін шынықтыра бастады.

【那些】nàxiē【ec.】анау: 奶奶爱把早年间~的事儿讲给孩子们听 әже ертеде болған анау оқиғалар жайында балаларға айтуды жақсы көреді.

【那样】nǎyàng(~儿)【ec.】осындай; сондай, соншалықты: ~儿也好, 先试试再说 осылай жақсы болар, алдымен ойланып, сосын айтуға | 他不像你~拘谨 ол сен сияқты соншалықты қатал емес | 这个消息还没有证实, 你怎么就急得~儿了! Бұл жаңалық әлі нақты емес, сен неге сонша қабылжып тұрсың

【那阵儿】nàzhènr <口>【ec.】сол уақытта; сонда: 刚才~, 好大的雨呀! жаңа ғана қатты жаңбыр жауды | 昨天吃晚饭~, 你上哪儿了? кеше кешкі ас сол уақытта даяр болды, қайда кеттің? | 等到放假~, 咱们去泰山旅游 қысқы демалысты сол кезде тосып, біз тауға саяхатқа бардық.

呐 nà【呐喊】(nàhǎn)【et.】ұрандау; ұран салу.

纳1(納) қабылдау: 出~ қабылдап алу | 闭门不~ қабылдаудан бас тарту. ② тындау: ~降 капитуляцияны қабылдау | 采~ мойындау; тану. ③ рақаттану; рақаттандыру; сайрандау: ~凉 суықпен рахаттану.

④: ~入正轨 дұрыс жолмен жүру. ⑤【et.】енгізу; кіргізу: ~税 салық төлеу | ~粮 астық өткізу; астық тапсыру.

⑥ (Nà)【зат.】фамилияға қолданылады.

纳2(納) nà【et.】жабыстыру; тігу: ~

鞋底子 ұлтанды тігу.

【纳彩】nàcǎi【et.】қалың мал, қыз кәдесі.

【纳粹】Nàcuì【зат.】нацист (герман фашисі)

【纳福】nàfú【et.】жырғау, әрекетсіздік.

【纳贡】nà//gòng【et.】алым салық беру: 称臣~ кішкентай мемлекет үлкен мемлекетке алым салық беру.

【纳罕】nàhǎn【сын.】таңқалу; таңырқау: 他一看家里一个人也没有, 心里很~ ол үйге барғанда ешкім болған жоқ, ол өте таңқалды.

【纳贿】nàhuì【et.】① біреуге пара беру. ② парақорлық.

【纳谏】nàjiàn【et.】кеңеске құлақ салу.

【纳凉】nàliáng【et.】ләззаттану; мамырлау; : 在树下~ орманда рахаттану.

【纳粮】nà//liáng【et.】астық өткізу; астық тапсыру.

【纳闷儿】nà//mèn <口>【et.】екілену, ойға бату, ойға шому: 他听说有上海来的长途电话找他, 一时想不出是谁, 心里有些~/ 从上海来的 телефон шалып өзін іздеп жатқанын естігелі бері, кім екенін білмей мазасы кетті.

【纳米】nànmǐ【мөл.】нанометр.

【纳米材料】nànmǐcáiliào наноматериалдар.

【纳米技术】nànmǐjìshù нанотехнология.

【纳米科学】nànmǐkēxué нанотехнология ғылым саласы.

【纳聘】nà//pìn【et.】қалыңдықтың үйне тойға дейін сыйлықтар жіберу дәстүрі.

【纳妾】nà//qiè【et.】күнді (шапқыншылықтан, жаугершіліктен қолға түсіп, біреудің үйінде тұрған еріксіз әйел) алу.

【纳入】nàrù【et.】енгізу, кіргізу: | ~计划/ жоспарға енгізу.

【纳税】nà//shuì【et.】жарна алу, салық алу: 依法~ заң бойынша салық төлеу.

【纳税人】nàshuìrén【зат.】салық төлеуші.

【纳西族】Nàxīzú【зат.】Наси ұлты.

【纳降】nàxiáng【et.】капитуляцияны қабылдау.

钠(鈉) nà【зат.】химиялық зат «натрий».

【钠灯】nàdēng【зат.】натрий шамы. 衲 nà① жамау; жамау салу; құрау: 百~衣 монахтың тесік киімі | 百~本 әр түрлі басылымдардың жинағы. ② монах киімі: 老~ескі монах киімі.

娜 nà① шетелдік аттарда жазылады. ②

(Nà) 【зат.】 фамилияға қолданылады.
捺 nà ① 【ет.】 басып алу; басып қалу: ~手印 қолтаңбаны басып алу.② 【ет.】 езу; жаншу; сығу: ~着性子 өзінді тыю. ③ (~ 儿) 【зат.】 каллиграфияның шалқаймалы оң сызықтары.

nǎi

乃(迺、迺)nǎi <书> ① 【үс.】 болу; болып табылу: 《红楼梦》~一【ес.】奇书 «Хунлоумың» ғасырдың керемет кітабы. ② 【жал.】 ондай жағдайда; онда; олай болса: 因山势高峻, ~在山腰休息时 тау биік, олай болса тау беткейінде демала тұрайық. ③ 【ес.】 сенікі, сенің: ~父 сенің әкең|~兄 сенің аған.

【乃尔】 nǎi'èr <书> 【ес.】 осыған ұқсас: 何其相似~ соншалықты соған ұқсас!

【乃至】 nǎizhì 【жал.】 әуел десен, тұрмақ; тіпті: 他的发明, 引起了全国~国际上的重视 оның ашуы тек елімізді ғана емес, халықаралық қауымдастықтың да көңілін аударды.

奶(孃)nǎi ① <方> 【зат.】 емшек; омырау.② 【зат.】 сүт: 牛~сиыр сүті|羊~ешкі сүті. ③ 【ет.】 емшек беру: ~孩子 балаға емшек беру.

【奶茶】 nǎichá 【зат.】 сүт қосылған шәй.

【奶疮】 nǎichuāng 【зат.】 емшек ісу; желінсау.

【奶粉】 nǎifěn 【зат.】 құрғақ сүт.

【奶酒】 nǎijiǔ 【зат.】 айран.

【奶酪】 nǎilǎo 【зат.】 ірімшік.

【奶妈】 nǎimā 【зат.】 сүт ана.

【奶毛】 nǎimáo(~ 儿) <口> 【зат.】 қарын шаш (жаңа туған баланың басындағы шаш).

【奶名】 nǎimíng(~ 儿) 【зат.】 ерке ат, сәби күнгі есім.

【奶妈】 nǎi·nai 【зат.】 ① <口> әже.② <口> қарт әйел.③ <方> ана.

【奶娘】 nǎiniáng <方> 【зат.】 сүт ана.

【奶牛】 nǎiniú 【зат.】 сауын сиыр.

【奶皮】 nǎipi(~ 儿) 【зат.】 қаймақ.

【奶声奶气】 nǎishēngnǎiqì(~ 的) сәби тілі, бала былдыры, кішкентай балалардың тәтті дауысы.

【奶水】 nǎishuǐ <口> 【зат.】 сүт.

【奶头】 nǎitóu(~ 儿) 【зат.】 ① <口> омырау, емшек, мама.②емізгек; емізік.

【奶牙】 nǎiyá 【зат.】 сүттіс.

【奶羊】 nǎiyáng 【зат.】 сауын ешкі, сүт ешкі.

【奶油】 nǎiyóu 【зат.】 сүт майы, сарымай.

【奶油小生】 nǎiyóuxiǎoshēng. әйел сияқты еркек, қызтеке.

【奶罩】 nǎizhào 【зат.】 омырауқап, емшекқап.

【奶子】 nǎi·zi 【зат.】 ① <口> сүт.② <方> емшек. ③ <方> асыраушы немесе ана.

【奶嘴】 nǎizǔi(~ 儿) 【зат.】 емізгек; емізік.

氛 nǎi 【зат.】 неон (химиялық элемент).

【氛灯】 nǎidēng 【зат.】 неон шамы.

僚 nǎi <方> 【ес.】 есімдік.сен, сіз.

nài

奈 nài ①шыдау, төзу, табанды болу ② амал қылу, лаж табу ③ не істесем екен?қайтсем екен? |怎~не сітеуге болады?. ② <书> риторикалық сұрақтарда қолданылады. ③ (Nài) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【奈何】 nài//hé① 【ет.】 неге, не үшін, не істеуге болады? : 无可~дәрменсіз|~不得 ешнәрсе істеуге болмайды.② <书> 【ес.】 қалайша?: 民不畏死, ~以死惧之 халық өлімнен қорыққан жоқ, қалайша өлімнен қорыққан жоқ?③ 【ет.】 қайтіп?: 凭你怎么说, 他就是不答应, 你又奈他何! Сен қалай айтсаң ол келіспейді, сен оған не істейсің!

奈 nài құм алма (қытай алмасы, ағыл.: malus prunifolia borkh.).

耐 nài 【ет.】 ① қарсы тұра алу, шыдастық беру② шыдау, төзу, сабыр қылу: ~火砖 отқа төзімді кірпіш③ үйлесу, көну, ④риза болу, қанағаттану ⑤ сақалын қырып тастау (көне қытайдағы жазаның бір түрі)⑥ сен, сіз

【耐烦】 nàifán 【сын.】 шыдамды, төзімді: 见你迟迟不来, 他已经等得不~了 кездесуге сен келмедің, оның сені тосуға шыдамы жетпеді.

【耐火材料】 nǎihuǒcáiliào отқа төзімді бұйымдар.

【耐久】 nàijiǔ 【сын.】 бекем; берік; мықты: 坚固~берік орнықтыру.

【耐看】 nàikàn 【сын.】 қызықтыратын; қызықтырғыш: 书中的插图精美~кітаптың ішіндегі суреттер өте қызықтырғыш.

【耐劳】 nài//láo 【ет.】 шыдамды; іждағатты: 吃苦~қиыншылықтарды шыдамдылықпен төзе білу.

【耐力】 nàilì 【зат.】 төзімділік; шыдамдылық: 长跑能锻炼~алыс қашықтыққа жүгіріп өту үшін шыдамдылық керек.

【耐人寻味】 nàirénxúnwèi терең мағынаға ие болу, өте қызықты болу.

【耐心】 nàixīn ① 【сын.】 шыдамды: ~说服 шыдамдылықпен иландыру|只要~地学, 什么技术都能

学会 бас көтермей оқу қажет, кез келген ғылымды оқып үйренуге болады. ② 【зат.】 төзімділік: 你怎么一点儿~也没有 сенің неге кішкене де болса да шыдамдылығың жоқ?

【耐性】 nàixìng 【зат.】 шыдамдылық: 越是复杂艰巨的工作, 越需要~міндет қиын болған сайын, соншалықты шыдамдылық көп қажет.

【耐用】 nàiyòng 【сын.】 төзімді. 能 nài ① <书> 同“耐”.②(Nài) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

萘 nài 【зат.】 ① нафталин ②(Nài) фамилияға қолданылады.

鼐 nài <书> 大鼎.

襪 nài [襪襪] (nàidài) <书> 【сын.】 әдепсіз; долаң.

nān

囡(囡)nān <方> 【зат.】 ① бала: 小~кішкентай бала|男小~ұл бала|女小~кыз бала.②кыз бала: 她有一个儿子一个~оның бір ұл баласы бар.

【囡囡】 nānnān <方> 【зат.】 кішкентай балаларды кейде осылайша атайды.

nán

男-1nán ① 【сын.】 еркек жыныс: ~学生 ер бала оқушы.②ұл бала: 长~ұлкен ұл бала. ③ (Nán) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

男-2nán «нань» титулы: ~爵 барон.

【男盗女娼】 nándàonǚchāng нағыз оңбаған, барып тұрған жексұрын.

【男儿】 nán'ér 【зат.】 еркек: 好~志在四方 алыс жерлерге барып жұмыс істеу нағыз еркектің жұмысы.

【男方】 nánfāng 【зат.】 күйеу жағынан.

【男家】 nánjiā 【зат.】 күйеудің отбасы.

【男科】 nánkē 【зат.】 урология, андрология.

【男男女女】 nǎnnǎnnǚnǚ 【зат.】 ерлер мен әйелдер: 大街上, ~个个都衣着整齐 көшедегі ерлер мен әйелдердің барлығы бірдей киініп тұр.

【男女】 nǎnnǚ 【зат.】 ① ер мен әйел: 青年~жас жігіттер мен қыздар|~平等 әйелдер мен ерлердің теңдігі|~老少/жұрттың бәрі, қарттар мен жастар,

әйелдер мен ерлер, .② <方> қыз балалар мен ұл балалар.

【男人】 nánrén 【зат.】 еркек.

【男人】 nán·rén <口> 【зат.】 丈夫 (zhàng·fu) күйеу, жұбай.

【男生】 nánshēng 【зат.】 ① ұл оқушылар.② <方> бозбала.

【男声】 nánshēng 【зат.】 еркек дауысы.

【男士】 nánshì 【зат.】 жігіт, ер, азамат,

【男性】nánxìng【зат.】ер жынысты.
 【男友】nányǒu【зат.】① боздақ; жігіт; ұлан. ② әйел соңынан жүруші; қыз соңынан жүруші.
 【男子】nánzǐ【зат.】ер, еркек жынысы.
 【男子汉】nánzǐhàn【зат.】жігіт, еркек: 我们村的妇女干起活儿来, 赛过~ біздің ауылдағы әйелдер жұмыс істеп, еркектерден озып шықты.
 南 nán【зат.】① оңтүстік: ~边儿 оңтүстік жақ |~头儿 оңтүстік өлке|~方 оңтүстік |~风 оңтүстік жел|山~ таудың оңтүстігі |坐北朝~ орын оңтүстік солтүстікке қарайды. ② оңтүстік аймақ: ~味 оңтүстіктің дәмі|~货 оңтүстік жақтың тауары. ③ (Nán)【зат.】фамилияға қолданылады.
 【南半球】nánbànqiú【зат.】оңтүстік жарты шар.
 【南梆子】nánbāngzi【зат.】музыкалық драмада арияны айтудағы оңтүстік жақтың стилі.
 【南北】nánběi【зат.】方位词. ① оңтүстік және солтүстік. ② оңтүстіктен солтүстікке: 这个水库~足有两千米 бұл су қоймасы оңтүстіктен солтүстікке қарай екі мың км созылған.
 【南北朝】Nán-BěiCháo【зат.】оңтүстік-солтүстік династиялар кезеңі.
 【南边】nánbian【зат.】① оңтүстік. ② оңтүстік жақ; оңтүстік өлке.
 【南昌起义】Nánchāng Qǐyì Наньчан көтерілісі.
 【南朝】NánCháo【зат.】оңтүстік патшалықтар династиясы.
 【南斗】nándǒu【зат.】斗(dǒu) Қауыс (шоқжұлдыз).
 【南豆腐】nándòu-fu【зат.】бұршақ ұнынан жасалған ірімшік.
 【南非】NánFēi【зат.】① Оңтүстік Африка. ② (Nánfēi) оңтүстік Африка мемлекеттері.
 【南瓜】nán-guā【зат.】① қытайлық асқабақ. ② қарапайым асқабақ.
 【南国】nánguó〈书〉【зат.】Қытайдың оңтүстік аймақтары.
 【南寒带】nánhándài【зат.】оңтүстік суық белдеу.
 【南胡】nánhú【зат.】«наньху» музыка аспабы.
 【南回归线】nánhuíguīxiàn【зат.】Козерог тропигі (оңтүстік тропик).
 【南货】nánhuò【зат.】Қытайдың оңтүстік жақтарынан гастрономия.
 【南极】nánjí【зат.】① оңтүстік полюс. ② Оңтүстік Полюс.
 【南极圈】nánjíquān【зат.】оңтүстік поляр шеңбері.
 【南柯一梦】nánkēyīmèng түс сияқты жок болып кету.
 【南面】nánmiàn【ет.】оңтүстік жақ.

【南面】nánmiàn(~儿)【зат.】оңтүстік жақтағы өлке.
 【南明】nánmíng【зат.】оңтүстіктегі Минь Династиясы.
 【南欧】nán Ōu【зат.】оңтүстік еуропа.
 【南齐】nánqí【зат.】Оңтүстік Ци Династиясы.
 【南腔北调】nánqiāngběidiào оңтүстік пен солтүстіктің диалектерінің қосылуы нәтижесінде пайда болған адамға түсініксіз бүлінген тіл (түсініксіз сөздер).
 【南曲】nánqǔ【зат.】① оңтүстік музыкалық драма. ② оңтүстіктің әуендері.
 【南式】nánshì【сын.】оңтүстік менталитет: ~盆桶 оңтүстік стильмен жасалған ыдыс|~糕点 оңтүстік тәтті тоқаш.
 【南宋】NánSòng【зат.】оңтүстік Сунь династиясы.
 【南糖】nántáng【зат.】оңтүстік аймақтардың тәттілері.
 【南纬】nánwěi【зат.】оңтүстік ендік.
 【南味】nánwèi(~儿)【зат.】оңтүстіктегі тағамдардың дәмі.
 【南温带】nánwēndài【зат.】оңтүстік жылы поясы.
 【南戏】nánxì【зат.】«наньси» театры, оңтүстіктің драмасы, вэньчжоу жанры.
 【南下】nánxià【ет.】оңтүстікке аттану: 近日将~广州 жақын күндерде Гуанчжоуға барамыз.
 【南亚】NánYà【зат.】оңтүстік Азия.
 【南洋】Nányáng【зат.】① Қытайдың оңтүстік провинциялары. ② оңтүстік теңіз мемлекеттері.
 【南音】nányīn【зат.】① оңтүстік акцент. ② оңтүстік аймақтардың музыка өнері.
 【南辕北辙】nányuánběizhé қойылған мақсатпен толық қарама қайшылықта болу; қайшы келу; кесе көлденең жүру.
 【南针】nánzhēn【зат.】指南针.
 难(難)nán①【сын.】қиын, күрделі, мүшкіл, ауыр: ~免 болмай қалмайтын; шарасыз|~办| мүмкін емес 笔画多的字很~写 бояу жаққышпен жазу қте ұйын|这条路~走 бұл жолмен жүру өте қиын. ②【ет.】қиыншылықты сезіну: 这一下子可把我~住了 бұнымен маған өмір сүруге қиын. ③ жағымсыз; жайсыз: ~听 тыңдауға жарамсыз|~看 қарауға сүйкімсіз.
 【难熬】nán'áo【сын.】төзе алмастық; шыдай алмау: 饥饿~ қиын аштық.
 【难保】nánbǎo【ет.】кепіл бола алмау: 今天~不下雨 ертең жаңбыр

болмайтынына кепіл беруге болмайды.
 【难缠】nánchán【сын.】қиын; ауыр.
 【难产】nánchǎn【ет.】① қиын босану (әйелдің). ② сәті болмау.
 【难处】nánchǔ【сын.】сыйымсыз; сыйыспайтын; шөлкес: 他只是脾气暴躁些, 并不算~ ол кішкене қызу мінезді адам, бірақ оны сыйыспайтын адам деуге болмайды.
 【难处】nánchū【зат.】қиыншылық: 各有各的~ әр түрлі қиыншылықтар.
 【难当】nándāng【ет.】① шамасы келмеу: ~重任 үлкен жауапкершілікке шамасы келмеу. ② қабылжу: 羞愧~ қатты ұылу.
 【难道】nándào【үс.】ба; бе; ма; ме; па; пе; рас па?; шын ба?: 他们做得好, ~我们就做不到吗? 也说难道说 егер олар істей алса, неге біз бұны істей алмаймыз
 【难得】nándé【сын.】① оңай емес: 人才~ өте сирек талант |灵芝是非常~的 药草 жапондық трутовик өте сирек кездесетін өсімдік. ② өте сирек жағдайларда: 这样大的雨是很~遇到的 осындай қатты жаңбыр өте сирек кездеседі.
 【难点】nándiǎn【зат.】қиыншылықтар: 突破~ қиындықтардан төзу.
 【难度】nándù【зат.】қиыншылық дәрежесі: ~大 үлкен қиыншылық дәрежесі.
 【难分难解】nánfēnnánjiě ① бөліп тастау қиын.
 【难分难舍】nánfēnnánshě айырылысу қиын.
 【难怪】nánguài ①【үс.】таңданатыны жоқ: ~他今天这么高兴, 原来新机器试验成功了 ол бүгін соншалықты қуынышты екеніне таңданатын еш нәрсе жоқ, жаңа аппараттар тестілеуден сәтті өтті. ②【ет.】кінәлау керек емес: 这也~别人 басқа адамдарды кінәлау қажет емес.
 【难关】nánguān【зат.】ең қиын кез; үлкен қиыншылық: 突破~ қиын кезеңнен өту|攻克一道道~ қиын жолдан өту.
 【难过】nánguò【сын.】① өмір сүру қиын: 那时家里人口多, 收入少, 日子真~ қазір отбасында адам көп, кіріс өте аз, өмір сүру қиындады. ② жаны ашу: 肚子里~得很|他听到老师逝世的消息, 心里非常~ ол мұғалімнің қайтыс болғанын естіп уайымға батты.
 【难解难分】nánjiě nánfēn дау-дамайты тоқтатуға мүмкін емес.
 【难堪】nánkān ①【ет.】азаптану; бейнетті: ~重负 үлкен ауыртыпалық |

天气闷热~ қатты ыстық тұрды. ②【сын.】маскара болу; ұятқа қалу: 他感到有点~, 微微涨红了脸 ол қымсынып қызарып кетті.

【难看】nánkàn【сын】① көріксіз, сиықсыз, әдемі емес: 这匹马毛都快掉光了, 实在~/ аттың құйрық-жалы түсіп, көріксіз болып қалды. ② ұят: 小伙子干活儿要是比不上老年人, 那就太~了 жас жігіттің қарт адам құрлы жұмыс істей алмауы ұят-ақ. ③ қалыптан тыс; қалыпсыз: 他的脸色很~, 像是在生气 оның түрі жаман болып кетіпті, ренжіп тұрған сияқты.

【难免】nánmiǎn【сын.】ада болмау, сақ болмау: 没有经验, 就~要走弯路/ тәжірибесіз болғандықтан, бұрыс кетуден сақ бола алмадым. |搞新工作, 困难是~的/ жаңа қызмет болғасын, қиыншылық болмай қоймайды.

【难能可贵】nánéngkěguì. Оңай емес, жеңіл емес, аз олжа емес: 过去草都不长的盐碱地, 今天能收这么多粮食, 的确~/ бұрынғы зәйкеш жерден биыл осындай өнім алудың өзі оңай емес.

【难忍】nánrěn. Шыдағысыз, төзгісіз, көнгісіз.

【难人】nánrén. ①【ет.】қиын, күрделі, шетін: 这种~的事, 不好办/осы шетін шаруаны шешу мүмкін емес. ②【зат.】болмай қалмайтын; шарасыз: 有问题我们帮助你解决, 决不叫你做~ мәселең болса біз саған оны шешуге көмектесеміз, сен шешуге болмайды деп ойлама.

【难色】nánsè【зат.】қам жеген кейіп.

【难舍难分】nánshènnánfēn айырылысу өте қиын.

【难事】nánshì【зат】бөгет; кедергі; қиыншылық: 天下无~, 只怕有心人 қол жетерліксіз іс жоқ, тек мақсаткер оған жете алады.

【难受】nánshòu【сын】① өзіңді жаман сезіну: 浑身疼得~ дене қатты ауырып, өзіңді жаман сезіну. ② уайымдау: 他知道事情做错了, 心里很~ ол іс дұрыс орындалмаған екенін біледі, жүрегі қатты уайымдады.

【难说】nánshuō【ет.】① айтуға қиын: 他什么时候回来还很~ олар қашан келетінін айтқан жоқ. ② қалай айтсам екен...: 你就照着事实说, 没有什么~的 сіздің айтқаныңызға қарай, қалай айтуға білмеймін.

【难题】nántí【зат.】қиын мәселе: 出~қиын міселе пайда болды|【сан.】学~математиканың қиын сұрағы.

【难听】nántīng【сын】① жағымсыз; үндеспейтін (дыбыс): 这个曲子怪声怪调的, 真~осы өлеңнің әдеттен тыс дыбысы мен әуені шыныменде

тындауға жағымсыз. ② бейпіл; дөрекі; өрескел: 开口骂人, 多~ ұрысу қандай өрескелдік! ③ жарамсыз; келіссіз; ұят: 这种事情说出去多~осы істі айту ұят!

【难为】nánwei【ет.】① мәжбүр ету: 她不会唱歌, 就别再~她了 ол өлең айта алмайды, қайтадан мәжбүрлеудің қажеті жоқ. ② егер олай болса..., не болар еді: 一个人带好十多个孩子, 真~了她 бір адам он баланы алып келді, егер ол болмаса не болар еді. ③ алғыс айту; рақмет айту: 车票也替我买好了, 真~你呀 автобус билетін менаған сатып алдың, саған үлкен рақмет.

【难为情】nánwéiqíng【сын】① ұят: 别人都学会了, 就是我不学不会, 多~啊 басқалар оқып шықты, мен ғана оқи алмадым, қатты ұялдым! ② апалақтасу; қымсыну: 不答应吧, 又有点~ келіспеймін, кішкене қымсынып тұрмын.

【难兄难弟】nánxiōng-nándì бірине бірі сай.

【难言之隐】nányánzhīyǐn айтуға қиын нәрселер өте көп.

【难以】nányǐ【ет.】қиын: ~【сын】容 бейнелеуге қиын|~置信 сенуге қиын.

【难于】nányú【ет.】істеуге қиын: ~收效 нәтижені шығару қиын|~启齿 әңгімені бастау қиын.

【喃喃】nán [喃喃]【ел.】мыңғырлау; мыңқылдау: ~自语 ішіңнен мыңғырлау.

nǎn

【赧】nǎn ұялу (ұят екенін түсіну).

【赧然】nǎnrán <书>【сын.】ұялып: ~一笑 ұялып күлу.

【赧颜】nǎnyán <书>【ет.】ұялғаннан қызару: ~汗下 ұялғаннан тері моншақтап ағу.

【腩】nǎn белдеме ет; жон ет: 牛~ сиырдың белдеме еті |鱼~балықтың жон еті.

【蝻】nǎn【зат】蝗蝻.

nàn

【难(難)】nàn ① апат: 遭~апатқа тап болу |空~авиациялық апат |大~临头 қауіп төнді. ② сұрау: 非~кінәраттау|责~кінәлау; сөгү; ұрсу |问~шындықты іздеу.

【难胞】nànbāo【зат.】жәбірленген отандастар.

【难民】nànmín【зат.】босқын;

қашқын.

【难侨】nànniáo【зат.】эмигрант.

【难兄难弟】nánxiōng-nándì бақытсыздыққа бірге ұшыраған жолдас.

【难友】nányǒu【зат.】жолдас.

nāng

【囊揣】nāngchuài ①【сын】көне; қаусаған. ②“囊膪”-ға қараңыз..

【囊膪】nāngchuài【зат.】май қабаты. 囔 nāng [囔囔] (nāng-nāng)【ет.】мінгірлеу; мыңғырлау.

náng

【囊】náng ① қап; қапшық: 药~дәріге арналған қапшық|皮~былғары қап|探~取物 оп оңай іс. ②: 肾~ұрма|胆~өт қабы; өт іркілетін қалта. ③ <书> капсула: ~括 қапқа жинау.

【囊空如洗】nāngkōngrúxǐ 口 қалтасында көк тиында жоқ.

【囊括】nāngkuò【ет.】қамту; қапсыра құшақтап алу: ~四海 төрт теңізді қамтиды.

【囊生】nāngshēng【зат.】денсаулық қапсуласы.

【囊中物】nāngzhōngwù【зат.】іс оңғарылды.

【囊肿】nāngzhǒng【зат.】домбық; ісік.

【饊(饊)nāng】nāng【зат.】жұқа нан; таңдыр нан; шелпек.

nǎng

【曩】nǎng <书> бұрын; бұрында; ілгері уақытта; ілгеріде: ~日 алдағы күндері|~年 алдыңғы жылы|~时 ілгері уақытта.

【攘】nǎng【ет.】түйреу; шаншу: ~了一刀 пышақ салу.

【攘子】nǎng-zǐ【зат.】қанжар.

【饊(饊)nǎng】nǎng【ет.】салу, тығу (тамақты ауызға).

nàng

【饊】nàng【сын.】үні біту, мыңқылдақ; мыңқылдап сөйлейтін: 受了凉, 鼻子发~ /суық тиіп, мұрны мыңқылдап қалыпты.

【饊鼻儿】nàngbíer ①【сын】бырқылдау, мұрнынан сөйлеу; мыңқылдау: 他感冒了, 说话有点~ оған суық тиіп қалыпты, мыңқылдап сөйлеп отыр. ②【зат.】мыңқылдақ адам, маңқа.

nāo

【耍】nāo <方>【сын】① жаман; нашар: 这个牌子的电器最~осы марканың электр бұйымдары жаман. ② қорқынышты; үрейлі.

【舜种】nǎozhǒng 〈方〉【зат.】
корқақ адам.

náo

嗷 náo 〈书〉улап-шулау: 嗷~
шарылдау; шынғыру.

【嗷嗷】náoáo 〈书〉【сын.】
тоқтамай сөйлеу беру: ~不休
құлақтың тынышын алу.

【挠挠】náoáo 〈书〉【ел.】гүр-гүр
ету, дүр-дүр ету, дарылдау(бей-берекет
сөйлеу).

挠(挠)náo①【ет.】қасу; тырнау: ~痒
痒 қасыну; қышу; қышыну.② бөгет
жасау: 阻~артқа тарту; асу бермеу;
бөгет болу;.③ иілдіру; ию;
майыстыру: 不屈不~бетінен
қайтпайтын; иілмейтін; қайыспас.

【挠度】náo dù【зат.】бүгілу; майысу.

【挠钩】náo gōu【зат.】ілгек; ілмек.

【挠头】náo tóu【сын.】не істерін
білмей дағдару: 这种事情真叫人~
бұл іс адамдарды қиналты.

【挠秧】náo yāng【ет.】арам шөптен
аршу; отау; шөптеу.

猫(嶋)Náo Шаньдун провинциясындағы
Наошань тауы.

【砾砂】náo shā【зат.】мүсәтір.

【砾洲】Náo zhōu【зат.】Научжоу
аралы.

饶(饒)náo①【зат.】қоңырау.②
кимвалық (көне музыкалық аспап).③
(Náo)【зат.】фамилияға қолданылады.

【饶钹】náo bó【зат.】тәрелкелер.

蛲(蛲)náo [蛲虫] (náo chóng)【зат.】
бәсір; бөсір; жылан құрт; үшкір құрт.

獠 náo маймыл.

nǎo

脑(腦)nǎo 〈方〉【зат.】кішкентай
дөң: 南~шаньш провинциясындағы
Наньнао өлкесі|沙洲~Чжаунан
провинциясындағы жердің аты.

恼(惱)nǎo①【ет.】ренжу: ~恨 өшігу;
өштесу|你别~我 сен маған ренжіме!②
уайым-қайғыға салыну: 烦~
жабырқаңқы; қоңылтақ|苦~байғұс;
бейшара|懊~кею; күйіну; қамығу.

【恼恨】nǎo hèn【ет.】өшігу;
өштесу: 我说了你不愿意听的话, 心里
可别~我 мен айтқан сөзді сен
тыңдаған жоқсың, неге меннен өшінді
алып отырсың!?

【恼火】nǎo huǒ【сын.】ашулану;
жеу;: 大为~қатты залану.

【恼怒】nǎo nù①【сын.】ашулану;
екілену: 这些恶毒的攻击, 使他十分~
оыс қаһарлы шабуылдар оны қатты
ашуландырды.②【ет.】тітіркету;
ұшықтыру: 一句话~了他, 于是再也
不和我说话了 бір сөз айтып ол қатты

ызаланып кетті, менімен мүлдем
сөйлескен жоқ.

【恼人】nǎo rén【сын.】өкінішті;
ренішті.

【恼羞成怒】nǎo xiū chéng nù абыржу
қаһарға айналды.

脑(腦)nǎo①【зат.】ми.②бас(tóu): ~
袋 бас|探头探~айнала көз жіберу;
ақырайту;.③【зат.】бас сүйек-ми
тамырлары: 人人【ет.】~, 个个

【ет.】手, 大挖生产潜力 әр адамның
миында, қолында өндірістік әулиет бар.
④: 樟~камфора|薄荷~ментол
(жалбыз иісті мөлдір дәрі).⑤
жабдықтар: 针头线~тігін бұйымдары.

【脑出血】nǎo chū xuè【зат.】миға
қан құйылу.

【脑卒中】nǎo cù zhòng【зат.】卒中.

【脑袋】nǎo dai 〈口〉【зат.】①бас,
кәлла: 秃~/касқа бас|耷拉着~бас
сүйек.②脑筋 ес; жады; қатер: 你的~
真好使, 几十年前的事还能记得 сенің
жадың өте жақсы, алдыңғы
жылдардағы істер әлі есінде.

【脑袋瓜儿】nǎo dai guāer 〈口〉【зат.】
бас; кәлла.

【脑电图】nǎo diàn tú【зат.】
электроэнцефалограмма.

【脑干】nǎo gān【зат.】ми бағанасы.

【脑瓜儿】nǎo guāer 〈口〉【зат.】бас
миы.

【脑海】nǎo hǎi【зат.】жүректе,
баста: 十五年前的旧事, 重又浮上他
的~он жыл бұрын болған жағдай оның
есіне түсті.

【脑脊液】nǎo jǐ yè【зат.】ми - арка
сұйықтығы.

【脑际】nǎo jì【зат.】оймен; ойша.

【脑浆】nǎo jiāng【зат.】ми; ми
заттары.

【脑筋】nǎo jīn【зат.】① ой; түсінік;
ұғыныс: 【ет.】~миға салып көру;
ойлап көру|他~好, 多少年前的事还
记得很清楚 оның есте сақтау қабілеті
өте жақсы, бірнеше жылдар бұрын
болған нәрселер әлі есінде.② ой;
түсінік: 旧~ескі идеология|老~ескі
түсінік|新~жаңа түсінік.

【脑疽】nǎo jū【зат.】ми сыздауығы.

【脑壳】nǎo ké 〈方〉【зат.】头(tóu).

【脑库】nǎo kù【зат.】ми
экспертизасы.

【脑力】nǎo lì【зат.】ой; ой қабілеті.

【脑力劳动】nǎo lì láo dòng ой еңбегі.

【脑磷脂】nǎo lín zhī【зат.】кефалин
химиялық заты.

【脑满肠肥】nǎo mǎn cháng fēi май
басқан; семірген.

【脑门儿】nǎo mén er 〈口〉【зат.】
мандай.

【脑膜】nǎo mó【зат.】ми қабықшасы.

【脑桥】nǎo qiáo【зат.】мый көпірі,
«варолиев» көпірі.

【脑儿】nǎo er【зат.】ми: 羊~кой
миы|豆腐~/соядан жасалған айран.

【脑勺】nǎo sháo(~儿)〈方〉【зат.】
желке; кежеге; шүйде: 后~желке.

【脑神经】nǎo shén jīng【зат.】мый
жүйкесі.

【脑栓塞】nǎo shuān sè【зат.】
церебральдық эмболия ауруы.

【脑死亡】nǎo sǐ wáng【зат.】мый
өлімі ауруы, кома.

【脑血栓】nǎo xuè shuān【зат.】мый
тамырларының тромбозы.

【脑溢血】nǎo yì xuè【зат.】мыйға қан
құйылу.

【脑子】nǎo zi【зат.】①〈口〉мый,
ақыл парасат.② бас, мый: 他~好, 又
用功, 学习成绩很好 оның мыйы
мықты, тырысып оқиды, бағалары да
өте жақсы.

nào

闹(鬧)nào①【сын.】шулау: 热~
қатгы шулау|~哄哄 у-шу|这里~得
很, 没法儿看书 осы жер өте шулы,
кітап оқи алмайсың.②【ет.】
бұзақылдану; жанжалдасу: 两个人又~
翻了 олар қайтадан екеу жанжалдасып
қалды.③【ет.】таластыру; таласу: ~
情绪 қанағатсыз болу|~脾气 ашулану.

④【ет.】азаптану; қиналу: ~病
аурудан азаптану|~肚子 іш өтіп
ауырудан қиналу|~笑话 күлкіден
қиналу.⑤【ет.】болу; өрбу; пайда
болу: ~革命 революция болды|~生产
пайда болу|把问题~清楚 сұрақ анық
пайда болды.⑥【ет.】әзілдеу;
қалжыңдау: 打~айқай-шу; айқайласу.

【闹别扭】nào biè niu жаман қарым
қатынаста болу: 两个人常~екі адам
жиі жаман қарым қатынаста болу|这
不是成心跟我~吗? Әдейі маған
жамандық жасаған жоқ қой?

【闹洞房】nào dòng fāng жас
жұбайлармен әзілдесу.

【闹肚子】nào dù zi 〈口〉іш өту.

【闹房】nào // fāng【ет.】жас
жұбайлармен әзілдесу.

【闹鬼】nào // guǐ【ет.】① жын-
шайтан бар.② қастық ойлау.

【闹哄】nào hong 〈方〉【ет.】①
шулау: 有意见你就提, ~什么 ойың
болса айта бер, шуламай!|一下子, 村前
村后~开了 бір мезетте ауылдың
алдында және артында шуылдау
басталды.② әуре; машақат; түйсік: 大
家~大半夜 барлығы түннің ортасына
дейін әуре болды.

【闹哄哄】nào hōng hōng(~的)【сын.】
айқай-ұйқай; у-шу.

【闹荒】nào // huāng 【ет.】 аштық бунттары болды.

【闹饥荒】nàojī-huāng① астық шықпай қалу: 从前我们那里三年两头~ бұрын осы жерде біз үш жыл бойы құрғақшылықты көрдік. ② 〈方〉 ақшасыз болу.

【闹架】nào // jià 〈方〉【ет.】 жұлғысу; тартысу.

【闹剧】nàojù 【зат.】 ① фарс. ② водивель.

【闹乱子】nàoluàn·zi бүлдіріп қою.

【闹脾气】nàopí·qì ашулану.

【闹气】nào // qì(~儿) 〈方〉【ет.】 еркелік істеу; кежірлену.

【闹情绪】nàoqíngxù өкпелеу; риза болмау.

【闹嚷嚷】nàorāngāng(~的)【сын.】 айғай шу тұр: 窗外~的, 发生了什么事情 Далада айғай шу тұр, не болып қалды?

【闹热】nàorè 〈方〉【сын.】熱鬧.

【闹市】nàoshì 【зат.】 қаланың қызу бөлігі.

【闹事】nào // shì 【ет.】 бұзақылану; жанжалдасу.

【闹腾】nào·teng 【ет.】 ① тынышсыздану; уайымдау: 又哭又喊, ~了好一阵子 жылап, бақырып, қатты уайымдады. ② көңіл ашу; көңіл көтеру: 屋里嘻嘻哈哈的~得挺欢 үйде күліп-ойнап, өте көңілденіп қалдым ③ жөндету реттеу, онау, түзу: 这些节目都是他们几个自发~起来的 / Мына бағдарламаларды олар өздері түзіп шықты.

【闹天儿】nào // tiānr 〈方〉【ет.】 ауа райы бұзылды: 一连好几天都~, 好容易才遇见这么一个晴天儿 бірнеше күн бойы ауа райы бұзылып кетті, шуақты күнге зорға жеттік.

【闹笑话】nàoxiào·huà(~儿) күлкіге қалу, күлкілі жағдайға тап болу: 我刚到广州的时候, 因为不懂广州话, 常常~/ мен Гуанчжоуда болған кезде, Гуанчжоу диалектін білген жоқпын, жиі жиі күлкілі жағдайларға тап болдым.

【闹心】nàoxīn 〈口〉 ① 【сын.】 уайымдау: 买了假货, 让人挺~ жалған тауарды сатып алғанда адамдар уайымдайды. ② 【ет.】 еңсесі түсіңкі: 刚吃了冷饭就~ суық тамақты ішіп өзін жаман сезінді.

【闹新房】nàoxīnfāng 闹房.

【闹玄虚】nàoxuánxū мистификациялау.

【闹意见】nàoyìjiàn араз-құраз; араздық.

【闹意气】nàoyìqì өсектеу; шағыстыру: 开展批评和自我批评是为了增进团结, 不能~, 泄私愤.

【闹灾】nào // zāi 【ет.】 аштықтан қиналу.

【闹贼】nào // zéi 〈口〉【ет.】 ұрылдардан азаптану.

【闹着玩儿】nào·zhuwánr ① әзілдеу. ② ойнау; қалжыңдау. ③ ұшқалақтық мінез.

【闹钟】nàozhōng 【зат.】 будильник; оятар.

淖 nào 〈书〉 былғаныш; лас: 泥~ лас.

牒 nào ① 【зат.】 нық сүйегі. ② жауырын.

né

哪 né 哪吒(Né-zhā) Нежа (қытай мифологиясындағы бала құдай)

nè

讷(讷)nè 〈书〉(说话) қиналып сөйлеу: 木~ аз сөйлейтін | 口~ кекештік; тұтығу.

【讷讷】nènè 〈书〉【сын.】 мүдіру: ~不出于口 тіл мүкістігі.

ne

呢(呐)ne 【шыл.】 ① екен: 这个道理在哪儿~бұл жол қайда барады екен? | 你学提琴~, 还是学钢琴~ сіз скрипкада немесе рояльда ойнауды үйренесіз бе? | 人~? 都到哪儿去了 адамдардың барлығы қайда барды екен. ② жету: 收获不小~ олардың жетістіктері аз емес | 晚场电影八点才开~асығудың керегі жоқ, соңғы сеан тек сағат сегізде басталады. ③ жалғасу: 她在井边打水~ол су алып тұр | 别走了, 外面下着雨~ далаға шықпа, әлі жаңбыр жауып тұр | 老张, 门外有人找你~Чжаң мырза, сізді есік алдында бір кісі іздеп жүр. ④ пауза мен үзілісті білдіреді: 如今~, 可比往年强多了 ал қазір өткен жылдармен салыстырғанда әлде қайда жақсы | 喜欢~, 就买下; 不喜欢~, 就别买 ұнаса, сатып ал, ұнамаса, алма.

něi

馁(餒)něi ① 〈书〉 ашығу: 冻~ ашыққан және тоңған. ② беті қайту; еңсесі басылу; : 气~ еңсесі басылу | 自~ қорқу; тайсақтау; тайсалу. ③ 〈书〉(鱼) бүлінген: 鱼~ бүлінген балық.

nèi

内 nèi ① 【зат.】 іш; ішкі жақ: ~衣 ішкі киім | ~部 ішкі жақ | 室~ бөлменің іші | 国~ мемлекет іші | 年~ жылдың ішінде. ② жақын туыстық қатынасты білдіреді: ~人 менің әйелім | ~侄 жиен; немере іні | ~弟 іні. ③ 指内心或内脏: ~省. өзін-өзі бақылау | ~疚 ұжданы азап шектіру. ④ 〈书〉: 大~ императорлық бөлме.

【内宾】nèibīn 【зат.】 әке жағынан тәте.

【内部】nèibù 【зат.】 ішкі жақ: ~联系 ішкі байланыс | ~消息 ішкі жаңалықтар.

【内臣】nèichén 【зат.】 ① императордың нөкері. ② әтек; евнух.

【内出血】nèichūxiè 【зат.】 ішкі қан кету.

【内存】nèicún 【зат.】 ① RAM ішкі жады. ② оперативтік зерде.

【内存存储器】nèicúncǔqì 【зат.】 есте сақтайтын құрылғы.

【内当家】nèidāngjiā 〈方〉【зат.】 ① үйдің бәйбіше. ② үй иесінің әйелі.

【内地】nèidì 【зат.】 ішкі аудан.

【内弟】nèidì 【зат.】 әйелінің кіші інісі.

【内定】nèiding 【ет.】 белгілеу; тағайындау: 出场队员已经~ команда мүшесі болып тағайындалды.

【内毒素】nèidú sù 【зат.】 энтодоксин.

【内耳】nèi'ěr 【зат.】 ішкі құлақ.

【内分泌】nèifēn mǐ 【зат.】 ішкі секреция.

【内封】nèifēng 【зат.】 扉页.

【内服】nèifú 【ет.】 дәрі қабылдау.

【内阁】nèigé 【зат.】 ① министрлер кабинеті. ② министрлік.

【内功】nèigōng 【зат.】 ① боксёрдың ішкі жаттығулары. ② организмнің ішкі күшін дамытуға арналған жаттығулар.

【内骨骼】nèigǔgǔ 【зат.】 ішкі скелет.

【内海】nèihǎi 【зат.】 ① жерорта теңізі. ② тұйық теңіз.

【内涵】nèihán 【зат.】 ① мағына; мазмұн; маңыз. ② ішкі дүниесі: 他是个~很深厚的青年 ол ішкі дүниесі терең бозбала.

【内行】nèiháng ① 【сын.】 біліктілігі; жете білушілік: 他对养蜂养蚕都很~ ол ара өсірушілікте білікті маман. ② 【зат.】 білімпаз; жетік: 向~请教 мамандардан сұраның.

【内耗】nèihào 【зат.】 ① азайғыштың қалдыққа проценттік арақатынасы. ② ішкі тозық.

【内河】nèihé 【зат.】 ішкі сулар.

【内讧】(内哄)nèihòng 【ет.】 өзара тартыс; өзара соғыс.

【内画】nèihuà 【зат.】 ішкі сурет.

【内踝】nèihuái 【зат.】 ішкі жіліншік; ішкі сирақ.

【内急】nèijí 【ет.】 дәретке отыру қажеттілігі.

【内寄生】nèijīshēng 【зат.】 эндопаразитизм.

【内奸】nèijiān 【зат.】 азғырушы; арандатушы.

【内艰】nèijiān 〈书〉【зат.】 ананың

қайтыс болуы.

- 【内景】nèijǐng【зат.】 павильон.
【内径】nèijīng【зат.】 ішкі диаметр.
【内镜】nèijìng【зат.】 айна.
【内疚】nèijiù【сын.】 ұзданы алдында азап шегу: 心里十分~ жүрек азап шекті.
【内聚力】nèijùlì【зат.】① кохезин.② ажырату күші: 营造民主和谐的氛围, 增强~ үйлесімді және демократиялық ортаны қалыптастыру үшін тіркесу күшін арттыру қарек.
【内眷】nèijùan【зат.】 отбасындағы әйелдер.
【内科】nèikē【зат.】 терапия.
【内控】nèikòng【ет.】 ішкі тексеріс: 完善企业~机制 ішкі бақылау механизмін жақсарту.
【内裤】nèikù【зат.】 дамбал; ішкіім.
【内窥镜】nèikuānjìng【зат.】 эндоскоп.
【内涝】nèiliào【зат.】 бөліп құю.
【内里】nèilǐ【зат.】 ішінде: 这件事~还有不少曲折 осы істің әлі аз емес қиыншылықтары бар.
【内力】nèilì【зат.】 ішкі күш.
【内敛】nèiliǎn【сын.】① сабырлық; тұйық; ұстамды; шыдамды: 班长一向少言寡语, 性格~ бригадир әрқашан да көп сөйлемейді, тұйық адам.② томаға-тұйық адам; тұйық адам.
【内流河】nèiliúhé【зат.】 ішкі өзендер.
【内陆】nèilù【зат.】 ішкі континент.
【内陆国】nèilùguó【зат.】 ішкі континентальды мемлекет.
【内陆海】nèilùhǎi【зат.】 内海-ға қараңыз.
【内陆河】nèilùhé【зат.】 内流河-ға қараңыз.
【内陆湖】nèilùhú【зат.】 көл, ағынсыз өзен.
【内乱】nèiluàn【зат.】 көтеріліс, бүлік, өзара соғыс: 发生~ ішкі тәртіпсіздік пайда болды| 平定~ тәртіпсіздіктің алдын алу.
【内贸】nèimào【зат.】 ішкі сауда.
【内幕】nèimù【зат.】 астыртын жағы: 揭开~ құпияны анықтау.
【内难】nèinàn【зат.】 ішкі тәртіпсіздіктер.
【内能】nèinéng【зат.】 ішкі қуат.
【内企】nèiqǐ【зат.】 отандық өнеркәсіп.
【内亲】nèiqīn【зат.】 әйелі жағынан туыскандар.
【内勤】nèiqín【зат.】① ішкі қызмет: ~人员 ішкі қызмет жұмысшысы.② ішкі қызмет жұмысшысы.
【内情】nèiqíng【зат.】 шын

- жағдай: 熟悉~ шын жағдайды білу.
【内燃机】nèiránjī【зат.】 іштен жанып қозғалтқыш.
【内热】nèirè【зат.】 қалтырау; қызу көтерілуі.
【内人】nèirén【зат.】 әйел.
【内容】nèiróng【зат.】 мағына; мазмұн; маңыз: ~丰富 мағынасы бай.
【内伤】nèishāng【зат.】① ішкі мүшенің зақымдануы.② жан жарасы; жан күйігі.
【内室】nèishì【зат.】 ұйықтайтын бөлме (ұйықтайтын орын).
【内水】nèishuǐ【зат.】 ішкі сулар.
【内胎】nèitāi【зат.】 камера.
【内廷】nèitíng【зат.】 аула; албар; қора.
【内退】nèitui【ет.】 зейнеткерлікке ерте шығу.
【内外】nèiwài【зат.】① іште және сыртта: 长城~ Қытай қабырғасының ішкі және сыртқы жағы.② орташа шама: 一个月~бір ай шамасында.
【内外交困】nèiwàijiāokùn ішкі және сыртқы қиындықтардың қыспағында болу.
【内务】nèiwù【зат.】① мемлекеттің ішкі жұмысы: ~部 ішкі істер министрлігі.② шаруашылық жұмыс.
【内线】nèixiàn【зат.】① агентура.② агент; агентура: ~作战 ішкі желіде соғыс операциясын жүргізу.③ ішкі желі.④ ішкі телефон.
【内详】nèixiáng【ет.】 хатты жіберушінің аты жөні.
【内向】nèixiàng【сын.】① жасырын: 小王性格~ 苏亚 范 жасырын мінезді адам.② ішкі экономикаға байланысты айтылады: ~型经济 ішкі нарықтық экономика.
【内销】nèixiāo【ет.】 ішкі өткізу: ~商品 ішкі өткізу тауары| 出口转~экспорт тауарлардың ішке өтуі.
【内斜视】nèixiéshì【зат.】 ішкі қылылық.
【内心】-1 nèixīn【зат.】 жүрек: ~深处 жүректің түбінде.
【内心】-2 nèixīn【зат.】 гомотетияның ішкі орталығы.
【内省】nèixǐng【ет.】 интроспекция.
【内兄】nèixiōng【зат.】 қайын іні (әйелінің інісі); қайнаға.
【内秀】nèixiù【сын.】 дарындылық.
【内需】nèixū【зат.】 ішкі сұраныс: 扩大~, 拉【ет.】经济增长 ішкі сұраныстың артуы экономиканың дамуын қамтамасыз етеді.
【内衣】nèiyī【зат.】 ішкі киім.
【内因】nèiyīn【зат.】 ішкі себеп.
【内应】nèiyīng①【ет.】 біреудің ішкі

- жан дүниесін қолдау: ~外合 сыртқы дүниемен ішкі байланыс болуы.②【зат.】 агент.
【内忧】nèiyōu①【зат.】 ішкі қамқорлық; ~外患 ішкі және сыртқы алауыздықтар.②〈书〉【ет.】 алаңдау.③〈书〉【зат.】 ананың қайтыс болуы.
【内援】nèiyuán【зат.】 ішкі көмек.
【内在】nèizài【сын.】① имманенттік (бір нәрсеге іштей, жаратылысына тән, тиісті): ~因素 ішкі фактор.② жүректе сақтау: 感情~іштей сезіну.
【内脏】nèizàng【зат.】 адамның ішкі мүшелері.
【内宅】nèizhái【зат.】 әйел заты.
【内债】nèizhài【зат.】 ішкі қарыздар.
【内战】nèizhàn【зат.】 азаматтық соғыс.
【内掌柜】nèizhǎngguǐ【зат.】 үй иесінің әйелі.
【内争】nèizhēng【зат.】 азаматтық соғыс.
【内政】nèizhèng【зат.】 ішкі саясат: 不干涉别国~ басқа мемлекеттің ішкі саясатына араласпау.
【内侄】nèizhí【зат.】 жиен; немере іні.
【内侄女】nèizhínǚ【зат.】 немере жиен (қыз); немере қарындас.
【内质】nèizhì【зат.】 эндоплазма.
【内痔】nèizhì【зат.】 ішкі геморрой; ішкі көтеу.
【内中】nèizhōng【зат.】 осында, мұнда: ~情【сын.】非常复杂 осында жағдай өте қиын|你不晓得~的事 істің мағынасын білмеу.
【内【шыл.】】nèizhù〈书〉【зат.】 әйел; жар; жолдас; жұбай.
【内传】nèizhuàn【зат.】① тарихи тұлғаның ресми өмірбаяны.② классикалық әдебиеттің кантондық үлгісі.
【内资】nèizī【зат.】 ұлттық капитал: ~企业 өнеркәсіптің ұлттық капиталы.
【内子】nèizǐ〈书〉【зат.】 өз адамы.

nèn

- 恁 nèn〈方〉【ес.】① сондай: ~大胆 сондай батыл|~有劲儿 сондай күшті.② осы; мынау: ~时 осы уақытта|~时节 сол кезде.③ тек солай.
【恁地】nèndì〈方〉【ес.】① осылайша: 不要~说 олай айтпа.② неге? Қалай?: 这人看着面熟, ~想不起来 бұл адам бетіме қарап тұр, қалай есіне түсіре алмайды?
嫩 nèn【сын.】① жұқа; жұмсақ; нәзік: ~叶 жұқа жапырақ|~芽 нәзік бүршік|小孩儿肉皮儿~ баланың жұмсақ терісі; ◇小姑娘脸皮~ұялшақ

кыз.② биязылық; жұқалық; нәзіктік: 这肉片炒得很~ бұл қуырылған ет өте жұмсақ.③ : ~黄 ақшыл сары|~绿 ақ жасыл.④ : 他担任总指挥还嫌~了点 儿 ол бас қолбасшы қызметін жеткілікті мерзімде атқарды.

【嫩豆腐】nèndòu-fu <方>【зат.】 жұмсақ соялық ірімшік.

【嫩红】nènhóng【сын.】 ақшыл қызыл.

【嫩黄】nènhuáng【сын.】 ақшыл сары.

【嫩绿】nènlǜ【сын.】 ақшыл жасыл.

【嫩生】nènshēng <方>【сын.】① өте нәзік: 这韭菜真~, 包饺子最好 тұшпараны жасағанда нәзік саымсақты қосақ өте жақсы болады.② жетілмеген; шикі: 我侄子还~, 您多照顾点儿 менің жиенім әлі жетілмеген, оған көп қарау керек.

néng

能 néng ① қабілет: 技~ шеберлік; іскерлік; істей білу | ~耐 икем; икемділік.②【зат.】 қуат.③【сын.】 қабілетті: ~人 қабілетті адам|~手 қолы алтын адам|这几个人就【сан.】他~ бұл адамдар оның қабілеттерін санап айтып берді.④【ет.】 қолдан келу; істей алу: 咱们一定~完成任务 біз істі аяқтай аламыз|这本书什么时候~出版 бұл кітап қай уақытта басылымға шыға алады?

【能动】néngdòng【сын.】 белсенді: 主观~性 субъективті бастама.

【能干】nénggàn【сын.】 қабілетті: 她精明~, 算得个女中豪杰 ол өте ақылды, оны қыздардың ішінде аса қабілетті деп санауға болады.

【能工巧匠】nénggōngqiǎojiàng зергер; өнерлі; шебер.

【能够】nénggòu【ет.】① мақсатты: 人类~创造工具 адамзат мақсатты түрде жұмыс құралдарын жария етті|他~独立工作了/ ол әдейі тәуелсіз жұмыс істеді.② мүмкіндігінше: |明天的晚会家属也~参加 ертеңгі кешкі кездесуде отбасы мүшелері мүмкіндігінше қатысуы керек.

【能耗】nénghào【зат.】 энергияның кетуі: 降低~ энергияның азаюы.

【能级】néngjí【зат.】 энергия деңгейі.

【能见度】néngjiàndù【зат.】 көрерлік; көруге мүмкіншілік.

【能力】nénglì【зат.】 қабілет; күш: ~强 үлкен қабілет|他经验丰富, 有~担当这项工作 оның тәжірибесі

мен қабілеті осы жұмысты атқара алады.

【能量】néngliàng【зат.】① энергия.② мүмкіндік; істей алушылық; күш: 别看人不多, ~可不小 адам аз деп қарама, қабілеттері аз емес.

【能耐】néng-nai <口>①【зат.】 талант; қабілетілік: 他的~真不小 оның үлкен қабілеттілігі бар.②

【сын.】 жүйріктік; зеректік; 你真~, 一个人干了两个人的活儿 сен өте зерексің, сен жалғыз екі адам істейтін жұмысты атқардың.

【能掐会算】néngqiāhuìsuàn біреудің болашағын болжау.

【能屈能伸】néngqūnéngshēn икемді болу және жағдайға бейімделе алу.

【能人】néngren【зат.】 дарынды адам: ~辈出 ұрпақтан ұрпаққа дарынды адамдардың болуы.

【能事】néngshì【зат.】 қабілет: ~已尽 болуы мүмкін және мүмкін еместің барлығы жасалды.

【能手】néngshǒu【зат.】 зергер; мастер: 织布~ мақта-мата кездемесінің шебері|射箭~ жақпен ату шебері.

【能说会道】néngshuōhuìdào сөзуар; сөзшең; шешен.

【能效】néngxiào【зат.】 энерготімділік.

【能言善辩】néngyánshànbiàn ділмарлық; жорғалық; сөзшендік; шешендік.

【能源】néngyuán【зат.】 энергетика; энергоресурстары.

【能者多劳】néngzhěduōláo «үлкен қайыққа үлкен жүзу» оның мағынасы: іскер адамнан сұраныста көп.

ng

嗯(唔)ng 又 n【од.】 ал; ә?: ~?你说什么? He дедің?!~?这是什么字? Бұл не деген иероглиф?

ng

嗯(呖)ng 又 n【од.】 «қалайша?», «қызық!» сөйлемнің басында тұрады: ~!钢笔怎么又不好写啦 қызық? Неге бұл қалам қайтадан жазбай қалды?!~!你怎么还没去 ол қалай болды? Сен неге әлі кеткен жоқсың?

ng

嗯(呖)ng 又 n【од.】 аһа; иә: 他~了一声, 就走了 ол «иә» дыбысын естіп, жөнелді |~, 就照你说的办吧 аһа, сен айтқандай істендер.

nī

妮 nī [妮子] (nī-zì) <方>【зат.】 қыз бала.

ní

尼 ní① монах әйел: ~庵 әйелдер монастырі |僧~ монах әйел.② (Ní)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【尼格罗人种】Nígélúorénzhǒng негроидтік нәсіл.

【尼姑】nīgū【зат.】 монах әйел.

【尼古丁】nīgūdīng【зат.】 никотин (темекінің уы).

【尼龙】nīlóng【зат.】 найлон; нейлон. 呢 ní 呢子: 毛~жүн мата |厚~大衣 драп пальто |~绒哔叽 шұға шевиот (костюмдық жүн тоқыма).

【呢喃】nínán【ел.】① сайрау; шықылықтау; шырылдау.② <书>: ~细语 жіңішке шырылдаған дауыс.

【呢绒】nīróng【зат.】 мәуіті; шұға.

【呢子】nī-zì【зат.】 драп.

兒 1(郾)Ní Шаньдун провинциясындағы «Ни» өлкесі.

泥 ní①【зат.】 былғаныш; лас: ~坑 саз батпақ; шалшық |烂~балдыр; шылау.② езбе (пісіріп езген): 印~қызыл мөртабан краскасы|枣~финик езбесі|蒜~сарымсақ пастасы.③ (Ní)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【泥巴】nībā <方>【зат.】泥.

【泥饭碗】nífǎnwǎn【зат.】 жеке кәсіпкерліктегі немесе ұжымдағы жұмыс.

【泥工】nīgōng <方>【зат.】 жұмысшы - құрылысшы.

【泥垢】nīgòu【зат.】 балшық: 满身~ бүкіл дене балшықта.

【泥浆】níjiāng【зат.】 балшық; лас; батпақ.

【泥金】níjīn【зат.】 апталған алтын; жалатылған алтын.

【泥坑】níkēng【зат.】 батпақ; ми; ми батпақ; оқпан.

【泥煤】nīméi【зат.】 жертезек; шымтезек.

【泥淖】nínào【зат.】 лай батпақ; лайсаң.

【泥泞】nínìng①【сын.】 былғаныш; былжырақ: 雨后道路~ жаңбырдан кейін жол былғанып қалды.②【зат.】 балшық; 汽车陷入~ машина батпақта.

【泥牛入海】níníurùhǎi кайтарусыз.

【泥鳅】níqiū【зат.】 амурдік вьюн (Misgurnus anguillicaudatus).

【泥人】nírén(~儿)【зат.】 балшық ыдыс.

【泥沙俱下】nīshājùxià бару; кездестіру; кіру; тап болу; ұшырату.

【泥石流】nīshǐliú【зат.】 сел; тасқын.

【泥水匠】nīshuǐjiàng【зат.】泥瓦匠.

【泥塑】nīsù【зат.】 тас қалаушы;

тасшы (тас кашағыш, кірпіш, тас қалаушы).

【泥塑木雕】nísù mùdiāo сілейіп қарап тұрып қалу.

【泥胎】nítāi【зат.】балшық пұт.

【泥胎兒】nítāi【зат.】күйіктас дүмбіл.

【泥潭】nítán【зат.】батпақ; ми; ми батпақ.

【泥炭】nítàn【зат.】жертезек; шымтезек.

【泥塘】nítáng【зат.】тартпалы жер; ұйық.

【泥土】nítǔ【зат.】① топырақ. ② балшық; саз.

【泥腿】nítuǐ【зат.】қаңғыбас; кезбе; мүсәпір.

【泥瓦匠】níwǎjiàng【зат.】сылақшы (сылақ жұмысын жақсы білетін жұмысшы).

【泥雨】níyǔ【зат.】лас жаңбыр.

【泥沼】nízhǎo【зат.】батпақ; қорыс; ми батпақ.

【泥足巨人】nízújùrén аяқтары балшықтан жасалған алып мүсін.

♀白 (鮠) ní қамыт.

鮠 ní〈书〉① никаданың бір түрі. Cosmopsaltria opalifera. ② 见 992 页“霓”. 霓 (霓) ní【зат.】екінші қайтара кемпіркосақ.

【霓虹灯】níhóngdēng【зат.】неон шамы.

鮠 (鮠) ní【зат.】үлкен саламандра (кесерткі тәрізді жәндік).

麈 ní бұғының бұзауы.

nǐ

拟(擬)nǐ①【ет.】құрастыру: ~了一个计划 жоспарды құрастыру. ②【ет.】жоспарлау: ~于明天起程 ертең жолға аттануды жоспарладым. ③ еліктеу; ұқсауға тырысу: ~态 мимикрия, миметизм|模 ~ еліктеу; ұқсау. ④ салыстыру: 比~теңестіру; теңеу|~于不伦 басқамен салыстыруға болмайтын заттарды салыстыру. ⑤ сездіру; сезу: 虚~болжал; болжам.

【拟订】nǐdìng【ет.】құрастыру: ~计划 жоспарды құрастыру|~方案 проект құрастыру.

【拟定】nǐdìng【ет.】① белгілеу; жоспарлау; ұйғару: ~远景规划 келешекке арналған жоспарды белгілеу. ② алдын ала анықтау.

【拟稿】nǐ//gǎo(~儿)【ет.】жоспар құру: 校长亲自~ мектеп директоры өзі жоспар құрастырды|秘书【ел.】了一个稿儿 хатшы жоспарды белгіледі.

【拟古】nǐgǔ【ет.】көне авторларға еліктеу: ~之作 көне авторлардың шығармашылығына еліктеу.

【拟人】nǐrén【зат.】бейне; кейіп (стихия күшін, табиғат құбылысын жанды етіп көрсету).

【拟声词】nǐshēngcí【зат.】дыбыстық еліктеуіш сөздер.

【拟态】nǐtài【зат.】бейімделу; икемделу; мимикрия.

【拟物】nǐwù【зат.】кейбір заттарға еліктеу.

【拟议】nǐyì①【зат.】болжал; болжам; долбар, жорамал;: 事实证明了他的~是完全正确的 фактлер оның болжамдарының дұрыстығын дәлелдеді. ②【ет.】жоспарды нобайлау: 小组一致通过了他所~的工作计划 үйірме бір ауыздан жоспарды қабылдады.

【拟音】nǐyīn【ет.】дыбыстарға еліктеушілік.

【拟于不伦】nǐyú bùlún сәтсіз мысал келтіру.

【拟作】nǐzuò【зат.】еліктеушілік.

你 nǐ【ес.】① сен; сіз; сенің; сіздің: ~校 сенің мектебің|~公司 сендердің компания. ② кісі, адам: 他的才学叫~不得不佩服/оның білімі кісіні мойындап қоймайды.|这孩子要我给他买手风琴, 一天到晚老缠着~没个完/мына бала маған аккардеон сатып алып бер деп, кешке дейін кісіге маза бермеді.

【你们】nǐmen【ес.】сіздер, сендер: ~歇一会儿, 让我们接着干 сендер кішкене демалып алып, бізді тындаңыздар|~几个谁年龄大 сендердің араларында кім ең үлкен?

【你死我活】nǐsǐwǒhuó жан алыс-жан беріс, арып-таласу, үлкен күрес.

薏 nǐ [薏薏] (nǐnǐ)〈书〉【сын.】жайқалған; жайнаған; өңді: 黍稷~ жайнаған тары мен қонақ (Қытайда, Маньчжурияда көп өсетін тары тұқымдас дән) өсімдіктері.

nì

侏 nǐ〈方〉【ес.】мен; біз.

泥 nǐ①【ет.】сылақтау; сылау: ~墙 кабырғаны сылау|把炉子~一一~ пешті сылақтау. ② қайтпау; қарысу; табан аудармау: 拘~ талаптардан қайтпау|~古 консерватор болу.

【泥古】nǐgǔ【ет.】ескіліктің жолын ұстаушылық: ~不化 ретроград.

【泥子】nǐzi【зат.】сылап бітеу (саңылауды майлап; сылап бітеу).

昵(昵) nǐ: 亲~ жақын; жуық.

【昵称】nǐchēng【зат.】лақап; лақап ат; тағылған ат.

逆 nǐ①【ет.】ұарсы тұру: ~风 желге қарсы|~流 суға қарсы|倒行~施

бірдемені кесе көлденең істеу. ② конфликтный: 忤~тілазар; тіл алмайтын|~耳 тыңдамайтын. ③: ~境 бәле; қырсық; бақытсыздық. ④: 叛~ашулану; бүліну; |~产 мемлекеттік қылмыскердің мүлігі. ⑤〈书〉: ~旅 қонақ үйі; ат көлікпен тоқтайтын орын. ⑥: ~料 болжау; болжап білу|~知 күні бұрын білу.

【逆差】nìchā【зат.】пассив тенгерім (сырттан тауар кіру басымдығы).

【逆产】nìchǎn【зат.】мемлекетке опасыздық жасағандардың мүлігі.

【逆定理】nìdìnglǐ【зат.】кері теорема.

【逆耳】nì'ěr【ет.】тыңдауға жарамсыз: ~之言 әділетшіл және турашыл сөз.

【逆反】nìfǎn【ет.】кері шегіну; қарама-қарсы тұрған; қайырмалы.

【逆反应】nìfǎnyìng【зат.】кері реакция.

【逆风】nìfēng①(-//-)【ет.】желге қарсы жүру. ②【зат.】қарама қарсы жел.

【逆光】nìguāng【ет.】суретке түскен кездегі артқы жарық.

【逆价】nìjià【зат.】кері бағалар.

【逆境】nìjìng【зат.】ебдейсіз жағдай: 身处~ ебдейсіз жадайларда өмір сүру.

【逆来顺受】nìlái shùnshòu төзу; шыдау.

【逆料】nìliào【ет.】алдан болжау; болжал; болжам: 不难~ болжауға қиын емес.

【逆流】nìliú①【ет.】қарсы су ағысы: ~而上 су ағысымен жоғары. ②【ет.】қарсы ағыстың ағуы.

【逆旅】nìlǚ〈书〉【зат.】гостиница.

【逆时针】nìshízhēn【сын.】: ~方向 сағат бағытына қарсы.

【逆水】nì//shuǐ【ет.】ағысқа қарсы; қарсы ағыс.

【逆水行舟】nìshuǐ xíngzhōu алға баспау ол артқа қарай шегіну дегенді білдіреді.

【逆温层】nìwēncéng【зат.】инверсиондық қабат.

【逆向】nìxiàng【ет.】кейін; кері; қайтарда; қайырмалы: ~行驶 кері жүру.

【逆行】nìxíng【ет.】кері бағытқа қарай жүру: 单行线, 车辆不得~ бір жолды жолда кері бағытқа қарай жүруге тым салынады.

【逆序】nìxù【зат.】кері; қарсы: ~编排 кері санау|~词典 кері сөздік|按~排列 кері хронологиялық ретпен.

【逆运算】nìyùnsuàn【ет.】кері операция жасау.

【逆转】nìzhuǎn【ет.】ебдейсіз

жағдай: 局势~ жағымсыз жағдай.

【逆子】nìzǐ【зат.】 ата анасын тыңдамайтын ұл.

匿 nì жасыру; тығу: 隐~жасырыну; тығылу|~【зат.】 атыңды жасыру|~影藏【сын.】 шын кейпінді жасыру.

【匿藏】nìcáng【ет.】 жасыру, тығу: ~逃犯 қашқынды жасыру|~枪支弹药 оқ-дәрілерді жасыру.

【匿迹】nìjì【ет.】 жасырыну; тасалану: 销声~ізін жасыру|~海外 шетелде жасырыну.

【匿【зат.】】nìmíng【ет.】 өзіңнің шын есіміңді жасыру.

【匿【зат.】信】nì míng xìn【зат.】 иесінің қолы қойылмаған хат.

【匿影藏形】nì yǐng cáng xíng шын кейпінді жасыру.

【匿影潜形】nì yǐng qián xíng 匿影藏【сын.】.

睨 nì〈书〉 көзінің қиығымен қарау; көзінің қиясымен қарау: 睥~ ала көзімен қарау; үңіле қарау.

腻(膩)nì①【сын.】 майлы; семіз: 油~ майлы тамақ|炖肉有点~ қуырылған ет кішкене майлы.②【ет.】因食品中油脂过多而使人不想吃: 肥肉~人 барлығы май, жеуге мүмкін емес.③【сын.】: ~得慌 жалығу; мезі болу|他那些话我都听~了 оның осы сөздеріне мен әбден тойдым.④: 细~дәл; жете; толық.⑤【сын.】黏: ◇~友 жан қияр айырылмас дос; шын дос.⑥: 垢~кір.

【腻虫】nì chóng【зат.】 кара күйе; өсімдік биті; шіркей.

【腻烦】nì fan〈口〉①【сын.】 жалықтыру; қажығу: 老哼这个小曲儿你不觉得~吗?等了半天还不见人来, 他心里有点~了/ жарты күн бойы тосып әлі ешбір адам келегн жоқ, оның жүрегі жалығып кетті.②【ет.】 жек көріну; жексұрын көріну: 他那身打扮, 真叫人~ оның осы киімін мен жек көремін.

【腻歪】nì wai〈方〉①【сын.】 зеріктіру; мазасыздандыру; ығыр қылу.②【ет.】 дәмсіз; қызықсыз; пәтуасыз.

【腻味】nì wei〈方〉①【сын.】 жеркенушілікті сезіну.②【ет.】 жалықтыру; қажыту.

【腻友】nì yǒu〈书〉【зат.】 жан қияр айырылмас дос.

溺 nì①【ет.】: ~死 суға батып кету; суға кету.②沉迷不悟; 过分: ~信 сөзсіз сену|~爱 ой жүгіртпей жақсы көру.

【溺爱】nì ài【ет.】 ой жүгіртпей жақсы көру.

【溺水】nì shuǐ【ет.】 суға бату: ~

身亡 суға батып қайтыс болу.

【溺婴】nì yīng【ет.】 жаңа туған баланы суға батырп өлтіру.

niān

拈 niān【ет.】 қолмен алу: ~阄儿 жеребе салу|~轻怕重 қиын жұмыстан қашып, оңай істі алу.

【拈花惹草】niān huā rě cǎo әйел адамдарды еліктіру, қызықтыру.

【拈阄儿】niān // jiū【ет.】 жеребе салу.

【拈轻怕重】niān qīng pà zhòng қиын жұмыстан қашып, оңай істі алу.

【拈香】niān xiāng【ет.】 шылым шамын жағу.

蔫 niān【сын.】① солу; сеңу: 常浇水, 别让花儿~了 жиі су құйып тұру қажет, гүлдерді сусыз солықтырма.② көңілсіз; босаң; солғын; бос: 孩子有些~, 像是生病了 бала босаң болып көрінеді, ауырып қалған сияқты.③〈方〉: ~性子 ықылассыз мінез|别看他人~, 却很有主见 оны енжар адам деп ойлама, қайсар мінезі бар.

【蔫不唧】niān-bujī(~儿的)〈方〉【сын.】 білінбей; жасырынып; ұрланып.

【蔫呼呼】niān hū hū(~的)【сын.】 жіңішке.

【蔫儿坏】niān ruài【сын.】 жауыз ниет; жауыз ой.

【蔫头耷脑】niān tóu dā nǎo(~的) қажыған көзқарас; маужыраған көзқарас.

nián

年(季)nián①【зат.】 жыл: 今~ биылғы жыл|去~ өткен жылы.②

【мөл.】 жыл: |在广州住了两~ Гуанчжоуда екі жыл тұрдым.③【зат.】 жылдық: ~会 жылдық жиналыс|~鉴 жылдық (жылына бір рет шығатын альманах, журнал т. б.)|~产量 жылдық өнім.④ жас: ~纪 жылдар|~龄 жас.⑤: 童~ересектік (балалық пен жігіттік екі аралығы)|幼~балалық шақ|少~ жастық|青~жас; көңілді; сергек|中~ орта жас|老~егде жас.⑥

кезең: 近~соңғы жылдары|明朝末~ Минь династиясының соңғы жылдары.

⑦: ~成 түсім (астық өнімі)|丰~ астықтық жыл.⑧【зат.】: 新~ жаңа жыл|过~ жаңа жылды тойлау|给大家拜~ барлығын жаңа жылмен құттықтау.

⑨: ~糕 жаңы жылдық печенье|~货 жылдық тауар|~画 жылдық сурет.

⑩: ~兄 үлкен ағаға құрметтеушілік|~谊 курстас арасындағы достық|同~ курстас; сабактас. 〇, 11 (Nián)【зат.】

фамилияға қолданылады.

【年辈】niánbèi【зат.】 жастық топ; ұрпақ: ~相当 бір ұрпақ адамдары.

【年表】niánbiǎo【зат.】 хронологиялық кесте: 世界历史~ әлемдік тарихтың хронологиясы.

【年菜】niáncài【зат.】 жаңа жылдық дастархан.

【年成】nián chéng【зат.】 түсім (астық өнімі): 今年是个好~ биыл астық жақсы шыққан кез.

【年齿】niánchǐ〈书〉【зат.】 жас, жас мөлшері.

【年初】niánchū【зат.】 жыл басы.

【年代】niándài【зат.】① жылдар; дәуір; заман: ~久远/ жылдар ұзап барады|黑暗~ қараңғы дәуір.② жылдар: 1990—1999是20世纪90年代/1990—1999 жылдар - жиырмасыншы ғасырдың тоқсаныншы жылдары аталады.

【年底】niándǐ【зат.】 жылдың соңы.

【年度】niándù【зат.】 жыл: ~计划 жылдық жоспар|~预算 жылдық смета.

【年饭】niánfàn【зат.】 жаңа жыл қарсаңында отбасылық кешкі ас.

【年份】niánfēn【зат.】① жыл.② жылдар: 这件瓷器的~比那件久 фарфор жасалған уақыт қазіргі кезеңнен мыңдаған жылдар бұрын болды.

【年富力强】niánfùliqiáng күш кемеліне толған кез.

【年高德劭】niángāodéshào аса өнегелі адам.

【年糕】niángāo【зат.】 жыл күлшесі, «nianyao» атты жаңа жылдық печенье.

【年根】niángēn(~儿)〈口〉【зат.】 жыл соңы.

【年庚】niángēng【зат.】 туған жыл.

【年关】niánquān【зат.】 ай күнтізбесі бойынша жылдың соңы.

【年光】niánguāng【зат.】① жылдық тауар.② жылдық астық.

【年号】niánhào【зат.】 патшалық құру кезіндегі девиз немесе ұран.

【年华】niánhuá【зат.】 жылдар: 虚度~мақсатсыз өмір сүру.

【年画】niánhuà【зат.】 жаңа жылдық сурет.

【年会】niánhuì【зат.】 жылдық жиналыс.

【年货】niánhuò【зат.】 жылдық тауар.

【年级】niánjí【зат.】 курс.

【年纪】niánjì【зат.】 жас; жылдар: ~轻 жастық шақ|小小~, 懂得什么 кішкентайсың, нені түсіне аласың!

【年假】niánjià【зат.】① қысқы демалыс.② жаңа жылдық демалыс.

【年间】niánjiān【зат.】 жылына; жылында: 唐宋~ Тань мен Сунь

патшалықтары жылдары|明朝洪武~
Минь патшалығының әскери күш
жылдарында.

【年鉴】niánjiàn【зат.】 жылдық
(жылына бір рет шығатын альманах,
журнал т. б.).

【年节】niánjié【зат.】 жаңа жыл
мерекесі.

【年馐】niánjūn〈方〉【зат.】荒年.

【年景】niánjǐng【зат.】① егін; өнім;
түсім (астық өнімі): 好~ жақсы өнім |
正常~ әдеттегідей өнім. ② жаңа
жылдық сурет.

【年均】niánjūn【ет.】 жылдық орта
мөлшер; жылдық орташа: ~增长率
жылдық орташа өсім.

【年来】niánlái【зат.】 соңғы
жылдарда.

【年历】niánlì【зат.】 табель -
күнтізбе.

【年利】niánlì【зат.】年息.

【年龄】niánlíng【зат.】 шындыққа
негізделген жас: 入学~ мектепке
қабылдау жасы | 退休~ зейнетке
шығудың нақты жасы.

【年轮】niánlún【зат.】 жылдық
шеңбер (ағаштың жасын анықтауға
керекті бір жыл ішінде өскен қабығы).

【年迈】niánmài【сын.】 егде
жас: ~力衰 қартайған; қаусаған.

【年貌】niánmào【зат.】 жас пен
сыртқы келбет.

【年末】niánmò【зат.】一年末尾的一
段时间; 年底.

【年谱】niánpǔ【зат.】 биографиялық
хроника.

【年青】niánqīng【сын.】 жас: ~的
—【ес.】 жас ұрпақ|你正~, 应把精力
用到学习上去 сен жассың, күш
қуатыңды оқуға түсуге жұмса.

【年轻】niánqīng【сын.】① жас: ~
人 жас адам.② жасырақ: 他今年四
十, 你比他~ ол биыл қырыққа толады,
сен одан жасырақсың.

【年三十】niánsānshí【зат.】大年三十.

【年少】niánshào①【сын.】 жас①:
青春~ жастық шақ.②【зат.】: 翩翩
~ жылдам жастық кез.

【年深日久】niánshēnrìjiǔ бұрын
болған; көп жылдар бұрын.

【年审】niánshěn【ет.】 жылдық
өзгерістер.

【年时】niánshí【зат.】①〈方〉年头
儿.②〈书〉往年.

【年时】nián·shí〈方〉【зат.】去年: 他
们是~才结婚的.

【年事】niánshì〈书〉【зат.】 жас: ~
已高 егде жасқа толып қалды.

【年岁】niánsuì【зат.】① жыл: 他虽
然上了~, 干起活儿来可不服老 ол
егже жаста болғанмен, істеген ісі қарт

адамдардікіндей емес.② жылдар: 因
为~久远, 大家早把这件事忘了 көп
жылдар өткендіктен, барлығы осы істі
ұмытты.③〈方〉 түсім (астық өнімі).

【年头儿】niántóu【зат.】① жыл: 我
到北京已经三个~了 мен Пекинге үш
жыл бұрын келдім.② ұзақ жылдар: 他
干这一行, 有~了 мен осы мамандық
бойынша ұзақ жылдар бойы жұмыс
істеймін.③ ғасыр.④ түсім (астық
өнімі): 今年~好, 麦子比去年多收两
三成 биылғы жылғы астық жақсы,
өткен жылмен салыстырғанда кіріс екі-
үш есе көп.

【年尾】niánwěi【зат.】 жылдың
соңы.

【年息】niánxī【зат.】 жылдық пайыз.

【年下】nián·xià〈口〉【зат.】 жаңа
жыл күндері кезі.

【年限】niánxiàn【зат.】 мерзім: 修
业~ оқу мерзімі|延长农机的使用~
ауыл шаруашылық техникасын
пайдалану мерзімі.

【年薪】niánxīn【зат.】 жылдық
жалақы.

【年夜】niányè【зат.】 жаңа жыл
қарсаңында: ~饭 жаңа жылдағы
кешкі ас.

【年月】nián·yue【зат.】①时【ес.】:
战争~ соғыс жылдарында.② уақыт;
күн: 漫长的~ ұзақ күндер.

【年中】niánzhōng【зат.】 жыл
бойы: ~考核 жыл бойы зерттеу.

【年终】niánzhōng【зат.】 жылдың
соңы: ~结账 жылдың соңындағы
қорытынды баланс жасау.

【年资】niánzī【зат.】 жас
мөлшерінің шегі

【年尊】niánzūn【сын.】 үлкен.
粘 nián①同“黏”.②(Nián)【зат.】
фамилияға қолданылады.
另见 1710 页 zhān.

鲇(鲇、鳊)nián【зат.】 амур сомы.

黏 nián【сын.】 жабысатын; жабысқақ;
жылбысқы: ~液 жалқық; өңез;
шырыш|~米 жабысқақ күріш.

【黏虫】niánchóng【зат.】 көбелек
түрі Cirsipis knipuncta.

【黏度】niándù【зат.】 жабысқақтық;
тұтқырлық.

【黏附】niánfù【ет.】 жапсыру;
желімдеп тастау; желімдеу.

【黏合】niánhé【ет.】 біріктіру,
жабыстыру: ~剂 біріктіретін дәрі
(йод).

【黏糊】nián·hu【сын.】① жабысқақ.
② ақырын; баяу; шабан, жайбасар: 别
看他平时很~, 有事的时候比谁都利索
/ оның жайшылықтағы
жайбасарлығына қарама, жұмыс
істеген кезде одан шапшаң адам жок.

【黏结】niánjié【ет.】 қойыртпақтану;

қоюлану: ~力 қоюлану күші|互相~
өзара қоюлану.

【黏菌】niánjūn【зат.】 жалқық; өңез;
шырыш.

【黏米】niánmǐ〈方〉【зат.】 黄米.

【黏膜】niánmó【зат.】 шырышты
қабық.

【黏儿】niánr〈方〉【зат.】 қарамай;
ным; шайыр: 枣~ финиктің қарамайы
|松树出~了 қайында шайыр шықты.

【黏土】niántǔ【зат.】 балшық; саз.

【黏涎】nián·xián〈方〉【сын.】
жалықтырғыш; мазасыз; мыжың;
тынышсыз.

【黏涎子】niánxián·zi〈方〉【зат.】
ауыздағы жалқық.

【黏液】niányè【зат.】 жалқық; өңез;
шырыш.

【黏着】niánzhuó【ет.】 жабысу: ~
力 жабысу күші.

【黏着语】niánzhuóyǔ【зат.】
жалғамалы тіл.

niǎn

忍 niǎn〈书〉【сын.】容出汗.

捻(撚)niǎn①【ет.】 есу; иіру;
ширату: ~线 жіп есу; жіп иіру; жіп
ширату|~条绳子 жіпті ширату.②(~儿)

【зат.】 ширақ; ширатылған мата:
纸~儿 қағазды ирақ|灯~儿 білте шам.

【捻捻转儿】niǎn·niǎnzhuǎn【зат.】
зырылдауық.

【捻子】niǎn·zi【зат.】 ширақ;
ширатылған мата: 药~анжы; тампон |
纸~ қағаздан жасалған ширақ.

犖(犖)niǎn императордың екі аяқты
күйме арба.

撵(撵)niǎn【ет.】① қуу; қуып жіберу;
қуып шығу: 把他~出去 оны ұуып
жіберу.②〈方〉соңына түсу; іздеу: 他
走得快, 我~不上他 оны жүрісі тез,
оны қуып жете алмаймын.

碾 niǎn① тұлдық, шаңтас: 石~ тас тұлдық.
②【ет.】 басу, жаншу, түю: ~米 күріш
басу (қырманда).

【碾坊】niǎnfāng【ет.】 тиірмен.

【碾房】niǎnfāng“碾坊”-ға қараңыз.

【碾碾子】niǎngǔn·zi【зат.】 шаңтас,
тұлдық.

【碾盘】niǎnpán【зат.】 диірменнің
үстіңгі тасы.

【碾舵】niǎntuó【зат.】 шаңтас, тұлдық.

【碾子】niǎn·zi【зат.】 шаңтас, тұлдық.

niàn

廿 niàn【сан.】 жиырма (20).

念 -Niàn①【ет.】 сағыну: 惦~ ойында
сактау; ұмытпау|怀~ ойлау, сағыну.②
ой, идея: 杂~/ қым-қуыт ойлар.③
(Niàn)【зат.】 фамилияға қолданылады.

念 -2(唸)niàn【ет.】① дауыстап

оқу: ~信 хатты оқу|~口诀 рецепт формуласын оқу|他把上级的指示~给大家听 ол жоғарғы жақтың нұсқауын жұртшылыққа оқып берді.② оқу: 他~过中学 / ол орта мектеп оқыған.

【念白】niànbái【зат.】монолог.

【念叨】niàn·dao【ет.】① еске түсіру және айту: 这位就是我们常~的老校长 бұл біз жиі еске алып отыратын бұрынғы мектеп директоры.②〈方〉 айту, пікір алысу; сөз қылу; 我有个事儿跟大家~~ / Менде көпшілікке айтатын бір шаруа бар.

【念道】niàn·dao“念叨”мен мағналас..

【念佛】niànfó【ет.】Буддаға табыну: 吃斋~Буддаға табынып, ауыз бекіту.

【念经】niàn//jīng【ет.】дұға оқу.

【念旧】niànjiù【ет.】өткенді аңсау, ескі достарды ұмытпау.

【念念不忘】niànniànbùwàng ешқашан да ұмытпау.

【念书】niàn//shū【ет.】кітап оқу, сабақ оқу, оқу оқу.

【念头】niàn·tòu【зат.】ниет, ой: 转~ ойға оралу|邪惡的~арам ой; кара ниет.

【念心儿】niàn·xīnr〈方〉【зат.】сувенир (ұмытпас үшін берілетін сыйлық).

【念珠】niànzhū(~儿)【зат.】таспик. 捻 niàn【зат.】қыр, дөң, көтерме; төстабан: 土~/жер дөңесі.

niáng

娘(孃)niáng①【зат.】ана: 爹~/ата-ана |亲~/туған ана.②: 大~/апа (әкесінің апа, қарындасы, не шешесінің апа, сіндісі немесе әкесі мен шешелерінің аға інілерінің әйелі).③ келіншек, жас әйел: 新~/жас келін.

【娘家】niáng·jiā【зат.】төркін, туған үй: 回~/төркінге келу.

【娘舅】niángjiù〈方〉【зат.】нағашы.

【娘娘】niáng·niáng【зат.】① ханшайым, патшайым.② әйел құдай; әйел пір: ~庙/әйел құдай будханасы

【娘儿】niáng·r〈口〉【зат.】ана мен ұл.

【娘儿们】niáng·r·men【зат.】① жас әйел, қыз.②〈方〉 әйел; қатын.③〈方〉 жар; зайып.

【娘胎】niángtāi【зат.】ананың құрсағы.

【娘姨】niángyí〈方〉【зат.】бала бағушы; күтуші.

【娘子】niáng·zǐ【зат.】①〈方〉жар, әйел.② жас әйел; қыз.

【娘子军】niáng·zǐjūn【зат.】тәрбиелеуші; тәрбиеші (әйел).

niàng

酿(釀)niàng①【ет.】эзірлеу; даярлап қою;: ~酒 ішімдік жасау.②【ет.】бал жасау: ~蜜 ара балынан бал жасау.③【ет.】жүре-бара қалыптасу: ~成大祸 жамандықты туғызу.④【ет.】ашу; быжылдау; көпіру.⑤ вино: 佳~керемет вино.

【酿母菌】niàngmǔjūn【зат.】ашытқыш саңырауқұлақтар.

【酿热物】niàngrèwù【зат.】биожанармай.

【酿造】niàngzào【ет.】айдау; асықтыру; қуалау.

niǎo

鸟(鳥)niǎo【зат.】① құс.②(Niǎo) фамилияға қолданылады.

【鸟尽弓藏】niǎojǐngōngcáng. Құс жок деп садағын сындыру; тамақ жеп болған соң қазанын шағу.

【鸟瞰】niǎokàn①【ет.】қарау, көру, назар аудару (жоғарыдан төменге):登上西山, 可以~整个京城 Сишанға көтерілгенде тұтас Пекинді көруге болады.② құстардың ұшу биіктігі.③【зат.】қысқаша шолу: 世界大势~халықаралық жағдайға қысқаша шолу.

【鸟枪】niǎoqiāng【зат.】①бытыралы мылтық.②пневматикалық мылтық.

【鸟儿】niǎor〈口〉【зат.】құс.

【鸟兽散】niǎoshòusàn. Тым-тырақай, алды-алдына, ыдырау|作~/үрейі қашу.

【鸟语花香】niǎoyǔhuāxiāng құстардың сайрауы мен гүлдердің хош иісі.

萼(萼)niǎo [萼萝] (niǎoluó)【зат.】мендуана.

袅(袅、嫋、嫋)niǎo: ~娜 ұзын.

【袅袅】niǎoniǎo【сын.】①бұйралану; есілу; оралу: 炊烟~ ошық түтіні оралды.②шайқалу; ырғалу: 垂杨~ бұтағы салбыраған үйеңкі шайқалды.③: 余音~ өлең дауыстары естілді.

【袅袅婷婷】niǎoniǎotīngtīng〈书〉【сын.】кербездену; майысу.

【袅娜】niǎonuó(旧读 niǎonuò)〈书〉【сын.】①иілгіш; солқылдақ: 春风吹着~的柳丝 көктемгі жел иілгіш тал шағындарын қозғады.②әсем; сәнді.

niào

尿 niào①【зат.】кіші дәрет.②【ет.】сію.

【尿布】niàobù【зат.】жаялық.

【尿床】niào//chuáng【ет.】кіші дәретін төсекке жіберу.

【尿道】niàodào【зат.】несеп жолы; үрпі.

【尿毒症】niàodúzhèng【зат.】уремия.

【尿检】niàojiǎn【ет.】кіші дәрет анализи.

【尿炕】niào//kàng【ет.】кіші дәретін төсекке жіберу.

【尿素】niàosù【зат.】несепнәр.

【尿血】niào//xiě【ет.】несеп қаны.

【尿液】niàoyè【зат.】несеп.

豚 niào【зат.】несепнәр.

niē

捏(捏)niē①【ет.】көгеру; ұстау: ~着张钞票 қағаз ақшаны ұстау.②【ет.】жасау; сомдау: ~泥人儿 балшықтан мүсін жасау|~饺子 тұшпара жасау.③【ет.】: ~合 бірауыздыққа жету; келісімге келу|两人性格不合, ~不到一块儿去 / мінезі ұқсамайтын екі адамның басы бір жерге түйісе қоймайды.④ өтірік, ойдан шығару: ~造/ойдан шығару; өтірік айту.

【捏合】niēhé【ет.】①бірауыздыққа жету.② жеңгетай болу; жеңгетайлық жасау.

【捏积】niējī【ет.】омыртка жотасының қысылуы.

【捏弄】niē·nòng【ет.】сипалау, укалау: 说话时, 她下意识地~着胸前的纽扣 / сөз сөйлеген кезде ол мақсатсыз түрде омырауындағы түймені сипалады да отырды.② алдау; бұзу: 我们得自己拿主意, 不能由着他们~/Олардың алдауына түспеу үшін біз өзіміз шешім қабылдауымыз қажет.③ шырмату; шырматылу: 这事他俩一~, 就那么办了/Бұл шаруаны олар екеуі шырматылып жүріп бітірді.④ ойдан шығару; өтірік айту.

【捏一把汗】niēyībǎhàn бір нәрсеге қатты уайымдау.

niè

乜 Niè【зат.】фамилияға қолданылады. 聂(聶)Niè【зат.】фамилияға қолданылады.

臬 niè〈书〉①нысана.②тіреу; ұстын.

③шек; шекара.

涅槃 niè〈书〉①Нирвана.② қара, баран, кара түс.③ Ние өзені.④қараға бояу.⑤ жұмыртқа басу, балапан шығаруға дайындалу.⑥ кептелу, тосылу, қамалу.⑦ суға шөгү, суға бату.

【涅槃】nièrán【ет.】Нирванаға кету. 啮(齧、齧、嚙)niè〈书〉кеміру; қажау; мүжу; шағу.

【啮合】nièhé【ет.】жабысу; тұтасу.

【啮噬】nièshì【ет.】қажау; мүжу: 失子的悲痛, ~着母亲的心 ұлын жоғалту қайғысы анасының жүрегін қажап тастады.

【啮噬】nièshì [啮噬] (nièrú)〈书〉【сын.】сөйлемей; үндемей.

镍(鑷)niè①.②【ет.】никельдеу;

никельмен қаптау.

【镊子】niè-zǐ【зат.】 кішкентай қысқыш; іскек.

镍(镍)niè【зат.】 никель.

【镍币】nièbì【зат.】 никельденген тиын.

【颞骨】niègǔ【зат.】 самай сүйек.

【颞颥】nièrú【зат.】 самай.

蹑(蹑)niè①【ет.】 білдірмей; жансыздап: 他轻轻地站起来, ~着脚走过去 / ол ақырын ғана тұрып, білдірмей кетіп қалды.② ізімен жүру; ілесу: ~踪 ізімен жүру.③〈书〉: ~足 аяққа басу.

【蹑手蹑脚】nièshǒunièjiǎo(~ 的) ақырын жүру.

【蹑踪】nièzōng〈书〉【ет.】 еру; соңынан жүру.

孽(孽)niè① күнә: 妖~ қырсық; сорлылық.②: 造~ жамандық жасау| 罪~ жамандық; жауыздық; қастық.

【孽根】niègēn【зат.】 бақытсыздықтың түбі.

【孽海】nièhǎi【зат.】 кармикалық теңіз.

【孽债】nièzhài【зат.】 есесін алу; жаза; күн.

【孽障】nièzhàng【зат.】 жаза.

【孽种】nièzhǒng【зат.】① заңсыз бала.② бақытсыздықтың түбі.

孽niè өскін; өсінді.

nín

恁nín“您” мен бірдей сөз.

您nín【ес.】 Сіз: 老师, ~早 мұғалім, сіз ерте!|~二位想吃点儿什么? Сіздер екеуіңіз нені жегіңіз қалайсындар?

níng

宁(寧)níng① тыныштық: ~静 тыныштық.②〈书〉

тыныштандыру: ~边 / тыныштанған жақ. |息事~人 / қайшылықты шешіп, адамдарды тыныштандыру.③ алаңсыз ету, қамсыздандыру: ~亲 ата анаға қолайлы жағдай туғызу④ төркіндеп бару: 归~ / төркіндеп келу.⑤(Níng)

【зат.】 Нанькин: 沪~铁路 Шанхай мен Нанькин қалалары арасындағы темір жол.⑥(Níng)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【宁靖】níngjìng〈书〉【сын.】 тыныштық.

【宁静】níngjìng【сын.】 байсалды; жайбарақат; сабырлы: 心里渐渐~下来 / жүрекжайлап тынышталды.

【宁亲】níngqīn〈书〉【ет.】 ата ананы уайымдатқызбау.

【宁日】níngrì【зат.】 тыныш күн; бейбіт уақыт.

【宁帖】níngtiē【сын.】 жүректегі сабырлық.

【宁馨儿】níngxīn'ér〈书〉【зат.】 керемет бала.

拧(擰)níng【ет.】① басу; сығу: ~手巾 орамалды сығу.② шымшу: ~了他一把 оны шымшыдым.

苧(葶)níng【зат.】 Лимонен.

狞(狞)níng(面目) жаман: ~笑 кекті күлкі.

【狞笑】níngxiào【ет.】 кекті күлу.

柠(檸)níng[柠檬](níngméng)【зат.】① Лимон ағашы.② Лимон (жеміс).

凝níng①【ет.】 қату: ~固 қатаю; қатқылдану; қату |冷~ қату.②: ~思 қиялдану; ойлану |~视 көз тігу; қадап қарау.

【凝冻】níngdòng【ет.】 тоңу; қату: 河水~ өзеннің суы қатты.

【凝固】nínggù【ет.】① беріштену; қатаю: 蛋白质遇热会~ ақуыз қызғанда қатаяды.②: 思想~ берік шешім.

【凝固点】nínggùdiǎn【зат.】 қату температурасы.

【凝固汽油弹】nínggùqìyóudàn напалмды бомбалар.

【凝固热】nínggùrè【зат.】 кристаллизация жылуы.

【凝合】nínghé【ет.】 қатаю.

【凝华】nínghuá【ет.】 сублимация.

【凝集】níngjí【ет.】 ілінісу; ілінісіп қалу: 心中疑云~ жүректе күмәншілдік ілінісіп қалды.

【凝结】níngjié【ет.】 конденсациялау; қойырты.

【凝聚】níngjù【ет.】① сұйық түрге айналу: 荷叶上~着晶莹的露珠 лотос гүлінің жапырағындағы шық кристаллизацияланды.②: 这部作品~着他一生的心血 бұл шығарма оның өміріндегі қиыншылықтарды бейнелейді.

【凝聚力】níngjùlì【зат.】① тіркелу; тіркесу күші.② тартатын күш: 增强社会和民族的~ қоғам мен ұлттық тарту күші күшті.

【凝聚体】níngjùtǐ【зат.】 жинақ; жиынтық; қосынды.

【凝练】(凝炼)níngliàn【сын.】 келте (келтесінен, бірақ айқын айтылған).

【凝眸】níngmóu〈书〉【ет.】 көз алмау; көзімен жеу: ~远望 алысқа көз салу.

【凝神】níngshén【ет.】 бір жерге жиналу; бір жерге топталу: ~思索 қадағалап ойлау.

【凝视】níngshì【ет.】 көзімен жеу: ~着对方 қарсы жаққа көз тастау.

【凝思】níngsī【ет.】 ойлану; ойға бағу.

【凝缩】níngsuō【ет.】 жиналып қалу; топталу: 丰富的人生经验~成宝贵的智慧 адам өміріндегі бай тәжірибе білімпаздықтың байлығы.

【凝望】níngwàng【ет.】 алыстан қарау.

【凝想】níngxiǎng【ет.】 бас қатыру; қатты ойлану: 他时而奋笔疾书, 时而又搁笔~ ол кейде тез жазып, тез құрастырады, ал кейде қаламын қойып терең ойға батады.

【凝脂】níngzhī〈书〉【зат.】 қатқан май: 肤如~атластай тері.

【凝滞】níngzhì【ет.】① жылжымайтын; қозғалмайтын: 两颗~的眼珠出神地望着窗外 / қозғалмай қалған екі көз шапыраштанып терезеден тысқа қарады.②〈书〉 кеше; топас, су мый.

nǐng

拧(擰)nǐng①【ет.】 бұйралау; ширату: ~螺丝 бұранданы бұрап кіргізу |墨水瓶盖儿太紧, ~不开了 сиясауыт қатты жабылған, бұрап ашу мүмкін емес.②【сын.】 бытыстыру; шатыстыру: 他想说“狗嘴里长不出象牙”, 说~了, 说成“象嘴里长不出狗牙”, 引得大家哄堂大笑.③【сын.】 қарсы болу; қарсы сөйлеу: 两个人越说越~ екі адам сөз бен сөз қарсы сөйлесті.

nìng

宁(寧、甯)nìng【үс.】① жақсырақ...; артығырақ деп есептеу: ~死不屈 ұяттан өлім артық|~为玉碎, 不为瓦全 (比喻宁愿壮烈地死去, 不愿苟且偷生) ардақты өлім ұятты өмірден артық.②〈书〉 ба; бе; ма; ме; па; пе; рас па?; шын ба?: 山之险峻, ~有逾此 биік тау осы жерде бар ма?

【宁可】nìngkě【үс.】【ет.】 жақсырақ...; артығырақ деп есептеу: 与在这儿等车, ~走着去 осы жерде тосып тұрғанша, бара берген жақсырақ.

【宁肯】nìngkěn【үс.】 артықшылығы бар; жақсырақ; ұнамды.

【宁缺毋滥】nìngquēwúlàn аз болғанмен жақсы болса ұнамды.

【宁死不屈】nìngsǐbùqū ардақты өлім ұятты өмірден артық.

【宁愿】nìngyuàn【үс.】 артығырақ деп есептеу; артық көру: ~牺牲, 也不退却 шегінуден өлімді артық деп санау.

佞nìng① жағымпаз; жарамсақ: 谄~ жағымпаздандыру |奸~ аяр; жауыз; |~人 жарамсақ адам.②〈书〉 ақылды; басты: 不~ ақылсыз.

【佞臣】nìngchén〈书〉【зат.】

жағымпаз шенеулік: ~当道 жағымпаз шенеуліктің билігі.

【佞笑】nìngxǎo【ет.】 қаһарлы күлкі.

【佞幸】nìngxìng〈书〉①【ет.】 жағымпаздықпен өзіне қаратып алу.②

【зат.】 фаворит (басқалардан артық көрінетін).

拧(擰)niǐng〈方〉【сын.】 қырсық, қыңыр: 这孩子脾气真~, 不叫他去他偏要去 бұл баланың мінезі өте қыңыр, барма деген жеріңе барады.

甯 nìng【зат.】 фамилияға қолданылады.

niū

妞 niū(~儿)〈方〉【зат.】 қызалақ: 大~ үлкен қызалақ|他家有二个~儿 оның отбасында екі қызалақ бар.

【妞妞】niūniū〈方〉【зат.】 қыз бала.

【妞子】niū·zi〈方〉【зат.】 қызалақ.

niú

牛 -1 niú①【зат.】 ірі қара мал.②【сын.】 : ~气 қасарушылық; қыңырлық |~脾气 қасарғыштық.③ бұқа шоқжұлдызы.④(Niú)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【牛蒡】niúbàng【зат.】 иттікен; түйежапырақ.

【牛鼻子】niúbí·zi【зат.】 түйін, тұтқа, тетік: 弄清词义古今异同的情况, 就牵住了学习古代汉语的~ /көне мен қазіргі заман жағдайының ұқсастықтары мен айырмашылықтарын білу үшін көне қытай тілінің негізгі түйінін үйрену керек.

【牛脖子】niúbó·zi〈方〉【зат.】 бір мойын, тоңмойын, қасару; қасарушылық.

【牛刀小试】niúdāoxiǎoshì алғашқы күш сынау.

【牛痘】niúdòu【зат.】① сиыр шешек.② шешек егу: 种~ еккен шешек шықты.

【牛痘苗】niúdòumiáo【зат.】 қорасанмен ауырған.

【牛犊】niúdú【зат.】 бұзау; торпақ.

【牛顿】niúdùn【мол.】 Ньютон.

【牛耳】niú'ěr【зат.】 见 1747 页【执牛耳】.

【牛鬼蛇神】niúguǐ·shéshén албасты; жыңды; қаныпезер.

【牛黄】niúhuáng【зат.】 безоар.

【牛角尖】niújiǎojiān(~儿)【зат.】 түйық: 钻~тұйыққа тірелу.

【牛劲】niújìn(~儿)【зат.】① үлкен физикалық күш.② қасарушылық; қыңырлық.

【牛郎星】niú láng xīng【зат.】 Альтаир.

【牛郎织女】niú láng zhī nǚ① Алтаир мен Вега жұлдыздары.② Қытай мифтеріндегі Нюлаң (сиыршы бала)

мен Чжынүй (тоқымашы қыз)

【牛马】niú mǎ【зат.】 жалшы, құл, малай.

【牛毛】niú máo【зат.】 көптеген; көптік; қыруар: ~细雨 сіркіреме |苛捐杂税, 多如~шамадан тыс салықтар, көптеген алымдар.

【牛虻】niú méng【зат.】 сона.

【牛腩】niú nǎn〈方〉【зат.】 сиырдың сапалы кесек еті.

【牛排】niú pái【зат.】 бифштекс (қақтап қуырылған кесек ет).

【牛皮】niú pí【зат.】① сиыр терісі.② мақтаншақтық.

【牛皮癣】niú pí xuǎn【зат.】 теңге қотыр, псориаз.

【牛皮纸】niú pí zhǐ【зат.】 жақсы сортты жыттыр қағаз.

【牛脾气】niú pí qì【зат.】 қотиын, дүлей.

【牛气】niú qì〈口〉【сын.】 менмендік; тәқапарлық.

【牛市】niú shì【зат.】 жоғарғы биржа конъюктурасы.

【牛瘦马勃】niú shòu mǎ bó ұсақ-түйек болғанмен қымбат.

【牛头不对马嘴】niú tóu bù duì mǎ zuǐ. Далаға лағу; бас десе, құлақ деу.

【牛头马面】Niú tóu mǎ miàn әбілет; жың; сайтан; шайтан.

【牛蛙】niú wā【зат.】 етбақа.

【牛性】niú xìng【зат.】 итмінез, қырсық, тоңмойын, қасарған.

【牛鞅】niú yāng【зат.】 бұғау; мойынағаш; мойынтұрық.

【牛饮】niú yǐn〈书〉【ет.】 әрдайым мас болып жүру; маскүнемдеу.

【牛仔裤】niú zǎi kù【зат.】 джинсы шалбар.

【牛仔舞】niú zǎi wǔ【зат.】 джайв.

niǔ

扭 niǔ①【ет.】 бұру, бұрылу, бұрау: ~过头来向后看 артқа бұрылу.

②【ет.】 айналдыру; бұрау; үйіру; иіру: 把树枝子~断 ағаштың бұтағын сындырып алу.③【ет.】 ауыртып алу: ~了腰 белді ауыртып алу.④

【ет.】 билеу: ~秧歌 янгэ биін билеу |~了两步 би жүрісімен екі қадам жасау.

⑤【ет.】 ұстап алу; ұстау: 两人~在一起 екі адам жармасты.⑥ дұрыс емес: 七~八歪 майысу|歪歪~~ катты қисаю.

【扭摆】niǔ bǎi【ет.】① айналма маятник.② толғау, бұраңдату.

【扭搭】niǔ da〈口〉【ет.】 теңселе басып жүру: 那女人~~地走了/ анау бикеш теңселе басып кетіп бара жатыр.

【扭打】niǔ dǎ【ет.】 төбелесу, ұмыту, жармасу: 他俩~在一起, 拉也拉不开 олар екеуі бір біріне жармасты, айыру

мүмкін емес.

【扭股儿糖】niǔ gǔ táng【зат.】 жұмсақ кәмпит; шірін кәмпит.

【扭角羚】niǔ jiǎo líng【зат.】 羚牛.

【扭结】niǔ jié【ет.】 бірігу; құрылу; өрілу; тоқылу: 在织布以前要将棉纱弄湿, 才不会~тоқымашылық алдында дымқыл мақта-мата кездемесі өріліп кетпейді|几件事~在一起, 一时想不出解决的办法 жұмыстар шиеленісіп кетті, кейде шешу тәсілін таба алмайсын.

【扭亏】niǔ kuī【ет.】 шығынды табысқа айналдыру: ~为盈 шығындарды жойып, табысты шаруашылықты жүргізуге көшу.

【扭捏】niǔ niē①【ет.】 бәлдену; қылмыңдау; қылымсу.②【сын.】 батылсыз; былқылдақ; жалтақ: 她~了半天, 才说出一句话来 ол жарты күн бойы былжырап сөйледі әйтеуір бір сөйлем айтты.

【扭曲】niǔ qū【ет.】① бүрсію; бұржю; қисаю: 地震发生后, 房屋倒塌, 铁轨~ жер сілкінісі болған кезде артқы ғимараттар құлап, ресльстар қисайды.② өзгеру: 被~的历史恢复了本来面目 бұрмаланған тарихты қайтадан бастапқы қалпіне келтіру.

【扭送】niǔ sòng【ет.】 біреуді кешіктіріп апару.

【扭头】niǔ // tóu(~儿)【ет.】① бұрылу: ~不顾 бұрылып көңіл бөлмеу|他扭过头去, 不理人家 ол айналып кетті, отпабысына көңіл бөлген жоқ.② айналу: 大妈二话没说, ~就走 апай ештеңе де айтпай айналып кетіп қалды.

【扭秧歌】niǔ yāng ge 秧歌歌舞.

【扭转】niǔ zhuǎn【ет.】① айналдыру: 他~身子, 向大门走去 ол айналып цехқа кетті.② жөндеу; түзеу: ~局面 жағдайды түзету|~乾坤 болып тұрған жағдайды түбегейлі түрде өзгерту.

犏 niǔ〈书〉ұстану: ~于习俗 салт дәстүрлерді ұстану|~于成见 алдын ала пішілген пікір; шәлкес пікір.

纽(紐)niǔ① ұстағыш; тұтқа: 秤~ таразы құлақшасы|印~ мөр ұстағышы.②(~儿)【зат.】 түйме: ~襟 түйменің тесігі; ілгек.③ түйін: ~带 байланыс; дәнекер.④(~儿): 南瓜~ асқабақтан жасалған бәліш.⑤(Niǔ)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【纽带】niǔ dài【зат.】 байланыс, дәнекер: 批评和自我批评是团结的~, 是进步的保证 сын және өзін-өзі сынау бірліктің дәнекері, прогресстің кепілі.

【纽扣】niǔ kòu(~儿)【зат.】 түйме.

【纽襻】niǔpàn(~儿)【зат.】 ілгек; ілмек.

钮(鈕)niǔ①【зат.】 түйме: 按~ шыртылдак; ілгек |电~ электро ток аударғыштың кнопоксы. ②(Niǔ)【зат.】 фамилияға қолданылады.

niù

拗(拗)niù【сын.】 асау; қалжыр; қыңыр: 执~ қыңыр |脾气很~ қисық мінез; қыңыр мінез.

【拗不过】niù·bùguò【ет.】 ұстап қалу мүмкін емес: 他~老大娘, 只好答应了 ол әжесін иландыра алмады, келісуге тура келді.

nóng

农(農、麓)nóng① ауыл шаруашылығы: 务~ жер өңдеумен айналысу|~具 ауыл шаруашылық құралдары|~田水利 егісті суландыру. ②: 老~ тәжірибелі егін егуші |茶~ шай егуші шаруа |菜~ жеміс өсіруші шару. ③(Nóng)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【农产品】nóngchǎnpǐn【зат.】 ауыл шаруашылық өнімдері.

【农场】nóngchǎng【зат.】 кеңес ауылшаруашық фермасы.

【农村】nóngcūn【зат.】 ауыл, қыстақ, кент.

【农夫】nóngfū【зат.】 шаруа; диқан; егінші.

【农妇】nóngfù【зат.】 егінші әйел, шаруа әйелі.

【农耕】nónggēng【ет.】 егістік жерлерді өңдеу: ~劳作 жер өңдеу жұмысы.

【农工】nónggōng【зат.】①. батырақ; жалшы; малай: 扶【шыл.】~ жалшыларды қолдай.② шаруа.

【农户】nónghù【зат.】 шаруа қожалығы.

【农活】nónghuó(~儿)【зат.】 дала жұмысы; егін жұмыстары.

【农机】nóngjī【зат.】 ауыл шаруашылық машинасы: ~部门 ауыл шаруашылық министрлігі|~厂 ауыл шаруашылық қоймасы.

【农家】-1nóngjiā【зат.】 шаруа отбасысы.

【农家】-2Nóngjiā【зат.】 аграрии (көне философиялық мектептің атауы).

【农家肥料】nóngjiāfèiliào ауыл шаруашылық тыңайтқыштары.

【农具】nóngjù【зат.】 ауыл шаруашылық құралдары.

【农垦】nóngkěn【ет.】 ауыл шаруашылық өңдеу: ~事业 ауыл шаруашылық өңдеу қызметі.

【农历】nónglì【зат.】① ай күнтізбесі. ② ауыл шаруашылық күнтізбесі.

【农林】nónglín【зат.】 жер өңдеу мен орман шаруашылығы.

【农忙】nóngmáng【зат.】 егін уақыты; қауырт жұмыс; жұмыстың қызу кезі; науқан.

【农贸市场】nóngmàoshìchǎng ауыл шаруашылық өнімдерінің базары.

【农民起义】nóngmínqǐyì шаруалар көтерілісі.

【农民战争】nóngmínzhànzhēng шаруалар соғысы.

【农奴】nóngnú【зат.】 басыбайлы шаруа.

【农奴主】nóngnúzhǔ【зат.】 крепостник (басыбайлылықты жақтаушы).

【农人】nóngrén【зат.】 шаруа.

【农舍】nóngshè【зат.】 шаруа үйі.

【农时】nóngshí【зат.】 егіс маусымы.

【农事】nóngshì【зат.】 ауыл шаруашылық өндірісі: ~繁忙 ауыл шаруашылық өндірісінің жұмысбастылығы.

【农田】nóngtián【зат.】 егістік жер; түз: ~水利 егістікті суландыру.

【农闲】nóngxián【зат.】 егін уақыты арасындағы бос уақыт.

【农学】nóngxué【зат.】 агрономия.

【农谚】nóngyǎn【зат.】 егінші тәмсілі, шаруа мақалы.

【农药】nóngyào【зат.】 егістік дәрілер, химикаттар.

【农业】nóngyè【зат.】 ауыл шаруашылығы.

【农业国】nóngyèguó【зат.】 аграрлық мемлекет.

【农业税】nóngyèshuì【зат.】 ауыл шаруашылық салығы.

【农艺】nóngyì【зат.】 егіншілік; екпе дақыл: ~师 агроном |学习~ егіншілікке үйрену.

【农庄】nóngzhuāng【зат.】① ауыл: 生长在山区的一个小~里 таулы аймақтағы бір кішкентай ауыл. ② ферма.

【农作物】nóngzhuòwù【зат.】 ауыл шаруашылық дақылдары.

依(儂)nóng①〈方〉【ес.】 құл. ②【ес.】 Юньнань провинциясындағы «нун» халыөтары. ③(Nóng)【зат.】 фамилияға қолданылады.

啾(啾)nóng [啾啾] (nóng·nong)【ет.】 мыңғырлау; мыңкылдау: 她在姐姐的耳边~了好半天 ол әпкесінің құлағына жарты күн бойы мыңғырлап сөйледі.

浓(濃)nóng①【сын.】 қалың: ~云/қалың бұлт|~茶 қою шай ◇~眉 қалың қасты. ②【сын.】 қатты: 兴趣很~ қатты қызығушылық|睡意正~ қатты ұйықтау. ③(Nóng)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【浓淡】nóngdàn【зат.】 күштілік

денгейі: ~适宜 лайық түс, дәм т.б.

【浓度】nóngdù【зат.】 концентрация денгейі.

【浓厚】nóng hòu【сын.】① қалың: ~的黑烟 қалың түгін. ②(色彩、意识、气氛) терең: ~的地方色彩 жер колоритіне терең қызығушылық|~的封建意识 феодализм түсінігіне терең қызығушылық. ③(兴趣) үлкен: 孩子们对打乒乓球兴趣都很~ балаларды теннис ойнау қатты қызықтырады.

【浓烈】nóngliè【сын.】 татымды; иісті; қатты: 香气~ татаымды иіс|~的乡土气息 туған өлкенің иісі өте татымды.

【浓密】nóngmì【сын.】 қою; қалың.

【浓墨重彩】nóngmòzhòngcǎi күшейтіп суреттеу.

【浓缩】nóngsuō【ет.】 жұмылдыру; шоғырландыру.

【浓艳】nóngyàn【сын.】 ашық бояулар; түсін ашып тұратын бояулар.

【浓郁】nóngyù【сын.】 қою: ~的香味 қою аромат.

【浓重】nóngzhòng【сын.】 қалың; қатты; тығыз; шымыр: 桂花散发出~的香味 Османтус қатты иіс шығарады|他说话带有~的乡音 оның сөйлегенінде қатты жергілікті акцент бар|这位老人画的花卉, 设色十分~ карт адам салған гүлдердің түсі өте қанық.

【浓妆】nóngzhuāng①【ет.】 қанық бояу: ~艳抹 жарқырап боялған.

【浓妆艳抹】nóngzhuāngyànmǒ салтанатты; сәнді.

脓(膿)nóng【зат.】 ірің.

【脓包】nóngbāo【зат.】① сыздауық; шикан. ② бишаралық; мүсәпірлік: 真是~个~, 什么事也办不成 нағыз бишаралық, еш нәрсені шеше алмайды.

【脓肿】nóngzhǒng【зат.】 іріңдеген жер.

秾(穠)nóng〈书〉草木茂盛: 夭桃~李 нәзік шабдалы және әдемі өрік ағашы (сұлу әйелді суреттеген кзде айтылады).

nòng

弄 nòng【ет.】① ойнау: 他又~鸽子去了 ол қайтадан көгершіндермен ойнауға кетті|小孩儿爱~沙土 балалар құммен ойнауды жақсы көреді. ② істеу; жасау: ~饭 тамақ жасау|这活儿我做不好, 请你帮我~~ осы жұмысты мен істей алмаймын, сені маған көмектесуіңді сұраймын|把书~坏了 байка, кітаптарды бүлдірме|~出个结果来 нәтижеге жету. ③ табу; тауып алу: ~点水来 кішкене су тауып алу. ④ қолдануға жіберу; қолдана бастау: ~手段 айла-әрекетке тап болу.

【弄潮儿】 nòngcháo'ér 【зат.】 қайықшы.

【弄鬼】 nòng//guǐ 〈方〉【ет.】 қулық қылу.

【弄假成真】 nòngjiǎchéngzhēn жалғаншылық рас болып шықты.

【弄巧成拙】 nòngqiǎochéngzhuō ақылғөйсү; білгірсінү.

【弄权】 nòngquán 〈书〉【ет.】 билікті теріс пайдалану.

【弄瓦】 nòngwǎ 〈书〉【ет.】 қыз баланы табу.

【弄虚作假】 nòngxūzuǒjiǎ айла-тәсілдерге ұрыну.

【弄璋】 nòngzhāng 〈书〉【ет.】 ұл баланы табу.

nòu

耨(耨)nòu 〈书〉① кетпен; тіс ағаш.② шөпті жұлу.

nú

奴 nú ① құл: ~ 隶 құлдық; құл иеленушілік| 农~ басыбайлы.② мен; менің.③: ~ 役 құлдықта ұстау.

【奴婢】 núbì 【зат.】 кәнизак; күң.

【奴才】 nú·cai 【зат.】 ① құл.② малай.

【奴化】 núhuà 【ет.】 құлдықта ұстау; құл ету: ~ 教育 білімді жаншу|~ 思想 философияны жаншу.

【奴家】 nújiā 【зат.】 мен (әйел адам өзі туралы айтқанда).

【奴隶】 núlì 【зат.】 күң.

【奴隶社会】 núlìshèhuì құл иеленушілік қоғам.

【奴隶主】 núlìzhǔ 【зат.】 құл иеленуші; құл иесі.

【奴仆】 núpú 【зат.】 басыбайлы; құл; малай.

【奴性】 núxìng 【зат.】 құл болмысы: ~ 十足的汉奸 құл болмысы толығымен сатқындардан тұрады.

【奴颜婢膝】 núyánbìxī жағымпаздық; жарамсақтық.

【奴颜媚骨】 núyánmèigǔ қошаметкейлік; мәймөңке.

【奴役】 núyì 【ет.】 құл қылу.

拏 nú 〈书〉① әйел адам: 妻~ зайып.② әйел мен жар.

弩(弩)nú 〈书〉① көтерем; сіңірі шыққан арық (ат).② зердесіз: ~ 才 зердесіз адам.

【弩钝】 núdùn 〈书〉【сын.】 дарынсыз; қабілетсіз.

【弩马】 nǔmǎ 〈书〉【зат.】 көтерем; сіңірі шыққан арық (ат).

nǔ

努(②)擻(努)nǔ 【ет.】 ① қуат, энергия: ~ 力 энергия күші|~ 劲儿

бұлшық еттерін ширату.② тасыраңдау; тасыраю: ~ 着眼睛 көзін адырайту|~ 着嘴 ернін созу.③ 〈方〉 күш түсу; майып болып қалу.

【努力】 nǔlì①(-//-)【ет.】 тырысу: 大家再努一把力 барлығы тағы да барлық күшін салды.②【сын.】 ынталы; іждағатты: ~ 工作 іждағатты жұмыс істеу|学习很~ тырысып оқу.

【努嘴】 nǔ//zuǐ(~儿)【ет.】 ымдау (беттің бұлшық еттерінің ішкі сезімге қарай өзгеруі және оларды өз қалауынша өзгерте білу): 奶奶直~ 儿, 让他别再往下说 әже оған ымдап жалғастырмауын көрсетті.

弩 nǔ арбалет.

【弩弓】 nǔgōng 【зат.】 жақ; садақ.

【弩箭】 nǔjiàn 【зат.】 болт; үлкен винт.

弩 nǔ 〈书〉 жебе жасайтын тас.

骹 nǔ [骹肉] (nǔgòu) 【зат.】 Қытай медицинасындағы «ну» ауруы.

nù

怒 nù ①【ет.】 ашулану; екілену: 恼~ ашулану|发~ күйгелектеу|~ 容满面 ашуланып қалу; |恼羞成~ ашуланғаннан абыржуды жасыру.② ашулы; еліріп; қызу: ~ 涛 сарқыраған ағын|狂风~ 号 желдің үілдеген дауысы|百花~ 放 гүлдер қызу шешек атты.

【怒不可遏】 nùbùkěè бұлқан-талқан болу; қатты ашулану.

【怒潮】 nùcháo 【зат.】 ① ашу толқыны.② көтерілу толқыны.

【怒叱】 nùchì 【ет.】 қатты ұрысу.

【怒斥】 nùchì 【ет.】 ызамен кінәраттау: ~ 叛徒 бүлікшілерді ызамен кінәраттау.

【怒冲冲】 nùchōngchōng(~ 的)【сын.】 ашынып; ызаланып: 他~ 地踢开门走了 ол ызаланып есікті теуіп шығып кетті.

【怒发冲冠】 nùfàchōngguān долдану; жындану; зығырданы қайнау.

【怒放】 nùfàng 【ет.】 жамырай, жаппай: 春天, 桃花、杏花争相~ көктем келіп шабдалы, өрік ағаштары жаппай гүлдеді◇心花~ /қанаттанған; рухтанған.

【怒号】 nùhào 【ет.】 гуілдеу; үілдеу: 狂风~ боранның ызылдауы.

【怒吼】 nùhǒu 【ет.】 ақыру; бақыру; өкіру: 狂风大作, 海水~ дауыл көтеріліп теңіз құтырып кетті.

【怒火】 nùhuǒ 【зат.】 ыза, ашу: ~ 中烧 ашудан өртену.

【怒火中烧】 nùhuǒzhōngshāo ашудан қабыну.

【怒目】 nùmù 【ет.】 ашуланып қарау: 横眉~ қатерлі түрмен қарау|~

而视 біреуге ашуланып қарау.

【怒气】 nùqì 【зат.】 долылық; кәр; қаһар: ~ 冲冲 ашу үстінде.

【怒容】 nùróng 【зат.】 ашулы бет әлпет: ~ 满面 ашуға толы.

【怒色】 nùsè 【зат.】 қаһарлы әлпет.

【怒视】 nùshì 【ет.】 біреуге ашулы көздермен қарау: ~ 着凶残的敌人 ашулы көздермен қараған қатал жау.

【怒涛】 nùtāo 【зат.】 қаһарлы тасқын: ~ 拍岸 қатты тасқын өзен жағасына соғылды.

【怒族】 Nùzú 【зат.】 Ну ұлты (Қытайдағы аз ұлттардың бірі).

nǚ

女 nǚ ①【сын.】 әйел: ~ 工 жұмысшы әйел|~ 学生 оқушы қыз|男~ 平等 еркек пен әйелдердің теңдігі.② қыз бала: 长~ үлкен қыз|生儿育~ бала табу және балаларды өсіру (әйел адамдардың міндеті).

【女儿】 nǚ'ér 【зат.】 қыз бала.

【女儿墙】 nǚ'érqiáng 【зат.】 жақтау; қалқан.

【女方】 nǚfāng 【зат.】 қалыңдықтың отбасы.

【女工】 -1nǚgōng 【зат.】 ① жұмысшы әйел.② қызметші әйел.

【女工】 -2nǚgōng 【зат.】 қол шеберлігі (тігу, кесте тігу, шілтер тоқу істері).

【女公子】 nǚgōngzǐ 【зат.】 князьдің қызы.

【女皇】 nǚhuáng 【зат.】 император әйел; патшаханым.

【女家】 nǚjiā 【зат.】 қалыңдықтың отбасы.

【女眷】 nǚjuàn 【зат.】 отбасындағы әйел жынысты.

【女郎】 nǚláng 【зат.】 қыз: 妙龄~ ай сұлу; сұлу қыз.

【女伶】 nǚlíng 【зат.】 актриса.

【女流】 nǚliú 【зат.】 әйел: ~ 之辈 әйелдер қауымы.

【女气】 nǚ·qì 【сын.】 әйел мінезді; әйелге ұқсас.

【女强人】 nǚqiángren 【зат.】 күшті әйел.

【女墙】 nǚqiáng 【зат.】 жақтау; қалқан.

【女权】 nǚquán 【зат.】 әйел құқықтары: 尊重~ әйел құқықтарын құрметтеу.

【女人】 nǚrén 【зат.】 әйел.

【女人】 nǚ·ren 〈口〉【зат.】 жар; зайып; қатын.

【女色】 nǚsè 【зат.】 әйел сұлулығы: 贪恋~ әйел сұлулығын жақсы көру.

【女神】 nǚshén 【зат.】 әйел құдай; жебеуші әйел.

【女生】 nǚshēng 【зат.】 ① оқушы

кыз: ~宿舍 қыздар жатаханасы.②〈方〉бикеш.

【女声】nǚshēng【зат.】әйел дауысы.

【女史】nǚshǐ【зат.】қараушы (әйел).

【女士】nǚshì【зат.】ханым.

【女王】nǚwáng【зат.】король әйел.

【女巫】nǚwū【зат.】баксы; балгер; тәуіп (әйел).

【女性】nǚxìng【зат.】① әйел жынысы.② әйел: 新~ қалыңдық.

【女婿】nǚxū【зат.】① күйеу бала.②〈方〉жұбай; күйеу.

【女优】nǚyōu【зат.】актриса.

【女友】nǚyǒu【зат.】дос; дос қыз; жолдас қыз; құрбы; серік.

【女招待】nǚzhāodài【зат.】даяшы әйел; даяшы қыз.

【女真】Nǚzhēn【зат.】Қытайдың солтүстік шығысындағы түнгүс халықтары тобына жататын «чжурчжэн» халқы.

【女主人】nǚzhǔren【зат.】бәйбіше; бибі; қожайын; үй иесі әйел.

【女子】nǚzǐ【зат.】әйел.

钕(釹)nǚ【зат.】Неодим.

nù

慙 nù〈书〉ұялу: 慙~арсыну; намыстану.

衄(屺、鼻) nù〈书〉① мұрыннан қан ағу: 鼻~ мұрыннан қан ағу|齿~ қанауға бейім қызыл иек.② жеңілу: 败~ жеңіліп қалу.

腩 nù〈书〉① Шығыстағы жаңа туған ай.② жетіспеушілік; кемдік.

nuǎn

暖(煖、煖、暖) nuǎn ①【сын.】 жылы: 风和日~ күн; күнгей|春~ 花开 көктемгі кез|天~ 了 жылы бола бастау; жылыну. ②【ет.】 жылыту; қыздыру: ~ 酒 виноны қыздыру| ~ 一~ 手 қолды жылыту.

【暖冬】nuǎndōng【зат.】 жылы қыс.

【暖房】1 nuǎn// fáng【ет.】① үйлену тойының алдында құттықтаумен келу.② пәтер-үйді жылыту.

【暖房】2 nuǎnfáng【зат.】 жылы пәтер.

【暖锋】nuǎnfēng【зат.】 жылы фронт.

【暖阁】nuǎngé【зат.】 қысқы бөлме.

【暖烘烘】nuǎnhōnghōng(~ 的)

【сын.】 жылылау; жып-жылы.

【暖壶】nuǎnhú【зат.】① термос.② жылытқы (емдеу, жылыту мақсатымен қолданылатын ішіне ыстық су құйылған ыдыс).

【暖和】nuǎn·huo【сын.】① жылы:

北京一过三月, 天气就~了 / Пенкинде наурыз айы, ауа райы жылынып кетті| 这屋子向阳, 很~ бұл бөлме күнгей, өте жылы.②【ет.】 жылыну: 屋里有暖气, 快进来~~吧! үйдің ішінде жылыту бар, тез ішке кіріп жылынындар!

【暖帘】nuǎnlián【зат.】 мақта салған есік пердеі.

【暖流】nuǎnliú【зат.】① жылы ағыс.② көңілү босау; көңілі елжіреу: 一股~ 涌上心头.

【暖棚】nuǎnpéng【зат.】 жылы үйшік.

【暖瓶】nuǎnpíng【зат.】 термос.

【暖气】nuǎnqì【зат.】① бұмен жылыту.② 指上述的设备.③ жылы ауа.

【暖气团】nuǎnqìtuán【зат.】 ауаның жылы массасы.

【暖融融】nuǎnróngróng(~ 的)

【сын.】 жайлы; жұмсақ; жылы: 炭火驱走了寒气, 整个房间~ 的 ағаш көмір суық ауаны таратып, бөлменің іші жылынды.

【暖色】nuǎnsè【зат.】 жылы түс.

【暖寿】nuǎnshòu【ет.】 туған күнмен құттықтау.

【暖水瓶】nuǎnshuǐpíng【зат.】 термос.

【暖洋洋】nuǎnyángyáng(~ 的)

【сын.】 жылы; жылытатын; қыздыратын: ~ 的春风 көктемгі жылы жел◇几句话说得我心里~ 的 бірнеше айтылған сөз жүрегімді жылыты.

nuè

【疟疾】nuè·jī【зат.】 безгек.

虐 nuè ① азапты: 暴~ азаптау|酷~ қайырымсыз; қатал|~ 待 азап көрсету|~ 政 тирания. ②〈书〉 бакытсыздық; апат.

【虐待】nuèdài【ет.】 азаптау: ~ 狂 қанішерлік; садизм|不许~ 老人 қарт адамдармен жаман қарауды болдырмау.

【虐俘】nuèfù【ет.】 тұтқындарға азап көрсету.

【虐杀】nuèshā【ет.】 біреуді өлімге дейін жазалау.

【虐政】nuèzhèng【зат.】 тирания.

nún

磨 nún〈书〉жұпар; жұпар иіс: 温~ خوش иісті.

nuó

挪 nuó【ет.】 орналастыру; орнықтыру: ~ 用 қабылдау|把桌子~ 一下 үстелді орналастыру.

【挪动】nuó·dong【ет.】 жылжыту; қозғау: 往前~ 了几步 алға қарай бірнеше кадамға жылжу|把墙边儿的东西~~, 腾出地方放书柜 қабырғадағы

нәрселерді жылжытып, шкафтың ішіне бос қылып қою.

【挪借】nuójiè【ет.】 жолдан әкету; ұстап қалу (біреудің ақшасын).

【挪窝儿】nuó // wōr〈口〉【ет.】 алмастыру; ауыстыру: 他在这单位工作了十来年, 始终没挪过窝儿 ол осы қызметте он жылдай істеді, ешқашан басқа жұмысқа ауысқан емес.

【挪移】nuóyí〈方〉【ет.】① ауыстыру; көшіру: ~ 款项 келесі бөлімге көшу.② алып пайдалану.

雌(雌) nuó ауруды дуалау.

【雌神】nuóshén【зат.】 мәлік; оба ауруларының құдайы.

nuò

诺(諾) nuò ① келісім; ~ 言 уәде|许~ серт. ② : 唯唯~~ елпе кмақұлдау|~~【жал.】 声; құптау; мақұлдау.③ (Nuò)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【诺尔】nuò'ěr 诺尔, 多用于地【зат.】: 达来~|查干~ (都在内蒙古).

【诺言】nuòyán【зат.】 уәде: 信守~ уідені толық орындау.

喏-1 nuò〈方〉【од.】 иә: ~, 这不就是你的那把雨伞 иә, бұл сенің қолшатырың емес қой?.

喏-2 nuò〈书〉“诺”мен мағналас..

搦 nuò〈书〉① алу.② бөгеу.

【搦管】nuòguǎn〈书〉【ет.】 执笔, 也指写诗文.

【搦战】nuòzhàn【ет.】 соғыс ашу.

锗(锗) nuò【зат.】 Нобелий.

【懦夫】nuòfū【зат.】 жүрексіз; қорқак.

【懦弱】nuòruò【сын.】 жасық; жігерсіз: ~ 无能. жұмсақ; мінезсіз.

糯(糯、粳) nuò желімді; желімтек: ~ 米 жабысқақ күріш|~ 高粱 жабысқақ қонақ (Қытайда, Маньчжурияда көп өсетін тары тұқымдас дән).

【糯稻】nuòdào【зат.】 жабысқақ күріш.

【糯米】nuòmǐ【зат.】 жабысқақ күріш.

【糯米纸】nuòmǐzhǐ【зат.】 күрішті қағаз.

O

ō

噢 ō【од.】 oho, ou, e: ~, 原来是他/ e, анау екен ғой!

ó

哦 ó【од.】 ehe (таңдануды білдіреді): ~, 他也要来参加我们的会 ehe, ол да біздің кешімізге келеді ма?

ǒ

噢 ō【од.】 ғой; жетті; пәлі: ~, 你们也去呀 сендер де барасындар ғой!

ò

哦 ò 【од.】 eh; oh; yh: ~, 我懂了 uh, мен түсіндім | ~, 我想起来了 oh, есіме түсірдім.

òu

区 (區) òu 【зат.】 фамилияға қолданылады.

讴 (謳) òu① өлең айту: ~歌 жырлау; мадақтау. ② халық әні: 越 ~ Вьетнамның халық әні.

【讴歌】 òugē 〈书〉 【ет.】 өлең айту: ~伟大的祖国 ұлы отан туралы ән айту.

【讴吟】 òuyín 〈书〉 【ет.】 әуендету; өлеңдету.

洩 (瀉) òu көбік; көпіршік; қуық: 浮~ суда жүзетін көпіршік.

瓠-1 (瓠) òu 〈方〉 【зат.】 тостаған: 茶~ шай тостағаны.

瓠-2 (瓠) òu 【зат.】 «Оу» (Чжэ-цзян провинциясындағы Вэньчжоу өлкесінің көне атауы).

【瓠绣】 òuxiù 【зат.】 вэньчжоудың кестесі.

【瓠子】 òu-zǐ 〈方〉 【зат.】 айшанақ; тостаған.

欧-1 (歐) òu 【зат.】 фамилияға қолданылады.

欧-2 (歐) òu 【зат.】 еуропа: 西~ /батыс еуропа | ~化 еуропаландыру.

欧-3 (歐) òu 【мөл.】 «Ом» (физикалық шама).

【欧化】 òuhuà 【ет.】 еуропаландыру.

【欧棕鸟】 òuliángniǎo 【зат.】 караторгай.

【欧罗巴人种】 òuluóbārénzhǒng еуропаидтық нәсіл.

【奥姆】 òumǔ 【мөл.】 «Ом».

【欧体】 òutǐ 【зат.】 «Оуян» стилі.

【欧阳】 òuyáng 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【欧元】 òuyuán 【зат.】 евро (валюта).

殴 (歐) òu. ұру: 斗~ /төбелесу | ~伤 дене зақымын келтіру.

【殴打】 òudǎ 【ет.】 адамды ұру: 互相~ бір бірін ұру.

鸱 (鸱) òu 【зат.】 шағала.

òu

啾 (啾) òu 【од.】 өй, үй, ау: ~, 你也病了/ау, сен де ауырып қалыпсың ғой | ~, 你怎么也来了/өй, сен не үшін келдің?

òu

呕 (嘔) òu 【ет.】 жүрек айну; жүрек кетерілу: ~血 қан құсу | 作~ локусу.

【呕吐】 òutù 【ет.】 жүрек айну.

【呕心】 òuxīn 【ет.】 : ~之作 азапты ойлану.

【呕心沥血】 òuxīnlìxùе барлық күшті сығып алу.

【呕血】 òu // xuè 【ет.】 қан құсу.

偶 -1 òu : қуыршақ: 木~ ағаш қуыршақ | ~像 табынатын адам.

偶 -2 òu ① жұп; жұптанған; қос; есептік: ~【сан.】 жұп сан | ~蹄类 | 无独有~. ②: 佳~ бақытты ерлі-зайыпты. ③ (òu) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

偶-3 òu 【үс.】 анла-санда, сирек: ~遇 сирек кездесу | ~一为之 анда-санда еркіне жіберу.

【偶尔】 òu'èr① 【үс.】 кейде: 他经常写小说, ~也写诗 ол жиі романдар жазып отыратын, кейде поэзияны да жазады. ② 【сын.】 кездейсоқ: ~的事 кездейсоқ іс.

【偶发】 òufā 【сын.】 кездейсоқ: ~事件 кездейсоқ шаруа.

【偶合】 òuhé 【ет.】 шын кездейсоқ нәрсе: 我们两人看法一致完全是~, 事先并没有商【мөл.】 过 біздің екеуіміздің көз қарасымыз сәйкес келуі шын кездейсоқ нәрсе, іс алдын ала келісілген жоқ еді.

【偶或】 òuhuò 【үс.】 偶尔: ~迟到一次, 就感到内心不安.

【偶然】 òurán ① 【сын.】 кенеттен: ~事故 кездейсоқ апат | ~因素 кездейсоқ фактор. ② 【үс.】 анда-санда; әредік: 闹市里~也能听到几声鸟鸣 қаланың ортасында кейде құстардың дауысын естуге болады.

【偶然性】 òuránxìng 【зат.】 кездейсоқтық.

【偶数】 òushù 【зат.】 жұп сан.

【偶像】 òuxiàng 【зат.】 (идол) кумир; пір.

耦 òu 〈书〉 ① жұбай; пар. ② 同“偶-2”-ге қараңыз.

【耦合】 òuhé 【ет.】 байланысу.

藕 (藕) òu 【зат.】 ① лотос гүлінің жер сабағы. ② (òu) фамилияға қолданылады.

【藕断丝连】 òuduàn-sīlián біреумен қатынас әлі де тоқтатылған жоқ.

【藕粉】 òufěn 【зат.】 лотос гүлінің жер сабағының арроуруты.

【藕合】 òuhé 同“藕荷”.

【藕荷】 òuhé 【сын.】 ақшыл көк; қызғылт.

【藕灰】 òuhuī 【сын.】 ақшыл көк; қызғылт.

【藕色】 òusè 【зат.】 қызғылт сұр түс.

òu

沤 (漚) òu 【ет.】 жібіту; сулау: ~麻 зығырды сулау.

【沤肥】 òuféi ① (— // —) 【ет.】 тыңайтқышты суға салып қою. ②

【зат.】 компост; қорда; тыңайтқыш.

恹 (恹) òu 〈方〉 【ет.】 ① ашулану; екілену. ② ренжіту: 你别故意~我 сен мені әдейі ренжітпе.

【恹气】 òu // qì 【ет.】 бұртандау; бұртию: 不要~ бұртандама!恹了一肚子气 көңілі қалу; қатты өкпелеу.

p

pā

趴 pā 【ет.】 ① жату: ~在地上射击 атыс алаңында жату. ② сүйену; таяну; тірелу: ~在桌子上画图 кеудемен үстелге сүйеніп сурет салу.

【趴活儿】 pā // huór 〈方〉 【ет.】 таксиді күту.

【趴窝】 pā // wō 〈方〉 【ет.】 ① отыру. ② құлау; күйреу: 这台老爷车又~了 бұл атаның машинасы сынып қалды.

派 pā [派司] (pā-sì) ① 【зат.】 өткізу құжаты; пропуск; рұқсат қағаз. ② 【ет.】 бөлу; бөліп беру; тарату.

啪 pā 【ел.】 тарс; күрс: 鞭子甩得~~地响 қамшының тарс тарс дыбысы.

【啪嚓】 pāchā 【ел.】 күрс етті; тарс етті: ~一声, 碗掉在地上碎了 табак к.рс етіп жердің үстіне құлап сынды.

葩 pā 〈书〉 гүл: 奇~ өзгеше гүл.

pá

扒 pá 【ет.】 ① жинау; күреп түсіру: ~草 шөп жинау. ② 〈方〉 тырнау: ~痒 қышып дуылдау; қышыту. ③ ұрлау: 钱包被小偷~走了 ұры шиланды ұрлап алды. ④ бұқтыру; бұқтырып пісіру: ~羊肉 қойдың етін бұқтырып пісіру.

【扒糕】 págāo 【зат.】 бисквит пирогы.

【扒拉】 pá-la 〈方〉 【ет.】 асығып тамақтану: 他~了两口饭就跑出去了 ол асығыс екі кесек тамақ ішіп жөнелді.

【扒窃】 páqiè 【ет.】 ұрлық жасау.

【扒手】 (弄手) páshǒu 【зат.】 қалта ұры.

爬 pá 【ет.】 ① жорғалау; өрмелеу: 蝎子~进了墙缝 құршаян қабырғаның арасына кіріп кетті | 这孩子会~了 бұл бала еңбектей алады. ② өрмелеп шығу; өрмелеу: ~树 ағашқа өрмелеп шығу | ~山 тауға өрмелеу ◇ 墙上~满了 藤 蔓 қабырғаның үстіне жүзім өрмелеп өсіпті. ③ тұру, бас көтеру: 他病得已经~不起来了/ ол аурудан тұра алмай қалды ◇ 在哪里跌倒, 就在哪里~起来/ қайда жығылсаң, сол жерден тұрасың.

【爬虫】 páchóng 【зат.】 бауырымен жорғалаушылар (мыс. жылан).

【爬灰】 pá // huī 【ет.】 келіншекпен заңсыз некеде тұру.

【爬犁】 pá-lí 〈方〉【зат.】 шана.

【爬坡】 pápō 【ет.】 білу; тану; танып білу; түсіну.

【爬山虎】 páshānhǔ 【зат.】 ① қыз үштісті жүзім. ② 〈方〉 таулы паланкин (зембіл).

【爬升】 páshēng 【ет.】 ① көтерілу; шығу. ② көтерілу: 商品销售额 ~ тауар сатылымының көтерілуі.

【爬藤榕】 páténgróng 【зат.】 Юнг тауының ұшар басына шығу.

【爬梯】 páitī 【зат.】 ① баспалдақ. ② баспалдақпен көтерілу.

【爬行】 páxíng 【ет.】 ① еңбектеу; өрмелеу: ~ 【ет.】物 бауырман жорғалаушылар. ②: ~思想 ойдың тап болуы.

【爬行【ет.】物】 páxíngdòngwù рептилия (бауырымен жорғалап жүретін аяқсыз жәндіктер).

【爬泳】 páyǒng 【зат.】 құлаштап жүзу.

耙 (耙) pá 同“耙”(pá).

耙 pá ① 【зат.】 мала; тырма: 钉 ~ тырма; тырнауыш | 粪 ~ айыр. ②

【ет.】 жинау; күреп түсіру; күреу: 把麦子 ~ 开晒晒 жемді күреп жинау, күннің астына кептіру.

【耙子】 pá·zi 【зат.】 тырма; тырнауыш.

箬 pá [箬子] (pá·zi) 【зат.】 бестісті бамбуктан жасалған тырнауыш.

滢 Pá Гуандун провинциясындағы «Пацзян» өзені.

pà

帕 1pà орамал: 手~кол орамал.

帕 2pà 【мөл.】 тысталу; тыстасу.

【帕金森病】 pájīnsēnbìng 【зат.】 Паркинсон ауруы (James Parkinson), дірілдеу параличі.

【帕金森综合征】 Pájīnsēnzōnghézhēng Паркинсон синдромы PKN.

【帕斯卡】 pàskǎ 【мөл.】 Паскаль, Па.

怕 pà ① 【ет.】 қорқу: 老鼠 ~ 猫 тышқандар мысықтардан қорқады | 任何困难都不 ~ қиыншылықтардан қорықпау. ② 【ет.】 елендеу; күдіктену; қауіпсіну: 瓷器 ~ 摔 фарфордың құлап қалуын қауіпсіну. ③ 【ет.】 абзалы; бәлкі; зады; сірә; тегі: 他 ~ 你不知道, 要我告诉你一声 ол сірә әлі білмейді, мен саған бір нәрсе айтуым керек. ④ 【үс.】 : 这个瓜 ~ 有十几斤吧 бұл қауын сірә он киллограммдай сияқты.

【怕人】 pàrén ① 【ет.】 адамдардан қорқу: 这小孩有点 ~ бұл бала кішкене адамдардан қорқады. ② 【сын.】 қорқынышты: 洞里黑得 ~ шұңқырдың

іші қап қараңғы өте қорқынышты.

【怕生】 pàshēng 【ет.】 бөгде адамнан жатырқау: 孩子小, ~ кішкентай балалар бөгде адамдардан жатырқайды.

【怕事】 pà // shì 【ет.】 барлығынан да қорқу: 胆小 ~ жасқаншақ; қорқақ.

【怕羞】 pà // xiū 【ет.】 арсыну; намыстану; ұялу: 小姑娘 ~, 躲到姑姑身后去了 кішкентай бикеш ұялып тәтесінің артына тығылып қалды.

pāi

拍 pāi ① 【ет.】 қағу; қойып қалу: ~ 球 доты қағу | ~ 手 қол шапалақтау | ~ 掉身上的土 ◇ 惊涛 ~ 岸 үлкен толқын теңіз жағасына қағылды. ② (~ 儿) 【зат.】 шапалақ; шартылдақ: 蝇 ~ 儿 шыбын ұрғыш. ③

【зат.】 пай; сыбаға; үлес: 二分之一 ~ екіден бір үлесі. ④ 【ет.】 суретке түсіру: ~ 电影 фильм түсіру. ⑤ 【ет.】 жіберу: ~ 发 жіберу | ~ 电报 телеграмманы жіберу. ⑥ 【ет.】 : 吹吹 ~ ~ мақтангерлік пен жағымпаздану. ⑦ (Pāi) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【拍案】 pāi'an 【ет.】 соғып жіберу; тарсылдату: ~ 而起 үстелді қағу | ~ 叫绝 қуаныштан аһлау.

【拍板】 pāibǎn ① (- // -) 【ет.】 тактысына келтіру: 你唱, 我来 ~ сен ән айта бер, мен тактісін келтіремін. ② (- // -) 【ет.】 аукционда балға қағу. ③ (- // -) 【ет.】 шешім қабылдау: 这件事得由厂长 ~ осы істің соңғы шешімін директор қабылдайды. ④ 【зат.】 «Пайбань» музыкалық аспабы.

【拍打】 pāi·dǎ 【ет.】 ① қағып-сілкіу: ~ 身上的雪 өзіңнен қарды қағып-сілкіу. ② бұлғау; қағу; сермен: 小鸟 ~ 着翅膀 құстар қанаттарымен қақты.

【拍档】 pāidàng 〈方〉 ① 【ет.】 әріптесу. ② 【зат.】 әріптес; серіктес.

【拍发】 pāifā 【ет.】 телеграмма жіберу.

【拍花】 pāihuā 【ет.】 қымқыру; ұрлап алу.

【拍马】 pāimǎ 【ет.】 жағымпаздану; жалбақтау: 逢迎 ~ жағымпаздандыру.

【拍马屁】 pāimǎpì 〈口〉 жағыну; жарамсақтану.

【拍卖】 pāimài 【ет.】 ① аукционда сату. ② сату; сатып жіберу.

【拍摄】 pāishè 【ет.】 түсіру: ~ 电影 фильм түсіру.

【拍手】 pāi // shǒu 【ет.】 қол шапалақтау; қағу; қойып қалу.

【拍拖】 pāituō 〈方〉 【ет.】 ғашық болу; сүйу.

【拍戏】 pāi // xì 【ет.】 суретке түсіріп алу.

【拍胸脯】 pāixiōngpú барлық жауапкершілікті өзіне алу.

【拍照】 pāi // zhào 【ет.】 суретке түсіру: ~ 留念 естелікке суретке түсі.

【拍纸簿】 pāizhǐbù 【зат.】 блокнот; дәптерше.

【拍子】 pāi·zi 【зат.】 ① ракета: 苍蝇 ~ шыбын өлтіру | 网球 ~ спорт ракеткасы. ② такт: 打 ~ тактысына келтіру.

pái

俳 pái ① ажуа; зәк; келеке. ② 〈书〉 күлдіргіш; сайқымазақ: ~ 谐 сықақ; тәлкек.

【俳句】 páijù 【зат.】 «хайку» өлең жанры.

【俳谐】 páixié 〈书〉 【сын.】 ажуа; әзіл; әзіл-ойын.

【俳优】 páiyōu 【зат.】 қуақы; жорта істеуші; артист.

排 -1pái ① 【ет.】 жайғастыру; жайластыру: ~ 队 сапқа тізіліп тұру | ~ 字 алу; алыну; қабылдау | 把椅子 ~ 成一行 орындықтарды екі тізбекке қою. ② 【зат.】 қатар; рет: 他坐在后 ~ ол артқы қатарда отыр. ③

【зат.】 взвод (рота, эскадрон я батарея бөлімшесі). ④ волейбол құралы: ~ 坛 | 中国女 ~ волейбол ойнайтын қытай әйелдері. ⑤ 【мөл.】 қатар: 一 ~ 子弹 патронның оқтізері | 一 ~ 椅子 орындықтар қатары. ⑥

【зат.】 қорғаныс дамбасы. ⑦ 【зат.】 сал (байластырып суға ағызатын ағаштар, немесе судан өту үшін қолданылады). ⑧ тағам аттарында кездеседі, жаншылған ет немесе шабылған етті білдіреді: 牛 ~ бифштекс (қақтап қуырылған кесек ет). ⑨ 【ет.】 репетиция жасау: 彩 ~ костюм және гриммен репетиция | 这是一出新 ~ 的京剧 бұл «Пекин операсының» жаңа шыққан қойылымы.

排-2pái ① 【ет.】 апарғызу; апарту: ~ 除 жою | ~ 挤 сыйғызбау; ығыстыру | ~ 涝 су басқан егістік жерлерді құрғату | ~ 灌 жасанды суару | 把水 ~ 出去 суды өзенге апарту. ② ашып жіберу: ~ 门而出 есікті итеріп ашу.

【排鼻】 pái'ào 〈书〉 【сын.】 мәнерлі; сазды: 其文纵横 ~ оның жазу мәнері жан жағынан да мәнерлі.

【排版】 pái // bǎn 【ет.】 беттеу; версткалау.

【排比】 páibǐ 【зат.】 параллелизм.

【排笔】 páibǐ 【зат.】 бояу жаққыш.

【排查】 páichá 【ет.】 зерттеу: ~ 安全隐患 қауіпсіздік қатерігін зерттеу | ~

犯罪嫌疑人 қылмысты жасаған күдіктілерді тексеру.

【排场】 páichǎng ①【зат.】 сән-салтанат; сәулет: ~大 сәндік | 讲~ әсерлі етіп сөйлеу. ②【сын.】 астамдық; әдемілік; даңғаз. ③【сын.】 құндылық; теңгелік: 集体婚礼又~, 又省钱 ұжымдық үйлену тойлары әрі құнды, әрі қымбат.

【排叉儿】 páichā 【зат.】 ұннан жасалған қуырылған тағам.

【排杈儿】 páichā 【зат.】 майға пісірілген тәтті қатырма шеппек.

【排斥】 páichì 【ет.】 шеттегу, қудалау шығарып тастау: ~异已 басқаша ойлаушыларды қудалау | 现实主义的创作方法并不~艺术上的夸张 реалистік шығармашылық тәсіл әсірелеуді жоққа шығармайды.

【排除】 páichú 【ет.】 жабу; жою; тарату: ~积水 іркілген суды тарату | ~险情 қауіпті жағдайдың алдын алу | ~万难 барлық қиыншылықтарды жеңу.

【排挡】 páidǎng 【зат.】 жылдамдық қорабы.

【排档】 páidàng 〈方〉【зат.】 дүкен; дүкенше; дүкеншік: 个体~ бір дүкен.

【排队】 pái // duì 【ет.】 тізімге тұру: ~上车 машинаға ретпен отыру ◇把问题排排队 сұрақтар қатарын анықтау.

【排筏】 páifǎ 【зат.】 сал.

【排放】 páifàng 【ет.】 ① шығарып тастау: ~污水 ағынды сулардың шығарылуы | ~瓦斯 газдың шығуы. ② лықсыма; тастау; түсіру.

【排风扇】 páifēngshàn 【зат.】 вентилятор.

【排骨】 páigǔ 【зат.】 арқа омыртқа сүйектері.

【排灌】 páiguàn 【ет.】 су төкпе және жер суару: 机械~ жасанды жер суару механизмі.

【排行】 páiháng 【ет.】 ағалық; жасы үлкендік: 他~第二 ол жасы үлкендік бойынша екінші.

【排行榜】 páihángbǎng 【зат.】 рейтинг: 流行歌曲~ танымал өлеңдер рейтингі | 国内汽车销【мөл.】 ~ ішкі нарықтағы машина сату рейтингі.

【排挤】 páijǐ 【ет.】 өшіру; біреуді ысқылау.

【排解】 páijiě 【ет.】 ① бейбіт шешу: 经过~, 一场冲突才算平息 бейбіт шешу арқылы конфликт басылық деп саналады. ② жою; ыдырату: ~愁闷 мұңды жою.

【排涝】 pái // lào 【ет.】 су басқан егістік жерлердегі суды бұрып жіберу.

【排雷】 pái // léi 【ет.】 минаны

зиянсыз ету.

【排练】 páiliàn 【ет.】 дайындау; репетиция жасау: ~文艺节目 / концерттік бағдарламаның репетициясын жасау.

【排列】 páiliè 【ет.】 ① рет бойынша қою: 十几【зат.】 卫士~在两旁 оннан астам күзетші екі жақта рет бойынша тұр | 按字母次序~ әліппе реті бойынша. ② орын ауыстыру; орынды-орнына қою.

【排律】 páilǜ 【зат.】 бес немесе жеті иероглифтан тұратын ұзақ жарғылық өлеңдер.

【排卵】 pái // luǎn 【ет.】 овуляция.

【排【зат.】 pái // míng 【ет.】 дәреже тізіміндегі орын: 他的成绩在比赛中~第五 оның сайыстағы бағасын дәреже тізіміндегі орынның ішінде бесінші.

【排忧解难】 páinǎnjiěfēn араздасқан адамдарды жіптестіру.

【排偶】 pái'ǒu 【зат.】 параллелизм.

【排炮】 páipào 【зат.】 зеңбіректің дүркіні.

【排遣】 páiqiǎn 【ет.】 басу; жою; тарқату: 心中的郁闷难以~ жүректегі жабығуды тарқату.

【排枪】 páiqiāng 【зат.】 зеңбірек дүркіні.

【排球】 páiqiú 【зат.】 ① волейбол. ② волейбол добы.

【排山倒海】 páishāndǎohǎi өмір жолындағы барлық тосқауылдарды құрту.

【排水量】 páishuǐliàng 【зат.】 ① су ығыстырғыштық; суығыстырым. ② су ығысуының көлемі.

【排他性】 páitāxìng 【зат.】 шыдамсыздық.

【排头】 páitóu 【зат.】 оң қанаттағы; флангтағы: 站在~ оң қанатта тұр | 向~看齐 оң флангыдағымен қатарласу.

【排头兵】 páitóubīng 【зат.】 оң қанаттағы; оң флангтағы.

【排外】 páiwài 【ет.】 шетелдіктерге дұшпандық қалыппен қарау.

【排尾】 páiwěi 【зат.】 сол қанаттағы; сол флангтағы: 站在~ сол қанатта тұру.

【排污】 pái // wū 【ет.】 қоршаған ортаны ластаудың алдын алу: ~泵 үрлеп газартатын сорғыш | 提高汽车发【ет.】 机的【ет.】 力性能, 降低~【мөл.】.

【排戏】 pái // xì 【ет.】 пьесаның репетициясы.

【排险】 pái // xiǎn 【ет.】 қауіп-қатердің алдын алу: 紧急~ төтенше қауіп-қатердің алдын алу.

【排泄】 páixiè 【ет.】 ① апарғызу; апару; апару. ② экскреция.

【排擅】 pái-xiǎn 〈方〉【ет.】 ақыл

айту; өсет айту; үгіттеу.

【排演】 páiyǎn 【ет.】 репетиция жасау.

【排印】 páiyìn 【ет.】 терме; теру және басу: ~书稿 қолжазбаны теріп басып шығару | 文稿已交付~ презентация теріліп, басылып жеткізілді.

【排忧解难】 páiyoujiěnǎn ауыртпалық пен бақытсыздықты жеңу.

【排阵】 páizhèn 【ет.】 әскерді соғыс тәртібінде сапқа тұрғызу: 春节晚会的节目是经过精心~的 Қытай жаңа жыл бағдарламасы жете тәртіппен тұрғызылып өткізілді.

【排中律】 páizhōnglǜ 【зат.】 үшінші шығарылғанның заңы.

【排字】 pái // zì 【ет.】 тексті теру.

徘徊 pái [徘徊] (páihuái) 【ет.】 ① ашу; қаңғыру; серуендеу: 他独自在江边~ ол өзен жағасында жалғыз серуендеп жүрді. ② абыржу; айну; ~歧路 ауытқу; әрі-сәрі болу; толқу.

牌 pái ① (~儿) 【зат.】 тақта; тақтай: 广告~ жарнама тақтасы | 标语~ ұран тақтасы. ② (~儿) 【зат.】 тақтайша: 门~ есік тақтайшасы | 自行车~ 儿 велосипед маркасы. ③ (~儿) 【зат.】 үлгі, марка: 冒~ 儿 жалған марка. ④

【зат.】 ойын картасы: 纸~ қағаз ойын картасы | 打~ карт ойнау. ⑤ 牌子: 词~ «цыпай» музыкалық өлеі жанрының әуенінің атауы | 曲~ ең жақсы пьесаның ариясы. ⑥ (Pái)

【зат.】 фамилияға қолданылады. 【牌匾】 páibiǎn 【зат.】 ескерткіш тақта. 【牌坊】 páifāng 【зат.】 ескерткіш аркасы. 【牌号】 páihào (~儿) 【зат.】 ① фирманың аты. ② тауар маркасы: 这种~ 的香水是上等货 осы әтірдің маркасы ең жақсы деп саналады.

【牌价】 páijià 【зат.】 бағам; курс: 零售~ бөлшек сауда бағасы; дара бағасы | 批发~ көтерме сауда бағасы.

【牌九】 páijiǔ 【зат.】 «пайцзю» ойыны.

【牌楼】 páilóu 【зат.】 арка.

【牌位】 páiwèi 【зат.】 зират басында қайтыс болған адамның есімі жазылатын тақтайша.

【牌照】 páizhào 【зат.】 нөмір.

【牌子】 pái-zǐ 【зат.】 ① тақта: 球场四周竖立着各种广告~ стадион әр түрлі жарнама тақталары төңірегінде салынды. ② тауар маркасы. ③: 老~ сенімді тауар. ④ ән; әуен; күй; мотив; саз.

【牌子曲】 pái-zǐqǔ 【зат.】 дуэтпен айтылатын музыкалық қойылым.

pǎi

迫 (迫) pǎi [迫击炮] (pǎijīpào) 【зат.】 миномет.
排 pǎi <方> 【ет.】 қатарлап кою: 把这两鞋一一~ бір жұп аяқ киімді қатарлап кою.
【排子车】 pǎi-zichē 【зат.】 қол арба.

pài

哞 pài [哞嗷] (pàiqín) 【зат.】 пиперазин.
派-1 pài ① 【зат.】 фракция; партия: 党~ партия фракциясы | 学~ оқу бағыты | 宗~ тек | 观~ оптимистар.
② көрініс: 气~ позиция; ұстаным | ~ 头 ажар; кескін; өң; түр. ③ <方> 【сын.】 : 小王穿上这身衣服真够~ 的 Сияу Ван киген киім шынымен де әдемі. ④ 【мөл.】 а) : 两~ 学者对这个问题有两种不同的看法 екі мектеп ғалымдарының осы мәселе бойынша екі түрлі көз қараста. б) : 一~ 新气象 барлық жерде жаңару суреті | 一~ 胡言 барынғай өтірік. ⑤ <书> «пай» Пәкістан мен Үндістандағы қола ақша.
⑥ 【ет.】 бөлу; бөліп беру; тарату: 分~ бөлу | 调 (diào) ~ қызметке жіберу. ⑦ 【ет.】 таратысу; үлестіру: ~ 粮~ 款 егін жинауға жіберу. ⑧ 【ет.】 : ~ 不是 қателіктер үшін айыптату.
派-2 pài 【зат.】 бәліш; пирог: 苹果~ алмадан жасалған бәліш | 巧克力~ шоколадтан жасалған пирог.
【派别】 pàibié 【зат.】 бағыт; ағыс.
【派不是】 pàibù-shì қателіктер үшін айыптату.
【派出所】 pàichūsuǒ 【зат.】 милиция бөлімшесі.
【派对】 pàiduì <方> 【зат.】 сауық кеші; той-томалақ: 生日~ туған күн кеші.
【派发】 pàifā 【ет.】 ① жаю; көпшілікке тарату; тарату: 街头常有人~ 商品广告 көшелерде жиі коммерциялық жарнамаларды тарататын адамдар бар. ② : 逢高~.
【派力司】 pàilìsī 【зат.】 мақпал (мақта барқыт).
【派遣】 pàiqiǎn 【ет.】 жіберу; меззеу; сілтеу: ~ 【ес.】 表团出国访问 делегацияны шетелге келіссөздерге жіберу.
【派生】 pàishēng 【ет.】 туғызу; тудыру: ~ 词 туынды сөз.
【派生词】 pàishēngcí 【зат.】 туынды сөз.
【派送】 pàisòng 【ет.】 жіберу; салу: 这家餐厅节日期间将向客人~ 小礼品 фестиваль кезінде бұл дәмхана

қонақтарға кішкентай сыйлықтарды жібереді.
【派头】 pàitóu (~儿) 【зат.】 қылық; реңк; сұры; тұрпат: ~ 十足 толық бейне | 很有~ өте тұрпатты.
【派系】 pàixì 【зат.】 фракция.
【派性】 pàixìng 【зат.】 жікшілдік; топшылық: 闹~ жанданған топшылық | 消除~ топшылықты жою.
【派驻】 pàizhù 【ет.】 аккредитивтеу; тағайындау: ~ 国外 шетелге тағайындау | ~ 维和部队 бітімгерлік әскерді тағайындау.
派 pài [派烯] (pàixī) 【зат.】 «пинен» химиялық зат.

pān

番 pān ① 番禺 (Pānyú), . Гуандун провинциясындағы Паньюй уезді. ② (Pān) 【зат.】 фамилияға қолданылады.
潘 pān 【зат.】 фамилияға қолданылады.
攀 pān ① 【ет.】 өрмелеп шығу; өрмелеу: ~ 登 өрмелеп шығу | ~ 树 ағашқа өрмелеп шығу | ~ 着绳子往上爬 жіпке ұсталынып, жоғарыға өрмелеу. ② ұстап алу~ 缘 тырмысып шығу. ③ 【ет.】 : 高~ үлкен дәрежесі бар адамдарға тырмысу | ~ 龙附凤 қарым қатынасты пайдалану | ~ 上了一门好亲戚 жақсы туыстар арқылы көтерілу. ④ 【ет.】 қатыстыру; тарту: ~ 谈 әңгімені бастау | ~ 扯 баурау; жұмылдыру | ~ 供 жала жабу | 你自己的事儿, 别总~ 着别人 оның жеке ісі, басқа адамдарды араластырмайды. ⑤ (Pān) 【зат.】 фамилияға қолданылады.
【攀比】 pānbǐ 【ет.】 озып өте шығуға тырысу: 互相~ бір бірін озып шығу.
【攀扯】 pānchě 【ет.】 қатыстыру; шатастыру: 这件事跟他没关系, 你别~ 他 бұл іс оныкі емес, сен оны оған қатыстырма.
【攀附】 pānfù 【ет.】 ① жармасу; тіркесу; іліну: 藤蔓~ 树木 жузім шоғы ағаштың сабағына жармасты. ② жағымпаздану: ~ 权贵 билігі барларға жағымпаздану.
【攀高】 pāngāo 【ет.】 ① жоғарыға өрмелеу: 入夏以来, 空调销【мөл.】 不断~ жаз келгендіктен кондиционерлердің сатылымы үзіліссіз жоғарылайды. ② озып шығу: ~ 心理 алда келе жатқандарды озып шығу психологиясы. ③ күштілермен жармасу: 不敢~ күштілермен жармасуға батыл бармау.
【攀高枝儿】 pāngāozhīr элеуметтік жағдайы жағынан жоғары адаммен достасу.
【攀供】 pāngòng 【ет.】 жала жабу.

【攀龙附凤】 pānlóngfùfèng бай және мықты адамдарға жағымпаздану.
【攀亲】 pān // qīn 【ет.】 ① туыс болу: ~ 道故 . ② <方> неке қылу; некелесу.
【攀禽】 pānqín 【зат.】 өрмелеп шыға алатын құстар.
【攀升】 pānshēng 【ет.】 өсу, көтерілу: 市场行情一路~ базардың конъюктурасы бір қалыпты өседі | 成交额逐年~ сауда айналымы жыл сайын өсіп келеді.
【攀谈】 pāntán 【ет.】 әңгімені бастау: 两人~ 起来 екі адамның арасында әңгіме басталып кетті.
【攀岩】 pānyán 【ет.】 құзға шығу.
【攀缘】 pānyuán 【ет.】 ① жоғарыға өрілу; жоғарыға қарай ширатылу. ② жағымпаздану.
【攀缘茎】 pānyuánjīng 【зат.】 өрмелейтін сабак.
【攀越】 pānyuè 【ет.】 өрмелеп шығу: 严禁~ 公路护栏 ғас жол қоршауынан өрмелеп шығуға қатаң тыйым салынған.
【攀折】 pānzhe 【ет.】 жұлып алу; үзіп алу: 爱护花木, 请勿~ ғаштар мен гүлдерді қорғап, жұлып және сындырмаңдар.
【攀枝花】 pānzhihuā 【зат.】 Бомбак сейба, Бомбак капоковті (лат. Bombax ceiba).
pán
片 pán <方> ① тақтайша, қалақша: 柴~/ жанқа | 竹~/ бамбук тақтайша. ② 【мөл.】 а) тілім, тоқымдай (жер). б) іс орын.
胖 pán <书> толық, жуан: 心广体~ кеңшілік өмірден ажарлану; толысу.
般 pán <书> көңіл ашу; көңіл көтеру: ~ 乐 шектен тыс көңілдену.
盘 (盤) pán ① ағаш астау (ыдыс). ② (~ 儿) 【зат.】 жайпақ тәрелке; поднос: 茶~ 儿 шәй подносы | 托~ поднос. ③ (~ 儿): 磨~ диірмен тасы; диірменнің үстіңгі тасы | 算~ есепшот | 字~ циферблат (сағаттың цифрлы беті) | 棋~ шахмат тақтасы. ④ (~ 儿): 开~ баға кесу | 收~ биржа курсы орнату. ⑤ 【ет.】 айналдыру: ~ 旋 дөңгелену; үйірілу | ~ 杠子 таяқты айналдыру | ~ 马弯弓 қару-жарағын жаркылдатып қорқыту; қылыш жалақтату. ⑥ 【ет.】 бүктемелеу; дестелеу; қою; салу: 南屋的炕拆了还没~ оңтүстіктегі үйлердің пеші әлі қаланбаған. ⑦ 【ет.】 : ~ 问 жауап алу; тергеу | ~ 根究底 түп тұрғымен анықтау | ~ 货 тауарды есепке алу. ⑧ 【ет.】 сату: 出~ кәсіпорынды сату |

招 ~ кәсіпорынды сатып алушыны іздеу | 受 ~ кәсіпорынды сатып алу. ⑨

【et.】: ~ 运 көшіру; кірелеу; тасу; тасымалдау | 由仓库朝外头 ~ 东西 коймадан нәрселерді көшіру. ⑩

【мөл.】a) мөлшер сөз: ~ 磨 бір диірмен тасы | ~ 土炕 бір жантайма төсек. b) 用于回旋地绕的东西: ~ 电线 бір электр сымы. c) : 下几 ~ 棋 бірнеше рет шахмат ойнау | 乒乓球赛进行了两 ~ 单打和 ~ 双打 теннис ойыны екі дабылдан және екі жұп дабылдан кейін өткізіледі. (11) (Pán) 【zat.】 фамилияға қолданылады.

【盘剥】pánbō【et.】 қанау: 重利 ~ өсім алушылық.

【盘查】pánchá【et.】 жауап алу және тінту: ~ 过路行人 жолаушылардан жауап алу және тінту.

【盘缠】pán-chān〈口〉【zat.】 жол шығындарына ақша.

【盘川】pánchuān〈方〉【zat.】 жол шығындарына ақша.

【盘存】páncún【et.】 инвентаризация; мүлік түгендеу.

【盘道】pándào【zat.】 бұралаң жол; ирек жол.

【盘点】pándiǎn【et.】 есеп.

【盘店】pándiàn【et.】 дүкенді сату.

【盘费】pán-fei〈口〉【zat.】 жол шығындарына ақша.

【盘根错节】pángēncuòjié. Қатты қиыншылық.

【盘根究底】pángēnjiūdǐ сұрап алу.

【盘根问底】pángēnwèndǐ қазбалап сұрау.

【盘亘】pángèn〈书〉【et.】 (山) созылу: 山岭 ~ тау тізбектері созылып жатыр.

【盘古】Pángǔ【zat.】 Паньгу (қытай мифтеріндегі ғаламды жаратушы).

【盘桓】pánhuán【et.】 ① кешігу; қалу: ~ 终日 күн бойы қалу | 在杭州 ~ 了几天, 游览了各处【zat.】 胜 Ханчжоуда бірнеше күнге қалып, қаланың назар аударарлық орындарын араладым. ② сенделіп жүру: 这个想法一直 ~ 脑际.

【盘活】pánhuó【et.】 бұрынғы қалпына келтіру; жаңарту; ~ 资金 жаңарған қор | ~ 了两家工厂 екі зауыт қалпына келтірілді.

【盘货】pán // huò【et.】 тауарлар есебі: 今日 ~, 暂停营业 бүгінгі тауар есебі негізінде сауда тоқырауға ұшырады.

【盘诘】pánjié【et.】 қазбалап сұрау; жауап алу; тергеу.

【盘结】pánjié【et.】 орау; шаршату; шұлғи бастау: 森林里古木参天, 粗藤 ~ ормандағы ескі ағаштар қатты

камыска оралып қалды.

【盘究】pánjiū【et.】 өтініп сұрау; сұрап алу.

【盘踞】(盘据)pánjù【et.】 заңсыз кіріп алу; заңсыз орналасып алу; : 一股海匪 ~ 小島 теңіз қарақшысы аралды заңсыз басып алды.

【盘库】pán // kù【et.】 қойма тексерісі.

【盘马弯弓】pánmǎwāngōng жауынгерлік әзірлікке дайын болу; қару-жарағын жарқылдатып қорқыту; қылыш жалақтату.

【盘面】pánmiàn【zat.】 диск.

【盘尼西林】pánníxīlín【zat.】 пеницилин.

【盘曲】(蟠曲)pánqū〈书〉【сын.】 ирек; иректі; : 古树枝干 ~ секі ағаштар ирек ирек өрілген | 山路 ~ 而上 тау тізбектері жоғарылған сайын иректі.

【盘绕】pánrào【et.】 орап алу; орау; шырмау: 长长的藤葛 ~ 在树身上 қзын өрмелеп есегін өсімдіктер ағаш сабағын орап алды.

【盘儿菜】pánrcài【zat.】 порция бойынша азық-түлік.

【盘山】pánshān【et.】 тауды бойлай; тауды жағалай: ~ 道 тауды жағалай орналасқан жол | ~ 水渠 тауды жағалай орналасқан су ағысы.

【盘算】pán-suàn【et.】 ойдан шығару; ойлап табу: 有关这笔钱的来源, 老汉 ~ 了好几天/бұл ақшаның келу қайнары туралы шал неше күннен бері көп өтірік ойластырды.

【盘梯】pántī【zat.】 бұранда тәрізді басқыш.

【盘腿】pán // tuǐ【et.】 өзіңе қарай аяқты бүктеу.

【盘陀】(盘陲)pántuó〈书〉【сын.】 ① адырлы; адыр-бұдыр. ② ирек: ~ 路 бұралаң жол; ирек жол.

【盘问】pánwèn【et.】 қазбалап сұрау

【盘膝】pánxī【et.】: ~ 而坐 аяқты бүктеп отыру.

【盘香】pánxiāng【zat.】 бұрамалы шылым шамы.

【盘旋】pánxuán【et.】 ① айналу; қалықтау; үйірілу: 飞机在天空 ~ самолет аспанда айналды | 山路曲折, 游人 ~ 而上 саяхатшылар таудың ирек жолымен көтерілді. ② ашу; қаңғыру; серуендеу: 他在花房里 ~ 了半天才离开 ол бақшада жарты күн бойы серуендеп кетті.

【盘羊】pányáng【zat.】 арқар.

【盘账】pán // zhàng【et.】 есептілікті тексеру.

【盘整】pánzhěng【et.】 ① бірігу; нығайту; нығаю; шоғырлау: 大盘行情处于 ~ 格局之中 барлық нарықта түзету

байқалады. ② түзету; түзулеу: 音像制品市场的 ~ 已刻不容缓 аудио және видео өнеркәсібі нарығындағы жағдай кідіріссіз бірыңғайлауды талап етеді.

【盘子】pán-zi【zat.】 ① табақ. ② нарықтағы конфектура.

磐 pán〈书〉: ~ 石 жартаc; құз; шың.

【磐石】(盘石)pánshí【zat.】 жартаc; құз; шың: 安如 ~ берік қамал сияқты.

磻 Pán 磻溪河 (Pánxī Hé), Шаньси провинциясындағы «Панси» өзені.

蹒 (蹒) pán [蹒跚] (pánshān)

【сын.】 солтақтау; сылту; тәлтіректеу: 步履 ~ жаяу солтақтап жүру.

【蟠桃】pántáo【zat.】 ① тәтті бадам. ② шабалды.

鞞 (鞞) pán〈书〉 ① бөкебай; мойынорағыш; шарф. ② белдік қапшық.

pàn

判 pàn ① айыру: ~ 别 ажыратылу; айыра тану; айырту | ~ 断 бағалау; зерттеу | ~ 明 анықтау. ② айқын; ашықтан-ашық: 新旧社会 ~ 然不同 жаңа мен ескі қоғам айқын ұқсамайды.

③ 【et.】 бағалау: 裁 ~ юрисдикция (сот жүргізу құқығы) | 评 ~ билік айту; төрелік айту | ~ 卷子 жазбаша жұмысыты тексеру. ④ 【et.】 үкім шығару: 审 ~ соттау | ~ 案 сот ісі бойынша шешім шығару | 公 ~ ашық сот процессі.

【判别】pànbìe【et.】 ажыратылу; айыра тану; айырту: ~ 是非 шындық пен өтірікті ажырату | 提高 ~ 能力 ажырата лау қабілетін дамыту.

【判处】pànchǔ【et.】 сот шешімін шығару: ~ 有期徒刑一年 бір жылға бас бостандығынан айыру шешім шығарылды.

【判词】pàncí【zat.】 ① сот шешімі. ② кесім; төре; үкім.

【判定】pàndìng【et.】 анықтау, белгілеу: ~ 去向 орынды белгілеу | 从一句话里很难 ~ 他的看法 оның айтқан сөзінен оның көз қарасын анықтау қиын.

【判读】pàndú【et.】 белгілеу; дәйектеу: 卫星照片 ~ спутник суретін белгілеу.

【判断】pànduàn ① 【zat.】 пайым; пікір; түсіндіру. ② 【et.】 пікір алысу; талдау: 你 ~ 得很正确 сенің пікірің дұрыс | 正确的 ~ / дұрыс пайым. ③ 〈书〉 【et.】 шешім қабылдау.

【判罚】pànfá【et.】 жаза тағайындау; жазалау: 尊重裁判的 ~ төрешінің берген жазасына құрмет етіндер | 运 【et.】 员在禁区犯规, ~ 点球 спортсмендер жабық аймақта тәртіп

бұзып, пенальтимен жазаланды.

【判官】pànguān【зат.】①жазы; төреші.

②«Пангуан» О дүниедегі төреші.

【判決】pànjué【ет.】①жаза белгілеу; үкім ету: ~书 жаза. ② төрешінің шешімі: 比赛中队员要服从裁判的~сайыс ойыншылары төрешінің шешіміне бағынуы тиіс.

【判决书】pànjuéshū【зат.】жаза.

【判例】pànlì【зат.】сотта үлгі боларлық жағдай.

【判明】pànmíng【ет.】анықтау: ~是非 шындық пен өтірікті анықтау.

【判若天渊】pànguòtiānyuān айқын ерекшелену.

【判若云泥】pànguòyúnní бір бірінен қатты ерекшелену.

【判刑】pàn // xíng【ет.】соттаушылық; үкім шығарушылық.

【判罪】pàn // zuì【ет.】жаза белгілеу; үкім ету.

拚 pàn: ~弃 шығарып тастау | ~命 өмір қауіпіне тәуекел ету.

泮 pàn ①〈书〉еру; ерітілу. ② мемлекеттік мектеп; училище. ③(Pàn)

【зат.】фамилияға қолданылады.

盼 pàn ①【ет.】үміттену: 切~шыдамы таусыла күту. ② қарау: 左顾右~ масайраған; масаттанған. ③(Pàn)

【зат.】фамилияға қолданылады.

【盼头】pàn-tou【зат.】дәме; емесін; жұбаныш. 【盼望】pànwàng【ет.】сену; үміттену: 他~早日与亲人团聚

ол туған туыскандарымен тезірек қайта қосылуына үміттенеді.

叛 pàn: ~贼 опасыз; опасыздық жасаушы; | ~匪 бүлдіргіш; бүлікші | 反~ көтеріліс | 众~亲离 халқы мен туған туыскандары теріс бұрылды | 离经~道 көпшілік мақұлдаған принциптерге өзгерту.

【叛变】pànbìan【ет.】өзгерту: ~投敌 қарсылас жағына өту.

【叛国】pàn // guó【ет.】Отанға опасыздық істеу: ~罪 Туған жерге опасыздық жасау қылмысы | ~分子 Отанға опасыздық жасаушы.

【叛离】pànlí【ет.】өзгерту: ~祖国 Отанға опасыздық істеу.

【叛乱】pànluan【ет.】бүлік жасау; бүліншілік; көтеріліс: 发动~/ бүлік шығару | ~分子/ бүлікші.

【叛卖】pànmài【ет.】дұшпанға сату; опасыздық істеу: ~民族利益 ұлттық мүддені дұшпанға сату.

【叛逆】pànnì ①【ет.】бүлік шығару: ~行为 бүлік әрекеті | ~封建礼教 феодализм әрекеттеріне қарсылық білдіру. ②【зат.】бүлікші; бүлік салушы: 旧制度的~ ескі жүйені бүлікшісі.

【叛徒】pàntú【зат.】опасыз; опасыздық жасаушы.

畔 pàn шекара, шек: 湖~өзен жағасы | 路~жол жиегі | 桥~көпір жиегі.

襻 pàn ①(~儿)【зат.】айылбас; тоға; шалу; ілмек: 纽~儿 түйменің тесігі; ілгек. ②(~儿)【зат.】: 车~арбаның бауы | 鞋~儿 аяқ киімнің бауы. ③

【ет.】бұрап байлау; бұрап ұстастыру: ~上几针 жіппен байлап тігу.

pāng

乓 pāng【ел.】гүрсіл; даңғыр; дүбір; дүңкіл: ~的一声枪响 дәрімен атылатын қарудың даңғыры.

霏(霏雾)pāng〈书〉жеткілікті; жойқын; мол.

滂 pāng〈书〉①шелектеп құйып тұр. ②жоса-жоса.

【滂湃】pāngpài【сын.】ағынды; екпінді.

【滂沱】pāngtuó【сын.】жаңбыр шелектеп құйып тұр: 大雨~жаңбыр шелектеп құйып тұр ◇涕泗~көз жасы бұршақтап құйды.

膀(肘)pāng【ет.】ісу: ~肿 ісу; ісіну | 他的心脏病不轻, 脸都~了 /оның жүрек ақауына жеңіл қарауға болмайды, беті түгел ісіп кетіпті.

páng

彷徨(páng) páng【彷徨】(旁皇)(páng huáng)【ет.】батылсыздықта болу: ~歧途 қиындыққа ұшырау; тұйыққа тірелу | ~失措 дәрменсіз болу.

庞-1(龐、①②龐)páng ①үлкен: ~然大物 алып зат. ②бейберекет; былық; ретсіз: ~杂 әдепсіз; жиюсыз; ретсіз. ③(Páng)【зат.】фамилияға қолданылады.

庞-2(龐)páng(~儿) әлпет, бет, жүз: 脸~ кейіп; кескін; пішін | 面~бет.

【庞杂】pángzá【сын.】абажадай; арбиған; өте үлкен: 体积~үлкен көлемді | 机构~абажадай механизм | 开支~үлкен шығындар.

【庞杂】pángzá【сын.】әдепсіз; жиюсыз; ретсіз: 机构~ретсіз шығындар | 内容~ретсіз мағына.

逢 Páng【зат.】фамилияға қолданылады.

旁 páng ①【зат.】алдында; жанында; қасында: 路~жолдың маңында | ~观 сырттан бақылау | ~若无人 қасындағы адамдарды ескермеу. ②

【ет.】басқа; бөтен; өзге: ~人 бөтен адам | 他有~的事先走了 оның басқа да жұмыстары бар, сондықтан ерте

кетті. ③(~儿)【зат.】қытай иероглифтарының графемасы: 这个字是什么~儿 осы иероглифтың графемасы қандай? ④кең: ~征博引 материалды кеңінен пайдалану және оған цитат келтіру. ⑤(Páng)【зат.】фамилияға қолданылады.

〈古〉又同“傍”bàng.

【旁白】pángbái【зат.】тыңдаушыларға айтылған ілікпе сөз.

【旁边】pángbiān(~儿)【зат.】маңында, жаңында: 马路~停着许多汽车 жолдың қасында өте көп машина тұр.

【旁出】pángchū【ет.】тармақтану; тармақ шығу: 歧路~жолдың тармағы.

【旁观】pángguān【ет.】сырттан қарау: 冷眼~сабырлы тыңдаушы болу | 袖手~сырттан бақылау.

【旁观者清】pángguānzheqīng сырттан көрнектірек көрінді.

【旁皇】páng huáng〈书〉见 1023 页 [彷徨].

【旁及】pángjí【ет.】орын алу: ~他人 басқаның орнын алу.

【旁落】pángluò【ет.】жоғалту; жойып алу; жою: 大权~билікті жоғалту.

【旁门】pángmén(~儿)【зат.】шеткі есік.

【旁门左道】pángménzuǒdào бос сөз; күпірлік; сандырақ 见 1825 页 [左道旁门].

【旁敲侧击】pángqiāosèjī меззеу; оспақтау; тұспалдау.

【旁人】páng rén【ет.】басқа, бөтен: 这件事由我负责, 跟~不相干 бұл іс менің жауапкершілігімде, басқа адамға істеткізбеймін.

【旁若无人】páng ruò wú rén басқа адамдарды ескермеу.

【旁听】páng tīng【ет.】①басы-қасында болу; қатынасу. ②ерікті тыңдарман болу: 他在北京大学~过课 ол Пекин университетінде сабақтарда ерікті тыңдарман болды.

【旁系亲属】páng xì qīnshǔ бүйір жақ бойынша туыскандық.

【旁征博引】páng zhēng bó yǐn дәлелдеу; дәлел келтіру.

【旁证】páng zhèng【зат.】жанама дәлел.

【旁支】páng zhī【зат.】бүйір жақ бойынша туыскандық.

莠 páng [莠莠] (páng bó)【зат.】ермен; жусан.

膀 páng [膀胱] (pángguāng)【зат.】қуық

磅 páng [磅磅] (páng bó) ①【сын.】айбарлы; айбынды: 气势 ulyлық. ②

【ет.】таралу: ~字内 әлемге таралу.

螃 páng [螃蟹] (pángxiè)【зат.】теңіз

шяны.

鲐(鲐)rǎng [鲐鲐] (pángpí) 【зат.】 ем кекіре; кекіре.

pǎng

唠 pǎng <方> 【ет.】 мақтану: 开~ мақтану | 胡吹乱~ мақтангерлік; мақтаншақтық.

镑 pǎng 【ет.】 қайта қазу: ~地 жаңадан қазу.

髡 pǎng <方> 【зат.】 иық.

pàng

胖(胖) pàng 【сын.】 толық, семіз: 肥~ семіз; | 这孩子真~ бұл бала шынында да толық.

【胖大海】 pàngdàhǎi 【зат.】 ① құлқайыр тұқымдастар өсімдіктері. ② стеркулия өсімдігінің тұқымдары.

【胖墩墩】 pàngdūndūn (~的) 【сын.】 аласа; бақа; жагаған; кеспелтек.

【胖墩儿】 pàngdūnr 【зат.】 аласа бойлы толық бала.

【胖乎乎】 pànghūhū (~的) 【сын.】 томпайған; томпиған;.

【胖头鱼】 pàngtóuyú 【зат.】 дөңмаңдай балығы.

【胖子】 pàng·zi 【зат.】 толық адам.

pāo

抛(抛) pāo ① 【ет.】 тастау, лақтыру: ~球 доп лақтыру | ~物线 траектория, парабола | ~砖引玉 сырттан жетік талқылауға араласу мақсатында өз ойыңды білдіру. ② 【ет.】 тастап кету; тастату: ~妻别子 әйелді тастау | 跑到第三圈, 他已经把别人远远地~在后面了 үшінші жүгіру айналымында ол басқа спортсмендерді алыста артта қалдырды. ③ 暴露: ~头露面. ④ 【ет.】 алып тастау, қалдыру: ~出股票 акцияны қалдыру.

【抛光】 pāoquāng 【ет.】 жылтырату; жылтыратып өңдеу.

【抛荒】 pāo // huāng 【ет.】 ① тастау; ұмытып кету. ② қойып кету; қол ұзу; тастау.

【抛锚】 pāo // máo 【ет.】 ① зәкір тастау. ② бәсендеу; кідіру; тоқталу.

【抛盘】 pāopán ① 【ет.】 алыпсатарлық істеу. ② 【зат.】 диск лақтыру.

【抛弃】 pāoqì 【ет.】 тастау: ~家园 туған жерді тастап кету | ~旧观念 ескі көз қарастардан айырылу.

【抛却】 pāoquè 【ет.】 бас тарту; қабыл алмау: ~不切实际的幻想 шынайы емес фантазиядан бас тарту.

【抛射】 pāoshè 【ет.】 лақтыру.

【抛售】 pāoshòu 【ет.】 саудаға шығару.

【抛头露面】 pāotóulùmiàn ашық түрде сөз сөйлеу

【抛物面】 pāowùmiàn 【зат.】 параболаид.

【抛物面镜】 pāowùmiànjìng 【зат.】 параболалық айна.

【抛物线】 pāowùxiàn 【зат.】 парабола.

【抛掷】 pāozhì 【ет.】 тастау; ~雪球 қар лақтыру.

【抛砖引玉】 pāozhuānyǐnyù бастаманы өз қолына алу.

泡-1 pāo① (~儿) : 眼~ жоғарғы қабақ.

② <方> 【сын.】 борпылдақ; бос; жұмсақ: ~枣 бос финик | ~线 жұмсақ жіп.

泡-2 pāo <方> көпіршік; қуық: 莲花~ лотос гүлінің көпіршігі.

泡-3 pāo 【мөл.】 топ; шоғыр.

【泡货】 pāohuò <方> 【зат.】 көлемі жеңіл тауарлар.

【泡桐】 pāotóng 【зат.】 павловния.

【泡子】 pāo·zi <方> 【зат.】 көпіршу; көпіршік.

páo

刨 páo 【ет.】 ① қазу: ~土 жерді қазу | ~坑 шұңқыр қазу. ② <口> лақтыру; түсіру; алып тастау: 十五天~去五天, 只剩下十天了 он бес күннен бес күнді алып тастап, тек он күн ғана қалады.

【刨除】 páochú 【ет.】 алып тастау; кеміту; шегеру.

【刨根儿】 páo // gēnr 【ет.】 қазбалап сұрау: ~问底 еліліп алу; сұрастырып білу.

咆 páo <书> : ~哮 ақыру; гүрілдеу; ырылдау.

袍(麈) páo 【зат.】 елік.

【袍子】 páo·zi 【зат.】 елік (кішкене, бұғы тұқымдас жабайы ешкі).

庖 páo <书> ① асхана: ~厨 асүй; асхана. ② аспазшы: 【зат.】 ~ әйгілі аспазшы.

【庖代】 páodài <书> 【ет.】 біреудің орнын ауыстыру.

炮 páo① 【ет.】 қуыру; қуырып пісіру. ② <书> қуыру.

【炮烙】 páolò 【ет.】 өртеп жіберу жазасы.

【炮炼】 páoliàn 【ет.】 қытай дәрі дәрмектерінен жылыту арқылы ылғал мен қоспаларды жою.

【炮烙】 páoluò өртеп жіберу жазасы.

【炮制】 páozhì 【ет.】 ① қытай дәрі дәрмектерін жасау. ② әзірлеу; дайындау.

袍 páo (~儿) 【зат.】 халат: 皮~ тон; ішік | 长~ ұзын етек халат.

【袍笏登场】 páohùdēngchǎng сахнада сөз сөйлеу.

【袍泽】 páozé <书> 【зат.】 жақтас;

серіктес: ~之谊 майдандас жолдас | ~故旧 ескі жолдастар.

【袍子】 páo·zi 【зат.】 халат.

pǎo

跑 pǎo 【ет.】 ① жүгіру: 赛~ жүгіру сайысы | ~了一圈儿 бір айналым жүгіру | 火车在飞~ поезд зымырау келеді. ② қашу: 别让兔子~了 қоянға қашуға жол берме. ③ <方> жүру, өту: ~路 жолмен жүру. ④ айналысу; әбігерлену; әрекет жасау: ~材料 айналысу: 买卖 Ұсау мәселелері бойынша. ⑤ жойылу; кему: ~电 электр энергиясының кеміп қалуы ~气 газдың кеміп қалуы. ⑥ бұға айналу; булану: 瓶子没盖严, 汽油都~了 құты жаман жабылған еді, бензин тез буланып кетті.

【跑表】 pǎobiǎo 【зат.】 секундомер.

【跑步】 pǎobù 【ет.】 жүгіру.

【跑车】 -1 pǎo // chē <口> 【ет.】 жарыс жолы.

【跑车】 -2 pǎochē 【зат.】 ① жарыс велосипеді. ② жарыс автомобилі.

【跑单帮】 pǎodānbāng бөлшектеп сатумен айналысу.

【跑刀】 pǎodāo 【зат.】 жарыс конькиі.

【跑道】 pǎodào 【зат.】 ① ұшу алаңы. ② жарыс жолы.

【跑电】 pǎo // diàn 【ет.】 токтың кеміп қалуы.

【跑调儿】 pǎo // diàoer 【ет.】 мәймөңкелену.

【跑肚】 pǎo // dù <口> 【ет.】 іш өту.

【跑反】 pǎo // fǎn 【ет.】 әскери бақытсыздықтан қашу.

【跑光】 pǎo // guāng 【ет.】 жүгіріп алу; жүгіріп кіру.

【跑旱船】 pǎohànchuán кеме жүзін ұқсау.

【跑江湖】 pǎojiānghú тіршілік үшін ақша табу.

【跑龙套】 pǎolóngtào ① қосалқы әртіс; статист. ② алымы тар адам (абыройсыз, әсерсіз).

【跑马】 pǎo // mǎ 【ет.】 ① атпен шабу. ② бәйге; жарыс; шабыс.

【跑马卖解】 pǎomǎmàixiè ат бәйгелеріне қатысып ақша табу.

【跑码头】 pǎomǎ·tóu саудамен айналысу.

【跑买卖】 pǎomǎi·mài бизнеспен айналысу.

【跑跑颠颠】 pǎopǎodiāndiān (~的) 【сын.】 әлек; әрекет; әуре; машақат:

她一天到晚~, 热心为群众服务 ол күн сайын кешке дейін әуре, көпшілік үшін жұмыс атқаруда.

【跑生意】 pǎoshēng·yì саудамен айналысу.

【跑堂的】 pǎotáng-de 【зат.】 даяшы.
 【跑题】 pǎo // tí 【ет.】 тақырыптан ауып кету: 这段话~了, 应该删去 бұл сөз тақырыптан ауытып кеттіп, алып тастау қажет.
 【跑腿儿】 pǎo // tuǐ 〈口〉 【ет.】 қолбала болу.
 【跑外】 pǎowài 【ет.】 сауда агенті болып жұмыс істеу: 他是供销科的, 经常~ ол жабдықтау-өткізу бөлімінен, жиі сауда агенті болып жұмыс істейді.
 【跑鞋】 pǎoxié 【зат.】 жүгіруге арналған аяқ киім.
 【跑圆场】 pǎoyuánchǎng сахнада жүру.

pào

尨 pào① 〈书〉 үлкен.② 〈方〉 қатты сөйлеу: 大~佬 дауысы қатты адам.
 泡 pào①(~儿) 【зат.】 көбік; көпіршік; қуық: 水~ су көпірі | 肥皂~儿 сабын көпіршігі.②(~儿) 【зат.】 қолдырау; күлбіреу: 手上起了~ қолға күлбіреу шықты.③ 【ет.】 сулау: 两手在水里~得发白 екі қолды суға сулап ағарту.
 ④ 【ет.】 уақытты құрту; уақыт өткізу: 在茶馆~了俩钟头 шәйханада екі сағат уақыт өткіздік.
 【泡吧】 pàobā 【ет.】 бар мен клубта уақыт өткізу.
 【泡病号】 pàobīnghào(~儿) ауруды сылтау қылып бос жүру.
 【泡菜】 pàocài 【зат.】 пикули (тұздықтауға туралғандай ұсақ туралған көкөніс).
 【泡饭】 pàofàn 【зат.】 күрішті сумен араластырып пісіру.
 【泡蘑菇】 pàomó-gu сөзбұйдаға салу; тым ақырын істеу.
 【泡沫】 pàomò 【зат.】 ① көбік; көпіршік. ② көпіршік; қуық (экономикалық терминдерде қолданылады): ~经济 сабын көбігі экономикасы (құнды қағаздар бағасының жоғарлауы) | 房地产~ жылжымайтын мүлік көбігі.
 【泡沫经济】 pàomòjīngjī сабын көбігі экономикасы (құнды қағаздар бағасының жоғарлауы).
 【泡沫塑料】 pàomòsùliào пенопласт.
 【泡泡纱】 pào-paoshā 【зат.】 мақтадан тоқылған мата.
 【泡泡糖】 pào-paotáng 【зат.】 шайнайтын сағыз.
 【泡汤】 pàot // āng 〈口〉 【ет.】 сәтсіздікке ұшырау.
 【泡影】 pàoyǐng 【зат.】 мираж, түтін: 梦幻~ армандар үзілді.
 【泡子】 pào·zi 〈口〉 【зат.】 электр шамы.
 炮(砲、^石碼) pào 【зат.】 ① зеңбірек. ②

нұршашу; отшашу; фейерверк: 鞭~ петарда | 花~фейерверк.③ «зеңбірек» қытай шахматындағы бір фигура.
 另见 45 页 bāo; 1025 页 páo.
 【炮兵】 pàobīng 【зат.】 артиллерия.
 【炮车】 pàochē 【зат.】 катапультасы бар машина.
 【炮铳】 pào·chong 〈方〉 【зат.】 ракета.
 【炮弹】 pàodàn 【зат.】 артиллериялық оқ.
 【炮灰】 pàohuī 【зат.】 оқ жемі; оққа жем.
 【炮火】 pàohuǒ 【зат.】 артиллериялық от: ~ 【жал.】 та канонада (зеңбіректің сыбап атуы).
 【炮击】 pàojī 【ет.】 артиллериялық жаудыру.
 【炮舰】 pàojiàn 【зат.】 канонерка.
 【炮舰外交】 pàojiàn wàijiāo күш шантажы.
 【炮楼】 pàolóu 【зат.】 мұнара.
 【炮手】 pàoshǒu 【зат.】 зеңбірекшілер тобы.
 【炮塔】 pàotǎ 【зат.】 броня мұнара.
 【炮台】 pàotái 【зат.】 артиллериялық қорған.
 【炮膛】 pàotáng 【зат.】 мылтық каналы.
 【炮艇】 pàotǐng 【зат.】 канонерка.
 【炮筒子】 pàotǒng·zi 【зат.】 бір жақты адам; тура адам.
 【炮眼】 pàoyǎn 【зат.】 ① амбразура; ұңғы.② шпур (тау жыныстарын қопару үшін қопарғыш затпен толтырылған бұрғылап тесілген дөңгелек тесік).
 【炮衣】 pàoyī 【зат.】 қарудың қабы.
 【炮仗】 pào·zhāng 【зат.】 ракета.
 疱(皸) pào 【зат.】 көпіршік; қуық.

pēi

哏 pēi 【од.】 түү: ~!你怎么干那种损人利己的事 туу! Сен қалай өзімшіл адам сияқты істейсің!
 胚(胚) pēi. ұрық.
 【胚层】 pēicéng 【зат.】 ұрық қабаты.
 【胚胎】 pēitāi 【зат.】 ① ұрық. ② бастама; бастауыш.
 【胚芽】 pēiyá 【зат.】 ① ұрық. ② бастамасы; басы: 矛盾的~ қарама-қайшы бастама.
 【胚珠】 pēizhū 【зат.】 дән ұрығы.
 坯 pēi 〈书〉 қоюланған қан.
 痞 pēi 又 pèi жара; мерез; ойық жара.
 【痞疔】 pēilǐ 【зат.】 «есекжем» ауруы.
 醅 pēi 〈书〉 шығынға тап болу.

péi

陪 péi① 【ет.】 Серік болу, қасында болу, бірге болу, жолдас болу, бірге отыру, ертіп жүру, еру, ілесу, ерту: 失~ Бірге бола алмай, кету, жөнелу | ~客人 Қонақпен бірге болу | ~她逛商店 Онымен бірге базар аралау.②从旁协【шыл.】 Жанамалай көмектесу: ~审 Кеңесшілік істеу, кеңесшілік ету (тергеу туралы).
 【陪伴】 péibàn 【ет.】 Серік болу, жолдас болу, бірге болу, қасында болу, ертіп жүру, ілесіп жүру, ілесу, ерту: 她住院期间, 丈夫一直在身边~ Ол ауруханада жатқан кезде, күйеуі қасында серік болды.
 【陪绑】 péibǎng 【ет.】 ① бұғау тағып жүруге көмектесу. ② қайғылы халде бірге болу.
 【陪衬】 péichèn ① 【ет.】 Көрнектілендіру, айшықтандыру, дарал ② 【зат.】 Қосалқы, көмкші, көріктегіш.
 【陪床】 péi // chuáng 【ет.】 Науқасқа қарау, науқас күту, науқас бағу.
 【陪吊】 péidiào 【ет.】 Қазға қарасу, қаза күтісу, қаза күтісуші.
 【陪都】 péidū 【зат.】 Қосалқы астана, екінші астана, кіші астана.
 【陪读】 péidú 【ет.】 Сыртта білім алап жатқан кезде, жолдасының қасында бірге болуы.
 【陪房】 péi·fang 【зат.】 шаңыраққа мініп келген қыз, күң (ұзатылған қыздың шаңырағына бірге барған күң).
 【陪护】 péihù 【ет.】 Қарау, күту, бағу, қарасу: 母亲住院了, 她每天要去~ / Анам ауруханаға жатты, ол күнде барып қарасады.
 【陪祭】 péiji 【ет.】 Аза салтын басқарысу, жерлеу салтын басқарысу.
 【陪嫁】 péijià 【зат.】 Жасау, қыз жасауы, жасау-жақыт, жасау-мүлік.
 【陪酒】 péi // jiǔ 【ет.】 Бірге арақ ішу, шарап серік болу, арақ ішкізу, шарап ішкізу.
 【陪客】 péi·kè 【зат.】 Қонақ серік, қонақ жолдас, қонаққа серік болу, қонақ қасында болу, қонақпен бірге болу, қонақ қасында отыру.
 【陪练】 péiliàn ① 【ет.】 Жаттығуда бірге болу, қасында тұрып жаттықтыру, машықта бірге жүру, жанында жүріп машықтандыру, бірге жүріп жаттықтыру, бірге жүріп жаттықтырушы, жанында жүріп баптаушы: ~队员 Командамен бірге жаттығушы.② 【зат.】 : 他是女子柔道队的~ Ол қыздар дзюдо командасының бірге жатығушысы.
 【陪审】 péishèn 【ет.】 Кеңесшілік істеу, кеңесшілік ету.

【陪审员】 péishěnyuán 【зат.】 Кеңесші тергеуші, кеңесші.

【陪侍】 péishì 【ет.】 Күту, қарау, бағу, қызмет ету, жанында болу, қасында тұру, атқосшы болу 陪侍服侍: 老人病重期间一直有儿女~, Қария ауыр халде жатқанда, ұл-қызы үнемі қасында болып қарады.

【陪送】 péisòng 〈口〉 【ет.】 ① енші беру, жасау беру, жасау арттыру, беру (төркінінің ұзатылған қызға беретін жасау еншісі) ② жасау, жасау-жақпыт, енші ③ әкеліп салу, апарып салу, апарып тастау, бірге кету ④ 【зат.】 жасау, қыз жасауы: 她结婚时什么~也不要, Ол ұзатылғанда ешқандай жасау алмады.

【陪同】 péitóng 【ет.】 Бірге болу, серік болу, қасында болу, атқосшы болу, ертіп бару, ертіп жүру, ерту, еру: ~前往参观 Серік болып тамашалау.

【陪音】 péiyīn 【зат.】 Қосалқы дыбыс, қосымша дауыс, жанама әуен.

【陪葬】 péizàng 【ет.】 ① Қоса көму, қоса жерлеу, бір молаға жерлеу ② Жәнінә жерлеу, жанына көму, жанына қою.

培 péi ① 【ет.】 ① қомдау, түю, шабықтау, домбықтау, қымтау, қоршау ② баулу, тәрбиелеу, мәпелеу, әлпештеу, жетілдіру, өсіру 为了保护植物或墙、堤等, 在根基坝加高~厚. ② 培养(人): ~训. ③ (Péi) 【зат.】 фамилияға қолданылады. ④: ~训 оқыту; үйрету. ⑤ (Péi) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【培训】 péixùn 【ет.】 Тәрбиелеу, оқыту, жаттықтыру, үйрету, жетілдіру, баулу, даярлау, әзірлеу, дайындау: ~班 Жетілдіру курсы | ~业务骨干 Кәсіби тұлға жетілдіру.

【培养】 péiyang 【ет.】 ① өсіру, өрбіту, өркендету, молайту, көбейту: ~细菌 Бактерия өсіру. ② Баулу, тәрбиелеу, жетілдіру, оқыту: ~人才 Қабылетті адам жетілдіру | ~接班人 Избасар тәрбиелеу.

【培育】 péiyù 【ет.】 Мәпелеу, баулу, баптау, әлпештеу, күту, өсіру, өрбіту, өндіру ①: ~树苗 Көшет өсіру | 选择优良品种进行~ Асыл сортты талдап өсіру. ② ~一代新人 Жаңа ғасыр адамын тәрбиелеу.

【培植】 péizhí 【ет.】 Өсіру, баптау, күту, егу, жетілдіру, тәрбиелеу, күту, баптау, баулу. ①: 许多野生草药已开始用人工~ Көптеген жабайы шөп дәрілер қолда өсіретін болды. ② сіңіру; жетілдіру: ~新生力量 жаңа күш-қуат | ~亲信 Сенімділікті жетілдіру.

赔(賠) péi 【ет.】 ① Төлеу, төлеп беру,

төлем беру, төлем төлеу, ② Зиян тарту, зиян шегу ③ Кешірім сұрау, ғапу өтіну, ғапу сұрау ④ 赔偿: ~款 Төлем төлеу | 这块玻璃是我碰破的, 由我来~ Бұл әйнекті мен сындырып алдым, мен төлеп берейін. ⑤ 向受损害或受伤害的人道歉或认错: ~礼 Кешірім сұрау | ~罪 Айыбын мойындау | ~不是 ⑥ 做买卖损失本钱(跟“赚”相对): ~本 Зиян шегу | ~钱 Ақша төлеу | 年终结账, 算是~是赚. Жылдық есеп қортындысы, есептеп көрейік пайда таптықпа? зиян шектікпк?.

【赔本】 péiběn 【ет.】 Зиян тарту, зиян шегу, зиянға бату, шығын тарту, қаржысынан айрылу, қорынан айрылу, тақырға отырып қалу, -本 钱 资 金 亏 损: ~生意 Саудадан зиян шегу | .

【赔不是】 péibù-shì. Ғапу сұрау, ғапу өтіну, кешірім сұрау, аяғына жығылу, кінәсін мойындау

【赔偿】 péicháng 【ет.】 Төлеп беру, төлем төлеу, шығынын төлеу, төлеу, төлем: 照价~ Өз бағасымен төлеу | ~损失 Зиянды төлеу.

【赔付】 péifù 【ет.】 Төлем төлеу, төлемге жығылу, айып төлеу, төлеп беру, төлем беру, төлеу, өтеу: 保险公司~金额二十万元 Сактандыру серіктігі екі жүз мың төлем төлейді.

【赔话】 péihuà 【ет.】 Ғапу сұрау, ғапу өтіну, кешірім сұрау: 你得罪了人家, 总得赔个话才是, Елді ренжітіп қойғансоң, кешірім сұрағаның жөн болар.

【赔款】 péikuǎn ① Шығынын төлеу, төлем беру, төлем төлеу, төлеу, төлем ақшасы, төлем, алым. ② 【зат.】 салық; контрибуция; соғыс шығыны. ③ 【ет.】 соғыс шығыны төлеу.

【赔了夫人又折兵】 péi-lefū-rényuǎnzhébing Тоқал ешкі мұйыз сұраймын деп жүріп құлағынан айырлыпты.

【赔礼】 péilǐ 【ет.】 Ғапу сұрау, ғапу өтіну, кешірім сұрау, айыбын мойындау: 我错怪了人, 应该向人~ Мен оны жазықсыз жазаладым, мен одан кешірім сұрауым керек.

【赔钱】 péiqián 【ет.】 ① зиян тарту, шығынға бату, зиян шегу: ~的买卖 Шығынды сауда. ② ақша төлеу, төлеп беру, төлем төлеу, төлем беру, төлеу: 碰坏了人家的东西要~, Елдің затын бүлдіргенсоң төлеу керек.

【赔情】 péiqíng 〈方〉 【ет.】 Ғапу сұрау, кешірім сұрау, аяғына жығылу, ғапу өтіну, айыбын мойындау 赔罪: 你既然错怪了他, 那就赶快给他赔个情吧!, Сен оны қате айыптдың, одан тезірек кешірім сұра.

【赔小心】 péixiǎo-xīn: Көңілін табу,

кішілік ету, сыпайылық көрсету, жаға білу.

【赔笑】 péi // xiào 【ет.】 Күлу, күлімсіреу, жымю, күліп тұру, күлімсіреп тұру, жымып тұру.

【赔账】 péi // zhàng 【ет.】 ① Зиянды толтыру, кемін төлеу ② Зиян тарту, зиян шегу, борышты болу.

【赔罪】 péi // zuì 【ет.】 Аяғына жығылу, айыбын мойындау, ғапу сұрау, кешірім сұрау.

镱(鎋) péi 【зат.】 хим. элемент - Беркели. Таңбасы- Bk (латын.: berkelium).

裴 Péi 【зат.】 Фамилияға қолданылады..

pèi

沛 pèi ① 〈书〉 盛大; 旺盛: ~然 | 充~ Мол, тасыған, қаулаған, жеткілікті, толық, күшті | 丰~ Мол, көп, қалың (жауын-шашын туралы). ② (Pèi) 【зат.】 Фамилияға қолданылады..

浲

(浲) pèi 虎浲 (Hǔpèi), Хань династиясы кезінде болған Пэйшуй уезді,

佩 (② 珮) pèi ① 【ет.】 ① асыну, тағу, қыстыру ② салпыншақ, кісе: 玉~ Қас тасы. ③ сүйініш, ардақтау, қастерлеу 佩带: ~刀 Пышақ тағу | 腰~手枪 Беліне тапанша асып алыпты: 钦~ Құрметтеу | 这种精神可敬可~ Осындай рухты силау керек.

【佩带】 pèidài ① 【ет.】 Асу, асыну, тағу, тағыну, қадау ② Бау, таспа, таспаша, сыздық: ~武器 Қару асыну. ② 同“佩戴”.

【佩戴】 pèidài 【ет.】 Тағу, қадау, тағыну (把徽章、符号等) 挂在胸前、臂上、肩上等部位: ~校徽 Мектеп гербісін тағу | ~胸章 Өрденін тағу.

【佩服】 pèi-fú 【ет.】 Дән риза болу, риза болу, жаны кіру, тәнтгі болу, айызы қану, ардақтау, қастерлеу, сүйіну, сүйсіну: 这姑娘真能干, 我不禁暗暗地~她 Бұл қыз өте іскер, мен оған сүйсінемін.

配 pèi ① 【ет.】 ① жұбай болысу, бас қусу, қол ұстасу, жұптасу, қосылу (ерлі-зайыпты болу) ② жұбай, қосақ, жамағат ③ ұрықтандыру, шағылыстыру ④ араластыру, теңгеру, дайындау, жасау ⑤ толықтау, толықтыру, құрау, орнату, салу, соғу ⑥ көрік беру, көріктендіру, өңдендіру ⑦ жарасу, сәйкесу, үйлесу, келісу

【配备】 pèibèi ① 【ет.】 Бөліп беру, үлестіріп беру, беру, жабдықтау, қаруландыру, жіберу, қарулану: ~骨干力量, Іскер адамдар жіеру | ~三辆吉

普车 Үш машина бөліп берілді. ②【et.】: 接地【сын】~火力 Жер жағдайына қарай әскер күшін бөлу. ③【зат.】: 现【ec.】化的~Заманови жабылдықтар.

【配比】pèibǐ【зат.】 Салыстырма, үлес, қатынас, құрам.

【配餐】pèicān【et.】 ① тағам әзірлеу, тамақ дайындау, тамақ жасау, ас дайындау ② араласпа тағам, араластырма азық, құрама тағам. ①: 根据病人的不同需要~. ②【зат.】: 方便~Тағам әзірлеуге қолайлы | 营养~Нәрлі тағамдар әзірлеу.

【配搭】pèidā【et.】 Үйлесу, сәйкесу, қабысу, сай келу, араластыру, кірістіру ①: 这出戏, 配角儿~得不错, Бұл қойылымда қосымша актер жақсы үйлестіріліпті. ② 搭配.

【配搭儿】pèi-dar【зат.】 Қосалқы, жанама, көмекші, қосымша, ажарлауыш, айқындауыш: 我唱不了主角, 给你当个~还行, Мен бас актер бола алмаймын, саған қосымша актер болсамда болады.

【配电盘】pèidiànpán【зат.】 Электр үлестіргіш қалқан, үлестіргіш қалқан.

【配殿】pèidiàn【зат.】 Қосалқы сарай, қосалқы орда, бүйір сарай, қосалқы ғибадатхана.

【配对】pèi // duì (~儿)【et.】 Жұптастыру, жұптау, қосылу, қосақтау, бірігу, парластыру, қосарлау ② шағылысу, ылығысу ① 配合成双: 这两【зат.】选手~参加双打比赛. ② <口>【et.】物交尾.

【配额】pèi'é【зат.】 Үлес, сыбаға, несібе, есе 分配的【сан.】 额: 进口物资实行~管理.

【配发】pèifā【et.】 ① Үлестіру, тарату, бөлу: ~现场照片 Нақ майдан суретін үлестіру. ② тарату, беру, сыйлау: 为工作方便, 每组~一台电脑 Жұмысқа қолайлылық жасау үшін, әр топқа бірден компьютер таратты.

【配方】-1pèi // fāng【et.】 Шаршыға келтіру, шаршылау

【配方】-2pèifāng ①【et.】 дәрігер рецепті бойынша дәрі дайындау. ②【зат.】 дәрі дәрмек рецепті.

【配房】pèifāng【зат.】 Бүйір бөлме, жан үй.

【配股】pèigǔ【et.】 Сыбағалап жарна сату, мүшелеп жарна сату, өлшеммен жарна сату, міндеттеп жарна сату.

【配合】pèihé【et.】 Сәйкесу, үйлесу, қиысу, қиысу, қосылу, жанасу, жарасу, сай келу, сайма-сай.. 他两人的双打~得很好 олар екеуі бір біріне жақсы сай келеді.

【配合】pèi-he【сын】 Жарасу, ұнасу: 绿油油的枝叶衬托着红

艳艳的花朵, 那么~, 那么美丽 жап-жасыл жапырыққа, қып-қызыл гүлдер сондай жарасып тұр.

【配给】pèijǐ【et.】 Өлшеммен қамдау, сыбағалы қамдау, шектемелі қамдау, қамдау, беру.

【配件】pèijiàn【зат.】 Бөлшек. ② (~儿) Қосымша бөлшек) Ауыстыру үшін сақталған артық бөлшек.

【配角】pèijiǎo Қосымша рөл 他是这部电影中的~儿, Ол бұл кинода қосымша рөлде ойнайды

【配军】pèijūn【зат.】 Әскерге жіберу жазасы берілген қылмыскер

【配料】pèi // liào【et.】 生 Материал дайындау, материал әзірлеу, нәрсе дайындау, зат әзірлеу, араластырма материал, араластырма зат, материал, құрам, зат.

【配楼】pèilóu【зат.】 Жанастыра салынған үй, қосалқы ғимарат, жанаспалы ғимара (Негізгі ғимараттың екі жағына салынған ғимарат) .

【配偶】pèi'òu【зат.】 Жұбайлар, қосақтар, ерлі-зайыптылар, жұбай, жамағат, зайып, сыңар, қосақ, жар.

【配平】pèipíng【et.】 Теңеу, теңестіру, теңгеру.

【配器】pèiqì【et.】 Аспаппен сүйемелдеу Аспаппен орындауға ыңғайлау,

【配色】pèisè【et.】 Бояу араластыру, бояужасау, бояу дайындау.

【配饰】pèishì【зат.】 Әшекей бұйым: 围巾、手袋是时装的重要~ шарпы, қол сумка әсемдіктегі маңызды әшекейлер.

【配售】pèishòu【et.】 Сыбағалап сату, өлшеп сату, мөлшермен қамдау, сыбағалы қамдау, қамдау, Кейбір заттар, әсіресе тұрмыстық заттар сұранысты қанағаттандыра алмаған кезде, санымен бағасын арнайы мөлшер арқылы тұтынушыға сату.

【配送】pèisòng【et.】 Жеткізу, үлестіру: 建立农副产品~中心 Ауылшаруашылық өнімдерді жеткізіп беру орталығын құру | 包装水果, ~到各大超市 / Жеміс-жидектерді қораптап, әр бір үлкен сауда орындарына жеткізіп беру.

【配套】pèi // tào【et.】 Сәйкестіру, кемелдендіру, тұлғаландыру.

【配套成龙】pèitàochénglóng Бөлек заттарды біріктіріп толықтыру

【配伍】pèiwǔ【et.】 把 Екі немене кеіден көп дәрілерді арластырып ішу: ~禁忌 Арластырып ішу шектеуі.

【配戏】pèi // xì【et.】 Бас актерге селбесіп ойнау.

【配药】pèi // yào【et.】 Дәрі жасау, дәрі дайындау, .

【配音】pèi // yīn【et.】 Дыбыс беру,

дыбыстандыру, үндендіру (кино туралы).

【配乐】pèi // yuè【et.】 诗 Музыкамен сүйемелдеу, әуенмен сүйемелдеу, әуенмен айшықтау: ~诗 歌朗诵 Мақала оқығанда музыкамен сүйемелдеу.

【配制】pèizhì【et.】 араластырып жасау, әзірлеу, дайындау, Екі не оданда көп қоспаны белгілі мөлшер арқылы арластырып жасау: ~药剂 Дәрі жасау | ~鸡尾酒 Коктейль жасау.

【配置】pèizhì【et.】 Орналастыру, жайғастыру, қою, тағайындау, жіберу: ~兵力 Әскер күшін орналастыру.

【配种】pèi // zhǒng【et.】 Ұрықтандыру, шағылыстыру, қашыру

【配子】pèizǐ【зат.】 Жыныс клеткасі. 蒴(蒴)pèi ① вымпел (кеме мачтасындағы жіңішке ұзын жалау). ② <书> жалау; ту.

【辔】pèi【зат.】 驾 Ауыздық, жүген

【辔头】pèitóu【зат.】 辔.

需 pèi <书> ① Нөсер, мол жауын

pēn

喷 (噴) pēn【et.】 (Шашыу, бүрку) қысымнан шашырау: ~泉 Фонтан | 火山~火 Жанартау от шашты.

【喷薄】pēnbó【сын】 Көтерілу, шығу, бүркылдау, атқақтау, шашырау.

【喷发】pēnfā【et.】 Шашу, бүрку, .

【喷饭】pēnfàn【et.】 Шашалу, тамағын бүрку.

【喷粪】pēnfèn【et.】 Боқ жеу, нәжіс шайнау, жын бүрку, оттау, көку, шату, шаптақтау (боқтық сөз айтқандарға меңзеледі): 满嘴~ Аузы толған боқтық.

【喷灌】pēnguàn【et.】 Жауындатып суару, жаңбырлатып суару, бүркіп суару, сеуіп суару.

【喷壶】pēnhú【зат.】 Су сепкіш, су бүріккіш.

【喷火器】pēnhuǒqì【зат.】 От бүркіш апарат.

【喷溅】pēnjiàn【et.】 (Қан) қысымнан айналаға шашырау: 鲜血~ Қан шашырау.

【喷口】pēnkǒu【et.】 Ауыз, шүмек.

【喷漆】pēnqī【et.】 Қысым арқылы сырды бүркіп шығару.

【喷气发【et.】机】pēnqìfādòngjī Реактивтік қозғалтқыш, реактивтік мотор.

【喷气式飞机】pēnqìshìfēijī Реактивтік ұшақ.

【喷泉】pēnquán【зат.】 Фонтан.

【喷酒】pēnsǎ【et.】 Бүрку: ~农药 / егістік дәрілерін бүрку.

【喷撒】pēnsǎ【et.】 Шашу (көбінде

ұнтақ затқа пайдаланылады.

【喷射】pēnshè【ет.】Бүрку,

【喷水池】pēnshuǐchí【зат】
фонтандар.

【喷嚏】pēntǐ【зат】Түшкіру.

【喷头】pēntóu【зат】Бүріккіш.

【喷涂】pēntú【ет.】Бүрку, себу (Сыр).

【喷吐】pēntǔ【ет.】Бүрку, шашырау,
лапылдау, шашылу, атқақтау, будактау,
шапшу(жарық, от, газ): 炉口~着鲜
红的火苗 Пештен қып-қызыл шоқтар
шашырауда.

【喷雾器】pēnwùqì【зат】Бу бүріккіш,

【喷涌】pēnyǒng【ет.】(сұйықтық)

Шапшу, шапшуырлау, атылу, атқалақтау,
атқақтау, бүркылдау, тасу, керне: | 黑
褐色的原油从钻井台上~出来 Қара
мұнай құдықтан атылып шықты ◇ 激
情~/Сезімі атқып тұр.

【喷云吐雾】pēnyúntǔwù, темекі
шеккен кездегі түтінді бұлтқа теңеп
суреттеу.

【喷子】pēn·zi【зат】Сұйықтық зат
шашатын аппарат.

【喷嘴】pēnzǔi(~儿)【зат】Бүріккіш
шүмек, бүріккіш, шүмек.

pén

盆 péng①(~儿)【зат】Тегене, шара,
тегеш, елеген, түбек, құмыра, сауыт:
花~儿 Тәштек | 脸~ Бет жуатын
тегене.

【盆地】péndì【зат】Ойпат, ойдым,
шұңқыр.

【盆花】pénhuā(~儿)【зат】Түбекті
гүл, түбекшелі гүл.

【盆景】pénjǐng(~儿)【зат】Түбектік
көрініс, сауыттық табиғат.

【盆满钵满】pénmǎnbōmǎnТапқан
ақшаның көптігін суреттеуде
колданады.

【盆腔】pénqǎng【зат】жамбас қуысы.

【盆汤】péntāng【зат】Құрғақ монша.

【盆塘】péntáng【зат.】Жер аты.

【盆浴】pényù【ет.】Тегенемен жуыну.

【盆栽】pénzāi①【ет.】① түбекте
өсіру, түбекке егу: ~葡萄 түбекке
өсірілген жүзім.

【盆子】pén·zi(口)【зат】Тегене.

溢 péng(书) Судың жоғарыға
атқақтауы.

pèn

喷(噴) pèn(~儿)(方)【зат】①
жеміс, көк өніс, теңіз өнімдерінің
топтап шағытын мезгілі: 西瓜正在~
儿上. ②【мөл.】бысып-жетілген
мезгіл: 绿豆结二~角了 көк бұршак
екі рет жеміс берді.

【喷香】pènxiāng【сын】Суреттеу
сөз,ісі аңқу,: ~扑鼻 ісі мұрынды

жарады | ~的小米饭 ісі аңқыған
күріш.

pēng

【抨击】pēngjī【ет.】Шенеу, сөгу,
мінеу, кінәләу, жазғыру, айыптау,
соққылау, соқтығ.

【抨弹】pēngtán(书)【ет.】①抨击.②
弹劾.

怦 pēng【ел.】Теңеу сөз, жүректің
дүрсілдеп қағуы: 吓得心里~~直跳
Шошығаннан жүрегі дүрсілдеп кетті.

砰 pēng【ел.】Соғылудан немесе
заттың жерге түскенінен шыққан
дыбыс: ~的一声, 木板倒了/Тарс етіп
тактай жерге құлады.

烹 pēng① демдеу, қайнату, шығару
(тамақ, шай): ②қуыру.

【烹茶】pēngchá【ет.】Шай демдеу,
шай қайнату, шай дайындау, шай
эзірлеу: ~待客 Шай қайнатып қонақ
күту.

【烹饪】pēngrèn【ет.】Аспаздық,
аспазшылық, тамақ істеу, ас дайындау,
қазан ұстау: ~法 Ас дайындау әдісі |
擅长~ Аспаздыққа шебермін.

【烹调】pēngtiáo【ет.】Тамақ істеу,
аспысыру, тамақ жасау, тағам пысыру,
аспаздық ету, аспазшылық істеу: ~能
手 Тамақ жасау шебері.

嘭 pēng【ел.】Есік қаққан дыбыс,
заттың соғылуынан шыққан дыбыс: 一
阵~~~的敲门声 Тарс-Тарс еткен есік
қаққан дыбыс.

澎 pēng(方)【ет.】Шашырыу: ~了
一身水 Өне-бойыма су шашырап кетті.

péng

茏 péng [茏茏](péngpéng)(书)

【сын】【сын】容植物茂盛.

朋 péng①Дос, тамыр, жолдас: 宾~满
座 қонақ пен достардың толып отыруы.
②(Péng)【зат】фамилияға
колданылады..

【朋比为奸】péngbǐwéijiān
Сыбайлысып жаман істер жасау.

【朋党】péngdǎng(书)【зат】
Сыбайластар, жемтікестер,
партияластар, топ, : ~之争
Сыбайластар ара күрес.

【朋友】péng·you【зат】①дос, тамыр,
анда, жолдас ② сүйгені, ғашығы: 姑娘
多大了, 有~了没有? Бұл бойжеткен
жасы нешеде,махаббат таптыма?

棚 péng Тоспа.

棚 péng Жер аты

棚 péng(书) Толу.

彭 Péng【зат】Фамилияға
колданылады..

棚 péng【зат】①Күн нұрын немесе
жел тосатын шатыр: 在园子里搭一个~
Аулаға бір шатыр тікті | 工~Жұмыс
жатыры | 碾~.

【棚车】péngchē Жаппалы вагон,
жаппалы машина.

【棚户】péngù【зат】Күркедегілер,
лашықтылар, лашықтағылар.

【棚子】péng·zi【зат】Қора, лапас,
албар: 草~ Шөп қора.

【蓬勃】péngbó【сын】Қарыштау,
шалқу, шарықтау, қаулау, дәурендену,
гүлдену, көркею :көркею көрінісі.

【蓬蒿】péngāo【зат】①шашақты
ермен②қаңбақ, ебелек, шөп-шалаң.

【蓬户瓮牖】pénghùwèngyǔ Құрымұй,
жаман балаған, қара қос, лашық,
балаған, күрке, қос.

【蓬莱】pénglái【зат】Әулиелер
тұрағы, пері тауы (аңыздарда
айтылатын, бохай теңізінде әулиелер
тұратын тау), ну, қопа, тоғай, жыныс.

【蓬乱】péngluàn【сын】Дударлану,
ұйпалану, дудырау, үрпо, қобырау,
ұйпа-тұйпасы шығу: 头发~ Шашы
ұйпаланып тұр.

【蓬门荜户】péngménbìhù Шөппен,
ағашбұтақтарымен жасалған есік, кедей
адамдардың тұрағын суреттейтін сөз.

【蓬茸】péngróng(书)【сын】Бітік,
ну, қою, қалың, ұйысқан: 绿草~ Бітік
өскен кок шөп | 蓬蓬茸茸的杂草 Қою
өскен шөптер.

【蓬松】péngsōng【сын】Ұйпа-
тұйпасы шығу, дудырау, ұйпалану,
қобырау, үрпо, ұйысу.

【蓬头垢面】péngtóugǒumiàn Шаштың
ұйпалануын суреттейді, беті кір адамды
айтады.

棚 péng【зат】Бор (B).

鹏(鹏) péng Ерте заманғы
хикаялардағы кездесетін ең үлкен құс.

【鹏程万里】péngchéngwànlǐ
Болашағының нұрлы екенін суреттейді.

澎 péng Шашырау,
шашылу(PéngHúLièdǎo), 中国群岛
【зат】, 在台湾海峡中 Еліміздің топ
аралдырың аты, Тай уан аралында.

【澎湃】péngpài【сын】Көкке шапшу,
тулау, буырқану, шапшуырлау, жөңкілу,
өркештеу: 激情~的诗篇.

篷 péng【зат】①күнқағар, қалқа, далда,
төбе, жаппа, қалтқы, қалқайма ②
желкен: Күнқағар тұрғызу.

【篷车】péngchē【зат】Жаппалы
вагон, жаппалы машина, жаппалы арба,
бітеу күйме.

【篷子】péng·zi【зат】Жаппа,
күнқағар, қалқа, қалтқы, қалқима,
күрке, балаған.

膨 péng(书)үлкейу: ~胀 Ісіну.

【膨大】péngdà【ет.】Ұлғаю, кеңу,

кеню, үлкею.

【膨脝】pénghēng【сын】①〈书〉(Әдеби сөз) іштің ісінуін айтады: ~大腹 Іштің ісінуі..

【膨化】pénghuà【ет.】Бөрту,ісіну, үлкею.(Бұршақ өнімдер) ыстықта,қысымнан ісінуі: ~食品.

【膨胀】péngzhàng【ет.】Ұлғаю, үлкею, кеңу, кеңю,заттардың ыстықтан не басқа әсерлерден,заттың үлкеюі.

鬃 péng〈书〉【сын】容头发松散 Шаштың қосып тұруын суреттейді: ~松 Қопсу.

【鬃髻】péngsēng〈书〉【сын】Шаштың қопсу тұруын суреттейді

【鬃松】péngsōng【сын】容头发蓬松.

鲆 péng[魷](péngqí)【зат】Крафтың бір түрі,денесі кішкене,су жағасыдағы балшықтарда өмір сүреді.

pěng

捧 pěng【ет.】① ұстау, алу, аймалау, уыстау: 双手~住孩子的脸 Қос қолымен баланың бетін ұстады ②

【ет.】қошаметтеу, көтермелеу, қолпаштау: 你别再~我了 Сен мені қолпаштай берме.

【捧杯】pěng//bēi【ет.】Аға жүлдегер болу, бас бәйге алу, сыйлық алу, жүлде алу, бәйге алу.

【捧场】pěng//chǎng【ет.】Мақтау, қошаметтеу, көтермелеу, қолпаштау, лепірту, жер-көкке сиғызбау.

【捧腹】pěngfù【ет.】Ішек-сілесі кату, ішек-сілесі қага күлу, көзінен жас аққанша күлу, күлкі келтіру, күлдіру: ~大笑 Ішек сілесі қатып күлу.

【捧眼】bàngǎn①(-//-)【ет.】Көсымша әктердің негізгі актерге қосылып көрермендерді күлдіруі.

【捧角】pěng//jué(~儿)【ет.】Артисты алқау, артисты мақтау, артисты марапаттау, мақтау, алқау, марапаттау.

【捧杀】pěngshā【ет.】过 Артық мақтаулардан,адамның асқақтауы,өзін жоғары санап,соңында сәтсіздікке ұшырауы: 不要~有才华的青年演员 Талантты жас артистерді асыра мақтауға болмайды.

pèng

碰 pèng [碰柑](pènggān)【зат】① апельсиннің бір түрі. ② апельсин ағашының тұқымы.

碰(碰、碰) pèng【ет.】① соғылу; Қозғалыстағы заттардың басқа заттармен соғылуы: ~杯 Ромка соғыстыру | 不小心腿在门上~了一下 Байқамай аяғымды есікке соғып алдым.

② Кездесіп қалу; жүздесіп қалу: ~面 Бет көрісу | 在路上~到一位熟人 Жолда бір таныс адамға кезігіп қалды.

③ Сынау,байқау: ~~机会 Орай сынап көру | 我去~一下看, 说不定他在家 Бен сынап көрейін,мүмкүн ол үйінде шығар.

【碰杯】pèng//bēi【ет.】Ромка соғыстыру.

【碰壁】pèng//bì【ет.】Тосқауылға ұшырау,кыйындыққа жолығу, 事情行不通: 到处~Жұмыс сәтті жүріп жатқан жоқ,ылғида кедергілер шығып жатыр.

【碰钉子】pèngdīng-zì Сәтсіздікке ұшырау,кедергіге жолығу.

【碰见】pèng//jiàn【ет.】事 Алдын ала жоспарламаған кездесу,аяқастынан кезігу: 昨天我在街上~他 Кеше мен көшеде онымен кезігіп қалдым.

【碰面】pèng//miàn【ет.】Кездесу; жүздесу: 我同他约定今天在这里~ Мен онымен бүгін осында кездесуге келістім.

【碰碰车】pèng-pèngchē【зат】бампері (автокөлік буфері серіппелі темір) бар электр машинасы (агракцион).

【碰巧】pèngqiǎo【үс.】Кездейсоқ; Абайсызда,сәгі түсіп: 我正想找你, ~你来了 Мен сені іздейін деп едім,сәгі түсіп өзінде келіпсің.

【碰头】pèng//tóu(~儿)【ет.】Кездесу; қасқа уақыттық кездесу: 东西请他带去吧, 他们天天都~ /Затты содан беріп жібер,олар күнде кезігіп тұрады

【碰头会】pèngtóuhuì【зат】Жедел жиналыс, шұғыл кеңес, шолақ жиналыс, келте кеңес, лездеме.

【碰一鼻子灰】pèngyībǐ-zihuī Мұрны тасқа тію,сәтсіздікке ұшырау.

【碰撞】pèngzhuàng【ет.】① Заттардың өзара соғылуы: 搬运瓷器要避免~Фарфор ыдыстарды тасығанда өзара соғылуынан абайлаңдар.

pī

丕 pī〈书〉Зор, ұлы, үлкен, кесек, ұлықсан, орасан, алып: ~业 Үлкен кәсіп | ~变 Үлкен өзгеріс.

批 -1pī〈书〉① бұрыштау, бекіту, бағалау, қарау, тексеру②сін тезіне алу, сындау, сөгу, мінеу, ұрсу.

批 -2pī【ет.】① бұрыштау, бекіту, бағалау, қарау, тексеру: ~改 өзгерту | 审~тексеру

批 -3pī① төп, шоғыр, толайым, дүйім, үйір: ~发 толайм сауда | ~购 топтық алу.

【批驳】pībó【ет.】Терістеу,қосылмау 批评或否决 (басқалардың пікірін,

талабын): ~错误论调 Қате сарынды терістеу.

【批捕】pībù【ет.】Тұтқындауды бекіту, тұтқындауды ұйғару, тұтқындауға қосылу, тұтқындауды құптау: 检察院已经~此案的犯罪嫌疑人 Тексеруші орган бұл делонның күдіктісін ұстауды бекітті.

【批次】pīcì【мөл.】партия; топтама: 共抽查各类产品三十五~ жалпы тауарлардың отыз бестен астам топтамасы бар.

【批点】pīdiǎn【ет.】① баға жазу, белгі қою, бағалау ② айыптау, кінәләу, мінеу, сөгу.

【批发】pīfā【ет.】Топтап сату, тобымен сату, толайым сату, көтерме сауда: ~部 толайым сату орталығы | ~价格 толайым баға.

【批复】pīfù【ет.】Бұрыштама жауап, бекітпежауап, жауап, бұрыштама, бекітпе, бекім, бұрыштама жауап қайыру.

【批改】pīgǎi【ет.】Қарау, тексеру, бағалау, түзеу, тексеріп-түзету: ~作文 Мақала тексеру.

【批购】pīgòu【ет.】Тобымен сатып алу, толайым сатып алу, тобымен алу: ~水果 Жеміс-жидектерді топтап сатып алу.

【批件】pījiàn【зат】Бекітпе құжат, бекім құжат, бекітпе, бекім.

【批量】pīliàng【үс.】Мольнан, төбімен, көптеп, топ, шоғыр, үйір, мөлшер, шама.

【批零】pīlíng【ет.】Толайым және бөлшек сату, тобымен және бөлшек сату, көтермелеп және бөлшектеп сату: ~差价 көтерме сатудың баға паркы.

【批判】pīpàn【ет.】Сын, сын тезіне алу, сын көзімен қарау, сынға алу, сынау, сөгу, мінеу, сыншыл, сыншылдық: ~有种族歧视的人 Ұлттық бөлшектейтін адамдарды сындау.

【批评】pīpíng【ет.】Сындау,сөгу,пікір айтуоның қонаққа деген тәртіпсіз әрекетін сындады.

【批示】pīshì①【ет.】нұсқау беру: 计划已经呈报上去, 领导还没有~ жоспар нұсқауда көрсетілген болатын, жетекші нұсқау бермеген. ②【зат.】басшылық.

【批售】pīshòu【ет.】Топтап сату,толайм сату.

【批文】pīwén【зат】Жоғары жақтан,үкімет тарапынан бекітілген құжат.

【批销】pīxiāo【ет.】Топтап сату,толайм сату: ~报刊 топтап газет сату.

【批语】pīyǔ【зат】Мақалаға, тапсырмаға берілген пікір сөз,бпға.

【批阅】 pīyuè 【ет.】 Оқу, көру, бекіту, тексеру: ~ 文件 құжатты оқып тексеру.

【批注】 pīzhù① 【ет.】 Бағалау және түсіндірме жазу.

【批转】 pīzhuǎn 【ет.】 Жоғарыдан жіберген құжатты тарату.

【批准】 pī // zhǔn 【ет.】 Бекіту, қолқою, қабылдау, рұхсат ету: ~ 他休假一个月 Оның бір ай демалуына рұхсат берді.

【批租】 pīzū 【ет.】 Жалдауға рұхсат ету (жерге) 7

坯 pī [坯坯] (pīpī) < 书 > 【сын】 Күшті, қайратты.

纸 (紙) pǐ 【ет.】 Тарқатылу, төгілу, жазылу, жайылу, құлау: 线 ~ 了 жіп тарқатылып кетті.

【纸漏】 pǐlòu 【зат】 Абайсыздан қателік жасау.

【纸缪】 pǐmiù < 书 > 【зат】 Қателік.

坯 (坯) pī 【зат】 ① қыш, фарфор.

【坯布】 pībù 【зат】 Тоқылып болған бырық боялмаған мата.

【坯料】 pīliào 【зат】 Құйма (өңделмеген құйма болат, т. Б.), дайындама, шала бұйым.

【坯胎】 pītāi 【зат】 Құйма, қалыптама, сұлба, нұсқа: 搪瓷的金属 ~ фарфордың алтын құймасы.

【坯子】 pīzi 【зат】 Шикі керпіш, керпіш.

披 pī① 【ет.】 ① бүркену, кю, жамылу, желбегейлену, орану, желбегей жамылу ② парақтау, ақтару, ашу ③ жарылу, шатынау, шытынау, айрылу.

【披发左衽】 pīfāzuǒrèn Азұлттар киім-кешегі, ұсақ ұлттар киім-кешегі, аз ұлттар киінісі.

【披拂】 pīfú < 书 > 【ет.】 Тербелу, теңселу, ырғалу, тербетілу, шайқалу, желбіреу, желпілдеу: 枝叶 ~ жапырақ тербеліп тұр.

【披肝沥胆】 pīgānlìdǎn Ерекше адалдықты білдіретін сөз.

【披挂】 pīguà 【ет.】 сауыт-дулыға кю, сауыт-сайман асыну, сауыт кю ② сауыт-дулыға, сауыт-сайман: 猎人们 ~ 整齐, 准备上路 аңшылардың сауыт-саймандарын киіп, жолға дайындауда

【披红】 pīhóng 【ет.】 Қызыл торғын жабу, қызыл торқаға орау, қызыл торқа жабу, торқа жабу, тон жабу: ~ 戴花 қызыл торғынмен гүл тағып.

【披坚执锐】 pījiānzhìruì Сауыт киіп найза алып, сардардың өзінің соғысқа қатысуы.

【披肩】 pījiān 【зат】 Жеңсіз мешпет, жамылғы, кемзәл.

【披肩发】 pījiānfà 【зат】 Шаш үлгісінің бір түрі, ұзын шашты иығының екі жағына түсіріп жүру.

【披荆斩棘】 pījīngzhǎnjí Алдындағы кедергілерден тайсалмай өту.

【披卷】 pījuǎn < 书 > 【ет.】 Кітап бетін ашу, кітап парақтау, кітап ақтару, кітапқа үңілу, кітап оқу: 挑灯 ~ шам жағым кітап көру.

【披览】 pīlǎn < 书 > 【ет.】 Ашып көру, ақтарып көру, парақтап көру, парақтау, ақтару, шолу, аудару, аударыстыру: ~ 群书 топтап кітап көру.

【披露】 pīlù 【ет.】 ① жариялау, жариялету: 全文 ~ барлық мазмұнын жариялау | ~ 会谈内容 жиын мазмұнын жариялау. ② әшкерелеу, әшкерелену, ашылу, біліну, байқалу, білдіру, аңғарту, айту: ~ 心迹 жүрегің білдіру | ~ 真情 шын сезімін білдіру.

【披靡】 pīmǐ 【ет.】 ① бытқу, бықсу, ыбырсу, шашылу, жапырылу, құлау (шөп-шалаң) ② быж-тыж болу, тоз-тоз болу, тас-талқаны шығу, ту-талақайы шығу, тоз-тозалаңы шығу.

【披散】 pī-sǎn 【ет.】 Тарқатылу, төгілу, жазылу, жайылу, құлау.

【披沙拣金】 pīshājiǎnjīn Көбінің ішінен жауһарын талдау.

【披头散发】 pītóusànfà Шаштың алба жұлба болуын суреттейді.

【披屋】 pīwū 【зат.】 Негізгі үйдің жанына немесе артына жалғасып салынған кішкене үй, зат сақтайтын үй.

【披星戴月】 pīxīngdàiyuè Ерте шығып кеш келуді суреттейді.

【批阅】 pīyuè < 书 > 【ет.】 Көру; оқу: ~ 文章 мақала көру.

【披针形】 pīzhēnxíng 【зат】 Қандауырпышынды, қандауыр тәрізді, қандауырша.

【狻狻】 pīpī < 书 > 【сын】 Аңдардың қозғалуы: 鹿豕 ~ Бұқылар қозғала бастады.

【狻猊】 pīzhēn < 书 > 【сын】 Ағашты шөбі көр жерде, аңдар жүреді.

砒 pī① 【зат】 砒 (Арсен) ның бұрынғы атауы. ② әрсен: 红 ~ қызыл әрсен | 白 ~ ақ әрсен.

【砒霜】 pīshuāng 【зат】 Әрсен әнгидриті, әрсен тұтығы, әрсенөліт.

劈 pī① 【ет.】 ① жару, бұтау: ~ 木柴 отын жару | ~ 成两半 екіге жару. ②

【ет.】 (ағаш сияқты) ② керілу, жарылу, айрылу: 板子 ~ 了 тақтай жарылды. ③ күйрету, қирату, жайрату, ойрандау, жамсату, соғу ④ айыру, ажырату, жұлу, үзу, бөлу

【劈波斩浪】 pībōzhǎnlàng қайықтың асаутолқындарды жарып өтуімен ешқандай қыйындақтан қойқпа, қиындықты жеңуді меңзейді.

【劈刺】 pīcì 【ет.】 Найзаласу ұрысы, қылыштасу ұрысы, қылыштасу,

найзаласу.

【劈刀】 -pīdāo 【зат】 бұйда пышақ, шапқы, шот.

【劈刀】 -2pīdāo 【зат】 қылышкерлік, қылышпаздық.

【劈里啪啦】 pī-lipālā Бытыр-бытыр, тасыр-тұсыр, тарс-тұрс, сағыр-сұтыр, т. Б. Еліктеуіш сөз.

【劈脸】 pīliǎn 【үс.】 Бетпе-бет, қарсы алдынан, бет алдынан, дәл бетіне, бетіне: ~ 就是一个大嘴巴 қырсы алдында бір үлкен ауыз.

【劈面】 pīmian 【үс.】 Бетпе-бет.

【劈啪】 pīpā Бытыр-бытыр.

【劈杀】 pīshā 【ет.】 Қылыштап өлтіру, кескілеп өлтіру, шауып өлтіру, қылышпен қыру.

【劈山】 pīshān 【ет.】 Тау талқандау, тау бұзу, тау жару, тау құлату: ~ 引水 тауды жарып су әкелу | ~ 筑路 тауды жарып жол салу.

【劈手】 pīshǒu 【үс.】 Сып еткізу, лып еткізу: ~ 一巴掌 лып еткізіп бір шапалақ ұрды | ~ 夺过球拍 лып еткізіп доп қалақшаны алып алды.

【劈头】 pītóu 【үс.】 ① алдынан шыға келу, тақ алдынан шыға келу, алдынан жолыға кету, шыға келу: 走到门口 ~ 碰见老王从里边出来 есік алдына барғанда Лау уаң алдымнан шыға келді. ② ең алғаш, а дегенде, е дегенде, ең әуелі: 他进来 ~ 就问试验成功了没有 ол кіре салып сынақ қалай болы деп сұрады.

【劈头盖顶】 pītóuguàidǐng 劈头盖脸.

【劈头盖脸】 pītóuguàiliǎn Ашулы келе жату, ашумен қарау.

【劈胸】 pīxiōng 【үс.】 Алқым, кеңірдек, жаға: ~ 一把抓住 кеңірдегінен ұстай алды.

【劈里啪啦】 pī-lipālā 【ел.】 【сын】 Бытыр-бытыр, тасыр-тұсыр, тарс-тұрс, сағыр-сұтыр, т. Б. Еліктеуіш сөз: 窗外传来 ~ 的声音 терезе сыртынан тарс-тұрс еткен дасыс естілді.

【劈啪】 pīpā 【ел.】 Жарылған, атылған дауыс: ~ 的枪声 атылған тапанша даусы естілді.

【霹雳】 pīlí < 口 > 【зат】 霹雳.

【霹雳】 pīlí 【зат】 Жай, нажағай, найзағай, жасын, жасыл.

【霹雳舞】 pīlìwǔ 【зат】 Нажағай би, атқалақби.

pí

皮 pí① 【зат】 ① тері, ет: 牛 ~ сыыр терісі | 碰掉了一块 ~ терісін сүріп алу.

② 【зат】 құрым: ~ 箱 құрым чемодан | ~ 鞋 құрым аяқ киім | ~ 袄 тері тон. (~ 儿 қабық) 【зат】 ③ қабық,

кабыршақ, қауыз: 新书包上~儿 жаңа кітапты қаптау.④(~儿)бет: 地~жер беті | 水~儿 су беті.○,11 (Pī) 【зат】 фамилияға қолданылады..

【皮板儿】píbǎnǎng 【зат】 Тері, жарғақ.

【皮包】píbāo 【зат】 Теріден жасалған сумка.

【皮包骨】píbāogǔ Тым арық, өте жүдеу, құдай арық, қу сүйек, құр қаңқа.

【皮包商】píbāoshāng 【зат】 Сука өндіретін компания.

【皮草】pícǎo 〈方〉【зат】 Тері-терсек, тері, былғары: 优质~ жоғары сортты былғары.

【皮层】pícéng 【зат】 тері, қабық, қыртыс: 植物茎的~ өсімдік сабағының сыртқы қабығы.

【皮尺】píchǐ 【зат】 Метр, метрлегіш, өлшеуіш, шыршықтамалы өлшеуіш.

【皮带】pídài 【зат】 Тері белбау, белдік.

【皮蛋】pídàn 【зат】 Сүрленбе жұмыртқа.

【皮肤】pífū 【зат】 Тері қабаты, адам мен жануарлардың сыртқы тері жамылғысы.

【皮傅】pífū 〈书〉【ет.】 Білімдісіну, білгішсіну.

【皮革】pígé 【зат.】 Көн, былғары, құрым, сиыр қой терілерінен жасалған псқан тері, аяқ киім, чемодан т.б заттарды жасауға болады.

【皮猴儿】píhóuér 【зат】 Күләпәрәлі ішік, күләпәрәлі пәлте, тымақты ішік.

【皮划艇】píhuáítǐng 【зат】 Тері қайық пен қайықтың жалпы атауы.

【皮黄】píhuáng 【зат】 Қытайдың дәстүрлі театр өнері.

【皮簧】píhuáng “皮黄” мағыналас.

【皮货】píhuò 【зат】 毛 Тері бұйымдар, тері заттар: ~商 Тері саудагері | 出售~ тері сату.

【皮夹子】píjiǎ-zǐ 【зат.】 теріден жасалған ақша қапшық.

【皮匠】píjiàng 【зат】 ① көнші ② етікші.

【皮筋儿】píjīnr 【зат】 Рәзінке таспа, рәзінке бұғыш, рәзінке жіп (Ойын құралы): 跳~ рәзінке ойнау.

【皮具】píjù 【зат】 Теріден жасалған бұйымдар, құрым сумка, құрым белдік сияқтылар.

【皮开肉绽】píkāiròuzhàn Арам таяқ жеу, ондыртпай ұру, ұрып терісін жырту.

【皮库】píkù 【зат】 医院中保存皮肤组织供移植用的设备.

【皮里阳秋】pílǐYángqiū Көңілге бүккен, айтпайтын сөз.

【皮毛】pímáo 【зат】 ① тері-терсек, сеңсең, тері ② үстірт, шала-шарпы, шалағай, шет-жаға, шалаңғырт, сырттай.

【皮棉】pímían 【зат】 Таза мақта.

【皮囊】pínáng 【зат】 Саба, тұлып, мес, қалта, торсық, сүйретпе, тері тұлып, тері дорба.

【皮球】píqiú 【зат】 Ойын құралы, серпінділігі баріші бос доп, көбінде пласымастан жасалады.

【皮肉】píròu 【зат】 Ерпен тері: 我不过伤了点儿~ Мен тек терімді жаралап алдым.

【皮实】pí-shí 【сын】 ① шымыр, тығыз, сау, саламет: 这孩子真~, 从来没闹过病 Бұл баса өте шымыр, осы күнге дейін аурып көрген жоқ. ② шыдамды, мықты, берік, төзімді.

【皮试】píshì 【зат】 Терілік сынама, Тері арасына укол жіберіп сынау, (Аллергиялық реакцияны байқау).

【皮糖】pítáng 【зат】 Сағыз кампит, созылғыш кампит.

【皮艇】pítǐng 【зат】 ① тері қайық, қайық ② жарыс қайығы, қайық.

【皮桶子】pítǒng-zǐ 【зат】 Дайындамалы тері, киімдік тері.

【皮下组织】píxiàzǔzhǐ Тері астылық құрылымдар.

【皮硝】píxiāo 【зат】 Ій (тері ійі), ашу.

【皮笑肉不笑】píxiàoròubùxiào Шынайы емес күлкі.

【皮影戏】píyǐngxì 【зат.】 Қытайдағы әйгілі «көленке театры».

【皮张】pízhāng 【зат】 Тері, тері-терсек.

【皮疹】pízhěn 【зат】 Тері бөртпесі, бөрткен.

【皮之不存, 毛将焉附】pízhībùcún máojiāngyānfù тері болмаса шаш немен ұтасады? Тері болмаса жүн немен ұтасады?

【皮脂】pízhǐ 【зат】 指 Теріден шығатын май, тері майы, май.

【皮脂腺】pízhǐxiàn 【зат】 Тері бездері.

【皮质】pízhì 【зат】 ① Тері қыртысы.

② ми қыртысы.

【皮重】pízhòng 【зат】 Қорап салмағы, орам салмағы, ыдыс салмағы.

【皮子】pí-zǐ 【зат】 Тері-терсек, тері, сірі, былғары, құйқа, тыс, қап, қабық, қабыршақ, қауыз.

芘 pí [芘不] (pífú) 【зат】 Көне кітаптағы Құлқайыр.

陂 pí 黄陂 (Huángpí), Ху быйдағы жер аты.

枇 pí [枇杷] (pírá) 【зат】 ① лютия (бұрынғы замандағы ішекті музыка аспабы), ② жапон шумшуласы.

【毗连】pílián 【ет.】 Ұштасу, тұтасу, ұласу, жалғасу, қанағтасу, іргелесу, көршілесу, шекараласу: 江苏省北部跟山东省~ Цзянсу өлкесінің солтүстігі Шандунмен шектеседі.

【毗邻】pílín 【ет.】 (地方)毗 【жал.】.

【蚍蜉】pífú 〈书〉【зат.】 Үлкен құмырсқа.

【蚍蜉撼大树】pífúhàndàshù Әліне қарамау.

铍 (铍) pí 【зат】 Берилли, Be(beryllium).

疲 pí ① Қалжырау; шаршау: 精~力尽 арып-шаршау.

【疲惫】píbèi 【сын】 Шаршау, қалжырау, дінкелеу, болдыру, титықтау, сілесі қату, дінкесі құру, көк жұлын болу: ~不堪 әбден болдыру.

【疲敝】píbì 【сын】 人 Тұралау, титықтау, дінкелеу.

【疲顿】pídùn 〈书〉【сын】 Дінкесі құру, әбден титықтау, дымы құру, қалжырау, шаршау, болдыру: ~不堪 әбден болдыру.

【疲乏】pífá 【сын】 Болдыру, бұрлығы, қалжырау, шаршау, әлсіреу.

【疲倦】píjuàn 【сын】 Болдыру, шаршау, қалжырау.

【疲困】píkùn 【сын】 Шаршау, болдыру, қалжырау, әлсіреу, қалжырату, титықтату, болдырту.

【疲劳】píláo 【сын】 ① қалжырау, шаршау, болдыру ② қайту, қажу: 肌肉~бұлшықет шаршау, 忙了一整天, 感觉很~. Бір күн бойы жұмыс істеп, шаршап кеттім.

【疲软】pírǔǎn 【сын】 Әлі құру, әлсіреу, қуатсыздану, дәрменсіздену, нашарлау, солғындау, арзандау, төмендеу: 价格~баға арзандады.

【疲弱】píruò 【сын】 Әлсіз, дәрменсіз, қуатсыз, қауқарсыз, күшсіз, әлсіреу, қуатсыздану, дәрменсіздену: 他拖着~的双腿继续前进 Ол шаршаған айғын сүйретіп алға қарай жүре берді.

【疲沓】(疲塌)pí-tǎ 【сын】 Босаңсу: 工作~ қыметте босаңсу.

【啤酒】píjiǔ 【зат】 Сыра

【啤酒肚】píjiǔdù 【зат】 Семіз адамдардың ішін айтады(сыра көп ішкеннен іш ісінеді).

【啤酒花】píjiǔhuā 【зат】 Құлмақ дәні, құлмақ (сыра жасауға қолданылады).

琵琶 pí [琵琶] (pí-pá) 【зат】 Пипа, барбыт (шартпе музыка аспабы).

棹 pi. Бұрынғы заманда сопақша келген арақ ыдысы.

脾 pí 【зат】 Көкбауыр,

【脾气】pí-qì 【зат】 Сыр, мінез, мінез-құлық: 发~ Ашулану | 这个人有~ мына адамның мінезі бар.

【脾胃】píwèi 【зат】 Көңіл, қолай, тәбет, әуес, ыңғай: 两人~相投 | Екеуінің көңілдері жарасқан, 这事不合他的~ Бұл іс оны әуестендірмейді.

【脾性】píxìng 〈方〉【заг】Қасиет, мінез, мінез-құлық: 摸清了秧苗的~ Яң мяудың мінезін байқап білген.

【脾脏】pízàng 【заг】脾.

裨 pí 〈书〉 ① көмек, жәрдем, жақсылық пайда, сеп, септік ② көмекші, жәрдемші, қолғанат, орынбасар: ~ 将 Орынбасар сардар.

【裨将】píjiāng 【заг】 Бұрынғы заманда орынбасар сардарды айтады.

裨 pí 【заг】 тас кене, жер кене, кене ② қандала.

累 (羸) pí 【заг】 Қоңыр аю.

臆 yí Бұрынғы заманда сыйырдың Жалбыршақ қарынын айтады.

【臆脛】yíxìng 〈方〉【заг】 Құстардың жемсауы: 鸡~ Тауықтың жемсауы.

貔 pí Бұрынғы кітаптарда айтылатын жыртқыш.

【貔貅】píhǔ 【заг】 Ержүрек қосынды суреттейді.

【貔貅】píxiū 【заг】 ① Бұрынғы кітаптарда айтылатын жыртқыш. ② ржүрек қосынды суреттейді.

鞞 pí [鞞鼓] (píǔ) 【заг】 Бұрынғы заманда әсуқрлер арасында істететін кішентай дүмбақ.

pǐ

匹 /pǐ ① тең, пар, қарайлас, шамалас, деңгейлес: ~ 配 Тең келеді | 难与为~.

匹 ② есептік анықтама: 两~ 骡子 Екі есек | 三~ 马 / Үш ат.

【匹敌】pǐdí 【ет.】 Тең, тепе-тең, теңбе-тең, барабар, шамалас, деңгейлес, қарайлас, бір-бірінен қалыспайды, шамалас келеді: 两方势力~ Екі жақтың күші бір-бірінен қалыспайды.

【匹夫】pǐfū 【заг】 ① қарапайым халық, жай халық, ер азамат, ер жігіт, халық, ел, азамат ② надан.

【匹夫之勇】pǐfūzhīyǒng Ми істетпейтін, теккүшіне сенген адам.

【匹马单枪】pǐmǎdānqiāng 见 265 页 [单枪匹马].

【匹配】pǐpèi 【ет.】 Үйлену, некелену, тұрмыстану, қосылу, жұптасу ② бірі біріне сай, біріне бірі тең, тең, жарасымды, жарастықты, сайма-сай, сәйкесті, сәйкесімді, үйлес, үйлесімді.

【匹头】pǐtóu 〈方〉【заг】 ① пішілген киім, дайындамалы материал ② кездеме, бұл, шүперек.

匹 pí 〈书〉 ① Меңгеру, игеру. ② басқару.

圮 pǐ 〈书〉 Бүлдіру; Құлагу

毗 pí [毗离] (pílí) 〈书〉【ет.】 夫 Ерлі-зайыптылардың бөлінуі, негізінен күйеуінің әйелін тастап кетуін айтады.

否 pǐ жаман; зұлым.

【否极泰来】pǐjítàilái жамандық шегіне жеткен кезде жақсылықтың келуі.

毗 pí 〈书〉 Жамандау; айыптау.

痞 pǐ 【заг.】 бұзқұқ: ~ 子 Бұзқұқ адам |.

【痞块】pǐkuài 【заг】 Беріш, шор, томпақ (іштегі).

【痞子】pǐzi 【заг】 Сұмырай, жексүрін, сұмпайы, сотанақы, содыр, сотқар, бұзық, бұзақы, қаңғыбас, кезбе.

劈 pǐ 【ет.】 ① жару, бүтәу ② күйрету, қирату, жайрату, ойрандау, жамсату, соғу ③ сына ④ айыру, ажырату, жұлу, үзу, бөлу ⑤ керілу, жарылу, айрылу.

【劈叉】Екі аяғын керіп отыру, талтайып отыру.

【劈柴】pǐchái 【заг】 Жаңқа, жоңқа, тамыздық, жарылған отын.

【劈账】pǐ//zhàng 【ет.】 Үлесіп алу, бөлісіп алу, үлесу, бөлісу, ақы үлестіру, үлестірмелі ақы.

撵 pǐ 【ет.】 Үзу, жұлу.

【撵撵】pǐyǒng 〈书〉【ет.】 Кеудесін төпештеу, кеудесін түйгіштеу, өзін сабалау.

癖 pǐ 癖好; Әуес, құмар, үйір, құштар, құмарлық, құштарлық, құмарту, әуестену, қызығу, аңсары ауу: 嗜酒成~, 于健康不利 араққа әуестену денсаулыққа зиянды.

【癖好】pǐhào 【заг】 рӘуес, құмар, үйір, құштар, құмарлық, құштарлық, құмарту, әуестену, қызығу, аңсары ауу: 他对于书画有很深的~ Ол кітаптарға өте қызығады.

【癖习】pǐxí 【заг】 Құмарлық, құштарлық, әуестік, әдет, салт, дағды.

【癖性】pǐxìng 【заг】 Құмар, әуес, зауық, салт, дағды, әдет.

pì

屁 pì 【заг】 Жел (іштен шығатын жел).

【屁股】pìgu 【заг】 ① бөксе, арт, дүм, жамбас ② сауыр, құйрық, жая, құймышақ, құйысқандық, ③ тұқыл, түбіртек, түбіршік: 胡蜂的~ 上有刺 Араның артында ине бар. ③ заттардың арт жағы: 汽车~ 冒烟了 Машинаның артынан түтін шықты.

【屁股蛋儿】pìgudàn 〈方〉【заг】 Құйрық, жамбас, бөксе, арт, дүм.

【屁股蹲儿】pìgudūn 〈方〉【заг】 身 Шоңқайып отырып қалу, шоңқайып қалу, отырып қалу.

【屁滚尿流】pìgǔnniàoliú Зәре-құты қалмай шошу: 吓得~ шошығанда зәре-құты қалған жок.

【屁话】pìhuà 【заг】 指 Сылдыр сөз, сандырақ, бос геп.

埤 pí [埤垝] (píni) 〈书〉【заг.】 жақтау; қалқан.

湃 pì 湃河, Су ағауы, Анхуидағы.

睥 pì [睥睨] (pìni) 〈书〉【ет.】 Қиылып қарау, жеккөру, менсінбеу.

辟-lpì ① 【ет.】 ашу: 各家自~ 园地, 培育树苗 Әркім өз ауласын ашып, жаңа ағаш тұқымын баптасын | 这一带将~ 为新的旅游区 Бұл жер жаңа саяха орны болып ашылады..

辟 -2pì 〈书〉 Заң: 大~ (Бұрынғы замандағы өлім жазасы).

【辟谣】pì//yáo 【ет.】 Өсек-аяңға тойтарыс беру, өсекке тойтарыс беру, өсекке тойтарыс.

媲 rìдеңгейлес, қарайлас: ~ 美 Сұлулық таласу.

【媲美】píměi 【ет.】 Сұлулық таласу, бәсекегетісу, көрік салыстыру, тайталасу, бәсекелесу, салғыласу, шендесу, теңесу, тең, қарайлас, шамалас, бірдей, деңгейлес: 该产品可与世界【заг】牌货 ~ Бұл тауар халықаралық атақты маркалармен қарайлас.

僻 pì ① Қиыр, қиян, бұрыс, шалғай, қиыс, шет, шеткері, ауаша, түкпір: 荒~ Иен дала.

【僻静】pìjìng 【сын】 Аулақ, оңаша, ауаша, қалтарыс, шеткері, ың-жыңсыз.

【僻陋】pìlòu 【сын】 (район)иен ұзақ дала; (тұрар жай)Ұзақ жері жаман екенін суреттейді.

【僻壤】pìrǎng 【заг】 Қиыр, қиян, қиыр жер, бұрыс жер, шет жер: 穷乡~ Кедей шет жердегі ауыл.

【僻野】pìyě 【заг】 Иен дала, жапан түз, елсіз өңір, иен алқап, елсіз өлке.

【僻远】pìyuǎn 【сын】 Қиыр, алыс, шалғай, шеткері, қашық, аулақ, ауаша: ~ 的边塞 алыс шет райондар.

譬 pì мысал келтіру, тәмсілдеу: ~ 喻 мысалы | ~ 如 мәселен.

【譬方】pìfāng ① 【ет.】 Айталық, мысалы, мәселен.

【譬如】pìrú 【ет.】 Мәселен, мысалы, айталық.

【譬喻】pìyù 【ет.】 Мәселен, мысалы, айталық.

pìan

片 piàn ① теріс әрі жұқа нәрселерге айтылады ② аумақ, өңір, өлке, жер, алап, бөлек, тұс ③ жоңқалау, жапырақтау, жапырақтап тұрәу ④ есептік анықтама.

【片儿】piǎnr 【заг】 “片” мен ұқсас (piàn) ①, “相片儿 сурет, 画片儿, 唱片儿 үн таспа, 影片儿 кино” сяқты сөздерге қолданылады.

【片子】piànzi 【заг】 ① лентә, филм, кино, сурет ② табақша, табак ③ бөлшек, жаңқа: 换~ киноны ауыстыру | 送~ | 这部~ 获奖了 бұл кино

силанды..

扁 piān [扁舟] (piānzhōu) 【зат】 ① кішкене қайық, жекеқайық, арнаулы қайық, меншікті қайық, қол қайық, қайық, қайықша ② шұбырма қайық, тізбекті қайық, қайық, қайықша.

偏 -1 piān ① 【сын】 ① көлбеу, қисаю, қиыстау, қиыстау, еңкею, қиғаштау, қырындау: 太阳~西了 Күн батысқа қарай қырындады. ② 【сын】 ② ауытқу, ауу, басу: ~重 ауырлау | ~爱 сүйіспеншілігі басым. ③ 【ет.】 тым біршама: 体温~高 қызуы біршама жоғары | 工资~低 жал ақысы тым төмен. ⑤ (Piān) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

偏-2 piān 【үс.】 қосымша ретінде: 不让我去我~去 сен мені барғызбаған сайын барам | 庄稼正需要雨水的时候, 可天~不下雨 егістікке жауын суы керек болған сайын, жауын жаумайды.

【偏爱】 piān'ài 【ет.】 ерекше жақсы көру, айрықша жақсы көру, басынан құс ұшырмау, қатты жақсы көру, ерекше ұнату, айрықша үйірілу, қатты ұнату, жанына балау, жанындай көру: 在颜色中, 他~红色 рендердің ішінде ол қызыл түсті жақсы көреді.

【偏安】 piān'ān 【ет.】 Қалғанына шүкірлі кету, қалғанына қанағат ету, қалғанына мәз болу.

【偏差】 piānchā 【зат.】 ① ауытқу, адасу, ауажайлы ② ағаттық, жаңсақтық, қателік, олқылық, терістік, бұрыстық, кемістік, парық, айрмашылық ③ ауу, дербес, айырм, ④ бұрылыс: 及时纠正工作中的~ жұмыс барысындағы ағаттықтарды дер кезінде дүзету керек.

【偏饭】 piānfàn 【зат.】 180 бетке қараңыз [吃饭饭].

【偏方】 piānfāng (~儿) 【зат.】 Халық емі, сирек шипа, сирек ем.

【偏房】 piānfāng 【зат.】 ① тоқал, кіші әйел, кіші қатын ② жанама үй, қосалқы бөлме.

【偏废】 piānfèi 【ет.】 重 Біріне бола бірін елеусіз қалдыру, біріне ауып бірін тастау: 工作与学习, 二者不可~ жұмыс пен оқу, екеуін бірін алып бірін тастауға болмайды.

【偏锋】 piānfēng 【зат.】 ① көлбеу жазу, қиғаш жазу ② астарлай айту, жұмбақтап сөйлеу, оспақтай айту, аңғарту, емексіту, оспақтау.

【偏好】 piānhào <方> 【үс.】 бақытқа жарай, құдай оңдағанда, сәті келгенде, бір тәуірі: 我正去他家找他, ~在街上碰见了 мен оның үйіне барып іздегелі тұр едім, сәті түскенде өзін көшеден кезіктірдім.

【偏好】 piānhào 【ет.】 ② ұнату,

жақтыру, құштарлану, үйірілу, құмарту, әуестену, қызығу, әуес, құмар, құштар: 艺术中他~于画画 өнердің ішінде ол суретке жақын | 防止凭个人的~处理问题 мәселені жекелік қызығушылыққа салып шешуге болмайдыс.

【偏护】 piānhù 【ет.】 Жан тарту, іш тарту, ығына алу, ара түсу, қорғаштау, арашалау: 一味~孩子, 不利于他们健康成长 баланы өте қорғаштауға болмайды, оның салауатты өсуіне тәсерін тигізеді.

【偏激】 piānjī 【сын】 Асыра сілтеу, асырып жіберу, ұшқарылық ету, асырып алу: 言辞~ сөзін асыра сілтеді.

【偏见】 piānjiàn 【зат.】 ① сынаржақтылы көзқарас, сынаржақты таным, сынарезулік, ұшқары көзқарас, сынаржақтылық, әділетсіздік ② зіл, кек, кір, дық, өкпе: 消除~ сынаржақтылы көзқарасты жою керек.

【偏科】 piānkē 【ет.】 Ішінәрә сабаққа ғана ден қою, бірер сабақты ғана түйін ету: 纠正学生~倾向 оқушылардың бір сабақты ғана негіз етіп оқуын дүзету.

【偏口鱼】 piānkǒuyú 【зат.】 Камбала балығы, камбала.

【偏枯】 piānkū ① 【зат.】 ① жарым дене салдану, жарым дене топ болу, жартылай салдану ② біркелкі дамымаушылық, біркелкісіздік, бір беткейлілік, біртараптылық.

【偏劳】 piānláo <口> 【ет.】 Көмектесіп жіберу, қолғабыс етісу, қарасып жіберу, болысып жіберу, әуреге салу, әлекке түсіру, сарсаңға салу: 请你~吧, 我实在脱不开身 маған көмектесіп жіберіңізші, мен шынында босай алмай тұрым | 谢谢你, 多~了 рахмет саған, әуреледім.

【偏离】 piānlí 【ет.】 Ауу, таю, ауытқу, бұрылу, шығу, адасу, ауыс кету, бұрыс кету, бағдардан адасу, адасып кету, лағып кету: 炮弹~了射击目标 рвкета атқылыу нысанасынан ауытқып кетті | 飞机~了航线 ұшақ жолынан ауытқып кетті.

【偏利共栖】 piānlìgòngqī 【ет.】 偏利共生.

【偏利共生】 piānlìgòngshēng 【ет.】 Паразитизм.

【偏盲】 piānmáng 【ет.】 Бір көзі соқыр, бір жақ көзі соқыр, сынар көз, жалғыз көз, жартылай көру, шала көру.

【偏旁】 piānpáng (~儿) 【зат.】 жан бөлік, жақтау бөлік (иероглиф).

【偏僻】 piānpì 【сын】 Қиыр, қиян, бұрыс, шалғай, қиыс, шет, шеткері, ауаша, түкпір: ~的山区 аулы шет район.

【偏偏】 piānpiān 【үс.】 ① әдейі, әтейге, қасақана ② қырсыққанда, қас қылғандай, күтпегенде, дәл, нақ, тап: 别人都到了~就他迟到了, басқалардың бәрі келіп болды, қырсыққанда сол жайқалып келді.

【偏颇】 piānpō <书> 【сын】 Бүйрегі бұрылу, іштарту, жан тарту, әділетсіз, теріс, бұрыс.

【偏巧】 piānqiǎo 【үс.】 ① Дәл, бақытқа жарай, сәті келгенде, құдай оңдағанда: 我们正在找他, ~他来了 біз оны іздеп жүр едік, сәті келгенде өзіде келді.

【偏厦】 piānshà (~儿) 【зат.】 Жанама үй, қосалқы бөлме.

【偏衫】 piānshān 【зат.】 Қисық жамылғы (сопылар жейдесі).

【偏师】 piānshī <书> 【зат.】 Қосалқы әскер, бүйір қосын, жанама жасақ.

【偏食】 -1 piānshí 【зат.】 Күн мен айдың шала тұтылуы.

【偏食】 -2 piānshí 【ет.】 тамақ талғау.

【偏私】 piānsī 【ет.】 Көңілге қарау, көңіл жықпау, көңіл қимау, жан тарту, іш тарту, бүйрегі бұрылу, пәйдәкестік, пәйдәкүнемдік, өзімшілдік.

【偏瘫】 piāntān 【ет.】 Парез.

【偏袒】 piāntǎn 【ет.】 Жан тарту, ара түсу, іш тарту, болысу, жақтау, арашалау, ақтау.

【偏疼】 piānténg <口> 【ет.】 Жанын ұзу, жаны үстінде болу, ерекше жақсы көру, қатты жақсы көру, өлердей жақсы көру.

【偏题】 piāntí 【зат.】 Қайдағы-жайдағы сұрау, жоқтан өзге сұрау, қиын сұрау: 出~ Қайдағы сұрақ шығару.

【偏听偏信】 piāntīngpiānxìn. Бір жаққа ғана назар аудару, бір жақтың сөзін ғана есту: 这件事谁是谁非, 双方意见都得听, 不能~ бұл істе кім дұрыс, кім бұрыс екенін білу үшін еке жақтың сөзінде есту керек, біреуін ғана тыңдауға болмайды.

【偏误】 piānwù 【зат.】 қателік, ағат, парық, ұқсамастық: 纠正~ қателікті дүзету.

【偏析】 piānxī 【ет.】 Біркелкісіздік, бірқалыпсыздық, қалыпсыздық.

【偏向】 piānxiàng ① 【зат.】 ① ауытқушылық, ауажайлылушылық, ағаттық, жан тарту, бүйрегі бұрылу, жақтау, болысу: 发现~, 要及时纠正 ағаттықты байқаған заман дүзету керек. ② 【ет.】 ② ыңғыл, сынай, пиғыл, нысай 今年春游我~于去香山 биыл көктемде мен шян шанға бару пиғылым бар.

【偏心】 piānxīn 【сын】 Алалау, ауытқу, болеқарау, бүйрегі бұрылу, алақойды бөле қырқу: 对待学生不能~

оқушыларға бүйрегін бұрылмау керек.

【偏心眼儿】 piānxīnyǎn ① 【зат】 бүйрегі бұрылу. ② 【сын】 бүйрегі бұрылу: 我爷爷特别~, 让哥哥去, 就是不让我去 ағам қатты бөле қарайды, ағамды барғызып мені барғызбайды.

【偏移】 piānyí 【ет.】 алыстау, теріс кету, ауытқу: 重心~ орталықтан ауытқу.

【偏远】 piānyuǎn 【сын】 Қиыр, шалғай, ұзақ, қиян, алыс: ~地区 алыс район.

【偏振】 piānzhen 【ет.】 Беттеу, бағытталу, Поляризация.

【偏执】 piānzhi 【сын】 Тоңмойын, бірмойын, сыңарезу, теріс азу, қырыс, қыңыр, қыршаңқы: ~狂 тоңмойын | 性格~ мінезі бір мойын.

【偏重】 piānzhong 【ет.】 Баса ден кою, басәмән беру, ... Ғана мән беру, ... Ғана көңіл аудару, ... Ғана маңызды санау, құлау, үйірілу, қадырлеу, кастерлеу: 学习只~记忆而忽略理解是不行的 Жаттауға ғана мән беріп, түсінуді қалдыруға болмайды.

【偏转】 piānzhuǎn 【ет.】 Бұрылыс, бұрылу, ауытқу, ауу, қисаю.

犏 piān [犏牛] (piānniú) 【зат】 Қайнек, будан сиыр (сиыр бұқасы мен ұрғашы сарлықты шағылыстырудан туылған алғашқы аралас қанды сиыр).

篇 piān ① бөлім, бөлек, мақала, шғарма: ~章 бөлімі | 《荀子·劝学~》. ② жапырақ, бет, парақ: ~ ~ 论文 бір парақ мақала | 三~儿纸 үш парақ қағаз | 这本书缺了一~儿 бұл кітаптің бір бөлімі кем екен.

【篇幅】 piān·fú 【зат】 ① бет ② көлем, айналасаны, бет: 这篇评论的~只有一千来字 бұл мақаланың көлемі мың неше әріп екен.

【篇目】 piānmù 【зат】 ① Мазмұн, тақырып, құжат, шығарма, туынды, оқулық, кітап, материал

【篇章】 piānzhang 【зат】 Шығарма, мақала, бөлім, бөлек, жер, мәтін: 这个问题在全书的不少~中都有论述 бұл сұрақ кітаптың бірнеше бөлімінде кездеседі.

【篇章】 piānzhang 【зат】 ① мақала, шығарма, туынды, әдебиет, мәтін ② тәбіс, парақ, бет, белес, кезең: ~结构 мақала құрылымы | 历史~ тарихи кезең.

【篇子】 piān·zi <口> 【зат】 Парақ, табақ, жапырақ, бет.

翩 piān <书> тез, қас-қағымды, : ~然 қас-қағым сәтте.

【翩翩】 piānpīan 【сын】 ① қалқу, шарықтау, қалықтау: ~起舞 қалқып билеу | ~飞鸟 торғай қалықтап жүр. ②

(②)ойнақы, қунақы, қағылез, ширақы,

пысқ, ұшқыр, шапшаң, епті, ылпын, өжет, жарқын, жайсаң: ~少年 өжет жастар.

【翩然】 piānrán <书> 【сын】 Лып ету, елпілдеу, лыпылдау: ~飞舞 елпілдеп билеу.

【翩跹】 piānxiān <书> 【сын】 Ойнақы, жеңіл.

pián

【便便】 piánpián 【сын】 Күмпиген, кампиган, шермиген, жуан, мес: 大腹~ қарны кампиган.

【便宜】 pián·yí ① пайда, ② арзан олжа, табыс, тиімділік, кеңшілік, кешірім, жақсылық, шапағат: 占~ пайдаға кенелу.

骈 (駢) pián ① Қатар, бірінғай, салалас, қос, қосанжар: ~肩 иық тіресу. ② (Pián) 【зат】 фамилияға қолданылады..

【骈俪】 piánlì 【зат】 Қосарлау әдысы (салалас сөйлем түрінде жазу әдысы).

【骈拇枝指】 piánmǔzhīzhǐ артық; бұрасаяқ; қажеті жоқ.

【骈体】 piántǐ 【зат】 қос стильмен жазылған шығармалар (区别于“散体”).

【骈阨】 piántián <书> 【ет.】 Топталу, жиналу, жиылу, үймелеу, топырлау, топ, қалың.

【骈文】 piánwén 【зат】 ① қосарлап жазу, қосарлап жазу үлгісі ② қосарлау үлгісімен жазылған мақала.

【骈枝】 piánzhī <书> 【зат】 Артық, қажетсіз, басы артық: ~机构 қажетсіз мекеме.

【胼胝】 piánzhī 【зат】 Күс, мүйізгек (jiǎn·zi). 也作跖胝.

【胼胝体】 piánzhītǐ 【зат】 Мүйізгек шор, без.

缠 (纏) pián <方> 【ет.】 инемен тігіу.

蹁 pián <书> Жүргенде аяғының қисықтығын айтады.

【蹁跹】 piánxiān <书> 【сын】 Қалқу, қалықтау, асыр салу, ойнақтау, жоғрақтау.

piǎn

编 (編) piǎn <方> 【ет.】 Мақтану, бөсу: ~能 өзін көрсету.

埧 piǎn 长河埧 (Chánghépiǎn), Сы чуандағы жер аты.

piàn

片 piàn ① (~儿) 【зат】 ① тегіс әрі жұқа нәрселерге айтылады: 玻璃~儿

әйнек | 纸~儿 қағаз. ② филым, сериалға қаратылады: ~酬 филым қаржысы. ③ (~儿) 【зат】 аумақ, өңір, өлке, жер, алап, бөлек, тұс: 分~传达 аумаққа бөлініп үгіттеу. ④ 【ет.】 жоңқалау, жапырақтау, жапырақтап тұрау: ~肉片儿 ет жапырақшасы. ⑤ ④ есептік анықтама: 两~儿药 екі тал дәрі | 几~面包 бірнеше жапырақ нан.

【片酬】 piànchóu 【зат】 Филм ақысы, телетеатр ақысы, кино ақысы, артис ақысы, ақы, еңбекақы.

【片段】 piànduàn 【зат】 Үзінді, бөлек, кезең, белес (көбінесе мақала, әңгіме, театр).

【片断】 piànduàn Ішінәре, кейбір, толықсыз, бытыранды, бытыраңқы, шашыраңқы, болымсыз, болмашы, азынаулақ, ұсақ-түйек, жүрдім-бардым: ~经验 шінәра тәжірибе.

【片甲不存】 piànjiǎbùcún ойсыратып тастайтын сокқы беру.

【片刻】 piànkè 【зат】 Бір сәт, бір ауық, біраз, сәл, кішкене, әудем, әнтек, ілкім: ~不离 бір сәт алыстамау | 稍等~ кішкене тосу.

【片面】 piànmiàn ① 【зат】 Біржақты, сыңаржақты, үстірт, сиңәрезулік: ~之词 сыңаржақты сөз. ② 【сын.】 бір жақты: ~地看问题 сұраққа бір жақты қарау | 这种观点太~ бұл концепция өте бір жақты.

【片面性】 piànmiànxing 【зат】 Біржақтылық, сыңаржақтылық, сиңәрезулік, бірбеткейлік, үстіртті.

【片儿会】 piàn huì 【зат】 Аумақтар бойынша ашылған мәжіліс, өңірлер бойынша ашылған жиын, аумақтық мәжіліс, өңірлік мәжіліс.

【片儿警】 piànrjǐng <口> 【зат】 Белгілі бір аймақтың амандығына жауапты сакшы.

【片儿汤】 piànrǎng 【зат】 Кеспе көже, жұлма көже.

【片时】 piànshí 【зат】 片刻.

【片头】 piàntóu 【зат】 Кино айдары, кино-филм айдары.

【片瓦无存】 piàn wǎ wú cún Бір тал кірпіш қалмай қйрау.

【片尾】 piàn wěi 【зат】 Аяқтама, киноның соңы, филымның соңы.

【片言】 piànyán 【зат】 Бірер ауыз сөз, бір-екі ауыз сөз, бірер әузілбөз: ~可决 бір ауыз сөзбен шешу.

【片言只字】 piànyánzhǐzì [片纸只字] қараңыз.

【片源】 piànyuán 【зат】 Фильмның келу қайнары, материалы: ~丰富 филым материалы жеткілікті.

【片约】 piànyuē 【зат】 Фильмге түсетін актерлермен жасалатын шарт, тоқтам.

【片纸只字】 piànzhǐzhǐzì бірнеше сөзден құралған материал.

【片子】 piàn·zi 【зат】 есептік анықтама.

骗 (騙) piàn 【ет.】 ① Алдау, алдап кету, алдап түсіру, алдап алу, алдап-арбау, алдап-сулау: ~人 адам алдау | 受~ алдану.

【骗汇】 piànhuì 【ет.】 валюталық алаяқтық жасау.

【骗局】 piànjú 【зат】 Әлдәмкестік, алдамшылық, жалғаншылық, алаяқтық, залымдық, тұзақ, қақпан, ор: 设下~ залымдық жасау.

【骗马】 piànmǎ 【ет.】 ① атқа қарғып міну, атқа секіріп міну, атқа ырғып міну ② ат ойыны.

【骗取】 piànqǔ 【ет.】 Алдап қолға түсіру, алдап қолға келтіру, алдап қолға қондыру, алдап алып алу, алдап алу, алдамшылықпен жету, алдамшылықпен бөлену, бөленіп алу, жетіп алу, бұрып алу, қаратып алу: ~钱财 ақшасын алдап алу | ~爱情 махабатын алдау.

【骗术】 piànshù 【зат】 Алдамшылық өнер.

【骗税】 piàn // shuì 【ет.】 Бажы алдамшылығы, бажыдан алдау.

【骗腿儿】 piàntuǐr 〈口〉 【ет.】 Қарғып міну, секіріп міну: 他~跳上自行车就走了 ол велесипетке қарғып міндіде жүріп кетті.

【骗子】 piàn·zi 【зат】 Әлдәмкөс, алдамшы, өтірікші, алаяқ, залым, эзезіл, сайқал: 政治~ Саяси алдамшылық.

piāo

漂 piāo ① тонау: ~掠 алып қашу | ~窃 ұрлап алу

【剽悍】 piāohàn 【сын】 Өткір, өжет, бағыл, ширақы, қағылез, жылпос.

【剽窃】 piāoqiè 【ет.】 Көшіріп алу, ұрлап алу, қотарып алу, көшіру, ұрлау: ~行为 ұрлау ірекеті.

【剽取】 piāoqǔ 【ет.】 剽窃 мен мағыналас.

【剽袭】 piāoxí 【ет.】 剽窃; 抄袭 мен мағыналас.

漂 piāo 【ет.】 ① қалқу, қалықтау, жүзу ② ағарту, ақшылдандыру ③ шаю, шайқау ④ селге кету, текке кету, бекер кету, жоққа шығу, іске аспау, жүзеге аспау, орындалмау, бітпеу.

【漂泊】 (飘泊) piāobó 【ет.】 ① Кезу, сенделу, сандалу, тентіреу, қанғу, қаңғыру: ~异乡 жағ елде жүру.

【漂荡】 piāodàng 【ет.】 ① Толқынмен бірге теңселу: 小船在水中~ кайық суда теңселді.

【漂动】 piāodòng 【ет.】 Толқынмен бірге қозғалу.

【漂浮】 piāofú ① 【ет.】 ① қалқу, қалықтау, жүзу: 水上~着几只小船 судың үстінде бір қайық қалқып жүр, ② отыра алмау, байыз таппау, ұшып-қону, мағат таппау.

【漂流】 ① жүзу, қалқу, ағу, қалқи ағу: 有个瓶子在水上漂流 бір құмыра судың үстінде қалқып жүр ② сергелдеңге түсу, тентіреу, қаңғыру, сандалу, кезу: ~四海 әр жерде қаңғыру

【漂儿】 piāoer 〈方〉 【зат】 Қармақ қалтқысы, қалтқы.

【漂洋过海】 piāoyángguòhǎi Ауылынан алыстау.

【漂移】 piāoyí 【ет.】 Қалқу, жүзу, ағу, ауу, ауытқу, кезу, қыдыру, аралау, қаңғыру.

【漂游】 piāoyóu 【ет.】 ① қаңғу, қаңғыру, аралау, тентіреу, кезу, сенделу, сандалу ② жүзу, қалқу, қалықтау: 顺水~ судың ағысымен қалқу.

缥 (縹) piāo [缥缈] (piāomiǎo)

【сын】 ① көгілдір, көкшыл, көгілжым, ақ көк ② көгілдір жібек бұйым.

飘 (飄、颿) piāo ① 【ет.】 ① желбіреу, желпілдеу, желкілдеу, толқу, ұшқындау, қалықтау, қапалақтау, себелеу, себезғылеу ② анқу, бұрқырау, мұңқу: 国旗~~ ту желбіріп тұр | 外面~着雪花 далада қырау себелеуде.

【飘尘】 piāochén 【зат】 Қалқыма шаң-тозаң, ұшпа шаң-тозаң, қалқыма шаң, ұшпа топырақ, қалқыма шаңыт, шаң, шаңыт, тозаң.

【飘带】 piāodài (~儿) 【зат】 Шашақ, желбір, желбіршек, желбіреуік, желек.

【飘荡】 piāodàng 【ет.】 Желбіреу, желпілдеу: 红旗在空中~ қызыл ту көкте желбіреді | 校园里~着欢乐的歌声 мектеп ауласында қуаныш әні қалқып жүр.

【飘动】 piāodòng 【ет.】 ① желбіреу, желпілдеу, желкілдеу ② тербелу, теңселу, ырғалу, шайқалу, бұлғалақтау, ырғалақтау, қалқу, жүзу: 白云在天空中~ аппақ бұлттар көкте қалқиды.

【飘拂】 piāofú 【ет.】 Қалқу: 白云~ ақ бұлттар көкте қалқуда.

【飘浮】 piāofú ① 【ет.】 Қалқу, қалықтау, кілқу, жүзу, бетіне шығу.

【飘红】 piāohóng 【ет.】 Қызыл белгі көріну, құнды қағаздар бағасы өсу, баға өсу, баға көтерілу, баға қымбаттау, қымбаттау

【飘忽】 piāohū 【ет.】 Қалқу, қалықтау, жүзу: 烟雾~ыс түтүндер қалқып жүр. ② шайқалу, теңселу, ырғалу, тербелу: 情绪~不定 сезімі тербеліп тұр.

【飘零】 piāolíng 【ет.】 Түсу, төгілу, құйылу, саулау: 秋叶~ күзгі жапырақ жерге түсті.

【飘落】 piāoluò 【ет.】 Қалқи түсу,

қалықтайтұсу, қапалақтау, құйылу, төгілу, шарықтау, қалқу: 黄叶~ сары жапырақ қалықтады.

【飘飘然】 piāopiāorán 【сын】 Жер баса алмау, жер-көкке симау, шалқу, лепіру: 喝了几杯酒, 脚下不觉有些~ бір неше ромка арақ ішкенсоң, аяғын басалмай қалды. ② 【сын】 масайрау: 听了几句奉承话, 他不由得~起来 бірнеше ауыз мақтау естігесін масайрап кетті.

【飘然】 piāorán 【сын】 Жүзу, қалқу, қалықтау: 浮云~而过 бұлттар қалқып өтті.

【飘洒】 piāosǎ 【ет.】 ① желбіреу, желпілдеу, желкілдеу, қапалақтау, ұшқындау, сіркіреу: 细雨~ жаңбыр себезгіледі | 天空~着雪花 аспаннан қар ұшқыны төгілді.

【飘洒】 piāo·sǎ 【сын】 ② еркін, табиғи, әдемі, ойнақы, көркем, сұлу: 他写的字很~ оның жазуы өте көркем.

【飘散】 piāosàn 【ет.】 ① таралу, бытырау, жайылу, сейілу, шашылу, тазару ② біліну, шығу, байқалу, аңқу.

【飘逝】 piāoshì 【ет.】 Қалқу, сырғу, көшу, өту, озу: 白云~ ақ бұлттар қалықтады.

【飘舞】 piāowǔ 【ет.】 Теңселу, тербелу, ырғалу, шайқалу, қалықтау, бұлғалақтау, бұратылу.

【飘扬】 piāoyáng 【ет.】 Толқу, желбіреу, желпілдеу, желпіну, желкілдеу: 彩旗迎风~ түрлі-түсті тулар желбіреді.

【飘颿】 (飘颿) piāoyáo 【ет.】 Шайқалу, теңселу, тербелу, желкілдеу, бұратылу, шұбатылу, қалықтау (түтін)

【飘曳】 piāoyè 【ет.】 Ырғалу, тербелу, теңселу, шайқалу, ырғатылу: 树枝在风中~ бұтақтар желден ырғалды.

【飘移】 piāoyí 【ет.】 Қалқу, қалықтау, сырғу: 降落伞向着目标方向~ парашот нысанасына қарай қалқуда.

【飘逸】 piāoyí ① 〈书〉 【сын】 Тынысты, еркін, табиғи: 字体凝重而~ жазуы орнықты әрі еркін.

【飘逸】 piāoyí 【ет.】 Аңқу, лықсу, тасу, толықсу, біліну, байқалу: 公园里~着花的阵阵清香 саябақтан гүлдің исі аңқиды.

【飘悠】 piāoyōu 【ет.】 Жүзу, қалқу, қалықтау, аралау, кезу, қыдыру, ләйлу, сенделу: 小船在水里慢慢地~着 қайық суда ақырын ғана жүзіп жүр.

【飘游】 piāoyóu 【ет.】 ① тербелу, теңселу: 云在山间~ бұлттар тау арасында тербелді ② кезу, сенделу.

嫖 piāo [嫖娼] (piāoxiāo) 【зат.】 Тәуеттің жұмыртқасы, кептіргенсоң дәрі ретінде пайдаланады.

piáo

朴 piáo 【зат】 Фамилияға қолданылады..

嫖 piáo 【ет.】 Ойнас, зина, ойнау, ойнас, зина, ойнау, ойнас қылу, зина қылу: ~妓 жезөкшеге бару | ~娼 зинақорлық істеу.

【嫖客】 piáokè 【зат】 Жезөкшемен ойнаушы, жезөкше құшушы, ойнарман, келгіншік.

【嫖宿】 piáosù 【ет.】 Долькханада түнеу, жезөкшеханаға бару, жезөкшенің үйінде қону, жезөкшенің қойынына бару, жезөкшеханада қонып қалу.

瓢 piáo(~儿) 【зат】 Ожау, шөміш, бақыр.

【瓢虫】 piáochóng 【зат.】 нәсеком.

【瓢泼】 piáopō 【ет.】 Шелектеп құю, сарқырап құю, сатырлап құю: ~大雨 шелектеп құйған жаңбыр.

piào

漂 piào 【ет.】 ① қалқу, қалықтау, жүзу ② ағарту, ақшылдандыру ③ шаю, шайқау ④ селге кету, текке кету, бекер кету, жоққа шығу, іске аспау, жүзеге аспау, орындалмау, бітпеу: ~过的布特别白 ағартылған бұл өте ақ.

【漂白】 piàobái 【ет.】 Түссіздендіру.

【漂白粉】 piàobáifěn 【зат】 Ағартқыш ұнтақ, ағартқыш әк, ағартқыш ызбош.

【漂染】 piàorǎn 【ет.】 Ағарту және бояу, ақшылдандыру және бояу, ағарту-бояу.

【漂洗】 piàoxǐ 【ет.】 Шаю, шайқау, жуу, жуып-шаю, шылап қою: ~衣裳 кимді сумен шайқау.

缥 (縹) piào <书> ① көгілдыр, көкшыл, көгілжым, ақ көк ② көгілдыр жібек бұйым.

瞟 piào 【ет.】 Көз қырын салу, көзқыйғымен қарау, көз құйрығымен қара: 他一面说话, 一面用眼~老李 ол бір жағанан сөйлеп, бір жағынан Лау Лиға көз салып қояды.

piào

票 piào ① 【зат】 ① белет, куәлік, ншан, белгы ② дауыс: 车~ автобус белеті | 戏~ театр белеті | 投~ белет тастау. ③ ақша: 大~ үлкен ақша | 零~儿 ұсақ ақша. 儿. ④ (Piào) 【зат】 фамилияға қолданылады..

【票额】 piào'é 【зат.】 Ақша саны, сома саны.

【票贩子】 piàofān·zǐ 【зат】 倒 Белет жалдабы, белет алыпсагары.

【票房】 lpiàofǎng 【зат】 ① белет бөлмесі, белетхана, белет, жаттығу үйі, жаттығу бөлмесі, жаттықхана ② 票房价值ға қараңыз.

【票价值】 piàofángjiàzhí Белет құны, белет нарқы, белет бағасы, баға, нарық, құн, өтім, таралым, қабы Белет түбіршігі, талон түбіртегі, шек түбіршігі, түбіртек, түбіршік.

【票号】 piàohào 【зат】 Ақша аудармаханасы.

【票汇】 piàohuì 【ет.】 Шек арқылы алу, шекпен алу, шек арқылы жіберу, шек арқылы аудару, шекпен аудару.

【票据】 piàojiù 【зат】 Белет-куәлік, белет, шек, құжат, куәлік.

【票款】 piàokuǎn 【зат】 ① Белет сату немесе сатып алу сомасы: ~收入 белет сауда кірісі.

【票面】 piàomiàn 【зат】 Құн, баға.

【票品】 piàopǐn 【зат】 Марка, белеттердің лардың жалпылама атауы.

【票箱】 piàoxiāng 【зат】 用 Дауыс сандығы, дауыс қорабы, дауыс қобдиы, сайлау сандығ.

【票选】 piàoxuǎn 【ет.】 Дауыс беріп сайлау, дауыспен сайлау, дауысқа сал.

【票友】 piàoyǒu 【зат】 Жұмыстан сыртқы әртістер.

【票证】 piàozhèng 【зат】 Белет-куәлік, белет-белгі, белет, куәлік.

【票庄】 piàozhuāng 【зат】 票号 мағыналас.

【票子】 piào·zi 【зат】 Ақша.

漂 piào <书> ① Елті, елпең. ② 轻薄 жеңіл.

嘌 piào <书> Тез, шапшаң.

【嘌吟】 piàolín 【зат】 Органикалық зат. [ағыл: purine]

漂 piào <方> 【ет.】 селге кету, текке кету, бекер кету, жоққа шығу, іске аспау, жүзеге аспау, орындалмау, бітпеу: 那事没有什么指望, ~了 ол істен үміт жоқ, селге кетті.

【漂亮】 piào·liang 【сын】 ① көрікті, көркем, келбетті, сымбатты, өңді, ретті, шырайлы, сұлу, ажарлы: 她长得~ / ол өте сұлу | 衣服~ кимі әдемі | 节日里, 孩子们打扮得漂漂亮亮的 мерекеде балалардың бәрі әдемі киніп алады. ② тамаша, әдемі, ойдағыдай, келісті, жеңісті, сәтті, табысты: 事情办得~ жұмысты тамаша істедің | 打了一个~仗 соғыс жеңісті болды.

【漂亮话】 piào·lianghuà 【зат】 Әдемі сөз, сылдыр сөз, сұлу сөз, шырын сөз: 说~没有用, 做出来才算 әдемі сөз айтқаныңның қажеті жоқ, нақты ісін керек.

【漂亮话】 piào·lianghuà 【зат】 Әдемі сөз, сылдыр сөз, сұлу сөз, шырын сөз: 说~没有用, 做出来才算 әдемі сөз айтқаныңның қажеті жоқ, нақты ісін керек.

【漂亮话】 piào·lianghuà 【зат】 Әдемі сөз, сылдыр сөз, сұлу сөз, шырын сөз: 说~没有用, 做出来才算 әдемі сөз айтқаныңның қажеті жоқ, нақты ісін керек.

【漂亮话】 piào·lianghuà 【зат】 Әдемі сөз, сылдыр сөз, сұлу сөз, шырын сөз: 说~没有用, 做出来才算 әдемі сөз айтқаныңның қажеті жоқ, нақты ісін керек.

【漂亮话】 piào·lianghuà 【зат】 Әдемі сөз, сылдыр сөз, сұлу сөз, шырын сөз: 说~没有用, 做出来才算 әдемі сөз айтқаныңның қажеті жоқ, нақты ісін керек.

【漂亮话】 piào·lianghuà 【зат】 Әдемі сөз, сылдыр сөз, сұлу сөз, шырын сөз: 说~没有用, 做出来才算 әдемі сөз айтқаныңның қажеті жоқ, нақты ісін керек.

【漂亮话】 piào·lianghuà 【зат】 Әдемі сөз, сылдыр сөз, сұлу сөз, шырын сөз: 说~没有用, 做出来才算 әдемі сөз айтқаныңның қажеті жоқ, нақты ісін керек.

сардар.

piē

气 piē 【зат】 Проти (1Н).

撇-lpiē 【ет.】 ① тастап қою, ысырып қую, қайырып қою, қағыс қалдыру, елеусіз қалдыру, тастау, қою, кешу, безу: ~开 қайрып ашу | 把老一套都~了 байрғы әдеттерінді қайрып қойыңдар.

撇-2piē 【ет.】 ② қалқып алу, қалқу (лақтыру, жіберу): ~油 майын қалқып алу | ~沫儿 көбігін қалқу.

【撇开】 piē//·kāi 【ет.】 Қайырып қою, ірке тұру, ысырып қою, жұмысы болмау, қоя тұру, соқпау, жоламау, тастау, санаспау, қарамау, : 撇得开 қайырылады | 撇不开 қайырылмайды | 先~次要问题不谈, 只谈主要的两点 қосымша мәселені қайрып өйіп, негізгісіне көшейік.

【撇弃】 piēqì 【ет.】 Тастау, безу, қою, қарамау, кешу, тастап кету, қайырып қою, сырып қою: ~不顾 қарамау.

瞥 piē 【ет.】 Қарау, жалт қарау, шолып өту, көз тастау, көз жіберу, назар салу: 弟弟要插嘴, 哥哥~了他一眼 бауыры ұрқалы түр еді, ағсы жалт қарады.

【瞥见】 piējiàn 【ет.】 Көріп қалу, байқап қалу, көзі шалып қалу: 在街上, 无意间~了多年不见的老朋友 көшеде байқаусызда көп жыл кезікпеген досымды көріп қалдым.

【瞥视】 piēshì 【ет.】 Жалт қарау, көз тастау, шолып өту, сыдыра шолу, назар салу, көз жіберу: 他和蔼地~了一下每个听讲学生 ол әр бір оқушыға көз салып шықты.

piē

芥 piē[菜蓝](piē-lan) 【зат】 ① Қаудан қапустаның бір түрі, жапырағы ұзын домалақ, гүлі ақсары.

撇 piē ① 【ет.】 ① тастап қою, ысырып қую, қайырып қою, қағыс қалдыру, елеусіз қалдыру, тастау, қою, кешу, безу ② қалқып алу, қалқу (лақтыру, жіберу): ~砖头 кірпіш лақтыру | ~手榴弹 гранат лақтыру. ② 【ет.】 倾斜: 他是八字脚, 走路来向外~. ③ 【ет.】 қисық, қисайу: 她嘴一~, 什么也没说, 走开了 ол аузын қисайттыда ештеме айтпай жүріп кетті.

【撇嘴】 piē// zuǐ 【ет.】 Ернін шығару, аузын бұртиту, аузын шүршиту, кемсендеу, жыламысырау, ұнатпау, жаратпау, жақтырмау: ~摇头 аузын бұртитып басын шайқау | 小孩儿~要哭 баланың аузы бұртидыда жылай бастады.

撇 (撇) piē <方> Тамақ пісіретін

казан.

piè

拼 piè [拼] (pièxiè) < 书 > 【сын】 желбіреу, желпілдеу.

pīn

拼-1 (拚) pīn 【ет.】 合① біріктіру, құрау, құрасытр, тұтасытру, қосу, ұлау, жалғау: 把两块木板~起来 екі тақтайды біріктіру.

拼-2 (拚) pīn 【ет.】 ② жанталасу, сайсу, алысу, айқасу, шайқасу, белдесу, өлсу, бәй тігу, бел буу: | 跟敌人~到底 жаумен соңына дейін шайқасу.

【拼版】 pīn // bǎn 【ет.】 按 Бет жасау, беттеу, жасалған бет, жасаулы бет.

【拼比】 pīnbǐ 【ет.】 Бәсеке; белдесу, сынау: ~实力 мықтылықты сынау.

【拼搏】 pīnbó 【ет.】 Аянбай алысу, ерлікпен сайысу, жанқиярлықпен шайқасу, алысу, сайысу, шайқасу, арпалысу, өлермендену, тайсалмау, мойымау: 日夜奋战, 与洪水~ күні-түні топвс сумен шайқасты.

【拼刺】 pīncì 【ет.】 Найзаласуға жаттығу, нәйзгерлікке жаттығу, найзаға жатылу, найзаласу, қылыштасу.

【拼凑】 pīncòu 【ет.】 Құрау, құрастыру, жоу, жинау, лекерлеу, басын құрау, басын қосу, одан-бұдан құрастыру, еп-теп-септеп құрастыру, там-тұмдап жиып-теру: 东借一点儿, 西借一点儿, ~了几千元 ана жақ, мына жақтан сұрап, бірнеше мың юан құрадым.

【拼合】 pīnhé 【ет.】 Біріктіру, қосу, жалғау, қюластыру, құрау, құрастыру: 把秋千重新~起来 алты бақанды қайта құрастыру.

【拼接】 pīnjiē 【ет.】 Қосу, жалғау, қюластыру, қосарлау, біріктіру, тұтастыру, септестіру, лекерлеу: 把几块木板~在一起 бірнеше тақтайды қосу.

【拼力】 pīnlì 【үс.】 Бар күшін салу, бар қайратын жұмсау, жанын салу, жанталасу, арыпталасу, өлермендену, аянбау: 登山队员~登顶 алпенистер бар күшін салып таудың басына шықты.

【拼命】 pīn // mìng 【ет.】 Барын салу, жанын салу, басын бәй тігу, өлген-тірілгеніне қарамау, өлермендену, жанталасу, арыпталасу, өлісу, құлшыну, аянбау, жанқиярлық, ерлік, өлермендік: 跟歹徒~ бұзақымен аянбай шайқасты.

【拼盘】 pīnpán (~儿) 【зат】 用 Құрама суық қуырмаш, араласпа салқын қуырмаш.

【拼抢】 pīnqiǎng 【ет.】 Арыпталасу, таласу, ұмтылу, арпалысу, жанталасу,

таласып-тармасу: 我队队员在积极的~, 遏制住了对方进攻的势头 біздің команда жанталасып, қарсыластың бетін қайтарды.

【拼杀】 pīnshā 【ет.】 Өлермендене сайысу, арпалыса алысу, сайысу, алысу, арпалысу, жанталасу, өлермендену: 双方~得异常激烈 Екі жақ өлермендей болып талысып жатыр.

【拼死】 pīnsǐ 【үс.】 拼命 -мен мағаналас.

【拼死拼活】 pīnsǐpīnhuó Басын бәйтігу, өлген-тірілгеніне қарамау, жанын салу, барын салу, жанынан: 他整天~地干 ол күні бойы жанталасып істеп жатыр.

【拼图】 pīntú ① (- // -) 【ет.】 Құрақ сурет, құрақ сурет ойны: 给孩子买了一幅~ балаларға құрама сурет алып бердім.

【拼写】 pīnxiě 【ет.】 Қосып жазу, құрап жазу, біріктіріп жазу, жазу.

【拼音】 pīnyīn 【ет.】 把 Дыбыс құрау, дыбыс құрап оқу, буын құрау, дыбыс таңба.

【拼音文字】 pīnyīnwénzì. Алфавиттік жазу, дыбыстық жазу.

【拼音字母】 pīnyīnzimǔ. Алфавиттік жазу, дыбыс таңбалы әліппе.

【拼争】 pīnzhēng 【ет.】 Арпалысу, сайысу, алысу, жанталасу, арыпталасу, ұмтылу, құлшыну, алыс, арпалыс, сайыс: 奋力~ | жанталасып таласу | ~到底 соңына дейін жанталасу.

【拼装】 pīnzuāng 【ет.】 Құрастыру, құрау, біріктіру, қюластыр: 这辆车是用废旧零件~起来的 бұл екі машинаны ескі заттардан құрап шыққан.

【拼缀】 pīnzuì 【ет.】 Жалғау, тұтастыру, ұластыру, біріктіру, қосу, құрау, құрастыру: 图案由许多大小不等的三角【сын】~而成 сурет үлкен-кішілігі үксамайтын үшбұрыштардан құралып жасалған.

拼 pīn Ойнас қылу, тамыз болу, зина қылу: ~夫 зинақор еркек | ~妇 зинақор әйел.

【拼居】 pīnjū 【ет.】 Бейнеке тұру, некесізтүру, ашына-жай болу.

【拼头】 pīn-tou 【зат】 Тамыр, ойнас, ашына.

pín

贫 (蟠) pín < 书 > Маржан құрт.

贫-1 (貧) pín ① кедей, жарлы, кембағал, жоқ-жітік, жарлы-жақпай, кедейшілік, жоқшылық: ~农 кедей дикан | ~民 кедей халық | ~苦 кедейшілік. ② аз, тапшы, кемшыл: ~血 кан аздық. ③ сопылардың құрмет атауы: ~僧 | ~道. ④ (Pin) 【зат】 фамилияға қолданылады.

贫-2 (貧) pín < 方 > 【сын】 ③ қырт, сөзуэр, мылжың, заржақ, сапылдақ: 这个人嘴真~мына адам недеген заржақ

【贫乏】 pínfá 【сын】 ① кедей, жарлы, кембағал, жоқшылық, қырыптарлық, кедейшілік, тарыншылық,

қайыршылық: 家境~ семьясы кедей.

② тапшы, кемшіл, кеміс, таяз, олқы, шақты, тараң, жетерсіз: 内容~ мазмұны аз | 知识~ білімі таяз | 生活经验~ тұрмыс тәжірибесі аз.

【贫寒】 pínhán 【сын】 Кедей, жарлы, кембағал, нашар, қолы қысқа: 家境~ семьясы кедей | ~人家 кедей адам.

【贫化铀】 pínhuà yóu 【зат】 Кедейленбелі уран, жұтаңдамалы уран, қалыңды уран.

【贫瘠】 pínjí 【сын.】 Құнарсыз, құйқасыз, ұлтансыз, шұрайсыз, жұтаң, қуан.

【贫贱】 pínjiàn 【сын】 Кедейлік, жоқшылық, жарлылық, қолы қысқалық.

【贫窶】 pínjù < 书 > 【сын】 贫穷 сағыналас.

【贫苦】 pínkǔ 【сын】 Кедей, жарлы, нашар, кембағал, жоқ-жітік, жарлы-жақпай, жоқшылық, тарыншылық: ~出身 кедей семьядан шыққан | 家境~ семьясы кедей.

【贫矿】 pínkuàng 【зат】 Кедей руда, түсімсіз кен, құнарсыз кен, нашар кен.

【贫困】 pínkùn 【сын】 Жоқшылық, кедейшілік, кедейлік, қайыршылық, қырыптарлық, қаріптік, тарыншылық, касерлік, кедей, жарлы, кембағал: ~潦倒 кедейшілік | ~的山区改变了面貌 кедей ауыл бет әлпегі өзгеріпті.

【贫困线】 pínkùnxìàn 【зат.】 Кедей орта, кедей район.

【贫民】 pínmín 【зат】 Жарлы халық, кедейжұрт, кембағал ел, кедей қауым, кедей ел, кедей, жарлы, кедейлер, жарлылар, ауқатсыздар, кедей-кепшіктер, жарлы-жақпайлар.

【贫民窟】 pínmínkū 【зат】 қаладағы кедейлер тұратын район.

【贫农】 pínnóng 【зат】 Кедей егінші, кедей дикан, кедей.

【贫气】 1 pín-qì 【сын】 ① қатты, сараң, қарау, сыған ② қырт, мыжыма, көк мылжың, жалықтыру, мезі қылу, ығыр қылу.

【贫气】 2 pín-qì 【сын】 ① қатты, сараң, қарау, сыған ② қырт, мыжыма, көк мылжың, жалықтыру, мезі қылу, ығыр қылу: 一句话说了又说, 真~. Бір сөзді қайта-қайта айта берді, недеген мыжыма!

【贫穷】 pínqióng 【сын】 Кедейлік, жоқшылық, кембағалдық, жарлылық, қырыптарлық, кедей, кембағал, жарлы: 消除~ жоқшылықты жою | ~

的山村变得富裕起来 кедей кыстақтар ауқаттана бастады.

【贫弱】pínruò【сын】Кедей, әлсіз, әлжүез, қауқарсыз, дәрменсіз, жүдеу, жұтаң, нашар (көбінесе мемлекетті, ұлтты айтады): 旧中国国力~ерте кездегі қытайда мемлекет қуаты әлсіз болатын.

【贫水】pínshuǐ【ет.】су байлығының жетіспеуі: ~地区 суға тапшы район.

【贫血】pínxuè【ет.】Қан аздығы, қан тапшылығы, яғни адам организміндегі қанда эритроциттер мен гемоглобиннің қалыпты мөлшерден төмен болуы.

【贫油】pínóu【ет.】мұнай қорының жеткіліксіздігі.

【贫铀】pínóu【зат】Пен уран жеткіліксіздігі.

【贫铀弹】pínóudàn【зат】Ураннан жасалған жарылғыш зат.

【贫嘴】pínzuǐ【сын】① сыпылдақ, қырт, сөзуәр, мылжың: 耍~албаты сөйлеу, сапылдай беру, сарнай беру, сөйлей беру | ② әзіл, қалжың.

【贫嘴薄舌】pínzuǐbóshé. Көк мылжың, қырт, былжырақ, шатпақ.

频(頻)pín①Әлсін-әлсін, ауық-ауық, дүркін-дүркін, дамыл-дамыл, жиі-жиі, үсті-үстіне, арт-артына, жиі, ұдайы, тығыз: ~传 Іркес-тіркес жету, үсті-үстіне таралу | ~点头 арт-артынан бас изеу. ② жиілік (бірлік уақыт аралығында белгілі істің туылу рет саны): 高~жоғары жиілік | 调~жиілік реттеу | ~段 Жиілік бөліктері, жиілік бөлігі, толқын.

【频传】pínchuán【ет.】Іркес-тіркес жету, үсті-үстіне таралу(көбінесе жақсы хабарды айтады): 捷报~шаттық хабар үсті-үстіне таралу, жақсылық жерде қалмайды | 喜讯~қуанышты хабар толассыз таралып жату.

【频次】píncì【зат】Іркес-тіркес, ауық-ауық, дүркін-дүркін, әлсін-әлсін, үсті-үстіне, жиі-жиі, қайта-қайта, жиі, тығыз, үргіс.

【频带】píndài【зат】Жиілік белдеуі, Жиілік жолағы, жиілік алабы, кезең.

【频道】píndào【зат】канал, арна.

【频度】píndù【зат】Жиілік, жиілілік, тығыздық.

【频段】pínduàn【зат】Жиілік бөліктері, жиілік бөлігі, толқын.

【频发】pínfā【ет.】Жиі туылу, көп туылу, үнемі туылу, көп болу, ұдайы туылу (көбінесе жаман хабарды айтады): 这个急转弯路段~交通事故 бұл бұрылыс алабында қатынас шырғалаңы жиі туылады.

【频繁】pínfán【сын】Жиі, тығыз, жиі-жиі, әлсін-әлсін, үсті-үстіне, арт-артынан: 交往~қарым-қатынастың

жиілігі | ~接触 жиі араласу.

【频率】pínlǜ【зат】① заттың бір секунд ішіндегі тербеліс саны, бірлігі Гертс. ② рет, жиілік (бірлік уақыт аралығында белгілі істің туылу рет саны).

【频密】pínmì【сын】(реттік сан) Жиі, тығыз, қою, көп, толассыз: 由于赛事过于~, 队员的体力普遍下降 жарыстың тым жиілігінен, қатысушылардың күш-қуаты жаппай төмендеді.

【频频】pínpín【үс.】Жиі-жиі, қайта-қайта: ~举杯 қайта-қайта тост көтеру | ~得手 жиі-жиі жеңіске жету.

【频谱】pínpǔ【зат】Жиілік спектрі.

【频仍】pínréng【сын】іркес-тіркес, қайта-қайта, үнемі, ұдайы, жиі, толастамау, басылмау, тоқтамау, тынбау (жиі жамандықты айтады): 灾害~апаттың толастамауы.

【频数】pínshù【сын】Дүркін-дүркін, қайта-қайта, әлсін-әлсін: 病人腹泻~/ науқастың жиі-жиі іш өтуі.

【频】(頻)pín【зат】Қырыққұлақ тектесті өсімдіктер.

颀(颀)pín【зат】Қабақ түю.

颀(颀)pín【зат】Қабақ түю, қабақ түксю, қабақ шыту, шытыну: ~眉 қабақ шыту | ~一笑 бірде күліп, бірде шытыну.

【颀蹙】pínshù【ет.】Қабағы қарыс жабылу, қабағы түйілу, маңдайы тыржю, қабақ түю, шытыну: 双眉~кос қабағы қарс түйілу.

pín

品 pín①бұйым, зат, өнім, дүние, нәрсе, мұлық: 商~тауар | 产~өнім | 战利~олжа, соғыс олжасы. ②қатар, рет, дәреже, сапа: 上~жоғары дәрежелі | 下~төмен дәрежелі | 精~сапалы бұйым | 极~асыл бұйым, асыл зат. ③ феодалдық қоғамдағы мансап дәрежесі, тоғыз дәрежеге бөледі. ④түр, сорт: ~种 нәсіл, тұқым, сорт | ~类 топ. ⑤ мінез, құлық, мәрәл, қасиет: 人~адамдық қасиет | ~德 қасиет, мәрәл. ⑥

【ет.】татып көру, дәмін тату: ~茶 шайдің дәмін тату. ⑦【ет.】тарту, ойнау(музикалық аспаптарды): ~箫 сыбызғы тарту. ⑧(Pín)【зат】фамилияға қолданылады..

【品尝】píncháng【ет.】мұқияттылықпен саралау; дәмін көру, дәмін тату: ~鲜桃 шаптолдың дәмін тату | ~【зат】шараптың

дәмін тату.

【品德】píndé【зат】Мінез, мінез-құлық, мәрәл, қасиет, кісілік, адамгершілік: ~高尚 тамаша қасиет.

【品第】píndì【ет.】Саралау, сараптау, бағалау, , мәртебе, бедел, салауат, аброй. ②【зат】дәреже, рет, қатар.

【品读】píndú【ет.】Үңіле оқу, бойлай оқу, саралай оқу, үңілу, бойлау: 有些老书多年后再来~, 仍能读出新意 кейбір ескі кітаптарға көп жылдан кейін қайта үңілсекте, жаңаша мазмұн оқығандай боламыз.

【品格】píngé【зат】①мінез, мәрәл, құлық, кісілік, қасиет: ~高尚 тамаша қасиет. ② сапа және стил, сапа-қасиет, деңгей: 他近期和早期的绘画~迥异 оның қазіргі және бұрынғы кездегі сызбаларының деңгейі мүлде басқаша.

【品红】pínhóng【сын】① қызғыш, қызғылт, қызғылтым ② фуксин (қызыл бояудың бір түрі).

【品级】pínjí【зат】①ерте кездегі мансап дәрежесі; лауазым, қатар, рет, мәртебе ② сапа, деңгей.

【品节】pínjié【зат】Мінез, құлық, қасиет, ар, намыс: ~卓异 елден ерек мінез.

【品蓝】pínlán【сын】Қызғылтым көк, қызыл көк.

【品类】pínlei【зат】Түр, топ: ~繁多 көп түрлі, алуан түрлі.

【品绿】pínlǜ【сын】Жасылтым, көгілдір.

【品貌】pínmào【зат】① келбет, кескін, сымбат, өң, түр, түс, шырай 相貌: ~俊俏 түрі келбетті, сымбатты. ② мінез-келбет, мінез-сымбат, мінез-көрік: ~兼优 мінезінде, келбетінде жақсы.

【品名】pínmíng【зат】Бұйым аты, тауар аты, заттың есімі.

【品目】pínmù【зат】Бұйым аттары, бұйым тізімі, тізім, тізімдеме.

【品牌】pínpái【зат.】Өнімнің маркасы, сапалы бұйым, айтулы тауар, әйгілі туынды.

【品评】pínpíng【ет.】баға беру, бағалау, сынау: ~诗文 өленді бағалау | ~产品质量 өнімнің сапасына баға беру.

【品色】pínsè【зат】①түр-түс: ~齐全 түр-түсі толық. ② солғын түстер, қызғылтым, қызғылт көк, көгілдір реңдерді айтады.

【品赏】pínshǎng【ет.】ләззәттәну, қызықтау, тамашалау: ~历代名画/тарихи танымалы суреттерді тамашалау.

【品题】píntí【ет.】Саралау, бағалау, сараптау (адамды,

шығарманы).

【品头论足】 pǐntóulùn zú сөз ету, ат қойып айдар тағу.

【品玩】 pǐnwán 【ет.】 баға беру және тамашалау: ~奇石 асыл тасты бағалау және тамашалау.

【品位】 pǐnwèi 【зат】 ① <书> мансап дәрежесі, деңгейі. ② адам немесе заттың сапасы, мәртебесі, салауаты, абыройы, беделі: 高~的蚕丝 жоғары сапалы жібек | 节目的艺术~较高 бағдарламаның көркемдік дәрежесі жоғарылау | 他的谈吐很有~ оның сөз-сөйлемі өте салауатты.

【品味】 pǐnwèi ① 【ет.】 дәмін көру, дәмін тату, татып көру: 经专家~, 认为酒质优良 мамандар татып көргеннен кейін, арақтың сапасы жоғары деп бағалады. ② 【ет.】 толғану, бойлау, ойлану: 他经过细细~, 才明白了那句话的含义 ол бұл сөздің мәнін терең толғанғаннан кейін ғана түсінді. ③ 【зат.】 дәм, иіс, сапа: 由于吸收了异味, 茶叶~大受影响 шай жапырақтары өзгеше иіс сіңіргендіктен, сапасына үлкен әсер болды. ④ 【зат.】 Өзіндік ерекшелік, өзіндік стил мен қызығушылық.

【品系】 pǐnxì 【зат】 Аталастар, жүйелестер, төркіндестер, тектестер.

【品相】 pǐnxiàng 【зат】 Бүтіндік, толықтық, ақаусыздық, кемелділік.

【品行】 pǐnxíng 【зат】 Жүріс-тұрыс, мінез-құлық, мінез: ~端正 ретті жүріс-тұрыс.

【品性】 pǐnxìng 【зат】 Мінез-құлық, мөрәл, қасиет, мінез: ~敦厚 адал мінез.

【品议】 pǐnyì 【ет.】 Баға беру, сын айту, бағалау, сынау.

【品月】 pǐnyuè 【сын】 Көкшыл, көгілдыр.

【品藻】 pǐnzǎo <书> 【ет.】 Баға беру, бағалау, саралау, сараптау, сынау.

【品质】 pǐnzhì 【зат】 ① Мінез, мөрәл, құлық, қасиет, табиғат, жаратылыс, кісілік: 道德~ адамгершілік қасиет. ② заттың сапасы.

【品种】 pǐnzhǒng 【зат】 ① нәсіл, тұқым. ② түр, топ: 增加花色~ түр түсін көбейту | ~齐全 түрі толық.

樞 pǐn 【мөл.】 一个屋架叫一樞 Үй аркалығының санын белгілейтін сан есім.

pìn

牝 pìn аналық, ұрғашы: ~牛 ұрғашы сиыр | ~鸡 Шіби, мекиен.

聘 pìn ① 【ет.】 ① шақыру, алдыру: ~任 қызметке шақыру, жұмысқа тағайындау | ~用 шақыру, қабылдау, алу | ~他当顾问 оны кенесшілікке

шақыру. ② <书> Сапарлай бару, амандасабару, сапарда болу, сапарлау: 报~кезекті сапарға аттану. ③ Құда түсу, құдаласу: ~礼 қалың мал, тарту-таралғы. ④ <口> 【ет.】 ұзату, байға беру, күйеуге беру: ~姑娘 қыз ұзату.

【聘金】 pìnjīn 【зат】 ① Ақшалай берілген қалың мал. ② жұмысқа шақырылған адамға берілетін ақша.

【聘礼】 pìnli 【зат】 ① тарту, сыйлық, тарту-таралғы, сәлемдеме. ② қалың мал; құда түсіп келгенде, жігіт жақтың қыз жаққа беретін сауғасы.

【聘请】 pìnqǐng 【ет.】 Шақыру, алдыру, қабылдау: ~教师 мұғалім қабылдау.

【聘任】 pìnren 【ет.】 Қызметке шақыру, мансапқа шақыру, қызметке қабылдау, жұмысқа тағайындау: ~制 жұмысқа шақыру тәртібі | 工厂~他为总工程师 фабрика оны бас инженер ретінде қабылдады.

【聘书】 pìnshū 【зат】 Қызметке шақыру қағазы, жұмысқа қабылдау құжаты.

【聘问】 pìnwèn 【ет.】 Ерте кезде дос мемлекетке өз мемлекеті атынан сапарда болуын айтады.

【聘用】 pìnyòng 【ет.】 Қызметке шақыру, жұмысқа қабылдау: ~贤能 іскер кісіні жұмысқа шақыру | ~技术人员 техникті жұмысқа шақыру.

【聘约】 pìnyuē 【зат】 жұмысқа қабылдау туралы келсім-шарт: 解除~ келсім-шартты тоқтату.

pīng

乒 pīng ① 【ел.】 тарыс, тарс-тұрс, гүрс, т. б еліктеуіш сөз: ~的一声枪响 тарс еткен мылтық дауысы. ② үстел доп, үстел теннис, тықылдақ доп: ~乓球赛 үстел доп жарысы.

【乒乓】 pīngpāng ① 【ел.】 Тырс-тырс, тық-тық, тарс-тұрс, тақ-тұқ, сатыр-сұтыр, т. б еліктеуіш сөз: 雹子打在屋顶上~乱响 бұршақ үйдің төбесіне тырс-тырс түсіп жатты. ② 【зат】 үстел доп, үстел теннис: 打~ үстел доп ойнау.

【乒乓球】 pīngpāngqiú 【зат】 ① үстел доп, үстел теннис. ② үстел теннисте қолданылатын доп.

俦 pīng. Мүсәпір, ғарып, панасыз, жалғыз, жалғыздық.

娉 pīng [娉婷] (pīngtíng) <书>

【сын】 Ару, сұлу, керім, әдемі: 体态~әдемі тұлға | 举止~әдемі қылық.

píng

平 píng ① 【сын】 майда, тегіс, жазық, жайдақ, жалпақ, түзу: ~坦 тегіс | 马

路很~ жол теп-тегіс екен. ② 【ет.】 тегістеу, майдалау: үш гектар жер тегістелді | 把沟~了种庄稼 жыраны тегістеп егін салу. ③ 【сын】 тең болу, тең түсу, теңелу, деңгейлес, тепе-тең, теңбе-тең: ~辈 замандас, құрбылас | ~列 қатар қою, қатарластыру | ~局 тең шығу, тең түсу | ~起~坐 тең отырып тең тұру | 这场球赛双方打~了 бұл майдан доп жарысында екі жақ тең шықты. ④

【ет.】 тең дәрежеге жету, тең деңгейге келу: ~槽 бетімен бет болу. ⑤ орташа, орта есеппен, тепе-тең; әділ, әділетті: ~分 тепе-тең бөлісу | қалыстық сөз. ⑥ тыштық, бейбітшілік, тынышталу. ⑦ басу, тыныштандыру; орнықтыру: ~叛 бүлікті төктату | ~乱 дүрбелеңді басу. ⑧ 【ет.】 Ашуды басу: 你先把气~下去再说 ашуынды басып алып сөйле. ⑨ жайшылық, күнделікті; әншейін, әдеттегі қарапайым: ~时 жайшылықта | ~淡 жұпыны, қарапайым. ⑩ (Píng) 【зат】 фамилияға қолданылады.

【平安】 píng'ān 【сын】 Тыныш, жайлы, тыныштық, аманшылық, аман, аман-есен, дін аман, сау-сәлемет, ап-аман, тып-тыныш: ~无事 тыныштық; ел аман, жұрт тыныш | 一路~ жол болсын.

【平白】 píngbái ① 【үс.】 бостан - босқа, бекерден-бекер, тектен -те-, жөнсіз, себепсіз: ~无故 жазықсыз | ~地挨了他一顿骂 бекерден-бекер одан ұрыс естідім. ②

【сын】 (шығармалардың) қарапайым, жеңіл болуы: 诗句~如话 өлең сөздері қара сөздей қарапайым.

【平板】 píngbǎn 【сын】 Бірсыдырғы, біркелкі, жай, әншейін, қалыпты, жұпыны, қарапайым, жөнсәл 样式~ үлгісі қарапайым ② тақта, тақташа.

【平板车】 píngbǎnchē 【зат】 Қанатсыз арба, жайдақ арба, қанатсыз машина, қорапсыз машина

【平板仪】 píngbǎnyí 【зат】 жер өлшеуіш..

【平版】 píngbǎn 【зат】 Тегіс бет (баспа туралы).

【平辈】 píngbèi 【зат】 Тұрғылас, замандас, тұстас, теңдес, құрбылас, құралыптас.

【平步青云】 píngbùqīngyún аяқ-астынан биіктеу, жоғары мәртебеге жету.

【平仓】 píngcāng 【ет.】 бетон (цемент пен құм және уақ тас қосындыларынан жасалған құрылыс материалы) төсеу.

【平槽】 píng // cáo 【ет.】 Арна толу, бетімен бет болу, ернеуіне келу,

кемерімен тенелу, толу.

【平产】píngchǎn【ет.】① өнімі тең болу, түсімі қарайлас шығу ② толғағы жеңіл болу, жеңіл босану, сәтті босану, қалыпты босану, қалыпты толғақ, жеңіл толғақ.

【平常】píngcháng①【сын】жәй, әдеттегі, кәдімгі: 话虽~, 意义却很深刻 сөз әдеттегідей болғанымен, мағынасы терең. ②【зат】жәйшылықта, әдетте, әншейінде: 他虽然身体不好, 但~很少请假 денсулығы нашар болғанымен, жәйшылықта ол көп сұранбайды.

【平车】píngchē【зат】① Жайдақ машина, жайдақ арба.

【平畴】píngchóu〈书〉【зат】Жазық егіндік, тегіс тақта, жазық егінжәй, жазық егістік: ~沃野 жазық құнарлы дала.

【平川】píngchuān【зат】Жазық, тегіс: ~广野 кең байтақ дала.

【平旦】píngdàn〈书〉【зат】Таң ата, таң сызыла, таң сөгіле, таң бозы, таң сәрі, таң жарығы, таң сәулесі.

【平淡】píngdàn【сын】(Жай, әншейін, жұпыны, қарапайым, жөнсәл, тартымсыз, сүренсіз, бірсарынды, дәм-татусыз: ~无奇 тартымсыз, әншейін, әдеттегідей | ~无味 | 语调~ дауысы жай.

【平等】píngděng【сын】Тең, теңдік, тепе-тең, ұқсас, теңбе-тең, бірдей, тенелу, тең болу, терезесі тең болу: ~互利 Теңдік, өзәре тиімділік | 男女~ ер-әйел тепе-тең.

【平余】píngdī【ет.】Астықты тұрақты бағамен сатып алу, астықты тұрақты нарықпен сатып алу, астықты тұрақты бағамен алу.

【平地】píngdì①(-//-)【ет.】жер тегістеу, жертүзеу. ②【зат】тегіс жер, жазық жер, жатық жер, түзу жер, жазық: 找一块~修操场 тегіс жер тауып, денетәрбие алаңын салу.

【平地风波】píngdìfēngbō тосын оқиға, тұтқиыл өзгеріс.

【平地楼台】píngdìlóutái Құр алақан күйде құрылған шаруашылық, кәсіп..

【平地一声雷】píngdìyīshēngléi① Мәртебесі аяқ-астынан өсу, басына бақ кону; ② тосын хабар, суық хабар.

【平定】píngdìng①【сын】жай табу, жайығу, тыншу, жайлану, орнығу, басылу: 局势~жағдай орнықты | 他的情绪逐渐~下来 оның көңіл-күйі бірте-бірте орныға бастады. ②【ет.】тыныштандыру, тынышталу, басу: ~暴乱 бүлікті басу.

【平动】píngdòng【ет.】① үдемелі қозғалыс ② алға жылжу, алға сырғу, жылжу, сырғу.

【平凡】píngfán【сын】Жай, әншейін, жайын, кадуелгі, қатардағы, әдеттегі, қарапайым, елеусіз, қоңырқай: ~的人 Қарапайым адам.

【平反】píngfǎn【ет.】Оңау, ақтау, түзеу, ақталу, қалпына келтіру, ақтап шығару: ~昭雪 ақтап шығу | ~冤案 нақақ делоны ақтап шығу.

【平方】píngfāng①【зат】① шаршы, мысалы, $a^2(a \times a)$, $32(3 \times 3)$ ②【мөл.】шаршы метр.

【平方米】píngfāngmǐ【мөл.】Шаршы метр, белгісі m^2 .

【平房】píngfáng【зат】Қабатсыз үй, жәйүй, жатаған үй, жер үй.

【平分】píngfēn【ет.】Тең бөлу, қак бөлу, тең игіліктену, тең үлестіру, тең бөлісу.

【平分秋色】píngfēnqiūsè тең бөлісу, тең игіліктену.

【平服】píngfú①【сын】Орнығу, жайлану, тыншығу, жай табу, тыным табу: 心情难以~көңілі тыныш таппау.

②【ет.】илану, көну, мойындау, жығылу, мойынсал болу: 拿出真本事, 才能叫人心~шын өнеріңді алып шыққанда ғана, жұртты мойынсал ете аласың.

【平复】píngfù【ет.】① басылу, қайту, жайығу, тыныштану, сабасына түсу: 风浪渐渐~Дауыл бірте-бірте басылды | 等他情绪~后再说 көңілі тыныштанғаннан кейін барып онымен сөйлес. ② жазылу, тәуірлену, айығу, сауығу: 病体日渐~ауруы күн сайын тәуірленді.

【平光】píngguāng【сын】Тегіс сәулелі, жай сәулелі, жай.

【平和】pínghé①【сын】① Сыпайы, жайдары, мүләйім, биязы, ибалы: 语气~сөзі сыпайы | 态度~пейілі жайдары. ②【сын】Жеңіл, жұмсақ, жағымды. ③【сын】тыныштық: 气氛~тыныш орта. ④〈方〉【ет.】тоқтау, басылу, тыылу: 这场争端终于~下来 бұл тартыс ақыры басылды ғой.

【平衡】pínghéng【сын】Теңгеру, теңестіру, долайластыру, тенелу, тепе-тең болу, тең шығу, тең, тегіс, те-пе-тең, теңбе-тең, біркелкі, бірқалыпты, теңдік, теңбе-тең-дік, бірқалыптылық, біркелкілік.

【平衡感觉】pínghénggǎnjué Тепе-теңдік түйсік.

【平衡木】pínghéngmù【зат】Теңгермеағаш ойыны, теңгерме ағаш, бөрене.

【平滑】pínghuá【сын】Майда, тегіс, жылтыр, жатық, жылмағай, жылпылдақ: 冰面~如镜 мұз беті айнадай тегіс.

【平滑肌】pínghuájī【зат】Тегіс

салалы бұлшық ет.

【平话】pínghuà【зат】Қиса, ертегі, аңыз.

【平缓】pínghuǎn【сын】① Жазық, жатық, түзу, тегіс: 黄河中下游地势~Хуан хының орта төменгі ағарындағы жер түзілісі тегіс. ② бәсең, жұмсақ, шабан, баяу: 水流~Су ағысы баяу. ③ сыпайы, жайдары, биязы, ибалы, мүләйім: 语调~Сөзі сыпайы.

【平价】píngjià①【ет.】① баға тұрақтандыру, нарық тұрақтандыру, баға тиянақтандыру ② тұрақты баға, тұрақты нарық, қалыпты баға, жай нарық.

【平交】píngjiāo【ет.】① тепе-тең қарым-қатынас, теңдік барыс-келіс, тең байланыс ② жай таныстық, әдеттегі таныстық, әншейін достық, әншейін білістік.

【平角】píngjiǎo【зат】Жазық бұрыш. 180о болады.

【平金】píngjīn【зат】Оқа басу, зер басу, оқалау, зерлеу.

【平靖】píngjìng①【ет.】жаныштау, тыныштандыру, басу: ~内乱 ішкі бүлікті басу. ②【сын】тыныш, бейбіт, тыныштық: 时局~Бейбіт заман.

【平静】píngjìng【сын】① жым-жырт, жым-жылас, тып-тыныш, ың-жың-сыз, тыныш, мүлгіген, тынық ② орнықтылық, алаңсыздық, жым-жырттық, жым-жыластық, тыныштық ③ басылу, орнығу, жайығу, тынышталу, жай табу.

【平局】píngjú【зат】Тең түсу, тең болу, ит жығыс түсу, тең шығу, тең ойын, тең, итжығыс: 双方战成~екі жақтық көтеріліс тең болды.

【平均】píngjūn①【ет.】орта есеппен, орта есепті, өртәшә: 10 шарбақ алмұрт 250 кг, орта есеппен бір шарбақ алмұрт 25 кг. ②【сын】тең, тепе-тең, бірдей, теңгеру, теңестіру: ~发展 тең даму | 【сан.】【мөл.】不太~саны бірдей емес.

【平均海平面】píngjūnhǎipíngmiàn Орташа теңіз деңгейі.

【平均期望寿命】píngjūnqīwàngshòumíng. Орташа өмір сүру ұзақтығы.

【平均主义】píngjūnzhūyì Тепе-тең болсын деушілік, бәрі тең болсын деушілік, теңгермешілік, теңгермешілдік.

【平空】píngkōng Негізсіз, қисынсыз, жөнсіз, бостан-босқа, қарадан-қарап, тектен-текке.

【平列】píngliè【ет.】Қатар қою, тең қою, қатарластыру, жарыстыру: 不能把客观原因与主观原因~起来分析 Объективті себеп пен субъективті себепті қатар қойып талдауға болмайды.

【平流层】 píngliúcéng 【зат】 Стратосфера, жайбырақат қабат (теңіз бетінен 9-11 километр жоғарыдағы атмосфера).

【平炉】 pínglú 【зат】 Мәртен меші, мәртен.

【平米】 píngmǐ 【мөл.】 Шаршы метр.

【平面】 píngmiàn 【зат】 Жазықтық, бет, жақ, тегістік.

【平面几何】 píngmiànjǐhé Жазықтық Геометриясы.

【平面交叉】 píngmiànjiāochā Жазықтықтағы айқасу, жазықтықтағы қиылысу.

【平面角】 píngmiànjiǎo 【зат.】 математика ғылымындағы «жазық бкрыш».

【平面镜】 píngmiànjìng 【зат】 Жазық әйнек.

【平面图】 píngmiàntú 【зат】 Жазықтық сызба, жазықтық көрініс.

【平民】 píngmín 【зат】 қарапайым халық, қара халық, халық, қара, қараша: ~百姓 қарапайым халық.

【平明】 píngmíng 〈书〉【зат】 Таң сәрі, таң бозы, таң жарығы, таң ата, таң сызыла, таң сөгіле.

【平年】 píngnián 【зат】 ① жай жыл; 365 күн бар ② әдеттегі жыл, қалыпты жыл.

【平盘】 píngpán 【зат.】 тегіс пластина; тегіс тілім; жазық тілімше (қатты заттардың жалпақ тілігу).

【平叛】 píngpàn 【ет.】 Бүлікті жаныштау, бүлікті басу, дүрбелеңді ты.

【平平】 píngpíng 【сын】 Әдеттегідей, жай, қоңырқай, қалыпты, орташа, көңіл қалмас, көйлек тозбас: 成绩 ~ нәтижесі әдеттегідей.

【平铺直叙】 píngpūzhíxù Жадағай баяндау, жай баяндау, тікесінен айту.

【平起平坐】 píngqǐpíngzuò Дәрежесі тең болу.

【平权】 píngquán 【ет.】 Билікте тең болу, ұқықта тең болу, билігін теңестіру, тең билікті, тең ұқықты, ұқығы тең, ұқығы бірдей, билігі бірдей: 男女 ~ ер-әйел тең билікті.

【平日】 píngrì 【зат】 Жай кез, әдеттегі шақ, жайшылық, әншейінде, жайшылықта.

【平绒】 píngróng 【зат】 Бал барқыт, катипа.

【平射炮】 píngshèpào 【зат】 Жер бауырлай атылатын зеңбірек, түзу атылатын зеңбірек.

【平身】 píngshēn 【ет.】 Тік тұру, орнынан тұру, басын көтеру, түрегелу, түзулену.

【平生】 píngshēng 【зат】 Өмірлік, мәңгілік, өмірінде, тірлігінде, өмір бойы, омырбаки, ғұмыр бойы, бүкіл өмірі: 他 ~ 第一次看到大海 Ол

өмірінде бірінші рет теңізді көрді.

【平声】 píngshēng 【зат】 Көне қытай тіліндегі бірінші дыбыс.

【平时】 píngshí 【зат】 ① жайшылықта, әншейінде, әдетте, жай кезде, жай кез, әдеттегі шақ, тыныштық заман, тыныш кез ② өртәшә уақыт.

【平实】 píngshí 【сын】 Жазық, тегіс, түзу, жатық, мидай, тақтайдай: 文笔 ~ жазуы жатық.

【平视】 píngshì 【ет.】 Түзу қарау, тіке қарау, қадала қарау, қарсы қарау: 立正时两眼要 ~ тік тұрғанда екі тіке қарау керек.

【平手】 píngshǒu (~ 儿) 【зат】 Тең шығу, тең түсу, тең болу, тең келу, бірдей болу, ит жығыс түсу, тепе-тең, теңбе-тең, тең, ит жығыс: 甲乙两队打了个 ~ 儿 Екі жақ жарыста тең шықты.

【平水期】 píngshuǐqī 【зат】 Судың қалыпты сабадағы кезі, судың қалыпты кезі.

【平顺】 píngshùn 【сын】 平 Сәтті, ыңғайлы, жайлы, қалыпты, қолайлы, орнықты, байыпты, тұрақты, тиянақты, тыныш: 发展 ~ сәтті даму | 呼吸 ~ тұрақты тыныс | 生活 ~ 如常 тұрмысы әдеттегідей қалыпты.

【平素】 píngsù 【зат】 Жайшылықта, әдетте, әншейінде, ежелден, тегіннен, бұрыннан, тумыстан: 他这个人 ~ 不好说话 бұл адам ежелден дұрыс сөйлемейді | 张师傅 ~ 对自己要求很严 Жаң ұстаз бұрыннан өзіне қатаң талап қояды.

【平台】 píngtái 【зат】 ① Шуақ текше, жәймәтекше. ② текше, тұғыр. ③ өріс, сала, орта.: 这里是一个很好的学习 ~ бұл жер үйренуге өте қолайлы орта екен.

【平摊】 píngtān 【ет.】 ортақ бөлу, тең бөлу: 全楼卫生费由各家 ~ бүкіл қабаттың тазалық ақысы әр үйге ортақ бөлінеді.

【平坦】 píngtǎn 【сын】 Түзу, тегіс, жатық, тақтайдай, мидай: 宽阔 ~ 的马路 кең әрі тегіс жол.

【平添】 píngtiān 【ет.】 Көбею, молаю, косылу, арту, күшею: 新建的街心公园给周围居民 ~ 了许多乐趣 жаңадан салынған саябақ адамдардың қуанышын молайтты.

【平祟】 píngtìào 【ет.】 旧 Астықты тұрақты бағамен сатып беру, астықты тұрақты нарықпен сатып беру.

【平头】 píngtóu 【зат.】 Ерлердің шаш үлгісі, кірпі шаш.

【平头百姓】 píngtóubǎixìng Қарапайым халық: ~ 也要关心国家大事 қарапайым халықта мемлекет ісіне уайымдайды

【平头数】 píngtóushù 〈方〉【зат】

Дөңгелек сан, бүтін сан.

【平头正脸】 píngtóuzhèngliǎn Түрідің әделілігін суреттейді

【平妥】 píngtuǒ 【сын】 Үйлесімді, орынды, келісімді, лайықты, сиымды, жанасымды, қисынды: 文章措辞 ~ Макаланың сөйлемдері үйлесімді.

【平纹】 píngwén 【зат】 Тегіс шақпақты, тегіс жолды: ~ 布 тегіс жолды бұл.

【平稳】 píngwěn 【сын】 ① Тұрақты, байыпты, сабырлы: 物价 ~ зат бағасы тұрақты | 病情 ~ сырқат жайы тұрақты. ② оп-орнықты, тып-тыныш, жап-жайлы, орнықты, қалыпты, тұрақты, тыныш, тынышты, жайлы, майда: 把桌子放 ~ 了 үстелді орнықты қой.

【平西】 píngxī 【ет.】 Еңкею, жамбастау, құддилау, қиыстау, бату: 太阳已经 ~ 了, 还是这么热 күн батып кетседе, күнның ыстығы бәз-баяғысынша.

【平昔】 píngxī 【зат】 Бұрын, өткенде, жайшылықта, әншейінде: 一如 ~ бұрынғыдай.

【平息】 píngxī 【ет.】 ① толастау, саябырлау, басылу, тоқтау: 一场风波 ~ 了 дауыл тоқтады. ② тыншталу, тынштандыру, басу, тоқтату, орнықтыру: ~ 骚乱 көтерілісті тоқтату | ~ 叛乱 бүлікті тынштандыру.

【平销】 píngxiāo 【ет.】 Өтімі қалыпты, базары қоңырқай, өтімі орташа: 高档西服热销, 中档西服 ~ жоғары сапалы костюмдар өтімді болып тұр, ал орташа сападағы костюмдардың өтімі орташа..

【平心而论】 píngxīnérlùn байсалдықпен талқы жүргізу.

【平心静气】 píngxīnjìngqì байыптылық, орнықтылық, жайдарлық.

【平信】 píngxìn 【зат】 Жай хат.

【平行】 píngxíng ① 【сын】 Тең, дәрежелес, деңгейлес, үзегілес, тең дәрежелі, тепе-тең: ~ 机关 тең дәрежелі мекемелер. ② 【ет.】 параллел. ③ 【сын】 бір уақытта жүргізу, ортақ іске асыру: ~ 发展 ортақ даму.

【平行四边形】 píngxíngsìbiānxíng. Параллелограм.

【平行线】 píngxíngxiàn 【зат】 Жарыспалы сызық, параллел сызық.

【平行作业】 píngxíngzuòyè. Қатаржүргызылетын жұмыс, жарыспалы жұмыс, қатар жүргізу, тең істеу, жарыстыра жүргізу.

【平野】 píngyě 【зат】 Кең жазық, жалпақ жазық, кең дала, жалпақ дала, жазық дала, жазық, кең.

【平一】 píngyī 〈书〉【ет.】 Тыныштандыру және тұтастыру, тыныштандыру және біріктіру,

тыныштандыру әрі бір тұлғаландыру.

【平移】píngyí【ет.】Жылжу.

【平议】píngyì【ет.】① әділін айту, әдыл кесету, әділдік ету, құдайшылығын айту ② талқы жүргізу, талқылау, кеңесу, ақылдасу, мәслихәттәсу, бағалау, саралау.

【平抑】píngyì【ет.】Тұрақтандыру, тиянақтандыру, орнықтыру, тыншыту, тыныштандыру, басу, тежеу, тоқтату: ~物价 | зат бағасын тұрақтандыру.

【平易】píngyì【сын】① биязы, сыпайы, жайдары, шығысымды, жұғысымды, жанасымды, кірімді, үйірсек: ~近人 жайдары жан. ② (жатық, түсінікті, ұғымды, оңай, жеңіл: 语言简洁~ сөздері жеңіл.

【平易近人】píngyìjìnrén ① жұртқа жанасымды, кісіге кірімді, елге жұғысымды, жұртпен шығысымды, елмен оңай үйірлесіп кететін, жұртқа тез жанаса білетін, жуыскыш, шығысымды, жанаскыш, үйірсек ② түсінікті, ұғымды, жатық, оңай, жеңіл, көкейге қонымды.

【平庸】píngyōng【сын】Жай, әншейін, қарапайым, әдеттегідей, кәдімгідей, сәбір, жөнсәл, нашар, қоңырақай, бірсарынды, бірсыдырғы: 才能~ қабілеті әдеттегідей | 相貌~ түрі әдеттегідей.

【平鱼】píngyú【зат】鲑鱼.

【平原】píngyuán【зат】Жазық дала, жазық жер, жазық өңір, жазық, ой.

【平月】píngyuè【зат】Жай ай, жайынай (күн календері бойынша жай жылдың 2-айы).

【平允】píngyǔn【сын】Әдыл, үйлесімді, орынды, қисынды, қонымды: 分配得很~ бөлісі әділ | 话说得很~ сөзі өте үйлесімді.

【平仄】píngzè【зат】Өлең оқу мәнері.

【平展】píngzhǎn【сын】Жарасымды, ұнасымды, дәл, шак: 他穿一身~司体的新军装 ол жарасымды жаңа әскері форма киіп алыпты.

【平展展】píngzhǎnzhǎn(~的)【сын】Жап-жазық, кеп-кең, жап-жатық, мидай жазық, түп-түзу, кең, даңғыл: ~的大马路 жап-жазық жол.

【平账】píng//zhàng【ет.】Есептің тұрақтылығы.

【平整】píngzhěng①【ет.】① жатық, тегіс, теп-тегіс, түп-түзу, тақтайдай: ~土地. ②【сын】түзеу, тегістеу, жылмағайлау, реттеу: 马路又宽又~ Жол әрі кең әрі жазық.

【平正】píng-zhèng【сын】Теп-тегіс, іп-ретті, түп-түзу, тегіс, ретті, түзу, тап тұйнақтай: 这张纸很~ бұл қағаз теп тегіс екен.

【平直】píngzhí【сын】① түзу әрі

тегіс, түзу әрі жатық, оқтай түзу, түзу: 汽车进入平原, 驶上~的大路 машина жазыққа шығып, түп-түзу жолға шықты. ② тура, дұрыс, әдыл: 他那~的话语感【ет.】了在场的每个人 оның әділ сөзі сол майдандағы барлық адамды тебіrentті.

【平装】píngzhuāng【сын】Жай тысты, жаймұқабалы: ~本 жай тысты кітап.

【平足】píngzú【зат】Жайпақ табан, жалпақ табан, түйе табан, тегіс табан, тобан аяқ.

冯(馮) píng ① Ерлігі барда ептілігі жоқ, қайраты барда қайласы жоқ; алаңғасарлық, даңғойлық, әлкеуделік.

评(評) píng ①【ет.】① баға, мақтау, мадақ, алқау: 书~ кітапқа баға | 获得好~ жақсы бағаға ие болу | ~一部电影 киноға баға беру. ②【ет.】бағалау, саралау: ~分儿 баға беру | ~选 | ~一~谁写得好 кімнің жақсы жазғанын бағалайық. ③(Píng)【зат】фамилияға қолданылады..

【评比】píngbǐ【ет.】Бағалау, саралау, сараптау: 卫生~ тазалықты бағалау | ~生产成绩 өндіріс нәтижесін бағалау.

【评标】píngbiāo【ет.】мәлімдемені бағалау; сұранымды бағалау.

【评点】píngdiǎn【ет.】① баға жазу, белгі қою, баға беру, бағалау, сараптау ② артық-кемісін көрсету, жақсылық-жамандығын айту, артық-кемін саралау.

【评定】píngdìng【ет.】Мінездеме, сипаттама, мінездеме беру, сипаттама беру, бағалау, белгілеу, бекіту, тұрақтандыру, тиянақтандыру, ұйғару: ~职称 қызмет атағын белгілеу | 考试成绩已经~完毕 эмитхан нәтижесі тұрақтанып болды.

【评断】píngduàn【ет.】Кесім айту, билік айту, төрелік айту, тұжырым жасау, саралау, ұйғару, кесету, айыру, ажырату: ~是非 жақсы-жаманын ажырату.

【评分】píngfēn(~儿)①(-//)【ет.】Нөмір қою, ұпай жазу, нөмір беру, ұпай беру, нөмір, ұпай: 他以最高的~, 获得本届大赛的第一【зат】ол ең жоғары ұпаймен, бұл жолғы жарыстың жеңімпазы болды.

【评改】pínggǎi【ет.】Тексеріп-түзету, қарау, бағалау, түзеу, тексеру: ~作文 макаланы тексеру.

【评功】píng//gōng【ет.】Сіңірген еңбекті бағалау, көрсеткен қызметты бағалау, қосқан үлесті бағалау, еңбегін бағалау, үлесін саралау, бағалау, марапаттау, алқау, алғыстау: ~授奖 сіңірген еңбегін бағалау.

【评估】pínggū【ет.】межелену, мөлшерлеу, тұспалдау, шамалау, есептеу,

бағалау, саралау, сараптау: 资产~ қаражатты есептеу | 定期对学校的办学水平进行~ мерзімді түрде мектептің білім беру сапасына сараптама жүргізу.

【评话】pínghuà①Киса, ертегі, аңыз. ②【зат】Ән-күйдін бір түрі.

【评级】píng//jí【ет.】Дәреже бағалау, дәрежеге айыру, дәрежеге бөлу, бағалау, саралау, жіктеу, мәртебе; Баға, рейтинг.

【评价】píngjià①【ет.】Сын, бағалау, : ~文学作品 әдеби шығарманы бағалау. ②【зат】баға, бағаберу: 观众给予这部电影很高的~ көрермендердің бұл киноға берген бағасы өте жоғары.

【评奖】píng//jiǎng【ет.】Сыйлық бағалау, сыйлық беру, бәйге беру, сыйлау, марапаттау: 年终~ жылдық силаулар.

【评介】píngjiè【ет.】Бағалай таныстыру, бағалау және таныстыру, баға және шолу: 新书~ жаңа кітапты бағалай таныстыру.

【评剧】píngjù【зат】Пиңжүй театрі (ертегізде хыбидан таралған театр).

【评理】píng//lǐ【ет.】Төрелік айту, билік айту, кесім айту, айыру, саралау, кесету: 谁对谁错, 大家给评一评理 кімнің дұрыс, кімнің қате екеніне, көпшілік төрелік айтыңыздаршы.

【评论】pínglùn①【ет.】Шолу, сын. ②【зат】批评论议的文章 сын айтқан немесе талқы жүргізілген шығарма.

【评判】píngpàn【ет.】Саралау, бағалау, төрелік беру, билік айту, баға: ~员 Төреші, сарапшы.

【评聘】píngpìn【ет.】Атақ бағалау және жұмысқа шақыру.

【评审】píngshěn①【ет.】тексеру-саралау, бағалау, сараптау: ~员 сарапшы | ~验收 тексеруден өткізіп алу | ~文艺作品 көркем шығарманы бағалау. ②【зат】сарапшы, төреші: 这次大奖赛共有九【зат】~ бұл жолғы жарыста жиыны тоғыз төреші бар екен.

【评书】píngshū【зат】Аспапты әңгіме, аспапты хикая.

【评述】píngshù【ет.】Шолу, шолу жасау, шолып өту: 新闻~ хабарға шолу жасау.

【评说】píngshuō【ет.】Төрелік айту, баға беру, әділдік айту, бағалау.

【评弹】píngtán【зат】① Шертпелі киса, шертпелі ертегі.

【评头论足】píngtóulùnзү Сөз ету, сынап-мінеу, ат қойып айдар тағу.

【评头品足】píngtóupǐnzү Сөз ету, сынап-мінеу, ат қойып айдар тағу.

【评委】píngwěi【зат】Сараптау алқасының мүшесі, төреші, сарапшы, қазы.

【评析】píngxī【ет.】Шолу және

талдау жасау : ~ 剧中主要角色 кинодағы басты рольдерге шолу және талдау жасау.

【评戏】píngxì【зат】Пиңжүй театрі (ертекезде хыбидан таралған театр).

【评选】píngxuǎn【ет.】Сайлау, саралау, сараптау: ~ 先进工作者 үздік қызметкер сайлау.

【评议】píngyì【ет.】Кеңесіп бағалау, ақылдасып бағалау, кеңесу, ақылдасу, сұхбаттасу, мәслихәт: 民主 ~ демократиялық кеңес | ~ 等级 дәрежені бағалау.

【评语】píngyǔ【зат】Мінездеме, баға, сын, бағалама, баға сөз, сарап пікір: 操行 ~ мінез-құлыққа бағалама.

【评阅】píngyuè【ет.】Оқу және бағалау, оқужане саралау, оқу әрі сараптау, оқып тексеру, (емтихан қағазы, мақала туралы): ~ 作文 макаланы оқып бағалау.

【评鹭】píngzhì〈书〉【ет.】Бағалау, бекіту, ұйғару, тұрақтандыру, тиянақтандыру.

【评注】píngzhù【ет.】баға және түсінік.

【评传】píngzhuàn【зат】Бағаламалы өмірбәйән.

坪 píng① Жазық, жазықай, тепсең, тегіс алаңқы: 草 ~ Көгал.②〈方〉【мөл.】жер немесе үй көлемінің бірлігі.

【坪坝】píngbà〈方〉【зат】Алаң, алаңқы, текше.

【苹果】píngguǒ【зат】Алма.

【苹果绿】píngguǒlǜ【сын】көгілдір, көкшіл.

凭-1 (憑、憑) píng① сүйену, арқа сүйеу, арқалану.②【ет.】комектес септігінің...мен, ...пе, ...бе жалғаулары: 这事儿能不能办成, 就全~你了 бұл істің біту-бітпеуі сенімен байланысты.③ дәлел, негіз: ~ 据 құжат | 文 ~ диплом | 不足为 ~ дәлел бола алмау.④【сөз алд.】арқылы, арқасында, көмегімен: 劳【ет.】人民 ~ 着智慧和双手创造世界 еңбекші халық дүниені қос қолы және ақыл парасаты арқасында жаратты.⑤(Píng)

【зат】фамилияға қолданылады..

凭-2 (憑、憑) píng【жал.】Мейлі, қалай, қалай болсада: ~ 你跑多快, 我也赶得上 мейлі қанша тез жүгірсенде қуып жетемін.

【凭单】píngdān【зат】Қолхат, құжат.

【凭吊】píngdiào【ет.】аза білдіру, құран оқу (әулиелер орнына, қабырға): ~ 烈士墓 құрбандар басына барып аза білдіру.

【凭借】píngjiè【ет.】Арқылы, сүйеніп, көмегімен, арқасында: 他们的成功主要是~集体的智慧 олардың жеңіске жетуі командасының

парасаттылығының арқасы.

【凭据】píngjù【зат】Құжат, негіз, дәлел, ыспат, айғақ.

【凭空】(平空)píngkōng【үс.】Негізсіз, қисынсыз, жөнсіз, өтірік, бос, құр: ~ 捏造 қисынсыз құрастыру | ~ 想象 бос қиял.

【凭栏】pínglán【ет.】Шарбаққа сүйену, жақтауға сүйену.

【凭恃】píngshì【ет.】Паналау, сүйену, арқалану, арқа сүйеу, сүйеніш ету, кормал көру, арқа тұту.

【凭眺】píngtiào【ет.】Биіктен шалғайға көзтастау, биіктен алысқа көз жіберу.

【凭险】píngxiǎn【ет.】Қиын жерді пана тұту, қиын жерді бекініс ету.

【凭信】píngxìn①【ет.】сену, нану, илану: 不足~сенімсіз.②【зат】дәлел, айғақ.

【凭依】píngyī【ет.】негіз, дәлел, сүйену: 无所~ешқандай негіз болмау.

【凭仗】píngzhàng【ет.】сүйеніш, арқаланыш, сүйеніш ету; арқылы, көмегімен: ~ 着顽强不屈的精神克服了重重困难 олар қажырлы қайраты арқасында көптеген қиыншылықтарды жеңді.

【凭照】píngzhào【зат】куәлік: 领取~куәлік алу.

【凭证】píngzhèng【зат】дәлел, айғақ.

枰 píng Шахмат тақтасы, дойбы тақтасы.

屏 píng [屏] (píngméng)①【зат.】Көне замандағы шатыр сияқты бүркегіш заттарын айтады.②〈书〉【ет.】жабу, жасыру, бүркеу.

屏 píng [屏] (píngpi)〈书〉【ет.】Шаю, шайқау, жуу.

屏 píng① Шымылдық, перде, далда, қалтқы, керме, қалқа.②(~儿)【зат】Қосақты тікше сурет, қосақты тікше накыл.③тастау, безу, кешу, қою.

【屏蔽】píngbì①【ет.】Далдалау, бөгеу, тасалау, бүркеу, перделеу, қалқалау, қалтқылау, тосу.

【屏藩】píngfān〈书〉①【зат】айнала, төңірек, маңай, атырап, жер, жер-су сақтау.②【ет.】қорғау, күзету, қорғаштау, қору, аялау.

【屏风】píngfēng【зат】Шымылдық, қалтқы, керме, қалқа, далда.

【屏门】píngmén【зат】Қалқаша, қалқа есік.

【屏幕】píngmù【зат】Экран..

【屏条】píngtiáo(~儿)【зат】Қосақты тікше сурет, қосақты тікше накыл (қабырғаға тігінен ілінетін суреттер немесе накыл сөздер).

【屏障】píngzhàng①【зат】тосқауыл, қорған, қалқан.②〈书〉【ет.】тосқауылдау: ~ 中原 орта жазықта

тосқауылдау.

瓶 (罍) píng(~儿)【зат】Құмыра, сауыт: ~ 胆 термостың шынысы | 花~儿 гүл сауыты | ~ 里的水喝光了 құмырадағы су ішіліп болыңды.

【瓶胆】píngdǎn【зат】термостың шынысы.

【瓶颈】píngjǐng【зат】① құмыра мойыны, құмыра алқымы.② түйін, тетік, кезең, асу, белес, өткел, қыспақ, бөгет.

【瓶啤】píngpī【зат】Әйнек құмыраға құйылған пива.

【瓶子】píngzi【зат】Құмыра, бутылка, шөлмек.

萍 (萍) píng① Балық оты.②(Píng)

【зат】фамилияға қолданылады..

【萍水相逢】píngshuǐxiāngfēng Ежелден бірін-бірі танымайтын адамдардың кездейсоқ кездесуі.

【萍踪】píngzōng〈书〉【зат】Кезіп жүру, қоныс таппау, басы ауған жаққа қаңғ.

屏 píng“屏”(píng) мен ұқсас.

鲚 (鲚) píng【зат】балықтың бір түрі.

pō

朴 pō[朴刀](pōdāo)【зат】Ерте кездегі соғыс құралы.

钋 (钋) pō【зат】Полоний Po(polonium).

陂 pō[陂陀](pōtuó)〈书〉【сын】тегіс емес, көлбеу, қисық.

坡 pō①【зат】дөң, өр, қайқаң, төбе, жота, қырат, бел: 山~ | 高~ | 爬~.②【сын】көлбеу, қиғаш, қия, қаптал, беткей, еңіс, құлама: ~ 度 көлбеулігі.

【坡道】pōdào【зат】Еңіс жол.

【坡地】pōdì【зат】құлама ағыз, беткей, қаптал, қия, баурай.

【坡度】pōdù【зат】Көлбеу, көлбеулік, еңіс, құлама.

【坡垒】pōlěi【зат】Мәңгі жасыл ағаш.

【坡鹿】pōlù【зат.】Бұғының бір түрі.

泊 pō① көл (көбінесе көл атында қолданылады)②жанасу, тірелу, тоқтау, тұру, кідіру, бөгелу.

冻 (冻) pō“泊”(pō) мен ұқсас.

泼-1 (泼) pō【ет.】①шашу, себуі: 扫地时, ~ 一点水, 免得尘土飞扬 жер сыпырғанда, азырақ су сепсек, шандамайды.

泼-2 (泼) pō【сын】①көк езу, шайпау, ұрысқак, шарқая, долы, дойыр, қотиін: 撒~ Бажылдау, шарқылдау.②〈方〉тебінді, арынды, серпінді, жігерлі: 他做事很~ ол жұмысты жігерлі істейді.

【泼妇】pōfù【зат】Шайпау әйел, шарқая қатын, ұрысқак әйел.

【泼刺】pōlà【ел.】Шолпылдау, шолпы ету (балықтың судағы шолпылы).

【泼辣】pō-là【сын】①Қотиын, дүлей, көк айыл, бетпак.②Өжет, батыл: 大胆~өжет әрі жүректі.

【泼冷水】pōlěngshuǐ Бетін қайыру, көңілін суыту, суық су себу, суындыру, басу, жасыту, мұқалту.

【泼墨】pōmò①【заг】Сеппе сурет, сеппелеп сызу (жұңғоша суреттің бір түрі).

【泼皮】pōpí【заг】Содыр, сотқар, бұзық.

【泼洒】pōsǎ【ет.】①себу, шашу, шашылу, төгілу, шашырау, құйылу②өжет, өткір, батыл, адуын, тынысты, кең, жайсан.

【泼水节】Pōshuǐjié【заг】Су шашысу мерекесі.

【泼天】pōtiān【сын】Ең үлкен, төтенше мол, ең зор, аса үлкен: ~大祸 аса үлкен апат.

泼 (鑊) pō〈方〉①【ет.】орақпен шөп ору.②【заг】шалғының бір түрі. 颇1(頗)pō〈书〉теріс, бұрыс: 偏~ Бүйрегі бұрылу.

颇2(頗)pō〈书〉【үс.】Өте, аса, айрықша, төтенше, тым: ~佳 төтенше жақсы | ~感兴趣 айрықша қызығушылық.

酸(醜)pō〈书〉Арақ ашыту, шарап ашыту.

рб

婆 pō①кемпір, әжей 年老的妇女: 老太~кемпір.②қайны ене, ене: 公~ ата-ене | ~媳 енесі мен келіні.

【婆家】pōjiā【заг】Енесінің үйі, барған жері, ата-ене (күйеуінің үйі), құтты қоныс.

【婆罗门教】Póluóménjiào【заг】Брахман діні, брахманшылдық, брахманизм. [梵 brāhmana]

【婆母】pómǔ〈方〉【заг】Қайны ене, ене.

【婆娘】póniáng〈方〉【заг】① келіншек, жас келіншек, жас қатын.② қатын, әйел, қатын-қалаш.

【婆婆】pō-pō【заг】①ене, қайны ене.②〈方〉әже, әжей, нағашы апа.③ бастық, басшы, ие, қожайын.

【婆婆家】pō-pōjiā【заг】Енесінің үйі, барған жері, ата-ене (күйеуінің үйі).

【婆婆妈妈】pō-pómāmā(~的)【сын】Жетесіз, жігерсіз, ез, ынжық, сылбыр, шабан, қырт.

【婆婆嘴】pō-pōzuǐ①кемпірауыз, кемпір иек: 一张~кемпірауыз.②көк мылжын, көгала қырт, қырт, мылжын.

【婆婆】pósūb〈书〉【сын】①Шырқ айналу, шіркебелек айналу, ұршықша

үйірілу, дөңгелену: ~起舞 шырқ айналып билеу.②көз жас тамған көрініс: 泪眼~көз жас төгілу.

【婆媳】póxi【заг】Енесі мен келіні, қайны енесі мен келіні, енелі-келінді: ~关系 ене-келін қатынасы.

【婆姨】póyí〈方〉【заг】①келіншек, жас келіншек, жас қатын.②қатын.

鄱 pō①鄱阳(Póyáng), көлдің аты, қытайдыңжиан шиында.②(Pó)【заг】фамилияға қолданылады.

繁 Pó【заг】фамилияға қолданылады.

幡 pō〈书〉①аппақ, аппақ кудай.②мес, кампиған, жуан, кебежедей.

рб

叵 pō〈书〉【үс.】①жарамайды, келіспейді.

【叵测】pòcè【ет.】опшылай алмау, межелей алмау, мөлшерлей алмау, не стерін түсінбеу: 居心~|心~иштей межелей алмау.

【叵奈】pōnài.叵耐”-мен мағналас.

【叵耐】pōnài【ет.】①сабыр сактай алмау, шыдай алмау.②амалсыз, шарасыз.

钷(promethium) pō【заг】прометий (химиялық элемент, таңбасы- Pm) (латын: promethium).

【筐篮】pōlán【заг】Шабақ немесе бамбүктен тоқылып жасалған шарбақ.

【筐箩】pō-luó【заг】Шабақ немесе бамбүктен жасалған аспап.

рб

【朴硝】pòxiāo【заг】Азот қышқыл тұзы.

迫(迫)pò①Мәжбүрлеу, зорлау, еріксіздендіру, ықтиярсыздандыру: 压~зорлау | ~害 қысым жасау | 被~出走 мәжбүрсіз кетіп қалу.②қыстау, қысау, қысу: 急~шұғыл, көкейтесті кезек күттірмейтін | ~不及待 тағатсыздану.③жақындау, маңайлау, таяу: ~近 Төну.

【迫不得已】pòbùdéyǐ. амалсыз, еріксіз.

【迫不及待】pòbùjídài. тағатсыздану, тағаты таусылу.

【迫害】pòhài【ет.】Қуғындау, қудалау, қысым жасау, қыспаққа алу, қуғын-сүргін ету: 遭受~қуғындауға ұшырау.

【迫降】pòjiàng【ет.】①Тізе бүгуге зорлау, тізе бүгуге мәжбүрлеу, тізе бүгуге қысау, зорлықпен тізе бүктіру, күшпен тізе бүктіру, күшпен бағындыру②еріксіз қону, амалсызқону, шарасыз қону, тәуекелмен қону.

【迫近】pòjìn【ет.】Төну, таяу, жақындау: ~胜利 жеңіске жақындау.

【迫临】pòlín【ет.】Төну, таяу: ~考期 эмтихан таяды.

【迫切】pòqiè【сын】Көкейтесті, шұғыл, күттірмейтін.

【迫使】pòshǐ【ет.】Мәжбүрлеу, зорлау, қысау: ~对方让步 | 时间~我们不得不改变计划 уақыт бізге жоспар өзгертуге мәжбүр қылды.

【迫降】pòxiáng【ет.】Қарсыласты бас иуге мәжбүрлеу.

【迫在眉睫】pòzàiméijié Төніп тұру, қыл үстінде тұру.

珀 pò [琥珀] Янтар.

破 pò①【ет.】жыртық, ескі, көне, жыртылу, тозу, тесілу: 纸戳~了 қағаз жыртылды | 袜子~了一个洞 Шұлық тесіліп қалды.②【ет.】ойрандау, күйрету, жырту, сындыру, жару: ~开西瓜 қарбызды жару.③【ет.】майдалау, ұсақтау: 一元的票子~成两张五角的 жүз теңгені елу теңгеге ұсақтау.④【ет.】бұзу: ~例 Салт бұзу, қағида бұзу, ереже бұзу.⑤【ет.】жеңу, ойрандау: 大~敌军 жауларды жеңу.⑥【ет.】тасу: ~费 | ~工夫.⑦【ет.】Ашып тастау, пәшету, әшкерелеу: 说~айтып қою.⑧【сын】жыртылған, сынған, бүлінген, ескірген: ~衣服 жыртық киім | 房子很~了 ескірген үй.⑨【сын】Жаман, қызықсыз, менсінбеген, ұнатпаған нәрсені айтады: 谁看那~戏 ондай қызықсыз театрді кім көреді!

【破案】pò//àn【ет.】Қылмыс ашу, қылмыс әшкерелеу: 限期~шекті уақытта қылмысты ашу.

【破败】pòbài【сын】Әбден тозу, тозығы жету, қатты тозу, тозып кету, тозып біту, тозу, бұзылу, бүліну: ~的家庭 тозған семья.

【破冰船】pòbīnchuán【заг】— Мұз жарғыш кеме.

【破财】pò//cái【ет.】Қырсық шалу, пәле шалу, пәле жабысу, дәулеті шайқалу, бағы қайту, шығын тарту, шығындалу: ~免灾 шығын шфқса апаттан сақтайды.

【破产】pò//chǎn【ет.】①барлық байлығынан айрылу, күйреу: 一场大火使村上的许多农家破了产 бұл жолғы өрт ауылдағы көп шаруаларды байлығынан айырды.②орындалмау, іске аспау, сәтсізболу: 计划~жоспар іске аспады.

【破钞】pòchǎo【ет.】ақша жұмсау, қаржы шығару, шығындалу.

【破除】pòchú【ет.】Аластау, жою, арылу: ~迷信 соқыр сенімді жою.

【破的】pòdì【ет.】Сөзді тауып айту, дөп басып айту, нысанаға дәл тигізу, тауып айту, дөп басу, үстінен түсу: 一语~ыр сөзбен дөп басу.

【破读】pòdú【заг】Түрлендіріп оқу.

【破读字】 pòdúzi 【зат】 жаңсақ оқылған әріп.

【破费】 pòfèi 【ет.】 Шығындалу, ақша жұмсау, ақша шығару, ақша кетіру, жұмсау, бөлу: 不要多~, 吃顿饭就行了 көп шығындалма, тамақ ішсек ғана болды.

【破釜沉舟】 pòfǔchénzhōu ынар тәуекелге басу, тәуекел ету.

【破格】 pògé 【ет.】 ① тосыннан, кенет, ерекше, айрықша; дәреже аттау, өлшем бұзу, қағидаға қарамау: ~ 提升 тосыннан көтерілу (жұмыстан) | ~ 录用 қағидаға қарамастан қабылдау.

【破罐破摔】 pòguǎnpòshuāi Сол сүрінгеннен мол сүріну, сол сүрінген бетінен оңалмау, не болса сол болсын деу.

【破坏】 pòhuài 【ет.】 ① қирату, талқандау, ойрандау, шағу: ~ 桥梁 көпірді қирату. ② бұзу, бүлдіру, дақ келтіру, : ~ 【зат】 誉 атағына дақ келтіру. ③ бұзу, бүліншілік салу: ~ 协定 келсімді бұзу | ~ 规矩 тәртіпті бұзу.

【破获】 pòhuò 【ет.】 ① қылмысты ашу және қылмыскерді қолға түсіру. ② әшкерелеу.

【破解】 pòjiě 【ет.】 ① Сырын ашу, құпиясын ашу, түсінік беру, түсіндіру, шешу: ~ 难题 қиын сұрақты шешу. ② Ұшықтау, аластау, арылту: ~ 之术 ұшықтау әдісі.

【破戒】 pòjiè 【ет.】 ① шариғат бұзу, парызбұзу, шариғат аттау, күнәлі болу. ② қайта ішу, қайта тарту (темекі, арақты тастап кетіп қайта бастау), қайта бастау.

【破镜重圆】 pòjìngchónguān қайта қауышу, қайта табысу (бөлініп кетіп табысқан ерлі-зайыптылар) .

【破旧】 pòjiù 【сын】 Тозығы жету, әбден тозу, тозып біту: ~ 衣服 тозығы жеткен киім.

【破旧立新】 pòjiùlìxīn Ескісін жоғалтып, жаңасын құру.

【破句】 pòjù 【ет.】 Үзіп оқу, кідіріп оқу.

【破口大骂】 pòkǒudàmà жатып кеп боктау, аузынан ақ ит кіріп көк ит шығу, жеті атасын жездей қақтау.

【破烂】 pòlàn ① 【сын】 Бүліну, бұзылу, шағылу, қирау: ~ 不堪 әбден тозу. ② (~ 儿) < 口 > 【зат】 тозығы жеткен нәрсе.

【破浪】 pòlàng 【ет.】 (船只) толқын жару, кедергі талқандау: 在急流中 ~ 前进 қатты ағыста тоқын жарып алға тарту.

【破例】 pòlì 【ет.】 Салт бұзу, қағида бұзу, ереже бұзу, тәртіп бұзу.

【破裂】 pòliè 【ет.】 ① жарылу, үзілу,

айрылу, жарықшактану, сызаттану, сызат тұсу, бұзу, атқылау, жару. ② бұзылу, бұлыну, бұзылсу: 谈判 ~ келсім бұзылды .

【破裂摩擦音】 pòliè mó cā yīn Үзілмелі ызың дыбыс.

【破裂音】 pòliè yīn 【зат】 Үзілмелі дыбыс.

【破陋】 pòlòu 【сын】 Тозу, ескіру, көнеру, ескі, көне, тозған, тозық, жырттық: 房屋 ~ тозған үй.

【破落】 pòluò ① 【ет.】 күйзелу, құлдырау, күйреу, азу, тозу, жұтау. ②

【сын】 кедейлену, бағы таюу, дәулеті қайту.

【破落户】 pòluòhù 【зат】 Дәулеті шайқалған үй, бағы тайған үй, тозған шаңырақ, тозған кісі, жұтаған жан.

【破谜儿】 pò // mèi r < 方 > 【ет.】 Жұмбақ, жұмбақ айту.

【破门】 pò mén 【ет.】 ① есік бұзу, есік шағу, қақпа қирату: ~ 而入 есікті бұзып кіру. ② қақпадан доп кіргізу, қақпадан доп енгізу, доп кіргізу, доп енгізу, ұпай алу: ~ 得分 доп кіргізіп ұпай алу.

【破灭】 pòmiè 【ет.】 Орындалмау, үзілу, жүзеге аспау, селге кету, іске аспау.

【破墨】 pò mò 【зат】 Бояу сәйкестіру тәсілі, бояу сәйкестірушілік.

【破伤风】 pòshāngfēng 【зат】 Сиреспе.

【破碎】 pòsuì 【ет.】 ① ұсатылу, уақталу, ұнтақталу, ұсату, ұнтақтау, уату, ұсак, ұнтақ, уақ ② жырттылу, сүзілу, түтілу

【破损】 pòsǔn 【ет.】 Зақымдалу, бұзылу, бүліну, жырттылу.

【破题】 pòtí 【зат】 Тақырып ашар (бәгу әдебиеті).

【破题儿第一遭】 pòtí·er dī yī zāo бірінші рет істелген нәрсені айтады.

【破涕】 pòtì 【ет.】 Жылауын қою, жылауын тоқтату, көз жасын тю: ~ 为笑 жылап тұрып күліп жіберу.

【破天荒】 pòtiānhuāng 【ет.】 Алғаш рет, тұңғыш рет.

【破土】 pò // tǔ 【ет.】 құрылыс бастау, жұмыс бастау.

【破网】 pòwǎng 【ет.】 Қақпадан кіргізу, қақпадан енгізу, ұпай алу.

【破五】 pòwǔ (~ 儿) 【зат】 Көктем мерекесінің 5-күні, көктем мерекесінен соң.

【破相】 pò // xiàng 【ет.】 Бет-әлпеті бұзылу, түрі бұзылу, кескіні бұзылу, сымбаты бұзылу.

【破晓】 pòxiǎo 【ет.】 Таң сөгілу, таң ату, таң сіберлеу, таң рауандау, таң құлан иектену, таң саз беру: 天色 ~ таң ата бастау.

【破鞋】 pòxié 【зат】 Бұзық әйел,

знакор әйел, салдақы қатын, жезөкше, салдақы.

【破颜】 pòyán 【ет.】 Күліп жіберу, жымың ету, күлмің қағу, жымың қағу.

【破译】 pòyì 【ет.】 ық ударып алу, шешіп алу, біліп алу, аудару.

【破绽】 pòzhàn 【зат】 шикі жер, шикілік, кінәрат, кемістік, кемшілік, мүкіс.

【破折号】 pòzhéhào 【зат】 Сызықша, сызық белгісі (—).

粕 pò < 书 > тұнба, қалдық, коқым, үгінді 豆 ~ бкршақ тұнбасы.

魄 pò. Аруак, рух.

【魄力】 pòlì 【зат】 Әжет, батыл.

pōu

剖 pōu ① 【ет.】 Жару, есу, тілу, боршалау, сою, ашу, бұзу: 解 ~ боршалау | ~ 腹 Ішін жару. ② ажырату, саралау: ~ 析 талдау жасау.

【剖白】 pōubái 【ет.】 Сыр ақтару, ағынан жарылу, жайып салу.

【剖腹】 pōufù 【ет.】 Ішін жару: ~ 自尽 ішін жарып өлу.

【剖腹藏珠】 pōufù cáng zhū 剖开肚子来藏珍珠, 比喻为物伤身, 轻重倒置.

【剖腹产】 pōufù chǎn 【ет.】 Кесер тілігімен туу.

【剖宫产】 pōugōng chǎn 【ет.】 Кесер тілігімен туғызу.

【剖解】 pōujiě 【ет.】 талдау, саралау: ~ 细密 жіңішкелікпен талдау жүргізу.

【剖面】 pōumiàn 【зат】 Қима, кесінді, кесік, тілік

【剖视】 pōushì 【ет.】 Кесінді көрінісі.

【剖视图】 pōushì tú 【зат】 Қима бет сызбасы, қима бет көрінісі.

【剖析】 pōuxī 【ет.】 талдау жасау, талдау.

póu

抔 póu < 书 > ① қолмен ұстау. ②

【мөл.】 мөлшерлік сөз, өлшем бірлік: 一 ~ 土 бір уыс топырақ.

掬 jū < 书 > ① үліктей сору, сыпырып алу, сығып алу. ② Ашу, қазу, алу, іске қосу.

裒 pōu < 书 > ① жиналу, шоғырлану. ② Алып шығу, шығарып алу.

【裒辑】 pōujī < 书 > 【ет.】 Топтау, құрастыру, жинау, жинақтау.

pǒu

掬 pǒu < 书 > ① ұру, соғу, қағу. ② жару, айыру.

pū

仆 pū Екпетінін түсу, жер құшу: 前 ~ 后继 алды жер құшқанымен артынан жалғасады.

扑 (撲) pū ① 【ет.】

Атылу, ұмтылу, бассалу, жабысу: 孩子高兴得一下~到我怀里来 Балам қуанғанынан мені бассалды. ③ 【ет.】 ұру, соғу, ұстау: қағусабалау: ~ 蝇 шыбын ұру | 海鸥~着翅膀, 直冲海空 шағала қанатын қағып, көкке көтерілді. ④ 〈方〉 【ет.】 еңбектеу, еңкеюңілі: ~在桌上看地图 үстелге үңіліп қарита көру. ⑤ (Pū) 【зат】 фамилияға қолданылады. 【扑鼻】 pūbī 【ет.】 (气味) 直扑鼻孔, 【сын】 容气味浓烈: 香气~ | 玫瑰发出~的芳香. 【扑哧】 pūchī 【ел.】 Мырс, пыс, пырс т.б еліктеуіш сөздер: ~一笑 мырс етіп күлу | ~一声 пырс етіп, доптың желі шығып кетті. 【扑打】 pūdǎ 【ет.】 Ұру, соғу, сабалау: ~蝗虫 шегіртке сабалау. 【扑打】 pū·dǎ 【ет.】 Қағу, қағып-сілкіу: ~身上的雪花 үстіндегі қарды қағу. 【扑跌】 pūdiē ① 【зат】 Күресу, алысу, балуанға түсу. ② 【ет.】 Екпетінен түсу, жалманынан түсу, омақасу: 他脚下一绊, ~在地上 оның аяғы шалындыда екпетінен түсті. 【扑粉】 pūfěn 【зат】 Опа, далақ. 【扑救】 pūjiù 【ет.】 Өрт өшіру, өрт сөндіру. 【扑克】 pūkè 【зат】 Покер. [oker] 【扑空】 pū // kōng 【ет.】 Орын сипап қалу, жер сипап қалу, құр қалу. 【扑棱】 pūlēng 【ел.】 Быр ету, пыр ету, дүр ету: ~一声, 飞起一只小鸟 пыр етіп бір торғай ұша жөнелді. 【扑棱】 pū·lēng 【ет.】 抖 【ет.】 或张开 Ашудірілдету: 翅膀一~, 飞走了 қанатын дірілдетіп, ұшып кетті | 蘑菇~开像一把小伞 саңырыу құлақ ашылса, кішкене шатырға ұқсайды. 【扑满】 pūmǎn 【зат】 Теңге сақтайтын ыдыс. 【扑面】 pūmiàn 【ет.】 Аймалақ: 清风~ салқын самал бетті аймалады. 【扑灭】 pū // miè 【ет.】 ① Құрту, жою: ~蚊蝇 маса-шыбынды жою. ② өшу, сөнү, сөндіру: ~大火 өрт сөндіру. 【扑闪】 pū·shǎn 【ет.】 жарқырау, жайнау, ойнақтау: 他~着一双大眼睛/оның екі көзі жайнап тұр.. 【扑扇】 pū·shàn 〈方〉 【ет.】 扑棱 (pū·lēng) Қағу, сабалау: ~翅膀 қанатын қағу. 【扑朔迷离】 pūshuòmílí Жіп таға алмау, байыбына бара алмау, шытырман. 【扑簌】 pūsù 【сын】 Сора-сора, сорғалау, тарам-тарам (көз жасы): ~~掉下眼泪 сора-сора болып

жылыу. 【扑腾】 pūtēng 【ел.】 Топ ету, күрс ету, дүрс ету: 小王~一声, 从墙上跳下来 Сяу уан дүр етіп, жерге құлап түсті. 【扑通】 pūtōng 【ел.】 Дүңк ету, дүрс ету, шолпету, күмп ету: ~一声, 跳进水里 күмп етіп суға секіріп түсті. 铺 (鋪) pū ① Жазу, төсеу, салу: ~床 төсек салу | ~轨 реліс төсеу | ~平道路 жол тегістеу. 【铺陈】 pūchén 【ет.】 ① 〈方〉 Тізу; орналастыру, қою, жазу: ~餐具 ыдыс аяқтарды тізу. ② Егжей тегжейлі байымдау, саралай түсіндіру: ~经过 Болған істі егжей-тегжейлі байындау. 【铺陈】 pūchén 〈方〉 【зат】 Көрпе-жастық, төсек-орын. 【铺衬】 pū·chen 【зат】 Қиық, кикым, жамау. 【铺床】 pū // chuáng 【ет.】 Төсек салу. 【铺垫】 pūdiàn ① 【ет.】 Төсеніш, төсек: 床上~了厚厚的褥子 төсекке қалың көрпе төселді. 【铺盖】 pūgài 【ет.】 Төсеу, жазу: 把草木灰~在苗床上 шоп-шаланды төсегіне төседі. 【铺盖】 pū·gài 【зат】 Көрпе-жастық, төсек-орын. 【铺轨】 pū // guǐ 【ет.】 Релс төсеу. 【铺路】 pū // lù 【ет.】 ① Жол жатқызу, жол төсеу: ~石 тас төсеу | 修桥~ көпір жөндеп, жол жатқызу. 【铺排】 pūpái ① 【ет.】 жайғастыру, орналастыру, ынғайластыру, жөндестіру: 大小事都~得停停当当 Үлкен-кіші істің бәрін жайғастырып қойыпты. ② 【сын】 铺张: ~太过. 【铺砌】 pūqì 【ет.】 Төсеу, жатқызу, қалау: 广场用方砖~ саябаққа төрт бұрышты кірпіш қалайсал. 【铺设】 pūshè 【ет.】 Төсеу, жатқызу, орнату, салу, әшекейлеу, жайғастыру, орналастыру. 【铺天盖地】 pūtiāngàidì 【сын】 容声势大, 来势猛, 到处都是. 【铺叙】 pūxù 【ет.】 铺陈ға қараңыз 【铺展】 pūzhǎn 【ет.】 Жайылу, созылу, көсілу, шұбатылу: 蔚蓝的天空~着一片片的白云 көкпең-көк аспанда аппаө бұлттар созылып жатыр. 【铺张】 pūzhāng 【сын】 ① Аспа-төк, көл-көсір, бей-берекет, төгіп-шашу: 反对~浪费 бей-бірекет шашуға болмайды. ② есірелеу, асыру: 描写过于~, 让人看了生疑 өте асыра суреттепті, адамға құман тқғызады. 【铺张扬厉】 pūzhāngyánglì Барынша үгіттеу. 噗 pū 【ел.】 Пү, пүһ, тырс, т. Беліктеуіш сөз: ~, 一口气吹灭了灯 Пү деп шамды үрлеп өшіріп тастады.

【噗嗤】 pūchī “扑哧” мағыналас. 【噗碌碌】 pūlūlū “噗噜噜” мағыналас. 【噗噜噜】 pūlūlū 【ел.】 Тырс-тырс, сырт-сырт, т.б Еліктеуіш сөз: 一阵心酸, 眼泪~地往下掉 жүрегім сыздап, жасым тырс-тырс етіп ағып кетті. 【噗通】 pūtōng “扑通” мағыналас. 潜 pū 〈口〉 【ет.】 Сұйықтықтың арнасынан асып төгілуі, төгілу, асыу: 快关火, 牛奶~出来了 отты өшір сүр шетінен төгіліп кетті.

pú

仆 (僕) pú ① жығылу, сүріну, етпетінен түсу, омақаса жығылу, жер құшу, шейт болу, құрбан болу. ② құл, малай, жалшы ③ ғарыбыңыз, қолыңыз, қарашаңыз, пақырыңыз. 【仆从】 púcónɡ 【зат】 Қызметшы, малай, нөкер, даяшы, атқосшы, итәрші, қол шокпар, тәуелді, бағынышты, жалынышты: ~国家 мемілекетке қызымет ету. 【仆妇】 púfù 【зат】 малай, күң. 【仆固】 púgù 【зат】 (Фамилияға қолданылады). 【仆仆】 púpú 【сын】 Арып-шаршау, шаршап-шалдығу, жол азабын шегу, жол соқты болу, шаршау, болдыру, бұрлығу, қажу. 【仆人】 púrén 【зат】 指 Қызметшы, малай, жалшы. 【仆役】 púyè 【зат】 Малай. 【匍匐】 púpú 【ет.】 ① Еңбектеу, өрмелеу, жорғалау, жер бауырлап жүру: ~前进 Еңбектеп ілгерлеу | 孩子们~在炕上画画儿 балалар жерде еңбектеп сурет сызып жүр. 【匍匐茎】 púpújīng 【зат】 不 Сұлама сабақ, төселмелі сабақ, жер бауырламалы сабақ. 莆 pú ① 莆田 (Pútián), Фу Жяндағы жер аты. 【莆仙戏】 púxiānxì 【зат】 Қытай Фу Жиян өлкесінің дәстүрлі театрі. 【菩萨】 pú·sà 【зат】 ① бұрхан, әулие, құдай, тәңір, жасаған, жаратқан ② есіркеушы, шапағатшы, жарлықаушы, қамқоршы, қормал, жанашыр. 【菩提】 pútí 【зат】 Түйсік, ой, сана, ой өрісі, ой-сана, сана-сезім. [bodhi] 【菩提树】 pútíshù 【зат】 Әулие ағаш, шарапатты фикус ағашы, бодхи ағашы. 脯 pú Төс, тестік, төс ет. 【脯子】 pú·zi 【зат】 Үйрек, тауықтардың төс еті: 鸡~ тауықтың төсі. 【葡萄】 pú·táo 【зат】 Жүзім. 【葡萄干】 pú·táogān (~儿) 【зат】 Мейіз. 【葡萄灰】 pú·táohuī 【сын】 Көкшыл

сұр түсті, көк сұр түсті, көкшыл сұр, көк сұр.

【葡萄酒】pú-táojiǔ【зат】Жұзым арағы, жұзым шарабы, шарап.

【葡萄胎】pú-táotāi【зат】Көпіршік бала (іштегі), көпіршік жылбысқа.

【葡萄糖】pú-táotáng【зат】Жұзым қанты, глюкоза.

【葡萄紫】pú-táozi【сын】深 Қарақошқыл, күлгін, күлгіндеу.

蒲-1pú①Қоға, қамыс, жеке.

蒲-2 Pú①Пу Жоу өлкесі.②【зат】 фамилияға қолданылады..

【蒲棒】púbàng(～儿)【зат】Үлдірік (май қоғанның басы), жаңғақша.

【蒲包】púbāo(～儿)【зат】①Қоға қап, қоға қапшық, қоға дорба.

【蒲草】púcǎo【зат】香①қоға сабағы, қамыс, жөке, қоға ② жапон меруерт гүлі, меруертгүл.

【蒲墩】púdūn(～儿)【зат】Қоға жапырағынан жасалатын, ауылда істетілетін орындық.

【蒲公英】púgōngyīng【зат】Тозғанақ, бақбак.

【蒲节】Pújié【зат】Қияқ күріш мерекесі.

【蒲剧】pújù【зат】Шан Ши өлкесінің дәстүрлі театрның бір түрі.

【蒲葵】púkui【зат】«қытай ливистонасы» (Livistona chinensis Mart., пальманың бір түрі).

【蒲柳】púliǔ【зат】Сары тал, әлжуаз, дәрменсіз, нәзік.

【蒲绒】púróng【зат】Қоға үлдірігі.

【蒲扇】púshàn(～儿)【зат】Қоға желпуіш, жөке желпуіш.

【蒲式耳】púshì'ěr【мөл.】Бушел (сиымдылық өлшем бірлігі) [Ағл : bushel]

【蒲团】pútuán【зат】Қоға бөстек, жөкебөстек.

璞pú①Қас тасы, асыл тас, жарқырауық тас. ②(Pú)【зат】 фамилияға қолданылады..

【璞玉浑金】púyùhúnjīnАсылзат, асылзада, қас сұлу, табиғи сұлу, кіршіксіз, пәк, таза.

镈(鑠)pú【зат】Металдық элемент Pa(protactinium).

濮Pú①Ежелгі су аты, қазіргі хынандағы жер аты. ②【зат】 фамилияға қолданылады..

【濮阳】Púyáng【зат】①Хы Нандағы жер аты.②фамилияға қолданылады..

pǔ

【朴厚】pǔhòu【сын.】қарапайым.

【朴陋】pǔlòu【сын.】ақкөңіл, ашық.

【朴实】pǔshí【сын】① шынайы, қарапайым. ② әділетті, ақжарқын. ③ салмақты, адал, реалды.

【朴素】pǔsù【сын】① қарапайым, көзге басылмайтын. ② ысырапсыз. ③ бөсілмеу, орынды.

【朴学】pǔxué【зат.】ең қарапайым, негізгі білім.

【朴直】pǔzhí【сын.】әділетті әрі бетке айтқыш.

【朴质】pǔzhì【сын.】ашық, ақжарқын.

圃pǔ菜～бақша | 苗～тәлімбақ | 花～гүлзар.

浦pǔ①өзен, көлдің жағасы, жағалау.②(Pǔ)【зат】фамилияға қолданылады..

普pǔ①кең тараған, әмбебап; жалпы, жан жақты. ②(Pǔ)【зат】фамилияға қолданылады..

【普遍】pǔbiàn【сын.】әмбебап: ~ 现象 кең тараған құбылыс.

【普查】pǔchá【ет.】жалпы зерттеу, іздеу: 人口～халық санағы | 地质～геологиялық іздеу.

【普度】pǔdù【ет.】қоғамдық құтқару.

【普洱茶】pǔ'ěrchá【зат.】қытайлық шайдың түрі.

【普法】pǔfǎ【ет.】заң білімін тарату.

【普惠制】pǔhuìzhì【зат.】жалпыға бірдей преференция жүйесі.

【普及】pǔjí【ет.】① камту: 健身操已～全国 дене шынықтыру жаттығулары бүкіл мемлекетті камтиды. ② таралу: ~ 卫生常识 гигиена тарағудың негізгі білім, 在~的基础上提高.

【普及本】pǔjīběn【зат.】жалпыға тиісті, өзекті баспа.

【普教】pǔjiào【зат.】жалпыға ортақ білім: ~ 系统 жалпыға ортақ білім жүйесі.

【普快】pǔkuài【зат.】адам таситын жүрдек пойыз, экспресс.

【普米族】Pǔmízú【зат.】Қытай халық республикасындағы қытай емес ұлттар.

【普天同庆】pǔtiāntóngqìng жалпыға бірдей қуаныш, жабылып тойлау.

【普通】pǔtōng【сын.】жалпыға бірдей, кәдімгі: ~ 人 азамат, ~ 劳

【ет.】者 қызметкер, 这种款式很~ сәннің мына үлгісі жалпыға бірдей болып табылады.

【普通话】pǔtōnghuà【зат.】путунхуа, қытайлық жалпыұлттық әдеби тіл.

【普通教育】pǔtōngjiàoyù жалпы, негізгі білім.

【普通邮票】pǔtōngyóupiào бәріне ортақ пошта маркасы.

【普选】pǔxuǎn【ет.】жалпыға бірдей етіп сайлау.

【普照】pǔzhào【ет.】жарық түсіру, айқын ету: 阳光~大地 Күннің нұры бүкіл Жер бетіне жарық шашады.

溥pǔ①〈书〉өте үлкен, ауқымды. ②

〈书〉камту, таралу.③(Pǔ)【зат】адам тегі.

谱(譜)pǔ①ауқым, шектер, өнегелі сан; шегінде; шамалы: 年~ хронология. ②画~сурет дәптер, кескіндеме жайлы кітап 棋~шахмат ойынын үйрететін оқулық.③【зат】

歌~ноталар, 乐~нота дәптері.④

【ет.】把这首诗~成歌曲 мына өлең жолдарына әуен жазу ситтілікпен аяқталады.⑤(～儿)【зат.】他做事有~儿 оның қызметішамалап жобаланған, 心里没个~ жан дүниесінде ешбір жүйе жоқ.⑥(～儿)【зат.】摆~масаттану, әлдеқандай болу.

【谱表】pǔbiǎo【зат.】ноталарды қоятын құрылғы.

【谱牒】pǔdié〈书〉【зат.】шежіре кітап.

【谱号】pǔhào【зат.】музыкалық кілт.

【谱系】pǔxì【зат】① генеологиялық тізбек, әулет шежіресі.② белгілі бір өзгерістерге ұшырап, жүйеге келі деген мағынада.

【谱写】pǔxiě【ет.】әуен жазу, композиторлықпен айналысу: ~ 下可歌可泣的壮丽诗篇 керемет, ұлы өлең жлдарына әуен жазу.

【谱子】pǔzi【зат.】нота.

骺pǔ[骹] (pǔ-lu)【зат.】тибеттік (үнді) мауыт.

镨(鐳)pǔ【зат.】празеодим (хим.элемент, таңбасы- Pr) (латын.: praseodymium)

蹼pǔ【зат.】суда жүзу үшін көмектесетін жарғақтар.

【蹼泳】pǔyǒng【зат.】спорт түрі, жүзіп жарысу.

pù

铺1(鋪、舖)pù(～儿) мөлшер сөз: 肉~ет сағатын дүңгіршек, 杂货~儿 бакалея, ұсақ түйек сағатын жер.

铺2(鋪、舖)pù【зат】床~кіреует.

【铺板】pùbǎn【зат.】жатуға қолданылатын тақтайшалар.

【铺保】pùbǎo【зат.】сауда кәсіпорынның кепілдемесі.

【铺底】pùdǐ【зат】① сауда мүлкі және дүкен.② дүкенді жалға алғандағы немесе бергендегі кепілдік.

【铺户】pùhù【зат.】сауда дүңгіршегі, дүкен.

【铺面】pùmiàn【зат.】сауда орталығының қасбеті: 沿街~装修一新.

【铺面房】pùmiànfáng【зат.】дүкеннің бөлмесі.

【铺位】pùwèi【зат.】жататын орын (мысалы, пойыздағы кіреует).

【铺子】pùzi【зат.】дүкен.

堡 pù қалашық, төбешік.

暴 pù 〈书〉 қатыгез, мазасыз, кенет.

瀑 pù сел, құйын, қатты жаңбыр.

【瀑布】 pùbù 【зат.】 сарқырама.

曝 pù 〈书〉 кептіру (Күнге кептіру).

【曝露】 pùlù 〈书〉 . 【ет.】 таза ауада болу, ашық аспан астында болу: ~于原野之中 егін алқабының ортасында ашық аспан астында тұру.

【曝晒】 pùshài 【ет.】 құрғату, кептіру: 经过夏季烈日 ~ / жаз келіп, күннің нұры жерді құрғатып жіберді

Q

qī

七 qī① 【сан.】 жеті, жетеу. ~年 жеті жыл, ~个人一起 жетеуі, ~ ~四十九 жеті жердегі жеті қырық тоғыз. ②

【зат】 жетісін беру (адам қайтыс болғаннан кейін) 3 (Qī) 【зат】 фамилияға қолданылады.

【七...八...】 qī...bā жеті...сегіз.

【七步之才】 qībùzhīcái ақындық өнері бар дарынды адам 【煮豆燃萁】 .

【七彩】 qīcǎi 【зат】 негізгі жеті түс (кызыл, тоқсары, сары, жасыл, көгілдір, көк, күлгін).

【七古】 qīgǔ 【зат】 әр сөйлемнің жазылуының жеті түрлі үлгісі 【古诗体诗】 .

【七绝】 qījué 【зат】 жеті сөзден тұратын өлең шумағы 【绝句】 .

【七老八十】 qīlǎobāshí 70-80 жастағы қария.

【七律】 qīlǜ 【зат】 жеті сөзден құралған, сегіз тармақтан тұратын өлең шумағы 【律诗】 .

【七七】 qīqī 【зат】 жетісі (адам қайтыс болғаннан кейін өткен бір апта).

【七巧板】 qīqiǎobǎn 【зат】 жеті бөліктен тұратын құрастырғыш (басқатырғыш) ойыншық.

【七窍】 qīqiào 【зат】 адам бойындағы жеті тесік (көздер, ауыз, құлақтар, танау тесіктері).

【七窍生烟】 qīqiàoshēngyān ашулану, зығырданы қайнау.

【七情】 qīqíng 【зат】 адамың жеті түрлі көңіл күйі, сезімдері (қуаныш, ашу, өкініш, қорқыныш, махаббат, жек көру, құмарлану).

【七情六欲】 qīqíngliùyù жеті түрлі сезім мен алты құмарлық 【六欲】 .

【七十二行】 qīshí'èrháng кәсіпкерліктің түрлері (колөнершілік, сауда, жер өңдеу).

【七夕】 qīxī 【зат】 Қытайдағы әулие Валентин күні, жетінші шілдеде Ай күнтізбесі бойынша «сүт жолымен» бір бірінен айырылған «сиыршы» мен

«Тігінші» шок жүлдздарының кездесетін күні.

【七弦琴】 qīxiánqín 【зат】 жеті ішекті цитра (музыкалық аспап).

【七项全能】 qīxiàngquánéng;

【七言诗】 qīyánshī 【зат】 жеті сөзді тақпақ.

沏 qī 【ет.】 (суға байланысты қолданылады): ~茶 шай шығару.

妻 qī 妻子 (qī·zī) жұбай: 夫 ~ ерлі зайыптылар, 未婚 ~ қалыңдық, ~离子散 ажырасу, отбасы құлдырауы, ~儿老小 бүкіл отбасы.

【妻弟】 qīdì 【зат】 балдыз.

【妻儿老小】 qī'ér'lǎoxiǎo жасы да, кәрісі де; бүкіл отбасы.

【妻舅】 qījiù 【зат】 қайын аға.

【妻离子散】 qīlízǐsàn отбасының құлдырауы.

【妻室】 qīshì 〈书〉 【зат】 зайыбы, әйелі, жары, жұбайы.

【妻小】 qīxiǎo 【зат】 қатын бала/шаға.

【妻子】 qīzī 〈书〉 жанұя.

【妻子】 qī·zī 【зат】 отбасы.

柒 qī① 【сан.】 жеті. ② (Qī) 【зат】 фамилияға қолданылады.

栖 qī : ~息 мекен ету, 两 ~ космекенділер.

【栖居】 qījū 【ет.】 мекен ету, тұру.

【栖身】 qīshēn 【ет.】 баспана ету: 无处 ~ паналитын жер болмау, ~之所.

【栖息】 qīxī 【ет.】 мекен ету (жануарларға тиісті).

【栖止】 qīzhǐ 〈书〉 【ет.】 үзіліс жасау, тоқтап демалу.

杞 qī 【зат】 ци (ағаштың атауы): ~林 ци ағашы.

【杞木】 qīmù 【зат】 (өсімдік түрі) ольха, қайыңтекес ағаш.

鄣 Qī әулет атауы.

凄 qī① салқын, суық: 风雨 ~ ~ суық жел араласқан жауын. ② ~凉 қайғыру, қапалану ~清 көңілсіз, салқын жүзді. ③ ~然 қайғылы, ~切 суық әрі қайғылы.

【凄惨】 qīcǎn 【сын】 қайғыру, ~地叫喊 қайғы мен шарасыздықтан айқайлау.

【凄恻】 qīcè 〈书〉 【сын】 налу, қапалану: 缠绵 ~ жабысып қалған қайғы.

【凄楚】 qīchǔ 〈书〉 【сын】 көңілсіз болу: ~的目光 мұңды жанар.

【凄惶】 qīhuáng 〈书〉 【сын】 мұңаю.

【凄风苦雨】 qīfēngkǔyǔ қатты жел мен жауын шашындар, ауыр кезеңдер.

【凄风冷雨】 qīfēnglěngyǔ 凄风苦雨.

【凄苦】 qīkǔ 【сын】 мұңды: 表情 ~ мұңаю, ~的岁月 қайғылы уақыт.

【凄冷】 qīlěng 【сын】 ① аязды, суық: ~的夜晚 аязды кеш. ② 内心十分 ~ жүрегінде жылуы жоқ.

【凄厉】 qīlì 【сын】 зарлы, ащы (дыбысқа байланысты): ~的喊叫声 ащы дауыспен шақыру, 风声 ~ желдің қатты соғып ұлуы.

【凄凉】 qīliáng 【сын】 ① бөстекі, жұтан: 残垣断壁, 一片 ~. ② қайғыру, зарлау: 身世 ~ қайғылы ғұмыр, ~的岁月 зарлы кезеңдер.

【凄迷】 qīmí 〈书〉 【сын】 ① шығулы. жабыраңқы: 月色 ~ Айдың суық сәулесі. ② қапалану: 神情 ~ жабырқаулы көңіл күйі.

【凄切】 qīqiè 【сын】 суық әрі қайғылы: 寒蝉 ~ үсіген күзгі цикада.

【凄清】 qīqīng 【сын】 ① салқын: ~的月光 Айдың суық жарығы, 秋景 ~ күздің мұңды пейзажы. ② қайғылы, мұңды: 琴声 ~ мұңды сарын.

【凄然】 qīrán 〈书〉 【сын】 қамықтырғыш, назалы: ~泪下 мұнайып жылау.

【凄婉】 qīwǎn 【сын】 ① нәзік, мұңды (әуенге байланысты айтылған). ② ~的笛声 сызылта ысқыру.

【凄惘】 qīwǎng 【сын】 мұңаю, сағыну: 内心 ~ шын жүрекпен сағыну, ~之情 мұңаю.

萋 qī 萋萋 (qīqī) 〈书〉 【сын】 жайқалған, қаулаған: 芳草 ~ жайқалып өскен хош иісті шөп.

黍 qī 〈书〉 同 ағаштың түрі.

戚 -1 qī ① туыскандар, ағайын бауырлар: ~谊 туыстық қарым қатынас, ~友 достық қарым қатынас.

② (Qī) 【зат】 фамилияға қолданылады.

戚-2 qī мұңаю, қапалану: 哀 ~ қайғыру, 休 ~ 相关 қайғыда да, қуанышта та бірге болу.

戚-3 qī көне дәуірдегі қару түрі, балта.

期 qī① белгіленген уақыт: 定 ~ күнді белгілеу, 限 ~ мерзімді шектеу, 到 ~ белгіленген уақыттың келуі. ② уақыт аралығы, мерзім: 学 ~ оқу мерзімі, 假 ~ демалыс, 潜伏 ~ жасырын кез/мерзім. ③ мөлшер сөз (уақытқа байланысты). ④ келісілген уақыт: 不 ~ 而遇 күтпеген жерден кездесу. ⑤ ~ 待 үміт, сенім, | ~ 望 үміттену, арқа сүйеу.

【期待】 qīdài 【ет.】 үміттену, күту: ~着你早日学成归来.

【期房】 qīfáng 【зат】 белгілі бір уақытқа жалға берілген пәтер.

【期货】 qīhuò 【зат】 арнайы сұранысқа иеленген тауар.

【期价】 qījià 【зат】 келісілген баға.

【期间】 qījiān 【зат】 уақыт аралығы, мерзім, кезең: 农忙 期间 науқаны, 春节 ~ Жаңа жыл кезі (қытайлық күнтізбе санағы бойынша), 抗战 ~ жапон агрессияшыл саясатына қарсы соғыс

кезеңі.

【期刊】qīkān【зат】 мерзімдік басылым.

【期考】qīkǎo【зат】 семестрлік емтихан.

【期满】qīmǎn【ет.】 мерзімнің таусылуы: 任职~ кызмет істеу мерзімінің аяқталуы, 服刑~ бас бостандығынан айырылу кезеңінің бітуі.

【期末】qīmò【зат】 қорытынды кезең, семестр соңы: ~总复习 семестр соңында бүкіл өткенді қайталау.

【期盼】qīpàn【ет.】 күту: ~你们早日归来 сендерді ерте келеді деп күттім.

【期票】qīpiào【зат】 вексель, қарыздық қолхат.

【期期艾艾】qīqī'ài'ài кекештену (мысалы, көңіл күйге немесе эмоцияларға байланысты).

【期求】qīqiú【ет.】 ұмтылу, қол жеткізу: 无所~ мақсат ететін ешнәрсе жоқ.

【期市】qīshì【зат】 ① қарқынды сауда мен мәмілелер жүргізетін базар. ② тауардың нарықтағы бағасы.

【期望】qīwàng【ет.】 үміттену, аңсау: ~这条铁路早日建成通车 мынау темір жол тезірек іске қосылса деп үміттенемін, 决不辜负大家的~ көпшіліктің үмітін әрқашан да ақтай біл.

【期望值】qīwàngzhí【зат】 үміт.

【期限】qīxiàn【зат】 шектеулі мерзім, соңғы кезең: ~很短 уақыт өте тығыз, ~三个月 мерзім үш аймен шектеулі, 限你五天~ сенің бес күндік мерзімің бар, ~快到了 уақыт таяп қалды.

【期许】qīxǔ〈书〉【ет.】 үміттену: 有负师长~ командирге барлығы үміт артады.

【期颐】qīyí〈书〉【зат】 жүз жылдық кезең, ғасыр кешкен қария.

【期于】qīyú〈书〉 мақсатқа ұмтылу, сеніммен алға жылжу: ~至善 жақсылыққа ұмтылу.

【期中】qīzhōng【зат】 аралық, уақытша: ~考试 аралық емтихан.

【期终】qīzhōng【зат】 соңы, аяғы, бітуі.

欺 qī ① алдау, арбау: 自~~人 өзгелерді де, өзін де алдау, 童叟无~ мұнда үлкенді де кішіне де алдамайды. ② ренжіту, кемсіту, келеке ету: 仗势~人 өзінің мәртебесін пайдаланып өзгелерді кемсіту, ~人太甚 шамадан тыс адамдарды ренжіту.

【欺负】qī-fu【ет.】 мазақтау, кемсіту, арбау: ~人 адамды келеке ету, 受尽~ мазаққа қалу.

【欺行霸市】qīhángbàshì қызметкерді

өзінің қызмет аясы зеріктіру.

【欺哄】qīhōng【ет.】 өтірік айту: 这话只能~三岁小孩儿 мына сөздермен үш жасар баланы ғана алдауға болады.

【欺凌】qīlíng【ет.】 кемсіту, ренжіту: ~百姓 қарапайым халықты ренжіту.

【欺瞒】qīmán【ет.】 айланы асыру, алдау.

【欺蒙】qīméng【ет.】 өтірік айту: 不许用虚假广告~客户 сатып алушыларды еліктіру үшін жалған жарнама шығаруға тыйым салу.

【欺骗】qīpiàn【ет.】 алдап кету: ~社会舆论 көпшіліктің пікірін адастыру, алдау.

【欺辱】qīrǔ【ет.】 тіл тигізу, маскара ету: 受尽~ әбден ұятқа қалу.

【欺软怕硬】qīruǎpàying әлсіздерге күш көрсетіп, күштілерден қорқақтау.

【欺上瞒下】qīshàngmánxià басқармаға өтірік айтып, қол астындағыларды алдап/арбау.

【欺生】qīshēng【ет.】 ① біреуді кемсіту, мазақ ету. ② асау: 这马~, 我使唤不了 мынау ат асау екен, мен тоқтата алмай жатырмын.

【欺世盗名】qīshìdàomíng көпшілікті адастыру арқылы жалған даңққа ие болу.

【欺侮】qīwǔ【ет.】 кемсіту, қорлау: 备受~ әбден қорлану, ~弱者 әлсіз адамды кемсіту.

【欺压】qīyā【ет.】 жәбірлеу: ~百姓 халықты жәбірлеу, 受尽~ әбден мазасын алу.

【欺诈】qīzhà【ет.】 алаяқтықпен айналысу.

【欺】qī〈书〉 еңкею: ~斜 шатқал, ~侧 кисаю, сүйену.

【欺】qī 同 иілген, бір жаққа қисайған.

【欺】qī〔蜻蜓〕(qīqīāng)【зат】 қара қоңыз.

【欺】qī【ет.】 тігу, тоқу, жинақтау: ~边儿 бүктеу, қаптау, ~鞋口 аяқ киім әшекейін тігу.

【欺】qī ① құбыжық (ертеде адамдар жын/шайтандардан сақтану үшін, беттеріне қорқынышты құбыжықтың маскасын киіп, оларды қуатын). ② 〈书〉 ұсқынсыз, бет әлпеті жаман, қорқынышты.

【欺哩喀喳】qī-līkāchā【сын】 қарапайым әрі іскер.

【欺哩喀嚓】qī-līkāchā 同“欺哩喀喳”.

【欺欺喳喳】qīqīchāchā【ел.】 шыңғырып, шіңкілдеп.

【漆】qī ①【зат】 лак (сұйық бояғыш зат). ②【ет.】 лакпен сырлау: 把大门~成红色的 қақпаны қызыл түске бояу сәттілікке алып келеді. ③(Qī)【зат】 адам тегі.

【漆包线】qībāoxiàn【зат】 электр

токтарын лактап, окшаулау.

【漆布】qībù【зат】 линолеум, клеенка.

【漆雕】qīdiāo【зат】 ① ағаштан кесіліп жасалған заттар. ②(Qīdiāo) адамның тегі.

【漆工】qīgōng【зат】 ① ағаштан жасалған, сырланған бұйымдар. ② ұста.

【漆黑】qīhēi【сын】 қап қара, тас қараңғы: ~的头发 қап қара шаш, ~的夜 қараңғы түн, 洞内一片~ үңгірдің іші тас қараңғы.

【漆黑一团】qīhēiyītuán ① қара түнек. ② көргенсіз, тәрбиесіз.

【漆匠】qī-jiàng【зат】 суретші, сырлаушы адам.

【漆皮】qīpí(~儿)【зат】 өңделген, сырланған тері.

【漆器】qīqì【зат】 лакталған бұйымдар. Сырланған ыдыс.

【漆树】qīshù【зат】 сумах, ағаштың бір түрі. Субтропикалық белдеуде өсетін, жапырақтары үшкір әрі мәңгі жасыл өсімдік.

【蹊】qī〔蹊跷〕(qīqiāo)【сын】 анайы, бір түрлі, өзгеше: 这件事来得有点~ мынау іс шамалы бір түрлі жолмен шешілді.

qí

【齐】qí【зат】 фамилияға қолданылады.

【齐官】Qíguān【зат】 фамилияға қолданылады.

【齐】qí ①【сын】 ықтиятты, дұрыс: 队伍排得很~ әскерлер дұрыс саппен түзелген. ②【ет.】 біркелкі биіктікке, деңгейге қол жеткізу: 水涨得~了岸 судың деңгейі бірқалыпты көтерілуде. ③【сын】 бірдей, бірсарынды: ~

【зат】 атақ дәрежесі бірдей, бірдей танымал, 人心~ салмақты көңіл күй. ④

【匀】qí бір мезгілде: 百花~放 өнердегі әр саланың тәуелсіз дамуып жетілуі, 并驾~驱 бір қатарда, бір дәрежеде тең болу, |男女老幼~【ет.】手 кәрісі мен жасы, әйел мен ері барлығы жұмыла жұмыс істеу. ⑤

【сын】 толық, түгел: 东西预备~了 шығыс мен батыс түгел дайындалды, 人还没有来~ әлі ешкім келмеді, 钱都凑~了 бүкіл ақша жиналды. ⑥【сөз алд.】 ~着根儿剪断 тамырымен жұлып тастау, ~着边儿画一道线 барлығы жоспар бойынша болу. ⑦

ерітінді, қоспа: 锰镍铜~ никель мен қола ерітіндісі.

【齐】qí ① қазіргі Шаньдунь провинциясының жерін мекендеген Ци династиясы. ②【зат】 династия. а) оңтүстік Ци. б) солтүстік Ци. ③【зат】 адамның тегі

【齐备】qíbèi【сын】 түгел бар болу, толығымен дайын болу: 货色~

тауардың болуы, 行装~, 马上出发
әскери жарактар толығымен дайын
болғаннан кейін, атпен жөнелтілді.

【齐步走】qíbùzǒu адымдап жүру.

【齐唱】qíchàng 【ет.】 бір топ
адамның әндетуі, шырқау, өлең айту.

【齐齿呼】qíchǐhū 【зат】 ырғақ.

【齐楚】qíchǔ 【сын】 ұқыпты,
жинақы: 衣冠~ сықайып, тиянақты
киінген.

【齐东野语】Qídōngyěyǔ шығыс Ци
бұқара халқының әңгімелері (өсек,
жалған сөз).

【齐墩果】qídūnguǒ 【зат】 зәйтүн
ағашы.

【齐集】qíjí 【ет.】 жинақталу: 各国
朋友~北京 барлық достық
қатынастағы мемлекеттер Пекинде бас
косты.

【齐眉穗儿】qíméisuìr 【зат】 кекіл
шаш.

【齐】qí 【зат】 qímíng 【ет.】 бірдей
даңққа ие болу: 唐【ет.】 поэтінде, 李
白与杜甫~ Тан дәуірінде Ли Бай мен
Ду Фу ақындары бірдей атақты болды.

【齐全】qíquán 【сын】 толық болу,
түгел: 商品~ тауардың түгел болуы,
门类~ бөлімшелердің толық болуы, 功
能~ толығымен шебер болу.

【齐声】qíshēng 【үс.】 бір дауыспен,
хормен: ~歌唱 хормен ән айту, ~高
呼口号 ұран, үндеулерді бір дауыстап
айқайлау.

【齐刷刷】qíshuāshuā(~的) 【сын】
өте ұқыпты: 地里的麦子长得~的 жол
бойында бидай тізіліп өсіп тұр, 接受检
阅的队伍~地前进 барлаушы әскер
түзу саппан алға қарай басты.

【齐头并进】qítóubìngjìn бірдей жүру,
бір саппен, бір қатармен.

【齐心】qíxīn 【сын】 тату, бірлігі
бар: ~协力 жұмыла жұмыс істеу, 只要
大家~了 барлық адам тату болды.

【齐心协力】qíxīnxié lì жұмыла жұмыс
істеу: 大家~抗击洪涝灾害 табиғат
апаты, топан сумен барлық адам
жиналып жұмыла күресті.

【齐整】qízhěng 【сын.】 тиянақты,
ұқыпты: 公路两旁的杨树长得很~
трассаны бойлай екі жақтан теректер
тізіліп өсіп тұр.

【齐奏】qí zòu 【ет.】 әнді хормен
шырқау.

祁 Qí① Аньхой провинциясының үлкен
қақпасы. ② ~剧 Цянь операсы. ③

【зат】 фамилияға қолданылады.

圻 qí① шекара. ②(Qí) 【зат】 аданың
тегі.

芪 qí астрагал, шөптессіз өсімдік.

岐 qí①岐山(QíShān) таудың атауы. ②
дұрыс емес, қате. ③(Qí) 【зат】
фамилияға қолданылады.

【岐黄】qíhuáng 【зат】 емші, емдеу.

其 -lqí① 【ес.】 адамға байланысты
айтылатын есім сөз: 各得~所 әркім
өзінің орнын тапты, 自圆~说 өзінің
айтқанын талдау, ақталу. ②【ес.】 өздік
есімдік: 促~早日实现 осының тезірек
іске асуына атсалысу, |不能任~自流
барлығын бетімен жіберуге болмайды.
③【ес.】 сілтеу есімдігі: 查无~事
мына жұмысты тексер, 不厌~烦
шыдамды. табандылық. ④【ес.】
болжау есімдігі: 忘~所以 қуаныштан
басы айналу. ⑤(Qí) 【зат】 фамилияға
қолданылады.

其 -2qí 〈书〉 【үс.】 ① риторикалық
сұрау: 岂~然乎? Расында да солай
ма?|~奈我何? Маған қарсы не істей
алады? ② бұйрақ райы: 子~勉之
балалар тырысып еңбек етсін!
其 -3qí жұрнақ.

【其次】qí cì 【ес.】 ① екіншіден,
сонымен қатар, келесі: 他第一个发
言, ~就轮到了我 бұл бірінші ой, енді
екіншісін қарастырайық. ② ұсақ,
қосалқы, қосымша: 内容是主要的,
【сын】 сөзінде ~ мазмұны негізгі
болып келеді, ал оның формасы
қосымша деп танылады.

【其间】qíjiān 【зат】 ①соның ішінде,
бұл аралықта: ~定有缘故 осының
ішінде міндетті де негізгісі өткенмен
байланысты. ②бір мерзім, цикл, уақыт
аралығы: 离开学校已经好几年了,
这~, 他在科学研究上取得了显著成绩
мектеп бітіретін уақыт та келіп жетті,
оның мектептегі жетістіктері айқын
болды.

【其貌不扬】qímào bù yáng көзге
ілінбейтін, ұсқынсыз.

【其实】qíshí 【үс.】 шынында,
расында, негізінде: 这个问题从表面上
看似很难, ~并不难 бұл мәселе
сырт көзге шиеленімкен болып көрінеді,
ал расында да бұл ондай қиын емес.

【其他】qítā 【ес.】 өзге, басқасы: 今
天的文娱晚会, 除了京剧、曲艺以外,
还有~精彩节目 бүгінгі
шығармашылық кеште Пекин
операсынан басқа да тамаша көріністер
бар.

【其它】qítā 同 өзге, басқа (ғаламзат
есімдерге байланысты).

【其余】qíyú 【ес.】 қалғаны, басқасы,
артығы: 除了有两人请假, ~的人都到
了 екі адамды санамағанда,
қалғандарының еңбек демалысын
сұрайтын кезі келді.

【其中】qízhōng 【зат】 сонымен қатар,
соның ішінде: 不知~奥妙 осының
ішіндегі құпияны білмеймін, 气象站一
共五个人, ~三个是新来的

метеорологиялық станциядағы бес
адамның ішіндегі үшеуі, жаңадан
келгендер.

奇 qí① сирек кездесетін, ерекше,
оғаш: ~事 ғажап, керемет, ~闻
тамаша, ~志 үлкен үміт, ~勋 ерекше
жағдай~耻大辱, масқара ұят, 商品~缺
тауар жоқтығы, 山势~险. ② кенет,
күтпегеннен: ~兵 бұлтарыс бөлім,
тосыннан шабуыл жасайтын әскери
бөлімше, ~袭 кенеттен шабуыл жасау,
出~制胜 айлақулықпен жеңіске жету.
③ таңырқау, тандану: 惊~
таңқаларлық, 不足为~ таңырқайтын
ештене жоқ. ④(Qí) 【зат】 фамилияға
қолданылады.

【奇案】qí'àn 【зат】 ерекше, оғаш сот
ісі, құжат.

【奇拔】qíbá 【сын】 таң қаларлық,
керемет: 山峰~ керемет тау шыңы.

【奇兵】qíbīng 【зат】 тосыннан
шабуыл жасайтын әскери бөлімше:
出~取胜 тосыннан шабуылға шыққан
әскер жеңіске жетті.

【奇才】qí cái 【зат】 ① ерекше
дарын: 这一战显出他的指挥~ осы
бірінші шайқас оның әскерді басқару
талантын көрсетеді. ② ерекше дарынды
адам.

【奇耻大辱】qíchǐdàrǔ масқара, ұят.

【奇峰】qífēng 【зат】 таудың
шыңы: ~突起 асқақтаған тау шыңы.

【奇功】qí gōng 【зат】 асқан ерлік: 屡
建~ бірнеше рет жасалған ерлік.

【奇怪】qíguài① 【сын】 ерекше,
өзгеше, тамаша: 海里有不少~的
【ет.】 植物 су әлемі де ерекше флора
мен фаунаға ие. ②【ет.】 таңырқау:
我~为什么这时候他还未来 мен оның
осы уақытқа дейін оралмағанына таң
қалдым.

【奇观】qíguān 【зат】 ғажайып
көрініс, таң қаларлық жайт: 《今古~》
қазіргі және өткенгі ғажаптар, |钱塘江
的潮汐是一大~ Цяньтань өзенінің
ағысы таң қаларлық.

【奇光异彩】qíguāngyìcǎi ерекше сәуле,
ғажайып жарық.

【奇花异草】qíhuāyìcǎo сирек,
экзотикалық өсімдіктер: 植物园的温室
里有很多~ ботаникалық бақта
көптеген сирек кездесетін өсімдіктер
бар.

【奇幻】qíhuàn 【сын】 ①
фантастикалық: ~的遐想 қиял
ғажайып армандар. ② таң қаларлық,
ғажайып: 景色~ ғажайып табиғат
көрінісі.

【奇货可居】qíhuòkějū тесік моншақ
жерде қалмас.

【奇迹】qíjì 【зат】 ғажайып: 创造~

сықыр жасау, 她的病居然~般地好起来了 ол ауруына қарамастан баршаны таң қалдырып аяғына тұрып кетті.

【奇景】qíjǐng【зат】ғажап көрініс.

【奇绝】qíjué【сын】тамаша, ерекше: 怪石嶙峋, 山势~ керемет тау жартасы.

【奇崛】qíjué〈书〉【сын】: өз алдында ерекше 文笔~ ерекше әдеби шеберлік.

【奇丽】qílì【сын】дара, көркем: 山河~өзен мен таулар ерекше көркем, |景色~табиғат көрінісі тамаша.

【奇美】qíměi【сын】сұлу: 风光~көркем табиғат көрінісі, ~的景致 тамаша пейзаж.

【奇妙】qímào【сын】ғажап, қу, ерекше: 构思~айлалы ой, ~世界 ғажайып әлем.

【奇葩】qīpā【зат】ерекше әдемі

【奇巧】qíqiǎo【сын】керемет, шебер: ~的玉雕 нефриттен шебер бұйымдар ойып жасау, |园内假山造型~бақшаның ішінде шебер жасалған әшекей тас үйінділері.

【奇趣】qíqù【зат】ерекше қызығушылық: ~横生 ерекше қызығушылықтың пайда болуы.

【奇缺】qíquē【ет.】өте жетіспейтін: 水源~су көзінің жетіспеуі, ~的商品 тауар жетіспеушілігі.

【奇谈】qítán【зат】ертегі, әңгіме, қалжың: 海外~ойдан шығарылған әңгіме, ~怪论 жаман, қорқынышты айтулар.

【奇谈怪论】qítánghuàilùn сандырақ әңгімелер.

【奇特】qítè【сын】ерекше, өзгеше: 装束~ерекше заттар, 在沙漠地区常常可以看到一些~的景象 шөлді аймақтарда жиі жиі ерекше көріністерді тамашалауға болады.

【奇伟】qíwěi【сын】зәулім, жойқын, таң қаларлық: 山势~асқар тау.

【奇文】qíwén【зат】тамаша жұмыс, анайы қол жазба: ~共欣赏 бірге тамашалау, 晦涩难解的~ түсініксіз бір түрлі қол жазбалар.

【奇文共赏】qíwéngòngshǎng әдеби туындыға таңырқау.

【奇闻】qíwén【зат】тамаша жайт: ~趣事 тамаша қызықты сәт, 天下~әлемдегі тамаша кездер.

【奇袭】qíxí【ет.】кенеттен шабуыл жасау, күтпеген жерден шабуылға шығу.

【奇想】qíxiǎng【зат】наз, оғаш ой: 突发~кенеттен ғажайып нәрсені ойлау.

【奇效】qíxiào【зат】сәттілікті алдын ала сезіну: 这种药对治疗风湿病有~мына дәрі ревматизмі емдеп

шығатынын сеземін.

【奇【сын】怪状】qíxíngguàizhuàng ғажайып көрініс, тамаша, оғаш: 在石灰岩洞里, 到处是~的钟乳石 үңгірлерде барлық жақтан сталактит кристаллдарын көруге болады.

【奇勋】qíxūn〈书〉【зат】еңбегі сіңген: 屡建~.

【奇异】qíyì【сын】①таң қаларлық, ерекше, оғаш: 海底是一个~的世界 мұхит түбінде де ғажайып әлем бар.② таң қалу, аң(таң) болу: 路上的人都用~的眼光看着这些来自远方的客人 мына сырттан келген қонақтарға көшедегі барлық адамдар таңырқай қарады.

【奇遇】qíyù【зат】күтпеген жерде кездесу, түйісу: 他俩多年失去联系, 想不到在会上见面, 真是~! Онымен ұзақ жылдар бойы араласпағаннан кейін, кездесу расында да күтпеген жерден болды.

【奇装异服】qízhuāngyìfú ерекше киім үлгісі, көзге басылатын киім.

歧 qí ① үлкен көшенің бірнеше тармаққа бөлінуі: ~途 шеткі бір аяқ жол. ② келіспеушілік: ~义 екі ойлы, ~视 бір жақты қарау, кемсіту.

【歧出】qíchū【ет.】бөліну, келіспеу.

【歧化】qíhuà【ет.】пропорционалды емес, тең болмау.

【歧见】qíjiàn【зат】әр түрлі көзқараста болу, келіспеу: 消除~ жою, күшінен кетіру, зиянсыздару.

【歧路】qílù【зат】жолдардың тараптануы.

【歧路亡羊】qílùwángyáng «жолдардың тоғысуында қойдан айырылып қалу», яғни қиын кезеңде дұрыс шешім қабылдау оңай емес деген сөз.

【歧视】qíshì【ет.】бір жақты ғана қарастыру: 种族~нәсілдерді кемсіту.

【歧途】qítú【зат】дұрыс емес жол: 受人蒙骗, 误入~ адамдарды айламен дұрыс емес жолға түсіру.

【歧义】qíyì【зат】екі ойлылық.

【歧异】qíyì【сын】айырмашылықтар, келіспеушіліктер: 观点~ көзқарастардың түйіспеуі.

祈 qí ① жалыну, тәу ету: ~福 бақыт тілеу. ② жалынып сұрау: ~求 жалыну, ~望 үміттену, тілеу. ③ (Qí)

【зат】фамилияға қолданылады.

【祈祷】qídǎo【ет.】тілеу, тәу ету.

【祈盼】qíràn【ет.】тілеу, жалынып сұрау: ~他早日康复 оның тезірек жазылып кетуін тілеу, 发展经济, 过上幸福生活是山里人的~ экономиканың дамуы мен өмір сүру жағдайының жақсаруы, тау іші тұрғындарының арман(тілегі) болып табылады.

【祈求】qíqiú【ет.】

жалыну\жалбарыну, : ~来年有个好收成 келесі жылы жақсы егін болуын тілеу, 脸上流露出~的神情 оның жүзінде кенеттен жалынып көрінді.

【祈使句】qíshǐjù【зат】бұйрық рай, лепті сөйлем: “你过来.”сен кел!“把书递给我.”маған кітапты бер!

祇 qí〈书〉Жер құдайы

芥 qí арам шөп секілді шырмалып өсетін дәрілік өсімдік. Трибоспинин дәрісін дайындайтын, таулы аймақта өсетін шөп.

俟 qí күту.

痍 qí〈书〉ауыру, қайғыру, қорлық көру.

耆 qí〈书〉алпыс жастағы қария: ~老 қария, ~年 кәрілік шақ.

【耆老】qílǎo〈书〉【зат】қария, қарт адам.

【耆宿】qísù〈书〉【зат】дана қария, көпті көрген кісі.

顾 qí〈书〉ұзын бойлы: ~长 бойшаң.

【顾长】qícháng【сын】бойшаң, келіскен (денеге байланысты): 身材~дене бітімі келіскен.

【顾伟】qíwěi〈书〉【сын】(дене бітіміне байланысты) ірі, үлкен.

脐 qí ① кіндік (анатомиялық): ~带 кіндік жолы. ② шаянның сауыты: 尖~еркек шаян, 团~ұрғашы шаянның ішіндегі дөңгелек сауыт.

【脐带】qídài【зат】адамның кіндігі (анатомия).

旂 qí ① ежелгі дәуірдегі жалау, ту.

埼 qí〈书〉бұраңдаған жағалау.

萁 qí〈方〉құрғақ бұршақтар: 豆~бұршақ сабағы.

畦 qí атыздың бір бөлшегі, арық: ~田 егістік алқабы, 菜~көкөніс бақшасы, 种了一~韭菜 бір арықты бойлай пияз (жусай) тұқымдары себілді.

【畦灌】qíguàn【ет.】қатар қатармен суару.

【畦田】qítían【зат】егістік алқабы.

歧 qí〈书〉① аяқта артық бақайлардың болуы. ② бунақденелі, құрт секілді жорғалау.

崎 qí〈书〉бүдір шатқал: ~径 ирелендеген жол.

【崎岖】qíqū【сын】асқақтау, биіктеу: 山路~тауға шарықтаған жол, |~坎坷的一生 өмір бойы қасқайып жалғыз болу.

淇 Qí Хэнань провинциясындағы өзен атауы.

骥 qí〈书〉асау жылқы: ~驥(骏马) жүйрік ат.

骑 qí ① жегіп отыру, айдау: ~马 аттың үстінде шабу, ~自行车 велосипед айдау. ② ат үстінде шабу: 坐~ жегілетін жылқы, шабысқа арналған ат.

③ салт атты: 轻~жүксіз жылқымен

саяхаттау, 铁~ ауыр кавалерия, 车~ әскери аттылар.

【骑兵】qí bīng【зат】әскери кавалерия.

【骑缝】qífèng【зат】қағазды кесетін жер, бүктелген орын.

【骑虎难下】qíhǔnánxià «жолбарыстың үстіне мінсең, түсу қиын болады» жарты жолда тоқтау қауіпті деген мағынада.

【骑警】qíjǐng【зат】атты әскер.

【骑楼】qílóu〈方〉【зат】жоғарғы қабаттары көшеге қарай шыққан ғимарат.

【骑马找马】qímǎzhǎomǎ «бір аттың үстінде отырып, басқасына көз салу» бір қызметте отырып, басаларын да іздегірі деген мағынада.

【骑枪】qíqiāng【зат】қарудың бір бөлігі, ствол

【骑墙】qíqiáng【ет】«дуалдың үстінде отыру» екі жаққа да қызмет істеу деген мағынада: ~派|~观望.

【骑士】qíshì【зат】екі жүзді, екі жакты адам.

【骑手】qíshǒu【зат】аттың үстінде шебер шабатын адам.

【骑术】qíshù【зат】атпен шабу өнері: ~表演 атпен шабуды көрсету, 精于~ ат үстінде шабуды жетік меңгеру.

琪 qí〈书〉асыл тастың бір түрі.

【зат】фамилияға қолданылады.

琦 qí〈书〉① жауһар тас.② баға жетпес, асыл: ~行 таң ғажайып кылық, өзге мінез құлық.

棋 qí①【зат】Шахмат, дойбы ойыны.② дойбы немесе шахмат ойнайтын фигуралар.

【棋布】qíbù【ет】барлық жерде, шашыраңқы түрде орналасу: 星罗~ аспандағы жұлдыздар секілді, дойбы фигуралары секілді шашыраңқы орналасу.

【棋局】qíjú【зат】① шахмат тақтайшасы.②〈书〉шахмат ойыны, партия.

【棋路】qílù【зат】шахмат ойыны әдістері: ~高明 шахмат ойыны әдістерін жақсы меңгерген адам.

【棋迷】qímí【зат】шахмат ойыны әуесқойы, барып тұрған шахматшы.

【棋盘】qípán【зат】шахмат ойнауға арналған тақтайша.

【棋谱】qírǔ【зат】шахмат пен дойбы ойнауды өз бетінше үйрену.

【棋赛】qísài【зат】шахмат ойынынан жарыс: ~夺冠 шахмат чемпионы атағына ие болу.

【棋坛】qítán【зат】шахмат аясында: ~宿将 шахмат ойыны ардагері.

【棋艺】qíyì【зат】шахмат ойнау шеберлігі: 钻研~ шахматты шебер ойнауды тырысып үйрену.

【棋子】qízǐ(~儿)【зат】дойбы, шахмат фигурасы. Соымен қатар маңызсыз «кішкентай» адамдарды айтады.

蛭 qí(qíáo)【зат】қоңыздың жұмыртқасы.

祺 qí〈书〉бақыт, сәттілік.

锿 qí① қазан.② долото, стамеска.

碁 qí①〈书〉【үс.】өте, қатты, тым: 言之~详 аса түсінікті сөз, 希望~切 қатты үміттену.②(Qí)【зат】фамилияға қолданылады.

麒 qí见 су шаяны.

旗 qí①【зат】ту, жалау: 国~ мемлекеттік ту, 红~ қызыл ту, 挂~ жалауларды ілу.②: (тарих) манчжурлардың сегізге бөлінген әскерлері, сегіз ту әскері.③«сегіз ту әскері құрамында болу, манчжурлармен бірге болу» деген император жарлығы: ~人 манчжурлық адам, ~袍 ципао, дәстүрлі әйелдер киімі (тұрақ жағасы бар, ұзын көйлек).④

манчжурия әскері тұрақтаған мекені, қазір топонимикалық жер атауы болып қолданылады: 正黄~ сары ту тұрағы.

⑤ Ішкі Моңғолияның уезге тең әкімшілік бөлінісі.⑥(Qí)【зат】фамилияға қолданылады.

【旗杆】qígān【зат】ту ілінетін ағаш тұрақ.

【旗鼓相当】qígǔxiāngdāng «жалаулар мен дауылпаздарда тең болу» яғни, бірдей позицияда болу, күштері тең болу деген мағынада: 这两个足球队~, 一定有一场精彩的比赛 мына екі футбол командаларының тулары мен дауылпаздары тең екен, ендеше қызықты ойынды тамашаламақпыз.

【旗号】qíhào жалаулар арқылы жаугершіл жақтың келуін айту, белгі беру).

【旗舰】qíjiàn【зат】① төбесіне немесе алдыңғы жағына ту ілінетін кеме (көне Қытайда бұл азат етуші кемелер болатын).② жетекші, басты образды білдіреді: ~店 жетекші дүкен, ~企业 басты кәсіпорын.

【旗开得胜】qíkāidéshèng «ту жаңадан желбірегенде, жеңіске жету» яғни, әуел бастан ақ сәтті болу.

【旗袍】qípáo ципао, дәстүрлі әйелдер киімі (тұрақ жағасы бар, ұзын көйлек).

【旗人】Qírén【зат】манчжурлық немесе соларға берілген адам.

【旗手】qíshǒu【зат】ту алып жүретін адам: 鲁迅先生是新文化运【ет.】的~ Қытайдың мәдени майданында Лу Шин ту алып жүрген

адам болған.

【旗下】qíxià【зат】тудың астындағылар: 他的~个个精明强干 оның туының астындағылардың балрығы шебер адамдар.

【旗语】qíyǔ【зат】ту көмегімен белгі беру.

【旗帜】qízhì【зат】① жалау, ту: мереке күндері астананың барлық жерінде желмен желбіреген түрлі түсті жалаулар тұрады.② үлгілі, мысал, үлгі: 培养典型, 树立~ жақсы мінез қалыптастыру, ту тіккенмен бірдей.③ табиғи тартымдылық мен көшбасшылықты образды суреттеу.

【旗帜鲜明】qízhìxiānmíng туды биікке көтеру, нақты позицияны иелену.

【旗子】qí-zǐ【зат】ту ілінетін ағаш тұрақ, жалау.

蕲 1 qí〈书〉елікбалдырған (хош иісті, тағамға қолданатын гүл тектес өсімдік).

蕲 2 Qí① Мин және Цин династиялары кезіндегі Хубэй провинциясының атауы.

②【зат】фамилияға қолданылады.

【蕲求】qíqiú〈书〉【ет.】жалыну, жалбарыну.

麒 qí〔麒麟〕(qíqíu)【зат】балықтың түрі, алтын макрель немесе дорадо деген атаулары бар.

鳍 qí【зат】балықтың арқа омыртқасы, арқа желбезегі.

麒 qí①见 аспан денесі, «жалғыз мүйіз» шок жұлдызы.②(Qí)【зат】фамилияға қолданылады.

【麒麟】qílín【зат】цилин, ерте замандағы қияли аң: денесі еліктікі, бірақ сауытпен қапталған, жалғыз мүйізі бар. Көне Қытайда, цилинды көрген адам міндетті түрде бақытты болады деген сенім болған.

髻 qí〈书〉жылқының жалы.

qǐ

乞 qǐ① кайыр сұрау: ~食 тамақ сұрау②(Qǐ)【зат】фамилияға қолданылады.

【乞哀告怜】qǐāigàolián көмек өтіну.

【乞丐】qǐgài【зат】кедей адам.

【乞怜】qǐlián【ет.】аяныш туғызу:

摇尾~ жағымпаздану.

【乞灵】qǐlíng〈书〉【ет.】құдайға жалбарыну.

【乞巧】qǐqiǎo【ет.】белгі беруді сұрау («Тігінші» мен «Шопан» шокжұлдыздары кездесетін түні әйелдер бал ашады).

【乞求】qǐqiú【ет.】жалыну, сұрану.

【乞食】qǐshí〈书〉【ет.】кайыр сұрау.

【乞讨】qǐtǎo【ет.】кайыр сұрау: 沿街~ көшені бойлап кайыр сұрау.

【乞降】qǐxiáng【ет.】ұғылу, жеңілу.

【乞援】qǐyuán【ет.】 көмек сұрау: 四处~барлық жақтан көмек сұрау.
 岂 qǐ ежелгі жазбаларда кездесетін өсімдіктің бір түрі.
 岬 qǐ〈书〉 тақыр тау.
 岂 qǐ①〈书〉【үс.】 риторикалық сұрауды білдіреді: ~有此理 не деген сұмдық?!②(Qǐ)【зат】 адамның есімі.
 【岂但】qǐdàn【жал.】 «тек қана бұл емес»: ~你不知道,【жал.】我自己也不清楚呢 тек қана саған емес, тіпті маған түсініксіз.
 【岂非】qǐfēi【үс.】 «басқаша болуы мүмкін емес»: ~怪事? Осындай сикырдың болуы мүмкін бе?!
 【岂敢】qǐgǎn【ет.】 о дегеніңіз не?!~, 些许小事, 何足挂齿? О дегеніңіз не, түкке тұрмайтын іс қой.
 【岂可】qǐkě【ет.】 қалайша? Мүмкін бе?: ~言而无信 сөзінде тұрмауы мүмкін бе?
 【岂有此理】qǐyǒucǐlǐ не деген сұмдық?: 做错了事, 还要怪别人, 真是~ өз қателігін үшін, басқа біреуді кінәлауға болады ма?!!
 【岂止】qǐzhǐ【үс.】 қалайша шектелуге болады?: 为难的事还多着呢, ~这一件? Бір қиындық үшін тоқтап қалуға болмайды.
 企 qǐ аяқтың ұшына тұру немес бірденені күту, үміттену: ~望 қатты қалау.
 【企鹅】qǐ'é【зат】 пингвин.
 【企改】qǐgǎi【ет.】 өзгертулер енгізу, ауыстыру ~工作 жұмыс орнын ауыстыру.
 【企管】qǐguǎn【зат】: кәсіпорынды басқару: ~部门 кәсіпорынның бір бөлімшесін/тармағын басқару.
 【企划】qǐhuà【ет.】 жоспарлау, жоспар құру: 广告~ жоспарды жариялау.
 【企及】qǐjí【ет.】 үміттену, үміт арту: 难以~ мүмкін емес нәрсеге қол созу.
 【企口板】qǐkǒubǎn【зат】 астар.
 【企慕】qǐmù【ет.】 сүйсіну.
 【企盼】qǐpàn【ет.】 асыға күту: ~合家欢聚 жаңа жылдық кешкі асқа бірімен жиналуды асыға күту.
 【企求】qǐqiú【ет.】 ұмтылу, қол созу: 他一心只想把工作搞好, 从不~什么. Ол тек қана жұмысын жақсы орындаудан басқа ештеңеге ұмтылған емес.
 【企图】qǐtú①【ет.】 бағын сынап көру.②【зат】 мүмкіндік, пиғыл: 政治~саяси пиғыл.
 【企望】qǐwàng【ет.】 шын жүректен қалау: 翘首~.
 【企稳】qǐwěn〈方〉【ет.】: бір

деңгейге жоғарылау: 股指止跌~ акциялар құны төмендеуін тоқтатты, тұрақты кезеңді күтуде.
 【企业】qǐyè【зат】 кәсікерлік, кәсіпорын.
 【企业法人】qǐyèfǎrén кәсіпкерлік істің субъектісі.
 【企业化】qǐyèhuà【ет.】① бизнессте өзін өзі ақтаушылық.② кірісі мен шығыны әрдайым теңделіп отыратын кәсіпкерлік.
 【企业所得税】qǐyèsuǒdédeshuì кәсіпорындар кірісіне салынатын салық түрі.
 【企足而待】qǐzúérdài алыс болмау, таяп қалу, уақытысы жету.
 玳 qǐ〈书〉 нефрит.
 杞 Qǐ① қазіргі Хэнань провинциясының жерінде болған, Чжоу династиясы кезіндегі мемлекет.②【зат】 фамилияға қолданылады.
 【杞柳】qǐliǔ【зат】 қызыр күлгін түсті жапырақтары бар өсімдіктің бір түрі.
 【杞人忧天】Qǐrényōutiān болмайтын нәрсеге алаңдау, себепсіз қорқу.
 启 qǐ① айқара ашу: ~门 есікті ашу.② өсиеттеу: ~蒙 негізгі білім беру.③ басынан бастау: ~用 қолданысқа енгізу.④ мазмұндау: 敬~者 абыроймен хабарлау.⑤ қысқаша түсіндірме хат: 谢~алғыс хат.⑥(Qǐ)【зат】 фамилияға қолданылады.
 【启禀】qǐbǐng〈书〉【ет.】 есеп беру, айтып жеткіз.
 【启程】qǐchéng жолға шығу, аттану.
 【启齿】qǐchǐ【ет.】 әңгімені бастау: 难以~тіл қату өте қиын болу.
 【启迪】qǐdǐ【ет.】 дамыту: ~后人 ұрпақ жетілдіру.
 【启碇】qǐdìng【ет.】 якорьді көтеру.
 【启动】qǐdòng【ет.】① іске қосу: ~电流 бастаушы/қосушы ток.② іске асыру: 扶贫工程已正式~кедейлерге көмек беру жұмыстары іске асырылып жатыр.③ игеру, меңгеру: ~农村市场 ауыл базарын игеру.
 【启发】qǐfā【ет.】 үйрету, өсиеттеу, ағарту: ~群众的积极性 көпшілікті іске жұмылдыру.
 【启封】qǐfēng【ет.】① ашу.② хатты ашып оқу.
 【启蒙】qǐméng【ет.】 ағарту: ~老师 алғашқы ұстаз.
 【启蒙运动】qǐméngyùndòng
 【启明】qǐmíng【зат】 таң арайы, «Шолпан» жұлдызы.
 【启幕】qǐmù【ет.】 басталу: 国际音乐节~халықаралық әуен фестивалінің басталуы.
 【启示】qǐshì① нандыру, сендіру, көндіру: 这本书~我们应该怎样度过

自己的一生 мына кітап біздің қалай өмір сүруге тиіс екеніміз туралы.②【зат】 көндіріп қабылданған шешім: 影片给了我们有益的 кинофильм бізді пайдалы ойға нандырды.
 【启事】qǐshì【зат】 жария ету, хабарлама: 寻人~ кісі іздестіруді жариялау.
 【启衅】qǐxìn〈书〉【ет.】 ұрыс керіс шығару: 乘隙 мүмкіндікті пайдаланып жанжар шығару.
 【启用】qǐyòng【ет.】 қолданысқа енгізу: ~印章 мөрді қолдана бастау.
 【启运】qǐyùn同 жіберу.
 【启奏】qǐzòu〈书〉【ет.】 тақта отырғанға (император) айтып жеткізу.
 起 qǐ①【ет.】 түрегеп тұру: ~立 атып тұру.② бастапқы жерден кету: ~飞 ұшу.③【ет.】 биігірек көтерілу: 皮球不~了 доп ұшпайды.④【ет.】 өсіп шығу. Пайда болу: 夏天小孩儿身上爱~痱子 аптап жазда кішкентай балалар денесінде тершік пайда болады.⑤【ет.】: ~货 тауар қабылдап алу, ~钉子 шегені суырып алу.⑥【ет.】 басталу, тіршілігін бастау: ~风了 жел тұра бастады.⑦ іске қосылу, даму: ~兵 әскеи шабуылды бастау.⑧【ет.】 ~稿子 сызбанұсқа жасау.⑨【ет.】 негізін қалау|白手~家 жоқтан бар жасау.⑩【ет.】 таңдау, алу: ~护照 паспорт алу.⑪【ет.】 бастау: ~止 бас аяғы.⑫ іс меңгеру, басынан бастау: 从头学 басынан үйрену!⑬〈方〉 бағытты білдіреді: ~这儿往北 солтүстікке бет бұру.⑭〈方〉【сөз алд.】 өтілген жерді білдіреді: 看见一个人~窗户外面走过去 терезенің алдынан бір адамның өтіп бара жатқанын көру.⑮(Qǐ)【зат】 фамилияға қолданылады.
 起 qǐ【мөл.】①防止了一~事故 жамандықты бірігіп болдырмау.②外面进来一~人 сырттан бір топ адам кірді.
 起 qǐ【ет.】 бағыт пен ісқимыл етістігі. ① жоғары көтерілуді білдіреді: 抬~箱子往外走 сандықты көтеріп, сыртқа шығару.②|太贵了, 买不~ өте қымбат, сатып алмаймын.③: 乐队奏~迎宾曲 музыкалық топ бірігіп әуен ойнауы. ④ адамға қатысты ісқимылға қолданылады: 他多次问~过你 ол сенен бірнеше рет сұрады.
 【起岸】qǐ'àn【ет.】 жағаға шығу: 缩短货物~时间 тауарды жағаға шығаратын уақыт келді.
 【起爆】qǐbào【ет.】 детонациялау: ~药 жарылғыш зат, детонатор|准时~ өз уақытында детонациялау.
 【起笔】qǐbǐ①【ет.】 иероглифтің

бірінші сызығын сызу. ② 【 зат 】 иероглифтің бірінші сызығы, басталуы.

③ 【 зат 】: 这篇文章~不落俗套 мынау қолжазбаның иероглифтерінің жазылуы бұрынғы кездегіге сай емес.

【起兵】qǐbīng【ет.】 әскери шабуыл жасау: ~抗敌 қарсыластарға әскери төтеп беру.

【起搏器】qǐbóqì【зат】 электростимулятор.

【起步】qǐbù【ет.】 ① аттану, орнынан жылжу: 车子~了 арбамен кету. ② метафора (жұмыс басталуын күту деген мағынада): 中国女子举重虽然~晚, 但已具有相当高的水平 біздің елде әйелдер арасындағы ауыр атлетика кеш дамыса да, тиісті дәрежеде жетілді.

【起步价】qǐbùjià【зат】 таксимен бір жерге жету үшін төленетін міндетті ақы.

【起草】qǐcǎo【ет.】 жоба дайындау: ~文件| қызмет хатының жобасын дайындау.

【起承转合】qǐchéngzhuǎnhé жүйелі, мазмұнды, қисынды.

【起程】qǐchéng【ет.】 жолға шығу, аттану: 【жал.】夜~түні бойы жол жүру.

【起初】qǐchū【зат】 бастапқы, алғашқы: ~我不同意, 后来才觉得他说的有道理 алғашында келіспегеніммен, кейін оның айтып тұрғанының мағынасы бер екенін мойындадым.

【起床】qǐchuáng【ет.】 аурудан айығу, жазылу: 他每天总是天刚亮就~ ол күннен күнге жақсарып бірден жазылып кетті..

【起点】qǐdiǎn【зат】 ① старт, бастапқы нүкте: 降低零售~ жеке тауардың бастапқы құнын төмендету. ② кросс, жүгіріп жарысу кезіндегі старт.

【起吊】qǐdiào【ет.】 көтеру.

【起碇】qǐdìng【ет.】 жүзіп кету.

【起飞】qǐfēi【ет.】 ① ұшу, жерден көтерілу. ② басынан бастау мағынасында қолданылатын метафора: 经济~ экономикалық секіріс.

【起伏】qǐfú【ет.】 ① шарықтау шегі мен құлаулар: 麦浪~ бидай толқындарының бірде төмен, бірде жоғары тербелуі. ② жоғарыдан төменге немес керісінше болатын өзгерістер мағынасында қолданылатын метафора: 思绪~ көңіл күйдің біресе жоғарылауы, біресе күрт төмендеуі.

【起复】qǐfù【ет.】 ① бұрынғы жұмыс орнына оралу. ② мемлекеттік қызметтен босатқаннан кейін қайта шақыртып алу.

【起稿】qǐgǎo【ет.】 жобалау, жоба дайындау.

【起更】qǐgēng【ет.】 бірінші түнгі

ауысым (сағат кешкі жеті мен тоғыздың аралығы).

【起旱】qǐhàn【ет.】 құрлықпен саяхатқа шығу.

【起航】qǐháng【ет.】 жүзіп кету: 天气恶劣, 不能~ ауа райының қолайсыздығынан жүзіп кете алмау.

【起哄】qǐhòng【ет.】 ① айқай\шу шығару, ұрыс шығару: 不得聚众~ қалың жұрт ішінде ұрыс шығаруға болмайды. ② қалжыңдау: 人家拿我开心, 你也~ үй іші мені қуантады, сен де көңілді отыр.

【起火】qǐhuǒ【ет.】 ① жану, өртену: 星期天你家~不~? Жексенбі күні сендердің үйлерің өртенді ме?. ② ашулану, қызу: 你别~, 听我慢慢儿对你说 сен ашуланба, мен сенің айтқаныңды мұқиятты тыңдайын.

【起火】qǐhuo【зат】 от шашу (фейрверк).

【起获】qǐhuò【ет.】 байқау, ұстау, тұтқындау: ~一批黄色书刊 порнографиялық әдебиеттің таралымын ұстау.

【起急】qǐjí〈方〉【ет.】 ашулану, жындану, алаңдау: 你先别~, 好好听我说 сен ашуланба, алдымен мені жақсылап тыңдап ал!

【起家】qǐjiā【ет.】 ① отбасынан шығу: 他们靠勤劳~ ол өте еңбеккер отбасынан шыққан. ② жұмыс бастау: 白手~өзінің еңбегімен аяққа тұру.

【起价】qǐjià①【ет.】 қымбаттау, құны\бағасы өсу: 每平方米八千八百元~әр шаршы метрдің бағасы сегіз мың сегіз жүз юаньға өсті. ②【зат】 аукцион бағасымен сатылу: 该拍品的~为两万元 мына заттың бағасын жиырма мыңға көтеру керек.

【起见】qǐjiàn【ет.】 солай деп ойлау, тиіс болу: 为安全~, 必须系上安全带 қауіпсіздік ережесіне сәйкес, белбеді тағу керек.

【起降】qǐjiàng【шыл.】 ұшу мен жерге отыру: 确保航班安全~ұшақтың рейсі қауіпсіз ұшу мен конуды қамтамасыз етеді.

【起解】qǐjiè【ет.】 жіберу, өткізу.

【起劲】qǐjìn(~儿)【сын】 тырысу, ынталану: 大家干得很~ барлығы ерекше ынтамен тырысуда.

【起敬】qǐjìng【ет.】 құрметтеу, аса қадірлеу.

【起居】qǐjū【зат】 қарапайым, күнделікті күнкөріс: 孩子在托儿所饮食~都有规律 балабақшада балалар белгілі бір тәртіпке бағынып күн кешеді.

【起圈】qǐjuàn【ет.】 жерді немесе өсімдікті заласыздандыру үшін қорадан тезек теру.

【起开】qǐ-kāi〈方〉【ет.】 Жоғал! Құрт көзінді!

【起课】qǐkè【ет.】 бал ашу, болашақты болжап айту.

【起来】qǐ-lái【ет.】 ① төсектен тұру, орнынан тұру: 你~, 让老太太坐下 сен орнынан тұр, қария ханым отырсын. ② аурудан айығу: 刚~就忙着下地干活儿 жазыла салысымен атызда жұмыс істеуге шықты. ③ аяққа тұру, көтерілу: 飞机~了 ұшақ әуеге көтерілді.

【起来】-qǐ-lái【ет.】 іс\қимыл бағытын білдіретін етістік. ① алға басуды, дамуды білдіретін етістік: 中国人民站~了 ҚХР дамыған, гүлденген.

② бір істің келген жерінен ары қарай жалғасуын білдіретін етістік: 天气渐渐暖和~ ауа райы бірте бірте жақсарып келеді. ③ аяқталған, нәтижелі істі білдіретін етістік: 我们组是前年组织~的 біздің үйірме өткен жылы құрылған болатын. ④ бір жақтың ойын білдіретін көмекші етістік: 看~, 他不会来了 бір жағынан қарағанда ол келе алмады.

【起立】qǐlì【ет.】 орнынан тұру: ~, 敬礼|全体~ бүкіл ұжым орнынан көтерілді.

【起灵】qǐlíng【ет.】 қайтыс болған адамды соңғы жолға шығрып салу.

【起落】qǐluò【ет.】 ұшу және қайта отыру: 飞机~ұшақ ұшып қайта қонды.

【起码】qǐmǎ【сын】 ең аз, минимум: ~的条件 ең құрыған шарт жағдай.

【起锚】qǐmáo【ет.】 якорьді көтеру.

【起【зат】儿】qǐmíng【ет.】 атау, ат қою.

【起跑】qǐpǎo【ет.】 бастама, сөреге тұру.

【起跑线】qǐpǎoxiàn【зат】 (спорт) старт, жарыс басталатын пункт.

【起讫】qǐqǐ【ет.】 басталу және аяқталу: 写明~日期 жарқын болашақтың келер күнін жазу.

【起色】qǐsè【зат】 жандану, жақсару, қызығушылық таныту. |经过整顿, 生产大有~ жақсылап қарастырылғаннан кейін, туу деңгейі жақсарды.

【起身】qǐshēn【ет.】 ① жолға шығу: 我明天~去上海 мен ертең Шанхайға барамын. ② ұйқыдан тұру, ояну: 他每天~后就打扫院子 әр күні ол ояна салысымен есік алдын сыпыруға кіріседі. ③ орнынан тұру, түрегелу: ~回礼 түрегеп сәлем беру.

【起始】qǐshǐ①【ет.】 басталған: ~点|唐山陶瓷~于明【ес.】 Таншаньның қыш ыдыстар жасалуы Мин дәуірінде басталған. ②【зат】

бастапқы, алғашқы: 破案工作~遇到了很多阻力 қылмысты ашу барысында алдымен көптеген кедергілерге ұшырайсың.

【起事】qǐshì【et.】көтеріліске шығу.

【起誓】qǐshì【et.】ант беру: 对天~күдайға ант ету.

【起首】qǐshǒu【zat】бастапқы, алғашқы: ~我并不会下棋, 是他教我的 басында мен мүлдем шахмат ойнай алмайтынмын, кейін ол мені үйретті.

【起死回生】qǐsǐhuīshēng өмірге қайта келу\оралу, тіріліп келу.

【走诉】qǐsù【et.】сотқа жүгіну: ~状 сотқа арыз беру.

【起诉状】qǐsùzhuàng【zat】өтініш\арыз жазу (сотқа).

【起跳】qǐtiào【et.】итеру, итермелеу.

【起头】qǐtóu(~儿)①(- -)【et.】бастау: 先从我这儿~мен бұрында осы жерден бастағанмын ②【zat】

бұрынғы уақыт, бастапқы кезең: ~他答应来的, 后来因为有别的事不能来了 алғашында ол келімкен болатын, бірақ кейін басқа да қосымша шаруалар пайда болғаннан соң, бас тартты. ③

【zat】бастапқы жер: 你刚才说的话我没听清楚, 你从~儿再说一遍 сіз қазір айтқаныңызды мен дұрыстап естімедім, бас жағынан қайтадан бір рет қайталайсыз ба?!

【起先】qǐxiān【zat】бұрында, басында: 这样做, ~我有些想不通, 后来才想通了 мұндай ойларға мен бұрында жол бермейтінмін, бірақ уақыт өте келе бұр үйреншікті іске айналды.

【起小儿】qǐxiǎo(口)【үс.】кішкентай кезден, бала шақтан: 他~身体就很结实 оның бала кезінен денсаулығы мықты болған.

【起衅】qǐxìn同 төбелес шығару.

【起行】qǐxíng【et.】жолға шығу, аттану: 他今天下午三点钟就要~ ол бүгін түскі сағат үште жолға шығады.

【起眼儿】qǐyǎnr【сын】назар аударту, көзге түсу, еліктіру; 别看这些东西不怎么~, 日常生活却离不开它们 мына бұйымдардың онша еместігіне қарамастан, әшейінде көз алу мүмкін емес.

【起夜】qǐyè【et.】түнде дәретханаға түру.

【起疑】qǐyí【et.】дұдамалдану, сезіктену: 他的举【et.】反常, 让人~оның бір түрлі мінез құлқы адамдарды сезіктендіреді.

【起义】qǐyì【et.】① көтеріліске шығу: 南昌~Нанчан қарулы көтерілісі. ② қол астындағылардың әділдік үшін бой көтеруі.

【起意】qǐyì【et.】жоспар дайындау, бірдене ойластыру: 见财~ақша

(байлық) көргенде жаман ойларға берілу.

【起因】qǐyīn【zat】себеп, негіз: 事故的~正在调查 болған оқиғаның себебін зерттеу керек.

【起用】qǐyòng【et.】① қызметке қайта алу. ②~新人 жұмысқа жаңа қызметшіні қабылдау, 大胆~年轻干部 жас мамандардың қызметке қайта оралуға батылдары жетті.

【起源】qǐyuán①【et.】тіршілікті бастау: 秦腔~于陕西 Циньдік ариялар театры өз бастауын Шанхайдан алды, |世界上一切知识无不~于劳

【et.】бүкіл әлемдегі ғылымынң барлығы еңбектен басталады. ②【zat】бастапқы себеп: 生命的~өмірдің басталуы.

【起赃】qǐzāng【et.】жүк тасымалдау.

【起早摸黑】qǐzǎomōhēi таң ертеңнен кешке дейін (күні бойы).

【起止】qǐzhǐ【et.】талмастан еңбек ету: ~日期 мерзімге дейін талмастан жұмыс істеу.

【起重船】qǐzhòngchuán【zat】баржа немесе кеме краны.

【起重机】qǐzhòngjī【zat】көтерме кран, домкрат, жүк тасушы көлік.

【起子】qǐzi【zat】① штопор, кілт. ②〈方〉отвертка (бұрауыш). ③〈方〉дрожжи (ашытқы)

【起子】2qǐzi【мөл.】топ, отар, тобыр: ~客人 бір топ қонақ.

绮 qǐ① өрнектелген, оюланған: ~罗 жібектен тігілген киім, байқауатты киім. ② көркем, керемет: ~丽 салтанатты, тамаша, көз тұндырарлық.

【绮丽】qǐlì【сын】тамаша, керемет көркем: ~的景色 тамаша көрініс..

桀 qǐ ағаштан жасалған айыр құрал.

桀 qǐ①同“ағаш айыр”. ②(Qǐ)【zat】фамилияға қолданылады.

稽 qǐ[稽首](qǐshǒu)енкейіп сәлем беру, 【et.】ертезаманда ерекше құрмет білдіру үшін, тізерлеп, екі қолын қосып сәлем беру.

qì

气 qì①【zat】ауа, газ, жел: 毒~улы газ, |煤~тұншықтырғыш газ. ②【zat】арнайы ауа: |打开窗子透一透~

терезені ашып таза ауа кіргізу. ③(~儿)【zat】дем, иіс: |上~不接下~ қиын демалу, тұншығу. ④ ауа райы: 天~ ауа райы, ~象 метеорологиялық құбылыстар. ⑤ иіс, сезім: 香~хош иіс, 泥土~топырақ иісі. ⑥ адамның көңіл күйі: 朝~сергек сезім. ⑦ қуат, импульс: ~吞山河 керемет күш\қуат.

⑧ адамның қылығы, әдеті: 孩子~

баланың қылығы. ⑨【et.】ашулану: 他~得直哆嗦 ол ашудан дірілдеп кетті.

⑩【et.】ашуын келтіру, өршіктендіру: 你别~我了 сен менің ашуымды келтірме!! ⑪пенжіту, қорлау: 受~қаһарға ұшырау. ⑫Qi)【zat】адамның есімі.

【气昂昂】qì'áng'áng(~的)【сын】барынтамен, шын ықыласпен: 雄赳赳, ~айбатты.

【气泵】qìbèng【zat】ауа сорғыш.

【气不忿儿】qìbùfènr(方) жындану, сабасынан шығу.

【气层】qìcéng【zat】атмосфера қабаттары.

【气冲冲】qìchōngchōng(~的)【сын】қатты ашулану, ызалану.

【气冲牛斗】qìchōngniú dòu ызасы, ашуы шарықтау шегіне жету.

【气冲霄汉】qìchōngxiāohàn ер жүрек, бағыр.

【气喘】qìchuǎn【et.】тұншығу, дем алмау (астма ауруы).

【气窗】qìchuāng【zat】гүлдердегі шыбын\шіркейкіріп кететін кішігірім тесіктер.

【气锤】qìchuí【zat】пневматикалық балға.

【气粗】qìcū【сын】① дөрекі. ② 气势很盛: ~胆壮\财大~.

【气垫】qìdiàn【zat】ауамен толтырылған жатықша.

【气垫船】qìdiànchuán【zat】әуе жастықшасында орналасқан кеме.

【气度】qìdù【zat】өзін өзі ұстау, сыртқы бейне: ~不凡 анай сыртқы бейне.

【气短】qìduǎn【сын】① үмітін үзу, салы суға кету: 爬到半山, 感到有点~ тауға өрмелеп шығып бара жатып, жарты жолда үмітін үзу. ② салы суға кету: 试验失败并没有使他~ бүл сәтсездік оның салын суға кетірген жоқ.

【气氛】qìfēn【zat】ахуал, жағдай: 会场上充满了团结友好的~ мәжіліс залы лық толғаннан кейін онда достық ахуал орнады.

【气愤】qìfèn【сын】ашулану, ызалану: 他听了这种不三不四的话非常~ осы сандырақты естігеннен кейін, ол қатты ашуланды.

【气概】qìgài【zat】адамның ішкі дүниесі, рух: 英雄~батыл рух, ~非凡 ерекше жан дүние.

【气割】qìgē【et.】дәнекерлеу.

【气根】qìgēn【zat】өте жылдам дем алу (тахипноз).

【气功】qìgōng【zat】пневмотерапия (дем алу жаттығулары).

【气鼓鼓】qìgǔgǔ(~的) қаһарлы, қатты ашулы.

【气管】qìguǎn【zat】трахея (дем

жүретін тамақ)

【气贯长虹】 qìguànchánghóng рухы биік, айбынды.

【气锅】 qìguō 【зат】 ортасында құбыршасы бар, тамақ істеуге арналған қазан: ~ 鸡 пісірілген тауық.

【气焊】 qìhàn 【ет.】 дәнекерлеу.

【气哼哼】 qìhēnghēng (~ 的) 【сын】 қатты ашулы, наразы болу: 他~地顶了她一句 оның бір ауыз сөзіне қатты наразы болды.

【气候】 qìhòu 【зат】 ① климат, ауа райы, маусым. ② ахуал, жағдай: 政治~саяси ахуал. ③: 几个人瞎闹腾, 成不了~қанша адам әуреленсе де, бұл ахуал жақсылықпен біте қоймас.

【气候带】 qìhòudài 【зат】 климаттық белдеу.

【气呼呼】 qìhūhū (~ 的) 【сын】 әзер дегенде.

【气话】 qìhuà 【зат】 ашумен айтылған сөз: 我刚才说的都是~, 你千万不要 【сөз алд.】 意 мен жаңағының бәрін ашумен айттым, сіз жүрекек жақын қабылдамаңыз.

【气急】 qìjī 【сын】 уайымдау.

【气急败坏】 qìjībàihuài қатты ашулану, ызадан ушығу.

【气节】 qìjié 【зат】 жігер күші, ар ұят, намыс: 民族~ұлттық абыройды сезіну, 革命~төңкерістік жігер.

【气井】 qìjǐng 【зат】 газ ұңғымасы.

【气孔】 qìkǒng 【зат】 ① саңылау. ② трахей, шұра. ③ шұңғыма, шұңқыр. ④ диірменнің бір түрі.

【气力】 qìlì 【зат】 күш, қуат: 用尽~ күш (энергия) шығындау, | 年纪大了, ~不如以前了 жас келмей тұрып, күш кетпейді.

【气量】 qìliàng 【зат】 ① қабілеттілік, бекзаттық: 这个人很有~, 从不计较别人说他些什么 ол өте бекзат адам, ешқашан өзгелермен сөзге келген емес.

② шыдамды, әдепті: ~ 大的人对这点儿小事是不会 【сөз алд.】 意的 сабырлы адам мұндай болмайтын нәрсені жадында ұстамайды.

【气流】 qìliú 【зат】 ① ауа ағымы. ② өкпеге ауаның барып, шығуы.

【气楼】 qìlóu 【зат】 фонарь (шырағдан, шырақ).

【气脉】 qìmài 【зат】 ① тіршілік артериялары (медицинада): ~ 调和 тіршілік артериялары қалыпты. ② қан тамырлар жүйесі.

【气门】 qìmén 【зат】 ① шұра (клапан). ② тыныс алу тесіктерінің бірі. ③ ине шаншып емдеудегі денедегі нүктелер.

【气门心】 qìménxīn шұраның өзегі.

【气门芯】 qìménxīn 【зат】 ① бұрандалы түтік. ② бұрандалы түтікпен жасалған резеңке түтік.

【气囊】 qìnáng 【зат】 ① (биологиялық) құстардың дем алатын қапшығы, ауақап. ② қабық.

【气恼】 qìnǎo 【сын】 ашулану, наразылану.

【气馁】 qìněi 【сын】 салы суға кету: 胜利了不要骄傲, 失败了不要~ жеңіске жету менменсініп кетудің белгісі емес, сәтсіздікке ұшырау салы суға кетудің белгісі емес.

【气派】 qìpài ① 【зат】 өзін өзі ұстау мәнері, ұстаным: 大国~ мемлекеттің ұстанымы. ② 【сын】 маңызды, айбарлы, түбегейлі: 他穿上这身服装, 多~ ол осы киімді кигенде әлдеқайда айбарлы болып қалады!

【气泡】 qìpào 【зат】 көпіршіктер (суда пайда болатын немесе ауа көпіршігі).

【气魄】 qìpò 【зат】 ① ынта, күш қуат: 他办事很有~ ол жұмысты бар ынтасымен жасайды. ② рух, құлаш: 天安门城楼的~十分雄伟 Тянаньмын алаңындағы мұнараның рухы күдіретті.

【气枪】 qìqiāng 【зат】 пневматикалық қару.

【气球】 qìqiú 【зат】 әуе шары, аэростат.

【气色】 qìsè 【зат】 пішін, келбет, әлпет; түр; ажар: 近来他的~很好, 满面红光 соңғы кездері оның келбеті жарқырап жүр.

【气盛】 qìshèng 【сын】 ① күш толысқан шақ: 他年轻~ ол жас кезінде күші толысқан болатын. ② орасан зор, әсерлі.

【气生根】 qìshēnggēn 【зат】 (ботаника) өсімдіктің бір түрі-ауа тамыр.

【气势】 qìshì 【зат】 күш, дәрмен, ынта, құлаш: ~ 磅礴 ұлы, сәулетті, 人民大会堂~雄伟 халық конгресі залы сәулетті де орасан зор.

【气势汹汹】 qìshìxiōngxiōng (~ 的) ашулану, сабадан шығу.

【气数】 qìshù 【зат】 тағдыр, пешене: ~ 将尽 тағдыр талкегі.

【气态】 qìtài 【зат】 газ күйі (физикалық).

【气体】 qìtǐ 【зат】 газ күйіндегі зат, дене.

【气体摩尔体积】 qìtǐmó'ertǐjī газдық дененің молярлы көлемі.

【气田】 qìtián 【зат】 газ шығарылатын жер, газ көзі.

【气筒】 qìtǒng 【зат】 насос (ауа үрлегіш).

【气头上】 qìtóu-shàng 【зат】 ашудың тұтануы: 他正在~, 别人的话听不进去 ол ашуланған кезде басқа ешкімді тыңдамайды.

【气团】 qìtuán 【зат】 ауа массасы.

【气吞山河】 qìtūnshānhé ұлы, қаһарман рухы.

【气味】 qìwèi 【зат】 ① дәм, иіс: ~ 芬芳 хош иіс, 丁香花的~很好闻 жұпаргүлдің (сирень) хош иісті өсімдік. ② сезім, көңіл: ~ 相投 дәм-тұзы келісу.

【气温】 qìwēn 【зат】 ауа температурасы: ~ 下降 төмен ауа температурасы.

【气息】 qìxī 【зат】 ① тыныс алу, дем алу: ~ 奄奄 соңғы дем шығару. ② иіс: 卅【ес.】~ дәуір тынысы.

【气象】 qìxiàng 【зат】 ① метеорологиялық жағдай. ② метеорология. ③ ахуал, жағдай. ④ ынта, көңіл күй, күш.

【气象台】 qìxiàngtái 【зат】 метеорологиялық станция.

【气象万千】 qìxiàngwànqiān көптеген бөлшектре, көптүрлілік.

【气象学】 qìxiàngxué 【зат】 метеорология.

【气性】 qì-xìng 【зат】 ① мінез, ұнам: ~ 温顺 кішіпейіл, момын, тіл алғыш. ② қызбалық, ашуланшақ: 这孩子~大 мынау баланың мінезі ауыр екен.

【气咻咻】 qìxiūxiū (~ 的) 【сын】 ашулану, тітіркену.

【气呼呼】 qìxūhū (~ 的) 【сын】 тұншығу.

【气虚】 qìxū 【сын】 күші жоқ, дәрменсіз, әлсіз.

【气旋】 qìxuán 【зат】 циклон (ауа райы).

【气血】 qìxuè 【зат】 өмірлік күш (өмір сүруге қажетті күштер): ~ 不衰 өмірлік күші зор.

【气压】 qìyā 【зат】 атмосфералық қысым.

【气眼】 qìyǎn 【зат】 көмей, тандыр.

【气焰】 qìyàn 【зат】 қызбалық: ~ 嚣张 қуанышты оқиғалар, ғажайып бейне.

【气宇】 qìyǔ 【зат】 өзін өзі ұстау мәнері: ~ 不凡 ерекше мәнер, ~ 轩昂 айбынды түр.

【气韵】 qìyùn 【зат】 ширақ ой, идея: | 画面简洁, ~ 无穷 суреттердің идеялары жаңа әрі толассыз.

【气质】 qìzhì 【зат】 ① мінез, табиғи қасиеттер. ② ашуланшақ, кежір мінез: 革命者的~ төңкеріскердің кежір мінезі.

【气壮山河】 qìzhuàngshānhé күш-қуат. 讫 qì ① біту, аяқталу, мәресіне жету: 验~ сыннан өткен. ② тоқтату, бітіру, аяқтау: 起~ басы мен аяғы.

迄 qì ① жету: ~ 今 бүгінгі күнге дейін. ② 【үс.】 әрдайым: ~ 无音信 осы уақытқа дейін хабар болмау.

【迄今】 qìjīn 【ет.】 күні бүгінге

дейін : 自古 ~ бұрынғы заманнан қазіргі уақытқа дейін.

汜 qì 〈书〉【үс.】 өзеннің тартылып қалуы.

弃 qì ① тастап кету, шығару, шетте қалу : 抛 ~ бас тарту, | 舍 ~ бетінен қайтару. ② (Qì) 【зат】 фамилияға қолданылады.

【弃暗投明】 qì'àntóumíng жамандықтан бас тартып, адал жолға түсу.

【弃儿】 qì'ér 【зат】 ата-анасы тастап кеткен бала.

【弃妇】 qìfù 〈书〉【зат】 күйеуі тастап кеткен әйел.

【弃耕】 qìgēng 【ет.】 еңбектенуден бас тарту : 环境的恶化, 导致 ~ 农田增多 ахуалдың нашарлауы еңбектен бас тартуға мәжбүрледі.

【弃甲曳兵】 qìjiǎyèbīng жеңіліске ұшырау.

【弃奖】 qìjiǎng 【ет.】 : кол жеткізген даңқтан (атақ, орден) бас тарту.

【弃旧图新】 qìjiùtúxīn жөнделу, басқа адам болу, жаңа өмір бастау : 翻然改悔, ~ істеген ісіне өкініп, басқа адам болуға шешті.

【弃权】 qì quán 【ет.】 тартыну, тыйылу.

【弃世】 qìshì 〈书〉【ет.】 өмірден (элеменен) баст тарту.

【弃养】 qìyǎng 〈书〉【ет.】 жетімсіреу (ата-анасына айырылу).

【弃婴】 qìyīng ① 【ет.】 баланы тастап кету, баладан бас тарту : ~ 或溺婴都要追究法律责任 жаңа туылған баланы тастап кету заң жүзінде қарасырылады. ② 【зат】 тастаныш бала : 领养 ~ бала асырап алу.

【弃置】 qìzhì 【ет.】 тастау, бас тарту : ~ 不用 бас тартудың қажеті жоқ. 汽 qì 【зат】 ① бу (пар). ② судың буы : ~ 船 пароход.

【汽车】 qìchē 【зат】 автокөлік.

【汽船】 qìchuán 【зат】 ① пароход. ② катер (моторлы қайық).

【汽锤】 qìchuí 【зат】 бу шойбалғасы.

【汽灯】 qìdēng 【зат】 газ жанарғы.

【汽笛】 qìdí 【зат】 бу ысқырығы, дабыл.

【汽缸】 qìgāng 【зат】 цилиндр.

【汽化】 qìhuà 【ет.】 буға айналу.

【汽化器】 qìhuàqì 【зат】 карбюратор.

【汽化热】 qìhuàrè 【зат】 буға айналу үрдісіндегі жылулық.

【汽酒】 qìjiǔ 【зат】 .

【汽轮机】 qìlúnjī 【зат】 қозғалтқыш-турбина.

【汽暖】 qìnuǎn 【зат】 бу жылуы.

【汽水】 qìshuǐ (~ 儿) 【зат】 гадалған су.

【汽艇】 qìtǐng 【зат】 моторлы қайық

(катер).

【汽油】 qìyóu 【зат】 жанармай (газолин).

【汽油机】 qìyóujī 【зат】 жанармайлы мотор.

妻 qì 〈书〉 жұбайы, тұрмысқа беру.

炆 qì 同“气”. 如“坎炆”(kǎnqì), дем, ауа.

泣 qì ① жылау, қайғыру : ~ 不成声 қатты жылау, көз жасын көлдетіп төгу. ② көз жасы : ~ 下如雨 аспаннан жаңбыр жауғандай ылау.

【泣不成声】 qìbùchéngshēng көз жасын көлдетіп төгу.

【泣诉】 qìsù 【ет.】 зарлау : 呜咽 ~ еңкілдеп жылау, зарлау.

亟 qì 〈书〉【үс.】 асығыс : ~ 来问讯 асығып-үсігіп сұрау.

契 qì ① 〈书〉 кесу, ою. ② 〈书〉 өрнектеп жазу : 书 ~ таңбалар, жазбалар. ③ келісімшарт, құжат : 房 ~ үйді жалға алу құжаты. ④ келісу, үйлесу : ~ 友 жақын дос.

【契丹】 Qìdān 【зат】 қидан тайпасы.

【契合】 qìhé ① 【ет.】 сәйкес болу : Цюй Юаньнің рөлін ойнайтын адамның киімі, мәнерә барлығы жақсы сәйкес келді. ② 【сын】 жақын достасу : 他俩说话投机, 感情 ~ оның айтқанының барлығы үйлесімді болды.

【契机】 qìjī 【зат】 шешуші (маңызды) кезең : 抓住 ~, 扭转局面 шешуші сәтті дұрыс пайдалану, көп нәрсені өзгертеді.

【契据】 qìjù 【зат】 қолхат, вексель.

【契税】 qìshuì 【зат】 алым-салық, баж.

【契友】 qìyǒu 【зат】 ең жақын дос.

【契约】 qìyuē 【зат】 келісім-шарт. 砌 qì ① 【ет.】 қалау, соғу : 堆 ~ іргетасын қалау. ② баспалдақтар : 雕栏玉 ~ әдемі құрылыс мағынасында.

跂 qì 〈书〉 алты башпайлы аяқ.

葺 qì 〈书〉 жабу, жөндеу, байланыстыру : 修 ~ жөндеу, дұрыстау. 悒 qì 〈书〉 демалу, сергу.

磧 qì ① құм мен тас, шөлейт. ② тас төселген жер.

磳 qì 〈方〉【зат】 шлюз, су қақпасы.

槭 qì 【зат】 үйеңкі ағашы.

磔 qì 小磔 (Xiǎoqì), 磔头 (Qìtóu) жерді мекен атауы.

器 qì ① құрал сайман, жабдықтар : 木 ~ ағаш құрал саймандары. ② ағза мүшелері : 生殖 ~ жыныс мүшесі. ③ өлшем, дәреже : ~ 【мөл.】. ④ қадір-қасиет : 大 ~ 晚成 уақыт адамдықалыптастырады. ⑤ 〈书〉 құрметтеу, қадірлеу.

【器材】 qìcái 【зат】 материал, арматура, құралдар : 照相 ~ фото құрал-саймандары.

【器官】 qìguān 【зат】 ағза мүшелері.

【器件】 qìjiàn 【зат】 деталь, бөлшек.

【器具】 qìjù 【зат】 құрал-сайман, жабдықтар.

【器量】 qìliàng 【зат】 қадір-қасиет : ~ 大 үлкен қадір-қасиет.

【器皿】 qìmǐn 【зат】 ыдыс-аяқ.

【器物】 qìwù 【зат】 құрал-жабдық.

【器械】 qìxiè 【зат】 ① аппаратура, құрал : 体育 ~ спорт құрал-саймандары. ② қару.

【器械体操】 qìxiètǎo снарядтардағы гимнастика.

【器宇】 qìyǔ 〈书〉【зат】 табиғи мәнер.

【器乐】 qìyuè 【зат】 аспапты әуен.

【器质】 qìzhì 【зат】 ① жан дүние қасиеттері. ② 〈书〉 туа біткен дарын : 非凡的 ~ ерекше дарынды.

【器重】 qìzhòng 【ет.】 бағалау, құрметтеу : 他的工作能力强, 对自己要求严, 领导上很 ~ 他 оның еңбекке қабілеттілігі ерекше бағаланады.

憩 qì 〈书〉 демалу : | 同作同 ~ әрі жұмыс істеу, әрі демалу.

【憩室】 qìshì 【зат】 соқыр қуысты жатыр, бұлтық.

【憩息】 qìxī 〈书〉【ет.】 демалу : ~ 片刻 аз уақыт демалып алу.

qiā

掐 qiā ① 【ет.】 тығып алу : ~ 两下也可以止痒 екі жақтап тырнақпен қасу қышуды қандырады. ② 【ет.】 басу, мыжу.

【掐算】 qiāsuàn 【ет.】 қолмен санау.

【掐头去尾】 qiātóuqùwěi ең маңыздыны қалдыру.

袷 qiā [袷祥] (qiāpán) 【зат】 қабат, астар.

qiá

抻 qiá 【ет.】 қысу : ~ 着腰 белдікті тартып байлау.

qiǎ

卡 qiǎ ① 【ет.】 қысу, қысылу : 鱼刺 ~ 在嗓子里 балықтың майда сүйектері тамақта тұрып қалады. ② 【ет.】 қолда ұстау : 会计对不必要的开支 ~ 得很紧 есепші артық шығынды шығармау керек, ~ 住敌人的退路 жаудың ілгері қайтатын жолын жауып тастау. ③ 【ет.】 қысу, басу : ~ 脖子 қылқындыру. ④ қысқыш (шашқа қолданатын). ⑤ 【зат】 пост (күзет орны) : 关 ~ кенен посты. ⑥ (Qiǎ) 【зат】 фамилияға қолданылады.

【卡脖子】 qiǎbózi тамағын қылқындыру.

【卡其】 qiǎjī 【зат】 хаки.

【卡壳】qiǎ ké【ет.】① мылтық оқтарының қабының бітеліп қалуы.② уақытша тоқтау мағынасында.③ сөз арасында үзіліс жасау: 他说着说着就~了 ол сөйлеп отырып үзіліс жасады.

【卡子】qiǎ-zi【зат】① шаш жинайтын қыстырғыш: 头发~ шаш қысқышы.② пост, күзет орны.

qià

洽 qià① бейбітшілік, бір ауыздан, үйлесімді: 意见不~ көз қарастары келіспеу.② келісу, ой бөлісу: |面~ бетпе-бет келісу.③ жан-жақты болу: 博识~闻 ой-өрісі кең болу.

【洽购】qiàgòu【ет.】 сауда келісімін жүргізу: |其他设备正在~之中 басқа қондырғыларға саудаласу.

【洽商】qiàshāng【ет.】 уәделесу, мақұлдау, келісу: ~有关事宜 өткізілетін шара жайлы ақылдасу.

【洽谈】qiàtán【ет.】 келіссөз жүргізу: ~生意 мәмілені талқылау.

恰 qià① тиісті, лайықты: 措辞不~ тұжырымдама лайықты емес.②

【үс.】 дер кезінде, сайма-сай: ~到好处 ойдағыдай.

【恰当】qiàdàng【сын】 тиісті, қолайлы, қажетті: 这篇文章里有些字眼儿用得~ мына мақаланың ішіндегі кейбір бөлімдер бұған тиісті емес.

【恰到好处】qiàdàohǎochù ойдағыдай.

【恰好】qiàhǎo【үс.】 тура, сәтінә орай: 你来得~, 我正要找你呢 сен келер алдында мен тура кетейін деп тұрғанмын.

【恰恰】lqiàqià сәтінә орай, тура, дәл: ~相反 тура қарама-қарсылықтар.

【恰恰】2qiàqià【зат】 құстардың даусын білдіретін еліктеу сөз.

【恰巧】qiàqiǎo【үс.】 дәл, тура: 他正愁没人帮他卸车, ~这时候老张来了 тура осы арбаны жегуге көмектесетін ешкім жоқ деген шақта, бір қария оның алдынан шықты.

【恰如】qiàrú【ет.】 сияқты, секілді, тәрізді: 晚霞~一幅图画 күннің бағысы тура бейнеленген сурет секілді.

【恰如其分】qiàrúqífèn тиісті болу, шекті сақтау, орынды: ~的批评 орынды сын айту.

【恰似】qiàsi【ет.】 сияқты, тәрізді: 这消息~晴天霹雳, 令人十分震惊 бұл хабар қорқыныш-үрей туғызған сияқты. 骼 qià【骨骼】(qiàgǔ)【зат】 мықын сүйегі.

qiān

千 lqiān①【сан.】 мың: 亩产~斤 бір

му жерден өте көп егін шықты.② өте көп: ~方百计 қалай да болса, әйтеуір.

③ (Qiān)【зат】 фамилияға қолданылады.

千 2 qiān кило (келі) мөлгерді білдіреді.

【千层底】qiāncéngdǐ(~儿)【зат】 көп қабатты (желімделген) табан.

【千疮百孔】qiānchuāngbǎikǒng әбден тілімделген, әзер дегенде деген мағынада.

【千锤百炼】qiānchuíbǎiliàn① көп рет әрекеттеніп шынығу.② метафора, ұқыпты, есепшіл, аңдаған деген мағынада.

【千儿八百】qiān-er-bābǎi〈口〉 мыңға жуық: ~人 мың шақты адам.

【千方百计】qiānfāngbǎiji қалай да болса, әйтеуір.

【千分表】qiānfēnbiǎo【зат】 индикатор.

【千分尺】qiānfēnchǐ【зат】 микрометр.

【千分点】qiānfēndiǎn【зат】 промилле.

【千分号】qiānfēnhào【зат】 көп нүкте.

【千分数】qiānfēnshù【зат】 ұзындық өлшемі.

【千夫】qiānfū〈书〉【зат】 мыңбасы (әскери лауазым).

【千古】qiāngǔ①【зат】 мыңжылдық: ~绝唱 ерекше біртума.②【ет.】 ұмтылу.

【千斤】qiānjīn жүк, ауыртпалық: ~重担(zhòngdàn) ауыр жүктеме.

【千斤】qiān-jīn【зат】① домкрат (көтергіш).② өркеш-өркеш тетігі.

【千斤顶】qiānjīndǐng【зат】 домкрат (ауыр затты көтеретін тетік).

【千金】qiānjīn【зат】① көп ақша, ақшаның үлкен сомасы: ~难买 ешқандай ақшаға сатылмайтын, құнды.② бағалы, қымбат: ~之躯 өте бағалы зат.② бөтен адамның қызына айтатын қаратпа сөз.

【千钧一发】qiānjūnyīfǎ болмай қоймайтын қауіп-қатер.

【千克】qiānkè【мөл.】 килограмм, кг.

【千里鹅毛】qiānlǐémáo сыйлық арзан болса да, көңіл қымбат.

【千里马】qiānlímǎ【зат】 асау, жүйрік ат.

【千里眼】qiānlǐyǎn【зат】① көреген адам.② көріпкел адам.

【千里之堤, 溃于蚁穴】qiānlǐzhīdī, kuìyúyǐxué бір тамшы су тама-тама тас тесер.

【千里之行, 始于足下】qiānlǐzhīxíng, shǐyúzáxià үлкен саяхат бірінші қадамнан басталады.

【千粒重】qiānlǐzhòng【зат】 1000 бидайдың салмағы, масса.

【千虑一得】qiānlǚyīdé «жындының

сандырағы келеді».

【千虑一失】qiānlǚyīshī «байдың қызы да қателеседі».

【千米】qiānmǐ【мөл.】 километр, км.

【千篇一律】qiānpīanyīlǚ жүйелі түрде қимылдау, біркелкі.

【千奇百怪】qiānqībǎiguài рақымсыз, оғаш, қияли.

【千秋】qiānqiū【зат】① мың жыл: ~万【ес.】 ғасыр.② адамға айтылатын тілек, ұзақ өмір тілеу.

【千岁】qiānsuì【зат】 үлкен лауазымды адамға айтылатын құрметті білдіретін қаратпа сөз- жоғары мәртебелі.

【千瓦】qiānwǎ【мөл.】 килоавт, кВт.

【千万】qiānwàn【үс.】 не болса да, міндетті түрде, ерекше көп: ~不可大意 не болса да негізгі оймен келіспеу.

【千...万...】qiān...wàn...①образ: ~山~水(【сын】容道路遥远而险阻)|~军~马(【сын】容雄壮的队伍和浩大的声势)|~秋~岁.②表示强调: ~真~确 |.

【千载难逢】qiānzǎinánféng өте сирек кездесетін жайт.

【千载一时】qiānzǎiyīshí мың жылда бір рет болатын жайт.

【千张】qiān-zhāng【зат】 мың жапырақ қағаз, парақтар.

【千姿百态】qiānzībǎitài көптүрлі.

仟 qiān【сан.】 мың, мыңбасы.

阡 qiān〈书〉① оңтүстік мен солтүстік арасындағы жол торабы: ~陌 ағыздар арасындағы жол.② молаға апаратын жол.

【阡陌】qiānmò〈书〉【зат】 жол торабы: ~交通 коммуникация жолдары.

扦 qiān①(~儿)темір немесе ағаштан жасалған үшкір зат: 蜡~儿 үшкір шырағданның астындағы қойма.②扦子.

③〈方〉【ет.】 тесу, қадай, тығу: ~门 есік жасау.④〈方〉【ет.】 жөндеу, дұрыстау: ~脚 педикюр жасау, ~苹果 алма ағашын отырғызу.

【扦插】qiānchā【ет.】 қию, кесу.

【扦子】qiān-zi【зат】①темір немесе ағаштан жасалған үшкір зат: 铁~ темір қазық.② металл қондырғы.

【芊眠】qiānmián. Қаулаған.

【芊绵】qiānmián〈书〉【сын】 қаулап өскен.

【芊芊】qiānqiān〈书〉【сын】 салтанатты, қаулаған: 青草~қаулаған шөп.

迁 qiān①【ет.】 көшу, жер ауыстыру: ~居|көшу.② өзгеріс, дағдарыс: 变~ өзгеріс.③〈书〉 жұмыс орнын ауыстыру: 左~ қызметінен бір сағыға түсіру.

【迁都】 qiān dū 【ет.】 астананы өзгерту.

【迁飞】 qiānfēi 【ет.】 ұшу, ұшып орын ауыстыру.

【迁建】 qiānjiàn 【ет.】 орын ауыстыру: 移民~工程 халықты бекініске орналастыру.

【迁就】 qiānjiù 【ет.】 үйрену, ыңғайлану: 坚持原则, 不能~ негізгі ұстанымдарға ыңғайлану керек.

【迁居】 qiānjū 【ет.】 көшу: ~外地 шетелге көшу.

【迁流】 qiānliú 〈书〉【ет.】 өту, ағып өту: 岁月~ уақыт өтіп бара жатыр.

【迁怒】 qiānnù 【ет.】 біреуге ашу шығару: ~于人.

【迁徙】 qiānxǐ 【ет.】 қоныс аудару, миграция: 人口~ халықтың қоныс аударуы, 候鸟随气候变化而~ маусым ауысқанда құстар қоныс аударады.

【迁延】 qiānyán 【ет.】 созу: ~时日 уақыт созу.

【迁移】 qiānyí 【ет.】 ауысу, орын ауыстыру, миграциялау: |工厂由城内~到郊区 фабрика зауыттар қаланың ішінен оның сыртына да жетті.

砵 qiānwǎ 【мөл.】 киловатт.

岬 Qiān Цянь-шань, Шэньси провинциясындағы тау.

金 1 qiān 〈书〉【үс.】 барлығы, бүкіл, түгел: ~同 бір ауыздан келісу.

金 2 qiān бирка, этикетка.

汧 Qiān көл.

钎 qiān сүңгі, бұрғы: 钢~ болатты бұрғылау.

【钎子】 qiān·zi 【зат】 (шомпол) сүңгі, бұрғы.

牵 qiān① 【ет.】 тарту, сүйреу: ~着一头牛往地里走 сырдың тартқан жағына қарай жүру.② байланысу, қатысу: ~

【жал.】 ықпал ету, бас сауғалау.③ (Qiān) 【зат】 фамилияға қолданылады.

【牵缠】 qiānchán 【ет.】 байлау, орау: 家事~үй шаруасы, 这件事~了许多人 бұл іске көп адамның қатысы бар.

【牵肠挂肚】 qiānchángguàdù қатты уайымдау, уайымнан орын таппау.

【牵扯】 qiānchě 【ет.】 қызықтыру, шатыстыру: 别把他~进去这两件事~不到一块儿 бұл екі іске екеуіміз бірігіп кірісуіміз керек.

【牵掣】 qiānchè 【ет.】 ① 因 тарту, сүйреу, енгізу: 互相~ өзара келісіммен тартылу.② байлау, кісендеу.

【牵动】 qiāndòng 【ет.】 ① ықпал ету: ~全局 қоғамдық жағдайға ықпал ету.② қарастыру: 一谈到上海, 就~了他的乡思 Шанхайға жете берісімен тұған жерін сағынып кетті.

【牵挂】 qiānguà 【ет.】 уайымдау, сағыну, ойлау: 爸爸妈妈嘱咐他在外边

要好好工作, 家里的事不用~ата анасы оған үй шаруасы жайлы уайымдамай шет елде жұмысын жақсылап жасауын бұйырды.

【牵记】 qiānjì 【ет.】 уайымдау: 老奶奶~着出门在外的孙子 эже шет жаққа кеткен немерелері жайлы уайымдайды.

【牵就】 qiānjiù 同 үйрену, ыңғайлану.

【牵累】 qiānlěi 【ет.】 ① 因 күштеп тарту: 家务~үй жұмысарына тарту.② 因 бірденеге қатысты болу: ~无辜 кінәсіз бірденеге тартылу.

【牵连】 qiānlián 【ет.】 ① ықпал ету: 清朝的几次文字狱都~了很多人 Цин династиясында көп адам сот жауапкершілігіне тартылды. ② бірге байланыстыру: 这两件事是互相~的, 一定要妥善处理 бұл екі шаруаны бәріміз бірге шешуіміз қажет.

【牵念】 qiānniàn 【ет.】 сағыну, ойлау, уайымдау: 时时~远方的亲人 алыстағы адамды жиі ойлау.

【牵牛花】 qiānniúhuā 【зат】 шырмауық ипомея (ботаникалық есімдік).

【牵牛星】 qiānniúxīng 【зат】 «Шопан» жұлдызы (қытай астрологиясында Біркүт шоқжұлдызы арасындағы ең жарық жұлдыз).

【牵强】 qiānqiǎng 【сын】 зорлап тарту, созу: ~附会 теріс түсініктеме беру.

【牵强附会】 qiānqiǎngfùhuì қырғи қабақ түсіндірме.

【牵涉】 qiānshè 【ет.】 байланысты болу: 这案件~到很多人 бұл шаруамен көп адамның байланысты.

【牵手】 qiānshǒu 【ет.】 ① (- -) қол ұстасу, қолма/қол.② бірігіп жасалған іс туралы образды айту: 两大航空公司~开辟新的航线 екі ірі авиакомпания бірігіп жаңа әуе жолдарын салып жатыр.

【牵头】 qiān tóu 【ет.】 басшылыққа алу.【牵线】 qiān xiàn 【ет.】 ① басқару, жетекшілеу: ~人 адамды басқару.② ұйымдастыру: 他们俩谈恋爱是我牵的线 .Олардың махаббаттарын мен ұйымдастырған болатынмын.

【牵线搭桥】 qiānxiàndāqiáo делдал, арашы, дәнекер болу.

【牵一发而动全身】 qiānyīfǎèrdòngquánshēn «бір құмалақ бір қарын майды шірітеді».

【牵引】 qiānyǐn 【ет.】 ілестіру, тарту: 机车~车厢前进 моторлы трактордың ішіне кіру.

【牵制】 qiānzhi 【ет.】 ұластыру, шектеу: 我军用两个团的兵力~了敌人的右翼 менің екі әскери бөлімшелерім қарсылас жақтың оң қанатын блокадалады.

铅 qiān 【зат】 ① қорғасын, пльмбум (Pb).② графит (қаламның ортасында).

【铅版】 qiānbǎn 【зат】 таптаурын (стереотип).

【铅笔】 qiānbǐ 【зат】 қалам.

【铅笔画】 qiānbǐhuà 【зат】 қаламмен салынған қалам.

【铅垂线】 qiānchuíxiàn 【зат】 тік сызық.

【铅灰】 qiānhuī 【сын】 сұр түс: ~的天空飘着雪花 сұр аспаннан жапалақтап қар жауды.

【铅球】 qiānqiú 【зат】 ① жеңіл атлетиканың бір түрі- ядро лақтыру.

【铅丝】 qiānsī 【зат】 мырыш сым, мырышпен қапталған сым.

【铅印】 qiānyìn 【ет.】 типографиялық тәсілмен жазу басу.

【铅字】 qiānzì 【зат】 типографиялық шрифт.

慳 qiān ① сараң. ② жетіспеушілік, азшылық: 缘~一面 (缺少一面之缘) қарымқатынастың жетіспеуі.

【慳吝】 qiānlìn 【сын】 сараңдық, қызғаныш: ~鬼 сараң адам.

谦 qiān кішіпейіл, қарапайым: ~恭 бойсұну.

【谦卑】 qiānbēi 【сын】 қарапайым, кішіпейіл.

【谦称】 qiānchēng ① 【ет.】 әдепті түрде атау: 张老常常~自己为小学生 Чаң мұғалім әдетте өзін оқушыларға құрметпен атайды.② 【зат】 құрметпен тағылған есім, атау.

【谦辞】 1 qiāncí 【зат】 әңгімелесушіге қатысты биязылық таныту.

【谦辞】 2 qiāncí 【ет.】 әдепті түрде бас тарту: 大家诚意推举你, 你就别~了 барлығы бір ауыздан сізді ұсынды, сіз бас тарпауыңыз керек еді.

【谦恭】 qiāngōng 【сын】 қарапайым, биязы.

【谦和】 qiānhé 【сын】 кішіпейіл, момын: 为人~ жуас мінезді.

【谦谦君子】 qiānqiānjūnzǐ кішіпейіл адам.

【谦让】 qiānràng 【ет.】 жол бергіш, биязы адам: 您当发起人最合适, 不必~ сіз ең тиісті адамсыз, бас тартуға болмайды.

【谦顺】 qiānshùn 【сын】 жағымпазд: 态度~ жағымпаз мінезді.

【谦虚】 qiānxū ① 【сын】 сыпайы, биязы: ~谨慎 сыпайылық таныту.② 【ет.】 сыпайы сөйлеу: 他~了一番, 终于答应了我的请求 ол сыпайылық танытып тұрды, ақырында менің ұсынысымды қабылды.

【谦逊】 qiānxùn 【сын】 момын, көнгіш.

签 1 qiān 【ет.】 ① қол қою, таңбалау, жазу: 请你~个字 иероглиф жазып

беріңізші. ② негізі ойды қысқартып жазу: ~呈 арыз, жазбаша рапорт.

签 2 qiān ① (~儿) 【зат】 бирка, жеребе: 抽~儿 жеребе тарту. ② (~儿)

【зат】 бирка, затбелгі (құлақша): 在书套上贴一个浮~儿 кітап мұқабасының жоғары жағына жапсырма бекіту. ③ (~儿) 【зат】 таяқша: 牙~儿 тіс тазалағыш таяқша. ④ 【ет.】 көктеу, жамау: ~上贴边 киім жамау.

【签单】qiān dān 【ет.】 төлеу туралы қолхат жазу.

【签到】qiān dào 【ет.】 келіп жеткені жайлы қолхат жазу: ~簿 келгендердің тіркелетін журналы.

【签订】qiānding 【ет.】 бекіту, қол қою: 两国~了贸易议定书和支付协定 сауда саттық пен төлемдер жайлы құжаттарды екі мемлекет те бекітті.

【签发】qiānfā 【ет.】 беру, шығару: |~护照 паспорт беру.

【签【зат】】qiān míng 【ет.】 қол қою.

【签批】qiānpī 【ет.】 келісімшартқа қол қою: 所需经费由主管经理~ шығындар жайлы құжатқа бастық қол қойды.

【签收】qiānshōu 【ет.】 бір затты қолға алу жайлы қол қою: ~文件 қызмет аясындағы хатты алған туралы қол қою.

【签售】qiānshòu 【ет.】 қолтаңба тарату: 音像商场举办专场~活动 сауда орталығында арнайы тұлғалардың қолтаңба тарату шарасы өткізілді.

【签署】qiānshǔ 【ет.】 қол қою, жазба қалдыру: ~联合公报 бірлескен мазмұндамаға қол қою.

【签筒】qiāntǒng 【зат】 ① бал ашатын биркалар бар ыдыс (стакан). ② қуыс бұрғы.

【签押】qiānyā 【ет.】 қол қою.

【签约】qiān yuē 【ет.】 келісімшартқа қол қою, келісу.

【签证】qiānzhèng ① 【ет.】 нысаналау, көздеу. ② 【зат】 виза (бір елге кіру ресми рұқсаты).

【签注】qiānzhù 【ет.】 ① қорытындыланған хатты қоса тіркеу. ② өзің жазған қорытындыны ұсыну.

【签子】qiān-zǐ <口> 【зат】 қолтаңба.

【签字】qiān zì 【ет.】 өз қолтаңбанды қалдыру.

【签】qiān <书> ① қателіктер: 前~ өткен қателіктер. ② күнә.

【愆期】qiānqī <书> 【ет.】 уақыты өтіп кету.

【愆尤】qiānyóu <书> 【зат】 күнә, қателік.

【鸩】qiān 【ет.】 шоқу, шоқып жеу: 别让鸡~了地里的麦穗 тауықты бидай

шоқып жеуге итермелеудің керегі жоқ.

【筹】qiān ① жұлу, тартып шығару. ② ақау, кемшілік. ③ (Qiān) 【зат】 фамилияға қолданылады.

【拳】qiān ① <书> көтеру. ② тарту, шығару.

【碾】qiān қырланған қызыл қайрақ тас.

【讐】qiān қателесу, мерзімін өткізіп алу, қорлану.

【褰】qiān <书> көтеру, түру.

qián

【筭】qián [荨麻] (qiánmá) 【зат】 ① су мүгі. ② лапылдау, алаулау (от, жалынға байланысты).

【钤】qián ① мөр. ② мөр басу. ③ <书> қамауда ұстау (образды айту).

【钤记】qiánjì 【зат】 қосымша, көмекші мөр.

【前】qián ① 【зат】 алды, алдыңғы жақ: ~门 есіктің алды. ② ілгері басу: 勇往直~ ештеңеден қорықпай алға басу. ③ 【зат】 бағытты білдіретін зат есім: ~排 алдыңғы қатар. ④ 【зат】 бірдененің алдында, бір уақытқа дейін: ~天 кешенің арғы күні, ~几年 бірнеше жыл бұрын. ⑤ 【зат】 болып кеткен, бұрынғы: ~政务院 бұрынғы үкімет. ⑥ 【зат】 алдыңғы: ~资本主义 алдыңғы билеушінің міндеті. ⑦ 【зат】 келе жатқан, болашақ: 事情要往~看, 不要往后看 артқа емес, алдыға (болашаққа) көз тігу қажет. ⑧ майдан, алдыңғы шеп. ⑨ (Qián) 【зат】 фамилияға қолданылады.

【前半晌】qiánbànshǎng (~儿) <方> 【зат】 таңертеңгі уақыт.

【前半天】qiánbàntiān (~儿) 【зат】 түскі дейінгі уақыт.

【前半夜】qiánbànyè 【зат】 кешкі уақыт (түн ортасына дейін).

【前辈】qiánbèi 【зат】 алдыңғы ұрпақ, ата баба.

【前臂】qiánbì 【зат】 тоқпан жілік, қары.

【前边】qián-bian (~儿) 【зат】 алдыңғы жақ.

【前车之鉴】qiánchēzhījiàn «алдыңғы арбаның төңкерілгені, кейінгілеріне сабақ болсын».

【前尘】qiánchén <书> 【зат】 өткен шақ, бұрынғы уақыт: 回首~ өткенді еске алу.

【前程】qiánchéng 【зат】 ① келешек: ~远大 үлен үміт артқан, бір жерді тесіп шығатын. ② карьера, қызмет жолы.

【前导】qiándǎo ① 【ет.】 шығарып салу, жол мензеу. ② 【зат】 шығарып салушы.

【前敌】qiándí 【зат】 майдан: ~指挥

部 майдан жетекшісі.

【前额】qián'é 【зат】 маңдай, шеке.

【前方】qiánfāng 【зат】 ① алдыңғы жақ: 他的目光注视着~ ол алдыңғы жаққа көз қадай қарады. ② майдан қызметі: 支援~ алдыңғы шепке көмек көрсету.

【前房】qiánfáng 【зат】 бірінші әйел, алғашқы тұрмыс құру, қайтыс болған әйел (марқұм).

【前锋】qiánfēng 【зат】 ① алдыңғы топ (әскери): 红军的~渡过了大渡河 Қызылдар әскерінің алдыңғы шебі Хуанхэ өзенін кешіп өтті. ② шабуыл, шабуылдау.

【前夫】qiánfū 【зат】 бірінші күйеу, қайтыс болған күйну (марқұм).

【前俯后仰】qiánfūhòuyǎng ішек(сілесі) қатып күлу.

【前赴后继】qiánfùhòujì алдыға қарай бір қатармен, кідірмей батыл басу.

【前功尽弃】qiánōngjìnqì барлығы бекер болды, бүкіл тырысканымыз нәтиже бермеді.

【前汉】QiánHàn 【зат】 ерте Хан династиясы, батыс Хан династиясы.

【前后】qiánhòu 【зат】 方位词. ① барлығы, түгелдей: 国庆节~ мемлекет құрылға, күні мейрамының алды арты. ② шамамен, жуық: 这项工程从【ет.】

工到完成~仅用了半年时间 бұл құрылыс жұмыстарының аяқталуына шамамен жарты жыл кетті. ③ алды мен арты, бас аяғы: 村子的~各有一条公路 ауылдың бас аяғына бір ғана жол (трасса) бар.

【前...后...】qián...hòu... ① кезекпен болатын салдарды білдіреді: ~因~果 басынан аяғына дейін. ② алдыңғы және кейінгі атқарылған істі білдіреді.

【前后脚儿】qiánhòujiǎo <口> 【үс.】

【前脚】qiánjiǎo (~儿) ① 【зат】 алдыға шығарып қойылған аяқ: ~一滑, 后脚也站不稳 алдыға шығарылған аяқпен ілгері басумен қатар, тұрақсыз болу мүмкін. ② 【үс.】 жана ғана, әп сәтте: 我~进大门, 他后脚就赶到了 мені қуып жетіп алды.

【前襟】qiánjīn 【зат】 киімнің алдыңғы жағы, етегі.

【前进】qiánjìn 【ет.】 алдыға қарай адымдап басу.

【前景】1 qiánjǐng 【зат】 алдыңғы, алдыңғы қатарлы.

【前景】2 qiánjǐng 【зат】 келешек, үміт: 大丰收的~令人欣喜 астық жақсы шығады деген үміт адамдарды қуантады.

【前科】qiánkē 【зат】 сотталғандық.

【前例】qiánlì 【зат】 прецедент, болған оқиға, өнеге: 史无~ тарихта

болмаған жайт (оқиға).

【前列】qiánliè【зат】 алдыңғы қатарлар: 站在斗争的最~ шайқас ең алдыңғы қатарларда қызу жүреді.

【前列腺】qiánlièxiàn【зат】 (медицина) ер адамдардың қуығына суық тию, простата ауруы.

【前面】qián·miàn(~儿)【зат】方位词. ① алдында, алдыңғы жағында: 亭子~ 有一棵松树 құнқалқаның алдында бір ғана тал өсіп тұр.② үстінгі, алдыңғы: 这个道理, ~已经讲得很详细了 бұл себеп осының алдында ғана талқыланып айтылды ғой.

【前年】qiánnián【зат】 өткеннің арғы жылы, бір жыл бұрын.

【前怕狼后怕虎】qiánpálánghòupàhǔ алдында бөриден, артта жолбарыстан қорқу (әрдайым әр нәрседен қорқақтап жүру).

【前仆后继】qiánpǔhòujì құлағандардың (көз жұмғандардың) орнын басып, алға тізбектеп жүру.

【前妻】qiánqī【зат】 бірінші әйел (бәйбіше), марқұм әйелі.

【前期】qiánqī【зат】 бірінші, бастапқы кезең: ~工程 құрылыс жұмыстарының бастапқы кезеңі.

【前愆】qiánqiān〈书〉【зат】 өткен қателіктер, жасалған күнәлар: 追悔~ қателігін мойындау.

【前驱】qiánqū【зат】 ізашар, бастамашы: 革命~ төңкеріс бастаушысы.

【前儿】qiánr〈口〉【зат】 кешенің арғы күні.

【前人】qiánrén【зат】 ата баба, алдыңғы ұрпақ: ~种树, 后人乘凉 алдыңғы ұрпақ тұқым себеді, кейінгі ұрпақ оның көлеңкесінде демалады.

【前任】qiánrèn【зат】 бұрынғы, алдыңғы, экс: 老张是他的~ Джаң қария оның ізашары.

【前日】qiánrì【зат】 кешенің арғы күні.

【前晌】qiánshǎng〈方〉【зат】 түске дейінгі уақыт.

【前哨】qiánshào【зат】 аванпост, форпост (күзетші посттар).

【前身】qiánshēn【зат】 ① бастапқы, негіз кейіп: 人民解放军的~是工农红军 халықты азат етуші әскердің бастапқы кейіп шаруалардың қызыл әскері болып табылады.②(~儿) сырт киім, көйлектің алдыңғы етегі.

【前生】qiánshēng【зат】 тағдырдың жазғаны, маңдайға жазылғаны.

【前世】qiánshì【зат】 алдыңғы ұрпақ, будда ілімі бойынша бұрынғы өмір.

【前事不忘, 后事之师】qiánshìbùwàng, hòushìzhīshī ұмыт қалмаған өткен шақ, болашаққа сабақ бола алады.

【前所未有】qiánsuǒwèiyǒu бұрын соңды болмаған: ~的规模 бұрын соңды болмаған ауқым.

【前台】qiántái【зат】 ① сахна.② сахна алаңы.③ ашық жерді образды айту: 他只是在~表演, 背后还有人指挥 ол сахнаға шыға беріп еді, артында тұрған дирижер оркестрді ойнатып бастады.④ мереке шаралары өтетін орын.

【前提】qiántí【зат】 ① сәлемдеме (посылка).② алғышарт.

【前天】qiántiān【зат】 кешенің арғы күні.

【前庭蜗神经】qiántíngwō-shénjīng жүйкенің бір бөлігі, сезім мүшелер жүйкесі.

【前头】qián·tóu【зат】 алдыңғы жақ.

【前途】qiántú【зат】 келешек: 光明的~жарқын болашақ, ~远大 алыс, көз жетпес болашақ.

【前往】qiánwǎng【ет.】 бару, кету: 起程~ жолға шығу.

【前卫】qiánwèi①【зат】 авангард.② жартылай қорғаушы.③【сын】 алдыңғы қорғау: ~作品 алдыңғы қорғаудағы бұйым.

【前无古人】qiánwúgǔrén тарихта орын алмағын, бұрын соңды болмаған: 他们创造了~的奇迹 олар бұрын соңды болмаған ғажайып жасады.

【前夕】qiánxī【зат】 ① қарсаңында, болмай тұрып: 国庆节的~ мемлекеттік мейрам қарсаңында.② болайын деп жатқан жайт образды бейнелейді: 大决战的~ Феодалды Қытайда «қылмысты күз» соғысы болғалы тұр.

【前贤】qiánxián〈书〉【зат】 ізашарлар, бұрынғы ақылгөйлер.

【前嫌】qiánxián【зат】以前的嫌隙: ~冰释捐弃~.

【前线】qiánxiàn【зат】 майдан, алдыңғы қатар (авангард).

【前言】qiányán【зат】 ① алғысөз.② жоғарыда айтылғандар: ~不搭后语 өз айтқан сөзінде шатасып қалу.

【前沿】qiányán【зат】 ① алдыңғы қатар: ~阵地 алдыңғы позиция (әскери).② алдыңғы қатарлы, жаңа, соңғы шыққан.

【前仰后合】qiányǎnghòuhé ішек сілесі қатқанша күлу.

【前夜】qiányè【зат】 қарсаңында, алдында: 激战~ ауыр шайқас қарсаңында.

【前因后果】qiányīnhòuguǒ себеп салдар.

【前瞻】qiánzhān【ет.】 ① болашақ, келешек: 极目~ алыс болашақ.② мүмкіндік, перспектива: ~性 көреген

мүмкіндіктер.

【前站】qiánzhàn【зат】 келесі аялдама.

【前兆】qiánzhào【зат】 нышан, белгі.

【前震】qiánzhèn【зат】 жер сілкінісі алдындағы жер дүмпулері.

【前肢】qiánzhī【зат】 жануаралар мен жәндіктердің алдыңғы аяқтары.

【前缀】qiánzhuì【зат】 қосымша, префикс.

【前奏】qiánzòu【зат】 ① кіріспе.② жаршы, себепкер.

【前奏曲】qiánzòuqǔ【зат】 кіріспе, прелюдия.

【虔诚】qiánchéng【сын】 дінге табынған, діншілдік: ~的信徒 діншіл шәкірт.

【虔敬】qiánjìng【сын】 қастерлі, ықыласты: 态度~ қастерлі мәнер.

【虔心】qiánxīn①【зат】 дінге табынған.②【сын】 діншіл.

【钱】qián①【зат】 мыстан жасалған тиын (чоң): 一个~бір тиын.②【зат】 тиын, ақша: 银~байлық.③【зат】 төлемақы: 车~жол ақысы.④【зат】 ақша, қаражат: 有~有势 ақшамен билікке жету.⑤(Qián)【зат】姓 адамның тегі.

【钱】qián②【мөл.】 «цян» салмақ өлшемі, (бір цянды бес грамм бар).

【钱包】qiánbāo(~儿)【зат】 әмиян (портмоне).

【钱币】qiánbì【зат】 көп ақша.

【钱财】qiáncai【зат】 қаражат.

【钱串子】qiánchuàn·zi【зат】 ① тиындар ілетін жіп.② бунақ аяқтылар.

【钱谷】qiángǔ【зат】 ① астық және ақша.② қаржы қызметкері.

【钱款】qiánkuǎn【зат】 ақша, төлемақы: 筹集~ төлем жинау.

【钱粮】qiánliáng【зат】 ① жер салығы.② салық жинайтын адам.

【钱龙】qiánlóng【зат】 қырықаяқ.

【钱眼】qiányǎn(~儿)【зат】 қытай тиынының ортасындағы тесік.

【钱庄】qiánzhuāng【зат】 ақша ауыстыру кеңсес, банк кеңсесі.

【钳】(钳、箝、②拮)qián① қысқыш: 老虎~ қышак.②【ет.】 қысу.③ шектеу, байлау: ~口结舌 тіс жармау.

【钳工】qiángōng【зат】 ① темір ұстаның жұмысы.② темір ұстасы.

【钳击】qiánjī【ет.】 қысқышпен қысу: 两翼~екі қанатты да қыспаққа алу.

【钳口结舌】qiánkǒujiéshé тіс жарып сөз айтпау.

【钳制】qiánzhì【ет.】 қыспаққа алу,

қысқышпен қысып ұстау: ~言论 ойды (пікірді) қыспаққа алу.

【钳子】qián·zi【зат】① қысқыш.②〈方〉сырға.

捎 qián〈方〉【ет.】 иығына салып көтеру: ~着行李到车站去 мына жүкті аялдамаға дейін аркалап жүру.

【捎客】qiánkè【зат】 арадағы адам, комиссионер.

乾 qián①【зат】 талмастан еңбек ету.② ер адам бастамасы: ~造 (бал ашу) жұлдыз жорамал.③ (Qián)【зат】 фамилияға қолданылады.

【乾坤】qiánkūn【зат】 аспан мен жер: 扭转 ~ өмірге түбегейлі өзгерістер енгізу.

【乾隆】Qiánlóng【зат】 Цин династиясының императорының билік ету ұраны(1736—1795).

鞞 qián 鞞为(Líqián), Хан дәуіріндегі провинция атауы, қазіргі Ганьсу провинциясының жері.

犍 qián 犍为(Qiánwéi), Сычуандағы топонимикалық жер атауы.

堦 qián 车路堦 (Chēlùqián), топонимикалық жер атауы

潜 qián①【ет.】 су астында жүру: ~到海底 теңіз түбіне сүңгу.② тығылу, қашып кету, жоғалу: ~伏 тығылып жүру.③ жасырын түрде: ~逃 жасырынып қашып жүру.④ жасырын мүмкіндіктер: 革新挖 ~ жасырын мүмкіндіктерді ашу.⑤ (Qián)【зат】 фамилияға қолданылады.

【潜藏】qiáncáng【ет.】 тығылу, жасырыну: ~在心里的痛苦 жүрегінің түбінде жасырынған азап.

【潜伏】qiánfú【ет.】 жасырыну, тығылу, сақталу: ~着危险 мына катерді жасыру.

【潜伏期】qiánfúqī【зат】 латентті (инкубациялы) кезең.

【潜航】qiánháng【ет.】 су асты сүңгуірмен (кемесі) жүзу: 潜艇【жал.】续 ~了二十天 су асты кемесінің жүзіп жүргеніне жиырма күн болды.

【潜居】qiánjū【ет.】 бөлек, жалғыз өмір сүру: ~乡间 ауылды жерде жалғыз тұру.

【潜亏】qiánkuī【ет.】 әлсіздену, жүдеу.

【潜力】qiánli【зат】 жасырын мүмкіндіктер, потенциал: 挖掘 ~ корды ашу.

【潜流】qiánliú【зат】 жер асты ағыны, жасырын сезім 作品着力发掘人物心灵深处的情感 ~ бұл әдеби шығарма адамның жүрегінің түбінде жатқан жасырын сезімдерді оятады.

【潜能】qiánnéng【зат】① жасырын энергия көзі: 地下 ~ жер асты энергия

көзі.② жасырын мүмкіндіктер, қабілет: 科技人员的 ~ 得到发挥 ғылыми техникалық қызметшілер қабілеттері ашылып жтыр.

【潜热】qiánrè【зат】 жасырын жылулық.

【潜入】qiánrù【ет.】① суға сүңгу: ~海底 теңіз түбіне сүңгу.② өрмелеп шығу, жету, кіру: ~国境 мемлекет шекарасына жетіп алу.

【潜水】qiánshuǐ【ет.】 сүңгу, сүңгуір: ~衣 скафанд.

【潜水艇】qiánshuǐtǐng【зат】 су асты кемесі (субмарина).

【潜水衣】qiánshuǐyī【зат】 суға сүңгитін киім, скафанд, гидро костюм.

【潜水员】qiánshuǐyuán【зат】 водолаз.

【潜台词】qiántáicí【зат】① подтекст (сөз астары).② жасырын мағына.

【潜逃】qiántáo【ет.】 қашып құтылу, жасырынап кету: ~在外 шет елде қашып жүру.

【潜艇】qiántǐng【зат】 су асты кемесі.

【潜望镜】qiánwàngjìng【зат】 перископ.

【潜心】qiánxīn【ет.】 көңіл тоқтау, басымен кірісу: ~研究 толығымен беріліп зерттеу.

【潜行】qiánxíng【ет.】① су астымен жүру: 潜艇在海底 ~ субмарина су астымен үреді.② жасырын түрде жүру: 狮子在草丛中 ~ арыстан шөп арасымен жасырынып келеді.

【潜血】qiánxuè【зат】 жасырын қан.

【潜移默化】qiányí mò huà бір нәрсенің ықпалынан өзгеріске ұшырау.

【潜意识】qiányì-shí【зат】 сана сезім.

【潜泳】qiányǒng【ет.】 сүңгу.

【潜在】qiánzài【сын】 жасырын, потенциалды: ~力【мөл.】 жасырын күш.

【潜质】qiánzhì【зат】 жасырын бейімділік.

【潜踪】qiánzōng【ет.】 із жасыру.

黔 1qián〈书〉 қара, қараңғы.

黔 2qián【зат】 Гуй чжоу провинциясы.

【黔剧】qiánjù【зат】 Гуй Чжоу операсы.

【黔驴技穷】Qiánlújìqióng күштің таусылуы, әлсіздік көрсету.

【黔驴之技】Qiánlúzhījì қолдан келетін басы осы, осыдан басқа түк білмейді.

【黔首】qiánshǒu【зат】 қарапайым халық.

黔 Qián қазіргі Аньхуй провинциясындағы уездің атауы.

qiǎn

愆 qiǎn【зат】 бел мен бөксе арасындағы қашықтық.

浅 qiǎn【сын】① майда, кішігірім: 屋子的进深 ~ үйдің есігінің алды кішігірім екен.② жай, қарапайым: ~易|тіптен қарапайым.③ шалғай, жай, нашар: 功夫 ~ нашар кунг фу.④ тығыз емес, қатты емес: 交情 ~ тығыз емес қарым қатынастар.⑤ ашық, жарқын, : ~红 ашық қызыл.⑥ жаңадан, жаңа ғана: 年【ес.】 ~ осы дәуір.

【浅薄】qiǎnbó【сын】① терең емес біліктілік.② нашар, жеткіліксіз: 情意 ~ толығымен көңіл бөлінбеу.③ шынайы емес, жеңілтек, баянсыз: 时俗 ~ дәуірдің баянсыз ұстанымдары.

【浅尝辄止】qiǎnchángzhézhǐ үсті үстімен ғана ту.

【浅海】qiǎnhǎi【зат】 суы таяз теңіз.

【浅见】qiǎnjiàn【зат】 қарапайым көзқарас.

【浅近】qiǎnjìn【сын】 қарапайым, жай: ~易懂 түсінікті болу.

【浅陋】qiǎnlòu【сын】 аз білімді.

【浅露】qiǎnlù【сын】 сыр білдіріп айту.

【浅明】qiǎnmíng【сын】 жеңіл, түсінікті: ~的道理 түсінікті мағына.

【浅儿】qiǎnr【зат】 дөң, қайраң.

【浅说】qiǎnshuō【ет.】 қысқаша мәліметтер, орта түсініктеме: ~语文教学法 тіл оқыту әдіснемесінің түсініктемесі.

【浅滩】qiǎntān【зат】 қайраң.

【浅显】qiǎnxiǎn【сын】 қарапайым, түсінікті, оңай: ~而有趣的通俗科学读物 ғылымның ең түсінікті, қолда бар, қызықты саласына кітаптар жатады.

【浅学】qiǎnxué【сын】 жеткіліксіз білім.

【浅易】qiǎnyì【сын】 кәдімгі, қарапайым: 阅读 ~ 的英语读物 ағылшын тілінде қарапайым оқулықтар оқу.

【浅子】qiǎn·zi【зат】 тоқылып жасалған кішігірім себет.

遣 qiǎn① бұйрық беру, ұйымдастыру, басқару: 调兵 ~ 将 әскерді өткізіп, қолбасшыларды таарту.② жою, тазарту, шығару: 消 ~ уақыт қысқарту.

【遣辞】qiǎncí 同 сөз таңдауы.

【遣返】qiǎnfǎn【ет.】 рапатриация (тапихи отанға қайтып келу).

【遣散】qiǎnsàn【ет.】① тарқату, ажырату, күштеп тарату: ~费 демалыс төлемақысы.②: 全部伪军立即缴械 ~ бір топ қуыршақ әскер сол сәтте қаруларын тапсырып, тарқатылды.

【遣送】qiǎnsòng【ет.】 шығару, жіберу: ~出境 елден шығарып жіберу (қуу).

【赚 qiǎn】【зат】 маймылдың ұрты.

遭 qiān① кінәлау, жеку: 自~已过 өзін өзі кінәлау.② 〈书〉 қызметтен босату.

【谴责】qiǎnzé【ет.】 ұрысу, кінәлау: 世界进步舆论都~这一侵略行径 бүкіл әлемде адамзат агрессия жолын сөгіске алады.

缱 qiǎn[缱绻](qiǎnquǎn)〈书〉【сын】 тарту, тану.

qiàn

欠-1 qiàn①困 есінеу: ~伸 есінеу.②【ет.】 көтерілу, бірденені көтеру: ~脚儿 аяқтың ұшына тұру.

欠-2 qiàn【ет.】① біреуге қарыздар болу.② жетіспеушілік, аз болу: ~佳 сапасыз, жаман.

【欠安】qiàn'ān【ет.】 ауыру, денсаулық болмау.

【欠产】qiàn chǎn【ет.】 өнеркәсіп тапшылығы.

【欠火】qiàn huǒ【ет.】 от болмауы, жылу жетіспеуі: 这屉馒头还欠点儿火 тоқаш пісіру үшін пеште от жетіспей жатыр.

【欠佳】qiànjiā【ет.】 жаман, нашар: 身体~ денсаулық нашар болуы.

【欠款】qiànkuǎn①(-)【ет.】 қарыз болу: 不借债, 不~ қарыз болудан аулақ бол.②【зат】 қайтпаған ақша, қайтарылмаған ақшалай қарыз.

【欠情】qiàn qíng(~儿)【ет.】 біреудің алдында қарыздар болу: 人家热情接待, 我还没有道谢, 觉得有点~ отбасылық жылудың қарызын ешқашан өтей алмаймын.

【欠缺】qiànquē①【ет.】 жетіспеу, кем болу.②【зат】 жетіспеушілік, ақау: 事情办得很圆满, 没有什么~ осы істі аяқтау үшін не жеіспей жатыр?.

【欠伸】qiànshēn【ет.】 керіліп, есінеу.

【欠身】qiàn shēn【ет.】 бас көтеру: 他欠了欠身, 和客人打招呼 ол қонақтармен сәлемдесу үшін бас көтерді.

【欠条】qiàntiáo(~儿)【зат】 қарызды қайтару жайлы қолхат.

【欠债】qiànzhài①(-)【ет.】 қарызға бағу: 城市基本建设~太多 қала құрылыс жұмыстары үшін үлкен қарыздарға батты.②【зат】 қарыз.

【欠账】qiànzhàng①(-)【ет.】 қарыз алу.②【зат】 қарызға алынған зат.

【欠资】qiànzī【ет.】 қосымша ақы төлеу.

纤 qiàn【зат】 арқан, жіп.

【纤夫】qiàn fū【зат】 бурлак.

【纤绳】qiànshéng【зат】 қамыт, арқан.

【纤手】qiànshǒu【зат】 әйелдің жіңішке, нәзік қолдары.

芡 qiàn【зат】① евриала (шөптесін өсімдік, су лалагүлі).② крахмал, евриала дәндерінен жасалған ұн: 勾~

ұн араластыру.

【芡粉】qiàn fěn【зат】 ұн, крахмал.

【芡实】qiànshí【зат】 евриала (лалагүлі) дәндері.

茜 qiàn①【зат】 қайраңжүрек өсімдігі (марена).② қызыл, алқызыл: ~纱 қызыл кисея.

【茜草】qiàn cǎo【зат】 марена (қайраңжүрек жапырақта өсімдік).

倩 1 qiàn〈书〉 әдемі, көркем, : ~装 әсем, ~影 дене бітімі әдемі.

倩 2 qiàn【ет.】 сұрау, өтіну: ~人执笔 басқа біреуді өзінің орнына жазуды сұрау.

【倩影】qiànyǐng【зат】 келіскен дене бітімі.

塹 qiàna арық, ор, сәтсіздік: ~壕 ұзын ор, 吃一~, 长一智 әр сәтсіздіктен сабақ алу.

【塹壕】qiàn háo【зат】 арық, ор.

缣 qiàn〈书〉 қызыл түсті жібек мата.

桀 qiàn① ксилографиялық тақта.②〈书〉 құжат.

嵌 qiàn【ет.】 бедерлеу, ою салу, өрнектеу: ~银 күміспен бедерлеу.

歉 qiàn〈书〉 көңіл толмау, жек көру.

歉 qiàn① жеміссіз, жетіспеу, нәтижесіз: ~年 жеміссіз жыл.② кешірім сұрау: 抱~ кінә мойындау, кешірім сұрау.

【歉疚】qiànjiù【сын】 өкіну: ~心情 өкініш сезімі.

【歉年】qiàn nián【зат】 нәтижесіз, жеміссіз жыл: 去年是~, 今年是丰年.

【歉然】qiàn rán【сын】 өкінген бет әлпеті: ~不语 өкінгеннен ештене айта алмау.

【歉收】qiànshōu【ет.】 астықтың шықпауы: 粮食~ астық қорының болмауы.

【歉岁】qiàn suì【зат】 астық шықпаған жыл.

【歉意】qiànyì【зат】 өкініш: 表示~ өкіну.

qiāng

抢 qiāng①〈书〉 найза: 呼天~地 қатты зар шегу.② қару.

呛 qiāng【ет.】 шашалу, қақалу: 吃饭吃~了 тамақ жеп отырып қақалып қалу.

羌 Qiāng① таңғұттар.②【зат】 фамилияға қолданылады.

【羌笛】qiāngdí【зат】 таңғұт ұлтының сырнайы.

【羌族】Qiāngzú【зат】 цян ұлты (таңғұттар).

琤 qiāng〈书〉【ел.】【сын】容玉器相撞的声音.

枪 1 qiāng①【зат】 найза.②【зат】 қарудың бір түрі (мылдық).③ өткір ұшы бар қару.④(Qiāng)【зат】 адамның есімі.

【枪毙】qiāngbì【ет.】① ату, атып тастау.

【枪刺】qiāngcì【зат】 найза.

【枪打出头鸟】qiāngdāchūtóuniǎo көшбасшылық позицияда тұрған адамға айтылатын сөз.

【枪弹】qiāngdàn【зат】 оқ дәрі.

【枪法】qiāngfǎ【зат】① ату техникасы (қарудан).② семсерлесу: ~纯熟 жоғары шеберлікпен семсерлесу.

【枪杆】qiānggǎn(~儿)【зат】 найзаның ұстайтын жері.

【枪击】qiāngjī【ет.】 мылтықтан ату: 遭~身亡 мылтықтан атылып өлу.

【枪机】qiāngjī【зат】 мылтықтың шүріппесі.

【枪决】qiāngjué【ет.】 біреуді атып тастау.

【枪口】qiāngkǒu【зат】 мылтықтың аузы.

【枪林弹雨】qiānglín dàn yǔ атылған оқ (от астында қалу): 他是个老战士, 在~中多次立功 ол ардагер от астында бірнеше рет қалған.

【枪榴弹】qiāngliúdàn【зат】 атылғыш граната.

【枪杀】qiāngshā【ет.】 атып өлтіру: 惨遭~ қатігез түрде атылып өлтірілу.

【枪手】qiāngshǒu【зат】① атқыш.② ату【枪手】qiāngshǒu【зат】 атқыш.

【枪栓】qiāngshuān【зат】 мылтық қақпағы.

【枪膛】qiāngtáng【зат】 қару дінгегінің арнасы.

【枪替】qiāngtì【ет.】 басқа біреудің орнына емтихан тапсыру.

【枪乌贼】qiāngwūzéi【зат】 кальмар (су жәндігі).

【枪械】qiāngxiè【зат】 ататын қару.

【枪眼】qiāngyǎn【зат】① амбразура.②(~儿) оқ саңылауы.

【枪战】qiāngzhàn【зат】 атыс: 激烈的~ жалынды(қарқынды) атыс.

【枪支】qiāngzhī【зат】 винтовкалар, мылтықтар: ~弹药 оқ дәрілер.

【枪子儿】qiāngzǐr〈口〉【зат】 оқ.

餓 qiāng【ет.】① қарама қарсы, алдынан: ~风 желге қарсы.② соқтығысу: 两人说~了, 吵了起来 екі адам сөзге келіп қалып, ұрыса кетті.

【餓风】qiāng fēng【ет.】 желге қарсы: 回来的路上~, 车骑得慢 қайтар жолда күймелер желге қарсы жүргендіктен баяулатты.

戕 qiāng〈书〉 өмірден қайту: 自~өзіне өзі қол жұмсау.

【戕害】qiānghài【ет.】 зияндық шегу, өлтіру: ~心灵 жанын өлтіру.

【戕贼】qiāngzéi〈书〉【ет.】 зияндық жасау: ~身体 денсаулығына жапа келтіру.

斯 qiāng балта.

将 qiāng 〈书〉 сұрану, өтінуді білдіретін көмекші етістік: ~ 进酒 шараптан ішіңіз.

腔 qiāng① қуыс: 口~ауыз қуысы.② (~儿) сөз: 开~сөз бастау.③(~儿)

【зат】 дыбыс, нота: 高~биік нота, 唱走了~儿 өтірік боямалау.④(~儿)

【зат】 диалект: 山东~Шаньдун диалектісі.⑤【мөл.】 тұтас ет: 一~羊 бір қойдың еті.

【腔肠】【ет.】物 qiāngcháng-dàngwù ішек құрылысы бар жәндіктер.

【腔调】 qiāngdiào 【зат】 ① әуен, мотив. ② құрылым. ③ тон, дауыс ырғағы: 听他说话的~是山东人 оның сөзінің ырғағын тыңдап, Шаньдун тұрғыны екені аңғарылады.

【腔子】 qiāng·zi 〈口〉【зат】 кеуде қуысы.

蛻 qiāng[蛻螂](qiāngláng) 【зат】 көң қонызы.

锖 qiāng[锖色](qiāngsè) 【зат】 күрең түс.

鏗 qiāng 【ел.】 сыңғыр, дыбыс: 鏗声~гонг дыбысы.

铿 qiāng[铿水](qiāngshuǐ) 【зат】 сілті қышқылы.

qiáng

强 qiáng①【сын】 күшті: ~国 күшті мемлеке, 身~体壮 мықты денсаулық.

②【сын】 биік, асқақ: 责任心~асқақ сезім.③ күштеп, зорлап: ~制 еркіне қарсы.④ денсаулылығы мықты адам: ~身之道 мықты болу.⑥【сын】 жақсырақ, үздік болу: 今年的庄稼比去年更~ биылғы бидай өткен жылға қарағанда жақсырақ шықты.⑥【сын】 артық болу: 实际产【мөл.】超过原定计划 12%~ нақты шығын жоспармен салыстырғанда он екі пайызға артық болды.⑦(Qiáng) 【зат】 фамилияға қолданылады.

【强暴】 qiángbào ①【сын】 күш көрсету, қорлау: ~的行为 зардап шегу.②【зат】 тиран, қорлаушы адам: 不畏~ айуаннан қорықпау.

【强大】 qiángdà 【сын】 қайратты, мықты: ~的国家 мықты мемлекет.

【强档】 qiángdàng 【сын】 күшті: ~组合 күшті ұйым.

【强盗】 qiángdào 【зат】 қарақшы.

【强敌】 qiángdǐ 【зат】 мықты қарсылас: 不畏~ күші көп қарсыластан қорықпау.

【强调】 qiángdiào 【ет.】 аса назар аудару, көңіл бөлу.

【强度】 qiángdù 【зат】 ① кернеулік: 音响~кернеулік көлемі (күші).② қарсылық, беріктік: 抗震~вбрация

күші.

【强渡】 qiángdù 【ет.】 өзенді алу (өту).

【强风】 qiángfēng 【зат】 ① қатты жел, дауыл: ~肆虐 қатты жел тұрды.

【强攻】 qiánggōng 【ет.】 күшті соққы: ~敌营 қарсылас лагеріне күшті соққы беру.

【强固】 qiánggù 【сын】 берік, мықты: 为国家工业化打下~的基础 мемлекеттің индустриаландыру негізін мықты етіп қалау.

【强国】 qiángguó ①【зат】 мықты мемлекет: 建设现【ес.】化~заманауи мықты мемлекет орнату.

【强悍】 qiánghàn 【сын】 бәлекет, шебер.

【强横】 qiánghèng 【сын】 арсыз, озбыр адам: 态度~дөрекі мәнер.

【强化】 qiánghuà 【ет.】 өршіту, күшейту: ~记忆 жадыны күшейту.

【强击机】 qiángjījī 【зат】 бомбылап шабуыл жасаушы.

【强加】 qiángjiā 【ет.】 міндеттеу, мәжбүрлеу: ~于人 біреуге өз жеке ойынды міндеттеу.

【强奸】 qiángjiān 【ет.】 зорлау, күштеу.

【强碱】 qiánghǎn 【зат】 химиялық сілті.

【强健】 qiánghuàn 【сын】 мықты, зор: ~的体魄 денсаулығы зор.

【强劲】 qiánghuàn 【сын】 күшті, мықты: ~的海风 күшті(қатты) жел.

【强力】 qiánghuàn 【зат】 ① күш, зорлық: ~夺取 күшпен басып алу.② күш көрсету, көндіру, зорлау.

【强梁】 qiánghuàn 〈书〉【сын】 ① озбырлық, бәлекет.② күшті, мықты.

【强烈】 qiánghuàn 【сын】 ① өте қатты, мықты: ~的求知欲 білімге деген қатты құштарлық.② жарық, ашық: ~的对比 жарық контраст.③ көнбейтін, асау: ~反对 мықты тойтарыс беру.

【强令】 qiánghuàn 【ет.】 Міндетті бұйыру.【强弩之末】 qiánghuànzhīmò нысанына жеткен садақ оғының тесіп өтер күші болмайды (қуш қуаттың таусылуы).

【强权】 qiánghuàn 【зат】 күші бар жақтың шындығы (дұрыстығы): ~政治 күштінің саясаты.

【强人】 qiánghuàn 【зат】 ① қарақшы, ұры.② жігер күші бар, мықты адам.

【强如】 qiánghuàn 【ет.】 强似..қарағанда, ...гөрі.

【强身】 qiánghuàn 【ет.】 мықты болу, берік болу: 习武~жауынгерлік өнерді мықтап үйрену.

【强盛】 qiánghuàn 【сын】 гүлденген, мықты, дамыған.

【强势】 qiánghuàn 【зат】 күш, құдірет, ықпал: 处于~күшінде болу.

【强手】 qiánghuàn 【зат】 жаза, құн.

【强似】 qiánghuàn 【ет.】 жақсырақ, әлдеқайда жақсы: 今年的收成又~去年 биылғы астық өткен жылға қарағанда әлдеқайда жақсы болды.

【强酸】 qiánghuàn 【зат】 өте күшті сілті (химиялық).

【强项】 qiánghuàn 【зат】 тұрақтылық, мықымдық.

【强项】 2qiánghuàn 〈书〉【сын】 тұрақты, берік, мықым.

【强心药】 qiánghuàn 【зат】 жүрек ауруларын емдейтін дәрі дәрмек.

【强行】 qiánghuàn 【үс.】 күштеп, зорлықпен: ~通过 күштеп өткізу, ~登陆 күшпен кіру (ену).

【强行军】 qiánghuàn 【ет.】 күштеп адымдап басу.

【强压】 qiánghuàn 【ет.】 қорлық көрсету, азаптау, күшпен жаншу: ~怒火 ашу ызаны күшпен жаншып басу.

【强硬】 qiánghuàn 【сын】 берік, күшті, батыл, табанды: ~的对手 күшті қарсылас.

【强占】 qiánghuàn 【ет.】 ① күшпен иелену: ~地盘 жерді күшпен иелену.② күшпен басып алу: ~有利地

【сын】 өлкен күшпен басып алу.

【强直】 qiánghuàn 【сын】 ① тік мінезді, әділетті, табанды (адамның мінезіне байланысты).② 〈书〉 (медициналық) судороға (қарысып қалу).

【强制】 qiánghuàn 【ет.】 міндеттеу, мәжбүрлеу: ~执行 мәжбүрлі түрде орындау.

【强壮】 qiánghuàn ①【сын】 мықты, зор (денсаулық): ~的体魄 зор денсаулық.

墙 qiáng ①【зат】 қабырға: 砖~кірпіштен тұрғызылған қабырға.② қақпақ.

【墙报】 qiánghuàn 【зат】 стенгазета.

【墙壁】 qiánghuàn 【зат】 қабырға.

【墙倒众人推】 qiánghuàn dǎo zhòng rén tuī жерде жатқан адамды барлығы ұрады.

【墙根】 qiánghuàn gēn (~儿) 【зат】 қабырғаның негізі, іргетасы.

【墙角】 qiánghuàn jiǎo 【зат】 бөлменің (үйдің) бұрышы.

【墙脚】 qiánghuàn jiǎo 【зат】 ① қабырғаның іргетасы.② сүйеу, тірек.

【墙裙】 qiánghuàn qún 【зат】 қабырға іргетасының қаптауы.

【墙头】 qiánghuàn tóu 【зат】 ① (~儿) қабырғаның тарамы.② 〈方〉 қабырға.

【墙头草】 qiánghuàn tóu cǎo 【зат】 екі жүзді адам.

【墙垣】 qiánghuàn yuán 〈书〉【зат】 қабырғаның кенері.

【墙纸】qiángzhǐ【зат】 түсқағаз.
蓄 qiáng[蔷薇](qiángwēi)【зат】①
раушан гүл. ②итмұрын.
媿 qiáng күң.
檣 qiáng〈书〉 мачта, дінгек.

qiǎng

抢-1 qiǎng【ет.】① алып қою, қағып алу: ~球 допты қағып алу.② алға ұмтылу, күресу: 大家都~着参加义务劳【ет.】 бұл шара барлығы өз еркімен қатысуға ұмтылды.③ шабуыл жасау, асығыс әрекет ету, шұғыл қимылдау: ~修 шұғыл түрде жөндеу жұмыстарын жүргізу.

抢-2 qiǎng【ет.】 қайрау, сылу, сыдыру: 磨剪子~菜刀 қайшы мен пышақтарды қайрау.

【抢白】qiǎngbái【ет.】 жұлқу, тұндыру, кінәлау: ~了他几句 оның айтқанын бұрыстады.

【抢答】qiǎngdá【ет.】 жауап беру: 百科知识~比赛 жарыста энциклопедиялық білімнен жауап берді.

【抢点】qiǎngdiǎn【ет.】 поезд, ұшақ т.б. кешігуі: 列车正~运行 поезд кешігіп келді.

【抢渡】qiǎngdù【ет.】 өзенді алу (өту): 红军~金沙江 Қызыл әскер Янцзы өзенін алды.

【抢夺】qiǎngduó【ет.】 алып қою, тартып алу: ~财物 ұрлық жасау.

【抢匪】qiǎngfēi【зат】 ұры, қарақшы.

【抢工】qiǎng gōng【ет.】 екпінді еңбек ету.

【抢攻】qiǎnggōng【ет.】 шабуылдау: 发球~ допты шабуылдап беру (спорт ойындарында).

【抢购】qiǎnggòu【ет.】 сатып алу.

【抢婚】qiǎnghūn【зат】 қалыңдықты алып қашу.

【抢劫】qiǎngjié【ет.】 ұрлау, қарақшылық жасау, тонау: 拦路~ қарақшылық ету.

【抢救】qiǎngjiù【ет.】 шұғыл құтқару жұмыстарын жүргізу: ~伤员 жарақаттанған адамдарды құтқару жұмыстарына шұғыл түрде кірісу.

【抢掠】qiǎnglüè【ет.】 тонау.

【抢亲】qiǎng qīn【ет.】 алып қашу (ерте кездегі үйлену дәстүрлерінің бірі).

【抢墒】qiǎngshāng【ет.】 жер (топырақ) кеуіп кетпей тұрып, егін ету.

【抢手】qiǎngshǒu【сын】 уақытысында егін жинап үлгеруге асығу: ~货 өтімді тауар.

【抢滩】qiǎngtān【ет.】① кемежайда байлану. ② нарықты басып алуға ұмтылу: 各种品牌的空调~京城 әр түрлі маркалардың ауа салқындатқышары астана нарығында бәсекелесуде.

【抢先】qiǎng xiān(~儿)【ет.】 тырысу, ұмтылу: ~发言 бірінші болып сөз сөйеуге ұмтылу.

【抢险】qiǎngxiǎn【ет.】 зіл залаға қарсы жедел іс шаралар жүргізу: 抗洪~топан суға қарсы күресу.

【抢修】qiǎngxiū【ет.】 жедел түрде жөндеу жұмыстарын жүргізу: ~线路 жолды жөндеу.

【抢眼】qiǎngyǎn【сын】 көз жауын алатын, тартымды: 她的衣着打扮, 在人群中格外~ оның сыртқы көрінісі мен киімі адамдардың көзіне оттай басылды.

【抢占】qiǎngzhàn【ет.】① қол жеткізу: ~高地 биікке жету.② заңсыз әрекеттер: ~集体财产 қоғамдық меншікті заңсыз сақтау.

【抢种】qiǎngzhòng【ет.】 «темірді қызған кезде соғу» (уақытылы әрекет жасау).

【抢嘴】qiǎngzuǐ【ет.】①〈方〉 біреудің сөзін бөлу: 按次序发言, 谁也别~ ешкімнің сөзін бөлмей, кезекпен өз ойларыңды білдіріңдер. 犟 qiǎng.

【犟股】qiǎng'ǎn【зат】 гидроксил амин қышқылы.

【犟基】qiǎngjī гидроксил.

【强逼】qiǎngbī【ет.】 мәжбүрлеу: 自愿参加, 不~ бұл мәжбүрлеумен емес, өз еркімен болсын.

【强辩】qiǎngbiàn【ет.】 айтысу, дауласу, ерегісу.

【强词夺理】qiǎngcíduólǐ дұрыс еместігіне қарамастан ерегісу.

【强迫】qiǎngpò【ет.】 мәжбүрлеу, міндеттеу: ~命令 мәжбүрлеу әдісін қолдану.

【强迫症】qiǎngpòzhèng【зат】 (медициналық)обсессивті компульсивті жай күй, асыра сілтеушілік күй.

【强求】qiǎng qiú【ет.】 талап ету, дәмелену: 写文章可以有各种风格, 不必~一律 мақала жазғанда өзіңнің стилінді қолдануға болады, міндетті түрде бірдей болуы қажет емес.

【强人所难】qiǎng rén suǒ nán адамнан мүмкін емес нәрсені талап ету: 他不会唱戏, 你偏要他唱, 这不是~吗? Ол сахнада өнер көсете алмайды, оған ән айт дегенің мүмкін емес нәрсе ғой!

【强使】qiǎngshǐ【ет.】 күштеп, зорлықпен: ~服从 күштеп бағындыру.

【强颜】qiǎngyán〈书〉【ет.】 мәжбүрлі түрде әрекет ету: ~欢笑 өтірік күлу.

襁 qiǎng байлық, ақша.

襁 qiǎng〈书〉 жөргек, жаялық.

【襁褓】qiǎngbǎo【зат】 жаялық, жөргек: 母亲历经辛苦, 把他从~中抚育成成人 баланы жөргектегі кезінен

өсіріп адам қылғанша, ана көптген киындықтарды басынан өткізед.

qiàng

呛 qiàng【ет.】 кахалу, жөтелу, тұншығу: 炒辣椒的味儿~得人直咳嗽 қызыл бұрыштың иісінен тұншығып қалу.

钱 qiàng①【зат】 тірек, сүйеніш. ②【ет.】 тіреп қою: 用两根木头来~住这堵墙 мынау қабырғаны екі тал ағашпен тіреп қою.

【钱面】qiàngmiàn①【ет.】 көп ұн араластырып қамыр илеу. ②(~儿)

【зат】 шамадан тыс көп ұн қосылған қамыр: ~馒头 көп ұн қосылған қамырдан пісірілген нан.

炆 qiàng【ет.】① дәмдеуіштер қосып пісіру: ~蛤蜊 моллюскті дәмдеуіштермен пісіру.② тамақ істеу әдісі: ~锅肉丝面 ет қосылған кеспе көже даярлау.

踉 qiàng[踉跄](qiàngliàng)〈书〉【ет.】 бұралаңдау, тербетілу.

qiāo

【悄悄】qiāoqiāo(~儿)【үс.】 тыныш, ақырын, үнсіз: 我生怕惊醒了他, ~走了出去 мен оны оятып алмайын деп ақырын ғана жүрдім.

【悄悄话】qiāo·qiāohuà【зат】 сыбдыр.

跷 qiāo жайсыз, құнарсыз.

【跷薄】qiāobó〈书〉【сын】 құнарсыз жер: 田地~ құнарсыз атыз.

【跷确】qiāoquè〈书〉【сын】 құнарсыз жер.

雀 qiāo[雀子](qiāo·zi)〈口〉【зат】 шымшық, торғай (quebān).

跷 qiāo①【ет.】 аяқ көтеру: 把腿~起来 аяққа тұру.②【ет.】 аяқтың ұшына тұру: ~起脚看墙上的布告 аяқтың ұшына тұрып, дуалдың арғы жағына көз тастау.③【зат】 ағашаяқ.④〈方〉

【ет.】 ақсау, аяқты сілтіп басу.

【跷蹊】qiāo·qī【сын】 күдікті, оғаш, таң қаларлық.

【跷跷板】qiāoqiāobǎn【зат】 эткеншек.

锹 qiāo【зат】 күрек, қалақ.

劓 qiāo【ет.】 піштіру: ~猪 доңызды піштіру.

敲 qiāo【ет.】① ұру, соғу, қағу: ~门 есікті қағу.②〈口〉 бопсалау, тартып алу, қорқыту: 有的商人一听顾客是外乡口音, 往往就要~一下子 кейбір саудагерлер егер сатып алушы адам шет тілінде сөйлеп тұрса, оны алдап арбауға тырысады.

【敲边鼓】qiāobiāngǔ біреу үшін сөйлеу, біреудің сөзін сөйлеу.

【敲打】qiāo·dǎ【ет.】① ұру, соғу: 锣鼓~得很热闹 дауылпаздар мен

гонгтарды шулап, көңілденіп ұрды. ② 〈方〉 адамның көңіліне тию, ренжіту, тиісу: 冷言冷语~人 тістеп сөйлеу адамның көңіліне тиеді.

【敲定】qiāodìng【ет.】 нақты шешім қабылдау: 方案有待最后~ жоспар әлі нақты жүзеге асқан жоқ.

【敲骨吸髓】qiāogǔxīsuǐ бүкіл қанын сорып алу.

【敲门砖】qiāoménzhuān【зат】 бақыт есігін қағатын кірпіш (мұратқа жету жолы).

【敲诈】qiāozhà【ет.】 қорқыту, тартып алу, бопсалау.

【敲竹杠】qiāozhúgàng бопсалау, ақша тартып алу.

【幛】qiāo【幛头】(qiāotóu)【зат】 бас киім немесе адамның шашын жинайтын таңғыш.

【缲】qiāo【ет.】 кесіп тастау, немесе бұғу, көмкеру, шауып алу: ~边儿 шетін бұғу.

qiáo

乔-1 qiáo① биік: ~木 биік ағаш.② (Qiáo)【зат】 фамилияға қолданылады.

乔-2 qiáo көріну, сияқтану: ~装 басқа бір адам болып киіну.

【乔扮】qiáobàn【ет.】 басқаша түр алу, басқа кейіпте болу: 记者~成服务员进行调查 тілші қаралы киім киініп алып қызметкерлер арасында тергеу жүргізді.

【乔木】qiáomù【зат】 биік ағаш немесе ағаш тектес жасыл өсімдіктер.

【乔其纱】qiáqíshā【зат】 креп жоржет.

【乔迁】qiáojiān【ет.】 көшу, орын ауыстыру немесе қызмет жағынан жоғарылау: ~之喜 жаңа орынға қоныс тойымен құттықтау.

【乔装】qiáozhuāng【ет.】 киініп алу: ~打扮 басқаша кейіпке ену.

乔 qiáo ① :резидент, эмигрант (иммигрант), азамат, уәкіл: 华~Қытай эмигранттары, 外~шетел уәкілдері.② (Qiáo)【зат】 фамилияға қолданылады.

【侨胞】qiáobāo【зат】 отандастар, қандастар.

【侨汇】qiáohuì【зат】 шет елде тұратын қандастардан ақша аударымдары.

【侨居】qiáojū【ет.】 шет елде тұру (өмір сүру): ~海外 теңіздің арғы жағында (бөтен елде) өмір сүру.

【侨眷】qiáojiàn【зат】 эмигранттардың Қытайд өмір сүріп жатқан отбасы мүшелері (хуцяо отбасылары).

【侨民】qiáomín【зат】 эмигрант.

【侨商】qiáoshāng【зат】 сауда жасау үшін өзге елге өшіп кеткендер: 吸引~投资 өзге елге көшіп кеткен

саудагерлерді қаржы қорына атсалысуға шақыру.

【侨属】qiáoshǔ【зат】 өзге елдерде тұратын қытайлықтардың туысқандары.

【侨务】qiáowù【зат】 эмигранттармен байланысты мәселелер мен шаруалар: ~工作 эмигранттармен байланысты мәселелермен айналысу жұмысы.

【侨资】qiáozī【зат】 Қытай эмигранттарының (хуцяо) қаржы қоры: ~企业 эмигранттары қаржысымен айналысатын өнеркәсіп.

【荞】qiáo【荞麦】(qiáomài)【зат】 ① қарақұмық дәні.② сүттіген (сабағынан улы ақ сүт шығатын өсімдік).

【苽】qiáo ① құлқайыр (өсімдік).② қарақұмық дәні.

【峤】qiáo【书】 таулы жол.

【桥】qiáo【зат】 ① көпір: 木~ағаш көпір, 石~таскөпірі.② (Qiáo) адамның тегі.

【桥洞】qiáodòng(~儿)【зат】 көпір аралығы.

【桥墩】qiáodūn【зат】 көпірдің тіреуі.

【桥梁】qiáoliáng【зат】 ① көпірдің бөренесі.② көпір: ~作用 көпірдің атқаратын рөлі.

【桥牌】qiáopái【зат】 бридж (карта ойыны).

【桥头】qiáotóu【зат】 көпір басталатын жері.

【桥头堡】qiáotóubǎo【зат】 ① бақылау күзет орны.② көпір алдына соғылатын күзет мұнарасы.

【桥堍】qiáotù【зат】 көпірдің басталатын жері, көпір негізі.

【桥】qiáo ① географиялық атауларда қолданылады: ~头(在四川) Сычуань өлкесі.② (Qiáo)【зат】 фамилияға қолданылады.

【翘】qiáo ① қайырып көтеру, қайқайту: ~首 жақсылап көру үшін басты көтеру.②【ет.】 бүрсию, қисаю, майысу.

【翘楚】qiáochǔ【书】【зат】 үлкен мүмкіндіктер, ерекше дарын, асқан қабілет: 医中~қабілетті дәрігер.

【翘棱】qiáo·leng【方】【ет.】 қисаю, майысу.

【翘盼】qiáoràn【ет.】 асыққан..., аңсаған..., бұрыннан бері күткен...: ~和平 аңсаған бейбітшілік.

【翘企】qiáoqǐ【书】【ет.】 асыға күту: 不胜~құштарлана үміттену.

【翘首】qiáoshǒu【书】【ет.】 басын көтеру: ~星空 жұлдызды аспанға қарау.

【翘望】qiáowàng【ет.】 ① жоғарыға көз тастау.② үлкен үміт арту: 观众~已久的电影周下月初在北京开幕

көрермендер асыға күткен кинофильмнің тұсау кесері Пекин қаласында өтті.

【瞧】qiáo ① күзет мұнарасы.② (Qiáo)【зат】 адамның есімі.

【瞧楼】qiáolóu【书】【зат】 ① қаланың басты мұнарасы.② күзет мұнарасы.

【轿】qiáo【зат】 қанжыға.

【蕉】qiáo банан жемісі.

【憔悴】qiáocuì【сын】 жүдеген, шаршаған, құрыған: 她病了一场, 显得~多了 қатты ауырғалы бері, ол жүдеп кетті.

【樵】qiáo ① 〈方〉【зат】 отын, қурай: 砍~отын жару.② 〈书〉 отын жинау, отын жару: ~夫 отыншы (отын жарушы адам).③ (Qiáo)【зат】 фамилияға қолданылады.

【樵夫】qiáofū【зат】 отыншы (отын жарушы адам).

【瞧】qiáo【口】【ет.】 қарау, көру: 他~亲戚去了 ол туысқандарына барып көріп қайтты.

【瞧不起】qiáo·buqǐ【口】【ет.】 жоғарыдан қарау, менсінбеу, жақтырмау.

【瞧得起】qiáo·deqǐ【口】【ет.】 құрметпен қарау, қадірлеу.

【瞧见】qiáo·jiàn【口】【ет.】 көру, байқау: 他~光荣榜上有自己的【зат】字 ол құрмет тақтасынан өзінің есімін байқады.

qiǎo

【巧】qiǎo ①【сын】 шебер, озат: ~干 шеберлікпен жұмыс істеу.②【сын】 шебер: 他嘴~, 学谁像谁 оның тілі шешеш, мұны кімнен үйренген?.③【сын】 қолайлы сәт, дәлмен дәл: 恰~сәттілікке орай, 偏~өкінішке орай.

④ өтірік, шынайы емес: 花言~语 өтірік, бөсіп айту, қосып айту, аысра сілтеп айту.⑤ (Qiǎo)【зат】 фамилияға қолданылады.

【巧夺天工】qiǎoduótiāngōng асқан шеберлік.

【巧妇难为无米之炊】qiǎofùnánwéiwú·mǐzhī·chūī «асқан шебер әйелдің өзі күрішсіз ботқа пісіре алмайды», «жөкқа дауа да жоқ».

【巧合】qiǎohé【сын】 сәтті келісушілік, бақытына орай үйлесу: 真是~неткен сәтті келісушілік!!

【巧计】qiǎojì【зат】 айлалы жоспар, қу тірлік: 施~айлалы жоспарды іске асыру.

【巧匠】qiǎojiàng【зат】 шебер адам: 能工~жоғары дәрежелі маман.

【巧劲儿】qiǎojìnǐng【方】【зат】 ① айлакерлік, ебдейлік: 常常练习, 慢慢就找着~了 жиі жиі жаттықсаң, ақырындап шеберлікке жетесің.②

сәттілік: 我正找他, 他就来了, 真是~ мен оны іздеп жатқан сәтте ол келді, не деген сәттілік!!

【巧克力】qiǎokèlì【зат】ШОКОЛАД!
【巧立】qiǎolì【зат】目 qiǎolì míngmù өтірік сылтау ойлап табу.

【巧妙】qiǎomiào【сын】ку, айлакер: ~地运用比喻 төңкеріс тактикасын өте шебер қолдану.

【巧取豪夺】qiǎoqǔháoduó айла мен күшті пайдаланып жаулап алу (шабуылдау, басып алу).

【巧舌如簧】qiǎoshéruóhuáng өтірік сөйлеп адамның көңілін аударып алу.

【巧言令色】qiǎoyánlǐngsè өтірік мақтау.

【巧遇】qiǎoyù【ет.】кездейсоқ кездесу: 抵达云南的当天, ~泼水节 Юньнань айтылған жеріне жеткенде «су шашу» мерекесіне тап болдым.

悄 qiǎo① үнсіз, тыныш, жай: ~声 тыныш.②〈书〉көңілсіз, қайғылы.

【悄寂】qiǎojì【сын】тыныш, үнсіз: 山野~ тау ішіндегі үнсіздік.

【悄没声儿】qiǎomoshēngr(~的)〈方〉тым тырыс, тып тыныш.

【悄然】qiǎorán【сын】① қайғылы, көңілсіз: ~落泪 қайғырып жылау.② тыныштық, үнсіздік: ~离去 тып тыныш кетіп қалу.

【悄声】qiǎoshēng【сын】тыныш, үнсіз: ~细语 сыбырлап, ақырын сөйлеу.

雀 qiǎo торғай, шымшық.

【雀盲眼】qiǎomāngyǎn〈方〉【зат】соқырлық (мекиен соқырлығы).

愀 qiǎo[愀然](qiǎorán)〈书〉【сын】көңілсіз түрмен: ~作色 қайғырғаны түрінен көріну.

qiào

壳 qiào қабат, қыртыс, қабық: 地~жер қыртысы.

【壳菜】qiàosài【зат】(зоологиялық) мидия.

【壳斗】qiàodǒu【зат】(ботаникалық) плюска өсімдігі.

俏 qiào①【сын】көркем, әдемі: 打扮得真~ әдемі етіп сылану.②【сын】өтімді тауар: ~货 сәтті сауда.

【俏货】qiàohuò【зат】өтімді тауар.

【俏丽】qiàolì【сын】сүйкімді; 容貌~ сүйкімді әлпет.

【俏卖】qiàomài【ет.】жақсы сатып алу (сәтті сауда жасау): 气温下降, 冬装~ күн суытқан кезде, қалың киімдердің саудасы жақсы өтеді.

【俏皮】qiàopì【сын】① әсем, сүйкімді: 长得挺~ сүйкімді болып ер жету (бой жету).② ку, айлалы: ~话 өтірік айту (бөсіп айтқ).

【俏皮话】qiào·píhuà(~儿)【зат】①

шешендік.② әжуа, қыршаңқылық.

【俏式】qiào·shì〈方〉【сын】әдемі дене бітімі.

【俏销】qiào·xiāo【ет.】нарықтағы өтімділігі жақсы тауар: 新式披肩~各地 соңғы үлгідегі әйелдер жамылғысы нарықта жақсы өтіп жатыр.

诮 qiào〈书〉① кінәлау: ~责 кінә тағу.② мазақ ету, келекету: 讥~үстінен күлу.

【诮呵】qiào·hē〈书〉【ет.】ұрысу, кінә тағу.

峭 qiào① биік: ~立|құлди шыңға көтерілу.② қатал, қатігез: 冷~аяусыз.

【峭拔】qiào·bá【сын】① (тау шыңы) құлди, биік: 山势~биік, құлди тау бедері.② күшті, мықты: 笔锋~刚劲 күшті (қатты) қаламұшы.

【峭壁】qiào·bì【зат】жартас: 悬崖~құлди жартас.

【峭立】qiào·lì【ет.】биік шыңға көтерілу: ~的山峰 тау шыңына көтерілу.

【峭直】qiào·zhí〈书〉【сын】тік мінезді, қатал: 秉性~табиғатынан (жаратылысанан) ашуланшақ мінезді.

峭 qiào[峭头](qiào·tóu)【зат】сәлде, бас киім.

窍 qiào① тесік, ойық: 七~адам бойындағы жеті тесік (көздер, ауыз, құлақтар, танау тесіктері).② маңызды, өзекті мәселе: ~门儿 ең маңыздысы.

【窍门】qiào·mén(~儿)【зат】өзекті, ең маңыздысы: 开【ет.】脑筋找~ойланып басты мәселені табу.

翘 qiào【ет.】шығып тұру, көрініп, шығыңқырап тұру.

【翘辫子】qiào·biàn·zi өліп қалу.

【翘尾巴】qiào·wěi·ba паңсықтану, тәккапарлану.

谯 qiào күзет мұнарасы.

撬 qiào【ет.】сындыру, бұзу: ~起箱子 盖 сандықтық құлпын бұзу.

【撬杠】qiào·gǎng【зат】сүймен (лом). 撒 qiào〈书〉ұру, соғу.

鞘 qiào【зат】қынап: 刀出~кылышты шығару.

【鞘翅】qiào·chì【зат】канатты қоңыз.

蹻 qiào〈书〉(медициналық) анус, айналшық.

qiē

切 qiē【ет.】① кесу (пышақпен): ~西瓜|把肉~成丝儿 етті бөлшектеп кесу.② жанасу, тию.

【切除】qiē·chú【ет.】резекция (дене мүшесін кесіп алып тастау): 他最近做了一次外科~手术 ол өткенде ғана хирургиялық операция жасатты.

【切磋】qiē·cūo【ет.】ақылдасу: ~学问 ғылымда жетілу.

【切磋琢磨】qiē·cūo·zhuó·mó кесу.

【切点】qiē·diǎn【зат】жанасу нүктесі.

【切分】qiē·fēn【ет.】бөлшектеп кесу, турау: ~蛋糕 тәтті тоқашты кесу.

【切糕】qiē·gāo【зат】күріш ұнына қант қосылып пісірілетін ойық нан.

【切割】qiē·gē【ет.】① кесу, турау, бөлшектеу.

【切花】qiē·huā【зат】гүл теру: 鲜~гүл жинау.

【切换】qiē·huàn【ет.】ауыстыру, өту: 股市在调整中完成热点的~ биржада ыстық нүктелер ауысулары қадағаланып отырады.

【切汇】qiē·huì【ет.】валюта айырбастауда немесе көлеңкелі нарықта алдап арбау.

【切口】qiē·kǒu【зат】ойық, кесілген.

【切面】qiē·miàn【зат】кеспе.

【切面】qiē·miàn【зат】① ойық.② жанама жазықтық.

【切片】qiē·piàn①(-)【ет.】жұқалап кесу.②【зат】бөлік, кесінді, қиық.

【切入】qiē·rù【ет.】ену, кіру, тереңдеу: 写到这里, 文章已~正题 мына мақаланың негізгі тақырыбын терең аш.

【切线】qiē·xiàn【зат】жанасқан түзу.

【切削】qiē·xiāo【ет.】кесу.

【切牙】qiē·yá【зат】кескіш.

qié

【伽蓝】qié·lán【зат】будда кесенесі, будхана.

【伽南香】qié·nán·xiāng【зат】алоэ ағашы.

茄 qié лотос (өсімдік).

【茄子】qié·zi【зат】① баклажан, кәді (көкөніс).

qiè

且-1qiè①【үс.】әлі, әзірше: ~慢 бір сәт күте тұрыңыз.②〈方〉【үс.】бірақ, әлі де: 他要一说话, ~完不了呢 ол өзінің сөзін әлі де аяқтамады ма?.③ (Qiè)【зат】фамилияға қолданылады.

且-2qiè〈书〉【жал.】① тіптен: 君~如此, 况他人乎? Тіпті қожайынның өзі сондай, басқалар туралы не айтуға болады?② соымен қатар, оның үстіне, әрі: 既高~大 биік әрі үлкен.

【且慢】qiè·màn【ет.】асықпаңыз, күте тұрыңыз: ~, 听我把话说完 асықпаңыз, менің сөзімді тындап алыңыз.

【且...且...】qiè...qiè... әрі...әрі...: ~谈~走 әрі сөйлеп, әрі жүріп бара жату.

【且说】qiè·shuō【ет.】көне романдарда тараудың басында қойылатын форма.

qiè

切 qiè①【ет.】 сәйкес болу, лайықты болу: 文章~题 мақала өз тақырыбына сәйкес келеді.② жақындасу, жанасу: 亲~жакын, ыстык.③ жедел, шынайы: 迫~өзекті, жедел.④【үс.】 қайткенде де..., міндетті түрде, не болса да: ~不可骄傲 қайтсе де надан болмау керек.⑤(Qiè)【зат】 фамилияға қолданылады.

【切齿】qièchǐ【ет.】 тісті шықырлату: ~痛恨 жек көру.

【切当】qièdàng【сын】 дәлдік, дәл, тура: 用词~сөзді тура таңдау.

【切肤之痛】qièfūzhītòng аузы ашық жара, «жараның аузын ашу».

【切骨之仇】qiègǔzhīchóu сүйектен өтетін жек көрініс сезімі.

【切合】qièhé【ет.】 сәйкес болу, лайықты болу: ~实际 шындыққа сәйкес келу.

【切记】qièjì【ет.】 есте сақтау: 遇事~要冷静 өткенді есте жақсы сақтау.

【切忌】qièjì【ет.】 абай болу, сақтану: ~滋长骄傲情绪 надан, менменшіл сезімдерден аулақ бол.

【切近】qièjìn【ет.】① жақын болу: 远大的事业要从~处做起 әлі алыстағы істер қазірін бастап орындала бастайды.② сай, лайықты: 这样注解比较~原作之意 мына түсіндірмен негізгі мағынаға сай екен.

【切口】qièkǒu【зат】 жаргон (ауызекі тіл).

【切脉】qièmài【ет.】 тамыр соғысын тексеру.

【切末】qiè mò【зат】 көрнекілік, безендіру.

【切盼】qièpàn【ет.】 асыға күту: ~他早日归来 ол күткеннен ертен оралды.

【切切】qièqiè①【үс.】 міндетті түрде, қайткенде де: ~不可忘记 не болса да ұмытпау керек.②【сын】 бұйыру, жариялау.③【сын】 шынайы, әсерлі, шын жүректен: ~请求 өтіну.④ жасырын, астыртын, білдірмей”.

【切身】qièshēn【сын】.① шынайы, өмірлік: |这事跟我有~关系 бұл іске мен шынайы ықыластанамын.② жеке, өздік: ~体验 жеке тәжірибе бойынша.

【切实】qièshí【сын】 расында, шынайы: ~可行 жүзеге асатын.

【切题】qiè tí【ет.】 тақырыпты ашу, тақырыпты қамту: 文不~ мақала тақырыпты толық қамтыған.

【切要】qièyào【сын】 өте қажет: 眼前~解决的是原材料问题 ендігі міндетті түрде қарастыратынымыз шикізат материалдар мәселесі.

【切音】qièyīn【ет.】 сөздерді айтылуы бойынша транскрипциялау.

【切中】qièzhòng【ет.】 бір жерді ұру: ~要害 ауыратын жерінен ұру.

【切】Qiè【зат】 фамилияға қолданылады.

【切】qiè①【зат】 күн.②«мен».

【怯】qiè①қорқу, сескену: ~场 ұялу, қысылу.②【сын】 Пекин тұрғындарының өзге жер диалектісін келемеждеп айтуы:

他说话有点儿~ ол кішкене басқаша сөйлейді.③〈方〉【сын】 дөрекі, ұятты, орынсыз.④〈方〉 тәжірибесіз, жеткіліксіз: 露~өзін өзі сауатсыз етіп көрсету, ұятқа қалу.

【怯场】qiè chǎng【ет.】 ұялу, қысылу, ыңғайсыздану.

【怯懦】qiènuò【сын】 қорқақ, бүгежек, жүрексіз: 生性~ босаң мінезді.

【怯弱】qièruò【сын】 қорқақ, бүгежек, жүрексіз: ~女子 бүгежең қыз.

【怯生】qièshēng〈方〉【сын】 ұялшақ, қысылғыш: 孩子~, 客人一抱他就哭 қонақ баланы құшақтап еді ол бірден жатырқап жылады.

【怯生生】qièshēngshēng(~ 的)【сын】 ұялшақ, жатырқауық.

【怯声怯气】qièshēngqièqì қысылып сөйлеу: 他说话~的 ол ұялып, қысылып сөйледі.

【怯阵】qiè zhèn【ет.】 шайқастың дәл алдында қорқақтау.

【砌】qiè[砌末](qiè-mò) көрнекілік, безендіру

【窃】qiè①ұрлық: 行~ұрлау, ұрлық жасау.② жасырын, астыртын: ~笑 астыртын күлу, ~听 жасырынып тындау.

【窃案】qiè`àn【зат】 ұрлық.

【窃夺】qièduó【ет.】 иемдену.

【窃国】qièguó【ет.】 билікті иелені: ~大盗 басып алушылар мемлекет билігін тартып алды.

【窃据】qièjù【ет.】 заңсыз шабуыл, басып алу: ~要津 басқару посттарын басып алу.

【窃密】qiè mì【ет.】 құпия ақпарат ұрлау.

【窃窃】qièqiè①【сын】 сыбдыр: ~私语 сыбырлап сөйлеу.②【үс.】 құпия, жасырын, астыртын.

【窃窃私语】qièqièsīyǔ сыбырласу: 两个人躲在角落里~ екі адам бұрышқа тығылып алып сыбырласып отырды.

【窃取】qièqǔ【ет.】 иемдену: ~胜利果实 жеңіс даңқын тартып алу.

【窃听】qiè tīng【ет.】 біреудің әңгімесін жасырынып тыңдау.

【窃喜】qièxǐ【ет.】 көрсетпей қуану: 心中~ ішінен қуану.

【窃笑】qièxiào【ет.】 үстінен күлу: 心中~ ішінен күлу.

【窃贼】qièzéi【зат】 ұрлықшы.

【挈】qiè〈书〉① алу: 提纲~领 негізін анықтау.② басшылыққа алу: 扶老~幼 үлкенге құрмет, кішіге ізет.

【挈带】qièdài〈书〉【ет.】 өзімен бірге алу: ~行李 өзімен бірге жүк алу.

【愜】qiè〈书〉 қанағаттану.

【愜当】qièdàng〈书〉【сын】 сәйкес.

【愜怀】qièhuái〈书〉【сын】 қанағаттану.

【愜意】qièyì【сын】 мәз, қанағаттанған: ~的微笑 қанағаттанып күлу.

【起】qiè【ет.】 иілу, еңкею: ~着身子 иілу.

【慊】qiè〈书〉 мәз болу, қанағаттану.

【竭】qiè〈书〉① бару, жету.② батыл.

【锲】qiè〈书〉 скульптура: ~而不舍.

【锲而不舍】qièèrbùshě кесу, ойып кесу.

【篋】qiè〈书〉 кішкене чемодан, қорапша: 行~ қол жүгі.

qīn

【钦】qīn① құрмет: ~仰 қадірлеу, пір тұту.② ~定 жоғары мәртбелі, аса құрметті.③(Qīn)【зат】 фамилияға қолданылады.

【钦差】qīnchāi【зат】 жоғары шенді император елшісі.

【钦差大臣】qīnchāidàchén император елшісі, жоғары шенді шенеунік.

【钦定】qīndìng【ет.】 жоғарыда бекітілген.

【钦敬】qīnjìng【ет.】 құрметтеу, қадірлеу: 受人~ құрметтеу.

【钦慕】qīnmù【ет.】 таң қалу, тандану: ~不已 шексіз таңырқау.

【钦佩】qīnpèi【ет.】 таңырқау: ~的目光 таңырқаған көз қарас.

【钦羨】qīnxiàn【ет.】 қызғана таңырқау.

【钦仰】qīnyǎng〈书〉【ет.】 қадірлеу: 令人~ құрметті адам.

【侵】qīn① ену, кіру: ~害 қол сұғу, қастық жасау.②〈书〉 жақындау: ~晨 арайлану, таң ату.③(Qīn)【зат】 фамилияға қолданылады.

【侵晨】qīnchén〈书〉【зат】 таң атарда.

【侵夺】qīnduó【ет.】 зорлықпен, күшпен тартып алу.

【侵犯】qīnfàn【ет.】① басқа адамның құқығын таптап қол сұғу: ~版权 авторлық құқық бұзушылық.② басқа мемлекет жеріне басып кіру: ~领空 әуе кеңістігін бұзу.

【侵害】qīnhài【ет.】① кіріп зиян келтіру: 防止害虫~农作物 ауыл шаруашылығына зиянкес жәндіктерді

тигізбеу.② зиян келтіру: 不得~人民群众利益 халыққа зиян келтіргеннен пайда шықпас.

【**侵袭**】qīnlíng【**ет.**】ренжіту, тиісу: 遭受~мазаққа тап болу.

【**侵略**】qīnlüè【**ет.**】агрессияшыл: ~战争 агрессивті соғыс.

【**侵权**】qīnquán【**ет.**】заң бұзушылық, контрафакция.

【**侵扰**】qīnǎo【**ет.**】мазалау, тиісу: ~边境 шекараға қол сұғу.

【**侵入**】qīnrù【**ет.**】① күштеп басып кіру: ~边境 шекараны күшпен асу.

【**侵蚀**】qīnshí【**ет.**】① жеу, бүлдіру: 病菌~人体 патогенді бактериялар адам ағзасына еніп, оны жейді.② жеу, ұрлау: ~公款 үкімет ақшасын жеу.

【**侵吞**】qīntūn【**ет.**】① жарату, шығынға ұшырау: ~公款 мемлекет ақшасын шығындау.② қарулы шабуыл (басқа мемлекетке күш көрсету).

【**侵袭**】qīnxí【**ет.**】жасырынып кіру: ~领空 әуе кеңістігіне жасырынып ену.

【**侵越**】qīnyuè【**ет.**】қол сұғу.

【**侵占**】qīnzhàn【**ет.**】① басқа біреудің иелігіне заңсыз түрде қол сұғу.② басқа мемлекет шекарасынан заңсыз түрде асу.

亲 qīn ① туыскандар.②【**сын**】 туылған: ~女儿 туған бала.③【**сын**】 туға: ~弟兄 туған іні.④ туыскандық (жұбайлық) қатынаста болу: ~属 ерлі зайыптылар.⑤ неке: 定~некелесу.⑥ қалыңдық: 娶~тұрмысқа шығады.⑦【**сын**】 тығыз, туыскандық қатынас: ~近 достық қарым қатынас.⑧ өзі, жеке: ~身 жеке өзі.⑨【**ет.**】 отбасы күтушісі.

【**亲爱**】qīn'ài【**сын**】 сүйікті: ~的祖国 сүйікті мемлекет.

【**亲本**】qīnběn【**зат**】 ата ана.

【**亲笔**】qīnbǐ①【**үс.**】 қол қою: 这是他~写的 мынау оның қолтаңбасы.②【**зат**】 қолтаңба.

【**亲传**】qīnchuán【**ет.**】 өзі үйрету: ~弟子 өзі шәкірттерге тәлім беру.

【**亲**【**ес.**】】qīndài【**зат**】 ағайынды ұрпақтар.

【**亲等**】qīnděng【**зат**】 туыскандық дәреже.

【**亲故**】qīngù【**зат**】 ескі жақын достар.

【**亲和力**】qīnhé lì【**зат**】① құштарлық.② достық ниетпен келген адам: 她平易近人, 很具~ ол ақжарқын, кеңпейілді адам.

【**亲近**】qīnjìn①【**сын**】 екі жақты жақын қарым қатынастар: 这两个小同学很~ мына екі сыныптастар өте

жақсы қарым қатынаста.②【**ет.**】 жақындасу: 他热情诚恳, 大家都愿意~他 олардың жақындасуын барлығышын ықыласпен қалайды.

【**亲眷**】qīnjuàn【**зат**】① отбасы.② туыскандар.

【**亲口**】qīnkǒu【**үс.**】 өз аузымен айту: 这是他~告诉我的 ол бұны маған өз аузымен айтты.

【**亲历**】qīnlì【**ет.**】 жеке бастан өткен: 这是我~的事, 所以印象极深 бұл менің өз басымнан өткендіктен, маған ерекше ауыр тиеді.

【**亲临**】qīnlín【**ет.**】 өзі бару, өзі болу: ~现场 өзі болған жер.

【**亲密**】qīnmì【**сын**】 жақын, тығыз: ~的战友 жақын әріптес.

【**亲昵**】qīnnì【**сын**】 жақын дастық қарым қатынас.

【**亲朋**】qīnpéng【**зат**】 жан дос: ~好友 жақын достық.

【**亲戚**】qīnqi【**зат**】 қайын жұрт, туған туыскан, ағайындар: 一门~|我们两家是~ біздің отбасылар жақын туыстық қарым қатынаста.

【**亲切**】qīnqiè【**сын**】① жақын, дос: 他想起延安, 像想起家乡一样~ ол есіне Яньань бейнесін түсіріп еді, жүрегін ыстық сезім жаулады.② жанға жақын: 老师的~教导 мұғалімнің жанға жақын оқытуы.

【**亲情**】qīnqíng【**зат**】 туыстық қатынастар: |祖国处处有~ туған жер әрқашанда ыстық сезімдер аялатады.

【**亲热**】qīnrè①【**сын**】 жайдары, шын жүректен.②【**ет.**】 ықылас білдіру: 每次出差回家, 总要先跟孩子~ әр кез іссапардан кейін, үйге оралған шақта балаша шын жүректен қуанамын.

【**亲人**】qīnrén【**зат**】① туыскан, жақын адам: 他家里除母亲以外, 没有别的~ оның отбасында анасы ғана бар, одан басқа жақын адамы жоқ.② туыскан емес адамдардың арасындағы жақын, ыстық сезімдерді білдіреді.

【**亲善**】qīnshàn【**сын**】 достық: 两国~ достық қарым қатынастағы екі мемлекет.

【**亲身**】qīnshēn【**үс.**】 жеке өзі (басынан өткен): ~经历了这一考验 басынан өткен бірінші сынақ.

【**亲生**】qīnshēng【**сын**】 туған (туыстық арақатынасты білдіреді): ~子女 туған балалары, ~父母 тіған анасы.

【**亲事**】qīnshì【**зат**】 той (үйлену тойы): 操办~тойға дайындық.

【**亲手**】qīnshǒu【**үс.**】 өз қолымен жасалған: 你~种的两棵枣树, 现在长得可大啦 сенің өз қолыңмен

отырғызған өрік ағашы қазір үлкен болып өсті.

【**亲疏**】qīnshū【**зат**】 алыс жақын туыстар: 不分~, 一视同仁 туыстық қатынастардың алыс жақындығына қарамай, бірдей араласу.

【**亲属**】qīnshǔ【**зат**】 туыскандар: 直系~әке жағының тустары, 旁系~нағашылар.

【**亲体**】qīntǐ【**зат**】 ата ананың біреуі.

【**亲痛仇快**】qīntòngchóukuài «досқа күлкі, дұшпанға таба» болу.

【**亲王**】qīnwáng【**зат**】 император.

【**亲吻**】qīnwěn【**ет.**】 сүйу, сүйісу.

【**亲信**】qīnxìn①【**ет.**】 сенімді адам: ~小人 сенімді қарапайым адам.

【**亲眼**】qīnyǎn【**үс.**】 өз көзімен көру: ~看到了这几年人民生活的巨大变化 соңғы бірнеше жылда халықтың тұрмыс жағдайы қатты өзгергенін өз көзіммен көрдім.

【**亲友**】qīnyǒu【**зат**】 жан дос.

【**亲缘**】qīnyuán【**зат**】 туыстық қатынастар.

【**亲征**】qīnzhēng【**ет.**】 император бастаған әскери жорық.

【**亲政**】qīnzhèng【**ет.**】 билікті қолға алу.

【**亲知**】qīnzhī【**ет.**】 жеке тәжірибесімен тану: 真正~的是天下实践着的人 нағыз танылған адамдар жеке тәжірибемен сыннан өткендер болып табылады.

【**亲炙**】qīnzhì〈**书**〉【**ет.**】 жеке басқалқалар алу.

【**親子**】qīnzǐ①【**зат**】 ата аналар мен балалар: ~沟通 балалар мен ата аналардың жақындасуы (жақын араласуы).②【**зат**】 туған балалар.③【**ет.**】 бала сүю.

【**亲子鉴定**】qīnzǐjiànding ДНК саралау жүргізу, баланың әкесін анықтау үшін жүргізілетін генетикалық сараптама.

【**亲自**】qīnzi【**үс.**】 жеке өзі бірдені жасау (істеу): ~主持会议 мәжілісті жеке өзі жүргізді.

【**亲族**】qīnzú【**зат**】 ағайын туыскандар.

【**亲嘴**】qīn zuǐ(~儿)【**ет.**】 сүйісу.

衾 qīn〈**书**〉① жамылатын көрпе.② адамды жерлегенде орайтын жамылғы, кебін.

鬃 qīn[鬃鬃](qīnqīn)〈**书**〉【**сын**】 бірте бірте, ақырындап, өз уақытысымен: 祖国建设~日上 OTан біртіндеп қалыптасады.

嵌 qīn[嵌嵌](qīnyín)〈**书**〉【**сын**】 тік жартас.

qín

芹 qín① шөптесін өсімдік, сельдерей.②(Qín)【**зат**】 фамилияға қолданылады.

【芹菜】 qíncài 【зат】 (ботаникалық) сельдерей.

【芹献】 qínxiàn 〈书〉 【зат】 қарапайым сыйлық, тарту.

芩 qín① (ботаникалық) жапон камысы.

②(Qín) 【зат】 фамилияға қолданылады.

秦 Qín① Цин династиясы.② 【зат】 Цин патшалығы.③ 【зат】 Шаньси өлкесінің атауы.④ 【зат】 фамилияға қолданылады.

【秦吉了】 qínjǐliǎo 【зат】 (зоология) құстың бір түрі, майна.

【秦艽】 qínjiāo 【зат】 (ботаника) ірі жапырақты шөптесін өсімдік.

【秦椒】 qínjiāo 〈方〉 【зат】 (ботаника) бұршақшөп.

【秦晋】 QínJìn 【зат】 неке құрғандар: | 结 ~ 之好 екі әулет өкілдерінің неке құруы.

【秦镜高悬】 Qínjǐnggāoxuán сот төрағасынан ештеңе жасырын қалмайды.

【秦楼楚馆】 Qínlóuchǔguǎn ойын сауық өтетін жер.

【秦腔】 qínqiāng 【зат】 театр, циндік ария.

【秦篆】 qínzhuàn 【зат】 Цин дәуірінде қалыптасқан каллиграфиялық жазудың бір түрі.

掄 qín 〈书〉 алу, ұстау.

楞 qín “楞” үйеңкі ағашы.

梨 qín 〈书〉 музыкалық аспап, цитра.

琴 qín 【зат】 ① ежелгі бес ішекті музыкалық аспап.②(Qín) аданың тегі.

【琴键】 qínjiàn 【зат】 пернелеп (музыкалық аспаптардың).

【琴瑟】 qínsè 【зат】 жұбайлық келісім.

【琴师】 qínshī 【зат】 скрипака немесе хуцина музыкалық аспаптарында шебер ойнайтын адам.

【琴书】 qínshū 【зат】 әуенмен қосылып айтылатын әңгімелер.

覃 Qín 【зат】 фамилияға қолданылады.

禽 qín① құстар: 飞 ~ канаттылар.② 〈书〉 жануарлар мен құстарға ортақ айтылатын атау.

【禽流感】 qínlǐúgǎn 【зат】 құс тұмауы.

【禽兽】 qínshòu 【зат】 хайуандар, жануарлар мен құстар: 衣冠 ~ адам кейпіндегі хайуан.

勤 qín① 【сын】 көп күш жұмсау, тырысу: ~ 学苦练 бас алмай оқу.②

【сын】 әрқашан, жиі: 他来得最~, 差不多天天来 ол мұнда бәрінен жиі келеді, күн сайын.③ қызмет: | 外 ~ сыртта (шетте) қызмет көрсету.④(Qín)

【зат】 фамилияға қолданылады.

【勤奋】 qínfèn 【сын】 тырысу, зейін кою, ықыластану.

【勤工俭学】 qínɡōnɡjiǎnxué жұмыс пен оқуды бірге алып жүру.

【勤俭】 qínjiǎn 【сын】 еңбекқор, зейінді: ~ 建国 мемлекетті қалаудағы еңбекқорлық.

【勤谨】 qínjǐn 〈方〉 【сын】 ықыласпен жұмыс істеу: 她是个 ~ 人, 一会儿都不肯闲着 ол өте еңбекқор адам, осы күнге дейін әлі бір рет те бос жүрген емес.

【勤恳】 qínkěn 【сын】 зейін, ықылас: ~ 地劳 【ет.】 ықыластана жұмыс істеу.

【勤苦】 qínkǔ 【сын】 еңбек сүйгіш, ынталы: ~ 练习 ынтамен жаттығу.

【勤快】 qínkuài 〈口〉 【сын】 еңбекқор, ынталы: 他们很~, 天一亮, 就下地干活 олар өте ынталы, таң атқалы бері жұмыс істеп келе жатыр.

【勤劳】 qínláo 【сын】 еңбек сүйгіш: ~ 勇敢的人民 батыл әрі еңбек сүйгіш халық.

【勤勉】 qínmiǎn 【сын】 зейінді, ұқыпты, ыждады: | ~ 学习 зейін қойып оқу.

【勤勤】 qínqín 〈书〉 【сын】 шын жүректен, адал: 雅意 ~ шын жүректен тілеу.

【勤王】 qínwáng 〈书〉 【ет.】 ① мемлекет басшысы үшін соғысу.

【勤务】 qínwù 【зат】 ① қоғамдық жұмыс.② әскери шептен тыс жұмыстар.

【勤务兵】 qínwùbīng 【зат】 қосшы (офицер қосшысы).

【勤务员】 qínwùyuan 【зат】 қосымша қызмет көрсететіндер.

【勤杂】 qínzá 【зат】 әр түрлі жұмыстар атқаратын адам.

【勤政】 qínzhèng 【ет.】 өз ісін ұқыпты орындайтын шенеунік.

漆 qín 漆 潼 (Qíntóng), Хэнань провинциясының географиялық орталығы.

廛 qín 〈书〉 лашық, үйшік.

擒 qín 【ет.】 ұстау, қолға түсіру, тұтқындау: 欲 ~ 故纵 кейін қолға түсіру үшін уақытша босату.

【擒获】 qínhuò 【ет.】 ұстау, қолға түсіру: ~ 歹徒 қарақшыны қолға түсіру.

【擒拿】 qínna ① 【зат】 қытай жауынгерлік өнеріндегі лақтыру, қысып ұстау тәсілі.② 【ет.】 қолға түсіру, ұстау: ~ 罪犯 қылмыскерді ұстау.

【擒贼擒王】 qínzéiqínwáng қарақшыларды ұстағанда олардың бастығынан бастау (әр істі ең маңыздысынан бастау).

噙 qín 【ет.】 іште сақату: ~ 着眼泪 іштен жылау.

擒 qín жемістің бір түрі, кішігірм қызыл алма.

螭 qín майда шыбын.

懃 qín мейірімділік, кішіпейілдік.

qín

侵 qín① даршын.② қоңыр ағаш.

【侵木】 qínmù 【зат】 (ботаникалық) пиерис, шөптесін өсімдік.

侵 qín 〈书〉 ойып кесу.

寝 qín① ұйқы, ұйықтап демалу.② жатын бөлме: | 就 ~ жатын бөлмеге барым ұйықтау.③ зират: 陵 ~ кесене.④ 〈书〉 кідіру, тоқтау.

【寝车】 qínchē 【зат】 пойыздағы плацкарт вагоны.

【寝宫】 qǐngōng 【зат】 император сарайындағы жатын орын..

【寝具】 qǐnjù 【зат】 төсек орын.

【寝食】 qǐnshí 【зат】 тамақ пен ұйқы: ~ 不安 «күндіз ұйқыдан, түнде күлкіден айырылу», уайымдау.

【寝室】 qǐnshì 【зат】 жатын бөлме.

qìn

沁 qìn 【ет.】 ① 猫、狗 呕吐.② 〈口〉 ұрысу: 满嘴胡 ~ жалған сөз астына алу.

沁 qìn 【ет.】 ① кіру, арасынан өту: ~ 人心脾 балғын.② 〈方〉 басын төмен қаратып.③ 〈方〉 суға сүңгу.

【沁人心脾】 qìnrénxīnpí балғын.

揶 qín 〈方〉 【ет.】 басу: ~ 电铃 есік қоңырауының батырмасын басу.

qīng

青 qīng① 【сын】 көк немесе жасыл қанық түс: ~ 山绿水 жасыл қырат мен көгілдір өзен.② 【сын】 күңгірт түс: ~ 布 кара түсті мата.③ жас өскін шөп: 踏 ~ көктемде қала сыртына саяхатқа шығу.④ жастық шақ: ~ 年 жастық шақ.⑤(Qīng) 【зат】 фамилияға қолданылады.

【青帮】 QīngBāng 【зат】 «Көк ағайындық» (құпия қоғам).

【青菜】 qīngcài 【зат】 ① 〈方〉 қытай орамжапырағы.② көкөністер.

【青菜头】 qīngcǎitóu 【зат】 (ботаникалық) екі жылдық жас өскіндер.

【青草】 qīngcǎo 【зат】 жасыл шөп.

【青茶】 qīngchá 【зат】 қытайлық көк шайдың бір түрі, улун.

【青出于蓝】 qīngchūyúlán «көгілдір түс қанық көкпен асып түсті», ауыспалы мағынада шәкірті ұстазынан озу дегенді білдіреді.

【青春】 qīngchūn 【зат】 ① жастық шақ: 老厂恢复了 ~ ескі зауытты қайта қалпына келтіріп жастандыру.② ерте көктемнің кезі

【青春痘】 qīngchūndòu 【зат】 безеулер, безеу.

【青春期】 qīngchūnqī 【зат】 жыныстық жетілу кезеңі.

【青瓷】 qīngcí 【зат】 ашық көк түсті

өрнектелмеген фарфор.

【青葱】qīngcōng【сын】қанық жасыл түсті: ~的草地 жасыл жайлау.

【青翠】qīngcuì【сын】ашық жасыл түсті: 雨后, 垂柳显得格外~ жаңбырдан кейін үйеңкі жапырақтарының түсі ерекше жасылданады.

【青豆】qīngdòu【зат】жасыл бұршақ.

【青蚨】qīngfū【зат】бунақденелі жәндік.

【青冈】qīnggāng【зат】емен ағашы.

【青桐】qīngtóng【зат】емен ағашы.

【青工】qīnggōng【зат】жас жұмысшылар.

【青光眼】qīngguāngyǎn【зат】глаукома, көз ауруының бір түрі (медициналық).

【青果】qīngguǒ【зат】зәйтүн.

【青红皂白】qīnghóngzǎobái кызыл мен көк, ақ пен қара (қарама қарсылықтарды білдіреді): 不分~ қарама қарсылықтарды елемей.

【青黄不接】qīnghuángbùjiē ескі егін біткелі жатыр, ал жаңа егін әлі піскен жоқ (жетіспеу).

【青灰】qīnghuī【зат】графит.

【青椒】qīngjiāo【зат】болгар бұрышы (көкөніс).

【青衿】qīngjīn【зат】оқыған ер адам жайлы айтылады «көк жағалы».

【青筋】qīngjīn【зат】қан тамыры.

【青稞】qīngkē【зат】тауда өсетін сұрының сұрпы.

【青睞】qīnglài【ет.】дұрыс көзқарас (келісімді білдіреді): 深受读者~ оқылған дұрыс көзбен қарау.

【青莲色】qīngliánsè【зат】күлгін түс.

【青龙】qīnglóng【зат】① австралиялық қызыл шаян. ② қытай астрологиясындағы аспанның шығыс бөлігі.

【青楼】qīnglóu【зат】қоғамдық үй.

【青绿】qīnglǜ【сын】күнгірт жасыл түс: ~的松林 күнгірт жасыл тоғай.

【青麻】qīngmá【зат】荷(qīng) арқан жіп.

【青梅】qīngméi【зат】жасыл өрік.

【青梅竹马】qīngméizhú mǎ бала кезден бері жалғасып келе жатқан достықты айтады «жасыл өрік пен бамбук аттар».

【青霉素】qīngméisù【зат】(медициналық) пенициллин.

【青面獠牙】qīngmiànliáoyá шайтан, ібіліс.

【青苗】qīngmiáo【зат】бидай.

【青年】qīngnián【зат】① жас: ~时【ет.】жастық шақ. ② жастар, жастық шақ: |好~ жаксы жастар.

【青年节】Qīngnián Jié【зат】Жастар

мерекесі.

【青皮】lǚqīngpí【зат】қаңғыбас, жолы бомайтын адам: ~流氓 қаңғыбас.

【青皮】2qīngpí【зат】піспеген мандарин жемісінің қабығы.

【青涩】qīngsè【сын】«піспеген», жетілмеген, тәжірибесіз: ~年华 әлі пісіп жетілмеген кезең.

【青纱帐】qīngshāzhàng【зат】қалың өскен жүгері.

【青史】qīngshǐ【зат】тарихи кітаптар.

【青丝】lǚqīngsī【зат】қара жібек: 三尺~ үш аршын қара жібек.

【青丝】2qīngsī【зат】цукаты, кептірілген жеміс жидектер.

【青饲料】qīngsīliào【зат】жасыл жем.

【青蒜】qīngsuàn【зат】сарымсақтың жас өскіндері.

【青苔】qīngtái【зат】жасыл мүк.

【青檀】qīngtán【зат】(ботаникалық) биіктігі жиырма метрге жететін, ұзын жапырақты ағаш тектес өсімдік.

【青天】qīngtiān【зат】① ашық аспан, ақ көңіл адам. ② әділ шенеунік, әділ сот: 老百姓管包公叫包~ қарапайым халықтан әділ сот шығады.

【青天白日】qīngtiānbáirì Гоминьданның туы.

【青天霹雳】qīngtiānpīlì ашық аспанның жай түскендей (кенеттен, күтпгеннен).

【青田石】qīngtiánshí【зат】Цинтян өлкесінен шығатын тастың түрі.

【青铜】qīngtóng【зат】қола, қоладан жасалған.

【青铜时】【ет.】qīngtóngshídài Қола дәуірі.

【青蛙】qīngwā【зат】жасыл бақа, ауызекі тілде сүйкімсіз жігітті айтады.

【青葙】qīngxiāng【зат】целозия.

【青眼】qīngyǎn【зат】түзу, дұрыс көзқарас.

【青衣】qīngyī【зат】① қара түсті киім. ② күтуші әйел, күң. ③ театр.

【青黯】qīngyòu【зат】(зоологиялық) харза.

【青鱼】qīngyú【зат】тұздалған балық.

【青玉】qīngyù【зат】сапфир (аслы тас).

【青云】qīngyún【зат】атақ, даңқ, абырой: 平步~ жеңіл жолмен абырой табу.

【青云直上】qīngyúnzhíshàng қызмет аясында жақсы көтерілу.

【青紫】qīngzǐ【зат】жоғары шенді адамдардың киімі. ②【ет.】(медициналық) көкшегүл.

【轻】qīng【сын】жеңіл, жеңілдік: 油

比水~, 所以油浮在水面上 май сумен салыстырғанда жеңіл, сондықтан судың бетінде қалқып тұрады. ② қиын емес. қарапайым: ~车筒从 сырт көзге түспеу (білдіртпеу). ③【сын】: 年纪~|工作很~|~伤. ④ оңай, жеңіл: ~音乐 жеңіл әуен. ⑤【сын】маңызсыз: 关系不~. ⑥【сын】кішкене: ~放 салақ болу. ⑦ жеңілтек: ~举妄【ет.】ойланбай, жеңілтек шешім қабылдау. ⑧ маңызы жоқ: ~佻 сенімсіз, жеңілтек.

【轻便】qīngbiàn【сын】① жеңіл: 小巧~ кішігірім әрі жеңіл. ② оңай: 贪图~, 反而误事 оғай болуын қалағанда, керісінше шығу.

【轻薄】qīngbó【сын】жеңілтек, жағымсыз: 态度~ жағымсыз қылықтар.

【轻车简从】qīngchējiǎncóng назар аудартпай, білдіртпей.

【轻车熟路】qīngchēshú lù таныс іспен айналысу.

【轻淡】qīngdàn【сын】уақытша болу, тез ұмтылатын: 他把【зат】利看得很~ оның қолындағы байлық пен даңқы тек уақытша ғана.

【轻敌】qīngdǐ【ет.】қарсыласты менсінбеу, елемей: 麻痹~ қырағылықты жоғалтып қарсыласты елемей қалу.

【轻而易举】qīngéryìjǔ оп оңай.

【轻风】qīngfēng【зат】① самал жел: ~细雨 жел мен жаңбыр.

【轻浮】qīngfú【сын】жеңілтек мінезді: 举止~ өз өзін жеңілтек ұстау.

【轻歌曼舞】qīnggēmǎnwǔ ән салып би ибилеу.

【轻工业】qīnggōngyè【зат】жеңіл өнеркәсіп.

【轻轨铁路】qīngguǐtiělù жеңілдетілген темір жол жүйесі.

【轻忽】qīnghū【ет.】ескермеу, елемей: 事关重大, 不容~ аса маңызды істерді елемей кетуге болмайды.

【轻活儿】qīnghuór【зат】жеңіл жұмыс.

【轻机枪】qīngjīqiāng【зат】жеңіл пулемет.

【轻贱】qīngjiàn【сын】арам, надан: 自重些, 别那么~ мұндай арам іске басу, өзін өзі құрметтеуге жатпайды. ②【ет.】жек көру.

【轻健】qīngjiàn【сын】күшті, зор: 步履~ жеңіл жүріспен жүру.

【轻捷】qīngjié【сын】қимылға икемді, тез: ~的脚步 тез жаяу жүру.

【轻金属】qīngjīnshǔ【зат】жеңіл, түсті металл.

【轻举妄动】qīngjǔwàngdòng ойланбай

шешім қабылдау.

【轻口薄舌】 qīngkǒubóshé ишара, туспалдап айту.

【轻快】 qīngkuài 【сын】 ① оңай жеңіл: 脚步 ~ жеңіл жүріс. ② жеңіл: ~ 的曲调 жеңіл әуен сарыны.

【轻狂】 qīngkuáng 【сын】 жеңілтек мінезді: 举止 ~ өзін өзі жеңілтек ұстау.

【轻慢】 qīngmàn 【ет.】 жек көру, қорлау: |不可 ~ 客人 қонақты қорлауға болмайды.

【轻描淡写】 qīngmiáodànxiě еш сезімсіз талдау, құрғақ баяндау.

【轻蔑】 qīngmiè 【ет.】 елемей, жек көру: ~ 的眼光 жек көріністі көзқарас.

【轻诺寡信】 qīngnuòguǎxìn бос сөз берулермен сенімді жоғалту.

【轻飘】 qīngpiāo 【сын】 ① ауада қалқу: ~ 的柳絮 тал түбітінің ауада қалқуы. ② желмен ұшу: 作风 ~ желмен ұшыру.

【轻飘飘】 qīngpiāopiāo (~ 的) 【сын】 . ① ауада қолқу: 垂柳 ~ 地摆 【ет.】 үйенкі ағашының желмен тербелуі. ② жеңіл, салмақсыз: 他高兴地走着, 脚下 ~ 的 ол қуанғаннан аяғы жерге тимей кетті (төбесі көкке жетті).

【轻骑】 qīngqí 【зат】 ① жеңіл арба. ② жүксіз салт атты.

【轻巧】 qīngqiǎo 【сын】 ① амалшыл, епті, шапшаң: 这小车真 ~ мынау велосипед өте епті екен. ② қолданыста оңай: 说得倒 ~ айтылуы оңай.

【轻取】 qīngqǔ 【ет.】 оңай жеңіске жету.

【轻柔】 qīngróu 【сын】 жұмсақ, нәзік: ~ 的枝条 жұмсақ (майысқақ) талшыбық.

【轻生】 qīngshēng 【ет.】 өзі өзіне қол жұмсау.

【轻声】 qīngshēng 【зат】 сыбдыр.

【轻省】 qīngshěng 〈方〉 【сын】 ① жеңілдетілген: 如今添了个 【шыл.】 手, 你可以稍微 ~ 点儿 қазіргі таңда барлығын кішкене жеңілдететін көмекші бар. ② кішірейту: 这个箱子挺 ~ мынау сандық кішірейтілген.

【轻视】 qīngshì 【ет.】 елемей, менсінбеу: ~ 劳 【ет.】 атқарылған жұмысты есепке алмау.

【轻手轻脚】 qīngshǒuqīngjiǎo ақырын. тыныш.

【轻率】 qīngshuài 【сын】 ойланбай істеу, жеңілтек: 举止 ~ жеңілтек мінезді.

【轻水】 qīngshuǐ 【зат】 жеңілдетілген (тазартыған) су.

【轻松】 qīngsōng 【сын】 жеңілдік, оңай, уайым қайғысыз: ~ 活儿 уайым қайғысыз өмір, ~ 愉快 жеңіл әрі көңілді.

【轻佻】 qīngtiāo 【сын】 жеңілтек: 举止 ~ мінезі тез көтерілетін.

【轻微】 qīngwēi 【сын】 әлсіз, маңызсыз, жай: 他睡着了, 发出 ~ 的鼾声 ол ұйықтағаннан кейін жай қорылдады.

【轻武器】 qīngwǔqì 【зат】 қару (тапанша).

【轻侮】 qīngwǔ 【ет.】 жек көру, елемей, немқұрайлық: 国家的尊严岂容 ~ немқұрайлықпен қарау мемлекеттік парызға жатпайды!

【轻闲】 qīngxián 【сын】 бос уақыт.

【轻信】 qīngxìn 【ет.】 оңай көнетін, сену: ~ 谣言 өсекке сену.

【轻型】 qīngxíng 【сын】 жеңілдетілген, оңай жолды: ~ 汽车 жеңіл автокөлік.

【轻扬】 qīngyáng 同 шамшырақ.

【轻飏】 qīngyáng 【ет.】 шамшырақ жағу.

【轻易】 qīngyì ① 【сын】 оңай, жеңіл: 胜利不是 ~ 得到的 жеңіске оңай жолмен жете алмайсың. ② 【үс.】 әп сәтте, ойланбастан: 他从不 ~ 发表意见 ол ешқашан ойланбай сөйлеген емес.

【轻音乐】 qīngyīnyuè 【зат】 жеңіл әуен.

【轻盈】 qīngyíng 【сын】 ① байсалды, нәзік, келіскен: 体态 ~ келіскен кербез дене бітімі. ② көңілді, алаңсыз: ~ 的笑语 алаңсыз қалжыңдау.

【轻悠悠】 qīngyōuyōu (~ 的) 【сын】 . ① жеңіл: 只见蝴蝶在花丛中 ~ 地飞来飞去 көбелек бір жерден екінші жерге сондай жеңіл ұшып қонады. ② жай дыбыс: ~ 的琴声由远处传来 алыстан әлсіз дыбыс естілді.

【轻于鸿毛】 qīngyúhóngmáo «аққудың қауырсынының да жеңіл».

【轻元素】 qīngyuánsù 【зат】 жеңіл элемент.

【轻重】 qīngzhòng 【зат】 ① масса, салмақ. ② дәреже, өлшем: 工作要分 ~ 缓急, 不能一把抓 еңбектідәреже бойынша бөлу керек, барлығын өз мойнына алуға болмайды. ③ шек, шектеу: 小孩子说话不知 ~ кішкентай балалар шексіз сөйлей береді.

【轻重倒置】 qīngzhòngdǎozhì істің мәнісін түсінбей, дұрыс емес шешімдер қабылдау.

【轻重缓急】 qīngzhònghuǎnjí барлығын орын орнына қою, тәртіп болу: 做工作要注意 ~ жұмыс істегенде тәртіпті де қадағалау керек.

【轻舟】 qīngzhōu 〈书〉 【зат】 кішігірім қайық: ~ 荡漾 қайықтық суда қалқуы.

【轻装】 qīngzhuāng 【зат】 ① жеңіл

жүк: ~ 就道 жолға жеңіл жүкпен аттану. ② жеңіл қаруланған: ~ 部队 жеңіл қаруланған әскер.

【轻装简从】 qīngzhuāngjiǎncóng назар аудартпай, білдіртпей.

【轻装上阵】 qīngzhuāngshàngzhèn шайқасқа қарусыз түсу, жолға жүксіз шығу.

氢 qīng 【зат】 ① (химиялық) сутегі. ② 指氢气 сутегі газы.

【氢弹】 qīngdàn 【зат】 сутегі бомбасы.

【氢离子浓度指数】 qīnglǐzǐnóngdùzhǐshù (физика) Соренсен масштабы.

【氢硫酸】 qīngliújiǔ 【зат】 (химиялық) сульфидтер.

【氢气】 qīngqì 【зат】 сутегі газы.

【氢氧根】 qīngyǎnggēn 【зат】 гидроксил.

【氢氧基】 qīngyǎngjī 【зат】 (химиялық) гидроксил.

倾(傾) qīng ① 【ет.】 иілу, еңкею: 身子向前 ~ 着 алдыға қарай иіліп тұру. ② қисаю: 左 ~ солға қисаю, 右 ~ оңға қисаю. ③ құлау: 大厦将 ~ ғимараттың құлау қаупі бар. ④ қолданып бітіру: ~ 全力把工作做好 жұмысты жақсы атқару үшін бар күшті жұмсау. ⑤ 〈书〉 асып түсу, басып озу, жақсырақ болу.

【倾侧】 qīngcè 【ет.】 иілу, еңкею: 身子稍一 ~ 就倒在地上 ағзада бір ақау пайда болса ол бірден тіршілігін жояды.

【倾巢】 qīngcháo 【ет.】 бүкіл күшпен аттану: ~ 来 犯 бар күшімен шабуылдау.

【倾城倾国】 qīngchéngqīngguó әйел адамның керемет сұлулығын айтады, «ел мен жерді жаулап алу»

【倾倒】 qīngdǎo 【ет.】 ① бір жаққа қисаю. ② иілу, бас ию: 他的演技, 令全场观众为之 ~ оның шеберлігіне бүкіл жиналған қауым бас иіді.

【倾倒】 qīngdào 【ет.】 төгу, құлау: ~ 内心的苦闷 жүректегі қайғыдан жығылу.

【倾动】 qīngdòng 【ет.】 әсер тигізу, ықпал ету: ~ 一时 әсерлі сәт.

【倾覆】 qīngfù 【ет.】 ① төңкерілу, қирау. ② құлату: ~ 国家 мемлекетті құлату.

【倾家荡产】 qīngjiādàngchǎn отбасын далаға қаңғытып жіберу (бүкіл байлықты жарату).

【倾角】 qīngjiǎo 【зат】 қисаю бұрышы.

【倾力】 qīnglì 【ет.】 күштің тасуы: ~ 打造新品牌 күшті сарынмен жаңа сауда маркасын жасап шығару.

【倾慕】 qīngmù 【ет.】 қатты жақсы көру: 彼此 ~ екі жақты махаббат.

【倾盆】 qīngpén 【ет.】 қатты

жауынның жауу: 大雨 ~ шелектеп жаңбыр құйды.

【倾情】 qīngqíng 【ет.】 бүкіл сезімдерін көрсету: 歌手 ~ 演唱 әнші ән айтқан кезде бар сезімдерін білдіреді.

【倾诉】 qīngsù 【ет.】 ашық түрде айту: ~ 衷情 сырын ашу.

【倾塌】 qīngtā 【ет.】 құлдырау, қирау, құлау: 房舍 ~ үйдің қирауы.

【倾谈】 qīngtán 【ет.】 ашық әңгімелесу: 促膝 ~ бетпе бет әңгімелесу.

【倾听】 qīngtīng 【ет.】 мұқият, құлақ асып тындау: ~ 群众的意见 көпшіліктің пікіріне құлақ асу.

【倾吐】 qīngtǔ 【ет.】 ашық түрде айту: ~ 衷肠 ойын ашық білдіру.

【倾箱倒篋】 qīngxiāngdǎoqiè барын салу, барын беру.

【倾向】 qīngxiàng ① 【ет.】 бет бұру, бас ию: 两种意见我比较 ~ 于前一种 екі түрлі пікірдің ішінде мен алдыңғысына бет бұрамын. ② 【зат】 үрдіс, бағыт: 纠正不良 ~ жаман үрдісті тоқтату.

【倾向性】 qīngxiàngxìng 【зат】 ① икем. ② үрдіс.

【倾销】 qīngxiāo 【ет.】 демпинг.

【倾斜】 qīngxié 【ет.】 ① қисаю, иілу: 屋子年久失修, 有些 ~ көп жыл бойы жөнделмеген үй, біраз қисайып қалды. ② қисаю (дұрыс емес жолға түсу): 投资向西部地区 ~ батыс бағытын қаржыландаратын бөлімнің жұмысы қисайып барады.

【倾泻】 qīngxiè 【ет.】 ағылып төгілу, шашылу: 大雨之后, 山水 ~ 下来, 汇成了奔腾的急流 жаңбыр жауғаннан кейін өзен салалары толып, арқырап ағады.

【倾心】 qīngxīn 【ет.】 ① шын жүректен, ізгі ниетпен: . ② бүкіл ықыласты бір нәрсеге бағыттау: ~ 交谈, 互相勉励 өзара зер салып әңгімелесу.

【倾轧】 qīngyà 【ет.】 жала жабу, өсек айту: 勾心斗角, 互相 ~ өзара жала жабушылықпен айналысу.

【倾注】 qīngzhù 【ет.】 ① жоғарыдан төмен қарай ағу: 一股泉水 ~ 到深潭里 бұлақ көзі жоғарыдан төменге қарай терең көлге ақты. ② мақсатты көздеу: 母亲的爱 ~ 在儿女身上 аналық махаббат отбасының амандығын көзейді.

卿 qīng ① шенеунік. ② сен. ③ дос немесе сүйген адамға айтылатын қаратпалар. ④ (Qīng) 【зат】 фамилияға қолданылады.

【卿卿我我】 qīngqīngwǒwǒ бір бірін қатты сүю (жақсы көру).

圉 qīng < 书 > кір жер, жуынды

шұңқыры: ~ 土 лас жер, ~ 粪 көң.

【圉肥】 qīngféi < 方 > 【зат】 көң.

清-1 qīng ① 【сын】 таза, пәк, мөлдір: 水 ~ 见底 судың мөлдірлігі, сонша теңіз түбі көрініп тұр. ② тыныштық, үнсіздік: ~ 静 сабырлы, жұмсақ. ③ 公正廉洁: ~ 官 | ~ 廉. ④ 【сын】 анық, түсінікті: 说不 ~ анық емес сөйлеу. ⑤ тек қана, қарапайым: ~ 唱 тек қана ән салу. ⑥ 【ет.】 асықпау, саспау: 把账还 ~ 了 бухгалтерлік есеп беру кезі келіп жетті. ⑦ тазарту, тазалау. ⑧ 【ет.】 төлеу, ақысын беру: ~ 欠 қарыздардан құтылу. ⑨ 【ет.】 тексеру: ~ ~ 行李的件 【сан.】 өріктерді бір бірлеп тексеру.

清-2 Qīng 【зат】 ① Цин империясы. ② адамның тегі.

【清白】 qīngbái 【сын】 ① таза, пәктік: 历史 ~ пәк тарих. ② < 方 > түсінікті, анық: 他说了半天也没把问题说 ~ оның жарты күн бойы айтқаны мәселені шешпеді.

【清仓】 qīng cāng 【ет.】 ① қаттау, түгендеу: ~ 核资 негізгі қорды түгендеу. ② жаппай сатылым: ~ 甩卖 өз құнымен сату.

【清册】 qīngcè 【зат】 тізім, есеп кітапшасы: 材料 ~ материалдыар ведомості.

【清茶】 qīngchá 【зат】 ① құр шай. ② көк шай.

【清查】 qīngchá 【ет.】 мұқият тексеру: ~ 仓库 қойманы мұқият тексеру.

【清偿】 qīngcháng 【ет.】 қарызды төлеу.

【清唱】 qīngchàng ① 【зат】 әуенмен әрлемей өлең айту (акапелла). ② 【ет.】 хормен ән айту.

【清澈】 (清彻) qīngchè 【сын】 таза, мөлдір: 湖水 ~ 见底 көлдің суының мөлдірлігі сонша, түбі көрініп тұр.

【清晨】 qīngchén 【зат】 таң шапағы, таңертең.

【清除】 qīngchú 【ет.】 тазалау: ~ 积雪 қардан тазарту.

【清楚】 qīng-chu ① 【сын】 айқын, түсінікті: 字迹 ~ түсінікті жазу. ②

【сын】 сана: 头脑 ~ ақыл ес. ③ 【ет.】 түсіну, анықтау: 我真不 ~ 他为什么要这样做 ол неліктен осылай істегенін мен расында да түсінбедім.

【清纯】 qīngchún 【сын】 ① таза: | 她 ~ 得像一朵玉兰 оның таза суретінде бір ғана магнолия гүлі боды. ② ақ, таза: 雨后空气 ~ жаңбырдан кейін ауа тазарады.

【清醇】 qīngchún 【сын】 таза, араласпаған, шымыр: 酒味 ~ 可口 араластырылмаған шараптың дәмі

керемет.

【清脆】 qīngcuì 【сын】 ① таза, ұяң дыбыс: ~ 的鸟语声 құстардың сайрауы. ② балғын, таза: 鲜黄瓜 ~ 可口 бақша жемістерінің дәмі.

【清单】 qīngdān 【зат】 тізім, есеп фактурасы: 列一个 ~ бір қатарға тізілу.

【清淡】 qīngdàn 【сын】 ① сұйық: 一杯 ~ 的龙井茶 сұйық шай. ② майчызданған тағам: 我这两天感冒了, 想吃点 ~ 的菜 мен соңғы уақытта тұмауратып қалғалы бері майлы емес тамақ жеп жүрмін. ③ жана: ~ 的艺术风格 жана бейнелеу жанры.

【清道】 qīngdào 【ет.】 ① көше сыпыру. ② үлкен шенді адамдар алдында жол тазарту (жол беру).

【清道夫】 qīngdào fū 【зат】 көше сыпыратын адам.

【清点】 qīngdiǎn 【ет.】 санақ жүргізу: ~ 物资 тауар санағын жүргізу.

【清炖】 qīngdùn 【ет.】 ет қуыру: ~ 鸡 тауық етін қуырып даярлау.

【清风】 qīngfēng 【зат】 самал жел: ~ 徐来 самал жел есуі.

【清福】 qīngfú 【зат】 уайымсыз тыныш бақытты өмір; 享 ~ бақытты өмір сүру.

【清高】 qīnggāo 【сын】 таза, пәк, әділ.

【清稿】 qīnggǎo 【зат】 қолжазба.

【清官】 qīngguān 【зат】 әділ атакты шенеунік.

【清规】 qīngguī 【зат】 заңдылық, тәртіп, жүйелілік.

【清规戒律】 qīngguījièlǜ ① буддизм ілімі оқытулары. ② қажетсіз шектеуліктер.

【清寒】 qīnghán 【сын】 ① кедейшілік: 家境 ~ отбасының материалдық жағдайының төмен болуы. ② салқын, әлсіз: 月色 ~ айдың салқын сәулесі.

【清还】 qīnghuán 【ет.】 қайтарып алу: ~ 图书 әдебиетті қайтару.

【清火】 qīng huǒ 【ет.】 дене қызуын басу.

【清寂】 qīngjì 【сын】 салқын әрі тыныш: ~ 的月夜 салқын әрі тыныш айлы түн.

【清减】 qīngjiǎn < 书 > 【сын】 арықтау, азу, жүдеу.

【清剿】 qīngjiǎo 【ет.】 жазалау: ~ 土匪 қаракшыны жазалау.

【清洁】 qīngjié 【сын】 таза, пәк: | 屋子里很 ~ үйдің іші тап таза.

【清洁生产】 qīngjiéshēngchǎn экологиялық таза өндіріс.

【清劲风】 qīngjìngfēng 【зат】 самал жел.

【清浄】 qīngjìng 【сын】 ① ештемемен

ісі жоқ. ② таза, мөлдір: 湖水~见底
судың тазалығы сонша, теңіз түбі
көрініп тұр.

【清静】 qīngjìng 【сын】 салмақты,
сабырлы, тыныш: 我们找个~的地方
谈谈 біз әңгімелесу үшін бір тыныш
жерді іздеп жүрміз.

【清君侧】 qīngjūncè «императорды
жаман министрлерден аулақ қылу».

【清客】 qīngkè 【зат】 арамтамақ: 豪
门~ арамтамақ феодалдар.

【清口】 qīngkǒu 【сын】 дәмді,
балғын: 拌黄瓜吃着~ тағамға қиярды
қосқанда балғын дәм пайда болады.

【清苦】 qīngkǔ 【сын】 кедейшілік,
жоктық: 生活~ кедей өмір.

【清栏】 qīng lán 〈方〉 【ет.】 атызды
көңмен тыңайту.

【清朗】 qīnglǎng 【сын】 ① салқын,
балғын: ~的月夜 [салқын түн. ②
тыныш, сабырлы: 眉目~ салмақты
кейпінде. ③ үнді, ұяң: ~的声音 ұяң
дауыс. ④ еркін, бос: 笔调~ еркін стиль.

【清冷】 qīnglěng 【сын】 ① салқын,
суық: ~的秋夜 салқын күзгі кеш. ②
бос, қаңыраған: 旅客们都走了, 站
台上十分~ жолаушылардың барлығы
кеткеннен кейін перрон босап қалды.

【清理】 qīnglǐ 【ет.】 ретке келтіру,
жүйелеу: ~仓库 қойманы ретке
келтіру.

【清丽】 qīnglì 【сын】 көркем, таза
стиль: 文章~ таза стильдегі мақала.

【清廉】 qīnglián 【сын】 әділ,
сатылмайтын: 为政~ әділ билік
жүргізу.

【清凉】 qīngliáng 【сын】 салқын,
балғын: ~的薄荷味儿 жалбыздың
балғын иісі.

【清凉油】 qīngliángyóu 【зат】
«жұлдызша» иіс майы.

【清亮】 qīngliàng 【сын】 анық, таза,
мөлдір: 嗓音~ таза дауыс.

【清亮】 qīng·liàng 【сын】 ① таза,
мөлдір. ② жарық, ақшыл. ③ 〈方〉
түсінікті, анық: 石碑上的字迹看不~
тас ескерткіштің үстіндегі жазулар
түсініксіз.

【清冽】 qīngliè 【сын】 тап таза, мөп
мөлдір: 溪水~ таудан аққан мөлдір
таза су.

【清泠泠】 qīnglínglíng 同 таза, мөлдір.

【清凌凌】 qīnglínglíng (的) 【сын】
тап таза, мөп мөлдір, тұнықсыз.

【清明】 qīngmíng 【сын】 ① түсінікті,
айқын, дұрыс, ашық: ~之治 ашық
билік жүргізу. ② дұрыс ақыл есте
болу: 神志~ сана сезім.

【清明】 qīngmíng 【зат】 ай
күтгізбесінің бірінші жартысына
жататын күндер.

【清盘】 qīng pán 【ет.】 ①
кәсіпкерлікті тарату. ② жеке меншікті
сату.

【清贫】 qīngpín 【сын】 өте кедей:
|~自守 кедейшілікте болу.

【清平】 qīngpíng 【сын】 сабырлы,
тыныш, бейбіт: ~世界 бейбіт өмәр
(әлем).

【清漆】 qīngqī 【зат】 лак (сыр).

【清讷】 qīngqì 【ет.】 аяқтау,
қорытындылау.

【清欠】 qīngqiàn 【ет.】 қарыздан
құтылу, қарызды өтеу: 加大货款~力
度 кредит төлеу.

【清切】 qīngqiè 【сын】 ① анық,
түсінікті: 她说话的声音太低, 听不~
ол өте жай дауыспен сөйлегендіктен,
айтқанын түсінбедім. ② көңілсіз,
қайғылы: 不时传来孤雁~的哀鸣 жиі
естілетін зарлы дауыс.

【清秋】 qīngqiū 【зат】 күз, күздің дәл
ортасы: ~天气, 西山红叶正艳 күздің
ортасында бтыс тау алқызыл түске
боялады.

【清癯】 qīngqú 〈书〉 【сын】 арық,
жүдеген: 面容~ жүдеген түр (бет
әлпеті).

【清泉】 qīngquán 【зат】 бұлақ: ~喷
涌 бұлақтың көзі.

【清扫】 qīngsǎo 【ет.】 сыпыру: ~街
道 көше сыпыру.

【清瘦】 qīngshòu 【сын】 арық (дене
бітіміне байланысты): ~的脸庞 беті
арық.

【清爽】 qīngshuǎng 【сын】 ① балғын,
таза: 雨后空气~ жағбырдан кейін ауа
тазарады. ② жеңіл: 任务完成了, 心里
很~ тапсырманы орындап болғаннан
кейін жан дүние жеңілденіп қалады. ③
〈方〉 таза, ұқыпты: 把屋子收拾~
үйді ұқыпты қылыа ұстау. ④ 〈方〉
жарқын, ашық: 神志~ жарқын сана.
⑤ 〈方〉 дәм тұзы келісу (ұнау, қалау).

【清水衙门】 qīngshuǐyá·men қаржылай
кірісі өте аз өнеркәсіп.

【清算】 qīngsuàn 【ет.】 ① есептеу: ~
账目 шаруашылық қаржысын есептеу.
② тізбектеу, жүйелеу: ~恶霸的罪恶
айуанның зұлымдықтарын тізбектеу.

【清谈】 qīngtán 【ет.】 жайбарақат
әңгіме жүргізу: ~误国 әңгімеден өз
еліне кері әсер тигізу.

【清汤】 qīngtāng 【зат】 сорпа.

【清汤寡水】 qīngtāngguǎshuǐ «қара су
мен құр сорпа».

【清通】 qīngtōng 【сын】 анық,
түсінікті: 文章要写得~, 必须下一番
苦功 мақаланы түсінікті етіп жазу
үлкен еңбекті қажет етеді.

【清退】 qīngtuì 【ет.】 қайтарып алу,
қайтару: ~多占的办公用房 алынған

кеңселерді қайтару.

【清玩】 qīngwán ① 【зат】 ермек, әсем
ұсақ түйек заттар. ② 【ет.】 ермек ету,
көңіл көтеру, алдану: ~之物 ұсақ
түйек затты ермек ету.

【清婉】 qīngwǎn 【сын】 көркем,
әдемі: 歌声~ әдемі дауыс.

【清污】 qīngwū 【ет.】 тазарту, тазалау.

【清晰】 qīngxī 【сын】 нақтылы,
анық: 发音~ нақты айту.

【清洗】 qīngxǐ 【ет.】 ① жуу, шаю: 炊
具要经常~消毒 тағамға арналған
ыдыстарды әрдайым

залалсыздандырып жуу керек. ② тазалау,
тазарту: ~内奸 сатқындардан тазарту.

【清闲】 qīngxián 【сын】 бейқам,
қамсыз: ~自在 өз өзін бейқам ұстау.

【清香】 qīngxiāng 【зат】 хош иісті:
晨风吹来野花的~ таңғы самал
гүлдердің хош иісін әкеледі.

【清心】 qīngxīn ① 【сын】 адал
ниет: ~修行 адал ниетпен даосизмді
оқып үйрену. ② 【ет.】 жан дүниені
тазарту: ~寡欲 құмарлықтан бас тарту.
③ 【ет.】 қытай медицинасы бойынша
емдеу.

【清新】 qīngxīn 【сын】 ① таза,
балғын: 刚下过雨, 空气~ жаңбырдан
кейін ауа тазарып қалады. ② жаңа,
заманауи: 画报的版面~活泼 фото
журнал жаңаша, заманауи әрленген.

【清馨】 qīngxīn 〈书〉 【сын】 тәтті.

【清醒】 qīngxǐng ① 【сын】 түсінікті,
айқын: 早晨起来, 头脑特别~
таңертен ояңнаннан кейін ми өте айқын
жұмыс істейді. ② 【ет.】 өз өзіне келу:
病人已经~过来 емделуші өз өзіне
келіп қойды.

【清秀】 qīngxiù 【сын】 керемет, әсем,
көркем: 面貌~ әдемі келбет.

【清雅】 qīngyǎ 【сын】 ① жаңаша: 风
格~ жаңа жанр (стиль). ② тамаша,
керемет: 仪容~ өзін өзі керемет ұстау.

【清样】 qīngyàng 【зат】 соңғы жөнге
келтірілген баспа.

【清夜】 qīngyè 【зат】 тыныш түн
(кеш).

【清一色】 qīngyīsè ① 【зат】
бірсарынды, бірқалыпты. ② 【сын】
бірдей, түгелімен: 到会的人穿的都
是~的中山装 жиналысқа келгендердің
барлығы бірдей «суньятсендік» киім
үлгісімен киінген.

【清议】 qīngyì 【ет.】 ұлы адамдардың
ойлары: ~时政 мемлекетті
ойшылдарға сүйеніп билеу.

【清逸】 qīngyì 【сын】 түзу, біркелкі:
笔调~ түзу жазу.

【清音】 -1 qīngyīn 【зат】 ① Сычуань
провинциясының Чунцин қаласының

эйгілі театрлық өнері. ② үйлену тойларында ойналатын әуен.

【清音】-2qīngyīn【зат】(фонетика) қатаң дауыссыз.

【清莹】qīngyíng【сын】мөлдір, таза: ~的泪珠 мөлдір көз жасы.

【清幽】qīngyōu【сын】тыныш, сабырлы: ~的山谷 тыныш тау шатқалы.

【清油】qīngyóu【зат】〈方〉① сұйық май (өсімдік майы).~大饼 сұйық майға пісірілген тоқаш.

【清淤】qīngyū【ет.】тазарту: 河道~өзенді тазарту.

【清誉】qīngyù【зат】абырой: 此事有损于他一生的~ бұл іс оның өмір бойы жинаған абыройын төкті.

【清越】qīngyuè【сын】таза (дыбыс), үнді: ~的歌声 таза әуен.

【清早】qīngzǎo【зат】ерте, таңертең: 明日~出发 күн шығысымен жолға аттану.

【清湛】qīngzhàn【сын】таза, мөлдір: 池水~арықтың мөлдір суы.

【清丈】qīngzhàng【ет.】өлшеу (жерді өлшеу): ~田亩 атызды өлшеу.

【清账】qīngzhàng①(-)【ет.】есептеу. ②【зат】сыртқы саудада ақшасыз есеп айырысу.

【清障】qīngzhàng【ет.】тазалау, тазарту: ~排堵 кедергіден тазарту.

【清真】qīngzhēn【сын】①〈书〉таза, адал. ② мұсылмандық: ~寺 мұсылман мешіті.

【清真教】Qīngzhēnjiào【зат】ислам.

【清真寺】qīngzhēnsì【зат】ислам мешіті.

【清蒸】qīngzhēng【ет.】тұзсыз бұға пісіру: ~鲥鱼 бұға пісірілген балық.

【清整】qīngzhěng①【ет.】жинастыу: ~街道环境 есік алдын жинастыру. ②【сын】анық, айқын, ұқыпты: 字迹~ұқыпты жазу.

【清正】qīngzhèng【сын】әділетті, дұрыс, шын: 为官~әділ шенеунік.

蜻 qīng.

【蜻蜓】qīngtíng【зат】(зоология) инелік.

【蜻蜓点水】qīngtíngdiǎnshuǐ толық емес, ауырдың астымен жеңілдің үстімен, бет жағын қамту.

鯖 qīng【зат】(зоология) скумбрия, кішкентай теңіз балығы.

qing

劬 qíng〈书〉күшті, мықты: ~敌 мықты қарсылас.

情 qíng① сезім: 热~ыстық сезім (жылы лебіз). ② сұрау, өтіну: 人~адамды өтіну. ③ махаббат сезімі: 谈~сезімін білдіру. ④ құмарлық: 春~

махаббат араласуы. ⑤ жағдай, ахуал: 实~шынайы жағдай. ⑥ себеп: 合~合理 әділ әрі қисында.

【情爱】qíng'ài【зат】① махаббат. ② сүйетін адамына айтылатын қаратпа.

【情报】qíngbào【зат】ақпарат: |军事~әскери ақпарат.

【情变】qíngbiàn【зат】жақсы көретін адамға деген сезімнің сөнуі.

【情不自禁】qíngbùzìjīn шаманың жетпеуі, сезімдерін жасыруға шама жетпеуі.

【情操】qíngcāo【зат】рух, рухани қасиеттер: 高尚的~мәртебелі рух.

【情场】qíngchǎng【зат】ғашықтық: ~风波 ғашықтық лебі.

【情敌】qíngdǐ【зат】махаббат істеріндегі қарсыластар.

【情调】qíngdiào【зат】жанр, қалау: 异国~экзотика, таңсық.

【情窦初开】qíngdòuchūkāi алғашқы махаббат.

【情分】qíng-fèn【зат】қарым қатынас: 朋友~достық қарым қатынас.

【情夫】qíngfū【зат】көңілдес (ер адам).

【情妇】qíngfù【зат】көңілдес (әйел адам).

【情感】qínggǎn【зат】① сезім, сезіну. ② қарым қатынас: 两人~很深 екі адамның араөатынасы тереңде жатыр.

【情歌】qínggē【зат】махаббат әні.

【情话】qínghuà【зат】① махаббат сөздері. ② жүректен шыққан сөздер

【情怀】qínghuái【зат】сезім: 抒发~сезім білдіру.

【情急】qíngjí【ет.】ашулану, қызбалыққа түсу: 一时~, 做出失礼的事来 ашуланған кезде, әдеп пен сыпайылықтан аттап түсу.

【情节】qíngjié【зат】оқиға, жағдай: 故事~өткен оқиға, ~生【ет.】айқын жағдай.

【情结】qíngjié【зат】құмарлық, күштарлық, махаббат.

【情景】qíngjǐng【зат】бейне, сурет: 比起广州来, 北京的冬天另是一番~ Гуанчжоумен салыстырғанда Пекиннің қыс бейнесі тым өзгеше.

【情景交融】qíngjǐngjiāoróng образдар мен сезімнің араласуы (әдеби жанр).

【情境】qíngjìng【зат】ахуал, жағдай.

【情况】qíngkuàng【зат】① жағдай: 思想~ойланатын жағдай. ② өзгеріс: 这两天前线没有什么~соңғы кездері алдыңғы майданда еш өзгерістер болмады.

【情郎】qíngláng【зат】ғашық адам.

【情理】qínglǐ【зат】басты себепер: ~难容 кешірілмейтін себеп.

【情侣】qínglǚ【зат】көңілдестер, бір біріне ғашықтық пен құмарлық танытатын адамдар.

【情面】qíngmiàn【зат】жеке қарым қатынастар: 顾~жеке қарым қатынастарға көңіл бөлу.

【情趣】qíngqù【зат】① қалау, қызығушылық: 二人~相投 екі адамның қызығушылықтарының кеісуі. ② көңіл күй, эмоция: 这首诗写得很有~мынау өлең өте эмоциалды жазылған.

【情人】qíngren【зат】сүйікті адам.

【情杀】qíngshā【ет.】махаббат, құмарлық әсерінде кісі өлтіру: ~案 кісі өлтіру жөніндегі сот ісі.

【情商】qíngshāng【зат】адамдармен тіл табысу қабілеті.

【情诗】qíngshī【зат】махаббат өлеңі, сүйген жанға арналып жазылған өлең.

【情势】qíngshì【зат】жағдай, шаруа, ахуал: ~紧迫 шұғыл шаруа.

【情事】qíngshì【зат】факті, шарт.

【情书】qíngshū【зат】ғашықтық хат.

【情丝】qíngsī【зат】созылмалы махаббат сезімі, махаббатпен байланысу: ~万缕 «мың жіппен байлану».

【情思】qíngsī【зат】① көңіл, сезім. ② махаббат.

【情死】qíngsǐ【ет.】жауапсыз махаббат кесірінен өз өзіне қол жұмсау.

【情愫】(情素)qíngsù〈书〉【зат】① мінез құлық. ② шынайы сезім, болмыс: 互倾~бір біріне шын сезіммен қарау.

【情随事迁】qíngsuíshìqiān жағдай өзгергенде сезімдер де ауысады.

【情态】qíngtài【зат】көңіл күй, эмоция: 塑像~逼真 мүсінді шын көңілмен тірі секілді етіп жасау.

【情同手足】qíngtóngshǒuzú ағайындық сезім, бауырластық.

【情投意合】qíngtóuyìhé «дәм тұзы келісу», бір бірін жақсы түсіну, сезіну.

【情网】qíngwǎng【зат】махаббат желісі: 坠入~махаббат желісіне бату.

【情味】qíngwèi【зат】мәнер, татым: 这幅画充满了田园~мынау сурет буколика мәнерінде салынған.

【情形】qíng-xíng【зат】жағдай, ахуал: 生活~өмірлік ахуал.

【情绪】qíngxù【зат】① жағдай, ахуал: 急躁~асығыс жағдай. ② өзгеріс: 他有点儿~ол біраз өзгерген.

【情义】qíngyì【зат】достық, сүйіспеншілік: 姐妹待他很有~ол үлкен әпкесімен достық қарым қатынаста болатын.

【情谊】qíngyì【зат】достық сезім: 深厚的~нағыз достық.

【情意】 qíngyì 【зат】 адамға деген көңіл.

【情由】 qíngyóu 【зат】 себеп, сылтау: 问清~, 再作处理 сұраудың себебі сұраныстың көбеюі.

【情有独钟】 qíngyǒudúzhōng 因 белгілі бір затқа немесе іске ерекше көңіл аудару: 她对舞蹈艺术可谓~ ол би өнеріне ерекше көңіл бөледі.

【情有可原】 qíngyǒukěyuán кешірімді, ақталған: 他是不得已才这样做的, ~ оның бұлай істеуінен басқа амалы болмады, кешіруге болады.

【情欲】 qíngyù 【зат】 аса қатты ұмтылу, қалау.

【情缘】 qíngyuán 【зат】 ғашықтық сезім: ~未了 үлкен махаббат.

【情愿】 qíngyuàn ① 【ет.】 келісу, мақұлдау: 两相~екі жақты келісім.②

【үс.】 қалау; артық көру: ~死, 也不屈服 берілгеннен гөрі өлгенім артық.

【情韵】 qíngyùn 【зат】 әсер, күй, кереметі: 东方~шығыс кереметі.

【情债】 qíngzhài 【зат】 көңіл күйге байланысты басқа адамға қарасты әділетсіздік таныту.

【情真意切】 qíngzhēnyìqiè көңіл күй, жан дүние.

【情知】 qíngzhī 【ет.】 түсіну, ұғыну: ~情况不妙却故作. Жағдайдың нашар екенін түсіне отырып, оны білдірмеу.

【情致】 qíngzhì 【зат】 терең мазмұнды: ~各异 әр түрлі мазмұнды.

【情种】 qíngzhǒng 【зат】 нағыз махаббат, шынайы сезім.

【情状】 qíngzhuàng 【зат】 жағдай, ахуал: 其中~, 难以言述 бұл жағдайда сөз айтуға болмайды.

晴 qíng 【сын】 көздің қарашығы.

【晴好】 qínghǎo 【сын】 ашық, таза: 天气~ашық ауа райы.

【晴和】 qínghé 【сын】 жылы: 天气~жылы ауа райы.

【晴空】 qíngkōng 【зат】 ашық аспан: ~万里 алыстағы ашық аспан.

【晴朗】 qínglǎng 【сын】 ашық, жайлы: ~的天空 ашық аспан.

【晴天霹雳】 qíngtiānpīlì «ашық аспаннан жай түскендей» (кенеттен, күтпеген жерде).

【晴雨表】 qíngyǔbiǎo 【зат】 барометр (ауа қысымын өлшейтін құрал).

氰 qíng 【зат】 цианид (химиялық элемент).

【氰基】 qíngjī 【зат】 (химиялық) цианогендер (—C≡N or —CN).

擎 qíng <书> ① май шам.② оқ ататын қаруларды дұрыстау.

擎 qíng 【ет.】 көтеру, көтерілу: 众~易举 [高~着红旗 кызыл туды көтеру.

黥 qíng <书> ① белгі, таңба. ②

адамның тегі.

qǐng

苘 qǐng арқан жіп.

【苘麻】 qǐngmá 【зат】 ① арқан иретін жіп.② арқан жіп.

顷-1 ұзындық өлшемі (жүз му).

顷-2 qǐng <书> ① аз уақытта, қазір ғана: 俄~жаңа ғана төмен түскен.②

【үс.】 жаңа ғана: ~接来信 жаға ғана хат алдым.③ оңы мен солы (уақыт аралығы): 光绪二十年~ 关东的 жиырма жылдығы.

【顷刻】 qǐngkè 【зат】 аз уақыт, қысқа мерзім, жаңа ғана: 一阵狂风吹来, 江面上~间掀起了巨浪 бір рет боран өзен бетінде тұрып еді аз уақытта үлкен толқындарды көтерді.

请 qǐng 【ет.】 ① сұрау, өтіну: 你可以~老师给你开个书目 сен индекс құруға мұғалімнің рұқсатын сұрауыңа болады.② шақыру: ~医生 дәрігерді шақыру.③ біреуді бірдене істеуге сыпайы түрде шақыру, сұрау: 您~坐 сіз отырыңыз.④ будда дінде колданылатын жұпар иісі бар майлы қағаздар.⑤ (Qǐng) 【зат】 фамилияға колданылады.

【请安】 qǐng ān 【ет.】 ① сәлем беру, амандасу.② <方> сәлем айту.

【请便】 qǐngbiàn 【ет.】 «патша көңіліңіз білсін».

【请春客】 qǐngchūnkè көктем мерекесінен кейін туған туыстарды қонақ қылып күту.

【请调】 qǐngdiào 【ет.】 басқа жұмысқа ауысуды сұрау: ~报告 жұмыс орнын өзгерту жайлы арыз жазу.

【请功】 qǐnggōng 【ет.】 жоғары дәрежеліден біредің ісін жазуға рұқсат алу.

【请假】 qǐng jià 【ет.】 еңбек демалысына шығуды сұрау: 因病~一天 ауырып қалғанына байланысты бір күндік демалыс сұрау.

【请柬】 qǐngjiǎn 【зат】 шақыру қағаз.

【请教】 qǐngjiào 【ет.】 ақылдасу: 我想~您一件事 мен сізбен бір шаруа жайлы ақылдасқым келеді.

【请君入瓮】 qǐngjūnrùwèng біреуге қазған орға өзі түсіп қалу.

【请客】 qǐng kè 【ет.】 дәм тартқызу, қонақ күту.

【请命】 qǐngmìng 【ет.】 ① сұрау, біреу үшін сұрау, біредің атынан сұрау: 为民~халық атынан сұрау.② бал аштыру.

【请求】 qǐngqiú ① 【ет.】 өтініп сұрау: ~援【шыл.】 көмек беруді өтіну.② 【зат】 өтініш: 领导上接受了他的~ басқарма оның өтінішін қабылдады.

【请赏】 qǐng shǎng 【ет.】

марапаттауды сұрау: 邀功~ өзгенің даңқына көз салу.

【请示】 qǐngshì 【ет.】 көмек сұрау: 这件事须~上级后才能决定 бұл жұмысқа байланысты тәжірибелі біреуден көмек сұрау керек.

【请帖】 qǐngtiē 【зат】 шақыру қағазы, шақыру.

【请托】 qǐngtuō 【ет.】 бірдене істеуді тапсыру немесе сұрау: 说情~біреу үшін бір жұмысты істеуді сұрану.

【请问】 qǐngwèn 【ет.】 «Сұрауға бола ма?» (немесе бір нәрсе сұраудың алдындағы «кешіріңіз» орнына жұмсалады): ~这个字怎么读 кешіріңіз, мына иероглиф қалай оқылады?

【请降】 qǐng xiáng 【ет.】 капитуляция жариялау, бейбітшілікке шақыру.

【请纓】 qǐngyīng <书> 【ет.】 әскери қызмет өтуді сұрану.

【请愿】 qǐng yuàn 【ет.】 қайта қарастыру мәселесі бойынша өтініш айту.

【请战】 qǐng zhàn 【ет.】 майданға шығуды сұрану: 主【ет.】 ~майданда әскер басқаруға сұрану.

【请罪】 qǐng zuì 【ет.】 кешірім сұрау, мойындау, мойынсыну: 负荆~кешірім сұрап жаза өтеу.

禩 qǐng <书> кішігірім бөлме.

警 qǐng [警效](qǐngkài) <书> 【ет.】 ① жөтелу.② сыбырлап сөйлеу.

qìng

庆 qìng ① 【ет.】 тойлау, мереке жасау, атап өту: ~丰收 жақсы егін жинауды атап өту.② той, мереке, мейрам: 国~ мемлекеттік мереке.③ (Qìng) 【зат】 адамның есімі.

【庆典】 qìngdiǎn 【зат】 мереке, салтанат: 建校十周年~ мектептің салынғанының он жылдық мерей тойы.

【庆父不死, 鲁难未已】 Qìngfùbùsǐ, Lǔnànwèiyǐ «Цин Фудің көзі тірісі кезінде, Лу патшалығының сәтсіздіктері бітпейді» (жамандықтың өзегі табылмағанша, елде тыныштық болмайды).

【庆功】 qìnggōng 【ет.】 жеңіспен құттықтау: ~大会 жиналыстағы жеңіспен құттықтау.

【庆贺】 qìng hè 【ет.】 құттықтау, тойлау: ~胜利 жеңісті тойлау.

【庆历】 Qìnglì 【зат】 Сун династиясының императоры Чжао Чжэньнің билік кезінің атауы.

【庆幸】 qìngxìng 【ет.】 қуану, мақтан тұту: 暗自~өзін өзі іштей мақтау.

【庆祝】 qìngzhù 【ет.】 атап өту, тойлау: ~元旦 Жаңа жылдың бірінші күнін атап өту.

亲 qīng ата ана, туған туыстар

【亲家】qīng·jiā【зат】① туыс болу. ② ата ана және жақын туысандар.

【亲家公】qīng·jiāgōng【зат】қайын ата.

【亲家母】qīng·jiāmǔ【зат】ене, өгей шеше.

清 qīng〈书〉салқын, суық.

箬 qīng〈方〉бамбук тоғайы: 梅子~ (在云南) бамбук жемісі.

罄 qīng①сыңғырлау.②【зат】бұрынғы заманғы музыкалық аспап.

罄 qīng〈书〉таусылу, біту, босау, аяқталу: 售~сәттілікпен аяқталу.

【罄尽】qīngjìn【ет.】біту, таусылу, ада болу: 家资~қазынаның таусылуы.

【罄竹难书】qīngzhú nánshū айтуға сөз жетпсе, жазуға қағаз жетпес, айтып жеткізе алмайтын.

qióng

邛 qióng 邛崃(Qiónglái), Сычуань өлкесіндегі таулар.

穷 qióng①【сын】кедейшілік, жоқшылық: 贫~кедей.②біту, таусылу, аяқталу: 无~无尽 шегі жоқ, бітпейтін.

③ қолданып бітіріу: ~兵黜武 әскери істің бітіуі.④соңына дейін бару, түбіне жету: ~究 аяғына дейін зерттеу.⑤өте, қатты, тым: ~凶极恶 шамадан тыс көп қылмыс жасау

【穷兵黜武】qióngbīngchùwǔ әскери рухты,соғысшыл болу.

【穷愁】qióngchóu【сын】бейшара: ~潦倒 сәтсіздіктерден (қайғыдан) сал суға кету.

【穷措大】qióngcuòdà【зат】бейшара, кедей сауатты адам.

【穷乏】qióngfá【сын】өте кедей, жоқшылық.

【穷光蛋】qióngguāngdàn〈口〉【зат】кедей адам.

【穷极无聊】qióngjíwúliáo істерге түк таппастан, не істерін білмей, іш пысқаннан.

【穷家富路】qióngjiāfùlù «үйде үнемшіл бол, түзде жомарт бол».

【穷竭】qióngjié〈书〉【ет.】таусылу, біту: ~心计 ойдың бітуі.

【穷尽】qióngjìn①【ет.】біту, аяталу: |无法~ заңсыздықтың аяқталуы.②【зат】соңы, аяғы: 群众的智慧是没有~的 халық ойының шегі болмайды.

【穷寇】qióngkòu【зат】жеңілген қарсылас.

【穷苦】qióngkǔ【сын】кедей, жоқшылық: ~人 кедей адам.

【穷匮】qióngkuì〈书〉【сын】жетіспеушілік: 财用~ қаржының жетіспеуі.

【穷困】qióngkùn【сын】

кедей, жоқтық: ~潦倒 әбден жүдеу.

【穷忙】qióngmáng【ет.】①күн көру үшін қарбаласу. ② еңбектену, «нан табу».

【穷年累月】qióngniánlěiyuè созылу, аяқталмау: ~潜心治学 ғылыммен ылғи айналысу.

【穷人】qióngrén【зат】кедей адам.

【穷山恶水】qióngshānèshuǐ (табиғатқа байланысты) кедей көрініс.

【穷奢极侈】qióngshējíchǐ байлық пен молшылықта тұру, дәулетті өмір сүру.

【穷奢极欲】qióngshējíyù 穷奢极侈 байлық пен молшылықта тұру, дәулетті өмір сүру.

【穷酸】qióngsuān【сын】сауатты бірақ кедей адам.

【穷途】qióngtú【зат】тұғырыққа тірелу, күйзеліске ұшырау: ~末路 жолдың тұйыққа тірелуі.

【穷途潦倒】qióngtúlǎodǎo кедейшіліктен салы суға кету.

【穷途末路】qióngtúmòlù жолдың тұйыққа тірелуі.

【穷乡僻壤】qióngxiāngpìrǎng саңырау орын, шеттегі ауыл.

【穷【сын】尽相】qióngxíngjìnxiàng соңына дейін бару, түбіне жету.

【穷凶极恶】qióngxiōngjíè ерекше зұлымдық, жауыздық.

【穷原竟委】qióngyuánjìngwěi істің түбіне жету.

【穷源溯流】qióngyuánsùliú істің өзегіне дейін жету.

葇 qióng〈书〉①жалғыз басты.②жетім.

【葇葇】qióngqióng〈书〉【сын】жалғыздықта қамығу: ~孑立 жалғыздықта қамығу.

穹 qióng〈书〉биік, күмбезді.

【穹苍】qióngcāng〈书〉【зат】аспан аясы, көк күмбес.

【穹隆】qiónglóng〈书〉【сын】күмбес тәрізді, айналмалы.

【穹庐】qiónglú〈书〉【зат】конус тәрізді.

箬 qióng[箬竹](qióngzhú)【зат】цонлайдық бамбук.

琼 qióng①〈书〉қызыл түстес асыл тас (ағат немесе қызғылт нефрит): ~楼玉宇 аспан тәңірінің асыл жатағы.②(Qióng)【зат】фамилияға қолданылады.

【琼浆】qióngjiāng【зат】керемет шарап: ~玉液.

【琼剧】qióngjù【зат】яшма шырыны.

【琼脂】qióngzhī【зат】таңдаулы тағам (деликатес).

蛩 qióng шегіртке.

qiū

丘(④坵)qiū①төбешік, қорған: 荒~

шөлейт төбелер.②〈书〉оба: ~墓 мола.③【ет.】жерлеу: 先把棺材~起来 алдымен табытты жерлеу керек.④

【мөл.】жер телімі: ~田 бір телім жер (атыз).⑤(Qiū)【зат】фамилияға қолданылады.

【丘八】qiūbā【зат】әскерлерге қойылатын қаратпа (солдат).

【丘陵】qiūlíng【зат】қорғандар, төбешіктер: |~地带 қорғандар аймағы.

【丘墓】qiūmù〈书〉【зат】мола.

【丘疹】qiūzhěn【зат】безеудің бір түрі.

邱 qiū① төбешік. ②(Qiū)【зат】адамның теші.

龟 qiū су тасбақасы.

秋 qiū①【зат】күз мезгілі: ~雨 күзгі жауын шашын.②астық пісетін кезең:

麦~бидай пісетін кезең.③жыл: 一日不见, 如隔三~бір күн көрмесем, бір жылға татиды.④ уақыт, кезең. мезгіл:

多事之~ беймаза кезең.⑤(Qiū)【зат】фамилияға қолданылады.

【秋波】qiūbō【зат】еліктіретін көздер: 暗送~ баурап алатын қара көздермен шығарып салды.

【秋分】qiūfēn【зат】күзгі күн мен түннің теңелуі.

【秋分点】qiūfēndiǎn【зат】күзгі күн мен түннің теңесу нүктесі.

【秋风】qiūfēng【зат】① күзгі жел: ~萧瑟 күзгі желдің үйлі.

【秋风扫落叶】qiūfēngsǎoluòyè біреуге ауыр соққы беру.

【秋高气爽】qiūgāoqìshuǎng алтын күз.

【秋海棠】qiūhǎitáng【зат】① бегония (ала жапырақ өсімдік).② бегония гүлі.

【秋毫】qiūháo【зат】майда шүйде: 明察~ майда шүйдеге дейін толық қарастыру.

【秋毫无犯】qiūháowúfàn «бір тал шашын құлатпау».

【秋后算账】qiūhòusuànzhang «шәжелерді күзде санайды».

【秋季】qiūjì【зат】күзгі уақыт

【秋景】qiūjǐng【зат】① күзгі пейзаж (көрініс): 香山~ күзгі Сяншань көрінісі.② күзгі астық: 今年~好于去年 биылғы күзгі астық жақсы шықты.

【秋老虎】qiūlǎohǔ【зат】күзгі қапырық.

【秋凉】qiūliáng【зат】күздің салқын күндері: 等~再去吧 күздің салқын күндері де бітті.

【秋粮】qiūliáng【зат】күзгі нан.

【秋令】qiūlìng【зат】① күз.② күзгі ауа райы: 冬行~ күздің ауа райы қыс мезгіліне ұқсайды.

【秋千】qiūqiān【зат】әткеншек.

【秋色】qiūse【зат】күзгі көрініс: ~宜人 күздің тамаша көрінісі.

【秋试】qiūshì【зат】 күзгі емтихандар.

【秋收】qiūshōu①【ет.】 күзгі астық жинау: 人们都在忙着~ адамдардың барлығы астық жинаумен қарбаласып жатыр.②【зат】 күзгі астық: 今年~比去年强 биылғы күздің астығы өткен жылғыға қарағанда жақсырақ шықты.

【秋收起义】QiūshōuQǐyì Хунань өлкесінде болған «күзгі егіншілер» көтерілісі.

【秋水】qiūshuǐ【зат】 жылтыр, мөлдір.

【秋天】qiūtiān【зат】 күзгі мезгіл.

【秋闹】qiūwéi〈书〉【зат】 мемлекеттік қызметке түсу үшін күзгі емтихандар.

【秋汛】qiūxùn【зат】 күзгі ағым.

【秋游】qiūyóu【ет.】 күзде қала сыртына шығу, саяхаттау.

蚯 qiū[蚯蚓](qiūyǐn)【зат】 жаңбыр құрты, шұбалшын.

萩 qiū (ботаникалық) анафалис, леспедеца өсімдіктері.

湫 qiū өзен, көлшік.

楸 qiū【зат】 ойын тақтасы.

鸢 qiū көкқұтан, ләйлек.

鳅 qiū (ботаникалық) шырмап өсетін өсімдік.

qiú

仇 Qiú【зат】 фамилияға қолданылады.

囚 qiú①【ет.】 қамауға алу, абақтыда ұстау: 被~қамауда болу.② тұтқын: 死~өлім жазасына кесілген тұтқын.

【囚车】qiúchē【зат】 тұтқындайтын көлік.

【囚犯】qiúfàn【зат】 тұтқын.

【囚禁】qiújìn【ет.】 түрмеге отырғызу, қамауға алу, тұтқындау.

【囚笼】qiúlong【зат】 тұтқындарды жеткізетін темір тор.

【囚首垢面】qiúshǒugòumiàn кір кожалақ түр.

【囚徒】qiútu【зат】 тұтқын.

【囚衣】qiúyī【зат】 сотталған адамның киімі.

狃 qiú[狃狃](qiúyú)【зат】 сауыт тасушы.

求 qiú①【ет.】 өтіну, сұрану: ~救 көмек сұрау.②【ет.】 ұмтылу, тырысу: 力~改进 жақсыра болуға ұмтылу.③【ет.】 қол созу, ұмтылу: ~学问 білімге қол созу, |不~【зат】 ли даңқ пен байлыққа ұмтылмау.④ сұраныс: 供过于~ ұсыныс пен сұраныс заңдылықтары.⑤(Qiú)【зат】 фамилияға қолданылады.

【求爱】qiú'ài【ет.】 махаббатқа қол жеткізу.

【求告】qiúgào【ет.】 жалыну, өтіну:

四处~жан жақты жалыну.

【求和】qiúhé【ет.】① бейбітшілікке шақыру.② екі жаққа тең ойын жүргізуге тырысу, теңестіру.

【求婚】qiúhūn【ет.】 құда түсу, сөз салу.

【求见】qiújiàn【ет.】 қабылдауды сұрау.

【求教】qiújiào【ет.】 ақылдасу: 登门~алдына келіп ақыл сұрау.

【求解】qiújiě【ет.】 көмек беру.

【求借】qiújiè【ет.】 қарыз сұрау.

【求救】qiújiù【ет.】 көмекке шақыру: 紧急~шұғыл көмек сұрау.

【求靠】qiúkào【ет.】 көмек сұрау: ~亲友 жакын достардан көмек сұрау.

【求偶】qiú'ǒu【ет.】 өзіне өмірлік серік іздеу.

【求乞】qiúqǐ【ет.】 қайыр сұрау: 沿街~көшені бойлап қайыр сұрау.

【求签】qiúqiān【ет.】 құмалақ ашу, бал ашу: ~问卜 бал аштыру.

【求亲】qiúqīn【ет.】 құда түсу.

【求情】qiúqíng【ет.】 рақымшылық сұрау: ~告饶 кешірім мен рақымшылық сұрау.

【求全】qiúquán【ет.】① мінсіздікті талап ету.② істің сәтті аяқталуына үміттену: 委曲~істің сәтті аяқталуы үшін бар жағдайды жасау.

【求全责备】qiúquánzébèi мінсіздікке қол жеткізу: 对人不~мінсіз адам болмайды.

【求饶】qiúráo【ет.】 кешірім сұрау, рақым сұрау.

【求人】qiúrén【ет.】 адамдарға арқа сүйеу: 要靠自己努力, 不能事事~өз өзіне сену керек, басқаларға арқа сүйеуге болмайды.

【求生】qiúshēng【ет.】 сақтану: ~的欲望 сақтануға талпыныс.

【求实】qiúshí【ет.】 іскерлік: 提倡~精神 іскерлік руз таныту.

【求是】qiúshì【ет.】 шындықты іздеу: 实事~шынайы іске ұмтылу.

【求索】qiúsuǒ【ет.】 іздеу, қарастыру: ~新的路子 жаңа бағыттарды қарастыру.

【求同存异】qiútóngcúnyì қайшылықтарға қарамастан ортақ шешім іздеу.

【求贤若渴】qiúxiánruòkè жетіспейтін мамандар іздеу.

【求学】qiúxué【ет.】① білімге ұмтылу, оқу.② ғылыммен айналысу: 刻苦~қиындықтарға төтеп беріп ғылыммен айналысу.

【求医】qiúyī【ет.】 дәрігерге емделуге бару: 四处~толық емделуден өту.

【求援】qiúyuán【ет.】 қорғаныс іздеу,

көмек сұрау: 向友军~әсерден қорғаныс күту.

【求战】qiúzhàn【ет.】① шайқасқа түсу: 敌军进入山口, ~不得, 只得退却 жаумен тау шатқалында шайқасқа түспегендіктен шегінуге тура келді.② шайқасуды талап ету.

【求真务实】qiúzhēnwùshí практикалық іспен айналысу.

【求证】qiúzhèng【ет.】 дәлел келтіру, дәлелдеу.

【求之不得】qiúzhībùdé сирек мүмкіндікті қолдану: 这真是~的好事啊! Бұл расында да сирек мүмкіндік екен!

【求知】qiúzhī【ет.】 білімге құлшыну.

【求职】qiúzhí【ет.】 жұмыс орнын іздестіру.

【求治】qiúzhì【ет.】 емдеуді талап ету.

【求【шыл.】】qiúzhù【ет.】 көмек сұрау, көмекке жүгіну: 遇到困难向民警~киындыққа кезіккенде халық полициясынан көмек сұрау.

虬 qiú (аңыз кейіпкер) айдаһардың баласы.

【虬龙】qiúlong【зат】 мүйізді айдаһар.

【虬髯】qiúrán〈书〉【зат】 бұйра сақал.

【虬须】qiúxū〈书〉【зат】 бұйраланған мұрт.

洵 qiú【ет.】 жүзу, малту: ~渡 жүзіп өту.

【洵渡】qiúdù【ет.】 жүзіп өту: 武装~солдатша жүзіп өту.

俅 1Qiú Юньнан өлкесіндегі аз халықтық ұлт.

廋 qiú〈书〉 келеке ету, мазақ қылу.

酋 qiú① көсем, көсбасшы, басшы.② қарақшы: 匪~қарақшы көсем.③(Qiú)【зат】 фамилияға қолданылады.

【酋长】qiúzhǎng【зат】 басшы, көсем.

【酋长国】qiúzhǎngguó【зат】 эмират.

速 qiú〈书〉 сәйкес болу, келісу.

球 qiú①【зат】 шар, сфера: ~体 шар тәріздес дене.②(~儿)【зат】 домалақ денелер: 棉~儿 тоқитын жіп шары.③(~儿)【зат】 спорт құралдары: 篮~баскетбол.④【зат】 ойын төрешісі: ~技 допн ойындағы шеберлік.⑤ жерге байланысты жарлық: 寰~ортақ жер территориясына байлансты жарлық.

【球场】qiúchǎng【зат】 стадион, спорт алаңы.

【球胆】qiúdǎn【зат】 доптың ішіндегі камерасы.

【球果】qiúguǒ【зат】 (ботаникалық) қарағай бүршігі.

【球技】qiújì【зат】 ойын шеберлігі.

【球茎】 qiújīng 【зат】 (ботаникалық) пиязшық.

【球茎甘藍】 qiújīnggānlán кольраби.

【球菌】 qiújūn 【зат】 (зоологиялық) сферобактерия.

【球路】 qiúlù 【зат】 доп ойыныдағы қозғалыстар: ~刁钻 қулықпен ойнау.

【球门】 qiúmén 【зат】 гол (қақпаға доп салғанда).

【球迷】 qiú mí 【зат】 жанкүйер.

【球面】 qiúmiàn 【зат】 сфера немесе шардың беткі жағы.

【球面度】 qiúmiàndù 【мөл.】 стерадиан.

【球面鏡】 qiúmiànjìng 【зат】 сфералық айна.

【球拍】 qiú pāi 【зат】 ракетка (теннис ойынында қолданатын қалақбас таяқ).

【球儿】 qiúér 【зат】 ① доп. ② бильярд ойынында қолданылатын шар.

【球赛】 qiú sài 【зат】 доп ойындарының жарысы.

【球市】 qiú shì 【зат】 спорт ойындарының нарығы: ~火爆 спорт ойындарының қызу нарығы.

【球台】 qiú tái 【зат】 бильярд ойнайтын үстел.

【球体】 qiú tǐ 【зат】 шар тәріздес дене.

【球鞋】 qiú xié 【зат】 спорттық аяқ киім.

【球心】 qiú xīn 【зат】 шардың сәл ортасы.

【球星】 qiú xīng 【зат】 үздік спортшы (доп ойындарында).

【球艺】 qiú yì 【зат】 доп ойынындағы шеберлік.

【球员】 qiú yuán 【зат】 ойыншы.

赍 qiú 〈书〉 пара алу, пара беру: 受~枉法 заңға қарсы пара алу.

遒 qiú 〈书〉 күш, қуат: ~健 күшті, қуатты.

【遒劲】 qiú jìng 〈书〉 【сын】 қуатты, мықты: 风骨~ (мінезге байланысты) күшті, мықты, бекем.

毓 qiú (химиялық) мекапто радикал.

裘 qiú ① 〈书〉 қалың киім, тон: 狐~ түлкі терісінен тігілген тон. ② (Qiú) 【зат】 фамилияға қолданылады.

【裘皮】 qiú pí 【зат】 елтір, аң терісі: ~服装 тон пішу.

璆 qiú 〈书〉 әдемі асыл тас (нефрит немесе яшма).

蝻 qiú (qiúqí) 【зат】 қоңыздардың ақ түсті дернәсілі.

馱 qiú 〈书〉 тұмау тигенде мұрынның бітіп қалуы.

qiū

糗 qiū ① талқан (дақылдардың ұнталақтанған түрі). ② 〈方〉 【ет.】 қуыру, кептіру: 面条儿都~了 кеспені тым қуырып жіберу.

qū

区 qū ① бөлек аймақ: ~分 аудандарға бөлу. ② аудан, аймақ, облыс: 山~ таулы аймақ. ③ 【зат】 өлке, аудан.

【区别】 qūbié ① 【ет.】 айыру, бөлу: ~好坏 жақсы мен жаманда айыру. ② 【зат】 айырмашылық: 我看不出这两个词在意义上有什么~менің ойымша мынау екі сөздің арасында ешқандай айырмашылық жоқ сияқты.

【区分】 qūfēn 【ет.】 бөлу, айыру, ажырату: ~优劣 жақсылық пен жамандықты ажырату.

【区划】 qūhuà 【зат】 аймақтарға бөлу: 行政~ әкімшіліктік аймақтар бөлінісі.

【区徽】 qūhuī 【зат】 ① ауданның өзіне тән айрықша белгісі, таңбасы. ② қорғалатын аймақтың белгісі.

【区间】 qūjiān 【зат】 ① арақашықтық: ~车 аймақаралық афтокөлік. ② бір нәрсенің өсуі немесе азаюын көрсететін иероглиф: 价格~күнның жоғарылауы(төмендеуі).

【区旗】 qūqí 【зат】 әкімшілік аудандардың өзіне тән жалауы, туы.

【区区】 qūqū ① өте аз, мизерлік, минимум: ~之【сан.】, 不必计较 мұндай аз сан жайлы айтудың да керегі жоқ. ② (көне тілде) мен: 此人非他, 就是~ менен басқа ешкім емес.

【区位】 qūwèi 【зат】 аудандық комитет: 依托海岛的~优势, 积极发展养殖业 аралдың аудандық комитетінің арқасында, мал шаруашылығы дамып жатыр.

【区域】 qūyù 【зат】 аймақ, аудан: ~自治 аймақтық автономия.

曲 1 qū ① қисық, қисайған: ~线 қисық сызық. ② майыстыру, бүгу: ~肱而枕 жастықтың орнына қолын бүгіп жағу. ③ ирек: 河~ ирелендеген өзен. ④ әділсіздік, негізсіз: 是非~直 негізсіз ұрыстар. ⑤ (Qū) 【зат】 фамилияға қолданылады.

曲 2 qū 【зат】 ария, әуен.

【曲笔】 qūbǐ 【зат】 ① фактілерді бұрмалау. ② жасырын мағынамен жазу: 故作~ жасырын мағынамен жазылған сынды ету.

【曲别针】 qūbiézhēn 【зат】 скрепка (іс қағаздарын бекітіп қоятын металдан істелген түйреуіш).

【曲尺】 qūcǐ 【зат】 ағаш шебері.

【曲棍球】 qūgùnqiú 【зат】 ① хоккей (спорт ойыны). ② шайба (хоккей ойнайтын рэзенкеден жасалған жалпақ доп).

【曲解】 qūjiě 【ет.】 бұрмалау, өзгерту.

【曲颈甌】 qūjǐngōu 【зат】 реторта (сұйық нәрселерден қайнатып

ажырататын ыдыс).

【曲径】 qūjìng 【зат】 ирелендеген жол: ~通幽 ирелендеген жолдың құпиясын ашу.

【曲里拐弯】 qū·liguāiwān (~儿的) ирек, зиг заг тәрізді: 树林里的小路~儿的 тоғай ішіндегі бір аяқ жол ирелендеген екен.

【曲率】 qūlǜ 【зат】 қисықтық.

【曲霉】 qūméi 【зат】 ашытқы (нан ашыту үшін тағамға қолданатын қоспа).

【曲面】 qūmiàn 【зат】 қисық беткей.

【曲奇】 qūqí 【зат】 печенье (тәтті нан), ағылшын cookie сөзінен аударылған.

【曲曲弯弯】 qūqūwānwān (~的) 【сын】 зиг заг тәрізді, ирелендеген:

山坳里尽是~的羊肠小道 таулы шатқалдың барлық жолдары иреленген.

【曲蟮】 qū·shàn 〈口〉 【зат】 жаңбыр құрты, шұбалшын.

【曲射炮】 qūshèpào 【зат】 от шашатын қарудың түрі.

【曲突徙薪】 qū tū xī xīn «пештің аузын жауып, отынды ары көө» уақытылы әрекет жасау.

【曲线】 qūxiàn 【зат】 ① қисы сызық (геометриялық). ② доғал.

【曲意逢迎】 qūyìféngyíng жағымпаздану.

【曲折】 qūzhé 【сын】 ① ирек: 沿着池塘有一条~的小路 көлді жағалап ирек жол жатыр. ② қиын, шиеленіскен: 破案过程惊险~ қылмысты ашу өте шиеленіскен іс.

【曲直】 qūzhí 【зат】 дұрыс пен бұрыс: 分清是非~ дұрыс пен бұрысты ажырату.

佻 qū 〈书〉 адамның тегі.

讪 qū ① 〈书〉 қысқырту, қысу. ② ұрысу, жеку. ③ жоққа шығару, кішірейту.

④ (Qū) 【зат】 фамилияға қолданылады.

驱 qū ① артынан жүру, артынан қуу: ~马前进 ат үстінде қуу. ② артынан жүгіру. ③ қуып жіберу, айдау.

【驱策】 qūcè 〈书〉 【ет.】 күштеу, жеку, зорлықпен көндіру.

【驱车】 qūchē 【ет.】 автокөлікпен жүру: ~前往 автокөлікпен жолға шығу.

【驱除】 qūchú 【ет.】 қуу, жою, құрту: ~邪恶 зұлымдықтың көзін құрту.

【驱动】 qūdòng 【ет.】 ① іске асыру. ② жағдай жасау, дем беру: 不法商贩受利益~, 制造仿【зат】 牌的假货 заңсыз түрде жасалаған заттарға «жалған қолған жасалған» деген тақташа тағу керек.

【驱动器】 qūdòngqì 【зат】 драйвер.

【驱赶】 qūgǎn 【ет.】 ① артынан

куу: ~马车 ат арбасының артынан куу.
②қудалау, айдау: ~苍蝇 көк шыбын куу.

【驱迫】qūpò【ет.】 айдау, жүргізу.

【驱遣】qūqiǎn【ет.】 ①қудалау: 任人~ өтірікшіні қудалау.②〈书〉 қуып жіберу, айдау.③ жою, құрту: ~烦闷 қайғыны жою.

【驱散】qūnsàn【ет.】 ①куу, айдау: 大风~了乌云 қатты жел бұлттарды айдап әкетті.② құрту, жою: 习习的晚风~了一天 的闷热 күннің аптап ыстығын самал жел басты (жойды).

【驱使】qūshǐ【ет.】 ① қудалау.② іске асыру, әрекет ету: 被好奇心所~ әуестіктен әрекет жасау.

【驱邪】qūxié【ет.】 жамандықтың көзін құрту: ~避祸 жамандықты жойып бәледен құтылу.

【驱逐】qūzhú【ет.】 қудалау: ~出境 шекарадан асып куу.

【驱逐机】qūzhújī【зат】 (әскери) истребитель ұшағы.

【驱逐舰】qūzhújiàn【зат】 (әскери) мина алып жүруші, мина тасушы.

屈 qū①【ет.】 қисаю, иілу, бүгу: ~膝 тізе бүгу.② жол беру, мойынсыну, көну: 宁死不~ көнгенше өлген артық.

③ бұрыс істеу: 理~词穷 қарс ештеңе айта алмай.④【ет.】 ренжіту: 受~ ренжу, қапалану.⑤ (Qū)【зат】 фамилияға қолданылады.

【屈才】qūcái【ет.】 өз қабілеттерінен төмен дәрежеде жұмыс істеу.

【屈从】qūcóng【ет.】 бағыну, мойынсыну: 决不~于恶势力 ешқашан жаман күштерге бағынба.

【屈打成招】qūdǎchéngzhāo өз дегеніне жету үшін күнәсіз адамды соққыға алу.

【屈伏】qūfú бағыну.

【屈服】qūfú【ет.】 көну, мойынсыну: ~投降. 也作屈伏. Жеңілісті мойындап, құлдыққа көну.

【屈光度】qūguāngdù【мөл.】 (физикалық) диоптрия.

【屈驾】qūjià【ет.】 сыпайы түрде шақыру: 明日请~来舍一叙 ертең әңгімелесуге келуіңізді өтінеміз.

【屈节】qūjié〈书〉【ет.】 ① бас ию, тізе бүгу: ~事仇 абыройды ұмытып, қарсыласқа қызмет ету.② пара алу.

【屈就】qūjiù【ет.】 келісу, мақұлдау: 要是您肯~, 那就太好了. Егер сіз осыған келіссеніз, керемет болар еді.

【屈居】qūjū【ет.】 қиналып келісу: ~亚军 екінші орынға қиналып келісу.

【屈戌儿】qū-qū【зат】 гинглим,

буынның бір түрі (анатомиялық).

【屈辱】qūrǔ【зат】 ұятқа қалу, маскара болу.

【屈枉】qū-wǎng【ет.】 негізсіз кінәлау, айыптау: 别~了好人 жақсы адамға кінә тақпа!.

【屈膝】qūxī【ет.】 тізеге тұрып кешірім сұрау, жалыну: ~投降 маскара болып жеңілу.

【屈心】qūxīn〈口〉【сын】 бұлтақтау.

【屈戌】qūxū〈书〉【зат】 сакина.

【屈折语】qūzhéyǔ【зат】 флективті сөйлеу тілі.

【屈指】qūzhǐ【ет.】 саусақпен санау: ~可【сан.】 саусақпен саануға болады.

【屈尊】qūzūn【ет.】 сыпайы түрде рахмет айту немес сұрау: ~求教 ақылыңызға көп рахмет!.

肱 qū〈书〉① (анатомиялық) қолтық. ② бір шеті, жақ, жаны: ~篋 қораптың бір жағы.

祛 qū【ет.】 қудалау, емдеу: ~痰 жөтелді емдеу.

【祛除】qūchú【ет.】 жою, емдеу: ~风寒 тұмауды емдеу.

【祛疑】qūyí〈书〉【ет.】 күмәннан айығу: ~解惑 күмәнді жою.

祛 qū〈书〉① көйлектің жеңі.② жою, құрту.

蛆 qū【зат】 шыбынның дернәсілі.

【蛆虫】qūchóng【зат】 (ауызекі тілде) оңбаған, сұмырай.

躯 qū дене, тұлға бойы: 身~ дене.

【躯干】qūgān【зат】 адам денесінің бітімі.

【躯壳】qūqiào【зат】 дене.

【躯体】qūtǐ【зат】 дене, тұлғабой: ~魁梧 тұлға бойы мықты.

焮 qū〈口〉【ет.】 ① отқа жақу, өртеу: 把香火儿~了 了 темекіден өрт шығады.② майға қуырып тағам жайындау: ~豆芽 бамбук өсінділерін қуыру.

趋 qū① тез жүру, асығу: ~前 алдыға қарай тездету.② бағытталу: 日~繁荣 күннен күнге таң арайына бағытталу.

【趋避】qūbì【ет.】 бір затқа қол жеткізіп, екіншісінен бас айырылу: ~不及 бір нәрсеге қол жеткізе тұрып екіншісінен бас тартуға болмайды.

【趋奉】qūfèng【ет.】 жағымпаздану: 阿谀~ жағымпаздану.

【趋附】qūfù【ет.】 жағымпаздану, қылпақтау: ~权贵 зиялы адамның алдында қылпақтау.

【趋光性】qūguāngxìng【зат】 (физиология) гелиотаксис, фототаксис.

【趋时】qūshí〈书〉【ет.】 уақытқа сай болу, заман ағымына сай болу: 穿戴~ сән үлгісіне сай киім кию.

【趋势】qūshì【зат】 ағым, бағыт: 历

史发展的必然~ тарих дамуындағы қажетті ағым.

【趋同】qūtóng【ет.】 елмен бірге жүру, ортақтану.

【趋向】qūxiàng①【ет.】 бағытталу: 病情~好转 аурудың жағдайы жақсы жаққа бағытталды.②【зат】 ахуал: 农业发展的总~ ауыл шаруашылығын дамыту басты ахуалдың біріне айналып отыр.

【趋向】【ет.】 词】qūxiàngdòngcí (морфология) бағыт бағдар етістігі.

【趋炎附势】qūyánfùshì бай және қуатты адамдардың алдында жағымпаздану.

【趋之若鹜】qūzhīruòwù алаяқтықпен айналысу.

蚰 qū

【蚰蚰儿】qū-qūg〈方〉【зат】 шегіртке.

【蚰蜒】qū-shàn жердің құрты.

麴 qū① ашытқы.② (Qū)【зат】 фамилияға қолданылады.

觑 qū【ет.】 қарау, көру: 偷偷儿地~了他一眼 ол бір көзімен тығылып қарады.

黢 qū 黑: қап қара.

【黢黑】qūhēi【сын】 тас қараңғы, қап қара: 山洞里~, 什么也看不见 үңгірдің іші тас қараңғы, ештеңе көрінбейді.

qu

劬 qú〈书〉 бар күшімен тырысу: ~劳 бар күшімен беріліп еңбек ету.

【劬劳】qúláo〈书〉【сын】 тырысып еңбек ету: 不辞~ бас алмай еңбек ету.

胸 qú 临胸 (Línqú), Шаньдун провинциясындағы уезді өлке.

【鸬鹚】qúyù【зат】 (зоология) айдарлы майна (құстың бір түрі).

渠 1 qú①【зат】 су арығы: 这条~的最深处是四米五 мынау арықтың ең терең жері төрт метрге дейін барады.② (Qú)【зат】 фамилияға қолданылады.

渠 2 qú〈方〉【ес.】 жіктеу есімдігі.

【渠道】qúdào【зат】 ① канал, арық. ② әдіс тәсіл: 扩大商品流通~ тауар санын арттыру тәсілі.

藜 qú 见 藜, лалагүл.

璩 qú①〈书〉 сырға (әшекей бұйымы).

② (Qú)【зат】 фамилияға қолданылады.

瞿 Qú【зат】 фамилияға қолданылады.

讣 qú[讣] (qújīng)【зат】 атжалман, жергесер.

蓊 qú①[蓊然](qúrán)〈书〉【сын】 гүлдеп тұрған лотос.② (Qú)【зат】 фамилияға қолданылады.

髹 qú төрт тісті тырма (еңбек құралы).

黻 qú[黻] (qúshū)【зат】 жүннен тоқылған кілем.

籩 qú [籩簾] (qúchú) 【зат】 үй шаруашылығында пайдаланатын дөнгеленген себет.

臞 qú 〈书〉 арық, жүдеген.

癯 qú 〈书〉 керексіз, қажетсіз : 清~ қажетсізден арылу.

衢 qú 〈书〉 жол торабы : 通~ жол торабын кесіп өту.

蠖 qú (qúsōu) есекқұрт (үй ішінде дымқыл жерлерде жүретін майда құрт).

qǔ

曲 qǔ 【зат】 ① музыкалық драма. ② (~儿) ария, өлең : ~调|戏~|小~儿|高歌一~ арияны қатты дауыспен айтып шығу. ③ музыкалық ноталар : 《义勇军进行曲》是聂耳作的~ «волнтерлар маршының» ноталары шеберлікпен жазылған.

【曲调】 qǔdiào 【зат】 әуен : ~优美 тамылжыған әуен.

【曲高和寡】 qǔgāohèguǎ көбісінің қолы жете бермейтін, асқак болу .

【曲剧】 qǔjù 【зат】 музыкалық қойылым, пьесаны әуенмен әрлеу

【曲目】 qǔmù 【зат】 пьесаның немесе музыкалық қойылымның атауы : 这次演唱会演出的~有三十多个 мынау көнцертте отыздан астан музыкалық қойылымдар бар.

【曲牌】 qǔpái 【зат】 ең жақсы ариялар мен өлеңдер.

【曲谱】 qǔpǔ 【зат】 ① нота дәптері. ② нота.

【曲艺】 qǔyì 【зат】 эстрадалық өнер.

【曲艺剧】 qǔyìjù 【зат】 әуенмен әрленген пьесалық қойылым.

【曲终人散】 qǔzhōng rén sǎn концерт аяқталысымен халықтың жан жаққа тарауы.

【曲子】 qǔ·zi 【зат】 曲(qǔ)ария, ән : 这支~好听 мынау ария құлаққа жағымды екен.

苣 qǔ [苣荬菜] (qǔ·mǎicài) 【зат】 шырағдан, шырақ.

取 qǔ ① 【ет.】 алу, шығару : ~行李 жүкті шығауып алу. ② ұрыну, сұрап алу : 自~灭亡 өлімді өзіне тілеп алу. ③ 【ет.】 таңдап алу : 给孩子~个【зат】

儿 балаға өз есімін таңдауға мұрша бер. ④ (Qǔ) 【зат】 фамилияға қолданылады.

【取保】 qǔ bǎo 【ет.】 кепілдікке ие болу : ~候审 сот кепілдігіне ие болу.

【取保候审】 qǔbǎohòushěn міндеттемені алып сот болғанын күту.

【取材】 qǔcái 【ет.】 ресурс (материал) іздестіру : 就地~ жергілікті ресурстарды қанағат ету.

【取长补短】 qǔchángbǔduǎn бір бірінен жақсы қасиеттерді иемдену.

【取【ec.】】 qǔdài 【ет.】 ① ауыстыру, алматсыру, орнын басу : 用机器~手工

生产 қолдың жұмысын дистанциялық басқару алмастырды. ② химиялық атом.

【取道】 qǔdào 【ет.】 таңдалған жолмен жүру : ~武汉, 前往广州 Гуаньчжоуга Ухань арқылы бару.

【取得】 qǔdè 【ет.】 қол жеткізу, жету : ~联系 байланысқа қол жеткізу.

【取缔】 qǔdì 【ет.】 бақылау, шектеу, тыйым салу.

【取而【ec.】之】 qǔérdǎizhī басқа біреуді шеттету, оның орнын басу.

【取法】 qǔfǎ 【ет.】 үлгі алу, мысалға алу.

【取给】 qǔjǐ 【ет.】 өзіне керек мөлшерде алу, артығымен алмау : 人类的生活物质~于大自然 адамзат тіршілік ету үшін табиғаттан керегін алу қажет.

【取经】 qǔjīng 【ет.】 тәжірибе жинау, оқып алу.

【取精用弘】 qǔjīngyònghóng ең жақсысын таңдау, қаймағын жинау.

【取精用宏】 qǔjīngyònghóng керектісін алу, ең маңыздысын жинау.

【取景】 qǔjǐng 【ет.】 суретке түсіргенде объективке алу.

【取决】 qǔjué 【ет.】 бірденеге тәуелді болу : 成绩的大小往往~于努力的程度 мақсатқа жету табандылық пен еңбеккерлікке тәуелді болады.

【取乐】 qǔlè (~儿) 【ет.】 рахат алу, ләззаттану : 说笑话~ қалжындап көңілдену.

【取闹】 qǔnào 【ет.】 ① ұрыс керіс төбелес шығару : 无理~eshбір себепсіз төбелес шығару. ② қалжындау : 不该拿有残疾的同学~ мүгедек сыныптастарының үстінен күлуге болмайды.

【取暖】 qǔnuǎn 【ет.】 жылыту, жылыну : 生火~ от жағып жылыту.

【取齐】 qǔqí 【ет.】 ① өлшем алу, өлшеу : 衣服的长短可照老样~ көйлектің ұзындығын бұрынғы киімдерден өлшеп алуға болады. ② жиналу, топтасу : 上午九点在大门口~, 一块儿出发 таңертең сағат тоғызда үлкен қақпаның алдына жиналып бірге шығамыз.

【取巧】 qǔqiǎo 【ет.】 тәсіл қылу, амалын табу : ~图便 қолайлы тәсілін табу.

【取舍】 qǔshě 【ет.】 таңдау : ~得宜 тиісті таңдау жасау.

【取胜】 qǔshèng 【ет.】 жеңіске жету, ұту.

【取向】 qǔxiàng 【зат】 бағыт, бағдар : |审美~ эстетикалық бағыт.

【取消】 qǔxiāo 【ет.】 жою, құрту : ~资格 сапасын жою.

【取销】 qǔxiāo жою.

【取笑】 qǔxiào 【ет.】 күлкіге қалу,

үстінен күлу, мазақ ету : 被别人~ басқаларға мазақ болу.

【取信】 qǔxìn 【ет.】 сенімділікке кіру : ~于人 біредің сеніміне кіру.

【取样】 qǔyàng 【ет.】 мысал алу.

【取悦】 qǔyuè 【ет.】 ұнату, жағу : ~于人 біреуге жағу.

【取证】 qǔzhèng 【ет.】 дәлелдеу, ыспаттау : 调查~ кең ауқымда дәлелдеу.

【取之不尽, 用之不竭】 qǔzhībùjìn, yòngzhībùjié шексіз, таусылмайтын.

娶 qǔ 【ет.】 үйлену, тұрмыс құру : ~妻 қалыңдық алу, ~媳妇儿 келін түсіру.

【娶亲】 qǔqīn 【ет.】 әйел алу, үйлену.

龋 qǔ (медициналық) тісжегі.

【龋齿】 qǔchǐ 【зат】 ① тісжегі (кариес). ② тістің ауыруы.

qù

去 -1 qù ① 【ет.】 бір жерден екінші жерге бару : 从成都~重庆 Чэньдудан Чуньцинге бару. ② кету : ~国 елден кету. ③ жоғалту, жіберіп алу. ④ 【ет.】 жою, құрту : ~病 аурудан айығу, ~火 өт сөндіру. ⑤ 〈书〉 аралық : 两地相~ 四十里 екі жерді мекеннің арасы қырық километр. ⑥ өткен, бұрынғы : ~年 өткен жыл, ~秋 (去年秋天) өткен жылдың күзі. ⑦ 【ет.】 адамның өлімін білдіреді : 他不到四十岁就先~了 ол қырық жасқа да толмай кетті (көз жұмды). ⑧ 【ет.】 өту : 自己~想办法 өз тәсілі бойынша өту. ⑨ 【ет.】 жалғасқан іс әрекетті білдіреді : 他听报告~了 ол естігенін айтып жатты. ⑩ 【ет.】 негізгі етістікк қосарланып көмекші ретінде пайдаланатын етістік : 提了一桶水~浇花 бір шелек сумен гүлдерді суарды, 要从主要方面~检查 негізгі жағынан тексеру керек

去 -2 qù 【ет.】 趋向 【ет.】 词. ① жіберу, кетіру : 捎~өзімен бірге алып кету. ② жалғастыру : 信步走~ бара жатқан жеріне ары қарай кете берсін.

【去除】 qùchú 【ет.】 жою, құрту : ~顾虑 уайымды жою.

【去处】 qùchù 【зат】 ① тығылатын жер : 我知道他的~ мен оның жасырынған жерін білемін. ② жерді мекен : 那里林木幽深, 风景秀丽, 是一个避暑的好~ ол орман шеткейде орналасқан, көрінісі керемет, жазғы демалысты өткізетін тамаша жер.

【去火】 qù huǒ 【ет.】 дене қызуын басатын : 喝点绿豆汤, 去去火 сары үрмебұршақты қайнатып ішсең, дене қызуы бірден басылады.

【去就】 qùjiù 【ет.】 өзіне міндет алу : ~未定 белгісіз міндеттеме арту.

【去留】 qùliú 【ет.】 таңдау жасау : ~

自由 өз еркімен тандау.

【去路】 qùlù 【зат】 жол: 挡住他的~ жолды бөгөу.

【去年】 qùnián 【зат】 өткен жыл, осының алдындағы жыл.

【去任】 qùrèn 【ет.】 қызметтен бас тарту.

【去日】 qùrì 〈书〉【зат】 өткен күндер: ~苦多 қайғыға толы өткен күндер.

【去声】 qùshēng 【зат】 ① (фонетика) көне қытай тіліндегі төрт тонның ішіндегі үшіншісі. ② пунтухуа тіліндегі төөтінші фонетикалық тон.

【去世】 qùshì 【ет.】 қайтыс болу.

【去暑】 qùshǔ 【ет.】 балғындау, салқындау, желдету: ~降温 ауа температурасын төмендетіп салқындату.

【去岁】 qùsuì 【зат】 өткен жылы.

【去向】 qùxiàng 【зат】 бағыт, келісілген орын: 不知~ келісілген жерді байқамау.

【去职】 qùzhí 【ет.】 жұмыстан босатылу.

闾 qū 〈书〉 тыныштық: ~寂 тыныш.

【闾然】 qūrán 〈书〉【сын】 тыныш: 四野~ барлық жақты тыныштық.

趣 qù ①(~儿) қызығушылық, әуес: 没~ қызығушылық танытп. ② қызықты: ~事 қызықты іс. ③ ұмтылыс, әуесқойлық: 异~ әр түрлі әуестенушілік. ④(Qù) 【зат】 фамилияға қолданылады.

【趣话】 qùhuà 【зат】 қалжың: 文坛~ әдеби күлкілі әңгіме.

【趣事】 qùshì 【зат】 қызықты оқиға: 逸闻~ қызықты аңыз.

【趣谈】 qùtán ①【ет.】 орынды әрі дәл табылған сөз. ②【зат】 өткір сөз.

【趣味】 qùwèi 【зат】 қызығушылық, әуес: ~无穷 шексіз қызығушылық.

【趣闻】 qùwén 【зат】 қызықты жаңалық: 轶事~ нақтылы емес деректер.

覩 qù 〈书〉 жасырынып қарау, көз тігу: 面面相~ жан жақты қарастыру.

quān

拳 quān 〈书〉 арбалат.

悒 quān 〈书〉 қателіктерін жөндеу, дұрысталу: 怙恶不~ бұзылған (жаман) адамның дұрыс жолға түсуі.

圈 quān ①(~儿) 【зат】 шеңбер: 铁~ 儿 темір (металл) шеңбер. ②【зат】 сфера, дөңгелек: ~内 дөңгелектің ішінде. ③【ет.】 барлық жақтан қарастыру, жан жақты амту: ~地 барлық жақтан қамтылған жер. ④【ет.】 дөңгелектеп белгілеу: ~选 тиісті кандидатураны дөңгелектеп белгілеу.

【圈点】 quāndiǎn 【ет.】 пунктир белгілері, нүктелер мен дөңгелектер.

【圈定】 quāndìng 【ет.】 дөңгелектенген белгі қою.

【圈套】 quāntào 【зат】 тор, қақпан, тұзақ: 设下~ тұзақ құру.

【圈椅】 quānyǐ 【зат】 кресло (үлкен мамық орындық).

【圈阅】 quānyuè 【ет.】 белгілеу, танбалау.

【圈子】 quān·zi 【зат】 ① шеңбер: 大家在操场上围成一个~ жиналғандардың барлығы спорт алаңына барып шеңбер ұрып тұрсын. ② ұжымдық іс шара: 他陷在敌人~里了 ол қарсыластрының бірігіп құрған тұзағына түсіп қалды. 倦 quān 〈书〉 өгіздің танауына тағатын темір сакина (мұрыншығырық).

quán

权 quán ①〈书〉 кір тас (гиря). ②〈书〉 салмағын өлшеу: ~其轻重 таразылау.

②【зат】 билік: 当~ билікте тұру. ④

【зат】 құқық: 公民~ азаматтық құқық. ⑤ үстемдік, қожалық: 制空~ әуе үстемдігі. ⑥ құмы істеу: ~诈 өтірік жұмыс істеу (көз бояушылық жасау). ⑦

【үс.】 уақытша, әзірше: ~充 уақытша қызмет ету. ⑧(Quán) 【зат】 фамилияға қолданылады.

【权变】 quánbiàn 【ет.】 амал тапқыш, құтылып кету.

【权标】 quánbiāo 【зат】 билік белгісі.

【权柄】 quánbǐng 【зат】 ықпал, күш.

【权臣】 quánhén 【зат】 уақытша диктатор: ~祸国 уақытша диктаторлықпен мемлекетке зиян келтіру.

【权贵】 quánguì 【зат】 аксүйектер.

【权衡】 quánhéng 【ет.】 салмақтау, таразылау: ~轻重 дұрысы мен бұрысын таразылау.

【权力】 quánlì 【зат】 ① билік: 国家~ мемлекеттік билік. ② өкілеттік: 行使大会主席的~ басты Ассамблея төрағасы өкілеттігін пайдалану.

【权利】 quánlì 【зат】 құқық.

【权利能力】 quánlìnénglì құқықтық қабілеттілік.

【权略】 quánlüè 〈书〉【зат】 стратегема.

【权门】 quánmén 【зат】 аксүйектер, зиялылар: 依附~ зиялылармен тағдырын тоғыстыру.

【权谋】 quánmóu 【зат】 стратегема.

【权能】 quánnéng 【зат】 құқықтық мүмкіндіктер.

【权且】 quánqiě 【үс.】 уақытша, әзірше: 吃几片饼干~充饥 әзірше тәтті тоқаш жеп қарныңды тойғыза бер.

【权势】 quánshì 【зат】 билік пен күш,

ықпал: 依仗~ ықпалы мен күшіне сене отырып.

【权属】 quǎnshǔ 【зат】 жеке меншік құқығы: ~纠纷 меншіктік келіспеушілік.

【权术】 quǎnshù 【зат】 саясат: 玩弄~ саяси ойын.

【权威】 quǎnwēi 【зат】 ① бедел: ~著作 беделді еңбек. ② абырой: 他是医学~ медицина саласындағы абырой.

【权位】 quǎnwèi 【зат】 ықпал күші: 不谋~ билік пен ықпал ғана емес.

【权限】 quǎnxiàn 【зат】 құзіреттілік: 超越~ құзіреттігін асыра сілтеу.

【权要】 quányào 〈书〉【зат】 ① үлкен шенді қызмет, маңызды пост: 居~ үлкен қызмет атқару. ② маңызды, шешуші тармақ: 不避~ маңызды тармаққа көңіл аудармау.

【权宜】 quányí 【сын】 уақытша, мерзімдік: ~之计 мерзімдік жоспар құру.

【权益】 quányí 【зат】 құқық: 合法~ заңды құқық.

【权舆】 quányú 〈书〉【ет.】 ① (ботаникалық) өскіндер, бүршік: 百草~ өсімдік өскіндері. ② бастау, бастама.

【权诈】 quánzhà 〈书〉【сын】 айлакер, қулық, зұлымдық.

全 quán ①【сын】 бүкіл, толық, барлық: 东西预备~了 шығысы мен бағысы түгелімен жиналды. ② сақтау. ③

【сын】 түгел, толық: ~神贯注 барлық ынтасымен ойлану. ④【үс.】 барлық, түгелімен: ~不是新的 барлығы жаңа емес. ⑤(Quán) 【зат】 фамилияға қолданылады.

【全般】 quánbān 【сын】 түгел, барлық: ~工作 барлық жұмыс.

【全豹】 quánbào 【зат】 түгелімен.

【全本】 quánběn ①(~儿) 【сын】 толық топтама, барлық. ②【зат】 толық шығарылым.

【全部】 quánbù 【зат】 түгел, барлық: ~力【мөл.】 бар күші.

【全才】 quáncái 【зат】 сегіз қырлы бір сырлы, жан жақты дарынды адам: 文武~ бейбіт өмірде де соғыста да шеберлікпен жүру.

【全称】 quánchēng 【зат】 толық атау: 少先队的~是少年先锋队 пионерлік отрядтың толық атауы жастардың авангард отряды.

【全程】 quánchéng 【зат】 бүкіл бағдар жол: 运【ет.】员都坚持跑完~ спортшылар бағдарды түгелімен жүгіріп шығу керек.

【全都】 quándōu 【үс.】 барлығы, түгелімен: 人~到齐了 адамдардың барлығы түгел келіп жетті.

【全方位】quánfāngwèi【зат】жан жақты қамтыған: ~ 外交 дипломатиялық жақтан барлығын қамтыған.

【全份】quánfèn(~儿)【зат】жинақ, топтама: ~ 表册 тізім жинақтамасы.

【全【үс.】】quánfù【сын】барлығы, толығымен: ~ 精力 барлық күш.

【全乎】quán·hu(~儿)〈口〉【сын】толық, түгел: 这家商店虽小, 货物倒是很~ мынау дүкен кішігірім болғанымен, тауарлардың толық сұрыптамасы бар.

【全会】quánhui【зат】алқалық мәжіліс: 中央 орталық комитеттің алқалық жиналысы.

【全集】quánjí【зат】толық жинақ (мысалы, әдеби шығармалардың толық жинағы).

【全家福】quánjiāfú【зат】① отбасылық фотосурет. ② винегрет (тағамның түрі, көкөністерден жасалған салат).

【全价】quánjià【зат】тауардың толық бағасы: ~ 商品 тауардың толық құны.

【全局】quánjú【зат】жалпы жағдай: ~ 观念 жалпы көзқарас.

【全开】quánkāi【сын】ашық (толық) парак, қағаз: ~ 宣传画 ашық плакат.

【全科医生】quánkēyīshēng кең, ауқымды профильді дәрігер.

【全力】quánlì【зат】бар күшімен: 用尽~ бар күшін жұмасы.

【全貌】quánmào【зат】жалпы көрініс: 仅据一点, 难以推想~ бір ғана фактіге сүйеніп жалпы көріністі қарау мүмкін емес.

【全面】quánmiàn①【зат】жан жақты, жалпы: ~ 情况 жалпы ахуал. ②

【сын】толық, бүтін: ~ 发展 толығымен даму.

【全民】quánmín【зат】бүкіл халықтық: ~ 【ет.】员 бүкілхалықтық дайындық.

【全民所有制】quánmínsuǒyǒuzhì бүкіл халықтық меншік жүйесі.

【全能】quánnéng【сын】эмбебап, күдіретті: ~ 冠军 күдіретті басқолбасшы.

【全能运动】quánnéngyùndòng (спорт түрі) күрес.

【全盘】quánpán【сын】барлық, түгел, жан жақты: ~ 考虑 барлық жағын ойластыру.

【全票】quánpiào【зат】① қоғамдық транспорт көлігінде жүру билеті. ② сайлау (дауыс беру) бюллетені: 他以~ 当选为职工【ес.】表 ол бюллетеньмен сайлау арқылы өкілдік қызметке ие болды.

【全勤】quánqín【ет.】жұмысты

толық қатысу: 他这个月~ ол осы айда жұмысқа толық қатысты.

【全球】quánqiú【зат】бүкіл әлем, дүние жүзі: 誉满~ дүние жүзіне жақсы атпен әйгілі болу.

【全球定位系统】quánqiúdingwèixìtǒn заманауи жаһандық спутниктік жүйе.

【全权】quánquán【зат】өкілеттік: ~ 【ес.】表 өкілеттік қызметкер.

【全权【ес.】表】quánquándàibiào өкілет.

【全然】quánrán【үс.】толығымен, жалпылай: 他一切为了集体, ~ 不考虑个人的得失 ол ұжымға толығымен берілді, бірақ жеке адамның (өзінің) мүдделерін ойламады.

【全身】quánshēn【зат】тұла бойы: 用尽了~ 的力气 тұла бойының күшін жұмсады.

【全神贯注】quánshénguānzhù жан тәнімен берілу, шын ниетпен.

【全盛】quánshèng【сын】гүлдену, шарықтау шегіне жету: 唐朝是律诗的~ 时期 Тан династиясың кезінде бес буындық өлең жолдары шарықтау шегіне жеткен болатын.

【全食】quánshí【зат】Күннің толық тұтылуы (Айдың Жер мен Күн ортасында толығымен орналасуы).

【全始全终】quánshíquánzhōng бірте бірте, ұдайы, ақырына дейін жету.

【全数】quánshù【зат】түгелдей, толық: 借款~ 归还 қарызды толығымен қайтару.

【全速】quánsù【зат】қатты жылдамдықпен: ~ 航行 бар жылдамдықпен ұшу.

【全体】quántǐ【зат】бүкіл ұжым: ~ 出席 жұмыс орнында бүкіл ұжымның болуы.

【全天候】quántiānhòu【сын】① ауа райына қарамастан, қандай ауа райы болса да: ~ 公路 ауа райына қарамастан жолға шығу. ② ешбір жағдайларға қарамастан, ештеңкеге көңіл аудармай: ~ 服务 ешбір жағдайға қарамастан қызмет ету.

【全托】quántuō【ет.】баланы интернатқа оқыту.

【全文】quánwén【зат】толық мәтін: ~ 转载 толық мәтінді қайта басып шығару.

【全武行】quánwǔháng【зат】① қытайлы театр қойылымдарындағы акробатикалық көріністері: 排演一出~ 好戏 пьесаның акробатикалық қойылымына жаттығу. ② қоғамдық орындағы төбелестер.

【全息】quánxī【сын】голограмма: ~ 摄影 голограмма түсіру.

【全息照相】quánxīzhàoxiàng өз

колымен даярлау.

【全线】quánxiàn【зат】① майданның алдыңғы шебін бойлай: ~ 反攻 майданның алдыңғы шебін бойлау шабуыл жасау. ② толық маршрут, бағдар жол: 这条铁路已~ 通车 мынау темір жол поездың толық маршруты болып табылады.

【全心全意】quánxīnquányì шын жүректен: ~ 为人民服务 шын ниетпен халқына қызмет ету.

【全休】quánxiū【ет.】толық демалыс: 医嘱~ 两周 дәрігер екі апта толық демалысты жазып берді.

【全音】quányīn【зат】(музыкалық) толық тон.

【全优】quányōu【сын】барлық жақтан керемет жетістіктерге жету: ~ 工程 инженерлік саланың барлық жағынан тамаша көрсеткіштер көрсету.

【全员】quányuán【зат】бүкіл қызметкерлер: ~ 培训 қызметкерлердің барлығын оқыту.

【全知全能】quánzhīquánnéng күшті, күдіретті.

【全职】quánzhí【сын】негізгі жұмыс, толық қарбаластық: ~ 教师 негізгі жұмысты мұғалім ретінде атқару.

仨 quán 偃仨(Wǒquán), ежелгі сенім наным бойынша аспанды мекен ететін жандар (періштелер, Құдай).

诠 quán〈书〉① түсіндіру, анықтау: ~ 解 түсіндіру. ② істің мән жайы, шындық: 真~ 真 шындық.

【诠次】quáncì〈书〉①【ет.】жүйелеу, ретке келтіру. ②【зат】жүйе: 辞无~ 辞 (орынды) сөз.

【诠释】quánshì【ет.】түсіндіру, айқындау.

【诠注】quánzhù【ет.】комментарий. 荃 quán 香 蕪 荃 荃.

泉 quán① бұлақ, су көзі. ②【зат】кілт ұяшығы. ③ ақшаның көне атауы. ④

(Quán)【зат】фамилияға қолданылады.

【泉流】quánliú【зат】бұлақтың суы.

【泉水】quánshuǐ【зат】бұлақ.

【泉下】quánxià【зат】о дүние.

【泉眼】quányǎn【зат】ұяшық, тесік, ойық.

【泉源】quányuán【зат】① бұлақ. ② тамыр, негіз.

抡 quán〈书〉① арба, күйме. ② үстіртін, шала, жай: ~ 才 үстіртін талант.

拳 quán①【зат】жұдырық: 双手握~ екі жұдырықтап ұру. ②【зат】(спорт түрі) бокс. ③【ет.】бүгілу, тырысу, майысу: 老大娘~ 着腿坐在炕上 әже аяғын бүгіп, орындыққа отырды.

【拳棒】quánbàng【зат】бокс және семсерлесу.

【拳击】quánjī【зат】бокс.

【拳脚】quánjiǎo【зат】① кикбоксинг (тебу және жұдырықпен ұратын бокс түрі).②қытайдың күрес түрі.

【拳曲】quánqū【ет.】 иілу, майысу, еңкею: ~着双腿 екі аяқты бүгіп.

【拳拳】(惓惓)quánquán〈书〉【сын】容恳切: 情意~|~之忱.

【拳师】quánshī【зат】 бокс жаттықтырушысы.

【拳术】quánshù【зат】 қытайлық еркін күрес түрі.

【拳头】quán·tóu【зат】 жұдырықпен ұру: 把~握得紧紧的 жұдырықпен қатты соққы алу.

【拳头产品】quán·tóuchǎnpǐn жоғары сапалы өнім.

铨 quán〈书〉① таңдау.② таразылау, шешім қабылдау.

【铨叙】quánxù【ет.】 аттестациялау. 痊 quán аурудан айығу: ~愈 аурудан жазылу.

【痊愈】quányù【ет.】 жазылу, айығу. 痊 quán қамығу, қиналу.

筌 quán〈书〉морға, тұтқыр: 得鱼忘~ балықты морғамен аулау.

蜷 quán【ет.】 шұбалу, майысу, ирелеңдеу: |花猫~作一团睡觉 ала мысық сақинаша оралып ұйықтап жатыр.

【蜷伏】quánfú【ет.】 оралып жату: 他喜欢~着睡觉 ол оралып жатып ұйықтағанды ұнатады.

【蜷曲】quánqū【ет.】 майысу, оралу: 两腿~起来 екі аяғын оратылып тұру.

【蜷缩】quánsuō【ет.】 оралу: 小虫子~成一个小球儿 бунақденелі құрттың дернәсілі оралып үлкен құртқа айналады.

醛 quán【зат】(химиялық) альдегид.

【醛基】quánjī【зат】 альдегидтік топтастыру.

鰽 quán【зат】(зоология) балықтың түрі.

髻 quán① бұйра шаш: ~发 бұйра шаш өсу.② шашты бұйралау.

颞 quán[颞骨](quángǔ)【зат】(анатомия) жақ (адамның жағы).

quǎn

犬 quǎn ит: 警~иттен сақтану, 猎~ит аулау.

【犬齿】quǎnchǐ【зат】 азу тіс.

【犬马】quǎnmǎ【зат】 жануар, айуан: 效~之劳 жануарша жұмыс істеу.

【犬儒】quǎnrú【зат】 арам, арсыз адам.

【犬牙】quǎnyá【зат】① азу тіс.② иттің тістері.

【犬牙交错】quǎnyájiāocuò үсті үстіне шығу.

【犬子】quǎnzǐ【зат】 өзінің ұлы жайлы айту (немесе, күшік деген мағынада).

畎 quǎn〈书〉田间小沟.

【畎亩】quǎnmǔ〈书〉【зат】 арық, су арнасы.

quàn

劝 quàn①【ет.】 көндіру, сендіру.② тырысу: ~学 тырысып оқу.③(Quàn)

【зат】 фамилияға қолданылады.

【劝导】quàndǎo【ет.】 сендіру, көндіру, бағыттау: 耐心~ шыдамдылыққа шақыру.

【劝告】quàngào①【ет.】 ақыл айту: 再三~ көп рет ақыл айту.②【зат】 ақылдасу, көзқарас: 你要多听听大家的~ сен барлығының айтқан ақылына құлақ асуың тиіс.

【劝和】quànhé【ет.】 татуласу, достастыру.

【劝化】quànhuà【ет.】① өз жағына қарату, өз дегеніне көндіру.② қайыр тілеу.

【劝驾】quànjià【ет.】 кеңес беру.

【劝架】quànjià【ет.】 татуластыру.

【劝谏】quànjiàn【ет.】 көндіру.

【劝解】quànjiě【ет.】① көндіру, сендіру: 经过大家~, 他想通了 барлығы көндірген соң, ол шешім қабылдады.② бейбітшілікке шақыру: 从旁~ шет жақтан татуластыру.

【劝进】quànjin【ет.】 дамыту, алға басу.

【劝酒】quànjiǔ【ет.】 шарап ішуге итермелеу, қышап ішкізу: 主人举杯频频~ үй егесі тост айтып қонақтарды қайта қайта қышап ішкізді.

【劝勉】quànmiǎn【ет.】 жағдай жасау, дем беру: 互相~ екі жақты жағдай жасалу.

【劝募】quànmù【ет.】 қаражат жинауға шақыру: 多方~, 集资百万 барлығынан қаражат жинағанда миллион шықты.

【劝说】quànshuō【ет.】 насихаттау, көндіру: 反复~жан жақты насихаттау.

【劝慰】quànwèi【ет.】 дем беру, рухтандыру: 他多次来信~我, 嘱咐我不要泄气 ол маған көп рет дем беруші хаттар жазып, салымның суға кетпеуін айтты.

【劝降】quànxiáng【ет.】 жеңілісті мойындауға шақыру.

【劝诱】quànyòu【ет.】 көндіру, үгіттеу.

【劝阻】quànǔ【ет.】 бір нәрседен бас тартуға айтып көндіру: 极力~жан тәнімен көндіру.

券 1quàn【зат】 билет, облигация: 入场~кіру билеті.

券 2quàn“券”xuàn контракт, құжат,

келісімшарт.

【券种】quànzhǒng【зат】 салықтың түрлері: 短期~қысқа мерзімдік төлем.

quē

【炔烃】quētīng【зат】(органикалық химия) алкиндер.

缺 quē①【ет.】 жетпеу, жетіспеу: ~人 адам жетіспеушілігі.②【ет.】 құртылған, бұзылған: 完满无~толығымен құртылған.③【зат】 қызмет орны: 出~қазмет орнына шығу.

【缺编】quēbiān【ет.】(вакансия) бос қызметтік орын: 偏远地区教师~严重 айдалада мұғалімнің бір бос орны бар.

【缺德】quē dé【сын】 лас, кір, ұят: ~话 ұят сөздер.

【缺点】quēdiǎn【зат】 кемшілік, жағымсыз қылықтар: 克服~жағымсыз қылықтардан арылу.

【缺额】quē'é【зат】 жетпеу, жетіспеушілік: 还有五十【зат】~тағы елу атау жетіпсей тұр.

【缺乏】quēfá【ет.】 болмау, жетіспеу: ~经验 тәжірибенің болмауы (немесе жетіспеуі).

【缺憾】quēhàn【зат】 өкініш, олқылық: 未能赶上参加开幕式, 实在是个~ашылу салтанатына қатыспағаны үшін қатты өкіну.

【缺斤短两】quējīnduǎnliǎng салмағын өлшегенде кем қылып өлшеу.

【缺考】quēkǎo【ет.】 емтиханнан өтпеген: 因病~емтиханнан денсаулығына байланысты өтпеу.

【缺刻】quēkè【зат】 кесек, кесілген бөлік.

【缺口】quēkǒu【зат】① ақау: 围墙上有~тас қамалдың жоғарғы жағында ақауы бар.② қаражаттың жетіспеуі: 原材料~很大 шикізатқа қаражаттың көптеп жетіспеуі.

【缺漏】quēlòu【зат】 түсіп қалу, қалдырылып кеткен: 弥缝~жамаудың орнын қалдырып кету.

【缺略】quēlüè【ет.】 жетіспеушілік, жетпеу: 释文~комментарий жетіспеушілігі.

【缺门】quēmén(~儿)【зат】 бос орын: ~产品 өнімдегі ақау.

【缺欠】quēqiàn①【зат】 кемшілік: 工作上~жұмыстың өзінің кемшіліктері бар.②【ет.】 жетпеу: 资金还~不少 қаржы қорының жетіспеуі.

【缺勤】quēqín【ет.】 жұмыс орнына шықпау: 因病~жұмысқа денсаулық мәселесімен шықпау.

【缺少】quēshǎo【ет.】 жетіспеушілік, аз болу: ~零件 қосымша детальдардың жетіспеуі.

【缺失】quēshī①【зат】 кемшілік, ақау: 公司的经营有很多~ компания әкімшілік істерінде көптеген кемшіліктер бар.②【ет.】 жеткіліксіз болу: 体育比赛不能~公平公正的原则 дене шынықтыру жарысында әділетті ережелер жетіспеушілігі болмау керек.

【缺损】quēsuǎn【ет.】① зиян келтіру, құрту: 如有~, 照价赔偿 бір затқа ақау келтірсең, сонын құнын төлеу керек.② адам денесінде кемсіктер мен жетіспеушіліктер болуы.

【缺位】quēwèi①【ет.】 қызмет орны: 总经理一职暂时~ бас директор орнына уаытша вакасиялар бар.②

【зат】 бос қызмет орны: 营销部还有一个~ маркетинг саласында бос жұмыс орындары бар.③【ет.】 сұранысқа сай болмау; талапқа тиісті келмеу: 管理~ басқарудың талапқа сай келмеуі.

【缺席】quē xí【ет.】 орнында болмау: 他这学期没有缺过席 ол бұл семестрде сабақтан қалған жоқ.

【缺陷】quēxiàn【зат】 жетіспеушілік: 生理~ өмірлік ақаулар.

【缺员】quēyuán【ет.】 бос қызмет орны: 年老教师退休, 造成这所学校教师~ жасы келген ұстаз зейнетке шықты, бұл жас мамандар үшін бос қызмет орнын тудырады.

【缺嘴】quē zuǐ〈方〉【ет.】 сараң, қызғаншақ.

阙 quē〈书〉① қателіктер, кемшіліктер: 袞职有~ басшының шенінің өз кемшіліктері бар.② жетіспеушіліктер.

【阙如】quē rú〈书〉【ет.】 жауапсыз қалдыру: 暂付~ алдын ала төлем жасамау.

【阙疑】quē yí【ет.】 күмәнді мәселелерді кейінге қалдыру: 暂作~ күмәнді мәселелерді кейінгі уақытқа қалдыру.

quē

瘸 quē【ет.】 аяқты ақсаңдап басу: ~ 走着走 ақсаңдап жүру.

【瘸子】quē·zi【зат】 ақсақ.

què

却-1 què① шегіну, артқа қайту: ~ 步 артқа шегіну.② шегіну: ~ 敌 карсыластардан шегіну.③ бас тарту: 推~ кабыл алмау.④ (Què)【зат】 фамилияға қолданылады.

却-2 què【үс.】表示转折, 比“倒、可”的语气略轻.

【却病】quèbìng〈书〉【ет.】 аурудан жазылу, айығу: ~ 延年 аурудан айығып, өмірін созу.

【却步】quèbù【ет.】 қорыққаннан артқа шегіну: ~ 不前 бір орында тіреліп қалу.

【却说】quèshuō【ет.】 қорытындылау, түйіндеп айту.

【却之不恭】quèzhībùgōng «берген қолды қайтармау керек».

垝 què〈书〉 тасты топырақ.

雀 què【зат】① торғай.② (Què) адамның тегі.

【雀斑】quèbān【зат】 сепкіл (адамның денесіне шығатын дақтар).

【雀鹰】quèyīng【зат】 қаршыға құс.

【雀跃】quèyuè【ет.】 қуаныштан торғайша секіріп билеу.

确-1 què① нағыз, шын: 正~ тура шындық.②【үс.】 тура, рас
确-2 què〈书〉 құнарсыз жер: 饶~ жайсыз құнарсыз жер.

【确保】quèbǎo【ет.】 кепілдік беру, қамтамасыз ету: ~ 交通畅通 еркін қатынасты қамтамасыз ету.

【确当】quèdàng【сын】 дұрыс, болуға тиіс: 立论~ дұрыс көзқарас.

【确定】quèdìng①【сын】 анық, айқындалған: ~ 的答复 нақты жауап.②【ет.】 бекіту, анықтау: ~ 了工作之后就上班 алдымен жұмыты анықтап ал, содан кейін оған кіріс.

【确乎】quèhū【үс.】 дұрыс, нақты, дәл: 经过试验, 这办法~ 有效 зерттеп келгенде бұл әдіс ең нақтылы болды.

【确立】quèlì【ет.】 дәлелдеу, бекіту: ~ 信念 дәлелді сенім.

【确切】quèqìe【сын】① дәл, нақты: 用字~ нақ дикция.② шынайы: 消息~ шынайы хабар.

【确认】quèrèn【ет.】 нақтылау, айқындау: 参加会议的各国~ 了这些原则 мәжіліске қатысқан мемлекеттердің барлығы принциптерді айқындады.

【确实】quèshí①【сын】 нақты, шынайы: ~ 的消息 нақты хабар.②

【үс.】 шындық: 这件事~ 不是他干的 бұл істің расында оған еш қатысы жоқ.

【确守】quèshǒu【ет.】 билеуші: ~ 信义 билеушінің ісіне адал болу.

【确信】quèxìn①【ет.】 нақты мәліметтер: 我们~ 这一崇高理想一定能实现.② (~ 儿)【зат】 дұрыс ақпарат: 不管事成与否, 请尽速给个~ 儿 істің сәтті немесе сәтсіз аяқталатынына қарамастан, дұрыс ақпарат беруіңізді сұраймын.

【确凿】quèzáo(旧读 quèzuò)【сын】 сенімді: 证据~ сенімді айғақ.

【确诊】quèzhěn【ет.】 айқындау: 经过检查, ~ 肺炎 тексеруден өткен соң, өкпе ауауы айқындалды.

【确证】quèzhèng①【ет.】 нақты, анықталған: 我们可以~ 他的论断是错

误的 біз оның қателескенін нақты айта аламыз.②【зат】 нақтылы, қуәланған: 在~ 面前他不得不承认自己的罪行 ол өзінің қылмыс жасағанын нақтылы түрде мойындады.

阙 què①〈书〉 біту, аяқталу: 乐~ әуеннің аяқталуы.②【мөл.】 сабасына түсу, сабырлы.③ (Què)【зат】 фамилияға қолданылады.

鹊 què【зат】 сауысқан.

【鹊巢鸠占】quècháojiūzhàn басқа біреуге есілі жерді алып қою, меншігін тартып алу.

【鹊起】quèqǐ【ет.】 жылдам көтерілу: 文【зат】~ әдеби атағы жылдам көтерілді.

【鹊桥】quèqiáo【зат】 көп уақыт көріспеген ғашықтардың кездесуі.

阙 què① көне замандағы патшаның тұратын жері: 宫~ патша сарайы.② ғибадатхана.③ (Què)【зат】 фамилияға қолданылады.

榷-1 què〈书〉 нарық монополиясы: ~ 茶 шайға монополия. 榷-2 què ақылдасу, кеңесу: 商~ ақылдасу.

qūn

困 qūn астық қоймасы.

逡 qūn〈书〉 өз орнын білетін, кішіпейіл, көңгіш.

【逡巡】qūnxún〈书〉【ет.】 бір орында тұрып алу, шешім қабылдай алмау.

qún

窘 qún〈书〉① топтасып өмір сүру.② бір орынға шоғырлану: 学~ топтасып оқу.

裙 qún① белдемше: 短~ қысқа белдемше.② алжапқыш: 围~ алжапқыш кию (орай).

【裙钗】qúnchāi【зат】 әйел адамды білдіретін сөз.

【裙带】qúndài【сын】 жұбайының (әйелінің) заттары (сонымен қатар әйел жағының төркіндері): ~ 官 әйелінің төркіндеріне бағыну.

【裙带菜】qúndàicài【зат】 (ботаникалық) су балдыры.

【裙房】qúnfāng【зат】 қосымша.

【裙服】qúnfú【зат】 белдемшелер.

【裙裤】qúnkù【зат】 алдынан белдемше, артынан шалбар болып келетін киім.

【裙子】qún·zi【зат】 белдемше.

群 qún① топтасу, жиналу: 人 бір топ адам.② адамдар тобы: 超~ адамдар тобын қуып жету.③ тобыр: ~ 峰 түйелер тобыры.④: топ-~ 孩子 бір топ бала.⑤ (Qún)【зат】 адамның есімі.

【群策群力】qúncèqúnlì бірлескен

күшпен.

【群唱】qúncàng【зат】(музыкалық) хор.

【群島】qúndǎo【зат】архипелаг (аралдар тобы).

【群芳】qúnfāng【зат】әсем гүлдер мен сұлу қыздар: сұлулық үшін күрес.

【群婚】qúnhūn【зат】бірнеше адамның некеге тұруы.

【群集】qúnjí【ет.】шоғырлану, топтасу: 人们~在广场上 адамдар орталық алаңға жиналды.

【群居】qúnjū【ет.】① тобырға жиналу: ~穴处 тобырмен үңгірді мекен ету.②〈书〉көп адамның жиналуы: ~终日 күні бойы көп адам жиналды.

【群龙无首】qúnlóngwúshǒu басшысыз топ.

【群落】qúnlùo【зат】① бірлестік, формация.② биоценоз.

【群氓】qúnméng〈书〉【зат】бұқара халық.

【群魔乱舞】qúnmóluànwǔ бағынбай кету, өз бетімен әрекет ету.

【群殴】qúndǒu【ет.】бірлесіп тәртіпсіздіктер орнату.

【群起】qúnqǐ【ет.】көп адамның көтеріліске шығуы: адамдар көтеріліске шығып жауап қайтарды.

【群轻折轴】qúnqīngzhézhóu «көп түкірсе көл».

【群情】qúnqíng【зат】көршіліктің көңіл күйі: ~欢洽 көпшіліктің көтеріңкі көңіл күйі.

【群山】qúنشān【зат】таулы шатқал: ~环抱 тау шатқалының қоршауы.

【群体】qúntǐ【зат】① (биологиялық) популяция.② масса, жинтық, қоғамдық: 英雄~қоғам қайраткері.

【群威群胆】qúnwēiqúndǎn бүкілхалықтық ерлік.

【群舞】qúnwǔ【зат】ұжымдық би.

【群星】qúnxīng【зат】① жұлдыздар шоғырлануы: ~闪烁 жұлдыздар жарқырауы.② жұлдыз (атақты адам): |晚会现场~云集 салтанатты кешке көптеген жұлдыздар келді.

【群雄】qúnxióng【зат】① жауынгер ерлер: ~割据 жауынгер ерлер өз биліктерін орнатты.② қаһармандар: ~聚会 халық қаһармандар жиналысы.

【群言堂】qúnyántáng【зат】мәселе шешудегі демократизм.

【群英】qúnyīng【зат】қоғам қайраткерлеру, дарынды тұлғалар: ~会 дарынды тұлғалар жиналысы.

【群英会】qúnyīnghuì【зат】еңбек ерлер мүшәйрасы.

【群众】qúnzhòng【зат】① халық саны, бұқара халық: ~大会 үлкен халық жиналысы.② адам, тұлға.③ партия мүшелігіне кірмейтін адам.

【群众路线】qúnzhònglùxiàn (саясат) халықпен теңелу сызығы.

【群众运动】qúnzhòngyùndòng бүкілхалықтық қозғалыс.

【群众组织】qúnzhòngzǔzhī халықтық ұйым.

麋 qún〈书〉 бұғы тұқымдас мүйізді жануар.

【麋集】qúnjí〈书〉【ет.】ұжымдасу, жиналу.

R

rán

蚺 rán [蚺蛇] (ránshé)【зат】жыланның бір түрі (питон).

然 rán ① мақұлдауды білдіреді: 不以为~дұрыс деп санамайды.②〈书〉

【ес.】сол сияқты, осылай: 不尽~толығымен солай емес.③〈书〉

【жал.】«дегенмен, алайда»: 此事虽小, ~亦不可忽视 бұл іс маңызсыз, дегенмен оны қарастырмай қалдыруға болмайды.④ (Rán)【зат】фамилияға қолданылады.

【然而】rán'ér【жал.】«бірақ, дегенмен»: 他虽然失败了很多次, ~并不灰心 ол көп рет жеңіліске ұшырады, бірақ салы сұға кеткен жоқ.

【然后】ránhòu【жал.】«содан кейін»: 学~知不足 оқу үрдісі.

【然诺】ránnuò〈书〉【ет.】келісім: 重~әрең келісу.

【然则】ránzé〈书〉【жал.】«солай болса»: ~如之何而可? Солай болса енді не істейміз?

髯 rán сақал мұрт: 白发苍~сақал мұрты ағарған.

【髯口】rán-kou【зат】гриммде қолданылатын жасанды сақал мен мұрт.

燃 rán【ет.】① жану, өртену: 篝火~起来了 дала от жағып келу.② өртеу, жағу: ~灯 шам жағу.

【燃点】rán diǎn【ет.】жағу: ~灯火 шам жағу.

【燃点】2rǎndiǎn【зат】(физикалық) өртену нүктесу.

【燃放】ránfàng【ет.】өртеу, жандыру: ~烟火 от жағу.

【燃料】ránliào【зат】жанармай, отын.

【燃眉之急】rán méi zhī jí өте шұғыл әрі қауіпті жағдай.

【燃煤】ránméi【зат】көмір жағу.

【燃气】ránqì【зат】газ.

【燃气轮机】ránqì-lúnjī газ турбины.

【燃情】ránqíng【сын】сезімдер, эмоцияның көтерілуі, жануы.

【燃烧】ránshāo【ет.】① жану.②

өртену: 怒火在胸中~ашудан өртену.

【燃烧弹】ránshāodàn【зат】жанғыш атылғыш бомба.

【燃烧瓶】ránshāopíng【зат】жарылғыш граната.

【燃油】rányóu【зат】жанармай: 保证~供应 жанармаймен қамтамасыз ету.

rǎn

冉 rǎn【зат】адамның есімі.

【冉冉】rǎnrǎn〈书〉①【сын】(毛、枝条等)柔软下垂的样子.②【ус.】асықпай, жай қимылдау: 月亮~上升 ай жайлап ктерілді.

染 rǎn ①【ет.】түске боялу.②【ет.】кірлену: ~上一身恶习 жаман қылықтармен былғану.③ (Rǎn)【зат】фамилияға қолданылады.

【染病】rǎn bìng【ет.】ауру жұқтыру: ~在床 ауру жұқтырып төсек тартып жатып қалу.

【染坊】rǎnfāng【зат】шеберхана, бояйтын жер.

【染缸】rǎngāng【зат】бояу күбісі.

【染料】rǎnliào【зат】бояғыш заттар.

【染色】rǎnsè【ет.】① бояғыш зат.② бояу.

【染色体】rǎnsètǐ【зат】(биология) хромосома.

【染指】rǎnzhǐ【ет.】жағымыз іске араласу.

rǎng

嚷 rǎng 义同“嚷”(rǎng) шулау, ұрысу.

【嚷嚷】rǎng-rang〈口〉【ет.】① айқай шығару: 别~, 人家还在休息 айқайлама! Үйде тыныштық сақталсын.② тарату, жаю: 这事~出去, 对准都不好 бұл істің жайылып кетуі жақсылыққа апармайды.

ráng

勐 rǎng көмектесу.

囊 rǎng [囊荷] (rǎnghé)【зат】(ботаникалық) құсықшөп.

攘 Rǎng таңғы шық.

【攘攘】rǎngrǎng〈书〉【сын】таңғы шықтың көп болуы.

襁 rǎng〈书〉жамандықтың бетін қайтару: ~灾 табиғат апатын болмауды тілеу.

【襁解】rǎngjiě〈书〉【ет.】дұға оқу, сыйыну.

穰 rǎng ①〈方〉【зат】өсімдік сабағы: ~草 қамыс сабағы.② бақша жидектерінің жұмсағы.

【穰穰】rǎngrǎng〈书〉【сын】бай өнім.

瓢 rǎng ①(~儿)【зат】жемістің жұмсағы: 橘子~儿 мандариннің жұмсағы.②(~儿)【зат】қабық,

кабыршақ: 秫秸~ сарго сабағының кабығы.③〈方〉【сын】 нашар: 你赶车的技术真不~ сенің делбешінің жүргізу техникасы жалпы жаман емес.

【瓢子】ráng·zi【зат】① жеміс жидектің ішіндегі жұмсағы.② ішіндегі жұмсақ: 表~ жұмсағын шығару.

rǎng

壤 rǎng ① жер, топырақ: 沃~ жер жырту.②〈书〉 жер, территория: 霄~ аспан территориясы.③ аймақ: 接~ аймақты иелену.

【壤土】rǎngtǔ【зат】① сазды топырақ.②〈书〉 аумақ, территория.

攘 rǎng〈书〉① бас тарту, итеру, жолатпау: ~除~外 сырттан жолатпау.② ұрлау, тартып алу: ~夺 күшпен тартып алу.③ жеңін түріп: ~臂 білекке дейін жеңін түріп.④ шағастыру.

【攘臂】rǎngbì〈书〉【ет.】 бір іске талпынып кірісу: ~高呼 серпіліп жариялау.

【攘除】rǎngchú〈书〉【ет.】 қабылдамау, жоққа шығару: ~奸邪 зұлымдықтан бас тарту.

【攘夺】rǎngduó〈书〉【ет.】 тонау: ~政权 саяси билікі күшпен тартып алу.

【攘攘】rǎngrǎng〈书〉【сын】 жүйесіз.

嚷 rǎng【ет.】① айқайлау: 别~了, 人家都睡觉了 айқайлама, үйдегілердің барлығы ұйықтап жатыр.②〈口〉 ұрысу, шулау: ~也没用, 还是另想别的办法吧 ұрыспа, басқа амалын қарастыру керек.③ кінә тағу: 这事让妈妈知道了又该~我了 бұны білсе мама мені кінәлі деп ойлайды.

ràng

让 ràng ①【ет.】 жол беру: 弟弟小, 哥哥~着他点儿 інілер өмір бойы үлкен ағасына жол беріп өтеді.②【ет.】 ұсыныс жасау: ~茶 шай ұсыну.③【ет.】 бір затты біреуге беру.④【ет.】 мәжбүрлеу: 谁~你来的? Кім сені келуге мәжбүрледі?.⑤【ет.】 жасырыну: 请~开点儿 мына дақты жасыра тұрыңызшы.⑥(Ràng)【зат】 фамилияға қолданылады.

【让利】ràng lì【ет.】 жол беру: ~销售 сауда саттыққа жол беру.

【让零】ràng líng【ет.】 жол беру: 出租车司机主【ет.】给乘客~таксидің жүргізушісі жолаушыға өзі жол берді.

【让路】ràng lù【ет.】 жүретін жолды босату.

【让位】ràng wèi【ет.】① қызметтік

орнын босатып беру: 老干部主【ет.】~, 退居二线 ескі кадрлық қызметкерлер өз еркімен орындарын босатты.②〈方〉 отыратын орын беру.

【让贤】ràng xián【ет.】 қызметін жақсы жұмысшыларға босату: 退位~ жоғары шенді адамның қызметін босатуы.

【让座】ràng zuò(~儿)【ет.】① орын босатып беру: 电车上青年人都给老年人~ трамвайда отырған жастар қарияларға орын берді.② отыруға шақыру: 主人~又让茶, 十分热情 үй егесі қонақтарды отыруға шақырып шай берді.

攘 ràng 攘渡河(Ràngdù Hé) өзеннің атауы.

ráo

尧 ráo ①〈书〉 отын.②(Ráo)【зат】 фамилияға қолданылады.

饶 ráo ① бай, мол: ~有风趣 аса қызық.②【ет.】 үстінен қосып беру: ~头 қалдық.③【ет.】 кешіру: ~他这一回 бір ретке оны кешірейік.④〈口〉【жал.】 дегенмен, оған қарамастан.⑤(Ráo)【зат】 фамилияға қолданылады.

【饶命】ráo mìng【ет.】 рақым ету.

【饶舌】ráoshé【ет.】 әңгімеге араласу: 对这个问题我不想多~ мен бұл мәселеге араласқым келмейді.

【饶恕】ráoshù【ет.】 кешіру.

【饶头】ráo·tóu〈口〉【зат】 қосымша, қалдық: 这个小的是个~ кішкентай қалдық қалды.

桡 ráo〈书〉 ескек.

【桡骨】ráogǔ【зат】 сәулелі ойын тасы.

rǎo

扰 rǎo ① мазалау, шу шығару: 干 мазалау.②〈书〉 хаос, былық, шатақ: 纷~ топтық былық шығару.③【ет.】 сыпайылық таныту: 我~了他一顿饭 мен оның әзірлеген асын мактадым.

【扰动】rǎodòng【ет.】① толқыту, қобалжыту: 明朝末年, 农民纷纷起义, ~及于全国 Мин дәуірінің соңғы жылдары шаруалар арасында толқулар болып бүкіл мемлекет қобалжуда болды.② толқулар, тәртіпсіздік.

【扰乱】rǎoluàn【ет.】 тәртіп бұзу, кедергі жасау: ~治安 қоғамдық тәртіпті бұзу.

【扰民】rǎo mín【ет.】 тұрғындарға кедергі келтіру: 噪声~ шу кедергілері.

【扰攘】rǎorǎng〈书〉【сын】 тәртіп бұзу, былық шығару: 干戈~ әскери былықтар.

【扰扰】rǎorǎo〈书〉【сын】 шашырынқы.

rào

绕 rào【ет.】① орау: ~线 жіп орау.② айналдыру: 运【ет.】员~场一周 спортшы алаңды айналып жүгірді.③ байлау: 一些问题~在他的脑子里 оның басында бір шимакталған мәселе туды.⑤(Rào)【зат】 фамилияға қолданылады.

【绕脖子】ràobó·zi〈方〉 тура айтпау, айналшықтап жүру.

【绕道】rào dào(~儿)【ет.】 айналып жүру: ~而行 айналмалы жолмен жүру.

【绕口令】ràokǒulìng(~儿)【зат】 жаңылтпаш.

【绕圈子】ràoquān·zi① қисық, бұлтас жолмен жүру.② тіке айтпау: 有话直说, 别~ айналшықтамай айтатыныңды тіке айт.

【绕弯儿】rào wān【ет.】①〈方〉 серуендеу: 他刚吃完饭, 在院子里~ ол жаңа ғана тамақтанып алып енді есік аолында серуендеп жүр.② қиылыстармен жүру.

【绕弯子】ràowān·zi айналып серуендеу.

【绕远儿】rào yuǎn①【сын】 айналма жол: 这条路很好走, 可就是太~ бұл жол өте қолайлы, бірақ тым айналып кеткен.②【ет.】 айналма жолмен жүру: 我宁可绕点远儿也不翻山 тауға тірелгенше мен айналма жолмен барғаным артық.

【绕组】ràozǔ【зат】 орам.

【绕嘴】ràozuǐ【сын】 айтылуы қиын: 这话说起来~ бұны айту қиынға соғады.

rě

曙 rě келісу, мақұлдау.

惹 rě【ет.】① еліктіру, шақыру: ~祸 жамандық шақыру.② серіктесті шақыру, тиісу: 这人脾气大, 不好~ бұл адамның мінезі жаман, оған тиісудің керегі жоқ.③ жек көрініш немесе жақсы сезімдер туғызу: ~人注意 адамдар арасында жек көрініш немесе жағымды сезім тудыру.

【惹草拈花】rě cǎo niān huā әйелдерді еліктіру, махаббат ойындары.

【惹火烧身】rě huǒ shāo shēn өз басына бәле тілеп алу.

【惹祸】rě huò【ет.】 өзіне ор казу: ~招灾 өз басына қайғы табу.

【惹乱子】rěluàn·zi өз еркімен жамандыққа тап болу.

【惹气】rě qì【ет.】 жындану, қапалану: 犯不上为这点儿事情~ осындай болмайтын нәрсе үшін қапаланудың қажеті жоқ.

【惹事】rě shì【ет.】 машақаттану, қиыншылықтар тудыру: 你别给我~

менің басыма қиыншылықтар тудырма.
【惹是非】rèshì-fēi жамандыққа ұрыну.
【惹是生非】rèshìshēngfēi бүлдіру.
【惹眼】rèyǎn【сын】 назар аудару,
көзге түсу.

rè

热 rè ①【зат】 жылу, жылулық. ②【сын】 ыстық: ~水 ыстық су. ③【ет.】 жылыту, ысыту: ~一~饭 тамақ жылыту. ④ температура. ⑤ ыстық сезім, махаббат: ~爱 жақсы көру. ⑥ қызғану, көре алмаушылық: ~衷 жан тәнімен көре алмау. ⑦ сәулелену, сәуле шығару: ~原子 ядролық сәулелену. ⑧ (Rè)【зат】 фамилияға қолданылады.
【热爱】rè'ài【ет.】 қатты жақсы көру: ~祖国 отанын сүю.
【热播】rèbō【ет.】 арнада жиі көрсету.
【热层】rècéng【зат】 термосфера.
【热肠】rècháng【зат】 мейірімділік: ~人 мейірімді адам.
【热潮】rècháo【зат】 өрге басу: 掀起植树造林~тоғайлардың жоғары отырғызылуы.
【热炒】-1 rèchǎo【зат】 майғв қуырылған тағам.
【热炒】-2 rèchǎo【ет.】 қуыру.
【热忱】rèchén【зат】 ыстық лебіз: 爱国~елін қатты жақсы көру.
【热诚】rèchéng【сын】 адал, ақкөңіл: ~地欢迎 шын көңілімен қарсы алу.
【热处理】rèchǔlǐ【ет.】 термиялық өңдеу.
【热传导】rèchuándǎo【зат】 жылу өткізгіштік.
【热带】rèdài【зат】 тропикалық белдеу.
【热带鱼】rèdàiyú【зат】 тропикалық белдеуді мекен ететін балықтар түрі.
【热带雨林】rèdài yǔlín тропикалық ылғалды ормандар.
【热岛效应】rèdǎoxiào yǐng жылу күмбез эффектісі.
【热点】rèdiǎn【зат】 «ыстық нүкте»: 古都西安成为旅游的~көне астан Сиань қаласы туризмнің ысты нүктесіне айналды.
【热电厂】rèdiànchǎng【зат】 жылуэлектростанциясы.
【热度】rèdù【зат】 ① температура: 物体燃烧需要一定的~дене қызу үшін әрине тиісті температура қажет. ② дененің қалыпты температурасы: 打了一针, ~已经退了 дене қызуы қайтып жатыр. ③ ынта, құлшыныс.
【热风】rèfēng【зат】 жылы ауа.

【热敷】rèfū【ет.】 қыздыратын компресс.
【热辐射】rèfúshè【зат】 жылулық сәулелену.
【热狗】règǒu【зат】 хот дог (бутерброд түрі).
【热购】règòu【ет.】 сатылым: ~应季服装 киімдер сатылымы.
【热管】règuǎn【зат】 жылу өткізетін құбыр.
【热函】rèhán【зат】 жалпы орта жылу.
【热核反应】rèhé-fānying термо ядролық реакция.
【热核武器】rèhé-wǔqì термоядролық қару.
【热烘烘】rèhōnghōng (~的)【сын】 алау, лапылдау, жану: 炉火很旺, 屋子里~的 ошақтағы от лапылдап жанғаннан үйдің іші ысып тұр.
【热乎】(热呼)rè-hu【сын】 ыстық (rè-huo).
【热乎乎】(热呼呼)rèhūhū (~的)【сын】 ыстық, жүрекке ыстық.
【热火】rè-huo【сын】 ① ыстық. ② жылы лебіз: 两个人谈得很~екі адам жылы аңгімелесіп отырды.
【热火朝天】rèhuǒchāotiān күш қуаты, ынтасы тасып тұр.
【热和】rè-huo【сын】 ① ыстық, жылы: 锅里的粥还挺~табақтың ішіндегі сұйықтық қайнап жатыр. ② жылы шырайлы: 同志们一见面就这么~пікірлесе адамдар бірден жылы шырайлы көрінеді.
【热货】rèhuò【зат】 өтімді тауар.
【热机】rèjī【зат】 жылулық қозғаушы.
【热加工】rèjiāgōng【ет.】 ыстық өңдеуден өткізу.
【热键】rèjiàn【зат】 ыстық пернелер.
【热辣】rèlà【сын】 ыстық, қоздырғыш: ~的劲舞 құмартқыш (оттай күйдіретін) би.
【热辣辣】rèlàlà (~的)【сын】 ыстық жандыратын. күйдіретін: 太阳晒得人~的 адамды жандыратын Күннің ыстығы.
【热浪】rèlàng【зат】 ① ыстық леп. ② оттай ыстық жағдай: 商品生产的~越来越高 тауар өндіру біртебірте қызып келеді. ③ жылулық толқындар.
【热泪】rèlèi【зат】 көз жасы: ~盈眶 көзі жасқа толу.
【热力】rèlì【зат】 жылу күші.
【热力学温标】rèlixuéwēnbīāo термодинамикалық температура шкаласы.
【热恋】rèliàn【ет.】 ① қатты құмартып ғашық болу: 这对青年男女正在~мына жігіт пен қыз жұбы бір

бірін құмартып сүйген шақта. ② нәзік махаббат сезімі: ~故土 Отанға деген нәзік сезім.
【热量】rèliàng【зат】 жылу мөлшері (физика).
【热烈】rèliè【сын】 ыстық: 气氛~шырайлы ахуал, ~的掌声 ду қол шапалақ.
【热流】rèliú【зат】 ① 指激【ет.】 振奋的感受: 读了由各地寄来的慰问信, 不由得一股~传遍全身. ② көпшілік құлшынысы.
【热卖】rèmai【ет.】 тауардың жақсы өтуі.
【热门】rèmén (~儿)【зат】 өтімді тауар: ~货 жақсы бағамен өтетін тауар.
【热门货】rèménhuò【зат】 өтімді тауар.
【热闹】rè-nào ①【сын】 шулы, жанданған: ~的大街 жанданған көше. ②【ет.】 көңіл көтеру: 到了节日大家~~吧! Мейрам келгенде барлығы көңіл көтереді.
【热能】rènéng【зат】 жылу энергиясы.
【热膨胀】rèpéngzhàng【зат】 жылулық ұлғаю.
【热平衡】rèpínghéng【зат】 жылу тепе теңдігі.
【热气】rèqì【зат】 ыстық ауа райы: ~腾腾 ыстықтың көтерілуі.
【热切】rèqiè【сын】 жалынды, алаулы: ~的愿望 асақ арман.
【热情】rèqing ①【зат】 ынта, құлшыныс: 工作~ынтамен жұмыс істеу. ②【сын】 шын жүректен, ықыласпен: ~服务 бар ықыласпен қызмет ету.
【热容量】rèróngliàng【зат】 жылу көлемі.
【热身】rè shēn【ет.】 жаттығу жасау: ~训练 жаттықтыру.
【热水袋】rèshuǐdài【зат】 (медициналық) рэзенке жылытқыш.
【热水瓶】rèshuǐpíng【зат】 термос.
【热水器】rèshuǐqì【зат】 бойлер (су жылытқыш).
【热腾腾】rèténgténg бұркылдап қайнау, буы шығып пісу.
【热天】rètiān【зат】 ыстық күн (ауа райы): 一到~, 他这病就好了 күн ысығалы оның ауруы бірден қайтып кетті.
【热土】rètù【зат】 туған жер: ~难离 туған жермен айырылысу қиын.
【热望】rèwàng ①【ет.】 үміттену: ~的目光 үміттеніп қарау. ②【зат】 қалау, аңсау: 满怀~жан тәнімен қалау.
【热污染】rèwūrǎn【зат】 жылулық ластану.

【热舞】rèwǔ【зат】 құмартатын би: 演唱会以~开场 концерт құмартатын биден басталды.

【热线】rèxiàn【зат】① жылулық иррақызыл сәулелер.② жанданған жол бағыты: 旅游~ жанданған бағытта саяхаттау.

【热销】rèxiāo【ет.】 қиын табылатын тауар (дефицитті): ~书 қиын табылатын кітап.

【热孝】rèxiào【зат】 қаралы киім (траур).

【热效率】rèxiàolǜ【зат】 (физика) жылулық ПӘК.

【热效应】rèxiàoyǐng【зат】 жылулық эффектісі.

【热心】rèxīn【сын】 ынта, құлшыныс: ~人 адамның ынтасы.

【热心肠】rèxīncháng(~儿)【зат】 жылы шырайлы, бауырмал, ақкөңіл: 她有一~【үс.】~ ол жылы шырайлы.

【热学】rèxué【зат】 (ғылым) термология.

【热血】rèxuè【зат】 қызу қанды: ~男儿 қызу қанды жігіт.

【热血沸腾】rèxuèfèitèng құлшыну, жын жүректен ынталану.

【热压釜】rèyāfǔ【зат】 (физикалық техника) автоклав.

【热饮】rèyǐn【зат】 ыстық күйде ішілетін сусындар (шай, кофе).

【热源】rèyuán【зат】 жылу көзі.

【热战】rèzhàn【зат】 қызу соғыс.

【热障】rèzhàng【зат】 жылулық тосқауыл.

【热衷】(热中) rèzhōng【ет.】① үлкен қызығушылық таныту: ~【зат】利 атақ пен даңққа қызығу.② құмарту: ~于滑冰 коньки тебуді ұнату.

rén

人 rén【зат】① адам, кісі, пенде, тұлға, адамдар: 男~еркек, 女~әйел, ~们 адамдар.② әркім: ~所共知 бәріне мәлім.③ үлкен, есейген адам: 长大成~есею.④ адам: 工~жұмысшы.⑤ өзге адамдар.⑥ адамдық қасиеттер: 丢~адамдық қасиеттерден арылу.⑦ өзін өзі сезіну: 这两天~不大舒服 соңғы екі күнде өзімді жақсы сезініп жүрдім.⑧ дарын, икем, ептілік: 我们这里正缺~бұған біздің икеміміз жетпей жатыр.⑨ (Rén) адамның тегі.

【人才】(人材) réncái【зат】① дарынды адам: ~难得 ерекше дарынды адам.②〈口〉сүйкімді.

【人潮】réncháo【зат】 адамдар қауымы.

【人称】rénchēng【зат】 есімдіктің жақтары (бірінші жақ, екінші жақ т.б.).

【人次】réncì【мөл.】 адмдар

арасында, халық ішінде.

【人大】rèndà【зат】 Бүкілқытайлық халық өкілдер жиналысы.

【人道】rèndào①【зат】 адамгершілік.②тәрбиелік, көргендік.③ адамның мінез құлқы.

【人道】2rèndào【ет.】 қарым қатынас орнату.

【人道主义】rèndào zhūyì гуманизм.

【人地生疏】rèndìshēngshū таныс емес, жанаға тап болу.

【人丁】réndīng【зат】① жасы үлкен адам.② халық, тұрғындар: ~兴旺 үлкен отбасы.

【人定胜天】rèndìngshèngtiān адам өз тағдырының егесі.

【人犯】rènfàn【зат】 қылмыскер: 一千~қылмысқа қатысты адамдар.

【人贩子】rénfàn·zi【зат】 адам сатумен айналысатындар.

【人夫】rénfū【зат】 кара жұмысты атқаратын адам.

【人浮于事】rénfúyúshì жұмысшылардың жұмыстан да көп болуы.

【人格】rèngé【зат】① тұлға, жеке қасиеттер, мінез.② абырой: ~高尚 үлкен абырой.③ құқыққа ие болу: 不得侵犯公民的~тұлғаға қол сұғушылық құқықтың болмауы.

【人格化】rèngéhuà【ет.】 дербестену, адами қасиеттерге иелену.

【人格权】rèngéquán【зат】 жеке меншік құқығы.

【人工】rénɡōng①【сын】 жасанды түрде: ~湖 жасанды көл.②【зат】 адам еңбегі: ~操作 ауыр жұмыс атқару.③【зат】 жұмыс күші: 修建这条水渠需用很多~мына каналды бітіру үшін көп жұмыс күші қажет.

【人工呼吸】rénɡōnghūxī жасанды түрде тыныс алу.

【人工湖】rénɡōnghú【зат】 жасанды су қоймасы.

【人工降水】rénɡōngjiàngshuǐ жасанды түрде жауын шашын шақырту.

【人工流产】rénɡōngliúchǎn (медцина) ана жатырындағы баланы алып тастау (аборт).

【人工授精】rénɡōngshòujīng жасанды ұрықтандыру.

【人工智能】rénɡōngzhìnéng жасанды ақыл ой.

【人海】rénhǎi【зат】① өте көп адам: 人山~«ине қадайтын жер жоқ».②〈书〉қоғамдық: ~沧桑.

【人和】rénhé【зат】 адамдар берекесі: ~百事兴 адамдардың бірлесіп жұмыстары жақсы жүреді.

【人寰】rénhuán〈书〉【зат】 адамдар арасында, жұрт ішінде.

【人祸】rénhuò【зат】 жасанды

жолмен шабырлған апаттар.

【人机界面】rén·jījièmiàn робот.

【人际】rénjì【сын】 адамдар арасындағы: ~关系 адамдар арасындағы қатынастар.

【人迹】rénjì【зат】 адамның ізі.

【人家】rénjiā(~儿)【зат】① тұрғын үй: 这个村子有百十户~бұл ауылда жүзден астам тұрғын үйлер бар.② отбасы: 勤俭~еңбекқор отбасы.③ аттастыру: 她已经有了~儿子 ол аттастырылып қойған.

【人家】rén·jiā.① өтен адам: ~都不怕, 就怕你怕 басқалар қорықпайды, тек сен ғана қорқып тұрсың.② олар, басқалар: 你把东西快给~送回去吧 қолыңдағы затты дереу оларға беріп көзіңді құрт!.③ мен, біз: 原来是你呀, 差点没把~吓死!басынан ақ сен бізден қорыққан жоқсың.

【人间】rénjiān【зат】 адамдар әлемі: ~乐园 адамдардың жұмағы.

【人杰】rénjié〈书〉【зат】 әйгілі тұлға.

【人杰地灵】rénjiédìlíng батырлар аркасында атақты жерлер.

【人精】rénjīng【зат】① ерекше ақылды бала.② шәует.

【人居】rénjū【сын】 тұрғын үй: ~环境 тұрғын үй жағдайы.

【人均】rénjūn【ет.】 жан санына шаққанда.

【人口】rénkǒu【зат】① халық саны: ~普查 халық санағы.② отбасы мүшелері: 他们家~不多 олардың отбасында адам көп емес.③ адамдар.

【人口学】rénkǒuxué【зат】 (ғылым) демография.

【人困马乏】rénkùnmǎfá қатты шаршау.

【人来疯】rénláifēng басқаның көзінше еркелеу.

【人老珠黄】rénlǎozhūhuán кәрі қыз.

【人类】rénlèi【зат】 адамзат: ~社会 адамзат қоғамы.

【人类学】rénlèixué【зат】 антропология.

【人力】rénlì【зат】 адам ресурстары: 用机械【ес.】替~адам күшінің орнына машиналарды қолдану.

【人力车】rénlichē【зат】 арба (адамның қол арбасы).

【人流】rénliú【зат】 бұқара халық: 不尽的~涌向广场 қарапайым халықтың алаңға лық толуы.

【人伦】rénlún【зат】 (ғылым) этика эстетика.

【人马】rénmǎ【зат】① әскер: 全部~安然渡过了长江 бүкіл әскер Янцзы өзенінен тыныш өтіті.② адамдар, жұрт.

【人马座】rénmǎzuò【зат】 (жұлдыз)

Мерген.

【人脉】rénmài【зат】адами қарым қатынастар.

【人们】rénmen【зат】халық: 天冷了, ~都穿上了冬装 күн суытып адамдардың барлығы қалың киіне бастады.

【人面兽心】rénmiànshòuxīn адам кейпіндегі хайуан.

【人民】rénmín【зат】халық.

【人民币】rénmínbì【зат】ҚХР валютасы.

【人民【表大会】rénmíndàibiàodàh халық өкілдерінің жиналысы.

【人民法院】rénmínfǎyuàn халық соты.

【人民公社】rénmíngōngshè халық коммунасы.

【人民检察院】rénmínjiǎncháyuàn халық прокуратурасы.

【人民警察】rénmínjǐngchá халықтық полиция.

【人民民主专政】rénmínmínzhǔzhuānzhèng халықтық демократиялық диктатурасы.

【人民内部矛盾】rénmínnèibùmáodù халық арасындағы келіспеушіліктер.

【人民陪审员】rénmínpéishěnyuàn халықтық сот мүшесі.

【人民团体】rénmíntuántǐ халықтық ұйым.

【人民武装】rénmínwǔzhuāng халықтық қарулы күштер.

【人民性】rénmínxìng【зат】халықтық, халыққа сай.

【人民战争】rénmínzhànzhēng халықтық соғыс.

【人民政府】rénmínzhèngfǔ халық үкіметі.

【人命】rénmìng【зат】адам өмірі: 一条~бір адам ғұмыры.

【人莫予毒】rénmòyúdú ешкімнен қорықпау, жазадан сескенбеу.

【人品】rénpǐn【зат】адами қасиеттер: ~高尚 жоғари адами қасиеттер.

【人气】rénqì【зат】① даңқ, әйгілілік: 由于该影片获奖, 扮演女主角的演员~急升 басты рөлдегі актердің әйгілі болуының арқасында бұл кинофильм премияға ие болды. ②〈方〉адамдық қасиеттер: 这人好~бұл кісінің мінезі жақсы.

【人情】rénqíng【зат】① адамның жан дүниесі. ② жеке қатынастар: 托~жеке қарым қатынас орнату. ③ мейірімділік: 做个~мейірімділік таныту. ④ сыйлық: 送~сыйлық тарту ету.

【人情世故】rénqíngshìgù күнделікті даналық: 不懂~даналықты ұйғармау.

【人情味】rénqíngwèi жанашырлық:

他的话富于~оның айтқаны жанашырлық тудырады.

【人权】rénquán【зат】адам құқығы.

【人群】rénqún【зат】адам қоғамы: 他在~里挤来挤去 ол қоғамнан ығыстырылды.

【人儿】rénr【зат】① қуыршақ: 捏了一个泥~бір қыштан жасалған қуыршақты қолға алу. ②〈方〉адам қылықтары: 他~很不错 оның бұл әрекеті жаман емес.

【人人】rénrén【зат】әрбір адам, әркім: 我为~, ~为我 «біріміз бәріміз үшін, бәріміз біріміз үшін».

【人日】rénrì【зат】бүкілхалықтық мереке.

【人瑞】rénruì【зат】үлгілі әйгілі адам: 盛世~әлемге танымал адам.

【人山人海】rénshānrénhǎi «ине шаншыр жер болмау», адамның көптігі: 体育场上, 观众~стадионда адмның көптігінен ине шаншыр жер болмады.

【人蛇】rénshé〈方〉【зат】жасырын иммигрант.

【人身】rénshēn【зат】адамның денесі: ~攻击 адамға шабуылдау.

【人身保险】rénshēnbǎoxiǎn өмірді сақтандыру.

【人身权】rénshēnquán【зат】жеке құқық.

【人身事故】rénshēnshìgù қайғылы оқиға.

【人身自由】rénshēnziyóu тұлға еркіндігі.

【人参】rénshēn【зат】(ботаникалық) женьшень.

【人生】rénshēng【зат】адам ғұмыры: ~大事 бүкіл өмірдің маңызды ісі.

【人生观】rénshēngguān【зат】өмірге деген көзқарас.

【人声】rénshēng【зат】адам дауысы: ~嘈杂 адамның шуы.

【人声鼎沸】rénshēngdǐngfèi ашулы дауыс.

【人士】rénshì【зат】адамдар, қауым: 各界~әр түрлі қоғамдастықтар.

【人氏】rénshì【зат】адамның шыққан жері (туылған жері): 当地~осы жерден шыққан.

【人世】rénshì【зат】адам әлемі.

【人世間】rénshìjiān【зат】осы өмірде.

【人事】rénshì【зат】① адамдар жағдайы. ② қызмет: ~科 еңбек бөлінісі. ③ адам қарым қатынастары: ~纠纷 адамдар арасындағы қақтығыстар мен келіспеушілік. ④ 事理人情 қарапайым заттар: 不懂~ең қарапайымнан

хабардар болмау. ⑤ мүмкін: 尽~қолдан келетіннің барлығын жасау. ⑥〈方〉сый, тарту.

【人手】rénshǒu【зат】жұмыс қолы: ~不足 жұмыс қолдарының жетіспеуі.

【人寿保险】rénshòubǎoxiǎn өмірін сақтандыру.

【人寿年丰】rénshòuniánfēng аман есен дәулетті болу.

【人梯】rénī【зат】① адамдардың бір біріне ұласуы. ② біреу үшін бір нәрседен бас тарту: 甘当~өз еркімен біреу үшін тәуекелге бару.

【人体】rénǐ【зат】адам денесі: ~生理学 адам физиологиясы.

【人同此心, 心同此理】rén tóng cǐ xīn, xīn tóng cǐ lǐ барлығының ойы бір жерден шығу.

【人头】rén tóu【зат】① адамның бас мүшесі. ② адам саны: ~税 жан басының салығы. ③(~儿) адамдардың өзара қатынасы. ④(~儿)〈方〉адам бойындағы қасиеттер.

【人望】rénwàng【зат】атақ абырой: 素有~абыройға ие болу.

【人微言轻】rén wēi yán qīng еленбейтін адам.

【人为】rénwéi【ет.】қолдан жасанды: 事在~жасанды әрекет.

【人为刀俎, 我为鱼肉】rén wéi dāo zǔ, wǒ wéi yú ròu тағдыры басқаларға теуелді болу.

【人文】rénwén【зат】① гуманитарлық: ~科学 гуманитарлық ғылым. ② гуманизм, адамгершілік: ~精神 адамгершілік қасиет.

【人文精神】rénwénjīngshén адамгершілік.

【人文科学】rénwénkēxué гуманитарлық ғылым.

【人文主义】rénwénzhǔyì гуманизм.

【人物】rénwù【зат】① тұлға: 英雄~қаһарман. ② арнайы тұлға: 别看他才二十几岁, 在村里也是个~оның жасы жиырмада екеніне қарамастан, ол ауылда арнайы тұлғалардың бірі болып табылады. ③ өнерлі адам.

【人像】rénxiàng【зат】адам портреті немесе мүсіні.

【人心】rénxīn【зат】① адам рухы: 振奋~халық рухын көтеру. ② ар ұят: ~不古 ар ұятқа жатпайтын.

【人心果】rénxīnguǒ【зат】(ботаникалық) саподилла ағашы.

【人行道】rénxíngdào【зат】жаяу жүруші жолы.

【人行横道】rénxíng-héngdào жолдан жаяу адам өтетін жер.

【人性】rénxìng【зат】адамдық қасиеттер.

【人性】rénxìng【зат】 адамның мінез құлқы.

【人性论】rénxìnglùn【зат】 адам табиғатының теориясы.

【人选】rénxuǎn【зат】 кандидат: 适当~тиісті кандидатура.

【人烟】rényān【зат】 отбасылық ошақ.

【人仰马翻】rényǎngmǎfān тәртіп пен жүйенің болмауы.

【人样】rényàng(~儿)【зат】① адам кейпі: 身上脏得不像个~ денесінің кірі адам шошырлық болу.② пайдалы адам.

【人妖】rényāo【зат】 бір түрлі адам.

【人意】rényì【зат】 үміт, жігер, ынта: 尽如~ үміт артпау.

【人影儿】rényǐng【зат】① көлеңке: 窗帘上有个~ перденің арғы жағынан көлеңке түсті.② адам бейнесі: 天黑得对面看不见~ қараңғылықтан адам бейнесі көрінбеді.

【人鱼】rényú【зат】 су перісі.

【人员】rényuán【зат】 қызметкер, жұмысшы: 值班~ кезекшілікте қызметте ету.

【人缘儿】rényuán【зат】 қарым қатынастар: ~不错 жақсы қарым қатынаста болу.

【人云亦云】rényúnyúyún басқа біреудің сөзімен сөйлеу.

【人造】rénzào【сын】 жасанды: ~地球卫星 Жердің жасанды серігі.

【人造革】rénzàogé【зат】 дерматин (жасанды тері).

【人造石油】rénzàoshíyóu жасанды мұнай.

【人造土】rénzàotǔ【зат】 жасанды топырақ.

【人造卫星】rénzàowèixīng жасанды серік.

【人造纤维】rénzàoxiānwéi жасанды жіп талшықтары.

【人造行星】rénzàoxíngxīng жасанды аспан денесі.

【人渣】rénzā【зат】 қоғамның «қоқыс» адамдары.

【人证】rénzhèng【зат】 куәгер.

【人质】rénzhi【зат】 тұтқынға алынған адам.

【人治】rénzhi【зат】 билеушінің жеке қасиеттерінің қоғамға әсер етуі.

【人中】rénzhōng【зат】 жұрт арасында.

【人种】rénzhǒng【зат】 нәсіл, этникалық.

壬 rén【зат】① «жэнь».②(Rén)адам тегі.

仁 Irén①адамзатқа деген махаббат: ~政 гуманды билік.② мейірімділік: ~弟 кішіге ізет көрсету.③(Rén)【зат】 фамилияға қолданылады.

仁 2rén(~儿)【зат】 ядро, дәнек: 杏~儿 өріктің дәні.

【仁爱】rén'ài【сын】 гумандық: 宽厚~ мейірім мен жомарттық.

【仁慈】réncí【сын】 жанашырлық, мейірім, сыйлау: ~的老人 үлкенді құрметтеу.

【仁道】réndào【зат】 гуманизм.

【仁弟】réndì【зат】 қадірлі, құрметті.

【仁厚】rénhòu【сын】 жомарт: ~待人 кең пейілді адам.

【仁人君子】rénrénjūnzǐ кең пейілді, ақ көңіл адам.

【仁人志士】rénrénzhìshì патриот.

【仁兄】rénxiōng【зат】 аса қадірлі тұлға.

【仁义】rényì【зат】 әділет пен мейірімділік.

【仁义】rén-yì(口)【сын】 үлгілі, тәртіпті.

【仁者见仁, 智者见智】rén zhě jiàn rén, zhì zhě jiàn zhì әркімнің жеке ойы бар.

【仁政】rénzhèng【зат】 адал басқару: 施行~ адал билік жүргізу.

【仁至义尽】rénzhiyìjìn қолдан келетіннің барлығын жүзеге асыру.

任 rén①任县(Rén Xiàn)、任丘(Rénqiū), Хубэй өңіріндегі жерді мекен атауы.②(Rén)【зат】 фамилияға қолданылады.

rěn

忍 rěn①【ет.】 шыдау: 容~ шыдамдылық таныту.② қатігез, тасжүрек: 残~ аяусыздық таныту.

【忍冬】rěndōng【зат】 каприфолиум.

【忍俊不禁】rěnjùnbùjīn күлкіден жарылу.

【忍耐】rěnnài【ет.】 төзімділік таныту.

【忍气吞声】rěnrìqìtūnshēng өкпені іште сақтау, көну.

【忍让】rěnràng【ет.】 шыдамдылық: 互相~ екі жақты келісілген шыдамдылық.

【忍辱负重】rěnrǔfùzhòng қорлыққа көну.

【忍辱含垢】rěnrǔhángòu маскара болу.

【忍受】rěnrǎn【ет.】 шыдау, төзу: 无法~ әділетсіздікке төзу.

【忍痛】rěntòng【ет.】 жан ауырғанына төзу: ~不言 ауруды іште сақтау.

【忍无可忍】rěnwúkěrěn бұл деген шектен асушылық!

【忍心】rěnxīn【ет.】 тасжүрек, қатігез: 实在不~再去伤害她 ол осыншама қатігез болмаса оған зиян келтірмес еді.

荏-rěn(ботаника) базилик өсімдігі.

荏-rèn(书) әлсіз, жігерсіз: 色厉内 әлсіз болып көріну.

【荏苒】rěnrǎn(书)【ет.】 уақыттың баяу жылжуы: 光阴~, 转瞬已是三年 уақыт өткелі бері үш жыл болып қалыпты.

【荏弱】rěnguò(书)【сын】 әлсіз.

稔 rěn(书)① егін: 丰~жақсы егін шығу.②жыл: 不及三~而衰 үш жылға жетпей күш кете бастады.③ жақын таныс болу.

【稔知】rěnzhi(书)【ет.】 жақсы білу: ~其为人 мінезін жақсы білу.

rèn

刃 rèn①(~儿)【зат】 пышақтың қыры, жүзі.② қылыш: 白~战 қылышпен сайысу.③(书) пышақпен кесу, пышақтап өлтіру: 自~өз өзіне пышақ сүгу.

【刃具】rènjù【зат】 кесетін құрал.

认 rèn【ет.】①тану, ажырату: ~字 иероглиф тану.② белгілі бір қарым қатынас орнату: ~老师 шәкірт болу.③ мойындау, мақұлдау: 否~ мойындамау, келіспеу.④ жол беруге келісу: 你不用管, 这事我~了 сен араласпа, бұл менің шаруам.

【认不是】rènbúshì қателікті мойындау.

【认错】rèn cuò(~儿)【ет.】 қателесу: 他既然~了, 就原谅他这一次吧 ол қателескендіктен, осы жолға кешіре сал.

【认得】rèn de【ет.】 тану, білу: 我不~这种花 мен мына гүлді білмеймін.

【认定】rèndìng【ет.】① қабылдау, бекіту.② анықтау, айқындау: 审核~技术合同 техникалық келісімнің дұрыстығын анықтау.

【认罚】rèn fá【ет.】 айыппұл төлеу:

情愿~ айыппұл төлеуге келісім беру.

【认购】rèngòu【ет.】 қол қою: 自愿~ өз еркімен қол қою.

【入股】rèngǔ【ет.】 биржалық жазылым: 职工自愿~жеке акцияларға өз еркімен жазылу.

【认缴】rènjiǎo【ет.】 салым, жазылым: ~罚金 ақшалай пұл төлеу.

【认可】rènkě【ет.】 келісу: 点头~ басын изеп келісу.

【认领】rènlǐng【ет.】①танып алу: 拾得金笔一支, 希望失主前来~ бағалы затты тауып алғаннан соң, жоғалтқан адам келіп танып алады деп үміттену.② бөтен біреудің баласын туғанындай көріп тәрбиелеп өсіру.

【认命】rèn mìng【ет.】 тағдыр тәлкісіне көну.

【认生】rènrēng【сын】 ұялу, жатырқау.

【认识】rèn-shi①【ет.】тану, білу: 我~他 мен оны танимын.②【зат】 таным: 理性~ сана танымы.

【认识论】rèn-shilùn【зат】(ғылым) гносеология.

【认输】rèn shū【ет.】жеңілісті мойындау.

【认死理】rènsǐlǐ(~儿) айтқанынан қайтпайтын, қырсық: 这个人就是有点儿~, 心还是好的 бұл қырсық адам, осымен қоя салайық.

【认同】rèntóng【ет.】① мойындау.② келісу: 这种研究方法已经得到学术界的~ бұндай зерттеу тәсілі ғалымдар аясында келісімге ие болған.

【认为】rènwéi【ет.】қабалдау, санау: 我~他可以担任这项工作 мен оны осы істі өз мойнына алады деп ойлағанмын.

【认养】rènyǎng【ет.】① асырау: 从孤儿院~了一个女儿 баладар үйінен бір қыз асырап алдым.② ресми түрде қабылдау: 今年本市开展了绿地~活动 биыл осы қаланы көгалдандыру ресми түрде қолға алынды.

【认贼作父】rènzéizuòfù қарсыластар жағына өту, сатылу.

【认账】rèn zhàng【ет.】қарыз екенін мойындау: 不肯~қарызбен келіспеу.

【认真】rènzhēn①(- -)【ет.】шындық ретінде қабылдау.②【сын】 адал, шынайы: ~学习 расында оқу.

【认证】rènzhèng【ет.】заңды түрде бекіту: 国际~ халықаралық заңдастыру.

【认知】rènzhī【ет.】ресми мойындау.

【认罪】rèn zuì【ет.】кінәсін мойындау: 低头~ кінәсін мойындап басын түсіріп келу.

仞 rèn【мөл.】жэнь (ұзындық өлшемі). 仞 rèn〈书〉икемсіз, топас.

任 rèn①【ет.】қызметке тұрғызу: 委~қызмет үкімін шығару.②【ет.】өзіне алу: ~职 жұмысты өзіне алу.③ мойнына алу.④ қызмет орны, шені: 就~қызметпен жылжу.⑤【мөл.】қызметтік шенді білдіреді.

任 rèn【ет.】сенім арту: 放~рұқсат беру.

【任便】rèn biàn【ет.】өз қалауы бойынша әрекет ету: 你来不来~келер келмесінді өзін біл.

【任从】rèncóng〈书〉【ет.】еркіндік беру.

【任何】rèn hé【ет.】кез келген: ~人都要遵纪守法 кез келген адам заңды қатаң ұстану керек.

【任教】rèn jiào【ет.】білім беру саласында қызмет ету: 他在大学~ол университетте жұмыс істейді.

【任课】rèn kè【ет.】сабақ өткізу.

【任劳任怨】rènláorènyuàn қиындықтан қорықпай еңбек ету.

【任免】rènmǐn【ет.】қызмет орынын ауыстыру: ~【зат】单 есімдер тізімін өзгерту.

【任命】rènmìng【ет.】жұмысқа тұрғызу: ~他为处长 оны бөлім бастығы жұмысқа алды.

【任凭】rènpíng①【ет.】сенім арту: 去还是不去, ~你自己 барасың ба бармайсың ба өзін біл.②【жал.】қатысы болмау: ~什么困难也阻挡不住我们 қандай қиындықтар кездесе де біздің шаруамыз емес.③【жал.】тіптен, егер де, қайткенмен де.

【任期】rènqī【зат】қызмет мерзімі: ~三年 үш жылдық қызмет мерзімі.

【任情】rènqíng〈书〉①【үс.】сезімге еркіндік беру.②【сын】өз бетінше, өз білгенінше.

【任人唯亲】rènrénwéiqīn жұмысқа «өз адамдарын» қабылдау.

【任人唯贤】rènrénwéixián қабілеттік бойынша жұмысқа қабылдау.

【任务】rènwù【зат】тапсырма: 生产 өндірістік тапсырма.

【任性】rènxìng【сын】өз бетінше әрекет ету: ~胡闹 өзінен өзі шатақ шығару.

【任意】rènyì①【үс.】еркін: ~行【ет.】еркін әрекет.②【сын】ешбір шартқа бағынбау: ~三角 кез келген үшбұрыш.

【任用】rènyòng【ет.】қызметке орналастыру: ~贤能 білікті қабілетті адамдарды жұмысқа орналастыру.

【任职】rènzhí【ет.】жұмысқа тұру: ~财政部 қаржы министрлігіне жұмысқа тұру.

【任重道远】rènzhòngdàoyuǎn жауапкершілікке тартылу.

纫 rèn①【ет.】инеден жіп өткізу: 老太太眼花了, ~不上针 қарт ана, сіздің көзіңіз бұлыңғырлап инеге жіп өткізе алмайсыз ғой.② инемен тігу: 缝~ көктеп тігу.③〈书〉қағты уайымдау.

【纫佩】rènrèi〈书〉【ет.】жүрегі елжіреу.

韧 rèn берік, мықты: ~度 мықты жүйе.

【韧带】rèndài【зат】(анатомия) буындар.

【韧劲】rènjìn(~儿)【зат】ержүрек, батыл: 他做事有一股~ ол қорықпай қызмет етеді.

【韧皮部】rènpíbù【зат】(ботаника) флюэма.

【韧性】rènxìng【зат】① мықты, берік.② майысқақ, иілгіш: 工作任务越艰巨越需要~ жұмыс барысында иілгіштік таныта білу қажет.

韧 rèn〈书〉дөңгелек астынақоятын ағаш тежеуіштер.

韧 rèn〈书〉толтыру: 充~толықтыру. 饪 rèn қайнатып пісіру.

【妊妇】rènfù【зат】аяғы ауыр әйел (жүкті).

【妊娠】rèنشēn【ет.】жүктілік: ~期 жүктілік мерзімі.

经 rèn〈书〉тігу.

衽 rèn〈书〉① көйлектің етегі.② жатын матрац.

rēng

扔 rēng【ет.】① лақтыру: ~球 доп лақтыру.② тастау: 这事他早就~在脖子后边了 ол бұл істі баяғыда тастап кеткен.

réng

仍 réng① сәйкес: ~其旧 бұрынғыға сәкесінше.②〈书〉әрдайым: 频~эрқашан қайталаанады.③【үс.】баяғыдай, әдетінше: ~须努力 әдеттегідей күш жұмсау.

【仍旧】rèngjiù①【ет.】бұрынғыдай: 修订版体例~әдеттегідей тәртіппен.②【үс.】әдеттегінше.

【仍然】réngrán【үс.】әдетінше, бұрынғыдай: 他~保持着老红军艰苦奋斗的作风 ол әдеттегідей қызыл әскерд қолпаштап солардың жағында күресуде.

仍 réng〈书〉бакыт, амандық.

rì

日 rì①【зат】Күн: ~出 күншығыс.② (Rì)【зат】Жапония: ~语 жапон тілі.

③【зат】күндіз (тәуліктің жарық мерзімі): ~班 күннің ауысуы.④

【зат】бір күн: 今~бүгін.⑤【мөл.】уақыт санағы: 十~он күн.⑥【зат】әр күні, күн сайын.⑦ уақыт периоды.⑧ арнайы бір күн: 生~туылған күн.⑨ (Rì)【зат】фамилияға қолданылады.

【日班】rìbān【зат】күндізгі ауысым.

【日斑】rìbān【зат】Күн бетіндегі дақтар.

【日报】rìbào【зат】күн сайынғы газет.

【日薄西山】rìbóxīshān батысында, соңғы күндері өту.

【日不暇给】rìbùxiájié уақыттың жетіспеуі.

【日常】rìcháng【сын】күнделікті: ~生活 күнделікті өмір.

【日场】rìchǎng【зат】күндізгі сеанс: ~电影 күндізгі киносеанс.

【日程】rìchéng【зат】кесте, күнтізбесі: 工作~жұмыс кестесі.

【日戳】rìchuō【зат】пошта штампы.

【日耳曼人】Rì'ěrmànrén【зат】 Германия азаматы.
 【日工】rìgōng【зат】① күндізгі жұмыс. ② күндізгі ауысым жұмысшылары.
 【日光】rìguāng【зат】 Күн сәулесі.
 【日光灯】rìguāngdēng【зат】 люминесцентті шам.
 【日光浴】rìguāngyù【ет.】 Күн сәулесіне қыздырыну.
 【日晷】rìguǐ【зат】 гномон (Күн сағаты).
 【日后】rìhòu【зат】 болашақта, келешекте: 这孩子~一定有出息 мынау бала келешекте міндетті түрде табыс табатын болады.
 【日环食】rìhuánshí【зат】 Күннің толық тұтылуы.
 【日积月累】rìjīyuèlěi күннен күнге жиналу: 每天读几页书, ~就读了很多书 күн сайын оқыған беттерім бір оқулыққа толып қалды.
 【日记】rìjì【зат】 күнделік: 工作~ жұмыс журналы.
 【日记账】rìjìzhàng【зат】 бухгалтерлік (сауда есеп) кітабы.
 【日间】rìjiān【зат】 күндіз.
 【日见】rìjiàn【үс.】 күннен күнге...: ~好转 күннен күнге жақсару.
 【日渐】rìjiàn【үс.】 бірте бірте...: ~进步 бірте бірте алға жылжу.
 【日界线】rìjièxiàn【зат】 астрологиялық күн ауысу сызығы.
 【日久天长】rìjiǔtiāncháng көп уақыттан кейін.
 【日就月将】rìjiùyuèjiāng күн сайын, ай сайын алға өрлеу.
 【日均】rìjūn【ет.】 күніне орташа есеппен...: 春运期间~客流【мөл.】猛增 қоғамдық көлікте күніне орташа есеппен жолаушылар саны өсті.
 【日来】rìlái【зат】 соңғы күндері: ~偶染小恙 соңғы күндері ауырып қалдым.
 【日理万机】rìlǐwànjī күнде қарбалас болу.
 【日历】rìlì【зат】 күнтізбе.
 【日冕】rìmiǎn【зат】 (астрология) Күн сақинасы.
 【日暮途穷】rìmùtúqióng соңғы демі, батысында, қиын жағдайда.
 【日内】rìnèi【зат】 жақын уақытта: 大会将于~举行 жиналыс жақын уақытта өткізіледі.
 【日偏食】rìpiānshí【зат】 толық емес Күннің тұтылуы
 【日期】rìqī【зат】 дата: 发信的~хат жіберетін күн (дата).
 【日前】rìqián【зат】 жақын арада: ~他曾来过一次 ол жаын арада келді.
 【日趋】rìqū【үс.】 күннен күнге: ~

繁荣 күннен күнге гүлденіп даму.
 【日全食】rìquánshí【зат】 Күннің толық тұтылуы.
 【日色】rìsè【зат】 Күннің жарығы: ~不早了, 快点赶路吧 қараңғы түспей тұрып жолға шығайық.
 【日上三竿】rìshàngsāngān Күн көтеріліп қойды (түс болды).
 【日食】(日蚀)rìshí【зат】 Күннің тұтылуы.
 【日头】rìtóu【зат】 Күн (аспан денесі).
 【日夕】rìxī【зат】 кешкі уақыт: ~相处 тату тәтті өмір сүру.
 【日心说】rìxīnshuō【зат】 «гелиоцентрлік теория».
 【日新月异】rìxīnyuèyì уақыт талабына сай жүру.
 【日薪】rìxīn【зат】 күндегі еңбек ақысы.
 【日夜】rìyè【зат】 тәулік бойы: ~兼程 тәулік бойы адымдап жүгіру.
 【日以继夜】rìyǐjìyè күні түні.
 【日益】rìyì【үс.】 күн сайын: 生活~改善 тұрмыс жағдайы күн сайын жақсарып келеді.
 【日用】rìyòng①【сын】 күнделікті: ~品 күнделікті заттар.②【зат】 күнделікті шығындар: 一部分钱做~, 其余的都储蓄起来 күнделікті шығындардан басқасының барлығы жинақталып жатыр.
 【日用品】rìyòngpǐn【зат】 күнделікті қолданыстағы тауарлар.
 【日元】rìyuán 同 жапондық иена.
 【日圆】rìyuán【зат】 Жапония валютасы, иена.
 【日月】rìyuè【зат】 ① күн☉: 战斗的~соғыс күндері.② уақыт, мерзім.
 【日月如梭】rìyuèrúsuō уақыт ұшып барады.
 【日晕】rìyùn【зат】 (астрономия) Күннің қоралануы.
 【日照】rìzhào【зат】 Күннің жарқырауы.
 【日臻】rìzhēn【үс.】 күннен күнге...: ~完善 күннен күнге жақсару.
 【日志】rìzhì【зат】 журнал, күнделік: 工作~жұмыс журналы.
 【日中】rìzhōng【зат】 түс.
 【日子】rìzi【зат】 ① күн: 这个~好容易盼到了 осы күнге әрең дегенде жеттік.② уақыт: 他走了有些~了 ол бірнеше күн бұрын кетті.③ өмір: ~越过越美 өмірдің өтуі.
 róng
 戎-1róng【зат】 ① қару жарак: 兵~әскери қару.② әскерлер: ~马 атты әскер.
 戎-2Róng① Шандунь жеріндегі

патшалық. ②【зат】 фамилияға қолданылады.
 【戎行】róng háng【зат】 әскерлер: 久历~көп уақыт әскерде болу.
 【戎机】róngjī【зат】 ① әскери іс, әскери құпия: 通晓~әскери істің шебері болу.② соғыс, шайқас.
 【戎马】róngmǎ【зат】 атты әскер: ~倥偬 атты әскердің қиын жағдайға тап болуы.
 【戎装】róngzhuāng【зат】 әскери киім.
 彤 róng① құрбан шалу.② (Róng)【зат】 фамилияға қолданылады.
 茸 róng шөптің жас өскіндері.
 【茸毛】róngmáo【зат】 түк, жүн.
 【茸茸】róngróng【сын】 қалың, қаулаған: ~的绿草 шөптің қаулап өсуі.
 荣(榮)róng① көгал өсуі: 欣欣向~көк шөптің қаулап өсуі.② гүлдену, даму.③ даңқ, абырой, құрмет, айбын: ~誉 абыроймен мадақтау.④ (Róng)【зат】 фамилияға қолданылады.
 【荣光】róngguāng【сын】 даңқты: 无上~атақ даңқты.
 【荣归】róngguī【ет.】 абыроймен демалысқа шығу: ~故里 абыроймен туған жеріне оралу.
 【荣华】róng huá【сын】 гүлдену: ~富贵 байлықтың гүлденуі.
 【荣获】róng huò【ет.】 қол жеткізу: ~冠军 алдыңғы қатарлы орынға қол жеткізу.
 【荣军】róngjūn【зат】 соғыс ардагері.
 【荣任】róngrèn【ет.】 қызметтік шенін көтеру.
 【荣辱】róngǔ【зат】 даңқ пен ұят, қуаныш пен қайғы: ~与共 қуаныш пен қайғыны тең бөлісу.
 【荣幸】róngxìng【сын】 абырой: 见到您感到十分~сіздің абыройыңызды толығымен сезіндім.
 【荣耀】róngyào【сын】 айбын, даңқ.
 【荣膺】róngyīng【зат】 даңққа бөлену.
 【荣誉】róngyù【зат】 айбын, қадір, абырой: ~感 атақты сезіну.
 【荣誉军人】róngyùjūnrén соғыс мүгедегі.
 【绒布】róngbù【зат】 түкті кездеме, фланель.
 【绒花】róng huā【зат】 мақпалдан жасалған гүлдер.
 【绒毛】róngmáo【зат】 ① адам ағзасындағы қылшықтар.② түк.
 【绒线】róngxiàn【зат】 ① кесте тігуге арналған жібіне жіп.② жүн.
 容 róng①【ет.】 сыйғызу, қамту: ~【мөл.】 көлемін сыйғызу.②【ет.】 кешірімді, шыдамды: ~忍

шыдамдылық таныту.③【ет.】 рұқсат ету: ~许 мүмкіндік беру.④〈书〉【үс.】 мүмкін: ~或 солай болуы мүмкін.⑤(Róng)【зат】 фамилияға қолданылады.

容 2róng① бет әлпеті: 笑~жайдары бет әлпеті.② сыртқы көрініс: ~貌 сыртқы бейне.

【容错】róngcuò【ет.】 бас тарта алу, «жок» деу қабілеті.

【容光】róngguāng【зат】 сыртқы тамаша көрініс: ~焕发 нұр шашып тұру.

【容或】rónghuò〈书〉【үс.】 мүмкін.

【容积】róngjī【зат】 физикалық көлем.

【容量】róngliàng【зат】① көлем.② сыйымдылық: 热~ыстық сыйымдылығы.

【容【мөл.】瓶】róngliàngpíng【зат】 (химия) өлшеуіш қолба.

【容留】róngliú【ет.】 сыю.

【容貌】róngmào【зат】 бет бейнесі: ~秀丽 сұлу бет әлпеті.

【容器】róngqì【зат】 қорап, контейнер.

【容情】róngqíng【ет.】 түсіну, кешіру: 对坏人坏事决不~жаман адамдарды кешірмеу керек.

【容人】róng rén【ет.】 шыдамдылық, төзімділік таныту: ~的雅【мөл.】 шыдамдылық пен кеңпейілділік таныту.

【容忍】róngrěn【ет.】 шыдау, төзу.

【容身】róng shēn【ет.】 демалу: 无处~демалатын жердің болмауы.

【容许】róngxǔ①【ет.】 мүмкіндік беру, рұқсат ету.②〈书〉【үс.】 болуы мүмкін: 此类事件, 十年前~有之 мұндай істің он жыл бұрын болуы да мүмкін.

【容颜】róngyán【зат】 бет, әлпет: ~秀美 сүйкімді бет әлпет.

【容易】róngyì【сын】① жеңіл, оңай: 说时~做时难 айтуға оңай, істеу қиын.② тез әрі оңай: ~生病 жылдам ауыру.

【容止】róngzhǐ〈书〉【зат】 мәнер: ~俊雅 тұнық мәнер.

蓉 róng① фарш: 豆~|椰~.②(Róng)【зат】 Чэнду қаласы.③(Róng)【зат】 фамилияға қолданылады.

溶 róng【ет.】 еру, ерігіштік: ~液 суда еру.

【溶洞】róngdòng【зат】 үңгір.

【溶化】rónghuà①【ет.】 еру: 砂糖放在热水中就会~ыстық суға қант салсаң бірден еріп кетеді.② балку, еру.

【溶剂】róngjì【зат】 (химиялық) еріткіш.

【溶胶】róngjiāo【зат】 (химия) аэрозоль.

【溶解】róngjiě【ет.】 еру, балку.

【溶解度】róngjiědù【зат】 ерігіштік.

【溶解热】róngjiěrè【зат】 ерігіштік температурасы.

【溶溶】〈书〉【сын】 суы көп: ~的江水 суы мол Янцзы өзені.

【溶蚀】róngshí【ет.】 коррозияға ұшырау.

【溶血】róngxuè【ет.】 (химиялық) гемолиз.

【溶液】róngyè【зат】 (химиялық) ерітінді.

【溶胀】róngzhàng【ет.】 ісік.

【溶质】róngzhì【зат】 ерігіш зат.

溶 róng әшекейге қолданатын асыл тас.

榕 róng【зат】① баньян ағашы.②(Róng) Фучжоу қаласы.

熔 róng【ет.】 балку: ~点 балку температурасы.

【熔点】róngdiǎn【зат】 балку температурасы.

【熔合】rónghé【ет.】 қоспа, құйынды.

【熔化】rónghuà【ет.】 балқыма, қорытпа.

【熔化热】rónghuàrè【зат】 балку температурасы.

【熔剂】róngjì【зат】 флюсь, балқыма.

【熔解】róngjiě【ет.】 балку, еру.

【熔炼】róngliàn【ет.】① балку нүктесіне жету: 把矿石跟焦炭一起放在高炉里~ кокс пен руданы бірге балқыту.② металл өңдеу: 战火~了战士们的钢铁意志 солдатты соғыс металлды оттай шынықтырады.

【熔炉】rónglú【зат】① балку пеші.② ұстахана: 革命的~ революция ошағы.

【熔融】róngróng【ет.】 балку: ~状态 балку күйі.

【熔岩】róngyán【зат】 жанартау лавасы.

【熔铸】róngzhù【ет.】 қорыту: ~生铁 шойын қорытпасы.

蝾 róng [蝾螈] (róngyuán)【зат】 (зоология) саламандра.

镕 róng①〈书〉 қорытылған металл.②〈书〉 үлгі, стандарт.③ балку.

融 róng①【ет.】 еру: 春雪易~ көктемгі қар тез ериді.② араласу: ~洽 бірлесу.③(Róng)【зат】 фамилияға қолданылады.

【融合】rónghé【ет.】 тұтасу, бірлесу: 文化~мәдениет тұтастығы.

【融和】rónghé①【сын】 жылы: 天气~ жылы ауа райы.②【сын】 біріккен, тұтас: 气氛~ тату ахуал.③ бірігу.

【融化】rónghuà【ет.】 еру, балку.

【融汇】rónghuì【ет.】 бірігу: ~古今 көне мен жаңаның үйлесуі.

【融会】rónghuì【ет.】 біріктіру.

【融会贯通】rónghuìguāntōng

толығымен түсіну.

【融解】róngjiě【ет.】 еру, балку: 春天来了, 山顶的积雪~了 көктем келіп тау төбесіндегі қар ериді.

【融洽】róngqià【сын】 келіскен, тату, дос: 关系~достық қатынастар.

【融融】róngróng〈书〉【сын】① көңілді, қуанышты: 大家欢聚一堂, 其乐~ барлығы кездесіп қуанышты болды.② мейірімді, ақжарқын, жайдары: 春光~ көктемгі жайдары пейзаж.

【融融】róngtōng【ет.】① айналымда болу: ~资金 қаражаттың айналымда болуы.② толығымен түсіну: ~古今 ескі мен жаңаны түсініп айқындау.③ екіжақты келісілген қатынастар.

【融资】róngzī①(- -)【ет.】 қаражатпен қамтамасыз ету.②【зат】 қарызға алынған ақша.

rǒng

冗 rǒng① артығымен: ~员 артық қызметкер.② майда шүйденің көптігі: ~杂 майда заттары көп сапасыз болу.③ шамадан асу.

【冗笔】rǒngbǐ【зат】 артық сөздер мен іс әрекет, машақаты көп.

【冗长】rǒngcháng【сын】 артық сөзі көп.

【冗繁】rǒngfán【сын】 әурелендіретін: 他整天被~的琐事拖住了腿 ол күні бойы маңызсыз істермен әуреленіп жүрді.

【冗务】rǒngwù【зат】 шиеленіскен жұмыс: ~缠身 шиеленіскен іске араласу.

【冗员】rǒngyuán【зат】 негізгі ұжымға жатпайтын қызметкер: 裁减~ артық қызметкерлерді қысқарту.

【冗杂】rǒngzá【сын】 машақаты көп.

【冗赘】rǒngzhuì【сын】 зеріктіретін: 讲演稿发表时, 删去了一些~的词句 мақаланың алғашқы нұсқасы шыққанна кейін, ондағы зеріктіретін бөлімдер алынып тасталды.

róu

柔 róu① иілгіш, жұмсақ: ~枝嫩叶 майысқақ бұтақтар мен нәзік жапырақтар.②【ет.】 жұмстарту: ~麻 сора шөпту жұмасарту.③ нәзік, мейірімді: ~情 нәзік сезім.④(Róu)【зат】 фамилияға қолданылады.

【柔肠】róucháng【зат】 жұмсақ мінез: ~百结 нәзік сезімдерден жарылу.

【柔道】róudào【зат】 дзюдо (күрестің түрі).

【柔和】róuhé【сын】① қызу, қатты: 声音~ қатты дауыс.② нәзік жанды, мейірімді: 手感~ қолға жұмсақ.

【柔滑】róuhuá【сын】майысқыш, жұмсақ: 丝绸手感~жібек мата қолға жұмсақ тиеді.

【柔美】róuměi【сын】көркем: 音色~әдемі дыбыс.

【柔媚】róumèi【сын】①сүйкімді: 舞姿轻盈~көркем би қимылдары.② жағымды: ~谦恭 әдепті, жағымды.

【柔嫩】róunèn【сын】нәзік: ~的幼苗 нәзік көшеттер.

【柔情】róuqíng【зат】нәзіктік.

【柔韧】róurèn【сын】иілгіш: 枝条~майысқақ бұтақ.

【柔软】róuruǎn【сын】жұмсақ, майысқақ: ~体操 көркем гимнастика.

【柔润】róurùn【сын】жұмсақ, нәзік: 皮肤~нәзік тері.

【柔弱】róuruǎo【сын】әлсіз: 生性~әлсіз болып туылу.

【柔顺】róushùn【сын】көнгіш, момын: 性情~көнгіш мінезді.

【柔婉】róuwǎn【сын】① нәзік, мейірімді: 唱腔~нәзік әуен.② момын: 性格~момын мінезді.

【柔细】róuxì【сын】жіңішке: 声音~жіңішке дауыс.

【柔性】róuxìng①【зат】жұмсақ мінезді.②【сын】майысқақ: ~材料 оңай майысатын материал.③【сын】жұмсақтық таныту: ~处理 жұмсақтық танытып билеу.

揉róu①【ет.】ысқылау, уқалау: ~眼睛 көзді уқалау.②【ет.】мыжу, илеу: ~面 қамыр илеу.③〈书〉майыстыру: ~木为末 ағашты майыстырып соқа жасау.

【揉搓】róu-cuō【ет.】①ысқылау.②〈方〉қинау.

揉róu〈书〉ағашты майыстыру.

糅róu араласу: ~合 қосып араластыру.

【糅合】róuhé【ет.】араластыру.

【糅杂】róuzá【ет.】барлығын қосу, былықтыру.

蹂róu〈书〉аяқпен таптау: ~躏 таптап зақым келтіру.

【蹂躏】róulìn【ет.】қорлық көрсету, жеку: ~人权 адам құқықтарын таптау.

鞣róu【ет.】илеу: ~皮子 тері илеу.

【鞣料】róuliào【зат】илеуге арналған заттар.

【鞣制】róuzhì【ет.】илеу: 把~皮子的手艺传给徒弟 тері илеу өнерін шәкіртке табыстау.

ròu

肉ròu①【зат】ет.②【зат】жеміс жидектер жұмсағы: 冬瓜 асқабақ жұмсағы.③〈方〉【сын】жемістің жұмсақ бөлігі: ~瓢儿西瓜 қарбыз жұмсағы.

【肉搏】ròubó【ет.】төбелесу: ~战 сайысу.

【肉搏战】ròubózhàn【зат】төбелес.

【肉畜】ròuchù【зат】етке жұмсалатын мал.

【肉苁蓉】ròucōngróng【зат】(ботаника) цистанхе.

【肉感】ròugǎn【сын】сезгіш, сезімтал.

【肉冠】ròuguān【зат】құстың айдары.

【肉桂】ròuguì【зат】(ботаникалық) даршын.

【肉果】ròuguǒ【зат】мускат жаңғағы.

【肉红】ròuhóng【сын】ашық қызғылт түс.

【肉鸡】ròujī【зат】бройлер мекиендері.

【肉瘤】ròuliú【зат】саркома (медициналық қауіпті ісік).

【肉麻】ròumá【сын】жиіркенішті.

【肉糜】ròumí【зат】ет ботқасы.

【肉排】ròupái【зат】етті сиыр.

【肉排】ròupái【зат】стейк (жаншылған ет).

【肉皮】ròupí【зат】шошқаның терісі.

【肉皮儿】ròupír〈方〉【зат】адам терісі.

【肉票】ròupiào(~儿)【зат】тұтқын (немесе ет алатын талон).

【肉鳍】ròuqí【зат】моллюсктердің жүзбе қанаттары.

【肉色】ròusè【зат】денеде білінбейтін түс.

【肉身】ròushēn【зат】дене.

【肉食】ròushí①【сын】етпен тамактану: ~【ет.】物 етқоректілер.

②【зат】ет тағамдары: 多吃点素食, 少吃点~ көкөніс тағамдарын көп жеп, ет тағамдарын аз же.

【肉松】ròusōng【зат】пеммикан (кептірілген етті шарап соусында ұнталақтау).

【肉体】ròutǐ【зат】адамның денесі: 备受精神和~的苦痛 ақыл сананы иеленіп дененің сау болмауы.

【肉痛】ròutòng〈方〉【ет.】қайғыру, азаптану.

【肉头】ròutóu〈方〉【сын】① былқылдақденелілер.② ақкөңіл, аңау: 他净办这种~事! Ол өте салмақты әрі аңқау.

【肉头】ròu·tóu〈方〉【сын】жұмсақ, мамық: 这孩子的手多~! Мынау баланың қолы жұп жұмсақ.

【肉刑】ròuxíng【зат】денеге физикалық зақым келтіру.

【肉眼】ròuyǎn【зат】① адамның көру қабілеті: ~看不见细菌 жай көзбен микробтарды көре алмайсың.② ой өріс: 凡夫~қарапайым адамның ой өрісі.

【肉用鸡】ròuyòngjī【зат】етті тауықтар түрі.

【肉欲】ròuyù【зат】тән құмарлығы, нәпсілік.

【肉质】ròuzhì【зат】ет субстанциясы: 仙人掌有~茎 кактустың етті сабағы бар.

【肉中刺】ròuzhōngcì【зат】«денеге қадалған индей».

rú

如rú① байланысты, қарасты, бойынша: ~意 мағынасына байланысты.②【ет.】сияқты, секілді: 爱厂~家 отбасын жақсы көру сияты.③

【ет.】салыстырғанда: 我不~他 мені онымен салыстырма!.④【ет.】мысал келтіру: 唐朝有很多大诗人, ~李白、杜甫、白居易等 Тан дәуірінде көптеген атақты ақындар болды, мысалы Ли Бай, Ду Фу, Бай Цзюйи.⑤〈书〉жету: ~厕 әжетханаға жету.⑥(Rú)【зат】фамилияға қолданылады.

如rú【жал.】егер: ~不及早准备, 恐临时措手不及 егер ертерек дайындалмасақ, уақытысында үлгермейміз.

【如臂使指】rúbìshǐzhǐ үйлесімді, келісімді іс әрекетті білдіреді.

【如厕】rúcè〈书〉【ет.】дәретке отыру.

【如常】rúcháng【ет.】үйреншікті, әдеттегідей: 平静 әдеттегі тыныштық.

【如出一辙】rúchūyìzhé бірдей, ортақ.

【如初】rúchū【ет.】басындағыдай, бұрынғыша: 消除嫌隙, 两人和好~ келіспеушілікті жойғаннан кейін екі адам бұрынғыдай жақсы қарым қатынаста болды.

【如此】rúcǐ【ес.】осылай, осылайша: ~勇敢 осындай ержүрек.

【如次】rúcì【ет.】кезекпен, келесі:

其理由~ кезекпен тұқырымдау.

【如弟】rúdì【зат】кіші іні (туған емес).

【如堕五里雾中】rúduòwǔlǐwùzhōng не істерін білмеу, тығырыққа тірелу.

【如法炮制】rúfǎpáozhì үлгі бойынша істеу.

【如故】rùgù【ет.】① бұрынғыша: 依然~ескі тәсіл бойынша.② ескі дос.

【如果】rúguǒ【жал.】егер: 你~有困难, 我可以帮助你 егер сен иындыққа ұрынсаң, мен саған көмектесе алармын.

【如何】rúhé【ес.】қалайша? Қалай?: 近况~? Қалайша осындай жағдай болд?.

【如虎添翼】rúhǔtiānyì онсыз да күшті «жыртқышқа» көмектесу.

【如花似锦】rúhuāsìjǐn (сырт келбет пен жағдайға байланысты) керемет,

тамаша.

【如火如荼】 rúhuǒrútú сәнді, қарқынды.

【如饥似渴】 rújī sìkě үлкен құлшыныспен.

【如胶似漆】 rújiāosìqī айырылыспас.

【如今】 rújīn 【зат】 ендігі әрі, бұдан былай: 事到~, 只好不了了之 бұл істі бұдан былай қарастыру керек емес.

【如来】 Rúlái 【зат】 Будда эпитеттерінің бірі.

【如雷贯耳】 rúléiguāněr зор даңқты: 久闻大【зат】, ~ сіздің даңқыңыз жер жарады, бұрыннан танысым келетін.

【如芒在背】 rúmángzàibèi сабырсыз.

【如梦初醒】 rúmèngchūxǐng «ұйқыдан жаңа тұрғандай» істің мәнісін енді түсіну.

【如鸟兽散】 rúniǎoshòusàn үрейден жан жаққа қашу.

【如期】 rúqī 【үс.】 уақытылы: ~ 完成 уақытылы аяқтау.

【如其】 rúqí <书> 【жал.】 егер.

【如泣如诉】 rúqīrúsù жыламсырап айту.

【如日中天】 rúrizhōngtiān шырықтау шегінде болу.

【如若】 rúguò <书> 【жал.】 егер, сөйтсе.

【如丧考妣】 rúsàngkǎobī терең қайғыға түсу.

【如上】 rúshàng 【ет.】 жоғарыдағыдай: ~ 所述 жоғарыда айтылып кеткендей.

【如实】 rúshí 【үс.】 рас, шынайы: ~ 汇报 шынайы мәлімдеме.

【如释重负】 rúshìzhòngfù арқасынан жүк түскендей.

【如【сан.】家珍】 rúshūjiāzhēn оңайлықпен шешу, қиналмай айналысу.

【如数】 rúshù 【үс.】 түгелімен: ~ 归还 қайтару.

【如汤沃雪】 rú tāng wò xuě оп оңай тапсырма.

【如同】 rútóng 【ет.】 ұқсау: 灯火通明, ~ 白昼 шамның жарығы күндізгі сәуле сияқты шуақ шашып тұр.

【如下】 rúxià 【ет.】 осының салдарынан, төмендегіше: 列举 ~ төмендегідей тізбектеу.

【如兄】 rúxiōng 【зат】 (туған емес) үлкен аға.

【如许】 rúxǔ <书> 【ес.】 指示【ес.】 词. ① осындай, соншалықты: 泉水清 ~ бұлақтың суы соншалықты мөлдір. ② осыншама: 枉费 ~ 工力 осыншама жұмыс күшін бекерге жұмсау.

【如一】 rúyī 【ет.】 жүйелі түрде орындау: 始终 ~ басынан аяғына дейін жүйелеу.

【如蚁附膻】 rúyǐfùshān балға үймелеген шыбындар секілді.

【如意】 rúyì ①(- -) 【ет.】 жағу: 称心 ~ толығымен жағымды болу. ②

【зат】 (ботаникалық) купена өсімдігі.

【如意算盘】 rúyìsuàn-pán тілек армандар.

【如影随形】 rúyǐngsuíxíng ажырамас достық.

【如鱼得水】 rúyúdéshuǐ «суда жүзген балықтай сезіну».

【如愿】 rú yuàn 【ет.】 ойдағыдай болу: ~ 以偿 ойдағыны жүзеге асыру.

【如字】 rú zì 【зат】 өзіндік оқилуы бар иероглиф.

【如坐针毡】 rúzuòzhēnzhān қатты уайымдау.

茹 rú ① <书> жеу, шайнау: ~ 素 етсіз тағам жеу. ② (Rú) 【зат】 фамилияға қолданылады.

【茹苦含辛】 rúkǔhánxīn қиындықты көрген.

【茹毛饮血】 rúmáo yǐn xuè етті шикідей жеу.

铷 rú 【зат】 (химиялық) Рубидий элементі.

儒 rú ① конфуцийшілдық. ② оқыған, сауатты адам: 腐 ~ ғалым. ③ (Rú)

【зат】 姓 адамның тегі.

【儒艮】 rúgèn 【зат】 дюгонь.

【儒家】 Rújiā 【зат】 конфуцийшілдық мектебі.

【儒将】 rújiāng 【зат】 ғылыми шені бар әскери адам.

【儒教】 Rújiào 【зат】 конфуцийшілдық.

【儒生】 rúshēng 【зат】 конфуций ілімін ұстанатын адам.

【儒术】 rúshù 【зат】 ғылыми дәреже.

【儒学】 rúxué 【зат】 ① конфуций ілімі. ② оқу орындарының басшысы.

【儒雅】 rúyǎ <书> 【сын】 ① ғылыми сауатты. ② өзін өзі мәдениетті ұстау: 风流 ~ ішкі дүниесі мәдениетті болу.

【儒医】 rúyī 【зат】 сауатты дәрігер.

【蠕动】 rúdòng 【ет.】 бір нәрсе айтқысы келу: 她 ~ 着嘴唇, 想要说什么 ол бірнәрсе айтқандай болып ернімен жыбырлатты.

【嗷嗷】 rúniè <书> 【сын】 мыңғырлап сөйлеу (нақтысын айта алмау).

濡 rú <书> ① ылғалдандыру, сулау: ~ 笔 қылқаламды сулау. ② баяулату: ~ 滯 баяулап барып тоқтау.

【濡染】 rúrǎn <书> 【ет.】 ① сулау. ② біреуден қабылдау, елікеу.

【濡湿】 rúshī 【ет.】 ылғалдандыру. 濡 rú бала: 妇 ~ эйел мен бала шаға.

【孺人】 rúrén 【зат】 жұбайы.

【孺子】 rú zǐ <书> 【зат】 бала шаға: 黄口 ~ бокмұрын.

【孺子可教】 rú zǐ kě jiào үміт артатын

жас жігіт.

【孺子牛】 rú zǐ niú 【зат】 адал құл.

襦 rú <书> қалың қысқа киім.

蠕 (蠕) rú бауырымен жорғалау: ~ 【сын】 【ет.】 物 жорғалауыш құрттар.

【蠕动】 rúdòng 【ет.】 паразит құрт: 小肠是经常在 ~ 着的 адамның аш ішегінде әрдайым құрттар болады.

【蠕蠕】 rúrú 【сын】 баяу бауырымен жорғалау: ~ 而 【ет.】 әрең қозғалу.

【蠕】 【сын】 【ет.】 物 rúxíngdòngwù құрт тәрізділер.

rǔ

汝 rǔ ① <书> 【ес.】 есімдік сөз (сен): ~ 曹 әріптес. ② (Rǔ) 【зат】 фамилияға қолданылады.

乳 rǔ ① көбею: 孳 ~ өсім. ② әйелдің кедесі (емшек): ~ 罩 бюстгальтер. ③ сүт: 母 ~ ананың сүті. ④ жаңа туылған нәресте: ~ 燕 қарлығаштың балапаны.

【乳白】 rǔbái 【сын】 сүт секілді аппақ: ~ 的烟云 сүттей ақ ақша бұлттар.

【乳钵】 rǔbō 【зат】 дәріханалық үккіш, ұнтақтағыш.

【乳齿】 rǔchǐ 【зат】 сүт тістер.

【乳畜】 rǔchù 【зат】 сүтті жануарлар.

【乳儿】 rǔ'ér 【зат】 емшектегі нәресте.

【乳房】 rǔfāng 【зат】 әйелдің көкірегі (емшек).

【乳腐】 rǔfǔ <方> 【зат】 ірімшік.

【乳化】 rǔhuà 【ет.】 (химиялық) эмульгациялау.

【乳剂】 rǔjì 【зат】 (химиялық) эмульсия.

【乳胶】 rǔjiāo 【зат】 эмульсия, латекс.

【乳酪】 rǔlào 【зат】 ірімшік.

【乳糜】 rǔmí 【зат】 хилус (сүтті шырын).

【乳【зат】】 rǔmíng 【зат】 баланың бірінші (сүтті) есімі.

【乳母】 rǔmǔ 【зат】 сүтін берген ана.

【乳牛】 rǔniú 【зат】 сауылатын сиыр.

【乳熟】 rǔshú 【ет.】 сүттеніп пісу.

【乳糖】 rǔtáng 【зат】 (химиялық) лактоза.

【乳头】 rǔtóu 【зат】 ① әйел емшегінің ұшы. ② папилла.

【乳腺】 rǔxiàn 【зат】 (анатомия) сүтті без.

【乳臭】 rǔxiù 【зат】 сүттің иісі: ~ 小儿 нәрестенің сүтті иісі.

【乳臭未干】 rǔxiùwèigān «әлі аузынан сүттің дәмі кетпеген».

【乳牙】 rǔyá 【зат】 сүтті тістер.

【乳罩】 rǔzhào 【зат】 бюстгальтер (әйелдің кеудесіне киетін киімі).

【乳汁】 rǔzhǐ 【зат】 аналық сүт.

【乳脂】 rǔzhǐ 【зат】 сары май.

【乳浊液】rǔzhuóyè【зат】(химиялық) эмульсия.

辱 rǔ ① маскара, ұят: 羞~ маскара болу, ұятқа қалу. ② маскара ету, қорлау. ③ ұятқа қалдыру: ~命 өмір бойға маскара ету. ④〈书〉биязы түрде бас тарту: ~临 қадағалаудан сыпайы түрде бас тарту.

【辱骂】rǔmà【ет.】ұрысу, балағаттау.

【辱命】rǔmìng〈书〉【ет.】бұйрықты орындамау, үмітті ақтамау: 幸不~ куанышқа орай, мен сіздің бұйрығыңызды орындай алдым.

【辱没】rǔmò【ет.】ұятқа қалу: 我们一定完成任务, 决不~先进集体的光荣称号 біз тапсырманы міндетті түрде орындап, құрметтің атағымызды ұятқа қалдырмауымыз керек.

廓 kù 郑廓(Jiángù) географиялық атау.

搯 rǎo〈方〉【ет.】ысқылау, уқалау: 一只脚~到泥里了 бір аяқты сазбен ысқылау.

rù

入 rù ①: кіру, ену: ~冬 қыстың келуімен. ②【ет.】болу, түсу: ~学 оқуға түсу. ③ кіріс: 岁~ жылдық кіріс. ④ сәйкес болу: ~时 уақыттың сәйкес келуі. ⑤ 入声 кіріскен тон (дыбыс).

【入不敷出】rùbùfūchū шығынның кірістен көп болуы.

【入场券】rùchǎngquàn【зат】кіретін билет: 争夺参加世界杯决赛的~ элем кубогына сайысу үшін ақырғысына кіру керек.

【入超】rùchāo【ет.】сауданың енжар тепе теңдігі.

【入定】rùdìng【ет.】пайымдауға бату.

【入耳】rù'ěr【сын】құлаққа жұғымды болу: 不堪~ тыңдауға мүмкін емес.

【入伏】rùfú【ет.】«жазғы қапырықтың» басталуы.

【入港】rùgǎng【сын】әңгіменің үйлесуі: 二人说得~ екі адамның әңгімесі жарасымды болды.

【入彀】rùgòu〈书〉①【ет.】біреудің жетегінде болу. ③【сын】үйлесу, сәйкестену: 听得~ үйлесімді естілу.

【入股】rùgǔ【ет.】акционерлер қатарына кіру: 踊跃~ акционерлер қатарына ыршып шығу.

【入骨】rùgǔ【ет.】тереңдей, түбіне дейін: 恨之~ өте қатты жек көру.

【入国问禁】rùguówènjìn «баска елде өз тәртібінді орнатпа».

【入画】rùhuà【ет.】суреттегідей, көркем болу: 桂林山水, 处处可以~ Гуйлинь қаласының көріністері суреттегідей керемет.

【入伙】rùhuǒ【ет.】бір ұйымға мүше болу.

【入伙】rùhuǒ【ет.】ұғыну, түсінісу.

【入寂】rùjì【ет.】Будда іліміндегі нирванаға енуі білдіреді.

【入境】rùjìng【ет.】мемлекет шекарасына кіру: ~签证 шет елге бару визасы.

【入境问俗】rùjìngwènsú бөтен елге басмас бұрын, оның салт дәстүрімен танысу керек.

【入口】-rù kǒu【ет.】ауызға салу.

【入口】-2rù kǒu【ет.】шет елден импорттау.

【入口】-3 rùkǒu (~儿)【зат】кіре беріс: 车站~станция кіре берісі.

【入寇】rùkòu〈书〉【ет.】ену, басып кіру: ~边关 шекараға басып кіру.

【入殓】rùliàn【ет.】өлікті жерлеу.

【入列】rùliè【ет.】шепке тұру.

【入垄】rùlǒng〈方〉【сын】мүмкіншілікті пайдалану.

【入梅】rùméi【ет.】жауын шашын кезеңінің басталуы.

【入寐】rùmèi【ет.】ұйықтау: 思绪万千, 辗转不能~ аунап жатып, ұйықтай алмай.

【入门】rùmén①(- -)(~儿)【ет.】негізгі білімді игеру: ~既不难, 深造也是办得到的 негізгі білімді игермесең, қалғанының барлығы қиынға соғады. ②

【зат】оқу материалының алғашқы бөлігі.

【入梦】rùmèng【ет.】ұйқыға кету.

【入迷】rùmí【ет.】бір нәрсені қатты ұнатып соған құмарлану, қызығу, ынталану: 老爷爷讲故事, 孩子们听入了迷 атасының ертегі айтқанын балалар атты ұнатады.

【入眠】rùmian【ет.】ұйықтау.

【入魔】rùmó【ет.】қатты ойы кету.

【入木三分】rùmùsānfēn өзегіне жету.

【入侵】rùqīn【ет.】① баса көктеп кіру. ② ішіне кіру: 冷空气~ салқын ауаның ішке кіруі.

【入情入理】rùqíng rùlǐ дұрысәрі түсінікті: 他说得~, 大家听得心服口服 оның дұрыс әрі нақты сөйлегенін барлығы тыңдап мойындады.

【入神】rùshén①【ет.】көңіл аудару, мұқият ойлау: 他越说越起劲, 大家越听越~ ол сөйлеген сайын барлығы мұқият тыңдап отырды. ②【сын】шебер, тамаша: 这幅画画得很~мынау сурет өте шебер салынған екен.

【入声】rùshēng【зат】көне қытай тіліндегі төртінші тон.

【入时】rùshí【сын】сәнді, уақыт талабына сай: 打扮~ сәнді үлгі бойынша киіну.

【入世】rùshì【ет.】өмірлік тәжірибе алу: 他刚毕业, ~不深 ол оқуын жақын арада бітірді, әлі өмірді көреген

жоқ.

【入手】rùshǒu【ет.】бастау, кірісу: 从调查研究~ зерттеу жұмыстарына кірісу.

【入睡】rùshuì【ет.】ұйқыға кету.

【入土】rùtǔ【ет.】жерлеу: ~为安 тыныштықта жерлеу.

【入托】rùtuō【ет.】баланы балабақшаға орналастыру.

【入网】rùwǎng【ет.】желіге қосылу.

【入微】rùwēi【сын】мұқият қарастыру: 体贴~ өзін біреудің орнына қойып анықтау.

【入围】rùwéi【ет.】ұсталынып қалу, қолға түсу.

【入味】rùwèi(~儿)【сын】① қызықты: 菜做得很~ көкөніс дайындау өте қызықты жұмыс. ② қызы: 这出戏我们越看越~ бұл ойын араған сайын қызық болып бара жатыр.

【入伍】rùwǔ【ет.】әскерге аттану: 他去年应征~ ол өткен жылы әскерге кетті.

【入席】rùxí【ет.】қатысу, стол басына отыру: 来宾~ қонақ стол басына отырды.

【入戏】rùxì【ет.】рөлге кіру: ~快是演员的基本功 шебер актер рөлге тез кіріп кетеді.

【入乡随俗】rùxiāngsuísú «бөтен кесенеге өз ережелеріңмен кірме».

【入选】rùxuǎn【ет.】таңдаудан өту, сайлану.

【入学】rùxué【ет.】① оқуға түсу, мектепке бару: ~考试 мектеп емтиханынан өту. ② бірінші дәрежелі ғылыми атақ иелену.

【入眼】rùyǎn【сын】сүйкімді, ұнамды: 看得~ қарағанға сүйкімді болу.

【入药】rùyào【ет.】дәрі құрамына енгізу: 龟甲中医~ тасбақа сауыттын дәрі дәрмекке қолдану.

【入夜】rùyè【ет.】кеш бату, қараңғы түсу: ~时分 кеш батқан уақытта.

【入狱】rùyù【ет.】сотталу, түрмеге отыру: 银铛~ кісенделіп түрмеге түсу.

【入院】rùyuàn【ет.】ауруханаға жату: 办理~手续 құжаттарды жинап ауруханаға жату.

【入账】rùzhàng【ет.】есепке алу, бухгалтерлік кітапқа енгізу: 货款已经~ тауарға кеткен қаражат есепке алынып қойды.

【入蛰】rùzhé【ет.】жануарлардың қысқы ұйқыға кетуі.

【入主出奴】rùzhǔchūnú басқаша ойлайтындарды жақтырмау, тек қана өз дегенін дұрыс деп қабылдау.

【入住】rùzhù【ет.】кіру: 小区八月竣工, 年底~ тұрғын үй кешені құрылысы тамыз айында аяқталады,

жылдың соңында үйге кіреміз.

【入赘】 rùzhuì 【ет.】 әйелінің төркінінің үйіне бару.

【入座】 (入座) rù zuò 【ет.】 орын алу, отыру: 对号~ нөмір бойынша отыру.

沏 rù саз, батпақ.

蓐 rù <书> 草席; 草垫子 қамыстан жасалған төсеніш.

褥 rù <书> ылғалды, қапырық: ~暑 Жазғы қапырық.

【褥热】 rùrè 【сын】 ыстық, ылғалды.

【褥暑】 rùshǔ 【зат】 қапырық.

褥 (褥) rù <书> шамадан тыс, ала ғұла: ~礼 шұбар ала салтанатты үрдіс. 褥 rù төсек орын: 被~төсек орынмен жамылу.

【褥疮】 rùchuāng 【зат】 ойылу; тесілу (көп жатқаннан дененің бір жерінің ойылуы).

【褥单】 rùdān (~儿) 【зат】 төсек жаймасы.

【褥套】 rùtào 【зат】 ① ұйықтайтын қапшық. ② матрац ішіне салынатын мақта.

【褥子】 rù·zi 【зат】 матрац.

ruá

援 ruá <方> 【сын】 ① мыжылған: 这张纸~了 мына қағаз мыжылған. ② ұнтақталған, тесілген: 衬衫穿了几年, 都~了 іш киім киілгеніне біршама болды, барлық жері тесіліп бітті.

ruǎn

阮 ruǎn 【зат】 ① көнерген музыкалық ішекті аспап. ② (Ruǎn) адамның тегі.

【阮咸】 ruǎnxián 【зат】 музыкалық аспаптың бір түрі.

软 (軟、輓) ruǎn ① 【сын】 майысқақ, жұмсақ: ~木 майысқыш ағаш. ②

【сын】 жеңіл, нәзік: ~风 самал жел.

③ 【сын】 әлсіз: 两腿发~ әлсіздіктен аяқтардың шаршауы. ④ 【сын】 әлсіз жеткіліксіз қабілеттер: 功夫~ кунг фуге қабілеттіктер. ⑤ 【сын】 (Ruǎn) 【зат】 адамның есімі.

【软包装】 ruǎnbāozhuāng 【зат】 жұмсақ орама: ~饮料 жұмсақ орамадағы сусын.

【软磁盘】 ruǎncírán 【зат】 компьютерлік диск.

【软缎】 ruǎnduàn 【зат】 (текстиль) атлас.

【软腭】 ruǎn'è 【зат】 (анатомиялық) жұмсақ таңдай.

【软风】 ruǎnfēng 【зат】 ① баяу, самал жел: ~拂面 жылы жел. ② метеорологиялық самал жел.

【软膏】 ruǎngāo 【зат】 денеге жағатын май.

【软骨】 ruǎngǔ 【зат】 (анатомиялық)

шөміршек.

【软骨病】 ruǎngǔbìng 【зат】 ① (медициналық) хондропатия. ② <口> рахит ауруы.

【软骨头】 ruǎ ngǔ·tou 【зат】 жігерсіз әлсіз адам.

【软骨鱼】 ruǎngǔyú 【зат】 шөміршекті балықтар.

【软广告】 ruǎnguǎnggào 【зат】 хабарландыру, жарнамалық қағаздар.

【软化】 ruǎnhuà 【ет.】 ① (物体) 由硬变软: 骨质~. ② жұмсару, қайту: 态度逐渐~ өз позициясынан қайту. ③ қолға үйрету, ырыққа көндіру. ④ химиялық әдіспен су құрамынан кальцийді тазарту.

【软话】 ruǎnhuà 【зат】 жылы сөздер: 你就说几句~让老太太消消气吧 бір ауыз жылы сөз айтсаң апаң мейірлене түседі.

【软环境】 ruǎnhuánjìng 【зат】 материалдыктан бөлек шарттар мен міндеттемелер.

【软和】 ruǎn·huo <口> 【сын】 жұмсақ, нәзік: ~的羊毛 қойдың мамық жүні.

【软件】 ruǎnjiàn 【зат】 ① компьютерлік бағдарламалар. ② софт, программалық камтамасыз ету.

【软禁】 ruǎnjìn 【ет.】 полицияның жасырын қадағалауы, үй қамауына алыну.

【软科学】 ruǎnkēxué 【зат】 ғылымның түрі.

【软绵绵】 ruǎnmīmián (~的) 【сын】 状态词. ① жұмсақ: 鞋底~的, 穿起来特别舒服 жұмсақ табанынды аяқ киімде жүру ыңғайлы. ② әлсіз: 病虽好了, 身子还是~的 ауруға шалдыққаннан соң ағза әлсізденеді.

【软磨】 ruǎnmó 【ет.】 иілгіш (жұмсақ) тактиканы қолдану: ~硬抗 қатты тойтарысқа жұмсақ тактиканы қолдану.

【软磨硬泡】 ruǎnmóyìngpào өз мақсатына табандылықпен жету.

【软木】 ruǎnmù 【зат】 тығынды ағаш.

【软盘】 ruǎnpán 【зат】 компьютерлік дискета.

【软片】 ruǎnpìan 【зат】 көркем тігін.

【软驱】 ruǎnqū 【зат】 компьютердің диск салатын жері.

【软任务】 ruǎnrènwù 【зат】 қажетсіз, пайдасыз қызметтер.

【软弱】 ruǎnguò 【сын】 ① әлсіз: 病后身体~ денсаулықтық әлсіздігі. ② жігерсіз, жұмсақ мінезді: ~无能 қабілетсіз, әлсіз.

【软食】 ruǎnshí 【зат】 тез қорытылатын тамақ.

【软水】 ruǎnshuǐ 【зат】 тазартылған (жұмсақ) су.

【软梯】 ruǎntī <口> 【зат】 жіптен

өрілген сағы.

【软体】 【ет.】 物 ruǎntǐ·dòngwù (биология) былықылдақ денелілер.

【软通货】 ruǎntōnghuò 【зат】 өзгермелі валюта.

【软卧】 ruǎnwò 【зат】 жұмсақ жатын орны.

【软武器】 ruǎnwǔqì 【зат】 жұмсақ қару.

【软席】 ruǎnxí 【зат】 мамық орын.

【软线】 ruǎnxiàn 【зат】 кабель, желі, ток.

【软饮料】 ruǎnyǐnliào 【зат】 алкогольсіз сусын.

【软硬兼施】 ruǎnyìngjiānshī керек кезде жұмсақтық танынып, керек кезде қатал болу.

【软玉】 ruǎnyù 【зат】 нефрит (асыл тас).

【软枣】 ruǎnzǎo 【зат】 құрма (жеміс).

【软着陆】 ruǎnzhuólù 【ет.】 қолайлы, аман есен жерге қону (мысалы, ұшақпен).

【软资源】 ruǎnzīyuán 【зат】 өзгермелі ресурстар (қор).

【软组织】 ruǎnzǔzhī 【зат】 қатаймаған бұлшықеттер.

阮 ruǎn 【зат】 ағзаның ішкі мүшелері.

奭 ruǎn <书> әлсіз, көңгіш.

ruí

綈 ruí <书> бас киімнің шашқтары.

蕤 ruí аспалы жемістер.

ruǐ

椴 ruǐ мықты ағаш.

蕊 ruǐ гүлдің қауызы, бүршігі.

蕨 ruǐ <书> гүлдің аталығы мен аналық жатыры.

ruì

芮 ruì 【зат】 адамның есімі.

洎 ruì <书> өзеннің сағасы.

桤 ruì <书> қылтанақ, тікенек.

【桤苗】 ruìzhāo (旧读 ruìzuò) <书>

【зат】 келіспейтін, үйлеспейтін қарама қарсылықтар.

蚰 ruì 【зат】 шыбын шіркей.

锐 ruì ① өткір, қырағы: 尖~ үшкір шың. ② бағырлық. ③ шапшаң: ~进 шапшаң ілгерілеу.

【锐不可当】 ruìbùkědāng күшті, мықты: ~的攻势 күшпен шабуылдау.

【锐减】 ruìjiǎn 【ет.】 күрт баяулау, азаю: 进入冬季, 景点游客~ қыс басталғалы көркем жерлер күрт азайды.

【锐角】 ruìjiǎo 【зат】 (геометрия) сүйір бұрыш.

【锐利】 ruìlì 【сын】 ① өткір: ~的匕首 өткір қанжар. ② алғыр, қырағы: 眼光~ қырағы көз.

【锐敏】ruì mǐn 【сын】 зерек, алғыр.
 【锐气】ruì qì 【зат】 ерлік, албырттық: 挫其~ ерлікпен күресу.
 【锐意】ruì yì 【үс.】 қажымас қайрат: ~进取 қажымас қайратпен алға жылжу.
 瑞 ruì ①жақсылық пен бақыт белгісі: 祥瑞 жақсылықтың белгісі. ②(Ruì) 【зат】 адамның есімі.
 【瑞签】ruì qiān 【зат】 жылы сөздер жазылған ағаздар.
 【瑞雪】ruì xuě 【зат】 егінге жақсы түскен қар: ~兆丰年 қардың жаууы шұрайлы егін белгісі.
 睿 ruì 〈书〉: ~智|~哲.
 【睿智】ruì zhì 〈书〉【сын】 дана, білгір: ~过人 ақылгөй адам.

rún

瞋 rún 〈书〉 ①眼皮跳 【ет.】 ②肌肉抽搐跳 【ет.】 . көз кірпіктің тартуы, көз кірпіктің секіруі.

rùn

闰 (閏) rùn ① 【ет.】 кібісе жылдың қосымша айы: ~年 кібісе жыл. ② (Rùn) 【зат】 фамилияға қолданылады.
 【闰年】rùn nián 【зат】 кібісе жыл.
 【闰日】rùn rì 【зат】 кібісе жылдың қосымша күні (жиырма тоғызыншы ақпан).
 【闰月】rùn yuè 【зат】 кібісе жылдың ақпан айы.
 润 rùn ① 【сын】 құнарланған: ~泽 құнарлы ылғандандыру. ② 【ет.】 маймен немес сумен ылғалдандыру: 浸~сулау. ③ жарқыраған, жылтыр: ~色 жылтыр түс. ④ пайда: 分~пайданы бөлісу.
 【润笔】rùn bǐ 【зат】 суретшінің жұмыс үшін алаңын ақысы.
 【润格】rùn gé 【зат】 қаламақы.
 【润滑】rùn huá ① 【сын】 жылтыр, тегіс: 肌肤~тегіс тері. ② 【ет.】 жағу, үйкеу.
 【润滑油】rùn huá yóu 【зат】 автокөлік майы.
 【润例】rùn lì 【зат】 қаламақы.
 【润色】rùn sè 【ет.】 әшекейлеу, безендіру: 这篇译稿太粗糙, 你把它~一下 мына аударма мүлде өңделмеген, сен оны кішкене көркемде.
 【润饰】rùn shì 【ет.】 көркемдеу, безендіру: ~文稿 қолжазбаны көркемдеу.
 【润泽】rùn zé ① 【сын】 жылтыр: ~如玉 асыл тас секілді жылтырлау. ② 【ет.】 ылғалдандыру.
 【润资】rùn zī 【зат】 суретші мен жазушының қаламақысы.

ruó

援 ruó 〈书〉 ұнталақтау.
 【援接】ruó cuo 【ет.】 мыжу: 别把鲜花~坏了 жаңа кесілген гүлдерді мыжыма!

ruò

若 ruò ① секілді, сияқты: 安之~ сабасын түскен сияқты. ② (Ruò) 【зат】 адамның етгі.
 若 ruò 【жал.】 егер: 人不犯我, 我不犯人; 人~犯我, 我必犯人 адамдар маған кінә тақпаса, мен де оларға кінә тақпаймын; ерег адамдар маған кінә тақса, мен де кінә тағамын.
 若 ruò 〈书〉 【ес.】 (есімдік) сен.
 【若虫】ruò chóng 【зат】 нимфа (ежелгі грек аңыздарының кейіпкері).
 【若非】ruò fēi 〈书〉 【жал.】 егер де...болмаса.....: ~亲身经历, 岂知其中甘苦 егер жеке тәжірбем болмаса, азап пен қайғыны білмес едім.
 【若夫】ruò fū 〈书〉 【шыл.】 а) егер де...b)....келетін болсақ....
 【若干】ruò gān 【ес.】 бірнеше, қаншаам, сонша: 价值~? Құны қанша?.
 【若何】ruò hé 〈书〉 【ес.】 қалайша? Қайтіп?: 结果~, 还不得而知 қалай жеміс пісетіні әлі біле алмай жүрмін.
 【若即若离】ruò jí ruò lí жақын көрінгенімен, бір бірінен алыс болу.
 【若明若暗】ruò míng ruò àn анық емес, түсініксіз.
 【若是】ruò shì 【жал.】 егер, осылай, сөйтіп: 他~不来, 咱们就找他去 егер ол келмесе, біз бірден іздейміз.
 【若无其事】ruò wú qí shì түк болмағандай.
 【若隐若现】ruò yǐn ruò xiàn анық көрінбеу: 远望白云缭绕, 峰峦~ақша бұлттардың арасынан алыстағы таудың шың анық көрінбейді.
 【若有所失】ruò yǒu suǒ shī абыржыған, сасқалақтаған.
 都 Ruò Хубэй провинциясының Жо елді мекені.
 偌 ruò 【ес.】 соншалықты, осыншама.
 【偌大】ruò dà 【сын】 осындай үлкен: ~年纪 жасы осыншама үлкен.
 弱 ruò ① 【сын】 әлжуаз, әлсіз: 软~ әлсіз әрі нәзік. ② жас, : 老~қарттар мен жастар. ③ 【сын】 жаманырақ, әлсіздеу: 他的本领不~于那些人 оның қабілеттері мына адамдарға қарағанда жаман емес. ④ 〈书〉 жоғалту: 又~一个 біреуін жоғалтып алу.
 【弱不禁风】ruò bù jīn fēng өте әлсіз.
 【弱点】ruò diǎn 【зат】 әлсіз жағы: 他的~是爱听奉承话 оның әлсіз жағы мадақ сөздерін тыңтағанды жақсы көретіндігі.

【弱冠】ruò guān 〈书〉 【зат】 жиырма жастық кәмелеттік.
 【弱化】ruò huà 【ет.】 редукциялау.
 【弱碱】ruò jiǎn 【зат】 (химия) әлсіз сілтілер.
 【弱旅】ruò lǚ 【зат】 әлсіз әскери топ: 上届冠军被~逼平 өткен жылы жиналған нашар әсери топты таратуға тура келді.
 【弱能】ruò néng 【сын】 адам ағзасының әлсіз жұмыс істеуі: ~儿童 жас баланың ағзасының әлсіздігі.
 【弱肉强食】ruò ròu qiáng shí әлсіздер мықтыларға жемболады (табиғат заңдылығы).
 【弱勢】ruò shì 【зат】 әлсіздену үрдісі: 股票市场渐显~ биржа қорының әлсіздену үрдісі.
 【弱视】ruò shì 【сын】 (медицина) амблиопия (көздің көру қабілетінің нашарлауы).
 【弱酸】ruò suān 【зат】 (химия) әлсіз қышқылдар.
 【弱项】ruò xiàng 【зат】 әлсіз жақтар.
 【弱小】ruò xiǎo 【сын】 әлсіз, кішкентай: 实力~ әлсіздіктің басымдылығы.
 【弱智】ruò zhì 【сын】 ойлау қабілетінің артта қалуы: ~儿童 жасбаланың ойлау қабілетінің төмендеуі.
 婁 ruò 婁羌 (Ruò qiāng), Хан дәуіріндегі патшалық атауы.
 蒹 ruò жас қамыстық сабақтары.
 箬 ruò ① бамбук. ② бамбук сұрыптамасының жапырақтары.
 【箬竹】ruò zhú 【зат】 аласа бойлы бамбук сұрыпы.
 蕪 ruò 〈书〉 жағу, жандыру, қуыру: ~烛 білте шамды жағу.

S

sā

仨 sā 〈口〉 【сан.】 үш, үшеу: ~人 үш кісі.
 搽 sā (抄) sā аймалау.
 撒 sā 【ет.】 ① құру: ~网 тұзақ құру. ② шығару, жаю: ~酒疯 мас болып төбелес шығару.
 【撒村】sā // cūn 〈方〉 【ет.】 балағаттап сөйлеу: ~骂街 елдің көзінше боқтап ұрысу.
 【撒旦】sā // dàn 【зат】 шайтан, ібіліс
 【撒刁】sā // diāo 【ет.】 арыздыққа салыну, бетпақтану: 别~, 没人吃你那一套 арыздан ба, сенің мінезіңді ешкі көтермейді.
 【撒谎】sā // huǎng 〈口〉 【ет.】 өтірік айту.

【撒欢儿】 sā // huānr 〈方〉【ет.】 ойнап күлу, куану.

【撒娇】 sā // jiāo 【ет.】 еркелеу: ~使性 өздігінен еркелеу.

【撒酒疯】 sājiǔfēng(~儿) жынданғанша ішімдік ішу.

【撒拉族】 Sālāzú 【зат.】 салар ұлты.

【撒赖】 sā // lài 【ет.】 араңдату, бопсалау: 她又是哭, 又是闹, 躺在地上~ ол тағы да жылап, айқай шығарып жерге жатып алып араңдатты.

【撒尿】 sā // niào 〈口〉【ет.】 кіші дәретке отыру.

【撒泼】 sā // pō 【ет.】 дәрекі болу, бұзықшылық жасау: ~放刁 жаман мінезін көрсету.

【撒气】 sā // qì 【ет.】 ① ауа өткізу, жел шығару.② жынын шығару: 你心里不痛快, 也不能拿孩子~сеннің ішін ашыса да, балаға жыныңды шығаруға болмайды.

【撒手】 sā // shǒu 【ет.】 қол түсіру, қолды босату: ~不管 бір іс ден қол узу.

【撒手锏】 sāshǒujiǎn 【зат.】 көзір.

【撒腿】 sā // tuǐ 【ет.】 жапагармағай қашу: 他听说哥哥回来了, ~就往家里跑 ол ағасының оралғанын ести салысымен үйден қаша жөнелді.

【撒野】 sā // yě 【ет.】 жүгенсіздену, жанжал шғару.

sǎ

洒(灑) sǎ 【ет.】 ① құю, суару: 扫地的時候先~些水 есік алдын сыпырмас бұрын кішкене су сеп.② 【ет.】 шашу, лақтыру.③ (Sǎ) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【洒狗血】 sāgǒuxuè эксцесс, әртісі рөлын асирип жиберген.

【洒家】 sǎ // jiā 【ет.】 мен, біз.

【洒泪】 sǎ // lèi 【ет.】 жылау: ~而别 көз жасын төгіп қоштасу.

【洒落】 -1 sǎ // luò 【ет.】 жерге түсу: 一串串汗珠~在地上 тер тамшылары жерге тамды.

【洒落】 -2 sǎ // luò 〈书〉【сын.】 бос, еркін: 谈笑~ еркін күлу.

【洒洒】 sǎ // sǎ 【сын.】 үздіксіз, үзіліссіз.

【洒扫】 sǎ // sǎo 〈书〉【ет.】 сыпыру: ~庭除 баспалдақ алдын сыпыру.

【洒脱】 sǎ // tuō 【сын.】 уайымсыз, қамсыз, еркін.

【鞞】 sǎ 〈方〉【ет.】 аяқ киімді жерге сүйретіп (салпылдағып) жүру.

【鞞鞋】 sǎ // xié 【зат.】 шәркей.

【撒】 sā① 【ет.】 шашу: ~种 тұқым шашу.② 【ет.】 себу, төгу: 把碗端平, 别~了汤 қолыңдағы пиалайды жөндеп ұста, ыстық суды төгіп алма.③ (Sǎ)

【зат.】 фамилияға қолданылады.

【撒播】 sā // bō 【ет.】 шашыранды түрде отырғызу.

【澈】 Sǎ (география) өзеннің атауы.

sà

【卅】 sà 【сан.】 отыз.

【飒】 (颯) sà ысқыру.

【飒然】 sà // rán 〈书〉【сын.】 ысқырған жел: 有风~而至 кенеттен жел ысқырып соға бастады.

【飒飒】 sà // sà 【ел.】 ысқыру: 秋风 күзгі жел ысқырығы.

【飒爽】 sà // shuǎng 〈书〉【сын.】 айбынды: ~英姿 айбынды келбет.

【脞】 sà 【зат.】 (химия) озон.

【萨】 (薩) Sà 【зат.】 адамның тегі.

【萨噶达娃节】 Sàgádáwájíe 【зат.】 сагадава (будда іліміндегі мереке).

【萨克斯管】 sàkèsīguǎn 【зат.】 саксофон (музыкалық аспап).

【萨满教】 Sāmǎnjiào 【зат.】 шаманизм.

【萨其马】 sàqíma 【зат.】 тәтті тоқаш.

sāi

【思】 sāi 【сын.】 сақалды.

【搥】 (搥) sāi 【ет.】 бітеп тастау.

【腮】 (颧) sāi 【зат.】 адамның беті: 双手托~ екі қолмен бетінен ұстау.

【腮帮子】 sāibāng·zi 〈口〉【зат.】 адамның беті.

【腮腺】 sāi // xiàn 【зат.】 (анатомия) шықшыт безі.

【塞】 sāi① 【ет.】 салу, тығу: 箱子里还可~几件衣服 чемоданның ішіне тағы бірнеше киім салуға болады.②(~儿) тығын, қақпақ: 软木~ ағаш тығын.

【塞车】 sāi // chē 〈方〉【ет.】 пробка.

【塞子】 sāi // zi 【зат.】 тығын: 瓶~ бөтелке тығыны.

【塞】 sāi 前. (префикс)

【塞吩】 sāi // fēn 【зат.】 (химия) тиофен.

【塞唑】 sāi // zuò 【зат.】 (химия) тиазол.

【鳃】 (鰓) sāi 【зат.】 балық желбезегі.

sài

【塞北】 Sài // běi 【зат.】 ұлы Қытай қорғанының солтүстік жағы (Моғолия мағынасында).

【塞外】 Sài // wài 【зат.】 ұлы Қытай қорғанының сырт жағы.

【塞翁失马】 sāiwēngshīmǎ «жаман айтпай, жақсы болмас».

【赛】 1(賽) sài① 【ет.】 жарысу, сайысқа түсу: ~跑 жүгіруден жарысу.

② 【ет.】 басып озу: 这些姑娘干活~过小伙子 мына қыздардың барлығы

жас жігітті басып озды.③ (Sài) 【зат.】 адам есімі.

【赛】 2(賽) sài құдайралға арнап құрбан шалу: 祭~ дұға оқып құрбан шалу.

【赛场】 sài // chǎng 【зат.】 спорт аренасы (стадион).

【赛车】 sài // chē① 【ет.】 велосипедпен жарысу.② 【зат.】 жылдамдығы мықты велосипед.

【赛程】 sài // chéng 【зат.】 ① жарысу қашықтығы: 自行车公路赛~为 70 公里 велосипед жарысының жолы қашықтығы 70 километр.② жарыс кестесі: ~过半 кестенің жартысынан еөбі.

【赛点】 sài // diǎn 【зат.】 (спорт) теннис матчбол.

【赛会】 sài // huì 【зат.】 діни мереке.

【赛季】 sài // jì 【зат.】 спорт маусымы: 全国足球联赛本~已进行了五轮比赛 бүкіл елде футбол жарысының бес маусымы өткізіліп болды.

【赛绩】 sài // jì 【зат.】 бәсекелестік: ~卓著 керемет бәсеке.

【赛况】 sài // kuàng 【зат.】 жарыс, бәсеке жағдайы: 中央电视台将现场直播这场决赛的~ орталық телеарнадан осы ақырғы жарысты көрсететін болады.

【赛璐玢】 sàilùfēn 【зат.】 (химия) целлофан.【赛璐珞】 sàilùluò 【зат.】 (химия) целлулоид.

【赛马】 sài // mǎ① 【ет.】 ат үстінде шауып жарысу.② 【зат.】 ат жарысы (бәйге).

【赛跑】 sài // pǎo 【ет.】 жеңіл атлетикалық жарыс (жүгіру).

【赛期】 sài // qī 【зат.】 жарыс уақыты, кезеңі: ~延长一天 жарыс бір күн бойы жүреді.

【赛区】 sài // qū 【зат.】 жарыстың өтілетін орны.

【赛事】 sài // shì 【зат.】 матч: ~频繁 айталау матчы.

【赛艇】 sài // tǐng 【зат.】 (су спорты) қайықпен жүзіп жарысу.

【赛项】 sài // xiàng 【зат.】 жарыс түрі.

sān

【三】 sān① 【сан.】 үш.② көптікті білдіреді: ~思 көп ойлану.③ (Sān)

【зат.】 фамилияға қолданылады.

【三八妇女节】 Sān-BāFùnǚJié сегізінші наурыз Халықаралық әйелдер мейрамы.

【三百六十行】 sānbǎiliùshíháng қызметтің әр түрлі салалары: ~, 行行出状元 әр

қызметтің өзінің білгір мамандары болады.

【三班倒】 sānbāndǎo 【ет.】 үш ауысымда жұмыс істеу

【三包】 sān // bāo 【зат.】 ① жұмыс кепілдігі. ② өнім мен өзіндік құн кепілдігі.

【三宝】 sān // bǎo 【зат.】 Буддизмнің үш кереметі.

【三北】 SānBěi 【зат.】 солтүстік шығыс, солтүстік батыс және солтүстік Қытай.

【三不管】 sānbùguǎn ешкім көңіл бермеген.

【三不知】 sānbùzhī хабардар емес, белгісіз: 一问~ белгісіз сұрақ.

【三叉神经】 sānchā — shénjīng үштік жүйке.

【三岔路口】 sān chà lùkǒu бір жолдың үш торабқа бөлінуі.

【三产】 sān // chǎn 【зат.】 халық шаруашылығының үшінші саласы\ қызмет көрсету.

【三长两短】 sānchángliǎngduǎn күтпеген жайт, кенет жағымсыз жағдай.

【三春】 sān // chūn 〈书〉 【зат.】 көктем мезгілінің үш айы.

【三春柳】 sānchūnliǔ 【зат.】 тамарикс (қытай шөптесін өсімдігі).

【三从四德】 sāncóngsidé (қытайлық мәдениет) әйелдің үш жерден көнгіштігі және төрт түрлі қадірі.

【三寸不烂之舌】 sāncùnbulǎnzhīshé шешен тіл.

【三大差别】 sāndàchābié (өығтай мәдениеті) үш негізгі айырмашылық.

【三【с.】】 SānDài 【зат.】 (тарих) үш бірінші династиялар: Ся, Шан, Чжоу.

【三点式】 sāndiǎnshì 【зат.】 бикини (әйел іш киімі).

【三冬】 sān // dōng 〈书〉 【зат.】 қыстың үшінші айы (ақпан).

【三段论】 sānduànlùn 【зат.】 силлогизм.

【三番五次】 sānfānwǔcì қайта қайта, бірнеше рет.

【三废】 sān // fèi 【зат.】 зиянды қалдықтардың үш түрі (газ, су, заттар).

【三伏】 sān // fú 【зат.】 ① жаздың аптап ыстық күндері. ② жазғы қапырықтың соңғы декадасы.

【三【үс.】】 sān // fù 【зат.】 капитанның үшінші көмекшісі.

【三纲五常】 sāngāngwǔcháng үш түрлі тұрақтылық пен бес мызғымас ереже.

【三个臭皮匠，赛过诸葛亮】 sān gè chòupiǎnjiàng, sàiguò Zhūgē Liàng «бір бас жақсы, екі бас одан да жақсы».

【三个【с.】表】 sān gè dàibiǎo (саясат) ҚКП «үш еселі ұсыныс» саясаты.

【三更半夜】 sāngēng bànyè түн ортасы, өте кеш.

【三姑六婆】 sāngūliùpó діни ағымдағы тәуіп әйелдер, кіндік шешелер, дуагерлер.

【三顾茅庐】 sāngùmaólú біреудің алдына бірнеше рет өтінішпен келу.

【三国】 Sān Guó 【зат.】 (тарих) Үшпатшалық кезеңі.

【三合板】 sānhéban 【зат.】 үш қабатты қаңылтыр.

【三合土】 sānhétǔ 【зат.】 сазды бетон.

【三合院】 sānhéyuàn (～儿) 【зат.】 бұрынғы үлгідегі «үш жақты» құрылыс (екі ғимараттың ортасында жер кеңістігі бар).

【三花脸】 sānhuāliǎn (～儿) 【зат.】 күлдіргі адамның образы.

【三皇五帝】 SānHuángWǔDì (тарих) Үш билеуші мен бес император.

【三级跳远】 sānjítiaoyuǎn (спорт) үш еселі секіру.

【三缄其口】 sānjiānqíkǒu аузына байқап сөйлеу.

【三键】 sān // jiàn 【зат.】 үш реттік байлам, шимак.

【三焦】 sān // jiāo 【зат.】 (анатомия) адам ағзасының үш қуысы.

【三角】 sān // jiǎo① 【зат.】 үшбұрыш. ② 【зат.】 (ғылым) тригонометрия.

【三角板】 sānjiǎobǎn 【зат.】 үшбұрыш.

【三角尺】 sānjiǎochǐ 【зат.】 бұрыш (үшбұрыштық).

【三角函数】 sānjiǎohánshù тригонометриялық функция.

【三角恋爱】 sānjiǎoliàn'ài махаббат үшбұрышы.

【三角铁】 sānjiǎotiě 【зат.】 ① 〈口〉 бұрыштық темір. ② (музыкалық аспап) үшбұрыш.

【三角【сын.】】 sānjiǎoxíng 【зат.】 геометриялық үшбұрыш.

【三角学】 sānjiǎoxué 【зат.】 тригонометрия.

【三角债】 sānjiǎozhài 【зат.】 үш жақты қарыз келісімшарт.

【三角洲】 sānjiǎozhōu 【зат.】 өзеннің сағасы.

【三脚架】 sānjiǎojià 【зат.】 үш аяқты тұрғы.

【三教九流】 sānjiǎojiùliú философиялық ілімдер.

【三节】 sān // jié 【зат.】 үш мейрам (жаздың басы, күздің ортасы, жана жыл).

【三九】 sān // jiǔ 【зат.】 қатты суық кезең: ~天气 ауа райының суықтауы.

【三军】 sān // jūn 【зат.】 ① (әскер) жаяу әскер, теңіз флоты, әуе әскері. ② әскери қарулы күштер.

【三K党】 SānKǎng 【зат.】 кукулуксклан.

【三联单】 sānlǐándān 【зат.】 екі көршімесі бар жыртылатын талон.

【三令五申】 sānlǐngwǔshēn бірнеше рет бұйырып түсіндіру.

【三六九等】 sānlǐujiùděng әр түрлі, әр алуан.

【三轮车】 sānlúnchē 【зат.】 үш дөңгелегі бар велосипед.

【三民主义】 sānmínzhǔyì Сунь Ятсеннің үш халықтық принципі.

【三明治】 sānmíngzhì 【зат.】 сэндвич.

【三拇指】 sān·muzhǐ<口> 【зат.】 ортаңғы саусақ.

【三农】 sān // nóng 【зат.】 егін шаруашылығының үш түрі: 解决好~问题, 仍然是全部工作的重中之重 егін шаруашылығы мәселелерін шешу, әлі де маңызды істің бірі болып саналады.

【三七】 sān // qī 【зат.】 (ботаника) гинура.

【三亲六故】 sānqīnlǐugù туған туыстар мен достар.

【三秋】 sān // qiū 【зат.】 ① күз мезгілінің үш айы. ② 〈书〉 күздің үшінші айы (қараша).

【三三两两】 sānsānlǎngliǎng топпен, бірігіп: 傍晚, 人们~地在河边散步 кеш батқанда адамдар топпен жиналып серуендеуге шығады.

【三色堇】 sānsèjīn 【зат.】 күлгін түсті шегіргүл.

【三生有幸】 sān shēng yǒu xìng жолы болғыш.

【三牲】 sān // shēng 【зат.】 құрбандыққа шалатын үш жануар (бұқа, қой, доңыз).

【三思】 sān // sī 【ет.】 үш түрлі ой немесе бірдене істемес бұрын үш рет ойлану: 事关重大, 请你~ өте маңызды іс болғандықтан жақсылып ойлан.

【三天打鱼, 两天晒网】 sāntiāndǎyú, liǎngtiānshàiwǎng бірде жұмыс істеу, бірде демалып жату.

【三天两头儿】 sāntiānliǎngtóuér 〈口〉 әрдайым, жиі: 他~地来找你干什么? Ол қайтадан іздеп келсе, сен не істемексің?

【三通】 sān // tōng 【ет.】 материктің Қытай мен Тайвань аралы арасындағы байланыстың үш түрі.

【三头六臂】 sāntóuliùbìон «он саусағынан бал тамған».

【三围】 sān // wéi 【зат.】 (әйел дене бітіміндегі кеуде, бел және бөксе).

【三维【ет.】画】 sānwéi dònghuà үл өлшемді мультипликация.

【三维空间】 sānwéikōngjiān үш өлшемді кеңістік.

【三位一体】 sānwèiyītǐ үштік.

【三...五...】 sān...wǔ...① көп санды білдіреді: ~令~申 бірнеше бұйрық. ② шамадан тыс көп санды білдіреді.

【三下五除二】 sān xià wǔ chú оп оңай іс.

【三夏】 sān // xià 【зат.】 ① жаз мезгілінің үш айы. ② 〈书〉 【зат.】 жаздың үшінші айы (тамыз).

【三弦】 sān // xián (～儿) 【зат.】 кытайлық үш ішекті музыкалық аспап.

【三线】 sān // xiàn 【зат.】 үш сызықты.

【三心二意】 sānxīnèryì тұрақсыз, айнымалы: 既然决定了, 就不能～ шешім шығып қойғандықтан, енді өзгертуге болмайды.

【三星】 sān // xīng 【зат.】 ① Оңтүстік Кореяның «Самсунг» корпорациясы. ② «Үш жұлдыз» бақыт пен бақуаттық құдайлары.

【三言两语】 sānyánliǎngyǔ бір ауыз сөз: 这个问题很复杂, 不是～说得清楚的 бұл өте күрделі мәселе, сондықтан бір ауыз сөзбен айтып қоя салуға болмайды.

【三叶虫】 sānyèchóng 【зат.】 трилобиты.

【三元】 sān // yuán 【зат.】 ① айрықша мәнді күндер. ② Жаңа жыл күні.

【三灾八难】 sānzāibānàn көптеген сәтсіздіктер мен азаптар.

【三藏】 SānZàng 【зат.】 будда іліміндегі үш жұлдыздың жиынтығы.

【三只手】 sānzhīshǒu 【зат.】 ұры.

【三资企业】 sānzī qīyè шетел капиталы қатысатын үш түрлі кәсіпорын.

【三足鼎立】 sānzúdinglì үш жақтың қарама қарсы тұруы.

【弑】 sān 同 弑.

【叁】 sān 【сан.】 үш саынын жазбаша сөзбен жазу.

【𠂔】 (𠂔) sān 【𠂔 𠂔】 (sānsān) 〈书〉

【сын.】 жіңішке ірі ұзын: ～下垂 ұзынның салбырап тұруы.

sǎn

【伞】 (傘、① 繖) sǎn ① 【зат.】 қолшатыр: 雨～ жаңбыр қолшатыры. ② парашют. ③ (Sǎn) 【зат.】 адамның тегі.

【伞兵】 sǎn // bīng 【зат.】 парашютті әскер.

散 sǎn ① 【ет.】 шешілу, жалбырау: 松～ шешіліп жалбырау. ② ұнтақ: ～装 ұнтақтау. ③ 药末 ұнтақталған дәрі дәрі. ④ (Sǎn) 【зат.】 адамның тегі.

【散兵游勇】 sǎnbīngyóuyǒng ұйымдаспаған ұжымда жүрген адам (在没有组织的集体里独立独行的人).

【散打】 sǎn // dǎ 【зат.】 санды (кытай үрес өнері).

【散工】 sǎn // gōng 【зат.】 тұрақсыз жұмысшы, тұрақсыз жұмыс орны.

【散光】 sǎn // guāng 【сын.】 (медицина) астигматизм.

【散户】 sǎn // hù 【зат.】 қаржы

аренасындағы жеке ойыншы.

【散记】 sǎn // jì 【зат.】 майдаланған, ұнтақталған.

【散剂】 sǎn // jì 【зат.】 ұнтақталған дәрі дәрі.

【散架】 sǎn // jià 【ет.】 шаршап шалдығу, сүрініп жығылу: 浑身酸疼, 骨头像散了架似的 шаршағаннан бүкіл сүйектердің сырқырап ауыруы.

【散件】 sǎn // jiàn 【зат.】 қосымша (кейде қажетсіз тетіктер): 电脑～ компьютердің қосымша тетіктері.

【散居】 sǎn // jū 【ет.】 шашыраңқы өмір сүру: 一家人～各地 туыстардың әр жерде шашырап тұруы.

【散漫】 sǎn // màn 【сын.】 ① бетімен кеткен, өзімшілдік: 自由～ бетімен кеткен еркіндік. ② жүйесіздік, шашыраңқылық: 文章～凌乱, 层次不清 мақала жүйесіз, ешбір тәртіпке бағынбай жазылған.

【散曲】 sǎn // qū 【зат.】 (театр) мәтінсіз ария.

【散射】 sǎn // shè 【ет.】 жайылып тарату; шашырап тарату.

【散套】 sǎn // tào 【зат.】 (театр) бірнеше әуедерден тұратын мәтінсіз ария.

【散体】 sǎn // tǐ 【зат.】 прозадағы еркін стиль.

【散文】 sǎn // wén 【зат.】 ① прозалық шығарма. ② публицистикалық жанрдағы шығарма.

【散文诗】 sǎnwénshī 【зат.】 прозалық өлең (ырғақ пен ұйқасы болмайды).

【散养】 sǎn // yǎng 【ет.】 Орталықсыздандырылған азықтандыру.

【散装】 sǎn // zhuāng 【сын.】 бөлек бөлек оралған: ～洗衣粉 бөлек қапталған кір жуғыш ұнтақ.

【散座】 sǎn // zuò (～儿) 【зат.】 ① көне театрлардағы орындар.

【糝】 (糝) sǎn 〈方〉 【зат.】 пісірілген күріш.

【撒】 (撒) sǎn [撒子] (sǎn·zi) 【зат.】 қуырылған тәтті күріш.

sàn

【散】 sàn 【ет.】 ① тарату, бөліну: ～场 алаңнан тарату. ② тарату, жаю: 公园里～满花香 қаланың ішіне гүлдердің хош иісі таралды. ③ жою, құрту: ～心 жігерді жою.

【散播】 sǎn // bō 【ет.】 тарату: ～谣言 өсек тарату.

【散布】 sǎn // bù 【ет.】 ① жайылу: 羊群～在山上吃草 қой отары тау шатқалында жайылып жүр. ② тарату, таралу: ～流言飞语 өсектің таралуы.

【散步】 sǎn // bù 【ет.】 серуендеу: 休息时, 到河边散散步 демалу үшін өзен жағасында серуендеу.

【散场】 sǎn // chǎng 【ет.】 тарату (аяқталған соң): 电影～了 кинофильм біткеннен кейін тарату.

【散发】 sǎn // fā 【ет.】 тарату, жаю: ～文件 қызметтік хат тарату.

【散工】 sǎn // gōng 【ет.】 жұмысты аяқтау: 今天提前～ бүгінгі жұмысты мерзімінен ерте аяқтадым.

【散会】 sǎn // huì 【ет.】 жиналасты жауып, тарату.

【散伙】 sǎn // huǒ 【ет.】 ажырасу, айырылысу.

【散落】 sǎn // luò 【ет.】 ① 分散地往下落: 花瓣～了一地. ② бөлу, тағайындау, реттеу: 草原上～着【сан.】 不清的牛羊 далада жайылып жүрген қой мен сиырларды реттеу мүмкін емес.

【散闷】 sǎn // mèn 【ет.】 көңіл көтеру: ～消愁 зерігуді болдырмау.

【散热器】 sǎnrèqì 【зат.】 радиатор.

【散失】 sǎn // shī 【ет.】 ① жоғалту: 那部书稿在战乱中～了 ол қолжазбалар әскери тәртіпсіздіктер кезінде жоғалды. ② ажырау, айырылу.

【散水】 sǎn // shuǐ 【зат.】 алжапқыш.

【散摊子】 sǎntān·zi майда тауарлар дүңгіршегі.

【散戏】 sǎn // xì 【ет.】 спектакльдан кейін тарату.

【散心】 sǎn // xīn 【ет.】 демалу: 出去走走, 散散心 сыртқа шығып жүріп демалып қайту.

sāng

【丧】 (喪、~~喪~~) sāng қайғыру.

【丧服】 sāng // fú 【зат.】 қаралы киім.

【丧家】 sāng // jiā 【зат.】 қайтыс болған адамның отбасы.

【丧礼】 sāng // lǐ 【зат.】 жерлеу рәсімі.

【丧乱】 sāng // luàn 〈书〉 【зат.】 уайым қайғы, тебіреніс, былық.

【丧事】 sāng // shì 【зат.】 адам жерлеу: ～从简 адамды қарапайым жерлеу.

【丧葬】 sāng // zàng 【зат.】 өлікті жерлеу: ～费 жерлеу шығындары.

【丧钟】 sāng // zhōng 【зат.】 адам жерлеу күңгірі.

【桑】 sāng 【зат.】 ① жібек құрты. ② (Sāng) фамилияға қолданылады.

【桑巴】 sāng // bā 【зат.】 Samba би.

【桑蚕】 sāng // cán 【зат.】 (зоология) жібек құрты.

【桑拿浴】 sāngnáyù 【зат.】 хауыз.

【桑葚儿】 sāngshènr 〈口〉 【зат.】 тұт ағашының жемісі.

【桑葚】 sāng // shèn 【зат.】 (ботаника) тұт ағашы.

【桑榆暮景】 sāngyúmùjǐng өмірдің соңы.

【桑梓】 sāng // zǐ 〈书〉【зат.】 туған жер, туған туыстар, ата ана мағынасында.

sǎng

【搥】 sāng 〈方〉【ет.】 итеру, соғу: 推推~~бірнеше рет соғып кету.

【嗓】 sāng①(анатомия) тамақ②(~儿) дауыс: 小~儿 жінішке дауыс.

【嗓门儿】 sāngménr 【зат.】 дауыс: ~大 қатты дауыс.

【嗓音】 sāng // yīn 【зат.】 дауыс: ~洪亮 үнді дауыс.

【嗓子】 sāng // zǐ 【зат.】 ① тамақ, жұтқыншақ: ~疼 тамақтың ауруы.② дауыс.

【碌】 sāng 〈方〉 іргетас: 石~тастан аланған іргетас.

sàng

【丧】 (喪、喪) sàng ① жоғалту, айырылу: ~权辱国 отанынан айырылу.② сәтсіздікке ұшырау: 懊~ сәтсіздікке ұшырап ашулану.

【丧胆】 sàng // dǎn 【ет.】 қатты қорқу: 敌军闻风~ қарсыластар естіп қояды деп қатты қорқу.

【丧魂落魄】 sànghúnlùpò «жанын шүберекке түю», «төбе шашы тік тұру».

【丧家之犬】 sàngjiāzhīquǎn үй жайы жоқ, қаңғыбас ит.

【丧命】 sàng // mìng 【ет.】 қайтыс болу.

【丧偶】 sàng // ǒu 【ет.】 жұбайынан айырылу: 中年~ орта жаста жұбайынан айырылу.

【丧气】 sàng // qì 【ет.】 салы суға кету: 灰心~ салы суға кетіп сенімді жоғалту.

【丧气】 sàng-qì 〈口〉【сын.】 сәтсіздік: ~话 сәтсіз айтылған сөз.

【丧权辱国】 sàngquánrǔguó ұлттық маскара болып құқытарынан айырылу.

【丧生】 sàng // shēng 【ет.】 қайтыс болу, өлу: 一百余人在这次地震中~ осы жер сілкінісінен жүзден астам адам қаза тапты.

【丧失】 sàng // shī 【ет.】 жоғалту, айырылу: ~信心 сенімнен айрылу.

【丧亡】 sàng // wáng 〈书〉【ет.】 қаза болу.

【丧心病狂】 sàngxīnbīngkuáng ақыл есінен айырылу.

sāo

【搔】 sāo 【ет.】 қасу, тарау: ~头皮 шаш тарау.

【骚】 (騷) sāo тұрақсыздық, тебіреніс: ~扰 тұрақсыздықты басу.

骚 (騷) sāo ①【сын.】 жеңілтек, жеңіл: ~货 жеңіл жүк.②〈方〉 еркек

жынысты: ~马 айғыр.③ сасық.

【骚动】 sāo // dòng 【ет.】 ① тәртіп бұзу, ретсіздіктер туғызу.② толқулар, тебіреніс: 会场~ мәжілістері тәртіпсіздіктер.

【骚客】 sāo // kè 〈书〉【зат.】 ақын.

【骚乱】 sāo // luàn 【ет.】 көтерілістер мен толқулар.

【骚扰】 sāo // rǎo 【ет.】 үрей мен әбігер туғызу, мазалау: 外敌~边境 сыртқы жаулар шекарада әбігер туғызуда.

【骚人】 sāo // rén 〈书〉【зат.】 ақын.

【骚体】 sāo // tǐ 【зат.】 поэзиядағы эллегия..

【燥】 (燥) sāo күңгірт қызыл түсті жібек маға.

【臊】 sāo 【сын.】 сасық: 腥~ сасық шикі ет.

sǎo

【扫】 (掃) sāo ①【ет.】 сыпыру, тазалау: ~雪 қар күреу.②【ет.】 жою, құрту: ~盲 түгелімен жою.③【ет.】 жинастыру, үю: ~【сан.】 топтап санау.

【扫除】 sāo // chú 【ет.】 ① тазарту, жинау: 大~ түгел жинау.② жою: ~障碍 кедергіні жою.

【扫荡】 sāo // dàng 【ет.】 ① қарсыластардың көзін жою.② жою: 旧社会遗留下来的腐朽东西, 都应当~ ескі қоғам өз артынан шіріген қалдықтарды тастап кетті, біз осының барлығын жою керекпіз.

【扫地】 sāo // dì 【ет.】 ① еденді сыпыру.② жер бетінен жоғалып кету: 威信~ абыройының жоғалуы.

【扫地出门】 sǎodìchūmén есік артына қуып шығу.

【扫毒】 sāo // dú 【ет.】 заңға қайшы келетін заттарды жою: ~斗争 заңсыздықпен күресу.

【扫黄】 sāo // huáng 【ет.】 порнографиямен күресу.

【扫雷】 sāo // léi 【ет.】 жарылғыш заттардан тазарту: ~舰 мина жоятын әскери кеме.

【扫盲】 sāo // máng 【ет.】 сауатсыздықты жою.

【扫描】 sāo // miáo 【ет.】 сканерден өткізу.

【扫描仪】 sǎomiáoyī 【зат.】 (орг.техника) сканер.

【扫墓】 sāo // mù 【ет.】 ата бабаның моласының басына бару.

【扫平】 sāo // píng 【ет.】 тәртіпсіздікті басу.

【扫射】 sāo // shè 【ет.】 оқ астына алу.

【扫视】 sāo // shì 【ет.】 қарау, көзбен шолу: 向台下~了一下 көрермендер залын көзбен шолып шығу.

【扫【сан.】】 sāo // shù 【үс.】 толығымен, түгелдей: ~还清 түгелімен төлеу.

【扫榻】 sāo // tà 〈书〉【ет.】 төсектің шаңын қағу, тазалау: ~以待 «шанды тазалап қонақ күту» (саясат).

【扫听】 sāo // tīng 〈方〉【ет.】 біліп алу.

【扫腿】 sāo // tuǐ 【зат.】 аяқтан шалу.

【扫尾】 sāo // wěi 【ет.】 жұмысты аяқтау, соңына жеткізу.

【扫兴】 sāo // xìng 【сын.】 көңіл күйді түсіру: 别说~的话 көңілге тиетін сөздер айтпа.

【嫂】 sāo 【зат.】 ① үлкен ағаның жұбайы.② тұрмысқа шыққан әйел.

【嫂夫人】 sāo fū ren 【зат.】 досының әйелі жайлы айтқанда.

【嫂嫂】 sāo // sǎo 〈方〉【зат.】 жеңге.

【嫂子】 sāo // zǐ 〈口〉【зат.】 үлкен ағаның әйелі: 堂房~ туысқан көкеңің жұбайы.

sào

【扫把】 sào // bǎ 〈方〉【зат.】 сыпырғыш.

【扫帚】 sào // zhou 【зат.】 сыпырғыш жасайтын шөптесін өсімдік.

【扫帚星】 sào // zhoushǐng 〈口〉【зат.】 (астрология) комета.

【帚】 sào 【зат.】 ① қамыстан жасалған құрылыс материалы.② сыпырғыш.

【梢】 sào 【зат.】 шың, ұшы, басы.

【瘙】 sào безеу.

【瘙痒】 sào // yǎng 【сын.】 қышу: ~难忍 шыдатпай қышу.

【臊】 sào 【ет.】 ұялу, ұятқа қалу: 害~ көре алмаушылықтан ұялу.

【臊子】 sào // zǐ 〈方〉【зат.】 фарш (майда туралған ет): 羊肉~面 қой етінің фаршы.

sè

【色】 sè ① түс: 红~ қызыл түс.② бет, көрініс, түр: 喜【сын.】于~ куанышты түр.③ көптірлік: 货~ құндылықтар түрі.④ көрініс, ахуал: 夜~ түнгі көрініс.⑤ заттың салмағы: 成~ салмақты теңестіру.⑥ әйелдің көркі: 姿~ әйелдің сыртқы сұлулығы.⑦ құлшыныс, тілек.⑧ (Sè)【зат.】 адамның тегі.

【色彩】 sè // cǎi 【зат.】 ① түс, бояу: ~鲜明 қанық түс.② стиль, бояу, жағдай: 地方~ осы жердің жағдайы.

【色调】 sè // diào 【зат.】 ① тон, бояқ үлгісі, түс, түр.② түс, бояу: 作品含有忧郁、悲凉的~ заттың түсі күңгірт болғандықтан қайғылы болып көрінеді.

【色光】 sè // guāng 【зат.】 спектр.

【色鬼】 sè // guǐ 【зат.】 әйелқұмар еркек.

【色觉】 sè // jué 【зат.】 түстерді

сезіну қабілеті.

【色拉】sè // lā 【зат.】 (тағам) винегрет салаты.

【色狼】sè // láng 【зат.】 арсыз, әйелұмар ер адам.

【色厉内荏】sèlìnèirèn күшті болып көрінгенмен, негізінде әлсіз болу.

【色盲】sè // máng 【зат.】 далтонизм (түстерді ажырата алмау).

【色魔】sè // mó 【зат.】 нәпсілі маньяк.

【色情】sè // qíng 【зат.】 құмарлық, эротика: ~小说 эротикалық роман.

【色球】sè // qiú 【зат.】 хромосфера.

【色弱】sè // ruò 【зат.】 (медицина) протанопия.

【色散】sè // sǎn 【зат.】 (физика) хроматизм.

【色素】sè // sù 【зат.】 пигмент, химиялық бояулар.

【色相】sè // xiàng 【зат.】 ① (физика) түстер спектрі. ② материалдық құндылық. ③ әйел сұлулығы.

【色欲】sè // yù 【зат.】 құмарлық, эротика, нәпсілік.

【色泽】sè // zé 【зат.】 бояу: ~鲜明 қанық бояу.

【涩】(澀、澁)sè①【сын.】 тұтылғыш (дәм). ②【сын.】 тығыз: 滯~тығыз жиналу. ③ ауыр, қопал: 艰~қиндық.

【涩滞】sè // zhì 【сын.】 үзілісті, кідірмелі: 声音~үзілісті дауыс.

【嗇】(嗇)sè қызғану, үнемдеу, сараңдық.

【嗇刻】sè // kè <方>【сын.】 сараң адам.

【铯】(鉯)sè【зат.】 (химия) Цезий элементі.

【瑟】sè көп, қалың.

【瑟瑟】sè // sè①【ел.】 ысықу, сыбырлау: 秋风~күзгі жел ызғары.

②【сын.】 дірілдеу: ~发抖 суықтан дірілдеу.

【瑟缩】sè // suō【ет.】 суықтан бүрісіп қалу.

【塞】sè тұрып қалу, бітелу.

【塞擦音】sècāyīn【зат.】 (лингвистика) аффриката.

【塞音】sè // yīn【зат.】 (фонетика) шұғыл, эксплозивті дауыссыз дыбыс.

【塞责】sè // zé【ет.】 өз міндетіне немқұрайлы қарау: 敷衍~жұмысты немқұрай атқару.

【漕】(漕)sè <书> теріс емес.

【穉】(穉)sè егін жинау.

sēn

【森】sēn①тоғай: ~林 орман. ② <书> қалың, көп. ③ қараңғы: 阴~күңгірт. ④ (Sēn)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【森林】sēn // lín【зат.】 орманды алқап.

【森林警察】sēnlín jǐngchá орман полициясы.

【森林浴】sēnlínyù【зат.】 орман тазалығы.

【森然】sēn // rán <书>【сын.】 ① қалың, ну: 林木~қалың орман. ② қатаң, қатал.

【森森】sēn // sēn【сын.】 ① ну, қалың: 松柏~қалың қаарғай мен кипарис. ② көлеңкелі: 阴~қараңғы көлеңке.

【森严】sēn // yán【сын.】 қатаң, мұқият, қатаң: 戒备~қатаң сақтну.

sēng

【僧】sēng①будда монахи: ~人 сопы. ② (Sēng)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【僧多粥少】sēngduōzhōushǎo адамның көптігі мен заттың аздығы, барлығына жетіспеу.

【僧侣】sēng // lǚ【зат.】 сопылық (монах) ағайындық.

【僧尼】sēng // ní【зат.】 монахтар.

【僧俗】sēng // sú【зат.】 рухани сопылық.

【僧徒】sēng // tú【зат.】 буддалық монахтар.

shā

【杀】(殺)shā①【ет.】 өлтіру, сою: ~鸡 тауық сою. ②【ет.】 соғысу, шайқасу: ~出重围 тығыз қоршауды кесіп барып шайқасу. ③【ет.】 құрту, жою, басылу: 风势稍~жел кішкене басылды. ④ өлу, қаза болу. ⑤【ет.】 өлгенше, : 恨~өлгенше жек көру.

【杀跌】shā // diē【ет.】 өліп құлау, сүрініп жығылу.

【杀毒】shā // dú【ет.】 вирусты емдеу, вирусты емдеу.

【杀风景】shāfēngjǐng бүкіл көңіл күйін құрту.

【杀害】shā // hài【ет.】 өлтіру, жою, құрту: ~野生【ет.】物 жыртқыш аңдарды аулап өлтіру.

【杀机】shā // jī【зат.】 өлтіру жоспары: 【ет.】 ~өлтіру жоспарын іске асыру.

【杀鸡取卵】shājīqǔluǎn өз өзіне зиян келтіру.

【杀鸡吓猴】shājīxiàhóu біреуге сабақ болу үшін, екінші біреуді жазалау.

【杀价】shā // jià【ет.】 бағасын төмендету, құнын түсіру.

【杀戒】shā // jiè【зат.】 өлтірмеу керек: 大开~ешқашан ешкімді өлтірме.

【杀菌】shā // jūn【ет.】

залалсыздандыру.

【杀戮】shā // lù【ет.】 өлтіру, жою: ~无辜 кінәсізді өлтіру.

【杀灭】shā // miè【ет.】 өлтіру: ~蟑螂 тарақандарды жою.

【杀气】-1shā // qì【зат.】 қанқұмар, сұрапыл: ~腾腾 сұрапыл қайнау.

【杀气】-2shā // qì【ет.】 жынын шығару, өшін алу: 你有委屈就说出

来, 不该拿别人~сен әділетсіздікті бірден айт, басқалардан ашуынды алма.

【杀青】shā // qīng【ет.】 ① әдеби шығарманы жазып аяқтау. ② көк шай дайындау үрдісі.

【杀人不见血】shārénbùjiànxuè асқан қатігездікпен адам өлтіру.

【杀人不眨眼】shārénbùzhǎyǎn ойланбастан, оңайлықпен адам өлтіру.

【杀人越货】shārényuèhuò қарақшылық, өлтіріп тонаушылық жасау.

【杀伤】shā // shāng【ет.】 жарақаттау: ~力 әскери жарақат.

【杀身成仁】shāshēnchéng rén ұлы іс үшін құрбандыққа бару, қаһармандық жасау.

【杀生】shā // shēng【ет.】 тірі жанды (жануарларды) өлтіру: 不~жануарларды өлтірме.

【杀手】shā // shǒu【зат.】 ① киллер, жалдамалы адам өлтіруші: 职业~киллер мамандығы. ② адам өміріне зиянды аурулар мен заттар: 癌症是威胁人类生命的~ісік ауруы адам өміріне өте қауіпті ауру.

【杀手锏】shāshǒujǐǎn【зат.】 (әскери) ауыр артиллерия.

【杀熟】shā // shú【ет.】 өмірін құрбан ету.

【杀一儆百】(杀一警百)shāyījǐngbǎi жүз адамға сабақ болсын деп бір адамды өлтіру.

【杉】shā шырша тектес ағаш.

【杉篙】shā // gāo【зат.】 杉(shān) шырша сырғауылы, шырға таяғы.

【杉木】shā // mù【зат.】 шырша ағашы.

【沙】shā①【зат.】 қоқым: 风~дауыл, боран. ②құм. ③(Shā)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【沙】shā патшалық: ~俄 Ресей патшалығы.

【沙包】shā // bāo【зат.】 ① құм жотасы. ② құм толтырылған қап.

【沙暴】shā // bào【зат.】 боран, дауыл.

【沙场】shā // chǎng【зат.】 шөл, шөлейт.

【沙尘】shā // chén【зат.】 желмен көтерілген шаң, топырақ: ~天气 дауыл.

【沙尘暴】shāchénbào【зат.】 құм дауыл.

【沙袋】shā // dài 【зат.】 құм толтырылған қап.
 【沙雕】shā // diāo 【зат.】 құмнан жасалған пішіндер.
 【沙丁鱼】shādingyú 【зат.】 сардина (майда балықтың түрі).
 【沙俄】Shā'é 【зат.】 Ресей патшалығы.
 【沙发】shā // fā 【зат.】 диван (жұмсақ жиһаз).
 【沙肝儿】shāgānr <方> 【зат.】 малдың ұйқы безі.
 【沙锅】shā // guō 【зат.】 тағам даярлауға арналған ыдыс.
 【沙果】shā // guǒ (~儿) 【зат.】 майда қызыл алмалар.
 【沙狐球】shāhúqiú 【зат.】 (зоология) қарсақ.
 【沙化】shā // huà 【ет.】 тозу, эрозия: 退耕还林, 防止土壤~ табиғи ормандары жаңартып, топырақ эрозиясынан сақтау.
 【沙獾】shā // huān 【зат.】 борсық.
 【沙荒】shā // huāng 【зат.】 шөлді алқап.
 【沙皇】shā // huáng 【зат.】 патша, патшалық.
 【沙浆】shā // jiāng 同 ерітінді.
 【沙金】shā // jīn 【зат.】 аллювиальді алтын металлы.
 【沙坑】shā // kēng 【зат.】 (спорт) жеңіл атлетикадағы секіретін шұңқыр.
 【沙拉】shā // lā 【зат.】 салат.
 【沙里淘金】shālītáojīn тер төгіп еңбек ету.
 【沙砾】shā // lì 【зат.】 гравий, майда тастар.
 【沙龙】shā // lóng 【зат.】 ① «Салон» Париж қаласындағы маусымдық көрме. ② қонақ бөлмесі, зал: 艺术~ көркемөнер бөлмесі.
 【沙门】shā // mén 【зат.】 буддалық монах, аскет.
 【沙弥】shā // mí 【зат.】 буддалық монастырда тұрып қызмет ететін ер адам.
 【沙漠】shā // mò 【зат.】 құм, шөл.
 【沙漠化】shāmòhuà 【ет.】 шөлге айналу, құм басу.
 【沙鸥】shā'ōu 【зат.】 шөлейтті мекен ететін құстар.
 【沙盘】shā // pán 【зат.】 ① құм толтырылған жұқа тақтайша. ② елді мекеннің құмнан тұрғызылған макеті.
 【沙磧】shā // qì <书> 【зат.】 шөл.
 【沙浅儿】shāqiǎnr 【зат.】 қыштан жасалған ыдыс.
 【沙丘】shā // qiū 【зат.】 бархандар.
 【沙瓢】shā // páo (~儿) 【зат.】 жұмсақ қарбыз.
 【沙壤土】shārǎngtǔ 【зат.】 құмды жер.

【沙沙】shā // shā 【ет.】 жапырақ пен құмның шуын білдіретін еліктеуіш сөз: 风吹枯叶, ~作响 желмен қозғалған жапырақтар сыбырлаған дыбыс шығарды.
 【沙参】shā // shēn 【зат.】 (ботаника) коңыраугүл.
 【沙滩】shā // tān 【зат.】 құмды жағажай.
 【沙滩排球】shātān páiqiú (спорт) жағажайда ойналатын волейбол.
 【沙土】shā // tǔ 【зат.】 құм.
 【沙文主义】Shāwénzhǔyì шовонизм.
 【沙哑】shā // yǎ 【сын.】 қырылдаған, қарлыққан.
 【沙眼】shā // yǎn 【зат.】 (медицина) трахома.
 【沙鱼】shā // yú ақула.
 【沙灾】shā // zāi 【зат.】 (табиғи апат) құм басып қалу: 治理~ құм басып қалғаннан кейін ретке келтіру.
 【沙洲】shā // zhōu 【зат.】 құмды арал.
 【沙洲】shā // zī 【зат.】 құм.
 【沙钻】shā // zuàn 【зат.】 құмды бурыл.
 【沙嘴】shā // zuǐ 【зат.】 (георг) құмды шалғы.
 【纱】(紗) shā ① 【зат.】 тоқыма: ~ 厂 тоқыма фабрикасы. ② тор: 窗~ терезе торы. ③ торланған мата түрі(газ).
 【纱布】shā // bù 【зат.】 торланған жеңіл мата түрі (марля, креп).
 【纱橱】shā // chú 【зат.】 тормен жабылған сөре.
 【纱窗】shā // chuāng 【зат.】 тормен тартылған терезе.
 【纱灯】shā // dēng 【зат.】 тормен қапталған шамшырақ.
 【纱锭】shā // dìng 【зат.】 ұршық.
 【纱笼】shā // lóng 【зат.】 саронг (тормен қапталған шырақ)
 【纱帽】shā // mào 【зат.】 тор матасынан тігілген бас киім (ерте заманда шенеуніктер киетін).
 【纱罩】shā // zhào 【зат.】 ① марліден тігілген қоржын. ② от сөндіретін тор.
 刹 shā 【ет.】 тоқтау, тоқтату: 把车~ көлікті тоқтату.
 【刹车】shā // chē ① 【ет.】 тоқтату. ② 【ет.】 кідірту, тоқтату, өшіру. ③ 【ет.】 аялдату, тоқтату: 浮夸风必须~ мақтатнуды тоқтату керек. ④ 【зат.】 тормоз (техникалық).
 【砂】shā 同 ұнтақ немесе гравий.
 【砂布】shā // bù 【зат.】 егеуқұм терісі, зімпара.
 【砂锅】shā // guō қыш құмыра.
 【砂浆】shā // jiāng 【зат.】 ерітінді.
 【砂轮】shā // lún (~儿) 【зат.】 қайрақ тас.
 【砂囊】shā // náng 【зат.】 ① құстардың екінші асқазаны. ② балласт

(құммен толтырылған қап).
 【砂仁】shā // rén (~儿) 【зат.】 ① (ботаника) хедихиум гүлі. ② кардамон (зынжабыл тұқымдас өсімдік).
 【砂糖】shā // táng 【зат.】 құмшекер.
 【砂型】shā // xíng 【зат.】 құм қоспасы.
 【砂眼】shā // yǎn 【зат.】 (медицина) трахома.
 【砂样】shā // yàng 【зат.】 құм үлгісі.
 【砂纸】shā // zhǐ 【зат.】 егейтін, қыратын қағаз.
 【莎】shā ① пальма ағашының дінінен алынатын крахмал. ② (Shā) 【зат.】 фамилияға қолданылады.
 【铍】(鍍)shā ① екі қырлы қанжар. ② <书> зақым келтіру: ~羽 қауырсындарға зақым келтіру.
 【铍羽】shā // yǔ <书> 【ет.】 қанатына жарақаттану немесе сенім жоғалту, үмітін үзу: ~而归 үмітін үзіп үйге қайту.
 【拏】(抄)shā аймалау, сипалау.
 【痧】shā аурудың ағауы: 绞肠~ ішек тартылып ауыру.
 【痧子】shā // zǐ <方> 【зат.】 қызылша ауруы.
 【煞】shā ① 【ет.】 аяқтау, бітіру: ~尾 қалғанын бітіру. ② 【ет.】 қысу, тартып байлау: ~车 арбаны тартып байлау.
 【煞笔】shā // bǐ ① 【ет.】 соңғы сөз айту, қорытындылау. ② 【зат.】 ақырғы бөлім, соңы: 这篇散文的~很精彩 мына прозалық шығарманың ақырғы бөлімі керемет.
 【煞车】shā // chē 【ет.】 арбадағы жүкті жіпен қатты байлау.
 【煞车】shā // chē тоқтау, аялдау.
 【煞风景】shāfēngjǐng көңіл күйді құрту.
 【煞尾】shā // wěi ① 【ет.】 қортындылау, ақырғы шешім шығару: 事情不多了, 马上就可以~ жұмыс аз қалды қорытындылай беруге болады. ② 【зат.】 соңғы ария, ақырғы өлең. ③ 【зат.】 әдеби шағырмадағы ақырғы бөлім.
 裟 shā кашья (монахтардың киетін киімі).
 【鲨】(鯊)shā [鲨鱼] (沙鱼) (shāyú) 【зат.】 ақула (жыртқыш балықтың түрі).
 shǎ
 傻(傻)shǎ 【сын.】 ① ақымақ 头~脑 | 装疯卖~ мүсәпірлену. | 吓~了 қорқыныштан ессіздену. ②: ~干 абайсыз жұмыс істеу.
 【傻瓜】shǎ // guā ақымақ.
 【傻瓜相机】shǎguāxiàngjī толық автоматикалық фотоаппарат

【傻乎乎】shǎhūhū(～的)【сын.】 ақымақ.
 【傻劲儿】shǎjīnr【зат.】①ақымақ.
 【傻帽儿】shǎmào(方)①【сын.】 Ақылсіз.②【зат.】 Әлемді көрмегн түтікті адамдары көрген.
 【傻气】shǎ//qì есалаң
 【傻笑】shǎxiào【ет.】 қайраусыз күлімсіреу
 【傻眼】shǎ//yǎn【ет.】 жансыз қатып қалу, кимылдамай қатып қалу.
 【傻子】shǎ•zi【зат.】 ақымақ, жарымес, түлей.

shà

【沙】shà(方)【ет.】 елеу, шайқау: 把米里的沙子～一～.күріштің құмын елеп жіберіндер.
 【嗟】shà①шоқып жеу.②ант беру.
 【嗟】shà[嗟喋](shàzhá)(方)【ел.】 шоқып жеу.
 【厦】(厦)shà.сарай, ғимарат, холл: 广～/үлкен ғимарат | 高楼大～/биік ғимарат.
 【嘎】shà(方)【ет.】 қырылдақ дауыс
 馐 shà(书) адалдық ант беру.
 【馐血】shà//xuè: ерінді құрбан қанымен жағу(адалдық антының белгісі)～为盟 қасиетті одақты жасау.
 【煞】-1shà凶神恶～ жын, пері
 【煞】-2shà～费苦心 бар күшімен тырысу.
 【煞白】shàbái бозару.
 【煞费苦心】shàfèikǔxīn бар күшімен тырысу.
 【煞气】-1 shà//qì【ет.】 айбаттылық: 车带～了.
 【煞气】-2 shà//qì【зат.】① айбарлы.
 【煞有】【сөзал.】事 shà yǒu jì shì терең ойлы көрінісін жасау; расында да солай
 【箠】shà(方) желпуіш.
 【霎】shà: 一～ бір заматта, лезде | ～时 кенеттен.
 【霎时】shà//shí【зат.】 кенеттен.
 【霎时间】shàshíjiān【зат.】 кенеттен.

shāi

【筛】-1(筛)shāi①елеуіш.②【ет.】 екшету: ～沙子 құмді елеу.③【ет.】 他担心考不好给～下来. Ол емтиханның қулапқалам депалаңдатты
 【筛】-2(筛)shāi【ет.】① Шарапді істу: 把酒～一～再喝. Шарапді іскан сон ішу②斟(酒或茶) Шарап құйып.
 【筛】-3(筛)shāi(方)【ет.】 敲(锣) Гонгты ұрып-соғу: ～了三下锣. Гонгты үш рет ұрып-соғу
 【筛管】shāi//guǎn【зат.】 торлы түтік(тұрба).

【筛选】shāi//xuǎn【ет.】 дән елеу.
 【筛子】shāi//zi【зат.】 елеуіш

shǎi

【色】shǎi(～儿)(口)【зат.】 түс,өң,тон: 掉～түлеу | 套～ түсті мөр | 不变～儿 тұрақты түс, өң.
 【色酒】shǎi//jiù(方)【зат.】 қызыл шарап.
 【色子】shǎi//zi【зат.】 ойын сүйектері.

shài

【晒】(晒)shài【ет.】① күнге қыздырыну.②～粮食 астық кептіру.③ назар аудармай(方): 把他给～在那儿了/оған назар аудармады..
 【晒台】shài//tái【зат.】 (үйдің төбесінде) киім кептіруге арналған алаң, балкон.
 【晒图】shài//tú【ет.】 сәуле сурет (жарық сәуле арқылы қағазға түсірілген сурет, көшірме)

shān

【山】shān①【зат.】 тау: 高～биік тау.②冰～көшпе мұз.③(方) коконник.④(Shān)【зат.】姓 фамилия.
 【山坳】shān'ào【зат.】 тау шұқыры.
 【山包】shān//bāo(方)【зат.】 төбе
 【山崩】shān//bēng【ет.】 тау құлау.
 【山茶】shān//chá【зат.】 камелия.
 【山城】shān//chéng【зат.】 таудағы қала.
 【山川】shān//chuān【зат.】 табиғи байлықтар (Тау мен Өзен).
 【山村】shān//cūn【зат.】 таудағы ауыл.
 【山地】shān//dì【зат.】①开发～资源 тау қорының дамуы.
 【山巅】shān//diān【зат.】 тау шыңы.
 【山顶】shān//dǐng【зат.】 тау шыңы.
 【山顶洞人】Shāndǐngdòngren【зат.】 Шандүн адамы.
 【山峰】shān//fēng【зат.】 тау шыңы.
 【山昏晃儿】shānhuāng'er(方)【зат.】 алыстағы төбелі жер.
 【山冈】shān//gāng【зат.】 төбе.
 【山岗子】shāngāng•zi(口)【зат.】 төбешік, биік емес тау.
 【山高皇帝远】shāngāohuángdìyuǎn орталық үкіметтің қолы жетпейтін.
 【山高水低】shāngāoshuǐdī сәтсіз оқиға.
 【山歌】shān//gē【зат.】 халық әні.
 【山根】shān//gēn(～儿)(口)【зат.】 таудың баурайы.
 【山沟】shān//gōu【зат.】①таулы сай, тау жыры.②тау аңғары.
 【山谷】shān//gǔ【зат.】 тау аңғары, тау алабы
 【山国】shān//guó【зат.】 таулы жер
 【山河】shān//hé【зат.】 大好～ туған жер.

【山核桃】shān hé•tao【зат.】①гикори жаңғағы.②ұсақ жаңғақ.

【山洪】shān//hóng【зат.】 таудан аққан тасқын.

【山货】shān//huò【зат.】①көлөнер шаруашылық бұйымдары, тау-орман шаруашылығының өнімдері.②～辅 шаруашылық өнімінің дүкені.

【山鸡】shān//jī(方)【зат.】 қырғауыл.

【山积】shān//jī(方)【ет.】 货物～ көп салмақты жүк.

【山脊】shān//jǐ【зат.】 тау қырқасы.

【山洞】shān//jiàn【зат.】 тау жылғасы.

【山脚】shān//jiǎo【зат.】 тау етегі.

【山结】shān//jié【зат.】 тауладрдың қиылысқан жері.

【山金】shān//jīn【зат.】 тау алтыны.

【山口】shān//kǒu【зат.】 тау белегі.

【山岚】shān//lán(方)【зат.】 таудағы тұман.

【山里红】shān•lìhóng【зат.】 долана.

【山梁】shān//liáng【зат.】 тау қыры.

【山林】shān//lín【зат.】 таулы орман, орманды тау.

【山陵】shān//líng(方)【зат.】①тау шыңы.②император күмбезі.

【山岭】shān//líng【зат.】 тау қыры.

【山路】shān//lù【зат.】 тау соқпағы.

【山麓】shān//lù(方)【зат.】 тау етегі.

【山峦】shān//luán【зат.】 таудың басы～起伏 таудың басына шығу.

【山脉】shān//mài【зат.】 тау тізбектері, тау қыры

【山猫】shān//māo【зат.】 жабайы орман мысығы.

【山门】shān//mén【зат.】 буддалық монастырьдың қақпалары.

【山盟海誓】shānménghǎishì Махабат анты.

【山明水秀】shān míng shuǐ xiù ғажайып тау мен таза су, табиғаттың әсем көрінісі.

【山南海北】shānnánhǎiběi жер шеті, алыс аймақтар.

【山炮】shān//pào【зат.】 тау артиллериясы.

【山坡】shān//pō【зат.】 таудың баурайы.

【山墙】shān//qiáng【зат.】 Бүйір қабырғасындағы екі жағы құламалы шағыры бар таулы үй.

【山清水秀】shānqīngshuǐxiù ғажайып көрініс.

【山穷水尽】shānqióngshuǐjìn дағдарып қалу, толық шарасыздық.

【山区】shān//qū【зат.】 таулы район,: 支援～建设 тау район құруға көмек көсету.

【山泉】shān//quán【зат.】 тау

бұлағы.

【山势】shān // shì 【зат.】 жарлы тау бедері~险峻 | ~雄伟 ұлы тау бедері.

【山水】shān // shuǐ 【зат.】 ① таулы сулар. ② 桂林~甲天下 әлемдегі Гуйлин қаласының ең әсем көрінісі. ③ 泼墨~сурет салынатын бояумен(тушь) салынған пейзаждық сурет.

【山水画】shānshuǐhuà 【зат.】 Пейзаждық сурет.

【山桐子】shāntóngzǐ 【зат.】 Жапырақты ағаштар, жұмыртқа тәрізді(сопақ) жапырақтар, сары-жасыл жапырақтар, хош иісі бар, шар тәрізді жидектері бар, қызыл қоңыр түсті ағаш; оны идезия деп атайды.

【山头】shān // tóu 【зат.】 ① таудың шыңы. ② діни қауым-секта.

【山洼】shān // wā 【зат.】 тау алқабы.

【山窝】shān // wō 【зат.】 түкпірдегі таулы аймақ.

【山坞】shān // wù 【зат.】 тау шұқыры.

【山西梆子】Shānxībāng-zǐ Шаньсидің музыкалық драмасы

【山系】shān // xì 【зат.】 таулы система.

【山峡】shān // xiá 【зат.】 таулардың арасындағы су жолы.

【山险】shān // xiǎn 【зат.】 құламалы тау аймағы.

【山响】shān // xiǎng 【сын.】 гүрсілдеу.

【山魑】shān // xiāo 【зат.】 ① мандрил. ② тау елестері.

【山崖】shān // yá 【зат.】 таулы жар.

【山羊】shān // yáng 【зат.】 ① ешкі. ② 跳~шауып жүрген ешкі.

【山腰】shān // yāo 【зат.】 тау бөктерінің ортасы.

【山药】shān // yào 【зат.】 ① қытай ямс(түйнекті өсімдік). ② <方> тәтті картоп.

【山野】shān // yě 【зат.】 тау және шөл жазықтары.

【山雨欲来风满楼】shānyǔyùláifēngmǎnlóu «Таудан жауын-шашын жақындап келеді, үйдің ішін жел алып жатыр».

【山芋】shān // yù <方> 【зат.】 тәтті картоп.

【山岳】shān // yuè 【зат.】 эп-әйдік таулар.

【山楂】(山查) shān // zhā 【зат.】 ① долана

【山楂糕】shānzhāgāo 【зат.】 доладан жасалған тәтті тамақ (желе).

【山寨】shān // zhài 【зат.】 ① тау бекінісі.

【山珍海味】shānzhēnhǎiwèi таңдаулы ас, тамақ.

【山庄】shān // zhuāng 【зат.】 ① таудағы ауыл. ②避暑~жазғы

қапырықтан таулы баспана.

【山子】shān // zǐ <方> 【зат.】 тасты таулары бар декоративті бау-бақша.

【山子石】shānzǐshí 【зат.】 тасты таулары бар декоративті бау-бақша

【山嘴】shānzǔǐ тау аяғынын бәсі 【зат.】

【芟除】shān // chú 【ет.】 ① арамшөпті отау~杂草.

【芟秋】shān // qiū 【ет.】 күздегі шөптеу, отау.

【芟夷】shān // yí <书> 【ет.】 ① орақ, шабыс. ② жою, құрту, өшіру.

【芟莠】shān // yǒu орақ, жою, отау.

【杉】shān 【зат.】 ① куннингамия-қытай шырша. ② (Shān) фамилия.

【删】(刪)shān 【ет.】 ~繁就简 қысқа әрі нұсқа ойды білдіру | 这一段可以~去 /бұл ойды айтпауға болады.

【删除】shān // chú 【ет.】 қысқарту, жою: ~多余的文字 артық иероглифтерді жою.

【删繁就简】shānfánjiǔjiǎn қысқа әрі нұсқа ойды білдіру.

【删改】shān // gǎi қысқарту, дұрыстау~原稿 қолжазбаны дұрыстау.

【删节】shānjié қысқарту, ықшамдау ~本 қысқартылған басылым | 文章太长, 需要~一部分内容 мақала мазмұнын қысқарту керек.

【删节号】shānjié hào 【зат.】 көп нүкте.

【删略】shān // lüè 【ет.】 бейімдеу.

【删秋】shān // qiū күздегі шөптеу, отау.

【删汰】shān // tài <书> 【ет.】 кетіру.

【删削】shān // xuē 【ет.】 қысқарту, шағындау.

【苦】shān ① шөп тоқыма 草~子. ② (Shān) 【зат.】 фамилия.

【钐】(鈔) shān 【зат.】 металлдық элемент-самарий.

【衫】shān ① 衬~ішкі көйлек | іш көйлек 汗~ | 棉毛~трикотажды көйлек. ② костюм, көйлек 衣~ | халат 长~ | 羊毛~жүннен тоқылған свитер.

【珊】shān мазактау, кекету

【珊珊】байсалды жүріс (shānshān) 【сын.】 ~来迟 қаңғып бос жүру.

【珊瑚】shān // hú 【зат.】 маржан(тас)

【珊瑚虫】shānhúchóng 【зат.】 маржан жабысқағы.

【珊瑚岛】shānhúdao 【зат.】 маржан аралдары.

【珊瑚礁】shānhújiāo 【зат.】 су астындағы маржанды жартаc

【埏】shān <书> балшықты қалыпқа қою.

【栅】(柵)shān [栅极](shānji) 【зат.】 желіс.

【舢】shān [舢舨](shānbǎn) 【зат.】 кішкентай қайық-сампан.

【店】shān безгек ұстау, .

【扇】(①②搧)shān ① 【ет.】 ~煤炉子 тас көмір үшін пеш үрлеу | ~扇(shàn) 子 желпуішпен желпіну. ② 【ет.】 жақтан салып жіберу. ③ 同“煽” жағу, жандыру.

【扇动】shān // dòng ① 【ет.】 ~翅膀 қанат қағу. ② айтақтау, арандату, азғару.

煽 shān ① жандыру. ② азғыру, арандату~ 【ет.】 | арандату~惑.

【煽动】shān // dòng 【ет.】 ~闹事 жанжал бастау | ~暴乱 бүлік үрлей

【煽风点火】shānfēngdiǎnhuǒ азғырушылықпен шұғылданду.

【煽惑】shān // huò 【ет.】 азғыру, арандату.

【煽情】shān // qíng 【ет.】 адам сезімдерімен ойнау

【潜】(潜)shān <书> көз жасын төгіп.

【潜然】shān // rán <书> 【сын.】 ~泪下 көзден жас ақты.

【潜潜】shān // shān <书> 【сын.】 热泪~еніреп жылау. | 不禁~шыдамай жылап қалу.

【膾】(膾)shān 【сын.】 қой иісі~气 | қой иісін сезу~味 | 吃起来有点~.

Etден қой иісі шіғып тұр

【彘】shān <书> ешкі иісі.

shǎn

【闪】(閃) shǎn ① 【ет.】 жасырыну, ~开 тығылу. | өткенді тұтыну~过去. | ағашта тығылу~在树后. ② 【ет.】 他脚下一滑, ~了~, 差点跌倒 Ол тайып кетіп, домалап құлады. ③ 【ет.】 ~了腰 бел буынын шығарып алу. ④ 【зат.】 найзағай жалт етті打~. ⑤ 【ет.】 ~念 жылт ете түскен ой | 山后~出一条小路来 тауда жол көрінді. ⑥ 【ет.】 ~金光 алтын түспен құбылу | 电~雷鸣 күн күркіреу, найзағай | 眼里~着泪花 көз жасы мөлт етті. ⑦ (Shǎn) 【зат.】 фамилия.

【闪避】shǎn // bì 【ет.】 ауытқу.

【闪存】shǎn // cún 【зат.】 флеш жад

【闪电】shǎn // diàn 【зат.】 найзағай.

【闪电战】shǎndiànzhan 【зат.】 жай оғындай соғыс.

【闪躲】shǎn // duǒ 【ет.】 жасыру, тығу | 他有意~我的目光/Ол әдейі көздерінен аулақ болды

【闪光】shǎn // guāng ① 【ет.】 жылытырауық шөпте жылт ете түсті. ② 【зат.】 流星变成一道~, 划破黑夜的长空 /ақпа жұлдыз түнгі аспанда жылт етті.

【闪光灯】shǎnguāngdēng 【зат.】 вспышкасы бар лампа.

【闪光点】shǎnguāngdiǎn 【зат.】 вспышка.

【闪击】shǎn // jī 【ет.】 жай оғындай

соққы; кенет соққы.

【闪击战】shǎnjīzhàn【зат.】жай оғындай соғыс.

【闪念】shǎn // niàn【зат.】жылт ете түскен ой.

【闪盘】shǎn // pán【зат.】USB флешка-диск.

【闪闪】shǎn // shǎn【сын.】电光 ~ найзағайдың жарқылы | ~ 发光 люминесценция (газ, кейбір сұйық және қатты денелердің қызусыз-ақ салқын күйде сәуле таратуы).

【闪射】shǎn // shè【ет.】Жылтырадау: 远处有车灯 ~ алыста автомобильдік фара жарқырады | 眼睛里 ~ 着幸福的光芒 көз жарқылайды бақыттан.

【闪身】shǎn // shēn (~ 儿)【ет.】① ~ 挤进门去. есіктен қырындап өту

【闪失】shǎn // shī сәтсіздік жағдайда 万一有个~, 后悔就晚了. Егер ойламағ жерде сәтсіздік жағдайда тулса, кешке өкініш.

【闪烁】shǎn // shuò【ет.】① жарқырау, жалтылдау: 江面上隐约 ~ 着夜航船的灯光 / Өзенде түнгі кемелің лампаның көмескі жарығы жарқ етті ② ~ 其词 жауаптан жалтарып кету 他闪闪烁烁, 不做肯定答复. Ол жауаптан жалтарып жауп бермей тұр

【闪现】shǎn // xiàn【ет.】一瞬间出现; елестей қалу; жылт ете түсу; жылт ету; жылт етіп көріну.

【闪耀】shǎn // yào【ет.】жарқырау, жымылдау: 繁星 ~ жұлдыздардың жылтырауы | 塔顶 ~ 着金光 мұнараның шыңы алтын түпен құбылады.

【陕】(陕)shǎn【зат.】① провинция Шэньси. ② фамилияға қолданылады.

【陕西梆子】Shǎnxībāng-zì 秦腔 Шэньси операсы-①.

【掺】(掺)shǎn < 书 > қол алысу ~ 手.

睐

【睐】(睐)shàn【ет.】тез, лезде, бірдеме, кірпік қаққанша: 那飞机飞得很快, 一~ 眼就不见了 / бұл ұшақ тез ұшты да, бір демде көрінбей кетті.

shàn

【讪】(讪)shàn ① < 书 > ~ 笑 мазактау, мысқылдау. ② ұялу, ыңғайсыздық 脸上发 ~ . Ұялуғанан бетіне шиғып тұр.

【讪脸】shàn // liǎn < 方 >【ет.】бәлсіну.

【讪讪】shàn // shàn【сын.】他觉得没趣, 只好 ~ 地走开了. Ол ыңғайсыздықты сезіп, ұялып кетті.

【讪笑】shàn // xiào < 书 >【ет.】мысқылдау, мазактау.

【汕】shàn бамбук өрмес, морға. 汕头

(Shàntóu), 汕尾 (Shànwěi), 地【зат.】, 都在广东 Шантоу, Шанвэй, Гуандун провинциясындағы атаулар.

【苫】shàn【ет.】жабу, қымтау: 要下雨了, 快把场里的麦子 ~ 上 Жауын жауайын деп келе жатыр, тездетіп қырмандағы бидайдың үстін жауып тастайық.

【苫布】shàn // bù су өтпейтін қалың кенеп

【钐刀】shàn // dāo【зат.】шалғы.

【钐镰】shàn // lián【зат.】шалғы

【疝】shàn【зат.】жарық ауруы, іштің бұрап ауруы.

【疝气】shàn // qì【зат.】айырт жарық ауруы, ұма жарығы.

【单】(單)shàn ① Шан уезі, Шаньдун провинциясындағы 东. ②【зат.】фамилия.

【趟】shàn < 书 > тарап кету, шығу (ойыннан).

【扇】shàn ① иісті қамыстан жасалынған желпуіш 电 ~ желдеткіш | 折 ~ 儿 жима желпуіш. ② жарма есік 门 ~ . | 隔 ~ бөлме ішіндегі қоршау. ③【мөл.】есіктерге мен терезелерге арналған мөлшер сөз. 一 ~ 门 бір есік 一 ~ 门. | 两 ~ 窗子 екі терезе.

【扇贝】shàn // bèi【зат.】теңіз ирекшелері.

【扇骨】shàn // gǔ (~ 儿)【зат.】желпуіш сүйеніші.

【扇面儿】shànmiàn【зат.】желпуіштің беті.

【扇形】shàn // xíng【зат.】желпуіш тәрізді.

【扇坠】shànzhùi (~ 儿)【зат.】желпуішке ілінетін салпыншақ.

【扇子】shàn // zi【зат.】一把 ~ желпуіш | 扇 (shān) ~ желпуішпен желпіну.

掸

【掸】(掸)shàn құрбандық шалу үшін орын.

【掸】shàn < 书 > тарату, жайдыру

【善】shàn ①【сын.】~ 举 жақсы қылық; | ~ 事 жақсы іс, жақсы қылық; | 心怀不 ~ наразылықты іште сақтау. ② 行 ~ жақсылық істеу; | жақсы іс жасауға итермелеу 劝 ~ 规过. ③ ~ 策 жақсы амал табу; | ~ 本 бірегей кітап. ④ 友 ~ жылы шырайлы, достық; | бір-бірін - ұнату 相 ~ ; | жолдастық қарым-қатынас, жақын болу 亲 ~ . ⑤ жақсы көріну 面 ~ . ⑥ зардап құрту ~ 后; | жақсы бастап ойдағыдай бітіру ~ 始 ~ 终; | 工欲 ~ 其事, 必先利其器. жақсы істі орындау үшін, жақсы құралға ие болу керек ⑦ соғысқа икем болу ~ 战; | парасатты және батылы 多谋 ~ 断. ⑧

өзін өзі сақтау ~ 自保重; | шешендік өнер теориясында жақсы ~ 为说辞. ⑨ айнымалы, құбылмалы ~ 变; | ұмытшақ ~ 忘. ⑩ (Shàn)【зат.】фамилияға қолданылады.

【善罢甘休】shàn bà gān xiū максатта жетпей қоймай.

【善报】shàn // bào【зат.】сауап алу.

【善本】shàn běn【зат.】сирек басылым, сирек кітап: ~ 书 / сирек кітап; | сирек мазмұны бар кәсіп ~ 目录.

【善处】shàn // chǔ < 书 >【ет.】жақсы амал табу.

【善待】shàn // dài【ет.】: жақсы қарау, жақсы қарым-қатынаста болу, ізгілік таныту: ~ 野生动物 / хайуанаттарға жақсы мәміледе болу; | ~ 生命 / өмірге ынтымақтау.

【善感】shàn // gǎn【сын.】әсерленгіш, қылықты.

【善后】shàn // hòu【ет.】Зардаптармен күрес. 处理 ~ 问题 / зардабын реттеу.

【善举】shàn // jǔ < 书 >【зат.】жақсы істі бірлесіп жасау: 共襄 ~ .

【善款】shàn // kuǎn【зат.】қайырымдылық қаржысы.

【善类】shàn // lèi < 书 >【зат.】жақсы адам

【善良】shàn liáng【сын.】ақкөңіл; кішіпейіл: 心地 ~ / ниеті түзу, көңілі жақсы; | ~ 的愿望 / ақ арман, адал тілек.

【善男信女】shàn nán - xìn nǚ қайырымдылық көмек көрсететін ұйым.

【善始善终】shàn shǐ shàn zhōng 事情从开头到结束都做得很好. Жақсы бастап жақсы аяқтау

【善事】shàn // shì【зат.】жәрдем берушілік, қайырымдылық.

【善心】shàn // xīn【зат.】жақсылық; 发 ~ қайырымдылық.

【善行】shàn // xíng【зат.】жәрдем берушілік, қайырымдылық.

【善意】shàn // yì【зат.】~ 的批评 игілікті сынағыштық | 他这样做是出于 ~ . Ол соны өз еркімен жасады

【善于】shàn // yú【ет.】сөзге епті ~ 辞令 | ~ 团结群众. қатарларды нығайтып отыру

【善战】shàn // zhàn【сын.】айбынды жауынгер 英勇 ~ .

【善终】shàn // zhōng【ет.】өз ажалынан өлу

【禅】(禪)shàn та таққа отыру 受 ~ ; | тақтан бас тарту ~ 位.

【禅让】shàn // ràng【ет.】тақтан бас тарту.

【骗】(騙)shàn【ет.】атты кестіріп жіберу ~ 马.

【鄯】shàn 鄯善 (Shànshàn) Шаншан.

【缮】shàn ақ балшық.
 【缮】(繕)shàn ① жөндей 修~. ② көшірту.
 【缮发】shàn // fā 【ет.】 таза етіп көшіріп жазу және тарату~公文.
 【缮写】shàn // xiě 【ет.】 таза етіп көшіріп жазу 书稿.
 【擅】shàn ① билікті иемденіп алу~权. ② ~离职守 өз еркімен жұмыстан кету. ③ ~不~辞令 ділмарлықтың жоқтығы.
 【擅长】shàn // cháng 【ет.】 көркем жазуды мүлтіксіз меңгеріп алу~书法.
 【擅场】shàn // chǎng 〈书〉 жағдайдың иесі болу~之作.
 【擅权】shàn // quán билікті иемдену; самодержавниелік.
 【擅自】shàn // zì 【үс.】 өзбетімен, өзінше, еркінше.
 【膳】(饌)shàn таңертенгі ас 早~ | түскі ас 午~ | кешкі ас 晚~ | жеу用~.
 【膳费】shàn // fèi 【зат.】 ас қаражаты.
 【膳食】shàn // shí 【зат.】 азық-түлік; тамақ.
 【膳宿】shàn // sù 【зат.】 ~自理 ақша қаражатымен иелік ету | 料理~ шаруашылық ету | 安排~орналастыру, ұйымдастыру.
 【嬗】shàn 〈书〉 ① ауыстыру; өзгерілу.
 【嬗变】shàn // biàn 〈书〉 【ет.】 өзгеріс, өркендеу.
 【瞻】(瞻)shàn ① материалдық жағынан қамсызданған. ② 〈书〉 宏~білімпаз; | 力不~(力不足)күштің аздығы.
 【赡养】shàn // yǎng 【ет.】 алимент~费; | ата-ананы асырау~父母.
 【蟪】shàn жер құрты.
 【鱗】(鱗、鱗)shàn 【зат.】 жылданбалық.

shāng

【伤】(傷)shāng ① 【зат.】 ішкі зақымдану 内~ | 轻~不下火线 кемшілікті іздеу 探~ | жеңіл жарақат. ② 【ет.】 сінір созылу~了筋骨; | айтқан сөзімен ренжіту 出口~人; | ара-қатынасты бұзу~感情. ③ азалау; қайғыру 忧~; | қайғысына ортақтасу 哀~; | қапа болу~感. ④ 【ет.】 артық жеу; ~食; | 吃糖吃~了. тәтті артық жеу② тұтас әсерді бұзбау 无~大雅; | әдепсіз мінез-құлық 有~风化.
 【伤疤】shāng // bā 【зат.】 ① тыртық. ② жарақатты сыдыру 揭~.
 【伤兵】shāng // bīng 【зат.】 жаралы жауынгер.
 【伤残】shāng // cán 【ет.】 ① зақымдалу: ~儿童 | 你为保卫国家财产而~, 是人民的功臣. Сіз мемлекеттік меншікті қорғау

үшін зақымдалдың, халықтың батрі болып табыласыз. ② 破损: Жарылған.
 【伤悼】shāng // dào 〈书〉 【ет.】 顷得噩耗, ~不已. өкінішті хабар, мәңгі қайғы
 【伤风】shāng // fēng ① 【зат.】 салқын тию. ② 【ет.】 тұмаумен ауыру.
 【伤风败俗】shāng fēng bàisù азғындаған.
 【伤感】shāng // gǎn 【сын.】 қайғыру.
 【伤害】shāng // hài 【ет.】 睡眠过少会~身体 阿 ұйықтасаң, денсаулығыңды құртасың; | ~自尊心 қорлайтын қылық.
 【伤寒】shāng // hán 【зат.】 ① қарын ішекті аурулар ② бөртпе сүзек.
 【伤号】shāng // hào жараланған.
 【伤耗】shāng // hào 〈口〉 жоғалту
 【伤痕】shāng // hén 【зат.】 бірталай тыртық~累累.
 【伤口】shāng // kǒu 【зат.】 жара.
 【伤脑筋】shāng nǎojīn бас қатыру.
 【伤热】shāng // rè 【ет.】 азық-түліктің шірүйі.
 【伤神】shāng // shén ① 【ет.】 жүйкеге тию. ② 【сын.】 уайымдау.
 【伤生】shāng // shēng 【ет.】 бәрін құрту, тіршілік, өмір сүруден айыру.
 【伤势】shāngshì 【зат.】 ауыр жара~严重.
 【伤逝】shāng // shì 〈书〉 【ет.】 уайымдау.
 【伤天害理】shāng tiānhàilǐ құдай адами заңдарын бұзу.
 【伤痛】shāng // tòng ① 【сын.】 қиналу, азап шегу, жану ауру: 心中万分~ / жүрегі қатты қиналу. ② 【зат.】 жарасы қатты ауру, жарақаты қатты жанға бату: 他忍着浑身的~站了起来 / ол бүкіл денесіндегі жарақатының жанға батқанына қарамай онынан тұрды.
 【伤亡】shāng // wáng ① 【ет.】 өлім, адам шығыны: ~惨重 / адам шығыны өте ауыр | ~了数千人 / мыңдаған жараланған адамдар. ② 【зат.】 交战双方各有~ соғысушы екі тараптан да адам шығыны бар.
 【伤心】shāng // xīn 【сын.】: ~事 Қайғылы іс | ~落泪. Қайғылы істен көз жас төгу
 【伤心惨目】shāng xīncǎnmù жан ашу.
 【伤员】shāng // yuán 【зат.】 жаралы, жарақаттанған. 〈书〉 【сын.】 水流大而急: 河水~ | 浩浩~. Өзен өте жылдам ағып.
 【殇】(殤)shāng 〈书〉 жас кезінде қайтыс болу.
 【商】-l shāng ① ақылдасу, кеңесу: 协~/ақылдасу, кеңес құру; 面~/жүзбежүз кеңесу: 有要事相~/ маңызды шаруаны ақылдасып отыру. ② айналысу,

шұғылдану: 经~ / саудамен айналысу сауда. ③ сатушы: 布~/ кездеме сатушы; ~旅/ кезбе саудагер
 【商】 / 2 Shāng 【зат.】 ① Шань династиясы (б.з.д 1600—б.з.д 104) ② фамилияға қолданылады.
 【商标】shāng // biāo 【зат.】 сауда белгісі, фабрика маркасы, фирма белгісі.
 【商埠】shāng // bù 【зат.】 сауда ашық порты
 【商场】shāng // chǎng 【зат.】 ① жабық жайдағы жайма дүкендер. ② әмбебап дүкен. ③ сауда әлемі.
 【商船】shāng // chuán 【зат.】 сауда флоты.
 【商德】shāng // dé 【зат.】 іскерлік әдеп.
 【商店】shāng // diàn 【зат.】 【үс.】 食~ азық-түлік дүкені | бөлшектеп сату дүкені 零售~.
 【商调】shāng // diào 【ет.】 бизнес берілім.
 【商定】shāng // dìng 【ет.】 келісу.
 【商法】shāng // fǎ 【зат.】 сауда заңнамасы.
 【商贩】shāng // fàn 【зат.】 саудагер әйел.
 【商港】shāng // gǎng 【зат.】 сауда порты.
 【商贾】shāng // gǔ 〈书〉 【зат.】 көпестер.
 【商海】shāng // hǎi 【зат.】 сауда әлемі, бизнес саласы: 投身~/ өзін бизнес әлеміне арнау; 在~中拼搏 / бизнес әлеміне бар күшін салу.
 【商行】shāng // háng 【зат.】 сауда саласы, кәсіпкерлік, сауда үйі.
 【商号】shāng // hào 【зат.】 дүкен, сауда үйі.
 【商户】shāng // hù 【зат.】 кәсіпорын иесі, табыскер, көпес.
 【商会】shāng // huì 【зат.】 коммерциялық ұйым, көпестік одақ.
 【商机】shāng // jī 【зат.】 іскерлік қызметтің мүмкіндіктерін пайдалану 把握~ | 西部开发带来了许多~ Батыстың дамуы көп мүмкіншіліктер әкелді.
 【商家】shāng // jiā 【зат.】 саудагер, көпес.
 【商检】shāng // jiǎn 【зат.】 сауданы бақылау, кәсіпкерлікті тексеру: ~部门 / кәсіпкерлікті тексеру бөлімдері | ~工作 / сауданы тексеру жұмыстары.
 【商界】shāng // jiè 【зат.】 сауда саласы, коммерциялық әлем.
 【商籁体】shānglǎitǐ 【зат.】 сонет
 【商】(商)shāng // liang 【ет.】 ақылдасу, кеңесу: 遇事要多和群众~/ маңызды мәселеде көпшілікпен ақылдасып отыру керек; 这件事要跟 他~一下 / Бұл мәселені онымен

ақылдасайық.

【商旅】shāng // lǚ 〈书〉【зат.】 қыдырма саудагер, көшеде тауар сататындар.

【商贸】shāng // mào 【зат.】 сауда жүйесі~система | коммерциялық оқиға~活【ет.】.

【商品】shāng // pǐn 【зат.】 ① тауар, тауар шаруашылығы. ② сауда-саттық тауарлар рыногы.

【商品房】shāngpǐnfáng 【зат.】 базар бағадағы үй.

【商品交易所】shāngpǐnjiāoyìsuǒ тауар биржасы(ақша-тауар әрекетін жүргізетін мекеме).

【商品经济】shāngpǐnjīngjì тауар өндірісі.

【商品粮】shāngpǐnliáng 【зат.】 астық сауда.

【商品流通】shāngpǐnliúttōng тауар айналымы.

【商品生产】shāngpǐnshēngchǎn тауар өндірісі.

【商洽】shāng // qià 【ет.】 келісу

【商情】shāng // qíng 【зат.】 ұсыныстарға шолу жасау~调查 | нарық жағдайын білу 熟悉~ | нарықтық материалдар~资料.

【商榷】shāng // què 【ет.】 пікір алысу.

【商人】shāng // rén 【зат.】 көпес, саудагер.

【商厦】shāng // shà 【зат.】 сауда үйінің әмбебап тауарлары 百货~ | сауда үйінің тұрмыс тауарлары 家电~.

【商社】shāng // shè 【зат.】 коммерциялық фирма.

【商【сан.】】shāng // shù 【зат.】 жеке сауда④.

【商谈】shāng // tán 【ет.】 келіссөз, сөйлесу, пікір алысу: ~工作 келіссөз жұмысы немесе жұмыс туралы пікір алысу | 对这个问题双方进行了长时间的~ / екі жақ көп уақыт бойы осы мәселе бойынша келісім сөз жүргізді

【商讨】shāng // tāo 【ет.】 талқыға салу; пікір алысу; сөз қылу: 会议~了两国的经济合作问题 конференцияда екіжақтылық экономикалық ынтымақтастық мәселесі туралы пікір алысты.

【商亭】shāng // tíng 【зат.】 киоск.

【商务】shāng // wù 【зат.】 тауар ісі~往来.

【商业】shāng // yè 【зат.】 коммерция, сауда.

【商业街】shāngyèjiē 【зат.】 Ванфуджин сауда көшесі 王府井~.

【商业片】shāngyèpiàn 【зат.】 коммерцияның визит карточкасы.

【商业银行】shāngyèyínháng сауда банкі.

【商议】shāng // yì 【ет.】 Талқылау 这个问题如何解决, 还须好好~一下 Осы мәселені қалай шешу керектігі туралы жақсылап пікір алысу керек.

【商誉】shāng // yù 【зат.】 сенім несиесі.

【商战】shāng // zhàn 【зат.】 сауда соғысы.

【商酌】shāng // zhuó 【ет.】 талқыға салу; пікір алысу;: 此项工作有待进一步~. бұл жұмыс туралы тағы пікір алысу керек

【觞】(觴)shāng тост айту 举~相庆.

【墒】(𡇗)shāng егісті өткізу 抢~ | ылғалдылықтың тоқтатылуы 保~ | ылғалдылықтың булануы 跑~.

【墒情】shāng // qíng 【зат.】 жердің ылғалдылығы.

【墒】shāng 【зат.】 ① энтропия.

shǎng

【上声】shǎngshēng 【зат.】 шырқаламалы әуен (фон.).

【晌】shǎng 【мөл.】 мөлшер сөз, жердің аудан өлшемі 10 му, солтүстік шығыс 15 му, солтүстік бағыс 3-5 му.

【晌】shǎng①(~儿) 【мөл.】 жұмыс уақыты басталды 工作了一~ | таң 前半~儿 | кеш 晚半~儿.②〈方〉 түскі ұйқы~觉 | түскі үзілік 歇~.

【晌饭】shǎng // fàn 〈方〉【зат.】 түскі ас.

【晌觉】shǎng // jiào 〈方〉【зат.】 түскі ұйқы 睡~.

【晌午】shǎng // wu 〈书〉【зат.】 түс.

【赏】1 (賞)shǎng①【ет.】 марапат және жаза 有~有罚.②【зат.】 ақша сый ақысын беру 悬~ | марапатты қабыл алу 领~.③(Shǎng) 【зат.】 фамилия-тек.

【赏】2 (賞)shǎng①【ет.】 аймен сүйсіну~月 | гүлмен сүйсіну~花 | түсінікті және көркем бағалы болу 雅俗共~.②қайран қалу, сүйсіну 赞~.

【赏赐】shǎng // cì①【ет.】 марапат; сый; сыйлық.

【赏罚】shǎng // fá 【ет.】 марапаттау және жазалау кезінде әділетті болу~分明.

【赏封】shǎng // fēng 【зат.】 ақшасы бар қызыл конверт.

【赏格】shǎng // gé 【зат.】 сый сомасы.

【赏光】shǎng // guāng 【ет.】 баруды лайықтау.

【赏鉴】shǎng // jiàn 【ет.】 бағалау~【зат.】 画.

【赏赉】shǎng // lài 〈书〉①【ет.】 сый, сыйлық①.②【зат.】 марапаттау②.

【赏脸】shǎng // liǎn 【ет.】 ізет жасау, ілтипат көрсету

【赏钱】shǎng // qián 【зат.】 сыйды ақшалай алу.

【赏识】shǎng // shí 【ет.】 жақсы ниетті, игі ниетті, абыройды беру.

【赏玩】shǎng // wán 【ет.】 тау көрінісімен ләзәттану~山景 | бұрыннан келе жатқан құнды заттармен ләзәттану~古董.

【赏析】shǎng // xī 【ет.】 қызықтау; сүйсіну жене баға беру: 唐诗~ |

【зат.】 ~近【ет.】 文学作品 жаңа заман әдеби өнерін бағалау.

【赏心悦目】shǎngxīnyuèmù шаттық әкелу: жадырату.

【赏阅】shǎng // yuè 【ет.】 керемет шығарманы оқып ләзәттану~佳作.

shàng

【上】-1 shàng①【зат.】 жоғарғы, үсті: ~部 / жоғары жағы; | өзеннің жоғары ағарыы~游; | үстіге қарау 往~看.② жоғары сапалы, жоғары дәрежелі~等; | басшылық~级; | жоғары сортты тауар~品.③【зат.】 бірінші том, бірінші бөлім~卷; | болып өткен~次; | бірінші жарты жылдық~半年.④ император жарлығы~谕.⑤ енгізу~缴; | жоғарылату, дәстерлеу~升 | күшею~进.⑥(Shàng)【зат.】 фамилия-тек.

【上】2shàng①【ет.】 тауға көтерілу~山 | жоғары этажда көтеріл~楼 | ~车.② далаға бару~街 | жұмысқа бару, шығу~工厂 | Ол қайда кетті? 他~哪儿去了?; ③【ет.】 хатты тапсыру, жаңа материалды оқыту~书.④【ет.】 老张快~, 投篮 Lao Чжан жылдам допды ат.⑤【ет.】 出场 саканаға шығу.⑥【ет.】 күрішті беру~饭 | тамақ беру~菜 | шай беру~茶.⑦【ет.】 添补; 增加: өзен бойымен бару, ~水 | нарыққа тауар ұсыну~货.⑧【ет.】 винтовкаға штықты кигізу~刺刀 | винтті бұрап кіргізу~螺丝.⑨【ет.】 оң беру~颜色 | дәрі ішу~药.⑩【ет.】 басқармаға баяндама~报 | кітапқа кіргізу~账 | ⑪【ет.】 музыка ішегін тарту~弦.⑫【ет.】 жұмысқа шығу~班 | сабақ бастау~课.⑬【ет.】 жүзге жуық адам~百人 | қадірлі жасқа жету~年纪.⑭үндестілік 平~去入.

【上】3shàng【зат.】 нога жазуы

【上】-shàng【ет.】 тауға өрмелеп шығу 爬~山顶.② есікті бекітіп қою 锁~门 | университетке түсу үшін емтиханды тапсыру 考~了大.③ ауылды сүю 爱~了农村.

【上】-shàng【зат.】 方位词.① бет, бет түрі 脸~ | қабырғада 墙~ | устел

үстінде 桌子~.② жиналыста 会~ | кітаптың ішінде 书~ | сабақтан қашу 课堂~ | газеттен білу, газеттен оқу 报纸~.③ ұйымдастыру құрылымы 组织~ | шынында 事实~ | саналы 思想~.

【上班】shàng // bān (~儿) 【ет.】 жұмысқа бару.

【上班族】shàngbānzú 【зат.】 қызметкер, жұмысшы.

【上半场】shàngbànchǎng 【зат.】 бірінші тайм.

【上半晌】shàngbànshǎng (~儿) 〈方〉 【зат.】 таң.

【上半时】shàngbànshí 【зат.】 бірінші тайм.

【上半天】shàngbàntiān (~儿) 〈口〉 【зат.】 таң.

【上半夜】shàngbànyè 【зат.】 кеш.

【上报】1shàng // bào 【ет.】 жариялау.

【上报】2shàng // bào 【ет.】 жариялау.

【上辈】shàngbèi (~儿) 【зат.】 арғы ата, ата-баба①: 我们~在清朝初年就从山西迁到这个地方了. Біздің ата-бабаларымыз Шаньсиден Цин әулетінің алғашқы жылдарында осы жерге көшті.

【上辈子】shàngbèi·zi 【зат.】 алғы ұрпақ.

【上边】shàng // biān (~儿) 【зат.】 төбе, үсті.

【上膘】shàng // biāo 【ет.】 толығып салмақ қосу (жануарларда)

【上宾】shàng // bīn 【зат.】 құрметті қонақ.

【上苍】shàng // cāng 【зат.】 аспан, көк.

【上操】shàng // cāo 【ет.】 практикалық сабақтарға бару.

【上策】shàngcè 【зат.】 жылжытпа амал.

【上层】shàng // céng 【зат.】 беткі қабат: жоғарғы жетекшілер ~ 领导; зиялы адам ~ 人物.

【上层建筑】shàngcéngjiànzhù саясат, дін, құқық негіздерін орнату.

【上场】shàng // chǎng 【ет.】 сценаға шығу.

【上朝】shàng // cháo 【ет.】 ① сотқа жүгіну. ② сарайға күнделікті ресми қабылдауға бару.

【上乘】shàng // chéng ① 【зат.】 шедевр (асқан үлгілі шығарма). ② 【сын.】 жоғары сапалы.

【上传】shàng // chuán 【ет.】 файлды жүктеп алу.

【上簇】shàng // cù 【ет.】 шиыршықталып қалған піллә.

【上蹿下跳】shàngcuānxiàtiào ① секіру: 小松鼠~, 寻找食物 тиін тамақты іздеумен секіріп жүр. ② қарым-қатынастың шиеленісуі.

【上【ec.】】shàng // dài 【зат.】 арғы ата-бабаларымыз.

【上党梆子】shàngdǎngbāng·zi Шаньси операсы.

【上当】shàng // dàng 【ет.】 алдауға түсу.

【上等】shàng // děng 【сын.】 жоғары сапалы тауар ~ 货; | жоғары сапалы сапалы көйлек матасы ~ 衣料.

【上等兵】shàngděngbīng 【зат.】 ефрейтор (солдаттың әскери ата атақ).

【上帝】Shàng // dì 【зат.】 ① көк патшасы. ② құдай.

【上吊】shàng // diào 【ет.】 асылу.

【上调】shàng // diào 【ет.】 ① қызметін жоғарылату. ② көтерілі, жоғарылату 另见 1197 页 shàngtiào.

【上冻】shàng // dòng 【ет.】 қату, үсу

【上颚】shàng'è 【зат.】 таңдай.

【上方宝剑】shàngfāngbǎojiàn жергілікті басшылық құқығы.

【上房】shàng // fáng 【зат.】 бас корпусы.

【上访】shàng // fǎng 【ет.】 петиция (үкіметке берілетін ұжымдық арнаулы өтініш).

【上坟】shàng // fén 【ет.】 бейітке барып шығу.

【上风】shàng // fēng 【зат.】 ① жел жақ. ② артықшылық.

【上峰】shàng // fēng 【зат.】 басшылық.

【上浮】shàng // fú 【ет.】 жалақыны жоғарылату ~ 一级工资

【上感】shànggǎn 【зат.】 үстіңгі дем алатын жолдың инфекциясы.

【上岗】shàng // gǎng 【ет.】 қызметке кірісу, міндетті атқаруға кірісу

【上告】shàng // gào 【ет.】 сот үкімін бұзу, шағым.

【上工】shàng // gōng 【ет.】 ① жұмысқа кірісу.

【上供】shàng // gòng 【ет.】 құрбандыққа шалу.

【上钩】shàng // gōu 【ет.】 қабу, алданып қалу.

【上古】shàng // gǔ 【зат.】 көне, ежелгі.

【上官】Shàng // guān 【зат.】 фамилия.

【上轨道】shàngguǐdào өзінің дағдылы сорабына түсу.

【上好】shàng // hǎo 【сын.】 жоғары сортты шай 的茶叶; | жоғары сапалы жібек матасы ~ 的绸缎.

【上颌】shàng // hé 【зат.】 үстіңгі жақ.

【上呼吸道】shànghūxīdào 【зат.】 үстіңгі дем алатын жолдар.

【上呼吸道感染】shànghūxīdào gǎnrǎn үстіңгі дем алатын жолдың инфекциясы.

【上火】shàng // huǒ 【ет.】 дене қызуының көтерілуі.

【上级】shàng // jí 【зат.】 жоғарғы мекеме ~ 机关; | бас мекеме ~ 组织 | 完成 ~ 交给的任务. бас мекеме дапсқан мендетды атқару

【上佳】shàng // jiā 【сын.】 өте жақсі ~ | ~ 的营销业绩. Маркетингтік көрсеткіштер өте жақсі

【上家】shàng // jiā (~儿) 【зат.】 ① ойыншы (сол жақта отырған, оң жақта отырған).

【上江】Shàng // jiāng 【зат.】 ① Янцзы өзенінің жоғарғы ағысы..

【上浆】shàng // jiāng 【ет.】 шлихталандыру (матаның арқауына шлихта сіңіру, крахмалдау).

【上将】shàng // jiāng 【зат.】 генерал, генерал-полковник.

【上焦】shàng // jiāo 【зат.】 асқазанның жоғары орталығы

【上缴】shàng // jiǎo 【ет.】 жоғары органға пайдадан аударымды тапсыру ~ 税款; | ~ 国库 қазынаны тапсыру.

【上界】shàng // jiè 【зат.】 жұмақ, көк тәңірісі.

【上紧】shàng // jǐn 〈方〉 【үс.】 жедел, асығыс

【上进】shàng // jìn 【ет.】 өсу шегіне талаптану ~ 心 | 不求 ~ табысқа мастану.

【上劲】shàng // jìn (~儿) 【сын.】 құмар болу.

【上镜】shàng // jìng ① 【ет.】 суретте жақсы шығатын

【上课】shàng // kè 【ет.】 сабақ өту 学校里八点开始 ~ мектепте сағат 8 сабақ басталады.

【上空】shàng // kōng 【зат.】 әуе кенестігі.

【上口】shàng // kǒu 【сын.】 ① мүдірместен. ② жағымды, үйлесімді.

【上口字】shàngkǒuzì 【зат.】 кәсіптік айтылыс.

【上款】shàng // kuǎn (~儿) 【зат.】 атаулы арнау.

【上来】shàng // lái 【ет.】 бастаунда① бастау, басында сөзды аз сөле ~ 先少说话.

【上来】shàng // lái 【ет.】 үстіге көтерілу 他在楼下看书, 半天没~. Ол астында оқып, көп уақыт бойы үстіге барған жоқ

【上来】shàng // lái 【ет.】 ① 【ет.】 趋向词. Eticтік (лингв: глагол направления) ② eticтік сөздің артінде колданады: 那首诗他念了两遍就背~了 Ол уленді екі рет оқығасон жатаулді ③ 〈方〉 中秋节后, 天气慢慢凉~. Ауа райы суып кеті

【上联】shàng // lián (~儿) 【зат.】 қос жазбаның бірінші жартысы.

【上脸】shàng // liǎn 【ет.】 ① қызару. ②

〈方〉 мақтаулы, ардақты.

【上梁不正下梁歪】 shàngliángbùzhèngxiàliángwā егер үстінде жаман тәртіп болса, астында одан да жаман болады.

【上列】 shàng // liè 【сын.】 属性词. Жоғарыда көрсетілген; жоғарыда айтылған

【上流】 shàng // liú 【зат.】 ① жоғарғы ағысы: 长江~Янцзы өзенінің жоғарғы ағысы. ② ұлы мәртебесі бар адамдар~社会.

【上路】 shàng // lù 【ет.】 жолға шығу ①你几时~? Сіз жолға қай уақытта шығасыз? ② ретке тусу: 工作还没有~. бул жұмыс эль ретке тусбеген

【上马】 shàng // mǎ 【ет.】 жұмысқа кірісу 这项工程即将~ бұл құрылыс жақын арада жұмысқа кіреседі.

【上门】 -1shàng // mén 【ет.】 ① тауарды үйге жеткізіп беру 送货~. ② 〈方〉 күшік күйеу: ~女婿.

【上门】 -2shàng // mén 【ет.】 ① ысырмамен бекіту. ② Дүкен жабық, жұмыс жасамайды.

【上面】 shàng // miàn(~儿) 【зат.】 Орын сөздері. ① үсті. ② жоғарыда айтылған. ③ басшылық. ④ саласында(ғылым). ⑤ сыртынан, үстінен. ⑥ соңғы ұрпақ.

【上年】 shàng // nián 【зат.】 Уақыт сөзі. ~我们俩见过一面 Өткен жылы біз таныстық.

【上年纪】 shàngnián-jì егде жас.

【上皮组织】 shàngpízǔzhī эпителий (денені сыртынан және ішінен қаптап тұратын жасуша).

【上品】 shàng // pǐn 【зат.】 龙井是绿茶中的~ Лунзин шайы- жасыл шайдың ең жоғары сорты.

【上坡路】 shàngpōlù 【зат.】 ① Астыңғы жолдан үстіңгі жолға барыңыз. ② ендігі даму жолы.

【上去】 shàng // qù 【ет.】 登着梯子~ баспалдақпен көтерілу.

【上去】 // shàng // qù 【ет.】 顺着山坡爬~ тау баурайымен көтерілу; | кездесуге бару 迎~ | 【мөл.】 把所有的力都使~了 бар күшті жұмылдыру.

【上人】 shàng // rén(~儿) 〈方〉 【ет.】 ие; кожа; кожайын.

【上任】 -1shàng // rèn 【ет.】 қызметі осу, қызметке кірісу.

【上任】 -2shàng // rèn 【зат.】 қызметтің негізін салушы.

【上色】 shàng // sè 【сын.】 бірінші сұрыпты көк шай~绿茶; | жоғары сортты материал~材料,

【上色】 shàng // shǎi 【ет.】 бояу, сырлау

【上山】 shàng // shān 【ет.】 ① үйіліп

жатқан отын~砍柴 | ауылға жұмысқа жіберу~下乡. ② 〈方〉 эвфемизм (сөйлескенде дөрекі, тұрпайы сөз орнына қолданылатын, айтылатын сыпайы сөз). ③ 〈方〉 再过一两天, 蚕就要~了. Тағы бір-екі күннен кейін жібек құрт тауға көтеріледі.

【上上】 shàng // shàng 【сын.】 асырмалы жоспар~策. ② өткен апта~星期 | өткен ай ай~月.

【上身】 1shàng // shēn 【ет.】 Денеге киіп алу.

【上升】 shàng // shēng 【ет.】 ① будак түтін әуеге баяу көтерілді 一缕炊烟袅袅~. ② ауа температурасының көтерілуі 气温~ | өндіріс көлемі бірталай көтерілді 产【мөл.】 大幅度~ Айтарлықтай өсу.

【上声】 shàng // shēng 又 shàngshēng 【зат.】 ① ежелгі қытай тіліндегі екінші тон. ② қытай тілінің үшінші тоны.

【上士】 shàng // shì 【зат.】 аға сержант.

【上市】 shàng // shì 【ет.】 ① 六月里西红柿大~ маусым айында көп мөлшерде қызанақ сатуға шығарылады; | 这是刚~的苹果 жаңа ғаға алманы сату тізіміне қосты. ② қор биржасындағы қосымша акция 新股~ | көпшілік акционерлік қоғам~公司. ③ базарға тамақ сағып алу үшін бару~买菜去.

【上市公司】 shàngshì gōngsī акционерлік қоғам.

【上世】 shàng // shì 【зат.】 ежелгі, байырғы ұрпақ.

【上手】 1shàng // shǒu(~儿) 【зат.】 ① құрметті орын. ② үйге бару; ойыншы(оң жағындағы не сол жағындағы).

【上手】 2shàng // shǒu 【ет.】 ① 〈方〉 кірісу. ② 今天这场球一~就打得顺利 Бүгін басынан бастап барлығы жақсы болды.

【上首】 shàng // shǒu құрметті орын 1

【上书】 shàng // shū 【ет.】 хатты жоғарғы өкіметке тапсыру: ~中央.

【上述】 shàng // shù 【сын.】 жоғарыда айтылып кеткен.

【上水】 shàng // shuǐ ① 【зат.】 өзеннің жоғарғы ағысы. ② 【ет.】 өзеннің жоғары бойымен келе жатқан кеме~船.

【上水】 shàng // shuǐ 〈方〉 【зат.】 үй малдарының жүрегі, өкпе-бауыр.

【上水道】 shàngshuǐdào 【зат.】 су құбыры.

【上税】 shàng // shuì 【ет.】 салық төлеу.

【上司】 shàng // sī 【зат.】 тікелей бастық 顶头~.

【上诉】 shàng // sù 【ет.】 шағым арыз беру.

【上溯】 shàng // sù 【ет.】 ① ағысқа қарсы жүзу. ② өткен ойға қайту).

【上算】 shàng // suàn 【сын.】 пайдалы пайдасыз не~.

【上岁】 【сан.】 shàngsui-shu(~儿) 〈口〉 қартайған кез.

【上台】 shàng // tái 【ет.】 ① сахнаға шығу~表演.

【上台阶】 shàng táijiē Жаңа кезеңге:

【上膛】 shàng // táng 【ет.】 мылтықты оқтау, тандай.

【上体】 shàng // tǐ 〈书〉 【зат.】 кеуде, дененің жоғарғы бөлігі.

【上天】 -1shàng // tiān 【ет.】 ① әуеге көтерілу; ұшу. ② эвфемизм.

【上天】 -2shàng // tiān 【зат.】 құдай, жаратқан: ~保佑/алла сақтасын.

【上调】 shàng // tiáo 【ет.】 қызметін жоғарылату.

【上头】 shàng // tóu 【ет.】 15 жастағы қыздың неке жасына жетуі.

【上头】 shàng // tóu 【зат.】 үстінде.

【上网】 shàng // wǎng 【ет.】 интернетке кіру.

【上网卡】 shàngwǎngkǎ 【зат.】 интернет-карта.

【上尉】 shàng // wèi 【зат.】 аға-лейтенант, капитан.

【上文】 shàng // wén 【зат.】 жоғарыды келтірілген мәтін.

【上午】 shàng // wǔ 【зат.】 алдағы өткен мәтін.

【上下】 1shàng // xià 【зат.】 орын сөздері. ① басқарушылар және бағыныштылар; бай мен кедейлер, ② үстінен астыға. ③ тең бағалы. ④ арттыру, кеміту

【上下】 2shàng // xià 【ет.】 Тауда тас жол салынғандықтан, көлікпен жүру ыңғайлы болды 山上【ет.】 修了公路, 汽车~很方便. Жолды жөндеу, автомобиль ға келіп кетуге өте ыңғайлы 【上下其手】 shàngxiàqíshǒu қулық-сұмдық.

【上下文】 shàngxiàwén 【зат.】 сөйлем құрамы.

【上弦】 shàng // xián 【зат.】 бірінші ширектің жарты айы.

【上限】 shàng // xiàn 【зат.】 максимум, барынша көп.

【上相】 shàng // xiàng 【сын.】 фотода жақсы түсетін.

【上校】 shàng // xiào 【зат.】 полковник.

【上鞋】 shàng // xié етік табанын отырғызу.

【上心】 shàng // xīn 【сын.】 қамын ойлау, әуестену, берілі

【上刑】 shàng // xíng 【ет.】 азаптау, қинау.

【上行】shàng // xíng 【ет.】 ① жұпты бағыт. ② өзенді бойлай қалқу. ③ қағазды инстанцияға жіберу.

【上行下效】shàngxíngxiàxiào алма алма ағашынан алыс құламайды.

【上学】shàng // xué 【ет.】 ① мектепке бару. ② мектепке түсу.

【上旬】shàng // xún 【зат.】 бірінші онкүндік.

【上演】shàng // yǎn 【ет.】 қойылым кою.

【上扬】shàng // yáng 【ет.】 олжа

【上衣】shàng // yī 【зат.】 сыртқы киім.

【上议院】shàngyìyuàn 【зат.】 лорд палатасы.

【上瘾】shàng // yǐn 【ет.】 құмарлану, қызығу, құштарлану.

【上映】shàng // yǐng 【ет.】 демонстрация жасау

【上游】shàng // yóu 【зат.】 ① өзеннің жоғарғы ағысы. ② алға тырысу 力争~.

【上元节】Shàngyuánjié 【зат.】 фонарьлар мерекесі.

【上载】shàng // zài 【ет.】 файл жіберу.

【上涨】shàng // zhǎng 【ет.】 өзен суы көтерілді 河水~ | тауар бағасы өсті 物价~.

【上账】shàng // zhàng 【ет.】 кітапқа енгізу.

【上阵】shàng // zhèn 【ет.】 соғысу, төбелесу.

【上肢】shàng // zhī 【зат.】 үстіңгі дене мүшелері.

【上装】1shàng // zhuāng 【ет.】 грим жағу.

【上装】2shàng // zhuāng 【зат.】 сыртқы киім.

【上座】shàng // zuò 【зат.】 құрметті орын, атақты орын.

【上座儿】shàng // zuòr 戏园子里~ 已到八成 театр 80% толық.

【尚】-1shàng ① әскери істің бәрінен артық болуы ~ 武. ② сәнді, танымал 时~. ③ (Shàng) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【尚】-2shàng <书> ① әлі ерте 为时~ 早; | ~ 待 研究. зерікдеу әліерте ② 【жал.】 сонымен қатар.

【尚方宝剑】shàngfāngbǎojiàn ерекше өкілеттігі бар адам.

【尚且】shàng // qiě 【жал.】 тіпті, түгіл

【尚书】shàng // shū 【зат.】 шаншу-Цин империясындағы жоғарғы төре болған.

【尚武】shàng // wǔ <书> 【ет.】 жауынгер рухы 精神.

【缙】(縉、鞞)shàng 【ет.】 аяқ-киімді ұландау.

【缙鞋】shàng // xié 【ет.】 табанды

тақтыру.

shang

【裳】shang. киім, көйлек, іш киім

shāo

【捎】shāo 【ет.】 хатты алып беру~ 封信 | ауызша айтып беру~ 个口信.

【捎带】shāo // dài ① 【ет.】 ала жүру. ② жол-жөнекей, жолай.

【捎带脚儿】shāodàijiǎo <方> 【үс.】 жол-жөнекей, жолай, былайша айтқанда.

【捎脚】shāo // jiǎo (~儿) 【ет.】 жол бике

【烧】(燒)shāo ① 【ет.】 жану, жандыру, өртену 燃~; | күйдіру, жағу~ 毀 | отын жағып жылытатын көмір~ 煤取暖.

② 【ет.】 су қайнату~ 水 | түскі тамақты істеу~ 饭 | кірпішті күйдіру~ 砖 | көмірлену, күйдіру~ 炭; | 盐酸把衣服~ 坏了. тұз қышқылы киімді күйдірді ③ 【ет.】 бұқтыру, қуыру, пісіру. ④ 【ет.】 доңыз белдемесі 叉~; | қуырылған тауық еті~ 鸡. ⑤

【ет.】 дене температурасы жоғары~ 得厉害. ⑥ 【зат.】 дене температурасының төмендеуі 退~ 了.

【烧包】shāo // bāo <方> 【ет.】 қуанышқа бөлеу, зор сүйініш.

【烧杯】shāo // bēi 【зат.】 химиялық стакан.

【烧饼】shāo // bǐng 【зат.】 шөлпек. Жұқа нан.

【烧化】shāo // huà 【ет.】 өртену, жағып жіберу.

【烧荒】shāo // huāng 【ет.】 құрғап қалған шөпті жандыру.

【烧毁】shāo // huǐ 【ет.】 жағып жіберу, өртену.

【烧火】shāo // huǒ 【ет.】 от жағу 做饭.

【烧碱】shāo // jiǎn 【зат.】 ойып түсетін өткір сода.

【烧酒】shāo // jiǔ 【зат.】 қытай арағы.

【烧烤】shāokǎo 【зат.】 қуыру.

【烧卖】shāo // mài 【зат.】 шаомай-қайнатылып пісірілген қабырдың және ішінде салынғы нәрцесі бар самса.

【烧瓶】shāo // píng 【зат.】 жұмыр шыны; колба; шыны сауыт.

【烧伤】shāo // shāng 【зат.】 күю, күйік.

【烧香】shāo // xiāng 【ет.】 ① қошамет қылу, табынғыштыққа бару. ② көмек сұрау.

【烧心】shāo // xīn 【ет.】 ① <口> асқазанның қыжылдауы.

【烧心壶】shāoxīnhú <方> 【зат.】 самауыр.

【烧夷弹】shāoyídan 【зат.】 өртегіш снаряд, өртегіш бомба.

【烧针】shāo // zhēn 【зат.】 қызған ине.

【烧纸】shāo // zhǐ 【ет.】 құрбандыққа арналған қағазды жағу

【烧灼】shāo // zhuó 【ет.】 күйдіру.

梢 shāo (~儿) 【зат.】 ағаштың басы 树~; | 眉~ қастың ұшы.

【梢公】shāo құрбандыққа арналған қағазды жағу gōng қайықшы

【梢头】shāo құрбандыққа арналған қағазды жағу tóu 【зат.】 ай шығуының басы 月上柳~.

【稍】shāo ① 【үс.】 衣服~ 长了一点 көйлектің сәл ұзын болуы | Сен сәл күте тұр 你~ 等一等. ② (Shāo) 【зат.】 фамилия.

另见 1201 页 shào.

【稍稍】shāo // shāo құрбандыққа арналған қағазды жағу shāo 【үс.】 稍微: аздап дем алу~ 休息一下 | аздап шаршай~ 有点儿疲倦.

【稍微】shāo // wēi құрбандыққа арналған қағазды жағу wēi 【үс.】 放点糖就好吃了 азғантай қантты қосқанда, бірден тәтті болуы~ | 今天~ 有点冷 Бүгінгі күннің ауа райы суығырақ.

【稍为】shāo // wéi 【үс.】 сәл, аздап қана, зорға.

【稍许】shāo // xǔ 【үс.】 сәл ғана, азғана.

【稍纵即逝】shāozòng jí shì тез өтетін, уақытша

【蛸】shāo ұзын аяқты өрмекші

【筲】shāo 【зат.】 қауға шелек.

【筲箕】shāo // jī 【зат.】 өріп жасаған себе.

【舢】shāo ① кемеңің артқы жағы 船~.

② тұтқамен басқару; тұтқа ұстау 掌~.

【舢公】(梢公) shāo // gōng 【зат.】 кемеңің, қайықтың тұтқасын ұстап отыратын кісі.

【鞘】shāo (~儿) 【зат.】 қамшының соңы.

sháo

【勺】(①杓) sháo ① бақыраш, ожау 一把~ 儿 | пісірілген күрішке арналған ожау 马~ | темір ожау 铁~. ②

【мөл.】 блок ыдыстар.

【勺子】sháo // zi 【зат.】 қасық, ожау.

【芍】sháo [芍药] (sháo-yào) 【зат.】 ① пеон шөбі. ② пеонның гүлі.

【韶】sháo <方> тәтті картоп.

【韶】sháo ① <书> тамаша жазғытұрғы кез~ 光. ② (Sháo) 【зат.】 фамилия.

【韶光】sháo // guāng <书> 【зат.】 ① жазғытұрғы кез. ② керемет жас адам.

【韶华】sháo // huá <书> 【зат.】 гүлдену, тамаша кез.

【韶秀】sháo // xiù <书> 【сын.】 сырт

келбеті әсем, әдепті мінез-құлығы 仪容~.

shǎo

【少】shǎo①【сын.】 аз мөлшерде~
【мөл.】 | Аз көрген, көп таң қалады~见多怪.②【ет.】 жетпеушілік, тапшылық.③【ет.】 жоғалту.④【ет.】 борышты.⑤【үс.】 сәл ғана күте тұрыңыз~候.

【少安毋躁】shǎoānwúzào шыдамды болу.

【少不得】shǎo·budé【ет.】 қажетті, керекті, тиісті.

【少不了】shǎo·buliǎo【ет.】 қажетті, керекті, тиісті..

【少见】shǎo//jiàn①Кездеспеуімізге көп болды, сізді көруіңізге қуаныштымын②【сын.】这种情景一般很~Бұл сценарий сирек кездеседі екен.

【少见多怪】shǎojiànduōguài таңғалу, таңдану. Аз көрген, көп таң қалады.

【少礼】shǎo//lǐ【ет.】① бәлсінбеуіңізді сұраймын.② именбеушілік көрсеткені үшін кешіріңіз.

【少量】shǎo//liàng【сын.】 аздап, шағын.

【少陪】shǎo//péi【ет.】 Сізді қалдыруыңызға рұқсат етіңіз.

【少时】shǎo//shí【зат.】 көп ұзамай жауын шашын доғарды~雨过天晴.

【少数】shǎo//shù【зат.】 азшылық көпшілікке бағыну керек~服从多数.

【少数民族】shǎoshùmínzú аз ұлт.

【少许】shǎo//xǔ【сын.】 аз мөлшерлі.

shào

【少】shào① жастық кез~年 | жас қыз~女 | жас және қартайған 老~ | жастық кез 青春年~.②бұзылға жастар 恶~ | байжастар 阔~.③(Shào)【зат.】 фамилия.

【少白头】shǎobáitóu①【ет.】 ақ кіру.②【зат.】 ерте аққа кірген адам.

【少不更事】shǎobùgēngshì жас болғандықтан, аз түсінетін.

【少儿】shǎo'ér【зат.】 балалар.

【少妇】shǎo//fù【зат.】 жас қыз.

【少将】shǎo//jiāng【зат.】 генерал-майор.

【少林拳】shǎolínguán【зат.】 шаолин бокс мектебі.

【少奶奶】shǎonǎi·nai【зат.】① келін.②жас ханым, жас бәйбіше.

【少男】shǎo//nán【зат.】 жас еркек пен жас қыз~少女.

【少年】shào//nián【зат.】① жастық

кез~时【ет.】.②пионер сарайы~宫 | жастар үйі~之家.③〈书〉翩翩~Кәмелетке толмаған жасөспірім.

【少年犯】shàoniánfàn【зат.】 жас қылмыскер.

【少年宫】shàoniángōng【зат.】 пионерлер сарайы.

【少年老成】shàoniánlǎochéng жас әрі тәжірибелі.

【少年先锋队】shàoniánxiānfēngduì пионерлер отряды.

【少女】shào//nǚ【зат.】 қыз, бикеш.

【少尉】shào//wèi【зат.】 кіші лейтенант.

【少先队】shǎoxiānduì【зат.】 пионерлер отряды.

【少相】shào//xiāng【сын.】 жас келбет, жасаң (өз жасынан кіші көріну).

【少校】shào//xiào【зат.】 майор, 3 рангтың капитаны.

【少爷】shào//yé【зат.】① жас байбагша.② сіздің ұлыңыз.③ жас байбагша.

【少壮】shào//zhuàng【сын.】 жас және мықты; күш кемеліне толған ер адам.

【召】Shào①Шао княздігі.②【зат.】 фамилия.

【邵】shào сондай ғажайып, керемет, маңызды.

【邵】Shào【зат.】 фамилия.

【劬】shào〈书〉① дем беру, ынталандыру.②қадрлі және құрметті 年高德~.

【绍】1(紹)shào〈书〉жалғастыру.

【绍】2(紹)Shào① күріш шарабы~酒.②【зат.】 фамилия.

【绍【сөзал.】】shào//jiè【ет.】 ұсыну, таныстыру.

【绍剧】shào//jù【зат.】 шаоин драмасы.

【绍兴酒】shàoxīngjiǔ【зат.】 шаоин күріш шарабы.

【捎】shào【ет.】 артқа қарай жылжу.

【捎色】shāo//shǎi【ет.】 оңу.

【哨】1shào① барлау~探.②【зат.】 күзет орны~卡 | бақылау посты 观察~ | күзетте жүру 放~.③(Shào)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【哨】2shào①【ет.】(鸟)②〈方〉【ет.】 даналық 神聊海~.③ ысқыру

吹~儿.

【哨兵】shào//bīng【зат.】 күзетші, карауыл.

【哨卡】qiào//qiǎ【зат.】 күзетші орны.

【哨所】shào//suǒ【зат.】 күзет заставасы

【哨位】shào//wèi【зат.】 карауыл посты.

【哨子】shào//zi【зат.】 ысқырық.

【哨】shào〈方〉【ет.】 байқап тұру.

【稍】shào[稍息](shàoxī)【ет.】 еркін.

【潯水】shào//shuǐ〈方〉【зат.】 доңыз сусыны.

shē

【奢】shē①байлыққа кенелу 穷~极欲.②үміт күту~望.

【奢侈】shē//chǐ【сын.】 әдемілік заттар~品; | молшылықта тұру; сәнді-салтанатты тұру 生活~.

【奢华】shē//huá【сын.】 сәнді-салтанатты жағдай 陈设~.

【奢靡】(奢糜)shē//mí【сын.】 сән-салтанатты өмір 生活~.

【奢求】shē//qiú①【ет.】 өлшеусіз талаптар.

【奢谈】shē//tán【ет.】 Нақты емес сөйлесу

【奢望】shē//wàng①【ет.】 үлкен үміт ету

【奢想】shē//xiǎng①【ет.】 үлкен үміт ету.

【赊】(賒)shē【ет.】 қарыз алу~购 | несиеге сату~销

【赊购】shē//gòu【ет.】 кредитка сатып алу.

【赊欠】shē//qiàn【ет.】 бір нәрсені кредит арқылы сату.

【赊销】shē//xiāo【ет.】 несиеге сату.

【赊账】shē//zhàng【ет.】 кредитке алу

【猗】shē[猗猗](shēli)【зат.】 сілеусін.

【畲】Shē 指畲族.

【畲族】Shēzú【зат.】 шэ-Қытайдың аз ұлты.

shé

【舌】shé①【зат.】 тіл.②тілшік, тілше (жалпы тіл секілді заттар): күнкағар 帽~ | оттың жалыны 火~.③【зат.】 тілшік.

【舌敝唇焦】shébièchúnjiāo қарлыққанша сөйлеу.

【舌根音】shégēnyīn【зат.】 артқы таңдайдың дауыссыздар.

【舌耕】shé//gēng〈书〉【ет.】 интеллектуалды еңбекпен күн көру.

【舌尖音】shéjiānyīn【зат.】 тіл алды, апикалды.

【舌剑唇枪】shéjiànchúnqiāng «ерін-найза, тіл-семсер»

【舌面后音】shémianhòuyīn【зат.】 артқы таңдайдың дауыссыздар.

【舌面前音】shémianqiányīn【зат.】 тіл ортасы арқылы шығатын дауыссыздар.

【舌苔】shé//tāi【зат.】 тілдегі қабыршақ.

【舌头】shé//tōu【зат.】① тіл ұшы.② тіл мен басу

【舌下神经】shéxià—shénjīng тіл асты

тамыр.

【舌咽神经】shéyān — shényīng жутқыншақтың жүйесі.

【舌战】shé // zhàn 【ет.】 пікірталас, дау.

【折】shé① 【ет.】 бұтақ сындыру 树枝 ~ 了. ② 【ет.】 капиталдан айырылу ~ 本儿 | артық жұмсау, зақым тарту; ~ 耗. ③ (Shè) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【折本】shé // běn (~ 儿) 【ет.】 залалды сауда ~ 生意.

【折秤】shé // chèng 【ет.】 салмағы кему.

【折耗】shé // hào 【ет.】 залал, шығын.

【余】Shé 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【蛇】(虵)shé 【зат.】 жылан.

【蛇胆】shé // dǎn 【зат.】 жыланның от қабы.

【蛇豆】shé // dòu 【зат.】 жылан тәрізді қияр.

【蛇毒】shé // dú 【зат.】 жыланның уы.

【蛇瓜】shé // guā 【зат.】 ① жылан тәрізді қияр

【蛇头】shé // tóu <方> 【зат.】 жыланбас жыланбас балық.

【蛇蜕】shé // tuì 【зат.】 жыланның түсірілген терісі- Қытай мединасында дәрі дәрмек жасау үшін қолданылады.

【蛇纹石】shéwénshí 【зат.】 жылан түтік (сұйық заттарды өткізетін ирек түтік) 2.5—3.

【蛇蝎】shé // xiē 【зат.】 жылан және шаян- тас бауыр, арам адам мағынасында

【蛇行】shé // xíng 【ет.】 ① жылжу, ирендеу. ② бұлақтың ирелендеуі 小溪 ~

【蛇足】shé // zú 【зат.】 мүлде артық

【揶】shé әулиелік істеген кезде қолданылатын ерекшеліктер.

shě

【舍】(捨)shě 【ет.】 ① жинақтау 四 ~ 五 入 | жақсылықтан жақсылық таппайды ~ 近求远. ② азық беруімен көмек көрсету ~ 粥 | дәрі-дәрмекті жаңашырлыққа жәрдем ету ~ 药.

【舍本逐末】shěběnzhú mò ұсақталуды іздеп, негізгісін ұмытасың.

【舍不得】shě-bu-de 【ет.】 жасауға аянышты, бас тартудан күш таппау.

【舍得】shě-de 【ет.】 аямау, бас тартудан мүмкіншілігі бар болу.

【舍己为公】shějǐwéigōng біреудің мүддесі үшін өзіндікінен бас тарту.

【舍己为人】shějǐwéirén біреудің мүддесі үшін өзіндікінен бас тарту.

【舍近求远】shějìnqiúyuǎn жақсыдан жақсылық таппайды.

【舍脸】shě // liǎn <方> 【ет.】 арсыз, ұятсыз.

【舍命】shě // mìng 【ет.】 жанкешті, өмір қауіпіне тәуекел ету

【舍弃】shě // qì 【ет.】 қалдыру, тастап кету, бас тарту.

【舍身】shě // shēn 【ет.】 отан үшін жан қию ~ 为国.

【舍生取义】shěshēngqǔyì ақиқат үшін жан қию.

【舍生忘死】shě shēng wàng sǐ өмір қауіпіне тәуекел ету.

【舍死忘生】shěsǐwàngshēng өлімді жақтырмай, өмірт туралы ұмыту

shè

【厝】(厝)shè① <方> ауыл. ② (Shè) 【зат.】 фамилия.

【设】(設)shè① 【ет.】 қорғанысты ұйымдастыру ~ 防 | зияпат жасау ~ 宴.

② бір іс туралы ойлау, ойластыру ~ 计.

③ 【ет.】 假设: болжау, көзге елестету ~ 想. ④ <书> 【жал.】 егер қиыншылық болмаса, мен саған көмектесер едім ~ 有困难, 当助一臂之力.

【设备】shè // bèi① 【ет.】 жабдықтау.

② 【зат.】 зауыт, цех құрылыстарына арналған құрал-саймандар, жабдыктар 厂房 ~ | машина жабдыктары, құрал-саймандары 机器 ~ | су шарушылығы 自来水 ~.

【设法】shè // fǎ 【ет.】 талпыныс, талап ~ 解决 | қиын жағдайдан шығу әдісі ~ 克服困难.

【设防】shè // fáng 【ет.】 қорғау күшін нығайту, гарнизон

【设伏】shè // fú 【ет.】 торуылдау.

【设或】shè // huò <书> 【жал.】 егер, егер де.

【设计】shèjì① 【ет.】 дизайншы, құрылымдаушы ~ 师 | жұмыс сызбалары ~ 图纸. ② 【зат.】 бір іс туралы ойлану, ниет; назар аудару.

【设立】shè // lì 【ет.】 құру, төзу, жасау, орнату, ашу.

【设若】shè // ruò <书> 【жал.】 егер болса, егер де.

【设色】shè // sè 【ет.】 бояу, сырлау.

【设身处地】shěshēnchǔdì өзін біреудің орнына қою.

【设施】shè // shī 【зат.】 жоспарлап өмір сүру 生活 ~ | 服务 ~ 相当齐全.

【设使】shè // shǐ 【жал.】 егер, егерде.

【设想】shè // xiǎng 【ет.】 ① көз алдында елестете алмай不堪 ~. ② Қай жағынан болса да, мемлекеттің ынтасын ескеру қажет 应该处处替国家 ~.

【设置】shè // zhì 【ет.】 ① Бұл театр балалар үшін арналған. ② Орнату және

орнату.

【社】shè① 【зат.】 поэзияны сүйетін адамдар 诗 ~; | газет редакциясы 报 ~; | ақпарат агенттігі 通讯 ~; | 合作 ~ coopерция, кооперативті серіктестік | жиналыс пен қауыдастықты құру 集会 结 ~. ② 【зат.】 шайхана 茶 ~; | қонақ үй, пансион 旅 ~; | туристік агенттілігі 旅行 ~.

③ көктем ортасы кезіндегі мереке 春 ~; | егін оры салты 秋 ~; | Жер рухына құрбандық шалу күні ~ 日. ④ (Shè) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【社保】shè // bǎo 【зат.】 қоғам қауіпсіздігі.

【社会】shè // huì 【зат.】 ① қоғам, әлеуметтік. ② зиялы қауым.

【社会保险】shèhuì bǎoxiǎn әлеуметтік сақтандыру.

【社会必要劳动】shèhuì bìyào láodòng әлеуметтік қажеттіліктің жұмысшылар күші.

【社会存在】shèhuì cúnzài әлеуметтік мән.

【社会福利】shèhuì fùlì әлеуметтік қамтамасыз ету, қоғамның әл-ауқаты.

【社会工作】shèhuì gōngzuò әлеуметтік жұмыс.

【社会关系】shèhuì guān·xi ① қоғамдық қарым-қатынастар. ② қоғам арасындағы байланыс.

【社会活动】shèhuì huó·dòng қоғамдық қызмет.

【社会科学】shèhuì kēxué қоғам ғылымы.

【社会青年】shèhuì qīngnián айқын айналысушылығы жоқ жастар.

【社会效益】shèhuì xiàoyì әлеуметтік нәтиже.

【社会形态】shèhuì xíngtài әлеуметтік қалыптастыру.

【社会学】shèhuì xué 【зат.】 әлеуметтану.

【社会意识】shèhuì yìshí қоғамдық сана-сезім

【社会制度】shèhuì zhìdù әлеуметтік жүйе.

【社会主义】shèhuì zhǔyì социализм.

【社会主义革命】shèhuì zhǔyì géming социалистік революция.

【社会主义所有制】shèhuì zhǔyì sǒuzhì социалистік меншік жүйесі.

【社火】shè // huǒ 【зат.】 мерекелік сауық-сайран

【社稷】shè // jì 【зат.】 ертеде жер мен нанның құдайы болып, кейін мемлекетті білдірді.

【社交】shè // jiāo 【зат.】 қоғамдық байланыстар.

【社论】shè // lùn 【зат.】 бас мақала.

【社评】shè // píng 【зат.】 бас мақала.
 【社情】shè // qíng 【зат.】 әлеуметтік жағдай.
 【社区】shè // qū 【зат.】 ① бірлестік, қоғамдастық. ② коммуналды қызмет ~ 服务 | ~ 文化活 【ет.】.
 【社群】shè // qún 【зат.】 қытай қауымы 华人 ~ .
 【社团】shè // tuán 【зат.】 қоғам ұйымы.
 【社戏】shè // xì 【зат.】 ертеде діни фестивалінде көрсетілген ауыл театр көрінісі.
 【社员】shè // yuán 【зат.】 қоғам мүшесі.
 【舍】1 shè ① үй: жатақхана 宿 ~ ; | оқу орны 校 ~ . ② менің үйім 敝 ~ | менің сыпайы-қарапайым үйім 寒 ~ . ③ шошқа қорасы 猪 ~ | сиыр қора 牛 ~ . ④ менің жиенім ~ 侄 | менің інім ~ 弟. ⑤ (Shè) 【зат.】 фамилия.
 【舍】2 shè 【мөл.】 үш қоналқаға шегіну 退避三 ~ .
 【舍间】shè // jiān 【зат.】 请来 ~ 一叙. 也说舍下 менің үйіме қонаққа келіңіз.
 【舍利】shè // lì 【зат.】 Шарипутра-Будда Шақмунидің бас оқушысы. [梵 Śāli]]
 【舍亲】shè // qīn 【зат.】 менің ағайыным, туыстарым.
 【舍下】shè // xià 【зат.】 менің үйімде.
 【拾】shè <书> Жеңіл қадам басы.
 【拾级】shè // jí <书> 【ет.】 我们 ~ 而上, 登上了顶峰. Біз баспалдақпен көтеріліп, шың басына жеттік
 【射】shè ① 【ет.】 ату 发 ~ ; | бораған атыс, атқылау 扫 ~ | садақпен ату ~ 箭 | мылтықпен үш реттей ату ~ 出三发炮弹. ② 【ет.】 атқылау, шашырау 喷 ~ ; | дәрі жіберу; инъекция (денеге инемен дәрі жіберу) 注 ~ ; | су құбыры жарылып, оны ң үстіне су төгілді 子坏了, ~ 了他一身的水. ③ 【ет.】 сурет, кескін 反 ~ | нұр шашу; сәуле тарату 辐 ~ ; | нұр; сәуле ~ 线; | жарқын, нұр сәулелі, нұрлы, өте жарық 光芒四 ~ . ④ елеусіз; көзге түспейтін 暗 ~ | тұспалдау, ойға алу, есінде тұту; ойына алу 影 ~ .
 【射程】shè // héng 【зат.】 аралық, қол жетерлік.
 【射电望远镜】shèdiànwàngyuǎnjìng радиотелескоп.
 【射击】shè // jī ① 【ет.】 атқылау, ату. ② оқ жаудыру.
 【射箭】shè // jiàn ① (- // -) 【ет.】 жебе тарту. ② 【зат.】 садақпен ату.
 【射界】shè // jiè 【зат.】 ату секторы.
 【射猎】shè // liè 【ет.】 аңшылық, аң аулау.
 【射流】shè // liú 【зат.】 мерзім өту.

【射门】shè // mén 【ет.】 қақпаға айдап енгізу.
 【射频】shè // pín 【зат.】 ражио жиілік, жоғары жиілік.
 【射手】shè // shǒu 【зат.】 ① пулемет мергені.
 【射线】shè // xiàn 【зат.】 ① сәуле, нұр.
 【射影】shè // yǐng 【зат.】 ① кескін, бетсалым. ② мүйізді құрбақа
 【涉】shè ① қиын, ұзақ жолдан өту 跋山 ~ 水 | теңіз арқылы жер жүзін аралау 远 ~ 重洋. ② қауіп төндіру; тәуекел ету ~ 险. ③ көтеру; қозғау ~ 及 | сезік туғызу, күдікті болу ~ 嫌.
 【涉案】shè`àn 【ет.】 сот ісіне қатысы бар.
 【涉笔】shè // bǐ <书> 【ет.】 адам жазған нәрсе-қызықты ~ 成趣.
 【涉及】shè // jí 【ет.】 қозғайтын мәселе бірнеше адамдарғы қатысты 案子 ~ 好几个人 | 这个问题 ~ 面很广. мәселе қозғайтын іс өте кең
 【涉猎】shè // liè 【ет.】 ① жүгірте қарап шығу. ② таяз білушілік толып кетуі.
 【涉密】shè // mì 【ет.】 жасырын әрекеті қатысы бар.
 【涉禽】shè // qín 【зат.】 саз құсы.
 【涉世】shè // shì 【ет.】 тәжірибесіз ~ 未深.
 【涉讼】shè // sòng 【ет.】 соттасу, даудыраға тартылған.
 【涉外】shè // wài 【сын.】 шетел мәселелерін шешетін жұмыс ~ 工作 | шетел мәселелер ~ 问题.
 【涉嫌】shè // xián 【ет.】 күдікті адам: ~ 人犯.
 【涉险】shè // xiǎn 【ет.】 қауіп төндіру.
 【涉足】shè // zú <书> 【ет.】 ену, әбден берілу
 【赦】shè жалпы кешірім 大 ~ | жеке жазакешім 特 ~ | кешірілмейтін қылмыс 十恶不 ~ .
 【赦免】shè // miǎn 【ет.】 жазадан босату, кешірім жасау
 【摄】1 (攝)shè ① азықты сіңіру ~ 取 | . ② фильм түсіру ~ 制.
 【摄】2 (攝)shè <书> сақ болу, өмір сақтау ~ 生.
 【摄】3 (攝)shè регенттік (регенттің уақытша басқаруы) ~ 政.
 【摄理】shè // lǐ 【ет.】 мемлекеттік істі басқару ~ 国政.
 【摄录】shè // lù 【ет.】 түсіру: ~ 电视片 Теледидарды түсіріп шығару.
 【摄取】shè // qǔ 【ет.】 ① тамақты сіңіру ~ 食物 | оттегіні сорып алу ~ 氧气. ② бірнеше кадр жасау ~ 几个镜头.
 【摄生】shè // shēng <书> 【ет.】 денсаулық сақтау.
 【摄食】shèshí 【ет.】 тамақ іші,

тамақты сіңіру.
 【摄氏度】shèshìdù 【мөл.】 Цельсий градусы.
 【摄氏温标】Shèshìwēnbīāo Цельсий температурасының шкаласы.
 【摄氏温度】Shèshìwēndù Цельсий градусы.
 【摄影】shè // xiàng 【ет.】 оператор, бейнеоператор ~ 师.
 【摄像机】shèxiàngjī 【зат.】 бейнекамера.
 【摄行】shè // xíng <书> 【ет.】 қызметін баса отыру, біреудің міндетін атқару.
 【摄影】shè // yǐng 【ет.】 ① фотосурет жасау. ② фильм түсіру.
 【摄影机】shèyǐngjī 【зат.】 ① фотокамера, фотоаппарат. ② кио түсіретін аппарат.
 【摄政】shè // zhèng 【ет.】 регент (монархиялық елдерде — монарх орнында мемлекетті уақытша басқарып тұрушы), регенттік (регенттің уақытша басқаруы).
 【摄制】shè // zhì 【ет.】 кино түсіру.
 【摄】(瀉)Shè Шэшуй, Янцзы өзенінің тармағы.
 【慑】(懾、慄)shè <书> қорқыныштан бағыну, бас ию ~ 服; | қорқыту 威 ~ .
 【慑服】shè // fú 【ет.】 ① қорқыныштан бағыну, бас ию. ② қорқыту.
 【歙】Shè Шэсянь, Анхуй провинциясында орналасқан.
 【麝】shè 【зат.】 ① құдыр-құдырдың сыртқы пішіні кенгурге ұқсайды. ② жұпар.
 【麝牛】shè // niú 【зат.】 қошқар-өгіз.
 【麝香】shè // xiāng 【зат.】 жұпар, құдыр жұпары.

shéi

【谁】(誰)shéi 又 shuí 【ет.】 ① сұрау есімдігі: Кім? Кімдікі?. ② әлдекім. ③ қандай, қайсы, қай. ④ кім болса да, әркім, қайсысы.
 【谁边】shéi // biān 【ет.】 қайда?
 【谁个】shéi // gè <方> 【ет.】 кім, анау адам.
 【谁人】shéi // rén 【ет.】 сұраулы есімдік Кім?.
 【谁谁】shéi // shéi 【ет.】 кім болмасын, қайсыбіреу, әлдекім әлдебіреу.

shēn

【申】1 shēn түсіндіру, мазмұндау ~ 说; | дәлелдеу, мәлімдеу, есіне салу, ескеру 重 ~ | әлденеше рет бұйрық беру, түсіндіру 三令五 ~ .
 【申】2 shēn 【зат.】 қытайдағы кезең-

кезеңдік жыл санау «аспан бағана және жер бұтағы

【申】 3Shēn 【зат.】 ① Шаңхай . ② фамилия .

【申办】 shēnbàn 【ет.】 мәлімдеме, мәлімдеу.

【申报】 shēn // bào 【ет.】 жеткізу, хабар ету .

【申辩】 shēn // biàn 【ет.】 таласу, ақтау- сотталушыны ақтау, сотталушыны қорғау үшін дәлел табу

【申斥】 shēn // chì 【ет.】 сөгіс, бетіне басу; жазғыру; кінәлау .

【申饬】 shēn // chì ① 〈书〉 【ет.】 ескерту беру. ② сөгіс, бетіне басу; жазғыру; кінәлау .

【申救】 shēn // chī ескерту беру.

【申购】 shēngòu 【ет.】 сатып алған затты мәлімдеу.

【申领】 shēn // líng 【ет.】 арыз беру, өтініш беру.

【申令】 shēn // líng 【ет.】 бүкіл мемлекетке бұйрық беру 全国.

【申论】 shēn // lùn 【ет.】 жан-жақты жариялау

【申明】 shēn // míng 【ет.】 себебін ашу, негізін түсіндіру ~理由.

【申请】 shēn // qǐng 【ет.】 өтініш, арыз беру, жазу~书.

【申时】 shēn // shí 【зат.】 шэн уақыты- күндізгі сағат 3 тен 5 ке дейін.

【申述】 shēn // shù 【ет.】 себебін түсіндіру ~理由 | келістің мақсатын түсіндіру~来意.

【申说】 shēn // shuō 【ет.】 бірнеше реттей түсініру 反复~.

【申诉】 shēn // sù 【ет.】 ①шағым арыз беру, зарлану.

【申讨】 shēn // tāo 【ет.】 кінәлау, мейірімсіз күрес туралы мәлімдеу.

【申屠】 Shēn // tú 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【申谢】 shēn // xiè 【ет.】 алғыс айту.

【申雪】 (申雪) shēn // xuě 【ет.】 шын-өтірік.

【申冤】 shēn // yuān 【ет.】 ①ренішін айту, әділетсіздікке зарлану ② ақтауға жету.

【申】 shēn 〈书〉 2 тау.

【伸】 shēn ① 【ет.】 созу~直 | созылу, жайылу; жайылып жату ~展 . ② (Shēn) 【зат.】 фамилия.

【伸懒腰】 shēnlǎnyāo шаршаудан керілу .

【伸手】 shēn // shǒu 【ет.】 ①қол созу. ②еміну; өтініп сұрау; сұрап алу.

【伸缩】 shēnsuō 【ет.】 ① түзулену-қысылу. ②икемді; иілімді.

【伸腿】 shēn // tuǐ 【ет.】 ① ыңғайын тауып кіріп алу, ену, жағымпаздану. ② (~儿) 〈口〉 берекелі іске жағымпаздану.

【伸雪】 shēn // xuě шын-өтірік

【伸延】 shēn // yán 【ет.】 тарту, созу.

【伸腰】 shēn // yāo 【ет.】 құлдықтан босанып ерікті өмір сүру.

【伸冤】 shēn // yuān ақтауға жету .

【伸展】 shēn // zhǎn 【ет.】 созылу 麦田一直~到远远的天边 比дай даласы көкжиекке дейін созылып жатыр.

【伸张】 shēn // zhāng 【ет.】 әділдік үшін күрес ~正义.

【身】 shēn ① 【зат.】 дене ~上; | теріс бұрылу 转过~去; | бойы 5 чи~高 5尺; | денені бұру 翻了一个~. ②指生命: жанкешті, ерлік, ынтасымен беріліп, өзін аямау 奋不顾~. ③жеке, өз: жеке үлгі көрсету 以~作则 | әскердің бірінші қатарында соғысу~先士卒 | қатысу, қатынасу~临其境 | басшылық етуші ~为领导 . ④жетілу 修~ | жұртышылықтың алдындағы мінез құлық 立~处世. ⑤өзен арнасы 河~; | кемеңің денесі 船~; | машина корпусы 机~. ⑥(~儿) басынан аяғына дейін киіну 换了~衣裳 | екі формалы киімді тігу 做两~儿制服.

【身败名裂】 shēnbàimíngliè сәтсіздікке ұшырау.

【身板】 shēn // bǎn (~儿) 〈方〉 【зат.】 дене келбеті.

【身边】 shēn // biān 【зат.】 ① өз жанында . ② өзімен бар, бар болу .

【身材】 shēn // cái 【зат.】 ұзын бой~高大 | сымбатты тұлға~苗条.

【身长】 shēn // cháng 【зат.】 ① адамның бойы, ұзындығы. ② киім өлшемі.

【身段】 shēn // duàn 【зат.】 ①сыртқы келбеті әсем ~优美 . ② жұлқынып сөйлеу; қол сермеу.

【身分】 shēn // fēn әлеуметтік жағдайы, абырой; бедел .

【身份】 shēn // fēn 【зат.】 ① абырой, әлеуметтік жағдай . ② абыройдан айырылу 有失~.

【身份权】 shēnfēnquán 【зат.】 барабарлық құқығы .

【身高】 shēn // gāo 【зат.】 ұзын бой.

【身故】 shēn // gù 【ет.】 аурудан қайтыс болу 因病~.

【身后】 shēn // hòu 【зат.】 өлгеннен кейінгі.

【身家】 shēn // jiā 【зат.】 ① өз өмір, отбасы өмірі ~性命. ② мінсіз өткен уақыты бар болған адамдар~清白.

【身价】 shēn // jià 【зат.】 ① адам құны-құл бағасы. ② әлеуметтік жағдай, әлеуметтік бедел~百倍.

【身教】 shēn // jiào 【ет.】 сөзбен ақыл беру, бағыт көрсету 言传~; | үлгі көрсету~重于言教.

【身历声】 shēnlìshēng 〈方〉 【зат.】 стерео, стереофондық .

【身】 【мөл.】 shēn // liang (~儿) 〈口〉 【зат.】 биік емес бой~不高.

【身强力壮】 shēnqiánglìzhuàng күш кемеліне толған кез .

【身躯】 shēn // qū 【зат.】 дене .

【身上】 shēn // shàng 【зат.】 ① сұр киімді киген ~穿一件灰色制服; | өзін жаман сезініп тұру~不舒服 . ② өзімен қалам жоқ ~没带笔.

【身世】 shēn // shì 【зат.】 сәтсіз өмір тәжірибесі ~凄凉.

【身手】 shēn // shǒu 【зат.】 本领: әдеттен тыс қабілет; сирек кездесетін қабілет, ептілік~不凡

【身受】 shēn // shòu 【ет.】 өз бетімен бастан кешіру .

【身体】 shēn // tǐ 【зат.】 дене, кеуде .

【身体力行】 shēn tǐ lì xíng жеке үлгі көрсету

【身条儿】 shēntiáor 〈口〉 【зат.】 арық дене 瘦瘦的~ | сымбатты дене~匀称.

【身外之物】 shēn wài zhī wù онша маңызды емес.

【身先士卒】 shēn xiān shì zú әскердің бірінші қатарында соғысу.

【身心】 shēn // xīn 【зат.】 физикалық пен рухани күйі.

【身影】 shēn // yǐng 【зат.】 силуэт, бейне, көлеңке, бұлдыр кескін.

【身孕】 shēn // yùn 【зат.】 екіқабаттық; жүктілік

【身姿】 shēn // zī 【зат.】 жауынгер, батыл күйі 矫健的~.

【身子】 shēn // zī 〈口〉 【зат.】 ① жаман сезіну ~不大舒服 . ② екіқабаттық; жүктілік

【身子骨儿】 shēn zīgǔ 〈口〉 【зат.】 бала көтеру; жеміс беру; ұрықтану~结实.

【呻】 shēn [呻吟] (shēnyín) 【ет.】 ауырғаннан ыңырсу; ауырып ыңқылдау.

【侏】 shēn [侏侏] (shēnshēn) 〈书〉 【сын.】 тырпылдату, жер тебу.

【洗】 (洗) shēn [洗洗] (shēnshēn) 〈书〉 【сын.】 байтақ, сансыз көп, толып жатқан .

【参】 1 (参、菴、菴) shēn 【зат.】 тамыр дәрі (Қиыр Шығыста өсетін қытай медицинасында тамыр дәрі есебінде қолданылатын өсімдік).

【参】 2 (参) shēn 二十八宿之一: ~商. 【参商】 shēn // shāng 〈书〉 【зат.】 бір-бірімен кездеспейтін шығысбайтін адамдар ~之阔 | ағайындылармен соғысу, алауыз ағайынды 兄弟~.

【绅】 (紳) shēn ① мерекелік киім белдігі . ② жергілікті шэньши 乡~ | жергілікті езуші, қанаушы 土豪劣~.

【绅士】 shēn // shì 【зат.】

шэньшилардың ең жақсысы 开明~ | джентельмендік әдет~风度.

【绅士协定】shēnshìxiédìng джентельмендік келісім

【珣】shēn 〈书〉 ерекше нефрит 一种玉.

【骅】(駟) shēn [骅骝] (shēn shēn) 〈书〉【сын.】 көптік; қыруар.

【莘】1shēn [莘莘] (shēn shēn) 〈书〉【сын.】 бірталай оқушылар~学子.

【莘】2Shēn ① Шэнсиан- Шандун провинциясында орналасқан . ②【зат.】 фамилия.

【神】shēn 【зат.】 ①күшәла; күшән.②(Shēn) фамилия.

【牲】shēn [牲牲] (shēn shēn) 〈书〉【сын.】 көпшілікте болу, пармен жүретін жануарлар .

【娠】shēn екіқабаттылық, жүктілік

【深】shēn ①【сын.】 жерді терең айдай~耕 | шеткері жер~山 . ②【зат.】 тереңдік. ③【сын.】 оңайдан қиынға келу 由浅入~; | бұл кітап бастаушыларға қиын 这本书很~, 初学的人不容易看懂. ④【сын.】 достық кенес~谈 | терең әсер ету 影响很~.

⑤【сын.】 терең сезім~情 | берік дәнекер осы 2 адамды байланыстырды 两人的关系很~. ⑥【сын.】 күңгірт қызыл~红 | бұл түс өте кара 颜色太~. ⑦【сын.】 күздің соңы~秋; | уақыт кеш болды 夜已经很~了. ⑧【үс.】 берік түсіну~知 | сену~信 | көңіл білдіру~表同情. ⑨ (Shēn) 【зат.】 фамилия.

【深谙】shēn'ān 【ет.】 әлемдік жағдайын жақсы білу~世情.

【深奥】shēn'ào 【сын.】 түсінуге қиын жағдай, терең дұрыс мағына~的道理.

【深闭固拒】shēn bì gù jù тұйықталып өмір сүру, қасарушылық көрсету.

【深藏若虚】shēn cáng ruò xū сыпайылық көрсету, ақ пейілділік.

【深层】shēn // céng ①【зат.】 терең . ②【сын.】 терең себеп~原因 | терең мағына, тереі ой~意义.

【深长】shēn // cháng 【сын.】 маңыздылық, мәнділік 意味~; | терең ниет 用意~.

【深沉】shēnchén 【сын.】 ①ымырт жабыла бастады 暮色~ | қараңғы түн~的夜 | зор қайғы, көңіл айту~的哀悼. ②қатаң дыбыс, терең дыбыс~的声响. ③жасырындық.

【深仇大恨】shēn chóu dà hèn шектен

шыққан жауласу, өшпенділік.

【深笃】shēn // dǔ 【сын.】 (адал достық 情义~.

【深度】shēn // dù ①【зат.】 өзен тереңдігін өлшеу 测【мөл.】 河水的~.

②【зат.】 бір іске(білімге) білу дережесі(工作、认识)触及事物本质的程度: бул сурақа көпшіліктің түсіну дережесі ұқсамайды 对这个问题大家理解的~不一致. ③【зат.】 事物向更高阶段发展的程度: 向生产的~和广度进军. ④【сын.】 属性词. 程度很深的: көзі алыстан өте нашар көреді~近视.

【深更半夜】shēngēng-bànyè қараңғы түн.

【深沟高垒】shēn gōu gāo lěi ұзын терең ор, жаудан қорғану үшін қорған түрінде үйілген үймек .

【深广】shēn // guǎng 【сын.】 үлкен әсер ету 影响~ | ой-өрісі кең 见识~.

【深闺】shēn // guī 【зат.】 үйдегі әйел бөлмесі .

【深海】shēn // hǎi 【зат.】 терең теңіз, тереңдігі мұхиттай.

【深厚】shēn // hòu 【сын.】 ① берік достық~的友谊; | терең сезім~的感情. ② қатты тірек

【深呼吸】shēnhūxī 【ет.】 терең дем алу .

【深化】shēn // huà 【ет.】 ① қайшылықты тереңдету 矛盾~ | тереңдету, күшейту 认识不断~. ② реформаны күшейту~改革.

【深加工】shēnjiāgōng 【ет.】 қайта жасау.

【深交】shēn // jiāo ①【зат.】 жақын достық, тығыз байланыс.

【深究】shēn // jiū 【ет.】 аңғару, түсіну, заттын қадірін білу.

【深居简出】shēn jū jiǎn chū оңаша өмір өткізу, адаммен қатынаспай саяқ тұру.

【深刻】shēn // kè 【сын.】 ① негізгі мәселені айқындау~剖析. ② үлкен әсер 印象~; | терең түсіну~的体会.

【深谋远虑】shēn móu yuǎn lǜ терең ойлылық, терең ниет, болжағыштық.

【深浅】shēn // qiǎn 【зат.】 ① тереңдік. ② қайдағы бір нәрсе ойға келетінін айту 说话没~.

【深切】shēn // qiè 【сын.】 ① адал қамқорлық~的关怀. ② терең түсіну~地了解.

【深情】shēn // qíng ①【зат.】 терең сезім, шексіз махаббат 无限~ берік достық сезімі~厚谊. ②【сын.】 терең сезім.

【深秋】shēn // qiū 【зат.】 күздің соңы.

【深入】shēn 【ет.】 rù ①【ет.】 шындыққа тереңдетілу, ақиқаттықты түсіну~实际, толық, түбегейлі..

【深入浅出】shēn rù qiǎn chū жете және түсінікті бандау, мазмұздаманың мағыналылығы.

【深山】shēn // shān 【зат.】 қалың орман, шеткері жер.

【深水炸弹】shēnshuǐ zhàdàn терең кететін бомба.

【深思】shēn // sī 【ет.】 білімқұмар, ойлапзат 好学~ | ойлапзат; терең ойлы; терең пікірлі адам~熟虑入 .

【深邃】shēn // suì 【сын.】 ① терең, түпсіз; таудағы сай ~的山谷. ② мәні терең философия 哲理~.

【深谈】shēn // tán 【ет.】 Терең әңгімелеу 我们见过面, 但没有~ Біз кездестік, бірақ әңгімелескен жоқпыз.

【深通】shēn // tōng 【ет.】 сөзге шебер~俚语.

【深透】shēn // tòu 【сын.】 әбден берілу; түсіну; шындығына жету.

【深望】shēn // wàng 【ет.】 сүйену, күту, тосу.

【深为】shēn // wéi 【үс.】 терең қанағаттанбаушылық~不满 | қайран қалу~敬佩 | мүлдем түңілу~失望 | алғыс айту~感激.

【深文周纳】shēn wén zhōu nà катал зандар.

【深恶痛绝】shēn wù tòng jué жақтырмау, қатты жек көру .

【深信】shēn // xìn 【ет.】 сеніммен, көзін жеткізу, ой жүгіртпей нану~不疑 | дәлелге сену~这种说法.

【深省】shēn // xǐng 【ет.】 терең ойланып қалу 发人~.

【深醒】shēn // xǐng құмары арту, өзін жете түсіну.

【深夜】shēn // yè 【зат.】 қараңғы түн .

【深意】shēn // yì 【зат.】 терең мағына, ой.

【深渊】shēn // yuān 【зат.】 түпсіз тұңғиық 万丈~.

【深远】shēn // yuǎn 【сын.】 терең, түпсіз .

【深造】shēn // zào 【ет.】 білімді жалғастыру үшін шетелге бару 出国~.

【深宅大院】shēn zhái dà yuàn үлкен ғимараттар, кең аула.

【深湛】shēn // zhàn 【сын.】 жүйелі еңбек~的著作 | әсерлі еңбек 功夫~.

【深挚】shēn // zhì 【сын.】 шын достық~的友谊.

【深重】shēn // zhòng 【сын.】 өте ауыр қылмыс 罪孽~ауыр апат~的灾难.

【梦】shēn [梦梦] (shēnshēn) 〈书〉【сын.】 салтанатты, сәнді .

【糝】(糝、粃)shēn(~儿) 【зат.】 жүгері жармасы 玉米~儿.

【鲟】(鱈)shēn 【зат.】 ставрида балығы .

【粲】shēn 〈书〉 жалынды, жарқын,

жарык .

shén

【什么】shén // me 【с.】 Жауапты есімдіктер. ① не? Бұл не? Қалай? Қандай? ② Олар бірдеме туралы сөйлескен сияқты 他们仿佛在谈论~ Олар бірдеме туралы сөйлескен сияқты; 我饿了, 想吃点儿~ Менің қарным ашты, бірдемені жегім келіп тұр. ③ бірдеме, қандай болса да, ешнәрсе, ештеңе, бәрі ④ Не? Бұл қалай? ⑤ не? Не үшін? Неге; Сен неге жылап отырсың? 你笑~? ⑥ ~送个信儿啊, 跑个腿儿啊, 他都干得了. Ол барлығын істей алады: бір нәрсені жібере алады, бір жерге барып келеді, тағы сол сияқты

【什么的】shén-me-de 助 тағы басқа, тағы да сол сияқты.

【神】shén ① 【зат.】 өлгеннің аты жазылған тақта~位; | Цайшэн- байлық құдайы 财~; атеизм, дінсіздік 无~论; политеизм (көп құдайға табынушылық) 多~教. ② 【зат.】 жұмысқа шама келу; жұмысты орындау 料事如~. ③

【сын.】 бірден, тез, жедел~速 | таңқарарлық нәтиже, керемет іс~效. ④

【зат.】 алаңсыз ойлау, көңіл тоқтату, қадалған 凝~; мазасыздану, әбгерлену, еңбектену 费~; алаңсыз ойлау; көңіл тоқтату, зерделі 聚精会~. ⑤ бет көрінісі, жүз өзгерісі~色 көңіл-күй~情; 瞧他那个~儿, 准是有什么心事 оның кам жегені көрініп тұр. ⑥ <方> 【сын.】 Ақылды, өткір: 瞧! 这孩子真~ Бала өте ақылды. ⑦ (Shén) 【зат.】 фамилия.

【神不守舍】shén bù shǒu shè - елестеп шарқ ұру.

【神不知鬼不觉】shén bù zhī guǐ bù jué -білдірмей; ептеп; жасырын; жасырынып; сездірмей.

【神采】shén // cǎi 【зат.】 көңілді көңіл күйі~飞扬 | сергек түр~奕奕.

【神差鬼使】shén chāi guǐ shǐ « рухтар бағыт көрсетіп, жын сендірді» - кенет пайда болу; ой келу.

【神驰】shén // chí 【ет.】 ойы бір жерде емес: ойдың әкетуі, жанмен еңтелендеу~心往.

【神出鬼没】shén // chū guǐ mò аруақ сияқты еленбейтін.

【神道】1 shén // dào 【зат.】 ① ақ аруақтарға сену. ② <口> ақ аруақ, рух.

【神道】2 shén // dào 【зат.】 қабір тас~碑.

【神道】shén // dào <方> 【сын.】 ① рухы күшті: 这个孩子特别~ Бұл баланың рухы өте күшті. ② сөз әрекеті қалыптасп.

【神道碑】shéndào bēi 【зат.】 қабір тас,

қабір тақта үстіндегі жазылған жазу.

【神父】shén // fu - дін қызметшісі, пастор (протестанттар шіркеуінің қызметшісі).

【神甫】shén // fu 【зат.】 дін қызметшісі.

【神工鬼斧】shén gōng guǐ fǔ «таңғажайып шебер мен сиқырлы балты»- шеберлігі керемет

【神怪】shén // guài 【зат.】 ғажайып әңгіме~小说.

【神汉】shén // hàn <方> 【зат.】 сиқыршы.

【神乎其神】shén hū qí shén ғажайып, таңқарарлық.

【神化】shén // huà 【ет.】 таңғажайып өзгеріс, желпініс.

【神话】shén // huà 【зат.】 ① ертегі, аңыз, миф. ② ертегі.

【神魂】shén // hún 【зат.】 есі жоқ, өзін өзі ұмытарлықтай дәрежеде қуану~颠倒; | басын қоярға жер таппау~不定.

【神机妙算】shén jī miào suàn тамаша жоспар, керемет болжал.

【神交】shén // jiāo ① <书> 【зат.】 сырттай қарым-қатынас, сырттай достық. ② 【ет.】 рухани тығыз байланыс, жаны жақындықта болу.

【神经】shén // jīng 【зат.】 ① бас сүйек-ми жүйкесі. ② <口> жан жүйкесіне тию 犯~.

【神经病】shénjīngbìng 【зат.】 ① жүйке аурулары, невропатия. ② есаалаңдық, психоз.

【神经错乱】shénjīng cuòluàn жүйке бұзылуы.

【神经官能症】shénjīng guānnéngzhèng невроз (жүйкенің ауруы, тозуы).

【神经过敏】shénjīng guòmǐn ① күйгелектілік. ② күйгелек, жеңіл елігетін, шүбәланғыш.

【神经末梢】shénjīng mòshāo жүйке соңы.

【神经衰弱】shénjīng shuāiruò жүйке бұзылу; жүйкесі жұқару (тамырлардың, жүйкелердің бұзылуы, оның белгілері әлсіздену, сәл нәрсеге ашулану, бас ауру).

【神经系统】shénjīng xìtǒng жүйке жүйесі.

【神经细胞】shénjīng xībāo- нейрон (жүйке жасушасының негізгі элементі); жүйке жасушасы.

【神经元】shénjīngyuán 【зат.】 нейрон (жүйке жасушасының негізгі элементі); жүйке жасушасы.

【神经原】shénjīngyuán -нейрон (жүйке жасушасының негізгі элементі); жүйке жасушасы.

【神经症】shénjīngzhèng 【зат.】 невроз (жүйкенің ауруы, тозуы).

【神经质】shénjīngzhì 【зат.】

күйгелектік.

【神龛】shén // kān 【зат.】 киот, Будда мүсініне арналған ойықша.

【神侃】shén // kān <方> 【ет.】 神聊: 两人边吃饭边~.

【神来之笔】shénláizhībǐ Керемет сөздер мен сөз тіркесі.

【神聊】shén // liáo <口> 【ет.】 әңгіме айту.

【神灵】shén // líng 【зат.】 құдай, тәңірі.

【神秘】shén // mì 【сын.】 мистика, тылсым, сырлы, түсініксіз.

【神妙】shén // miào 【сын.】 сондай керемет, мүлдем түсініксіз нәрсе ~莫测 | керемет қол жазу 笔法~.

【神明】shén // míng 【зат.】 құдайдай көру сәт~.

【神农】Shén // nóng 【зат.】 Шэннун-жер иелігінің негізін салушы.

【神女】shén // nǚ 【зат.】 ① әйел құдай, пері, көз байлаушы әйел, сиқыршы. ② жезөкше.

【神品】shén // pǐn 【зат.】 ғажайып өнер туындылар.

【神婆】shén // pó <方> 【зат.】 мыстан - кемпір, көз байлаушы әйел.

【神奇】shén // qí 【сын.】 тамаша, сиқырлы, ғажайып.

【神祇】shén // qí <书> 【зат.】 құдай, алла тағала.

【神气】shén // qì ① 【зат.】 аса байыпты түрі мен айтылған 他说话的~特别认真. ② 【сын.】 сергек; тың; ширақ. ③ 【сын.】 有了几个钱, 他就~起来了 Ақша болғанымен, ол тәкәппарлана бастады.

【神枪手】shénqiāngshǒu 【зат.】 тамаша атқыш; шебер мерген.

【神情】shén // qíng 【зат.】 бет әлпеті, түр: жабыңқы қабак~抑郁.

【神权】shén // quán 【зат.】 ① табиғаттан тыс күштер, құдай күші. ② теократия (саяси өкімет дін басшыларының қолында болған мемлекет құрылысы).

【神人】shén // rén 【зат.】 ① әулие адам. ② байсалды сырт пішіні бар адам.

【神色】shén // sè 【зат.】 асығыс, шапшаң, тез~匆忙; | байсалдылықпен, сабырлықпен~自若.

【神伤】shén // shāng <书> 【сын.】 мұңға бату, жабығу 黯然~.

【神神叨叨】shén-shéndāodāo 同“神神道道”.

【神神道道】shén-shéndāodāo <口> 【сын.】 状态词. Әрекеті сөзі қалыптасп..

【神圣】shén // shèng 【сын.】 әулие, ардақты, қасиетті.

【神圣同盟】Shénshèng Tóngméng ізгі одақ.

【神使鬼差】shén shǐ guǐ chāi кенеттен болған оқиға

【神思】shén // sī 【зат.】 өзiм өз болмай қалыпшын (ауыр қайғылы хал салдарынан есiнен танып қалған кiсi туралы), алаңдап отыру~不定.

【神似】shén // sì 【сын.】 таңғаларлық ұқсастық

【神速】shén // sù 【сын.】 нәтижеге тез жету 收效~; | соғыста басты-екпiндiлiк 兵贵~.

【神算】shén // suàn 【зат.】 ① нақты болжам. ② ғажайып болжау.

【神态】shén // tài 【зат.】 байсалды түрi~自若.

【神通】shén // tōng 【зат.】 зор кабилеттi күшi бар ~ 广大 | таңғаларлық күштерiн көрсету 大显~.

【神童】shén // tóng 【зат.】 дарынды бала, вундеркинд.

【神往】shén // wǎng 【ет.】 қайран қалу, таңқалу, зор қуанышта болу; қатты қуану

【神威】shén // wēi 【зат.】 айбатты күш-қуат 大显~.

【神位】shén // wèi 【зат.】 өлген адамның тақтасы.

【神武】shén // wǔ <书> 【сын.】 дана және құдiреттi

【神物】shén // wù <书> 【зат.】 ① ғажайып зат. ② пайғамбар, әулие.

【神仙】shén // xiān 【зат.】 ① ақ аруак, әулие-әнбие. ② пайғамбар, әулие. ③ камсыз адам.

【神像】shén // xiàng 【зат.】 ① икон (христиан дiнiндегiлердiң сыйынатын құдайдың әулиелердiң суретi). ② қайтыс болған адамның суретi.

【神效】shén // xiào 【зат.】 ғажайып керемет.

【神学】shén // xué 【зат.】 дiн оқуы; дiн iлiмi (дiннiң хадистерi туралы iлiм).

【神医】shén // yī 【зат.】 тәжiрибелi дәрiгер.

【神异】shényì ① 【зат.】 керемет әнгiме ~ 小说. ② 【сын.】 өте сұлу көрiнiс~景色.

【神勇】shén // yǒng жеңiмпаз, батыл, ер жүрек

【神游】shén // yóu <书> 【ет.】 ойда бiр жерде болып қалу.

【神宇】shén // yǔ <书> 【зат.】 түр, бет әлпетi.

【神韵】shén // yùn 【зат.】 мәнepлiлiк, бейнелiлiк.

【神职人员】shénzhí rényuán дiни адамдар; дiн басылар (молда, кожа, сопы т. б. тобы).

【神志】shén // zhì 【зат.】 ақылынан адасу; естен тану ~ 不清.

【神智】shén // zhì 【зат.】 таңғажайып даналық, кеменгер ой.

【神州】Shénzhōu 【зат.】 Қытай.

【神主】shénzhǔ 【зат.】 ата – бабалар тақтасы.

shěn

【沈】-1(瀋)shěn географиялық атау. Шэньян-Ляонин провинциясында орналасқан.

【沈】-2(瀋)shěn <书> «сия әлі кеуіп қалған жоқ»- уәдені бұзу.

【沈】-3Shěn 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【审】-1(審)shěn ① абай, байқағыш, сак~

【慎】қадағалау, қарау, тексеру~视. ② 【ет.】 салыстыра тексеру; салыстырып

дұрыстау~阅, | қолжазба тексеру~稿. ③ 【ет.】 істі анықтау~案; | үлгілі сот процесі 公~. ④ (Shěn) 【зат.】 фамилия.

【审】-2(審)shěn <书> білу~悉.

【审】-3(審)shěn <书> 【үс.】 的确; 果然: ~如其言.

【审查】shěn // chá 【ет.】 қарап анықтау; қарап шешу; қарап шығу; бақылау, тексеріп шығу.

【审察】shěn // chá 【ет.】 ① қарап алу; қарап анықтау; қарап шешу; қарап шығу.

【审处】shěn // chù 【ет.】 анықтау; тексеру, қарау; тыңдау.

【审订】shěn // dīng 【ет.】 қолжазбаны редакциялау, оқып білу~书稿.

【审定】shěn // dīng 【ет.】 жоспарды қарау және бекіту~计划.

【审读】shěn // dú 【ет.】 қолжазбаны тексеру, қарап шығу~书稿.

【审改】shěn // gǎi 【ет.】 қолжазбаның алғашқы түрі тексеру, оқып білу, редакциялау~文稿.

【审核】shěn // hé 【ет.】 ақша шығынын тексеру~经费 | бюджетті қарап шығу~预算.

【审计】shěn // jì 【ет.】 тексеру, тексеріс, қайта қарау.

【审计师】shěnjìshī 【зат.】 бақылаушы; контролер; тексеруші.

【审校】shěn // jiào 【ет.】 дәлелдеу, дәлелдеп түзету.

【审结】shěn // jié 【ет.】 үкім шығару, шешім шығару

【审理】shěn // lǐ 【ет.】 соттың істі қараушылығы, тергеу жүргізу.

【审美】shěn // měi 【ет.】 эстетикалық қабылдау: эстетикалық көзқараса~观点.

【审判】shěn // pàn 【ет.】 соттау, сот.

【审判员】shěnpànyuán 【зат.】 төреші, судья.

【审判长】shěnpànzhǎng 【зат.】 сот алқасының ағасы.

【审批】shěn // pī 【ет.】 қарап шығу және бекіту, қабылдау, мақұлдау

【审慎】shěn // shèn 【сын.】 байқағыш; сак.

【审时度势】shěn shí duó shì жан-жағынан алып қарағанда, жағдайды ескере отырып.

【审视】shěn // shì 【ет.】 сызбаны тексеру, анықтап қарау, ~图纸.

【审题】shěn // tí 【ет.】 Мақаланы немесе жауапты жасамас бұрын, тақырыптың сұрауын мұқият оқып шығу.

【审问】shěn // wèn 【ет.】 тергеу жүргізу.

【审讯】shěn // xùn 【ет.】 тергеу жүргізу, істі анықтау.

【审验】shěn // yàn тексеру, тергеу.

【审议】shěn // yì 【ет.】 тексеру, тергеу жүргізу~.

【审阅】shěn // yuè 【ет.】 салыстыра тексеру, қарап шығу, танысу.

【晒 shèn <书>】 тек мейірбандықпен күлімсіреу 不值一~.

【晒纳】shěnnà <书> 【ет.】 құрмет көрсетіп, сыйлықты алу.

【晒笑】shěnxiao <书> 【ет.】 келеке ету; келемеждеу; күлкі қылу; мысқылдау.

【矧】shěn <书> 【жал.】 оның үстіне, сонымен бірге; тағы да.

【谥】(諡)shěn <书> ① түсіну, көз алдына келтіру, аңғару, ұғыну ~ 知 | түсіну, білу ~ 悉. ② ақыл айту; жөн сілтеу; кеңес беру, сендіру.

【諄】(諄)shěn <书> білу.

【婶】(嬖)shěn (~儿) 【зат.】 ① жеңге. ② келін

【婶母】shěn // mǔ 【зат.】 жеңге.

【婶娘】shěn // niáng <方> 【зат.】 жеңге.

【婶婆】shěn // pó 【зат.】 келін.

【婶婶】shěn // shen <方> 【зат.】 жеңге.

【婶子】shěn // zǐ <口> 【зат.】 келін.

【贲】shěn <书> қарау.

shèn

【肾】(腎)shèn 【зат.】 ① бүйрек ② аталық ұрық безі

【肾上腺】shěnràngxiàn 【зат.】 бүйрек безі; бүйрек үсті безі,

【肾图】shèn // tú 【зат.】 нефрограмма.

【肾脏】shèn // zàng 【зат.】 бүйрек.

【甚】-1shèn ① 【сын.】 адамдарды аса өкпелету 欺人太~. ② 【ет.】 күннен күнге дейін мықты болуы 日~一日. ③ 【үс.】 өте жақсы ~ 佳. ④ (Shèn) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【甚】-2 shèn <方> 【ес.】 не керек? Қандай іс?~事? | не айтайын енді? 有~说~

【甚而】shèn'ér 【жал.】 одан да, тіпті.

【甚或】shèn // huò <书> 【жал.】 одан

да, тіпті.

【甚为】shèn // wéi 【үс.】 өте сыпайы ~热情 | аса қанағатсыз ~不满.

【甚嚣尘上】shèn xiāo chén shàng « ушу болғандықтын, құйын үйірілді»-сөзбен талас басталды.

【甚至】shèn // zhì 【жал.】 тіпті, соншалық, қалай да, одан да, егер де.

【脊】(脊)shèn 〈书〉 абай болу, сақ болу, ұқыпты болу, санасу, қамын ойлау, жауаптылықпен қарау.

【肿】shèn 【зат.】 арсин

【渗】(渗)shèn 【ет.】 су ағылды ~水; | 雨水都 ~到地里去了 жаңбыр суы ағып құйылды.

【渗流】shèn // liú 【ет.】 жет асты сулары.

【渗入】shèn // rù 【ет.】 ① ағып жиналу, ішіне кіру. ② ену.

【渗透】shèn // tòu 【ет.】 ① трансудация. ② 雨水 ~了泥土 жаңбыр суы жерге сінді. ③ ену; экономикалық толғаныс: 经济 ~.

【渗析】shèn // xī 【ет.】 диализ.

【甚】shèn жібек ағаш; тұт жидегі; тұт ағаш

【榧】shèn 〈书〉 тұт жидегі.

【蜃景】shèn // jǐng 【зат.】 сағым.

【疹】(疹)shèn 【ет.】 қатты қорқыту, қорыққаннан қалтырау.

【慎】shèn ① 谨慎; абайламай, байқамай. абайыз не ~ | абайлап, байқау, аңдап ~重. ② (Shèn) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【慎独】shèndú 【ет.】 古人的一种修养方法, 指人独处时谨慎不苟.

【慎重】shèn // zhòng 【сын.】 谨慎认真: ~处理 | 态度 ~.

shēng

【升】1(昇、②陞)shēng 【ет.】 ① туды көтеру ~旗 | жоғары көтерілу 上 ~. ② қызметін жоғарылату ~级.

【升】2shēng ① 【мөл.】 шэн - литр. ② 【мөл.】 шэн- судырақ заттардың өлшемі. ③ 【зат.】 шэн- дэн не астық өлшеуіш (Shēng) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【升班】shēng // bān 〈口〉 【ет.】 келесі тапқа көтерілу.

【升班马】shēngbānmǎ 【зат.】 спорт түрлерінің келесі тапқа көтерілуі.

【升幅】shēng // fú 【зат.】 жоғарылудың өлшемі.

【升格】shēng // gé 【ет.】 қызметте жоғары сатыға өту.

【升官】shēng // guān 【ет.】 шені өсу; жоғарылау.

【升华】shēn // huá 【ет.】 ① айналдыру (қатты денені тікелей бұға, буды керісінше қатты денеге айналдыру). ② ұлы мәртебеге жету.

【升华热】shēnghuárè 【зат.】 сублимация жылылығы.

【升级】shēng // jí 【ет.】 ① келесі сыныпқа көшу. ② соғыстың бірте бірте көбеюі, күшеюі 战争 ~.

【升降】shēng // jiàng 【ет.】 Өсу және құлдырау.

【升降舵】shēngjiàngduò 【зат.】 жоғарылау тұтқасы (ұшақтың ұшуын жоғарылататын тетік).

【升降机】shēngjīàngjī 【зат.】 көтеру механизмі, эскалатор (электр қуатымен өзі жылжитын басқыш), лифт (көп қабатты үйлерде, шахталарда адамдарды, затты көтеретін, түсіретін машина), көтергіш (ауыр жүкті көтеріп қоятын тетік).

【升力】shēng // lì 【зат.】 көтергіш күш.

【升平】shēng // píng 【сын.】 бейбітшілік және аманшылық.

【升旗】shēng // qí 【ет.】 туды көтеру рәсімі ~仪式.

【升迁】shēng // qiān 【ет.】 басқа қызметке көшіп, қызмет бабында жоғарылауы.

【升任】shēng // rèn қызмет бабында жоғарылауы.

【升势】shēng // shì 【зат.】 上升的趋势 Өсу үрдісі.

【升堂入室】shēng táng rù shì жоғары ғылымға жету, оқудың жасырын құпияны ашу.

【升腾】shēng // téng 【ет.】 жалын өршелене түсті 火光 ~; | ~起白蒙蒙的雾气 қалың тұман көтерілді.

【升天】shēng // tiān 【ет.】 қайтыс болу.

【升位】shēng // wèi 【ет.】 (电话等)号码位 【сан.】 增加 қосылу: 身份证号码 ~жеке куәліктің номері қосылу.

【升温】shēng // wēn 【ет.】 ① температураның көтерілуі. ② жылыту, ысыту

【升学】shēng // xué 【ет.】 кіру, түсу.

【升涨】shēng // zhǎng 【ет.】 жоғарылау, көтерілу, өсу

【升帐】shēng // zhàng 【ет.】 әскери жоғары қызметте болу.

【升值】shēng // zhí 【ет.】 ① ревальвация (ұлттық валюта бағамын қайта бағалау, ресми түрде жоғарылау). ② қымбаттау, құнның көтерілуі

【升职】shēng // zhí 【ет.】 қызметте жоғарытылуы.

【生】1shēng ① 【ет.】 тірілей туатын 胎 ~; | жұмыртқадан тұқым өрбітуші 卵 ~; | бала туу ~孩子 | жаңа ұрпақтың туылуы және оларға тәрбие беру 优 ~ 优育 | Пекинде туу ~于北京.

② 【ет.】 тамыр жаю ~根; | тамырын жаю ~芽. ③ өмір сүру. ④ күнкөрістік

қаржы табу 谋 ~ | жұмыс істеу 营 ~. ⑤ өмірден айыру 丧 ~. ⑥ өмір, ғасыр. ⑦ тірі мақлұқ, жанды ағза ~物; көңілді, жігерлі адам ~龙活虎. ⑧ 【ет.】 ауыра бастау ~病; | бөлеге ұшырау 惹是 ~非. ⑨ 【ет.】 от жағу ~火; | пеш жағу ~炉子. ⑩ (Shēng) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【生】2shēng ① 【сын.】 пісіп жетпеген, шикі құрма ~柿子. ②

【сын.】 дүмбілез тағам; шала піскен.

③ 【сын.】 ~石膏 | шойын ~铁. ④

【сын.】 бейтаныс адам ~人 | таныс емес иероглиф ~字 | бейтаныс адамдардың алдында апақтасу 认 ~; | 刚到这里, 工作很 ~Ол жаңа ғана осында келді, ол жұмыспен әлі таныс емес. ⑤ 【үс.】 дөрекі, айлакер, олпы-солпы тіл. ⑥ 【үс.】 зәресі ұшып; өлердей қорқу ~怕 | қауіп тудыру; қорқу тудыру ~恐 | ауруды сезіну ~疼.

【生】3shēng ① оқушы, шәкірт. ② өмір тәжірибиесінен қол үзген ғалым 书 ~. ③ ер рөлінің амплуасы. ④ дәрігер 医 ~.

【生搬硬套】shēng bān yìng tào - біреуге еліктеу; біреудің істегенін істеу.

【生变】shēng // biàn 【ет.】 дау жанжал болып қалды

【生病】shēng // bìng 【ет.】 ауырып қалу.

【生财】shēng // cái 【ет.】 пайда қылу; пайда табу ~有道.

【生财有道】shēng cái yǒu dào пайда қылу; пайда табу; пайдаға бату

【生菜】shēng // cài 【зат.】 ① шикі көкөністер. ② сүтшөп (көкөніс тұқымдас өсімдік).

【生产】shēng // chǎn 【ет.】 ① өнеркәсіптік өндіріс 工业 ~ өндірісті өркендету 发展 ~. ② бала табу.

【生产方式】shēngchǎn fāngshì өндіріс әдісі.

【生产工具】shēngchǎn gōngjù өндіріс құралы.

【生产关系】shēngchǎn guānxì өндірістік қатынастар.

【生产过剩】shēngchǎn guòshèng қайта өндіру; қайта шығару.

【生产基金】shēngchǎn jījīn өндірістік қор.

【生产力】shēngchǎn lì 【зат.】 өндіруші күштер.

【生产率】shēngchǎn lǜ 【зат.】 өнімділік, нәтижелілік.

【生产能力】shēngchǎn nénglì - өнімділік, өндірістік қуат.

【生产手段】shēngchǎn shǒuduàn өндіріс құрал-жабдығы (материалдық игіліктер өндіру үдерісінде пайдаланылатын еңбек құралдары мен еңбек заттарының жиынтығы, яғни

басқа тауарлар өндіру үшін пайдаланылатын тауарлар: өнеркәсіптік үймереттер, керек-жарақтар мен құрал-жабдықтар, тас жолдар, кеңсе үйлері, үкіметтік ғимараттар).

【生产线】shēngchǎnxiàn 【зат.】 өндірістік желі (тасқынды өндірісті ұйымдастыру, мұнда болашақ бұйымның бөліктері немесе жиынтықтайтын бөліктері тізбекті түрде дайындаудың бір кезеңінен екінші кезеңіне өтіп отырады)

【生产要素】shēngchǎnyàosù өндіріс факторы (жер, ішбек, капитал, кәсіпкерлік қабілет сияқты факторлар).

【生产资料】shēngchǎnzīliào өндіріс құрал-жабдығы

【生辰】shēng // chén 〈书〉【зат.】 туған күн.

【生成】shēng // chéng 【ет.】 ① туа біткен. ② туылғаннан дарын.

【生齿】shēng // chǐ 〈书〉【зат.】 күннен күнге дейін халық көбейіп жатыр ~日繁.

【生词】shēng // cí 【зат.】 жаңа сөздер.

【生存】shēng // cún 【ет.】 өмір сүру

【生存竞争】shēngcúnjìngzhēng табиғи сұрыпталу; табиғи іріктелу.

【生地】1shēng // dì 【зат.】 ① қауіпсіз орын. ② айдалмаған жер; өңделмеген жер.

【生地】2shēng // dì 【зат.】 оймақгүл тамыры - дәрі дәрмек ретінде қолданылады.

【生地黄】shēngdìhuáng 【зат.】 оймақгүл тамыры

【生动】shēngdòng 【сын.】

көңілді, шаттанған ~活泼 | кызу сөз ~的语言.

【生发】shēng // fā 【ет.】 күшейюдің қызушылығы, дамыту. Жаксарту, жетілдіру.

【生番】shēng // fān 【зат.】 жабайы тайпа, мәдениетсіз халық.

【生分】shēng // fēn 【сын.】 алшақтану, басқалану, салқындау бір-біріне.

【生俘】shēng // fú 【ет.】 тұтқындау.

【生父】shēng // fù 【зат.】 әке.

【生根】shēng // gēn 【ет.】 тамыр жаю

【生光】shēng // guāng 【зат.】 толық ай тұтылуының соңғы кезеңі

【生花之笔】shēng huā zhī bǐ әдеби қабілеті бар.

【生还】shēng // huán 【ет.】 аман қалу

【生荒】shēng // huāng 【зат.】 тың, айдалмаған; өңделмеген; пайдаланылмаған.

【生荒地】shēnghuāngdì 【зат.】 тың жерлер.

【生活】shēng // huó ① 【зат.】 саяси қызмет 政治~; | күнделікті өмір 日常~. ② 【ет.】老人一直和儿孙们~在一起 Қарт адам өзінің балаларымен

және немерелерімен бірге тұрады. ③

【ет.】一个人脱离了社会就不能~下去 Қоғамнан кеткен адам, бірден өмірі қабілетсіз қабылады. ④ 【зат.】人民的 ~ 不断提高 Адам өмірінің бірқалыпты жақсаруы. ⑤ 〈方〉

【зат.】 сонда да жұмыс істеуге мәжбүр ету 做~ | асығыс жұмыс~忙.

【生活费】shēnghuófèi 【зат.】 өмірге арналған шығыс, тұрмыс құны (орташа статистикалық үй қожалығының белгілі бір уақыт кезеңінде жұмсаған ақша сомасы).

【生活资料】shēnghuó zīliào күнкөріс қаржысы.

【生火】shēng // huǒ 【ет.】 от жағу, пеш жағу.

【生机】shēng // jī 【зат.】 ① өмір нұры 一线~. ② белсенді, жігерлі ~勃勃

【生计】shēng // jì 【зат.】 күнкөріс қаржысы

【生境】shēng // jìng 【зат.】 мекендейтін жері, кең таралу аймағы.

【生就】shēng // jiù 【ет.】 табиғи; туа біткен; тумыстан; іштен.

【生角】shēng // jué (~儿) 【зат.】 қарапайым адамдар.

【生客】shēng // kè 【зат.】 бейтаныс кісі; таныс емес.

【生恐】shēng // kǒng 【ет.】 қорқу.

【生圪】shēng // kuàng 〈书〉【зат.】 көз тірісінде жерлеу орнын таңдау.

【生拉硬扯】shēng lā yìng chě ① көндіру; сендіру. ② еріксіз; зорлап; зорлықпен; күштеп; күш жұмсап.

【生拉硬拽】shēng lā yìng zhuài көндіру; сендіру, еріксіз; зорлап;

【生来】shēng // lái 【үс.】 табиғи; туа біткен; тумыстан; іштен.

【生老病死】shēng lǎo bìng sǐ күнделікті тұрмыстағы қам.

【生冷】суық және шикі.

【生离死别】shēng lí sǐ bié мәңгі-бақи қоштасу.

【生理】shēng // lǐ 【зат.】 физиология (ағзаның, өсімдіктердің тіршілік үдерісінің барысын, дамуын және зат алмасуы заңдылығын зерттейтін ғылым) ~学 | физиологиялық ерекшелік~特点.

【生理学】shēnglǐxué 【зат.】 физиология (ағзаның, өсімдіктердің тіршілік үдерісінің барысын, дамуын және зат алмасуы заңдылығын зерттейтін ғылым).

【生理盐水】shēnglǐ yánsuǐ - физиологиялық ерітінді.

【生力军】shēnglǐjūn 【зат.】 тың күш, қосымша күш

【生料】shēng // liào 【зат.】 шикізат, шикізат материалдары.

【生灵】shēng // líng 【зат.】 ① 〈书〉

халық қиындық пен азапқа кенелді ~涂炭.

② тірі өсімдік 草木~

【生灵涂炭】shēnglíng tútàn халық қиындық пен азапқа кенелді.

【生龙活虎】shēng lóng huó hǔ сергектігі, жігерлілігі бар; жасампаз; өмірге келтіретін.

【生路】shēng // lù 【зат.】 ① құтылу жолы. ② өмір сүру мүмкіншілігі.

【生猛】shēng // měng 〈方〉【сын.】 ① қзғалмалы теңіз деликатесі ~海鲜. ② шұғыл акробатика~的武打【ет.】作.

【生米煮成熟饭】shēng mǐ zhǔ chéng shúfàn іс істелінді-кейін қайтара алмайсын.

【生命】shēng // mìng 【зат.】 жанын кию, өмірін кию 牺牲~.

【生命保险】shēng // mìng bǎoxiǎn өмірді сақтандыру.

【生命科学】shēngmìng kēxué өмір туралы ғылым (биология, билхимия, экология сияқты ғылымдарды қамтиды).

【生命力】shēngmìnglì 【зат.】 өмірге орайлық, итжандылық; өміршендік.

【生命线】shēngmìngxiàn 【зат.】 өмір сүрудің қайнар көзі.

【生母】shēng // mǔ 【зат.】 туған ана.

【生怕】shēng // pà 【ет.】 құлаудан қауіптену ~滑倒了.

【生僻】shēng // pì 【сын.】 сирек қолданылатын сөз ~字 | көп қолданылмайтын нақысты сөз~的典故.

【生平】shēng // píng 【зат.】 ① өмірбаян ~事迹. ② көз тірісінде, бүкіл өмір.

【生漆】shēng // qī 【зат.】 өңделмеген лак (шайырлардың спирттегі ерітіндісі, сырдың бір түрі).

【生气】1shēng // qì 【ет.】 ашулану, өкпелеу, ренжу, бұртандау; бұртию

【生气】2shēng // qì 【зат.】 жігерлікке толы~勃勃, өскелең, өмірге бейімді.

【生前】shēng // qián 【зат.】 көзі тірісінде болған достық ~友好.

【生擒】shēng // qín 【ет.】 тұтқындау.

【生趣】shēng // qù 【зат.】 жайнақылық, ақ көңілділік; аржайылық.

【生人】1shēng // rén 【ет.】他是1949年~. Ол 1949 жылы туған

【生人】2shēng // rén Бейтаныс адам 【зат.】孩子怕见~ Балалар бейтаныс адамнан қорқады.

【生日】shēng // rì 【зат.】(人)туған күн ◇1 шілде 七月一日是共产党的~ Қытайдың коммунист партиясы күні.

【生色】shēng // sè 【ет.】 жандыру, тірілту, байыту, молайту.

【生涩】shēng // sè 【сын.】 ауыр, қиын.

【生杀予夺】shēng shā yǔ duó жазалау мен кешірудің шексіз құқығы .

【生身】shēng // shēn 【сын.】 туған ата-ана ~ 父母.

【生生世世】shēngshēngshìshì ұрпақтан-ұрпаққа дейінгі .

【生石膏】shēngshígāo 【зат.】 гипс, гипстік .

【生石灰】shēngshíhuī 【зат.】 сөндірілмеген әк.

【生事】shēng // shì 【ет.】 өсектеу мен әзәзілдік істеу; қастық істеу 造谣~; жағымсыздық туғызу 容易~.

【生手】shēng // shǒu 【зат.】 үйренбеген адам .

【生疏】shēng // shū 【сын.】 ① бейтаныс жағдай 人地~ | іспен таныс болмау 业务~. ② ептілік жоғалту 技艺~ . ③ іңкәрлік сезімінен қарайыңқырау 感情~.

【生水】shēng // shuǐ 【зат.】 қайнамаған су.

【生丝】shēng // sī 【зат.】 аршылмаған жібек.

【生死】shēng // sǐ ① 【зат.】 қатерлі жағдай ~ 关头 | бірге өмір сүріп, бірге өлу, тағдырлас ~ 与共 | ортақ тағдыр同~. ② 【сын.】 мәңгілік достық ~ 之交.

【生死存亡】shēng sǐ cún wáng - өмір я өлім мәселесі.

【生死攸关】shēng sǐ yōu guān- өмір я өлім мәселесі, қайіпті жағдай .

【生死与共】shēng sǐ yǔ gòng - ортақ тағдыр, бірге өмір сүріп бірге о дүниеге кету.

【生态】shēng // tài 【зат.】 экологиялық тепе- теңдік ~ 平衡.

【生态标志】shēngtài biāozhì экологиялық таңбалау .

【生态工程】shēngtài gōngchéng- экологиялық инженерия.

【生态环境】shēngtài huánjìng- экологиялық орта.

【生态建筑】shēngtài jiànzhù- аркология қағидатымен салынған құрылым .

【生态科学】shēngtài kēxué- экология.

【生态旅游】shēngtài lǚyóu- экологиялық туризм .

【生态农业】shēngtài nóngyè- экологиялық шаруашылық .

【生态平衡】shēngtài pínghéng Экологиялық тепе-теңдік .

【生态系统】shēngtài xìtǒng - экологиялық жүйе .

【生态学】shēngtàixué 【зат.】 - экология.

【生铁】shēng // tiě 【зат.】 шойын .

【生土】shēng // tǔ 【зат.】 шикі топырақ .

【生吞活剥】shēng tūn huó bō Ашық

қабылданғану немесе механикалық қолда.

【生物】shēng // wù 【зат.】 тірі жәндіктер, тірі ағза, био-.

【生物安全】shēngwù ānquán- Биологиялық қауіпсіздік .

【生物电】shēngwùdiàn 【зат.】 - био-электр .

【生物防治】shēngwùfángzhì- биологиялық күрес әдісі.

【生物工程】shēngwù gōngchéng- биоинженерия.

【生物光】shēngwùguāng 【зат.】 биофотон .

【生物技术】shēngwù jìshù - биотехнология (табиғат мүмкіндіктерін коммерциялық мақсатта, мыс., дәрі-дәрмек өндіруде пайдалану әрекеті).

【生物碱】shēngwùjiǎn 【зат.】 алкалоид.

【生物圈】shēngwùquān 【зат.】 биосфера (Жер шарының тіршілік тараған аймағы Жердегі бүкіл тіршілік).

【生物污染】shēngwù wūrǎn- Биологиялық ластану .

【生物武器】shēngwùwǔqì- биологиялық қару.

【生物芯片】shēngwù xīnpiàn - биочип .

【生物学】shēngwùxué 【зат.】 биология, биологиялық .

【生物战剂】shēngwùzhànjì биологиялық қорғану құралы.

【生物钟】shēngwùzhōng 【зат.】 биологиялық сағат .

【生息】shēng // xī 【ет.】 пайыз әкелу .

【生息】shēng // xī 【ет.】 ① өмір сүру . ② 〈书〉 арту; балалау; бықу; көбейтілу; көбею; өсіп-өну; төлдеу; шұбыру. ③ 〈书〉 әл жинау; күш жинап алу~力【мөл.】 .

【生相】shēng // xiàng 【зат.】 бет келбеті; бет әлпеті.

【生橡胶】shēngxiàngjiāo 【зат.】 каучук; көксағыз (оңтүстікте өсетін кейбір өсімдіктердің шырынынан резіңке бұйым жасау үшін сығып алынатын қарамай түстес сұйық зат).

【生肖】shēng // xiào 【зат.】 зодиак (күннің жүрісін көрсетін 12 айдың басы болған жұлдыздардың ортақ аты).

【生效】shēng // xiào 【ет.】 Шарт қол қою күнінен күшке енеді 条约自签订之日起~.

【生性】shēng // xìng 【зат.】 болмысынан қағылез ~ 活泼.

【生涯】shēng // yá 【зат.】 和尚 ~ монахтық өмір.

【生养】shēng // yǎng 〈口〉【ет.】 бала туу және асырау .

【生药】shēng // yào 【зат.】 таза емдік дәрі-дәрмектер.

【生意】shēng // yì 【зат.】 толық өмір,

елірме ~ 盎然; | жан-жақта өмір гүлденуде 大地上一片蓬勃的~.

【生意】shēng // yì 【зат.】 ① сауда жасау 做~; | думанды сауда, сауданың өркендеуі ~ 兴隆. ② 〈方〉 сауда жабу 停~(解雇).

【生意经】shēng·yījīng 【зат.】 саудалық есеп, коммерциялық іс.

【生硬】shēng // yìng 【сын.】 ① кедір-бұдырлы стиль ~ 的文体. ② үндеудің сыпайылығы 态度~ | дөрекі мінез-құлық 作风~.

【生油】shēng // yóu 【зат.】 қуырылмаған май.

【生油】shēng // yóu 〈方〉【зат.】 жержаңғақ майы.

【生育】shēng // yù 【ет.】 жоспарлы бала туу 计划~.

【生员】shēng // yuán 【зат.】 оқушы, тыңдаушы, курсант .

【生源】shēng // yuán 【зат.】 оқушының қайнар көзі.

【生造】shēng // zào 【ет.】 жасау, шығару:

~词/сөз жасау .

【生长】shēng // zhǎng 【ет.】 ① вегетация кезеңі; өсімдік өсетін мезгіл~期. ② Ол Бейджиңде өсті 他~在北京 | жаңа күштер үздіксіз өседі 新 生力【мөл.】 不断~.

【生长点】shēngzhǎngdiǎn 【зат.】 ① өсу нүктесі. ② экономикалық өсу нүктесі 经济~.

【生殖】shēng // zhí 【ет.】 көбею, .

【生殖器】shēngzhìqì 【зат.】 жыныс органдары, өсіп-өну мүшелері.

【生猪】shēng // zhū 【зат.】 шошқа .

【生字】shēng // zì 【зат.】 бейтаныс сөз, бейтаныс иероглиф .

【声】(聲)shēng (~ 儿) ① 【зат.】 дыбыс, үн, дауыс, сыбдыр: 雨 ~ / жаңбырдың сыбдыры. 小 ~ 儿 说话 / сыбырлап сөйлеу. ② 【мөл.】 喊了两 ~ / екі рет айқайлау. ③ өтініш, түсініктеме~名; | ~ 东击西 / шығыста азан-қазан етіп, ал сокқы батыста келтіру- қателестіру, алдау жүріс істеу.

④ абырой; данқтылық; даңқ & ~ 誉 / абырой; данқтылық; даңқ ~ 望 . ⑤ аллитерация мен консонанс (өленде, көркем әдеби шығармаларында бірыңғай дыбыстардың қайталанып қиысуы) 双 ~ 叠韵 . ⑥ төрт үндес санаттар, төрт тон 四 ~ . ⑦ (Shēng) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【声辩】shēng // biàn 【ет.】 ақталу, қорғалу.

【声波】shēng // bō 【зат.】 (акустикалық) дыбыстық толқындар.

【声部】shēng // bù 【зат.】 дауыстың регистрі.

【声场】shēng // chǎng 【зат.】 дыбыстық өріс .
 【声称】shēng // chēng 【ет.】空言～ дәлелсіз мәлім ету; дәлелсіз өтініш .
 【声带】shēng // dài 【зат.】① дауыс желбезегі ② фонограмма (дыбыс жазылған пластинка).
 【声调】shēng // diào 【зат.】① тон, үнді екпін; ② тон, дауыс .
 【声东击西】shēngdōngjīxī - шығыста азан-казан етіп, ал соққы батыста келтіру- қателестіру, алдау жүріс істеу.
 【声卡】shēng // kǎ 【зат.】 звуковая плата, звуковая карта.
 【声控】shēng // kòng 【сын.】 дыбыстық басқару.
 【声口】shēng // kǒu 〈方〉 【зат.】① тон, дыбыс. ② акцент; екпін.
 【声浪】shēng // làng 【зат.】① дыбыс толқыны.
 ② көтеріңкі дауыстар, дауыс; толқын
 【声泪俱下】shēnglèi jù xià көз жасы төгіліп отырып сөйлеу
 【声名】shēng // míng 【зат.】 абырой; даңқ; әйгілі.
 【声明】shēng // míng ① 【ет.】 салтанатты мәлімдеу, маңызды өтініш 郑重～ . ② 【зат.】 бірлескен өтініш жариялау 发表联合～ .
 【声母】shēng // mǔ 【зат.】 дауыссыз әріп; дауыссыз дыбыс.
 【声呐】shēng // nà 【зат.】 гидролокатор навигация және орналастырылуды сияқты сезіледі
 【声旁】shēng // páng 【зат.】 (иероглиф) фонетикалық бөлік, фонетикалар
 【声频】shēng // pín 【зат.】 дыбыстың жиілігі.
 【声谱】shēng // pǔ 【зат.】 акустикалық спектр.
 【声气】shēng // qì 【зат.】① жаңалықпен айырбасталу 互通～ . ② 〈方〉 Сөйлеу тону: 听他说话的～像是生了气. Оның дауысын тыңдағанда ашуланған боп тұр
 【声腔】shēng // qiāng 【зат.】 әуен; күй; мелодия; саз.
 【声强】shēng // qiáng 【зат.】 дыбыс күш.
 【声情并茂】shēng qíng bìng mào- (әуезді) сазды дауыс .
 【声请】shēng // qǐng 【ет.】 сұрау, өтіну.
 【声色】shēng // sè 【зат.】 қатал дауыспен және байсалды бет әлпетімен сөйлеу ~ 俱厉 | шырқы бұзылмастан, абыржымастан, қаймықтастан; түрді алып бермеу; өз тебіренісін көрсетпеу не 【ет.】 ~ .
 【声色】shēng // sè 【зат.】 Мақаланың түсі.
 【声色】shēng // sè 〈书〉 【зат.】 ,

бұзықтық өмір зинакорлық (бұзық мінез-құлыққа беріліп кетушілік) ~ 犬马.
 【声势】shēng // shì 【зат.】 бос қауіптер. көптірме көрсету 虚张～ | құдіретті. сәулетті. орасан зор ~ 浩大.
 【声嘶力竭】shēng sī lì jié-дауысты үзу, діңкесі құру; титықтау.
 【声速】shēng // sù 【зат.】 дыбыс жылдамдығы .
 【声讨】shēng // tāo 【ет.】 әшкерелеу; талқылау; (маскарамен) танбалау.
 【声望】shēng // wàng 【зат.】 бет ажары 社会～ ; абырой, абырой; данқтылық
 【声威】shēng // wēi 【зат.】① абырой күшті жоғары көтерілді ~ 大震.
 【声息】shēng // xī 【зат.】① рухани жақындық, ортақ тіл. ② дыбыс; дауыс; хабар.
 【声响】shēng // xiǎng 【зат.】 шу; гуіл; дыбыс .
 【声像】shēng // xiàng 【зат.】 акустикалық түр, дыбыстық түр.
 【声学】shēng // xué 【зат.】 акустика; үнжаңғырық (дыбыс әуезі туралы ілім).
 【声讯】shēng // xùn 【зат.】 акустикалық сигнал .
 【声讯台】shēngxùntái 【зат.】 аудиомәліметті өңдеу .
 【声言】shēng // yán 【ет.】 жариялау; қатты дауысты мәлім ету.
 【声扬】shēng // yáng 【ет.】 әйгілеу; елге жаю; жария ету; жариялау.
 【声音】shēng // yīn 【зат.】 дыбыс күшті дыбыс ~ 大 | 他听见了敲门的～ Ол есікке ұрғанын естіді .
 【声誉】shēng // yù 【зат.】 败坏 ~ абыройды бұзу.
 【声援】shēng // yuán 【ет.】 рухани көмек; рухани қолдау.
 【声源】shēng // yuán 【зат.】 дыбыстық көз.
 【声乐】shēng // yuè 【зат.】 вокалдык музыка .
 【声韵学】shēngyùnxué 【зат.】 фонология (тіл білімінің 【зат.】 фонемаларды зерттейтін саласы)
 【声张】shēng // zhāng 【ет.】 不要声张- асқақтау кеок емес, өзін сыпайы ұстау керек.
 【声障】shēng // zhàng 【зат.】 дыбыстық кедергі.
 【牲】shēng 〈书〉 сарықүзен;
 【牲】shēng ① үй малдары ~ 〈口〉 | үй малдары ~ 畜. ② құрбандық мал 献 ~ .
 【牲畜】shēng // chù 【зат.】 үй құстары ~ 家禽.
 【牲口】shēng // kǒujūмыс малы (жүк артатын мал).
 【胜】shēng 【зат.】 пептид.
 【笙】shēng 【зат.】 (тілшікті ойын

құралы) Шэн.
 【笙歌】shēng // gē 〈书〉 【ет.】 өлең айту және тарту-ойнау ~ 达旦.
 【甥】shēng немере жиен (қыз) ~ 女 (外甥女).
 【湿】shēng - аты мен тері .
 【鼍】shēng 〈书〉 сібір күзені.

shéng

【滢】(滢)Shéng Шэншуй өзені - Шаньдун провинциясында.
 【绳】(繩)shéng ① (~ 儿) 【зат.】 кендірден істелген бау 麻 ~ | бау; жіп 线 ~ | болат арқан 钢 ~ . ② 〈书〉 заңға сәйкес жазалау ~ 之以法. ③ 〈书〉 жалғастыру . ④ (Shéng) 【зат.】 фамилияға қолданылады.
 【绳锯木断】shéng jù mù duàn - табандылығы артық болу .
 【绳墨】shéng // mò 【зат.】 ережеге сәйкес болмай 不中 ~ | әріпшілдік; тақуашылдық 拘守 ~ .
 【绳索】shéng // suǒ 【зат.】 бау; арқан .
 【绳梯】shéng // tī 【зат.】 арқан басқыш; арқан саты; жіп баспалдақ; жіп басқыш.
 【绳之以法】shéngzhīyǐfǎ заңға сәйкес жазалау.
 【绳子】shéng // zǐ 【зат.】 бау, жіңішке арқан; жіп арқан.

shěng

【省】-lshěng ① 【ет.】 үнемдеу, экономдау: ~ 钱/ ақшаны үнемдеу | ~ 吃俭用/ қарапайым күн кешіп, үнемшіл болу. ② 【ет.】 қысқарту, тарту: 这两个字不能 ~ / осы екі сөзді қысқартуға болмайды. ③ (Shěng) 【зат.】 фамилияға қолданылады.
 【省】-2shěng 【зат.】 ① өлке, провинция: 河北 ~ / Хэбэй провинциясы. ② жергілікті жер, өлке, аймақ: 抵 ~ / провинцияға келу.
 【省便】shěng // biàn 【сын.】 жеңілдетіп, өте ыңғайлы жасау; жеңілді, ыңғайлы.
 【省城】shěng // chéng 【зат.】 (губерниялық) провинциал орталығы.
 【省得】shěng // de 【жал.】 құтылуға; емес үшін...; құтылу үшін.
 【省份】shěng // fèn провинция 【зат.】 台湾是中国的一个 ~ Тайвань- Қытай провинциясы нын бірі.
 【省会】shěng // huì 【зат.】 әкімшілік провинция орталығы
 【省略】shěng // lüè 【ет.】 ① (мәтін) қысқарту; (сөз) қалдырып кету. ② қысқарту, аббревиатура .
 【省略号】shěnglüèhào 【зат.】 көп нүкте (үш нүктелі тыныс белгісі).
 【省却】shěng // què 【ет.】 қысқарту ① 这样做, 可以 ~ 不少时间 Бұны істеу

үшін біршама уақыт қысқарту керек.② бас қатырудан құтылу~麻烦.

【省事】shěng // shì ①【ет.】 нысаншылықтардан құтқарылу; еңбектен құтқарылу; іс (ықшамдау) жеңілдету.②【сын.】在食堂里吃饭~ Асханада тамақ ішу ыңғайлы.

【省心】shěng // xīn 【ет.】 анағұрлы жеңілдеу 孩子进了托儿所, 我~多了 Балаларды балабақшаға апарып, маған анағұрлым жеңілдеу болды.

【省垣】shěng // yuán 〈书〉【зат.】 провинцияның басты қаласы.

【省治】shěng // zhì 【зат.】 әкімшілік провинцияның орталығы.

【省】shěng 〈书〉① көзге шыққан сүйелдей.② апат; бақытсыздық.③ неімен-мен~掩大德(不因为一个人有个别的错误而抹杀他的大功绩) бір теріс қылық істеп, барлық шығылған жақсылықтарды сызып тастау.

shèng

【圣】(聖)shèng ① қасиетті жер~地 | қасиетті; ғажап 神~.② асқан шебер~手 | поэзия кемеңгері 诗~.③ киелі, әуелі, қасиетті ~ 贤.④ император, патша ~ 上 | заңғар жарлық~旨.⑤ конфуциандықтың канондық кітаптары~经 | ақ аруақ~灵.⑥ (Shèng) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【圣诞】shèngdàn 【зат.】 рождество (құдайдың туған күні деп мейрамдайтын христиан дінін тұтушылардың мейрамы).

【圣诞节】Shèngdàn Jié 【зат.】 рождество (құдайдың туған күні деп мейрамдайтын христиан дінін тұтушылардың мейрамы).

【圣诞老人】Shèngdàn Lǎorén Санта Клаус, рождестволық аяз-ата.

【圣诞树】shèngdànshù 【зат.】 рождестволық шырша.

【圣地】shèng // dì 【зат.】 ① аруақ қонған жер. ② революциялық аруақ қонған жер, 革命~.

【圣火】shèng // huǒ 【зат.】 олимпиялық факел.

【圣洁】shèngjié 【сын.】 ақ аруақ~的心灵.

【圣经】Shèng // jīng 【зат.】 таурат, конфуциандықтың канондық кітаптары.

【圣经贤传】Shèngjīng-xiánzhuàn (канондық) қасиетті кітаптар және оған берілетін түсінік.

【圣灵】shèng // líng 【зат.】 ақ аруақ.

【圣庙】shèng // miào 【зат.】 Конфуций храмы.

【圣明】shèng // míng 【сын.】 асқан дана; білгір; дана; данышпан; өте ақылды.

【圣母】shèng // mǔ 【зат.】 ① патшаның анасы. ② Құдай ана (Иисус Христостың шешесі Марияның аты).

【圣人】shèng // rén 【зат.】 ① дана. ② әмір, патша, император.

【圣上】shèng // shàng 【зат.】 жоғары мәртебелім!

【圣手】shèng // shǒu 【зат.】 асқан шебер

【圣水】shèng // shuǐ 【зат.】 қасиетті су.

【圣贤】shèng // xián 【зат.】 даналар

【圣旨】shèng // zhǐ 【зат.】 заңғар бұйрық

【胜】1(勝)shèng ①【ет.】 жеңіп шығу, жеңу 取~.②【ет.】 аз санмен үлкен жеңу 以少~多 | қарсы жақты жеңіп шығу 战~敌人.③【ет.】 他的技术胜过我 Техника ісінде ол мені артып түседі. ④ ғажайып тұр, әдемі әсем көрініс~景. ⑤ (Shèng) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【胜】2(勝)shèng(旧读 shēng) жұмысқа шама келу; жұмысты орындау~任.

【胜】3(勝)shèng екі квадратикпен байланған бас әшекейі 方~.

【胜败】shèng // bài 【зат.】 жеңіс не жеңіліс.

【胜朝】shèng // cháo 〈书〉【зат.】 бұрынғы атақты адамдар~遗老.

【胜出】shèng // chū 【ет.】 жеңіс

【胜地】shèng // dì 【зат.】 жазғы демалыс үшін көркем жер 避暑~.

【胜负】shèng // fù 【зат.】 жеңіс немесе ұтылу; шайқастың нәтижесі; нәтиже, кесімді нәтиже.

【胜果】shèng // guǒ 【зат.】 Жеңіс жемісі.

【胜机】shèng // jī 【зат.】 Жеңіске жету мүмкіндігі.

【胜迹】shèng // jì 【зат.】 таудың атақты орындары 【зат.】 山~.

【胜绩】shèng // jì 【зат.】 үстем болу.

【胜景】shèng // jǐng 【зат.】 ғажайып тұр, әдемі әсем көрінісі бар саябақ 园林~.

【胜境】shèng // jìng 【зат.】 ① керемет жер, атақты таулар 【зат.】 山~. ② 极美好的意境.

【胜局】shèng // jú 【зат.】 жеңіс орнату~已定.

【胜利】shèng // lì 【ет.】 ① агрессорға қарсы соғыста жеңіп шығу 抗战~. ② жиналыс өз жұмысын ойдағыдай аяқтады 大会~闭幕.

【胜利果实】shènglì guǒshí жеңістің жемісі.

【胜率】shèng // lǜ 【зат.】 жеңіп шығу.

【胜面】shèng // miàn 【зат.】 Жеңіс алу пайызы.

【胜券】shèng // quàn 【зат.】 жеңіске

деген сенім 稳操~.

【胜任】shèng // rèn 【ет.】 жұмысқа шама келу; жұмысты орындау~工作.

【胜势】shèng // shì 【зат.】 Жеңіс жағдайы алу: 【胜似】shèng // sì 【ет.】 асып түсу, (жоғары) жақсы болу; күштірек болу.

【胜诉】shèng // sù 【ет.】 сот ісін жеңіп шығу.

【胜算】shèng // suàn 〈书〉【зат.】 (жеңіс) адал жоспар.

【胜仗】shèng // zhàng 【зат.】 ұрыста жеңіп шығу 打了一个大~.

【晟】shèng 〈书〉① жарық, жарқын, жалынды, ғажап. ② гүлдену; өркендеу; өрлеу.

【乘】-1 shèng - анналы (тарихи оқиғалардың жылға бөлініп жазылуы) 史~ | тарихи жазулар 野~.

【乘】-2 shèng 【мөл.】 мемлекет ауданы 1000 Шэнге千~之国.

【盛】shèng ①【сын.】 Жоғары өркендеудің заманы 全~时期. ②

【сын.】 жастығынан ашушаң 年轻气~ | жалын өршеленіп кетті 火势很~.

③ салтанатты кеш~会. ④ тағам, тәттілер; жеңсік астар; салтанатты тағам~饌. ⑤ жылы сезімдер;

жайдарылық; жайдары~情 | жақсы қатынас; мейірбандылық, ілтипат~意.

⑥ аса кең жүрісі бар, модада болу~行 | кең таралу~传. ⑦ мақтау, ашық мақұлдау~赞. ⑧ (Shèng) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【盛产】shèng // chǎn 【ет.】 молынан өндіру: ~木材/ағаш материалдарын молынан өндіру.

【盛传】shèng // chuán 【ет.】 кең таралу.

【盛大】shèng // dà 【сын.】 салтанатты қонағасы~的宴会 | салтанатты әскери шеру~的阅兵式.

【盛典】shèng // diǎn 【зат.】 мемлекетті орнатуға арналған салтанатты рәсім 开国~.

【盛服】shèng // fú 〈书〉【зат.】 мерекелік киім, парад формасы.

【盛会】shèng // huì 【зат.】 салтанатты жиналыс; салтанатты кеш, форум.

【盛举】shèng // jǔ 【зат.】 орасан зор әрекет.

【盛开】shèng // kāi 【ет.】 гүлдер шешек атты 百花~.

【盛况】shèng // kuàng 【зат.】 бұрын-соңды болып көрмеген салтанатты жағдай~空前.

【盛名】shèng // míng 【зат.】 әйгілі болу 享有~ |;

【盛年】shèng // nián 〈书〉【зат.】 өмірдің жақсы жылдар; 正值~.

【盛怒】shèng // nù 【ет.】 қатты ашу .
 【盛评】shèngpíng 【зат.】 高度的评价
 Жоғары дәрежелі бағалау.
 【盛气凌人】shèngqìlíng rén
 асқақтықтыпен өкпелеу, асқақ тәртіп .
 【盛情】shèng // qíng 【зат.】 жақсылық
 тілеушілік; тілектестік ~ 厚谊.
 【盛世】shèng // shì 【зат.】 татулық
 пен өркендеудің дәуірі 太平~.
 【盛事】shèng // shì 【зат.】 әдеби
 қоғамда (орасан зор) беретін оқиға 文
 坛~.
 【盛暑】shèng // shǔ 【зат.】 ыстық
 толық күшіне мінді.
 【盛夏】shèng // xià 【зат.】 жаз толық
 күшіне мінді.
 【盛销】shèng // xiāo 【ет.】 Үздік сату.
 【盛行】shèng // xíng 【ет.】 бір уақыт
 модада болды~一时.
 【盛宴】shèng // yàn 【зат.】
 салтанатты зияпат .
 【盛意】shèng // yì 【зат.】 жақсы
 қатынас; мейірбандылық, ілтипат.
 【盛誉】shèng // yù 【зат.】 даңққа
 бөленген; құрметке бөленген 享有~.
 【盛赞】shèng // zàn 【ет.】 мақтау ,
 ашық мақұлдау.
 【盛饌】shèng // zhuàn 〈书〉【зат.】
 тағам, тәттілер; жеңсік астар;
 салтанатты тағам.
 【盛装】shèng // zhuāng 【зат.】
 мерекелік көйлектер 姑娘们换上了节日
 的~ Қыздар мерекелік көйлектерді
 киеді.
 【剩】(贖)shèng ① 【ет.】 күріштің
 қалдығы ~饭 | тауарлар қалдығы~货 .
 ② (Shèng) 【зат.】 фамилияға
 қолданылады.
 【剩磁】shèng // cí 【зат.】 қалдық
 магнетизм .
 【剩余】shèng // yú 【ет.】 剩余利润
 мол пайда.
 【剩余产品】shèngyúchǎnpǐn қосымша
 өнім.
 【剩余价值】shèngyújiàzhí - қосымша
 күн.
 【剩余劳动】shèngyúláodòng-
 қосымша еңбек ресурстары .
 【剩】shèng 〈书〉 тарихи жазулар,
 жылнамалар.
 【嵊】shèng 嵊州
 (Shèngzhōu)Шэңчжоу,

shī

【尸】①(屍)жансыз дене, мәйіт 死~ |
 үсіген мәйіт 僵~ | жансыз жүретін
 行~走肉.②古【ec.】祭祀时【ec.】表
 死者受祭的人.
 【尸骨】shī // gǔ 【зат.】 қаңқа, сүйек
 【尸骸】shī // hái 【зат.】 сүйек (өлген
 адамның сүйегі).
 【尸检】shī // jiǎn 【ет.】 аутопсия-

паталого анатомдық сот-
 медициналық денені сою(мәйітті
 ашу) .
 【尸身】shī // shēn 【зат.】 мәйіт, өлген
 дене.
 【尸首】shī // shou 【зат.】 мәйіт, сүйек
 (өлген адамның сүйегі).табыт (өлген
 адамның).
 【尸体】shī // tǐ 【зат.】 өлген дене,
 мәйіт, сүйек(өлген адамның сүйегі).
 【尸位】shī // wèi 〈书〉【ет.】
 өкіметтің әрекетсіздігі мемлекетке
 зиянкестік істеді ~误国.
 【尸位素餐】shīwèisùcān - қызметте
 болу, бірақ ештеме істемеу .
 【失】shī ① 【ет.】 жоғалтып алу;
 жоғалту; жойып алу; жою, айырылу
 遗~ | қанның жоғалтуы ~血 |
 қолайлы жағдайды пайдалана алмай
 қалу 坐~良机 | сенімді жоғалтпау 不
 要~了信心.② сәтсіздікке ұшырау,
 жеңілу ~手 | қателік жасау ~足 |
 ойдағыдай; сәтті 百无一~.③бағытты
 жоғалту 迷~方向 | топтан бөлініп
 кету ~群之雁.④үміт үзу~望 |
 сәтсіздікке ұшырау~意.⑤айқайлап
 жіберу; кенет айқайлап қалу~声 |
 жаман түрде көріну~色 | алаңғасар;
 жаңғалақ; қаңғалақ; ұмытшақ~神.⑥
 сенімін ақтамау~信 | уәдені бұзу,
 орындамау~约.⑦қателік, мүлт~误.
 【失败】shī // bài 【ет.】 ①遭~жеңіліп
 қалу. ② сәтсіздікке ұшырағаны үшін
 мұнаймау~时不灰心.
 【失策】shī // cè 【ет.】 жаңсақтық
 істеп алу.
 【失察】shī // chá 【ет.】 жеткілікті
 түрде қарамау; тиісінше бағып-қақпау,
 бақылаудың жоқтығы .
 【失常】shī // cháng 【сын.】 делқұлы;
 есерсоқ; есуас 精神~ | түсініксіз түрде
 ұстау 举【ет.】~.
 【失宠】shī // chǒng 【ет.】 қаһарға
 ұшырау, біреуге жағымды болмау .
 【失传】shī // chuán 【ет.】 жоғалу; жок
 болу, ұмытылған, ұрпаққа жете алмау .
 【失聪】shī // cōng 【ет.】 сол
 құлақтың есту қабілетінен айырылу 左
 耳~.
 【失措】shī // cuò 【ет.】 әлсіз болу 茫
 然~ | сасып қалу, абыржып қалу 惊
 慌~.
 【失单】shī // dān 【зат.】 жоғалтылған
 заттардың тізімі .
 【失当】shī // dàng 【сын.】 босқа
 кеткен; жөнсіз; қолайсыз; мақсатқа сай
 емес; пайдасыз, қате менгермеу 处理~.
 【失盗】shī // dào 【ет.】 ұрлап кету.
 【失道寡助】shīdàoquǎzhù-
 әділетсіздікті жасаған, өзін қолдаудан.
 Көмектесуден айырылу .
 【失地】shī // dì ① 【ет.】

территориядан айырылу , жоғалту .②
 【зат.】 жоғалған жерін қайтару 收复~.
 【失掉】shī // diào 【ет.】 ① хабар-
 ошарсыз қалу~联络 | маңызын жою~
 作用.②қолайлы жағдайдан айырылу ~
 机会.
 【失范】shī // fàn 【ет.】 аномия
 (әлеуметтік, құқықтық нормалар
 тиімділігінің төмендігі).
 【失和】shī // hé 【ет.】 ажырасу;
 ажырасып кету; араздасып қалу;
 ренжісу, қарым-қатынастағы қырғи
 қабақтық.
 【失衡】shī // héng 【ет.】
 диспропорция; сай келмеу;
 сәйкестенбеу; үйлеспеу, алауыздық,
 жанжал .
 【失欢】shī // huān 【ет.】 пайда
 шығару .
 【失悔】shī // huǐ 【ет.】 өкіну, опыну:
 他~没有听从老人的劝告 / Ол үлкен
 адамдардың ақыл кеңесін тыңдамағаны
 үшін өкінді
 【失婚】shī // hūn 【ет.】 ажырасқан;
 айырылысқан.
 【失魂落魄】shīhúnluòpò абыржыған
 түр, адасқандай болып жүру.
 【失火】shī // huǒ 【ет.】 өрт жана
 бастау; тұтану.
 【失计】shī // jì 〈书〉【ет.】 жаңылысу;
 қателесу.
 【失记】shī // jì 〈书〉【ет.】 ұмыту
 【失检】shī // jiǎn 【ет.】 жарамсыз
 қылық; лайықсыз қылық 行为~.
 【失脚】shī // jiǎo 【ет.】 аяқты
 жаңылыс басу; байқамай басып қалу;
 сүрініп кету.
 【失节】shī // jié 【ет.】 ①
 қылықтылықтан бас тарту . ② ерлі-
 зайыптың опасыздығы.
 【失禁】shī // jìn 【ет.】 тежей алмау;
 ұстай алмай.
 【失敬】shī // jìng 【ет.】 ынтасыздық
 үшін кешіріңіз , кешірім сұрау.
 【失据】shī // jù 【ет.】 қолдаудан
 айырылу 进退~.
 【失控】shī // kòng 【ет.】 бақылаудан
 айырылу .
 【失礼】shī // lǐ 【ет.】 ①Этикет бұзу,
 жөнсіздік істеп алу. ② әдепсіздік
 істегені үшін кешіріңіз .
 【失利】shī // lì 【ет.】 жолы болмай
 қалу, сәтсіздікке ұшырау .
 【失恋】shī // liàn 【ет.】 махаббат
 сөздігіне ұшырау .
 【失灵】shī // líng 【ет.】 қозғалтқыш
 басылып қалды 发【ет.】机~.
 【失落】shī // luò -жоғалту ,айырылу,
 түсіріп алу; түсіріп жіберу.
 【失落感】shīluògǎn 【зат.】 адасқандай
 болып жүру.
 【失迷】shī // mí 【ет.】 жолдан адасу .

【失密】shī // mì 【ет.】 құпия айтып кою.

【失眠】shī // mián 【ет.】 ұйқы көрмеу; ұйқы қашу; ұйқысыздық.

【失明】shī // míng 【ет.】 екі көзге айрылу, соқыр болып қалу 双目~.

【失陪】shī // péi 【ет.】 Мен қарбалас болғандықтан, сізді қалдыруыңызға рұқсат етіңіз 我有事~了.

【失窃】shī // qiè 【ет.】 ұрлық, ұрлап кету.

【失去】shī // qù 【ет.】 естен тану; есінен тану~知觉 | күшін жою~效力.

【失却】shī // què 〈书〉【ет.】 есі шығу ~ 记忆 | жасампаздық; итжандылық; өміршендік; ұзақ жасағыштықтан айырылу ~活力.

【失散】shī // sàn 【ет.】 小孩在人群中和父母~了 Жұрттың ішінде бала ата-аналарынан адасып қалды.

【失色】shī // sè 【ет.】 ① жаман көріну ~ . ② қорыққаннан қорыққанынан өңі қашып кету 大惊~ бір-біріне қорқып қарау 相顾~.

【失闪】shī // shǎn 〈口〉【зат.】 кенеттік; күтпегендік, алдын-ала ескерілмеген жағдай. 万一有个失闪, 怎么办 - бірдеме болып қалса, онда не істейміз? .

【失身】shī // shēn 【ет.】 ерлі-зайыптың опасыздығы.

【失神】shī // shén 【ет.】 ① сәл ғана зейінсіздік, аварияға(сәтсіздікке) ұшырауы мүмкін 稍一~就会出差错. ② өзім өз болмай қалыпшын (ауыр қайғылы хал салдарынан есінен танып қалған кісі туралы).

【失慎】shī // shèn 【ет.】 ① абайсыз істелген қылық; алды-артын байқамай істелген қылық 行【ет.】~. ② 〈书〉 жана бастау; тұтану.

【失声】shī // shēng 【ет.】 ① айқайлап жіберу; кенет айқайлап қалу~喊叫 | . ② ағыл-тегіл жылау; боздау; еңіреп жылау 痛哭~. ③ тамағын қарлықтырып алу.

【失时】shī // shí 【ет.】 қолайлы жағдайды пайдалана алмай қалу

【失实】shī // shí 【ет.】 анық емес; дәйексіз; дерексіз; дүдәмал; күмәнді; шын емес сыбыс. Хабар 传闻~.

【失势】shī // shì 【ет.】 беделінен, ықпалынан айырылу.

【失事】shī // shì 【ет.】 авиация апаты 飞机~.

【失收】shī // shōu 【ет.】 ① нашар егін; өнім; түсім (астық өнімі).

【失手】shī // shǒu 【ет.】 ① сәтсіздікке ұшырау, жеңілу. ② қолдан түсіріп жіберу.

【失守】shī // shǒu позициядан айрылу 阵地~.

【失算】shī // suàn 【ет.】 мүлт кету.

【失态】shī // tài 【ет.】 мастықпен өзін өзі әдепсіз ұстау 酒后~.

【失调】shī // tiáo 【ет.】 ① 供求~ талап және ұсыныстың үзілуі. ② босанғаннан кейінгі дистрофия (ағзаға азық сіңбеуінен адам салмағының кеміп, денсаулығының нашарлауы) 产后~.

【失望】shī // wàng ① 【ет.】 үміт үзу. ② 【сын.】 көңілі қайту; көңілі түңілу

【失物】shī // wù 【зат.】 жоғалған затты іздеу 寻找~ | табылған заттың бюросы~招领.

【失误】shī // wù 【ет.】 қателік, мүлт жіберу, әбес кету.

【失陷】shī // xiàn 【ет.】 (жоғалту, беру, айрылу).

【失笑】shī // xiào 【ет.】 күлкіні тыю мүмкін емес 哑然~.

【失效】shī // xiào 【ет.】 жарамсыз дәрі-дәрмек 药剂~.

【失信】shī // xìn 【ет.】 халықтың сенімін ақтамау ~于人民.

【失修】shī // xiū 【ет.】 көп жылдар бойы жөнделмеген 年久~.

【失序】shī // xù 【ет.】 бір ізділік; жүйелілік; реттілік.

【失学】shī // xué 【ет.】 оқуға мүмкіншілігі болмау.

【失血】shī // xuè 【ет.】 қанның ағуы, айырылуы ~过多.

【失言】shī // yán 【ет.】 байқаусыз айтып қалу; айтып кою 偶尔~.

【失业】shī // yè 【ет.】 жұмыссыздық.

【失业保险】shī yè bǎoxiǎn-жұмыссыздықтан сақтандыру.

【失宜】shī // yí 〈书〉【сын.】 жөнсіздік; қолайсыздық; максатқа сәйкес еместік; пайдалы еместік.

【失意】shī // yì 【сын.】 махаббат сезімінде сәтсіздікке ұшырау 情场~.

【失音】shī // yīn 【ет.】 тамағын қарлықтырып алу.

【失迎】shī // yíng 【ет.】 үйінде болмау үшін өкіну.

【失语】shī // yǔ 【ет.】 ① 〈书〉 афазия (миға зақым келу салдарынан тіл байлану; тіл күрмелу; жарым-жартылай немесе мүлде сақау болып қалу).

【失约】shī // yuē 【ет.】 сөзінде тұрмау, уәдені орындамау.

【失着】shī // zhāo 【ет.】 қателік, ғапідлік.

【失真】shī // zhēn 【ет.】 ① 言语失真 сөйлеудің бұрмалануы, дәл еместігі.

【失之东隅, 收之桑榆】shī zhī dōng yú, shōu zhī sāng yú- осында жоғалтсаң, басқа жерде табасың.

【失之毫厘, 谬以千里】shī zhī háo lí, miù yǐ qiān lǐ 开始稍微差一点儿, 结

果会造成很大的错误. Басинда жағыс болмаса нәтижесінде көптеген қателіктер пайда болады.

【失之交臂】shī zhī jiāo bì қолайлы жағдайды пайдалана алмай қалу

【失职】shī // zhí 【ет.】 қызмет борышын бұзу.

【失重】shī // zhòng 【ет.】 салмақсыздық.

【失主】shī // zhǔ 【зат.】 жоғалғанның иесі.

【失准】shī // zhǔn 【сын.】 ① дәл еместік; дәлсіздік. ② Қажетті деңгейді ойналамады

【失踪】shī // zōng 【ет.】 хабар-ошарсыз жоқ болып кету, із-түзсіз жоғалып кету.

【失足】shī // zú 【ет.】 ① сүрініп кетіп, суға құлау ~落水. ② қате істеу, дұрыс жолдан адасу.

【师】1 (師) shī ① ақылгөй; басалқышы; баулушы; жетекші; тәлімгер; ұстаз 教~ | тәлімгерлік; ұстаздық~徒关系. ② 前事不忘, 后事之~. ③ инженер 工程~ | технолог (технология маманы) 技~ | дәрігер 医~. ④ ақылгөй; басалқышы; баулушы; жетекші; тәлімгер; ұстаз 法~. ⑤ жетекші; тәрбиеші (әйел) ~母 | аға-жетекші~兄 | ағатай-жетекші ~弟. ⑥ 〈书〉 еліктеу; ұқсауға тырысу, үлгі алу ~法. ⑦ (Shī) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【师】2(師)shī ① 【зат.】 дивизия (бірнеше полктардан құралған әскери бөлім). ② әскерді майданға жіберу 出~ | әскерді қайтарып алу 班~.

【师表】shī // biǎo 〈书〉【зат.】 үлгі болу; өнеге болу, еліктеу; ұқсауға тырысу 为人~.

【师承】shī // chéng ① 【ет.】 көне даналарынан қалған әдет-ғұрпы ~前贤.

② 【зат.】 жетекшінің жолына түсу.

【师出无名】shī chū wú míng дәлелсіз; негізсіз.

【师从】shī // cóng 【ет.】 академиялық немесетехникалық ретінде біреуге оқытушы болу

【师德】shī // dé 【зат.】 Мұғалім моральдық сипатқа ие.

【师弟】shī // dì 【зат.】 ① кіші шебер; көмекші шебер; қосшы шебер; шебердің жәрдемшісі. ② шебердің ұлы. Шебердің оқушысы. ③ 〈书〉 оқытушы мен оқушы.

【师法】shī // fǎ 〈书〉 ① 【ет.】 жолын қуушы, еруші, серік, шәкірт, ізбасар. ② 【зат.】 мектеп, алған білім.

【师范】shī // fàn 【зат.】 ① педучилище (педагогикалық училище).

② 〈书〉 үлгі болу, өнеге болу 为世~.

【师范学校】shī fàn xué xiào

педучилище (педагогикалық училище).
【师父】 shī // fu 【зат.】 ① ата-жетекші.
 ② шебер.
【师傅】 shī // fu 【зат.】 ① жетекші, оқытушы, шебер. ② қарт ұстаз, жетекші
 老 ~; | бас аспазшы; шеф-повар
 厨 ~; | ағаш ұстазы; ағаш шебері;
 ағашшы; балташы 木匠 ~.
【师姐】 shī // jiě 【зат.】 апа-жетекші.
【师妹】 shī // mèi 【зат.】 сіңілі не қарындас – жетекші.
【师母】 shī // mǔ 【зат.】 жетекшінің әйелі.
【师娘】 shī // niáng 〈口〉【зат.】 ана-жетекші.
【师事】 shī // shì 〈书〉【ет.】 біреуге үйренуге бару.
【师心自用】 shī xīn zì yòng өкіріктеу.
【师兄】 shī // xiōng 【зат.】 ① аға шебер; көмекші шебер; қосшы шебер; шебердің жәрдемшісі. ② шебердің ұлы, шебердің оқушысы.
【师爷】 shī // yé 【зат.】 жетекші мырза.
【师长】 shī // zhǎng 【зат.】 дивизия командирі
【师资】 shī // zī 【зат.】 ~ 训练 мұғалімдер кадрларын дайындау.
【诗】 (詩) shī 【зат.】 ① өлең, көркем-өлең, жыр. ② (Shī) фамилия.
【诗抄】 shī // chāo 【зат.】 өлеңдер жинағы.
【诗词】 shī // cí 【зат.】 өлең үзіндісі, өлең, жыр.
【诗风】 shī // fēng 【зат.】 ақындық стилі.
【诗歌】 shī // gē 【зат.】 түрлі жанрдағы өлең, жырлар.
【诗话】 shī // huà 【зат.】 ① ақындық сөз туындысы мен олардың өмірбаяны жазылған кітап. ② баллада (ертегі сарынымен жазылған толғау өлеңнің бір түрі).
【诗集】 shī // jí 【зат.】 өлеңдер жинағы. антология (әр түрлі авторлардың көркем шығармаларынан құралған жинақ).
【诗句】 shī // jù 【зат.】 ~ 的旋律构造 өлең сазы.
【诗律】 shī // lǜ 【зат.】 өлең құрылысы; өлең шығару ережесі.
【诗篇】 shī // piān 【зат.】 ① бұл өлең өте әсерлі түрде жазылған 这些 ~ 写得很 【ет.】 人. ② тамаша жазылған діни өлең 光辉的 ~; | әдеби шығарманың қаһарманы 英雄的 ~.
【诗情画意】 shī qíng huà әсем, арбайтын
【诗人】 shī // rén 【зат.】 ақын.
【诗史】 shī // shǐ 【зат.】 ① өлең жыр тарихы. ② көркем өлеңнің тарихи маңызы.

【诗坛】 shī // tán 【зат.】 ақындық майданы.
【诗兴】 shī // xìng 【зат.】 ақындық шабыт.
【诗意】 shī // yì 【зат.】 富有 ~ 的故事 ақындық әңгіме.
【诗韵】 shī // yùn 【зат.】 ① ұйқас (өлең жолдарының ұйқасы). ② бөлім, тарау.
【诗章】 shī // zhāng 【зат.】 ① өлең, өлең-жыр ② діни-өлең
【诗作】 shī // zuò 【зат.】 поэтикалық шығарма, ақындық сөз туындысы.
【鸱】 (鸱) shī [鸱鸺] (shījiū) 【зат.】 көкек.
【虱(蝨)shī】 【зат.】 бит.
【虱子】 shī-zǐ 【зат.】 бит.
【狮】 (獅) shī 【зат.】 арыстан.
【狮子】 shī-zǐ 【зат.】 арыстан.
【狮子搏兔】 shī-zǐ bó tù- ұсақталуға байыптылықпен қарау).
【狮子大开口】 shī-zǐ dà kāi kǒu - арттыру; асырғандық; асырып айту.
【狮子狗】 shī-zǐ gǒu 【зат.】 пекиндік болонка (бөлмеде ұстайтын сабалас жүнді қанден ит).
【狮子舞】 shī-zǐ wǔ 【зат.】 арыстандар биі- Қытайдың халық биі.
【狮子座】 shī-zǐ zuò 【зат.】 Арыстан шоқжұлзы.
【施】 shī ① жасап шығару; жасау; өндіру; тарау; шығару: 实 ~ истеп шығару; | 措 ~ шара қолдану; | құрылыс, өндіріуге шығару ~ 工 | қандай іске кірісуін білмеу 无计可 ~. ② 【ет.】 әдеп сақтау ~ 礼; | қысым жасау ~ 压力. ③ төлеусіз дәрігерлік жәрдем көрсету ~ 诊; | сыйға беру, беру ~ 与. ④ 【ет.】 тыңайту ~ 肥. ⑤ (Shī) 【зат.】 фамилияға қолданылады.
【施暴】 shī // bào 【ет.】 ① озбырлық жасау. ② зорлау; күштеу.
【施放】 shī // fàng 【ет.】 түгін тұман шығару (жаудан жасырыну үшін түгінді тұмандататын дәрілі зат) ~ 烟幕 | улы газды шығару ~ 毒气.
【施肥】 shī // fèi 【ет.】 жер өңдеу; жер тыңайту.
【施工】 shī // gōng 【ет.】 құрылыс, өндіріс, жұмыс жоспарын жасау.
【施加】 shījiā 【ет.】 аудару; білдіру; көрсету; тигізу.
【施礼】 shī // lǐ 【ет.】 әдеп сақтау, бас иіп сәлемдесу; иіліп амандасу; сәлем беру.
【施舍】 shī // shě 【ет.】 қайыр; садақа, жақсылық; жанашырлық жәрдем ету; қайырымдылықпен сыйға тарту; қию; құрбандыққа беру.
【施事】 shī // shì 【зат.】 іс субъектісі.
【施威】 shī // wēi 【ет.】 қорқыныш сендіру, каталдық көрсету.

【施行】 shī // xíng 【ет.】 ① әрекетке келтіру; іске қосу, күшке кіру. ② операция жасау ~ 手术.
【施压】 shī // yā 【ет.】 对... 施加压力 біреуге қысым жасау.
【施用】 shī // yòng 【ет.】 қолдану, жасау, өндіру.
【施与】 shī // yǔ 【ет.】 сыйға беру. Аямай беру.
【施斋】 shī // zhāi 【ет.】 майсыз ас беру.
【施展】 shīzhǎn 【ет.】 қабілеттілік көрсету ~ 本领.
【施诊】 shī // zhěn 【ет.】 тегін емдеу, төлеусіз дәрігерлік жәрдем көрсету.
【施政】 shīzhèng 【ет.】 саяси – әкімшілік қызметтің негізі ~ 方针.
【施主】 shī // zhǔ 【зат.】 бағалы сыйлықтар беруші; игілік іске қаржы беруші, жарылқаушы; қайыр көрсетуші, жәрдемші; қайырымгер.
【狮】 (獅) shī 狮河, 水 【зат.】, 在河南 shīheshuǐ өзені- Хэнан провинциясында.
【施】 shī сарысоя.
【湿】 (濕、溼) shī 【сын.】 ылғалдылық дәрежесі. ~ 度 | дым; дымқыл; ылғалды 潮 ~.
【湿地】 shīdì 【зат.】 дымқос жер; сыз жер; сызды жер; ылғалды жер.
【湿度】 shī // dù 【зат.】 ① ауаның ылғалдығы. ② жердің ылғалдылығы 土壤 ~.
【湿季】 shī // jì 【зат.】 тропиктерде мен субтропикте жаңбыр жауатын мезгіл.
【湿淋淋】 shīlínlín (口语中也读 shīlǐlǐ) сулы, ылғалды.
【湿漉漉】 (湿漉漉) shīlùlù (口语中也读 shīlǔlǔ) ылғалды, сулы, дымқыл.
【湿润】 shī // rùn 【сын.】 дымқыл топырақ 的土地 | 雨水使土地湿润了 жаңбыр жерді суландырды.
【湿疹】 shī // zhěn 【зат.】 есекжем; қышыма (бөгіп қышып шығатын тері ауруы).
【湿租】 shī // zū 【ет.】 жолаушылар ұшағын жалға алу ~ 大型客机.
【著】 shī 【зат.】 Сібір мыңжапырақ (көп жылдық өсімдік).
【酹】 1(醑) shī 又 shāi ① 〈书〉 сүзгіден өткізу, фильтрден өткізу. ② 〈方〉 құю.
【酹】 2(醑) shī 〈书〉 түп терендету, суға жол ашу.
【嘘】 shī 叹 Ештеңе айтпай тыныш отыршы! ~! 别做声.
【鲷】 (鯛) shī 【зат.】 тұқы бит (тұщы суда болатын бүрге балық).

shí

【十】 shí ① 【сан.】 он, он шақты. ② толық; түгел ~ 足; | бүтінімен; тұтас;

тұтасымен; түп-түгел, толығымен; толық; түгелімен ~ 分; ③ (Shí) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【十八般武艺】shíbā bān wǔyì суық қарудың барлық түріне икемі болуы.

【十八罗汉】shíbā luóhàn 18 архат.

【十不闲儿】shíbùxiánr- Қытай циркіндегі музыкалық эксцентрик.

【十冬腊月】shí dōng là yuè- қысқы маусым, қыс мезгілі.

【十恶不赦】shí è bù shè- кешірілмейтін қылмыс, айып.

【十二分】shí'èrfēn 【үс.】 барып тұрған; болғанынша; жоғары дәрежеде.

【十二指肠】shí'èrzhǐcháng 【зат.】 жіңішке ішек аш ішек (адамның қарнынан басталатын жіңішке ішектің алты елі ұзындықтағы жері)

【十番乐】shífānyuè 【зат.】 Қытай ұлттық оркестр орындайтын музыка.

【十方】shí // fāng 【зат.】 он жақ-құбылнаманың сегіз румб (компастың шеңберіндегі көк жиектің, 1/32 көрсететін бөлімі) және надир мен зенит.

【十分】shí // fēn 【үс.】 әбден қанағаттанған ~ 满意 | өзін айыптымын деп сезіну ~ 过意不去.

【十戒】shí // jiè 【зат.】 10 уәде мен 10 парыз.

【十锦】shí // jǐn - ассорти, аралас, қоспа

【十进对【сан.】】shíjìn - duìshù- ондық логарифмдер.

【十进制】shíjìnzhì 【зат.】 ондық жүйе, метрлік жүйе; метр өлшеуіштер жүйесі (метрді өлшем бірлігі етіп қабылдаған өлшем мен таразының метрлік халықаралық жүйесі).

【十目所视, 十手所指】shí mù suǒ shì, shíshòusuǒzhǐ- көпшіліктің қатаң бақылауында болу.

【十拿九稳】shí ná jiǔ wěn - дәлдеу; дәл; жаза баспау; мүлтіксіз. қалайда; міндетті түрде; сөзсіз; шүбәсіз.

【十年九不遇】shínián jiǔ bù yù- өте сирек кездесетін жағдай.

【十年树木, 百年树人】shí nián shù mù, bǎi nián shù rén- ағашты өсіру үшін он жыл керек, адамды өсіру үшін - жүз.

【十全十美】shí quán shí měi - кемелдің ең биік шыңы, мінсіз, мұнтаздай

【十三经】shí sān jīng 【зат.】 «13 кітап» Конфуцийшілдіктің он кітап ережелері.

【十三辙】shí sān zhé 【зат.】 ария (оркестрге қосылып, көбінесе операда жеке түрде орындалуға арналған шығарма) мен өлендерде болатын ұйқастырудың он үш түрі.

【十室九空】shí shì jiǔ kōng «он

шақты үйлердің тоғызы бос тұр»- талқандалған аудан.

【十四行诗】shí sì háng shī 【зат.】 сонет (14 жолды өлең, төрт жолды екі бөліп, екінші жолды екі бөлім).

【十万八千里】shí wàn bā qiān lǐ- «108 мың ли» - өте алыс, жеті қабат жердің астында

【十万火急】shí wàn huǒ jí- өте жедел, асығыс.

【十项全能】shí xiàng quán néng - онсайыс; он сатылы жарыс.

【十一】shí - yī 【зат.】 Қытайдың ұлттық мерекесі- мемлекеттің құрылған күні - қазанның бірі.

【十月革命】shí yuè Géming - Ұлы Қазан социалистік революциясы.

【十指【жал.】心】shí zhǐ lián xīn саусақтың бастарының жүкесі жүрекпен байланыстырылған.

【十字架】shí zì jiǎ 【зат.】 керу; керіп тастау.

【十字街头】shí zì jiē tóu- көше киылысы.

【十字路口】shí zì lù kǒu (~ 儿) жол түйіс; киылыс; торап?

【十足】shí // zú 【сын.】 ① таза алтын ~ 的黄金. ② құлшыныс; ынта; ынтагерлік; ынталылық (өте қатты құлшыну, ынта, ықылас) 干劲 ~.

【什】shí ① <书> Ұпайлар үшін қолданылады 【сан.】: ~ - Онда біреуі. ② әр түрлі үй заттары ~ 物 | металл бұйымдар - күнделікті пайдаланылатын заттар ~ 件; | үй аспаптары; үй әбзелдері 家 ~. ③ (Shí) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【什不闲儿】shíbùxiánr 【зат.】 Қытай циркінде музыкалық эксцентрик (күлкілі рөлдерде сомдайтын актер).

【什件儿】shíjiàngr 【зат.】 ① ішек-қарын (балықтың не құстың). ② <方> металл бұйымдар күнделікті пайдаланылатын заттар.

【什锦】(十锦) shí // jǐn ① 【сын.】 печенье ассорти ~ 饼干 | тәттілер ассорти ~ 糖. ② 【зат.】 көкөністі майдалап тураған ассорти, вегетариандық тамақ; етсіз тамақ ассорти 素 ~.

【什物】shí // wù 【зат.】 көр-жер; мүлік; ол-пыл; ұсақ-түйек (мүліктер), үй заттары.

【辻】shí Канджи- Жапонияның аттарында мен фамилияларда қолданылады.

【石】shí ① 【зат.】 гранит (тас) 花岗 ~; | әк тас; ізбес тасы (ішінде ізбесі бар қатпарлы тау жынысы) 石灰 ~; тастан жасалған бұйымдар ~ 器. ② металл мен минералдар 金 ~. ③ емдік дәрі-дәрмектер мен тас тебен ине 药 ~.

④ (Shí) 【зат.】 фамилия.

【石板】shí // bǎn 【зат.】 ① тас такта, тас төсеуіш (көшелерге төсейтін қырлы-қырлы табиғи тастар). ② грифель такта.

【石版】shí // bǎn 【зат.】 литография тасы.

【石笔】shí // bǐ 【зат.】 грифель (жазатын қарындаш тас).

【石材】shí // cái 【зат.】 тас- құрылыс материалы.

【石沉大海】shí chén dà hǎi- із-түзі қалмау, зым-зия жоқ болу; суға батып кеткендей жоқ болу.

【石担】shí // dàn 【зат.】 тас қарнақ.

【石刁柏】shí diāo bǎi 【зат.】 итшу.

【石雕】shí // diāo 【зат.】 тасқа салынған ою, нақыштама.

【石方】shí // fāng 【зат.】 ① текше метр кубометр тас. ② тас жұмысы.

【石舫】shí // fāng 【зат.】 мәрмәр қайығы.

【石膏】shí // gāo 【зат.】 гипс (минерал, ақ я сары түсті); ангидрит (су қосқанда гипске айналатын құрғақ күкірт қышқылтымды кальций).

【石膏像】shí gāo xiàng 【зат.】 гипсті мүсін.

【石工】shí // gōng 【зат.】 ① тас өңдеу. ② тас қашаушы; тас шабушы (жұмысшы).

【石鼓文】shí gǔ wén 【зат.】 тас барабанында жазылған жазу.

【石碾】shí // niǎn 【зат.】 见 878 页 [碌碡].

【石斛】shí // hú 【зат.】 Дендробиум- көп жылдық өсімдік.

【石化】shí // huà 【зат.】 мұнайхимия өнеркәсібі.

【石灰】shí // huī 【зат.】 әк; ізбес.

【石级】shí // jí 【зат.】 тас сатылар, тас баспалдақ.

【石匠】shí // jiàng 【зат.】 тас қашаушы; тас шабушы (жұмысшы).

【石蚶】shí // jié 【зат.】 Mitella mitella- шаяң тәрзіді; шаян тектес.

【石刻】shí // kè 【зат.】 тас барельеф (тегіс нәрсеге түсірілген бедерлі сурет).

【石窟】shí // kū 【зат.】 тас үңгір.

【石蜡】shí // là 【зат.】 парафин (мұнайдан, көмірден т. б. шығатын балауыз сияқты ерігіш ақ түсті зат).

【石料】shí // liào 【зат.】 құрылыстық тас.

【石林】shí // lín 【зат.】 Жар ақ тас

【石榴】shí // liú 【зат.】 анар; анар ағашы (анар өсетін ағаш).

【石榴裙】shí liú qún 【зат.】 қызыл юбка-әйелінің ықпалында болу.

【石榴子石】shí liú zǐ shí 【зат.】 анар жемісі.

【石煤】shí // méi 【зат.】 тас көмір.

【石棉】shí // mián 【зат.】 асбест; талшықтас; таскендір (жылы жібермейтін, отқа төзімді минерал).

【石漠】shí // mò 【зат.】 тас шөл.

【石墨】shí // mò 【зат.】 графит (қарындаш жасауға жұмсалатын түрлі түсті минерал).

【石女】shí // nǚ 【зат.】 тұл әйел.

【石破天惊】shí pò tiān jīng- ғажайып; ғажап; таңғажайып; керемет, тамаша.

【石器时】【ec.】shíqì shídài - тас дәуірі.

【石蕊】shí // ruǐ 【зат.】 ① бұғы мүгі. ② көк бояу; лакмус (көк бояудың сілтіге тисе - көк, қышқылға тисе - қызыл түске өзгертін бір түрі).

【石笋】shí // sǔn 【зат.】 сталагмит (тау үңгірі еденіне сүмелек түрінде тұрып қалатын әк тұнба).

【石锁】shí // suǒ 【зат.】 тас құлып.

【石头】shí // tóu 【зат.】 тас.

【石头子儿】shí-touzǐr <口> 【зат.】 жұмыр тас; малта тас; уақ тас; ұсақ тас.

【石羊】shí // yáng 【зат.】 тас теке-Оңт.батыс Қытайда мекендейді.

【石印】shí // yìn 【ет.】 литография (жадағай тасқа басу әдісі).

【石英】shí // yīng 【зат.】 кварц (кремний тотығы).

【石英钟】shíyīngzhōng 【зат.】 кварц сағаты.

【石油】shí // yóu 【зат.】 мұнай заттары; мұнай өнімдері (бензин, керосин, мазут).

【石油气】shíyóuqì 【зат.】 мұнай газы.

【石钟乳】shízhōngǔ 【зат.】 сталактит (тау үңгірі төбесінен аға-аға сүмелек түрінде салбырап тұратын әк тұнба).

【石柱】shí // zhù 【зат.】 ① тас бағана. ② бағана; тіреуіш.

【石子儿】shízǐr <口> 【зат.】 жұмыр тас.

时(時)shí ① 【зат.】 ертеде 古~; | Суң дәуірі 宋~. ② 【зат.】 заматта; уақтылы; уақытылы 按~; | дәл кезінде; дәл уақытында; дер кезінде; уақытында 准~. ③ жыл маусымдары 四~; | дала жұмысы; егін жұмыстары; егіс жұмыстар уақыты 农~ | дер кезінде; мерзімді; уақытында 应~. ④ бүгінгі күнде; бұл заман да; қазіргі кезде; қазіргі уақытта; қазірде; осы бір әзірде~下 | мерзімнің жаңалығы ~新. ⑤ мезгілге сәйкес болу 入~ | дәл кезінде; дәл уақытында; дер кезінде; уақытында 合~. ⑥ 5 тен сағат 7 дейінгі уақыт 卯~; | 7 ден сағат 9 дейінгі уақыт 辰~. ⑦ 【мөл.】 计时的单位, 小时(点): 上午八~. ⑧ қолайлы жағдайды пайдалана алмай қалу 失~. ⑨ 【үс.】 сағат сайын, жиі-жиі, әрқашан, кейде бағзы уақытта. ⑩ кейде-

кейде 【үс.】 ⑫ (Shí) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【时弊】shí // bì 【зат.】 осы заманға лайықты кемшіліктерді ашу 针砭~.

【时不时】shíbùshí <方> 【үс.】 кейде бағзы уақытта, жиі, көбінесе, андасанда.

【时不我待】shí bù wǒ dài - уақыт күтпейді, кешіктірушілікті шыдамау.

【时差】shí // chā 【зат.】 ① күн уақыты. ② уақыттағы айырмашылық.

【时长】shí // cháng 【зат.】 уақыттың ұзатығы.

【时常】shí // cháng 【үс.】 我们~见面 Біз жиі жиі кездесеміз.

【时辰】shí-chén 【зат.】 ① Уақыті есептейтін бірлік. ② уақыт 时间; 时候.

【时】【ec.】shídài 【зат.】 ① тас ғасыры 石器~феодализм дәуірі 封建~, май қозғалысы 五四~. ② бала күнімде; сәбилік күнде 青年~.

【时点】shídiǎn 【зат.】 уақыт кезеңі.

【时调】shí // diào 【зат.】 атақты ән.

【时段】shí // duàn 【зат.】 уақыт арасында, уақыт мерзімі.

【时而】shí'er 【үс.】 ① кейде, кей уақытта, кейде бағзы уақытта. ② 这几天~晴天, ~下雨. Соңғы күндері кейде шуақты күн, кей кезде жауын шашын жауып тұрады

【时分】shí // fēn (旧读 shífēn) 【зат.】 黄昏~ымырт; інір.

【时乖运蹇】shí guāi yùn jiǎn- болмай қалмас қиыншылықтар, бақытсыздық, ақыр заман.

【时光】shíguāng 【зат.】 ① уақыт зымырап өтуде~易逝 | уақыт өткізу 消磨~. ② мезгіл; мерзім, уақыт. ③ молшылықта тұру-жақсы уақыт 过着丰衣足食的好~.

【时过境迁】shí guò jìng qiān- уақыт өтеді де, жағдай өзгереді

【时候】shí-hou 【зат.】 уақыт ① 你写这篇文章用了多少~? Бұл мақаланы жазу үшін сізге қанша уақыт керек? ② мезгіл, кез: 现在是什么~了? Қазір қанша уақыт болды?; | 到~请叫我一言 Уақыт болғанда, сен шақыр мені.

【时机】shí // jī 【зат.】 орай, орайлы сәт: 掌握~ / қолайлы жағдайды пайдаланып қалу | қолайлы кезеңді өткізіп алу 错过~ | қолайлы кез; ыңғайлы сәт 有利~.

【时价】shí // jià 【зат.】 нарықтық баға.

【时间】shí // jiān 【зат.】 ① уақыт. ② уақыт кезеңі. ③ мезгіл; мерзім; пұрсат.

【时间差】shíjiānchā 【зат.】 Уақыт айырмасы.

【时间词】shíjiāncí 【зат.】 уақыттың зат есімдері.

【时间性】shíjiānxìng 【зат.】 уақытша

мінез.

【时节】shí // jié 【зат.】 ① егін уақыты; қауырт жұмыс; жұмыстың қызу кезі; науқан 农忙~. ② 那~她才六岁 сол кезде ол сегіз жаста болатын.

【时局】shí // jú 【зат.】 қазіргі күйін нығайту~稳定.

【时刻】shí // kè ① 【зат.】 жауапты сәт 关键~. ② 【үс.】 әрқашан, үнемі.

【时空】shí // kōng 【зат.】 уақыт және кеңістік.

【时来运转】shí lái yùn zhuǎn- жақсы уақыттың басталуы.

【时令】shí // lìng 【зат.】 Күз мезгілі басталды~已交初秋.

【时令】shí // lìng <方> 【зат.】 эпидемияның таралуы (жұқпалы аурудың кең тарап жайылуы) 闹~.

【时令病】shí-lìngbìng 【зат.】 маусымдық ауру.

【时令河】shí-lìnghé 【зат.】 маусымдық өзен.

【时髦】shímáo 【сын.】 әсемпаздану, сәнқойлану 赶~ | модадағы киім-кешек~服饰 | 她的穿戴很~ Ол сәнді киінеді 她的穿戴很~.

【时评】shí // píng 【зат.】 публицистика (қоғамдық саяси мәселелер жөнінде жазылған әдебиет).

【时期】shí // qī 【зат.】 алғашқы кезең 草创~; | социализм орнату кезеңі 社会主义建设~.

【时气】shí // qì <方> 【зат.】 ① Жолы бар, сәтке ұшырау 碰~ | . ② эпидемия (жұқпалы аурудың кең тарап жайылуы), мерзімді ауру.

【时区】shí // qū 【зат.】 сағаттық белдеу.

【时人】shí // rén 【зат.】 ① дәуірлес; замандас; ынықтас; тұстас. ② қазіргі заман кейіпкері.

【时日】shí // rì 【зат.】 ① мерзімін өткізіп алу 延误~. ② 这项工程需要~. Бұл жоба уақытты талап етеді

【时尚】shí // shàng ① 【зат.】 сәнді емес 不合~. ② 【сын.】 өте сәнді киім 衣着很~.

【时时】shí // shí 【үс.】 时时乞酒钱 ылғи шарапка ақша беру; уақытша үкімет 临时时政府.

【时世】shí // shì 【зат.】 ① заман қиыншылығы 艰难~. ② 时世精神 заман рухы.

【时式】shí // shì 【зат.】 мода; сән; үлгі (бір уақытта тұрмыста қолданылатын заттардың, көбінесе киімнің белгілі бір формасының үстем болуы).

【时势】shí // shì 【зат.】 қазіргі жағдай.

【时事】shíshì 【зат.】 қазіргі кезеңдегі баяндама~报告 | күнгі тақырыптың түсінігі~述评.

【时蔬】shí // shū 【зат.】 жаңа піскен

көкөністеден істелген салат 新鲜~.

【时俗】shí // sù 【зат.】 заманның әдет-ғұрпы .

【时速】shí // sù 【зат.】 бір сағат жылдамдығы .

【时务】shí // wù 【зат.】 оқиғалар ағымын ескеру 识~ | қазіргі жағдай туралы емтихан шы ғармасы ~策.

【时下】shí // xià 【зат.】 时下样 қазіргі үлгі, сәнді фасон.

【时鲜】shí // xiān 【зат.】 жана маусымдық азық-түлігі .

【时贤】shí // xián <书> 【зат.】 аса құрмет тұтатын; мәртебелі.

【时限】shí // xiàn 【зат.】 шектеулі мерзім; шекті мерзім~紧迫.

【时效】shí // xiào 【зат.】 ① айрылу; айрылып қалу; айырылу; жоғалту; үзу. ② мерзімі өткен, ескілік .

【时新】shí // xīn 【сын.】 сәнді фасон 款式.

【时兴】shí // xīng 【ет.】 сәнді болып 现在正~这种服装. Қазіргі кезде осы киім сәнді болып келеді

【时行】shí // xíng 【ет.】 сәнді болу .

【时序】shí // xù 【зат.】 жыл мезгілдерінің ауысымы .

【时宜】shí // yí 【зат.】 бейсауат, мезгілсіз, уақытсыз 不合~.

【时疫】shí // yì 【зат.】 індет; эпидемия (жұқпалы аурудың кең тарап жайылуы).

【时运】shí // yùn 【зат.】 оң келіп тұрған нәрсе емес, жолы болмау ~不济.

【时针】shí // zhēn 【зат.】 ① сағат тілі . ② сағаттағы стрелка .

【时政】shí // zhèng 【зат.】 қазіргі саясат .

【时钟】shí // zhōng 【зат.】 сағат .

【时装】shí // zhuāng 【зат.】 ① сәнді киімді көрсету үшін қою ~展览. ② қазіргі киім .

【识】(識)shí ① 【ет.】 сауатты болу ~字; таныс болу 相~. ② білімді, оқыған, оқымысты, тәжірибелі, жоғары білімді 卓~; білгір адам 有~之士; сауаттылық 常~білім 学~.

【识别】shí // bié 【ет.】 түпнұсқалылықта ажырату ~真伪.

【识货】shí // huò 【сын.】 бір нәрсені тани білу.

【识家】shí // jiā 【зат.】 бүкіл отбасын білу, отбасымен таныс болу .

【识见】shí // jiàn <书> 【зат.】 ой-өріс, тәжірибе мен білім .

【识荆】shí // jīng <书> 【ет.】 алғаш рет көру, көрнекті адаммен танысу .

【识破】shí // pò 【ет.】 ~机关 | арам ойлы ниетін әшкерелеу ~阴谋.

【识趣】shí // qù 【сын.】 әдепті болу .

【识时务者为俊杰】shíshíwùzhě wéi jùnjié - оқиғалар ағымын ескеріп отыратын - дана адам .

【识文断字】shí wén duàn zì 他~, 在民办小学当了教师 - ол сауатты болғандықтан, бастауыш мектебінде мұғалім болды.

【识相】shí // xiàng <方> 【сын.】 我劝你~点 Менің саған кеңесім- өз орнын біл !.

【识羞】shí // xiū 【сын.】 ұятын білу .

【识字】shí // zì 【ет.】 сауаттын ашу 读书~ | фонетикалық сауаттылық 注音~.

【实】(實)shí ① 【сын.】 Ішкі толығымен толтырылған. ② 【сын.】 шындық сөз ~话 | ашық; аян; ешбір қалтқысыз; шын көңілден ~心眼儿 | шындыққа негізделген; шындық тұрғысындағы ~事求是. ③ ағат; жанылыс; қате, өтірік, жалған 失~. ④ эвриал дәндері 芡~(鸡头米) | гүлдену және жемістену 开花结~. ⑤ (Shí) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【实报实销】shí bào shí xiāo- есептеме қосымша ақтау құжатымен тапсыру .

【实测】shí // cè 【ет.】 байқау, бақылау, қадағалау, қарау .

【实诚】shí // chéng 【сын.】 алғаусыз айтқан сөз~话; | Бұл адам өте адал 这个人~.

【实处】shí // chù 【зат.】 Нақты өнім болған жер.

【实词】shí // cí 【зат.】 мәні бар сөздер (зат есім, сын есім, етістік, үстеу сияқты дербес мәні бар сөздер).

【实打实】shí dǎ shí- айтқаны дәлмедәл ~地说吧.

【实弹】shí // dàn ① 【ет.】 еш аянбай; мейлінше құралданып 荷枪~. ② 【зат.】 атыс патроны; соғыс патроны маневрі ~演习.

【实底】shí // dǐ 【зат.】 нақді уақиға.

【实地】shí dì 【үс.】 ① орнында тексеру ~考察 | орнында эксперимент жасау ~试验. ② негізі солай істеу керек ~去做.

【实感】shí gǎn 【зат.】 сезу, әсерлену, сезім, сезіну, түйсік .

【实干】shí gàn 【ет.】 іскер адам~家 | рухты арттыру және іскерлікпен жұмыс істеу 发扬~精神.

【实话】shí huà 【зат.】 шынын айту ~实说.

【实惠】shí huì ① 【зат.】 пайда шығарып алу 得到~. ② 【сын.】 жинақтылық, қолайлылық, үнемділік..

【实际】shí jì ① 【зат.】 шындыққа сүйену 一切从~出发; | теорияның практикамен байланысы 理论联系~. ② 【сын.】 нақты жұмыс ~工作 | іске

асатын қимыл ~行 【ет.】 .③ 【сын.】 епті жоспар 计划订得很~.

【实际工资】shí jì gōng zī- нақты жалақысы

【实际上】shí jì shàng 【үс.】 расында, нақты айтқанда, іс жүзінде.

【实绩】shí // jì 【зат.】 жоспарлы тапсырма, қойылған тапсырмалар 指标~.

【实践】shí // jiàn ① 【ет.】 жүзеге асыру, орындау, өтеу. ② 【зат.】 ~出真知 тәжірибеде нақты білімді алуға болады.

【实景】shí // jǐng 【зат.】 Кинофильмдерді, теледидарды нақты сахнаның фоны.

【实据】shí // jù 【зат.】 бұлтартпайтын дәлел, нағыз айғақ 真凭~.

【实况】shí // kuàng 【зат.】 басты жерден хабарлама беру ~报道 | басты жерден бейнежазбаны жасау ~录像 .

【实力】shí // lì 【зат.】 экономикалық күш 经济~ | пәрменді күш ~雄厚 | күшті бекіту 增强~.

【实例】shí // lì 【зат.】 有教益的~ өнегелі мысал.

【实录】shí // lù ① 【зат.】 анық жазбалар; нақты фактілерден негізделен жазбалар . ② 【зат.】 императорлық хроника (күнделікті хабар-ошар) . ③ 【ет.】 ата-бабаларымыздың істері туралы жеке жазбалар .

【实落】shí // luò <方> 【сын.】 ① адал, адал ниетті, ақ ниетті, шын . ② 确切 нақді: 你究竟哪天动身, 请告诉我个~的日子 сен қайсы күні жолға шығасын нақді уақтін айтші. ③ 结实; 牢固 берік; мықты.

【实名】shí // míng 【зат.】 өз аті жөні дегі 凭驾照可~买火车票 жүргізу куәлігі арқылы пойыз билетін сатып алуға болады.

【实制】shí míng zhì 【зат.】 қандай болса да зағты сатып алу немесе қолдану үшін шын атын тіркеп жазу .

【实木】shí // mù 【сын.】 табиғи ағаштан жасалынған еден, паркет ~地板 | табиғи ағаштан жасалынған жиһаз ~家具.

【实拍】shí // pāi 【ет.】 дәл өзінің фотосуреті .

【实情】shí // qíng 【зат.】 ақиқатты, шындықты түсіну 了解~.

【实权】shí // quán 【зат.】 нақты күш, нақты құқығы бар .

【实生】shí // shēng 【сын.】 екпе көшет; сеппе көшет (қолдан өсірген өсімдік)~苗 .

【实施】shí // shī 【ет.】 сараптама жүргізу 鉴定~ | толық қолдану

ережелері ~细则 | жаңа шараны іске асыру ~新的办法.

【实时】shí//shí【үс.】нақты уақытта есеп беру 行~报道 | нақты уақыттың жұмысшысы ~工作.

【实事】shí//shì【зат.】①іскер сын ~求是的批评.②这是一件~ бұл нақты факт.

【实事求是】shí shì qiú shì- іскер, шындыққа негізделген; шындық тұрғысындағы.

【实【сан.】】shí//shù【зат.】нақсан.

【实说】shí//shuō【ет.】ешбір өтіріксіз шындықты айту 实话~.

【实体】shí//tǐ【зат.】①негіз; субстанция; түп негіз (барлық заттардың, құбылыстардың алғашқы негізі).② экономикалық мән 经济~ | саяси субъект 政治~.

【实体法】shítǐfǎ【зат.】негізгі заң (конституция).

【实物】shí//wù【зат.】①~地租 заттай рента.②~教授 пәндік сабақ.

【实习】shí//xí【ет.】практика, қолданылу; іске асырылу; істе байқалу, жаттығу; машықтану; үйрену; үйреніп көру.

【实现】shí//xiàn【ет.】арманын жүзеге асыру~理想.

【实像】shí//xiàng【зат.】нақты келбеті.

【实效】shíxiào【зат.】нәтижелілікті ескеру 讲求~.

【实心】shí//xīn【сын.】① алғаусыз айтқан сөз~话 | адал жүректен (адал ниетпен)~实意.② тұтас шар~球.

【实心球】shíxīnqiú【зат.】медициналық шар.

【实心眼儿】shíxīnyǎnr①【сын.】адал жігіт ~的小伙子.②【зат.】他是个~, 不会说假话 Ол - адал адам, өтірікті айта алмайды.

【实行】shí//xíng【ет.】реформаны жүзеге асыру ~改革; | соғыс жағдайын енгізу ~戒严.

【实学】shí//xué【зат.】нағыз талант, нағыз білімпаздық 真才~.

【实验】shí//yàn①【ет.】эксперимент жасау, сынау.②【зат.】тәжірибе жасау 做~; | ғылыми тәжірибе 科学~.

【实验式】shíyànshì【зат.】эмпирикалық формула.

【实业】shí//yè【зат.】кәсіпорын иесі, кәсіпкер (пайда түсіретін кез келген заңды экономикалық қызметпен айналысушы кәсіпкер, коммерсант, саудагер)~家 | өнеркәсіпті өркендету 振兴~.

【实用】shí//yòng①【ет.】жинақтылық; қолайлылық; құнттылық;

үнемділік.②【сын.】қолданбалы өнер~艺之.

【实用主义】shíyòng zhǔyì① практицизм (бірдемені тәжірибеге асырудағы іскерлік).② прагматизм (іс жүзінде пайдалы нәтиже беретінді ғана ақиқат деп білетін философиялық бағыт, іс жүзіндегі; қажеттік тұрғысындағы мүдделерді көздейтін қарекет, ойлау салты, мінез-құлық).

【实在】shí//zài①【сын.】нағыз білім ~的本事 | ақ көңілмен, адал ниетімен 心眼儿~.②【үс.】шынында тамаша ~太好了 | расында да білмеу ~不知道.③【үс.】Ол түсінді деп айтты, бірақ шынында ол ештеме түсінген жоқ 他说他懂了, ~并没懂.

【实在】shí//zài【сын.】жақсылап жұмыс істеу 工作做得很~.

【实在法】shízàifǎ【зат.】әрекеттегі оң құқық.

【实则】shí//zé【үс.】шындығында, іс жүзінде, шынында, ақиқатында.

【实战】shí//zhàn【зат.】соғыс практикасы, нағыз соғыс.

【实证】shí//zhèng【зат.】ақиқат дәлел.

【实职】shí//zhí【зат.】шынында міндетін атқарушы.

【实至名归】shí zhì míng guī- нақты табыс арқыла атақ та келеді.

【实质】shí//zhì【зат.】болмыс; жан; мазмұн; маңыз; мән; түйін; түйір.

【实字】shí//zì【зат.】мәні бар сөздер (зат есім, сын есім, етістік, үстеу сияқты дербес мәні бар сөздер).

【实足】shí//zú【сын.】шын жас ~年龄 | расында да жүз адамды жинау ~一百人.

【岂】shí【书】сағат, уақыт, кезең.

【拾】-lshí①【ет.】көң жинау~粪 | масақ (егіннің дөңді басы) жинау ~麦穗儿 | таза шындық ~金不昧.② жинау, жинастрыру, жию ~掇.

【拾】-2shí【сан.】он

【拾掇】shí//duo【ет.】① бөлмені жинастрыру ~屋子.② сағат жөндеу ~钟表.③【口】жазалау, қыспаққа алу

【拾荒】shí//huāng【ет.】ескі-құсқы жинау.

【拾金不昧】табылған затты өзіне алмау.

【拾零】shí//líng【ет.】байланыссыз мағлұмат; тарқау мағлұмат, шағын ескелік.

【拾取】shí//qǔ【ет.】көтеру, жинап алу.

【拾趣】shí//qù【ет.】бір қызықты материальды жинау.

【拾人牙慧】shí rén yá huì - бөгде ойын қайталау.

【拾物】shí//wù【зат.】табылған зат

бюросы ~招领处.

【拾遗】shí//yí【书】① жоғалтылған затты алу, көтеру.② белгі мен үстеме істеу ~补阙.

【拾音器】shíyīnqì【зат.】дыбыс түсіргіш, адаптер (граммофон пластинкасына жазылған дыбысты радиоқабылдағыштың репродукторы арқылы өткізетін аспап).

食 shí①【ет.】етті жеу~肉 | шарап ішу ~酒.② асхана, дәмхана ~堂 | тыйым көрмей жұмыс істеу 废寝忘~.

③ ет тағамы 肉~ | ұнды тағам 面~ | негізгі тамақ өнімдері 主~ | екінші дәрежелі тамақ өнімдері 【үс.】~ | асқазанға дем беру 消~ | киінген және тоқ болу, молшылықта тұру 丰衣足~.④(~儿)【зат.】шошқа жемі

猪~ | тауықтарда жем жоқ 鸡没~儿了 | бұл іріктерді тауықтар жемді іздеуге ұшты.⑤ азық-түлік өнімдері ~物 | тағам майы ~油 | асқа салатын тұз; ас тұзы; қайнатпа тұз~盐.⑥ күн тұтылу 日~ | ай тұтылу 月~.

【食补】shí//bǔ【ет.】диеталық сауығу.

【食不甘味】shí bù gān wèi- шабытсыз тамақ жеу.

【食道】shí//dào【зат.】өңеш.

【食分】shí//fēn【зат.】бір кісілік тамақ; порция; сыбаға, ас үлесі; рацион; тағам мөлшері (адамға я малға белгілі мерзімде берілетін азықтың мөлшері).

【食古不化】shí gǔ bù huà- көнелікті жұтып, оны меңгермеу.

【食管】shí//guǎn【зат.】өңеш

【食积】shí//jī【зат.】асқазанның тамақ сіңірмеуі.

【食既】shí//jì【зат.】тұтылудың басы.

【食客】shí//kè【зат.】① клиент, келіп кетуші.② арамтамақ; жарамсақ; маймөңкелеп күн көруші, тамағы мен жатар орны үшін жалданушы (ақы төлеп бір үйден тамақтанып тұрушы).

【食口】shí//kǒu【зат.】① үйде тамақ ішу.②【方】жегіш, жемпаз.

【食粮】shí//liáng【зат.】азық-түлік; әскер үшін азық-түлік; жорық ішіп-жемі; нәрсе-қарамен тойдыру ~供应◇ жан азығы 精神~.

【食【мөл.】】shí//liàng【зат.】зауық; тәбет; шабыт (асқа шабыттылық).

【食疗】shí//liáo【ет.】диета; емдәм; тамақ жеу тәртібі, емдәмдік тағам, емдәмтану (науқастардың тағамы және оларды емдәм арқылы емдеу туралы ғылым).

【食品】shí//pǐn【зат.】консервіленген азық-түлік 罐头~ |

азық-түлік өнеркәсібі ~ 工业.

【食谱】shí // pǔ 【зат.】① аспаздыққа үйрететін кітапша . ② мәзір (асханаларда тамақтардың, түрі, бағасы көрсетілген тізім).

【食甚】shí // shèn 【зат.】 тұтылудың жоғарғы фазасы .

【食堂】shí // táng 【зат.】 асхана, дәмхана.

【食糖】shí // táng 【зат.】 қант, шекер .

【食物】shí // wù 【зат.】 азық-түлік, ас, қорек, тағам .

【食物链】shíwùliàn 【зат.】 тағамдық қатар .

【食物中毒】shíwù zhòngdú азық-түліктен улану .

【食相】shí // xiàng 【зат.】 тұтылу фазасы .

【食性】shí // xìng 【зат.】 тағам түйсігі .

【食言】shí // yán 【ет.】 өз сөзінде тұру қалмайды .

【食言而肥】shí yán ér fěi- ылғи ұястыз айтқан сөзін бұзу .

【食盐】shí // yán 【зат.】 асқа салатын тұз; ас тұзы; қайнатпа тұз.

【食蚁兽】shíyǐshòu 【зат.】 құмырсқа қоректі (жануар); құмырсқажегі.

【食用】shí // yòng 【ет.】 азықтық, жеуге болатын: ~油/азықтық май | ~植物/ жейтін өсімдік

【食油】shí // yóu 【зат.】 өсімдік майы .

【食欲】shí // yù 【зат.】 тәбет: ~不振/ тәбеті болмау .

【食指】shí // zhǐ 【зат.】 сұқ саусақ.

【蚀】(蝕)shí ① 【ет.】 зиян тарту; шығынға ұшырау ~本 | сіңу , іріту 侵 ~ | өңделу, өңдеу 腐 ~ | бұзылу, шіру 剥 ~. ② тұтылу .

【蚀本】shí // běn 【ет.】 зиян тарту; шығынға ұшырау .

【炆】shí [炆器] (shíqì) 【зат.】 керамика; күйіктас (балшықтан, қыштан істелген бұйымдар) .

【祐】shí тасты табыт .

【埒】(埒)shí <书> тауық бақан (тауық қонақтайтын).

【蒔】(蒔)shí [蒔萝] (shíluó) 【зат.】 аскөк; ораздық (тамақтың дәмін келтіретін хош иісті шөп).

【湜】shí <书> 水清见底的样子.

【寔】shí <书> ① бұл, осы, мынау . ② шын, ақиқат, нағыз, нақты . ③ фамилия .

【鲟】(鲟)shí 【зат.】 майшабақ-гильза балығы .

【鮎】shí тиін .

shǐ

【史】shǐ ① тарих: ~学/ тарихнама |

近【ет.】 ~ / таяу заман тарихы; 世界 ~ / дүниежүзі тарихы | 有 ~ 以来 / тарихтан бері ② тарихшы, (историограф), жылнамашы. ③ тарих әдебиеті ~ 书 | тарихнама: ~ 部 / тарихнама бөлімі. ④ (Shǐ) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【史部】shǐ // bù 【зат.】 тарихнама (тарих ғылымының дамуы туралы және тарихи нұсқалар туралы ғылым).

【史册】shǐ // cè 【зат.】 тарихи кітап, тарих: 名垂 ~ оның аты тарихқа кірді .

【史策】shǐ // cè - тариты дәуірлеу: (тарихи оқиғалардың жылға бөлініп жазылуы).

【史官】shǐ // guān 【зат.】 жылнамашы.

【史馆】shǐ // guǎn 【зат.】 жылнама мемлекеттік институты .

【史话】shǐ // huà 【зат.】 тарих

【史籍】shǐ // jí 【зат.】 тарихи кітаптар, тарих әдебиеті, жылнамалар .

【史迹】shǐ // jì 【зат.】 революция тарихы 革命 ~.

【史料】shǐ // liào 【зат.】 тарихи дерекнама, тарихи материалдар .

【史略】shǐ // lüè 【зат.】 шағын тарихи очерк

【史评】shǐ // píng 【зат.】 тарихи сын .

【史前】shǐ // qián 【зат.】 бағы заман, тарихтан бұрын: ~ 时【ет.】 / тарихтан бұрынғы замандар | ~ 考古学/ тарихтан бұрынғы археология.

【史乘】shǐ // shèng <书> 【зат.】 тарихи жазулар, анналы (тарихи оқиғалардың жылға бөлініп жазылуы), тарих .

【史诗】shǐ // shī 【зат.】 дәуірнама; эпопея (маңызды тарихи оқиғаларды сипаттайтын ірі шығарма).

【史实】shǐ // shí 【зат.】 тарихи дерек.

【史书】shǐ // shū 【зат.】 жылнама .

【史无前例】shǐ wú qián lì- болып көрмеген , тарихта болмаған, кездеспеген .

【史学】shǐ // xué 【зат.】 тарих .

【矢】l shǐ 箭: қақтама садақ, қаңғырған жебе кездейсоқ келіп тиген сада 流 ~ | мақсатқа бағытталған; мақсатқа беттелген; мақсатқа ұмтылған; мақсатты; нысаналы 有的放 ~.

【矢】2shǐ <书> анттасу, сертгесу ~ 口 | ан беру ~ 志 .

【矢】3shǐ <书> нәжіс қалдыру 遗 ~.

【矢车菊】shǐchējú 【зат.】 көктікен (егін арасында өсетін ашық көк гүлді арамшөптердің бір түрі).

【矢口】shǐ // kǒu 【үс.】 қарысып мойындамау, терістеу ~ 否认 | табан тіреп мойындамау ~ 抵赖.

【矢】【мөл.】 shǐ // liàng 【зат.】 вектор (сан жөнінен ғана емес амалының бағыт жөнінде де

сипатталатын шама).

【矢志】shǐ // zhì <书> 【ет.】 өз сөзінде тұру; өз сөзін қуаттау ~ 不移.

【豕】shǐ <书> доңыз, шошқа .

【使】lshǐ ① 【ет.】 басқару, бұйрық беру ~ 唤 | уәкілді хабарды білуге жіберу ~ 人去打听消息. ② 【ет.】 Бұл қаламұшпен жазу өте ыңғайлы 这支笔很好 ~. ③ 【ет.】 Адамдар риза болу үшін жұмыс істеу керек 办事 ~ 群众满意 . ④ <书> 【жал.】 егер, егерде, мындай жағдай болса, мүмкін .

【使】2shǐ елші (бір мемлекеттің басқа бір мемлекеттердегі дипломатиялық уәкілі) 大 ~ | елші; уәкіл (бір мемлекеттің екінші мемлекеттегі дипломатиялық уәкілі) 公 ~ | эмиссар (саяси я мемлекеттік ұйым тарапынан құпия тапсырмамен жіберілетін адам) 特 ~.

【使绊儿】shǐ // bànǐ <口> 【ет.】 ① аяқтан шалып құлату. ② қастық ойлау .

【使不得】shǐ-bu-de 【ет.】 ① жарамайды; жарамсыз. ② қолдануға болмайды, істетуге жарамайды: 这种办法使不得. бұл әдіс қолайсыз

【使得】-lshǐ // de 【ет.】 ① істетуге болады, қолдануға болады: 这支笔 ~ 使不得? / Бұл қалам жазуға жарай ма ② болады, жарайды: 这个主意倒 ~ ? / Бұл пікір бола ма?

【使得】-2shǐ-de 【ет.】 әкелу, мұрындық болу, түрткі болу: 这种政策使得中国工业迅速发展起来 Бұл саясат Қытай өнеркісібінің тез күшеюіне әкелді.

【使馆】shǐ // guǎn 【зат.】 елшілік (дипломатиялық уәкілдік) .

【使坏】shǐ // huài <口> 【ет.】 жасырынып есектеу 暗中 ~.

【使唤】shǐ // huàn 【ет.】 ① бағыну, бағынышты болу . ② <口> Бұл ат таныс емес адамдарға бағынбайды 这匹马不听生人 ~.

【使假】shǐ // jiǎ 【ет.】 бұрмалау .

【使节】shǐ // jié 【зат.】 елші (бір мемлекеттің басқа бір мемлекеттердегі дипломатиялық уәкілі).

【使劲】shǐ // jìn (<儿>) 【ет.】 бар күшімен; есу ~ 划船 .

【使命】shǐ // mìng 【зат.】 тарихи миссия 历史 ~ | қасиетті міндет 神圣 ~.

【使女】shǐ // nǚ 【зат.】 қызметші әйел , күң .

【使然】shǐ // rán <书> 【ет.】 бір себепден оспай болған.

【使团】shǐ // tuán 【зат.】 дипломатиялық корпус 外交 ~.

【使性子】shǐ xìng-zì - себебі бар болса да болмаса да, бірден ашулануға

болмайды 不要【ет.】不【ет.】就~.

【使眼色】shǐ yǎn sè - көз қысу; қас қағу; ымдау.

【使役】shǐ // yì 【ет.】 жегетін малды пайдалану.

【使用】shǐ // yòng 【ет.】 кадрлар қолдану ~ 干部 | амалды тиімді қолдану 合理~资金.

【使用价值】shǐyòng jiàzhí- тұтыну құны.

【使者】shǐ // zhě 【зат.】 уәкіл.

【始】shǐ ① ата; ата-баба; ру басы ~ 祖 | басынан аяғына шейін 从~至终. ② бұның басталғаны бүгінгі күннен емес 不自今日 ~ | қашан басталғаны белгісіз 不知~于何时. ③ 〈书〉【үс.】 ерінбей-жалықпай оқу керек, тек солай ғана табысқа жетерсің 不断学习~能进步. ④ (Shǐ) 【зат.】 фамилия.

【始创】shǐ // chuàng 【ет.】 бірінші қарағаннан - ақ.

【始发】shǐ // fā 【ет.】 порттың кетуі ~ 港 | алғашқы станция ~ 站.

【始末】shǐ // mò 【зат.】 істің жүрісі.

【始业】shǐ // yè 【ет.】 салтаннаты ашылу ~ 式; көктемгі семестрдің басы 春季 ~ | күзгі семестрдің басы 秋季 ~.

【始终】shǐ // zhōng ① 【зат.】 他~没离会场 Ол мәжіліс залынан аяғына дейін кеткен жоқ. ② 【үс.】 ерінбей-жалықпай, үздіксіз ~ 不懈 | тұрақты достық 友情~不渝.

【始祖】shǐ // zǔ 【зат.】 ① ата; ата-баба; ру басы. ② негізін қалаушы.

【始祖鸟】shǐzǔniǎo 【зат.】 археоптерикс.

【始作俑者】shǐzuò yǒng zhě - жанжал шығарушы; төбелес қозғаушы; ұрыс бастаушы.

【驶】(駛) shǐ 【ет.】 ① желдірту; замғау; зулау; зымырау. ② жүргізу, меңгеру, басқарып ұшу 驾~ | жүріп тұру, сапар шегу 行~.

【屎】shǐ ① 【зат.】 дәретке отыру; ішті босату 拉~. ② көз бұрышындағы құрғақ ірің 眼~ | құлық 耳~.

【屎壳郎】shǐ-kelàng 〈方〉【зат.】 күбір; тезек жейтін қоңыз.

shì

【士】shì ① бойдақ, сұр бойдақ. ② орта тап ③ бірер кәсіппен айналысушы: ~ 农工商 диканшы, егінші, қолөнершілер мен саудагерлер. ④ қарапайым, қатардағы: ~ 兵 қатардағы сарбаз. ⑤ әскери шен: 上~ / аға сержант сержант (кіші командирлер құрамының атағы) 中~ | кіші сержант 下~. ⑥ емші, дәрігер 医~ | санитарка, күтуші, медбике 护~ | техник (орта дәрежелі

техникалық білімі бар маман), шебер 技~ | акушер (босанатын әйелге жәрдем ететін дәрігер) 助产~. ⑦ отан сүйгіш, патриот 烈~ | абыройы мен айбыны бар адам, батыр, батыл 勇~ | ханым, ханша 女~. ⑧ (Shì) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【士兵】shì // bīng 【зат.】 жауынгер; сарбаз; солдат; ұлан, унтер-офицер (патша және кейбір армияларда кіші командир құрамына жататын әскери шен).

【士大夫】shìdàfū 【зат.】 мемлекеттік қауым, атқамінерлік; шенеуніктер.

【士官】shì // guān 【зат.】 офицер (қарулы күштердегі, полициядағы командалық басшы құрамдағы адам).

【士女】shì // nǚ ① 【зат.】 үйленбеген жастар. ② әйел кейпі.

【士气】shì // qì 【зат.】 әскердің жоғары жауынгер рухы ~ 旺盛 | әскердің жауынгер рухын көтеру 鼓舞~.

【士人】shì // rén 【зат.】 зиялылар; интеллигенция (арнаулы білімі бар ой еңбегінің адамдары).

【士绅】shì // shēn 【зат.】 ақсүйектер.

【士卒】shì // zú 【зат.】 шабуыл кезінде әскердің алдында жүру 身先~.

【士族】shì // zú 【зат.】 әскери қауым.

【氏】shì ① Чжан ағалары 张~兄弟. ② Чжао Ван ханым 赵王~.

③ 摄~温度 Цельсий шкаласы. ④ 〈书〉 нағашы аға 舅~ (母舅) | ана, шеше 母~. ⑤ (Shì) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【氏族】shì // zú 【зат.】 ру.

【示】shì түсіндіру, ескеру 告~ | бағыттау, көрсету 指~ | көрсету; көрсетіп шығу; қыр көрсету 显~ | астарлап айту; ишара қылу; сездіру; тұспалдау; шет жағалап айту 暗~ | ұқтыру ~ 意 | үлгілі ~ 范 | демонстрация жасау, көрсету ~ 威.

【示爱】shì'ài 【ет.】 махаббат, сүйіспеншілік.

【示波器】shìbōqì 【зат.】 осциллограф (электр жүйелерінің уақытқа қарай өзгеруін жазатын автомат құрал).

【示范】shì // fàn 【ет.】 көрнекі орындау, ~ 操作 | үлгі жарғы ~ 章程.

【示警】shì // jǐng 【ет.】 абайлату; алдын ала ескерту, дабыл қағу.

【示例】shì // lì мысалдау; мысал келтіру, үлгі

【示人】shì // rén 【ет.】 ақыл беру; бағыт көрсету; жөн сілтеу.

【示弱】shì // ruò 【ет.】 осалдық жасамау 不甘~.

【示威】shì // wēi 【ет.】 ① ереуіл, көтеріліс: 游行~ / демонстрация жасау.

② наразылық акциясы, халық шеруі: 游行~ манифестация.

【示性式】shìxìngshì 【зат.】 рационалды формула.

【示意】shì // yì 【ет.】 пікірін айту 表~ 见 | қол былғап сөйлеу 以手势~.

【示意图】shìyìtú 【зат.】 схема түрінде көрсету.

【示指】shì // zhǐ 【зат.】 индекс, көрсеткіш.

【示众】shì // zhòng 【ет.】 көше бойымен көрсету, демонстрация жасау 游街~.

【示踪元素】shìzōng-yuánsù - таңбаланған атом.

【世】(世) shì ① өмір бойы 一生~ 一~.

② 【зат.】 отбасының оныншы ұрпағы 第十~ 孙. ③ ғсырлық достық ~ 交 | ғасырлық алауыздық ~ 仇 | дәуірлік достық ~ 谊 | ата-бабадан келе жатқан дәрігер ~ 医. ④ сен, сіз ~ 兄 | ағай ~ 叔.

⑤ қазіргі заман, жаңа заман 近~ | қазіргі заман 当~. ⑥ даңқтылық алу 问~ | дәуірлес; замандас; иықтас; тұстас ~ 人. ⑦ (Shì) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【世弊】shì // bì 【зат.】 қазіргі қоғамның кемістіктері.

【世变】shì // biàn 【зат.】 әлемнің өзгерістері арқылы өту 历经~.

【世仇】shì // chóu 【зат.】 көп жылдық алауыздық.

【世传】shì // chuán 【ет.】 ұрпақтан ұрпаққа келетін медицина қайраткері ~ 【зат.】 医.

【世【ec.】】 shì // dài 【зат.】 ① ғасыр бойы. ② ұрпақтан ұрпаққа берілетін ~ 相传 | ұрпақтан ұрпаққа берілетін егін шаруашылығымен айналысу ~ 务农.

【世【ec.】交替】shìdài jiāotì метагенез; ұрпақтың кезектесіп келуі.

【世道】shì // dào 【зат.】 дәуірдің әдет-ғұрыптары.

【世风】shì // fēng 【зат.】 әдет-ғұрыптың төмендеуі ~ 日下.

【世故】shì // gù 【зат.】 адамдар арасындағы қарым-қатынастары мен қазіргі мәселелері 人情~ | өмір тәжірибесі болу 老于~.

【世故】shì // gu 【сын.】 Teric, күнәкар емес: 这人有些~, 不大愿意给人提意见. Бұл адам teric, кеңес бергіңіз келмейді

【世纪】shì // jì 【зат.】 ғасыр, жүзжылдық, дәуір.

【世纪末】shìjì mò 【зат.】 ғасырдың аяғы.

【世家】shì // jiā 【зат.】 ① атақты тек, ие болушы үй. ② атақты рудың ғұмырнаамасы. ③ атақты рудың театры 梨园~.

【世間】shìjiān 【зат.】世閑万事 әлемдегі бар істердің болуы .

【世交】shìjiāo 【зат.】 ғасырлық достық .

【世界】shìjiè 【зат.】 ① дүниеге көзқарас; дүниетану; дүниетаным ~观 . ② сансыз әлем , дүние 大千~. ③ жер жүзін аралау 周游~ . ④ 【сын.】 қоғамдағы жағыдай ⑤ ішкі әлем 内心~ | субъективтік әлем 主观~ | ғылым әлемі 科学~ | балалар әлемі 儿童~ .

【世界觀】shìjièguān 【зат.】 дүниеге көзқарас; дүниетану; дүниетаным .

【世界貿易組織】Shìjiè Màoyì Zǔzhī бүкіл дүниежүзілік сауда ұйымы .

【世界時】shìjièshí 【зат.】 дүниежүзілік уақыт .

【世界市場】shìjiè shìchǎng дүниежүзілік рынок .

【世界銀行】Shìjiè Yínháng - дүниежүзілік банк .

【世界語】Shìjièyǔ 【зат.】 эсперанто .

【世局】shì // jú 【зат.】 қорқынышты жағдай~ 【ет.】 蕩 .

【世面】shì // miàn 【зат.】 өз ғасырында көпті көру 见过~ .

【世情】shì // qíng 【зат.】 әлемдегі жағдайын түсінбеу 不懂~ .

【世人】shì // rén 【зат.】 замандас, халық .

【世上】shì // shàng 【зат.】 ешбір көрген жоқпын ~不见 .

【世事】shì // shì 【зат.】 өзгермелі оқиға ~多变 .

【世俗】shì // sù 【зат.】 ① Танымал. ② Әлемдік .

【世态】shì // tài 【зат.】 Қоғамдағы адамдардың қарым-қатынасына нұсқайды .

【世态炎涼】shìtài yán liáng- қоғамдық пікірдің тұрақсыздығы .

【世外桃源】shì wài Táoyuán- жер жаннаты, арман еткен жер .

【世袭】shì // xí 【ет.】 мұрагерлік, мұралық .

【世系】shì // xì 【зат.】 шежіре, генеалогия- ру тарихы .

【世兄】shì // xiōng 【зат.】 сіз, сен .

【世医】shì // yī 【зат.】 әулетінен, ата бабадан келе жатқан дәрігер .

【世族】shì // zú 【зат.】 атақты ру; ақсүйек ру .

【仕】shì ① қызметке кіру, шенеунік болу 出~. ② (Shì) 【зат.】 фамилияға қолданылады .

【仕宦】shì // huàn < 书 > 【ет.】 шенеунікте қызмет атқару .

【仕进】shì // jìn < 书 > 【ет.】 қызметке кіру; орынға кіру

【仕女】shì // nǚ 【зат.】 ① әйел бейнесі . ② ақсүйек; дворян әйел . ③ сұлу,

әдемі қыз .

【仕途】shì // tú < 书 > 【зат.】 қызмет мансап .

【市】shì ① 【зат.】 күріш базары 米~ | азық-түлік базары 菜~ | кешкі базар 夜~ | базарға бару 上~. ② < 书 > жарбақтау , қарық қылу ~惠. ③ 【зат.】 қала көрінісі ~容 | қала халқы~民 | қала маңы ~区 | сауда орталығы 都~. ④ 【зат.】 行政区划单位, 分直轄市和省轄市等 аймақтық қала. ⑤ базарлық(нарықтық) 厘~尺 | базарлық(нарықтық) 分~升 | базарлық(нарықтық) 釐~斤 .

【市标】shì // biāo 【зат.】 Қала символы .

【市布】shì // bù 【зат.】 мақта-мата кездемесі .

【市場】shì // chǎng 【зат.】 ① базар саудасы 集貿~. ② ішкі нарық 国内~ | сыртқы рынок 国外~ .

【市場机制】shìchǎng jīzhì- нарық тетігі (нарықтың негізгі үш элементінің: ұсыныс, сұраныс, бағаның әсерлесу тетігі) .

【市場經濟】shìchǎng jīngjì- нарықтық экономика .

【市場調節】shìchǎng tiáojié- нарықты реттеу .

【市道】shì // dào 【зат.】 экономикалық құлдырау~低迷 .

【市电】shì // diàn 【зат.】 қала электр желісі; электр торабы .

【市花】shì // huā 【зат.】 қала гүлі – қала рәмізі .

【市话】shì // huà 【зат.】 қалалық телефон .

【市徽】shì // huī 【зат.】 қала эмблемасы .

【市惠】shì // huì < 书 > қанағаттандыру, қарық қылу .

【市价】shì // jià 【зат.】 нарықтық баға .

【市郊】shì // jiāo 【зат.】 қала айналасы; қала жаны .

【市井】shì // jǐng < 书 > 【зат.】 ① Нарық ② көз қарасі таяз .

【市侩】shì // kuài 【зат.】 мешандық; мешанның мінез-құлқы ~习气 .

【市况】shì // kuàng 【зат.】 市場情况 нарықтық жағдай .

【市貌】shì // mào 【зат.】 қала көркін әшекейлеу 美化市容~ .

【市面】shì // miàn 【зат.】 ① нарықтық конъюнктура (бір нәрсеге әсерін тигізетін жағдайлардың кездесуі) . ② қаланың көркі .

【市民】shì // mín 【зат.】 қала халқы .

【市区】shì // qū 【зат.】 қала маңы, қала ауданы .

【市容】shì // róng 【зат.】 城市的面貌; 市容 қаланың сыртқы көрінісі .

【市声】shìshēng 【зат.】 қалалық шу .

【市树】shìshù 【зат.】 қала ағаштары .

【市肆】shì // sì < 书 > 【зат.】 сауда орны, базар .

【市镇】shì // zhèn 【зат.】 қала қыстақ .

【市政】shì // zhèng 【зат.】 қала басқарманың мәселелері, коммуналдық, муниципалдық .

【市值】shì // zhí 【зат.】 нарықтық капиталдандыру (компанияның қор нарығының бағалауы бойынша құны, компания шығарған акциялардың олардың нарықтық бағасына көбейтілген саны) .

【市制】shì // zhì 【зат.】 қытайдың өлшем мен салмақ жүйесі .

【式】shì ① жаңа үлгі 新~ | ескі фасон 旧~ | еуропалық үлгісіне қарай 西~. ② үлгі, түр 程~ | үлгі, стандарт 法~. ③ ашылу салтанаты 开幕~ | шығару актісі 毕业~ | әскери парад 阅兵~. ④ молекулалық формула 分子~ | теңдеу 方程~. ⑤ 【зат.】 рай .

【式微】shì // wēi < 书 > 【ет.】 материалдық жағдайдың құлдырауы 家道~ .

【式样】shì // yàng 【зат.】摩登式样 сәнді түр; 时髦的式样 сәнді үлгі .

【式子】shì // zi 【зат.】 ① ұнамды бейне ~摆得很好 . ② формула (функциялық бағыныштылығына қарай шартты белгілермен берілген математикалық шама) .

【似】shì [似的] мөлшер (shì-de) 勛他提着笔像要写什么似的 Ол бояу жаккышты алып , бірдеңе жазғысы сияқты келді .

【势】(勢)shì ① билік пен күш 权~ | көп халық болса, көп күш болады 人多~众 | жәбірлеу 仗~欺人 . ② жақындау қарқыны 来~ | бөгеттердің бәрін жеңу~如破竹 . ③ жердің бедері 山~ | жердің рельефі 地~. ④ жағдай, ахуал 局~ | дамудың бағыты 大~所趋 . ⑤ дене қимылы; ым (қол сермеу, қол бұлғау, бас изе т. б), ишарат (қолмен сілтеп не иек қағу арқылы әмір ету 手~. ⑥ кестіріп жіберу, піштіру 去~ .

【势必】shì // bì 【үс.】 势必有人在內 бәлкім, ішінде біреу бар .

【势不可当】shì bù kědāng- тежелмейтін күшпен барлық кедергіден өту .

【势不可挡】shì bù kědǎng- тежелмейтін күшпен барлық кедергіден өту .

【势不两立】shì bù liǎng lì- бір біріне қарсы тұру, қаңқұйлы жау болу .

【势均力敌】shì jūn lì dí- бірдей күштер; тең күштер .

【势力】shì // lì 【зат.】 әсер, күш, қуаттылық .

【势利】shì // lì 【сын.】 билеп төстеушілер өкіметіне алдиярлау ~ 眼 | домбыт; еліктегіш; көрсеқызар ~ 小人.

【势利眼】shì-liyǎn① 【сын.】 билеп төстеушілер өкіметіне алдиярлау. ② 【зат.】 қошеметші, жағымпаз.

【势能】shì // néng 【зат.】 әлеуетті қуат.

【势派】shì // pài (~儿) <方> 【зат.】 ① өзін ұстау әдеті манерасы, ажар, кескін. ② жағдай, ахуал.

【势如破竹】shì rú pò zhú- бөгеттердің бәрін жеңу.

【势态】shì // tài 【зат.】 шиеленіскен жағдай ~ 严重.

【势头】shì // tóu <口> 【зат.】 бұлдық; ықпалдылық.

【势焰】shì // yàn 【зат.】 шексіз билік ие болу ~ 万丈.

【势在必行】shì zài bì xíng- қажетті, керекті болу.

【事】shì① (~儿) 【зат.】 той; үйлену тойы 婚 ~ | жаңа адамдар- жаңа істер 新人新 ~ | 这 ~ 儿容易办 Бұл жұмысты оңай істей аласын. ② (~儿) 【зат.】 ыңғайсыздық болып қалуы 出 ~ | аман-есен, жақсы 平安无 ~ . ③ (~儿) 【зат.】 жоспар жасау 谋 ~ | жұмыс табу 找 ~ 儿. ④ 【зат.】回去吧, 没有你的 ~ 了 қайтғыз, ол сіздің жұмысыңыз емес. ⑤ <书> ата-ананы бағып-қағу ~ 父母. ⑥ 从事: бос жүру; бос сандалу; бұлғақтау; бұрау басын сындырмау; жұмыссыз жүру; іссіз жүру 无所 ~ 事.

【事半功倍】shì bàn gōng bèi- аса тиімді; өте тиімді

【事半功倍】shì bèi gōng bàn- тиімділігі аз.

【事必躬亲】shì bì gōng qīn- барлығын өз істеу.

【事变】shìbiàn 【зат.】 ① Марко Поло көпіріндегі қақтығыс 七七 ~ | Сиань өмірдің қақтығысы 西安 ~ . ② саяси ірі өзгерістері. ③ өзгеріс, ауысу.

【事出有因】shì chū yǒu yīn- әр нәрсенің өз дәлелі бар.

【事端】shìduān 【зат.】 қақтығысты арандату 挑起 ~ .

【事故】shì // gù 【зат.】 өндірістік жарақат 工伤 ~ | жазатайым оқиға; сәтсіз оқиға 责任 ~ .

【事过境迁】shì guò jìng qiān- мәселе қаралып болды, қазір басқа жағдай.

【事后】shì // hòu 【зат.】 постфактум (бірдеме істелгеннен кейін), кейіннен; өтіп кеткен соң; өтіп кеткен күнді қойып жазу.

【事机】shì // jī 【зат.】 ① сыр, құпияны ашу ~ 败露. ② жағдай,

мүмкіндік, конъюнктура (бір нәрсеге әсерін тигізетін жағдайлардың кездесуі).

【事迹】shì // jì 【зат.】 өмірбаян 生平 ~ | үлгілі қылық, іс 模范 ~ .

【事假】shì // jià 【зат.】 демалыс.

【事件】shì // jiàn 【зат.】 国际 ~ халықаралық оқиғалар.

【事理】shì // lǐ 【зат.】 істің дәл мәні; істің мазмұны, өмір логикасы; істің қисыны

【事例】shì // lì 【зат.】 оқиға; өнеге; өнеге боларлық жағдай; өткенде орын алған; үлгі боларлық; үлгілі іс (кейінгі іске үлгі боларлық я ақтауға себепкер боларлық өткендегі өнеге).

【事略】shì // lüè 【зат.】 шағын өмірбаян.

【事前】shì // qián 【зат.】 事前故意 әдейі, қасақана жасалған, жорта.

【事情】shì // qíng 【зат.】 ① Жұмыс көп болғандықтан, үлгірмей жатырмын ~ 多, 忙不过来. ② отбасы оқиғасы. ③ істің дәл мәні; істің мазмұны.

【事实】shì // shí 【зат.】 фактілер-қасарысып болған зат ~ 胜于雄辩.

【事态】shì // tài 【зат.】 жағдай нашарлады ~ 严重 | жағдай қиындап кетті ~ 扩大.

【事体】shì // tǐ <方> 【зат.】 ① іс, қызмет ② оқиғаның мәні.

【事务】shì // wù 【зат.】 ① жұмысы көп ~ 繁忙. ② қызметші, кеңсе қызметкері, іс жүргізуші ~ 员 | шаруашылық жұмысы ~ 工作.

【事务主义】shìwù zhūyì- өрісі тарлық; ұсақшылық.

【事物】shì // wù 【зат.】 зат, нәрсе, құбылыс.

【事先】shì // xiān 【зат.】 алдын-ала, ерте бастан; күн бұрын.

【事项】shì // xiàng 【зат.】 көңіл аударарлық пункттері 注意 ~ .

【事业】shì // yè 【зат.】 ① революциялық әрекет 革命 ~ | ғылыми және мәдени шаралар 科学文化 ~ | кәсіпкерлік, іскерлік ~ 心. ② басқару шығысы ~ 费 | мекеме, ұйым ~ 单位.

【事宜】shì // yí 【зат.】 жұмыс туралы 商谈呈递国书 ~ сенім қағаздары тапсыру туралы келісу.

【事由】shì // yóu 【зат.】 ① істің жүрісі. ② іс - қағаздың қысқаша мазмұны. ③ дәлел, себеп, негіз. ④ себепін іздеу 找事由.

【事与愿违】shì yǔ yuàn wéi- тілекке қарамастан.

【事在人为】shì zài rén wéi- адамның істегені өзінен байланысты.

【事主】shì // zhǔ 【зат.】 ① жәбірленуші; зардап шегуші.

【侍】shì① қызмет ету 服 ~ | қатар тұра қалу ~ 立. ② (Shì) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【侍从】shì // cóng 【зат.】 нөкер, алып бару, шығарып салу.

【侍奉】shì // fèng 【ет.】 ата-ананы бағу ~ 父母 | жасы үлкен адамды күту ~ 老人.

【侍候】shì // hòu 【ет.】 ата-ананы бағып күту ~ 父母 | ауруларды бағып-қағу ~ 病人.

【侍郎】shì // láng 【зат.】 министр орынбасары.

【侍立】shì // lì 【ет.】 екі қолын төмен түсіріп қақшып тұру

【侍弄】shì // nòng <方> 【ет.】 ① шошқа ұстау ~ 猪. ② машинаға қызмет ету ~ 机器.

【侍女】shì // nǚ 【зат.】 қызметші әйел.

【侍卫】shì // wèi ① 【ет.】 қорғау. ② 【зат.】 сарай қарауылы.

【侍养】shì // yǎng 【ет.】 қарт адамдарды күту, бағу ~ 老人.

【侍者】shì // zhě 【зат.】 үй қызметші, қызмет атқарушылар.

【饰】(飾)shì ① әдемілену, сәндену 修 ~ | жақсарту 润 ~ | әдемілеп бояу; безендіріп бояу; сырлау 涂 ~ . ② стилін өңдеу ~ 词 | қателерін бүркемелеу 文过 ~ 非. ③ зергерлік бұйымдар 首 ~ | киімге келетін әшекей- бұйымдар 衣 ~ | терезе сырты 窗 ~ . ④ 【ет.】 рөл атқару; рөлінде ойнау.

【饰词】shì // cí 【зат.】 сылтау.

【饰品】shì // pǐn 【зат.】 алтын әшекей-бұйым 黄金 ~ .

【饰物】shì // wù 【зат.】 ① әшекей, безек. ② әшекей-бұйымдар.

【饰演】shì // yǎn 【ет.】 рөл атқару; рөлінде ойнау.

【试】(試)shì ① 【ет.】 байқау, сынау ~ 行 | байқалатын жүзу ~ 航. ② емтихан тақырыптары ~ 题 | емтихан өткізілетін орын ~ 场 | сұрақтары бар емтихан қағазы ~ 卷 | ауызша емтихан 口 ~ | жазбаша емтихан 笔 ~ | бірінші сын 初 ~ | емтиханның екінші туры 复 ~ .

【试笔】shì // bǐ 【ет.】 құламұштың бірінші сынауы 新春 ~ .

【试表】shì // biǎo 【ет.】 ауру адамға температура өлшеу 给病人 ~ .

【试播】shì // bō 【ет.】 сынақ ретінде тарту, берудің алдында сынап көру (кино, радио, теле бағдарламалы): .

【试场】shì // chǎng 【зат.】 емтиханды өткізу орны.

【试车】shì // chē 【ет.】 сынақ сынау.

【试点】shì // diǎn ① 【ет.】 тәжірибелі аумақ. ② 【зат.】 тәжірибе өткізетін орын.

【试电笔】shìdiànbǐ【зат.】 сынақтама .
 【试飞】shì//fēi【ет.】 сынама ұшу; сындық ұшу.
 【试岗】shì//gǎng【ет.】 Бір жұміс орынға істеу үшін сынап бағы.
 【试工】shì//gōng【ет.】 (сынау мерзімі; сынау мерзімін өту .
 【试管】shì//guǎn【зат.】 түтік; түтік шыны (зертхана аспабы) .
 【试管婴儿】shìguǎn yīng'ér- жасанды ұрықтандыру .
 【试航】shì//háng【ет.】 сыналатын жүзу .
 【试机】shì//jī【ет.】 жабдықты, құрал-сайманды сынау .
 【试剂】shì//jì【зат.】 реактив (басқа бір затқа қосқанда химиялық реакция туғызып, ізделетін затты сол құрамнан табуға мүмкіндік беретін зат).
 【试金石】shìjīn shí【зат.】 мықтылықты сынайтын тас; сын тас .
 【试镜】shì//jìng【ет.】 кастинг .
 【试卷】shì//juǎn【зат.】 сұрақтармен берілетін емтихан парағы .
 【试看】shì//kàn【ет.】 байқап көру; байқау; сынап көру.
 【试手】shì//shǒu (～儿)【ет.】 ① сынау мерзімін өту .
 【试水】shì//shuǐ【ет.】 ①суландыру құрылысына су жүргізу алдында суді жіберіп қарап су сапасін тексеру. ② сынап көру.
 【试探】shì//tàn【ет.】 зерттеп тексеру, сынау, эксперимент жасау .
 【试题】shì//tí【зат.】 емтихан сұрақтары .
 【试图】shì//tú【ет.】 талпыну, сынау, байқау .
 【试问】shì//wèn【ет.】 ～他有什么权利这样办呢? айтыңызшы, солай істеуге оның құқығы бар ма?
 【试想】shì//xiǎng【ет.】 көз алдына елестету
 【试销】shì//xiāo【ет.】 сынамалық өткізу .
 【试行】shì//xíng【ет.】 сынап жүргізу.
 【试验】shì//yàn【ет.】 ① сынау, байқау, эксперимент жасау .②емтихан; сараптама .
 【试验田】shìyàntián【зат.】 тәжірибе учаскесі .
 【试用】shì//yòng【ет.】 сыналатын үлгі ～品 | сынау мерзімі ～期 | сынақ мерзімін өтуші～人员.
 【试纸】shì//zhǐ【зат.】 лакмус қағазы; лакмус сіңірілген қағаз.
 【试制】shì//zhì【ет.】 сынақ әдісін өткізу .
 【视】(視、眦、眦)shì ① көру жігілігі ～力 | көзқарас; көз тастау; көз тігу ～线 | алыстан көрмеушілік;

алысқа көзі жетпеушілік; жақыннан көргіштік 近～ .②жаратпау; жек көру, ұнатпау 轻～ | мән беру, жоғары бағала 重～ | жаратпау; жек көру, ұнатпау 藐～ | бейтарап қарау 一～同仁 .③ қарау, инспекциялау; тексеру (істің дұрыстығын тексеру), бақылау ～察 | байқау 監～.④(Shì)【зат.】 фамилияға қолданылады.
 【视差】shì//chā【зат.】 параллакс; параллақтық (заттың көріністік өзгерімі) .
 【视察】shì//chá【ет.】 ① инспекциялау; тексеру (істің дұрыстығын тексеру). ② аймақты қарау ～地【сын.】 .
 【视点】shì//diǎn【зат.】 нысана .
 【视而不见】shì ér bù jiàn- немқұрайды қарау, көз жұму.
 【视感】shì//gǎn【зат.】 көз, көру .
 【视角】shì//jiǎo【зат.】 ① көру бұрышы .②көзқарас . .
 【视界】shì//jiè【зат.】视界之外 ой өрісінен тыс .
 【视觉】shì//jué【зат.】 көру қабылдауы.
 【视力】shì//lì【зат.】 көз жігілігі; көздің жігілігі; көру жігілігі.
 【视盘】shì//pán【зат.】 оптикалық диск .
 【视盘机】shìpánjī【зат.】 ауыстырып-қосқыш; ток аударғыш (токты басқа бағытқа аударатын тетік) .
 【视频】shì//pín【зат.】 бейне, клип .
 【视频电话】shìpín diànhuà – бейнетелефон .
 【视频光盘】shìpín guāngpán- бейнетабак – видеодиск .
 【视屏】shì//píng【зат.】 теле эфир .
 【视若无睹】shì ruò wú dǔ ескермеу; көзге ілмеу; назар салмау.
 【视神经】shìshénjīng【зат.】 көз тамыры; көру жүйкесі
 【视事】shì//shì〈书〉【ет.】忽～实 фактыларды елемей.
 【视死如归】shì sǐ rú guī- өлімді елен қылмау .
 【视听】shì//tīng【зат.】 естен жаңылдыру; есін шығару 混淆～; ～说 аудирование .
 【视图】shì//tú【зат.】 бетсалым; кескін.
 【视网膜】shìwǎngmó【зат.】 көз торы; тор қабық, көздің түбі; көз ұясы
 【视线】shì//xiàn【зат.】 ① көздеу сызығы.②алаң ету; көңілін алаң өткізу 转移～.
 【视野】shì//yě【зат.】 ой өрісі кең адам～宽广 | білім өрісін кеңейту 开阔～.
 【视域】shì//yù- ой өрісі.
 【视阙】shì//yù【зат.】 көзбен шолу.

【拭】shì - сүрту, өшіру. жуу 拂～ | көз жасын сүрту ～泪.
 【拭目以待】shì mù yǐ dài- күту, түсу .
 【贯】(貫)shì①〈书〉 жалға алу .②〈书〉 қарызға беру .③〈书〉 кешіру, кешірім жасау. .④(Shì)【зат.】 фамилияға қолданылады.
 【贯器店】shìqìdiàn〈方〉【зат.】 прокат, жалға алу.
 【柿】(柿)shì【зат.】 құрма (техниканың түрлі салаларында қолданатын оңтүстікте өсетін ағаш).
 【柿饼】shì//bǐng【зат.】 кептірілген құрма .
 【柿霜】shì//shuāng【зат.】 кептірілген құрманың қант түсуі .
 【柿子】shì//zǐ【зат.】 ① құрма (техниканың түрлі салаларында қолданатын оңтүстікте өсетін ағаш).② құрма (жеміс).
 【柿子椒】shì-zǐjiāo【зат.】 ① бұршаққынды бұрыш; қабықты бұрыш .
 【是】shì есімнен кейін қолданылады .
 【是】1shì ①【сын.】 жақсының ештеңісі жоқ 一无～处 | кекірейген; менменсіген; өркөкірек 自以为～ | істке асатын фактілерге сүйене отыру 实事求是～ | сіздің айтқаныңыз дұрыс 你说得～ . ②〈书〉 көнелікті жақтаушы ～古非今 | .③【ет.】 Иә, мен білемін ～, 我知道 | Иә, сен кеттім ～, 我就去 .④(Shì)【зат.】 фамилияға қолданылады.
 【是】2shì〈书〉【ес.】 егер, егерде 如～ | осыдан былай көруге болады 由～可知 | Осы күні күн райы ашық ～日天气晴朗.
 【是】3shì【ет.】 ①Грамматика жағына айтқанда бір ісді дәлейдейді: 这是我的书.:бул меным кітапім.②бар боліп тур деген мағана.③алайда④用在句首, 加重语气 Тонді ұлғайтыну.⑤дэль солай. ⑥ тандау үшін сурақ сурау ⑦ нағыты солай деген мағана береді.
 【是的】shì-de-сияқты еді, тәрізді, тән.
 【是凡】shìfán〈方〉【үс.】 әркім, қашан да; әр жолы, қашан да .
 【是非】shì//fēi【зат.】 ①ақ-қараны айқын ажырату 明辨～ | дұрыс және қате ～曲直 . ② ақтылы-қаралыны шағастыру 搬弄～.
 【是非窝】shìfēiwō【зат.】 Қарама-қайшылықтар, даулар көп жер.
 【是否】shì//fǒu【үс.】 他～昨天来的 Ол кеше келген жоқ па?.
 【是味儿】shì//wèir〈口〉【сын.】 ① көңілден шығу. ② әдемі, тамаша, қолайлы, ыңғайлы .
 【是样儿】shì//yàngr〈口〉【сын.】 衣服做得很～Киім өте әдемі тігілген : .
 【峙】shì 繁峙(Fánshì), 地【зат.】, 在

山西 Фаншы атауы, Шанси провинциясында орналасқан.

【适】1(適)shì ① дәмді; татымды; тәтті ~ 口 | жарайтын; жарамды; пайдалы~用.②керісінше; қайта~得其反 | қол жеткізіп тоқтау ~可而止.③ ұнамды, жағымды, қолайлы, жайлы 舒~ | науқастану; сырқаттану 不~.

【适】2(適)shì ① не істеуін білмеу 无所~从.②〈书〉 күйеуге шығу ~人.

【适才】shìcái 【үс.】 қазір ғана, бағанағы.

【适当】shìdàng 【сын.】 ~的措施 тиісті шаралар | қолайлы жағдай~的机会.

【适得其反】shì dé qí fǎn- керісінше, қайта.

【适度】shì // dù 【сын.】 шектен шықпай.

【适逢其会】shì féng qí huì - дәл заматта, дәл жағдайға.

【适合】shì // hé 【ет.】 жанасу; жарасу; лайық болу; сәйкес келу; сәйкестелу; сәйкестендіру; сәйкестену; тура келу; үйлесіп келу.

【适婚】shì // hūn 【сын.】 неке жасы ~年龄.

【适可而止】shì kě ér zhǐ- шамасын білу, дәл кезінде тоқтау.

【适口】shì // kǒu 【сын.】 дәмді; татымды; тәтті, дәмі ұнамды.

【适【мөл.】】shì // liàng 【сын.】 ішімдікті шектен шықпай ішу керек 饮酒要~.

【适龄】shì // líng 【сын.】 тиісті жас.

【适时】shì // shí 【сын.】 орынсыз айту 说得不适时; 播种适时 тиісті егіс уақыты.

【适销】shì // xiāo 【ет.】 ~ 对路 жақсы сатылатын тауар.

【适宜】shì // yí 【сын.】 қолайлы климат 气候~ | тиісті жауап 应对~.

【适意】shì // yì 【сын.】 Жазда суық ваннаға түсу өте жағымды 微风徐徐, ~极了.

【适应】shì // yìng 【ет.】 айналадағы жағдай бейімделу ~环境.

【适用】shì // yòng 【сын.】 бірдемеге жарамсыз болу 不~于....

【适值】shì // zhí 〈书〉【ет.】 бір нәрсемен бір кезде болып қалу; кездесіп қалу.

【适中】shì // zhōng 【сын.】 ① бойы қалыпты 身材~. ② жағдайлы орын; жайлы орын 地点~.

【恃】shì тірегі бар екенін сезіп, өзін емін еркін сезіну, 有~无恐.

【恃才傲物】shì cái ào wù- астамсу; есіру; дандайсу; мақтану; менменсу; тәкаппарлану.

【室】shì ① 【зат.】 сынып

бөлмесі, аудитория 教~ | жатақ бөлме 卧~ | дем алатын бөлме 休息~ | сыртқы; тысқы~外. ②【зат.】 мұрағат (тарихи материалдар мен құжаттар бар кітаптардың не мерзімді жинақтардың атауы) 档案~ | оқу залы 图书~. ③ әйел 妻~ | екінші рет неке ге түсу 继~. ④ император тегі 皇~. ⑤ ми қарыншасы 脑~ | жүректің қан қуысы (қан жүруін реттеп тұратын жүректің бөлімі); қарынша 心~. ⑥ жиырма сегіз зодиак шоқжұлдызының біреуі 二十八宿之一.

【室颤】shì // chàn 【зат.】 ырғақсыздық (жүрек соғуы ырғақтылығының бұзылуы).

【室内乐】shì nèiyuè 【зат.】 аз адам орындайтын музыка.

【室女】shì // nǚ 【зат.】 бойдақ; күйеуге шықпаған әйел.

【室女座】shì nǚzuò 【зат.】 Бикеш шоқжұлдызы

【逝】shì ① 岁月易~ | ~去的时光. ② қайтыс болу; аурудан қайтыс болу 病~ | қаза табу 永~ | өмірден өшу; өмірмен қош айтысу 长~.

【逝世】shì // shì 【ет.】 қаза табу; қайтыс болу; өлу.

【蒔】(蒔)shì ① 〈方〉【ет.】 көшет егу ~秧. ② 〈书〉 бағу, өсіру. ③ (Shi) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

另见 1240 页 shí.

【拭】shì балгерлік ету үшін қолданылатын биркалар.

【轼】(軾)shì желгі арбаның алдында тұтқаны ретінде қолданылған.

【铈】shì 【зат.】 церий (түсі сұрғылт жақсы соғылатын және онай кесілетін металл).

【舐】shì 〈书〉 «сыыр бұзауды жалап тұр» - ата-ананың мейірімі 老牛~犊.

【舐犊情深】shì dú qíng shēn- өзінің балаларын қатты сүю.

【舐痔】shì // zhì 〈书〉【ет.】 жағымпаздану; жалбақтау; жалбалақтау; жалпақтау; жарамсақсу; жарамсақтану; жарану; жәреукелену; итаршылану.

【弑】shì 〈书〉 патшаны өлтіру~君 | әке өлтірушілік~父.

【释】1(釋)shì ① мағынасын түсіндіру~义 | түсіндірме, түсінік беру 注~. ② күдіктерді жою~疑 | жойылу, зым-зия жоқ болып кету 冰~. ③ қолын суға малу~手 | ықыласпен жасау 手不~卷. ④ шығару 开~ | кепіл арқылы босату 保~.

【释】2(釋)Shì ① будда мектебі ~门 | буддист (буддизмді тұтынушы)~家 | будда монахы, бонза (өркөкірек лауазымды адам)~子. ②【зат.】 фамилияға қолданылады.

【释典】shì // diǎn 【зат.】 будда

қағидалары.

【释放】shì // fàng 【ет.】 ① ақпаратты ашу ~信息. ② ~热 【мөл.】 жылулықтың шығуы.

【释怀】shì // huái 【ет.】 жұбану; көңіл жайлану; тынышталу; тыныштану

【释教】Shì // jiào 【зат.】 буддизм (Қытай, Жапон, Үндістан және кейбір Шығыс елдеріне тараған будда).

【释然】shì // rán 〈书〉【сын.】 жойылу, жоқ болу.

【释文】shì // wén 【зат.】 мәтінді зерттеу, түсіндірме беру.

【释疑】shì // yí 【ет.】 күдіктерді жою.

【释义】shì // yì ① 【ет.】 мәтінді зерттеу, түсіндірме беру. ②【зат.】 талдау беру; түсіндіру.

【释藏】Shì // zàng 【зат.】 будда қағидалар жинағы.

【释子】shì // zǐ 〈书〉【зат.】 будда монахы.

【谥】(謚、諡)shì ① өлгеннен кейін берілген атақ.

【嗜】shì әуестік; құмарлық; құмартушылық; құштарлық; ынтызарлық; ынтықтық; іңкәрлік ~好 | ішуге құмарлық ~酒.

【嗜好】shì // hào 【зат.】 不良嗜好 теріс құмарлық.

【嗜欲】shì // yù 【зат.】 әуесқойлық; құмарлық; құштарлық.

【箠】shì балгерлік ету үшін қолданылатын биркалар.

【誓】shì ①【ет.】 ант бергізу ~师 | ант беру ~不甘休. ②【зат.】 ант беру; ант ету 宣~ | ант беру 起~.

【誓不两立】shì bù liǎng lì-жауды қырып ант беру не өлу.

【誓词】shì // cí 【зат.】 ант беру үшін айтылатын сөздер.

【誓师】shì // shī 【ет.】 ант беру үшін өткізілетін арнайы митинг ~大会.

【誓死】shì // sǐ 【үс.】 берілмеу үшін, ант беру ~不屈.

【誓言】shì // yán 【зат.】 ант беру.

【誓愿】shì yuàn 【зат.】 салтанатты уәде; салтанатты серт беру.

【誓约】shì // yuē 【зат.】 салтанатты уәде.

【奘】shì ① 〈书〉 еркін. ② (Shi) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【噬】shì жұту; жұтып қою 吞~ | қайыр көрсетушіне зиян келтіру 反~.

【噬菌体】shì jūntǐ 【зат.】 бактериофаг (бактерияны құртағын зат).

【噬脐莫及】shì qí mò jí шынтағын тістеу (опық жеу)- қол жетпестік.

【澌】shì 〈书〉 Шишуй өзені.

【螫】shì 〈书〉 шағып алу, шағу.

【螫针】shì // zhēn 【зат.】 жарғақтылардың тілі.

【襖】shì жауын өткізбейтін шекпен; көжең; сулық

shi

【匙】·shì сарай кілті .

【殖】·shì күл; сүйек; табыт (өлген адамның).

shōu

【收】(收)shōu 【ет.】① жинау, жинастыру: коллекция жинау ~ 藏 | жинау ~ 集 ② алып тастау; қолданылудан қалдыру ~ 回 | алып қою, қайтарып алу ~ 复 | салық жинау ~ 税 | кәмпескелеу; конфискелеу; тәркілеу 没 ~ | ұлттандыру (мемлекет мүлкіне айналдыру) ~ 归国有 . ③ кіріс; табыс; түсім ~ 入 |) кіріс; пайда; түсім ~ 益 | шығын ~ 支 . ④ түсім ~ 成 | күзгі түсім 秋 ~ | егін жинау 麦 ~ | Биыл күріштің тез пісетін сортның түсімі көп 今年早稻 ~ 得多 . ⑤ жасырып қою, паналату ~ 留 | қабылдау ~ 容 | сыйлықты қабыл алу ~ 礼物 . ⑥ жиналу; топталу; шоғырлану ~ 心 . ⑦ түрмеге қамау ~ 监 . ⑧ жұмысты аяқтау ~ 工 | саптық даярлықты өту ~ 操 | бітіру, аяқтау ~ 场 .

【收报】shōu // bào 【ет.】 телеграф қабылдағыш .

【收编】shōu // biān 【ет.】 біріккен көтеріліс күші ~ 起义部队 .

【收兵】shōu // bīng 【ет.】① отбой беру 鸣金 ~ . ② қару тастау; тізе бүгу .

【收藏】shōu // cáng 【ет.】 мәдени ескерткіштердің коллекциясы ~ 文物 .

【收操】shōu // cāo 【ет.】 саптық даярлықты өту .

【收场】shōu // chǎng ① 【ет.】 аяқтау, бітіру ② 【зат.】 қорытынды, нәтиже .

【收车】shōu // chē 【ет.】 Көлік жұмысы аяқталғанда көлікды қайтарып алу: .

【收成】shōu // chéng 【зат.】 егін; өнім; түсім (астық өнімі) .

【收存】shōu // cún 【ет.】 сақтауға беру .

【收发】shōu // fā ① 【ет.】 тіркейтін орын (мекемеге келген кісілерді, қағаздарды тіркейтін бөлім) ~ 室 | тіркеу жұмысы ~ 工作 . ② 【зат.】 тіркеуші .

【收服】(收伏)shōu // fú 【ет.】 бағындыру, табындыру .

【收抚】shōu // fū қамқорлық жасау; қанатының астына алу; паналату

【收复】shōu // fù 【ет.】 жау басқан жерін азат ету ~ 失地 .

【收割】shōu // gē 【ет.】 егін жинау ~ 庄稼 .

【收工】shōu // gōng 【ет.】 (жұмысты бітіру) .

【收购】shōu // gòu 【ет.】 мақта дайындау ~ 棉花 | азық-түлік сатып алу ~ 粮食 .

【收红】shōu // hóng 【ет.】 Бағалы қағаздар нарығында қызыл айырбастау бағамына нұсқайды .

【收回】shōu // huí 【ет.】① несие алу ~ 贷款 | өзіндік құнның орнын толтыру ~ 成本 . ② бұйрықты бұзу ~ 成命 .

【收活】shōu // huó (~ 儿) 【ет.】① Клиенттердің өңдеу немесе жөндеуді қалайтын элементтерді қабылдау . ② <方> Жұмысді уақытында жинастру .

【收获】shōu // huò ① 【ет.】 春天播种, 秋天 ~ 秋耕 ~ 秋收 ~ 秋种 . ② жетістік, жеңіс .

【收集】shōu // jí 【ет.】 мәлімет жинау ~ 资料 | ескі-құсқы заттарды жинау ~ 废品 .

【收监】shōu // jiān 【ет.】 түрмеге қамау .

【收缴】shōu // jiǎo 【ет.】① қару-жарақ жиыны ~ 武器 . ② салық жинау ~ 税款 .

【收据】shōu // jù 【зат.】 қолхат, түбіртек .

【收看】shōu // kàn 【ет.】 көру, қарау .

【收口】shōu // kǒu (~ 儿) 【ет.】① байлауды бітіру ② бітелу, тартылу .

【收揽】shōu // lǎn 【ет.】 халықын көңілін аулау, өзіне аудару ~ 人心 .

【收镰】shōu // lián 【ет.】 орақпен жинау .

【收敛】shōu // liǎn 【ет.】① әлсіреу, жоғалу . ② байсалдылық, шыдамдылық . ③ бырыстыратын дәрі (йод) ~ 剂 .

【收殓】shōu // liàn 【ет.】 молаға көму .

【收留】shōu // liú 【ет.】 баспаналату; қамқорлық жасау .

【收拢】shōu // lǒng 【ет.】① әскерді жинап шоғырлау ~ 队伍 . ② халықты өзіне тарту ~ 人心 .

【收录】shōu // lù 【ет.】① қабылдау. Қабыл алу . ② енгізі, кіргізу .

【收录机】shōu // lùjī 【зат.】 магнитола .

【收罗】shōu // luó 【ет.】 қабілетті адамдарды жұмысқа жинау ~ 人才 | мәліметті жинау ~ 材料 .

【收买】shōu // mǎi 【ет.】① ескі кітаптарды сатып алу ~ 旧书 | металл сынықтарын сатып алу ~ 废铜烂铁 . ② халықты өзіне тарту ~ 人心 .

【收纳】shōu // nà 【ет.】 қабылдау

【收盘】shōu // pán 【ет.】① істі жою. ② қорытынды биржа бағамы .

【收篷】shōu // péng <方> 【ет.】 Желкенді төмендету: аяқтау .

【收讫】shōu // qì 【ет.】 толық алу .

【收清】shōu // qīng 【ет.】 түгелмен алу .

【收秋】shōu // qiū 【ет.】 егін жинау

【收取】shōu // qǔ 【ет.】 жеткізілімді қабылдау ~ 货物 .

【收容】shōu // róng 【ет.】 лагерь ~ 所 | жарақат алғанды паналау ~ 伤员 .

【收入】shōu // rù ① 【ет.】 қабылдау, алу . ② 【зат.】 қаржылық табыс 财政 ~ .

【收审】shōu // shěn 【ет.】 зерттеу үшін бөгеу .

【收生】shōu // shēng 【ет.】 босандырып алу .

【收尸】shōu // shī 【ет.】 жансыз денені көтеру

【收拾】shōu // shì 【ет.】① бөлме ішін жинау ~ 屋子 . ② бәтәңке жамау ~ 皮鞋 .

③ <口> сазайын тарттыру; сыбағасын беру; үйрету .

【收市】shōu // shì 【ет.】 дайындау. Сатып алу .

【收视】shōu // shì 【ет.】 тыңдаушылар рейтингі ~ 率 | телевизиялық көрсеткіш ~ 效果 .

【收手】shōu // shǒu <方> 【ет.】 біту; доғару; қою

【收受】shōu // shòu 【ет.】 пара алу ~ 贿赂 .

【收束】shōu // shù 【ет.】① байлау; будыру; буу . ② 把游玩的心思 ~ 一下 жұмылдыру . ③ хатты жазу аяқтау керек 我的信也该 ~ 了 .

【收缩】shōu // suō 【ет.】① қысқарту, қысылу, тартылу . ② шығындарды азайту ~ 开支 .

【收缩压】shōusuōyā 【зат.】 Систолалық қан қысымы

【收摊儿】shōu // tānr 【ет.】 көшедегі далба дүкен жинау. Дүкен шікті жабу .

【收条】shōu // tiáo (~ 儿) 【зат.】 түбіртегін жазып беру 打 ~ .

【收听】shōu // tīng 【ет.】 радио хабарын тыңдау .

【收尾】shōu // wěi ① 【ет.】 қорытынды, нәтиже .

【收文】shōu // wén 【зат.】 кіріс журналы .

【收效】shōu // xiào 【ет.】 күмәнсіз нәтиже ~ 显著 .

【收心】shōu // xīn 【ет.】 жиналу; топталу; шоғырлану .

【收押】shōu // yā 【ет.】 тұтқынға алу .

【收养】shōu // yǎng 【ет.】 жетімге жанашырлық жасау ~ 孤儿 .

【收益】shōu // yì 【зат.】 табыстардың өсуі 增加 ~ .

【收音】shōu // yīn 【ет.】①резонанс жасау.

② кабылдағыш; радиокабылдағыш (радио хабарын қабылдайтын аппарат) ~ 机 | радиооператор ~ 员.

【收音机】shōuyīnjī 【зат.】 қабылдағыш; радиокабылдағыш (радио хабарын қабылдайтын аппарат).

【收银】shōu // yín <方> 【ет.】 кассир ~ 员 | касса ~ 台.

【收支】shōu // zhī 【зат.】 төлемнің теңгерімсіздігі ~ 平衡.

【收执】shōu // zhí ① 【ет.】 дәлел қағазын ұстау .② 【зат.】 түбіртек, қолхат.

【收治】shōu // zhì 【ет.】 Науқасты қабылдау және емдеу.

shóu

【熟】shóu <口> әзір, дайын .

shǒu

【手】shǒu ① 【зат.】 қоп. ② кең таралған 人 ~ 一册 .③ қойын дәптер, блокнот ~ 册 .④ жеке құрастыру ~ 订 | өз қолымен қойған қолжазба ~ 抄.

⑤ жаман ниетті, зәрлі ~ 辣 | өзіне орындалмайтын міндет қою 眼高 ~ 低.

⑥ 他真有两 ~ Ол нағыз шебер. ⑦ құрама команданың ойыншысы , чемпион 选 ~ | маман шебері 能 ~ | тракторшы 拖拉机 ~ .

【手把手】shǒu bǎ shǒu- алған білімді қолдан қолға беру.

【手把】shǒu // bà (~儿) 【зат.】 сап, тұтқа .

【手板】shǒu // bǎn ① <方> 【зат.】 алақан . ② бұйрықты жазу үшін арналған тақтайша .

【手版】shǒu // bǎn 【зат.】 ① бұйрықты жазу үшін арналған тақтайша. ② визит карточкасы (визитшінің аты жазылған карточка)

【手包】shǒu // bāo (~儿) 【зат.】 Қолында кішкене сөмке былғарыдан жасалған

【手背】shǒu // bèi 【зат.】 қолдың сырт жағы.

【手本】shǒu // běn 【зат.】 ① қысқа қызмет тізімі; визит карточкасы (визитшінің аты жазылған карточка).

【手笔】shǒu // bǐ 【зат.】 ① қолтаңба, шығарма , туынды .② сөз шебері 大 ~ .

【手臂】shǒu // bì 【зат.】 ① қол .② жәрдемші; көмекші .

【手边】shǒu // biān (~儿) 【зат.】 ең керекті, қол астында .

【手表】shǒu // biǎo 【зат.】 қол сағат .

【手柄】shǒubǐng 【зат.】 сап, тұтқа, тұтқыш.

【手不释卷】shǒu bù shì juǎn- ықыласты оқу.

【手不穩】shǒu bù wěn <方> ұрлық жасауға бейімді .

【手册】shǒu // cè 【зат.】 ① мәліметші (керек мәліметтерді білдіретін кітап) .

② еңбек кітапшасы (қызметкердің еңбек қызметі туралы негізгі құжат) 劳 【ет.】 ~ .

【手刨】shǒu // chuàn <方> 【зат.】 білезік .

【手戳】shǒu // chuō (~儿) <口> 【зат.】 жеке баспа .

【手大】shǒu // dà 【сын.】 Ақшаны жұмсағанда ойлас байды.

【手袋】shǒu // dài <方> 【зат.】 әйелдер сөмкесі.

【手到擒来】shǒu dào qín lái- тірдеңені қнай жасау .

【手底下】shǒu dī-xia 【зат.】 бағынушы, көмекші .

【手电】shǒu // diàn 【зат.】 электрлік қол шам .

【手电筒】shǒudiǎntǒng 【зат.】 қалта фонары .

【手段】shǒu // duàn 【зат.】 ① амал. ② 本领; 能耐 өнер. ③ айла амал.

【手法】shǒu // fǎ 【зат.】 ① сурет салу әдісі 白描 ~ .② екіжақтылық тәсіл 两面 ~ .

【手风琴】shǒufēngqín 【зат.】 аккордеон (гармон тектес музыка аспабы).

【手感】shǒu // gǎn 【зат.】 қармалап; сипалап.

【手稿】shǒugǎo // gǎo 【зат.】 қолжазба .

【手工】shǒugōng 【зат.】 ① қол жұмысын жасау 做 ~ .② қол еңбегі ~ 劳 【ет.】 .③ <口> қол шеберлігі үшін төлем

【手工业】shǒugōngyè 【зат.】 майдагерлік өнеркәсібі.

【手工艺】shǒugōngyì 【зат.】 қолданбалы өнер .

【手鼓】shǒu // gǔ 【зат.】 дабыл; даң (музыка аспабы).

【手黑】shǒu // hēi 【сын.】 ашулы; жауыз; заһарлы; зәрлі; кекті; қас; ызалы.

【手机】shǒu // jī 【зат.】 ұялы телефон .

【手疾眼快】shǒu jí yǎn kuài- істе қырақ және жүйрік .

【手记】shǒu // jì ① 【ет.】 өз қолымен жазған жазба .② 【зат.】 қол белгісі .

【手技】shǒu // jì 【зат.】 ① кәсіп; колөнер. ② музыкалық цирктік ойын көрсету .

【手迹】shǒu // jì 【зат.】 қолтаңба (автордың өзінің қойған қолы; кітаптың шетіне я бетіне жазған жазуы; өз қолтаңбасы)

【手脚】shǒu // jiǎo 【зат.】 ① ширақ, сыпылдақ ~ 利落 | епті, шапшаң ~ 灵

敏. ② құру, қылу 做 ~ .

【手巾】shǒu // jīn 【зат.】 ① орамал . ② <方> қол орамал .

【手紧】shǒu // jǐn 【сын.】 ① берекелі, үнемшіл .② ақшамен ауыр жағдайда болу .

【手卷】shǒu // juǎn 【зат.】 бұрама қағаз; бүктеме қағаз.

【手绢】shǒu // juàn (~儿) 【зат.】 қол орамал .

【手铐】shǒu // kào 【зат.】 қол бұғау салу, қолкісен (қолға салатын шынжыр кісен).

【手快】shǒu // kuài 【сын.】 істе шапшаң және қырағы 眼疾 ~ .

【手辣】shǒu // là 【сын.】 зұлым, жауыз 心狠 ~ .

【手雷】shǒu // léi 【зат.】 танк бұзар граната .

【手链】shǒu // liàn (~儿) 【зат.】 білезік .

【手榴弹】shǒuliúdan 【зат.】 ① қол гранатасы. ② жаттығу граната .

【手令】shǒu // lìng 【зат.】 дара тапсырыс.

【手炉】shǒu // lú 【зат.】 қол жылытқы (емдеу, жылыту мақсатымен қолданылатын ішіне ыстық су құйылған ыдыс).

【手锣】shǒu // luó 【зат.】 гонг (соғып ойнайтын музыка аспабының бір түрі).

【手慢】shǒu // màn 【сын.】 ақырын, баяуламалы, жайбарақат .

【手忙脚乱】shǒu máng jiǎo luàn- сүрініп жығылу, абыржу, сасқалақтау .

【手民】shǒu // mín <书> 【зат.】 безеуші; қырнақшы; оюшы (металл, ағаш, сүйек сияқты нәрселерге ойып жазушы, сурет салушы ұста.

【手模】shǒu // mó 【зат.】 саусақтың ізі .

【手帕】shǒu // pà 【зат.】 қол орамал .

【手旗】shǒu // qí 【зат.】 сигнал беретін жалау.

【手气】shǒu // qì 【зат.】 сәттілік, іс оңға айналу .

【手枪】shǒu // qiāng 【зат.】 пистолет, револьвер .

【手巧】shǒu // qiǎo 【сын.】 ақылды бас және алтын қол-жұмысқа епті қолдар 心灵 ~ .

【手勤】shǒu // qín 【сын.】 еңбеккер, ынталы.

【手轻】shǒu // qīng 【сын.】 епті, әдепті .

【手球】shǒu // qiú 【зат.】 ① гандбол; қол добы .② гандбол добы.

【手软】shǒu // ruǎn 【сын.】 адал, жақсы, жұмсақ 仁慈 ~ .

【手生】shǒu // shēng 【сын.】 тәжірибесіз, икемсіз .

【手势】shǒu // shì 【зат.】 ымдау, қол

былғап сөйлеу.

【手书】shǒu // shū ①【ет.】 өз қолымен жазылған хат【зат.】 сіздің хатыңыз.

【手术】shǒu // shù ①【зат.】 негізгі операциялар 大~ | операция жасау【ет.】 ~.②【ет.】 амал, тәсіл.

【手松】shǒu // sōng【сын.】 бей-берекет, шашқыш, ысырапшыл.

【手谈】shǒu // tán〈书〉【ет.】 ишарамен сөйлесу, қолмен әңгімелесу.

【手套】shǒu // tào(~儿)【зат.】 биялай, қолғап.

【手提包】shǒutībāo【зат.】 қол сөмке, әйел сөмкесі.

【手提箱】shǒutíxiāng【зат.】 қол чемодан.

【手头】shǒu // tóu(~儿)【зат.】 ① өтімді.② берекелі ~宽裕 | ақшасы жеткіліксіз ~紧.③ ширақ, сыпылдақ ~利落.

【手头紧】shǒutóujǐn қалтада ақшасы жеткіліксіз.

【手头字】shǒutóuzì【зат.】 Жеңілдетілген таңбалардың ескі атауы.

【手推车】shǒutuīchē【зат.】 қол арба; ташке (бір дөңгелекті қол арба).

【手腕】shǒu // wǎn(~儿)【зат.】 ① білек.② әр түрлі айла іздеу 耍~.

【手腕子】shǒuwǎn·zi【зат.】 білек.

【手无寸铁】shǒu wú cùn tiě қорғансыз; таянышсыз.

【手无缚鸡之力】shǒu wú fù jī zhī lì әлсіз, күшсіз.

【手舞足蹈】shǒu wǔ zú dǎo қуанғаннан секіру.

【手下】shǒu // xià【зат.】 ① біреудің бастауында болу.② бағынушы, жәрдемші.③ өзінде бар болу, қол астынан.④ епті қол, қолы шебер.⑤ кешірім жасау ~留情.

【手写】shǒu // xiě【ет.】 қолжазба 口问~.

【手写体】shǒuxiětǐ【зат.】 қолмен жазу

【手心】shǒu // xīn【зат.】 алақан

【手续】shǒu // xù【зат.】 арыз беру тәртібі 报【зат.】 ~.

【手癣】shǒu // xuǎn【зат.】 бұзаутаз; теміреткі.

【手眼】shǒu // yǎn【зат.】 айла; епті тәсіл.

【手眼通天】shǒuyǎn tōng tiān мығті аға адамдармен байланыс бар.

【手艺】shǒu // yì【зат.】 әбзелші; кәсіпші; қолөнерші~人.

【手淫】shǒu // yín【ет.】 онанизм, мастурбация.

【手印】shǒu // yìn(~儿)【зат.】 ① қол ізі.② дактилоскопиялық саусақтың ізі.

【手语】shǒu // yǔ【зат.】 дактилология

(мылқаулардың саусақпен ымдау арқылы сөйлесу тәсілі).

【手谕】shǒu // yù〈书〉【зат.】 алдын ала жазып қою, бұйрық; жарлық.

【手泽】shǒu // zé〈书〉【зат.】 өлген адамның ізі.

【手札】shǒu // zhá〈书〉【зат.】 қолтаңба (автордың өзінің қойған қолы; кітаптың шетіне я бетіне жазған жазуы; өз қолтаңбасы).

【手掌】shǒu // zhǎng【зат.】 алақан.

【手杖】shǒu // zhàng【зат.】 таяқ, асагаяқ.

【手植】shǒu // zhí【ет.】 өз қолымен отырғызу

【手纸】shǒu // zhǐ【зат.】 туалеттік қағаз.

【手指】shǒu // zhǐ【зат.】 бармақ, саусақ.

【手指头】shǒuzhǐ·tóu〈口〉【зат.】 бармақ, саусақ.

【手指头肚儿】shǒuzhǐ·tòudùr〈口〉【зат.】 Саусақ іздері бар саусақтардың сәл көтерілген бөлігі.

【手指字母】shǒuzhǐ zìmǔ Саусақтардың бүггіліуімен және кенеітілуімен әртүрлі қаңылтырлар саңырау үні қолдануға арналған әртүрлі әріптерді білдіреді.

【手重】shǒu // zhòng【сын.】 өте күшті.

【手缚】shǒu // zhuó【зат.】 білезік.

【手足】shǒu // zú【зат.】 ① абдырасу, дәрменсіз, әлсіз болу ~无措.② бір біріне ағайынды болу 情同~.

【手足无措】shǒu zú wú cuò-абдырасу, дәрменсіз, әлсіз болу.

【守】shǒu ①【ет.】 қорғау, сақтау 把~ | бағу, қорғау 看~.②【ет.】 қорғау, сақтау ~护 | Дәрігер жарақат алған адамды сақтады 医生~着伤员.③【ет.】 заңды сақтау ~法 | келісім-шартты орындау ~约 | тәртіп сақтау ~纪律.④【ет.】 жақын, жанында.⑤ (Shǒu)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【守备】shǒu // bèi【ет.】 қорғау, қарауылдау, күзету.

【守财奴】shǒucáinú【зат.】 ашкөз; бакыл; бермес, саран.

【守车】shǒu // chē【зат.】 жүкті алып жүретін вагон.

【守成】shǒu // chéng〈书〉【ет.】 жаратылғанды сақтау.

【守敌】shǒu // dí【зат.】 жау гарнизоны.

【守法】shǒu // fǎ【ет.】 заңды сақтайтын азамат ~公民 | қоғамға қызмет ету 奉公~.

【守服】shǒu // fú【ет.】 қаралы киім жамылу.

【守宫】shǒu // gōng【зат.】 геккон кесіртке.

【守寡】shǒu // guǎ【ет.】 жесір қалу; тұл қалу.

【守恒】shǒu // héng【ет.】 сақтау: 物质守恒律 заттың сақталу заңы

【守候】shǒu // hòu【ет.】 ① күту, тосу.② бағу, жәрдем беру, күту.

【守护】shǒu // hù【ет.】 күзету, қарау: ~仓库/қойманы күзету.

【守活寡】shǒu huóguǎ- жесір әйел; тұл әйел; тұл жесір.

【守节】shǒu // jié【ет.】 жесір әйел; тұл әйел болу.

【守旧】shǒu // jiù【сын.】 守旧主义-ескілік; ескішілдік; кертартпалық; консерватизм; сақтанымпаздық

【守空房】shǒu kōngfáng: үйде жалғыз қалу, қуыс үйді бағып қалу, күйеуінің жолына қарау.

【守口如瓶】shǒu kǒu rú píng- сырға берік, сырды қағаң сақтау.

【守灵】shǒu // líng【ет.】 сүйекті күзету, табыттың құрметті қарауылда тұру.

【守门】shǒu // mén【ет.】 ① қақпаны қарауылдау.② қақпашы.

【守门员】shǒuményuán【зат.】 қақпашы.

【守丧】shǒu // sāng【ет.】 табыттың құрметті қарауылда тұру.

【守时】shǒu // shí【ет.】 бұлжытпайтын; дәл; мұқият; тап-тинақтай; ұқыпты.

【守势】shǒu // shì【зат.】 қорғану, сақтану 取~.

【守岁】shǒu // suì【ет.】 жаңа жыл түні бойы ұйықтамай шығу.

【守土】shǒu // tǔ〈书〉【ет.】 ел территориясын қорғау.

【守望】shǒu // wàng【ет.】 күзет мұнарасы~塔.

【守望相助】shǒu wàng xiāng zhù елді қорғау үшін өзара көмек жасау.

【守卫】shǒu // wèi【ет.】 шекараны қорғау~国境.

【守孝】shǒu // xiào【ет.】 азалы; қаралы болу.

【守信】shǒu // xìn【ет.】 адалдық; адал ниеттілік; ақ ниеттілік.

【守业】shǒu // yè【ет.】 әкенің ісін жалғастыру.

【守夜】shǒu // yè【ет.】 түнгі күзетте болу 值班~.

【守则】shǒu // zé【зат.】 оқушыларға арналған ережелері 学生~.

【守职】shǒu // zhí【ет.】 берген міндетін орындау ~尽责.

【守制】shǒu // zhì【ет.】 ата-анаға қаралы тойын жасау.

【守株待兔】shǒu zhū dài tù-сәттілікке үміттену.

【首】shǒu ① өз күшіне сеніп; өзіне сенімді ұстау 昂~ | не істерін білмей

дағдару 搔 ~ | әшекей-бұйымдар ~ 饰 | бас ~ 级 . ② канцлер (кейбір елдерде жоғары дәрежелі атақ) ~ 相 | төрағалық орын ~ 席 . ③ мекеме бастығы ~ 长 | үкімет басшысы ~ 脑 | апаттың басты себепшісі 祸 ~ . ④ басын бастау ~ 创 . ⑤ айыбын мойындап кету 自 ~ | айып тағу 出 ~ . ⑥ (Shǒu) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【首】 2shǒu 【мөл.】 бір өлең — 诗 .

【首班车】 shǒubānchē 【зат.】 ① Алғашқы автобус тұрақты негізде жүреді. ② Бірінші мүмкіндік.

【首播】 shǒu // bō 【ет.】 түңкішғы бағдарлама.

【首倡】 shǒu // chàng 【ет.】 бастама; бастау (қызметке, іске бой ұрғызатын, бастайтын, жетектейтін қабілет).

【首车】 shǒu // chē 【зат.】 бірінші рейс .

【首创】 shǒu // chuàng 【ет.】 басын бастау .

【首次】 shǒu // cì-алғашқы рет, бірінші рет .

【首当其冲】 shǒu dāng qí chōng- соққы қабылдау .

【首都】 shǒu // dū 【зат.】 астана .

【首度】 shǒu // dù алғаш рет қаржы бөлу ~ 拨款 .

【首恶】 shǒu'è 【зат.】 басты қылмыскер .

【首发】 shǒufā 【ет.】 бірінші рет жиберу. ② 球类比赛中首先出场: бастапқы позицияда тұру.

【首发式】 shǒufāshì 【зат.】 алғашқы таныстыру; таныстыру рәсімі.

【首犯】 shǒu // fàn 【зат.】 басты қылмыскер .

【首府】 shǒu // fǔ 【зат.】 ① астана. ② шет аймақ орталығы .

【首富】 shǒu // fù 【зат.】 бірінші, алғашқы бай адам .

【首告】 shǒu // gào <书> 【ет.】 жеткізу .

【首功】 shǒu // gōng 【зат.】 ① көрнекті еңбек. ② әскери еңбек .

【首户】 shǒu // hù 【зат.】 бай адам .

【首级】 shǒu // jí 【зат.】 өлген жаудың басы .

【首届】 shǒu // jiè алғашқы спорттық бәсеке ~ 运 【ет.】 会 | бірінші түлек ~ 毕业生 .

【首肯】 shǒu // kěn 【ет.】 басын изеу-илігу; көну; ырзаласу.

【首领】 shǒu // lǐng 【зат.】 ① <书> басшылықты сақтау 保全 ~ . ② басшы.

【首脑】 shǒu // nǎo 【зат.】 үкімет басшысы 政府 ~ | үкімет басшылардың кездесуі ~ 会议 .

【首屈一指】 shǒu qū yī zhǐ- бірінші орын алу .

【首日封】 shǒurìfēng 【зат.】 бірінші күн конверті .

【首善之区】 shǒu shàn zhī qū <书> мемлекеттің басты мәдени орталығы .

【首饰】 shǒu // shì 【зат.】 құнды заттар, әшекей- бұйымдар .

【首鼠两端】 shǒu shǔ liǎng duān- батылсыздық, жігерсіздік көрсету .

【首途】 shǒu // tú <书> 【ет.】 тағайындалған орынға аттану ~ 赴任 .

【首推】 shǒu // tuī 【ет.】 Алдымен таңдау.

【首位】 shǒu // wèi- үздіктік, бірінші орын

【首席】 shǒu // xī ① 【зат.】 құрметті орында отыру 坐 ~ . ② 【сын.】 бас өкілі ~ 【ес.】 баст.

【首先】 shǒu // xiān ① 【үс.】 алдымен, тіркеліп қою ~ 报 【зат.】 . ② 【жал.】 алғашқы рет, бірінші рет .

【首相】 shǒu // xiàng 【зат.】 канцлер (кейбір елдерде жоғары дәрежелі атақ); бас министрі .

【首选】 shǒu // xuǎn 【ет.】 жақтайтын, ұнататын наша ~ 药物 .

【首演】 shǒu // yǎn 【ет.】 алғашқы қойылым; бірінші көрсетілім.

【首要】 shǒu // yào ① 【сын.】 абзал міндет ~ 任务 | басты бөлшек ~ 分子. ② 【зат.】 үкімет басшысы 政府 ~ .

【首义】 shǒu // yì <书> 【ет.】 бірінші қарсылық көрсету .

【首映】 shǒu // yìng 【ет.】 алғашқы қойылым; бірінші көрсетілім.

【首战】 shǒu // zhàn 【ет.】 алғашқы жарыста жену ~ 告捷 .

【首长】 shǒu // zhǎng 【зат.】 бөлім бастығы 部 ~ | мекеме бастығы 团 ~ .

【首座】 (①首坐) shǒu // zuò 【зат.】 ① басты орын . ② бірінші жақ .

【舫】 shǒu Кемеңің алдыңғы жағы.

shòu

【寿】 (壽、壽) shòu ① бақыт пен ұзақ өмір сүрушілік 福 ~ | халықтың амандығы мен денсаулығы 人 ~ 年丰. ②; ұзақ өмір сүру 长 ~ | өмірдің ұзақтығы ~ 命. ③ туған күнді тойлау 做 ~ | өмірдің ұзақтығы кеспесі ~ 面. ④ табыт ~ 材 | жерлеу киім кешегі ~ 衣 . ⑤ (Shòu) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【寿斑】 shòu // bān 【зат.】 карт адамның бетінде шыққан дақ .

【寿比南山】 shòu bǐ nánshān- ұзақ өмір сүру тілегі .

【寿材】 shòu // cái 【зат.】 табыт

【寿辰】 shòu // chén 【зат.】 80 туған күн 八十 ~ .

【寿诞】 shòu // dàn 【зат.】 туған күн .

【寿礼】 shòu // lǐ 【зат.】 туған күн

сыйлықтары .

【寿联】 shòu // lián 【зат.】 құттықтау сөздері .

【寿面】 shòu // miàn 【зат.】 ұзақ өмір сүру кеспесі .

【寿命】 shòu // mìng 【зат.】 өмірдің ұзақтығы .

【寿木】 shòu // mù 【зат.】 табыт .

【寿山石】 shòushānshí 【зат.】 агальмаголит .

【寿】 【сан.】 shòu // shu 【зат.】 өмірдің ұзақтығы ~ 已尽 .

【寿桃】 shòu // táo 【зат.】 шабдалы-ұзақ өмір сүру белгісі .

【寿险】 shòu // xiǎn 【зат.】 өмірді камсыздандыру; өмірді сақтандыру.

【寿星】 shòu // xīng 【зат.】 ① өмір ұзақтығының құдайы . ② жаңа туған; нәресте; сәби.

【寿星老儿】 shòu-xīnglǎo 【зат.】 ұзақ өмір сүру Құдайы .

【寿穴】 shòu // xué 【зат.】 бейіт; көр; қабір; мазар; мола; мүрде.

【寿筵】 shòu // yán 【зат.】 туған күн банкеті .

【寿衣】 shòu // yī 【зат.】 жерлеу киім-кешегі .

【寿幛】 shòu // zhàng 【зат.】 туған күнде берілген жібек бұйымы .

【寿终正寝】 shòuzhōngzhèngqǐn- туыстар қолында қайтыс болу .

【受】 shòu 【ет.】 ① пара алу ~ 贿 | білім алу ~ 教育 | көмек алу ~ 到帮助.

② дүлей апат зиян шегу ~ 灾 | мінеуші, сыншыл ~ 批评. ③ адам төзгісіз; төзуге болмайтын ~ 不了. ④ дәмді ~ 吃 (吃着有味) | ықыласқа лайықты ~ 看 (看着舒服) | тыңдауға жағымды ~ 听 (听着入耳).

【受案】 shòu'àn 【ет.】 юрисдикция (сот жүргізу құқығы) ~ 范围 .

【受病】 shòu // bìng 【ет.】 ауырып қалу .

【受潮】 shòu // cháo 【ет.】 дымқыл тарту; дымығу; зәктеу; ылғалдану

【受宠若惊】 shòuchǒngruòjīng. Өте еркелеткенетан қалдырды

【受挫】 shòucuò 【ет.】 сәтсіздікке ұшырау

【受敌】 shòu // dí 【ет.】 жан-жақтан шабуылға ұшырау 四面 ~ | қыспақта болу 腹背 ~ .

【受罚】 shòu // fá 【ет.】 бұзушылық жазаланады 违章 ~ .

【受粉】 shòu // fěn 【ет.】 тоздандану; ұрықтану.

【受过】 shòu // guò 【ет.】 жауапкершілікті өз міндетіне алу 【ес.】 人 ~ .

【受害】 shòu // hài 【ет.】 нақақ құрбан 无辜 ~ .

【受话器】shòuhuàqì【зат.】есту түтігі, телефон.

【受贿】shòu // huì【ет.】жемқорлық пен пара 贪污~.

【受检】shòu // jiǎn【ет.】接受检查或检验 Тексеруді қабылдау.

【受奖】shòu // jiǎng【ет.】қызметте лайықты марапат алу 立功~.

【受戒】shòu // jiè【ет.】① шаш қырықтыруды қабылдау.② Меккудағы діншілдің қажыға баруы.

【受惊】shòu // jīng【ет.】екі көзі атыздай болу; қорқынышты бастан кешіру.

【受精】shòu // jīng【ет.】ұрықтандыру; ұрықтану.

【受窘】shòu // jiǒng【ет.】қымсынып қалу; ұялып қалу.

【受苦】shòu // kù【ет.】мүшкіл жағдайда болу ~受难.

【受累】shòu // lèi【ет.】қатыстыру.

【受累】shòu // lèi【ет.】болдыру; жүдеп-жадау; қажу; қалжырау; шаршау.

【受礼】shòu // lǐ【ет.】құттықтау сөзін қабылдау.

【受理】shòu // lǐ【ет.】қарап тексеруге тапсыру.

【受凉】shòu // liáng【ет.】салқын тиіп ауыру.

【受命】shòu // mìng【ет.】нұсқау алу.

【受难】shòu // nàn【ет.】мүшкіл жағдайда болу 受苦~.

【受盘】shòu // pán【ет.】басталған істі қабылдау.

【受骗】shòu // piàn【ет.】торға түсу, алданып қалу ~上当.

【受聘】shòu // pìn【ет.】① жұмысқа шақыру.②басы байлаулы болу.

【受气】shòu // qì【ет.】зәбір көру.

【受气包】shòuqìbāo(~儿)【зат.】қасқырдың аузы жесе де қан; жемесе де қан.

【受穷】shòu // qióng【ет.】кедейліктен қиналу 吃苦~.

【受屈】shòu // qū【ет.】ренжу, зәбір көру.

【受权】shòu // quán【ет.】өкілеттілік алу.

【受让】shòuràng【ет.】接受别人转让的物品、权利等: ~股权.

【受热】shòu // rè күн өтіп кету; күн тию; күнсіп қалу.

【受辱】shòu // rǔ【ет.】қарабет болу.

【受伤】shòu // shāng【ет.】жаралану.

【受赏】shòu // shǎng【ет.】еңбегі марапаттады 立功~.

【受审】shòu // shěn【ет.】~判 сотқа тартылу.

【受事】shòu // shì【зат.】зат, нысан, объект.

【受胎】shòu // tāi【ет.】бала көтеру;

екікабат болу; жүкті болу.

【受托】shòu // tuō【ет.】сенілген; аманат жүктелген.

【受洗】shòu // xǐ【ет.】шоқындыру; шоқыну (христиан дінін ұстаушылар қатарына қабылдау жорасы).

【受降】shòu // xiáng【ет.】тұтқынға алу, капитуляция.

【受刑】shòu // xíng【ет.】жазаға тартылу.

【受训】shòu // xùn【ет.】受训练 жаттықтыруды өту.

【受业】shòu // yè〈书〉①【ет.】білім алу.②【зат.】оқушы болу.

【受益】shòu // yì【ет.】пайда табу.

【受用】shòu // yòng【ет.】пайда, пайдалану.

【受用】shòu // yong【сын.】көңілі көтеріңкі болу

【受阅】shòu // yuè【ет.】парадты әскерді қабылдау ~部队.

【受孕】shòu // yùn【ет.】бала көтеру; екікабат болу; жүкті болу.

【受灾】shòu // zāi【ет.】апат зонасы ~地区.

【受制】shòu // zhì【ет.】① бөтенге бағынышты болу ~于人.② азап шегу, қиналу.

【受众】shòu // zhòng【зат.】~定位 мақсатты аудитория.

【受阻】shòu // zǔ【ет.】Тыйым салынған.

【受罪】shòu // zuì【ет.】жазаға ұшырау.

【狩】shòu〈书〉қысқы аң аулаушылық.

【狩猎】shòuliè【ет.】аң аулау.

【授】shòu ① ту тапсыру ~旗 | марапатту, сыйлық беру ~奖 | өкіл ету; уәкіл ету; уәкімдік беру ~权.② оқыту, сабақ беру 讲 ~ | сабақ беру ~课 | сырттан сабақ беру 函 ~.

【授粉】shòu // fěn【ет.】тозандандыру; тозаңдату; ұрықтандыру.

【授奖】shòu // jiǎng【ет.】марапатты колға беру жиналысы ~大会.

【授课】shòu // kè【ет.】оқыту, сабақ беру.

【授命】shòumìng〈书〉【ет.】батылдықты көрсету 见危 ~ | жағдай болған кезде өмірді қиюға дайын болу 临危 ~.

【授命】shòu // mìng【ет.】жүктеу; міндеттеу; тапсыру.

【授权】shòu // quán【ет.】өкіл ету; уәкіл ету; уәкімдік беру.

【授让】shòu // ràng【ет.】交付转让(物品、权利等)给别人: ~商标使用权.

【授时】shòu // shí【ет.】① күнтізбе жариялау.② уақыт қызметі.

【授首】shòu // shǒu〈书〉【ет.】басын жою; жанын құрбан ету.

【授受】shòu // shòu【ет.】жасырын айырбасталу 私相 ~.

【授衔】shòu // xián【ет.】给予军衔或其他称号.

【授信】shòuxìn【ет.】несиелеу шегі.

【授勋】shòu // xūn【ет.】марапаттау салтанаты ~典礼.

【授意】shòu // yì【ет.】ой салу, ақыл беру.

【授予】shòu // yǔ【ет.】лайықтау, тапсыру, атақ беру.

【售】shòu ①【ет.】билет сату ~票 | тауар сату ~货 | жекелеп сату 零 ~ | сатуға шығару 出 ~ | кепілді қызмет ету ~后服务.②〈书〉оның арам жоспары табыспен аяқталған жоқ 其计不 ~.

【售货员】shòuhuòyuán【зат.】сатушы, дүкенші.

【售卖】shòu // mài【зат.】сату.

【售票员】shòupiàoyuán【зат.】кассир; кондуктор.

【兽】(獸)shòu ①【зат.】жабайы аң 野 ~ | хайуанаттар әлемі 禽 ~ | аң 走 ~.

② ашулы, кекті ~心 | айуандық; дөрекілік; мәдениетсіздік; рақымсыздық; тағылық ~行.

【兽环】shòu // huán【зат.】есік шығыршығы.

【兽力车】shòulìchē【зат.】ат-арба, ат -көлік.

【兽王】shòu // wáng【зат.】аңдар патшасы.

【兽行】shòu // xíng【зат.】① дөрекілік; мәдениетсіздік; рақымсыздық; тағылық.② зорлау; күштеу.

【兽性】shòu // xìng【зат.】жексұрын өшпенділік ~的憎恶.

【兽医】shòu // yī【зат.】ветеринар; мал дәрігері.

【兽疫】shòu // yì【зат.】эпизоотия (малда болатын жалпы індет).

【兽欲】shòu // yù【зат.】әйел жандылық; еркек жандылық; жеңсіктік; күйтшілдік; құймырлық; нәпсіқұмарлық.

【授】shòu ① түрі аш және ауру 面黄肌 ~ | Соңғы уақытта ол қатты арықтады 他近来 ~了.② Бұл еттің кесегі өте майлы, маған майсыз керек еді 这块肉太肥, 我要 ~点儿的.③ Бұл киім өте тар 这件衣裳太 ~.④ өнімсіз жер ~田.

【瘦】shòu【сын.】① түрі аш және ауру 面黄肌 ~ | Соңғы уақытта ол қатты арықтады 他近来 ~了.② Бұл еттің кесегі өте майлы, маған майсыз керек еді 这块肉太肥, 我要 ~点儿的.③ Бұл киім өте тар 这件衣裳太 ~.④ өнімсіз жер ~田.

【瘦】shòu【сын.】① түрі аш және ауру 面黄肌 ~ | Соңғы уақытта ол қатты арықтады 他近来 ~了.② Бұл еттің кесегі өте майлы, маған майсыз керек еді 这块肉太肥, 我要 ~点儿的.③ Бұл киім өте тар 这件衣裳太 ~.④ өнімсіз жер ~田.

【瘦】shòu【сын.】① түрі аш және ауру 面黄肌 ~ | Соңғы уақытта ол қатты арықтады 他近来 ~了.② Бұл еттің кесегі өте майлы, маған майсыз керек еді 这块肉太肥, 我要 ~点儿的.③ Бұл киім өте тар 这件衣裳太 ~.④ өнімсіз жер ~田.

【瘦】shòu【сын.】① түрі аш және ауру 面黄肌 ~ | Соңғы уақытта ол қатты арықтады 他近来 ~了.② Бұл еттің кесегі өте майлы, маған майсыз керек еді 这块肉太肥, 我要 ~点儿的.③ Бұл киім өте тар 这件衣裳太 ~.④ өнімсіз жер ~田.

【瘦】shòu【сын.】① түрі аш және ауру 面黄肌 ~ | Соңғы уақытта ол қатты арықтады 他近来 ~了.② Бұл еттің кесегі өте майлы, маған майсыз керек еді 这块肉太肥, 我要 ~点儿的.③ Бұл киім өте тар 这件衣裳太 ~.④ өнімсіз жер ~田.

【瘦】shòu【сын.】① түрі аш және ауру 面黄肌 ~ | Соңғы уақытта ол қатты арықтады 他近来 ~了.② Бұл еттің кесегі өте майлы, маған майсыз керек еді 这块肉太肥, 我要 ~点儿的.③ Бұл киім өте тар 这件衣裳太 ~.④ өнімсіз жер ~田.

【瘦】shòu【сын.】① түрі аш және ауру 面黄肌 ~ | Соңғы уақытта ол қатты арықтады 他近来 ~了.② Бұл еттің кесегі өте майлы, маған майсыз керек еді 这块肉太肥, 我要 ~点儿的.③ Бұл киім өте тар 这件衣裳太 ~.④ өнімсіз жер ~田.

【瘦】shòu【сын.】① түрі аш және ауру 面黄肌 ~ | Соңғы уақытта ол қатты арықтады 他近来 ~了.② Бұл еттің кесегі өте майлы, маған майсыз керек еді 这块肉太肥, 我要 ~点儿的.③ Бұл киім өте тар 这件衣裳太 ~.④ өнімсіз жер ~田.

【瘦】shòu【сын.】① түрі аш және ауру 面黄肌 ~ | Соңғы уақытта ол қатты арықтады 他近来 ~了.② Бұл еттің кесегі өте майлы, маған майсыз керек еді 这块肉太肥, 我要 ~点儿的.③ Бұл киім өте тар 这件衣裳太 ~.④ өнімсіз жер ~田.

【瘦】shòu【сын.】① түрі аш және ауру 面黄肌 ~ | Соңғы уақытта ол қатты арықтады 他近来 ~了.② Бұл еттің кесегі өте майлы, маған майсыз керек еді 这块肉太肥, 我要 ~点儿的.③ Бұл киім өте тар 这件衣裳太 ~.④ өнімсіз жер ~田.

сымбатты тұлға~的身材.

【瘦骨嶙峋】shòu gǔ lín xún азғын; арық; жүдеу.

【瘦猴儿】shòu hóu'er 【зат.】指非常瘦的人(含戏谑意).Өте арық адамді ағайді (мазақдап айту)

【瘦瘠】shòu // jí 【сын.】① арық, жүдеу. ② босқа кеткен; жеміссіз; құнарсыз.

【瘦金体】shòujīntǐ 【зат.】宋徽宗赵佶的字体, 笔势瘦硬挺拔.

【瘦溜】shòu // liú 〈方〉【сын.】арық дене身材.

【瘦弱】shòu // ruò 【сын.】арық дене 身体~◇құнарсыз көшет 树苗~.

【瘦小】shòu // xiǎo 【сын.】арық және кішкентай.

【瘦削】shòu // xuē 【сын.】арық, жүдеу.

【瘦子】shòu // zǐ 【зат.】арық, жүдеу.

shū

【彀】shū ① найза; сүңгі. ② (Shū) 【зат.】фамилияға қолданылады.

【书】(書)shū ① каллиграфия; көркем жазу (анық әдемі жазу)~法 | бөлу; шығару 大~特~. ② қайшу стилі 楷~ | лишу стилі 隶~. ③ 【зат.】бір кітап 一本~ | — кітаптар жинағы 一套~ | жинақ 丛~ | жаңа кітап 新~ | көне жазулар 古~ | кітап дүкені ~店. ④ хат 家~ | хат~札. ⑤ қуәлік 证~ | кепілді хат 保证~ | түсіндірме 说明~ | жарысқа шақыру 挑战~ | ақ кітап- ресми құжат жинағы 白皮~. ⑥ (Shū) 【зат.】фамилияға қолданылады.

【书案】shū'àn 〈书〉【зат.】жазу столы.

【书包】shū // bāo 【зат.】портфель, сөмке.

【书报】shū // bào 【зат.】газет.

【书背】shū // bèi 【зат.】кітап түбі.

【书本】shū // běn (~儿) 【зат.】жаттап алған білім ~知识.

【书册】shū // cè 【зат.】кітапша, брошюра.

【书场】shū // chǎng 【зат.】эстрада.

【书虫】shū // chóng 【зат.】кітапты көп оқитын адам.

【书橱】shū // chú 【зат.】кітап қоятын шкаф.

【书呆子】shūdāi·zi 【зат.】кітапшыл, дүмше, көргенінен жазбаушы.

【书丹】shū // dān 【ет.】киноварьмен жазылған жазба (қызыл түсті минерал, сол минералдан істелген бояу).

【书牍】shū // dú 〈书〉【зат.】хат алысу.

【书法】shū // fǎ 【зат.】каллиграфия жарысы ~比赛 | каллиграфия үйрену 学习~.

【书坊】shū // fāng 【зат.】кітап дүкені.

【书房】shū // fāng 【зат.】кабинет.

【书稿】shū gǎo 【зат.】қолжазба көшірмесін түсіріп алу 誊写~.

【书馆】shū // guǎn 【зат.】① оқу залы. ②(~儿) 〈方〉 жеке мектеп.

【书柜】shū // guì 【зат.】кітап қоятын шкаф.

【书函】shū // hán 【зат.】① конверт, хатқалта. ② хат.

【书号】shū // hào 【зат.】шифр (кітаптардың тіркеу шифрлары).

【书后】shū // hòu 【зат.】ақырғы сөз, соңғы сөз.

【书画】shū // huà 【зат.】сурет өнері мен каллиграфия көрмесі ~展览会.

【书籍】shū // jí 【зат.】кітап, әдебиет.

【书脊】shū // jǐ 【зат.】түп (кітап, дәптер беттерінің тігілген жері).

【书记】shū // jì 【зат.】① хатшы. ② хатшы; іс жүргізуші.

【书记员】shūjìyuán 【зат.】хатшы.

【书家】shū // jiā 【зат.】каллиграф, көркемдеп жазушы.

【书架】shū // jià 【зат.】кітап сөресі.

【书简】(书柬)shū // jiǎn 【зат.】хат, жолдау хаты.

【书局】shū // jú 【зат.】кітап баспасы.

【书卷】shū // juǎn 【зат.】бұрама қағаз, хартия.

【书卷气】shūjuǎnqì 【зат.】зиялылық; интеллигенттік; мәдениеттілік.

【书刊】shū // kān 【зат.】басылым, баспа.

【书口】shū // kǒu 【зат.】кітап жиегі.

【书库】shū // kù 【зат.】кітап қоймасы (кітаптар сақталатын үлкен қойма).

【书录】shū // lù 【зат.】① библиография; кітапнама (кітаптардың атын, мазмұнын т. б. жазып отыру) ② библиография (әдебиеттерді көрсеткіш).

【书眉】shū // méi 【зат.】колонтитул (кітап бетінің жоғары бөлігіндегі жазу).

【书迷】shū // mí 【зат.】библиофил (кітапқа әуес, кітап жинағыш).

【书面】shū // miàn 【сын.】жазбаша хабарландыру қағаз ~通知 | жазба жауап~答复.

【书面语】shūmiànyǔ 【зат.】кітаби тіл

【书名号】shūmínghào 【зат.】бүйір сызық.

【书目】shū // mù 【зат.】① кітап каталогы. ② библиография.

【书皮】shū // pí (~儿) 【зат.】мұқаба

【书评】shū // píng 【зат.】пікір; рецензия (көркем шығарма, ғылыми еңбек, спектакль т. б. туралы сын, пікір).

【书签】shū // qiān (~儿) 【зат.】① белгі (кітаптың бетін белгілеп салынған қағаз, бау не бір зат). ② кітап басындағы жапсырма.

【书社】shū // shè 【зат.】① әдебиет клубы. ② кітап баспасы.

【书生】shū // shēng 【зат.】жас тәжірибесіз адам 白面~.

【书生气】shūshēngqì 【зат.】зиялы тәсілдеме.

【书市】shū // shì 【зат.】кітап базары.

【书套】shū // tào 【зат.】кітап қабы.

【书亭】shū // tíng 【зат.】кітап сататын киоск.

【书童】shū // tóng 【зат.】кабинетте қызмет ететін бала.

【书屋】shū // wū 【зат.】кабинет.

【书系】shū // xì 【зат.】кітап топтамасы.

【书香】shū // xiāng 【сын.】әдебиет жанұясы ~门第 | зиялылар балалары ~子弟 | мәңгілік атақ 世【ет.】~.

【书写】shū // xiě 【ет.】ұран жазу ~标语 | жазу құралдар ~工具.

【书信】shū // xìn 【зат.】жазбаша нысаны ~格式.

【书业】shū // yè 【зат.】әдеби шығармашылық.

【书页】shū // yè 【зат.】кітаптың беті.

【书院】shū // yuàn 【зат.】жоғарғы мектеп.

【书札】shū // zhá 〈书〉【зат.】іскерлік қағаз, хат.

【书斋】shū // zhāi 【зат.】оқу залы, кітапхана.

【书展】shū // zhǎn 【зат.】① кітап көрмесі. ② каллиграфия көрмесі.

【书证】shū // zhèng 【зат.】құжат дәлелі.

【书桌】shū // zhuō (~儿) 【зат.】жазу үстелі.

【抒】shū ① әркім өз пікірін айтты 各~己见. ② басылу, бөсеңдеу.

【抒发】shū // fā 【ет.】айту, көрсету.

【抒怀】shū // huái 【ет.】өз сезімін өлеңмен көрсету 赋诗~.

【抒情】shū // qíng 【ет.】лирикалық проза ~散文.

【抒情诗】shūqíngshī 【зат.】сыршылдық жыр.

【抒写】shū // xiě 【ет.】баяндау, айту, білдіру.

【纾】(紓)shū 〈书〉① отанды құтқару үшін бар мүлкін сыйға тарту 毁家~难(nàn). ② мерзімін ұзарту, баялату. ③ ауқаттылық.

【枢】(樞)shū ① дене еңбегінен адам сау болады 户~不蠹. ② жинағы; түйіні 中~.

【枢机】shū // jī 【зат.】① мәні, негізі. ② 〈书〉 басқарушы орталық.

【枢机主教】shūjī zhǔjiào кардинал (католик шіркеуі дін бастықтарының ең

жоғарғы шені).

【枢纽】shū // niǔ 【зат.】 құрылыс торабы ~ 工程 | көлік торабы 交通~.

【枢要】shū // yào <书> 【зат.】 орталық әкімшілік органы.

【叔】shū ① 【зат.】 叔父: 二~.② 【зат.】 аға 表~.③ ~ 嫂.④ <书>

ағалық қатары 伯仲 ~ 季.⑤ (Shū) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【叔伯】shū // bǎi 【сын.】 немере.

【叔父】shū // fù 【зат.】 аға.

【叔公】shū // gōng 【зат.】 ① шөбере аға.② <方> немере аға.

【叔母】shū // mǔ 【зат.】 апа.

【叔婆】shū // pó 【зат.】 апа.

【叔叔】shū // shu <口> 【зат.】 ① ағай, аға 亲~ | аға 堂房~.② аға Лю 刘~ | аға жұмысшы 工人~.

【叔祖】shū // zǔ 【зат.】 немере аға.

【叔祖母】shūzǔmǔ 【зат.】 немере әже.

【姝】shū <书> ① әдемі, әсем, сұлу, нәзік.② сұлу бикеш.

【殊】shū ① әр түрлі жолмен мақсатқа жету~途同归.② маңызды ерлік ~ 勋 | маңызды, ерекше еңбек~功 | ерекше ic~效 | көрнекті ерлік~绩.③ <书>

【үс.】 қатты өкіну~觉歉然.④ <书> бөлу, доғару.⑤ (Shū) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【殊不知】shūbùzhī 【ет.】 【ет.】 ① түсінбеу.② үмітке қарамастан.

【殊荣】shū // róng 【зат.】 ерекше атақ.

【殊死】shū // sǐ ① 【сын.】 шектен шыққан соғыс ~ 战 | өлімге бел байлау ~ 的斗争.② 【зат.】 басын шауып тастау.

【殊途同归】shū tú tóng guī - әр түрлі жолмен мақсатқа жету.

【殊勋】shū // xūn <书> 【зат.】 ерекше, көрнекті ерлік.

【殊誉】shū // yù 【зат.】 бедел.

【倏】shū <书> 【үс.】 лезде көріну, пайда болу ~ 而一现.

【倏地】shū // dì 【үс.】 тез, шапшаң.

【倏忽】shū // hū 【үс.】 көзін ашып жұмғанша көрінбей кету ~ 不见.

【倏然】shū // rán <书> 【үс.】 ① кенеттен жаңбыр жауп кетті ~ 一阵暴雨.② метеор кенеттен жоқ болып кетті ~ 一道流星, ~ 而逝.

【菽】(尗)shū 【зат.】 таза білмес болу небиан~麦.

【菽粟】shū // sù 【зат.】 мануфактура мен азық-түлік; қажетті күнделікті заттар 布帛~.

【梳】shū ① ағаш тарақша 木~.② 【ет.】 басты жуу және тарау ~ 头洗脸.

【梳篦】shū // bì 【зат.】 тарақ.

【梳辫子】shū biàn-zǐ - істі тәртіпке

келтіру, реттеу.

【梳理】shū // lǐ 【ет.】 шашты тарау ~ 头发.

【梳头】shū // tóu 【ет.】 шаш тарау, әдемілеп алынған шаш.

【梳洗】shū // xǐ 【ет.】 таралу, жуыну және киіну ~ 打扮.

【梳妆】shū // zhuāng 【ет.】 туалеттік үстелше ~ 台.

【梳子】shū • zǐ 【зат.】 тарақ.

【郇】Shū- Шу аймағы(Қытай жерінде).

【淑】shū сыпайы қыз ~ 女.

【淑静】shū // jìng 【сын.】 ерке де нәзік.

【淑女】shū // nǚ <书> 【зат.】 сұлу және сыпайы қыз 窈窕~.

【舒】shū ① 【ет.】 жадыраңқы, көңілі ккөтеріңкі, рахаттанған: ~ 眉展眼/ мээ-мэйрам. | ~ 经活血/ жадыраңқы.② <书> еркін, байсалды ~ 徐(缓慢) | байсалды, баяу ~ 缓.③ (Shū) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【舒畅】shū // chàng 【сын.】 因为爱而心情~ махаббаттан елжіреу

【舒服】shū // fu 【сын.】 ① ұйқысы жақсы睡得得~.② ыңғайлы, жайлы.

【舒缓】shū // huǎn 【сын.】 ① байсалды әрекет 【ет.】 作~.② жұмсақ әрі баяу үн 语调~.③ азырақ ылдилау жер.

【舒卷】shū // juǎn <书> бейімделу; бейімдену, лайықтану.

【舒散】shū // sǎn 【ет.】 ① дене шынықтыру.② көңіл сергіту.

【舒适】shū // shì 【сын.】 жайлылық, ыңғайлылық 环境~ | қолайлы өмір сүру~的生活.

【舒爽】shū // shuǎng 【сын.】 бақытты.

【舒坦】shū // tǎn 【сын.】 ай-жай көңілім 心里~.

【舒心】shū // xīn 【сын.】 日子过得挺~ күн өте баһралы болып өтті.

【舒展】shū // zhǎn ① 【ет.】 ұлғайту, кеңейту.② 【сын.】 ыңғайлы, жайлы.

【舒张】shū // zhāng 【ет.】 диастола (жүрек бұлшық етінің босаңсуы).

【舒张压】shūzhāngyā 【зат.】 диастолық қан қысымы.

【疏】1(疎)shū ① түбін тереңдету ~ 导 | суға жол ашу ~ 浚.② сирек тоғай ~ 林 | сирек жұлдыздар ~ 星.③ алшақтану, басқалану ~ 远 | жақын және арғы 亲~.④ көптен көрмеу, салқындау 生~ | жалқаулану, бос жүру 荒~.⑤ қырағылықты бәсеңдету ~ 于防范.⑥ тілегі үлкен болғанымен, қабілеттілігі әлсіз 志大才~.⑦ бығырап, сирек ~ 散.⑧ (shū) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【疏】2shū императорға баяндама беру 上~ | императорға берілетін баяндау хаты 奏~.

【疏财仗义】shū cái zhàng yì- мұқтаж ететін адамжарға көмек бергенде жомарт болу.

【疏导】shū // dǎo 【ет.】 ① Хуйайхэ өзенін бұрып жіберу ~ 淮河.② байланыс арнасы ~ 交通.

【疏放】shū // fàng <书> 【сын.】 ① алшаң, еркін.② босату, бос, емін-еркін.

【疏忽】shū // hu 【ет.】 бейберекеттік; жинақсыздық, жаңсақтық.

【疏剪】shū // jiǎn 【ет.】 жегенелеу.

【疏解】shū // jiě 【ет.】 ① делдалдық ету.② жолаушылар тасқынын жеңілдету ~ 客流.

【疏浚】shū // jùn 【ет.】 түбін тереңдететін жұмыстар ~ 工程.

【疏狂】shū // kuáng <书> 【сын.】 туғаннан тәртіпсіз 生性~.

【疏懒】shū // lǎn 【сын.】 бойкүйез, жалқау.

【疏朗】shū // lǎng 【сын.】 айқын, ашық, таза, мөлдір.

【疏离】shū // lí 【ет.】 айыру 关系~.

【疏漏】shū // lòu ① 【ет.】 байқаусыздық, жетімсіздік, қателік.② 【зат.】 абайсыз; аңғал; аңғырт; байқамай; епсіз.

【疏略】shū // lüè <书> бейберекет; бойкүйез.

【疏落】shū // luò 【сын.】 сирек таң жұлдыздар ~ 的晨星.

【疏散】shū // sǎn ① 【сын.】 сирек кезесетін ауыл ~ 的村落.② 【ет.】 халықты эвакуациялау ~ 人口.

【疏失】shū // shī 【ет.】 абайламаушылық; жаңсақтық; қателік.

【疏松】shū // sōng ① 【сын.】 құрғақ топырақ 土质干燥~.② 【ет.】 борпылдақ топырақ ~ 土壤.

【疏通】shū // tōng 【ет.】 ① түпті тереңдету жұмыстары ~ 工程.② бітісу.

【疏远】shū // yuǎn 【ет.】 алшақтану, салқындау.

【输】1(輸)shū ① 【ет.】 экспорт, сыртқа шығару ~ 出 | мұнай құбыры ~ 油管 | электр торабы ~ 电网.② <书> оқуға қаржылық көмек көрсету ~ 财助学.

【输】2(輸)shū 【ет.】 еш уақытта жеңілісті мойындамау 决不认~.

【输诚】shū // chéng <书> 【ет.】 ① бұрмалаусыз таныс бола бастау ~ 结交.② қашу, шегіну.

【输出】shū // chū 【ет.】 ① экспорт, сыртқа шығару.

【输电】shū // diàn 【ет.】 электр қуатын беру, ақпараттан информация шығару.

【输家】shū // jiā 【зат.】 ұтылып қалған жақ .

【输将】shū // jiāng <书> 【ет.】 жанашырлық жәрдем ету 慷慨~.

【输精管】shūjīngguǎn 【зат.】 ұрық шашатын жол.

【输理】shū // lǐ 【ет.】 дәлелсіз, сенімсіз, ауқатсыз, тұрақсыз .

【输卵管】shūluǎnguǎn 【зат.】 жұмыртқа жолы, жатыр түтігі.

【输尿管】shūniàoquǎn 【зат.】 несептамыр; несеп жолы (несептің бүйректен қуыққа баратын жолдары)

【输入】shū // rù 【ет.】 ① әкелім; импорт; шеттен әкелу; шеттен келтіру (елге басқа елдің тауарын әкелу). ② енгізу .

【输送】shūsòng 【ет.】 ленталы транспортер~带.

【输血】shū // xuè 【ет.】 қан құю, .

【输氧】shū // yǎng 【ет.】 оттегі беру .

【输液】shū // yè 【ет.】 құю (сұйық дәріні денеге құю).

【输赢】shū // yíng 【зат.】 ұтыс пен жеңіліс .

【输油管】shūyóuguǎn 【зат.】 мұнай құбыры.

【餽】shū кілем

【蔬】shū // сыпайы өмір сүру 布衣~食.

【蔬菜】shū // cài 【зат.】 көкөністер .

【儻】shū <书> бір сәтте, бір заматта, кенеттен .

shú

【秫】shú // бал жүгерінің сабағы ~ 秸 | қонақ (Қытайда, Маньчжурияда көп өсетін тары тұқымдас дән)жармасы ~米.

【秫秸】shú // jiē 【зат.】 бал жүгерінің сабағы.

【秫米】shú // mǐ 【зат.】 қонақ (Қытайда, Маньчжурияда көп өсетін тары тұқымдас дән)жармасы.

【秫秫】shú // shú <方> 【зат.】 қонақ (Қытайда, Маньчжурияда көп өсетін тары тұқымдас дән).

【孰】shú ① <书> 【ес.】 әркімнің қателігі бар ~能无过② <书> 【ес.】 кім жеңеді, кім ұтылып қалады ~胜~负.③ <书> 【ес.】 Осыны шыдасаң, онда нені шыдай алмайсың?是可忍, ~不可忍?④ (Shú) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【赎】(贖)shú ① 【ет.】 өтеуін беріп құтылу, сатылып алыну ~身 | затты сатып алу 把东西~回来.② кінәсін өтеу~罪.

【赎当】shú // dàng 【ет.】 ломбардтан өтеу .

【赎金】shú // jīn 【зат.】 құн, өтеу .

【赎买】shú // mǎi 【ет.】 өтеу, төлеу.

【赎身】shú // shēn 【ет.】 өтеуін беріп құтылу, сатылып алыну.

【赎罪】shú // zuì 【ет.】 еңбекпен кінәсін өтеу 将功~ | өз кінәсін өтеу 立功~.

塾 shú жеке мектеп 私~ | жеке мектеп мұғалімі , үй ұстазы~师.

【塾师】shú // shī 【зат.】 жеке мектеп мұғалімі .

【熟】shú 【сын.】 ① қарбыз да пісті 西瓜已经~了.② дайын ас ~菜 | күріш пісіру 饭~了.③ иленген тері ~皮子 | пісіргіш темір ~铁.④ есімі жақсы таныс адам ~人.⑤ тәжірибелі шебер ~手 | шеберлікке тәжірибе арқылы ие болу ~能生巧.⑥ қатты ұйықтау 睡得 很~ | ойлану, толғану, байыптылық 深思~虑.

【熟谙】shú'ān <书> 【ет.】 соғыс өнерін жақсы білу ~兵法.

【熟菜】shú // cài 【зат.】 дайын ас .

【熟道】shú // dào (~儿) 【зат.】 таныс жол .

【熟地】1shú // dì 【зат.】 егістік жер .

【熟地】2shú // dì 【зат.】 қытай реманиясы- бүйрек ауырғанда дәрі-дәрмек ретінде қолданылады .

【熟化】shú // huà 【ет.】 өнерлі, шебер, білікті.

【熟荒】shú // huāng 【зат.】 тыңайған жерлер.

【熟荒地】shúhuāngdì 【зат.】 тыңайған жерлер.

【熟客】shú // kè 【зат.】 тұрақты қонақ .

【熟练】shú // liàn 【сын.】 маман жұмысшы ~工人.

【熟路】shú // lù 【зат.】 даңғыл жол.

【熟能生巧】shú néng shēng qiǎo шеберлікке тәжірибе арқылы ие болу .

【熟年】shú // nián 【зат.】 өнімді жыл .

【熟漆】shú // qī 【зат.】 табиғи лактың бір түрі .

【熟人】shú // rén (~儿) 【зат.】 таныс адам

【熟稔】shú // rěn <书> 【ет.】 жақсы білу, үйренген.

【熟石膏】shúshígāo 【зат.】 сылақ гипс .

【熟石灰】shúshíhuī 【зат.】 сөнген әк; шыланған әк тас.

【熟识】shú // shì 【ет.】 我和他很~ ол менің жақсы танысым .

【熟食】shú // shí 【зат.】 гастрономиялық дүкен, аспаздық ~店.

【熟视无睹】shú shì wú dǔ немқұрайды қарау, көзді жұму, білмеу .

【熟手】shú // shǒu 【зат.】 тәжірибелі .

【熟睡】shúshuì 【ет.】 қатты ұйықтау .

【熟思】shú // sī 【ет.】 әбден ойлану, ой жүгірту .

【熟烫】shú // tàng <口> 【сын.】 балаусалықты жоғалту .

【熟铁】shú // tiě 【зат.】 пісірген темір .

【熟土】shú // tǔ 【зат.】 жұмсақ жер .

【熟悉】shú // xī 【ет.】 жағдайды жақсы білу ~情况 | мен оны жақсы білем 我~他.

【熟习】shú // xí 【ет.】 баспа ісін игеру ~业务.

【熟橡胶】shúxiàngjiāo 【зат.】 ысытылған каучук, резенке .

【熟语】shú // yǔ 【зат.】 фразеология (белгілі тілге тән тұрақты сөздер мен идиом сөздер тізбегі).

【熟知】shú // zhī 【ет.】 жақсы білу, таныс болу .

【熟字】shú // zì 【зат.】 таныс сөз, таныс иероглиф .

shǔ

【暑】shǔ ыстық, жаз, шілдігір: ~天/ ыстық күндер | 中 (zhòng) ~/ыстық ұру | 寒来~往/ жыл мезгілінің ауысуы

【暑假】shǔ // jià 【зат.】 жазғы демалыс .

【暑期】shǔ // qī 【зат.】 жазғы курстар ~训练班.

【暑气】shǔqì 【зат.】 ыстық .

【暑热】shǔ // rè 【зат.】 жазғы аптап ыстықты шыдау қиын ~难耐.

【暑天】shǔ // tiān 【зат.】 ыстық жыл мезгілі .

【暑运】shǔ // yùn 【зат.】 Жазда арнаулы жүргізілген транспорт.

【黍】shǔ тары .

【黍子】shǔ // zǐ 【зат.】 ① тары . ② тары дәні .

【属】(屬)shǔ ① металл 金~. ② 【зат.】 түр. ③ 【ет.】 бағыну, бас ию

直~ | басыбайлы болу, меншігі болу 附~. ④ 【ет.】 Жеңіс -біздікі!!! 胜利

终~我们! ⑤ әскери қызметкердің отбасы 军~ | құрбан болған батырлар

отбасының мүшелері 烈~. ⑥ 【ет.】 түпнұсқасын анықтау 查明~实. ⑦

【ет.】 Ағам-ат, інім-әтеш(жұлдызнама) 哥哥~马, 弟弟~鸡.

【属地】shǔ // dì 【зат.】 отарлық иелік .

【属国】shǔ // guó 【зат.】 вассал мемлекеті.

【属相】shǔ // xiàng <口> 【зат.】 туған жылдың мал белгісі .

【属性】shǔ // xìng 【зат.】 атрибут; ерекше белгі (заттың я құбылыстың өзінен айырылмайтын бөлінбес қасиеті).

【属性词】shǔxìngcí 【зат.】 сөз атрибуты .

【属于】shǔ // yú 【ет.】 меншігі болу,

құрамында болу .

【属员】shǔ // yuán 【зат.】 бағынышты, табынышты.

【署】1shǔ①【зат.】 кеденнің бас басқармасы 海关总~② орналастыру, жайластыру, тарагу 部~③ орнын баса тұру .

【署】2shǔ【ет.】 қол қою 签~ .

【署理】shǔ // lǐ【ет.】 орнын баса тұру .

【署名】shǔ // míng【ет.】 қол қою .

蜀 Shǔ① Шу патшалығы .②【зат.】 Сычуан провинциясы .③【зат.】 фамилияға қолданылады.

【蜀汉】Shǔ - Hàn【зат.】 Шу-Хань патшалығы .

【蜀锦】shǔ // jǐn【зат.】 сычуан эшекейлі жібек мата.

【蜀葵】shǔ // kuí【зат.】 штокроза (үлпілдек гүлді, ұзын сабақты сәндік ағаш).

【蜀犬吠日】Shǔ quǎn fèi rì-тартымсыз адмдардың жұртқа белгілі заттарға таңғалу .

【蜀黍】shǔ // shǔ【зат.】 қонақ (Қытайда, Маньчжурияда көп өсетін тары тұқымдас дән).

【蜀绣】shǔ // xiù【зат.】 сычуан кестесі .

【鼠】shǔ【зат.】 егеуқұйрық, тышқан .

【鼠辈】shǔbèi【зат.】 арамза; жексұрын.

【鼠标】shǔ // biāo【зат.】 оптикалық тышқан 光电~ .

【鼠标器】shǔbiāoqì【зат.】 тышқан .

【鼠窜】shǔ // cuàn【ет.】 бытырап қашу; тұра қашу 抱头~ .

【鼠肚鸡肠】shǔ dù jī cháng-бишара, нашар

【鼠目寸光】shǔ mù cùn guāng- көз алдындағыдан басқаны көрмеу.

【鼠窃狗盗】shǔ qiè gǒu dào -ұсақ ұрлық .

【鼠窃狗偷】shǔqiègǒutōu ұрлық .

【鼠蹊】shǔ // xī【зат.】 шап .

【鼠疫】shǔ // yì【зат.】 оба, мәлік .

【数】(數)shǔ①【ет.】 мөлшер, сан ~【сан.】 目.②【ет.】 ең жақсылардың біреуі ~一~二.③ кінәлау, жазғыру айыптау ~说 | айыпты көру ~其罪.

【数不上】shǔ-bu shàng【ет.】 елеусіз, жарамсыз болу .

【数不胜【сан.】】shǔ bù shèng shǔ- есепсіз, мөлшерсіз, сансыз .

【数不着】shǔ-bu zháo【ет.】 артта қалу, жарамсыз .

【数叨】shǔ // dào <方>【ет.】 кінәлау, жазғыру айыптау.

【数得上】shǔ-deshàng【ет.】 ең жақсылардың қатарында болу .

【数 得着】shǔ-de zháo【ет.】 ең жақсылардың қатарында болу.

【数 典忘祖】shǔ diǎ wàng zǔ- туыстықты білмеу, ұмыту .

【数 伏】shǔ // fú【ет.】 жазғы аптап күндерін санау

【数 九】shǔ // jiǔ【ет.】 қыстың ең суық уақыты .

【数 来宝】shǔláibǎo【зат.】 шулайбао- тапқаттың түрі .

【数 落】shǔ // luò <口>【ет.】① кінәлау, жазғыру айыптау.② көкезулену; көп сөйлеу; мылжындау.

【数米而炊】shǔ mǐ ér chuī-ұсақшыл, есептескіш .

【数秒】shǔ // miǎo【ет.】 секунд.

【数说】shǔ // shuō【ет.】① ағап өту, санап шығу .② жақтырмау, айыптау. Кінәлау, жазғыру .

【数一数二】shǔ yī shǔ èr - ең жақсылардың біреуі, айрықша, әдеттен тыс, бірегей .

【薯】(薯)shǔ батат; тәтті картоп.

【薯 蓣】shǔ // liáng【зат.】 Диоскорея- шөп өсімдігінің түрі .

【薯蓣绸】shǔliángchóu【зат.】 каочоу- жібек мата түрлерінің бірі .

【薯蓣】shǔ // yù【зат.】 қытай ямсы .

【曙】shǔ таң сәрісі~光.

【曙光】shǔ // guāng【зат.】① таң сәрісі .② жеңіс таңы 胜利的~ .

【曙色】shǔ // sè【зат.】 таң ату; таң сәрі.

【癩】shǔ <书> қайғы қасірет басқан, азап шеккен, күйіну, уайымдау ~忧.

shù

【术】(術)shù① көркемөнер, бейнелеу өнері 美~ | соғыс өнері 武~ | дәрігерлік еті өнері 医~ | терминология (ғылымның, техниканың, өнердің тарауларында қолданылатын терминдердің жиынтығы) ~语 | білімсіз, надан 不学无~.② соғыс өнері 战~ | түсініксіз тәсіл 权~.③ (Shù)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【术科】shù // kē【зат.】 пән, сабақ .

【术士】shù // shì <书>【зат.】① балшы балгер .② конфуцийшілдік ғалым .

【术语】shù // yǔ【зат.】 терминология (ғылымның, техниканың, өнердің тарауларында қолданылатын терминдердің жиынтығы).

【戍】shù① гарнизон қызметін атқару 卫~ | шекараны қорғау ~边.② (Shù)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【戍边】shù // biān【ет.】 шекараны қорғау .

【戍守】shù // shǒu【ет.】 шекараны қорғау ~边疆.

【束】shù①【ет.】 белбеу байлау 腰~皮带.②【мөл.】 бір шоқ гүл ~ ~鲜花 .③ шоқ сәуле 光~ | электрон шоғы 电子~ .④ еріксіз, жасанды, дүрдараз 拘~ | бөгелмелі; кедергілі ~手~脚 .⑤ (Shù)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【束缚】shù // fù【ет.】 кедергі болу~手脚 .

【束身】shù // shēn <书>【ет.】① абыройын сақтау ~自爱 .② өзін байлау ~清罪.

【束手】shù // shǒu【ет.】 қарсылықсыз берілу~就擒 | қолын суға малу, әлсіз болу~无策.

【束手待毙】shù shǒu dài bì- қолды қусырып өлім жазасын күту .

【束手就擒】shù shǒu jiù qín қарсылықсыз берілу.

【束手束脚】shù shǒu shù jiǎo- батылсыз, жігерсіз, жалтақ .

【束手无策】shù shǒu wú cè- әлсіз, бишара болу, қолын суға малу.

【束脩】shù // xiū <书>【зат.】 ұстазға сыйақы беру .

【束之高阁】shù zhī gāo gé - кейінге қалдырып созу.

【束装】shù // zhuāng <书>【ет.】 жол алдынан буынып-түйіну~就道.

【述】shù ауызша баяндау 口~ | мазмұнын тағыда айтып беру 重~一遍 | қысқаша айту 略~经过 .

【述而不作】shù ér bù zuò- мен жеткізем, ойдан шығарып алған жоқпын (Конфуций өзі туралы).

【述怀】shù // huái【ет.】 өз ойын айту .

【述评】shù // píng①【ет.】 қысқаша шолу, шолу .

【述说】shù // shuō【ет.】 өмірдің додасын айту ~身世.

【述职】shù // zhí【ет.】 елші өз еліне оралды, үкіметке есеп беру үшін 大使回国~ .

【洙】Shù 洙河 Шухэ өзені-Шандүн провинциясында орналасқан .

【树】(樹)shù①【зат.】 тал; үйеңкі 柳~ | ағаш 一棵~.② ауыр және ұзақ жылдар бойы тәрбие беру 十年~木, 百年~人.③【ет.】 құру, орнату 建~ | айрықша бағытты құру 独~一帜 .④ (Shù)【зат.】 фамилия .

【树碑立传】shù bēi lì zhuàn - ескерткіш орнату және өмірбаянын жазу .

【树丛】shù // cóng【зат.】 қалың орман .

【树大招风】shù dà zhāo fēng атақты тұлғаны сынға алу.

【树倒猢猻散】shù dǎo húsūn sǎn-
басшы болмаса, барлығы да қышап
кетеді.

【树敌】shù // dí 【ет.】өзіне дұшпан
тауып алу.

【树墩】shùdūn 【зат.】томар; түбір
(кесілген ағаштың түбірі).

【树干】shù // gàn 【зат.】ағаштың діңі.

【树挂】shù // guà 【зат.】қатқақ; қырау.

【树冠】shù // guān 【зат.】ағаштың
ұшар басы.

【树行子】shùhàng·zi 【зат.】ағаш
қатары, аллея.

【树胶】shù // jiāo 【зат.】каучук;
көксағыз (оңтүстікте өсетін кейбір
өсімдіктердің шырынынан резинке
бұйым жасау үшін сығып алынатын
қарамай түстес сұйық зат).

【树懒】shù // lǎn 【зат.】жалқау.

【树篱】shù // lí 【зат.】бұта қоршамы,
дуал.

【树立】shù // lì 【ет.】стандарт
бойынша жасау, стандарт беру ~ 榜样.

【树凉儿】shùliángér 【зат.】
ағаштардың панасында, ағаштың
көлеңкесі.

【树林】shù // lín 【зат.】орман.

【树龄】shù // líng 【зат.】ағаштардың
асы.

【树苗】shù // miáo 【зат.】екпе
көшет; сеппе көшет (қолдан өсірген
өсімдік).

【树木】shù // mù 【зат.】ағаштар.

【树梢】shù // shāo (~ 儿) 【зат.】
ағаштың жоғарғы ұшы.

【树身】shù // shēn 【зат.】ағаштың
діңі.

【树阴】shù // yīn ағаштардың
панасында.

【树阴凉儿】shùyīnliángér - ағаштың
көлеңкесі.

【树荫】shù // yīn (~ 儿) 【зат.】
ағаштардың панасында.

【树荫凉儿】shùyīnliángér 【зат.】
ағаштардың панасында, ағаштың
көлеңкесі.

【树葬】shù // zàng 【ет.】жерге көму;
жерлеу.

【树脂】shù // zhī 【зат.】шайыр.

【树种】shù // zhǒng 【зат.】① қылқан
жапырақты түрі 针叶 ~ | жалпақ
жапырақ түрі 阔叶 ~. ② ағаш дәнін
жинау 采集 ~.

【树桩】shù // zhuāng 【зат.】томар;
түбір (кесілген ағаштың түбірі).

【竖】1(竖、豎)shù ①【сын.】
вертикальды шахта ~ 井 | арфа
(ұзынша үшкілденіп жасалған
саусақпен тартатын ішекті музыка
аспабының бірі) ~ 琴. ②【сын.】тік
сызық жүргізу 画一条 ~ 线. ③【ет.】
жерге перпендикуляр болу.

【竖】2(竖、豎)shù <书> жасөспірім,
бозбала ~ 子.

【竖立】shù // lì 【ет.】орнату.

【竖琴】shù // qín 【зат.】арфа (ұзынша
үшкілденіп жасалған саусақпен
тартатын ішекті музыка аспабының
бірі).

【竖蜻蜓】shù qīngtīng <方> қолға
тіреніп тұру.

【竖子】shù // zǐ <书> 【зат.】① бала-
даяшы. ② ессіз, зейінсіз.

【竖】shù <书> ұзын ине.

【恕】shù ① ақкөңіл; кең пейілді;
қайырымды, адалдық 忠 ~ |
кешірімділік, ақкөңілділік; кең
пейілділік ~ 道. ② кешірім жасау
宽 ~ | кешіру 饶 ~ | кінәні кешіру ~
罪. ③【ет.】кешіріңіз, бірақ мен
онымен келісе алмаймын! ~ 难从命.

【恕罪】shù // zuì 【ет.】кешірім сурау
来晚了, 请大家 ~ 我. Менің кеш
келгеніме кешіріңіз!

【庶】1shù ① іс қағаздарын жүргізу ~
务 | бай және елді жер 富 ~. ② <书>
қарапайым халық ~ 民. ③ <Shù>

【зат.】фамилияға қолданылады.

【庶】2 еріксіз әйелден бала туу ~ 出.

【庶】3shù <书> 【үс.】тек солай ғана
жансақтық жасаудан құтылуға
болады ~ 免误会 | солай ғана қателік
жасаудан құтылуға болады ~ 不致误.

【庶出】shù // chū 【ет.】еріксіз
әйелден бала туу.

【庶几】shù // jī <书> 【үс.】үміт
күттіру.

【庶民】shù // mín <书> 【зат.】
қарапайым халық.

【庶母】shù // mǔ 【зат.】әкенің ерксіз
әйелі.

【庶人】shù // rén <书> 【зат.】
қарапайым халық.

【庶务】shù // wù 【зат.】①
шаруашылық. ② шаруашылық істерінің
кызметшісі.

【庶子】shù // zǐ 【зат.】еріксіз әйелден
бала туу.

【裋】shù [裋褐] (shùhè) <书>
【зат.】шекпен.

【膂穴】shù // xué 【зат.】инемен
емдегенде активті орын.

【数】(數)shù ① (~ 儿) 【зат.】халық
саны 人 ~ | жылдағы күндердің саны
岁 ~ | рет саны 次 ~ | сансыз көп ~ 以
万计 < 画 > жағдайды түсіну 心中有 ~. ②

【зат.】есеп, сан. ③【зат.】род түрінде,
жекеше, көпше түрінде, септеу түрінде.

④【зат.】жазмыш; пешене; тағдыр;
талай. ⑤【сан.】бірнеше сағат ~ 小时.

【数表】shù // biǎo 【зат.】
математикалық кесте.

【数词】shù // cí 【зат.】сан есім.

【数额】shù'é 【зат.】мөлшерін
арттыру 超出 ~.

【数据】shù // jù 【зат.】цифрлы
мәліметтер, параметр.

【数据库】shùjùkù 【зат.】деректер
жинақтамасы; деректер қоры (көпшілік
пайдалана алатындай жерде
шоғырландырылған ақпарат
жиынтығы).

【数控】shù // kòng 【сын.】цифрлық
басқару.

【数理逻辑】shùlǐ-luó·jī -
математикалық логика.

【数量】shù // liàng 【зат.】сан,
мөлшер.

【数量词】shùliàngcí 【зат.】сан есім.

【数量级】shùliàngjí 【зат.】шаманың
реті.

【数列】shù // liè 【зат.】санның
реттілігі.

【数论】shù // lùn 【зат.】сан теориясы.

【数码】shù // mǎ (~ 儿) 【зат.】сан,
цифр, мөлшер.

【数码港】shùmǎgǎng <方> 【зат.】
цифроград дүкені.

【数码相机】shùmǎxiàngjī цифрлық
фотоаппарат.

【数目】shù // mù 【зат.】жиынтық,
қосынды.

【数目字】shùmùzì 【зат.】цифр.

【数位】shù // wèi 【зат.】цифрлы
разряд.

【数学】shù // xué 【зат.】математика.

【数值】shù // zhí 【зат.】САН
мағынасы.

【数制】shù // zhì 【зат.】жүйе.

【数轴】shù // zhóu 【зат.】сандық осі.

【数珠】shù // zhū (~ 儿) 【зат.】таспақ.

【数字】shù // zì 【зат.】① бірнеше
иероглиф; бірнеше сөз. ② цифр. ③
цифрлар, мөлшер, сан.

【数字电话】shùzì diànhuà - цифрлы
телефон.

【数字电视】shùzì diànshì - сандық
(цифрлы) теледидар.

【数字化】shùzìhuà 【ет.】цифрлау.

【数字控制】shùzì kòngzhì - сандық,
цифрлық басқару.

【数字视频光盘】shùzì shìpín guāngpán
цифрлық видеодиск.

【数字通信】shùzì tōngxìn- сандық
байланыс, цифрлық коммуникация.

【数字相机】shùzì xiàngjī- цифрлық
фотоаппарат.

【数字信号】shùzì xìn hào- сандық
сигнал.

【数字音频光盘】shùzì yīnpín guāngpán
цифрлық аудиодиск.

【数罪并罚】shù zuì bìng fá- бірнеше
қылмыс жасағаны үшін жаза беру.

【墅】shù саяжай, вилла, қала
сыртындағы үй.

【漱】 shù 【ет.】 ауыз тазарту, шаю ~口.

【澍】 shù 〈书〉澍雨 нұрлы жаңбыр; берекелі жаңбыр.

shuā

【刷】 -1 shuā ① мәсуек, тіс щетка 牙 ~ | қылшақ 板 ~. ② 【ет.】 тіс тазалау ~牙 | етік қылшағы ~鞋 | қазанды тазалау үшін қылшақ ~锅. ③ 【ет.】 тазалау.

【刷】 -2(喇) shuā 【ел.】 лингв. дыбыстық еліктеуіш сөздер.

【刷卡】 shuā // kǎ 【ет.】 кредиттік картамен төлеу.

【刷牙】 shuā // lǎ 【ел.】 дыбыстық еліктеуіш сөздер..

【刷洗】 shuā // xǐ 【ет.】 қазан мен табаны жарқыратып тазалау ~锅碗.

【刷新】 shuā // xīn 【ет.】 жаңалау, жаңарту.

【刷子】 shuā // zǐ 【зат.】 етік қылшақ 鞋 ~.

shuǎ

【耍】 shuǎ ① 〈方〉 【ет.】 балалар аулада ойнап келсін 让孩子到院子里 ~去 ② 【ет.】 қылышпен жонглрелік ету ~刀 | трюктер орындау ~把戏. ③ 【ет.】 жазусымакпен шұғылдану ~笔杆 | еркелік істеу; кежірлену ~脾气 | маңғазсыну; маңыздану ~威风 | мінез көрсету ~态度. ④ 【ет.】 әзілдесу ~人. ⑤ (Shuǎ) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【耍把戏】 shuǎ bǎxì ① трюктер орындау. ② 〈方〉 алаяқтық жасау; алдау; қиянат жасау; отырғызып кету.

【耍笔杆】 shuǎ bǐgǎn(~儿) жазулармен айналысатын адам 光会 ~的人, 碰到实际问题往往束手无策 керексіз немесе іске алғысыз жазулармен айналысатын адам, жасалған істе әлсіз.

【耍骨头】 shuǎ gǔtōu 〈方〉 ① күлдіргі түрде айту. ② мысқылдау, сықақтау.

【耍横】 shuǎ // hèng 〈方〉 【ет.】 дөрекі болу.

【耍猴儿】 shuǎ // hóuér 【ет.】 үйретілген маймылмен фокустар көрсету.

【耍花腔】 shuǎ huāqiāng - бас қатыру.

【耍花招】 shuǎ huāzhāo(~儿) ① ақылдымсу; данасыну. ② айла іздеу.

【耍滑】 shuǎ // huá 【ет.】 айла табу; құлану; қулық қылу.

【耍滑头】 shuǎ huátóu алдау; арбау; арамдық жасау; қулық істеу.

【耍奸】 shuǎ // jiān 【ет.】 қастық ойлау, қулық істеу.

【耍赖】 shuǎ // lài 【ет.】 арсыздыққа

салыну; бетпактану, бұзықтық жасау.

【耍流氓】 shuǎ liú máng - бассыздық істеу; бұзақылық жасау.

【耍闹】 shuǎ // nào 【ет.】 алдану; ермек ету, көңіл көтер.

【耍弄】 shuǎ // nòng 【ет.】 ① трюкты орындау ~花招. ② ~人 адаммен әзілдесу.

【耍贫嘴】 shuǎ pínzǐ - жалықтыру; қыңқылдау; мазаны алу.

【耍钱】 shuǎ // qián 〈方〉 【ет.】 құмарта ойнау.

【耍人】 shuǎ // rén 【ет.】 әзілдесу.

【耍手艺】 shuǎ shǒuyì - қолөнер кәсібімен айналысу.

【耍无赖】 shuǎ wúlài арсыздыққа салыну; бетпактану, бұзықтық жасау.

【耍笑】 shuǎ // xiào 【ет.】 ① күлу. ② ойнап айту, мазақ қылу.

【耍心眼儿】 shuǎ xīnyǎn ептілік ету; тәсіл қылу

【耍嘴皮子】 shuǎ zuǐpí-zǐ ① ауыз жаппас; көк ауыз; мылжын; сөз құмар.

② әзілдесу; қалжыңдау.

shuà

【刷】 shuà 〈方〉 【ет.】 таңдай, іріктеу.

【刷白】 shuà // bái 〈方〉 【сын.】 把墙 ~ қабырғаны ағарту.

shuāi

【衰】 shuāi өркендеу және құлдырау 盛 ~ | қартайған және дәрменсіз 年老力 ~ | жел басылып қалды 风势渐 ~.

【衰败】 shuāi // bài 【ет.】 солу, әлсіреу, тозу

【衰惫】 shuāi // bèi 〈书〉 【сын.】 шаршай.

【衰变】 shuāi // biàn 【ет.】 ыдырау.

【衰减】 shuāi // jiǎn 【ет.】 басылу; өшу; сөну; тоқталу.

【衰竭】 shuāi // jié 【ет.】 жүректің нашарлығы 心力 ~ | мүшелердің әлсіздігі 器官 ~.

【衰老】 shuāi // lǎo 【сын.】 қартаю, кеудіреу.

【衰落】 shuāi // luò 【ет.】 отбасының ойраны шықты 家道 ~.

【衰迈】 shuāi // mài 〈书〉 【сын.】 қартаю 年纪 ~.

【衰弱】 shuāi // ruò 【сын.】 ① ағзаның әлсіреуі 身体 ~ | жүйке бұзылу; жүйкесі жұқару (тамырлардың, жүйкелердің бұзылуы, оның белгілері әлсіздену, сәл нәрсеге ашулану, бас ауру) 神经 ~ | жүрек жетімсіздігі 心脏 ~. ② әлсіреу, нашарлау.

【衰替】 shuāi // tì 〈书〉 【ет.】 әдет-ғұрыптың әлсіреуі 世风 ~.

【衰颓】 shuāi // tuī 【сын.】 торыққан; түнілген; үміті үзілген.

【衰退】 shuāi // tuì 【ет.】 ① естің

әлсіздігі 记忆力 ~. ② экономикалық құлдырау 经济 ~.

【衰亡】 shuāi // wáng 【ет.】 жойылу, өлу.

【衰微】 shuāi // wēi 〈书〉 【сын.】 мемлекет күшінің құлдырауы 国力 ~ | материалдық жағдайдың құлдырауы 家道 ~.

【衰萎】 shuāi // wěi 【ет.】 солу; сеңу.

【衰歇】 shuāi // xiē 〈书〉 【ет.】 тіршілікті тоқтату, жоғалып кету.

【衰朽】 shuāi // xiǔ 〈书〉 【сын.】 алжу; кеудіреу; қартаю.

【摔】 (① 摔) shuāi 【ет.】 ① құлау, төңкерілу ~跤 | тоңқалаң асып ұшып түсу ~ 了一个跟头. ② Көп ұзамай жерге құлап түсті: 敌机冒着黑烟 ~ 下来.: қарсыластың ұшағы қара түтінді қағып кетті Көп ұзамай жерге құлап түсті ③ сындыру; уағу; ұсақтау. ④ лақтырып жіберу, тастау. ⑤ қағып сілку, желпу, қағу.

【摔打】 shuāi // dǎ 【ет.】 ① қағып сілку, желпу, қағу. ② шыдамды ету, шынығу.

【摔跟头】 shuāi gēn-tōu құлап кету; құлау; түсу, аунап түсу

【摔跤】 shuāi // jiāo 【ет.】 ① құлап кету; құлау. ② күресу, күрес.

【摔耙子】 shuāi pá-zǐ істеген жұмысты тастау.

shuài

【甩】 shuài 【ет.】 ① бұлғау, сермеу: қол бұлғау ~ 胳膊 | 袖子 ~ ~ 就走了 / жеңін сермеп тастап кетіп қалды ② лақтыру, тастау: ~ 手榴弹 / граната лақтыру. ③ бас тарту; қабыл алмау; қою; тастау; істемейтін болу.

【甩包袱】 shuài bāo-fu қалдыру, тастап кету.

【甩货】 shuài // huò 【ет.】 арзанқол тауар; төменқол тауар

【甩客】 shuài // kè 【ет.】 жолаушыдан бас тарту.

【甩脸子】 shuài liǎn-zi 〈方〉 наразылық білдіру.

【甩卖】 shuàimài 【ет.】 мерзімдік сату / 紧急 ~ / шұғыл саудалау, жаппай сату.

【甩腔】 shuài // qiāng 【ет.】 асығыс; жедел, маңызды, ерекше, төтенше.

【甩手】 shuài // shǒu 【ет.】 ① бас тарту; қабыл алмау; қою; тастау. ② қалдыру, қою, тастау.

【甩手掌柜】 shuàishǒu zhǎngguì-өзінен жауапкершілікті алу.

【甩站】 shuài // zhàn 【ет.】 аялдамадан өтіп кету.

shuài

【帅】 1(帥) shuài ① маршал (генералдан жоғары әскери атақ), бас қолбасшы

元 ~ | қолбасшы 将 ~ | қолбасшы жалауы ~ 旗 . ② (Shuài) 【 зат. 】 фамилияға қолданылады.

【帅】 2(帥)shuài 【сын.】 толымды; тұлғалы, белгілі, көрнекті .

【帅才】 shuàicái 【зат.】 Жалпы жағдайды басқару талантты бар адам

【率】 1shuài ①【ет.】 басқару, бастау . ②〈书〉 туа біткен қасиеті ~性 | бар ниетімен берілу ~意.③(Shuài) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【率】 2shuài ① жеңіл ойлы; жеңілтек, шалағай 轻 ~ | бейберекет; бойкүйез, икемсіз , аңғырт 草 ~.② ақ көңіл; әділ; тура сөзді; турашыл 直 ~ | адал坦 ~.③〈书〉 【үс.】 бәлкім; мүмкін; ықтимал. ④ басшы болу.

【率尔】 shuài'ěr 〈书〉 【үс.】 ойламастан соғысқа кіру ~应战.

【率领】 shuài // lǐng 【ет.】 әскерді басқару ~队伍.

【率然】 shuài // rán 〈书〉 【үс.】 ойланбай, асығыс , кенеттен .

【率先】 shuài // xiān 【үс.】 көтеріліске шығу ~发难 | көзқарас айту ~表态.

【率性】 shuài // xìng ① 【үс.】 туа біткен қасиет . ② 【сын.】 абайсыз қылық ~行事 .

【率由旧章】 shuài yóu jiù zhāng — ескі заңдарын қолдану .

【率真】 shuài // zhēn 【сын.】 мінезі адал, ақкөңіл, шын 为人 ~.

【率直】 shuài // zhí 【сын.】 ашықтан-ашық айтқанда 说话 ~ | тура тәсіл ~的态度.

【蟀】 shuài қара шегіртке; шырылдауық

shuān

【闩】 (闩, 榘)shuān ① 【зат.】 есіктің ысырмасы 门 ~ | ысырмасын салу 上了 ~. ② 【ет.】 есікті ысырмамен бекітіп қою 把门 ~上 |. ③ (Shuān) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【拴】 shuān 【ет.】 атты ағашқа байлап қою 把马 ~在树上..

【栓】 shuān ① гидрант (көшеге, өртке су себу үшін қолданылатын су краны 消防 ~. ② 【зат.】 бекітпе (зеңбірек, мылтық және машина механизмінің бекітуші тетігі).③(瓶)тығын .

【栓剂】 shuān // jì 【зат.】 білте, суппозиторий .

【栓皮】 shuān // pí 【зат.】 тоз; тығын.

【栓皮栎】 shuān // pīlì 【зат.】 пробка емені.

【栓塞】 shuān // sè 【ет.】 көк тамырлардың бітеліп қалуы.

shuàn

【涮】 shuàn 【ет.】 ① тазалап жуу 洗洗 ~ ~ | қол шайдыру ~ ~手 . ② бөтелке шаю ~一下瓶子. ③ қой етін сәл қайнату ~羊肉 . ④〈方〉 сен менімен әзілдеме 你别 ~我啦.

【涮锅子】 shuànguō·zi- қазан қайнатылған қой еті .

shuāng

【双】 (雙) shuāng ① 【сын.】 қос қанат ~翅 | екі қолы ~手 . ② 【мөл.】 бір жұп етік ~鞋 | екі қол ~手 | бір пар шұлықты сатып алу 买 ~袜子. ③ 【сын.】 жұп сан ~【сан.】 | жұп сандар ~号 . ④ қос материалдан, үлкен ~料 | екі, қос порция ~份. ⑤ (Shuāng) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【双棒儿】 shuāngbàngr 〈方〉 【зат.】 егіз .

【双胞胎】 shuāngbāotāi 【зат.】 егіздер .

【双边】 shuāngbiān 【сын.】 екі жақты келіс сөз ~会谈 | екі жақты шарт ~条约 | екі жақты сауда ~贸易.

【双宾语】 shuāngbīnyǔ 【зат.】 қос толықтауыш .

【双重】 shuāng // chóng 【сын.】 қос басшылық ~领导 | қос тапсырма ~任务.

【双重国籍】 shuāngchóng guójí - қос азаматтық .

【双重人格】 shuāngchóng réngé тұлғаның екі жүзді болуы.

【双唇音】 shuāngchúnyīn 【зат.】 билабиал (қос еріндік) дыбыс.

【双打】 shuāng // dǎ 【зат.】 жұптанып ойнау; қосарланып ойнау.

【双方】 shuāng // fāng 【зат.】 еркек пен әйелдер 男女 ~ | екі келісуші жақтар 缔约国 ~ | екі жақты әрекет ~行为.

【双杠】 shuāng // gàng 【зат.】 ① қос брус (астында тірегі бар қатар орнатылған жарыспалы екі ағаш гимнастика аспабы). ② қос бруспен жаттығу .

【双钩】 shuāng // gōu 【зат.】 қос сұлба .

【双关】 shuāng // guān ① 【зат.】 әрі-сәрі; екі ұшты; мәнсіз.

【双管齐下】 shuāngguǎn qí xià- бір уақытта екі істі жасау .

【双规】 shuāng // guī 【ет.】 Тәртіп тексеру тарауларының басшысы қадырларға қарата қолданған тексеру әрекеті.

【双轨】 shuāng // guǐ 【зат.】 екі қатарлы.

【双轨制】 shuāngguǐzhì 【зат.】 екі вариациялық жүйе

【双簧】 shuāng // huáng 【зат.】 шуанхуан- екі әртістердің ойын көрсету;

біреу қол бұлғап сөйлесе. Екіншісі оның айтқанын ән етіп айтады .

【双簧管】 shuānghuángguǎn 【зат.】 гобой (ауызбен үрлеп тартылатын музыкалық аспаптың бір түрі).

【双肩挑】 shuāng jiān tiāo бір бөлімде екі турлы жұмысды бір адам атқарады.

【双键】 shuāng // jiàn 【зат.】 қос байланыс .

【双料】 shuāng // liào (~儿) 【сын.】 нағыз ақымақ ~的傻瓜.

【双栖】 shuāng // qī 【ет.】 айырылмас құс .

【双抢】 shuāngqiǎng 【ет.】 екпінмен егін жинау .

【双壳类】 shuāngqiǎolèi 【зат.】 жарма ұлу (жұмсақ денелі омыртқасыз сауытты жәндік).

【双亲】 shuāng // qīn 【зат.】 ата-ана .

【双全】 shuāng // quán 【ет.】 ата-ана сау 父母 ~.

【双人舞】 shuāngrénwǔ 【зат.】 екеулеп билеу , па-де-де .

【双身子】 shuāngshēn·zi 〈口〉 【зат.】 жүкті әйел .

【双生】 shuāng // shēng 【сын.】 егіздер .

【双声】 shuāng // shēng 【зат.】 аллитерация (өлеңде, көркем әдеби шығармаларында бірыңғай дыбыстардың қайталанып қиысуы).

【双输】 shuāng // shū 【ет.】 Еке жақ шығынға ұшырайды.

【双【сан.】】 shuāng // shù 【зат.】 жұп сан .

【双双】 shuāng // shuāng 【үс.】 екеу-екеу; жұп-жұбымен; қос-қосап.

【双糖】 shuāng // táng 【зат.】 диозид .

【双喜】 shuāng // xǐ 【зат.】 үйде болған қос қуаныш ~临门.

【双响】 shuāng // xiǎng (~儿) 【зат.】 фейерверктің қос жарылысы .

【双向】 shuāng // xiàng 【сын.】 екі жақты сауда ~贸易 | екі жақты таңдау ~选择.

【双薪】 shuāng // xīn 【зат.】 жыл соңында берілетін екі есе төлем 年终发 ~.

【双星】 shuāng // xīng 【зат.】 ① қос жұлдыз . ② шуансиң- жұбайлар шокжұлдызы .

【双休日】 shuāngxiūrì 【зат.】 екі демалыс күндері- сенбі мен жексенбі .

【双学位】 shuāngxuéwèi 【зат.】 екінші ғылыми дәреже .

【双眼皮】 shuāngyǎnpí (~儿) 【зат.】 қос қабақ .

【双赢】 shuāng // yíng 【ет.】 өзара тапқан олжа.

【双鱼座】 shuāngyúzuò 【зат.】 балық шокжұлдызы .

【双语】 shuāng // yǔ 【зат.】 екі тілді

сөздік~词典.

【双月刊】shuāngyuèkān【зат.】айда екі рет шығарылатын.

【双职工】shuāngzhígōng【зат.】ерлі-зайыпты жұбайлардың екеуі де жұмыс істейді.

【双子座】shuāngzǐzuò【зат.】Егіздер шоқжұлдызы; Зауза

【泷】(瀧)shuāng ①Шуаншуй өзені – Хунань мен Гуандун провинциясында орналасқан. ②泷冈 (Shuānggāng) Шуанган тауы- Цзянси провинциясында орналасқан..

【霜】shuāng ①【зат.】қырау. ② кант құну【柿】~ | тұз құну 盐~. ③ ақ самай~鬢(两鬓的白发).

【霜晨】shuāng//chén【зат.】қырау.

【霜冻】shuāng//dòng【зат.】қатқак; суық.

【霜害】shuāng//hài【зат.】ұшып өлу; үсу; үсіп кету.

【霜降】shuāng//jiàng【зат.】қыраудың түсуі -

【霜期】shuāng//qī【зат.】аяз мезгілі.

【霜天】shuāng//tiān【зат.】салқын күн, суық күн.

【霜灾】shuāng//zāi【зат.】аяздың қауіптілігі.

【孀】shuāng жесір әйел; тұл әйел; тұл жесір 孤~ | жесір қалу; тұл қалу~居 | жесір әйел; тұл әйел; тұл жесір 遗~.

【孀妇】shuāng//fù【зат.】жесір әйел; тұл әйел; тұл жесір.

【孀居】shuāngjū//ū【зат.】көп жыл тұл қалу~多年.

【驢】(驢)shuāng жақсы ат

【鸛】(鸛)shuāng жабайы қаз.

shuǎng

【爽】-1shuǎng ① көңілі ақ және көз жайнаған 神清目~ | алтын күз 秋高气~. ② тура, шын, ашық 豪~ | ақ көңіл; ажүрек; ақпейілді, шын 直~. ③【сын.】науқастану; сырқаттану 身体不~.

【爽】-2shuǎng шартты бұзу, сенімін босқа жіберу~约 | кемшіліксіз; қатесіз; мүлтіксіз, толығымен 毫厘不~.

【爽口】shuǎng//kǒu【сын.】дәмі ұнамды.

【爽快】shuǎng//kuài【сын.】① жайдары; көңілді, ұнамды, жағымды. ②他是个~人. Ол турашыл адам

【爽朗】shuǎng//lǎng【сын.】① ашық; жалтыр; жарық, жақсы. ② сыңғырлаған күлкі~的笑声.

【爽利】shuǎng//lì【сын.】істеген жұмысында шапшаң 办事~ | ебдейлі әрекет【ет.】作~.

【爽目】shuǎng//mù【сын.】көзге

ұнамды.

【爽气】shuǎng//qì ①〈书〉【зат.】батылдық; ерлік; жүректілік; нарлық, адал көңілдік; ақ көңілдік; әділ. ②〈方〉【сын.】балаусалық; балғындық, салқын леп.

【爽然】shuǎng//rán【сын.】әлсіз, бишара болып қалу~若失.

【爽身粉】shuǎngshēnfěn【зат.】талық (медицинада және техникада қолданылатын ақ минерал ұлпасы).

【爽声】shuǎng//shēng【үс.】сергек дауыс.

【爽心】shuǎng//xīn【сын.】көңіл көтеру.

【爽性】shuǎng//xìng【үс.】әшейін ғана; жайдан-жай; кәдімгідей; қараптан-қарап.

【爽约】shuǎng//yuē【ет.】уәдесінде тұрмау.

【爽直】shuǎng//zhí【сын.】болмысынан тура, шын, ашық 性情~.

【爽】shuǎng〈书〉адыр; қыр; қырат; қырка; төбе; үстірт (теңіз деңгейінен биік жер).

shuǐ

【谁】(誰)shuǐ ① кім, кімдікі. ② (Shuǐ)【зат.】фамилияға қолданылады.

shuǐ

【水】shuǐ ①【зат.】су. ② өзен, дария: 汉~ /Ханшуй өзені. ③ джонкада тұратын халық (қытайдың желкенді кемесі)~上人家. ④【зат.】сұйықтық: сия 墨~ | микстура (сұйық дәрі)药~. ⑤ түсім, аударым: 汇~ /ақша аудару. 外~ /қосымша түсім, табыс ⑥ (Shuǐ)【зат.】фамилияға қолданылады.

【水坝】shuǐ//bà【зат.】бөгет; тоған.

【水泵】shuǐ//bèng【зат.】су тартқыш.

【水笔】shuǐ//bǐ【зат.】① жазатын кисть. ②〈方〉автоқалам (сиясы өзінде болатын қалам).

【水表】shuǐ//biǎo【зат.】су өлшегіш; су өлшеуші (аққан судың мөлшерін және оның тасу бетін өлшейтін аспап).

【水兵】shuǐ//bīng【зат.】кемеші; теңізші (кеме жұмыскері).

【水波】shuǐ//bō【зат.】мөлдір толқын~粼粼.

【水咕咕】shuǐgūgū【зат.】көкек.

【水彩】shuǐ//cǎi【зат.】акварель; езілген бояу (суға езілетін бояу).

【水彩画】shuǐcǎihuà【зат.】акварель (осы бояумен салынған картина).

【水草】shuǐ//cǎo【зат.】① жайылым, шабындық, жаулай. ② балдыр, су өсімдіктері, .

【水产】shuǐ//chǎn【зат.】су кәсіпшілігі.

【水产业】shuǐchǎnyè【зат.】сулы

кәсіпшілік.

【水车】shuǐ//chē【зат.】① су төгетін машина; су сарқар. ② су дөңгелегі. ③ су таситын бөшке.

【水成岩】shuǐchéngyán【зат.】шөгінді жыныстар; шөкпелі жыныстар.

【水程】shuǐ//chéng【зат.】бағам, бағыт.

【水葱】shuǐ//cōng【зат.】жабайы сарымсақ; өгізтал.

【水刀】shuǐ//dāo【зат.】дымқыл; сулы; ылғалды.

【水到渠成】shuǐ dào qú chéng- уақыт келгесін, .

【水道】shuǐ//dào【зат.】① аңғар; арна. ② су жолы.

【水稻】shuǐ//dào【зат.】суармалы күріш.

【水滴石穿】shuǐ dī shí chuān шыдымдылық пен еңбек бәрін қажайды.

【水地】shuǐ//dì【зат.】① дымқыл топырақ. ② ватерпас (беттердің жазықтығын өлшейтін аспап).

【水电】shuǐ//diàn【зат.】① су электр. ② гидростанция (судың ағыс күшін электр қуатын өндіруге пайдаланатын электр станциясы).

【水电站】shuǐdiànzhàn【зат.】су электр станциясы.

【水貂】shuǐ//diāo【зат.】қаракүзен.

【水痘】shuǐdòu【зат.】желшешек; қорасан; шешек.

【水碓】shuǐ//duì【зат.】су жармалағыш (жарма тартатын машина).

【水粉】shuǐ//fěn【зат.】крем, май.

【水粉画】shuǐfēnhuà【зат.】гуашь.

【水分】shuǐ//fèn【зат.】① ылғал теңгерімі~平衡. ② арттыру; асыру; асырып айту, өтірік айтып жіберу.

【水感】shuǐ//gǎn【зат.】Жүзу кезінде судан сезімі мен реакциясы

【水工】shuǐ//gōng【зат.】гидротехникалық құрылыстар~建筑 | гидротехникалық механизм~机械.

【水垢】shuǐ//gòu【зат.】қак; қаспак.

【水臄】shuǐ//gǔ【зат.】бөсір; шемен; ішбөсір.

【水果】shuǐ//guǒ【зат.】жеміс.

【水害】shuǐ//hài【зат.】су жолының зияндануы.

【水合】shuǐ//hé【ет.】гидрат (химиялық жолмен өзіне су қосылудан болатын зат).

【水红】shuǐ//hóng【сын.】алқызыл; қызғылт.

【水葫芦】shuǐhúlu【зат.】Су гиацинті.

【水花】shuǐ//huā(~儿)【зат.】① бүркінді; бүркін тамшысы; шашыранды. ②〈方〉желшешек; қорасан; шешек.

【水华】shuǐ//huá【зат.】суда өсетін

өсімдіктердің гүлі - лотос (әсем гүлді көп жылдық су өсімдігі ескі замандағы Мысыр және Үндістан жұрты құрметтеген әсем гүлді су өсімдігі).

【水患】shuǐ // huàn 【зат.】су басу; тасқын.

【水荒】shuǐ // huāng 【зат.】су тапшылығы.

【水火】-1shuǐ // huǒ 【зат.】① бір-бірін шыдамау 势如~. ② төзбестік таксірет

【水火】-2shuǐ // huǒ 【ет.】ас пісіру; пісіру; тамақ пісіру.

【水火无情】shuǐhuǒ wú qíng дүлей апат (еңсерілмейтін күш түрлерінің бірі: адамның ықпалына көнбейтін оқиға, табиғат күші әрекетінің салдары болып табылатын төтенше жағдай: су тасқыны, жер сілкінісі, дауыл, т.б.).

【水货】shuǐ // huò 【зат.】контрабанда тауары.

【水碱】shuǐ // jiǎn 【зат.】қақ; қаспақ.

【水浇地】shuǐ // jiāodi 【зат.】суармалы жер.

【水饺】shuǐ // jiǎo (~ 儿) 【зат.】тұшпара.

【水解】shuǐ // jiě 【ет.】гидролиз (тұздарды химиялық жолмен судан ажырату).

【水晶】shuǐ // jīng 【зат.】хрусталь, тау хрусталі (түссіз минералдың бір түрі).

【水晶宫】shuǐjīnggōng 【зат.】хрусталь сарайы.

【水井】shuǐ // jǐng 【зат.】құдық.

【水酒】shuǐ // jiǔ 【зат.】бір шарап рөмкені ішіңіз 请吃杯~.

【水具】shuǐ // jù 【зат.】шетін өнім.

【水军】shuǐ // jūn 【зат.】соғыз-теңіз күштері, соғыс-теңіз флоты.

【水库】shuǐ // kù 【зат.】судың қоймасы (су жиылып іркілетін табиғи я жасанды шұңқыр).

【水雷】shuǐ // léi 【зат.】су асты минасы.

【水力】shuǐ // lì 【зат.】су энергиясы.

【水力发电】shuǐlìfādiàn су электр энергиясы.

【水利】shuǐ // lì 【зат.】① су шаруашылығы. ② жер суландыру (жерді қолдан суару) 兴修~.

【水利工程】shuǐlì gōngchéng гидротехника (техниканың табиғи су қорларын канал қазу, бөгет салу арқылы пайдалануды зерттейтін тарауы).

【水利枢纽】shuǐlì shūniǔ- су торабы.

【水疗】shuǐ // liáo 【ет.】гидротерапия; сумен емдеу.

【水淋漓】shuǐlínlín 【сын.】Денесі суға шіланып сурдар тапшылап ағп.

【水灵】shuǐ // líng (~ 口) 【сын.】① жаңа; жаңа піскен. ② жайнаған; жарқын;

жалтыраған; жанып тұрған

【水流】shuǐ // liú 【зат.】① өзендер. ② ағу; ағып кету; ағып тусу.

【水龙】shuǐ // lóng 【зат.】брандспойт (өрт сорғысының су ататын темір ұшы).

【水龙头】shuǐlóngtóu 【зат.】су тартқыш шүмек.

【水陆】shuǐ // lù 【зат.】① су және құрлықтағы транспорт ~ 交通. ② жеңсік ас.

【水陆坦克】shuǐlù-tǎnkè- танк-амфибия.

【水鹿】shuǐ // lù 【зат.】鹿的一种 бұғының бір туры.

【水路】shuǐ // lù 【зат.】су жолы.

【水绿】shuǐ // lǜ 【сын.】ақшыл жасыл; ашық жасыл; көк жасыл.

【水轮机】shuǐlúnjī 【зат.】гидраликалық турбина.

【水落石出】shuǐ luò shí chū- айқындау.

【水煤气】shuǐméiqì 【зат.】су газы.

【水门】shuǐ // mén 【зат.】шүмек.

【水米无交】shuǐ mǐ wú jiāo араласпау.

【水面】shuǐ // miàn 【зат.】① су беті; су үсті. ② су кеңестігі.

【水磨】shuǐ // mó 【ет.】аса нәзік ою.

【水磨工夫】shuǐmó gōng-fu өте әдемі істелген зат.

【水磨石】shuǐmóshí 【зат.】Жасанды тас.

【水墨画】shuǐmòhuà 【зат.】тушьпен салынған сурет.

【水磨】shuǐmò 【зат.】су диірмені. 另见 shuǐmó.

【水母】shuǐ // mǔ 【зат.】медуза (денесі іркілдеген мөлдір түсті теңіз жөндігі).

【水能】shuǐ // néng 【зат.】су энергиясы.

【水泥】shuǐ // ní 【зат.】цемент (құрылыс жұмысына қолданылатын берік тұтқыр зат), бетон (цемент пен құм және уақ тас қосындыларынан жасалған құрылыс материалы).

【水泥钉】shuǐníding 【зат.】цемент шеге.

【水碾】shuǐ // niǎn 【зат.】су жармалағыш.

【水鸟】shuǐ // niǎo 【зат.】суда жүзетін құс.

【水牛】shuǐ // niú 【зат.】буйвол; енеке (дала өгізінің бір түрі).

【水牛儿】shuǐniúér (~ 方) 【зат.】ұлу (бауырымен жорғалайтын құрт).

【水暖】shuǐ // nuǎn 【зат.】① сутартқыш (үй-үйге құбырлар арқылы ауыз су келтіріп тұратын жабдық). ② су құбыршы; су тартқыш (су құбырын жүргізуші; соның маманы) ~ 工 | сумен жылыту системасы ~ 设备.

【水牌】shuǐ // pái 【зат.】грифель

тақта.

【水疱】shuǐ // pào (~ 儿) 【зат.】везикул; сулы бөртпе.

【水平】shuǐ // píng ① 【сын.】жазықтық сызық ~ 线. ② 【зат.】дәреже, деңгей, мәдениет

【水平面】shuǐpíngmiàn 【зат.】жазықтық беті.

【水平线】shuǐpíngxiàn 【зат.】горизонталь; көлденең (белгілі нәрсенің бетіне жарыса сызылған көлденең сызық); жатық сызық.

【水平仪】shuǐpíngyí 【зат.】ватерпас (беттердің жазықтығын өлшейтін аспап).

【水皮儿】shuǐpír (~ 方) 【зат.】су беті.

【水汽】shuǐ // qì 【зат.】бу.

【水枪】shuǐ // qiāng 【зат.】① гидромонитор; суатқыш. ② брандспойт (өрт сорғысының су ататын темір ұшы).

【水橇】shuǐ // qiāo 【зат.】су шаңғы.

【水禽】shuǐ // qín 【зат.】суда жүретін құс.

【水清无鱼】shuǐ qīng wú yú айқын адамда жақтаушылар жоқ.

【水情】shuǐ // qíng 【зат.】судың деңгейі.

【水球】shuǐ // qiú 【зат.】① ватерполо (суда ойналатын доп ойыны). ② ватерполо добы.

【水曲柳】shuǐqūliǔ 【зат.】манжчур ақ үйенкі (қағты ағаш); шетен.

【水渠】shuǐ // qú 【зат.】суару арнасы.

【水圈】shuǐ // quān 【зат.】гидросфера.

【水乳交融】shuǐ rǔ jiāo róng- берік, орнықты, мықты, қағты, тығыз.

【水杉】shuǐ // shān 【зат.】қытайда өсетін шыршаның бір түрі.

【水上芭蕾】shuǐshàng bālěi 花样游泳.

【水上居民】shuǐshàng jūmín- суда өмір сүретін халық.

【水上运动】shuǐshàng yùndòngsu спорты.

【水管】shuǐ // shān (~ 方) 【зат.】қауға; қауға шелек (ағаш, темір қауға шелек).

【水蛇】shuǐ // shé 【зат.】су жылан.

【水蛇腰】shuǐshéyāo 【зат.】бүкір; дөңес; өркеш.

【水深火热】shuǐ shēn huǒ rè апаттың иірімі.

【水师】shuǐ // shī 【зат.】флот (теңіздегі соғыс не сауда кемелерінің жинтығы).

【水蚀】shuǐ // shí 【ет.】су эрозиясы.

【水势】shuǐ // shì 【зат.】қағты су ағысы ~ 湍急.

【水手】shuǐ // shǒu 【зат.】кемеші; теңізші (кеме жұмыскері).

【水刷石】shuǐshuāshí 【зат.】терразит (құрғақ әктің, цементтің, құм тастың қосындысынан жасалған, заттарды безендіруге арналған бояу).

【水塔】shuǐ // tā 【зат.】 сукернеуіш мұнара.

【水獭】shuǐ // tā 【зат.】 қама; қамшат.

【水体】shuǐ // tǐ 【зат.】 су қоймасы; суайдын; суат (су тоқтайтын, жиналатын жер).

【水体污染】shuǐ tǐ wūrǎn – судың ластануы.

【水田】shuǐ // tián 【зат.】 суарма дала, күрішті дала.

【水头】shuǐ // tóu 【зат.】 ① судың күші; судың қысымы. ② қар суы; тасқын су.

【水土】shuǐ // tǔ 【зат.】 ① топырақтың азуы; топырақ эрозиясы ~ 流失. ② бейімдей алмай ~ 不服.

【水土保持】shuǐ tǔ bǎochí-су мен топырақ ресурстарын қорғау.

【水土流失】shuǐ tǔ liúshī топырақтың азуы; топырақ эрозиясы.

【水汪汪】shuǐ wāng wāng (~ 的)

【сын.】 ① жағасыз; жиексіз; иен-тегін; ұшы-қиырсыз; шексіз. ② көзі айқын ~ 的大眼睛.

【水网】shuǐ // wǎng 【зат.】 су торабы.

【水位】shuǐ // wèi 【зат.】 ① су деңгейі. ② жер астындағы судың жиегі.

【水文】shuǐ // wén 【зат.】 гидрографиялық бақылау ~ 观测 | гидрометрия стансасы ~ 站.

【水媳】shuǐ // xī 【зат.】 су жылан.

【水洗布】shuǐ xǐ bù 【зат.】 Арнайы бояумен басып шығарған текстиль.

【水系】shuǐ // xì 【зат.】 өзен жүйесі.

【水仙】shuǐ // xiān 【зат.】 нәркес (бақта өсетін гүлі ақ, сары, хош иісті көп жылдық гүлді өсімдік).

【水险】shuǐ // xiǎn 【зат.】 теңіз сақтандыруы.

【水线】shuǐ // xiàn 【зат.】 ватерсызық (кеменің қаншалықты суға батып тұруы керектігін көрсететін сызық).

【水乡】shuǐ // xiāng 【зат.】 өзен-көлге бай аймақ.

【水箱】shuǐ // xiāng 【зат.】 радиатор (моторлардағы суды суытатын тетік).

【水泄不通】shuǐ xiè bù tōng лық толған.

【水榭】shuǐ // xiè 【зат.】 павильон, күрке.

【水星】shuǐ // xīng 【зат.】 Шолпан-Күнге ең жақын және Күн жүйесінің 1-ші ең кіші ғаламшары

【水性】shuǐ // xìng 【зат.】 жүзгіштік.

【水性杨花】shuǐ xìng yáng huā жеңілтек әйел, жеңіл мінезді; ұшқалақ; қаңғалаң (әйел).

【水袖】shuǐ // xiù 【зат.】 сорғалап ағатын жең театры.

【水锈】shuǐ // xiù 【зат.】 ① қас; қаспақ. ② күнге күйо; қараю; тотық.

【水循环】shuǐ xún huán 【зат.】 су

айналымы.

【水烟】shuǐ // yān 【зат.】 кальян темекі.

【水烟袋】shuǐ yān dài 【зат.】 кальян.

【水杨】shuǐ // yáng 【зат.】 тал; үйеңкі.

【水舀子】shuǐ yǎo - zi 【зат.】 асауыш; бақыр; бақыраш; қауға; ожау; тебіңгі; шөміш

【水银】shuǐ // yín 【зат.】 сынап.

【水银灯】shuǐ yín dēng 【зат.】 сынапты шам.

【水印】shuǐ // yìn 【ет.】 шуй инь- су бояумен ағаш клишемен басып шығару (клише-кітапқа басылатын суреттің металдан; ағаштан ойып жасалған қалыбы).

【水印】shuǐ yìn (~ 儿) 【зат.】 қағазға түсірілген судың бейнесі.

【水印】shuǐ yìn (~ 儿) <方> 【зат.】 аквагипсия.

【水域】shuǐ // yù 【зат.】 акватория; су айдыны (геология, география, металлургияда пайдаланады).

【水源】shuǐ // yuán 【зат.】 ① өзен басы. ② су жетістіру; сумен жабдықтау (сумен қамтамасыз ету үшін жасалған техникалық жабдық).

【水运】shuǐ // yùn 【ет.】 су транспорты.

【水灾】shuǐ // zāi 【зат.】 сел; сел жүру; су басу; тасқын; тілсіз жау.

【水葬】shuǐ // zàng 【ет.】 суда көму.

【水蚤】shuǐ // zǎo 【зат.】 дафния.

【水藻】shuǐ // zǎo 【зат.】 балдыр.

【水闸】shuǐ // zhá 【зат.】 шлюз (судың тайыз жерін тереңдетіп кемелер жүретін ету үшін өзенге, каналға орнатылатын жабдық); шлюз (плотиналарда су іркіп тұратын я артық суды ағызып жіберетін ысырылып, көтеріліп түсірілетін қақпа).

【水长船高】shuǐ zhǎng chuán gāo негіздің өсуінен, барлығы да өсіп негізделеді.

【水涨船高】shuǐ zhǎng chuán gāo - shuǐ zhǎng chuán gāo негіздің өсуінен, барлығы да өсіп негізделеді.

【水蒸气】shuǐ zhǎng qì 【зат.】 су буы.

【水质】shuǐ // zhì 【зат.】 су сапасы.

【水蛭】shuǐ // zhì 【зат.】 сулік.

【水中捞月】shuǐ zhōng lāo yuè босқа әуре болу; босқа тырысу

【水肿】shuǐ // zhōng 【ет.】 ісік; күп, шөмен (денеге сарсу пайда болудан болатын ауру).

【水珠】shuǐ // zhū (~ 儿) 【зат.】 тамшы.

【水准】shuǐ // zhǔn 【зат.】 ① дәреже, деңгей. ② су беті.

【水准仪】shuǐ zhǔn yí 【зат.】 нивелир (жер бетіндегі әртүрлі орындарының салыстырма биіктігін өлшейтін құрал); ватерпас (беттердің жазықтығын

өлшейтін аспап).

【水族】-1 shuǐ // zú 【зат.】 шуй ұлтты (Қытайдағы аз ұлт).

【水族】-2 shuǐ // zú 【зат.】 ① су жәндітері. ② аквариум / ~ 馆.

【水钻】shuǐ // zuàn 【зат.】 алмас бәрбі.

shuì

【说】(說) shuì kōuzhīn жеткізу; нандыру; сендіру: 游 ~.

【幌】shuì әйелдің белдік орамалы.

【税】shuì 【зат.】 ① баж салығын жинау 关 ~ | кәсіп салығы 营业 ~ | салық төлеу 纳 ~. ② (Shuì) фамилия.

【税单】shuì // dān 【зат.】 баж салығын жинау туралы куәлік.

【税额】shuì é 【зат.】 салық алымы, салық төлемі

【税法】shuì // fǎ 【зат.】 салық заңы.

【税费】shuì // fèi 【зат.】 салық.

【税负】shuì // fù 【зат.】 салық ауыртпалығы.

【税基】shuì // jī 【зат.】 салық базасы; салық негізі (табыс не салық есептелетін активтер құны).

【税检】shuì // jiǎn 【зат.】 салық инспекциясы.

【税金】shuì // jīn 【зат.】 ақша салығы.

【税款】shuì // kuǎn 【зат.】 салық сомасы.

【税利】shuì // lì 【зат.】 салық пен пайда.

【税率】shuì // lǜ 【зат.】 салық мөлшерлемесі.

【税目】shuì // mù 【зат.】 салық бабы.

【税卡】shuì // qiǎ 【зат.】 кеден застава.

【税收】shuì // shōu 【зат.】 салық, салық түсімі (мемлекетке салықтар түрінде түсетін ақша).

【税务】shuì // wù 【зат.】 салық қызметі.

【税源】shuì // yuán 【зат.】 салық көздері.

【税则】shuì // zé 【зат.】 салық жарғысы.

【税制】shuì // zhì 【зат.】 салық жүйесі.

【税种】shuì // zhǒng 【зат.】 салық дәрежесі.

【睡】shuì 【ет.】 ерте жатып, ерте ояну 早 ~ 早起 | ұйықтау ~ 着了.

【睡袋】shuì dài 【зат.】 көрпе қап; төсек қап

【睡觉】shuì // jiào 【ет.】 ұйықтау.

【睡懒觉】shuì lǎn jiào кеш тұру.

【睡莲】shuì // lián 【зат.】 тұңғық (су астында өсетін ақ гүлді өсімдік).

【睡梦】shuì // mèng 【зат.】 ұйқы.

【睡眠】shuì // mián 【зат.】 ұйқы, ұйықтау.

【睡魔】shuì // mó 【зат.】

үйкышылдык.

【睡乡】shuì // xiāng 【зат.】 үйкыға кету 进入~.

【睡眠】shuì // yǎn 【зат.】 қалғып-мүлгіген; үйкылы; үйкылы-оюу~惺忪.

【睡衣】shuì // yī 【зат.】 . пижама (үй ішінде килетін жеңіл костюм), іш көйлек.

【睡意】shuì // yì 【зат.】 үйкышылдык.

shǔn

【吮】shǔn 【ет.】 емшегін ему~乳 | жағымпаздану; жалбақтау; жалбалақтау; жалпақтау; жарамсақсу; жарамсақтану; жарану; жәреукелену; итаршылану~痈舐痔.

【吮吸】shǔn // xī 【ет.】 сору, ему.

【吮痈舐痔】shǔn yōng shì zhì - жағымпаздану; жалбақтау; жалбалақтау; жалпақтау; жарамсақсу; жарамсақтану; жарану; жәреукелену; итаршылану.

【楯】shǔn 〈书〉 жақтау; қалқан.

shùn

【顺】(順)shùn ① 【ет.】 бойсыну, сәйкесу, жағалау, қуалау: ~风/ онды жел | ~流而下/өзеннің ағысымен жүзу② 【сөзал.】 қара жолмен жүру ~大道走.③ 【ет.】 Бағытты дәйекті етіп жасау.④ жолай, ілесу:~手关门/ жолай есікті жабу.⑤ 【ет.】 ұнау ~心 | көздің жауын алу~眼 .⑥ 【сын.】 амандық; аман-есендік; саулық ~遂 .⑦ кейінге қалдыру; ~延 қоя тұру.⑧ 【ет.】 берілу, бағыну; бойсұну; жеңілу; 归~/ көну байымдағыш және тілалғыш 百依百~.⑨ (Shùn) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【顺变】shùn // biàn 〈书〉 【ет.】 жағдайлардың өзгеріуіне бейімделу.

【顺便】shùn // biàn 【үс.】 қоса, сонымен бірге; сонымен қабат.

【顺差】shùn // chā 【зат.】 актив сальдо (сауда немесе төлем теңгерімінде кірістің шығыстан асып түсуі).

【顺产】shùn // chǎn 【ет.】 оңай босану.

【顺畅】shùn // chàng 【сын.】 жағдайлы; жайлы; қолайлы; орайлы

【顺次】shùn // cì 【үс.】 қою; орналастыру.

【顺从】shùn // cóng 【ет.】 бағыну; бойсұну; жығылу; көну, мойынсұну; тыңдау; тіл алу.

【顺带】shùn // dài 【үс.】 қоса, сонымен бірге; сонымен қабат.

【顺当】shùn // dang 〈口〉 【сын.】 жағдайлы; жайлы; қолайлы; орайлы.

【顺道】shùn // dào(~儿)① 【үс.】 тура бағыт .② 【сын.】 жолдан; жолай; жол-жөнекей.

【顺耳】shùn'ěr 【сын.】 жағымды;

үйлесімді, тыңдауға жағымды.

【顺访】shùn // fǎng 【ет.】 жолдан; жолай; жол-жөнекей.

【顺风】shùn // fēng① 【ет.】 желмен .② 【зат.】 кума жел.

【顺风吹火】shùn fēng chuī huǒ- жағдайдың қолайлы болуы .

【顺风耳】shùn fēng'ěr 【зат.】 бәрін білетін, бәріне қанық; білмейтіні жоқ; қай-қайдағыны білетін.

【顺风转舵】shùn fēng zhuǎn duò- жағдайға бейімделу .

【顺服】shùn // fú 【ет.】 бағыну; бас ию; бойсұну; көну, бағыныш; бағыныштылық; көнгіштік; тіл алғыштық.

【顺杆儿爬】shùn gānr pá Өзгелердің ақыл-ойына, сөзіне, сөйлеуге немесе әрекет етуді сұрау.

【顺和】shùn // he 【сын.】 тон жұмсақ 语气~.

【顺价】shùn // jià 【зат.】 Өткізу бағасы сатып алу бағасынан жоғары.

【顺脚】shùn // jiǎo(~儿)① 【үс.】 жолай; жол-жолай; жол-жөнекей.②

【үс.】 жол-жөнекей; жолшыбай.③ 【сын.】 тұрақты маршрут .

【顺境】shùn // jìng 【зат.】 қолайлы жағдай

【顺口】shùn // kǒu ① 【сын.】 оңай айтылады, оңай оқылады .② 【үс.】 даярланбай; долбарлап; жорамалдап; ойланбастан.③(~儿) 【сын.】 дәмді; татымды; тәтті.

【顺口溜】shùn kǒulǐu(~儿) 【зат.】 өлең; тақпақ.

【顺理成章】shùn lǐ chéng zhāng- жүйелілік.

【顺利】shùn // lì 【сын.】 жұмыс ойдағыдай орындалып келеді 工作~.

【顺溜】shùn // liú 〈方〉 【сын.】 ① жағдайлы; жайлы; қолайлы; орайлы.② қолайлы; орынды .③ жуас; тілалғыш

【顺路】shùn // lù(~儿)① 【үс.】 бір жолды.② 【сын.】 жолдан; жолай; жол-жөнекей.

【顺民】shùn // mín 【зат.】 бодан ел.

【顺时针】shùn shízhēn 【сын.】 сағат тілімен айналу ~运转 | сағат тілімен ~方向.

【顺势】shùn // shì 【үс.】 қолайлы жағдайды пайдаланып қалу.

【顺手】shùn // shǒu(~儿)① 【сын.】 сәтті; табысты, қолайлы .② 【үс.】 жолай; жол-жөнекей; жол үсті.③

【үс.】 ~儿也把屋子扫一扫 сонымен бірге бөлмені де сыпыру.

【顺手牵羊】shùn shǒu qiān yáng-жүріп бара жатып біреудің затын алып кету .

【顺水】shùn // shuǐ 【ет.】 төменгі ағысымен ~而下 | қайықты ағысымен итеру- бір нәрсені істеуге асығу ~推舟.

【顺水人情】shùn shuǐ rénqing игі жұмыс, жақсы қылық .

【顺水推舟】shùn shuǐ tuī zhōu бір нәрсені істеуге асығу.

【顺遂】shùn // suì 【сын.】 барлығы аман- есен 诸事~.

【顺藤摸瓜】shùn téng mō guā- жол көрсететін желісті пайдаланып, негізге жету .

【顺心】shùn // xīn 【сын.】 барлығы да жүрекке жылы 诸事~.

【顺序】shùn // xù ① 【зат.】 реттік нөмір~号码.② 【үс.】 кезек бойынша алға қарай жылжу ~前进 .

【顺延】shùn // yán 【ет.】 кейінге қалдыру; қоя тұру

【顺眼】shùn // yǎn 【сын.】 көздің жауын алу

【顺意】shùn // yì 【сын.】 ұнамды .

【顺应】shùn // yìng 【ет.】 ~历史发展 тарихпен қатарласа жүру.

【顺嘴】shùn // zuǐ(~儿)① 【сын.】 жеңіл айтылатын, оқылатын .② 【үс.】 даярланбай; долбарлап; жорамалдап; ойланбастан.

【舜】shùn Шун- мифтік императорының аты .

【瞬】shùn ауыз жиғанша; кірпік қаққанша; көз ашып жұмғандай уақыт; көз ашып жұмғанша; көзді ашып жұмғанша 转~ | лезде; тез; шапшаң~间.

【瞬间】shùn // jiān 【зат.】 ауыз жиғанша; кірпік қаққанша; көз ашып жұмғандай уақыт; көз ашып жұмғанша; көзді ашып жұмғанша

【瞬时】shùn // shí 【зат.】 ауыз жиғанша; кірпік қаққанша; көз ашып жұмғандай уақыт; көз ашып жұмғанша; көзді ашып жұмғанша

【瞬息】shùn // xī 【зат.】 кірпік қаққанша; қас қағым; лезде; сәтте.

【瞬息万变】shùn xī wàn biàn- көз алдында өзгеру .

shuō

【说】(說)shuō ① айту 【ет.】 我不会唱歌, 只~了个笑话. Мен өлең айта алмаймын, тек күлкілі оқиғаны ғана айта аламын② 【ет.】 бірінші айтқан сөзінен түсіну ~就明白.③ ілім; ілімбұлақ 学~ | ғылыми жұмыс жазу 著书立~.④ 【ет.】 сөйлеу, сөгіс алу: 挨~了 | Әкем оны сөйледі 爸爸~了他几句.⑤ 【ет.】 айттыру~婆家.

【说白】shuō // bái 【зат.】 монолог (пьесада ойнаушының өзіне не театр көрушілерге арнап сөйленген сөзі).

【说不定】shuō-bu dìng- мүмкін, бәлкі; сірә; ықтимал.

【说不过去】shuō-bu guòqù- бұл қалай болды?.

【说不来】shuō-bu lái【ет.】① сөйлеспей.②〈方〉араз болу.

【说不上】shuō-bu shàng【ет.】① айтуға қиын.② басқаша сөз болуы мүмкін емес.

【说部】shuō//bù【зат.】побасенка (қызықты қысқа әңгіме), ертегілер.

【说长道短】shuō cháng dào duǎn өсек айту; өсек айтумен шұғылдану; сыпсындау; сыпылдау.

【说唱】shuō//chàng【зат.】әңгімен мен ән айтудың эстрадалық жанр.

【说唱文学】shuōchàng wénxué кита́йское эстрадное представление с пением и прибаутками.

【说穿】shuō//chuān【ет.】әйгілеу; әшкерә ету; әшкерә қылу; әшкерелеу.

【说辞】shuō//cí【зат.】дәлел, сылтау, себеп.

【说道】shuō//dào【ет.】校长~:“应该这么办!” Ректор ойлап: Осылай істеу керек – деп айтты.

【说道】shuō//dào...өсек айту; өсек айтумен шұғылдану; сыпсындау; сыпылдау~长~短|кайдағы бір нәрсе ойға келгенін айту ~三~四|бәлекорлық; жалакорлық;

сұмырайлық~黑~白(任意评论)|әр түрлі нәрселер туралы сөйлеу~东~西(尽情谈论各种事物)|шүйіркелесу, ашық сырласып сөйлесу~亲~热(说亲近话).

【说得过去】shuō-de guòqù - осы да жарайды, біршама; жарарлықтай; қанағат етерлік.

【说得来】shuō-de lái【ет.】тату тұру.

【说法】shuō//fǎ【ет.】анықтама; тұжырымдама; тұжырымды айтылған ой; формулировка.

【说法】shuō//fǎ【зат.】①那种~сондай анықтама.②бірнеше нұсқалары бар 关于...有几种~.③бейнелі сөйлемше; нақысты сөз 比喻的~.

【说服】shuō//fú【ет.】сендіру күшу~力.

【说合】shuō//he【ет.】①дәнекер~人|айттыру; құда болу; құда түсу; қыз айттыру~亲事.②ойласу; пікір алысу; сөз қылу; талқыға салу; талқылау, кеңесу, ақылдасу.

【说和】shuō//he【ет.】你去给他们~~.Сен оларға татуласуға барып кел!

【说话】shuō//huà①【ет.】сөйлегісі келмеу 不要~.②【ет.】сөзінде тұрмау~不算【сан.】.③【ет.】指责 Кінәлеу.④【үс.】你稍等一等,我~就来.сен аздар күт, мен тез келем

【说谎】shuō//huǎng【ет.】жалған айту; өтірік айту.

【说教】shuō//jiào【ет.】①дінге

үгіттеу; уағыздау.②резонерлік істеу (мінез-құлықты түзету жайлы бас қатыратын әңгіме соға беру).

【说开】shuō//kāi【ет.】①бажайлау; түсіндіру.②қолданылу, жиі қолданылатын; көп таралған.

【说客】shuō//kè(旧读 shuikè)【зат.】①ақыл беруші; басалқышы; кеңесші.②арашы; билікші; бітімші; дәнекер; дәнекерші; елші; жарастырушы; келістіруші; сарапшы; табыстырғыш; татуластырушы.

【说口】shuō//kou【зат.】мактану, өзін өзі мақтау.

【说理】shuō//lǐ①【ет.】қақпайлы мақала~的文章.②【сын.】Сен әділдікпен санасасын ба әлде жоқ па?你这个人~不~?

【说媒】shuō//méi【ет.】айттыру; құда болу; құда түсу; қыз айттыру.

【说明】shuō//míng①【ет.】себебін түсіндіру~原因|не болғанын түсіндіру~问题.②【зат.】түсіндірме сызба~图.③【ет.】мәселе бойынша 事实~.

【说明书】shuōmíngshū【зат.】түсінік хат, анықтама; түсінік; түсініктеме.

【说明文】shuōmíngwén【зат.】түсіндірме мақала, түсініктеме мәтін.

【说破】shuō//pò【ет.】әшкерелеу, дабыралау, жұртқа жаю.

【说亲】shuō//qīn【ет.】айттыру; құда болу; құда түсу; қыз айттыру.

【说情】shuō//qíng(~儿)【ет.】бір ауыз сөз айту (оңтайы келгенде біреудің пайдасы туралы сөз айту) 托人~.

【说三道四】shuō sān dào sì өсек айтумен шұғылдану; сыпсындау; сыпылдау.

【说书】shuō//shū【ет.】мазмұнын айту.

【说头儿】shuō-tóu【зат.】Бұнда қандай әңгіме бар!这有什么~.

【说戏】shuō//xì【ет.】директор,-актерларға қалай, не істеуін түсіндіреді.

【说闲话】shuō xiánhuà①өсек айтумен шұғылдану; сыпсындау; сыпылдау..②(~儿)көп сөйлеу; мылжындау; шатпақтау.

【说项】shuō//xiàng【ет.】дәріптеу; мадақтау; мақтау.

【说笑】shuō//xiào【ет.】~话使大家开心.көпшілікті анекдот айтумен күлдіру

【说笑话】shuō xiào-huà(~儿)қалжақтау; қалжынбастыққа салыну; қалжыңдау; қуақылану

【说一不二】shuō yī bù èr-сөзінде тұру; уәдені орындау.

【说嘴】shuō//zuǐ【ет.】①бөсу; мактану.②〈方〉айтысу; дауласу; ерегісу; пікір таластыру; таласу.

shuò

【灼】shuò құдағый.

【烁】(爍)shuò - жалтырау; жылтырау, болар-болмас жылтылдау 闪~.

【烁烁】shuò//shuò【сын.】жұлдыз шоғыры жылтырайды 繁星~.

【铄】1(鑠)shuò〈书〉①темірді балқыту және болат қылышын жасау~而为刃.②әлсіреу, нашарлау, тозу; төмендеу.

【铄】2(鑠)shuò жарқын; жарық; самаладай.

【铄石流金】shuò shí liú jīn шыдатпайтын ыстық

【朔】1shuò①【зат.】айдың тууы; жаңа ай.②ай туудың бірінші күні~望.

【朔】2shuò〈书〉солтүстік~方|солтүстік жел~风.

【朔方】shuò//fāng〈书〉【зат.】солтүстік.

【朔风】shuòfēng〈书〉【зат.】қатты солтүстік жел~凛冽.

【朔日】shuò//rì【зат.】ай туудың бірінші күні.

【朔望】shuò//wàng【зат.】айдың тууы мен ай толған кезі.

【朔望月】shuòwàngyuè【зат.】синодикалық ай.

【朔月】shuò//yuè【зат.】жаңа айдың тууы.

【硕】(碩)shuò①үлкен, ірі, орасан зор~大|үлкен, ірі, орасан зор 丰~.②

(Shuò)【зат.】фамилияға қолданылады.

【硕大】shuò//dà【сын.】өзіне теңі жоқ~无朋|денесі үлкен~的身躯.

【硕大无朋】shuò dà wú péng өзіне теңі жоқ.

【硕导】shuò//dǎo【зат.】ірі жетекші.

【硕果】shuò//guǒ【зат.】ірі жемісін беру 结~|өте жақсы табысқа жету~累累.

【硕果仅存】shuòguǒ jǐn cún-құндылардан қалғаны, могоканның соңғы тұяғы.

【硕士】shuò//shì【зат.】магистр (революциядан бұрынғы Ресейде және Англия мен АҚШ-та алғашқы ғылыми дәреже).

【稍】shuò〈书〉ұзын соғыс айбалта.

【擗】shuò【ет.】итеру, түрту.

【蒴】shuò қауашақ (өсімдіктердің кепкен дәні) 芝麻~.

【蒴果】shuòguǒ【зат.】қауашақ (өсімдіктердің кепкен дәні).

【数】(數)shuò〈书〉жиілік, бірқалыпты, өзгермейтін, үздіксіз 频~|әдеттегі құбылыс~见不鲜.

【数见不鲜】shuò jiàn bù xiǎn әдеттегі құбылыс.

sī

【△】sī 〈书〉 жеке; өздік, әділетсіз; әуесқой; біржақты; құмарланған.

【司】sī ① жүргізуші, шофер ~机 | от жағушы; пеш жағушы (машиналардың пешіне от жағып тұратын кісі) ~炉. ②

【зат.】 кадр бөлімі (компанияның қызметкерлерді жинауға, даярлауға, жұмыс жағдайын жасауға, олардың тәртібіне жауапты қызметі) 人事 ~. ③(Sī)

【зат.】 фамилияға қолданылады.

【司铎】sī // duó 【зат.】 католик дін қызметшісі

【司法】sī // fǎ 【ет.】 әділет; заң; юстиция.

【司法机关】sīfǎ jīguān - Заң органы .

【司法鉴定】sīfǎjiānding сараптама түсінігі .

【司法解释】sīfǎjiěshì - сот түсіндірмесі .

【司法拘留】sīfǎ jūliú - сот секвестр (өкімет орындары өз қарауына алған мүліктермен пайдалануға тыйым салу).

【司法权】sīfǎquán 【зат.】 сот билігі, юрисдикция .

【司号员】sīhàoyuán 【зат.】 горншы (горн мен белгі беретін музыкант).

【司机】sī // jī 【зат.】 жүргізуші, машинист, шофер .

【司空】Sī // kōng 【зат.】 сықуң – қоғамдық жұмыс билеушісі .

【司空见惯】sīkōng jiàn guàn әдетті; дағдылы; машықты; үйреншікті іс.

【司寇】Sī // kòu 【зат.】 сықоу- сот істерінің кеңесшісі .

【司库】sī // kù 【зат.】 қазынашы (мекеменің, ұйымның ақшасын я бағалы затын сақтаушы).

【司令】sī // lìng 【зат.】 ① қолбасшы . ② тұз саудасын тексерушісі .

【司令员】sīlìngyuán 【зат.】 комендант (әскери бекініс, қорған я қала әскерінің бастығы).

【司炉】sī // lú 【зат.】 пеш жағушы (машиналардың пешіне от жағып тұратын кісі).

【司马】Sī // mǎ 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【司马昭之心, 路人皆知】Sīmǎ Zhāo zhīxīn, lùrén jiē zhī - жұртқа әйгілі сыр.

【司南】sī // nán 【зат.】 сынан- қазіргі құбылнаманың түп бейнесі .

【司徒】Sī // tú 【зат.】 сыту- бұйрықты ағарту бастығы .

【司务长】sīwùzhǎng 【зат.】 старшина (әскери атағы).

【司药】sī // yào 【зат.】 фармацевт (дәріханада дәрі-дәрмек жасаушы маман).

【司仪】sī // yí 【зат.】 рәсімнің басшысы .

【司职】sīzhí 【ет.】 өз міндетіне

жауапкершілік алу .

【丝】(絲)sī ① 【зат.】 жібек . ② (~儿)

【зат.】 сым 【铁 ~ | болат сым 钢 ~ | өрмек; өрмекшінің ауы; өрмекшінің өрмегі 蜘蛛 ~. ③ 【мөл.】 сы- ұзындық өлшемі. ④ 【мөл.】 сы- салмақ өлшемі. ⑤ музыка ~竹.

【丝绸】sī // chóu 【зат.】 жібек мата .

【丝绸之路】sīchóu zhī lù - Ұлы Жібек Жолы .

【丝糕】sī // gāo 【зат.】 сүт қосып илеп пісірілген тоқаш.

【丝瓜】sī // guā 【зат.】 ① люфа (аскабақ текті өсімдік). ② люфа (сол өсімдіктен жасалған ысқыш).

【丝毫】sī // háo 【сын.】 дәл осындай, айнытпай; аудармай; бейне бір; дәл; дәлме-дәл ~不差.

【丝路】sī // lù 【зат.】 Ұлы жібек жолы .

【丝绵】sī // mián 【зат.】 жібек мақта .

【丝绒】sī // róng 【зат.】 барқыт мата .

【丝丝入扣】sī sī rù kòu - шын ниетпен; шын ықыласпен.

【丝弦】sī // xián 【зат.】 ① ішек . ② (~儿) ішекті аспап .

【丝线】sī // xiàn 【зат.】 жібек жіп .

【丝织品】sīzhīpǐn 【зат.】 ① жібек мата . ② жібектен жасалған бұйымдар .

【丝竹】sī // zhú 【зат.】 ішек аспабы мен үріп ойнау аспаптары.

【丝锥】sī // zhuī 【зат.】 белгі салушы; ен салушы; таңбалаушы.

【私】sī ① жеке іс ~事 | жеке адамдар арасындағы хат алысу ~信 | жеке мүлік ~有. ② менмен; менмендік; өзімшілдік; өзін сүюшілік ~心 | риясыз; сұмдықсыз, әділдік; қалтқысыздық; туралық 大公无 ~. ③ күбірлесу; сыбырласу 窃窃 ~语. ④ контрабанда тауары ~货 | контрабанда тұзы ~盐.

【私奔】sī // bēn 【ет.】 неке рәсімсіз сүйген адаммен бірге қашып кету .

【私弊】sī // bì 【зат.】 қиянат етушілік; теріс пайдаланушылық.

【私藏】sī // cáng 【ет.】 әскери жаракты заңсыз сақтау ~枪械.

【私产】sī // chǎn 【зат.】 жеке меншік.

【私娼】sī // chāng 【зат.】 жезөкшелік; зинакорлықпен жасырын айналысатын әйел .

【私车】sī // chē 【зат.】 жекелік көлік, жеке машина.

【私仇】sī // chóu 【зат.】 есесін қайтару; кек алу; өш алу 报 ~.

【私党】sī // dǎng 【зат.】 жеке, өз жақтаушылар .

【私德】sī // dé 【зат.】 адамгершілік; абырой; ар; намыс.

【私邸】sī // dǐ 【зат.】 жеке резиденция үкіметтің я мемлекет бастығының тұратын орны) .

【私第】sī // dì 〈书〉 【зат.】 жеке пәтер-үй .

【私法】sī // fǎ 【зат.】 жеке құқық .

【私房】sī // fāng 【зат.】 属于私人的房屋.

【私房】sī // fāng 【сын.】 ① өзіндік жинақ ақша ~钱. ② жасырын түрде айтылған сөз ~话.

【私访】sī // fāng 【ет.】 жасырын атпен барып шығу 微服 ~.

【私愤】sī // fèn 【зат.】 жеке реніш

【私话】sī // huà 【зат.】 құпия әңгіме.

【私活】sī // huó (~儿) 【зат.】 Топпен байланыссыз жұмыс.

【私货】sī // huò 【зат.】 偷运 ~ контрабандамен айналысу (мемлекет шекарасынан тауарды бажсыз жасырын өткізу)

【私见】sī // jiàn 【зат.】 ① жеке пікірі болмау 不存 ~. ② пайдақор, ашкөз ниет .

【私交】sī // jiāo 【зат.】 жеке қарым қатынас .

【私立】sī // lì ① 【ет.】 жеке сот ~ 公堂. ② 【сын.】 жеке мектеп ~ 学校.

【私利】sī // lì 【зат.】 адал ниеттілік; менменсіздік; риясыздық 不谋 ~.

【私了】sī // liǎo 【ет.】 і сті жеке жолмен ретке салу.

【私密】sī // mì 【сын.】 құпия қарым қатынас ~ 情感

【私囊】sī // náng 【зат.】 біреудің нәрсесін иеленіп баю 中饱 ~.

【私念】sī // niàn 【зат.】 өзімшілдік ниет, зейін

【私企】sī // qǐ 【зат.】 жеке меншік кәсіпорын.

【私情】sī // qíng 【зат.】 ① жеке қарым қатынас . ② сүйіспеншілік байланыс .

【私人】sī // rén 【зат.】 ① жекеше компания, жеке меншік кәсіпорын ~ 企业 | жеке меншік капитал; жекеше капитал (жеке тұлғаға, тұлғалар тобына немесе заңды тұлғаға тиесілі ақшалай не материалдық-зағтай капитал) ~ 资本 | дербес хатшы; жеке хатшы ~ 秘书.

② жақындық ~ 关系 | жеке сезім ~ 感情. ③ жеке тұлғаны теріс пайдалану 滥用 ~.

【私商】sī // shāng 【зат.】 жеке меншікті саудагер; жекеше саудагер.

【私生活】sīshēnghuó 【зат.】 жеке басының тірлігі.

【私生子】sīshēngzǐ 【зат.】 некесіз туған бала.

【私事】sī // shì 【зат.】 жеке іс (өмірбаяны).

【私淑】sī // shū 〈书〉 【ет.】 жақтаушы болу (бір ілімді сеніп жақтаушы).

【私塾】sī // shù 【зат.】 жеке мектепте

оқу 读~.

【私通】sī // tōng 【ет.】① шет мемлекетпен құпия қарым-қатынас орнату ~ 外国.② зина; зинакорлық; неке бұзғыштық; тұрақсыздық.

【私吞】sī // tūn 【ет.】 қазына ақшасын иемдену ~ 公款.

【私下】sī // xià①【зат.】 жасырынып ақылдасу, кеңесу ~ 商议.②【үс.】 жеке адам арқылы дау-дамайды реттеу ~ 调解.

【私巢】sī // xiāo 【зат.】 бұқпа саудагер; контрабандашы; контрабанды жасаушы (шекарадан тауарды жасырын өткізу жұмысымен шұғылданушы адам).

【私心】sī // xīn 【зат.】①өзімшілдік (қоғамдық мүддеден өз басының мүддесін ілгері ұстаушылық).② пайдәкүнемдік ниет ~ 杂念.

【私刑】sī // xíng 【зат.】 тергеусіз сот (тергеусіз, сотсыз шығарылған билік).

【私蓄】sī // xù 【зат.】 жеке жинақ ақша; өзіндік жинақ ақша.

【私学】sī // xué 【зат.】 жеке мектеп.

【私营】sī // yíng 【сын.】 жеке меншік кәсіпорын ~ 企业.

【私营经济】sī yíng jīngjì жеке меншік экономика (ұлттық экономиканың беймемлекеттік бөлігі).

【私营企业】sī yíng qīyè - жеке меншік кәсіпорын.

【私有】sī // yǒu 【ет.】 жеке меншік ~ 财产.

【私有制】sī yǒuzhì 【зат.】 жеке меншік.

【私语】sī // yǔ ①【ет.】 күбірлесу; сыбырласу 窃窃 ~.②【зат.】 жеке тапсырма.

【私欲】sī // yù 【зат.】 дүниекорлық; көзі тоймаушылық; қанағатсыздық; пайдәкүнемдік.

【私宅】sī // zhái 【зат.】 жеке пәтер-үй.

【私章】sī // zhāng 【зат.】 жеке таңба.

【私衷】sī // zhōng <书> 【зат.】 адал сезім.

【私自】sī // zì 【үс.】 өз бетімен; өз білгенімен; өз еркіме; рұқсатсыз (ешкімнің рұқсатынсыз, ризалығынсыз).

【噬】(噬)sī 【ел.】 дауысқа еліктеу (дыбыстаушы мүшенің табиғи бір заттың дыбысына ұқсас дыбыс шығаруы).

【思】sī ①әбден ойлану; ой жүгірту, ойлампаздық; ойланғыштық 深 ~ | ойға бату; ойға шому; ойлану; ойланып-толғану 寻 ~.② отбасы туралы ойлау ~ 家 | ата-ананы аңсау ~ 亲.③ Отанға қайту туралы армандау ~ 归.④ой өрісі 文 ~.⑤(Sī) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【思辨】sī // biàn 【ет.】①ақылға салу;

ақылға саю; ой жүгірту; оймен тану.② ойға бату; ойға шому; ойлану; ойланып-толғану.

【思潮】sī // cháo 【зат.】① әдебиет пен өнердегі жаңа ағым 文艺新 ~.② көңілге әр түрлі ой келеді ~ 起伏.

【思春】sī // chūn 【ет.】 ғашық болу.

【思忖】sī // cǔn <书> 【ет.】 ақылға салу; ой жүгірту; ойланып-толғану; ойлап көру.

【思凡】sī // fān 【ет.】 пендешілік өмірді аңсау.

【思古】sī // gǔ 【ет.】 ежелгі заманға оймен кету.

【思旧】sī // jiù 【ет.】 ескі досты еске алу.

【思考】sī // kǎo 【ет.】 өз бетімен ойлау 独立 ~ | мәселе туралы ойлау ~ 问题.

【思恋】sī // liàn 【ет.】 отанды әрқашан еске алу ~ 故乡.

【思】(мөл.) sī // liang 【ет.】 ақылға салу; ертеден ойластыру; ойлап алу; ойлап байқау; ойластыру

【思路】sī // lù 【зат.】 回忆的 ~ есте қалғандардың желісі.

【思虑】sī // lǜ 【ет.】 алды-артын ойлау ~ 周到.

【思摸】sī // mo <口> 【ет.】 ойға бату; ойға шому; ойлану; ойланып-толғану.

【思谋】sī // móu 【ет.】 бір іс туралы ойлану.

【思慕】sī // mù 【ет.】 құрмет беру.

【思念】sī // niàn 【ет.】 туысқанды сағыну ~ 亲人 | отанды еске алу, сағыну ~ 故土.

【思前想后】sī qián xiǎng hòu алды-артын ойлау.

【思索】sī // suǒ 【ет.】 мәселе туралы ойлау ~ 问题 | қалай ойлау 用心 ~.

【思维】(思惟) sī // wéi ①【зат.】 дүние тану; ой; пікір.②【ет.】 ойлау әдісі ~ 方式.

【思乡】sī // xiāng 【ет.】 отанды сағыну.

【思想】sī // xiǎng ①【зат.】 идеологиялық күрес ~ 斗争.②【ет.】 ойлау.

【思想家】sī xiǎngjiā 【зат.】 идеолог (бір идеяны таратушы және қорғаушы), ойлаушы.

【思想体系】sī xiǎng tǐxì ① идеологиялық жүйе.② формация (көзқарастар, пікірлер жүйесі).

【思想性】sī xiǎngxìng 【зат.】 идеялық; идеялылық.

【思绪】sī // xù 【зат.】① ой жиыны ~ 万千.② алаңдау ~ 不守.

【鹿】sī 鹿亭(Sītíng -Сытиң - Шаньси провинциясындағы атау.

【鹭】sī акқұтан; байғұтан; көкқұтан;

құтан (ұзын мойынды, ұзын тұмсықты, ұзын аяқты құс) 鹭鹭】.

【偌】sī [偌] (sī) <书> 【сын.】 өзіне талап ететін.

【斯】sī① <书> 【ес.】 бұл адам ~ 人 | дәл сол уақытты ~ 时 | шейін 以至 ~.② <书> 【жал.】 сондықтан.③(Sī) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【斯拉夫人】Sīlāfūrén 【зат.】 славян.

【斯文】sī // wén <书> 【зат.】 мәдениетті қадірлеу 敬重 ~ | мәдениетке құрметсіздік ~ 扫地.

【斯文】sī // wén 【сын.】 зиялы; интеллигент; мәдениет.

【斯文扫地】sī wén sǎo dì мәдениетті құрметтемеу.

【蝸】(蝸)sī спиральды моллюск қабыршағы 螺蝸】.

【纒】(纒)sī <书> бәтес (мата түрі).

【颯】sī <书> күзгі баяу жел.

【厮】-1(厮)sī ① малай бала 小 ~.② бұл тип 这 ~ | анау тип 那 ~.

【厮】-2(厮)sī жұлқыласу; жұлысу; тартысу; төбелесу ~ 打 | алысу; соғысу ~ 杀 | ашна болу ~ 混.

【厮打】sī // dǎ 【ет.】 өлімге бел байлау 拼命 ~.

【厮混】sī // hùn 【ет.】 қатысу; кірісу; араласу, ашна болу.

【厮杀】sī // shā 【ет.】 алысу; соғысу.

【厮守】sī // shǒu 【ет.】 бір бірін күту, бір бірін қорғау.

【戛】sī қақпаның алдында тұрған ағаш қалқаны 戛戛】.

【锶】(锶)sī 【зат.】 стронций.

【澌】sī <书> еру; еріп біту; еріп кету; еріту.

【撕】sī 【ет.】 衣裳 - көйлек жыртылды, ~ 脸 бетті жыртқызып алу.

【撕扯】sī // chě 【ет.】 жырту, үзіп тастау.

【撕毁】sī // huǐ 【ет.】① эскизды жыртып алу ~ 画稿.② келісім-шартты үзу ~ 合同 | келісімді бұзу ~ 协定.

【撕票】sī // piào (~ 儿) 【ет.】 тұтқынды

өлтіру - құнын төлеу үшін.

【撕破脸】sī pò liǎn ажырасу; ажырасып кету; араздасып қалу; ренжісу.

【嘶】1sī①(马) у-шу және жылқының кісінеуі 人喊马 ~.② айғайлау; айқайлау; бақыру 声 ~ 力竭.

【嘶】2sī ызылдау; ызыңдау, ысылдау.

【嘶鸣】sī // míng 【ет.】 сап аттың кісінеуі 战马 ~.

【嘶哑】sī // yǎ 【сын.】 қарлығу; қырылдау; сырылдау.

【澌】sī <书> сарқылу; таусылу; таусылып біту.

【澌灭】sī // miè <书> 【ет.】 сарқылу;

таусылу; таусылып біту.

sǐ

【死】sǐ ①【ет.】 өлім, ажал; қаза; өлім ~ 亡 | жансыз; өлі; өлік ~ 人 | сөнген жанартау ~ 火山. ②【үс.】 шектен шыққан күрес ~ 战 | өлімге дейін қорғау ~ 守. ③【үс.】 жеңілісті мойындамау ~ 不认输. ④【сын.】 өлгенше күлу 笑 ~ 人 | ақымақ; тоңмойын; топас ~ 顽固. ⑤【сын.】 қаңқұйлы жау ~ 敌 | қаңқұйлы жау ~ 对头. ⑥【сын.】 кеше; мақау; топас ~ 脑筋 | қыңыр, ~ 心眼 | нәтижесіз тәртіп ~ 规矩. ⑦【сын.】 шалғай тар көше, тұйық көше ~ 胡同.

【死板】sǐ // bǎn【сын.】 ① жансыз; өмірсіз. ② схоластикалық, педанттық.

【死不瞑目】sǐ bù míngmù- тыныш өле алмау.

【死产】sǐ // chǎn【ет.】 өлі туған; түсік.

【死党】sǐ // dǎng【зат.】 атарман; атарман-шабарман; жалпылдақ адам; жандайшап; қолшоқпар; сойыл соғар; сыбайлас, жақтаушы

【死得其所】sǐ dé qí suǒ- намыспен қаза табу

【死敌】sǐ // dí【зат.】 қас дұшпан.

【死地】sǐ // dì【зат.】 置之 ~ құрту; өлтіру; өлтіріп тастау.

【死点】sǐ // diǎn【зат.】 нөлдік нүкте.

【死对头】sǐ // duì-tóu【зат.】 қас дұшпан.

【死鬼】sǐ // guǐ【зат.】 ① қайтыс болған; марқұм; опат болған; өлген. ② бұзық; жексұрын.

【死胡同】sǐ hùtóng(~ 儿)【зат.】 дағдарыс; күйзеліске ұшырау; тұйыққа тірелу.

【死缓】sǐ // huǎn【зат.】 өлім жазасының мерзімін ұзарту.

【死灰】sǐ // huī【зат.】 жансыз; өмірсіз.

【死灰复燃】sǐ huī fù rán бұрынғы қалпына келу; жаңару; қайта даму; қайта туылу.

【死活】sǐ // huó ①【зат.】 өмір не өлім. ②〈口〉【үс.】 ешбір себепсіз; ешбір жазықсыз.

【死火山】sǐ huǒ shān【зат.】 сөнген жанартау.

【死机】sǐ // jī【ет.】 компьютер ілінуі.

【死记】sǐ // jì【ет.】 аңғарылмай есте сақтау ~ 硬背.

【死寂】sǐ // jì【сын.】 жым-жырт.

【死角】sǐ // jiǎo【зат.】 ① түкпір жер. ② жаппай оқ атып тигізуге болмайтын кеңістік жер.

【死校】sǐ // jiào【ет.】 按照原稿校对, 只对原稿负责, 叫死校(区别于“活校”).

【死节】sǐ // jié〈书〉【ет.】 таза болып қайтыс болу.

【死结】sǐ // jié【зат.】 шиеленіскен түйін.

【死劲儿】sǐ jìn〈口〉 бар күшімен; бар пәрменімен.

【死局】sǐ // jú【зат.】 дағдарыс; күйзеліске ұшырау; тұйыққа тірелу.

【死扣儿】sǐ kòu〈口〉【зат.】 шешіле алмайтын мәселе.

【死劳动】sǐ láodòng【зат.】 жансыз еңбек.

【死牢】sǐ // láo【зат.】 өлімшінің камерасы.

【死老虎】sǐ lǎohǔ【зат.】 биліктен айырылу.

【死力】sǐ // lì ①【зат.】 бар күшті жұмылдыру 出 ~. ②【үс.】 жанын аямай қорғау ~ 抵抗.

【死路】sǐ // lù【зат.】 қауіпті, зарарлы жол.

【死面】sǐ // miàn(~ 儿)【зат.】 ашымаған қамыр; тұщы қамыр.

【死灭】sǐ // miè【ет.】 жан тапсыру; қаза табу; өлу.

【死命】sǐ // mìng ①【зат.】 болмай қалатын өлім. ②【үс.】 тайсалмай алысу, күресу ~ 挣扎.

【死难】sǐ // nàn【ет.】 құрбан болған батырлар ~ 烈士.

【死脑筋】sǐ nǎojīn ①【сын.】 қыңыр; топас. ②【зат.】 қыңыр.

【死皮赖脸】sǐ pí lài liǎn арсыз; бетпақ; бетсіз; ұятсыз.

【死期】sǐ // qī【зат.】 ажал; ажал уақыты.

【死棋】sǐ // qí【зат.】 лажсыз жағдай.

【死乞白赖】sǐ qǐ bái lài жігерлі; қайтпайтын; қажымайтын; қажырлы.

【死气白赖】sǐ qì bái lài(~ 的)〈方〉 беймаза; жабысқақ; мазасыз.

【死气沉沉】sǐ qì chén chén жансыз; өмірсіз.

【死契】sǐ // qì【зат.】 сауда саттық келісім.

【死钱】sǐ // qián(~ 儿)【зат.】 ① пайдалынбаған ақша. ②【зат.】 өлім жазасына кесілген кісі; өлімші.

【死去活来】sǐ qù huó lái өлгенше; өлтіргенше; өлімші етіп.

【死伤】sǐ // shāng【ет.】 өлтірілген және жарақат алған.

【死神】sǐ // shén【зат.】 ажал; қаза; өлім.

【死尸】sǐ // shī【зат.】 мәйіт; өлік.

【死守】sǐ // shǒu【ет.】 ① өз позициясын қорғап қалу ~ 阵地. ② ескі тәртіпке жабысып алу ~ 老规矩.

【死水】sǐ // shuǐ【зат.】 ақпайтын су.

【死胎】sǐ // tāi【зат.】 өлі туған; түсік.

【死亡】sǐ // wáng【ет.】 өлім-жітім;

өлімші ~ 率.

【死亡率】sǐ wánglǜ【зат.】 өлім-жітім шамасы; өлімші.

【死亡线】sǐ wángxiàn【зат.】 бір аяғы көрде; бір аяғы жерде.

【死心】sǐ // xīn【ет.】 көну; тозу; шыдау.

【死心塌地】sǐ xīn tā dì мүлтіксіз; сөзсіз.

【死心眼儿】sǐ xīnyǎnǎng ақымақ; тоңмойын; топас.

【死信】sǐ // xìn(~ 儿)【зат.】 хат алушыны табылмаған хаттар.

【死信】sǐ // xìn【зат.】 өлім хабары.

【死刑】sǐ // xíng【зат.】 өлім жазасы.

【死性】sǐ // xìng〈口〉【сын.】 қасарғыштық; қасарушылық; қыңырлық

【死讯】sǐ // xùn【зат.】 өлім туралы хабар.

【死因】sǐ // yīn【зат.】 өлім себебі

【死硬】sǐ // yìng【сын.】 ① ақымақ; тоңмойын; топас ~ 分子.

【死有余辜】sǐ yǒu yú gū зұлым жасағанға өлім жазасы арқылы өтей алмайды.

【死于非命】sǐ yú fēi mìng жазым болу; жоқ болу; қаза табу.

【死战】sǐ // zhàn ①【зат.】 батыл күрес 决 ~. ②【ет.】 соғыс жүргізу.

【死罪】sǐ // zuì өлім жазасымен жазаланатын қылмыс.

sì

【巳】sì【зат.】 сы- он екі циклдық белігінің алтыншысы.

【巳时】sì // shí【зат.】 таңертенгі сағат тоғыздан он бірге дейін болатын уақыт.

【四】sì ①【сан.】 төрт. ②(Sì)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【四】sì【зат.】 сы - қытайдың нота белгісі.

【四...八...】sì...bā... жан-жақ ~ 面 ~ 方 | барлық бағытпен жүретін ~ 通 ~ 达 | тып-тыныш; жым-жырт ~ 平 ~ 稳.

【四边】sì // biān(~ 儿)【зат.】 жан-жақтан.

【四边】【сын.】 sibiānxíng【зат.】 төртбұрыш.

【四不像】sì bù xiàng【зат.】 ① анау да емес, мынау да емес. ② Давила бұғы.

【四部】sì // bù【зат.】 қытай әдебиетінің төрт бөлімі.

【四出】sì // chū【ет.】 到周围各地: ~ 活【ет.】.

【四处】sì // chù【зат.】 әрқайда қатты ағыс ~ 奔波.

【四大皆空】sì dà jiē kōng бұқара қарбалас

【四方】sì // fāng【зат.】 барлығының үн қату ~ 响应.

【四方】 2sì // fāng 【сын.】 төрт бұрышты 四四方方的大脸.

【四方步】 sifāngbù(～儿) 【зат.】 бір қалыпты адым.

【四分五裂】 sì fēn wǔ liè бөліну; бөлініп кету.

【四伏】 sì // fú 【ет.】 қоршап қамау; қоршау.

【四顾】 sì // gù 【ет.】 жан-жаққа қарау.

【四海】 sì // hǎi 【зат.】 тұрақты панасы жоқ ～为家.

【四合房】 sìhéfāng 【зат.】 Дәстүрлі Қытай архитектурасының үйі.

【四合院】 sìhéyuàn(～儿) 【зат.】 Дәстүрлі Қытай архитектурасының үйі.

【四呼】 sì // hū 【зат.】 буында дауысты дыбыстардың ашықтығының төрт дәрежесі.

【四胡】 sì // hú 【зат.】 сыху- керілген қылмен ойналатын төрт ішекті аспап.

【四化】 sì // huà 【зат.】 төрт жаңарту (төрт модернизация).

【四季】 sì // jì 【зат.】 төрт жыл мезгілі.

【四季豆】 sìjìdòu 【зат.】 бадана; лобия; түйе бұршақ; үрме бұршақ (бұршақ сияқты дән).

【四郊】 sì // jiāo 【зат.】 қаланың маңындағы поселке; қала түбіндегі елді мекен.

【四脚蛇】 sìjiǎoshé 【зат.】 кесіртке.

【四近】 sì // jìn 【зат.】 көршілес жер.

【四联单】 sìliándān 【зат.】 一式四份的单据, 【сын.】 式和用处跟三联单相同. 参看 1172 页 【三联单】.

【四邻】 sì // lín 【зат.】 көршілер.

【四六体】 sìliùtǐ 【зат.】 төрттік пен алтылық –әдибиет стилі.

【四面】 sì // miàn 【зат.】 айнала; әрқайда; барлық жерде; жаппай; төңіректің бәрінде～八方.

【四面八方】 向～走开 жан-жаққа тарап кету.

【四面楚歌】 sìmiàn chǔ gē жан-жақтан қоршалған, лажсыз жағдайда болып кету.

【四拇指】 sì-muzhǐ 〈口〉 【зат.】 аты жоқ саусақ.

【四旁】 sì // páng 【зат.】 жан-жақтан, айнала, төңірек.

【四平八稳】 sì píng bā wěn кедергісіз.

【四起】 sì // qǐ 【ет.】 барлық жерден ән дыбысының естілуі 歌声～ | өтірікт мәліметтерді есту 谣言～.

【四散】 sì // sàn 【ет.】 бытырап; бытырағып; шашылып жүгіру ～奔逃.

【四舍五入】 sì shě wǔ rù дөңгелектеу; қоралау.

【四声】 sì // shēng 【зат.】 ① қытай тілінің төрт тоны. ② төрт дауыстан

құралған.

【四时】 sì // shí 【зат.】 жылдың төрт мезгілі.

【四时八节】 sìshíbājié- жылдың төрт мезгілі мен олардың басталуын мен қызған кезін белгілейтін сегіз күн.

【四书】 Sì Shū 【зат.】 сышу- төрттіккітап- конфуций қағидаларының бірінші бөлімі.

【四体】 1sì // tǐ 〈书〉 【зат.】 шындықта білмес болу ～不勤.

【四体】 2sì // tǐ 【зат.】 каллиграфияның төрт стилі.

【四通八达】 sìtōngbādá барлық бағытпен жүретін.

【四外】 sì // wài 【зат.】 айнала ешбір жан жоқ～无人.

【四围】 sì // wéi 【зат.】 айнала; төңірегінде; төңірекке, жан-жақтан.

【四维空间】 sìwéi kōngjiān төрт кеңестік.

【四下里】 sìxià-li 【зат.】 向～跑 бытырай жүгіру.

【四仙桌】 sìxiānzhuō 【зат.】 төрт адамға арналатын төрт бұрышты үстел.

【四乡】 sì // xiāng 【зат.】 ауыл аймағы; ауыл айналасы.

【四言诗】 sìyánshī 【зат.】 төрт сөзді өлең, тақпақ.

【四野】 sì // yě 【зат.】 кең; кеңістік, жайылым, жазық.

【四则】 sì // zé 【зат.】 төрт арифметикалық амал ～运算 | бүтін санның төрт арифметикалық амалы 整

【сан.】 ～ | бөлшектің төрт арифметикалық амалы 分 【сан.】 ～.

【四肢】 sì // zhī 【зат.】 аяқ-қол; бармақ бастары; саусақ.

【四至】 sì // zhì 【зат.】 шекара.

【四周】 sì // zhōu 【зат.】 айнала; төңірегінде; жан-жақтан.

【四座】 sì // zuò 【зат.】 айтқан сөзбен адамдарды таңырқату 语惊～.

飢 sì 〈书〉 күйлендіру, бағу, өсіру.

【寺】 sì ① тексеру палатасы, қылмыстық іс палатасы 大理～ | жан тәнімен берілген бұйрық 太常～. ②

【зат.】 зеңгірт бұлғтар храмы- Пекин қаласы 碧云～ | . ③ 【зат.】 мешіт 清真～. ④ (Si) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【寺观】 sì // guān 【зат.】 будда және даосистік ғибадатханалары.

【寺庙】 sì // miào 【зат.】 монастырь, ғибадатхана.

【寺院】 sì // yuàn 【зат.】 ғибадатхана; храм (үлкен шіркеу).

【似】 sì ① 【ет.】 әлпеттес; бәдендес; бейнелес, іспетті; ұқсас; үйлес 相～ | әлпеттес; бәдендес; бейнелес, іспетті; ұқсас; үйлес 类～ | ақиқатқа жуық; сенерлік; шынға ұқсас ～是而非. ②

【үс.】 жарағаны сияқты ～属可行.

【似...非...】 sì...fēi... я күледі, яки күлмейді ～笑～笑 | я түсінеді, яки жоқ～懂～懂.

【似乎】 sì // hū 【үс.】 сияқты еді, сол тәрізді.

【似是而非】 sì shì ér fēi ақиқатқа жуық; сенерлік; шынға ұқсас.

【汜】 sì өзен суы, Хэнан провинциясындағы.

【兕】 sì мүйізтұмсық

【倡】 sì ① 〈书〉 әлпеттес; бәдендес; бейнелес, іспетті; ұқсас; үйлес. ② (Si) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【伺】 sì аңдып жүру 窥～ | амал табу ～机.

【伺机】 sì // jī 【ет.】 қолайлы жағдайды күтіп алып, әрекет жасау ～而 【ет.】.

【祀】 sì ① аспанға құрбан ету ～天 | Конфуцийға құрбан ету ～孔 | ата-бабаға құрбан ету ～祖. ② 殷 【ес.】 特指年: 十有三～.

【妣】 sì ① апа. ② келін. ③ (Si) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【饲】 (飼) sì ① жем; жемшөп ～料. ② жемдік; жемшөптік.

【饲料】 sì // liào 【зат.】 жем; жемшөп.

【饲养】 sì // yǎng 【ет.】 бақташы; малшы; падашы ～员.

【泗】 sì 〈书〉 мұрынбоқ, сиңбірік.

【驷】 (駟) sì 〈书〉 ① төрт ат жеккен арба. ② ат, жылқы.

【驷马】 sì mǎ 〈书〉 【зат.】 төрт ат жеккен арба ～高车.

【俟】 (① 俟) sì ① 〈书〉 қолайлы кезді күтіп алып, шабуыл жасау ～机进攻. ② (Si) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【食】 sì 〈书〉 тағам, ас, тамақ.

【覘】 sì 〈书〉 ауық-ауық қарау; қарап қою, көз салу.

【涘】 sì 〈书〉 жаға 涯～.

【耜】 sì ① түрен; тіс (соқаның күрегі). ② ағаш тіс; соқа.

【筥】 sì 〈书〉 бамбук қорабы.

【肆】 -1sì бассыздық істеу; бұзақылық жасау 放～.

【肆】 -2sì 【сан.】 төрт, (төрттің жазбаша жазылуы).

【肆】 -3sì 〈书〉 шайхана тавернасы 茶楼酒～.

【肆力】 sì // lì 〈书〉 【ет.】 ауыл шаруашылығына аса зор күш жұмсау ～农事.

【肆虐】 sì // nüè 【ет.】 зәрін шашу; қаһарын тігу; мейірімсіздік істеу.

【肆扰】 sì // rǎo 【ет.】 бұзықтық ету; жанжал шығару; жүгенсіздену.

【肆无忌惮】 sì wú jì dàn бетімен кеткен; тыпсыз кеткен, бетсіз.

【肆行】sì // xíng 【ет.】 өз еркімен тонау ~劫掠.

【肆意】sì // yì 【үс.】 ұялмай аламандуу ~攻击 | бассыздық ету; өз бетімен кету ~妄为.

【嗣】sì ① мемлекетті мұралану ~位 | мираскор; мұрагер; ізбасар ~子. ② ұрпақ, мираскор; мұраға ие; мұрагер 后 ~.

【嗣后】sìhòu <书> 【зат.】 кейін, сонан соң.

【嗣位】sìwèi <书> 【ет.】 мемлекетті мұралану.

【褫】sì <书> құрбандық шалу; тасаттық; тасаттық беру.

sōng

【松】sōng берік емес; босаң; солқылдақ; шайқалғыш

【松】1 sōng 【зат.】 ① қарағай. ② (Sōng) фамилия.

【松】2 (鬆) sōng ① 【сын.】 борпас; борпылдақ; бос; жұмсақ. ② 【ет.】 күшті бәсеңдету ~劲. ③ 【сын.】 экономиканың ауқаттылығы. ④

【сын.】 дәмді қытырлақ жеңіл тағам 点心 ~脆适口. ⑤ 【ет.】 бәсеңдету; бәсеңсіту; кеміту; нашарлату ~绑. ⑥ ет ұнтақ 肉 ~.

【松绑】sōng // bǎng 【ет.】 біреудің қолын шешіп босату.

【松弛】sōngchí 【сын.】 ① бұлшық ет тонусының төмендеуі 肌肉 ~. ② әлсіз тәртіп 纪律 ~.

【松动】sōng // dòng ① кең. ② 【сын.】 ақша бар болса, тұрмыс жақсырақ болып кетті 手头 ~. ③ 【ет.】 күрек тіс былқылдап тұр 门牙 ~. ④ 【ет.】行情 ~нарықтың әлсіреуі

【松花】sōng // huā 【зат.】 консервіленген ізбес жұмыртқа.

【松缓】sōng // huǎn ① 【сын.】 ырғақты босату 节奏 ~. ② 【ет.】 айналадағы жағдайды бәсеңдету ~气氛 | жүйке жүйесі әлсіретті ~神经.

【松节油】sōngjiéyóu 【зат.】 скипидар, терпентин майы (тікен жапырақты ағаштардан шығатын смола тәрізді май-медицинада пайдаланылады және іскеметер, бояу жасауға кетеді).

【松紧】sōng // jǐn 【зат.】 ~合适 дәл; дегендей; құйып қойғандай; шақ.

【松紧带】sōngjǐndài (~儿) 【зат.】 өшіргіш.

【松劲】sōng // jìn (~儿) 【ет.】 бойын еркін ұстау; босаңсу

【松口】sōng // kǒu 【ет.】 ① аузын ашып таң қалу, таңдану. ② не ~ айтқанын істету; бірдемені болдыру; табандылық көрсету.

【松快】sōng // kuài 【сын.】 ① ішімде

жеңілдік сезу 心里 ~多了. ② демалу, босаңсу.

【松明】sōng // míng 【зат.】 жарық беретін шайыр.

【松气】sōng // qì 【ет.】 дем алу

【松墙】sōng // qiáng 【зат.】 бұта қоршамы.

【松球】sōng // qiú 【зат.】 қарағай бүршігі.

【松仁】sōng // rén (~儿) 【зат.】 балқарағай жаңғағының дәні.

【松软】sōng // ruǎn 【сын.】 ① жұмсақ қой жүні ~的羊毛 | жұмсақ пирог, үлпілдек пирог ~鼓鼓的馅饼. ② болбыр дене; іркілдек дене 浑身 ~.

【松散】sōng // sǎn 【ет.】 байланыссыз; жиюсыз; тарқау; шашыраңқы.

【松散】sōng // sǎn 【ет.】 далаға аздап серпілу үшін шығу 出来 ~.

【松手】sōng // shǒu 【ет.】 саусақтарын жазу, тізгіннен айрылып қалу.

【松鼠】sōng // shǔ (~儿) 【зат.】 ақ тиін; тиін.

【松松垮垮】sōng sōng kuǎ kuǎ (~的) 【сын.】 ① әлсіз және ұқыпсыз болу. ② елбе-делбе; жинақы емес, көргенсіз; тәртіпсіз.

【松涛】sōng // tāo 【зат.】 қарағай толқынның жағаға шарпуы.

【松塔儿】sōngtǎr <方> 【зат.】 қарағай бүршігі.

【松香】sōngxiāng 【зат.】 канифоль; шайыр; қарағай шайыры.

【松懈】sōng // xiè 【сын.】 ① көргенсіз; тәртіпсіз, салақ. ② еріншек, жалқау, бойкүйез; қамсыз; салақ, ұқыпсыз. ③ топастандыру, бәсеңдету, нашарлату.

【松心】sōng // xīn 【ет.】 бойын еркін ұстау; босаңсу, көңіл жайлану.

【松针】sōng // zhēn 【зат.】 қарағай қылқандары.

【松脂】sōng // zhī 【зат.】 канифоль; шайыр; қарағай шайыры.

【松子】sōng // zǐ 【зат.】 ① (~儿) қарағай дәні. ② <方> балқарағай жаңғақпен кәмпит ~糖.

【松嘴】sōng // zuǐ 【ет.】 көну, келісім беру.

【斌】sōng Суң династиясы- Шан-ин династиясының негізін салған.

【淞】sōng қатқак; қырау 【雾淞】.

【菘】sōng 古书上指白菜.

【菘菜】sōng // cài <方> 【зат.】 қытай қырыққабат; орамжапырақ.

【淞】sōng 吴淞江 (Wúsong Jiāng) СунДжиан- Джиансу провинциясындағы өзен.

【嵩】(崧)sōng ① <书> Суңшан тауы. ② <书> аса биік; асқар; ең биік; өте биік. ③ (Sōng) 【зат.】 фамилияға

қолданылады.

sóng

【屎包】sóng // bāo <口> ① 【сын.】 арқасыз; қырсыз; қыры шықпаған. ② 【зат.】 әлсіз; бишара; дәрменсіз; нашар.

sǒng

【怱】(慫)sǒng <书> жасқану; зәресі ұшып кету; қорқу; қорқып кету; сескену; үркіп кету; шошу; шошыну; шошып кету.

【怱患】sǒng // yǒng 【ет.】 азғыру; арандату; арандатушылық жасау; атыстыру; итермелеу; жымысқылау; ұрындыру; шағыстыру.

【耸】(聳)sǒng ① 【ет.】 көтерілу, дабырау 高 ~ | аспанға дейін көтерілу ~入云霄. ② зәресін алу; қорқыту; үрейлендіру; үрейін ұшыру 危言 ~听. ③ 【ет.】耸 【ет.】 иығын көтеру ~肩.

【耸动】sǒngdòng 【ет.】 ① көтеру; қағу; қайқандату; қозғау. ② жұртты таң қалдыру ~视听.

【耸肩】sǒng // jiān 【ет.】 иығын көтеру.

【耸立】sǒng // lì 【ет.】 алыстан тау көтеріліп тұрды 群山 ~.

【耸人听闻】sǒng rén tīng wén жұртты таң қалдыру, таң қаларлық оқиға.

【耸峙】sǒng // zhì 【ет.】 жартаc биік боп көрініп тұрды 峭壁 ~.

【悚】sǒng <书> қорқыныш; құт ұшу; зәресі ұшу ~然.

【悚然】sǒng // rán 【сын.】 төбе шашы тік тұрды 毛骨 ~.

【竦】sǒng <书> ① ардақ тұту; қадірлеу; қастерлеу; құрметтесу. ② тас болып қатып қалу, қорқыныш; құт ұшу; зәресі ұшу. ③ көтермелеу; мадақтау; ынталандыру.

sòng

【讼】(訟)sòng ① сотқа жататын іс 诉 ~. ② <书> соттасу, ерегісу 争 ~ | нәтижесіз ерегісу 聚 ~纷纭.

【讼棍】sòng // gùn 【зат.】 даукес; даукұмар; пәлекор, ұсақ-түйекшіл (адам).

【讼师】sòng // shī 【зат.】 адвокат; қорғаушы (сотта іс қорғаушы; біреудің ісін сотта жүргізуші; заң жөнінен ақыл; кеңес беруші заңгер).

宋 1 Sòng ① Чжоу дәуіріндегі болған Инь патшалық үйінің ұрпағының иелігі. ②

【зат.】 Сун династиясы 1) 420-479. ② 960-1279. ③ 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【宋体字】sòngtǐzì 【зат.】 Сун

династиясындағы иероглифты жазуда қолданылатын шрифт.

送 sòng ① 【ет.】 газетті апарып беру ~报 | хат жолдау ~信 | тамақ беру ~饭. ② 【ет.】 сыйлық тарту 奉~ | Мұғалім маған екі кітап сыйғы тартты 老师~我两本书. ③ 【ет.】 балаларды мектепке дейін шығарып салу ~小孩儿上学. ④ (Sòng) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【送别】 sòng // bié 【ет.】 станцияға дейін шығарып салып, айырылысарда қоштасу 车站~.

【送殡】 sòng // bìn 【ет.】 жерлеу; кою; өлікті шығару.

【送达】 sòng // dá 【ет.】 ① жеткізу, тапсыру. ② заң қызметі; заңи қызмет.

【送检】 sòng // jiǎn 【ет.】 үлгіні қарап тексеруге тапсыру.

【送交】 sòng // jiāo 【ет.】 сотқа беру ~法院审理.

【送礼】 sòng // lǐ 【ет.】 қонақтарға сыйлық беру 请客~.

【送命】 sòng // mìng 【ет.】 бекер басын құрбан қылу 白白~.

【送气】 sòngqì 【ет.】 аспирация, қырылдақ дыбыс

【送亲】 sòng // qīn 【ет.】 қалыңдықтың жолаяқ жасауы.

【送人情】 sòng rénqíng ① қызмет атқару; қызмет көрсету. ② 〈方〉 сыйлық тарту.

【送丧】 sòng // sāng 【ет.】 жерлеу; кою; өлікті шығару.

【送审】 sòng // shěn 【ет.】 құжатты қарап тексеруге тапсыру~稿.

【送死】 sòngsǐ 〈口〉 【ет.】 өлімге бару.

【送行】 sòng // xíng 【ет.】 ① вокзалға дейін шығарып салу 到车站~. ② жолаяқ жасау.

【送信儿】 sòng // xìnr 〈口〉 【ет.】 әйгілеу; білдіру; құлақтандыру; мәлімдеу; хабарлау.

【送葬】 sòng // zàng 【ет.】 жерлеу; кою; өлікті шығару.

【送站】 sòng // zhàn 【ет.】 вокзалға дейін шығарып салу.

【送终】 sòng // zhōng 【ет.】 өлім кезінде басы-қасында болу.

【诵(誦)】 sòng ① дауыстап оқу, 朗 декламациялау; көркемдеп оқу~. ② жатқа білу 熟读成~. ③ ауыздан-ауызға тарау 传~.

【诵读】 sòng // dú 【ет.】 тез оқу, мүдірмей оқу 流畅的~.

【颂(頌)】 sòng ① жырлау; мадақтау; мақтап жырлау 歌~. ② жазылуыңызға тілектеспін 敬~大安. ③ (Sòng) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【颂词】 sòng // cí 【зат.】 дәріптеу;

дәріптеушілік; дәстерлеу; мадақтау, панегирик (көпірме, біреуді я бірдемені көптіре мақтау).

【颂歌】 sòng // gē 【зат.】 мақтау жыры, асыра мақтау; дифирамб; мақтау өлең.

【颂扬】 sòng // yáng 【ет.】 мадақтауға жомарт болу 大加~ | дәріптелген табыс ~功绩.

sōu

【搜】 (①蒐) sōu ① коллекция жинау, іріктеу, жинау ~集 | іздеп табу мен жинау ~罗 | қарастыру, іздеу ~求. ②

【ет.】 тінту ~身 | тінту ~腰 | тұтқиылдан жүргізілетін тексеру~捕.

【搜捕】 sōu // bǔ 【ет.】 қылмыскерді йнала қоршау; қамап алу~逃犯.

【搜查】 sōu // chá 【ет.】 身体~жеке басты тінту.

【搜肠刮肚】 sōu cháng guā dù бас қатыру.

【搜刮】 sōu // guā 【ет.】 талау; тонау.

【搜获】 sōu // huò 【ет.】 тінту кезінде ұстап алу.

【搜集】 sōu // jí 【ет.】 қандай болса да мәлімет жинау ~的材料.

【搜剿】 sōu // jiǎo 【ет.】 жау күшін тауып жойып жіберу ~残敌.

【搜缴】 sōu // jiǎo 【ет.】 қару-жарақты іздеу ~凶器.

【搜救】 sōu // jiù 【ет.】 іздеп құтқаратын жұмыстар ~工作.

【搜括】 sōu // kuò 【ет.】 тонап кету; ұрлап кету.

【搜罗】 sōu // luó 【ет.】 дарынды адамдарды таңдау ~人才 | тарихи мәлімет іздеу ~史料.

【搜求】 sōu // qiú 【ет.】 қарастыру, іздеу.

【搜身】 sōu // shēn 【ет.】 жеке басты тінту.

【搜索】 sōu // suǒ 【ет.】 дұшпанға іздеу салу ~残敌.

【搜索枯肠】 sōusuǒ kū cháng бас қатыру.

【搜索引擎】 sōusuǒyīnqíng іздеу қызметі, зерттеу жүйесі.

【搜寻】 sōu // xún 【ет.】 дәлел іздеу ~证据 | жоғалған адамды іздеу ~失踪的人.

搜 sōu 【ел.】 машина гуілі 汽车~.

【搜】 (餽) sōu 【сын.】 ашып кеткен, бұзылған.

【搜主意】 sōu zhǔ-yì 【зат.】 жарамсыз тәсіл, қате түсінік.

【搜】 sōu 〈书〉 бой тасалау; жасырыну; тығылу.

【搜】 sōu 〈书〉 несеп төгу; несептің шығуы.

【飏】 -1 (颺) sōu 〈方〉 【ет.】 гуіл; зуыл; ызың; ысқыру; ысқырық.

【飏】 -2 (颺) дауысқа еліктеу (дыбыстаушы мүшенін табиғи бір заттың дыбысына ұқсас дыбыс шығаруы).

【搜】 (搜) sōu 〈方〉 【ет.】 кесіліп алыну, нақыштап істеу; ойып істеу; ою.

【搜弓子】 sōugōng-zǐ 〈方〉 【зат.】 жұқа ара; қыл аралы; ою ара (оюлап кесуге арналған кішкене ара).

【搜】 sōu есекқұрт (үй ішінде дымқыл жерде жүретін кішкентай құрт-құмырсқа)

【艘】 sōu 【мөл.】 кеме, қайық.

sǒu

【叟】 (叟) sǒu 〈书〉 аксақал; кәрия; кәрия; қарт; шал 老~.

【叟】 sǒu 〈书〉 көрмес; соқыр, көр соқыр.

【嗽】 sǒu ① 呖 айтақтау; қосу; шағыстыру.

【嗽使】 sǒu // shǐ 【ет.】 айдап салу; көңілін соқтыру, шағыстыру; шағыстырып қарсы тұрғызу

【擻】 (擻) sǒu қағу, қағып сілкену

【藪】 (藪) sǒu 〈书〉 қалың тоғай мен тұңғыық

sòu

【嗽】 sòu құрғақ жетел 干~.

【擻】 (擻) sòu 〈方〉 【ет.】 көмірді қопарыстыру ~火.

sū

【苏】 -1(蘇) sū : 紫 ~ Перилья Frutescens | 白~ақ өсімдік.

【苏】 -2(蘇) sū: Тренер.

【苏】 -3(蘇、甦) sū Ояну: 死而复~ Тірілу, жандану.

【苏】 -4(蘇) Sū ① Сучжоу: ~ 绣 Сучжоудың кестесі | ~ 白 Сучжоу диалекті. ② 【зат.】: ~ 剧 Сучжоу операсы | ~ 南 Оңтүстік Цзянсу провинциясы. ③ 【зат.】 фамилиясы.

【苏】 -5(蘇) sū Совет Одағы.

【苏】 6(蘇) sū ① ~ 区 совет аудандары. ② (Sū) 【зат.】 Совет.

【苏白】 sū // bái 【зат.】 ① Сучжоу диалекті. ② Пекин мен Сучжоу операсының ауызша қосалқысы.

【苏菜】 sū // cài 【зат.】 Цзянсу тағамының хош дәмі мен иісі.

【苏打】 sū // dá 【зат.】 ас тұзы Na₂CO₃ [英 soda]

【苏丹】 sū // dān 【зат.】 сұлтан. [阿拉伯 sultān]

【苏丹红】 sūdānhóng 【зат.】 судандық қызыл.

【苏剧】 sū // jù 【зат.】 Сучжоу операсы

【苏门铃】 sūménlíng 【зат.】 Су Лин.

【苏木】 sū // mù 【зат.】 ауданда ішкі

Монголия автономиялы ауданда ауыл шаруашылықтағы әкімшілік бөл-біріліктері [蒙]

【苏区】sū // qū 【зат.】 Совет аудандары.

【苏铁】sū // tiě 【зат.】 саговник.

【苏维埃】sūwéi'āi 【зат.】 Совет. [俄 совет]

【苏醒】sū // xǐng 【ет.】 есіне келу: 伤员已从昏迷中~комадан шығу◇春天万物~көктемнің келуімен табиғат ояны; 從休眠狀態中醒來 ұйқыдан ояну.

【苏绣】sū // xiù 【зат.】 Сучжоу кестесі.

【苏州码子】Sūzhōu mǎ·zi Сучжоу сан есімдері, дәстүрлі дүкендердің бағаның белгісі үшін қолданылады.

酥 sū ① ертедегі Крисп майы. ②

【сын.】 虾片一炸就很~күркілдек қуырма креветки. ③: 桃~жаңғақ торты. ④【сын.】: ~麻 онеметь | 站了一天, 两腿都~了 екі аяғын да сындырып қалған.

【酥脆】sū // cuì 【сын.】 шетін.

【酥麻】sū // má 【сын.】 онеметь

【酥软】sū // ruǎn 【сын.】 (肢: 走了一天路, 累得两腿~Бір күндік жолды жүргеннен, екі аяғым әлсіздеп шаршап қалды.

【酥松】sū // sōng 【сын.】: 泥土~Сууң топырағы | ~的石灰层 Сууң әктасы.

【酥油】sū // yóu 【зат.】 сиыр не ешкі сүтінен жасалған май.

【酥油茶】sūyóuchá 【зат.】 шаймен май өосылған Тибет пен монғол сусындары.

【酥油花】sūyóuhuā 【зат.】 Мүсінге арналған майлар.

稣(酥) sū Жанару.

窰 sū шығару

sú

【俗】sú ①风俗: 土~көне әдеп ғұрыптар | 移风易~қоғамдық реформа | 入境问~едге кіре берісте өзінің кедені туралы мәлімет алу. ②: ~【зат.】 жалпы есімдер | ~话 көпке танымал мақал-мәтел | 通~әйгілі. ③【сын.】: ~气 жабысқа, дөрекі | ~不可耐 бейпіл; дөрекі; өреске, 仪表不~тыс сирек кездесетін. ④僧~діні адамдар, монахтар.

【俗不可耐】sú bùkě'nài бейпіл; дөрекі; өрескел; ұят.

【俗称】sú // chēng ①【ет.】: 马铃薯~土豆儿 картоп. ②【зат.】俗【зат.】 жалпы есімдер.

【俗话】sú // huà (~儿) <口>【зат.】 көпке танымал мақал-мәтелдер.

【俗家】sú // jiā 【зат.】 ①монахтың үйі. ②~打扮 киіну.

【俗讲】sú // jiǎng 【зат.】 Таң дәуіріндегі ғыбадатханалар

【俗名】sú // míng 【зат.】 ① күнделікте...деп аталады 阑尾炎~叫盲肠炎 аппендицитті аппедицит деп атайды. ②Монахтар, Дао монахтары.

【俗气】sú // qì 【сын.】: ①дәмсіз; татымсыз.打扮的很~ұқыпсыз киіну ②ұқыпсыз; дөрекі 人很俗气 ~ Дөрекі адам; 这块布颜色很 бұл мағаның түсі дәмсіз; 这种见解来免~бұл өте тоғышар көзқарастары болжайды.

【俗曲】sú // qū 【зат.】 халық әндері

【俗人】sú // rén 【зат.】 ①миряндар; ②庸俗的人 өрескел адам.

【俗尚】sú // shàng 【зат.】: 不拘~ағымдағы сән.

【俗套】sú // tào 【зат.】 ①салтанатты әдеп. ②不落~дәстүрлі емес; ③老一套-трафарет, қалып, таптаурын.

【俗体字】sú tǐ zì 【зат.】 иероглифтердің танымал пішіні. 如“解”(解)、“葬”(葬)等.俗字.

【俗文学】súwénxué 【зат.】 әмбебап әдебиет

【俗语】sú // yǔ 【зат.】 мәтел, нақыл.

【俗子】sú // zǐ 【зат.】: кара халық, бұқара.

【俗字】sú zì 【зат.】 танымал иероглифтер.

sù

【夙】sù <书> ①таң сәрі, ерте, таң бозы: ~兴夜寐 ерте тұрып, кеш ұйықтау. ②: ~志 ескі мақсат-мұраттар | ~愿 талпыныс

【夙仇】sù // chóu 【зат.】 ①ескі дос. ② атам заманғы алауыздық

【夙敌】sù // dí 【зат.】 ежелгі дұспан, көне жау.

【夙诺】sù // nuò <书> 【зат.】 алғашқы уәделер

【夙世】sù // shì ескі, ежелгі.

【夙嫌】sù // xián 【зат.】捐弃~ескі ашу-реніштер.

【夙兴夜寐】sù xǐng yè mèi қол қоса алмай жұмыс істеу; күні бойы жұмыс істеу.

【夙夜】sù yè 【зат.】 күн мен түн: ~忧国.

【夙怨】sù yuàn 【зат.】了却~ескі тіс. 也作宿怨.

【夙愿】sù yuàn 【зат.】 армандаған мұраты: ~得偿 армандаған мұраттың орындалуы.

【诉(訴)sù】sù ①айту, айтып беру: 告~айту. ②【ет.】 арыз-арман, ішкі сыр: ~苦 арыз | ~衷情 сырымен бөлісу | 向母亲~~心中的苦楚/анасына ішкі сырын ақтарды. ③ арыздану: 上~Апелляция.

【诉苦】sù // kǔ ~叫屈 арыз беру | 无处~барлық жерде зарлау.

【诉求】sùqiú ①【ет.】: арыз-арман: 他耐心倾听老人~ол шалдың арыз-арманын сабырмен тыңдады.. ②【зат.】 тілек, өтініш:

【诉权】sù // quán 【зат.】 арыздану құқығы.

【诉述】sù // shù 【ет.】 айту, баяндау: ~经历/барысын баяндау.

【诉说】sù // shuō 【ет.】 айту, әңгімелеу 他在信里~着对地质工作的热爱.

【诉讼】sù // sòng 【ет.】 сот процессі, 民事~азаматтық процесс; 刑事~қылмыстық процесс; 提起~сот ісі, ~去典 процессуалды кодексі.

【诉讼法】sùsòngfǎ 【зат.】 процессуалды құқық.

【诉冤】sù // yuān 【ет.】 хабарлау.

【诉愿】sù // yuàn 【ет.】 петиция

【诉状】sù // zhuàng 【зат.】 арыз; 民事~талап арызы.

【肃(肅)sù】sù ①~立 бар қатысушылар. ②~穆 тым-тырыс. ③~贪 жемқорлықпен күрес жүргізу. ④(Sù) 【зат.】 есімі.

【肃静】sùjìng 【сын.】 殿堂里十分~Сарайдың іші үн түнсіз болды.

【肃立】sùlì 【ет.】: 奏国歌时全场~ мемлкеттің әнұраны орындалып жатқан кезде барлығы түрігіп тұрады.

【肃穆】sù // mù 【сын.】: 灵堂布置得庄严~жерлеу бөлмесінде салтанатты тыныштық болды.

【肃清】sù // qīng 【ет.】 ~盗匪 бандиттерден тазарту | ~流毒 дөрекі ықпалдан құтқару.

【肃然】sù // rán 【сын.】 құрметпен, ~起敬 құрмет көрсету.

【肃杀】sùshā <书> 【сын.】形容秋冬天气寒冷, 草木枯落: 秋气~.

【肃贪】sù // tān 【ет.】; жемқорлықпен күрес: ~倡廉 сыбайлас жемқорлық.

素 sù ①~服 ақ киім. ②【сын.】 ~净 айыққан; өсімдік, вегетариандық | 这种布花色太~. ③【зат.】: 吃~ Вегетариандық диета. | 三荤一~үш ет тағамы мен бір шөпті тағам. ④: ~质 | ~性. ⑤色~пигмент | 毒~токсин | 因~факторлар | 元~элемент | 维生~витамины. ⑥~不相识 бейтаныс, 我们~少交际 Әдетәнше біз адамдармен араласпаймыз. ⑦(Sù) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【素材】sù // cái 【зат.】 адамның өмірінен алынған мәліметтер.

【素菜】sù // cài 【зат.】 вегетариандық тамақ

【素餐】sù // cān ①【зат.】

вегетариандық. ② 【 ет. 】 вегетариандық диета. ③ 〈书〉【 ет. 】: 尸位~.

【 素常 】 sù // cháng 【 зат. 】 әдеттегідей.

【 素淡 】 sù // dàn 【 сын. 】: 颜色~анық түс.

【 素服 】 sù // fú 【 зат. 】 қаралы күндері киетін ақ киім

【 素洁 】 sù // jié 【 сын. 】 айқын 池中的白莲花是那么的~、雅致.

【 素净 】 sù // jìng 【 сын. 】 қарапайым, абжауқын: 衣着~қарапайым киіну | 陈设~而大方.

【 素酒 】 sù // jiǔ 【 зат. 】 ① шараптың әсері. ② 〈方〉素席 вегетариандық той.

【 素来 】 sù // lái 【 үс. 】 是我~佩服的 бұл маған әрқашан әсер етті. 他~就是这个样子 Ол әрдайым осындай. 他~不迟到 Ол ешқашан кешікпейді.

【 素昧平生 】 sù mèi píngshēng ешқашан білмеді.

【 素描 】 sù // miáo 【 зат. 】 ① сурет, нобай. ② эскизді нобай.

【 素朴 】 sù // pǔ 【 сын. 】 ① абжауқын~的语言 қарапайым тіл. ②: ~唯物主义.

【 素日 】 sù // rì 【 зат. 】 他~不爱说话, 今天一高兴, 话也多起来了. Әдеттегідей ол үндемей жүре береді, ал бүгін тіпті сөйлеп кеткен.

【 素食 】 sù // shí ① 【 зат. 】 вегетариандық. ② 【 ет. 】: ~者(长期吃素的人).

【 素 【 сан. 】 】 sù // shù 【 зат. 】 , қарапайым сандар 2, 3, 5, 7, 11.

【 素昔 】 sù // xī 【 үс. 】 他们~不相往来 . Олардың өткені бір-бірімен байланысты емес

【 素席 】 sù // xí 【 зат. 】 вегетариандық дастрақан.

【 素雅 】 sù // yǎ 【 сын. 】: 衣着~киімі қарапайым, талғамы бар . 颜色~қарапайым түстегі

【 素养 】 sù // yǎng 【 зат. 】: 艺术~көркем шеберлігі; көркемдік дайындық.

【 素油 】 sù // yóu 【 зат. 】 өсімдік майы

【 素愿 】 sù // yuàn 【 зат. 】 一向怀着的愿望: ~得偿.

【 素志 】 sù // zhì 〈书〉【 зат. 】 一向怀有的志愿: ~未偿 | ~不改.

【 素质 】 sù // zhì 【 зат. 】 ① сапа, қасиет.

【 素质教育 】 sùzhì jìàoyù. Сапа ағартуы.

【 速 】 lǜ ① 火~тез | ~战~决. ② 速度: 风~желдің жылдамдығы | 光~жарық жылдамдығы | 声~дыбыстың жылдамдығы | 车~машинаның жылдамдығы | 时~тез уақыт, 全~толық жылдамдық, 低~ақырын жылдамдықпен. ③ (Sù) 【 зат. 】 аты.

【 速 】 2sù 〈书〉: 不~之客 күтпеген

конак.

【 速成 】 sù // chéng 【 ет. 】 үдемелі, қысқа мерзімді~班 үдемелі курс, ~教练 үдемелі оқу формасы.

【 速递 】 sù // dì ① 【 зат. 】 邮政~. ② 【 ет. 】 用速递的方式递送 . Жедел жеткізу

【 速冻 】 sù // dòng 【 ет. 】 快速冷冻: ~食品 тез қататын.

【 速度 】 sù // dù 【 зат. 】 ① жеделдік; жүйріктік; жылдамдық ②: 高~үлкен жылдамдық | 放慢~ақырын жылдамдық.

【 速度滑冰 】 sùdù huábing шаңғы тебу спорт түрі.

【 速度表 】 спидометр

【 速记 】 sù // jì ① 【 ет. 】 Сөздерді жай жазбамен тез жазу ② 【 зат. 】 Стенографию.

【 速决 】 sù // jué 【 ет. 】: тез арада шешілген мәселе: 速战~тез өлтіру.

【 速决战 】 sùjuézhàn 【 зат. 】 қарттарды ашу жылдамдығы

【 速率 】 sù // lǜ 【 зат. 】 курс.

【 速溶 】 sù // róng 【 ет. 】 жылдам еруі: ~奶粉 құрғақ сүттің еруі | ~咖啡 тез еритін кофе.

【 速食面 】 sùshímiàn 〈方〉【 зат. 】 тез дайындалатын кеспе.

【 速算 】 sù // suàn 【 ет. 】 Тез әр қолайлы есептеу.

【 速效 】 sù // xiào 【 зат. 】 тез жауап беру: 这种药有~. Бұл дәрі тиімді.

【 速写 】 sù // xiě 【 зат. 】 ① нобай жасау ② эскиз, нобай.

【 速战速决 】 sùzhàn sùjué 迅 тез арада шешім қабылдау немесе қысқа соғыстың тез шешілуі

【 涑 】 sù 涑水河 (Sùshuǐ Hé), 水 【 зат. 】 , 在山西 СУШуейхе.

【 宿 】 lǚ ①: ~舍 жатақхана | ~营 кемпинг | 露~тұрмыс | 夜~荒野 түні бойы далада болған. ② (Sù) 【 зат. 】 фамилияға қолданылады.

【 宿 】 2sù 〈书〉 ① ~愿 объект | ~志 жергілікті жазбалар. ②: 耆~қарттарды құрметтеу | ~将(jiàng) қарт көмекші.

【 宿弊 】 sù // bì 〈书〉【 зат. 】 немқұрайлықпен қарау: ~一清.

【 宿便 】 sù // biàn 【 зат. 】 тұрмыс ету.

【 宿娼 】 sù // chāng 【 ет. 】 ортақ үйде түн өткізу.

【 宿仇 】 sù // chóu қарсылық, жау болу”.

【 宿敌 】 sù // dí ескі жауы”.

【 宿根 】 sù // gēn 【 зат. 】 мыңжылдық шөптің тамыры

【 宿疾 】 sù // jí 【 зат. 】 созылмалы ауру

【 宿将 】 sù // jiàng 【 зат. 】 тәжірибелі қолбасшы

【 宿命论 】 sùminglùn 【 зат. 】 фатализм .

【 宿命论者 】 фагалист

【 宿诺 】 sù // nuò ертедегі уәде.

【 宿儒 】 sù // rú 【 зат. 】 ғалым.

【 宿舍 】 sù // shè 【 зат. 】 жатақхана.

【 宿土 】 sù // tǔ 【 зат. 】 шуцу

【 宿营 】 sù // yíng 【 ет. 】 露天~бүкіл түнді далада жатты, 在住上~лагерде орналасу

【 宿怨 】 sùyuàn тәубеция.

【 宿愿 】 sùyuàn ертеден келе жатқан реніш.

【 宿债 】 sùzhài 【 зат. 】 ертедегі қарыз: 偿清~қарыз қайтару.

【 宿志 】 sùzhì 〈书〉【 зат. 】: Әрқашан ұмтылуға ұмтылу 不忘~жергілікті жазбалар.

【 宿主 】 sùzhǔ 【 зат. 】 тақсыр, қожайын.

【 骊驎 】 sù // shuāng 【 зат. 】 ескі кітап.

【 粟 】 sù 【 зат. 】 ① астық. ② (sù) фамилияға қолданылады.

【 粟米 】 sù // mǐ 〈方〉【 зат. 】 итальяндық просо.

【 粟子 】 sù // zǐ 〈方〉【 зат. 】 просо

【 谏 】 (sù) sù 〈书〉 аяққа тұру, көтерілу.

【 谏谏 】 sù // sù 〈书〉【 сын. 】 тұрақты тұру~长松.

【 噱囊 】 sù // náng 【 зат. 】 алқым ісуім

【 嗉子 】 sù // zǐ 【 зат. 】 ① 鸡~құс алқым ісуі. ② шәйнек.

【 塑 】 sù ① 【 ет. 】: ~像 статуяны жасау | 泥~木雕 статуя сияқты тұру | ~一尊佛像.

【 塑封 】 sù // fēng ① 【 ет. 】 пластмас қорапшасы: ~卡片 пластикалық қарталар. ② 【 зат. 】 这本新书~还没有打开. Бұл жаңа кітап пластикалы, әлі ашылған жоқ

【 塑钢 】 sù // gāng 【 зат. 】 армирді пластик

【 塑料 】 sù // liào 【 зат. 】 пластмасса, пластик

【 塑像 】 sù // xiàng ① (- // -) 【 ет. 】 мүсінді жасау. ② 【 зат. 】 мүсін.

【 塑性 】 sù // xìng 【 зат. 】 пластикалық

【 塑造 】 sù // zào 【 ет. 】 ① Пішіндеу. ② Таңба суреттерін көрсету үшін тіл немесе басқа көркем құралдарды пайдаланыңыз: 这篇小说成功地~了一位知识分子的形象. Адам бейнесін пішіндеу~特品 пластмасстан жасалған зат, ~碗盘 чашка мен тарелика

【 溯 】 (sù) sù ①: ~源 қайнарға оралу | ~流而上 ағыс бойынша жоғарыға көтерілу. ② 往上推求或回想: 回~ойларына оралу | 追~ретроспективті.

【 溯源 】 sù // yuán 【 ет. 】 қайнарға оралу: 追本~.

【 悻 】 sù 〈书〉: 情~minezi.

【鹌鹑】 sùshuāng 【зат.】 жабайы қаздар

【蕨】 sù 〈书〉 көк жемес: 山肴野~ шикізат пен жабайы көкөністер тауы.

【僦】 sù (Sù) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【愬】 sù 〈书〉 хабарлау.

【缩】 (缩) sù [缩砂密] (sùshāmi) 【зат.】 жұмылдыру-, қысқарту-; аласарау-, кету

【簌】 sù [簌簌] (sùsù) ① 【ел.】 жапырақтардың дыбысы. ② 【сын.】 Сім есын

【蹶】 sù (sùsù) 〈书〉 【сын.】 Кішкене қадам.

suān

【酸】 suān ① 【зат.】 қышқыл, уксус, қызғаныш. ② 【сын.】: ~菜 Ашытқан орамжапырақ | ~枣 унаби, юйюба, | 青梅很~ оме қышқыл. ③ 【сын.】 悲痛; 伤心: 辛~ащы | 悲~ренішті әрі ащы | 心里~~, 眼泪就淌了下来. Қышқылдың жүрегі, көзіне жас қалады ④ 【сын.】 穷~жыртылған | ~秀才 қышқылды қабылдау.

【酸】 2(痠) suān 【сын.】 Шаршағандықтан немесе аурудан туындаған әлсіздіктің сезімі: 腰~腿疼 арқан мен аяғында ауыр.

【酸败】 suān // bài 【ет.】 қышқыл болу, ашу

【酸不溜丢】 suān·buliūdiū (~的) 〈方〉 【сын.】 аса қышқыл.

【酸菜】 suān // cài 【зат.】 Ашытқан орамжапырақ.

【酸楚】 suān // chǔ 【сын.】 өкініш пен қайғы: 心头~. жүрек қайғы

【酸酐】 suān // gān 【зат.】 ангидрид қышқылы

【酸根】 suān // gēn қышқылды радикал
【酸碱度】 suānjiǎndù 【зат.】 рН қышқыл балансы.

【酸懒】 suān // lǎn 〈方〉 【сын.】 солғын, әлсіз, былжырақ, енжар.

【酸溜溜】 suānliūliū (~的) 【сын.】 қышқыл. ①: 这个凉菜~的, 吃着挺爽口 Бұл суық тағам қышқыл, өте сергітетін тағам ② Қаншалықты қызғану немесе жанашырлық сезімін сипаттаңыз: 听到被表扬的不是自己, 她心里有些~的. Ішдей қайғырғандыңдан, көңіл күйім бол мй түр.

【酸梅】 suān // méi 【зат.】 алша өрік.

【酸梅汤】 suānméitāng 【зат.】 алша өріктен дасалған тұнба

【酸奶】 suān // nǎi 【зат.】 айран.

【酸麻】 suān // ma онеметь,

【酸软】 suān // ruǎn 【сын.】 солғын, қапсырыңқы, болбыр

【酸甜苦辣】 suān tián kǔ là қышқыл және тәтті, ащы және ауыз қуыратын

【酸痛】 suān // tòng 【сын.】 сырқырама ауру, қыңқыл.

【酸雾】 suān // wù 【зат.】 қышқыл тұман.

【酸雨】 suān // yǔ 【зат.】 қышқыл жаңбыр

【酸枣】 suān // zǎo 【зат.】 шылан, қышқыл шылан.

suàn

【蒜】 suàn 【зат.】 ① сарымсақ; сарымсақтың бөліктері

【蒜瓣儿】 suànbànr 【зат.】 蒜 сарымсақ жарнақтары.

【蒜毫】 suàn // háo (~儿) 【зат.】 сарымсақтың шығуы.

【蒜黄】 suàn // huáng (~儿) 【зат.】 сарымсақтың көшетінің жапырақтары

【蒜苗】 suàn // miáo 〈方〉 【зат.】 ① сарымсақтың жаңа жапырақтары

【蒜泥】 suàn // ní 【зат.】 сарымсақ пастасы.

【蒜薹】 suàn // tái 【зат.】 сарымсақ сызығы

【蒜头】 suàn // tóu (~儿) 【зат.】 сарымсақтың басы.

【筭】 suàn 〈书〉 (мен)іңше....

【算】 (①-⑨祿) suàn ① 【ет.】: 珠~ шоттармен санау | 笔~жаттығу жазу | 心~психологиялық арифметика | 预~ бюджет, ~了一笔账 Есептік жазбалар. ② 【ет.】 есепке кіргізу: 明天赛球~我一个. Ертең жарыс, мені біреу деп есептеңіз ③ жоспар тізу: 失~ жоспарданғыдай емес | 盘~есептер | 暗~құрбан болды | ~计 есептеу, ойлау, жоспарлау. ④ 【ет.】 推测 Болжам бойынша. ⑤ 【ет.】 болды ⑥ 【ет.】 есепке тэн ⑦ 【үс.】 总算: эйтеур. ⑧ (Suàn) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【算草】 suàn // cǎo (~儿) 【зат.】 есеп шығару

【算尺】 suàn // chǐ 【зат.】 есеп сызғышы.

【算得】 suàn // dé 【ет.】 ойлау, есептеу 他俩真~一对好夫妻. Олардың екеуі жақсы жұп деп санайды

【算卦】 suàn // guà 【ет.】 болашақты болжау.

【算计】 suàn // jì 【ет.】 есептеу ① 计算数目 сандарды есепдеу. ② ойлану. ③ 估计: ойнша. ④ алдам қалтасына тусуру.

【算命】 suàn // mìng 【ет.】 болашақты болжау

【算盘】 suàn // pán 【зат.】 ① жоспар, расчет, қызығушылық. ② абақ: 如意~ | 他答应这件事, 是有他自己的~

的. Ол бұл мәселеге уәде еткен, өзінің абакусы бар

【算盘子儿】 suàn·pánzǐr 【зат.】 костяшки шоттарда.

【算式】 suàn // shì 【зат.】 арифметикалық формула.

【算是】 suàn // shì 【үс.】 еспетеінеді.

【算术】 suànshù 【зат.】 арифметика, арифметикалық, есеп шот

【算术根】 suànshùgēn 【зат.】 арифметикалық түбір.

【算数】 suàn // shù 【ет.】 ① есептеу.

【算学】 suàn // xué 【зат.】 ① математика. ② арифметика.

【算账】 suàn // zhàng 【ет.】 ① есеп жүргізу. ② есептеу.

suī

【尿】 suī 【зат.】 кіші дәрет, сідік «piào» деп те оқылады.

【尿泡】 suī·pào қуық.

【尿臊】 suī·pào 【зат.】 қуық.

【虽】 (雖) suī 【жал.】 ① дегенмен, болғанмен: 事情~小, 意义却很大 Кішкентай бірақ маңызды нәрселер бар | 三月天气, ~没太阳, 也不觉得冷了 Наурызда ауа райы тым жылы болмай, әлі де суық. | 房子旧~旧, 倒还干净 Ескі үй ескі болса да, таза. 【虽然】 suī // rán 【жал.】 тек..., сонымен қатар....: 他~工作很忙, 可是对学习并不放松. Ол жұмыс қарбалас болғанмен оқудан босансымайды

【虽说】 suī // shuō 〈口〉 【жал.】 айтылып жатса да, бірақ: ~是开玩笑, 也该有个分寸. Бұл әзіл-қалжың болса да, сондай-ақ пропорцияны сезінеді

【虽则】 suī // zé 【жал.】 тек, қана емес.

【睚】 -1 suī ① 〈书〉 қарау, көзге салу

② (Suī) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【睚】 -2 Suī 【зат.】 фамилияға қолданылады.

suí

【绥】 (綏) suí 〈书〉 ① жақсылық бен: .② жайландыру;.

【绥靖】 suí // jìng 〈书〉 【ет.】 тыныштандырып.

【隋】 Suí 【зат.】 ① Суй әулеті (581—618), ② фамилияға қолданылады.

【随】 (隨) suí ① 【ет.】 баланисды. ② 【ет.】 顺从 бойсыну ③ 【ет.】 өз еркемен ④ 顺便: жолшібай~手. ⑤ 〈方〉 【ет.】 像: оксайді 他长得~他父亲. Ол әкесіне ұқсайды ⑥ (Suí) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【随笔】 suíbǐ 【зат.】 ① жазбалар 笔记

【随便】 suí // biàn ① 【ет.】 .Өзін біл ②

③【сын.】Кездейсоқ 怎么方便就怎么做, 不多考虑 Қалай істеу керектігі туралы не істеу керек, көп көңіл аудармаңыз 我说话很~, 请你不要见怪. Мен сөлейберем, бірақ мән бермен дер④【жал.】任凭; 无论: 话剧也好, 京剧也好, ~什么戏, 他都爱看. Мейлы қайсі болсады ол унатады.

【随波逐流】suí bō zhú liú ағыс бойынша жүзу

【随常】suícháng【сын.】қарапайым: 出门时就带了两件~的衣服 даладағы екі қарапайым көйлекпен шықтым.

【随处】suíchù【үс.】: әрқайда, барлық жерде; көрінген жерде 城市建设发展很快, 新的楼房~可见. Қала құрылысы өте жылдам дамып келеді, жаңа ғимараттар барлық жерді көруге болады.

【随从】suí // cóng ①【ет.】ере жүру.

【随大流】suí dàliú топтың артынан еру.

【随大溜】suí dàliú (~儿) артынан еру

【随地】suí // dì【үс.】барлық жерде, : 公共场所禁止~乱扔果皮纸屑. Қоғамдық орындарға қоқысты тыйым салуға тыйым салынады

【随访】suí // fǎng【ет.】①: ~记者 келесі пресс конференция. ② диспансеризация: 医生对出院病人坚持~观察. Дәрігерлер науқастарды науқастардың қадағалауымен қадағалайды

【随份子】suífēnzi пайға сыйлық беру үшін бару.

【随风倒】suífēngdǎo жел сокқан жерге қарай бару.

【随风转舵】suífēngzhuǎnduò жел сокқан жерге қарай бару

【随感】suí // gǎn【зат.】шапыт.

【随行就市】suí háng jiù shì【ет.】Бағалар нарықа баланісті өзгерледі

【随和】suí-he【сын.】айтылғанымен келісу: 他脾气~, 跟谁都合得来. Оның мінезі өте келісімды, кіммен бірге бола алады

【随后】suí // hòu【үс.】кейін бару, артынан, сосын: 你先走, 我~就去 Сен алдымен бар, кейін мен артынан барамын.

【随机】suí // jī【сын.】Ойда жоқда.

【随机应变】suí jī yìng biàn жағдайға бейімделу, жағдайға байланысты әрекет жасау

【随即】suí // jí【үс.】: 你们先走, 我~【ет.】身 Сіз біріншісіз, мен абайсыздан бастадым.

【随记】suí // jì【зат.】Жазбаны жазу: 参观~ баруға ұмытпаңыз | 采访~ ақылмен сұхбат. ».

【随军】suí // jūn【ет.】әскер: ~记者

әскери тілші | ~家属 иждивенец.

【随口】suí // kǒu【үс.】: 他对别人的要求, 从不~答应. ол басқалардан ешкіммен келіспеуді көздейді.

【随群】suí // qún(~儿)【сын.】басқалар сияқты жасау.

【随身】suí // shēn【сын.】өзімен бірге алып жүру: ~携带 портативті | ~用品 атрибутика | ~仆从.

【随身听】suishēntīng【зат.】волокмен.

【随声附和】suí shēng fùhè басқа адамның айтқанымен келісу.

【随时】suí // shí【үс.】① қандайда бір уақытта: 有问题可以~来问我 сұрақтарыңыз болса, менен сұрай аласыз. 便他~了解情况 оны әрқашан жұмыстың барысымен хабарлау~进行检查 әрдайым тексеру өткізу, ~都会有新的问题出现 әрбір уақытта басқа жаңа мәселе тууы мүмкін. ② керек кезде, қажет болған жағдайда: 维修工可以~上门修理, ~解决 уақытында мәселені шешу, 生活问题一定要~解决 тұрмыс мәселені уақытында әрі мүмкіндігінше мідетті шешу керек, 发现问题, ~解决 мәселе туған уақытында оны шешуге ұмтылу.

【随时随地】әр кадамда, әрдайым

【随手】suí // shǒu(~儿)【үс.】: айтар-айтпастан, іле; жолшыбай 出门时请~关门 біздің артынан есік жабуға барған кезде.

【随顺】suí // shùn【ет.】...соң еру, көну, бағыну.

【随俗】suí // sú【ет.】дәстүр бойынша, қарапайым нормалар бойынша әрекет ету: 入乡~Басқа елде ұлтан болғанша, өз елінде сұлтан бол.

【随...随...】suí...suí...кашан...сонда...

【随同】suí // tóng【ет.】...бірге бару.

【随喜】suí // xǐ【ет.】① жақсы әрекетке қуану: ~拍手喝彩 аса қуану | ~, ~!Қуану也算我一份儿. ② хибатханалар мен монастрларда жол кезу.

【随乡入乡】suí xiāng rù xiāng барған жерінен балдай сін.

【随想】suí // xiǎng【зат.】岁月~ наз | 《~录》Наздар.

【随想曲】каприс

【随心】suí // xīn【сын.】жүрек қалауы бойынша әрекет ету: 这番话听着很~сөздер жүректі тындайды.

【随心所欲】suí xīn suǒ yù — өз қалауы бойынша әрекет ету

【随意】suí // yì【сын.】көңілге байланысты: ~出入 келу мен кету | 清大家~点菜.

【随意肌】suíyìjī【зат.】скелеттік

бұлшықет.

【随遇而安】suí yù ér ān, бар болуына қанағат болу.

【随遇平衡】suíyù-pínghéng бейтарап баланс

【随员】suí // yuán【зат.】① атташе ② атқосшылар, свита.

【随葬】suí // zàng【ет.】бірге көму: ~品 бірге көметін заттар | ~物 көму заттары.

【随者】suí // zhe бірге, -мен, -бен, -пен: ~时【ет.】前进 ғасыр талабына сай, 情况的改变 өзгерістермен қатар, 我~大家走 барлықтарынан артынан ерем. ~社会主义建设的发展 социалдық даму барысында социалдық құрылыс та дамыды.

suǐ

【髓】suǐ сүйек майы: 脑~ми | 脊~жүйке жүйесі. ③【зат.】өзек.

sui

【岁】(歲、歳)suì ①: жыл: ~月; жылдар | ~首 жылдың басы | ~末 жылдың аяғы | ~暮 | 辞旧~, 迎新年 ескі жылды шығарып салып, жаңа жылды қарсы алу, ~入 жылдық табыс, ~出 жылдық шығын ②【мөл.】жас: 孩子满了三~了 үш жасқа келген бала | 这匹马是六~口 осы ат алты жаста, 两~的孩子 екі жасты бала; 一~的小牛 тайынша; 你几~了? сенің жасың нешеде? 我二十~了 мен жиырмадамын. 他刚刚二十~出头 ол енді жиырмадан асып барады. ③〈书〉уақыт, мезгіл: ~不我与/ уақыт бізді тоспайды. ④ өнім, түсім, береке: 歉~астық болмайтын жыл | 丰~береке жылдары. ⑤ (Sui)【зат.】фамилияға қолданылады.

【岁差】suì // cha прецессия

【岁出】suì // chū【зат.】жылдық шығыс.

【岁初】suì // chū【зат.】年初.

【岁除】suìchú〈书〉【зат.】жаңа жылдың қарсаңында.

【岁杪】suì // miǎo〈书〉【зат.】жылдың соңы.

【岁末】suì // mò【зат.】жылдың соңы.

【岁暮】suì // mù〈书〉【зат.】①~天寒. ②: ~之人 бір жылдың өтуі.

【岁入】suì // rù【зат.】жылдық табыс.

【岁首】suì // shǒu〈书〉【зат.】жылдың басы, жылдың алғашқы айлары.

【岁【сан.】】suì // shu(~儿)〈口〉

【зат.】жас, жыл: 妈是上了~的人了 анам үлкен жаста | 他今年多大~了 оған осы жылы неше жаста? 象他那样~的小伙子 оның жасындағы бала, ~不小

了 жас емес, 他们~相同 олар құрдастар
【岁星】suì // xīng 【зат.】 Юпитер.

【岁修】suì // xiū 【зат.】 жыл сайынғы жөндеу.

【岁序】suì // xù 〈书〉【зат.】 Жыл ауыстыру кезек.

【岁月】suì // yuè 【зат.】: 漫长的~ ұзақ жылдар бойы | 艰苦斗争的~ ұзақ жылдар бойы, 在艰苦的~里 қиындық жылдарында.

【诿】(詈) suì 〈书〉① балағаттау. ② білу, шұқылау.

【崇】suì ①原指 ээзіл; жын, жоққа сену 【ет.】: 鬼~шайтанның түртуі | 作~елес. ② (Sui) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【遂】-1 suì ①顺; 如意: ~心 өзінің қалауын орындалу үшін, қалауына жету | ~愿 қалауы бойынша әрекет ету. ②: 未~犯 қылмысқа қол сұғу. ③ (Sui) 【зат.】 фамилияға қолданылады. жөні

【遂】-2 suì 〈书〉【үс.】 бірден: 服药后腹痛~止 дәрілерді ішкеннен кейін іш ауруы тоқтатылды.

【遂心】suì // xīn 【сын.】: ~如意 қанағат болу, арманның орындалуы | 这回可遂了他的心啦! 事不~ жұмыстың өз қалауы бойынша жүргізілмеуі, 稍不~, 他就生气 бірдеме оныкіндей болмаса, бірден ренжиді

【遂意】suì // yì 【сын.】 жан-дүниесінде.

【遂愿】suì // yuàn 【ет.】 қалағанына жету: 称心~ жүрек қалағанын орындады.

碎 suì ①【ет.】粉~сындыру, кішігірім бөлшекке шашу | 碗打~了 кесенә сындырды, ~撕 бірдемеңі жырту, 捣碎 сындырып тастау, 磨~ ұсақтау. ②

【ет.】: ~石机 тас ұсақтаушы | 粉身~骨 бөлшектерге сындыру. ③【сын.】零星; 不完整: ~布 шүберек | ~屑 қоқым | 琐~асай-мұсай. ④【сын.】: 嘴太~мылжың | 闲言~语 өсек.

【碎步儿】suìbùr 【зат.】 жиі кішігірім қадамдар.

【碎层云】шарпы бұлттар

【碎积云】будак бұлттар

【碎花】suì // huā (~儿) 【зат.】: ~衬衫 көйлекті жасау, тігу.

【碎块】suì // kuài жарқыншақ, сынық

【碎料】suì // liào бөлшектер

【碎煤机】suimeiji көміртек

【碎米】suì // mǐ күріштің талы

【碎片】suì // piàn жарқыншақ, сынық

【碎石】suì // shí шағыл; ~粘土 шағыл сазы

【碎石机】suishiji тасұсақтағыш

【碎石路】suishilu макадам

【碎铁】suì // tiě темір лом

【碎铁机】suitieji копёр

【碎屑】suì // xiè түйір

【碎屑岩】suixieyan детритті түрі

【碎屑】suì // xiexu шарпы бұлттар

【碎嘴子】suizui·zi 〈方〉①【сын.】 усақшіл.

【隧】suì. Тунель, үңгір.

【隧道】suì // dào 【зат.】 тунель; 开~туннель ашу, 地下~жерасты туннель, 铁路~теміржол туннелі.

【隧洞】suì // dòng 【зат.】 тоннель.

【燧】suì ①: ~石 Флинт. ②: 烽~маяктар.

【燧石】suì // shí 【зат.】 шақпақтас.

【穗】-1(②總) suì(~儿) 【зат.】 , бидай.

【穗】-2 Sui 【зат.】 ①广东广州的别称. Гуанчжоу қаласының балама аті ② фамилияға қолданылады.

【穗状花序】suizhuàng huāxù бас

【穗子】suì // zi 【зат.】 шақпақ, бас шақпақ.

【穰】suì 〈书〉 шақпақ.

【邃】suì 〈书〉①(时间、空间)深远: ~古 көне заман | 深~ерең, маңызды. ②精~.

【邃密】suìmi 【сын.】①терең.~的理論. Терең теория

sūn

【孙】(孫) sūn ①孙子: 子~балалар. ②: 曾~немерелер | 玄~шөбере. ③: 侄~немене | 外~жиен. ④: 稻~ | ~竹. ⑤ (Sūn) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

〈孙女〉sūn·nǚ(~儿) 【зат.】 немере.

【孙女婿】sūnnǚ·xu 【зат.】 күйеу бала.

【孙媳妇】sūnxī·fu(~儿) 【зат.】 келін.

【孙子】sūn·zi 【зат.】 немерелер.

【荪】(蓀)sūn ирис.

【殮】(殮)sūn 〈书〉 кешкі ас.

sǔn

【损】(損) sǔn ①减少: ~益 пайда | 增~Шығын мен пайда | ~兵折将 шайқаста үлкен шығын болыпты. ②损害: ~人利己 кедей | 有益无~тек пайда, ешқандай шығын. ③损坏: 破~зақымдалған | 完好无~ өзгеріссіз. ④〈方〉【ет.】 тіл тигізген. ⑤〈方〉【сын.】 刻薄; 恶毒 залал зиян келтіру.

【损兵折将】sǔn bīng zhé jiàng соғыста адамның шығыны

【损公肥私】sǔn gōng fèi sī өзінің жеке мүддесі үшін басқаларға зақым келтіру

【损害】sǔnhài 【ет.】: 光线不好, 看书容易~视力 әлсіз жарық көзге зақым кетіреді | 不能~群众利益 халыққы зақым келтірмеу.

【损耗】sǔn // hào ①【ет.】 жұмсау; тұтыну; тұтыну: 不能眼看着木材白

白~掉. Ағашты босқа босатуға болмайды ②【зат.】 өндірістегі шығындар: 生产, Өнімді жоғалту 重量~дене салмағын жоғалту, 商品~тауар шығыны

【损坏】sǔn // huài 【ет.】 бүлдіру, сындыру: 糖吃多了, 容易~牙齿 Тәтті тысты тез бүлдіреді, ~机器 бүлдіру, 机器~了 машина сынып қалды, 发现发【ет.】 内部有~的地方 мотордың ішінде бұзылулар бар, 结核病损坏了肺部 туберкулез өкпені зақымдады.

【损毁】sǔn // huǐ 【ет.】 зақымдау және жою: ~树木的行为必须严加制止. Ағаштарға зиян келтірмеу керек

【损人】sǔn // rén 【ет.】 ①〈方〉 зақым келтіру, зәрлік: 你有意见直说, 干吗损起人来了? Пікірболса тікелей айтінз, неге зәрлік келтіресіз? ②使别人受到损失: ~利己 өзінің мүддесі үшін басқаларға зақым келтіру.

【损人利己】sǔn rén lì jǐ өзінің мүддесі үшін басқаларға зақым келтіру.

【损伤】sǔn // shāng 【ет.】 ① зиян келтіру; зиянестік істеу; қастық істеу: 不要~群众的积极性 белсенді топтарға бәсең етбезд | 她的自尊心受到~оның өзіншілдігі әшкерленді. ② Жауынгерлік, қарсылас екі полктің күштеріне нұқсан келтірді.

【损失】sǔn // shī ①【ет.】 шығындар: 这场空战, 敌人~了五架飞机 Бұл шайқаста қарсыластың бес ұшақ шығыны бар. ②【зат.】: ~巨大 үлкен шығындар, 物质上受损失 материалдық шығын, 遭受~жапа шегу 使...受~зақым келтіру, 赔损失 шығындарын қайтару, 学者的逝世是国家的一个大 Ұстаздың өлімі мемлекеттің үлкен қайғы, 部队受了很大的损失 әскер үлкен шығын жапа шекті..

【损益】sǔn // yì 【ет.】 ① пайда мен шығын. ② қысқаруы мен ұлғаюы, ~相抵 шығын мен пайда. 损益表 шығын мен

【笋】sǔn 【зат.】 бамбук таяқшалары.

【笋瓜】sǔn // guā 【зат.】 ① асқабақ..

【笋干】sǔn // gān құрғақ бамбук шөбі

【笋鸡】sǔn // jī 【зат.】 нәзік қуырылған балапан.

【隼】sǔn 【зат.】 сұңқар.

【樨头】sǔn // tóu 【зат.】 тікен.

【樨眼】sǔn // yǎn 【зат.】 ұя, тікен.

【樨子】sǔn // zǐ 【зат.】 тікен.

【簣】sǔn қоңырауларға арналған көпір ағаш.

suō

【莎】suō 【зат.】 крахмал.

【唆】suō атыстыру: 教~ағыстыру | 调~намысына тию.

【唆使】suō // shǐ 【ет.】 атыстыру
 唆 suō 见下.
 【娑罗树】suōluóshù 【зат.】 сала 娑罗, 梵 sāla]
 【杪】suō [杪椌] (suōluó) 【зат.】
 spinulose папоротник:көк жапырақты
 гүлсіз өсімдік
 【梭】suō 【зат.】 тігін машинасының
 қайығы
 【梭镖】suō // biāo 【зат.】 копье.
 【梭巡】suō // xún 〈书〉【ет.】: 昼夜~
 карауылда болу, кемелжеу.
 【梭子】1suō // zǐ 【зат.】 челнок.
 【梭子】2suō // zǐ① 【зат.】 обойма.②
 【мөл.】: 一~子弹 обойма шығару.
 【拏】(抄)suōбайналау толығы
 【睽】suō 【ет.】 қарау, көру.
 【蓑】(蓑)suō: ~笠 шөпті плащ пен
 бамбук бас киімі.
 【蓑衣】suō // yī 【зат.】 жаңбырға
 арналған жамылғы
 【嗦】suō бірдемеңі сору
 【啣】suō 【ет.】吮吸: 婴儿~奶头
 кішкентай бала сорады.
 【羧】suō[羧基] (suōjī) карбоксил
 【缩】(縮)suō 【ет.】①қысқару | ~
 短 қысқарту | 热胀冷~ жылыдан
 кеңейіп,суықтан кішірейеді.② жирлеу
 ③后退: 退~шегіну.
 【缩写】suō // biǎn 【ет.】 қатарлары
 қысқарту①: 军队~әскери қатарлары
 қысқартылады.②: 把原来 50 集的电视
 【жал.】续剧~成 30 集 елу бөлім отыз
 бөлімге дейін қысқартылды.
 【缩短】suō // duǎn 【ет.】
 қысқарту: ~战线 әскери қатарды
 қысқарту | ~期限 мерзімді қысқарту,
 把故事草率地缩短 әңгімені қысқарту,
 缩短完成工作的期限 жұмыс күнін
 қысқарту, 把袖子缩短一些 жеңді
 қысқарту.
 【缩合】suō // hé 【ет.】 қысқарту,
 кішірейту.
 【缩减】suō // jiǎn 【ет.】: ~开支
 шығынды қысқарту, 缩减编制 штат
 қысқарту, 缩减军备 қарулы күштерді
 қысқарту.
 【缩减额】кішіреуі
 【缩聚】suō // jù 【ет.】
 поликонденсация.
 【缩量】suō // liàng 【ет.】 бұру: 股
 市~下跌. Қор нарығы бұру
 【缩手】suō // shǒu қолды алу,қол узу
 病势危重, 几位医都~了. Оның ауруы
 өте маңызды, бірнеше дәрігер қолін
 узды
 【缩手缩脚】suō shǒu suō jiǎo Бір
 жумыға батлы жетбеу.
 【缩水】suō // shuǐ 【ет.】①шірау
 【缩头缩脑】suō tóu suō nǎoБір
 жумыға батлы жетбеу..

【缩小】suō // xiǎo 【ет.】 мәселенің
 кішіреуі, 缩小生产 өндірістің
 қысқартылуы, 缩小编制 штат қысқарту,
 出口~экспорттың қысқартылуы.
 【缩写】suō // xiě① 【зат.】 қысқарп
 жазілуы
 【缩衣节食】suō yī jié shí көйлек пен
 тамақта үнемдеу
 【缩印】suō // yìn 【ет.】 кішірейтіп
 басу, сығымдап басу, ықшамдау.
 【缩影】suō // yǐng 【зат.】 ықшамдап
 көрсету, миниатюр .

suǒ

【所】-1 suǒ ①处所: 场~arena | 住~
 тұрғын орны | 各得其~барлығы оның
 дұрыс орнында, 安身之~пристанище,
 集合之~жиналыс орны.② Ежелгі
 уақытта гарнизонның орны.③【зат.】:
 研究~ғылыми зерттеу институты | 派
 出~жергілікті полицейлік участкі | 诊
 疗~клиника | 指挥~басқару пункті |
 招待~қонақ үйі.④【мөл.】: 这~房
 子 үй.b)一~医院 емхана | 两~学校 екі
 мектеп.⑤ (Suǒ) 【зат.】 фамилияға
 қолданылады.

【所】-2suǒ 助①: 为人~笑 танымал
 күлкі | 看问题片面, 容易被表面现象
 ~迷惑, Мәселеге біржақты қарап,
 онай беткі құбылыспен араласуға.②:
 我~认识的人 барлық таныс адамдар |
 大家~提的意见 барлық көзқарас, 达到
 ~预期成果 болжамды қорытындыға
 жету, 你们~提的意见 сізбен айтылған
 ескертулер, 这是生活~提出的课题 бұл
 мәселе өмірмен жазылған, 这是官方~持
 的意见 бұл ресми топтарда сакталып
 келетін көзқарас, 这里~提的是什
 么? не айтқыңыз келеді? 这就是我~要求的
 міне соны мен қалаймын, міне соны
 мен түсіне алмаймын③: 全国的
 【сын.】势, 是同志们~关心的.非我~
 愿 бұл менің арманым болған жоқ,非我
 ~能 бұл менің күшінде емес, 答非~问
 бұл сұрақ емес, 人共和 барлықтарына
 белгілі④〈书〉: 各尽~能 | 闻~未闻
 естіп көрмедім, 有~不同 осында
 айырмашылық бар, ~不同的
 是...айырмашылық осында.

【所部】suǒ // bù 【зат.】 өзінің
 табынушы әскери топ .

【所得税】suǒdeshuì 【зат.】 тіл табу
 салығы.

【所属】suǒ // shǔ 【сын.】 属性词.①
 ведомствоға қарасты, тәуелді ②: 向~
 派出所填报户口 тұратын жеріне
 байланысты халықтық полиция
 бөлімінде тіркелу, 所属单位 тәуелді
 мекеме,通令~一体遵照 өзінен кейінгі
 тәуелді мекемелерге циркулярлы
 бұйрық беру.

【所谓】suǒ // wèi 【сын.】①: деп
 аталады, солай аталады.② 难道这就
 是~【ес.】表作? бұл өкілді қалай деп
 атайды? 世俗所谓 жалпы халықтық
 көзқарас бойынша, 我无所谓 маған бұл
 маңызды емес, ~... 就是... бұл деп
 аталады, ~这就是~原子 бұл атом деп
 аталады, ~学者 ғалым тырнақшада

【所向披靡】suǒ xiàng pī mǐ барлық
 бөгеттерден өту;

【所向无敌】suǒ xiàng wú dǐ
 жеңілмейтін, мықты, өз дәрежесінен
 үлкен адамды таппау.

【所向无前】suǒ xiàng wú qián 指军队
 等所指向的地方, 谁也阻挡不住.Ешкім
 де кедесі болал майды

【所以】suǒ // yǐ ① 【жал.】
 сондықтан.а)сол себепті, сондықтан:
 他已经来了, 所以我不出去 ол келіп
 қалды, сондықтан мен бармаймын.б)
 我所以不出去, 就是因为他已经来了 ол
 келіп қалғандықтан, мен бармаймын.с)
 大国所以不攻小国者 ірі мемлекеттің
 кіші мемлекетке шабуыл жасау
 себебі... ! ②: 忘其~қуанышы
 қойнына сыймады | 不知~не істерімді
 білмеймін.水之性清, 所以浊者, 土浑之
 也 су өз табиғаты бойынша ашық ренді,
 ал лайлы болуының себебі кірде болып
 отыр. 他父母都已经死了, 所以他投到舅
 舅家里去了 оның аған аналары қайтыс
 болғандықтан, ол өз ағаның үйінде
 жұмыс істеп жатыр.

【所以然】suǒyǐrán 【зат.】: 知其然而
 不知其~осының себебін білсең де, ол
 неге солай екенін білмейсің | 他说了半
 天还是没说出个~来 ол көп уақыт
 бойы оған айтса да, түсіндіре алған жоқ.

【所有】suǒ // yǒu ①矿产资源归国
 家~/ 矿资源ды ресурстар мемлекет
 меншігі болып табылады.②【зат.】: 尽
 其~соңғысын беру.③【сын.】把~的
 力量都贡献给祖国 Отанына бар күшін
 беру, 这座楼房比所有的建筑物都高 бұл
 ғимарат басқа ғимараттардың бәрінен
 биік. 个人财产(所有) жеке меншік, 归...
 所有 біреудің иелігіне өту, 所有的书都
 放进皮包里去了 барлық кітаптар
 сөмкеге салынды.

【所有权】suǒyǒuquán 【зат.】 меншік
 құқығы 土地所有权 жерге жеке меншік
 құқығы, 工业所有权 патенттік құқық,
 所有权的保障 жеке меншік құқығына
 кепілдік.

【所有制】suǒyǒuzhì 【зат.】 жеке
 меншік, 全民所有制 бүкілхалықтық
 меншік, 集体所有制 ұжымдық меншік
 құқығы, 土地所有制 жерге жеке меншік
 жүйесі.

【所有者】suǒyǒuzhì жеке меншік иесі,
 土地所有者 жер иесі.

【所有主】suǒyǒuzhǔ жеке меншік иесі
【所在】suǒ // zài 【зат.】① тұратын жері, жергілікті мекені: .②: 病因~ аурудың себебі... | 力【мөл.】~; 这就是问题的所在 сұрақтың мәні осында жатыр.

【索】-1suǒ ①: 船~кеме арқаны, 草索 шөптен жасалған арқан | 绳~ арқан жасауға арналған жгут | 麻~ағаштан жасалған арқан | 绞~ | 铁~桥 арқан. ② (Suǒ) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【索】-2suǒ ①: 搜~ іздеу | 遍~不得 іздеу қорытындысын бермеді.②: ~取 талап ету | ~还 | ~价 бағасын кктеру.

【索】-3suǒ 〈书〉① 离群~居 жеке бөлінген.②~然 қалдықсыз.

【索偿】suǒ // cháng 【ет.】: 根据保险合同向保险公司~сактандыру бойынша сақтандыру компанияларына наразылық білдіру, 索偿审核 талаптарды қарастыру (иск)

【索酬】suǒ // chóu 【ет.】: 按合同~контракт бойынша өтеулерді төлеу.

【索道】suǒdào 【зат.】 арқан жолы (канатная дорога).

【索贿】suǒ // huǐ 【ет.】: ~受贿 пара алу үшін.

【索佛那】suǒfó nà сульфонал

【索价】suǒ // jià 【ет.】 баға қою: ~过高 бағаны көтермелеу.

【索具】suǒ // jù әбзел; 麻制索具 ағаш әбзелдері, 给船只装索具 кемелерді әбзелдеу

【索具工】suǒjùgōng әбзелдеуші

【索吗里人】suǒmǎlǐrén Сомалийдік, сомалий

【索寞】suǒ // mò 〈书〉【сын.】① еңсесі төмен түсу: 神情~.②: 山上杂草丛生, 异常~.

【索赔】suǒ // péi 【ет.】 шығынды өтеуін талап ету: ~一千元. мын юаньөтеуін талап ету

【索取】suǒ // qǔ 【ет.】 талап ету: ~报酬 сыйақы алу | 报名资料可免费~ материалдағы қосымша тегін берілген.

【索然】suǒ // rán 【сын.】 соңына дейі, қалдықсыз | 兴致~ барлықтарда қызығушылығы жоқ, көңілі қалды.

【索索】suǒ // suǒ ① жабыраңқы, қапырық【ел.】形容轻微的声音.

【索性】suǒ // xìng【үс.】 ең жақсысы; табан, серпінді: 索性从头做起来 ең жақсысы басынан бастау болып табылады.; 既是晚了, 索性了用去了 кеш болғандықтан, бармауымыз жөн болар. 像你这般激烈索性的人 Сен сияқты табан, серпінді адам.

【索要】suǒ // yào【ет.】索取: ~财物.

【索引】suǒ // yǐn【зат.】 индекс, сілтегіш, 录字母索引 -алфавиттік

сілтегіш, 书~ кітап индексі, 人名~/ есімдер сілтегіші.

【索子】suǒ // zǐ 〈方〉【зат.】 қалың арқан.

【喷】(噴) suǒ [喷呐] (suǒnà) 【зат.】 үрмелі аспаптар;suona

【琐】(瑣) suǒ ①ұсақ: 繁~ұсақ-түйекшіл②卑微: 猥~тұрпайы

【琐事】suǒ // shì【зат.】 ұсақ түйек: 日常~тұрмыс асай-мұсайлар | ~缠身, 在琐事上耗费精力 ұсақтарды айырбастау, 为琐事而耗费自己的精力 өзінді асай-мұсайларға құрту

【琐碎】suǒ // suǐ【сын.】: асай-мұсайлар; 极琐碎的事 ең асай-мұсайлар 琐琐碎碎 | 摆脱这些~的事, 多抓些大问题. Осы кішкене нәрселерден құтылыңыз, үлкен қиындықтарды шешіңіз

【琐闻】suǒ // wén【зат.】: алып қашпа сөз, сыбыс; жаңалық.

【琐细】suǒ // xì【сын.】: ~的事务 ұсақ күнделікті тұрмыс шаралары.

【琐屑】suǒ // xiè 〈书〉【сын.】 жарқыншақ, үзінділер; асай-мұсай

【锁】(鎖) suǒ ①【зат.】 құлып.②

【ет.】: құлыптау, құлып салу/ ~门/ есікті құлыптау | 用钥匙开锁 / құлыпты кілтпен ашты, 铜锁 мыс құлыпты, 把箱子~上; 双眉深~қабағын түю | 愁眉~眼.③门~ есік құлыпты: 石~тас құлыпты, 门~着 есік құптаулы.

④: 柳~шынжырлар.⑤【ет.】: ~边 тігісті сілтеп қалу | ~眼.⑥ (Suǒ)

【зат.】 фамилияға қолданылады.

【锁匙】suǒ // chí 〈方〉【зат.】 кілт.

【锁定】suǒ // dìng【ет.】① бекіту② сонғы бекіту.

【锁骨】suǒgǔ【зат.】 ключичная кисть

【锁国】suǒguó【ет.】 жабық мемлекеттер 闭关~, 锁国政策 жабық есік саясаты.

【锁链】suǒliàn(~儿)【зат.】 шынжыр, цепь, цепке отырғызу, 扯断锁链 цепті жұлу.

【锁钥】suǒyuè【зат.】①кілт 调查研究是做好各项工作的~/зерттеу жұмыстың кілті. ② Әскери маңызды орын; 北门~солтүстікке қатысты стратегиялық кілті.

【琐】suǒ 〈书〉 кішігірім, маңызды емес.

T

tā

【他】tā①【ес.】 ол.②: 睡~一觉 ол бір ұйықтап алсын | 唱~几句 ол біраз әндетті | 盖~三间瓦房 / оған үш

бөлмелі үй салып берді.③【ес.】: 早已~去 ол ерте кеткен | 留作~用 басқа мақсаттарға. ④【ес.】: ~人 басқалар | ~乡 үйден | ~日 болашақ.

⑤(Tā)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【他动词】tādòngcí. ауыспалы етістік

【他荐】tā // jiàn【ет.】 рекомендация: 可通过自荐或~方式参选. Өзіне ұсыныс немесе оның ұсынысы бойынша ұсынылады

【他律】tālǜ【ет.】 гетерономия

【他们】tā // men【ес.】 олар: 他们俩有一手儿 / олардың арасында бірдеме бар, 他们拜过清真寺 / олар мешітке барған.

【他人】tā // rén【ес.】 бөгде жан, басқа адам, бөтен адам: 关心~比关心自己为重 басқаларға өзінен гөрі қамқорлықпен қарау; 加功于他人自杀罪 өзіне қол жұмсауына әкелу; 对他人的谈话插嘴 бөтен әңгімеге араласу.

【他日】tā // rì 〈书〉【зат.】 басқа күні, бүгін емес, кейін, бір күні; ~再来 басқа күні келу, .

【他杀】tā // shā【ет.】 өлтірілген, қастандыққа ұшыраған.

【他乡】tā // xiāng【зат.】 жат жер, бөтен ел, басқа мемлекет: 流落~өзінен кейін бөтен ел қалдырды | ~遇故知 бөтен елде өзінің жақындарымен кезесу, 住在他乡 басқа жақта тұрмыс ету, .

【它】(牠) tā①【ес.】 ол (заттарға және хайуанаттарға қаратылған): 这杯牛奶你喝了~/мына тостағандағы сүт, сен оны іше сал.. ②(Tā)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【它们】tā // men【ес.】 олар; 这是风马牛不相及的事, 我们不能把~相提并论 / бұл мәселелер ешқалай байланысты емес, оларды талқылауға болмайды.

【她】tā【ес.】 ол (әйел жынысты адамдарға қолданылады): 她写好了信 ол хат жазып болды. 她母亲 / оның анасы

【她们】tā // men【ес.】 олар (әйел адамдар үшін)

【趿拉】tā // lā【ет.】 аяқ киім сүйретліп кию.

【趿拉儿】tā-lar 〈方〉【зат.】 үйде қиетін тәпішке.

【铊】(鉍) tā【зат.】 галий, 铊氧硫光电管 таллофильді элемент

【塌】tā【ет.】① құлау: 房子塌了 үй құлаған. 倒~ | ②~鼻梁 пұшық мұрын.

③: ~下心来 жаны өз орнына тұрды.

【塌方】tā // fāng【ет.】 сырғыма

【塌架】tā // jià【ет.】① құлау, әлсіреу. ② банкротқа ұшырау.

【塌棵菜】tākēcài【зат.】 қытайлық тегіс орамжапырақ.

【塌实】 tā // shí салмақты, тұрақты
 【塌台】 tā // tái 【ет.】 ыдырау, әлсіреу, құлау.
 【塌陷】 tā // xiàn 【ет.】 шөгіп қалу; басылу; төмен түсу: 地基~фундамент әлсіреді.
 【塌心】 tā // xīn <方> 【сын.】: 事情落实了, 干活也~. Көңылы орнығу
 【塌秧】 tā // yāng (~儿) <方> 【ет.】
 ① құрғап қалу. ② жұмыстарының әлсіреуі.
 【塌】 tā. салақ; ұқыпсыз
 【塌】 tā <方> 【ет.】: 天太热, 我衣服都~了 оның қызуы соншалықты, киімдері ылғалды болып қалды.
 【踏】 tā
 [踏实](塌实)(tā·shi) 【сын.】 ① орнықты. ② Тұрақты.
 【榻】 tā ① <方> 【ет.】 тігіп тастау. ② (Tā) 【зат.】 фамилияға қолданылады.
 【蹶】 tā <书> шайнамай жұтып қою.

tǎ

【塔】 (塔) tā ① 【зат.】 пагода, гитабатхана: 宝~ | 一座~. ② 【сын.】 的建筑物: 水~ су мұнарасы | 灯~ электрумұнарасы | 金字~ пирамидалық мұнара. ③ (Tǎ) 【зат.】 фамилияға қолданылады.
 【塔吊】 tā // diào 【зат.】 мұнара шүмегі
 【塔灰】 tā // huī <方> 【зат.】 тозаңнан жасалған өрмек.
 【塔吉克族】 Tǎjīkèzú 【зат.】 Таджиктер
 【塔林】 tā // lín 【зат.】 Таллин (қала).
 【塔楼】 tā // lóu 【зат.】 ① мұнара. ② көпқабатты үй.
 【塔塔尔族】 Tǎtǎ'ěrzú 【зат.】 Тагарлар
 【塔台】 tā // tái 【зат.】 диспетчерлік мұнара.
 【塔钟】 tā // zhōng 【зат.】 ілулі тұрған сағат.
 【塔】 tā 【зат.】 дёготь; смола. [英 tar]
 【獭】 (獭) tā 【зат.】 кәмшат
 【獭祭】 tā // jì <书> 【ет.】 кәмшатты құрбандыққа шалу
 【獭皮】 tā // pí кәмшат
 【鲇】 (鲇) tā 【зат.】 үлкен саламандра

tà

【拓】 (拓) tà кеңейту, жылжыту; 拓疆 (境) шекараны кеңейту; орналасу; 拓土 жерде орналасу; 拓荒 тың игеру: ~印 | 把碑文~下来.
 【拓本】 tā // běn 【зат.】 жинақ.
 【拓片】 tā // piàn 【зат.】 эстамп
 【沓】 tà <书> көп қайталан.
 【挞】 (撻) tà <书> жаза: 鞭~ кәмшымен жазалау.

【挞伐】 tàfá <书> 【ет.】: 大张~ жазалау экспедициясы.
 【闞】 (闞) tà <书>: 排~直入 есік алдыңдағы ширманы алып тастап, ішке кіру(推门就进去).
 【嗒然】 tà // rán <书> 【сын.】 берекесі кету.
 【嗒丧】 tà // sàng <书> 【сын.】 көңілсіз, көңілі кеткен.
 【阏懦】 tà // nuò <书> 【сын.】地位低下, 软弱无能. Мәртебесі төмен, әлсіз және қабілетсіз
 【闾茸】 tà // róng <书> 【сын.】 қабілетсіз.
 【榻】 tà 竹~ бамбук ағашынан жасалған төсек орын.
 【踏】 tà ① 【ет.】 басы: 践~ таптау | ~步 қадам жасау | 脚~实地 жерге астына◇~上工作岗位. ②: ~看 жеке зерттеу өткізу | ~勘 жеке өзі қадағалау.
 【踏板】 tà // bǎn 【зат.】 ① басқыш; баспалдақ; ілме басқыш; ілме баспалдақ ② аяқпен қағу; аяқпен шалу;
 【踏步】 tà // bù ① 【ет.】 қадам жасау: 原地~ орында алға бас! | ~不前. ② <方> 【зат.】 台阶.
 【踏春】 tà // chūn 【ет.】 春天到郊外散步游玩. Көтемде көк шіғу
 【踏凳】 tà // dèng <方> 【зат.】 қадам.
 【踏访】 tà // fǎng 【ет.】 интервью беру.
 【踏歌】 tà // gē 【ет.】 өлеңнің ритмін аяқпен ұру
 【踏勘】 tà // kān 【ет.】 ① өз бетінше зерттеу жүргізу.
 【踏看】 tà // kàn 【ет.】 өз бетінше зерттеу жүргізу.
 【踏青】 tà // qīng 【ет.】 көктемде табиғатқа шығу.
 【踏足】 tà // zú 【ет.】 аяқпен басы: ~社会. Өмірді көру, қоғамға аяқ басы.
 【蹋】 tà ① 【ет.】 басы. ② <书> тебу, тепкілеу.

tái

【台】 Tái 台州(Tāizhōu). Қытайдағы жер аты.
 【胎】 -1tāi ①: ~儿 алғашқы жүктілік | ② 【мөл.】 头~ алғашқы бала | 这头母猪~下了十二头小猪 Egis он екі шошқа туды 胎儿的发育 平衡ны дамуы. ③ 【зат.】 泥~ 儿 саздан өнім.
 【胎】 -2tāi 【зат.】 Шиналар. [英 tyre]
 【胎动】 tāi // dòng 【ет.】 ана құрсағындағы баланың қимылдары.
 【胎毒】 tāi // dú 【зат.】 ананың құрсағында болғанда пайда болған ауру
 【胎儿】 tāi'ér 【зат.】 іштегі бала.
 【胎发】 tāi // fà 【зат.】 қарын шашы, жаңа туған нәрестенің шашы.

【胎记】 tāi // jì 【зат.】 мең, қал: 他的背上有块紫色~ / оның аркасында күрең қалы бар.
 【胎教】 tāi // jiào 【ет.】 импринтинг, ұрықтың тәрбиесі.
 【胎毛】 tāi // máo 【зат.】 нәрестенің мамық шаштары.
 【胎膜】 tāi // mó 【зат.】 бала серігі.
 【胎气】 tāi // qì жүктілікке әсер
 【胎盘球蛋白】 tāipánqiúduanbái плацентарный глобулин
 【胎盘】 tāi // pán 【зат.】 бала жолдасы, жатыр.
 【胎生】 tāi // shēng 【сын.】 вивипария.
 【胎死腹中】 tāisǐfùzhōng. Түсік боп түсіп қалу, (ауыспалы мағна: Жоспарлар, бағдарламалар және т.с.с. орындалмай тұрып сәтсіздікте ұшырау).
 【胎位】 tāi // wèi 【зат.】 ұрықтың орналасуы.
 【胎衣】 tāi // yī 【зат.】 ұрықжолдас.
 【胎坐】 tāi // zuo ұрыққа

tái

【台】 -1 (臺) tái ① мұнара: 瞭望~ бақылау мұнарасы | 塔~ мұнара | 亭~ 楼阁. ② 【зат.】 төсеме такта; төсеніш: 讲~ кафедра, трибуна | 舞~ сцена | 主席~ салтанатты үстел. ③: 锅~ шамның астына салатын жабдық | 磨~ | 灯~ | 蜡~. ④ 窗~ 儿. терезе алды тактайы ⑤ 写字~ жазу үстелі, бюро | 梳妆~ бояуларға арналған үстел | 乒乓球~ тенниске арналған үстел. ⑥ 【мөл.】 а): ~ бір спектакль | ~晚会 кешкі той. б): ~机床 станок
 【台】 -2 басқару пульті, 调度台 диспетчерлік пульт.
 【台】 -3tái ① 敬辞: 兄~ құрметті дос | ~鉴. ② (Tái) 【зат.】 фамилияға қолданылады.
 【台】 -4 tái. Тайван өлкесінің қысқаша аталуы.
 【台胞】 tái // bāo 【зат.】 тайваньдықтар
 【台本】 tái // běn 【зат.】 сахнада ойнау мақсатында өзгертілген пьеса.
 【台币】 tái // bì 【зат.】 Тайвань ақшасы.
 【台布】 tái // bù 【зат.】 дастарқан.
 【台步】 tái // bù (~儿) 【зат.】 театралдық қимыл.
 【台秤】 tái // chēng 【зат.】 ① ілгіш таразылары. ② үстел таразылары.
 【台词】 tái // cí 【зат.】 монолог, пьесаның үзіндісі: 提台词 суфлировать, 背熟台词 рольді жаттау
 【台灯】 tái // dēng 【зат.】 үстел шамы.
 【台地】 tái // dì 【зат.】 терасса, жон.

【台度】tái // du панель
 【台风】-1tái // fēng 【зат.】 тайфун
 【台风】-2tái // fēng (～儿) 【зат.】 рольді ойнау манері
 【台风眼】táifēngyǎn тайфунның көзі
 【台甫】tái // fǔ 【зат.】 сіздің есіміңіз?
 【台海】Tái // hǎi 【зат.】 Тайвань шығанағы.
 【台虎钳】táihǔqián 【зат.】 ағауыз; қысқыш; іскенже.
 【台驾】tái // jià 【зат.】: 敬候～光臨. экипаж
 【台鉴】tái // jiàn 【ет.】 Құрметті! Тақсыр!
 【台阶】tái // jiē (～儿) 【зат.】 ① баспалдақ, 正门台阶 салтанатты кіреберіс, 下层台阶 төменгі баспалдақтар, 踏上台阶 баспалдаққа көтерілу. ②: 上新台阶 жаңа баспалдаққа көтерілу.
 【台口】tái // kǒu авансцена
 【台历】táilì 【зат.】 үстелге арналған күнтізбе.
 【台面】tái // miàn 〈方〉 【зат.】 ①(～儿) ұтыс тигу: 你的话能拿到～上说吗? Сіздің сөзіңіз ортаға алуға келе ме?
 【台盘】tái // pán 〈方〉 【зат.】 ① үстел: 家常菜上不了～..
 【台钳】tái // qián 【зат.】 台虎钳 тиски.
 【台球】tái // qiú 【зат.】 ① биллиард; 打台球 биллиард ойнау. ② 台球运 биллиард доп. ③ 〈方〉 乒乓球 бильярд үстелі.
 【台球房】táiqiúfáng биллиард бөлмесі
 【台扇】tái // shàn 【зат.】 үстелге қойлатын желдеткіші.
 【台上】tái // shàng сахнада: 在舞台上演出 сахнада қою.
 【台湾】táiwān Тайвань.
 【台下】tái // xià көрермендер залында
 【台原】tái // yuán жон
 【台湾猴】táiwānhóu 【зат.】 Тайвань маймылы
 【台钟】tái // zhōng 〈方〉 【зат.】 сағат.
 【台柱子】táizhù-zì 【зат.】 каркас, үшкірбұрышты тас.
 【台柱子】táizhuzi премьер, примадонна, прима балерина
 【台子】tái // zǐ 【зат.】 ① гтамак ішетін үстел. ② 〈方〉 үстел. ③ 〈口〉 台 1: сахна 戏～қойылым | 窗～сахна.
 【邰】Tái 【зат.】 姓 жөні Тай.
 【抬】(擡) tái ① 【ет.】 бірдемені көтеру: ～手 қолды көтеру, 抬头 [táitóu] басты көтеру | ～起头来 іздеу салу ◇ ～价 көтеру. ② 【ет.】: ～担架 зембіл көтеру | 把桌子～过来 үстелді осында әкелу. ③ 【ет.】 1: 他们两人一谈到这个问题, ～起来就没完. ④ 【мөл.】: 十～妆奁.
 【抬爱】tái'ài 【ет.】 сенім білдіру,

жұмысшыны белгілеу, ерекшеу: 多蒙～.
 【抬秤】tái // chèng 【зат.】 безмен.
 【抬杠】1tái // gàng 〈口〉 【ет.】 дауласу: ～拌嘴 аузы көпірі дауласу, 爱抬杠 дауласуды жақсы көру, 好～的人 дауласушы, 好抬杠的性情 дауласу еркі.
 【抬高】tái // gāo 【ет.】 көтеру: ～物价 тауарға баға көтеру | ～身份 өзіне баға көтермеу.
 【抬盒】tái // hé 【зат.】 үлкен бокс.
 【抬价】tái // jià (～儿) 【ет.】 тауарға баға көтермеу.
 【抬肩】tái-jiān 【зат.】 жең ойындысы; ойма; ойық
 【抬轿子】táijiào-zǐаспанға шығару; көкке көтеру.
 【抬举】tái // jǔ 【ет.】 жоғары көтеру: 不识 өзіне жақсы қатынасты бағаламау～ | 你也太～他了. Ол оған аса құрмет көрсетіп отыр.
 【抬根】tái // kēn 〈方〉 【зат.】 жең ойындысы; ойма; ойық.
 【抬升】tái // shēng 【ет.】 ① музыкалық антракт, интерлюдия: 将左臂向上～сол қолды жоғары көтеру | 商品房价格逐步～тауарға баға көтеріліп отыр. 【抬头】tái // tóu ① 【ет.】 басты жоғары көтеру. ② 【ет.】 көңілдің көтерілуі.
 【抬头纹】táitóuwén 【зат.】 мандайдағы әжім.
 苔 tái 【зат.】 бауыр еті.
 【苔藓植物】táixiǎnzhiwù мүк тәрізедс.
 【苔原】tái // yuán 【зат.】 тундра.
 【骀】(駘) tái 〈书〉 ① мәстек, жабы ② дымбілмес; (адам туралы) жаман, қабілетсіз, доғалы
 【灸】tái күйе, ыс; күйе қалай, қара; күйеленгені: 煤～.
 【跽】tái 〈书〉 аяқпен таптау
 【跆拳道】táiquándào 【зат.】 тхэквондо
 【鲑】(鮭) tái 【зат.】 ① зоол. жапондық скумбрия (Scumber japonicus) ② дақтары бар арка (Tái) 【зат.】 фамилияға қолданылады.
 【臺】-1tái 【зат.】 осока.
 【臺】-2tái 【зат.】 бағдар, сарымсақ бағдаршасы.

tǎi

【吠】(畜、臺) tǎi 〈方〉 【сын.】 акцентпен сөйленсу.

tài

【太】tài ①: ～空 ғарыш | ～学 университет | ～湖 Тайху (пров. Цзянсу). ②: ～古 көне. ③: ～老师 сіздің ұстазыңыз | ～夫人 сіздің әкеңіз. ④ 【үс.】 a): 水～热 су тым ыстық, 烫

手 қолдарын қатты күйдірді | 人～多了 адам тым көп, ⑤ (Tài) 【зат.】 фамилияға қолданылады.
 【太白星】tàibáixīng 【зат.】 Венера (Шолпан).
 【太仓一粟】tàicāngyī sù құртымдай
 【太阿倒持】Tài'ēdǎochí біреудің билігін мойындау; біреудің билігіне бас ию
 【太公】tàigōng 〈方〉 【зат.】 сіздің әжеңіз
 【太夫人】tàifuren сіздің анаңыз
 【太古】tàigǔ 【зат.】 көне заман, 在～时 【ес.】 ескі көне замандарда.
 【太古】【ес.】 tàigǔdai археозой эрасы, археозой кезеңі
 【太古界】tàigǔjiè архейлік топ
 【太后】tài // hòu 【зат.】 әйел патшайым.
 【太极拳】tàijíquán 【зат.】 Тайджичуан
 【太极图】tàijítú 【зат.】 инь янь символын білдіретін дөңгелек
 【太監】tài // jiàn 【зат.】 күң, күл
 【太空】tài // kōng 【зат.】: ～飞行 | 宇宙火箭飞向～. эфир, ғарыштық биіктік
 【太空船】tàikōngchuán 〈方〉 【зат.】 ғарыштық кеме.
 【太空人】tàikōngren 【зат.】 баска планеталық, НЛО.
 【太庙】tài // miào 【зат.】 патшалар бабаларының ғибадатханасы.
 【太平】tài // píng 【сын.】 тыныштық, бейбітшілік: 太平革命 тайпинь революциясы, | 太平平地过日子 аса тыныштықта өткен күндер.
 【太平斧】tài // píngfǔ 【зат.】 төтенше балта.
 【太平鼓】tài // píngǔ 【зат.】 тамбурин
 【太平间】tài // píngjiān 【зат.】 зират.
 【太平门】tàipíngmén 【зат.】 қосымша шығу есігі.
 【太平梯】tàipíngtī 【зат.】 төтенше жағдайда қолданылатын баспалдақ.
 【太平天国】TàipíngTiānguó «Тайпинь Тяньго» Ұлы үндестік орнаған аспан мемлекеті.
 【太婆】tàipó 〈方〉 【зат.】 үлкен әже.
 【太上皇】tàishànghuáng 【зат.】 ① императордың әкесі. ② көшбасшы.
 【太甚】tài // shèn 【сын.】: шамадан тыс, шамадан тыс, үлкені; өте, тым, тым; артық адамдарға осылайша өтірік айту.
 【太上皇】tàishanghuang өз тағын мұрагерлік жолмен берген ер патшасы; көшбасшы
 【太师椅】tàishīyǐ 【зат.】 кресло (арқалығы, шынтактап отыратын таянышы қалқаны бар орындық).
 【太史】Tài // shǐ 【зат.】 Тайши.

【太叔】Tài // shū 【заг.】 Тайшу
 【太岁】tài // suì 【заг.】 ①Юпитер.
 【太岁头上动土】tàisuitóu-shàngdòngtǔ тәуекелге келу.
 【太太】tài-tai 【заг.】 ① ханым. ② ханшайым. ③ патшайым: 张~Джаң ханым
 【太息】tài // xī 〈书〉【ет.】 тынысы тар.
 【太学】tài // xué 【заг.】 университет
 【太阳】tài // yáng 【заг.】 ① Күн, ②: 今天~很好 Бүгін күн жақсы. 晒太 күнге күйо; ~出来了 күн шықты.
 【太阳地儿】tài-yángdìr 【заг.】 күн бетіндегі дақтар.
 【太阳风】tài-yángfēng 【заг.】 күн желі
 【太阳风暴】tài-yángfēngbào күн сәулелі боран.
 【大阳黑子】dà-yánghēizi күн бетіндегі дақтар
 【太阳活动】tài-yánghuódòng күннің іс әрекеті
 【太阳镜】tài-yángjìng ①гелиоскоп
 ② күн сәулесінен көзілдірік
 【太阳历】tài-yánglì 【заг.】 күн күнтізбесі.
 【太阳帽】tài-yángmào 【заг.】 Күнен қорғау шляпасы.
 【太阳能】tài-yángnéng 【заг.】 күннің энергиясы.
 【太阳年】tài-yángnián 【заг.】 күнді жыл.
 【太阳日】tài-yángrì 【заг.】 күн.
 【太阳时】tài-yángshí 【заг.】 күндіз.
 【太阳系】tài-yángxì 【заг.】 күн жүйесі.
 【太阳穴】tài-yángxué 【заг.】 самай
 【太阳灶】tài-yángzào 【заг.】 күн тақтасы
 【太爷】tài // yé 【заг.】 ① ата.
 【太医】tài // yī 【заг.】 ① сарай ішіндегі емші. ② дәрігер.
 【太阴】tài // yīn 〈方〉【заг.】 ① ай. ② инь.
 【太阴历】tài-yīnlì 【заг.】 ай күнтізбесі.
 【太子】tài // zǐ 【заг.】 мұрагер.
 【汰】tài етіс: 裁~ жұмыстан босату | 优胜劣~ Мықты бәрінен де озар.
 【汰石子】tài-shízǐ 【заг.】 терразист.
 【态】(態) tài ① 【сын.】 форма. ② (Tài) 【заг.】 фамилияға қолданылады.
 【态度】tài // du 【заг.】 ① позиция; тәсілдеме; қатынас~大方 өзін ерікті ұстау | 耍~(发怒或急躁). ② мінез-құлық, үлгілер; қимыл амалы: 工作~ жұмыстағы позициясы | ~坚决 қатты позициясы.
 【态势】tài // shì 【заг.】 жағдай:
 【态势语】tài-shìyǔ қимыл амал тілі
 【肽】tài 【заг.】 пептид, пептидті
 【钛】(鈦) tài 【заг.】 титан

【钛钢】 tài // gāng титан болаты
 【钛酸】 tài // suān хим. титан қышқылы
 【钛铁矿】 tài-tiěkuàng титан темір, ильменит
 【泰】tài ① бейбіт, байсалды, бейқұты; жырғасы; гүлденгені; тыныштықта болу: 国~民安 мемлекеті тыныштықта. ②~西 Батыс, Еуропа мен Америка. ③ (Tài) 【заг.】 фамилияға қолданылады.
 【泰斗】tài // dòu 【заг.】 Маман
 【泰然】tài // rán 【сын.】 байсалды, байсалдысы; сабырлы.
 【泰然自若】tài-ránzìruò абсолютті байсалды қалу; көңілді тепе-теңдікті сақтау
 【泰山】tài // shān 【заг.】 ①(TàiShān) Тайшань таулары; үлкен абыройлы адам; қайын ата (әйелінің әкесі).
 【泰山北斗】TàiShānběidǒu Тайшань тауы мен Жетіқарақшы.
 【泰山压顶】TàiShānyāding Қысым өте үлкен.
 【泰水】tài // shuǐ 【заг.】 қайын апа.
 【泰西】Tàixī 【заг.】 Батыс, Еуропа мен Америка.
 【泰语】 tài // yǔ сиам тілі
 【酞】tài 【заг.】 фталейн
 【酞酸】 tài // suān фталейн қышқылы

tān

【坍】(坍) tān 【ет.】 құлау, қирау: 土墙~了 қабырға құлады | 房~了 үй құлады.
 【坍方】 tān // fāng 【ет.】 көшкін, үйінді; қиябеттің жылжуы.
 【坍缩】 tān // suō 【ет.】 Аспан денелерінің көлемі азайып, тығыздығы артады.
 【坍塌】 tān // tā 【ет.】 құлату, қопарылып құлау, құлау; көшкін
 【坍台】 tān // tái 〈方〉【ет.】 ① ақсату, опырылып құлау; қаусау. ② маскара болу, абыройынан айырылу.
 【坍陷】 tān // xiàn 【ет.】 шөгіп қалу; басылу; төмен түсу
 【贪】【ет.】 ① құмар болу, аңсау; артынан қалмау, еміндіру~玩 ойынды жақсы көру. 快 ойын-сауық аңсасын, рахаттарды арман ету | ~便宜 пайдаға ұмтылу.
 【贪杯】 tān // bēi 【ет.】 құмарлануды жақсы көру: 好(hào)酒~ арақты жақсы көру
 【贪财】 tān // cái 【ет.】 байлыққа құмарту.
 【贪大求洋】 tāndàqiúyáng ауқымдылыққа талпынысы
 【贪多求快】 tānduōqiúkuài сан мен

мөлшерге жүгіру
 【贪得无厌】 tāndéwúyàn ашкөз; қомағай; тойымсыз (скупой) қанағатсыз; сараң
 【贪官】 tān // guān 【заг.】 : жемқор; паракор; қанағатсыз шенеулік; ~污吏 пайдакүнем және қанағатсыз шенеуліктер.
 【贪贿】 tān // huì 【ет.】 параны еміндіру, параны қорқытып алу; пайдакүнем.
 【贪婪】 tān // lán 【сын.】 ① дөңігу, құнығу, құмар болу, аңсау; ② қанағатсыз, аш көз; бейілі тар; 贪婪的目光 құмарланып қарау.
 【贪恋】 tān // liàn 【ет.】) құмар болу, құмарлану
 【贪墨】 tān // mò 〈书〉【ет.】 пайдакүнем болу.
 【贪慕】 tān // mù 【ет.】 құмар болу, құмарлану: ~虚荣.
 【贪青】 tān // qīng 【ет.】 күріштің пісуін тоқталуы
 【贪求】 tān // qiú 【ет.】 ① қолқаштау; қомағайланып еміндіру
 ② салықтарды алу.
 【贪色】 tān // sè 【ет.】 贪恋女色; 好色. Қыз құмар
 【贪生】 tān // shēng 【ет.】 өмірге жабысу; өз өміріне: ~怕死 өлімнен қорқу.
 【贪天之功】 tāntiānzhi-gōng өздеріне бөтен зор еңбектерін қосып жазу.
 【贪图】 tān // tú 【ет.】 құмар болу: ~便宜 сатылымға құмар болу.
 【贪污】 tān // wū 【ет.】 сыбайлас жемқорлық, тонаушылық, иемдену заңсыз жолымен: ~腐化 жемқорлық пен ыдырау.
 【贪小】 tān // xiǎo 【сын.】 мүмкін болғанын жұлып алуға тырысу.
 【贪心】 tān // xīn ① 【заг.】 сараң: ~不足 құмарту; қомағай құштарлық. ② 【сын.】: 这人太~ бұл адам өте сараң.
 【贪欲】 tān // yù 【заг.】 қатты құмарлану, құмар болу.
 【贪赃】 tān // zāng 【ет.】 параға жеңсікқой сатылатын; қанағатсыз, пайдакүнемі; пара алу: ~枉法 пайда табу үшін заңды бұзу
 【贪赃枉法】 tānzāngwǎngfǎ пайда табу үшін заңды бұзу
 【贪占】 tān // zhàn 【ет.】 өз қалтасына салу, өзіндікі етіп қою.
 【贪嘴】 tān // zuǐ 【ет.】 ашқарақ; мешкей.
 【啐】(啐) tān [啐] (tāntān) 〈书〉【сын.】 асықпау, ақырын жүру.
 【摊】(攤) tān ① 【ет.】 жайу; 铺平: ~牌 өзінің ішіндегісін айтып тастау | ~场 құрғату. ② (~儿): 地~儿

тауарлардың сатуы үшін тоқыма алшақ | .③【мөл.】—血 қан жусан. ④【ет.】құруу: ~鸡蛋 жкмыртқа кууру | ~煎饼 құймақ пісіру.

【摊场】tān // chǎng【ет.】құрғатып жіберу.

【摊档】tān // dǎng〈方〉【зат.】售货摊. Сауда жаймасы

【摊点】tān // diǎn【зат.】тауар орындары.

【摊贩】tān // fàn【зат.】жаймашы, бақалшы.

【摊放】tān // fàng【ет.】Жайп кою

【摊牌】tān // pái【ет.】①өзінің ішіндегісін жұртқа көрсету.

【摊派】tān // pài【ет.】жайып кою, шығындарды қалпына келтіру, үлестіру

【摊群】tān // qún【зат.】Жиналған сауда жаймасы.

【摊售】tān // shòu【ет.】жаймаға койп сагу

【摊位】tān // wèi【зат.】тауар сағатын орындар

【摊销】tān // xiāo【ет.】амортизация

【摊主】tān // zhǔ【зат.】сағушы.

【摊子】tān // zi【зат.】тартпа.

【滩】(灘) tān①河~ қайнар | 海~ мұхиттың барқыны | ~地 қоқыс топырақ; қоқыс Арал; қайраң | 盐~тұз өндіру орны.②: 险~қауіпті қайрақ.

【滩地】tān // dì【зат.】қоқыс топырақ; қоқыс Арал; қайраң

【滩头】tān // tóu【зат.】Өзен, көл және жағалаудағы құмды жағажай.

【滩涂】tān túлитораль

【瘫】(癱) tān【ет.】: сал; семіп қалған, сал болушылығы 偏~ гемиплөгия

【瘫痪】tān // huàn【ет.】①семіп қалу, 四肢瘫痪 аяқтарының семуі

【瘫痪】tān // guǎn【ет.】ілсіреу, әлсіздену; 手脚瘫痪 аяқтарының әлсізденуі

【瘫子】tān // zi【зат.】сал адам.

tán

【坛】-1 (壇) tán①: 天~ Аспан ғибадатханасы | 登~拜将.②: 讲~ трибуна, кафедра.③: 花~гүлзар.④ аренка.⑤: 文~әдебиет сахнасы

【坛】-2tán【зат.】坛子: 酒~шарапқа арналған шара.

【坛坛罐罐】tán tánguànguàn【зат.】Үйге қолданатін зағар.

【坛子】tán // zi【зат.】саздан жасалған су ыдыс.

【曇】(曇) tán① бұлтты ② (Tán)【зат.】фамилияға қолданылады.

【曇花】tán // huā эпифиллюм остролепестковый (.)

【曇花一現】tán huā yī xiàn бір мезетте

ғана пайда болу

【鄰】tán 鄰城 (Tánchéng), Тан князьдігі.

【谈】(談) tán①【ет.】: 面~жеке әңгімелесу | ~思想.②奇~қызықты сұхбат | 美~керемет әңгімелесу | 无稽之~сандырақ әңгімелесу. ③ (Tán)【зат.】фамилияға қолданылады.

【谈柄】tán // bǐng【зат.】① әңгімелесу тақырыбы.②мухогонка.

【谈锋】tán // fēng【зат.】①әңгімелесу өткірлігі.

【谈何容易】tán hé róng yì айту жеңіл.

【谈虎色变】tán hǔ sè biàn сөзіне алу да қорқынышты.

【谈话】tán // huà① әңгімелесі, сұхбаттасу

【谈论】tán // lùn【ет.】сұхбаттасу.

【谈判】tán // pàn【ет.】келіссөз: 和平~бейбіт келіссөздері.

【谈情说爱】tán qíng shuō ài махабаты туралы айту.

【谈天】tán // tiān (~儿)【ет.】түрлі тақырып бойынша әңгімелесу.

【谈天说地】tán tiān shuō dì мылжың ету.

【谈吐】tán // tǔ【зат.】әгімелесу мәнері

【谈笑风生】tán xiào fēng shēng кызығушылықпен сұхбат құру.

【谈笑自若】tán xiào zì ruò Өдеттегідей, әңгімелесу және күлу.

【谈心】tán // xīn【ет.】ішкі сырымен бөлісу сұхбатын жүргізу

【谈兴】tán // xìng【зат.】сөйлесгенде кізгін беру

【谈言微中】tán yán wēi zhōng ишаралармен жететін нәзік әңгіме

【谈助】tán // zhù〈书〉【зат.】сұхбат тақырыбы

【谈资】tán zī сұхбат тақырыбы

【弹】(彈) tán①【ет.】арбалеттен ату.②【ет.】: ~棉花 мақта тұту | ~羊毛.③【ет.】.④【ет.】: ~钢琴 «рояльде ойнау» саясаты | ~琵琶 лютняда ойнау

【弹拨乐器】tán bō yuè qì музыкалық аспапта ойнау.

【弹词】tán // cí【зат.】«таньцы» Қытай халықтарының әуендерінің бір түрі

【弹冠相庆】tán guān xiāng qìng салтанатты түрде бірін бірі құттықтау

【弹劾】tán // hé【ет.】①біреуге жала жабу.②импичмент шығару.

【弹簧】tán // huáng【зат.】серіппе

【弹簧秤】tán huáng chēng【зат.】серіппе таразысы

【弹簧门】tán huáng mén【зат.】серіппе есігі

【弹泪】tán // lèi【ет.】көз жасин төгу.

【弹力】tán // lì【зат.】Серпімділік куш

【弹射】tán // shè【ет.】①катапуляция жасау: 弹射座椅 катапульта②〈书〉:

弹射座椅 катапульта орыны

【弹跳】tán // tiào【ет.】секіру.

【弹性】tán // xìng илгіштік; серіппелілік; серпімдік; серпімділік; серпінділік; созылғыштық: ~立场 серпімді позиция | ~工作制 жұмыстың серпімді графигі.

【弹性就业】tán xìng jiù yè Уватлы жұмыс

【弹压】tán // yā【ет.】басу; күш бағынсын, жүгендеу.

【弹指】tán // zhǐ【ет.】тез, жылдам 之间 бір мезетте.

【弹奏】-1tán // zòu【ет.】: аспапта ойнау~钢琴 рояльде ойнау | ~冬不拉 домбыра шерту.

【弹奏】-2tán // zòu〈书〉【ет.】аспапта ойнау

【覃】tán①: ~思(深思) ұзақ ойлау.② (Tán)【зат.】фамилияға қолданылады.

【替】tán〈方〉Су тоғаны【зат.】.

【谈】(談) tán ұзын жауынгерлік айбалта

【痰】tán【зат.】түкірік қақырық;

【痰气】tán // qì〈方〉【зат.】①есі ауысу; қояншық ②миға қан құйылу, инсульт

③қақырықтың патологиялық бөлуі

【痰桶】tán // tǒng【зат.】урна.

【痰盂】tán // yú(~儿)【зат.】түкіргіш.

【潭】(潭) tán.(Tán)【зат.】фамилияға қолданылады.

【潭】tán【зат.】①терен су көлшігі②〈方〉坑. ③ (Tán)фамилияға қолданылады.

【潭府】tán // fǔ〈书〉【зат.】①ірім; жылым.②Бір-біріңіздің үйін құрметтеп атау.

【潭】tán〈方〉【ет.】жылыту, қыздыру

【澹】tán[澹台](Tántái)【зат.】фамилияға қолданылады.

【檀】tán【зат.】① тыныш, тыныштық. ② (Tán)фамилияға қолданылады.

【檀板】tán bǎn【зат.】кастаньеты.

【檀香】tán // xiāng【зат.】санда алғашы

【檀越】tán // yuè【зат.】құрбандық шалушы, қайырымдылық жасаушы

【谭】(譚) Tán【зат.】фамилияға қолданылады.

【醴】tán〈书〉тәтті.

tǎn

志 tǎn[忐忑](tǎntè)【сын.】: әрі-сәрі болу, екідай болу, басы қату: ~不安 әуре-сарсаң болу.

【坦】tǎn①平而宽: ~途 тегіс және

енді жол | 平 ~ тегіс, енді. ② : ~ 承 | ~ 陈 | ~ 言. ③ : ~ 然 өте тегіс.

【坦白】tǎnbái①【сын.】①ашықтан-ашық, ашық, бүкпесіз, бәрін қалтқысыз айту ② өз қателері ашықтан-ашық танылу.

【坦陈】tǎn//chén【ет.】Шынын айту.

【坦称】tǎn//chēng【ет.】Шынын айту.

【坦承】tǎn//chéng【ет.】坦白地承认 Шынын айту.

【坦诚】tǎn//chéng【сын.】ақкөңіл

【坦荡】tǎn//dàng【сын.】сабырлы, салмақты

【坦缓】tǎn//huǎn【сын.】деңгей

【坦克】tǎn//kè【зат.】танк

【坦克兵】tǎnkèbīng【зат.】танк сарбаздары

【坦克车】tǎnkèchē【зат.】танк машинасы.

【坦露】tǎn//lù【ет.】айту, ашып салу.

【坦然】tǎn//rán【сын.】①ақкөңіл; бағыл; ашық, бүкпесіз. ② байсалды, кандас, дәйектісі; еркін

【坦实】tǎn//shí【сын.】Шындық беру.

【坦率】tǎn//shuài【сын.】: түзу, адал, ашықтан-ашық; қауқылдақ

【坦途】tǎn//tú【зат.】енді жол.

【坦言】tǎn//yán【ет.】тура айту: .

【钽】(鉭)tǎn【зат.】тантал

【袒】tǎn①кімін ашып: ~ 露 ашық жағасымен | ~ 胸露臂 кеудесін ашу. ②: 偏 ~ ашық жауырын.

【袒护】tǎn//hù【ет.】жабу; қорғауға алу.

【袒露】tǎnlù【ет.】ашып тастау, ашық: ~ 胸膛 кеуденді ашық қою ◇ ~ 心声 ішкі дүниесін ашу.

【蒹】tǎn < 书 > қамыстың жаңадан көрінген өркендері.

毯 tǎn кілем, кілемше: 毛 ~ түкті кілем, | 线 ~ мақта-мата көрпе; тоқылған

【毯子】tǎn·zi көрпе, одеял.

tàn

【叹】(嘆、歎)tàn①дем алу: ~ 息 тыныс алу | 可 ~ көңіл жібітетін; аяныштысы. ②: 咏 ~ асыра мақтау; жырлау; дифирамба пісірілу. ③: 赞 ~ асыра мақтау

【叹词】tàn//cí【зат.】одағайлар.

【叹服】tàn//fú. Сүйіндіру, сүйсінсіну: 令人 ~ сүйсіну білдіру.

【叹号】tàn//hào【зат.】леп белгісі

【叹绝】tàn//jué【ет.】Өте керемет

【叹气】tàn//qì【ет.】ішке дем тарту; күрсіну: 唉声 ~ тыныс тарту мен

күрсіну | 叹了一口气 ауыр күрсіну.

【叹赏】tàn//shǎng【ет.】айран қалу; сүйсіну; сұқтану; таңдану

【叹惋】tàn//wǎn < 书 >【ет.】өкініштен күрсіну.

【叹为观止】tànwéiguānzhǐ әбден жетілулер жоғары болуы

【叹息】tàn//xī【ет.】тыныс алу, күрсіну.

【叹惜】tàn//xī【ет.】өкінішді.

【叹羨】tàn//xiàn < 书 >【ет.】мақтау жене қызғану.

炭(炭)tàn①【зат.】көмір ②挖 ~ көмір қазу.

【炭画】tàn//huà【зат.】Көміртекті материалдармен сізілған сурет

【炭壘】tàn//jī【зат.】цилиндр тәріздес көмір брикеты

【炭精】tàn//jīng【зат.】электрокөмір

【炭疽】tàn//jū【зат.】антракс

【炭盆】tàn//pén【зат.】мұржасыз темір пеш; тұтқалы таба.

【探】tàn①【ет.】іздеп, тіміскіленіп, торуылдау: ~ 矿 пайдалы қазбаларды іздеу | ~ 路 жолды біліп алу: 密 ~ құпия уәкіл; детектив, із кесуші; полиция тыңшысы | 敌 ~ дұшпанның қарсы барлауы; жау барлау, жаудың (агентура) тыңшылары. ③ ~ 望 қарау, іздеу | ~ 亲 туыстарына бару

【探案】tàn'àn【ет.】тергеу

【探病】tàn//bìng【ет.】ауруға бару.

【探测】tàn//cè【ет.】іздеу, бақыау: 高空 ~ алдын ала тексеру; байқап көру | мұхит тереңдігін тексеру ◇ ~ 对方心里的秘密.

【探查】tàn//chá【ет.】іздеу: 剖腹 ~ лапаротомия; ішін жару; құрсак қуысының ашуы.

【探察】tàn//chá【ет.】іздеу: ~ 地【сын.】| ~ 敌人的行踪 орналасқан орнын іздеу жоғалған адамның .

【探访】tàn//fǎng【ет.】①хабар алып, тану ②барып келіп, болжау: 新闻 жаңа жаңалықтарды хабарлау. ③ ~ 亲友 туыстарына барып келу.

【探风】tàn//fēng【ет.】тану; біліп алу.

【探戈】tàngē【зат.】танго

【探花】tànhuā【зат.】гүл іздеушісі

【探家】tàn//jiā【ет.】конаққа бару.

【探监】tàn//jiān【ет.】қамауға алынғанға бару.

【探井】tàn//jǐng【зат.】барлау шұңқыры

【探究】tàn//jiū【ет.】зерттеу: ~ 原因 себебін зерттеу.

【探勘】tàn//kān【ет.】шолғыншылар тобы.

【探口气】tànkou·qì әңгімелесушінің

пікірді анықтау.

【探矿】tàn//kuàng【ет.】пайдалы қазбаларды іздеу

【探骊得珠】tàn·lí·dé·zhū әдеби шығармаларда терең тану

【探路】tàn//lù【ет.】жолды білу.

【探马】tàn//mǎ【зат.】атты іздеуші

【探秘】tàn//mì【ет.】құпияны табу: 宇宙 ~ ғарыштық құпия.

【探囊取物】tàn·náng·qǔ·wù жеңіл іс.

【探亲】tàn//qīn【ет.】туыстарға бару: ~ 假 үй жағдайлары бойынша демалыс.

【探求】tàn//qiú【ет.】шындыққа жету: ~ 学问 оқу мәселелері бойынша шындыққа жету.

【探伤】tàn//shāng【ет.】ақауларды іздеп табу

【探胜】tàn//shèng < 书 >【ет.】керемет жерлерін іздестіру.

【探视】tàn//shì【ет.】①қарап жүру, жасырын қарап қою: ~ 病人 ауруға қарап жүру. ②: 向窗外 ~ .

【探索】tàn//suǒ【ет.】іздеу, зерттеу: ~ 人生道路 адамның өмірлік жолын зерттеу | ~ 自然界的奥秘 табығат сырларын зерттеу.

【探讨】tàn//tǎo【ет.】зерттеу: ~ 哲学问题 философиялық мәселелерін зерттеу.

【探听】tàn//tīng【ет.】торуылдау, біліп алу, сұрау, тану, барлап байқау: ~ 虚实 мәселені торлау.

【探头】tàn//tóu①【ет.】мойынды созу, тырысу.

【探头探脑】tàn·tóu·tàn·nǎo көзбен шолу, қарап алу

【探望】tàn//wàng【ет.】①他不时地向窗外 ~ Терезеден басып шығарып қарау. ②探望住院的病人 ауру адамға халын біліп бару

【探问】tàn//wèn【ет.】①сұрастыру, тану, шұқыласу: 探问健康情况 денсаулық туралы білу

【探析】tàn·xī【ет.】

【探悉】tàn//xī【ет.】білу, тану

【探险】tàn//xiǎn【ет.】экспедиция: ~ 队 зерттеу экспедициясы | 极地探险 полярлық экспедиция

【探寻】tàn//xún【ет.】зерттеу, іздеу: ~ 真理 ақиқатты іздеу | ~ 地下矿藏 жердің пайдалы қазбаларын іздеу.

【探询】tàn//xún【ет.】сұрау салу, сұрақ ~ 病情 денсаулық туралы сұрау | ~ 消息 мәселе туралы сұрау жүргізу.

【探照灯】tànzhàodēng【зат.】Прожектор

【探子】1tàn//zi【зат.】барлаушы.

【探子】2tàn//zi【зат.】қолшатыр

【碳】tàn【зат.】көміртек
 【碳氢化合物】tànqīng-huàhéwù көмірсутек.
 【碳水化合物】tànshuǐ-huàhéwù көміртек.
 【碳酸】tàn // suān【зат.】көмір қышқылы
 【碳酸气】tàn suānqì【зат.】көмір қышқыл газы.
 【碳纤维】tànxiānwéi【зат.】көміртек талшығы.

tāng

【汤】(湯) tāng ①: : 温 ~ 浸种 жылыту, қыздыру зарарсыздандыруы②【зат.】: 米 ~ күріш қайнатпасы | 鸡 ~ сорпа. ④【зат.】(Tāng)【зат.】фамилияға қолданылады.
 【汤池】tāng // chí【зат.】қайнар
 【汤匙】tāng // chí【зат.】үлкен қасық.
 【汤罐】tāng // guàn【зат.】тегене, сорпа құйғыш.
 【汤锅】tāng // guō【зат.】қырғын.
 【汤壶】tāng // hú【зат.】металлды жылытқы
 【汤剂】tāng // jì【зат.】дәрі шөптердің сорпасы
 【汤面】tāng // miàn【зат.】кеспе.
 【汤婆子】tāng // pó·zi жылытқы.
 【汤泉】tāng // quán【зат.】терм көзі.
 【汤水】tāng // shuǐ〈方〉【зат.】жылы су.
 【汤头】tāng // tóu【зат.】ем құрамы
 【汤团】tāng // tuán〈方〉самса.
 【汤药】tāng // yào【зат.】дәрі шөптердің сорпасы
 【汤圆】tāngyuán【зат.】самса
 【汤】(錫) tāng[錫鑊](tāngluó)【зат.】Кіші гонг.
 【鞮】tāng【ет.】тарс.
 【嗙】tāng қадамдардың дыбысы.
 【嗙啷】tānglāng【ел.】Tasir тусір
 【趟】-1tāng 同 “ жолдарға, ұзын нәрселерге арналған мөлшер сөзі”.
 【趟】-2tāng 同 серуендеу, кезіп жүру”.
 【鞣】tāng[鞣基](tāngjī)【зат.】карбонил
 【鞑】(鞑) tāng 同 барабанның соққыларына дауысқа еліктеу.
 【蹚】-1 (蹚) tāng【ет.】жолдарға, өзендерге арналған мөлшер сөз
 【蹚】-2 (蹚) tāng【ет.】өңдеу: ~ 地 жерді өңдеу.
 【蹚道】tāng // dào (~ 儿)【ет.】маршрут, жол
 【蹚浑水】tānghúnshuǐ(~ 儿)〈方〉біреу мен біргеЖаман істер жасау.
 【蹚路】tāng // lù(~ 儿)【ет.】маршрут, жол.

táng

【汤】(湯) tāng〈书〉ашытқы қанты,

тәтті.
 【唐】1 tāng жабылған аула.
 【唐】2Táng【зат.】Тан дәуірі
 【唐菖蒲】tángchāngpú【зат.】гладиолус.
 【唐棣】táng // dì①【зат.】азиялық ирга.
 【唐花】táng // huā【зат.】жылыжай гүлдері
 【唐卡】tángkǎ【зат.】тханг-ка, тханка, тибетсурет өнері
 【唐人街】tángrenjiē【зат.】Чайнатаун.
 【唐三彩】tāngsāncǎi【зат.】Тан дәуірінің түсті керамикасы.
 【唐突】táng // tū①дөрекісі; бетсіз, дөкірі; о жар, әңгүдік
 【唐装】táng // zhuāng【зат.】Дәстүрлі қытайша киіміТан костюмі
 【堂】táng①: ~ 屋 қонақ бөлмесі.②礼 ~ | 课 ~ бір сабақ | 食 ~ ас бөлмесі.③【зат.】: 大 ~ сот бөлмесі | 过 ~ сот алдында болу.④: 三槐 ~.⑤ 同仁 ~ Тунжэнь-тан.⑥堂房: ~ 兄弟 немере інішек, ⑦【мөл.】а): 一堂鼓手 бір отряд.б): 两 ~ 课 екі сабақ
 【堂奥】táng'ào〈书〉【зат.】① бөлменің іші.②елдің іші.
 【堂而皇之】tángérhuángzhī ① салтанатты түрде өткізу.
 【堂房】tángfāng【сын.】ұйқтайтын бүйір бөлме: әке бойымен немере ағасы; ~ 弟兄 немере ағалары, ~ 姐妹 немере сіңлілері; ~ 侄子 жиен.
 【堂鼓】táng // gǔ【зат.】дабыл.
 【堂倌】táng // guān【зат.】малай
 【堂花】táng // huā (жылы жайда өскен) парникте өскен гүл”.
 【堂皇】táng // huáng【сын.】①биік, сәулетті, салтанатты: 富丽 ~ салтанатты сарай.②: ~ 的理由 сот мотиві.
 【堂会】táng // huì【зат.】① отбасылық марапат ② актерлер, үй-жайлардың көп ойнаушы бөлінділерде ③христ. қызмет, ғибадат.
 【堂客】táng // kè【зат.】①әйел қонақ ②әйел
 【堂上】táng // shàng【зат.】①ашық зал; жабылған ауланың бір бөлігі ② сыпайы. Сіздің ата-аналарыңыз③билік, шенеуліктер
 ④судья
 【堂堂】táng // táng【сын.】① (жер туралы) ашық тегіс және биік, биік ② сәулетті, маңыздысы; салтанатты, көрнектісі ③ қатал, жауынгер ④ үздік, тамаша: 仪表 ~ өкілетті, абзал түрі; ~ 之阵 жауынгерлердің қатал қатарлары.
 【堂堂正正】tāngtángzhèngzhèng【сын.】сәулетті, айбарлы; көрнекті; абзал: ~ 的相貌 абзалды бейнесі.

【堂屋】táng // wū【зат.】салтанатты бөлме.
 【堂戏】táng // xì【зат.】үй спектаклі.
 【堂子】táng // zǐ【зат.】үй ішіндегі ғибадатхана.
 【棠】táng① алмұрт.②(Táng)【зат.】жөні
 【棠棣】táng // dì【зат.】жапон шиесі
 【棠梨】táng // lí【зат.】алмұрт.
 【鄯鄯】(Tángwú) Таң жері.
 【塘】táng① бөгет, бөгет; 河 ~ өзен бөгеті | 海 ~ теңіз бөшегі.②【зат.】: тоған; 池 ~ тоған | 鱼 ~ балық тоғаны | 这个 ~ 不太深 бұл тоған тым терең.③: 澡 ~ тоғанда жуыну.④火 ~ ыстық тоған.⑤ (Táng)【зат.】фамилияға қолданылады.
 【塘坝】táng // bà【зат.】бөгет, тоған.
 【塘堰】táng // yàn【зат.】бөгет, бөгет, бөгет.
 【搪】-1táng【ет.】① қорғалу, бөгет көрсету: ~ 飢 ашаршылықтан қорғалу | ~ 风 желден қорғалу.②: ~ 差事 тапсырған жұмысты әзер орындау.
 【搪】-2táng【ет.】тегістеп жіберіп, балшықтау: ~ 炉子 пештің камерасын жағу.
 【搪】-3táng жонып өңдеу.
 【搪瓷】táng // cí【зат.】эмаль, әйнекей
 【搪塞】táng // sè бітеп, (саңылау) сылап тастау; жығу, жадыгөйленіп, алдау; аластыру; тісті жамыра сөйлей бастау
 【搪】táng былжыр.
 【搪便】táng // biàn【зат.】үлкен дәреттің сұйық күйде болуы, сұйық үлкен дәрет.
 【搪心】táng // xīn (~ 儿)【сын.】былжыр; шала пісірілген: ~ 儿鸡蛋 былжыр жқмыртқалар.
 【搪】táng〈书〉бір турлі Ярдэ.
 【檀】táng ① (техникалық ағаш аспаптар) рама 门 ~ есіктің рамасы | 窗 ~ терезенің рамасы.②【мөл.】: 一 ~ 玻璃门 екі жақты таса рамасы.
 【膛】táng①: 胸 ~ кеуде | 开 ~ ішін жару.②(~ 儿)【зат.】: 炉 ~ 儿 пештің камерасы | 枪 ~ артиллериялық қару жарақтың діңгегі.
 【膛线】tángxiàn【зат.】дiңгек арнасының ойықтары; ойып жасалғаны
 【螳螂】tāngláng богомол
 【镗】(镗) tāng есептеу
 【镗床】tāngchuáng【зат.】қырнағыш станогы
 【糖】(①糖) tāng【зат.】①тәттілер, қантты нәрселер, глюкоза, қант; 奶 ~ ирис | 水果 ~ монпасье.糖厂 қант заводы
 【糖房】táng // fāng【зат.】қантты үй.

【糖瓜】 táng // guā (~ 儿) 【 зат. 】 шекерленген қауын

【糖果】 táng // guǒ 【 зат. 】 кәмпит
糖果点心店 tángguǒ diǎnxīn-diàn кәмпит фабрикасы, кондитерлік

【糖葫芦】 táng hú · lu (~ 儿) 【 зат. 】 Долана жеміс бетіне тәті жағу арқылы жеміс

【糖浆】 táng // jiāng 【 зат. 】 қантты сироп; сірне

【糖精】 táng // jīng 【 зат. 】 сахарин (ұнтақ қант)

【糖萝卜】 táng luó · bo 【 зат. 】 қызылша, қантты қызылша

【糖尿病】 táng niào bing 【 зат. 】 диабет, қант ауруы; сусамыр

【糖人】 táng // rén (~ 儿) 【 зат. 】 тәтті ұнағатын адам

【糖色】 táng // shǎi 【 зат. 】 карамель

【糖霜】 táng // shuāng 【 зат. 】 қант опасы.

【糖稀】 táng // xī 【 зат. 】 сұйық арпа қанты, қант әйнекейі

【糖衣】 táng // yī 【 зат. 】 қант әйнекейі.

【糖衣炮弹】 táng yī pào dàn «шекерленген снаряд снарядтар»

【糖纸】 táng // zhǐ 【 зат. 】 Конфетін қабығы

【糖】 táng ① қызыл, ал қызылы

② (ажары) қоңыр қызыл.

【螳】 táng богомол: ~ 臂当车 күш жетпейтінін жасауға тырысу.

【螳臂当车】 táng bǐ dāng chē күш жетпейтінін жасауға тырысу.

【螳臂挡车】 táng bǐ dǎng chē бетке өрмелеу.

【螳螂】 táng // láng 【 зат. 】 ① дәуіт ② зоол. (дәуіттің түрі) [ағыл.: Tenodera aridifolia] ③ өз күшін шамадан тыс бағалайтын адам.

tǎng

【拏】 tǎng < 书 > қазына; қаржы мекемесі; 国 ~ мемлекеттік қазынаі.

< 古 > 又同“拏” nǔ.

【倘】 tǎng 【 жал. 】 倘有困难, 当再设法 егер қиындық туатын болса, онда оларды шешу жолдарын іздестіру керек.

【倘或】 tǎng // huò 【 жал. 】 егер... онда.

【倘来之物】 tǎng lái zhī wù кездейсоқ ақшалар; кездейсоқ табыс

【倘若】 tǎng // guò 【 жал. 】 егер: 你 ~ 不信, 就亲自去看看吧 Егер сенбейтіне болсаң, онда келіп көр.

【倘使】 tǎng // shǐ 【 жал. 】 егер: ~ 不及早医治, 就会变成顽疾 егер ертерерк емделуге бармасаң, онда ауруды емдеу қиын болады.

【埗】 tǎng < 方 > тегіс жол

【淌】 tǎng 【 ет. 】 күйлеу, көп ағып

кету; тамшылау: 我们的汗珠往下淌 бізден тер бұшақтап жатыр, 淌眼泪 жас шығу

【淌】 tǎng “淌” chǎng 的又音.

【僿】 (儻) tǎng ① < 书 > 同“倘” (tǎng).

【镜】 (鑑) tǎng (қару) үш аша.

【躺】 tǎng 【 ет. 】 жататын, жатқан; құлау, құла: 他躺在牀上, 一会儿就睡着了 Ол төсекке жатып, бірден ұйықтап кетті; 锯断了的树身横躺在草地上 кесілген ағаштардың дінгектері жайлауда жатыр; 把树放躺 ағаштарды құлату

躺倒不干 tǎng dǎo bù gān

жұмыстан бас тарту

【躺柜】 tǎng // guì 【 зат. 】 комод, жәшік

【躺椅】 tǎng // yǐ 【 зат. 】 шезлонг; кушетка

tàng

【烫】 (燙) tàng 【 ет. 】 ① қару, жидіту; күйдіру ② қыздырылған, қайнатылған, жылытылған; қыздырылған, ыстық ③ сипау, үтіктеу ④ (Шаштар ыстық қышқаштармен) бұйралау ⑤ жылыту, күйдіру: 开水烫了手 қайнаған сумен қол жидіту; 喝烫水暖和 ыссы суды ішсең, жылынасын; 烫茶水 / ыстық шай; 把衣服烫一烫 киім үтіктеу; 烫头发 шаш бұйралау, 你千万别烫人哪 Ешбір уақытта басқаларды алдатпа!

【烫发】 tàng // fà 【 ет. 】 шаш бұйралау

【烫花】 tàng // huā 【 ет. 】 Брендтік гүл.

【烫金】 tàng // jīn 【 ет. 】 алтын түске боялған өрнек салу, (ыстық) фольгамен өрнек салу.

【烫蜡】 tàng // là 【 ет. 】 жылтырату, (жалтырауға дейін) балауыздау

【烫面】 tàng miàn 【 зат. 】 кеспе көже, мампар, қайнататын қамыр; 烫麪饼 пісірілген шелпектер, 烫麪饺子 қайнатылған қамырдан тұшпара

【烫伤】 tàng // shāng 【 зат. 】 күйік; күйдіру

【烫手】 tàng // shǒu 【 сын. 】 қолды күйдіру

【烫头】 tàng // tóu 【 ет. 】 шаш бұйрау.

【趟】 tǎng 【 мөл. 】 ① орын ауыстырулар үшін қолданатын есептік сөз; рет; маршрут, рейс, жол; барыс; 这趟道 бұл (рейс) маршрут; 每一趟火车 әрбір пойыз, әрбір пойыздың келуі; 去过几趟 бірнеше рет барды; 错过了一趟火车 пойызға түспей қалды; ② диал. әсерлер үшін есептік сөз; рет; 看一趟 [ret] ы қарау

赶上趟 уақытқа үлгермеу
写了几趟 [字] бірнеше рет

[иероглифтар] жазды

③ диал. қатарлар, заттардың тізбектері үшін есептік сөз; қатар, тізбек; бағана; бағана, баған

写了几趟字 иероглифтердің бірнеше бағаналары жазылған
П басы.

① басу, (су бойынша мысалы, қар, кір, шөп) шалп-шұлп жүр, ашыт, жүр; кешіп (өту) бару

趟了一段河 өзенді кешіп өтті

两脚趟水 суда аяқтармен (шалп-шұлп жүру) жүру

【趟马】 tǎng mǎ 【 зат. 】 шауып келе жатқан ат театр.

tāo

【叨】 tāo. Көздеу, берілу, армандау.

【叨光】 tāo // guāng 【 ет. 】 шапағатына бөлену, рақымына кенелу.

【叨教】 tāo // jiào 【 ет. 】 ақыл-кеңесіне кенлеу.

【叨扰】 tāo // rǎo 【 ет. 】 мазалау, тынышын алу, әурелеу.

【涛】 (濤) tāo біліктер су перілері, толқын 涛声 толқындардың күрс етуі

【绦】 (縲、條、縞) tāo: өрілген (лента) жібек бауы.

【绦虫】 tāo // chóng 【 зат. 】 лента сияқты глист. Цепень.

【绦子】 tāo · zi 【 зат. 】 өрілген жібек бауы; шілтер; лента.

【熬】 (燉) tāo “熬” dǎo қаптау.

【掏】 (搯) tāo 【 ет. 】 шығару

【掏底】 tāo // dǐ 【 ет. 】 Бір жұмыс дін түбін білу

【掏窟窿】 tāo kū · long < 方 > Қарыз алу.

【掏心】 tāo // xīn 【 ет. 】 ішкі жан дүниесінен

【掏腰包】 tāo yāo bāo ① бөгде шығындарды өз мойнына алу.

【滔】 tāo: ~ 天 көкке дейін көтерілу.

【滔滔】 tāo // tāo 【 сын. 】 ① арқырау; қуатты ағынмен бару; суы мол; 滔滔不断 тоқтаусыз ағу; ② күйлеу; тоқтаусыз айту; 滔滔不绝 тоқтаусыз; ③ ағу, өтіп кет, өт; жүр, өткен; ④ (хаос) тәртіпсіздікке келу; тәртіпсіз, хаостысы 5) ауыр күрсінү

【滔天】 tāo // tiān 【 ет. 】 жаман, нашар (қылмыс туралы) 滔天大祸 нашар кедейлік, 万恶滔天 үлкен жалауыздық; 滔天大罪 аса қиын қылмыс.

【韬】 (韜、弼) tāo < 书 > әскери өнер, садақ қойныны; 韬弓 садақты қойнына салу.

【韬光养晦】 tāo guāng yǎng huì өз қабілеттілігін басқаларға көрсетпеу

【韬晦】 tāo // huì < 书 > 【 ет. 】 көрсетпеу, көленкеде ұстану; 之计.

【韬略】 tāo // lüè 【зат.】 әскери өнер, әскери дайындық

【饕】 tāo 〈书〉 саран, ашқарак, хайуан.

【饕餮】 tāo // tiè 〈书〉 【зат.】 ① мифтік жыртқыш аң. ② жалмауыз. ③ межей.

táo

【匏】 tāo 〈书〉 керамика.

【眺】 tāo 哭: 号(háo)~каты жылау.

【逃】 (逃) tāo ① 【ет.】: ~匿 құпиялы қашу. ②: ~荒 жасырын қашу | ~学 сабақтан қашу.

【逃奔】 tāo // bèn 【ет.】 қашу: ~他乡 басқа жерге қашу.

【逃避】 tāo // bì 【ет.】 тығылу, қашу, құтылу ~现实 ақиқатқа қарай алмау.

【逃兵】 tāo // bīng 【зат.】 дезертир, қашқын солдат.

【逃窜】 tāo // cuàn 【ет.】 қашу, құтылу: 狼狈~айғай-сүреңде қашу.

【逃遁】 táodùn 【ет.】 қашумен құтылу; 逃避: 仓皇~паникада қашу.

【逃反】 tāo // fǎn 〈方〉 【ет.】 әскери әрекетсіздіктен қашу.

【逃犯】 tāo // fàn 【зат.】 қашқын

【逃荒】 tāo // huāng 【ет.】 ашаршылық жерлерден қашу

【逃汇】 tāo // huì 【ет.】 Ұлттық валютаның регламентін бұзу, ұлттық банк немесе кедендік бақылауды болдырмау үшін шетел валютасымен жеке айырбастауға, сатуға немесе шетелде сақтауға жатады.

【逃婚】 tāo // hūn 【ет.】 Неке кидіру алдында қашып кету.

【逃课】 tāo // kè 【ет.】 сабақтардан қашу.

【逃命】 tāo // mìng 【ет.】 қашумен құтқарылу

【逃难】 tāo // nàn 【ет.】 әскери, қарулы күштердің астында қалған жерлерден қашу.

【逃匿】 tāo // nì 【ет.】 қашу, құтқарылу: ~山林 таулы орманды жерлерден қашу.

【逃跑】 tāo // pǎo 【ет.】 қашып кету: 越狱~төрмеден қашу.

【逃票】 tāo // piào 【ет.】 билетті сатып алмау, қоянмен автобуста жүру.

【逃散】 tāo // sǎn 【ет.】 жан-жаққа тарап кету.

【逃生】 tāo // shēng 【ет.】 қашып құтылу, өлімнен құтқарылу; 死里~өлімнен құтқарылу

【逃税】 tāo // shuì 【ет.】 салықтардан қашу

【逃脱】 tāo // tuō 【ет.】 ① қашу, құтылу; 他好不容易才逃脱 эзер құтылып шықты, 逃脱危险 қашып құтқарылу

【逃亡】 tāo // wáng 【ет.】 қашқын: 四

散~жан жаққа қашып кету | ~他乡 басқа жерге қашу.

【逃亡者】 táowángzhě қашқын

【逃席】 tāo // xí 【ет.】 қоштаспай банкеттен қашып кету

【逃学】 tāo // xué 【ет.】 сабақтардан қашу.

【逃夜】 tāo // yè 【ет.】 түн кезде қашу

【逃逸】 tāo // yì 【ет.】 қашып құтылу.

【逃债】 tāo // zhài 【ет.】 қарыз қайтарудан қашу.

【逃之夭夭】 táozhīyāoyāo қашу, құтылу, қашып кету.

【逃走】 tāo // zǒu 【ет.】 қашып кету.

【逃】 Táо жуыну, шаю.

【桃】 tāo 【зат.】 шабдалы, 栽了一棵桃树 шабдалы ағашын отырғызу 蜜桃 тәтті шабдалы (Táo) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【桃符】 tāo // fú 【зат.】 шабдалы тұмары.

【桃红】 tāo // hóng 【сын.】 күлгун тусі

【桃花心木】 táohuāxīnmù 【зат.】 махогония ағашы

【桃花雪】 táohuāxuě 【зат.】 桃花开时下的雪; 春雪 шабдалы гүлдері ашығанда жауатін қар

【桃花汛】 táohuāxùn 【зат.】 тыныш жақсы жер.

【桃花源】 táohuāyuán 【зат.】 шабдалы ағаш бақшасы

【桃花运】 táohuāyùn 【зат.】 жыныстық жетілу

【桃李】 tāo // lǐ 【зат.】 оқушылар: ~满天下 оқушылар бүкіл әлемде тараған.

【桃仁】 tāo // rén (~儿) 【зат.】 шабдалының жаңғағы

【桃色】 tāo // sè ① 【зат.】 романтикалық. ② 【сын.】: ~新闻 романтикалық жаналық.

【桃子】 tāo // zi 【зат.】 Шабдыл

【陶】 1táo ① 【зат.】 керамика: ~器 керамикалық құмған | ~俑 | 彩~түрлі түсті керамика. ②: ~冶 тәрбие бері. ③: 熏~. ④(Táo)жөні.

【陶】 2táo 快乐: ~然 жақсы көңіл күйде болу | ~醉.

【陶吧】 tāo // bā 【зат.】 Керамика шығаруды үйрену орын

【陶瓷】 tāo // cí 【зат.】 ① керамика мен фарвор.

【陶瓷学】 táocíxue керамика

【陶工】 tāo // gong гончар

【陶管】 tāo // guǎn 【зат.】 гончарлық (керамикалық, фарфорлық) құбыр

【陶钧】 táojūn 〈书〉 ① 【зат.】 гончарлық дөңгелеке. ② 【ет.】 адамдарды жұмысқа даңындау, кадр дайындау.

【陶器】 tāo // qì 【зат.】 керамика, гончарлық

【陶然】 tāo // rán 【сын.】 жақсы көңіл

күйде болу: ~自得.

【陶塑】 tāo // sù 【зат.】 Керамика.

【陶陶】 tāo // táo 【сын.】 көңілді, қуанышты: 其乐~өте қуанышты.

【陶土】 tāo // tǔ 【зат.】 гончарлық (керамикалық, фарфорлық) саз.

【陶文】 tāo // wén 【зат.】 Ежелдегі керамика үстінежазілған жазу.

【陶冶】 tāo // yě 【ет.】 тәрбие беру, біреуді тәрбиелеу: ~情操.

【陶艺】 tāo // yì 【зат.】 керамика өнері.

【陶铸】 tāo // zhù 〈书〉 【ет.】 ① Керамиканы құю ② Дарындыларды дамыту

【陶醉】 tāo // zuì 【ет.】 шаттықта бол, ма болу: 自我~өзінен шаттанып жүру.

【萄】 tāo жүзім

【梲】 (檣) tāo 见下.

【梲味】 tāo // mèi 〈书〉 【сын.】 愚昧 ақылсыз.

【梲机】 tāo // wù 【зат.】 ескі аңызыда жыртқыш аңдардың. Қазіргі жасда жауыз адамдарды ағайды.

【陶】 tāo 哭: 号(háo)~.

【桃】 tāo [桃 黍] (táoshǔ) 〈方〉

【зат.】 高粱. Сорғұм

【淘】 1 (③ 掏) tāo 【зат.】 ① жуу, жуып шуғу: ~米 күршіткі жуу | ~金 алтында жуу. ②: ~旧书. ~井 құдықтың тазартуын өткізу.

“掏”另见 1330 页 tāo.

【淘】 2táo ① 耗资: ~神 абыржу. ② 〈方〉 【сын.】 содыр

【淘河】 tāo // hé 【зат.】 пеликан.

【淘换】 tāo // huàn 〈方〉 【ет.】 寻觅 көп іздеу

【淘金】 tāo // jīn 【ет.】 алтынды жуу, алтында тазарту.

【淘箩】 tāo // luó 【зат.】 күріш тазартуына арналған ыдыс.

【淘气】 tāo // qì ① 【сын.】 мылжың, ерке: 这孩子淘起气来 бұл ерке бала

【淘神】 tāo // shén 〈口〉 【ет.】 абыржу, уайымдау

【淘汰】 tāo // tài 【ет.】 қатардан шығару, брак.

【淘汰赛】 táotàisài 【зат.】 әлсіздерді ойнынан шығару, жарыста әлсіздердің жеңілуі

【淘】 (淘) tāo ① 〈书〉 Жібен байлау

【戮】 (鞞、鞞) tāo 〈书〉 拨浪鼓. барабанша

tǎo

【讨 (討)】 tǎo ① сұрау, талап ету. ②

【ет.】: тілену, сұрау: ~饭 / қайыр тілеу. | ~债 қарызды қайтаруды талап ету | ~教 / ақыл сұрау, кеңес сұрау | ~回公道 / әділет талап ету. ③

【ет.】: алу: ~老婆 қатын алу. ④: 揍, тауызу: ~人 喜欢 / ұнамды,

жағымды.

【讨伐】tǎo // fá 【ет.】 ұарсы шығу, жорыққа бару, жорыққа аттану.

【讨饭】tǎo // fàn 【ет.】 қайырым сұрау: ~的(乞丐) қолы жайып қайырым сұрау.

【讨饭的】tǎo // fānde. қайыршы

【讨好】tǎo // hǎo (～儿) 【ет.】 ① біреудің көңіле қарау, жағу, әлдекімді қайырымды ету ②: 费力不～ қайырымсыз жұмыс.

【讨还】tǎo // huán 【ет.】 қайтарып беру, қайтару: ~欠款 қарыз ақшаны қайтару жүреді | ~血债 қан қарызын өтеу.

【讨价】tǎo // jià 【ет.】 саудаласу, баға таласу.

【讨价还价】tǎojiàhuánjià. саудаласу, баға таласу.

【讨教】tǎo // jiào 【ет.】 кеңес алу, кеңес сұрау: 有个问题向您～ бір мәселе бойынша кеңес сұрау.

【讨论】tǎo // lùn 【ет.】 талқылау, сұхбаттасу, ақылдасу: ~会/ кеңесу, диспут | ~工作计划 жұмыс жоспарын талқылау.

【讨论题】tǎolùntí. талқы тақырыбы.

【讨便宜】tǎoriányi. Пайда іздеу, пайда табу.

【讨平】tǎoríng 【ет.】 тыныштандыру, бейбітшілік үшін жазажорығына шығу. ~叛匪 /бүліншілікті тыныштандыру

【讨乞】tǎoqǐ 【ет.】 қайыршылық

【讨巧】tǎo // qiǎo 【ет.】 пайда табу, өндіріп алу, ұтып алу.

【讨俏】tǎo // qiào 【ет.】 қылықтану, шолжандау, шошандау.

【讨亲】tǎo // qīn 〈方〉 【ет.】 құда түсу, үйлену.

【讨情】tǎo // qíng 〈方〉 【ет.】 ғафу өтіну, кешірім сұрау.

【讨饶】tǎo // ráo 【ет.】 ғафу өтіну, кешірім сұрау.

【讨人嫌】tǎorénxián. Зеріктіру, жалықтыру, мазасын алу.

【讨生活】tǎoshēnghuó. Тіршілік жолын іздеу, өмір сүру.

【讨嫌】tǎo // xián 【сын.】 ренжу, ауыр алу, қапа болу.

【讨厌】tǎo // yàn ① 【сын.】: жексұрын, сүйкімсіз: 这人说话总是这么啰唆, 真～ / бұл адамның сөзі осындай мылжың, қандай сүйкімсіз! ② шаршағарлық, зеріктігерлік. ③

【ет.】: 他～这地方春天的风沙/ ол осы жердегі көктемгі желден қатты шаршайды.

【讨债】tǎo // zhài 【ет.】 қарыздарды жинау

【讨账】tǎo // zhàng 【ет.】 қарызын жинау, есеп айырысу.

tào

【套】tào ①(～儿) 【зат.】 ① комплект, жиынтық: 一套家具 қазан-ошак жиынтығы. 两套制服 екі арнаулы киім комплекті; 一套办法 / әдіс-тәсілдер жиынтығы. ② қорап, қап; орауыш; қалпақ: 钢笔套/қаламға арналған қорап ③ топса; қақпан, тосқын 拴个套[儿] топсаны байлау ④ айналма орын, имек: 河套 Хуанхэ өзенінің иіні. ⑤ диал. мақтаның қалдықтары, мақта 袄 套 мақтада қысқы кеудеше

【套版】tào bǎn ①(-/-) 【ет.】 алдын алу, уақытты пайдаланып жүру.

【套包】tào // bāo 【зат.】 сөмке.

【套裁】tào // cái 【ет.】 трафарет, үлгі бойынша тігу.

【套菜】tào // cài 【зат.】 Сет мәзір

【套餐】tào // cān 【зат.】 комплекті тамақ

【套车】tào // chē 【ет.】 арба қосу, атты арбаға жегу.

【套房】tào // fáng 【зат.】 қонақүй бөлмесі.

【套服】tào // fú 【зат.】 костюм, комплект.

【套改】tào // gǎi 【ет.】 Реформалау немесе өзгерту үшін тиісті саясат пен ережелерді қолдану.

【套购】tào // gòu 【ет.】 арбитраж, нәрселерді спекуляция мақсатында сатып алу.

【套红】tào // hóng 【ет.】 қызыл жолақ, қызыл жиектер.

【套话】tào // huà 【зат.】 дағдылы сөздер, үйреншікті әуендер, кішіпейіл сөлем берулер.

【套汇】tào // huì 【ет.】 ① валюталық арбитраж.

【套间】tào // jiān (～儿) 【зат.】 шеткі бөлме.

【套交情】tào jiāo qíng. Өзіне тарту, жақындасу, достық білдіру.

【套近乎】tào jìn hu. Өзіне тарту, жақындасу, достық білдіру, танысу

【套裤】tào // kù 【зат.】 қаптама, қаптама балақ.

【套牢】tào // láo 【ет.】 сатудан кейін бағаның төмендеуі.

【套路】tào // lù 【зат.】 ушу өнерінің комплексі

【套马杆】tào mǎ gān 【зат.】 арқан, керме.

【套票】tào // piào 【зат.】 абонементтік билет.

【套曲】tào // qǔ 【зат.】 дивертисмент.

【套裙】tào // qún 【зат.】 юбка костюмі.

【套色】tào // shǎi 【ет.】 түрлі түс енгізу. ~印刷 түрлі-түсті баспа.

【套衫】tào // shān 【зат.】 бітеу тоқыма көйлек.

【套数】tào // shù Жиынтықтар саны.

【套套】tào // tao 〈方〉 әдіс, тәсіл, шара.

【套问】tào // wèn 【ет.】 еппен сұрау, жайлап сұрастыру.

【套鞋】tào // xié 【зат.】 кебіс, галош, сүйретпе.

【套袖】tào // xiù 【зат.】 жеңқап.

【套印】tào // yìn 【ет.】 хроматография, түрлі-түсті баспа.

【套用】tào // yòng 【ет.】 көшіріп пайдалану.

【套语】tào // yǔ 【зат.】 үлгіжазбалар, қалыпқа түскен сөздер: 公文套语 іс-қағаздар тілі.

【套种】tào // zhòng 【ет.】 егін егу.

【套装】tào // zhuāng 【зат.】 костюм, комплект

【套子】tào // zi 【зат.】 ① қап, қаптама. ② 〈方〉 тормақта. ③ үйреншікті сөз, тәмсіл..

【套作】tào // zuò 【ет.】 егінмен айналысу, егін егу.

tè

【忒】tè 〈书〉 ① өзгеру, алмасу. ② құмандану, шұбалану ③ қателік, айырмашылық. ④ ерекше, өте, әдеттен тыс.

【特】-1tè ерекше, ерекшелік, тым, аса; 特等 ерекше түрі; 特坚利 ерекше қатты әрі өткір, 匪特 бандиттер агентурасы; 防特 қылмысшыларға қарсы шара қолдану (Tè) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【特】-2tè 〈书〉 【үс.】 тек қана: 不～此也 тек қана бұл емес.

【特】-3tè 【мөл.】 біреуі, бірден... 特羊 бір қой

【特别】tè // bié ① 【сын.】 ерекше: ~的式样 ерекше сән; 特别密码 ерекше құпиялы код, 这几个字音咬得特别真 бұл сөздер ерекше анық айтылған, 特别健康 ерекше денсаулық, 对...特别注意; 重点放在... белгілі бір нәрсеге көңіл бөлу

【特别法】tè bié fǎ 【зат.】 ерекше құқық.

【特别快车】tè bié kuài chē экспресс; курьер поезда

【特别行政区】tè bié xíng zhèng qū ерекше әкімшілік аймақ; 中国香港特别行政区 Қытайдың ерекше әкімшілік аймағы Гонконг

【特产】tè // chǎn 【зат.】 ерекше тамақ өнімдері

【特长】tè // cháng 【зат.】 бір нәрседе ерекше болу, танымал өнімдері: 发挥～.

【特长生】tè cháng shēng 【зат.】 қабілеті бар, ерекше болу

【特出】tè // chū 【сын.】 ерекшелік,

特出之才 ерекше қабілеттілік

【特此】tè // cǐ 【үс.】 кәдімгі, қазіргі кезде: ~声明.

【特等】tè // děng 【сын.】 жоғары деңгей 舱 | ~功臣 ерешке марапатталған жауынгер | ~射手 снайпер.

【特地】tè // dì 【үс.】 әдейі, қасақана, әдейі бір мақсатпен: 他昨天~从外地来看你 Ол ертен әдейі сырттан келіп сізді қарап шығуға келеді.

【特点】tè // diǎn 【зат.】 ерекшелік, специфика: 装修很有特点 ерекше өрнектелген

【特定】tè // dìng 【сын.】 ерекше бекітілген. : адамдардың ерекше сайлауы ~的人选.: ~环境 ерекше қоршаған орта | ~的历史时期 ерекше тарихи мерзімде ғана.

【特工】tè // gōng 【зат.】 арнайы қызмет істейтін қызметші.

【特行】tè // háng 【зат.】 арнайы қызмет көрсету.

【特护】tè // hù ① 【ет.】 ерекше, арнайы; 特护部 ереше интенсивті терапия бөлімі

【特惠】tè // huì 【сын.】 преференция, льгота көрсету, арнайы ұсыныстар.

【特辑】tè // jí 【зат.】 экстрa класс

【特级】tè // jí 【сын.】 ерекше басылым : ~教师 ерекше оқытушы | ~茶叶 ерекше шай жапырақтары.

【特技】tè // jì 【зат.】 ① акробатизм : ~表演 акробатикалық қойылым.②шеберлік.

【特价】tè // jià 【зат.】 төмен бағамен : ~出售 төмен бағадан жаппай сату.

【特警】tè // jǐng 【зат.】 (ОМОН) милиция бөлімінің ерекше бөлімі.

【特刊】tè // kān 【зат.】 ерекше басылым, ерекше номер, салтанатты басылым

【特克斯】tèkèsī 【зат.】 ① Текес өзені; ②Текес ауданы

【特快】tè // kuài ① 【сын.】 экспресс: ~列车 экспресс поезд | ~邮件

【特快专递】tèkuàizhuāndì экспресс пошта Express Mail Service (EMS)

【特困】tè // kùn 【сын.】 ерекше кедей.

【特立独行】tèlìdúxíng ерекше пен көзқарастарды тәуелсіз болу

【特例】tè // lì 【зат.】 ереше уақытта.

【特洛伊木马】Tèluòyīmǎ 见 970 трояндық ат

【特卖】tè // mài 【ет.】 ерекше сату.

【特派】tè // pài 【ет.】 арнайы жөнелту, ерекше тапсырмамен жіберу.

【特批】tè // pī 【ет.】 ерекше рұқсат

【特勤】tè // qín 【зат.】 ерекше қойылым

【特区】tè // qū 【зат.】 ерекше аймақ, 特区法院 Ерекше аймақтың соты, 经济特区 ерекше экономикалық аймақ

【特权】tè // quán 【зат.】 привилегия : 享有~ ерекшеліктерін қолданып жүру.

【特色】tè // sè 【зат.】 ерекшелік: 民族~халық ерекшелігі | 艺术~ | 他们的表演各有~. Олардың көрсетілімдері ерекшелігі бар

【特赦】tè // shè 【ет.】 жеке амнистия.

【特使】tè // shǐ 【зат.】 мемлекеттің послы.

【特首】tè // shǒu 【зат.】 ерекше аймақ.

【特殊】tè // shū 【сын.】 т ерекше, спецификалық: 情【сын.】 ~ерекше әрекет | ~照顾 ерекше тәрбие не | ~待遇 ерекше құрал жабдықтар.

【特殊教育】tèshūjiàoyù ерекше тірбие беру.

【特体】tè // tǐ 【сын.】 Кәдімгі адамдардан ерекшеленетін арнайы пішін (көп саусақты денесі әсіресе ұзын немесе семіздік).

【特为】tè // wèi 【үс.】 арнаулы

【特务】tè // wù 【зат.】 шпион, агент.

【特务】tè // wu 【зат.】 шпионаж, агенттік.

【特效】tè // xiào 【зат.】 спецификалық: 这种药有没有~? бұл дәрі өзінің спецификасын иеленеді ме?

【特写】tè // xiě 【зат.】 ① очерк.② үлкен жоспар.

【特性】tè // xìng 【зат.】 ерекшелік: 民族~ халықтың ерекшелігі.

【特需】tè // xū 【сын.】: арнайы~物 资 арнайы материалдар.

【特许】tè // xǔ 【ет.】 ерекше рұқсатымен басылымға рұқсат беру: 专 卖特许 патент

【特许经营】tèxǔjīngyíng франчайзинг, франшиза

【特邀】tè // yāo 【ет.】 ерекше шақыру беру: ~【ес.】表 делегатты ерекше жағдайға байланысты шақыру | .

【特异】tè // yì 【сын.】 ① танымал: 成绩~ танымал жетістік.②特异反应 биол. идиосинкразия 特意适应 биол. идиоадаптация.

【特意】tèyì 【үс.】 ерекше мағынамен: 天下之人唯(虽)各特意哉, 然而有所共予也 дүниеде барлығыныңда өзінің көз қарасы болса да, кей жағдайларда көзқарастары бірдей болады

【特约】tè // yuē 【ет.】 гастроль, гастрольші: ~记者 ерекше тілші | ~稿 ерекше мақала.

【特征】tè // zhēng 【зат.】 ерекше белгі; ен таңба; нышан; таңба: 特征函 【сан.】 ерекше функция | 社会特征 қоғам ерекшелігі

【特制】tè // zhì 【ет.】 ерекше дайындау 特制致幻药 келбетін өзгертетін ерекше нашақор

【特质】tè // zhì 【зат.】 ерекше мінез, ерекше табиғат

【特种】tè // zhǒng 【сын.】 ерекше; 特种性格 ерекше түрі, 特种学校 арнайы, ерекше мектеп.

【特种兵】tèzhǒngbīng 【зат.】 арнайы әскери топ.

【特种部队】tèzhǒngbùduì арнайы тағайындалған әскери топ.

【特种工艺】tèzhǒnggōngyì Дәстүрлі қолөнер бұйымдары, әсіресе адамдарға арналған жиһаздар мен әшекейлер

【特种警察】tèzhǒngjǐngchá милицияның арнайы бөлімі

【特种邮票】tèzhǒngyóupiào арнайы ерекшеленген пошта маркасы

【特准】tè // zhǔn 【ет.】 ерекше рұқсат 特准的事假 жаңұя жағдайына байланысты ерекше демалыс

【弑】(弑) tè 【зат.】 тербий (Тb)

tēi

【忒】tēi“忒”ұқыпсыз, салақ, мұнтаздық емес..

【忒儿】tēir <方> 【ел.】 тарс-тұрс, тасыр-тұсыр.

tēng

【烱】tēng 【ет.】 ысыту; ысытысу: ~馒头 шампушқаларды ысыту

【龔】tēng 【ел.】 дабылдың дыбыстары.

téng

【疼】téng ① 【сын.】 ауыру: 头~ бас ауыру | 心疼 жүрек ауыру, 疼人 жаны ашу

【疼爱】téng'ài 【ет.】 қатты жақсы көру: 母亲最~小女儿 ата-аналары кішкентай қызды қатты жақсы көреді.

【疼痛】téng // tòng 【сын.】 ауру: 疼痛的打击 ауыр соққы

【腾】(騰) téng ① жоғарылау, жоғары шығу: 龙腾 айдаһарша жоғары ұшу, 美价斯腾 кереметке бағалар жоғарылайды, 时闲不多了, 请你别腾了 уақыт аз қалды, созбай қойшы (Téng) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【腾达】téng // dá <书> 【ет.】 жоғары дәрежеге шығу, жұмысында табысқа жету

【腾飞】téng // fēi 【ет.】 ① көкке жоғары ұшу

【腾贵】téng // guì 【ет.】 (бағаның көтерілуі)

【腾空】téng // kōng 【ет.】 уақытын босату, жоғарылау

【腾挪】téng // nuó 【ет.】 орын ауыстыру

【腾升】téng // shēng 【ет.】 Шэньге жету

【腾腾】téng // téng 【сын.】 жоғары дәреге жету: 河上雾气腾腾 тұман өзеннен жоғары тұр

【腾涌】téng // yǒng 【ет.】 буы шығи: 水势~су қайнатып буы шықты.

【腾越】téng // yuè 【ет.】 спортта секіру, жоғарыға жету

【腾云驾雾】téng yún jià wù жоғарыға қарай ұмтылып шағтану.

【誊】(謄) téng 【ет.】 көшіріп жазу: 誊出底稿 түп нұсқадан көшіру.

【誊录】téng // lù 【ет.】 көшіріп жазу.

【誊清】téng // qīng 【ет.】 таза көшіру; 各户誊清 сатып алушылардың шоттар.

【誊写】téng // xiě 【ет.】 ~笔记 ақтай қайта жазу; көшірмені түсіру; көшіріп алу; көшіру.

【滕】Téng ① жоғары көтерілу; Тэн (пров. Шаньдун, дин. Чжоу).② 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【滕】téng [滕蛇] (téngshé) 【зат.】 шегіртке

【滕】téng <书> ① ұластыру, байлау, ұстастыру.② арқан, тоқыма бау, бау; белдік.

【藤】(①藤) téng 【зат.】 ① шыбық, өрілген қалқан.② (Téng) жөні.

【藤本】téng // běn 【сын.】 лиана ағашты айнала шырматылады

【藤本植物】téngběnzhíwù лиана.

【藤编】téng // biān 【зат.】 Лианадан жасалған бұйымдар

【藤萝】téng // luó 【зат.】 глициния.

【藤牌】téng // pái 【зат.】 өрілген қалқан

【藤蔓】téng // àn 【зат.】 лиана

【藤子】téng // zǐ <口> 【зат.】 өруге арналған қалқан.

【月蝻】(膳) téng 【зат.】 жұлдыз санаушысы.

tī

【体】(體) tī ① дене, тән; организм; мүше, шектілік; дене, 全(百)体 бүкіл дене.② көлем, габарит, өлшем③ зат, субстанция④ физика, мат. дене; көлемді, нақтысы 固体 қатты дене⑤ кешен, құрылым; ұйым; жүйе; құрам; құрылым; құрылыс, тәртіп; иерархия, рет 国体 мемлекеттік құрылым, тәртіп⑥ форма, фигура; сырт пішіні; нақыш, жанр, стиль; үлгі, түр 百体 барлық формалар⑦ грам. түр⑧ мән, мән, мән; табиғат,

табиғи 礼之体 этикеттің мәні⑨ тәрбиеленгендік, этикет, сыпайлық⑩ жүргізу, жолға қою.

【体己】tī jǐ. ① Үйдегілер жинаған, отбасы топтаған, жеке меншік② сырлас, көңілі жақын.

【剔】tī ① 【ет.】 шұқу; тазалау; 剔齿 (牙) тістерді шұқу; 剔指甲 тырнақтар тазалау; 剔翎 қауырсындар тазалау;

【ет.】 ② кесу, қыру; шұқылау; 剔肉 етті сүйектерден бөліктеу; 剔骨头 балықтан сүйектерді ойып кесу

③ құрту; лақтырып тастау, іріктеу, алып қою: 把烂了的果子剔出去 нашар жемістерді таңдау алу;

④ жол қазу, ашу; жылжыту: 剔河 өзенге жол қазу; 5) ауыз. , қорқу; сақ болу.

【剔除】tī // chú 【ет.】 құрту; лақтырып тастау: ~糟粕 керексіздерді лақтырып тастау.

【剔红】tī // hóng 【зат.】 қызыл лактің ойып жасалған бұйымдары.

【剔透】tī // tòu 【сын.】 жарық пен мөлдірлік: 剔透玲珑

【梯】tī ① Ізат есім. ① саты; баспалдақтар; 石梯 тас сатысы, 梯索 жіпті сат; ② біртіндеп жолығу, эскалация: 乱梯 ұяттың жолдары;

【梯次】tī // cì ① 【үс.】 : Заттардың процесі бірнеше кезенге бөлінеді, әр кезеңде эшелон деп аталады.

【梯度】tī // dù ① 【зат.】 градиент, дәреже, бөлу, бөліктеу; 气温梯度 аэротермикалық градиент

【梯队】tī // duì 【зат.】 ① когорта, отряд, әскер; ② әскери эшелон құрастыру эшелондалған ③ (ECF) медицина Торша аралық сұйық

【梯恩梯】tī'ēntī 【зат.】 тринитротолуол; тротил

【梯级】tī // jí 【зат.】 шкала, баспалдақ; каскад; баспалдақтап

【梯己】tī // jǐ 【сын.】 басқалардан жасырын, жеке басы

【梯田】tī // tián 【зат.】 терраса.

【梯【сын.】】tī // xíng 【зат.】 трапеция, баспалдақтап.

【梯子】tī // zǐ 【зат.】 баспалдақ

【铈】(銈) tī 【зат.】 сурьма, антимоний (Sb)

【踢】tī 【ет.】 аяқпен бірдемені істеу: ~球 футбол ойнау | 踢翻 в третий сокқысымен құлатып алу.

【踢蹬】tī // dēng <口> 【ет.】 ① зырлатып секіру; таптау; тыпырлау; ② киіп тоздыру; ③ ретке келтіру; ④ ысырап кету, орынсыз шашу; 5) қаза тапсын, аран.

【踢脚板】tījiǎobǎn 【зат.】 жиек, панел, қабырға, ірге бастырғы

【踢脚线】tījiǎoxiàn 【зат.】 жиек, панел, қабырға, ірге бастырғы.

【踢皮球】tīpíqiú футбол ойнау

【踢踏舞】tītàwǔ 【зат.】 шекілдек (бидің бір түрі).

【踢腾】tī // teng <口> 【ет.】 踢蹬.

【搥】tī <书> ① тырнау, қытықтау: 指搥无瘡痒 олардың саусақтары қытықтаған кезде, олар қышуларды сезбейді, ② 搥玉毁珠 бағалыларды қадырлеуден бас тарту.

③ ашу, жару: 搥蚌蜃 (моллюск) устрицалардың қабыршағын ашу

tí

【萑】tí <书> ① Өркендер, жас бұтақ, бүйректер: 枯杨生萑 көбір терек жаңа өркендер берді, ② жабайы тары

【缙】(緝) tí <书> тығыз атлас; атласты; 缙素 тығыз атлас пен жұқа жібек; 缙衣 атлас көйлегі.

另见 1343 页 tì.

【提】tí ① 【ет.】 биіктікте ұстау, ұстап тұру: | 我去 ~ 一壶水来 мен барып шәнекті ұстап тұрдым ◇ ~ 心吊胆.②

【ет.】 жоғары қою, жоғарлату: ~ 高登гейді жоғарлату | ~ 升 жоғарлату, жылжыту | ~ 价 ◇ ~ 神.③ 【ет.】把预定的期限往前挪: ~ 前 алдағы уақытқа өткізу | ~ 早 алдағы уақытта.④

【ет.】 ~ 醒 есіне салу | ~ 意见 | ~ 问题 сұрау жүргізу.⑤ 【ет.】 таңдап алу, барып алу: 款 款 ақша алу | ~ 货 тауар алу.⑥ 【ет.】把犯人从关押的地方带出来: ~ 讯 | ~ 犯人.⑦ 【ет.】

қайта айту, есуіне алу, әңгімеге өту: 旧事重 ~ ескі жұмыстарды қайта есіне алу | 别提了 осы туралы айтпай- ақ қойыңыз.⑧ бақыраш, ожау: 油 ~ майға арналған бақыраш | 酒 ~ шарапқа арналған ожау.⑨ 【зат.】

ти. каллиграфиядағы сызық. ⑩ (Tí)

【зат.】 фамилияға қолданылады.

【提案】tí'àn 【зат.】 өтініш, сотты бастау.

【提拔】tí // bá 【ет.】 жоғарлату, рекомендация жасау: ~ 干部 кадр дайындау.

【提包】tí // bāo 【зат.】 сөмке.

【提倡】tí // chàng 【ет.】 күн талабына қою, бастау, жарнама жүргізу, пропаганда жүргізу: ~ 说普通话 путунхуада сөйлеуді жарнама ету.

【提成】tí // chéng (~ 儿) ① 【ет.】 ерекшелу: 利润 ~ табысты бөлу.②

【зат.】 бөлу, бөліп жіберу: 利润提成 табыстаналынған төлемдер бөлу

【提纯】tí // chún 【ет.】 тазарту, тазалау: ~ 金属 металлургиялық тазарту | ~ 酒精 алкогольдан тазарту.

【提词】tí // cí 【ет.】 есіне салу, ауызға сөз сал.

【提存】tí // cún 【ет.】 вклад, депозит,

сақтау, сақтауға беру.

【提单】 tí // dān 【зат.】 коносамент, (транспорттық) тасылатын жүкпен бірге жіберілетін құжат

【提调】 tí // tiào ① 【ет.】 басшылық ету, кеңес беру, басқару. ② 【зат.】 басқарушы, басшы, кеңесші : 总 ~ басқарушы.

【提干】 tí // gān 【ет.】 Кадрларды, деңгейді көтеру.

【提纲】 tí // gāng 【зат.】 ① негізгі тезистер айту; негізгі ережені ұсыну; негізгі мәселелер орнату; бас алу ② тезистер, негізгі ереже; конспект: 发言 ~ өз көзқарасын негізге алу.

【提纲挈领】 tígāngqièlǐng негізгісін ерекшелі, маңыздысын белгілеу.

【提高】 tí // gāo 【ет.】 жоғарлату, көтеру 再提高一步 тағы бір деңгейге көтеру, 他的声望提高 оның акциялары жоғарылай түседі, 提高声音 дауыс көтеру

【提供】 tí // gōng 【ет.】 ① ұсыну; орнату; жабдықтау, қамтамасыз ету: 提供材料 материалдармен қамтамасыз ету; ② сыннан өткен көрсетулер; көрсетіп беру

【提灌】 tíguàn 【ет.】 Су сорғыларымен, су көліктерімен және басқа да төмен су суарудың жоғары деңгейіне әкеледі.

【提行】 tí // háng 【ет.】 Басқа қатардан бастап жазу.

【提盒】 tí // hé 【зат.】 азат жолдан, қызыл жолдан.

【提花】 tí // huā (~儿) 【ет.】 ① түстерден өрнектерін тоқу; тоқылған; 提花组织 көркем мата; ② мәтін, жаккард өндіруі.

【提货】 tí // huò 【ет.】 тауар алу.

【提货单】 tíhuòdān 【зат.】 тасылатын жүкпен бірге жіберілетін құжат.

【提及】 tí // jí 【ет.】 айтбақшы.

【提级】 tí // jí 【ет.】 ескерту, қарастыру, тигізу; өтуу (әңгімеде).

【提价】 tí // jià 【ет.】 бағалардың көтерілуі.

【提交】 tǐjiāo 【ет.】 жіберу: 提交...申请书 арыз беру.

【提篮】 tí // lán (~儿) 【зат.】 кәрзенке, өрме.

【提炼】 tí // liàn 【ет.】 ① тазарту; қыздыру, жағып жіберу; шынықтыру; рафинациялау; дистилляция жасау; ② таза түрде дүниеге келуі, кристалдану

【提梁】 tíliáng (~儿) 【зат.】 .

【提溜】 tíliú 【ет.】 жіберу

【提名】 tí // míng 【ет.】 ① ұсыну, (кандидатураны бекіту), жылжыту (кандидатура) ұсыну; ② (шикізат, жабдықтаушы) номинирлеу.

【提起】 tíqǐ 【ет.】 ① жоғарлату,

көмектесу ② іс қозғау. ③ шағыс түсіру.

【提前】 tí // qián 【ет.】 алдыңғы уақытқа көшіру, мерзімді алға қарай жылжыту: 提前完成任务 тапсырманы алдын-ала орындау, 我提前到了车站 сапаржайға алдын-ала келдім.

【提挈】 tí // qiè <书> 【ет.】 ① қолдау көрсету, көмектесу. ② жүріп келе жатып қолдау; хабарға еріп сүйреу; ③ жариялау, жария қыл.

【提琴】 tí // qín 【ет.】 құда түсу, алдынан өту.

【提琴】 tí // qín 【зат.】 ① қыт. муз. тицинь аспабы; ② муз. скрипка; ③ сазды аспаптардың жалпы атауы: 小提琴 скрипка; 中提琴 виола; 大提琴 виолончель; 低音提琴 контрабас.

【提请】 tí // qǐng 【ет.】 шағымды қарау, ходағайство.

【提取】 tíqǔ 【ет.】 ① алу, алып қою; ② шегеру, тартып алу; ③ химия. айырып алу, істеу; сығынды; экстрактивтік: 提取物质 экстрактивтік заттар.

【提神】 tí // shén 【ет.】 қолдау көрсеті, шаттандыру, рух беру: 浓茶 ~ шаттандыратын шай.

【提审】 tí // shěn 【ет.】 ① қасалау, буксир қайта қарау, (жоғарғы сот инстанциясында) істі қайта қарау; қасация

② сотқа қылмыскерді (апарып беру) көрсету

③ айыпты, кінәлі.

【提升】 tí // shēng 【ет.】 ① жылжыту, алға бастыру; шығарып қою, ерекшелу ② жоғарылату, жетілдіру; ③ көтеру.

【提示】 tí // shì 【ет.】 ① еске салу; көрсету; есіне салу; театр. ауызға сөз салу

② насихаттау; сенім туғызу; ③ беру, түсіндіру.

【提速】 tí // sù 【ет.】 жылдамдық көтеру 【提味儿】 tí // wèir 【ет.】 дәмдеу, тұздау

【提问】 tí // wèn 【ет.】 сқрау жүргізу, сұрақ қою, сұрақтар.

【提现】 tí // xiàn 【ет.】 нақты ақшалай формадағы қарыз, ақшалай несие картасынан түсіру

【提箱】 tí // xiāng қол чемоданы.

【提携】 tí // xié 【ет.】 ① қолдау, мадақтау; көмектесу; ② ынтымақтасу; істестік

【提心吊胆】 tíxīndiàodǎn қатты қорқу

【提醒】 tí // xǐng (~儿) 【ет.】 ① еске салу, ықылас көрсету, шақыру, есіне түсіру ② ауызға сөз салу, есіне салу; 亏你提醒我 сенің маған есіне салғаны жақсы болған

【提讯】 tí // xùn 【ет.】 жауап алуға сотқа қылмыскерін апарып берсін,

жауап алуға шақыру.

【提要】 tí // yào ① 【ет.】 .

【提议】 tí // yì ① 【ет.】 ұсыныс енгізу; сұрақты (құру) көтеру; ұсыну

【提早】 tízǎo 【ет.】 алдын-ала, уақыт бұрын.

【提职】 tí // zhí 【ет.】 Жұмыс, мансап немесе лауазымды көтеру.

【提制】 tízhì 【ет.】 айырып алу, рафинациялау; сығынды, тазарту.

【提子】 tízi <方> 【зат.】 көтерім.

【提子】 2tízi 【зат.】 изюм

【啼】 (嗥) tí ① дауыстап жылау; аңырау; дауыстау; 老人儿啼 қарттарды аңырады ② бақыру, қарқылдау; шулау, ұлы

【啼鸦】 қарқылдаған қарға; (Tí) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【啼饥号寒】 tíjīháoán 困 қатты уайымдап жылау.

【啼哭】 tí // kū 【ет.】 қорсылдау; бақыру, шақыру, бақыру;.

【啼笑皆非】 tíxiàojiēfēi сезімдердің абыржуында; жылау.

【迺】 Tí 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【鹄】 (鹄) tí [鹄鹄] (tíhú) 【зат.】 ақлан; бірқазан; суқұзғын (ірі жыртықшы құс)

【缁】 (緹) tí <书> ① қызғылт сары жібек, жібек қызғылт сары кездемесі 缁扇 қызғылт сары жібектен желпуіші ② қызғылт сары түс; қызыл-сарысы

【缁幕】 қызғылт сары күрке.

【题】 (題) tí 【зат.】 Рододендрондар

【题】 (題) tí ① 【зат.】 ① маңдай: 赤首圈题 жалаңаш бас және дөңгелек маңдай; ② басы, атау; тақырып; сюжет;

сұрақ: 无题诗 басы жоқ өлеңдер: 试题 емтихандық тақырыбы; ③ пікір; кризистік очерк; баға; түсініктеме: 品题 кризистік баға; түсініктеме; ④ офиц.

баяндама, ұсыныс: 上题 ұсыныс жасау; 5) белгі, танба; 【ет.】 ① жазу, істеу; жазып қою; 题記念册 ұмытылмас шығарма жазу; ② бағалау, сапасын анықтау; мазмұндау; пікірге жазу: 品题 пікір жазу; ③ еске алу, белгілеу

④ қарау: (Tí) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【题跋】 tí // bá 【зат.】 қорытынды

【题材】 tí // cái 【зат.】 мазмұны, қалаған тақырыптың мазмұны; 现 【ес.】题材的歌劇 қазіргі заман тақырыбына сай опера.

【题词】 tí // cí ① 【ет.】 жазу, автограф. қолы

【题额】 tí // é 【ет.】 мемориалды тактадағы жазу.

【题海】 tí // hǎi 【зат.】 Көптеген студенттер тапсырмалары немесе

жаттығулар

【题花】tí // huā 【зат.】 виньетка; ою суреттер (кітаптың бөлімдерінің басы на я аяғына қойылағын ою суреттер).

【题记】tí // jì 【зат.】 ұмытылмас жазуы.

【题解】tí // jiě 【зат.】 ① түсіндіру, (кітаптың соңында) түсінік; соңғы сөз ② шешімі, жауап

【题库】tí // kù 【зат.】 Көптеген жаттығулар немесе емтихандар жинағы.

【题名】tí // míng ① 【ет.】 қол қою.

【题目】tí // mù 【зат.】 ① тақырып: 大题目 үлкен тақырып, 小题目 кішкентай тақырыпша. ② баға

【题签】tí // qiān ① 【ет.】 қолы, жазуы

【题写】tí // xiě 【ет.】 жазып қою

【题型】tí // xíng 【зат.】 тақырып атауы.

【题字】tí // zì ① 【ет.】 қол қою, автограф 【зат.】 кітап бетіне қоятын автограф: 书上有作者的亲笔 ~ кітап бетіне жазушы өзінің қолын қойды.

【醜】tí [醜] (tíhú) 【зат.】 қызыл таза шарап: .

【蹄】(蹠) tí 【зат.】 тұяқ: 马蹄 ат тұяғы..

【蹄筋】tí // jīn (~儿) 【зат.】 ① аяқ сіңірлері (шошқа, қой, сиыр); ② пісірілген аяқтар.

【蹄髈】tí // pǎng <方> 【зат.】 сан еті.

【蹄子】tí // zǐ 【зат.】 тұяқ.

【鯉】(鯉、鯽) tí 【зат.】 жапондық анчоус

tǐ

【体】(體、軀) tǐ ① дене, организм, дене мүшелері: ~重 дене салмағы. ② форма: 固 ~ қатты дене. ③ шрифт: 草 ~ жылдамдық. ④ түсіністік білдіру, сезіну: ~会 түсіну, ұғу, түсіністік білдіру | ~验 басынан өткізу, сезіну, сезу | ~凉 басқа біреудің орнына тұру, түсіністік білдіру. ⑤ жүйе: 政 ~ саяси жүйе | 国 ~ мемлекеттік жүйе. ⑥ 【зат.】 көлемі. ⑦ (Tǐ) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【体裁】tǐ // cǎi 【зат.】 жанр, композиция, форма

【体操】tǐ // cāo 【зат.】 гимнастика, физикалық жаттығулар.

【体测】tǐ // cè 【ет.】 жалпы физикалық жағдайдың тексеруі.

【体察】tǐ // chá 【ет.】 білу, түсіну: ~民情 халықтың қамын түсіну.

【体词】tǐ // cí 【зат.】 заттың аты

【体罚】tǐ // fá 【ет.】 дене жазасы; 废除 ~ дене жазасын болдыртпау.

【体改】tǐ // gǎi 【ет.】 реформа, реформа жүйесі.

【体格】tǐ // gé 【зат.】 ① фигура: ~健全 дені сау. ② конституция,

физикалық жағдайы.

【体会】tǐ // huì ① 【ет.】 түсіну, ұғу. ② 【зат.】 түсіністік білдіру: 没体会这种工作的甘苦 осы жұмыстың бар жақсы мен жағымсыз жақтарын түсіне алмады.

【体积】tǐ // jī 【зат.】 Объектінің кеңістігінің көлемі

【体积吨】tǐ jī dūn 【мөл.】 көлем, габарит, көлемді; 体积单位 көлем мөлшері.

【体检】tǐ // jiǎn 【ет.】 дене жағдайының тексерісі: 身体检查 медициналық тексеру 身体检查表 медициналық карта, 体检前一天吃什么? медициналық тексерудің бір күн алдында не жеуге болады?

【体力】tǐ // lì 【зат.】 физикалық күш: 体力不减当年 жасымен физикалық күші жоғалған жоқ. 【体力劳动】tǐ lì láodòng физикалық еңбек

【体例】tǐ // lì 【зат.】 ереже, стандарт.

【体谅】tǐ // liàng 【ет.】 біреудің орнына қою, түсіністік білдіру: 她心肠好, 很能 ~ 人. Ол өте ақ көңіл адамды жақсы түсінеді

【体貌】tǐ // mào 【зат.】 ① әлпет, түр пішін; көрнекті, әдемісі; ② абырой, қадыр; сенім: 他是一个很体貌的人 ол абыройы бар адам;

③ сыпайы, кішіпейіл, тактикалығы; жайдары, құрметті, әдепті; бейілді; ④ құрметпен қарау,

5) аспектуальность: ~特征 пішіннің ерекшелігі.

【体面】tǐ // miàn ① 【зат.】 ① дене құрылысы және тұлға; ② әлпет; тыс; ③ абырой, абырой; ④ мәртебені алу; мәртебемен ие болу; 5) дербес қатынастар; ашынарлық; 6) жүйе, құрылым

7) рет; жүйе: 有失 ~ абыройды пайдаланып отыру. 是何体面! Бұл не деген ретсіздік. 【体能】tǐ néng 【зат.】 физикалық қабілеттілік.

【体念】tǐ // niàn 【ет.】 көңіл бөлу, назарын аудару, туралы ойлау.

【体魄】tǐ // pò 【зат.】 денсаулық пен рух: 锻炼 ~ денсаулықты шынықтыру | ~健壮 дені сау.

【体腔】tǐ // qiāng 【зат.】 дене, целом.

【体认】tǐ // rèn 【ет.】 түсінуге ұмтылу 集体认可的行 【ет.】 коллективті санкциялық әрекет

【体式】tǐ // shì 【зат.】 түр, норма, мысал, стандартты.

【体态】tǐ // tài 【зат.】 дене бітімі, өзін ұстау мәнері;

【体坛】tǐ // tán 【зат.】 спорт әлемі: ~精英 спорт әлемінің өкілі | 国际 ~ халықаралық спорт.

【体贴】tǐ // tiē 【ет.】 түсіністік

білдіру, өзінді басқаның орнына қою.

【体统】tǐ // tǒng 【зат.】 Жүйе, үлгі, ережелер

【体外循环】tǐ wài xū huán жасанды қан айналым жүйесі.

【体位】tǐ // wèi 【зат.】 позиция, орын.

【体味】tǐ // wèi 【ет.】 сезу, сезіну: ~人生苦乐 адам тууының бақытын сезіну.

【体温】tǐ // wēn 【зат.】 температура: 【мөл.】 试体温 температураны өлшеу.

【体温计】tǐ wēn jì 【зат.】 клиникалық термометр

【体无完肤】tǐ wú wán fū шаужай жоқ; шаужайда қалмады.

【体悟】tǐ // wù 【ет.】 түсіну

【体惜】tǐ // xī 【ет.】 көңіл айту; ниет білдіру.

【体系】tǐ // xì 【зат.】 жүйе, режим, комплекс: 机器体系 машиналар комплексі. 光学体系 оптикалық жүйе

【体现】tǐ // xiàn 【ет.】 іске асыру, жүзеге асу, білдіру, қайта орнату: 再体现 қайта орнату

【体校】tǐ // xiào 【зат.】 физикалық дайындық мектебі.

【体】(сын.) tǐ // xíng 【зат.】 ① дене фигурасы. ② форма.

【体型】tǐ // xíng 【зат.】 дене бітімі

【体恤】tǐ // xù 【ет.】 көңіл білдіру, орнына тұру, ат салысу, қатысу.

【体癣】tǐ // xuǎn 【зат.】 лишай.

【体循环】tǐ xū huán 【зат.】 қан айналымының үлкен шеңбері.

【体验】tǐ // yàn 【ет.】 басынын өткізу, басынан кешу, тәжірибе жинау; тәжірибе.

【体液】tǐ // yè 【зат.】 организмдегі сұйықтық.

【体育】tǐ // yù 【зат.】 физикалық тәрбие; 体育比赛 спорттық сайыс.

【体育场】tǐ yù chǎng 【зат.】 спорт алаңы

【体育馆】tǐ yù guǎn 【зат.】 спорт зал.

【体育舞蹈】tǐ yù wǔ dǎo спорттық билер.

【体育运动】tǐ yù yùndòng дене шынықтыру мен спорт.

【体征】tǐ // zhēng 【зат.】 симптом (ауру).

【体制】tǐ // zhì 【зат.】 жүйе, форма, структура: басшылық ету мен басқару структурасы.

【体质】tǐ // zhì 【зат.】 организм, дене, субстанция: 体质上缺点 физикалық кемшілік

【体重】tǐ // zhòng 【зат.】 дене бітімі.

tì

【屉】(屜) tì ① 【зат.】 духовка жәшік; 三 ~ 桌 стөл үш жәшікпен.

【屉子】tì // zǐ 【зат.】 ① киім жәшігі,

парильня, тор.

【剃】tì【ет.】қырқу: 剃胡子 сақал қырқу; 剃好的 қырқылған.

【剃刀】tì//dāo【зат.】ұстара

【剃刀鯨】tìdāojīng【зат.】сельдяной кит, финвал (razorback).

【剃度】tì//dù【ет.】қырқу.

【剃光头】tìguāngtóубасты қырқу.

【剃头】tì//tóu【ет.】басты қырқу, монах болу.

【湊】tì〈书〉жас”.

【俶】tì[俶儻](tìtǎng) әуелі, алдымен.

【倜】tì见下.

【倜儻】tì//tǎng〈书〉【сын.】өзгеше, алға басар

【倜然】tì//rán〈书〉【сын.】① тәуелсіз.② ашық түрде

【逖】(邈)tì〈书〉алыс, ит өлген жер.

【涕】tì①жас: қатты зарлау.②жас төгу: 涕泣 жас ағызу.

【涕泪】tì//lèi【зат.】①жас: ~交流.

【涕零】tì//líng【ет.】жас төгу, зарлау жылау.

【悌】tì〈书〉үлкендерге құрмет көрсету: 孝悌忠信 атан-аналарды құрметтеу.

【缙】(緝)tì тығыз атлас; 缙素 тығыз атлас,

【缙衣】атластық көйлек.

【惕】tì: қырағы: 无日不惕 қырағы болмайтын күн де болған емес.

【惕厉】tì//lì〈书〉【ет.】警惕 Сергек болу.

【惕励】tì//lì同“惕厉”. Сергек болу

【替】tì①【ет.】аннулировать, жою, орнын басу, тоқтату, жауап беру, : ~工 жұмыста орын басу | 从此替爷征 әкесі үшін әскерге барды.

【替】2tì〈书〉衰败: Ыдырау.

【替班】tì//bān(~儿)【ет.】біреудің орнына жұмыс істеу

【替补】tì//bǔ【ет.】орнын басу: ~队员 алмастыру.

【替【ec.】】tì//dài【ет.】ауыстыру, алмастыру.

【替工】tì//gōng①【ет.】жұмыста алмастыру

【替换】tì//huàn【ет.】біреудің орнын алмастыру

【替考】tì//kǎo【ет.】冒【зат.】Емтихан тапсыру үшін баскабіреуды орнына қою

【替身】tì//shēn【зат.】алмастырушы, дублер.

【替死鬼】tìsǐguǐ【зат.】Баскалар үшін қурбандік қосақ арасында кетген адам

【替罪羊】tìzuìyáng【зат.】Баскалар үшін қурбандік қосақ арасында кетген адам

【剃】(剃) tì〈书〉①тоқтап қалу.② мазалау.

【惕】tì〈书〉жартылай жалаңаш болу.

【雉】tì〈书〉қырқу, қырқып тастау.

【嚏】tì〈书〉түшкіру.

【嚏嚏】tì-pēn【зат.】түшкіру.

【趯】tì〈书〉секіру, секіріп өту.

tiān

【天】tiān①【зат.】аспан, астрономиялық: 抬头望天 аспан көтеріп, аспанға қарау, 天地 аспан мен жер.② күн, тәулік: 过两天以后 бірнеше күннен кейін.③【зат.】ауа райы: 天大变了 ауа райы қатты өзгерді, 天冷了 суықтау бола бастады; уақыт, мерзім: 天还早哪 тым ерте; 天雨 уақытындағы жаңбыр; жыл мерзімі: 秋天 күз; (Tiān)【зат.】жөн; 天竺 (қысқартылған) Үндістан; . тьянь (жер өлшеу 10 му); император: 天位 императорлық тақ.

【天宝】Tiānbǎo【зат.】аспанның сыйы, миф. Тянь-бао

【天崩地裂】tiānbēngdìlièДыбыс күшті үлкен өзгерістер.

【天边】tiān//biān(~儿)【зат.】① көкжиек.②императордың нөкерлері.

【天兵】tiān//bīng【зат.】① императордың әскері: ~天将.②миф. аспан әскері

【天禀】tiān//bǐng〈书〉【зат.】табиғи сапасы.

【天波】tiān//bō【зат.】аспан толқындары.

【天才】tiān//cái【зат.】①данышпан; кеменгер. // ② дарын. 出色的天才 керемет дарындылық, 天才创作 шығарма

【天差地远】tiānchādìyuǎnПарығы зор

【天长地久】tiānchángdìjiǔғұмыр бойы.

【天长日久】tiānchángrìjiǔҰзақ уақыт.

【天车】tiān//chē【зат.】ұзақ жылдардан кейін.

【天成】tiān//chéng【ет.】табиғи, кәдімгі: 天成夜 күні түні

【天秤座】tiānchèngzuò【зат.】Таразы

【天窗】tiān//chuāng【зат.】①(~儿) жарық; саңылау; тесік.

【天打雷轰】tiāndǎlèihōngНайзағайдан өлді.

【天道】tiān//dào【зат.】①табиғат заңдары.② ауа райы.

【天敌】tiān//dí【зат.】табиғи дұшпан

【天底下】tiāndìxià〈口〉【зат.】аспан асты, дүниежүзінде.

【天地】tiān//dì【зат.】①аспан мен жер ② позиция: . ③〈方〉 қарсылықтық: 基于(在)天地之间 аспан мен жер арасында; 天地者生之始也

аспан мен жер өмірдің қайнары.

【天地头】tiāndìtóu【зат.】жолдар.

【天帝】tiān//dì【зат.】үлкен құдірет, ИНДРА

【天电】tiān//diàn【зат.】атмосфералық жарық.

【天鹅】tiān'é【зат.】аққу.

【天鹅绒】tiān'éróng【зат.】бархат, плюш; вельвет.

【天翻地覆】tiānfāndìfù үлкен өзгерістер

【天方】Tiānfāng【зат.】Араб халифаты

【天方夜谭】Tiānfāngyètán Бір мың және бір түн

【天分】tiān//fēn【зат.】тумасынан дарынды: 他画画儿很有~оның сурет салуы өте дарынды.

【天赋】tiān//fù①дарынды【зат.】табиғи қабілеттілік, 天赋人权 табиғи құқық.

【天干】tiāng//ān【зат.】аспан жқолдыздары

【天罡】tiān//gāng【зат.】Жетіқарақшы

【天高地厚】tiāngāodìhòu үлкен, ғұлама

【天高皇帝远】tiāngāohuángdìyuǎn әркім өзінің қалауын жасау алады

【天各一方】tiāngèyìfāng Бір-бірінен алыс, бір-бірімен кездесу қиын

【天公】tiān//gōng【зат.】император, басшы.

【天公道道】tiāngōngdàodào әділеттілік.

【天宫】tiāngōng【зат.】жұмақ.

【天光】tiān//guāng【зат.】аспанның түсі, шығыс

【天葵】tiān//guī【зат.】жыныстық жетілу.

【天国】tiānguó【зат.】① аспан сарайы.②жұмақ.

【天寒地冻】tiānhándìdòng ауа райы салқын

【天河】tiān//hé【зат.】银河.Галактика

【天候】tiān//hòu【зат.】ауа райы, климат.

【天花】tiān//huā【зат.】аспан гүлдері.

【天花板】tiānhuābǎn【зат.】төбе

【天花粉】tiānhuāfěn【зат.】ем.

【天花乱坠】tiānhuāluànzhùi.Өте әсерлі, өте жақсы сөйлейді

【天荒地老】tiānhuāngdìlǎo ғасырлар бойы

【天皇】tiān//huáng【зат.】① құдай. ②жапон императоры.

【天昏地暗】tiānhūndì'àn①Қара бұлт немесе жел соққан кезде аспанның құмды сахнасы ұшып шығады

【天火】tiān//huǒ【зат.】найзағайдан пайда болған жалын.

【天机】tiān // jī 【зат.】① табиғат сырлары.②императордың әрекеттері
 【天极】tiān // jí 【зат.】 әлемнің полустері.
 【天际】tiān // jì 【зат.】 көкжиек.
 【天价】tiān // jià 【зат.】 Өте жоғары баға.
 【天骄】tiān // jiāo 【зат.】 аспанның сүйіктісі
 【天经地义】tiānjīngdìyìқақиқат
 【天井】tiān // jǐng 【зат.】 ішкі аула
 【天空】tiānkōng 【зат.】 аспан, ауа; 多云的天空 бұлтты аспан, 星斗布满天空 аспанда жұлдыздар таралды.
 【天籁】tiān // lài 【зат.】 табиғат дыбыстары
 【天蓝】tiān // lán 【сын.】 көк, көгілдір.
 【天狼星】tiānlángxīng 【зат.】 астр. Сириус
 【天老儿】tiān-lǎoer 【зат.】 диал. альбинос.
 【天老爷】tiānlǎo·ye 【зат.】 аспан.
 【天理】tiān // lǐ 【зат.】 ① табиғат заңдылықтары.② табиғи: ~难容, 哪还有天理啊 Әділеттілік қайда!
 【天良】tiān // liáng 【зат.】 ар, ұят: 丧天良 арынан арылу.
 【天亮】tiān // liàng 【ет.】 күн шығысы, 大天亮 толық шығыс.
 【天伦】tiān // lún <书> 【зат.】 табиғат заңдылықтары, әлеуметтік қатынастар: ~之乐 жанұя қатынастары.
 【天罗地网】tiānlúodìwǎngтордан босап шыға алмауы.
 【天马行空】tiānmǎxíngkōng қиялдар.
 【天门】tiān // mén 【зат.】 ① аспан қақпалары, жұмақ қақпалары.
 【天明】tiān // míng 【ет.】 күннің шығысы.
 【天命】tiān // mìng 【зат.】 аспан құдіреті.
 【天幕】tiān // mù 【зат.】 ① шағыр.② аспан шығысы.
 【天南地北】tiānnándìběi алыста, ерте ерте ертеде ешкі жүні бөртеде
 【天南海北】tiānnánhǎiběi алыста, ит өлген жер.
 【天年】tiān // nián 【зат.】 өмір сүру мерзімі, жасы: 尽其~ | 安享~.
 【天牛】tiān // niú 【зат.】 жук дровосек.
 【天怒人怨】tiānnùrényuànЗиян өте ауыр, себебі ол кеңінен ашу болып табылады
 【天棚】tiān // péng 【зат.】 Шатырдың немесе қабаттың ішіндегі нәрсеңің қабаты немесе ағаштан жасалған
 【天平】tiān // píng 【зат.】 Баланстық тараз.
 【天启】Tiānqǐ 【зат.】 Тяньци (1621—

1627).
 【天气】tiān // qì 【зат.】 ① ауа райы, климат.② <方> уақыт, мерзім: 天气预报 ауа райы болжамы, 天气一凉 тез суықтады
 【天气图】tiānqìtú 【зат.】 синоптикалық карта, ауа райы картасы
 【天气预报】tiānqìyùbàoауа райы болжамы.
 【天堑】tiān // qiàn 【зат.】 табиғи шекара: 长江~табиғи шекара (Янцзы өзені).
 【天桥】tiān // qiáo 【зат.】 аспан көпірі
 【天琴座】tiān // qínzuò 【зат.】 Лира жұлдызы
 【天青】tiān // qīng 【сын.】 Қара және қызыл түстер
 【天穹】tiān // qióng 【зат.】 аааспан күмбезі.
 【天球】tiān // qiú 【зат.】 Күннің орталығы аспан саласы деп аталады
 【天球仪】tiānqiúyí 【зат.】 аспан лобусы.
 【天趣】tiān // qù 【зат.】 табиғаттың кереметтілігі.
 【天阙】tiān // què <书> 【зат.】 ① сарайдың қақпасы.②.
 【天然】tiān // rán 【сын.】 табиғат, табиғи: 天然煤气 табиғи газ; 天然地理 физикалық география.
 【天然气】tiānránqì 【зат.】 табиғи газ.
 【天然丝】tiānránsī 【зат.】 табиғи жібек.
 【天壤】tiān // rǎng <书> 【зат.】 аспан мен жер: ~间 аспан мен жер арасы | 相去~.
 【天壤之别】tiānrǎngzhībiéаспан мен жер секілді ерекшелік
 【天日】tiān // rì 【зат.】 күн мен аспан: 重见~күн жарығын көру | 暗无~.
 【天色】tiān // sè 【зат.】 ауа райы, аспанның түсі: 天色已晚 уақыты кеш болды
 【天上】tiān // shàng 【зат.】 аспанда.
 【天神】tiānshén 【зат.】 аспан рухтары, құдай.//
 【天生】tiān // shēng 【сын.】 табиғи, табиғатты: 天生的聋子 табиғатынан саңырау.
 【天时】tiān // shí 【зат.】 ① ауа райы.② жағымды уақыт.③ император.
 【天使】tiān // shǐ 【зат.】 ① аспан өкілі.② <书> императордың өкілдері.
 【天书】tiān // shū 【зат.】 ① қасиетті кітаптар.② танымалық кітап
 【天【сан.】】tiān // shù 【зат.】 күнтізбе, астрономия, тағдыр
 【天堂】tiān // táng 【зат.】 жұмақ: 像天堂那样幸福的生活 өмірі

жұмақтағыдай
 【天梯】tiān // tī 【зат.】 аспанға апаратын баспалдақ.
 【天体】tiān // tǐ 【зат.】 аспан денесі.
 【天条】tiān // tiáo 【зат.】 аспан заңдары: 违犯~заіды бұзу.
 【天庭】tiān // tíng 【зат.】 ① аспан сарайы.② император сарайы.③ аспан.
 【天头】tiān // tóu 【зат.】 үстіңгі алаң.
 【天外】tiān // wài 【зат.】 ① аспан үстінде.② көкжиектен ары қарай; 天外有天 кемелдіктің шегі жоқ.
 【天外有天】tiānwàiyǒutiān кемелдіктің шегі жоқ.
 【天王】tiān // wáng 【зат.】 ① аспан патшасы.② аспан императоры.③ басты жұлдыз.
 【天王星】tiānwángxīng 【зат.】 Уран
 【天文】tiān // wén 【зат.】 аспан денелері, астрономия, астрономиялық
 【天文表】tiānwénbiǎo 【зат.】 астрономиялық сағат.
 【天文单位】tiānwéndānwèiастрономиялық бірлік
 【天文馆】tiānwénguǎn 【зат.】 планетарий (планеталардың көрсететін аспаптар ісін көрсететін арнаулы үй, орын)
 【天文数字】tiānwénshùzì7 астрономиялық цифра.
 【天文台】tiānwéntái 【зат.】 обсерватория
 【天文望远镜】tiānwénwàngyuǎnjìng астрономиялық телескоп
 【天文学】tiānwénxué 【зат.】 астрономия
 【天文钟】tiānwénzhōng 【зат.】 астрономиялық сағат
 【天下】tiān // xià 【зат.】 ① әлем, дүниежүзі, ғалам: ~太平 дүниежүзінің бейбітшілігі.② барлық адамдар: 打~ мемлекетте билікті тартып алу | 招天下雨 күн сайын жаңбыр жауып отыр.
 【天仙】tiān // xiān 【зат.】 періште, сұлу.
 【天险】tiān // xiǎn 【зат.】 табиғи бөгет: 长江~Янцзы бөгеті.
 【天线】tiān // xiàn 【зат.】 антенна: 笼【сын.】天线 цилиндрлік антенна.
 【天香国色】tiānxiāngguósèтақ, пион.
 【天象】tiān // xiàng 【зат.】 ① аспан құбылыстары: 天象厅 планетарий.② ауа райы.
 【天象仪】tiānxiàngyí 【зат.】 планетарий
 【天晓得】tiānxiǎo·de <方> құдай біледі, кім біледі?
 【天蝎座】tiānxiēzuò 【зат.】 Сарышаян жұлдызы
 【天幸】tiān // xìng 【зат.】 бақыт.
 【天性】tiān // xìng 【зат.】 指 мінез

құлық, инстинкт, табиғи қабілеттілік 易受冲【ет.】的天性 мінезі импульсивті

【天悬地隔】tiān xuándìg қатты ерекшелік.

【天旋地转】tiān xuándìzhuàn көз алдында барлығы да бұрыла бастады

【天涯】tiān // yá【зат.】 әлемнің шегі: 走尽天涯 бүкіл әлемді кезіп өту.

【天涯海角】tiānyáhǎijiǎоит өлген жер

【天阍】tiān // yān【зат.】 бедеу еркек, импотент.

【天衣无缝】tiānyīwúfèng Кемшіліктер жоқ.

【天意】tiān // yì【зат.】 алланың қалауы, императордың қалауы.

【天鹰座】tiānyīngzuò【зат.】 Бүркіт жұлдызы.

【天宇】tiān // yǔ【зат.】 ①аспан асты. ②әлем.

【天渊之别】tiānyuānzhibié аспан мен жер арасындағы ерекшелік секілді.

【天灾】tiān // zāi【зат.】 табиғи апаттары; 崇天灾 табиғи апаттарды көбейту, 战胜天灾 табиғи апаттарды жеңу.

【天葬】tiān // zàng【ет.】 ашық аспан астында жерлеу рәсімі

【天造地设】tiānzàodìshèжеке табиғатымен дайындалған.

【天真】tiān // zhēn【сын.】 ① сенімділік. ②тазалы, бикүнә: 天真的小孩 бикүнә бала, 大自然的产儿 табиғаттың баласы

【天知道】tiānzhīdàoқұдай білдеі! кім біледі!

【天职】tiān // zhí【зат.】 моральдық парыз: 军人的天职 әскери борышы, 神圣天职 қасиетті парызы.

【天轴】tiān // zhóu【зат.】 әлемнің осі.

【天诛地灭】tiānzhūdìmièаса қауіпті қылмыс үшін жаза тарту

【天竺】Tiān // zhú【зат.】 Үндістан, үнділік

【天竺鼠】tiānzhúshǔ【зат.】 теңіз шошқасы (кемірушілермен тұқымдас кішкентай жәндік)..

【天主】Tiān // zhǔ【зат.】 Аспан патшасы

【天主教】Tiānzhūjiào【зат.】 католицизм

【天姿国色】tiānzīguósè өте әдемі.

【天资】tiān // zī【зат.】 табиғи дарындылық, дарын: ~聪颖 табиғи дарындылық.

【天子】tiān // zǐ【зат.】 аспан ұлы.

【天下第一号】tiānzìdìyīhào бастапқы, алғашқы

【天足】tiān // zú【зат.】 кәдімгі аяқтар.

【天尊】tiān // zūn【зат.】 аспан тұрушы.

【天作之合】tiānzùozhéhé алланың

әмірімен құрылған отбасы

【添】tiān①【ет.】 ①қосу, толықтыру: 再添一百就是三百 жүздікі қосып, үш жүз болады; 添上一块钱 тағы 1 юань қосу; ②дүниеге әкелу, босану: 她添了个男孩子 ол ұл баланы туды;

③ сыйға тарту. ② қосымша; 添设 қосымша құрастыру; III зат есім. қосымша, әлі, көбірек; жалғасы: 食一碗添 添 қосымшаның кесесін тағы ішу; 睇一阵添先走 жалғасын қарап, ал сонан соң кетеміз! ③(Tiān)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【添补】tiān // bu【ет.】 қосымша толықтыру, көмектесу.

【添彩】tiān // cǎi【ет.】 түсті толықтыру.

【添丁】tiān // dīng【ет.】 ұл баланы туу

【添堵】tiān // dǔ〈方〉【ет.】 басқаға жамандық жасау

【添加】tiān // jiā【ет.】 толтыру, толықтыру: 添加件 қосымша техникалық мүмкіндіктер; 添加到收藏夹 ерекшелерге толықтыру

【添加剂】tiānjiājì【зат.】 қосымша; коспа

饲料添加剂 жем қосымшасы.

【添乱】tiān // luàn【ет.】 қақпалау; бөгеттер жасау.

【添箱】tiān // xiāng ①【ет.】 қалыңдыққа үйлену тойы сыйын жіберу(оның бауырластарынан)

【添油加醋】tiānyóujiācù ызыл сөз үшін айғақтарды әрлеп, ұзартылу, шындық бұрмалау, ұлғайту.

【添枝加叶】tiānzhījiāyè толықтыру; өзіншені кіргізу; тіркеп жазу, әрлеу, шығарып, ойлап табу

【添置】tiān // zhì【ет.】 сатып алу, қосымша сатып алу; қосу, жапсырып салу, болғанын толықтыру; ~衣服 қосымша киімді сатып алу.

【添砖加瓦】tiānzhuānjiāwǎ бірнәрсеге өз жәрдемін кіргізу

【黏】tiān [黏鹿](tiānlù)【зат.】 құба, күлгін - сары.

tián

【田】-1tián ①【зат.】 дала; жер, жер үлес; егістік жер, шабындық; егін: 稻田 күріш даласы; ②егін шаруашылық, егіншілік; ③аң аулау; ④ күзетші; 5) жазық фигураның дала, ауданы, 为田几何 ауданы қандай?

②жерді өңдеу: 令民得田之 халыққа жер өңдеу мүмкіндік беру

③ (Tián)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【田】-2tián〈书〉 аң аулау.

【田产】tián // chǎn【зат.】 меншікті жер, егістік жер.

【田塍】tián // chéng〈方〉【зат.】 ① жер меншігі, жер; ②жер және дүние; жер және басқа меншік.

【田畴】tián // chóu〈书〉【зат.】 егістік жер, шабындық; жұмсалатын жер

井田畴 құдық даласы.

【田地】tián // dì【зат.】 ① жұмсалатын жер, шабындық, өңделген ②далада бір цин

③ауысу; қашықтық; 四五里田地 4—5 ли қашықтықта; ④жағдай, (ic) күй

【田赋】tián // fù【зат.】 ①жер салығы ② аудан бірлігін жабықтау және міндеттілу.

【田埂】tián // gěng【зат.】 күріш даласының (тарағы) жол жағасы.

【田鸡】tián // jī【зат.】 ①(құс) су тауық; ②зоол. (жеуге жарайтын) тоған (Rana esculenta) бақа; ③зоол. (Rana nigromaculata) қара - дақты бақа

【田家】tián // jiā【зат.】 егінші, шаруа; шаруа ауласы

【田间】tián // jiān【зат.】 далада, далаларда; далалы: 田间管理 / танаптық дақылдарға күтім жасау, 田间选种 /даланы таңдау

【田径赛】tiánjìngsǎi【зат.】 жеңіл атлетикадан сайысы.

【田径运动】tiánjìngyùndòng жеңіл атлетика; 田径运【ет.】 员 жеңіл атлет (жеңіл атлетикамен шұғылданушы спортшы)

【田坎】tián // kǎn【зат.】 田埂.

【田猎】tián // liè〈书〉【ет.】 аң аулау.

【田垄】tián // lǒng【зат.】 дала арасындағы биік меже; 田陇间 далаларда.

【田螺】tián // luó【зат.】 живородка, лужанка.

【田亩】tián // mǔ【зат.】 өңделген; өңдеген жерлер, егістік жерлер; жер учаскелері.

【田七】tián // qī【зат.】 三七.

【田契】tián // qì【зат.】 жерде сатушы бекінісі.

【田赛】tián // sài【зат.】 жеңіл атлетикадан жарысы

【田舍】tián // shè〈书〉【зат.】 ①жер және шаруа үйі; ②ауыл лашық; ауыл шаруасы.

【田鼠】tián // shǔ【зат.】 ①зоол. (Mus tanezumī) дала тышқаны

②көртышқан; ангор ешкісінің жүні

【田野】tián // yě【зат.】 дала; дала; 田野工作(ғылыми экспедиция) егіншілік жұмысы

【田野工作】tiányěgōngzu егіншілік жұмысы.

【田园】tián // yuán【зат.】 дала және бақтар; ауыл.

【田园诗】tiányuánshī【зат.】

буколикалық поэзия, буколик; пастораль; мүлгу.

【田庄】tián // zhuāng 【зат.】 ауыр, хутор.

【田字草】tiánzìcǎo 【зат.】 бот. Marsilea quadrifolia L марсилия төрт парак.)

【佃】tián 〈书〉 ① жерді өңдеу; егін егу: 并佃并守 (ауылдардың әскери адамы туралы) шекараны егін егіп қорғау; ② жерді жалғап алу; ③ жалдауға жерді беру; ④ аң аулау

【涸】tián 涸涸镇 (Tiánjīngzhèn), 地 【зат.】, 在江】苏.

【畋】tián 〈书〉 ① жерді өңдеу: 畋食 егін шаруашылығымен азықтану; ② аң аулау 出畋 аң аулауға шығу: 畋渔 аң аулау және балық аулау.

【畑】tián құрғақ аудан.

【恬】tián 〈书〉 ① байсалды, бейбіт; бейқұты; ② жұмыссыз, бос; 恬卧 мерекелікте болу; абыржымастан жота-жота болу

【恬不知耻】tiánbùzhīchǐ ұялмай-қызармай, арсыз, арсыздықпен

【恬淡】tián // dàn 【сын.】 байсалды, шырқы бұзылмайтын; даңққа және пайдаға енжар

【恬静】tián // jìng 【сын.】 тыныш, байсалдысы; бейқұт

【恬然】tián // rán 〈书〉 【сын.】 сыпайы, тыныш, байсалды

【恬适】tián // shì 〈书〉 【сын.】 жайлы мен тыныш.

【佃】(佃) tián 〈方〉 ① алтын зооерлік бқйымдар; шашқа арналған зергерлік бұйымдар; 佃带 белбеу

【畠】tián 日 бау бақша, плантация.

【蒹】tián жапырақты қызылша, мангольд (Beta vulgaris L. var. cicla Moq.).

【甜】tián 【сын.】 ① тәтті, дәмді. жақсы, әдемі, тартымды.

【甜菜】(蒹菜) tián // cài 【зат.】 ① қантты қызылша

② бот. кәдімгі қызылша (Beta vulgaris L.)

饲用甜菜 тағам қызылшасы; ③ қайынның бұршақтары

【甜点】tián // diǎn 【зат.】 тәтті, десерт.

【甜瓜】tián // guā 【зат.】 қауын

【甜活儿】tián // huó 【зат.】 аз күш салу төлеу көп жұмыс

【甜酱】tián // jiàng 〈方〉 【зат.】 тығыз тәтті бұршақ соусы.

【甜津津】tiánjīnjīn (～的) 【сын.】 тәтті.

【甜美】tián // měi 【сын.】 тартымды, тәтті

【甜蜜】tián // mì 【сын.】 ① балдай, тәтті

② нәзік, сүйікті

【甜面酱】tiánmiànjiàng 【зат.】 тығыз тәтті бұршақ соусы.

【甜腻】tián // nì 【сын.】 тәп тәтті, майлы: 口味～.

【甜品】tián // pǐn 【зат.】 тәтті, десерт

【甜润】tián // rùn 【сын.】 тәтті, жағымды: 嗓音～жағымды дауыс.

【甜食】tián // shí 【зат.】 тәттілер.

【甜水】tián // shuǐ 【зат.】 тұщы суы: ～井 терең тұщы суы

【甜丝丝】tiánsītsī (～儿的) 【сын.】 тәтті, өте дәмді. ①: 这种菜～儿的, 很好吃 бұл тамақ өте тәтті әрі дәмді.

【甜头】tián // tóu (～儿) 【зат.】 ① тәттілік, тәтті; ② пайда, мүдде; ③ қармақ жем, садақа беру 让他尝着甜头儿 оған тәттінің дәмін көруге беру, 尝到甜头 қуану

【甜言蜜语】tiányánmìyǔ. тілінен бал тамған, жарымсақтық; тілі майда, бос уәде. 【甜叶菊】tiányèjú 【зат.】 бот. стевия, Stevia rebaudiana Bertoni

【蒹】tián 【сын.】 Ағынның тынысы.

【填】tián ① 【ет.】 ① толтыру, бітеу; жығу; ұйықтау; қыстыру; тығындау; бітеу; орналасу; лық толу: 填上那条沟 бұл орды үю; 移山填海 үлкен күш туралы айтылған, құдірет; 填窟窿 тесікті бітеу; 往坑里填土 топырақпен шұңқырды толтырылу; ② толтыру, орнату; оқтау, жанар май құю; тығу, қыстырту; тыққылау: 填一只鸭子 жеммен үйректі жемдеу; ③ жазу, қою, тізімге кіргізу; толтыру, 头一栏要填姓 【зат.】 бірінші айдарда фамилия мен атын жазу керек; 填履历表 сауалнаманы толтыру; 填志愿书 өтініш жазу; ④ әсемдеу; жабуға тіркеп жазу, 填彩 ою бойынша тіркеп жазу; 金填文字 жазулар алтынмен безендірілген; 填白器 қол қою үшін ақ ыдыстар; 5) сыйғызып салу 多取好女填后宫 жиында әдемі қыздарды ожаулап, оларды сарай гинекейлеріне сыйғызып салды.

【填报】tián // bào 【ет.】 мәліметті толтырып ұсыну: 填报人 информант; мәлімдемеші; (informant) сөз тасушы

【填补】tián // bǔ 【ет.】 толықтыру; толықтыру; жабу; (tic) пломбалау: 填补真空(саяси) вакуумды толтыру; 挣钱 填补家 жанұяны қолдау үшін ақша табу; 填补亏空 шығындарды өтеу.

【填仓】tián // cāng 【ет.】 етті күн.

【填充】tián // chōng 【ет.】 толықтыру; толықтыру;

【填词】tián // cí 【ет.】 қытайдың көне «цы» жанры деп аталатын жанрмен өлеңдер жазу

【填房】tián // fāng ① 【ет.】 екінші рет

үйлену. ② 【зат.】 екінші әйел, тоқал.

【填方】tián // fāng 【ет.】 үйінді істеу; үйінді.

【填房】tián // fāng 【зат.】 тоқал.

【填空】tián // kòng 【ет.】 ① бос орынды алу; ② бос орынды толтыру

【填料】tián // liào 【зат.】 ① толтырғыш;

② техникалық нақыштайтын материал; толтыратын зат; сальник; 3) толтырғыш

【填权】tián // quán 【ет.】 акциялардың бағалары жоғары көтерілді

【填满】tián // mǎn ① толтыру, қыстыру; жығу

② қанықтыру: 资本主义的欲望是填不满的 капитализм тәбеттері қомағай

【填塞】tián // sè 【ет.】 ① жығу; қыстыру; толтыру; бітеу; тығындау; тығындаманы өндіріп алсын, қағу; ② толтыру; 填塞饥饿 ашаршылықтың сезімін басып тастау; ③ бітеу.

【填写】tián // xiě 【ет.】 толтыру; тізімге кіргізу.

【填鸭】tián // yā ① 【ет.】 тыққылау; толтыру. ② 【зат.】 жемдеудің ерекше әдіс арқауы

【填筑】tiánzhù 【ет.】 толтыру, төгінді.

【阡】(阡) tián 〈书〉 есіктерде топырлау; асыра толтыру, аса толып кеткен;

tiǎn

【忝】tiǎn 〈书〉 ① масқаралау, қорлау: 否德忝帝位 рақымшылықтың жоқтығынан император баласын масқаралау; 忝厥祖 ата бабаларын масқаралау; ② намысына тяды. өз туралы лайықтану; 忝私 жақындыққа лайық болу; ③ намысына тяды; қасиетсіздік бойынша жүрексіздену; бағылы бармау; бас тарту: 忝为 【ет.】 表 қарсылық білдіріп делегат болу; жасау жан бас тарту;

【殄】tiǎn 〈书〉 ① өлекселену, тоқтату, таусылу: 不殄心忧 шын көңілімен қамдары бітпейді; ② жою, құрту: 败国 【殄】民 мемлекетті қиратып, халықты жою 【殄沌】 tiǎndùn толық тәртіпсіздік, хаос

【诘】(诘) tiǎn 〈书〉 勾取; 探取.

【腆】tiǎn 〈书〉 Кірді.

【觥】(觥) tiǎn 〈书〉 арлану, ұялу: ～颜 ұят.

【觥颜】tiǎn // yán 〈书〉 【ет.】 ұят

【腆】tiǎn 〈书〉 ① ілгері шығару, бақырайту, шығарып қою: 腆着个大肚子 іш күшті шермең-шермең ету; ② молайту: 洗腆 бекіністі газартып тұлдау; ③ қымсынбау; 不腆于酒 ішімпаздыққа салынбау;

① байы; бағалы; сенімді; ағыл-тегіл; үлкен: 郑虽无腆 ... 而三世执其政柄 Чжэндардың патшалығы бай болмаса да., бұл тектің табандатқан үш ұрпақтары мемлекеттік билік ұстайды; ② мейірбан; қолайлы: 辞无不腆 әрбір сөз қайрымды болуы керек.

【舔】tiǎn【ет.】① жалау, жалату: 用舌头舔碗/кесені тілмен жалау; 舔了一下嘴唇 ернін жалау; ② тілмен дымдау; 舔笔 қаламұшты тілімен дымдау

【舔屁股】tiǎn pìgǔ. к..н жалау, жағымпаздық, к..не кіру.

【舔食】tiǎn shí. Жалап жеу, жалмаңдау.

【舔洗】tiǎn xǐ. Тілімен тазалау; жалап-жұқтау: жалану.

tiàn

【搽】tiàn【ет.】① білте: 搽灯 білтені сабақтау; ② малу: 搽笔 / қаламсапты малу(сияға); ③ қызықтыру: 拿好话儿搽他 оның жағымаз сөздерін қызықтыру.

tiāo

【挑】tiāo жұқа.

【挑】薄】tiāo // bó <书>【сын.】 жеңілтек, ұшқалақ

【挑巧】tiāo // qiǎo <书>【сын.】 амалшыл, айлалы, қу

【挑达】tiāo // tà <书>【сын.】 轻薄: 心性~жуқа.

【挑】tiāo【ет.】① иінағаштағы қатқақтарда кһтеру, иықтарда көтеру: 挑来两桶水 суды екі шелектің иінағашында әкелу; ② таңдау, алып қою; 把坏的苹果挑出来吧 нашар алмалар тартып алу, 挑好日子 бақытты күнді таңдау; ③ сайлау, жылжыту, таңдау: 他们挑选我来做这件事 олар мені бұл жұмысқа сайлады; ④ шұқылау; шығару: 挑开薊来 шөгірді алып шығу; 5) табу, найсаптау: 挑毛病 кемшіліктерді табу; 6) қыздырмалау, шақыру; арандау, азғыру: 挑战 соғысты арандау; 7) көтеру; 8) күту, қалжыңдау: 目挑 қылмыңдау; 9) жару, тесу, түрту

①жүк: ~心爱的.②挑剔: ~毛病.

【挑】2tiāo ①【ет.】: ~本心爱的书 өзіне сүйікті кітабын алу.

【挑刺儿】tiāo // cì【ет.】① ойын тастарынан тазарту, тазалау, (балықтың) ішін жару②мін тағу

【挑灯夜战】tiǎodēngyèzhàn

шамдардың жарығында түнде соғысу

【挑定】tiāo // dìng біреуді қалау, бірдемені қалау

【挑肥拣瘦】tiǎofēijiǎnshòu өзіне ең жақсысын алуға тырысу 干工作不应~.

【挑夫】tiāo // fū【зат.】 тасушы, канарлар;

【挑拣】tiāo // jiǎn【ет.】① таңдау,

алып қою; ② диал. талғағыш, талғампаз: 那人最难侍候, 太拣拣了 бұл адамға жағуға өте қиын, ол өте талғампаз.

【挑脚】tiāo // jiǎo【ет.】 жүкті тасу: ~的.

【挑拣】tiāo // jiǎn жүкті тасу

【挑三拣四】tiāosānjiǎnsì талғау.

【挑食】tiāo // shí【ет.】 тамақта талғау болу

【挑剔】tiāo-tī【ет.】① көркем білезік; қатты ықпалдармен жазу; ② түсіндіру, қайталап айту; ③ салмақтау, іліп қою; ④ тараптың жаманшылықтары табу, қате табу; мін тағу; 我一说话他就挑剔 我 сөйлей бастасам, ол мін тағып жібереді; 5) талғампаз, талғаш: 他对衣服很挑剔 ол киім қатынасында өте талғампаз

【挑选】tiāo // xuǎn【ет.】 сайлау, таңдау; 随便挑选 талабына қарай таңдау; 任你挑选 қалауы бойынша таңдау

【挑眼】tiāo // yǎn <方>【ет.】① мін тағу; кемшіліктерді іздеп табу; ② буырқану, ашуланып отыру: 爱挑眼的主顾 талғампаз сатып алушы

【挑子】tiāo // zǐ【зат.】 (мінағашта) жүк; бума

【挑字眼儿】tiāozǐyǎnr сөздерге талғау

【挑嘴】tiāo // zuǐ【ет.】挑食.

【挑】tiāo <书>① арғы аталарға арналған храм; 宗桃 ата бабалар храмы; ② арғы аталарға құрбандық шалу: 承桃 承桃 арғы аталарға құрбан шалуды құқық мұра ету

tiáo

【条】(條) tiáo ① (~儿) бұтақ, бұтақ тармағы; шыбық: 枝~бұтақтар | 柳条 тармақ талдыс: 荆条 шомырт бұтақтары. ② (~儿)【зат.】: жолақ, лента; 面~кеспе | 布~儿 матаның жолағы. ③ (~儿)【зат.】 рет, жүйе: 有条不紊 бәрі өз қалпында болу. ④ хат, парақша: 写歌条 хат жазу; 路条 жолдық парақ ⑤ бап, тармақ, параграф; бап бойынша, дәйекті түрде: 民法第九条是这么说的 осылай азаматтық кодекстің тоғызыншы бабында былай айтылған. 条举 бап бойынша дәйекті түрде баяндау. ⑥【мөл.】 а) ұзын зат таңбалаушы зат есімдер үшін есептік сөз, ұзақ құбылыстар және кейбір малдар: 一条细线 нәзік сызық; 一条河 бір өзен; 一条性命 бір өмір; 三条狗 үш ит. ⑦(Tiáo)【зат.】 жөні

【条案】tiáo'àn【зат.】 тар және ұзын үстел.

【条播】tiáo // bō рядовой посев

【条播机】tiáobōjī рядовая

сеялка

【条畅】tiáo // chàng <书>【сын.】 түсінікті, айқын; тегіс; сезімтал, еркін.

【条陈】tiáo // chén ①【ет.】 тараптарға бөлу; ②【зат.】 баяндама хаты

【条顿】tiáo // dùn Тевтондар

【条顿人】tiáodùn rén Тевтондықтар

【条顿族】tiáodùn zú тевтондық

【条分缕析】tiáofēnlǚxī мұқият талдау.

【条幅】tiáo // fú【зат.】 свиток

【条贯】tiáo // guàn <书>【зат.】 жүйе, реттік.

【条规】tiáo // guī【зат.】 тәртіп, жүйе

【条儿】tiáo // jī【зат.】 ұзын үстел.

【条件】tiáo // jiàn【зат.】① шарт, шартты түрде: 在这种条件之下才... тек осы шартта ғана; ② параграф, мақала: ③ ұсыныс; 先决条件 алдыңғы ұсыныстар; 接受条件 ұсынысты беру: 物质上的条件 материалдық мүмкіндік

【条件反射】tiáojiàn fǎnshè шартты рефлекс, жүре пайда болған рефлекс

【条款】tiáo // kuǎn【зат.】 шарт, келісімнің бөлімдері, бап

【条理】tiáo // lǐ【зат.】 тәртіп, жүйе; 有条理 жүйелі; 无条理的学生 жүйесіз оқушы, 把文件保存得有 条理 қағаздарды тәртіпте ұстау.

【条例】tiáo // lì【зат.】 ережелер, устав, регламент

【条令】tiáo // lìng【зат.】 басшылықтық ережелері, устав.

【条码】tiáo // mǎ【зат.】 штрих коды.

【条目】tiáo // mù【зат.】 пункт, рубрика; параграф; тақырып; мақала.

【条条框框】tiáo-tiáokuàng·kuàngкөз келген шарттар мен шаблондар

【条文】tiáo // wén【зат.】 мақала, заңның бапы, заңның мәтіні: 党章的条文 партияның уставы; 条约的条文 келісімнің мәтіні

【条纹】tiáo // wén【зат.】 ала, ақ пен кара: 柳条纹 ала сурет.

【条】【сын.】 码】tiáoxíngmǎ【зат.】 штрихтық немесе сызықтық коды.

【条锈病】tiáo xiùbìng ржавчина

【条约】tiáo // yuē【зат.】 келісім, пакт. 条约前言 преамбула [келісімде]

【条子】tiáo // zǐ【зат.】① хат жіберу: 递条子 хат беру. ② расписка, хаттама, квитанция: 开个条子 расписка жазу. ③ бұтақ.

【苕】tiáo 1) бот. астрагал китайский (Astragalus sinicus L.; ② сыпырғыш жасауға арналған камыш

【峽】(峽) tiáo [峽峽] (tiáotiáo) <书>【сын.】 биік

【迢】tiáo [迢迢] (tiáotiáo)【сын.】 алсытағы, алыста, шалғай: 迢远 алыста, 千里~ит өлген жер.

【调】1 (調) tiáo ① бұзу, шалдығу,

өзгеріске ұшырау : 失 ~ бұзылу; шалдығу | 风 ~ 雨顺 желден жауын шашын болып болған. ② 【ет.】: ~ 味 тамаққа дәмқосарды қосу | ~ 配 | 把鸡子儿再调一调 тағы да жұмыртқа араластыру. ③ : ~ 停 конфликтті тоқтату | ~ 处 дау шешу.

【调】2 (調) tiáo ①挑逗: ~ 笑 әзілдеу | ~ 戏 әйел адамға тиісу. ②对调 орын ауыстыру

【调拨】tiáo // bō 【ет.】 ауыстыру, орналастыру, анықтау: 资源的转用和调拨 ресурстардың ауыстырылуы мен орналастыруы.

【调处】tiáo // chǔ 【ет.】 үшінші тұлға, дәнекер: ~ 纠纷 дауды дәнекерлікпен шештім; 由于您的调处我才能够免于很不愉快的事 сіздің дәнекерлігіңізбен ғана осы мәселеден құтылдым.

【调幅】tiáo // fú 【ет.】 модулировать ету; модуляция

【调羹】tiáo // gēng 【зат.】 қасық.

【调和】tiáo // hé ① 【ет.】 ① үйлестіру; гармониялық; қолайлы; үйлесімді; ② келістіру, достастыру; татуласу; ымырау, жұмсау: 不调和 достастырылмайтын; ③ ретке келтіру, тәртіпке келтіру; мақұлдау; күйіне келтіру; ④ тұздық құю, 颜色的调和 түстердің гармониясы; 音调和谐 үндескені жақсы

【调和主义】tiáohézhǔyì жарастырушылық; келісушілік; көңгіштік; мәмілешілдік; ымырагершілік; ымыраластық; ымырашылық

【调护】tiáo // hù 【ет.】 ① (ауруға) күтім жасау; сақтау, қамқор болу; күту, қамқорлық ету

② реттеу, оңайлату; ③ сақтану, өз көңіл күйіне қадағалау: 精心 ~ жан дүниесімен күтім жасау.

【调级】tiáo // jí 【ет.】 рецепт бойынша емді әзірлеу

【调剂】tiáo // jì 【ет.】 ① бірдемеге ыбасшылық ету: ~ 物资 тауарды реттеу | ~ 生活 өмірді реттеу. ② белгілі бір мөлшерде араластыру.

【调价】tiáo // jià 【ет.】 бағаларға басшылық жасау, бағаларды реттеу.

【调教】tiáojiào 【ет.】 ① тәрбиелеу, ұстаздық ету: 一点调教没有 мүлдем тәртіпсіз; 不服 ~ тәрбиелілік ұнамау. ②): ~ 劣马 атты қолға үйрету | ~ 鸚鵡 тотықұсты үйрету.

【调焦】tiáo // jiāo назар аудару, фокус орнату

【调节】tiáo // jié 【ет.】 реттеу, дұрыс орналастыру: 调节市场价格 нарықтық бағалардың реттеуі; 音量调节器 дауысты реттеу; 自 【ет.】 调节 өзін

реттеушілік, 均衡调节 изостатикалық компенсация.

【调节器】tiáojiéqì регулятор, регистр: 空气调节器 кондиционер

【调解】tiáo // jiě 【ет.】 бігістіру; көндіру; жұрт алдында жарастырушымен (дәнекермен) сөйлеу; реттеу; рұқсат ету. 调解程序 бігістіру рәсімі: ~ 人 дәнекер | ~ 纠纷 дауды шешу.

【调经】tiáo // jīng 【ет.】 тұрақтандырылған етеккір топтамасы, қалыпты етеккір циклы,

【调侃】tiáo // kǎn 【ет.】 әзілдеу, мазақтау.

【调控】tiáo // kòng 【ет.】 реттеу мен бақылау

【调理】tiáo // lǐ 【ет.】 ① ауруды қарау; күту мәпелеу; қамдестік; 4) диал. ақымақ етіп кет-, үшін мұрынды жүргіз-, ақылысызда қой-: 病刚好, 要注意 ~ жақсы жазылып келе жатыр, күтімге көңіл бөлу керек. ② реттеу, жасау: ~ 伙食 тамақты реттеу | ~ 牲口 малдарды реттеу. ③ басқару, оқыту, уағыздау, жөн сілтеу. ④ <方> 4) диал. ақымақ етіп кету

【调料】tiáo // liào 【зат.】 дәмқосар.

【调弄】tiáo // nòng 【ет.】 ① әзілдеу, мазақтау; ② ойнау, әзілдеу. ③: ~ 是非 тіртіпке қою.

【调配】tiáo // pèi 【ет.】 орналастыру, реттеу

【调皮】tiáo // pí 【сын.】 ① тентек ② Қулық істеу

【调频】tiáopín 【ет.】 ① жиілікті күйттеу,

② техн. жиіліктің модуляциясы;

【调情】tiáo // qíng 【ет.】 Ерлер мен әйелдердің азғыруы.

【调三窝四】tiáosānwōsì тұтандыру, алауыздыққа атыстыру, жанжалдастыру; өсек соғу

【调色】tiáo // sè түстерді араластыру

【调色板】tiáosèbǎn палитра

【调色液】tiáosèyè вираж

【调摄】tiáo // shè <书> 【ет.】 күтім жасау, денсаулыққа қарау.

【调试】tiáo // shì 【ет.】 үйлесімділік, ынтымақтастық; үйлестік.

【调适】tiáo // shì 【ет.】 техн. сынамды қанаушылық;

【调速】tiáo // sù 【ет.】 жылдамдықтың реттеуі: 这种车可以自 【ет.】 ~ бұл велосипедтің жылдамдығын реттеуге болады.

【调速器】tiáosùqì жылдамдықтың реттеушісі

【调唆】tiáo // suō 【ет.】 қозғау, атыстыру; тұтандыру; азғырушылық: 他俩不和, 一定有人在 ~ екеуін біріне

бірі атыстыру.

【调停】tiáo // tíng 【ет.】 ① реттеу; көндіру; ымырау; ② бітімшілік; жеңгелеттік; дәнекердің жұрт алдында сөйлеу: 居间调停 дәнекер ретінде

【调停人】tiáotíng rén дәнекер

【调味】tiáo // wèi 【ет.】 тамаққа дәмқосарды қосу: ~ 品 дәмқосар

【调戏】tiáo // xì 【ет.】 ерсі әзілдеу, (әйелдерге) асылу, қылымсыну, думан көтеру; 调戏女性 әйел адммен қылымсыну

【调笑】tiáo // xiào 【ет.】 әзілдермен алмасу; күлдіру

【调协】tiáo // xié 【сын.】 ① реттеу, көндіру; ② пішінді орындау, үйлестіру: 消除工作中的不调协 жұмыста реттеусіздікті жою

【调谐】tiáo // xié ① 【сын.】 гармония, үйлесімділік: 色彩 ~ түстердің үйлесімділігі. ② 【ет.】 реттеу.

【调嘘】tiáo // xuē 【ет.】 әзілдеу

【调养】tiáo // yǎng 【ет.】 күтім жасау, денсаулыққа қарау: 静心 ~ жан дүниесін тыныштандыру | 病后要好好 ~ 身体 ауырып қалғаннан кейін денсаулыққа күтім керек.

【调匀】tiáo // yún ① реттеу; ② үйлестіру біркелкі ету; шамаға сәйкестендіру; қолайлы; жұмсақ, жарасымды

【调整】tiáo // zhèng 【ет.】 ① реттеу, күйттеу, енгізу: 调整好 жақсы реттеу; 调整螺钉 қондырғының бұрандасы; 纳税调整 алымның түзетуі ② фото юстировка

【调制】tiáo // zhì 【ет.】 модуляция, модулировать ету

【调制】2 tiáo // zhì 【ет.】 дайындау: ~ 鸡尾酒 коктейль дайындау.

【调制解调器】tiáozhìjiětiáodì модем, модулятор-демодулятор

【调治】tiáo // zhì 【ет.】 емдену, күтім жасау, денсаулыққа қарау

【调资】tiáo // zī 【ет.】 төлемақыны реттеу

【调嘴学舌】tiáo zuǐ xué shé өсек соғу.

【筲】tiáo [筲帚] (tiáo ·zhou) 【зат.】 сыпырғыш.

【蓀】(蓀) Tiáo Тяо княздігі; щавель

【韶】(韶) tiáo <书> тістерді ауыстыру: 韶齿 тістерді ауыстыру 韶容 балалық көркемдік.

【蝟】tiáo цикада.

【髻】tiáo шаштың орақтары, орақтар

【髻龄】tiáo // líng <书> 【зат.】 балалық шақ.

【髻年】tiáo // nián <书> 【зат.】 балалық шақ.

tiǎo

【挑】 tiǎo ①【ет.】 көтеру, жоғарыға шығару: 把帘子~起来 пердені көтеру. ②【ет.】: ①иінағаштағы қатқактарда кһтеру, иықтарда көтеру: 挑来两桶水 суды екі шелектің иінағашында әкелу; ② таңдау, алып қою; 把坏的苹果挑出来吧 нашар алмалар тартып алу, 挑好日子 бақытты күнді таңдау; ③ сайлау, жылжыту, таңдау: 他们挑选我来做这件事 олар мені бұл жұмысқа сайлады; ④ шұқылау; шығару: 挑开薊来 шөгiрдi алып шығу; 5) табу, найсаптау: 挑毛病 кемшіліктерді табу; 6) қыздырмалау, шақыру; арандату, азғыру: 挑战 соғысты арандату; 7) көтеру; 8) күту, қалжыңдау: 目挑 қылмыңдау; 9) жару, тесу, түрту 9) жүк; 10) каллигр. тяо.

【挑拨】 tiǎo // bō【ет.】 азғыру; ағыстыу, ағыстыр-; тұтау: 挑拨关系 қатынастарды тұтандыру;

【挑拨离间】 ыдыраушылыққа ағыстыру;

【战争挑拨者】 соғыстың тұтандырушысы; 挑拨打架 төбелеске ағыстыру

【挑拨离间】 tiǎobōlǐjiàn зақым келтіру, алауыздыққа апару

【挑拨性】 tiǎobōxìng алауыздық

【挑拨者】 tiǎobōzhě алауыздаушы, тұтандырушы

【挑大梁】 tiǎodàliáng ① театрбасты рөлде (койылымда) ойнау ② белгілі бір нәрседе маңызды рөл алу ③ өзіне барлық жауапкершілікті алу

【挑灯】 tiǎo // dēng【ет.】 ① жарықты көтеру. ②: ~夜战 түнгі шайқасты жарыққа шығару.

【挑动】 tiǎo // dòng【ет.】 ① ағыстыру, қозғау; қозғалысқа келтіру: ~是非 шындық пен жалғанды ағыстыру.

【挑花】 tiǎo // huā (~儿)【ет.】 кестелеу

【挑明】 tiǎo // míng【ет.】 ашық және шын: 挑明了说 ешнәрсені жасырмай айту.

【挑弄】 tiǎo // nòng【ет.】 ①挑拨: ~是非. ②挑逗戏弄.

【挑唆】 tiǎo // suō【ет.】 ағыстыру.

【挑头】 tiǎo // tóu (~儿)【ет.】 алда болу, басшылық ету, жетекші рөл ойнау

【挑衅】 tiǎoxìn【ет.】 дау туғызу: 武装~.

【挑战】 tiǎo // zhàn【ет.】 ① төбелеске шақыру. ② дауласу, дау туғызу: 我们可以和别组挑战 биз сайысқа басқа топтарды шақыра аламыз.

【挑战书】 tiǎozhànshū сайысқа қатысды шақыру

【窈】 tiǎo. әлсіз, нәзік.

tiào

【眺】 tiào алысқа мұқият қарау: 远~ алысқа қарау | 登高~远 жоғарыға көтеріліп, алыс қарай аласың.

【眺望】 tiào // wàng【ет.】 алысқа мұқият қарау:

【眺望台】 tiào wàng tái қарауға арналған

【眺望地】 tiào wàng dì қарауға арналған пункт

【祟】 (糶) tiào【ет.】 жем сату, сату: ~米 күріш сату.

【跳】 tiào【ет.】 ① секіру, шабу: ~高 жоғарыға секіру | ~远 ұзындыққа секіру. ② дірілдеу; жыбырлау; тартқылау тарту: 眼睛跳 көздері дірілдеп жатыр. ③: тарсылдату 心~ жүрегі дірілдеп жатыр. ④ қашу, қашқынға айналу.

【跳班】 tiào // bān【ет.】 класстан атып шығу.

【跳板】 tiào // bǎn【зат.】 ① трамплин. ② сходни.

【跳槽】 tiào // cáo【ет.】 ① басқа жерге орын ауыстыру. ② мамандықты ауыстыру: 有的科研人员~经商去了. Кейбір зерттеушілер жұмысқа ауысып, бизнеске кеткен

【跳出】 tiào // chu секіріп кету

【跳动】 tiào // dòng【ет.】 ① жұмыс істеу; қозғалу, қимылдау; ② соғысу; соғу; тамыр соғу; ③ техникалық соғулар.

【跳房子】 tiào fāng zi класстарға ойнау.

【跳高】 tiào // gāo (~儿)【ет.】 жоғарыға секіру.

【跳高架】 tiào gāo jià жоғарыға секіруге арналған қатарлар

【跳行】 tiào // háng【ет.】 ① Бас әріп. ② Жолдан өту. ③ мамандықты ауыстыру.

【跳级】 tiào // jí【ет.】 сыныптан секіру.

【跳间】 tiào jiān【ет.】 класстарға ойнау.

【跳脚】 tiào // jiǎo (~儿)【ет.】 аяқтармен таптау.

【跳井】 tiào // jǐng құдыққа секіру

【跳梁】 tiào // liáng【ет.】 секіру; анда бір, мында бір.

【跳踉】 tiào // liáng 同“секіру”.

【跳马】 tiào // mǎ【зат.】 ① аттан секіру. ② гимнастикалық ат.

【跳棋】 tiào qí【зат.】 қытай шашкалары

【跳伞】 tiào // sǎn【ет.】 парашютпен секіру.

【跳伞塔】 tiào // sǎn tǎ【зат.】 парашют мұнарасы

【跳伞术】 tiào sǎn shù

парашютизм

【跳神】 tiào // shén【ет.】 ①

шамандардың билеуі; шаман

【跳绳】 tiào // shéng ①【ет.】 секіру. ②【зат.】 секіргішпен секіру.

【跳水】 tiào // shuǐ【ет.】 суға секіру

【跳水池】 tiào shuǐ chí【зат.】 суға секіруге арналған бассейн.

【跳台】 tiào // tái【зат.】 мұнара.

【跳台滑雪】 tiào tái huá xuě шаңғымен трамплиннен секіру.

【跳舞】 tiào // wǔ【ет.】 ① билеу. ② би.

【跳箱】 tiào // xiāng【зат.】 ① гимнастикалық жәшік. ② плинт

【跳鞋】 tiào // xié【зат.】 секіруге арналған тәпішке

【跳远】 tiào // yuǎn (~儿)【ет.】 ұзындыққа секіру

【跳月】 tiào // yuè【зат.】 ай астындағы хоровод

【跳跃】 tiào // yuè【ет.】 секіру, ~运动/ секіру спорты.

【跳越】 tiào // yuè【ет.】 секіріп өту.

【跳蚤】 tiào // zǎo【зат.】 бүрге

【跳蚤市场】 tiào zǎo shì chǎng жайма базар; қан базар; құмбыл базар.

【跳闸】 tiào // zhá【ет.】 жабылып-ашылу, өшіліп-қосылу.

tiē

【帖】 tiē ① мойынсұну; тыңдау; тіл алу: 服~тілін алу. ② тиісті, дұрыс, орынды, лайықты, : 妥~лайықты. ③ (Tiē)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【帖】 tiē 〈书〉 тыныш, көңгіш, байсалды.

【贴】 -1 (貼) tiē ①【ет.】 жабыстыру: 贴布告 хабарландыруды жабыстыру; 布告贴在墙上 хабарландыру қабырғаға жабыстырылды. ②【ет.】 қысу, басу: ~身 денемен қысу | ~着墙走 қабырғаға ұстағып бару; 贴膏药 сүртпе майды жағу. ③【ет.】 贴补: 贴钱 ақшалай көмек беру; 哥哥每月~他零用钱 Ай сайын ағам ақшалай ұсақ көмек беріп отыр. ④ ①: 房~үй ақшасы. ⑤【мөл.】 一贴膏药 бір пластырь.

【贴】 -2 (貼) tiē кепірге беру.

【贴边】 -1 tiē // biān (~儿)【сын.】 торландырғызу; торландырту;

【贴边】 -2 tiē // biān【зат.】 жапсырма, кию, кант; 钩贴边

【贴补】 tiē // bǔ【ет.】 ① ақшалай көмектесу. ② қосымша төлем ақы:

【贴画】 tiē // huà【зат.】 ① қабырға суреттері: 招贴画 плакат; сiрiңке қорапшасындағы суреттер.

【贴换】 tiē // huàn【ет.】 алмасу, айырбастау.

【贴己】 tiē // jǐ【сын.】 ① сенімді, жақын; ~话 сенімді әңгіме |

她对大娘表现出十分~的样子 Ол өзінің сенімін тәтеге көрсеткен. ②〈方〉: ~钱 сенім ақшалары

【贴金】tiē // jīn【ет.】 қырлану, алтындандыру: 别往自己脸上~! өзін өзі қыралана айта берме

【贴近】tiē // jìn ①【ет.】 ①тұтастыру; өзара жанасу; жақындасу; іргелесу; ② сырласу, ③ табыстыру, басу; қысу【сын.】: 找~的人说心里话.

【贴谱】tiē // pǔ(~儿)〈口〉【сын.】 лайықты, сенімді: 你说这话不贴谱 сіздің айтуыңызша бұл сенімді емес

【贴切】tiē // qiè【сын.】 көкейкесті; дұрыс, тиісті, лайықты: 比喻要用得~ мысалдары лайық болуы тиіс.我认为您的意见不大适当 меніңше сіздің ескертуіңіз лайықты емес

【贴身】tiē // shēn【сын.】 ①(~儿)денеге сай.②很贴身 денеге өте лайықты.③贴身衣 денеге лайықты киімі.

【贴水】tiē // shuǐ ①【ет.】 қосымша ақша төлеу; 【зат.】 есеп: 贴水银行 есеп банкі, 贴水定率 есеп проценттері.

【贴题】tiē // tí【сын.】 тақырыпқа лайықты сөйлеу.

【贴息】tiē // xī ①【ет.】 вексельді есептеу.②【зат.】 қосымша пайыз: 贴息贷款 льготалық несие.

【贴现】tiē // xiàn【ет.】 вексель есебі

【贴心】tiē // xīn【сын.】 жақын, жанды, жүрекке жақын қабылдау: ~话 дара сөздер | ~的朋友 жан досы; 他宽贴了心了 бұл оның жүрегіне тиді.

【帖】tiē【зат.】 ментан, терпан

tiē

【帖】tiē ① шақыру билеті: 请~ шақыру билеті; 你送给他个帖[儿] оған шақыруды жіберу.② куәлік: 帖费(税) патенттер.③(~儿): 字~儿(便条) хат.④〈方〉【мөл.】: 一~药 бір ретке арналған дәрі.

【帖子】tiē // zǐ【зат.】 хат, хаттама.

【铁】(鐵、鍊)tiē ①【зат.】 Темір.② темірден жасалған, темір: 手无寸~ карусыз адам.③【сын.】: ~拳 темір кулак | ~汉子 | ~饭碗 сенімді жұмыс | 他俩关系很~ олардың байланысы мықты.④: ~蹄 темір таға.⑤【сын.】 ~定 нақты шешім қабылдау | ~的事实 нақты шара | .⑥【ет.】 қатаю, қатал болу: 铁了心了 қатаю.⑦(Tiè)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【铁案】tiē'àn【зат.】 кінә, абсолютті нақты: ~如山 талассыз үкім

【铁案如山】tiē'àngúshān талассыз үкім

【铁板钉】tiēbǎn жапырақ темірлері

【铁板钉钉】tiēbǎndīngdīng анықталған, шешілген.

【铁板一块】tiēbǎnyīkuài біртұтас: 他们不是~, 内部有矛盾, 有分歧 олар біртұтас емес, ішінде өзінің қайшылықтары да бар.

【铁笔】tiē // bǐ【зат.】 ① гравера.② темір қыл қаламы.

【铁壁铜墙】tiēbìtóngqiáng

【铁饼】tiē // bǐng【зат.】 ① спорттық диск.② дөңгелек; 掷铁饼 диск лақтыру.

【铁蚕豆】tiēcāndòu【зат.】

【铁杵磨成针】tiēcǔmóchéngzhēn Еңбек етсең ерінбей, тояды қарның тілінбей

【铁窗】tiē // chuāng【зат.】 түрме: ~生活 түрмеде тіршілік ету.

【铁搭】tiē // dā〈方〉【зат.】 темір тырна.也作铁搭.

【铁搭】tiē // dā 同“темір тырна”.

【铁打】tiē // dǎ【сын.】 темірден жасалынған: ~江山 өзен мен таулар темірден жасалғандай.

【铁道】tiē // dào【зат.】 темір жол.

【铁道兵】tiēdàobīng теміржол бөлімі

【铁道部】tiēdàobù теміржол министрлігі

【铁定】tiē // dìng【ет.】 қалыпты шешім қабылдау

【铁饭碗】tiēfěnwǎn【зат.】 темір астау, тұрақты штат, тұрақты жұмыс, сенімді жұмыс.

【铁矾土】tiēfántǔ. боксит.

【铁杆】tiē // gǎn(~儿)【сын.】 ① аншпуг, вага; штанга: ② қозғауға болмайтын адам.③ тұрақты адам, жер қозғалса қыңқ демес.

【铁工】tiē // gōng【зат.】 ① ұста.② темір бойынша жұмыс істеу.

【铁公鸡】tiēgōngjī【зат.】 бақыл, өзімшіл

【铁观音】tiēguānyīn【зат.】 «Те Гуаньинь» Улун шайы.

【铁轨】tiē // guǐ【зат.】 рельстер.

【铁汉】tiē // hàn【зат.】 шымыр, мықты, күшті, жігерлі.

【铁合金】tiēhéjīn【зат.】 темірдің құйындысы

【铁画】tiē // huà【зат.】 құйылған сурет.

【铁灰】tiē // huī【сын.】 Қара сұр түсі

【铁活】tiē // huó темір детальдары

【铁环】tiē // huán шеңбер, обрuch

【铁蒺藜】tiējī-lí【зат.】 қадалғыштың сымы.

【铁甲】tiē // jiǎ【зат.】 ① тасбаканың сауығы.② батырлардың сауығы.

【铁甲车】tiējǐachē【зат.】 сауыттандырылған машина.

【铁甲舰】tiējǐjiàn【зат.】装甲

舰.Брондалған кеме

【铁匠】tiē // jiàng ұста

【铁匠】tiē // jiàng【зат.】 ұста, темірші.

【铁脚板】tiējǎobǎn(~儿)【зат.】 Көп жаяу жүртін адам

【铁军】tiē // jūn【зат.】 темір әскер.

【铁炼】tiē // liàn темір сымы

【铁路】tiē // lù【зат.】 темір жол; 铁路支线 темір жол бұтақтары

【铁律】tiē // lǜ【зат.】 «темір заң».

【铁马】1tiē // mǎ〈书〉【зат.】 атты әскер.

【铁马】2tiē // mǎ【зат.】 терезе астындағы пластинкалар.

【铁面无私】tiēmianwúsiӘділ және қатал, мейірімсіз

【铁皮】tiē // pí【зат.】【铁骑】tiē // qí〈书〉【зат.】 атты әскер.

【铁器时】【ет.】 tiēqìshídài, Темір дәуірі.

【铁锹】tiē // qiāo【зат.】 темір күрек

【铁青】tiē // qīng【сын.】 темір секілді қап қара.

【铁拳】tiē // quán【зат.】 темір жұдырық.

【铁人三项】tiērén sānxiàng спорт: триатлон 体育运【ет.】项目之一.

【铁纱】tiē // shā【зат.】 темір перде

【铁砂】tiē // shā【зат.】 ① темір рудасы бар құм.② темір

【铁杉】tiē // shān【зат.】 бот. қытайлық теуга (Tsuga chinensis Pritz.)

【铁石心肠】tiěshíxīncháng тас жүрек.

【铁树】tiē // shù【зат.】 темір ағашы.

【铁树开花】tiěshùkāihuā жүзеге аспайтын іс.

【铁水】tiē // shuǐ【зат.】 сұйық қазан.

【铁丝】tiē // sī【зат.】 темір сым.

【铁丝网】tiěsīwǎng【зат.】 ① сымның қоршауы.② темір торы

【铁算盘】tiěsuàn pán【зат.】 қаржы данышпаны.

【铁索】tiē // suǒ【зат.】 темір арканы: ~桥 арқан көпірі.

【铁索桥】tiěsuǒqiáo【зат.】 арқаннан жасалған көпір.

【铁塔】tiē // tǎ【зат.】 темір ығы

【铁蹄】tiē // tí【зат.】 темір тағасы.

【铁腕】tiē // wǎn【зат.】 қатты қол: ~人物 қатты қолды адам.

【铁锨】tiē // xiān【зат.】 күрек

【铁心】tiē // xīn【ет.】 мейірімсіз 铁了心 шешім қабылдау

【铁芯】tiē // xīn【зат.】 темір қылы.

【铁锈】tiē // xiù【зат.】 дағ

【铁血】tiē // xuè【сын.】 темір мен қанмен

【铁艺】tiē // yì【зат.】 Темір әшекейленген, соғылған, құйылған декорациялар

【铁则】tiě//zé【зат.】 қатал заң: 落后就要挨打, 这是一个~ қатты соғу кейін қатал заң болып табылады.

【铁证】tiězhèng【зат.】 дәлелденген айғақ, нақты айғақ: ~如山 таудай айғақ

tiè

【帖】tiè【зат.】 жазу: 碑~ ескеркіш жазуы | 习字~ каллиграфияны жазу.

【餐】tiè〈书〉 комағай.

tīng

【厅】(廳、所) tīng【зат.】 ① бөлме, ғимарат: 大~ қонақтарға арналған бөлме | 门~ кіреберіс | 客~ қонақ бөлмесі | 餐~ мейрамхана. ② 中: 办公~ кеңсе. ③: 教育~ тәрбие басқармасы | 财政~ қаржы басқармасы.

【厅房】tīng//fāng〈方〉【зат.】 ресми басқармасы.

【厅堂】tīng//táng【зат.】 конференция залы.

【汀】tīng〈书〉 ① айдын; ② барқын; аралшық: 绿~ жасыл айдын

【汀线】tīng//xiàn【зат.】 жағалаудың жиектері

【听】-1 (聽、聽) tīng ①【ет.】 тындау: ~音乐 өлең тындау, 听他说的话 оның айтқанын тындау; 听经 лекция тындау. ②【ет.】 тілін алу, мойынсұну: 三谏而不听 үш рет қателікті көрсетсе де, тілін алған жоқ; 他不~ ол тындамайды. ③【ет.】: ~任 сенім білдіру | ~便 сізге қалай қолайлы болса. ④: ~政 | ~讼.

【听】-2 (聽、聽) tīng【зат.】: ~装 банкарларда қапталған | ~香烟 ністі білу | 三~咖啡 үш кесе кофе. [英 tɪn]

【听便】tīng//biàn【ет.】 сіздің қалауыңызша: 你参加不参加这个会, ~ сіз қатысасыз ба жоқ па осы жиналысқа өзініңіз шешіңіз.

【听差】tīng//chāi ①【ет.】 көмектесу. ②【зат.】 құл

【听从】tīng//cóng【ет.】 тілін алу, мойынсұну: ~指挥 үкімге мойынсұну | ~劝告 кеңесті тындау.

【听而不闻】tīngérbùwén естіп тындамай, бір құлақтан кіріп, екіншіден өту.

【听骨】tīng//gǔ【зат.】 есту сүйектері.

【听喝】tīng//hē(~儿)〈口〉【ет.】 әмірге бағыну.

【听候】tīng//hòu【ет.】 үкім күту: ~调遣 орын ауыстыруды күту.

【听话】tīng//huà ①【ет.】 тілін алу, мойынсұну: 不再听话 тілін алмай; 孩子不听话 балалар тілін алмай, тындамай жатыр; 要... 听话 мойынсұнуды күту. ②【сын.】 хат күту,

хабарламаны күту; .③(~儿)【ет.】 жауапты күту; 听贼话儿 қасақана тындау.

【听会】tīng//huì【ет.】 кездесуді күту, жиналысты күту: 今天来~的人很多 бүгін жиналысқа келген адамдар көп.

【听见】tīng//jiàn【ет.】 тындау: 听得见 естіп алу мүмкіндігі | 听不见 естіп алмай.

【听讲】tīng//jiǎng【ет.】 лекция тындау: 听讲演 лекцияға бару; 热心的听讲演 тынбастай лекция тындау

【听觉】tīng//jué【зат.】 есту қабілеті: 音乐听觉 музыкалық қабілет.

【听课】tīng//kè【ет.】 лекцияларға бару 听一堂课 лекцияларға бару

【听力】tīng//lì【зат.】 есту қабілеттілігі.

【听命】tīng//mìng【ет.】 үкімге мойынсұну: 俯首~ кедергісіз мойынсұну | ~于人 біреуге мойынсұну.

【听啤】tīng//pí【зат.】 консервіленген пиво

【听凭】tīng//píng【ет.】 әрекеттерге ерік беру: 去也罢, 不去也罢, ~你自己做主 сен барасың ба мен бе, сен өзін шеш.

【听其自然】tīngqízìrán ерекеттерге кедергі келтірмеу

【听取】tīngqǔ【ет.】 мұқият тындау: 听取群众意见 көпшіліктің көзқарасын тындау.

【听任】tīng//rèn【ет.】 әрекеттерге ерік беру

【听审】tīng//shěn【ет.】 тындау, мойынсұну (сот).

【听事】tīng//shì〈书〉 ①【ет.】 істерді шешу. ②【зат.】 басқарма.

【听说】tīng//shuō ①【ет.】 естуімше, естігенше: 我~他到上海去了 Естуімше ол Шанхайға барған. ②〈方〉【сын.】 айтылғанын есіне алу. ③

【听讼】tīng//sòng〈书〉【ет.】 сот істерін шешу: ~断狱 сот істерін шешу.

【听天由命】tīngtiānyóumìng тағдырға араласпау

【听筒】tīng//tǒng【зат.】 ① есту құралы, телефон. ② стетоскоп

【听厌】tīng//yàn естуден шаршадым

【听闻】tīngwén〈书〉【зат.】 өсек: 骇人~ сенсациялық жаңалықтар

【听小骨】tīngxiǎogǔ【зат.】 есту сүйектері

【听写】tīng//xiě【ет.】 диктант жазу

【听信】-tīng//xìn(~儿)【ет.】 жаңалықтарды күту: 今天晚上开会就决定这件事儿, 你~吧 бүгін кеште бір шара жайында шешім қабылдадық, сен естідің бе?.

【听信】-tīng//xìn【ет.】 сөздеріне сенім білдіру.

【听阈】tīng//yù【зат.】 есту табалдырығы, есту диапазоны.

【听障】tīng//zhàng【зат.】 Дүлесті, дүлдікті немесе есту қабілетінің бұзылуын есту.

【听诊】tīng//zhěn【ет.】 тындау, естіп тындау: стетоскопия, аускультация

【听诊器】tīngzhěngqì【зат.】 стетоскоп 头听诊器 цефалоскоп

【听证】tīng//zhèng【ет.】 ① тындау. ② сотта жауапқа алу. ③ істің қаралуы.

【听政】tīng//zhèng【ет.】 мемлекетті басқару: 垂帘~ жесір ханшаның мемлекетті басқаруы.

【听之任之】tīngzhīrènzhi бір нәрсеге көзін жабу

【听众】tīng//zhòng【зат.】 аудитория, көрермендер, тындаушылар

【听装】tīng//zhuāng【сын.】 банкарларын ішіне салу: ~奶粉 банкардағы құрғақ сүт.

【听子】tīng//zi【зат.】 темір банка. 2.

【炆】(煙) tīng【зат.】 көмірсутек.

【炆基】tīng//jī【зат.】 алкил

【程】tīng ①(~儿)【зат.】 төсек жанындағы үстел. ② сап.

【鞞】tīng〈书〉 тері белбеуі, белбеу.

tíng

【廷】tíng ① шенеунік: 宫~ императорлық сарай. ② (Tíng)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【莛】tíng(~儿)【зат.】 өркен, дің: 以莛撞钟 өркенмен қоңырауға шалу (пайдасыз іс); ② өзек

【亭】tíng ① бөлме, павильон. ② саябан: 邮~ пошта киоскі | 书~ кітап саябаны. ③ (Tíng)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【亭】2tíng〈书〉 тоқтату, орналастыру: 亭水 суды тоқтату.

【亭亭】tíng//tíng〈书〉 ①【сын.】 жұрт алдына шығу. ② сағыну.

【亭亭玉立】tíngtíngyùlì нәзік тұрпатты.

【亭午】tíng//wǔ〈书〉【зат.】 түс кезінде.

【亭匀】tíng//yún 同 теңдестіру, гармонияда болу.

【亭子】tíng//zi【зат.】 саябан

【亭子间】tíng//zǐjiān〈方〉【зат.】 каморка

【庭】tíng ① ішкі аула: 后庭 артқы аула. ② 刑庭 қылмыстық сот, 退了庭了 басқармадан кету. ③ 指法庭: 民~ | 刑~ | 开~. ④ (Tíng)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【庭除】tíng//chú〈书〉【зат.】 бөлме алдындағы аула

【庭审】tíng // shěn 【ет.】 сотта істің қаралуы

【庭园】tíng // yuán 【заг.】 үй жанындағы бау бақша

【庭院】tíng // yuàn 【заг.】 аула

【停】1tíng ①【ет.】 тоқтау: 雨~了 жаңбыр тоқтады.②【ет.】 төнг қысқа мерзімге тоқтатып, түн ортасында шығу ③【ет.】把汽车停在北边 машинаны солтүстік жақта тоқтату.

【停】2tíng(~儿)〈口〉【мөл.】加了一停薪 төлемақыны он пайызға көтеру.

【停摆】tíng // bǎi 【ет.】 тоқтатылу

【停办】tíngbàn 【ет.】 жұмысты бастау, істі тоқтату

【停泊】tíng // bó 【ет.】 якорьде тұру, тоқталу: 内停泊场 ішкі рейд

【停车】tíng // chē 【ет.】①мәшинаны тоқтату: 汽车亭放在停车场 тұраққа машинаны қою~此处禁止停车! машина тоқтауға жол берілмейді

【停当】tíng // dāng 【сын.】 лайықты түрде, аяққа жеткізу: 今夜书写停当 бүгін түнде көшіруді тоқтатамын 一切准备~.

【停顿】tíng // dùn 【ет.】① тоқтату: ~状态 стагнация.②: 他~了一下, 又继续往下说 ол үзіліс жасап, қайтадан айтыды жалғастырды.

【停放】tíng // fàng 【ет.】 тұрғызу, қалдыру, қалып тастау: 汽车亭放在停车场 машинаны автотұрақта қойғызу; 一辆自行车~在门前 екі веловипед кіреберісте тұр; 停放时间 сақтау мерзімі.

【停工】tíng // gōng 【ет.】 жұмысты тоқтату; кнеркәсіптің жабылуы; тұрақ: ~待料 шикізаттың болмауынан тұрақ болып отыр | 没停过一天工 бір күні жұмыс істеген жоқ.

【停航】tíng // háng 【ет.】 рейстің көшірілуі; кетуді шегу: 班机因气候恶劣~ рейстің көшірілуі климаттың нашарлануына байланысты болып тұр.

【停火】tíng // huǒ 【ет.】 әскери әрекеттерді тоқтату; от тоқтату: 停火谈判 әскери әрекеттерді тоқтатуына байланысты келіссөз жүргізу.

【停机场】tíngjīchǎng самолет тұрағы

【停经】tíng // jīng етеккірдің тоқтатылуы

【停机】tíng // jī 【ет.】①жұмыстың аяқталуы: 该影片现已~, 进入后期制作 кинофильмнің түсүрілуі аяқталып қалған сияқты, кндіруден өтіп жатыр.② ұшақтың ұшуын тоқтату: ~坪 / ұшақтың қону алаңы.

【停刊】tíng // kān 【ет.】 шығарылуын тоқтату 暂时停刊 шығарылуын тоқтату.

【停靠】tíng // kào 【ет.】 перрон.

【停课】tíng // kè 【ет.】 сабақтың тоқтатылуы

【停灵】tíng // líng 【ет.】 өлікті жерлеу алдында қоя тұратын сәт немеме орын.

【停留】tíng // liú 【ет.】 тоқталу.

【停炉】tíng // lú пештің тоқтатылуы

【停食】tíng // shí 【ет.】 асқазанның қорытылуынан ауру.

【停手】tíng // shǒu қолын тарту, тоқтату.

【停妥】tíng // tuǒ 【сын.】 бәрі дұрыс: 收拾~бәрі дайын | 商议~ келісімді.

【停息】tíng // xī 【ет.】 тоқтатылуы, демалысқа тоқтатылуы: 不停息[的] тоқтатылмаған.

【停歇】tíng // xiē 【ет.】① тоқтатылу: 雨渐渐停歇下来了 жаңбыр тоқтатылуы ② демалыс алу: 我们停歇一点钟 бір сағаттай демалайық.③ тоқтату

【停学】tíng // xué 【ет.】(学生)因故停止上学.

【停业】tíng // yè 【ет.】① оқуды тоқтату: ~两天 екі күн оқымау.② оқудан уақытша шығару.

【停匀】tíng // yún 〈书〉【сын.】 теңгеру; тепе-теңдікте ұстау; бір қалыпты ұстау

【停战】tíng // zhàn 【ет.】 шайқасты тоқтату: ~协定 татуласу келіссөзі.

【停诊】tíng // zhěn 【ет.】停止门诊: Амбулаторлықты тоқтату.

【停职】tíng // zhí 【ет.】 қызметінен босату.

【停止】tíng // zhǐ 【ет.】 жұмысын тоқтау, құқықтан айыру: 停止标志 STOP белгісі | 工作停止 жұмысын бітірді, жұмысы тоқтатылды | 停止公权 азаматтық құқықтан айыру; 停止试验 сынды тоқтату

【停滞】tíng // zhì 【ет.】 тоқтатылу: ~不前 жұмысы тоқтатылды | 生产~ өндірісте тоқталу.

【葶】tíng[葶苈](tínglì) 【заг.】 бағдарша, 花葶 гүл бағдаршасы

【艇】tíng Шегіртке

【涇】tíng 〈书〉 кайнар: 水涇 су тұрақты болып тұр.

【婷】Tíng 【заг.】 фамилияға қолданылады.

【婷婷】tíng // tíng 〈书〉【сын.】 әсем; кербез, пішінді, нәзік

【霆】tíng : найзағайдың дүрсілі, қатты соққы 雷~на йзағай ұрды; 霆震 қатты дүрсілдеді.

tǐng

【町】tǐng 〈书〉①меже; ② егістік жер, егістіктер

【挺】tǐng 〈书〉 даңғыл- және ұзын;

тегіс, тік.

【挺】1tǐng ①ұзарту, тік ұстау: 死屍已经挺 денесі үсіп қалды; 猿得木而挺 ағашқа сүйеніп, маймыл тік тұрды. 笔~ | ~立 | ~然屹立(坚强地直立着).

②【ет.】 көпшіліктің арасынан озу, озық болу: 高明秀挺 ұзын мен әйгілі: 英挺 тамаша, керемет: ~胸 | ~着脖子.

③【ет.】 тік тұру: 挺上一个柱子 баған тұрғызу, 挺上旗子 ту көтеру; 他有病还硬~着上班.④туу, құлап түсу: 荔挺出 летчи бұршақтары шыға бастады 英~ | ~拔.⑤〈口〉【үс.】 аса, тым, өте: 挺和气 аса мейірбан, 挺爱学习 оқуды аса жақсы көреді

【挺】2tǐng 【мөл.】 әскери қаруға арналған мөлшер сөз

【挺拔】tǐng // bá 【сын.】① табанды, қатты; қайратты; мызғымас; өр, : 峰峦~ мызғымас таулар.② пішінді және биік; ажыратылған-, белгілі: 笔力~ білгілі жазу.

【挺括】tǐng // guā 〈方〉【сын.】 (материалдық құндылықтар.

【挺杆】tǐng // gān поперечина

【挺进】tǐng // jìn 【ет.】 алға ұмтылу, маршпен жүру: ~队 форсивті марш қатары | 部队马不停蹄地向前~ әскер форсивті маршпен алға қарай ұмтыла берді.

【挺举】tǐng // jǔ 【заг.】 тұрткі; 两手挺举 екі қолмен тұртті.

【挺立】tǐng // lì 【ет.】 тік ұстап тұру: 几棵老松树~在山坡上 таулардың етегінде тік өсіп жатқан қарағайлар бар.

【挺身】tǐng // shēn 【ет.】 бар бойымен тік тұру: 挺身保卫祖国 Отанның қорғауына тұру

【挺尸】tǐng // shī 【ет.】 шаршап ұйықтауға бару

【挺脱】tǐng // tuō 〈方〉【сын.】① көнбіс, күшті; ~.②берік:.

【挺秀】tǐng // xiù 【сын.】 үздік; ажыратылған; сара: 身段的匀称挺秀 пішіні ажыратылған; 身材匀称挺秀的姑娘 нәзік пішінді қыз

【珽】tǐng 〈书〉 скипетр; нефриттік таяқша.

【挺】tǐng ①〈书〉 таяқ, таяқша. ② табалдырық: 门~есік табалдырығы | 窗~терезенің табалдырығы.③(~儿)〈方〉【заг.】 бұтақ: 莲花儿挺折了 су глінің бқтағы сынып қалған | ~折(shé) 了 сынып қалған.

【挺子】tǐng // zǐ 【заг.】 табалдырық

【挺】tǐng 〈书〉①егтің тұрамы.②тік.

【挺】(挺) tǐng 〈书〉 тез.

【挺而走险】tǐngérxǎn тәуекелге бару

【颀】(頔) tǐng 〈书〉 тік, тура.

【艇】tǐng 【зат.】 ① кеме. ② үлкен емес кеме, катер: 潜水艇 су астындағы кемесі; 救生艇 құтқару кемесі,

tǐng

【挺】tǐng ① 【ет.】 ұру, сокқы беру, таяқ жеу: ~猪. ② 【зат.】 таяқ.

tōng

【恫】(痾) tōng <书> ауруды сезу, сокқы алу, уайымдау: 恫扰 уайымдау; 恫吓 қорқыту

【通】tōng ① 【ет.】 өту, тура бару: 管子是~的 ктімді құбыр | 山洞快要打~了 жуырда туннель тура өтіп жатады ◇ 这趟火车直通北京 бұл поезд тура Пекинге барады. ② 【ет.】: байланыс орнату, хабарлау; 用通条~炉子 пеште кочергамен жұмыс істеп, ауаға жол беру; 书信恒通 хат алмасу жиі болып тұрады. ③ 【ет.】 қамтамасыз өту, араласу, алмасу. ④ ақпарат алмасу; 沟~ алмасу. ⑤ 【ет.】 білу, хабарлау: ~知 хабарлау | ~报 газетпен хабарлау | ~个电话 телефон соғып хабарлау. ⑥

【ет.】 жақсы білу, хабарламасы болу: 不~人情 ол басқа адамдардың сезімін түсінеді | 他~三国文字 ол үш тілді біледі. ⑦ білгіш, білімпаз: 日本~ Жапония білгіші | 万事~бар істердің білгіші. ⑧ 【сын.】: 文章写得~ мақала сауатсыз жазылған. ⑨ 普通; 一般: ~常 қарапайым | ~病 жалпы кемшілік; ~称 жалпы атауы. ⑩ 整个; 全部: 通浑 барлығы бірге | ~夜 түні бойы | ~盘. ⑪ 【мөл.】: 一~电报 бір телеграмма | 一~文书 бір құжат | 手书两~. ⑫ (Tōng) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【通报】tōng // bào ① 【ет.】 хабарлау, хабарда ұстау, мәліметгермен алмасу: 通报有客人 қонақтың келуі туралы хабарлау~表扬 | ~灾情; 高频通报 жоғары сапалы телеграмма. ② 【зат.】 хабарлама, телеграмма, ескерту. ③

【зат.】 ақпарат, хабарлама: 科学~ Ғылым академиясының бюлетені | 格式通报 форма туралы ақпарат керу; ④

【ет.】 хабарлама, баяндама. ⑤ 【ет.】 айту, баяндау: ~各自的姓 【зат.】 өзінің есімі мен жөнін айту.

【通报器】tōngbàoqì индикатор, сигналды аппарта, хабарлаушы аппарат

【通病】tōng // bìng 【зат.】 жалпы ауру: 娇气可以说是独生子女的~ жанұядағы жалғыз баласы ананың нәзік мжалып ауруы ретінде қарастыруға болады

【通才】tōng // cái 【зат.】 жан жақты, талантты адам.

【通常】tōng // cháng 【сын.】

қарапайым, күнделікті: ~的情况 күнделікті жағдайлар | ~的方法 қарапайым әдіс | 他~六点钟就起床 ол күнделікті сағат алтыларды оянады.

【通畅】tōng // chàng 【сын.】 ① бөгетсіз өту; еркін өту; 肠子不大通畅 асқазан жаман өтуі ② абыржымастан, ашық

③ сүйкімді, жеңіл, еркін; бейпіл; жақсы көңіл-күйде

【通车】tōng // chē 【ет.】 ① тура поезд, тура поезд: 通车辆的道路 жол өту жолы. ② хабарламаны ашу: 我老家在山区, 那儿不~ біздің туған жерлеріміз тауларының жанында онда жолы жоқ.

【透彻】tōng // chè 【ет.】 тірі жанға ену.

【通称】tōng // chēng ① 【ет.】 атауға болады: ② 【зат.】 жалпы атауы: 称概念 жалпы түсінік

【通达】tōng // dá 【ет.】 түсіну, кең, ақылды: ~人情 адамдарды түсіну | 见解~ кең түсіну.

【通道】tōng // dào 【зат.】 транзиттік жол, жол салу 南北~оңтүстік солтүстік транзиттік жолы.

【通敌】tōng // dí 【ет.】 Коллаборационизм, жауға ақпарат жіберу.

【通电】-1 tōng // diàn 【ет.】 телеграмма жіберу, жіберу; 通电流 электр тоғын жіберу; 接通电话 телефон арқылы байланыс орнату

【通电】-2 tōng // diàn ① 【ет.】 циркулярлы телеграфияны жіберу: ~全国 бүкіл елде телеграфиялық ақпарат жіберу. ② 【зат.】 ашық телеграмма

【通牒】tōng // dié 【зат.】 дипломатиялық нота, ресми жолдау: 最后~ ультиматум.

【通都大邑】tōngdūdàiyì қалалар, астана мен ірі қалалар.

【通读】tōng // dú 【ет.】 толығымен оқу, ұғып түсіну: ~课文 тексті ұғып түсіну.

【通读】2 tōng // dú 【ет.】 ұғып түсіну: 他学过几年英语, 浅显的英文原著已能~ ол бірнеше жыл ағылшын тілін оқыды, енді ол қарапайым ағылшын тілін ұғып түсіне алады.

【通兑】tōngduì 【ет.】 Депозиттеу пунктiнен кейiн, сол банктегі кез-келген депозиттік пунктте жасалуы мүмкiн.

【通分】tōng // fēn 【ет.】 бөлшектерді ортақ бөлімге келтіру.

【通风】tōng // fēng 【ет.】 ① ауаны алмастыру: 这屋子不~, 闷得很. ② аэрация, вентиляция 通风系统 вентиляциялық жүйе. ③ жіберу, жаряи

өту: ~报信 құпия мәліметтерін жіберу.

【通风报信】tōngfēngbào xìn құпия мәліметтерін жіберу

【通告】tōng // gào ① 【ет.】 жария өту: ~周知 хабарлау. ② 【зат.】 хабарлама: 把通告送去登报 газетке хабарлама жіберу

【通共】tōng // gòng 【үс.】 жалпы, барлығы: ~有八个队参加比赛 Барлық сегіз топ сайысқа қатысты.

【通古斯】Tōnggǔsī 【зат.】 тунгустер, эвенктер.

【通关】tōng // guān ① 【зат.】 见 246 页 [打通关]. ② 【ет.】 өту: 通关节 кара жолмен келіссөзге тұру

【通观】tōng // guān 【ет.】 жалпы шолу;

【通过】tōng // guò ① 【ет.】 өту, өтіп жату; 通过细胞 өткізгіш жасушалар, 通过贸易 транзиттік сауда. ② 【ет.】 жіберіп қою; 铁路通过能力 темір жолдың өткізу қабілеті. ③ 【сөзал.】 арқылы, көмегімен...: 通过谈判解决问题 мәселелерді келіссөз арқылы шешу; 通过决议 шешім қабылдау. ④ 【ет.】 қолдау, қабылдау: 通过议案 резолюцияны қабылдау.

【通航】tōng // háng 【ет.】 жүзу, теңіз байланыстарын орнату, су жолдары: 这两个城市之间早已直接~ бұл екі көне қалалары теңіз жолдарының бөлінбес кілті.

【通好】tōng // hǎo жақсы қатынаста болу: 通好条约 бейбітшілік туралы келіссөз; 累世~ бірнеше ұрпақтары жақсы қатынастарда.

【通红】tōng // hóng 【сын.】 ашық-қызыл, ал қызыл, ылғи қызыл, лап өту: 臊得脸通红 ұялып қызару, 他羞得脸通红 ол ұялғаннан қызарды

【通话】tōng // huà 【ет.】 ① сөйлесу, сұхбаттасу: ② телефонмен сөйлесу: 他俩用英语~学习汉语普通话是最明智的抉择 путунхуаның оқуы ең жақсы тандау; 经直通电话线通话 тура сөйлесу.

【通婚】tōng // hūn 【ет.】 туыстық қатынас орнату, тұрмыс құру.

【通货】tōng // huò 【зат.】 валюта, ақша айналымы: 通货改革 валюталық реформа, 通货贬值 девальвация, 通货危机 валюталық тығырық.

【通货紧缩】tōnghuòjǐnsuō ① дефляция. Ақшаның құнсыздануы, инфляция

【通缉】tōng // jī 【ет.】 іздеу туралы хабарлама, қамау туралы бұйрығы: ~令 қамау жайында циркуляры | ~逃犯 іздеудегі қылмыскер.

【通家】tōng // jiā <书> 【зат.】 ① бірнеше ұрпақтардың достығымен байланысқан жанұя: ~之好 | ~之谊.

② тустық қатынастардағы жанұялар: ~亲戚.③біліш

【通假】tōng // jiǎ 【ет.】 басқа тілден енген иероглифтер.

【通奸】tōng // jiān 【ет.】 қатынаста болу.

【通解】tōng // jiě 〈书〉【ет.】 жалпы шешім қабылдау: ~经籍 каноникалық шешім қабылдау.

【通经】-1 tōng // jīng 【ет.】 канондарды түсініп ұғу.

【通经】-2 tōng // jīng 【ет.】 негізгісін ұғу, етіккірге әсер ету

【通力】tōng // lì 【үс.】 істесу, бірге әрекет ету: ~合作 істестік жүргізу.

【通例】tōng // lì 【зат.】 ① қарапайым, жалпы, қарапайым дәстүр: 星期日休息是学校的 ~ оғары оқу орындарда жексенбі күні қарапайым дәстүр болып табылады.② ортақ жағдай.

【通连】tōng // lián 【ет.】 : байланысу, жариялану; өзара жанасу.

【通亮】tōng // liàng 【сын.】 жарыққа толу:

【通令】tōng // lìng ① 【ет.】 циркулярлы бұйрық ету: ~全国 бүкіл ел ішінде циркулярлы бұйрық жария ету.② 【зат.】 циркуляр, циркулярлы бұйрық.

【通路】tōng // lù 【зат.】 ① транзиттік жол: 门前有一条南北~ Кіре беріс тек бір ғана оңтүстік солтүстік жолы бар.② жол ашу: 通信通路 байланыс каналы

【通论】tōng // lùn 【зат.】 ① ортақ пікір.② кіріспе: 史学~ тарихқа кіріспе.

【通名】tōng // míng 【ет.】 жалпы атауы: 来将~!

【通名】tōng // míng 【зат.】 ① визиттік карточкасын ұсыну. ② бір біріне таныстыру.

【通明】tōng // míng 【сын.】 жарық болу, жарық: 灯火 ~ электро шамының жарығы.

【通年】tōng // nián 【зат.】 жыл бойы.

【通盘】tōng // pán 【сын.】 жалпылама, толығымен: 通盘计划 жалпы жоспар | ~安排 жалпы дайындау

【通票】tōng // piào 【зат.】 тура хабарлау билеті.

【通铺】tōng // pù 【зат.】 кең көлемді төсек

【通气】tōng // qì 【ет.】 ① вентиляция, аэрация; ② бір біріне хабарлама жіберу, мәлімет алмасу

【通窍】tōng // qiào 【ет.】 ① саңылау жасау; ② түсініу, жетілу; ③ сергек сезіну, өткір қабылдау: 他是个~的人, 用不着你去开导他. Ол бір сергек сезінетін адам, сіздің оған жөн сілтеуіңіз де керек емес

【通情达理】tōngqíngdǎlǐ парасатты, ақылды, әділетті: 通情达理的人 Ақылды адам

【通衢】tōngqú 〈书〉【зат.】 магистраль; торап бас желі; басты бағыт: ~要道 магистраль басты жолы | 南北 ~ оңтүстік солтүстік магистралі.

【通权达变】tōngquándábiàn жағдайлар бойынша әрекет ету, моменттің талабын түсіну.

【通人】tōng // rén 〈书〉【зат.】 сауатты адам, жоғары білімді адам, эрудитті адам: 普通人 профессионал емес, 普通人 қарапайым адамдар; ~达才.

【通融】tōng // róng 【ет.】 ① ымыраға келу; көңілшікті көрсету; босаңдық, қостау, талапты төмендету, ымыраласу 绝对不可通融 ымыраласу мүмкіндігі ешқандай жоқ; 这事可以 ~ бұл істі ымыраға әкелуге болады. ② сезіну, түсініу, сіңіру; ұғыну; 通融承兑 «достастық акценті»; 通融支付 ерікті төлемдер; ③ алып пайдалану, орналасу, қарызға алу: 我想跟你 ~ 二百块钱 Мен сізден екі жүз ақша алайын деп отырмын.

【通商】tōng // shāng 【ет.】 ① саудалық байланыста болу; сауда жасау, шұғылдану, шет елдермен саудалық қатынастар орнату; сауда, 通商许可 сауда санкциясы, 通商协定 сауда келісімі, 通商大臣 сауда қатынастар министрі; 通商条约 сауда келісім-шарты, 通商【ес.】 表机关 сауда өкілдігі; ② саудалық; саудалар үшін ашық: 通商口岸 сауда [шетелдік] порты, ашық порт; 通商务官 саудалық атташесі, 通商【ес.】 表 саудалық өкілі; саудалық уәкіл

【通身】tōng // shēn 【зат.】 бүкіл денесі, бар денесі, басынан аяғына дейін; 他通身大汗 Ол толығымен терлеп қалды

【通史】tōng // shǐ 【зат.】 толық тарихы, көне заманнан бүгінгі күнге дейінгі тарихы

【通式】tōng // shì 【зат.】 жалпы қалыптасқан сөздер, жалпы формула

【通事】tōng // shì 【зат.】 аудармашы (ескерген), протокол істері, так залындағы көмекшісі.

【通书】tōng // shū 【зат.】 ① күнтізбе. ② жылнама, шежіре

【通顺】tōng // shùn 【сын.】 теріс, сауатты: 文理 ~ сауатты жазылған | 这篇短文写得很 ~ бұл мақала өте сауатты жазылған.

【通俗】tōng // sú 【сын.】 жайылған, жиі қолданылатын, әйгілі, белгілі, көпшілікке түсінікті: 通俗文学 әйгілі

әдебиет; 通俗话剧 әйгілі пьеса; 通俗讲 营演 белгілі дәріс; 通俗教育 жалпы орта білімі; 语言 ~ барлықтарына түсінікті тіл | ~读物 әйгілі әдебиет.

【通俗歌曲】tōngsúgēqǔ 指【сын.】 эстрадалық әндер, танымал әндер.

【通俗化】tōngsúhuà популяризация

【通缩】tōng // suō 【ет.】 дефляция.

【通体】tōng // tǐ 【зат.】 ① толығымен, түгелімен: 水晶 ~ 透明 кристалл толығымен мөлдір. ② бар денесі, бүкіл дене.

【通天】tōng // tiān 【ет.】 ① әйгілікке жету: белгілі болу; ұлы, атақты; ② осыру, жоғарғы жақтардағы қатынасу: 罪恶 ~ ұлы қылмыс | ~ 的 本事 ұлы қабілеттілік. ② жоғарыда қатынас иелену, жоғары жақтардағы қатынасу.

【通条】tōng // tiáo 【зат.】 көсеу.

【通通】tōng // tōng 【үс.】 барлығы, толығымен, түгелімен: 交通通畅 үнемі қозғалыстағы.

【通同】tōng // tóng 【ет.】 ① бірлескен, ортақ, барлығына ортақ, сонымен бірге, бірге, бірлесе отырып; ② пікіріне қосылу, сөз байласу, бірге болу; қатысу: ~ 舞弊 қастандық келтіру.

【统统】tōng // tǒng 【үс.】 барлығы, толығымен, түгелімен:

【通透】tōng // tòu 【ет.】 айқын аяғына дейін түсіну, толық түсіну, талқылау; 说理 ~ толығымен түсіну, | 分析 ~ анализ жасап, талқылау.

【通途】tōng // tú 〈书〉【зат.】 үлкен жол: 天堑变 ~ табиғи өзгерістердің үлкен жолы.

【通快】tōng // tuō еркін, кең, тәуелсіз, сенімдерден еркін.

【通脱】tōng // tuō 〈书〉【сын.】 еркін, кең, тәуелсіз, сенімдерден еркін.

【通宵】tōng // xiāo 【зат.】 түні бойы: ~ 不眠 ұйықтамау | ~ 达旦 түні бойы.

【通宵达旦】[tōngxiāo dádàn] түні бойы

【通晓】tōng // xiǎo 【ет.】 ① өте жақсы түсіну; түгелінің қолынан келуі, сіңіру; ② әйгілеу; ③ әбден жетіліп білу; 通晓英语 ағылшын тілін жақсы меңгеру; : ~ 音律 әуенді өте жақсы түсіну | ~ 多种文字 көптеген жазуды жақсы түсіну.

【通心粉】tōngxīnfěn 【зат.】 макарон өнімдері; 通心粉工业 макарон өндірісі; 通心粉制品 макарон өнімдері.

【通信】tōng // xìn 【ет.】 ① жазысу, корреспонденцияны хабарлау; хат алмасу; 我忘了通信处, 所以没有给你写信 Мен сенің мекен жайын ұмытып кеттім, сондықтан жазған жоқпын; 通信关系断了 хат алмасу тоқтатылды; ②

корреспонденция, мәлімет, қатынас, мәлімет; ③ байланыс; 通信勤务 байланыс қызметі; 通信通路 байланыс каналы; 有线通信电路 сым байланыс торабы; ④ нышанында болған (үйлену тойына дейін айына) аттастыруды қалыңдықтың жанұясына күйеу үйіне сыйларының жіберуі;

【通信兵】 tōngxìnbīng 【зат.】 байланысшы; қисынды

【通信处】 tōngxìncù мекен жайы

【通信鸽】 tōngxì gē байланыс көгершіні

【通信员 yuán】 tōngxì yuán хат тасушы

【通信卫星】 tōngxì wèixīng байланыс серігі

【通行】 tōng // xíng 【ет.】 ① өту, бару, жүру, айналу; өткізу, өтпелі: 通行管沟 тех.өтпелі канал; 通行能力 өткізгіш қабілеті; ② айналымда болу; 通行货币 үндеу болатын ақшалар; 这种货币现在不通行 бұл тиын айналымнан шықты, ③ барлығына ортақ: 通行晓谕 ортақ ескерту

【通行证】 tōngxìngzhèng 【зат.】 бармай қалу; үзу; үзіп-үзіп барып тұру

【通宿】 tōng // xiù 【зат.】 түні бойы.

【通讯】 tōng // xùn ① 【ет.】 ① хат алысу; байланыс жасау: 通讯联络 хаттармен байланыс жасау ② 【зат.】 мәлімет, корреспонденция, қатынас.

【通讯录】 tōngxùnlù мекен жайы кітапшасы

【通讯社】 tōngxùnshe 【зат.】 ақпарат агенттігі

【通讯网】 tōngxùnwǎng 【зат.】 байланыс торабы

【通讯员】 tōngxùnyuán 【зат.】 корреспондент. 特约通讯员 арнайы корреспондент.

【通夜】 tōng // yè 【зат.】 түні бойы.

【通译】 tōng // yì ① 【ет.】 аудару, аударма жасау. ② 【зат.】 аудармашы.

【通用】 tōng // yòng 【ет.】 ① (кең жүріс) барлық жерде қолдануы болу; жиі қолданылатын, жалпы тағайындау, эмбебап, 通用零件 бір ізге салған бөлшек; 通用汉字表 белгілі қытай иероглифтерінің кестесі; 通用范围 айналыс сала

【通邮】 tōngyóu 【ет.】 пошталық байланыс

【通则】 tōng // zé 【зат.】 жалпы ереже, жарғы: 民法 ~ азаматтық құқық ережелері.

【通胀】 tōng // zhàng 【ет.】 инфляция: 通胀压力 инфляциялық қысым; ~率 инфляцияның ырғақтары.

【通知】 tōng // zhī ① 【ет.】 ① хабарлау, құлақтандыру, мәлімет беру, дабылдау, 通知存款 мерзімсіз депозит;

② 【зат.】 ② хабар қағаз, ескерту, хабарлау; ③ болу: | 口头~ хабарлау; 我通知你一声罢了! Мен саған хабарлаймын да болды! 用电报通知 телеграфтан хабарлау.

【通知书】 tōngzhīshū жазбаша хабарлама

【踵】 tōng 【ел.】 形容脚步声、心跳声等 Соқпақтар, жүретін дыбысы.

tóng

【全】 tóng ① “同” мен мағналас. ② (Tóng) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【同】 tóng ① 【сын.】 бірдей, бір қалыпты: ~类 бір түрдегі | ~岁 құрдастар, бірдей жастағы | ~工~酬 еңбек үшін жалақы алу | 大~小异 | 条件不~ бұл жағдай бірдей емес ② 【ет.】 跟...相同: ~上 жоғары | ~前 алға. ③: ~ ~ бірдей, бірігу, бірлесу | 会 ~ бірге, ассамблея | 陪 ~ . ④

【үс.】: ~甘苦, 共患难 жақсылық пен жамандықпен бөлісу | 我们俩~住一个宿舍 Біз екеуіміз бірдей жатақханада тұрамыз. ⑤ 【сөзал.】: 有事~群众商 【мөл.】 көпшілікпен барлық мәселе бойынша ақылдасу. ⑥

【сөзал.】: 他~哥哥一样聪明 Ол ағасы сияқты білімді | 今年的气候~往年不一样 Былтырғы ауа райы биылғы ауа райымен бірдей емес. ⑦

【сөзал.】 他~这件事无关 Бұл іс менімен байланысты емес. ⑧ <方>

【сөзал.】: | 你别着急, 我~你出个主意 Абыржымыңыз, менің сіздің басты идеяңызбен бірдей секілді. ⑨ 【жал.】 我~你一起去 Біз екеуіміз барамыз. ⑩

(Tóng) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【同案犯】 tóng'ànfàn 【зат.】 қылмыстың қатысушысы

【同班】 tóng // bān ① 【ет.】 бір сыныпта оқу, бір бөлімде оқу: ~同学 сыныптас | ~战友 қару достары | 他们两个没有同过班 Олар екеуі де бірге оқыды. ② 【зат.】 сыныптас.

【同伴】 tóng // bàn (~儿) 【зат.】 серік, жолсерік; ② әріптес, қызметтес, қызметкер; ③ жолдас, серіктес; әріптес, серік; (сыбайлас) пікірлес; ④ диал. серіктестер қалай, бірге, бір серіктестікпен: 他进城时找了个~ Ол қалаға кірген уақытта жолсерікті іздеген еді.

【同胞】 tóng // bāo 【зат.】 ① тектілері: ~兄弟 туған ағалары | ~姐妹 туған сінділері | 两人亲如~. ② отандас, азамат, отансүйгіш: 告全国~书 Отандастарына хабарлау.

【同辈】 tóng // bèi ① 【ет.】 тұтастар, бір ұрпақ, замандастар: ~亲戚 бір

ұрпақтағы туыстары | 他两个岁【сан.】 差不多, 但是不~ Оның екі жасы бірдей секілді, тек құрдастары ғана емес. ② 【зат.】 бір жағдай, бір серіктестік, бір класс: 你是他的~, 不必太客气了 Сен оның құрдасын онымен сыпайы түрде сөйлесуін де керек емес.

【同比】 tóng // bǐ 【ет.】 跟以往同一时期相比, 多指跟上一年同一时期相比: Өткен жылдың ұқсас кезеңімен салыстырғанда сол кезеңмен салыстырғанда.

【同病相怜】 tóngbìngxiānglián өткен жылмен салыстырғандағы ұқсас мерзім

【同步】 tóng // bù 【ет.】 синхронизм; синхронизация: 自【ет.】同步 автоматты синхронизация; 同步耦合 синхронды байланыс, 同步速率 синхронды жылдамдық

同步加速器 физ. синхротрон, 同步回旋加速器 синхроциклотрон

【同步辐射】 tóngbùfúshè синхронды радиация

【同步器】 tóngbùqì синхронизатор

【同期性】 tóngqīxìng ілеспелік, синхронизм

【同侪】 tóng // chái <书> 【зат.】 серіктес, әріптес.

【同仇敌忾】 tóngchóudíkài бақытсыздық бойынша жора-жолдастар, бақытсыздық бойынша жолдасқа (көмектесу) ниет білдіру

【同窗】 tóng // chuāng ① 【ет.】 сыныптас, әріптес: ~三载 әр үш жылғы сыныптас | ~好友. ② 【зат.】 жолдас, серік: 同窗契友 жақын жолдас,

同窗交契 достық қатынастар

【同床异梦】 tóngchuángyìmèng бір істе әртүрлі мақсаттарды қудалау: тек қана жолсерік болу: сыртқы достастықта әрбір өз жеке ісімен араласу

【同道】 tóng // dào ① 【зат.】 бір қағида, пікірлестер. ② 【зат.】 бір мамандықта, әріптестер: 新闻界的~ бір мамандықтағы жаңалықтар. ③

【ет.】 бір жолды.

【同等】 tóng // děng 【сын.】 бірдей, біркелкі: ~重要 бірдей маңызды | ~地位 бірдей орын.

【同等学力】 tóngděngxuéli білім деңгейлері бойынша бірдей: 高中毕业或具有~者都可以报考 Орта мектепті бітірпі жатқан барлық білім деңгейлері бойынша емтиханаға қатысушылар тізіміне кіргізуге болады.

【同调】 tóng // diào 【зат.】 бір әуенді, бір мақсаттағы: 引为~.

【同恶相济】 tóngèxiāngjì қылмыскер қылмыскермен бірге әрекет етеді

【同房】 -1tóng // fāng 【ет.】 ① (бірге)

бір үйде өмір сүру. ② жыныс қатынастарын жасау.

【同房】-2 tóng // fāng 【сын.】
немерелері: ~兄弟 әке бойынша
немере ағалары.

【同分异构体】tóngfēn-yìgòutǐ изомер
(химиялық құрамы жағынан бірдей,
бірақ физикалық және химиялық
қасиеті жөнінен басқалығы бар заттар)

【同甘共苦】tóngāngòngkǔ қуаныш
және қайғы-қасіретті бөлу

【同感】tóng // gǎn 【зат.】 ниет білдіру,
мақұлдап қатынасу, пікір бөлісу: 他认为
这部小说的人物写得十分成功, 我也有
~ Оның айтуынша, әңгіменің бұл
бөлімінде бұл толығымен адамдар
жақсы жетістіктері, мен де солай
ойлаймын.

【同庚】tóng // gēng 【ет.】 құрдастар.

【同根词】 tónggēncí бір түбірлі
сөздер

【同工同酬】 tónggōngtóngchóu
еңбегіне сай жалақы алу.

【同工异曲】 tónggōngyìqǔ

【同归于尽】 tónggūiyújìn бірге қаза
табу

【同行】 tóng // háng ① 【ет.】 бір
мамандықтағы: 他俩~, 都是学医的
Олардың мамандығы бірдей, екеуінде
дәрігерлер. ② 【зат.】 同 мамандық
бойынша жолдастар

【同行语】 tóghángyǔ жаргон сөздері

【同化】 tóng // huà 【ет.】 ① бірдей
дәмдері болу, дәмдер бөлу: 民族~
халықтың дәмдері. ② бірдей ұқсас
сөздер.

【同化】 tóng // huà ассимиляциялау;
бейімделу: 民族同化 халықтық
ассимиляция

【同化政策】 tónghuàzhèngcè бейімдеу
саясаты.

【同化作用】 tónghuàzuòyòng
ассимиляция

【同化物】 tónghuàwù бот. ассимилят,
бейімдегіш

【同伙】 tóng // huǒ ① 【ет.】 бір
жұмыста істеу. ② 【зат.】 әріптес,
қызметтес, істес.

【同居】 tóng // jū 【ет.】 ① бірге өмір
сүру: 父母死后, 他和叔父~ ата
анасының қаза болғанынан кейін,
ол ағамен бірге өмір сүре бастады.
同房继父 өгей әкесі. ② азаматтық
некеде өмір сүру.

【同类】 tóng // lèi ① 【сын.】 бір
түрде: ~作品 бір түрдегі заттар. ②

【зат.】 бірыңғай: ~相从.

【同类项】 tónglèixiàng бірыңғай
мүшелер

【同【мөл.】异位素】 tóngliàng-
yìwèisù изобарлар

【同僚】 tóng // liáo 【зат.】 әріптестер

【同龄】 tóng // líng 【ет.】 құрдастар:
我和新中国~ Мен Жана Қытай Халық
Республикасымен құрдаспыз | ~人
құрдастар.

【同流合污】 tóngliúhéwū
кылмыскерлермен істестік қатынас
орнату

【同路】 tóng // lù 【ет.】 жолшыбай.

【同路人】 tónglùrén 【зат.】 жол серігі

【同门】 tóng // mén <书> ① 【ет.】 бір
ұстаздан дәріс алу. ② 【зат.】 шәкірт
құрдастар.

【同盟】 tóng // méng ① 【ет.】 одақтас,
одақ: ~国 одақтас мемлекет | ~军
одақтас әскерлер | ~罢工
бүкілхалықтық көтеріліс. ② 【зат.】:
结成~ одақ құру | 军事~ әскери істер
бойынша одақтастар | 攻守~
шабуылдық - біріккен одақ.

【同盟国】 tóngméngguó 【зат.】 ① одақ.
② одақтас. ③ одақтас мемлекеттер

【同盟会】 Tóngméng huì 【зат.】
Тунмэнхуэй. одақ лигасы

【同盟军】 tóngméngjūn 【зат.】
одақтас әскер

【同名】 tóng // míng 【ет.】 есімдері
бірдей, аттас: 同【зат.】的人 аттас; ~
异姓 есімдері мен жөндері бірдей | 根据
同【зат.】的小说 аттас роман
бойынша

【同名异物】 tóngmíng yìwù омоним

【同谋】 tóng // móu ① 【ет.】 ①
қастандықты бірге жасау, келісіп кіру;
由于同谋而受审判 сыбайластық үшін
сотқа тарту; : ~犯 қылмысқа
қатысушы. ② 【зат.】 сыбайластық:

【同同谋人】 tóngmóurén сыбайлас

【同年】 tóng // nián ① 【зат.】 сол
жылы. ② <方> 【зат.】 бір жылда
ғылыми дәрежесін алған адамдар

【同期】 tóng // qī 【зат.】 ① сол
мерзімде. ② белгілі бір мерзімде,
периодта: ~毕业 сол мерзімде жоғары
оқу орнын бітірді.

【同旁内角】 tóngpángnèijiǎo бір
қабырғалы ішкі бұрыштар

【同旁外角】 tóngpángwàiijiǎo бір
қабырғалы сыртқы бұрыштар

【同情】 tóng // qíng 【ет.】 ① ниет
білдіру: 对... 表同情 біреуге ниет
білдіру; ~心 ниет. ② ниет білдіру,
ұнату: 表同情 ниет білдіру, 他同情革
命运 【ет.】 ол революциялық
козғалысты ұнатады, 引起人民的同情
өзіне адамдардың жүректерін қарату, 装
出来的同情 ашық түрде ниет білдіру,
引起深切同情 терең ұнатуды иелену, 富
有同情心的人 бауырмал адам

【同情心】 tóngqíngxīn
бауырмалшылық, ұнатушылық

【同情者】 tóngqíngzhě ниет білдіруші

【同人】 tóng // rén 【зат.】 ①
қызметтес, қызметкер, әріптес; ②
пікірлес

【同仁】 tóng // rén ① қызметтес,
қызметкер, әріптес; ② пікірлес

【同上】 tóng // shàng 【ет.】 жоғарыға,
жоғары қарау, жоғарыда айтылғандай

【同声】 tóng // shēng бір дауыспен

【同声传译】 tóngshēngchuányì
синхронды аудару

【同声共气】 tóng shēng gòng qì

【同声异俗】 tóngshēngyìsú дауыстары
бірдей, бірақ мінездері әр түрлі

【同声相应, 同气相求】 tóng shēng
xiāng yìng, tóng qì xiāng qiú

【同声翻译】 tóngshēng fānyì
синхронды аудармашы

【同时】 tóng // shí ① 【зат.】 әр
уақытта; сонымен бірге; 同时并举 бірге
өткізу, 同时到达 бір уақытта келді. ②

【жал.】 ілеспелі; изохронды 下雨同时
还有雷电风暴 жаңбыр найзағаймен
бірге жауды.

【同事】 tóng // shì ① 【ет.】 бірге
жұмыс істеу: 我们同事已经多年 біз
бірнеше жыл бірге жұмыс істеп
жатырмыз. ② 【зат.】 әріптес: 我的旧
同事 менің ескі әріптесім.

【同室操戈】 tóngshìcāogē өз
жанұясында бейбітшіліктің болмауы

【同素体】 tóng sù tǐ
хим. аллотроп

【同素物】 tóng sù wù хим.

аллотроп

【同素异性物】 tóng sù yì xìng wù
хим. аллотроп

【同素异【сын.】体】 tóng sù - yì xìng tǐ
аллотропты форма

【同岁】 tóng // suì 【ет.】 құрдастар,
сол жылғылар: 他和我同岁 Ол менің
құрдасым; 我和他~, 但他比我大几个
月 Біз екеуіміз құрдаспыз, демек ол
менен бірнеше айға үлкен.

【同位角】 tóngwèijiǎo мат. сәйкес
бұрыштар

【同位素】 tóngwèisù 【зат.】 изотоп.

【同位素扫描】 tóngwèisù sǎomiáo Радионуклидті сканер.

【同位相似】 tóngwèixiāngsì мат.
гомотетия

【同位语】 tóngwèiyǔ. Түсіндіруші,
оппозитив сөздер.

【同温】 tóng // wēn изотермия

【同温层】 tóngwēncéng стратосфера

【同喜】 tóng // xǐ 【ет.】
құттықтауыңызға рақмет, сізге де
осыны тілеймін

【同系物】 tóngxìwù хим. Гомологтар.

【同乡】 tóng // xiāng 【зат.】 жерлес

【同心】 tóng // xīn 【ет.】 ① бір ауызды;
ынтымақтастық, пікірлестік; моралдік

бірлік; пікірлес болу; ②концентрлі: 绸缪同心 тауу мен бір ауызды.

【同行】tóng // xíng 【ет.】 бірге бару: 挽手同行 қол беріп бару

【同性】tóng // xìng ①【сын.】 біртүбірлі: . ②【зат.】 бір жынысты: ~恋爱 гомосексуалды 针对不同性别群体的研究 гендерлің мәселелер бойынша ғылыми зерттеулер

【同性恋】tóngxìngliàn 【зат.】 гомосексуалды

【同【сын.】词】tóngxíngcí грам. омограф

【同姓】tóng // xìng 【ет.】 жөндері бірдей: 亲同姓 немере аға сңділері.

【同学】tóng // xué ①【ет.】 бірге сыныпта оқу: 我们自幼~ | 我和他同过三年学. ②【зат.】 сыныптас: 老~ ескі сыныптасым | 这位是我的同班~ бұл адам менің тобымдағы сыныптасым. ③【зат.】 курстас: 我不用这字典, 把它给了同学 бұл сөздік маған керек емес, мен оны сыныптасқа бергенмін.

【同样】tóng // yàng 【сын.】 бірдей, біркелкі, біртектес: ~大小 бірдей размер; 再没有同样的 басқа осындай жоқ; 就是同样的一本书 сол секілді кітап

【同业】tóng // yè 【зат.】 ①бірдей мамандықта: ~公会 гилдейлік одақ. ②әріптестер.

【同业公会】tóngyègōnghuì гильдейлік одақ.

【同一】tóng // yī 【сын.】 ①бірдей, біркелкі: 我们向同一目标前进 біз бір мақсатқа бағытталып жатырмыз. ②барабарлық; теңбе-теңдік; тепе-теңдік; үйлестік; ұқсастық: ~性 философиялық барабарлық.

【同一律】tóngyīlǜ 【зат.】 тепе-теңдік заңы.

【同义词】tóngyìcí 【зат.】 синонимдер

【同意】tóng // yì 【ет.】 келісу, келісімге келу: 他同意我的意见 ол менімен келіседі, 表示同意 келісуді білдіру

【同音词】tóngyīncí 【зат.】 омоним; омофон

【同志】tóng // zhì 【зат.】 ①бір мақсатқа жету. ②гомосексуалды: 同志关系 достық қатынастары, 我拿你当同志看待 мен сені әріптес ретінде қабылдаймын, 同志为友 бір мақсат әріптестерді дос етеді.

【同治】Tóng // zhì 【зат.】 император Тунцжи (1856-1875 г.)

【同舟共济】tóngzhōugòngjì бағыттас жұмыс істеу, күш топтастыру; қауіп-қатердің алдында ұйымдасу, бақытсыздықты бірлесе отырып жеңіп шығу

【同宗】tóng // zōng 【ет.】 ортақ ата бабалары: 他俩同姓不~ олардың жөндері бірдей, бірақ ата бабалары әр түрлі.

【同族词】tóngzúcí грам. түбірлі сөздер

佟 Tóng 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【彤】tóng ①〈书〉 ашық қызыл: 彤漆 қызыл лак. ②(Tóng) 【зат.】 жөні

【彤云】tóng // yún 【зат.】 ①ашық қызыл бұлттар

【侗】tóng 〈书〉 сауатсыз.

【垌】tóng 垌冢(Tóngzhǒng), жөні.

【茼】tóng [茼蒿](tónghāo) 【зат.】 бақытгүл.

【峒】tóng 崆峒(Kōngtóng), үңгір

【桐】tóng 【зат.】 ①тунг ағашы; тунгі. ②ұшқалақтықпен, ұшқалағы. ③ашық. ④(Tóng) жөні.

【桐油】tóng // yóu 【зат.】 түңгіт майы. 砵 tóng 【зат.】 жасанды тас.

【烔】tóng 烔炀河(Tóngyáng Hé), географиялық атаулар тізіміне енеді

【铜】(銅) tóng 【зат.】 ①мыс; қола; жез; (Cu), қола: 铜比铁贵 темір мыс қымбаттау; 采铜 мыс табу; 铸铜 厂 зауыт меднолитейлі; 铍铜 берилли мысы; 铜烛台 мыс шырағы; 铜兵 (қола) мыс қаруы. ②(Tóng) жөні.

【铜板】tóng // bǎn 【зат.】 ①мыс тиындары. ②мыс қабырғасы.

【铜版】tóng // bǎn 【зат.】 мыс сөз орамы, мыс тактайы

【铜版画】tóngbǎnhuà 【зат.】 бедер салушылық

【铜棒】tóng // bàng найзаласқан мыс

【铜杯】tóngbēi 【зат.】 奖杯的一种, 奖给第三【зат.】.

【铜币】tóng // bì 【зат.】 мыс тиындары.

【铜锤】tóng // chuí 【зат.】 мыс балтасы

【铜鼓】tóng // gǔ 【зат.】 мыс барабандары

【铜匠】tóng // jiàng 【зат.】 ①мыс құюшы; ② диал. механик, слесарь-механик.

【铜筋铁骨】tóngjīntiěgǔ берік дене құрылысы, сау, күшті

【铜绿】tóng // lǜ 【зат.】 ①ярь - жез; сірке қышқылды мыс; ②көмірқышқыл мыс; 铜绿中毒 көмірқышқыл мыспен улау

【铜模】tóng // mú 【зат.】 字模.

【铜牌】tóng // pái 【зат.】 шрифті матрица.

【铜器时【ет.】】tóngqìshídài мысты медаль.

【铜钱】tóng // qián 【зат.】 мыс ақшалары

【铜墙铁壁】tóngqiángtiěbì берік бекініс: алынбас бөгет.

【铜丝】tóng // sī мыс сымы

【铜臭】tóng // xiù 【зат.】 ақшаға құмар

【铜锈】tóng // xiù 【зат.】 铜绿.

【铜元】tóng // yuán 同 мыс ақшалары.

【铜圆】tóng // yuán 【зат.】 мыс ақшалары

【铜子儿】tóngzǐr 〈口〉 мыс ақшалары.

童 (③僮) tóng ① жас өспірім, бала жігіт; бөпе; жасы толмағандар; есейген, балғын, жаңадан көрінген; бала; зердесіз; 童马 жабағы; ② малай, қызметкер; ③(геріс қылықтарда жазаға бағытталған құл; ④ сәби адам, ұяты кетпеген; бойдақ, күйеуге шықпаған; 童男童女 ұзатылмаған жігіт пен қыздар; ымшалар. ⑤(Tóng) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【童便】tóng // biàn 【зат.】 ер баланың сідігі.

【童工】tóng // gōng 【зат.】 баланың еңбегі

【童话】tóng // huà 【зат.】 баланың әңгімесі

【童蒙】tóng // méng 〈书〉 【зат.】 ① жас, тәжірибесіз; сүтішер; ② надандық; тәжірибесіздік.

【童年】tóng // nián 【зат.】 кәмелетке жетуге дейін; балалық шақ, ересектік; балалық шақта

【童山】tóng // shān 【зат.】 没有树木的山: ~秃岭. ағаштар жоқ тауы

【童生】tóng // shēng 【зат.】 туншэн, оқушы.

【童声】tóng // shēng 【зат.】 баланың дауысы

【童心】tóng // xīn 【зат.】 баланың мінезі: 他童心很大 онда өте көп балалық бар;

【童星】tóng // xīng 【зат.】 жас жұлдыз

【童颜鹤发】tóngyánhèfà

【童养媳】tóngyǎngxī 【зат.】 келешек күйеудің үйінде балалық шақтан тәрбиеленген қалыңдық

【童谣】tóng // yáo 【зат.】 балалық өлеңдер

【童贞】tóng // zhēn 【зат.】 ① ұяты кетпеген; сәби адам; ② тазалық; таза, бұзылмағаны

【童真】tóng // zhēn 【зат.】 кінәсіз бала жігіт

【童装】tóng // zhuāng 【зат.】 балалық киімдер.

【童子】tóng // zǐ 【зат.】 жасөспірім.

【童子鸡】tóngzǐjī 〈方〉 【зат.】 балапан.

【铜】tóng 【зат.】 қымыз

【铜】(銅) tóng майда жылан басы

(балық)

【撞】 tóng Туншуй өзені

【撞】 tóng түн ағашы.

【撞】 tóng 见下.

【撞破】 tóng // lóng <书> 【сын.】 Күн көтеріліп, қараңғы дан жарқынқа көшіп

【撞撞】 tóng // tóng <书> 【сын.】 ① Күннің жарқыраған көрінісі.

【撞】 tóng [撞蒙] (tóngméng) <书> 【сын.】 Жарқын емес

【撞】 tóng 【зат.】 қарашық (көздің қарашығы).

【瞳孔】 tóng // kǒng 【зат.】 қарашық, 瞳孔缩小 қарашықтың кішіреюі; миоз; 瞳孔散大 қарашықтың ұлғаю, мидриазанизокория; 瞳孔不同 анизокория

【瞳人】 tóng // rén (~儿) 【зат.】 қарашық

【瞳仁】 tóng // rén қарашық.

tǒng

【统】 -1 (統) tǒng ① бірлестіру, жалғастыру; жалпылау, жинақтау, қорыту; 统起来算一算 қорыта есептеу; 统而言之 бұл туралы жинақтап айту; ② басқарып, басқарып, басшылық ету; 统兵 әскермен басшылық ету; 大总统 республиканың президенті;

(Tǒng) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【统】 -2 (統) tǒng 同“筒”мен мағналас. 长~皮靴 / ұзын қонышты етік. | 皮~子 / мес.

【统编】 tǒng // biān 【ет.】 бірыңғай, бірізбен, бір жүлгемен: 统一编写 / Бірыңғай жазу

【统舱】 tǒng // cāng 【зат.】 ортақ каюта, үшінші класстағы каюта.

【统称】 tǒng // chēng ① 【ет.】 жалпы атауы: ② 【зат.】 жалпы айтылады

【统筹】 tǒng // chóu 【ет.】 бірыңғай жоспар

【统共】 tǒng // gòng 【үс.】 жалпы, барлығы: 统共 【сан.】 目 жалпы қорытынды

【统购】 tǒng // gòu 【ет.】 орталықтанған сатып алу

【统观】 tǒng // guān 【ет.】 жүйелі көзқарас; 正统观点 ортодоксалды көзқарас

【统管】 tǒng // guǎn 【ет.】 басқару, билік ету

【统合】 tǒng // hé 【ет.】 байланыстыру 统合银行 агрегатты банк

【统货】 tǒng // huò 【зат.】 Сапасына, өлшеміне, бағасына қарамастан және белгілі бір бағадан, тауарларды сатып алу немесе сатуы.

【统计】 tǒng // jì 【ет.】 ① жалпы қорытынды. ② статистика: 人口统计 адам санының статистикасы

【统计学】 tǒngjìxué 【зат.】

статистика: 刑事统计学 қылмыстық статистика

【统检】 tǒng // jiǎn 【ет.】 统一检查 Бірыңғай инспекция.

【统考】 tǒng // kǎo 【ет.】 Бірыңғай тест сұрақтары бар белгілі бір ауқымда.

【统领】 tǒng // lǐng ① 【ет.】 басқару. ② 【зат.】 қолбасшы, тунлин.

【统配】 tǒng // pèi 【ет.】 统一分配 Бірыңғай тарату.

【统摄】 tǒng // shè <书> 【ет.】 басқаруды жүзеге асыру.

【统属】 tǒng // shǔ 【ет.】 бір мекемеге жатушылық

【统帅】 tǒng // shuài 【зат.】 ① жоғарғы бас қолбасшы; қолбасшы

② басында тұрып, басшылық ету, басқару; басшылық ететін жағдайда орналасу

【统率】 tǒng // shuài 【ет.】 басқару, басшылық жасау, қолбасшылық ету

【统统】 tǒng // tǒng 【үс.】 бірге бару, барлығы, бірігіп

【统辖】 tǒng // xiá 【ет.】 басқаруды жүзеге асыру

【统销】 tǒng // xiāo 【ет.】 орталықтанған жүйелеу

【统一】 tǒng // yī ① 【ет.】 біріктіру, бірлік; біртұтасы; бірлестіріп, интегралдау 统一党 біртұтас партия

【сын.】 орталықтандыру: 统一指挥 орталықтанған басқару.

【统一体】 tǒngyītǐ 【зат.】 бірлік концепциясы

【统一战线】 tǒngyīzhànxiàn біртұтас фронт

【统御】 tǒng // yù <书> 【ет.】 басқару, билік ету

【统战】 tǒng // zhàn 【зат.】 бір фронт

【统招】 tǒng // zhāo 【ет.】 统一招生: Бірыңғай тіркеу.

【统制】 tǒng // zhì 【ет.】 диктант, жүйе: 统制经济 бақылаулы экономика

【统治】 tǒng // zhì 【ет.】 ① бақылау, басқару 统治阶级 басқарушы класс, 统治地位 басқару орны.

【统治阶级】 tǒngzhìjìjī басқарушы класс.

【捅】 (捅) tǒng 【ет.】 ① соғып жіберу; тесу, түрту,

【捅个窟窿】 тесікті тесу; ② итеру, тиісу, үрейлендіру; 捅马蜂窝 жабайы ара ұясын үрейлендіру; ③ сыртқа шығу; 想到的都捅了出来 бәрін айту

【捅娄子】 tǒnglǒu-zǐ реніштікке жапаландыру, түсу, қателік істеп алу, ілігу

【捅马蜂窝】 tǒngmǎfēngwō үлкен келеңсіздікті тудыру

【桶】 tǒng 【зат.】 ① шелек; кеспек; шаған; бак; кәді; 大桶 бак, кеспек; ② техникалық ожау

③ (мұнай, 159 л) баррел

【筒】 (筒) tǒng ① тұрба; цилиндр; діңгек; түтік тәрізді, цилиндрлік; 拿纸裹一个筒 тұрбамен қағазға орау; 枪筒 мылтықтың діңгегі; 软筒 тубик;

【筒裤】 tǒng // kù 【зат.】 Аяқ жағы жіншеге шалбар

【筒裙】 tǒng // qún 【зат.】 Түтікшелі юбка.

【筒瓦】 tǒng // wǎ 【зат.】 жартылай дөңгелек шатыр черепицасы

【筒子】 tǒng // zǐ 【зат.】: ① тұрба, 空筒子 мылжың, ② техникалық барабан ③ мәтін. бобина

【筒子楼】 tǒng-zilóu 【зат.】 Ортасы ұзын дәліз, екіжағы құрылысыды тұрғын үй.

tòng

【恸】 (慟) tòng <书> қайғырып, қатты қайғыру, ащыны жоқтау.

【通】 tòng (~儿) 【мөл.】 用于 【ет.】 作: 发了三通雷鼓 барабанға үш рет соғу, 一通电报 бір телеграмма

【痛】 tòng ① 【сын.】 ауыру, ауырып сырқау: 头~ бас ауруы | 伤口很痛 жара қатты ауырып бара жатыр, ② ауруды өкінішті сезу: 常痛于心 жаны ауруы. ③ 【үс.】 қатты, 痛打他一顿 қатты соқты оны

【痛不欲生】 tòngbùyùshēng қатты ауруды сезіп жүру.

【痛斥】 tòng // chì 【ет.】 кенет айыптау

【痛楚】 tòng // chǔ 【сын.】 қайғы

【痛处】 tòng // chù 【зат.】 ауыратын орын

【痛打】 tòng // dǎ 【ет.】 мейірімсіз ұру; жақсы сілкілеуді беру

【痛悼】 tòng // dào 【ет.】 қайғыру.

【痛定思痛】 tòngdìngsītòng Тыныштықтың қайғысынан кейін бұрын ауырсынуды еске алу

【痛风】 tòng // fēng 【зат.】 подагра

【痛改前非】 tònggǎiqiánfēi бұрынғы қателіктерді өзгерту

【痛感】 tòng // gǎn ① 【ет.】 терең сезіну 【зат.】 ауыртпалық сезімі

【痛恨】 tòng // hèn 【ет.】 жек көру

【痛悔】 tòng // huǐ 【ет.】 қатты өкіну

【痛击】 tòng // jī 【ет.】 қатты сокқы жасау.

【痛经】 tòng // jīng 【ет.】 дисменорея

【痛疚】 tòngjiù 【ет.】 因自己的错误或过失而痛苦、内疚: Өздерінің қателіктері немесе неміқұрайдылығы себепті ауырсыну, кіндік сезіну.

【痛觉】 tòng // jué 【зат.】 ауру сезімдері.

【痛哭】 tòng // kū 【ет.】 қаты жылау, зарлау

【痛苦】tòng // kǔ 【сын.】 әлектену, азап шегу; бейнет, ауыратын

【痛快】tòng // kuài 【сын.】 ① көңілді, қуанышты; көңілді жақсару; үлкен рахатын тарттыру; 对此不痛快 осыған байланысты қуанбау; 心里好痛快点 жанда болды; ② жағымды, ләззатты 碰到不愉快的事 жамандыққа тап болу; ③ түзу, ақкөңіл ақкөңіл шын:

【痛切】tòng // qiè 【сын.】 ① қатты, өткірбағытты;

② терең, ашық.

【痛恶】tòng // wù 【ет.】 тереңдікке дейін жек көру, жаман соғысу: 令人~ аса өкінішті.

【痛惜】tòng // xī 【ет.】 өлердей жан ашыу; терең есіркеу; өкінішті: 诗人英年早逝, 令人~.

【痛心】tòng // xīn 【сын.】 ① азалау, қапалану; ауыру; ② шақырту; ③ намысына тию: 慨痛心 ауыр жанымен: 你话使我痛心 сенің сөздерің жанымды қинайды

【痛心疾首】tòngxīnjīshǒu жауыз жек көрушілікпен жек көру; жек көрушілікпен күйіп-жану

【痛痒】tòng // yǎng 【зат.】 ① ауру және қышу; 不关痛痒 ешқандай да қатынасы болмау; ~相关 тамырлы қызығушылық. ② тар өзара байланыс; ортақ мүдделер; ③ бейнет, қайғы

【痛痒相关】tòngyǎngxiāngguān ① бірін бірі туралы жағдай жасау; бір-біріне ниет білдіру

② ортақ өмірлік мүдделерін алу; болу

【痛饮】tòngyǐn 饮得大醉 қатты мас болу

tōu

【偷】(偷) tōu 【ет.】 ① ұрлау, сүйрету: 他偷了人家的钱 ол бөгде ақшаларын ұрлады; ② ретін келтеру, уақыт табу, босату; 忙里偷工(功)夫 көптеген істердің ара-арасында бос уақытты табу; ③ құпия жыныс байланысына кіру; 偷汉子 көңілдегі иелену; ④ ұқыпсыз, жалқаулану, менсінбеу, аяққа басу; 安乐日偷 куаныштарда және көңіл көтеруде күнде мерекелікке салыну ⑤ 【үс.】 сөздірмей, жасырын, ұрлықша, құпия

【偷安】tōu'ān 【ет.】 уақытқа ыңғайлану; кез келген ымыраласуларға бару, тек қана абыржу, құтылу; мейлінше төмен қарсылықтың сызығы бойынша бару; меншікті уақытша тыныштық үшін сүйір бұрыштарын тегістеу:

【偷盗】tōu // dào 【ет.】 тонау, алып кету, ұрлау: ~财物 жеке меншікті ұрлау.

【偷渡】tōu // dù 【ет.】 ① астыртын арқылы асырылу; ② астыртын

【偷工减料】tōugōngjiǎnliào алақол орындау

【偷鸡摸狗】tōujiēmōgǒu өмірдің абыройсыз бейнесін жүргізу;

【偷奸取巧】tōujiānqǔqiǎo 用狡猾的手段使自己不费力而得到好处: Пайда табу үшін күш-жігер жұмсайды.

【偷空】tōu // kòng (～儿) 【ет.】 忙 бос уақытты жақсы пайдалану.

【偷懒】tōu // lǎn 【ет.】 жалқаулық: 躲避工作 жұмыстан қашу

【偷梁换柱】tōuliánghuànzhù түйіндіні құпия ауыстырып жіберу.

【偷巧】tōu // qiǎo (方) 【ет.】 алдау.

【偷窃】tōu // qiè 【ет.】 ① ұрлау; ② ұры;

【偷情】tōu // qíng 【ет.】 құпия байланысқа ену.

【偷生】tōu // shēng 【ет.】 ① сқсымшылықтан шығу; өз болмысы туралы ойлау ② өмір сүру

【偷税】tōu // shuì 【ет.】 салық төлеуден бас тарту

【偷天换日】tōutiānhuànrì шебер қараулану

【偷偷】tōu // tōu (～儿) 【үс.】 астыртын; сөздірмей; андаусыз; ыңсыз-шыңсыз: 偷偷地走 астыртын жүру, 偷偷走进屋内 бөлмеге андаусық кіру.

【偷偷摸摸】tōutōumōmō 【сын.】 астыртын әрекет ету; 他告诉我爸爸我偷偷摸摸骑过那辆摩托车 Ол әкеме менің мотоцикл үстіндегі жасырын саяхаттары туралы айтып тастады.

【偷袭】tōu // xí 【ет.】 күтпеген шабуыл.

【偷闲】tōu // xián 【ет.】 ① моментті жақсарту, минутты пішу, босанып шығу: 忙里～ уақыттың тығыздығына қарамастан үлгеру. ② (方) іссіз жүру, селқос қарау, жалқаулану

【偷眼】tōu // yǎn 【үс.】 жасырын қарау: 偷眼儿 жасырын қарау.

【偷营】tōu // yíng 【ет.】 ① абайсыздан шабуылдау, ② айдақ-сайдақ қал-жағдайларға қарау, қал-жағдайлардан сырғақтау: ~劫寨 лагерге шабуыл жасау.

【偷嘴】tōu // zuǐ 【ет.】 тағамды ұрлау.

tóu

【头】(頭) tóu ① 【зат.】 бас (адамның, жануардың): 扬起头来 басты көтеру; ② 【зат.】 шаштың түрі, шаш: 梳了个头 шаш тарау; 剃～ шаш алып тастау. ③ (～儿) 【зат.】 басшы, көзбасшы: 他是这一帮人的头儿 ол осы топтың басшысы, 山头 тау басында. ④ (～儿) 【зат.】 зағтардың басы; 两头蒜 сарымсақтың екі басы! ⑤ (～儿) 【зат.】 物品的残余部分: 布～儿 | 蜡～儿 бұранданың басы. ⑥ (～儿)

【зат.】 аспект, жақ. ⑦ (～儿) 【зат.】 алдыңғы жағы: 在头面(边)走 алға қарай бару. ⑧ алдымен: 这是头回, 不带你 алғашқы ретте сені ұрмаймын. ⑨ басты, алғашқы: ~车 басты вагон | ~马 басты ат | ~羊 басты қошқар. ⑩

【сын.】 алдында: 头吃饭, 要洗手 тамақ алдында қол жуу керек ~趟 | ~一遍 | ~半本 | ~几个 | ~三天 (= 前面的三天). ⑪ (方) 【сын.】 бұрын, алды: 头两天(年) екі күн бұрын: 头三天 қалған үш күнде. ⑫ 【сөзал.】 бастап, дейін: 头三五百 үштен бес жүзге дейін. ⑬ 【мөл.】 бір; 头二十万银 1200000 лан күміс. ⑭ (Tóu) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【头】(頭) -tou ① (～儿) 【зат.】 词后缀.a): | 石 | 骨 ~ 骨 | 舌 ~ 舌 | 罐 ~ | 苗 ~. b) 年头 бір жыл, жылдық; 钟头 zhōngtóu сағат, 关头 шешуші уақыт. ② 方位词后缀: 上 ~ үстінде | 下 ~ астында | 前 ~ алдымен, алдында | 后 ~ кейін, сосын | 里 ~ іште, ішкі | 外 ~ сыртта, сырттағы.

【头班车】tóubānchē 【зат.】 ① 按班次行驶的第一班车 тұрақты негізде жүретін алғашқы автобус.

【头筹】tóu // chóu 【зат.】 бастапқы, әуелі, басты, маңызды: 拔取 ~ бастапқы жылжу | 夺得 ~ басты жаулап алуы.

【头寸】tóu // cùn 【зат.】 ① ақша қоры; ақшалай капитал; баланс; 头寸多, 多头寸 белсенді баланс, қалдық ақша; 头寸缺, 缺头寸 ақшалай қазыналардың енжар балансы, кемшілігі, ② диал. өлшем, шама; нақты шарттар; 配着他的头寸 оның нақты шарттарына жақындау; ③ ақша айналым

【头等】tóu // děng 【сын.】 алғашқы, бірінші класс 头等车 бірінші класстағы поезд.

【头灯】tóu // dēng шам

【头发】tóu // fà 【зат.】 шаш

【头伏】tóu // fú 【зат.】 ыстықтың алғашқы апталары.

【头骨】tóu // gǔ 【зат.】 адамның бас сүйегі; 头骨指 【сан.】 бас сүйегінің индексі.

【头号】tóu // hào 【сын.】 бірінші. ① бірінші ретті. ② бірінші: ~面粉 бірінші сортты ұн | ~黄色.

【头婚】tóu // hūn (口) 【ет.】 第一次结婚 (对“二婚”而言). Алғашқы неке

【头婚眼眩】tóuhūnyǎnxuàn басы айналып жатыр

【头家】tóu // jiā 【зат.】 ① ойын притонының бағушысы; ② ақша үлестіруші.

【头角】tóu // jiǎo 【зат.】 ① бас,

алғашқы кадам, бастапқы жетістік, прогресс; ② жаңадан көрінген жалын, құмарлық, ыстықтық; 露头角 өзін тұңғыш рет көрсету; бірінші жетістіктердің дәмін тұту; 见 (xiàn) 头角 алғашқы жетістіктерді көрсету; ③ дарындылық

【头獎】tóu // jiǎng алғашқы жетістік

【头巾】tóu // jīn 【зат.】 такия; сәлде; (алдағы) орамал, ана.

【头颈】tóu // jǐng 〈方〉【зат.】 мойын.

【头盔】tóu // kuī 【зат.】 дулыға

【头里】tóu // lì 【зат.】 ① алдыда: 您~走, 我马上就來 сен алда жүр, мен бірден барамын | 工作和学习, 他样样都走在~ жұмыс істеп оқу, ол бәрібір алдыда жүреді. ② бұрын: 咱们把话说在~, 不要事后翻悔 Біз бұны бұрын айтқанбыз, кейін өкініп жүрмеңіз

【头脸】tóu // liǎn 【зат.】 ① тұлға, тыс; ② абырой 头脸的人 абырой бар адам

【头领】tóu // lǐng 【зат.】 Көшбасшы.

【头颅】tóu // lú 【зат.】 бас сүйегі: 头颅帽 бас сүйегінің шатыры.

【头路】tóu // lù 【сын.】 алғашқы кадам

【头路】tóu // lù 〈方〉【зат.】 жол

【头马】tóu // mǎ 【зат.】 басты жылқы.

【头面】tóu // miàn 【зат.】 басқа арналған бұйымдар

【头面人物】tóu miàn rén wù маңызды адам

【头目】tóu // mù 【зат.】 зәңгі, көсем; серке, бәсеке, басшы

【头脑】tóu // nǎo 【зат.】 ① бастың миы; ақыл, ойлар; бас; ② логикалық тізбектілік, қисын, тәртіп; ③ бастық; басшы, староста; 胜利冲婚头脑 жетістік басты айналдырды

【头年】tóu // nián 【зат.】 былтыр.

【头皮】tóu // pí 【зат.】 бас тері.

【头前】tóu // qián 〈方〉【зат.】 алдымен, әуелі.

【头钱】tóu // qián 【зат.】 проценттер.

【头球】tóu // qiú 【зат.】 футбол 【ет.】 足球运 【ет.】 中用头顶的球: ~攻门.

【头人】tóu // rén 【зат.】 басшы, староста

【头晌】tóu // shǎng 〈方〉【зат.】 түске дейін.

【头生】tóu // shēng (~儿) ① 【сын.】 属 алғашқы босану 孩子 алғашқы балалар. ② 【зат.】 алғашқы босану.

【头绳】tóu // shéng 【зат.】 шашқа арналған жіптер

【头饰】tóu // shì 【зат.】 басқа арналған бұйымдар.

【头套】tóu // tào 【зат.】 парик

【头疼】tóu // téng 【сын.】 бас ауруы.

【头疼脑热】tóu téng nǎo rè (~的) сөз дерттілік

【头天】tóu // tiān 【зат.】 ① алғашқы күн. ② ертеңгі күні.

【头痛】tóu // tòng 【сын.】 бас ауруы: 剧烈的头痛 қатты бас ауруы

【头痛医头, 脚痛医脚】tóu tòng yī tóu, jiǎo tòng yī jiǎo мәселелерді шешу

【头头脑脑】tóu tóu nǎo nǎo 〈口〉【зат.】 компанияның басшылары

【头头儿】tóu tóu er 〈口〉【зат.】 Жетекшіліктің басшы

【头头是道】tóu tóu shì dào әр рубликада шындық

【头陀】tóu // tuó 【зат.】 кезіп жүрген монах

【头先】tóu // xiān 〈方〉【зат.】 алдында

【头衔】tóu // xián 【зат.】 шен.

【头像】tóu // xiàng 【зат.】 бас мүсіні.

【头绪】tóu // xù 【зат.】 ① желінің ұшы; 摸【头绪】 мән-жай ұстау; ② логикалық тізбек; қисындылық; рет; жүйе; 乱头绪 былықтыру; 没有头绪 ешқандай да рет жоқ

【头雁】tóu // yàn 【зат.】 басты қаз

【头羊】tóu // yáng 【зат.】 кошқар.

【头油】tóu yóu 【зат.】 брильянтин.

【头重脚轻】tóu zhòng jiǎo qīng диспропорция

【头子】tóu // zǐ 【зат.】 ① жақсы адам, бірінші ② басшы, камқор, атаман, босс; ③ аяқ, өлке, шет

【头足类】tóu zú lèi 【зат.】 басаяқты, цефалоподы (Cephalopoda)

【头足纲】tóu zú gāng басаяқты, цефалоподы (Cephalopoda)

【投】-tóu ① 【ет.】 ① тастау; аласуру; лақтыру; жайрату; 【жал.】 投三个手榴弹 қатардан үш қол гранаталарын лақтыру; 投之于冰上 он мұз үстіне лақтыру; 投种于土中 топыраққа тұқымдарды шашу; ② шығару, жіберу; бөліп шығару; салу; лықсу; 投杖而起 таяқты қолдарынан босатып жоғары көтеру; ③ артта қалдыру; жөнелту, жіберу; жер аудару; 把这封信投上海分局 бұл хатты жіберу Шанхай филиалына; ④ ұмтылу, бекіту; 把眼光投到他身上 көңілін аудару; 5) әкелу, әперу; алып беру, табыстау; апарып салу;

6) қағыстыру, жұлқылау; орау; ⑦ 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【投】-tóu 〈口〉【ет.】 уақытқа дейін... 投其葬日 оны жерлеген күнге дейін.

【投案】tóu // àn 【ет.】 сот алдында болу, сот алдында жауап беру: ~自首 өз еркімен заң алдына келу.

【投保】tóu // bǎo 【ет.】 ① қорғауға беру; ② сақтандыру; 投保火险 оттан сақтану; 投保人寿险 өмірді сақтандыру

【投奔】tóu bèn 【ет.】 ① бой тасалату, жүгіру; ауысу; ② берік жер, түпкілікті мақсат, қатты атқаратын қызметтер.

【投笔从戎】tóu bǐ cóng róng 东 азаматтық қызметтен әскери қызметке ауысу

【投鞭断流】tóu biān duàn liú әскери аумақ

【投标】tóu // biāo 【ет.】 ашық сауда; жарыс, тендер; қатар алу

【投产】tóu // chǎn 【ет.】 эксплуатацияға ену: 化肥厂已建成~.

【投诚】tóu // chéng 【ет.】 жеңілу: 缴械~ уыстырушы.

【投弹】tóu // dàn 【ет.】 гранатамен сілтеп қалу; бомбылар лақтыру, бомбылау

【投档】tóu // dǎng 【ет.】 Қабылдау бөлімшелері есеп беру сызығына сәйкес және еріктіні кандидаттың файлы мектепке жіберу үшін толтырады

【投敌】tóu // dí 【ет.】 дұшпанның жағына өту: 叛变~.

【投递】tóu // dì 【ет.】 жіберу; тапсыру, жұқтыру, жеткізу

【投递员】tóu dì yuán 【зат.】 курьер, хат тасушы, байланысшы

【投毒】tóu // dú 【ет.】 Зәрлендіру қасдік кілу

【投放】tóu // fàng 【ет.】 ① құрал салу; қарызға ілігу; бірдемемен жабықтау: ~鱼饵 жем салу. ② салу, ақша салу: ~资金 фондқа ақша салу. ③ саудаға ену

【投稿】tóu // gǎo 【ет.】 қол жазбаларды әкелу

【投工】tóu // gōng 【ет.】 енгізілген еңбек

【投合】tóu // hé ① 【сын.】 үйлесу дермен, түйісу; 投合口味 дәмдерінің үйлесуі; 性情投合 мінездердің үйлесуі. ② арада толық ынтымақтастық.

【投壶】tóu // hú 【ет.】 жебелердің лақтыруы

【投缳】tóu // huán 〈书〉【ет.】 тұқшию, қылғынып өлу.

【投机】tóu // jī ① 【сын.】 уақиға пайдалану; лайықтану, ② алып сату; саудагерлік; 投机取利 саудагерліктің мәмілелерінде құралу: 投机事业 саудагерліктің қызметі, саудагерлік; 投机商业 саудагерліктің саудасы; 投机买卖 саудагерліктің саудасы; ③ пікірлерде үйлесу, рухқа жақын, риза.

【投机取巧】tóu jī qǔ qiǎo ① дербес пайда мақсатында алаяқтыққа бару; айлаға басу; ②; саяси мансапқорлық.

【投寄】tóu // jì 【ет.】 жіберу, апару

【投井下石】tóu jǐng xià shí әлсізді ұру

【投军】tóu // jūn 【ет.】 әскерге бару.
 【投考】tóu // kǎo 【ет.】 емтиханнан өту, сынақтан қ көу
 【投靠】tóu // kào 【ет.】 ① ықпалды адамның ығына еліктеу; қорғалу; ② қызметке түсу; ③ сатылу: 卖身投靠敌人 дұшпанға сатылу; ~ 亲友 жақын туыстарына сүйену.
 【投篮】tóu // lán 【ет.】 баскетбол ойнау
 【投料】tóu // liào 【ет.】 投放原料或材料: 按配方~.
 【投票】tóu // piào 【ет.】 сайлау, сайлауға қатысу: 投票选举 сайлау; 投票表决 сайлаумен шешім қабылдау; 投票机器 сайлау машинасы, 秘密投票 жасырын сайлау, 公开投票 ашық сайлау
 【投契】tóu // qì 【сын.】 мінездердің үйлесуі:
 【投枪】tóu // qiāng 【зат.】 ① лақтыратын сүңгі; найза; ② винтовканы лақтыру; тапсыру
 【投亲】tóu // qīn 【ет.】 туыстарына сүйену
 【投入】tóu // rù ① 【ет.】 кіру; қосылу; 全国人民投入了这个斗争 барлық елдегі халық күреске қатысты; ② ендіру, қосу; 投入生产 өндіріске ендіру; ③ инвестициялар; инвестиция салу 投入资本 капиталды салу
 【投射】tóu // shè 【ет.】 ① проекция; жобалық; жобалану; құлау: 投射平面 проекцияның жазықтығы; 投射几何学 жобалық геометрия
 ② жобалау, пердеде тастау; ③ өзін толық беру, бүтін арнау; ④ лақтыру, тастау; 5) қысқарту. пайда шығару үшін сәтті пайдалану
 【投身】tóushēn 【ет.】 іске еліктеу, қалтқысыз қызм // ет ету; тәуелді ету, белсенді қатысу:
 【投生】tóu // shēng 【ет.】 қайтадан туу, реинкорнация.
 【投师】tóu // shī 【ет.】 оқушылыққа бару, оқушы болу
 【投石问路】tóushíwènlù сезімдермен әрекеттеу жылжу
 【投鼠忌器】tóushǔjìqì болашақты ескере отырып, әрекетті тоқтату
 【投送】tóu // sòng 【ет.】 жіберу, тарнспорттау.
 【投诉】tóu // sù 【ет.】 зар; зарды наразылық білдіру, әперу: 理会投诉 зарды қарап шығу
 【投宿】tóu // sù 【ет.】 түнейтін жерді іздеу; қонақ үйге қонаға жолдану
 【投胎】tóu // tāi 【ет.】 келесі тууға дайындалу
 【投桃报李】tóutáobào лисыйлыққа сыйлықпен жауап беру

【投降】tóu // xiáng 【ет.】 тізе бүгу; берілу; бағындыру; капитуляция; өткізу; 无条件投降 сөзсіз капитуляция; 投降分子 капитулянт
 【投向】tóu // xiàng 【зат.】 ① ентелеу; бірденені арнау; қандай болса да облыстарда күш шоғырландыру; қалау 他把自己的大部分精力投向了对甲骨文的 研究 Ол тасбақалардың сауыттарындағы ежелгі иероглифиялық мәтіндердің зерттеуі үшін көп күш-жігер салады. ② аласұрылу, тұра жүгіру, лақтыру; 这些人把矛枪投向敌人 Адамдар сүңгіні жауға қарай лақтырды. ③ бөлтек-бөлтегілендік нарықтарда ақшаны инвестиция салу; ақша салу; ④ қарауды ұмтылу; взятты лақтыру
 【投效】tóu // xiào 〈书〉 【ет.】 іске ену; қызметке күш беріп бітіру; өз қызметтерін ұсыну; жұмыс істеуге ыстық ниет білдіру; 投效军中 әскердегі қызметіне күш-жігерді беру
 【投药】tóu // yào 【ет.】 дәрі беру
 【投医】tóu // yī 【ет.】 дәрігерге бару:
 【投影】tóu // yǐng ① 【ет.】 жобалану; жобалау; проекция; проекциялық; жобалық 方位投影 азимутты проекция; 正射投影 ортографикалық проекция; 投影直线 жобалықтың прямая
 【投映】tóu // yìng 【ет.】 проекциялау; [кино]проекция; 投映式电视接收机 проекциялық теледидарлық кабылдағыш;
 【投缘】tóu // yuán 【сын.】 ① мінездермен үйлесу; татуласу; ② байланыстар, достарға сену
 【投掷】tóu // zhì 【ет.】 лақтыру
 【投注】1 tóu // zhù 【ет.】 (精神、力【мөл.】等) 集中; 倾注: 把全【үс.】精力~到工作中 Жұмысқа барлық күш қуатін салу.
 【投注】2 tóu // zhù 【ет.】 ① Бәс беру
 【投资】tóu // zī қаржы инвестициялау; күрделі салымдар жасау; күрделі салым, инвестиция; 投资实业 инвестиция, күрделі салымдар
 【投资着】tóuzī zhe инвесторлар
 【投资基金】tóuzījīn Инвестициялық қорлар.
 【投资银行】tóuzīyínháng капитал банкі
 【骰】tóu [骰子](tóu·zi) 〈方〉 【зат.】 色子 (shǎi·zi). ойын тасы.

tǒu

【蚪】(蚪) Tǒu 【зат.】 фамилияға қолданылады.

tòu

【透】tòu ① 【ет.】 ① кіру, өтіп кету, келіп жату, ағу; жанына бағу; 水流可以从坝身透 судың тоғы бөгеттің денесі арқылы аға алады, ② келу, жарық түсіру; көріну; 焜耀 金纹透 жалтыр және жарық өрнек алтындай көрінеді; ③ шекте болу; ақырына дейін жету, 一点就透 әлі аздап және шек болады; ④ секіріп, атып тұру; ⑤ өтіп кету, кесіп өту; бұзып кіру; ішіне кіру; 透空 ауа бойынша ұшып өту
 【透彻】tòu // chè 【сын.】 ① толық, тауысу, тыңғылықты ② өтіп кету, зерек
 【透底】tòu // dǐ 【ет.】 透露底细: 这件事他没有向我~. Ісін тубіне жету сурау
 【透顶】tòu // dǐng 【сын.】 ① ақырына дейін; әбден, мүлде, мүлдем; барып тұрған; маскара; керемет; өте; абсолютті; 胡涂透顶 маскара зердесіз: 反【ет.】透顶 арқылы кертартпасы; ② басқа кіру
 【透风】tòu // fēng 【ет.】 ① жел жіберіп қою; ② сыртқа шығару, жариялау; ақпарлар өтіп кетуі, хабарлар жетеді, 世界上没有不透风的墙, 甚麽都瞒不过人 нұрда айтпас қабырғалар болмас, адамдардан ештемені жасыра алмайсың; 密不透风 терең сырда сақтау
 【透汗】tòu // hàn 【зат.】 тері, терлеу: 吃完药, 出了一身~ дәрі ішкеннен кейін денеден тері шықты.
 【透镜】tòu // jìng 【зат.】 линза 会聚透镜 конденсаторлық линза 发散透镜 жағымсыз (ыдыратушы) линза
 【透亮】tòu // liàng 【сын.】 ① мөлдір, ашық, таза, айқын, кристалды; жарық түсіру; ойнау, жарқырау, жарқ-жұрқ ету; ② айқын, түсініктісі; түсінетін, ақылды
 【透亮儿】tòu // liàngr 【ет.】 透过光线: 玻璃窗~ | 那间房子不~.
 【透漏】tòu // lòu 【ет.】 ① кездестіру, байқау, сыртқа шығу; ② жариялау, ұстап беру; ③ өтіп кету, 4) кетік-кетік, мүлт, жаңсақтық.
 【透露】tòu // lù 【ет.】 ① кездестіру, байқау, шығу, білдіру, жарық түсу; 这种活力从她的眼睛里透出来 оның көздерінде сөмірлік анергия оқылды; ② жариялау, айтып тастау 透露内幕 саңылау желеу; 我跟他透露过这意思 мен оған осы ойды айтып тастадым
 【透明】tòu // míng 【сын.】 ① мөлдір, ақшыл, таза, жарық түсу; 半透明的玻璃 селдір шыны 透明选举 мөлдір сайлаулар ② жарық түсу,
 【透明度】tòumíngdù 【зат.】 мөлдірлік

【透辟】tòupì【сын.】айқын, ақырына дейін түсінікті, жеткіліктісі; толық, байсалдысы

【透气】tòu // qì(~儿)【ет.】①ауа жіберіп қою; ②ауасын тазарту; ③дем аудару; 透一口气 тыным табу [жеңілдету].

【透视】tòu // shì ①【зат.】① болашақ; перспективалы; ② жарық түсу③үңілу; өтіп кету; зеректік; 4) еске алу

【透视图】tòushitú【зат.】перспективті сызу

【透析】tòu // xī【ет.】диализ

【透雨】tòu // yǔ【зат.】қатты жауын шашын

【透析器】tòuxīqì физ., тех. диализатор

【透支】tòu // zhī【ет.】① артық шығын; шығын②эк. шақыруға болатын есеп; 透支账户 шақыруға болатын есеп, шақыруға болатын есебі бар клиент

tū

【凸】tū【сын.】① томпақ; қоңқаш; адыр; ② томпақ; баяндамашы; бедер; томпай-, жұрт алдында сөйлеу; 凸多角【сын.】 томпақ көпбұрыш; ③ орта саусақ

【凸版】tū // bǎn【зат.】 жоғары мөо үшін клише

【凸面镜】tūmiànjìng【зат.】 дөңес линза.

【凸起】tū // qǐ бақырайту, шермит; томпақ, бедер

【凸透镜】tūdòujìng【зат.】 бедерлі линза

【凸显】tū // xiǎn【ет.】 анық елестету.

【凸现】tū // xiàn【ет.】 анық, түсінікті көрсету;

【秃】tū ①таза, шашсыз; ашық, 秃脑袋上的蝨子 әбден айқын; 秃山 тақыр тау ② кетірген; тақырлану, шашсыз жүру 笔尖儿秃了 шоктың үші кетірген①жалаңаштау, ашық қалдыру; жөні

【秃笔】tū // bǐ【зат.】 Қылқаламның қаламшасы жоқ, керемет жазу қабілеті жоқ.

【秃疮】tū // chuāng〈方〉【зат.】 лишай, парша

【秃顶】tū // dǐng ①【ет.】 шашты алып тастау.②【зат.】 тақыр бас

【秃鹫】tū // jù【зат.】 (Aegypius monachus) тазкара

【秃噜】tū // lu〈方〉【ет.】① жетімсіз қалу, келіссіз; 吃秃噜了 тамақтың жеткіліксіздігі② ыдырау, берекесі қашу; 那件婚事又秃噜了 бұл тойдың тағы берекесі қашты; 说秃噜 аузына ие болмау ③ сүйретілу; 秃噜着大尾巴 өзінен соң ұзын құйрықты сүйрелеу

【秃瓢儿】tūpiáor〈方〉【зат.】光头(含

诙谐意): 剃了个~.тақыр бас

【秃杉】tū // shān【зат.】 Тайваньдық ағаштың түрі

【秃头】tū // tóu ① шашсыз, таз; 秃头光棍 шашсыз сүмелек; ② көр соқыр, шыға беріс;

秃头马路 тұйық, көше шыға беріспен

③шолақ үзінді, тұқыл(мәтіннің)

【秃子】tū // zǐ【зат.】①шашсыз(таз) [адам]; 秃子跟月亮走 диал. шашсыз айға еріп жүреді

【突】tū ①【ет.】 абайсызда, кенет; айтар-айтпастан; аяқасты; төтеннен 突止 шұғыл тұрып қалу; II, ①қою, итеру; соғу, шабуылдау; 3 排突降衛 императордың күзетімен соқтығыстырылу; 【ет.】 高于周围: ~起 пайда болу | ~出 шығу

【突变】tū // biàn【ет.】 ① трансформация, өзгеріс.②мутация

【突出】tū // chū【ет.】 ① берілу, жұрт алдында сөйлеу; баяндамашы, томпақ; өткір; ② берілу, ажыратылу; ажырату, белгілі, оғаш, асқан; ③ аяқасты біу-; тосын, күтпеген; 4) бірінші жоспарға қою, басты жерге қою, ⑤ бал. грыжа, кампаю

【突发】tū // fā【ет.】 лап ету, тұтыну

【突飞猛进】tūfēiměngjìn жоғарығы

【突击】tū // jī【ет.】 ① әскері кенеттен шабуыл жасап, шабуыл жасау; шабуыл; соққы ② екпіндіше жұмыс істеу; шабуылмен алу, күш-жігерді тастау; екпінді

【突进】tū // jìn【ет.】 атылу, б ару

【突厥】Tūjué【зат.】 Түрік, 突厥语言 түрік тілі

【突破】tū // pò【ет.】 ① олқылық; ② тойлау -; асыру,

【突起】tū // qǐ【ет.】 ① аяқасты пайда болу, ② асқақтау, берілу, ③ биол. томпай, өсінді

【突然】tū // rán【сын.】 кенет, абайсызда, аяқасты; кенет

【突如其来】tūrúqílái аяқасты, күтпеген.

【突审】tū // shěn【ет.】 Бірден жауап алу.

【突突】tū // tū【ел.】 соғу, түршіктеу, солкылдау

【突围】tū // wéi【ет.】 органы үзу; бұзылған жер; ортадан шығатын жол.

【突兀】tū // wù【сын.】 ① аспанға шығи, көтерілу, күтпеген

【突袭】tū // xí【ет.】 шабуыл; шапқын; шабуыл жасау

【突显】tū // xiǎn【ет.】 анық болу, айқындалу

【突现】tū // xiàn【ет.】 кенеттен пайда болу.

【葵】tū тұрма; тұрып; шомыр

tú

【图】(圖) tú ①【зат.】: ① жоспар, схема; карта; сызба; мат. график; 画个图 картаны сызу, 图示 схемада көрсету; ② сурет, иллюстрация; сурет; портрет; 彩图 түрлі түсті иллюстрация

③ жоспар, ниет; талпыныс;

再作他(tuō)图 басқа талпынысты жасау

④ триграммалар, алғашқы жазулар қысқарту;

5) кітаптар, әдебиет қысқарту

6) ескі. әкімшілік бірлік, болыстың бір бөлігі округ: 图长 округ старостасы (Tú)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【图案】tú'àn【зат.】 схема; сызба; жоба; нобай, макет; сурет

【图表】tú // biǎo【зат.】 график; кесте, диаграмма; схема.

【图讖】tú // chèn【зат.】 жорамал кітабы

【图钉】tú // dīng(~儿) түйме

【图画】tú // huà【зат.】 ① сипат, сурет ② сурет салу, кескіндеме

图画文字 пиктографиялық хат, пиктография.

【图画文字】túhuàwénzì пиктографиялық хат, пиктография

【图籍】tú // jí〈书〉【зат.】 тұрғынның топографиялық карта және тізімдері, кітап, әдебиет

【图记】tú // jì【зат.】 ① 图① дақпырт, мөр. ② мөр, дербес таңба.

【图鉴】tú // jiàn【зат.】 Негізгі суретке және сөздердермен түсіндіруген шығарма.

【图解】tú // jiě【ет.】 ① жазу-сызу көрсету; жазу-сызу; диаграмма; жазу-сызудың шешімі ② мат. Номограмма: 欧拉图解 Эйлеров номограмма

【图景】tú // jǐng【зат.】 сурет, тамаша, түр; ахуал, жағдай

【图例】tú // lì【зат.】 шартты белгі, аңыз (географиялық карталарда), жазу-сызудың түртінділерінің

【图谋】tú // móu【ет.】 шартты белгі, аңыз, графикалық символдар

【图片】tú // piàn【зат.】 ① фотосурет, иллюстрация, сурет ② сурет; (көркем) ашық хат ③ мөрі бар белгі

【图谱】tú // pǔ【зат.】 суретті тізбе; атлас

【图穷匕首见】túqióngbǐshǒuxiàn карта жазылды, онда қанжар (Цинь Ваньындағы сәтсіз қастандығында, қылмыстық ниетті толық білінді

【图示法】túshìfǎ

графикалық әдіс

【图书】tú // shū【зат.】 ① жазбалар; кітаптар; әдебиеттер; 图书目录 кітаптың тізімдемесі; 图书配发处 кітапхананың коллекторы; ②

"триграмма" және "жазулар"; ③ дербес

мөр: 打图书 дербес мөрді
【图书馆】 túshūguǎn **【зат.】** кітапхана
【图书学家】 túshū xuéjiā библиограф
【图书馆学】 túshūguǎnxué кітапханатану
【图说】 tú // shuō **【зат.】** ① түсіндіргіш нобай; ② суретті түсіндіру; сызба сипаттамалар; кітап суреттер
【图腾】 tú // téng **【зат.】** тотем. [英 totem]
【图文并茂】 túwénbīngmào әдеби туындының асқан мазмұны
【图文电视】 túwéndiànshì Телемәтінді жаңалық, ауа райы және т.б. сияқты қысқа мәтінді немесе графикалық ақпаратты жіберу үшін пайдаланатын теледидарлық хабар тарату қызметі..
【图像】 tú // xiàng **【зат.】** ① сурет, портрет
 ② суретін салу, (портрет).
【图】 **【сын.】** tú // xíng **【зат.】** ① жедел сурет, нобай; графика, схеманы ілу; ; белгі; ② фигура
【图样】 tú // yàng **【зат.】** жоспар; сызба; карта; нобай; макет; иллюстрация; сурет
 打图样 сызба істеу; жоспарды шешу.
【图章】 tú // zhāng **【зат.】** жеке мөр; 盖图章 мөр салу
【图纸】 tú // zhǐ **【зат.】** сызба; 把...标在图纸上 бір нәрсеге сызба жасау
【荼】 tú ① қаулен; ащы және арам шөптер; 荼蓼 ащы және күйдіретін шөптер;
 ② қамыстың сыпырғышы
 ③ зиян, зұлымдық
【荼毒】 tú // dú **【ет.】** ① жапа шектіру, жаншу; ② құрту, улау; ③ күйік және у; ④ қайғы; 5) зиян; апат.
【徒】 tú ① жаяу жүру: ~步 жаяу жүру | ~涉 өту. ②: ~手 бос қолдар.
 ③ 托空言 | 家~四壁. ④ 徒然: ~劳 бекерге. ⑤ (Tú) **【зат.】** фамилияға қолданылады.
【徒步】 tú // bù **【үс.】** жаяу жүру: ~旅行 жаяу саяхаттау | ~行军 қатарда жаяу жүру.
【徒弟】 tú // dì **【зат.】** оқушы: 带徒弟 шәкірттері бар, 做徒弟 оқушы болу.
【徒工】 tú // gōng **【зат.】** оқушы.
【徒劳】 tú // láo **【ет.】** өндіріссіз жұмыс: ~往返 бекерге бару.
【徒劳无功】 tú láo wú gōng бекерге еңбектену
【徒然】 tú // rán **【үс.】** бекер
【徒涉】 tú // shè **【ет.】** сү өту.
【徒手】 tú // shǒu **【үс.】** бос қолды: ~操 дербес қимылдар | ~格斗 қолдармен шайқас жүргізу.
【徒孙】 tú // sūn **【зат.】** шәкірттер
【徒托空言】 tú tuō kōng yán бос

уәделерді беру
【徒刑】 tú // xíng **【зат.】** қаторгалық жұмыс, қаторга;
 有(无)期徒刑 жедел қаторга
【徒有虚名】 tú yǒu xū míng 空有某种 **【зат.】** 声, 指 **【зат.】** 不符实. жарамды ережеге жауап бермеді
【徒长】 tú // zhǎng **【ет.】** май
【徒子徒孙】 tú zǐ tú sūn шәкірттердің оқушылары,
 途 tú ① жол, соқпақ; жолда, жолмен; 沿途 жол бойымен: 中途 жарты жолда
 ② карьер; 宦途 шенеуніктің мансабы (Tú) **【зат.】** фамилияға қолданылады.
【途程】 tú // chéng **【зат.】** жол, бағыт
【途次】 tú // cì **【зат.】** жолшыбай, жолда.
【途径】 tú // jìng **【зат.】** жол, бағыт; 谈判途径 келіссөз жолдары
【涂】 -1 (塗) tú **【ет.】** ① жағу, сүйкеу: ~抹 бояу жағу | ~饰 ағарту | ~上一层油 май бояулармен жағып қою. ② өшіру, жою | 把写错的字~掉 қате жазылғанды өшіру.
【涂】 -2 (塗) tú. Лай, батпақ.
【涂】 3 (涂) Tú **【зат.】** фамилияға қолданылады.
【涂改】 tú // gǎi **【ет.】** өзгерту, өзгертіп жіберу,
【涂料】 tú // liào **【зат.】** бояғыш зат
【涂沫】 tú // mǒ **【ет.】** ① бояп тастау
【涂饰】 tú // shì **【ет.】** ① әктеу. ② бояу, безендіру: ~墙壁 қабырғаларды бояу.
【涂炭】 tú tàn **【ет.】** ① кір және көмір
 ② судан және оттан сорлылық; (зар, көресілер); жұт
【涂写】 tú // xiě **【ет.】** 乱写; 随意写 Кездейсоқ жазу.
【涂鸦】 tú // yā **【ет.】** шатпақтар; пышырақ
【涂乙】 tú // yǐ **【ет.】** сызып тастап, орнына қою
【涂脂抹粉】 tú zhī mǒ fěn боянып, сылану.
【菟】 tú арамшырмауық.
【屠】 tú ① жою, қағу, кесу; 屠割 өлтіріп, бөлшекке бөлу; ② қанды зорлық-зомбылықты ұйымдастыру; 屠城 қаланың барлық халқын жою, 屠贩 қасап және саудагер. ③ (Tú) **【зат.】** фамилияға қолданылады.
【屠岸】 Tú'àn **【зат.】** фамилияға қолданылады.
【屠城】 Tú'chéng қалада қанды төгу
【屠刀】 tú // dāo **【зат.】** етшінің пышағы.
【屠夫】 tú // fū **【зат.】** мал өлтіруші.
【屠户】 tú // hù **【зат.】** етпен шұғылданатын адам
【屠戮】 tú // lù **【ет.】**

адамдардың көп бөлігін қырып жою.
【屠杀】 tú // shā **【ет.】** қыру, жою; 血腥的大屠杀 қанды қырғын.
【屠苏】 tú // sū **【зат.】** тусу.
【屠宰】 tú // zǎi **【ет.】** кесіп тастау, өлтіру.
【屠宰场】 tú zǎi chǎng **【зат.】** малдарды өлтіру.
【膻】 tú **【зат.】** семіз жақсы мал.
【瘡】 tú **【зат.】** шаршаған: 我马瘡矣 біздің аттарымыз шаршаған.
【酩酊】 mí // mí ① **【зат.】** ① шараптың ашытқысы
 ② аршулы емес шарап; 酩酊酒 аршулы емес шарап

tǔ

【土】 tǔ ① **【зат.】**: ① жер; 松松土 - жер борпылдау, 土堆 - топырақты үю.
 ② топырақ; ③ тозаң: 一身土 - үстібасы топырақ ④ аумақ; жер; 国土 - мемлекет территориясы, елдің аумағы; ⑤ жергілікті; ⑥ көлөнер; қарабайыр; 土办法 / жергілікті тәсіл.
 土设备 [tǔ shèbèi] - қарабайыр жабдық.
 ⑦ (Tǔ) **【зат.】** фамилияға қолданылады.
【土铂】 tǔ // bó тоған
【土包子】 tǔ bāo zi **【зат.】** қарапайым, ауылдағыдай
【土崩瓦解】 tǔ bēng wǎ jiě толығымен жеңіліске ұшырау
【土鳖】 tǔ // biē **【зат.】** тарақан.
【土拨鼠】 tǔ bō shǔ **【зат.】** тарбаған.
【土布】 tǔ // bù **【зат.】** ① кенеп, холст; ② жергілікті (отандық) өндірістің сисасы
【土产】 tǔ // chǎn ① **【сын.】** жергілікті өндіріс шығару: ~品 натуралды өндіріс. ② **【зат.】** жергілікті өндіріс
【土地】 tǔ // dì **【зат.】** ① жер; грунт; аграрлық; жердің алқабы; жердің телімі; жердің ауданы
 土地报酬递减规律 эк. жердің кему құнарының заңы; 土地还家 жердің оралу заңы; 土地老爷 [儿] жердің рухы, ② аумақ; ③ жердің сапасы
【土地】 tǔ // dì **【зат.】** ① рух; ② айтылмыш ауданның рух-жезі; 土地菩萨 жердің тәңірлігі
【土地改革】 tǔ dì gǎi gé аграрлық реформа
【土地革命战争】 Tǔ dì Gé mì ng Zhàn zhē ng
【土豆】 tǔ // dòu (~儿) **【зат.】** картоп
【土法】 tǔ fǎ **【зат.】** жергілікті әдіс, жергілікті заңдар.
【土方】 tǔ // fāng **【зат.】** ① құрылыс жері. ② туфан
【土方】 2 tǔ // fāng (~儿) **【зат.】** халық медицинасы

【土匪】tǔ // fěi 【зат.】 бандит, аламан.
 【土改】tǔ // gǎi 【ет.】 аграрлық реформа
 【土埂】tǔ // gěng 【зат.】 田地里稍稍高起的埂子. Жер жотадан сәл көтерілген.
 【土豪】tǔ // háo 【зат.】 ① тухао, 土豪劣绅 тухао және лешэнь; ② жергілікті сотқар(төбелескор)
 【土话】tǔhuà 【зат.】 жергілікті диалект
 【土皇帝】tǔhuángdì 【зат.】 жергілікті патша
 【土黄】tǔ // huáng 【сын.】 қара қоңыр-сары; хақының түсі
 【土货】tǔ // huò 【зат.】 жергілікті өндіріс тауары
 【土籍】tǔ // jí 【зат.】 жергілікті, жергілікті халық.
 【土建】tǔ // jiàn 【зат.】 азаматтық құрылыс, құрылыс.
 【土老帽儿】tǔlǎomào (方) 【зат.】 指衣着和言谈举止土气十足的人(含讥讽意).
 【土鲮鱼】tǔlíngyú 【зат.】 гуандун мөңкесі
 【土木】tǔ // mù 【зат.】 ① жер және ағаш; ② құрылыс, 土木工程 азаматтық құрылысы; құрылыс; құрылыстық жұмыстар; 土木工程 азаматтық құрылысының технологиясы
 ③ дәрекі, адыр, ебдейсіз: 土木【сын.】 骸 ебдейсіз; адыр;
 【土木工程】tǔmùgōngchéng құрылыс жұмыстары
 【土牛】tǔ // niú 【зат.】 өгіздің тұрпаты;
 ② қосалқы жер тоғанда
 【土偶】tǔ'ou 【зат.】 тастың тұрпаты, тастың пұты
 【土坯】tǔ // pī 【зат.】 күйдірілмеген қыш
 【土气】tǔ // qì ① 【зат.】 жердің күші; ② топырақ булары; ③ ахуал және жер; 4) жергілікті колорит; провинциализм; провинциал, жергілікті; ⑤ мешеулік; қарабайыр, мешеу, жай
 【土壤】tǔ // rǎng 【зат.】 топырақ, жер.
 【土壤污染】tǔrǎngwūrǎn Өнеркәсіптік ағын сулар, тұрмыстық сарқынды сулар, пестицидтер, тыңайтқыштар мен атмосфералық шөгінділер топыраққа түседі және бірте-бірте ластануды жинайды.
 【土人】tǔ // rén 【зат.】 ① тұрғын; жергілікті тұрғын, жабайы; ② балшық пұт, саз мүсіні
 【土色】tǔ // sè 【зат.】 жерші түс; бозарыңқы, сары түс
 【土生土长】tǔshēngtǔzhǎng белгілі бір жерде туып, өмір сүру: 他是~的山东

人 奥 Шандундық адам.
 【土石方】tǔshífāng 【зат.】 тас пен топырақ.
 【土司】tǔ // sī 【зат.】 бага, жергілікті әкімшіліктің басшысы.
 【土俗】tǔ // sú ① 【зат.】 ① жер (табиғи шарттар) және жөн-жоралғылар; ② жергілікті табиғат (жөн-жоралғылар); аласа жөн-жоралғылар
 ③ аласа, тұрпайы
 【土特产】tǔtèchǎn 【зат.】 арнайы жергілікті өндіріс.
 【土物】tǔ // wù 【зат.】 土 жергілікті өндіріс.
 【土戏】tǔ // xì 【зат.】 ① Туджия опералық драмасы.
 【土星】tǔ // xīng 【зат.】 Сатурн
 土星光环 Сатурн сақинасы
 【土腥气】tǔ-xīngqì 【зат.】 жер иісі, топырақ иісі: 这菠菜没洗干净, 有点儿 ~ / мынау шпинаттар дұрыс жуылмаған секілді, әлі де топырақтың иісі шығып тұр.
 【土仪】tǔ // yí (书) 【зат.】 жергілікті өндіріс тауарларынан сыйлық
 【土音】tǔ // yīn 【зат.】 жергілікті айтылуы.
 【土语】tǔ // yǔ 【зат.】 жергілікті сөйлеу мәнері.
 【土葬】tǔ // zàng (et.) жерлеу
 【土政策】tǔzhèngcè 【зат.】 жергілікті саясат
 【土质】tǔ // zhì 【зат.】 жергілікті топырақтың сапасы.
 【土著】tǔ // zhù 【зат.】 жергілікті тұрғындар.
 【土族】Tǔzú 【зат.】 Ту халқы (аз ұлт өкілдері)
 【土温】tǔ // wēn топырақтың температурасы
 【吐】tǔ (et.) ① үзу, құсу, лоқсу; 上吐下写 құсық пен іш өтумен азап шегу; 吐胆 запыранмен үзу; ② асып төгілу: 吐口 ауыздан түкіру; 吐核儿 жеміс сүйектерін түкіріп тастау; ③ ағызу; шығару; 吐舌头 тілді қылкиту; 吐蕾 гүлшанақтарды (жіберу) беру; 吐芳 хош иісті ағызу; 花蕾吐出来了 гүлшанақтардың пайда болуы; ④ шығару; айту, баяндау; айғақтау, айту; 吐语 әңгімелеу, сөйлей бастау; 5) қайтару; 吐出 购款 жымқырыл сомаларын қайтару.
 【吐蕃】Tǔbō 【зат.】 тибеттіктер
 【吐翠】tǔ // cuì (书) 【ет.】 бұршақ жару
 【吐故纳新】tǔgùnàxīn ескіні тастап, жаңаны қабылдау.
 【吐口】tǔ // kǒu (～儿) 【ет.】 Келісіп, шындықты айту.
 【吐露】tǔ // lù 【ет.】 айтып тастау,

әңгімелеу; 吐露爱情 махаббаты туралы айту
 【吐气】-1tǔ // qì 【ет.】 дем алу.
 【吐气】-2tǔ // qì 【ет.】 экспирация.
 【吐绶鸡】tǔshòujī күркегауық.
 【吐属】tǔ // shǔ (书) 【зат.】 тіл, сөздер
 【吐司】tǔ // sī 【зат.】 烤面包片.[英 toast]
 【吐穗】tǔ // suì (～儿) 【ет.】 дәндену; масақтану.
 【吐絮】tǔ // xù 【ет.】 жегілу
 【吐字】tǔ // zì 【ет.】 дикция: 吐字不清 сөздерді анық айтпау
 【钍】(鈾) tǔ 【зат.】 торий (Th)

tù

【吐】tù (et.) ① үзіп, құсу, лоқсу; 上吐下写 құсық пен іш өтумен азап шегу, 吐胆 запыранмен үзу
 【吐沫】tù // mò 【зат.】 түкіру; сілекей: көбік; сілекей; 咽吐沫 сілекейді жұту.
 【吐血】tù // xiě 【ет.】 қанды құсық, гематемез, қан құсу
 【吐泻】tù // xiè 【ет.】 құсық және іш өту.
 【兔】(兔) tù (～儿) ① қоян; үй қояны; ② 12-ші циклдың 4-ші жануары қоян, 他属兔 Ол қоян жылында туды ③ жөні
 【兔唇】tùchún 【зат.】 қоян ерінді.
 【兔毫】tùháo 【зат.】 用兔毛做笔头的毛笔. Қоян қылынан жасалынған карандаш
 【兔儿爷】tùryé 【зат.】 қоян жүнінен жасалған хатқа арналған білезік
 【兔死狗烹】tùsǐgǒupēng керексіздік әсерінен жойып жіберу
 【兔死狐悲】tùsǐhúbēi өлімге байланысты көңіл айту.
 【兔脱】tù // tuō (书) 【ет.】 жылдам тайып кетіп, қашып кетіп, жүгіру.
 【兔崽子】tùzǎi-zǐ 【зат.】 иттің баласы (дәрекі сөз)
 【兔子】tù // zǐ 【зат.】 ① қоян; үй қояны
 ② гомосексуалист; импотент.
 【塊】tù Көпірге көпір табан бөгет, кіреберіс
 乍凌波断桥西塊 суық толқындар батыс көпір табан бөгеттерін үзді.
 【菟】tù[菟丝子](tùsīzǐ) 【зат.】 (ирелең шөп тектес өсімдік) арамсоюя

tuān

【湍】tuān ① шапшаң ағым, ағысты жер; тез ағыны; шапшаң, қарқынды: 鸣湍 арқырауық ағын ~ 流. ② (书) Чжуаньшуй өзені
 【湍急】tuān // jí 【сын.】 қарқынды, тез: 川江险滩多, 水流 ~.
 【湍流】tuān // liú (书) 【зат.】 турбулент ағымы; көз ілеспейтін қатты

ағын; ағысты жер.

tuán

【团】(團、②糶) tuán ① жасак; жасақтың отряды, әскери полк; 一团兵 жауынгер полк; 旅有三个团 үш сөрелі бригадада; ②ұжым, ұйым; бригада, топ; делегация; группа; топтық, ұжымдық, 文艺工作团 көркем өнерпаздықтың бригадасы; 共青团 комсомол, 团体操 топтық гимнастикалық жаттығулар, ③ комсомол, жастардың одағы 团中央 (жастардың одағы) комсомолды; ④ кесек, шумақ; масса, клубтер, бұлт; дөңгелек брикет

棉花团 мактаның кесегі, 一团线 домалак: 5)

толған ай; 团领 дөңгелек жаға; 【ет.】 кесекке ірісу, шумаққа қымқы рылу; жиналысу; бір жерге келу; ұжымдасу, бірігу, бір қосылу

【зат.】 фамилияға қолданылады.

【团拜】 tuán // bài 【ет.】 ① (жаңа жылмен) ұжымдық құттықтау; ② (жаңа жыл) ұжымдық кездесу.

【团丁】 tuán // dīng 【зат.】 ① жасақтардың жауынгерлері; ② қатардағы министрлер; күзетшілер

【团队】 tuán // duì 【зат.】 топ, полк: 团队冲到河岸去了 полк өзенге қарай өтті

【团队精神】 tuánduījīngshén топтық рух

【团粉】 tuán // fěn 【зат.】 гороз ұны

【团伙】 tuán // huǒ 【зат.】 қарақшылар тобы; 团伙犯罪 ұйымдасқан қылмыстылық; бандитизм

【团结】 tuán // jié ① 【ет.】 ① ұжымдасу; жалғасу; топтасу; бірлік, ынтымақ; 团结一致 бірлікке келу; ② жасаққа қалыптасу; ③ корпорацияға бірлесу, ұйымды құру

【团聚】 tuán // jù 【ет.】 бірге жиналу: 合家团聚 бүкіл жанұя бірге жиналды

【团粒】 tuán // lì 【зат.】 кесек; гранулар; 团粒结构 түйіртпектес құрылым; 团粒肥料 түйіршіктелген тыңайтқыш

【团练】 tuán // liàn 【зат.】 ① оқыту: 办团练 әскери үйрену өткізу; ② жасак, жергілікті жасак.

③ помещиць - кулак қорғау отрядтары, министрлік

【团课】 tuán // kè комсомолдық оқыту

【团粒】 tuán // lì жентек; кесек; түйір

【团龄】 tuán // líng ①

комсомолдық жас, ② комсомолдық жұмыс ету мерзімі

【团】 tuán // tuán <书> ① 【сын.】

Ай - дөңгелек. ② 【ет.】 Отбасымен қауышу.

【团弄】 tuán // nòng <方> 【ет.】 ①

шатастыру, келеке ету, жадыгөйлену

② кесекке жинастыру.

【团脐】 tuán // qí 【зат.】 (крабтың мекиені) қарындағы дөңгелек қалқан

【团旗】 tuán // qí ① полктің рәміздері; ② комсомолдық ту

【团扇】 tuán // shàn 【зат.】 дөңгелек желпуіш, желпуіш

【团体】 tuán // tǐ 【зат.】 ұжым, ұйым | 人民团体 халықтық ұйымдар | ~活 【ет.】 ұйым компаниялар. 社会团体 халықтық ұйымдар, 团体权利 коллективті құқық

【团体操】 tuántǐcāo 【зат.】 топтық жаттығулар

【团体赛】 tuántǐsài 【зат.】 топтық жарыс

【团团】 tuán // tuán 【сын.】 ① дөңгелек; толық; ② айналмалы; төңірек, айнала: 团团围住 жан жақтан қоршалған. 团团打转 айналу; ③, жиналған, қиындай түскен

【团团转】 tuántuánzhuàn 【сын.】 айналу, 团团转理论 циклдік даму теориясы (экономика), 忙得团团转 айналып жүреді, қарбалас

【团委】 tuán // wěi комсомолдық комитет

【团校】 tuán // xiào комсомолдық мектеп

【团音】 tuán // yīn 【зат.】 见 660 页 [尖团音]. ортагілдегі аффрикаттары

【团鱼】 tuán // yú 【зат.】 тасбақа

【团员】 tuán // yuán 【зат.】 ① ұйымның мүшесі: 他算是个好团员 ол жақсы комсомол болып есептеледі. ② комсомол; 【ес.】 表 团员 делегацияның мүшелесі

【团圆】 tuán // yuán ① 【ет.】 ① қайта күйеумен жайласу; жиналу; ② сәтті аяқпен тәж кигізісін, мұратқа жету

【团圆节】 TuányuánJié 【зат.】 Ай мерекесі.

【团章】 tuán // zhāng комсомол ережелері

【团长】 tuán // zhǎng полк командирі: 他现在 【ес.】 理团长 Ол қазір полк командирінің орнында.

【团子】 tuán // zi 【зат.】 ① кесек, шумақ; дөңгелек

② тоқаш, галушка

【转 (搏)】 tuán ① <书> ширату, орау; 转一个泥球 саздан түйіршік ширату; ② илеу, езу; 转粉 ұн илеу; 转土作人 мүсіндерді жасау үшін саз илеу; 3 арка сүйеу, сүйену; ④ жинау, жалғастыру; 转气 буларды қоюландыру; 5) өз қолдарында шоғырлану, біржола қолға алу

转三国之兵 үш патшалықтардың әскерін қолда ұстау; 6) [бір максатта]

шоғырлану, [жұдырыққа] жинау; 转心 搦志 ой тоқтату, көңіл бөлу

【转弄】 tuán // nòng түйіршікке айналдыру”.

tuǎn

【瞳】(瞳) tuǎn хайуандық жаяу жолы

tuàn

【彖】 tuàn <书> 论断; 判断: ~凶吉.

【彖辞】 tuàn // cí 【зат.】 гексаграммамен түсінік тексті

tuī

【忒】 tuī 又 tēi <方> 【үс.】 ① өте, тым, өте күшті тіпті; 这人忒没良心 бұл адам мүлде ұятсыз; 忒好 тым жақсы, әсіресе мейірбан; 【ет.】 ① жаңылу, қате жіберу; адасу; 昊天不忒 әуелер қате жібермейді; ② дұдамалдану, сезіктену, сенбеу; 其仪不忒 оның әрекеттері күдіксіз; ③ араластыру, шатыстыру; тәртіпсіздену, ереже

④ зұлымдықты жасау; 僭忒 өкілеттілігін жоғарлатып, зұлымдықты жасау

【推】 tuī ① 【ет.】 ① итеру; алға әперу; орын алмастыу, (алға) жүру; іске қосу; 推着一辆车 арбаны итеру; 推铅球 ядро итеру; 推门 есік итеру; 推开 биоуді итеру; ② жылжыту, алға бастыру; алып қою, таңдау; кеңес беру; ең алдына қою; мәртебемен санасу; 公推 бірлесе жылжыту; 推为 ретінде ұсыну... ③ тарату, кеңейту; (мерзім) жылжытып қою; бөліп шығарып қою; 往后推几天 бірнеше күнге жылжыту; ④ зерттеу; тінту, ажырата білу; іс) тергеу; 推其根源 түпдеректерге дейін іздеп табу; 5) итеру, қабыл алмау; бас тарту; басқа жол беру; әперу, алып беру; 推食(shì)食 (sì)找

мені асырау үшін азықтан бас тарытты; 6) өзімен қосу; бөгде иықтарға басқа жерге салу, басқаға қылжю; жауапкершіліктен жалтару

【推本溯源】 tuīběnsuoyuán түбірлер және бастауларын тінту, толық тексеріс жасау

【推波助澜】 tuībōzhùlán отқа майды құю; азғырушылықпен шұғылдану

【推测】 tuī // cè 【ет.】 ойлау; тұжырымдау; жорамалдау; болжау: 这些推测是毫无根据的 бұл тұжырымда ешқандай негіз жоқ; 根据推测 тұжырымға сүйені отырып,...

【推陈出新】 tuīchénchūxīn ескіге кризистік жолдың негізінде жаңа жол жетілдіру; жаңару

【推诚相见】 tuīchéngxiāngjiàn бір-біріне толық сенім болу

【推迟】 tuī // chí 【ет.】 ① тежеуіштерге түсіру, баяулатып, ұстау;

②кешіктіру; бөліп шығарып қою

【推崇】tuī // chóng 【ет.】 құрметтеу, тақсыр ету: ~ 备至 көкке дейін көтерілу

【推出】tuī // chū 【ет.】 ①халайыққа сыйласу, (өнім) шығару; кеңес беру; 您要试试我们新推出的冰淇淋吗 Сізз біздің жаңа балмұздағымыз көргіңіз келеді ме? ②итеріп шығару; м формула шығару, 推出门外 есіктен итеру.

【推辞】tuī // cí 【ет.】 ①бас тарту, қашқақтау; бұлтару; ② сілтеу, жылжыту: 万勿推辞 Сізді бас тартудан өгінемін, 揭力推辞 қалайша бұлтара түсті, 找到推辞的借口 бас тарту мақсатында басқа себептерін табу

【推戴】tuī // dài <书> 【ет.】 жылжыту, өзінің басшы сы ретінде тану: 竭诚~үлкен қамқорлық көрсету.

【推宕】tuī // dàng 【ет.】 созу, белгілі бір себептермен жылжып отыру.

【推导】tuī // dǎo 【ет.】 дедукция, қорытынды, салдар

【推倒】tuī // dǎo 【ет.】 ①құлату, төмен түсіру; төңкеру; ② құлап, аударылып-төңкерілу: 把凳子推倒 орындықты аударып тастау

【推定】tuī // dìng 【ет.】 ①шешім шығару, анықтау, орнату; ②ерекшелеу, тағайындау; ③ жорамалдау; ④ юр. презумпция: 无罪的推定 айыпты еместік презумпциясы

【推动】tuī // dòng 【ет.】 ①қимылдау; қозғалту; ② мүмкіндік туғызу; итермелеу 推【ет.】 诉讼案 сот ісін итермелеу, 推【ет.】 历史的车轮 тарихи шеңберін қозғау 科学是进步强大的 推【ет.】 力 ғылым прогресстің ғұлама қозғаушы күші..

【推断】tuī // duàn 【ет.】 ① қорытынды жасау, 推断出来的结果 шығарылған нәтиже; ②жауап алу.

【推度】tuī // duó 【ет.】 ойлау, аңдасу; үстеп жіберу: ~无据.

【推翻】tuī // fān 【ет.】 ① төңкеру, аудару; құлату; ②теріске шығару; ③ бас тарту; 推翻...的帝位 әлдекімді тақтан құлату

【推服】tuī // fú <书> 【ет.】 сүйсіну; қадырлеу; сыйлау.

【推广】tuī // guǎng 【ет.】 ①кеңейту, жетілдіру, енгізу; дамыту; ② тарату; жалпылау: 得到广泛推广 үлкен кеңейтімді иелену, 典型示范逐步推广的方法 қарапайым мысал ретінде оның кеңейтілу әдісі

【推广站】tuī guǎng zhàn жетілдіру станциясы

【推己及人】tuī jǐ jí rén өзін басқалардың орнына қою.

【推荐】tuī // jiàn 【ет.】 ①ұсыныс;

кеңес; кеңес беру; 经过... 推荐 әлдекімнің ұсыныстары бойынша; ② кандидатты ұсыну, ұсыныс; кандидатты жылжыту, ұсыну; 推荐职员 қызметшіні ұсыну

【推介】tuī // jiè 【ет.】 ілгерілету, өсіру, жылжыту; 推介会 семинар, специалистер конференциясы

【推襟送抱】tuī jīn sòng bào шексіз; ақкөңіл, сырласты; толық жылулықпен болатын

【推进】tuī // jìn 【ет.】 ①Жұмысты насихаттау.②Алға басу.

【推究】tuī // jiū 【ет.】 Зерттеу және тексеру.

【推举】tuī // jǔ 【ет.】 ①алға жүру; бұзып-жарып өту; ілгерілемелі қозғалыс; ② итермелеп кіргізу, айдап кіргізу

【推理】tuī // lǐ 【ет.】 ойша пайымдау, қорытынды жасау; ой тұжырым; 直接推理 тікелей ой тұжырымы; 合成推理 жалпы қорытынды

【推力】tuī // lì 【зат.】 ① қозғаушы күш; күш

【推论】tuī // lùn ①【ет.】 шешім; ой тұжырым, қорытынды; салдар; ②пікір; ұқсастық жан-жағынан алып қарағанда; сұрақтың шеңберін кеңейту

【推拿】tuī // nā 【ет.】 ① уқалану, уқалау; массаж

② буынын шағаруды түзету.

【推敲】tuī // qiāo 【ет.】 әрбір сөзді толғау; толғану, безбендеу; 费其推敲 әрбір сөзді мұқият қырнау

【推求】tuī // qiú 【ет.】 тінту, зерттеу; шұқылау.

【推却】tuī // què 【ет.】 ① итеру, жылжытып қою ②бас тарту, ауытқу.

【推让】tuī // ràng 【зат.】 ①жол беру, ②көңгіші; ③бас тарту

【推三阻四】tuī sān zǔ sì бас тарту, (қашқақтау) жалтару, барынша қарсылықтар жылжыту.

【推搡】tuī // sāng 【ет.】 тықсу; итеру

【推事】tuī // shì би, қазы; төреші

【推算】tuī // suàn 【ет.】 ①есептее, үстеп жіберіп, үміт арту; ②(күнгізбе бойынша) есептеу; (жұлдызнама) құру; (тағдырды) анықтау; 推算八字 жұлдызнаманы құрау

【推头】tuī // tóu 【ет.】 машинамен шаш алу.

【推土机】tuī tǔ jī 【зат.】 бульдозер; сүргіш (жалпақ темірді басып иетін, штамплайтын станок) с.-х. бульдозер (тракторға тіркеп жерді тегістеуге, үстінен жонуға арналған аспап)

【推托】tuī // tuō 【ет.】 ①жылжытып міндеттеу; ②жауапкершіліктен арылу; ③бас тартып, қашқақтау, сылтау табу;

推托有病 аурумен сілтау табу; 不许有任何推托! Сылтаусыз!

【推脱】tuī // tuō 【ет.】 бас тарту; бұлтару, жалтару: ~ 责任 жауапкершілікті басқаға мойындау.

【推诿】(推委) tuī // wěi 【ет.】 бұлтару, (жауапкершіліктен) жалтару; басқаға қылжю; амалдау

【推问】tuī // wèn <书> 【ет.】 ① зерттеу: ~案情.②сұрау.

【推想】tuī // xiǎng 【ет.】 ①ойлау; ой тұжырымы істеу; ②ойлау.

【推销】tuī // xiāo 【ет.】 жүзеге асыру; тарату; өткізу, іске асыру; 推销书 кітаптарды тарату; 推销员 коммивояжер.

【推卸】tuī // xiè 【ет.】 қылжию, итеру: ~责任 жауапкершіліктен алыну.

【推谢】tuī xiè 【ет.】 推辞; 辞谢: ~再三.

【推心置腹】tuī xīn zhì fù жан дүниесін ашу: 他俩~地交谈了好一阵子 Ол әңгіме барысында өзінің жан дүниесін ашты

【推行】tuī // xíng 【ет.】 іске асыру; өмір өткізу; алға бастыру; енгізу, тарату 推行新式技术方法 жаңа техникалық әдістерді жүзеге асыру【推许】tuī xǔ <书> 【ет.】 бағалау, сүйсіну, мақтау

【推选】tuī // xuǎn 【ет.】 сайлау, таңдау, жылжыту

【推延】tuī // yán 【ет.】 созу, (ic) ұстау; бөліп шығарып қою

【推演】tuī // yǎn 【ет.】 дедукция көмегімен шешім қабылдау.

【推移】tuī // yí 【ет.】 ① өзгеру; өзгеріс, ауысым

② орын ауыстыру, ③ ортақ мақамға (үндестіру) құйыршықтану

【推展】tuī // zhǎn 【ет.】 推进; 发展 Дамуды дамыту

【推展】tuī // zhǎn 【ет.】 推【сөзал.】 展销: көрмеге ұсыну.

【推知】tuī // zhī 【ет.】 сезіп қою; аңдасу; қорытынды жасау; тұжырымдау, шығару

【推重】tuī // zhòng 【ет.】 сыйлау; ықыластың таңбаларында болу; қадырлеу

【推子】tuī // zǐ 【зат.】 ①Шаш шаш алуы үшін машинка: ② техникалық тартушы бөлшек: 子弹推子 патронның подавательсі

【推】tuī (өсімдік) сасықшөп.

tuí

【颓】(頹) tuí① <书> ①тікірендену, қираған, құлау; опыраю; опырылып құлау, салбырауға әзір болу; лақтыру: 颓云 салпаң бұлттар: 颓岸 лақтырғыш жаға: 感迴飙而将颓 дауыл мен боран әсерінен опырылып құлауға әзір болу;

② батуға көңілін аудару, отыру; домалап кету, ағытылу; ③ сүріну, құлау, етпетінен құлау: 顛顛 сүрініп етпетінен құлау; ④ әлсіздену, әлсіреу; 荣进之心日颓 даңққа және күннен-күнгелері бар бакқұмарлыққа тартуды әлсіретеді; 5) шашы түсу, қасқа бастану, түлеу; сарғаю, жарамсыз болу; қасқа, тақыр бас, қотыр, жалаңаш; 首颓 басында шашы түсті; 6) бағыну, мойынсұну; тіл алу, көну; 7) күйлеу төмен; ағып жиналу

水颓 (өзен) судың төмен ағады

【颓败】tuí // bài 【сын.】 азғындау, жүдеу; кері кету, бүліну, біту

【颓放】tuí // fàng <书> 【сын.】 ұқыпсыз, кішіпейіл емес, салқамы

【颓废】tuí // fèi 【сын.】 ① құлдырау, бос қалушылық, жіктеу, қирату; ескілік; құлдыраған; түсік, ыдырау; тастап кеткен, ескі ақсатылған жүдеубасу; бүліну, кері кету, құлау; ② рухтың құлдырауы; декаданс: 资产阶级文化的颓废 буюжуаздық мәдениетінің құлдырауы, 颓废没落的情绪 түсік көңіл күйі, ~的生活 құлдыраған өмір.

【颓废派】tuífěipài декаденттар

【颓废主义】tuífěizhǔyì декаденттық

【颓废主义者】tuífěizhǔyìzhě декадент

【颓风】tuí // fēng <书> 【зат.】 ұнамдар (бұзық, азғындаған) жаманшылықтар.

【颓靡】tuí // mǐ <书> 【сын.】 кері кету, мазасыздану; әлсіреу.

【颓然】tuí // rán <书> 【сын.】 ① әлсіреу, әбден шаршау; босан, құлдыраған, бос; 颓然而下 біртіндеп кері кету; ② тіл алғыш, көңгіш, жұмсақ; ③ тозу, қаусау, әлсіздену; ескі, қаусаған; ④ толық құлдырауға еңсесі түсу, келу; торыққан.

【颓丧】tuí // sàng 【сын.】 жабығу, құлдырау, құлау, азаю, рухын түсіру; әлсіреу 颓丧情绪 көңіл күйдің төмендеуі, 精神颓丧 рухының түсіруі

【颓市】tuí // shì 【зат.】 Сауда-саттық босаған нарық

【颓势】tuí // shì 【зат.】 құлдырау; күйреу; құлау, азаю; былқылдақ құдірет.

【颓态】tuí // tài 【зат.】 ес-түссіз құлау

【颓唐】tuí // táng 【сын.】 ① рухпен аран болу, толық құлдырауға қаусау, әлсіреу, келу; нашар болу, ② қараусыз қалған, тастап кеткен.

【颓垣断壁】tuíyuánduànbi кираған орын, құлағандар

tuǐ

【腿】tuǐ ① 【зат.】 ① аяқ; 两条腿走路 екі аяқта жүру; 腿软了 аяқтарды сүйеді; 腿麻了 аяқтары қозғалмай отырды; 大~мықын | 前~алдыңғы аяқ | 后~

артқы аяғы ② (жиһаз) аяқ, қалам; 桌子 ~ үстелдің аяқтары | 椅子 ~ 儿 орындықтың аяқтары. ③ сан еті, ветчина; 南 (云) 腿 (юньнаньнің) оңтүстік ветчина; ④ балақ; 5) тіректер

【腿带】tuǐ // dài (~儿) 【зат.】 шалбарды байлауға арнаған ленталар

【腿肚子】tuǐdù-zǐ 【зат.】 балтыр

【腿脚】tuǐ // jiǎo 【зат.】 жүру қабілеттілігі, аяқтарда ұстасу; аяқ; жүріс

【腿腕子】tuǐwǎn-zǐ 【зат.】 асық, сирақ.

【腿子】tuǐ // zǐ <口> 【зат.】 ① аяқ; ② колшоқпарлар.

tuì

【侔】tuì <书> лайықты, қалыпты, сәйкес, дәл.

【退】tuì 【ет.】 ① [артқа] шегіну; 敌人已经退了 жау шегінді; 退了几步 бірнеше адымдарға шегіну; 后退 артқа кету; ② қабылдау, күзет орнынан кету; орнынан түсіп шығу; (ұйымнан) шығып қалу; 君退 патша тақтан кетеді, 退廷 (қатысудан) ресми қабылдаудан кету; 他已经告了退了 орнынан кету, 退了团 жасақтан шығу; комсомолдан кету; ③ үйге оралу, артқа кету; ④ басылу, әлсіреу, басылу

5) шегінуге тойтару, өткізе алу; 6) өзінен жөнелту, өзіне дейін артта қалдыру, жібермеу

7) кері қайтару, жөнелту, бас тарту, 退钱 ақша кері жіберу; ақшамен қабылдамау, 退租 арендалық төлемді қайтару. 8) қасиетін жоғалту, төмендету, шек қою; 退水 судың деңгейін төмендету; 退持嗜慾 өз ниеттері мен құштарлыққа шек қою; 蓝布退了色了 көк кенеп түсін жоғалтты; 9) бәсеңдету; 把子弹退出来 мылтық бәсеңдету

【退避】tuì // bì 【ет.】 шегініп тығылу; шегіншектеу, қарсылық білдіру

【退避三舍】tuìbìsānshè алыстан ұстасу; жол беру; ымыраласу.

【退兵】tuì // bīng 【ет.】 ① әскерін кері қайтару, қарсылық білдіру; шегіну; ② шегіндіре алу; тықсыру

【退步】tuì // bù ① 【ет.】 шегіну; ② жол беру; ③ нашарлау, кері кету; ④ артқа адымдау, регресс; ⑤ (қосалқы бөлме) бүйірлеу бөлме; ⑥ шегіну үшін орын; 留退步 шегіну үшін мүмкіндікті қалдыру

【退场】tuì // chǎng 【ет.】 зал тастап кету; сахнадан кету.

【退潮】tuì // cháo 【ет.】 су қайту; судың қайтуы

【退出】tuì // chū 【ет.】 ① шегіну; тастап кету, ② бөлу; (шығып қалу)

шығу; 退出党籍 партиядан шығу, 退出战斗 қорыға шығу

【退磁】tuì // cí 【ет.】 демагнитизация

【退刀】tuì // dāo кескіштің қарсылық білдіруі

【退股】tuì // gǔ акционерлер

мүшелігінен шығу

【退岗】tuì // gǎng 【ет.】 жұмыстан шығу, қызметтен шегіну: 因工伤 ~ / жұмыс бабында жарақ алуына байланысты жұмыстан шегігді.

【退耕】tuì // gēng 【ет.】 әскери қызметтен кетіп, егін шаруашылықпен шұғылдану.

【退后】tuì // hòu артқа шегіну

【退化】tuì // huà 【ет.】 ① нашарлау, кері кету; регресс, азып-тозу, құлдырау, азғындалу; 退化器官 регрессивтік орган.

【退还】tuì // huán 【ет.】 қайтару; қабылдамау; 退还支付款 төлемдерін қайтару.

【退换】tuì // huàn 【ет.】 айырбастау, ауыстыру

【退回】tuì // huí 【ет.】 ① бұрынғы шекараларға шегіну, кері қайтып кету; ② қайтару; 退回原阵地 бастапқы орынға оралу

【退婚】tuì // hūn 【ет.】 неке шартынан бас тарыту, неке шартын бұзу.

【退火】tuì // huǒ 【ет.】 күйдіру; күйдіріп алу, жіберу;

【退伙】tuì // huǒ 【ет.】 оттан деформациялану (аспаптар туралы)

【退伙】tuì // huǒ 【ет.】 сектадан шығу

【退居】tuìjū 【ет.】 ① қызметінен кету; отставкаға шығуды және оңашалыққа кетіп қалу; ② бөлмеден жүріп кету, түсу

【退浆】tuìjiāng
расшлихтование,

расшлихтовка

【退路】tuìlù 【зат.】 шегіну жолы; амал

【退赔】tuìpéi 【ет.】 қайтару мен компенсация

【退票】tuì // piào 【ет.】 ① акцепттелмеген вексел; ② кассаға кері тапсырылған билет; қолданылмаған билетті қайтару

【退聘】tuì // pìn 【ет.】 жұмыстан босату.

【退坡】tuì // pō 【ет.】 жұмыс қиындықтан артқа шегіну.

【退亲】tuì // qīn 【ет.】 аттастыруды бұзу

【退勤】tuìqín 【ет.】 Жұмысты аяқтағаннан кейіндемалуға бару.

【退却】tuì // què 【ет.】 кетіп қалу; шегіну, қалдық

退却掩护 шегінуді тасалау; 退却行军 шегінуші марш

【退让】tuì // ràng 【ет.】 ① 1); (дауда)

жол беру;

②саликалысы; сыпайы, көнгіш

【退热】tuì // rè 【ет.】 ыстығы түсу, кызуы төмендеу; (аурудың температурасы) нормаға дейін құлау; 退热药(剂) / ыстық басқыш дәрі

【退色】tuì // shǎi 【ет.】 ①өшірді түлеп, қорығу; түс жоғалту, өңсіздену; ② түрлі түсін шығару өкше; түсін жоғалту.

【退烧】tuì // shāo 【ет.】 кызу төмендету; (аурудың температурасы) нормаға дейін құлау; [кұрал] ыстық басқыш.

【退烧剂】 tuìshāoji ыстық басқыш құралы

【退市】tuì // shì 【ет.】 Листингтен өткен компаниялардың жоғалуы салдарынан листингтің жарамдылығы жойылды, қор нарығынан шығып кетті.

【退守】tuì // shǒu 【ет.】 ①позицияна шегініп алу.; шегіну.; ② қорғану, сыбыр қорғанысты хабар

【退缩】tuì // suō 【ет.】 ①қусыру, теріп алу; секіріп кету, шегіну; ② қорығу, тайсалы, артқа ойнау; ③ қабылдап, тарту; ④лимфа. сығылу

【退庭】tuì // tíng 【ет.】 соттан жүру, сот қатысуынан қалдыру

【退位】tuì // wèi 【ет.】 ①тақтан бас тарту; ② отставкаға шығу; ③ абдикация.

【退伍】tuì // wǔ 【ет.】 әскерден қайту; демобилизацияланған; орнынан түсу; отставкаға шыққан, орнынан түсу; 退伍军人 отставкаға шыққан әскери қызметші, 退伍上校 орнынан түскен полковник

【退席】tuì // xí 【ет.】 кету, жойылу; 一部分学员退席了 тыңдаушылардың көбісі кетіп қалды.

【退行】tuì // xíng 【ет.】 кетіп қалу, артқа кету, шегіну.

【退休】tuì // xiū 【ет.】 отставкаға кетіп қалу 退休军官 отставкадағы офицер

【退休金】tuìxiūjīn зейнетақы

【退学】tuì // xué 【ет.】 оқудан шығу, университеттен шығу: 职工养老 карттарға арналған зейнетақы | 勒令~ біреуді университеттен шығару.

【退押】tuì // yā 【ет.】 кепілдікті қайтару.

【退役】tuì // yì 【ет.】 ①отставка

【退隐】tuì // yǐn 【ет.】 мазасызда отставкаға шығып өмір сүру

【退赃】tuì // zāng 【ет.】 退出赃款或赃物. Ұрланған ақшадан немесе ұрланған тауарлардан шығу

【退职】tuì // zhí 【ет.】 отставкаға шығу: 退职闲居 отставкаға шығып,

тыныш өмір сүру

【退职金】tuìzhíjīn демалыс жәрдемақысы

【退走】tuìzǒu 【ет.】 шагіну, жылжу, артқа кету:

【蜕】tuì ①【ет.】 алып тасталған тері; ұрық қабығы, 蛇[之]蜕 жыланның алып тасталған терісі; терінің түлеуі, лақтырып тастау; 蝉蜕龙变 цикаданы түлейді, метаморфоздарға ұшыраған айдаһар; 蜕了一层皮 сүріктің жігі құлату.

【蜕变】tuìbiàn 【ет.】 ①қайта туу; дезинтеграция, бөліну.

【蜕化】tuìhuà 【ет.】 ①жібек құрттың құлату, ересек түрге айналып кету; ② қайта туу: 蜕化分子 қайта тудырған элементтер; 蜕化变质 өз мәнін толық қайта тудыру

【蜕皮】tuì // pí 【ет.】 оңу, түлеу

【褪】(焯, 搨) tuì 【ет.】 қайнаған сумен шашып жіберу, пісу.

【褪】tuì 【ет.】 ①ағытылу; тайғанау; ②түсу, (түстер туралы) жүдеу; ③түлеу, оңып кету, өңсіздену; бозарыңку, 蝶粉蜂黄都褪了 көбелектердің қызғылт түсі және аралардың сары түсі өңделіп солып қалды (эйел сарай маңындағы дәретханалары әлсізденді); ④ шегіну; 倒褪一步 бір адым артқа шегіну, түсіру, шешу: 褪衣裳 киімді шешу, 把鞋褪下来 туфляны түсіру; 5) жұлу, лақтырып тастау

6) ішке тарту, тартып алу, танысу: 把手褪在袖子里 жеңде қолды жытыру; 袖子里褪着一封信 жеңде хатты жытыру; 7) (қасиет) жоғалту, (түс) жоғалту; 褪了颜色儿 (бою) түсін жоғалту.

【褪色】tuì // shǎi 【ет.】 түсін жоғалту.

tūn

【吞】tūn ①【ет.】 ① жұту: 吞不下喉 жұтқыншаққа өрмелемейді; ② қылғу, тағайындау, аннексиялау; 吞公肥已 казыналық арқасында қоғамдық құралдарды ауқаттану; ③ баяулату; жасыру: (Tūn) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【吞并】tūn // bìng 【ет.】 қылғу, тағайындау, зорлықпен қосу, аннексиялау.

【吞金】tūn // jīn 【ет.】 өзін өлтіру мақсатында алтындай пластинканы жұту.

【吞灭】tūn // miè 【ет.】 қылғу, аннексиялау.

【吞没】tūn // mò 【ет.】 ① беру; тұтқындау ② қылғу.

【吞声】tūn // shēng <书> 【ет.】

(зарлау) көтеріңкі дауыстан басым болу; үн қаптастан шыдау;; жас жұту: 忍气~ | ~饮泣.

【吞食】tūn // shí 【ет.】 ① жұту, жалмау, ② қылғу, басып қалу; аннексиялау.

【吞噬】tūn // shì 【ет.】 ① жұту, қылғу; ② фагоцитоз; 吞噬细胞 фагоцит

【吞吐】tūntǔ 【ет.】 ① қылғып асып төгілу; басып қалып жаңадан шығару; ② өзін арқылы өткізу; 吞吐能力 өткізу қабілеті; ③ қауғандату, мінгірлеу, сараланбау: 吞吞吐吐地 күңкілдеу; түсініксіз; ④ кернеуде ұстасу, (шығарма) басып қалу

【吞吐】мөл.】 tūnàliáng өткізу қабілеті

【吞吞吐吐】tūntūntǔ 【сын.】 мінгірлеу, күңкілдеу

【吞咽】tūn // yàn 【ет.】 жұту; 吞咽不能 жұта алмайды, 吞咽中枢 жұту орталығы

【吞云吐雾】tūnyúntǔwùшылым шегу, опиум шегу.

【吞占】tūn // zhàn 【ет.】 өз қолдарына алу, жинастыру

【嗽】tūn <书> шығыстағы күн: 朝~ таңертеңгі күн.

tún

【屯】tún ① жинау, жинақтау, дайындау; бастырмалату; күбіту; 积草屯粮 шөпті жинап, дөңді жинақтау; 大雪屯门 үлкен қақпаны жапқан қар; ② қоймаларда тізгіндену; ③ әскери ауылдардың шекарасы марқалану; пәтерге орналастырылған гарнизонмен тұру; 屯了好些兵 Ланьянда гарнизон болу; ④ қатарда орналастыру, құру 5)бейілі тарылу, аяу; бейілі тару; 屯其膏 қайырымдылықта болу; 6) қиын жерде болу.

【屯兵】tún // bīng 【ет.】 ① әскери көшіп келгендер; ② әскерді орналастыру.

【屯集】tún // jí 【ет.】 жиналу, андасу; топырласын; шоғырлану

【屯聚】tún // jù 【ет.】 жиналу, жиналып қалу; топырласу; қамдану.

【屯垦】tún // kěn 【ет.】 ① шекараларда әскери ауылдардың қоныс аударушыларының жерін өңдеу; ② әскери ауылдардың жауынгерлерінің қолдарымен тынды көтеру.

【屯落】tún // luò <方> 【зат.】 поселке, ауыл.

【屯守】tún // shǒu 【ет.】 驻守: ~边疆.

【屯田】tún // tián 【ет.】 ① бос тұрған шеттегі топырақтардың отаршылдығы;

② диналармен шеттегі топырақтардың отаршылдығының туралы мәселесін білетін шенеулік. ③ әскери ауылдардың колонисттарының өрістері. ④ колонисттардың топырақтарын жиын бойынша кеңсесі

【屯扎】 tún // zhā 【ет.】 лагермен орналасу, орналастырылу.

【屯子】 tún // zǐ 〈方〉 【зат.】 ауыл, қоныс.

垠 (垠) tún суға жол бермеу, жолды жабу: 垠 tún 【ет.】 қойма, қамба; жәшік, сусек; 米垠 күрішке арналған қамба; қоймаларда қалу; сатып алу; (спекуляция үшін) [тауар] тізгіндеу; дайындау: 垠聚 қоймаларда [тауар] тізгіндеу; тауар сатып алу.

【囤积】 tún // jī 【ет.】 тауарларды дайындау.

【囤聚】 tún // jù 【ет.】 азық түлік дүкені.

【饨】 (饨) tún

【饨】 tún [饨饨] (túntún) 〈书〉 зарлау, сағыну.

【豚】 (豕) tún ① зоол. қабан, (Sus scrofa) шошқа; 豚栅 шошқа бөсіп кеті; сиыр қорасы;

② торай; 羊豚 қой және торай; 豚酒 торай және жазық; ③ үйінді, Оба; 土豚 топырақ үйінді

【豚鼠】 tún // shǔ 【зат.】 теңіз шошқасы

【鲩】 (鮰) tún 【зат.】 жапонь инелі қарын (Spheroides vermicularis).

【臀】 tún 【зат.】 ① көтен; арт; 马臀 аттың сауыры;

② негіз, түп*; төменгі жағы

【臀部】 tún // bù көтен

【臀鳍】 tún // qí 【зат.】 аналь тесігі (балықтарда)

【臀围】 tún // wéi 【зат.】 сандардың көлемі

【臀疣】 tún // yóu 【зат.】 құйымшағы сүйел бол (маймылдарда)

tūn

【余】 tūn 〈方〉 【ет.】 ① жүзу, қалқып жүру: 木头在水上余 ағаш су бетінде қалқып жүр

tùn

【褪】 tún 【ет.】 ① ағытылу; тайғанау; ② түсу, (түстер туралы) жүдеу; ③ түлеу, оңып кету, өңсіздену; бозарыңку, 蝶粉 蜂黄都褪了 көбелектердің қызғылт түсі және аралардың сары түсі өңделіп солып қалды (әйел сарай маңындағы дәретханалары әлсізденді); ④ шегіну; 倒褪一步 бір адым артқа шегіну, түсіру, шешу: 褪衣裳 киімді шешу, 把鞋褪下来 туфляны түсіру; 5) жұлу, лактырып тастау

6) ішке тарту, тартып алу, танысу: 把手褪在袖子里 жеңде қолды жытыру; 袖子里褪着一封信 жеңде хатты жытыру; 7) (қасиет) жоғалту, (түс) жоғалту; 褪了颜色儿 (баяу) түсін жоғалту.

【褪套儿】 tuì // tàor 〈口〉 【ет.】 ① түсу; ② босағылу, түсірілу (міндет, жауапкершілік).

tuō

【乇】 tuō 【мөл.】 өсімдіктің жапырағы; өркен.

【托】 -1tuō ① 【ет.】 : ① ұстау; қолдау; 托着盘子 (табақ) тәрелкені ұстау; 两手托腮 алақандармен басты тіреп қою; ② поднос; тығыршық: 茶托 шай подносы; ③ міндеттеу; сену; 托买一本书 кітапты сатып алуға тапсыру; ④ сылтау табу; сілтеу; 托病 ауруға сілтеу

【托】 -2 (託) tuō ① 【ет.】 табыстау, тапсыру, аманаттау: ~ 儿 所 бала бақша | ~ 人 买东西 біреуге киім сатып алуға сенім білдіру. ② елемеу, созу: ~ 病 ауруды елемеу; ~ 词 / сылтау. ③ арқасында, көмегінде, панасында: ~ 福 Сіздің арқанызда... | ~ 庇 / арқанызда, көмегіңізде.

【托】 -3tuō (қысым бірлігі, ағыл.: torr)

【托庇】 tuō // bì 〈书〉 【ет.】 ① қасында қорғауында, саясында. ② сіздің қамқорлығыңыз. сіздің көмегіңізбен.

【托病】 tuō // bìng 【ет.】 ауруды сылтау ету.

【托词】 tuō // cí ① 【ет.】 сылтауға айдау; сылтаумен; сылтаурату; айныту; сылтау

【托辞】 tuō // cí 同 сылтауға айдау; сылтау

【托儿所】 tuō'ersuǒ 【зат.】 бала бақша

【托福】 -1tuō // fú 【ет.】 Сіздің қамдарыңызбен; сіздің ықыласыңызбен тиісілі; 托您的福 сіздің ықыласыңыз өте тиістерді

【托福】 -2tuō // fú 【зат.】 Test of English as a Foreign Language (TOEFL).

【托付】 tuō // fù 【ет.】 тапсырылу, сену; сенім тапсыру, қамқорлыққа тапсыру, тапсыру.

【托孤】 tuō // gū 【ет.】 балаларды өлер алдында тапсыру.

【托故】 tuō // gù 【ет.】 сылтау ету, сылтау жасау: 托故绕避 сылтаудың арқасында жасамау

【托管】 tuō // guǎn 【ет.】 ① қамқорлық; қамқоршылық; сенім тапсыру; тапсыру; міндеттеу; өкілеттік беру: 国际托管 халықаралық қамқорлық

【托疾】 tuō // jí 〈书〉 【ет.】 托病: ~ 推辞.

【托拉斯】 tuōlāsī 【зат.】 трест

(кәсіпорындар бірлестігінің нысаны, мұнда олар өзінің шаруашылық және заңи дербестігінен айрылып, бірыңғай жоспар бойынша әрекет етеді)

【托老所】 tuōlǎosuǒ 【зат.】 专门照料老年人的处所.

【托门子】 tuōmén·zi. Белгілі бір мақсатқа қол жеткізу және қамқоршыларға сұраныс беру үшін жолын табу.

【托梦】 tuō // mèng 【ет.】 түсіне кіру.

【托名】 tuō // míng 【ет.】 ① бөгде атын пайдалану; бөгде атпен шығу; ② сілтеу; ат, тарабыдан, байрақпен

【托盘】 tuō // pán 【зат.】 ① поддон; ② паллет; ③ тартпа; ④ комп. (system tray) жүйелік трей

【托腔】 tuō // qiāng 【ет.】 指戏曲演出时演奏乐器衬托演员的唱腔: Актердің әнін орындаған кезде операның орындалуына нұсқайды.

【托情】 tuō // qíng 【ет.】 дербес қатынастардың негізінде; реттің бөліндісімен; 托情弄纤 өңделген дербес байланыстар қолдана жету; ашынарлыққа арқа сүйену.

【托身】 tuō // shēn 【ет.】 тірек алу, баспана табу;

【托生】 tuō // shēng 【ет.】 марқұм тұншықтыр, реинкарнация.

【托养】 tuōshù 【ет.】 өз адамдары.

【托养】 tuō // yǎng 【ет.】 қамқорлық; қамқорлыққа тапсыру

【托运】 tuō // yùn 【ет.】 ① жүк тасымалдауды сену; ② сауда. консигнацияға жіберу

【托子】 tuō // zǐ 【зат.】 тығыршық.

【饨】 (鮰)

【拖】 tuō ① 【ет.】 ① тарту; сүйреу; салпаңдау; 拖驳船 баржаны тарту; ② ауғызу; салпаңдасу; ③ созу, бөліп шығарып қою; (уақыт) тарту 不能再拖 көбірек бөліп шығарып қоюға болмайды; ~ 船 буксирде тарту. ④ 拖泥带水 кір. ⑤ (Tuō) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【拖把】 tuō // bǎ 【зат.】 швабра (еден жуатын түрпілі тоңыма

【拖驳】 tuō // bó 【зат.】 сүйрелетін кеме тоңыма.

【拖布】 tuō // bù 【зат.】 матадан жасалған.

【拖车】 tuō // chē 【зат.】 ① (3 немесе 4 доңғалақтарда) жүк таситын рикшаның арбасы; ② автотіркеме: тіркелетін вагон; тірке; ③ тіркелетін вагонды апару.

【拖船】 tuō // chuán 【зат.】 ① буксир. ② 〈方〉 шаңа

【拖带】 tuō // dài 【ет.】 ① сүйрету; сүйреу; тұтқындап, ерту

【拖宕】 tuō // dàng 【ет.】 шешім

кабылдауды шегіну: ~时间 шешім кабылдау мерзімін жылжыту.

【拖斗】tuō // dòu 【зат.】拖车 тіркемесі бар машина.

【拖后腿】tuōhòutǐ бөгелту, қақпалау, бөгеуілді жөндеу

【拖拉】tuō // lā 【сын.】① сүйреу, тарту; ② созу, тарту, (істердегі) кешеуілету; ③ қарқынды форма, жайбасар.

【拖拉机】tuōlājī 【зат.】трактор; 中耕拖拉机 жырғатын трактор; 轮式拖拉机 доңғалақты трактор; 履带式拖拉机 шынжыртабанның тракторы; 拖拉机圆盘耙 дискті трактор тырма; 拖拉机制造业 [авто]тракторжасау; 拖拉机利用率 пайдалы әрекеттің еселігі

【拖累】tuō // lěi 【ет.】① ішке тарту, қатыстыру, шатыстыру; ② салмақ салу; масыл; қамдар; 家庭拖累 салмақ түскен жаңуя болу

【拖轮】tuō // lún 【зат.】буксир пароходы, буксир.

【拖泥帶水】tuōnidàishuǐ ① айғыз, лас; ② сарсаңға салу, өңделген; әуре тарту;

【拖欠】tuō // qiǎn 【ет.】төлеуді бөліп шығарып қою, төлеуді бөгелту; төлеумен тарту; төлеуді мерзімін өткізіп алу; қарызды алу: 拖欠工资 еңбекақы жөніндегі берешекті алу; 拖欠税款 салықтар төлеуден бөгелту

【拖沓】tuō // tà 【сын.】① ептсіз, жайбасар, икемсіз;

② бөліп шығарып қою; кешіктіру

【拖堂】tuō // táng 【ет.】сыныпты таратпау.

【拖鞋】tuō // xié 【зат.】шылпылдақтар, үй туфлялары сiрiлерсiз

【拖延】tuō // yán 【ет.】созу, бөліп шығарып қою: созушылық.

【拖曳】tuō // yè 【ет.】сүйрету; тіркелету, сүйрету

【挖】tuō < 书 > ① тарту; сүйреу; салпаңдау; 拖驳船 баржаны тарту; ② ауғызу; (артынын) салпаңдасын; ③ созу, бөліп шығарып қою; (уақыт) тарту; 不能再拖 көбірек бөліп шығарып қоюға болмайды.

【侷】(侷、仞) tuō < 书 > 委托; 寄托. тапсыру

【挽】tuō < 书 > ① шешу, құтқару, босату; түрлендіргіш; 解挽 өзімен (жасалу) түсу; 挽辘 өткізу; ② қырып-жою, (таяқпен) қағу: 挽杀 өлгенше ұру; ③ сүрткілеу; 挽手 қолды ысқылау

脱 tuō ① 【ет.】① теріні лақтырып тастау, түлеу; (форманың) пішінің ашылуы, өзгерту; 其状若脱 түрі тері түлегендей болып көрінеді:

脱而为蝴蝶 теріні лақтырып тастап,

көбелек болып қалыптасу; ② гүлге бөлеу, түсу; ағу; біту, 头发脱了不少 Шашы біраз түсті; ③ (киімді) шешіу шешіну; ④ (Tuō) 【зат.】жөнң.

【脱靶】tuō // bǎ 【ет.】мүлт кету, майлау, мақсаттардың жанына атып жіберу; мүлт кету.

【脱班】tuō // bān 【ет.】графиктен шығу, өз группадапн бөліну;

【脱产】tuō // chǎn 【ет.】өндірістен кету

【脱档】tuō // dàng 【ет.】іркіліс, олкылық

【脱发】tuō // fā 【ет.】шаштың түсуі

【脱肛】tuō // gāng 【ет.】тік ішектің құлауы.

【脱岗】tuō // gǎng 【ет.】① Жұмыс уақытында рұқсатсыз жұмыстан кетуге. ② Уақытша жұмыдан болмау.

【脱稿】tuō // gǎo 【ет.】① ақтай қайтадан жазу; нүктені орналастыру, біржолата (қолжазба) ажарлау; ② жазу: 这本书已经 ~ Мына кітап жазылыпты.

【脱钩】tuō // gōu 【ет.】байланыс жоғалту.

【脱轨】tuō // guǐ 【ет.】рельстерден тайдыру: 火车 ~ поезд рельстген шықты.

【脱货】tuō // huò 【ет.】таур жеткілісіз.

【脱胶】tuō // jiāo 【ет.】① салу; желімі ажыратылу; ② желімдеуші заттың бөліп алуы

【脱节】tuō // jié 【ет.】① буынын шығару; буынын шығарды; ② үзу; үзілу

【脱臼】tuō // jiù 【ет.】буыны шығару.

【脱口】tuō // kǒu 【ет.】кедергісіз еркін сөйлеу): 笑话脱口而出 әзілі тілден шығып қалған.

【脱口而出】tuōkǒuérchū тілден шығып қалу.

【脱困】tuō // kùn 【ет.】жағымсыздан шығу.

【脱离】tuōlì 【ет.】① арылу.; тастап кету; кету; айрылу, түңілу., айырылысу; 脱离生产 өндірістен кету; ② үзбелі, параболалығы

脱离速度 параболалық жылдамдығы
【脱离速度】tuōlìsùdù параболалық жылдамдық.

【脱粒】tuō // lì 【ет.】ұсақтау, ұсақ дәнденшіктер

【脱漏】tuō // lòu 【ет.】① ағып кету, келіп жату ② өткізу; рұқсатнама; (мәтінде) лакуна

【脱略】tuōlüè < 书 > 【ет.】①放任; 不拘束: ~ 【сын.】骸 | 举 【ет.】~. ② (文句、字词)脱漏或省略.

【脱落】tuō // luò 【ет.】① ерікті, бос, икемсіз

【脱盲】tuō // máng 【ет.】білікті болу, білімін алу

【脱毛】tuō // máo 【ет.】түлеу.

【脱帽】tuō // mào 【ет.】бас киімін шешу.

【脱敏】tuō // mǐn 【ет.】десенсибилизация; десенситизация.

【脱坯】tuō // pī 【ет.】① фарфор пішілген затын жапсыру

② балшық пішілген затын қалыптау, істеу.

【脱皮】tuō // pí 【ет.】терісін тастау, түлеу.

【脱贫】tuō // pín 【ет.】кедейшіліктен босану: ~致富 кедейшіліктен босанып, байып кету.

【脱坡】tuō // pō 【ет.】құрып кетуі

【脱期】tuō // qī 【ет.】мерзімінің өтіп кетуі

【脱色】tuō // sè 【ет.】түсінің бозаруы.

【脱涩】tuō // sè 【ет.】ауыз қуыратын тату алып тастау

【脱身】tuō // shēn 【ет.】босану, бала туу: 共谋脱身 біріккен қашуды ұйымдастыру

【脱手】tuō // shǒu 【ет.】① қолынан сатып кету. ② қолынан алып тастау.

【脱水】tuō // shuǐ 【ет.】① құрғату, дегидратация; 脱水收缩 синерезис; ② сығу

【脱俗】tuō // sú 【ет.】топқа уксамау.

【脱胎】tuō // tāi 【ет.】① жер қойнауларынан шығу; дүниеге келу; өз басы хабарлар..., болу

② тастау; түсік; ③ ескі үлгіні (жақсарту) жетілдірілу; ④ даңғыл жолдармен бару

⑤ (өте нәзік фарфордың сорты) Тотаи
【脱胎换骨】tuōtāihuàngǔ қатты өзгеріске ұшырау.

【脱逃】tuō // táo 【ет.】қашумен құтылу: 被俘脱逃 қамаудан қашып кету.

【脱兔】tuō // tù < 书 > 【зат.】тез, шапшаң.

【脱位】tuō // wèi 【ет.】буынның шығуы

【脱误】tuō // wù 【ет.】бос орындары мен қателері

【脱险】tuō // xiǎn 【ет.】құтқарылу, қауіпсіздікте болу

【脱相】tuō // xiàng 【ет.】指人瘦得不成样子: аріқтағанан алам сияқыдан шігіп кету.

【脱销】tuō // xiāo 【ет.】сату; жеткіліксіздік, тапшылық, дефицит.

【脱卸】tuōxiè 【ет.】жауапкершіліктен босану: 可脱卸帽 алып тасталағын қапошон.

【脱氧核糖】tuōyǎng-hétáng дезоксирибоза

【脱氧核糖核酸】tuōyǎng-hétánghésuān

дезоксирибонуклеин қышқылы (ДНК).

【脱癮】 tuō // yǐn 【ет.】
Нашақорлықтан қол үзу.

【脱颖而出】 tuōyǐngérchū өзінді
көрсетуғ әйгілі болу.

【脱羽】 tuō // yǔ 【ет.】 түлеу,
қауырсындарды өзгерту

【脱脂】 tuō // zhǐ 【ет.】 майын кетіру;
майы кетірілген: 脱脂棉 - ылғал
тартқыш мақта.

【脱脂乳】 tuōzhǐrǔ көк сүт; қаймағы
айрылған сүт

【脱脂奶粉】 tuōzhǐ fǔfěn қурап қалған
майы кетірілген сүт

tuó

【驮】 (馱) tuó 【ет.】 I арқада
сүйреу; қомдау, арқаға аудару: 这匹马能
驮四袋粮食 ат өз үстінде астықтың
төрт былықпасына дейін апара алады;
他把老大娘驮在背上 ол өзінің
арқасына кемпірді аударып сүйреді; ①
Қом,[жүк] орын: 疲马解鞍
驮 шаршаған аттан қанжыға мен жүкті
түсіру; 千驮 мың қомдары; ② жүк
артатын жылқы, қашыр: 挽驮 жүк
артатын жылқыны реттеп хабарлар.

【驮包】 tuó // bāo жүк; тең (тендеп
артылған жүк)

【驮包马】 tuó bāo mǎ жүк таситын ат

【驮轿】 tuó // jiào 【зат.】 ат таситын
жүктеме, паланкин.

【驮马】 tuó // mǎ 【зат.】 жүк таситын
ат.

【驮运】 tuó yùn қомдармен тасу; жүк
тасымалдаулар

【驮载】 tuó // zài қомдармен тасу; жүк
арту.

【佗】 tuó <书> ① бейбіт, байсалды;
委委佗佗 сен өз жүрісінде тыныш және
сымбаттысын; ② жаман, ақымақ; 君子
正而不佗 керемет адам мүлтіксіз және
жаманшылықпен әрекеттенбейді. ③
көтеру, тиеу.

【陀】 tuó. ① құлама жер, тік, дөң, қия.
② сауапты, қайырымды ③ фамилияға
қолданылады.

【陀螺】 tuó // luó 【зат.】 ①
зырылдауық, ② шартараптар, округ;
осы маңай, айнала;

Зырылдауық айналып тұр; 抽陀螺
зырылдауықты іске қосты.

【陀螺仪】 tuó luó yí жироскоп,
гироскоп; гироскоп

【陀螺仪漂移速率】 tuó luó yí piāo yú
sùlǜ гидроскоп өту жылдамдығы

【坨】 tuó ① 【ет.】 жабысты,
баттасты: 麪都坨了 ботқа баттасты. ②
(~儿) 【зат.】 ① үйінді, төбе: 盐坨子
(өндірістерде) тұзды төбелер; ② көсек,
шакпақ; жұмаршақ, кесек: 蜡坨儿
балауызды жұмаршақ; 泥坨子 саздың

кесегі; ③ гиря; ④ орын, тоғайлы жер.

【坨子】 tuó // zǐ 【зат.】 төбе, үйінді:
沙坨子 құм үйіндісі. 泥坨子 саз
үйіндісі

【沱】 tuó <方>) өзеннің жеңі 沱口;
тармақ; (жауын туралы) шелектеп
күйған; (ағын туралы) қарқынды, ағыл-
тегілі: 沱若 қарқынды, ағыл-тегіл,
нөсермен; 滂沱 ағынмен ақтарылу,
ағылу.

【沱茶】 tuó // chá 【зат.】 тостағанның
форма сығылған шай

【驼】 (駝) tuó <书> “驼” мен мағналас.

【驼】 (駝) tuó ① түйе: 驼毛可以做衣
түйе жүнінен киім істеуге болады; ②
түйе құс; бүкірі: 驼背干不了事 бүкірі
іспен жұптаспайд. ② 【ет.】 арқада
катқақтар; арқаны тосу; бұғу: 驼下背去
打煤 көмірді тасу үшін арқаны тіреу; 上
年纪了, 背部驼了 қуаты қайтып
койылып, арқа бүгілді.

【驼背】 tuó // bèi ① (- // -) 【ет.】
бүкірею. ② 【зат.】 бүкір: 驼背的人
бүкірейген адам.

【驼峰】 tuó // fēng 【зат.】 ① түйе
өркеші, өркеш ② төбе: 驼峰编组场
реттеу төбесі; 驼峰信号机 тау сигналы

【驼铃】 tuó // líng 【зат.】 түйенің
құйрық тіркеулі қоңырауы.

【驼鹿】 tuó // lù 【зат.】 бұғы; бұлан
(бұғы тұқымдас ірі хайуан)

【驼绒】 tuó // róng 【зат.】 түйенің
жүні

【驼色】 tuó // sè 【зат.】 түйе жүнінің
түсі.

【驮子】 tuó // zǐ <方> 【зат.】 бүкір
адам.

【柁】 tuó 【зат.】 арқалық, маңдайша

【砣】 tuó ① 【зат.】 гиря. ② 【ет.】
жасау, өңдеу, ажарлау; қырнау; тегістеу.

【砣子】 tuó // zǐ 【зат.】 ажарлау
дөңгелегі.

【铊】 (鉈) tuó ұсақ гір, кір.

【駝】 (駝) tuó түйеқұс.

【駝鸟】 tuó // niǎo 【зат.】 түйеқұс.

【駝鸟政策】 tuó niǎo zhèngcè «түйеқұс»
саясаты

【埧】 tuó <书> (Ойын) балшық
бақайлар: 飞埧 балшық бақайларда
ойнау.

【酡】 tuó <书> қызарған; албыраған;
(жазық) қызыл: 朱颜酡些 оның
албыраған беті шараптан да қызарды.

【跣】 tuó.

【橐】 1 (橐) tuó қапқа жинастыру:

【橐】 2 (橐) tuó 【ел.】形容很重的脚
步声等: ~~的皮鞋声.

【橐驼】 tuó // tuó <书> 【зат.】 骆
驼. түйе

【鼉】 (鼉) tuó 【зат.】 қытай
қолтырырауыны, қолтырауын.

【鼉龙】 tuó lóng 【зат.】 қытай
қолтырырауыны, қолтырауын.

tuǒ

【妥】 tuǒ ① 【сын.】 ① тиісті, дұрыс,
лайықты, қолайлы: 这样处理十分不妥
осылай жұмыс істеу дұрыс болмайды;
这是妥话 бұл (лайықты) дұрыс сөздер;
妥为照料 керекті мөлшерде жағдай
жасау; ② байсалды, бейбіт, марқым; ③
құлау, ауырып жатып қалу; ағытылу,
түсу: 花妥 түстері түсіп бара жатыр,
④ ыңғайлы (отырғызылу) ұнау: 以妥以
侑 ыңғайлы отырғызып, дәм
таттыру: : 这样处理, 恐怕不~осылай
істеуге ыңғайлы емес. ⑤ (Tuǒ) 【зат.】
фамилияға қолданылады.

【妥当】 tuǒ // dǎng 【сын.】 тиісті,
дұрыс, лайықты, қолайлы: 陈列妥当
керегіндей орны-орнына қою; 办妥当
керекті мөлшерде (орындау) жасау: 些
子不妥当 қанағаттырылмаған; 妥当办
法 сенімді құрал

【妥靠】 tuǒ // kao сенімді

【妥善】 tuǒ // shàn 【сын.】 тиісті,
дұрыс, лайықты, қолайлы: 妥善办法
тиісті әдіс; 妥善保管 тиісті түрде
қорғау; 妥善处理 лайықты шара
қолдану; 妥善安排工作 жұмысты
лайықты атқару

【妥实】 tuǒ // shí 【сын.】 сенімге
лайықты, сенімді; нақты.

【妥帖】 tuǒ // tiē 【сын.】 ① лайықты,
қолайлы, керегіндей болу; ② жақсы
қимал, нық қималы; нық, берік

【妥协】 tuǒ // xié 【ет.】 ымыраласу,
келісім, ауызбірлік: 达成妥协
ымыраласуға жету; 妥协政策
келісімпаз саясат; 不妥协的立场
ымырасыз позиция

【度】 tuǒ ① 【мөл.】 жайылған
қолдарды ұзындық бойынша жақын
жүрген адам шара құлаш. ② (Tuǒ)
【зат.】 фамилияға қолданылады.

【橢】 (橢) tuǒ . атқажқты; сопақ,
бейнесі : ~ 圓 овал; эллипс;
эллиптикалық.

【椭圆】 tuǒ yuán 【зат.】 ① овал; эллипс;
勒氏椭圆积分 Лезандрының
эллиптикалық интегралы;
焦椭圆 фокальды эллипс
② эллиптикалық.

【椭圆体】 tuǒ yuán tǐ 【зат.】 эллипсоид.

tuò

【拓】 tuò ① кеңейту, жылжыту; 拓疆
(境), мемлекеттің аумағын кеңейту; ②
алға итеру; жетілдіру; көтеру, меңгеру,
колонияға айналдыру: 拓土 (өлке)
жерді меңгеру; 拓荒 Тың меңгеру; ③
шешу; [заставаны] ашу: 拓关 құлыптар

ашу; ④кыстыру, негіздеу, ашу
【拓】世 [әулет] бастау; ⑤ (Tuò)
【зат.】 фамилияға қолданылады.
【拓拔】 Tuòbá **【зат.】** жөні.
【拓荒】 tuò // huāng **【ет.】** тың игеру: ~者 тың игерушісі.
【拓寬】 tuò // kuān **【ет.】** кеңейту: ~視野 әмбебап болу.
【拓扑学】 tuòpūxué **【зат.】** топология.[英 topology]
【拓銷】 tuò // xiāo **【ет.】** 拓寬銷路: Сатуды жолін кеңейту.
【拓展】 tuò // zhǎn **【ет.】** кеңейту, ұлғайту: ~市場 базарды кеңейту.
【柝】 (櫟) tuò <书> [түнгі күзетшінің] қол тоқпақ, 施柝 қол тоқпақты іске қосу.
【蔘】 (蔘) tuò <书> түскен жапырақтар: 十月陨蔘 қазанда жапырақтара түсе бастайды; 柝八极 жердің барлық аймағына жайылады
【唾】 tuò ① түкіру, қақыру: 唾血 канмен қақыру; 不顾而唾 бұралып алыну жек көрініштіктен түкіру: ② түкіру: 唾 тұрпатына түкіру; 一唾 бір рет түкіру
【唾骂】 tuò // mà **【ет.】** ① өсекті балағаттау, қорлау, құсу; балағат; ② жек көру; жек көрініштіктен бұралып алыну; жек көру
【唾面自干】 tuòmiàn zì gān тіл тигізуді талғаусыз бұзу; жамандыққа кегежу тартпау; кедергісіз.
【唾沫】 tuò // mò **【зат.】** сілекей; түкірік; түкіру: 唾沫星子 сілекейдін шашырандылары: 啐唾沫 түкіру.
【唾弃】 tuò // qì **【ет.】** жек көрініштіктен (қабыл алмау) лақтырып тастау; бұралып алу: 社会唾弃的人 қоғамның қоқыстары; сілімтік, азғын.
【唾手可得】 tuòshǒu kě dé оңай алу
【唾液】 tuò // yè **【зат.】** түкірік.
【唾液腺】 tuòyèxiàn **【зат.】** сілекей бездері
【唾余】 tuò // yú <书> **【зат.】** Маңызды мес пікірлер.
【蹶】 tuò [蹶弛](tuòchí) <书> **【сын.】** 放蕩: ұяттан безген.
【箨】 (箨) tuò <书> ① бамбуктің жаңадан көрінген өркендерінің қабығы; бамбук жөкесі ② бот. қынап: 叶箨 жапырақты қынап.
【魄】 tuò ① жан: 体魄健全 дене мен жанымен сау болу; 魂魄 тұншықтыра; ② көңілді күштер; сезімдер; **【ет.】** 魄 жанды толқыту; 失魄? Жан күштерінен айырылу; ③ (адам) денесі; ④ жарықтандырылмаған айдың бір бөлігі; 5) ай, ай жарығы; 皓魄 айдың жарығы, ашық ай.

W

wā

凹 wā <方> ойыс, шұңқыр, ішіне қарай басып енгізген; қайқы; қабысыңқы; 凹多角 **【сын.】** қайқы көпбұрыш; 凹眼睛 қабысыңқы көздер; бытқыл; қуыс; шұңқыр, соқпа
挖 wā **【ет.】** ① қазып алу, қазу; шұқу; қашау ойып кесу; сарқып алу; қыру: 挖井 құдық қазу; 挖窟窿 саңылау қазу, астын қазу; 挖煤 көмір қазу; 挖水沟 ор қазу; ② тырнау: 拿手指甲挖破了他的脸 тырнақтармен оның бетін тырнап алу; ③ құрту, тамырымен жұлу, жою, белдесу: 挖穷根 кедейлікті жою; 挖臭根 өткеннің қалдықтарының тамырын қопарып құрту; ④ конфискация жасап, тартып алу; 挖地产 зат мүліктерінің экспроприациясы; 挖地货 помещиктердің мүліктерін тәркілеу.
【挖补】 wābǔ **【ет.】** ① істеу, тегістеу
 ② газарту
 ③ газартып орналастыру, жалған істеу.
【挖出】 wāchū. қазып алып, жұлып алып, шұқылау; 从土壤里挖出一块石头来/ Тасты жерден қазып алу; 挖出马铃薯 картоп қазу; 挖出一条水渠 канал қазу
【挖掉】 Wādiào ① қазу; ② үзіп, ою; 挖掉眼睛 көзді ою
【挖方】 wāfāng **【ет.】** (құрылыста) жер қазу жұмыстарының суырып алған жердің саны, көлемі.
【挖改】 wāgǎi **【ет.】** ептеп өзгерту, көп тиіспеу, шамалы ғана өңдеу;
【挖沟机】 wāgōujī канава қазушысы, дитчер
【挖掘】 wājué **【ет.】** ① қазып алу; қазу; жару ② жару, айқындау
【挖掘机】 wājuējī . экскаватор: 走动挖掘机 қозғалмалы экскаватор; 土豆挖掘机 картоп қазушы экскаватор.
【挖空心思】 wākōngxīnsī басты сындыру, жан-жағынан толғану, олай бұлай ойласу
【挖苦】 wāku **【ет.】** мұқату, мазак ету; іліп-шалу.
【挖潜】 wāqián **【ет.】** жасырын мүмкіндіктерді ашу, бүркеме мүмкіндіктерді іздеп табу.
【挖渠机】 wāqújī канал қазушысы
【挖墙脚】 wāqiánqǐjiǎo <口> қабырға негізін құлатау.
 挖泥机 wāníjī драга, жер қазғыш: 链式挖泥机/шынжырлы жер қазғыш
【挖肉补疮】 wāgǒubǔchuāngөзінің қамын ғана ойлау
 哇 wā **【ет.】** шырылдау, бажылдау, безілдеу: 孩子吓得~~~叫/ бала қорыққанынан шырылдап жылап

жіберді. | ~的一声把刚吃的东西全吐了/ ө-ө-ө-ө деді де, жаңа ғана жеген тамағын құсып тастады.

【哇啦】 wālā **【ет.】** айқайға, дауысқа еліктеу

【哇喇】 wālā 同 айайлау.

【哇哇】 wāwā **【ет.】** ① бөпенің былдырға, жылауына, дауысқа еліктеу; уа-уа: аңырау: зарлау; ② қыңқылдау, оқу; ③ былдырлау, дабырлап сөйлеу, жамыра сөйлей бастау; ④ ақырын күлкіге дауысқа еліктеу; хи-хи!; ⑤ бөпе

⑥ қарғаның қарқылы

洼(窪)wā ① **【сын】** ① жықпыл, қуыс, өзек; майысқан жер; ② із су бас салған; қақ; ③ геол. Құлау; ④ мөлдір су; аласа, қабысыңқы, жиду, майысу, баса-көктесу; отыру.

【洼地】 wādì **【зат.】** ① жықпыл; ойпат; жайылма; ② сазды жер

【洼陷】 wāxiàn **【ет.】** шұңқыр; (жерде) сызат

呱 wā 呱呱底(Wādì), 地 **【зат.】**, 在山西.

窞 wā бытқыл, қуыс: 隆窞 сырт және бытқыл

媯(媯)wā. Нүй Уа (қытай мифтеріндегі аспанды жамаған пееріште).

蛙 wā **【зат.】** бақа.

【蛙泳】 wāyǒng **【зат.】** брасс; брасспен жүзу.

wá

娃 wá ① (~儿) **【зат.】** ① (көрнекті) әдемі қыз бала; көрнекті, ② кішкентай бөпе; бала; ③ қуыршақ; ойыншық; ④ хенаньск. шеньсийск. диал. (мал) төл: 鸡娃 балапан; 猪娃 торай

【娃娃】 wá-wa **【зат.】** ① қыз бала; бала, бөпе: 养娃娃/ бөпені туу; ② қуыршақ; 跳娃娃/секиретін қуыршақ.

【娃娃亲】 wá-waqīn **【зат.】** бесік құда.

【娃娃生】 wá-wāshēng **【зат.】** ер бала бейнесі.

【娃娃鱼】 wá-wāyú **【зат.】** саламандра; тритон.

【娃子】 -1wá-zi <方> **【зат.】** ① кішкентай бала, бөпе.

【娃子】 -2wá-zi **【зат.】** хайуандардың жаңа туған баласы: 羊娃子/ козы

wǎ

瓦 -1wǎ ① **【зат.】** жұқа кірпіш, жайма кірпіш (үй шатырын жабатын) черепица: 瓦片/ черепица бөлшектері; ② керамика; фаян; ~器 фаянс ыдысы. ③ (Wǎ) **【зат.】** фамилияға қолданылады.

瓦 -2wǎ **【мөл.】** ватт (электр).

【瓦当】 wǎdāng **【зат.】** дөңгелек черепица

【瓦釜雷鸣】 wǎfǔléimíng. Жаман шелек даңғырлауық; жаман қораз көп шақырады; жаман пышақ қол кеседі; Жаман сиыр сүзеген; Жаман ит үреген.

【瓦工】 wǎgōng 【зат】 ① тас қалаушы; черепичник ② қалау.

【瓦灰】 wǎhuī 【сын.】 қара сұр.

【瓦匠】 wǎjiàng 【зат.】 шатыршы, черепичник.

【瓦解】 wǎjiě 【ет.】 ① бытырап кету; ыдырату; күйреу, ② жіктеу, іріту, тарату.

【瓦蓝】 wǎlá 【сын】 ашық көк.

【瓦楞】 wǎléng 【зат】 устрица.

【瓦楞纸】 wǎléngzhǐ 【зат】 бүрмелі қағаз

【瓦砾】 wǎlì 【зат】 сынықтар және тастар; қиыршық тас, коқыс, сынықтар

【瓦亮】 wǎliàng 【сын】 жарқыраған, жайнаған, лапылдаған: 车擦得油光~/ машинаны жарқыратып жуып қойыпты.

【瓦圈】 wǎquān 【зат】 металлдық доңғалақ тоғыны

【瓦全】 wǎquán 【ет.】 аман қалуға тырысу, жанын сақтауға ұмтылу.

【瓦斯】 wǎsī 【зат.】 газ, газдар

【瓦特】 wǎtè 【мөл.】 ватт

【佉族】 Wǎzú 【зат.】 Ва ұлты (қытайда өмір сүретін аз халық)

wà

瓦 wǎ 【ет.】 қыш, керамика, фаянс.

【瓦刀】 wǎdāo 【зат】 тамшының аспабы, қалақ.

【袜套】 wǎtào (～儿) 【зат.】 байпақ, шұлық.

【袜筒】 wǎtǒng (～儿) шұлықтың қонышы

【袜子】 wǎzi 【зат.】 шұлықтар.

膾 wǎ толық теңіз мысығы .

【膾膈】 wǎnà <书> 【сын】 ① толық, семіз ② теңіз иті.

【膾膈脐】 wǎnàqí 【зат】 (сергітетін құрал) теңіз итінің тұқымдық бездері.

【膾膈兽】 wǎnàshòu 【зат】 теңіз иті тұқымдастар.

wāi

歪 wāi 【сын】 ① қисық; түзелу; шауып алу; 墙歪了 қабырға шауып алды; ② теріс, қате: 歪主意 қате идея

【歪才】 wāicái 【зат.】 қабілетсіз.

【歪缠】 wāichán 【ет.】 тірісу.

【歪打正着】 wāidǎzhèngzháo аңдаусыз нүктеге дәл тию.

【歪道】 wāidào (～儿) 【зат】 ① қисық жол ②坏 теріс идея;

【歪风】 wāifēng 【зат】 ① өтпелі жел ② теріс стиль

【歪理】 wāilǐ 【зат】 өтірік, қисынсыз, жорамал; дәйексіз сөз.

【歪门邪道】 wāiménnxiédào. Теріс жол, әділетсіз жол.

【歪七扭八】 wāiqīniūbā. Қыңыр-қисық, быт-шыт.

【歪曲】 wāiqū 【ет.】 [айғақтар] бұрмалау, бұзу;

【歪歪扭扭】 wāiwāiniūniū 【сын】 қыңыр-қисық, өрге-төмен, тегіс емес, қисайып тұрған.

【歪斜】 wāixié 【сын】 ① көлбеген, қисайып тұрған, қисық; ② ауытқу, шап, көлбеу; ③ үйіліп-төгілу, қисаю, құлау;

□(喞) wāi 【сын】 кем иек, кемпір ауыз, қисық ауыз.

【□斜】 wānxié 【од.】 қисық, қыли, кем, маймақ (ауыз, көз мүшелеріне қатысты): □眼 ~ / аузы қисық, көзі қыли.

歪

歪 wāi 【од.】 әй, өй, оу, аллоу (шақыруды білдіретін қаратпасөз): ~, 你住在哪儿? / әй, сен қайда тұрасың? wāi

歪

崴 (崴) wǎi ① сәуле таратушы. ② биік, таулысы; тік, жарлы 【ет.】 созылуды алу, бұрау

【崴泥】 wǎi // ní 【ет.】 қиындыққа тап болу, тығырыққа тірелу.

【崴子】 wǎi-zǐ <方> теңіз жағасы, тау етегі.

wài

外 wài ① 【зат.】 ① сыртқы, тыс; ар жағында

国外- шетелде; 往外走- сыртқы шығу; ② бөгде; басқа: ③ шетелдік; шет ел; 外币 / шетелдік валюта; 中外文化交流 / шет елмен Қытай мәдени байланыстары; ④ басқа; тысқары; 此外- бұдан басқа; ⑤ әйел сызығы бойынша ағайындықты көрсетеді; 外祖母 әже

【外币】 wàibì 【зат.】 шетел валютасы.

【外边】 wàibiān 【зат】 ① сырттан, тыс

② сырт; бет.

【外表】 wàibiǎo 【зат】 тыс; пішін; сырт пішіні

【外宾】 wàibīn 【зат.】 шетел қонақтары.

【外部】 wàibù 【зат】 сыртқы бөлік; тыс; сыртқысы

【外埠】 wàibù 【зат】 ① бөгде қала; басқа өлкелердегі қаласы; ② шетелдік порт.

【外财】 wàicái 【зат】 қосымша табыс.

【外层】 wàicéng 【зат】 сыртқы қабығы.

【外层空间】 wàicéngkōngjiān ғарыш, ашық кеңістік, ғарыш кеңістігі.

【外场】 wàichǎng 【зат】 ① алаң; тоқ; ② ескі. садақпен ату, атты кісі жүру, сайыс, диналар әскери іс-әрекет бойынша емтихандар. ; ③ сыртқы

нарық

【外钞】 wàichāo 【зат】 外国的钞票.

【外出】 wàichū 【ет.】 ① жүріп кету; тастап кету; ② басқа жерге бару

【外出血】 wàichūxié 【зат】 сыртқы қан кету.

【外传】 wàichuán 【ет.】 тарату, жари ету

【外存】 wàicún 【зат】 外存储器的简称.

【外存储器】 wàicúncǔqì 【зат】 . сыртқы жинақтағыш құрылымы, сыртқы жад,

【外带】 wàidài 【зат】 ① дөңгелектің сырты

② бұдан басқа, қосымша.

【外道】 wàidào ① басқа оқу, (конфуциандық, буддизм емес) басқа сенім; басқа дінге сенуші, күпір; ② келешек туралы абыржу, алға қарау

【外道】 wài-dào 【сын】 тәкаппарлық, сірескендік [көрсету]; наздылық.

【外敌】 wàidì 【зат.】 сыртқы жау: 国内外敌人 / Елдің іші-сыртындағы жаулар.

【外地】 wàidì 【зат.】 шет жерлер, басқа жерлер

【外电】 wàidiàn 【зат】 国外通讯社的电讯消息.

【外调】 wàidiào 【ет.】 ① асыра лақтыру; жіберу; ② сұрастыру үшін іссапар

【外毒素】 wàidúsu экзотоксин

【外耳】 wàier 【зат.】 сыртқы құлақ

【外耳道】 wàierdào 【зат.】 сыртқы есту өтімі

【外耳门】 wàiermén 【зат】 сыртқы акустикалық өту саңылау.

【外藩】 wàifān 【зат】 ① сыртқы иеліктер; вассалдық елдер; тәуелді аумақтар; ② вассалдар; князьдар - вассалдық топырақтардың иелері

【外访】 wàifǎng 【ет.】 жұмыс бабымен шетелге шығу, шетелге бару: 组团~/ делегация құрамымен шетелге бару.

【外分泌】 wàifēnmì 【ет.】 сыртқы секреция, экскреция

【外敷】 wàifū 【ет.】 сырттан жағу, сылау;

【外感】 wàigǎn 【зат】 ① суық тиіп қалу, суықтап қалу, сырттан суық өту; ② сыртқы ортаның әсерінен ауру.

【外港】 wàigǎng 【зат】 сыртқы айлақ

【外公】 wàigōng <方> 【зат】 ата.

【外功】 wàigōng 【зат】 ① сыртқы жұмыс; ② бұлшық еттерді дамыту үшін арналған жаттығу

【外骨骼】 wàigǔgé 【зат】 сыртқы сұлде, сұлде

【外观】 wàiguān 【зат.】 сыртқы бет бейнесі, сырттан қарау

【外国】 wàiguó 【зат.】 шетел, сырт

мемлекет.

【外国语】wàiguóyǔ【зат.】шетел тілдері

【外海】wàihǎi【зат.】ашық теңіз

【外行】wàiháng①профан; дүмше; маман емес; ②тәжірибесізі; бейхабары

【外号】wàihào(～儿)【зат.】жалған ат, лақап ат; басқа атау

【外踝】wàihuái сыртқы сирақ

【外患】wàihuàn【зат.】сыртқы күштердің басып кіруі; жаудың басып кіруі; сыртқы кедергілер; сырттай қауіп төндіру

【外汇】wàihuì【зат.】шетел ақша кірісері.

【外货】wàihuò【зат.】шетел тауарлары

【外祸】wàihuò【зат.】外患.

【外籍】wàiji【зат.】① шетел азаматтығы.②басқа мемлекетте туды

【外寄生】wàijīshēng【зат.】сыртқы паразиттер.

【外加】wàijiā【ет.】осымен бірге, сонымен қатар, қосымша

【外家】wàijiā【зат.】① жанұя.②〈方〉 қалыңдықтың жанұясы.③〈书〉 ата-анлардың жанұясы.④ ханзада жанұясы.⑤ шаолинь бокс мектебі

【外嫁】wàijià【ет.】сыртқа кету, жат ел, жат жерге кету (қызға байланысты).

【外间】wàijiān【зат.】① сыртқы шеңберлер, сыртқы әлем; ② шетелдік шеңберлер, ③далан үй, сыртқы бөлме, 4), тыс; сырттай.

【外间屋】wàijiānwū【зат.】кіре бөлмесіберіс, даланүй.

【外交】wàijiāo【зат.】дипломатия.

【外交辞令】wàijiāocíling. Дипломат сөзі.

【外交特权】wàijiāotèquán. дипломатиялық айрықша құқық

【外交团】wàijiāotuán【зат.】дипломатиялық делегация.

【外教】wàijiào【зат.】① шетел мұғалімдері, ② бөтен дін.

【外界】wàijiè【зат.】сыртқы әлем

【外景】wàijǐng【зат.】① натура, табиғи орта: 外景的拍摄 табиғат түсірілімдері; ②(еркек табиғат күштері) ян; от

【外径】wàijìng【зат.】сыртқы диаметр

【外舅】wàijiù(书)【зат.】қайын ата.

【外科】wàikē【зат.】хирургия: 外科器具/хирургиялық құралдар.

【外客】wàikè【зат.】бөтен қонақ.

【外寇】wàikòu【зат.】шетелдік тонаушылар; сыртқы жау

【外快】wàikuài【зат.】қосымша табыс; 捞外快/қосымша жұмыс істеу

【外来】wàilái【сын.】бөтен, сырттай

түскен; экзогенді: 外来传染/экзогендік инфекция; 外来植物/ерекше өсімдік; 外来岩 аллохтон; 外来移民/шет елденнің қоныс аударушылары, иммигранттар

【外来户】wàiláihù【зат.】сырттан көшіп келушілер.

【外来语】wàiláiyǔ【зат.】басқа тілден енген сөздер

【外力】wàilì【зат.】① сыртқы күштер. ②экзогенді.

【外流】wàiliú【ет.】азаю; жылыстау; кему: 人才~/ таланттардың сыртқа кетуі. [黄金~/ алтынның шетел елдерге кетуі.

【外流河】wàiliúhé【зат.】сыртқа ағатын өзендер.

【外路】wàilù【сын.】бөгде жерлер, басқа өлкелер; басқа жерлер; 外路货 импорттық тауар|~人 бөгде адам.

【外露】wàilù【ет.】андағайлау, тыс айқындалу

【外轮】wàilún【зат.】шетелдік кемелер.

【外卖】wàimài①үйге әкелетін тамақ, үйге жеткізу (тағам): 中国餐馆提供~服务/қытай мейрамханалары тамақты үйге жеткізу бойынша қызметтерді атқарады; 叫~/үйге тағамды алып келуге тапсырыс беру; 我们订些中餐~吧 қытай тағамын жеткізуді тапсырыс берейікші

【外贸】wàimào【зат.】сыртқы сауда; сыртқы экономикалық қызмет.

【外貌】wàimào【зат.】пішін, (түр) кескін; тыс; экстерьер; 看外貌取人 адамдарды келбетіне қарап тандау

【外面】wàimiàn(～儿)【зат.】① сыртқы келбеті② сырт, тыс, дала: 外面查验证 сыртқы тексеріс, 屋子外面 сыртта, далада.

【外面儿光】wàimiànguāng сыртқы жалтыр, әсерлі, көрсетілген

【外派】wàipài【ет.】уақытша іссапарға жіберілген; ауыстырып кеткен.

【外聘】wàipìn【ет.】сырттан шақыру, сырттан ұсыныс ету: ~教师/ сырттан оқытушы ұсыныс ету.

【外婆】wàipó(方)【зат.】әже (ан жағынан).

【外戚】wàiqī ана жағынан туған-туыскандар

【外企】wàiqǐ【зат.】шетел өнеркәсібі.

【外气】wàiqì(方)【сын.】сыртқы ауа райы

【外强中干】wàiqiángzhōnggān сырт келбетінен мықты болса да, жан дүниесі нәзік

【外侨】wàiqiáo【зат.】шетел резиденттері.

【外勤】wàiqín【зат.】① сыртқы қызметтер. ② сыртқы істер бойынша қызметкерлер.

【外人】wàirén【зат.】①бөтен.②басқа адам.③шетел адамы.

【外伤】wàishāng【зат.】жарақаттану; сыртқы бұзылу, жарақат

【外商】wàishāng【зат.】шетел кәсіпкері.

【外设】wàishè【зат.】қосымша құрал-жабдықтар

【外生殖器】wàishēngzhīqǐ【зат.】指男子和雌性哺乳【ет.】物的阴茎、阴囊等或女子和雌性哺乳【ет.】物的大阴唇、小阴唇、阴蒂等.

【外甥】wài-shēng【зат.】① апасының баласы.②〈方〉 жиен.

【外甥女】wài-shēngnǚ(～儿)【зат.】① апасының қызы.②〈方〉 жиен.

【外省】wàishěng【зат.】басқа провинциялар.

【外史】wàishǐ【зат.】бейресми тарих, тарихи роман

【外事】wàishì【зат.】① бөтен істер: ~活动 бөтен істер әрекеттері.② сыртқы мемлекеттердің істері, шаралары

【外手】wàishǒu(～儿)【зат.】бөтен адам

【外首】wàishǒu(方)【зат.】.

【外水】wàishuǐ【зат.】қосымша кенеттен пайда болған табыс.

【外孙】wàisūn【зат.】жиен (ер бала).

【外孙女】wàisūn-nǚ(～儿)【зат.】жиен (қыз бала).

【外孙子】wàisūn·zi(口)【зат.】жиендер.

【外胎】wàitāi【зат.】баллон, камера; 汽车外胎 автомобиль баллоны

【外逃】wàitáo【ет.】шетелге қашу.

【外套】wàitào(～儿)【зат.】① пальто. ② сырт киім.

【外听道】wàitīngdào【зат.】естудің сыртқы жолдары, ақпарат алудың сыртқы каналы.

【外头】wài-tou【зат.】тыс, сырт жақ: 到外头去 溜达溜达/ сыртқа шығып қыдырып келу.

【外围】wàiwéi【зат.】① белдеулеу; қоршау; орта; қамту; ②нобай; сырт; ③ орта, шеттегі; қоршайтын; айнала.

【外文】wàiwén【зат.】шетел тілі, шетел тілдерінің жазулары.

【外屋】wàiwū【зат.】кіреберіс бөлмесі.

【外侮】wàiwū【зат.】① сырттың қорлауы, шетелдің масқаралуы ② сыртқы шапқыншылық; шетелдіктердің басып кіруі.

【外务】wàiwù【зат.】① сыртқы істер; сыртқы қатынастар; ② бөтен істер

【外鹜】wàiwù(书)【ет.】бөтен

істерге көіэл аудару

【外县】wàixiàn【зат.】басқа уездер.

【外线】wàixiàn【зат.】① сыртқы операциялық сызықтар; сыртқы байланыстар; 走外线 сыртқы байланыстарды қолдану; 接外线 телефонды қалалық сызыққа ауыстыру; ② нобай, тіскеміс; ③ сыртқы электр өткізгіштік

【外乡】wàixiāng【зат.】бөтен аймақтар: ~人 бөтен жаотан келген адам; ~口音 осы аймаққа сай еме акцент.

【外向】wàixiàng【сын.】① экстроверсия, экстриверттік

【外销】wàixiāo【ет.】өткізу; экспорт; шетке шығару; 外销物资 экспорттың заты

【外心】lwàixīn【зат.】① [жаманшылықтар] бүркеме аужайлар; ниет өзгерту; сепаратист тенденциялар, центрден тепкіш ұмтылулар; ② бейнеленген дөңгелектің ортасы; ③ сыртқы гомотетияның ортасы; ④ жанмен қадала қару; басқа өз жақсы сезімдеріне лап қойдыру

【外星人】wàixīngren【зат.】басқа планеталық

【外形】wàixíng【зат.】① нобай; ② сырт пішіні; ресімдеу.

【外姓】wàixìng【зат.】① басқа тек, басқа фамилияға қолданылады.дан; ② бұратана; бөгде тайпаның адамы

【外需】wàixū【зат.】шетел нарығының талаптары

【外延】wàiyán【зат.】көлемі

【外扬】wàiyáng【ет.】向外宣扬: 家丑不可~.

【外衣】wàiyī【зат.】① сырт киім; пальто; ② наряд, әсемдік, ресімдеу; ③ тоға; бет перде; ④ тыс

【外溢】wàiyì【ет.】① өту. ② сыртқа шығару, сенімдерді білдіру

【外因】wàiyīn【зат.】сыртқы себептер; 外因论 сыртқы себептер теориясы; 外因发生论 эктогенез

【外语】wàiyǔ【зат.】шетел тілі.

【外域】wàiyù〈书〉【зат.】шетел, сырт аймақ.

【外遇】wàiyù【зат.】заңсыз бірге тұру, некесіз байланыс; адюльтер; ашына

【外圆内方】wàiyuánnèifāng екі түрлі адам

【外援】wàiyuán【зат.】① сыртқы көмек; шетелдік көмек; ② "Легионер" (спорттық командада)

【外在】wàizài【сын.】тысқы, сыртқы: 外在环境 /қоршаған орта.

【外债】wàizhài【зат.】сыртқы қарыздар.

【外展神经】wàizhǎnshénjīng айналып өту жүйкесі.

【外长】wàizhǎng【зат.】сыртқы істер министрі.

【外罩】wàizhào(~儿)【зат.】жамылғы; плащ; шапан; қап

【外痔】wàizhì【зат.】сыртқы геморрой.

【外传】wàizhuan【зат.】белгілі бір тарихи тұлғаның бейресми биографиясы.

【外资】wàizī【зат.】шетел қазынасы: ~企业 шетел қазынасы бар компаниялар.

【外子】wàizǐ〈书〉【зат.】① тұтқын әйелден туған ұл; ② қабылдау ұлы, еншілес.

【外族】wàizú【зат.】① әйелдің тегі; қасиеттеушілер; ② басқа рулық; бөгде тек; басқа ұлттар

【外祖父】wàizǔfù【зат.】ата (ана жағынан).

【外祖母】wàizǔmǔ【зат.】әже (ана жағынан).

wān

弯 (彎) wān ①【ет.】① қылжию., майысу; (майыстырылған) қиылу; имек; қисық; 弯环 сақинаға бүрісіп қалу; иілген, дөңгелектей; 一根儿弯棍子没什么用 қисық таяқ ештеңеге жарамайды; ② керу; ию, майыстыру, еңкейту: 弯着身子 тұрқынын жымырылу; 【сын】① айналма, бұрылыс; доға тәріздісі; айналмалы; ② шығанақ, айлағы:

【弯度】wāndù【зат.】жебенің майысуы.

【弯钢机】wāngāngjī тех. Бульдозер

【弯管机】wānguǎnjī құбыр игіш машина

【弯路】wānlù【зат.】орағытылған жол, айналма жол; ілмек

【弯曲】wānqū【сын】айналма, сәуле таратушы, қатпар; имек, қисық, айналмалысы; иілу; ию

塑性弯曲 майысқақ айналма; 弯曲【сын】变 иілім деформациясы.

【弯曲机】wānqūjī техникалық.

загибстан 【弯子】wān-zi【зат.】бұрылыс, айналма, сәуле таратушы, қисықтық; мысалы ілмек, бұрылыс. жол); 拉弯子 қайшылықты (жымдастыру) келістіру; 绕弯子 ілмекті жасау.

剗 wān【ет.】① шұқу, шұқылау; (пышақпен) кию: 剗野菜 жабайы көкөністі [пышақпен] қазып алу; ② қашау, ұңғылау, қағу, (сұндырғыштың көмегімен) тесу; 把木板剗一个槽儿 тақтайда науаны ұңғылау; 剗开墙壁

қабырғада ойықты жасау.

幌 wǎn[幌子](wǎn-zi)〈方〉【зат.】кеспелтек, қиықтар.

湾 (灣) wān【зат.】тепсең, текше.

湾 (灣) wān ①① шығанақ, айлақ: 大

【жал.】湾 Далянь айлағы; ② сәуле таратушы, қатпар: 海湾 өзеннің сәуле таратушысы; 银湾 Күміс сәуле таратушысы, 【ет.】зәкірге болу; аркандалу; байлау: 湾船 кеме байлау; (Wān)【зат.】фамилияға қолданылады.

【湾泊】wānbó【ет.】тоқтау, іркілу, байырқалау (қайық, кеме).

蜿 wān[蜿蜒](wānyán) бұландату, жер бауырлап жорғалау; баспаласу; ұлудың қозғалысындай: 如鹤如鹊如龙蜿 тырна, аққу мен айдаһардың бұландатуындай;

wán

丸 wán ①(~儿)【зат.】① түйіршік; құмалақ: 泥丸 - қыш түйіршігі; ② домалақтанған дәрі; 三丸药 - үш домалақтанған дәрі; ③ (Wán)【зат.】фамилияға қолданылады.

【丸剂】wánjì【зат.】дөңгелек формадағы дәрі.

【丸药】wányào【зат.】дөңгелек формадағы дәрі.

【丸子】wán-zi【зат.】дөңгелек; 肉丸子 фрикаделька;

鱼丸子 балық етінен жасалған фрикаделька

剗 wán〈书〉① бұрыш кесу; дөңгелектеу; дөңгелегі қиылған бұрыштармен жасау;

剗方以为圆 шаршының бұрыштарын кесе отырып, оны ше; нберге айналдыру; ② ойып, қашау; оймалау; 3) құндылық, асыл

决 wán[决澜](wánlán)〈书〉【сын】

【сын】容流泪的样子.

纨(纨)wán〈书〉ақ шайы; жібек; 纨袖 ақ шайыдан жасалған жең.

【纨扇】wánshàn【зат.】жібек желбіреуіші.

玩 wán〈书〉【ет.】① басып алу, сындыру; тұндыру, қорлау, кеміту: 玩士卒之精 жауынгерлердің рухын басу; ② ысырап кету; қатып-сему; ③ ойнау, думандау; 游玩 қыдырып думандау.

完 wán ① бітіру, аяқтау; істеп бітіру; 完不成 аяқтау мүмкін емес; ② толық кіргізу, төлеу, есептеу; 完钱粮 салықты толық төлеу; ③ тұтастықта сақтау, орнықтыру, кепілдік беру: 不能完吴 У патшалығын сақтай алмауы;

不如完旧 ескісін сақтап алуы жақсы болады; ④ аяқтау; шығу, 5) толық; дөңгелек, тұтас, жетілген; толық біржола, аяққа дейін

体无完肤 денесінде тірі жер қалмаған; 6) берік, мықты; 7) аяғы, жалғасы; 续

完 жалғасы мен аяғы.8)(Wán) 【зат】 фамилияға қолданылады.

【完备】wánbèi 【сын】① жетілген, толық; ② толық даярлану; ақшаға ие болу; толық, біржола.

【完毕】wánbì 【ет.】 аяқтау, аяғына жету, бітіру, тауысу: 胜利完毕 Сәтті аяқтау;

【完璧归赵】wánbìguīzhào заңға сәйкес нағыз иесіне қайтарып беру

【完成】wán // chéng 【ет.】 аяқтау, бітіру, бітіріп тастау, соңына жеткізу: ~任务 тпсырманы орындау.

【完蛋】wán // dàn 〈口〉【ет.】 қаза табу; сахнадан қайту; күйреу, таусылу; жойылу, жоғалу; .

【完稿】wán // gǎo 【ет.】 аяқталған қолжазба.

【完工】wán // gōng 【ет.】 жұмысты аяқтау; істі бітіру: 作完工作 жұмысты ақтаған соң...

【完好】wánhǎo 【сын】 мінсіз, мүлтіксіз; толық, жетілген, ақаусыз; түзу.

【完婚】wán // hūn 【ет.】 неке салтын аяқтау, үйлену тойын аяқтау.

【完结】wánjié 【ет.】 аяқтау, бітіру, соңына жеткізу: 工作 ~ жұмысты жақсы аяқтау.

【完聚】wánjù 〈书〉① княздықты топтастыру, мемлекетті құру; ② бірге жиналу; бірігу, нығайту; біріктіру.

【完竣】wánjùn 【ет.】 аяқтау, бітіру, бітіріп тастау: |整编 ~ әскери топты ауыструды аяқтау.

【完粮】wán // liáng 【ет.】 жер салығын апсыру

【完了】wánliǎo 【ет.】 ① әрекетті аяқтау, шығу

② Бітті!, Нашар!; ③ үмітсіз күйде болу; ④ (абырой туралы) бүлініп кету: 刚讲完了一章书 мәтінді жаңа ғана талдады; 打完了扇了 желпуішті желдетуді тоқта

【完满】wánmǎn 【сын】 ① толық, табандатқан; бәрін қамтитын: ② сенімді, оң, қанағатты: 问题已经 ~ 解决了 мәселе қанағаттандырылды | 对提问回答得很 ~ сұрақтың жауабы қанағаттанарлық.

【完美】wánměi 【сын】 ақаусыз, өте сәтті, толыққанды, кемелді, керемет: ~ 无缺 - мінсіз | ~ 的艺术形式 / өнердің ақаусыз түрі.

【完全】wánquán ① 【сын】 ғажайып, жетілген, тамаша; өте жақсы: 话还没说 ~ толығымен айтқан жоопың |

【完全小学】wánquánxiǎo хуэ толық бастауыш мектебі

【完全花】wánquánhua екіжынысты гүл

【完人】wánrén 【зат.】 керемет адам

【完善】wánshàn ① 【сын】 ① өте жақсы, жетілген; ғажайып; ② жетілдіру, үнемі асылдандыру

【完事】wán // shì 【ет.】 іс аяқталды: ~大吉 іске соңы келді.

【完税】wán // shuì 【ет.】 салықтарды төлеу.

【完小】wánxiǎo 【зат】 толық бастауыш мектебі.

【完整】wánzhěng 【сын】 толық, аяқталған, жетілген: 领土完整 территориялық тұтастық, 完整的印象 / тұтас әсері.

【完整性】wánzhěngxìng. Бүтіндік, тұтастық

玩 - wán (~儿) 【ет.】 1 ойнау, ермек ету: 玩球 доп ойнау; ② думандау, келекелеу, қыдыру; 往什么地方去玩去? Қыдыруға қайда барамыз? ③ қалжыңбастанып жату: немқұрайдылықпен қарау; ④ күлу: ойнап нандыру; 这不是玩的! Бұл қалжың емес!

⑤ рахаттану; сүйсіну, 玩风景 әсем көрініспен рахаттану; ⑥ құмарлыққа берілу, әуестену, ⑦ майдаларға дейін аужайлау;

玩 - 2 (骰) wán ① ойыншық, уақ-түйек әшекейі 古玩 ежелгі уақ-түйек әшекейі, антиквар заты; ② қазына, асыл waп; асыл; 奇玩 ұлы асыл, керемет қазына.

【玩火自焚】wánhuǒzìfēn өзіне ор қазу.

【玩家】wánjiǎ 【зат.】 ойынға құмар адам.

【玩具】wánjù 【зат】 ойыншық: 儿童 ~ балаларға арналған ойыншықтар | 电 【ет.】 ~ электро ойыншықтары.

【玩乐】wánlè 【ет.】 ойнату, қыдыру.

【玩弄】wánnòng 【ет.】 ① ойнату, біреумен ойнау. 玩弄 【сан.】 字 цифрлармен жонглерлік жасау 玩弄把戏 фокусті тастау

【玩偶】wán'ou 【зат】 қуыршақ.

【玩儿不转】wán'er-buzhuàn 〈口〉

【ет.】 амалы қалмау, шарасы қалу, қайран жоқ: 你真没用, 这点小事都 ~ / сен шынымен де дәрменсіз екенсің, осы кішкентай мәселеге де амал таба алмадың ғой.

【玩儿得转】wán'er-dezhuàn 〈口〉

【ет.】 амал бар, шара бар, төтеп беруге мүмкіндік бар: 几十人的饭菜, 你一人 ~ 吗? / он неше адамның тамағына төтеп бере аласың ба?

【玩儿命】wánrming 〈口〉【ет.】 өмірімен ойнау, ажалмен ойнау, өмірден безу.

【玩儿票】wánr // piào 【ет.】 өз бетінше әртіс болу: ақысыз жұмыс істеу.

【玩儿完】wánrwán 〈口〉【ет.】 ①

ұтылу, тауы шағылу; ② қаза табу, жойылу; өлу: 不听我的话呢, 你终久是玩儿完! Егер менің сөзімді тындамасаң, өлімге ұшырайсың!

【玩赏】wánshǎng 【ет.】 қызығу, ләззаттану.

【玩世不恭】wánshìbùgōng дүниені жек көру, дүниені жақтамау

【玩耍】wánshuǎ 【ет.】 ойнау, көңіл ашу, көңіл көтеру

【玩味】wánwèi 【ет.】 ойлау, ойлану: 他的那句话值得 ~ / оның ана сөзі ойлануға тұрарлық.

【玩物】wánwù 【зат】 ұсақ-түйек, ойыншық.

【玩物丧志】wánwùsàngzhì. өз құмарлығының құлы болу.

【玩笑】wánxiào ① 【ет.】 қалжыңдау: 他这是 ~, 你别认真 ол қалжыңдап жатыр, шын көріп қалма. ②

【зат】 қалжың: 开 ~ / қалжың айту.

【玩意儿】(玩艺儿) wányi'er 〈口〉 【зат】 ① ойыншық; ермек; қалжың; көңіл көтеру, 弄玩意儿 ойыншықпен ойнау; ② не сөз, не ой, қандай ниет: 什么玩意儿 / бұл не қалжың?

顽 1 (頑) wán ① ① кесірі; табанды; сүйекке сіңген; ② тілазары; содырлы; 顽童 - содырлы бала. ④ (Wán) 【зат】 фамилияға қолданылады.

【顽敌】wándí 【зат】 табанды дұшпан.

【顽钝】wándùn 〈书〉【сын】 ① [пышак] доғал, қайраусыз; ② ақымақ, доғал; мүлде дарынсыз; ③ принципсіз, маңызсыз.

【顽梗】wángěng 【сын】 өзгеге табандылық көрсету, қасарып өжеттену, қажымас тұру: ~ 不化 түзелмейтін қыңыр болу

【顽固】wángù 【сын】 ① кесір, топас; табанды; 顽固立场 (кесір) топас позиция; 顽固的保守党人 топас керітартпалар; ② тасқа айналған, керітартпа, топас; 顽固分子 топас; 老顽固 қарт қыңыр.

【顽疾】wánjí 【зат.】 емдеуді қиындыққа соғатын ауру.

【顽健】wánjiàn 〈书〉【сын.】 жақсы денсаулық иелену.

【顽抗】wánkàng 【ет.】 қатты қарсылық білдіру

【顽劣】wánliè 【сын】 табанды ақымақ

【顽皮】wánpí 【сын.】 содырлы, ерке

【顽强】wánqiáng 【сын】 ① табанды кесір берік, табанды, табандысы; қасару, табандылықпен реттеу; 顽强抵抗 қарсылық білдіру

② өте жақсы денсаулыққа ие болу, әбден сау болу

【顽石点头】wánshídiǎntóu сенімнің ең

зор күші, қайта тәрбиелеудің күші, күшті, ерекше әсер.

【顽童】wántóng【зат.】(тілазар, ерке) кесір ұл бала, тентек, ерке, ойыншыл

【顽症】wánzhèng【зат.】қиын емделетін ауру

烷 wán【зат.】от, жалын, алкан.

【烷烃】wántīng【зат.】алкандар

wǎn

宛-1wǎn①~转 гармониялық.②(Wǎn)【зат.】фамилияға қолданылады.

宛-2〈书〉【үс.】: 音容~在 жүрегінде кімнің бейнесі тұр?.

【宛然】wǎnrán【үс.】сияқты, секілді: ~在目/көз алдағыдай

【宛如】wǎnrú【ет.】секілді, сияқты

【宛若】wǎnruò【ет.】секілді, тәріздес: 那棵榕树枝叶繁茂, ~巨大的绿伞. Ана ағаштың жайылған бұтақтары алып қолшатырға ұқсайды екен.

【宛似】wǎnsì【ет.】секілді, тәрізді, сияқты.

【宛转】wǎnzhuǎn① бұландату; жағдайларға бұлтару, ыңғайлану; (жағдайларға қарай) оспақтау

②(қас) доға тәрізді; айналмалы

挽-1(挽)①【ет.】сүйреу, итеру, тарту: 挽车/арбаны сүйреу; 挽着手 қолға алу; ② түзеу, оңшау, жөндеу. ③ қарату, назарын аударту, ④түру; бұрау: 挽起袖子/сыбану⑤ілу, асу: 手挽小蓝/ қолына кішкентай себет іліп алу

挽-2wǎn . жоқтау, жылау, жоқтау айту.

【挽歌】wǎngē【зат.】жоқтау.

【挽回】wǎnhuī【ет.】① алып шығу; қайтару; тарту; ② жағдайдан құтқару; қалпына келтіру, (іс) жөндеу; бұрынғы түрге алып келу: 挽回【зат.】пә абыройды (құтқару) қалпына келтіру; ③кері алып келу, қайтару

【挽救】wǎnjiù【ет.】құтқару, сақтау: ~病人的生命 ауруның кмірін құтқару.

【挽具】wǎnjù【зат.】әбзел, мұкамалдар.

【挽联】wǎnlián【зат.】қаралы сөз.

【挽留】wǎnliú【ет.】қалуға көндіру, иландыру: 再三~/ қайта-қайта қалуға иландыру

晚 wǎn①【зат.】①кеш; кенжелеу: 太晚/өте кеш; 火车晚了一个钟头- пойыз 1 сағатқа кешігіп қалған; ②кеш: 今晚- бүгін кешке; 从早到晚 таңертеннен кешке дейін; ③ кешірек; соңғысы; келесі, кейінгі; 晚期 - соңғы мерзім; кешірек.4) (Wǎn)【зат.】фамилияға қолданылады.

【晚安】wǎn'ān【ет.】қайырлы түн.

【晚班】wǎnbān【зат.】кешкі кезең:

上~сабақ кешкі кезеңде|~工人 кешкі кезектегі жұмысшы.

【晚半天儿】wǎnbàntiānr〈方〉【зат.】кеште, кешке, кешке қарай

【晚报】wǎnbào【зат.】кешкі газет.

【晚辈】wǎnbèi【зат.】кейінгі ұрпақ.

【晚餐】wǎncān【зат.】кешкі ас.

【晚场】wǎnchǎng【зат.】кешкі сеанс, кешкі қойылым

【晚车】wǎnchē【зат.】кешкі поезд.

【晚春】wǎnchūn【зат.】көктемнің соңы, кейінгі көктем.

【晚稻】wǎndào【зат.】кейінгі кезеңдегі күріш .

【晚点】wǎn//diǎn【ет.】кешігіп келу

【晚饭】wǎnfàn【зат.】кешкі ас.

【晚会】wǎnhuì【зат.】кеш: 联欢~ кездесу, мероприятие; |营火~ кешкі жалын.

【晚婚】wǎnhūn【ет.】кеш үйлену, кеш қиылған неке.

【晚间】wǎnjiān【зат.】күн батарда, кешке қарай.

【晚节】wǎnjié【зат.】өмірдің соңына дейін құрметтеу: 保持~ абыройын өмірдің соңына дейін сақтау.

【晚近】wǎnjìn【зат.】жуырда, соңғы уақытта.

【晚景】wǎnjǐng【зат.】① кешкі көрініс.②өмірдің соңғы жылдарнда.

【晚境】wǎnjìng【зат.】қарттық, өмірінің соңы: ~凄凉/ қарттығы сүренсіздеу болды.

【晚恋】wǎnliàn【ет.】кешіккен махаббат.

【晚年】wǎnnián қарт кезінде, өмірдің соңғы жылдары: ~多病/ өмірінің соңғы жылдары көп ауырды/度过幸福的~ бақытты қарттық кешті.

【晚娘】wǎnniáng〈方〉【зат.】өгей шеше

【晚期】wǎnqī【зат.】кейінгі кезеңі, кейінгі мерзімде: 19 世纪~ /19 ғасырдың соңғы кезеңдері|这是他~的作品 бұл оның тақаудағы шығармалары.

【晚秋】wǎnqiū【зат.】қара күз, күз соңы.

【晚上】wǎn-shàng【зат.】кешке, кеште: ~要去看望一个朋友 Кешке қарай бір досымды қарап келуге бару керек |~【жал.】几个~都没有睡好觉 бірнеше кеш жақсы ұйықтай алмай жүрмін.

【晚生】wǎnshēng〈书〉【зат.】кейінгі ұрпақ

【晚世】wǎnshì〈书〉【зат.】кейінгі кезеңі, соңғы кезеңі.

【晚熟】wǎnshú【сын.】кейін піскен.

【晚霜】wǎnshuāng【зат.】көктемгі суық.

【晚霞】wǎnxiá【зат.】кешкі батыс.

【晚宴】wǎnyàn【зат.】банкет.

【晚育】wǎnyù【ет.】婚后晚几年生育: 提倡晚婚~.

【晚造】wǎnzào【зат.】екінші астық түсімі.

腕 wǎn【зат.】арна қуыс, пищеприёмный асқазанның қуысы

惋 wǎn〈书〉күрсінү; ашы аяу; налу

【惋惜】wǎnxī【сын.】іш күй; қынжылту; аяу;

婉 wǎn① әдемі, сүйкімді.③〈书〉① сыпайы; ②ғажайып сүйкімді: ~丽.

②тасқа айналған, керітартпа, топасы

【婉辞】wǎncí【зат.】① эвфемистік білдіру; жалтақ байқалу; ②(сыпайы) жұмсақ бетін қайтару.

【婉和】wǎnhé【сын.】нәзік, жұмсақ.

【婉拒】wǎnjù【ет.】мәдениетті түрде, сыпайы түрде, әдеппен: ~谢礼/ сыйлық алудан әдеппен ғана бас тартты.

【婉丽】wǎnli〈书〉【сын.】әдемі, сымбатты

【婉商】wǎnshāng【ет.】келісімге келу, бір-бірімен жақсы тіл табу

【婉顺】wǎnshùn【сын.】тәртіпті, тәрбиелі

【婉谢】wǎnxiè【ет.】алғыс білдіру.

【婉言】wǎnyán【зат.】дипломатиялық тілмен сөз білдіру: ~拒绝 дипломатиялық түрде қабыл алмау |~相劝 дипломатиялық түрде кеңес беру.

【婉约】wǎnyuē〈书〉【сын.】① көңгіш, тіл алғыш; ②иілгіш, әдемі; ③ тактикалық, сыпайы.

【婉转】wǎnzhuǎn【сын.】① сыпайы түрде, жағдайларға сәйкес. ② модуляция

辘 (辘) wǎn【ет.】байлау: ~个扣儿 |түйін байлау; 把头发~起来 шашты түйінге байлап, шашты жинап тастау.

碗 (碗、盥) wǎn①【зат.】кесе: 饭~ күріш кесесі|茶~шай кесесі|买了几个~ бірнеше кеселерді сатып алды.②

(Wǎn)【зат.】фамилияға қолданылады.

【碗碗腔】wǎnwǎnqiāng【зат.】мыс кесені дауылпаз ретінде қолданып айтылатын театрлық жанр

wàn

万 (萬) wàn① түмен, он мың; 一万/ бір түмен; 二十五万/ екі жүз елу мың;

②мыңдаған; 万难 /сан мың қиындық;

③ міндетті түрде.④ (Wàn)【зат.】

фамилияға қолданылады.

【万般】wǎnbān① әр түрлі тектегі, барлық сорттар; әр түрлі, түрлі; барлық әдіс: ②өте

【万变不离其宗】wànbùnlíqízōng өзіне күдіксіз болу

【万不得已】wànbùdéyǐ ерекше жағдайда ғана.

【万代】wàndài【зат.】көптеген

ұрпақтар

【万端】 wànduān 【сын】 мыңдаған, көптеген: 感慨~зарлауға үңілу|变化~мыңдаған ізгерістер|.

【万恶】 wàn'è антұрған; жексұрын; қарғалған; қарғыс атқан; қарысқыр; лағынет атқан; малғұн; оңбаған

【万儿八千】 wàn'er-bāqiān он мыңға дейін

【万方】 wànfāng ① барлық елдер; барлық жерде; ② халық, тұрғын; ③ ғажайып, ерекше; ④ бар өлшемдер

【万分】 wànfēn 【үс.】 ерекше, қабағат, өте, айырықша, төтенше, керемет: ~高兴/ ерекше қуану|激动~ айырықша әсерлену/.

【万福】 wànfú 【зат】 ① толық бақыт, аманшылық; ② қолмен жасалатын тәжім.

【万古】 wàngǔ 【зат】 ғұмыр бойы: 万古不变[的] / мәңгі өзгермейтін.

【万古长青】 wàngǔchángqīng. өмір бойы гүлденіп жатқан, өмір бойы жас

【万贯】 wànguàn өте бай: ~家财/ қымбат үй мүлкі.

【万国】 wànguó 【зат】 бүкіл әлем, көптеген мемлекеттер: ~博览会 халықаралық жәрмеңке.

【万户侯】 wànhùhóu 【зат.】 он мың лени бар князь.

【万花筒】 wànhuātǒng 【зат.】 калейдоскоп.

【万机】 wànjī 【зат.】 мемлекет басқарудағы түрлі мәселелер.

【万劫不复】 wànjiébùfù өлімге қиылған, ғасырлар бойы, ғұмыр бойы

【万金油】 wànjīnyóu 【зат】 ① ментол сылақшысы. ② кадрлығ машиналар

【万籁】 wànlài 【зат.】 барлық табиғи дыбыстар.

【万籁俱寂】 wànlàijùjì. Кемел тыныштық, толық үйлесім.

【万里长城】 WànLǐChángchéng. Қытай қорғаны.

【万马奔腾】 wànmǎbēnténg. Тасқындаған, шапшаң, үлкен энергия.

【万民】 wànmín 【зат.】 бүкіл ел, бар халық.

【万难】 wànnán. Барлық қиыншылық, өте қиын

【万能】 wànnéng, сиқырлы, құдіретті.

【万年】 wànnián ғұмыр бойы.

【万年历】 wànniánlì 【зат.】 ұзақ жылдық күнтізбе.

【万年青】 wànniánqīng 【зат.】 жапон родеясы.

【万念俱灰】 wànniànjùhuī. рухының құлауы, төмендеуі

【万千】 wànqiān 【сан.】 ① мыңдаған. ②: 变化~ калейдоскоп|气象~ көптеген құбылыстар.

【万顷】 wànqǐng он мың цинь.

【万全】 wànquán 【сын.】 әмбебап: ~之策 ең сенімді жоспар|计出~ барлық қауіпсіздік шараларын алдын-ала жоспарлау.

【万人空巷】 wànrénkōngxiàng барлығын аулаға шашты

【万世】 wànshì 【зат.】 ғасырлар бойы: 千秋~ ғасырлар бойы|~师表 барлық ұрпақтарға ғибрат болатын ұстаз

【万事】 wànshì 【зат.】 барлық істер

【万事俱备, 只欠东风】 wànshìjùbèi, zhǐqiàndōngfēng жоспарды жүзеге асыру үшін ең маңызды талаптарының жетіспеуі

【万事通】 wànshìtōng 【зат.】 ① бәрін білгіш

② бәрі қолдарға мастер

【万寿无疆】 wànshòuwújiāng мыңдаған жылдар

【万水千山】 wànshuǐqiānshān ұзақ жол

【万死】 wànsǐ 【ет.】 罪该~ лайықты жазаға тарту|~不辭 от пен суға дайын.

【万岁】 wànsuì ① 【ет.】 жасасын, мың жасасын, жарылқасын. ② 【зат.】 ура!

【万万】 wànwàn ① 【сан.】 міндетті түрде. ② 【үс.】 мүлде, еш қашан: ~没有想到/ еш қашан ойламаппын|~不可粗心大意 бейберекеттікке ешқашан жол бермеуіміз керек.

【万维网】 wànwéiwǎng 【зат.】 бүкіләлемдік тор(world wide web - WWW).

【万无一失】 wànwúyīshī ешқандай қате болмайды.

【万物】 wànwù 【зат.】 18 мың ғалам, табиғат, барлық заттар.

【万象】 wànxiàng 【зат.】 бар табиғат; Вьентьян (Лаос): ~更新 қайта жағару.

【万幸】 wànxìng 【сын.】 үлкен қуанышына орай.

【万一】 wànyī ① 【зат.】 миллиондық бөлік: 笔墨不能【сын】容其~ сөзбен жеткізе алмайсың. ② 【зат】 оқиға.

【万用表】 wànyòngbiǎo 【зат.】 мультиметр, коспалы аспаб.

【万有引力】 wànyǒuyǐnlì бүкіләлемдік тарту; бүкіләлемдік тартылыс күші; гравитация

【万丈】 wànzhàng ғұлама, терең: 光芒~ сәулелі, сәулесі қатты түседі|气焰~ түпсіз шыңырау|~高楼 биік ғимараттар|~深渊.

【万众】 wànzhòng 【зат.】 бүкіл халық: ~欢腾 бүкіл халықтың қуанышы|~一心 халықтың жүрегі бір.

【万众一心】 wànzhòngyīxīn бір адамдай секілді

【万状】 wànzhàng 【сын】 ① алуан түрлі; барлығына лайық; ② барып тұрған, өте; ③ қорқынышты, масқара:

危险~ өте қауіпті жағдай|惊恐~ қатты қорқып, қорқынышты бейнеттер.

【万紫千红】 wànzǐqiānhóng түрлі түсті, түстері мол әрі бай

【万】 wàn <书> қомағайлану, құмарту; әуестену.

腕 wàn (~儿) 【зат.】 шынашақ, шынтақ. 【腕骨】 wàngǔ 【зат.】 шынтақ.

【腕力】 wǎnlì 【зат.】 қолдың күші

【腕子】 wàn·zi 【зат.】 шынтақ: 手~ қолдың шынтағы.

蔓 wàn (~儿) 【зат.】 ① өрмелі ұзын камшы; шыбық; ② тарау.

wāng

汪 wāng ① <书> ① (сұйықтық туралы) шоғырлану; қақ; шалшық: 汪水 су шалшығы

② үру, үргішу; 狗汪汪叫- ит үрді; 3) (~儿) 【мөл.】: 一~血 қан шалшығы|两~眼泪 екі көзі жасқа толы. 4) (Wāng)

【зат.】 фамилияға қолданылады.

【汪汪】 wāngwāng 【сын】 ①: 水~ су шалшықталды|眼泪~ жас қатты аға бастады. ② <书> үру.

【汪洋】 wāngyáng 【сын】 ① шексіз мұхит, шексіз теңіз; стихия; ② күшті шығарма, мейірбандылық: 一片~ жағасыз кең мұхит|~大海 ашық теңіз.

【汪子】 wāng·zi <方> 【зат.】 шалшық: 水~сы шалшығы.

wáng

亡 (亠) wáng ① қаза табу; өлу; мүлгу;

② жүгіру; қашу: 逃~ қашу|~命 қашқын. ③ ата-аналардан айырылу. ④: 死~ өлу. ⑤: ~友 марқым. ⑥: ~国 мемлекетті құрту.

【亡故】 wánggù 【ет.】 ① өлімнің себебі; ② өлу, қаза болу; ③ өлім, қайтыс болу; ④ марқұм, мүлгіб.

【亡国】 wángguó ① (- // -) 【ет.】 мемлекеттің ұза болуы: ~灭种 мемлекет пен халық тіпшілігінің жоюы.

② 【зат.】 ~之君 тәуелсіздіктен айырылу қауіпі.

【亡国奴】 wángguónú 【зат.】 колониялды құлдар.

【亡魂】 wánghún 【зат.】 рух, жан

【亡魂丧胆】 wánghúnsàngdǎn 【сын】 қорқыныштың ұшына.

【亡灵】 wánlíng 【зат.】 рух, жан

【亡命】 wángmìng 【зат.】 ① ① қашып құтқару, қашу; эмиграциялау; 亡命日本 Жапонияға қашу; ② қашқын; эмигрант; 亡命政府 эмигрант үкіметі; ③ бәрине даяр адам, жангешті

【亡殁】 wángmò <书> 【ет.】 亡故.

【亡失】 wángshī 【ет.】 сасқалақтау, жоғалту; айрылып қалу; ысырау.

【亡羊补牢】 wángyángbǔláo Ештең кеш жақсы

王 wáng ① патша, король, ван: 君 ~ патша | 国 мемлекеттің королі ~ | 女 ~ әйел патша. ② ұлы князь: ~ 爵 патша титулы | 亲 ~ ұлы князь. ③ билік ету; ④ бұз王之王 жануарлар патшасы. ⑤ 牌 көзірлет. ⑥ (Wáng) 【зат】 фамилияға қолданылады.

【王八】 wáng·ba 【зат】 ① тасбақа. ② ойнас; будан. ③ өлтіру.

【王朝】 wángcháo 【зат】 патшалық, династия, әулет: 封建 ~ феодалдық патшалық.

【王储】 wángchǔ 【зат】 ханзада

【王道】 wángdào 【зат】 мейірімді басқару.

【王法】 wángfǎ 【зат】 ① мемлекеттік заңдар. ② тәртіп

【王府】 wángfǔ 【зат】 патша ордасы, княздік сарай.

【王公】 wánggōng 【зат】 хандар мен төрелер, жақсылар мен жайсаңдар, княздар мен герцогтар: ~ 大臣 князьдер мен төрелер.

【王宫】 wánggōng 【зат】 патша сарайы.

【王冠】 wángguān 【зат】 тәж.

【王国】 wángguó 【зат】 ① патшалық. ② княздік. ③ мемлекет: 必然王国 қажеттілік патшалығы; 自由王国 ерік патшалығы

【王侯】 wánghóu 【зат】 княздер мен маркиздер; аристократтар

【王后】 wánghòu 【зат】 әйел патша, королева.

【王慧】 wánghuì 【зат】 сыпыртқы ізен.

【王浆】 wánngjiāng 【зат】 蜂王浆的简称.

【王莲】 wánnglián 【зат】 Регия Виктория.

【王母娘娘】 wánngmǔniáng·niáng Сиванму әйел құдайы - ханша - ажалсыздық шабалдыларының сақтаушысы, Батыс жұмағының анасы, Даос пантеонының аса құрметтелетін бейнелердің бірі.

【王牌】 wánngpái 【зат】 көзір, туз.

【王权】 wánngquán 【зат】 патша билігі.

【王室】 wánngshì 【зат】 тақ, тәж; мемлекет

【王水】 wánngshuǐ 【зат】 патша арағы

【王孙】 wánngsūn 【зат】 ақсүйектер, патша ұрпақтары: ~ 公子 жас ақсүйектер.

【王位】 wánngwèi 【зат】 тақ; 继承 ~ таққа мұра болу.

【王爷】 wánng·ye 【зат】 Ұлы Мәртебелі! Тақсыр!

【王子】 wánngzǐ 【зат】 ханзада.

【王族】 wánngzú 【зат】 патша әулеті, хан үйінің мүшелері.

wǎng

网 (網) wǎng ① 【зат】 ① желі, тор, күш беретін; ау: 一张网 желі; 织网 желіні өру; 鱼网 балық аулайтын желі; 撒网 желіні тастау; 电话网 телефон желісі; 电网 (өткізгіштердің жүйесі) электр желісі; 铁路网 темір жол желі, 【ет.】 ① желіге ұстау, аулау: 现在捕鱼队网得了很多大鱼 балықшылардың бригадасы бұл ретте желілерімен аулағанда көп ірі балықты ұстап алды; ② өрмекшінің торымен сикырлану, желіні жабу

【网吧】 wǎngbā 【зат】 интернет-кафе, компьютерлік интернет-клуб

【网虫】 wǎngchóng 【зат】 өрмекші.

【网点】 wǎngdiǎn 【зат】 ① жартылай көлеңке жаңа нүкте; ② тордың нүктесі; тордың түйін нүкте; ③ бөлімше; филиал

【网兜】 wǎngdōu 【зат】 торлы сөмке

【网纲】 wǎnggāng 【зат】 渔网上的大绳.

【网关】 wǎngguān 【зат】 шлюз

【网管】 wǎngguǎn жүйелік басқарушысы, администратор

【网海】 wǎnghǎi 【зат】 тор дүниесі, әлеуметтік желі әлемі.

【网巾】 wǎngjīn 【зат】 тор орамал

【网警】 wǎngjǐng 【зат】 тор сақшысы.

【网卡】 wǎngkǎ 【зат】 жүйелік адаптер; 虚拟网卡 /вертуалды жүйелік адаптер

【网开一面】 wǎngkāiyīmiàn заң талаптарына төмендікке жол беру.

【网篮】 wǎnglán 【зат】 өрілген кәрзеңке.

【网恋】 wǎngliàn 【зат】 интернет-махаббат

【网路】 wǎnglù 〈方〉 【зат】 желі, интернет.

【网罗】 wǎngluó ① желі. ② 【ет.】 тарту: ~ 人才 дарынды адамдарды тарту.

【网络】 wǎngluò 【зат】 желі, жүйе

【网络版】 wǎngluòbǎn 【зат】 ① сайттар(газет, журналдардың әлеуметтік желідегі нұсқасы).

【网络电话】 wǎngluòdiànhuà IP-телефон

【网络计算机】 wǎngluòjìsuànjī жүйелік компьютер

【网络教育】 wǎngluòjiàoyù. Интернеттік білім беру

【网络经济】 wǎngluòjīngjì желілі экономика.

【网络警察】 wǎngluòjǐngchá. Интернет сақшысы.

【网络文学】 wǎngluòwénxué. Әлеуметтік желі әдебиеті.

【网络学校】 wǎngluòxuéxiào. кибер мектебі

【网络银行】 wǎngluòyínháng интернет-банкінг, интернет банкі.

【网络游戏】 wǎngluòyóuxì онлайн ойын

【网络语言】 wǎngluòyǔyán. интернет-тілі.

【网迷】 wǎngmí 【зат】 интернетке тәуелді болу.

【网民】 wǎngmín 【зат.】 интернет пайдаланушылар.

【网目】 wǎngmù 【зат】 желі, тор.

【网球】 wǎngqiú 【зат.】 теннис добы, теннис.

【网上银行】 wǎngshàngyínháng онлайн банкінг, интернет банкінг.

【网眼】 wǎngyǎn (~儿) 【зат】 желіде ұяшық, буын; топса.

【网页】 wǎngyè 【зат】 веб-парағы

【网友】 wǎngyǒu 【зат.】 интернеттегі достар

【网站】 wǎngzhàn 【зат】 сайт, веб-сайт; портал; торлық алаң

【网址】 wǎngzhǐ 【зат】 сайт, сайттың мекен-жайы.

【网子】 wǎng·zi 【зат】 тор, желі, шашка арналған резеңке, тор

枉 wǎng ① ① қисық, майыстырылған, имек; айналмалы; 枉径 айналмалы жаяу жол; ② теріс, бұрмалалған; әділетсіз; өтірік; 枉告 жалған шағымды алып беру; ③ еңбегіне лайық емесі; жазықсыз; кінәсіз; 枉没 жазықсыз қаза табу; ④ бекер; бекерге, 枉费了苦心 өз күштерін бекер жұмсау. ⑤ (Wǎng)

【зат】 фамилияға қолданылады.

【枉法】 wǎngfǎ 【ет.】 заңды бұзу: 贪脏 ~ заңсыздық пен жемқорлық.

【枉费】 wǎngfèi 【ет.】 бекер: ~ 工夫 уақытты текке жұмсау | ~ 心机 бекерге кеткен талпыныс | ~ 唇舌 сөздерді текке шашу.

【枉费心机】 wǎngfèixīnjī бекерге кеткен талпыныс.

【枉然】 wǎngrán 【сын.】 бекер, текке.

【枉死】 wǎngsǐ 【ет.】 жаман өліммен қаза болу.

【枉自】 wǎngzì 【үс.】 текке, бекерге 罔-1 wǎng 〈书〉 тор.

罔-2 wǎng 〈书〉 сазай; бақытсыздық, апат

往 wǎng ① бару: 君将何往? Қайда барайын деп жатырсыз?. ② 【ет.】 往罪 өткен істер. ③ 【сөз алд.】 极往 жол аяқтау. ④ 送往事居 марқымдарды жерлеп, тірілерге қызмет ету.

【往常】 wǎngcháng 【зат】 ① әдетте,

эрқашан; ②бұрын.

【往返】wǎngfǎn【ет.】 анда-санда, екі жакка да.

【往复】wǎngfù【ет.】 ① алға-артқа жүру; артқа және алға ілбию; ② әрлі-берлі; екісі аяқта; ③ араласу, байланысты қолдау; ④ хат жазысып тұру; хат алысу

【往后】wǎnghòu【зат.】 артқа; болашақта

【往还】wǎnghuán【ет.】 қатынастары байланыстрыу

【往来】wǎnglái【ет.】 ① кетіп келу. ② ағымдағы шот: 往来帖 ағымдағы шоттың балансы

【往年】wǎngnián【зат.】 өткен жылдары

【往日】wǎngrì【зат.】 өткен күндері, бұрын.

【往时】wǎngshí【зат.】 өткен, бұрын

【往事】wǎngshì【зат.】 бұрынғы істер, болған іс

【往往】wǎngwǎng【үс.】 ① жиі, үнемі, көбінесе; ② барлық жерде, әрқайда; ③ жорыққа бару; шабуылдық, жауынгерлік

【往昔】wǎngxī【зат.】 өткен ғасырларда
惘 wǎng жоғалту.

【惘然】wǎngrán【сын.】 ① көңілі қалу, мазасыздану; көңілі қалған, ② тұғырыққа қиын жағдайда қалу, сасқалақтау, түсінбеу.

輾(輾)wǎng【зат.】 шиналар

wàng

妄 wàng ① сандырақ, әңгүдік|~加猜疑 күдікті әңгүдік білдіру|~作主张 өзінің еркі бойынша жасау.

【妄称】wàngchēng【ет.】 жауапсыз мәлім ету.

【妄动】wàngdòng андамай әрекет ету

【妄断】wàngduàn【ет.】 опасыз жауабы, опасыз қорытынды

【妄念】wàngniàn【зат.】 жаман ойлар

【妄求】wàngqiú【ет.】 ақылсыз кінә тағулар.

【妄取】wàngqǔ【ет.】 скраусыз алып кету

【妄人】wàngrén〈书〉【зат.】 жынды адам.

【妄说】wàngshuō【ет.】 өтірік әңгімелер;

【妄图】wàngtú【ет.】 ниеттену, талпыныс жасау; талаптану, әрекеттену: 匪徒~逃窜/ қылмыскер қашып кетуге әрекеттенді.

【妄为】wàngwéi【ет.】 қалай болса солай өз бетінше әрекет ету

【妄想】wàngxiǎng ұстамсыз қиял, жүзеге аспайтын қиял

【妄言】wàngyán шатпақ,

мағынасыздық, ағат сөздер; мылжын; ақымақтықты сөйлеу, абайсызда байқалу

【妄语】wàngyǔ ①【ет.】 өтірік ету, сандырақ айту. ②【зат.】 өтірік, сандырақ.

【妄自菲薄】wàngzìfěibó өз-өзінді құрметтемеу.

【妄自尊大】wàngzìzūndà кісімсу, асып-тасу, талтаңдау.

忘 wàng【ет.】 ұмытылған, ұмыту: 忘了去开会 / жиналысқа баруды ұмыту; 忘在脖子后头 / есінен шығу

【忘本】wàng // běn【ет.】 өткенді ұмыту.

【忘掉】wàng // diào【ет.】 шаршауды білмеу.

【忘恩负义】wàngēnfùyì қайырымсыз.

【忘乎所以】wànghūsuǒyǐ өзінді есте сақтамау; басы айналды.

【忘怀】wànghuái【ет.】 ұмытылған, ұмыту, ойламау

【忘记】wàngjì【ет.】 ① ұмыту, естен шығару: 我永远不会忘记 мен ешқашан ұмытпамаймын. ② ұмыту: 忘记了门牌号【сан.】 үйдің номерін ұмыту.

【忘年交】wàngniánjiāo【зат.】 жасына қарамай дос болу, кәрі-жас демей араласу.

【忘其所以】wàngqísuǒyǐ қуанышы қойнына сыймау.

【忘情】wàngqíng【ет.】 бірдемеңі не біреуді ұмытуға қабілетті болу: 不能~ талғаусыз бола алмай.

【忘却】wàngquè【ет.】 ұмыту, естен шығару.

【忘我】wàngwǒ【ет.】 өзін туралы ұмыту; жанқиярлық; өзін-өзі ұмытқан, ~的精神 жанқиярлық|.

【忘形】wàngxíng【ет.】 ① өзін ұмыту, ақылынан адасу(қуаныштан) ② көңіл аудармау

【忘性】wàng·xíng【зат.】 ұмытшақтық; ес-түссіз, 忘性脑子/ес-түссіз адам.

旺 wàng ①【сын.】 жарық; жалтыр-жұлтыр; жалынды; 火照得很旺 от өте жарық жанады; ② гүлденген, қызу, елірмес; құлпыра гүлдеу, көтерілу; найзалар; 生意很旺 сауда өркендейді; ③(Wàng)【зат.】 жкні.

【旺季】wàngjì【зат.】 гүлдену мерзімі, тірілу маусымы: |西瓜~дың маусымықарбыздар.

【旺健】wàngjiàn【сын.】 сергек, көтеріңкі, күшті: 精力~/ рухы сергек.

【旺铺】wàngpù【зат.】 саудасы күсет дүкендер. 临街~/ көше бойындағы дүкендердің саудасы күсет болып тұр.

【旺盛】wàngshèng【сын.】 гүлденген, өркенделген, дамыған 旺盛 鬪志 жоғары

батырлық рух.

【旺市】wàngshì【зат.】 дамыған базар

【旺销】wàngxiāo【ет.】 үлкен сұранысқа ие.

【旺月】wàngyuè【зат.】 саудадағы өркендеу айлары

望 wàng【ет.】 ① алысқа қарау; бақылау; 远望 алысқа қарау; ② бару; болжау; ③ үміттену: 我望你记着 сен ұмытпайсың деп үміттенемін, ④ абырой; даңқ: 5) шылай: 他望我笑了笑 ол маған күлімсіреді (Wàng)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【望板】wàngbǎn【зат.】 (төбе) тор көз.

【望尘莫及】wàngchénmòjì қарюластарының артында қалып қою.

【望穿秋水】wàngchuānqiūshuǐ қатты күтіп отыру

【望而却步】wàngérquèbù. өзінің әлсіздігін түсіну

【望而生畏】wàngérshēngwèi бірінші көруден қорқып бастау.

【望风】wàng // fēng【ет.】 жел күту, танымал болуды қалау, бақылау жүргізу

【望风而逃】wàngfēngértáo көзі шарасынан шығып кетті

【望风披靡】wàngfēngpīmǐ. жау алдында қашуға ұшырау.

【望楼】wànglóu【зат.】 бақылау мұнарасы.

【望梅止渴】wàngméizhǐkě бостан босқа үміттеніп жүру.

【望门】wàngmén【зат.】 有【зат.】 望

的人家: 出身~.

【望门寡】wàngménguǎ【зат.】 ①

тойға дейін өлген адамның қалыңдығы. ② «жесір әйел»

【望日】wàngrì【зат.】 ай күнтізбесі бойынша 15-ші күн

【望天树】wàngtiānshù【зат.】 Parashorea chinensis (ұзын ағаш)

【望文生义】wàngwénshēngyì тура мағынасын ғана ұғып түсіну

【望闻问切】wàngwénwènqiè пульсті тексеру, тыңдау, сұрау және байқап қарау

【望眼欲穿】wàngyǎnyùchuān тосу, тосып күту.

【望洋兴叹】wàngyángxīngtàn жоғарғы абыройлы тұлғаның алдында өз оңбағандығын аужайлау

【望远镜】wàngyuǎnjìng【зат.】 ① дүрбі; ② телескоп

【望月】wàngyuè【зат.】 айдың толған кезі; толған ай.

【望子】wàng·zǐ【зат.】 мата мандайша (ту тәріздес)

【望子成龙】wàngzǐchénglóng баласына үлкен үміт арту

【望族】wàngzú【зат.】 ақсүйектер:

【зат】 门~аксүйектер руы.

wēi

危 wēi ① қауіпті: ~急 қауіпті~难 қайғы|转~为安 қауіпті алдын-алу|. ② қауіпті жағдай, зақым: ~害 зақым келтіру|~及 критикалық, қауіпті. ③ қауіпті, критикалық жағдайдағы|病~ қауіпті ауру. ④ <书> биік, алып~楼 биік үй. ⑤ <书> тік: 正襟~坐 көйлектің етегін дұрыстап, тік отыру. ⑥ (Wēi) 【зат】 фамилияға қолданылады.

【危城】 wēichéng 【зат】 ① <书> биік қала бекінісі. ② құлау алдындағы қала.

【危殆】 wēidài <书> 【сын.】 өте қауіпті

【危笃】 wēidū <书> 【сын.】 агония.

【危房】 wēifáng 【зат.】 төтенше жағдайдағы үй

【危害】 wēihài 【ет.】 зақым келтіру: ~生命 біреудің өміріне қауіп төндіру|~社会秩序 қоғмдық тәртіпті бұзу.

【危机】 wēiji 【зат】 ① критикалық жағдай, кризис: ~四伏 жан-жақтан қауіп төніп тұр. ② өлімнің себебі, кризис: 经济~экономикалық кризис.

【危及】 wēiji 【ет.】 мүдделеріне қарама-қарсы: ~生命 өмірге қауіп төндіру|~国家安全 мемлекеттің қауіпсіздігіне қауіп төндіру.

【危急】 wēiji 【сын】 критикалық, қауіпті: 情势~критикалық жағдай|~关头 критикалық уақыт.

【危局】 wēiju 【зат.】 қауіпті орын.

【危惧】 wēiju 【ет.】 қауіптену, өорқу.

【危楼】 wēilóu 【зат】 ① <书> биік әрі қауіпті ғимарат. ② алып құрлыс.

【危难】 wēinàn 【зат】 қасірет, қайғы

【危如累卵】 wēirúlěiluǎn өте қауіпті жағдай

【危亡】 wēiwáng 【ет.】 өлердей қауіптісі; жойқын; қырылу; өлім.

【危险】 wēixiǎn 【сын】 қауіп: ~期 қауіпті мерзім|~区 қауіпті аймақ|~标志 қауіптің белгісі

【危言耸听】 wēiyánsǒngtīng адамдарды әдейі қорқытып алу.

【危在旦夕】 wēizàidànxī жуырдағы қауіп төнушілік.

【危重】 wēizhòng 【сын】 ауыр, қатерлі, жаман, салмақты(ауру).

【危坐】 wēizuò <书> 【ет.】 қауіптеніп отыру.

威 wēi ① күш, ұлылық, абырой: ~信 авторитет, лауазым|. ② қоқақтау; қорқыту: ~逼 өорөыту|~吓|~胁 қоқақтау. ③ (Wēi) 【зат】 фамилияға қолданылады.

【威逼】 wēibī 【ет.】 қорқыту, қоқақтау: ~利诱 қорқыту мен сатып

алу арқсында.

【威风】 wēifēng ① 【зат.】 күш және әсер; мәртебе, құдірет; : ~凛凛 күшті, әскери|长自己的志气, 灭敌人的~өзінің рухын үлкейте отырып, басқа адамдардың мәртебесіне құлақ аспау. ②

【сын.】 сәулетті; айбынды 有威风: 穿上军装显得很~ әскери формада ол айбынды келбетті болып отыр.

【威吓】 wēihè 【ет.】 қорқыту
【威赫】 wēihè 【сын】 айбатты, салтанатты, салауатты.

【威力】 wēili 【зат】 ① күш, әсер. ② күшті, айбынды: 威力无比的 өте күшті

【威【зат】】 wēiming 【зат.】 жоғары лауазым

【威迫】 wēipò 【ет.】 күшімен көндіру: ~利诱.

【威权】 wēiquán 【зат】 күш пен билік, әсер, лауазым.

【威慑】 wēishè 【ет.】 қоқақтау, қорқыту: ~敌人 адамдарды қорқыту саясаты|~力量 қорқынышты күш.

【威士忌】 wēishìjī 【зат.】 виски

【威势】 wēishì 【зат】 күш пен билік, әсер, лауазым.

【威望】 wēiwàng 【зат】 жоғары лауазым, престиж: 国际~халықаралық престиж.

【威武】 wēiwǔ 【зат.】 әскери, әскери ауазым

【威胁】 wēixiè 【ет.】 ① қорқыту; ② қауіп; 核威胁 ядерлық қауіп

【威信】 wēixin 【зат.】 лауазым б авторитет: ~扫地 авторитетін толығымен жоғалту

【威严】 wēiyán ① 【сын】 ① алапат, өктем; ұлы, күш: 时代的威严重 уақыттың өктемді өмірі; ② қатал

【威仪】 wēiyí 【зат】 өзі ұстау манері, этикет.

透 wēi [透迳](wēiyí) <书> 【сын】 бұландату; ирек-ирек жүру
假 wēi 【ет.】 ① қысу, жалбақтау; сүйеу;

② жақындалу; жақсы көру; жақын

【假傍】 wēibàng 【ет.】 ① қысу, жалбақтау; сүйеу

【假依】 wēiyī 【ет.】 қысу, жалбақтау; сүйеу

隈 wēi <书> ① сәуле таратушы; қатпар; айналма; саңырау орын, түкпір: 山~тау түкпірлер|城~қаланың шеті.

微 wēi ① кішкентай: 相差甚微 айырмашылығы аз болып тұр; ② микро -- 微波 микротолқын; ③ әлсіз; 微风 [жеңіл] әлсіз самал жел; ④ кері кету.

【微波】 wēibō 【зат.】 микро толқын.

【微波炉】 wēibōlú 【зат】 микротолқынды пеш

【微薄】 wēibó 【сын】 аянышты, әлсіз;

тапшы

【微不足道】 wēibùzúdào болмаш; тұрмаған ескерту

【微词】 wēicí <书> 【зат】 ① бүркемелі сынағыштық; ишара қылды; ② айтылмаған сөздер

【微辞】 wēicí ① бүркемелі сынағыштық; ишара қылды; ② айтылмаған сөздер?.

【微分】 wēifēn 【зат】 дифференциалдау; дифференциалды

【微风】 wēifēng 【зат.】 әлсіз самал жел

【微服】 wēifú <书> 【ет.】 киім ауыстыру.

【微观】 wēiguān 【сын.】 микрозерттеу, микроорганизмдерді бақылау, микроскоптік

【微观经济学】 wēiguānjīngjìxué микроэкономика.

【【微观世界】 wēiguānshìjiè микроәлем

【微乎其微】 wēihūqíwēi ① өте жіңішке, нәзік, болмашы, ② болмашы сан, ештеңе

【微机】 wēiji 【зат】 микрокомпьютер, микро-ЭВМ.

【微积分】 wēijīfēn 【зат】 дифференциалды және интегралды есептеу

【微贱】 wēijiàn 【сын.】 ұсақ, аласа; (өз туралы) қарапайым

【微利】 wēilì 【зат.】 түкке тұрмайтын табыс.

【微粒】 wēili 【зат】 ① түйір, гранула, бөлшек, кесек; торпақ; ② корпускула

【微量】 wēiliàng 【зат.】 саны аз, микро: ~元素 микроэлементтер.

【微【мөл.】元素】 wēiliàngyuánsù микроэлементтер

【微茫】 wēimáng <书> 【сын】 айқын емес, тұманды; күнгірт: 月色~айдың түсі анық емес.

【微妙】 wēimiào 【сын】 ① терең ойлы, нәзік; ② майда және терең; асыл: 微妙的阿谀 нәзік жарымсақтық

【微末】 wēimò 【сын.】 кішкентай, мағыналы емес.

【微弱】 wēiruò 【сын】 әлсіз, дәрменсіз; аз қуатты; әлсіреу:

【微生物】 wēishēngwù 【зат】 микроорганизм, микроб; микробиологиялық

【微调】 wēitiáo дәл күйге келтіру

【微微】 wēiwēi ① 【үс.】 ① сәби, сәл ғана; ② тыныш, байсалдысы: <> 微微米 микромикрон.

【微细】 wēixì 【сын】 ① нәзік, майда; ② толық, мұқият: 微细片 [暂定] микрошрапнель

【微小】 wēixiǎo 【сын】 ұсақ, маңызды емес, элементарлы: 微小的希望 әлсіз үміттер

【微笑】wēixiào【ет.】[күлімсіреу; езу тарту]

【微行】wēixíng【ет.】жол

【微型】wēixíng【сын】микролитражный; сверхминиатюрный; микро-; 微型汽车 микролитражный автомобиль.

【微血管】wēixuèguǎn【зат】капиллярный ыдыс, капилляр.

【微循环】wēixúnhuán【ет.】микроциркуляция

【微言大义】wēiyándàyi терең мағыналы

【微音器】wēiyīnqì【зат】микрофон.

煨 wēi【ет.】① кууру, дайындау, пәсеру: ~牛肉 сиыр етін кууру.② пештегі жалын, от

激 wēi〈书〉жауын-шашын.

薇 wēi сиыржоңышқа, бұршақ.

鳃(鰓) wēi【зат.】кызыл балық.

巍 wēi7 биік: ~然 ұлы.

【巍峨】wēi'é【сын】биік; үлкен, сәулетті.

【巍然】wēirán【сын.】биік.

【巍巍】wēiwēi【сын】биік; зәңкию, биіктеу.

wéi

韦(韋) wéi①〈书〉нәзік тері.②(Wéi)

【зат】фамилияға қолданылады.

【韦编三绝】wéibiānsānjié ынтамен оқу, ынталы шұғылдану.

为 1 (爲、為) wéi① әрекет ету: 事在人为 барлығы адамның өзінен байланысты【ет.】ретінде: 选他~

【ес.】表 оны депутат етіп сайлау.③

【ет.】болу, айналу: 化~乌有 жоққа кету|变沙漠~良田 шөлді жерлерді шұрайлы жерлерге айналдыру.④

【ет.】болу: 十寸~一尺 10 чунь - ол 1 чи.⑤(Wéi)【зат】фамилияға қолданылады.

为 2 (爲、為) wéi【сөз алд.】сөз алды қосымшасы (үшін, -қа, -ке...). 为...所...: 这种艺术形式~广大人民所喜闻乐见 бұл көркем өнердің түрі халық топтарында үлкен сұранысқа ие болып отыр.

为 3 (爲、為) wéi〈书〉【шыл.】: 何以家~(要家干什么)? жанұя онда не үшін? Жанұяның керегі не бар?

为 4 (爲、為) wéi 后缀.① асырмалылықты білдіреді: 大~高兴 қатты қуану|广~传播 кең таралды.② күшейтуін білдіреді: 极~重要 аса маңызды|甚~便利 өте қолайлы

【为非作歹】wéifēizuǒdǎi жаман іс тудыру, жамандық жасау.

【为富不仁】wéifùbùrén дүниеқор мен қатыгез.

【为害】wéihài【ет.】зақым келтіру.

【为患】wéihuàn【ет.】апат тудыру: 洪水~сел тасқының тудыру.

【为力】wéilì【ет.】тырысу, ынталы болу: 无能~ бірдемеңі істеу мүмкіндігін иелемеу

【为难】wéinán①【сын.】қиын жағдайда болу: ~的事 қиын жағдайдағы іс.②【ет.】: 故意~қиын жағдайды әдейі жасау.

【为期】wéiqī【ет.】мерзімге дейін: ~不远 алдыңғы болашақта.

【为人】wéirén①【ет.】өзән-өзән ұстау.②【зат】өзін ұстау манері: ~正直 өзінді жақсы ұстау.

【为生】wéishēng【ет.】тірлік жасау

【为时】wéishí【ет.】өте, аса: ~过早 өте ерте|~已晚 өте кеш|~不多 өте аз.

【为首】wéishǒu【ет.】басшылықта болу: 以某某~的【ес.】代表团...басшылығымен делегация|

【为数】wéishù【ет.】мөлшер: ~不少 аз мөлшерде.

【为所欲为】wéisuǒyùwéi қалағаның жасау

【为伍】wéiwǔ【ет.】қатарда болу, біреумен болу: 羞与~біреумен қатарда болып, өзін ұятты сезіну.

【为止】wéizhǐ【ет.】бірге, қоса: 展览会自一日至五日止 көрме 1-нен бастап 5-не дейін ашық

圩 wéi【зат】дамба: 筑~қорғау юлогын жасау|大圩 үлкен дамба.

【圩田】wéitián【зат】жайылма дала; қорғалған жайылма жерлер

【圩垸】wéiyuàn【зат.】дамба: ~工程 дамба тұрғызу.

【圩子】wéi·zi дамба

违(違) wéi① бағынбау 2) теріс қылық; мүлт кету, қате

【违碍】wéi'ài【ет.】қарсы бару, қайшы келу; жүзеге асыруды кедергі келтіру; қайшылық, бөгегілі

【违拗】wéi'ào【ет.】қарсы болу, қайшылық білдіру

【违背】wéibèi【ет.】бұзу, артқа шегіну: ~誓言 уәдені бұзу.

【违法】wéi // fǎ【ет.】заңды бұзу: ~行为 заңға қарсы әрекет|~乱纪 заңдар мен дисциплиналардың бұзуы.

【违法乱纪】wéifǎluànjì заңдар мен дисциплиналардың бұзуы

【违反】wéifǎn【ет.】бұзу: ~纪律 партиялық тәртіптілікті бұзу|~政策 саясаттан кері қайту.

【违犯】wéifàn【ет.】қайшы келу, қарсы шығу: ~宪法 заңдарды бұзу.

【违规】wéi // guī【ет.】тәртіптерді бұзу: 投票违规 дауыс беру кезінде тәртіпті бұзу.

【违和】wéihé〈书〉【ет.】талықсу; пульстің бұзушылығы, аурулық, сырқаттану.

【违纪】wéi // jì【ет.】тәртіп бұзу.

【违禁】wéijìn【ет.】тыйымды бұзу; тыйым салынған; контрабандылық.

【违抗】wéikàng【ет.】бағынбау, қарсы жұмыс істеу, қарсыласу.

【违例】wéilì【ет.】бұрынғы тіртіптілікті бұзу

【违忤】wéiwǔ〈书〉【ет.】қарсы шығу.

【违误】wéiwù【ет.】қасақана қателік жасау

【违宪】wéixiàn【ет.】конституция мен заңдарын бұзу.

【违心】wéixīn【ет.】ішкі әділеттілік сезіміне қарсылық білдір.

【违约】wéi // yuē【ет.】келісі бұзу.

【违章】wéi // zhāng【ет.】ережелерді бұзу

围(圍) wéi①【ет.】қоршау: |突~қоршауды бұзу. Жан-жақтан: 外~|四~жан-жақтан қоршау.③ қоршап: 围着炉子坐 пештің қасын қоршап отыру.

【围脖儿】wéibóer〈方〉【зат】бөкебай; қашне

【围捕】wéibǔ【ет.】қоршап, жаулап алу

【围产期】wéichǎnqī【зат】перинагаль мерзімі.

【围场】wéichǎng【зат.】аң аулау орны.

【围城】wéichéng【зат】қоршаудағы қамал.

【围堵】wéidǔ【ет.】қоршау, блоктау

【围攻】wéigōng【ет.】жан-жақтан шабуыл жасау

【围观】wéiguān【ет.】(① барлық тараптармен қоршап алу, айнала топырлау; ② назар сала қарау

【围击】wéijī【ет.】围攻.

【围歼】wéijiān【ет.】айнала қоршау.

【围剿】wéijiǎo【ет.】жазалау жорығы.

【围巾】wéijīn【зат】қашне.

【围聚】wéijù【ет.】жиналу, топтасу.

【围困】wéikùn【ет.】қоршау; қоршауға түсу.

【围猎】wéiliè【ет.】айнала қоршап аң аулау.

【围拢】wéilǒng【ет.】қоршау.

【围屏】wéipíng【зат】ашпалы шымылдық.

【围棋】wéiqí【зат.】қытай шашкалары

【围墙】wéiqiáng【зат.】қоршау, қабырға

【围裙】wéiqún【зат】алжапқыш
 【围绕】wéirào【ет.】① қоршау; ② қоршап жүру, айналып жүру
 【围魏救赵】wéiwèijiùzhàoВэйды өоршап, Чжаоға көмек беру
 【围子】wéizi【зат.】қоршау.
 【围嘴儿】wéizuǐ【зат】төс қалқан, бала алжапқышы.
 桅 wéi дiңгек.
 【桅灯】wéidēng【зат】дiңгек
 【桅杆】wéigān【зат】дiңгек
 【桅樯】wéiqiáng【зат】дiңгек.
 唯 wéi【үс.】тек қана, ғана: ~一无二 тек екеу ғана.
 【唯独】wéidú【үс.】тек қана, ғана
 【唯恐】wéikǒng【ет.】тек қана қорқу: ~落后 бсқалардан қалып қалам деп қорқу|~迟到 кешігіп келемін деп қорқу.
 【唯利是图】wéilìshìtúтек пайда табу мақсатында ғана.
 【唯美主义】wéiměizhǔyì эстетизм
 【唯命是从】wéimìngshìcóng тек жарлыққа ғана бас ию
 【唯命是听】wéimìngshìtīng тек жарлыққа ғана бас ию
 【唯我独尊】wéiwǒdúzūn өзінді бсқалардан жоғары көтеру
 【唯物辩证法】wéiwùbiànzhèngfǎ материалистикалық диалектика
 【唯物论】wéiwùlùn【зат】материализм.
 【唯物史观】wéiwùshǐguān тарихи материализм
 【唯物主义】wéiwùzhǔyì материализм.
 【唯心论】wéixīnlùn【зат】идеализм.
 【唯心主义】wéixīnzhǔyì идеализм.
 【唯一】wéiyī【сын.】бір ғана, жалғыз
 【唯有】wéiyǒu①【жал.】тек қана, ② тек қана мынаны иелену.
 帷 wéi ①далда, қалқа; ②шымылдық, перде; жапты.
 【帷幔】wéimàn【зат】①далда, қалқа; ②шымылдық, перде; жапты..
 【帷幕】wéimù【зат】①далда, қалқа; ②шымылдық, перде; жапты..
 【帷幄】wéiwò〈书〉【зат】①Шатыр, күрке
 ②штабтық кеңесші; штаб
 【帷子】wéizi【зат】(экипажда) перделер.
 惟 2wéi〈书〉【шыл.】тек қана, енді ғана: ~二月既望 Тек қана екінші айда

толған ай болар.
 惟 3wéi ойлау, ойластыру.
 【惟独】wéidú同 тек қана, ғана, қана.
 【惟恐】wéikǒng бір ғана қорқыныш.
 【惟利是图】wéilìshìtú пайдаға ағана ұмтылу.
 【惟妙惟肖】wéimiàowéixiàoекеуі қте ұқсас.
 【惟命是从】wéimìngshìcóng бас ию.
 【惟命是听】wéimìngshìtīng бұйрықты сөзсіз орындау.
 【惟其】wéiqí〈书〉【жал.】сол себептен: 惟其他还幼小, 所以要多帮助他 ол кішкентай болғандықтан, оған көмектесуіміз керек.
 【惟一】wéiyī тек қана.
 【惟有】wéiyǒu тек қана қалады.
 维 -1 (維) wéi ① ① ұластыру; жалғастыру: ~系 қолдау көрсету.② қолдау; сақтау; 保全: ~持 сақтау, қолдау көрсету|~护 сақтау.③ (Wéi)【зат】фамилияға қолданылады.
 维-2 (維) wéi ойлау, ойластыру.
 维-3 (維) wéi【зат】① байлаулар, кісендер; тізгін, делбе; ② жіп; қармақ бау; тал жіп; ③ байланыс; негіз;
 【维持】wéichí【ет.】① қолдау көрсету: ~生活 тіршілікті жасауға қолдау көрсету.② сақтау: 维持判決 үкімді өз қарамағында қалдыру
 【维管束】wéiguǎnshù【зат】тамыр шоғы
 【维和】wéihé【ет.】бейбітшілікті қолдау.
 【维护】wéihù【ет.】сақтау, тұру, эксплуатация жасау|~法律的尊严 қатыгез заңдарды сақтап қалу.
 【维纶】wéilún【зат】виналон
 【维权】wéiquán【ет.】өз құқықтарын білу
 【维生素】wéishēngsù【зат.】витамин.
 【维他命】wéitāmìng【зат】витамин
 【维吾尔族】Wéiwú'ěrzú【зат.】ұйғырлар.
 【维系】wéixì【ет.】сақтау: ~人心 халықтың бірлігін сақтау.
 【维新】wéixīn【ет.】реформа, жағару
 【维修】wéixiū【ет.】қызмет көрсету мен жөндеу: ~房屋 үй ішінде қызмет көрсету|机器~得好 машиналарды жақсы жөндеп қызмет көрсету.
 【维也纳华尔兹】

Wéiyēnàhuá'ěrzǐВенский бал
 【维族】Wéizú【зат.】ұйғырлар.
 鬼 wéi〈书〉биік, алапат: ~然|~.
 【鬼鬼】wéiwéi〈书〉【сын.】биік, алапат.
 wěi
 伟 (偉) wěi①ұлы: ~绩 ұлы ерліктер.
 ②〈书〉ерекше: ~丈夫 ерекше жұбайылар.③ (Wěi)【зат】фамилияға қолданылады.
 【伟岸】wěi'àn【сын.】нардай, атлетикалық денесі бар: 身材~ фигурасы атлетикалық
 【伟大】wěidà【сын.】ұлы, ғұлама: ~的领袖 ұлы көрініс|~的祖国 ұлы Отан.
 【伟绩】wěijì【зат.】ұлы ерліктер.
 【伟力】wěilì【зат.】ұлы күш: 大自然的~табиғаттың ғұлама күштері.
 【伟论】wěilùn【зат.】宏论.
 【伟人】wěirén【зат.】ұлы адам: 一【ес.】~ғасырдың ұлы адамы.
 【伟业】wěiyè【зат.】ұлы істер.
 伪 (僞、偽) wěi①① жалған; қатерлі
 伪科学 өтірік ғылым; 伪币 алған ақша;
 ② қуыршақ; заңсыз; 伪政府 қолжаулық үкімет
 【伪钞】wěichāo【зат.】жалған ассигнация (банкнота).
 【伪君子】wěijūnzǐ екі жүзді; жалған сопы
 【伪科学】wěikēxué【зат.】жалған ғылым.
 【伪劣】wěiliè【сын.】жалған, сапасыз:~商品 сапасыз тауарлар.
 【伪善】wěishàn【сын.】монтанылық, екі жүздік;
 【伪书】wěishū【зат.】әдеби жалған туынды.
 【伪托】wěituō【ет.】жалған түрде
 【伪造】wěizào【ет.】жала жабу, жалған: ~证件 жалған құжаттар|~历史 жалған тарих.
 【伪证】wěizhèng【зат.】жалған ақпарат беру, жалған куәлік; өтірік куәлік.
 【伪装】wěizhuāng ② маскировка жасау; ойын ниетін бүркесу; жасыру; ③ камуфляж
 【伪足】wěizú【зат.】жалған аяқ, жалған подия
 【伪作】wěizuò①【ет.】плагиат.
 苇 (葦) wěi қамыс;

【苇箔】 wěibó 【зат.】 қамысты перде.
 【苇塘】 wěitáng 【зат.】 қамыспен өсіп кеткен су қоймасы.
 【苇子】 wěizi 【зат.】 қамыс.
 尾 wěi ① құйрық: 马尾 ат құйрығы. ② 未彗尾 жұлдызды құйрықтың құйрығы. ③ соңы: 无头无尾 аяғы мен басы жоқ; ④ 【мөл.】 балыққа арнаған мқлшер сөз: 一~鱼 бір балық.
 【尾巴】 wěiba 【зат.】 ① құйрық. ②: 飞机 ~ ұшақтың құйрығы | 彗星 ~ комета құйрығы. ③ жаңғырық.
 【尾大不掉】 wěidàbùdiào басқаруы қиын
 【尾灯】 wěidēng 【зат.】 артқы фаралар, артқы сигналдық шамдар
 【尾骨】 wěigǔ 【зат.】 жамбас
 【尾号】 wěihào 【зат.】 борттық номер
 【尾花】 wěihuā 【зат.】 аяқ.
 【尾款】 wěikuǎn 【зат.】 баланстық төлем
 【尾矿】 wěikuàng құйрықтар
 【尾鳍】 wěiqí 【зат.】 құйрық жүзу канаты
 【尾气】 wěiqì 【зат.】 газ шығаратын тотық газдар;
 【尾欠】 wěiqiǎn 【ет.】 құйрықтар, ресторандар.
 【尾声】 wěishēng 【зат.】 соңғы аккорда, соңғы өлең
 【尾数】 wěishù 【зат.】 ① маттиса. ② шоттағы қалдық
 【尾随】 wěisuí 【ет.】 артынан қалмау
 【尾音】 wěiyīn 【зат.】 соңғы дыбыс, соңғы әріп.
 【尾追】 wěizhuī 【ет.】 артынан қалмау: ~不舍 артынан қалмауды бас тарта алмай.
 【尾子】 wěizi 〈方〉 【зат.】 ① соңы. ② бөлшекті сандар.
 纬 (緯) wěi (旧读 wèi) ① арқау, (кездеме) уточина. ② ендік: 南 ~ оңтүстік ендігі | 北 ~ солтүстік ендігі. ③ параллель.
 【纬度】 wěidù 【зат.】 ендік.
 【纬纱】 wěishā 【зат.】 арқау, (кездеме) уточина..
 【纬书】 wěishū 【зат.】 апокрифы, жорамал кітаптары
 【纬线】 wěixiàn 【зат.】 ① параллель, ендік. ② арқау, уточина
 玮 (瑋) wěi 〈书〉 ① асыл; ғажайып; 玮态 әдемі; 玮其区域 өз ауданын

қадырлеу. ② асыл санап, жоғары бағалау.
 委 -1wěi ① жіберу, іссапарға жіберу; өкілеттік беру; қызметке тағайындау.
 委他 【ес.】 表财政部 оның қаражат министрлігін өкілеттік беруіне ұсын беру; 委他作司长 он департаменттің басшысы ретінде тағайындау; ② жүргізуге табыстау, сену, алып беру; ③ бөліп шығарып қою; лақтырып тастау; тастап кету; басқа жерге салу; 委而去之 қалдыру, тастап кету; ④ майыстыру, көңілін аудару, қисаю; 5) дайындау.
 委-2wěi ① шығу; бағыну, ② жұмыстан еріну, жалқаулансын, өз міндеттерімен селқос қарау; 委情 жалқаулану; ③ сарғаю, әлсіздену; ауыру, ④ жиналып қалу, жинақталу; сарсылу
 委-3wěi 〈书〉 ① I айналмалы; қисық; 委街 көше қисық; ② кішкентай, майда, 委琐 болмашы; ③ толық, айқын, дәл; ④ шын, шынайы; сенімді, шындығында,
 委系宝情 [бұл] айғақ шындығы болып табылады
 委 4wěi ① тағайындау, өкілеттік беру; 谢过委了, 还是没他 тағайындауға алғыс айтса да, ол тізімдердегі өткен жоқ; ② I төбе; (өсімдік) дінгек: 原委 түбір және төбе, бас-аяғы; ③ бас киімнің қайқы өрістері; диналар бас киім, тымақ. ④ жинақталулар, жинақ, корлар, нақты азық-түлік, жем
 【委顿】 wěidùn 【сын】 ① қаусау; ② азап көрген, шаршаған, рухы құлаған.
 【委过】 wěiguò жауапкершілікті басқаға салу
 【委决不下】 wěijuébùxià 迟疑而决定不下来: 他一时~, 跑来要我出主意.
 【委靡】 wěimǐ 【сын】 азғындау, құру, кері кету.
 【委派】 wěipài 【ет.】 ① іссапарға жіберу; ② тағайындау; (қызметке) анықтау; өкілеттік беру; өкілеттік беру.
 【委曲】 wěiqū ① 【сын.】 айналмалы; майысу: | ~ 的溪流 айналмалы қайнар. ② амалдау; бұлттарып, орайлансын; ③ бұрмалау
 【委曲求全】 wěiqūqiúquán жалпыға ортақ қызығушылыққа сүйене отырып, өзінің қызығушылығынан бас тарту.
 【委屈】 wěiqu ① 【сын】 еңбегіне лайық емес жәбір: 没来由地受到埋怨, 感到很 ~ Ешбір себептерсіз арыз иеленіп, өзінді реніш күйде сезіну. ② 【ет.】: 对不起, ~ 你了 сізді

ренжіткеніме кешірім өтінемін.
 【委任】 wěirèn 【ет.】 сенім білдіру, иелену: 委任 【ес.】 表 сенім басқармасы: 委任职 азаматтық қызмет.
 【委身】 wěishēn 〈书〉 【ет.】 өзінді қызметке арнау: ~ 事人 өзінді қызметке арнаған адам.
 【委实】 wěishí 【үс.】 шынында да: ~ шынында да жеңіл емес 不易
 【委琐】 wěisuǒ 〈书〉 【сын】 ① ұсақ педанттықты көрсету, ② майда, бөлшекті; ③ дөрекі
 【委托】 wěituō 【ет.】 тапсырма, өкілеттік беру: 这事就 ~ 你了 бұл іс саған тапсырма.
 【委宛】 wěiwǎn 同 ① жалтақ, белгісіз; ② жұмсақ; түзу, тактикалық; сыпайы.
 【委婉】 wěiwǎn 【сын】 ① жалтақ, белгісіз; ② жұмсақ; түзу, тактикалық; сыпайы
 ③ эвфемизм: ~ 【ет.】 听 сыпайы әрі анық айтылған.
 【委员】 wěiyuán 【зат.】 ① комитет мүшесі. ② депутат, өкіл.
 【委员会】 wěiyuánhui 【зат.】 ① комитет: 中国共产党中央 ~ Қытайдың Коммунистік партиясының орталық комитеті | 体育运动 ~ дене шынықтыру мен спорт комитеті. ② совет, құрылтай
 【委罪】 wěizui жазаны юбасқаға ауыстыру.
 媿 wěi [媿媿] (wěiwěi) 【сын.】 ділмар, тілі шебер, шешен. ~ 而谈 шешен әңгімелесу | ~ 【ет.】 听 қызықты, еліктіргіш.
 萎 wěi ① солу; атрофиялану. 枯 ~ солу, | ~ 谢 солу. ② (口语中多读 wēi) 【ет.】 нашарлау, төмендеу, құлдырау. 买卖 ~ 了 сауда нашарлады | 价钱 ~ 下来了 бағасы төмендеді.
 【萎落】 wěiluò 【ет.】 ① солу, қасу. 草木 ~ шөп пен ағаш солды. ② құлдырау, төмендеу; деградация. син. 衰落.
 【萎靡】 wěimǐ 同 “委靡”.
 【萎蔫】 wěiniān 【сын.】 әлсіздік; басылу, бәсеңдеу; солу.
 【萎缩】 wěisuō 【ет.】 ①干枯: (身体、器官等) солу; әлсіреу. 花叶 ~ гүл мен жапырқтар құрады. | 肢体 ~ аяқ қолдың атрофиялануы. | 子宫 ~ жатынның атрофиялануы. ② (经济) құлдырау син. 衰退.
 【萎谢】 wěixiè 【ет.】 солу, гүлдеп біту;

百花~ақ гүл солды.

【唯唯诺诺】 wěiwěinuò 【сын.】 изесу, костау.

痍 wēi <书> жара, зақым. син.疮; 伤口.

隗 Wěi 【зат】 фамилияға қолданылады.
馥 wěi <书> шатысу, иілу; бұрмалау.син. 曲; 枉: ~ 曲 бұрмалау(委曲迁就)|~ 法 заңды бұзу, заңды бұрмалау(枉法).

【馥馥】 wěibèi <书> 【сын.】; айналмалы, иректі. син.曲折; 屈曲.

颀 (頿) wěi <书> тыныш, байсалды.
猥 wěi① көп син.多; 杂: ~ 杂 аралас, тәртіпсіз.② арам, бейпіл. син.卑鄙; 下流: ~ 褻 бейпіл.

【猥词】 wěicí дөрекі.

【猥辞】 wěicí әдепсіздік, дөрекілік, 【зат】 下流话; 淫秽的词语.

【猥獠】 wěisū 【сын.】 дөрекілік, көргенсіздік.

【猥劣】 wěiliè <书> 【сын】 卑劣: 行为~ көргенсіз қылық.

【猥琐】 wěisuǒ 【сын.】 бейпіл, дөрекі. 举止~ өзін өзі ұстау әдегі дөрекі.

【猥亵】 wěixiè① 【сын.】 былапат, азғын. (әрекет немесе сөз): 言辞~ былапат сөз.② 【ет.】 дөрекі әрекет жасау.

魔 wěi адам аттарында қолданылады. М-лы :Батыс Цзинь династиясының сяньби тайпасының басшысы.

髡 wěi 【зат.】 кеменің құйрығы.

痿 wěi Қытай медицинасында дененің кейбір бөліктерінің атрофиялануы немесе қозғалуының кемістігі.

雌 wěi <书> мартышка (маймылдың бір түрі).

鲩 (鮰) wěi① 【зат.】 балықтың түрі. ② ескі әдебиетте бекіре.

甍 wěi [甍] (wěiwěi) <书> 【сын】 ① жігермен, қажымай. ② алға басу, жылжу.

wèi

卫-1 (衛、衛) wèi① қорғау: 捍~ қорғау|保家~ 国 отбасы мен отанды қорғау. ② Мин дәуірінде әскер тоқтайтын жер: 威海~ Вэй Хай әскер тоқтаған жер|天津~ Тяньцзинь әскер тоқтаған орны.

卫-2 (衛、衛) Wèi① Чжоу династиясы

кезіндегі Хэбей оңт. мен Хэнань солт. Арсындағы жер.② 【зат.】 адам аты.

【卫兵】 wèibīng 【зат.】 күзетші, қарауыл.

【卫道】 wèidào 【ет.】 ескі моральдік қағидаларды қорғау: ~ 士 жығыла жақтаушы|~ 者 қорғаушы.

【卫队】 wèiduì 【зат.】 күзет.

【卫护】 wèihù 【ет.】 қорғау, сақтау. ~ 国土 туған жерді қорғау|~ 尊严 ар намысты қорғау.

【卫冕】 wèimiǎn жеңімпаз атағын қорғау: ~ 成功 жеңімпаз атағын қорғаудың сәттілікпен аяқталуы.

【卫生】 wèishēng ① 【сын.】 гигиена, денсаулық шарты. ~ 常识 гигиенада сауаттылық|这家饭馆不太~ бұл үй асханасы онша таза емес.② 【зат.】 санитарлық ережелерге сәйкес келу: 讲~ тазалықты, гигиенаны сақтау|环境~ санитарлық жағдай.

【卫生带】 wèishēngdài 【зат.】 гигиеналық бинт.

【卫生间】 wèishēngjiān 【зат.】 әжетхана, ванная бөлмесі.

【卫生巾】 wèishēngjīn 【зат.】 әйелдің гигиеналық заты.

【卫生裤】 wèishēngkù <方> 【зат】 трикотаждан жасалған дамбал.

【卫生球】 wèishēngqiú (~ 儿) 【зат】 нафталин.

【卫生设备】 wèishēngshèbèi санитарлық құрал-сайман.

【卫生衣】 wèishēngyī <方> 【зат.】 трикотаждан жасалған киім.

【卫生员】 wèishēngyuán 【зат.】 санитар.

【卫生院】 wèishēngyuàn 【зат.】 аурухана.

【卫生纸】 wèishēngzhǐ 【зат.】 ① қағаз. ② әйелдің гигиеналық заты.

【卫士】 wèishì 【зат.】 күзетші, қарауыл.

【卫视】 wèishì 【зат.】 спутникалық теледидар

【卫戍】 wèishù 【ет.】: горгнизонмен тұру, қорғау~ 区 ауданды қорғау|~ 司令 горнизон бастығы.

【卫星】 wèixīng① 【зат.】 косақ, серік. ② 【зат.】 жасанды серік.

【卫星电视】 wèixīngdiànshì спутникалық теледидар

【卫星通信】 wèixīngtōngxìn спутникалық байланыс

【卫浴】 wèiyù 【зат.】 ванная мен әжетхана: ~ 设备 ванная мен әжетхананы жабдықтау.

为 (爲、為) wèi① <书> көмектесу; қорғау: ~ 刘氏者左袒 Лю шыққан тегіне көмектесу.② 【сөз алд.】 үшін; бағытты білдіреді: ~ 人民服务 халық үшін қызмет ету.③ 【сөз алд.】 себеп, мақсат, нысана④ <书> 【сөз алд.】 Барыс септік; үшін.

【为何】 wèihé <书> 【үс.】 не; неге; не үшін: ~ 一言不发? Неге ештеңе айтпай тұрсың?

【为虎添翼】 wèihǔtiānyì жауыз күштерге болысу.

【为虎作伥】 wèihǔzuòchāng жауыздыққа жақтас болу, жаудың тиірменіне су құю.

【为了】 wèile 【сөз алд.】 үшін; мақсатпен: ~ 教育群众 халықтың сауаттылығы үшін. (Себепті білдіргенде “为了” орнына “因为” қолданылады).

【为人作嫁】 wèirénzuòjià басқаның мүддесіне, пайдасына жұмыс істеу.

【为什么】 wèishénme неге, не үшін, кім үшін: ~ 群众这么爱护解放军? 因为解放军是人民的子弟兵 Неге халық азаттық армияны сонша ұнатады? Себебі азаттық армия халықтың ұлдары.他这么做到底是~ Ақырында оның істегені не болды?

【为渊驱鱼, 为丛驱雀】 wèiyuānqūyú, wéicóngqūquè “балықты терең жерге қуу”

【为着】 wèizhe 【сөз алд.】 为了. 未 1wèi 【үс.】 ① 没 жоқ; -ма, -ме, -ба, -бе, -па, -пе: 尚~ 成年 әлі кемелеттік жасқа толмаған|健康仍~ 恢复 денсаулық әлі де оралмайды. ② 不 болымсыз -ма, -ме, -ба, -бе, -па, -пе; емес; болмайды: ~ 便 ыңғайлы емес|~ 敢苟 同 ойламастан көнуге дәті бармайды|~ 可厚非 күдіктенуге болмайды.

未 2wèi «вэй» (12 циклдік таңбалардың 8-шісі)

【未必】 wèibì 【үс.】 不一定 белгісіз, міндетті түрде емес: 他~ 知道 ол міндетті білер емес|这消息~ 可靠 бұл жаңалық міндетті түрде шындық шындық емес.

【未便】 wèibiàn 【үс.】 қолайсыз, ыңғайсыз: 此事上级并无指示, ~ 擅自

处理 бұл нұсқауы жоқ бастықтың ісі, өз бетімен басқаруға ыңғайсыз.

【未卜】wèibǔ 〈书〉【et.】 болжауға мүмкін емес: 前途 ~ алдағы жолды болжау мүмкін емес|胜负 ~ қорытындыны болжау мүмкін емес.

【未卜先知】wèibǔxiānzhi білгір болу.

【未曾】wèicéng 【yc.】 没有 емес; жоқ (өткен шақта): ~同意 иліген емес|~前往 барған емес|这是历史上~有过的奇迹 тарихта кереметті көрген емес.

【未尝】wèicháng 【yc.】 жоқ, -ма, -ме, -ба, -бе: 终夜 ~合眼 Түні бойы көз жұмған жоқпын.② емес, жоқ: 这 ~不是一个好建议 Бұл жақсы кеңес екенін айтпауға болмайды.|你的办法固然很好, 但是也~没有缺点 Сенің әдісің жақсы болса да, кемшілік бар екенін аңғаруға болмайды..

【未成年人】wèichéngniánrén 【zat.】 кәмелетке толмаған адам.

【未婚夫】wèihūnfū 【zat.】 күйеу.

【未婚妻】wèihūnqī 【zat.】 қалыңдық.

【未几】wèijǐ 〈书〉① 【yc.】 Көп кешікпей; 不久: ~即离沪北上 Көп кешікпей Шанхайдан солтүстікке аттанды.② 【сын.】 аз, көп емес, 不多无几: 所剩~ аз орын қалды.

【未竟】wèijìng 【et.】 аяқталмаған: ~之业 аяқталмаған іс|~之志 аяқталмаған мақсат.

【未决犯】wèijuéfàn 【zat.】 тергеуге алынған, айыпкер.

【未可厚非】wèikěhòufēi қатал пішіп кесуге болмайды, сонша қатал болмау керек.

【未来】wèilái ① 【сын.】 алдағы, жақында, жуырда: ~二十四小时内将有暴雨 Алдағы жиырма төрт сағатта дауыл болуы мүмкін. ② 【zat.】 келешек, болашақ: 展望~ болашақты барлау.

【未了】wèiliǎo 【et.】 аяқталмаған: ~事项 аяқталмаған жағдай|~手续 аяқталмаған рәсім|还有一桩心愿~ әлі де аяқталмаған күшті арманы бар.

【未免】wèimiǎn 【yc.】 ① көп емес пе, тым емес пе: 你的顾虑~多了些 Сенің мазасыздық көп емес пе?|他这样对待客人, ~不礼貌 Ол қонақты қарсы алды, тым сыпайы болған емес пе?. ② 不免: 如此教学, ~要误人子弟.

【未能免俗】wèinéngmiǎnsú жалпыға ортақ әдеттер мен дағдыларды ұстанудан бас тарта алмауы

【未然】wèirán 【et.】 әлі іске асқан жоқ: 防患于~ сақтық үшін әлі іске асқан жоқ.

【未时】wèishí 【zat.】 түс әлеті, екінті.

【未遂】wèisui 【et.】 орындалмау, мақсатқа жетпеу: 抢劫~ тонау орындалған жоқ|愿心~ ежелгі арманы орындалған жоқ.

【未亡人】wèiwángren 【zat.】 жесір әйел (өзі туралы).

【未详】wèixiáng 【et.】 беймәлім, белгісіз; 本书作者~ кітаптің авторы белгісіз|病因~ аурудың себебі белгісіз.

【未央】wèiyāng 〈书〉【et.】 жартысына дейін жетпеу, аяқталмаған: 夜~түн біткен жоқ.

【未雨绸缪】wèiyǔchóumóu Жанбыр жауғанға дейін шатырды жөндеу.

【未知数】wèizhīshù 【zat.】 ① белгісіз мүше, белгісіз сан.

位 wèi ① орын, жері, позиция: 部~ әскери бөлімнің орналасуы | 座~орын| 各就各~ Әрбір өзінің орнын білу керек. ② лауазым, орын: 【zat.】 ~мансап. ③ так: 即~такка отыру|在~тақта болу|篡~такты басып алу. ④ 【zat.】 бірлік, мат. сан: 个~бірлік|百~жүздік|十~【сан.】 ондық саны. ⑤ 【мөл.】 адамдарға арналған санау сөзі: 诸~көп|各~әрбір|家里来了几~客人 Үйдегі қонақтар саны қанша?. ⑥ (Wèi) 【zat.】 адам есімі.

【位次】wèicì 【zat.】 ① рет, тәртіп: ~分明 рет айқын. ② орын реті: 按~入座 орын ретіне сәйкес отырыңдар.

【位居】wèijū 【et.】 орынға ие болу, орында болу: ~榜首 бірінші орында болу|~前列 бірінші қатарда болу.

【位能】wèinéng 【zat.】 потенциалдық энергия.

【位听神经】wèitīng-shénjīng ұлу нерві (құлақтағы есту нерві) 前庭蜗神经 ұлу нерві.

【位于】wèiyú 【et.】 орналасу: 中国~亚洲大陆东南部, Қытай Азияның оңтүстік шығыс бөлігінде орналасқан.

【位置】wèizhì 【zat.】 орын, жер, орналасқан жер: 大家都按指定的~坐了下來 Барлығы көрсетілген орындарына отырды. ② орын, статус,

рөл: 《狂人日记》在中国新文学中占有重要~ / «Қояншықтың қолжазбасы» қытайдың қазіргі әдебиетінде маңызды орын алады. ③ лауазым: 谋了个科员的~ төрелік лауазымға ұмтылу.

【位子】wèizi 【zat.】 ① мәртебе, статус, орын. ② лауазым.

味 wèi ① (~儿) 【zat.】 дәм: ~道 дәм|滋~дәмді|甜~儿 тәтті дәм|津津有~ құшырлана. ② (~儿) 【zat.】 иіс: 气~ иіс|香~儿 жұпар иіс|这种~儿很好闻 бұл иіс өте хош. ③ (~儿) 【zat.】 қызығушылық, ынта: 文笔艰涩无~ әдебиет қызығушылықсыз қиын|这本书越读越有~儿 бұл кітапты неғұрлым оқысаң, соғұрлым қызықты. ④ тағамның бір түрі: 腊~ қақталған зат|美~ деликатес|野~ жабайы құс|山珍海~ тау мен теңіздің сыйы (обр. деликатес). ⑤ иіс пен дәмді тану: 体~ тану. ⑥ 【мөл.】 дәрінің санау сөзі: 这个方子共有七~药 бұл рецепт бойынша нәтижесінде жеті дәрі.

【味道】wèidào 【zat.】 ① дәм: 这个菜~好 бұл тағам дәмді|心里有一股说不出的~. ② қызығушылық: 这个【жал.】续剧越看越有~ бұл көп сериялы драманы неғұрлым көрсен, соғұрлым қызықты. ③ 〈方〉 иіс (жаман): 他身上有一股难闻的~ ол адамның жаман иісі бар.

【味精】wèijīng 【zat.】 «вэйцзин» дәмдеуіш (тамаққа дәм келтіретін зат)

【味觉】wèijué 【zat.】 дәм, дәмді сезу.

【味蕾】wèilěi 【zat.】 тілдегі рецепторлар

【味素】wèisù 【zat.】 вэйцзин, натрия глютаминаты.

【味同嚼蜡】wèitóngjiáolà дұрыс талғамның жоқтығы; татымсыздық.

畏 wèi ① 【et.】 қорқу: 大无~ батылдык|望而生~ бірінші сәттен қорқу|不~艰苦 қиындықтан қорықпау. ② сыйлау; жақтыру; : 后生可~ жастар құрметке тұрарлық. ③ (Wèi) 【zat.】 фамилияға қолданылады.

【畏避】wèibì 【et.】 қорыққаннан бүркелу: ~风险 тәуекелдік үрейінен бүркелу.

【畏光】wèiguāng 【et.】 жарықтан қорқу.

【畏忌】wèiji 【et.】 қорқу және күдіктену: 相互~ бір-бірінен қорқу.

【畏惧】wèijù【ет.】корку: 无所~
батыл|~心理 психологиялық үрей.

【畏难】wèinán【ет.】қиыншылықтан
корку: 克服~情绪 қиыншылықтан
корқыныш сезімі.

【畏怯】wèiqiè【ет.】жасқану: 毫
不~мүлдем жасқанбау.

【畏首畏尾】wèishǒuwèiwěi бәрінен
корку, барлық заттан корку.

【畏缩】wèisuō【ет.】корку,
үрейлену: ~不前 қорыққаннан шегіну
|在困难面前毫不~қиыншылық
алдында мүлдем қорықпау.

【畏途】wèitú〈书〉【зат】қатерлі
жол: 视为~қатерлі жол деп санау.

【畏葸】wèixǐ〈书〉【ет.】畏惧
корку: ~不前 қорыққаннан шегіну.

【畏友】wèiyǒu【зат.】аса құрметті
дос: 严师~кәтал мұғалім, мәртебелі
дос.

【畏罪】wèizuì【ет.】күнә
зардаптарынан корку: ~潜逃 жазаның
қорқынышынан қашу|~自杀 күнә
зардаптарынан қорқып, өзін өзі мерт
кылу.

胃 wèi【зат】① асқазан ② қытай
астрологиясы бойынша 28 жұлдыздар
тобының біреуі.

【胃口】wèikǒu【зат】① тәбет: ~不
好 жаман тәбет.② ұнату: 打球他不感
兴趣, 游泳才对他的~оған доп ойнау
қызықты емес, бірақ ол жүзуді ұнатады.

【胃溃疡】wèikuīyáng【зат.】
асқазанның ойық жарасы.

【胃酸】wèisuān【зат.】асқазан
қышқылы.

【胃腺】wèixiàn【зат.】асқазан безі.

【胃液】wèiyè【зат.】асқазанның сөлі.
胃灼热 wèizhuōrè қыжыл.

谓(謂) wèi① айту: 所~айтылған|
可~神速 айтуға болады.② атау: 称~
атау|何~人造卫星 жасанды серік деген
не?

【谓语】wèiyǔ【зат.】баяндауыш.

尉 wèi① ежелгі шен: 太~астана
ауданының басшысы.② кіші офицер.

【尉官】wèiguān【зат.】кіші
офицерлер.

遗(遺) wèi〈书〉сый ету: ~之千金
мың ділда сый ету.

喂-1 wèi【од.】алло; әй, ау, ей: ~,你
上哪儿去? Алло, бұл кім?|~,你的围
巾掉了 әй, сіздің бөкебайыңыз жерде

жатыр.

喂-2 wèi(餵、餵) wèi【ет.】① жем
беру; тамақтандыру: ~牲口 малға
жем беру|家里~着几只鸡 үйде бірнеше
тауыққа жем беру.② біреуді
тамақтандыру: ~奶 сүтпен
тамақтандыру|给病人~饭 ауруды
тамақтандыру.

【喂食】wèi//shí【ет.】тамақтандыру,
тамақ беру, азықтандыру: 定时给婴
儿~/сәбиге уағында тамақ беру|一天
要喂两次食/бір күнде екі мезгіл
тамақтану.

【喂养】wèiyǎng【ет.】жем беру,
емізу: ~牲口 малды жемдеу|精心~婴
儿 баланы емізу.

猬(蝟) wèi кірпі.

【猬集】wèijí〈书〉【ет.】жиналу: 诸
事~көп іс жиналды.

渭 Wèi【зат.】Вэйхэ өзені.

蔚 wèi〈书〉гүлденген, салтанатты.

【蔚蓝】wèilán【сын.】көгілдір, көк,
зеңгір, көкшіл: ~的天空 көк аспан|~
的海洋 зеңгір теңіз.

【蔚起】wèiqǐ〈书〉【ет.】өршу,
үздіксіз шығу: 人才~дарынды
адамдар қаулады.

【蔚然】wèirán【сын.】айбарлы,
сәулетті, гүлденген: ~成风 күнделікті
өмірге кіру|几年前栽的树苗, 现已~成
林 бірнеше жыл бұрын егілген көшет
енді гүлденген орманға айналды.

【蔚然成风】wèiránchéngfēng
күнделікті өмірге кіру

【蔚为大观】wèiwéidàguān тамаша
көрініс: 展出的中外【зат.】画~
тамаша көріністі атақты суреттерді
елде және шетелде көрсетілді.

喂 wèi〈方〉【зат.】диірмен тасы.

慰 wèi① жұбату: ~劳 еңбегі үшін
алғысын білдіру|~问 ниетін білдіру|~
唁 көңіл айту.② көңіл, ықылас: 欣~
рақаттанған|得信甚~сіздің хатыңызды
ықыласпен оқыдым.

【慰藉】wèijiè〈书〉【ет.】жұбаныш.

【慰劳】wèiláo【ет.】еңбегі үшін
алғысын білдіру: ~品 сыйлықтар|~
子弟兵 сарбаздарымызға еңбегі үшін
алғысын беру.

【慰勉】wèimiǎn【ет.】жұбатып
мадақтау: 多方~барлық жақтан
жұбатып мадақтау.

【慰问】wèiwèn【ет.】хал - жай

білу: ~信 еңбегі үшін алғысын
білдірген хаттар|~灾区人民 зиян
шеккен аудандардың адамдарына ниет
білдіру.

【慰唁】wèiyàn〈书〉【ет.】ниет
білдіру.

尉 wèi〈书〉құс аулауға арналған
құрал.

魏 Wèi① Вэй Чжоу династиясы
кезіндегі елдің аты.②【зат.】
Үшпатшалықтың біреінің атауы.③
【зат】Солтүстік Вэй династиясы.④
【зат】адамның аты.

【魏碑】wèibēi【зат】Солтүстік
династия кезіндегі иероглиф жазу стилі.

【魏阙】wèiquè【зат.】заң, қаулылар
жариялайтын император сарай
қақпасының күзет мұнаралары.

诤 wèi(讻、讻) wèi〈书〉сандырақ,
кисын: ~言 сандырақ.

鰐(鰐) wèi【зат.】теңіз иті
(балықтың түрі)

wēn

温 wēn①【сын.】жылы: ~带 жылы
белдеу|~水 жылы су.② температура:
气 ауа температурасы|体 ~дене
температурасы|降 ~температура
төмендеді.③【ет.】қыздыру: 把酒~
一下 шарапты қыздыру.④

байсалды, жуас мінез - құлық: ~情
артық кішіпейілділік|~驯 жуас,
момын|~顺 жуас, көңгіш.⑤【ет.】
қайталау: ~书 қайталау|~课 сабақты
қайталау.⑥ 瘟病 оба.⑦(Wēn)【зат】
адамның аты.

【温饱】wēnbǎo【зат.】қарны тоқ
болып, жылы жүру.

【温标】wēnbīāo【зат.】температура
шкаласы.

【温差】wēnchā【зат.】
температуралар айырымы.

【温床】wēnchuáng【зат.】① парник,
көшет.② ошақ: 海洋是孕育原始生命
的~теңіз бен мұхиттар қарапайым
өмірдің туудың ошағы|父母的溺爱是孩子
变坏的~ата - аналардың баларға
шамадан тыс махаббаты
оларды бүлінуының себебі.

【温存】wēncún①【ет.】
қамқоршылықпен жұбату②【сын.】
назды, аялы.③【ет.】демалыс жасау.

【温带】wēndài【зат.】бырыңғай

белдеу.

【温度】 wēndù 【зат.】 температура: ~计 температураны өлшеу|室内~іштегі температура|室外~сырттағы температура.

【温度计】 wēndùjì 【зат.】 сынап бағана.

【温度露点差】 wēndù-lùdiǎnchā 见 890 页【露点】.

【温故知新】 wēngùzhīxīn Ескіні қайталап, жаңаны ұғарсын..

【温和】 wēnhé 【сын.】 ① жылы: 昆明气候~, 四季如春/ Қүнміннің ауа-райы жылы, қысы-жазы көктем секілді. ②: 脸色~/ түсі жылы|~的目光/ жылы қабак.

【温厚】 wēnhòu 【сын.】 аккөңіл: 为人~аккөңіл мінезді.

【温乎】 wēnhu 【сын.】 Жылы, жайлы

【温和】 wēnhuo 【сын.】 жылы: 粥还~呢, 快喝吧! Ботқа әлі жылы, тез ішу керексің!
另见 wēnhé.

【温居】 wēn // jū 【ет.】 ерулікпен құттықтау.

【温控】 wēnkòng 【сын.】 температураны реттеу: ~仪表 температураны реттейтін құрал.

【温良】 wēnliáng 【сын.】 аккөңіл: 她举止娴雅, 性情~.

【温暖】 wēnuǎn ① 【сын.】 жылы: 天气~ ауа-райы жылы◇他深深地感到集体的~ ол ұжымның жылы шырайлылығын көптеп сезді. ②

【ет.】. ~了灾区人民的心 зардап шеккен аудандағы адамдардың жүрегі жылылыққа толды.

【温情】 wēnqíng 【зат.】 өте аккөңіл: 一片~бырыңғай аккөңілдік|~柔意.

【温情脉脉】 wēnqíngmòmòmò нәзік сезімдерге толы.

【温泉】 wēnquán 【зат.】 термы, жылы су.

【温柔】 wēnróu 【сын.】 жұмсақ, меірімді, нәзік: 性格~ жұмсақ мінез|~的少女 нәзік қыз.

【温润】 wēnrùn 【сын.】 ①温和(wēnhé) жұмсақ, меірімді: 性情~ жұмсақ мінез|~的面容 жұмсақ бейне. ②: 气候~ жылы климат. ③ әсерлі: 玉质~ әсерлі келбет.

【温室】 wēnshì 【зат.】 жылыжай.

【温室效应】 wēnshìxiàoyìng булану

эффекті.

【温顺】 wēnshùn 【сын.】 жуас: 态度~ жуас мінез - құлық.

【温汤】 wēntāng 【зат.】 ① ыстық су: ~浸种 дәндерді ыстық суда өңдеу. ② 〈书〉 жылы су, термы.

【温吞】 wēn-tūn 同“温墩”.

【温墩】 wēn-tūn 〈方〉 【сын.】 ① жылы. ② жалғармалы: ~之谈. 1也作温吞.

【温文尔雅】 wēnwéneryǎ мәдениетті, әдепті.

【温习】 wēnxí 【ет.】 қайталау: ~功课 сабақты қайталау.

【温馨】 wēnxīn 【сын.】 жұмсақ, жылы: ~的春夜 жылы көтемгі түн|~的家 жылы үй.

【温煦】 wēnxù 〈书〉 【сын.】 ① жылы: 阳光~ жылы күннің шуағы|气候~ жылы ауа - райы. ② жылы, жайдарлы: ~的目光 жылы көзқарас.

【温血】 【ет.】 物】 wēnxuèdòngwù жылықанды жануарлар.

【温驯】 wēnxùn 【сын.】 жуас: ~的羔羊 жуас қой.

榹 wēn[榹椴](wēn-po) 【зат.】 ① айва.

轹 wēn(轹)[轹犂](wūnliáng) 【зат.】 ұйықтайтын экипаж.

瘟 wēn ① 【зат.】 оба. ② 【сын.】 жалықтырғыш, көңілсіз: 这出戏情节松, 人物也~ Бұл спектакльдің сюжеті мен кейіпкерлері жалықтырғыш.

【瘟病】 wēnbìng 【зат.】 эпидемиялық ауру.

【瘟神】 wēnshén 【зат.】 жын, індет.

【瘟疫】 wēnyù 【зат.】 эпидемия.

蕹 wēn[蕹草](wēncǎo) 〈方〉 【зат.】 суда өсетін өсімдік.

鳊(鳊) wēn[鳊鯰](wēnjīng) 【зат.】 көк кит

wén

文 wén ① жазу: 甲骨~ тасбақа сауытындағы жазу|钟鼎~ ұшаяқты қазан жазбасы. ② тіл: 汉~қытай тілі|英~ағылшын тілі. ③ мақала: 散~ проза|韵~ поэзия|记叙~ /деректі мақала|应用~ қолданбалы мақала|集/ шығармалар жинағы| ~人 / шығармашыл тұлға, қаламгер | ~学 / әдебиет. ④ вэньянь, әдеби тіл, жазу стилі. 半~半白 жартылай кітапша, жартылай жазбаша. ⑤ өркениет, даму: ~化 мәдениет|~明 өркениет|~

物 мәдени мұра. ⑥ 【зат.】 гуманитарлық ғылым: 他在大学里是学~的 Ол университетте гуманитарлық ғылымды зерттейді.. ⑦ рәсім, этикет: 虚~бос формула|繁~缛节 шектен тыс салтанатты. ⑧ азаматтық қызмет: ~官 азаматтық шенеунік|~职 қарапайым қызметкер|~武双全/калам мен қаруда бірдей мықты. ⑨ мәдениеттілік; келбет; әшекей: ~雅 мәдениетті|~弱 сыпайы, бекзат, өнегелі | ~绉绉 интеллигентті, мәдениетті|~火 нашар от. ⑩ табиғат құбылысы: 天~аспан денесі, астрономия|水~ гидрологиялық процесстер. ⑪ 【ет.】 денені әшекейлеу, өрнектеу; ~身 татуировка жасау|~了双颊 қызару. ⑫ (旧读 wén) жасыру: ~过饰非 қателіктерді жасыру. ⑬ 【мөл.】 ақша санақ сөзі; тиын: 一~钱/уак тиын. ⑭ (Wèn) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【文本】 wénběn 【зат.】 текст, вариант.

【文笔】 wénbǐ 【зат.】 әдеби шеберлік; стиль; қаламұш: ~辛辣 қаламы жүйрік|~巧妙 стилі шебер.

【文不对题】 wénbùduìtí тақырыпқа, орынға сай емес.

【文不加点】 wénbùjiādiǎn тез, қатесіз өлең, әңгіме шығару.

【文才】 wéncái 【зат.】 әдеби дарын: ~出众 көрнекті әдеби дарын.

【文采】 wéncǎi 【зат.】 ① тамаша бояу. ② әдеби дарын: ~过人 өмірде сирек кездесетін әдеби дарын.

【文昌鱼】 wénchāngyú 【зат.】 амфиокс (балықтың түрі).

【文场】 wénchǎng 【зат.】 ① ішекті және үрмелі оркестр, ішекті және үрмелі аспаптар.

【文抄公】 wénchāogōng 【зат.】 плагиатшы, шығармашылық ұры.

【文丑】 wénchǒu (~儿) 【зат.】 қыт. театр. күлдіргіш артисттің азаматтық кейіпкер ампуласы.

【文词】 wéncí 同“文辞”.

【文辞】 wéncí 【зат.】 ① тіл: ~优美/көркем тілмен жазылды. ② шығарма: 以善~知名/талантты шығармаларымен танылған.

【文从字顺】 wéncóngzìshùn жақсы стильмен жазылды.

【文旦】 wéndàn 〈方〉 【зат.】 柚子.

【文档】wéndàng【зат】① документ.② файл.

【文牍】wéndú【зат】① қағаз, іс.② іс жүргізуші.

【文法】wénfǎ【зат】语法 грамматика.

【文房四宝】wénfāngsìbǎo қылқалам, сия, қағаз, сия сауыт - 4 жазу құралдары.

【文风】wénfēng【зат】 стиль : 整顿 ~ әдебиетте жұмыс стилін ретке келтіру .

【文稿】wéngǎo【зат】 қолжазбаның алғашқы түрі.

【文告】wéngào【зат】 хабарландыру; жарияланым.

【文蛤】wéngé【зат】 жеуген теңіз моллюскі. жарайты

【文工团】wéngōngtuán【зат】 көркемөнер сурет үйірмесі.

【文官】wénguān【зат】 азаматтық шендер.

【文过饰非】wénguòshìfēi қателіктерді жасырып, ағаттықтарды ақтау..

【文翰】wénhàn〈书〉【зат】① әдеби шығарма.② ресми құжат

【文豪】wénháo【зат】 сөз шебері.

【文化】wénhuà【зат】① мәдениет; рухани мәдениет; ағарту; мәдениеттілік.② мәдениет (археол.) 安德罗诺沃 ~ / Андронов мәдениеті.③ сауаттылық: 学习 ~ сауаттылықты үйрену | ~ 水平 сауаттылық деңгейі.

【文化层】wénhuàcéng【зат】 археол. Мәдени қабат.

【文化宫】wénhuàgōng【зат】 мәдениет сарайы.

【文化馆】wénhuàguǎn【зат】 мәдениет үйі.

【文化人】wénhuàrén【зат】① мәдениет қайраткері.② зияткер.

【文化沙漠】wénhuàshāmò «мәдениет шөлі» мәдениеті дамымаған.

【文火】wénhuǒ【зат】 ақырын от.

【文集】wénjí【зат】 шығармалар жинағы : 《茅盾 ~ 》 Мао Дуннің шығармалар жинағы.

【文件】wénjiàn【зат】① ресми құжат.② ақпарат, мәлімет.③ комп. файл.

【文件夹】wénjiànjiā【зат】① тіркеуші.② мұқаба, папка.

【文教】wénjiào【зат】 мәдени - ағарту : ~ 部门 мәдени - ағарту бөлім | ~ 事业 мәдени - ағарту іс.

【文静】wénjìng【сын.】 әдепті, байсалды : 她是个 ~ 的姑娘 Ол байсалды мінезді қыз.

【文句】wénjù【зат.】 мақала сөзі (стилі) : ~ 通顺 мақала сөзі қисынды .

【文具】wénjù【зат.】 жазу құралдары.

【文科】wénkē【зат.】 гуманитарлық ғылымдар.

【文库】wénkù【зат】 ой қамбасы, әдебиеттер жинағы: 《世界 ~ 》 әлемдік әдебиеттер жинағы.

【文理】wénlǐ【зат.】 шығарманың мазмұны мен тілі, сауаттылық: ~ 通顺 сауатты жазылды.

【文盲】wénmáng【зат.】 сауатсыз; сауатсыздық : 半 ~ жартылай сауатты адам | 扫除 ~ сауатсыздықты жою.

【文眉】wén // méi【ет.】 қастың перманенттік бояуы.

【文秘】wénmì【зат.】 кеңсе қызметкері : ~ 工作 кеңсе қызметкері болып жұмыс істеу.

【文庙】wénmiào【зат.】 Конфуций храмы.

【文明】wénmíng①【зат.】 мәдениет; өркениет : 物质 ~ заттай мәдениет.②

【сын.】 өркениетті; мәдениетті : ~ 国家 мәдениетті ел.③【сын.】 жаңа, қазіргі заманғы : ~ 结婚 азаматтық неке | ~ 棍儿 (手杖) жіңішке таяқ.

【文墨】wénmò【зат.】 сауаттылық : ~ 人 сауатты адам | ~ 事 ой еңбегі | 粗通 ~ аз сауатты.

【文痞】wénpǐ【зат】 舞文弄墨 颠倒是非的人.

【文凭】wénpíng【зат.】 ежелгі диплом, оқу орнын бітіргенін дәлелдейтін куәлік.

【文气】wénqì【зат.】 тіл, стиль; экспрессия.

【文气】wén-qì【сын.】 байсалды.

【文契】wénqì【зат.】 иелік қағаз; жазба келісім.

【文人】wénrén【зат】 оқыған, сауатты адам; жазушы : ~ 墨客 оқыған, сауатты адам.

【文弱】wénruò【сын.】 举止文雅, 身体柔弱 (多用来【сын.】容文人) : ~ 书生.

【文山会海】wénshānhuìhǎi қағаздар мен жиналыстар шектен тыс болуы.

【文身】wénshēn【ет.】 денені әшекейлеу, татуировка жасау.

【文饰】1 wénshì【зат.】 көркемдеу: 这段描写, ~ 较少.

【文饰】2 wénshì (旧读 wènshì)【ет.】 қателіктерді жасыру.

【文书】wénshū【зат】① іс - қағаз.② іс жүргізуші (кеңседе).

【文思】wénsī【зат.】 әдеби түпкі ой, шабыт : ~ 敏捷 нақты әдеби түпкі ой.

【文坛】wéntán【зат.】 әдеби әлем : ~ 巨匠 әдеби әлемнің көрнекті қайраткері.

【文体】1 wéntǐ【зат.】 стиль : 就 ~ 讲, 公文、书信、广告等都可归入应用文.

【文体】2 wéntǐ【зат.】 мәдени сауық пен дене тәрбиесі : ~ 活动 мәдени сауық пен дене тәрбие шарасы.

【文恬武嬉】wéntiánwǔxī толық алаңсыздық пен жаппай дырдулық.

【文玩】wénwán【зат.】 антиквариат, сирек кехдесетін зат : 金石 ~ бағалы антиквариат.

【文武】wénwǔ【зат】① әдебиет пен соғыс ісі : ~ 双全 әдебиет пен соғыс ісінде жетік.②〈书〉 азаматтық билеу және соғыс батырлық : ~ 并用, 垂拱而治.③〈书〉 төре және әскери офицер : 满朝 ~ .

【文物】wénwù【зат.】 ескерткіш; мәдени құндылық : 出土 ~ археологиялық ескерткіш | 革命 ~ көтеріліс ескерткіші.

【文戏】wénxì【зат.】 азаматтық пьеса.

【文献】wénxiàn【зат.】 әдебиет; мағлұмат : 历史 ~ тарихи мағлұмат | 科技 ~ ғылыми-техникалық әдебиет.

【文胸】wénxiōng【зат】 胸罩 көкірекше, лифчик.

【文选】wénxuǎn【зат.】 жинақ; жыржинақ; хрестоматия 活页 ~ жыржинақтың реестрі | 《列宁 ~ 》 Лениннің жыржинағы.

【文学】wénxué【зат.】 әдебиет.

【文学革命】wénxuégémìng әдеби төңкеріс.

【文学语言】wénxuéyǔyán① әдеби тіл.② әдеби шығарманың тілі

【文雅】wényǎ【сын.】 көргенді, мәдениетті : 谈吐 ~ сөйлеудік сыпайылығы | 举止 ~ көрнекті өнеге.

【文言】wényán【зат.】 «Вэньянь»; Қытайдың ежелгі әдеби тілі.

【文言文】wényánwén

【**зат.**】.wǎnyǎндағы шығармалар.
【文艺】 wényuì 【**зат.**】 әдебиет пен өнер; әдеби: ~团体 әдебиет пен өнер қоғамы|作品 әдебиет пен өнер туындылары|~会演 өнепаздық байқауы.
【文艺复兴】 wényuìfùxīng Қайта өрлеу; Ренессанс.
【文艺批评】 wényuìpīpíng әдеби сын.
【文艺学】 wényuìxué 【**зат.**】 әдебиеттану.
【文艺语言】 wényuìyǔyán әдеби тіл.
【文娱】 wényú 【**зат.**】 өз әрекеттік; мәдени сауық: 活动 өз әрекеттік|~干事 мәдени сауық ұйымдастыру.
【文员】 wényuán 【**зат.**】 клерк; хатшы - референт.
【文责】 wénzé 【**зат.**】 мақала үшін жауапкершілік.
【文摘】 wénzhāi 【**зат.**】 ① мақаладан үзінді.
【文章】 wénzhāng 【**зат.**】 ① көлімі үлкен емес шығарма. ② жалпы шығарма; еңбек.③ тұспал: 话里有~ сөзде тұспал бар.④ істің орындалу тәсілі: 我们可以利用他们的矛盾, 这里很有~可做 Біз олардың қайшылығын пайдалануымыз мүмкін, мұнда көп тәсілдер ойластыруға болады|还要想到下一战略阶段的~әлі де стратегияның орындалуының тәсілін айлап табуды қалау.
【文职】 wénzhí 【**зат.**】 қарапайым қызметкер: ~人员 мемлекеттік қарапайым қызметкерлер.
【文质彬彬】 wénzhìbīnbīn әдепті; мәдениетті; сыпайы.
【文治】 wénzhì 〈**书**〉 【**зат.**】 азаматтық билік: ~武功 саясат пен әскери іс.
【文约约】 wénzhōuyōuyōu (的) 【**сын.**】 интеллигентті; мәдениетті.
【文竹】 wénzhú 【**зат.**】 аспарагус перистый.
【文字】 wénzì 【**зат.**】 ① жазба; иероглиф; әріптер. ② жазу формасы; әріп. ③ стиль; мақала тілі: ~清通 мақала тілі жеңіл.
【文字学】 wénzìxué 【**зат.**】 иероглифика, жазу тарихы.
【文字狱】 wénzìyù 【**зат.**】 интеллигенттердің шығармалары үшін дәлелсіз қуғын

【**文宗】 wénzōng** 〈**书**〉 【**зат.**】 әдеби мектептің негізін салушы; әдебиет тірегі, шебері: ~【**ес.**】 ~бір ғасыр әдебиеттің шебері|海内~Қытайдяғы әдебиет шебері.
纹 (紋) wén 【**зат.**】 ① (~儿) ою өрнек: 绫~жібек матасындағы өрнек. ② тілкем, соқпақ, белгі, арық: 指~саусақтың ізі|螺~нақыс|波~құмдағы із|皱~қыртыс.
【纹风不动】 wénfēngbùdòng 纹丝不【**ет.**】 мүлдем жылжымау.
【纹理】 wénlǐ 【**зат.**】 текстура: 这木头的~很清晰 бұл ағаштың текстурасы өте анық.
【纹路】 wén·lù (~儿) 【**зат.**】 қыртыс.
【纹缕】 wén·lǚ (~儿) 【**зат.**】 қыртыс.
【纹饰】 wénshì 【**зат.**】 геральдикада өрнектерді құюға арналған құрал.
【纹丝不动】 wénsībùdòng. Жұмсармай, ерімеу, жылжымау: 那块冻土还是~| анау топырақтың тоңы әлі жібімей тұр..
【纹银】 wényín 【**зат.**】 таза күміс.
玃 wén 〈**书**〉 яшмадағы өрнек.
爨 wén 〈**书**〉 【**ет.**】 аз от.
闻 (聞) wén ① **есту:** 听而不~естіп тындамау|耳~不如目见 естігеннен өзің көргенің артық. ② естіген жаңалық, ақпарат: 见~көргені мен естігені|新~жаңалық|奇~ғажап жәйт. ③ 〈**书**〉 даңқ, атақты: ~人 атақты адам ④ 〈**书**〉 【**зат.**】 бедел: 令~жақсы бедел|穆~жаман атақ. ⑤ 【**ет.**】 иіскеу: 你~~这是什么味儿? Бұл не иіс? ⑥ (Wén) 【**зат.**】 фамилияға қолданылады.
【闻达】 wéndá 〈**书**〉 【**сын.**】 атақ, даңқ: 不求~атаққа бой ұрмайды.
【闻风而动】 wénfēngěrdòng хабар естіп, лезде жауап қайтару.
【闻风丧胆】 wénfēngsàngǎn сыбыр естіп қатты қорқу.
【闻过则喜】 wénguòzèxǐ сынды қалап тындау.
【闻鸡起舞】 wénjīqǐwǔ бірінші шақырғаннан кейін көтерілу; уақытында тірілу.
【闻】 wén 【**зат.**】 ① естіп білу: ~已久 көп уақыт естіп белген. ② атақты; танымал: ~全国 бүкіл елге танымал|二万五千里长征~世界 жиырма бес мың он бір сарай старосталары атақты болды|西湖是~的

风景区 Сиху өзені атақты көркем жерлердің бірі.
【闻人】 wénrén 【**зат.**】 ① атақты адам: 社会~қоғамдық, танымал адам. ② (Wénrén) 姓 адамның аты.
【闻所未闻】 wénsuǒwèiwén естігеннен таңғалу.
蚊 wén 【**зат.**】 маса: 消灭~蝇 масаларды жою.
【蚊虫】 wénchóng 【**зат.**】 маса, москит.
【蚊香】 wénxiāng 【**зат.**】 масаларды қорқытатын шам.
【蚊帐】 wénzhàng 【**зат.**】 москиттік тор.
【蚊子】 wén·zi 【**зат.**】 маса, москит.
阆 (闾) wén 阆乡 (Wénxiāng), Хэнандағы ежелгі уездік атау.
雯 wén ① 〈**书**〉 өрнекті бұлттар. ② (Wén) 【**зат.**】 адамның аты.
蠹 wén 〈**书**〉 маса.

wěn

勿 wěn басын кесу: 自~өзін - өзіне қол сұғу.
【勿颈交】 wùjǐngjiāo 〈**书**〉 【**зат.**】 шексіз достық.
捩 wěn 〈**书**〉 тазалау; ысқылау; сүрту: ~泪 ккз жастарын сүрту.
吻 (脣) wěn ① сүйіс: 接~сүйіс алу|唇~ернінен сүйісу. ② 【**ет.**】 сүйю. ③ 【**зат.**】 аран, ауыз.
【吻别】 wěnbíe 【**ет.**】 қоштасу сүйісі: 行前与妻子~кетер алдында әйелін сүйді.
【吻合】 wěnhé ① 【**сын.**】 жарасу, ұйқасу: 双方意见~екі жақтың көзқарасарының ұйқасуы. ② 【**ет.**】 анастомоз.
紊 wěn (旧读 wèn) былық; хаос: 有条不紊~ретке келтірген.
【紊乱】 wěnlùn 【**сын.**】 астан кестен, хаос: 秩序~тәртіп пен былық|思路~ой өрісі былыққа келді.
稳 (穩) wěn ① 【**сын.**】 орнықты; тұрақты: 脚要站~аяғының тұрақты тұрыуын қалау|把桌子放~үстел орнықты тұр|时局不~қазіргі жағдай тұрақсыз|他的立场很~оның позициясы эте берік. ② 【**сын.**】 байсалды, салмақты: ~健 қайсар және қуатты|沉~байсалды|他做事很~ол істеген іс өте салмақты. ③ 【**сын.**】 берік,

сенімді: 十拿九~міндетті түрде|~
扎~打 сенімді.④【ет.】бекмеу,
бекіту.

【稳便】wěnbiàn①【сын.】берік,
ыңғайлы.②【ет.】берік, сенімді.

【稳步】wěnbù【үс.】сенімді, сенімді
қадаммен: ~发展 сенімді даму|产
量~上升 өндіріс сенімді өсуде.

【稳操胜券】wěncāoshèngquàn
жетістіктің толық сеніміне ие болу.

【稳操左券】wěncāozuǒquàn
жетістіктің толық сеніміне ие болу.

【稳产】wěncǎn【зат.】өндісті
бекіту: 提倡科学种田, 促进农作物~
高产 ғылыми ауылшаруашылықты
ұсынып, мол шығымды егіннің түсуіне
жәрдемдесу.

【稳当】wěndāng【сын.】① сенімді,
батыл: 办事~істі сенімді жасау.②
берік, сенімді: 把梯子放~
баспалдақпен берік түсу.

【稳定】wěndìng①【сын.】тұрақты,
бекем: 水位~су деңгейі тұрақты|情
绪~сезімі бекем|社会~әлеуметтік
тұрақтылық.②【ет.】

тұрақтандыру: ~物价 тауар бағасын
тұрақтандыру|~情绪 сезімді орнына
келтіру|~局势 жағдайды тұрақтандыру.
③【сын.】химиялық процестер:
кышқылдану, жеуі т.б.

【稳定平衡】wěndìngpínghéng
орнықты тең салмақтылық.

【稳度】wěndù【зат.】тұрақтылық
деңгейі.

【稳固】wěngù①【сын.】тұрақты:
基础~тұрақты негіз|地位~тұрақты
жағдай.②【ет.】тұрақтандыру: ~政
权 режимді тұрақтандыру.

【稳健】wěnjiàn【сын.】①
сенімді: ~的步子 сенімді қадам.②
байыпты, абай: 办事~істі абай жасау.

【稳练】wěnlìan【сын.】машық,
икем: 办事精明~істі жетілген
машықпен жасау.

【稳婆】wěnpó【зат.】акушерка.

【稳如泰山】wěnrúTàishān Тайшан
тауы сияқты салмақты.

【稳妥】wěntuǒ【сын.】берік, сенімді.

【稳扎稳打】wěnzhāwěndǎ① алға
сеніммен жылжу.②сенімді, батыл.

【稳重】wěnzhòng【сын.】байыпты,
салмақты: 为人~мінезі салмақты.

wèn

问(問) wèn①【ет.】сұрау: 询~
анықтау.②【ет.】денсаулығы туралы
сұрау: ~病 ауруыдың халін білу.③

【ет.】тергеу: 审~тергеу.④【ет.】
араласу: 过~араласу.⑤【сөз алд.】
Барыс септік:我~他借两本书 Мен одан
екі кітапты қарызға алдым.⑥(Wèn)

【зат.】адамның аты.

【问安】wèn//ān【ет.】халін білу.

【问案】wèn//àn【ет.】тергеу.

【问卜】wènǔ【ет.】бал ашу: 求
神~аруақтарға табынып бал ашу.

【问长问短】wènchángwènduǎn ежелеп
сұрау.

【问答】wèndá【ет.】сұрап жауап
беру; диалог.

【问道于盲】wèndàooyú máng жолды
соқырдан сұрау; білмегеннен
білмейтінді сұрау.

【问鼎】wèndǐng【ет.】① билікті
тарғып алу ниеті болу.

【问寒问暖】wèn hán wènnuǎn тұрмысы
туралы сұрау.

【问好】wèn//hǎo【ет.】халін сұрау.

【问号】wèn hào【зат.】① сұрақ белгісі.
② мәселе, сұрақ.

【问候】wèn hòu【ет.】сәлем беру, хал
сұрау.

【问津】wèn jīn〈书〉【ет.】біліп алу,
анықтама жинау: 不敢~сұрауға да
дәті бармау.

【问卷】wèn juǎn【зат.】
сауалнама: ~调查 сауалнама жүргізу.

【问难】wèn nán〈书〉【ет.】ақылдасу,
пікір айтысу: 质疑~сұрақты анықтап,
талқылау.

【问世】wèn shì【ет.】① баспаға
шығу: 一部新词典即将~жана
сөздіктің бөлігі жарыққа шықты.②
жана тауардың саудаға шығуы: 计算
机~以来, 发展很快 компьютерлер
саудаға шыққаннан кейін, алғабасу тез
дамыды.

【问事】wèn shì【ет.】① сұрау: ~处
өмірі туралы сұрау.②〈书〉ісіне
араласу.

【问题】wèn tí【зат.】① сұрақ,
тақырып: 这次考试一共有五个~
емтиханда бес тақырып болды.② қиын
жағдай, кедергі: 思想~ой кедергісі.③
басты пункт.④ уақиға, оқиға.5. мәселе.

【问心无愧】wèn xīn wú kuì ұжданы

таза.

【问询】wèn xún【ет.】сұрау,
анақтау: 他回到家不久, 邻居们都
来~ол үйге орлағаннан кейін,
көршілер бәрі сұрауға келді.

【问讯】wèn xùn【ет.】① хабар
алу: ~处 тұрмысы жөнінде хабар алу.
②〈书〉问候.

【问责】wèn zé【ет.】жауапқа
тарту: ~制 есеп берушілік.

【问诊】wèn zhěn【ет.】ауруды
сұрастыру: 把脉~тамырды ұстап
байқап, ауруды сұрастыру.

【问罪】wèn zuì【ет.】жауапқа тарту.
搨 wèn〈书〉① басу, батыру.②
сұрту: ~泪 көз жасын сұрту.

璽 wèn【зат.】керамикалық бұйым.

wēng

翁 wēng①шал; кәрі адам.②〈书〉әке.
③〈书〉қайын ата (күйеудің
әкесі): ~姑 қайын ата (公公和婆婆).④
〈书〉қайын ене: ~婿 қайын ене (岳
父和女婿).④(Wēng)【зат.】фамилияға
қолданылады.

【翁仲】wēngzhòng【зат.】зираттар
алдындағы адамдардың тас мүсіндері.

嗡 wēng【ел.】сыырдың мөңіреуін,
шыбын шіркейдің ызылын дыбысқа
еліктеу: 蜜蜂~бал араның ызылы.

鳙(鰮) wēng【зат.】шыбыншы
торғай.

鱼翁(魚翁) wēng【зат.】балықтың
түрі.

【革翁靴】wēngxuē〈方〉【зат.】етік.

wèng

塿 wèng〈方〉①【сын.】шаң.②
【зат.】тозаң.

蓊 wèng〈书〉қалың өсу: ~郁 қалың
өсу.

【蓊郁】wèngyù〈书〉【сын.】қалың
өсу: 林木~қалың орман.

wèng

翁(甕、①甕) wèng【зат.】① көзе,
құмыра: 酒~шарап құмырасы.②
(Wèng)姓 адамның аты.

【瓮城】wèngchéng【зат.】қаланы

қорғайтын жартылай шенбер қабырға .

【瓮声瓮气】 wèngshēngwèngqì қарлыққан дауыс .

【瓮中之鳖】 wèngzhōngzhībiē кеспектегі тасбакадай; торға түсу.

【瓮中捉鳖】 wèngzhōngzhuōbiē оңай болу; оңай іс.

薤 wèng[薤菜](wèngcài) 【зат.】 сулы ипомея (өсімдік) бот.

颞 wèng[颞鼻儿](wèngbí)① 【сын.】 қатты тұмау, мұрнын біту: 这两天伤风, 说话有点儿~соңғы күндері суық тигіздім, кішкене тұмау бар.② 【зат.】 мұрнынан сөйлейтін адам .

wō

挝 (撾) wō 老挝(Lǎowō), Лаос.

【莴苣】 wō-jù 【зат.】 мәдени салат бот.

【莴笋】 wōsǔn 【зат.】 жас салат, салат латук бот.

渦 (渦) wō жылым, иірім: 水~су иірімі.

【涡电流】 wōdiànliú 【зат.】 жылым, иірім.

【涡流】 wōliú 【зат.】 ① иілім.② құйын тәрізді ток .

【涡轮机】 wōlúnjī 【зат.】 турбина.

【涡旋】 wōxuán ① 【ет.】 иірім тұңғиық .② 【зат.】 құйын, құйын тәрізді.

喔 wō 【ел.】 о, а ; құптау одағай сөзі.

窩 (窩) wō ① 【зат.】 ұя, апан, итжатақ : 鸟~құстың ұясы.② 【зат.】 қорда : 贼~ұрылар қордасы.③ 【зат.】 ойдым : 夹肢~қолтық ойдымы.④ жасырып қою, тығу.

【窝案】 wō'àn 【зат.】 қылмыстық іс.

【窝憋】 wō·biē 〈方〉 【сын.】 мұнды күй.

【窝藏】 wōcáng 【ет.】 жасыру.

【窝点】 wōdiǎn 【зат.】 қорда: 贩毒~наркотрафик қордасы.

【窝工】 wō // gōng 【ет.】 еріксіз тоқтап қалу; тұрып қалу.

【窝火】 wō // huǒ (~儿) 【ет.】 ашулану.

【窝里斗】 wō·lìdòu ру немесе қоғамдағы алауыздықтар.

【窝里横】 wō·lìhèng. Отбасындағы батыр, шаңырағына шатақшы.

【窝囊】 wō·nāng 【сын.】 ① азар; өкпелі болу.② түкке жарамайтын

【窝囊废】 wō·nāngfèi 〈方〉 【зат.】 түкке жарамайтын адам.

【窝棚】 wō·péng 【зат.】 күрке; кепе .

【窝铺】 wōpù 【зат.】 күрке, кепе .

【窝头】 wōtóu 【зат.】 жүгері тоқаш .

【窝心】 wōxīn 〈方〉 【сын.】 өкіну, ренжу.

【窝赃】 wō // zāng 【ет.】 ұрлаған заттарды жасыру : ~罪 ұрлаған заттарды жасыру кінәсі.

【窝主】 wōzhǔ 【зат.】 жасырушы.

蜗 (蝸) wō 蜗牛.

【蜗居】 wōjū 〈书〉 【зат.】 үйшік.

【蜗牛】 wōniú 【зат.】 ұлу.

踉 wō 【ет.】 аяқты немесе қолды сындыру, қайырып алу: 脚~了 аяқты жаракаттады.

wǒ

我 wǒ 【ес.】 ① мен; біз: ~校 біздің институтымыз.② өзінің: 忘~精神 өзінің рухын ұмыту.

【我们】 wǒ·men 【ес.】 біз, біздің.

【我行我素】 wǒxíngwǒsù. Өз дегенімен жүру, өзінің айтқанын жасау.

wò

脬 wò 【зат.】 оксим хим.. [英 oxime]

沃 wò① суару: ~田 егістік жерлерді суару.②(土地) құнарлы, шұрайлы: ~土 құнарлы топырақ.③(Wò) 【зат.】 姓 адамның аты.

【沃土】 wòtǔ 【зат.】 құнарлы топырақ.

【沃野】 wòyě 【зат.】 шұрайлы егістіктер: ~千里 алыстағы шұрайлы егістіктер.

卧 (臥) wò ① 【ет.】 жату: 仰~ шалқасынан жату.② 〈方〉 【ет.】 жатқызу: 把小孩儿~在炕上 нәрестені канға жатқызу.③ 【ет.】 (【ет.】 物)жату : ~牛 бұқа жатыр.④ ұйықтау : ~室 бөлмеде ұйықтау.⑤ плацкарт ұйықтайтын орын : 硬~ плацкарт ұйықтайтын орны қатты.⑥ 〈方〉 【ет.】 жұмыртқаны тазартып, ыстық суда пісіру.

【卧病】 wòbìng 【ет.】 аурып

жату: ~在床 төсек тартып жату.

【卧车】 wòchē 【зат.】 ① плацкарт ұйықтайтын орын.② жеңіл машина; лимузин.

【卧床】 wòchuáng 【ет.】 төсек тартып жату: 不起 қатты аурумен төсек тартып жату.

【卧底】 wòdǐ 【ет.】 тасадағы агент.

【卧房】 wòfáng 【зат.】 жатынбөлме, жатаржай.

【卧轨】 wòguǐ 【ет.】 паровоз астында жату.

【卧具】 wòjù 【зат.】 төсек орын бұйымдары.

【卧铺】 wòpù 【зат.】 плацкарт ұйықтайтын орын.

【卧室】 wòshì 【зат.】 жатаржай.

【卧榻】 wòtà 〈书〉 【зат.】 кереует, төсек.

【卧薪尝胆】 wòxīnchángdǎn кек алуда барлық қиыншылықты басынан кешу.

偃 wò 偃佺(Wòquán), ежелгі аңыз бойынша тәңір.

漉 wò 〈方〉 【ет.】 былғану, ластану.

握 wò 【ет.】 ① қол алысу: ~手 қол алысу.② игеру : ~有兵权 әскери өнерді игеру.

【握别】 wòbié 【ет.】 қол алысып қоштасу.

【握力】 wòlì 【зат.】 қол қысу салмағы.

【握拳】 wò // quán 【ет.】 жұдырық түю.

【握手】 wò // shǒu 【ет.】 қол алысу.

【握手言和】 wòshǒuyánhé қол алысып татуласу.

碓 wò 【зат.】 таптағыш аспап : 打~ таптау.

幄 wò 〈书〉 шатыр: 帷~шатыр.

渥 wò 〈书〉 ① ылғалды; жібіген.② мол; жеткіліксіз: 优~мол.

【斡旋】 wòxuán 【ет.】 жарастыру, араға жүру : 从中~, 解决两方争端 егжей тегжейіне түсініп, екі жақты дауды шешті.

龌 (龌) wò[龌龊](wòchú) 【сын.】 ① лас, кір.② жаман қасиет : 卑鄙~пиғылды .

wū

乌-1 (烏) wū① қарға.② 【сын.】 кара, қараңғы : ~云 кара бұлт.③ (Wū) 【зат.】 姓 адамның аты.

乌-2 (烏) wū 〈书〉 【ес.】 сұраулық шылау, қалай?

【乌龟】 wūguī 【зат】 ① тасбақа. ② әйелінен қиянат көрген еркек.

【乌合之众】 wūhézhīzhòng бытыраңқы топ.

【乌黑】 wūhēi 【сын.】 қара: ~的头发 қара шаш.

【乌金】 wūjīn 【зат】 ① көмір. ② қара металл.

【乌柏】 wūbǎi 【зат.】 балауыз ағаш.

【乌拉】 wūlā 【зат】 ① барщина, міндет тибет.

【乌鳢】 wūlǐ 【зат.】 жыланбас балық зоол.

【乌亮】 wūliàng 【сын.】 қара және жылтыраған: ~的头发 қара және жылтыраған шаш.

【乌溜溜】 wūliūliū (~的) 【сын】 қара және жылтыраған көз.

【乌龙】 wūlóng <方> 【сын】 糊涂.

【乌龙茶】 wūlóngchá 【зат.】 қытай шайының түрі.

【乌龙球】 wūlóngqiú 【зат.】 автогол.

【乌梅】 wūméi 【зат.】 кептірген қараөрік.

【乌木】 wūmù 【зат.】 ① эбен ағашы.

【乌七八糟】 (污七八糟) wūqībāzāo

【сын】 астан-кестен; былық.

【乌纱帽】 wūshāmào 【зат.】 мансап.

【乌塌菜】 wūtācài 【зат.】 қара қырыққабат бот.

【乌涂】 wūtu 【сын】 ① жылы: ~水不好喝 жылы су жақсы ішілмейді. ② зердесіз.

【乌托邦】 wūtuōbāng 【зат.】 утопия.

【乌鸦】 wūyā 【зат.】 қарға.

【乌药】 wūyào 【зат.】 ① чилибухолисттік линдера. ② өсімдік тамыры.

【乌油油】 wūyóuyóu қара және жылтыраған: ~的头发 қара және жылтыраған шаш.

【乌有】 wūyǒu <书> 【ет.】 жоқ; болмау: 化为~ із түзі қалмау.

【乌鱼】 wūyú 【зат.】 乌鳢.

【乌鱼蛋】 wūyúdàn 【зат.】 теңіз құрты жұмыртқасы.

【乌云】 wūyūn 【зат.】 ① бұлт. ② түнек: 战争的~соғыс түнегі. ③ қара шашаты әйел.

【乌贼】 wūzéi 【зат.】 теңіз құрты.

【乌贼】 wūzéi 同“乌贼”.

【乌孜别克族】 Wūzībiéqèzú 【зат.】 өзбектер.

圪 (圪) wū <书> ① сылақтау, сылау. ② сылақшының қалағы.

【圪工】 wūgōng 【зат.】 сылақшының ескі атауы.

邬 (鄯) Wū 【зат.】 адамның аты.

污 (汙、汚) wū ① дақ, тап: 血~ қанды дақ. ② лас, кір: ~水 лас су. ③ ақшаға сатылатын: 贪官~吏 сатылатын шенеунік және паракор. ④ кірлету, ластау: 玷~қаралау.

【污点】 wūdiǎn 【зат.】 ① дақ, тап. ② дақ, таңба: 那个人历史上有~ анау адамның тарихи таңбасы бар.

【污垢】 wūgòu 【зат.】 кір, лас.

【污痕】 wūhén 【зат.】 лас із.

【污秽】 wūhuì ① 【сын】 лас, салақ. ② 【зат.】 дөрекі, жаман.

【污蔑】 wūmiè 【ет.】 ① бәле жабу. ② қаралау.

【污泥浊水】 wūnízhúshuǐ артта қалу, басқалардан кем болу.

【污染】 wūrǎn 【ет.】 кірлету, ластау: ~水源 озен басын ластау, 环境~табиғатты ластау.

【污染源】 wūrǎnyuán 【зат.】 ластанудың қайнар көзі.

【污辱】 wūrǔ 【ет.】 ① қорлау, тіл тигізу. ② абыройын төгу, ұятқа қалдыру.

【污水】 wūshuǐ 【зат.】 лас су, жуынды, ағынды сулар.

【污损】 wūsǔn 【ет.】 бұзу: 图书~严重 сызба мен кітаптар қатты бұзылды.

【污物】 wūwù 【зат.】 ластану, лас: 清除~ласты тазалау.

【污言秽语】 wūyánhuìyǔ балағат.

【污浊】 wūzhuō ① 【сын.】 лас, лай: ~的水不能饮用 лас су ішуге жарамсыз. ② 【зат.】 кір, ұят: 洗去身上的~ұяттан тазалану.

【污渍】 wūzǐ 【зат.】 дақ, тап.

巫 wū ① дуагер, сиқыршы. ② (Wū) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【巫婆】 wūpó 【зат.】 сиқыршы, жалмауыз кемпір, мыстан.

【巫神】 wūshén 【зат.】 巫师-ге қараңыз.

【巫师】 wūshī 【зат.】 дуагер.

【巫术】 wūshù 【зат.】 дуагерлік.

呜 (鳴) wū ① 【ел.】 желдің, гудоктың айқай - шуы: ~的一声 айқай - шу дыбысы. ② (Wū) 【зат.】 адамның аты.

【呜呼】 wūhū ① <书> 【од.】 күрсінудыбысы, ah: ~哀哉 Қайран!. ② 【ет.】 өлу, қайтыс болу.

【呜呼哀哉】 wūhū-āizāi өлу, қайтыс болу.

【呜咽】 wūyè 【ет.】 ① еңкілдеу. ② сылдыр: 山泉~тау жылғаның сылдыры.

於 wū <书> 【од.】 күрсінуды дауысы.

【於菟】 wūtū 【зат.】 жолбарыстың басқа атауы.

钨 (鎢) wū 【зат.】 вольфрам.

【钨丝】 wūsī 【зат.】 вольфрам жібі.

洿 wū <书> ① батпақ, сор: ~池 батпақ апан. ② бөгет, тоған, бассейн.

诬 (誣) wū бәле жабу: ~良为盗 ұрлық үшін жақсыға бәле жабу.

【诬告】 wūgào 【ет.】 ғайбат, жала.

【诬害】 wūhài 【ет.】 қуу, қидалау, қинау.

【诬赖】 wūlài 【ет.】 ғайбаттау, жала жабу: ~好人 жақсы адамға жала жапты.

【诬蔑】 wūmiè 【ет.】 жала жабу: 造谣~ғайбаттау.

【诬枉】 wūwǎng 【ет.】 айыптау, жала жабу: ~忠良 адал адамды айыптау.

【诬陷】 wūxiàn 【ет.】 жалған айыптау: 遭人~жалған айыпқа ұшырау.

【诬栽】 wūzāi 【ет.】 қара опасыздық ету: 预谋~жорға опасыздық ету.

屋 wū 【зат.】 ① үй, ғимарат: ~顶 үйдің шатары. ② бөлме: 里~ішкі бөлме | 外~қонақ үй. ③ (Wū) адамның аты.

【屋顶花园】 wūdǐnghuāyuán төбе - терраса.

【屋脊】 wūjǐ 【зат.】 жота ◇ 青藏高原号称世界的~ Тибет - әлемнің жотасы.

【屋架】 wūjià 【зат.】 итарка, шатыр тіреуші.

【屋里人】 wūlǐrén <方> 【зат.】 әйел, менің әйелім.

【屋面】 wūmiàn 【зат.】 жабын.

【屋上架屋】 wūshàngjiàwū бір - бірінің үсті - үстіне салу.

【屋檐】 wūyán 【зат.】 шатырдың шеті.

【屋宇】 wūyǔ <书> 【зат.】 үйлер, ғимараттар.

【屋子】 wūzi 【зат.】 бөлме: 一间~ бір бөлме.

无(無) wú①【ет.】 жоқ, -сыз, -сіз, бар болмай, емес: ~产阶级 таптық емес.② емес: ~须 қажет емес.③【жал.】不论: 事~大小, 都有人负责.④同“毋”.⑤(Wú)【зат.】 адамның аты. 另见 960 页 mó.

【无比】 wúbǐ【ет.】 тамаша, теңдесі жоқ: 威力~тамаша күш.

【无边】 wúbiān【ет.】 шексіз, кең: ~的大草原 шексіз жайылым.

【无病呻吟】 wúbìngshēnyín әсемсіну, қайнаңдағу.

【无补】 wúbǔ【ет.】 пайдасы жоқ, көмегі жоқ: 空谈~于实际 мылжынның нақтылыққа көмегі жоқ.

【无不】 wúbù【үс.】 -мейтіні жоқ, алайда, бәрі түгел.

【无产阶级】 wúchǎnjiējí пролетариат.

【无产阶级革命】 wúchǎnjiējìgéming пролетариат революциясы.

【无产阶级专政】 wúchǎnjiējīzhuānzhèng пролетариат диктатурасы.

【无产者】 wúchǎnzhě【зат.】 пролетар.

【无常】 wúcháng①【ет.】 құбылмалы, сенімсіз: 这里气候变化~бұл жерде ауа райы өзгерістері құбылмалы.②【ет.】 өлім.

【无偿】 wúcháng【сын.】 ақысыз, өтеусіз: ~援【шыл.】 өтеусіз көмек.

【无成】 wúchéng【ет.】 аяқталмаған, бітпеген: 一事~бір аяқталмаған іс.

【无耻】 wúchǐ【сын.】 абыройсыз, арсыз: 卑鄙~абыройсыз және арсыз.

【无从】 wúcóng【үс.】 ешқайдан, еш жерден: ~查考 зерттеуге мүмкіндік жоқ.

【无大无小】 wúdàwúxiǎо қарамастан, тәуелсіз, мөлшеріне тәуелсіз.

【无敌】 wúdí【ет.】 бақасы жоқ, жеңімпаз: ~于天下 жеңімпаз Қытай империясы.

【无底洞】 wúdǐdòng【зат.】 түпсіз күбі.

【无地自容】 wúdìzìróng орын таппау.

【无的放矢】 wúdìfàngshǐ соқыр тәуекелге салыну.

【无定【сын】物】 wúdingxíngwù【зат.】 аморфты дене.

【无【ет.】于衷】(无【ет.】于中) wúdòngyúzhōng араласпай қалу, елеңсіз болу.

【无独有偶】 wúdúyǒudu бірлі жарым емес.

【无度】 wúdù【ет.】 ауыздықсыз, есалаң: 挥霍~ ауыздықсыз ысырапшылдық.

【无端】 wúduān【үс.】 дәлелсіз, айғақсыз: ~生事 айғақсыз араздасу.

【无恶不作】 wúèbúzuò түрлі жауыздықты жасау.

【无法】 wúfǎ【ет.】 амал жоқ, мүмкін емес: ~可想 жасауға амал жоқ.

【无法无天】 wúfǎwútiān толық заңсыздық.

【无方】 wúfāng【ет.】 олақ, орашалақ: 经营~олақ қожалық ету.

【无妨】 wúfāng①【ет.】 кедергі жоқ: 有些问题谈谈也~ кейбір мәселелерді талқылауға кедергі жоқ.②【үс.】 керек еді: 有意见~直说 ойын тура айту керек еді.

【无纺织布】 wúfāngzhībù【зат.】 тоқусыз маға.

【无非】 wúfēi【үс.】 желсіздік, тылсым. 参看 407 页【风级】.

【无风不起浪】 wúfēngbùqǐlàng желсіз толқын жоқ.

【无干】 wúgān【ет.】 ісі болмау, қозғамау: 这是我的错儿, 跟别人~ мен кінәлімін, басқалардың ісі жоқ.

【无告】 wúgào〈书〉①【ет.】 наразылығын білдіретін адам болмау, байғұс. 哀怜~.

【无功受禄】 wúgōngshòulù жөнсіз сый, марапат.

【无辜】 wúgū①【сын.】 айыпсыз: ~平民 айыпсыз қарапайым халық.②【зат.】 күнәсіз адам: 株【жал.】~ күнәсіз адамды сыбайлас ету.

【无故】 wúgù【үс.】 себепсіз, себепті сылтаусыз: ~迟到 себепті сылтаусыз кешігу.

【无怪】 wúguài【үс.】 босқа емес, таңданатыны жоқ: 原来炉子灭了, ~屋里这么冷 терезе ашық, бөлмеде жел екендігі таңданатыны жоқ.

【无关】 wúguān【ет.】 ісі болмау, қозғамау: ~紧要 маңызы жоқ.

【无关宏旨】 wúguānhóngzhǐ елеусіз, маңызсыз.

【无关痛痒】 wúguāntōngyǎng болмашы, түкке тұрмайтын.

【无轨电车】 wúguǐ-diànchē троллейбус.

【无何】 wúhé〈书〉①【үс.】 көп кешікпей.②【ет.】 ештеңе.

【无花果】 wúhuāguǒ【зат.】① інжір.② шарап жидегі.

【无华】 wúhuá【ет.】 тегіс, өрнексіз, қарапайым: 质朴~қарапайым.

【无机】 wújī【сын.】 органикалық емес, минералды: ~肥料 минералды тыңайтқыш | ~化学 органикалық емес химия.

【无机肥料】 wújīfēiliào органикалық емес тыңайтқыш.

【无机化合物】 wújīhuàhéwù органикалық құрам.

【无机化学】 wújīhuàxué органикалық емес химия.

【无机物】 wújīwù【зат.】 органикалық емес зат.

【无稽】 wújī【ет.】 негізделмеген, жала: ~之谈 қисынсыз мылжын.

【无及】 wújí【ет.】 үлгермеу: 后悔~ үлгермегеніне өкіну.

【无几】 wújǐ【ет.】 аз, өте аз: 寥寥~ өте аз.

【无脊椎【ет.】物】 wújǐzhūi-dòngwù омыртқасыз жануарлар.

【无记【зат】投票】 wújì míng-tóupiào жабық дауыс беру.

【无际】 wújì【ет.】 кең, шексіз.

【无济于事】 wújiúyúshì пайдасы жоқ.

【无价之宝】 wújiàzhǐbǎo бағасы жоқ асыл.

【无坚不摧】 wújiānbùcuī жеңімпаз

【无间】 wújiān〈书〉【ет.】① ажырағысыз, берік.② ұдайы, үздіксіз: 寒暑~жаз бен қыста, үздіксіз.

【无疆】 wújiāng【ет.】 шексіз: 万寿~шексіз ғұмыр.

【无尽】 wújìn【ет.】 сарқылмайтын: ~的宝藏 сарқылмайтын байлық.

【无尽无休】 wújìn wúxiū шексіз, сарқылмайтын

【无精打采】 wújīngdǎcǎi 没精打采-ға қараңыз.

【无拘无束】 wújiūwúshù азат, еркін.

【无可非议】 wúkěfēiyì мінеп шенеуге болмайды.

【无可厚非】 wúkěhòufēi мінеп шенеуге себеп жоқ.

【无可奈何】 wúkě nǎihé амалсыз, еріксізден.

【无可无不可】 wúkěwúbùkě бәрі бір, парықсыз.

【无孔不入】 wúkǒngbùrù барлық айлаға бару, жылпос.

【无愧】 wúkuì 【ет.】 ұят емес: 问心~ өзін өзі сұрауға ұят емес.

【无赖】 wúlài① 【сын.】 бұзақылық: 耍~ бұзықтық ету. ② 【зат.】 бейбастақ, алаяқ.

【无理】 wúlǐ 【ет.】 дәлелсіз, себепсіз: ~取闹 себепсіз бұзақылану.

【无理取闹】 wúlǐqǔnào себепсіз бұзақылану.

【无理式】 wúlǐshì 【зат.】 иррационалды формула мат.

【无理数】 wúlǐshù 【зат.】 иррационалды сан мат.

【无力】 wúlì 【ет.】 ① әлсіздік: 软弱~ әлсіз. ② күші жоқ: 四肢~ аяқ қолының күші жоқ.

【无量】 wúliàng 【ет.】 шексіз, өлшеусіз: 前途~ болашақтағы шексіз мүмкіндіктер.

【无聊】 wúliáo 【сын.】 ① ерігу, жалықтыру. ② мағынасыз, бос.

【无聊赖】 wúliáolài 〈书〉 өте ерігу.

【无论】 wúlùn 【жал.】 қарамастан, бәрі бір.

【无论如何】 wúlùnrúhé қалай болғанда да.

【无冕之王】 wúmiǎnzhīwáng бедел, ықпалға ие болмау.

【无名】 wúmíng 【сын.】 属性词. ① аты жоқ: ~肿毒 / белгісіз ісік. ② атаусыз, беймәлім: ~英雄 / атсыз қаһарман. ③ себепсіз, белгісіз: ~损失 / белгісіз залал.

【无名氏】 wúmíngshì 【зат.】 біреу, белгісіз адам, аноним, инкогнито.

【无名帖】 wúmíngtiē (儿) 【зат.】 анонимді хат.

【无名小卒】 wúmíngxiǎozú қолжаулық.

【无】 【зат.】 英雄 yuánmíngyīngxióng басына белгі қойылмаған батыр.

【无名指】 wúmíngzhǐ 【зат.】 аты жоқ саусақ.

【无名肿毒】 wúmíngzhǒngdú. белгісіз ісік.

【无明火】 wúmínghuǒ 【зат.】 ашу: 起(发怒) ашу оянды, ашулану.

【无奈】 wúnài① 【ет.】 ештеңе істеуге болмайды, амалсыз: 出于~ амалсыздан. ② 【жал.】 өкінішке орай.

【无奈何】 wúnài // hé① дәрменсіз болу: 敌人无奈他何 жау оның

алдында дәрменсіз. ② лажсыздан, еріксіз: ~只得再去一趟 лажсыздан тағы бір рет кетуге тура келді.

【无能】 wúnéng 【сын.】 дарнысыздық, қабілетсіздік: 软弱~ ездік.

【无能为力】 wúnéngwéilì көмектесуге мүмкіншілігі болмау.

【无期徒刑】 wúqītúxíng өмірлік абақтыдағы қамау.

【无奇不有】 wúqíbùyǒu ерсі нәрсе.

【无前】 wúqián 【ет.】 ①өзіне теңдесі болмау: 一往~өзіне теңдесі болмау тіке жүру. ② болып көрмеген: 成绩~ болып көрмеген жетістіктер.

【无情】 wúqíng① 【сын.】 безжүрек, қатал, мейірімсіз: 冷酷~ мейірімсіз.

② 【ет.】 аяусыз, қайырымсыз: 翻脸~ | 水火~ | 事实是~的 фактілер қатал.

【无穷】 wúqióng 【ет.】 сарқылмайтын, кең.

【无穷大】 wúqióngdà 【зат.】 шексіз үлкен шама.

【无穷小】 wúqióngxiǎo 【зат.】 шексіз аз шама.

【无缺】 wúquē 【ет.】 кемшілігі жоқ: 完美~ жетілген.

【无任】 wúrèn 〈书〉 【үс.】 әдеттен тыс.

【无日】 wúrì 【үс.】 бірде бір күн өткен емес.

【无如】 wúrú 【жал.】 无奈.

【无伤大雅】 wúshāngdàyǎ үлкен бәле жоқ.

【无上】 wúshàng 【сын.】 майталман, ең, үздік: 至高~ майталман | ~光荣 үздік құрмет.

【无神论】 wúshénlùn 【зат.】 атеизм.

【无声】 wúshēng 【ет.】 дыбыссыз, үнсіз: 悄然~ үнсіз.

【无声片儿】 wúshēngpiānr 〈口〉 【зат.】 无声片.

【无声片】 wúshēngpiān 【зат.】 дыбыссыз фильм.

【无声无息】 wúshēngwúxī үнсіз, белгісіз.

【无声无臭】 wúshēngwúxiù белгісіздікте өмір сүру.

【无绳电话】 wúshéng-diànhuà сымсыз телефон.

【无时无刻】 wúshíwúkè барлық уақыт, әр сағат.

【无事不登三宝殿】 wúshìbùdēngsān-

bǎodiàn іссіз біреу біреуге бармайды.

【无中生非】 wúshìshēngfēi ештеңеден көп шу жасау.

【无视】 wúshì 【ет.】 елемей, менсінбеу: ~法纪 заң мен тәртіпті елемей.

【无数】 wúshù① 【сын.】 сансыз, ен: 死伤~ өлген мен жарақаттанғандар сансыз көп болды. ②

【ет.】 бейхабар болу.

【无双】 wúshuāng 【ет.】 дара, қайталанбас: 盖世~ әлемде бірінші орын алатын.

【无霜期】 wúshuāngqī 【зат.】 аязсыз кезең.

【无私】 wúsī 【сын.】 риясыз: ~的援【шыл.】 риясыз көмек.

【无私有弊】 wúsīyǒubì күдікке сылтау беру.

【无损】 wúsǔn 【ет.】 ① зиянсыз: 争论~于友谊 достыққа зиянсыз дауласу. ② ақауы жоқ: 完好~ ақауы жоқ.

【无所不为】 wúsuǒbùwéi жүгенсіздену.

【无所不用其极】 wúsuǒbùyòngqíjí еш нәрсеңің алдында тоқтамау.

【无所不在】 wúsuǒbùzài барлық жерде болу: 矛盾的斗争~ қайшылықтар күресі барлық жерде.

【无所不至】 wúsuǒbùzhì① болған орны жоқ.

【无所事事】 wúsuǒshìshì бос жүру, іссіз жүру.

【无所适从】 wúsuǒshìcóng қалай болатынын білмеу, кімді тыңдайтынды білмеу.

【无所谓】 wúsuǒwèi 【ет.】 ① айтуға болмайды, айтатын сөз жоқ: 我只是来谈体会, ~报告 мен тек сөйлесіп, түсінуге келдім, жеткізу туралы сөз де жоқ. ② бәрі бір, парьқсыз: 今天去还是明天去, 我是~的 бүгін кетсем де, ертең кетсем де, маған бәрі бір.

【无所用心】 wúsuǒyòngxīn бейқам, жайбарақат: 饱食终日, ~ іссіз отырып, жайбарақат жүр.

【无所作为】 wúsuǒzuòwéi жетістікке жетпеу.

【无题】 wútí 【зат.】 атсыз, аты болмау.

【无条件】 wútíáojiàn 【ет.】 сөзсіз: 服从 сөзсіз бағыну.

【无条件反射】 wútíáojiàn fǎnshè 见 394 页 [非条件反射].

【无头案】 wútóu'àn 【зат.】 былық

жұмыс.

【无往不利】 wúwǎngbùlì сәттілігі бірге жүретін адам.

【无往不胜】 wúwǎngbùshèng жеңімпаз, жеңістен жеңіске жүретін.

【无妄之灾】 wúwàngzhīzāi қапысыздағы бәле.

【无望】 wúwàng 【ет.】 үмітсіз : 事情已经~ бұл іс үмітсіз .

【无微不至】 wúwēibùzhì ұсақ -түйекке ұғыну.

【无为】 wúwéi 【ет.】 әрекетсіздік : ~而治.

【无味】 wúwèi① 【ет.】 дәмі жоқ .②

【сын.】 қызықсыз, жалықтыратын : 枯燥~жалықтыратын.

【无畏】 wúwèi 【сын.】 батыл, ержүрек : ~的英雄气概 батыл ер рухы.

【无谓】 wúwèi 【сын.】 босқа, текке : 不作~的争论 босқа дауласу .

【无物】 wúwù 【ет.】 ештеңе жоқ, ештеңе болмау, бос : 眼空~бос көз .

【无误】 wúwù 【ет.】 қателік жоқ, дұрыс : 核对~салыстырылды, қателік жоқ .

【无隙可乘】 wúxìkěchéng ешқандай мүмкіндік жоқ.

【无暇】 wúxiá 【ет.】 уақыт жоқ : ~顾及 бұған уақыт жоқ .

【无限】 wúxiàn 【сын.】 шексіз : ~光明 шексіз әсем.

【无限责任公司】 wúxiànzérèngōngsī шексіз жауапкершілік.

【无线电】 wúxiàndiàn 【зат.】 ① радио. ② радио - телеграф, сымсыз телеграф.

【无线电波】 wúxiàndiànbō радиотолқын.

【无线通信】 wúxiàntōngxìn радио байланыс.

【无效】 wúxiào 【ет.】 жарамсыз, тиімсіз : 过期~уақыт өткеннен кейін жарамсыз .

【无懈可击】 wúxièkějī кіршіксіз, мінсіз, байланатын жер жоқ.

【无心】 wúxīn① 【ет.】 ықыласы болмау : 他心里有事, ~再看电影 оның жүрегінде уайым бар, кино қарауға ықыласы жоқ .② 【үс.】 арам ниетсіз, әдейі емес.

【无行】 wúxíng 〈书〉 【ет.】 жаман тәртіп, құлықсыз.

【无形】 wúxíng① 【сын.】 елеусіз,

көрінбейтін : ~的战线 көрінбейтін майдан.② 【үс.】 байқаусыз, анық емес.

【无【сын】损耗】 wúxíngsǔnhào моральді тозу.

【无【сын】中】 wúxíngzhōng 【үс.】 байқаусыз, анық емес : 大家三三两两地交谈着, ~开起了小组会/көпшілік екі-үштен әңгімелесіп отырып, байқаусыз да шағын жиналыс болып кетті.

【无形资产】 wúxíngzīchǎn материалды емес активтер.

【无性生殖】 wúxíng-shēngzhí жыныссыз көбею.

【无须】 wúxū 【үс.】 қажеттілік жоқ : ~操心 алаңдауға қажеттілік жоқ .

【无需】 wúxū 同“无须”.

【无烟煤】 wúyānméi 【зат.】 антрацит, антрацитті көмір .

【无恙】 wúyàng 〈书〉 【ет.】 сау, аман : 安然~бүтін және аман - есен .

【无业】 wúyè 【ет.】 ① жұмыссыз, ісі жоқ : ~游民 жұмыссыз қаңғыбас .② мүліксіз : 全然~мүлдем мүліксіз .

【无遗】 wúyí 【ет.】 қалдықсыз, соңына дейін .

【无疑】 wúyí 【ет.】 даусыз, күмәнсіз : 确凿~даусыз берік.

【无已】 wúyí 〈书〉 【ет.】 ① шегі жоқ : 有增~ | 苛责~ жазғырудың шегі жоқ .② лажсыздан.

【无以复加】 wúyǐfùjiā мейлінше.

【无艺】 wúyì 〈书〉 【ет.】 ① тежеулердің болмауы.② шектіктердің болмауы : 贪贿~ пара алуда шектіктердің болмауы .

【无异】 wúyì 【ет.】 айырмашылық болмау .

【无益】 wúyì 【ет.】 пайдасыз.

【无意】 wúyì① 【ет.】 кездейсоқ : ~于此 осы жерде кездейсоқ.② 【үс.】 ықылассыз, қаламау .

【无意识】 wúyì-shí 【үс.】 ойланбастан.

【无翼鸟】 wúyìniǎo 【зат.】 қанатсыз (құстың түрі).

【无垠】 wúyín 〈书〉 【ет.】 шексіз : ~的原野 шексіз жайылым.

【无影灯】 wúyǐngdēng 【зат.】 көлеңкесіз шам .

【无庸】 wúyōng 〔毋庸〕 -ға қараңыз..

【无由】 wúyóu 〈书〉 【үс.】 мүмкін емес : ~相会 кездесуге мүмкін емес .

【无余】 wúyú 【ет.】 бүтіндей : 揭露~бүтіндей ашкерлеу .

【无与伦比】 wúyǔlúnbǐ салыстыруға жатпайтын.

【无援】 wúyuán 【ет.】 ешқандай көмекке ие болмау .

【无缘】 wúyuán① 【ет.】 себепсіз.② 【үс.】 мүмкін емес : ~分辨 келісуге мүмкін емес .

【无源之水, 无本之木】 wúyuánzhīshuǐ , wúběnzhi mù қайнарсыз өзен , тамыры жоқ ағаш сияқты.

【无政府主义】 wúzhèngfǔzhūyì анархизм.

【无知】 wúzhī 【сын.】 надан, ақылсыз : ~妄说 надан мылжың .

【无中生有】 wúzhōngshēngyǒu бос жерден айқай шығару .

【无着】 wúzhuó 【ет.】 шешілмеу, қорытындысы болмау .

【无足轻重】 wúzúqīngzhòng елеусіз, маңызсыз.

【无阻】 wúzǔ 【ет.】 кедергісіз, бөгетсіз : 畅行~кедергісіз серуендеу.

【无罪推定】 wúzuìtuīdìng жазықсыз презумциясы .

毋 wú① 〈书〉 【үс.】 қажет емес, керек емес : 妄言 бекер сөз керек емес.② (Wú) 【зат.】 адамның аты .

【毋宁】 (无宁) wúníng 【үс.】 жақсырақ, артық : 这与其说是奇迹, ~说是历史发展的必然产物 бір ғажап туралы айтқаннан, бұл тарихтың дамудың табиғи туындысын айту артық .

【毋庸】 (无庸) wúyōng 【үс.】 керек емес : ~讳言 жасырудың керегі жоқ | ~置疑 күмәнданудың керегі жоқ .

芜 (蕪) wú 〈书〉 ① қурай мен арамшөппен қапталған жер : 荒~ қурай мен арамшөппен қапталған жер . ② ретсіз, бейберекет : 繁~ күрделі бейберекетсіздік .

【芜鄙】 wúbǐ 〈书〉 【сын.】 бұлыққан, шым-шытырақ.

【芜秽】 wúhuì 【сын.】 арамшөппен қапталған.

【芜菁】 wújīng 【зат.】 ① бақша шалқаны.② шалқан, турнепс бот..

【芜劣】 wúliè 〈书〉 【сын.】 сапасыз, дарынсыз.

【芜杂】 wúzá 【сын.】 ретсіз, бейберекет: 文章内容 ~ мазмұны бойынша мақала ретсіз.
 吾 wú① 〈书〉【с.】 мен, менің: 师 менің ұстазым | ~ 国 менің елім. ②(Wú) 【зат.】 адамның аты.
 【吾辈】 wúbèi 〈书〉【зат.】 біз.
 【吾侪】 wúchái 〈书〉【зат.】 біз.
 吴 (吳) Wú ① У патшалығы. ② 【зат.】 Цзянсу провинциясы. ④ 【зат.】 адамның аты.
 【吴语】 wúyǔ 【зат.】 У диалекті, шығыс диалекттерінің бірі.
 【吴茱萸】 wúzhūyú 【зат.】 эвodia бот.
 梧 wú① платаножапырақты фирмиана бот.: 碧 ~ жасыл платаножапырақты фирмиана. ②(Wú) 【зат.】 адамның аты.
 【梧桐】 wútóng 【зат.】 платаножапырақты фирмиана бот.
 鹁 (鵙) wú 【зат.】 сары торғай.
 蜈 wú [蜈蚣] (wú·gōng) 【зат.】 сколопендра, қырықаяқ.

wǔ

五-1wǔ①【сан.】 5, бес саны, бесінші. ②(Wǔ) 【зат.】 адамның аты.
 五-2wǔ 【зат.】 «у» Қытайдағы ноталық таңба - соль.
 【五爱】 wǔ'ài 【зат.】 Қытайдағы моральдік принцип.
 【五倍子】 wǔbèizǐ 【зат.】 сия жаңғағы.
 【五彩】 wǔcǎi 【зат.】 әр түсті, түрлі - түсті: ~ 缤纷 түрлі - түсті.
 【五大三粗】 wǔdàsāncū берік, денсаулығы күшті.
 【五【с.】】 WǔDài 【зат.】 Бес династия.
 【五斗米道】 Wǔdǒumǐdào 【зат.】 "Күріштің бес доуы" даосистік секта.
 【五毒】 wǔdú бес улы бақа - шаян.
 【五短身材】 wǔduǎn-shēncái бойы қысқа, қортық.
 【五方】 wǔfāng 【зат.】 әлемнің төрт жағы мен орталық бөлігі.
 【五方杂处】 wǔfāngzáchǔ аралас халық.
 【五分制】 wǔfēnzhì 【зат.】 бес балдық жүйе.
 【五服】 wǔfú 【зат.】 бес дәрежелі қаралы киім.
 【五谷】 wǔgǔ 【зат.】 бес сөзді өлең.

【五谷】 wǔgǔ 【зат.】 астық дақылдар: ~ 丰登 мол өнімді астық дақылдар.
 【五官】 wǔguān 【зат.】 сезім мүшелері: ~ 端正 бет әлпеті дұрыс.
 【五光十色】 wǔguāngshíse әр түсті, түрлі - түсті: 展品~, 琳琅满目 түрлі - түсті экспонаттар, өте әсем.
 【五行八作】 wǔhángbāzuò кәсіп пен өнердің түр - түрлігі.
 【五湖四海】 wǔhúshìhǎi елдің әр түпкірінде.
 【五花八门】 wǔhuābāmén түрлі.
 【五花肉】 wǔhuāròu 【зат.】 төс ет, төстік.
 【五黄六月】 wǔhuángliùyuè аптап.
 【五荤】 wǔhūn 【зат.】 буддалық монахтар жемейтін бес ащы көкөністер.
 【五加】 wǔjiā 【зат.】 тікенекті акантопанакс.
 【五角大楼】 WǔjiǎoDàlóu Пентагон.
 【五金】 wǔjīn 【зат.】 металлдар: ~ 商店 темірден жасалған тауарлар дүкені.
 【五经】 Wǔjīng 【зат.】 У дзин 5 тапсыр.
 【五雷轰顶】 wǔléihōngdǐng үлкен кенеттен соққы алу.
 【五里雾】 wǔlǐwù 【зат.】 тұман.
 【五敛子】 wǔliǎnzǐ 【зат.】 阳桃.
 【五粮液】 wǔliángyè 【зат.】 улянье з қытай шарабы.
 【五岭】 Wǔlǐng 【зат.】 бес тау жоталары.
 【五律】 wǔlǜ 【зат.】 бессөздік сегізөлең.
 【五伦】 wǔlún 【зат.】 конфуциандық негізгі нормалар.
 【五内】 wǔnèi 〈书〉【зат.】 ішкі мүшелер: ~ 如焚 жүрегі жану.
 【五卅运动】 Wǔ-SàYùndòng 30 мамырдағы қозғалыс.
 【五色】 wǔsè 【зат.】 түрлі - түсті: ~ 斑斓 түрлі - түсті.
 【五十步笑百步】 wǔshíbùxiàobǎibù бір бірінен алысқа кетпеген.
 【五四运动】 Wǔ-SìYùndòng 4 мамырдағы мәдени революция..
 【五体投地】 wǔtītóudì бас ию.
 【五味】 wǔwèi 【зат.】 бес дәм қабілеті.
 【五香】 wǔxiāng 【зат.】 дәмдеуіш: ~ 豆 соя дәмдеуіші.
 【五星红旗】 Wǔxīng-Hóngqí

Бесжұлдызды қызыл ту, ҚХР - дың мемлекеттік туы
 【五刑】 wǔxíng 【зат.】 бес жаза түрі.
 【五行】 wǔxíng 【зат.】 «усин» бес стихиялар.
 【五言诗】 wǔyánshī 【зат.】 бессөзді өлеңдер.
 【五颜六色】 wǔyánliùsè түрлі - түсті: ~ 的花布 түрлі - түсті мата.
 【五一】 Wǔ-Yī 【зат.】 мамырдың бірі, Еңбек күні.
 【五一劳动节】 Wǔ-YīLáodòngJié мамырдың бірі, Еңбек күні.
 【五音】 wǔyīn 【зат.】 ① гамманың бес сатысы. ② алғашқы дауыссыз буынның бес дәрежесі.
 【五月节】 WǔyuèJié 【зат.】 1 мамыр.
 【五岳】 WǔYùè 【зат.】 Қытайдың бес қадірлі шыңдары.
 【五脏】 wǔzàng 【зат.】 ішкі мүшелер.
 【五指】 wǔzhǐ 【зат.】 бес саусақ.
 【五中】 wǔzhōng 〈书〉【зат.】 ішкі мүшелер.
 【五洲】 wǔzhōu 【зат.】 әлемнің барлығы: ~ 四海 барлық жер шары.
 【五子棋】 wǔzǐqí 【зат.】 қытай шахмат ойыны.
 午 wǔ ① 【зат.】 «у» 12 циклдік таңбалардың жетіншісі. ② талтүс, түс: 上 ~ түстен кейін | 下 ~ түске дейін.
 【午报】 wǔbào 【зат.】 күнде түсте жарияланатын газет.
 【午餐】 wǔcān 【зат.】 (午饭 мен бірдей).
 【午饭】 wǔfàn 【зат.】 түскі ас.
 【午后】 wǔhòu 【зат.】 түстен кейін.
 【午间】 wǔjiān 【зат.】 түс: ~ 休息 түскі жаңалық.
 【午觉】 wǔjiào 【зат.】 түскі ас: 睡 ~ түскі аста ұйықтау.
 【午前】 wǔqián 【зат.】 түске дейін.
 【午时】 wǔshí 【зат.】 11 ден 13 ке дейін уақыт.
 【午睡】 wǔshuì ① 【зат.】 түстен кейінгі ұйқы. ② 【ет.】 түстен кейін ұйықтау: 大家都 ~ 了, 说话请小声一些 бәрі ұйықтап жатыр, сөйлегенде дауыстарынды төмендетіңізші.
 【午休】 wǔxiū 【ет.】 түскі үзіліс.
 【午宴】 wǔyàn 【зат.】 түскі қонақ асы.
 【午夜】 wǔyè 【зат.】 түн ортасы.
 伍 wǔ ① әскер, армия: 队 ~ әскерлер

сабы .② серік, серіктес: 羞与为~ белгілі бір адамдар тобы арасында болуда ұялу.③【сан.】 «5» санының жазбаша жазылуы.

件 wǔ ① өліктер мен жаралыларды тексеру.②(Wǔ)【зат.】 адамның аты.

【件作】 wǔzuò【зат.】 сот сарапшасы.
迕 wǔ〈书〉① кездесу: 相~ бір бірімен кездесу.② бұзу, қарсы болу: 违~бұзу.

庑 (廡) wǔ〈书〉 дәліз: 东~шығыс дәліз.

怵 (慄) wǔ〈书〉① елбіреу.② сәтсәздікке ұшырау: ~然 түңілген түрмен.

【怵然】 wǔrán〈书〉【сын】 түңілген түрмен.

忤 (牾) wǔ қарсы болу: ~逆 қарсы болу.

【忤逆】 wǔnì【ет.】 ата - ананы сыйламау: ~不孝 ата - ананы сыйламау.

妩 (嫵、媚) wǔ[妩媚](wǔmèi)【сын.】 қылымсыған, еліктіретін: ~多姿 әсемпаздықтың көп пішіндері.

武-1 wǔ① әскери: ~装 іскери киім|~力 іскери күш .② семсерлесу: ~术 сессерлесу өнері.③ бағыл, қаһарлы: 英~|威~ бағыл күш |~火.④(Wǔ)【зат.】 адамның аты.

武-2 wǔ〈书〉 қадам: 踵~артынан еру.

【武把子】 wǔbà·zi〈方〉【зат.】 акробатикалық шеберлік.

【武备】 wǔbèi〈书〉【зат.】 әскери іс.

【武昌起义】 WǔchāngQǐyì Учан көтерілісі.

【武场】 wǔchǎng【зат.】 соқпалы музыкалық аспаптар.

【武丑】 wǔchǒu(~儿)【зат.】 акробат, күлдіргі артист амплуасы.

【武打】 wǔdǎ【ет.】 акробатика: ~场面 акробатика жағдайы.

【武旦】 wǔdàn【зат.】 әскери батыр әйел амплуасы.

【武断】 wǔduàn①【ет.】 негізсіз шешім қабылдау: 我对此事知之不详, 不敢~маған бұл іс түсініксіз, негізсіз шешім қабылдауға баталым бармайды .②【сын.】 бір жақты көзқарас: 说话~ бір жақты ойды айту.

【武夫】 wǔfū【зат.】① батвал: 赳赳~

ер жүрек .② әскери адам: 一【сөз алд.】~ бір жауынгер.

【武工】 wǔgōng【зат.】 театрлық акробатика.

【武功】 wǔgōng①〈书〉【зат.】 әскери көп еңбек, айбын: ~赫赫 ұлы айбын |.②【зат.】 әскери өнер: 他练过~ол әскери өнерді жаттықтырды.

【武官】 wǔguān【зат.】① офицер.② әскери атташе.

【武行】 wǔháng【зат.】 әскери ролдер (театрда).

【武火】 wǔhuǒ【зат.】 қатта от.

【武将】 wǔjiāng【зат.】 армияның командалық құрамындағы офицер.

【武警】 wǔjǐng【зат.】 әскери полиция.

【武库】 wǔkù【зат.】 арсенал.

【武力】 wǔlì【зат.】① қарулы күш.② әскери қуат.

【武器】 wǔqì【зат.】① күш, зорлық.② әскери күш, қаруланған күш: 思想~әскери күш идеологиясы.

【武人】 wǔrén【зат.】 әскери адам.

【武生】 wǔshēng【зат.】 әскери қаһраман амплуасы.

【武师】 wǔshī【зат.】 әскери іс жөнінде ірі маман.

【武士】 wǔshì【зат.】① сарай күзетшісі.② жауынгер, бағыр.

【武士道】 wǔshìdào【зат.】 самурайлық, бусидо.

【武术】 wǔshù【зат.】 ушу ұлттық гимнастикасы.

【武戏】 wǔxì【зат.】 әскери пьеса.

【武侠】 wǔxiá【зат.】 рыцарь, батыр: ~小说 батыр туралы әңгіме.

【武侠小说】 wǔxiáxiǎoshuō рыцарлық әңгіме.

【武艺】 wǔyì【зат.】 әскери өнер: ~高强 фехтование мен бокста үлкен шеберлілік.

【武职】 wǔzhí【зат.】 әскери лауазым.

【武装】 wǔzhuāng①【зат.】 әскери дотациялар: ~力量 әскери дотациялар күші .②【ет.】 құралдандыру: 用现【ет.】科学知识~头脑 қазіргі заманды пайдаланып ғылыми білім миді қаруландырды .③【зат.】 қаруландыру, қолына қару беру: 地方~ қаруландыру аймағы.

【武装部队】 wǔzhuāngbùduì әскери

полиция.

【武装警察】 wǔzhuāngjǐngchá әскери полиция, қаруланған полиция.

【武装力量】 wǔzhuānglìliàng қарулы күштер.

侮 wǔ кемсіту, бетін жырту: 欺~ кемсіту|御~ сыртқы басқыншылыққа қарсылық көрсету.

【侮慢】 wǔmàn【ет.】 кемсіту: 肆意~ өз еркімен қорлау.

【侮蔑】 wǔmiè【ет.】 жек көру, бетін жырту.

【侮辱】 wǔrǔ【ет.】 кемсіту, жәбірлеу: 人格 адамның адамгершілігін қорлау | 遭受~жәбірленуге тап болу.

捂 (搵) wǔ【ет.】 қысу, жабу: ~着嘴笑 ауызды жабып күлу.

【捂盖子】 wǔgài·zi жасыру.

牾 wǔ〈书〉 қарсы болу: 抵~ соққы беру|~意 қарсы тұру ниеті.

舞 wǔ①【зат.】 би: 芭蕾~балет би|跳了一个~ бір биді билеу.②【ет.】 билеу: 手~足蹈 аяқ қолымен билеу.

③【ет.】拿着某种东西而舞蹈: ~剑|~龙灯.④【ет.】 бұлғау, сермеу:

手~双刀 қос қылышты бұлғау.⑤ ойнау, жанглерлік ету: ~文弄墨 сиямен ойнау.

⑥〈方〉【ет.】 алу, табу.

【舞伴】 wǔbàn(~儿)【зат.】 би партнері.

【舞弊】 wǔbì【ет.】 қиянат етушілік: 徇私~пайдақорлықпен.

【舞步】 wǔbù【зат.】 би қадамы: ~轻盈 әсем би қадамы.

【舞场】 wǔchǎng【зат.】 би алаңы, дансинг.

【舞池】 wǔchí【зат.】 би алаңы.

【舞蹈】 wǔdǎo①【зат.】 би.②【ет.】 билеу.

【舞动】 wǔdòng【ет.】 бұлғау, сермеу: ~双刀 қос қылышпен сермеу | 柳枝在春风中~ көктемгі жел тал бұтағын тербегеді.

【舞会】 wǔhuì【зат.】 би кеші, бал.

【舞剧】 wǔjù【зат.】 балет.

【舞美】 wǔměi【зат.】① драма: ~设计 драманы жоспарлау|~艺术 драма өнері.② драманы билейтін адам.

【舞迷】 wǔmí【зат.】 би әуесқойы.

【舞弄】 wǔnòng【ет.】① жонглерлік ету: ~棍棒 таяқты жонглерлік ету.②〈书〉 істеу, жасау: 她想做个鸡笼子,

可是自己不会 ~ Ол тауық корасын істегісі келді бәрақ қолынан келген жоқ .

【舞女】 wǔnǚ 【зат.】 би бойынша кәсіптік серіктес .

【舞曲】 wǔqǔ 【зат.】 би музыкасы .

【舞台】 wǔtái 【зат.】 сахна : ~艺术 | ~生活 сахналық қызмет ◇历史 ~ тарихи сахна | 政治 ~ саяси сахна .

【舞台美术】 wǔtáiměishù сахна өнері .

【舞厅】 wǔtīng 【зат.】 ① би залы . ② би алаңы , дансинг .

【舞文弄法】 wǔwénnòngfǎ 舞文弄墨 .

【舞文弄墨】 wǔwénnòngmò ① ұсақ түйекпен айналысушылық . ② сөз ойыны .

【舞星】 wǔxīng 【зат.】 балет жұлдызы .

【舞姿】 wǔzī 【зат.】 би қимылдары : ~翩翩 би қимылдары әсем .

wù

兀 wù 〈书〉 ① үлкен биіктіктердегі пайда болатын күлбіреу : 突 ~ кенет күлбіреу . ② кара күшіген : ~ 鸷 гималай күшігені .

【兀傲】 wù'ào 〈书〉 【сын.】 жігерлілік : 负才 ~ жігерлілігімен дарынды .

【兀鹫】 wùjiù 【зат.】 күшіген .

【兀立】 wùlì 〈书〉 【ет.】 тік тұр : 巍然 ~ айбарлы тік тұр | 危峰 ~ тау шыңы тік тұр .

【兀自】 wùzì 〈书〉 【үс.】 әлі , әлі де : 想起方才的噩梦 , 心头 ~ 突突地跳 жаңағы сұмдықты есіме алсам , жүрегім әлі де қатты соғылып жатыр . 勿 wù 【үс.】 емес , керек емес : 请 ~ 入内 кіруге болмайды .

【乌拉】 wū·lā 【зат.】 «ула» (Қытайдың солтүстік шығысында таралған , қысқы тері аяқ киімі) .

【乌拉草】 wū·lācǎo 【зат.】 ұйпабас бот. .

戊 wù 【зат.】 ① «у» (10 циклдық белгілерінің бесіншісі) . 参看 440 页 【干支】 ② (Wù) адамның аты .

【戊戌变法】 Wùxūbiànfǎ 1898 жылғы реформа .

【务】 wù ① іс , жұмыс : 任 ~ максат | 公 ~ қызмет бабы . ② айналысу : ~ 农 шаруашылықпен айналысу . ③ ежелдегі салық жинайтын кедендер : 商酒 ~ (在

河南) арақ шарап сагаын кедені . ④

【үс.】 керек , қажет : ~ 须 | 除恶 ~ 尽 жауыздықты түбіренен жұлу қажет . ⑤ (Wù) 【зат.】 адамның аты .

【务必】 wùbì 【үс.】 әлбетте , міндетті түрде : 大家都希望听你的学术报告 , 你 ~ 去讲一次 Барлығы сіздің ғылыми баяндамаңызды естуге үміттенеді , сіз міндетті түрде біоөуін баяндауыңыз керек .

【务工】 wùgōng 【ет.】 өнеркәсіп және құрылыс салаларымен айналысу .

【务农】 wùnóng 【ет.】 егін шаруашылығымен айналысу .

【务期】 wùqī 【ет.】 қалайда : ~ 有成 қалайда жетістікке жету .

【务实】 wùshí ① (- // -) 【ет.】 істің айқын жағымен айналысу : ~ 的人 істің адамы .

【务须】 wùxū 【үс.】 қажет , керек : ~ 准时到达 уақытында келу керек .

【务虚】 wù // xū 【ет.】 мәселенің саяси - идеялық жағы .

【务正】 wùzhèng 【ет.】 іспен айналысу .

阢 wù [阢陞] (wùniè) 同“机陞” .

扞 wù 〈书〉 жұлқылау , селкілдету .

吼 wù 〈书〉 тақыр , жалаң (тау туралы) .

垆 (垆、隴) wù ① шұңқыр : 山 ~ тау шұңқыры . ② док (кеме жөндейтін порттағы құрылыс) : 船 ~ кеме докы . ③ 〈书〉 кішкентай бекініс , қамал : 村 ~ ауылдың бекінісі .

芴 wù 【зат.】 флуорен (гүлдің түрі) бот. .

杌 wù 杌子 .

【杌凳】 wùdèng (~ 儿) 【зат.】 орындық .

【杌陞】 wùniè 〈书〉 【сын.】 абыржу , алаң .

【杌子】 wù·zì 【зат.】 орындық .

物 wù ① зат : 【ет.】 ~ жануар | 货 ~ тауар | ~ 质 кепілге салынған тауар . ② мән , түйір : 言之有 ~ айту , сөйлеу ісі | 空洞无 ~ мәнінің өзі жоқ . ④ (Wù) 【зат.】 адамның аты .

【物产】 wùchǎn 【зат.】 өнім , бұйым : 中国疆域广大 , ~ 丰富 Қытайдың территориясы кең , өнімдерге бай .

【物阜民丰】 wùfùmínfēng қорлар мол , ел бай .

【物故】 wùgù 〈书〉 【ет.】 өлу , қайтыс

болу .

【物耗】 wùhào 【зат.】 материалдар шығыны : 降低 ~ материалдар шығынының төмендеуі .

【物候】 wùhòu 【зат.】 тірі табиғаттағы маусымдық құбылыстар .

【物化】 wùhuà 〈书〉 【ет.】 өлу , қайтыс болу .

【物化劳动】 wùhuàláodòng затқа айналған еңбек .

【物换星移】 wùhuànxīngyí уақыт өз кезегімен өтеді .

【物价】 wùjià 【зат.】 баға , тауар бағалары : ~ 稳定 тауар бағаларын тұрақтандыру | ~ 波 【ет.】 бағаның ауытқуы .

【物价指数】 wùjiàzhǐshù баға индексі .

【物件】 wùjiàn 【зат.】 зат : 小 ~ кішкентай зат | 稀罕 ~ сирек кездесетін зат .

【物镜】 wùjìng 【зат.】 объектив .

【物理】 wùlǐ 【зат.】 ① табиғат заңдары : 这是人情 ~ бұл болатын нәрсе . ② физика .

【物理变化】 wùlǐbiànhuà физикалық өзгерістер .

【物理量】 wùlǐliàng 【зат.】 физикалық өлшем .

【物理疗法】 wùlǐliáofǎ физиотерапия .

【物理性质】 wùlǐxìngzhì физикалық қасиет .

【物理学】 wùlǐxué 【зат.】 физика .

【物理诊断】 wùlǐzhěnduàn физикалық диагностика .

【物力】 wùlì 【зат.】 материалдық ресурстар : 爱惜人力 ~ , 避免滥用和浪费 шығыннан аулақ жүріп , адам және материалдық ресурстарды қадірлейді .

【物流】 wùliú 【зат.】 логистика : ~ 业 логистика мамандығы | ~ 中心 логистика орталығы .

【物品】 wùpǐn 【зат.】 зат : 贵重 ~ бағалы заттар | 零星 ~ ұсақ зат .

【物权】 wùquán 【зат.】 зат құқығы , меншік құқығы .

【物色】 wùsè 【ет.】 таңдау , іріктеу : ~ 演员 акактерлерді іріктеу | ~ 衣料 көйлекке матаны таңдау .

【物伤其类】 wùshāngqílèi ұқсас жағдайдан қауіптену .

【物事】 wùshì 【зат.】 ① 〈书〉 оқиға . ② 〈方〉 зат , нәрсе : 啥 ~ / не нәрсе ? .

【物态】 wùtài 【зат.】 агрегаттық күй .

【物探】 wùtàn 【ет.】 геофизикалық барлау .

【物体】 wùtǐ 【зат.】 дене, зат: 运 【ет.】 ~ қозғалмалы дене | 透明 ~ мөлдір дене .

【物外】 wùwài <书> 【зат.】 рухани мүдделер әлемі : 超然 ~ ерікті рухани мүдделер әлемі .

【物业】 wùyè 【зат.】 жылжымайтын мүлік : ~ 公司 фирма жылжыматын мүлігі | ~ 管理 жылжымайтын мүлікті басқару .

【物以类聚】 wùyǐlèijù бәрі өзімен тәріздестермен жиналады . : ~ , 人以群分 заттар түрі бойынша , адамдар деңгейі бойынша жиналады .

【物议】 wùyì <书> 【зат.】 қоғамдық айыптаушылық : 免遭 ~ қоғамдық айыптаушылық аман қалу .

【物欲】 wùyù 【зат.】 материалдық игілікке ұмтылу .

【物证】 wùzhèng 【зат.】 айғақты дәлел .

【物质】 wùzhì 【зат.】 ① материя, зат. ② ақша, зат, дүние, байлық, қаржы : ~ 生活 / материалдық тұрмы. | ~ 奖励 / заттай сыйлау | 贪图 ~ 享受 / дүниеқұмарлық .

【物质的量】 wùzhìdéliàng грамм – молекула .

【物质文明】 wùzhìwénmíng материалдық мәдениет .

【物种】 wùzhǒng 【зат.】 түр биол. .

【物主】 wùzhǔ 【зат.】 билеуші, ие, қожайын .

【物资】 wùzī 【зат.】 ① материалдық қаражат: 战略 ~ стратегиялық материалдар . ② тауарлар : ~ 交流 тауар айырбасы .

误 (誤、悞) wù ① қателік, әбес : ~ 解 қате түсіну | 笔 ~ жаңылыс, қате . ②

【ет.】 кешігу : ~ 点 кешігу (автобус, ұшақ т.б.) . ③ 【ет.】 залал келтіру, азап шегу : ~ 人不浅 адамдар аз емес зарап шегіп жүр . ④ әдейі емес, қатеден : ~ 伤 қатеден жарақаттау .

【误差】 wùchā 【зат.】 кемшілік, қателік, ауытқу .

【误场】 wù // chǎng 【ет.】 сахнаға шығуды өткізу .

【误传】 wùchuán ① 【ет.】 ауызша баяндамада бұрмалау, қате бағдарлама : 开会日期 ~ 为下月中旬

жиналыстың ашылу күнін айдың екінші жартысында деп қате айтты . ②

【зат.】 қате жақпырт : 不要相信 ~ қате жақпыртқа сенуге керек емес .

【误导】 wùdǎo 【ет.】 жаңылыстыру, алдау : 由于新闻媒体的 ~ , 一些读者产生了误会 Бұқаралық ақпарат хабарлары жаңылыстырғаннан кейін, оқырмандарда қате көзқарас қалыптасты .

【误点】 wù // diǎn 【ет.】 кешігу .

【误工】 wù // gōng 【ет.】 жұмыста болмау, жұмысқа бармау .

【误国】 wùguó 【ет.】 өз еліне зиянкестік жасау : 奸臣 ~ өз еліне зиянкестік жасаған опасыз .

【误会】 wùhuì ① 【ет.】 қате, терісінше : 我 ~ 了他的意思 Мен оны қате түсіндім . ② 【зат.】 жаңсақтық, түсінбестік : 消除 ~ түсінбестікті жою .

【误解】 wùjiě ① 【ет.】 қате түсіну, алжасу : 我没这个意思, 你 ~ 了 Мен оны ойламадым, сен мені қате түсіндің . ② 【зат.】 жаңылыс : 这是一种 ~ бұл айқын жаңылыс .

【误期】 wù // qī 【ет.】 мерзімді өткізу, кешігу : 必须按时完工, 不能 ~ Жұмысты уақытында бітіру керек, кешігуге болмайды .

【误区】 wùqū 【зат.】 қателік, жаңылыс : 引导青年走出 ~ .

【误杀】 wùshā 【ет.】 қастандықпен өлтірілмеген .

【误伤】 wùshāng 【ет.】 абайсыздан жарақаттау .

【误事】 wù // shì 【ет.】 жұмысты құрту, істі бұзу : 酒喝多了容易 ~ ішімдікті көп ішу іске оңай бұзады .

【误诊】 wùzhěn 【ет.】 ① қате диагноз қою : 把肺炎 ~ 为感冒 пневмонияны тұмау деп, қате диагноз қойдым . ② емделуді кейінге қалдыру : 离医院很远, 因而 ~ Емхана алыс, сондықтан емделуді кейінге қалдырамыз .

恶 (惡) wù жеркенушілік, антипатия : 好 ~ ұнату және жеркенушілік .

悟 wù 【ет.】 түсіну, ұғыну : 觉 ~ көріп түсіну | ~ 出一个道理 түсініп бір дұрыс мағына шығады .

【悟性】 wùxìng 【зат.】 аңғарғыштық, ұғыныс : ~ 差 аңғарғыштық жетіспейді .

晤 wù <书> кездесу : 会 ~ кездесу | ~

谈 әңгімелесу .

【晤面】 wùmiàn <书> 【ет.】 кездесу : 久未 ~ көп кездескен жоқпыз .

【晤谈】 wùtán <书> 【ет.】 кездесіп әңгімелесу : ~ 片刻 қысқа уақыт әңгімелесу .

焗 wù 【ет.】 жылыту : ~ 酒 ішімдік жылытады .

骛 (騫) wù <书> ① желдірту, замғау : 驰 ~ замғау . ② тырысу, ұмтылу : 外 ~ басқа істермен алаңдатылу .

雾 (霧) wù ① 【зат.】 тұман. ② қатқак .

【雾霭】 wù'ài <书> 【зат.】 тұман : 江面上 ~ 蒙蒙 өзеннің үстінде тұман .

【雾沉沉】 wùchénchén (~ 的) 【сын.】 қатты тұман .

【雾茫茫】 wùmángmáng (~ 的) 【сын.】 бұлдыр .

【雾蒙蒙】 wùméngméng (~ 的) 【сын.】 көмескі, бұлдыр .

【雾气】 wùqì 【зат.】 тұман : 湖面上 ~ 弥漫 көлдің үстін тұман басты .

【雾凇】 wù·sōng 【зат.】 қырау .

X

xī

夕 xī ① кеш, кешкі : ~ 阳 батып бара жатқан күн. ② түн, түнгі : 前 ~ кеше кешке | 除 ~ Жаңа жылдың қарсаңы . ③ (Xī) 【зат.】 фамилияға қолданылады .

【夕烟】 xīyān 【зат.】 кешкі тұман : ~ 缭绕 тұман сорғалайды .

【夕阳】 xīyáng ① 【зат.】 батып бара жатқан күн, күнбатыс : ~ 西下 күнбатыс батыста .

【夕照】 xīzhào 【зат.】 күнбатыс : 西湖在 ~ 中显得格外妩媚 Сиху көлінде күнбатыс өте еліктіретін .

西 xī ① 【зат.】 батыс: ~面 батыс жақ | 河 ~ Хуанхэ батысындағы жерлер. ② (Xī) Батыс; Еуропа мен Америка: ~餐 еуропа тамағы | ~式 батыс үлгі. ③(Xī) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【西安事变】 Xī'ān Shìbiàn .12 желтоқсандағы оқиға(1936 жылғы сиань оқиғасы - Чан Кайшидің тұтқынға алынуы)

【西半球】 xībànqiú 【зат.】 батыс жарты шар.

【西北】 xīběi 【зат.】 ① солтүстік - батыс. ② Қытайдың батыс аудандары.

【西边】 xī-bian(~儿) 【зат.】 батыс.

【西餐】 xīcān 【зат.】 батыс тағамы.

【西点】 xīdiǎn 【зат.】 еуропалық тәтті тоқаш және тәттілер.

【西法】 xīfǎ 【зат.】 еуропалық тәсіл.

【西番莲】 xīfānlían 【зат.】 ① нарғызгүл. ② <方> пассифлора.

【西方】 xīfāng 【зат.】 ① батыс. ② Еуропа және Америка елдері: ~国家 Батыс Еуропа және АҚШ елдері. ③ жұмақ.

【西非】 Xī Fēi 【зат.】 Батыс Африка.

【西风】 xīfēng 【зат.】 ① күзгі жел. ② батыс елдердің дәстүрі. ③ Метафор Ротацияланған күштер күн сайын төмендеу.

【西凤酒】 xīfèngjiǔ 【зат.】 «Сифэн» арағы.

【西服】 xīfú 【зат.】 еуропалық үлгідегі киім.

【西宫】 xīgōng 【зат.】 батыс сарай (императордың үшінші әйеленің сарайы)

【西瓜】 xī-guā 【зат.】 ① қарбыз. ② қарбыз жемісі.

【西汉】 Xī Hàn 【зат.】 Батыс Хан династиясы.

【西红柿】 xīhóngshì 【зат.】 қызанақ.

【西葫芦】 xīhú-lu 【зат.】 ① кәді, кәдімгі асқабақ. ② кәді, асқабақ.

【西化】 xīhuà 【ет.】 европаландыру.

【西画】 xīhuà 【зат.】 еуропа суреті.

【西晋】 Xī Jìn 【зат.】 Батыс Цзинь династиясы.

【西经】 xījīng 【зат.】 батыс бойлық.

【西蓝花】 xīlánhuā 【зат.】 брокколи бот.

【西历】 xīlì 【зат.】 еуропа күнтізбесі.

【西门】 Xīmén 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【西面】 xī-miàn(~儿) 【зат.】 батыс, батыс жақ.

【西南】 xīnán 【зат.】 ① оңтүстік - батыс. ② (Xīnán) Қытайдың оңтүстік - батыс бөлігі.

【西南非】 Xīnán Fēi 【зат.】 Африканың оңтүстік - батыс бөлігі.

【西南亚】 Xīnán Yà 【зат.】 Оңтүстік Батыс Азия.

【西欧】 Xī Ōu 【зат.】 Батыс Еуропа.

【西皮】 xīpí 【зат.】 «сипи» театры.

【西晒】 xīshài 【ет.】 (жазда бөлмеде) терезе батысқа шыққандықтан, ыстық.

【西施】 Xīshī 【зат.】 ару(Чунью кезеңінде, Юз княздігінен Си Ши атты сұлу атымен).

【西式】 xīshì 【сын.】 еуропалық: ~糕点 еуропалық тәтті тоқаш.

【西天】 xītiān 【зат.】 ① ежелгі кезде будистер Үндістанды атаған атауы. ② жұмақ.

【西王母】 Xīwángmǔ 【зат.】 Сиванма әйел құдайы.

【西魏】 Xī Wèi 【зат.】 батыс Вэй династиясы.

【西文】 xīwén 【зат.】 батыс әдебиеті.

【西席】 xīxí 【зат.】 үй мұғалімі.

【西夏】 Xī Xià 【зат.】 Си Ся немесе Танғұт патшалығы.

【西学】 xīxué 【зат.】 батыс ғылымдары.

【西亚】 Xī Yà 【зат.】 Батыс Азия.

【西洋】 Xīyáng 【зат.】 ① Батыс, Еуропа мен Америка: ~风俗 батыстың дәстүрі | ~文学 батыстың әдебиеті.

【西洋画】 xīyánghuà 【зат.】 еуропалық сурет өнері.

【西洋景】 xīyángjǐng 【зат.】 ① стереорама. ② сыр, жасанды жалтыр: 拆穿~сырды ашу.

【西洋镜】 xīyángjìng 【зат.】 Батыс айнасы.

【西洋参】 xīyángshēn 【зат.】 бесжапырақты адамтамыр.

【西药】 xīyào 【зат.】 еуропа медицинасының дәрі-дәрмегі.

【西医】 xīyī 【зат.】 ① еуропа медицинасы. ② еуропа мектебінің дәрігері.

【西语】 xīyǔ 【зат.】 батыс тілдері: ~系 батыс тілдер факультеті.

【西域】 Xīyù 【зат.】 батыс жерлері.

【西元】 xīyuán 【зат.】 батыс жыл басы.

【西乐】 xīyuè 【зат.】
еуропалық музыкасы.

【西周】 Xī Zhōu 【зат.】
Батыс Чжоу династиясы.

【西装】 xīzhuāng 【зат.】
еуропалық үлгідегі киім.

【西子】 Xīzǐ 【зат.】
ару(Чуньцю кезеңінде, Юэ княздігінен Си Ши атты сұлу атымен).

吸 xī① 【ет.】 дем жұту, сору,
сіңіру: 呼~ дем алу.② 【ет.】
сіңіру, сору: ~墨纸 сорғыш
қағаз | ~尘器 шаңсорғыш.③

【ет.】 қатыстыру: ~铁石
магнит.④(Xī) 【зат.】 фамилияға
қолданылады.

【吸尘器】 xīchénqì 【зат.】
шаңсорғыш.

【吸储】 xīchǔ 【ет.】 ақша
салуды тарту.

【吸毒】 xīdú 【ет.】
нашақорлық.

【吸附】 xīfù 【ет.】 адсорбация
жасау.

【吸力】 xīlì 【зат.】 тартым
күші.

【吸溜】 xīliū 〈方〉 【ет.】
Сорып алу

【吸墨纸】 xīmòzhǐ 【зат.】
сорғыш қағаз.

【吸纳】 xīnà 【ет.】① сору: ~
新鲜空气 таза ауаны жұту.②
алу: ~存款 салым алу|~下岗
职工就业 қықартылған
жұмысшыларды жұмысқа алу.
③ қабылдау: ~先进技术
алдыңғы қатардағы
технологияны қабылдау.

【吸盘】 xīpán 【зат.】 Сукер.

【吸取】 xīqǔ 【ет.】 шығару, алу,
жию: ~经验教训 тәжірибеден
сабақ алу.

【吸食】 xīshí 【ет.】 сору, иіскеу,

шегу: ~毒品 есірткіні қолдану.

【吸收】 xīshōu 【ет.】① сіңіру,
сору.② сіңіру, сіңу.③ абсорбция,
абсорбиралау.④ қабылдау: ~入
党 партияға кіру.

【吸吮】 xīshǔn 【ет.】 ему, сору.

【吸铁石】 xītiěshí 【зат.】
магнит.

【吸血鬼】 xīxuèpǔi 【зат.】
вампир, қансорғыш.

【吸引】 xīyǐn 【ет.】 қатыстыру,
қызықтыру: ~力 күшті тарту |
这出戏~了不少观众 бұл жаңа
көрініс аз көрермендерді
қызықтырды.

汐 xī кешкі су көтерілуі.

希 1xī ① 【ет.】 сену,
үміттену: ~准时出席
уақытында келуді үміттену.②
(Xī) 【зат.】 фамилияға
қолданылады.

希 2xī сирек.

【希罕】 xī-han аз.

【希冀】 xījì 〈书〉 【ет.】 сену,
үміттену.

【希腊字母】 Xīlà zìmǔ грек
алфавиті

【希奇】 xīqí 【сын.】 ғажап.

【希求】 xīqiú① 【ет.】 сену,
үміттену: ~大家的帮助
барлығының көмегіне сену.②

【зат.】 үміт және талап: 他现在
除了念书, 没有别的~ Онда
қазір оқудан басқа сену мен
талап ету жоқ.

【希少】 xīshǎo→稀少.

【希世】 xīshì→稀世.

【希图】 xītú 【ет.】 дайындау,
ойлану: ~暴利 адам айтқысыз
кірісті ойлап дайындады |~蒙混
过关 жазасыз өтуді ойлады.

【希望】 xīwàng ① 【ет.】
үміттену, тілеу: 他从小就~做

一【зат.】 医生 ол бала кезінен
дәрігер болуды тіледі.②【зат.】
арман, үміт, тілек: 这个~不难
实现 бұл арманды іске асыру
қиын емес.③【зат.】 үміт,
мүмкіндік: 青少年是我们的未
来, 是我们的~ жас кездер –
біздің болшағымыз, біздің
мүмкіндігіміз.

【希望工程】 Xīwàng Gōngchéng
басқаларға ақша жинау(кедей
аудандарға көмек көрсету).

昔 xī① өткен: ~日 өткен
күндері |~年 өткен жылдар.②
(Xī) 【зат.】 адамның аты.

【昔年】 xīnián 〈书〉 【зат.】
өткен жылдар.

【昔日】 xīrì 【зат.】 байырғы,
байырғы уақыт: ~的荒山, 今
天已经栽满了果树 байырғы
уақыттағы шөлді таулар, бүгін
жемісті ағаштарға толы.

析 xī① тарап кету: ~居 жеке
тұру |条分缕~толық талдап ету.

② ыдырау: 剖~ талдау|解~几
何 анатитикалық геометрия.③
(Xī) 【зат.】 фамилияға
қолданылады.

【析产】 xīchǎn 【ет.】 мүлікті
бөлу.

【析出】 xīchū 【ет.】① талдау.
② шығу.

【析居】 xījū 〈书〉 【ет.】 жеке
тұру: 兄弟~ іні жеке тұрады.

【析疑】 xīyí 〈书〉 【ет.】
күдікті шешу.

矽 xī 【зат.】 кремний.

【矽肺】 xīfèi 【зат.】 силикоз
мед.

【矽钢】 xīgāng 【зат.】
кремнийлі болат.

胼 xī 【зат.】 адамның аты.

啞 xī 〈书〉 күлкінің түрлері.

郗 Xī 【зат.】 фамилияға

қолданылады.

恹 хі алаңдау .

【恹惶】 xīhuáng 【сын.】 ① 〈书〉 алаңдау .② 〈方〉 кедей.

【恹恹】 xīxī 〈书〉 【сын.】 мазасыздану, алаңдау .

唏 хі 〈书〉 күрсіну, аһлау, мұңаю .

【唏嘘】 xīxū 同“歔歔”.

牺(犧) хі 〈书〉 үй жануарларын құрбандыққа шалу : ~ 牛 сиырды құрбандыққа шалу .

【牺牲】 xīshēng ① 【зат.】 құрбан .② 【ет.】 құрбандық ету: 流血~|为国~ Отан үшін жанын құрбан ету.

【牺牲节】 Xīshēng Jié 【зат.】 Құрбан байрам .

【牺牲品】 xīshēngpǐn 【зат.】 құрбан.

息 хі①дем алу: 喘~ дамыл ету|鼻~ тыныс|一~尚存, 此志不懈 соңғы демге дейін таймау .② жаңалық : 信~ ақпарат .③ тоқтату : ~兵 әскерді тоқтату | 自强不~ үнемі өзінің білімін арттыру .④ демалыс : 歇~ демалу|作~时间表 күн тәртібі .

⑤ көбею : 蕃~ көбею .⑥ пайыздар: 年~ жылдық пайыз | 月~ айлық пайыз | 还本付~ қарызды пайызбен қайтару .⑦ 〈书〉 指子女: 子~ .⑧ (Xī) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【息肩】 xījiān 〈书〉 【ет.】 міндеттен босау.

【息怒】 xīnù 【ет.】 ашуды басу : 请~ ашуды қайырымдылыққа ауыстыруды өтінемін .

【息肉】 (瘖肉) xīgòu 【зат.】 шел ауруы.

【息事宁人】 xī shì níng rén ①

істі басып тастау .② кейінгі ыңғайсыздықтан құтылу үшін көну.

【息讼】 xīsòng 【ет.】 дауды тоқтату : 只要他能答应提出的条件, 我可以~ тек қана оның шарттарға келісімі қажет, мен дауды тоқтата аламын .

【息诉】 xīsù 【ет.】 наразылықты тоқтату, дауды тоқтату .

【息息相关】 xī xī xiāng guān арасында тығыз баланыс болу.

【息息相通】 xīxīxiāngtōng арасында тығыз баланыс болу.

【息影】 xīyǐng 【ет.】 ① отставкаға кетіп, іссіз тұру : 杜门~ үйде жабылып, іссіз тұру .

② актерлердің сахналық мансабы аяқталғаннан кейін өмірі.

【息止】 xīzhǐ 【ет.】 тоқтау.

奚 хі ① 〈书〉 代 сұраулық шылаудың орнына қолданылады .② (Xī) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【奚落】 xīluò 【ет.】 мазақтау, келемеждеу : 他被~了一顿 ол бір рет мазаққа айналды.

【奚幸】 xīxìng 同“僂倖”.

希 Хі① Сишуй (Хубейдағы өзен мен пров.).② 【зат.】 фамилияға қолданылады.

悽 хі 〈书〉 қайғыру .

薪 хі [薪莫] (xīmi) 【зат.】 дала яруткасы.

硒 хі 【зат.】 селен (хим. элемент).

晞 хі 〈书〉 ① құрғақ .② рауан, таң.

歔 хі [歔歔] (xīxū) 〈书〉 【ет.】 өксу : ~不已 өксігені шексіз .

悉 -1хі барлығы, түгел : ~心 ынтамен|~力 барлық күшімен

|~听尊便 қалағаныңыз не болса сол.

悉-2хі білу : 熟~нақты білу |来函敬~ Сізден алған хатпен құрметпен таныстым .

【悉数】 xīshù 〈书〉 【ет.】 атап өту, санап өту: 不可~ атап өтпеу .

【悉数】 xīshù 〈书〉 【үс.】 толық, толығымен: ~奉还 толығымен қайтару |~上缴 толығымен салықты төлеу .

【悉心】 xīxīn 【үс.】 ынтамен, ақыл қабілетін толығымен салу : ~研究 ынтамен зерттеу|~照料 ынтамен күту .

烯 хі 【зат.】 алкен хим..

【烯炔】 xītīng 【зат.】 олефин, алкен хим..

浙 хі① 〈书〉 күрішті жуу .② (Xī) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【浙沥】 xīlì 【ел.】 суыл, судырлау: 秋风~ күзгі жыл суылдайды |小雨浙浙沥沥下个不停 тоқтаусыз судырлап кішкентай жаңбыр жауды.

【浙浙】 xīxī 【ел.】 суылдың дауысқа еліктеуі .

惜 хі① қадірлеу, қамын ойлау: 珍~ қадірлеу|~寸阴 уақытты бағалау |~墨如金 әр сөзді ойланып жазу .② аяу, есіркеу, өкіну: 痛~ қатты өкіну .③ әттен : ~别 айырылысқанына қынжыларлық|~力 аянбай.

【惜败】 xībài 【ет.】 кішкентай айырмамен жеңілу: 整场比赛我方占有优势, 但最后却以一分之差~ жарыста біздің топта артықшылық болды, сонда да олар кішкентай айырмамен жеңілді .

【惜别】 xībié 【ет.】 айырылысу

ауыр: 老师们怀着~的心情
мұғалімдер алда тұрған
айырылыспен мұнданды.

【惜贷】xīdài【ет.】 несиені
байқап беру.

【惜福】xīfú【ет.】 бақты
бағалау.

【惜购】xīgòu【ет.】 тауарды
сатып алғанда абай болу: 持
币~.

【惜老怜贫】xīlǎolián
pínкәрілер мен кедейлерге жаны
ашу.

【惜力】xīlì【ет.】 күшті аяу:
干活不~ жаны қалмай еңбек
ету.

【惜墨如金】xīmòrújīn сияны
алтындай бағалау, әр сөзді
ойланып жазу.

【惜售】xīshòu【ет.】
жақтырмай сату.

【惜阴】xīyīn【ет.】 уақытты
бағалау.

晰(皙)xī анық, айқын: 明~
айқын | 清~ анық.

晞 xī〈书〉① алысқа үмітпен
қарау.② қайран қалу.

稀 xī① сирек: ~少 сирек|~罕
ғажайып.②【сын.】 аралығы
үлкен: 地广人~ халықтың
тығыздығы төмен | 月明星~
үлкен дана болғанда, ұсақ
адамдар көзге түспейді.③

【сын.】 сұйық: ~泥 сұйық
балшық | 粥太~了 ботқа өте
сұйық.④用在“烂、松”等
【сын.】容词前面, 表示程度
深: ~烂 елжірете пісірілген|~
松 енжар|~糟 өте жаман.

【稀巴烂】xībālan【сын.】
быт-шыт болып, күл-талқаны
шығып.

【稀薄】xībó【сын.】
сиретілген, сұйытылған: ~空气

сұйытылған ауа.

【稀饭】xīfàn【зат.】 ботқа,
күріш ботқа

【稀罕】(希罕)xīhan①【сын.】
сирек кездесетін: 骆驼在南方
是~东西 Оңтүстікте түйелердің
болуы сирек кездесетін зат.②

【ет.】 жоғары бағалау: 谁~你
那玩意儿, 我们有的是 seni
жоғары бағалайтын адам
таңғажайып, себебі біз көппіз.③
(~儿)【зат.】 сирек кездесетін
зат: 看~儿 сирек кездесетін
затты көру.

【稀见】xījiàn【сын.】 сирек
кездесу: ~的珍品 сирек
кездесетін қазына.

【稀客】xīkè【зат.】
таптырмайтын қонақ.

【稀拉】xīla【сын.】① сирек,
сұйық: ~的枯草 сирек шөп.②
〈方〉немқұрайды: 作风~
немқұрайды жұмыс стилі.

【稀烂】xīlan【сын.】.①
елжіреп пісу: 肉煮得~ет
елжіреп пісті.② быт-шыт
болып: 豆腐掉到地上, 摔了
个~ бұршақ ірімшігі жерге
құлап, кішкентай бөліктерге
сынды.

【稀朗】xīlǎng【сын.】 әлсіз
жарық.

【稀里糊涂】xīlihútú【сын.】
① былыққан, айқын емес: 这道
题他讲了两遍, 我还是~的 бұл
мәселені ол маған түсіндірді,
бірақ әлі де айқын емес.②
ұқыпсыз: 这件事没经过认真讨
论, 就~地通过了 бұл іс
маңызды талқыдан өтпей, тек
атүсті талқыдан өтті.

【稀里哗啦】xīlihuāla①【ел.】
жаңбыр жауғандағы дыбыс.②
【сын.】 толығымен қирату:

家具被这伙人打了个~бригада
толығымен жиһаздарды қиратты.

【稀里马虎】xīlimǎhū【сын.】
ұқыпсыз: 念书可不能~的
ұқыпсыз оқуға болмайды.

【稀料】xīliào【зат.】
техникалық бензин.

【稀溜溜】xīliuliū(~的)(~儿的)
【сын.】 сұйық зат.

【稀奇】(希奇)xīqí【сын.】
таңқаларлық: ~古怪
таңқаларлық және оғаш.

【稀缺】xīquē【сын.】 дефицит,
тапшылық: ~物资
материалдық ресурстардың
тапшылығы.

【稀少】(希少)xīshǎo【сын.】
сирек, аз: 街上行人~ көшеде
өткен-кеткендер аз.

【稀世】(希世)xīshì【сын.】
әлемде сирек кездесетін: 珍宝
әлемде сирек кездесетін қазына.

【稀释】xīshì【ет.】 бір затты
екіншісімен араластыру.

【稀疏】xīshū【сын.】
сирек: ~的头发 сирек шаш.

【稀松】xīsōng【сын.】①
қиюы кеткен, инертті: 作风~
ұқыпсыз жұмыс стилі.② талапқа
сай келмеу, сәйкес келмеу: 他
们干起活儿来, 哪个也不~.③
маңызды емес: 别把这些~的
事放在心上 айырылысқанда бұл
маңызы жоқ істер жүректе
қалады.

【稀土元素】xītǔ-yuánsù сирек
жерлік элементтер.

【稀稀拉拉】xīxīlālā(~的)
【сын.】 сирек: 天上只有~的
几个晨星 аспанда тек сирек
таңғы жұлдыздар көрінді.

【稀稀落落】xīxīluòluò【сын.】
сирек.

【稀有】(希有)xīyǒu【сын.】

сирек кездесетін: ~金属 сирек кездесетін металлдар.

【稀有金属】xīyǒu jīnshǔ сирек кездесетін металлдар.

【稀有气体】xīyǒu qìtǐ инертті газдар.

【稀有元素】xīyǒu yuánsù сирек элемент, микроэлемент хим..

奚 xī [奚倖] (xīxìng) 【сын.】 ренжу, азаптану.

舻 xī [舻装] (xīzhuāng) 【зат.】

① кемедегі жабдықтар . ② кемедегі жабдықтау жұмыстары . 翁 xī <书> ① үйлесімді, көнгіш . ② байсалды: ~张 ашып жабу.

【翁【ет.】】(喻【ет.】) xīdòng <书> 【ет.】 жыбырлату: 嘴唇~ерінді жыбырлату .

【翁然】xīrán <书> 【сын.】 ① бірлесіп: ~从之 бірігіп еру. ② тұрақты : 郡境 ~ аймақ шекарасы тұрақты .

【翁张】xīzhāng <书> 【ет.】 ашып жабу: 目自~көзді ашып жұму .

腊 xī <书> етті қақтау, сүрлеу .

糶 xī① <书> ұсақталған күріш . ② <方> 【зат.】 ұнтақталған жем.

犀 xī 【зат.】 мүйізтұмсық .

【犀角】xījiǎo 【зат.】 мүйізтұмсықтың мүйізі.

【犀利】xīlì 【сын.】 қатты, өткір: 刀锋~пышақтың жүзі өткір |文笔~қаламы жүйрік .

【犀牛】xīniú 【зат.】 мүйізтұмсық .

皙 xī <书> ақ, ақ терілі: 白~ақ, ақ терілі.

锡-1(錫)xī 【зат.】 ① қалайы. ② (Xī) адамның аты .

锡-2(錫)xī <书> сыйлау, тарту:

天~良缘 аспан бақытты некені тартады .

【锡伯族】Xībó zú 【зат.】 «сибо» (Қытайдағы азшыл ұлттардың бірі) .

【锡箔】xībó 【зат.】 қалайы қағазы .

【锡匠】xījiàng 【зат.】 қалайы ұстасы .

【锡剧】xījù 【зат.】 усыйлік музыкалық драма театры .

【锡镞】xī-lǎ <方> 【зат.】 ① дәнекер . ② қалайы.

【锡杖】xīzhàng 【зат.】 қалайы сақиналары бар монах асатаяғы.

【锡纸】xīzhǐ 【зат.】 қалайы қабыршық қағазы.

溪 xī <书> ① күту . ②同“蹊”.

溪 xī(旧读 qī) 【зат.】 ① жылға : 清~таза жылға. ②(Xī) адамның аты .

【溪涧】xījiàn 【зат.】 тау жылғасы .

【溪流】xīliú 【зат.】 таудан аққан тасқын.

熙 xī① <书> жарық . ② <书> тату және көңілді : 众人~~еркін топ . ③ <书> гүлдену, өркендеу : ~朝 гүлденген династия . ④ (Xī) 【зат.】 адамның аты.

【熙和】xīhé <书> 【сын.】 ① тату және көңілді. ② жандану.

【熙来攘往】xīláirǎngwǎng 【сын.】 жандану, ерсілі-қарсылы қозғалу.

【熙攘】xīrǎng 【сын.】 жандану, ерсілі-қарсылы қозғалу : 人群~жанданған көпшілік .

【熙熙攘攘】xīxīrǎngǎng 【сын.】 жандану, ерсілі-қарсылы қозғалу .

豨 xī шошқа, қабан .

【稀莩】xīxiān 【зат.】 сигезбекия бот..

蜥 xī кесіртке: 巨~келес.

【蜥蜴】xīyì 【зат.】 кесіртке .

僖 xī <书> жайрандау, қуану .

熄 xī 【ет.】 өшіру: ~灯 шамды өшіру |火势已~өрт те өшірілді .

【熄灯】xīdēng 【ет.】 шамды өшіру : ~就寝 шамды өшіріп ұйықтау .

【熄火】xīhuǒ 【ет.】 ① мотор өшіру. ② отты өшіру .

【熄灭】xīmiè 【ет.】 сөну, өшу : 火炬~了 факел өшіп қалды.

嘻 (嘻)xī <书> қайғылы дыбыс.

嘻 xī ① <书> 叹 тандану дыбысы . ② 【ел.】 мырс-мырс күлу дыбысы : ~~地笑 мырс-мырс күлкі .

【嘻嘻哈哈】xīxī hāhā 【сын.】 状态词. ① дауыстап күлу, ха-ха!

② салтанатты емес, ұшқалақтық: 对待这样重要的事情, ~的可不行! қабылдау маңызды оқиға, ұшқалақтықты қолдамайды.

嵒 xī 越嵒(Yuèxī) Юэсуй (Сычуан пров. Территориясындағы аймақ).

膝 xī 【зат.】 ① тізе. ② (Xī) адамның аты .

【膝盖】xīgài 【зат.】 тізе .

【膝下】xīxià 【зат.】 тізенің асты.

嬉 xī <书> думандау, ойнау: ~闹 думандау|~戏 ойнау.

【嬉闹】xīnào 【ет.】 думандау: 大家~了一阵子 бәрі барынша думандады .

【嬉皮士】xīpíshì 【зат.】 сәнқой, хиппи.

【嬉戏】xīxì <书> 【ет.】 ойнау.

【嬉笑】xīxiào 【ет.】 әзіл айту,

көңілді күлкі : 远处传来了孩子们的~声 алыстан балалардың көңілді күлкілері естіледі .

熹 xī 〈书〉 ① рауан, жарык беру : ~微 күнгірт . ② жарқырау : 星~жұлдыз жарқырайды .

【熹微】 xīwēi 〈书〉 【сын.】 күнгірт: 晨光~жарык күнгірт .

熹 xī 〈书〉 таңғалу дыбысы .

歙 xī 〈书〉 дем жұту, дем тарту .

窳 xī [窳窳] (xīsū) 【ел.】 сыбдыр дыбысы .

蹊 xī 〈书〉 соқпақ : ~径 жалғыз аяқ жол .

【蹊径】 xījìng 〈书〉 【зат.】 жалғыз аяқ жол : 独辟~ өз күшімен жаңа жолды ашу .

蟋 xī [蟋蟀] (xīshuài) 【зат.】 қара шегіртке .

【谿壑】 xīhè 〈书〉 【зат.】 таулы аңғары .

【谿刻】 xīkè 〈书〉 【сын.】 қайырымсыз, безбұйрек .

醯 xī 〈书〉 сірке су .

曦 xī 〈书〉 күн жарығы : 晨~ таңғы күн жарығы .

鼯 xī [鼯鼠] (xīshǔ) 【зат.】 үй тышқаны .

蠪 xī [蠪龟] (xīguī) 【зат.】 теңіз тасбақасы .

觴 xī түйінді шешуге арналған біз .

xí

习 (習) xí ① оқу, үйрену, жаттығу : 自~өз бетімен оқу. ② білу, таныс болу : ~见 күнделікті көретін. ③ әдет : 积~ескі дағды . ④ (Xí) 【зат.】 фамилияға қолданылады .

【习得】 xídé 【ет.】 алу, ие

болу : 语言~тілді үйрену .

【习非成是】 xí fēi chéng shì жаман әдеттің дағдыға айналуы .

【习惯】 xíguàn ① 【ет.】 әдет, дағды : ~成自然 әдет табиғатына айналды. ② 【зат.】 әдеттену : 不良~тыныштықты бұзу әдеті .

【习惯法】 xíguànfǎ 【зат.】 әдеттегі құқ .

【习好】 xihào 【зат.】 Ұзақ мерзімде қалыптасқан хобби .

【习见】 xíjiàn 【ет.】 әрдайым кездесу, күнделікті : ~不鲜 .

【习气】 xíqì 【зат.】 қылық, әдет, : 官僚~бюрократ қылығы .

【习染】 xírǎn 〈书〉 ① 【ет.】 әдетінен үлгі алу. ② 【зат.】 жаман қылық : 革除~жаман қылық жою .

【习尚】 xíshàng 【зат.】 ғұрыптар : 社会~ қоғамдық ғұрыптар .

【习俗】 xí sú 【зат.】 ғұрып : 民族~халықтық ғұрып .

【习题】 xítí 【зат.】 жаттығу, есеп : 数学~математикалық есеп .

【习习】 xíxí 【сын.】 соғу : 微风~самал жел соқты .

【习性】 xíxìng 【зат.】 ерекшелік, қасиет .

【习焉不察】 xíyānbùchá дағдыланып мұнда ешқандай өзгешелікті көрмеу .

【习以为常】 xíyǐwéicháng дағдыға айналу .

【习艺】 xíyì 【ет.】 өнерді үйрену : 从师~ұстаздан өнерді үйрену .

【习用】 xíyòng 【ет.】 жиі қолданылатын : ~语 жиі қолданылатын сөздер .

【习与性成】 xíyǔxìngchéng дағды – екінші болмыс .

【习字】 xí zì 【ет.】 көркем жазу, хатты үйрену .

【习作】 xízuò ① 【ет.】 жазуды үйрену. ② 【зат.】 жазба жұмыс : 每周交一篇~апта сайын бір жазба жұмысты жіберу .

席 (① 蓆) xí ① 【зат.】 жүк орауыш; : 草~камыс сабаны. ②

орын : 出~өзінің орнын алу. ③ 【зат.】 орын, штаттық бірлік .

④ 【зат.】 банкет, зияпат : 摆了

两桌~екі банкет үстелдері қойылды . ⑤量 : 一~酒 банкет .

⑥ (Xí) 【зат.】 фамилияға қолданылады .

【席不暇暖】 xíbùxiánuǎn жұмыстың көптігінен не істеуді білмеу .

【席次】 xí cì 【зат.】 орындар тәртібі : 代表们按照指定~入座 өкілдер өз орындар тәртібімен орналасты .

【席地】 xí dì 【үс.】 жерде : ~而坐 жерде отыру .

【席卷】 xíjuǎn 【ет.】 қамту : 飓风~了这座沿海小镇 тайфун бұл жағалауға жақын қалашықты қамтыды .

【席面】 xímiàn 【зат.】 банкеттегі ас-шай .

【席篾】 xímiè 【зат.】 сабан .

【席位】 xíwèi 【зат.】 орын .

【席子】 xí zǐ 【зат.】 оқу, үйрену . 覲 (覲) xí 〈书〉 сиқыршы .

袭 1 (襲) xí ① кенеттен қамту, кенет шабуыл жасау : 偷~кенет шабуыл . ② (Xí) 【зат.】 фамилияға қолданылады .

袭 2 (襲) xí ① үлгі бойынша жасау : 抄~плагиат жасау . ②

〈书〉量 көйлектің комплекті : 一~棉衣 мақта көйлектің бір

комплекті .

【袭击】xíjī【ет.】① шабуыл жасау: ~敌军右翼 жаудың оң канатын шабуылдау .② кенет сокқы, шабуыл: 遭台风 ~ тайфунның сокқысына ұшырау.

【袭取】xíqǔ【ет.】 жаулап алу: ~敌人的营地 жаулардың лагерін жаулап алу .

【袭取】xíqǔ【ет.】 еліктеу, өнеге үйрену: 后人~这个故事, 写成了戏 болашақ ұрпақ қағаздағы өткеннің фактілерінен өнегеге үйренеді.

【袭用】xíyòng【ет.】 қолдану: ~古方 ескі рецептті қолдану .

【袭占】xízhàn【ет.】 шабуылдау және басып алу.

媳 xī【зат.】 келін .

【媳妇】xífù【зат.】 келін.

【媳妇儿】xí·fūr〈方〉【зат.】① келін.② үйленген жас әйел .

嶧(嶧)xí 嶧峨(Xí'é) Юннань пров. тау.

隰 xí①〈书〉 төмен жер, батпақ. ②〈书〉 көтерілген тың .③(Xí)

【зат.】 фамилияға қолданылады. 檄 xí① бұйрық, шақыру. ②〈书〉 соғыс жариялау: ~告天下.

【檄书】xíshū【зат.】檄文.

【檄文】xíwén【зат.】 бұйрық, жариялау, үндеу .

xǐ

洗 xǐ①【ет.】 жуу: ~脸 жуыну. ② шоқындыру: 领 ~ шоқындыру. ③ тазарту, ақталу: ~冤 ақталу .④ жою, құрту: 清 ~ жою. ⑤ құрту немесе тонау: ~城 қаланы

тонау . ⑥【ет.】 көрсету, шығару: ~胶卷 үлдірді шығару. ⑦【ет.】 алып тастадап ⑧【ет.】 араластыру: ~牌 картаны араластыру. ⑨ бояу жаққыш шайқағышы .

另见 1478 页 Xiǎn.

【洗车】xǐchē【ет.】 машинаны жуу.

【洗尘】xǐchén【ет.】 келушінің құрметіне ас беру: 接风 ~ келушінің құрметіне ас беру.

【洗涤】xǐdí【ет.】 жуу: ~剂 жуғыш.

【洗涤剂】xǐdíjì【зат.】 жуғыш .

【洗耳恭听】xǐ ěr gōng tīng ықыласпен тыңдау.

【洗劫】xǐjié【ет.】 талап алу, тонау: ~一空 түгелдей талап алу .

【洗礼】xǐlǐ【зат.】① шоқындыру. ② бірінші рет қатысу: 战斗 ~ ұрысқа бірінші қатысу.

【洗练】(洗炼)xǐliàn【сын.】 жетілдіру: 这篇小说【сын.】象生【ет.】, 文字~.

【洗煤】xǐméi【зат.】→选煤.

【洗钱】xǐqián【ет.】 заңсыз ақша табу .

【洗三】xǐsān【ет.】 нәрестені дәрет алу рәсімінен өткізу .

【洗手】xǐshǒu【ет.】 қою, тастау: ~改行 мамандығын тастау .

【洗手间】xǐshǒujiān【зат.】 туалет, әжетхана .

【洗漱】xǐshù【ет.】 беті-қолын жуып, тісті тазалау .

【洗刷】xǐshuā【ет.】①тазалау, жуу. ② тазарту, ақталу: ~罪【зат.】 ақталу .

【洗心革面】xǐ xīn gé miàn жаңа адам болу .

【洗雪】xǐxuě【ет.】 ақталу: ~国耻 ұлттық ұяттан тазару .

【洗衣粉】xǐyīfěn【зат.】 кір жуатын ұнтақ .

【洗衣机】xǐyījī【зат.】 кір жуатын машина.

【洗印】xǐyìn【ет.】 өңдеу.

【洗澡】xǐzǎo【ет.】 жуыну, ванна алу.

【洗濯】xǐzhuó【ет.】 Жуу.

【臬麻】xǐmá【зат.】 Қарасора зауытының талшықтары.

玺(璽)xǐ① императорлық мөр:

玉 ~ үлкен императорлық мөр (яшмадан жасалынған). ② (Xǐ)

【зат.】 фамилияға қолданылады.

玺(璽)xǐ〈书〉 шашты байлайтын жібек байлауыш.

铣(銑)xǐ【ет.】 фреземен өңдеу .

【铣床】xǐchuáng【зат.】 фрезер станогы.

【铣工】xǐgōng【зат.】① фреземен өңдеу.② фрезерлеуші.

【铣削】xǐxiāo【ет.】 фреземен өңдеу.

徙 xǐ көшіп-қону: 迁 ~ көшіп-қону.

【徙倚】xǐyǐ〈书〉【ет.】 орнына үйрену .

喜 xǐ①【сын.】 қуаныш: 狂 ~ шаттық әсерінен сасып қалу. ②

қуанышты: ~事 қуанышты оқиға .③〈口〉 жүкті болғанына қуану.④ жақсы көру, ұнату: 好

大 ~ 功 шамадан тыс атаққұмарлық .⑤【ет.】 Тиісті.

⑥ (Xǐ)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【喜爱】xǐ'ài【ет.】 жақсы көру, ұнату: ~游泳 жүзуді жақсы

көру .

【喜报】 xǐbào 【зат.】
куанышты жаңалық : 立功 ~
лайықты куанышты жаңалық .

【喜车】 xǐchē 【зат.】
үйленгендер машинасы.

【喜冲冲】 xǐchōngchōng(~的)
【сын.】 куанышты желпініс.

【喜出望外】 xǐchūwàngwài
шаттық әсерінен сасып қалу.

【喜果】 xǐguǒ(~儿) 【зат.】 ①
«Куаныштың жемістері» (үйлену
тойында берілетін кептірілген
жемістер). ② 〈方〉 қызыл
жұмыртқалар(баланың тууның
үшіншісі күніне немесе үйлену
тойында қонақтарға
таратылатын).

【喜好】 xǐhào 【ет.】 жақсы көру,
ұнату: ~音乐 музыканы жақсы
көру .

【喜欢】 xǐ·huan① 【ет.】 жақсы
көру, ұнату, сүю: 他~文学,
我~数学 ол әдебиетті, ал мен
математиканы жақсы көремін.②

【сын.】 көңілді: 快把好消息
说一说, 叫大家~~ Бізді
қуантыңызшы, жаңалықты
тезірек айтыңыз .

【喜酒】 xǐjiǔ 【зат.】 үйлену
тойы: 吃~тойда сайрандау .

【喜剧】 xǐjù 【зат.】 комедия.

【喜乐】 xǐlè 【сын.】 көңілді.

【喜联】 xǐlián 【зат.】 қос
жазу(үйленуге байланысты).

【喜眉笑眼】 xǐméixiàoyǎn
жайдары.

【喜怒无常】 xǐnùwúcháng
біресе көңілді, біресе мұңды.

【喜气】 xǐqì 【зат.】 жадыраңқы
көңіл: 满脸~жайнақы жүзбен .

【喜气洋洋】 xǐqìyángyáng
жайдары, жадыраңқы көңілмен.

【喜钱】 xǐqián 【зат.】 шайлық.

【喜庆】 xǐqìng ① 【сын.】
мерекелік: ~的日子 мерекелік
күн.② 【зат.】 куанышты оқиға.

【喜鹊】 xǐ·què 【зат.】 сауысқан.

【喜人】 xǐrén 【сын.】 сүйкімді,
әдемі: 今年的小麦长势~
биылғы бидайдың өсуі өте
жақсы .

【喜丧】 xǐsāng 【зат.】 指高寿的
人去岁的丧事.

【喜色】 xǐsè 【зат.】 жүзі
көңілді: 面有~көңілді жүзбен .

【喜事】 xǐshì 【зат.】 ①
мерейлер.② үйлену тойы: ~
办 тойға дайындалу .

【喜糖】 xǐtáng 【зат.】 той
тәттілері.

【喜闻乐见】 xǐwénlèjiàn ең
сүйікті; ең ұнамды.

【喜笑颜开】
xǐxiàoyánkāi куаныштан
күлімсіреп қоя беру .

【喜形于色】 xǐxíngyúsè гул-гул
жайнау, жүзі көңілді.

【喜兴】 xǐ·xing 〈方〉 【сын.】
куанышты: ~事儿 куанышты
оқиға .

【喜幸】 xǐxìng 〈书〉 【ет.】
көңілді.

【喜讯】 xǐxùn 【зат.】 куанышты
хабар: 丰收的~ куанышты
хабар келді.

【喜宴】 xǐyàn 【зат.】 той.

【喜洋洋】 xǐyángyáng 【сын.】
жадыраңқы көңілде, көңілді: 新
年到, 过年忙, 男女老少~жаңа
жыл келді, жаңа жылды бәрі
жадыраңқы көңілде өткізді.

【喜雨】 xǐyǔ 【зат.】 нұрлы
жаңбыр; берекелі жаңбыр: 普
降~барылық жерлерде нұрлы
жаңбыр жауды.

【喜悦】 xǐyuè 【сын.】 көңіл-
күйде.

【喜蛛】 xǐzhū 【зат.】 қуаныш
өрмекшісі (ұзынаяқты үлкен
емес өрмекші).

【喜滋滋】 xǐzīzī(~的) 【сын.】
куанышпен кернелу.

【喜】 xǐ 〈书〉 қорқу: 畏~不前
қорқу, алға басуға батылы
бармау .

【蓰】 xǐ 〈书〉 бес есе: 倍~2-5
есе арттыру(数倍).

【屣】 xǐ 〈书〉 аяқ-киім: 敝~ аяқ-
киім жыртылды.

【禧(釐)xǐ(旧读 xǐ) бақыт, дәулет:
年~ Жаңа жылда бақ-дәулетті
тілеймін .

【蟪】 xǐ [蟪子] (xǐ·zi) 【зат.】
куаныш өрмекшісі (ұзынаяқты
үлкен емес өрмекші).

xì

【卅】 xì 〈书〉 【сан.】 40, қырық .

【戏(戲、戲)xì① ойнау, алдану:
儿~тентектік.② әзілдесу: ~弄
ажуалау.③ 【зат.】 театр,
көрініс: 京~пекин операсы.④
(Xì) 【зат.】 фамилияға
қолданылады.

【戏班】 xìbān(~儿) 【зат.】
театр ұжымы .

【戏报子】 xìbào·zi 【зат.】
афиша, анонс.

【戏本】 xìběn(~儿) 【зат.】
либретто.

【戏称】 xìchēng ① 【ет.】
жалған ат: 因为他说话直爽, 大
伙~他“炮筒子”Ол бәрін ашық
айтатындықтан, бәрі оған
«зеңбіректен оқ жаудыратын»
(бәрін тура айтатын) деген
жалған ат берді.② 【зат.】
Қызықты секс аты.

【戏出儿】 xìchūr 【зат.】
пьесадан салынған көрініс.

【戏词】 xìcí(~儿) 【зат.】
операның мәтіні.

【戏单】xìdān(～儿)【зат.】 театрлық бағдарлама.
【戏法】xìfǎ(～儿)〈口〉【зат.】 фокус: 变～儿 фокус көрсету.
【戏歌】xìgē【зат.】 қытай ұлттық театрындағы өлеңдер.
【戏剧】xìjù【зат.】① театр, көрініс, драма. ② пьеса, драматургия.
【戏剧性】xìjùxìng【зат.】 сахналық.
【戏路】xìlù【зат.】 кейіпкердің мінезінің белгісі.
【戏码】xìmǎ(～儿)【зат.】 репертуар (театрда ойналатын пьесалар).
【戏迷】xìmí【зат.】 театрды сүйіп көретін адам
【戏目】xìmù【зат.】 репертуар (театрда ойналатын пьесалар).
【戏弄】xìnòng【ет.】① малаңғылу② ойын ойнау.
【戏曲】xìqǔ【зат.】① театр, опера және драма. ② драма, пьесалар.
【戏曲片儿】xìqǔpiānr〈口〉【зат.】 қытай ұлттық театр стиліндегі фильм..
【戏曲片】xìqǔpiàn【зат.】 қытай ұлттық театр стиліндегі фильм.
【戏耍】xìshuǎ【ет.】① әзілкеш. ② көңіл көтеру: 终日吃喝～күні бойы ішіп-жеп көңіл көтеру.
【戏说】xìshuō【ет.】 әзіл айту.
【戏台】xìtái〈口〉【зат.】 сахна.
【戏文】xìwén【зат.】①→南戏. ② пьеса мәтіні. ③ жалпы қытай ұлттық театры.
【戏侮】xìwǔ【ет.】 Қорлау.
【戏谑】xìxuè【ет.】 Күлкілі қызықты сөздермен қалжыңдасып.

【戏言】xìyán【зат.】 әзіл айту.
【戏衣】xìyī【зат.】 театрлық костюм.
【戏园子】xìyuán·zi【зат.】 театр.
【戏院】xìyuàn【зат.】 театр.
【戏照】xìzhào【зат.】 әртістің суреті.
【戏装】xìzhuāng【зат.】 театрлық костюм.
【戏子】xì·zi【зат.】 актер, актриса, сахнагер.
饬(饬)xì〈书〉① дән, азық. ② үй малы. ③ сыйлау, тарту.
系-1(④係、④—⑧繫)xì①派～өзен жүйесі. ②【зат.】 факультет: 哲学～философия факультеті. ③【зат.】 реттілік, иерархия. ④ байлау, біріктіру: 维～байлау. ⑤ алаңдау, сағыну: ～恋 қатты жақсы көру. ⑥【ет.】 байлап түсіру; байлап көтеру: 从窖里把白薯～上来 жерқоймадан тәтті картопты байлап көтеру. ⑦〈书〉байлап қою: ～马 атқа шідер салу. ⑧〈书〉тұтқынға алу: ～狱 түрмеге тұтқынға алу. ⑨(Xì)【зат.】 фамилияға қолданылады.
系-2(係)xì〈书〉болу: 确～实情 бұл – анық дерек.
【系词】xìcí【зат.】① логикалық байлам. ② жалғаулық.
【系缚】xìfù〈书〉【ет.】 бұғау, бау.
【系恋】xìliàn【ет.】 жақсы көру, сағыну: ～家乡 Отанын сағыну.
【系列】xìliè【зат.】 топтама, қатар: ～化 сериялы өндіріске өту.

【系念】xìniàn〈书〉【ет.】 挂念.
【系谱】xìpǔ【зат.】 сағыну, алаңдау.
【系数】xìshù【зат.】.
【系统】xìtǒng①【зат.】 жүйе, қатар: 灌溉～суландыру жүйесі. ②【сын.】 жүйелі: ～学习 жүйелі оқу.
【系统工程】xìtǒnggōngchéng жүйелі әзірлеу.
【系统论】xìtǒnglùn【зат.】 жүйелілік теориясы, систематология.
细(細)xì①【сын.】 жұқа, жіңішке: ～铅丝 жіңішке сым. ②【сын.】 жіңішке: 画一根～线 жоспарланған шекара. ③【сын.】 ұсақ: ～沙 ұсақ құм. ④【сын.】 әлсіз, жіңішке: 嗓音～әлсіз дауыс. ⑤【сын.】 жинақты: 这几件玉石雕刻做得真～бұл нефрит мүсін өте шебер жасалынды. ⑥【сын.】 ұқыпты, зейін салып: ～看 зейін салып қарау. ⑦ нақтылық. ⑧〈方〉【сын.】 кішкентай (жасы): ～娃 сәби. ⑨(Xì)【зат.】 адамның аты.
【细胞】xìbāo【зат.】 жасуша.
【细胞壁】xìbāobì【зат.】 жасуша қабырғасы.
【细胞核】xìbāohé【зат.】 жасушаның ядросы.
【细胞膜】xìbāomó【зат.】 жасуша қабықшасы.
【细胞器】xìbāoqì【зат.】 органелла, органоидсм.
【细胞质】xìbāozhì【зат.】 цитоплазма.
【细布】xìbù【зат.】 жұқа мата.
【细部】xìbù【зат.】 егжей-тегжей.
【细菜】xìcài【зат.】 дефицит көкөністер.

【细大不捐】xìdàbùjuān әрбір іске мұқият кірісу.

【细点】xìdiǎn 【зат.】 тәтті тоқаш.

【细发】xì·fā 〈方〉【сын.】 дәл, ұқыпты.

【细高挑儿】xìgāotiǎo 〈方〉【зат.】 алпамса, ұзын бойлы.

【细工】xìgōng 【зат.】 шебер жұмыс.

【细故】xìgù 【зат.】 түкке тұрмайтын.

【细活儿】xìhuór 【зат.】 шебер жұмыс: 慢工出~.

【细节】xìjié 【зат.】 егжей-тегжей, нақтылық.

【细究】xìjiū 【ет.】 мұқият зерттеу: 此事不必~ бұл істі мұқият зерттеудің қажеті жоқ.

【细菌】xìjūn 【зат.】 бактерия.

【细菌武器】xìjūnwǔqì бактериологиялық қару.

【细菌战剂】xìjūnzhànjì бактериалды әскери зат.

【细粮】xìliáng 【зат.】 күріш пен ұн.

【细毛】xì máo 【зат.】 жұқа жүн, құнды жүн.

【细密】xì mǐ 【сын.】 ① қалың мата: 布织得~ қалың тоқылған мата.② мұқият: 对情况进行~的分析 жағдай мұқият саралауға тап болды.

【细目】xì mù 【зат.】 тарау.

【细嫩】xì nèn 【сын.】 нәзік, жұмсақ: ~的脸蛋儿 беті нәзік.

【细腻】xì nì 【сын.】 ① жалама, жұмсақ: 质地~сапасы жұмсақ. ② мұқият: 描写~而生 【ет.】 бәрі тамаша және жаоқын суреттелген.

【细巧】xì qiǎo 【сын.】 өнерлі, шебер: 石柱上雕刻着~的图案 тас мұнара шебер сызба арқылы

кесілді.

【细情】xì qíng 【зат.】 егжей-тегжей.

【细软】xì ruǎn ① 【зат.】 киім-кешек: 收拾~ киім-кешекті жинау.② 【сын.】 иілгіш: ~的柳枝 иілгіш тал бұтағы.

【细润】xì rùn 【сын.】 жұқа, нәзік: 瓷质~фарфор сапасы бойынша нәзік.

【细弱】xì ruò 【сын.】 жіңішке, әлсіз: 声音~әлсіз дауыс.

【细纱】xì shā 【зат.】 иірілген жіп.

【细水长流】xì shuǐ cháng liú үнемді пайдалану.

【细碎】xì suì 【сын.】 жыбырлаған: ~的脚步 жыбырлаған қадам.

【细挑】xì tiāo 【сын.】 бик және жіңішке, сымбатты.

【细微】xì wēi 【сын.】 елеусіз: ~的变化 елеусіз өзгеріс.

【细小】xì xiǎo 【сын.】 ұсақ: ~的事情 ұсақ істер.

【细心】xì xīn 【сын.】 тиянақты, зерделі: ~人 зерделі адам.

【细雨】xì yǔ 【зат.】 ақ жаңбыр: ~濛濛; сіркіреген жауын.

【细则】xì zé 【зат.】 нұсқама, тәртіп, ереже: 工作~нұсқама.

【细账】xì zhàng 【зат.】 тиянақты есеп.

【细针密缕】xì zhēn mì lǚ дәл, жете.

【细枝末节】xì zhī mò jié түкке тұрмайтын; ұсақ-түйек.

【细致】xì zhì 【сын.】 тиянақты, еңбекті: 工作~еңбекті жұмыс

【细作】xì zuò 【зат.】 тыңшы,

жансыз.

盼 xī 〈书〉 ашумен қарау: 瞋目~之 оған өшпенділікпен қарау.

郤 xī ① 〈书〉 жарық, саңылау.② (Xì) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

谿(谿)xī 〈书〉 кенеп.

阋(鬩)xī 〈书〉 араздасу, ұрсысу: 兄弟~于墙 ағалар да үй қабырғаларында араздасады.

舄 xī ① 〈书〉 аяқ-киім.② (Xì) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

隙(隙)xī ① жарық, саңылау: 墙~қабырғадағы жарық.② бос: ~地 бос жерлер.③ жағдай, мүмкіндік: 无~可乘 қолайлы жағдай келген жоқ.④ қайғысын шегу: 嫌~жарықшақтың қайғысын шегу.

【隙地】xì dì 【зат.】 бос жер: 在路旁~种树 жолдың жиегінде ағаш отырғызуға бос жер бар.

【隙缝】xì fèng 【зат.】 жарық, саңылау.

赅 xī 〈书〉 қып-қызыл.

褻 xī тазару рәсімі, дәрет алу.

澌 xī 〈书〉 тұзды су сіңген жер.

【澌湖】xì hú 【зат.】 шағын мүйіс.

【澌卤】xì lǔ 〈书〉 【зат.】 сор, тақыршақ.

虩 xī [虩虩] (xì xì) 〈书〉 【сын.】 корқу.

蠹 xī 〈书〉 азаптану.

xīā

呷 xiā 〈方〉 【ет.】 ішу: ~了一口茶 бір жұтым шай ішті.

虾(蝦)xiā 【зат.】 шаян, ашшаян.

【虾兵蟹将】xiā bīng xiè jiāng жарамсыз қолбасшылар мен

жауынгерлер.

【虾酱】 xiǎjiàng 【зат.】 асшаяндардан жасалған тұздық.

【虾米】 xiā·mǐ 【зат.】 аршылған және кептірілген шаяндар.

【虾米皮】 xiā·mǐpí 【зат.】 ұсақ, кептірілген, тұздалған қабығы бар асшаяндар.

【虾皮】 xiāpí 【зат.】 кептірілген чилимстер.

【虾仁】 xiārén(～儿) 【зат.】 аршылған чилимстер: 炒～儿 аршылған, қуырылған чилимстер.

【虾子】 xiāzǐ 【зат.】 шаяндардың уылдырығы.

瞎 xiā ① 【ет.】 соқыр, соқыр болу: 他的右眼～了 ол оң көзіне соқыр. ② 【үс.】 соқыр тәуекелмен, ойланбастан: 说 ойланбастан сөйлеу. ③ 【ет.】 жарылмаған снаряд: ～炮 жарылмаған снаряд. ④ 〈方〉

【ет.】 ауылшаруашылық мәдениет тұқымдарының өспеуі. ⑤ 〈方〉 【ет.】 жоғалту, зиян келтіру: 一场冰雹～了多少庄稼 жауған бұршақ егіске зиян келтірді. ⑥ 〈方〉 【ет.】 ретсіз: 线绕～了 сым шырмалды.

【瞎掰】 xiābāi 〈方〉 【ет.】 ① текке еңбектену: ② сандырақ: 根本没有这事儿, 你别听他～ мүлдем бұл іс емес, сен оның сандырағын тыңдама.

【瞎扯】 xiāchě 【ет.】 бос сөз, сандырақ: 别～ бос сөз сөйлеме.

【瞎吹】 xiāchuī 【ет.】 бос мақтаншақтық.

【瞎话】 xiāhuà 【зат.】 жалған, өтірік: 说～ өтірік айту.

【瞎火】 xiāhuǒ ① 【зат.】 оқ-

дәрінің дыбыссыз ұруы. ②

【ет.】 жарамсыз оқ-дәрілер: 子弹～了, 枪没打响 оқ жарамсыз, мылтық ата алмайды.

【瞎奶】 xiānǎi 【зат.】 ① тартылған емшек. ② сүті жоқ емшек.

【瞎闹】 xiānào 【ет.】 сандырақ, бұзақылану.

【瞎说】 xiāshuō 【ет.】 бос сөз, сандырақ: ～一通 бос сөз.

【瞎信】 xiāxìn 【зат.】 Пошта бөлімінде түсініксіз адреске немесе дұрыс емес хабарларға байланысты жеткізуге болмайтын хаттар.

【瞎眼】 xiāyǎn 【ет.】 соқыр 当初是我瞎了眼, 没有看出他是个骗子 Оның алаяқ екенін көре алмадым, соқыр болдым.

【瞎诌】 xiāzhōu 〈方〉 【ет.】 бос сөз сөйлеу.

【瞎抓】 xiāzhuā 【ет.】 соқыр тәуекелмен істеу.

【瞎子】 xiā·zi 【зат.】 соқыр, көрмек.

xiá

匣 xiá(～儿) 【зат.】 сандықша, қорап: 木～ағаш қорапша.

【匣枪】 xiáqiāng 〈方〉 【зат.】 маузер, автоматты пистолет.

【匣子】 xiá·zi 【зат.】 ① сандықша, қорап. ② 〈方〉 автоматты пистолет.

【匣子枪】 xiá·ziqiāng 〈方〉 【зат.】 маузер, автоматты пистолет.

侠(俠) xiá ① рыцарь, ер: 武～ рыцарь. ② адал, айбынды: ～士 ақиқаттың жақтаушысы.

【侠肝义胆】 xiágānyìdǎn асыл

жан.

【侠客】 xiákè 【зат.】 рыцарь.

【侠义】 xiáyì 【сын.】 сері: ～心肠 серінің жаны | ～行为 серінің қылығы.

狎 xiá жақын байланыста болу: ～昵 жөнсіздік жасау.

【狎妓】 xiájì 【ет.】 жезөкше әйелдермен уақыт өткізу.

【狎昵】 xiānì 【сын.】 жөнсіздік жасау.

柙 xiá 〈书〉 жабайы жануарларды торға қамау.

峡(峽) xiá ① бұғаз: 三门～ Саньмэнься қ.. ② → 海峡.

【峡谷】 xiágǔ 【зат.】 аңғар, құз. 狭(狹) xiá еңсіз, жіңішке: ～小 еңсіз.

【狭隘】 xiá'ài 【сын.】 ① жіңішке: ～的山道 жіңішке тау соқпағы. ② тар, кішкентай: 她不愿意生活在～的小天地里 Ол тар, тұйық дүниеде тұрғысы келмейді. ③ санаулы, шамалы: 见闻～ ой-өрісі тар.

【狭长】 xiácháng 【сын.】 жіңішке және ұзын: ～的巷子 тар және ұзын көше.

【狭路相逢】 xiá lù xiāng féng тар көшеде кездесті.

【狭小】 xiáxiǎo 【сын.】 тар, шамалы: 房间～ бөлме тар.

【狭义】 xiáyì 【зат.】 тар мағына.

【狭窄】 xiázhǎi 【сын.】 ① жіңішке: ～的走廊 жіңішке дәліз. ② тар, кішкентай: 场地～ тар алаң. ③ санаулы, шамалы: 心地～ жаны санаулы.

袷 xiá ата-бабалар құрметіне құрбандық.

硃(硃) xiá 硃石(Xiáshí) жердің аттарында қолданылады.

遐 xiá ① 〈书〉 алыс: ～迓

айнала. ② 〈书〉 ұзақ : ~ 龄 ұзақ жас . ③ (Xiá) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【遐迹】 xiáèr 〈书〉 【зат.】 айнала : ~ 闻 【зат.】 барлық жерде танымал.

【遐思】 xiásī 【ет.】 армандау, алыстағыны ойлау: 远方来信, 引人~.

【遐想】 xiáxiǎng 【ет.】 армандау: 闭目~ көзді жұмып армандау .

瑕 xiá ақау, кемшілік: ~ 疵 ақау.

【瑕不掩瑜】 xiábùyǎnyú кемшілік құндылықтан басым бола алмайды.

【瑕疵】 xiácī 【зат.】 ақау, кемшілік.

【瑕玷】 xiádiàn 〈书〉 【зат.】 ақау, кемшілік.

【瑕瑜互见】 xiáyúhùjiàn кемшілік пен артықшылығы бар. 瑕 xiá бос уақыт: 无~ бос уақыт болмау .

辖(轄、①辖) xiá ① мұрындық. ② 【ет.】 басқару: 省~ 市 провинция басшылығындағы қала.

【辖区】 xiáqū 【зат.】 бағынышты аудан.

【辖制】 xiázhì 【ет.】 бағындыру.

霞 xiá 【зат.】 ① сәрі, таң. ② (Xiá) адамның аты .

【霞光】 xiáguāng 【зат.】 таңның шуағы: ~ 万道 жарқын, нұрлы .

黠 xiá 〈书〉 ку, аяр : 狡~ 狡 .

【黠慧】 xiáhuì 〈书〉 【сын.】 ақылды, зерек.

xià

下-1xià ① 【зат.】 төменгі : 山~ таудың астында. ② төменгі

(дәреже бойынша) : ~ 等 қоғамның төменгі топтары. ③

【зат.】 келесі, алдағы: ~ 半年 келесі жартыжылдық. ④ Төменге қарай. ⑤ 【зат.】 астында: 在党的领导~ 党ия басшылығында болу. ⑥ уақытында, кезде: 节~ мереке кезде. ⑦ жақ: 两~ 都同意 екі жақ келісімге келді. ⑧ (Xià)

【зат.】 фамилияға қолданылады. 下-2xià ① 【ет.】 түсу: ~ 山 таудан түсу. ② 【ет.】 жауу, түсу: ~ 雨 жаңбыр жауды. ③ 【ет.】 беру, жіберу: ~ 命令 бұйрық беру. ④ 【ет.】 бару: ~ 车间 цехқа барып, жұмыс істеу. ⑤ 【ет.】 шығу, кету: 八一队的五号~, 三号上 8-ші топта 5-ші номер кетіп, 3-ші номер келді. ⑥ 【ет.】 жіберу, кіргізу: ~ 本钱 капитал бөлу. ⑦ 【ет.】 алға жүру: ~ 围棋 қытай дойббасында алға жүру. ⑧ 【ет.】 алу, шешу: ~ 装 бояуды жуып, киімді шешу. ⑨ 【ет.】 істеу, беру: 结论 қорытынды шығару. ⑩ 【ет.】 пайдалану, қолдану: ~ 力气 күш қолдану. ⑪ 【ет.】 туу, шашу, салу: 鸡~ 蛋 тауық жұмыртқа салды. ⑫ алу (жаулап): 连~ 数城 қала алынды . ⑬ көну: 相持不~ ешбір жақ көңгісі келген жоқ. ⑭ 【ет.】 кету: ~ 课 сабақтан кету. ⑮ 【ет.】 аз, кем: 参加大会的不~ 三千人 жиналысқа 3000 кем емес адам қатысты .

下-3xià (~ 儿) 量 ① a) рет: 钟打了三~ сағат үшті соқты. b) 〈方〉 Артефакттардың сыйымдылығы үшін қолданылады. ② шеберлікті білдіреді: 他真有两~ Ол шебер екен ғой.

下-4xià 【ет.】 тен кейін тұрып. ① бағытты білдіреді: 坐~ отыру. ② ішіне: 这个剧场能容~ 上千人 бұл театр өзіне 3000 адамды сыйдыра алады. ③ әрекеттің нәтижесін білдіреді: 打~ 基础 іргесін қалау .

【下巴】 xià-ba 【зат.】 ① төменгі жақ. ② иек.

【下巴颏儿】 xià-bakēr 【зат.】 иек.

【下摆】 xiàbǎi 【зат.】 етек.

【下班】 xiàbān (~ 儿) 【ет.】 жұмыстың аяқталуы, жұмыстан кету: 每天下午六点~ күнде кешкі жетіде жұмыс аяқталады.

【下半场】 xiàbànchǎng 【зат.】 ойынның екінші жартысы.

【下半旗】 xià bànqí жалауды төмен түсіру..

【下半晌】 xiàbànshǎng 〈方〉 【зат.】 түстен кейін.

【下半时】 xiàbànshí 【зат.】 екінші тайм.

【半天】 xiàbàntiān (~ 儿) 【зат.】 түстен кейін .

【下半夜】 xiàbànyè 【зат.】 түннің ортасынан кейін .

【下辈】 xiàbèi (~ 儿) 【зат.】 кейінгі ұрпақ.

【下辈子】 xiàbèizi 【зат.】 келесі өмір .

【下本儿】 xiàběnr 【ет.】 капиталды салу.

【下笔】 xiàbǐ 【ет.】 қаламды алу, жазуды бастау: 想好了再~ ойлап, содан кейін жазу.

【下边】 xiàbiān (~ 儿) 【зат.】 төмен .

【下不来】 xiàbùlái 【ет.】 ыңғайсыз, ұят.

【下不为例】 xiàbùwéilì келешекте бұл қайталмасын.

【下操】 xiàcāo 【ет.】 ① саптық

【下巴】 xià-ba 【зат.】

【下巴颏儿】 xià-bakēr 【зат.】

【下巴】 xià-ba 【зат.】

【下巴颏儿】 xià-bakēr 【зат.】

【下巴】 xià-ba 【зат.】

【下巴颏儿】 xià-bakēr 【зат.】

【下巴】 xià-ba 【зат.】

【下班】 xiàbān (~ 儿) 【ет.】

【下班】 xiàbān (~ 儿) 【ет.】

【下半场】 xiàbànchǎng 【зат.】

【下半旗】 xià bànqí жалауды

【下半晌】 xiàbànshǎng 〈方〉

【下半时】 xiàbànshí 【зат.】

【半天】 xiàbàntiān (~ 儿)

【下半夜】 xiàbànyè 【зат.】

【下辈】 xiàbèi (~ 儿) 【зат.】

【下辈子】 xiàbèizi 【зат.】

【下本儿】 xiàběnr 【ет.】

【下笔】 xiàbǐ 【ет.】 қаламды

【下边】 xiàbiān (~ 儿) 【зат.】

【下不来】 xiàbùlái 【ет.】

【下不为例】 xiàbùwéilì

【下操】 xiàcāo 【ет.】 ① саптық

қызметпен айналысу : 我们上午~, 下午上课 біз түске дейін саптықызметпен айналысып, түстен кейін сабаққа бардық .② саптық қызметтен өту.

【下策】 xiàcè 【зат.】 ақылсыз саясат, жаман жоспар.

【下层】 xiàcéng 【зат.】 қоғамның төменгі топтары, төменгі қабат: ~社会 төменгі топтар қоғамы.

【下场】 xiàchǎng 【ет.】 сахнадан кету.

【下场】 xiàchǎng 【зат.】 финал, ақыр: 可耻的~ ұятты ақыр.

【下场门】 xiàchǎngmén 【зат.】 әртістің сахнадан кететін есігі.

【下车伊始】 xiàchēyīshǐ жаңадан Жұмыс орнына келді.

【下乘】 xiàchéng 【зат.】 хинаяна буд..

【下处】 xià·chū 【зат.】 қонақ үй: 找个~住下 тоқтайтын қонақ үйді іздеймін.

【下船】 xiàchuán 【ет.】 ① кемеден жағаға түсу.② 〈方〉 жағадан кемеге міну.

【下存】 xiàcún 【ет.】 ақша қалдығы: 这笔存款提了二百元, ~八百元 200 юань ақша салып, есепшотта 800 юань қалып отыр.

【下挫】 xiàcuò 【ет.】 құлау, түсу (ақша, валюта бағамы т.б.) 股市连续~ қор нарығы үздіксіз құлауда.

【下达】 xiàdá 【ет.】 төменгі инстанцияларға жеткізу.

【下单】 xiàdān 【ет.】 тапсырыс жасау: 电话~ телефонмен тапсырыс жасау.

【下蛋】 xiàdàn 【ет.】 жұмыртқа салу: 母鸡~ тауық жұмыртқа салды.

【下等】 xiàděng 【сын.】 қоғамның төменгі қабаттары.

【下地】 xiàdì 【ет.】 ① еңбек ету: ~割麦子 бидайды орып еңбек ету.② аурудан кейін аяққа тұру.

【下第】 xiàdì 【ет.】 экзаменнен құлау.

【下跌】 xiàdiē 【ет.】 құлау, төмендеу.

【下碇】 xiàdìng 【ет.】 зәкір тастап тұру.

【下颚】 xià'è 【зат.】 ① иек.② төменгі жақ.

【下凡】 xiàfán 【ет.】 аспаннан жерге түсу: 天仙~ періште аспаннан жерге түсті.

【下饭】 xiàfàn ① 【ет.】 дәмтатым, күрішке астатым.②

【сын.】 астатымы бар тамақты жеу.③ 〈方〉 【зат.】 майсыз, қарапайым үстел.

【下房】 xiàfáng(~儿) 【зат.】 жалшылар тұратын үй.

【下放】 xiàfàng 【ет.】 ① төмендегі мекемеге жіберу.② төменгі деңгейлі жұмысқа жіберу: 干部~劳 【ет.】 тұрақты жұмысшыны төменге еңбектенуге жіберу.

【下风】 xiàfēng 【зат.】 ① желдің төменгі жағы.

【下浮】 xiàfú 【ет.】 төменгі ағыспен жүзу: 利率~пайыздық мөлшерлеме төмендейді.

【下疳】 xiàgān 【зат.】 жұқпалы соз ауру.

【下岗】 xiàgǎng 【ет.】 ① кезекшілікті бітіру.② жұмыстан айырылу.

【下工】 xiàgōng 【ет.】 жұмыстан кету.

【下工夫】 xiàgōngfu еңбектену, күш салу.

【下海】 xiàhǎi 【ет.】 ① теңізге шығу: 初次~, 头晕呕吐是难免的 теңізге бірінші рет шыққанда, бас айналып, жүрек айныйды.② кәсіпқой әртіс болу.

【下颌】 xiàhé 【зат.】 иек. →“颌”.

【下怀】 xiàhuái 【зат.】 менің тілектерім: 正中~ менің тілектеріммен бірге болды.

【下级】 xiàjí 【зат.】 төменгі: ~组织 төменгі құрылым ұйымы.

【下家】 xiàjiā 【зат.】 келесі кезектегі адам.

【下贱】 xiàjiàn 【сын.】 опасыз, арам.

【下江】 Xiàjiāng 【зат.】 Янцзы-цзян өзенінің сағасы.

【下降】 xiàjiàng 【ет.】 құлау, төмендеу, қону: 飞机~ ұшақ төмендеді.

【下脚】 xià//jiǎo(~儿) 【ет.】 аттау, басу: 院子里到处是水, 实在没处~ аулада барлық жерде су, аяқ басатын жер жоқ.

【下脚货】 xiàjiǎohuò 〈方〉 【зат.】 тауар қалдықтары.

【下脚料】 xiàjiǎoliào 【зат.】 өндіріс қалдықтары.

【下界】 -1xiàjiè 【ет.】 Адам әлеміне түседі.

【下界】 -2xiàjiè 【зат.】 Адам әлемі.

【下劲】 xiàjìn(~儿) 【ет.】 көп, тырысып еңбек ету.

【下酒】 xiàjiǔ ① 【ет.】 жеп жіберу.② 【сын.】 дәмтатымға жарау: 这个菜下饭不~ бұл астатым, дәмтатымға жарамайды.

【下课】 xiàkè 【ет.】 сабақтың аяғы: 下了课我们去打球吧 сабақ біткеннен кейін, доп

ойнауға барайық .

【下款】 xiàkuǎn(～儿) 【зат.】
қойылған қол.

【下来】 xiàlái 【ет.】 ① түсу:
他从山坡上～了 ол тай
бөктерінен төмен түсті. ② астық
жинау: 再有半个月桃就～了
айдың ортасында шабдалы
ағашының жемісін жинаймыз .

【下来】 xiàlái 【ет.】 趋向
【ет.】 词. ① жоғарыдан төменге
қарай бағыт (етістікте) қолд.: 河
水从上游流～ өзен жоғарыдан
ағады. ② өткеннен қазіргі
уақытқа дейінгіні көрсетеді
(етістікте): 古代流传～的神话
ежелден қазірге дейін ауыздан-
ауызға таралатын аңыз. ③ іс-
әрекеттің аяқталғанын
білд.(етістікте): 把情况记录～
жағдай хаттамаланды. ④ сын
есімді күшейтуде (сын есімнен
кейін) қолд.: 声音慢慢低了～
дыбыс аздап-аздап басылды.

【下里巴人】 xiàlǐbā rén жалпыға
түсінікті көркем әдебиет .

【下联】 xiàlián(～儿) 【зат.】
жұп жазудың екінші жартысы.

【下列】 xiàliè 【сын.】 төменде
атап өтілген.

【下流】 xiàliú ① 【зат.】 саға:
长江～ Янцзыцзянь өзенінің
сағасы. ② 【зат.】 опасыз,
арам: ～话 боғауыз.

【下落】 xiàluò ① 【зат.】 мекен
жайы, тұрған жері: ～不明
тұрған жері белгісіз. ② 【ет.】
кұлау, төмендеу, қону: 伞兵缓
缓～ парашютті әскер ақырын
төмендеді .

【下马】 xià mǎ 【ет.】 жұмычты
тоқтату, лауазымнан кету.

【下马看花】 xià mǎ kàn huā
барлығын сол жерде зерттеу

үшін, қоғамның төменгі
топтарына бару.

【下马威】 xià mǎ wēi 【зат.】
қорқыту.

【下面】 xià miàn(～儿) 【зат.】
方位词. ① астында: 桌子～
үстелдің астында. ② төмендегі,
келесі: 请看～陈列的纺织品
төмендегі жатқан маталарға
қараңыз. ③ төмендегі, төмен
тұратын: 这个文件要及时向～
传达 бұл қағаз төмендегі
мекемелерге уақытында жету
керек .

【下奶】 xià nǎi 【ет.】 сүтті
шақыру (босанған әйелден) .

【下品】 xià pǐn 【зат.】 төменгі
сұрыпты, сапасы төмен.

【下聘】 xià pìn 【ет.】 аттасу.

【下坡路】 xià pō lù 【зат.】 ①
еңіс. ② құлдырау .

【下欠】 xià qiǎn ① 【ет.】
борышты болу: 我还了八十
元, ～一百十二元 мен 80
юаньді қатардым, әлі 112 юань
борыштымын . ② 【зат.】
қарыздың қалдығы: 全数还清,
并无～ Түгелдей борышымды
өтеп, қарыздың қалдығы да
қалған жоқ.

【下情】 xià qíng 【зат.】 ①
төмендегі мекемедегі жағдай:
了解～ төмендегі жағдай белгілі .
② менің жағдайым.

【下去】 xià qù 【ет.】 түсу: ～
看看 төмен түсіп, қарау.

【下去】 xià qù 【ет.】 ① төменге
қарай бағыт (етістікте) қолд.: 石
头从山上滚～ тас таудан төмен
құлады. ② іс-әрекеттің
жалғасуын: 坚持～ солай
жалғасу . ③ сын есімді
күшейтуде: 天气可能再冷～ ауа
райы әлі де сууы мүмкін.

【下人】 xià rén 【зат.】 малай.

【下梢】 xià shāo 【зат.】 аяғы,
финал.

【下身】 xià shēn 【зат.】 ①
дененің төменгі жағы. ② (～儿)
шалбар.

【下神】 xià shén 【ет.】
дуагерлік.

【下剩】 xià shèng <口> 【ет.】
қалдық, қалған .

【下士】 xià shì 【зат.】 кіші
сержант.

【下世】 xià shì <书> 【ет.】
қайтыс болу .

【下手】 xià shǒu 【ет.】
бастау: 无从～ бастайтын жер
жоқ .

【下手】 2 xià shǒu(～儿) 【зат.】
① оң қолға, сол қолға. ②
көмекші: 打～ көмекші болып
жұмыс істеу.

【下书】 xià shū <书> 【ет.】 хат
жіберу.

【下属】 xià shǔ 【зат.】
бағынышты адам.

【下水】 -1 xià shuǐ 【ет.】 ① суға
кіру: 新船～ жаңа кемеңің суға
түсірілуі . ② матаның түрі . ③
төмен жығылу, бұзыла бастау:
拖人～ адамды арам істерге итеру.

【下水】 -2 xià shuǐ 【ет.】
өзеннің сағасына қарай бару: ～
船 сағаға баратын кеме .

【下水】 xià shuǐ 【зат.】 ішек-
қарын: 猪～ шошқаның ішек-
қарны .

【下水道】 xià shuǐ dào
【зат.】 Көріз.

【下榻】 xià tà 【ет.】 қону, түнге
қалу: ～ 国际饭店
«Халықаралық» қонақ үйінде
тоқталдық .

【下台】 xià tái 【ет.】 ① сахнадан,
кафедрадан кету. ② биліктен,

сахнадан кету. ③ қолайсыз жағдайдан амал табу: 没法 ~ қолайсыз жағдайдан амал таппау.

【下体】 xiàtǐ 〈书〉【зат.】 дененің төменгі бөлігі.

【下头】 xiàtóu 【зат.】 方位词. ① астында: 山 ~ 有个村庄 таудың етегінде ауыл бар. ② төмендегілер: 听取 ~ 的意见 төмендегілердің ойларына құлақ салу.

【下网】 xiàwǎng 【ет.】 ау салу: ~ 捕鱼 балық аулау үшін ау салу.

【下文】 xiàwén 【зат.】 ① төменде, келесіде. ② қорытынды: 我托你的事已经好几天了, 怎么还没有 ~ ? мен тапсырған іс бойынша неге нәтиже жоқ?

【下午】 xiàwǔ 【зат.】 түстен кейін.

【下下】 xiàxià 【сын.】 ① ең сапасы төмен: ~ 策 ең сапасыз жоспар. ② өткен: ~ 星期 өткен апта.

【下弦】 xiàxián 【зат.】 айдың соңғы ширегі.

【下限】 xiàxiàn 【зат.】 минимум, төмен шек.

【下线】 xiàxiàn 【ет.】 тордан шығу.

【下乡】 xiàxiāng 【ет.】 ауылда болу.

【下泻】 xiàxiè 【ет.】 сатқақ, тышқақ.

【下行】 xiàxíng 【ет.】 ① тақ бағыт. 参看 1198 页【上行】. ② өзеннің сағасына қарай бару. ③ жоғарыдан төменге кететін ресми қағаз: ~ 公文 төменге жіберілген қағаздар.

【下学】 xiàxué 【ет.】 сабақ біту.

【下旬】 xiàxún 【зат.】 3-ші

декада.

【下药】 xiàyào 【ет.】 ① дәрі жазып беру: 对症 ~ ауруға дәрі жазып беру. ② уды сеуіп жіберу.

【下野】 xiàyě 【ет.】 саяси аренадан кету.

【下议院】 xiàyìyuàn 【зат.】 төменгі палата.

【下意识】 xiàyìshí 【зат.】 соқыр сезім.

【下游】 xiàyóu 【зат.】 ① өзен сағасы. ② мешеу: 不能甘居 ~ артта қалушылықпен көнуге болмайды.

【下狱】 xiàyù 【ет.】 түрмеге отыру.

【下院】 xiàyuàn 【зат.】 парламенттің төменгі палатасы.

【下葬】 xiàzàng 【ет.】 жерлеу, көму.

【下账】 xiàzhàng 【ет.】 бухгалтерлік кітап жүргізу.

【下肢】 xiàzhī 【зат.】 аяқтар.

【下种】 xiàzhǒng 【ет.】 егіс.

【下箸】 xiàzhù 〈书〉【ет.】 жей бастау.

【下装】 xiàzhuāng 【ет.】 әртістің гримін сүргіп, киімін ауыстыру.

【下坠】 xiàzhuì 【ет.】 ① құлау, түсіп қалу. ② іштегі нәрестенің түсуі.

【下子】 xiàzǐ (~ 儿) 【ет.】 ① тұқым себу. ② жұмыртқа салу.

【下作】 xiàzuò ① 【сын.】 опасыз, арам. ② 〈方〉【сын.】 жетім құрсақ (ашқарақ тур.). ③ 〈方〉【зат.】 көмекші: 打 ~ көмекші болу.

吓(嚇) xià 【ет.】 қорқу: 别 ~ 着孩子 баладан қорқу.

【吓唬】 xià-hu 〈口〉【ет.】 қорқыту, бопсалау.

【吓人】 xiàrén 【сын.】

қорқынышты, айбарлы: 山洞又深又黑, 真 ~ үңгірде жүрген сайын қараңғы, өте қорқынышты.

夏 1 xià 【зат.】 жаз.

夏 2 Xià ① 【зат.】 Ся династиясы. ② Қытай. ③ 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【夏布】 xiàbù 【зат.】 мата.

【夏侯】 Xiàhóu 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【夏季】 xiàjì 【зат.】 жаз.

【夏历】 xiàlì 【зат.】 ай календары.

【夏粮】 xiàliáng 【зат.】 夏季收获的粮食.

【夏令】 xiàlìng 【зат.】 ① жаз. ② жағы ауа-райы.

【夏令营】 xiàlìngyíng 【зат.】 жазғы лагерь.

【夏眠】 xiàmián 【ет.】 жазғы ұзақ ұйқы.

【夏收】 xiàshōu ① 【ет.】 жазғы егінді жинау. ② 【зат.】 жазғы егін.

【夏天】 xiàtiān 【зат.】 жаз.

【夏娃】 Xiàwá 【зат.】 Ева библияда.

【夏衣】 xiàyī 【зат.】 жазғы киім.

【夏至】 xiàzhì 【зат.】 жазғы күн тоқырауы.

【夏至点】 xiàzhìdiǎn 【зат.】 жазғы күн тоқырауының нүктесі.

【夏装】 xiàzhuāng 【зат.】 жазғы көйлек.

唬 xià қорқу.

厦(廈) xià 厦門(Xiàmén) Фуцзянь пров. Сямэнь қ.

罅 xià 〈书〉 саңылау: 云 ~ | 石 ~ тастағы жарық.

【罅漏】 xiàlòu 〈书〉【зат.】 кемшілік: 之处, 有待订补 жұмыста түзетуді талап ететін,

кемшіліктер бар .

【罅隙】 xiàxì 〈书〉 【зат.】 жарық, саңылау.

xiān

仙 (僊) xiān 【зат.】 ① тәңір, өлмейтін: 求~тәңірге жалыну .

②(Xiān) адамның аты .

【仙丹】 xiāndān 【зат.】 тірі су, пәлсапалық тас, панацея.

【仙姑】 xiāngū 【зат.】 ① әйел құдай.②сиқыршы әйел.

【仙鹤】 xiānhè 【зат.】 ①тырна. ② құдыреттің тырнасы .

【仙后座】 xiānhòuzuò 【зат.】 Кассиопея.

【仙境】 xiānjìng 【зат.】 сиқырлы патшалық.

【仙客来】 xiānkèlái 【зат.】 цикламен бот..

【仙女】 xiānnǚ 【зат.】 әйел құдай.

【仙人】 xiānrén 【зат.】 тәңір, құдырет .

【仙人球】 xiānrénqiú 【зат.】 дөңгелек кактус бот..

【仙人掌】 xiānrénzhǎng 【зат.】 кактус.

【仙逝】 xiānshì 【ет.】 өлу, жұмаққа бару.

【仙子】 xiānzǐ 【зат.】 ① әйел құдай.②тәңір, құдырет.

先 xiān① 【зат.】 бірінші кезекте, ең алдымен: ~进 прогрессивті.

② 【үс.】 басты, негізгі іс.③ 【үс.】 уақытша: 这件事情~放一放 бұл іс уақытша қаралмайды. ④ ата-баба : ~人 ата-бабалар. ⑤ өлген : ~父 өлген атам .⑥ 〈口〉 【зат.】 бұрынғы кезде : 你~怎么不告诉我? Сен маған бұрын неге

айтпадың? ⑦ (Xiān) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【先辈】 xiānbèi 【зат.】 біреуден бұрын жұмыс істеген кісі: 继承革命~的事业 бастамашалармен қалдырылған, революция ісін жалғастыру .

【先导】 xiāndǎo 【ет.】 жүргізу.

【先睹为快】 xiāndǔwéikuài танысуға, көруге асығу.

【先发制人】 xiānfāzhìrén бастаманы өз қолына алу, бірінші болып шабуыл жасау.

【先锋】 xiānfēng 【зат.】 авангард: 开路~авангард.

【先锋派艺术】 xiānfēngpàiyìshù өнер мектебінің авангарды.

【先后】 xiānhòu① 【зат.】 дейін және кейін. ② 【үс.】 кезек-кезек: 新出土的文物~在国内外多次展出 жаңа қазылған материалдық мәдениет ескерткіштері кезек-кезек елде және шетелде көрмеге қойылды .

【先见之明】 xiānjiànzhīmíng болжау қабілеті, болжағыштық.

【先进】 xiānjìn алдаңғы қатарлы, озат : ~工作者 озат.

【先决】 xiānjué 【сын.】 алдын-ала : ~条件 алдын-ала шарт.

【先觉】 xiānjué 【зат.】 прогрессивті ойдағы адам.

【先来后到】 xiānláihòudào кезек бойынша .

【先礼后兵】 xiānlǐhòubīng алдымен тату жолмен, содан кейін күшпен әрекет жасау.

【先例】 xiānlì 【зат.】 оқиға: 史无~болып көрмеген.

【先烈】 xiānliè 【зат.】 құрбан болған батырлар.

【先民】 xiānmín 〈书〉 【зат.】 ① ежелдегі адамдар. ② ежелгі

даналар.

【先期】 xiānqī 【зат.】 алдын-ала, мерзімінен бұрын.

【先前】 xiānqián 【зат.】 бұрын: ~我和他同过学 бұрын біз сыныптастар болдық.

【先遣】 xiānqiǎn 【сын.】 алдағы, бас бөлім : ~部队 алдыңғы отряд.

【先秦】 XiānQín 【зат.】 Циньға дейінгі дәуір.

【先驱】 xiānqū 【зат.】 ізашар, бастамашы : 革命的~ революция ізашары.

【先人】 xiānrén 【зат.】 ① ата-бабалар.② өлген .

【先容】 xiānróng 〈书〉 【ет.】 күні бұрын хабарлап қою: 为之~.

【先入为主】 xiānrùwéizhǔ алдын ала пішілген пікір, алғашқы әсер бәрінен күшті .

【先生】 xiānsheng 【зат.】 ① ұстаз . ② мырза, мистер. ③ күйеу : 她~出差去了 оның күйеуі иссапармен кетті.④ 〈方〉 дәрігер .⑤ есепші: 在商号当~ фирмада есепші болып істейді.

⑥ балгер, құмалақшы: 算命~ балгер.

【先声】 xiānshēng 【зат.】 нышан, алғашқы белгі: 1789 年的法国大革命是 19 世纪各国资产阶级革命的~ 1789 жылғы Франциядағы ұлы революция-19 ғасырдың барлық елдердің буржуазиялық революцияның нышаны.

【先声夺人】 xiānshēngduórén басқаны артықшылығымен басу.

【先世】 xiānshì 【зат.】 ата-бабалар.

【先是】 xiān-shì 连 осыған дейін .

【先天】 xiāntiān 【зат.】 ① тумасынан. ② трансцендентальді, априори.

【先天不足】 xiāntiānbùzú туғаннан денсаулығы нашар.

【先头】 xiāntóu ① 【сын.】 алдағы, бас бөлім: ~ 部队 алдыңғы отряд. ② (~儿) 【зат.】 бұрын: ~ 出发|怎么~ 我没听他说过 Мен неге бұрын одан бұны естімедім? . ③ 【зат.】 алда: 旗手走在队伍的~ Ту ұстаушы әскердің алдында жүреді.

【先贤】 xiānxián 〈书〉 【зат.】 ежелгі даналар.

【先行】 xiānxíng ① 【ет.】 алда жүру: ~ 者 бастамашы. ②

【ет.】 алдында болу: ~ 试办 болып өткен тәжірибе . ③

【зат.】 指先行官.

【先行官】 xiānxíngguān 【зат.】 алдыңғы қатардағы топтың командирі.

【先行者】 xiānxíngzhě 【зат.】 бастамашы: 孙中山先生是中国民主主义革命的~ Сун Ятсен – Қытай демократиялық революцияның бастамашысы.

【先验论】 xiānyànlùn 【зат.】 трансцендентализм.

【先意承志】 xiānyìchéngzhì біреуге жағу.

【先斩后奏】 xiānzhǎnhòuzòu толық ерік беру .

【先兆】 xiānzhào 【зат.】 нышан, белгі.

【先哲】 xiānzhé 〈书〉 【зат.】 ежелгі даналар.

【先知】 xiānzhī 【зат.】 ① болжағыш. ② әулие.

纤(纖) xiān ұсақ: ~ 尘 тозаң.

【纤长】 xiāncháng 【сын.】 жіңішке және ұзын: ~ 的手指 жіңішке және ұзын саусақ .

【纤尘】 xiānchén 【зат.】 тозаң: ~ 不染 бірде-бір тозаң жоқ.

【纤毫】 xiānháo 【зат.】 аса нәзік: 刻得~ 毕见 аса нәзік ою.

【纤毛】 xiānmáo 【зат.】 кірпіктер.

【纤巧】 xiānqiǎo 【сын.】 нәзік: 饰物~ 精致 әшекейі өте нәзік.

【纤弱】 xiānguò 【сын.】 нәзік: 身子~ денесі нәзік.

【纤维】 xiānwéi 【зат.】 талшық: 植物~ талшықты өсімдік.

【纤维板】 xiānwéibǎn 【зат.】 фибролит.

【纤维素】 xiānwéisù 【зат.】 целлюлоза.

【纤维植物】 xiānwéizhíwù талшықты өсімдіктер.

【纤悉】 xiānxī 〈书〉 【сын.】 жете: ~ 无遗 айқын .

【纤细】 xiānxì 【сын.】 жіңішке: 笔画~ жіңішке сызықтар .

【纤小】 xiānxiǎo 【сын.】 纤细. 氙 xiān 【зат.】 ксенон.

【氙灯】 xiāndēng 【зат.】 ксенон шамы.

炊 xiān 〈书〉 қуану.

袄 xiān [袄教] (Xiānjiào) 【зат.】 зороастризм, отқа табынушылық.

粳(秈) xiān 粳稻.

【粳稻】 xiāndào 【зат.】 ерте пісетін күріш.

【粳米】 xiānmǐ 【зат.】 ерте пісетін сұрыпты күріш.

荳(菘) xiān → 豨荳.

掀 xiān 【ет.】 ① көтеру: ~ 锅盖 қазанның қақпағын көтеру. ② лақтыру.

【掀起】 xiānqǐ 【ет.】 ①

көтеру, лақтыру: ~ 被子 көрпені көтеру . ② аспанға шығу: 大海~ 了波涛 толқындар жоғары көтеріледі . ③ ашу, күшейту: ~ 植树造林的新高潮 ағаш егу өрлеуін күшейту .

铈(鈰) xiān 〈书〉 өткір: ~ 利 үшкір .

酰 xiān [酰基] (xiānjī) 【зат.】 ацил.

鲜(鮮) xiān ① 【сын.】 жаңа, жас: ~ 肉 жас ет. ②

【сын.】 жас: ~ 花 жас гүл . ③ анық, ашық түсті: ~ 红 алқызыл. ④ 【сын.】

жас, дәмді: 味道~ дәмі өте жақсы . ⑤ сирек кездесетін:

鱼~ сирек кездесетін балық . ⑦ (Xiān) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【鲜卑】 Xiānbēi 【зат.】 сяньби, сяньбилер.

【鲜果】 xiānguǒ 【зат.】 жаңа піскен жемістер.

【鲜红】 xiānhóng 【сын.】 алқызыл, қан қызыл: ~ 的朝霞 алқызыл таң .

【鲜花】 xiānhuā 【зат.】 жас гүлдер: 一束~ жас гүлдер байламы .

【鲜货】 xiānhuò 【зат.】 жаңа әкелінген азық-түлік.

【鲜丽】 xiānlì 【сын.】 әсем: 衣着色彩~ әсем бояулы көйлек .

【鲜美】 xiānměi 【сын.】 дәмді.

【鲜明】 xiānmíng 【сын.】 ① ашық түсті: 色调~ ашық түсті рең . ② анық: ~ 的对比 анық карама-қайшылық .

【鲜嫩】 xiānnèn 【сын.】 жаңа, жас: ~ 的藕 лотостың жас борығы .

【鲜血】 xiānxuè 【зат.】 қан.

【鲜艳】 xiānyàn 【сын.】 бояулы, ашық түсті: ~夺目 тамаша.

【鲜于】 Xiānyú 【зат.】 фамилияға қолданылады.
暹 xiān 暹 罗 (Xiānlúo) Тайландтың ескі атауы.

xián

闲(閑、閒) xián ① 【сын.】 бос, жұмыссыз: 游手好~ бос жүру. ② 【сын.】 қолданылмайтын, бос: ~房 бос тұрған үй. ③ бос уақыт: 忙里偷~ уақыт үнемдеу. ④ бөгде: ~话 бөгде сөз. ⑤ (Xián) 【зат.】 фамилияға қолданылады.
“閒”→jiān“间”; →jiàn“间”.

【闲扯】 xiánchě 【ет.】 көп сөйлеу.

【闲荡】 xiándàng 【ет.】 серуендеу, қаңғыру: ~街头 көше бойымен серуендеу.

【闲工夫】 xiángōng·fu(~儿) 【зат.】 没有事情要做的时间.

【闲逛】 xiánguàng 【ет.】 бос уақыт: 工作太忙, 没有工夫~ жұмыс көп, бос уақыт мүлдем жоқ.

【闲话】 xiánhuà ①(~儿)

【зат.】 бос сөз, мылжың: ~少说 бос сөзді доғар! ② 【зат.】 өсек-аяқ: 注意一点, 免得让人说~. ③ 〈书〉 【ет.】 мылжыңдау: 清夜~ түні бойы мылжыңдау.

【闲居】 xiánjū 【ет.】 тыныштықта өмір сүру.

【闲空】 xiánkòng(~儿) 【зат.】 бос уақыт: 她整天忙忙碌碌的, 没有一点儿~ ол күнә бойы ынтамен еңбектенеді, бірде-бір

бос уақыт жоқ.

【闲聊】 xiánliáo 【ет.】 әңгімелесу.

【闲气】 xiánqì 【зат.】 уақ-түйектерге ызалану: 生~ уақ-түйектерге ызалану.

【闲钱】 xiánqián 【зат.】 артық ақша.

【闲情逸致】 xiánqíngyìzhì көңілі жай қалып.

【闲人】 xiánrén 【зат.】 ① бос сандалушы: 现在正是农忙季节, 村里一个~也没有 Дәл қазір егін уақыты, ауылда бірде-бір бос сандалушы жоқ. ② бөтен кісі: ~免进 бөтен кісілерге кіруге болмайды.

【闲散】 xiánsǎn 【сын.】 ① дырдулық: ~的日子 дырду күндер. ② бос: ~资金 бос капитал.

【闲事】 xiánshì 【зат.】 бөгде істер: 管~ бөгде істермен айналысу.

【闲适】 xiánshì 【сын.】 бейбіт және бейпіл: ~生活 бейбіт және жайбарақат өмір.

【闲书】 xiánshū 【зат.】 жеңіл оқуға арналған кітаптар.

【闲谈】 xiántán 【ет.】 мылжыңдау.

【闲暇】 xiánxiá 【зат.】 бос.

【闲心】 xiánxīn 【зат.】 жайбарақаттық.

【闲雅】 xiányǎ 同“娴雅”.

【闲言碎语】 xiányánsuìyǔ оқыс сөз, сыбыр.

【闲云野鹤】 xiányúnyěhè толық еркіндік.

【闲杂】 xiánzá 【сын.】 айқын міндетсіз: ~人员 айқын міндетсіз штат.

【闲章】 xiánzhāng(~儿) 【зат.】 бейресми баспасөз.

【闲职】 xiánzhí 【зат.】 синекура.

【闲置】 xiánzhì 【ет.】 әрекет етпеу, тұру: 这台机器已经~多年 бұл машина әрекетсіз бірнеше жыл тұр.

贤 (賢) xián ① дарынды, өнегелі: ~明 ақылғөй. ② дараынды, өнегелі адам: 圣~ дана және данышпан. ③ әз, аяулы: ~弟 әз аға. ④ (Xián)

【зат.】 фамилияға қолданылады.

【贤达】 xiándá 【зат.】 мәртебелі тұлғалар: 社会~ қоғамның мәртебелі мүшелері.

【贤德】 xiándé ① 【зат.】 адамгершілікті, рақымшыл: ~女子 рақымшыл әйел.

【贤惠】 (贤慧) xiánhuì 【сын.】 рақымды.

【贤劳】 xiánláo 〈书〉 【сын.】 еңбекшіл.

【贤良】 xiánliáng 〈书〉 【сын.】 рақымды және дана.

【贤路】 xiánlù 〈书〉 【зат.】 дананың жолы конф.: 开~ беделді адамдарға жол беру.

【贤明】 xiánmíng 【сын.】 дана: ~的领导 дана басшы.

【贤能】 xiánnéng 【сын.】 рақымды және дарынды: 另举~ беделділерді көтермелеу.

【贤妻良母】 xiánqīliángmǔ адал жар мен рақымды ана.

【贤人】 xiánrén 【зат.】 адамгершілікті, рақымшыл.

【贤士】 xiánshì 〈书〉 【зат.】 贤人.

【贤淑】 xiánshū 〈书〉 【сын.】 адал, өнегелі: ~的妻子 адал әйел.

【贤哲】 xiánzhé 〈书〉 【сын.】 абыз, дана.

弦 (① ② 絃) xián 【зат.】 ①

адырна : 弓 ~ адырна. ② (~ 儿) ішек, ішекті аспап . ③ серіппе : 钟走慢了, 该上 ~ 了 сағат ақырын жүреді, серіппені бұрау керек . ④ хорда. ⑤ гипотенуза.

【弦歌】 xiángē 【ет.】 ішекті аспаптарға қосылып ән салу.

【弦外之音】 xiánwàizhīyīn астарлы ишара.

【弦乐器】 xiányuèqì 【зат.】 ішекті аспап .

【弦子】 xián·zi 【зат.】 «сяньцзы» муз. аспап.

掎 (擗) xián 〈方〉 【ет.】 жұлу : ~ 鸡毛 тауықтың жүнін жұлу.

咸 1 xián ① 〈书〉 【үс.】 барлық, бәрі : ~ 受其益 бәрінің пайдасы үшін. ② (Xián) 【зат.】 адамның аты .

咸 2 (鹹) xián 【сын.】 ащы, тұзды : 菜太 ~ тұздалған көкөністер тым ащы .

【咸菜】 xiáncài 【зат.】 тұздалған көкөністер.

【咸津津】 xiánjīnjīn (~ 的) (~ 儿的) 【сын.】 ащылау.

【咸水湖】 xiánshuǐhú 【зат.】 тұзды көл, сортаң.

【咸盐】 xiányán 〈方〉 【зат.】 ас тұзы .

涎 xián сілекей : 口角流 ~ ашкөздіктен сілекейін ағызды .

【涎皮赖脸】 xiánpílailiǎn беймаза, жабысқақ.

【涎水】 xiánshuǐ 〈方〉 【зат.】 сілекей.

娴 (嫻、嫻) xián 〈书〉 білікті, маман : ~ 于辞令 тілі шебер.

【娴静】 xiánjìng 【сын.】 салмақты : 举止 ~ мінезі салмақты.

【娴熟】 xiánshú 【сын.】 білікті,

маман : 技术 ~ үлкен шеберлікпен .

【娴雅】 xiányǎ 【сын.】 көргенді : 谈吐 ~ сөйлеу үлгісі көргенді .

蜃 xián кивсяк зоол..

衔-1 (銜、啣) xián ① 【ет.】 ауызда ұстау : 他 ~ 着一个大烟斗 аузында темекі трубкасы болды.

② жасырып қалу : ~ 恨 өшпенділікті жасырып қалу. ③ 〈书〉 алу : ~ 命 бұйрық алды .

衔-2 (銜) xián 【зат.】 лауазым, шен : 头 ~ дәреже .

【衔恨】 xiánhèn 【ет.】 кек сақтау : ~ 而死 өлгенге дейін кегін сақтады .

【衔级】 xiánjí 【зат.】 атақ, лауазым.

【衔接】 xiánjiē 【ет.】 байланыстыру : 两个阶段必须 ~ екі кезенді байланыстыру қажет.

【衔枚】 xiánméi 〈书〉 【ет.】 білдірмей жақын келу : ~ 疾走 дыбыссыз жүру.

【衔命】 xiánmìng 〈书〉 【ет.】 бұйрық алу.

【衔铁】 xiántiě 【зат.】 зәкір.

【衔冤】 xiányuān 【ет.】 әділетсіздікке шыдау : ~ 负屈.

舷 xián 【зат.】 борт, бүйір : 左 ~ сол борт.

【舷窗】 xiánchuāng 【зат.】 борт иллюминаторы .

【舷梯】 xiántī 【зат.】 борт басқышы .

痫 (癇) xián [痫症] (xiánzhèng) 【зат.】 қояншық, эпилепсия .

嫌 xián ① күдіктену : 避 ~ күдіктен құтылу. ②

реніш, наразылық : 前 ~ байырғы жеркөніш. ③ 【ет.】 жек

көру, жирену : 讨人 ~ беймаза ету.

【嫌犯】 xiánfàn 【зат.】 күдікті адам .

【嫌弃】 xiánqì 【ет.】 жеккөрініштілік.

【嫌恶】 xiánwù 【ет.】 жек көру, жирену.

【嫌隙】 xiánxì 【зат.】 жақтырмау : ~ 消释 жек көрушілік жойылды.

【嫌疑】 xiányú 【зат.】 күдік : ~ 犯 күдікті адам.

【嫌疑犯】 xiányúfàn 【зат.】 күдікті адам.

【嫌怨】 xiányuàn 【зат.】 реніш, наразылық.

【嫌憎】 xiánzēng 【ет.】 жек көру.

xiǎn

狻 (獬) xiǎn күзгі аңшылық .

洗 Xiǎn 【зат.】 фамилияға қолданылады.

显 (顯) xiǎn ① 【сын.】 айқын : ~ 而易见 өте анық. ② 【ет.】

көрсету : 大 ~ 身手 ұят намысты қолдан бермеу. ③ мәртебе : ~ 达 мәртебесі арту. ④ (Xiǎn) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【显白】 xiǎn·bai 同“显摆”

【显摆】 xiǎn·bai 〈方〉 【ет.】 біліну.

【显达】 xiǎndá 【сын.】 атактылық.

【显得】 xiǎn·de 【ет.】 көріну, біліну : 节日的天安门 ~ 更加壮丽 Тяньаньмэнь мереке күндерінде одан да тамаша болып көрінеді .

【显而易见】 xiǎnéryìjiàn әбден айқын.

【显贵】 xiǎnguì 【сын.】 ақсүйектер.

【显赫】xiǎnhè【сын.】 атағы шығу: ~一时 даңққа бөлену.

【显花植物】xiǎnhuā-zhíwù Гүлдену, күшті, шабдалы, хризантема, бидай және т.б. сияқты өсімдіктердің тұқымдарын көбейту арқылы («жасырылған өсімдіктерден» басқа).

【显豁】xiǎnhuò【сын.】 айқын: 内容 ~ мазмұнның айқындылығы.

【显见】xiǎnjiàn【ет.】 айқын, анық болу.

【显卡】xiǎnkǎ【зат.】 видеократа, видеотөлем.

【显灵】xiǎnlíng【ет.】 әруақтың шығуы.

【显露】xiǎnlù【ет.】 білдіру: ~出高兴的神色 қуанышты білдіру.

【显明】xiǎnmíng【сын.】 айқын: ~的对照 айқын салыстыру.

【显目】xiǎnmù【сын.】 көрнекті.

【显然】xiǎnrán【сын.】 айқын: 问题很~мәселе айқын болып тұр.

【显荣】xiǎnróng〈书〉【сын.】 даңқ, атақ.

【显圣】xiǎnshèng【ет.】 әруақтың шығуы.

【显示】xiǎnshì【ет.】 білдіру: ~威力 күш білінді.

【显示卡】xiǎnshìkǎ【зат.】 видеокарта.

【显示器】xiǎnshìqì【зат.】 экран, дисплей.

【显微镜】xiǎnwēijìng【зат.】 микроскоп.

【显现】xiǎnxiàn【ет.】 ашық көріну: 雾气逐渐消失, 重叠的山峦一层一层地~出来 Тұман

айықты, таудың бастары қабат – ұабат болып ашық көрінді.

【显像管】xiǎnxiàngguǎn【зат.】 кинескоп.

【显效】xiǎnxiào①【ет.】 нәтижелілік: 这种农药~快, 毒性低 Мұндай улы химикаттар нәтижелілігі тез, улылығы төмен.②【зат.】 айқын әсер: 未见~айқын әсерді көрмеу.

【显【сын.】】xiǎnxíng(~儿)【ет.】 шын бейнесін көрсету.

【显性】xiǎnxìng【сын.】 басымдылық: ~遗传 тұқым қуалауының басымдылығы.

【显学】xiǎnxué〈书〉【зат.】 ғылымдағы жетекші сала, сәнді ағым.

【显眼】xiǎnyǎn【сын.】 көзге түсу: 把布告贴在~的地方 хабарландыру көзге түсетін жерде жапсырылды.

【显扬】xiǎnyáng〈书〉【ет.】① атын шығару.②атағы шығу: ~于天下 әлемге атағы шықты.

【显要】xiǎnyào【зат.】 аксүйектер.

【显耀】xiǎnyào①【сын.】 даңқ.②【ет.】 мақтану: ~自己能干 өзінің өнерлігімен мақтану.

【显影】xiǎnyǐng【ет.】 шығару (суретті).

【显证】xiǎnzhèng〈书〉【зат.】 айқын дәлел.

【显著】xiǎnzhù【сын.】 көрнекті, айқын: 效益 ~ нәтижелілігі айқын.

洗 Xiǎn【зат.】 фамилияға қолданылады.

险(險)xiǎn①【сын.】 жер бедері күрделі, қауіпті: ~峻 жарлауытты. ② өту оңай емес жер. ③ Қайғылы жағдай немесе апат мүмкіндігі. ④ алаяқтық. ⑤

Қауіпті.

【险地】xiǎndì【зат.】① өтуге қиын жер. ②кәдікті жағдай.

【险恶】xiǎn'è【сын.】① қауіпті, өте қиын: 病情 ~ аурудың жағдайы өте қиын.

【险峰】xiǎnfēng【зат.】 алынбас шың: 攀登 ~ алынбас шыңға өрмелеп шығу.

【险工】xiǎngōng【зат.】 бөгеттің қатерлі аймағы.

【险固】xiǎngù【сын.】 бекітілген, қауіпсіз: 地势 ~ жер қауіпсіз.

【险境】xiǎnjìng【зат.】 қатерлі жағдай: 逃出 ~ қатерлі жағдайдан құтылу.

【险峻】xiǎnjùn【сын.】 жарлауытты, тік: 山峰 ~ таудың шыңы тік.

【险情】xiǎnqíng【зат.】 қауіпті жағдай: 排除 ~ қауіпті жағдайды жою.

【险胜】xiǎnshèng【ет.】 титтей артықшылық арқасында жеңу.

【险滩】xiǎntān【зат.】 қауіпті қайыр.

【险些】xiǎnxiē【үс.】 бола жаздап қалды: 马往旁边一闪, ~把我摔下来.

【险要】xiǎnyào【сын.】 өтуге қиын: 山势 ~ таулы бедер өтуге қиын.

【险韵】xiǎnyùn【зат.】 қиын ұйқас (сирек кездесетін иероглифке).

【险诈】xiǎnzhà【сын.】 аяр, залым.

【险兆】xiǎnzhào【зат.】 қатерлі нышан: 发现~, 必须立即停止作业 қатерлі нышан табылды, істі дереу тоқтату қажет.

【险症】xiǎnzhèng【зат.】

қатерлі ауру .

【险阻】 xiǎnzǔ 【сын.】 қиыншылықтар, бөгеттер : 崎岖~的山路 бұралаң және қиын таулы жол .

蜃 (蜃) xiǎn 【зат.】 өзен теллипасы зоол .

猥 (猥) xiǎn 〈书〉长 (cháng) ұзынтұмсықты ит .

【猥狎】 Xiǎnyǎn 【зат.】 сяньюнь (солтүстік қытай емес тайпалар)

铣 (铣) xiǎn [铣铁] (xiǎntiě) 【зат.】 шойын .

跣 xiǎn 〈书〉 жалаңаяқ : ~足 жалаң аяқ .

鲜 (鲜、黠、黠) xiǎn сирек, аз : ~见 сирек кездесетін .

【鲜为人知】 xiǎnwéirénzhī Аз адамдар біледі .

藓 (藓) xiǎn 【зат.】 ① білетін адам аз, кейбіреулерге нана белгілі . ② (Xiǎn) адамның аты .

燹 xiǎn 〈书〉 дала өрті .

噫 xiǎn 〈书〉 экипаждың пердесі, шымылдығы .

xiàn

莧 (莧) xiàn үштүсті щерица бот .

【莧菜】 xiàncài 【зат.】 үштүсті щерица бот .

县 (縣) xiàn 【зат.】 ① уезд . ② (Xiàn) адамның аты .

【县城】 xiànchéng 【зат.】 үйездік қала .

【县份】 xiànfèn 【зат.】 уезд .

【县志】 xiànzhì 【зат.】 уезд бойынша мағлұматнама .

【县治】 xiànzhì 【зат.】 уездік орталық .

峴 (峴) Xiàn Сяньшань (Хубэйдегі таудың атауы)

现 (現) xiàn ① қазір : ~状 қазіргі жағдай . ② 【үс.】 тап осы сәтте, қазір ғана : ~做的烧饼 қазір ғана піскен шелпек . ③ қолда бар, нақты : ~钱 қолма-қол ақша . ④ қолда бары, қолдағы сомасы : 兑~ қолма-қол ақша етіп беру . ⑤ 【ет.】 көріну, пайда болу : ~原 【сын.】 ұстап беру .

【现场】 xiànchǎng 【зат.】 ① уақиға болған орын : 保护~ уақиға болған жерді қорғауға алу . ② жұмыс орны : ~参观 жұмыс орнын барып шығу .

【现钞】 xiàncāo 【зат.】 қолда бар ақша .

【现成】 xiànchéng (~儿) 【сын.】 әзір, дайын : ~饭 барлық дайын затта .

【现成饭】 xiànchéngfàn 【зат.】 барлық дайын затта : 吃~ дайын асқа ие болу .

【现成话】 xiànchénghuà 【зат.】 жауапсыз сөз .

【现存】 xiàncún 【ет.】 бар болуы : ~物资 тауарлардың бар болуы .

【现大洋】 xiàndàiyáng 【зат.】 现洋 .

【现代】 xiàndài 【зат.】 қазіргі .

【现代化】 xiàndàihuà 【ет.】 жаңалау : ~的设备 жабдықты жаңарту .

【现代戏】 xiàndàixì 【зат.】 қазіргі тақырыпқа пьеса .

【现代主义】 xiàndàizhǔyì ① модернизм (көркем өнерде) . ② католикалық модернизм (Леруа) .

【现汇】 xiànhuì 【зат.】 шетел банк шоттарынан аударылған, шетел валютасындағы депозиттер .

【现货】 xiànhuò 【зат.】 қолда бар тауар : 备有~ қолдағы

тауардың болуы .

【现今】 xiànjīn 【зат.】 осы шақтаға, қазіргі : 这种式样~不时兴了 бұндай үлгі қазір сәнде емес .

【现金】 xiànjīn 【зат.】 қолда бар ақша, касса : ~交易 қолдағы ақшаға сату .

【现金账】 xiànjīnzhàng 【зат.】 касса кітабы .

【现款】 xiàнкуǎn 【зат.】 қолда бар ақша .

【现年】 xiànnián 【зат.】 биыл .

【现钱】 xiànqián 〈口〉 【зат.】 олда бар ақша .

【现任】 xiànrèn ① 【ет.】 қазір істеу : 他~工会主席 ол қазір кәсіподақ төрағасы болып істейді . ② 【сын.】 бүгінгі : ~校长是原来的教导主任 .

【现如今】 xiànrújīn 〈方〉 【зат.】 қазір .

【现身说法】 xiàn shēn shuō fǎ жеке бастық үлгіде көрсету .

【现时】 xiànshí 【зат.】 қазір : ~正是农忙时节 дәл осы уақытта жұмыстың қызу кезі .

【现实】 xiànshí ① 【зат.】 нақтылық : ~нақтылықтан ажырау . ② 【сын.】 нақтылы : | 这是一个比较~的办法 мәселені шешу үшін бұл нақтылы шама .

【现实主义】 xiànshízhǔyì реализм (әдебиетте) .

【现世】 -1 xiànshì 【зат.】 бұл өмірде : ~报 әділ жаза .

【现世】 -2 xiànshì 【ет.】 маскара болу : 活~ маскара болу .

【现世报】 xiànshìbào әділ жаза .

【现势】 xiànshì 【зат.】 қазіргі тенденция .

【现下】 xiànxià 〈口〉 【зат.】 现在 .

【现象】 xiànxiàng 【зат.】

құбылыс : 自然 ~ табиғат құбылысы.

【现行】 xiànxíng 【сын.】 ① күші бар : ~ 法令 күші бар заңдар. ② әрекеттегі : ~ 犯罪 қылмыс үстінде ұсталған қылмыскер.

【现行犯】 xiànxíngfàn 【зат.】 қылмыс үстінде ұсталған қылмыскер .

【现眼】 xiànyǎn 【ет.】 масқара болу : 丢人 ~ ұятқа қалу.

【现洋】 xiànyáng 【зат.】 күміс юаньдағы, қолдағы ақша.

【现役】 xiànyù ① 【зат.】 нағыз әскери жұмыс. ② 【сын.】 : ~ 军人 нағыз әскери жұмыстағы әскери қызметкерлер.

【现在】 xiànzài 【зат.】 қазір : 他~的情况怎么样? Оның қазіргі жағдайы қалай?

【现职】 xiànzhi 【зат.】 алып жатқан қызмет.

【现状】 xiànzhuàng 【зат.】 қазіргі, бар жағдай, статус-кво : 打破~бар жағдайды жою .

现 (睨) xiàn < 书 > күннің шығуы .

限 xiàn ① шек, шама : 界~шек. ② 【ет.】 шектеу : 人数不~ адамдар саны шектелмеген. ③ < 书 > босаға : 门~босаға.

【限定】 xiàndìng 【ет.】 шектеу : ~ 报 【зат.】 时间 тіркелу уақыты шектелген.

【限度】 xiàndù 【зат.】 шек, шама : 最高~максимум.

【限额】 xiàn'é 【зат.】 лимит, квота.

【限价】 xiànjià ① 【ет.】 мемлекеттік баға : ~ 销售 мемлекеттік бағамен сату. ② 【зат.】 бағаны шектеу : 最高~

максимум бағаны шектеу.

【限界】 xiànjiè 【зат.】 габарит.

【限量】 xiànlìang ① 【ет.】 шектеу, лимиттеу : 前途不可~ шексіз мүмкіндіктер ашылады. ② 【зат.】 шек, шама.

【限令】 xiànlìng 【ет.】 бәр нәрсені белгілі мерзімге дейін жасауды бұйрық ету.

【限期】 xiànqī ① 【ет.】 мерзіммен шектеу : ~ 归还 мерзімге дейін орал. ② 【зат.】 мерзім : ~ 已满 мерзім өтті | 三天的~3 күндік мерзім .

【限于】 xiànyú 【ет.】 шектелу, біту : ~ 水平 шектелген деңгей.

【限制】 xiànzhi ① 【ет.】 шектеу, лимиттеу : 文章的字数不~ мақаланың иероглифтер саны шектелмеген . ② 【зат.】 шек : 有一定的~ міндетті шек бар.

线 (綫) xiàn ① (~ 儿) 【зат.】 жіп : 毛~ жүн. ② 【зат.】 сызық. ③ сәуле . ④ 【зат.】 желі, жол : 运输~ тасымалдау жолы. ⑤ ой жолы : 上纲上~ сұраққа тап күресі көзқарасымен кірісу . ⑥ шекара, шек : 前~ алдыңғы шек. ⑦ шек : 死亡~ бір аяғы көрде | 贫困~ кедейлік шегі. ⑧ желі (ой, әңгіме) : 眼~ ой өрісі . ⑨ 量 Өте аз. ⑩ (Xiàn) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【线报】 xiànbào < 方 > 【зат.】 барлау, жортуыл.

【线材】 xiàncái 【зат.】 сым сияқты металл зат .

【线春】 xiànchūn 【зат.】 сяньчунь (жібек матаның түрі).

【线段】 xiànduàn 【зат.】 бөлік, кесінді.

【线体】 xiànlìtǐ 【зат.】 хондриосом жан. түрі.

【线路】 xiànlù 【зат.】 желі, тармақ : 无线电~ радио желісі.

【线麻】 xiànmá 【зат.】 Марихуана.

【线呢】 xiànní 【зат.】 жүн матаға ұқсас мақта мата.

【线坯子】 xiànpīzi 【зат.】 мақта жіп.

【线圈】 xiànquān 【зат.】 шарғы, катушка.

【线人】 xiànrén < 方 > 【зат.】 жансыз, жоқшы.

【线绳】 xiànshéng (~ 儿) 【зат.】 шнур.

【线索】 xiànsuǒ 【зат.】 кілт.

【线毯】 xiàntǎn 【зат.】 мақта көрпе.

【线条】 xiàntiáo 【зат.】 ① сызық, түр сызық : 粗~ жуан сызық. ② желі.

【线头】 xiàntóu (~ 儿) 【зат.】 ① жіптің ұшы. ② жіптің үзіндісі.

【线香】 xiànxiāng 【зат.】 фимиам.

【线衣】 xiànyī 【зат.】 тоқылған фуфайка.

【线轴儿】 xiànzhouer 【зат.】 орауыш, шпулька.

【线装】 xiànzhuāng 【сын.】 шілтерлеп брашюрлау : ~ 书 ежелгі қытай кітабы .

宪 xiàn ① < 书 > заң, ереже : ~ 令 мемлекет заңдары . ② конституция : ~ 章 жарғы, хартия . ③ (Xiàn) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【宪兵】 xiànbīng 【зат.】 жандарм, жандармерия.

【宪法】 xiànfǎ 【зат.】 конституция, конституциялық заң.

【宪警】 xiànjǐng 【зат.】 Жандармерия және полиция.
 【宪章】 xiànzhāng ① 〈书〉 【ет.】 заңдар жинағы. ② 〈书〉 【зат.】 хартия.
 【宪政】 xiànzhèng 【зат.】 конситуциялық басқару.
 靦 xiàn 〈书〉 күріш.
 【靦子】 xiàn·zi 〈方〉 【зат.】 сұлы ұнтағы.
 陷 xiàn ① қақпан . ② 【ет.】 малтығу, бату : 汽车~在泥里了 машина батпаққа батып қалды. ③ 【ет.】 ішіне ену : 病了几天, 眼睛都~进去了 бірнеше күн ауырып, көздері ішіне кіріп етті. ④ 陷害 : ~人于罪 біреуге ор қазу . ⑤ басып алыну, талқандалу : 失~ құлау. ⑥ кемшілік : 缺~ кемшілік.
 【陷害】 xiànhài 【ет.】 қудалау, ор қазу : ~好人 адал адамдарды қудалау.
 【陷阱】 xiànjǐng 【зат.】 ① қақпан. ② ор, тосқын.
 【陷坑】 xiànkēng 【зат.】 ① қақпан. ② ор, тосқын.
 【陷落】 xiànluò 【ет.】 ① опырылып құлау, басылу : 许多盆地都是因为地壳~而【сын.】成的 Көптеген ойпаттар жер қабығының басылуынан пайда болады. ② жауды басып алу.
 【陷入】 xiànrù 【ет.】 ① болу, ұшырау : ~重围 қоршаулы болу. ② бату : ~沉思 терең ойға бату.
 【陷于】 xiànyú 【ет.】 болу, ұшырау : ~孤立 оқшаулануға ұшырау.
 【陷阵】 xiànzhèn 【ет.】 жаудың қатарына шауып ену : 冲锋~ шабуыл жасап, жаудың қатарына

шауып ену.
 馅 (餡) xiàn (~ 儿) 【зат.】 салынды, фарш : 饺子~儿 фаршы бар тұшпара.
 【馅儿饼】 xiànrǐng 【зат.】 самса.
 羨 (羨) xiàn ① күндеу, қызғану : 歎~ көре алмай. ② (Xiàn) 【зат.】 фамилияға қолданылады.
 【羡慕】 xiànmù 【ет.】 көре алмай, қызғану.
 【羨余】 xiànyú 【зат.】 артылған қаражат : 进献~ артылған қаражатты ұсыну.
 献 (獻) xiàn ① 【ет.】 сыйға тарту, ұсыну : ~花 гүлдерді ұсыну. ② 【ет.】 көрсету : ~技 шеберлігін көрсету. ③ (Xiàn) 【зат.】 фамилияға қолданылады.
 【献宝】 xiànbǎo 【ет.】 ① бағалы сыйлықты ұсыну. ② бағалы тәжірибемен бөлісу. ③ сирек затпен мақтану, бәріне көрсету.
 【献策】 xiàncè 【ет.】 献计.
 【献丑】 xiànchǒu 【ет.】 бір нәрсені күлкі үшін істеу.
 【献词】 xiàncí 【зат.】 құттықтау сөзі : 新年~ Жаңа жыл құттықтау сөзі.
 【献花】 xiànhuā 【ет.】 гүлдер тарту.
 【献计】 xiànjì 【ет.】 ұсыныс енгізу.
 【献技】 xiànjì 【ет.】 өзінің өнерін көрсету.
 【献礼】 xiànlǐ 【ет.】 сыйлық тарту : 向国庆~ мемлекеттік мейрамға сыйлық тарту.
 【献媚】 xiànmèi 【ет.】 қылымсу, жалбаңдау.
 【献旗】 xiànqí 【ет.】 құрметті туды тарту.
 【献芹】 xiànqín 【ет.】 қарапайым, жұпыны сыйлықты

тарту.
 【献身】 xiànshēn 【ет.】 өмірін арнау : ~革命事业 революция ісіне өмірін арнады.
 【献疑】 xiànyí 〈书〉 【ет.】 күмәндігін айту.
 【献艺】 xiànyì 【ет.】 өнерін көрсету : 登台~ сахнаға шығып, өнерін көрсету.
 【献殷勤】 xiànyīnqín жағыну, жағымпаздану
 腺 xiàn 【зат.】 без (анатомиялық).
 霰 xiàn 【зат.】 қатып қалған қар.

xiāng

乡 (鄉) xiāng 【зат.】 ① ауыл : 下~ ауылға бару. ② туған жер : 回~ туған жерге оралу. ③ болыс. ④ (Xiāng) адамның аты.
 【乡巴佬儿】 xiāngbālǎo 【зат.】 ақымақ, аңқау.
 【乡愁】 xiāngchóu 【зат.】 атажұртты аңсау.
 【乡村】 xiāngcūn 【зат.】 ауыл.
 【乡间】 xiāngjiān 【зат.】 ауыл.
 【乡井】 xiāngjǐng 〈书〉 【зат.】 туған жер : 远离~ туған жерден алыс болу.
 【乡里】 xiānglǐ 【зат.】 ① туған ауыл : 荣归~ атақпен туған ауылғы оралу . ② ауылдас, жерлес : 看望~ жерлеске кіріп-шығу.
 【乡邻】 xiānglín 【зат.】 жерлес.
 【乡僻】 xiāngpì 【сын.】 түпкір жер.
 【乡亲】 xiāngqīn 【зат.】 ① ауылдас. ② жерлес : ~们 жерлестер!.

【乡情】 xiāngqíng 【зат.】 атажұртты аңсау.

【乡曲】 xiāngqū 〈书〉 【зат.】 алыс түкпір; 横行~.

【乡绅】 xiāngshēn 【зат.】 ауыл ақсүйектері.

【乡试】 xiāngshì 【зат.】 шет аймақтық емтихандар.

【乡思】 xiāngsī 【зат.】 атажұртты аңсау.

【乡谈】 xiāngtán 【зат.】 жергілікті сөйленіс.

【乡土】 xiāngtǔ 【зат.】 туған өлке : ~观念 туған өлкеге құштарлық.

【乡下】 xiāng·xià 〈口〉 【зат.】 .

【乡谊】 xiāngyì 〈书〉 【зат.】 жерлестердің достығы .

【乡音】 xiāngyīn 【зат.】 акцент : ~未改 акцентті жөндемеу .

【乡愿】 xiāngyuàn 〈书〉 【зат.】 екіжүзді адам.

【乡镇】 xiāngzhèn 【зат.】 ① болыс пен ауыл.② қалашық .

【乡镇企业】 xiāngzhènqǐyè жергілікті кәсіпорындар.

芫(蕻)xiāng ① арамшағыр .② 〈书〉同“香”.

相 1xiāng① 【үс.】 бір-бірі : ~识 бір-бірімен таныс.② 【үс.】 表示一方对另一方的 【ет.】 作 : 实不~瞒 шын, өтірік айтпаймын!.③ (Xiāng) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

相 2xiāng 【ет.】 қарау : ~中 тандау, ұнап қалу .

【相安】 xiāng'ān 【ет.】 тәту тұру : ~无事 тату тұру.

【相帮】 xiāngbāng 〈方〉 【ет.】 көмектесу .

【相称】 xiāngchèn 【сын.】 жарау,сай болу : 这件衣服跟他

的年龄不大~бұл киім оның жасына онша сай емес .

【相持】 xiāngchí 【ет.】 күштің тепе-теңдігі : 敌我~阶段 күштің тепе-теңдік кезеңі.

【相处】 xiāngchǔ 【ет.】 бірге болу : 难以~біреумен сыйысу қиын.

【相传】 xiāngchuán 【ет.】 ① аңыз бойынша : ~此处是穆桂英的点将台.②жеткізу,беру : 一脉~бір жол бойынша берілу.

【相当】 xiāngdāng ① 【ет.】 тең,сәйкес келу : 年纪~жасына сәйкес келу.② 【сын.】 сай,келісті : 这个工作还没有找到~的人 бұл жұмысқа әлі сай адам табылмады.③ 【үс.】 әжептәуір ~艰巨 әжептәуір қиын.

【相得益彰】 xiāngdéyìzhāng өзара тиімді.

【相等】 xiāngděng 【ет.】 бір зат екіншіні толықтырады.

【相抵】 xiāngdǐ 【ет.】 үйлесу : 收支~шығын мен кіріс үйлесті .

【相对】 xiāngduì① 【ет.】 біріне бірі қарсы : ~而坐 біріне бірі қарсы отырды.② 【ет.】 қарама-қарсы болу.③ 【сын.】 салыстырмалы : ~高度 салыстырмалы биіктік,~稳定 салыстырмалы тұрақтылық.

【相对高度】 xiāngduìgāodù салыстырмалы биіктік.

【相对论】 xiāngduìlùn 【зат.】 салыстырма болжал теориясы.

【相对湿度】 xiāngduìshǐdù салыстырмалы ылғалдылық.

【相对原子质量】 xiāngduìyuánzǐzhìliàng салыстырмалы атомдық масса .

【相对真理】 xiāngduìzhēnlǐ

салыстырмалы шындық.

【相烦】 xiāngfán 【ет.】 әуреге салу,әлек салу : 有事~іс бойынша әлек салу.

【相反】 xiāngfǎn ① 【сын.】 қарама-қарсы : ~相成 қарама-қарсылар бірлікті құрайды.②连 керісінше,қайта.

【相反数】 xiāngfǎnshù 【зат.】 қарама-қарсы сан.

【相反相成】 xiāngfǎnxiāngchéng қарама-қарсылар бірлікті құрайды .

【相仿】 xiāngfǎng 【сын.】 тарту,ұқсас болу : 年纪~жастары шамамен бірдей.

【相逢】 xiāngféng 【ет.】 кездесу : 萍水~|狭路~соқпақта кездесу .

【相符】 xiāngfú 【сын.】 сәйкес болу,жарасу : 【зат.】 实~пішіні мазмұнына сай.

【相辅而行】 xiāngfǔérxíng бірі екіншісін толықтыру.

【相辅相成】 xiāngfǔxiāngchéng бір-бірін толықтыру,әрекеттестік.

【相干】 xiānggān 【ет.】 қозғау,қатысы болушылық : 这事跟他不~бұл істің оған қатысы жоқ .

【相隔】 xiānggé 【ет.】 аралық : ~千里 аралығы мың ли .

【相顾】 xiānggù 【ет.】 бір-біріне қарау : ~无言 үндемей бір-біріне қарау.

【相关】 xiāngguān 【ет.】 байланыста болу : 休戚~қуаныш пен қайғы бірі-бірімен байланысты .

【相好】 xiānghǎo ① 【сын.】 жақын қарым-қатынаста болу : 他们俩从小就~олар екеуі бала кезінен жақын қарым қатынаста .

②【зат.】 жақын дос.③【ет.】 байланыста болу.④【зат.】 ашына, көңілде.

【相互】xiānghù【үс.】 өзара, бір-бірін.

【相继】xiāngjì【үс.】 бірінен соң бірі: 大家~发言 бәрі бірінен соң бірі сөз сөйледі.

【相间】xiāngjiàn【ет.】 кезектесу, алмасу: 黑白~ақ пен қара кезектесті.

【相交】xiāngjiāo【ет.】 ① қиылысады: 两线~于一点 екі түзу бір нүктеде қиылысады. ② достасу: ~多年 көп жылдар дос болдық.

【相近】xiāngjìn【сын.】 ① жақын: 年岁~жасы жақын.② ұқсас, тектес.

【相敬如宾】xiāngjìngrúbīn ерлі-зайыптылар бір-бірін құрметтеп тұрады.

【相距】xiāngjù【ет.】 қашықта болу: ~不远 қашықтығы алыс емес.

【相看】xiāngkàn【ет.】 ① қарау.② қамын жеу;: 另眼~ерекше ілтипатпен қарау.③ күйеу мен қыздың танысуы.

【相礼】xiānglǐ 同“襄礼”.

【相连】xiānglián【ет.】 байланысу, жалғану: 前后~байланысуға дейін және шейін.

【相瞞】xiāngmán【ет.】 жасыру: 实不~шындықты жасырма.

【相配】xiāngpèi【сын.】 үйлестіру, сәйкес келу: 一个粗, 一个细, 不~біреуі жуан, біреуі жіңішке, сәйкес келмейді.

【相扑】xiāngpū【зат.】 сумо.

【相亲】xiāngqīn【ет.】 күйеу мен қыздың танысуы.

【相去】xiāngqù【ет.】

қашықта болу: ~甚远 қашықтығы өте алыс.

【相劝】xiāngquàn【ет.】 кеңес беру, жөн сілтеу: 好言~жақсы сөздермен жөн сілтеу.

【相让】xiāngràng【ет.】 ① айтқанына көну: 不肯~біреудің айтқанына көнбеу. ② сыпайы бас тарту.

【相扰】xiāngrǎo【ет.】 кедергі болу: 各不~бірі екіншісіне кедергі болмайды.

【相忍为国】xiāngrěnwèiguó Отан үшін көну.

【相濡以沫】xiāngrúyǐmò қиын жағдайда бір-біріне көмектесу.

【相商】xiāngshāng【ет.】 ақылдасу: ~有要事~ақылдасатын маңызды іс бар.

【相识】xiāngshí①【ет.】 таныс болу: ~多年 көп жыл бойы таныс.②【зат.】 таныс: 老~ескі танысым.

【相率】xiāngshuài【үс.】 бірінің артынан бірі, қатарынан: ~归附 бірінің артынан бірі тұтқынға берілді.

【相思】xiāngsī【ет.】 сағыну: ~病 сүйіктіні сағыну.

【相思子】xiāngsīzǐ【зат.】 ① тікентүк бот. ② турбо (жейтін моллюск).

【相似】xiāngsì【сын.】: ұқсас, жуық: 这两个人年貌~бұл екі адамның келбеттері ұқсас.

【相似】xiāngsìxíng【зат.】 ұқсас пішіндер геом. .

【相提并论】xiāngtíbinglùn теңдестіру: 机械化和手工劳【ет.】的效率不能~

механикаландыру мен қол жұмысының нәтижелілігі ұқсамайды.

【相通】xiāngtōng【ет.】 бірдей, байланысқан: 沟渠~байланысқан арықтар.

【相同】xiāngtóng【сын.】 бірдей, ұқсас: 内容~мазмұны бойынша бірдей.

【相投】xiāngtóu【сын.】 бір жерден шығу, үйлесу: 气味~талғамдары бір жерден шығу.

【相向】xiāngxiàng【ет.】 бір-біріне қарама-қарсы: ~而行 қарама-қарсы бағытта жүру.

【相像】xiāngxiàng【сын.】 ұқсас болу: 面貌~бет-әлпеті ұқсас.

【相信】xiāngxìn【ет.】 сену: 我~他们的试验一定会成功 мен олардың зерттеулерінің табысты болтынына сенемін.

【相】xiāng【сын.】 xiāngxíng【ет.】 безбендеу: ~之下, 这种办法显得拙笨一些 салыстырғанда бұл әдіс біршама дамымаған болып тұр.

【相】xiāng【сын.】 见 绌 xiāngxíngjiànchù бірдемемен салыстырғанда бәсең болып шығу.

【相沿】xiāngyán【ет.】 ұрпақтан ұрпаққа өту: ~成俗 салтқа айналу.

【相依】xiāngyī【ет.】 бір-бірінің таянышы болу.

【相依为命】xiāngyīwéimìng бір-бірінің таянышы болу.

【相宜】xiāngyí【сын.】 қолайлы: 他做这种工作很~ол бұндай жұмысты қолайлығы айналдырды.

【相应】xiāngyīng【ет.】 旧式公文用语, 应该: ~函达|~咨复.

【相应】xiāngyīng【ет.】 сәйкестелу: 这篇文章前后不~|环境改变了, 工作方法也要~地

改变 жағдай өзгерді, жұмыс тәсілі сәйкесінше өзгеруге тиіс .

【相映】xiāngyǐng【ет.】 өзара қарама-қарсы болу : ~成趣 таңдаулы контраст .

【相与】xiāngyǔ①【ет.】 іргелесу: 这人是很难~的 бұл адаммен іргелесу қиын .②

【үс.】 өзара : ~议论 өзара сынау .③【зат.】 достар.

【相约】xiāngyuē【ет.】 келісу,уәделесу: 他们~明年春节聚会 олар келесі қытай жаңа жылын бірге өткізуді уәделесті.

【相知】xiāngzhī①【ет.】 танысу: ~有素 бір-бірімен көп уақыт таныс .② жақын дос : 老~ескі дос.

【相中】xiāngzhòng【ет.】 таңдау,ұнап қалу: 相不中 ұнатпау.

【相助】xiāngzhù【ет.】 бір-біріне көмектесу: ~一臂之力 бір-біріне зорға көмектесу.

【相左】xiāngzuǒ〈书〉①

【ет.】 қатар өгіп кету.②

【сын.】 бірікпеу: 意见~пікірлері бірікпеу.

香 xiāng①【сын.】 жұпар иіс: 这花真~бұл гүлдер өте хош иісті .②【сын.】 дәмді: 饭很~тағам өте дәмді .③【сын.】 тәбетті: 这两天吃饭不~соңғы күндері тәбетсіз тамақ ішемін .

④【сын.】 тәтті ұйқы: 睡得正~呢 оның ұйқысы тәтті .⑤

【сын.】 бағаланатын, : 这种货物在农村很~бұл тауардың ауылдарда сұранысы жоғары .⑥

жақсы иі: 檀~санда алғашы.⑦

【зат.】 фимиам,ладан : 烧一炷~фимиамды жағу.⑧〈方〉

【ет.】 сүю : ~面孔 бетін сүю .

⑨ (Xiāng)【зат.】 фамилияға

қолданылады.

【香案】xiāng'àn【зат.】 бөлмеге хош иісті түтін шығаратын аспапқа үстел.

【香槟酒】xiāngbīnjiǔ【зат.】 Шампан.

【香波】xiāngbō【зат.】 Сусабын.

【香菜】xiāngcài【зат.】 Ақжелкен(өсімдік).

【香肠】xiāngcháng(~儿)【зат.】 еттен жасалған шұжық.

【香椿】xiāngchūn【зат.】① қытай цедреласы бот. .② цедраланың жас жапырақтары .

【香醇】(香纯)xiāngchún【сын.】 хош иіс : ~的美酒 хош иісті шарап.

【香肚】xiāngdǔ【зат.】 сяндү (фарш салындысы бар шошқаның ішек-қарны) .

【香榧】xiāngfēi【зат.】 торрея бот..

【香馥馥】xiāngfùfù(~的)【сын.】 хош иісті.

【香干】xiānggān(~儿)【зат.】 Бір түрдегі соя.

【香菇】(香蕈)xiānggū【зат.】 саңырауқұлақ, .

【香瓜】xiāngguā(~儿)【зат.】 қауын .

【香花】xiānghuā【зат.】 хош иісті гүлдер.

【香火】xiānghuǒ【зат.】①(~儿)жандыру жорасы.② сертті, рәсіммен бекітілген.③ намаз оқу.④ шылым, сигарет.

【香蕉】xiāngjiāo【зат.】① банан өсімдігі.② банан жемісі.

【香蕉水】xiāngjiāoshuǐ【зат.】 банан эссенциясы, амилацетат.

【香精】xiāngjīng【зат.】 эссенция.

【香客】xiāngkè【зат.】 қажы,

жаһангер.参看 161 页【朝山】 .

【香料】xiāngliào【зат.】 хош иіс, парфюмерия.

【香炉】xiānglú【зат.】 бөлмеге хош иісті түтін шығаратын аспап.

【香喷喷】xiāngpēnpēn(~的)【сын.】 хош иісті, дәмді.

【香片】xiāngpiàn【зат.】 гүл шайы .

【香蒲】xiāngpú【зат.】 шығыс қоғасы .

【香薷】xiāngrú【зат.】 эльсгольция Патрэна бот..

【香石竹】xiāngshízhú【зат.】 гвоздика бот..

【香水】xiāngshuǐ(~儿)【зат.】 иіс су.

【香甜】xiāngtián【сын.】① тәтті және хош иісті: 这种瓜味道~бұл асқабақтың дәмі тәтті және хош иісті .② тәтті: 参加了一天义务劳【ет.】, 晚上睡得格外~бір күн ерікті болып, кешке ерекше тәтті ұйықтадым .

【香烟】xiāngyān【зат.】① ладанның түтіні : ~缭绕 фимиам шегу.② ұрпақтар : 断了~тұқымды үзу.

【香烟】2xiāngyān【зат.】 шылым, папирос.

【香艳】xiāngyàn【сын.】 жұпар иісті, ғажайып сүйікті.

【香油】xiāngyóu【зат.】 кунжут майы.

【香椽】xiāngyuán【зат.】 цитрон бот..

【香云纱】xiāngyúnshā【зат.】 «сяньюньша» (ерекше құрамды лакпен боялған жібек мата).

【香皂】xiāngzào【зат.】 иісті сабын.

【香泽】xiāngzé〈书〉【зат.】 жұпар иіс.

【香獐子】xiāngzhāngzi【зат.】

жұпар .

【香樟】 xiāngzhāng 【зат.】 камфора ағашы.

【 香 脂 】 xiāngzhǐ 【зат.】 косметикалық заттар.

【香烛】 xiāngzhú 【зат.】 фимиам және шырақтар.

厢(廂)xiāng ① қосалқы бөлме : 东~шығыстағы қосалқы бөлме.

② вагон : 车~вагон. ③ қала қабырғасы ішіндегі аудан : 城~қал қабырғасы ішінде. ④ әдіп.

【厢房】 xiāngfáng 【зат.】 қосалқы бөлме : 东~шығыстағы қосалқы бөлме.

菖 xiāng→青菖.

湘 Xiāng ① Сянцзян өзені. ②

【зат.】 Хунань пров. : ~ 绣 Хунаньның кестелеу өнері . ③

【зат.】 адамның аты.

【湘菜】 xiāngcài 【зат.】 Хунань тамағы.

【湘妃竹】 xiāngfēizhú 【зат.】 Сян-фэй , дақты бамбук.

【湘剧】 xiāngjù 【зат.】 хунань драмасы.

【湘帘】 xiānglián 【зат.】 дақты бамбуктан жасалған перделер.

【湘绣】 xiāngxiù 【зат.】 Хунаньның кестелеу өнері .

【湘语】 xiāngyǔ 【зат.】 хунань диалекті.

【湘竹】 xiāngzhú 【зат.】 Сян-фэй , дақты бамбук.

緙(緙)xiāng <书> жібек мата.

箱 xiāng ① жәшік, сандық : 木~ағаш жәшік. ② қорап : 信~пошта жәшігі.

【箱包】 xiāngbāo 【зат.】 жол сандықтар, сөмкелер.

【箱底】 xiāngdǐ (~儿) 【зат.】 ① жәшіктің түбі. ② труппаның құрамы : ~厚.

【箱笼】 xiānglǒng 【зат.】

жәшік, сөмке, сандық.

【箱子】 xiāngzi 【зат.】 жәшік, сандық.

襄 xiāng ① <书> 帮助 : 共~义举 жақсы іске жәрдемдесу . ② (Xiāng) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【襄理】 xiānglǐ ① <书> 【ет.】 жәрдемдесу : ~军务 әскери істе жәрдемдесу . ② 【зат.】 басқарушының жәрдемшісі.

【襄助】 xiāngzhù <书> 【ет.】 жәрдемдесу.

骧(驤)xiāng <书> ① аттың зулауы . ②(头) әуелеу.

镶 xiāng <书> 同“镶”.

镶(镶)xiāng 【ет.】 салу, әсемдеу : ~牙 тіс салдыру.

【镶嵌】 xiāngqiàn 【ет.】 салу, әсемдеу.

【镶牙】 xiāngyá 【ет.】 тіс салдыру.

xiáng

详(詳)xiáng ① толық, дәл : ~谈 бажайлап айту. ② түсіндіру :

内~жіберушінің аты, мекен жайы . ③ айқын, белгілі : 生卒年不~өлген және туған жылы белгісіз . ④ (Xiáng) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【详备】 xiángbèi 【сын.】 толық : 注释~толық түсіндіру .

【详尽】 xiángjìn 【сын.】 ең толық, дәл : ~的记载 ең толық жазбалар .

【详密】 xiángmì 【сын.】 мұқият : 计划~мұқият жоспар.

【详明】 xiángmíng 【сын.】 анық және толық : 记述~анық және толық суреттеу.

【详情】 xiángqíng 【зат.】

егжей-тегжейлілік : 叙说~егжей-тегжейліліктерді айту.

【详实】 xiángshí 同“翔实”.

【详悉】 xiángxī ① 【ет.】 толық білу. ② 【сын.】 жете.

【详细】 xiángxì 【сын.】 толық, дәл : ~研究 толық зерттеу.

降 xiáng 【ет.】 ① берілу : 诱~уәде арқылы тізе бүгуге көндіру. ② үлкен күшке ие болу.

【降表】 jiàngbiǎo <书> 【зат.】 тізе бүгу туралы грамота.

【降伏】 xiángfú 【ет.】 күшпен илендіру.

【降服】 xiángfú 【ет.】 бойсұндыру : 缴械~қаруын тапсырып бойсұну .

【降龙伏虎】 xiánglóngfúhǔ үлкен күшке ие болу.

【降顺】 xiángshùn 【ет.】 бағыну.

庠 xiáng мектеп (ежелгі атауы) : ~序 мектеп.

【庠生】 xiángshēng 【зат.】 үздік мектептің оқушылары .

祥 xiáng ① бақыт : 吉~бақ. ② (Xiáng) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【祥和】 xiánghé 【сын.】 ① бақ пен береке : ~的景象 бақ пен береке күйі . ② жұмсақ мінез.

【祥瑞】 xiángguì 【зат.】 жақсы ырым .

翔 xiáng қалықтау, шарықтау : 翱~самғау .

【翔实】 xiángshí 【сын.】 анық және толық : ~的材料 анық және толық мағлұматтар.

彙 xiáng <书> бұрында, ертеде.

xiǎng

享 xiǎng ① 【ет.】 пайдалану : ~用 өз қарамағында ұстау. ② <书> 同“飨”. ③ (Xiǎng) 【зат.】

фамилияға қолданылады.

【享福】 xiǎngfú 【ет.】
жырғау: 老奶奶晚年可享了福了
Үлкен әже жас еңкейген шақта
рақатта өмір сүрді.

【享乐】 xiǎnglè 【ет.】
рақаттану: ~思想 ғанибетке
талпыныс.

【享年】 xiǎngnián 【зат.】: ~
七十四岁 жасы 75-те қайтыс
болды.

【享受】 xiǎngshòu 【ет.】
пайдалану: ~权利 жол алу.

【享用】 xiǎngyòng 【ет.】 өз
қарамағында ұстау: 拿出好酒
供客人~.

【享有】 xiǎngyǒu 【ет.】
пайдалану, иемдену: ~盛
【зат.】 әйгілі болу.

【享誉】 xiǎngyù 【ет.】
әйгілі: ~海内外 елде де,
шетелде де әйгілі.

响(響) xiǎng ① жаңғыру: ~应
дыбыс беру. ② 【ет.】 дыбыс
шығару: 钟~了 қоңырау дыбыс
шығарды. ③ 【ет.】 соғу: ~
锣 гонг соғу. ④ 【сын.】
сыңғырлаған: 炮声真~
нұршашу жарылысының
дыбысы өте сыңғырлаған. ⑤ (~
儿) 【зат.】 дыбыс: 声~
жаңғырық.

【响鼻】 xiǎngbí (~儿) 【зат.】
пысқыру.

【响彻云霄】 xiǎngchèyúnxīāo
құлақ тұндыратын.

【响当当】 xiǎngdāngdāng (~的)
【сын.】 状态词. ① қатты. ②
асқан, тамаша: 这是一个~的品牌
бұл бір тамаша сауда таңбасы.

【响动】 xiǎng-dòng (~儿)

【зат.】 дыбыс: 夜很静, 什么~
也没有 тым-тырыс түн, бірде-бір
үн жоқ.

【响度】 xiǎngdù 【зат.】 дауыс
қаттылығы.

【响遏行云】 xiǎngèxíngyún
қатты дауысты.

【向箭】 xiàngjiàn 【зат.】
ысқырғышы бар жебе.

【响雷】 xiǎngléi 【зат.】 қатты
күннің күркіреуі.

【响亮】 xiǎngliàng 【сын.】
сыңғырлаған : 歌
声~ сыңғырлаған ән.

【响马】 xiǎngmǎ 【зат.】
қарақшы.

【响器】 xiǎngqì 【зат.】
соқпалы музыкалық аспап.

【响晴】 xiǎngqíng 【сын.】
ашық: 雪白的鸽子在~的天空
中飞翔 аппақ көгершін ашық
аспанда шарықтайды.

【响声】 xiǎngshēng 【зат.】
дыбыс.

【响尾蛇】 xiǎngwěishé 【зат.】
ысылдағыш улы жылан.

【响杨】 xiǎngyáng 【зат.】 киіз
терек бот.

【响音】 xiǎngyīn 【зат.】 ұяң
дауыссыздар.

【响应】 xiǎngyìng 【ет.】 дыбыс
беру; үн қату: ~号召 шақыруға
үн беру.

【响指】 xiǎngzhǐ 【зат.】
саусақпен тықылдатқанда
шығатын дыбыс.

饷(餉) xiǎng ① 〈书〉 қонақ
ету, сыйлау. ② 【зат.】 жалақы:
关~ жалақы беру.

【饷银】 xiǎngyín 【зат.】
жалақы: 克扣~ жалақыны кем
төлеу.

飧(饗) xiǎng 〈书〉 қонақ ету,
сыйлау: 客 қонақтарды сыйлау.

想 xiǎng 【ет.】 ①
ойлау, ойлану: ~办法 шара
қолдану. ② есептеу, ойлау: 我~

他今天不会来. Мен ол бүгін келе
алмайды деп есептеймін ③
қалау: 我~到杭州去一趟 мен
бір рет Ханчжоуға барғым келеді.
④ сағыну: ~家 үйді сағыну.

【想必】 xiǎngbǐ 【үс.】 болу
керек; : 这事~你知道 бұл іс
туралы ол білмейтін болу керек.

【想不到】 xiǎng-budào 【ет.】
үмітке қарамастан: 一年没回
来, ~家乡变化这么大 быр жыл
болған жоқпын, ел-жұрт сонша
өзгергенін күтпедім.

【想当然】 xiǎngdāngrán 【ет.】
бос жорамал.

【想得到】 xiǎngdedào 【ет.】 көз
алдына елестетіп көрсету: 谁~当
年的荒滩地, 如今变成了米粮川.

【想法】 xiǎngfǎ 【ет.】 шара
қолдану: ~消灭虫害 зиянды
жәндіктердің залалын жою үшін
шара қолдану.

【想法】 xiǎngfǎ 【зат.】 ой,
пікір: 这个~不错 бұл ой жаман
емес.

【想方设法】 xiǎngfāngshèfǎ
барлық тәсілдерді қолдану: ~
克服工作中的困难 барлық
әдістермен жұмыста
қиыншылықтарды жеңу.

【想见】 xiǎngjiàn 【ет.】 түсініп
жету: 从这件小事上也可以~他
的为人 бұл ұсақ-түйек арқылы
оның кім екенін түсінуге болады.

【想开】 xiǎngkāi 【ет.】 ойдан
шығару, ұмыту: 想不开 ұмыта
алмау.

【想来】 xiǎnglái
【ет.】 шамасы: 从这里修涵
洞~是可行的 шамасы, осы
жерден су өткізетін трубаны
жөндеу мүмкін.

【想念】 xiǎngniàn 【ет.】
сағыну: ~亲人 сүйіктіні сағыну.

【想儿】xiǎngr 〈方〉【зат.】
үміт: 有~ үміті болу.

【想入非非】xiǎngrùfēifēi
қиялға бату.

【想头】xiǎng·tou 〈口〉【зат.】
① ой: 我有个~, 你听听行不行? Менде бір ой бар, тыңдайсыңдарма? ② үміт: 没~ үміт жоқ.

【想望】xiǎngwàng 【ет.】①
қалау: 他在上学的时候就~着
做一个医生 ол мектепке
барғанда дәрігер болуды
армандады. ② 〈书〉 зор құрмет
ету: ~风采 сізді зор құрмет
етемін.

【想象】xiǎngxiàng ① 【зат.】
елес. ② 【ет.】 көз алдына
елестету: 不难~ көз алдына
елестетуге қиын емес.

【想象力】xiǎngxiànglì 【зат.】
қиял.

【想像】xiǎngxiàng 同“想象”.

【想像力】xiǎngxiànglì 同“想象
力”.

鲞(鮓、鮓)xiǎng кептірілген
балық: 鳊~ қақталған
жыланбалық.

【鲞鱼】xiǎngyú 【зат.】
кептірілген балық.

xiàng

向 1(①-③)xiàng ① бағыт:
风~ желдің бағыты. ② 【ет.】
қарсы: ~阳 оңтүстікке қарай.
③ 〈书〉 жақындау: ~晓 таңға
қарай. ④ 【ет.】 偏袒: 老乡~老
乡. ⑤ 介-Барыс септік: ~东走
шығысқа | ~先进工作者学习
озаттардан үйрену. ⑥ (Xiàng)

【зат.】 фамилияға қолданылады.
向 2xiàng 【үс.】 әрқашан: ~无

此例 ондай мысалдар мүлдем
болмады.

【向背】xiàngbèi 【ет.】 оң және
теріс қатынас: 人心~
халықтың оң және теріс
қатынасы.

【向壁虚构】xiàngbìxūgòu бос
өтірік, өсек.

【向壁虚造】xiàngbìxūzào 向壁
虚构.

【向导】xiàngdǎo ① 【ет.】
өткізу. ② 【зат.】 жолбасшы,
басшы, гид: 登山队请了一位猎
人当~ альпинистер тобы бір
қорықшы-жолбасшыны
шақырды ◇ 革命党是群众的~
Револуциялық партия - халық
бұқарасының басшысы.

【向火】xiànghuǒ 〈方〉【ет.】
отқа жылыну: 围炉~ отқа
жылыну.

【向来】xiànglái 【үс.】
әрқашан: 他做事~认真 ол өз
жұмысын әрқашан адал ниетпен
істейді.

【向例】xiànglì 【зат.】
әдетте: 我们这里~起得早
Бізде, әдетте, ерте тұрады.

【向量】xiàngliàng 【зат.】
вектор.

【向慕】xiàngmù 【ет.】 аға тұту;
ардақ тұту.

【向日】xiàngrì 〈书〉【зат.】
бұрын.

【向日葵】xiàngrikuí 【зат.】
айқабақ, күнбағыс.

【向上】xiàngshàng 【ет.】
жоғары: 好好学习, 天天~
жақсы оқып, әр күні жақсыға
ұмтылу.

【向使】xiàngshǐ 〈书〉连
егерде, егер.

【向往】xiàngwǎng 【ет.】
армандау: ~着美好的未来 ол

тамаша болашақ туралы
армандайды.

【向心力】xiàngxīnlì 【зат.】
ортаға тартқыш күш физ. .

【向学】xiàngxué 【ет.】 оқуға
ұмтылу: 有心~ ішінде оқуға
ұмтылады.

【向阳】xiàngyáng 【ет.】 күнге,
оңтүстікке қарай.

【向隅】xiàngyú 〈书〉【ет.】
шетте қалу: ~而泣 тағдырын
жоктауға тура қалды.

【向着】xiàng-zhe 【ет.】 ①
шығу: 葵花~太阳 күнбағыс
күнге ұмтылады. ② 偏袒: 哥哥
怪妈妈凡事~小弟弟.

项-1(項)xiàng ① мойын. ② (Xiàng)

【зат.】 фамилияға қолданылады.
项 -2(項)xiàng ① 量
пункт, объект, түр: 第五条第二款
第一~ бесінші мақаладағы
екінші параграфтың бірінші
пункті. ② қаржы: 用~шығын.
③ 【зат.】 мүше.

【项背】xiàngbèi 【зат.】
адамның көлеңкесі.

【项链】xiàngliàn(~儿)【зат.】
алқа, монисто.

【项目】xiàngmù 【зат.】 мақала,
тарау, пункт, объект: 建设~
құрылыс объекті.

【项圈】xiàngquān(~儿)
【зат.】 мойынға та, атын шеңбер,
монисто.

【项庄舞剑, 意在沛公】
XiàngZhuāng wǔjiàn ,
yìzàiPèiGōng жасырын ниеті
болуы, бөгде мақсаттарды көздеу.
巷 xiàng 【зат.】 тар көше: 陋~
тұйық көше. ② (Xiàng) адамның
аты.

【巷战】xiàngzhàn 【зат.】
көшедегі ұрыстар, айқастар.

【巷子】xiàng·zi 〈方〉【зат.】

тар көше : ~ 口 тар көшенің басы .

相 1xiàng ① 【 зат. 】 түр,өң,келбет : 可怜~аянышты түр. ② келбет : 月~айдың келбеті . ③ 【 зат. 】 өзін-өзі ұстау,келбет : 站有站~, 坐有坐~ өзін-өзі ұстай алмау . ④ 【 зат. 】 сым,фаза. ⑤ екшелеу, таңдау : ~马 аттарды таңдау . ⑥ (Xiàng) 【 зат. 】 фамилияға қолданылады.

相 -2xiàng ① көмектесу : 吉人天~/жақсының жары құдай . ② канцлер : 丞~ канцлер. ③ орталық үкіметтің басшысы. ④ көмекші : 傧~шафер.

【 相册 】 xiàngcè 【 ет. 】 фотоальбом.

【 相公 】 xiànggong 【 зат. 】 ①Сіз (әйелдің күйеуіне айтуы). ②жас адам, жас ғалым.

【 相机 】 -1xiàngjī 【 зат. 】 фотоаппарат.

【 相机 】 -2 xiàngjī 【 ет. 】 жағдайларға сәйкес : ~行事 жағдайларға сәйкес әрекет ету.

【 相里 】 Xiànglǐ 【 зат. 】 фамилияға қолданылады.

【 相貌 】 xiàngmào 【 зат. 】 келбет : ~平常 елеусіз сырт пішін.

【 相面 】 xiàngmiàn 【 ет. 】 бет келбет бойынша бал ашу.

【 相片儿 】 xiàngpiānr < 口 > 【 зат. 】 相片.

【 相片 】 xiàngpiàn 【 зат. 】 сурет, фотосурет.

【 相声 】 xiàngsheng 【 зат. 】 сықақ диалог, «сяншен».

【 相书 】 xiàngshū < 方 > 【 зат. 】 физиогномика бойынша трактат.

【 相术 】 xiàngshù 【 зат. 】 физиогномика, бет келбет

бойынша бал ашу.

【 相态 】 xiàngtài 【 зат. 】 заттың жағдайы, күйі.

【 相位 】 xiàngwèi 【 зат. 】 сым, фаза эл..

象 -1xiàng 【 зат. 】 ① піл. ② (Xiàng) адамның аты .

象 -2xiàng ① сурет, пішін, сыртқы келбет : 佛象 Будда мүсіні. ② еліктеу : ~【сын.】 безбендеу.

【 象棋 】 xiàngqí 【 зат. 】 шахмат.

【 象声词 】 xiàngshēngcí 【 зат. 】 дауысқа еліктеу.

【 象限 】 xiàngxiàn 【 зат. 】 квадрант мат..

【 象 【сын.】 】 xiàngxíng 【 зат. 】 бейнелер, таңбалар : ~文字 пиктография.

【 象 【сын.】 文字 】 xiàngxíngwénzì пиктография, иероглиф.

【 象牙 】 xiàngyá 【 зат. 】 піл сүйегі.

【 象牙之塔 】 xiàngyázhītǎ піл сүйегінен жасалған мұнара.

【 象眼儿 】 xiàngyǎnr < 方 > 【 зат. 】 ромб.

【 象征 】 xiàngzhēng ① 【 ет. 】 білдіру, көрсету : 火炬~光明 алау даңқты білдіреді . ② 【 зат. 】 белгі, рәміз : 火炬是光明的~ алау даңқтың белгісі .

【 象征主义 】 xiàngzhēngzhǔyì символизм.

銛(銛)xiàng жинақ сандықша.

像 xiàng ① 【 зат. 】 келбет, сурет, пішін : 画~сурет. ② 【 зат. 】 Нысаннан шыққан жарық жазықтық айнасы, сфералық айна, линзалар, призмалар немесе сол сияқты көрінеді немесе бейнеленеді

Нақты сурет пен виртуалды кескінге бөлінген③ 【 ет. 】 ұқсау:

他的面貌~他哥哥 оның келбеті ағасына ұқсас . ④ 【 үс. 】 сияқты еді : ~要下雨了 жаңбыр болатын сияқты . ⑤ 【 ет. 】 мысал үшін : ~大熊猫这样的珍稀【ет.】物, 要加以保护 Мысал үшін үлкен панда өте сирек жануар, оны қорғау керек. ⑥ (Xiàng) 【 зат. 】 фамилияға қолданылады.

【 像话 】 xiànghuà 【 сын. 】 көргенді.

【 像煞有介事 】 xiàngshàyoujièshì жасанды байыптылықпен, шынында сияқты.

【 像生 】 xiàngshēng 【 зат. 】 ① жасама, алдамаш : ~花 алдамаш гүл . ② әйел әнші .

【 像素 】 xiàngsù 【 зат. 】 пиксель, нүкте.

【 像样 】 xiàngyàng(~ 儿) 【сын.】 қанағат етерлік : 字写的挺~ иероглиф жазылуы қанағат етерлік.

【 像章 】 xiàngzhāng 【 зат. 】 суреті бар белгі.

橡 xiàng 【 зат. 】 ① емен. ② каучук ағашы . ③ (Xiàng) адамның аты .

【 橡胶 】 xiàngjiāo 【 зат. 】 Резеңке.

【 橡胶树 】 xiàngjiāoshù 【 зат. 】 каучук ағашы.

【 橡皮 】 xiàngpí 【 зат. 】 резеңке.

【 橡皮膏 】 xiàngpígāo 【 зат. 】 бұласыр, пластырь мед..

【 橡皮筋 】 xiàngpíjīn(~ 儿) 【 зат. 】 резеңке, резеңке секіргіш.

【 橡皮泥 】 xiàngpíní 【 зат. 】 мастика.

【 橡皮圈 】 xiàngpíquān 【 зат. 】 ①суға батырмайтын дөңгелек. ② дөңгелек резеңке .

【 橡皮艇 】 xiàngpítǐng 【 зат. 】

үрлемелі резеңке қайық.

【橡实】xiàngshí【зат.】емен жаңғағы.

【橡子】xiàng·zi【зат.】橡实.

xiāo

肖 Xiāo【зат.】фамилияға қолданылады.

梟(梟)xiāo ① үкі . ② 〈书〉батыл: ~将 ержүрек қолбасшы. ③ басшы,көсем: 毒~есірткі сатушы. ④ контрабандашы: 私~контрабанда тұзын сатушы. ⑤ 〈书〉басын шабу: ~示 өлтірген адамның басын жұртқа көрсету .

【梟将】xiāojiāng〈书〉【зат.】батыл қолбасшы.

【梟首】xiāoshǒu【ет.】өлтірген адамның басын бақанда көрсету: 示众 өлтірген адамның басын бақанда көрсету.

【梟雄】xiāoxióng〈书〉【зат.】әмірші, даруға .

枵 xiāo〈书〉бос: ~肠辘辘 қарын іші бос, қолкылдайды .

【枵腹从公】xiāofùcónggōng аш болып жұмыс істеу.

削 xiāo【ет.】кесіп тастау: ~苹果皮 алманың қабығын кесіп тастау .

另见 1546 页 xiē.

【削面】xiāomiàn【зат.】→刀削面.

晓(晓)xiāo [晓晓]〈书〉【ел.】① дауласу: ~不休 тоқтаусыз дауласу . ② қорқу .

骁(驍)xiāo〈书〉батыл: ~勇 ержүрек .

【骁将】xiāojiāng【зат.】батыл қолбасшы .

【骁骑】xiāoqí〈书〉【зат.】

айбынды атты әскер.

【骁勇】xiāoyǒng〈书〉【сын.】айбынды: ~善战 батыр жауынгер.

【逍遥】xiāoyáo【сын.】қолы бос кезде серуендеу: ~自在 толық ерікті.

【逍遥法外】xiāoyáofǎwài жазасыздықта қуанышқа бөлену. 鸱(鴟)xiāo→鸱鸺.

虬 xiāo〈书〉жолбарыстың ақыруы .

消 xiāo ①【ет.】жоғалу: 烟~云散 зым-зия жоқ болып кету. ②

【ет.】жою: ~毒 залалсыздандыру. ③ өткізу: ~夜 түнді өткізу. ④【ет.】керек: 不~说 айтуға керек жоқ, өзінен өзі белгіл. ⑤ (Xiāo)【зат.】фамилияға қолданылады.

【消沉】xiāochén【сын.】басыңқы: 意志~басыңқы көңіл.

【消除】xiāochú【ет.】жою: ~战争威胁 соғыс қаупін жою .

【消磁】xiāocí【ет.】магнит қасиеті жойылу.

【消毒】xiāodú【ет.】зиянды әсерді жою.

【消遁】xiāodùn【ет.】жою.

【消防】xiāofáng【ет.】өрт сөндіруші: ~车 өрт машинасы.

【消费】xiāofèi【ет.】тұтыну: ~品 тұтынушылар тауары.

【消费基金】xiāofèijījīn тұтыну қоры.

【消费品】xiāofèipǐn【зат.】тұтынушылар тауары .

【消费税】xiāofèishuì【зат.】тұтынушылар тауар салығы, акциз .

【消费信贷】xiāofèixìndài

тұтынушылар несиесі.

【消费资料】xiāofèizīliào 见 1218 页 [生活资料] .

【消耗】1xiāohào【ет.】① жұмсау: ~精力 күшті жұмсау. ② тауысу: ~敌人的有生力量 жаудың жанды күшті тауысу.

【消耗】2xiāohào【зат.】жаңалық, хабар.

【消化】xiāohuà【ет.】① ас қорыту, сіңіру. ② игеру: 一次讲得太多, 学生~不了 ол өте көп айтады, оқушылар игеруге үлгермейді .

【消化系统】xiāohuàxìtǒng ас қорыту жүйесі .

【消魂】xiāohún 同“销魂”.

【消火栓】xiāohuǒshuān【зат.】өрт сөндіретін қран.

【消极】xiāojí【сын.】① жағымсыз: ~影响 жағымсыз әсер. ② енжар, сылбыр: ~防御 сылбыр қорғаныс .

【消减】xiāojiǎn【ет.】азаю,кему: 食欲~тәбетім азаяды .

【消解】xiāojiě【ет.】жойылу: ~胸中的愁闷 іштегі запыран жойылды.

【消渴】xiāokě【зат.】сусамыр.

【消弭】xiāomǐ〈书〉【ет.】жою: ~水患 су тасқынды жою .

【消灭】xiāomiè【ет.】① жоғалу: 许多古生物, 如恐龙、猛犸早已经~了 динозавр, мамонт сияқты көптеген қазып алынған жануарлар жер бетінен жойылды . ② құрту, жою: ~差错 қателікті жою.

【消泯】xiāomǐn【ет.】жойылу.

【消磨】xiāomó【ет.】① титықтату: 志气~жігерді титықтату . ② өткізу: ~岁月 күндерді өткізу .

【消气】 xiāoqì 【ет.】 тынышталу.

【消遣】 xiāoqiǎn 【ет.】 ермек ету, думандау.

【消溶】 xiāoróng 同“消融”.

【消融】 xiāoróng 【ет.】 еру (мұз, қар).

【消散】 xiāosàn 【ет.】 жоғалу: 雾~了 тұман ыдырады.

【消声器】 xiāoshēngqì 【зат.】 дыбысты жою Жабдық.

【消失】 xiāoshī 【ет.】 жойылу: 脸上的笑容~了 бетінен күлкі ғайып болды.

【消石灰】 xiāoshíhuī 【зат.】 сөнген әк.

【消食】 xiāoshí 【ет.】 ас қорытуға көмектесу, болысу.

【消逝】 xiāoshì 【ет.】 жойылу: 岁月~ жылдар өтіп кетті.

【消释】 xiāoshì 【ет.】 ①〈书〉 еру, ерітілу. ② жою: ~前嫌|误会~ жаңылыс жоғалды.

【消受】 xiāoshòu 【ет.】 ① пайдалану: 无福~ пайдалануда бакыт жоқ. ② шыдау: ~不起 шыдауға мүмкіншілігім жоқ.

【消瘦】 xiāoshòu 【сын.】 азу, ару: 面容~ жүзі солғын тартыпты.

【消暑】 xiāoshǔ 【ет.】 ① жазды өткізу: 去北戴河度假~ демалысқа Байдайхэға барып, жазды өткізу. ② ыстықтан ішу: 喝杯冷饮消消暑 ыстықтан бір стакан салқын сусынды ішу.

【消损】 xiāosǔn 【ет.】 ① жоғалту. ② тозу, титықтату: 锐气~ батылдығы жойылды.

【消停】 xiāotíng 〈方〉 ①

【сын.】 жайбаракат: 过~日子 жайшылық өмір сүру. ② 【ет.】

тоқтау: 姐妹俩做活儿不~ екі апам тоқтаусыз жұмыс істейді.

【消退】 xiāotui 【ет.】 азаю, қайту: 暑热~了 ыстық қайтты.

【消亡】 xiāowáng 【ет.】 жойылу, өлу: 国家的~ мемлекеттің жойылуы.

【消息】 xiāo·xi 【зат.】 ① ақпарат: 最新~ соңғы жаңалықтар. ② хабар: 去后再无~ сосын қайтадан хабар жоқ.

【消息儿】 xiāo·xīr 〈方〉 【зат.】 іске қосылатын педаль.

【消夏】 xiāoxià 【ет.】 жазды саяжайда, курортта өткізу.

【消闲】 xiāoxián 【ет.】 думандау, бос уақытты өткізу: ~解闷 думандап, сағынышты қуу..

【消歇】 xiāoxiē 〈书〉 【ет.】 тоқтау, жойылу: 风雨~ дауыл тоқталды.

【消炎】 xiāoyán 【ет.】 қабынуды тоқтату: ~止痛 анальгетик қабынуды тоқтатты.

【消夜】 xiāoyè ① 【зат.】 ұйқы алдында жеңіл тамақ. ② 【ет.】 түнді өткізу.

【消长】 xiāozhǎng 【ет.】 өзгеруі: 敌我力量的~ қарсылас пен біздің күштердің өзгерісі.

【消肿】 xiāozhǒng 【ет.】 ісіктің азаюы: ~减负 ісіктің азаюы жүкті жеңілдетті.

宵 xiāo ① түн: 通~ түні бойы. ② (Xiāo) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【宵禁】 xiāojìn 【ет.】 комендант уақыты: 实行~ комендант уақытты жариялау.

【宵小】 xiāoxiǎo 〈书〉 【зат.】 қарақшы: ~行径 қарақшының өмір сорабы.

【宵衣旰食】 xiāoyīgànsí тыйым көрмей жұмыс істеу.

绉(绉) xiāo 〈书〉 ① аршылмаған жібек. ② аршылмаған жібектен мата.

萧(萧) xiāo ① шөлді: ~瑟 шөлді. ② (Xiāo) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【萧规曹随】 XiāoguīCáosuī қалыптасқан ережеден аумау.

【萧然】 xiāorán 〈书〉 【сын.】 ① шөлді, елсіз: 满目~ айнала елсіздік. ② бос: 囊橐~ қапшықтар бос.

【萧洒】 xiāosǎ → 潇洒.

【萧飒】 xiāosà 〈书〉 【сын.】 суық, жалықтыратын.

【萧瑟】 xiāosè ① 【ел.】 судырлау, сыбдыр: 秋风~ күзгі жел уілдеп тұр. ② 【сын.】 бос қалған: 门庭~ бос қалған үй.

【萧森】 xiāosēn 〈书〉 【сын.】 ① солған: 秋树~ күзде ағаштар солды. ② ну, қалың: 幽谷~ қалың, ну алқап.

【萧疏】 xiāoshū 〈书〉 【сын.】 ① елсіз, бос: 满目疮痍, 万户~ қайда қарамасаң да босап қалған үй-пәтерлер. ② сирек: 白发~ ақ шаштары сирек.

【萧索】 xiāosuǒ 【сын.】 бос қалу, қирап қалу: 气象~ қараусыздықпен еседі.

【萧条】 xiāotiáo 【сын.】 ① бос қалу, қирап қалу: 百业~ бос қалған. ② тоқырау экон..

【萧萧】 xiāoxiāo 〈书〉 ① 【ел.】 кісінеу: 马鸣~ жылқы кісінейді. ② 【сын.】 жұқа шаш. 萧 xiāo ① 同“虬”. ② Сяотинг, Хубэйдағы жердің аты.

硝 xiāo ① 【зат.】 селитра. ② 【ет.】 илеу: ~皮子 тері илеу.

【硝化甘油】 xiāohuàgānyóu
нитроглицерин.

【硝石】 xiāoshí 【зат.】 селитра.

【硝酸】 xiāosuān 【зат.】 азот
қышқылы.

【硝酸甘油】 xiāosuāngānyóu
нитроглицерин, нитролеум.

【硝烟】 xiāoyān 【зат.】 оқ-
дәрінің түтіні: ~弥漫的战场
майданды қаптаған оқ-дәрінің
түтіні.

销 1(銷)xiāo ① балқыту: ~金
алтынды балқыту. ② 【ет.】
жою: 撤~күшін жою. ③ 【ет.】
сату: 供~жабдықтау және сату.

④ жұмсау: 花~шығын. ⑤ (Xiāo)
【зат.】 фамилияға қолданылады.

销 2(銷)xiāo ① нагель, буат. ②
【ет.】 нагельмен бекіту.

【销案】 xiāoàn 【ет.】 шешімді
бұзу, істі тоқтату.

【销钉】 xiāodīng 【зат.】 чеге.

【销号】 xiāohào 【ет.】 өтеу
мөрі.

【销毁】 xiāohuǐ 【ет.】 жою: ~
证据 айғақты затты жою.

【销魂】 xiāohún 【зат.】 ①
бітпес қайғы. ② желігу.

【销假】 xiāojià 【ет.】
демалыстан оралу.

【销路】 xiāolù 【зат.】 сату: ~
不畅 үлкен сату.

【销纳】 xiāonà 同“消纳”.

【销声匿迹】 xiāoshēngnìjì ғайып
болып, жасырыну.

【销势】 xiāoshì 【зат.】 сату
жағдайы: 近来大屏幕彩电~看
好 соңғы кезде үлкен мониторлы
теледидарлардың сату
тенденциясы жоғары
бағаланады.

【销售】 xiāoshòu 【ет.】
сату: ~一空 түк қалдырмай
сату.

【销铄】 xiāoshuò <书> 【ет.】
қирау, жойылу.

【销歇】 xiāoxiē 同“消歇”.

【销行】 xiāoxíng 【ет.】
сату: ~各地 жаппай сату.

【销赃】 xiāozāng 【ет.】
ұрланғанды сату: 参与盗窃~
活 【ет.】 ұрлау, ұрлағанды сату
әрекетіне белсене қатысу.

【销账】 xiāozhàng 【ет.】 есеп
шоттан шығарып тастау.

【销子】 xiāozǐ 【зат.】 нагель,
буат.

脩 xiāo <书> азат, еркін: ~然
екпінді.

【脩然】 xiāorán <书> 【сын.】
екпінді: ~而往, ~而来.

【脩脩】 xiāoxiāo <书> ①
【сын.】 сындыру (қанатты). ②

【ел.】 гуілдің, қанат шуының
дыбысы: 风雨~дауылдың
дыбысы.

蛸 xiāo → 螬蛸.

箫(簫)xiāo 【зат.】 ① сяо муз.
аспап, ұзын флейта. ②
(Xiāo) адамның аты.

潇(瀟)xiāo <书> терең және
мөлдір.

【潇洒】 (潇洒) xiāosǎ 【сын.】
ерікті: 风姿~жүріс-тұрысы
ерікті.

【潇潇】 xiāoxiāo 【сын.】 ①
екпінді: 风雨~екпінді жел мен
жаңбыр. ② сіркіреген: ~微雨
сіркіреген жауын.

霄 xiāo аспан: 重~ғарыш,
бұлттан жоғарғы шын.

【霄汉】 xiāohàn <书> 【зат.】
аспан: 气冲~батыл.

【霄壤】 xiāorǎng 【зат.】 аспан
мен жер: ~之别 аспан мен
жердей, үлкен айырмашылық.

【器(器、躑)xiāo айқайласу: 叫~айқайлау.

【器杂】 xiāozá 【сын.】
жанданған, дулы.

【嚣张】 xiāozhāng 【сын.】 Тым
көп асып.

xiáo

洨 Xiáo Сяохэ, Хубэйдағы өзен.

峭 Xiáo Яошань, Хубэйдағы
тау.

淆 xiáo аралас: 混~шатастыру.

【淆惑】 xiáohuò <书> 【ет.】
адасқызу: ~视听 көру мен
естуді адасқызу.

【淆乱】 xiáoluàn ① 【сын.】
ретсіз. ② 【ет.】 бүліншілік
тарату: ~社会秩序 қоғам
құрылысында бүліншілік тарату.

【淆杂】 xiáozá 【ет.】 араласқан.

xiǎo

小 xiǎo ① 【сын.】 кіші, тар
болу: 鞋~了点儿 бәтенке
аздап тар. ② 【үс.】 аз уақытқа,
біраз: ~坐 біраз отыру. ③

【үс.】 азғана, сәл: ~有
【зат.】 气 азғана күш үлгісі. ④

【үс.】 жуық, шамалы: 这里离
北京有~二百里 осы жерден
Пекинге дейін 200-ге жуық ли.

⑤ 【сын.】 кіші: ~儿子 кіші
ұлы | 他是我的~弟弟 Ол -менің
інім. ⑥ балалар: 一家大~
барлық бала-шағамен. ⑦ еріксіз
әйел. ⑧ менің: ~女 менің қызым.

⑨ (Xiǎo) 【зат.】 фамилияға
қолданылады.

【小巴】 xiǎobā 【зат.】 шағын
автобус.

【小白菜】 xiǎobáicài (~儿)
【зат.】 қытай орамжапырағы.

【小白脸儿】 xiǎobáiliǎnr <口>
【зат.】 ақ жүзді ер.

【小百货】 xiǎobǎihuò 【зат.】 көпшілік колды тауарлар, галантерея.

【小班】 xiǎobān 【зат.】 бүлдіршіндер тобы.

【小半】 xiǎobàn(～儿) 数 аз бөлігі: 西瓜吃了一大半, 剩下一～实在吃不下了 қарбыздың үлкен бөлігін жедік, аз бөлігі қалды, оны жеуге шамамыз жоқ.

【小报】 xiǎobào(～儿) 【зат.】 таралымы аз газет.

【小报告】 xiǎobàogào 【зат.】 жала, шағым: 打～шағым жасау.

【小辈】 xiǎobèi(～儿) 【зат.】 жас ұрпақ.

【小本经营】 xiǎoběnjīngyíng ұсақ саудамен айналасу.

【小便】 xiǎopiàn①【ет.】 несеп төгу.②【зат.】 сідік.③【зат.】 ерлердің жыныс мүшесі.

【小辫儿】 xiǎopiànr 【зат.】 Кішкентай құйма.

【小辫子】 xiǎopiàn·zi 【зат.】① Кішкентай құйма.②осал жер, : 抓～осал жерін табу.

【小不点儿】 xiǎo·budiǎnr 〈方〉①【сын.】 кіп-кішкентай, титтей. ②【зат.】 нәресте.

【小菜】 xiǎocài 【зат.】①(～儿) тұздалғандар.②(～儿) 〈口〉.③〈方〉 көкөністер, ет, балық.

【小产】 xiǎochǎn 【ет.】 аборт, түсік.

【小肠】 xiǎocháng 【зат.】 аш ішек.

【小抄儿】 xiǎochāor 〈口〉【зат.】 шпаргалка: 打～шпаргалканы қолдану.

【小车】 xiǎochē(～儿) 【зат.】① арба.②жеңіл автокөлік, лимузин.

【小乘】 xiǎochéng 【зат.】 хинаяна.

【小吃】 xiǎochī 【зат.】①жеңіл тамақ: 经济～үнемді жеңіл тамақ.②печенье: ～店 печенье дүкені.③дәмтатым.

【小丑】 xiǎochǒu(～儿) 【зат.】①күлдіргіш әртіст, қуақы.②сайқымазақ.

【小春】 xiǎochūn 〈方〉【зат.】 ай күнтізбесі бойынша қазан, қоңыр күз. 参看〔小阳春〕.

【小词】 xiǎocí 【зат.】 аз термин.

【小葱】 xiǎocōng(～儿) 【зат.】 жасыл пияз.

【小聪明】 xiǎocōngmíng 【зат.】 бос сөз: 耍～ақылдымсу.

【小打小闹】 xiǎodǎxiǎonào ұсақ көлемде.

【小道儿消息】 xiǎodàorxiāoxi өсектер.

【小大人儿】 xiǎodàrénr 【зат.】 баланың ересек сияқты сөйлеу, өзін-өзі ұстау.

【小弟】 xiǎodì 【зат.】①ең кіші іні.②мен.

【小调】 xiǎodiào(～儿) 【зат.】 халық әні.

【小【ет.】作】 xiǎodòngzuò 【зат.】 лайықсыз қылық.

【小豆】 xiǎodòu 【зат.】 бадана, лобия.

【小肚儿】 xiǎodǔr 【зат.】 қарын.

【小肚子】 xiǎodù·zi 〈口〉【зат.】小腹.

【小队】 xiǎoduì 【зат.】 бөлім, топ.

【小额】 xiǎo'é 【сын.】 азғантай сома: ～贷款 ұсақ несие.

【小恩小惠】 xiǎoēnxiǎohuì қайыр, садақа.

【小儿】 xiǎ'ér 【зат.】①балалар.②менің ұлым. 参看〔小儿〕(xiǎor).

【小儿科】 xiǎo'érkē①【зат.】 түк те емес.②【зат.】 педиатрия: ～看医 педиатр.

【小儿麻痹症】 xiǎo'ermábishèng балалар сал ауруы.

【小贩】 xiǎofàn 【зат.】 ұсақ саудагер.

【小费】 xiǎofèi 【зат.】 Кеңес.

【小腹】 xiǎofù 【зат.】 іштің төменгі жағы.

【小工】 xiǎogōng(～儿) 【зат.】 кара жұмысшы.

【小姑子】 xiǎogū·zi 〈口〉【зат.】 қайын апа.

【小广播】 xiǎoguǎngbō①【ет.】 дабырлау.②【зат.】 көп таралған газет.

【小广告】 xiǎoguǎnggào 【зат.】 ұсақ хабарландыру: 清洗街头～көшедегі ұсақ хабарландыруларды жою.

【小褂儿】 xiǎoguàr 【зат.】 кеудеше.

【小鬼】 xiǎoguǐ 【зат.】① сайтанның баласы.② сотанақ, тентек.

【小孩儿】 xiǎoháir 〈口〉【зат.】① ұл.②ұл мен қыз, балалар: 你有几个～?Сенің неше балаң бар?

【小寒】 xiǎohán 【зат.】 «Аз аяз» (ескі амал есебі, 6-7 қаңтардан кейін).

【小号】 -xiǎohào(～儿) 【сын.】 属性词.Кішкентай размер.

【小号】 -2xiǎohào 【зат.】 керней, горн.

【小号】 3xiǎohào 〈方〉【зат.】 түрме камерасы: 关～түрме камерасында жабу.

【小核桃】 xiǎohétáo 〈方〉【зат.】 керий жаңғағы.

【小户】 xiǎohù 【зат.】①кедей

үй.②отбасы мүшелері аз отбасы.

【小花脸】 xiǎohuāliǎn 【зат.】 куақы.

【小黄鱼】 xiǎohuángyú 【зат.】 кішкентай сары горбыль (балықтың түрі).

【小惠】 xiǎohuì 【зат.】 қайыршы : 小恩 ~ усақ қайыршы.

【小伙儿】 xiǎohuǒr 【зат.】 бозбала, жігіт: 能文能武的棒~.

【小伙子】 xiǎohuǒ·zi 〈口〉 【зат.】 жігіт.

【小蓟】 xiǎojiǐ 【зат.】 жапон сары қалуені.

【小家碧玉】 xiǎojiābìyù кедей отбасыдан шыққан сұлу қыз.

【小家伙】 xiǎojiā·huo(~儿) 【зат.】 бозбала, бала.

【小家鼠】 xiǎojiāshǔ 【зат.】 .

【小家庭】 xiǎojiātíng 【зат.】 кәдімгі отбасы.

【小家子气】 xiǎojiāzìqì 【сын.】 ұсақтық.

【小建】 xiǎojiàn 【зат.】 қысқа ай.

【小将】 xiǎojiàng 【зат.】 жас айғайшы.

【小脚】 xiǎojiǎo(~儿) 【зат.】 бинтпен таңылған әйелдің аяғы, кішкентай әйел аяқтары.

【小教】 xiǎojiào 【зат.】 ① бастауыш мектептегі білім. ② бастауыш мектептебінің мұғалімі.

【小节】 xiǎojié 【зат.】 түкке тұрмайтын : 生活 ~ өмірдің ұсақтары.

【小节】 xiǎojié 【зат.】 ырғақ өлшеуі.

【小结】 xiǎojié① 【зат.】 қысқа жиын: 工作~жұмыстың қысқа жиыны.②【ет.】 қысқа жиынды жинақтау : 把上个月的工作~

一下 өткен айдың қысқа жиынын жинақтау.

【小姐】 xiǎojiě 【зат.】 ① бойжеткен қыз. ② бойжеткен, мисс.

【小解】 xiǎojiě 【ет.】 кіші дәретке бару.

【小金库】 xiǎojīnkù 【зат.】 жеке қоры, сақтап қойған.

【小尽】 xiǎojìn 【зат.】 кіші бірінші ай.

【小九九】 xiǎojiǔjiǔ(~儿) 【зат.】 көбейту ережесі.

【小舅子】 xiǎojiùzi 【зат.】 қайын іні (әйелінің інісі).

【小开】 xiǎokāi 〈方〉 【зат.】 жас қожа.

【小楷】 xiǎokǎi 【зат.】 ① иероглифті ұсақ жазумен жазу: 蝇头~иероглифті кіп-кішкентай жазумен жазу.②жол баспа әрпі.

【小看】 xiǎokàn 〈口〉 【ет.】 ұнатпау, асқақтап қарау: ~人 асқақтап қарайтын адам.

【小康】 xiǎokāng 【сын.】 мұқтажсыз, молшылық : ~人家 молшылықта тұру.

【小考】 xiǎokǎo 【зат.】 сабақты тапсыру.

【小可】 xiǎokě ① 【зат.】 мен(кем қалыпта көрсететін жұрнақ): ~不才 мен-дарынсызбын. ② 【сын.】 азғантай: 非同~маңызды.

【小老婆】 xiǎolǎo 【зат.】 күң, еріксіз әйел.

【小礼拜】 xiǎolǐbài 【зат.】

【小两口】 xiǎoliǎngkǒu(~儿) 〈口〉 【зат.】 жас жұбайлар.

【小量】 xiǎoliàng 【сын.】 аз мөлшер: 新品种小麦先要~试种 бидайдың жаңа сортын алдымен аз мөлшерде отырғызындар.

【小令】 xiǎolìng 【зат.】 ① шумак.② қысқа өлең, ариетта.

【小绶】 xiǎoliù 〈方〉 【зат.】 ұры.

【小龙】 xiǎolóng 【зат.】 Жылан жылы.

【小炉匠】 xiǎolújiàng 【зат.】 көше слесарі, темір ұстасы.

【小萝卜】 xiǎoluóbo 【зат.】 ① шалғам, егетін тұрма.②шалғам.

【小锣】 xiǎoluó(~儿) 【зат.】 кішкентай тамтам.

【小麦】 xiǎomài 【зат.】 ① егілетін бидай.② бидай.

【小卖】 xiǎomài 【зат.】 салқын шайнама: 应时~дер кезіндегі салқын шайнама.

【小卖部】 xiǎomàibù 【зат.】 дәмхана, дүкен.

【小满】 xiǎomǎn 【зат.】 «аз молшылық» (ай күнтізбесінің 8-ші мезгіл).

【小貓熊】 xiǎomāoxióng 【зат.】 панда.

【小毛】 xiǎomáo(~儿) 【зат.】 қысқа жүнді тері.

【小米】 xiǎomǐ(~儿) 【зат.】 чумиза.

【小【зат.】】 xiǎomíng(~儿) 【зат.】 баланың мектепке дейінгі аты.

【小拇哥儿】 xiǎ·mugēr 〈方〉 【зат.】 шынашақ.

【小拇指】 xiǎo·muzhǐ 〈口〉 【зат.】 шынашақ.

【小脑】 xiǎonǎo 【зат.】 қарақұс миы.

【小年】 xiǎonián 【зат.】 ①ескі жылды шығарып салу күні(ай күнтізбесінің 23 желтоқсаны).② түсімі аз жыл.

【小年夜】 xiǎoniányè 【зат.】 ① кіші жаңажылдық сочельник.② жылдың соңғы күнінің қарсаңы.

【小姐儿】 xiǎoniū (口) 【зат.】 жас қыз; қыз бала.

【小农】 xiǎonóng 【зат.】 жеке шаруа: ~经济 шағын шаруа қожалығы.

【小农经济】 xiǎonóngjīngjì шағын шаруа қожалығы.

【小女】 xiǎonǚ 【зат.】 менің қызым.

【小跑】 xiǎopǎo (~儿) (口) 【ет.】 ақырын жүгіру, желу: 一路 ~ барлық жолды ақырын жүгіру.

【小朋友】 xiǎoréngyǒu 【зат.】 ①бала: 六一国际儿童节是~们的节日 1 маусым-халықаралық балалар күні. ② бала, досым: ~, 你喜欢唱歌吗? Досым, сен ән айтуды ұнатасың ба?

【小票】 xiǎopiào (~儿) 【зат.】 ①чек, түбіртек. ② ұсақ кредитка.

【小品】 xiǎopǐn 【зат.】 қысқартылған түрдегі буддалық қағидалары, миниатюра: 历史 ~ тарихи тақырыптағы миниатюралар.

【小品文】 xiǎopǐnwén 【зат.】 миниатюра, сықақ әңгіме, фельетон.

【小气】 xiǎoqì 【сын.】 ① сараң: ~鬼 қарынбай. ② (方) күйрек.

【小气候】 xiǎoqìhòu 【зат.】 микроклимат.

【小憩】 xiǎoqì 【ет.】 тыным: 在树荫下 ~ 片时 ағаштың көлеңкесінде қысқа уақытқа тынығайық.

【小前提】 xiǎoqiántí 【зат.】 аз сәлемдеме. 参看 1171 页 [三段论].

【小钱】 xiǎoqián (~儿) 【зат.】 ①бақыр ақша. ②ұсақ ақша.

【小瞧】 xiǎoqiào (方) 【ет.】 ұнатпау.

【小巧】 xiǎoqiǎo 【сын.】 жіңішке, әсем: 身材 ~ әсем пішін.

【小巧玲珑】 xiǎoqiǎolínglóng шебер, әсем: 苏州很多园林建筑得 ~ Сучжоуда әсем бақша құрылыстары көп.

【小青年】 xiǎoqīngnián (~儿) 【зат.】 жас жігіт.

【小青瓦】 xiǎoqīngwǎ 【зат.】 Кішкентай жасыл плиткалар.

【小秋收】 xiǎoqiūshōu 【зат.】 жабайы өсімдіктердің күзгі жинауы.

【小球】 xiǎoqiú 【зат.】 «кішкентай доп» (пинг-понг, бадминтон т.б. добы).

【小区】 xiǎoqū 【зат.】 тұрғын үй кешені.

【小曲】 xiǎoqū 【зат.】 айдау, спиртті айдау.

【小曲儿】 xiǎoqūr 【зат.】 халық жыры, өлеңі.

【小圈子】 xiǎoquānzi 【зат.】 ① сырлас адамдар арасында: 家庭的 ~ үй ішінде. ② топшылық, үйірмешілдік: 搞 ~ топшылықты жасау.

【小儿】 xiǎoer (方) 【зат.】 ① бала кез: 从 ~ бала кезден. ② емшектегі бала: 胖 ~ балғын бала. 参看 [小儿] (xiǎo'er).

【小人】 xiǎorén 【зат.】 ①аласа бойлы адам. ② арам: ~得志 максатына жеткен арам адам.

【小人儿】 xiǎorénr (口) 【зат.】 ① күйеу бала. ② мүсінше, адамның суреті: 画 ~ адамды бейнелейтін сурет.

【小人儿书】 xiǎorénrshū 【зат.】 суреттер топтамасы.

【小人物】 xiǎorénwù Қоғамда

орын жоқ және белгілі емес және әсер етпейтін адам.

【小日子】 xiǎorìzi 【зат.】 отбасы өмірі.

【小嗓儿】 xiǎosǎngr 【зат.】 фальцет, фальцет дауыс.

【小商品】 xiǎoshāngpǐn 【зат.】 ұсақ тауарлар.

【小商品经济】 xiǎoshāngpǐnjīngjì ұсақ тауарлы шаруашылық.

【小商品生产】 xiǎoshāngpǐnshēngchǎn ұсақ тауарлы өндіріс.

【小晌午】 xiǎoshǎng·wu (方) 【зат.】 түске жақын уақыт.

【小舌】 xiǎoshé (~儿) 【зат.】 кішкене тіл.

【小生】 xiǎoshēng 【зат.】 ① жас адам амплуасы. ② жас білімді адам.

【小生产】 xiǎoshēngchǎn 【зат.】 ұсақ өндіріс.

【小生产者】 xiǎoshēngchǎnzhě 【зат.】 ұсақ өндірісші.

【小时】 xiǎoshí 【зат.】 сағат: 三十[个] ~ 30 сағат.

【小时工】 xiǎoshígōng 【зат.】 сағаттап төлейтін жұмыс.

【小时候】 xiǎoshí·hou (~儿) (口) 【зат.】 бала кезде: ~ 的一些趣事至今记忆犹新 бала кездегі қызықты оқиғалар есте әлі сайрап тұр.

【小食】 xiǎoshí (方) 【зат.】 ① шайнама: ~ 铺. ② жеңіл тамақ.

【小市】 xiǎoshì (~儿) 【зат.】 базар.

【小市民】 xiǎoshìmín 【зат.】 ұсақ буржуазия.

【小试锋芒】 xiǎoshìfēngmáng бірінші рет өз күшін сынап білу.

【小视】 xiǎoshì 【ет.】 ұнатпау: 近来他技艺颇有长

进, ~不得 соңғы кезде оның өнері біраз өсті, ұнатпауға мүмкін емес.

【小手工業者】 xiǎoshōugōngyèzhě 【зат.】 ұсақ колөнерші.

【小手小脚】 xiǎoshǒuxiǎojiǎo сарандық байқату.

【小叔子】 xiǎoshūzi 〈口〉 【зат.】 әйелдің күйеуінің ағасы я інісі.

【小暑】 xiǎoshǔ 【зат.】 «шағын ыстық»(ай күнтізбесінің 11-ші мезгілі)

【小数】 xiǎoshù 【зат.】 ондық бөлшек.

【小数点】 xiǎoshùdiǎn 【зат.】 үтір.

【小水】 xiǎoshuǐ 【зат.】 кіш су.

【小睡】 xiǎoshuì 【ет.】 қысқа уақыт ұйықтау : ~片刻 қысқа уақытқа ұйықтау .

【小说】 xiǎoshuō(~儿) 【зат.】 әңгіме, роман, повесть, новелла.

【小苏打】 xiǎosūdǎ 【зат.】 натрий бикарбонаты, екі көмір қышқылды сода.

【小算盘】 xiǎosuàn·pan(~儿) 【зат.】 ұсақтық, ұсақ есеп.

【小淘气】 xiǎotáoqì(~儿) 【зат.】 тентек, ерке.

【小提琴】 xiǎotíqín 【зат.】 скрипка

【小题大做】 xiǎotídàzuò құры айғай, түймедейді түйедей ету.

【小同乡】 xiǎotóngxiāng 【зат.】 жерлес.

【小偷】 xiǎotōu(~儿) 【зат.】 ұры .

【小腿】 xiǎotǔǐ 【зат.】 Бұзау.

【小我】 xiǎowǒ 【зат.】 бас қамы.

【小巫见大巫】 xiǎowūjiàndàwū біреумен салыстырғанда алымы тар адам болу.

【小五金】 xiǎowǔjīn 【зат.】 темірден жасалған бұйымдар .

【小媳妇】 xiǎoxīfu(~儿) 【зат.】 ① жас, ерлі әйел. ② мазакқа ілінетін, үнемі біреуді тыңдайтын адам.

【小戏】 xiǎoxì(~儿) 【зат.】 көрініс, скетч.

【小先生】 xiǎoxiānshēng 【зат.】 оқушы -репетитор .

【小橡树】 xiǎoxiàngshù 〈方〉 【зат.】 еменнің түрі .

【小线儿】 xiǎoxiànr 〈方〉 【зат.】 жіңішке арқан.

【小小不言】 xiǎoxiǎobùyán болмашы : ~的事儿 болмашы жұмыс.

【小小子】 xiǎoxiǎo·zǐ(~儿) 〈口〉 【зат.】 ұл; кішкене бала.

【小鞋】 xiǎoxié(~儿) 【зат.】 Метафора адамдарға жасырын сөздер жасайды немесе қиындықтарды, шектеулерді және т.б..

【小写】 xiǎoxiě① 【зат.】 қытай сандарының қарапайым кескіні . ② 【зат.】 кіші, кіші әріп.

【小心】 xiǎo·xīn ① 【ет.】 сақтану, абай болу : ~火烛 оттан абайла.② 【сын.】 абай: 他做事一向很~ соңғы күндері ол өте абайлап жұмыс істейді .

【小心眼儿】 xiǎoxīnyǎnr ① 【сын.】 ұсақшыл②тар жүрек.

【小心翼翼】 xiǎoxīnyuì аса абайлап.

【小行星】 xiǎoxíngxīng 【зат.】 астероид, планетоид.

【小型】 xiǎoxíng 【сын.】 кіші, өте кішкентай, микро-: ~工业 ұсақ өнеркәсіп.

【小性儿】 xiǎoxìng 〈方〉 【зат.】 айбық мінез.

【小熊猫】 xiǎoxióngmāo 【зат.】

кішкентай панда.

【小熊座】 xiǎoxióngzuò 【зат.】 Жұлдыздардың жеті жұлдызы қасық тәрізді түрінде, жұлдыздардың жұлдыздары (қазіргі Поляр) бар солтүстік аспанның жұлдыздары. Облыстың солтүстік бөлігінің солтүстік жарты шардасы осы жылдызды жыл бойы көре алады.

【小修】 xiǎoxiū 【ет.】 ағымдағы жөндеу.

【小学】 xiǎoxué 【зат.】 ① бастауыш мектеп.② ескі қытай филологиясы.

【小学生】 xiǎoxuéshēng 【зат.】 оқушы.

【小雪】 xiǎoxuě 【зат.】 ① кішкентай қар басу.② «аз қар».(ай күнтізбесінің 20-шы мезгілі)

【小循环】 xiǎoxúnhuán 【зат.】 қанайналымның кіші шеңбері .

【小阳春】 xiǎoyángchūn 【зат.】 қоңыр күз.

【小样】 xiǎoyàng① 【зат.】 бір жаңалық, бір мақала.② 〈方〉 【зат.】 макет, үлгі : ~产品 өнімнің үлгісі .③ 〈方〉 (~儿)

【сын.】 ұсақшыл .

【小咬儿】 xiǎoyǎo 〈方〉 【зат.】 шіркейдің тістегі.

【小业主】 xiǎoyèzhǔ 【зат.】 ұсақ қожа, иесымақ .

【小叶】 xiǎoyè 【зат.】 Лобуар.

【小夜曲】 xiǎoyèqǔ 【зат.】 сүйгенінің құрметіне айтылған ғашықтық өлең.

【小衣】 xiǎoyī(~儿) 〈方〉 【зат.】 Шағын киім.

【小衣裳】 xiǎoyī·shang 【зат.】 ① қысқа жеңді кеудеше мен қысқа шалбар .②балалар киімі.

【小姨子】 xiǎoyī·zǐ 〈口〉 【зат.】 қайын бике.

【小意思】xiǎoyìsi【зат.】① түкке тұрмайтын : 这是我的一点儿 ~ бұл менің шағын сыйлығым.② болмашы жұмыс: 这点儿故障, ~, 一会儿就修好 бұл кедергі, түкке тұрмайтын, қысқа уақытта түзеуге болады.

【小引】xiǎoyǐn【зат.】 қысқа кіріспе.

【小影】xiǎoyǐng【зат.】 сурет, фотокарточка.

【小雨】xiǎoyǔ【зат.】 сіркіреген жауын.

【小月】xiǎoyuè【зат.】 қысқа ай

【小灶】xiǎozào(~儿)【зат.】 бірінші дәрежелі үстел.

【小站】xiǎozhàn【зат.】 темір жол станциясы.

【小账】xiǎozhàng〈口〉(~儿)【зат.】 шагін есеп.

【小照】xiǎozhào【зат.】 сурет, фотокарточка.

【小指】xiǎozhǐ【зат.】.

【小注】xiǎozhù(~儿)【зат.】 ескерту, түсіндерме.

【小传】xiǎozhuàn【зат.】 қысқа биография.

【小篆】xiǎozhuàn【зат.】 «сяочжуань» (ежелгі қытай жазуының бірі).

【小酌】xiǎozhuó【ет.】 арақ-шарап ішу.

【小资产阶级】xiǎozīchǎnjēijí ұсақ буржуазия.

【小子】xiǎozǐ〈书〉【зат.】① балақай.② жексұрын, оңбаған.

【小子】xiǎo·zǐ〈口〉【зат.】① бала : 胖 ~ балғын бала.② адам: 这~真坏! Бұл адам нағыз оңбаған!

【小字辈】xiǎozìbèi(~儿)【зат.】 жас ұрпақ.

【小卒】xiǎozú【зат.】

қатардағы сарбаз: 无【зат.】 ~ белгісіз қатардағы сарбаз.

【小组】xiǎozǔ【зат.】 үйірме, топ: 党~партгруппа.

【小坐】xiǎozuò【ет.】 отырып қайту: ~片刻 қысқа уақытқа отырып кету.

晓(曉)xiǎo①天 таң ату: 拂~ таңсәріде.② білу: 通~білгір болу.③ көрсету: 揭~|~以利害 пайда мен зиянды көрсету.④ (Xiǎo)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【晓畅】xiǎochàng【ет.】 байыбына бару; жете ұғыну: ~军事 әскери істің байыбына жету.

【晓得】xiǎode【ет.】 білу.

【晓示】xiǎoshì【ет.】 жариялау: ~众人 бұқараға.

【晓市】xiǎoshì【зат.】 таңғы базар.

【晓谕】xiǎoyù〈书〉【ет.】 жариялау: ~百姓 қарапайым халыққа жариялау.

謏 xiǎo〈书〉 кішкентай: ~才 таланты шамалы.

筱(①②篠)xiǎo①〈书〉 кішкентай бамбук.②同 кішкентай.③(Xiǎo)【зат.】 фамилияға қолданылады.

xiào

孝 xiào① ата-ананы құрметтеу: ~子|尽~балалық борыш өтеу.②азалы: 守~азалы болу.③қара, қаралы киім: 穿~қаралы киім жамылу.④(Xiào)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【孝道】xiàodào【зат.】 ата-анаға берілгендік: 尽~балалық борышты өтеу.

【孝服】xiàofú【зат.】①қаралы

киім.②азалы: ~已满/азалы кезең өтті.

【孝敬】xiàojìng【ет.】① құрметпен сыйға тарту: ~公婆 қайын ене мен атаға құрметпен сыйға тарту.② үлкенге құрметпен тарту: 他帶了些南边的土产来~老奶奶 Ол бірнеше оңтүстіктің жергілікті тауарларын әкеліп, арғы әжеге құрметпен сыйға тартты.

【孝女】xiàonǚ【зат.】 айнымас қыз.

【孝顺】xiào·shùn【ет.】 ата-ананы құрметтеу: ~双亲 ата-ананы құрметтеу.

【孝心】xiàoxīn【зат.】 балалық махаббат: 一片~тұтас балалық махаббат.

【孝衣】xiào yī【зат.】 қара, қаралы киім.

【孝子】xiào zǐ【зат.】①ізетті ұл.②қаралыдағы адам.

【孝子贤孙】xiào zǐ xián sūn ізетті және сенімді ұрпақтар.

肖 xiào ұқсау: 酷~қатты ұқсау.

【肖像】xiàoxiàng【зат.】 сурет, кісінің суреті.

【肖像画】xiàoxiàng huà【зат.】 сурет, кісінің суреті.

校 -1xiào【зат.】① мектеп, оқу орны: ~舍 оқу орнының ғимараты.②(Xiào)адамның аты. 校 -2xiào штаб-офицер: 上~полковник.

【校风】xiàofēng【зат.】 мектеп тәртіптері.

【校服】xiàofú【зат.】 мектеп формасы.

【校官】xiào guān【зат.】 штаб-офицер.

【校规】xiào guī【зат.】 мектеп тәртібі.

【校花】xiào huā【зат.】

мектептегі ең сұлу қыз.

【校徽】xiàohuī【зат.】оқу орнының төсбелгісі.

【校刊】xiàokān【зат.】оқу орының басылымдары.

【校庆】xiàoqìng【зат.】мектеп мейрамы.

【校舍】xiàoshè【зат.】оқу орнының ғимараты.

【校医】xiàoūyī【зат.】мектеп дәрігері.

【校友】xiàoyǒu【зат.】мектептес жолдас: ~ 学生会 студенттік корпорация.

【校园】xiàoyuán【зат.】университет қалашығы, кампус.

哮 xiào①ентігіп дем алу: ~ 喘 демікпе.②ақыру: 咆~ақыру.

【哮喘】xiàochuǎn【ет.】алқыну, демікпе

笑 xiào①【ет.】күлу: ~ 容 жымию.②【ет.】күлкі қылу: 耻~ ұнатпау және ажуалау.③(Xiào)【зат.】фамилияға қолданылады.

【笑柄】xiàobǐng【зат.】келеке болу: 传为~ келеке болып кету.

【笑场】xiàochǎng【ет.】тыңдаушыларды күлдіру.

【笑哈哈】xiàohāhā【сын.】көңілді күлкімен.

【笑呵呵】xiàohēhē(~ 的)【сын.】зілсіз әзілдеу, разы болып мырс ету.

【笑话】xiào·hua①(~ 儿)【зат.】әзіл, анекдот: 说~ әзілдесу.②【ет.】күлкі қылу: ~ 人 адамды ажуалау.

【笑剧】xiàojù【зат.】фарс, ерсі әзіл.

【笑里藏刀】xiàolícángdāo

Метафор көрінісі мен газы, жүрек қатерлі зұлымдық.

【笑脸】xiàoliǎn(~ 儿)【зат.】

жымию: 赔~ сүйкімді күлкі жасау.

【笑料】xiàoliào(~ 儿)【зат.】ажуалау.

【笑骂】xiàomà【ет.】мысқылдап балағаттау: ~ 由他~ ажуа-мысқылды елемеу.

【笑貌】xiàomào【зат.】күлімсіреген жүз.

【笑眯眯】xiàomīmī(~ 的)【сын.】күлімсіреп, жылы шыраймен езу тарту: 奶奶~ 地

看孙子的立功喜报 әжесі немерелерінің табыстарына күлімсіреп қарады.

【笑面虎】xiàomiànǚ【зат.】екіжүзді адам.

【笑纳】xiàonà【ет.】алуды өтінемін (сыйлық бергенде).

【笑容】xiàoróng【зат.】күлкі: 满面~ жүзінен нур төгілу, арсалаңдау.

【笑谈】xiàotán【зат.】① күлкіге айналу: 传为~ келек болу.② әзіл.

【笑纹】xiàowén【зат.】күлкіден пайда болған беттегі әжім: 老人家喜不自禁, 一脸~ қарт тоқтаусыз қуанды, барлық беті әжім-әжім болды.

【笑涡】xiàowō бет шұңқыры.

【笑窝】xiàowō(~ 儿)【зат.】бет шұңқыры.

【笑嘻嘻】xiàoxīxī(~ 的)【сын.】арсалаңдап; жымың-жымың етіп.

【笑颜】xiàoyán【зат.】жымию: 高兴得喜~ 开 гүлдей жайнау.

【笑靥】xiàoyè〈书〉【зат.】① бет шұңқыры.② күлімсіреу.

【笑吟吟】xiàoyínyín(~ 的)【сын.】мырс-мырс

күлу, күліп қою.

【笑影】xiàoǐng【зат.】күлімсіреген жүз.

【笑语】xiàoyǔ【зат.】күлдіргі әңгіме, сөздер: 欢声~ көңілді әңгімелесу және күлу.

【笑逐颜开】xiàozhúyánkāi күлімсіреп қоя беру, гул-гул жайнау.

效 1xiào①效 нәтиже: 功~ нәтиже.②(Xiào)【зат.】адамның аты-жөні.

效-2(效)xiào біреуге еліктеу: ~ 法 еліктеу.

效-3(効)xiàobāo күшін салуға тырысу: 力 күш салу.

【效法】xiàofǎ【ет.】еліктеу: 值得~ еліктеуге тұрарлық тәжірибе.

【效仿】xiàofǎng【ет.】біреуге еліктеу.

【效果】xiàoguǒ【зат.】① нәтиже, пайда: ~ 显著 нәтиже айқын.② әсерлер театр..

【效绩】xiàojì【зат.】нәтиже мен жетістік: 企业~ кәсіпкерлік нәтиже мен жетістік.

【效劳】xiàoláo【ет.】қызмет ету: 为国~ Отанға қызмет ету.

【效力】1xiàolì【ет.】қызмет ету, күш салу: 为教育事业~ ағарту ісіне күш салу.

【效力】2xiàolì【зат.】жарамдылық, күш: 这种药的~ 很大 бұл дәрінің әсері өте күшті.

【效率】xiàolǜ【зат.】① пайдалы әсер ету коэффициенті.

② нәтижелілік: 工作~ жұмыс нәтижелілігі | ~ 高 өнімділік жоғары.

【效命】xiàomìng【ет.】басын беру, өмірін қию: ~ 疆场 майдан даласында өмірін қию.

【效能】xiàonéng【зат.】шапашндық: 工作~ жұмысқа

шапшаңдық.

【效颦】 xiàorín 【ет.】 → 东施效颦.

【效死】 xiàosǐ 【ет.】 басын беру, өмірін қию: 为国~отан үшін өмірін қию.

【效验】 xiàoyàn 【зат.】 әсер: 药吃下去, 还没见~дәріні іштім, әсері әлі де жоқ.

【效益】 xiàoyì 【зат.】 пайда, тиімділік: 经济~экономикалық тиімділік.

【效应】 xiàoyìng 【зат.】 ① нәтиже. ② нәтижелі көмек, жәрдемдесу.

【效用】 xiàoyòng 【зат.】 әсер, нәтиже: 发挥~нәтиже беру.

【效尤】 xiàoyóu 【ет.】 еліктеу: 以儆~мұнан былай дәндеп кетпес үшін.

【效忠】 xiàozhōng 【ет.】 адал, сенімді болу: ~于祖国 отан үшін күшін аямау.

啸(嘯、嘯) xiào 【ет.】 ①(人) ысқыру: ~合 ысқырып жинау. ② ақыру: 虎~жолбарыстың ақыруы.

【啸傲】 xiào'ào <书> 【ет.】 өзін-өзі еркін ұстау: ~林泉 оңаша орында өзін-өзі еркін ұстау.

【啸聚】 xiàojù <书> 【ет.】 шақыру: ~山林 айқайлап жинау.

【啸鸣】 xiàomíng 【ет.】 гулеу: 北风~солтүстік жел гулейді.

xiē

些 xiē 量①бірнеше: 买~东西 бірнеше зат сатып алу. ② азғана: 更好~азғана одан

жақсы.

【些个】 xiē·ge <口> 量 бірнеше: 吃~东西 бірнеше зат жеу.

【些微】 xiēwēi ① 【сын.】 аздап: 感到~的凉意 аздап салқындады. ② 【үс.】 сәл: ~有点儿痛 сәл ауырады.

【些小】 xiēxiǎo <书> 【сын.】 ①аз: ~感慨. ②кішкентай: ~之事.

【些许】 xiēxǔ 【сын.】 азғана: ~小利.

【些子】 xiē·zi <方> 量 азғана. 楔 xiē 【ет.】 қағу: 墙上~个钉子 қабырғаға шегені қағу.

楔 xiē ①(~儿) 【зат.】 сына, танап. ② қағу.

【楔】 【сын.】 文字 xiēxíngwénzì сына жазу.

【楔子】 xiēzi 【зат.】 ①сына: 楔个~сына қағу. ② қазықша. ③ алдыңғы сөз; кіріспе бөлім.

歇 xiē ① 【ет.】 демалу: ~礼拜 жексенбіде демалу. ② 【ет.】 тоқтату: ~工 жұмыстағы үзіліс. ③ <方> 【ет.】 ұйықтау. ④ <方> 【зат.】 қысқа уақыт кезеңі: 过了一~бір қысқа уақыт кезеңі өтті.

【歇班】 xiēbān (~儿) 【ет.】 демалыс.

【歇顶】 xiēdǐng 【ет.】 жалтыр бастану; .

【歇乏】 xiēfá 【ет.】 жұмыстағы үзіліс: 收了工, 老汉盘着腿儿坐在炕上~.

【歇伏】 xiēfú 【ет.】 жазғы демалыс.

【歇工】 xiēgōng 【ет.】 ① жұмысты тоқтатып демалу: 因病歇了两天工 ауырғаннан екі күн демалыс алдым. ② үзілісте

болу, .

【歇后语】 xiēhòuyǔ 【зат.】 бүкпе, тұспал.

【歇肩】 xiējiān 【ет.】 демалу үшін жүгін қою.

【歇脚】 xiējiǎo 【ет.】 дем алуға тоқтау.

【歇凉】 xiēliáng 【ет.】 салқынмен рақаттану: 夏天的傍晚, 人们都喜欢到湖边~ жазғы кеш, адамдар көлдің жағасында салқынмен рақаттанып жатыр.

【歇晌】 xiēshǎng 【ет.】 түстен кейінгі демалыс.

【歇手】 xiēshǒu 【ет.】 жұмысты тоқтату: 先~吃饭, 下午再干 алдымен жұмысты тоқтатып, тамағымды іштім, түстен кейін жұмысты қайта жалғастырдым.

【歇斯底里】 xiēsidǐlǐ Гистерия.

【歇宿】 xiēxiǔ 天色晚了, 就在一家小客店里~ Кеш болды, барлық отбасымен қонақ болып, қонуға қалындар.

【歇腿】 xiētuǐ (~儿) 【ет.】 дем алуға тоқтау.

【歇息】 xiēxi 【ет.】 демалу: 病刚好, 还是~几天吧 уақытында ауырып қалдым, әлі бірнеше күн демаламын.

【歇夏】 xiēxià 【ет.】 жазғы демалыс.

【歇心】 xiēxīn <方> 【ет.】 ① алаңдамай, бейқам болу: 孩子都已长大成人, 老人家可以~了 Балалар ересек болды, қарттарға алаңдамай, бейқам болуға болады. ② бас тарту, ойды тастау: 几次碰壁, 可他还是不肯~ бірнеше рет кедергіге жолығып, ол мүмкін бас тартуға көнбейді.

【歇业】 xiēyè 【ет.】 істі

тоқтату : 关门~есік жабылып, іс тоқталды .

【歇枝】xiēzhī【ет.】 жеміс бермеу.

蝎(蠍)xiē сарышаян.

【蝎虎】xiēhǔ【зат.】 кесіртке.

【蝎子】xiē·zi【зат.】 сарышаян.

xié

叶 xié татулықта болу : ~韵 гармониялық рифма қыт. фон. .

协(協)xié ① лайық болу, татулықта болу : ~调 келісушілік.② үйлестіру : ~同 үйлестіру.③ жәрдемдесу : ~理 | ~办 тапсырманы орындауда жәрдемдесу. ④ (Xié)【зат.】 адамның аты-жөні.

【协办】xiébàn【ет.】 тапсырманы орындауда жәрдемдесу.

【协查】xiéchá【ет.】 тексеруде жәрдемдесу.

【协定】xiédìng ①【зат.】 келісім: 贸易~сауда келісім.②

【ет.】 келісімге келу, келісу: 双方~共同出资办厂 екі жақ бірге қаржыландырып, зауыт құруды келісті .

【协管】xiéguǎn【ет.】 басқаруға жәрдемдесу: 交通~员 көшедегі жүрісті ретке салушы.

【协和】xiéhé【ет.】 сай болу, үйлесу.

【协会】xiéhuì【зат.】 қоғам, одақ, бірлестік : 作家~ жазушылар одағы.

【协理】xiélǐ ①【ет.】 көмектесу : ~员 көмекші.②

【зат.】 вице-директор, директордың жәрдемшісі.

【协力】xiélì【ет.】 бірлесіп ірекет ету: 同心~бір ауыздан.

【协商】xiéshāng【ет.】 келісу : 有问题可以~解决 мәселе бар, келісіп шешуге болады .

【协调】xiétiáo ①【сын.】 келісушілік : 【ет.】作~ әрекеттердің келісушілікпен болушылығы. ②【ет.】 үйлестіру: ~产销关系 өндіру мен өткізу қатынасын үйлестіру .

【协同】xiétóng【ет.】 бірлесіп: ~作战 соғыста өзара әрекет .

【协议】xiéyì ①【ет.】 келісу: 双方~, 提高收购价格 екі жақ келісіп, сатып алу бағасын көтерді . ②【зат.】 келісім, бітіскендік : 停战~соғысты тоқтату туралы келісім .

【协约】xiéyuē【зат.】 келісім, конвенция : 渔业~балық аулайтын конвенция .

【协约国】xiéyuēguó【зат.】 Антанта.

【协助】xiézhù【ет.】 жәрдемдесу : 从旁~шеттен көмектесу .

【协奏曲】xiézòuqǔ【зат.】 концерт.

【协作】xiézuò【ет.】 ынтымақтастық: 双方密切~екі жақтың тығыз ынтымақтастығы . 邪 xié ①【сын.】 пасық, арам: 改~归正 түзеліп, әділ жолға түсу.②【сын.】 қалыпсыз: ~门儿 оғаш.③ жын-шайтан.

【邪财】xiécái〈方〉【зат.】 әділ емес жолмен табылған байлық.

【邪道】xiédào(~儿)【зат.】 абыройсыз жол: 走~абыройсыз

жолмен жүру.

【邪恶】xié'è【сын.】 арамзалық, қаскүнем : ~势力 теріс күштер.

【邪乎】xié·hu〈方〉【сын.】 ① қалыптан тыс: 这几天天气热得~соңғы күндері ауа-райы қалыптан тыс ыстық .

【邪路】xiélù【зат.】 Сөздер мен іс-әрекеттердің құндылықтарын көпшіліктің мойындауы емес.

【邪门儿】xiéménr〈方〉【сын.】 күтпеген, оғаш: 这里天气也真~, 一会儿冷一会儿热 бұл жердегі ауа-райы қалыптан тыс, біресе суық, біресе ыстық .

【邪门歪道】xiéménwāidào арам амалмен.

【邪魔】xiémó【зат.】 жын.

【邪念】xiéniàn【зат.】 арам ой.

【邪气】xiéqì【зат.】 ① қасақы көңіл: 歪风~|正气上升, ~下降 қасақы көңіл азаюда . ② зарарлы энергия «ци».

【邪说】xiéshuō【зат.】 сандырақ: 辟~діннен азғандық.

【邪祟】xiésuì【зат.】 аздырма : 驱除~аздырманы жою.

【邪心】xiéxīn【зат.】 арам ой.

【邪行】xiéxíng【зат.】 қате жол.

【邪行】xié·xíng〈方〉【сын.】 өзгеше, айрықша: 天气冷得~ауа-райы ерекше салқын.

胁(脅、脇)xié ① бүйір : 两~екі бүйір . ② қорқыту : 裹~қатыстыру .

【胁持】xiéchí【ет.】 еріксіз көндіру.

【胁从】xiécóng【ет.】 қауіп-қатер астында бағыну: ~分子 еріксіз сыбайлас.

【胁肩谄笑】 xiéjiānchǎnxiào жағымпаз күлкімен

【胁迫】 xiéèr 【ет.】 зорлық.
挟(挟) xié ① 【ет.】 қолтық астында ұстау: 右腋下~着包袱 оң қолтығы астында жүкті ұстайды. ② араңдату, бағындыру. ③ 【ет.】 сүйену, иек арту: ~技术优势开发新产品 жаңа тауарды дамытуда техникалық басымдылыққа сүйену. ④ іште сақтау: ~恨 жүректе өшпенділікті сақтау.

【挟持】 xiéchí 【ет.】 ① біреуді екі жақтан ұстап алу. ② араңдату.

【挟嫌】 xiéxián 〈书〉 【ет.】 кегін ішке сақтау: ~报复 өшін алу.

【挟制】 xiézhì 【ет.】 мәжбүр ету: ~人 адамды бағындыру.

偕 xié 【ет.】 бірлесіп: ~行 бірлесіп істеу.

【偕老】 xié lǎo 【ет.】 кәрілікке дейін бірге тұру: 白头 ~ cartайғанша бақытты өмір сүру.

【偕同】 xié tóng 【ет.】 біреумен бірге, бірлесіп: ~客人参观 қонақпен бірге қарау.

斜 xié ① 【сын.】 қиғаш, қиғаштап: ~线 қиғаш сызық. ②

【ет.】 қисаю: ~着身子坐下 еңкейіп отыру. ③ (Xié) 【зат.】 адамның аты-жөні.

【斜晖】 xiéhuī 〈书〉 【зат.】 күннің қия түскен сәулесі.

【斜楞】 xié·leng 〈口〉 【ет.】 еңкейіп: ~着眼 еңкейіп қарау.

【斜路】 xié lù 【зат.】 қисық жол.

【斜率】 xié lǜ 【зат.】 бұрыштық коэффициент.

【斜面】 xiémiàn 【зат.】 еңкейіңкі жазықтық, еңістік.

【斜坡】 xié pō 【зат.】 еңіс, беткей.

【斜射】 xiéshè 【ет.】 қиғаш сәуле түсу: ~的日光 күннің үлқиғаш сәулелері.

【斜视】 xiéshì ① 【зат.】 қыли. ② 【ет.】 көзінің қиығымен қарау: 目不~ аландатылмау.

【斜纹】 xiéwén 【зат.】 астарлық мата: ~布 саржа.

【斜象眼儿】 xié·xiàngyǎnr 〈方〉 【зат.】 ромб.

【斜眼】 xiéyǎn 【зат.】 ① (~儿) қыли көз. ② (~儿) қыли.

【斜阳】 xiéyáng 【зат.】 батып бара жатқан күн.

【斜张桥】 xiézhāngqiáo 【зат.】 қиғаш.

谐(諧) xié ① үйлесу: ~音 аккорд. ② келісу, жөнге келу: 事~之后, 即可 【ет.】 身 іске жөнге келгеннен соң, бірден кетуге болады. ③ әзіл айту: ~ 謔 әзілдеу.

【谐和】 xiéhé 【сын.】 үйлесім, саздылық: 关系 ~ қатынас үйлесімді.

【谐剧】 xiéjù 【зат.】 комедия.

【谐美】 xiéměi 【сын.】 үйлесімді және әсем: 声音 ~ дыбыс үйлесімді және әсем.

【谐声】 xiéshēng 【зат.】 → 【сын.】 声.

【谐调】 xiétiáo 【сын.】 үйлесу, үндесу: 色彩 ~ бояуы сай келіп тұр.

【谐谑】 xiéxuè 【ет.】 әзіл мысқыл.

【谐音】 xiéyīn 【ет.】 әуенділік.

【谐振】 xiézhèn 【ет.】 анық есітілу; жақсы есітілу, резонанс.

絜 xié 〈书〉 ① өлшеу. ② арттыру.

颀(頎) xié ① 〈书〉 ұшу, самғау.

② (Xié) 【зат.】 адамның аты-

жөні.

【颀颀】 xiéháng 〈书〉 【ет.】 ① жоғары-төмен ұшу. ② деңгейі бойынша тең.

携(攜、攜) xié ① өзімен бірге алып жүру: ~杖 таяғые алып жүру. ② сүйреу: ~手 қол ұстасып.

【携带】 xiédài 【ет.】 ① өзімен бірге алып жүру: ~家眷 отбасымен бірге. ② қолдау: 多承 ~ қолдау үшін алғыс айтамын.

【携手】 xiéshǒu 【ет.】 ① қол ұстасып: 并肩 қол ұстасып, иін тіресе. ② бірігіп жасау: ~合作 қызметтесу.

鲑(鮭) xié балықтан жасалған тағам.

擷(擷) xié 〈书〉 жинау, жұлу: 采 ~ таңдау. 鞋 xié 【зат.】 аяқ-киім: 皮 ~ бәтеңке.

【鞋拔子】 xiébá·zi 【зат.】 .

【鞋帮】 xiébāng (~儿) 【зат.】 аяқ-киім қонышы.

【鞋底】 xiédǐ (~儿) 【зат.】 аяқ-киім табаны.

【鞋匠】 xiéjiāng 【зат.】 етікші.

【鞋脸】 xié liǎn (~儿) 【зат.】 басы, ұшы.

【鞋油】 xiéyóu 【зат.】 гуталин, етік майы.

【鞋子】 xiézi 【зат.】 аяқ киім.

纈 xié 〈书〉 үйлесу, сай келу.

纈(纈) xié 〈书〉 өрнекті жібек.

【纈草】 xié cǎo 【зат.】 дәрілік шүйгіншөп.

鞣 xié 〈书〉 аяқ-киім.

xiě

写(寫) xiě ① 【ет.】 жазу: ~草字 шапшаң жазу. ② 【ет.】

шығарма жазу: ~诗 өлең жазу.

③ суреттеу: ~景 табиғатты суреттеу. ④ сурет салу: ~生 заттың өзіне қарап суретін салу.

【写本】xiěběn【зат.】қолжазба.

【写法】xiěfǎ【зат.】① жазу стилі. ② дұрыс жазу, емле ережесі.

【写景】xiějǐng【ет.】табиғатты бейнелеу: 这篇散文~抒情都有独到之处.

【写生】xiěshēng【ет.】заттың өзіне қарап суретін салу: 静物~|室外~.

【写实】xiěshí【ет.】реалистік сипаттама.

【现实主义】xiěshízhǔyì реализм.

【写意】xiěyì【зат.】қытай сурет өнеріндегі «еркін стиль».

【写照】xiězhào ①【ет.】портрет салу: 传神~тірі портрет салу. ②【зат.】дәл бейнелеу: 真实~дәл бейнелеу.

【写真】xiězhēn ①【ет.】портрет салу. ②【зат.】кісінің суреті. ③【зат.】дәл, реалистік сурет.

【写字间】xiězìjiān〈方〉【зат.】① кеңсе. ② кабинет, кітапхана

【写字楼】xiězìlóu〈方〉【зат.】кеңселік ғимарат.

【写字台】xiězìtái【зат.】жазу үстелі.

【写作】xiězuò【ет.】жазу: ~技巧 жазушының шеберлігі.

血 xiě〈口〉【зат.】қан: 吐~қанды қақыру; қан түкіру.

【血糊糊】xiěhūhū(~的)【сын.】қанды, қанға

боялған: ~的伤口 қанды жарақат.

【血淋淋】xiělínlín(口语中也读xiělīnlīn)(~的)【сын.】状态词. ① қан ағу. ② қатал: ~的事实 қатал шындық.

【血晕】xiěyùn【ет.】көгерген жер.

xiè

【写意】xiěyì〈方〉【сын.】ыңғайлы, ұнамды.

炮(炮)xiè〈书〉шырақ тұқылы.

泄(洩)xiè【ет.】① шығару(сұйықты, газды): 排~бөлу, шығару. ② келіп жату, жария болу, ашылу: ~密 құпияның сырын ашу. ③ өш алу: ~恨 зәрін шашу.

【泄底】xièdǐ【ет.】құпияның сырын ашу.

【泄愤】xièfèn【ет.】өзінің жолы болмағандық ызасын біреуден қайтару, зәрін шашу.

【泄恨】xièhèn【ет.】өзінің жолы болмағандық ызасын біреуден қайтару, зәрін шашу.

【泄劲】xièjìn(~儿)【ет.】еңсесі түсу, жабығу: 努力赶上, 别~ынтамен қуып жет, жабықпа.

【泄漏】xièlòu ①【ет.】ағылу: 管道破裂, 石油大量~құбыр жарылып, мұнайдың көп бөлігі ағылуда. ②同“泄露”.

【泄露】xièlòu【ет.】айтып қою: ~机密 құпияның сырын ашу.

【泄密】xièmì【ет.】айтып қою: 防止~құпияның ашылуын болдырмау.

【泄气】xièqì ①【ет.】еңсесі

түсу, жабығу: 遇到困难也不要悲观~қиыншылыққа тап болғанда, жабығуға болмайды.

②【сын.】әлсіз, дәрменсіз.

【泄题】xiètí【ет.】емтихан тақырыбы мәлім болуы.

【泄殖腔】xièzhíqiāng【зат.】кейбір жәндіктердің асқазан каналының түпкі бөлімі).

泻(瀉)xiè【ет.】① тез ағу: 河水奔腾, ~千里 сарқыраған өзен тез ағады. ② сатқак, іш өту: ~药 іш жүргізетін дәрі.

【泻肚】xièdù〈口〉【ет.】сатқак, іш өту.

【泻药】xièyào【зат.】іш жүргізетін дәрі, пургатив.

继(繼、緘、縲)xiè〈书〉① арқан: 縲~(léixiè) бұғау. ② байлау.

契(契)Xiè 人 адамның аты-жөні, ата-бабасы Шан дәуірінде.

卸 xiè【ет.】① жүкті түсіру: ~货 жүкті түсіру. ②

алу, бөлшектеу: 工人~了机器零件~жұмысшы машинадан бөлшектерді алды. ③ ағыту, доғару: ~牲口 малды ағыту. ④ лақтыру, шешу: ~帆 желкенді түсіру. ⑤ босату: ~任 өз өкілеттігін тапсыру.

【卸包袱】xièbāofu ауыртпалықтардан құтылу.

【卸车】xièchē【ет.】жүктен босату: 化肥运来了, 快去~吧 химиялық тыңайтқыштар әкелінді, тез жүктен босатындар.

【卸货】xièhuò【ет.】жүктен босату.

【卸肩】xièjiān【ет.】міндетті өзінен аударып жіберу.

【卸磨杀驴】xièmòshāilú жақсылыққа жамандықпен жауап беру, жақсылық істегенді

білмеу.

【卸任】xièrèn【ет.】 өз өкілеттігін тапсыру.

【卸载】(①卸載)xièzài【ет.】① түсіру және тиеу. ② жою, деинсталляция.

【卸责】xièzé【ет.】 жауапкершілікті алу: 推诿 ~ жауапкершіліктен жалтарып кету.

【卸职】xièzhí【ет.】 өз өкілеттігін тапсыру.

【卸妆】xièzhuāng【ет.】 киім мен әшекейді шешу.

【卸装】xièzhuāng【ет.】 гримді сүртіп тастау және басқа киім кию.

屑 xiè ① үгінді, жоңқа: 铁 ~ металл жоңқасы. ② ұсақ-түйек.

械 xiè ① аспап: 机 ~ машина. ② қару: 军 ~ қарулану. ③ <书> кісен.

【械斗】xièdòu【ет.】 Қарулы қару-жарақпен бұқаралық тобымен күрес.

齧 xiè <书> ① тісін қайрау; тісін шықырлау. ② саңылау.

褻(褻)xiè ① жек көру: ~ 褻 кемсіту. ② әдепсіз, көргенсіз: 猥 ~ дөрекі.

【褻渎】xièdú <书>【ет.】 жаратпау, қорлау: ~ 神灵.

【褻慢】xiè màn <书>【сын.】 елемей: 言语 ~ жаратпай сөйлеу.

渎 xiè ① <书> жою. ② <书> жасау. ③ (Xiè)【зат.】 адамның аты-жөні.

谢(謝)xiè ①【ет.】 алғыс айту: 道 ~ рақмет айту. ② кешірім сұрау: ~ 罪 кешірім сұрау. ③ бас тарту: ~ 绝 сыпайы бас тарту. ④

【ет.】 солу: 桃花 ~ 了 шабдалының гүлі солды. ⑤ (Xiè)【зат.】 адамның аты жөні.

【谢病】xièbìng <书>【ет.】 аурудың сылтауымен: ~ 辞官 аурудың сылтауымен отставкаға шығу.

【谢忱】xièchén【зат.】 алғыс: 以表 ~ алғыс үшін.

【谢词】xiècí【зат.】 алғыс бата.

【谢辞】xiècí 同“谢词”.

【谢顶】xièdǐng【ет.】 таз.

【谢恩】xièēn【ет.】 қайырымдылығы үшін алғысын айту.

【谢绝】xièjué【ет.】 бас тарту: ~ 参观 бөтен кісілерге қатынасуға болмайды.

【谢客】xièkè【ет.】 ① қонақтарды қабылдамау: 闭门 ~ ешкімге араласпай өмір сүру. ② қонақтарға алғысын айту.

【谢幕】xièmù【ет.】 жұрттың шақыруына шығу, жұрт алдында тәжім ету.

【谢却】xièquè【ет.】 бас тарту: 婉言 ~ сыпайы сөздерден бас тарту.

【谢世】xièshì <书>【ет.】 қайтыс болу.

【谢天谢地】xiètiānxièdì Құдайға шүкір!

【谢帖】xiètiē【зат.】 алғыс карточкасы.

【谢孝】xièxiào【ет.】 ағананың қайтыс болғанына көңіл айту үшін алғыс білдіру.

【谢谢】xiè-xiè【ет.】 рақмет.

【谢意】xièyì【зат.】 алғыс.

【谢罪】xièzuì【ет.】 кешірім сұрау: 登门 ~ кешірім сұрау үшін келу.

屣(屣)xiè <书> ағаш сандал.

媒 xiè <书> ұнатпау: ~ 渎(褻渎) елемей.

解-1xiè <口>【ет.】 түсіну: ~ 不开这个道理 ұғыну себебін

ашпайды.

解-2xiè【зат.】 Жылқы мыніп ойнау.

解-3Xiè ① Сесянь уезді, Шаньси пров. ②【зат.】 адамның аты-жөні.

→jiě; →jiè.

【解数】xièshù【зат.】 тәсіл, шеберлік: 使尽浑身 ~.

榭 xiè【зат.】 мұнара, шатыр: 水 ~ судың қасындағы күрке.

楣 xiè [楣石] (xièshí)【зат.】 кремне-титандық кальций хим.

薤 xiè【зат.】 Бэкера жуасы бот.

薜 xiè → 草薜.

嶮 xiè <书> аңғар: ~ 壑 тау аңғары.

獬 xiè [獬豸] (xièzhì)【зат.】 бұғы-жалғыз мүйіз (ертегі).

邂 xiè [邂逅] (xièhòu) <书>

【ет.】 әлдеқалай кездес, душар болу: 他乡 ~ жат елде кенет кездесу.

廨 xiè <书> мемлекеттік мекеме: 公 ~ қазыналық ғимарат.

懈 1xiè【ет.】 сұйылту: 粥 ~ 了 ботқа сұйытылды.

懈 2xiè 渤懈 (Bóxiè), Бохай шығанағы.

懈 xiè жалқау.

【懈怠】xièdài【сын.】 жалқау, салақ: 对工作尽心竭力, 从不 ~ жұмыс үшін барлық рухани және дене күшін жұмсадым, ешқашан жалқауланбадым.

燮(燮)xiè ① <书> дұрыстау. ② (Xiè)【зат.】 адамның аты-жөні.

蟹(蟹)xiè【зат.】 теңіз шаяны: 海 ~ теңіз шаяны, ~ 粉 теңіз шаянның еті мен уылдырығы.

【蟹粉】xièfěn <方>【зат.】 теңіз шаянның еті мен уылдырығы: ~ 狮子头 теңіз

шяяны етінен жасалған тефтелдер .

【蟹黄】xièhuáng(～儿)【зат.】 теңіз шяяның уылдырығы: ~包子 теңіз шяяны етінен жасалған тұшпара .

【蟹獐】xièměng【зат.】 шяяндық мангуста зоол. .

【蟹青】xièqīng【сын.】 сұрғылт-жасыл.

xīn

心 xīn①【зат.】 жүрек.②【зат.】 жүрек, жан,ар : ~思 ой.③ орта: 江~өзеннің ортасы.④28 зодиак жұлдыздар тобы .⑤(Xīn)

【зат.】 адамның аты-жөні .

【心爱】xīn'ài【ет.】 қапысыз сүю: ~的礼物 жүрекке жылы сыйлық .

【心安理得】xīnānlǐdé істелінген борыш санасымен.

【心包】xīnbāo【зат.】 жүрек қабы.

【心病】xīnbìng【зат.】①жан ауруы: ~难医 жан ауырғанда емдеу қиын.②жүрек сыры.

【心不在焉】xīnbùzàiyān Бұл жерде жүрегі жоқ, яғни ойлау шоғырланған емес.

【心裁】xīncái【зат.】 іштегі сенім бойынша пікір айту: 独出~өздігінше әрекет ету.

【心肠】xīncháng【зат.】①жан, ниет: 好~рақымы мол адам.② жүрек : ~软 мейірбан.③ көңіл: 没有~去看景色 әсем көріністі көруге көңіл қошым жоқ.

【心潮】xīncháo【зат.】 қатты іштегі тынышсыздану: ~澎湃 қатты іштегі мазаны сезу.

【心驰神往】xīnchíshénwǎng таңдалған, сиқырланған.

【心传】xīnchuán①【ет.】禅宗指不立文字, 不依经卷, 唯以师徒心心相印, 传受佛法.②

【зат.】泛指世代相传的某种学说.

【心慈手软】xīncíshǒuruǎn жақсы, жұмсақ.

【心胆】xīndǎn【зат.】 жігер мен ерлік.

【心得】xīndé【зат.】 жетістік, жеміс: 读书~оқудың жемістері .

【心底】xīndǐ【зат.】① жүрегінің терең түкпірінде: 他的一番话, 让人从~里感到亲切.②〈方〉(～儿)ниет: 这个人~好 бұл адамның ниеті жақсы .

【心地】xīndì【зат.】①жүрек, жан: ~坦白 жаны ашық |~善良 рақымы мол адам.② көңіл, сезім: ~轻松 көңілі еркін .

【心电图】xīndiàntú【зат.】 электрокардиограмма.

【心烦】xīnfán【сын.】 абыржу, ашулану: 这些琐碎事务真叫人~бұл ұсақ-түйек істер адамды абыржытады .

【心房】xīnfāng【зат.】①жүрек алды.②жүрек ішінде: 亲切的话语暖人~жақын адамның сөздері жүректегіні жылытады .

【心扉】xīnfēi【зат.】 терең сезімдер, жүректің есігі: 叩人~оның жүрегінің есігіне қақ.

【心服】xīnfú【ет.】 сену: ~口服 толығымен сену.

【心浮】xīnfú【сын.】 желөкпе, үстіртін: ~气躁 желөкпе.

【心腹】xīnfù【зат.】① сырлас: ~话 сыр айтысу.②

жақын жүрген адам: 他是总经理身边的~ол бас директордың

жақын жүрген адамы .

【心腹之患】xīnfùzhīhuàn өлім қауіп-қатері.

【心甘】xīngān【ет.】 қуана-қуана көну: ~情愿 өз еркімен.

【心甘情愿】xīngānqíngyuàn өз еркімен, қалап.

【心肝】xīngān【зат.】① ар-ұят: 有~的人 арсыз адам.②(～儿)жүрегім, жаным: ~宝贝 асылым менің .

【心梗】xīngěng【зат.】 миокард инфарктісі.

【心广体胖】xīnguǎngtǐpán дарқан өмірден ажарлану.

【心寒】xīnhán【сын.】 суысу.

【心黑】xīnhēi【сын.】① мейірімсіз.②ашкөз.

【心狠手辣】xīnhěnhǒulà долы, аяр.

【心花怒放】xīnhuānùfàng жаны, жүрегі қуану.

【心怀】xīnhuái①【ет.】 жүректе жасыру: ~鬼胎 арамдықты ішінде сақтау.②

【зат.】 ниет: 抒写~ниетін білдіру.③【зат.】 сезім, көңіл: ~坦荡 көңілі байсалды .

【心慌】xīnhuāng①【сын.】 абыржу: 遇事~бір нәрсе болғанда абыржу .②〈方〉

【ет.】 жүрек аттай тулап тұр: ~气紧 үрейі қашу.

【心慌意乱】xīnhuāngyìluàn жүректе қорқыныш болу.

【心灰意懒】xīnhuīyìlǎn енжарлықта болу.

【心火】xīnhuǒ【зат.】① жүрек ауру.②ашулану: 小~烛! Отпен абай бол!

【心机】xīnjī【зат.】 ой,жоспар: 枉费~босқа алаң болу .

【心肌】xīnjī【зат.】 жүректің бұлшық еті.

【心肌梗塞】xīnjīgēngsè миокард инфарктісі.

【心肌梗死】xīnjīgēngsǐ миокард инфарктісі.

【心肌炎】xīnjīyán【зат.】 жүректің бұлшық етінің ауруы.

【心急】xīnjí【сын.】 абыржу: 慢慢来, 不要太~ жүре-бара бұлай абыржымайсың.

【心急火燎】xīnjíhuǒliǎo сабыр жететін емес, шыдамы қалмау.

【心急如焚】xīnjírúfēn жүрек жалынмен қамтып алғандай.

【心计】xīnjì【зат.】 ниет, есеп: 有~есебі болу.

【心迹】xīnjì【зат.】 зейін, ой: 表明~ниетін көрсету.

【心悸】xīnjì【ет.】 ① жүрек қағу.②〈书〉 жүрек аттай тулап тұр: 令人~ қорқынышты ояту.

【心尖】xīnjiān【зат.】 ① жүректің басы.②жүрегінің терең түкпірінде.②〈方〉(~儿) сүйікті адам.

【心间】xīnjiān【зат.】 жүректе.

【心焦】xīnjiāo【сын.】 ренжу, абыржу: 孩子这么晚了还没回家, 做父母的能不~?Балалар үйге кеш қайтады, ата-ана қалайша абыржымайды?

【心结】xīnjié【зат.】 жүрегінің жағдайы шатасқан: 难以解开的~ тынышсыздандуды жою қиын.

【心劲儿】xīnjìnǐ【зат.】 ①ой: 工人们都是一个~, 实现社会主义现代化 жұмысшылардың ойы бір, социализмді жаңғырту.② рухы күшті: ~的人 рухы күшті адам.③ қызығушылық.

【心惊胆战】xīnjīngdǎnzhàn қорқыныштан сасып қалу.

【心惊肉跳】xīnjīngròutiào қорыққаннан қалшиып қалу.

【心静】xīnjìng【сын.】 көңілы тінш.

【心境】xīnjìng【зат.】 көңіл: ~不佳 көңілі жаман.

【心坎】xīnkǎn(~儿)【зат.】 ① жүрек.②жан, жүрек: 他的话说到我~上了 оның айтқан сөздері жүрегінде.

【心口】xīnkǒu【зат.】 кеуде, жүрек, төстің төменгі жағы.

【心口如一】xīnkǒurúyī сөз бен істің бірге жүруі.

【心宽】xīnkuan【сын.】 жайнақы болу

【心宽体胖】xīnkuanǐpán дарқан өмірден толысу.

【心旷神怡】xīnkuaìngshényí қуанышқа бөлену.

【心劳日拙】xīnláorìzhuō қастық керісінше нәтижеге әкеледі.

【心里】xīnlǐ【зат.】 ① ішінен: ~发闷 ішінен сағыну.

②есте: 记在~ойда берік сақтау.

【心理】xīnlǐ【зат.】 ① ес, психика. ② психологи, жантану: ~素质 адамның психологиялық қасиеттері.

【心理学】xīnlǐxué【зат.】 психология.

【心力】xīnlì【зат.】 ақыл мен дене күші: 竭尽~ақыл мен дене күшті толығымен пайдалану.

【心灵】xīnlíng【зат.】 жүрек, жан: 幼小的~|眼睛是~的窗户 Көз-жанның терезесі.

【心灵手巧】xīnlíngshǒuqiǎo ақылды бас пен шебер қол.

【心领】xīnlǐng【ет.】 бар

жүрегімен қабыл алғым келеді, бірақ бас тартамын(шақыру, сыйлықтан бас тарту).

【心领神会】xīnlǐngshénhuì мәнін түсіну.

【心路】xīnlù【зат.】 ① ой,жоспар: 斗~ойдың үйлесуі.

② адамгершілік қасиеттер пен қабілеттілік: ~窄 адамгершілік қасиеттер пен қабілеттілігі төмен.③ пиғыл, ниет: ~不正 пиғылы дұрыс емес.④ой: 这话正对他的~бұл сөдер оның ойын белгілейді.⑤психиканың өзгеру үдерісі.

【心律】xīnlǜ【зат.】 жүрек ритмі: ~不齐 жүрек ритмі құбылмалы.

【心率】xīnlǜ【зат.】 жүрек ритмі.

【心满意足】xīnmǎnyìzú төбесі көкке жеткен қуаныш;.

【心明眼亮】xīnmíngyǎnliàng толық түсінігі болу.

【心目】xīnmù【зат.】 ① есте, көз алдында: 犹在~көз алдында әлі тұр. ② ойында,жүрегінде: 在他的~中

国家的利益高于一切 оның ойында Қытайдың мүддесі басқалардікнен жоғары.

【心皮】xīnpí【зат.】 жеміс жапырақшасы.

【心平气和】xīnpíngqìhé тыныш және сабырлы.

【心魄】xīnpò【зат.】 жан, рух.

【心气】xīnqì(~儿)【зат.】 ①ой, ниет: ~相通 ойын өзара айту.

② батылдық: ~高, 干劲大 батылдығы үлкен, құлшынысы жоғары.③көңіл: ~不顺 көңілі көтеріңкі емес.④адамгершілік қасиеттер пен қабілеттілік: ~窄 адамгершілік қасиеттер пен

қабілеттілігі төмен.

【心窍】 xīnqiào 【зат.】 Тану және ойлау қабілеті.

【心情】 xīnqíng 【зат.】 көңіл, сезім: ~舒暢 көтеріңкі көңіл күй.

【心曲】 xīnqū 【зат.】 ①жан: 乱我~жан тыныштығын бұзу. ②жасырын жұмысы, уайым: 畅叙~уайымын айту.

【心软】 xīnguǎn 【сын.】 мейірімді, жұмсақ: ~了 жүрегі жұмсару.

【心上人】 xīnshàngren 【зат.】 сүйікті адам, жақын адам.

【心神】 xīnshén 【зат.】 ①жан, рухани күш: 空耗~рухани күшін бекер жұмсау. ②жан, жүрек: ~不定 сабырсыз жан.

【心声】 xīnshēng 【зат.】 жүректің сөзі: 吐露~жүректің сөзімен бөлісу.

【心盛】 xīnshèng 【сын.】 рухтану: 求学~білімге ұмтылыс рухты көтереді.

【心事】 xīnshì 【зат.】 жүретегі, іштегі уайым: ~重重 абыржыған.

【心室】 xīnshì 【зат.】 жүректің қан қуысы.

【心术】 xīnshù 【зат.】 пиғыл, ой: ~不正 пиғылы теріс.

【心数】 xīnshù 【зат.】 зеректік.

【心思】 xīn-si 【зат.】 ①ой: 坏~жаман ой. ②ақыл: 用~бас қатыру. ③көңіл: 没有~下棋 шахмат ойнауға көңіл қошым жоқ.

【心酸】 xīnsuān 【сын.】 жүрек шаншып тұр: ~落泪 жүрегі шаншып, жылап жіберу.

【心算】 xīnsuàn 【ет.】 ойда ұстау; ойша есептеу.

【心态】 xīntài 【зат.】 жан

жағдайы: ~平静 жан жағдайы тыныш.

【心疼】 xīnténg 【ет.】 жан-тәнімен сүю: ~小孙子 немерені жан-тәнімен сүю.

【心田】 xīntián 【зат.】 жан, жүрек: ~好 рақымы мол адам.

【心跳】 xīntiào 【ет.】 жүрек қағу.

【心头】 xīntóu 【зат.】 есте: 记在~ойда берік сақтау.

【心窝儿】 xīnwōr 【зат.】 төстің төменгі жағы: 后~арқадағы жүрекке қарама-қарсы жер.

【心无二用】 xīnwúèryòng жинақталған.

【心细】 xīnxi 【сын.】 ұқыпты: 胆大~батыл, бірақ зерек.

【心弦】 xīnxián 【зат.】 жүректің қылы: 【ет.】 人~жүрегі алқымына тығылды.

【心心念念】 xīnxīnniànniàn 【үс.】 ойынан кетпеу: 他~地想当个飞行员 ұшқыш болу ойы оның ойынан кетпейді.

【心心相印】 xīnxīnxiāngyìn бірін бірі жанындай көру.

【心性】 xīnxìng 【зат.】 болмыс, мінез: ~浮躁 ұшқалақтық мінез.

【心胸】 xīnxiōng 【зат.】 ①ішінде: ~迸发出不可遏抑的怒火. ②ой: ~开阔 ойы таза. ③жігерлік: 他有~, 有气魄 оның жігерлігі мен талпынысы бар.

【心秀】 xīnxiù 【сын.】 ұстамды.

【心虚】 xīnxū 【сын.】 ①ар-ожданы таза емес: 做贼~ұрының ар-ожданы таза емес. ②сенбеушілік: 刚接手新工作, 不免有点儿~жаңа ғана жұмыста біреуді алмастырды, еріксіз

сенімсіздікті сезінесің.

【心绪】 xīnxù 【зат.】 көңіл: ~不宁 жүректе уайым.

【心血】 xīnxiě 【зат.】 жан күші: 花费~жан күшін жұмсау.

【心血来潮】 xīnxiěláicháo кенет пайда болу; ой келу.

【心眼儿】 xīnyǎnr 【зат.】 ①жан, жүрек: 打~里高兴 шын жүрекпен қуану. ②жүрек, пиғыл: ~好 ақ жүрекпен. ③зеректік. ④адамға қажетсіз қобалжулары мен ой-пікірлері: 他人不错, 就是~太多 Ол жаман адам емес, тек адамға қажетсіз қобалжулары мен ой-пікірлері өте көп. ⑤болмыс: ~小 болмысының тайыздығы.

【心仪】 xīnyí 〈书〉【ет.】 зор құрмет ету: ~已久 көптен зор құрмет ету.

【心意】 xīnyì 【зат.】 ①сезім: 送上些许薄礼, 略表~қарапайым сылығымды ұсынамын, сезімімді білдіреді. ②ой: 我们语言不通, 只好用手势来表达~ Біздің айтқанымыз естілмейді, ойымызды қолымен көрсетуге тура келіп тұр.

【心音】 xīnyīn 【зат.】 жүректің дыбысы.

【心硬】 xīnyìng 【сын.】 мейірімсіз.

【心有灵犀一点通】 xīnyǒulíngxīyīdiǎntōng бір-бірін ақыл мен жүрекпен түсіну.

【心有余悸】 xīnyǒuyùjì бұдан кейін үрей оны қалдырмады.

【心余力绌】 xīnyúlichù қанша ықыластанса да, мүмкіндік болмау.

【心语】 xīnyǔ 【зат.】 жүректен шыққан сөз: 倾听孩子们的~балалардың жүректен шыққан

сөзін ықыласпен тыңдау .

【心猿意马】 xīnyuányimǎсeнiмciз, құбылмалы болу.

【心愿】 xīnyuàn【зат.】 ардақты тілек: 美好的~тамаша ардақты тілек.

【心悦诚服】 xīnyuèchéngfú бұрмалаусыз мойындау.

【心脏】 xīnzàng【зат.】 ①жүрек. ②жүрек: 首都北京是祖国的~ Пекин-отанның жүрегі.

【心脏死亡】 xīnzàngsǐwáng жүрегі тоқтағаннан өлім.

【心窄】 xīnzhǎi【сын.】 мінезінің тайыздығы.

【心照】 xīnzhào【ет.】 сөзсіз түсіну: ~不宣 бір-бірін сөзсіз түсіну.

【心直口快】 xīnzhíkǒukuài тура және ашық.

【心志】 xīnzhì【зат.】 қайрат: ~不移 бұлжымас қайрат.

【心智】 xīnzhì【зат.】 ①ақыл-ой: 启迪~ақыл-ойды дамыту. ②психика: ~健康 психикалық байсалдылық.

【心中无数】 xīnzhōngwúshù бірдеме жайлы хабардар болу.

【心中有数】 xīnzhōngyǒushù жағдайды түсіну.

【心重】 xīnzhòng【сын.】 қайғыру: 孩子~, 你不要过于责备 Балалар қайғыруда, сен оларға шамадан тыс ұрыспа.

【心子】 xīn·zi【зат.】 орта, өзек: 元宵~ фонарлар мерекесінің ортасы.

【心醉】 xīnzùi【ет.】 таң қалу, сүйсіну: 为之~ таңдану, сүйсіну.

芯 xīn①өзек.②笔~білік, өзек |

机~механизм.

【芯片】 xīnpiàn【зат.】 чип, микросхема.

辛 1xīn①ашы: ~辣 ашы.②қиын: ~勤 жігер.③азаптану: ~酸 азап, бейнет.③(Xīn)【зат.】 фамилияға қолданылады.

辛 2xīn【зат.】 «синь» (10циклдік белгілердің 8-шісі).

【辛迪加】 xīndījiā【зат.】 синдикат.

【辛亥革命】 XīnhàiGémìng Синьхай революциясы.

【辛苦】 xīnkǔ①【сын.】 қажырлы еңбек, шаршау: 辛辛苦苦 маңдай тері; табан егімен күнелту.②【ет.】 мазалау: 这事儿还得您~一趟 сізді тағы бір рет бұл іс бойынша мазалайын.

【辛辣】 xīnlà【сын.】 ①ашы: ~食物 ашы тамақ.②ашы: ~的讽刺 ашы сықак.

【辛劳】 xīnláo【сын.】 қажырлы еңбек, шаршау: 日夜~күн-түні еңбектену.

【辛勤】 xīnqín【сын.】 қол үзбестен: ~耕耘 қол үзбестен жерді жырту.

【辛酸】 xīnsuān【сын.】 қайғылы: ~泪 қайғылы көз жастары.

忻 xīn①қуану.②(Xīn)【зат.】 адамның аты-жөні.

昕 xīn〈书〉рауан, таң.

欣 xīn①қуану: 欢~көңіл көтеру.②(Xīn)【зат.】 адамның аты-жөні.

【欣忭】 xīnbian〈书〉【сын.】 жайрандау: 不胜~қуануға мүмкіншілігі жоқ.

【欣然】 xīnrán〈书〉【сын.】 қуана: ~接受 қуана алу.

【欣赏】 xīnshǎng【ет.】 ①лэзаттану: 音乐~музыкаға кәні болды.②қайран қалу: 他很~这本书 ол бұл кітаптан қайран қалды.

【欣慰】 xīnwèi【сын.】 сүйсіну: ~的笑容 сүйсіну күлкісі.

【欣喜】 xīnxǐ【сын.】 қуаныш: ~若狂 қуанғаннан қайда кетерін білмеу.

【欣羡】 xīnxiàn〈书〉【ет.】 күндеу.

【欣欣】 xīnxīn【сын.】 қуанышты: ~喜色 қуанышты түрмен.

【欣欣向荣】 xīnxīnxiàngróng қатты гүлдену.

【欣幸】 xīnxìng【ет.】 қуану: 书失而复得, 实是~кітапты жоғалтып, қайта таптым, нағыз қуаныш.

忻 xīn〈书〉ыстх жел.

莘 xīn Синджуанг, Шанхайдағы жердің аты.

锌(鋅)xīn【зат.】 цинк.

【锌版】 xīnbǎn【зат.】 цинктік клише.

新 xīn①【сын.】 жаңа: ~风气 жаңа ағым.②【сын.】 ең жаңа; ең соңғы: ~社会 ең соңғы қоғам.③使变成新的: 改过自~|

一~耳目.④【сын.】 жаңа: 这套衣服是全~的 әбден жаңа костюм.⑤ жаңалық, жаңа келген: 尝~жаңа заттың дәмін тату.⑥【сын.】 жаңа ғана үйленген: ~媳妇 тұрмысқа жаңа шыққан.⑦【үс.】 қазір ғана, жаңа ғана: 这几本书是~

买的 бұл кітап жаңа ғана сатыа алынған.⑧(Xīn)【зат.】 адамның аты-жөні.

买的 бұл кітап жаңа ғана сатыа алынған.⑧(Xīn)【зат.】 адамның аты-жөні.

买的 бұл кітап жаңа ғана сатыа алынған.⑧(Xīn)【зат.】 адамның аты-жөні.

买的 бұл кітап жаңа ғана сатыа алынған.⑧(Xīn)【зат.】 адамның аты-жөні.

买的 бұл кітап жаңа ғана сатыа алынған.⑧(Xīn)【зат.】 адамның аты-жөні.

买的 бұл кітап жаңа ғана сатыа алынған.⑧(Xīn)【зат.】 адамның аты-жөні.

【新潮】 xīncháo 【зат.】 мода, сән, жаңа ағым: 文艺~ әдебиет пен өнердің жаңа ағымы.

【新陈代谢】 xīnchéndàixiè①зат алмасу. ② жаңаның ескінің орнына келуі.

【新春】 xīnchūn 【зат.】 Жаңа жыл: 欢度~ Жаңа жылды көңілді өткізу.

【新大陆】 XīnDàlù 【зат.】 Америка.

【新低】 xīndī 【зат.】 Саны, деңгейі және т.б. Төмендеп, жаңадан Ең төменгі саны шықті.

【新房】 xīnfáng 【зат.】 жас жұбайлардың жататын бөлмесі.

【新风】 xīnfēng 【зат.】 жаңа ғұрып, стиль: 校园~ кампус бұл жаңа ғұрып.

【新妇】 xīnfù 【зат.】 тұрмысқа жаңа шыққан.

【新官上任三把火】 xīnguānshàngrensānbǎhuǒ Жаңадан тағайындалған лауазымды тұлғалар әрдайым өздерінің таланттарын және батылдығын көрсету үшін бірнеше ықпалды нәрсені жасайды.

【新贵】 xīnguì 【зат.】 жаңа ғана мансабын алған шенеунік.

【新欢】 xīnhuān 【зат.】 жаңа ғашықтық.

【新婚】 xīnhūn 【ет.】 жас жұбайлар: ~ 夫妇 жас жұбайлар.

【新纪元】 xīnjìyuán жаңа дәуір: 人类历史的~ адамзат тарихында жаңа дәуір.

【新交】 xīnjiāo 【ет.】 жаңа дос, достық: 因为是~, 彼此还不太了解 жаңа дос болғандықтан, бір-бірін әлі жақсы білмейді.

【新教】 xīnjiào 【зат.】 .→基督

教.

【新近】 xīnjìn 【үс.】 жақында.

【新居】 xīnjū 【зат.】 жаңа пәтер.

【新款】 xīnkuǎn 【зат.】 жаңа үлгі.

【新郎】 xīnláng 【зат.】 жаңа ғана үйленген.

【新绿】 xīnlǜ 【зат.】 көк.

【新苗】 xīnmíao 【зат.】 жаңа көктеу, өскін.

【新民主主义革命】 xīnmínzhǔzhūyìgéming жаңа демократиялық революция.

【新年】 xīnnián 【зат.】 Жаңа жыл.

【新娘】 xīnniáng 【зат.】 тұрмысқа жаңа шыққан.

【新品】 xīnpǐn 【зат.】 жаңа өнім, жаңалық: 空调~ кондиционер-жаңалық.

【新奇】 xīnqí 【сын.】 соны, басқаларға ұқсамайтын: ~的景象 соны сурет.

【新巧】 xīnqiǎo 【сын.】 шебер: 构思~ шебер шығарма.

【新区】 xīnqū 【зат.】 ① жаңа жетілген аймақ. ② жаңа аудан: 浦东~ Пудун жаңа ауданы.

【新人】 xīnrén 【зат.】 ① жаңа адам: ~新事 жаңа адамдар, жаңа істер. ② жаңа адам, тың күш: 文艺~ әдебиетте жаңа адам. ③ жаңа адам(топта): 我们团里增加了几位~ біздің мекемеге жаңа адамдар келді. ④ жаңа адам(қателіктерді жойған): 把失足青少年改造成~ қателіктер жіберген жас кезімді қайта құрып, жаңа адам болдым. ⑤ жас жұбайлар. ⑥ Хомо сапиен, саналы адам.

【新任】 xīnrèn 【сын.】 жаңадан тағайындалған: ~局长

жаңадан тағайындалған басқарма бастығы.

【新锐】 xīnguì①【сын.】 жаңа және көрегендік: ~的言论 жаңа және көрегендік пікір. ②

【сын.】 жаңа пайда болған ерлік: ~诗人 ержүрек ақын.

【新生】 1xīnshēng①【сын.】 жаңа: ~事物 жаңа зат пен құбылыс. ②【зат.】 жаңа өмір: 获得~жаңа өмір табу, бастау.

【新生】 2xīnshēng【зат.】 жаңа келген адам.

【新生代】 xīnshēngdài【зат.】 кайнозой.

【新生儿】 xīnshēng'ér【зат.】 жаңа туған.

【新诗】 xīnshī【зат.】 қазіргі қытай тіліндегі өлеңдер.参看 25 页【白话诗】.

【新石器时代】 xīnshíqìshídài неолит дәуірі.

【新式】 xīnshì【сын.】 жаңа, жаңа түр: ~武器 жаңа үлгілі қару.

【新手】 xīnshǒu【зат.】 жаңа келген.

【新书】 xīnshū【зат.】 ① жаңа кітап. ② кітап жаңалықтары: ~预告 кітап жаңалықтарының анонсы.

【新四军】 XīnSìJūn【зат.】 Жаңа 4-ші корпус.

【新诉】 xīnsù【зат.】 бірінші әсер әрекеті.

【新文化运】 【ет.】 xīnwénhuàyùndòng жаңа мәдениеттің қозғалысы.

【新文学】 xīnwénxué жаңа әдебиет(дамуын 4 мамыр 1919 ж. алған).

【新闻】 xīnwén【зат.】 ① хабарлар. ② жаңалық, хабар: 你刚从乡下回来, 有什么~给大家

说说 Сен жаңа ғана ауылдан оралдың, бәріне айтатын жаңалық бар ма? .

【新闻公报】 xīnwēngōngbào ақпараттық мәлімдеме, коммюнике.

【新闻纸】 xīnwénzhǐ 【зат.】 ① газет қағазы. ② газет.

【新媳妇儿】 xīnxí-fūr 〈口〉 【зат.】 тұрмысқа жаңа шыққан, жас келін, жас жұбай.

【新禧】 xīnxǐ 【сын.】 Жаңа бақытпен!(жаңа жылда құттықтау сөз): 恭贺 ~ Жаңа бақытпен құттықтаймын.

【新鲜】 xīn-xiān 【сын.】 ① жас ~ 的鱼虾 жас балық пен асшаян. ② жаңа жұлынған: ~ 的花朵 жаңа жұлынған гүлдер. ③ таза: 呼吸 ~ 空气 таза ауамен дем алу. ④ жаңа: ~ 经验 жаңа тәжірибе .

【新兴】 xīnxīng 【сын.】 жаңа, дүниеге келген: ~ 学科 жаңа ғылым.

【新星】 xīnxīng 【зат.】 жаңа жұлдыз.

【新型】 xīnxíng 【сын.】 жаңа үлгі: 机车 қозғалтқыштың жаңа үлгісі.

【新秀】 xīnxìu 【зат.】 жас дарындар: 文坛 ~ әдебиет әлемінің жас дарындары.

【新学】 xīnxué 【зат.】 жаңа ғылымдар (батыс ғылымы, дәстүрлі қытай ғылымдарынан басқа).

【新雅】 xīnyǎ 【сын.】 жаңа және әсем: 诗句 ~ жаңа және әсем өлең.

【新药】 xīnyào 【зат.】 ① жаңа дәрі. ② жаңа дәрі(батыстың дәрісі).

【新义】 xīnyì 【зат.】 жаңа

көзқарас, түсіну .

【新异】 xīnyì 【сын.】 жаңа, алдында белгісіз: 小说构思 ~ әңгіменің жаңа түпкі ойы .

【新意】 xīnyì 【зат.】 жаңа мағына, ой: 颇有 ~ жаңа ойлардың көп болуы .

【新颖】 xīnyǐng 【сын.】 әбден жаңа, соны: 款式 ~ басқаларға ұқсамайтын үлгі .

【新雨】 xīnyǔ 【зат.】 ① бірінші жаңбыр. ② 〈书〉 жаңа дос: 旧知 ~ Ескі таныс-жаңа дос .

【新月】 xīnyuè 【зат.】 ① жаңа туған ай: 一弯 ~ ай орағы. ② Айдың батапқы фазасы

【新张】 xīnzhāng 【ет.】 ашылу: ~ 志喜 ашылуымен құттықтау .

【新正】 xīnzhèng 【зат.】 ай күнтізбесі бойынша қаңтар.

【新知】 xīnzhī 【зат.】 ① жаңа білім. ② жаңа дос.

【新址】 xīnzhǐ 【зат.】 жаңа мекен-жай.

【新作】 xīnzuò 【зат.】 жаңа өнім: 新人 ~ жаңалардың жаңа өнімі .

歆 xīn ① 〈书〉 көре алмай: ~ 羡 көре алмай. ② (Xīn) 【зат.】 адамның аты-жөні .

【歆慕】 xīnmù 〈书〉 【ет.】 көре алмай.

【歆羡】 xīnxiàn 〈书〉 【ет.】 күндеу.

薪 xīn ① отын: 釜底抽 ~ алауыздықтың себебін жою. ②

【зат.】 жалақы: 月 ~ айлық жалақы. ③ (Xīn) 【зат.】 адамның аты .

【薪酬】 xīnchóu 【зат.】 айлық, жалақы.

【薪俸】 xīnfèng 【зат.】 жалақы, еңбекақы.

【薪金】 xīnjīn 【зат.】 еңбекақы.

【薪尽火传】 xīnjìnhuǒchuán ұрпақтан ұрпаққа берілу.

【薪水】 xīn-shuǐ 【зат.】 айлық, еңбекақы.

【薪资】 xīnzī 【зат.】 жалақы. 馨 xīn 〈书〉 жұпар иіс: ~ 香 хош иіс.

【馨香】 xīnxiāng 〈书〉 ① 【сын.】 жұпар иіс. ② 【зат.】 жақсы иіс: ~ 祷祝 жақсы иістерді жағып, сиыну. 鑫 xīn байлықтың өсуі.

xín

镡(xín) xín ① қылыштың сабының төменгі бөлігі. ② қысқы қылыш.

xīn

仝 xīn [仝仝] (xǐnxīn) 〈书〉 【сын.】 үрейшіл.

xìn

囟(囟) xìn 【зат.】 анат.

【囟门】 xìn mén 【зат.】 бастағы жер анат.

芯(信) xìn [芯子] (xìn·zi) 【зат.】 ① білте. ② жыланның тілі.

信-1 xìn ① анық: ~ 而有征 әбден анық. ② сенім: 言而有 ~ өз сөзіне сенімді болу. ③ 【ет.】

сену: ~ 托 сеніп тапсыру. ④ 【ет.】 құлшылық ету: ~ 伊斯兰教 исламға құлшылық ету. ⑤

ерік беру: ~ 步 басы ауған жаққа кету. ⑥ дәлел: ~ 号

信号 | ~ 物 кепіл. ⑦ 【зат.】

хабар, хат: 介绍 ~ кепілдеме хат. ③ (~儿) 【зат.】 ақпарат, хабар: 音 ~ хабар | 口 ~ 儿. ⑨ жарғыш. ⑩ 同“芯”(xìn). ⑪ Xìn) 【зат.】 адамның аты-жөні. 〈古〉又同“伸”(shēn).
 信-2xìn қат.
 【信笔】xìnbǐ【үс.】 асыға-үсіге жазу: ~ 涂鸦 қағаз былғау.
 【信步】xìnbù【ет.】 басы ауған жаққа кету: 江边 ~ өзен жағалауымен мақсатсыз қаңғыру.
 【信差】xìncāi【зат.】 ① атшабар. ② хат тасушы.
 【信从】xìncóng【ет.】 сөзсіз бағыну: 盲目 ~ көзсіз бой ұсыну.
 【信贷】xìndài【зат.】 Несиелік қарыз.
 【信访】xìnfǎng【ет.】 жоғарыда тұрған жаққа наразылық хаттар мен сапарлар.
 【信风】xìnfēng【зат.】 өкпе жел, пассат.
 【信封】xìnfēng(~儿)【зат.】 конверт.
 【信奉】xìnfèng【ет.】 ① құлшылық ету: 基督教 ~ христиан дініне құлшылық ету. ② сақтау, ұстану: ~ 和平共处五项原则 бейбіт қатар өмір сурудің 5 пирнціпін ұстану.
 【信服】xìnfú【ет.】 сену, нану: 这些科学论据实在令人 ~ бұл ғылымның дәлелдері шынында да адамдарды сендіреді.
 【信鸽】xìngē【зат.】 пошташы кептер.
 【信管】xìnguǎn【зат.】 жарғыш.
 【信函】xìnhán【зат.】 хат: ~ 往来.
 【信号】xìnhào【зат.】

сигнал: ~ 灯 сигнал шамы | 发 ~ сигнал беру.
 【信号弹】xìnhàodàn【зат.】 сигнал ракетасы.
 【信号灯】xìnhàodēng【зат.】 сигнал шамы.
 【信号枪】xìnhàoqiāng【зат.】 сигналдық пистолет.
 【信汇】xìnhuì【зат.】 поштамен ақша салу
 【信笺】xìnjiān【зат.】 пошта қағазы.
 【信件】xìnjiàn【зат.】 хаттар, пошта.
 【信据】xìnjù【зат.】 берік дәлел.
 【信口雌黄】xìnkǒucíhuáng жауапсыз бұрмалау.
 【信口开河】(信口开合)xìnkǒukāihé қайдағы бір ойға келген нәрсені айту, жорамалдап айта салу.
 【信赖】xìnlài【ет.】 сену: ~ 的朋友 сенімді дос.
 【信马由缰】xìnmǎyóujiāng керек жерге атпен жүру.
 【信念】xìnniàn【зат.】 пікір, наным: 坚定 ~ берік наным.
 【信皮儿】xìnpír〈口〉【зат.】 хат.
 【信瓢儿】xìnrángr〈口〉【зат.】 хат.
 【信任】xìnrèn【ет.】 сенім: 她工作一向认真负责, 大家都 ~ 她 Оның жұмысы әрқашан адал, бәрі оған сенеді.
 【信任投票】xìnrèntóupiào сенім білдіру (үкіметтің немесе министрдің қызметін қабылдау).
 【信赏必罚】xìshǎngbìfá қатал тәртіп.
 【信石】xìnshí【зат.】 ақ.
 【信实】xìnshí【сын.】 ① адал: 为人 ~ мінезі адал. ②

ақиқат, шыншыл: 史料 ~ шыншыл тарихи ақпараттар.
 【信史】xìnshǐ【зат.】 жылнама, анық тарих.
 【信使】xìnshǐ【зат.】 курьер: 外交 ~ дипломатиялық курьер.
 【信士】xìnshì【зат.】 Мұсылмандар.
 【信誓旦旦】xìnshìdàndàn салтанатты түрде анттасу.
 【信手】xìnshǒu【үс.】 еріксіз, ойламай: ~ 挥霍 еріксіз сермеу.
 【信守】xìnshǒu【ет.】 сақтау, ұстану: ~ 诺言 уәдеде тұру.
 【信天翁】xìntiānwēng【зат.】 альбатрос.
 【信条】xìntiáo【зат.】 өзгермейтін қағида, ұстаным.
 【信筒】xìntǒng【зат.】 пошта жәшігі.
 【信徒】xìntú【зат.】 серік, ізбасар: 达尔文的 ~ Дарвиннің ізбасарлары.
 【信托】xìntuō ①【ет.】 сеніп тапсыру. ②【сын.】 делдалдық: ~ 公司 делдалдық кеңсе.
 【信望】xìnwàng【зат.】 бедел: ~ 卓著 беделі тамаша.
 【信物】xìnwù【зат.】 айғақ: 定情 ~ тойдың айғағы.
 【信息】xìnxī【зат.】 ① хабар, жаңалық: 好 ~ жақсы хабар. ② ақпарат.
 【信息产业】xìnxīchǎnyè ақпарат индустриясы.
 【信息港】xìnxīgǎng【зат.】 ақпарат порты.
 【信息科学】xìnxīkēxué информатика.
 【信息库】xìnxīkù【зат.】 дереккор.
 【信息论】xìnxīlùn【зат.】 ақпарат теориясы.

【信息时代】xìnxīshídài ақпарат ғасыры.

【信箱】xìnxiāng 【зат.】 пошта жәшігі.

【信心】xìnxīn 【зат.】 сенім: 满怀 ~ толық сенім | ~ 百倍 шексіз сенім.

【信仰】xìnyǎng 【ет.】 құлшылық ету: 宗教 ~ дін тұту.

【信义】xìnyì 【зат.】 борышқа сенгендік: 不守 ~ борышқа сенгендікті жоғалту.

【信用】xìnyòng ① 【зат.】 сенім: 讲 ~ сөзінде тұру. ②

【сын.】 қамсызданбаған: ~ 贷款 қамсызданбаған қарыз. ③

【зат.】 несие. ④ <书> 【ет.】 сену және қызметке тағайындау.

【信用合作社】xìnyònghézuòshè. Кооператив, несие серіктестік.

【信用卡】xìnyòngkǎ 【зат.】 кредиттік карта.

【信誉】xìnyù 【зат.】 атақ, бедел: ~ 卓著 беделі тамаша.

【信札】xìnzhá 【зат.】 хат.

【信纸】xìnzǐ 【зат.】 пошта қағазы.

衅(xìn) жәнжал: 寻 ~ егес шығару.

【衅端】xìnduān <书> 【зат.】 бақ таластықты тудыратын нәрсе. 愆(xìn) ① жағу. ② <方> ісу.

xīng

兴(興)xīng ① 【ет.】 таралу: 复 ~ Өркендеу. ② 【ет.】 қолданылу, сәнде болу: 大 ~ 调查研究之风. ③ бастау, жүргізу: ~ 办 жасау | ~ 工 жұмысты бастау. ④ тұру: 晨 ~ ерте тұру. ⑤ <方> 【ет.】 рұқсат ету: 说话要有根据, 不 ~ 胡说

дәлел келтіріп сөйлеу, қайдағы жоқты айтуға рұқсат бермеу. ⑥

<方> 【үс.】 мүмкін: 明天他也 ~ 来 ол да ертең келуі мүмкін.

⑦ (Xīng) 【зат.】 адамның аты-жөні.

【兴办】xīngbàn 【ет.】 жасау, ұйымдастыру: ~ 企业 кәсіпорынды құру.

【兴兵】xīngbīng 【ет.】 әскери іс-әрекетті бастау: ~ 讨伐 соғыспен жүру.

【兴奋】xīngfèn ① 【сын.】 қоздыру. ② 【зат.】 қызыну, қызу, қозу.

【兴奋剂】xīngfènjì 【зат.】 қоздырушы заттар.

【兴风作浪】xīngfēngzuòlàng қайқ пен айналысу.

【兴革】xīnggé <书> 【ет.】 жаңаны құру мен ескіні жою.

【兴工】xīnggōng 【ет.】 құрылысқа кірісу, жұмысты бастау: 破土 ~ құрылысқа кірісу.

【兴国】xīngguó 【ет.】 елді гүлденуге әкелу.

【兴化戏】xīnghuàxì 【зат.】 莆仙戏.

【兴建】xīngjiàn 【ет.】 құрылысты бастау: ~ 高科技园区 жоғары технологиялық парктің құрылысын бастау.

【兴利除弊】xīnglìchúbì пайдалыны орнату, зиянды жою.

【兴降】xīnglóng 【сын.】 даму, гүлдену: 生意 ~ сауданың дамуы.

【兴起】xīngqǐ 【ет.】 ① пайда болу мен өсу. ② <书> рух көтерілу: 闻风 ~ хабарды алып, жігерлену.

【兴盛】xīngshèng 【сын.】 гүлдену: 国家 ~ ел гүлденуде.

【兴师】xīngshī <书> 【ет.】

әскери іс-әрекетті бастау: ~ 问罪 ашық айып тағып, жауапкерлікке шақыру.

【兴师】 【ет.】 众】 xīngshīdòngzhòng халықты шақыру.

【兴衰】xīngshuāi 【ет.】 өрлеу және құлдырау.

【兴叹】xīngtàn <书> 【ет.】 ауыр күрсіну: 望洋 ~ теңізге қарап, ауыр күрсіну.

【兴替】xīngtì <书> 【ет.】 өрлеу және құлдырау.

【兴亡】xīngwáng 【ет.】 өрлеу және құлдырау.

【兴旺】xīngwàng 【сын.】 гүлдену, өрлеу.

【兴修】xīngxiū 【ет.】 салу, тұрғызу: ~ 铁路 темір жолды салу.

【兴许】xīngxǔ 【үс.】 мүмкін: 你问问老王, 他 ~ 知道 сен кәрі патшадан сұра, ол мүмкін білер.

【兴学】xīngxué 【ет.】 мектептерді салу, құрылысы: 捐资 ~ мектептер құрылысына ақша беру.

【兴妖作怪】xīngyāozuòguài біреуге арам кулық жасау. 狻(xīng) <书> 同“猩”.

星(xīng) ① 【зат.】 жұлдыз: ~ 罗棋布 көп, көптеген. ② 【зат.】 астрономия, жұлдызды құбылыс. ③ (~ 儿) 【зат.】 ұсақ, жеңіл заттар: 火 ~ 儿 ұшқын. ④

【зат.】 бөлу, бөліну: 定盘 ~ безмен шкаласындағы нөлдіу нүкте. ⑤ жұлдыз: 歌 ~ вокалдық өнердің жұлдызы. ⑥ 28 зодиак шокжұлдызы. ⑦ (Xīng) 【зат.】 адамның аты-жөні.

【星辰】xīngchén 【зат.】 жұлдыз: 日月 ~ күн, ай,

жұлдыздар .

【星等】 xīngděng 【зат.】 жұлдыздық шама.

【星斗】 xīngdǒu 【зат.】 жұлдыздар : 满天 ~ аспанға жұлдыздар қаптады.

【星光】 xīngguāng 【зат.】 жұлдыздар жарығы : ~ 闪烁 жұлдыздар жарығы жылтырайды.

【星汉】 xīnghàn 【зат.】 Құс жолы : ~ 灿烂 Құс жолы жарқырайды.

【星号】 xīnghào 【зат.】 жұлдыз тәрізді баспа белгісі.

【星河】 xīnghé 【зат.】 Құс жолы.

【星火】 1xīnghuǒ 【зат.】 ұшқын : ~ 燎原 ұшқыннан жалын лаулайды.

【星火】 2xīnghuǒ 【зат.】 шапшаң.

【星火燎原】 xīnghuǒliáoyuán ұшқыннан жалын лаулайды.

【星级】 xīngjí 【зат.】 жұлдыздар саны(қонақ үй, мейрамханада).

【星际】 xīngjì 【сын.】 , планетаралық : ~ 旅行 планетаралық саяхат .

【星空】 xīngkōng 【зат.】 жұлдызды аспан.

【星罗棋布】 xīngluóqíbù көп қапталған.

【星期】 xīngqī 【зат.】 ① апта: 今天 ~ 几? Бүгін аптаның қай күні? ② жексенбі : ~ 休息 жексенбі-демалыс .

【星期日】 xīngqīrì 【зат.】 жексенбі.

【星球】 xīngqiú 【зат.】 жұлдыз .

【星散】 xīngsàn 〈书〉 【ет.】 тарап кету.

【星术】 xīngshù 【зат.】 жұлдыздар арқылы бал ашу,

астрология .

【星体】 xīngtǐ 【зат.】 аспан денелері..

【星图】 xīngtú 【зат.】 жұлдыз картасы.

【星团】 xīngtuán 【зат.】 жұлдыздар шоғыры.

【星系】 xīngxì 【зат.】 жұлдыздар жүйесі.

【星相】 xīngxiàng 【зат.】 астрология мен физиономика.

【星象】 xīngxiàng 【зат.】 астрология.

【星星】 xīngxīng 【зат.】 нүкте, ұшқын : ~ 之火, 可以燎原 оттың ұшқындары даланы жандырып жіберуі мүмкін.

【星星】 xīng-xīng 〈口〉 【зат.】 жұлдыздар.

【星星点点】 xīngxīngdiǎndiǎn 【сын.】 нүктелер, ұшқындар.

【星星之火, 可以燎原】 xīngxīngzhīhuǒ , kěyǐliáoyuán оттың ұшқындары даланы жандырып жіберуі мүмкін; болар-болмас болып көрінетін оқиға орасан зор салдарға әкелуі мүмкін.

【星宿】 xīngxiù 【зат.】 Жұлдыздар.

【星夜】 xīngyè 【зат.】 түнде : ~ 行军 әскер түнде аттанды.

【星移斗转】 xīngyí dòuzhuǎn басқа уақыт келді, жаңа дәуір келді .

【星移物换】 xīngyíwùhuàn → 物换星移.

【星云】 xīngyún 【зат.】 Жұлдыздар.

【星子】 xīngzǐ 【зат.】 ① ұсақ бөлшектер, ұшқын : 吐沫 ~ сілекеймен бүркілу. ② 〈方〉 жұлдыздар : 满天的 ~ жұлдызға

толы аспан.

【星座】 xīngzuò жоқжұлдыз.

驛(驛)xīng 〈书〉 түсті .

【猩红】 xīnghóng 【сын.】 ашық қызыл; шымқай қызыл : ~ 的玫瑰花 ашық қызыл түсті раушангүл.

【猩红热】 xīnghóngrè 【зат.】 Скарлатина.

【猩猩】 xīngxīng 【зат.】 Orangutan.

惺 xīng 〈书〉 ақылды.

【惺忪】 (惺松)xīngsōng 【сын.】 ұйқылы көз.

【惺惺】 xīngxīng ① 〈书〉

【сын.】 ақылды. ② 【зат.】 ақылды адам : ~ 惜 ~ тек ақылды ақылдыны бағалайды . ③ → 假惺惺.

【惺惺惜惺惺】 xīngxīngxīxīngxīng тек ақылды ақылдыны бағалайды.

【惺惺作态】 xīngxīngzuòtài түр көрсету.

腥 xīng ① ет, балық : 荤 ~ ет, балық . ② 【зат.】 жаман иіс : 放些料酒去去 ~ . ③ 【сын.】 балықтың иісі, сасық иіс : 这鱼做得有点 ~ бұл балықтың жаман иісі бар .

【腥臭】 xīngchòu 【сын.】 сасық иіс.

【腥气】 xīngqì ① 【зат.】 жаман иіс : 一股子 ~ қатты жаман иіс .

② 【сын.】 балықтың иісі, сасық иіс : 你闻闻这鱼, 多 ~ бұл балықтың иісін көрші, иісі өте жаман .

【腥臊】 xīngsāo 【сын.】 жаман иіс.

【腥膻】 xīngshān 〈书〉 【зат.】 ешкі иісі.

簪 xīng → 簪管.

xíng

刑 xíng ① жаза, жазалау шарасы: 死~ өлім жазасы. ② азап: 受~ азаптану. ③ (Xíng)

【зат.】 адамның аты-жөні.

【刑场】 xíngchǎng 【зат.】 өлім жазасы жері: 押赴~ күзетші айдауымен өлім жазасы жеріне бару.

【刑罚】 xíngfá 【зат.】 жаза, жазалау шарасы.

【刑法】 xíngfǎ 【зат.】 қылмыстық құқық.

【刑房】 xíngfáng 【зат.】 ① қылмыстық іспен айналысатын шенеуніктер. ② қылмыстық бөлім.

【刑警】 xíngjǐng 【зат.】 қылмыстықпен айналысатын полиция.

【刑拘】 xíngjū 【ет.】 тергеуге алу.

【刑具】 xíngjù 【зат.】 Азаптау құралдар.

【刑律】 xínglǜ 【зат.】 қылмыстық кодекс: 触犯~ қылмыстық кодексті бұзу.

【刑】 【зат.】 xíngmíng 【зат.】 ① заң. ② жаза түрі. ③: ~ 师爷 қылмыстық іс бойынша кенесші.

【刑期】 xíngqī 【зат.】 жаза мерзімі.

【刑事】 xíngshì 【сын.】 属性词 қылмыстық.

【刑事案件】 xíngshì'ànjàn қылмыстық іс.

【刑事法庭】 xíngshìfǎtíng қылмыстық сот.

【刑事犯】 xíngshìfàn 【зат.】 қылмыскер.

【刑事犯罪】 xíngshìfànzui қылмысты күнә.

【刑事拘留】 xíngshìjiūliú

қылмыстық іс, оқиға.

【刑事判决】 xíngshìpànjué қылмыскерді соттау.

【刑事诉讼】 xíngshìsùdòng қылмыстық процесс.

【刑事责任】 xíngshìzérèn Қылмыстық заңмен туындауы тиіс құқықтық салдар.

【刑事侦查】 xíngshìzhēnchá қылмысты тергеу.

【刑庭】 xíngtíng 【зат.】 қылмыстық сот.

【刑讯】 xíngxùn 【ет.】 қинап жауап алу.

【刑侦】 xíngzhēn 【ет.】 қылмысты істерді зерттейтін орын: ~人员 қылмысты істерді зерттейтін орынның қызметкерлері.

【刑种】 xíngzhǒng 【зат.】 жазаның түрі.

邢 Xíng 【зат.】 адамның аты-жөні.

行 xíng ① жүру: 步~ жаяу жүру.

② бағдар, жол: 千里之~始于足下. ③ саяхаттау: ~装 жолжүк. ④

жылжымалы, уақытша: ~营 әскерді жүргізу. ⑤ әрекеттегі: ~销 сату, өткізу. ⑥

істеу, әрекет ету: 举~ өткізу | 执~ орындау. ⑦: 另~通知

айрықша хабарлау. ⑧ әрекет: 言~ сөз бен ісі. ⑨ 【ет.】

болады, жарайды: 不~ болмайды.

⑩ 【сын.】 қабілетті, мықты: 那个少年真~! Бұл жас адам қандай қабілетті! ⑪ <书> 【үс.】

келешекте, жақын арада: ~将

жақында. ⑫ Xíng) 【зат.】 адамның аты-жөні.

【行藏】 xíngcáng <书> 【зат.】 ① бір беттілік. ② ын түсіну.

【行草】 xíngcǎo 【зат.】 синшудан цаошуға өтетін стиль.

【行车】 xíngchē 【ет.】 жүріс: ~执照 жүргізу куәлігі.

【行程】 xíngchéng 【зат.】 ① жол, бағыт. ② үрдіс: 历史发展~ тарихи даму үрдісі.

【行船】 xíngchuán 【ет.】 жүзу, қайықты жүргізу: ~靠舵 қайықты жүргізу.

【行刺】 xíngcì 【ет.】 қастық қылу, жасырын өлтіру: 图谋~ өлтіру жоспары.

【行道】 xíngdào 【ет.】 өз ұстанымдарын тарату.

【行道树】 xíngdàoshù 【зат.】 тортуар бойындағы ағаштар.

【行动】 xíngdòng ① 【ет.】 жүру: 腿受了伤, ~不便 аяғының жарақаты бар, әрең қимылдайды, жүреді. ② 【ет.】

әрекет ету: ~纲领 әрекет ету бағдарламасы. ③ 【зат.】 ~自由 жүріс-тұрысы еркін.

【行都】 xíngdū 【зат.】 уақытша астана.

【行方便】 xíngfāngbiàn жақсылық істеу.

【行房】 xíngfáng 【ет.】 шағылысу, жыныстық қатынас.

【行宫】 xínggōng 【зат.】 қала сыртындағы, уақытша сарай.

【行好】 xínghǎo 【ет.】 жақсылық істеу: 行行好 рақымшылық жасаңыз.

【行贿】 xínghuì 【ет.】 пара беру.

【行迹】 xíngjì 【зат.】 қызмет іздері: ~无定 қызмет іздері айқые емес.

【行将】 xíngjiāng <书> 【үс.】 жақында, келу.

【行将就木】 xíngjiāngjiù mù өлім халінде болу.

【行脚】 xíngjiǎo 【ет.】 ел кезу, жиһан кезу: ~僧 ел кезген

монах.

【行劫】 xíngjié 【ет.】 .

【行进】 xíngjìn 【ет.】 алға басу.

【行经】 xíngjīng 【ет.】 арқылы жүру: 火车从北京开出, ~天津抵达上海 Пойыз Бейжіңнен шығып, Тяньцзинь арқылы жүріп Шанхайға келді .

【行径】 xíngjìng 【зат.】 өмір сорабы.

【行军】 xíngjūn 【ет.】 марш, жорық: 夜~түнгі жорық.

【行军床】 xíngjūnchuáng 【зат.】 бүктемелі кереует; жазылмалы керует.

【行乐】 xínglè 〈书〉 【ет.】 көңіл көтеру.

【行礼】 xínglǐ 【ет.】 ізет ету, бас иіп сәлемдесу.

【行李】 xíng-lǐ 【зат.】 жолжүк.

【行李卷儿】 xínglijǔǎnr 【зат.】 бүктелген төсек.

【行猎】 xíngliè 〈书〉 【ет.】 аң аулау: 深山~түкпір жерлерде аң аулау.

【行旅】 xínglǚ ① 【зат.】 жолаушы, саяхатшы: ~往来 кызу қозғалыс . ② 【ет.】 саяхатттау.

【行囊】 xíngnáng 〈书〉 【зат.】 киім-кешек салатын қапшық.

【行期】 xíngqī 【зат.】 кету мезгілі: ~在即 жакын арада кету мезгілі .

【行乞】 xíngqǐ 【ет.】 қайыршылық ету 沿路~жол бойында қайыршылық ету.

【行腔】 xíngqiāng 【ет.】 нота бойынша ән айту: ~咬字.

【行窃】 xíngqiè 【ет.】 ұрлау: 入室~үйге кіріп, тонау .

【行篋】 xíngqiè 〈书〉 【зат.】 жол сандық .

【行人】 xíng rén 【зат.】 жаяу

адам, жолаушы: ~走便道 жолаушы аяқ жолмен жүреді .

【行人情】 xíng rén qíng жерлеуге бару.

【行若无事】 xíng ruò wú shì барлығы да қаз қалпында, ештеңе болмағандай.

【行色】 xíng sè 【зат.】 жолға кететін түр: ~匆匆 жолға кететін уақыт алдында асығыс.

【行善】 xíng shàn 【ет.】 жақсылық жасау, жәрдем берушілікпен айналысу.

【行商】 xíng shāng 【зат.】 кезбе саудагер.

【行尸走肉】 xíng shī zǒu ròu тірі өлік, адам емес, тірі өліктер .

【行时】 xíng shí 【ет.】 сәндегі.

【行使】 xíng shǐ 【ет.】 іске асыру, қолдану: ~主权 егеменділік хұқығын қолдану.

【行驶】 xíng shǐ 【ет.】 жүру, жүзу: 列车向南~пойыз солтүстен жүреді.

【行事】 xíng shì ① 【зат.】 әрекет, жүріс-тұрыс. ② 【ет.】 істеу, жұмыс істеу: ~谨慎 абайлап жұмыс істеу.

【行书】 xíng shū 【зат.】 стиль, шапшаң жазу, синьшу .

【行署】 xíng shǔ 【зат.】 басқарма.

【行头】 xíng-tou 【зат.】 ① театрлық киім. ② киім, көйлек.

【行为】 xíng wéi 【зат.】 әрекет, жүріс-тұрыс: ~不端 жүріс-тұрысы дұрыс емес.

【行为能力】 xíng wéi néng lì әрекет ету қабілеті.

【行为艺术】 xíng wéi yì shù акционизм, іс әрекет өнері .

【行文】 xíng wén 【ет.】 ① жазу: ~简练 қысқа әрі мазмұнды жазу . ② жолдама

қатынас қағазды жіберу.

【行销】 xíng xiāo 【ет.】 сату: ~全国 бүкіл ел бойынша сату .

【行星】 xíng xīng 【зат.】 планета.

【行刑】 xíng xíng 【ет.】 өлім жазасын жүзеге асыру.

【行凶】 xíng xiōng 【ет.】 өлтіру, төбелесу: ~作恶 жауыздық жасау.

【行医】 xíng yī 【ет.】 медициналық практикамен айналысу, емдеу: 世代~ұрпақтан ұрпаққа емдеу .

【行营】 xíng yíng 【зат.】 орда, далалық штаб.

【行辕】 xíng yuán 【зат.】 орда, далалық штаб.

【行云流水】 xíng yún liú shuǐ еркін стиль, қызықты жазылған.

【行者】 xíng zhě 【зат.】 ① 〈书〉 жаяу адам, жолаушы . ② монах.

【行政】 xíng zhèng 【ет.】 әкімшілік: ~机关 әкімшілік орган.

【行政处罚】 xíng zhèng chǔ fá әкімшілік жаза.

【行政处分】 xíng zhèng chǔ fèn әкімшілік шара.

【行政拘留】 xíng zhèng jū liú әкімшілік жолмен қамауға алу.

【行政区】 xíng zhèng qū 【зат.】 әкімшілік аудан .

【行政诉讼】 xíng zhèng sù sòng әкімшілік үдеріс.

【行止】 xíng zhǐ 〈书〉 【зат.】 ① орналасқан орын: ~无定 болғанының іздері . ② жүріс-тұрысы.

【行装】 xíng zhuāng 【зат.】 жол заттары: 整理~жолға шығуға жабдықтау.

【行状】 xíngzhuàng 〈书〉
【зат.】 .

【行踪】 xíngzōng 【зат.】 келген жері; 不定 мекені белгісіз.

【行走】 xíngzǒu 【ет.】 жүру: ~如飞.

饴(饴)xíng① 〈书〉 қант глазурь.
② 【ет.】 уыттан шығарылатын қант, тәттілер.③ бұлдыр: 眼睛发~бұлдыр көз.

【сын.】 xíng ① пішін: 圆~дөңгелек пішін. ② пішін: 有~көзге түсетін.③ көріну: 喜~于色 гул-гул жайнау. ④ салыстыру: 相~见 绌 бірдемемен салыстырғанда бәсең болып шығу. ⑤ (Xíng) 【зат.】 адамның аты-жөні.

【形变】 xíngbiàn 【зат.】 деформация.

【形成】 xíngchéng 【ет.】 пайда болу: ~过程 қалыптасу үрдісі.

【形成层】 xíngchéngcéng 【зат.】 камбий.

【形单影只】 xíngdānyǐngzhī жалғыз бас; жеке бас.

【形而上学】 xíng'érshàngxué 【зат.】 метафизика.

【形格势禁】 xínggéshìjìn жағдаймен байлану.

【形骸】 xíng hái 〈书〉 【зат.】 дене: 放浪~еркін.

【形迹】 xíngjì 【зат.】 ① іс-әрекет: ~可疑 шүбәлы құлық. ② із: 不留~із қалған жоқ. ③ сыртқы пішін: 不拘~еркін формальділіксіз.

【形旁】 xíng páng 【зат.】 见【【сын.】 声】.

【形容】 xíng róng ① 〈书〉 【зат.】 түрі, келбет: ~憔悴 қиналған түр. ② 【ет.】 бейнелеу: 他高兴的心情简直无

法~Оның қуанышты көңіл күйін дәл айтып түсіндіруге болмайды.

【形容词】 xíng róng cí 【зат.】 сын есім.

【形声】 xíng shēng 【зат.】 фонограммалар.

【形胜】 xíng shèng 〈书〉 【сын.】 ыңғайлы орын, әсем жер: ~之地 әсем жерлер.

【形式】 xíng shì 【зат.】 құрылыс, пішін.

【形式逻辑】 xíng shì luó jí формальды логика.

【形式主义】 xíng shì zhǔ yì формализм.

【形势】 xíng shì 【зат.】 ① бедер: ~险要 стратегиялық маңызды орын. ② жағдай: 国际~халықаралық жағдай.

【形似】 xíng sì 【ет.】 ұқсау.

【形态】 xíng tài 【зат.】 ① пішін: 意识~идеология. ② морфология.

【形态学】 xíng tài xué 【зат.】 ① морфология, биол.. ② морфология лингв..

【形体】 xíng tǐ 【зат.】 ① адамның сыртқы пішіні. ② нысан, пішін: 文字的~хат пішіні.

【形象】 xíng xiàng ① 【зат.】 кейіп. ② 【зат.】 бейне: 塑造~бейнені жасау.

【形象思维】 xíng xiàng sī wéi бейнелі ойлау.

【形销骨立】 xíng xiāo gǔ lì өте, тым арық.

【形【сын.】 色色】 xíng xíng sè sè 【сын.】 Түстердің барлық түрлері.

【形影不离】 xíng yǐng bù lí айырылмайтын, олар айырылыспас достар.

【形影相吊】 xíng yǐng xiāng diào

жалғыз болу.

【形只影单】 xíng zhī yǐng dān → 【сын.】 单影只.

【形制】 xíng zhì 【зат.】 пішіні мен құрылымы: ~奇特 пішіні мен құрылымы басқаларға ұқсамайтын.

【形状】 xíng zhuàng 【зат.】 пішін.

陉(陉)xíng 〈书〉 тау асуы: 井~(地【зат.】, 在河北)таудың аты.

型 xíng ① үлгі: 砂~үлгілі құм. ② 【зат.】 типтік, әдеттегі: 血~қан тобы.

【型钢】 xíng gāng 【зат.】 профиль, профильді болат.

【型号】 xíng hào 【зат.】 тип, тұрпат, типаж: 飞机~ұшақтар типажы.

荥(滎)xíng 荥阳(Xíng yáng) Син Ян (уезд, Хэнань).

鉞(xíng) 古 шарап құятын ыдыс.

硯(xíng) 〈书〉 қайрақ тас.

鏹(鏹)xíng үш аяқ.

xǐng

省 xǐng ① өзінің ойын, әрекетін тексеру: 反~өзін-өзі тексеру. ② амандасу, келіп кіру: ~亲 ата-ананың хал-жайын білу. ③ түсіну: ~悟 ұғыну. ④ (Xǐng) 【зат.】 адамның аты-жөні.

【省察】 xǐng chá 【ет.】 тексеру.

【省墓】 xǐng mù 〈书〉 【ет.】 ата-ананың бейітіне бару.

【省亲】 xǐng qīn 【ет.】 туған жерд ата-анаға келіп кету.

【省视】 xǐng shì 【ет.】 келіп кету: ~双亲 ата-анаға келіп кету.

【省悟】 xǐngwù 【ет.】 түсіну.
醒 xǐng① 【ет.】 айығу, ес жинау:
酒醉未~мастанудан кейін әлі
есін жинаған жоқ.② 【ет.】 тұру,
ояну: 我还~着呢 мен әлі
ұйықтаған жоқпын.③ 【ет.】
түсіну: 猛~кенеттен түсіну.④
анық: ~目 көзге көріну.

【醒盹儿】 xǐngdǔnr 〈方〉
Ойнап тұру.

【醒豁】 xǐnghuò 【сын.】 анық
және түсінікті.

【醒酒】 xǐngjiǔ 【ет.】 айығу, ес
жинау: ~汤|吃个梨醒醒酒
алмұртты жесең, есіңді
жинайсың.

【醒目】 xǐngmù 【сын.】 көзге
түсу: 大字标题十分~.

【醒脾】 xǐngpí 〈方〉 【ет.】 ①
жойылу.②(拿人) келеке қылу;
мазақ қылу.

【醒悟】 xǐngwù 【ет.】 түсіну,
ұғыну 翻然~кенеттен түсіну.

xìng

兴 (興) xìng
көңіл, қызығушылық: 助~көңіл
көтеру.

【兴冲冲】 xìngchōngchōng(~的)
【сын.】 қуана, қуана-қуана.

【兴高采烈】 xìnggāocǎiliè
қуананып.

【兴会】 xìnghuì 【зат.】 көңіл,
өлең: 一时~өлең келді.

【兴趣】 xìngqù 【зат.】
көңіл, қызығушылық: 我对下棋
不感~мен шахмат ойнаумен
қызықпаймын.

【兴头】 xìng-tou
【зат.】 қызумен; албырттық.

【兴头儿上】 xìngtóur-shang
【зат.】 қызумен; ынта-
жігермен.

【兴味】 xìngwèi 【зат.】 көңіл,
қызығушылық: ~索然 мүлдем
қызықсыз.

【兴致】 xìngzhì 【зат.】 көңіл,
қызығушылық: ~勃勃 үлкен
жігерлілік.

杏 xìng 【зат.】 ① өрік.②(~儿)
өрік ағашы.③ (Xìng) адамның
аты-жөні.

【杏红】 xìnghóng
【сын.】 қызғылт сары.

【杏黄】 xìnghuáng 【сын.】
сарғылт-сары.

【杏仁】 xìngrén(~儿)
【зат.】 Бадам.

【杏眼】 xìngyǎn 【зат.】 үлкен
көздер: 柳眉~сұлы қыз.

【杏子】 xìng-zǐ 〈方〉 【зат.】
өрік.

幸 (⑤ 倖) xìng ① бақытты,
бақытына: 荣~сәті түсу.②
бақыт: 欣~тойлау.③ 〈书〉
сену, үміттену: ~勿推却 сіз бас
тартпайсыз деп үміттенемін.④
кездейсоқ бақыт, бақытына: ~
亏 бақытына.⑤

〈书〉 жақсылық істеу: ~臣
сүйікті.⑥ (Xìng) 【зат.】
адамның аты-жөні.

【幸臣】 xìngchén 【зат.】
сүйікті министр

【幸存】 xìngcún 【ет.】
кездейсоқ аман қалу: ~者 аман
қалған адам.

【幸而】 xìng'ér 【үс.】
бақытына.

【幸福】 xìngfú ① 【зат.】
бақыт: 给与~бақыт беру.②

【сын.】 бақытты: ~的生活
бақытты өмір.

【幸好】 xìnghǎo 【үс.】
бақытына: ~雨不大 бақытына
жаңбыр қатты емес.

【幸会】 xìnghuì 【ет.】
кездескенімізге қуаныштымын.

【幸亏】 xìngkuī 【үс.】
бақытына.

【幸免】 xìngmiǎn 【ет.】
құтылып кету: ~于难 оңай
құтылып, аман қалу.

【幸事】 xìngshì 【зат.】
қуанышты оқиға.

【幸喜】 xìngxǐ 【үс.】
бақытына: ~有热心人指点, 才
没有迷路.

【幸运】 xìngyùn① 【зат.】 бақыт,
қуанышты оқиға: ~气 бақытты
тағдыр.② 【сын.】 толық
қанағаттандыру сезімі.

【幸远儿】 xìngyuǎn'ér 【зат.】
бақытты адам.

【幸灾乐祸】 xìngzāilèhuò
табалап қуану.

性 xìng① мінез.② құрамымен:
药~дәрінің қасиеті.③ мазмұн, -
лық, -лік, -тық.④ 【зат.】 жыныс,
жыныстық: ~器官 жыныс
мүше|~行为 жыныстық қатынас.
⑤ жыныс: 男~еркек жынысы|
女~әйел жынысы.

【性爱】 xìng'ài 【зат.】
жыныстық махаббат, құштарлық.

【性别】 xìngbié 【зат.】 жыныс.

【性病】 xìngbìng 【зат.】 соз
аурулары.

【性感】 xìnggǎn ① 【зат.】
женсікқұмар: 她很有~ол өте
женсікқұмар.②

【сын.】 Сексуалдық.

【性格】 xìnggé 【зат.】 мінез,
қылық.

【性激素】 xìngjī sù 【зат.】
жыныстық гормон.

【性急】 xìngjí
【сын.】 дегбірсіз.

【性价比】 xìngjiàbǐ 【зат.】 баға
мен сапаның қатынасы.

【性交】 xìngjiāo 【ет.】 жыныстық қатынас, төсектес юолу, шағылысу.

【性教育】 xìngjiàoyù 【зат.】 жыныстық тәрбие.

【性灵】 xìnglíng 〈书〉 【зат.】 мінез 陶冶 ~ өзінде мінез тәрбиелеу.

【性命】 xìngmìng 【зат.】 өмір.

【性命交关】 xìngmìngjiāoguān өмірлік маңызды.

【性能】 xìngnéng 【зат.】 қасиет: 治疗的 ~ емдік қасиет.

【性气】 xìngqì 【зат.】 мінез: ~平和 байсалды мінез.

【性器官】 xìngqìguān 【зат.】 жыныстық мүше.

【性情】 xìngqíng 【зат.】 қылық, мінез: 快活的 ~ жайдары мінез.

【性骚扰】 xìngsāorǎo 【ет.】 әңгі емінсектік.

【性生活】 xìngshēnghuó 【зат.】 жыныстық өмір.

【性行为】 xìngxíngwéi 【зат.】 жыныстық қатынас, шағылысу.

【性欲】 xìngyù 【зат.】 жыныстық құштарлық.

【性质】 xìngzhì 【зат.】 мінез.

【性状】 xìngzhuàng 【зат.】 түр мен қасиет: 土壤的理化 ~ топырақтың физикалық, химиялық түрі мен қасиеті.

【性子】 xìngzi 【зат.】 ① мінез: 急 ~ қызба мінез. ② қасиет: 这药 ~ 平和 бұл дәрі күшті емес.

姓 xìng ① 【зат.】 тек, фамилия: 贵 ~ фамилияңыз кім? ② 【ет.】 тегі бойынша: 他 ~ 张 оның тегі Джанг. ③ (Xing) 【зат.】 адамның аты-жөні.

【姓】 【зат.】 xìngmíng 【зат.】 аты мен фамилиясы.

【姓氏】 xìngshì 【зат.】 тек, фамилия.

苳(蓉) xìng [苳菜] (xìngcài) 【зат.】 өсімдіктің бір түрі.

【悻然】 xìngrán 【сын.】 ашулы.

【悻悻】 xìngxìng 【сын.】 ашулы: ~而去 ашулы кетті.

娉 xìng 〈书〉 қажымайтын: ~直 тура адам.

xīōng

凶 (③ - ⑥) 兇 xīōng ① бақытсыз, суық: ~信 суық хабар. ②

астықсыз, аш: ~年 егін шықпаған жыл. ③ 【сын.】 долы,

жауыз: 穷 ~ 极 恶 нағыз жауыздық. ④ 【сын.】 қатерлі:

病势很 ~ қатты ауырып қалу. ⑤

өлтіру, зиян келтіру: 行 ~ адамды өлтіру.

【凶暴】 xīōngbào 【сын.】 аяусыз, айуандық: 脾气 ~ аяусыз мінез.

【凶残】 xīōngcán 【сын.】 айуандық.

【凶恶】 xīōng'è 【сын.】 айбарлы: ~的目光 уытты көзқарас.

【凶犯】 xīōngfàn 【зат.】 кісі өлтіруші: 杀人 ~ кісі өлтіруші.

【凶悍】 xīōnghàn 【сын.】 аусар, дөрекі: 为人 ~ аусар мінезді.

【凶耗】 xīōnghào 【зат.】 жаман хабар, өлім туралы хабар.

【凶狠】 xīōnghěn 【сын.】 қас, ашулы.

【凶横】 xīōnghèng 【сын.】 арсыз, аяусыз.

【凶猛】 xīōngměng 【сын.】 аюандық: ~的野兽 жауыз аң.

【凶年】 xīōngnián 〈书〉 【зат.】 аштық жылы.

【凶虐】 xīōngnüè 【сын.】 жауыз.

【凶气】 xīōngqì 【зат.】 жауыз бет көрінісі.

【凶器】 xīōngqì 【зат.】 өлтіру құралы.

【凶杀】 xīōngshā 【ет.】 өлтіру: ~案 өлтірушілік туралы іс.

【凶煞】 xīōngshà 【зат.】 долы адам.

【凶神】 xīōngshén 【зат.】 долы адам: ~恶煞 жын пері мен айуан.

【凶手】 xīōngshǒu 【зат.】 кісі өлтіруші.

【凶死】 xīōngsǐ 【ет.】 кісі қолынан өлу.

【凶险】 xīōngxiǎn 【сын.】 қатерлі: 病情 ~ аурудың жағдайы өте қауіпті.

【凶相】 xīōngxiàng Жағымсыз беті: түршігерлік келбеті.

【凶相毕露】 xīōngxiàngbìlù 凶恶的面目完全暴露.

【凶信】 xīōngxìn (~ 儿) 【зат.】 айуандық мүсін.

【凶焰】 xīōngyàn 【зат.】 Қатты жалын.

【凶宅】 xīōngzhài 【зат.】 аруақ, елестері бар үй.

【凶兆】 xīōngzhào 【зат.】 жаман, қатерлі нышан.

兄 xīōng ① аға: 父 ~ әке мен аға. ② құрметті дос.

【兄弟】 xīōngdì 【зат.】 аға мен іні, ағайындылар: ~民族 ағайынды халықтар.

【兄弟】 xīōng-dì 〈口〉 【зат.】 ① іні. ② мен (дәрежесі бойынша жоғары тұрған).

【兄弟阋墙】 xīōngdìxiàng туысын өлтіретін соғыс, ішкі соғыс.

【兄长】 xiōngzhǎng 【зат.】 ① аға. ② құрметті дос: 请~指教. Құрметті дос, ақыл беріңізші.

【匈奴】 Xiōngnú 【зат.】 ғұндар. 汹(洶) xiōng сарқыраған: ~涌 арындаған.

【汹汹】 xiōngxīōng 【сын.】 ① 〈书〉 ағынды, топан: 波声~|波浪~ екпінді толқын. ② қатерлі: 气势~қатерлі түрмен. ③ 〈书〉 ду, қызулы: 议论~қызулы айтыстар.

【汹涌】 xiōngyǒng 【ет.】 тасу, сарқырау: ~波涛 долы толқын. 恟(恟) xiōng 〈书〉 үрейлену.

胸(膂) xiōng ① 【зат.】 кеуде. ② жан, жүрек: 心~болмыс.

【胸次】 xiōngcì 〈书〉 【зат.】 жүрегінде, жанында: ~舒畅 жананың күйі көңілді және тыныш.

【胸骨】 xiōnggǔ 【зат.】 төс сүйек.

【胸怀】 xiōnghuái ① 【ет.】 жүрегінде жасыру: ~大志 ниеттерін жүрегінде жасыру. ② 【зат.】 жан: ~狭窄 болмысы тар.

【胸襟】 xiōngjīn 【зат.】 жан, болмыс: ~开阔 болмысы кең.

【胸口】 xiōngkǒu 【зат.】 төстің төменгі жағы.

【胸膜】 xiōngmó 【зат.】 өкпе қабығы.

【胸脯】 xiōngpú(~儿) 【зат.】 кеуде: 挺着~儿 кеудені керу.

【胸鳍】 xiōngqí 【зат.】 кеуде қанат.

【胸腔】 xiōngqiāng 【зат.】 кеуде қуысы.

【胸墙】 xiōngqiáng 【зат.】 кеуде..

【胸膛】 xiōngtáng 【зат.】

кеуде: 挺起~кеудені керу.

【胸围】 xiōngwéi 【зат.】 кеуде көлемі.

【胸无点墨】 xiōngwúdiǎnmò ешқандай білім болмау, мүлдем сауатсыз

【胸像】 xiōngxiàng 【зат.】 белуардан түскен сурет, мүсін.

【胸臆】 xiōngyì 【зат.】 жан: 倾吐~жанындаға бәрін айту.

【胸有成竹】 xiōngyǒuchéngzhú басында дайын жоспар болу.

【胸章】 xiōngzhāng 【зат.】 төсбелгі.

【胸罩】 xiōngzhào 【зат.】 бра.

【胸中无数】 xiōngzhōngwúshù бірдеме жайлы хабардар болу.

【胸中有数】 xiōngzhōngyǒushù бір нәрсе жайлы анық түсінігі болу.

【胸椎】 xiōngzhuī 【зат.】 кеуде омыртқалары.

xióng

雄 xióng ① 【сын.】 еркек. ② қуатты: ~兵 қуатты әскер. ④

держава: 战国七~ «Соғысушы патшалықтар кезеңіндегі 7 державалар». ⑤ (Xióng) 【зат.】 адамның аты-жөні.

【雄辩】 xiōngbiàn ① 【зат.】 қызулы айтыс: 事实胜于~ фактілер сөзден күшті. ②

【сын.】 шешен, айқын: 最~的莫过于事实 фактілер бәрінен айқын.

【雄兵】 xiōngbīng 【зат.】 күш-қуаты мол әскер.

【雄才大略】 xiōngcáidàlüè көрнекті ақыл мен дарындылық.

【雄大】 xiōngdà 【сын.】 айбынды.

【雄风】 xiōngfēng 【зат.】 ① 〈书〉 қатты жел. ② айбынды

түр.

【雄蜂】 xiōngfēng 【зат.】 еркек ара.

【雄关】 xiōngguān 【зат.】 қауіпті тау асуы: ~险隘 қауіпті таудағы сай.

【雄厚】 xiōnghòu 【сын.】 әлеуетті: ~的资金 күшті қаржы.

【雄花】 xiōnghuā 【зат.】 еркек гүлі.

【雄黄】 xiōnghuáng 【зат.】 реальгар, сандарак.

【雄黄酒】 xiōnghuángjiǔ 【зат.】 реальгардағы тұнба.

【雄浑】 xiōnghún 【сын.】 мәнерлі.

【雄健】 xiōngjiàn 【сын.】 айбынды: ~的步伐 айбынды жүріс.

【雄杰】 xiōngjié 〈书〉 【зат.】 жауынгер, батыр.

【雄劲】 xiōngjìng 【сын.】 күшті, қарымды: 气势~күшті құлшыныс.

【雄赳赳】 xiōngjiūjiū(~的) 【сын.】 батыл, айбынды: ~, 气昂昂 батыл, сергек.

【雄起】 xiōngqǐ 〈方〉 【ет.】 қахарлану.

【雄蕊】 xiōngruǐ 【зат.】 гүлдің аталық мүшесі.

【雄师】 xiōngshī 【зат.】 күш-қуаты мол әскер: 百万~ миллиондаған күш-қуаты мол әскер.

【雄图】 xiōngtú 【зат.】 орасан күрделі жоспар.

【雄伟】 xiōngwěi 【сын.】 айбынды.

【雄文】 xiōngwén 【зат.】 дарынды шығарма.

【雄心】 xiōngxīn 【зат.】 биік

ұмтылыс : ~ 壮志 биік ұмтылыс , қайтпас жігер.

【雄性】xióngxìng【зат.】еркек : ~【ет.】物 еркек жануар.

【雄鹰】xióngyīng【зат.】бүркіт.

【雄壮】xióngzhuàng【сын.】① қуатты, батыл : ~的步伐 қуатты марш .

【雄姿】xióngzī【зат.】жауынгер түр, айбырлы түр.

熊-1xióng【зат.】① аю. ② (Xióng) адамның аты-жөні .

熊-2xióng〈方〉①【ет.】көзіне шұқу; : 挨~кінәлауға тап болу. ②【сын.】қорқу.

【熊包】xióngbāo〈方〉【зат.】қабілетсіз адам, түкке жарамайтын.

【熊猫】xióngmāo【зат.】панда, бамбук аюы.

【熊市】xióngshì【зат.】бағаның төмендеуі тенденциясымен сипатталатын нарық.

【熊瞎子】xióngxiā·zǐ〈方〉【зат.】аю.

【熊熊】xióngxióng【сын.】долы : ~烈火 жалынды от.

xìòng

诮(xiào)xiòng〈书〉барлап білу.

夔 xiòng①〈书〉алыс : ~若千里 мың ли сияқты алыс . ②〈书〉көне, алыстағы : ~古 көне заман. ③ (Xìòng)【зат.】адамның аты-жөні .

xiū

休-1 xiū ① тоқтау : 争论不~

шексіз дауласу. ②【ет.】дем алу : ~养 дем алу. ③【ет.】

әйелін ата-анасына жіберу, айырылысу : ~妻 әйелін тастау.

④【үс.】тоқтату, үзу : ~得无理 себепсіз тоқтатылған . ⑤(Xiū)【зат.】адамның аты-жөні .

休-2 xiū〈书〉қуану : ~咎 бақыт пен бақытсыздық.

【体会】xiūhuì【ет.】кейінге қалдыру, үзіліс : ~一天 бір күнге кейінге қалдыру .

【休假】xiūjià【ет.】демалыс : 因病 ~ ауырғаннан алған демалыс.

【休克】xiūkè ①【зат.】сандырақ, шок. ②【ет.】шокта болу.

【休眠】xiūmián【ет.】тыныштық, ұзақ ұйқы, анабиоз.

【休眠火山】xiūmiánhuǒshān ұйқыдағы жанартау.

【休戚】xiūqī【зат.】қуаныш пен қайғы : ~与共 қуаныш пен қайғы ортақ болу .

【休憩】xiūqī【ет.】дем алу.

【休息】xiūxi【ет.】демалыс, дем алу : 小 қысқа дем алу.

【休闲】xiūxián【ет.】① демалыс : ~场所 демалыс жері. ② пар : ~地 пар айдайтын жер.

【休想】xiūxiǎng【ет.】ойлайтын ештеңе де жоқ.

【休学】xiūxué【ет.】уақытша мектепті қалдыру.

【休养】xiūyǎng【ет.】① дем алу : ~所 демалыс үйі. ② дәулеттілікті қалпына келтіріп, көтеру.

【休养生息】xiūyǎngshēngxī елдің дәулеттілігін көтеру.

【休业】xiūyè【ет.】① жабылу, істі тоқтату. ② бітіру, оқу курсы бәтіру.

【休渔】xiūyú【ет.】балық аулауға рұқсат берілмеу.

【休战】xiūzhàn【ет.】бітім.

【休整】xiūzhěng【ет.】дем алып, жөнге келтіру : 利用战斗空隙进行~.

【休止】xiūzhǐ【ет.】тоқтау : 这座火山已进入~状态 бұл жанартау сөнген .

【休止符】xiūzhǐfú【зат.】пауза, кідіріс, тыныс.

咻 xiū〈书〉гулесу, шулау.

【咻咻】xiūxiū【ел.】① қатты дем алыс дыбысы : ~的鼻息 қорыл. ② балапандардың шикылы.

修 1xiū①~辞 стилді жетілдіру.

②【ет.】жөндеу : ~车 машинаны жөндеу. ③【ет.】жазу : ~史 тарихты жазу. ④

【ет.】тәрбие мен білім алу : ~养 тәрбие мен білім алу. ⑤

【ет.】ке жету. ⑥【ет.】салу : ~建 салу. құру. ⑦【ет.】

кесу : ~树枝 тырнақты кесу. ⑧ ге қарсы күресу. ⑨ (Xiū)

【зат.】адамның аты-жөні .

修 2xiū〈书〉ұзын, үлкен : ~长 биік.

【修补】xiūbǔ【ет.】жөндеу : ~渔网 желіні жөндеу .

【修长】xiūcháng【сын.】ұзын, биік : 身材~денесі ұзын .

【修辞】xiūcí①【ет.】стильді жетілдіру. ②【зат.】бейнелі сөйлемше.

【修辞格】xiūcígé【зат.】риторикалық сөз.

【修辞学】xiūcíxué【зат.】стилистика.

【修道】xiūdào【ет.】дінді зерттеп, оны ұстану.

【修道院】xiūdàoyuàn【зат.】

монастырь.

【修订】xiūdìng【ет.】 қайта қарау: ~本 түзетіліп басылған.

【修短】xiūduǎn〈书〉【зат.】 биіктік.

【修复】xiūfù【ет.】 қалпына келтіру: ~河堤 бөгетті қалпына келтіру.

【修改】xiūgǎi【ет.】 жөндеу: ~章程 жарғыны жөндеу.

【修盖】xiūgài【ет.】 салу: ~教学楼 оқу корпусы салу.

【修函】xiūhán〈书〉【ет.】 хат жазу.

【修好】xiūhǎo〈书〉【ет.】 достық қатынас орнату: 两国~ екі ел достық қатынасты орнатты.

【修剪】xiūjiǎn【ет.】 кесу.

【修建】xiūjiàn【ет.】 салу: ~铁路 темір жолды салу.

【修脚】xiūjiǎo【ет.】 педикюр.

【修旧利废】xiūjiùlìfèi ескі жабдықты жөндеу және жарамсызды пайдалану.

【修浚】xiūjùn【ет.】 тазалау: ~河道 өзен фарватерен тазарту.

【修理】xiūlǐ【ет.】 ① жөндеу: ~厂 заводты жөндеу. ② кесу, бұтау: ~树木 ағашты бұтау.

【修面】xiūmiàn〈方〉【ет.】 бегін күту.

【修明】xiūmíng〈书〉【сын.】 дана.

【修女】xiūnǚ【зат.】 монах әйел.

【修配】xiūpèi【ет.】 жөндеу: 汽车~厂 автожөндеу зауыт.

【修葺】xiūqì【ет.】 жөндеу: ~一新 жаңарту.

【修缮】xiūshàn【ет.】

жөндеу: ~厂房 зауыт ғимаратын жөндеу.

【修身】xiūshēn【ет.】 өзін-өзі кемелдендіру: ~养性 өзінің моралдік мінезін және тұтастығын мүлтіксіз жетілдіру.

【修史】xiūshǐ〈书〉【ет.】 тарихты жазу.

【修士】xiūshì【зат.】 Монахтар.

【修饰】xiūshì【ет.】 ① безендіру: ~一新 жаңадан безендіру. ② сылану, әдемілену. ③ шешен.

【修书】xiūshū〈书〉【ет.】 ① жинақ құрастыру. ② хат жазу.

【修仙】xiūxiān【ет.】 өшпес өмірге ұмтылу.

【修行】xiūxíng【ет.】 монах болып.

【修养】xiūyǎng【зат.】 ① таным, өнер, шеберлік: 文学~ әдебиеттегі танымы. ② тәрбие.

【修业】xiūyè【ет.】 оқу: ~期满 мектептегі оқуын бітірді.

【修造】xiūzào【ет.】 салу: ~船只 кеме салу.

【修整】xiūzhěng【ет.】 жөндеу: ~农具 ауыл шаруашылық құралдарын жөндеу.

【修正】xiūzhèng【ет.】 түзету: ~错误 қателерді түзету.

【修正主义】xiūzhèngzhǔyì ревизионизм.

【修筑】xiūzhù【ет.】 салу: ~机场 аэродром салу.

麻xiū〈书〉 жасыру, көмектесу.

羞-1xiū①【ет.】 ұялу, ұят: 怕~

жасқану. ②【ет.】 ұялту: 用手指划着脸~他 бармағымен

көрсетіп оны ұялтпа. ③ ұят: 遮~ қарабеттікті жасыру.

羞-2xiū〈书〉“慚”мен мағналас.

【羞惭】xiūcán【сын.】 намыстану: 满面~ ұялғаннан от болып жану.

【羞耻】xiūchǐ【сын.】 ұялу: 不知~ар-ұяттан ада болу.

【羞答答】xiūdādā(~的)【сын.】 ұялшақ: 姑娘低着头, ~的不说话 Бикеш басын

төмен түсіріп, ұялғаннан ештеңе айтқан жоқ.

【羞愤】xiūfèn【сын.】 намыстану және наразы болу.

【羞花闭月】xiūhuābìyuè→闭月羞花.

【羞口】xiūkǒu【ет.】 сөйлеп бастауға ұялу.

【羞愧】xiūkuì【сын.】 ұят: ~难言 айтуға ұят.

【羞明】xiūmíng【ет.】 көз қарлығы.

【羞赧】xiūnǎn〈书〉【сын.】 ұялу.

【羞怯】xiūqiè【сын.】 ұялшақ: 孩子见了生人还有几分~.

【羞人】xiūrén【сын.】 ұялту, ұят: 羞死人了 адамды ұятқа қалдыру.

【羞人答答】xiūréndādā(~的)【сын.】 ұят.

【羞辱】xiūrǔ①【зат.】 ұят, маскара. ②【ет.】 ұятқа қалдыру.

【羞涩】xiūsè【сын.】 қысылған, ұялған.

【羞恶】xiūwù〈书〉【ет.】 намыстанып, жеркенушілік сезу: ~之心 намас пен жеркенушілік сезімі.

【羞与为伍】xiūyǔwéiwǔ істес болуға ұят.

鸪(鴣)xiū[鸪鹑](xiūliú)【зат.】 шығыс азиялық үкі.

貅xiū→貔貅.

馐 (饈) xiū 〈书〉 ас : 珍 ~
таңдаулы ас.

髹 (髹) xiū 〈书〉 лакпен бояу.

xiǔ

朽 xiǔ ① 【ет.】 шіру : ~ 木
шіріген ағаш. ② қаусау : 老 ~
қаусаған .

【朽败】 xiǔbài 【ет.】 шіру.

【朽坏】 xiǔhuài 【ет.】 бүліну,
кирау : 门窗 ~ есік пен терезелер
кирады .

【朽烂】 xiǔlàn 【ет.】 шіру : 木
头 ~ ағаш шіріді .

【朽迈】 xiǔmài 〈书〉 【сын.】
кәрі мен қаусаған.

【朽木】 xiǔmù 【зат.】 ① шіріген
ағаш. ② ештеңеге жарамайтын
адам.

宿 xiǔ 量 қону : 住了一 ~ барлық
түнге қалу.

滹 xiǔ 〈书〉 күріш суы.

xiù

秀 -1 xiù ① 【ет.】 бас тарту;
масақ шығару : ~ 穗 масақ
шығару . ② (Xiù) 【зат.】 адамның
аты-жөні .

秀 -2 xiù ① әсем. ② ақылды :
内 ~ ақыл. ③ дарынды : 优 ~
көрнекті .

秀 3 xiù көрсету : 作 ~ шоу жасау.

【秀才】 xiùcái 【зат.】 сюцай,
студент.

【秀发】 xiùfà 【зат.】 әсем шаш.

【秀丽】 xiùlì 【сын.】 әсем : 容
貌 ~ әсем бейне.

【秀美】 xiùměi 【сын.】
әдемі : 仪容 ~ сыртқы көрініс
әсем.

【秀媚】 xiùmèi 【сын.】 әдемі,
таңықататын.

【秀气】 xiùqì 【сын.】 ① әсем,
нәзік : 他的字写得很 ~ оның
иероглифі әсем сызылды . ②
өнегелі. ③ әсем және өте
кішкентай.

岫 xiù 〈书〉 ① үңгір. ② шың :
远 ~ алыстағы шың .

【岫玉】 xiùyù 【зат.】
сюянь (Сюянь пров. әкелінетін
нефрит).

臭 xiù ① иіс : 乳 ~ сүт иісі. ② 同
“嗅”.

袖 xiù (~儿) 【зат.】 жең : 短 ~
几 қысқа жең .

【袖管】 xiùguǎn 〈方〉 【зат.】
жең.

【袖口】 xiùkǒu (~儿)
【зат.】 жең ауызы.

【袖手旁观】 xiùshǒupángguān
түк істемей қарап отыру .

【袖筒】 xiùtǒng (~儿) 【зат.】
шең .

【袖章】 xiùzhāng 【зат.】 жеңге
жапсырып тіккен нәрсе.

【袖珍】 xiùzhēn 【сын.】 қалта
сөздік.

【袖子】 xiùzi 【зат.】 жең .

绣 (绣、繡) xiù ① 【ет.】 кесте
тігу : ~ 花儿 гүлді кесте тігу. ②
кестесі : 苏 ~ сучжоу кестесі.

【绣房】 xiùfáng 【зат.】 қыздың
отауы.

【绣花】 xiùhuā (~儿) 【ет.】
кестелеу.

【绣花枕头】 xiùhuāzhěn·tou
кестесі бар жастық.

【绣球】 xiùqiú 【зат.】 жібектен
дөңгелек әшекей.

【绣像】 xiùxiàng 【зат.】 ①
кестелі сурет. ② нәзік жұмысты
сурет.

【绣鞋】 xiùxié 【зат.】 кестелі

туфли.

宿 xiù жұлдыздар тобы.

锈 (锈) xiù 【ет.】 тот басу.

【锈病】 xiùbìng 【зат.】 көк.

【锈蚀】 xiùshí 【ет.】 коррозия.

嗅 xiù 【ет.】 иіс : ~ 觉 иіс
сезімі.

【嗅觉】 xiùjué 【зат.】 иіс
сезімі : ~ 灵敏 иіс сезу қабілеті
күшті.

【嗅神经】 xiùshénjīng
【зат.】 иіскеу тамыры ; иіс
сезгіш жүйке.

溴 xiù 【зат.】 бром.

裋 (裋) xiù 〈书〉 “袖” мен
мағналас.

xū

訃 xū 〈书〉 ① мақтану. ②
үлкен : ~ 谟 үлкен жоспар.

圩 (墟) xū 【зат.】 жәрмеңке :
赶 ~ жәрмеңкеге бару.

另见 1415 页 wéi.

【圩场】 xūchǎng 〈方〉 【зат.】
жәрмеңке.

【圩日】 xūrì 〈方〉 【зат.】
жәрмеңке ашылу күні.

戌 xū 【зат.】 «суй» (12 циклдік
белгінің 11-шісі).

【戌时】 xūshí 【зат.】 сағат 7-
ден 9-ға дейін уақыт.

吁 xū 〈书〉 ① ішке дем тарту :
长 ~ 短叹 ah! түү! yh!. ② 叹 ah!
түү! yh!

【吁吁】 xūxū 【ел.】 еңтігіп :
气喘 ~ еңтігіп дем алу.

盱 xū 〈书〉 көзді ашып жоғары
қарау.

须 -1 (須) xū ① 【ет.】 керек : 务 ~
әбден қажет. ② (Xū) 【зат.】
адамның аты-жөні .

须 -2 (須) xū 〈书〉 күту.

须-3(鬚)xū ① мұрт. ② мұрт, қылқан.

【须发】xūfà【зат.】мұрт пен шаш.

【须根】xūgēn【зат.】шашақты тамыр.

【须眉】xūméi【зат.】еркек.

【须生】xūshēng【зат.】кәрі адам ампуасы.

【须要】xūyào【ет.】керек: 教育儿童~耐心 балаға білім беруде шыдамдылық қажет.

【须臾】xūyú〈书〉

【зат.】кірпік қаққанша: ~不可离 бір заматқа да кетуге болмайды.

【须知】xūzhī①【зат.】ереже, нұсқама: 考试~ емтихан ережесі.②【ет.】білу керек: ~胜利来之不易 жеңіс оңай берілмегенін білу керек.

【须子】xū·zi【зат.】мұрт, қылқан: 白薯~ бататтың қылқаны.

胥-1 xū①〈书〉小官吏.②(Xū)

【зат.】адамның аты-жөні.

胥-2 xū〈书〉【үс.】бәрі: 万事~备 істің бәрі дайын.

頊(頊)Xū【зат.】адамның аты-жөні.

虚 xū①бостық: ~幻 бұлдыр.②бос.③【сын.】因心里惭愧或没有把握而勇气不足: 胆~|心里有点~.④【үс.】бекер: ~度 бекер өмір сүру.⑤жалған: ~伪 жалған.⑥момын: 谦~момын.⑦【сын.】элжуаз: 血~қан аздық.⑧саясат: 务~мәселенің саяси жағымен айналысу.

【虚报】xūbào【ет.】өтірік хабар: ~成绩 бөгде амтпен өтірік хабар алу.

【虚词】xūcí①【зат.】кәсіби

сөз.②同“虚辞”.

【虚辞】xūcí〈书〉【зат.】бос сөз, формальдік сыпайылық: 空言~бос сөз.

【虚度】xūdù【ет.】текке өмір сүру: ~光阴 уақытты өткізу.

【虚浮】xūfú【сын.】нақты емес: ~的计划 нақты емес жоспарлар.

【虚构】xūgòu【ет.】жалған: ~情节 жалған сюжет.

【虚汗】xūhàn【зат.】суық тер.

【虚怀若谷】xūhuáiruògǔ шамадан тыс сыпайы, момын.

【虚幻】xūhuàn【сын.】желөкпе, қиял-ғажайып: ~的梦 境 желөкпе ниет.

【虚火】xūhuǒ【зат.】алқыну қызуы.

【虚假】xūjiǎ【сын.】жалған: ~现象 жалған құбылыс.

【虚惊】xūjīng【зат.】жалған үрей: 受了一场~бәрі жалған үреймен бітті.

【虚空】xūkōng【сын.】бостық.

【虚夸】xūkuā【ет.】ұлғайтылған, жалған, үрлеме.

【虚礼】xūlǐ【зат.】шарттылық.

【虚】xū【зат.】xūmíng【зат.】жалған даңқ: 徒有~ жалған даңқ жүреді.

【虚拟】xūnǐ【ет.】болжалды, жалған.

【虚拟现实】xūnǐxiànshí виртуалды нақтылық.

【虚胖】xūpàng【сын.】қопсыған, олпы-солпысы.

【虚飘飘】xūpiāopiāo(~的)【сын.】берік емес.

【虚荣】xūróng【зат.】атақ құмарлық.

【虚荣心】xūróngxīn【зат.】

атақ құмарлық.

【虚弱】xūruò【сын.】①элсіз, элжуаз: 病后身体很~ ауырғаннан кейін дене өте элсіз. ②элсіз.

【虚设】xūshè【ет.】жалған, номиналды: 【сын.】同~бұл тек жалғандық болды.

【虚实】xūshí【зат.】ішкі жағдай: 探听~ішкі жағдайын сұрап білу.

【虚数】xūshù【зат.】① жорамал сан.②жалған сан.

【虚岁】xūsuì【зат.】ежелгіқытай есептеуі бойынша жас.

【虚套子】xūtàozǐ【зат.】шарттылық.

【虚土】xūtuǐ〈方〉【зат.】қопсытылған жер.

【虚脱】xūtuō①【зат.】коллапс. ②【ет.】коллапс күйінде болу

【虚妄】xūwàng【сын.】шатақ, қисынсыз.

【虚伪】xūwěi【сын.】екіжүзді, өтірікші: 这个人太~бұл адам екіжүзді.

【虚位以待】xūwèiyǐdài құрметі орынды біреуге бос қалдыру.

【虚文】xūwén【зат.】①босқа ресмилік: 徒具~тек босқа ресмилік.②шарттылық: ~浮礼 бекер шарттылықтар.

【虚无】xūwú【сын.】болмыстың жоқтығы, бостық.

【虚无缥缈】xūwúpiāomiǎo күңгірт.

【虚无主义】xūwúzhǔyì нигилизм.

【虚席以待】xūxíyǐdài құрметі орынды біреуге бос қалдыру.

【虚线】xūxiàn【зат.】пунктир сызық.

【虚像】xūxiàng【зат.】

алдамшы, жалған сурет.

【虚心】 xūxīn 【сын.】
момын : ~ 学习
кішіпейілділікпен оқу.

【虚应故事】 xūyìngùshì көруге
мүмкіншілік ғана үшін істеу.

【虚有其表】 xūyǒuqíbiǎo бір
ғана көруге мүмкіншілік.

【虚与委蛇】 xūyǔwēiyí 对人假
意敷衍应酬.

【虚张声势】 xūzhāngshēngshì
бос қауіп.

【虚症】 xūzhèng 【зат.】
әлсіздік.

需 xū ① 【ет.】
қажет, қалау, қажетсіну,
мұқтаждық, талап : ~ 求
сұраныс, қажет | 按 ~ 分配
қалау, сұраныс бойынша реттеу |
完成任务还 ~ 五天时间
жұмысты бес күн уақыт ішінде
бітіру қажет. ② бірденеге
қажетсіну, қандайда бір затты
қалау: 军 ~ интендаттық мекеме
(әскер басқармасының
әскерлерді жабдықтау ісін
билейтін мекемесі) ② 采办材
料 ~ 巨 құрал-жабдықтарды
сатып алу үшін қомақты қаржы
қажет.

【需求】 xūqiú 【зат.】
керек, қажетсіну,
мұқтаждық, талап
тілек, сұраныс: 人们对通信产品的
~ 越来越高 Адамдардың
өндіріс материалдарына
сұранысы бара бара жоғары. 社
会 ~ қоғамдық сұраныс; ~ 很厂
үлкен сұранысқа ие болу; 满
足 ~ қажеттілікті
қанағаттандыру, талап тілектерді
қанағаттандыру.

【需水量】 xūshuǐliàng су
тұтыну.

【需氧菌】 xūyǎngjūn
аэроб, аэробинт (бос, оттегісіз
тіршілік ете алмайтын ағзалар).

【需索】 xūsuǒ 〈书〉 【ет.】
сұрау: ~ 无厌 қанағатсыз сұрау.

【需要】 xūyào ① 【ет.】 қажет
қылу, бірденеге мұқтаж
болу, талап қою, керек болу: 在 ~
时 қашан қажет болады, қажет
болған жағдайда; 根革命斗争 ~
қажет болғанда айыпталған
революциялық күрес ~ 友好的
帮助 достық көмекті қажет ету,
достық көмекке қажет болу. ~ 仔
细 研究 мұқият, ұқыпты қарауды
қажет етеді; 病人 ~ 安静 науқас
адам тыныштықты қажет
етеді; науқас адамға тиыштық
керек; 她很疲倦, ~ 休息 Ол
қатты шаршады, тынығуды қажет
етеді, демалысты қажет етеді; 亚
非拉 各国人民 ~ 结成最广泛的统
一战线 Азия, Африка және Латын
Америкадағы әртүрлі елдердің
халқы аса кең біртұтас майдан
құруды қажет, керек; 旧的矛盾解
决了, 又有新的矛盾产生, 需要
用新的方法解决 Ескі қарама-
қайшылықтар рұқсат болған
кезде, жаңа қайшылықтар пайда
бола бастайды, сондайда
оларды шешетін жаңа тәсілдер
қажет болады.

我们 ~ 一支强大的科学技术
队. Бізге мықты ғылым мен өнд
іріс құралдар жинағы қажет. ②

【зат.】 талап тілек: 经济上的 ~
экономикалық талаптар, сұраныс;
精神上的 ~ интеллектік талаптар;
革命的实际 ~ революцияның
шынайы талап - тілектер; 物质,
文化上的 ~ материалдық және
мәдени талаптар; 满足居民的 ~
халықтың талап-тілектерін

қанағаттандыру; 一切工作都要从
群众 ~ 出发 барлық жұмыс
көптеген талаптардан болуы
керек;

【需要量】 xūshuǐliàng қажетті
мөлшер.

墟 Xū ① бүлінген орын. ②
жәрмеңке. 赶 ~ жәрмеңкеге бару.

嘘 xū ① 【ет.】 ақырын дем
алу, жай дем шығару: ~ 口气
дем шығару. ② 〈书〉 ішке дем
тарту, күрсіну. ② 【ет.】
жылыту, қыздыру, күйдіру: 在火
上 ~ ~ отқа жылыту, қыздыру;
为热气所 ~ кімді ыстық буға
күйдіріп алды; 手给炉子 ~ 了
пешке қолын күйдіріп алды. 掀
笼屉时小心热气 ~ 着手 ағаш
торды көтерген уақытта ыстық
будан абай бол, күйдіріп алма. 先
坐上笼屉把馒头 ~
~ ~. Алдымен ағаш торды отқа
қойып тоқашты қыздырамыз. ④
叹 стоп. ⑤ 〈方〉 【ет.】 发出
“嘘”(xū)的声音来制止或驱逐:
大家把他 ~ 下去了.

【嘘寒问暖】 xūhánwènnuǎn
біреуді жылы сезіммен бөлеу.

嘘唏 xūxī → 歔歔 xūxī

歔 xū [歔歔] (xūxī) 〈书〉 【ет.】
өксіп жылау, солқылдап жылау
(өксу): 暗自 ~ білдірмей жасырын
түрде өксіп жылау. ~ 不
已. толассыз өксіп жылау.

xú

徐 xú ② 〈书〉 ақырын, тыныш,
жеңіл: ~ 步 жеңіл (ақырын)
қадаммен жүру; ақырын жүру
(серуендеу); 清风 ~ 来 самал

(әлсіз) жел соғып тұр .

②(Xú) 【зат.】 姓.

徐娘半老 Xú niáng bàn lǎo
Бальзак (40жас шамасында)
жасындағы әйел;

【徐缓】 xúhuǎn 【сын.】
асықпау,баяулату, кешіктіру: 水流~су ағысы баяу ағып тұр|脚步~асықпай жүру.

【徐图】 xútú 〈书〉【ет.】
асықпай,ойланып
жоспарлау: ~良策 ойланған
керемет жоспар.

【徐徐】 xúxú 〈书〉【үс.】
ақырын, тыныш, жеңіл: 列车~
开【ет.】 пойыз орнынан
ақырын (жай) жылжыды.

xǔ

许 -1(許) xǔ ① біреуді мақтау
(мадақ),қабылдау,мақұлдау; ~
为佳作 мойындауға ие болды.②
уәде беру,арнайы беру,сыйға
беру: ~愿 серт ету|以身~国 өз
өмірінді еліне арнау|他~过我请
我看电影.Ол мені кино көруге
апарамын деп уәде берген.③

【ет.】 некеге қию: 姑娘~了人
了.Бойжеткен некеге отырды.④

【ет.】 рұқсат беру,мүмкіндік
беру,рұқсат,мақұлдау: 准~
тағайындауға рұқсат беру|特~
ерекше мүмкіндік;өзгеше рұқсат
беру;|只~成功,不~失败.Тек
жеңіске жету керек,жеңіліске
жол жоқ. ~他请假三天 Оған үш
күн ғана демалуға рұқсат берді.
只~看,不~【ет.】手 тек көруге
рұқсат,ал қолымен ұстауға
болмайды. ⑤ 【үс.】

бәлкім,мүмкін: 她~不来了 Ол
бәлкім келмейтін шығар. 他没来

开会, ~是不知道.Ол
жиналысқа келмеді,мүмкін ол
білмеген шығар.

许 -2(許) xǔ ① мөлшерін
көрсетеді: ~多 біраз,едәуір,өте
көп|~久 өте ұзақ|少~аз,аз
мөлшерде.②〈书〉助表示大约
接近某个数: 从者百~人|离岸一
里~.

许 -3(許) xǔ 〈书〉 жергілікті
жердің қайда орналасқанын
көрсетеді: 何~人?Бұл адам қай
жақтан?

许 -4(許) Xǔ ① 【зат.】, Чжоу
династиясы. ② 【зат.】 姓
фамилия.

【许多】 xǔduō 数 өте көп,алуан
жиынтық (一大堆)дүрмек,үйінді;
(一连串)бірқатар;~时间 өте көп
уақыт; ~工作 қыруар жұмыс; ~
东西 өте көп заттар,көптеген
заттар; 以~东西 көп,үйінді. 我
们有~年没见面了 Біздің
көмегенімізге көптеген жылдар
болды.|菊花有许许多多的品
种.Хризантема гүлі алуан
жиынтық түрлері бар. 许许多多
新机器 сансыз көп (әртүрлі)
жаңа машиналар. 有~问题急待解
决 бірқатар шұғыл сұрақтар өз
шешімін күтуде. 聚集了许许多多
的人 өте көп халық жиналды.
讲过~次了 бірнеше рет айтты.我
有~话要说 Менің айтарым көп.
他知道~事情 Ол көп нәрсені
біледі. ~人有这种想法 Бірқатар
адамдар дәл солай ойлайды. 他
比以前胖了~ Ол бұрыннан
қарағанда біраз салмағын қосты.

【许婚】 xǔhūn 【ет.】 Қызың
тұрмысқа беруге келісімін беру.
Тұрмысқа шығуға келісу.

【许久】 xǔjiǔ 【сын.】 ұзақ,

бұрыннан, әлдеқашан: 他~没
来了 Ол бұрыннан келмеді.大家
商量了~, 才想出个办法
来.Барлығы ұзақ ақылдасып, тек
бір шешімді ойластырып
шығарды. 这是~以前的事 бұл
оқиға бұрын болған.我们~没来
了 біздің көрмегенімізге ұзақ
болды. 我们讨论了~也没有得出
结果来 Біз ұзақ талқыласып, бір
шешімге келе алмадық. 我们讨
论了~,终于取得了一到的意见
Біз ұзақ талқыласқаннан
кейін,әйтеуір бірыңғай ой-
пікірге келдік.

【许可】 xǔkě 【ет.】 рұқсат
беру(рұқсат), келісім,рұқсат
ету: ~证 рұқсат, куәлік,
лицензия,төлқұжат. 未经~,不得
【ет.】用.Рұқсатсыз қолдануға
болмайды. 请求~рұқсат сұрау.
在条件~的情况下 Шарт
бойынша мұндай жағдайға
келісемін.

这是未经~就办的 Бұл рұқсатсыз
жасалынды.按我们的这是不~的
Біздің ережеміз бойынша бұған
рұқсат берілмейді.

【许可证】 xǔkězhèng рұқсат,
куәлік, лицензия,төлқұжат. 进口
~импортқа рұқсат. 出口~
экспортқа рұқсат. 输入~шеттен
әкелу лицензиясы. 输出~шетке
шығару рұқсаты. 旅行~саяхатқа
шығуға рұқсат.

【许诺】 xǔnuò 【ет.】 уәде
беру,сөз беру,уәде: 他~过的事情
一定会办到.Ол уәде берген
жұмысы міндетті түрде жүзеге
асырылу тиіс. 是他亲口对我~的
Ол маған өзіме уәде берді.

【许配】 xǔpèi 【ет.】 айттыру,
құда түсу,атастыру.

【许愿】 xǔyuàn 【ет.】 Буддаға

уәде беру : 烧香 ~ Буддаға сиыну,табыну..

响 xǔ 〈书〉 ауа жұту,дем алу; ентігіп дем алу.

诩(詡)xǔ 〈书〉 мақтану, өзін -өзі мақтау, өзінің жақсы жақтарын көрсету: 自~мақтаншақтық.

媵 xǔ[媵媵](xǔxǔ) 〈书〉【сын.】 сыпайы,ізетті,ашық

жүзді,жарқын,жылы шырайлы.

浒(澗)xǔ жағалаудағы белдеу.

栩 xǔ[栩栩](xǔxǔ) 【сын.】 жанды,тірі,жандылық : ~如生

тірі болып көрінеді|~欲飞 ауада жанды болып ұшқым келеді.

淆 xǔ 〈书〉 ① таза,мөлдір. ② жайқалған,жайналған,өркендеу.

盂(盪)xǔ 古代盛(chéng)食物的铜制器皿, 有盖和两个耳子.

糒 xǔ 〈书〉 әскер үшін азық-түлік,дән, астық.

醕 xǔ ① 〈书〉 керемет вино. ② 【зат.】 ішімдіктің жалпы атауы: 樟脑~камфара спиртi|氯仿~хлороформ қоспа (хлорлы, түссіз сұйық зат, медицинада ауруды ұйықтату үшін қолданылады).

【醕剂】 xǔjì 【зат.】 спирт, спиртті ерітінді.

xù

旭 xù ① 〈书〉 таңсәрі. ② (Xù) 【зат.】 姓 фамилия.

【旭日】 xùrì 【зат.】 күн шығып көтерілуі, көтерілген күн: ~东升 шығыста күн шықты.

苧 xù 古书上指橡实 ескі әдебиеттерде емен жаңғағы,емен түйіршігі болып көрсетілген..

序 lǔ ① рет,тәртіп,кезек: 顺~ кезек бойынша,тәртіп бойынша;

秩~жүйелілік.|工~жөндеу реті;

程~жүйелілік тәртіп;井然有~ қатаң тәртіпті кезекпен. ② 〈书〉

кезекке қою: ~次 бірізділік; ~齿 жасы үлкен бойынша орналастыру. ③ басы. ④ 【зат.】

алғы сөз, сөз басы,кіріспе сөз: 写了一篇~кіріспе сөзін жазды.

自~автордың алғы сөзі

序 2xù ② ежелгі династия кезіндегі қосалқы үй. ② ежелгі династия кезеңіндегі жергілікті ұйымдастырылған мектеп: 庠~ ауыл мектебі.

【序跋】 xùbá 【зат.】 алғысөз,кіріспе сөз және ақырғы сөз,соңғы сөз.

【序齿】 xùchǐ 〈书〉 【ет.】 үлкені жасы бойынша: ~入座 жасы бойынша үстелге отыру.

【序号】 xùhào 【зат.】 кезек нөмерін білдіреді.

【序列】 xùliè 【зат.】 рет,тәртіп, кезек, бірізділік, реттілік. 战斗的~әскери тәртіп,соғыс тәртібі. ~分析 жүйелі талдау.

【序论】 xùlùn кіріспе, алғысөз.

【序目】 xùmù 【зат.】 (书的)序和目录, 有时专指目录.

【序幕】 xùmù 【зат.】 ① кіріспе бөлім; интродукция (музыкалық шығарманың кіріспесі);

② кіріспе бөлім,бастама, беріс,қарсаң: 大革命的~ ұлы революцияның қарсаңында. 大战的~ соғыс жорығының бастамасы. 揭开了技术革命的~ техникалық революция бастамасы басталды.

【序曲】 xùqǔ 【зат.】 ① увертюра (операға мен балетке кіріспе), белгілі сюжет бойынша оркестрге арнап жазылған музыкалық шығарма.. ② кіріспе

бөлім,бастама, беріс,қарсаң.

【序时账】 xùshízhàng 【зат.】 күнделікті

есепшілік(бухгалтерлік іс ,шоттарды жүргізу).

【序数】 xùshù 【зат.】 ретті сан есім.

【序文】 (叙文)xùwén кіріспе сөз.

【序言】 (叙言)xùyán 【зат.】 кіріспе сөзбасы.

【序战】 xùzhàn соғыс бастамасы.

【序奏】 xùzòu алғысөз.

恤金 xùjīn зейнетақы.

叙 (叙、敘)xù ① 【ет.】 еркін,қысылмайтын түрде әңгімені жүргізу, әр нәрсе жайлы әңгімелесу : ~家常 еркін әңгімені жүргізу; 闲言少~ жұмыс жөнінде сөз қозғайық. ② жазба.

【叙别】 xùbié 【ет.】 қоштасу: 临行~кетер алдында қоштасу.

【叙功】 xùgōng 〈书〉 【ет.】 ерлік пен марапат жөнінде талқыласу : ~议赏 марапатты бөлу жөнінде талқыға салу.

【叙旧】 xùjiù 【ет.】 бұрын өтіп кеткен оқиға жайлы әңгімелесу.

【叙事】 xùshì 【ет.】 белгілі бір мәселе немесе оқиға жөнінде баяндау,мазмұндау : ~文 баяндау очерк;|~诗 баллада; эпос, эпостық поэма.|~曲 баллада (ертегі сарынымен жазылған толғау өлеңнің бір түрі).

【叙事诗】 xùshìshī 【зат.】 баллада; эпос, эпостық поэма.

【叙述】 xùshù 【ет.】 бір нәрсе жөнінде баяндау (баяндама) , бір нәрсе жайлы айтып беру (хикая), мазмұндау (мазмұндама), бейнелеп көрсету (бейнелеу): ~了事故发生的过

程.~往事 өткенді жайлы баяндау;
~经过 қалай болған жайлы
бейнелеп беру; 详细~ егжей
тегжей баяндап беру. 系统的~
жүйелі түрде мазмұндау.

【叙说】xùshuō【ет.】бір нәрсе
жөнінде мазмұндау(мазмұндама),
өз сөзімен айтып шығу, бір нәрсе
жайлы айтып беру.

【叙谈】xùtán【ет.】кеңес
өткізу, сұхбаттасу(сұхбат): 找个
时间, 大家好好儿~~уақыт
тауып, барлығымыз жақсылап
кеңес өткіземіз.

【叙文】xùwén алғысөз, кіріспе
сөз.

【叙言】xùyán алғысөз, кіріспе
сөз.

【叙用】xùyòng〈书〉【ет.】
қызметке тағайындау, тағайындау
(шенеунік, төрешіл): 革去官
职, 永不~ қызметтік міндетін
жойып, енді ешқашанда
қызметіне тағайындамау.

【叙述句】xùshùjù хабарлы
сөйлем

【叙述体】xùshù tǐ хабарлы түрі,
хабарлы стиль

洫 xù〈书〉арық, су
қоймасы, суат: 沟~ су
қоймасының арығы.

恤(卹、恤)xù①〈书〉қамын
ойлау, мазасыздану, абыржу, бақыт
сыздық, қайғы.②жаңы ашу, көңіл
айту.③көмек көрсету: 抚~|~
金 зейнетақы, жәрдемақы.

【恤金】xùjīn【зат.】зейнетақы.

【恤衫】xùshān〈方〉

【зат.】.Рубашка.

悻 xù адам аты.

畜 xù мал шаруашылығы: ~牧
малшылық, мал бағу; ~产 мал
шаруашылығы.

【畜产】xùchǎn【зат.】~产品

мал шаруашылығының өнімдері.

【畜养】xùyǎng【ет.】жем
беру, бағу, тәрбиелеу, қамын
ойлау: ~牲口 үй жануарларына
жем беру, үй жануарларын
ұстау.~家禽 үй құстарын ұстау.

【畜牧】xùmù мал бағу, мал
шаруашылығы: ~工作者
малшы, мал маманы.~生产合作
社 мал шаруасының өндіруші
кооперативі.

【畜牧场】xùmùchǎng мал
шаруашылығы фермасы; малды
айдау, жайылым.

【畜牧区】xùmùqū мал
шаруашылығы ауданы

【畜牧学】xùmùxué зоотехника
(мал шаруашылығын басқару
туралы ғылым).

【畜牧学家】xùmùxuéjiā
зоотехник (мал шаруасы
маманы).

【畜牧业】xùmùxuéyè мал
шаруашылығы: 育种~ асыл
тұқымды мал шаруашылығы.

酗 xù[酗酒](xùjiǔ)【ет.】
ішкілікке салыну
(маскүнемдеу, ішіп жүру);
салынып ішу; ішімдік
сусындарға құмар болу: ~滋事
ішімдіктің кесірінен жанжал
шығару.

勩(勩)xù〈书〉мадақтау: ~勉
мадақтау(мадақ).

【勩勉】xùmiǎn〈书〉【ет.】
көтермелеу, мадақтау,
ынталандыру(мадақ): ~有加
(一再勉励)еселеп(әлденеше рет)
мадақтау.~后进 жаңа заманғы
жастарды ынталандыру.

绪(緒)xù①жұмысдң бас.②
〈书〉қалғаны.③көңылқуй.④
〈书〉қзмет.⑤(Xù)【зат.】адам
аты.

【绪论】xùlùn【зат.】кіріспе.

【绪言】xùyán【зат.】кіріспе.

续(續)xù①жалғасу,
созылу, жалғастыру(жалғас):
继~мұра ету, иелену; 连~
созылмалы, тоқтаусыз, толассыз;
陆~алма кезек, кезек-
кезек, бірінен соң бірі.②【ет.】
толықтыру(толықтауыш), қосу
(қосымша, үстеме): 壶里的水是
刚~的 Шәйнекке жана ғана
сумен толтырды. 炉子该~煤了
пешке көмірмен толтыру керек.
③(Xù)【зат.】Фамилияға
қолданылады.

【续航】xùháng【ет.】жүзуді
жалғастыру(кемемен жүзу);
ұшуды жалғастыру: 这种飞机不
但速度远超过一般客机, ~时间
也很长. Бұл ұшақ әдеттегі
жолаушы ұшақтан жылдамдығы
шапшаң ғана емес сонымен
қатар ұзақ уақытта ұшуға
жарамды.

【续航力】xùhánglì【зат.】
жүзудің(кемемен)ұзақтығы,
ұшудың ұзақтығы.

【续假】xùjiǎ【ет.】демалыс
уақытын ұзарту: ~一周
демалыс уақытын бір аптаға созу;
续三天假 демалыс уақытын үш
күнге ұзарту. 请求~三天 демалыс
уақытын үш күнге ұзартуын
сұрау.

【续借】xùjiè【ет.】көрсетілген
мерзім аяқталғаннан кейін
қарызды жалғастырыңыз.

【续篇】xùpiān【зат.】
жұмыстың аяқталғаннан кейін
біреуі(немесе біреуі), содан
кейін жазу бөлігінің бастапқы
мазмұны.

【续聘】xùpìn【ет.】Жалғасты
қабілдау.

【续弦】xùxián【ет.】қайта

үйлену(екінші рет) {әйелі қайтыс болғаннан кейін};екінші қайтара некеге тұру.

【续约】xùyuē①【ет.】келісім - шартқа қосымша,қосымша бітім келісім - шарт, келісім - шарттың жалғасы: 合同再~一年 келісім - шартты тағыда бір жылға созуы. ② қол қойылған келісім - шартпен немесе контрактіні ұзарту.

淑 Xù 淑水 Суюшуй өзені Хунань провинциясында орналасқан.

渭 xù 渭水河(XùshuǐHé), 水【зат.】, 在陕西.

絮 -1xù① мақта: 被~ көрпеге арналған мақта. ②

мамық,түбіт,мақта: 柳~ үйеңкі мақта; 芦~ үлпілдек. ③【ет.】киімге, көрпеге астарлап салынатын мақта: ~棉袄|~被子 қамыстан мақта.

絮-2xù мыжыма, мылжмың.

【絮叨】xùdāo①【сын.】ызылдау,ызыңдау, быжылдау: 他说话太~了 Ол сөйлегенде көп быжылдайды. 老在耳边~құлақ бойында ызылдау, құлақтың тынышын алу. ②【ет.】жалықтырып,зеріктіріп сөйлеу: 老人~起来没个完.Қарт адамдар зерігіп сөйлейді.

【絮烦】xùfán【сын.】беймаза, жалықтырғыш, мазасыз: 他老说这件事, 人们都听~了.Оның айтқан мәселесі барлық адамдардың тындауын жалықтырып жіберді. 这些话我早就听~了 бұл мәселе мені жалықтырып жіберді.

【絮聒】xùguō【ет.】①同絮叨.~得叫人不耐烦 өзінің

әңгімесімен адамның мазасын алу; ②麻烦(别人)әурешілікке салу,әуреге салу,мазасын алу. 老来~你,真有当不好意思 Сіздің мазаңызды алғаныма мен үшін ұят.

【絮棉】xùmián【зат.】вата,мақта.

【絮窝】xùwō【ет.】мақтадан құстарға жасалынатын ұя.

【絮絮】xùxù【сын.】бір нәрсені қайталап жалықтырып айту: ~不休.Токтаусыз толассыз жалықтырып сөйлеу.

【絮语】xùyǔ〈书〉①【ет.】同絮叨. ②【зат.】зеріктіргіш әңгіме.

婿(婿)xù①күйеу бала, жезде: 翁~қайын ата мен күйеубала.②(丈夫)ер,күйеу: 夫~менің күйеуім; 妹~қарындасының күйеуі(күйеубала).

蓄 xù①【ет.】жию (жинақ): 储~қор жинақ; ~洪 тасқын суды жию;~电池 аккумулятор, шоғырлағыш;池塘里~满了水 Тоғанда жиіліп толтырылған су. ② жіберу,өсіру, тағу бір нәрсені: ~发 шашынды жіберіп салу|~须 мұртын өсіру. ③ тығу,жасыру,сақтау, ішке сақтау: ~意 ойын ішке сақтау; ~志 ішінде ойлап шығарылған ойы сақтау.

【蓄电池】xùdiànchí【зат.】аккумулятор, аккумулятор элементі, аккумулятор батареясы

【蓄洪】xùhóng【ет.】тасқын суды бөгеу.

【蓄积】xùjī【ет.】жию (жинақ),жинап алу бір нәрсені: 水库可以~雨水.Су қоймасы жаңбыр суын жинай алады.

【蓄谋】xùtóu【ет.】бір іс туралы ойлану, жоспар шығару: ~已久 жоспарды шығарып қойған едім.~迫害.

【蓄念】xùniàn【ет.】ойлану: ~已久.Бұл баяғыда ойланып қойған еді. Бұндай ой бұрыннан бар болған еді.

【蓄养】xùyǎng【ет.】жию бір нәрсені: ~力量.

【蓄意】xùyì【ет.】ниет, пиғыл; жасырып қалу: ~进行破坏 ниетсіз құрту; ~挑起事端 саналы түрде дауға шақыру.

【蓄志】xùzhì【ет.】талпыныс,ұмтылыс болуы (талпыныс); алдына мақсат қою: ~报国 еліне құрмет болуға талпыныс болуы.

煦 xù〈书〉; жылы.

洿 xù 洿仕(Xùshì)жердің аты.

xuān

轩 -1(軒)xuān ① асқар, биік,ұзын: ~昂 айбынды,тэкаппар; ~敞 ашық және кең; ~朗 ашық жарқын.②(Xuān)【зат.】姓 фамилия.

轩-2(軒)xuān①терезелі жабық галереясы,мансарда,ашық терезелі: 来今雨~ Жаңа достарға есігіміз ашық.②〈书〉терезе;есік;

【轩昂】xuān'áng【сын.】① айбынды, тэкаппар: 器宇~ айбынды мінез.②〈书〉орасан зор, биік, сәулетті: 佛殿~Будда храмдары орасан зор.

【轩敞】xuānchǎng【сын.】ашық және кең.

【轩然大波】xuānréndàbō адам айтқысыз уақиға,маңызды уақиға.

【轩辕】Xuānyuán【зат.】①

Императордың аты Хуанди ежелгі қытай мифы бойынша.② Фамилия.

【轩轻】xuānzhi〈书〉【зат.】 биік және төмен; жақсы және жаман: 不分~аса маңызды ерекшелік жоқ.难分~қайсысы жақсырақ екенін айту қиын

宣 xiān① хабарлау; жария ету; мәлімдеу, ант беру: ~传 насихат жүргізу; ~布 хабарлау; ~誓 ант беру; 心照不~сөзсіз түсіну.② шақыру.③ апарғызу, су жолын ашу: ~泄 түсіріп жіберу.④

(Xuān) 指安徽宣城, 云南宣威: ~笔|~腿.⑤ «сюаньчжи» Анхой провинция ең жоғарғы қағаз сортын көрсетеді.⑥(Xuān)

【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【宣笔】xiānbǐ【зат.】 жүн қалам.

【宣布】xiānbù【ет.】 хабарлау (хабарландыру); жария ету (жариялау); декларациялау, мәлімдеу: ~命令.

【宣称】xiānchēng【ет.】 мәлімдеу бір нәрсе жөнінде (арыз), білдіру: ~自己的意见是正确的.Өзінің ойынды білдіру ол дұрыс.

【宣传】xiānchuán【ет.】 насихат жүргізу, үгіт жүргізу, насихаттау: ~队 насихат, үгіт жүргізетін бригада; ~交通法规 жол жүру ережесін насихаттау.

【宣传弹】xiānchuándàn【зат.】 агитациялық снаряд, агитациялық бомба.

【宣传画】xiānchuánhuà【зат.】 үгіт өлеңі; агитациялық плакат.

【宣传品】xiānchuánpǐn【зат.】 үгіт насихат жүргізетін материал.

【宣德】Xuāndé【зат.】 明宣宗 (朱瞻基)年号(公元 1426—1435).

【宣读】xuāndú【ет.】 жариялау, жария ету, оқып шығу.

【宣告】xuāngào【ет.】 宣布 хабарлау.

【宣和】Xuānhé【зат.】 宋徽宗 (赵佶)年号(公元 1119—1125).

【宣讲】xuānjiǎng【ет.】 түсіндіру және насихат жүргізу: ~交通法规 Жол ережесін түсіндіру.

【宣教】xuānjiào【зат.】 насихат және тәрбие: ~工作.Насихат және тәрбие бойынша жұмыс

【宣明】xuānmíng【ет.】 мәлімдеу, хабарлау, жариялау: ~观点 өз көзқарасын жария ету.

【宣判】xiānpàn【ет.】 шешім шығару; үкім шығару: 公开~көпшілік алдында шешім шығару 当庭~Сот үкім шығарды.

【宣示】xuānshì【ет.】 ресми түрде жария ету; ресми мәлімдеу: ~内外.

【宣誓】xuānshì【ет.】 ант беру; сөз беру: ~就职|举手~.

【宣统】Xuāntǒng【зат.】 .Қытайдың соңғы императоры Пу И басқарған уақыт кезеңі(公元 1909—1911).

【宣腿】xuāntuǐ【зат.】 云南宣威出产的火腿.

【宣泄】xuānxiè【ет.】 жіберіп салу, босатып жіберу, түсіру, алып кету.

【宣叙调】xuānxùdiào【зат.】 речитатив (әнді музыкалық шығарманың, операның әндетіліп айтылатын бөлімі).

【宣言】xuānyán①【зат.】 манифест (жоғарғы үкіметтің халыққа арналған хат жүзіндегі салтанатты үндеу), декларация:

发表~.Манифест жария ету. «共产党~» «Коммунистік партияның манифесті». 人权~адам құқығының декларациясы.

②【ет.】 жария ету, ресми мәлімдеу, декларациялау: 郑重~.Салтанатты түрде жариялау.

【宣扬】xuānyáng【ет.】 насихат жүргізу, насихаттау (насихат), хабар тарату: 大肆~бар ықыласпен насихаттау.

【宣战】xuānzhàn【ет.】 соғыс жариялау.

【宣召】xuānzhào【ет.】 сарай қызметшілерін аудиенцияға(мемлекетті жоғары лауазымды адамның ресми қабылдауы) шақыру.

【宣纸】xuānzhi【зат.】 «сюаньчжи» (Анхой провинция кезіндегі ең жоғарғы сорт қағаз).

揎 xiān①〈书〉 жеңді түріп кою: ~拳捋袖.Жеңді қайыру②

〈方〉【ет.】 бар күшімен итеру: ~开大门.Дәу есікті бар күшімен итеріп ашу③〈方〉

【ет.】 ұру, ұрып соғу: ~了他一拳.Жұдырықпен оны бір ұрып соғу.

萱(護)xiān①сарғыштау лалагүл.②ана, шеше: 椿~әке шеше(父母).

【萱草】xiāncǎo【зат.】 лалагүл (гүлденетін бір дәнді өсімдіктердің ортақ аты).

【萱堂】xuāntáng〈书〉【зат.】 ана, шеше (ежелгі атау).

喧(誼)xiān дыбыс өте қатты: ~哗 айқай шу, у шу; ~闹 у шу мен қызу; 锣鼓~天 барабан дүрілдейді.

【喧宾夺主】xiānbīnduózhǔ бөтен үйде қожалық болу; қонақ

өз орнын бөтен үйде иесінде өзін алға қою.

【喧哗】xiānhuá①【сын.】у шу(айқайласып сөйлеу), абыр – дабыр, айқай – шу (шуылдау), гуіл, дүріл : 笑语 ~ .Қаркылдап күлу②【ет.】шу, айғай шу, айғайлау, шулату: 请勿 ~ .Айғайламаңыз.

【喧豨】xiānhuī〈书〉【сын.】шулау, құтыру.

【喧闹】xiānpào①【сын.】шу мен қызу : ~ 的集市 .Шулы да, қызулы да жәрмеңке②【ет.】айқасу, шулау, у шу, улап шулау : 大声 ~ .Өте қатты дауыспен шулады.

【喧嚷】xiānrǎng【ет.】айқай(айғайлау) : 人声 ~ адамдардың айғайы естіліп жатыр. 千万别把事情 ~ 出去呀!

【喧扰】xiānrǎo【ет.】жанжалдасу (жанжал), жанжал шығару: 市声 ~ .

【喧腾】xiānténg【ет.】шу мен қызу: 工地一片 ~ .

【喧阗】xiāntián〈书〉【сын.】шу және қыспақ.

【喧嚣】xiānxiāo①【сын.】шу мен қызу: ~ 的车马声. Арба мен машинаның шуы.②【ет.】шулау : ~ 一时 бір уақыт дуылдап шулау; ~ 不止 Тоқтаусыз дуылдап шулау.

【欢笑】xiānxiào【ет.】қаркылдап күлу (қарқ қарқ күлкі).

瑄 xiān «сюань» ежелгі регалия (орден, тәж) нефриттен жасалынған ортасы тесік болады, оны беліне таққан.

暄 1 xiān〈书〉 жылы, күн шуақты ауа райы.

暄 2 xiān〈方〉 Нысанның ішкі

бөлігі бос және жұмсақ.

【暄腾】xiānténg〈方〉.

煖 xiān〈书〉 жылы, күн шуақты ауа райы.

焯 xiān〈书〉 → “暄 1”.

【焯赫】xiānhè【сын.】айбынды, орасан зор, әсемденген, жарқыраған : ~ 一时 | 权势 ~ . Айбынды күш жігер.

僈 xiān〈书〉① епті, жеңілтек : ~ 薄 сумақай(轻薄); ~ 佻(轻佻)шошақай.② ақылды, тапқыр.

禩 Xiān【зат.】Фамилияға қолданылады.

譔 xiān〈书〉

ақыл, сана, даналық.

僇 xiān〈书〉

алғыр, зерек, зейінді.

翮 xiān〈书〉 пырылдап ұшу, пыр етіп ұша жөнелу.

xuán

玄 xuán① кара : ~ 狐 Қарасұр түлкі.② терең (тереңдік) : ~ 妙 құпиялы; ~ 理 Терең ақиқат.③〈口〉【сын.】 тылсым: 这话听着有点儿 ~ Мұны тындасан бір мистика бар.④ (Xuán)【зат.】Фамилияға қолданылады.

【玄奥】xuán'ào【сын.】 сырлы, құпиялы, терең : 道理浅显, 并不 ~ .Қарапайым шындық құпиясыз.

【玄关】xuānguān【зат.】 үйдің қақпасы, үй кіреберісі.

【玄乎】xuán·hu〈口〉【сын.】 сезілмейтін, ұстатпайтын: 他说得也太 ~ 了, 天下哪有这种事!

【玄狐】xuánhú【зат.】 қарасұр түлкі.

【玄机】xuánjī【зат.】①道家称深奥玄妙的道理: 参悟 ~ .②指神

妙的机宜: 不露 ~ .

【玄妙】xuánmiào【сын.】 мистикалық, құпиялы : ~ 莫测. Ойда болмаған мистикалық.

【玄青】xuánqīng【сын.】 кара түс.

【玄孙】xuánsūn【зат.】 шөпшек (шөбереден туған бала).

【玄武】xuánwǔ【зат.】① базальт (жанар таудан шыққан тау жынысы).

【玄想】xuánxiǎng【ет.】 иллюзия, құрғақ қиял, фантазия: 闭目 ~ Құрғақ қиялға көзін жұму.

【玄虚】xuánxū①【зат.】 мистика, түсініксіз, жұмбақ: 故弄 ~ Мистификация (әдейі адастырушылық);②【сын.】 ақылға сыймайтын, түсініксіз: 他的话, 越说越 ~ Оның айтқан сөзі бара бара құпиялы болып барады.

【玄学】xuánxué【зат.】① мистика.② метафизика.

【玄远】xuányuǎn〈书〉

【сын.】 ақылға жетпейтін, сырлы.

痲 xuán [бубон (шап бездерінің шошып ауруы)].

悬 -1(懸) xuán①【ет.】 ілініп тұру: 倒 ~ басынан төмен ілініп тұр; ~ 灯结彩 Гирлянда мен шамдар ілініп тұр;② Ашық түрде ашылды;③ жерге Қондырмау;④ Нәтижелері жоқ;⑤ сағыныш;⑥ Елестетінп;⑦ үлкен айырмашылық.

悬 -2(懸) xuán〈方〉【сын.】 Қауіпті.

【悬案】xuán'àn【зат.】① шешілмеген мәселе: 一桩 ~ .②

шешусіз, даулы мәселе: 这篇小说的作者是谁, 至今还是个~. Бұл романның авторы кім болып келеді, ол әлі күнге дейін даулы мәселе болып табылады.

【悬臂】xuánbì【зат.】консоль (балконды және т.б. ұстап тұратын үй қабырғасының шығыңқы жері).

【悬浮】xuánfú【ет.】① суспензия: 油里含有~物质. Суспензия заты бар мұнай. ② 飘浮: 灰尘~在空中.

【悬浮液】xuánfúyè【зат.】суспензия сұйық заты.

【悬隔】xuángé【ет.】кейінге қалдыру, қоя тұру, қалдыру: 两地~. Осы екеуін кейінге қалдыру.

【悬挂】xuánguà【ет.】іліп қою, асып қою: ~国旗 мемлекеттік жалауды іліп қою; 一轮明月~在夜空 Аспанда жарық ай шығып тұр.

【悬河】xuánhé【зат.】құлама, сарқырама.

【悬红】xuánhóng【ет.】марапат, сый, сыйлық ресми түрде беру дегенді білдіреді: 警方~十万缉拿疑犯 Милиция басқармасы күдікті адамды ұстау үшін жүз мың көлеміндей сый береді.

【悬乎】xuán·hu〈方〉【сын.】қауіпті, қауіпсіз емес, қатерлі: 他太粗心, 办这件事可有点~Ол өте ұқыпсыз, осы жұмысты істеу өте қауіпті болып келеді.

【悬壶】xuánhú〈书〉【ет.】медициналық тәжірибемен айналысу.

【悬空】xuánkōng【ет.】① таразыда ілініп тұру; ② Метафор іске асырмады немесе орын жоқ.

【悬梁】xuánliáng【ет.】асылу: ~自尽. Асылып өлу.

【悬铃木】xuánlíngmù【зат.】шынар (жалпақ жапырақты үлкен ағаш).

【悬拟】xuánnǐ【ет.】ойлап шығару, ойдан шығара салу: 这篇小说的情节是~的 Осы романның сюжетін ойдан шығарды.

【悬念】xuánniàn①【ет.】ойлау, мазасындану, абыржу, алаңдау. ②

【зат.】беймәлімділік, белгісіздік: 这部电视剧充满~. Бұл драмада беймәлімділікке толы.

【悬赏】xuánshǎng【ет.】қаржылай сыйақыны беру туралы жариялау, ресми түрде сыйақыны беруді уәде беру.

【悬殊】xuánshū【сын.】үлкен айырмашылық, қатты айырмашылық, қатты өзгешелігі болу, алыс.

【悬索桥】xuánsuǒqiáo【зат.】аспалы көпір.

【悬梯】xuántī【зат.】аспалы баспалдақ.

【悬腕】xuánwǎn【ет.】қолына қыл қаламды асылып тұрған күйде (үстелге тигізбей) ұстап жазу.

【悬望】xuánwàng【ет.】алаңдап күту, үміттеніп күтіп қарау: 你办完事赶紧回来, 免得家中~. Сен жұмысыңды бітіре сала үйге орал, үйдегілер сені алаңдап күтіп отыр.

【悬想】xuánxiǎng【ет.】елестету(елес), көз алдына елестету бір нәрсе жайында, қиялдау: 闭目~Көзіңді жұмып қиялдау, армандау.

【悬心】xuánxīn【ет.】алаңдау, уайымдау, әбігерлену: 写封信把

情况告诉家里, 免得家人~. Хатқа жағдайыңда жазып үйіне сәлем айтып жібер, үйдегілер сені алаңдап отыр.

【悬崖】xuányá【зат.】тік жартаc: ~绝壁 Тік жартастар мен құламалар.

【悬崖勒马】xuányálemǎ соңғы уақытта ойланып қалу; Қауіпті істі бастап, шегіне жеткенде басын кері тартып, тоқтатып істеген існен айнып қалу.

【悬疑】xuányí【зат.】құпия, құпиялы; мистика, құпия заттарды ашу: ~重重|解开历史~Тарихи істердің жұмбағын ашу.

【悬雍垂】xuányōngchuí【зат.】тілшік.

【悬浊液】xuánzhuóbè【зат.】суспензия.

旋 xuán① айналу, дөңгелену: ~绕 айналып шығу; 盘~|回~ айналып қайту. ② қайту, артқа кері қайтып келу. ③ (~儿)

【зат.】шеңбер, дөңгелек. ④

【зат.】айналым, орам. ⑤

〈书〉бірден, дереу, лезде: ~

即 Қазір ғана. ⑥ (Xuán)【зат.】

Фамилияға қолданылады.

【旋即】xuánjí【үс.】әлден, дереу, бірден, қазір ғана.

【旋律】xuánlǜ【зат.】әуен, күй, мелодия, саз, сазды, сарынды.

【旋绕】xuánrào【ет.】айналып шығу, оралып ету.

【旋塞】xuánsāi【зат.】кран (ауырлық көтеретін механизм).

【旋涡】xuánwō【зат.】жылым, иірім, тұңғыық.

【旋翼】xuányì【зат.】ротор.

【旋踵】xuánzhǒng〈书〉【ет.】кейін бұру.

【旋转】 xuánzhuǎn 【ет.】 айналу, дөңгелену, айналсоқтау, ротация.

【旋转乾坤】 xuánzhuǎn qiánkūn Көк пен жерді бұру.

【璇子】 xuánzi 【зат.】 шеңбер, дөңгелек, сфера, қақпан, тор.

璇 huán(～儿) 【зат.】 Су ағыны.

璇(璿) xuán 〈书〉 асыл тас, гауһар тас.

【璇玑】 xuánjī 【зат.】 ① аспан сферасы, аспан глобусы. ② Сюань және Цзи «асыл тас» және «гауһар тас».

xiǎn

选(選) xiǎn ① 【ет.】 таңдау, сайлау, сұрыптау: 筛～ екшету. ② 【ет.】 сайлау, таңдау. ③ таңдау, таңдауға ие болу (адамды немесе затты).

【选拔】 xiǎnbá 【ет.】 іріктеу, екшелеу (саралау, сұрыптау).

【选拔赛】 xiǎnbásài 【зат.】 іріктемелі жарыс.

【选本】 xiǎnběn 【зат.】 таңдамалы шығармалар.

【选编】 xiǎnbiān ① 【ет.】 таңдамалы.

【选材】 xiǎncái 【ет.】 ① Тиісті адамдарды таңдап алыңыз. ② Қолданылатын материалды немесе материалды таңдаңыз.

【选单】 xiǎndān 【зат.】 меню.

【选调】 xiǎndiào 【ет.】 Сайлау.

【选定】 xiǎndìng 【ет.】 қалау, сайлау, таңдау.

【选段】 xiǎnduàn 【зат.】 үзінді, бөлік (музыкалық шығарманың үзіндісі)

【选集】 xiǎnjí 【зат.】 таңдамалы шығармалар: 《老舍～》 Лао Шэнің таңдамалы шығармалары.

【选辑】 xiǎnjí ① 【ет.】 көшіру

және редакциялау. ② 【зат.】 киноальманах(тақырыбы, жанры бірдей бірнеше фильмнен құралған кинофильм).

【选举】 xiǎnjǔ 【ет.】 сайлау, таңдау: ～工会主席/ кәсіподақ төрағасын сайлау.

【选举权】 xiǎnjǔquán 【зат.】 ① сайлау құқығы; дауыс беру құқығы.

【选刊】 xiǎnkān ① 【ет.】 Таңдап және жарияланған. ② 【зат.】 Жарияланымдар.

【选矿】 xiǎnkuàng 【ет.】 байыту, сапаландыру.

【选录】 xiǎnlù 【ет.】 Таңдауды таңдаңыз (мақалалар және т.б.).

【选煤】 xiǎnméi 【ет.】 Көмір шаңын және қалдық тасты сонмен әртүрлі маркалы шикізатты көмірді алудың көптеген жолдары бар.

【选美】 xiǎnměi 【ет.】 Сұлулықты таңдаңыз.

【选民】 xiǎnmín 【зат.】 сайлаушылар: ～证 Дауыс беру куәлігі.

【选派】 xiǎnpài 【ет.】 тағайындау, белгілеу, жіберу: ～留学生 шетел студентін жіберу ～代表参加大会 Құрылтайға қатысу үшін арнайы өкілді тағайындады.

【选票】 xiǎnpǐào 【зат.】 сайлау бюллетені.

【选聘】 xiǎnpìn 【ет.】 жұмысқа іріктеп және шақыру, кандидаттарды тағайындау, таңдау: ～演员 Әртіс рөліне кандидат тағайындау.

【选区】 xiǎnqū 【зат.】 сайлау округі.

【选取】 xiǎnqǔ 【ет.】 таңдау (сайлау), сұрыптап алу.

【选任】 xiǎnrèn 【ет.】 Таңдау

және тағайындау.

【选手】 xiǎnshǒu 【зат.】 өкіл, уәкіл: 乒乓球～ Стол үсті теннис ойыншыларының өкілі.

【选送】 xiǎnsòng 【ет.】: Таңдау және Ұсынып.

【选题】 xiǎntí ① 【ет.】 тақырып таңдау: 先选好题再 【ет.】 笔 Алдымен жақсылап тақырыбын таңдап ал, сосын ғана кіріс. ② 【зат.】 қалаған, таңдаған тақырыбы.

【选项】 xiǎnxiàng ① 【ет.】 жобасын, нұсқасын таңдау: 投资～要充分论证. ② 【зат.】 баламалы таңдау, баламалы жоба, нұсқа: 选择题的第二个～是正确答案 Екінші таңдау нұсқасы дұрыс жауап болып келеді.

【选修】 xiǎnxiū 【ет.】 факультативті пәнді таңдау: ～课 таңдамалы факультативті сабақ. 他～的第二外语是法语 Оның таңдаған факультативті пәні екінші шет тілі француз тілі болып келеді.

【选样】 xiǎnyàng 【ет.】 үлгіні таңдаңыз.

【选用】 xiǎnyòng 【ет.】 таңдап Пайдалану

【选育】 xiǎnyù 【ет.】 Іріктеу және асылдандыру.

【选择】 xiǎnzé 【ет.】 таңдау (сайлау), сұрыптап алу: ～对象 таңдау объектісі. ～地点 Таңдау нүктесі (географиялық).

【选址】 xiǎnzǐ ① 【ет.】 Орналасқан жерді таңдау

【选种】 xiǎnzhǒng 【ет.】 саралау, сұрыптау, іріктеу.

晒 xiǎn 〈书〉 ① жарқырау. ② кепкен, кептіру, қақтыру, құрғақтау.

烜 xiǎn 又 xiǎn 〈书〉 жалынды,

жайнаған, атағы жер жайнаған: ~赫 Атың шығару.

【烜赫】xuǎnhè〈书〉【сын.】 атың шығару, даңқын жаю: 气势~Бар ынтамен атың шығару. 癣(癬)xiǎn【зат.】 теміреткі. 牛皮~ қабыршақты теміреткі.

xuàn

券 xuàn【зат.】 билет, облигация, чек.

洙 xuàn〈书〉 сорғалау.

【洙然】xuàngán〈书〉【сын.】 көз жасының шығуы; көз жасын төгіп: ~泪下 Көзінен көз жасы ақты.

眩 xuàn〈书〉 күн сәулесі, күн нұры; күннің жарығы.

炫(② 銜) xuàn〈书〉① қарықтыру, шағыстыру: 光彩~目 Көз ұялтатын нұр. Күн көзінің көз шағылыстыратын жарығы. ② көрсету үшін қою,мақтану: ~弄|~示|自~其能 Өзінің жетістіктерін ашықтан ашық көрсету.Өзінің талантымен мақтану.

【炫目】xuànmù【сын.】 көз қаратпау.

【炫弄】xuànnòng【ет.】 мақтану.

【炫耀】xuànyào【ет.】① өте жарық, жайнаған, жарқын, жаудыр. ② мақтану, мақтаншақтық, ашықтан ашық көрсету үшін, жарнамалау, сәнденіп жүру: ~武力 Қару жарағын жарқылдатып қорқыту. 绚(絢)xiàn айшықты, әшекейлі, өрнекті: ~丽 асқан сұлу.

【绚烂】xuànlàn【сын.】 Ала; гүлді;жарқын,жарық: ~的朝霞

таң сәрісі; ~多彩 Жарқын, жарық.

【绚丽】xuànlì【сын.】 асқан сұлу: 文采~үйлесімді асқан сұлулық.

眩 xuàn① көз бұлдырап тұру: 头晕目~Бас айналып, көз бұлдырап кетті.②〈书〉 өз болу, соқыр болып қалу: ~于【зат.】 利 Әбден соқыр болғанша дейін мансапқа берілу.

【眩光】xuànguāng【зат.】 көз шағылыстыратын жарық.

【眩晕】xuànyùn【ет.】 бас айналу, мең зең болу.

旋-1(辘) xuàn① егеу, қайрау, өткірлеу, үшкірлеу: ~风 Сокпа жел. ②【ет.】 қайрау, өткірлеу, үшкірлеу.② жез шылапшын.

旋-2 xuàn〈口〉【үс.】 бірден, дайындықсыз: ~用~买 қажет болғанда бірден сатып алу.

【旋风】xuànfēng【зат.】 сокпа жел.

【旋子】1xuàn·zi【зат.】① құйын, дауыл, алай дүлей. ② тұңғиық, иірім.

【旋子】-2xuàn·zi【зат.】 Жауынгерлік өнер әрекеті, қолды қопсыту, белдікті бұру, сығу аяқтары, жазық секіріс, аяғыққа отырғызу.

渲 xuàn

【渲染】xuànrǎn【ет.】① безендіріп бояу, сырлау.② қол қою, әрлендіру, боямалау, бір нәрсені асыра жамандау: 一件小事情, 用不着这么~Түкке тұрмайды, бұлай әрлендіріп керек емес.

楦(榎)xiàn(етік) қалып:

楦 xuàn【зат.】 Көпірлер, көліктер, жолдар және доғалы бөліктің басқа да инженерлік

құрылысы.

xiē

【削壁】xiēbì【зат.】 тік жартас,тік жар, құлама жар.

【削发】xiēfà【ет.】 шаш қырықтыру (монахтардың әдет ырымы).

【削价】xiējià【ет.】 азайту бағаны: ~处理.Үнемділік және жеңілдік.

【削减】xiējiǎn【ет.】 қысқарту, азайту, кеміту (қысқарту, қысқартылу): ~不必要的开支 Қажет емес шығындарды қысқарту керек.

【削平】xiēpíng〈书〉【ет.】 бұзып жою, күйрету, бұзу, құлату: ~叛乱 Көтерілісті күйрету.

【削弱】xiēruò【ет.】① әлсірету: 几【зат.】主力队员离队后, 球队实力有所~.Команданың басты ойыншылары кетіп қалса, команданың күші әлсірейді. ② қалжырату, әлсірету: ~敌人的力量 Жауынды әлсірету.

【削足适履】xiēzúshìlǚ дайын үлгіге күшпен бейімдеу.

靴(鞞)xiē етік: 马~ етік (атқа міну үшін); 皮~ былғары бәтенке; 雨~резинка аяқ киім.

【靴鞞】xiēyào(~儿)【зат.】 коныш.

【靴子】xiē·zi【зат.】 етік, бәтенке.

薛 Xiē【зат.】 фамилияға қолданылады.

xié

穴 xié【зат.】① үңгір, апан, ін,

ұя. ② жануарлардың ұясы. ③ склеп.

⑤(Xué) фамилия.

【穴道】xuédào【зат.】нүкте (инемен емдеу кезінде).

【穴居野处】xuējūyěchǔ үңгірлік өмір бейнесін жүргізу.

【穴头】xuétóu(～儿)【зат.】 стандартты кештерді ұйымдастырушысы.

【穴位】xuéwèi【зат.】① Могилевдң орны.

茱 xié【ет.】тамақ сақтау үшін қоршалған.

岫(xié) 岫口(Xuékǒu) Сюэкоу (Чжэцзян провинциясының Вэньчэн уездының оңтүстік жағында аймақ).

学(學、孝)xué①【ет.】оқу: ～技术 техниканы оқу.②【ет.】

еліктеу.③ білім, оқу, ғылым: 治～ оқу тәртібі.④ оқу

дисциплинасы, тәртібі.⑤ мектеп: бастауыш және орта

мектеп/大～ жоғарғы мектеп; 上～ Мектепке бару.⑥(Xué)

【зат.】фамилияға қолданылады.

【学报】xuébào【зат.】ғылыми журнал.

【学步】xuébù【ет.】өзінің істеген әрекет ісінде біреудің ізімен кету.

【学部】xuébù【зат.】① халықтық оқу министрлігі (1905 – 1911жылы Қытай кезеңінде).② факультет, бөлім, бөлімше (қандайда бір ілімнің).

【学潮】xuécháo【зат.】студенттік қозғалыс, наразылық.

【学阀】xuéfá【зат.】сатрап ғалымы.

【学费】xuéfèi【зат.】① оқу ақысы.② оқу қаражаты, оқу құралы.

【学分】xuéfēn【зат.】оқу кредиті.

【学风】xuéfēng【зат.】оқу стилі: 发扬勤奋务实的～ Сындрлы және еңбекқор оқу стилі.

【学府】xuéfǔ【зат.】мектеп, оқу орны: 最高～ Жоғарғы оқу орны.

【学富五车】xuéfùwǔchē білімді.

【学好】xuéhǎo【ет.】біліп алу, үйрену, меңгеріп алу, ұғып алу.

【学坏】xuéhuài【ет.】жамандыққа үйрену.

【学会】xuéhuì【зат.】ғылыми қоғам.

【学籍】xuéjí【зат.】мектепте немесе басқа оқу орындарда (университет, институт) білім алу құқығы.

【学监】xuéjiān【зат.】.

【学界】xuéjiè【зат.】① ғылымдар дүниесі.

【学究】xuéjiū【зат.】тақуа (уақ – түйек ережені сақтағыш адам): 老～Қарт тақуа.

【学科】xuékē【зат.】① білім саласы.② пән, сабақ.③ теориялық пәндер.

【学理】xuélǐ【зат.】ғылыми қағида.

【学力】xuélì【зат.】білім деңгейі, білім байлығы: 同等～ Бір қалыпты білім деңгейі.

【学历】xuélì【зат.】білім цензасы (шарт): 应聘者须有大学～ Кандидаттардың жоғары білімі болуы шарт.

【学龄】xuélíng【зат.】мектеп жасындағы шақ: ～儿童 Балалардың мектеп жасындағы шағы.

【学【зат.】】xuémíng【зат.】① мектептік атау ② ғылыми атау.

【学年】xuéníán【зат.】оқу жылы, академиялық жыл.

【学派】xuépài【зат.】мектеп, оқу орны: 语言学的新～ лингвистикалық жаңа оқу орны.

【学期】xuéqī【зат.】семестр (жоғары оқу орындарында оқу жылының жартысы), оқудың жарты жылы.

【学前班】xuéqiánbān【зат.】мектепке дейінгі топ.

【学前教育】xuéqián-jiàoyù мектепке дейінгі тәрбие.

【学前期】xuéqiánqī【зат.】мектепке дейінгі жас.

【学区】xuéqū【зат.】оқу район.

【学人】xuérén【зат.】ғалым, оқымысты: 著【зат.】～Атақты ғалым.

【学舌】xuéshe【ет.】① бөгде сөздің, бөгде адамның айту ерекшелігіне еліктеу, қайталау:

小孙女儿刚两岁, 已经会～了 Немере қыз екіге енді ғана толғанымен не естісе соны қайталай алады.② Басқа адамның сөзіне еліктеу, ұқсап қайталап айту.Қайталақтау(не естісе соны қайта- қайта айту).

③〈口〉мылжың, өсекші, көп сөйлейтін адам.

【学生】xuésheǎng【зат.】① оқушы, шәкірт, оқушы қыз, студент.②〈方〉ұл бала шәкірт.

【学生证】xuésheǎng zhèng【зат.】студенттік билет.

【学时】xuésheí【зат.】академиялық сағат, оқу сағаты.

【学识】xuésheí【зат.】білім, білім байлығы: ～渊博 Терек білім.

【学士】xuésheì【зат.】① оқымысты, ғалым: 文人～

Әдебиетші, жазушы② бакалавр (алғашқы ғылыми дәреже).

【学塾】 Xuéshú жеке меншік мектеп.

【学术】 xuéshù 【зат.】 ғылым : ~ 界 ғылымдар дүниесі. ~ 团体 ғылыми қоғам.

【学说】 xuéshuō 【зат.】 оқу, ілім, теория, доктрина, ғылыми теория, жүйе.

【学堂】 xuétáng 〈方〉 【зат.】 мектеп.

【学童】 xuétóng 【зат.】 оқушы.

【学徒】 xuétú① 【зат.】 оқушы, үйренуші, шәкірт. ② 【ет.】 шәкірт, үйренуші болу

【学徒工】 xuétúgōng 【зат.】 қосшы шебер, шебердің жәрдемшісі, көмекші шебер.

【学位】 xuéwèi 【зат.】 ғылыми дәреже 博士 ~ доктор ғылыми дәреже.

【学问】 xué·wen 【зат.】 ① білім, ғылым, оқу: 这是一门新兴的 ~ Бұл білімнің бір жаңа саласы. ② білім : 有 ~ 的人 білімді (оқымысты) адам; 这里头大有 ~ бұл үлкен білімді қажет етеді.

【学习】 xuéxí 【ет.】 ① оқу, оқып үйрену, айналысу, жаттау, зерттеу, іздену: ~ 文化 сауатын ашу; ~ 先进经验 Үздік тәжірибені үйрену. ② үлгі алу, үйреніп тырысу.

【学衔】 xuéxián 【зат.】 ғылыми атақ.

【学校】 xuéxiào 【зат.】 мектеп, оқу орны.

【学养】 xuéyǎng 〈书〉 【зат.】 білім және тәрбие: ~ 有素. Білім мен тәрбие негіз болып келеді.

【学业】 xuéyè 【зат.】 оқу пәндер, сабақтар : ~ 成绩

үлгерім.

【学以致用】 xuéyǐzhìyòng өз білімдерін қолдануға.

【学员】 xuéyuán 【зат.】 курсант, тындарман, тыңдаушы : 党校 ~ Партиялық мектептің курсанты.

【学院】 xuéyuàn 【зат.】 ① институт : 外国语 ~ шетел тілі институты.

【学长】 xuézhǎng 【зат.】 топ басы, декан.

【学者】 xuézhě 【зат.】 ғалым, оқымысты.

【学制】 xuézhì 【зат.】 мектептік жүйе, тәртіп.

【学子】 xuézi 〈书〉 【зат.】 оқушы.

趑 xué 【ет.】 жүру, ары бері жүру, қаңғыру, сандалу: 他在大门口 ~ 来 ~ 去 Ол қақпаның алдында ары бері жүр.

【趑摸】 xué·mo 〈方〉 【ет.】 іздеу, қарастыру: 想到旧书店 ~ 两本书 Ескі кітап дүкенінен екі кітап іздеп тапты.

【趑子】 xué·zi → “茨子”.

矍 xué 〈方〉 күлу, қалжындау: ~ 头 әзіл, қалжын.

【矍头】 xuétóu 〈方〉 ① 【зат.】 әзіл, қалжын, келемеж: 相声演员 ~ 真多. ② 【зат.】 қулық, тапқырлық : 摆 ~ (耍花招) Қулық қылып кету; айла – шарғы жасаушылық. ③ 【сын.】 комизм, юмор.

xuě

雪 - 1 xuě① 【зат.】 қар 下 ~ 了 қар түсіп тұр; 初 ~ алғашқы қар; 今年冬天 ~ 多 Биыл қыста қар

қалың жауды. ② түс пен жылтыр қар сияқты білдіреді: ~ 白 аппақ қардай; ~ 亮 ашық, жарық, жылтыр. ③ (Хуě) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

雪 - 2 xuě жуып тазару, ағыздыру (масқара, ұят, алауыздық, дұшпандық) : ~ 耻 масқарашылығын ақтау; ~ 恨 кек алу;

【雪白】 xuěbái 【сын.】 аппақ қардай, қарлы, ақтық: ~ 的牙齿 аппақ тістер.

【雪豹】 xuěbào 【зат.】 барыс.

【雪暴】 xuěbào 【зат.】 боран, қарлы боран, ақ боран, қарлы дауыл.

【雪崩】 xuěbēng 【ет.】 қар көшкіні, қардың, мұздың опырылуы.

【雪冰】 xuěbīng 【ет.】 қиыршық қар, мұз.

【雪耻】 xuěchǐ 【ет.】 масқарашылығын ақтау: 报仇 ~ Кек алып және масқарашылығын ақтау.

【雪地】 xuědì 【зат.】 қарлы дала, қарлы жер.

【雪堆】 xuěduī 【зат.】 күрткік қар.

【雪糕】 xuěgāo 【зат.】 балмұздақ.

【雪恨】 xuěhèn 【ет.】 кек алу, кектену.

【雪花】 xuěhuā (~ 儿) 【зат.】 қар бүршігі, қар ұшқыны, қардың жапалағы.

【雪花膏】 xuěhuāgāo 【зат.】 қол жағатын май.

【雪茄】 xuějiā 【зат.】 сигара (ораулы жуан шылым).

【雪里红】 xuělǐhóng 【зат.】 қыша, саумалдық (асты дәмдендіру үшін жапырағын

тамаққа салатын жасыл жапырақты өсімдік).

【雪里蕻】 xuělǐhóng 同 саумалдық.

【雪莲纸】 xuěliánzhǐ 【зат.】 «сюеляньчжи» (қытайдың жазу қағаз сорт түрі).

【雪亮】 xuěliàng 【сын.】 ашық, жарық, жылтырақ: 电灯~жарық свет электр.

【雪柳】 xuěliǔ 【зат.】 фонтанезия форчуна.

【雪盲】 xuěmáng 【зат.】 қардың соқырлығы.

【雪泥鸿爪】 xuěníhóngzhǎo Гонконг артқақар бауында қалдырылған іздері.

【雪片】 xuěpiàn 【зат.】 қардың жапалағы, қар бүршігі.

【雪橇】 xuěqiāo 【зат.】 шана.

【雪青】 xuěqīng 【сын.】 ақшыл көк, көкшіл түс.

【雪人】 xuěrén(~儿) 【зат.】 қардан жасап қойған кісі.

【雪山】 xuěshān 【зат.】 қарлы тау.

【雪上加霜】 xuěshàngjiāshuāng басына зәуір түсті.

【雪糝】 xuěshēn(~儿) 〈方〉 【зат.】 霰 жабысып қатып қалған қар.

【雪松】 xuěsōng 【зат.】 Гималай балқарағайы.

【雪条】 xuětiáo 〈方〉 【зат.】 балмұздақ.

【雪线】 xuěxiàn 【зат.】 қардың шегі.

【雪野】 xuěyě 【зат.】 雪原.

【雪冤】 xuěyuān 【ет.】 қателігін жуып шаю, айыпсыздығын дәлелдеу.

【雪原】 xuěyuán 【зат.】 қарлы жазық: 林海~Қарлы орман жазық.

【雪灾】 xuězāi 【зат.】 Қар

бүршіктері.

【雪中送炭】 xuězhōngsòngtàn қиын жағдайда адамға көмек беру.

【雪子】 xuězǐ(~儿) 〈方〉 【зат.】 жабысып қатып қалған қар.

鳧 (鳧) xuě 【зат.】 тынықмұхиттық нәлім.

xuè

血 xuè① 【зат.】 қан.② қандас байланысты білдіреді: ~亲 қандас туыстық; ~缘 Қан түйіні байланысы. ③ қызу қанды темперамент: ~气 энергия, жалын. ④ 【зат.】 етеккірді білдіреді. ⑤ (Xuè) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【血癌】 xuè'ái 【зат.】 ақшыл қан, лейкемия.

【血案】 xuè'àn 【зат.】 өлтіру, өлтірушілік : 发生~.Өлтірушілік болды.

【血本】 xuèběn 【зат.】 капитал.

【血崩】 xuèbēng 【зат.】 метрорагия, жатындық қан кету.

【血滴石】 xuèdīshí 【зат.】 гелиотроп.

【血仇】 xuèchóu 【зат.】 дәстүрлі қанды өшпенділік.

【血防】 xuèfáng 【зат.】 шистоматозаны (схистозоматоза) сақтандыру мен алдын ала емдеу шаралар : ~工作 Шистоматозаны сақтандыру мен алдын ала емдеу шараларын жүргізу.

【血管】 xuèguǎn 【зат.】 қан тамыры.

【血光之灾】 xuèguāngzhīzāi қантөгіс, қан төгу.

【血海深仇】 xuèhǎishēnchóu

шектен шыққан жауласы, өшпенділік.

【血汗】 xuèhàn 【зат.】 қан мен тер: 粮食是农民用~换来的 Шаруаның маңдай терімен тапқан наны. ~钱 өз еңбегімен табылған ақша.

【血红】 xuèhóng 【сын.】 қып қызыл, ашық қызыл, қанды: ~的夕阳 Ашық қызыл күннің батуы.

【血红素】 xuèhóngsù гематин.

【血花】 xuèhuā 【зат.】 қанның бүркін тамшысы.

【血迹】 xuèjì 【зат.】 қанның ізі: ~斑斑 қанға боялу; 衣服上有~ Киімге қанның ізі жұғып қалды.

【血检】 xuèjiǎn 【ет.】 Қан сынағы.

【血浆】 xuèjiāng 【зат.】 плазма (қанның, лимфаның сұйық бөлшегі).

【血口喷人】 xuèkǒupēnrén пасық өсек аяқ, кәнігі жала.

【血库】 xuèkù 【зат.】 қанды депо.

【血亏】 xuèkuī 【ет.】 анемия, қаназдық.

【血泪】 xuèlèi 【зат.】 мен қан көз жасы.

【血路】 xuèlù 【зат.】 Трэйл.

【血脉】 xuèmài 【зат.】 Қанды байланыс.

【血泊】 xuèpō 【зат.】 қанның сел болуы.

【血气】 xuèqì 【зат.】 ① энергия, жалын : ~方刚的青年 Жастардың энергиясы мен жалыны толы. ②→血性.

【血亲】 xuèqīn 【зат.】 қандас туыстық.

【血清】 xuèqīng 【зат.】 серум, сыворотка (айуанның қанынан

алынып, жұқпалы ауруға қарсы егілетін сұйық зат).

【血球】 xuèqíú 【зат.】 ① қан гемоциты.

【血肉】 xuèròu 【зат.】 ① қан мен дене: ~模糊 қан-қан; қанданған.

【血色】 xuèsè 【зат.】 қанды түс: 面无~Бозарған, қансыз.

【血色素】 xuèsèsù 【зат.】 гематохром.

【血书】 xuèshū 【зат.】 қанмен жазылған хат.

【血栓】 xuèshuān 【зат.】 тромб.

【血水】 xuèshuǐ 【зат.】 қан.

【血糖】 xuè táng 【зат.】 қанда глюкоза.

【血统】 xuè tǒng 【зат.】 қанды байланыс, әулетінен келе жатқан байланыс.

【血污】 xuèwū 【зат.】 қанды қоймалжың.

【血吸虫】 xuèxīchóng 【зат.】 шистозома, схистосома.

【血洗】 xuèxǐ 【ет.】 қан алу, анализ.

【血细胞】 xuèxìbāo 【зат.】 қанды клетка.

【血象】 xuèxiàng 【зат.】 гемограмма.

【血小板】 xuèxiǎobǎn 【зат.】 тромбоцит.

【血腥】 xuèxīng 【сын.】 қанды: ~的手 қолы қанға бояу.~镇压 Дарға асу.

【血型】 xuèxíng 【зат.】 қанның тобы.

【血性】 xuèxìng 【зат.】 қызу қанды темперамент: ~男儿 Темпераментті ер адам, қызу қанды ер адам.

【血压】 xuèyā 【зат.】 қанды қысым.

【血样】 xuèyàng(~儿) 【зат.】

Сынақ үлгісі ретінде пайдаланылатын аз мөлшерде қан.

【血液学】 xuèyèxué гематология.

【血液学家】 xuèyèxuéjiā 【зат.】 гематолог.

【血衣】 xuèyī 【зат.】 қандалған киім.

【血印】 xuèyìn(~儿) 【зат.】 қанталау.

【血友病】 xuèyǒubìng 【зат.】 гемофилия, гематофилия.

【血雨腥风】 xuèyǔxīngfēng 见 1522页〔腥风血雨〕.

【血缘】 xuèyuán 【зат.】 қан түйіні байланысы, қандас туыстық.

【血晕】 xuèyùn 【зат.】 босанудан кейін қан кетуден талып қалуы.

【血债】 xuèzhài 【зат.】 өлтірушілік, қанды қылмыс: ~累累 біреудің қолы қанға толы; 偿还~ Қанды қылмыс жасаған үшінжазасын алу.

【血战】 xuèzhàn ① 【зат.】 қанды шайқас, қанды қырғын соғыс: ~到底 Соңғы қан төгілгенше дейін соғысу, күресу.

【血证】 xuèzhèng 【зат.】 Қан карточкасы.

【血脂】 xuèzhī 【зат.】 Қанның липидтері.

【血肿】 xuèzhǒng 【зат.】 гематома.

【血渍】 xuèzì 【зат.】 қанды із: ~斑斑 қан-қан; 满身~ Бүкіл дене қан-қан.

【血(謔)】 xuè 〈书〉 қалжындау, қалжың: 戏~көңіл көтеру; ~而不虐 замырсыз қалжың.

xūn

勋(勳、勳)xūn ① еңбек, қызмет, батырлық, ерлік, қархармандық, еңбегі сіңген: ~业 еңбек пен ерлік; ~劳 ерлік. ② орден: 授~. Орденге ие болу.

【勋绩】 xūnji 【зат.】 Хунлуо.

【勋爵】 xūnjué 【зат.】 ① лауазым, атақ, титул. ② лорд, лордство.

【(勋劳)】 xūnláo 【зат.】 батырлық, ерлік, қахармандық.

【勋业】 xūnyè 〈书〉 【зат.】 еңбек пен ерлік.

【勋章】 xūnzhāng 【зат.】 орден, айрықшалау белгісі 八一~ «бірінші тамыз» ордені.

【熏(煊、熏)】 xūn 【зат.】 музыкалық жабдық.

熏(熏)xūn ① 【ет.】 кептіру, қақтау, сүрлеу, ыстау. ② 【ет.】 кептіру, қақтау, қақталған, сүрленген. ③ 〈书〉 жұмсақ, жылы.

【熏风】 xūnfēng 〈书〉 【зат.】 жылы, оңтүстік желі.

【熏沐】 xūnmù 【ет.】迷信的人在斋戒占卜前烧香、沐浴,表示对神虔诚.

【熏染】 xūnrǎn 【ет.】 жаман, пайдалы емес әсерге түсу.

【熏陶】 xūntāo 【ет.】 игілікті, пайдалы әсерге түсу.

【熏蒸】 xūnzhēng 【ет.】 қапырық: 暑气~. Жазғы аптап ыстық қапырық.

【熏制】 xūnzhi 【ет.】熏②.

【熏】 xūn 同“熏”, жұпар иіс, хош иіс шығу үшін қосады.

薰-1xūn ① 〈书〉 жұпар иісі, хош иісі бар шөп. ② (Xūn)

【зат.】 фамилияға қолданылады. 薰-2xūn→“熏”.

【薰莸不同器】 xūnyóubùtóngqì
жақсы мен жаман бір біріне
үйлеспейтін заттар.
獯 xūn [獯鬻](Xūnyù) 【зат.】
қытайдың солтүстік жағындағы бір
ұлттық.
繻 xūn 〈书〉 Ашық қызыл.
曛 xūn 〈书〉 бахан күннің нуры.
醺 xūn қыза бола бастау, мас
бола бастау, мас болу: 微 ~
кішкени ғана мас бола бастадым.

xún

旬 xún онкүндік, онжылдық, он,
оныншы.
【旬刊】 xúnkān 【зат.】
күнделікті басылым (газет,
журналдар).
【旬日】 xúnrì 【зат.】 он күн.
寻-1(尋)xún①量 «сюнь» (ежелгі
кезде ұзындықты өлшейтін
өлшем 8чи 2,67метр) .②(Xún)
【зат.】 Фамилияға қолданылады.
寻-2(尋)xún 【ет.】 іздеу,
қарастыру,
сұрастыру, қамдастыру: ~ 求
іздеу; ~ 覓 қарастыру; ~ 人
адамды іздеу.
【寻查】 xúncá 【ет.】 іздеу,
қарастыру, сұрастыру.
【寻常】 xúncáng 【сын.】
қалыпты, күнделікті, жай,
кәдімгі, әдеттегі, үйреншікті.
【寻短见】 xúnduǎnjiàn өзін -өзі
өлтірушілік.
【寻访】 xúnfǎng 【ет.】 іздеп
табу, хал- жайын білу: ~ 亲友
таныстарын мен жақындарын
іздеп тауып және хал-жағдайын
біліп келу.
【寻根】 xúngēn 【ет.】 ① түп
тамырын іздеу. ② рулық
қауымын, рулық туысқанын іздеу.
【寻根究底】 xúngēnjiūdǐ ic

мәнісінің ақиқатына жету.
【寻呼机】 xúnhūjī 【зат.】
пейджер (қызметшінің өзінде
болатын, оны жұмысқа
шақыратын не шұғыл хабарлама
беруге арналған құрал).
【寻呼台】 xúnhūtai 【зат.】
пейджингілік, шағын
қабылдағышты байланыс
жүйесі.
【寻花问柳】 xúnhuāwènlǚ
жезөкшелер қоғамын іздеу.
【寻机】 xúnjī 【ет.】
мүмкіндікті іздеу: ~ 报复.
【寻开心】
xúnkāixīn(“寻” ауызекі тілде
көбінесе xín деп айтылады)
〈方〉 мазактау, мысқылдау,
қалжыңдау, әзілдесу.
【寻觅】 xúnmì 【ет.】 Іздеу.
【寻摸】 xúnmō 〈口〉 Іздеу.
【寻求】 xúnqiú 【ет.】 іздеу: ~
真理 ақиқатты іздеу.
【寻事】 xúnshì 【ет.】 жанжал
шығару үшін сылтау іздеу.
【寻思】 xúnsī(ауызекі тілде
xín-sī деп көп айтылады) 【ет.】
ойға бату, ойлану, қиялдану,
ойланып - толғану.
【寻死】 xúnsǐ(ауызекі тілде
көбінесе xínsǐ деп айтылады)
【ет.】 өз-өзін өлтіруге талпыну,
талпыныс жасау, іздену.
【寻死觅活】 xúnsǐmìhuó(“寻”
ауызекі тілде көбінесе 读 xín деп
айтылады) бопсалау, арандату,
қорқыту, өз өзін өлтіруге
талпыныс жасаумен қорқыту.
【寻索】 xúnsuǒ 【ет.】 іздеу,
қарастыру.
【寻味】 xúnwèi 【ет.】: 耐人 ~
біреуге ой салу.
【寻隙】 xúnxì 【ет.】 ① жанжал
шығару үшін сылтау іздеу: ~ 闹
事. ② қолайлы жағдай, қолайлы

уақыт іздеу: ~ 行窃.
【寻衅】 xúnxìn 【ет.】 жанжал
шығару үшін сылтау іздеу: ~ 滋
事.
【寻章摘句】 xúnzhāngzhāijù
мәтіндерден дәйексөздер,
цитатыларды алу, іздеп тауып
алу.
【寻找】 xúnzhǎo 【ет.】 іздеу,
қарастыру,
сұрастыру, қамдастыру: ~ 失物
жоғалып кеткен затты іздеу; ~ 出
路 амал табу, жөнін табу.
【寻租】 xúnzū 【ет.】 белгілі бір
құралдарды немесе жеке
тұлғаларды қоғамдық
байлықтарды жеке тұлғалардың
қолына беру, мысалы, электрлік
мәмілелер, артықшылықтар мен
жеңілдіктер сияқты әрекеттерді
қолданады.
巡 (巡)xún ① аралау,
айлану, бақылау, қадағалау,
тексеру, патрульдеу, күзету: ~
夜 түнгі күзетші болу; ~ 逻
күзетте жүру. ② 量 тостаған, арақ
ішуге арналған кішкени ыдыс:
酒过三 ~ үш тостағаннан кейін.
【巡捕】 xúnbǔ 【зат.】 полиция
(қоғамдық тәртіпті сақтау
органы), полициялық.
【巡捕房】 xúnbǔfáng 【зат.】
полиция участогы, полиция
басқармасы.
【巡查】 xúncá 【ет.】 аралау,
айлану, бақылау, қадағалау,
тексеру, патрульдеу, күзету: ~
岗哨 күзет орындарын тексеру.
【巡道】 xúndào 【ет.】 жол
айналып өту.
【巡道工】 xúndàogōng жол
қараушы.
【巡风】 xúnfēng 【ет.】 күзет
орында болу.

【巡抚】 xúnfǔ 【зат.】 губернатор (губернияның бастығы).

【巡航】 xúnháng 【ет.】 екі пункт арасында жүріп тұру: ~ 导弹 ұшақ -снаряд, ұшақ - ракета.

【巡回】 xúnhuí 【ет.】 шығу, көшпелі, жылжымалы: ~ 展览 көшпелі көрме; ~ 演出 гастрольдық сапар; ~ 医疗 дәрігерлердің ауруларды қарап өтуі.

【巡警】 xúnjǐng 【зат.】 полиция.

【巡礼】 xúnlǐ 【зат.】 ① діншілдік, табынғыштық. ② қатынасу, саяхат, экскурсия: 春节市场~.

【巡逻】 xúnlùo 【ет.】 күзетте жүру, күзеттіру, барлаушы болу: 在城郊~ қаланың шетін күзету.

【巡哨】 xúnshào күзетте жүру.

【巡视】 xúnshì 【ет.】 ① инспектор қарауын жүргізу, тексеру жүргізі: ~ 病房 дәрігерлердің ауруларды қарап өтуі, тексеріс жүргізуі.

【巡行】 xúnxíng 【ет.】 шығу, көшпелі, жылжымалы.

【巡幸】 xúnxìng 〈书〉 【ет.】 үлкен сапарға шығу, ұзақ сапар жасау: ~ 江南 Янцзы өзеніне ұзақ сапарға шығу.

【巡演】 xúnyǎn 【ет.】 гастрольдық сапарға шығу: 剧团这次南下~, 受到各地观众的热烈欢迎 Бір топ әртістер осы жолы оңтүстікке гастрольдық сапарында көрермендерден жылы қарсы алуымен және ыстық лебіне ие болды..

【巡洋舰】 xúnyángjiàn 【зат.】 крейсер (жүйрік үлкен әскери кеме).

【巡夜】 xúnyè 【ет.】 түнгі барлаушы(күзетші, карауылшы) болу.

【巡医】 xúnyī 【ет.】 дәрігерлердің ауруларды қарап өтуі, тексеріс жүргізуі: 参加下乡~活 【ет.】.

【巡弋】 xúnyì 【ет.】 (军舰)在水域巡逻.

【巡游】 xúnyóu 【ет.】 ① көптеген елдерді аралап шығуы: ~ 各地. ② көшпелі, жүріп - тұру: 哨兵在村外~.

【巡展】 xúnzhǎn 【ет.】 көшпелі көрме жүргізуі, көшпелі көрмеге шығу: 博物馆的珍藏文物将陆续到各地 ~ Мәдени ескерткіштер мұражайы бүкіл елге көшпелі көрмеге шығады.

【巡诊】 xúnzhěn 【ет.】 ауруларды қарап өтуі, тексеріп шығуы.

询 (詢) xún сұрау, анықтама жүргізу.

【询查】 xúnchá 【ет.】 тәптіштеніп сұрау, жауап алу, тергеу.

【询问】 xúnwèn 【ет.】 сұрап білу, анықтама жүргізу: ~ 道路 жол сұрау.

荀 Xún 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

荨(蓐) xún [荨麻疹] (xúnmázhěn, 旧读 qiánmázhěn) 【зат.】 уртикария.

询 xún 〈书〉 【үс.】 задында, расында, шынында: 有些成绩, ~ 属可贵 шынында келгенде ең бағалысы, осындай жетістікке жеткені.

浔(潯) xún 〈书〉 жаға, жиек: 江~ өзен жағасы.

恂 xún 〈书〉 ① сену, сүйену: ~ 谨. ② жасқану,

сескену, үрейлену, үрей: ~ 然.

珣 xún 〈书〉 нефрит тасының бір түрі.

栒 xún [栒子木] (xún·zǐmù) 【зат.】 көп гүлді ырғай.

循 xún қатаң түрде ұстау, сәйкестік, дәстүр бойынша жүру, соңынан жүру, бағыну: 遵 ~ басшылыққа алу; 因 ~ дәстүр бойынша жүру: ~ 例 дәстүр бойынша; ~ 规蹈矩 заң шеңберінен шықпай әрекет істеу.

【循规蹈矩】 xún guī dǎojǔ қатаң қалыптасқан заңға бағыну, заң шеңберінен шықпай әрекет істеу, қатаң түрде заң бойынша жүру.

【循环】 xúnhuán 【ет.】 айналым, айналма, айналып оралу, айналма қозғалыс, цикл: 血液 ~ қан айналысы; ~ 小数 периодтық бөлшек.

【循环经济】 xúnhuánjīngjì экономикалық айналым.

【循环论】 xúnhuánlùn 【зат.】 теория айналымы.

【循环论证】 xúnhuán lùnzhèng өте қиын жағдай, тұйыққа тірелген.

【循环赛】 xúnhuánsài 【зат.】 жарыс, матч-турнир.

【循环系统】 xúnhuán xìtǒng қан айналым жүйесі.

【循例】 xúnlì 【ет.】 әдет бойынша, дәстүр бойынша.

【循【зат.】责实】 xúnmíngzeshí мәнге тікелей байланысты істеуін қалау.

【循序】 xúnxù 【ет.】 дәйекті түрде, дәйектілікпен: ~ 渐进 аттаған сайын қозғалу.

【循序渐进】 xúnxùjiànjìn біртіндеп және жоспарлы түрде алға қарай жылжу.

【循循善诱】 xúnxúnshànyòu

шыдамды және шебер бола алатын ұстаз.

鲟(鱈、鱠)xún бекіре (балық): 小~ сүйрік (бекіре тұқымдас балық).

xùn

训(訓)xùn ①【ет.】 бағыт көрсету, жөн сілтеу, ақыл беру (ақыл, өсиет, уағыз), ақыл айту, кеңес беру: ~了他一顿 оған ақыл айтты; 他给人~了一顿 ол қатты сөгіс алды.② ақыл, өсиет, кеңес, уағыз: 家~ отбасылық өсиет; 遗~ ғақлия, өсиет.③ жатығу.④ заң, ереже: 不足为~ ереже ретінде алуға болмайды.⑤ (Xún)【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【训斥】xùnchì【ет.】 ақыл айту, өсиет айту, сөгіс жариялау: 他让父亲~了一顿 Ол ата – анасынан қатты сөгіс алды.

【训词】xùncí【зат.】 ақыл, өсиет, сөз, уағыз.

【训导】xùndǎo【ет.】 тбағыт көрсету, жөн сілтеу, ақыл беру.

【训诂】xùngǔ【зат.】 көне мәтіндердегі түсініктеме, түсіндірме.

【训诂学】xùngǔxué【зат.】 语言学的一个分支, 研究古书字句的解释.

【训话】xùnhuà【ет.】 арнап сөз сөйлеу, қызметтерге талаптарын айту.

【训诲】xùnhuì〈书〉【ет.】 бағыт көрсету, жөн сілтеу, ақыл беру (ақыл, өсиет, уағыз), ақыл айту, кеңес беру.

【训诫】(训戒)xùnjiè【ет.】① бағыт көрсету, жөн сілтеу, ақыл беру (ақыл, өсиет, уағыз), ақыл айту, кеңес беру, насихаттау,

үгіттеу.② әлеуметтік сөгіс, қоғамдық жазалау.

【训练】xùnlìan【ет.】 оқыту, үйрету, дайындау, жаттықтыру (жаттығу), алған білім: ~班 курстар; 重新~ қайта оқытып шығару, жаңадан оқытып шығару; 这需要专门~ бұл арнайы жаттығуды қажет етеді.

【训令】xùnlìng【зат.】 директива, нұсқау.

【训示】xùnshì①【ет.】 нұсқау беру, кеңес беру: ~子侄 алдыңғы жас ұрпақтарға нұсқау беру.②【зат.】 нұсқау, өсиет, кеңес: 聆听校长的~ Мұқият болып директордың кеңесін тындау.

【训谕】xùnyù【ет.】 ақыл беру, бағыт көрсету, жөн сілтеу, үйрету, ұқтыру.

【训喻】xùnyù〈书〉【ет.】 ақыл беру, бағыт көрсету, жөн сілтеу, үйрету, ұқтыру.

讯(訊)xùn① сұрау, сұрастыру.② жауап алу (тергеу): 审~тергеу жүргізу.③【зат.】 жаңалық, хабар, мәлімдеме, хабарлама, хат: 通~хат алысып тұру; 音~ мәлімдеме; 新华社~ Синьхуа агентінен хабарлама.

【讯号】xùnhào【зат.】① дабыл, сигнал.② ескерту, сигнал.

【讯实】xùnrí【ет.】 анық мәлімет, шынайы хабарлама.

【讯问】xùnwèn【ет.】① сұрау, сұрастыру: ~病状 аурудың хал жағдайын сұрастыру; ~原委 егжей-тегжейлілігін сұрап білу.② жауап алу(тергеу), сұрастыру(сауалдама): ~案件 сот ісін сұрастыру.

汛 xùn① сел, су тасу, тасқын: 桃花~жазғытұрғы тасқын; 伏~

жазғы тасқын; 秋~күзгі тасқын; 防~су тасқыныме күрес; ~期 су тасу мезгілі.②(Xùn)【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【汛期】xùnfū【зат.】 су тасу мезгілі, су тасқын маусымы.

迅 xùn. тез, лезде, асығыс, жедел, шапшаң, екпіндей, екпін: ~捷 жанды; ~猛 қарқынды.

【迅即】xùnjí【үс.】 қазір, дереу, бірден, шұғыл, заматта, лезде.

【迅急】xùnjí【сын.】 тез, лезде, асығыс, жедел, шапшаң, екпіндей: ~回家 асығысып үйге қайтты.

【迅疾】xùnjí【сын.】 тез.

【迅捷】xùnjié【сын.】 жанды, қызықты, шапшаңдылық.

【迅雷不及掩耳】xùnléibùjíyǎněr кенеттен, әбсәтте, андаусыз.

【迅猛】xùnměng【сын.】 екпін, екпінді, бұлдырықтай, қарқынды, арынды.

【迅速】xùnsù【сын.】 екпін, екпінді, бұлдырықтай, шапшаң, тез, лезде: ~前进 тез алға жылжу; 工业的~发展 өндіріс қарқыны шапшаң өсті.

驯(馴)xùn① үйрету, қолға үйрету, басылу, жуасу.②【ет.】 қолға үйрету, жуасыту: ~虎 жолбарысты қолға үйретті.

【驯服】xùnfú①【сын.】 үйрету, қолға үйрету, басылу, жуасу, тіл алғыш, момын: 狮子~了 арыстанды қолға үйрету.②【ет.】 қолға үйрету, жуасыту, ықпалына түсіру: 老虎终于被~了 ақырында жолбарыс қолға үйретілді.

【驯化】xùnhuà【ет.】

үйрету(жуасу), қолға үйрету.

【驯良】xùnlíang【сын.】жуас, момын, елпек.

【驯鹿】xùnlù【зат.】солтүстіктің бұғысы.

【驯马】xùnmǎ жуас ат.

【驯兽者】xùnshòuzhě жуасытушы, үйретуші, үйретуші әйел.

【驯养】xùnyǎng【ет.】 белгілі бір күйде ұсталу, ұстау, сақтау.

徇 (狗)xùn. бағындыру, бойсұндыру : ~ 情 бұра тартпай.

【徇情】xùnqíng〈书〉 бұра тартпай, тамыр-таныстық (тамыр-таныстықпен жең ұшынан жалғасушылық).

【徇私】xùnsī【ет.】 бұра тартпай, тамыр-таныстық (тамыр-таныстықпен жең ұшынан жалғасушылық).

逊 (遜)xùn ① беру, босату(орнын, лауазымын), бас тарту: ~ 位 тақтан бас тарту. ② қарапайым, сыпайы, зиялы, кішіпейілдік, қарапайымдылық : 出言不 ~ сөзінде қарапайымдылық сезілмейді.

【逊色】xùnsè ①【зат.】 беру, босату(орнын, лауазымын), бас тарту, бозару: 毫无 ~ түк те, бір түйірде бермеу. ②【сын.】 нараулау: 并不 ~ нашарламау.

殉(②徇)xùn ① марқұм болған, өлген адаммен бірге жерлеу не затты, не адамды. ② 因 Отан үшін өмірін құрбан ету; әділдік үшін өмірін құрбан ету; жау жосықы кезінде мерт болу, өлу: ~ 职 жауынгерлік орынында өлу.

【殉国】xùnguó【ет.】 Отан үшін өмірін құрбан ету.

【殉节】xùnjié【ет.】 ①

борышы мен ар – намысы үшін өмірін құрбан ету. ② әйел абыройын қорғау кезінде мерт болу, өлу. ③ күйеуі қайтыс болған кезде өз-өзін өлтіру.

【殉难】xùnnàn【ет.】 Отан үшін өмірін құрбан ету; әділдік үшін өмірін құрбан ету; жау жосықы кезінде мерт болу, өлу: 他是在抗战中~的 Ол жаулаушы соғыс кезінде қайтыс болды.

【殉情】xùnqíng【ет.】 сүйіктісі қайтыс болған кезде өз-өзін өлтіру; бақытсыз махаббат кесіренен құрбан болу.

【殉葬】xùnzàng【ет.】 марқұм болған, өлген адаммен бірге жерлеу не затты, не адамды: ~ 品 мәйіттің жерлеу кезіндегі заттар.

【殉职】xùnzhi【ет.】 жауынгерлік орынында өлу, мерт болу, қаза болу: 不幸以身 ~ мезгілсіз жауынгерлік орында қаза табу.

浚(濬)Xùn Сюньсянь (Хэнань провинциядағы қала және уезд).

熏 xùn〈方〉【ет.】 адамдық келбетінен айырылу, жоғалту.

蕈 xùn【зат.】 саңырауқұлақ.

隳(隳)xùn〈书〉 бүрку, себу: ~ 水 су бүрік.

Y

yā

Y yā ① аша, тарам, біріктіру, өру: 枝 ~ айырық. ②〈方〉 қыз, бойжеткен: 小 ~ . ③ (Yā)【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【丫巴儿】yā·bar〈方〉【зат.】 сала, тарам, торап, аша, тарау, айырық: 树 ~ бұтақтың ашасы.

【丫杈】yā·chā【зат.】 аша, тарам, біріктіру, өру.

【丫鬟】yā·huán【зат.】 малай әйел, күтуші әйел, шаруа қызы.

【丫头】yā·tou【зат.】 қыз, бойжеткен.

【丫枝】(桠枝) yāzhī【зат.】 айырық, аша, тарам.

压(壓)yā【ет.】 ① басу, буындыру, қысу, сығу: 用手 ~ қолмен қысу; 当心别把手 ~ 了 кара, қолыңды қысып алма. ② қысу, сығу, басу, жаншу. ③ тоқтату, доғару, тыю, сақтау: ~ 咳嗽 жөтелді тоқтату үшін су ішу. ④ жақиндау: 太阳 ~ 山 күн тауға қарай еңкейді. ⑤ бөгеу, жібермеу, тоқтату: 把事情 ~ 下 жұмысты тоқтатып қою.

【压案】yāàn【ет.】 істі қасақана қою, тергеу жүргізілмеген.

【压宝】yābǎo【ет.】 ақша салу.

【压产】yāchǎn【ет.】 өндірісті қысқарту, өндірісті төмендету.

【压场】yāchǎng【ет.】 сахнаны басқару.

【压车】yāchē【ет.】 жүк арбаны алып жүру (қорғау).

【压秤】yāchèng【сын.】 ауыр салмақ: 稻草不 ~ күріш сабаны салмағы жағынан жеңіл.

【压船】yāchuán【ет.】 кемеңі түсіруді кешіктіру.

【压倒】yādǎo【ет.】 асып түсу, артық болу, менгеру, жеңіп шығу: ~ 对方 қарсыласынды жеңіп шығу; ~ 所有的人 барлығын асып түсу.

【压低】yādī【ет.】 төмендету, төмен түсіру, азайту, арзандату: ~ 价格 бағаны азайту; ~ 声音说话 даусынды азайтып сөйлеу.

【压顶】yāding【ет.】 төбены бастыру.

【压锭】yāding【ет.】 қысқарту: 棉纺厂 ~ 减员后, 效益显著提高 мақта өндіру фабрикасы жұмысшыларды қысқартқаннан кейін өнімділік арта түсті.

【压队】yāduì【ет.】 айдап жүру, айдау, алып бару.

【压服】(压伏)yāfú【ет.】 бағындыру, көну, билеп алу, жеңіп алу, басып - жаншу: ~ 用武力 қарудың күшімен бағындыру.

【压港】yāgǎng【ет.】 кемеңің портта тұруы.

【压货】yāhuò【ет.】 жүктің тосылуы.

【压价】yājià【ет.】 бағаны төмендету,

арзандату.

【压惊】yājīng【ет.】 адамның көңілін басу, тыныштандыру.

【压境】yājìng【ет.】 шекара қауіпсіздігіне қауіп төніп тұруы.

【压卷】yājuǎn【зат.】 бірінші, ең жақсысы, аса: ~之作 берілген мақалалардың ішінде ең жақсы мақала.

【压客】yākè【ет.】 жолаушының тосылуы.

【压库】yākù【ет.】 тауардың қоймада басып қалуы.

【压力】yālì【зат.】 ① қысым 大气~ атмосфералық қысым. ② қысым, ықпал: 施加~ саяси ықпал.

【压力锅】yālìguō【зат.】 автоклав (сұйық затты қысымның күшімен жылытуға арналған жабық қазан).

【压路机】yālùjī【зат.】 жол тегістейтін каток.

【压迫】yāpò【ет.】 ① езу, қанау, қысым беру: 民族~ жат елдік езгі. ② қысым беру, қысым көрсету.

【压气】yāqì(~儿)【ет.】 жайландыру, жұбандыру, жұбату: 说几句好话给他压压气 Оны жұбату үшін бірнеше жақсы сөздер айт.

【压强】yāqiáng【зат.】 қысым, күш.

【压岁钱】yāsuìqián【зат.】 Жаңа жылға байланысты балаларға арналған ақшалай сыйлық.

【压缩】yāsuō【ет.】 ① қысу, сығу, баспақтау, нығыздау, қатайту: ~空气 қысылған ауа; ~饼干 концентрат - печенье. ② қысқарту, ықшамдау, азайту: ~编制 штатты қысқарту; ~开支 шығынды қысқарту.

【压缩空气】yāsuōkōngqì қысылған ауа.

【压条】yātiáo【ет.】 қалемше, өркен, сабақ, сұлатпа.

【压痛】yātòng【зат.】 ① жаншып кету, таптау; ② басып тастаған кезде сезетін ауыртпалық.

【压抑】yāyì【ет.】 қысу, соғу, басу: 什么力量也~不住 ешқандай күшке баса алмау.

【压韵】yāyùn ұйқасу, үндесу.

【压榨】yāzhà【ет.】 ① баспақтау, қысу, сығымдау, тығыздау. ② талау, тонау (қарақшылық), барлық күшін сығып алу.

【压阵】yāzhèn【ет.】 ① соңында жүру. ② Тұрақтандыру.

【压制】1yāzhì【ет.】 қысу, сығу, басу, жаншу: ~批评的人 бәсеңдеткіш сыншы.

【压制】2yāzhì【ет.】 қысу, тығыздау, баспақтау: 半干~ жартылай қысым; ~车间 тайлайтын цех.

【压轴子】yāzhòu·zi ①【ет.】 бағдарламаның соңғы нөмеріне қою. ②【зат.】 бағдарламаның соңғы нөмері.

呀 yā ①【од.】 ой, ойбай-ай, ә, е, ехе: ~, 下雪了 ойбай-ай, қар жауып тұр! ②【ел.】: 门~的一声开了 есік сықырымен ашылды.

押-1yā ①【ет.】 кепілге салу, беру, тапсыру: 把房子~出去 үйді кепілге салу; 这能~多少钱? Мұны қаншаға кепілге беруге болады? . ② □, 动 тұтқынға алу, ұстау, жібермеу: 在~ тұтқында болу; 犯罪嫌疑人被~起来了.

③【ет.】 қарауылмен жүк арбамен тасымалдау: ~车 жүк тасымалын тасымалдау (қорғау); ~运 қарауылмен тасымалдау. ④(Yā) □, 名 Фамилия.

押-2yā ① қол қою, жазылу, крест қою. ② қолтаңба, крест.

【押宝】yābǎo→“压宝”.

【押车】yāchē【ет.】 жүк тасымалын тасымалдау (қорғау).

【押当】yādàng ①【ет.】 ломбардқа салу.

【押队】yāduì→压队.

【押解】yājiě【ет.】 айдап жүру, айдау, алып бару.

【押金】yājīn【зат.】 ақшалай кепілдеме: 交~ ақшалай кепілдеме төлеу.

【押款】yākuǎn ①【ет.】 несие, қарыз алу. ②【зат.】 несие, қарыз, кепілдеме, ипотека.

【押题】yātí【ет.】 емтихан сұрақтарын болжау.

【押尾】yāwěi【ет.】 қол қою.

【押运】yāyùn【ет.】 қарауылмен тасымалдау, алып бару (жүк, салмақ).

【押韵】(压韵)yāyùn【ет.】 ұйқасу, үндесу.

【押账】yāzhàng【ет.】 кепіл, қамтамасыз ететін қарыз.

【押租】yāzū【зат.】 кепіл, кепілдеме (жалдама кезінде).

埡(埡)yā〈方〉 екі таудың арасындағы тар жол.

【鸦片】(雅片)yāpiàn【зат.】 апиын.

【鸦片战争】YāpiànZhànzhēng Апиын соғысы (1840—1842жж.).

【鸦雀无声】yāquèwúshēng жым-жырт болып тұрды.

哑(啞)yā→呀.

【哑哑】yāyā【ел.】 қаркылдау даусы.

桤(榿、杼)yā айырық, аша, айыр: 树~ бұтақтың ашасы.

【桤杈】yāchā айырық, аша, айыр→丫杈.

【桤枝】yāzhī айыр бұтақ→丫枝.

鸭(鴨)yā【зат.】 үйрек.

【鸭步鹅行】yābùéxíng→鹅行鸭步.

【鸭蛋】yādàn үйрек жұмыртқасы.

【鸭蛋青】yādànqīng【сын.】 көкшіл түс.

【鸭蛋脸】yādànliǎn(~儿)〈方〉 сопақша (әдемі) бет әлпеті.

【鸭黄】yāhuáng〈方〉【зат.】 үйректің балапаны .

【鸭儿梨】yārlǐ【зат.】 бэйцзиндік алмұрт.

【鸭绒】yāróng【зат.】 үйрек түбіті

【鸭舌帽】yāshémào【зат.】 кепеш (бас киім).

【鸭子】yā·zi【зат.】 үйрек.

【鸭子儿】yāzǐr〈方〉【зат.】 үйрек жұмыртқасы.

【鸭嘴笔】yāzuǐbǐ【зат.】 рейсфедер (ұшталған қарындашты қыстырып қоятын құрал).

【鸭嘴兽】yāzuǐshòu【зат.】 үйректұмсық.

雅 yā〈书〉→鸦.

【雅片】yāpiàn→鸦片.

yá

牙 1yá ①【зат.】 тіс: 门~ алдыңғы тіс; 乳~ сүт тіс; 犬~ ұры тіс. ② піл сүйегі: ~篦 піл сүйегінен таяқшалар.

③(Yá)【зат.】 .

牙 2yá маклер (сауда биржалық келісімдер жасағанда арада жүретін адам).

【牙疹】yá·chen〈口〉【сын.】 ① тісте қытырлау, сықырлау. ② дұрыстықты жасырмай бетке айту.

【牙齿】yáchǐ【зат.】 тіс, азу тіс.

【牙床】-1 yáchuáng【зат.】 қызыл иек, тістің еті.

【牙床】-2 yáchuáng【зат.】 піл сүйегінен әшекейлеген кереует.

【牙雕】yádiāo【зат.】 піл сүйегіндегі ойма.

【牙膏】 yáqāo 【зат.】 тіс пастасы.
 【牙根】 yágēn 【зат.】 азу тіс.
 【牙垢】 yágòu одонтолит.
 【牙关】 yáguān 【зат.】 үстіңгі мен төменгі жақ буыны: ~紧闭 тризм; 咬紧~ тістерін қысу.
 【牙行】 yáháng 【зат.】 делдалдық кеңсе.
 【牙花】 yáhuā 〈方〉 【зат.】 ① одонтолит. ② қызыл иек.
 【牙具】 yájù 【зат.】 тіс жабдықтар.
 【牙口】 yá·kou 【зат.】 ① тіс (малдың); жас (жануардың). ② (~儿) тістер: ~很好 берік тістер.
 【牙侩】 yákuài 〈书〉 【зат.】 маклер, дәнекерші, делдал, комиссионер.
 【牙轮】 yá lún 〈口〉 【зат.】 тісті дөңгелек, тісті донғалак.
 【牙牌】 yá pái 【зат.】 домино.
 【牙婆】 yá pō 【зат.】 тіс әйел балгері.
 【牙签】 yáqiān (~儿) 【зат.】 тіс тазартқыш, тіс ысқыш.
 【牙色】 yásè 【зат.】 піл сүйегінің түсі, ақшыл сарғыш түс.
 【牙石】 yáshí 【зат.】 одонтолит.
 【牙石】 2yáshí 【зат.】 жиек.
 【牙刷】 yáshuā (~儿) 【зат.】 тіс шеткасы.
 【牙线】 yáxiàn 【зат.】 тіс жібі.
 【牙牙】 yáyá 〈书〉 【ел.】 былдырлау, сыбырлау, сылдырлау (былдыр): ~学语 баланың былдыры.
 【牙牙学语】 yáyáxuéyǔ баланың былдыры.
 【牙医】 yáyī 【зат.】 тіс дәрігері, одонтолог, дантист, стоматолог.
 【牙龈】 yáyín 【зат.】 қызыл иек, тістің еті.
 【牙痒】 yázhāng 【зат.】 су бұғы.
 【牙质】 yázhì 【сын.】 ① дентин (тіс құралған сүйек зат); ② піл сүйегінен.
 【牙子】 yá·zi 〈口〉 【зат.】 маклер (сауда биржалық келісімдер жасағанда арада жүретін адам), дәнекерші, делдал, комиссионер.
 伢 yá 〈方〉 【зат.】 бала, сәби.
 芽 yá (~儿) 【зат.】 бұршік шығу, өскін, сабак, өсінді, ұрық: 种子发~儿了 тұқым сүйріктеніп шықты
 【芽茶】 yáchá 【зат.】 бұйрек шайы.
 【芽豆】 yádòu 【зат.】 сиыржоңышқа (малға қорек болатын бұршақ тұқымдас өсімдік).

【芽眼】 yáyǎn 【зат.】 кішкени тесік, тесік.
 【芽体】 yátǐ бұйрек, бұршік.
 岬 yá 嶂 yá (Cháyá), Хэнань провинциядағы тау аты.
 玦 (琊) yá ① 琅琊 (Lángyá), Аньхой провинциядағы тау аты. ② 琅琊 (Lángyá), Шаньдун провинциядағы тау және жер аты.
 蚱 yá қара күйе, шіркей, өсімдік биті: 棉~мақталы биті; 烟~темекі биті.
 【蚱虫】 yáchóng 【зат.】 қара күйе, шіркей, өсімдік биті.
 崖 (厓、岬) yá (旧又读 ái) ① 【зат.】 жар, жарқабақ, жартаc, құлама, тік жар: 山~жартаc; 悬~құлама жар. ② 〈书〉 жалпы мазмұн, жалпы алғанда: ~略 жалпы мағына.
 【崖壁画】 yábìhuà 【зат.】 жартаcқа салынған сурет.
 【崖画】 yáhuà 【зат.】 петроглиф (ежелгі адамдардың тасқа қашап салған сурет).
 【崖刻】 yákè 【зат.】 жартаcқа қашап салған қолжазбалар, иероглифтер.
 【崖略】 yá lüè 〈书〉 【зат.】 жалпы мазмұн, жалпы алғанда.
 涯 yá жаға, жиек, қыр, шеті, соңы: 一望无~шексіз; жағасыз.
 【涯际】 yá jì 【зат.】 қыр, шеті, соңы.
 睚 yá 〈书〉 жеңілтек көз тастау.
 【睚眦】 yá zì 〈书〉 ① 【ет.】 кәрлене қарау, ашулы көзқарас: ~之隙 алауыз. ② 【зат.】 ашулы көзқарас, алауыз, жанжал, араздық: ~怨 жәбірлеу көзқарас.
 【睚眦必报】 yá zì bì bào ұсақ кекшілдік, түкке тұрмайтынға кек алу.
 衙 yá ① бұйрық, қатынасу. ② (Yá) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.
 【衙门】 yá·men 【зат.】 бұйрық, қатынасу, жарлық.
 【衙内】 yánèi 【зат.】 бала – шаға (аксүйек отбасында); оққағар, сақтаушы.
 【衙役】 yá·yì 【зат.】 жарлықты қызмет етуші.

yǎ

疋 yǎ 〈书〉 → 雅.
 哑 (啞) yǎ ① 【сын.】 мылқау, сақау,

тілсіз: 生来就~туысынан мылқау; 又聋又~ әрі мылқау әрі саңырау; ~刷 пантомима (сөзсіз ыммен атқарылатын ойын); ~口无言 тіл күрмеліп қалу. ② 【сын.】 қарлығып қалу, қырылдау: ~嗓子 қарлыққан дауыс.
 【哑巴】 yǎ·ba 【зат.】 мылқау, сақау, тілсіз.
 【哑巴亏】 yǎ·bakuī 【зат.】 → 吃哑巴亏.
 【哑场】 yǎchǎng 【ет.】 ыңғайсыз үнсіздік.
 【哑火】 yǎhuǒ ① дыбыссыз оқтың қабықшасы. 【ет.】 ② сөйлемей, үндемей
 【哑剧】 yǎjù 【зат.】 пантомима (сөзсіз ыммен атқарылатын ойын);
 【哑铃】 yǎlíng 【зат.】 гантель, гир.
 【哑谜】 yǎmí 【зат.】 жұмбақ: 打~ жұмбақтап сөйлеу.
 【哑炮】 yǎpào 【зат.】 мылқау қабықша.
 【哑然】 1yǎrán 〈书〉 【сын.】 жым-жырт.
 【哑然】 2yǎrán 〈书〉 【сын.】 күлігені: ~失笑 қарқылдап күліп жіберу.
 【哑语】 yǎyǔ 【зат.】 ишарат тілі, ым тілі: 打~ымдап сөйлеу.
 【哑子】 yǎ·zi 〈方〉 【зат.】 мылқау, сақау, тілсіз.
 瘥 (瘥) yǎ → “哑”.
 雅 yǎ ① 〈书〉 әдемі, биязды, көрікті, нормативті, қағидалы, дәстүрлі, талғампаз, таңдамалы, кербез, сыпайы: ~正 дәстүрлі. ② әдемі, биязды, көрікті: ~致 көрікті; ~座 жеке бөлме. ③ сіздердікі, сіздің, сіздікі: ~意 сіздің ойыңыз | ~教 сіздің өсиетіңіз. ④ (Yǎ) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.
 【雅观】 yǎguān 【зат.】 көрнекті, сымбатты, тұлғалы, жарасымды келісімді: 样子不~ қораш түр.
 【雅号】 yǎhào 【зат.】 ат, лақап ат, екінші ат.
 【雅间】 yǎjiān 【зат.】 жеке бөлме (мейрамханада).
 【雅教】 yǎjiào 【ет.】 сіздің ақылыңыз, кеңесіңіз, өсиетіңіз: 多承~ сіздің кеңесіңіз үшін үлкен алғысымызды айтамыз.
 【雅静】 yǎjìng 【сын.】 ① талғампаз және тыныштық, идиллиялық

тыныштық : ~ 的房间 таңдаулы тыныш бөлме. ②

биязы, мейірімді, салмақты, сабырлы : 这位姑娘很 ~ бұл бойжеткен өте сабырлы және мейірімді.

【雅量】 yǎliàng 【зат.】 ① кең пейілділік, ақкөңілдік, кішіпейілділік, мейірімділік. ② ішімдік іше білу.

【雅皮士】 yǎpíshì 【зат.】 яппи (бизнесе табысқа жеткен жас жігіт).

【雅趣】 yǎqù 【зат.】 көріктілік, әсемдік, нәзіктік, талғампаздық.

【雅人】 yǎrén 【зат.】 әстет, нәзік, талғамы бар адам.

【雅士】 yǎshì 【зат.】 әстет, нәзік, мәдениетті, талғамы бар адам, оқымысты, ғалым: 文人 ~ әдебиетші.

【雅俗共赏】 yǎsúgòngshǎng қалың жұртшылыққа жол ашық, бәріне ортақ.

【雅兴】 yǎxìng 【зат.】 көңіл күй, қызығушылық, ықылас, ынта : ~ 不浅 үлкен қызығушылықпен қарау.

【雅驯】 yǎxùn 〈书〉 【сын.】 талғампаз, таңдамалы, әдемі, кербез, сыпайы.

【雅言】 yǎyán 【зат.】 ① сіздің сөзіңіз. ② 〈书〉 әділ сөздер, тура сөйлеу, ашық сөйлеу.

【雅意】 yǎyì 【зат.】 ① асқар зор мақсаттар, игі ниеттер: 高情 ~. ② сіздің ой көзқарасыңыз, ойыңыз.

【雅正】 yǎzhèng 〈书〉 ① 【сын.】 дәстүрлі, нормативті, қағидалы. ②

【сын.】 өнегелі, тәрбиелі, адал, әдепті, биязы. ③ мейірімді ықыласпен.

【雅致】 yǎzhì 【зат.】 әдемі, көрікті, көркем, кербез, сыпайы.

【雅座】 yǎzuò (~ 儿) 【зат.】 жеке бөлме (мейрамханада).

yà

轧-1(軋) yà ① 【ет.】 домалату, таптап тегістеу, жаю, домалатып жазу, домалатып жіберу : ~ 棉花 мақта тазартатын. ② сығу, сығыстыру, ығыстыру, итеру: 倾 ~ қызметкерлерді ығыстыру. ③ (Yà) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

轧-2(軋) yà 【ел.】 сықырлату, шикылдау, сықырлау, гуілдеу, айғайлау, шулау: 机声 ~ ~ станоктың шуы (тарс

-тұрсы); 车声 ~ ~ арбаның сықыры.

【轧光】 yàguāng каландрлық, жылтырату, жылтырау.

【轧光机】 yàguāngjī каландр (картонды, қағазды тегістеп жылтырататын машина).

【轧道机】 yàdào jī 〈方〉 【зат.】 жол тегістейтін каток.

【轧花机】 yàhuā jī талшық бөлгіш.

【轧路机】 yàlù jī жол тегістейтін каток.

【轧花厂】 yàhuā chǎng мақта заводы, мақта тазартатын заводы.

亚-1(亞) yà ① орын беру, жетпеу. ②

екінші : ~ 军 екінші орын; ~ 热带 субтропика. ③ ~ 铬酸 хромдық қышқыл; ~ 硝酸 азоттық қышқыл. ④ (Yà) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

亚-2(亞) Yà 【зат.】 Азия.

【亚当】 Yàdāng 【зат.】 Адам есім.

【亚健康】 yàjiànkāng 【зат.】 организм жағдайынан шегінен шығып кетуі (анық ауруы жоқ, бірақ бас ауруы, ұйқының кашуы, шаршағандық жие байқалады. Науқас адам деп айта алмаймыз, бірақ дені толық сау деп те айта алмаймыз. Зиянды өмір салтымен өмір сүреді).

【亚麻】 yàmá 【зат.】 ① зығыр: 纤维用 ~ салалы зығыр; 油用 ~ бұйра зығыр, шашақты зығыр. ② зығыр: ~ 织物 зығырлы мата; ~ 加工厂 зығыр өңдейтін фабрика.

【亚热带】 yàrèdài 【зат.】 субтропика (тропиктерге жақын өлкелер).

【亚种】 yàzhǒng 【зат.】 түрше (жәндік және өсімдіктерді топтау жүйесінде олардың ортақ белгілерінің жақындығы бар тектес тұқымдары).

【亚寒带】 yàhándài субарктика, субарктикалық зона.

【亚洲人】 yàzhōurén азиялық.

【亚美尼亚人】 yàměiniyàrén армян.

压(壓) yà түп.

【压根儿】 yàgēnr 〈口〉 【үс.】 түп тамырымен, бүтіндей, әбден, бүтіндей, толық, мүлдем: 我 ~ 就不认识他 Мен оны мүлдем танымаймын.

讶(訝) yà 〈书〉 таңқалдыру, таңдандыру: 惊 ~ таңдандыру | ~ 无表 мандаты жоқ екеніне таңқалдырды.

迓 yà 〈书〉 қарсы алу, жолығу, амандасу: 迎 ~ қарсы алу.

揶(揶) yà 〈方〉 【ет.】 затты сатып алу үшін мәжбүр ету, зорлап міндеттеу.

研 yà 【ет.】 жылтырату, тегістеу, жылтыратып өңдеу.

娅(婭) yà → 姻娅.

氩(氬) yà 【зат.】 Аргон, Ar(argonium).

揠 yà 〈书〉 жұлып алу, суыру, суырту: ~ 苗 【шыл.】 长 көктеуді созып ұстау.

【揠苗】 【шыл.】 长 yàmiáo zhùzhǎng артық қылам деп тыртық қылу.

ya

呀·ya 【шыл.】 → “啊”: 快来 ~ ! тезірек жүрсеңдерші! 是 ~ ! иә әрине! | 你怎么不学一学 ~ ! Ал сен неге оқымайсың а!

yān

咽 yān 【зат.】 жұтқыншақ.

【咽喉】 yānhóu 【зат.】 ① тамақ. ② басты, өзекті орын, кілт: ~ 要地 жергіліктің кілті.

【咽头】 yāntóu 【зат.】 жұтқыншақ.

【咽峡炎】 yānxiáyán ангина.

【咽炎】 yānyán фарингит, жұтқыншақтың қабынуы.

恹(懨、懨) yān [恹恹] (yānyān) 〈书〉

【сын.】 ауру, сырқаулы, ауру, науқас, сыркат: 病 ~ науқас өңі.

殷 yān 〈书〉 күңгірт қызыл түс.

【殷红】 yānhóng 【сын.】 күрең қызыл түс: ~ 的血迹 күрең қызыл қанның ізі | ~ 的鸡冠子 күрең қызыл түсті қораздың қыры.

胭(胭) yān еңлік, кіршік, далап: ~ 粉 | ~ 红.

【胭红】 yānhóng 【сын.】 кармин (шымқай қызыл бояу): ~ 的野百合 | ~ 的朝霞. Қызыл лилия гүлі, қызыл шапақ.

【胭脂】 yān-zhī 【зат.】 еңлік, кіршік, далап.

【胭脂虫】 yān-zhīchóng 【зат.】 кошениль (осы бояу алынатын құрт-құмырсқа).

烟(煙、④菸) yān ① 【зат.】 түтін, қоңырсыған түтін. ② тұманды: ~ 雾 мұнарланған тұман; | ~ 霞 тұман мен бұлт. ③ 【ет.】 көзді ашытуы: ~ 了眼睛 | 了 түтін көзді ашытады. ④ 【зат.】

темекі, шылым: ~叶 темекі жапырағы.
 ⑤ 【зат.】 темекі, шылым, папирос, трубкамен тартатын темекі: ~瘾 шылым шегуге құмарлық.⑥ апиын: ~土 өңделмеген, шала апиын.⑦ бықсық, күйе, ыс, қара күйе.
 【烟霭】 yān'ài 〈书〉 【зат.】 мұнарланған тұман.
 【烟波】 yānbō 【зат.】 тұман және толқын: ~浩渺 шексіз толқын мен тұман.
 【烟草】 yāncǎo 【зат.】 темекі, шылым. ~种植 темекі шаруашылығы.
 【烟尘】 yānchén 【зат.】 түтін мен шаң тозаң.
 【烟卤】 yāncōng 【зат.】 үйдің мұржасы.
 【烟袋】 yāndài 【зат.】 түтік, трубка, шылым түтігі, кальян.
 【烟蒂】 yāndì 【зат.】 темекі тұқылы.
 【烟斗】 yāndǒu 【зат.】 шылым түтігі.
 【烟鬼】 yānguǐ 【зат.】 апиын шылымқұмары.
 【烟海】 yānhǎi 【зат.】 теңіз қалың тұманда: 如堕 ~ түнекте адасу.
 【烟花】 -1 yānhuā 【зат.】 ① 〈书〉 жанданған, қызған; гүлденген, қайнаған өмір. ② жезөкше: ~卷 жезөкшелік үй кварталы.
 【烟花】 -2 yānhuā 【зат.】 →烟火: ~爆竹 фейерверк, шартылдақ.
 【烟灰】 yānhuī 【зат.】 шылым күлі.
 【烟火】 yānhuǒ 【зат.】 ① ас үйдің қоңырсыған от және иісі: 【ет.】 ~ас дайындау, пісіру.② пендешілдік тағам, тамақ: 不食人间 ~ пендешілдік тағамнан бас тарту.
 【烟火】 yān·huo 【зат.】 нұршашу, отшашу, фейерверк (түрлі түсті от беретін тұтанбалы зат, түрлі түсті жарық).
 【烟火食】 yānhuǒshí 【зат.】 пендешілдік тағам, тамақ.
 【烟具】 yānjù 【зат.】 шылым тартуға арналған керек - жарактар.
 【烟卷儿】 yānjuǎnr 【зат.】 папирос, шылым, темекі.
 【烟煤】 yānméi 【зат.】 тас көмірі.
 【烟民】 yānmín 【зат.】 шылымқор, шылымқұмар.
 【烟幕】 yānmù 【зат.】 ① түтіннен жасалған шымылдық.② түтін тұман, түтін бүркеуі.
 【烟幕弹】 yānmùdàn 【зат.】 ①

түтіндеткіш снаряд. ② түтіннен жасалған шымылдық, түтін тұман.
 【烟农】 yānnóng 【зат.】 темекі өсіруші.
 【烟屁股】 yānpì-gu 〈口〉 【зат.】 темекі тұқылы.
 【烟色】 yānsè 【зат.】 мұнарлы, сұрғылттау, түтін түстес.
 【烟丝】 yānsī 【зат.】 трубкамен тартатын темекі.
 【烟筒】 yān·tong 【зат.】 үйдің мұржасы.
 【烟头】 yāntóu 【зат.】 темекі тұқылы.
 【烟土】 yāntǔ 【зат.】 өңделмеген апиын.
 【烟雾】 yānwù 【зат.】 мұнарланған тұман, түнек, түтін: ~腾腾 бұлдырау, тұмандану.
 【烟霞】 yānxiá 【зат.】 тұман мен бұлт қас қарайған кезде.
 【烟霞癖】 yānxiápì 〈书〉 【зат.】 ① табиғаттың әдемі, көркем пейзажына тамсану.② апиын тартуға құмарлану.
 【烟消云散】 yānxiāoyúnsàn із-түзі қалмау, түтін сияқты тез ыдырап кету.
 【烟叶】 yānyè 【зат.】 жапырақ темекі.
 【烟瘾】 yānyǐn 【зат.】 шылым шегуге құмарлық, шылым шегуге дағдыланып қалуы.
 【烟雨】 yānyǔ 【зат.】 жамылғы жаңбыр, сіркіреген жаңбыр.
 【烟云】 yānyún 【зат.】 түтіндік бұлт.
 【烟柱】 yānzhù 【зат.】 шымылдық түтіннен жасалған.
 【烟子】 yān·zi 【зат.】 бықсық, күйе, ыс, қара күйе.
 【烟嘴儿】 yānzǔiǐr 【зат.】 мүштік (папирос тартылатын түтік).
 焉 yān ① 〈书〉: 乐莫大 ~ бұл қуаныштан ең артық ештеңе жоқ.② 〈书〉 【ес.】 қалай, қалайша, қайда: ~有今日? Бүгін болмағанда қалай болады? | ~能不去? қалайша бара алмайсың?
 ③ 〈书〉 连 тек сонда ғана, ендеше, олай, ондай жағдайда: 必知乱之所自起, ~能治之 қалай және қашан басталғанын білгенде тек сонда ғана көтерілісті басуға болады.④ (Yān) 【зат.】 Фамилия.
 崦 yān [崦嵫] (Yānzī) 【зат.】 Янцзы, Яншань (Ганьсу провинциядағы тау аты).
 阏 (闕) yān ① 【ет.】 кестіріп жіберу,

піштіру.② 〈书〉 піштірілген, азбан.
 【阏割】 yāngē 【ет.】 ① кестіріп жіберу, піштіру, кестіру, тарттыру.② тарттыру.
 【阏人】 yānrén 【зат.】 піштірілген, әтек, евнух (гаремде қызмет ету үшін әдейі тарттырылған еркек).
 阙 (闕) yān [阙鸡] (yānjī) 【зат.】 қораз (союға семірітілген қораз).
 阙 (闕) yān [阙猪] (yānzū) 【зат.】 азбан шошқа.
 淹 (① 泊) yān ① 【ет.】 су басу, су жаю, су жайылып кету: ~死 суға кету, батып кету.② 【ет.】 күйдіру, шірітіп жіберу, алауыздық тудыру.③ 〈书〉 эрудиция (ғылымның белгілі бір саласын терең білу): ~博 білімдарлық.
 ④ 〈书〉 ұзақ уақыт: ~留 ұзақ уақыт кідіріп қалу.
 【淹博】 yānbó 〈书〉 【сын.】 білімдарлық, көп оқығандық, ғұламалық, эрудиция (ғылымның белгілі бір саласын терең білу): 学问 ~ жоғары эрудиция, кең білімдер.
 【淹留】 yānlíu 〈书〉 【ет.】 ұзақ уақытқа кідіріп қалу.
 【淹没】 yānmò 【ет.】 су басу, су жаю, су жайылып кету: 牧场被水 ~ 了 жайылым суға жайылып кетті; 他的话为掌声所 ~ оның сөзі шапалақтың шуына жайылып кетті.
 【淹死】 yānsǐ 【ет.】 суға кету, батып кету: ~的人 суға кеткен адам.
 腌 (醃) yān 【ет.】 тұздау, тұзды, ащы: ~鱼 балықты тұздау, ~肉 етті тұздау.
 【腌制】 yānzhi 【ет.】 →腌.
 湮 yān 〈书〉 жоғалып кету: ~没 суға батып кеткендей жоқ болу; ~灭 жоғалып кету.
 【湮灭】 yānmìe 【ет.】 жоғалып кету, жоғалу.
 【湮没】 yānmò 【ет.】 хабар – ошарсыздық қалу, суға батып кеткендей жоқ болу: ~无闻 хабар – ошарсыздық қалу.
 鄢 yān ① 鄢陵 (Yānlíng), Хэнань провинциядағы жер аты. ② (Yān) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.
 嫣 yān 〈书〉 әдемі көрінеді.
 【嫣红】 yānhóng 〈书〉 【сын.】 ашық қызыл түс: 姹紫 ~.
 【嫣然】 yānrán 〈书〉 【сын.】 әдемі, көркем бет бейнесі: ~一笑 әдемі

күлімсіреу.

燕 Yān ① Чжоу династия кезінде қазіргі Хэбэй провинциясының солтүстік бөлігі және Ляонин провинциясының оңтүстік бөлігі. ② Хэбэй провинцияның солтүстік бөлігі. ③ 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

yán

延 yán ① созу, ұзарту, жалғастыру: ~ 长 ұзарту; ~ 年益寿 өмірді созу. ②

【ет.】 мерзімін ұзарту, алып қою, бөліп қою, қалдыру, көшіру: 迟 ~ кейінге қалдыру | ~ 期 мерзімін ұзарту. ③ 〈书〉 шақыру, шақырту: ~ 聘 шақыру; ~ 医 дәрігерді шақыру. ④ (Yán) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【延长】 yáncháng 【ет.】 созу, ұзарту, жалғастыру: ~ 假期 демалысты созу | ~ 公路 线 тас жол сызығын ұзарту | 会议 ~ 了三天 жиналысты үш күнге ұзартты.

【延迟】 yánchí 【ет.】 кейінге қалдыру, қоя тұру, мерзімін ұзарту, кешіктіру, кешігу, кідіру: 会议 ~ 三天 召开 құрылтайды шақыруды үш күн мерзімге ұзартты.

【延宕】 yándàng 【ет.】 созу, кешеуілдету, созбайға салу: ~ 有意 істі кешеуілдету.

【延搁】 yángē 【ет.】 → 延宕.

【延缓】 yánhuǎn 【ет.】 → 延迟: ~ 假期 демалысты белгілі бір уақытқа қалдыру.

【延颈企踵】 yánjǐngqǐzhǒng аңсау, көксеу, үміттену, арман ету.

【延揽】 yánlǎn 〈书〉 【ет.】 өзіне тарту, өзіне назарын аудару, жинау, тарту, шақыру: ~ 人才 талантты адамдарды өзіне тарту.

【延绵】 yánmián 【ет.】 ұзаққа және тоқтаусызға созу.

【延纳】 yánnà 〈书〉 【ет.】 қабылдау, шақыру.

【延年益寿】 yánniányìshòu өмірді созу, ұзақ өмір сүру мүмкіндігіне ие алу.

【延聘】 yánpìn 【ет.】 〈书〉 шақыру, шақырту: ~ 顾问 кеңесшіні шақырту.

【延期】 yánqī 【ет.】 мерзімін ұзарту, алып қою, бөліп қою, қалдыру, көшіру: ~ 两年 екі жылға қалдыру | ~ 支付 төлемнің мерзімін ұзарту.

【延请】 yánqǐng 【ет.】 шақыру,

шақырту: ~ 律师 заңгерді шақыру.

【延烧】 yánshāo 【ет.】 жалындау, өрт таралуы.

【延伸】 yánshēn 【ет.】 созу, жалғастыру: 这条铁路一直 ~ 到国境线 бұл темір жол соңғы шекараға дейін созылады.

【延髓】 yánsuǐ 【зат.】 сопақ ми, сопақша ми.

【延误】 yánwù 【ет.】 кешігу, кідіру, бөгелу: ~ 军机 әскери бұйрықты орындауда кідіру.

【延性】 yánxìng 【зат.】 созылғыштық, созылымдылық.

【延续】 yánxù 【ет.】 жалғастыру, созылу, ұзарту: ~ 六年 алты жылға созу, ұзарту.

【延展】 yánzhǎn 【ет.】 созу, жалғастыру.

【延展性】 yánzhǎnxìng 【зат.】 созылғыштық және созымдылық.

闫 (閻) Yán 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

芫 yán [芫荽] (yán·suì) 【зат.】 күнзе бау бақшаның, кишнец егіндік.

严 (嚴) yán ① 【сын.】 берік, нықтап, сықап: ~ 紧 тас қылып. ② 【сын.】 қатал, қатаң: ~ 办 қатаң жазалау. ③ қатаң, қатал, қатты: ~ 冬 қатты қыс | ~ 寒 аяз. ④ әке. ⑤ (Yán) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【严办】 yánbàn 【ет.】 қатаң жаза беру, қатаң жазалау, жазғыру.

【严惩】 yánchéng 【ет.】 қатаң жаза беру, қатаң жазалау: ~ 不贷 өте қатаң жазалау.

【严词】 yáncí 【зат.】 қатаң, қатал сөздер: ~ 拒绝 кесімді қабылдамау.

【严打】 yándǎ 【ет.】 қатаң, қатал, талап етуші, талғампаз: ~ 说来 қатаң түрде айтқанда; ~ 要求自己 өз өзіне қатаң болу; ~ 泄密 құпияны сақтап қалу үшін қатаң сақтық шараларын қабылдау.

【严冬】 yándōng 【зат.】 қатты қыс.

【严防】 yánfáng 【ет.】 қатаң сақтық шараларын қабылдау: ~ 泄密 құпияны сақтап қалу үшін қатаң сақтық шараларын қабылдау.

【严格】 yángé ① 【сын.】 қатаң, қатал, талап етуші, талғампаз: ~ 说来 қатаң түрде айтқанда; ~ 要求自己 өз өзіне қатаң болу; 一年比一年更加 ~ 的要求 жылдан жылға сайын қатаң талаптар

күшейіп барады.

【严寒】 yánhán 【сын.】 үскірік, аяз, суық, суықтық: 天气 ~ ауа райы өте суық, аяз.

【严紧】 yánjǐn 【сын.】 саңылаусыз, тас қылып.

【严谨】 yánjǐn 【сын.】 өте сақ, қорған: 他为人 ~ ол өзін өте сақ ұстайды.

【严禁】 yánjìn 【ет.】 қатаң тиым, қатаң тиым салу: ~ 烟火 темекі тартуға қатаң тиым салынған.

【严峻】 yánjùn 【сын.】 қатал, қатаң, сұрапыл: ~.

【严酷】 yánkù 【сын.】 ① кәрлі, қатаң, қатал, ызбарлы: ~ 的事实 қатаң ақиқат.

② мейірімсіз, қатал, қатты, қайырымсыз: ~ 的压迫 қатал езгі; | ~ 的剥削 қайырымсыз, қатал қанау.

【严厉】 yánlì 【сын.】 қатаң, қатал, қатты, өткір: ~ 申斥 қатаң сөгіс; ~ 对待 қатал қарау; 口气很 ~ өте қатал дауыспен айту.

【严令】 yánlìng 【ет.】 қатаң бұйрық: ~ 禁止 қатаң бұйрыққа қарсы шығу.

【严密】 yánmì ① 【сын.】 берік, нықтап, тас қылып, нық етіп: ~ 的火网 берік от. ② 形 қатаң, қатал, қатты, өткір, ұқыпты.

【严明】 yánmíng 【сын.】 қатаң және әділ: 赏罚 ~ жазалау мен марапаттауда қатаң және әділ болу; | 纪律 ~ қатаң дисциплинаны сақтау.

【严命】 yánmìng 〈书〉 【ет.】 қатаң бұйрық.

【严师】 yánshī 【зат.】 қатал мұғалім, мұғалімді, ұстазды құрметтеу: ~ 出高徒 жақсы шәкіртті қатал мұғалім тәрбиелеу керек.

【严实】 yán·shì 〈口〉 【сын.】 ① берік, нықтап, тас қылып, нық етіп: 门 关得挺 ~ есікті нықтап жауып қою. ② мұқият, ұқыпты түрде жасырып қою.

【严守】 yánshǒu 【ет.】 ① зейін салып бақылау. ② құлып, қорған: ~ 国家机密 мемлекеттік құпиясының құлпы.

【严丝合缝】 yánsīhéfèng жинақы және ұқыпты жасалынған; ұқыпты түрде берік жіппен тігілген.

【严肃】 yánsù ① 【сын.】 қатал, қатаң, қиын: ~ 的生活方式 қатаң өмір салты.

②口形 байсалды, байыпты, шырай: ~ 认真 қатаң және талғампаз болу.

【严刑】yánxíng【зат.】 қатал, қатты азап: ~拷打 азаптау.

【严阵以待】yánzhènyǐdài мейлінше құралданып қарсы алу, барынша жауынгерлік әзірлікте дайын болу.

【严整】yánzhěng【сын.】 жинақты, қатал, қатаң, дұрыс, тұтас: 军容~жауынгерлердің жинақты түрі; ~的理论 дұрыс теория.

【严正】yánzhèng【сын.】 қатаң, қатал, қатты: ~的立场 қатаң және әділ позиция; 中国政府~要求... Қытай үкіметі шындап қатаң талаптармен....

【严重】yánzhòng【сын.】 ① байыпты, қатаң, маңызды, салмақты, сыншы, қиын қыстау, екіталай: ~问题 маңызды сұрақ; | ~的关头 екіталай күн. ② қауіпті, қатерлі, екіталай, қатаң: 可能产生~影响 қатаң әсер етуі мүмкін.

言 yán ① сөз, сөйлем: ~语 сөз, сөйлеу; ~不由衷 жүрегінен шықпаған сөздер; ~外之意 сөздердің бүркеулі мағынасы. ② сөйлеу, айту: ~必有中 жұмыспен айту; ~不尽意 сөзбен бәрін жеткізе алмау. ③【зат.】 сөз, иероглиф: 全书近二十万~ барлық кітапта шамамен екі жүз мыңдай иероглиф бар. ④(Yán)【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【言必有中】yánbìyǒuzhōng жұмыспен айту, негізгі мақсат бойынша айту.

【言不及义】yánbùjǐyì мылжындап сөйлеу.

【言不尽意】yánbùjìnì сөзбен бәрін жеткізе алмайсын, барлығын жеткізіп айтуда ешқандай мүмкіндік болмауы.

【言不由衷】yánbùyóuzhōng екіжүзділік, шынайы емес сөздер; жүрегінен шықпаған сөздер.

【言传】yánchuán【ет.】 сөзбен тұжырымдау, сөзбен жеткізу: 传~遍了全城 лақап бүкіл қалаға тарап кетті.

【言传身教】yánchuánshēnjiào сөзбен мен іспен оқыту.

【言词】yáncí→言辞.

【言辞】yáncí【зат.】 сөз, сөйлеу: ~恳切 шынайы және адал сөздер.

【言多必失】yánduōbìshī үндемеу, тіл қатпау - алтын.

【言归于好】yánguīyúhǎo жақсы,

достық қарым-қатынасты қалпына келтіру.

【言归正传】yánguīzhèngzhuàn негізгі тақырыпқа оралу, басты іске келу, мәселеге тікелей байланысты келу.

【言过其实】yánguòqíshí асырып сөйлеу.

【言和】yánhé【ет.】 татуласу, тіл табысу: 停战~әскери қозғалыстарды тоқтатып, бейбітшілікті қалпына келтіру (татуласу).

【言欢】yánhuān【ет.】 сырлас әңгіме жүргізу, достық, жылы қарым-қатынаста сөйлеу: 握手~тіл табысып жылы сөйлеу.

【言简意赅】yánjiǎnyìgāi қысқа және анық.

【言近旨远】yánjìnzhǐyuǎн қарапайым сөзбен терең ойды білдіру.

【言路】yánlù【зат.】 қоғамдық ой - пікір, жариялық: 广开~ жариялықты қолдау, еркін ой-пікірді сөйлеуді қолдау.

【言论】yánlùn【зат.】 пікір, ой-пікір, айту, айтылғандар, сөз, сөз сөйлеу: ~自由 сөз еркіндігі.

【言情】yánqíng【сын.】 романдық, сүйіспеншілік: ~小说 романдық новелла.

【言人人殊】yánrénrénshū әрбір адам әртүрлі нұсқау ұсыныс береді, әртүрлі адамдар әртүрлі ой көзқарастар береді.

【言说】yánshuō【ет.】 сөйлеу, айту: 不可~сөйлеуге рұқсат бермеу; | 难以~қиын сөйлеу.

【言谈】yántán【ет.】 ой-пікір, айту, айтылғандар, сөз, сөз сөйлеу: ~举止 сөз бен тәртібі.

【言听计从】yántīngjìcóng әрбір айтқан сөзін тыңдау; барлық айтқан ақылын қабылдау.

【言外之意】yánwàizhǐyì сөздердің бүркеулі мағынасы.

【言为心声】yánwéixīnshēng айтқан сөзі жүректен шыққан.

【言笑】yánxiào【ет.】 қалжындау, қалжындап сөйлеу.

【言行】yánxíng【зат.】 сөз және қылықтар: ~一致.

【言犹在耳】yányóuzàier айтқан сөзі әліде құлағымда тұр.

【言语】yányǔ【зат.】 сөз, сөйлеу: ~粗鲁 дөрекі және ұстамсыз тіл.

【言语】yán·yǔ〈口〉【ет.】 айту,

жауап беру, айтып беру, айтып кету: 你走的时候~一声儿 кетер кезде айтып кет | 问你话呢, 你怎么不~? Сенен сұрап тұр ғой неге жауап бермейсің?

【言喻】yányù〈书〉【ет.】 аллегорияда(әдебиетте, өнерде дерексіз ұғымды деректі конкретті образдар арқылы көрсету; әсіресе мысалда, ертегіде көп қолданылатын тәсіл), мысалда көрсету.

【言者无罪, 闻者足戒】yánzhěwúzuì, wénzhězújiè айтушыға кінә қойылмайды, ал тыңдаушыға өсиет, ақыл болады.

【言之无物】yánzhīwúwù мағынасыз, жөнсіз көп сөйлеу, мылжындау.

【言重】yánzhòng【ет.】 тым қатты айтылған.

【言状】yánzhuàng【ет.】 жағдайды сипаттау, сипаттап беру: 难以~өте қиын жағдайды сипаттап беру.

陆 yán“陆”diàn қауіпті жағдайда болу.

妍 yán〈书〉әдемілік, әсемдік, сұлулық: 百花争~барлық гүлдер шешек атты.

【妍媸】yánchī【зат.】 сұлулық пен сұмпайы: 不辨~сұлулық пен сұмпайыны ажырата алмау.

岩(巖)yán①тау жыныстары, жартас, тас, петрографиялық: ~层 тау жыныстары; 花岗~гранит (тас); 山~жартас; 悬~кия, құз. ②(Yán)【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【岩层】yáncéng【зат.】 қабат, қалыңдық, тау жыныстары.

【岩洞】yándòng【зат.】 үңгір, тау қуысы, шұқыр, ойпат.

【岩画】yánhuà【зат.】 жартасқа салынған сурет, петроглиф.

【岩浆】yánjiāng【зат.】 магма (Жер шарының терең қойнауындағы ішіндегі сұйық отты зат).

【岩漠】yánmò【зат.】 тасты шөл.

【岩溶】yánróng【зат.】 карст.

【岩石】yánshí【зат.】 тау жыныстары, жартас, тас, петрографиялық.

【岩心】yánxīn【зат.】 керн.

【岩盐】yányán【зат.】 галит, тас тұз.

【岩羊】yányáng【зат.】 куку - яман.

炎 yán ① аптап, қызу,

шыжыған, ыстық: ~热 шыжыған | ~

夏 жаздың аптап ыстығы. ② қабыну:

发~қабыну, ісіну; | 结肠~колит

(токішектің талаурауы; қабынып ауруы).
 ③(Yán) Янь ди император.
 【炎帝】Yándì【зат.】→炎黄.Янь ди император.
 【炎黄】Yán-Huáng【зат.】Қытайда ежелгі легенда бойынша екі император, қытай ұлтының арғы ата - бабасына жатады.
 【炎凉】yánliáng【зат.】құбылмалылық, өзгерістік, тұрақсыз: 世态~адамдардың өзгермелі тұрақсыз қарым- қатынасы.
 【炎热】yánrè【сын.】аптап, қызу, шыжыған,ыстық: ~的夏天 жаздың ыстығы.
 【炎暑】yánshǔ【зат.】жаздың аптап ыстығы.
 【炎夏】yánxià【зат.】→炎暑.
 【炎炎】yányán【сын.】жалындау,алаулау,жандыру, күйдіру: 赤日~күннің көзі қатты күйдіреді, күн шыжып тұр.
 【炎症】yánzhèng【зат.】қабыну, флогоз.
 沿(yán) yán ①【сөзал.】бойлай, жағалай: ~着河边走 өзен жағалай жүру.②→沿袭: ~袭 дәстүрді үлгі алу | 相~成习 ұрпақтан ұрпаққа беріліп дәстүрге айналуы.③【ет.】→沿边儿.④(~儿)【зат.】ернеу, кенере, қыр, шек, шет: 床~кереуеттің шеті; 帽~қалпақтың қыры.
 【沿岸】yán'àn【зат.】жаға, жиек, жағалау.
 【沿边儿】yánbiānr【ет.】жиектеу, қаптау, айналдыра тігу,көмкеру, қоршау.
 【沿革】yángé【зат.】жетілу, даму процессі, тарихи үдеріс,эволюция: 社会风俗的~қоғамның әдет-ғұрып пен дәстүр тарихы; 历史~тарих.
 【沿海】yánhǎi【зат.】теңіз жағалау аймағы, теңіз жаға жері, жаға, жиек,теңіз маны: ~城市 теңіз жағалауындағы қала.
 【沿江】yánjiāng【зат.】өзен бойы, өзен жағалауы.
 【沿街】yánjiē【үс.】көше бойы, көше жағалауы: ~叫卖 көше-көшеге апарып сату; ~的房屋 дәл көшеге қарай шығатын үй.
 【沿例】yánlì【ет.】ескі үлгі - нұсқаны, мысалдарды қолдануды жалғастыру.
 【沿路】yánlù【үс.】жол бойы, жол -

жөнекей, жолдан, жол бойындағы, жол жиегіндегі: ~的花木 жол бойындағы гүлдер мен ағаштар; ~都种花木 жол жиегінде гүлдер мен ағаштар отырғызылған.
 【沿条儿】yántiáor【зат.】көмкерме, қайыма,жиек.
 【沿途】yántú→沿路.
 【沿袭】yánxí【ет.】дәстүр бойынша жүру,қадамымен жүру, дәстүрді үлгі алу: 不能~老法子 ескі әдіспен жүруге болмайды.
 【沿线】yánxiàn【зат.】темір жол желісінің бойы, тас жол бойы, жиегі: 铁路~的城镇 темір жол желісінің жағалауындағы қала.
 【沿用】yányòng【ет.】қолдануды жалғастыру, қолдану, мирасқор болу: 这种方法已经~了五,六十年 бұл әдісті 50-60 жылдай қолданып келе жатыр.
 研 yán ①【ет.】үгу, ұнтақтау: ~墨 тушты ұнтақтау; ~成粉末 ұнтаққа бір нәрсені үгітіп салу.②→研究: 钻~терең оқып іздену, менгеріп алу | ~习 оқу, іздену.
 【研读】yándú【ет.】мәнерлеп оқу, жіті оқу: ~史书 тарихи кітапты жіті оқу.
 【研发】yánfā【ет.】ғылыми зерттеу жұмыстары: ~新药 жаңа дәруменді зерттеу жұмысы.
 【研究】yánjiū【ет.】①зерттеу, оқып білу,іздену: ~语言 тілді зерттеу; | 学术~ ғылыми зерттеу; | 科学~工作 ғылыми- зерттеу жұмысы.②қарап алу, қарап анықтау, қарап шешу,пікір алысу, талқылау: 今天的会议, 准备~三个重要问题 бүгінгі жиналыста ең маңызды үш мәселені қарастырады | 你的报告领导上正在~ сіздің баяндамаңыз басшылықтың қарауында.
 【研究生】yánjiūshēng【зат.】аспирант (ғылыми - педагогикалық жұмысқа әзірленіп жүрген адам).
 【研究员】yánjiūyuán【зат.】ғылыми жетекші.
 【研磨】yánmó【ет.】①→研①.②укалау,ысқылау, ажарлау, қырнау, тегістеу.
 【研判】yánpàn【ет.】оқу және анықтау, қарау және баға беру: ~案情 жұмыстың жағдайын қарап және баға беру; | ~市场趋势 нарық үрдісі (нарықтағы бағаның қозғалысындағы,

дамуындағы негізгі бағыт).
 【研讨】yántǎo【ет.】оқу және пікір алысу, қарастыру, қарап шешу: ~会 ғылыми конференция.
 【研习】yánxí【ет.】оқу, іздену, зерттеу (теориялық және практикалық жағынан): ~山水画 пейзаждық суретті зерттеу.
 【研制】yánzhì【ет.】өңдеу, жетілдіру, дамыту, жақсарту: ~新产品 жаңа өнімді өңдеу.
 盐(鹽) yán【зат.】①тұз: 精~ас тұзы; 煮~ тұз қайнату; 煮~工人 тұз қайнатушы (маман жұмысшы); 汤里放些~сорпаға кішкени тұз салу.②тұз复~екі есе тұз.
 【盐巴】yánbā〈方〉【зат.】→盐①.
 【盐场】yánchǎng【зат.】тұз өндіру кәсіпшілігі, тұз қайнату өндірісі.
 【盐池】yánchí【зат.】ащы көл, тұзды көл.
 【盐分】yánfèn【зат.】ащылық, тұздылық.
 【盐湖】yánhú【зат.】ащы көл, тұзды көл.
 【盐花】yánhuā【зат.】①бір салым тұз: 汤里搁点儿~儿 сорпаға бір салым тұз салу.②〈方〉→盐霜.
 【盐碱地】yánjiǎndì【зат.】сортаң,тақырлы дала, ақ сортаң, ащылы жер,тақыршақ.
 【盐井】yánjǐng【зат.】тұзды ұңғыма.
 【盐卤】yánlǔ【зат.】тұздық.
 【盐汽水】yánqìshuǐ【зат.】тұзды содалы су.
 【盐霜】yánshuāng【зат.】тұз кону,түту.
 【盐酸】yánsuān【зат.】тұзды (хлор мен сутегінің қосындысы) қышқыл.
 【盐滩】yántān【зат.】тұзды қайнатып шығаратын аумақ.
 【盐田】yántián【зат.】тұзды бассейн, тұз өндіру кәсіпшілігі.
 【盐土】yántǔ【зат.】сортаң топырақ.
 【盐坨子】yántuó·zi【зат.】үйме тұз.
 【盐桌】yánxiāo【зат.】тұзды үкі (тұз контрабандасымен айналысатын адам, саудагер).
 铅(鉛) yán 铅山(Yánshān), Цзянси провинциядағы жер аты.
 阎(閻) yán ①〈书〉ауылдық қақпа,есік.
 ②(Yán)【зат.】фамилия.
 【阎罗】Yánluó【зат.】Ямараджа; тозақтың әміршісі.

【阎王】 Yán-wáng 【зат.】 ① тозақ әміршісі. ② жауыз, қанқұмар, зұлым, шайтан, әбілет, дұшпан, сұм.

【阎王殿】 yán-wángdiàn 【зат.】 тозақ әміршісінің сарайы.

【阎王账】 yán-wángzhàng 〈口〉

【зат.】 өсім алушылық, қарыз алушылық.

蜒 yán ① [蜒蚰] (yányóu) 〈方〉

【зат.】 шырышты ұлу. ② → 蚰蜒.

筵 yán → 筵席: 喜~қыз тойы, келін тойы; | 寿~ туған күнге байланысты банкет, қонағасы.

【筵席】 yánxí 【зат.】 банкет, қонағасы, зияпат, той, түскі қонақ асы.

掣 yán 〈书〉 → 研.

颜(顏) yán ① бет, жүз, өң: 和~悦色 ашық жүзді өң | 开~一笑 күлімсірегенде беті шара табақтай болып кетті. ② → 颜面 ②: 无~见人 бет жүзінді адамдарға көрінуге ұялу. ③ 颜色 ①: 五~六色 түрлі- түсті, ала. ④ (Yán) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【颜料】 yánliào 【зат.】 бояу, сыр, бояғыш зат.

【颜面】 yánmiàn 【зат.】 ① бет, жүз, өң: ~神经 бет жүйкесі. ② бет, жүз, лауазым, мәртебе, абырой: 顾全~ абыройын сақтау.

【面容】 yánróng 【зат.】 бет келбеті, бет әлпеті: ~枯槁 бет әлпетін сақтау.

【颜色】 yánsè 【зат.】 ① бояу, рең, түс, сыр: 鲜艳的~ ашық бояулар; | 各种~的 боялған, сырланған; 上~ бояу, сырлау. ② 〈书〉: 给~看 біреуге көрсету; біреудің сазайын тарттыру.

【颜色】 yán-shai 〈口〉 【зат.】 → 颜料.

【颜体】 Yántǐ 【зат.】 Янь Чжэнь-цин стильде каллиграфия.

檐(簷) yán (~儿) 【зат.】 ① шатырдың шеті, карниз, бұғат, ернеу: 房~ үйдің шатырдың шеті | 廊~ терраса карниз. ② күнқағар, карниз: 帽~儿.

【檐沟】 yángōu 【зат.】 суағар жыра, су ағатын арық.

【檐口】 yánkǒu 【зат.】 карниз, күнқағар.

【檐子】 yán-zi 〈口〉 【зат.】 → 檐 ①.

yǎn

奄 yǎn 〈书〉 ① көрсетпеу, қамту: ~有四方. ② 【үс.】 тез, асығыс, кенеттен, екпіндей, бірден, кірпік қағыс, лезде,

өте тез: ~忽 қас қағым сәтте; | ~然 кенеттен.

【奄忽】 yǎnhū 〈书〉 【үс.】 лезде, өте тез, қас қағым сәтте, кірпік қағыс.

【奄然】 yǎnrán 〈书〉 【үс.】 кенеттен, тез, шапшаң.

【奄奄】 yǎnyǎn 【сын.】 әрең-әрең дем алу: ~一息 ақырғы демі таусыларда болу.

兗 Yǎn ① 兗州 (Yǎnzhōu), Шандун провинциядағы жер аты. ② 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【俨然】 yǎnrán 〈书〉 ① 【сын.】 айбын, айбындылық: 望之~ айбынды болып көріну. ② 【сын.】 үйлесімді түрде, сазына келтіріп: 屋舍~ үйлер үйлесімді түрде тұр. ③ 【үс.】 солай болғандай, сондай-ақ, сияқты, тәрізді, еске алу: 这孩子说起话来~是个大人 бұл бала сөйлегенде үлкен адам сияқты сөйлейді.

【俨如】 yǎnrú 【ет.】 солай болғандай, сондай-ақ, сияқты, тәрізді: ~白昼 күндіз сияқты, тәрізді.

衍-1 yǎn ① 〈书〉 даму, өрбу, үдеу: 仁风~而外流 гумандық әдет-ғұрып бүкіл көрші райондарда өрбиді. ② 〈书〉 артық терілген мәтін; хат жазықанда артық жазылған сөздер мен сөйлемдер: ~文 артық терілген мәтін. ③ (Yǎn) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

衍-2 yǎn 〈书〉 ① суару, су басу, су жаю: 流~四方 барлық аймақ су жайылып кетті. ② батпақ, саз батпақ, шалшық, тартпа.

【衍变】 yǎnbiàn 【ет.】 эволюция (эволюция жолымен бірте-бірте даму), даму.

【衍化】 yǎnhuà 【ет.】 эволюция жолымен бірте-бірте даму, өркендеу, өріс алу.

【衍射】 yǎnshè 【ет.】 дифракция: 电子~法 электронды графикалық әдіс.

【衍生】 yǎnshēng 【ет.】 туынды.

【衍生物】 yǎnshēngwù 【зат.】 туынды зат, нәрсе; дериват.

【衍文】 yǎnwén 【зат.】 артық терілген мәтін; хат жазықанда артық жазылған сөздер мен сөйлемдер.

弇 yǎn 〈书〉 жабу, жауып тастау, бүркеу, орау.

【弇陋】 yǎnlòu 〈书〉 【сын.】 сапасыз білімге ие болуы.

剡 yǎn 〈书〉 ① сүйірлеу, үшкірлеу, сүйірлендіру: ~木为矢 ағашты жіңішке қылып үшкірлеп садақ оғын жасау. ② өткір, үшкір.

撵(撵) yǎn 【зат.】 қақпақша.

掩(揜) yǎn ① 【ет.】 жабу, жауып тастау, жасыру, қаптау, тығындау, қысу: ~口而笑 ішінен күлу; | ~住耳朵 құлақты тығып қою. ② 【ет.】 жабу: ~卷 кітапті жабу | ~门 есікті жауып қою. ③ 〈书〉 абайсызда, ойда жоқта тап беру: ~杀 абайсызда тап беру.

【掩鼻】 yǎnbí 【ет.】 мұрнын жауып қою (жаман иістен).

【掩蔽】 yǎnbì ① 【ет.】 жабу, жасырып қою, орау: ~部 блиндаж (снарядтан, бомбадан қорғану үшін қазылған орын). ② 【зат.】 пана, таса, тосқауыл, қорған.

【掩蔽部】 yǎnbìbù 【зат.】 блиндаж (снарядтан, бомбадан қорғану үшін қазылған орын).

【掩藏】 yǎncáng 【ет.】 бүркеу, жасыру, жасырып қою, тығып қою.

【掩耳盗铃】 yǎn'ěrdàoqing өзгелерді емес өзінді алдау, түкке тұрмайтын өзін өзі алдау.

【掩盖】 yǎngài 【ет.】 ① басу, қаптау, қамту: 大雪~了田野 жолды тегіс қар басып қалды. ② жасыру, тығу, қымқыру, үнсіз қалу, бүрмелеу: ~真相 шындықты жасырып қалу; ~事实 ақиқатты бүрмелеу.

【掩护】 yǎnhù ① 【ет.】 бүркеу, жабу, көлегейлеу. ② 【ет.】 жасырып қою, орау: ~地下工作者 жұмысты жасырынып істеушіні жасырып қою. ③ 【зат.】 пана, тосқауыл, баспана.

【掩埋】 yǎnmái 【ет.】 көму, көміп тастау, жерлеу.

【掩人耳目】 yǎnrén'ěrmù адамдардан жасыру.

【掩杀】 yǎnshā 〈书〉 【ет.】 абайсызда тап беру.

【掩饰】 yǎnshi 【ет.】 бүркеу, боямалап көрсету, жабу, бүркемелеу: ~错误 қателікті боямалап көрсету.

【掩体】 yǎntǐ 【зат.】 баспа, пана, тосқауыл.

【掩眼法】 yǎnyǎnfǎ 【зат.】 трюк (шеберлік әдіс), фокус, көз алдау, көз бояу.

【掩隐】 yǎnyīn 【ет.】 көз аясынан жасырынып қалу.

【掩映】 yǎnyìng 【ет.】 қарайту, бөлу, шығару.

郾 yǎn 郾城 (Yǎnchéng), Хэнань провинциядағы жер аты.

眼 yǎn ① →眼睛. 左 ~ сол көз; 看 ~ бір көзбен қарау. ② (~儿) 【зат.】 саңылау, тесік: 针 ~ иненің жасауы, иненің көзі; 鼻子 ~ танау. ③ такт, ырғақ: 走了 ~ тактыдан жанылу.

【眼巴巴】 yǎnbābā 【сын.】 状态词 ① дәті шыдамау, шыдамсыздық, асығыстықпен; екі көзі төрт болу: 大家 ~ 地 等着 他 回来 Барлығы шыдамсыздықпен онын оралуын күтіп отыр. ② түсінбей аузын ашып отыру, ашық ауыздану.

【眼白】 yǎnbái <方> 【зат.】 көздің ағы.

【眼波】 yǎnbō 【зат.】 өткір көз.

【眼岔】 yǎnchà <方> 【ет.】 жаңылыс тану, қателесу.

【眼馋】 yǎnchán 【сын.】 тоймас көзімен, қызғаншақ көз тастау.

【眼眵】 yǎnchī 【зат.】 құрғап қалған көзден заттар шығуы.

【眼袋】 yǎndài 【зат.】 көздің асты күлдіреп тұр.

【眼底】 yǎndǐ 【зат.】 көздің түбі.

【眼底】 yǎndǐ-xià 【зат.】 →眼前.

【眼福】 yǎnfú 【зат.】 : ~不浅 мұны көруге сәті түсуі, бағына қарай болуы; 以饱 ~ көрініспен рақат алу.

【眼高手低】 yǎngāoshōudī қалайды, алайда істей алмайды, жүзеге асыра алмайды; көп қалайды, алайда істеуге мүмкіндігі жоқ.

【眼光】 yǎnguāng 【зат.】 ① көзқарас, қарау, көз тастау, назар: 大家的 ~ 都集中到他身上 Барлығының назары оны қараумен болды. ② ой-өріс. ③ көргіштік, көрегендік: 老 ~ ескі көргіштік.

【眼红】 yǎnhóng 【сын.】 ① қызғаныштан көзі жарылу, қызғанышпен қарау, қызығу, сұқтану: 见钱 ~ ақшаға көзі жайнап кетуі. ② аузын басу, ашулану, ызалану, өшігу.

【眼花】 yǎnhuā 【сын.】 көз нашар көреді, көз бұлдырап көру: 耳聋 ~ нашар көру, нашар есту.

【眼花缭乱】 yǎnhuāliáo luàn көз жайнап кетуі, көз алдынан кетпеу.

【眼犄角儿】 yǎnjījiǎo <方> 【зат.】 →

眼角.

【眼疾手快】 yǎnjíshǒukuài → 手疾眼快.

【眼尖】 yǎnjiān 【сын.】 өткір көз, көргіш көз, өткір көзді.

【眼脸】 yǎnjiǎn 【зат.】 қабақ (көздің қабағы).

【眼见】 yǎnjiàn 【үс.】 өз көзімен көру: 这是, 我亲 ~ 的 бұл жұмысты мен өз көзімен көрдім.

【眼角】 yǎnjiǎo (~儿) 【зат.】 көз бұрышының саңылауы.

【眼界】 yǎnjiè 【зат.】 ой-өріс: ~宽广 ой-өрісі кең; 开开 ~ ой-өрісін кеңейту.

【眼睛】 yǎnjīng 【зат.】 көз.

【眼镜】 yǎnjìng (~儿) 【зат.】 көзілдірік.

【眼镜蛇】 yǎnjìngshé 【зат.】 көзілдірік қабы.

【眼看】 yǎnkàn ① 【үс.】 көзінде, көз алдымда: 我 ~ 他 长大的 Ол менің көз алдымда өсті. ② 【ет.】 дәл осылай, жақындаған, тез болатын нәрсе: ~冬天 就到了 қыс жақындаған (бүгін – ертең).

【眼眶】 yǎnkuàng 【зат.】 көз шарасы: ~里含着泪水 көз жасымен.

【眼泪】 yǎnlèi 【зат.】 көз жасы.

【眼力】 yǎnli 【зат.】 ① көз, көру: ~越来越差了 көздің көруі бара бара нашарлап барады. ② көргіштік, көрегендік; алдын ала болжау қабілеті: ~过人 көргіштікпен ерекшелену.

【眼力见儿】 yǎnlìjiàn <方> 【зат.】 бейімділік; ептілік; зеректік; тапқырлық; түсінгіштік; ұғымдылық.

【眼帘】 yǎnlián 【зат.】 көз жетер жер, ой-өрісі: 入 ~.

【眼眉】 yǎnméi <方> 【зат.】 қас.

【眼面前】 yǎn miànqián (~儿) <方> 【зат.】 жиі қолданылатын.

【眼明手快】 yǎnmíngshǒukuài көздің сенімділігі және қолдың ептілігі; тез және еппен.

【眼目】 yǎnmù 【зат.】 жансыз, тыншы.

【眼泡】 yǎnpào (~儿) 【зат.】 жоғарғы қабақ: 肉 ~ 儿 томпиған қабақ | ~ 儿 哭肿了 көз жасынан көз ісіп кетті.

【眼皮】 yǎnpí (~儿) 【зат.】 қабақ.

【眼皮底下】 yǎnpí dī xià қабақ астында.

【眼皮子】 yǎnpí-zǐ <口> 【зат.】 → 眼睑: ~ 底下的事他都看不见 қабақ астында тұрғанында ол көрмейді ғой.

【眼前】 yǎnqián 【зат.】 ① 眼 көз алдында, аяқ астында тұрғаны: 东西就在你 ~ зат біздің көз алдымызда жатыр.

② бүгінгі, ағымдағы, қазіргі, тұратын: ~ 的问题 алдымызда тұрған сұрақ; ~ 我们 有件重要工作 біздің алдымызда маңызды жұмыс тұр.

【眼前亏】 yǎnqiánkūi 【зат.】 көз алдыдағы өкініш.

【眼球】 yǎnqiú 【зат.】 көздің алмасы.

【眼圈】 yǎnquān (~儿) 【зат.】 → көз тысы.

【眼热】 yǎnrè 【сын.】 қызғаныштан көзі жарылу, қызғанышпен қарау, қызығу, сұқтану.

【眼色】 yǎnsè 【зат.】 айқын көзқарас, көзбен ымдау: 调 ~ көз қысу; 递 [个] ~ қас қағу, көзбен ымдау; 使 ~ [儿] көз қысу.

【眼神】 yǎnshén 【зат.】 ① көз әлпеті, көзқарас: 严厉的 ~ қатал көзқарас, тымырсық көзқарас; 惺忪的 ~ маужыраған түрі. ② (~儿) <方> → 眼力.

【眼生】 yǎnshēng 【сын.】 таныс емес болып көрінуі: 这人看着有点 ~ бұл адамдар таныс емес болып көрінеді.

【眼屎】 yǎnshǐ 【зат.】 → 眼眵.

【眼熟】 yǎnshú 【сын.】 таныс болып көрінуі.

【眼跳】 yǎntiào 【ет.】 көз тартады.

【眼窝】 yǎnwō (~儿) 【зат.】 көздің ойдымы.

【眼下】 yǎnxià 【зат.】 → 眼前 ②.

【眼线】 -1 yǎnxiàn 【зат.】 көз жетер жер.

【眼线】 -2 yǎnxiàn 【зат.】 дәлдеуші, нысанашы.

【眼压】 yǎnyā 【зат.】 офтальмотонус, көз даулениясы.

【眼影】 yǎnyǐng 【зат.】 қабаққа арналған бояу заттар: ~ 膏 қабаққа арналған бояғыш далап сияқты.

【眼晕】 yǎnyùn 【ет.】 көз қарауытуы, көз алды қарауы.

【眼罩儿】 yǎnzhàoer 【зат.】 көзілдіріктер.

【眼睁睁】 yǎnzhēngzhēng (~的) 【сын.】 түсінбей аузын ашып отыру; ашық ауыздану.

【眼中钉】 yǎnzhōngdīng 【зат.】 көзге шыққан сүйелдей.

【眼珠】 yǎnzhū (～儿) 【зат.】 көздің алмасы.

【眼珠子】 yǎnzhū·zi <口> 【зат.】 →眼珠: 象保护~一样 көздің қарашығындай сақтау.

【眼拙】 yǎnzhuō 【сын.】 танымау: 恕我~, 您贵姓? Кешірерсіз, атыңыз қалай (танымай қалуы)?

偃 yǎn <书> ① артылу, ұзарту, созу: ~卧 артылу. ② тоқтату: ~武修文 соғыс саясатын тоқтатып, бейбітшілік саясатын бастау.

【偃旗息鼓】 yǎnqíxīgǔ жымырысқы айла жасау.

【偃武修文】 yǎnwǔxiūwén соғыс саясатынан бейбітшілік саясатына көшу. 琰 yǎn <书> қымбат яшма (кварцтың бір түрі).

椽 yuān долана.

庵 yān <书> қараңғы, түнерінкі.

庖 yāo [庖庖] (yāoyu) <书> 【зат.】 есік ысырмасы.

鞞 yǎn <书> бүркеу, жабу, орау: 热~法 ыстық тарту.

鞞布 yǎnbù компресс (ауырған жерге басу үшін суға малған шүберек)

演 yǎn ① даму, өркендеу: ~进 алға басу.

② толық ашылу, даму, өркендеу, сөз сөйлеу: ~说 сөз сөйлеу | ~绎 дедукция. ③ есеп шығару, мәселені шешу, жаттығу: ~算 мәселені шешу; | ~武 жаттығу. ④ 【ет.】 спектакль, опералық және драмалық қойылым, сауық кеші ойнау, орындау: ~奏 орындау; | 她~过白毛女 Ол сары шашты әйел рөлін ойнады.

⑤ (Yǎn) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【演变】 yǎnbiàn 【ет.】 даму, өркендеу, эволюция жолымен бірте-бірте даму: 不断~ тоқтамай эволюция жолымен бірте-бірте дамыту; 和平~ бейбітшілік эволюция.

【演播】 yǎnbō 【ет.】 хабар тарату, радиобауар, телехабар: ~室 радиостудия, телестудия.

【演唱】 yǎnchàng 【ет.】 музыкалық қойылым, ойнау, орындау: ~会 концерт; | ~京剧 Пекиндік музыкалық драманы ойнау.

【演出】 yǎnchū 【ет.】 спектакль, орындау, ойын көрсету, қойылым көрсету, ойын.

【演化】 yǎnhuà 【ет.】 даму, өркендеу,

эволюция жолымен бірте-бірте даму: 生物的~тірі ағзаның эволюциясы.

【演技】 yǎnjì 【зат.】 ойын, ойнау (актердің).

【演讲】 yǎnjiǎng 【ет.】 →演说.

【演进】 yǎnjìn 【ет.】 алға басу, өркендеу, даму, өрлеу: 艺术的 өнер эволюциясы.

【演练】 yǎnliàn 【ет.】 дайындық, даярлық, жаттығу: 模拟~ еліктеу модельдеу.

【演示】 yǎnshì 【ет.】 демонстрация жасау, көрсету.

【演说】 yǎnshuō ① 【ет.】 сөз сөйлеу, сөз айту жұртшылыққа: ~了两个小时 екі сағат уақыт сөз сөйлеу. ② 【зат.】 сөз, сөйлем, орындау.

【演说者】 yǎnshuōzhě сөзуар, сөзшен, шешен.

【演算】 yǎnsuàn 【ет.】 есеп шығару, мәселені шешу: ~习题 есеп шығару, тапсыраны орындау.

【演武】 yǎnwǔ 【ет.】 жаттығу, әскери өнерді үйрену: ~厅 байқау орны.

【演习】 yǎnxí 【ет.】 жаттығу, епті тәсіл, айла, дайындық, даярлық: 海军~ теңіздік айла; | 实弹~ атыс патронымен атып үйреніп жаттығу.

【演戏】 yǎnxì 【ет.】 спектакль, опералық және драмалық қойылым, сауық кеші: .

【演义】 yǎnyì <书> тарихи роман.

【演艺】 yǎnyì 【зат.】 театрлық өнер, өз шеберлігін көрсету: ~界 артистік ара, шоу-бизнес; | ~人员 конференсье (концерттегі, эстрададағы ойындардың бағдарламалық нөмерлерін айтып тұратын, ойын арасында көпшілікті көңілдендіруші артист); 淡出~界 шоу-бизнеснен біртіндеп шығу.

【演绎】 yǎnyì ① 【зат.】 дедукция; жалпылау (ойлаудың жалпыдан жалқыға, бүтіннен бөлшекке көшіп нәтиже шығаруы)

【演员】 yǎnyuán 【зат.】 әртіс, артист, актер, сахнагер, орындаушы.

【演奏】 yǎnzòu 【ет.】 орындау, атқару, ойнау: ~钢琴协奏曲 фортепьяно концертін орындау (ойнау); 公开~ назар салу, ықылас салу.

魇 (魇) yǎn 【ет.】 ① түс, түс көру, түсінде сандырақтап сөйлеу: ~住了. ② <方> жаман түс көру, шағасу (тұншығып жаман түс көру).

堰 yǎn айдарлы цикада (тек қанаттылар отрядына жататын шыбын-шіркейдің бір түрі).

黧 (黧) yǎn <书> тау шыңы.

黧 (黧) yǎn <书> 黑色的痣.

甗 yǎn керамикалық қазан.

鼯 (鼯) yǎn 【зат.】 көртышқан.

【鼯鼠】 yǎnshǔ 【зат.】 көртышқан.

yàn

厌 (厭) yàn ① орындау, қанағаттандыру.

② 【ет.】 жалықтыру, зеріктіру: 看~了 карауға жалығу. ③ жек көру, жирену, жеркену, секемдену: ~恶 жеркену; | ~弃 жек көрушілік.

【厌烦】 yànfán 【ет.】 жалықтыру, ығыр қылу, зеріктіру, мазасыздау: 跟他谈话从来不会感到~ Онымен сөйлескенде ешқашанда жалықтырмайды; 令人~的事情 зеріктіретін адам.

【厌恨】 yànhèn 【ет.】 өте жек көру.

【厌倦】 yànjuàn 【ет.】 енжарлық; көңілсіздік; селкостық; селсоқтық: 对....感到~ енжарлыққа салыну; 令人~ енжарлыққа ұшырату.

【厌弃】 yànqì 【ет.】 жек көрушілікті болдырмау: 遭人~ Адамдар жек көрушілікпен теріс айналды.

【厌食】 yànshí 【ет.】 тәбетсіздік.

【厌世】 yànshì 【ет.】 күйректік; күйікшілік; торығушылық; өмірге түңелу; түңілушілік.

【厌恶】 yǎnwù 【ет.】 жек көру, жирену, жеркену, секемдену: 大家都~他 Барлығы оны жек көрді.

【厌学】 yǎnxué 【ет.】 оқудан жалықтыру, зеріктіру.

【厌战】 yànzhàn 【ет.】 соғысты жек көру, соғысқа деген жек көрушілікті сезіну: ~情绪 соғыстан жалығу.

甗 (甗) yàn 甗口 (Yànkǒu) Чжэцзян провинциядағы жер аты.

研 yàn <书> →硯.

砚 (硯) yàn →砚台: 笔~ жазу үстел керек - жарактар.

【砚池】 yànchí 【зат.】 →砚台.

【砚滴】 yàndī 【зат.】 тушьті суға жібіту үшін арналған тамызғыш.

【砚台】 yàn-tái 【зат.】 тушь (сурет салатын бояу).

咽(嚥)yàn【ет.】 жұту, жұтыну: ~不唾沫 түкірікті жұту; | 不能不~ ауызға алма; | 把话~不去了 тілін тістеп алу, тілі күрмелеу.

【咽气】yànqì【ет.】 демалуды тоқтату, дем тоқтады.

彦 yàn①〈书〉 жоғары білімі бар адам.

② (Yàn)【зат.】 Фамилияға қолданылады.

艳(豔、艷)yàn①【сын.】 әдемі, жарқын, ашық, көркем, сұлу, әсем, көрікті: ~丽 әдемі; 这布的花色太~了 мына сисаның түсі өте ашық екен. ② роман, әңгіме, романдық әңгіме, сүйіспеншілік өлең: ~情 роман | ~史 романдық әңгіме. ③〈书〉 қызғану, көре алмау: ~羨 қызығу. ④ (Yàn)

【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【艳福】yànfú【зат.】 сұлу қыздардан табысты болу.

【艳丽】yànlì【сын.】 әдемі, жарқын, ашық, көркем, сұлу, әсем, көрікті: ~夺目 сұлулығымен таң қалдыру; | ~的彩虹 ашық кемпіркосак.

【艳情】yànqíng【зат.】 роман: ~小说 сүйіспеншілік роман, новелла.

【艳诗】yànshī【зат.】 сүйіспеншілік өлең.

【艳史】yànshǐ【зат.】 романдық әңгіме, тарих.

【艳羨】yànxiàn〈书〉【ет.】 көре алмау, қызғану, қызығу.

【艳阳】yànyáng【зат.】 ① жылы ашық күн: ~天 тамаша көктемдік ауа райы.

晏 yàn① кеш, кешігіп, кешеуіл: ~起 кешігіп тұру. ②→宴. ③(Yàn)【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【晏驾】yànjià【ет.】 император өлімі.

唁 yàn көңіл айту: 吊~ көңіл айту; ~电 қайғылы жеделхат.

【唁电】yàndiàn【зат.】 көңіл айту жөнінде жеделхат, қайғылы, қаралы жеделхат.

【唁函】yànhan【зат.】 көңіл айтылған хат.

宴 yàn① түскі асқа шақыру, түскі асқа қонақ ету: ~客 қонақтарды түскі асқа шақыру. ②→宴会: 设~ зияпат жасау; | 赴~ қонағасыда қатынасу; | 盛~ салтанатты банкет, түскі ас.

【宴尔】yàn'ěr〈书〉【сын.】

Бейбітшілік және бақыт. «Шицзин».

【宴会】yànhuì【зат.】 банкет, салтанатты қонағасы, той, жиын-той: 举行盛大~ салтанатты банкетті ұйымдастыруға мүмкіндік беру.

【宴请】yànqǐng【ет.】 түскі асқа шақыру, банкетке, тойға шақыру.

【宴席】yànxi【зат.】 думан – той, жиын-той, банкеттік үстел.

验(驗、驗)yàn①【ет.】 тексеру, қарау, бақылау: ~货 заттың сапасын тексеру; ~工 жұмысты тексеру; ~明正身 сотталғанның тұлғасын анықтау. ② нәтижелі, тиімді.

【验查】yànchá【ет.】 тексеру, тексертікізу, қарастыру: ~证件 құжатты тексеру; | ~存货 тауар қорын тексеру.

【验钞机】yànchāojī【зат.】 детектор валюта, детектор банкнот.

【验车】yànchē【ет.】 көліктің дұрыстығын тексеру, тексеруге жіберу.

【验方】yànfang【зат.】 ықпалды шара.

【验关】yànguān【ет.】 кедендік тексеру: 办理~手续 кедендік тексеру жұмысын ресми түрде жүргізу.

【验光】yànguāng【ет.】 көзілдірікті таңдауда көздің көруін анықтау.

【验看】yànkàn【ет.】 бақылау, күзету, қарау, тексеру, қабылдау: ~指纹 саусақтың ізін тексеру; | ~护照 паспорт тексеру.

【验尸】yànshī【ет.】 автопсия; өлікті зерттеу.

【验收】yànshōu【ет.】 алу, қабыл алу, қабылдау: ~工作 жұмысқа қабылдау | ~货物 товарларды қабыл алу.

【验算】yànsuàn【ет.】 бақылау, тексеріс, сын, сынау.

【验证】yànzhèng【ет.】 тексеру, қарастыру: ~【сан.】据 статистиканы қарастыру.

【验资】yànzī【ет.】 капиталды тексеру: ~报告 капиталды тексеру жөнінде есеп беру.

谚(諺)yàn→谚语: 古~көне мақал мәтел | 农~шаруаның мақал.

【谚语】yànyǔ【зат.】 мақал мәтел.

堰 yàn【зат.】 бөгет, бөгеу, тоған, дамба.

雁(鴈)yàn【зат.】 жабайы қаз.

【雁过拔毛】yànguòbámáo ұшып бара

жатқан қаздардың жүнін жұлып алу (алғыр, епті).

【雁行】yànháng【зат.】 бір үйір жабайы қаздар.

【雁阵】yànzhèn【зат.】 қаздар қараваны.

彦 yàn〈书〉① дөрекі, мәдениетсіз. ②→“唁”.

焰(燄)yàn жалын, алау, оттың жалыны: 火~фейерверк.

【焰火】yànhuǒ【зат.】 фейерверк.

【焰心】yàn-xīn【зат.】 жалтырамаған алау.

焱 yàn①〈书〉 оттың жалыны, алау, ашық, жарық. ② (Yàn)【зат.】 Фамилия.

滯(滯)yàn→潏滯.

塙 yàn①〈方〉【зат.】 екі төбек арасындағы жер. ②→堰.

酽(醖)yàn【сын.】 ащы, күшті, қою: 茶太~了 шай тым қою болды.

饜(饜)yàn〈书〉① қанағатты болу, қанағаттандыру. ② тойғанша жеу, тою.

【饜足】yànzú〈书〉【ет.】 тою, тойғанша жеу, қарны тою, тойып отыру.

讞(讞)yàn〈书〉 әділ үкім: 定~соттың ұйғарымын шығару.

燕(鸞)yàn【зат.】 қарлығаш.

【燕尔】yàn'ěr→宴尔.

【燕衲】yànhéng【зат.】 қаншыр (құс).

【燕麦】yànmài【зат.】 ① сұлы. ② сұлы.

【燕雀】yànquè【зат.】 құнақ, юрок.

【燕尾服】yànwěifú【зат.】 фрак (алдыңғы етегі жоқ, артқы етегі ұзын жырық еркек киімі).

【燕窝】yànwō【зат.】 қарлығаштың ұясы.

【燕子】yàn-zi【зат.】→燕.

贖(贖、贖)yàn〈书〉 жасанды, жалған, қолдан жасаған: ~品 жалған бұйым.

【贖本】yànběn【зат.】 жасанды бұйым, қолдан жасаған зат.

【贖币】yànbì〈书〉【зат.】 жалған ақша, монета.

【贖碱】yànjiǎn〈书〉【зат.】 алкалоид.

【贖品】yànpǐn【зат.】 жалған зат, жасанды зат, қолдан жасаған зат.

讞(讞)yàn〈书〉① Бірге отырып әңгімелесу. ②→宴.

嬾 yàn〈书〉 сұлу, әдемі, әсем, көрікті.

yāng

央 -1yāng 【ет.】 сұрау, жалыну, жалбару: ~求 жалыну; |到处~人帮忙 барлығы көмек сұрап жатыр.

央 -2yāng ① орта, орталық. ② (Yāng) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

央-3yāng <书> біту, таусылу: 夜未~түн әлі аяқталған жоқ.

【央告】yāng-gào 【ет.】 →央求.

【央行】yāngháng 【зат.】 орталық банк.

【央求】yāngqiú 【ет.】 жалбару; жалыну; жалынып көндіру; иландыру.

【央托】yāngtuō 【ет.】 сұрау.

泐 yāng [泐泐] (yāngyāng) <书>

【сын.】 ① айдынды, аумақты, еркін, кең: 湖水~. ② ұлы, сәулетті, айбарлы: ~大国 ұлы держава.

殃 yāng ① бақытсыздық, қайғы, сәтсіздік: 遭~ бәлеге ұшырау. ② зиян келтіру, қастық істеу.

秧 yāng ① (~儿) 【зат.】 көшет, екпе көшет, сеппе көшет: 树~儿 екпе көшет; |白菜~儿 орамжапырақ көшеті. ② 【зат.】 күріш көшеті: ~田 күріш көшет алаңы |插~ күрішті көшеттеу. ③ 【зат.】 өсімдік сабағы, шырмауық: 瓜~ асқабақ сабағы |豆~ бұршақты сабақ. ④ (бағылған кейбір кішкене жануарлар: 鱼~ кішкене балық құртшабақ; шабақ (уылдырықтан жаңа ғана шыққан балық). ⑤ (Yāng) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【秧歌】yāng-gē 【зат.】 «янге» (қытайдық халықтық биі).

【秧歌剧】yāng-gējù 【зат.】 «янгезцзюй» (халықтық көрініс әнмен және бимен).

【秧龄】yānglíng 【зат.】 күріш көшетінің өсу ұзақтығы.

【秧苗】yāngmiáo 【зат.】 көшет.

【秧田】yāngtián 【зат.】 күріш көшет алаңы.

猪~ торай (шошқаның баласы).

鞅 yāng ат-анжам; ат-сайман; ат-тұрман; әбзел; ер-тұрман.

yáng

扬 -1(揚、馭)yáng ① 【ет.】 көтеру, шығару, сермеу, қол сілтеу: ~手 қол сермеу; қолынды көтеру; ~起鞭子

қамшымен сермеу. ② 【ет.】 суыру, ұшыру: ~场 суыру; |~谷物 дәнді ұшыру (дәнді ұшырып аршып тазалап алу); 谷物~得很 干净 дәндер жақсы ұшырып аршып тазаланды. ③ кеңею, таралу: ~言 асырып айту; 【зат.】 ~全国 атақ бүкіл елге тарады.

扬 -2(揚)Yáng 【зат.】 ① Цзянсу провинциясының Янчжоу жері. ② Фамилия.

【扬长】yángcháng 【үс.】 бұрылып артқа қарамау; ештеңеге мән бермей немқұрай қарау; ештеңені білгісі келмеу: ~而去 алдыда кетіп қалды; жай ғана кетіп қалды.

【扬长避短】yángchángbìduǎn максималды түрде құндылықтарды қолданып және кемшіліктерді ықшамдау: 知人善任, ~.

【扬场】yángchǎng 【ет.】 суыру, ұшыру.

【扬尘】yángchén ① 【ет.】 Шаң көтерілу. ② 【зат.】 ауадағы шаң тозан: ~量 ауаға шаңның шығарылуы.

【扬程】yángchéng 【зат.】 өрдің биіктігі.

【扬帆】yángfān 【ет.】 желкен, желқайық көтеру: ~远航 желқайық көтеру алыс сапарға шығу.

【扬幡招魂】yángfānzāohún еңсенді биік көтеру; мақтаныш пен қуаныш сезімге толы болу.

【扬花】yánghuā 【ет.】 тозаңдандыру; тозаңдану; тозаңдау; шағылысу.

【扬剧】yángjù 【зат.】 Янчжоудағы музыкалық драм театры.

【扬厉】yánglì <书> 【ет.】 нығайту, жетілдіру, тарату: 铺张~ асырып жіберу.

【扬眉吐气】yángméitǔqì басын көтеру, рух көтерілу.

【扬】 【зат.】 yángmíng 【ет.】 атақты болу, атың шығару, әйгілі болу: ~于天下 даңқы бүкіл елге тарады.

【扬旗】yángqí 【зат.】 семафор (темір жолдың бос я бос емес екендігін машинистке көрсететін сигнал бағана).

【扬弃】yángqì 【ет.】 ① ектіру, елеу, електен өткізу. ② лақтырып жіберу, лақтырып тастау.

【扬琴】(洋琴)yángqín 【зат.】 цимбал (музыкалық ескі аспаптың бір түрі).

【扬清激浊】yángqīngjīzhuó → 激浊扬

清.

【扬榷】yángquè <书> 【ет.】 талқылау.

【扬沙】yángshā 【ет.】 құм боран.

【扬升】yángshēng 【ет.】 акция бағасының өсуі: 油价大幅~ мұнай бағасы айтарлық, біраз өсті; |这种邮票在邮品市场上~至八十元 осындай пошта маркасы пошталық тауарлар базарында бағасы 80 юаньға көтерілді.

【扬声器】yángshēngqì 【зат.】 дауыс зорайтқыш; репродуктор.

【扬水】yángshuǐ 【ет.】 сұтартқыш: ~站 сорғы станциясы.

【扬汤止沸】yángtāngzhǐfèi уақтылы шарамен ешнарсеге жете алмайсын, ештеңеге көмектесе алмайды.

【扬威】yángwēi 【ет.】 күшін көрсету, қатал түрін көрсету, қорқыту.

【扬言】yángyán 【ет.】 ашық түрде жариялау, асырып айту, қарабеттеніп сөйлеу: ~要进行报复 қауіп - қатер үстінде жауапты соққы беру.

【扬扬】yángyáng 【сын.】 масайраған, масаттанған, мақтанған, маңызды келбет: ~得意地说 маңызды үнмен сөйлеу. 也作洋洋.

【扬州菜】yángzhōucài 【зат.】 Янчжоу тамағы.

【扬子鳄】yángzǐ'è 【зат.】 Қытайдағы аллигатор (қолтырауынның бір түрі).

羊 yáng 【зат.】 ① қой; ешкі; серке; теке. ② (Yáng) Фамилия.

【羊肠线】yángchángxiàn 【зат.】 кетгут (ешкінің, қойдың ішегінен жасалған жіп, хирургиялық материал).

【羊肠小道】yángchángxiǎodào айналмалы соқпақ.

【羊肚儿手巾】yángdǔrshǒu-jīn <方> барак; жүндес; түкті сүлгі.

【羊羔】yánggāo 【зат.】 ① лақ, қозы, қошақан, еркек қозы; еркек тоқты: ~皮领子 елтірі жаға. ② Ежелгі Фенчжоуда (қазіргі Шаньси) өндіретін шарап.

【羊羹】yánggēng 【зат.】 бұршақты жеміс-жидек қағына қант қосып қайнатқан тосап (жеміс қағынан жасалған кәмпит).

【羊倌】yángguān (~儿) 【зат.】 Қойшы, шопан.

【羊毫】yángháo 【зат.】 қойдың жүнінен жасалған жазу кисть.

【羊角风】yángjiǎofēng 【зат.】 талма ауру; ұстамалы ауру, эпилепсия.

【羊毛】 yángmáo 【зат.】 кой жүні; жабағы; жүнді.

【羊毛衫】 yángmáoshān 【зат.】 жүннен тоқылған фуфайка; жүннен тоқылған свитер.

【羊毛脂】 yángmáozhī 【зат.】 ланолин (койдың жүнін жуғанда айырылатын шуаш майы сабын, бет май сияқтыларды жасауға қолданылады).

【羊膜】 yángmó 【зат.】 қағанак.

【羊绒】 yángróng 【зат.】 кашемир (жұмсақ жүн мата): ~衫 кашемирлі свитер.

【羊水】 yángshuǐ 【зат.】 жаратылыстағы туындылардың сыртындағы сақтаушы қабықтары суы.

【羊桃】 yángtáo аверхоа карамбол.

【羊痫风】 yángxiánfēng 【зат.】 эпилепсия; кояншық; талма ауру; ұстамалы ауру.

阳(陽) yáng ① «янь» (натурфилософия бойынша табиғатта ердің бастауы). ② күн нұры; күн сәулесі; күн жарығы: ~光 күн нұры; 屋子向~暖和 бөлме күн жаққа қарайды-жылы. ③ таудың оңтүстік беткейі; солтүстік жаға жиегі. ④ бадырайып тұрған, бұдыр: ~文 бұдыр, дөңес жазулар, өрнектер. ⑤ оң, дұрыс, болымды: ~极 оң электрод. ⑥ еркектің жыныс мүшесі. ⑦ (Yáng) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【阳春】 yángchūn 【зат.】 көктем: ~三月 көктемнің наурыз айы.

【阳春白雪】 yángchūnbáixuě “шуақ күн көктемде ақ қар” әдебиет тандаулылар үшін.

【阳电】 yángdiàn 【зат.】 оң электр.

【阳奉阴违】 yángfèngyīnwéi екі жүзділік ету; екіжүзділік; монтаньлық.

【阳刚】 yánggāng 【сын.】 еркекті.

【阳沟】 yánggōu 【зат.】 ашық арық, жыра, канау.

【阳关大道】 yángguāndàdào → 阳关道.

【阳关道】 yángguāndào 【зат.】 даңғыл жол; қара жол; күрең жол.

【阳光】 yángguāng 【зат.】 күн нұры; күн сәулесі; күн жарығы; күншуақ; күн: 有~屋子 күн түсіп тұратын бөлме; 把花放在~下 гүлдерді күнге қарап қою; ~明媚 күн райы ашық.

【阳极】 yángjí 【зат.】 оң плюс; анод (болымды етіліп зарядталған электрод): ~板 болымды пластина; ~电池 анодты батарея; ~氧化 анодтау.

【阳间】 yángjiān 【зат.】 бұл жанды әлемде; осы өмірде.

【阳狂】 yángkuáng → 佯狂.

【阳离子】 yánglízǐ 【зат.】 катион; болымды ион (электрмен зарядталған атом).

【阳历】 yánglì 【зат.】 ① григориан календары; жаңа стиль. ② → 公历.

【阳面】 yángmiàn (~儿) 【зат.】 беттік жағы; күн жағы.

【阳平】 yángpíng 【зат.】 қазіргі әдеби қытай тіліндегі екінші тон; жоғары көтеріңкі тон.

【阳畦】 yángqí 【зат.】 күнді жылыжай (қыстыгүні өсімдіктер өсіретін жылы жай).

【阳伞】 yángsǎn 【зат.】 колшатыр; шатыр; шатыршагүл.

【阳伞效应】 yángsǎnxiàoyìng паразол әсері.

【阳世】 yángshì 【зат.】 жанды әлем, жер шары.

【阳寿】 yángshòu 【зат.】 кез; өмір; түс; ғасыр.

【阳台】 yángtái 【зат.】 балкон.

【阳痿】 yángwēi 【ет.】 азбандық; әтектік; белсіздік; еркектігі жоқ.

【阳文】 yángwén 【зат.】 бұдыр, дөңес жазулар, өрнектер.

【阳性】 yángxìng 【зат.】 ① дұрыс, оң, тиімді, жағымдылық: ~反应 оң реакция. ② аталық род. ③ жарық сүйгіш: ~植物 жарық сүйгіш өсімдіктер; күн көзін сүйгіш өсімдіктер.

【阳韵】 yángyùn 【зат.】 екпіні соңғы буынға түскен рифма.

【阳宅】 yángzhái 【зат.】 пәтер – үй; үй.

场(場) yáng ежелгі нефрит тасының (көкшіл түсті минерал) бір түрі.

杨(楊) yáng 【зат.】 ① терек: 银白~актерек; 黑~ қаратерек. ② (Yáng) Фамилия.

【杨辉三角】 YángHuī sānjiǎo үшбұрышты Паскаль.

【杨柳】 yángliǔ 【зат.】 ① терек. ② тал, үйеңкі.

【杨梅】 yángméi 【зат.】 ① балауызшөп (қызыл). ② балауызшөп. ③ <方> мерез.

【杨梅疮】 yángméichuāng <方> 【зат.】 мерез.

【杨桃】 yángtáo → “阳桃”.

场(場) yáng <书> ① ашық күн; күн

райы ашық. ② күн; күн нұры; күн сәулесі.

场(場) yáng <书> балқыту, еріту, қорыту. 场(錫) yáng <书> аттың маңдайына арналған металлдан жасалған сылдырмақ, металлдан жасалған әшекей.

佯 yáng қылымсу; өтірік болу; тәлімсу; сылтаурату; болып көріну: ~死 өлі болып көріну | ~攻 жалған шабуыл көрсету.

【佯攻】 yánggōng 【ет.】 жалған шабуыл көрсету, демонстрациялау.

【佯狂】 yángkuáng <书> 【ет.】 есі ауысқан адам сияқты болып көріну; есі ауысқан адам болып өтірік болу.

【佯言】 yánguán <书> 【ет.】 әдейі өтірік айту; белгілі өтірік айту.

【佯装】 yángzhuāng 【ет.】 өз басында жоқ қасиетті өзінде бар етіп таныту; өресі жетпеске қол созу: ~不见 көрмеген сияқты болып көріну.

场(場) yáng ① <书> жара, сыздауық, шикан. ② іріңдеу; ірің ағу: 溃~ ойық жара.

垌 yáng <方> дала; егістік жер; өріс.

徉 yáng → 徜徉.

洋 yáng ① мол; берекелі; айбарлы; айбынды; толы: ~溢 асқан толы. ② мұхит: 即太平洋 Тынық мұхиты、大西洋 Атлант мұхиты、印度洋 Үнді мұхиты、北冰洋 Солтүстік мұзды мұхит. ③ шетел, шетелдік, бөтен елдік: ~人 шетел адамы | ~货 шетелдік тауар. ④ 【сын.】 бүгінгі, қазіргі, қазірдегі: ~办法 бүгінгі амал, әдіс | 土~结合 дәстүрлі медицина мен қазіргі медицинаның үйлесуі. ⑤ 【зат.】 → 洋钱: 大~ көлемді ақша; ірі ақша (доллар); 罚~ 一百元 жүз юаньға айыппұл салу. ⑥ (Yáng) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【洋白菜】 yángbáicài 【зат.】 қауданды қырыққабат; қаудиган тұтас қырыққабат.

【洋布】 yángbù 【зат.】 бәтес (мата түрі); миткаль (мақтадан тоқылатын ең арзан, ең оңай кездеме, түрсіз шыт); муслин (жеңіл, жұмсақ мата).

【洋财】 yángcái 【зат.】 оңай олжа; жеңіл табыс: 发~ арам жолмен пайдаға ие болу, байып кету.

【洋场】 yángchǎng 【зат.】 еуропаланған қала: 十里~

шетелдіктерге толы қала.

【洋车】 yángchē 〈口〉【зат.】 рикша (Қыр Шығыстық елдерде екі дөңгелекті жеңіл арбаға жегіліп кісі таситын адам); велосипед (диалогта).

【洋瓷】 yángcí 【зат.】 сыр; эмаль (әйнек тәрізді жылтыр сыр).

【洋葱】 yángcōng 【зат.】 ① басты пияз; түйінді пияз; шалқан тәрізді бияз. ② түйінді пияздың басы, пияздың басы.

【洋房】 yángfáng 【зат.】 үй европалық стильде; европалық стильде: 花园 ~ бақшаны европалық стильде безендіру.

【洋镐】 yánggǎo 【зат.】 балға шот; екі жүзді балға шот; қайла.

【洋鬼子】 yángguǐ·zi 【зат.】 теңіздің арғы жағынан келген жын, пері.

【洋行】 yángháng 【зат.】 шетелдік фирма.

【洋红】 yánghóng 【зат.】 кармин (шымқай қызыл бояу).

【洋化】 yánghuà 【ет.】 еуропалану; шетелдік манеріне бейімдену.

【洋槐】 yánghuái 【зат.】 бозқараған.

【洋灰】 yánghuī 【зат.】 цемент (құрылыс жұмысына қолданылатын берік тұтқыр зат).

【洋火】 yánghuǒ 〈口〉【зат.】 сіріңке; шырпы; оттық.

【洋货】 yánghuò 【зат.】 шетелден келген тауар; шетелдік тауар, зат.

【洋节】 yángjié 【зат.】 шетел елдердегі мейрамдар: пасха (христиан және еврейлердің мейрамы); рождество (құдайдың туған күні деп мейрамдайтын христиан дінін тұтушылардың мейрамы) және т.б..

【洋流】 yángliú 【зат.】 мұхиттық ағыстар.

【洋奴】 yángnú 【зат.】 шетел империалистердің құлдары, малайлары.

【洋盆】 yángpén 【зат.】 мұхит бассейні.

【洋气】 yáng·qì ① 【зат.】 шетшілдік (көз жұмып, талғамай алған шет елдің әдет-ғұрпы, мәдениеті т. б.). ② 【сын.】 шетшілдік ерекшелікпен, өзгешелікпен.

【洋钱】 yángqián 〈口〉【зат.】 күміс доллар.

【洋琴】 yángqín → 见 1575 页 [扬琴].

【洋人】 yángren 【зат.】 шетел адамы, шетелдік.

【洋嗓子】 yángsǎng·zi 【зат.】 дауыс европалық стильде қойылған.

【洋纱】 yángshā 【зат.】 ① мақтадан иірілген жіп. ② муслин (жеңіл, жұмсақ мата); миткаль (мақтадан тоқылатын ең арзан, ең оңай кездеме, түрсіз шыт).

【洋铁】 yángtiě 【зат.】 мырышпен қапталған темір.

【洋娃娃】 yángwá·wa 【зат.】 қуыршақ.

【洋文】 yángwén 【зат.】 шетел тілі; мәтіндер шетел тілінде.

【洋务】 yángwù 【зат.】 шетелдіктермен жұмыс; шетелдіктер мәселесі жөнінде жұмыс.

【洋相】 yángxiàng 【зат.】 → 出洋相.

【洋洋】 yángyáng ① 【сын.】 (众多或丰盛): ~ 万言 аумақты еңбек. ② → 扬扬喜气 ~ гүл-гүл жайнау.

【洋洋大观】 yángyáng dàguān орасан зор көрініс, сымбатты көрініс.

【洋洋洒洒】 yángyáng sǎsǎ 【сын.】 状态词. ұзақ және көлемі жағынан ұзын (әңгіме немесе мәтін); ұзақ, бітпейтін әңгіме.

【洋溢】 yángyì 【ет.】 толық, лық толық, асқан: 热情 ~ ынталылықпен толы; | 欢迎 会上 ~ 着友好的气氛 кездесу жылы шырайлыға толы болып өтті.

【洋油】 yángyóu 〈方〉【зат.】 жермай; керосин.

【洋芋】 yángyù 〈方〉【зат.】 картоп.

【洋装】 1 yángzhuāng 【зат.】 европалық костюм.

【洋装】 2 yángzhuāng 【сын.】 түптеу: ~ 书 кітапты түптеу.

【洋】 yáng 〈方〉【ет.】 балқыту, еріту, қорыту.

yǎng

仰 yǎng ① 【ет.】 жоғары; жүзімен жоғары қарай; шалқасынан: ~ 视 төменнен жоғары қарау | ~ 望 жоғары қарау | ~ 着身子躺着 шалқасынан жату. ② → 仰慕: 敬 ~ құрметтеу және үміт арту; | 信 ~ сенім; 久 ~ 大 【зат.】 сіз жайлы көп естідім. ③ тәуелді болу; бағынышты болу: ~ 仗 сүйену; | ~ 人 鼻息 біреудің дегенімен болу. ④ (Yǎng) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【仰八叉】 yǎng·bāchā 〈方〉【зат.】 етпетінен; шалқасынан: 摔了个 ~ етпетінен құлап қалу. 也说仰八脚儿、仰壳.

【仰八脚儿】 yǎng·bājiǎo 〈方〉【зат.】

→ 仰八叉.

【仰承】 yǎngchéng 【ет.】 ① 〈书〉 сену; сүйену; үміттену. ② сыйлау мерзімі: ~ 意旨 сыйлауды қалау.

【仰给】 yǎngjǐ 〈书〉【ет.】 материал жағынан бағынышты болу: ~ 于人 басқаларға материалдық жағынан бағынышты болу.

【仰角】 yǎngjiǎo 【зат.】 биіктеу бұрышы.

【仰壳】 yǎngké 〈方〉【зат.】 → 仰八叉.

【仰赖】 yǎnglài 【ет.】 бірдеменің қорғаушылығымен; біреудің шарапаты тиіп.

【仰面】 yǎngmiàn 【ет.】 шалқасынан; бетінмен жоғары қарай: ~ 筋斗 аунап шалқасынан құлап қалу.

【仰慕】 yǎngmù 【ет.】 зор құрмет ету; зор құрмет көрсету; бас ию: ~ 已久 бұрыннан бері зор құрмет етемін.

【仰人鼻息】 yǎngrenbixī біреуге бағынышты болу; біреудің дегенімен болу; біреудің айтқанына тәуелсіз болу.

【仰韶文化】 Yǎngsháowénhuà Яншао мәдениеті (Қытайда неолит дәуіріндегі мәдениеттің бір түрі, 1921 жылы табылған Яншао деген ат берілген).

【仰视】 yǎngshì 【ет.】 төменнен жоғары қарау (құрметпен): ~ 图 төменгі көрініс.

【仰天】 yǎngtiān 〈书〉【ет.】 аспанға қарау: ~ 而嘘 күрсініп, жүзінді аспанға қарай көтеру.

【仰望】 yǎngwàng 【ет.】 ① жоғары қарау: ~ 天空 аспанға жоғары қарау. ② 〈书〉 үмітпен қарау: 万众 ~ жұрт үмітпен қарайды.

【仰卧】 yǎngwò 【ет.】 шалқасынан жату; басын жоғары төмен қозғау (жаттығу).

【仰泳】 yǎngyǒng 【зат.】 шалқалап жүзу: ~ 运 【ет.】 员 спинист.

【仰仗】 yǎngzhàng 【ет.】 иек тіреу; сүйену; сену: ~ 大力 сіздің көмегіңізге (қолдауыңызға) сенемін, үміттенемін.

养(養) yǎng ① 【ет.】 асырау; бағып-қағып өсіру: ~ 家 отбасыны асырау; 儿女有义务 ~ 父母 балалар өз ата-аналарын бағу міндетті. ② 【ет.】 өсіру; тұрғызу; бағу; ұстау: ~ 猪 ит асырау | ~ 蚕 жібек құртын өсіру | ~ 花 гүл өсіру. ③ 【ет.】 бала табу; туу;

босану: 她~了一个儿子 Ол ұл туды.
④ асырау; асырап алу: ~子 асыранды ұл | ~女 асыранды қыз | ~父 асырап алған әке | ~母 асырап алған ана. ⑤ демалу; тынығу: 他的病虽然好了, 但还须 ~ 一个时期 Ол сауығып кетсе де, бірақта біраз демалу қажет. ⑥ 【ет.】 жіберу; өсіру; жіберу: ~ 胡髭 мұрт өсіру. ⑦ өз өзімен жұмыс жасау; өз өзінді тәрбиелеу: 教 ~ тәрбиелеу; оқыту. ⑧ → 养护: ~ 路 жол мазмұны. ⑨ (Yǎng) 【 зат. 】 Фамилияға қолданылады.

【养兵】 yǎngbīng 【ет.】 армияны ұстау: ~ 千日, 用兵一时 мың күн бойы армияны ұстап бір үлкен шайқаста қолдану.

【养病】 yǎngbìng 【ет.】 емделу; денсаулықты қалпына келтіру; жазылып кету: ~ 回乡 өзінің ауылына барып денсаулықты қалпына келтіру; туған жеріне барып емделу.

【养地】 yǎngdì 【ет.】 сыйлыққа берілген азық.

【养分】 yǎngfèn 【зат.】 нәрлі заттар.

【养父】 yǎngfù 【зат.】 асырап алған әке.

【养虎遗患】 yǎnghǔyíhuàn қанқұйлы жауды жеріне жете талқандамай қалдыру.

【养护】 yǎnghù мазмұн, құрам: 公路~工作 тас жолы құрамы жөнінде жұмыс.

【养活】 yǎnghuó <口> 【ет.】 ① асырау, тамақтандыру, бағып-қағып асырау: ~ 全家 бүкіл отбасын асырау; 她自己~自己 Ол өз өмірінде нанын өзі тауып жиді. ② ажырату; ұстау. ③ <方> туу; тәрбиелеу.

【养家】 yǎngjiā 【ет.】 отбасыны асырау: 挣钱~акша тауып отбасыны асырау.

【养精蓄锐】 yǎngjīngxùruì бағыл әрекет (маңызды іс) жасау үшін күш жинау.

【养老】 yǎnglǎo 【ет.】 ① қартайған кісілерді бағып-қағу. ② демалыста өмір сүру; демалысқа кету: 居家~ үйде демалыста өмір сүру.

【养老院】 yǎnglǎoyuàn 【зат.】 қариялар баспанасы; қайырымдылық үйі (ғаріп-қасерлер және кәрі-құрғандар жататын үй).

【养廉】 yǎnglián <书> 【ет.】 адал

ниеттілікті қолдау.

【养料】 yǎngliào 【зат.】 нәрлі заттар; құнарлы тамақ.

【养路】 yǎnglù 【ет.】 жол мазмұны: 公路~工人 автожол картасы.

【养母】 yǎngmǔ 【зат.】 асырап алған ана.

【养女】 yǎngnǚ 【зат.】 асыранды қыз бала.

【养气】 yǎngqì <书> 【ет.】 ① өзінде жоғары моральдық қасиеттерді үйрету, әдетке айналдыру. ② өзінде табандылықты арттыру.

【养人】 yǎngrén 儿 жезөкшелер үйді ұстаушы.

【养伤】 yǎngshāng 【ет.】 жарақаттан кейін емделу: 养了半个月伤 жарты ай жарақатты емделді.

【养神】 yǎngshén 【ет.】 демалу; тынығу: 闭目~ көзді жұмып демалу.

【养生】 yǎngshēng 【ет.】 денсаулықты сақтау: 他很懂得~之道 Ол денсаулықты сақтауда не істеу керек екенін біледі.

【养性】 yǎngxìng 【ет.】 өзін өзі тәрбиелеумен айналысу.

【养眼】 yǎngyǎn 【сын.】 көздерді сүйіндіреді; көздерге сүйсінуділік көрсетеді: 绚丽的热带风光照十分~ әдемі тропикалық пейзаж фотасы көздерді сүйсіндіреді.

【养痍成患】 yǎngyīchéng huàn қисықты мақұлдау жақсылыққа әкелмейді.

【养痍遗患】 yǎngyīyí huàn → 养痍成患.

【养育】 yǎngyù 【ет.】 өсіру; бағу; тәрбиелеп өсіріп шығару: ~ 子女 ұл мен қызды тәрбиелеп өсіріп шығару; | ~ 孤儿 жетімдерді тәрбиелеп өсіру.

【养殖】 yǎngzhí 【ет.】 өсіру, егу: 淡水~ тұщы су қоймасында балық өсіру.

【养子】 yǎngzǐ 【зат.】 асыранды бала.

【养尊处优】 yǎngzūnchūyōu молшылықта тұру; жеңіл өмірмен тұру; әрекетсіздік.

氧 yǎng 【зат.】 оттегі.

【氧吧】 yǎngbā 【зат.】 оттегі бар.

【氧化】 yǎnghuà 【ет.】 қышқылдану; тотығу; қышқылдандырушылық; оксидтеу (тоғ баспау үшін металл бұйымдардың бетіне қышқыл оттегі қоспасын жағу).

【氧化剂】 yǎnghuàjì 【зат.】 қышқылдандыратын зат; тотықтандырғыш.

【氧气】 yǎngqì 【зат.】 оттегі(O₂).

痒(癢) yǎng 【сын.】 қышу; қасыну; қышыну; дуылдау: 怕~ қытықтан корку | 背上发~ арқа қышиды.

【痒痒】 yǎng-yang <口> 【сын.】 → 痒.

yàng

【怏然】 yàngrán <书> 【сын.】 ① бақытсыз; сәтсіз; талайсыз: ~ 不悅. ② тәкаппарлықпен асып кету: ~ 自足.

【怏怏】 yàngyàng 【сын.】 наразылық; өкпелі; қанағатсыз; риза емес: ~ 不乐 жабырқанқы көңіл | ~ 而去 өкпелі болып кетіп қалу.

样(樣) yàng (~ 儿) ① 【зат.】 → 样子

①: ~ 式 үлгі; ~ 书 кітаптың үлгісі. ② 【зат.】 → 样子 ②: 我们两年不见, 但他还是那~ 个儿 біз оны екі жыл көрмесекте, ол сол қалпында екен. ③

【зат.】 样子 ③: ~ 品 өрнек; үлгі; | ~ 本 каталог | 货~ тауар үлгісі. ④ 量: 买几~ 东西 бірнеше заттар сатып алу | 各~ 货物 барлық үлгідегі тауарлар; түрлі-түрлі тауарлар | 今天只有一~ 菜 бүгінге тек бір түр тағам ғана бар.

【样板】 yàngbǎn 【зат.】 ① үлгі-нұсқа; үлгілі; эталон (қолданудағы өлшеуіштерді салыстырып тексеріп отыратын өлшеуіш үлгісі). ② өрнек; үлгі: 提出好的~ 来 жақсы өрнек үлгісін құрастырды.

【样报】 yàngbào 【зат.】 газет, журналдан үлгі ретінде.

【样本】 yàngběn 【зат.】 ① каталог; тізбе (бірыңғай заттардың белгілі тәртіппен жасалған тізімі); тауар үлгісі. ② кітаптың үлгісі.

【样带】 yàngdài 【зат.】 ленталық байқалатын аумақ

【样稿】 yànggǎo 【зат.】 қолжазбаның алғашқы түрі.

【样机】 yàngjī 【зат.】 ата тип; түптұлға; машина (жабдықтар, ұшақ) үлгілері.

【样刊】 yàngkān 【зат.】 жарияланым үлгісі ретінде.

【样片儿】 yàngpiànǎr <口> 【зат.】 → 样片.

【样片】 yàngpiàn 【зат.】 алдын ала, бастапқы, алғашқы ролик.

【样品】 yàngpǐn 【зат.】 өрнек; үлгі; жоба; нұсқа; сынама: 货物 ~ тауар үлгісі | 金属 ~ металл сынамасы.

【样式】 yàngshì 【зат.】 үлгі; фасон: 时兴 ~ сәнді фасон, үлгі.

【样书】 yàngshū 【зат.】 кітаптың үлгісі.

【样张】 yàngzhāng 【зат.】 ① байқау парағы; корректура үшін басылған мәтін. ② тауар үлгісімен парақтары: 衣服 ~ киім үлгісінің парағы.

【样子】 yàng·zi 【зат.】 ① фасон; өрнек; өң; кескін: 这件衣服 ~ 很好看 бұл көйлектің фасоны әдемі. ② ажар; кескін; өң; түр: 小姑娘的 ~ 真爱女儿 кішкентай қыз баланың ажары сүйкімді | 高高兴兴的 ~ көңілді ажар. ③ мысал; тағылым; тәлім; өнеге: 做个 ~ тәлім беру.

【样子货】 yàng·zihuò 【зат.】 тауар көзге жақсы көрінгенімен, бірақ пайдалы емес және сапасы төмен.

恙 yàng < 书 > ауру; дерт; сырқат; әлсіздену: 微 ~ 不足论 шамалы ғана әлсіздік айтуға да тұрмайды.

漾 yàng 【ет.】 ① бұлдырау; шымырлану. ② төгілу: 酒 ~ 出来了 вино төгіліп қалды. ③ нұр шашу; сезіну: 他心上 ~ 着喜气 Ол жүрегі қуаныштан соғылғанын сезінді.

【漾奶】 yàngnǎi 【ет.】 сүтін құсып тастау.

yāo

幺 (么) yāo ① 【сан.】 бір; жалғыз. ② < 方 > ең жас: ~ 叔 ең жас аға | ~ 妹 сіңілі; қарындас. ③ (Yāo) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【幺蛾子】 yāo'é·zi < 方 > 【зат.】 айла-құлық; жарамсыз әдіс.

【幺麽】 yāomó < 书 > 【сын.】 бейшара; нашар: ~ 小丑 бишаралық (指 微不足道的人).

夭-1 (夭) yāo → 夭折: ~ 亡 мезгілсіз қаза болу.

夭-2 yāo < 书 > көпірме; қайырылған; гүлденген: 厥草惟 ~ мында шөптер мол және қайырылған.

【夭矫】 yāojiǎo < 书 > 【сын.】 ирілген, күштеніп иірілген.

【夭亡】 yāowáng 【ет.】 → 夭折.

【夭折】 yāozhé 【ет.】 мезгілсіз қаза; жас кезінде қайтыс болу.

吆 (吆) yāo 【ет.】 бақыру.

【吆喝】 yāo·he 【ет.】 айғайлау; айқайлау; бақыру; шақыру; қышқыру: 传来小贩 ~ 的声音 тасушының ақырған даусы шығып тұр | 听到赶车人的 ~ 声 арбақештің зекуі естілді.

【吆五喝六】 yāowūhèliù ① құмар ойындар. ② асқақ; менмен; менменшіл; тәкаппар.

约 (約) yuē < 口 > 【ет.】 өлшеу; таразыға тарту: ~ 一斤肉 цзинь ет қлшеп беру | ~ ~ ~ 有多重 қанша тұратынын білу үшін өлшеу.

妖 yāo ① → 妖怪: ~ 魔 албасты | ~ 精 қызықтырушы әйел. ② қара сиқыры; сиқыршы; теріс күштер: ~ 言 залым өсек | ~ 术 қара сиқыры | ~ 道 монах дуагер | ~ 人 сиқыршы. ③: ~ 里 ~ 气 әдепсіз, ерсіз қылымсығыштық. ④ < 书 > аздырғыш; бойды билеп әкетуші; еріксіз қызықтырушы; өте көркем; өте сүйкімді; ғажайып сүйікті; ~ 娆 өте көркем | ~ 冶 аздырғыш.

【妖风】 yāofēng 【зат.】 қара құйын; әркелкі жел.

【妖怪】 yāo·guài 【зат.】 барып тұрған жауыз; жан түршігерлік; рақымсыз; құбылғыш бейне (мифологияда, ертеkte сиқыр арқылы аң я басқа бір затқа айналып кететін бейне); жалмауыз кемпір; албасты; сайтан.

【妖精】 yāo·jīng 【зат.】 ① → 妖怪. ② вакханка (вакханалияларға қатысатын абыз әйел); азғырушы; азғырғыш; қызықтырғыш; қызықтырушы (әйел).

【妖媚】 yāomèi 【сын.】 → 妖艳.

【妖魔】 yāomó 【зат.】 → 妖怪.

【妖魔鬼怪】 yāomóguǐguài дүлей күш; жын.

【妖魔化】 yāomóhuà 【ет.】 жаман портретте көрсету.

【妖孽】 yāoniè < 书 > 【зат.】 ① теріс күштер; қатерлі нышан. ② → 妖怪. ③ албасты; жынды; қаныпезер.

【妖娆】 yāoráo < 书 > 【сын.】 өте әдемі; өте әсем; өте көркем; өте сүйкімді; ғажайып сүйікті; таң қаларлық.

【妖物】 yāowù 【зат.】 албасты; жынды; қаныпезер; теріс күштер; .

【妖雾】 yāowù 【зат.】 қатал тұман.

【妖言】 yāoyán 【зат.】 зиянды, залым, кекті өсек, жала: ~ 惑众 халықты зиянды өсекпен айдап салу.

【妖艳】 yāoyàn 【сын.】 аздырғыш; бойды билеп әкетуші; еріксіз қызықтырушы; еріксіз тартатын; таңырқататын; қылымсыған; назды.

【妖冶】 yāoyuè 【сын.】 → 妖艳.

要 yāo ① талап ету; талап қою; сұрау; қажетсіну; қажет ету: ~ 求 талап ету. ② арандату; қорқыту; мәжбүрлеу; күштеу: ~ 挟 бопсалау; мәжбүр ету. ③ → “邀”. ④ (Yāo) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【要功】 yāogōng → 邀功.

【要击】 yāojī → 邀击.

【要买】 yāomǎi → 邀买.

【要求】 yāoqiú 【ет.】 талап ету; талап қою; сұрау; мұқтажды, талапты қалау: 文化 ~ мәдени талаптар; 政治 ~ саяси талаптар; | 严格 ~ 自己 өз өзіне талап қою; 我们所做的一切 与党的还相去很远 барлық істелінгендер бізге партия қойып отырған талаптарға сәйкес келмейді.

【要挟】 yāoxié 【ет.】 арандату; бопса көрсету; бопсалау; шантаж жасау (біреуді бопсалап қорқытып-үркітіп пара алу); қорқыту; сескендіру; қоқақтау; қорқыту; бағындыру; еріксіз көндіру; зорландыру; зорлық ету; күштеу; мәжбүр ету; мәжбүрлеу; ықтиярсыз көндіру.

【要约】 yāoyuē 【ет.】 келісім жасау; бітім жасау; серт, шарт, уәде жасау.

腰 yāo [嘤嘤] (yāoyāo) < 书 > 【ел.】 быжыл; ызыл; ызылдау; ызың.

腰 yāo ① 【зат.】 бел, мықын, белше: 弯 ~ 佞кею; иілу; майысу | 两手叉 ~ екі қолмен бүйірге тірену. (图见 1209 页 “人的身体”)

② 【зат.】 белбеу, белдік: 这裤子 ~ 太肥. ③ 【зат.】 → 腰包: 我 ~ 里还有些钱 менің қалтамда шамалы ақша қалды. ④ орта, ортасы: 山 ~ 间 ортасы; 在故事的半中 ~ әңгіменің ортасында.

⑤ (Yāo) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【腰板儿】 yāobǎnr 【зат.】 ① бел және арқа: 挺着 ~ 走路 арқаны тура ұстап жүру. ② дене келбеті; дене құрылысы: 他的, ~ 挺硬朗的 оның дене келбеті мықты.

【腰包】 yāobāo 【зат.】 ақша қалта; жемсау; әмиян; шилан (ақша салатын

кішкентай қалта); : 掏 ~ жомарттану; мырзасу.

【腰缠万贯】 yāochánwànguàn өте бай болу.

【腰带】 yāodài 【зат.】 белбеу, белдік, бау; маға белбеу; белбеулік қайыс.

【腰杆子】 yāogǎn·zi 【зат.】 ①→腰部: 挺着~тік жүру. ② кол; басқадан жәрдем алу; кол ұшын беру: ~硬(有强有力的人或集团支持)үлкен жәрдем алу.

【腰鼓】 yāogǔ 【зат.】 ① кішкентай қытай барабаны, дабылы. ② барабанмен, дабылмен би.

【腰锅】 yāoguō 【зат.】 безді қорытуға арналған құмыра.

【腰果】 yāoguǒ 【зат.】 анакардия; анакард; акажу.

【腰花】 yāohuā(~儿) 【зат.】 қойдың, шошқаның бүйрегі фигурна туралған: ~丸子汤 ет пен бүйректен жасалған сорпа.

【腰身】 yāo·shēn 【зат.】 бел; мықын.

【腰围】 yāowéi 【зат.】 ① белді, мықында айнала. ② белдік бөкебай.

【腰眼】 yāoyǎn(~儿) 【зат.】 бел.

【腰斩】 yāozhǎn 【ет.】 ① белден жару (өлім жазасының бір түрі). ② берік байланғанда ажырату, бөлу.

【腰椎】 yāozhuī 【зат.】 бел омыртқасы.

【腰子】 yāo·zi <口> 【зат.】 бүйрек.

邀 yāo ① 【ет.】 →邀请: ~客 қонақ шақыру | 特~ 【ес.】 表 легат аса маңызды шақыру билетімен | 应~ шақыру билетімен. ② <书> дегеніне жету; ие болу: 谅~同意 сізден келісімді алуға үміттенемін. ③ тоқтату; жолдан қағып алу; жолды бөгеп тұру: ~击 жолдан қағып алып, бас салу.

【邀宠】 yāochǒng <书> 【ет.】 жоғары қызметтегі адамнан қайырымдылықты, рақымшылықты дәмелену, сұрамшақтану.

【邀功】 yāogōng 【ет.】 біреудің еңбегін жеу: ~请赏 біреудің еңбегін жеу және еңбегін тартып алу. 也作要功.

【邀击】 yāojī 【ет.】 жолдан қағып алып, бас салу.

【邀集】 yāojí 【ет.】 шақыру; шақырып жинау.

【邀买】 yāomǎi 【ет.】 халықтық қолдауды сатып алу: ~人心 арзан

эйгілілікке жету. 也作要买.

【邀请】 yāoqǐng 【ет.】 шақыру; шақырып жинау: ~出度 【ес.】 表大会 құрылтай жиналысына қатысуға шақыру.

【邀请赛】 yāoqǐngsài 【зат.】 шақыру жарысы.

【邀约】 yāoyuē 【ет.】 →邀请.

yáo

爻 yáo 【зат.】 «И цзина» гексаграмманың түсіндірілуі.

尧(堯) Yáo ① дүр; көрнекті; үздік. ② 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【尧舜】 Yáo-Shùn 【зат.】 Яо және Шунь (Қытайда легенда бойынша ең бірінші императорлар)

【尧天舜日】 YáotiānShùnrì аспан Яо, күн Шуня.

肴(餽) yáo еттен және балықтан жасаған тағамдар: 菜~ ауқат; тамақ; | 酒~ виноға жейтін шайнама.

【肴馐】 yáozhūan <书> 【зат.】 дәм; тамақ; ауқат.

垓 yáo <书> жоғары, шарықтап.

轸(輶) yáo <书> →轸车.

【轸车】 yáochē 【зат.】 жеңіл арба.

峣(嶢) yáo <书> жоғары; шарықтап; құламалы.

姚 Yáo 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

洮 yáo ①→江洮. ②өзеннің моллюск, устрица (моллюскілердің жеуге болатын бір түрі) қабыршағы (сәндік үшін).

陶 yáo 皋陶(Gāoyáo) көне заман адам аты.

铖(銚) yáo ① кетпен; тіс ағаш; шабықтауыш; шот. ②(Yáo) 【зат.】 Фамилияға қолданылады. 铖期, 东汉人.

窑(窑、窯) yáo ① 【зат.】 күйдіргіш пеш; өртегіш пеш: 砖~ кірпіштен жасалынған өртегіш пеш; | 石灰~ жұмсап жіберу үшін арналған өртегіш пеш. ② 【зат.】 көмір шахтасы. ③ 【зат.】 →窑洞. ④ <方> жезөкшелер үйі. ⑤(Yáo) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【窑变】 yáobiàn өзгерген ерекше түс.

【窑洞】 yáodòng 【зат.】 тау қуысы; үңгір (сай, тау үңгірі).

【窑姐儿】 yáojiě <方> 【зат.】

жезөкше.

【窑坑】 yáokēng 【зат.】 көзешілер шұңқыры.

【窑子】 yáo·zi <方> 【зат.】 жезөкшелер үйі.

谣(謠) yáo ① халық әні: 民~ ұлттық халық әні. ② →谣言: ~ 传 лақап сөздің таралып кетуі; 造~ өсектеу; өсек жіберу. ③(Yáo) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【谣传】 yáochuán ① 【ет.】 лақап сөздің таралып кетуі: ~他出事了. ② 【зат.】 жақпырт; лақап сөз; қауесет; сыбыс: 这是~, 不要相信 бұл жалған лақаптар, оған сенуге болмайды.

【谣言】 yáoyán 【зат.】 жақпырт; лақап сөз; сыбыс; өсек: 政治~ саяси лақап сөздер; | 公司~ жалған фабрика; 放~ өсек жіберу; өсек тарату.

【谣诼】 yáozhuó <书> 【зат.】 ғайбат; жала; өсек; өсек-аян.

摇 yáo 【ет.】 →摇摆; 摇 【ет.】

②: ~晃 теңселу; тербелу | ~手 қол бұлғау ~头晃脑 масайраған.

【摇摆】 yáobǎi 【ет.】 теңселу; тербелу; шайқалу; былқылдау; жайқалу; ырғалу; бұлғау; қағу: ~着手 қол бұлғау; 走起路来摇摇摆摆 шайқалып жүру; былқ-сылқ жүріс; былқ-сылық жүріс.

【摇车】 yáochē <方> 【зат.】 ①(~儿) бесік. ② арба; арбаша; арбашық.

【摇唇鼓舌】 yáochúngǔshé мылжыңдау; дыбдырлау.

【摇荡】 yáodàng 【ет.】 жайқалу; тербелу; шайқалу; ырғалу; бұлғақтау; елбең қағу: 小船在河上~ қайық өзенде бұлғақтайды, шайқалады.

【摇】 【ет.】 yáodòng 【ет.】 ① теңселу; тербелу; шайқалу; былқылдау; жайқалу; ырғалу; бұлғау; қағу. ②→摇摆.

【摇鹅毛扇】 yáoémáoshàn алағүлік; қаскүнем; пәлекор.

【摇滚乐】 yáogǔnyuè 【зат.】 рок-н-рол, рок.

【摇撼】 yáo·hàn 【ет.】 →摇 【ет.】 .

【摇晃】 yáo·huàng 【ет.】 ①→摇摆: ~的桌子 орнықсыз үстел; | 摇摇晃晃地走着 шайқалып, тербеліп жүру. ② 【ет.】 шайқау, тербету, ырғау: ~奶瓶 / бөтелкедегі сүтті шайқау.

【摇惑】 yáohuò 【ет.】 сезіктену; қобалжу; күптену.

【摇篮】 yáolán 【зат.】 ① бесік; аспалы бесік. ② отан; өрбіген жер: 革命 ~ революция отаны | 文化 ~ мәдениет отаны.

【摇篮曲】 yáolánqǔ 【зат.】 бесік жыры.

【摇旗呐喊】 yáoqínàhǎn намысқа тиіп, дем беру, жігерлендіру.

【摇钱树】 yáoqiánshù 【зат.】 молшылыққа бату; ыаражат көзі.

【摇身一变】 yáoshēnyībiàn басқа кейіпке түсу; басқа түрге ену; жаңадан көріктену; қайта көріктену; түрлену; түр-тұрпатын өзгерту; ауысып кету.

【摇手】 yáoshǒu 【ет.】 қол бұлғау; қол сермеу: ~不让他说 Оған сөйлеме деп қолын бұлғады.

【摇手】 2yáoshǒu 【зат.】 сап; тұтқа; тұтқыш; қол (bàr).

【摇头】 yáotóu 【ет.】 басын шайқау; басын изеу.

【摇头摆尾】 yáotóubǎiwěi масайраған; масаттанған; паң; тоқмейіл.

【摇头晃脑】 yáotóuhuàngǎo масайраған; масаттанған; кекірейген; көкірек; менменсінген; өркөкірек.

【摇头丸】 yáotóuwán 【зат.】 экстази (сірткі).

【摇尾乞怜】 yáowěiqǐlián құйрығын бұлғандату; артқы аяғында тұру; күштілердің алдында құрдай жорғалау.

【摇摇欲坠】 yáoyáoyùzhuì әрең – әрең тұр; құлағалы тұр; жақында ғана құлайды: ~的房子 орныксыз, босаң үй.

【摇曳】 yáoyè 【ет.】 жайқалу; тербелу; бұлғақтау; бұлғаң қағу; бұлтақтау; елбектеу;: ~烛光 шамның алауы жайқалып тұр.

【摇椅】 yáoyǐ 【зат.】 тербелме. 摇(摇) yáo <书> қара жұмыс.

【徭役】 yáoyì 【зат.】 еңбек түрінде атқаратын міндет; барщина (басыбайлық тұсында шаруалардың помещик жерінде еріксіз істеген тегін еңбегі).

遥 yáo ① → 遥远: ~望 алысқа көз жіберу; | 千里之~ жеті қабат жердің астында. ② (Yáo) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【遥测】 yáocè 【ет.】 телеметр; алыстан өлшеу; телеөлшеу (электр не радио сигналдары арқылы әр түрлі көлемдерді өлшеу).

【遥感】 yáogǎn 【ет.】 дистанциялық алдын ала тексеру.

【遥寄】 yáoji 【ет.】 ① алысқа жіберу: 给指挥部发电, ~胜利喜讯 телеграмма жіберу арқылы жеңісті құттықта. ② алысқа сезімін білдіру: 用歌声 ~对亲人的思念之情 эн арқылы туысқанға деген сағынышын айту.

【遥控】 yáokòng 【ет.】 телебасқару (алыстан басқаруды қамтамасыз ететін техникалық құрылғылар); қашықтықтан басқару; теле-: ~力学 телемеханика; ~电 【ет.】 机 телемотор; ~外交 теледипломатия.

【遥望】 yáowàng 【ет.】 алыстан қарау; алыстан бақылау; алысқа көз жіберу.

【遥相呼应】 yáoxiānghūyǐng бір-бірін алыстағы қашықтықтан байланыстыру; алыстан жаңғырық.

【遥想】 yáoxiǎng 【ет.】 есіне алу; еске алу; еске түсіру; ойға түсіру: ~未来 болашақты ойға алу | ~当年 ең жақсы жылдарды есіне алу.

【遥遥】 yáoyáo 【сын.】 ① алыс; қашық; ұзақ; алыстағы;: ~相对 бір-бірінен алыста болу | ~领先 алдында тұру; озып кету; анағұрлым алдына шығып кету. ② ұзақ: ~无期 жұмысы ұзақ;.

【遥远】 yáoyuǎn 【сын.】 алыс; қашық; ұзақ; алыстағы; қиыр: 路途 ~ алыс жол; ұзақ жол | ~的地方 жер шеті; жеті қабат жердің астында.

【遥祝】 yáozhù 【ет.】 алыстан табыну; алыс жерден тілеу. 猯 yáo → 黄猯.

瑶 yáo <书> ① нефрит тасы: ~琴 нефриттелінген цинь (饌有玉饰的琴). ② әдемі, көрікті, ғажап, керемет: ~花 әдемі гүл.

【瑶池】 Yáochí 【зат.】 «Яочи» (әйел құдайы Сиванму тұратын жері).

【瑶族】 Yáozú 【зат.】 «яо» (Қытайдағы аз ұлттардың бірі). 飏(飘) yáo → 飘摇.

繇 yáo <书> ① → 徭. ② → 谣.

鳐(鳐) yáo 【зат.】 скат; тұтасқанат (ірі жыртқыш теңіз балығы).

yǎo

杳 yǎo <书> қараңғы; жасырын; белгісіз; із-түзсіз; хабарсыз; алыс; ізсіз: ~然 хабар-ошарсыз; | ~

无音信 хабарсыз жоқ болып кету.

【杳眇】 yǎomiǎo → “杳渺”.

【杳渺】 yǎomiǎo <书> 【сын.】 анық емес; көмескі; күңгірт.

【杳然】 yǎorán <书> 【сын.】 беймәлім; белгісіз; хабар-ошарсыз; хабарсыз: 音信 ~ беймәлім хабар; белгісіз дерек.

【杳如黄鹤】 yǎorúhuánghè із-түзсіз жоғалып кету.

咬(啮、咬) yǎo 【ет.】 ① қабу; тістеу; мүжу; түтіп жеу: ~指甲 тырнағын тістеу; 了一口面包 бір кесек нанды тістеп алу; 他给狗 ~了 Оны ит тістеп алды; 衣服叫耗子 ~了 个洞 тышқан костюмді кеміріп тістеп тастады. ② 钳子等夹住或齿轮、螺丝等互相卡住: 螺丝母勒(yì)了, ~不住. ③ 咬-咬 ету; арсылдау; үру (иттің үруі): 狗 ~ ит үріп тұр; иттің арсылдауы. ④ айыпты, кінәні басқа біреуге жаба салу; жала біреуге жапсыру: 他倒反 ~了 别人 一口 Ол керісінше барлық кінәні басқаларға жаба салды. ⑤ <方> айту, сөйлеу: 这个字我 ~不注 бұл сөзді дұрыс айта алмаймын.

【咬定】 yǎodìng 【ет.】 қасарысып сөйлеу; алға бетінен қайтпай сөйлеу: 他一口 ~不是 他干的 Ол оны істемегені жөнінде қасарысып айтып тұрып алды.

【咬耳朵】 yǎoěrduo <口> құлағына сыбырлау; сыбырласу; өсектеу; күбірлесу.

【咬合】 yǎohé 【ет.】 тістестіру; тістеу (тістің, тістеуіктің тістегенде біріне бірінің дәл келуі): 错位 ~ кате, дұрыс емес тістеу.

【咬群】 yǎoqún <口> 【ет.】 ① сотқар; төбелескіш; төбелеской; арыншыл; асау; бас асау. ② өсектеу; шағыстыру; соқтығу; ұрыну.

【咬舌儿】 yǎoshé ① 【ет.】 сақауланып сөйлеу; тілін шайнап сөйлеу; шүлжіндеу. ② 【зат.】 тілін шайнап сөйлейтін адам; сақау адам.

【咬文嚼字】 yǎowénjiǎozì бірдемені сөзбе-сөз түсініп; заңқойлық; көргенінен жазбаушылық; ресми түрде қараушылық; заңқойлықпен айналысу.

【咬牙】 yǎoyǎo 【ет.】 ① тісін қайрау; тісін шықырлау; тістену; тістерін тістену; тістерін қысу: 恨得直 ~ жек

көрушіліктен тісін қайрау | ~ 忍痛 ауруды шыдау үшін тістерін қысу. ② түсінде тісін қайрау.

【咬牙切齿】 yǎoyáqièchǐ тісін қайрау; тісін шықырлау.

【咬字】 yǎozì (~ 儿) 【ет.】 дикция; мақам; мұқам (сөйлегенде, өлең, тақпақ айтқанда сөздің және буынның ашық, айқын айтылуы): 注意 ~ дикцияға көңіл аудару.

【咬字眼儿】 yǎoziyǎnr болмашы нәрсеге байлану; ұсақ түйекке, әрбір сөзге тиісу.

舀 yǎo 【ет.】 алу; батырып алу; шығарып алу: ~ 一些水 суды малып алу.

【舀子】 yǎo·zi 【зат.】 бақыраш; ожау; шөміш; асауыш; бақыр; қауға; тебінгі; 窞 yǎo < 书 > жасырын; қараңғы; беймәлім; белгісіз.

窞 yǎo < 书 > ① терең; тұңғыш; терең. ② зұлмат; кара; қараңғы; көмескі; күңгірт.

【窞窞】 yǎotiǎo < 书 > 【сын.】 ① әдемі; әсем; көрікті; ғажап; сұлу. ② аулақ; оңаша.

yào

疔(瘡) yào → 疔(nüè).

【疔子】 yào·zi < 口 > 【зат.】 безгек; су безгекі: 他在发 ~ Оны безгек ұстады; Оны қалтырап барады.

药(藥) yào ① 【зат.】 дәрі; дәрі-дәрмек; фармацевтикалық препараттар: 服 ~ дәрі қабылдау; | 止咳 ~ жөтелге қарсы дәрі | ~ 膏 сүртпе май. ② уландыру; улап өлтіру; улау: ~ 老鼠 тышқандарды улау. ③ < 书 > дәрімен емдеу.

【药材】 yàocái 【зат.】 дәрілік шикізат.

【药草】 yàocǎo 【зат.】 дәрілік шөптер; шипалық шөптер.

【药叉】 yàochā 【зат.】 жың; пері; эззіл; шайтан.

【药典】 yàodiǎn 【зат.】 фармакопея (дәрілерді жасау, сақтау туралы ресми нұсқау).

【药店】 yàodiàn 【зат.】 дәріхана (дәрі-дәрмек дүкені).

【药方】 yàofāng (~ 儿) 【зат.】 ① дәрікағаз; рецепт; шипашақ (дәрігердің дәрі алу үшін беретін қағазы): 开 ~ рецепт жазып беру. ② рецепт, шипашақ,

дәрікағаз жазып беру.

【药房】 yàofāng 【зат.】 дәріхана (дәрі-дәрмек дүкені).

【药膏】 yàogāo 【зат.】 жағатын май; жақпа май; май; сүртпе май (дәрі, бетке, жараға жағатын май); паста (медицинада қолданылатын қамыр сияқты зат).

【药罐子】 yàoguǎn·zi 【зат.】 ① дәріні қайнатуға арналған қыш құмыра. ② әрдайым ауру; наукас

【药衡】 yàohéng 【зат.】 англо-американдық дәрі-дәрмек өлшейтін таразы.

【药剂】 yàoji 【зат.】 дәрі; дәрі-дәрмек; фармацевтикалық препараттар.

【药检】 yàojiǎn 【ет.】 ① дәрінің сапасын тексеруге жасайтын лабораториялық тест бақылауы. ② допинг-бақылау.

【药劲儿】 yàojìnr < 口 > 【зат.】 → 药力.

【药酒】 yàojiǔ 【зат.】 дәрілік тұнба; дәрілік шарап.

【药具】 yàojù 【зат.】 контрацепция.

【药理】 yàolǐ 【зат.】 фармакология (дәрі-дәрмектің тәнге, денеге тигізетін әсерлері туралы ғылым).

【药力】 yàolì 【зат.】 дәрінің әсері.

【药棉】 yàomián 【зат.】 дым жұтқыш мақта; ылғал жұтқыш мақта (медицинада қолданылатын дым жұтқыш мақта).

【药棉花】 yàomián·hua 【зат.】 → 药棉.

【药捻儿】 yàoniǎnr 【зат.】 ① білте; пілте. ② дәріні жараға енгізуге арналған түтік, түтікше (антисептік қағаздан жасалынған).

【药农】 yàonóng 【зат.】 дәрілік шөптерді өсірумен айналысатын дикан, шаруа.

【药片】 yàopiàn (~ 儿) 【зат.】 дәрі; таблетка (дөңгелетіп қатырылған дәрі).

【药品】 yàopǐn 【зат.】 дәрі-дәрмек; дауа; дәрі; фармацевтикалық препараттар.

【药铺】 yàopù 【зат.】 → 药房.

【药膳】 yàoshàn 【зат.】 дәрілік шөптерден жасалынған тағам, нәр.

【药石】 yàoshí 【зат.】 дәрі және тасты тебен ине; емдік дәрі-дәрмектер: ~ 之言 (дәрігердің сөзі) емдік, шипалы әсерді көрсетеді.

【药水】 yàoshuǐ (~ 儿) 【зат.】

микстура (сұйық дәрі); сыртқа қолдануға арналған ерітінді дәрі.

【药筒】 yàotǒng 【зат.】 гильза (мылтық, зеңбірек оқтарының қабы).

【药丸】 yàowán 【зат.】 домалақ дәрі.

【药味】 yàowèi 【зат.】 ① атау; аты (дәрінің). ② (~ 儿) дәрі-дәрмектің иісі.

【药物】 yàowù 【зат.】 дәрі-дәрмек; дауа; дәрі; фармацевтикалық препараттар.

【药械】 yàoxiè 【зат.】 ① ауыл және орман шаруашылығында қолданатын сепкіш препараттар және пестицид (арамшөпті, өсімдік зиянкестері мен індеттерін жоятын химиялық препарат). ② бүріккіш; тозандатқыш; сепкіш.

【药性】 yàoxìng 【зат.】 дәрілік қасиеті; дәрінің әсері.

【药引子】 yàoyǐn·zi 【зат.】 дәрінің әсерін ынталандырушы.

【药用】 yàoyòng 【ет.】 дәрілік; медициналық: ~ 植物 дәрілік шөптер; | ~ 水 唾 медицина сүлігі.

【药浴】 yàoyù 【зат.】 дәрілік былау (емдік шипасы бар былау).

【药皂】 yàozào 【зат.】 медициналық сабын.

【药枕】 yàozhěn 【зат.】 дәрілі бөртпе. 要-1 yào басты; маңызды: 主 ~ негізгі; басты; ~ 事 маңызды жұмыс | ~ 道 ең басты принцип.

要-2 yào 【ет.】 ① қажет; керек: 他 ~ 一台电脑 Оған компьютер керек | 我们 ~ 和平, 但不怕战争 Біз бейбітшілікті қалаймыз, бірақ соғыстан қорықпаймыз.

② талап ету; талап қою; сұрау: 你给我 ~ 点儿纸来 маған қағаз сұранышы | 他跟我 ~ 钢笔 Ол менен қыл қалам сұрады. ③ сұрау (өтініш; талап); талап ету: 她 ~ 我替她写信 Ол маған хат жазып беруді өтініп сұрады; 他 ~ 我告诉他 Ол маған айтуды сұранып өтінді. ④ қалау; тілеу: 他 ~ 学游泳 Ол жүзуді үйренуге қалайды. ⑤ қажет; керек: ~ 特别小心 аса абай болу керек | 这 ~ 有决心 бұған батылдылық керек; ⑥ қажетсіну; керек қылу ⑦ болды; жетті: 快 ~ 下雨了 жақында жаңбыр жауады. ⑧ (表示估计, 用于比较): 屋子里太热, 树荫底下 ~ 凉快得多 бөлмеде өте ыстық, ағаштардың көлеңкесінді әлдеқайда салқынырақ.

要-3 yào 连 егер; егерде: 明天 ~ 下雨,

我就不去了 егерде ертең жаңбыр жауса, мен онда бармаймын.

【要隘】 yào'ài 【зат.】 командалық позиция; команда пункті; командалық биіктік.

【要案】 yào'àn 【зат.】 маңызда сот ісі, сотты іс.

【要不】 yàobù 连 ① әйтпегенде; әйтпесе; өйтпейінше; олай болғанда: 快跑吧, ~就迟到了 жүгір тезірек, әйтпесе қалып қоясың. ② не; немесе: 今天的会得去一个人, ~你去, ~我去 бүгін не сен, не мен барамын.

【要不得】 yào-bu-de 【ет.】 жарамайтын; түкке жарамайтын; жіберуге болмайды: 这是完全~的 бұл мүлдем түкке жарамайды, ол қандай болсада жіберуге болмайды.

【要不然】 yàobùrán 连 →要不②.

【要不是】 yàobù-shi 连 егерде (солай болмағанда): ~我亲眼看见, 我可能还不会相信呢! Егерде өз көзімен көрмегенде, сенуім екі- талай болар еді.

【要冲】 yào chōng 【зат.】 негізгі пункт; байланыс орталық жолы: 兰州向来是西北交通的~ Ланьчжоу – Қытайдың солтүстік-батыстың байланыс орталық жолы.

【要道】 yào dào 【зат.】 күре жол (жол қатынас, көбінесе су жолы қатынасы); маңызды қатынас жолы: 交通~ маңызды қатынас жолы, байланыс, коммуникация.

【要得】 yào dé (方) 【сын.】 жақсы; жарайды; керемет; келісемін: ~就这么办 жақсы дәл осылай істейміз; жарайды, дәл солай істейміз; келісемін осылай істеуге.

【要地】 yào dì 【зат.】 ① маңызды орын; маңызды жер; басты пункт: 战略~ маңызды стратегиялық пункт (аумақ).

【要点】 yào diǎn 【зат.】 ① негізгі ереже; негізгі ой желісі; мәні: 报告的~ баяндаманың негізгі ой желісі | 抓住~ мәнін ұғыну. ② маңызды бөлім; маңызды тарау.

【要端】 yào duān 【зат.】 басты, негізгі сұрақ; маңызды кез.

【要犯】 yào fàn 【зат.】 маңызды, басты қылмыскер.

【要饭】 yào fàn 【ет.】 қайыр сұрау; кедейлікпен күнелту; қайыршы болу; қайыршылану; қайыршылық ету;

қайыршылықпен күнелту.

【要害】 yào hài 【зат.】 ① өмірдің ортасы; өмірдің маңызды ортасы; ең бастысы; біреудің осал жері; біреудің кемшілігі: 正中~ біреудің осал жеріне түсу; ~问题 басты мәселе; өзекті мәселе; 打中了反【ет.】 派的~ реакционерлердің өмірдегі маңызды орынына соққы беру. ② стратегиялық пункт; маңызды ереже.

【要好】 yào hǎo 【сын.】 ① дос болу; достасу: 她们两人从小就很~ Олар балалық шақтан бері дос болып келеді. ② жақсы болуға тырысу; ілгерілікке бағытталу.

【要好看】 yào hǎo kàn ақымақ қылып кету; қорлау; маскаралау; ұялту; ұятқа қалдыру: 直要我的好看 мені шыныменде ақымақ қылы кетті.

【要谎】 yào huǎng 【ет.】 бағаны асыра сұрау.

【要价】 yào jià 【ет.】 (~儿) баға сұрау; баға қою; бағасын айту: 漫天~ бұрын-соңды болып көрмеген бағаны сұрау; 他还没有~ Ол әлі өз бағасын айтқан жоқ; 这布你~多少? Бұл мата үшін қанша бағаны сұрайсың?

【要件】 yào jiàn 【зат.】 ① маңызды құжат. ② маңызды шарт, жағдай.

【要津】 yào jīn 【зат.】 жоғары қызмет орны; маңызды лауазым; маңызды мансап; жауапты қызмет орны: 位居~ жоғары қызметте болу; жоғары лауазымда қызмет атқару.

【要紧】 yào jǐn ① 【сын.】 маңызды; басты; негізгі; бірінші: 这件事很~ бұл іс өте маңызды. ② 【сын.】 (严重): 不~的! Ештеңе! Маңызды емес! Зияны жоқ! Қайғырма!

【要诀】 yào jué 【зат.】 табыстың сыры.

【要览】 yào lǎn 【зат.】 мәліметші (керек мәліметтерді білдіретін кітап); барлау; шолу.

【要领】 yào lǐng 【зат.】 ① →要点: 不得~ ешқандай маңызды нәтижеге қол жеткізбеді. ② негізгі (басты) талап; негізгі бастамасы; ең бастысы: 学过了, 但是未能掌握~ оқыды, бірақ ең бастысын ұқпады, менгермеді.

【要略】 yào lüè 【зат.】 түйіндеме; түпкі түйіні (сөйленген, жазылған я оқылған сөздің қысқаша түйіні).

【要么】 (要么) yào-me 连 әлде; немесе;

не; иә.

【要面子】 yào miàn-zǐ бетінен айырылып қалудан қорқу.

【要命】 yào mìng 【ет.】 ① өлтіру; жою; құрту; өмірін кию. ② өлердей; аса; өлім; өлтіретін: 痛得~ өлім жанға батқандай; | 疲倦得~ өлердей шаршау; 他一天下来累得~ Ол бір күн ішінде шаршап қалды.

③ өлгенім осы жер; бір бәле; міне бәле; маған бәле болды: 真~, 一切都完了! өлгенім осы жер болды ғой, бәрі бітті! 这孩子真~! бір бәле болды ғой, қандай бала өзі!

【要目】 yào mù 【зат.】 маңызды, басты бөлімдер: 本报今日~ бүгінгі газетаның басты бөлімі.

【要强】 yào qiáng 【сын.】 ар; қиық; намыс; өзін-өзі сүюшілік.

【要人】 yào rén 【зат.】 маңызды маңғаз кісі; көрнекті, ірі қайраткер: 国家~ елдің көрнекті қайраткері; 社会~ қоғамның ірі қайраткері; 政府中的~ үкіметтің маңызды маңғаз кісі.

【要塞】 yào sài 【зат.】 бекініс; қамал; қорған; форт.

【要事】 yào shì 【зат.】 маңызды іс, жұмыс.

【要是】 yào-shi 连 егер; егерде: 这事~他知道了, 一定会发生的 егерде бұл жұмысты ол білгенде, міндетті түрде жасар еді | ~你处在我的地位, 你怎样决定呢 егерде сен менің орнымда болғанда, қалай шешер едің.

【要死】 yào sǐ 【ет.】 →要命②, ③.

【要素】 yào sù 【зат.】 керек, қажетті элемент; қажетті, керек фактор: 成功的~ жетістікке жетудің қажет факторы.

【要闻】 yào wén 【зат.】 маңызды хабар: 国际~ халықаралық маңызды хабар.

【要务】 yào wù 【зат.】 басты мәселе, жұмыс, іс: ~在身.

【要言不烦】 yào yán bù fán қысқа, ықшамды; келте қайыру; қысқа сөйлеу; қысқалық; қысқаша айтушылық; ықшамдылық.

【要义】 yào yì 【зат.】 маңызды, негізгі мазмұн, мағына; басты ой.

【要员】 yào yuán 【зат.】 аксүйек (жоғары дәрежелі мырза); маңғаз мырза; жауапты чиновник.

【要职】 yào zhí 【зат.】 маңызды қызмет орны, лауазым, мансап, орын:

身居~ маңызды қызметке ие болу.

【要旨】yào-zhǐ【зат.】 негізгі ой, сана, идея: 文章的~ мақаланың басты идеясы; 计划的~ жоспардың негізгі ойы.

【要子】yào-zǐ【зат.】① сабан; салам. ② сабан; салам (киімге арналған); арқан; жіп.

钥(鑰)yào→钥匙.

【钥匙】yào-shì【зат.】 кілт: 门上的~ есіктің кілті.

鞣 yào〈书〉→鞣.

屜 yào екі таудың арасында седла орны.

鞣 yào(~儿)【зат.】 : 靴~儿 қоныш | 高~儿袜子 шұлық.

鸚(鵡)yào【зат.】 ак түйғын; қаршыға; қырғи.

【鸚子】yào-zǐ【зат.】① қырғи. ②〈方〉 батпырауық (қағаздан жасалынған жауыз).

藥 Yào①→药. ②【зат.】 Фамилияға қолданылады.

曜 yào〈书〉① күннің жарығы. ② жарқырату; нұр беру; нұрландыру. ③ элем; жарық; шырақ (күн, ай, жұлдыздар)

耀 yào〈书〉→耀.

【耀斑】yàobān【зат.】 хромосфералық (күн атмосферасының алқызыл түсті сыртқы қабаты) тұтануы.

【耀武扬威】yàowǔyángwēi қару-жарағын жаркылдатып қорқыту; қылыш жалақтату; сес көрсету (қаруын көрсетіп, соғысам деп қорқыту).

【耀眼】yàoyǎn【сын.】 көзді қарықтыру; көз шағылыстыратын; өте жарық : 灯光亮得~ көзді шағылыстыратындай шам жанып тұр.

yē

耶 yē

【耶和華】Yēhéhuá【зат.】 Иегова (Алланың жеке аты).

【耶穌】Yēsū【зат.】 Иисус (есім).

【耶穌教】Yēsūjiào【зат.】 христиан діні.

椰 yē→伽椰琴.

掖 yē【ет.】 салу; тығу; тығындау: 把书~在怀里 кітапты қойнына салу | 把纸条从门缝里~进去 есіктің тесігі арқылы қағазды тығындау.

椰 yē→椰子.

【椰雕】yēdiāo【зат.】 кокс өрнегі; кокос оюы.

【椰蓉】yēróng【зат.】 майдаланған кокос балдыры.

【椰子】yē-zǐ【зат.】① кокос (кокос пальмасының шырынды жемісі); кокос ағашы. ② кокос жаңғағы.

噎 yē〈书〉 ыстықтан қиналу, азаптану.

噎 yē【ет.】① қақалу; түйілу; шашалу: 他吃得太快, 给饼~着了 Ол құймақты асығып жегеннен қақалып қалды. ② алқынып қалу; булығып қалу; демі қысылып қалу.

yé

邪 yé①→莫邪. ②→耶 yé.

爷(爺)yé①【зат.】〈方〉 әке: ~娘 әке және ана; ата-ана. ②【зат.】 ата. ③【зат.】 аға; қосағасы; отағасы.

【爷们】yé-men〈方〉【зат.】① ер; еркек; жұбай; күйеу. ② ер; жар; жолдас; жұбай; жұбайлас; күйеу.

【爷们儿】yé-menr〈方〉【зат.】① →爷儿们. ② еркек; ер жігіт; ер адам.

【爷儿】yé-er〈口〉【зат.】 әке және бала; аға және жиен; ата және немере ұл: 他们~俩都来了 Олар әкесі мен баласы екеуіде келді.

【爷儿们】yé-er-men〈口〉【зат.】 үлкендер мен кішілер.

【爷爷】yé-yé〈口〉【зат.】① нағашы ата; ұлы ата; үлкен ата. ② ата; баба; нағашы ата; ұлы ата; үлкен ата; атай.

耶 yé〈书〉【шыл.】 : 是~非~ дұрыс пе? шындықпа не?

挪 yé[挪揄](yéyú)〈书〉【ет.】 кемсіту; қорлау; мұқату; келеке ету; келемеждеу; күлкі қылу; мысқылдау; сықақ ету; сықақтау; тәлкектеу.

挪(鐳)yé→镭挪.

yě

也-1 yě①〈书〉【шыл.】 非~ (жөк) ол олай емес; | 不可不慎~ абайсыз болуға болмайды.

②〈书〉【шыл.】 ба; бе; ма; ме; па; пе; рас па?; шын ба?: 何~? Неліктен? | 你道难~不难? саған қиын емес пе? ③

〈书〉【шыл.】 (表示句中的停顿): 吾生~有涯, 而知~无涯 біздің өміріміздің шегі бар, ал білім шексіз. ④ (Yě)【зат.】 Фамилия.

也-2 yě【ус.】① да; де: 这我们~同意 бізде келісеміз; 他学习好, 工作~好 Ол

жақсы оқиды, сонымен бірге жақсы жұмыс істейді. ② тек қана...; бірақта...; да; де: 他会英语, ~会法语 | Ол тек қана ағылшын тілін ғана емес, сонымен қатар француз тілін біледі; 他~看书, ~看报 Ол кітаптыда, газеттіде оқиды. ③ қалайша...; -да ... -де... : 她~好, 他~好两个人都不对 олда, анауда екеуіде дұрыс емес; | 他左想~不对, 右想~不对 ол былайда көрініп көрді, былайда көрініп көрді, бәрібірде дұрыс шықпады. ④ сондай жағдайда; алайда; бәрібір: 虽然雨下得很大, 他~来了 Жаңбыр қатты жауып тұрсада, ол бәрібірде келді | 即使你不说, 我~知道 Бәрібірде сен айтпасанда, мен білемін(你说了, 我知道; 你不说, 我也同样知道). ⑤ абзалы; бәлки; зады; сірә; тегі: 这事儿~只好如此了 сірә, бұл жұмысты солай істеу керек. ⑥ да; де; екеш; түгіл; тұрмақ; тіпті: 他什么~不会 Ол тіптен ештеңе істей алмайды | 我连想~不想 Мен тіптен ойлайда алмаймын ғой.

【也罢】-1 yěbà【шыл.】 айырмашылық жоқ 你去~, 我去~, 反正是一样 сен барсаңда, мен барсамда ешқандай айырмашылық жоқ.

【也罢】-2 yěbà【шыл.】 солай-ақ болсын: ~, 就按你的意思办吧 сіздің қалауы бойынша болсын.

【也好】yěhǎo【шыл.】 →也罢 2: 这样办~ендеше дәл солай болсын.

【也许】yěxǔ【ус.】 мүмкін; бәлки; сірә; ықтимал; бәлкім; дерлік: 他~会来 бәлкім ол келіп қалар.

冶 -1 yě① металлургия : ~金 металлургия. ② (Yě)【зат.】 Фамилияға қолданылады.

冶-2 yě〈书〉 ғажайып сүйікті түр; таң қаларлық түр, келбет : ~容 таң қаларлық келбет.

【冶金】yějīn【ет.】 металлургия (металдың өнеркәсіптік өндірісі туралы ғылым, сондай-ақ металл өндіретін өнеркәсіп) : ~工业 металлургиялық өнеркәсіп.

【冶炼】yěliàn【ет.】 балқыту; еріту; қорыту.

【冶容】yěróng〈书〉①【ет.】 көзге қызығарлық киіну. ②【зат.】 ғажайып сүйікті, таң қаларлық түр, өн.

【冶艳】yěyàn〈书〉【сын.】 әсем;

көркемдік; сүйкімділік.

【冶游】 yěyóu 【ет.】 азғындау; бұзылу; етегінен ұшыну (жаман мінез-құлыққа беріліп кету).

野(埜) yě ① дала; далалық; түз; табиғат аясында: ~地 егістік жер; | ~火 сахаралық өрт | ~战 далалық соғыс. ② шек; шегі: 视~ көз жетер жер | 分~ аймақ; шекара. ③ 指不当政的地位(跟“朝”相对) Саяси емес мәртебесін көрсетеді: 下~ қызметтен босану | 在~ оппозицияда болу. ④ 【сын.】 жабайы; тағы: ~兽 жабайы аңдар | ~兔 жабайы қоян | ~花 жабайы гүлдер. ⑤ 【сын.】 жабайы; дөрекі; мәдениетсіз; варварлық; алғашқы; : ~蛮 варвар | 这人说话太~ ол қалай дөрекі сөйлейді.

⑥ 【сын.】 асау; қалжыр; қыңыр; жабайы мінез; жабайы болмыс; кежір; қияңқы; тілазар; тіл алмайтын: ~性 қалжыр | 放了几天假, 心都玩~了 бірнеше демалыс күндерден кейін тілін алмайтын болыпты. ⑦ (Yè) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【野菜】 yěcài 【зат.】 жеуге жарамды, жеуге жарайтын шөптер.

【野餐】 yěcān ① 【ет.】 пикник көкке шығу; сейіл; серуен (қаладан сырт шығып сайрандау). ② 【зат.】 сейілге шығатын тағам; серуенге шығуға арналған тағам, азық-түлік.

【野炊】 yěchuī 【ет.】 аял; лагерь (тамақ пісіретін жер).

【野地】 yědì 【зат.】 дала; егістік жер; түз: 荒山~ елсіз, жабайы тау мен дала.

【野鸽】 yěgē 【зат.】 жабайы кептер.

【野火】 yěhuǒ 【зат.】 далалық, сахаралық өрт.

【野鸡】 yějī ① 【зат.】 қырғауыл. ②

【зат.】 жәлеп; жезөкше; салдақы. ③

【сын.】 属性词. 指不合法规而经营的: ~学校 оңай олжа табуды көздейтін мектеп | ~船 кеме(рейстік емес).

【野景】 yějǐng 【зат.】 жабайы пейзаж.

【野驴】 yělǘ 【зат.】 жабайы есек.

【野骆驼】 yěluò-tuo 【зат.】 жабайы түйе.

【野马】 yěmǎ 【зат.】 жабайы жылқы.

【野蛮】 yěmán 【сын.】 ① жабайы; алғашқы; ертедегі; варварлық. ② варварлық; айуандықпен; айуанша;

мейірімсіз; рақымсыз; қатал: ~的行为 мейірімсіз, рақымсыз қылық | ~的拷问 қайырымсыз азап.

【野猫】 yěmāo 【зат.】 тағы болып кеткен, жабайылынған мысық.

【野牦牛】 yěmáoníu 【зат.】 жабайы кодас (қарамал тұқымдас ұзын жүнді сиыр, Орта Азияда болады).

【野牛】 yěniú 【зат.】 буйвол; енеке (дала өгізінің бір түрі).

【野气】 yěqì 【зат.】 ① 粗俗不讲理, 没礼貌的样子: 粗声~. ② 淳朴自然的乡野气息: 画风~十足.

【野禽】 yěqín 【зат.】 жабайы құс.

【野趣】 yěqù 【зат.】 табиғаттың көркемділігі.

【野人】 yěrén 【зат.】 ① жабайы адам; тағы адам. ② дөрекі адам; мәдениетсіз адам; дүние көрмеген, варвар адам. ③ қарапайым халық; қарапайым халық өкілі; кара халықтан шыққан адам.

【野生】 yěshēng 【сын.】 жабайы өсетін; жабайы: ~植物 жабайы өсетін өсімдіктер.

【野食儿】 yěshíer 【зат.】 ① азық; жем. ② олжа; жеңіл табыс.

【野史】 yěshǐ 【зат.】 бейресми, ресми емес шежіре (жылнама): 稗官~.

【野兽】 yěshòu 【зат.】 жабайы аңдар; жабайы айуандар.

【野兔】 yětù 【зат.】 жабайы қоян.

【野外】 yěwài 【зат.】 дала; далалық;

түз; табиғат аясында: ~作业 далалық жұмыс.

【野外工作】 yěwàigōngzuò далалық жұмыстарын істеу

【野味】 yěwèi 【зат.】 жабайы құс; қыр құстары.

【野心】 yěxīn 【зат.】 ашкөздік; ашқарактық; жасырын ниет; дағуа; наразылық; талап; тілек; атакқұмарлық: ~家 атакқұмар; мақтау сүйгіш адам; бакқұмар; мансапқор; мансапқұмар | ~勃勃 шамадан тыс ашкөздік; жабайы ашқарактық | 他是个有~的人 Ол мансапқор адам.

【野性】 yěxìng 【зат.】 асау; қалжыр; қыңыр; жабайы мінез; жабайы болмыс.

【野鸭】 yěyā 【зат.】 жабайы үйрек.

【野营】 yěyíng 【ет.】 бивуак (әскерлердің ашық далада жасайтын дамылы); лагерь; : ~训练 лагерлік оқыту, үйрету | 扎~ лагерь құру.

【野战】 yězhàn 【ет.】 далалық соғыс; далалық.

【野战军】 yězhànjūn 【зат.】 далалық армия.

【野猪】 yězhū 【зат.】 қабан (жабайы шошқа).

野 yě 〈书〉 → 野.

yè

业 -1(業) yè ① кәсіпшілік; өнеркәсіп; шаруашылық: 工~ майдагерлік кәсіпшілік | 农林~ орман және ауыл шаруашылығы; 各行各~ өнеркәсіптің әралуан тараулары. ② кәсіп; колөнер; колөнер кәсібі; өнер; мамандық: 就~ жұмысқа орналасу | ~余 қызметтен тыс уақытта | 无~ мамандығы болмау. ③ 学业: 肄~ | 修~ | 毕~ | 结~. ④ жұмыс; іс: 功~ | 创~ | ~绩. ⑤ 产业; 财产: 家~ | ~主. ⑥ 〈书〉 айналысу; шұғылдану: ~农 ауыл шаруасымен айналысу | ~商 саудамен айналысу. ⑦ (Yè) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

业 -2(業) yè кәсіп түрі, жақсы және жаман кәсіп деп екіге бөлінеді, әдетте жаман кәсіптерді көрсетеді..

业 3(業) yè дер кезінде; мезгілінде; өз уақытында; уақтылы; : ~已 өз уақытында | ~经 уақытымен.

【业大】 yèdà 【зат.】 сырттай университеті.

【业海】 yèhǎi 【зат.】 жаза мұхиты.

【业户】 yèhù 【зат.】 жеке меншік иесі; меншік иесі; меншіктенуші; мүлік иесі.

【业绩】 yèjì 【зат.】 жеңіс; жетістік; табыс; асқан қайрат; батырлық; ерлік.

【业界】 yèjiè 【зат.】 кәсіптік орта.

【业经】 yèjīng 【үс.】 дер кезінде; мезгілінде; өз уақытында; уақтылы; уақытылы; уақытымен: ~呈报 в случае мен дер кезінде рапортты жібердім.

【业内】 yènèi белгілі бір сала немесе кәсіп ішінде: ~人士 | 这家老店在~ 有很大影响 сала адамы, бұл дүкеннің осы салада әсері күшті.

【业师】 yèshī 【зат.】 мұғалім, ұстаз.

【业态】 yètài 【зат.】 басқару, билеу әдістері: 中国现【ес.】零售~ Қытайда қазіргі таңдағы бөлшек сауданы басқару әдістері.

【业外】 yèwài 【зат.】 белгілі бір сала немесе кәсіп: ~人士 сала сыртындағы адам.

【业务】yèwù【зат.】 мамандық; профессия: ~能力 еңбекке қабілеттілік; жұмысқа қабілеттілік | ~学习 кәсіптік оқу | ~知识 кәсіптік білім.

【业已】yèyǐ【үс.】 өз уақытында; дер мезгілінде; уақытымен: ~工作结束 жұмысты бітіріп қойған; жұмысты дер кезінде бітіріп қойған | ~准备就绪 бәріде дайын болып қалды; бәрі өз уақытында дайын болып қалды.

【业余】yèyú【сын.】 属性词. ① қызметтен тыс; қызметтен тысқары; жұмыстан қолы бос уақытта; ~时间 қызметтен тыс уақыт | ~学校 жұмыс уақытынан тыс қол бос уақытында оқытатын мектеп. ②

көркемөнер; әуесқой; әуесқойлық: ~作家 жазушы әуесқой | ~剧团 әуесқой труппасы (бір топ артистер) | ~文艺会演 өз күштерімен жасаған өнерпаздықты көру.

【业余大学】yèyúdàxué жұмыс уақытынан тыс қол бос уақытында оқытатын оқу орны.

【业余教育】yèyújiàoyù жұмыс уақытынан тыс қолы бос уақытында оқу.

【业障】yèzhàng【зат.】 ① айып; кінә; күнә. ② күнәлар жібермеуі.

【业者】yèzhě【зат.】 белгілі бір саламен айналысатын адамдар.

【业主】yèzhǔ【зат.】 бастық; ие; билеуші; жожа.

叶-1(葉)yè①(~儿)【зат.】 →叶子 1. ② пластинка (жалпақ әйнек я металл табақша): 铜~мысты пластинка. ③ →“页”. ④(Yè)【зат.】 Фамилияға қолданылады.

叶-2(葉)yè баспалдақ; белде; дәуір; заман; кез; кезең; мезгіл; шақ: 清末~ Цин династиясының соңғы билік еткен кезеңінде | 20世纪中~ Жиырмасыншы ғасырдың ортасы.

【叶柄】yèbǐng【зат.】 қысқа шыбық; сап.

【叶公好龙】YèGōnghǎolóng «Е-гун – тек сөзде ғана айдаһармен әуесқой»; жалған әуесқой.

【叶猴】yèhóu【зат.】 лангура.

【叶绿素】yèlǜsù【зат.】 хлорофилл.

【叶绿体】yèlǜtǐ【зат.】 хлоропласт; хлоропластид.

【叶轮】yèlún【зат.】 қалақты

дөңгелек.

【叶落归根】yèluòguīgēn заңды финал.

【叶脉】yèmài【зат.】 жіп; талшық; түтік (жапырақтардағы жіп тәрізді талшықтар).

【叶片】yèpiàn【зат.】 ① жапырақ алаканы. ② жапырақ; қалақ.

【叶鞘】yèqiào【зат.】 жапырақ қынабы.

【叶序】yèxù【зат.】 жапырақ орны.

【叶腋】yèyè【зат.】 жапырақ қуысы.

【叶枝】yèzhī【зат.】 бұтақ; тармақ.

【叶轴】yèzhóu【зат.】 арқа омыртқа; бел омыртқа; омыртқа; омыртқа жотасы.

【叶子】yè-zi【зат.】 ① жапырақ. ② 〈方〉 карта.

【叶子烟】yè-ziyān【зат.】 жапырақ темекі.

页 yè① бет; парақ: ~一~地读 бет беттен оқу | 在书的第一~上 кітаптың бірініші бетінде. ② 量 жол-жол нәрсе; тілкем (Yè)【зат.】 Фамилия.

【页码】yèmǎ(~儿)【зат.】 пагинация (типографияда кітаптың бетін нөмірлеу); беттің нөмері; бет саны (беттің рет санын көрсеткен цифр).

【页面】yèmiàn【зат.】 бет (ғаламторда); веб-бет.

【页心】yèxīn【зат.】 бедерлеменің (басудан бір нәрсенің бетіне түскен таңба) форматы, пішіні.

曳(拽)yè сүйреу; тарту: 摇~тербелу; шайқалу | ~光弹 жарқылды оқ.

【曳光弹】yèguāngdàn【зат.】 жарқылды оқ; жарқырап ұшатын оқ.

郟(鄆)Yè ① қазіргі Хэнань провинциясының жер атауы. ②【зат.】 Фамилияға қолданылады.

夜(徃)yè①【зат.】 түн; түнде: 黑~қараңғы түн | 白天黑~ күндіз-түні | 昨~下过雨 кеше түнде жаңбыр жауды.

②(Yè)【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【夜班】yèbān【зат.】 түнгі ауысым: 值~ түнде кезекте болу.

【夜半】yèbàn【зат.】 жарым түн; түн жарымы; түн ортасы.

【夜不闭户】yèbùbìhù түнде есікті бекітпеу (тыныштау өмір есікті бекіту қажет емес деген мағына береді).

【夜餐】yècān【зат.】 түнгі уақытта жейтін тағам.

【夜叉】yè-chā【зат.】 эзәзіл; жын;

пері; шайтан; ыбылыс.

【夜长梦多】yèchángmèngduō ұзаққа соза берсен, күрделеніп кетуі мүмкін.

【夜场】yèchǎng【зат.】 түнгі сеанс; түнгі спектакль, сауық кеші.

【夜车】yèchē【зат.】 ① түнгі поезд. ② →开夜车.

【夜大学】yèdàxué【зат.】 түнгі жоғарғы оқу орны (университет).

【夜饭】yèfàn〈方〉【зат.】 кешкі ас; кешкі ауқат; кешкі тамақ.

【夜工】yègōng【зат.】 түнгі жұмыс: 做~ түнгі сменде жұмыс істеу; түнде жұмыс істеу.

【夜光表】yèguāngbiǎo【зат.】 жарқыраған циферблатымен (сағаттың цифрлы беті) сағат.

【夜壶】yèhú【зат.】 түнгі дәрет ыдысы.

【夜间】yè-jiān【зат.】 түн; түнгі уақыт; түнде.

【夜景】yèjǐng【зат.】 түнгі ноктюрн (лирикалық музыкалық шағын пьеса).

【夜空】yèkōng【зат.】 түнгі аспан.

【夜来】yèlái〈书〉【зат.】 ① кеше. ② түнгі уақыт; түнде.

【夜阑】yèlán〈书〉【сын.】 түнделетіп жүру; жеті қараңғы түн: ~人静 түнгі тыныштық.

【夜郎自大】Yèlángzìdà тым асып кеткен дандайсушылық; абыройсыз мақтаншақтық.

【夜里】yè-lǐ【зат.】 →夜间: 今天~该你值班 Бүгін түні бойы сен кезекшілікте боласын.

【夜盲】yèmáng【зат.】 ақшам соқыр; никотифлоз.

【夜猫子】yèmāo-zi〈口〉【зат.】 ① үкі; жапалақ. ② жапалақ (түнде көп ұйықтамайтын адамды айтады).

【夜明珠】yèmíngzhū【зат.】 жарқын інжу; нұрлы гауһар тас.

【夜幕】yè mù【зат.】 түн; түнгі қараңғылық; іңір қараңғысы: ~笼罩着大地 жер түнгі қараңғылыққа сіңіп кетті.

【夜几个】yè-ge〈方〉【зат.】 кеше (өтіп кеткен күн).

【夜色】yèsè【зат.】 қараңғы; қараңғылық; түнек; беймезгіл шақ; бейуақ; ымырт; іңір: 借~掩护; 在夜幕下 түн жамылғанда; түн ішінде.

【夜生活】yèshēnghuó【зат.】 түнгі өмір.

【夜市】yèshì【зат.】 түнгі базар.
 【夜晚】yèwǎn【зат.】 түн; түнгі уақыт; кеш.
 【夜宵】(夜消)yèxiāo(~儿)【зат.】 ұйықтар алдында жеңіл тамақ.
 【夜校】yèxiào【зат.】 түнгі мектеп; түнгі курстар.
 【夜以继日】yèyǐjìrì күн мен түн
 【夜莺】yèyīng【зат.】 бұлбұл.
 【夜鹰】yèyīng【зат.】 ешкімер; тентекқұс; шегірткеші (құрт-құмырсқа жейтін бір құс).
 【夜游神】yèyóushén【зат.】 түншіл (түнде көпке дейін ұйықтамай кеш жататын адам).
 【夜战】yèzhàn【ет.】 түнгі алыс, ұрыс, шайқас.
 【夜总会】yèzǒnghuì【зат.】 түнгі клуб.
 【夜作】yèzuò→打夜作.
 拽 yè→曳.
 咽 yè дауыс төмен шығу.
 晔(曄)yè〈书〉 жайнаған; жалтылдақ; жалтыр; жалтырауық; жаркылдақ; жарқырауық; жылтырақ.
 烨(燁、燁)yè〈书〉① оттың алауы.② жарық; жарқын; әдемі; сәнді.
 掖 yè қолдау; тіреу; ұстап тұру; көтермелеу; ынталандыру: 扶~ қолтықтан ұстап тұру | 奖~ көтермелеу.
 液 yè сұйықтық: 汁~шырын | 血~ кан | 溶~ сілекей; түкірік | ~ 恣 сұйық.
 【液化】yèhuà【ет.】① сұйылту; сұйылу: ~ 气体 газдарды сұйылту; сұйытылған газ.② сұйылту; сұйылу; сирету.
 【液化气】yèhuàqì【зат.】 сұйытылған газ.
 【液化热】yèhuàrè【зат.】 сұйытылғанда жылуы.
 【液晶】yèjīng【зат.】 сұйық кристалды.
 【液泡】yèpào【зат.】 вакуоль.
 【液态】yètài【зат.】 сұйық.
 【液体】yètǐ【зат.】 сұйықтық; сұйық дене.
 【液压机】yèyājī【зат.】 гидравликалық пресс (сұйықтық арқылы күшті қысым беретін машина).
 谒(謁)yè〈书〉→谒见: ~ 亲 ата-аналарды көруге бару | 得~ аудиенцияға ие болу | ~ 天子

императорда ресми қабылдауда болу.
 【谒见】yèjiàn【ет.】 әдейі барып жолығу; кездесу; аудиенцияға ие болу.
 腋 yè①【зат.】 қолтық.② қойын; қолтық; қуыс; дененің кейбір мүшелеріндегі қуысы; шұқыры: ~ 芽 бүршік қуысы.
 【腋臭】yèchòu【зат.】 қолтық қуысы; .
 【腋毛】yèmáo【зат.】 қолтық жүні.
 【腋窝】yèwō【зат.】 қолтық шұқыры.
 【腋芽】yèyá【зат.】 бүршік қуысы.
 馐(饈)yè〈书〉 түскі тамақты далаға тасу.
 靨(靨)yè бет шұңқыры (көбінесе күлгенде білінеді): 笑~ бет шұңқыры күлгенде.

yī

一 yī①【сан.】 бір; бірлік.②【сан.】 бір; бірлей; біркелкі: 你们~路走 сендер бірдей жолмен жүресіндер | 这不是~码事 бұл сондай бірдей емес.
 ③【сан.】 басқаша; бөтенше: 长江~【зат.】 扬子江 Чанцзян басқаша Янцзыцзян деп аталады.
 ④【сан.】 表示整个; барлығы; бар; бәрі; бүкіл; бүткіл; қалпынша: ~ 冬 қыс бойы | ~ 生 бүкіл өмір бойы | бүкіл дене терледі~身的汗.
 — 2 yī【зат.】 «и» (қытай цифрлы нотасындағы «до» белгісі).
 【一把好手】yībǎhǎoshǒu 一把手.
 【一把手】yībǎshǒu① әріптес; серіктес: 咱们搭伙干, 你也算上~Біз серіктестік үшін хабарласа жұмыс істейміз, сенде қатыс.② талантты қызметкер; еңбекқор жұмыскер: 他干什么都是~ Ол барлық жұмысқа да еңбекқор жұмыскер.
 【一把抓】yībǎzhuā① барлығын өз қолына алу.② әр нәрсеге бір жармасу.
 【一百一】yībǎiyī〈方〉 өте жахсы.
 【一败涂地】yībàitúdì жеңіліп қалу.
 【一般】yībān①【сын.】 бірдей; сондай-ақ; сияқты: 象亲人~ туғандар сияқты | 他们长得~高 Олардың бойлары бірдей.②(一种): 别有~滋味 басқа дәммен.③【сын.】 жалпы; жалпыға бірдей; жалпы айтқанда; жалпы алғанда; тұтас алғанда; жай; қарапайым: ~ 人 қарапайым

адам | ~地说, 这是对的 жалпы айтқанда, бұл дұрыс | ~情况 жалпыға бірдей жағдай.
 【一般法】yībānfǎ【зат.】 жалпыға бірдей заң.
 【一般见识】yībānjiànshì өз өзінді түсіріп және пікірталасқа дауға түсу.
 【一斑】yībān【зат.】 кішкени бөлшек; белдеу; алап; азғана: ~ 半点 азғана; сәл ғана.
 【一板一眼】yībǎnyīyǎn әрдайым; жүйелі; сапалы түрде. 参看 36 页 [板眼].
 【一半】yībàn(~儿)【сан.】 жарты; жарым; жартылай; жарым-жарты; жарым-жартылай: ~ 多 көптен жартысы; 工作做好了~ жұмыстың жартысы істелінді; 事情做了~就放下了 жұмыстың ортасына келгенде тастап кету.
 【一半天】yībàntiān〈口〉 бір күн бұрын: 过~我就来 бір күн бұрын мен келемін.
 【一包在内】yībāozàinèi барлығын қоса есептегенде; соның ішінде.
 【一辈子】yībèizi〈口〉【зат.】 өз өмірі бойына; барлық өмір бойы.
 【一本万利】yīběnwànlì нашар капиталдан орасан зор пайда табу.
 【一本正经】yīběnzhèngjīng шындап; байсалды түрмен; байыпты түрмен.
 【一鼻孔出气】yībīkǒngchūqì бірлесіп жұмыс істеу; бірауыздыққа жету.
 【一笔带过】yībīdàiguò жай сипаттау.
 【一笔勾销】yībīgōuxiāo ескі есені ұмыту; тез, шапшаң сызып тастау.
 【一笔抹杀】yībīmǒshā сызып тастау; өшіріп тастау.
 【一臂之力】yībìzhīlì қол ұшын көмек беру.
 【一边】yībīan(~儿)①【зат.】 жақ: 木板~儿不光滑 тақтайдың бір жағы бұдыр-бұдыр.
 ②【зат.】 жаң; шет; шет жағы: 站在~ шет жақта тұру.③【үс.】(表示一个【ет.】作跟另一个【ет.】作同时进行).他~走, ~想书记说的话 Ол келе жатып хатшының айтқан сөзін ойлады.
 ④〈方〉【сын.】 → 一般.
 【一边倒】yībīāndǎo бір жақта тұру.
 【一表非凡】yībīāofēifán айрықша, сирек кездесетін түр, бейне.
 【一表人才】yībīāoréncái дарынды адам.

【一并】 yībīng 【үс.】 бірлесіп; бір уақытта; бір мезгілде; : ~办理 бір уақытта істеу | ~报销 бірлесіп есеп тапсыру.

【一波三折】 yībōsānzhé астарлы, екіұшті тіл.

【一波未平, 一波又起】 yībōwèipíng, yībōyòuqǐ бір қайғы өтіп жатқанда, екіншісі келеді; бақытсыздық біріннің атынан бірі келуі.

【一...不...】 yī...bù...①分别用在两个【et.】作前面, 表示【et.】作或情况一经发生就不改变: ~定~易 | ~去~返 | ~蹶~振.②分别用在一個【зат.】词和一个【et.】词前面, 表示强调或夸张: ~言~发 | ~字~漏 | ~钱~值 | ~毛~拔.

【一不做, 二不休】 yībùzuò, èrbùxiū қолға алма, алған соң ауыр деме.

【一步到位】 yībùdàowèi барлығына мүмкіндік беру.

【一步登天】 yībùdēngtiān бір сермегенде барлығына жету.

【一步一个脚印】 yībùyīgèjiǎoyìn іскерлік қарым-қатынас.

【一差二错】 yīchāèrcuò әрбір бір тал шөп және әрбір ағаш.

【一刹那】 yīchànà 【зат.】 лезде; тез; шапшаң; кірпік қаққанша; көзді ашып жұмғанша.

【一划】 yīchàn 【үс.】 ①〈方〉 барлық; бәрі.②әрдайымы; әрқашан; қашанда.

【一场空】 yīchǎngkōng босқа; жайдан-жай; құр-бекер; нақақтан; текке; тектен-текке.

【一倡百和】 yīchàngbǎihè біреуі айтады барлығы қосылады.

【一唱一和】 yīchàngyīhè дуэт.

【一朝天子一朝臣】 yīcháotiānzǐyīcháochén бір жаңа бастық келсе барлық қызметшілер құрамы өзгереді.

【一尘不染】 yīchénbùrǎn ①пендешілік өмірден әбден тазару.②жинақы; таза; мұнтаздай; мінсіз; мінсіз таза; міні жоқ.

【一成不变】 yīchéngbùbiàn қыңыр; әдетке берілген; сірескен; сіресіп қалған.

【一程子】 yīchéng-zǐ 〈方〉【сан.】量词 Бірнеше аралық уақытта: 这~ осы бірнеше уақыт аралықта.

【一筹】 yīchóu 【зат.】 (计【сан.】) 的一根竹签, 借指一着(zhāo): 聊胜~ кішкене біраз жақсарды ғой.

【一筹莫展】 yīchóumòzhǎn ешқандай жоспар құра алмау; дәрменсіз; олақ.

【一触即发】 yīchùjífā ашушан; күйгелек.

【一触即溃】 yīchùjíkuì бір соққыдан құлап қалу.

【一锤定音】 (一槌定音) yīchuídingyīn ойланған шешім қабылдау.

【一锤子买卖】 yīchuí-zimǎi-mài сауда келісім орнатқан кезде алды артына қарамау.

【一次能源】 yīcìnéngyuán бірінші энергоресурс.

【一次性】 yīcìxìng 【сын.】 біржолғы; бір рет пайдаланатын: ~塑料杯 бір рет пайдаланатын пластикалық стакан | ~和多年摊款相结合 біржолғы және көпжылдық жарнаны байланыстыру.

【一从】 yīcóng 【сөзал.】 содан бері.

【一蹴而就】 yīcùérgǐù бір қадаммен істеу; жеңіл әрі тез табысқа жету.

【一搭两用儿】 yīdāliǎngyòngér 〈方〉 екі есе пайда.

【一带】 yīdài 【зат.】 аймақ; аудан; белдеу; пояс; зона: 北京~ Пекин ауданында.

【一旦】 yīdàn①【зат.】 бір күнде: 毁于~бір күнде бәрі құлады.②【үс.】指不确定的时间, 表示有一天. a) аңдаусыздан; кенет; кенеттен; күтпеген жерден: 相处三年, ~别离 үш жыл бойы бірге болып, күтпеген жерден айырылысты b) қашан; бір күні: ~有可能 қашан мұндай мүмкіндік болады.

【一刀两断】 yīdāoliǎngduàn бір соққымен екі бөлу.

【一刀切】 yīdāoqiē 【et.】 барлық нәрсеге талғамай бір өлшеумен қарау.

【一道】 yīdào(~儿) 【үс.】 бірге.

【一得之功】 yīdézhiǐgōng қарапайым табыс.

【一得之愚】 yīdézhiyú менің қарапайым ғана ойым, көзқарасым.

【一点儿】 yīdiǎnr 【сан.】 ①азғана; азғантай; аздап; сәл; азын-аулақ; бірқатар; бірнеше: 有~好处 бірқатар пайда бар.②болмашы; өте шамалы; тым аз; аз; аз-ақ; кішкене: 这么~礼物 сондай болмашы сыйлық | ~也不可怕 мүлдем қорқынышты емес.

【一丁点儿】 yīdīngdiǎnr 〈方〉 → 一点儿.

【一定】 yīdìng ①【сын.】 айқын; белгілі: 在~的条件下 белгілі жағдайда.②【сын.】 бұлжымайтын; бұлжымас; мызғымайтын; мызғымас.

③【үс.】 даусыз; дереу; қалайда; міндетті түрде; сөзсіз; тоқтаусыз: 他~来 Ол міндетті түрде келу керек | 这~是他说的 қалайда ол айтты.④【сын.】 белгіленген; орнатылған; белгілі; айқын: 每天的工作和休息都有~的时间 әрбір күнге жұмыс пен демалыс уақыты белгіленген.⑤【сын.】 белгілі; кейбір; есели; жанасымды; келісті; лайық; муапық; мінәсәр; мінәсіт; сай; сәйкес; сәйкесті; тиісті; ұйқас: 起了~的作用 белгілі рөлді ойнау.

【一定之规】 yīdìngzhīguī қатаң ереже; белгіленген тәртіп.

【一【et.】】 yīdòng(~儿) 【үс.】 әрбір қозғалыста: 把眉毛~ қастарымен жүргізу | 内心~ жүрек қозғалысы.

【一度】 yīdù①бір жолы; бір күні; бір күнінде.②【үс.】 бір күн.

【一端】 yīduān 【зат.】 бір дана; бір іс; бір зат: 缎幃~ бір атлас жамылғы.

【一多半】 yīduōbàn(~儿) → 多半.

【一...而...】 yī...ér... бірінші қадам тез нәтиже берді.

【一而再, 再而三】 yīérxàì, zàier sān бірнеше рет; дүркін-дүркін; жүз қабат; жүз рет; қайта-қайта.

【一二】 yī'èr 【сан.】 бірінен соң бірі; бірінші-екіншісі; кезек бойынша.

【一...二...】 yī...èr... стресті.

【一二九运】 yī'èr-JiǔYùndòng 9 желтоқсандағы қозғалыс (1935 жылы Пекинде болған антижапондық студенттер көтерілісі).

【一发】 yīfā 【үс.】 ①бірге; бірлесіп; бірігіп; ынтымақтасып.②→一同; 一并.

【一发千钧】 yīfāqiānjūn → 千钧一发.

【一帆风顺】 yīfānfēngshùn сізді әрдайым жел арқадан ұрып тұрсын (бизнесе табыс, пайда әкеп тұрсын тілейді).

【一反常态】 yīfǎnchángtài өзін дұрыс алып жүре алмау.

【一风吹】 yīfēngchuī 【et.】 өшіреді, барлығы сансыз.

【一概】 yīgài 【үс.】 жалпылай және түгелдей; беталды; ешбір дәлелсіз; еш негізсіз: ~否定 дәлелсіз мойындамау.

【一概而论】 yīgàierlùn бұлайша;

жалпы; әйтеуір; бұлайша; жалпы : 不能~бұлайша сынауға болама.

【一干】yīgān【сын.】іске қатысы бар: ~人证 іс бойынша куәгерлер.

【一竿子到底】yīgān·zhīdǎodǐ төтесінен түбіне жету.

【一个巴掌拍不响】yīgèbā·zhāngpāibùxiǎng бір қолмен алақанға тарс еткізе алмайсын.

【一个劲儿】yī·gèjīnr【үс.】қайраттанып; қарысып; боларда-болмай; ерінбей-жалықпай; қайсарлықпен; қасарыса; өжеттікпен; табандылықпен; тапжылмай.

【一个萝卜一个坑儿】yīgèluó·boyīgèkēng Олардың әрқайсысы өз атқаратын міндеттері бар.

【一个心眼儿】yī·gèxīnyǎnr ① беті қайтпаушылық; қарыспалық (көзқараста); бір қалыпта қалған; ежелгі; ескілікті. ② бір ауызды; бір пікірлі; ынтымақтас; ынтымақты.

【一根筋】yīgēnjīn【сын.】қыңыр есек сияқты.

【一共】yīgòng【үс.】барлығын бірге; бірге; қорытындысында: 两个的三个, ~五个 екі дана және үш дана қорытындысында бес дана.

【一股劲儿】yīgūjīnr【үс.】бар күш жігерімен; құлшыныспен; ынтамен; ынтагерлікпен; ынталылықпен (өте қатты құлшыну, ынта, ықылас).

【一股脑儿】(一古脑儿)yīgǔnǎor【方】【үс.】тобымен; толайым; түгелімен; бірден; жаппай; толайым.

【一鼓作气】yīgǔzuòqì барабанның бірінші дыбысынан рухын көтеру.

【一贯】yīguàn【сын.】бір ізбен жүруші; бірізді; жүйелі; ретті; жүйелі; тәртіпті; бұлжымайтын; ұдайы; үздіксіз: 人民福利~上升 үздіксіз өркендеу халықтың дәулеттілігі.

【一棍子打死】yīgùn·zhīdǎsǐ бір соққымен өлтіру.

【一锅端】yīgōuduān ① жабу; жою; тарату; бір соққымен жойып жіберу; мүлде жоқ қылу: 这次把敌人老窝~了 осы жолы жаудың ұясын мүлде жойып жібереміз. ② сыпырып-сыпырып; таза; тақыр; түгін қалдырмай; түк қоймай; ада-гүде; ада-жұда; артығымен; бар-барша; белкүллі; бүтіндей; затымен; толығымен; толық; түгелімен: 把你憋在心的话来个~, 说出来让大家听听

Ішіндегі жанып жатқанында түгелімен сыртқа шығарып айтып бер, ал біз тындаймыз.

【一锅粥】yīgōuzhōu【зат.】сұйық ботка қазан (қайнатқан күріш маңызы): 熬了~ кастрөлге қайнатқан күріш маңызын пісіру.

【一锅煮】yīgōuzhǔ бір жүйемен әртүрлі мәселені шешу.

【一国两制】yīgúoliǎngzhì «бір ел-екі жүйе» 1978жылы Дэн Сяопиннің идеясы.

【一国三公】yīgúosāngōng бір мемлекетте үш басқарушы.

【一呼百应】yīhūbǎiyīng бір үндеуге жүздеген дайындықпен дыбыс береді.

【一晃】yīhuǎng【ет.】кірпік қакқанша; қас қағым; лезде; сәтте.

【一晃】yīhuàng【ет.】бір сәтке; жылдам; тез; көзді ашып-жұмғанша; кірпік қакқанша; лезде.

【一会儿】yīhuìr ① уақыт аралық; уақыт арасында: 等~ кішкени күту | 再忍~ кішкени ғана шыдау керек.

② көп кешікпей; тезден; қазір; біраз уақыт аралық; жана ғана: 我~就来 Мен қазір келемін | 你妈妈~就回来了 Сенің анан көп кешікпей қайтып келеді..

【一己】yījǐ【зат.】өз бетімен; жекеley.

【一技之长】yījìzhīcháng тар саладағы білім.

【一家之言】yījiāzhīyán бірегей түсініктермен академиялық дискурс.

【一见如故】yījiàn Rúgù бір кездескеннен достасып қалу.

【一见钟情】yījiànzhōngqíng бір көргеннен ғашық болу.

【一箭双雕】yījiànshuāngdiāo бір сілтеп екі қоянды бірдей соғып алу.

【一经】yījīng【үс.】кейін; содан: ~说明 түсіндірме бергеннен кейін.

【一径】yījìng【үс.】① тікелей; әлме-әл; жалғамсыз; сатысыз; тура. ② <方> жалғыз аяқ жол; соқпақ; сүрлеу жол.

【一...就...】yī...jiù... екі жұмыс уақытыбеп байланысыды.

【一举】yījǔ ①【зат.】бір соққымен; бір сермегенде; бір ұрғанда: 则是~而坏 韩蠹魏 Сөйтіп бір соққымен Вэй мен Хань династиясы жойылып кетті. ②

【үс.】ең бірінші емтиханда: ~及第 бірінші емтихандарда үлгіріп жету.

【一举两得】yījǔliǎngdé бір іспен екі

есе пайда алу.

【一蹶不振】yījuébùzhèn тұра алмайтындай құлап қалу (бірінші жеңілістен кейін жеңіле салу).

【一刻】yīkè ширек сағат: 一点~锤 сағат бірден ширек кетті.

【一空】yīkōng【сын.】тазарғанша; тап-таза етіп; сыпырып-сыпырып; таза; тақыр; түгін қалдырмай; түк қоймай: 抢劫~ түгін қалдырмай ұрлап кету.

【一孔之见】yīkǒngzhījiàn субъективтік пікір; көзқарастарының тайыздығы.

【一口】yīkǒu ①【зат.】бірауыздан. ②【үс.】бір жұтым: 嘴里噙了~水 ауызда бір жұтым су ұстау.

【一口气】yīkǒuqì(~儿)【үс.】ақырғы дем таусылғанша; бір деммен: 松~ жеңіл, еркін дем алу.

【一块儿】yīkuàir ①【зат.】бірге; бірлесіп: 大家都堆在~听无线电 Бәрі бірлесіп радио тындау үшін жиналды; 甬坐到~ бірге отыруға болмайды. ②【үс.】→一同.

【一来二去】yīláièrqu ақыр аяғында; ақыр-аяғы; ақырында; әрі-беріден соң; бірде болмаса, бірде; ең ақырында: 他总来我们店里买书, ~, 我们就熟了 Ол әрдайым біздің дүкенге келіп, кітап алап тұратын еді, ақыр-аяғында біз таныстық.

【一览】yīlǎn көз алдындағы; көрнекі; көрнекілік; көз жетерлік; көзге түсерлік: ~尽知 бір көргеннен бәрі түсінікті.

【一览表】yīlǎnbǎo【зат.】диаграмма; кесте (кейбір сандардың қарым-қатынас мөлшерлерін көрнекі түрде көрсететін графикалық сурет я белгі).

【一揽子】yīlǎn·zi【сын.】аралас; қоспа; масса.

【一劳永逸】yīláoyǒngyì бір рет еңбектеніп, сосын бір ғасыр бойы жұмысты білмеу.

【一力】yīlì【үс.】бар күшпен; екпіндей; екпіндеп; жігермен; қайратпен; қайраттанып.

【一例】yīlì【үс.】ерекшелігі жоқ бірдей ереже.

【一连】yīlián【үс.】ебей-жебей; жағалай; қатар; қатарынан; сыпыра; ұдайы; шетінен; тоқтаусыз; толассыз; үзбестен; үздіксіз; ~三天 үш күн қатарынан.

【一连串】 yīliánchuàn 【сын.】 бірінен соң бірі; тоқтаусыз қатар.

【一连气儿】 yīliánqìr 〈方〉 【үс.】 → 一连.

【一了百了】 yīliǎobǎiliǎo ең маңыздысы шешілгенде қалғандар бәрі шешіледі.

【一鳞半爪】 yīlínbànzhǎo толық емес, үзіліп қалған мағлұмат.

【一流】 yīliú 【зат.】 бірінші дәрежелі; ең жақсы сапалы; жоғары дәрежелі: 头等 的 机器; 第~ 机器 ең жақсы сапалы машиналар.

【一溜风】 yīliùfēng Өте тез жүгіреді.

【一溜儿】 yīliùr ① белбеу; белдік. ②

【зат.】 ағын; ағыс; құю.

【一溜歪斜】 yīliù-wāixié 〈方〉 қиралаңдату; қиралаңдау; қираңдату; қираңдау; маймаңдату; маймаңдау; тойтаң; тойтаңдату; тойтаңдау.

【一溜烟】 yīliùyān 【үс.】 түтін сияқты; лезде; тез; шапшаң: ~ 跑了 түтін сияқты жоқ болып кету; тез жүгіріп кету.

【一路】 yīlù ① 【зат.】 жол бойы; бүкіл жол: ~ 上 说说笑笑; жол бойы қызықты әңгіме айтылды. ② 【зат.】 біркелкі; біртектес; біртекті; бірыңғай: 他们是 ~ [的] 人 Олар біртектес адамдар.

【一律】 yīlǜ ① 【сын.】 → 一个样子. ② 【үс.】 айырмасыз; барабар; бірдей; біркелкі: 我国各民族 ~ 平等.

【一落千丈】 yīluòqiānzhàng бірден 1000 сажынға (ұзындық өлшеуіші) құлау.

【一马当先】 yīmǎdāngxiān алдыда болу; алдыға түсу.

【一马平川】 yīmǎpíngchuān біртұтас жазық, тегіс; айдын.

【一脉相承】 yīmàixiāngchéng → 一脉相传.

【一脉相传】 yīmàixiāngchuán бір ұрпақтан берілу.

【一毛不拔】 yīmáo bùbá бір тал шашында жұлмайды (өзімшілдік (қоғамдық мүддеден өз басының мүддесін ілгері ұстаушылық)).

【一门心思】 yīménxīn-sī бар жүрегімен бар оймен ойлау.

【一米线】 yīmǐxiàn 【зат.】 банктегі клиенттерге, аэропорттағы жолаушыларға аттап басуға болмайтын

сызық.

【一面】 yīmiàn ① (~ 儿) 【зат.】 жақ: 纸张光的 ~ қағаздың ақ жағы | 房子朝北的 ~ үйдің солтүстік жағы. ②

【зат.】 бір жақ: 好的 ~ жақсы жақ. ③ 〈书〉 【ет.】 бір рет: 我们见过 ~ біз бір рет көргенбіз.

【一面儿理】 yīmiànrlǐ 【зат.】 бір жақты дәлел.

【一面之词】 yīmiànzhīcí бір жақты дәлел (аргумент).

【一面之交】 yīmiànzhījiāo жүз таныстық.

【一鸣惊人】 yīmíngjīng rén бір ғана айқайдан бәрін таңқалдыру.

【一命呜呼】 yīmìngwūhū өлу; өліп қалу.

【一模一样】 yīmúyàng айырмасыз; барабар; бірдей; біркелкі.

【一木难支】 yīmù nánzhī бір адамның күшіне сәйкес емес.

【一目了然】 yīmùliǎorán айқын; анық.

【一目十行】 yīmùshíháng мүдірмей оқу; тез оқу.

【一年到头】 yīniándàotóu (~ 儿) жыл бойы: 他 ~ 忙开会 Ол жыл бойы жиналыспен бас босамайды.

【一年生】 yīniánshēng 【сын.】 бір жаздық; бір жылдық (бір жаз ішінде жетісіп те, жойылып та болатын).

【一念之差】 yīniànzhīchā қатерлі қателік.

【一诺千金】 yīnuòqiānjīn сөзге берік болу; сөз берді ме, орындайды.

【一拍即合】 yīpāijíhé ауыз жаласу; епке келу; ортақ тіл табысу.

【一盘棋】 yīpánqí 【зат.】 бүкіл шахмат тобы.

【一盘散沙】 yīpánsǎnshā алалық; алауыздық; бытыраңдылық; бытыраңқылық; ұсақталғандық.

【一旁】 yīpáng 【зат.】 жақ; бүйір: 把报纸放在 ~ газетті бір жаққа қою.

【一炮打响】 yīpàodǎxiǎng Бірінші қадам сәтті өтті.

【一偏】 yīpiān 【сын.】 бір бетті; бір жақты: ~ 之 见 бір жақты көзқарас.

【一片冰心】 yīpiànbingxīn ақ көңіл; ақжүрек; ақпейілді.

【一瞥】 yīpiē ① 【ет.】 бір сәтке ғана көз жүгірту: 仓卒 ~ көз жүгіртіп қарап шығу. ② 【зат.】 қысқаша шолу; шолу.

【一贫如洗】 yīpínrúxǐ бейшара; қайыр тілеуші; қайыршы; қаріп-қасер.

【一品锅】 yīpínguō 【зат.】 самауыр; самаурын жоғары бірінші классты.

【一品红】 yīpínghóng 【зат.】 сүттіген (сабағынан улы ақ су шығатын өсімдік).

【一曝十寒】 yīpùshíhán 《孟子·告子》: “虽有天下易生之物也, 一日暴之 (‘暴’同‘曝’), 十日寒之, 未有能生者也.” 比喻勤奋的时候少, 懈怠的时候多, 没有恒心.

【一齐】 yīqí 【үс.】 бір мезгілде; бір уақытта; бір шақта; жамырай; жарыса; қатар: 各队 ~ 出发 бір мезгілде бүкіл әскерлер шықты | ~ 鼓掌 бірге бір уақытта қол шапалақтау; қошемет көрсету.

【一起】 yīqǐ ① 【зат.】 бірге; бірлесіп: 在 ~ 生活 бірге тұру. ②

【үс.】 → 一同: 我和你 ~ 去吧 Мен сенімен бірге барамын. ③ 〈方〉 【үс.】 → 一共: ~ 多少钱? Бәрі қанша тұрады? ④ қауым; топ: 那 ~ 人 刚走, 这 ~ 人 又 来了 бір топ кетпей жатып, екінші топ келді.

【一气】 yīqì ① (~ 儿) 【үс.】 бірден; бір жолы: ~ 儿 跑了 五里路 бірден 5 ли жер жүріп өту. ② 【ет.】 (一伙 (多含贬义)): 串通 ~ келісімде болу. ③ 【сан.】 → 一阵.

【一气呵成】 yīqìhēchéng ① бір сермегенде; бір ұрғанда бәрін бітіру. ② бірден; бір жолдан ішіне кіру (шығарма жөнінде).

【一窍不通】 yīqiǎobùtōng нағыз миғұла болу.

【一切】 yīqiè 【ес.】 ① барлығы; бар; бәрі; бүкіл; бүткіл: 用 ~ 方法 бүкіл тәсілмен. ② барлық; бәрі: ~ 都好 бәрі жақсы.

【一清早】 yīqīngzǎo (~ 儿) 【зат.】 азаннан; алакеуімнен; алакөлеңкеден; елең-алаң шақта; елең-алаңда; ертеден; сәресі; сәрі; таңертеннен; таң сәріден.

【一穷二白】 yīqióngèrbái кедей және мәдени жағынан артта қалған (ел жайында).

【一丘之貉】 yīqiūzhīhé өзіміздің адам.

【一人得道, 鸡犬升天】 yīréndédào, jīquǎnshēngtiān Адам дуана болып жоғары тауға көтерілді, артынан өзінің жануарлары бірге биікке көтерілді (жоғары қызметке ие болды, оның таныстарыда жоғары жаққа көтерілді).

【一任】 yīrèn 〈书〉 【ет.】 бәрібір.

【一仍旧贯】 yīrénghéjiùguàn кертартпа

көзқарастарды ұстау.

【一日千里】 yīrìqiānlǐ мың бір күнде.

【一日三秋】 yīrìsānqiū бір күн айрылысу үш жылдай сияқты.

【一日之雅】 yīrìzhīyǎ таяз білушілік; үстірт білушілік.

【一如】 yīrú 【ет.】 айнытпай; аудармай; бейне бір; дәл; дәлме-дәл; -та; -ша; -ше: ~既往 дәл бұрынғыдай сияқты.

【一色】 yīsè 【сын.】 ① бір түсті; өндес; түстес. ② бұлжымас; дайымғы; өзгермейтін; өзгермес; тұрақты.

【一霎】 yīshǎ 【зат.】 аз уақыт; кәзір; кішкене; сәл; тез; лезде; тез; шапшаң: ~间 лезде.

【一勺烩】 yīsháo huì → 一锅煮.

【一身】 yīshēn 【зат.】 ① бүкіл дене; аяқтан бастап басқа дейін: 穿~黑 түгелдей қап қара болып киініпті | ~泥 бүкіл жері батпақ. ② жалғыз; өзімен өзі: 飘零 ~ жападан жалғыз қалу; жалғыз шошайып қалу.

【一身是胆】 yīshēnshìdǎn жауынгерлік пен ерліктің бейнесі болу.

【一神教】 yīshénjiào 【зат.】 монотеизм (бір құдайға сенушілік).

【一审】 yīshěn 【зат.】 бірінші инстанцияның соты.

【一生】 yīshēng 【зат.】 өмір бойы.

【一失足成千古恨】 yīshīzúchéngqiāngǔhèn қатерлі түрде қателесу.

【一时】 yīshí ① 【зат.】 бір уақытта; бір уақыт: 此~, 彼~ қазір ондай уақыт емес. ② 【зат.】 уақытша; әзірге; әзірше; аз уақытқа; қысқа мерзімге: ~还用不着 әзірше керек емес | 这是~的现象 бұл уақытша құбылыс. ③ 【үс.】 андаусыздан; кенет; кенеттен; күтпеген жерден: ~性起 күтпеген жерден жындану. ④ 【үс.】 біресе... біресе...: ~晴, ~雨, біресе күн шығады, біресе жаңбыр жауады; ~冷, ~热 біресе салқын, біресе ыстық.

【一时半会儿】 yīshíbànhuǐ көп кешікпей; тезден; бірнеше уақыт аралықта.

【一世】 yīshì 【зат.】 ① → 一辈子. ② бір ғасыр; бір буын: 彼得~Петр I.

【一事】 yīshì 〈方〉 【зат.】 әріптес; еңбектес; қызметтес; серіктес; істес (бір мамандық бойынша); бір, бірдей

іс, жұмыс: 有~我需要你问 сен маған бір жұмыспен керексін.

【一事无成】 yīshìwúchéng ешқандай бір жұмыста олжалы болмау; табысқа жетпеу.

【一视同仁】 yīshìtóngrén бірдей қарау; бірдей, тең қарым-қатынас; қатынас.

【一是一, 二是二】 yīshìyī, èrshìèr бәрі толық түсінікті, әрі жеңіл.

【一手】 yīshǒu ① (~儿) 【зат.】 жеке-дара; жекедара; өз бетімен: ~包办 жеке-дара барлығынмен басқару. ② (~儿) 【зат.】 шеберлік; епсек; епті; икемді; өнерлі; өнерпаз; шебер;

ыңғайлы; ысылған: 真有~儿! Өз ісін білетін нағыз шебер!. ③ 【үс.】 бір қолмен, екінші қолымен; бір мезгілде; бір уақытта; бір шақта; жамырай; жарыса; қатар.

【一手遮天】 yīshǒuzhētiān бір қолмен бәрін жабу.

【一水儿】 yīshuǐr 〈方〉 【сын.】 → 一色. ②.

【一顺儿】 yīshùnr 〈сын.〉 бүкіл қатар; топырлап бәрі.

【一瞬】 yīshùn 【зат.】 кірпік қаққанша; қас қағым; лезде; сәтте: 他~间溜走了 Ол қас қағым сәтте жоғалып кетті.

【一丝】 yīsī жібек жіп.

【一丝不苟】 yīsībùgǒu ұсақ түйекке назар аудару.

【一丝不挂】 yīsībùguà әбден ашық жалаңаш.

【一丝一毫】 yīsīyīháо азғана; бір ауық; сәл; сәл ғана.

【一似】 yīsì 〈书〉 【ет.】 сияқты еді; сияқты; сықылды; тәрізді; ұқсас.

【一塌刮子】 yītāguā-zì 〈方〉 【үс.】 Бірге қосылғанда.

【一塌糊涂】 yītāhútú астан-кестен; әлем-тапырық; ботқа; былық; зобалаң; тәртіпсіздік; шиеленіскен жағдай.

【一潭死水】 yītānsǐshuǐ қозғалыссыз тұрып қалу.

【一体】 yītǐ 【зат.】 ① бір бүтін сан: 成爲~ бір бүтін сан құру. ② барлық; бәрі: ~遵照 бәрі мүлтіксіз атқару керек.

【一体化】 yītǐhuà 【ет.】 ықпалдастық; ықпалдау: 中美洲经济~银行 орталық американдық банк экономикалық ықпалдастық.

【一天】 yītiān ① тәулік: ~二十四小

时 бір тәулікте 24сағат бар. ② бір күндік; бір күн: ~一夜 тәулік бойы. ③

【зат.】 бір жолы; бір күні; бір күнінде: ~夜里 бір күні түнде.

【一天到晚】 yītiāndào wǎn таңатқаннан бастап кешке дейін; күні бойы.

【一条龙】 yītiáolóng 【зат.】 ① бірыңғай бірдей мақсат. ② аждаһа; айдаһар (ертегілерде кездесетін қанаты бар, аузынан от шашатын жыланға ұқсас айуан).

【一条心】 yītiáoxīn 【зат.】 пікірлестік; ынтымақтық.

【一同】 yītóng 【үс.】 бірге; бірлесіп; бірігіп; ынтымақтасып: ~作 бірге жұмыс істеу.

【一统】 yītǒng 【ет.】 бірлестіру; бірлестірілу; біріктіру; құрастыру: ~世界 бірлестірілген әлем.

【一通】 yītōng (~儿) 【сан.】 → 一阵: 写~文章 бір мақала жазу | 哭了~ еңіреп жылау қалу | 四器为~ төрт аспап бір шағын ансамбль құрайды.

【一头】 yītóu ① 【үс.】 бір жағынан қарағанда; басқа жағынан қарағанда: 他~走, ~说 Ол бір жағынан жүріп, бір жағынан сөйлеп келе жатыр. ②

【үс.】 бір рет; рет. ③ 【үс.】 андаусыздан; кенет; кенеттен; күтпеген жерден; андаусыз; әбсәтте; кенет; кенеттен; қапылыста; тұтқиыл. ④

【үс.】 бас; бір бас: ~蒜 сарымсақтың басы | ~乌黑的卷发 қара бұйра шашты.

【一头儿沉】 yītóuǎrchén 〈方〉 ①

【зат.】 бір тумбалы (жазу үстелі жайлы). ② 【ет.】 бір бетті; бір жақты; бірбеткей; біржақты.

【一头雾水】 yītóuwùshuǐ 〈方〉 тығырыққа қою; ойландыру.

【一团和气】 yītuánhéqì толық рахат өмір (даусыз-дамайсыз тіршілік ету).

【一团漆黑】 yītuánqīhēi → 漆黑一团.

【一团糟】 yītuánzāo 【сын.】 аласапыран; аласапыран бейберекеттік болу; астан-кестен; апыр-топыр; былық; барлығы бекерге кетті.

【一退六二五】 yītuìliùèrwǔ айла-шарғымен құтылу; бұлтаққа салу; бұлтақтау; бұлгалақтау; бұлтару; жалтақтау; жалтару; қашқақтау.

【一碗水端平】 yīwǎnshuǐduānpíng әділетті түрде жұмыста шешім шығару.

【一网打尽】 yīwǎngdǎjìn бәрін бір

уақытта аулап алу; аулап ұстау; қағып алу; ұстап алу.

【一往情深】 yīwǎngqíngshēn ғашық болу; терең құштарлық болу.

【一往无前】 yīwǎngwúqián жол салушылар жүрмеген жаңа жолмен алға қарай жүру.

【一望无际】 yīwàngwújì көз жеткісіз; көз жетпес; ұшан-теңіз; ұшы-қиыры жоқ.

【一味】 yīwèi 【үс.】 әрдайым; әрқашан бір қалыпты; өзгеріссіз; тек қана; үнемі: ~的罵人 тек қана ұрса беруді ғана біледі.

【一文不】 【заг.】 yīwénbùmíng ақшасыз; пұлсыз; кедей.

【一窝蜂】 yīwōfēng 【үс.】 ара үйірі; омарта; ұялы ара.

【一无是处】 yīwúshìchù шындық жоқ; бәрі асыра айтылған.

【一无所有】 yīwúsuǒyǒu ешнәрсе жоқ; сыр жалаңаш.

【一五一十】 yīwūyīshí егжей-тегжей; майда-мүйдесіне дейін.

【一物降一物】 yīwùxiángyīwù бір нәрсе басқа нәрсені бағындырады.

【一息尚存】 yīxīshàngcún ақырғы дем таусылғанша дейін.

【一席话】 yīxīhuà айтушының сөзі; сөйлеушінің сөзі.

【一席之地】 yīxīzhīdì жердің кішкентай аумақ бөлігі.

【一系列】 yīxīliè 【сын.】 қатар; бірқатар; бірсыпыра топтама: ~问题 бірсыпыра мәселелер | 关于艺术的~ 讲座 өнер жайында қатар лекциялар.

【一下】 yīxià (~儿) ① 看~ қарап көру | 想~ ойланып көру. ② 【үс.】 бір жолы; бір күні; бір күнінде.

【一线】 yīxiàn 【заг.】 ① алдағы майдан шебі. ② жалпы мемлекеттік іс.

【一线】 yīxiàn нұр; сәуле: ~阳光 күн нұры; күн сәулесі | ~希望 үміт оты.

【一相情愿】 yīxiāngqíngyuàn субъективтік қалау; біржақты ұсыныс.

【一厢情愿】 yīxiāngqíngyuàn → 一相情愿.

【一向】 yīxiàng ① 【заг.】 әрдайымы; әрқашан; қашанда; бұрыннан бері: 他~好客 Ол әрдайым қонақжай болды.

② 【үс.】 а) бергі уақытта; бергін кездерде; бергін уақыттарда; жаңадан; соңғы кездерде: 你这~好啊 Сіздің қал

жағдайыңыз қалай? | 你这~干什么 Сен соңғы кездері не істеп жүрсін? b) баяғыда; ертеде; өткен кезеңдерде; өткенде: 前~雨水多 жақында жаңбырлы ауа райы тұрды.

【一小儿】 yīxiǎoer <方> 【үс.】 бала жастан; бала жасынан; бала күннен; бала жастан бастап; бала жастан бері; бала күнінен: 他~就喜欢画画儿 Ол бала жасынан бастап сурет салғанды ұнатады.

【一笑置之】 yīxiàozhìzhī елемей; ілттипатқа алмау.

【一些】 yīxiē 【сан.】 ① азғана; азғантай; аздап; сәл; азын-аулақ; бірқатар; бірнеше; біраз; бірсыпыра; біршама: 这倒有~对了 бұл біршама дәрежеге дейін дұрыс.

② (~儿) әлдекім; бірен-саран; бірқыдыру; кейбір; кейбіреулер: 他给我【сөзал.】绍了~新的情况. Ол мені кейбір жаңа жағдайлармен таныстырды.

【一泻千里】 yīxièqiānlǐ ағынды; екпінді; екпінні жылдам; құтыра; арынды; арыншыл; бұлдырықтай; екпін; екпінді; ексім; еспе; қарқынды; шапшан.

【一蟹不如一蟹】 yīxièbùrúyīxiè бір зұлым; қинаушы басқадан бетер; жаманырақ; бұрынғыдан бетер; одан бетер; одан жаман.

【一心】 yīxīn ① 【үс.】 бүтіндей берілу; бар жанымен берілу: ~为公 жалпыға бірдей жұмысқа бүтіндей, толық беріліп жұмыс істеу, тырысу. ② 【сын.】 бірауыздан; тегіс бір пікірмен; ынтымақпен: 万众~ бір адамдай сияқты.

【一心一德】 yīxīnyīdé бірауыздан; тегіс бір пікірмен; ынтымақпен.

【一心一意】 yīxīnyīyì шын жүрегімен; шын жүректен.

【一新】 yīxīn 【сын.】 толық жаңалану; жаңартылу; жанару; жандану.

【一星半点儿】 yīxīngbàndiǎnr күйтақандай; кіп-кішкентай; кішкентай; титтей.

【一星儿】 yīxīng'er → 一星半点儿.

【一行】 yīxíng 【заг.】 серіктесушілік; серіктік; бірлестік: 【ес.】 表团~二十一人 21 адам құрамында бар делегация.

【一言既出, 驷马难追】 yīyánjìchū, sìmǎnánzhuī айтылған сөз атылған оқпен бірдей.

【一言堂】 yīyántáng 【заг.】 монополия сөздер (бір нәрсені не

өндіруге не сатуға бірдей құқыққа ие болу).

【一言以蔽之】 yīyányībìzhī бір сөзбен айтқанда; тұжыра айтқанда.

【一氧化碳】 yīyǎnghuātuàn 【заг.】 тұншықтырғыш газ; көміртегі тотығы.

【一样】 yīyàng 【сын.】 айырмасыз; барабар; бірдей; біркелкі: 哥儿俩相貌~, 可能脾气不~ Екі ағайында бет әлпеті бірдей, бірақ мінезі жағынан әртүрлі | ~大小 бірдей өлшем.

【一叶蔽目】 yīyèbì mù → 一叶障目.

【一叶障目】 yīyèzhàngmù → 一叶蔽目.

【一叶知秋】 yīyèzhīqiū бірінші белгі бойынша алда не болатынын болжап білу.

【一一】 yīyī 【үс.】 бірінен соң бірі; кезек бойынша; бір бірлеп: ~看过 кезек бойынша бәрін көріп шығу.

【一衣带水】 yīyīdàishuǐ тілінген су бөлімшесі.

【一意孤行】 yīyìgūxíng өз билігімен жүру.

【一应】 yīyīng 【ес.】 барлығы; бар; бәрі; бүкіл; бүткіл; қалпынша: ~俱全 бәрі бар; жеткілікті | ~工具都准备好了 барлық құралдар дайын; жиналып тұр.

【一隅】 yīyú <书> ① 【заг.】 бір бөлім; бір бұрыш. ② 【сын.】 санаулы; тар: ~之见 санаулы түрде менің ойымша.

【一隅三反】 yīyúsānfǎn аналогия бойынша ұстау; ұқсастық; үйлестік (зағтардың, құбылыстардың, ұғымдардың өзара ұқсастығы).

【一语破的】 yīyǔpòdì дұрысында; шынында; бір сөзден мақсатқа түсу.

【一元化】 yīyuánhuà 【ет.】 бірлікті, ынтымақтастықты орнату, нығайту; бір ізге салу; бірегейлендіру; біріздендіру; бірыңғайлау; қалыптандыру; сәйкестендіру; үйлестіру; үндестіру.

【一元论】 yīyuánlùn 【заг.】 монизм (дүниенің негізінде бір ғана бастама бар деп танитын философиялық бағыт).

【一再】 yīzài 【үс.】 бір рет емес; әлденеше рет; бірнеше рет; дүркін-дүркін: ~说 бірнеше рет айту | 我~劝他 Мен оны әлденеше рет көндірдем.

【一...再...】 yī...zài... әрекет бірнеше рет қайталананды.

【一早】 yīzǎo (~儿) <口> 【заг.】 таңертеннен бастап; ерте таңертен: ~他就走了 Ол таң атпастан кетіл қалды.

【一朝】yīzhāo【үс.】→一旦。
 【一朝一夕】yīzhāoyìxī бір күні; бір күн; бір-екі күн: 非~之功 оны бір күнде істемейсін.
 【一针见血】yīzhēnjiànxuè бірінші дәрі егкендегі қан ағуы.
 【一枕黄粱】yīzhěnhuángliáng→黄粱梦。
 【一阵】yīzhèn(~儿) екпін; соқпа; қатты қимыл; гүріл; ду; кенет дауыс: ~掌声 ду қол шапалақтау | ~的风 екпін; желдің екпіні.
 【一阵风】yīzhènfēng құйындай ағып; құйындатып; алды-артына қарамай.
 【一知半解】yīzhībànjiě таяз білушілік; үстірт білушілік.
 【一直】yīzhí【үс.】①төте; тура; тұп-тура: ~走 тура жүру.② үзіліссіз; шейін; уақытсыз;: 他~在学习 Ол күні бойы тоқтаусыз оқи береді.
 【一纸空文】yīzhǐkōngwén бос белгілері көп қағаздар.
 【一致】yīzhì①【сын.】 бір ауызды; бір пікірлі; ынтымақтас; ынтымақты: ~的意见 бір пікірлілік; пікірлестік | 决定~бір ауыздан шешім.
 ②【үс.】 қиысу: 时间的~ шақтарды қиысу.
 【一掷千金】yīzhìqiānjīn ақшаны бекерге шашу.
 【一准】yīzhǔn【үс.】→一定: 明天我~回来 Ертең мен міндетті түрде қайтуым керекпіні.
 【一字长蛇阵】yīzìchángshézhèn ұзын кезек; ұзын тізбектеліп жүру.
 【一字千金】yīzìqiānjīn бір сөз немесе иероглиф бірнеше бағалы сөздерге тұрады.
 【一字一板】yīzìyībǎn айқын және анық.
 【一总】yīzǒng【үс.】① барлығын бірге алғанда; жалпы алғанда; тұтас алып қарағанда: ~算吧 барлығын бірге алып санау керек.② барлық; бәрі: ~是我的错儿 Бәріне тек мен ғана кінәлімін.
 式 yī→“一”.
 伊-1yī①〈书〉【шыл.】: ~始 алғашқыда | ~于胡底 қандай дәрежеге дейін жетеді!②(Үі)【зат.】 Фамилияға қолданылады.
 伊-2yī【ес.】 ол; оны; оның.
 【伊甸园】yīdiànyuán【зат.】 жер жаннаты; жер жұмағы; эдем (қой үстіне бозторғай жұмыртқалайтын жер).

【伊妹儿】yīmèir【зат.】 электрондық пошта.[ағыл.:e-mail]
 【伊人】yīrén〈书〉【зат.】 ол.
 【伊始】yīshǐ〈书〉【ет.】 алғашқыда; алғаш ретте; алдымен; әдепкіде; әуелде; басында; ілікте: 新春~ерте көктемнің басы.
 【伊斯兰教】Yīslánjiāo【зат.】 ислам діні; мұсылмандық.[ағыл.:Islam]
 【伊斯兰教历】Yīslánjiàoli【зат.】 ислам күнтізбесі, мұсылмандық күнтізбе.
 【伊于胡底】yīyúhúdǐ〈书〉 қандай дәрежеге дейін жетуі мүмкін!
 衣 yī①→衣服: 外~сыртқы киім | 内~ішкі киім | 睡~пижама.② сыртқы жамылғы; қабық; қабықша: 笋~бамбук жас бұтақтың қабықшасы.
 ③→衣胞.④(Үі)【зат.】 Фамилияға қолданылады.
 【衣摆】yībǎi【зат.】 ернеу; жиек; иек; шеті.
 【衣胞】yī-bào【зат.】 жолдас және қағанак.
 【衣钵】yībō【зат.】 атамұра; میرас; мұра; регалия: 继承~мұра алу; регалияны мұралану.
 【衣不解带】yībùjiědài демалыссыз жұмыс істеу.
 【衣袋】yīdài【зат.】→衣兜.
 【衣兜】yīdōu(~儿)【зат.】 қалта.
 【衣服】yī-fu【зат.】 киім; көйлек; костюм.
 【衣冠楚楚】yīguānchǔchǔ сымбатты, келбетті түр.
 【衣冠墓】yīguānmù【зат.】→衣冠冢.
 【衣冠禽兽】yīguānqínshòu екі аяқты жануар; адам-жануар.
 【衣冠冢】yīguānzhǒng【зат.】 өлі адамның киімін жерленген жер.
 【衣架】yījià【зат.】(~儿) киім ілгіш; киім ілгіш (иықты киім ілгіш).
 【衣襟】yījīn【зат.】 итек (киімнің).
 【衣锦还乡】yījǐnhuánxiāng кестеленген киімде киініп және елге оралу.
 【衣锦荣归】yījǐnróngguī→衣锦还乡.
 【衣料】yīliào(~儿)【зат.】 көйлектік мата; тігетін мата.
 【衣帽间】yīmàojiān【зат.】 гардероб (киім ілетін шкаф); киім-кешек (бір кісінің я отбасының киетін барлық

киім-кешегі); гардероб (көпшілік орындарда сырт киім сақталатын орын); киім шешетін бөлме; киім шешетін орын; киім ілетін орын.
 【衣衫】yīshān【зат.】→衣服: ~褴褛 жалба-жұлба киіну.
 【衣裳】yī-shang〈口〉【зат.】→衣服.
 【衣食】yīshí【зат.】 тіршілік етуге керек қаржы; күнелтуге керек қаржы: ~丰足 тіршілік етуге керек қаржының жеткілікті болуы (тамаққа және киімге).
 【衣食住行】yīshízhùxíng өмірге ең қажет нәрселер.
 【衣饰】yīshì【зат.】 әшекей киімге: 华丽的~әдемі әшекей.
 【衣物】yīwù【зат.】 көр-жер; мүлік; ол-пыл; ұсақ-түйек (мүліктер); ұсақ-түйек бұйым.
 【衣鱼】yīyú【зат.】 кітап құрты.
 【衣原体】yīyuántǐ【зат.】 хламидия.
 【衣装】yīzhuāng【зат.】① киім; көйлек.② қол жүк.
 【衣着】yīzhuó【зат.】 киім; көйлек; сәнді киім: ~华丽 сәнді киілген.
 医(醫、醫)yī①дәрігер; балгер; емші;: 军~әскери дәрігер | 牙~тіс дәрігері | 延~дәрігермен еріп бару.②【зат.】 медицина (аурулар және оларды емдеу жолы туралы ғылым): 中~Қытай медицинасы | 西~Батыс медицинасы | 他是学~的 Ол медицинаны оқиды.③【ет.】 емдеу: ~术 емдеу өнері | 他把我的病~好了 Ол мені жақсы емдеді; Ол мені емдеп, сауықтырып жіберді.④(Үі)【зат.】 Фамилияға қолданылады.
 【医案】yī'àn【зат.】 науқас құжаты.
 【医道】yīdào【зат.】 емдеу әдісі; дәрігерлік практика: ~高明 медицинадан мағлұматы жоғары болуы.
 【医德】yīdé【зат.】 дәрігерлік этика: ~高尚 дәрігерлік этика жоғары болуы.
 【医风】yīfēng【зат.】 аураханалық атмосфера, ауа.
 【医护】yīhù【ет.】 емдеу және медбике: ~人员工作服 медицина қызметкерлеріне арналған арнаулы жұмыс киімі | ~人员 медицина қызметкерлері.
 【医家】yījiā【зат.】→医生.

【医科】 yīkē 【зат.】 медициналық факультет.

【医理】 yīlǐ 【зат.】 медицина теориясы.

【医疗】 yīliáo 【ет.】 ем; емделу; емдеу: ~机构 емдеу бөлімі | ~设备 емдеу аппараты.

【医生】 yīshēng 【зат.】 дәрігер; шипагер, балгер; емші; тәуіп.

【医师】 yīshī 【зат.】 дәрігер шипагер, балгер; емші; тәуіп.

【医士】 yīshì 【зат.】 фельдшер (дәрігердің көмекшісі).

【医书】 yīshū 【зат.】 медициналық әдебиет; медицина оқулықтары.

【医术】 yīshù 【зат.】 шипагерлік өнері; емдеу өнері.

【医务】 yīwù 【зат.】 ем; емдеу; емдеу ісі: ~工作者 медицина қызметшілері.

【医学】 yīxué 【зат.】 медицина ғылымы.

【医药】 yīyào 【зат.】 : ~费 емдеу ақысы | ~常识 медицинадан мағлұматы мол болуы.

【医院】 yīyuàn 【зат.】 емхана; аурухана.

【医治】 yīzhì 【ет.】 емдеу: 他被送进医院~ Оны ауруханаға жатқызды.

【医嘱】 yīzhǔ 【зат.】 дәрігердің жазып берген тапсырмалары.

【依傍】 yībàng 【ет.】 ①→依靠①.② еліктеу; ұқсауға тырысу.

【依次】 yīcì 【үс.】 кезек бойынша; тәртіп бойынша: ~就诊 наукастарды қабылдау кезек бойынша.

【依从】 yīcóng 【ет.】 бағыну; бас ию; бойсұну; көну; тіл алу; тыңдау.

【依存】 yīcún 【ет.】 тәуелді болу; байланысты болу.

【依法】 yīfǎ 【үс.】 заң бойынша; заңға сәйкес: ~办理 заңға сәйкес әрекет істеу; ~确定 заң бойынша.

【依附】 yīfù 【ет.】 ① жолын ұстаушылықболу: 人身~ жеке жолын қуушылық.②→依赖: ~性 тәуелділік.

【依归】 yīguī ① 【зат.】 зейіл; мақсат; ниет: 以人民的利益为~ халықтың ниеті үшін.② 【ет.】 иек арту; иек сүйеу; иек тіреу; сүйену; таяну; тірелу.

【依旧】 yījiù 【ет.】 әуелдегісінше; баяғыдай; баяғысынша; бәз баяғыша; солай болса да; сонда да; сүйтседе: 别人都走了, 他~坐在那里看书 Басқа

адамдардың бәрі кетіп қалсада, ол сол қалпы кітап оқып отыра берді.

【依据】 yījù ① 【сөзал.】 негізге алу; сүйену; бойынша; лайықты; сәйкес: ~党的决议 партияның шешімі бойынша.

② 【зат.】 негіз; себеп: 理论~ теоретикалық негіз | 有什么~? қандай себеп бойынша?.

【依靠】 yīkào ① 【ет.】 иек сүйеу; иек тіреу; сүйену; сену: ~人民群众 халық бұқарасына сүйену | 不能只~别人帮 【шыл.】 басқа біреудің көмегіне ғана сенуге болмайды.② 【зат.】 сүйеу; таяныш; тиянақ: 一家的~ отбасының таянышы.

【依赖】 yīlài 【ет.】 ① бағынышты болу; бағынды болу; бағыну: ~性 тәуелділік | ~别人为生 басқа біреудің есебіне тұру.② байланысты болу; тәуелді болу: 互相~ өзара байланысты болу.

【依恋】 yīliàn 【ет.】 берілу; жабысу; жақсы көру; үйрену; үйір болу; тығылу: ~故土 ауылға; ата-мекенге үйреніп қалу.

【依凭】 yīpíng ① 【ет.】 →依靠.② 【зат.】 бойынша; лайықты.

【依然】 yīrán ① 【ет.】 әуелдегісінше; баяғыдай; баяғысынша; бәз баяғыша; бұрынғысынша; бұрынғыша; ескіше: ~如故 бәрі баяғыдай қалды.② 【үс.】 әуес; берілген; еліккен; еліктеген; қызыққа түскен; байлаулы.

【依然故我】 yīrángùwǒ қандай болдым, сондай болып қалдым; бұрынғыдай болып қалдым.

【依顺】 yīshùn 【ет.】 →依从.

【依随】 yīsuí 【ет.】 артынан еру; қатарласу; тізгінінде болу.

【依托】 yītuō 【ет.】 ①→依靠.② сүйеніш; сүйеу; таяныш; тірек: ~射击 тіреп ату.

【依偎】 yīwēi 【ет.】 жабысу; жармасу; тығылу: ~在母亲怀里 ананың бауырына тытылу.

【依违】 yīwéi 〈书〉【ет.】 таңдағанда абыржу; көп ойлану: ~两可 олай да, былай да; иә да, жоқ та.

【依稀】 yīxī 【сын.】 анық емес; айқын емес; көмескі; күңгірт: ~认识 таныс сияқты | ~记得 күңгірт есте сақтау.

【依循】 yīxún 【ет.】 бойынша, орындау: 处理这些问题要严格~法

律规定 бұл мәселелерді заң ережелері бойынша анықтау керек.

【依样画葫芦】 yīyànghuàhúlu мәніне түсінбей еліктеу; соқыр еліктеу; соқыр сеніммен еліктеу.

【依依】 yīyī 【сын.】 ① 〈书〉 жайқалу; тербелу; шайқалу; ырғалу: 杨柳~ үйеңкі сабак жайқалып тұр.②→依恋: ~不舍 айырылысуға батылы жетпеу.

【依允】 yīyǔn 【ет.】 көну; ырзаласу; уәде беру; уәделесу: 他点头~了孩子的要求 Ол балалардың қалауына бас изеп көнді.

【依仗】 yīzhàng 【ет.】 иек тіреу; сүйену; таяну; тірелу; сену.

【依照】 yīzhào 【ет.】 бойынша; лайықты; сәйкес: ~法律的规定 заңның бабы бойынша.

【依】 yī 〈书〉 асқан сұлу; әсем; өте әдемі; өте сұлу.

【擘擘】 yīwú 【ел.】 әндетіп оқу.

【擘擘】 yīyā 【ел.】 ①шиқыл; шыңқыл; шырыл; сықыр; шықыр: ~的桨声 керек сықыр | 隔壁发出擘擘呀呀的提琴声 қабырғаның ар жағында скрипканың бәсеңдетілген дыбысы естілді.②(【сын.】 容小孩子学话的声音): ~学语 бірінші баланың былдыры. 依 yī ①→依靠: ~渔猎为生 балық аулау мен аң аулаумен өмір сүру.②

【ет.】 келісу; көну; қабыл алу; ризаласу: 劝他休息, 他怎么也不~ оған демалсын деп кенес берсе де, ал ол еш көнбейді.③【сөзал.】 →依照: ~次 кезек бойынша; | ~法 заң бойынша | ~我看, 这样办可以 менің ойымша, былай істеуге болады.④(ҮТ) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【依】 yī Хунаньдағы су аты.

【依】 yī (Ir) 【зат.】 Ir (iridium) иридий (баяу балкитын ауыр металл).

【依】 yī 〈书〉 ①таңырқау сөзі 河水清且涟~теңіз суы неткен тұнық әрі тамаша. ②мақтау сөзі.

【依】 yī 〈书〉 иілу; сәлем ету.②(ҮТ) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【依】 yīràng 〈书〉【ет.】 бір-бірін қарсы алу; қошаметтеу; өзара қуаттау, құптау.

【壹】 yī 【сан.】 бір; бірінші.

【椅】 yī 【зат.】 →山桐子.

【猗】 yī 〈书〉→猗.

嫫 yī [嫫媿](yīní) <书> 【зат.】 бөбек; бөпе; емшектегі бала; жас бала; нәресте; сәби.

漪 yī <书> шымырлаған діріл; шымырлану (судың шымырлап бұжырланып тұрған беті): ~ 澜 толқын | 清~шымырлану.

【漪澜】yīlán <书> 【зат.】 толқын.

鸷(鸷) yī шағала.

噫 yī 【од.】 ① <书> аһлау; ойбайлату; ойбайлау; өкіну; үһлеу. ② аһ!; түү!; уһ!; ~, 他今天怎么来了? аһ, ол бүгін қалай келді?

【噫嘻】yīxī <书> 【од.】 аһ; ой; қап.

絜 yī <书> ① 【шыл.】 тек; тек қана; сол ғана: ~我独无! Тек қана менде жоқ ② бұл; осы.

黟 Yī Исянь уезді Аньхуй провинциясында орналасқан.

yí

夷-yí <书> ① тыныштық; бейбіттік; амандық; аман-есендік; саулық: 化险为~ қауіп өтті, енді бәрі тыныштық болады. ② бұзу; қирату; ойрандау; талқандау: ~为平地 түп-тұқылын қоймай қирату. ③ жойғыздыру; жою; құрту; қыру; қырып-жою; асу; өлтіру.

夷-2yí ① Шығыс халықтары. ② бөтен ел; шетел ел; жат ел; шетел адамы. ③ (Yí)

【зат.】 Фамилияға қолданылады.

池(池)yí <书> қозғалту.

沂 Yí ① Ихэ өзені; Ишуй өзені (Хэнань және Шандун провинциясында); Ишань тауы; Ишуй уезді (Шандун провинциясында). ② 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

诿(诿)yí [诿诿] (yíyí)

<书> 【сын.】 қанағаттанарлық көрініс.

诒(诒)yí <书> → 贻.

迤(迤)yí → 逶迤.

饴(饴)yí → 饴糖.

【饴糖】yítáng 【зат.】 уыттан шығарылатын қант.

怡 yí ① <书> көңіл ашу; көңіл көтеру; көңіл сергіту; уақытты шаттықпен өткізу: ~情 көңіл көтеру; шаттану. ② (Yí) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【怡然】yírán 【сын.】 қуана; қуанышты; сүйіне; шат: ~自得

жайбарақаттану; кең пейілдікке салыну. 【怡人】yírén 【сын.】 使人舒适、愉快: 风景~.

【怡悦】yíyuè 【сын.】 көңілді; қуанарлық; қуанған; қуанышты; мәз; шат; шаттанған.

宜 yí ① керек; қажет: ~操之过急 асығу қажет емес; 事不~迟 кейінгі қалдыру қажет емес. ② (Yí) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【宜人】yírén 【сын.】 әдемі; әдеміше; әдеміше келген; жағымды; көз тартатын; қызықтыратын; пішінді; сүйкімді; тартымды; шырайлы: 景物~ әдемі пейзаж | 气候~ жұмақтай климат. 萑 yí <书> шабу; ору: 芟~ ору және шабу.

柎(柎)yí жөке; жөке ағашы.

咦 yí 【од.】 ehe; әй; ehe (таңдануды білдіреді); аха-ха (қаркылдап күлу): ~, 你什么时候回来的? Әй, сен қашан оралайын деп отырсың? | ~, 这是怎么回事? ehe, мынауын не тағыда? 匱 yí қолжұғыш; қолын жууға арналған сауыт.

仪-1(儀)yí ① әлпет; келбет; пішін; сыртқы келбет; сыртқы түр: ~表 келбет | ~容 ажар. ② → 仪式: 葬~ жерлеу рәсімі. ③ сыйлық: 贺~ сыйлық | 谢~ алғысын білдірген сыйлық. ④ (Yí) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

仪-2(儀)yí → құрал, аспап: ~表/құрал.

【仪表】-yíbiǎo 【зат.】 әлпет; келбет; пішін; сыртқы келбет; сыртқы түр: ~堂堂 мәртебелі келбет.

【仪表】-2yíbiǎo 【зат.】 аспап; құрал.

【仪器】yíqì 【зат.】 аспап; құрал; аппарат.

【仪容】yíróng 【зат.】 ажар; әр; бейне; кейіп; кескін; көрік; көрініс; өң; өң-түс; реңк; сұры; тұрпат.

【仪式】yíshì 【зат.】 рәсім, салтанат; салт; ырым; салт жорасы: 开会~ рәсім жиналысы | 隆重的~ салтанатты рәсім.

【仪态】yítài <书> 【зат.】 әдет; әлпет; мақам; мәнер; мінез; мінез-құлық; үлгі.

【仪仗】yízhàng 【зат.】 ① құрметті қарауылдың (император, сановник) атрибуты. ② ұраны жазылған белгі, транспарант (рамаға керілген сурет салынған селдір мата).

【仪仗队】yízhàngduì 【зат.】 ①

құрметті қарауыл. ② ту ұстаушылардың тізбегі.

圮 yí <书> → 桥.

贻(贻)yí <书> ① сый беру; сыйға тарту; сыйлау; сыйлық беру; сыйлық ету; сыйлық тарту. ② қалдыру; қалдырып кету; тигізу.

【贻贝】yíbèi 【зат.】 мидия.

【贻害】yíhài 【ет.】 жасау; келтіру; себепті болу; тигізу; туғызу: ~无穷 зала келтіру.

【贻人口实】yírénkǒushí әңгіме болуға сылтау болу.

【贻误】yíwù 【ет.】 жасау; келтіру; себепті болу; тигізу; туғызу: ~工作 өз жұмысына зала келтіру | ~终身 өз өмірін құрту.

【贻笑大方】yíxiàodàfāng күлкілі жағдайға тап болу.

迳 yí <书> → “移” ① ②.

【迳录】yìlù <书> 【ет.】 көшіру; көшіріп жазып алу; көшіріп жазу.

【迳译】yìyì <书> 【ет.】 аудару; аударма.

姨 yí ① 【зат.】 апа; апай; тәте (шеше жағынан): ~父 аға; ағай (шеше жағынан). ② балдыз, қайын бике.

【姨表】yíbiǎo 【сын.】 немере: ~兄弟 немере ағалар.

【姨夫】yífū 【зат.】 татесінің күйеуі (шеше жағынан); аға; ағай (шеше жағынан).

【姨父】yífū 【зат.】 аға; ағай (шеше жағынан).

【姨姥姥】yílǎo·lǎo 【зат.】 немере әже (шеше жағынан әжесінің әпкесі).

【姨妈】yímā <口> 【зат.】 → 姨母.

【姨母】yímǔ 【зат.】 апа; апай; тәте (шеше жағынан).

【姨奶奶】yínǎi·nǎi 【зат.】 ① жиен тәте. ② → 姨太太.

【姨娘】yí·niáng 【зат.】 ① әкесінің сүйген әйелі. ② <方> → 姨母.

【姨儿】yí <口> 【зат.】 апа; апай; тәте.

【姨太太】yítàitai 【зат.】 еріксіз әйел; күң (шапқыншылықтан, жаугершіліктен қолға түсіп, біреудің үйінде тұрған еріксіз әйел); көңілдес әйел; сүйген әйел.

【姨丈】yízhàng 【зат.】 аға, ағай (шешенің ағалары, інілері).

移 yí 【зат.】 тал; үйенкі.

眙 yí Цзянсу провинциясының жер

атауы.

胰 yí 【зат.】 ұйқы безі.

【胰岛素】 yídǎosù 【зат.】 инсулин (ұйқы безінің ағзадағы көмірсу алмасуын реттейтін гормоны).

【胰腺】 yíxiàn 【зат.】 →胰.

【胰液】 yíyè 【зат.】 асқазан асты сөлі; асқазанның сөлі.

【胰脏】 yízàng 【зат.】 →胰.

【胰子】 yí·zi 〈口〉【зат.】 сабын.

宦 yí үйдің солтүстік-шығыс бұрышы (тамақ пісіретін жер).

廖 yí → [廖廖].

蛇 yí → [委蛇].

移 yí ① 【ет.】 → 移 【ет.】 . ② алмастыру; ауыстыру; өзгерту: 坚定不~аяғына дейін қатты болу; өзгермеу.

③(Yí) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【移调】 yídiào 【ет.】 транспонировка; транспозиция; транспорт; көлік.

【移 【ет.】】 yí dòng 【ет.】 жылжыту; қозғау; орналастыру: 冷气流向南~ ауаның суық ағысы оңтүстік жаққа қарай қозғалуда | ~桌子 үстелді жылжыту.

【移 【ет.】 电话】 yí dòng diàn huà ұялы телефон.

【移 【ет.】 通信】 yí dòng tōng xìn мобильдік байланыс.

【移防】 yí fāng 【ет.】 әскер бөлімдерін басқа жерге орналастыру.

【移风易俗】 yí fēng yì sù ескі әдет-ғұрып пен салтты өзгерту.

【移花接木】 yí huā jiē mù ауыстыру; алмастыру.

【移交】 yí jiāo 【ет.】 ① беру; тапсыру; жіберу; : 把事情~给新工作人员 жұмыстарды жаңа қызметкерге тапсыру. ② істі тапсыру: 办~істі тапсыру.

【移解】 yí jiě 【ет.】 жолдау; жөнелтіп жіберу.

【移居】 yí jū 【ет.】 басқа жерге шығу; көшу; көшіп кіру; көшіп қону; қоныс аудару, жаңа орынға қоныстану: ~外地 шет жер жаққа көшіп кету.

【移民】 yí mín ① 【ет.】 аудару; ауу; көшіру; қоныс аудару. ② 【зат.】 ауғын; жер ауып келген адам; келімсек; көшіп келген кісі; қоныс аударған; қоныс аударушы.

【移情】 yí qíng 【ет.】 ① басқа сезімді ояту: ~别恋 басқаны сүйіп қалу. ② эмпатия.

【移山倒海】 yí shān dǎo hǎi тауды

жылжытып қою.

【移师】 yí shī 【ет.】 ауыстырылған; ауыстырылып орныққан.

【移送】 yí sòng 【ет.】 тасу; жіберу; жолдау; жөнелтіп жіберу .

【移译】 yí yì → 译译.

【移易】 yí yì 〈书〉【ет.】 ауыстыру; алмастыру; ауыстырып алу.

【移用】 yí yòng 【ет.】 басқа әдіспен, басқа тәсілмен қолдану.

【移栽】 yí zāi 【ет.】 → 移植.

【移植】 yí zhí 【ет.】 ① басқа жерге отырғызу; көшеттеу; қайта отырғызу. ② трансплантация (орғандар мен тіндерді ауыстырып салу әдісі).

【移樽就教】 yí zūn jiù jiào кеңес алу үшін қарау.

瘕 yí 〈书〉 жара; жарақат; зақым .

遗 (遺) yí ① мұрагерлік; мұра; мұрагерлік дүние-мүлкі: 接受~ мұра алу; 留下很多~ үлкен мұра қалдыру . ② атамұра; мирас; мұра: 文学~ мәдениет атамұра.

【遗案】 yí àn 【зат.】 аяқталмаған кейс.

【遗产】 yí chǎn 【зат.】 ① мұра; мұрагерлік дүние - мүлік. ② атамұра; мирас; мұра: 文学~ мәдениет атамұра | 医学~ медициналық атамұра | 经济~ экономикалық мұра.

【遗臭万年】 yí chòu wàn nián мәңгібақи қарғауда болу.

【遗传】 yí chuán 【ет.】 мұрагерлік; мұрагер болушылық; мұралану.

【遗传工程】 yí chuán gōng chéng генетикалық инженерия.

【遗传学】 yí chuán xué 【зат.】 генетика (ағзаның дамуын, тұқым қуалауын және олардың өзгергіштігін зерттейтін биология ғылымының тарауы).

【遗存】 yí cún ① 【ет.】 кейінге қалдыру; қалдықтар: 这些石刻~至今已有千年 мына тастағы жазбаларға мың жылдай болды. ② 【зат.】 тарихи ескерткіштер; тарихи қалдықтар: 史前文化~ тарихқа дейінгі мәдениет ескерткіштер.

【遗毒】 yí dú 【зат.】 ескілік; ескіліктік; ескіліктің қалдығы; қалдық; сарқын-шарпыны: 资本主义的~ капитализм қалдықтары.

【遗风】 yí fēng 【зат.】 ескі әдет-ғұрыптың қалдықтары; ескі заманның рухани ерекшелігі.

【遗腹子】 yí fù zǐ 【зат.】 әкесі қайтыс

болғаннан кейін туылған бала.

【遗稿】 yí gǎo 【зат.】 өлгеннен кейінгі қолжазбалар.

【遗孤】 yí gū 【зат.】 әкесіз; жетім.

【遗骨】 yí gǔ 【зат.】 → 遗骸.

【遗骸】 yí hái 【зат.】 опасыз дүние жалған.

【遗憾】 yí hàn 【зат.】 аяу; күйіну; опыну; өкіну; аяушылық ету: 表示~ аяушылық білдіру; 令人~ аяушылыққа шақыру.

【遗恨】 yí hèn 【зат.】 өкіну; өкінушілік; өкініш: 死无~ өкінбей-ақ өлуге дайынмын.

【遗患】 yí huàn 【ет.】 бақытсыздық; ауырмалық; .

【遗祸】 yí huò 【ет.】 болашақта бақытсыздыққа тудыру.

【遗迹】 yí jì 【зат.】 ескерткіш; қираған үйінді (құлап қалған үйдің және басқа құрылыстың бықып жатқан орны): 历史~ тарихи ескерткіштер | 古【ес.】 ~ көне, ескі заманғы ескерткіштер.

【遗教】 yí jiào 【зат.】 өлгеннен кейінгі өсиет, ұағыз.

【遗精】 yí jīng 【ет.】 сперматоррея.

【遗老】 yí lǎo 【зат.】 ① династияны құлатқан жақтаушы ақсақал; бұрынғы адамдар. ② 〈书〉 көпті көрген адам; соғысты, қиыншылықты басына кешкен адам.

【遗留】 yí liú 【ет.】 (өзіннен кейін мұра және т.б.) қалдыру: 这个问题是历史~下来的 бұл мәселені тарихымен қалдырған | 他死后~下许多著述 Ол өзінен кейін көп еңбегін қалдырды.

【遗漏】 yí lòu 【ет.】 қалдырып қою; тастап кету: 这里~了一字 мында бір иероглиф қалып қойған | 他回答得很完全, 一点儿也没有~ Ол ештенені қалдырмай, толық жауап берді.

【遗民】 yí mín 【зат.】 ① бұрынғы династияға адал адам. ② соғысты, қиыншылықты басынан кешкен халық.

【遗墨】 yí mò 【зат.】 өлгеннен кейін қалдырған қолжазба, автохат(хаттар, шығармалар).

【遗尿】 yí niào 【ет.】 бұрташ; зәрі тоқтамау; несеп тоқтамау; шыжың; никтурия.

【遗篇】 yí piān 【зат.】 алдыңғыдан қалған өлеңдер.

【遗弃】 yí qì 【ет.】 ① қалдыру; тастап

кету; лақтыру: 敌军~辎重无【сан.】 сансыз арбалы керуенді дұшпан тастап кетті. ② тастап кету; қалдырып кету; тастау: ~家庭 отбасын тастап кету.

【遗缺】yíquē【зат.】 бос қызмет орыны; бос орын; вакансия.

【遗容】yíróng【зат.】 ① өлген адамның беті: 瞻仰~ аса зор құрметпен өлген адамның бетіне қарау. ②→遗像.

【遗撒】yísǎ【ет.】 ұмытылған.

【遗少】yíshǎo【зат.】 ескі әдет-ғұрыпты ұстанатын адам.

【遗失】yíshī【ет.】 жоғалту; айырылу; түсіріп алу: ~钱包 әмиянды жоғалтып алу.

【遗矢】yíshǐ〈书〉【ет.】 дәретке отыру; ішти босату.

【遗事】yíshì【зат.】 әрекет; қимыл; іс; жұмыс: 革命烈士的~ революция кезінде қаза болған батырлар әрекеті.

【遗书】yíshū【зат.】 ① өлім алдындағы өсиет. ②死 өлер алдындағы шығармалар жинағы. ③〈书〉 жоғалған кітаптар.

【遗属】yíshǔ【зат.】 Өлген адамның отбасы.

【遗孀】yíshuāng【зат.】 жесір әйел; тұл әйел; тұл жесір.

【遗体】yítǐ【зат.】 ① дене (өлген адамның); сүйек (өлген адамның сүйегі). ② қалған; қалдық.

【遗忘】yíwàng【ет.】 ұмыту: 完全~ естен шығып кету.

【遗闻】yíwén【зат.】 жақпырт; қаңқу; лақап сөз.

【遗物】yíwù【зат.】 атамұра; ерекше құрметтейтін нәрсе; жәдігер; жәдігерлік; қасиетті; қастерлі.

【遗像】yíxiàng【зат.】 марқұмның суреті.

【遗训】yíxùn【зат.】 ғақлия; өсиет.

【遗言】yíyán【зат.】 өсиет.

【遗业】yíyè【зат.】 ① мұрагерлік. ②→遗产.

【遗愿】yíyuàn【зат.】 қаза болған адамның орындалмаған қалауы.

【遗赠】yízèng【ет.】 мирас етіп қалдыру; өсиет ету.

【遗诏】yízhào【зат.】 императордың өлімінен кейін шыққан манифесті (жоғарғы өкіметтің халыққа арнаған хат жүзіндегі салтанатты үндеуі).

【遗照】yízhào【зат.】 Өлген адамның суреті.

【遗址】yízhǐ【зат.】 бүлініп қалған орын; ескі орын; қираған орын; кыйрап қалған орын: 古庙的~ ежелгі храмдардың қираған орны.

【遗志】yízhì【зат.】 соңғы өсиет: 继承先烈~ өсиет бойынша мұрагерлікті қабылдау.

【遗嘱】yízhǔ【зат.】 өсиет етіп қалдыру.

【遗嘱继承】yízhǔjìchéng өсиет бойынша мұрагерлік.

【遗著】yízhù【зат.】 өлгеннен кейін басылып шыққан шығармалары.

【遗族】yízú【зат.】 өлген, қайтыс болған адамның ұрпағы.

【遗作】yízuò【зат.】 Өлген адамның шығарма.

颐 1(頤)yí〈书〉бет; жақ; ұрт: 支~ жағын таяну | 解~ беті күлкіге жайылды.

颐 2(頤)yí〈书〉денсаулығын сақтау: ~神 денсаулықты қалпына келтіру | ~养 денсаулығына қарау.

【颐养】yíyǎng〈书〉【ет.】 денсаулығын сақтау; денсаулығына қарау.

【颐指气使】yízhǐqìshǐ менмендікпен; тәкаппарлықпен.

旄(旄)yí〈书〉ілгек; ілгешек.

疑 yí①→疑惑: ~心 күдік; сезік; шек; | ~虑 дүдәмал; дүдәмалдық. ②→疑问: ~问 сұрақ | ~案 рұқсат берілмеген жұмыс, іс | ~义 күдік.

【疑案】yí'àn【зат.】 ① рұқсат берілмеген жұмыс. ② жұмбақ, түсініксіз жұмыс.

【疑兵】yíbing【зат.】 әрекет; қимыл (негізгі операция болатын жерден жаудың көңілін басқаға аударатын әрекет).

【疑点】yídiǎn【зат.】 күдікті жағдай.

【疑窦】yí dòu〈书〉【зат.】 даулы мәселе.

【疑犯】yí fàn【зат.】 күдікті; сезікті.

【疑惑】yíhuò【ет.】 дүдәмал; дүдәмалдық; дүдәмалдылық; күдік; күмән; сезік; шек; шүбә; сенбестік; сенбеушілік; сенімсіздік.

【疑忌】yíjì【ет.】 күдіктену: 心怀~ күдікпен қарау.

【疑惧】yíjù【ет.】 именушілік; кәдік;

қауіптену; қорқу; тіксіну: 令人~ қауіптену.

【疑虑】yílǜ【ет.】 дүдәмал; дүдәмалдық; дүдәмалдылық; күдік; күмән; сезік; шек; шүбә; сенбестік; сенімсіздік: 消除人们的一切~ адамдардан барлық күдікті жою.

【疑难】yínán【сын.】 қиын; ауыр; қысылшан: ~问题 қиын сұрақ | ~杂症 қиын және түсініксіздеу ауру, дерт.

【疑神疑鬼】yíshényíguǐ барлығына күдікпен қарап өз өзін елестеушілікке (миға зақым келгендіктен көзге әр нәрсенің елестеуі, құлақтың жаңылыс есітуі, мұрынның иісті айыра алмауы) апару.

【疑似】yísi【сын.】 шындыққа ұқсастық: ~之间 дұрыс сияқты | ~之词 екі ойдағы сөздер.

【疑团】yítuán【зат.】 дүдәмал; дүдәмалдық; дүдәмалдылық; күдік; күмән; сезік; шек; шүбә: 满腹~асқан дүдәмал.

【疑问】yíwèn【зат.】 сұрақ; дүдәмал; дүдәмалдық; дүдәмалдылық; күдік; күмән; сезік; шек; шүбә: 解决一切~ күмәнсіз рұқсат беру.

【疑问句】yíwènjù【зат.】 сұраулы сөйлем.

【疑心】yíxīn①【зат.】 күдік; сезік; шек; шектендіру; шүбә; сенбестік; сенбеушілік; сенімсіздік: 人家是好意, 你别起~ адамдар жақсыны тілейді, сол себепті сенімсіздікпен қарама. ②【ет.】 күдіктену; сезіктену; шектену; шүбәлану: , 我~他在骗人 Мен ол алдадыма деп күдіктенемін.

【疑心病】yíxīnbīng【зат.】 шүбәланғыштық; секемшілдік.

【疑凶】yíxiōng【зат.】 Күдікті адам.

【疑义】yíyì【зат.】 сұрақ; дүдәмал; дүдәмалдық; дүдәмалдылық; күдік; күмән; сезік; шек; шүбә.

【疑云】yíyún【зат.】 күдік; сезік; шек; шектендіру; шүбә.

【疑阵】yízhèn【зат.】 позиция (ұрыста әскер орналасатын орын); қарсыласынды адастыру мақсатта құрылған позиция.

疑 yí Хунань провинциядағы жер мен тау аты.

穆 yí〈书〉жалғастыра салынған жай; жапсыра салынған қора; жапсыра салынған үй.

彝(yí) ежелгі кубок (текше, сопақ,

үлкен металл ыдыс): ~器 салттық әбзел, аспап.

【彝族】 Yízú 【зат.】 «И» ұлты (Қытайдағы аз ұлттардың бірі).

yǐ

乙 -1yǐ 【зат.】 ① «и» (он циклдік белгілердің екіншісі).②(Yì)Фамилия.

乙-2yǐ 【зат.】 «и» (қытайдың ноталық белгісі).参看 468 页【工尺】.

【乙部】 yǐbù 【зат.】 тарихи әдеби бөлім.

【乙醇】 yǐchún 【зат.】 метилкарбинол; этанол; этилді спирт C₂H₅OH.

【乙醚】 yǐmí 【зат.】 этилді (күкірт) эфир C₂H₅OC₂H₅.

【乙炔】 yǐquē 【зат.】 ацетилен; этин C₂H₂.

【乙酸】 yǐsuān 【зат.】 сірке қышқылы.

【乙烯】 yǐxī 【зат.】 этен; этилен C₂H₄.

己 yǐ① тоқталу; тоқталып қалу; доғару; кою; қысқарту; тастау; тоқтату; : 争论不~шегі жоқ дауласу.②【үс.】 →已经(跟“未”相对): 时间~过 уақыт өтіп кетті | 问题~解决 сұрақ шешілді.③(Yì) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

〈古〉又→“以 2”.

【己而】 yǐ'ér 〈书〉 ①【үс.】 ақырында; аяғында; соңында: 突然雷电大作, ~大雨倾盆 кенеттен күн күркіреп және найзағай жарқ етті,соңында қатты жанбыр жауды.②

【шыл.】 әлбетте; әрине (bà-le).

【已经】 yǐjīng 【үс.】: 大家都~走了 Бәрі кетіп қалды | 我们~五年没见面了 міне бес жыл өтті біздің көрмегенімізге | 他~五十多岁了 Оның жасы елуден астам.

【已决犯】 yǐjué fàn 【зат.】 сотталған.

【已然】 yǐrán ①【үс.】 →已经.②

【ет.】 өткен; өткен факт: 与其补救于~, 不如防止于未然 Алдымызға факт қойғанша, алдын ала ескерткені жақсы.

【已往】 yǐwǎng 【зат.】 өткен; өтіп кеткен: 今天的农村跟~大不一样了 қазіргі таңдағы ауыл бұрынғыдан ұқсамайды.

【已知】 yǐzhīshù 【зат.】 белгілі сан; белгіленген сан.

以 1yǐ ①【сөзал.】 істету,алу.②

【сөзал.】 бойынша; лайықты; сәйкестік; : ~次 кезек бойынша.③

【сөзал.】 (因): 何~知之? Сен қайдан білесін? Қайдан шығардың?.④ 连 →以便: ~待时机 лайықты кезді күту үшін.⑤(Yì) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

以 2yǐ уақыттан, орын Шекаралары: 长江~南 Янцзы өзеніне оңтүстікке қарай.

【以暴易暴】 yǐbào yǐbào бір қатал билеушіні екінші қатал билеушіге алмастыру.

【以便】 yǐbiàn 连 тек (үшін, соған бола, сол үшін): 他亲自前去,~就地 调查 Ол сонда тек бәрін сонда ғана тексеру үшін барды.

【以次】 yǐcì ①【үс.】 кезек бойынша; тәртіп бойынша; кезектегі тәртіп бойынша.②【зат.】 кезектегі; кейінгі; келесі; содан соңғы; соңынан келетін; төменгі: 参看第三节和~各节 үшінші параграфты кара және содан соңғы параграфтарды кара.

【以德报怨】 yǐdé bào yuàn жақсылықпен жамандыққа төлеу.

【以毒攻毒】 yǐdú gōng dú жіткен оқты атқан оқ табады.

【以讹传讹】 yǐé chuán é лақап сөз ауыздан ауызға есітіп, одан әрі шындығынан айырылады.

【以后】 yǐhòu 【зат.】 кейін; соң; ендігәрі; ақырында; аяғында; соңында: 从今~ ендігәрі | 五年~бес жылдан кейін | 毕业~ бітіргеннен соң.

【以还】 yǐhuán 〈书〉【зат.】 содан бері; сол кезден бастап; соңғы кезі: 有生民~ содан бері адамдар қалай тұрады; 十年~ соңғы он жыл бойы.

【以及】 yǐjí 连 тағы; сондай-ақ: ~其他 сондай-ақ қалғандардың бәрі.

【以己度人】 yǐjǐ duó rén өз бойына шақтау.

【以近】 yǐjìn 【зат.】 ең жақын; ең таяу.

【以儆效尤】 yǐjǐng xiào yóu мұнан былай басқаларға дәндеп кетпес үшін.

【以来】 yǐlái 【зат.】 кезі жеткенде; сол кезден бастап; бойына: 几年~ өткен жылдар ішінде | 长期~ ұзақ уақыт бойына | 今年~ осы жылдан бастап.

【以邻为壑】 yǐlín wéi hè жақынына құрбан ету.

【以卵击石】 yǐluǎn jī shí жартасқа

жұмыртқа лақтыру.

【以卵投石】 yǐluǎn tóu shí аранға шабу; арандау.

【以貌取人】 yǐmào qǔ rén адамның сыртқы түріне қарап пішіп-кесу.

【以免】 yǐmiǎn 连 аман болу үшін: ~误会 ұрыс-керістен аман болу үшін | ~重夏 қайталаудан аман болу үшін.

【以内】 yǐnèi 【зат.】 бойынша: 本省~ аудан бойынша | 十五年~ он бес жыл бойынша.

【以期】 yǐqī 连 бірдемеден дәме ету: ~发展 бірдемеден дамытуға дәме ету.

【以前】 yǐqián 【зат.】 бұрын; бұрында; ілгері уақытта; : 解放~ босағанға дейін | 三年~үш жыл бұрын | ~一个时期 осы уақытқа дейін.

【以人废言】 yǐrén fěi yán сөйлеуден бас тарту.

【以人为本】 yǐrén wéi běn адам бәрінен артық.

【以上】 yǐshàng 【зат.】 方位词.① артық; астам; жоғары; көбірек; көптен көп; тым: 五年~бес жылдан астам | 五岁~的孩子们 балалар бес жастан бастап жоғары.② жоғары; жоғарыда: ~所举的事实 жоғарыда көрсетілген дерек.

【以身试法】 yǐshēn shì fǎ заңның қолданылуын өзіне сынау.

【以身作则】 yǐshēn zuò zé жеке бастық үлгі көрсету.

【以汤沃雪】 yǐtāng wò xuě су қарға құйылды, қар тез ереді.

【以外】 yǐwài 【зат.】 дан; тыс; үстіне (басқа); аулақ; сыртында; тысында; тысқары шетте; қоспағанда; басқалары: 在市区~ қаланың сыртында орналасқан | 离这道线五步~ осы сызықтан бес қадам | 除此~ бұдан басқа.

【以往】 yǐwǎng 【зат.】 бұрын; бұрында; ілгері уақытта; ілгеріде: 产品的质量比~大有提高 тауардың сапасы бұрынғыдан салыстырғанда жоғары болды | 回忆~的事情 өткенді (бұрынғыны) есіне алу.

【以为】 yǐwéi 【ет.】 ойлау; санау; болжалдау; есептеу; жобалау; жорамалдау; жору: ~自己很不错 өзін жайлы көп ойлау; 你~怎样? Сен қалай ойлайсың? 我~他是 对的 Мен ойлаймын ол дұрыс 大家都~不

能这么办 барлығы олай істеу керек емес екенін есептейді.

【以下】yǐxià【зат.】方位词.①төмен; төменде; төменірек; аз; кем: 五十~елуден төмен | 十四岁~的儿童们 балалардың жасы 14тен төмен; 气温在零度~ температура нөлден төмен.② төмен; төменде; төменірек: ~所说的 төменде айтылғандар.

【以眼还眼, 以牙还牙】yǐyǎnhuányǎn, yǐyáhuányá көзбе көз.

【以一当十】yǐyīdāngshí жалғыз өзі онға қарсы тұру.

【以逸待劳】yǐyìdàiláo аңдысын аңдау.

【以远】yǐyuǎn【зат.】ең алыс бәріненде.

【以怨报德】yǐyuànbào dé жамандықты жақсылықпен төлеу.

【以至】yǐzhì连① шейін; да; де; екеш; түгіл; тұрмақ; тіпті: .

②да; де; екеш; түгіл; тұрмақ; тіпті: .

【以至于】yǐzhìyú连 шейін.

【以致】yǐzhì连 нәтижесінде; қорытындысында; 工作疏忽, ~发生事故 жұмысқа салқын қарағандықтан, нәтижесінде апатқа алып келді .

【以子之矛, 攻子之盾】yǐzǐzhīmáo, gōngzǐzhīdùn қарсыласынды соның қаруымен ұрып соғу.

㊦ yǐ〈书〉→“以”.

钇(yǐ)【зат.】иттрий.

苡 yǐ коикс Иова.

【苡米】yǐmǐ【зат.】коикс дәні (қытай медицинада дәрі ретінде қолданады).

【苡仁】yǐrén【зат.】→苡米.

尾 yǐ(~儿)【зат.】① аттың қылы.② кара шегірткенің арттағы бізі.

矣 yǐ〈书〉【шыл.】:悔之晚~ ол жайында өкінуге кеш қой.

苜 yǐ→苜蓿.

迤(yǐ)【сөзал.】дейін; қарай; шейін; таман (表示在某一方向上的延伸): 天安门~西 батыстан бастап Тяньаньмэньға дейін..

【迤迤】yǐlǐ〈书〉【сын.】айналмалы; бұралан; ирек; иректі; ирек-ирек; иір-иір.

蚁(蟻、螳)yǐ【зат.】① құмырсқа.② (Yǐ)Фамилия.

【蚁蚕】yǐcán【зат.】жібек құрты төл.

【蚁后】yǐhòu【зат.】тунисе.

【蚁醛】yǐquán【зат.】құмырсқа альдегид; метаналь; формальдегид.

舣(艤、櫂)yǐ〈书〉өзенге қарай бағытталу; арқандап байлау (кемені я ұшқыш машинаны тоқтаған жерде қазықтап байлап қою).

酏 yǐ эликсир (спирт т. с. ұйытталған өсімдік сығындысы); эликсир [拉 elixir]

【酏剂】yǐjì【зат.】эликсир (спирт т. с. ұйытталған өсімдік сығындысы); эликсир.

倚 yǐ①【ет.】сүйелу; сүйену; тірелу; таяну; арқа сүйеу: ~马千言 жүрдек қалам | ~门而望 есікке таянып күту, тосу.② мақтану; дандайсу: ~老卖老 көп жылдық тәжірибесімен дандайсу; мақтану.③ (Yǐ)【зат.】Фамилияға қолданылады.

【倚傍】yǐbàng【ет.】артынан еру; ілесу; иек арту; сүйену.

【倚靠】yǐkào【ет.】① сүену→依靠.

【倚赖】yǐlài【ет.】бағынды болу; кіріптар болу; тәуелді болу.

【倚老卖老】yǐlǎomàilǎo көп жылдық тәжірибесімен дандайсу; мақтану.

【倚马可待】yǐmǎkědài →倚马千言.

【倚马千言】yǐmǎqiānyán жүрдек қалам.

【倚仗】yǐzhàng【ет.】иек арту; иек сүйеу; иек тіреу; сүйену; таяну; тірелу; сену: ~作靠山 тіректі өзінен табу.

【倚重】yǐzhòng【ет.】бағалау; қадірлеу; қастерлеу; құрметтеу.

宸 yǐ① тақтың қасындағы қақпа.②(Yǐ)【зат.】Фамилияға қолданылады.

椅 yǐ орындық; кресло (арқалығы, шынтақтап отыратын таянышы қалқаны бар орындық): 躺~кушетка (жастықты тактай төсек) | 桌~үстел орындықтармен.

【椅子】yǐ·zi【зат.】орындық.

颀(yǐ)【шыл.】тыныш.

蛾 yǐ〈书〉→“蚁”.

旖(yǐ)旖旎(yǐnǐ)〈书〉【сын.】нәзік; нәзіктенген; төзімсіз; үлбіреген; үлпілдеген: 风光~кереметтей пейзаж (ландшафт).

踟 yǐ〈书〉сүйелу; сүйену; тірелу; таяну; арқа сүйеу.

yǐ

义 yǐ〈书〉басқару; билеу; шешім шығару; тұрақты.

弋 yǐ①〈书〉жақпен ату; жай тарту; садақпен ату: ~鳧与雁 жабайы қазбен жабайы үйректі садақпен ату.②〈书〉қара түс.③(Yì)【зат.】Фамилияға қолданылады.

【弋获】yìhuò〈书〉【ет.】① табу; атып түсіріп және ұстап алу.②қаумалап ұстау; ұстап алу; ұстау.

【弋腔】yìqiāng【зат.】→弋阳腔.

【弋阳腔】yìyángqiāng【зат.】Ияндық мелодия.

亿(億)yǐ①【сан.】жүз миллион.②【сан.】жүз мың.③(Yì)【зат.】Фамилияға қолданылады.

【亿万】yìwàn【сан.】миллион: ~人民 көп миллиондаған халық.

【亿万斯年】yìwànsīnián көпғасырлық. 义 1(義)yǐ① әділдік; ақиқат; анық; рас; хақ; шын; шындық.② жәрдем беруге істелген; жәрдем үшін болған; қайырымдылық: ~举 жәрдем берушілік; | ~演 қайырымдылық спектакль.③ достық; жолдастық қарым-қатынас: 情~достық сезім.④ асыранды: ~父 асырап алған әке | ~女 асыранды қыз.⑤ жасанды мүше; : ~齿 алмалы-салмалы тістер | ~肢 протез (аяқ, қол, тіс т. б).

⑥(Yì)【зат.】Фамилияға қолданылады. 义 2(義)yǐмағына; мән: 字~иероглифтің мағынасы.

【义不容辞】yìbùróngcí борышты өтеу; қасиетті міндет.

【义仓】yìcāng【зат.】қоғамдық астық қамбасы; қоғамдық астық қоймасы; қоғамдық қамба (астық құятын орын).

【义齿】yìchǐ【зат.】алмалы-салмалы тістер.

【义地】yìdì【зат.】қоғамдық мола, бейіт ауылдас, жерлес адамдарға арналған.

【义愤】yìfèn【зат.】әділетті ашу, ыза; заңды ашу кернеу: ~填膺 әділетті ашумен кернелу.

【义愤填膺】yìfèntiányīng әділетті ашумен кернелу.

【义工】yìgōng【зат.】еркін адам; ерікті (өзі тіленіп әскерге барушы): 资本主~业化 капиталды индустриаландыру; 做~的人 ерікті жұмыспен айналысатын адам; 社会主~业化 әлеуметтік

индустрияландыру .

【义和团】 Yìhétuán 【зат.】
«Ихэтуань» (1900) жылы
көтерілісшілердің жасағы).

【义举】 yìjǔ 【зат.】 жәрдем берушілік;
қайырымдылық; колдаушылық;
қайырымдылық.

【义捐】 yìjuān 【ет.】 ерікте
қайырымдылықпен сыйға тарту;
кию; құрбандыққа беру .

【义军】 yìjūn 【зат.】 әділдік қаруы.

【义理】 yìlǐ 【зат.】 логика және
принциптілік.

【义卖】 yìmài 【ет.】 қайырымдылық
базары; қайырымдылық лотерея.

【义拍】 yìpāi 【ет.】 Әділдік пен
әлеуметтік қамсыздандыру жобаларына
ақша жинау үшін аукциондық заттар
жиі беріледі.

【义旗】 yìqí 【зат.】 әділдік тууы.

【义气】 yìqì ① 【зат.】 әділдік сезімі.
② 【сын.】 адамгершілік; асылдық;
бекзаттық; игілік; кісілік; мәрттік;
нарлық: 这人很讲~ бұл адамның
достықта адамгершілігі мол.

【义赛】 yìsài 【ет.】 әдетке немесе
қоғамдық әл-ауқатына қаражат жинауға
өткізілген спорттық жарыстар.

【义师】 yìshī 【зат.】 әділдікті қорғау
үшін қарсы шыққан әскерлер.

【义士】 yìshì 【зат.】 ер; жан қиятын
адам; рыцарь; сері .

【义无反顾】 yìwúfǎngù борыш
міндеттеп тұр, жалтақтаушылыққа
орын жоқ

【义务】 yìwù ① 【зат.】 борыш; қарыз;
міндет; парыз; уәзіпа: 公民的~和权利
міндеттер мен азаматтың құқығы. ②

【зат.】 қарыз; міндет; парыз;: 我们
有~帮 【шыл.】 学习差的同学 Біздің
міндетіміз артта қалып қойған
студенттерге көмектесу. ③ 【сын.】
тегін; ақысыз; ерікті: ~劳 【ет.】
ерікті еңбек | ~演出 тегін спектакль.

【义务兵】 yìwùbīng 【зат.】 әскери
міндеттілік; жауынгерлік міндеттілік
негізде.

【义务兵役制】 yìwùbīngyìzhì әскери
міндет.

【义务教育】 yìwùjiàoyù міндетті оқу.

【义项】 yìxiàng 【зат.】 атау сөздің,
терминнің мағынасы.

【义】 【сын.】 于色】 yìxíngyúsè қатты
ашуланып екі беті жанып тұруы.

【义学】 yìxué 【зат.】 тегін, ақысыз

мектеп.

【义演】 yìyǎn 【ет.】 жәрдем беруге
істелген; жәрдем үшін болған;
қайырымдылық спектакль; тегін
қойылым.

【义勇】 yìyǒng 【сын.】 адамгершілік
және ерлік; сенгендік және
батылдык: ~之气 адамгершілік және
ерлік рухы .

【义勇军】 yìyǒngjūn 【зат.】 еркімен
келгендер; өзі тілегендер отряды.

【义战】 yìzhàn 【зат.】 әділетті соғыс.

【义诊】 yìzhěn 【ет.】 тегін
медициналық қызмет көрсету.

【义正词严】 yìzhèngcíyán сөздің қатал
шындығы.

【义正辞严】 yìzhèngcíyán→“义正词
严”.

【义肢】 yìzhī 【зат.】 жасанды мүше;
протез .

【义冢】 yìzhǎng 【зат.】 қоғамдық
бейіт, мола(кедейлерге арналған).

艺(藝) yì ① өнер; ұсталық; шеберлік:
手 ~ өнер; қолдан жасалынған
бұйым | 园 ~ баушылық. ②→艺术: ~
人 актер; сахнагер; өнер адамы. ③(Yì)
【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【艺德】 yìdé 【зат.】 өнер
қызметкерлеріне тиісті морал.

【艺林】 yìlín 【зат.】 әдебиет және
өнер әлемі.

【艺龄】 yìlíng 【зат.】 әртістің
тәжірибесі, өтілімі.

【艺】 【зат.】 yì míng 【зат.】
сахналық есім; театрлық лақап ат,
жалған ат.

【艺人】 yìrén 【зат.】 ① актер;
сахнагер; артист; әртіс. ② зергер; мастер;
ұста; шебер; ісмер; әбзелші; кәсіпші;
колөнерші.

【艺术】 yìshù ① 【зат.】 көркемөнер;
өнер; көркемдік . ② 【зат.】 өнер;
шеберлік: 领导~ өнер нұсқаулары. ③

【сын.】 көркем; көркемдік: 这棵松树的
样子挺~ бұл қарағайдың түрі өте
көркем.

【艺术家】 yìshùjiā 【зат.】 суретші;
өнер шебері.

【艺术品】 yìshùpǐn 【зат.】 көркем
әдебиет шығармасы; өнер туындысы.

【艺术思维】 yìshùsīwéi бейнелі ойлау.

【艺术体操】 yìshùtǐcāo көркем
гимнастика.

【艺术性】 yìshùxìng 【зат.】 әсемдік;
көркемдік.

【艺徒】 yìtú 〈方〉 【зат.】 кіші шебер;
көмекші шебер; қосшы шебер;
шебердің жәрдемшісі.

【艺文志】 yìwénzhì 【зат.】
библиографиялық бөлім.

【艺员】 yìyuán 〈方〉 【зат.】 әртіс;
суретші.

【艺苑】 yìyuàn 【зат.】 →艺林.

刈 yì 〈书〉 ору; шабу: ~草机 шөп
машина (шөп шабатын машина) | ~草
шөп шабу.

忆(憶) yì ойға бату; ойға шому; ойлану;
ойланып-толғану; есте ұстау; жадында
ұстау: ~归 үйге қайту туралы
ойлану | 过目皆~ көз жүгіртіп, бәрін
есіне сақтап қалу.

【忆想】 yìxiǎng 【ет.】 ойға бату; ойға
шому; ойлану .

艾 yì 〈书〉 ①→“艾”. ② кол орақ; орақ.

仵 yì 〈书〉 (yìyì) 〈书〉 【сын.】 ① батыл;
батыр; ер; жүректі; қайсар. ② асқар;
биік; зор; ұзын.

议(議) yì ① → 议论 ② . ② 【ет.】
ақылдасу; кеңесу; мәжіліс құру;
мәслихаттасу; ойласу: ~论 пікір
алысу | ~定 келісу | .

【议案】 yì'àn 【зат.】 ақыл-кеңес; пікір;
ұсыным; ұсыныс; ұсыныс жасау.

【议程】 yìchéng 【зат.】 күн тәртібі
(жиналысқа қатысушыларға алдағы
талқылайтын тақырыптары, оларды
қарау тәртібі туралы хабарлау).

【议定】 yìdìng 【ет.】 келісу; сөз
байласу; уәделесу; шығару; шешу: ~
条件 шарт жөнінде келісу.

【议定书】 yìdìngshū 【зат.】
хағтама; протокол (халықаралық
конференцияның қарары, актісі) .

【议购】 yìgòu 【ет.】 келісілген баға
бойынша сатып алу.

【议和】 yìhé 【ет.】 бейбітшілік келіс
сөзі.

【议会】 yìhuì 【зат.】 парламент;
ұлттық конгресс: 人民~ халықтық
жиналыс; 国民~ ұлттық жиналыс.

【议会制】 yìhuìzhì 【зат.】
парламентшілік; парламенттік жүйе.

【议价】 yìjià ① 【ет.】 бағаны келісу.
② 【зат.】 келісілген баға; келісімді
баға; уағдалы баға.

【议决】 yìjué 【ет.】 қаулы ету; қаулы
қабылдау; қаулы шығару; қарар

кабылдау.

【议论】yìlùn ①【ет.】 сөйлесу; түсінісу; ойласу; пікір алысу; сөз қылу; талқыға салу; талқылау: 人们~纷纷 大家都在~这件事 Барлығы осы мәселе жөнінде талқылауға салды.

②【зат.】 ой; ой жүгірту; ойлау; пайымдау; пікір: 发表~өз пікірін айту.

【议事】yìshì【ет.】 пікірталас; мәжіліс құру; мәжілістесу (мәжіліс): ~日程 күн тәртібі (жиналысқа қатысушыларға алдағы талқылайтын тақырыптары, оларды қарау тәртібі туралы хабарлау).

【议题】yìtí【зат.】 талқылау пәні; тексеру заты.

【议席】yìxí【зат.】 мандат (біреудің уәкілдігін куәландыратын құжат); парламентте орын.

【议销】yìxiāo【ет.】 сатып алушылар мен сатушылардың келісімі бойынша келісілген сату бағасы.

【议员】yìyuán【зат.】 депутат; парламентарий (парламентке мүше адам).

【议院】yìyuàn【зат.】 →议会.

【议长】yìzhǎng【зат.】 парламент төрағасы.

【议政】yìzhèng【ет.】 үкіметтегі саяси мәселені талқылауға қатысу.

屹 yì〈书〉 көрініп тұру; көтерілу; көтеріліп тұру; жарқабақтау; тік; тікшіл; тіп-тік: ~立 тік жартас сияқты бұлжымай берік тұру.

【屹立】yìlì【ет.】 тік жартас сияқты бұлжымай берік тұру.

【屹然】yìrán【сын.】 аумаитын; берік; жеңілмейтін; именбейтін; қайсар; мүдірмейтін; сенімді; табанды; таймайтын; тиянақты.

亦 yì①〈书〉【үс.】 да; де: 反之~然 керісінше де дәл солай болады | ~工~农 өнеркәсіппен де, ауыл шаруашылықпен де айналысу. ②(Yì)【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【亦步亦趋】yìbùyìqū біреудің ізімен кету; соның жолын қуу.

【亦庄亦谐】yìzhuāngyìxié(Сөз немесе мақаланың мазмұны) салтанатты да қызықты да.

衣 yī〈书〉 киіну: ~服 киім; көйлек | ~败絮 жалба-жұлба киіну.

异(異)yì① айырмашылық; ерекшелік;

ұқсас еместік: ~母第兄 бір атадан туған аға-інілер | ~父第兄 аналас аға-інілер. ② әдеттегіден тыс; әдетте болмайтын; керемет; ғажап; ғажайып; тамаша; таңғажайып; таңғаларлықтай; әсіресе; басқаша; бөлек; бөлекше; ерекше: ~香 таңғажайып жұпар иіс. ③ ажапсыну; ғажаптану; таңғалу; таңдану; таңырқау: 深以为~кәтты таңырқау. ④(Yì)【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【异邦】yìbāng【зат.】 бөтен ел; шетел ел.

【异彩】yìcǎi【зат.】 өте жақсы табыс; тамаша табыс: 大放~барлық сәнімен өзін-өзі көрсету.

【异常】yìcháng ①【сын.】 әдеттен тыс; бұрын-соңды болып көрмеген; ғажап; таңқаларлық; ерекше; өзгеше; аномалия; ауытқу; ауытқушылық; ауытқыма (әдеттегі нормадан ауытқушылық): ~的现象 таңқаларлық құбылыс. ②【үс.】 ерекше; өзгеше; төтенше; асқан; өте; тіпті: ~成功 ерекше табыс | ~快 өте тез.

【异词】yìcí【зат.】 →异言.

【异地】yìdì【зат.】 жат; жат ел; жат жер; түз; бөтен ел: 无身居~之感 өз елінде тұрып жатқан сияқты сезіну.

【异读】yìdú【зат.】 басқаша айтылған мәтін; сөйлеуде әдеби нормасының әртүрлі болуы.

【异端】yìduān【зат.】 бос сөз; күпірлік; сандырақ: ~邪说 жалған ілім.

【异国】yìguó【зат.】 шетел мемлекеті; бөтен ел: ~风味 таңсық; экзотика (бір елдің адамдарына басқа бір алыс шетелде окшау болып көрінетін өзгешеліктердің жиынтығы) | ~风俗 басқа жердің салты; басқа жерлік салт.

【异化】yìhuà【ет.】 ① тарап кету; тарау; тарқау; ыдырап кету. ② араласпау; жат болып кету; жағырқау; қағажу көрсету; қатынаспау; шеттету. ③ диссимилиция; үйлеспеу (ұқсамау); үйлеспеушілік.

【异化作用】yìhuàzuòyòng диссимилиция; үйлеспеу (ұқсамау).

【异己】yìjǐ【зат.】 бөтен; жат; шет: ~分子 жат элемент | ~思想 бөтен идеология.

【异腈】yìjīng【зат.】 изонитрил,

карбиламин, изоцианид.

【异军突起】yìjūntūqǐ енді таныла бастаған; жаңа көріне бастаған күш пайда болды.

【异口同声】yìkǒutóngshēng бірауыздан.

【异类】yìlèi【зат.】 ① →异族. ② бөтен; бұратана; жат; әркелкі; әртекті; әр тұқымнан шыққандық; .

【异曲同工】yìqūtónggōng сол нәтиже, бірақ әртүрлі жолмен жету.

【异趣】yìqù【зат.】 әртүрлі, біркелкі қызығушылық.

【异日】yìrì〈书〉【зат.】 бүгін емес; басқа күні: 以待~басқа күнге қалдыру.

【异【сан.】】yìshù【зат.】 ерекше қатынаса білу.

【异体】yìtǐ【зат.】 бөтен дене.

【异体字】yìtǐzì【зат.】 разнопись.

【异同】yìtóng【зат.】 ① айырмашылық және ұқсастық: 分别~ айырмашылығын мен ұқсастығын ұғып алу. ②〈书〉 →异议.

【异味】yìwèi【зат.】 ① айтулы тамақ; деликатес; жеңсік ас (сапалы істелген дәмді тамақ). ② ерекше иіс; өзіне тән иіс.

【异物】yìwù【зат.】 ① бөтен дене. ②〈书〉 аруақ; елес; елестеген көрініс: 化为~қаза табу; қайтыс болу; өлу.

【异乡】yìxiāng【зат.】 →异地.

【异香】yìxiāng【зат.】 таңғажайып жұпар иіс: ~扑鼻 таңғажайып жұпар иіс мұрынды жарып барады.

【异想天开】yìxiǎngtiānkāi қолайсыз ой; ақылға қонбайтын қиял; жүзеге аспайтын қиял; іске аспайтын арман.

【异心】yìxīn【зат.】 арамзалық; залымдық; екі жүзділік; қиянатшылдық; опасыздық.

【异【сын.】词】yìxíngcí【зат.】 күрделі терминдегі сөздік.

【异型】yìxíng【сын.】 бір қалыпқа келтірілген; фасон: ~铸造 қалыпқа құйылған | ~砖 қалыпқа түсірілген кірпіш.

【异性】yìxìng ①【сын.】 әртүрлі жыныс. ②【зат.】 әртүрлі аталатын; басқа-басқа аталатын; әртүрлі аты бар.

【异姓】yìxìng【сын.】 әртүрлі фамилия.

【异言】yìyán【зат.】 қарсы айту; қарсылық: 有~қарсылық білдіру.

【异样】yìyàng【сын.】 ① әркелкі;

эртүрлі; бірдей емес; біркелкі емес; біртекті емес; ұқсас емес; өзгешілік: 我和他多年不见, 但看不出他有什么~ Мен онымен көрмегеніме көп жылдар болды, бірақ ол еш өзгермепті. ② әдеттегіден тыс; ерекше; өзгеше; асқан; орасан; тамаша; таңырқаларлық: 他今天有些~ Ол бүгін ерекше болып көрінеді.

【异议】yìyì【зат.】қарсы айту; қарсылық; қайшылық; келіспеушілік; наразылық: 无~қарсылық жоқ.

【异域】yìyù【зат.】① жат ел; шетел ел. ② басқа, бөтен, өзге жер.

【异族】yìzú【зат.】басқа тайпалық; басқа тайпанікі; басқа тайпаның.

【抑菌作用】yìjūn zuòyòng бактериястоз.

【抑或】yìhuò〈书〉连 мүмкін; бәлки; бәлкім; ықтимал; немесе.

【抑扬】yìyáng【ет.】→抑扬顿挫.

【抑扬顿挫】yìyángdùncuò әуезділік; күйлілік; саздылық; сарындылық.

【抑郁】yìyù【сын.】қатты қапалану; күйіну; азап шеккен жағдайда болу.

【抑止】yìzhǐ【ет.】→抑制.

【抑制】yìzhì【ет.】① тежелу; тежеу. ② жуасыту; көндіру; басу; төзу; шыдау: ~不住自己的感情 ұстай алмау. 菊(菊)yù→“刈”.

杖 yì〈书〉 белгі; қада; қарақшы (бір нарсенің шегін я жолдың бағытын көрсету үшін қойылған белгі).

呖(囀、讌)yì→呖语.

【呖语】yìyǔ【зат.】мағынасыздық; сандырақ.

邑 yì①〈书〉 қала. ② уезд.

曳(曳)yì〈书〉 бүктеу; қайталау:

佚 yì→“逸”.

役 yì①→役使. ② соғыс; айқас; қырғын; ұрыс; шайқас.

【役畜】yìchù【зат.】жұмыс көлігі; жұмыс малы (жүк артатын мал).

【役龄】yìlíng【зат.】әскерлік жас.

【役使】yìshǐ【ет.】бағындырып жұмыс істеткізу; еріксіз көндіріп жұмыс істеткізу; күштеу; мәжбүр ету; мәжбүрлеу; ықтиярсыз көндіріп жұмыс істеткізу; ықтиярсыз жұмыс.

译(譯)yì①【ет.】аударма; аудару: 口~ауызша аудару | 笔~жазбаша аудару | 直~сөзбе-сөз аударма | ~文 аударылған мәтін. ② (Yì)【зат.】

Фамилияға қолданылады.

【译本】yìběn【зат.】аударма: 这部著作已有两种外文~ бұл кітаптың екі шетел тілде аударылған түрі бар.

【译笔】yìbǐ【зат.】аударылған шығарманың стилі: ~流畅 жақсы стилмен аударылған.

【译】yì【зат.】】yìmíng【зат.】басқа тілден аударылған тақырыпша, атау.

【译文】yìwén【зат.】аударма; аударылған мәтін.

【译意风】yìyìfēng【зат.】құлаққалқан радио; құлаққап (дыбыс беретін аппараттан саз, ән тыңдау үшін қолданылатын құлақ аспабы).

【译音】yìyīn①【ет.】транслитерация (бір алфавиттің әріптерімен екінші алфавиттің әріптерін жазу). ②【зат.】транскрипция (сөз дыбыстарының өзгешеліктерін дәлдеп көрсету үшін қолданылатын таңбалар).

【译员】yìyuán【зат.】аудармашы.

【译制】yìzhì【ет.】дубляж (фильмнің сөздік бөлігінің басқа тілге аударылуы).

【译注】yìzhù【ет.】аударма және түсіндірме.

【译码机】yìmǎjī таратушы.

【译作】yìzuò【зат.】аударма кітабы. 易 1yì жеңіл; оңай: 简便~行 өте жеңіл істелінеді | 轻~жеңіл | 得来不~оңай және жеңіл жеткен жоқ.

易 2yì① алмастыру; ауыстыру; өзгерту: ~地以处 орындармен алмастыру. ② айырбастау; алмастыру: 贸~тауар айналымы (халық шаруашылығындағы тауарлардың айналымы) | ~货协定 тауар айырбастау жөнінде келісім | 以物~物 натурал айырбас. ③ (Yì)【зат.】Фамилияға қолданылады.

【易拉罐】yìlāguǎn【зат.】үзбелі тесігі бар құты.

【易如反掌】yìrúfǎnzǎng жеңіл және оңай.

【易手】yìshǒu【ет.】иесін өзгерту, ауыстыру.

【易于】yìyú【ет.】→易 1.

【易帜】yìzhì【ет.】туды ауыстыру.

【易主】yìzhǔ【ет.】алып сату; бәрін сату; қайта сату; сатып бітіру; қолдан қолға көшу.

峰(嶧)Yì 峰山, Шандунь

провинциядағы Ишань тауы.

俯 yì ежелгі би түрлері.

洗 yì〈书〉① ауыздықсыз; сабырсыз; ұстамсыз. ②→“溢”.

恠(懌)yì〈书〉жайрандау; қуану; масаттану; мээ болу; сүйіну; шаттану.

诣(詣)yì〈书〉бару; жүру; жүріп кету; кету; кетіп қалу; аттану; бару; ~烈士墓参谒 құрбан болған батырлардың моласына барып келу.

驿(驛)yì→驿站.

【驿道】yìdào【зат.】пошта таситын даңғыл жол.

【驿站】yìzhàn【зат.】пошталық станция.

绎(繹)yì〈书〉істің егжей-тегжейіне жету; ежіктей зерттеу: 寻~жете зерттеу | 演~делуқция; жалпылау (ойлаудың жалпыдан жалқыға, бүтіннен бөлшекке көшіп нәтиже шығаруы).

榘(榘)yì〈书〉ескек; қалақ (қайықтың ескегі).

轶(軼)yì①→“逸”④⑤. ② (Yì)【зат.】Фамилияға қолданылады.

映 yì [映丽] (yìlì)〈书〉【сын.】жайнаған; жалтылдақ; жалтыр; жалтырауық; жаркылдақ.

食 yì И (есімдерде қолданылады), 卮食其(LìYìjī).

弈 yì①〈书〉дойбы. ②〈书〉шахмат ойнау. ③ (Yì)【зат.】Фамилияға қолданылады.

奕 yì①〈书〉үлкен; ұлы. ② (Yì)【зат.】Фамилияға қолданылады.

【奕奕】yìyì【сын.】сергек; тың; ширақ; 神采~сергек түс; шаг түр.

疫 yì→疫病: 防~эпидемиямен күрес.

【疫病】yìbìng【зат.】індет; эпидемия (жұқпалы аурудың кең тарап жайылуы); жылдам жайылатын жұқпалы ауру.

【疫苗】yìmiáo【зат.】вакцина (жұқпалы ауруларға қарсы алдын ала сақтану үшін қолданылатын дәрілік препарат).

【疫情】yìqíng【зат.】эпидемияның жалпы жағдайы, ережесі.

【疫区】yìqū【зат.】эпидемиялық аудан.

羿(yì)〈书〉厌弃; 厌倦..

羿 Yì① И (тамаша атқыш; шебер мерген садақпен атуда). ②【зат.】Фамилияға қолданылады.

挹 yì 〈书〉 жию; құрастыру: ~彼注兹 (从那里舀出来倒在这里头) басқа біреудің арқасында толтыру.

【挹取】yìqǔ 〈书〉【ет.】 →挹.

【挹注】yìzhù 〈书〉【ет.】 бір жердің есебінде артылып қалған арқасында басқа жердің жетіспеушілігін толтыру.

悒 yì 〈书〉 →“悒”.

益 1yì береке; ем; игілік; қайыр; мәнфағат; опа; өнім; пайда; шарапат; ырғын: 对事有~ жұмыс үшін пайдалы | 无~之举 пайдасы жоқ жұмыс. ③ (Yì) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

益 2yì ① ұлғайту; үлкейту; арттыру; көтеру; өсіру: 延年~寿 ұзақ өмір сүруге мүмкіндік туғызу; денсаулықты нығайтып және өмірді ұзарту. ② 〈书〉

【үс.】 соншама; сонымен; әлі де: 多~善 неғұрлым көп болса, соғұрлым жақсы.

【益虫】yìchóng 【зат.】 пайдалы жәндік, құрт-құмырсқа, бунақдене.

【益处】yì·chū 【зат.】 пайда; пайым; шарапат; ырғын.

【益发】yìfā 【үс.】 →益 2 ②.

【益母草】yìmǔcǎo 【зат.】 сасықшөп; тау жалбызы.

【益鸟】yìniǎo 【зат.】 құртқоректі құстар.

【益友】yìyǒu 【зат.】 жақсы, ашық дос; жетекші; тәлімгер; ұстаз: 良师~ жақсы ақылгөй және мейірімді жолдас.

【益智】yìzhì 【ет.】 ① білімін арттыру. ② кардамон (зынжабыл тұқымдас өсімдік).

浥 yì 〈书〉 дымқыл тарту; дымығу; зәктеу; ылғалдану; жібіту; сулау.

悒悒 yì yì 〈书〉 күйінген; қатты қиналатын; қатты қиналған; қатты ренжулі; мұңайған: ~不乐 қайғылану; қайғыру;.

谊(誼) yì қарым-қатынас; қатынас; өзара байланыс: 友~достық | 情~достық сезім.

场 yì 〈书〉 шекара; шек; меже.

勳(勳) yì ауыр еңбектену, еңбек ету.

逸 yì ① жабдықталғандық; жайлылық; комфорт; тыныштық. ② жүгіру; кетіп қалу; зым-зыя жоқ болып кету; көзге көрінбей кету; көзден таса болу. ③ жоғалу.

【逸乐】yìlè 【сын.】 қуаныш; мәре-сәре; мейрам; мерей; сүйініш; шаттық;

зейнет; рақат; шадымандық;

【逸民】yìmín 【зат.】 дәруіш; тәркі (діни жолмен елден безіп; оңаша жерде аулақ жатқан дәруіш); дуана; дүниеден безген; тақуа (діншіл сұпылардан шығатын тақуа).

【逸事】yìshì 【зат.】 оқиға ресми түрде тарихқа тіркелмеген; аңыз; әңгіме.

【逸闻】yìwén 【зат.】 аңыз; әңгіме; ертегі-аңыз; риуаят; тарих; хикая (ауызда сақталған ескі аңыз).

【逸豫】yìyù 〈书〉【сын.】 →逸乐.

翌 yì 〈书〉 көмектесіп.

翌 yì 〈书〉 ертеңгі; келесі: ~日 ертеңі | ~年 келесі жылы.

【翌日】yìrì 〈书〉【зат.】 ертең; ертеңге; келесі күнге.

暘 yì 〈书〉 бұлт болғандықтан, күн кеш шығады.

噬 yì 〈书〉 жұтқыншақ.

【鸩鸟】yìyì 【ел.】 қаздың дауысы.

肄 yì оқу: ~业 ғылыммен айналысу | ~习 оқу(学习).

【肄业】yìyè 【ет.】 оқу; білім орталығында оқу; оқу курстарда оқу; ғылыммен айналысу.

裔 yì ① 〈书〉 ұрпақ: 华~ ежелгі қытайлықтардың ұрпағы. ② 〈书〉 кашық жер; шекара зонасы: 四~ дүниенің төрт жағы.. ③ (Yì) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

意 yì ① →意思: 词不达~ сөздер керек ойды білдірмейді. ② →意愿: 非其本~ өз ниетімен емес. ③ →意料: 自在~中 мұны күту керек екен. ④ (Yì) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【意表】yìbiǎo 【зат.】 →意外: 出人~ күтпеген жерден; күткенге қарамастан.

【意会】yìhuì 【ет.】 мәнін түсіну; мағынасын түсіну, ұғыну; ақылымен аңғару: 只可~, 不可言传 ақылымен ғана аңғаруға болады, бірақ сөзбен жеткізу мүмкін емес.

【意见】yìjiàn 【зат.】 ① көзқарас; ой; ой-пікір; пікір; қысқаша пікір: 交换~ пікір алысу | 你的~怎么样 Сенің ойың қандай? | 提出~ өз ой-пікірін білдіру.

② ескертпе; ескерту; көрсету; қарсы айту; қарсылық: 我没有~ менде қарсылық жоқ | 人家对你~可大啦 барлығы сізге риза емес.

【意匠】yìjiàng 【зат.】 түпкі ой;

жоспар: 别具~ түпнұсқалық ойымен ерекшелену.

【意境】yìjìng 【зат.】 жалпы рух; идея; ой; сана; пікір; кейіп; көңіл.

【意料】yìliào 【ет.】 аялдау; күту; тосу; ойлау; тұспал; шамалау; болжал: 我没有~到他会说这样的话 Мен ешқашанда ойламаған едім (күтпеген едім), ол дәл солай айтатынына.

【意念】yìniàn 【зат.】 зейіл; зейін; ниет; ой: 大家只有一个~ Барлығында тек бір ғана ой болды.

【意气】yìqì 【зат.】 ① ерік; жігер; қайрат: ~高昂 көтеріңкі жігер. ② қылық; мінез; мінез-құлық; пейіл: ~相投 талғамдары бір жерден шығу. ③ кеудемсоқтық; менмендік; шамданушылық; шамшылдық.

【意气风发】yìqìfēngfā тұрақты ерікпен және жоғары ынталылықпен; жігерлену; рух көтерілу; рухтану; шабыттанып кірісу; жоғары ықылас; .

【意气用事】yìqìyòngshì өз көңіліне ғана берілу; ауыздығын тістеп ала жөнеліп және ештеңені білгенді қаламау; өсектеу; шағыстыру.

【意趣】yìqù 【зат.】 ықылас және талпыныс.

【意识】yì-shí ① 【зат.】 сана; сана-сезім; саналы түр; түсінік. ② 【ет.】 мойынға алу; мойындау; түсіну; ұғыну: ~到自己的错误 өзінің қателігін мойындау.

【意识流】yì-shíliú 【зат.】 сана сезім ағыны (буржуазиялық ілім, негізін қалауша американ психологы Уильям Джемс, 1842—1910жж.).

【意识】【сын.】 态 yì-shíxíngtā идеология; қоғамдық сананың түрі.

【意思】yì-si ① 【зат.】 дауыс; лебіз; ой; ой-пікір; пікір: 大家的~都一样 Барлығының ой-пікірі бірдей | 你这话是什么~? Сен онымен не айтқын келіп тұр?

② 【зат.】 жоспар; тілек; ықылас; мақсат: 你是不是也有这个~? Мүмкін сендеде сондай тілек бар шығар? ③

【зат.】 белгі; растаушы: 这不过是我的一点小~ бұл белгі тек сізге деген менің алғысым. ④ 【ет.】 (趋势或苗头): 天有点下雨的~ жаңбыр жауғалы тұр. ⑤ 【зат.】 көңіл; қызығушылық; қызық; назар; ынта; ықылас: 说这些有什么~ ол жайында сөйлескенде қандай

қызығушылық бар | 就是办了也不会有什么~ егерде оны істесенде, онда да еш мағынасы болмайды.

【意图】yítú【зат.】аужай; есеп; жаһат; мақсат; ниет; ой; пиғыл; талап; талаптану; талпыныс; тауан; ұмтылу; ұмтылыс: 主观~ жеке талпыныс | 敌人的~很明显 жаулардың ниеттері толық түсінікті.

【意外】yìwài①【сын.】кенет; күтпеген; қапыл; оқыс; әлдеқалай болған; ойда болмаған: 我感到非常~ мен үшін бұл мүлде күтпегендік | ~的 决定 күтпеген шешім.②【зат.】жазатайым оқиға; сәтсіз оқиға; болжанбаған кездейсоқтық: 如果有什么~ егерде жазатайым оқиға болғанда.

【意味】yìwèi【зат.】①ишара; лебіз; тұспал; тұспалдаушылық; ым; ерекшелік; өзгешелік: 话里含有讽刺~ мысқыл ерекшелікпен айтылған.

②қызығушылық; қызық; назар; ынта; кейіп; көңіл; көңіл күй; жанр; татым: ~无穷 көңіл күйге толы | 富于文学~ жоғары әдебилік.

【意味着】yìwèi-zhe【ет.】бір мәнісі болу; мәнді болу; білдіру; көрсету; тұспалдау; түсіну: 这~什么, 你明白不明白? Сен түсінесіңбе, бұл нені білдіретінін?

【意想】yìxiǎng【ет.】дәмелену; күту; тосу; үміт ету; болжал; болжам;: 生活中常常有许多事情是不到的~ өмірде жиі-жиі көп нәрсе күтпеген жерден; кенеттен болады.

【意向】yìxiàng【зат.】ниет; аужай; есеп; жаһат; мақсат; ой; пиғыл; талап: ~不明 мақсат түсініксіз | 共同的~ жалпы талап.

【意向书】yìxiàngshū【зат.】ниеті, талабы жөнінде өтініш (протокол).

【意象】yìxiàng【зат.】ойдағы бейне; ойдағы көрсетілім.

【意兴】yìxìng【зат.】көңіл; қызығушылық; қызық; назар; ынта; ықылас: ~索然 еш қызықсыз; ынтасыз | ~勃勃 үлкен қызығушылықпен.

【意义】yìyì【зат.】①мағына; мән: 字面~дәл мағынасы.②мағына; маңыз: 教育~тәрбиелік маңызы | 人生的~ адам өмірінің маңызы | 没有~ мағынасыз; мәнсіз.

【意译】yìyì【ет.】①еркін аударма.②

сөздің мағынасына қарай аудару.

【意愿】yìyuàn【зат.】тілек; ерік; ықылас; ынтызар; аласұрыс; албырту; жұлқыну; оқталыс; талап; талаптану; талпыныс; тауан; ұмтылу; ұмтылыс: 随着你们的~ сіздің талабыңыз бойынша; 按照自己的~өз еркімен; 表达人民的~халық ықыласын білдіру.

【意韵】yìyùn【зат.】意境和韵味: 这首诗作别有一番~.

【意蕴】yìyùn【зат.】қорытынды.

【意在言外】yìzài yán wài ишарамен айту; лебіз; тұспал.

【宗旨】yìzhǐ【зат.】тілек; ықылас; ынтызар; ерік; жігер: 秉承~ереже, нұсқау бойынша.

【意志】yìzhì【зат.】ерік; жігер; қайрат: ~薄弱 бұйығы мінезділік; қажырсыздық; ынжықтық | ~坚强 тұрақты ерік | ~力 өзін-өзі билеушілік.

【意中人】yìzhōng rén【зат.】жар; жақсы көретін; сүйікті; ғашығы.

【溢】yì【ет.】су тасу; төгілу;: 河水四~өзен иектен асып төгілді; өзеннің суы кемерінен асты.

【溢洪道】yìhóng dào【зат.】суағар; ығысу.

【溢价】yìjià【ет.】аживо; айырма (акша курсының тұрақты құнынан қымбаттауы); үстеме: 债券~эмиссиялық бағам облигациясына үстеме.

【溢美】yìměi【ет.】асыра мақтау; дәріптеу; мақталу; шамандан тыс мақтау.

【溢于言表】yìyú yán biǎo жан дүниенді төгу.

溢(溢)yì【ет.】арқанға асылып өлу.

藪 yì【ет.】→艺.

蜴 yì→蜥蜴.

鲚(鲚)yì①【зат.】балықтың бір түрі.

廌 yì【ет.】еске түсіру; құрмет көрсету.

瘞(yì) yì【ет.】жерлеу; көмдіру; көму; жерге құрбан ету.

潞 yì 清潞河(Qīngyù Hé), Хэнань провинциядағы Ишуй өзені.

嫫 yì【ет.】жұмсақ; икемделгіш; икемшіл; көнгіш; көнтерлі; қайтымды.

饬(饬)yì【ет.】азық-түліктің бүлінуі.

毅 yì берік; жеңілмейтін; именбейтін; қайсар; мүдірмейтін; сенімді; табанды;

таймайтын; тиянақты; қатты: ~力 жігерлілік; | 刚~ қатты және табанды.

【毅力】yìlì【зат.】ерік; жігер; қайрат; тұрақты ерік; энергия; жігерлілік; қайраттылық: 有~的人 жігерлі адам.

【毅然】yìrán【үс.】батыл; қорғалақтамай; табанды; мүдірместен: ~拒绝 батыл түрде бас тарту.

鸫(鸫)yù джонка (қытайдың желкенді кемесі).

熠 yì【ет.】жарық жайнаған.

【熠熠】yìyì【сын.】жарық; ашық; жарқын.

薏 yì 见下.

【薏米】yì mǐ【зат.】иовлева көз жас түйірі.

【薏仁米】yì rén mǐ【зат.】→薏米.

【薏苡】yì yǐ【зат.】иовлева көз жасы; коикс лакрима-иоби.

翳 yì→“翳”.

殄 yì【ет.】①дәмі таусылу; демі біту; жан беру; жан тәсілім қылу; құру; өлу.

②жайпау; жайрату; қоғадай жапыру.

瞠 yì【ет.】бұлтты; бұлыңғыр; бүркек; жауын-шашынды.

蝥 yì【зат.】омыртқасыздар.

剿 yì мұрынды кесіп алу (ежелгі жазалау түрі).

翳 yì①【ет.】көлеңкелеу; жасыру.②

【зат.】ақ шел; көз сүйел; ноғала (көзге түскен ақ).

臆(臆)yù① кеуде; көкірек; төс.② субъективтік көзқарас; жеке ой пікір: ~测 субъективтік болжам | ~造 жалған.

【臆测】yì cè【ет.】субъективтік болжам; субъективтік жорамал.

【臆断】yì duàn【ет.】ойша долбарлап айта салу.

【臆度】yì dù【ет.】болжал; болжам; субъективтік көзқарас; субъективтік ой.

【臆见】yì jiàn【зат.】субъективтік көзқарас; жеке пікір.

【臆说】yì shuō【зат.】өз бетімен жорамал, өзінше болжау.

【臆想】yì xiǎng【ет.】күдіктену; секемдену; шектену; шүбәлану.

【臆造】yì zào【ет.】бекер; жалған; қиял; ойдан шығарылған; бел байлау; ойға бекіну; тоқтамға келу: 这完全是~ мұның барлығы таза жалған.

瘰 yì【ет.】→“疔”.

翼 yì①【зат.】 қанат: 机~ ұшақтың қанаты; 鸟~ құстың қанаты.② (Yì)

【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【翼侧】 yìcè【зат.】 қанат; қаптал; фланг (әскердің екі шеті, екі жақ қанаты): 左~ сол фланг | 右~ оң фланг.→侧翼.

【翼翅】 yìchì【зат.】 қанат.

【翼翼】 yìyì〈书〉【сын.】 қанат қағу; желбіреу.

【薹草】 yìcǎo【зат.】 多年生草本植物, 叶子条【сын.】, 圆锥花序.嫩时可作饲料, 秆可用来编织器物.

镱 (镱) yì【зат.】 иттербий Yb(ytterbium).

瘵 yì [瘵症] (yìzhèng)【зат.】 долылық; есірік; истерия (жүйке ауруы).

懿 yì〈书〉 асқан сұлу; әсем; өте әдемі; өте сұлу; жетілген; құнды; маңдай алды: ~德 жетілген адамгершілік.

【懿旨】 yìzhǐ【зат.】 патшаханымның жарлығы, әмірі.

yīn

因 yīn①〈书〉 себеп: ~事出有 барлығы себепсіз болды.②〈书〉

【сөзал.】 →因为: ~病请假 денсаулық жағдайына байланысты демалыс алу | 会议~故改期 болжанбаған мән-жайдайға, күтпеген жағдайға байланысты жиналысты басқа күнге ауыстырды.③ (Yīn)【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【因变量】 yīnbiànlìang【зат.】 →函【сан.】.

【因材施教】 yīncǎishījiào оқушылардың жекелеген қасиеті бойынша сабақ беру, оқыту.

【因此】 yīncǐ 连 солай болғандықтан; сол себепті; сол үшін; сондықтан: 我急着要赶火车, ~没有等你 Мен пойызға кешіккендіктен, сол себепті сені күтпедім.

【因地制宜】 yīndìzhìyì жергілікті жағдайға қолданады.

【因而】 yīn'ér 连 солай болғандықтан; сол себепті; сол үшін; сондықтан; сол себептен; соған орай: ~我认为有此必要 сол себептен мен оны қажет деп санаймын.

【因果】 yīnguǒ【зат.】① себеп және салдар: ~关系 себепкерлік; себептілік.② жаза.

【因陋就简】 yīnlòujiǎn анайы жабдықты қолдану; қолда барымен қолдану.

【因时制宜】 yīnshízhìyì уақытты ескеру.

【因人成事】 yīnrénchéngshì бөтен қолмен (істеу); біреудің күші арқылы.

【因式】 yīnshì【зат.】 бөлгіш.

【因式分解】 yīnshìfēnjiě көбейткішті жіктеу; факторизация.

【因势利导】 yīnshìlìdǎo үйлесімділік жағдайлармен әрекет ету.

【因【сан.】】 yīnshù【зат.】 бөлгіш; көбейткіш; өсіргіш (сан).

【因素】 yīnsù【зат.】① фактор; ықпал (белгілі оқиғаның қозғаушы күші, себебі); кезең; мезгіл; мезет; сәт.② құрам; негіз; себеп.

【因特网】 Yīntèwǎng【зат.】 ғаламтор; интернет (электрондық поштаны қамтамасыз етені; кең маманданған ақпараттық жүйеге еруге мүмкіндік беретін ғаламдық компьютерлік жүйе).

【因为】 yīn'wèi【сөзал.】 себебі; өйткені; солай болғандықтан: ~今天事情多, 所以没有去成 Бүгінгі жұмыс көп болғандықтан, сол себепті бара алмаймыз; ~下雨 жаңбыр болғандықтан; ~天气不好 қолайсыз ауа райы болғандықтан.

【因袭】 yīnxí【ет.】 еліктеу; қабылдау; қабыл алу; үлгі алу; дәстүр бойынша: ~陈规 дәстүрлі кезек бойынша; ескі дәстүрмен.

【因小失大】 yīnxiǎoshīdà аздықтан көпті жоғалтып алу.

【因循】 yīnxún【ет.】① салт-дәстүрді үлгі алу; еліктеу; өнеге үйрену: ~旧习 ескіні ұстау; ескіні өнеге үйрену.② былдық; кешіктірушілік; көпке созушылық; сарсаңға салу; төрешілдік; кешіктіру; кейінге қалдыру; созалақтау; созу: ~误事 көпке созушылықпен барлық істі құртады.

【因循守旧】 yīnxúnshǒujiù кертартпа; консерваторлық.

【因噎废食】 yīnyēfèishí қақалудан қорыққаннан тамақты жеуден бас тарту.

【因应】 yīnyīng【ет.】 әсер тигізу; керісінше жауап қайтару; сезіну; шағылысу.

【因由】 yīnyóu(~儿)〈口〉【зат.】 себеп; себеп-салдар; сылтау; дәлел; негіз.

【因缘】 yīnyuán【зат.】① бап; дәлел;

жай; желеу; итерме; себеп; себеп-салдар; себепкер; сылтау; уәж.② жазмыш; махфуз; тағдыр.

【因子】 yīnzǐ【зат.】①→因【сан.】.②→因式.

阴(陰、陰) yīn① «инь» (табиғатта әйел бастамасы ежелгі натурфилософия бойынша)② күнтізбе: ~历 айлы күнтізбе.③【сын.】 солтүстік тау бөктері; солтүстік таудың баурайы; солтүстік таудың баурайында; оңтүстік өзен жағасы.④ көлеңке: 树~ағаштың көлеңкесі | 坐在背~的地方 көлеңкеде отыру.⑤ сырт жағы: 碑~ескерткіштің сырт жағы.⑦凹进的: ~文.⑧ теріс: ~电极 теріс электрод.⑨【сын.】→阴险: 这个人真~бұл адамның арам; бұл жауыз адам.⑩ бұлтты; бұлыңғыр; бүркек; жауын-шашынды; буалдыр; бұлдыр; күнгірт; қараңғы; тұнжыраған: ~天 күн бұлтты. (11) (Yīn)【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【阴暗】 yīn'àn【сын.】 бұлтты; бұлыңғыр; бүркек; түнерге; қараңғы: 地下室里~潮湿 жертөледе қараңғы және ылғалды | 天色~ күн бұлтты болды | ~的脸色 қабағы ашылмаған түр.

【阴暗面】 yīn'ànmian【зат.】 көлеңкелі жақ; медальдың сырт жағы.

【阴部】 yīnbù【зат.】 абиыр.

【阴曹】 yīncáo【зат.】→阴间.

【阴差阳错】 yīnchāyángcuò→阴错阳差.

【阴沉】 yīnchén【сын.】→阴暗: 脸色~下来 беті жалыға бастады.

【阴沉沉】 yīnchénchén(~儿)【сын.】 状态词 қараңғы.

【阴错阳差】 yīncuòyángchā мүмкін емес түсінбестік болды; қандай да бір астан-кестен.

【阴丹士林】 yīndānshìlín【зат.】① мақта мата индантренмен боялған.② индантрен.

【阴道】 yīndào【зат.】 қынап.

【阴德】 yīndé【зат.】 жарылқаушылық; жақсылық; қайыр; шарапат жарық дүниеде саналатын.

【阴电】 yīndiàn【зат.】 теріс электр.

【阴毒】 yīndú【сын.】 зәрлі; зымиян; кекеткіш; мысқылшыл; арам ойлы; аяр; жауыз; жымырысқы; зұлым; зұлымдық: 为人~ зәрлі адам.

【阴风】 yīnfēng【зат.】① қысқы жел,

солтүстік желі.② борсыған ағыс.

【阴干】yīngān【ет.】кептіру; құрғату (көлеңкеде; желмен).

【阴功】yīngōng【зат.】→阴德.

【阴沟】yīngōu【зат.】жерасты, жабық суағар.

【阴户】yīnhù【зат.】→阴门.

【阴晦】yīnhuì【сын.】тас қараңғылық; тас қараңғы; түк көрінбейтін қараңғы.

【阴魂】yīnhún【зат.】әруак; жын; пері; періште; шайтан.

【阴极】yīnjiǐ【зат.】теріс электрон; катод.

【阴极射线】yīnjiǐshèxiàn катод сәулесі.

【阴间】yīnjiān【зат.】о дүние; арғы беттегі дүние; арғы жақтағы дүние.

【阴茎】yīnjīng【зат.】ерлер жыныс мүшесі.

【阴冷】yīnlěng【сын.】жабыңқы түр, сыртқы келбет.

【阴离子】yīnlǐzǐ【зат.】анион; теріс ион.

【阴历】yīnlì【зат.】① айлы күнтізбе. ②→农历.

【阴凉】yīnliáng①【сын.】салқын; суық; көлеңкелі; саялы. ②(～儿)【зат.】көлеңкелі және салқын жер: 找个～儿歇一歇 көлеңкелі және салқын жер тауып, кішкени демалып алайық.

【阴霾】yīnmái【зат.】мұнар; алабота.

【阴门】yīnmén【зат.】сарпай.

【阴面】yīnmiàn(～儿)【зат.】көлеңкелі жақ: 房子的～ үйдің көлеңкелі жағы.

【阴谋】yīnmóu①【ет.】дайындау; ойлану; арам ниетке бару; қара ниетті қылық көрсету; шағыстыру; шағыстырып қарсы тұрғызу: ～暴乱 көтерілісті шағыстыру; дайындау. ②

【зат.】астыртын сөз байласу; астыртын әрекет; қастандық; сойқан; эзәзілдік; қастық; пәлелік; шиеленіс (қастық, жауыздық іс, әрекет); арам қулық; арамдық іс; бұзық ниет; қияңқылық: ～诡计 зұлымдық қастық; арам ойлы жоспарлар.

【阴囊】yīnnāng【зат.】ұма.

【阴平】yīnpíng【зат.】қазіргі қытай әдеби тіліндегі буынның бірінші тоны.

【阴柔】yīnróu【сын.】аналық; әйел.

【阴森】yīnsēn【сын.】қарауытқан; түнеріңкі; зұлмат; қапас; қараңғы: ～

的树林 түнеріп тұрған тоғай.

【阴森森】yīnsēnsēn(～的)【сын.】状态词 Мүлдік.

【阴山背后】yīnshānbèihòu оңаша орын.

【阴寿】yīnshòu【зат.】ас — азаның аяғы ата-ананың туған күнінің ортасына сйкес келеді.

【阴司】yīnsī【зат.】→阴间.

【阴私】yīnsī【зат.】жағымсыз іс; лайықсыз қылық.

【阴文】yīnwén【зат.】түрлі түсті фонда ақ белгімен басылған мөрдін баспа-таңбасы.

【阴险】yīnxiǎn【сын.】арам ойлы; аяр; жауыз; жымырысқы; зұлым; зұлымдық: ～的人 сұр жылан; мысқылшыл адам | ～毒辣 зәрлілік; зымияндық; мысқылшылдық.

【阴性】yīnxìng【зат.】①аналық род (грамматикалық категория). ②теріс реакция (вакцинаға).

【阴阳】yīnyáng【зат.】①инь және ян (табиғатта әйел (теріс) және еркек (оң) бастамасы). ③инь ян мектебі натурфилософиялық.

【阴阳怪气】yīnyángguàiqì даракылық; қылжақтық; қыңырлық; мәжнүндік; елес; көрініс; қайрандық; қайран қалатын құлық; қисынсыз әрекет.

【阴阳历】yīnyánglì【зат.】қытайдың ескі күнтізбесі қосымша айлар қосылып өзгертулер енгізілген.

【阴阳人】yīnyángrén【зат.】қос жынысты; қызтеке (еркектік жынысы да, әйелдік жынысы да бар адам я айуан).

【阴阳生】yīnyángshēng【зат.】жауырыншы; дуагер; көз байлаушы; сиқыршы; инь ян натурфилософия мектебінің адепт; жақтаушы (бір ілімді сеніп жақтаушы).

【阴阳水】yīnyángshuǐ【зат.】шала қоспа және қайнатылған су (дәріні еріту және қабылдау үшін).

【阴翳】yīnyù→“荫翳”.

【阴影】yīnyǐng(～儿)【зат.】көлеңке: 树木的～орман көлеңкесі | 蒙上～түнекпен бүркелген.

【阴雨】yīnyǔ【ет.】жаңбырлы; бұлыңғыр; бүркек; жауынды-шашынды: ～连绵 созылмалы жаңбыр | ～天气 жаңбырлы ауа райы.

【阴郁】yīnyù【сын.】①бұлтты; бұлыңғыр; бүркек; күңгірт; қараңғы;

тұнжыраған: 天气～бұлтты ауа райы. ②жабыңқы; көңілсіз; қараңғы; жабырқаңқы; қабағы ашылмайтын; тұнжыраған: 心情～жұтаң көңіл.

【阴云】yīnyún【зат.】қара бұлт: ～密布 аспанды қара бұлт жапты.

【阴韵】yīnyùn【зат.】қарау→阳韵.

【阴宅】yīnzhái【зат.】бейіт; зират; қорым; мазар; мола.

【阴鸷】yīnzhi〈书〉【сын.】зарарлы; зиянды және арам ойлы; аяр; жауыз.

【阴鹭】yīnzhi〈书〉①【ет.】жасырын түрде рақым ету, ізгілік ету. ②【зат.】жасырын жақсы істер.

茵(①褥)yīn①мат; төсек. ②(Yīn)【зат.】Фамилияға қолданылады.

荫(蔭)yīn①көлеңке: 树已成～ағаштар өсіп, көлеңкелі ағаш болды. ②(Yīn)【зат.】Фамилияға қолданылады.

【荫蔽】yīnbì【ет.】①жабу; жасыру; қаптау. ②жасырыну; паналау.

【荫翳】yīnyì〈书〉①【ет.】→荫蔽: 河边柳树～өзен жағасы талдың көлеңкесінде. ②【сын.】көпірме; қайырылған.

音yīn①【зат.】дауыс; дыбыс; үн: ～乐 музыка. ②хабар; хабар-ошар: 佳～қуанышты хабар. ③(Yīn)【зат.】Фамилияға қолданылады.

【音标】yīnbīāo【зат.】транскрипция (бір құралға арнап жазылған музыкалық шығарманы басқа бір құралға бейімдеу).

【音波】yīnbō【зат.】дыбыс толқыны.

【音叉】yīnchā【зат.】камертон (үн мұқамын көрсететін айыр тәрізді асыл аспап).

【音长】yīncháng【зат.】дыбыс созылыңқылығы.

【音程】yīnchéng【зат.】интервал (екі дыбыстың арасындағы жіңішкелік айырмасы).

【音带】yīndài【зат.】магнит лентасы.

【音调】yīndiào【зат.】дауыс ырғағы; екпін; интонация; саз (дауыстың бір жоғарылап, бір төмендеуі); әуен; күй; мелодия: ～铿锵 дауысы зор және ырғақты.

【音读】yīndú【зат.】оқылуы; айтылуы; транскрипция (иероглифтің).

【音符】yīnfú【зат.】нота (музыкалық шығарманың мәтіні).

【音高】yīngāo【зат.】дыбыстың

жоғарылығы.

【音耗】yīnhào〈书〉【зат.】→音信.

【音阶】yīnjiē【зат.】гамма (дыбыстардың бірыңғай я көтеріңкі я төмендеп келетін қатар тәртібі).

【音节】yīnjié【зат.】буын.

【音节文字】yīnjiéwénzì силлабикалық жазу; буындық жазу.

【音量】yīnliàng【зат.】дауыс қаттылығы.

【音律】yīnlǜ【зат.】құрылым.

【音】yīn【зат.】yīnmíng【зат.】әріптік мағына.

【音频】yīnpín【зат.】дыбыс жиілігі.

【音强】yīnqiáng【зат.】дыбыстың күші, қарқындылығы.

【音区】yīnqū【зат.】регистр (дыбыс өзгертетін аспап).

【音儿】yīnr〈方〉【зат.】① дауыс; дыбыс; тон; айтылу.②тон; екпін; сарын.

【音容】yīnróng【зат.】дауыс мен сыртқы келбет; сыртқы түр.

【音色】yīnsè【зат.】тембр; үндем (дауыстың құбылуы).

【音素】yīnsù【зат.】аллофон.

【音素文字】yīnsùwénzì әріптік-фонетикалық жазба.

【音速】yīnsù【зат.】дыбыстың жылдамдығы.

【音位】yīnwèi【зат.】фонема (сөздің мағынасы мен тұлғасын түрлендіре алатын тіл дыбыстары).

【音问】yīnwèn【зат.】→音信.

【音系】yīnxì【зат.】фонетикалық жүйе.

【音响】yīnxiǎng【зат.】дауыс; дыбыс; үн; даңғыр; шуыл; шу: ~效果 айқайдан пайда болатын әсерлер.

【音像】yīnxiàng【зат.】аудиовизуальды; дыбыс-бейне; тыңдарлық-көнерлік; тыңдау-көру (көріп те, естіп те қабылдауға арналған).

【音信】yīnxìn【зат.】хат; хабар; хабар-ошар: 杳无~хабар-ошарсыз.

【音序】yīnxù【зат.】фонетикалық тәртіп.

【音讯】yīnxùn【зат.】→音信.

【音义】yīnyì【зат.】иероглифтің айтылуы мен мағынасы

【音译】yīnyì【ет.】транслитерация (бір алфавиттің әріптерімен екінші алфавиттің әріптерін жазу); транскрипция (бір құралға арнап жазылған музыкалық шығарманы басқа бір құралға бейімдеу).

【音域】yīnyù【зат.】диапазон (дауыстың немесе музыкалық аспаптың сала алатын дыбыстар жинағы).

【音乐】yīnyuè【зат.】музыка; әуен; саз: ~会 концерт; ~家 музыкант; сырнайшы.

【音韵】yīnyùn【зат.】①рифма; ұйқас (өлең жолдарының ұйқасы).②ұйқас белгілерінің тобы.

【音韵学】yīnyùnxué【зат.】фонология (тіл білімінің фонемаларды зерттейтін саласы).

【音障】yīnzhàng【зат.】дыбыстық кедергі.

【音值】yīnzhí【зат.】дыбыс сапасы.

【音质】yīnzhì【зат.】→音色.

【音准】yīnzhǔn【зат.】Музыка дыбыстың дәлдігін білдіреді.

溷(溷)yūn【ет.】су болу, су жайылу: 这种纸不好,容易~бұл қағаз жаман, онда сия жайылып кете береді.

姻(媪)yūn неке: 联~бауырласу; туыс болып кету.

【姻亲】yīnqīn【зат.】жегжаттық; сүйек жақындық.

【姻亚】yīnyà→“姻娅”.

【姻娅】yīnyà〈书〉【зат.】сүйек жақын; бажа.

【姻缘】yīnyuán【зат.】некелік байланыс.

骊(騊)yūn шұбар; шұбар ат.

纆(纆)yūn[纆纆](yūn yūn)→“氤氲”.

氲 yūn[氲氲](yūnyūn)〈书〉【сын.】будактау; бұрқырау: 云烟~бұлттар бұрқырап жатыр.

殷 1yīn〈书〉①→殷切: 期望甚~зор үміт жіктеу.②→殷勤.

殷 2Yīn【зат.】①Ин династиясы, индік кезең (1401–1122 б.з.д.ж.ж.).②Фамилия.

【殷富】yīnfù【сын.】ауқатты; әлді; бардам; дәулетті; күйлі; малды; тоқ; бай: 家道~отбасының жағдайы тоқ.

【殷鉴】yīnjiàn【зат.】алдын-ала ескерту; білдіру; күні бұрын ескерту; күні бұрын сақтандыру; сақтандыру; сақтық; сабақ.

【殷切】yīnqiè【сын.】бұрмалаусыз; бүкпесіз; қызулана; қызу түрде: ~希望 бұрмалаусыз үміттену.

【殷勤】(慇懃)yīnqín【сын.】бал мінезді; жайдарман; жарқын жүзді; құшақ жайған; сыпайы; ізетті; сабаз; тым сыпайы: ~招待 құшақ жая қарсы

алу.

【殷实】yīnshí【сын.】ауқатты; әлді; бардам; барлы; бұлды; дәулетті; керегелі; күзірлі; қорабалы; мұқтажсыз; мүлкіті: ~人家 ауқатты отбасы.

【殷墟】Yīnxū【зат.】Инь қаласының ескі орны (Хэнань провинциясында).

【殷殷】yīnyīn〈书〉【сын.】→殷切: ~期望 қызулана қалау.

【殷忧】yīnyōu〈书〉【зат.】сарыла алаңдау; аса қатты абыржу.

烟 yān[烟媪](yānyūn)→“氤氲”.

烟(鋼)yūn【зат.】индий.

堙 yīn〈书〉①көтерме; төстабан; үйген топырақ; үйме; үйінді.②түсіп кету; түсіп қалу; қопарылып құлау; құлау; опырылу.

啞(瘖)yūn〈书〉①→啞哑.②шақыру; айғайлап шақыру.

【啞哑】yīnyǎ【сын.】қарлығу; қарлықтыру; қырылдап қалу; қырылдау; қырылдау (дауыстың қарлығуы).

阨(闞)yūn①古【ет.】瓮城的门.②〈书〉堵塞.

悒 yīn[悒悒](yīnyīn)〈书〉【сын.】алаңсыз; бейпіл; бейқұт; бүліксіз; елеңсіз; мұңсыз; тып-тыныш.

歎 yīn 用于人【зат.】, 九方歎, 春秋时人, 善相马.

澗 yīn 澗溜 (Yīnliù), жер аты Тяньцзинь қаласында орналасқан.

裡 yīn тазалау құрбанын шалу.

慇 yīn→殷勤.

yín

吟(唸)yín①【ет.】→吟咏: ~诗 мәнәрлеп айтып беру; мәнәрлеп өлең айтып беру.②(Yín)【зат.】Фамилияға қолданылады.

【吟哦】yín'é【ет.】→吟咏.

【吟风弄月】yín fēng nòng yuè жазушылық; шығарымпаздық; жазушылықпен айналысу.

【吟诵】yínsòng【ет.】әндетіп оқу; құбылтып оқу; тамылжытып оқу.

【吟味】yínwèi【ет.】декламациялау; көркемдеп оқу әрбір сөзді: 反复~.

【吟咏】yínyǒng【ет.】декламациялау; көркемдеп оқу; мәнәрлеп айтып беру; мәнәрлеп өлең айтып беру.

垠 yín〈书〉шек; шекара: 一望无~

шексіз жазық; шек жоқ жазық | 平沙无~ шексіз қиыршық.

猜 yín [猜猜](yínyín) <书> 【ел.】 үру (иттің үруі): ~狂吠 тамылжып иттер үрді.

閻(閻)yín [閻閻](yínyín) <书> 【сын.】 талқылау барысында жақсы қарым-қатынас.

硯 yín 六硯圩(Liù yǎn wū) жер аты.

崑(崑)yín → 崑崙.

银(銀)yín ① 【зат.】 күміс Ag(argentum). ② валютамен байланысты: ~行 банк | ~根 ақша айналымы. ③ күміс; күмістей: ~须 күміс қылқан. ④ (Yín) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【银白】 yínbái 【сын.】 күміс; күмістей; күміс тәрізді: ~色的月亮 күмістей айдың түсі.

【银杯】 yínbēi 【зат.】 күміс кубок, жүлде.

【银本位】 yínběnwèi 【зат.】 күміс валюта.

【银币】 yínbi 【зат.】 күміс ақша.

【银弹】 yíndàn 【зат.】 соғп алаған адамдардың ақшасын.

【银锭】 yíndìng 【зат.】 ① (~儿) жамбы; кесек күміс; күміс кесегі; күміс құйма; құйма күміс; сом күміс. ② құрбан шалуға арналған фольгадан жасалған салттық ақша.

【银耳】 yín'ěr 【зат.】 ақ сүректі саңырауқұлақ.

【银发】 yínfà 【зат.】 ақ шаш.

【银粉】 yínfěn 【зат.】 сұр қызғылт.

【银根】 yíngēn 【зат.】 ақша айналымы.

【银汉】 yínhàn <书> 【зат.】 → 银河.

【银行】 yínháng 【зат.】 банк.

【银行卡】 yínhángkǎ 【зат.】 банк картасы (банк клиент есебінен сатуға тиіс есеп айырысу және басқа құжаттарын жасауға арналған құрал).

【银号】 yínhào 【зат.】 банкирлік үй.

【银河】 yínhé 【зат.】 Құс жолы.

【银河系】 yínhéxì 【зат.】 галактика (жұлдыздар жүйесі); галактикалық жүйе; Құс жолының жүйесі.

【银红】 yínhóng 【сын.】 киноварь (қызыл түсті минерал, сол минералдан істелген бояу) қосылған алқызыл бояу.

【银狐】 yínhú 【зат.】 күмістей- қара (канадалық) түлкі.

【银灰】 yínhuī 【сын.】 күмістей - сұр түс.

【银婚】 yínhūn 【зат.】 ерлі-зайыпты болып өмір сүрудің жиырма бес жылдығы; күміс тойы.

【银匠】 yínjiàng 【зат.】 зергер (асыл тастардан және металдардан зат жасайтын зергер адам).

【银两】 yínlǎng 【зат.】 күміс лян; таэль; күміс.

【银楼】 yínlóu 【зат.】 зергер дүкені.

【银幕】 yínmù 【зат.】 экран (кинофильмдердің көрсетілуі).

【银牌】 yínpái 【зат.】 күміс медаль.

【银屏】 yín píng 【зат.】 телеэфир.

【银钱】 yínqián 【зат.】 ақша.

【银杉】 yínshān 【зат.】 майқарағай; самырсын (солтүстік жақта өсетін ағаш).

【银团】 yíntuán 【зат.】 банктердің бірлестігі; консорциум (ақша операциясын бірлесіп іске асыру үшін ірі банкілердің, банкирлердің монополиялық бірлесуі).

【银团贷款】 yíntuándàikuǎn кредит алу; кредит синдикаты (тауарларды монополия жолымен сатып, рыноктан бәсекелестерін қуатын, өндіріс иелерінің үстеме пайда келтіру үшін монополиялық бірлестігі).

【银屑病】 yínxièbìng 【зат.】 псориаз; қабыршақты теміреткі.

【银杏】 yínxìng 【зат.】 ① гинкго. ② гинкго.

【银洋】 yínyáng 【зат.】 → 银圆.

【银样镞枪头】 yínyànglǎqiāngtóu күміс найза қалайы ұшымен.

【银鹰】 yínyīng 【зат.】 күміс қыран.

【银元】 yínyuán → “银圆”.

【银圆】 yínyuán 【зат.】 күміс доллар; күміс юань.

【银朱】 yínzhū 【зат.】 киноварь (қызыл түсті минерал, сол минералдан істелген бояу).

【银子】 yín·zi 【зат.】 күміс.

淫 yín

【淫荡】 yíndàng 【сын.】 азғындау; азғындық; бұзықтық; зина; зинақорлық (бұзық мінез-құлыққа беріліп кетушілік); бұзылғандық; жаман жолға түскендік.

【淫秽】 yínhuì 【сын.】 әдепсіздік; боғауыз; ерелгі; ерсілік; келіссіздік; ұятсыздық: ~的笑话 ұятсыз күлкілі әңгіме.

【淫乱】 yínluan 【ет.】 азған; бұзық; бұзылған; адасқан.

【淫威】 yínwēi 【зат.】 билік пұрсатын теріс пайдалану; бассыздық; басынушылық; зомбылық; зорлық-зомбылық; қаталдық; озбырлық; өктемдік; рақымсыздық; тәлкек.

【淫猥】 yínwèi 【сын.】 → 淫秽.

【淫窝】 yínwō 【зат.】 : жезөкшелікпен айналысу порнография.

【淫雨】 (霪雨) yínyǔ 【зат.】 ақ жауын: ~连绵 үнемі ақ жауын жауды.

【淫欲】 yínyù 【зат.】 жыныстық құштарлық; құмарлық; сұқтанушылық; шабыт; ындын.

寅 yín 【зат.】 «инь» (12 циклдық белгілердің үшіншісі).

【寅吃卯粮】 yínchīmǎoliáng ертеңгі табыс күндердің есебінде ғана тұру.

【寅时】 yínshí 【зат.】 түнгі 3тен таңғы 5ке дейінгі уақыт.

龋(龋)yín <书> 同“龋”(yín).

【龋龋】 yín yín <书> 【сын.】 аргументы.

鄞 Yín ① 鄞州(Yínzhōu), жер аты Чжэцзян провинциясында орналасқан.

② 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

靛(靛)yín қызыл иек; тістің еті.

夤 yín <书> ① зор құрмет ету; зор құрмет көрсету. ② тұңғыық; шексіз терең: ~夜 жеті қараңғы түн.

【夤夜】 yínyè <书> 【зат.】 жеті қараңғы түн.

【夤缘】 yínyuán <书> 【ет.】 билеп төстеушілер өкіметінің қолдауына жету.

蟬 yín кара күйе; кітап құрты.

龊 yín <书> ① алақол; арам; әділетсіз; қиянатшыл; қытымыр; надұрыс; опасыз; ұждансыз. ② ақылсыз; зердесіз.

霖 yín → 淫雨.

yǐn

尹 yǐn ① әмірші; басқарушы; билеуші; билеп-төстеуші: 府 ~ астаналық облыстың басқарушысы | 京兆 ~ астаналық округтың билеушісі. ② (Yǐn) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

引 yǐn ① сүйреу; тарту: ~车 жүк арбаны сүйреу. ② 【ет.】 → 引导: ~上正路 шынайы жолға жіберу. ③ → 引起: ~人注目 адамдардың көңілін өзіне қарату. ④ <书> созып тұру: ~颈 мойнын созу. ⑤ 【ет.】 → 引证. ⑥ 量 «инь» (ұзындық өлшемі 33,33ке тең). ⑦ (Yǐn) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【引爆】 yǐnbào 【ет.】 детонациялау; детонация (ұру күшінен немесе капсульдің тұтануынан жарылғыш заттың лезде және тас талқан болып жарылуы).

【引柴】 yǐnchái 【зат.】 аздыру; жағу.

【引产】 yǐnchǎn 【ет.】 дәрілермен, акупунктурамен, хирургиямен және басқа да әдістермен аяқталған жүктілікке жатады, жатырдың қысқаруына, ұрықтың шығуына ықпал етеді.

【引导】 yǐndǎo 【ет.】 ① бастау; апару; белгілі бір бағытта болу: 他~我们去参观车间 Ол бізді цехті көруге алып барды. ② бағыттау; жолдау; жіберу; мегзеу; сілтеу; апару.

【引得】 yǐndé 【зат.】 индекс.

【引【ет.】】 yǐndòng 【ет.】 аудару; еліктіру; қоздыру; құштарландыру; қызықтыру; өршіту; құмарландыру; ояту (сезімін): 这几句话~了他的心事 мына сөздер оның жүрегін жұбатып жіберді.

【引逗】 yǐndòu 【ет.】 ① арсылдату; келемеждеу; мазақтау; ызаландыру; ② → 引诱.

【引渡】 yǐndù 【ет.】 әшкерелеу; ұстап беру; экстрадиция: ~ 犯人 қылмыскерді ұстап беру.

【引而不发】 yǐnérbùfā «жай тарту, бірақ садақ оғын жібермеу»; уақытқа дейін күтіп тосу.

【引发】 yǐnfā 【ет.】 себепден.

【引港】 yǐngǎng 【ет.】 → 引水.

【引吭高歌】 yǐnhánggāogē бар дауысымен өлең айту.

【引航】 yǐnháng 【ет.】 лоцман жұмысы (белгілі бір өңірде кемелерді жүргізетін маман).

【引号】 yǐnhào 【зат.】 тырнақша.

【引河】 yǐnhé 【зат.】 арық қазу.

【引魂幡】 yǐnhúnfān 【зат.】 қаралы сурет (құдай, пайғамбар, т. б. -дың шіркеудегі суреті).

【引火】 yǐnhuǒ 【ет.】 от жағу.

【引火烧身】 yǐnhuǒshāoshēn ① болмасқа әурелену. ② өзіне көп сыни сөздер аудару.

【引见】 yǐnjiàn 【ет.】 таныстыру.

【引荐】 yǐnjiàn 【ет.】 кеңес беру; таныстыру.

【引酵】 yǐnjiào 【зат.】 ашытқан камыр.

【引【сөзал.】】 yǐnjiè 【ет.】 енгізу.

【引进】 yǐnjìn 【ет.】 ① алып пайдалану; шеттен алу: ~新品种 жаңа сортпен алып пайдалану. ② → 引荐.

【引经据典】 yǐnjīngjùdiǎn дәйексөз бен кітаптан үзіндімен дәлелдеу.

【引颈】 yǐnjǐng <书> 【ет.】 мойнын созу: ~就戮 басын тік көтеріп өлімді қарсы алу.

【引咎】 yǐnjiù 【ет.】 айыбын мойындап келу; өз кінәсін мойындау: ~自责 кінәні өз мойына алу; кінәні мойындап, өзін кінәлау.

【引狼入室】 yǐnlángrùshì қойқораға қасқырды жіберу.

【引力】 yǐnlì 【зат.】 гравитация; тарту; тартылыс.

【引例】 yǐnlì 【ет.】 мысал келтіру (дәлелдеулер); желеурету өнеге боларлық жағдайға.

【引领】 yǐnyǐng 【ет.】 медет қылу; сену; үміт қылу; үміттену; күтіп шыдамы таусылған соң кетіп қалу: ~而望 шыдамы таусыла күту.

【引领】 yǐnyǐng <书> 【ет.】 бағыттау; беттеу; жолдау; икемдеу; мегзеу.

【引流】 yǐnliú 【ет.】 дренаж (жараның ірінің түтік арқылы шығару).

【引路】 yǐnlù 【ет.】 жол көрсету; апару: 他可以给你~ ол саған жол көрсете алады; ол сені апарды.

【引论】 yǐnlùn 【зат.】 кіріспе; кіріспе бөлімі.

【引起】 yǐnqǐ 【ет.】 аудару; еліктіру; қоздыру; құштарландыру; қызықтыру; өршіту; құмарландыру; ояту (сезімін); енгізі: 你的话~我的另一个想法 сіздің сөзінің мені басқа ойға алып келді.

【引桥】 yǐnqiáo 【зат.】 эстакада (кеме аялдау үшін жағаға тақтай төселіп жасалған көпір).

【引擎】 yǐnqíng 【зат.】 мотор.

【引人入胜】 yǐnrénrùshèng еліктіргіш; еліктіретін; көз тартқыш; қызық; қызықтыратын; қызықтырғыш; әсерлі; еліктіргіш; қызық; қызықты; тартымды; алдамшы; қызығарлықтай.

【引蛇出洞】 yǐnshéchū dòng індегі жыланды өзіне тарту, өзіне назарын аудару.

【引申】 yǐnshēn 【ет.】 кеңейту (мағынаны, ойды); сөздің ауыс мағынасы; сөздің ауыспалы мағынасы; өрістету: 词的 ~ 意义 сөздің ауыспалы мағынасы.

【引述】 yǐnshù 【ет.】 дәйексөз алу; цитат келтіру: ~专家的评论 мамандардың пікіріне цитат келтіру.

【引水】 yǐnshuǐ 【ет.】 желілеу; жүргізу; өткізу (кемелерді).

【引退】 yǐntuì 【ет.】 отставкаға шығуға (жұмыстан мүлдем шығу); қызметтен мүлдем босануға сұрану.

【引文】 yǐnwén 【зат.】 дәйексөз; сөздәйек; цитат (шығармадан өзгертпей алынған үзінді).

【引线】 yǐnxiàn 【зат.】 ① тұтандырғыш (жарылатын заттарға от беретін тетік). ② делдал. ③ <方> ине.

【引信】 yǐnxìn 【зат.】 жарғыш; жарушы; жарып кетуші.

【引言】 yǐnyán 【зат.】 кіріспе; кіріспе сөз (сөз сөйлегенде айтатын мәселеге кірісер алдында орағытып, жай-жапсарын, мәнін айтып алу).

【引用】 yǐnyòng 【ет.】 ① меңзеу; сүйену; сілтеу; дәйексөз алу; цитат келтіру: ~书中的文句 кітаптың сөзіне сілтеу; кітаптан цитат келтіру. ② белгілеу қызметке; тағайындау; жұмысқа алу: ~私人 тамыр-таныстық арқылы жұмысқа алу; тамыр-таныстық арқылы қызметке тағайындау.

【引诱】 yǐnyòu 【ет.】 еліктіру; қызықтыру; азғыру; жолдан тайдыру (қызықтырып жаман іске демдеу): ~离开正路 шынайы жолдан тайдыру; ~以金钱 ақшамен қызықтыру.

【引语】 yǐnyǔ 【зат.】 → 引文.

【引玉之砖】 yǐnyùzhīzhuān кірпіш асыл тас жауабына алып келеді → 抛砖引玉.

【引证】 yǐnzhèng 【ет.】 дәйексөз алу; цитат келтіру; желеурету.

【引致】 yǐnzhì 【ет.】 алып келу; апару; ертіп әкелу; жылжыту; жылжытып жақындату; жылжытып қою; тақалдыру.

【引种】 yǐnzhǒng 【ет.】 кіріспе.

【引种】 yǐnzhǒng 【ет.】 жерсіну (жануарды, өсімдікті).

【引资】 yǐnzī 【ет.】 қаражат белу; қаражат жұмсау; қаражат шығару; қаржы бөлу; қаржы жұмсау; қаржы салу: 招商~инвестор (бір іске, кәсіпке капитал салушы) іздеу.

【引子】 yǐn·zi 【зат.】 ① кіріспе монолог (пьесада ойнаушының өзіне не театр көрушілерге арнап сөйленген сөзі). ② интродукция (музыкалық

шығарманың кіріспесі).③ кіріспе сөз.
 咧 yīn [咧味] (yīnduò) 【зат.】 индол.
 饮(飲)yǐn ішу: ~酒 вино ішу; ішімдік ішу; ~水 су ішу; 狂~салынып ішу.
 【饮弹】yǐndàn <书> 【ет.】 оқпен жараланған: ~身亡 оқпен өлтіру.
 【饮恨】yǐnhèn <书> 【ет.】 кегін ішке сақтау.
 【饮料】yǐnliào 【зат.】 сусын; ішімдік.
 【饮片】yǐnpiàn 【зат.】 дәрілік шикізаттар.
 【饮品】yǐnpǐn 【зат.】 →饮料.
 【饮泣】yǐnqì <书> 【ет.】 көз жасын ірку; дауысын шығармай жылау.
 【饮食】yǐnshí 【зат.】 ас; қорек; тағам; тамақ: 注意~卫生 тамақ гигиенасын қадағалау; ~病人 емдәм тамақ.
 【饮水思源】yǐnshuǐsīyuán суды ішкен уақытта,қайнар көзді ойла.
 【饮用水】yǐnyòngshuǐ 【зат.】 ішуге жарайтын су.
 【饮誉】yǐnyù 【ет.】 айтулы; атакты; әйгілі; белгілі;: ~全球 бүкіл әлемге белгілі.
 【饮鸩止渴】yǐnzhènzhǐkě паллиатив (ауруға уақытша жеңілдік беретін дәрі) қыруар ауырмалық тудырады.
 【饮子】yǐn·zi 【зат.】 (салқындаған) дәрілік сусын.
 蚬 yǐn жауын құрты.
 殷 yīn <书> 【ел.】 дабырлы дауыс; қатты дауысты; гүрілдеген; гүрілді; күркілді; қарқылдаған; сарынды; шатырлаған.
 隐(隱)yǐn①бұғу; бұқтыру; жамшылау; жасырыну; тығылу; бой тасалау; жасырыну: ~蔽 жасырыну | ~身 көзге түспейтін; | ~士 дүниеден безген;②(құпиялы) дүмді сөз; қатер; қауіп-қатер; жасырын себеп-салдар; : ~情 жасырын себеп-салдар; | ~患 жасырып қалған қауіп.③ жасырын; құпия; сыр: 难言之~ шын жүрегіндегі құпия.
 【隐蔽】yǐnbì 【ет.】 жасырыну; паналау; бұғу; бұқа алу; бұқпалау; жасырыну; жасырынып қалу; жасырынып тұру; тымыраю: ~的敌人 жасырулы жау; 以~的【сын.】式 бүркемелі түр.
 【隐避】yǐnbì 【ет.】 жалтару; қорғану; жасырыну; тасалану: ~在外 шетелде жасырыну.
 【隐藏】yǐncáng 【ет.】 жасырыну;

тасалану; баспаналау; жасырылу; жамылу: ~在房子里 үйде жасырыну; ~在幕后 декорациясының арғы жағына жасырыну.
 【隐恶扬善】yǐnèyángshàn басқа біреудің кемшіліктерін жасырып және құндылықтарын мақтау.
 【隐伏】yǐnfù 【ет.】 →隐藏.
 【隐含】yǐnhán 【ет.】 ішінде сақтау; іште сақтау.
 【隐花植物】yǐnhuā-zhíwù құпия некелі өсімдік; криптогамы.
 【隐患】yǐnhuàn 【зат.】 (құпиялы) айбат; бопса; дон; донайбат; дүмді сөз; қатер; қауіп-қатер; қорқыныш; жасырып қалған қауіп: 消除~ жасырып қалған қауіп-қатерді жою.
 【隐讳】yǐnhuì 【ет.】 бүркемелеу; жасыру; сездірмеу;тығу: 毫无~地说 ештене жасырмай айту | 他从无~自己的缺点和错误 Ол ешқашанда өз кемшілігін мен қателігін жасырмайды.
 【隐晦】yǐnhuì 【сын.】 анық емес; көмескі; күңгірт: 这些诗写得十分~ бұл жазылған өлең өте күңгірт (анық емес).
 【隐疾】yǐnjí 【зат.】 жаман ауру.
 【隐居】yǐnjū 【ет.】 адаммен қатынаспай саяқ тұру; саяси өмірден алшақ тұру; тыныштықта өмір сүру.
 【隐君子】yǐnjūnzǐ 【зат.】 барып тұрған есірткі құмар.
 【隐括】yǐnkuò→隱括.
 【隐瞒】yǐnmán 【ет.】 бұкпе сақтау; жасыру; жасырту; қымқыру; тығу: ~真相 шындықты жасыру | 他把最主要的~了 Ол ең бастыны жасырып қалды.
 【隐密】yǐnmì①【ет.】 бұкпе сақтау; жасыру; жасырту; қымқыру; тығу: ~不说 өз ойынды тығу.②【сын.】 жасырын; құпия; сыр: 揭人~ басқа біреудің сырын ашу.
 【隐没】yǐnmò 【ет.】 зым-зыя жоқ болып кету; көзге көрінбей кету; көзден таса болу; жоғалу; жойылу: 房屋~在绿荫中 үйлер жап-жасыл ағаштарға бөленген.
 【隐匿】yǐnnì 【ет.】 ①→隐瞒: ~真情 шынайы сезімін жасыру.②→隐藏: ~财物 ұрланғанды жасырып қою.
 【隐僻】yǐnpì 【сын.】 алыс түкпірдегі; меңреу жердегі; шеттегі; аулақ; оңаша: ~的角落 меңреу жердегі баспана.

【隐情】yǐnqíng 【зат.】 бүркеулі себеп; елеусіз, жасырын себеп-салдар; жасырын мән-жай, жағдай.
 【隐忍】yǐnrěn 【ет.】 өз сезімін жасыру; жасыру; бүгіп қалу; іште сақтау.
 【隐射】yǐnshè 【ет.】 ойға алу; есінде тұту; ойына алу; жобалап түсіну.
 【隐身】yǐnshēn 【ет.】 байқалмайтын; білінбей тұрған; білінер-білінбес; көзге түспейтін; елеусіз: ~衣 сиқыр плащ.
 【隐身技术】yǐnshēnjìshù →隐【сын.】技术.
 【隐士】yǐnshì 【зат.】 дуана; тақуа әйел; дүниеден безген; тақуа (діншіл сұпылардан шығатын тақуа); дәруіш; тәркі (діни жолмен елден безіп; оңаша жерде аулақ жатқан дәруіш).
 【隐私】yǐn·sī 【зат.】 сырлы құпия; (жеке) жасырын; құпия; сыр.
 【隐痛】yǐntòng 【зат.】 ауырған жер; жасырын қайғы.
 【隐现】yǐnxiàn 【ет.】 біресе көріну, біресе жоғалу.
 【隐【сын.】飞机】yǐnxíng-fēijī сиқырлы - ұшақ.
 【隐【сын.】技术】yǐnxíngjìshù стелс-технология.
 【隐【сын.】眼镜】yǐnxíng-yǎnjìng жанасқан линза (дүрбі, микроскоп т. б. әйнегі).
 【隐性】yǐnxìng 【сын.】 онша біліне бермейтін; беймәлім; жасырын: ~性状 онша біліне бермейтін белгі.
 【隐姓埋名】yǐnxìngmáimíng жалған атпен өмір сүру; шынайы есімін жасыру.
 【隐逸】yǐnyì <书> ①【ет.】 зым-зыя жоқ болып кету; көзге көрінбей кету; көзден таса болу.②【зат.】 оңаша өмір өткізетін адам; жалғыз бас өмір өткізеін адам; анахорет: 山林~ адаммен қатынаспай саяқ тұру.
 【隐隐】yǐnyǐn 【сын.】 →隐约: 可以听到~的雷声 бәсеңдетілген күн күркіреуінің гүрілі естілді.
 【隐忧】yǐnyōu 【зат.】 шын жүректен абыржуы; шын көңілден аландауы.
 【隐语】yǐnyǔ 【зат.】 ①ишара; лебіз; тұспал; тұспалдаушылық; ым; жұмбақ.② арготизм; жаргон (жалпы халың тілінен сөздері; сөз сөйлемшелері ерекше әлеуметтік топтың тілі).
 【隐喻】yǐnyù 【зат.】 астар; ауыспа; метафора; перне; теңеу (сөзді немесе

сөйлемді басқаша; ауыспалы мағынада қолдану).

【隱約】yīnyuē【сын.】 бұлдыр; көмескі; күңгірт; ақырындатылған; бәсеңдетілген: ~记得 күңгірт есте сақтау; 歌声隱隱約約地从山头传来 өлең белестерден ақырын естіліп тұрды.

【隱衷】yīnzhōng【зат.】 жеке себеп ешкімге айтуға болмайтын.

靱 yīn〈書〉 жекпе; жекпе қайыс (қамыт пен пәлек арасын қосатын сырма қайыс).

癡(癡) yīn【зат.】 ① әуестік; құмарлық; құмартушылық; құштарлық;

ынтызарлық; ынтықтық; іңкәрлік; әуесқойлық; құштарлық; ынтық: 烟~

шылымға құмарлану | 他喝酒的~真大 Ол ішкілікке салынып кетті. ②

әуесқойлық; құмарлық; құштарлық; ынтық; ынтықтық; іңкәр: 戏~ театрға

деген құмарлық | 书看上了~ кітап оқуға құмарлық.

【癡君子】yīnjūnzǐ【зат.】 шылымға әуестенген адам; құмарланған нашақор адам.

【癡頭】yīntóu(~儿)【зат.】 →癡: 你们下棋的~儿真不小 сендердің шахматқа құмарлықтарын керемет екен!

yīn

印 yīn①【зат.】 мөр: 盖~ мөр басу | 钢~алмас мөр.②(~儿)【зат.】 →印子: 脚~儿 аяқтың ізі.③【ет.】 басу;

басылу; басып шығару: ~书 кітап басып шығару | 报~ газет шығару.④

әсерлену; бату; сақтап қалу; есте қалу; қатерде қалу: 在~心里 ~ жүрекке

бату; жүрекке сақтап қалу. ⑤ (Yīn)

【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【印把子】yīnbà·zi【зат.】 билік: ~掌握在人民手里 билік халықтың қолында.

【印本】yīnběn【зат.】 баспа данасы.

【印次】yīncì【зат.】 зауыт.

【印第安人】Yīndì'ānrén【зат.】 үнді; үндіс (америкалық халық); үнді әйелі.

【印度教】Yīndùjiào【зат.】 индуизм (үнділер арасында көп тараған дін).

【印发】yīnfā【ет.】 жариялау; шығару; басып шығарып және тарату: ~传单 үнпарақты басып

шығарып және тарату.

【印痕】yīnhén【зат.】 сурет; таңба; із.

【印花】yīnhuā(~儿)【ет.】 сисаға безек қондыру; басу; басып шығару.

【印花】yīnhuā【зат.】 гербілі қағаз; елтаңбалы қағаз (актілер, құжаттар

жазуға арналған қағаз, герб белгісінің бір түрі).

【印花稅】yīnhuāshuì【зат.】 елтаңбалық алым.

【印记】yīnjì①【зат.】 із; жым. ②【ет.】 із түсу; есте қалу; қатерде қалу.

【印迹】yīnjì【зат.】 сурет; таңба; із.

【印簽】yīnjiàn【зат.】 мөрдін баспа-таңбасы.

【印泥】yīnní【зат.】 →印色.

【印紐】yīnniǔ【зат.】 мөрдін тұтқасы.

【印紐】yīnniǔ→“印紐”.

【印譜】yīnpǔ【зат.】 баспа тізбегі.

【印染】yīnrǎn【ет.】 баспа және бояу: ~工人 бедерші және бояушы.

【印色】yīn·se【зат.】 штемпель бояуы.

【印綬】yīnshòu【зат.】 таспа.

【印刷】yīnshuā【ет.】 басу; басылу; басып шығару.

【印刷品】yīnshuāpǐn【зат.】 бандероль (қағаз, кітап т. б. сондайлардың оралып, поштамен жіберуге қолайланып байланған түрі).

【印刷体】yīnshuātǐ【зат.】 баспа әрібі.

【印台】yīntái【зат.】 штемпель жастығы.

【印堂】yīntáng【зат.】 жауырыншы қас арасында.

【印玺】yīnxǐ【зат.】 императорлық мөр.

【印象】yīnxiàng【зат.】 әсер; пікір: 留下深刻的~ терең әсер қалды.

【印信】yīnxìn【зат.】 қазыналық (мемлекетке тән) мөр.

【印行】yīnxíng【ет.】 бастырып шығару; жариялау; шығару: 这部书~

了五千册 бұл кітап бес мыңдық тиражбен бастырып шығарылды.

【印油】yīnyóu【зат.】 штемпель бояуы (баспаға арналған; Қытайда қызыл түсті).

【印張】yīnzhāng【зат.】 баспа-таңба; бедерлеме (басудан бір нәрсенің бетіне түскен таңба); баспа парағы.

【印章】yīnzhāng【зат.】 мөр.

【印证】yīnzhèng①【ет.】 дәлелдеу; қолдау; құптау; растау. ②【зат.】 құптайтын дәлел; растама; растаушы

ақиқат; растық.

【印子】yīn·zi【зат.】 ①→痕迹: 地板上踩了好多脚~ еденде аяқтың көп іздері қалды. ②→印子钱.

【印子钱】yīn·ziqián【зат.】 өсім алушылық.

饮(飲) yìn【ет.】 суару; су беру: ~马 аттарды суару.

荫 yīn【зат.】 инден.

荫(蔭、②③廕) yīn①〈口〉【сын.】 →荫凉: 这间屋子太~了 бұл бөлме өте салқын. ②〈書〉→荫庇.

【荫庇】yīnbì〈書〉【ет.】 болысушылық; жақтаушылық;

жанашырлық; жебеушілік; қамқорлық; қолдаушылық; қорғаушылық;

сүйеушілік.

【荫凉】yīnliáng【сын.】 салқын; суық.

胤 yīn〈書〉 әулет; жұрағат; тек; тұқым; ұрпақ.

莛 yīn〈書〉 тұнба; шөгінді; қою.

魚印

(鯽) yīn【зат.】 Балық, жіңішке денесі, цилиндрлік, қоңыр қара, басы

және артқы жағы, ұзын сопақ соратын, кішігірім таразы және дөңгелек.

Мұхиттағы өмір сүру, әдетте қолданылған сорғыш дененің

астындағы немесе кеменің төменгі бөлігіндегі басқа үлкен балықтарда

сорылған.

窳 yīn жер асты; зындан; үңгір.

【窳井】yīnjǐng【зат.】 байқау құдығы.

懋(懋) yīn〈書〉 ① келу; қалау; тілеу; жақтау; ұнату. ② шығынға душар болу;

қатардан шығып қалу; жұмысқа жарамай қалу; іске аспай қалу.

【懋懋】yīnyīn〈書〉【сын.】 жігерлі; қайтпайтын; қажымайтын; қажырлы.

yīng

吋量 дюйм (бір дюйм — футтың 12 ден бірі, болмаса 25 миллиметр

шамасында).

呎 chī 量 фут (30,479 см ұзындыққа тең орыс және ағылшын өлшеуі).

应 1(應) yīng①【ет.】 дыбыс беру; үн қату; : 喊他不~ Ол айкайға дыбыс

бермеді; Ол шақырғанға үн қатпады. ②【ет.】 →应许①: 这事是我~下来的

мен ол үшін келісім берген. ③ (Yīng)

【**зат.**】 Фамилияға қолданылады.
 应 2(應)yīng 【**ет.**】 →应该: ~买的还得买 керектіні алайда сатып алу керек.
 【**应当**】 yīngdāng 【**ет.**】 →应该: 这是大家~做的事 бұл жұмысты бәрі істеу тиісті.
 【**应分**】 yīngfēn 【**сын.**】 белгіленген; мерзімді; салынған; тиісті; міндет болу; тиісті болу.
 【**应该**】 yīnggāi 【**ет.**】 керек; қажет; міндет болу; тиісті болу; тиіс: 说不~说的话 аңдамай артық сөз айтып кою | 你~明白这一点 сен оны түсінуін керексін.
 【**应届**】 yīngjiè 【**сын.**】 алдағы; алда тұрған; болашақ; ендігі; келесі: ~毕业生 алдағы жылдағы бітірушілер; түлектер.
 【**应**【**зат.**】 儿】 yīngmíng бір атау.
 【**应声**】 yīngshēng (~儿) <口> 【**ет.**】 дыбыс беру; үн қату: 他敲了一阵门, 里边没有人~儿 Ол есікті ұзақ қақты, бірақ ешкім үн қатпады.
 【**应税**】 yīngshuì 【**сын.**】 салық салынуға тиісті: ~劳务 салық салынатын қызмет көрсетулер.
 【**应许**】 yīngxǔ 【**ет.**】 ① сөз беру; уәде беру; уәде ету; келісу; көну; қабыл алу; ризаласу: 他~明天来 Ол ертең келем деп сөз берді. ② рұқсат беру; рұқсат ету; ерік беру; ырзалық беру.
 【**应有尽有**】 yīngyǒujìn yǒudì керек нәрселердің бәрі бар.
 【**应允**】 yīngyǔn 【**ет.**】 →应许②: 未经首长~ бастықтың рұқсатынсыз.
 英 1 yīng ① <书> гүлдер: 落~ жапырақтары түсіп қалған гүлдер. ② алдыңғы қатарлы үздік адам; дарынды; талант: ~豪 батыр. ③ (Yīng) 【**зат.**】 Фамилияға қолданылады.
 英 2 Yīng 【**зат.**】 Ұлыбритания; ағылшындық; британдық: ~尺 ағылшындық фут | ~镑 фунт стерлинг (ағылшынның ақша бірлігі) | ~语 ағылшын тілі.
 【**英镑**】 yīngbàng 【**зат.**】 фунт стерлинг (ағылшынның ақша бірлігі).
 【**英才**】 yīngcái 【**зат.**】 ① көрнекті дарынды; үздік талант: 科技~ ғылым мен техниканың үздік таланты. ② көрнекті, үздік қабілеттілік.
 【**英尺**】 yīngchǐ 量 фут (30,479 см ұзындыққа тең орыс және ағылшын

өлшеуі).
 【**英寸**】 yīngcùn 量 дюйм (бір дюйм — футтың 12 ден бірі, болмаса 25 миллиметр шамасында).
 【**英豪**】 yīngháo 【**зат.**】 батыр; ер; қаһарман; алдыңғы қатарлы үздік адам: — 【**ес.**】 ~ заманның алдыңғы қатарлы үздік адамы.
 【**英魂**】 yīnghún 【**зат.**】 →英灵①.
 【**英杰**】 yīngjié 【**зат.**】 →英豪.
 【**英俊**】 yīngjùn 【**сын.**】 ① дүр; көрнекті; үздік; дарынды. ② көрнекті; сымбатты; толымды; тұлғалы; бойшан; сымбатты; тұлғалы: ~的小伙子 сымбатты жігіт.
 【**英里**】 yīnglǐ 量 ағылшындық миля.
 【**英两**】 yīngliǎng 量 унция (метрлік өлшеуіштерге көшуден бұрынғы түрлі елдерде қолданылған әр түрлі салмақ өлшеуіші).
 【**英烈**】 yīngliè 【**сын.**】 батыр, ержүрек болып апатқа ұшыраған; қаза тапқан.
 【**英灵**】 yīnglíng 【**зат.**】 ① жан; ниет; ой; ықылас; рух. ② <书> аса дарынды адам.
 【**英**【**зат.**】 儿】 yīngmíng 【**зат.**】 атақты ат.
 【**英明**】 yīngmíng 【**сын.**】 ақылгөй; ақылды; дана; данагөй; данышпан; дұрыс; зайырлы; мәнді; оң; парасатты: ~的领袖 дана көсем | ~的领导 дана басшылық.
 【**英模**】 yīngmó 【**зат.**】 батыр (еліктеу үшін).
 【**英亩**】 yīngmǔ 量 акр (Англия мен Солтүстік Америкада 4047 шаршы метрге тең жер өлшеуі).
 【**英年**】 yīngnián 【**зат.**】 гүлденген, жайнаған жылдар (жастық шақ кезең): ~幼稚 тәжірибесіз; шорқақ; ысылмаған.
 【**英气**】 yīngqì 【**зат.**】 айбын; ерлік; қажыр; қайрат; батылдық; ерлік; жігітшілік; қайсарлық; қайтпастық: ~勃勃 ерлікке толы.
 【**英石**】 yīngshí 【**зат.**】 стоун (ағылшындық өлшем бірлігі).
 【**英特纳雄耐尔**】 Yīngtè nàxióngnài'èr 【**зат.**】 халықаралық.
 【**英武**】 yīngwǔ 【**сын.**】 батыл; ер жүректі; ерлік; қайратты; айбарлы; айбынды; көрнекті.
 【**英雄**】 yīngxióng ① 【**зат.**】 батыр; ер;

қаһарман: ~好汉 алып батырлар. ②
 【**зат.**】 батыр; ер; қаһарман: 人民~ халық қаһарманы | 劳【**ет.**】 ~еңбек батыры | 民族~ ұлт батыры. ③
 【**сын.**】 батырлық; ерлік; қаһармандық: ~的中国人民 ерлік қытай халқы.
 【**英雄无用武之地**】 yīngxióngwúyòngwǔzhīdì өз дарын ешқайда үдей алмауы.
 【**英寻**】 yīngxún 量 сажын (ағылшындық ұзындық өлшеуіші).
 【**英勇**】 yīngyǒng 【**сын.**】 батырлық; ерлік; айбынды; қажырлы; батыл; ер; ержүрек; жанқиярлық; жаужүрек; жүректі; қайратты; қайсар; қайтпас; өжет: ~行为 ерлік іс | ~的战士 ержүрек жауынгер.
 【**英语**】 yīngyǔ ағылшын тілі.
 【**英制**】 yīngzhì 【**зат.**】 ағылшындық өлшем бірлігі.
 【**英姿**】 yīngzī 【**зат.**】 айбарлы; айбынды ажар; көрнекті; қайратты түр: 连长飒爽~ рота командирінің түрі қайратты және батыр бейнелі кескін болды.
 唻 (唻) xún 量 → 唻.
 莺 (鶯、鶯) yīng 【**зат.**】 мысықторғай; сарғалдақ.
 【**莺歌燕舞**】 yīnggē yānwǔ құстар ән айтып және би билейді.
 唻 (唻) liǎng 量 унция (метрлік өлшеуіштерге көшуден бұрынғы түрлі елдерде қолданылған әсіресе АҚШ пен Ұлыбританияда әр түрлі салмақ өлшеуіші).
 哩 lǐ 量 ағылшындық миля (әр мемлекетте әрқилы қолданылатын жолдың ұзындық өлшемі).
 婴 (嬰) yīng <书> → “婴”.
 婴 1 (嬰) yīng → 婴儿.
 婴 2 (嬰) yīng <书> байлап-мағау; қоршау: ~疾(得病) ауру; сырқаттану.
 【**婴儿**】 yīng'ér 【**зат.**】 бөбек; бөпе; нәресте; сәби; емшектегі бала.
 【**婴孩**】 yīnghái 【**зат.**】 → 婴儿.
 嫫 yīng <书> бойжеткен қыз.
 瑛 yīng <书> ① яшма (кварцтың бір түрі). ② мөлдір гауһар тас.
 嗽 mǔ 量 → 英亩.
 镁 (鎂) yīng <书> қоңырау дыбысы.
 撷 (撷) yīng <书> ① жақын келу;

жақындап бару; жақындап келу; жақындаса бастау; жақындасу: 莫之敢 ~ ешкім оған жақындауға батылы жетпеді.②ширату; шиыршықтау; канау; қысым беру; қысым көрсету.

蔓(蔓)yīng [蔓蔓](yīngyù)【зат.】落叶藤本植物, 枝条细长有棱角, 叶子阔卵【сын.】, 有 3—5 个深裂, 圆锥花序, 浆果黑紫色.茎、叶可入药.

嚶(嚶)yīng <书>【ел.】былдырлау; сайрау; шикылдау; шықылықтау; шырылдау.

罌(罌、罌)yīng <书> көзе; құман; құмған; құмыра.

【罌粟】yīngsù【зат.】апиын көкнәр.

【纓子】yīng·zi【зат.】①шашак; шоқ шашак; бояу жаққыш; үкі; үкі қанат (ескілікте бас киімге, ат сайманға тағылатын қауырсынды үкі, құстың қауырсыны); әшекей (шоқ қауырсын): 帽 ~ қалпақтағы шашак.②бәлек; жапырақ; пәлек; сабақ (тамырлы өсімдіктердің, сабағы, жапырағы): 萝卜 ~ сәбіз сабағы.

【纓】yīng <书> асыл тас; гауһар; гауһар тас; жарқырауық тас.

【纓珞】yīngluò【зат.】алқа (асыл тастардан, маржаннан тізілген мойынға тағатын алқа).

【櫻】yīng①→櫻桃.②→櫻花.

【櫻花】yīnghuā【зат.】сакура.

【櫻桃】yīng·táo【зат.】①шиө.②шиө; шиө ағашы.

【鸚】yīng <书> қар бүршігі; қар ұшқыны.

【鸚鵡】yīng→鸚鵡.

【鸚哥】yīng·gē(~儿) <口>【зат.】→鸚鵡.

【鸚鵡】yīngwǔ【зат.】тоты құс; какаду (ақ я кызыл түсті тоты құстың бір түрі).

【鸚鵡螺】yīngwǔluó【зат.】кішкентай кеме.

【鸚鵡学舌】yīngwǔxuéshé қайталақтау (не естісе, соны қайта-қайта айту); еліктегіш; еліктеуші; қайталаушы (біреу не айтса, соны айтып, еліктеп отырушы).

【膺】yīng <书> еңбегіне тұру; лайық табылу.

【膺】yīng <书> ①қарсы келу; қарсы тұру; қарсыласу; қарсылық көрсету; қарсылық қылу; қасарысу; тайталасу.②→膺懲.

【膺懲】yīngchéng <书>【ет.】жаза

беру; жазаға бұйыру.

【膺选】yīngxuǎn <书>【ет.】таңдаулы болу.

【鷹】yīng【зат.】бүркіт; қыран.

【鷹鼻鹞眼】yīngbíyàoyǎn аң тәрізді; жабайы аң секілді, айбарлы түр.

【鷹犬】yīngquǎn【зат.】жарамсақ; жарбак; итаршы; қошеметші; құйыршық; жалданба; жалданушы; жүзікара.

【鷹隼】yīngsǔn <书>【зат.】ителгі; қыран; сұңқар; езуші; жауыз; қанаушы.

【鷹洋】yīngyáng【зат.】мексикалық доллар

yíng

【迎】yíng【ет.】①→迎接: 欢~ амандасу; сәлем беру | ~ 出 қарсы алдынан шығу | ~ 新年 Жаңа жылды қарсы алу.②жолыққан; қарсы келе жатқан; алдынан; қарсы; қарсы алдынан: ~ 面 қарсы алдынан | ~ 风 желге қарсы.

【迎春花】yíngchūnhuā【зат.】ақгүл; ақтамақгүл (хош иісті, көрікті, ақ гүлді бұта).

【迎风】yíngfēng①【ет.】желге қарсы; жел жақ: ~ 的一面 жел жақ; ~ 走 желге қарсы жүру.②【үс.】желде.

【迎合】yínghe【ет.】жағымпаздану; жалбаңдау; жалпақтау; жалпандау; жалпыштану; жарамсақтануға тырысу; жәреукелену; жылпылдау; итаршылану; маймөңкелеу; қарық қылу: ~ 需要 қажеттілікті қанағаттандыру | ~ 主子心意 бастыққа жағу.

【迎候】yíng hòu【ет.】қарсы алу (жолығу, кездесу).

【迎击】yíngjī【ет.】қарсы сокқы беру; ұрыста қарсы тұру: ~ 敌人 жауға қарсы сокқы беру.

【迎接】yíngjiē【ет.】жолығу; қарсы алу; амандасу; сәлем беру: ~ 贵宾 құрметті қонақты қарсы алу | ~ 明年的春天 келесі жылдың көктемінде қарсы алу.

【迎面】yíngmiàn(~儿)【үс.】жолыққан; қарсы келе жатқан; алдынан; қарсы; қарсы алдынан; бетпе бет: ~ 开来的火车 қарсы келе жатқан пойыз | ~ 向我跑来 маған қарсы алдынан жүгіру.

【迎亲】yíngqīn【ет.】келін, қалыңдық қарсы алу.

【迎娶】yíngqǔ【ет.】әйел алу; қатын алу; үйлену.

【迎刃而解】yíngrenérxǐè бірден шешілу; тез және ойдағыдай шешілу.

【迎头】yíngtóu(~儿)【үс.】→迎面.

【迎头赶上】yíngtóugǎnshàng ойсыратып тастайтын сокқы беру; талқандап тастайтын сокқы жіберу.

【迎新】yíngxīn【ет.】жаңа достарды (студенттер, қызметкерлер) қарсы алу.

【迎迓】yíngyà <书>【ет.】→迎接.

【迎战】yíngzhàn【ет.】ұрыста қарсы тұру: 准备 ~ қарсы ұрысқа қарсы тұруға дайындалу.

【莹】yíng <书> бейіт; зират; қорым; мазар; мола: 祖 ~ рулық ата-бабалардың зираты.

【莹】yíng 莹经(Yíngjīng), Сычуань провинциядағы жер аты.

【荧】yíng <书>→荧荧: 一灯 ~ 然 шам жылт-жылт етеді.

【荧光】yíngguāng【зат.】құлпыру; сәулелендіру; сәулелену.

【荧光灯】yíngguāngdēng【зат.】люминесценцияға негізделген шамшырақ; нұршам.

【荧光屏】yíngguāngpíng【зат.】люминесценцияға негізделген экран.

【荧惑】yíng huò <书>【ет.】адаасқызу; адастыру; жаңылдыру; айдап салу; бұзу; қайрап салу: ~ 人心 халықты айдап салу.

【荧幕】yíngmù【зат.】→荧屏.

【荧屏】yíngpíng【зат.】телеэфир.

【荧荧】yíngyíng【сын.】болар-болмас жылтылдау; жылт-жылт ету; жылтылдау: 明星 ~ жұлдыздар жылт-жылт етеді.

【盈】yíng①кернеу; лық толу; толу; толық: 热泪 ~ 眶 көз жасқа толды.②(Yíng)【зат.】Фамилияға қолданылады.

【盈亏】yíngkuī【зат.】①толық және жартылайған ай.②пайда мен шығын: 自负 ~ өз шығынын өзі өтеушілік; өзін өзі өтеушілік.

【盈利】yínglì→赢利.

【盈盈】yíngyíng【сын.】①әйнектей; мөлдір; селдір; тұнық.②әсем; сәнді.③толық; торсықтай.

【盈余】(赢余)yíngyú①【ет.】қалдық сома; соманың қалғаны: ~ 二百元 соманың қалғаны 200юань.②【зат.】кіріс; пайда; түсім.

【莹】yíng① <书> айқын; ашық;

дұрыс; мөлдір; таза. ② шпат (минералдың бір түрі).

萤 (螢) yíng 【зат.】 жарық қоңыз (қараңғыда жалтырап жүретін қоңыз).

【萤火虫】 yínghuǒchóng 【зат.】 →萤.
营 1(營) yíng ① лагерь; казарма; бивуак (әскерлердің ашық далада жасайтын дамылы): 安 ~ лагерь құру | 回 ~ казармаға оралу. ② батальон; дивизион (артиллериялық, атты әскерлер бөлшектерінің құрамындағы әскери бөлімшелер): 步兵 ~ атқыштар батальоны | 工兵 ~ саперлер батальон.

③ (Yíng) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

营 2(營) yíng жұмыс; іс; сауда; жасау; құру; салу; орнату: ~造 құру | ~业 жұмыс | 国 ~ мемлекеттік.

【营办】 yíngbàn 【ет.】 алдын ала қам жасау; әрекет қылу; қамдану; талаптану; шара қолдану; іске кірісу; өз міндетіне алу.

【营地】 yíngdì 【зат.】 тұратын орны; лагерь (уақытша мекен, тұрақ); орналасу орны.

【营房】 yíngfáng 【зат.】 казарма (әскери бөлімдерді орналастыратын арнаулы ғимарат).

【营火】 yíng huǒ 【зат.】 алау; от (далаға жағылған от).

【营火会】 yíng huǒ huì 【зат.】 алау; от (далаға жағылған от).

【营建】 yíngjiàn 【ет.】 →营造.

【营救】 yíngjiù 【ет.】 құтқару; құтқарылу; құтқарысу; сақтап қалу; көмек көрсету: 设法 ~ құтқарып қалу үшін шара қолдану.

【营垒】 yínglěi 【зат.】 лагерь: 革命 ~ революциялық лагерь.

【营利】 yínglì 【ет.】 пайда шығарып алу.

【营盘】 yíngpán 【зат.】 →营①.

【营区】 yíngqū 【зат.】 әскери лагерь (елсіз жердегі әскердің уақытша тұрағы).

【营生】 yíngshēng 【ет.】 күн көру; күнелтуге ақша табу; тамағын асырау: 船户们长年都在水上 ~ кайықшылар өмір бойы суда жұмыс істейді.

【营生】 yíng-shēng (~儿) <方> 【зат.】 жұмыс; мамандық; оқу; кәсіп; қызмет; іс.

【营私】 yíngsī 【ет.】 пайдақорлық мақсатта қиянат ету.

【营私舞弊】 yíngsīwǔbì жемқорлық;

сыбайлас жемқорлық; жемқорлықпен айналысу.

【营销】 yíngxiāo 【ет.】 маркетинг (тауарларды рыноктағы қажеттілігін ескере отырып; өнімді өндіретін және өткізетін ұйым).

【营养】 yíngyǎng 【зат.】 ① жабдықтау; қорландыру; құнар беру; құнарландыру. ② азықтылық; ас болушылық; нәрлілік; жұғым; жұғымдылық; қоректік; нәрлілік: ~不足 гипотрофия; нәрлі заттардың жетіспеушілігі.

【营养素】 yíngyǎngsù 【зат.】 нәрлі заттар.

【营业】 yíngyè 【ет.】 жұмыс; іс; сауда: ~时间 жұмыс уақыты | 开始 ~ сауданы бастау | 扩充 ~ сауданы (жұмысты) ұлғайту.

【营业税】 yíngyèshuì 【зат.】 кәсіп салығы.

【营业员】 yíngyèyuán 【зат.】 сатушы; сатушы әйел.

【营运】 yíngyùn 【ет.】 ① тасымалмен айналысу; тасымалды өндіру: ~资金 айналым капитал. ② кәсіп; жұмыс; іс; оқу.

【营造】 yíngzào 【ет.】 ① жасау; құру; салу; орнату: ~工程 құрылыс. ② →造林: ~森林 ағаш егу; ағаш отырғызу.

【营造尺】 yíngzàochǐ 【зат.】 құрылыс фут (чи – мемлекеттік ұзындық өлшемі Мин мен Цин династия кезінде = 0.32 м).

【营寨】 yíngzhài 【зат.】 әскери лагерь (елсіз жердегі әскердің уақытша тұрағы).

【营帐】 yíngzhàng 【зат.】 лагерь шатыры.

萦 (萦) yíng <书> мазасын кетіру; түртпектеу: 琐事 ~ 身 ұсақ-түйекте бату.

【萦怀】 yíng huái 【ет.】 ойдан шықпау; ұзақ уақыт ойландырып жүреді: 梦寐 ~ ұйықтар алдында басынан шықпауы.

【萦回】 yíng huí 【ет.】 айналу; айналып жүру; қалықтау; үйірілу: 有一个问题在我脑中 ~ бір мәселе менің ойымнан айналып шықпай жүр.

【萦绕】 yíng rào 【ет.】 →萦回.

【萦系】 yíng xì 【ет.】 буу; байлап-матау; шырмау.

【萦纡】 yíng yū <书> 【ет.】 айналып шығу; аралау; орап алу; орау; шырмау: ~ 纡盘折 айналымалы

соқпақтан айналып шығу.

滢 (滢) yíng географиялық атау.

莹 (莹) yíng тау, Сычуань провинциясының шығыс орталық бөлігінде орналасқан.

楹 yíng бағана; тіреуіш: .

【楹联】 yíng lián 【зат.】 бағанадағы қос жазба.

滢 (滢) yíng <书> әйнектей; мөлдір; селдір; тұнық.

瑩 (瑩) yíng 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

蝇 (蝇) yíng 【зат.】 шыбын: ~ 蝇 жібек құртының шыбыны.

【蝇甩儿】 yíngshuǎi <方> 【зат.】 мухогонка.

【蝇头】 yíng tóu 【зат.】 болмашы; өте шамалы; тым аз; құртымдай; мардымсыз; өте аз; титтей: ~ 小楷 майда иероглифтер | ~ 微利 өте аз пайда.

【蝇营狗苟】 yíng yíng gǒu gǒu ептеп-септеп еніп кету; ыңғайын тауып кіріп алу.

【蝇子】 yíng zǐ <口> 【зат.】 шыбын.

滢 (滢) yíng иірім.

【滢洄】 yíng huí 【ет.】 жылым; иірім; тартпа.

【滢绕】 yíng rào 【ет.】

赢 Yíng 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

赢 (赢) yíng 【ет.】 жеңу; ұту: 甲队 ~ 了 乙队 两分 А тобы Б тобынан екі ұпай болып жеңді | 他一定 ~ Ол міндетті түрде жеңеді.

【赢得】 yíng dé 【ет.】 жеңу; ұту; жеңіп шығу; талаптанып табу; ізденіп табу; жеңіске жету: ~ 时间 уақытты ұту | ~ 国家的独立 мемлекеттің тәуелсіздігін жеңіп алу | ~ 同情 көңілін табу.

【赢家】 yíng jiā 【зат.】 жеңуші; жеңімпаз; жеңіп шығушы; жеңіскер; үстем болушы; жеңген жақ.

【赢利】 yíng lì 【зат.】 кіріс; пайда; түсім.

【赢利率】 yíng lì lǜ 【зат.】 пайдалылық; рентабельдік; тиімділік.

【赢余】 yíng yú → 盈余.

瀛 yíng ① <书> мұхит; теңіз. ② (Yíng) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【瀛海】 yíng hǎi <书> 【зат.】 мұхит; теңіз.

【瀛寰】 yíng huán <书> 【зат.】 бүкіл

әлем; құрғақ жер мен теңіз.

簾(簾)yíng <书> ①кәрзеңке; себет.② тамақ ішетін таяқшалар қоюға арналған астына қойылатын сүйемел.

yǐng

郢 Yǐng Ин (Чуньцю дәуірі кезіндегі Чу патшағының астанасы).

颍(穎)Yǐng 颍河, Инхэ, Хэнань провинциясында орналасқан өзен.

颖(穎、穎)yǐng ① дән; дәнек; дәншік;бүршік; сабак; сүйрік. : ~果 дән.② масақтың қабыршағы.③ <书> ақылды; басты; есті; жетелі; жетік; салауатты адам.

【颖果】yǐngguǒ【зат.】 дән; дәнек; дәншік.

【颖慧】yǐnghuì <书>【сын.】 ақылды; басты; есті; жетелі; жетік; салауатты адам; терең ойлы.

【颖悟】yǐngwù <书>【сын.】 →颖慧.

【颖异】yǐngyì <书>【сын.】 дүр; көрнекті; үздік; ақылды; басты; есті; жетелі; жетік; салауатты адам; терең ойлы: 自幼~жастайынан үздік болу.

影 yǐng①(~儿)【зат.】 →影子: 树~ағаштың көлеңкесі.②(~儿)【зат.】 кескін, көлеңке : 倒~төңкерілген кескін.③(~儿)【зат.】 сағымы, суреті : 水上有~个小桥的倒 суда кішкене көпірдің суреті көрініп тұрды.

④ фотография (фотоаппаратпен заттардың суретін түсіру); келбет; сурет; суреттеме.⑤(Yǐng)【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【影壁】yǐngbǐ【зат.】 ① кірпіш немесе ағаш экраны қозғалып тұратыны,қақпаның ішінде қойылған.

②кірпіш экраны қақпаға қарама-қарсы ғимаратта тұрған.③ қабырға барельеф (тегіс нәрсеге түсірілген бедерлі сурет).

【影帝】yǐngdì【зат.】 киножұлдыз.

【影碟】yǐngdié <方>【зат.】 бейнетабак.

【影格儿】yǐnggér【зат.】 жазба түр; жазу; жазу өрнегі; жазу үлгісі.

【影后】yǐnghòu【зат.】 киножұлдыз.

【影集】yǐngjí【зат.】 альбом.

【影剧院】yǐngjùyuàn【зат.】 кинотеатр.

【影迷】yǐngmí【зат.】 кино әуесқойы (сонымен айналысатын маман).

【影片儿】yǐngpiàn <口>【зат.】 →影片.

【影片】yǐngpiàn【зат.】 ① кино көшіру.参看 767 页【拷贝】.② фильм;кино; кинофильм : 电视~ телефильм | 艺术~көркем фильм.

【影评】yǐngpíng【зат.】 киноға рецензия (көркем шығарма, ғылыми еңбек, спектакль т. б. туралы сын, пікір).

【影射】yǐngshè【ет.】 есінде тұту; ойына алу; жобалап түсіну; тұспалдау; түсіну: 小说的主角~的是一个历史人物 Романдағы басты кейіпкердің атын автор бір тарихи тұлғаны тұспалдады.

【影视】yǐngshì【зат.】 кино және теледидар: 当红~剧 жалпыға белгілі телехикая.

【影坛】yǐngtán【зат.】 кино өнері.

【影戏】yǐngxì【зат.】 көлеңкелі театр.

【影响】yǐngxiǎng①【ет.】 әсерін тигізу; ықпал ету; ықпал жасау; әсер ету; әсер беру : 可能~工作 бұлжұмысқа әсер ету мүмкін.②【зат.】 әсер; әсер ету; әсерін тигізу; ықпал; ықпал ету; ықпалын тигізу : 国际~халықаралық әсер.③ <书>【сын.】 айғақсыз; дәлелсіз; дерексіз; жөнсіз; жөні жоқ; жүйесіз; қисынсыз; негізсіз; уәжсіз : 模糊~之谈 айғақсыз және тиянақсыз пікірлер.

【影像】yǐngxiàng【зат.】 ① фотография (фотоаппаратпен заттардың суретін түсіру); келбет; сурет; суреттеме.② сурет; кескін; айнадағы кескін.③ бос қиялдағы кескін.

【影星】yǐngxīng【зат.】 киножұлдыз.

【影印】yǐngyìn【ет.】 фотолитография (фотография жолымен түсіріп тасқа басып алу);фотографиялық репродукция (суреттерді фотография, клише арқылы дәл өзіндей етіп түсіру, көбейту).

【影影绰绰】yǐngyǐngchuòchuò(~的)【сын.】 айқын емес; анық емес; анық көрінбейтін; ашық емес; бұлдыр; бұлыңғыр; көмескі: ~地看到 елестеу; көріну.

【影院】yǐngyuàn【зат.】 кинотеатр.

【影展】yǐngzhǎn【зат.】 ①фотокөрме.②кинофестиваль (салтанатпен бірнеше кинокартина көрсету).

【影子】yǐng-zǐ【зат.】 ① көлеңке : 树~ағаштың көлеңкесі.② тұспал; тұспалдаушылық; ым; жым; із.③сурет; кескін : 在镜中看见自己的~өзінің

суретін айнадан көру.

【影子内阁】yǐng-zhīnèigé көлеңкеленген кабинет; көлеңкедегі бөлме, кабинет.

瘦(瘦)yǐng【зат.】 ① алқым ісуі; тамақтағы ұра.② без; беріш; бұлтық; өсік; томпақ; ұра.

yìng

应(應)yìng①жауап беру; жауап қайтару.

②【ет.】 алу; қабыл алу; қабыл ету: ~政府邀请 үкіметтің шақыруын қабыл ету.

【应变】yìngbiàn【ет.】 жаңа жағдайларға бейімделу: 善于~жаңа жағдайларға бейімделе алу.

【应变】2yìngbiàn【зат.】 деформация; деформациялану; түр өзгеруі (сыртқы күштің әсерінен қатты заттың көлемінің немесе формасының өзгеруі).

【应承】yìng-chéng【ет.】 келісу; көну; қабыл алу; ризаласу; өз мойнына алу: 把事情~下来 бұл жұмысқа келісу; бұл жұмысты өз мойнына алу.

【应城】Yìngchéng【зат.】 географиялық жер атауы Хубэй провинцияда орналасқан.

【应酬】yìng-chou①【ет.】 қоғамда болу; таныс болып араласып жүру; қонақ қарсы алу: 他不会~客人 Ол қонақ қарсы ала алмайды | 他不爱~Ол қоғамда сирек болады .②【зат.】 банкет; зияпат; қонағасы; (салтанатты қонағасы) : 今天晚上有个~ бүгін кешке бір үлкен банкет болады.

【应从】yìngcóng【ет.】 илігу; көну; ырзаласу.

【应答】yìngdá【ет.】 жауап беру; жауап қайтару : ~如流 мүдірместен жауап беру.

【应敌】yìngdǐ【ет.】 жауға қарсы соққы беру: ~计划 жауға қарсы соққы беруді жоспарлау.

【应对】yìngduì【ет.】 жауап беру; жауап қайтару: 善于~ жауап қайтара алу.

【应付】yìng-fù【ет.】 ① орындап шығу; шама келу : ~经济困难 экономикалық қиындықтарды төзеу | 这种事儿他~不了 мұндай жұмысты ол орындап шыға алмайды.② адастыру үшін; жұртқа көз қылып; көрер көзге ғана; көруге ғана; көзбояу: 办事应该认真,不能只讲~ шындап жұмыс істеу

керек, тек қана жұртқа көз қылу үшін ғана емес. ③ жарайды: 这件衣服今年还可以~过去 мына костюм осы жылға жарайды; мына костюмді осы жылға әліде киюге болады.

【应和】yìnghè【ет.】айқайласу; дыбыс берісу; үн қатысу; үн шығару; шақырысу: 同声~бірауыздан үн қатысу.

【应激】yìngjī【ет.】артық күш жұмсау; астам тырысу; зорлану; қатты күштеніс; қатты күштену; есеңгіреу; мәңгіру; мәңгіту: 心里~жан дүниен есеңгіреу.

【应急】yìngjī【ет.】егерде шұғыл қажеттілік болғанда; бір нәрсе аса қажет бола қалса: ~计划 егерде шұғыл қажеттілік болған жағдайдағы жоспар.

【应接不暇】yìngjiēbùxiá сүрініп жығылу; табанынан таусылу: 图书馆挤满了人, 有还书的, 有借书的, 工作人员~Кітапханада адам көп, кейбіреулер кітап тапсыруда, кейбіреулер кітап алуда, қызметкерлер сүрініп жығылып жатыр.

【应景】yìngjǐng(~儿)【ет.】① көрініс үшін; көз қылып; көзге ғана: 他吃酒是~ Ол көрініс үшін ішеді. ② маусым бойынша; мейрамға: ~食品 тамақ мейрамға.

【应举】yìngjǔ【ет.】кэцзюй жүйесі бойынша емтихан беру.

【应考】yìngkǎo【ет.】емтихан беру; емтихан алу.

【应力】yìnglì【зат.】шиеленіс; есеңгіреу; мәңгіру; мәңгіту; жігер; күш; күш салу; тырысу.

【应卯】yìngmǎo【ет.】сөзге шақыруға келу; әдептілік үшін келу.

【应门】yìngmén【ет.】дарбазашы; есікші; қақпа қарауылшысы; қақпашы.

【应募】yìngmù【ет.】тартылу.

【应诺】yìngnuò【ет.】→应承.

【应聘】yìngpìn【ет.】жұмысқа шақыруды қабылдау; ангажементтеу (белгілі мерзімге шарт бойынша әртістерді шақыру).

【应山】Yìngshān【зат.】географиялық жер атауы Хубэй провинциясында орналасқан.

【应声】yìngshēng【үс.】бірден; лезде; өте тез; шапшаң; ~而至 бірден келді.

【应声虫】yìngshēngchóng【зат.】жаңғырық; қайталақтау (біреудің

айтқанын жағымпазданып қайта айту); итаршы; сойыл соғар (біреудің шашбауын көтеріп, соның ыңғайымен жүретін сойыл соғар адамы).

【应时】yìngshí①【сын.】маусымды; маусымдық; мерзімді: ~果品 маусымдық жеміс жидектер | ~货品 маусымдық тауар. ②【үс.】бірден; лезде; өте тез; шапшаң.

【应市】yìngshì【ет.】нарықтың қажеттіліктерін қамтамасыз ету мақсатта сату.

【应试】yìngshì【ет.】→应考.

【应试教育】yìngshìjiàoyù сапалы емес білім студенттерді емтихан тапсыруға оқытады.

【应诉】yìngsù【ет.】айыптау бойынша жауапкер болып сөйлеу; ақы іздеу жөніндегі арыз бойынша жауапкер болып сөйлеу.

【应县】YìngXiàn【зат.】географиялық жер атауы, Шаньси провинциясында орналасқан.

【应验】yìngyàn【ет.】орнына келу; орындалу; ақталу; дұрыс болып шығу; қуатталу; құпталу; расталу: 预言~了 болжам орындалды.

【应邀】yìngyāo【ет.】шақыру бойынша; шақыруды қабылдау: ~而来 шақыру бойынша келу.

【应用】yìngyòng①【ет.】қажетке жарату; қолдану; пайдалану; іске асыру: ~新技术 жаңа техниканы іске асыру. ②【сын.】қолданбалы; іс жүзінде қолданылатын: ~文 қолданбалы әдебиет | ~科学 қолданбалы ғылым.

【应用科学】yìngyòngkēxué қолданбалы ғылым.

【应用卫星】yìngyòngwèixīng жасанды жер серігі.

【应用文】yìngyòngwén【зат.】іс қағаздар тілі.

【应援】yìngyuán【ет.】қолдауға, демеуге бару.

【应运】yìngyùn【ет.】уақыт жетті; уақытында.

【应运而生】yìngyùnrshēng қажет болған кезде көріну; дер кезінде көріну; пайда болу.

【应战】yìngzhàn【ет.】① ұрыста қарсы тұру: 沉着~ шыдамды түрде және асықпай ұрыста қарсы тұру. ② шақыруды қабылдау; біреуді шақыру; шақыруға жауап беру.

【应诊】yìngzhěn【ет.】науқастарды қабылдау: ~时间 науқастарды қабылдау уақыты.

【应征】yìngzhēng【ет.】① әскерге алу; әскерге шақыру. ② конкурсқа жұмыс бер; ізденушілік; ізденімпаздық.

【应制】yìngzhì【ет.】(Тан мен Сун династия кезінде) императордың бұйрығы бойынша өлең жазу.

映 yìng【ет.】сәуле түсу(сурет; кескін): 人影倒~在水里 суда адамның сыртқы келбет суреті көрініп тұрды.

【映衬】yìngchèn【ет.】қарайту; қарайтынқырау; қоюландыру; тұлғалану: 互相~ бірін - бірі тұлғалану.

【映带】yìngdài〈书〉【ет.】→映衬.

【映山红】yìngshānhóng【зат.】үнділік әлпеншек; таураушан (таулы жерде өсетін қызыл гүлді бұта өсімдік).

【映射】yìngshè【ет.】арайландыру; арайлау; жарқырату; жарық беру; нұрға бөлеу; жарық түсіру; жарықтандыру; жылытырату; сәуле беру; сәуле түсіру: 阳光~在江面上 күн сәулесі өзенді нұрға бөледі.

【映现】yìngxian【ет.】сәуле түсу; әсер ету; әсер беру.

【映照】yìngzhào【ет.】→映射.

硬 yìng①【сын.】қатты; берік; мықты: ~木 берік ағаш; | ~煤 антрацит. ②【сын.】бігіспестік; келісімге келмейтін; ымыраға келмейтін; қатал; қатаң; мықты; нық; табанды; тұрақты: 话说~батыл сөйлеу. ③【үс.】жаны ашымастық: 心肠~ қатыгез жүрек; жаны ашымастық.

④ әрең-әрең; қиыншылықпен: ~撑 әрең-әрең ұстау | ~爬上去 қиыншылықпен әреңдей жоғары жаққа көтерілу. ⑤【сын.】асыл; жоғары сапалы: ~手 асып түсетін қызметкер; | 货色~ жоғары сапалы тауар.

【硬邦邦】yìngbāngbāng【сын.】қатты; берік; мықты.

【硬棒】yìng-bàng〈方〉【сын.】күшті; қатты; өткір; үлкен; мықты: 老人的身体还挺~ Қарт адамдардың денсаулығы өте мықты.

【硬包装】yìngbāozhuāng【зат.】берік орауыш; мықты орауыш.

【硬笔】yìngbǐ【зат.】қатты бояу жаккыш.

【硬币】yìngbì【зат.】тұрақты валюта.
 【硬磁盘】yìngcípán【зат.】винчестер; қатты диск.
 【硬度】yìngdù【зат.】беріктік; қаттылық; қаталдық; қатыгездік; мейірімсіздік.
 【硬腭】yìng'è【зат.】қатты тандай.(图见 568 页“人的喉”)
 【硬弓】yìnggōng【зат.】қатты керілген садақ.
 【硬骨头】yìnggǔ·tóu【зат.】табандылық; тұрақтылық; беріктік;.
 【硬骨鱼】yìnggǔyú【зат.】сүйек (балықтын).
 【硬广告】yìngguǎnggào【зат.】Қатты хабарландыру.
 【硬汉】yìnghàn【зат.】денсаулығы мықты ер азамат; табанды адам.
 【硬化】yìnghuà【ет.】① қатаю; кему; қатайып қалу; қату; сүйектену; склероз (аурудың салдарынан ағза жазушасының қатаюы): 生橡胶遇冷容易~ каучук суықта тез қатайып қалады | 血管~ қантамыр қатаюы; қантамыр склерозы. ② жүрмеу; тоқталып қалу; іркілу.
 【硬环境】yìnghuánjìng【зат.】Физикалық орта.
 【硬件】yìngjiàn【зат.】аппаратхана қамтамасыз ету (жабдықтандыру);.
 【硬结】yìngjié①【ет.】беріштену; қатаю; қатқылдану; қату. ②【зат.】склерома (көбінесе теріде пайда болатын қатаюлық).
 【硬撅撅】yìngjuējuē(~的)〈方〉
 【сын.】жарылған; қатқан; дөрекіленген; күстенген; түрпіленген.
 【硬朗】yìng·lǎng【сын.】〈口〉сергек; тың; ширақ;мықты: 老汉六十多了,但还很~Қарт кісінің жасы 60тан асты,бірақ ол әліде ширақ.
 【硬煤】yìngméi〈方〉【зат.】антрацит (тас көмірдің ең жақсы сорты).
 【硬面】yìngmiàn(~儿)【зат.】қатты иленген қамыр: 用~做的 қатты иленген тамырдан жасалынған.
 【硬木】yìngmù【зат.】берік ағаш; қатты ағаш.
 【硬盘】yìngpán【зат.】винчестер; қатты диск.
 【硬碰硬】yìngpèngyìng өктемсігеннің маңдайы тасқа соғылар.
 【硬片】yìngpiàn【зат.】пластинка (фотографияда қолданылатын жарық

сезгіш нәрсемен қапталған әйнек); пластинка (жалпақ әйнек я металл табақша).
 【硬气】yìng·qì〈方〉【сын.】① жігерлілік; қайраттылық; қажымаушылық; қажырлылық; табандылық; беті қайтпаушылық; қарыспалық. ② ауытқымаушылық; бір беткейлік; принциптілік; принципшілдік; ұстанымпаздық.
 【硬驱】yìngqū【зат.】→硬盘.
 【硬任务】yìngènwù【зат.】уақыт өте келе, сұраныстың саны, сапасы және басқа да аспектілері өзгермейді.
 【硬伤】yìngshāng【зат.】қанталау; қанды сүйел.
 【硬设备】yìngshèbèi【зат.】→硬件.
 【硬实】yìng·shí〈方〉【сын.】күшті; қатты;мықты;.
 【硬是】yìngshì【үс.】①〈方〉ақиқатында; асылында; дәл мәнінде; шынында;бәсе. ② алайда; бірақ; дегенмен; солай болса да; сонда да; сүйтседе: 他虽然身体不好,可~不肯休息. Оның денсаулығы нашарлау болса да,дегенмен демалыс беруге келіспеймін.
 【硬手】yìngshǒu(~儿)【зат.】асып түсетін қызметкер; епті; шебер; ыңғайлы адам; мастер.
 【硬水】yìngshuǐ【зат.】қатты су.
 【硬挺】yìngtǐng【ет.】бекемдену; бекіну; табандылық көрсету: 有了病不要~, 着不治 егерде ауырып қалсан,жай бекемденіп және емделмеуге болмайды.
 【硬通货】yìngtōnghuò【зат.】тұрақты валюта.
 【硬卧】yìngwò【зат.】плацкартты вагондағы орын.
 【硬武器】yìngwǔqì【зат.】жауды тікелей өлтіру немесе жаудың әскери мақсаттарын жою үшін пайдаланылады.
 【硬席】yìngxí【зат.】қатты отырғыш.
 【硬性】yìngxìng【сын.】қатты; қатал: ~规定 қатал ережелер.
 【硬玉】yìngyù【зат.】жадеит;жад.
 【硬仗】yìngzhàng【зат.】жанды күштің әлсірететін айқас: 打~өлім таяғын сокқан ұрысқа бару.
 【硬着头皮】yìng·zhètóupí тістерін қысып; бар күш қуағымен.
 【硬挣】yìng·zhèng〈方〉【сын.】① қалың; қатты; тығыз; шымыр; бекем; берік; мығым; мықты.②фирма (сауда я

өнеркәсіп орны).
 【硬指标】yìngzhǐbiāo【зат.】оралымсыз мақсат.
 【硬着陆】yìngzhuólù【ет.】киын жерге кону; жерге отыру; ауыр жерге түсу.
 【硬座】yìngzuò【зат.】жалпыға ортақ қатты вагондағы орын.
 映 yìng〈书〉→映.
 滕 yìng〈书〉① шығарып салу; аттандыру.② келінді шығарып салушы.
 ③ конак ету; сый көрсету; сыйлау.
 磨 yìng〈书〉→应.

yō

哟(哟)yō【од.】ап; әуп; уһ; ой; ойбай-ай: ~, 你踩在我上脚了 ойбай-ай, сен менің аяғыма бастын ғой.
 唷 yō→哼唷.

yo

哟(哟)·yo①【шыл.】ғой; жетті; пәлі: 快点儿来~тезірек бара ғой | 大家一齐用力~!Барлығында ақылға келіндер!
 ② ай; ау; әй; ей: 呼儿嗨~ай гүрс етіп барып құлайсындар!

yōng

佣(傭)yōng①жалға алу; жалдау: ~工 жалдама жұмысшы; жалдамалы жұмысшы. ② даяшы; малай; үй қызметшісі.
 【佣工】yōnggōng【зат.】жалдама жұмысшы; жалдамалы жұмысшы.
 拥(擁)yōng① аймалау; құшақтап алу; құшақтау. ②【ет.】қоршап алу; қоршау: 一群学生~着老师从教室里走了出来. Студенттер тобы мұғалімді қоршап алып,аудиториядан шықты. ③【ет.】итере-митере ілгері өту; қысыла-мысыла кіріп кету; сығылысу; тығыздалу; жарып кіру: 一~而入 топпен баса көктеп кіру | 大家都~到前边去. Бәрі сығылысып алға қарай жылжыды. ④→拥护. ⑤〈书〉→拥有.
 ⑥ (Yōng)【зат.】Фамилияға қолданылады.
 【拥抱】yōngbào【ет.】аймалау; құшақтап алу; құшақтау.
 【拥戴】yōngdài【ет.】қолдау және жақсы көру.
 【拥堵】yōngdǔ【ет.】кептелу; кептеліс; тығындалу; қозғалыс кептеліс.
 【拥趸】yōngdǔn〈方〉【зат.】

жанкүйерлер.

【拥护】yǒnghù【ет.】қолдау; жақтыру; жарату; қостау; қоштау; мақұлдау; қолдау; қорғау: 政府~人民 权益共产党/ Өкімет халықтың мүддесі мен құқықтарын қорғайды.

【拥挤】yōngjǐ①【ет.】кептелу; қыспақ; сығылысу; тығыздалу; қымтырылып тұру; қысылып тұру.②

【сын.】қысылыс; опыр-топыр; апыр-жапыр; астан-кестен; абыр-жұбыр; абыр-сабыр; апыр-топыр жүріс; сендей соғылу: 车厢里~得很 вагон ішінде өте қатты сығылыс; вагон ішінде лық толы.

【拥军】yōngjūn【ет.】армияны қолдау.

【拥军优属】yōngjūnyōushǔ армияны қолдау және әскери қызметтегілердің отбасыларына қамқорлық жасау.

【拥塞】yōngsè【ет.】қоршау; лық толу; бөгеліс; кептеліс; тоқталыс; іркіліс: 入口处~不通 кіре беріс жерде кептеліс болды.

【拥有】yōngyǒu【ет.】ие болу; қожа болу; қабілеті болу; бар болу; билігі болу; еркі болу: ~【сан.】万平方公里的面积 бірнеше он мыңдық км кв.аумаққа ие болу | 中国~巨大的水电资源 Қытай аса зор су электр ресурстарға ие.

【拥政爱民】yōngzhèngàimín үкіметтің қолдауы жән халық қамқорлығы.

痲(癩)yǒng【зат.】көр шикан; шикан.

【痲疽】yǒngjū【зат.】→痲.

邕 Yǒng①Гуанси провинциядағы өзен аты.②【зат.】Юннин қала және уезд Гуанси провинциясында орналасқан.

【邕剧】yǒngjù【зат.】Юнниндік музыка драмасы.

庸 1yōng①→庸碌.②(Yōng)【зат.】Фамилияға қолданылады.

庸 2yōng〈书〉: 无~细述 егжей-тегжейіне жете қараудың түгі жоқ; майда-мүйдесіне дейін қараудың қажеті жоқ.

【庸才】yōngcái【зат.】дарынсыздық; қабілетсіздік адам; жай қатардағы адам.

【庸夫】yōngfū【зат.】мещан; мещандық.

【庸碌】yōnglù【сын.】жай; қатардағы; орта; орта қол; орташа: ~无能 дарынсыз | 庸庸碌碌, 随波逐流 қабілетсіз болып және ағынның ыңғайына қарай жүзу.

【庸人】yōngrén【зат.】филистер (ой-өрісі тар адам, тоғышар); көргенсіз; пасық; пасық адам; сасық; тұрпайы кісі.

【庸人自扰】yōngrénzìrǎo түкке тұрматынға, ұсақ-түйекке уайымдау, абыржу.

【庸俗】yōngsú【сын.】әдепсіз; көргенсіз; пасық; сасық; тұрпайы; ұятсыз; бейпіл; дөрекі; өрескел; ұят: ~习气 филистерлік; тоғышарлық | ~作风 дөрекі әдет-ғұрып | ~的行为 мещандық; .

【庸医】yōngyī【зат.】нашар дәрігер.

【庸中佼佼】yōngzhōngjiǎojiǎo дүр; көрнекті; үздік.

囔(囔)yōng〔囔囔〕(yōngyōng)〈书〉

【ел.】құстардың сайрауы.

鄯 Yōng бекініс; қамал; қорған.

雍 yōng①〈书〉үйлесімді; әуезді; әуенді; сазды; сарынды; үнді.②(Yōng)

【зат.】Фамилияға қолданылады.

【雍容】yōngróng【сын.】талғампаз; таңдамалы; таңдаулы: ~华贵 асқан әдемілік; әсемдік | 态度~ таңдамалы әлпет.

【雍正】Yōngzhèng【зат.】Юн Чжен (император).

雍(隴)yōng〈书〉балшық қабырға (балшықтан салынған қабырға).

慵 yōng〈书〉еріншек; жалқау; салақ; селкос; уайымсыз; ұқыпсыз; ықылассыз.

雍(雍)yōng үлкен қоңырау.

雍 yōng① бөгеп қою; бөгет салу; қоршау.②【ет.】домбықтау; көму; түптеу; үю; шабықтау; тыңайту: ~土 домбықтау; | ~肥 тыңайту.

【雍塞】yōngsè【ет.】бөгеп қою; бөгет салу; қоршау: 泥沙~ құммен бөгеп қою.

臃 yōng〈书〉домбық; ісік.

【臃肿】yōngzhǒng【сын.】① жуандық; семіздік; толықтық; тығыздық.② делдек; кеуіп кеткен; қампиған; томпайған; шодырайып кеткен; іскен. 臃 yōng→“雍”.

雍(雍)yōng【зат.】қара дөңмандай.

饔 yōng〈书〉ертенгі ас; сәресі.

【饔飧不继】yōngsūnbùjì〈书〉абжауқын ас.

yóng

囔 yóng〈书〉басын судан көрсету;

аузын аңқайтып ашу (балықтың жемін бергенде).

【囔囔】yóngyóng〈书〉【сын.】сыбырлап; сыбырмен.

颀(颀)yóng〈书〉① аюдай; зор; орасан зор; үлкен; үп-үлкен.② аға тұту; ардақ тұту; қадірлеу; қастерлеу; құрметтесу; құрметтету; құрметтеу; сыйлау; табыну: 有孚~若 сөзге бекем бол, сонда сені сыйлайды.

yǒng

永 yǒng①【үс.】мәңгі; мәңгі-бақи; өмірлік; біржола; жола бір; мүлде: ~久 мәңгі; | ~恒 түпкілікті | ~世 әрдайымы.②(Yǒng)【зат.】Фамилияға қолданылады.

【永别】yǒngbié【ет.】мүлдем қоштау.

【永垂不朽】yǒngchuíbùxiǔ мәңгі есте сақталсын; мәңгі даңқ.

【永存】yǒngcún【ет.】қорғау; сақталу; сақтау; мәңгі-бақи сақтау: 友谊~мәңгі-бақи достықты қорғау.

【永恒】yǒnghéng【сын.】ақиреттік; жойылмайтын; мәңгі; мәңгілік; түпкілікті: ~的友谊 ақиреттік достық.

【永嘉】Yǒngjiā【зат.】префектура (кейбір елдердегі әкімшілік-амақтық бірлік пен оның басқару органы) Чжэцзян провинциясының.

【永久】yǒngjiǔ【сын.】ақиреттік; жойылмайтын; мәңгі; мәңгілік; түпкілікті; мәңгі-бақи; өмірлік; ұзақ; тоқтаусыз; тұрақты; тұрғылықты; үздіксіз; ылғи: ~工事 ұзақ уақыттық бекініс.

【永诀】yǒngjué〈书〉【ет.】→永别.

【永乐】Yǒnglè【зат.】«мәңгі-бақи қуаныш» 朱棣 Чжу Ди басқарған кездегі ұраны.

【永眠】yǒngmián【ет.】мәңгі ұйықтау; өлу.

【永生】yǒngshēng【ет.】ажалсыздық; мәңгі; мәңгі-бақи; мәңгілік: 为革命事业而牺牲的烈士们~! Революция үшін құрбан болған батырлар мәңгі өлмес!.

【永生永世】yǒngshēngyǒngshì ешқашан; ешуақытта; мәңгі-бақи; мәңгі; мәңгібақи; мәңгілік; мүлде; өмірлік.

【永世】yǒngshì【үс.】→永远.

【永逝】yǒngshì【ет.】жан тапсыру; қаза табу; өлу.

【永续】yǒngxù【үс.】тоқтаусыз;

толассыз; үздіксіз; ұласқан.

【永远】yǒngyuǎn【үс.】әрдайымы; әрқашан; қашанда; өмірлік; ешқашан; ешуақытта; мәңгі-бақи; мәңгі; мәңгілік; мүлде; өмірлік: ~要记住这一点. Ол жайында әрқашанда есте сақтау; ~纪念 мәңгі есте қалдыру.

甬 Yǒng ① Юнцзян өзені (Чжэцзян провинцияда). ②【зат.】қоңыраудың тұтқасы.

【甬道】yǒngdào【зат.】тас төселген жол; жол; жүріп өту; жүріс; өтетін жол.

【甬路】yǒnglù【зат.】→甬道.

咏(詠)yǒng ①декламациялау; көркемдеп оқу; мәнерлеп айтып беру; мәнерлеп өлең айтып беру: ~诗 өлеңді көркемдеп оқу. ②ән айту; ән салу; жырлау; өлең айту: ~雪的诗 қар жайлы өлең.

【咏怀】yǒnghuái【ет.】сыршылдық жыр; лирикалық өлең.

【咏【од.】】yǒngtán【ет.】дәріптеу; мадақтау; мақтау (өлеңмен).

【咏【од.】调】yǒngtándiào【зат.】ария (оркестрге қосылып, көбінесе операда жеке түрде орындалуға арналған шығарма).

泳 yǒng жүзу; қалқу; қалықтау; малту; 蛙~брасс (малтудың ерекше түрі).

【泳池】yǒngchí【зат.】әуіт; алап; бассейн; су алабы.

【泳道】yǒngdào【зат.】жүзу жолы.

【泳坛】yǒngtán【зат.】жүзу дөңгелегі.

【泳衣】yǒngyī【зат.】суға түскенде киетін киім.

【泳装】yǒngzhuāng【зат.】суға шомылғанда киетін киім; шомылу костюмі.

俑 yǒng жерлеу мүсінше (сымбат өнер суреті).

勇 yǒng ①【сын.】→勇敢: 智~双全 ержүрек және ақылды. ②(Yǒng)【зат.】Фамилияға қолданылады.

【勇敢】yǒnggǎn【сын.】батыл; батыр; ер; жүректі; қайсар; ержүрек; жанқиярлық; жаужүрек; жүректі; қайратты; қайсар; қайтпас; өжет: ~的军队 батыр әскер | ~的革命战士 революцияның ержүректі әскерлері.

【勇悍】yǒnghàn【сын.】батыл; ер; ержүрек; жанқиярлық; жаужүрек; жүректі; қайратты; қайсар; қайтпас; өжет.

【勇决】yǒngjué〈书〉【сын.】жаужүрек және батыл; табанды.

【勇力】yǒnglì【зат.】батылдық және күш жігерлік.

【勇猛】yǒngměng【сын.】батыл; адуын.

【勇气】yǒngqì【зат.】батылдық; жанқиярлық; жүректілік; батылдық; ерлік; жүректілік; нарлық; ерлік; ержүректілік; жанқиярлық; жауынгерлік; жігіттік; қаһармандық: 鼓起~есін жинау; рухтану.

【勇士】yǒngshì【зат.】алып; батыр; баһадур; ер жүректі.

【勇往直前】yǒngwǎngzhíqián жүрексінбестен алға қарай жүру.

【勇武】yǒngwǔ【сын.】жауынгер; соғысқұмар; айбарлы; айбынды; көрнекті; қайратты.

【勇于】yǒngyú【ет.】батыл; жүрексінбестен; тайсалмай; ерше: ~承认错误 жүрексінбестен өз қателігінді мойындау.

涌 yǒng 涌桥(Yǒngqiáo), көпірдің аты. 涌 yǒng ①【ет.】қаптап кету; құйып кету; сау ете түсу; сауылдау: 血从章伤口外直~арадан қан сау етіп ағып кетті.

②【ет.】көріну; көрініп қалу; пайда болу; туу; шығу; шыға келу: 雨过后, 空中~出一轮明月 жаңбырдан кейін, аспанда жарық ай көрінді. ③【зат.】→涌现.

【涌潮】yǒngcháo【зат.】көтерілу толқыны.

【涌流】yǒngliú【ет.】қарқынды, толқынды ағыс.

【涌现】yǒngxiàn【ет.】кенеттен кернеп кету; келіп шығу; пайда болу. 恧(yǒng)→恧恧.

湧 yǒng ①→涌. ②【зат.】Фамилияға қолданылады.

踊 yǒng【зат.】құрт-құмырсқаның дернәсілдері; жібек құрт; піллә.

踊(yǒng)→踊跃①.

【踊跃】yǒngyuè ①【ет.】қарғу; қарғыту; секірту; секіру; шапшу: 欢呼~ масайрау; масаттану; шаттану. ②

【сын.】белсене; белсенді; белсенді түрде; бір-біріне қарамай; бірін-бірі тоспай; жапа-тармағай; тұс-тұстан: ~参加 белсенді түрде қатысу | 大家都~发言 Барлығы жапатармағай өз ойларын айта бастады.

鲟(鰩)yǒng【зат.】балық, жалпақ және

ұзын, қоңыр, жалпақ және кең бас, кара қоңыр дақтар, жүзу жоқ. Көптеген түрлері. Теңізде өмір сүру.

yòng

用 yòng ①【ет.】қолдану; жарату; пайдаааллану; иемдену: ~力 бар күшпен; | ~兵 соғыс жүргізу | ~科学方法 ғылыми тәсілді қолдану. ②жою; зиян; шығын; ығын-шығын: ~项 шығынды көбейту | 家~үй шығыны.

③【зат.】→用处: 一点~也没有 мүлде пайдасыз. ④【ет.】әжет; керектілік; қажеттілік; мұқтаждық; керек; қажет: 这本书你还~不~? Мынау кітап саған керек пе? ⑤【ет.】жеу; ішу: ~饭 тамақтану | 请~茶 шай ішіңіз. ⑥〈书〉босқа жою; жарату; жоғалту; жұмсау; шығын қылу: 一共~了多少钱? Барлығы қанша ақша жұмсадың?. ⑦(Yòng)【зат.】Фамилияға қолданылады.

【用兵】yòngbīng【ет.】команда ісін атқару; соғыс жүргізу: 善于~ команда ісін атқара алу.

【用材林】yòngcáilín【зат.】өнеркәсіптік орман.

【用餐】yòngcān【ет.】жеу: ~时间 тамақ жеу уақыты.

【用场】yòngchǎng【зат.】→用处: 派~ жұмсауды табу.

【用处】yòngchù【зат.】белгілеу; тағайындау; жұмсау; қолдану; қолданыс; іске асыру: 这还会有~ бұны әліде қолдануға болады.

【用度】yòngdù【зат.】жою; зиян; шығын; ығын-шығын: 家人口多, ~也大 Отбасы үлкен, шығында көп.

【用法】yòngfǎ【зат.】қолдану әдісі; қолдану жолы.

【用饭】yòngfàn【ет.】күріш жеу: 您请~ Сізді күріш жеуге шақырамыз.

【用费】yòngfèi【зат.】→用度: 把~准备好 шығынға ақша дайындау.

【用工】yònggōng【ет.】еңбекке тарту; жұмыс тауып беру; жұмысқа орналастыру.

【用功】yònggōng тырыс; ынталы; іждағатты; зейінді; ынталы: ~的学生 ынталы оқушы; іждағатты оқушы.

【用户】yònghù【зат.】тұтынушылар.

【用户界面】yònghùjièmiàn пайдаланушы интерфейс.

【用劲】yòngjìn【ет.】бар күшпен;

күшпен: 多用一把劲就办得到 істеуге болады, тек бар күш жігер салу керек.

【用具】yòngjù【зат.】бұйым; жабдық; жарак; зат; керек-жарак; сайман; аспап; керек-жарақтар: 炊事~ыдыс-аяқ.

【用力】yònglì【ет.】→用劲: ~喊叫 бар күшпен айқайлау | ~把门推了一下 күшпен есікті тебу.

【用命】yòngmìng【<书>】【ет.】әмірді, бұйрықты орындау.

【用品】yòngpǐn【зат.】бұйым; жабдық; жарак; зат; керек-жарак; сайман: 生活~күнделікті әрекет бұйымдары; күнделікті пайдаланылатын заттар.

【用人】yòngren【ет.】① адамдарды жинау; адамдарды пайдалану: ~不当 сәтсіз өзіне адамдарды жинау(қызметкерлерді). ② қажетсіну, мұқтаж болу адамдарда.

【用人】yòngren【зат.】даяшы; кәнізак; малай әйел; малай; үй қызметшісі: 女~малай әйел.

【用膳】yòngshàn【ет.】→用饭.

【用舍行藏】yòngshěxíngcáng конфуциандық мектепке қарым-қатынас тағайындау үшін.

【用事】yòngshì【ет.】①<书> өкімет басында тұру.②(凭感情、意气等): 意气~өсектеу; шағыстыру; қисынсыз тілек бойынша; іске аспайтын ниет бойынша.

【用途】yòngtú【зат.】→用处: 橡胶在工业上~很大 көксағыз өндірістік қолданыста кең ауқымды мөлшерде алады.

【用武】yòngwǔ【ет.】жұдырық жұмсау; күшпен кірісу.

【用项】yòngxiàng【зат.】→用度: 增加~шығынды көбейту.

【用心】-1yòngxīn【сын.】ерінбей-жалықпай; жігермен; ынтамен; зейін салып; ықыласпен; ілтипатпен: 学习~ынтамен оқу | ~听讲 зейін салып лекция тындау?

【用心】-2yòngxīn【зат.】қаскөйлік; ниет; пиғыл; аужай; есеп; жаһат; мақсат; ниет; ой; пиғыл; талап: ~良苦 барынша тырысу терісіне сыймай кету тырысу.

【用刑】yòngxíng【ет.】азаптау; жаза тарттыру; қинау.

【用意】yòngyì【зат.】→用心: 我这话的~менің сөзімнің мақсаты.

【用印】yòngyìn【ет.】мөр басу.

【用语】yòngyǔ①【ет.】анықтама; тұжырымдама; тұжырымды айтылған ой; формулировка: ~不当 қисынсыз тұжырымдама. ②【зат.】терминология (ғылымның, техниканың, өнердің тарауларында қолданылатын терминдердің жиынтығы); термин. лексика; тіл: 科学~ғылыми терминология; ғылыми термин. 佣 yòng комиссия.

【佣金】yòngjīn【зат.】делдалдық ақша.

【佣钱】yòngqián【зат.】→佣金.

yōu

优 1(優)yōu①【сын.】→优良: ~美 асқан сұлу | ~等 бірінші сұрыпты. ②<书> ммолшылықта; жеткілікті; бай; мол: ~渥 жомарт. ③(Yōu)【зат.】Фамилияға қолданылады.

优 2(優)yōu →优伶.

【优待】yōudài【ет.】жеңілдік жасау: ~军属 әскери қызметтегі отбасыларға жеңілдік жасау.

【优等】yōuděng【сын.】бірінші сұрыпты; өте жақсы; таңдаулы; бірінші дәрежелі; ең жақсы сапалы; жоғары дәрежелі.

【优点】yōudiǎn【зат.】жақсы жағы; құн; құндылық; артықтық, артықшылық, басымдық; басымдылық: 这个办法有很多~бұл әдісте өте көп артықшылық бар.

【优抚】yōufǔ【ет.】көмек көрсету; жәрдем беру: ~工作 құрбан болғандар отбасына жәрдем беру.

【优厚】yōuhòu【сын.】: 条件~пайдалы, тиімді жағдайда.

【优弧】yōuhú【зат.】доға.

【优化】yōuhuà【ет.】оңтайландыру; үйлесімділеу.

【优惠】yōuhuì【сын.】жеңілдік: ~条件 жеңілдікті шарттар | ~贷款 жеңілдікті несие.

【优惠待遇】yōuhuìdàiyù артықшылық; жеңілдік; пұрсаттылық (кәсіпорындардың қызметіне қолайлы жағдай жасау мақсатымен мемлекеттің оларға жеңілдіктер мен басымдықтар беруі).

【优惠价】yōujià【зат.】① жеңілдік

бағасы. ② көтермелеу төлемі.

【优良】yōuliáng【сын.】өте жақсы; ең жақсы; адал; қайырымды; мейірман; мейірімді: ~的传统 ең жақсы әдет-ғұрып.

【优劣】yōuliè【зат.】жақсы және жаман; құндылық және кемшілік.

【优伶】yōulíng【зат.】актер; сахнагер; артист; әртіст.

【优美】yōuměi【сын.】асқан сұлу; әсем; өте әдемі; тамаша; өте сұлу: ~的风景 тамаша пейзаж | ~的艺术 әсем өнер.

【优盘】yōupán【зат.】флеш диск, флешка.

【优容】yōuróng【<书>】【ет.】бал мінезді; жайдарман; жарқын жүзді; құшақ жайған.

【优柔】yōuróu【сын.】①<书> жұмсақ; жылы; адал; жақсы; қайырымды; мейірман; мейірімді; рақымды; игі; ізгі. ②<书> жайбаракат; алаңсыз; бейпіл; бейқұт; бүліксіз; елеңсіз; мұңсыз; тып-тыныш. ③ бос белбеу; жігерсіз; маубас; талапсыз; ынжық.

【优柔寡断】yōuróuquǎduàn жүрексіз; күйрек және батылсыздық; былқылдақтық; жалтақтаушылық.

【优生】yōushēng【ет.】сап-сау үрім-бұтақ тууы.

【优胜】yōushèng【сын.】біріншілік; озықтық; үздіктік: 获得~біріншілікті алу.

【优势】yōushì【зат.】артықтық, артықшылық, басымдық; басым; басымдық; басымдылық; күшті: 兵力占~күште басымдылық | 占~басым болу.

【优渥】yōuwù<书>【сын.】дарқан; жомарт; мәрт.

【优先】yōuxiān【ет.】артықтық, артықшылық, басымдық; кезектен тысқары бірінші: ~权 | басымдық құқық; ~录取 бірінші ретте-ақ қызметке алыну.

【优秀】yōuxiù【сын.】ең жақсы; озат; өте жақсы; үздік; ғажайып; тамаша: ~作品 ғажайып шығармашылық | 成绩~озат үлгерім.

【优选】yōuxiǎn【ет.】бірнеше нұсқаның жақсысын таңдап алу.

【优选法】yōuxiǎnfǎ【зат.】ең қолайлы іздеу әдісі.

【优雅】yōuyǎ【сын.】 әдемі; әсем; биязы; көркем; көрікті: ~ 的姑娘 әдемі бойжеткен.

【优异】yōuyì【сын.】 дүр; көрнекті; үздік: ~ 的成绩 көрнекті табыс.

【优游】yōuyóu【сын.】 қолы бостық өмір сүру.

【优遇】yōuyù【ет.】 → 优待.

【优裕】yōuyù【сын.】 молшылық; ауқат; ауқаттылық; әлділік; барлық; дәулеттілік; тоқтық: 生活 ~ молшылықта өмір сүру.

【优越】yōuyuè【сын.】 → 优胜; 优良.

【优越感】yōuyuègǎn【зат.】 өзін дәріптеушілік; өзін жоғары көтерушілік.

【优质】yōuzhì【сын.】 асыл; жоғары сапалы: ~ 钢 сапалы болат.

优 yōu①【сын.】 сол.②(Yōu)

【зат.】 Фамилияға қолданылады.

忧(憂)yōu①→ 忧愁: ~ 闷 зарығу; | ~ 伤 бақытсыздық.②кам; қамқорлық: ~ 患 күйінші.③→ 忧虑.④(Yōu)【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【忧愁】yōuchōu【сын.】 дерттену; езіліп-егілу; жамығу; жүдеп-жадау; қайғылану; қайғырту; қайғыру; қамығу; қапалану; ренжу; тұлдану; уайымдану; шерлену; жоқтау; зарығу; қамығу; қапалану; құса болу; мұнаю; сағыну.

【忧烦】yōufán【сын.】 күйіну; күй; қайғы басу; қайғыру; қапалану; уайымдау.

【忧愤】yōufèn【сын.】 қайғылы; қапаланған; қапалы; құсалы және ашынған; ызаланған; ызалы.

【忧患】yōuhuàn【зат.】 бақытсыздық; күйік; күйінші; қайғы; қасірет; уайым; азап; азап шегу; бейнет; жапа көру; жапа шегу; зар; қазап; қайғы-қасірет көру; құсалық; налыс; сергелден; тақсірет; тарығушылық: 饱经 ~ қайғыны бастан кешіру; қайғының дәмін тату.

【忧惧】yōujù【ет.】 әзірейілдей көру; зәре кету; қорқу; үрейлену; үрей ұшу.

【忧虑】yōulǜ【ет.】 қамқорлық; қауіп-қорқыныш; қорқу: 有所 ~ 的样子 қам жеген кейіпте болу; қам жеген түрде болу.

【忧闷】yōumèn【сын.】 зарығу; зерігу; қажу; сарылу; шаршау: 心中 ~ жанда сағыныш.

【忧戚】yōuqī【сын.】 → 忧伤.

【忧伤】yōushāng【сын.】 бақытсыздық; күйік; күйінші; қайғы; қасірет; уайым; дерт; жабырқау; зарығу; мұң; сағыныш: 神情 ~ көздегі қаяу.

【忧心】yōuxīn①【ет.】 → 忧虑.②

【зат.】 қам істеушілік; қауіп-қорқыныш; қорқу; абыржу; алаңдау; дегбірсіздену; маза кету; мазасыздық; тынышсыздық: ~ 忡忡 көңіл аландығы.

【忧心如焚】yōuxīnrúfēn азапты қауіп-қорқыныш.

【忧郁】yōuyù【сын.】 жабырқаңқы; қайғылы; мұңды; жабырқаңқы; мұңайған; сағынышты; қабағынан қар жауған; түнерген; түнеріңкі: ~ 的歌 қайғылы өлең.

呦 yōu【од.】 ой; ойбай-ай: ~, 你来干什么? Ой, сен неге келдің?

【呦呦】yōuyōu【сын.】 маралдың ақыруы.

幽 yōu① алабарқын; зұлмат; қара; қараңғы; қошкыл: ~ 林 дүлей орман.② ғашықтардың кездесуі; жарымен кездесу жасырын түрде.③ терең ойға бату.④ бақылауға беру; жабық жерде; кілттеулі үйде ұстау; тұтқында болу.⑤ аруақ; елес; ойдағы бұлдыр-белең.

幽 2Yōu① Ю қаласы (Хэнань провинция орталығында орналасқан).②【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【幽暗】yōu'àn【сын.】 зұлмат; қараңғылық; түнек.

【幽闭】yōubì【ет.】 ①→ 幽禁.② дарашыл; дара жүріп өмір сүру; ешкімге араласпай өмір сүру.

【幽愤】yōufèn【зат.】 іштен тынған зығырды қайнауы; іштен тынған ыза; ыза болушылық.

【幽谷】yōugǔ【зат.】 терең алқап, аңғар.

【幽会】yōuhuì【ет.】 ғашықтардың кездесуі; жарымен кездесу жасырын түрде.

【幽魂】yōuhún【зат.】 → 幽灵.

【幽寂】yōujì【сын.】 жалғыз бас; оңаша: ~ 的生活 оңаша өмір өткізу; жалғыз бас өмір өткізу.

【幽禁】yōujìn【ет.】 бақылауға беру; жабық жерде; кілттеулі үйде ұстау.

【幽静】yōujìng【сын.】 аулақ; оңаша; тым-тырыс; үнсіз: 夜色 ~ тым-тырыс түн.

【幽灵】yōulíng【зат.】 аруақ; елес;

ойдағы бұлдыр-белең.

【幽美】yōuměi【сын.】 бой тартарлық; таңғажайып; таң қалдырарлық.

【幽门】yōumén【зат.】 дарбазашы; есікші; қақпа қарауылшысы; қақпашы.(图见 1493 页“人的消化系统”)

【幽眇】yōumiǎo【сын.】 аса нәзік; еленбейтін.

【幽明】yōumíng【зат.】 осы я анау дүние.

【幽冥】yōumíng①【сын.】 → 幽暗.②【зат.】 жаханнам; тамұқ; тозақ.

【幽默】yōumò【сын.】 ажуа; әзіл-оспақ; әзіл-сықақ; мысқыл: 说话 ~ мысқылдап сөйлеу | ~ 作品 әзіл-сықақ.

【幽期】yōuqī【ет.】 → 幽会.

【幽情】yōuqíng【зат.】 терең сезім.

【幽囚】yōuqiú【ет.】 тұтқында болу.

【幽趣】yōuqù【зат.】 алыс жер; аулақ жер; қашық жер.

【幽深】yōushēn【сын.】 терең және тыныштық: ~ 的山谷 терең тыныш алқап.

【幽思】yōusī①【ет.】 терең ойға бату.②【зат.】 сырлы ой мен сезім.

【幽邃】yōusù【сын.】 → 幽深.

【幽宛】yōuwǎn→“幽婉”.

【幽婉】yōuwǎn【сын.】 тұңғық; шексіз терең.

【幽微】yōuwēi【сын.】 әлсіз; күшсіз.

【幽闲】yōuxián①→“幽娴”.②→“悠闲”.

【幽娴】yōuxián【сын.】 елпек; жуас; момын (қой аузынан шөп алмайтын).

【幽香】yōuxiāng【зат.】 нәзік жұпар иіс; хош иіс.

【幽雅】yōuyǎ【сын.】 әдемі; әсем; биязы; көркем; көрікті: 景致 ~ көрікті пейзаж.

【幽咽】yōuyàn【сын.】 ① еңкілдеу; өксік; өксіп жылау; солқылдап жылау.② сылдыр: 泉水 ~ бұлақтың сылдыры.

【幽忧】yōuyōu【сын.】 → 忧伤.

【幽幽】yōuyōu【сын.】 ① әлсіз; нашар; жаман: ~ 啜泣 ақырын өксу.②【сын.】 → 幽深.

【幽远】yōuyuǎn【сын.】 аулақ; оңаша; ұзақ жол.

【幽怨】yōuyuàn【зат.】 азап шегу; бейнет; жапа көру; жапа шегу; жан азап.

【悠长】yōucháng【сын.】 ұзақ;

ызың: ~的岁月 ұзақ жылдар | ~的汽笛声 ұзақ гудок.

【悠荡】yūdàng【ет.】 теңселу; тербелу; шайқалу.

【悠忽】yōuhū〈书〉【сын.】 теңселу; тербелу; шайқалу.

【悠久】yōujiǔ【сын.】 байырғы; бұрынғы; ежелгі; ескі; ұзақ уақыт: 历史~есте жоқ ежелгі заманнан бері | ~的文化传统 ежелгі мәдени әдет-ғұрып.

【悠谬】yōumiù〈书〉【сын.】 тантулық; сандырақ; ақылға сыймайтын; жосықсыз; жөнсіз; қисынсыз; мағынасыз.

【悠缪】yōumiù→悠谬.

【悠然】yōurán【сын.】 байсалды; жайбарақат; сабырлы: ~自得的生活 жайшылық және кеңшілік өмір | ~神往 әлдеқандай болу; кісімсу.

【悠闲】yōuxián【сын.】 бейпіл; бейғам; еренсіз; жайбарақат; қайғысыз; қамсыз; қаперсіз; пәруайсыз; уайымсыз: 态度~ жайбарақат түр.

【悠扬】yōuyáng【сын.】 құбылжыған; құйқылжыған: ~的曲调 құбылжыған музыка.

【悠悠】yōuyōu【сын.】 асықпай; жайбарақат; салмақты.

【悠远】yōuyuǎn【сын.】 ① алыста; ертеде; жақын арада емес: ~的童年 балалық шақ уақыт.② бұлдыр; көмескі; лай.

【悠着】yōu·zhe〈方〉【ет.】 салбырату; төмен түсіру 麇 yōu бұғы, марал (ұрғашы).

鄹 Yōu Ю (жергілікті Хэнань провинциясында).

糶 yōu ① тырманың тістері.②〈书〉 малалау; тырмалау.

yóu

尤 1(尤)yóu ① айрықша; ерекше; өзгеше: 无耻之~ барып тұрған ұятсыздық.②【үс.】→尤其.③【зат.】 Фамилияға қолданылады.

尤 2(尤)yóu ① айып; айыптылық; жазықтылық; күнә; кінә: 效~ жаман үлгі алу.② жаман көру; жаны жаратпау; жаратпау; жеккөру; айыптау; айыпты деп табу; жазғыру; кінәлау: 怨天~人 ешкімді кінәмалау.

【尤其】yóuqí【үс.】 айрықша; әсіресе; ерекше: 我喜欢国画, ~喜欢山水画 Мен гоҳуа өнерін жақсы көремін,

әсіресе пейзаждық суретті ұнатамын.

【尤甚】yóushèn【сын.】 әлі де күштірек; онан әрмен: 视前~ бұрынғыдан әлі де күштірек.

【尤为】yóuwéi【үс.】 аса; ерен; өте; тым; тіпті; ерекше.

【尤物】yóuwù〈书〉【зат.】 айрықша адам; сирек кездесетін дана.

【尤异】yóuyì〈书〉【сын.】 ерекше; көрнекті; үздік.

由 yóu ①【сөзал.】→由于 ①.② арқылы: 他是~海道去的 Ол онда теңіз арқылы барды.③【ет.】 мейлі; -шы; -ші: ~他们去吧 мейлі олар қаласада.④【сөзал.】(归(某人去做)): 出了事~你负责 бірдене болып қалса, жауапкершілік сенін мойында болады.

⑤【сөзал.】 бағынды болу; кіріптар болу; тәуелді болу: 货价~货色而定 тауардың бағасы тауардың сапасына байланысты, тәуелді болып келеді.⑥【сөзал.】 -дан; -ден; -нан; -нен; -тан; -тен; дейін: ~表及里 сырттан ішке дейін | ~上而下 жоғарыдан төменге дейін.⑦(Yóu)【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【由不得】yóu·bu·de①【ет.】 еркімен емес; лажсыздықтан: 这件事~你 бұл енді сенің еркінде емес.②【үс.】 еріксіз; лажсыздан; шарасыз; ырықсыз: 她~哭了起来 Ол еріксіз жылап қойды.

【由打】yóudǎ〈方〉【сөзал.】 содан бері: ~昨夜到今晚 кешегі түннен бастап, бүгін кешке дейін.

【由来】yóulái【зат.】 ① келген уақыттан бастап осы уақытқа дейін: ~已久 бұл ежелгі тарих.② бас; қайнар көз; шығар жер; себеп.

【由头】yóu·tóu(~儿)【зат.】 сылтау; сылтаурату: 找~ сылтау табу.

【由于】yóuyú【сөзал.】 арқасында; себепті; себебімен; нәтижесінде; болғандықтан; нәтижесінде; себепті; сондықтан: ~大家的努力 барлығынның ықпалының нәтижесінде.

【由衷】yóuzhōng【ет.】 шын ниетпен; шын ықыласпен; шын көңілден; қалжыңсыз: ~之言 шын ниеттен айтылған | ~的感谢 шын жүректен алғыс.

【由衷】yóuzhōng【ет.】 шын ниетпен; шын ықыласпен; шын көңілден; қалжыңсыз: ~之言 шын ниеттен айтылған | ~的感谢 шын жүректен алғыс.

邮(郵)yóu①【ет.】→邮寄; 邮汇: 给弟弟~去五百元 кіші ініме пошта

арқылы бес жүз юань жіберу керек.② пошта; пошталық: ~电 пошта-телеграф | ~局 поштамт;③→邮品:

集~ марка жинау.④(Yóu)【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【邮包】yóubāo(~儿)【зат.】 пошталық сәлемдеме.

【邮编】yóubiān【зат.】 пошталық индекс.

【邮差】yóuchāi【зат.】 пошта тасушы; пошташы.

【邮车】yóuchē【зат.】 поштталық вагон.

【邮船】yóuchuán【зат.】 пошталық кеме, қайық.

【邮戳】yóuchuō(~儿)【зат.】 пошта штемпелі.

【邮袋】yóudài【зат.】 пошталық дорба, сөмке.

【邮递】yóudì【ет.】 пошта арқылы жіберу.

【邮递员】yóudìyuán【зат.】 пошта тасушы; пошташы.

【邮电】yóudiàn【зат.】 пошта-телеграф.

【邮电局】yóudiànjú【зат.】 пошта-телеграф бөлімі.

【邮费】yóufèi【зат.】→邮资.

【邮购】yóugòu【ет.】 шарт бойынша төлеммен пошта арқылы тапсырыс беру.

【邮花】yóuhuā〈方〉【зат.】→邮票.

【邮汇】yóuhuì【ет.】 поштамен ақша салу; пошта аударылымы.

【邮集】yóují【зат.】 коллекция пошта маркасы.

【邮寄】yóujì【ет.】 пошта арқылы жіберу.

【邮件】yóujiàn【зат.】 пошта.

【邮局】yóujúú【зат.】 пошта; пошта конторасы; поштамт; пошта үйі (поштаның орталық бөлімі).

【邮轮】yóulún【зат.】→邮船.

【邮票】yóupiào【зат.】 пошта маркасы.

【邮品】yóupǐn【зат.】 пошта заттары.

【邮市】yóushì【зат.】 пошта өнімінің нарығы.

【邮亭】yóutíng【зат.】 пошта киоск.

【邮筒】yóutǒng【зат.】 пошта жәшігі.

【邮箱】yóuxiāng【зат.】 пошта жәшігі.

【邮展】yóuzhǎn【зат.】 марка жинау; филателия.

【邮政】yóuzhèng【зат.】 пошта;

почтада қатынас қағаздарды алып-беру жұмысы.

【邮政编码】 yóuzhèngbiānmǎ пошта индексі.

【邮政局】 yóuzhèngjú 【зат.】 → 邮局.

【邮资】 yóuzī 【зат.】 пошта кесімді бағасы.

犹(猶) yóu ① 〈书〉 → 犹如. ② 〈书〉

【үс.】 әлі күнге; әлі; тағы да: 记忆 ~ 新 есте әлі сайрап тұр. ③ (Yóu) 【зат.】

Фамилияға қолданылады.

【犹太】 Yóudà 【зат.】 иуда.

【犹然】 yóurán 【үс.】 әуелдегісінше; баяғыдай; баяғысынша; бәз баяғыша; бұрынғысынша; бұрынғыша; ескіше.

【犹如】 yóurú 【ет.】 -дай; -дей; сияқты: ~ 白昼 жарық күндіз сияқты.

【犹太教】 Yóutàijiào 【зат.】 иудаизм діні; яһудилік.

【犹太人】 Yóutàirén 【зат.】 еврей; жебірей; еврей әйел.

【犹疑】 yóuyí 【сын.】 → 犹豫.

【犹豫】 yóuyù 【сын.】 қисаңдау; сыйпаңдау; абыржу; айну; көп ойлану; қобалжу: 他又开始 ~ 起来 Ол тағыда қобалжи бастады.

【犹自】 yóuzì 【үс.】 оның үстіне.

油 yóu ① 【зат.】 май. ② 【ет.】 майлау; май салу: ~ 窗户 майға езген бояумен терезе бояу. ③ 【ет.】 майлап алу; майлап тастау; майлы ету; май тигізіп алу: 把衣服 ~ 了 киімді майлап алу. ④

【сын.】 → 油滑. ⑤ (Yóu) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【油泵】 yóubèng 【зат.】 май айдайтын насос; майлы сорғы.

【油饼】 yóubǐng 【зат.】 жом; күнжара.

【油饼】 yóubǐng (~ 儿) 【зат.】 жұқа нан; таңдыр нан; шелпек майды қуырылған.

【油布】 yóubù 【зат.】 клеенка; май болған; май жағылған мата; майланған мата; майлы мата; май сіңген мата.

【油彩】 yóucǎi 【зат.】 грим; бет бояуы (сахнада ойнау үшін қолданылатын бояу).

【油菜】 yóucài 【зат.】 ① рапс (май және жем алынатын өсімдік). ② дала қырыққабаты; дала орамжапырағы.

【油层】 yóucéng 【зат.】 мұнайлы қабат.

【油茶】 yóuchá 【зат.】 зәйтүн камелия гүлі.

【油船】 yóuchuán 【зат.】 → 油轮.

【油灯】 yóudēng 【зат.】 жыпылық шам; кішкентай шам; соқыр шам; май шамы; .

【油底子】 yóudǐzi 【зат.】 май контейнерінің түбіндегі қалған жабысқақ май.

【油坊】 yóufāng 【зат.】 майжуаз; май шығаратын орын; май зауыты; майхана.

【油橄榄】 yóugǎnlǎn 【зат.】 ① зәйтүн. ② зәйтүн жемісі.

【油工】 yóugōng 【зат.】 лакпен сырлаушы; лактаушы; лакшы; сыршы.

【油垢】 yóugòu 【зат.】 күйе; күйік.

【油光】 yóuguāng 【сын.】 жылтыр; жылтырақ; жалтыр: ~ 的桌面 жылтыр үстел үсті | ~ 的新机器 жаңа жалтыр машинамен.

【油鬼】 yóuguǐ 〈方〉 【зат.】 майға пісірілген тәтті қатырма шелпек.

【油耗】 yóuhào 【зат.】 жанғыш сұйық шығыны: ~ 控制 жанғыш шығын бақылауы.

【油葫芦】 yóuhúlú 【зат.】 далалық кара шегіртке; шырылдауық.

【油花】 yóuhuā (~ 儿) 【зат.】 машина майына жағылған мақтадан істелген иірілген жіп.

【油滑】 yóuhuá 【сын.】 айлалы; епті; икемді; тәсілқой; ыңғайлы; айлакер; жалтарғыш; қу: 为人 ~ айласы көп адам; .

【油画】 yóuhuà 【зат.】 полотно (майлы бояумен салынған сурет); майлы бояумен сурет салуға арналған кенеп.

【油灰】 yóuhuī 【зат.】 сылағыш; сылап бітеу (саңылауды майлап; сылап бітеу).

【油脚】 yóujiǎo 〈方〉 【зат.】 май шөгінділері.

【油井】 yóujǐng 【зат.】 мұнай ұңғысы.

【油矿】 yóukuàng 【зат.】 ① мұнай кәсіпшілігі. ② мұнай шығаратын жер.

【油亮】 yóuliàng 【сын.】 → 油光: 刚下过雨, 树木的叶子绿得 ~ ~ 的 жаңа ғана жаңбыр жауды, ағаштағы жапырақтар жалтырап тұр.

【油料作物】 yóuliào zuòwù зәйтүн мәдениеті.

【油篓】 yóulǒu 【зат.】 өрме майланған қағазбен жапсырылған сұйық және сулы заттарды сақтау үшін арналған.

【油绿】 yóulǜ 【сын.】 көк-жасыл;

жылтыр-жасыл түс.

【油轮】 yóulún 【зат.】 мұнай тасығыш (мұнай тасуға арналған, өздігінен жүретін кеме).

【油麦】 yóumài → 莜麦.

【油麦菜】 yóumàicài → 莜麦菜.

【油毛毡】 yóumáozhān 【зат.】 қарақағаз (үйдің төбесіне жабуға қолданылатын смолаланған су өтпейтін қалың қатты қағаз, картон).

【油门】 yóumén (~ 儿) 【зат.】 газ жылдамдатқыш.

【油苗】 yóumiáo 【зат.】 мұнай өнімі.

【油墨】 yóumò 【зат.】 баспаханалық бояу.

【油泥】 yóuní 【зат.】 былғаныш; лас.

【油腻】 yóunì ① 【сын.】 майлы: ~ 的汤 майлы сорпа. ② 【зат.】 майлы; майлы тамақ: 忌 ~ майлы тамақ жеуге болмайды.

【油皮】 yóupí (~ 儿) 〈方〉 【зат.】 ① лакпен сырланған; лакталған; лакты. ② тері; эпидерма (жануарлардың терісінің сыртқы қабаты кейбір өсімдіктердің қабығы).

【油品】 yóupǐn 【зат.】 мұнай заттары; мұнай өнімдері (бензин, керосин, мазут).

【油漆】 yóuqī ① 【зат.】 майлы бояу; лак; политура (смолалы зат қосылған спиртті лак). ② бояу; лакпен сырлау; лак жағу; лактау: ~ 车间 бояу цехы.

【油气】 yóuqì 【зат.】 мұнай мен газ; мұнайлы-газды.

【油气田】 yóuqìtián 【зат.】 мұнай мен газ шығаратын жер.

【油腔滑调】 yóuqiānghuádiào жеңілтек; ұшқалақ сөздер; жеңілтектік; ұшқалақтық.

【油然】 yóurán 【сын.】 ① еріксіз; лажсыздан; шарасыз; ырықсыз: 敬慕之心, ~ 而生 еріксіз құрмет тудырды. ② (【сын.】 容云气上升): ~ 作云 бұлт шықты.

【油石】 yóushí 【зат.】 қатпарлы тасты қайрақ.

【油饰】 yóushì 【ет.】 бояу; сырлау: 房室已经 ~ 一新 үй тағыда сырланған.

【油水】 yóu·shuǐ 【зат.】 ① май. ② олжа; тегін табыс: 想在这上面捞一等 ~ дайындап содан олжа түсіру.

【油酥】 yóusū 【сын.】 жақпар-жақпар; қабаттап жасалған; қабатты; қат-қабат.

【油田】 yóutián 【зат.】 мұнай

шығаратын жер; мұнай кәсіпшілігі.

【油田伴生气】 yóutiánbànshēngqì ерітілген газ.

【油田气】 yóutiánqì 【зат.】 газ шығаратын жер.

【油条】 yóutiáo 【зат.】 майда қуырылған біл тілкем қамырдан жасалынған печенье.

【油桐】 yóutóng 【зат.】 тунг (Қытайда, Жапонияда өсетін субтропиктік ағаш).

【油头粉面】 yóutóufēnmǐàn шашты жып-жылмағай етіп қою және боялған бет.

【油头滑脑】 yóutóuhuánǎo жылмаң; жылмандаған; жылпылдаған және жеңілтек; ұшқалақ.

【油汪汪】 yóuwāngwāng 【сын.】 状态词. ① майлы; май жұққан; май болып қалған. ② → 油光.

【油污】 yóuwū 【зат.】 → 油垢.

【油香】 yóu·xiāng 【зат.】 майға пісірілген шелпек нан; тандыр нан (мұсылмандарда).

【油箱】 yóuxiāng 【зат.】 бензин бағі.

【油性】 yóuxìng 【зат.】 майлылық.

【油烟】 yóuyān 【зат.】 күйе; қара күйе; құрым.

【油印】 yóuyìn 【ет.】 роторда бастыру; .

【油炸鬼】 yóuzhǎguǐ 【зат.】 майға пісірілген тәтті қатырма шелпек.

【油毡】 yóuzhān 【зат.】 киіз; үзік; қарақағаз (үйдің төбесіне жабуға қолданылатын смолаланған су өтпейтін қалың қатты қағаз, картон).

【油脂】 yóuzhǐ 【зат.】 май.

【油脂麻花】 yóu·zhǐmáhuā 〈方〉 【сын.】 → 油脂馍糊.

【油纸】 yóuzhǐ 【зат.】 майланған қағаз; майлы қағаз.

【油子】 yóu·zi 【зат.】 ① жабысқақ, тұтқыр масса, қоспа: 膏药 ~ жабысқақ қоспа жабыстырғышы | 烟袋 ~ никотиндегі тұтқыр масса. ② алатұяқ; алаяқ; жалдап; желаяқ; жылпос; қаңғыбас; сумақай; сұм.

【油渍】 yóuzì 【зат.】 майлы дақ.

【油嘴】 yóuzuǐ ① 【сын.】 әдісқой; ебдейлі; епті. ② 【зат.】 айлакер адам; жалтарғыш адам; қу.

【油嘴】 yóuzuǐ 【зат.】 сұйық құятын құрылғы; форсунка (сұйық немесе ұнтақ отындарды бу қазандарына,

двигатель цилиндрлеріне т. б. берерде бүрку, себу үшін қолданатын аспап).

【油嘴滑舌】 yóuzhuǐhuáshé майлы ауыз және екіұшты тіл.

柚 yóu [柚木] (yóumù) 【зат.】 тик (биік ағаш, кеме жасауға пайдаланады); тик ағашы.

疣(疣)yóu 【зат.】 сүйел.

旃 yóu 〈书〉 ① фестон (үйдің сыртына оюлап салынған әшекей). ② → “游”.

苜 yóu [苜蓿] (yóumài) 【зат.】 жалаң қой.

莠(莠)yóu 【зат.】 кариоптерис.

铀(铀)yóu 【зат.】 уран.

蚰 yóu ① [蚰蜒] (yóu·yán) 【зат.】 шыбын ұстағыш (шыбындарды қыру үшін қолданылатын нәрсе). ② → 蜒蚰.

鱿(鱿)yóu [鱿鱼] (yóuyú) 【зат.】 кальмар (теңіздің ұсақ балығы).

游(②-④)遊)yóu ① 【ет.】 жүзу; қалқу; қалықтау; малту: ~泳 жүзу | 鱼在水中 ~ балықтар өзенде жүзіп жүр. ②

【ет.】 → 游览: ~园 саябақта серуендеу | ~人 саяхатшы; турист. ③ ағым; ағын; ағыс: 上 ~ өзеннің жоғары ағысы | 中 ~ өзеннің орта ағысы | 下 ~ өзеннің төменгі ағысы. ④

【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【游伴】 yóubàn 【зат.】 ептеш; серік; серіктес.

【游程】 yóuchéng 【зат.】 ① туристік маршрут; бағдар. ② жүзу дистанциясы; аралық; қашықтық жүзу. ③ тур бағдарламасы.

【游船】 yóuchuán 【зат.】 яхта (желкенді қайық); кеме; қайық.

【游荡】 yóudàng 【ет.】 қаңғыру; сенделіп жүру; сандалу; тентіреу: 在城里 ~ қалада қаңғырып жүру.

【游方】 yóufāng 【ет.】 ел кезу; жер тану; жиһан кезу; жолаушылау; кездіру; кезу; қаңғыбастану; қаңғымалау; қаңғыру; саяхат жасау; саяхат қылу; саяхаттау: ~和尚 ел кезуші монах.

【游舫】 yóufāng 【зат.】 → 游船.

【游逛】 yóuguàng 【ет.】 қыдыру; серуендеу; бой жазу; саяттау; сейілдеу; серуендету.

【游击】 yóujī 【ет.】 партизандық.

【游击队】 yóujīduì 【зат.】 партизан жасағы.

【游击战】 yóujīzhàn 【зат.】 партизан соғысы.

【游记】 yóujì 【зат.】 жол естеліктері;

жиһангездік; жиһангерлік; жиһанкездік; жиһан кезу; сапар; саяхат; саяхат жасау.

【游街】 yóujiē 【ет.】 қылмыскерді көшеге алып шығу: ~示众 қылмыскерді көшеге алып шығу жұртшылыққа көрсету үшін.

【游客】 yóukè 【зат.】 саяхатшы; турист.

【游览】 yóulǎn 【ет.】 саяхат; экскурсия (коллектив болып бірдемені аралау, көру); туризм: ~向导 экскурсия жетекшісі.

【游廊】 yóuláng 【зат.】 дәліз (үйге жапсыра салынған ашық я терезеленген орын); галерея.

【游乐】 yóulè 【ет.】 серуендеу; думандау; ермек ету; ермек қылу; ермектеу; көңіл көтеру: ~场 ойынға арналған алаң.

【游离】 yóulí 【ет.】 ① иондану; ионизациялау (электрленген бейтарап атомдар мен молекулардан иондар мен бос электрондардың түзілуі). ② бөлектену; аулактану: ~分子 аласталған; бұралқы; елден безген; елден шыққан; саяқ; сілімтік.

【游离基】 yóulíjī 【зат.】 еркін радикал.

【游离态】 yóulítài 【зат.】 еркін күй; жағдай.

【游历】 yóulì 【ет.】 ел аралау; жиһан кезу; саяхат жасау; саяхаттау.

【游轮】 yóulún 【зат.】 белбеу-тегермеш; шкив (жетек қайысты қозғайтын тегершік).

【游民】 yóumín 【зат.】 табынан айрылған элемент; тапсызданған элемент (өз табымен байланысын бүтіндей үзген, қоғамдық жұмысқа ешқандай қатыспайтын, ниеті азғындаған).

【游牧】 yóumù 【ет.】 көшпелі: ~生活 көшпелі тұрмыс | ~民族 көшпелі халық.

【游憩】 yóuqì 【ет.】 дем алу; демалу; тынығу.

【游禽】 yóuqín 【зат.】 суда жүретін құстар.

【游人】 yóurén 【зат.】 → 游客.

【游刃有余】 yóurényóuyú бірдемені аса жетік игере білу.

【游山玩水】 yóushānwánshuǐ көңіл ашатын серуен.

【游手好闲】 yóushǒuhǎoxián бос жүру; бос сандалу; бұлғақтау; бұрау басын

сындырмау; жұмыссыз жүру; іссіз жүру.
【游水】yóushuǐ【ет.】 жүзу; қалқу; қалықтау; малту.

【游说】yóushuì【ет.】 ақылдасуға бару; барып шығып және көзін жеткізу.

【游丝】yóusī【зат.】 ① өрмек; шілтер. ② қыл серіппе (сағат үшін металдан жасалған қыл серіппе).

【游艇】yóutíng【зат.】 →游船.

【游戏】yóuxì ①【зат.】 алданыш; ермек; жұбаныш; ойын. ②【ет.】 ойнау; көңіл ашу; көңіл көтеру; ойын-сауық жасау.

【游戏规则】yóuxìguīzé ойын ережесі.

【游戏机】yóuxìjī【зат.】 ойын құрылғы.

【游侠】yóuxiá【зат.】 кезеген сері.

【游仙诗】yóuxiānshī【зат.】 мәңгі өлмейтін тәркідер поэзиясы.

【游乡】yóuxiāng【ет.】 қылмыскерді ауылға шығару көпшілік көрініс үшін.

【游行】yóuxíng【ет.】 ① ел кезу; жер тану; жиһан кезу; жолаушылау; кездіру; кезу; қаңғыбастану; қаңғымалау; қаңғыру; саяхат жасау; саяхат қылу; саяхаттау. ② шеру; әрекет; қимыл (негізгі операция болатын жерден жаудың көңілін басқаға аударатын әрекет): ~示威 наразылық білдіру.

【游兴】yóuxìng【зат.】 саяхатқа ұмтылу; серуендеуге көңілі күй болуы.

【游学】yóuxué【ет.】 жат елде, шет елде оқу.

【游医】yóuyī【зат.】 кезбе дәрігер.

【游移】yóuyí【ет.】 абыржу; айну; көп ойлану; қобалжу: ~不决 батылсыз болып қобалжу.

【游弋】yóuyì【ет.】 жүріп-тұру (екі пункт арасында жүріп-тұру).

【游艺】yóuyì【зат.】 мәдени ойын-сауық.

【游艺会】yóuyìhuì【зат.】 мәдени ойын-сауық кеші.

【游泳】yóuyǒng ①【ет.】 жүзу; қалқу; қалықтау; малту. ②【зат.】 жүзу; малту.

【游泳池】yóuyǒngchí【зат.】 жүзу әуігі.

【游园】yóuyuán【ет.】 саябақта серуендеу.

【游园会】yóuyuánhùi【зат.】 саябақта қыдыру.

【游资】yóuzī【зат.】 еркін капитал; еркін ақша.

【游子】yóuzǐ〈书〉【зат.】 елкезбе;

жаһангер; жаһанкез; жиһангер; жиһанкез; кәлендер; кезбе; қаңғы; мүсәпір.

【游走】yóuzǒu【ет.】 адасу; қаңғыру; ауысу; жылжу; қаңғыма: ~芽孢 зооспора (жыныссыз көбейту үшін пайдаланылатын балдыр және кейбір саңырауқұлақтардың жасушалары); ~细胞 қаңғыма жасушасы.

橹 yóu емен.

魷(魷)yóu【зат.】 скорпена.

猷 yóu〈书〉 жоспар; ниет: 建~ жоспар құру.

蛸 yóu[蛸蚌](yóutóu)【зат.】 теңіз шаяны түрі (шаян тәрізді теңіз жәндігі).

yǒu

友 yǒu ① дос; досжар; жолдас; таныс; тілектес: 好~ жақын дос | 战~ жауынгерлік дос; қызметтес; пікірлес; серік; серіктес. ② (Yǒu)【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【友爱】yǒu'ài【сын.】 достық; татулық; ынтымақ; достық қалып; жылы шырай; ықылас: 团结~ достық және ауызбірлік.

【友邦】yǒubāng【зат.】 тату ел.

【友好】yǒuhǎo ①【зат.】 жақсы дос; жан қияр айырылмас дос; шын дос. ②

【сын.】 достық; татулық; ынтымақ; достық қалып; жылы шырай; ықылас: ~相处 достықта, ынтымақтастықта тұру.

【友军】yǒujūn【зат.】 достық армия; көрші әскери жасақ.

【友邻】yǒulín【зат.】 бастас; көрші; қоңсы.

【友情】yǒuqíng【зат.】 достық; ынтымақ; достық қарым-қатынас; бүйрек бұру; жақын тұту; іш тарту.

【友人】yǒurén【зат.】 дос; дос қыз; жолдас қыз; құрбы; серік; жолдас: 国际~ шетелдік дос.

【友善】yǒushàn【сын.】 дос болу; достасу: 他们素相~ олар ертеден дос.

【友谊】yǒuyì【зат.】 достық; татулық; ынтымақ.

【友谊赛】yǒuyìsài【зат.】 достық матч, жарыс.

有 yǒu ①【ет.】 бар болу; болу; бар: ~学同 білімі бар болуы; 等我~了时间 менің уақытым бар болғанда; 头上~了白头发 баста ақ шаштар пайда болды. ②【ет.】 бар болу; болу; қолданылу: 厂内共~五千工人 заводта

бес мың жұмысшы бар. ③【ет.】 байқалу; сезілу; көріну; пайда болу; туу; шығу: 他~病了 Ол ауырып қалғанын сезінді; Ол ауырып қалды | 【сын.】 势~了新发展 жағдай жаңа өркендеуге ие болды. ④【ет.】 көп: 他~了年纪 Ол жасы үлкен адам. ⑤【ет.】 әлдеқандай; бір; біреу: ~一天晚上 бір күні кешке | ~个人来问过你 біреу келіп және сені сұрады. ⑥→有的. ⑦

【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【有碍】yǒu'ai【ет.】 бөгет жасау; кедергі болу; кедергі жасау; кедергі келтіру; кедергі істеу; мазасыздау: 吸烟~健康 шылы шегу денсаулыққа кедергі келтіреді.

【有板有眼】yǒubǎnyǒuyǎn әдісқой; айқын; анық.

【有备无患】yǒubèiwúhuàn дайын болып барсаң, қорқатын түгі де жоқ.

【有鼻子有眼儿】yǒubíziyǒuyǎnr қиял-ғажайып нәрсені өте шынайы түсіндіру.

【有差】yǒuchā〈书〉【ет.】 Айырмашылық; 程度~деңгей дәреже бойынша анықталады.

【有偿】yǒucháng【сын.】 есесін қайыру; есесін орнына салу; қалпына келтіру; орнын толтыру; теңгеру; теңелту: ~服务 ақылы қызмет көрсету.

【有偿新闻】yǒuchángxīnwén ақылы жаңалықтар.

【有成】yǒuchéng〈书〉【ет.】 табыс; жеңіс; жолы түсу; сәтті болу: 三年~үш жылда табысқа жетеді | 可望~ жеңіске үміттенуге болады.

【有待】yǒudài【ет.】 күту; керек болып қалу; керек қылу; қажет болу; қажетсіну: 这个问题~进一步的研究 бұл сұрақ әрі қарай зерттеу керек (қажет болып тұр).

【有得】yǒudé【ет.】 жеңіс; жетістік; табыс: 学习~оқуда жетістікте болу.

【有的】yǒu.de【ес.】 әлдекім; бірен-саран; бірқыдыру; кейбір; кейбіреулер; бірдеме; кейбір; оны-мұны; ондай-мұндай: 我~知道, ~不知道 мен кейбіреуін білемін, ал кейбірін білмеймін; ~人不喜欢这个 Кейбіреулеріне бұл ұнамайды.

【有的是】yǒu.deshì өте көп; көптеген; қанша алсаң да кемімейді: 我们图书馆里书~ Біздің кітапханада өте көп кітаптар.

【有底】 yǒudǐ 【ет.】 мән жайын түгелдей білу; көзі жеткендік; сенгендік; сенушілік; сенім: 心里~әбден сенімде болу.

【有的放矢】 yǒudìfàngshǐ мақсатқа бағытталған; мақсатқа беттелген; мақсатқа ұмтылған; мақсатты; нысаналы.

【有点儿】 yǒudiǎnr 【үс.】 азғана; азғантай; аздап; сәл; азын-аулақ; бірқатар; бірнеше: 今天他~不高兴 Бүгін ол аздап көңілі жоқ | 我~累了 Мен аздап шаршап қалдым.

【有方】 yǒufāng 【ет.】 амалын тауып; әдісін біліп; бипаздап; бипаздау; ебін тауып; ептеп; епті; іскерлікпен: 领导~оқуға ебін тауып алу | 指挥~іскерлікпен басқара алу.

【有感】 yǒugǎn 【ет.】 сезу: ~觉的牙齿 сезімтал тістер | ~情 сезімі болу.

【有关】 yǒuguān 【ет.】 ① құштар; мүдделі; қызыққан; ізденген; қатысы болу: ~方面 мүдделі тарап | 这事也与你~ бұл сағанда қатысы бар. ② жөнінде; жөніндегі; туралы.

【有轨电车】 yǒuguǐ-diànchē трамвай.

【有过之无不及】 yǒuguòzhīwúbùjǐ бәрінен асып түсіп, ешкімге жеңілдік бермеу; одан әрі күштірек болу.

【有恒】 yǒuhéng 【ет.】 бағылдык; қажырлылық; қайсарлық; өжеттік; табандылық; тұрақтылық.

【有会子】 yǒuhuì-zǐ 〈口〉 бұрыннан; көптен; ұзақ: 他走了可~啦! Онын кеткеніне ұзақ болды.

【有机】 yǒujī 【сын.】 属性词. ① органикалық: ~化学 органикалық химия. ② негізгі: ~联系 негізгі байланыс.

【有机玻璃】 yǒujībō-lí органикалық шыны.

【有机肥料】 yǒujīfēiliào органикалық тыңайтқыштар.

【有机化合物】 yǒujīhuàhéwù органикалық коспа.

【有机化学】 yǒujīhuàxué органикалық химия.

【有机农业】 yǒujīnóngyè органикалық ауыл шаруашылығы.

【有机食品】 yǒujīshípǐn органикалық корек.

【有机体】 yǒujītǐ 【зат.】 ағза (адамның дене және рухани қасиеттерінің жиындысы).

【有机物】 yǒujīwù 【зат.】 органикалық заттар; органика.

【有机质】 yǒujīzhì 【зат.】 органикалық заттар.

【有价证券】 yǒujiàzhèngquàn бағалы қағаздар.

【有教无类】 yǒujiàowúlèi жалпыға бірдей білім беру.

【有劲】 yǒujìn①(~儿) 【ет.】 күшті; мықты; денсаулығы күшті; тың: 这人真~ бұл адам шынымен мықты екен; 两膀真~ екі қолында шынымен мықты. ②【сын.】 ойландыратын; ой салатын; ой түсіретін; толқытатын; әсерлі; еліктіргіш; қызық; қызықты; тартымды.

【有旧】 yǒujiù 〈书〉 【ет.】 ескі достықпен қарым-қатынаста; байланыста.

【有救】 yǒujiù 【ет.】 аман сақтап қалуға болады; мүмкіндік бар: 病人还~ Науқасты әліде аман сақтап қалуға мүмкіндік бар

【有口皆碑】 yǒukǒujiēbēi әрбірі мақтайды; кеңінен танымал.

【有口难分】 yǒukǒunánfēn келде дәлелде.

【有口无心】 yǒukǒuwúxīn аккөңіл; акпейіл; акпейілді; аңкылдақ; елпідек; жайдары; иі жұмсақ; кішіпейіл; қалбалар.

【有赖】 yǒulài 【ет.】 бағынды болу; кіріптар болу; тәуелді болу.

【有劳】 yǒuláo 【ет.】 бір өтінішті жерге тастамаңыз: 这件事~您了 сіз онымен маған үлкен жақсылық жасадыңыз.

【有理】 yǒulǐ 【сын.】 дұрыс; әділ; әділетті; тура; турашыл: 谁~? Кімдікі дұрыс? | 讲得~әділ айтылған.

【有理式】 yǒulǐshì 【зат.】 рационалды формула.

【有理【сан.】】 yǒulǐshù 【зат.】 рационалды сан.

【有力】 yǒulì 【сын.】 сендірерлік; ұстамды; дәлелді; иланымды; көңілге қонымды; көңілге сиярлық; нанарлық; сенерлік: ~的回答 нәтижелі жауап | 这篇文章简短~ бұл мақала ықшамдылықпен және сендірерлік күшімен ерекшеленеді.

【有利】 yǒulì 【сын.】 баһралы; берекелі; олжалы; пайдалы; тиімді; абырой; баһра; береке; ем; игілік; қайыр; мәнфағат; опа; өнім; пайда; шарапат; ырғын: ~的地位 пайдалы

жағдай | ~于人民的人 адам халқына береке алып келетін.

【有两下子】 yǒuliǎngxià-zǐ 〈口〉 азамат; ерен; жігіт: 他真~ Ол нағыз азамат екен.

【有零】 yǒulíng 【ет.】 қосымша; аса: 他已经五十~了 оның жасы елуден асты.

【有门儿】 yǒuménr 〈口〉 【ет.】 үміт; емесін; жұбаныш; медеу; үміттену: 今天发薪~吗? Бүгін жалақы беретін үміт бар ма?.

【有【зат.】】 yǒumíng 【сын.】 айтулы; атақты; әйгілі; белгілі; дырау; даңқты: ~的作家 атақты жазушы.

【有【зат.】无实】 yǒumíngwúshí жалған; бұл тек көруге ғана; сырт көру үшін ғана.

【有目共睹】 yǒumùgòngdǔ барлығына айқын; анық; ақиқат.

【有目共赏】 yǒumùgòngshǎng жалпыға бірдей мақтауға ие болу.

【有奶便是娘】 yǒunǎibiànshiniáng ана сүтімен тәрбиелеген әйелді ана ретінде көріну.

【有年】 yǒunián 〈书〉 【ет.】 көп жылдар: 他在工厂工作~ Ол көп жылдар бойы осы заводта жұмыс істейді.

【有盼儿】 yǒupànr 〈口〉 【ет.】 →有门儿.

【有期徒刑】 yǒuqītúxíng түрмеге қамауға алу белгілі бір уақытқа.

【有气无力】 yǒuqìwúli әлсіз әреңдей естіліп тұр (сөзі).

【有顷】 yǒuqǐng 〈书〉 【зат.】 дәл осылай; жақында жақын арада; жылдам; тез.

【有请】 yǒuqǐng 【ет.】 қош келдіңіз; қош келіңіз; рақым етіңіз.

【有求必应】 yǒuqiúbiying кез келген өтінішті орындау.

【有趣】 yǒuqù(~儿) 【сын.】 жағымды; көңілді; қызықты; тартымды; ынталандыратын; қызық; қызықты; көңіл тартарлық: ~的故事 қызықты әңгіме | ~的孩子 қызықты бала.

【有染】 yǒurǎn 〈书〉 【ет.】 жақын, ашына қарым-қатынаста болу.

【有日子】 yǒurì-zǐ ① көп күндер; әлдеқашан; көптеген: 我们~没见面了! Біздің көрмегенімізге көп күндер болды! ② күнді белгілеу: 你们结婚~了没有? Той болатын күндерін белгіленді ме?

【有如】 yǒurú 【ет.】 сияқты еді; сияқты; тәрізді.

【有色金属】 yǒusèjīnshǔ түсті металдар.

【有色人种】 yǒusèrénzhǒng түрлі-түсті нәсіл; тұқым.

【有色眼镜】 yǒusèyǎnjìng түрлі-түсті көзілдірік.

【有身子】 yǒushēn·zi бала көтеру; екікабат болу; жүкті болу.

【有神论】 yǒushénlùn 【зат.】 құдайшылдық; теизм (материалистік ғылыми көзқарасқа жанаспайтын; дүниені Құдай жаратқан; барлығына Құдай ие дейтін философиялық діни оқу).

【有生力量】 yǒushēng·lìliàng жанды күш.

【有生以来】 yǒushēngyǐlái туғаннан бастап; өмір бойы.

【有生之年】 yǒushēngzhīnián өмірінің қалғаны.

【有声片儿】 yǒushēngpiānr 〈口〉 【зат.】 →有声片.

【有声片】 yǒushēngpiàn 【зат.】 дыбысты фильм.

【有声有色】 yǒushēngyǒusè қызықты әрі жанды.

【有时】 yǒushí 【үс.】 кейбір уақытта; кейде; кей-кейде; кей кезде; кей уақытта: 那里的天气, ~冷, ~热 мына ауа райында кейде суық, кейде ыстық болады.

【有识之士】 yǒushízhīshì білгір адам.

【有始无终】 yǒushǐwúzhōng аяқталмаған; бітпеген.

【有始有终】 yǒushǐyǒuzhōng басынан аяғына дейін.

【有恃无恐】 yǒushìwúkǒng қуатты демеуі болып өзін емін-еркін сезіну; .

【有【сан.】】 yǒushù① 【ет.】 →有底: 心中~ашық түсінігі бар болу.②

【сын.】 азғана; азғантай; аздап; сәл; азын-аулақ; бірқатар; бірнеше: 剩下~的几天 азғана күндер қалды.

【有司】 yǒusī 〈书〉 【зат.】 ресми адам; бастық.

【有损】 yǒusǔn 【ет.】 залал келтіру.

【有条不紊】 yǒutiáobùwěn ретке келтірілген; ретке салынған; ретті; реттелген түрдегі; тәртіпті.

【有头无尾】 yǒutóuwúwěi аяқталмаған; бітпеген.

【有头有脸】 yǒutóuyǒuliǎn (~儿) абзал; қадірлі; қадірменді; құрметті; мәртебелі.

【有头有尾】 yǒutóuyǒuwěi басы бар, аяғы бар.

【有望】 yǒuwàng 【ет.】 дәмелену; сену; үміттену; үміт бар.

【有为】 yǒuwéi 【ет.】 болашағы зор; көп уәде беретін; көп үміт күтерлік; көп үміт күттіретін: ~的青年 көп үміт күтетін жас азамат.

【有...无...】 yǒu...wú...бар...жоқ...

【有喜】 yǒuxǐ 〈口〉 【ет.】 бала көтеру; екікабат болу; жүкті болу.

【有戏】 yǒuxì 〈方〉 【ет.】 дәме; емесін; жұбаныш; медеу; үміт.

【有隙可乘】 yǒuxìkěchéng амал пайда болды.

【有限】 yǒuxiàn 【сын.】 өлшеулі; шамалы; шектеулі: 资金~ қаражат шектеулі; 学识~ білім өлшеулі мөлшерде; ~公司 акционерлік қоғамы шектеулі жауапкершілікпен.

【有限责任公司】 yǒuxiànzérèngōngsī шектелген жауапкершілік қоғамы; шектелген жауапкершілік компаниясы.

【有线电视】 yǒuxiàndiànshì кабельді теледидар.

【有线广播】 yǒuxiànguǎngbō хабар тарату радиосы.

【有线通信】 yǒuxiàntōngxìn байланыс линиясы.

【有效】 yǒuxiào 【ет.】 нәтижелі; тиімді: ~的措施 тиімді шара.

【有效期】 yǒuxiàoqī 【зат.】 қолданылу мерзімі.

【有效射程】 yǒuxiàoshèchéng нағыз оттың алшақтығы.

【有些】 yǒuxiē① 【ес.】 кейбір; біреу; кей; біреулер: ~人 кейбір адамдар | 我听见~人说过 Мен бірдене біреуден естідім.② 【үс.】 →有点.

【有心】 yǒuxīn① 【ет.】 →有意①.②

【үс.】 елеу; елеп-ескеру; ескеру; зер салу; игтибар ету.

【有心人】 yǒuxīnrén 【зат.】 мақсаткер.

【有【сын.】】 yǒuxíng 【сын.】 айқын; көрнекті; көрінеу; ауыз толтырып айтарлық; елеулі; көзге түсерлік; мандымды.

【有【сын.】】 损耗 yǒuxíngsǔnhào материалдық зиян.

【有【сын.】】 资产 yǒuxíng zīchǎn материалдық активтер (нақты негізгі капитал).

【有幸】 yǒuxìng 【сын.】 бағына қарай болу; оң жағынан тұру; сәтке ұшырау;

сәті түсу: 如果我~能... Егерде маған сәті түскенде....

【有性生殖】 yǒuxìng·shēngzhí жыныстық өрбіту.

【有血有肉】 yǒuxuèyǒuròu қаны менен жаны бар.

【有言在先】 yǒuyánzàixiān алдын-ала келісіп алу.

【有眼不识泰山】 yǒuyǎnbùshíTàishān көзі бар болып тұрып, Тайшань тауын қарамай кетіп қалуы (ең маңыздыдан өтіп, байқамай кетіп қалу).

【有眼无珠】 yǒuyǎnwúzhū көзі бар, көздің қарашығы жоқ (бәрібірде соқыр сияқты).

【有氧运【ет.】】 yǒuyǎng·yùndòng аэробикамен шұғылдану.

【有一搭没一搭】 yǒuyīdā·méiyīdā әңгімені жүргізу.

【有益】 yǒuyì 【сын.】 бақралы; берекелі; игі; игілікті; пайдалы; тиімді: ~的书 пайдалы кітап.

【有意】 yǒuyì① 【ет.】 аужай; есеп; жаһат; мақсат; ниет; ой; пиғыл; талап; ниеті болуы; қалау: 他~去北京 Ол Пекинге баруға ниеті бар.② 【ет.】 әдейі; жорға; қасақана; қастықпен: 他是不是~这样作的? Ол оны әдейі істеген жоқпа екен?.③ 【үс.】 →有意思.

【有意识】 yǒuyì·shí 【үс.】 естияр; зерделі; саналы: ~的行 【ет.】 саналы қимыл; саналы іс-әрекет.

【有意思】 yǒuyì·sì① көп мәнді; мәнді. ② →有趣: 真~, 他怎么不来 қызық екен, ол неге келмеді.③ жақсы көру; жарату; ұнату.

【有用功】 yǒuyònggōng 【зат.】 пайдалы жұмыс; пайдалы қуат.

【有...有...】 yǒu...yǒu...бар...бар...

【有余】 yǒuyú 【ет.】 ① мол; молдықта; молшылықта: 绰绰~ артығырақ жеткілікті болғанда.② аса: 十岁~он жасқа аса.

【有缘】 yǒuyuán 【ет.】 тағдырға көну.

【有朝一日】 yǒuzhāoyīrì ең сол бір күнде.

【有着】 yǒuzhè 【ет.】 бар болу; қолданылу: ~重大的意义 маңызды мағына болу.

【有枝添叶】 yǒuzhītiānyè →添枝加叶.

【有志者事竟成】 yǒuzhìzhěshìjìngchéng ерік, жігерлі адам өзіннің дегеніне жетеді.

【有种】 yǒuzhǒng 【ет.】 берік; қайсар;

орнықты; бетінен қайтпайтын; иілмейтін; қайыспас; мұқалмас; табанды.

【有罪】 yǒuzù айыпты; жазықты; кінәлі; күнәһар; қылмысты.

酉 yǒu 【зат.】 ① «ю» (12 циклдық белгілердің оныншы). ② Фамилия.

【酉时】 yǒushí 【зат.】 кешкі уақыттың 5 тен 7ге дейінгі аралық уақыт.

臼 yǒu құмырша (шарапка арналған).

姜 yǒu 姜里 (Yǒuli), 古地 【зат.】, 在今河南汤阴一带.

莠 yǒu ① 【зат.】 итқонақ. ② 〈书〉 жәлеп; жексұрын; жүзікаралық; заңғар; зәндем; зәнталақ; зымыстан; кәззәп; оңбаған; соғылған; сұм.

铀 (铀) yǒu 【зат.】 европий Eu (europium).

樵 yǒu 〈书〉 жанармай; отын.

牖 yǒu 〈书〉 терезе.

黝 yǒu қараторы.

【黝黑】 yǒuhēi 【сын.】 状态词. ① қараторы; қоңырқай; тотыққан: 晒得~ күнге күй. ② алабарқын; зұлмат; кара; қараңғы; қошқыл.

yǒu

又 yǒu Тағы да, қайта. 他拿着这封信看了~看 Ол оқып отырып қайта оқу үшін хатты алды | 人类社会的生产活

【ет.】, 是一步~一步地由低级向高级发展 Адамгершілік қоғамның өндірістік қызметі, кішіден бастап үлкенге дейін әр қадам сайын дамуда. 一次又一次 бірден-бірге

错了又错 қатеден қате. 他想了又想, 总是想不出办法 Ол ойланып-ойланып, ешнәрсе ойлап таппады. 劝了又劝, 他还是不听 Оны көндіруге тырысты-тырысты, бірақ ол тындамады. 天又下雨了 тағы да жаңбыр жауды. 他又重复了一遍 ол тағы бір рет қайталады. 些后, 我们又去过三次 одан соң, біз тағы сонда үш рет бардық. 我们国工业又前进了一步 біздің өндірісіміз тағы бір қадам алға басты. 这是中国人民的又一伟大胜利 бұл Қытай халқының үлкен жеңісі. 中国共产党领导中国人民取得了一个又一个的胜利 ҚКП Қытай халқын жеңістен - жеңіске алып келе жатыр. ②a) 五四运 【ет.】 是反帝国主义的运 【ет.】, ~ 是反封建的运

【ет.】. Төртінші мамыр қозғалысы: империалистікке де, феодалдыққа да қарсы қозғалыс. b) ~快~好 | ~香~脆. Әрі тез әрі жақсы, әрі ұқыпты әрі айқын. 又便宜又好 Әрі арзан, әрі жақсы. 又联合又斗争得政策 Әрі ынтымақтастық, әрі айқас саясаты. 他的话里不但有批评, 同时又有自我批评. Оның сөзінде жай сын ғана емес, сонымен қатар өзіндік сын да бар. ③ 冬季日短, ~ 是阴天, 夜色早已笼罩了整个市镇. Қыс қысқа әрі бұлтты, барлық қала түнде тұмшалаған. 他年纪大, 又有病 Оның жасы үлкен, оған коса ауру. 他人聪明又爱劳 【ет.】. Ол білімді оған коса еңбекқор. ④ 生活费用之外, ~ 发给五十块钱做零用. Шетелде өмір сүру, 50 юаньға арзандау. 工厂又派去了一批工人 Зауыт тағы бір топ жұмысшыларды жіберді. ⑤ 一~二分之一. Бірдің екіден бірі. 一又三分之二 бірдің үштен екісі. ⑥ 她~想去, ~ 想不去, 拿不定主意. Оның бірде барғысы келетінін, бірде келмейтінін шеше алмай тұр. 不去不好, 去呢又没有时间 Бармауға да болмайды, баруға да уақыт жоқ. 他又想去看电影, 又不去. Оның кино көруге барғысы жа келеді, бармағысы да келеді. ⑦ 刚才有个事儿要问你, 这会儿~ 想不起来了. Сізден сұрағым келген бір мәселем бар, бірақ дәл қазір сұрағым келмейді. 想说又忘了 Айтқысы келіп еді, бірақ ұмытып қалды. 去看足球赛吧, 又怕天下雨. Футбол көруге барғысы келгенімен, жаңбыр жауып кете ме деп қорқады. ⑧ 我~不是客人, 你就不用客气了 Мен қонақ емеспін ғой, сен ұялмауың керексің. | 这点小事~ 费得了多大工夫? Бұл кішкентай ақшаға қанша еңбек кетеді? 你又不是小孩子! Сен кішкентай бала емессің ғой! 为了大家的利益, 多干些活儿又算得了什么呢! Ортақ мүдделер үшін көбірек жұмыс істегеннің несі бар!

【又及】 yǒují Басқа. кітап тілінде постскриптум

右 yǒu 【зат.】 Оң~方 | ~手 | 靠~走, 右脚 Оң жақ, оң қол, оң жақпен жүру, оң аяқ. 从~到左 Оңнан солға қарай

【右边】 yǒu-bian Оң жақ. 【зат.】 Оң жақ. 路的~ Жолдың оң жағы. 往~走

оң жаққа бару, оң жаққа қарай жүру.

【右面】 yòu-miàn 【зат.】 Оң жақ.

【右派】 yòupài 【зат.】 Сыныптар, саяси партиялар, топ, саяси кертартпа фракциясы. Одан да басқа фракцияла, тәуелді тұлғаға сілтейді. 右派 社会党人 Оң социалистер. 右派 观点 оң көзқарастар. 资产阶级 右派 Буржуазиялық оң элементтер.

【右倾】 yòuqīng Модалы керітартпа жөнге салынған, реакциялық күштерде ымыраласу немесе өткізуі. ~ 思想 оң идеология. 有右倾思想 оң идеологияны жақтаушылар.

右倾机会主义 оң оппортунизм. ~ 机会主义分子 оң оппортунист.

【右手】 yòushǒu 【зат.】 Оң қол.

【右翼】 yòuyì 【зат.】 ① Күрес әскерлерімен оң жақ күштерге. ② Саяси партия немесе сыныптың бөлігі, топтар, әдеттегідей керітартпа саяси идеологиясында консервативті немесе қарсы.

幼 yòu Бала ① (年纪) Жасқа байланысты. ~年 | ~儿 | ~苗 | ~虫. Балалық шақ, бала күтімі, көшеттер, личинка. ② Жастар және қарттар. ③

【зат.】 фамилияға қолданылады.

【幼虫】 yòuchóng Жылдар, личинка 【зат.】 Кұрт-құмырсканың ұрық жұмыртқалары толық жасалған жаңа организм жұмыртқаларынан жарылып шығады. Сондай-ақ шыбын личинкасы, маса личинкасы, кейбір паразиттердің личинкасыға жатады.

【幼儿】 Бала күтімі. yòu'ér Кішкентай балалар. Әдетте мектепке дейінгі жасты қамтиды: ~ 教育 мектепке дейінгі білім беру.

【幼儿教育】 yòu'érjiàoyù Мектепке дейінгі білім жүйесі Мектепке дейінгі білім беру, оның ішінде: көзқарастар, спорт, тіл, қоршаған ортаны түсіну, музыка, компьютер жатады.

【幼儿园】 yòu'éryuán Балабақша 【зат.】 Балабақша.

【幼教】 yòujiào 【зат.】 → 幼儿教育.

【幼林】 yòulín 【зат.】 жас ағаш, кішкентай ағаш.

【幼苗】 yòumiáo Саженец 【зат.】 көшеттер.

【幼年】 yòunián 【зат.】 жастық шақ, балалық шақ.

【幼体】 yòutǐ Личинкалар 【зат.】 Личинки.

【幼小】 yòuxiǎo Жас 【сын.】 Жас, жас жанды.

【幼稚】 yòuzhì 【сын.】 Аңқау.

【幼稚园】 yòuzhìyuán Балабақша 【зат.】 → 幼儿园.

【幼株】 yòuzhū 【зат.】 жас өсімдіктер.

【幼子】 yòuzǐ 【зат.】 Ең кішкентай ұлы.

佑(yòu) ① 【зат.】 Мэри христиандар көмегі. ② фамилия.

侑 yòu <书> 劝人(吃、喝): ~食 | ~觴(劝人饮酒).

猷 yòu Ескі кітаптарда маймылдар деген мағына берген.

柚 yòu Грейпфрут 【зат.】 Ақ, өте иісті, жеміс мәңгі жасыл ағаш, жапырақтар және енді, жұмыртқа түрінде, түс, өсімтал қыстыгүні, сары, Белайдың балтыры сфералық немесе сопақ, қабық немесе қызғылт, ортақ жемістер болып табылады.

诱(yòu) Индуцировандық

【诱变】 yòubiàn 【ет.】 Мутагенез мутагендік.

【诱捕】 yòubǔ Қақпандар 【ет.】 жарықтың көмегімен зиянкестерін басып алу.

【诱导】 yòudǎo 【зат.】 Индуктивтілік.

【诱饵】 yòu'ěr 【зат.】 приманка.

【诱发】 yòufā 【ет.】 Индуцирленген.

【诱供】 yòugòng 【ет.】 Инкультизм.

【诱拐】 yòuguǎi 【ет.】 алдап ұрлау.

【诱惑】 yòuhuò Құмарлық 【ет.】 Құмарлық.

【诱奸】 yòujiān 【ет.】 біреуді арбау.

【诱骗】 yòupiàn 【ет.】 алдау.

【诱杀】 yòushā 【ет.】 алдап өлтіру.

【诱降】 yòuxiáng 【ет.】 Қарсыласты капитулицяға бұрмалау.

【诱胁】 yòuxié Айбат 【ет.】 Айбатқа жұмылдыру.

【诱掖】 yòuyè <书> Индуцировандалған.

【诱因】 yòuyīн Стимул 【зат.】 себебі.

黜 yòu 【зат.】 Күзен.

yū

迂 yū Маңай, жақын ① ~回 | ~道往访. Айналма. Айналма жолмен өтті. ②

【сын.】 这人 ~得很. Мына адам әткеншекте өте қатты айналды.

【迂夫子】 yūfūzǐ 【зат.】 Әткеншек

ғалымы.

【迂腐】 yūfǔ 【сын.】 Педантты.

【迂缓】 yūhuǎn 【сын.】 баяу.

【迂回】 yūhuí Маңай① 【сын.】 ~曲折 Айналымдар. ② 【ет.】 ~战术 Диверсиондық ұстаным.

【迂阔】 yūkuò 【сын.】 кең.

【迂曲】 yūqū 【сын.】 Бұралаң.

【迂执】 yūzhì 【сын.】 Маңай.

【迂拙】 yūzhuō 【сын.】 топас.

吁 yū 【од.】 Жануарларды айдаған даусы.

【纾回】 yūhuí <书> → 迂回.

【纾徐】 yūxū <书> 【сын.】 .Түрі баяу.

於 Yū 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

淤(④瘀)yū 【ет.】 илі.

【淤灌】 yūguàn Қисық 【ет.】 Суландыру үшін сулар ағынында, жоғарылату, тұнба тасқындар және коректендіргіш кейінге қалдырулардың төңірегінде, топырақтардың сипаттын жақсарту мақсаттарындағы сөз.

【淤积】 yūjī 【ет.】 Депозит, несие.

【淤泥】 yūní Ил 【зат.】 Су қоймасы, Прудтар және тұнбалық, жиі сұрлау – кара түсті.

【淤塞】 yūسè Кілттеу 【ет.】 кілттеу.

【淤血】 yūxiè 【ет.】 Жиналма, ұйым.

【淤血】 yūxuè 【зат.】 Қан ұйымы.

【淤滞】 yūzhì 【ет.】 Застой, тұнба.

yú

于 1(於)yú①【сөз.】 a) 她生~1949年 Ол 1949 жылы туды. | 来信已~日前收到 Хат бір күн келген еді. | 黄河发源~青海. Хуанхэ өзені өз бастауын Цинхай провинциясынан алады. b) 问道~盲 | 告慰~知己 | 求救~人. Соқырдан жол сұрау, жұбаныш сенімде, адамдардан көмек сұрау. c) 嫁祸~人 Зұлымдыққа үйлену. | 献身~科学事业. Ғылымға берілу, адал болу. d) 忠~祖国 Отанына адал | 有益~人民 Халық үшін пайдалы | 【сын.】 势~我们有利. Ахуал біздің пайдада. e) 青出~蓝 | 出~自愿. f) 大~ | Үлкенірек | 少~ | Азырақ | 高~ | Ұзынырақ | 低~. Қысқарак g) 见笑~大方之家. Жомарт үйде қалжыңдасты. ② a) 合~ | Бірге | 属~ | Тиесілі | 在~ Бар, болу | 至~ .Бұл турасында, бұл жайында. b) 勇~负责 Жауапкершілік сезімі | 善~调度 Жоспарлауда

жақсы | 易~了解 Түсінуге оңай | 难~实行 Басқаруға қиын.

于 2Yú 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【于今】 yújīн 【үс.】 Бүгін.

【于思】 yúsāi <书> 【сын.】 Сақалды.

【于是】 yúshì 连 дегенге.

与(與)yú→欤.

予 yú① <书> 【ес.】 Мен. ② (Yú) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【予取予求】 yúqǔyúqiú Бәрі және барлығы

余-1yú① <书> 【ес.】 мен. ② 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

余-2(餘)yú① Қалдық ~粮 Астықтар қалдығы. | ~钱 Ақша таяп қалды | 不遗~力 Күштерін аямау | 收支相抵, 尚~一百元. Бар-жоғы қалған 100 юань. ② 五百~斤 500 фунт | 一丈~ Джан Юй③ 业~ | Өуеской 兴奋之~, 高歌一曲. Толқып ән салды.

【余存】 yúbō 【зат.】 қалғандар.

【余党】 yúdǎng 【зат.】 жақсы қолшоқпарларды қырып-жоймау.

【余地】 yúdì 【зат.】 мүмкіндік.

【余毒】 yúdú 【зат.】 Қалған уылар.

【余额】 yú'é 【зат.】 қалған сома.

【余风】 yúfēng 【зат.】 Мәдени мұрасы.

【余割】 yúgē 【зат.】 见→三角函【сан.】 .

【余晖】 yúhuī 【зат.】 Кейінгі сәуле.

【余悸】 yújì 【зат.】 Қорқыныш.

【余角】 yújiǎo 【зат.】 Қосымша бұрыш .

【余烬】 yújìn 【зат.】 күлі.

【余力】 yúli 【зат.】 Резервті қуат | 不遗~ Күштеріңізді аямаңыздар. | 没有~ 顾及此事 .Бұл сұраққа байланысты бос қуаттар жоқ.

【余沥】 yúli <书> 【зат.】 Лек.

【余粮】 yúliáng 【зат.】 Бидай қалдығы.

【余脉】 yúmài Таулар 【зат.】 Маңызды тау кеңейтулерінен төмен қарай, биік таулардан аласа тауларға қарай.

【余年】 yúnián 【зат.】 қалған жылдар.

【余孽】 yúniè 【зат.】 Қалдықтар | 封建~ Феодализм | 铲除~ Қалдықтарды жою үшін.

【余切】 yúqiē 【зат.】 见→三角函【сан.】 .

【余缺】 yúquē 【зат.】 Артық, астыртын және дефицит 互通有无, 调剂 ~. Бір-біріне профицит және дефицит.

【余热】 yúgè 【зат.】 Жылу қалдығы ① 利用 ~ 取暖. Жылу беру үшін ыстықты, жылуды қолдану. ② 老专家要发挥 ~, 为社会多做贡献. Қоғамның дамуына көбірек үлесін қосу үшін, ғалымдар жылу қалдықтарын зерттейді.

【余色】 yúsè 【зат.】 қалған түстер.

【余生】 yúshēng 【зат.】 Қалған өмір ① 安度 ~. Бейбіт өмір. ② 劫后 ~ Zarpaптар | 虎口 ~.

【余剩】 yúshèng 【зат.】 асқан.

【余【сан.】】 yúshù Қалған бөлігі.

【余外】 yúwài 〈方〉 连 сыртта, тыс冬天的荒野里只见几棵枯树, ~ 什么也看不到. Қысқы шөл даладағы өлі ағаштардан басқа, ештеңе де көрмедім.

【余味】 yúwèi 【зат.】 Аяқтау, тәмамдау.

【余暇】 yúxiá 【зат.】 Жұмыстан не сабақтан тыс бос уақыт.

【余下】 yúxià 【ет.】 Қалғандары 一共一千元, 用去六百元, 还 ~ 四百元 / Балығы 1000 доллар, 600 долларын кетірдім, қалғаны 400 доллар.

【余弦】 yúxián 【зат.】 → 三角函【сан.】.

【余兴】 yúxìng 【зат.】 ① 犹有. Жүректен жаман ② 会议到此结束, ~ 节目现在开始. Кездесу аяқталып, жүрек бағдарламасы басталды.

【余音】 yúyīn 【зат.】 Тартпа.

【余音绕梁】 yúyīnràoliáng ән салған соң тоқтап, әдемі әуендә немесе музыканы суреттеу үшін, бұрынғыша әуенді маневрлеп тұрды.

【余勇可贾】 yúyǒngkěgǔ Өлі мол энергия шығаруға болады.

【余裕】 yúyù 【сын.】 маржа ~ 的时间 уақыттың маржасы | ~ 的精力 энергияның молдығы.

【余韵】 yúyùn 【зат.】 жалғау, жұрнақ 饶有 ~. Қызықты өңдеулер.

【余震】 yúzhèn 【зат.】 кейінгі соққылар 大地震之后紧接着发生的小地震, 较大的余震也能造成破坏. Үлкен жер сілкінісінен кейін, әлсіз, кішкентай жер сілкінулер болуы мүмкін. Үлкен түрткілер бұзылуға келтіре алады.

好 yú → 婕好.

盂 yú (~ 儿) 【зат.】 水 ~ Түкіргіш | 痰 ~ түкіргіш | 漱口 ~ 儿. Буынды балалардың аузын шаюға арналған сұйықтық.

鱼(魚) yú 【зат.】 Балық.

【鱼翅】 yúchì Акула жүзгіштері 【зат.】 Акула жүзгіштері құнды астың бірі болып есептеледі. Сонымен қатар қанат ретінде де белгілі сөз.

【鱼虫】 yúchóng 【зат.】 (~ 儿) Балықтар мен жәндіктер 水蚤. Дафния 【鱼唇】 yúchún 【зат.】 Ерін, Теңіз тағамдары, акуланың ернін өңдеу.

【鱼刺】 yúci 【зат.】 Балықтың өткір сүйектері.

【鱼肚】 yúdù 【зат.】 Кейбір балық торсылдақтарынан жасалған нәр азық-түліктері.

【鱼肚白】 yúdùbái 【зат.】 Сұр таң 天 边现出了 ~. Аспан сұр түске айналды.

【鱼饵】 yú'ěr 【зат.】 Приманка, Балық аулау.

【鱼粉】 yúfěn 【зат.】 Балық ұны, Бастың қалған бөлігі, құйрықтың, ішкі құрылыстардың және балықтың немесе балықтың сыртын өңдеулерінен кейін алынатын азық-түліктері.

【鱼肝油】 yúgānyóu 【зат.】 Акулалардың трески бауыры, сары майы, иісі және А және D витаминдерін құрайды, ақшамсоқыр, рахит және т.б. аурулардың алдын алу үшін қолданады.

【鱼鼓】 yúgǔ Балық барабаны → 渔鼓.

【鱼鼓道情】 yúgǔdàoqing → 道情. Лык барабанының жеңілісі

【鱼贯】 yúguàn 【үс.】 Күндік ~ 而行 файлдың бір жолы | ~ 入场. Әдіс әперу

【鱼花】 yúhuā 【зат.】 кіші балық.

【鱼胶】 yújiāo 【зат.】 ① балық желімі.

② 〈方〉 балық түрі

【鱼具】 yújù 【зат.】 Балықшы құрал-сайманы

【鱼雷】 yúléi 【зат.】 Торпедалау өзін-өзі бақылау бағыттағы тереңдік бомбылары. Аз цилиндрлік, жаудың кемесін шабуылдау үшін пайдаланатын аскындыр немесе әуе кемелері.

【鱼雷艇】 yúléitǐng 【зат.】 Торпедалау, Торпедо жаудың кемесіне тез жақындап, торпедомен атқылайды. Тағы торпедо катерлері ретінде

белгілі.

【鱼鳞】 yúlín 【зат.】 Масштаб балығы, Балық салмағы, балық салмағын өлшеуге болады.

【鱼鳞坑】 yúlínkēng 【зат.】 Масштаб балығының ойығы, Судың сақтау немесе тал-шыбықтың отырғызу үшін қолданылады. Сенделе сияқты балық қабыршағы.

【鱼龙混杂】 yúlónghùnzá Бірге тұрушылық, қоспа. Жаман және жақсы жігіттердің қоспасы.

【鱼米之乡】 yúmǐzhīxiāng Молшылықтың жері. Балыққа және күрішке бай жерлерге жатады.

【鱼苗】 yúmiáo 【зат.】 Қуыру, Аквакульторлар, балықтың уылдырығын инкубациялау үшін қолданылады.

【鱼目混珠】 yúmùhùnzhū жалған затты шын ретінде айту.

【鱼漂】 yúpiāo 【зат.】 Қалтқылар.

【鱼肉】 yúròu 【ет.】 Балық еті.

【鱼石蠃】 yúshíuán 【зат.】 Тас балықтың саламандры, жуан құйрықты ескі амфибия, бұл балық кезінде аралық типке айналып кетіп, девонның аяқ кезінде табылған.

【鱼水】 yúshu 【зат.】 Балық және суі ~ 情深. Балық сияқты тереңдікке жақын.

【鱼水情】 yúshuǐqíng 【зат.】 Жақын, балық сияқты, Ыстық достықтың суреттемесі, балық пен су бір-бірінен бөлінбейтін мағына сияқты.

【鱼死网破】 yúsiwǎngpò Өлімге дейін балық 拼个 ~. Өлім күресі, бір-бірін өлтіру үшін.

【鱼松】 yúōng 【зат.】 Кептірілген балық, Балық етін өңдеу үшін мақпалды азық-түліктерді қолдану.

【鱼网】 yúwǎng 【зат.】 Балық ауласы

【鱼尾纹】 yúwěiwén 【зат.】 көз маңындағы әжім

【鱼鲜】 yúxiān 【зат.】 Теңіз азық-түліктері, Балық және басқа да теңіз азық-түліктеріне жататындар.

【鱼腥草】 yúxīngcǎo 【зат.】 көгенгіс түрі.

【鱼汛】 yúxùn 【зат.】 балықтарды аулауға қолайлы мерзім.

【鱼雁】 yúyàn Қазбалық 〈书〉 【зат.】 频通 ~ Қаз-балық жиілігі. | ~ 往还. Қаз-балық қатынасы.

【鱼秧子】 yúyāng·zi 【зат.】 Кішкентай балыққа қарағанда, үлкен балықты қуыру.

【鱼鹰】 yúyīng 【зат.】 Балықшы①Е ортақ термині②Бакланның ортақ мерзімі

【鱼游釜中】 yúyóufǔzhōng Қазандағы балық секілді, сияқты. Аналогия өлу қаупінде.

【鱼子】 yúzi 【зат.】 Елік ~ 酱. Уылдырық.

禺 yú Ру ①. Ескі кітаптарда маймылдар деп атаған.②(Yú) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

竽 yú Байырғы музыкалық аспап, қазір редиссонды еске салады.

昇 yú Өтеш 〈方〉【ет.】 ~水. Су тасу.

俞 yú①〈书〉【од.】 表示允许.②(Yú) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【俞允】 yúyǔn Шуюн 〈书〉【ет.】 允许.

旂(旗) yú Байырғы бір тудың түрі.

狶 yú Бронды кеме

馀(餘) yú Қалғандар ① ~年无多. Қалған жылдардың көп бөлігі.②(Yú) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

谏(諛) yú Жағымпаздық 〈书〉阿(ē)~ | ~辞. Қошемет

【谏词】 yúci→谏辞.

【谏辞】 yúci 〈书〉【зат.】 жағымсыну.

娱 yú①欢~ Ляззат | 耳目之~ Көз және құлақ-ойын-сауық.②聊以自~. Өзіңе және басқаларға жолық.

【娱乐】 yúlè Ойын-сауық ①【ет.】 ~场所 Ойын-сауық | 到歌舞厅去~~. Би залына барып демалу.②【зат.】 下棋是他最爱好的一种~. Шахмат-оның ең сүйікті ойыны.

【娱乐圈】 yúlèquān 【зат.】 Көңіл көтеру. Өнер орындау секторына жатады.

渔(漁、虞) yú Балық ①~捞 Балық аулау | ~船 Балық аулау кемелері | ~翁 Балықшы | ~业 Балық аулау кәсібі | 竭泽而~ | ~人之利. Балықшы пайдасы②~利. пайда

【渔霸】 yúbà 【зат.】 Балық аулау кемесін иелену, балық аулау аулалары.

【渔产】 yúchǎn 【зат.】 Балық 沿海~丰富. Балыққа бай жағалау

【渔场】 yúchǎng 【зат.】 Балықшылық

【渔船】 yúchuán 【зат.】 Балықшы

кемелері

【渔村】 yúcūn 【зат.】 Балықшы ауыл

【渔夫】 yúfū 【зат.】 Балықшы

【渔港】 yúgǎng 【зат.】 Балық порты

【渔歌】 yúgē 【зат.】 Балықшы әні

【渔鼓】 yúgǔ 【зат.】 ①Ұзын бамбук түтікшелерінен жасалған қолмен ұратын соққы аспабы. Концертті құштарлықпен бақылаудың негізгі аспабы болып табылады. ②Құштарлық сезіміне жататын мағына, сөз.

【渔鼓道情】 yúgǔdàoqing→道情.

【渔火】 yúhuǒ 【зат.】 Балықшылар кемесі 入夜, 江上~点点. Түндег өзенде тұрған бірнеше балықшылар кемесі.

【渔家】 yújiā 【зат.】 Балықшылық 以捕鱼为业的人家. Адамдардың балық өндірісімен айналысуы.

【渔具】 (鱼具) yújù 【зат.】 捕鱼或钓鱼的器具. Өндіріс немесе аппарат.

【渔捞】 yúlāo 【зат.】 Балық аулаушылық 大规模的捕鱼工作. Үлкен масштабты балық аулау.

【渔利】 yúli 【ет.】 Пайда①从中~. Орташа пайда табу, одан орташа пайда.②【зат.】 坐收~. Игілік.

【渔猎】 yúliè 【ет.】 Балық аулау және аңшылық.②〈书〉~百姓. Балық аулау және аң аулаушылық③〈书〉~女色. Әйелдердің балық аулауы мен аң аулаушылығы.

【渔轮】 yúlún 【зат.】 Балықшы кемесі

【渔民】 yúmín 【зат.】 Балықшылар

【渔人之利】 yúrénzhīlì Балықшыдан пайда 坐收~. Барлық балықшылардан пайда алуы, табуы.

【渔网】 yúwǎng 【зат.】 Балықшы ауласы 捕鱼用的网. Балық аулаларын пайдалану.

【渔翁】 yúwēng 【зат.】 Балықшы 称年老的渔夫. Кәрі балықшы айтты.

【渔汛】 yúxùn Өндірісшілік мезгілі. 同“鱼汛”.

【渔业】 yúyè 【зат.】 Балықшылыққа.

【渔政】 yúzhèng 【зат.】 Балықшылық.

【渔舟】 yúzhōu 【зат.】 Балықшы қайығы

隅 yú Бұрыш ①墙~ Қабырға бұрышы | 城~ Қала бұрышы | 向~ Көңілі қайту, өкіну | 一~之地. Жердің

бұрышы

掬 yú 〈书〉 Тарту

【掬扬】 yúyáng 〈书〉【ет.】 Асырмалап айту

隅 yú 〈书〉【ел.】 Балық демі

【隅隅】 yúyú Сыбырлау 〈书〉【ет.】 Жаңғырық

隅 yú→隅.

崑崙 yú 崑崙(Kūnyú), Шаньдун тауының аты.

畚 yú 〈书〉 Ол 开垦过两年的田地. Екі жыл ішінде рекультивация мағайында.

逾(①踰) yú өтіп кету①~期 мерзімінен өтіп кету | ~限 | ~额 сомадан көбірек | 年~六十. Алпыстан асқан②【үс.】 Көбірек

【逾常】 yúcháng 【ет.】 Жиірек 欣喜~. Жиірек қуанышты

【逾分】 yúfèn 〈书〉【сын.】 артық талап

【逾期】 yúqī Кеш 【ет.】 ~未归 Қайтуға шамасы жоқ | ~三天. Өту мерзімі үш күн

【逾越】 yúyuè 【ет.】 Көтермелеу 常规 Жиіге қарағанда көбірек, жиіден көбірек | 难以~的障碍. Өтпейтін қиындық, шешілмейтін қиындық

腴 yú(人) Толық.

渝 yú Үздіксіз

渝 2Yú 【зат.】 Чунцин.

愉 yú Ашылым ~悦 Ләззат | 面有不~之色. Бет әлпетінің түсіәдемі емес

【愉快】 yúkuài 【сын.】 Бақытты 心情~ Бақытты | 生活过得很~ Өмірін өте бақытты өткізді.

【愉悦】 yúyuè 【сын.】 Ләззат 怀着十分~的心情 Өте қуанышты ашылыммен.

瑜 yú① йога.

【瑜伽】 yújiā→瑜伽.

榆 yú 【зат.】 ①Қысқа сабақтары бар ағаш, жапырақты ағаштар, жапырақтар. Кейде алабота деп аталады. Ғимараттың аппараты немесе жүйе үшін қолданылатын ағаш түрі. ②(Yú) фамилия.

【榆荚】 yújiā 【зат.】 Жемістер шегіршіні.

【榆钱】 yúqián(~儿) 〈口〉【зат.】 Үлкен- кіші шегіршіндер, тиыңға ұқсайтын шегіршіндер.

【榆叶梅】 yúyèméi 【зат.】 Миндаль, Жапырақты бұталар немесе шағын ағаштар, қызыл, шар тәрізді сүйекшіл

жапырақтар.

虞 yú Қорқыныш ①不 ~ Кенеттен..

②: 兴修水利, 水旱无~ | 无冻馁之~. Су тасқынынан, құрғақшылықтан қорықпау. ③ 尔 ~ 我 诈. Арам ой, қастық.

【虞美人】 yú měi rén Мак 【зат.】 Нәзік, Yezaі Юлер бір және екі жылдық өсімдік, сабақ. Күлгіл, қан қызыл, қызғылт түсті сәл дөңгелектелген гүл жапырақшалары сфералық пішінді.

愚 yú ① Зердесіз, ақылсыз ~ 人 Зердесіз, ақылсыз адам. | ~ 不可及 Ақымақтың ақымағы. ② 为人所 ~ . Алданып қалу. ③ ~ 兄 Ақылсыз аға. | ~ 见 Менің ойымша, менің көзқарасым бойынша. | ~ 以为 不可 . Менің ойымша алдау мүмкін емес. ④ (Yú) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【愚笨】 yú bèn 【сын.】 Ақылсыз, зердесіз.

【愚不可及】 yú bù kě jí Ақымақтың ақымағы. Кедейліктен, келеңсіз бір қиындықтан өту жолын білмеу, таба алмау мағынасын береді.

【愚痴】 yú chī Білімсіздік, надандық.

【愚蠢】 yú chǔn 【сын.】 Надан, зердесіз: ~ 透顶 Ақылсыздық | 这种做法太 ~ . Бұл асқан ақылсыздық, надандық.

【愚钝】 yú dùn 【сын.】 Ақыл төмендігі, ақылсыздық. 天资 ~ . Табиғатынан жаратылған ақылсыздық.

【愚公移山】 Yú gōng yí shān Юй-гуннің тау жылжытуы. Сабыр түбі- сары алтын. Еңбек етсең ерінбей- тояды қарнын тіленбей.

【愚见】 yú jiàn 【зат.】 Менің қарапайым ойым, көзқарасым.

【愚陋】 yú lòu 【сын.】 Бағалар ~ 之 见. Бағаларды қарау.

【愚鲁】 yú lǔ 【сын.】 Ақылсыздық, есалаңдық. 自愧 ~ Өз ақымақтылығынан ұялу. | 生性 ~ . Табиғатынан ақымақ.

【愚昧】 yú mèi 【сын.】 Инабатсыз, мәдениетсіз. ~ 无知 . Инабатсыз ақылсыздық.

【愚氓】 yú méng 〈书〉 【зат.】 Ақымақтың тұлғасы

【愚蒙】 yú méng 【сын.】 Ақымақтық.

【愚民政策】 yú mín zhèng cè Мемлекеттік билеушілердің адамдарды

алдау, кертартпа саясатын ұстануы.

【愚弄】 yú nòng 【ет.】 Алдау 被 人 ~ . Біреумен алданып қалу, арбалу. Суға отырғызып кету.

【愚懦】 yú nuò 【сын.】 Ақылсыз корқақтар. 生性 ~ . Табиғатынан корқақтар.

【愚顽】 yú wán 【сын.】 Ақылсыз және қырсық.

【愚妄】 yú wàng 【сын.】 Юродливый, юродство.

【愚意】 yú yì 【зат.】 → 愚见.

【愚拙】 yú zhuō 【сын.】 Ақымақтық және топастық

舢 yú [舢舨] (yú huāng) Тез желкенді кеме. 【зат.】 古时一种木船. Байырғы ағаштардың түрі.

觥 (觥) yú Солтүстікке қатысу 见 648 页 【觥觥】 .

歛 yú 〈书〉 ① эн. ② → 愉.

輿-1(輿) yú Көпшіліктің ойы, экипаж 〈书〉 ① ~ 马 | 舍 ~ 登舟. Экипаждан кемеге отыру. ② Автокөлік ұшуды меңгеретін жүктеменің бөлігі бола алады ③ 肩 ~ | 彩 ~ .

輿-2(輿) yú 〈书〉 ~ 地 | ~ 图. Географиялық карта.

輿-3(輿) yú ~ 论 Көпшіліктің ойы, көпшілік | ~ 情. Көпшіліктің ойы.

【輿论】 yú lùn 【зат.】 Халықаралық ой 社会 ~ Қоғам ойы | 国际 ~ Халықаралық ой | ~ 哗然. Көпшіліктің наразылығы, қоғамның қарсылығы, наразылық жарылысы.

【輿情】 yú qíng Көпшілік көзқарасы

【зат.】 体察 ~ Жұртшылықтың пікірін түсіну | ~ 激昂. Жұртшылық пікірінің күшеюі.

【輿图】 yú tú 〈书〉 Географиялық карта.

鬻 yú 【зат.】 Иықтың алдыңғы жағы.

yǔ

与-1(與) yǔ Және ① Сыйлау, сыйға тарту. | ~ 人 方便 Адамдарға жақсы болу үшін тырысу. | 信件已交 ~ 本人. Бұл хат маған жіберілген еді. ② Біреумен сөйлесу, араласу мағынасында. 相 ~ 友 邦. ③ Мақұлдау: 岁不我 ~ (时光不等

人). Уақыт күтпейді. ⑤ (Yǔ) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

与-2(與) yǔ Кіммен, немен, кімге, неге, не үшін, кім үшін. ① 【сөзал.】 ~ 虎谋皮 Мүмкін емес | ~ 困难 作斗争. Қиындықтармен күресу. ② 连 工业 ~ 农业 Өндіріс пен ауыл шаруашылық | 批评 ~ 自我批评. Сын және өздік сын.

【与共】 yǔ gòng Ортақ 【ет.】 生死 ~ Ортақ тағдыр | 朝夕 ~ Ортақ түн | 荣辱 ~ . Ортақ мұн

【与虎谋皮】 yǔ hǔ móu pí Жолбарыстан өзінің терісін беруін сұрау. Шынайы емес Мәселелерді бір-бірімен талқылау.

【与其】 yǔ qí Бірдененің орнына.

【与人为善】 yǔ rén wéi shàn Жақсы бастама жасау үшін, өз қолынын ұшын тигізу.

【与日俱增】 yǔ rì jù zēng Артушы, көбеюші, өсуші.

【与时俱进】 yǔ shí jù jìn Уақыт мен прогресс

【与世长辞】 yǔ shì cháng cí Өлу, қайтыс болу.

予 yǔ Мен 授 ~ 奖状 Құрметпен марапатталды | 免 ~ 处分 Тегін снкциялар | 请 ~ 批准.

【予人口实】 yǔ rén kǒu shí Басқаға ретін беру

【予以】 yǔ yǐ 【ет.】 Болу ~ 支持 | ~ 警告 Абай болу.

屿(嶼) yǔ Лантау.

【伛偻】 yǔ lǚ 〈书〉 【ет.】 Бүкірлік 字 yǔ ① Ғимараттар. ② Әлем | ~ 内 Әлемде, әлем ішінде | 寰 ~ . Әлем ③ 【зат.】 Маңдай | 神 ~ | 器 ~ М инез.

⑤ (Yǔ) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【宇航】 yǔ háng Космосты-авиациялық. Ғарышкер, жердің жасанды серігі, күн жүйесі және кеңістіктің оның шектеріндегі навигацияның ғарыштық аппараттары.

【宇航技术】 yǔ háng jì shù Космостық технологиялар, Боско смостық технологиялар.

【宇文】 Yǔ wén 【зат.】 Юйвэнь.

【宇宙】 yǔ zhòu Әлем 【зат.】 Дүние жүзі, әлем, ғарыш, ғарыш кеңістігі.

【宇宙尘】 yǔ zhòu chén 【зат.】 Ғарыш шаны. Қатты бөлшектердің кеңістікте таралуы, тығыз бұлттар, әлпеншектердің драмалық қозғалысы.

【宇宙飞船】 yǔzhòufēichuán Ғарыш кемесі.

【宇宙观】 yǔzhòuguān 【зат.】 Космология, Ғарыштық.

【宇宙火箭】 yǔzhòuhuǒjiàn Космостық ракета, Ғарыштық ракета.

【宇宙空间】 yǔzhòukōngjiān Жер шарынан бөлек кеңістік. Ғарыш кеңістігі деп те ағайды.

【宇宙射线】 yǔzhòushèxiàn Ғарыш сәулелері.

【宇宙速度】 yǔzhòusùdù Әлем жылдамдығы.

羽 1yǔ ① Қауырсын. ② Джын Уй ③ 量一~信鸽. Көгершіннің бір қауырсыны. 羽 2yǔ Ежелгі Қытай гаммасы бойынша 6 дыбыс.

【羽缎】 yǔduàn 【зат.】 атлас қауырсыны, өшіргіш.

【羽冠】 yǔguān 【зат.】 Тарақ, айдар.

【羽化】 2yǔhuà 【ет.】 Аспанда өмір сүрушіге айналу.

【羽毛】 yǔmáo 【зат.】 Қауырсын.

【羽毛球】 yǔmáoqiú. 【зат.】 Бадминтон.

【羽毛未丰】 yǔmáowèifēng Балапан.

【羽绒】 yǔróng 【зат.】 Қауырсын.

【羽纱】 yǔshā 【зат.】 Камлот

【羽坛】 yǔtán 【зат.】 Бадминтон қоғамына жатады.

【羽翼】 yǔyì 【зат.】 Қанат.

雨 yǔ 【зат.】 Жаңбыр.

【雨布】 yǔbù 【зат.】 Пончо

【雨点】 yǔdiǎn (~儿) Жаңбыр тамшысы, жаңбырық. 【зат.】 【сын.】 成雨的小水滴.

【雨刮器】 yǔguāqì 【зат.】 Плювиометр, жаңбыр өлшеуіш.

【雨后春笋】 yǔhòuchūnsǔn Жаңбырдан кейін бамбуктық қашулар сияқты. Жаңбырдан кейігі саңырауқұлақтар секілді.

【雨花石】 yǔhuāshí 【зат.】 Әдемі гүлдер секілді жасалған, көбіне Нанкинде жасалады.

【雨季】 yǔjì 【зат.】 Жаңбырлы мезгіл.

【雨脚】 yǔjiǎo 【зат.】 Жаңбыр сеткасы

【雨具】 yǔjù 【зат.】 Су өтпейтін нәрселер, плащтар, су өтпейтін етіктер, қолшатыр т.б.

【雨量】 yǔliàng Бұлттану мөлшері.

【雨林】 yǔlín 【зат.】 Жаңбыр

ағаштары.

【雨露】 yǔlù 【зат.】 Жаңбыр

【雨幕】 yǔmù 【зат.】 Жаңбыр

【雨披】 yǔpī 【зат.】 Су өтпейтін плащ

【雨前】 yǔqián Жаңбырдың алдында.

【雨情】 yǔqíng 【зат.】 Бұлттау мөлшері

【雨伞】 yǔsǎn 【зат.】 Қолшатыр.

【雨刷】 yǔshuā Терезе тазалауыштар.

【雨水】 yǔshuǐ 【зат.】 Жаңбыр суы.

【雨丝】 yǔsī 【зат.】 Жаңбыр

【雨淋】 yǔlín 【зат.】 Глазурь.

【雨蛙】 yǔwā 【зат.】 бақа

【雨雾】 yǔwù 【зат.】 Жаңбыр мен тұман

【雨鞋】 yǔxié 【зат.】 Жаңбыр етігі

【雨靴】 yǔxiē 【зат.】 Етіктер пластмассадан жасалған су өтпейтін етік.

【雨衣】 yǔyī 【зат.】 Дождевик.

【雨意】 yǔyì 【зат.】 Жаңбыр ұғымы 侯 yǔ 【сын.】 Дененің үлкен формасы.

语(語) yǔ тіл ① Тіл | ~音 Дауыс | 汉~ Қытай тілі | 外~ Шетел тілі 成~ Тұрақты сөз тіркестері | 千言万~ .Мың сөз ② 细~ Сыбыр | 低~ Сыбыр, төмен дауыс | 不言不~ Тыныштық | 默默不~ Тыныштық. ③ ~云, “不入虎穴, 焉得虎子.” Кім тәуекелге бармаса, сол шампан ішпейді. ④ 手~ Қол тілі | 旗~ Семафор | 灯~ . Жарық тілі ⑤ (Yǔ) 【зат.】 тегі.

【语病】 yǔbìng тілмүкісі, тіл науқасы. ляпсус, сөз бұдыры.

【语词】 yǔcí 【зат.】 Сөз компоненттеріне жатады.

【语调】 yǔdiào Тон, екпін 【зат.】 Сөз екпіні, көңіл күйді білдіру, сөздің мәнін жеткізу үшін қолданылады.

【语段】 yǔduàn 【зат.】 Синтагма, фраза, сөйлемше.

【语法】 yǔfǎ 【зат.】 Грамматика

【语法学】 yǔfǎxué 【зат.】 Грамматика, Тіл білімі бөлігі. Грамматикалық ереже жүйесін зерттеу.

【语感】 yǔgǎn 【зат.】 Тіл сезімі, тілдік сезім

【语汇】 yǔhuì 【зат.】 Лексика, лексикон

【语境】 yǔjìng 【зат.】 Тілдік ортада

қолданылады.

【语句】 yǔjù 【зат.】 Фраза

【语料】 yǔliào 【зат.】 Дене, Материалдар тілі, тілді үйрену үшін дайындалуға керекті кітаптар мен сөздіктер негізі.

【语料库】 yǔliào kù 【зат.】 Дене Корпустың орнын біріктіреді және сақтайды.

【语录】 yǔlù 【зат.】 Цитата, көркемсөз

【语气】 yǔqì 【зат.】 Тон, екпін, ырғақ

【语塞】 yǔsè 【ет.】 Сөз жоғалту

【语素】 yǔsù 【зат.】 Морфема

【语速】 yǔsù 【зат.】 Жылдамдық

【语体】 yǔtǐ 【зат.】 Стилистикалық

【语体文】 yǔtǐ wén Жаңаланған қытай тілі қазіргі заман қытай тілі

【语文】 yǔwén 【зат.】 әдебет

【语无伦次】 yǔwúlúncì Сөздегі тілдегі сумбурлық, шалалық, біртексіздік, бесіншіден оныншыға көшу.

【语系】 yǔxì 【зат.】 Тіл отбасысы

【语序】 yǔxù 【зат.】 Сөз тәртібі

【语焉不详】 yǔyānbùxiáng Келіспеушілік, түсініспеушілік, түсінбеушілік.

【语言】 yǔyán. 【зат.】 Тіл, сөз

【语言学】 yǔyánxué Лингвистика, тілбілімділік.

【语义】 yǔyì Семантика

【语义学】 yǔyìxué 【зат.】 Семантика, семасиология.

【语意】 yǔyì 【зат.】 Семантика

【语音】 yǔyīn 【зат.】 Тіл білімі, тіл дауысы, адамдардың сөйлеу дауысы, тілі.

【语音学】 yǔyīnxué 【зат.】 Тіл білімі саласы, негізгі зерттеу объектісі дауыс болып табылады.

【语用学】 yǔyòngxué 【зат.】 Тілді қолдану заңдылықтарын зерттейтін тіл білімі саласы.

【语种】 yǔzhǒng 【зат.】 Сөз байлығы мен грамматикалық ерекшеліктері.

【语重心长】 yǔzhòngxīncháng Шынында, шынымен.

【语【шыл.】词】 yǔzhùcí 【зат.】 Көмекші сөз, жалғау-жұрнақтар. Қытай және басқа тілдердегі сөйлем соңында немесе үзіліс кездерінде қолданылатын сөздер.

【语族】 yǔzú Тілдер тобы

【语】 yǔ Түрмеге отырғызу, абақтыға жабу.

圉 yǔ. Жылқықұмар, Жылқышы
〈书〉 ~人/жылқыжанды кісі.

庾 yǔ 〈书〉 Ашық аспан астындағы
сарай

锺(鍾) yǔ. Винттар

瘵 yǔ. Түрмеде қайтыс болу.

【瘵死】 yǔsǐ 【ет.】 Түрмеде қайтыс
болу

齟(齟) yǔ Біркелкі емес тістер.

窳 yǔ Жабысқақ ~败 | ~劣 | 良~(优
劣). Жаксы жақтары мен жаман
жақтары.

【窳败】 yǔbài Жағымсыз жеңіліс

【窳惰】 yǔduò 〈书〉 【сын.】 懒惰.

【窳劣】 yǔliè Жабысқақ 器
具 ~. Тоқыма заты

yù

与(與) yù Және ~会. Қатысушылар

【与会】 yùhuì 【ет.】 Қатысушылар

【与闻】 Және иісі

玉 yù 【зат.】 Нефрит

【玉帛】 yùbó 【зат.】 объект және
атластар, Ежелгі уақытта мемлекеттер
арасыдағы достық қарым-қатынас
орнату үшін нефрит немесе жібек
матаны сыйға тарту.

【玉成】 yùchéng Көмек Жоспарымды
жүзеге асыру үшін, сіздің көмегіңізге
көп үміт артамын, қол ұшыңызды
сұраймын.

【玉带】 yùdài 【зат.】 Нефрит белбеуі

【玉帝】 yùdì 【зат.】 玉皇大帝.

【玉雕】 yùdiāo 【зат.】 Нефрит
бойымен ою.

【玉皇大帝】 YùhuángDàdì Аспан
кожасы

【玉茭】 yùjiāo Нефриттік жүгері

【玉洁冰清】 yùjiébīngqīng Абзал және
мінсіз, таза және кінәсіз.

【玉兰】 yùlán 【зат.】
Жаланапталған магнолия.

【玉兰片】 yùlánpiàn 【зат.】 Бамбук
өркендері 【玉麦】 yùmài 〈方〉 【зат.】
玉米.

【玉米】 yùmǐ 【зат.】 Жүгері
Біржылдық шөп

【玉米面】 yùmǐmiàn 【зат.】 Жүгері
ұны.

【玉佩】 yùpèi 【зат.】 Ежелгі заманда
эшекей-бұйым ретінде таққан.

【玉器】 yùqì 【зат.】 Нефриттен
жасалған бұйымдар

【玉色】 yù'shài 〈方〉 Нефрит түсі
【зат.】 Көгілдір.

【玉石】 yù'shí 【зат.】 Нефрит

【玉石俱焚】 yùshíjùfēn Нефритті жай
тастан айырмау. Жақсылық пен
жамандықтың бірге түгелдей мүлдем
жойылуы.

【玉蜀黍】 yùshǔshǔ Жүгері, майс.
【зат.】 玉米.

【玉碎】 yùsuì 【ет.】 Ұстану.

【玉体】 yùtǐ Сіздің 【зат.】
денсаулығыңыз.

【玉兔】 yùtù 〈书〉 【зат.】 Қоян. Ай

【玉玺】 yùxǐ 【зат.】 Императордың
нефриттік қолы.

【玉音】 yùyīn 【зат.】 Аудио

【玉宇】 yùyǔ 【зат.】 Әлем

【玉簪】 yùzān 【зат.】 Нефрит
түйрегіші.

【玉照】 yùzhào 【зат.】 Сурет

驭(馭) yù ~车 Автокөліктік | ~马
Жылқылық | ~手 Міңгі.

【驭手】 (御手) yùshǒu 【зат.】 Малды
жегіп міну.

芋 yù 【зат.】 Таро, Сопақ немесе
жұмыртқа түрінде жапырақтары
көпжылдық шөп тектес өсімдік, түйнек
түсі сары-жасыл. Түйнек азықтың
крахмалында болады. түйнек бұл
өсімдік (② Ыдыс сияқты белгілі. (3)
Картоп

【芋艿】 yùǎi 【зат.】 Таро

【芋头】 yù-tou 【зат.】 Таро

吁 (籲) yù Қоңыраулар 呼 ~
Қоңыраулар | ~请 Атау | ~
求. Шақыру

【吁请】 yùqǐng 【ет.】 Шақыру ~有关
部门采取有效措施. Билікті тиімді
шешімдер қабылдауға шақырады.

【吁求】 yùqiú Бірдеңеге, біреуге
шақыру. 【ет.】 ~各界人士捐款救
灾. Апатты жеңілдету үшін қоғамның
барлық жіктеріне жариялау.

聿 yù 〈书〉 【шыл.】 СНГ
мемлекеттерінің ұсынған ұсыныстар
рөлін қабылдау.

谷 yù Алқап

飢(飢) yù 〈书〉 Сгор-полной.

姬(姬) yù 〈书〉 Әйел

雨 yù 〈书〉 Жаңбыр

郁 1 yù Жабырқаңқы ① 馥 ~ Хош
иіс | ~烈. Жастықтар ② (Yù) 【зат.】
фамилияға қолданылады.

郁 2 (鬱) yù ① 葱 ~ Жабыққан ② 忧 ~ |

抑 ~ | ~闷 Депрессия

【郁愤】 yùfèn Ашу, қаһар 【сын.】 ~
之情 Ашу сезімі | ~难抒.

【郁积】 yùjī 【ет.】 Өз-Өзінде ұстау
哀怨 ~ | 发泄心中 ~ 的愤怒. Өз-өзіндегі
қаһарды дем алып басу.

【郁结】 yùjié 【ет.】 Тұнба,
жиналу. ~在心中的烦闷. Зеріккеннен
жүреkte жиналу.

【郁金香】 yùjīnxiāng Тюльпан

【郁闷】 yùmèn 【сын.】 Мұң ~不乐
Мұңды, көңілді емес | 排解胸中
的 ~. Жүреkteгі мұңды кетіру. 心中感
到很郁闷. Жүрегінде мұңы бар.

【郁热】 yùrè Қапырық, тұншықтырма
қапырық. 【сын.】 盛暑 ~. Жазғы
қапырық

【郁悒】 yùyì 〈书〉 【сын.】 Бөгет
болу 心境 ~. Көңіл күйі бұзылды.

【郁郁】 1 yùyù 〈书〉 Көпірме,
салтанатты 【сын.】 文采 ~. Әдебиеттік
талант ② Өте қатты хош иіс

【郁郁】 2 yùyù 【сын.】 〈书〉
Жабырқау

【郁郁苍苍】 yùyùcāngcāng Сұр
меланхолия.

【郁郁葱葱】 yùyùcōngcōng
Меланхолия
育 yù Білім

【育才】 yùcái Инкубация.

【育雏】 yùchú Балапан, бір ұядан
өскен 【育肥】 yùfèi 【ет.】 Жемдеу,
Шошқаны, тауықты, жылқыны семірту
үшін белгілі бір уақыт аралығында
қорада ұстап тамақтандыру.

【育林】 yùlín 【ет.】 Орман
өсірушілік.

【育龄】 yùlíng 【зат.】

【育苗】 yùmiáo 【ет.】 Көшеттік,
тәлімбақ.

【育秧】 yùyāng 【ет.】 Көшет 温
室 ~. Бу көшеті.

【育种】 yùzhǒng 【ет.】 Ажырату.
Жасанды түрде өсімдіктер мен
жануарларды өсіру.

昱 yù 〈书〉

狱(獄) yù 【зат.】 Абақты

【狱霸】 yùbà Па 【зат.】 абақтысы
Үстемдік ету, қамаудағы адамдар
арасындағы бас қатырушылық.

【狱警】 yùjǐng 【зат.】 Ұлан, гвардия

【狱卒】 yùzú Қамаудағы адам.

语(語) yù. 〈书〉 Сөз беру

浴 yù Суға түсу 沐 ~ Ванна | 淋 ~ Душ | ~ 室 Монша | 海水 ~ Суға түсу
◇日光 ~ Күнге кую

【浴场】yùchǎng 【зат.】 Құйылма (душ)

【浴池】yùchí 【зат.】 Монша

【浴缸】yùgāng 【зат.】 Ванна

【浴巾】yùjīn Монша орамалы

【浴盆】yùpén 【зат.】 Монша тегене

【浴室】yùshì Монша бөлмесі.

【浴血】yùxuè 【ет.】 Қан төгу. ~ 奋战
Қан төгіс жүргізді. | ~ 沙场. Күрес алаңында кан төгу.

【浴液】yùyè Монша

【浴衣】yùyī 【зат.】 монша халаты.

预 1(預)yù Алға басу, алға жылжу.

【预案】yù'àn 【зат.】 Болашақта болатын жағдайларды жосралау.

【预报】yùbào 【ет.】 болжамы.

【预备】yùbèi 【ет.】 Дайыдық, дайындау. ~ 功课 Үй жұмысын дайындау. | 春节你 ~ 到哪儿去玩儿?
Қытай жаңа жылын қайда өткізетінізді дайындадыңыз ба?

【预备役】yùbèiyì 【зат.】 Резерв

【预卜】yùbǔ 【ет.】 Көріптеу, көріпкелдік 前途未可 ~ .Болашағын көріптей алмау.

【预测】yùcè 【ет.】 Болжам. 市场 ~ Базар болжамы | ~ 明年的服装流行款式. Келер жылдың жаңа киім үлгісін болжау.

【预产期】yùchǎnqī 【зат.】 Туылу күнін болжау.

【预订】yùdìng Тапсырыс беру, брондау. 【ет.】 ~ 报纸 Гзетке тапсырыс беру, брондау | ~ 酒席. Банкетке, тойға тапсырыс беру.

【预定】yùdìng 【ет.】 Жоспарланған. ~ 计划 Күнгізбе | ~ 时间 Жоспарлы уақыт | 这项工程 ~ 在明年完成. Жоба жоспар бойынша келесі жылда аяқталады.

【预防】yùfáng 【ет.】 Ескерту ~ 传染病 Жұқпалы аурулардын алдын алу. | ~ 旱涝灾害. Құрғақшылық пен су тасқыны болатынын ескерту.

【预付】yùfù 【ет.】 Аванс ~ 三个月租金. Үш айлық жалақысын алдын ала беру.

【预付款】yùfùkuǎn 【зат.】 Алдын ала төлеу

【预感】yùgǎn Алдын ала сезіну, күні

бұрын сезіну. ① 【ет.】 天气异常闷热, 大家都 ~ 到将要下一场大雨. Ауа райы өте ыстық, қатты жаңбыр жауатынын бәріміз де алдын ала сезіп тұрмыз. ② 【зат.】 不祥的 ~ . Алдын ала сезу.

【预告】yùgào Алдын ала ескертіп кою, алдын ала айту. ① 【ет.】 事先通告这场大雪 ~ 了来年小麦的丰收. Қар қалың болды, келер жылғы егін жақсы болмақ. ② 【зат.】 新书 ~ Ескерту кітабы | 电视节目 ~ . Теледидар бағдарламасын алдын ала айту.

【预购】yùgòu Алдын ала тапсырыс. 【ет.】 ~ 农产品 ауылшаруашылық тауарларға алдын ала тапсырыс беру. | ~ 返程机票. Билетке алдын ала тапсырыс беру.

【预后】yùhòu 【зат.】 Болжам ~ 不良. Нашар болжам.

【预会】yùhuì 同“与会.”

【预计】yùjì 【ет.】 Болжалдық, күтімдік ~ 十天之内就可以完工. Он күн ішінде аяқталуын күту. Он күн ішінде аяқталады деп күтеді.

【预检】yùjiǎn 【ет.】 Алдын ала тексеру 产品 ~ 合格. Жақсы өнімді тауарды алдын ала таңдап алу.

【预见】yùjiàn Болжамды ① 【ет.】 可以 ~ , 我厂的生产水平几年内将有很大的提高. Болжам бойынша келер жылдарда зауыт өнімі жақсармақ.

【预警】yùjǐng 【ет.】 Ескерту ~ 卫星 Sputnikтердәі алдын ала ескертілімі | ~ 雷达. Радардың алдын ала ескертілімі.

【预警机】yùjǐngjī 【зат.】 Әскери ұшақтардың түрлері. Әуелік немесе теңіздік объектілерді, тапсырмаларды орындау үшін қолданады.

【预考】yùkǎo 【ет.】 Алдын алғы тексеріс. ~ 落选 Алдын алғы сынақ.

【预科】yùkē 【зат.】 Есепке алу, бір орынға алу, түсу

【预亏】yùkuī 【ет.】 Алдыңғы шығын ~ 公告. Болатын шығынды алдын ала жариялау.

【预料】yùliào Күту, ойлау, есептеу, жобалау ① 【ет.】 ~ 这个地区秋收比去年增产百分之十. / Өткен жылға қарағанда 10 пайыздық шығын күтіледі. ② 【зат.】 果然不出他的 ~ . Оның күткеніндей жағдай болмады.

【预谋】yùmóu 【ет.】 Әдейі арамдық

істеу, алдынала жамандық жоспартлау.

【预期】yùqī 【ет.】 Күту ~ 能够获得好收成 Егіннің жақсы болатынын күту, болжау

【预热】yùrè 【ет.】 Алдға қойған мақсатқа жету.

【预赛】yùsài Іріктеу 【ет.】 жарысы.

【预审】yùshěn 【ет.】 Сотқа дейін.

【预示】yùshì 【ет.】 сілтеу, көрсету

【预收】yùshōu 【ет.】 Алдын ала.

【预售】yùshòu 【ет.】 Алдын алғы сатылым ~ 火车票 Теміржол билеттерін алдын ала сату | 商品房 ~ Жылжымалы мүлікті сату

【预算】yùsuàn Бюджет ① 【зат.】 财政 ~ . Бюджет ② 【ет.】 经过 ~ , 需要投资三十万元. Бюджет жылжымына 30 миллион юань ақша керек.

【预算赤字】yùsuànchìzì Бюджет дефициті, жетімсіздігі.

【预习】yùxí 【ет.】 Керекті материалдармен алдын ала танысу. 学生预先自学将要听讲的功课. Студенттің өз сабағын алдын ала қарап, танысуы.

【预先】yùxiān 【үс.】 Жылжу, даму ~ 声明 Алдын ал а жарнама | ~ 通知 Алдын ала ескерту | ~ 布置.

【预想】yùxiǎng 【ет.】 Күтім ① ~ 不到事情的结果会这样. Бұндай көрсеткіштер, біз күтпегенді болады. ② 【зат.】 结果与人们的 ~ 大致相同. Осындай көрсеткішті біз күткенбіз.

【预行】yùxíng 【ет.】 Алдын ала ~ 警报 Қосымша, алдын алғы сигнализация.

【预选】yùxuǎn 【ет.】 Алдын алғы іріктеме

【预选赛】yùxuǎnsài 【зат.】 алғашқ жарыс

【预言】yùyán Көріпкелдік ① 【ет.】 ~ 人类在探索宇宙方面将有新的突破. Ғалымдардың айтуы бойынша, болашақта адамдар әлемді тануда жаңа жолға түседі. ② 【зат.】 科学家的 ~ 已经变成了现实. Ғалымдардың болжамы шындыққа айналды.

【预演】yùyǎn Алдын ала көру, қарау. 【ет.】 在正式演出前试演. Ресми тыңдау алдындағы бастапқы тыңдау.

【预约】yùyùè белгілеу ~ 挂号. Тіркеуді белгілеу

【预展】yùzhǎn 【ет.】 Алдын ала қарау, көру 【预兆】yùzhào Алдын ала

жариялау, білдіру. 不祥的 ~ . Қатерді көріптеу ② 【et.】 瑞雪 ~ 来年丰收. Келер жылдың табысын қарға қарап көріптеу.

【预支】 yùzhī Алға басу 【et.】 ~ 一个月的工资. Бір айлық жалақының көтерілуі.

【预知】 yùzhī Көріптеу 【et.】 云能够帮 【шыл.】 我们 ~ 天气变化. Күннің бұлттануы бізге ауа райының өзгеретініне көріптедi.

【预制构件】 yùzhìgòujiàn Жинама, құрама

【预祝】 yùzhù Тілеу 【et.】 ~ 成功. Сәттілік тілеймін.

域 yù Домен ① 区 ~ Ресей өлкелері | 异 ~ ерекшк | ~ 外 Экстерриториялық | 绝 ~ Абсолютті оылыс. 境 ~ Патшалық | 音 ~ Вокалды диапазон.

【域】 yù míng 【zat.】 Интернеттің желісіндегі тіркеулі кәсіпорындар немесе мекемелерінің аты, торлық кәсіпорын адресін немесе интернеттегі ұйымды анықтау.

埧 yù <书> Құнарлы жерлер

苑 yù Бозарлы <书> Көпірме

欲 (① 慾) yù ынта, тәбет, қажеттілік ① 食 ~ Тәбет | 求知 ~ Білімге ынтызарлық ② 想 ~ 言又止 Қорғалақтап ынта білдіру ③ 胆 ~ 大而心 ~ 细 ④ 摇摇 ~ 坠 Қирату | 山雨 ~ 来风 满楼. Желдің атмосферасы

【欲罢不能】 yùbàbùnéng Токтатуға келмей тұр.

【欲盖弥彰】 yùgàimízhāng Шындықфактісін жасырғың келсе де, нәтижесі бәрібір жаман болады.

【欲壑难填】 yùhènnántián Аямшақтық, сезімі көп.

【欲火】 yùhuǒ 【zat.】 Аналогиялық түрде Бір нәрсені қатты қалау

【欲加之罪, 何患无辞】 yùjiāzhīzuì, héhuànwúcí Оған қарағанда қарапайым

【欲念】 yùniàn 【zat.】 Мақсат, арман, қалау 欲望.

【欲擒故纵】 yùqínghùzòng Оны ұстап алу үшін, ол жылдам, білгір болуды қойды. Метафора Қадамды жақсы бақылау үшін, ол әдейілеп бой жазды.

【欲速则不达】 yùsùzébùdá Асықсаң-ұятқа қаласың 过于性急反而不能达到目的.

【欲望】 yùwàng 【zat.】 Мақсат,

арман 求知的 ~ . Білім құштарлығы 阙 (闕) yù Табалдырық 视 ~ | 听 ~ . Есту табалдырығы

消 Yù 消河, 水 【zat.】 , 在河南. 谕 (諭) yù Бұйрық ~ 知 Хабарламау | 面 ~ | 手 ~ Жеке бұйрық | 上 ~ Бұйрық беру (旧时称皇帝的命令).

<古> 又同“喻”.

【喻旨】 yùzhǐ 【zat.】 皇帝对臣子下的命令、指示.

【尉迟】 Yùchí 【zat.】 Фамилияға қолданылады.

【尉犁】 Yùlí 【zat.】 Юлия 械 yù Ежелгі кітапта өсімдік деп жазылған.

遇 yù Соқтығысу ① 【et.】 相 ~ Танысу | ~ 雨 Жаңбыр | ~ 险 Кедейшілік | 不期而 ~ Жағдайға қарай ② 待 ~ емделу | 优 ~ Льготтық режим | 冷 ~ . Суық ыық ③ 机 ~ Жағдай, Сәт | 际 ~ Бір күні бізге. ④ (Yù) 【zat.】 Фамилияға қолданылады.

【遇刺】 yùcì Кісі өлтіру 【et.】 ~ 身亡. Өлтірулі болды

【遇害】 yùhài Өлі, өлтірілген 【et.】 不幸 ~ . Трагедиялық өлім

【遇合】 yùhé 【et.】 Күтпеген жағдай ① <书> 相遇而彼此投合. ② 遇见; 碰到. Кездесіп қалу

【遇见】 yùjiàn 【et.】 Кездесу 半路上 ~ 了老王. Фараонның көңілінен шығуға жарты жол

【遇救】 yùjiù Тірі қалғандар ~ 脱险. Қауіп-қатерден аман қалғандар

【遇难】 yùnàn 【et.】 Қайтыс болу, өлу

【遇事生风】 yùshìshēngfēng Қолайлы уақыт бола қалған кезде, арандық жасау.

【遇险】 yùxiǎn 【et.】 Жол апатына ұшырау, апатқа ұшырау, тап болу. 船在海上 ~ . Теңіз, кеме апатына ұшырау.

喻 yù Түсіндіру ① 晓 ~ СяоЮй | ~ 之以理 Логикалық оймен сендіру | 不可理 ~ . Қисынсыз, қырсық. ② 家 ~ 户晓 Наричательство | 不言而 ~ . Өзімен-өзі айқын, белгілі. ③ 比 ~ . Аналогия ④ (Yù) 【zat.】 Фамилияға қолданылады.

【喻示】 yùshì 【et.】 метафору挺拔的青松 ~ 着旺盛的生机. Биік және тік қайың. Өмір күші метафорасы.

【喻世】 yùshì 【et.】 Әлемді ескертіп,

түсіндіріп беріңіз

【喻义】 yùyì 【zat.】 Ауыспалы мағынада

御 1 yù ① жүргізуші, меңгеруші: ~ 者 / тізгін ұстаушы. ② басқару, билеп-төстеу: ~ 众 / жұртты билеу. ③ патша қатысты құбылыстар.

御 2 (禦) yù Императорлық 防 ~ Қорғаныс | ~ 寒 Суықта сақтау | ~ 敌. Жаудан Отанын қорғау.

【御笔】 yùbǐ 【zat.】 Қолжазба, Императордың қолжазба сөздері немесе сурет құралдары.

【御寒】 yùhán суық жерде сақтау 【et.】 ~ 用品. Тауарларды суық жерде сақтау.

【御驾】 yùjià 【zat.】 Ю Цзя ~ 亲征 (皇帝亲自带兵出征). Ю Цзя шетел крестовтық жорықтарға аттанды (Император әскерлерін жорыққа жіберді)

【御林军】 yùlínjūn 【zat.】 Ұлан, гвардия.

【御手】 yùshǒu 同“驭手”.

【御侮】 yùwǔ 【et.】 Экстерьерлер.

【御用】 yùyòng 【сын.】 Ғалым патшайымдар

鸪 (鵒) yù Мұзойық.

寓 (廬) yù Жайлылықтар ① ~ 居 Тұрушылар, мекендеушілер | ~ 所. Пәтерлер ② 客 ~ Ж/олаушы пәтерлері | 公 ~ Пәтерлер | 赵 ~ Джоо пәтерлері ③ ~ 意. Мағына ④ (Yù) 【zat.】 Фамилияға қолданылады.

【寓邸】 yùdǐ 【zat.】 Мәртебелі шенеуніктің резиденциялары.

【寓公】 yùgōng Билігін жоғалту

【寓居】 yùjū 【et.】 Резидент 他晚年 ~ 上海. Өмірінің соңғы жылдары Шанхайда тұрды.

【寓目】 yùmù <书> 【et.】 Қарап шығу, қарау. ~ . Ашылған экспонаттарды қарап шығу.

【寓所】 yùsuǒ 【zat.】 Пәтер, үй.

【寓言】 yùyán 【zat.】 Тұспал, аллегория, басня

【寓意】 yùyì 【zat.】 Жасырын мағына, тұспал, аллегория ~ 深长. Терең мағына

【寓于】 yùyú 【et.】 Тұру, мекен ет 矛盾的普遍性 ~ 矛盾的特殊性之中. Әмбебап қайшылықтың негізгі-қайшылық өзгешеліктерінде.

裕 yù 【zat.】 Маржа ① Маржа

жетістілігі

【裕固族】Yùgùzú «Уйғу». Қытайдың азшылық ұлттарының бірі.

【裕如】yùrú 【сын.】 Жеңіл, қиындықсыз ① 应付 ~ Қиындықтан өту үшін. ② 生活 ~ Жеңіл өмір

粥 yù Ботқа ① 同“糲”.

裔 yù Символ <书> Жақсылықтың символы

蕨(蕨)yù Ямс 同“薯蕨”.

戩 yù Сандырақ <书> Жұқа ауламен кішкентай балықтарды ұстау.

愈 1(① 痊愈)yù Жазылу, жақсы болу ① 痊 ~ Кмдеп шығу | 病 ~ Жазылу ② 彼 ~ 于此. Мынау анаған қарағанда көбірек.

愈 2 yù ① 山路 ~ 走 ~ 陡, 而风景 ~ 来 ~ 奇 Тау жолына жақындаған сайын, пейзаж барған сайын қызықтанып барады. | ~ 是情况紧急, ~ 是需要沉着冷静. Жұмыс көбейген сайын, тыныштықты көбірек қалайсың. ② (Yù)

【зат.】 фамилияға қолданылады.

【愈合】yùhé 【ет.】 Жазыла бастау, керіліс 等伤口 ~ 了才能出院. Жарасы жазылғандар бос бола алады.

【愈加】yùjiā 【үс.】 Одан сайын 由于他的插手, 事情变得 ~ 复杂了. Оның раласканынан мәселе одан сайын қиындады.

【愈演愈烈】yùyǎnyùliè Күшейтпелі(事情、情况)变得越来越严重. Мәселе барған сайын қиындап барады.

【愈益】yùyì 【үс.】 Жиірек 在科学技术日益发达的今天, 学科分类 ~ 细密了. Қазіргі заманның техникасы мен ғылымы барған сайын дамуда.

湮(湮)yù 同“湮滩堆”.

誉(譽)yù Деңгей, бедел. ① 荣 ~ Ардақтау | ~ 满全国. Елінде белгілі ② 毁 ~ Сын | ~ 不绝口. Беделін айтып қоймайды

【誉称】yùchēng ① 【ет.】 泰山被 ~ 为天下第一山. Тайшань- әлемдік тау болып танылды, қатарына енді. ② 【зат.】 昆明向有春城的 ~. Куньмин-көктем қаласы ретінде белгілі.

滴 yù Көпіршік <书> Су көпіршіктері

熨 yù 【сын.】 Темір [熨帖] (yùtiē) ① (用字、用词) 贴切; 妥帖. Бұндай сөздерді мақсаттарда пайдаланады. ②

这一番坦率的谈话, 说得他心里十分 ~. Кейбір ашық сөйлесулер, оның ойлау қабілетін қатайту үшін қажет. ③ 他身上不 ~, 要回家躺一会儿. Оның денесі темір емес, үйге барып демалғысы келеді. ④ 这事不办 ~, 我不能走. Бұл мәселе темірдей әлі қатайған жоқ, мен кете алмаймын.

【豫剧】yùjù Опера 【зат.】 Хынань провинциясының жергілікті операсы. Хынань, Шэнси, Шаньси провинцияларында өте белгілі.

燠 yù Ауыртпалық ~ 热 | 寒 ~ 失时. Кетірілген уақыттың суық ауыртпалығы.

【燠热】yùrè <书> 【сын.】 Аптап: 天气 ~. Аптап ауа райы

燠 yù От алауы <书> 火光.

鹈(鹈)yù Бекас 【зат.】 Тік аяқты, күңгірт түсті құстар. Судың жағасында кішкентай балықтарды ұстап жүретін құстар түрі.

【鹈蚌相争, 渔人得利】yùbàngxiāngzhēng, Снайп және ұлу yùgéndéлі Пайдасын көру

【鹈鸵】yùtuó 【зат.】 Киви.

鬻 yù Сату

~ 画 Сурет сату | ~ 文为生 Әдебиетін сату

yuān

鸢(鳶)yuān Үрлеме жылан 【зат.】 ~ 飞鱼跃. Үрлеме жыландардың ұшуы 智 yuān Құрғап кеткен <书> ① 眼睛干枯下陷. Құрғақ көздер ② ~ 井(干枯的井). Суы құрғап кеткен құдық 鸳(鴛)yuān Мандаринка 指鸳鸯 ~ 侣 (比喻夫妻). Қытайлықтардың сөйлеу түрі

【鸳鸯】yuān-yuāng Мандаринка 【зат.】 Жабайы үйрекке ұқсайтын, бірақ сәл кішірек құс түрі. Оларды ұзын қанатты, ұзын мойынды, аяқтары тік, жүзуге жақсы және ұша алатын құстар түрі. Еркек құстың қанаттары күлгін, жасыл, өйзыл түсті. Ал әйелдердің қанаттары, сұрғылт, қоғырқай, жасыл түсті болады.

冤(冤)yuān Әділетсіздік ① 【зат.】 ~ 情 Арыз | 鸣 ~ Сотқа беру | 申 ~ Арызды өтеу | 含 ~ 负屈. Әділетсіз айыпқа тартылды ② ~ 家 Жау, қас | 结 ~. ③

【сын.】 花 ~ 钱 Әділетсіз пара беру ④ 【ет.】 你别 ~ 人! Әділетсіздік жасамаңыз!

【冤案】yuān'ān Әділетсіздік 【зат.】 Сот уақытында әділетсіз абақтыға отырғызу, кінәлі деп тану. 平反 ~. Әділетсіз ақтап шығу.

【冤仇】yuānchóu Өшпендік, алауыздық Өшпендік жасау арқасында қорлау.

【冤大头】yuāndàtóu Қарапайым, надан болу 【зат.】

【冤魂】yuānhún Кінәсіз адамның қайтыс болған жаны. 【зат.】

【冤家】yuānjiā Жау, қас 【зат.】 ~ 对头. Тагуласпас жау. Қас жау Өшпендік пен махаббат. Өз еліне мұң мен зар әкелу. (ескі опера немесе өлеңдер)

【冤家路窄】yuānjiālùzhǎi «Жаулар үнемі әдейі сияқты тар жолда кездесіп қала береді.» Өмір жауларды бір жолда жиі кездестіре береді.

【冤孽】yuānniè Күнә 【зат.】

【冤情】yuānqíng Арыздар, шағым 【зат.】 ~ 大白 Шағымы анықталды | 申诉 ~. Реніш шағымы

【冤屈】yuānqū Әділетсіздік, реніш ① 【сын.】 冤枉. ② 【ет.】 冤枉. ③

【зат.】 受 ~. Зардап шегуші.

【冤头】yuāntóu 【зат.】 仇人.

【冤枉】yuān-wang Бостан-босқа, Біреуге себепсіз кінә тағу. ①

【сын.】 ~ 官司 Әділетсіз сот | 把这过错加在我头上, 真是 ~. Бұл қате менің басымда, негізі істің жайы ондай емес. ② 【ет.】 别 ~ 好人. Жақсы адамды бостан-босқа кінәлау. ③ 【сын.】 这个钱花得真 ~! Бұл ақша бостан-босқа кетірілді.

【冤枉路】yuān-wanglù Үлкен қателіктерден қашу, аман қалу.

【冤枉钱】yuān-wangqián Уақыт-ақша. Ақшаны бостан-босқа кетірімеу.

【冤狱】yuānyù Сот қатесі 【зат.】 平反 ~. Сот қателігін ақтау.

渊(淵)yuān Терең ① 深 ~ Түпсүз терең | 鱼跃于 ~ Тереңдіктегі дайвинг | 天 ~ 之别. Өлем ерекшелігі ② ~ 泉 Юань Цуань | ~ 博. Тереңдік.

【渊博】yuānbó Терең 【сын.】 知识 ~ Терең ғылым | ~ 的学者. Білгір ғалымдар

【渊海】yuānhǎi Терең теңіз

【渊深】yuānshēn Терең, кең 【сын.】 学识 ~. Терең білім

【渊藪】yuānsǒu иірім, жиналым, ойлану 【зат.】 罪惡的 ~ .Қылмыс жиналымы.

【渊源】yuānyuán Пайда болу, қалыптасу 【зат.】 历史 ~ .Тарихи қалыптасу

漚 yuān 漚市(Yuānshì)жер аты.

蜎 yuān <书> 子孓.Маса личинкасы

[鹄] (yuānhú) 【зат.】 Қателік формасын суреттеу, сканерлеу

yuán

元-1yuán① ~始 Бастау | ~旦 Жаңа жыл күні | ~月 Алғашқы ай | ~年 Биледің алғашқы жылы | 纪~ Өмір күші.② ~首 мемлекет басшысы | ~老 Ардагер | ~帅 маршал | ~勋 | ~凶 Басты қылмыскер | 状~ . Чемпион ③ ~素 Элемент | ~音.④ 一~论 Монизм | 二~论 Дуализм.⑤单~.

元-2yuán Валюта бөлшегі.

元-3Yuán 【зат.】 Юань династиясы.

【元宝】yuánbǎo Слиток 【зат.】 жамбы, алтын-күміс, ақша.

【元旦】Yuándàn Жаңа жыл күні 【зат.】 Жаңа жылдың бірінші күні.

【元恶】yuán'è Алғашқы зұлымдық, жамандық <书> 【зат.】

【元件】yuánjiàn Элемент 【зат.】

【元老】yuánlǎo Ардагер

【元煤】yuánméi Көмір юані

【元谋猿人】Yuánmóuyuánrén ЮаньМоу адамы.170 миллион жыл бұрын өмір сүрген маймыл тектес қытай адамы. 1965 жылы археологиялық қазба жұмыстары нәтижесінде Юаньмоу жерінде табылған.

【元年】yuánnián Алғашқы жыл 【зат.】 .1 Хандар мен императорлардың алғашқы билікке отырған жылы, немесе билей бастаған жылы. 2 хиджра күнтізбесіндегі алғашқы жыл 3 Мемлекетте үлкен өзгерістер немесе биліктің өзгеруі сияқты Чжоу хандығының алғашқы жылы.

【元配】yuánpèi Алғашқы жар 【зат.】

【元气】yuánqì Өміршеңдік, өмір күші. 【зат.】 ~旺盛 Өмірге толы | 不伤~ күшін жоғалтпау | 恢复~.Жандану

【元器件】yuán-qìjiàn Компоненттер

【зат.】 Атаулы құралдардың компоненттік бірігуі.

【元曲】yuánqǔ Юань династиясы, дәуірі 【зат.】 Юань дәуірі кезіндегі әйгілі әдеби және шығармашылық драмалар мен өлеңдер.

【元日】yuánrì Алғашқы, бірінші күн. Алғашқы жылдың, алғашқы күні.

【元戎】yuánróng <书> 【зат.】 .

【元首】yuánshǒu Мемлекет басшысы 国家 ~ .Мемлекет билеушісі, мемлекеттің бірінші азаматы.

【元帅】yuánshuài Маршал 【зат.】 Бұрынғы уақыттан әскери топтың жаттықтырушысы немесе генералдардан да жоғары атак ретінде белгілі.

【元素】yuánsù Элемент 【зат.】 Алгебралық элементтерді біріктіру түрі, геометриядағы үшбұрыш пен оның бұрыштарының элементтері, химиядағы ядролық бөлшектенді элементтері болып табылады.

【元素符号】yuánsùfúhào Символ элементі.Химиялық элементтердің символын білдіру, көрсету үшін қолданылады.Химиялық элементтер кестесіндегі оттегінің, темірдің жазылу көрсеткіштері. Мысалға:Fe.O.Mn т.б.

【元宵】yuánxiāo Шамдар фестивалі 【зат.】 Күнтізбе бойынша 15 қаңтар күніне өтетін фестиваль.Сол күні тінде шамдар жағылып, мезгілдік азық-түліктерден ас пісіріледі.

【元宵节】YuánxiāoJiéШамдар мерекесі 【зат.】 Қаңтардың 15 күні тойланатын мереке. Сонымен қатар шамдар фестивалі ретінде де белгілі.

【元凶】yuánxiōng Бас қылмыскер 【зат.】 祸首.

【元勋】yuánxūn Әкелер, ата-бабалар. 【зат.】 开国~.Әкелер бастауы

【元夜】yuányè Юань түні <书> 【зат.】 元宵.

【元音】yuányīn Дауысты дыбыс 【зат.】 .

【元鱼】yuányú Қытай амидасы, нәзік тасбақа.

【元元本本】yuányuánběnběn Басынан бастап, аяғына дейін

【元月】yuányuè Қаңтар айы 芜 yuán[芜花](yuánhuā) волчегодник 【зат.】

园(園)yuán Бак 【зат.】 ① 花~儿

Балалар бағы | 果~ Бак | ~ 艺.Бақшалық ② 公~ Бак, бақша | 【ет.】 物~Жануарлар бағы | ~中游 人很多.Қытай адамдары көп бак③ (Yuán)姓.

【园地】yuándì Бұрыш, орталық 【зат.】 ①农业~.Ашылшаруашылық бағы.②文化~ Мәдениет орталығы | 艺术~.Колөнер орталығы

【园丁】yuándīng 【зат.】 ① Бақты қадағалайтын бақшашы ② Ұстаз аналогиясы

【园林】yuánlín Бақша 【зат.】

【园圃】yuánpǔ Бақша 【зат.】

【园区】yuánqū Парк 【зат.】 高科技~.Жоғары технологиялық парктер, бақтар

【园田】yuántián Огородтағы ауылшаруашылық

【园艺】yuányù Бақшалық 【зат.】 .

【园圃】yuányù Bак <书> 【зат.】 .

【园子】yuán·zi Бак 【зат.】 园①

员(員)yuán Мүше ①教~ Факультет | 学~ Студенттер | 演~ Актерлер | 职~ Жақтастар | 炊事~ Повар | 指挥~ Штаб командирі | ~工.Жұмыскерлер ② 党~ Партия мүшелері | 团~ Қатысушылар | 会~ мүшелер | 队~ Ойыншылар.③量一~大将.Барлығы

【员额】yuán'é Хабарлама 【зат.】

【员工】yuángōng Жұмысшы немесе қызметші

【员司】yuánsī Қызметші

【员外】yuánwài Министрліктің екінші орынбасары 【зат.】 ①Офис. Лангуан көшесінде орналасқан Юанвай Лан офисі ② Жергілікті дворяндық атау

沅 YuánХуань, Гуйчжоу қалаларындағы су атауы.

垣 yuán Қабырға① <书> 城~ Қала қабырғалары ② <书> Шен юань. ③ (Yuán) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

原-1yuán Түпнұсқа, оригинал ① ~始 Бастапқы | ~人 | ~生 【ет.】 物.Ең жабайы ② 【сын.】 ~地 Жер | ~作者 іТөл жазушы | ~班人马 Төл құймалы | ~有人 【сан.】 .Төл нөмір

③ ~棉 | ~煤 топтық көмір | ~油. Шикі мұнай.

原-2yuán кешыру

原-3yuán“塬” менмағналас.

【原版】yuánbǎn Түпнұсқалық 【зат.】
 ① Кітаптың, аудиовизуалдық өнімнің түпнұсқалығы. Басым алуға не көбейтіп алуға келмейтіндігімен ерекшеленеді. ② Аударылмаған кітаптар, аудиовизуалдар. 国外 ~ 教材. Шетел кітаптары.
 【原本】1yuánběn Бастапқы 【зат.】 ① Түпнұсқалығы ② Көшірме жасау басылымынан бастапқы басылыммен ерекшеленеді. ③ Аударма түпнұсқа кітабынан жасалған.
 【原本】2yuánběn Бастапқыда 【үс.】
 原来; 本来: 他~是学医的, 后来改行搞戏剧. Бастапқыда ол студент-медик болатын, содан соң драмалық жазушыға айналды.
 【原材料】yuáncáiliào Шикізат
 【原虫】yuánchóng Қарапайым 【зат.】
 【原初】yuánchū Түпнұсқа 【зат.】
 她~不像现在这样爱说爱笑. Оның шын мәніндегі мінезі қазіргі айтып, күлгеніне ұқсамайды.
 【原创】yuánchuàng Түпнұсқа 【ет.】 ~ 歌曲 Төл, түпнұсқа өлеңдер | ~ 精神. Түпнұсқа, төл жаны.
 【原创性】yuánchuàngxìng 【зат.】
 Өзінің жасаған алғашқы еңбегі, ашылымы, табиғаттық емес.
 【原电池】yuándiàncí 【зат.】 Бір қолданғаннан кейін аккумулятор қуат ала алмайды.
 【原【ет.】机】yuándòngjī Алғашқы қимылдатқыш. 【зат.】
 【原【ет.】力】yuándònglì Қозғалмалы күш. 【зат.】 产生力 【ет.】 的力, 如水力发电的水力 гидроэлектростанциялар ◇ 信心是战胜困难的 ~ . Қиындықтан өтетін қозғалмалы күш.
 【原封】yuánfēng (~ 儿) Бұзылмаған 【сын.】 ~ 不 【ет.】 Бұзылмаған | ~ 退回. Бұзылмаған, сақталған, сол түрінде қайтарып беру.
 【原稿】yuángǎo Түпнұсқа 【зат.】
 【原告】yuángào 【зат.】 Жазылған мәтін өзгертілмеген, сол түрінде басып шығару, қол қою.
 【原鸽】yuángē Көгершін 【зат.】
 【原故】yuángù Ащы, өткір.
 【原核生物】yuánhé-shēngwù Прокариоттар 【зат.】
 【原鸡】yuánjī Джунгли құстары

【зат.】
 【原籍】yuánjí Бір жерде дүниеге келген, туған, шығу тегі. 【зат.】
 【原价】yuánjià Бастапқы баға
 【原件】yuánjiàn Түпнұсқа 【зат.】
 【原矿】yuánkuàng Руда
 【原来】yuánlái Баяғыда, бастапқы уақытта, бұрын. ① 【зат.】 现在的日子比~好多了. Қазіргі уақыт күндері бұрынғы күндерге қарағанда әлдеқайда жақсырақ. ② 【сын.】 按~的计划执行 Бастапқы жоспарды жүзеге асыру. | 他还住在~的地方. Ол сол бұрынғы, бастапқы жерінде тұрады. ③ 【үс.】 ~ 是你 Сен сол бұрынғыдайсың. | ~ 是下雪了. Қар бұрыннан бері жауып тұр.
 【原理】yuánlǐ Денгей, принцип 【зат.】
 【原粮】yuánliáng Өндірілмеген 【зат.】
 【原谅】yuánliàng Кешіру 【ет.】
 【原料】yuánliào Шикізат 【зат.】
 【原麻】yuánmá Джут
 【原毛】yuánmáo Шикі тері 【зат.】
 【原貌】yuánmào Бет-әлпет 【зат.】 保持~. Осындай боп қала беру
 【原煤】(元煤)yuánméi Өндірілмеген таскөмір.
 【原蜜】yuánmì Бал шикізаты 【зат.】
 【原棉】yuánmián Шикі, өндірілмеген мата.
 【原木】yuánmù 【зат.】 Өндірілмеген, дайындалмаған отын ағаштары.
 【原配】yuánpèi Алғашқы жар.
 【原人】yuánrén Питекантроп
 【原色】yuánsè Негізгі түстер 【зат.】
 Негізгі түстер айырымдық түрі: қызыл, жасыл, көк, сары, қара, ақ, қоңыр, күлгін, ақшылт көк, ақшылт жасыл т.б.
 【原审】yuánshěn Бастапқы инстанция, бірінші сот тыңдалуы 【зат.】
 【原生【ет.】物】yuánshēng-dòngwù Ең қарапайым, Ең қарапайым суда немесе құрлықта мекен ететін жануар түрі. Көбінесе олар жалғыз мекен етеді.
 【原生林】yuánshēnglín Алғашқы орман 【зат.】
 【原生质】yuánshēngzhì 【зат.】 Протоплазма Өміріміздің құрамдас бөлшегі болып табылатын көмірсулар, ақуыздар, майлар, қышқылдар т.б.

【原声带】yuánshēngdài 【зат.】 фильмге түсірілген клип.
 【原始】yuánshǐ 【сын.】 Бастапқы, алғашқы ~ 记录 Түпнұсқа жазылымдары | ~ 资料. Алғашқы, бастапқы деректер ~ 【ет.】 物 Төл жануарлар | ~ 森林 Алғашқы орман | ~ 社会. Алғашқы қоғам
 【原始公社】yuánshǐgōngshè алғашқы қауым, Бірнеше мың жыл бұрын болған екі матриалхалдық, екі патриархалдық қоғам түрі. Алғашқы адамдар қауымдастығы.
 【原始积累】yuánshǐjīlěi Алғашқы жиналым, Капиталистік қоғамның орнығуына дейінгі уақыт, клас жіктерінің егіншілерді тонауы т.б.
 【原始林】yuánshǐlín 【зат.】 алғашқы орман, Табиғат орманы, еш адам қолының араласпауынсыз, өздігінен өсуі.
 【原始群】yuánshǐqún Алғашқы топ, тобыр.
 【原始社会】yuánshǐshèhuì Алғашқы қоғам, бастапқы қоғам. Бірнеше мың жыл бұрын адамдардың бір топқа қосылуы, одан тобырға, кланға, қауымға, қоғамға айналуы.
 【原诉】yuánsù 【зат.】 Истец. Бірінші сот қаралуынан кейінгі пайда болған келіспеушіліктер, сұрақтар арқасында екінші сот қаралымын ашу.
 【原索【ет.】物】yuánsuǒ-dòngwù Жануарлардың түпнұсқа кабелі.
 【原汤】yuántāng Кеспе 【зат.】 Кеспе-ас, тамақ түріне жатады.
 【原田】yuántián <方> 【зат.】 ағыз.
 【原委】yuánwěi 【зат.】 іс-әрекет барысы
 【原文】yuánwén 【зат.】 Түпнұсқа мәтіні.
 【原先】yuánxiān 【зат.】 Бастапқы, бұрынғы.
 【原【сын.】】yuánxíng 【зат.】 түпнұсқа түрі.
 【原【сын.】毕露】yuánxíngbilù жасырын портреті ашылу
 【原型】yuánxíng 【зат.】 Прототип.
 【原盐】yuányán 【зат.】 Тұз.
 【原样】yuányàng 【зат.】 (~ 儿) Ескі мысал, бұрынғы түрі
 【原野】yuányě 【зат.】 жазық дала.
 【原意】yuányì 【зат.】 Бастапқы ой.
 【原因】yuányīn 【зат.】 Себеп.
 【原由】yuányóu → 缘由.

【原油】yuányóu 【зат.】
Өндірілмеген, шикі мұнай.
【原宥】yuányòu 〈书〉【ет.】 кешіру.
【原原本本】yuányuán-běnběn Басынан аяғына дейін, жүйелі және тиянақты.
【原则】yuánzé 【зат.】 Принцип.
【原职】yuánzhí 【зат.】 Бұрын, бірінші атқарған қызмет.
【原址】yuánzhǐ 【зат.】 Бұрынғы, бастапқы мекен-жай.
【原纸】yuánzhǐ 【зат.】 өңделмеген қағаз.
【原种】yuánzhǒng 【зат.】 Элита, салтанатты.
【原主】yuánzhǔ 【зат.】 (～儿) Бастапқы заңды иеленуші.
【原著】yuánzhù 【зат.】 бастапқы шығарма.
【原装】yuánzhuāng 【сын.】 属性词 бастапқы жасалған.
【原状】yuánzhuàng 【зат.】 Бастапқы бедел, статус, деңгей.
【原子】yuánzǐ 【зат.】 Атом
【原子弹】yuánzǐdàn 【зат.】 Атом бомбасы
【原子核反应堆】yuánzǐhé fǎnyīngduī Ядролық реактор
【原子量】yuánzǐliàng Атом салмағы
【原子能】yuánzǐnéng Атом қуаты
【原子团】yuánzǐtuán Атомдар
【原子武器】yuánzǐwǔqì Атомдық қару
【原子序【сан.】】yuánzǐxùshù Атом нөмірі
【原子质量单位】yuánzǐzhìliàngdānwèi Атомдық масса бірлігі
【原子钟】yuánzǐzhōng Атомдық сағаттар
【原罪】yuánzuì Тұңғыш күнә
【原作】yuánzuò Түпнұсқа
圆(圓)yuán Айнала, дөңгелек ~ 桌 Дөңгелек үстел | 滚 ~ Дөңгелек | 滴溜 ~ Сырғанау дөңгелегі | 圈画得很 ~. Өте дөңгелек шеңбер ешкімдікі емес.
④【сын.】 这话说得 ~ Бұл сөз айналма сөз емес | 这人做事很 ~, 各方面都能照顾到. Бұл адам дөңгелек заттар жасайды, барлық аспектілерді қамти алады.⑤ ~ 场 Шулерлер | ~ 谎 Хуань юані | 自 ~ 其说.⑥ 量我国的本位货币单位, 一圆等于十角或一百分. 也作元.⑦ 银 ~ Күміс доллары | 铜 ~ Мыс айналмасы. 也作元. Юань жасауға да қолданылады ⑧ (Yuán) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【圆白菜】yuánbáicài 【зат.】 Орамжапырақ, капуста.
【圆柏】yuánbǎi 【зат.】 Дәрі арша
【圆场】yuánchǎng 【зат.】 Ағылшын лаптасы
【圆成】yuánchéng 【зат.】 Көмектесу, кол ұшын беру ~ 好事. Жаксы іске араласу, көмектесу.
【圆房】yuánfáng 【зат.】 Аяқталған, тәмамдалған
【圆钢】yuángāng 【зат.】 Дөңгелек болат, құрыш
【圆鼓鼓】yuángǔgǔ 【сын.】 Дөңес挺着 ~ 的肚子 Дөңгелек дөңес ішін ілгері қарай шығару | ~ 的豆粒儿. Дөңес бұршақ балалары.
【圆规】yuánguī 【зат.】 Циркуль
【圆滚滚】yuángǔngǔn 【сын.】 (～的) Кезендік, айналсоқпа ~ 的脸蛋儿 Дөңгелек екі жақ бет. | ~ 的小肥猪. Дөңгелек кішкентай шошқа.
【圆号】yuánhào Мүйіз
【圆滑】yuánhua 【сын.】 Типыл, тегіс 八面玲珑, 处事 ~. Типыл іскер таласы.
【圆谎】yuánhuǎng Өтірікті жасыру, Ақталу
【圆浑】yuánhún 【сын.】 Дөңгелектендірілген, дөңгелектенген 语调 ~ Дөңгелек тон | 这段唱腔流畅而 ~. Дөңгелектеніп типыл ән салу.
【圆寂】yuánjì Нирвана
【圆笼】yuánlóng Дөңгелек торлар
【圆颅方趾】yuánlúfāngzhǐ Дөңгелек, квадрат басты нәски
【圆满】yuánmǎn Қанағатты【сын.】 ~ 的答复 Қанағаттанарлық жауап | 会议 ~ 结束. Кездесу қанағаттанарлық аяқталды.
【圆梦】yuán//mèng Арман
【圆盘耙】yuánpánbà Дөңгелек диск
【圆圈】yuánquān 【зат.】 Шеңбер(～儿) 围成一个 ~ 儿 做游戏. Ойын уақытында балаларды шеңберге тұрғызу, шеңбер қылып тұрғызу
【圆全】yuánquán 【сын.】 Жан-жақты, айнала 〈口〉 想得 ~ Ойлауы жан-жақты | 事情办得挺 ~. Мәселенің шешілімін жан-жақты қарастыру керек.
【圆融】yuánróng 【сын.】 Үйлесім 处世 ~. Үйлесімді өмір қатынасы

【圆润】yuánrùn 【сын.】 Дөңгелек 他的书法 ~ 有力. Оның көркемжазуы дөңгелек.
【圆实】yuánshí 【сын.】 〈口〉 Нақты дөңгелек 西瓜长得又大又 ~ Қарбыз үлкен және дөңгелек болып өседі.
【圆熟】yuánshú 【сын.】 тәжірибелі.
【圆台】yuántái 【зат.】 Айнала
【圆通】yuántōng 【зат.】 Такт
【圆舞曲】yuánwǔqǔ 【зат.】 Вальс
【圆心】yuánxīn 【зат.】 Шеңбер ортасы
【圆心角】yuánxīnjiǎo 【зат.】 Орта бұрышы
【圆周】yuánzhōu 【зат.】 Шеңбер
【圆周角】yuánzhōujiǎo 【зат.】 Шеңбер бұрышы, айналма бұрыш
【圆周率】yuánzhōulǜ 【зат.】 Пи, диаметр айналмасының ұзындығына қатысты.
【圆珠笔】yuánzhūbǐ 【зат.】 Шариктік қалам
【圆柱】yuánzhù 【зат.】 Цилиндрлік
【圆锥】yuánzhuī 【зат.】 Конус
【圆桌】yuánzhuō 【зат.】 Дөңгелек үстел
【圆桌会议】yuánzhuōhuìyì 【зат.】 Дөңгелек үстел жиналысы
【圆子】yuánzi 【зат.】 Күріштік торлар.
鼋(鼃)yuán Қытай амидасы, ежелгі шығыс тасбақасы.
【鼋鱼】yuányú 【зат.】 Тасбақа
援yuán Көмек ① 攀 ~. Өрлеме ② ~ 用 Шақыру | ~ 例. Юань Ли ③ 支 ~ Қолдау | 增 ~ Қолдау көмегі | ~ 军 Қолдау көмегі | 孤立无 ~. Шеттетілген
【援兵】yuánbīng Қолдау көмегі, нығаю
【援建】yuánjiàn Қайта құру【ет.】 这条铁路是由我国 ~ 的. Бұл жол Қытай тарапынан көмек көрсету.
【援救】yuánjiù Аман алып қалу, құтқару【ет.】 ~ 遇险船员. Экипажды апаттан құтқару.
【援军】yuánjūn Қолдау көмегі
【援款】yuánkuǎn 【зат.】 Көмек 教育 ~ Білім беру көмегі | 一笔无偿 ~. Грант беру көмегі
【援例】yuánlì 【ет.】 бітіру.
【援手】yuánshǒu 〈书〉 Қолын беру
【援外】yuánwài 【ет.】 шетел

көмегі ~物资. Шетел материалдарымен көмектесу.

【援引】yuányǐn【et.】Дәйектеме
①~例证 Мысал келгiрдi | ~法律条文. Заңға сүйенген нормаларға сiлтеме
②~贤能. Элита дәйектемесi

【援用】yuányòng【et.】Шақыру①~成例. Ченг Ли шақырылды.

【援【шыл.】】yuánzhù【et.】Көмек
国际~ Халықаралық көмек | 经济~ Қаржы көмегі | ~受难者. Садақа көмегі

援 yuán Тасқын, астау, сел

缘(緣)yuán себеп, шеті.

【缘分】yuán·fèn【zat.】тағдырлас.

【缘故】(原故)yuángù【zat.】Себеп
他到这时候还没来, 不知什么~. Белгісіз себептермен, ол бүгін тағы да келмеді.

【缘何】yuánhé【yc.】Неге〈书〉~避而不见?

【缘木求鱼】yuánmùqiúyú Сұрау мүмкін мүмкін емес.

【缘起】yuánqǐ【zat.】Шығу тегі
成立学会的~. Қоғамның шығу тегін қалыптастыру

【缘石】yuánshí【zat.】Тас

【缘由】(原由)yuányóu【zat.】Себеп,
ой. 他这样做不是没有~的. Ол оны себепсіз істемейді.

源 yuán Таулы қырат

猿(猿)yuán Маймыл

【猿猴】yuánhóu【zat.】Маймыл

【猿人】yuánrén【zat.】Примат

源 yuán Көз, ①河~ Хьюан | 泉~ Су
бұрқағы, фонтан | 发~ Пайда болу | ~远流长 Ұзақ тарих | 饮水思~. Өз тамырларын ұмыту. ②货~
Жабдықтау, жеткізу | 资~ Ресурстар | 病~. Патогендік ③ (Yuán)【zat.】
фамилия.

【源流】yuánliú【zat.】Тек, шығу тегі
七言诗的~. Поэзияның жеті бастауы.

【源泉】yuánquán【zat.】Көз, бастау
生命的~ Өмірдің көзі, бастауы | 智慧的~
Даналықтың бастауы, көзі | 力量的~
Күштің көзі, бастауы.

【源头】yuántóu【zat.】Көз, бастау
黄河~ Хуанхэ көзі ◇民歌是文学的一个~
Халық әндері әдебиеттің қайнар көзі болып табылады.

【源源】yuányuán【yc.】Ағын~不绝
Шексіз сан | ~不竭 Сарқылмас | ~而

来. Еркін ағу.

【源源本本】yuányuánběnběn→原原本本.

【源远流长】yuányuánliúcháng Ежелгі,
ұзақ тарих.

嫵 yuán.

辕(轅)yuán

【辕骡】yuánluó

【辕马】yuánmǎ Тамырлы жыюқы,
тамыр, тамырлы

【辕门】yuánmén Қатысу қақпасы,
Жоғары провинциал билікті басқару қақпасы.

【辕子】yuán·zi Жетек〈口〉
车~. Арбаның жетегі

【羴羊】yuányáng. Арқар

yuǎn

远(遠)yuǎn Алыс ①【сын.】~处
Қашықтық, арақашықтық | 路~ Алыс жол | 广州离北京很~ Гуанджоу Пекиннен өте алыс | ~古 Ежелгі | ~景
Көру | 久~ Ескі | 为时不~ Тау артында емес, алыс емес | 眼光要看得~
Көреген көзді ②【сын.】~亲
Алыс туыс, жегжат | ~房
Дистанциялық, арақашықтық | 血缘关系比较~
Дистандық, алшақ ағайын ③

【сын.】差得~ Алыс | ~~超过
Анағұрлым көбірек. ④敬而~之. Қол
созылған жер, жақын жер ⑤ (Yuǎn)
【zat.】фамилияға қолданылады.

【远程】yuǎnchéng【сын.】Алшақ~
运输 Ұзақ қашықтыққа тасымалдау | ~航行
Алшақ навигация | ~导弹. Үлкен қашықтық зымырандары.

【远程教育】yuǎnchéngjiàoyù
Дистанциялық білім алу, үйрену.

【远大】yuǎndà【сын.】Биік
前途~ Перспективалы | 眼光~ Көру | ~的理想.
Биік идеалдар.

【远道】yuǎndào【zat.】Барлық
жолдар~而来. Алыстан

【远地点】yuǎndìdiǎn【zat.】алыс
жер

【远东】Yuǎndōng【zat.】Қыр
Шығыс

【远方】yuǎnfāng【zat.】
Қашықтық~的
来客. Алыстан келген қонақ.

【远房】yuǎnfāng【сын.】

Дистанциондық~叔父
Алыс ата | ~兄弟. Алыс аға

【远古】yuǎngǔ【zat.】Ежелгі,
ескі «Аспан Құдайы» антикалық аңыз бойынша
атадан балаға мұра болып келе жатыр.

【远海】yuǎnhǎi Теңізден алшақ
【zat.】~航行. Теңізден алшақ саяхаттау.

【远航】yuǎnháng【et.】Парус
扬帆~. Парус

【远见】yuǎnjiàn【zat.】кейінді
болжау.

【远交近攻】yuǎnjiāojìngōng
Алыс жатқан мемлекеттермен достасып,
көрші мемлекеттеріне соғыс ашу саясаты.

【远郊】yuǎnjiāo【zat.】Қала маңы

【远近】yuǎnjìn【zat.】алыс
жақындық
这两条路的~差不多. Бұл екі жер
арақашықтығы бірдей жерде орналасқан.
~闻【zat.】. Кең танымал

【远景】yuǎnjǐng【zat.】алыстағы
көрініс.

【远客】yuǎnkè【zat.】Алыстан
келген қонақ.

【远虑】yuǎnlǜ Болашақты ойлау,
алдын ойлау. 深谋~ | 人无~, 必有近忧.
Болашағын ойламайтын адам, қоластында болуы керек.

【远门】yuǎnmén【zat.】Алыс есік~
兄弟. Ағаның алыс есігі.

【远谋】yuǎnmóu шалғай ойлау.

【远亲】yuǎnqīn【zat.】Алыс туыс
【zat.】~不如近邻. Жақын көрші алыс туыстан жақсырақ.

【远日点】yuǎnrìdiǎn【zat.】Афелия

【远视】yuǎnshì Алыстан көргіштік
她在生活中保持了平和~的乐观态度.
Ол өмірінде тыныштық және алыстан көргіштік
оптимизмін сақтады.

【远水解不了近渴】yuǎnshuǐjiěbùliǎojìnkě
【远水救不了近火】yuǎnshuǐjiùbùliǎojiǎnhuǒ
Алыстағы сумен жақындағы отты сөндіре алмайсың.

【远眺】yuǎntiào【et.】登高~.
Қашықтық алу.

【远行】yuǎnxíng Алыс жолға аттану.

【远扬】yuǎnyáng【et.】臭
【zat.】~ | 声威~. Алыстағы құрметті

【远洋】yuǎnyáng【zat.】Алыс
мұхит~轮船 Мұхит соттары | ~捕鱼

Оффшорлық балық аулау | ~ 航行. Мұхит рейстері

【远因】yuǎnyīn Негізгі себептер

【远征】yuǎnzhēng Экспедиция

【et.】 ~ 军 Экспедициялық күштер | 出师 ~ . Кәсіби экспедиция

【远志】2yuǎnzhì Алысқа баратын ұмтылыс.

【远走高飞】yuǎnzǒugāofēi алыс жаққа қашу, көзі ауған жаққа қашу.

【远足】yuǎnzú Жаяу экскурсия

【远祖】yuǎnzǔ Алыс арғы ата

yuàn

苑 yuàn Сот ①鹿 ~ Елік питомнигі | 御 ~ . Император бағы. ②文 ~ Әдебиет орталығы | 艺 ~ .Өнер орталығы ③(Yuàn) 【зат.】 фамилияға қолданылады. 怨 yuàn Шағым ①抱 ~ Шағым ету | 结 ~ . Жәбір ② 【et.】 任劳任怨 ~ Қатты жұмыскер | 事情没办好只能 ~ 我自己. Істің жүрмеуіне, жақсы шықпауына тек өзің кінәлісің.

【怨不得】yuàn·bu·de Жай емес, таң қаларлық емес.

【怨毒】yuàndú Зиян

【怨怼】yuànduì Жәбір, ашу, ыза

【怨愤】yuànfèn Шағым ①【сын.】 众人十分 ~ . Шағым тообы ②【зат.】 满腔 ~ Тітіркенушілікке, сескенушілікке, наразылыққа толы. | 心生 ~ . Ашу, ыза жүрегі

【怨府】yuànfǔ Үкімет наразылығы

【怨恨】yuànhèn Жек көрушілік ① 【et.】 我对谁也不 ~ , 只恨自己不争气. Кім көңіл күйсіздігі мен ашуын жек көреді ② 【зат.】 一腔 ~ . Ыза, ашу қуысы.

【怨偶】yuàn'ǒu Бу қазып алу

【怨气】yuànqì 【зат.】 Шағым ~ 冲天. Наразылық білдіру | 一肚子 ~ . Іші ашуға толы.

【怨声载道】yuànshēngzàidào Шағым

【怨天尤人】yuàntiānyóurén Шағым, бүкіл әлемді балағаттау

【怨言】yuànyuán 【зат.】 Шағым 毫无 ~ . Ешбір шағымсыз

【怨艾】yuànyù 【et.】 Бақыру <书> 深自 ~ . Өз ішінде бақырды.

院 yuàn 【зат.】 Аула ①场 ~ Аула | 四合 ~ 儿 Балалар ауласы | ~ 里种了许多花. Аулада көп гүлдер отырғызылған. ②法 ~ Сот | 国务 ~ Мемлекеттік кеңес | 科学 ~ Академия | 博物 ~ Мұражай |

电影 ~ . Кино ③高等 ~ 校. Жоғары оқу орны ④住 ~ Госпитализация | 出 ~ . Ауладан шығу ⑤(Yuàn) 姓.

【院本】yuànběn Үй

【院画】yuànhuà Кескіндеме мектебі

【院落】yuànluò Аула

【院士】yuànshì Академик

【院体画】yuàntǐhuà Академия кескіндемесі

【院线】yuànxiàn Театр

【院子】yuàn·zi Аула

坑 yuàn Жағалау 堤 ~ Польдар | ~ 田 Мелиорация

【坑子】yuàn·zi Балалар жағалауы

掾 yuàn Қосалқы

愿-1 yuàn Дайын 谨 ~ сіз дайын | 诚 ~ .

愿-2(願) yuàn Даяр 心 ~ Тілек | 如 ~ Бұл үшін | 平生之 ~ . Өмір тілегі ②

【et.】 情 ~ Жактырмай | 我 ~ 参加篮球比赛. Мен баскетбол жарысына қатысым келеді. ③ 【et.】 ~ 你许 ~ Тілегіңіздің орындалуын тілеймін. | 还 ~ . Тағы да

【愿景】yuànjǐng 【зат.】 Көзқарас, көз иретінің ортақ көзқарасы.

【愿望】yuànwàng 【зат.】 Ұмтылыс, мақсат 主观 ~ Егемендік мақсаты | 他终于实现了上大学的 ~ . Ол әйтеуір университетке түсу мақсатын орындады.

【愿心】yuànxīn 【зат.】 Діни ант 他从小就有做一番事业的 ~ . Ол кішкентайдан бастап жүрегіне баққұмарлық етуге ант етті.

【愿意】yuànyì 【et.】 他 ~ 去吗? Ол баруға дайын ба? | 我不 ~ 做太剧烈的

【et.】 【et.】 . Мен қатты зорлықтық істер жасағым келмейді. 他们 ~ 你留在这里. Олар осында қалуына дайын.

yuē

曰 yuē Айту ① 其谁 ~ 不然. Ол басқаша айтты ② (Yuē) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

约(約) yuē Жуық, шамамен ① 【et.】 预 ~ Бронлау, тапсырыс беру | ~ 定 Қысқарту | ~ 期 Мерзім, мезгіл | ~ 好 五点钟见面. Сағат бесте кездесу ②

【et.】 特 ~ Уәкіл | ~ 请 шақырту, шақыру | ~ 他来. Келуін сұрау, шақыру ③ 践 ~ Шындығында, негізінде | 条 ~ Қолдану шарты | 和 ~ және, туралы |

有 ~ 在先. Қатысуға дейін, қатысымға дейін ④ ~ 束 Шектеу | 制 ~ . Шектеу ⑤ 节 ~ Жинақ, жиған-терген | 俭 ~ сыпайы. ⑥ 由博返 ~ Туралы. ⑦ 【үс.】 大 ~ Туралы | ~ 计 Шамамен, жуық | ~ 【сан.】 Сан туралы | 年 ~ 十七八 Шамамен 17 | ~ 有五十人. Шамамен 50 адам, 50 адамға жуық.

【约定】yuēdìng 【et.】 Келісім 大家 ~ 明天在公园会面. Біз ертең паркте кездесуге келістік.

【约定俗成】yuēdìngsúchéng Конвенциялар

【约法】yuēfǎ Заңдар мен конвенциялар

【约法三章】yuēfāsānzhāng Кепілдік, кепіл

【约访】yuēfǎng 【et.】 алдын ала келісіп кезігу.

【约分】yuēfēn

【约会】yuē·huì Белгілеу, тағайындау ① 【et.】 大伙儿 ~ 好在这儿碰头. Бақытқа орай барлық жақсы кездесулер осы жерде белгіленеді. ② 订个 ~ | 我今天晚上有个 ~ . Бүгін кеште менің белгіленген кездесуім бар.

【约集】yuējí 【et.】 Жиын ~ 有关人员开会. Тісті қызметкерлердің мәжіліс жиыны.

【约计】yuējì 【et.】 Шамамен ~ 有百十来人. Шамамен жүз шақты адам келмек.

【约见】yuējiàn 【et.】 тағайындау ~ 该国驻华大使. Қытай елі елшісін тағайындау керек.

【约据】yuējù Сәйкесінше, шамамен.

【约略】yuēlüè 【үс.】 Жуық, шамамен ① 他的近况我 ~ 知道一些. Оның бұрынғы жағдайын ол шамамен біледі. ② ~ 听得见窗外的雨点声. Даладағы жаңбыр дауысын терезе сыртынан шамамен, жуықтап есту.

【约摸】yuē·mo Шамамен, жуық

【约莫】yuē·mo Шамамен, жуық, ұзақ, бұрын ① 【et.】 我 ~ 着他这会儿该到家了. ② 【үс.】 我们等了 ~ 有一个小时的光景. Біз оны бір сағат бұрын күттік. | 也作约摸. Және ұзақ күттік.

【约期】yuēqī Уақытты белгілеу, келісу, күнін белгілеу. ① 【et.】 ~ 会谈. Келіссөздің күнін, уақытын белгілеу. ② 【зат.】 误了 ~ . Белгіленген уақытты өткізіп алу ③

【зат.】 ~ 未滿.Келісім мерзімінің аяқталуы.

【约请】yuēqǐng【ет.】 Шақыру, шақырту~几位老同学到家里聚一聚.Бәрінің бірге жиналуы үшін бірнеше сыныптастарын үйіне шақыру.

【约束】yuēshù Шектеу,【ет.】 байлау
受纪律的~ Пән бойынша | 这种口头协议~不了他们.Оларды сөздік келісімімен шектей алмаймыз.

【约【сан.】】yuēshì Жуық сан, шамамен

【约【сан.】】2yuēshù Сан туралы

【约同】yuētóng【ет.】 туралы~前往.Шамамен сонда бару

【约言】yuēyán【зат.】 Сөз беру, ант ету
履行~ Сөздер туралы орындау | 遵守~ біз туралы сөз сақтау | 违背~.Өтініш шамамен керісінше.

【约】yuē Билеуші, үкімет.

yuě

啜(噉)yuě【ет.】 Кұрғақ | 刚吃完药,都~出来了.Жаңа дәріні ішіп аяқтадым, барлық аруларым шықты.

yuè

月 yuè Ай ①【зат.】 ~ 食 Күн тұтылуы | ~ 光 Ай жарқыны | 赏~ Ай.~ 刊 Ай | ~ 产量. Айда ~ 琴 | ~ 饼. Ай шелпегі.

【月白】yuèbái【сын.】 ақшылт-көк түс~小褂.

【月半】yuèbàn.Айдың жартысы, айдың 15 күні

【月报】yuèbào Әрайлық газет, айлық газет【зат.】 ~ 表.Айлық ведомствосы, айлық есеп.

【月饼】yuèbǐng Ай шелпегі

【月城】yuèchéng жердің аты

【月初】yuèchū Айдың алғашқы күндері, айдың басы.

【月底】yuèdǐ айдың соңы.

【月洞门】yuèdòngmén

【月度】yuèdù【зат.】 Ай, айлық~计划.Айлық жоспар.

【月份】yuèfèn【зат.】 (~儿) Ай 七~的产量比六~提高百分之十.Шілде айының тауар өндірілісі маусым айына қарағанда он пайызға көбейді.

【月份牌】yuèfènpái Күнгізім

【月工】yuègōng Ай сайын жалақысын алып тұратын жұмысшы.

【月供】yuègōng Айда, айдың ішінде.

【月宫】yuègōng Ай, ай сарайы

【月光】yuèguāng Ай жарығы

【月桂】yuèguì Лавр

【月黑天】yuèhēitiān Айсыз түн

【月华】yuèhuá Ай жарығы

【月季】yuèjì Қытай раушангүлі

【月经】yuèjīng Етеккір

【月经带】yuèjīngdài Гигиеналық бинт

【月均】yuèjūn【ет.】 Орташа айлық ~ 收入八百元.Айлықтың орташа табысы 800 юаньнан асады.

【月刊】yuèkān Айлық журнал

【月老】yuèlǎo Құда

【月历】yuèlì Табель-күнгізім

【月利】yuèlì айлық көрсеткіштер, айлық проценттер көрсетілімі.

【月例】yuèlì аймен есептелген число.

【月亮】yuèliang Ай

【月亮门儿】yuèliangménr Дөңгелек қақпа, ай секілді есік.

【月令】yuèlìng

【月轮】yuèlún Ай дискісі, ай

【月杪】yuèmiǎo

【月末】yuè mò Ай соңы

【月偏食】yuèpiānshí Ай тұтылуы

【月票】yuèpiào Айлық билет

【月钱】yuèqián Қалталық ақша

【月琴】yuèqín Қытай инструменті «Юэцин»

【月球】yuèqiú Ай шары.

【月球车】yuèqiúchē Луноход

【月球站】yuèqiúzhàn Ай станциясы

【月全食】yuèquánshí Айдың толық тұтылуы.

【月嫂】yuè sāo.

【月色】yuèsè【зат.】 Ай түсі, жарығы
荷塘~ | ~ 溶溶.

【月食】(月蚀)yuèshí Айдың тұтылуы

【月台】yuètái Перрон

【月头儿】yuètóuér Ай 到~了, 该交水电费了.Ай толды, электр су қаражатын төлеу керек.②月初.

【月息】yuèxī Айлық пайыз көрсеткіші.

【月下老人】yuèxiàlǎorén Құда

【月相】yuèxiāng Ай фазасы

【月薪】yuèxīn Айлық ақша

【月牙】yuèyá Жас ай

【月夜】yuèyè.Ай түні

【月晕】yuèyūn Ай галосы

【月氏】Yuèzhī

【月中】yuèzhōng Ай ортасы

【月终】yuèzhōng Ай соңы

【月子】yuè·zi Бала туғаннан кейінгі

мезгіл【зат.】 坐~ Бала туғаннан кейін демалыс уақыты | 她还没出~.Ол әлі декреттік демалысқа шыққан жоқ.她的~是二月初.

【月子病】yuè·zibìng Туудан кейінгі безгектік

乐(樂)yuè музыка

【乐池】yuèchí Оркестр

【乐队】yuèduì Оркестр

【乐府】yuèfǔ «Юэфу»Ежелгі қытай әні.

【乐歌】yuègē Оркестрдің көмегімен ән айту

【乐理】yuèlǐ музыка теориясы

【乐律】yuèlǜ Қағар

【乐评】yuèpíng музыка бағалауы

【乐谱】yuèpǔ Ноталар

【乐器】yuèqì Музыкалық аспап

【乐曲】yuèqǔ.Композиция, пьеса, музыкалық шығарма.

【乐师】yuèshī музыка ұстазы.

【乐坛】yuètán【зат.】 музыка әлемі.

【乐团】yuètuán【зат.】 Оркестр 交响~.Симфониялық оркестр.

【乐舞】yuèwǔ музыкамен билеу.

【乐音】yuèyīn музыкалық дыбыс.

【乐章】yuèzhāng музыкалық бөлім

【乐正】Yuèzhèng【зат.】 фамилия.

别(别)yuè Кесілген аяқ

岳(嶽)yuè. ①тау: 五~.Бес қасиетті тау ②Қайын: ~ 父~ 母/ Қайын ата, қайын ене.③(Yuè)【зат.】 фамилияға

қолданылады.

【岳父】yuèfù.Қайын ата

【岳家】yuèjiā Әйел отбасысы

【岳母】yuèmǔ Қайын ене

栎(櫟)yuè. Емен

钥(鑰)yuè. Кілт.

说(說)yuè. Айту, сөйлеу.

钺(鉞)yuè. Балта

阅(閱)yuè Оқу①【ет.】 ~ 览 Оқу | 报栏~ Газет оқу | 此件已~. Бұл бапты оқып шықты.②~ 兵. Шеру③~ 历

Тәжірибе | 试行已~三月.Ұшқышқа наурызда оқыған.④(Yuè)【зат.】

Фамилияға қолданылады.

【阅兵】yuèbīng【ет.】 Әскери

шеру.~式.Шеру

【阅读】yuèdù【ет.】Оқу~报刊 Газет оқу | ~文件.Мақала оқу

【阅卷】yuèjuǎn Емтихан жұмыстарын тексеру

【阅览】yuèlǎn【ет.】Оқу~图书.Кітап оқу

【阅历】yuèlì Мектеп өмірін өту.①

【ет.】~过很多事 Өмірінде көп мәселелерден өту, көру | 他应该出去~一番.②【зат.】~浅.Тәжірибесі аз.

【阅批】yuèpī Белгіленгенді оқу【ет.】~申请报告.Белгіленген, қолданған есеп бағдарламасын оқу.

【阅世】yuèshì Өмірлік тәжірибе алу.〈书〉【ет.】~渐深.Өмірлік тәжірибесін тереңдету.

悦 yuè Қаунау, қуаныш ①喜~Қуанышты | 不~Қайғылы | 和颜~色.Жағымды②~耳 Тәтті | ~目.Көзге жағымды③(Yuè)【зат.】Фамилияға қолданылады.

【悦耳】yuè'ěr Тәтті【сын.】歌声婉转~.Ән салғаны өте тәтті.

【悦服】yuèfú Ұсынысқа сезім білдіру【ет.】他的高超见解令人~.Оның адамдарды өте жақсы түсіну ұсынысына сезім білдіру.

【悦目】yuèmù Көзге жағымды, әдемі【сын.】赏心~Көзге жағымды | 天空几抹晚霞, 鲜明~.Аспанда күн бату ерекшелігі өте әдемі және жағымды.

跃(躍)yuè Секіру, секіріс ①【ет.】跳~ | 飞~ | 一~而过.②(Yuè)

【зат.】Фамилияға қолданылады.

【跃层】yuècéng【зат.】Дуплекс~住宅.Жылу сына тұрғыны.

【跃进】yuèjìn【ет.】Секіру①避开火力, 向左侧~.Өрттен құтылу үшін сол жжаққа секіру.②从感性认识~到理性认识.Сезгіштіктен рационалдыкқа секіру.

【跃居】yuèjū Үйретіп алған, бағынтқан.【ет.】~榜首.Бағынтқан шыңы.

【跃迁】yuèqiān Ауысу, өту

【跃然】yuèrán【сын.】Tirí 义愤之情~纸上.Ахуалмен ашыну жарық және әсерлі.

【跃然纸上】yuèránzhǐshàng Жұмсақтық, жұмсақ

【跃升】yuèshēng【ет.】Ыршу,секіру 去年联赛的第十【зат.】今年~至第三

【зат.】.Өткен жылда оныншы жыл лигасы үшінші орынға ыршыды.

【跃跃欲试】yuèyuèyùshì Қажет ету,ұмтылу

【跃增】yuèzēng【ет.】Көбеюге ауысу 年利润由三千万~到八千万.Жылдық өсім 30 млннан 480млн юаньға өсті.

越 yuè Көбірек, қаттырақ ①~墙 Кабырғадан секіріп өтті | 翻山~岭.Тау артында②~级 Чехарда | ~杈.Билікті көтермелеу③激~Қатты | 声音清~. Даусы өатты ④杀人~货.Бандитизм

越 2yuè【үс.】脑子~用~灵 Миы көбіректің жан дүниесі кең. | 争论~认真, 是非也就~清楚.Дау, талас күшейген сайын, істің бұрысы не дұрысы түсінірек болды.注意天气~来~热了.Ауа райы барған сайын ыстық.

越 3Yuè

【越冬】yuèdōng Қыстау, қыстақ【ет.】~作物 Қыстаулық мәдениет | 有些昆虫潜伏在土内~ |

【越冬作物】yuèdōngzuòwù Қыстау мәдениеті

【越发】yuèfā【үс.】барған сайын, көбірек①近两年来, 他~显得瘦了 | 过了中秋, 天气~凉快了 Күздің жартысы өткеннен кейін, ауа райы салқындады.②观众越多, 他们演得~卖力气 | 越是性急, ~容易出差错.

【越轨】yuèguǐ【ет.】Шеттен шығу, көтермелеу, берілгеннен алыс кіріп кету. ~行为.Эпатаж, берілген нәрседен шет кету.

【越过】yuèguò【ет.】Өту~高山 Биік таудан өту.

【越级】yuèjí【ет.】~上诉.Жоғары сот төрелігінен өту, кішісінен өтіп жоғарығысына өту.

【越加】yuèjiā【үс.】受到表彰后, 他~努力了.

【越界】yuèjiè шектен шығу

【越境】yuèjìng Шекарадан заңсыз өту.

【越剧】yuèjù Шаосин операсы

【越礼】yuèlǐ тәртіптен шығу.

【越权】yuèquán Құқығын жоғарылату, билігін жоғарылату.

【越位】yuèwèi【ет.】орын шегінен шығу

【越野】yuèyě【ет.】дала

【越野车】yuèyěchē спорт көлігі

【越野赛】yuèyěsài спорт көлігі жарысы

【越野赛跑】yuèyěsàipǎo Жүгіру, кросс.

【越狱】yuèyù【ет.】түрмеден қашу~潜逃.Түрмеден қашу.

【越俎【ec.】庖】yuèzúdǎipáo басқа біреудің ісіне араласу, басқа біреудің ісіне мұрнын сұғу.

粤 Yuè【зат.】Гуандун①两~Екі кантондық.②~剧.Кантон операсы

【粤菜】yuècài.Кантондық тағам

【粤剧】yuèjù Кантон операсы.

【粤绣】yuèxiù Гуандун тоқымасы.

【粤语】yuèyǔ Кантон тілі

俞 yuè 俞 2(箭)yuè Флейта, сыбызғы

黢 yuè〈书〉Қара, кара түсті, қап-қара.

淪 yuè〈书〉① Шай қайнату② өткел (өзен).

爚 yuè Мөлдір〈书〉火光 от жарығы.

yūn

晕(晕)yūn Бас айналарлық ①【сын.】~倒 Басы айналу | ~厥 Естен тану | 他~过去了.Ол есінен танып қалды.

【晕厥】yūnjué【ет.】талу, есінен кету.

【晕头转向】yūntóuzhuǎnxiàng басы айналу

yún

云-1(yún)〈书〉① сөйлеу, айту: 不知所~ / Не айтқаны түсініксіз

云-2(雲)yún. бұлт

云-3(雲)Yún【зат.】①~腿 тағам② фамилия.

【云版】yúnbǎn.Бұлт

【云豹】yúnbào Буалдыр леопард.

【云鬓】yúnbìn Кішкентай, ұсақ

【云彩】yúncǎi〈口〉Бұлт: 蓝蓝的天上没一丝~.Көкпенбек аспанда теңгедей бұлт жоқ.

【云层】yúncéng【зат.】Бұлт, бұлтты ярус 许多山峰高出~ Бұлт үстіндегі көптеген биіктіктер | 灰色的~低低压在森林上面.Сұр-сұр бұлттар орманда биігірек.

【云豆】yúndòu Фасоль→芸豆.

【云端】yúnduān【зат.】Бұлт 飞机

从 ~ 飞来 .Бұлт арасына рейс жасайтын самолеттер.

【云朵】yúnduǒ Бұлт

【云海】yúnhǎi 【зат.】 Теңіз бұлттары ~ 苍茫.

【云集】yúnjí 【ет.】 Жиын, жиналу. 各地【ес.】表~首都.Әр мемлекеттің өкілдері мемлекет астанасында жиналды.

【云锦】yúnjǐн бұлт көрінісі

【云谲波诡】yúnjuébōguǐ Бұлт өтірікші,мысқыл толқын

【云量】yúnlíang Бұлттың саны

【云锣】yúnlúо Қытайдың музыкалық аспабы.

【云母】yúnmǔ. Шырымтал, слюда

【云泥之别】yúnnízhībié. Жер мен көктей.

【云片糕】yúnpiàngāo. Бұлтты балкүлше (торттың бір түрі)

【云气】yúnpq Жеңіл бұлт.

【云雀】yúnpquè Жаворонок

【云散】yúnsàn Бөлек бұлттар

【云散风流】yúnsànfēngliú романтикалық бірнеше бұлттар→风流云散.

【云山雾罩】yúnsānwùzhào тұманды

【云杉】yúnsān Ель

【云梯】yúntī Автосаты, эскалатор

【云天】yúntiān Бұлтты 【зат.】 аспан,күн 响彻~Аспанда жайылды | 高耸~ Аспанға көтерілді.

【云头】yúntóu Бұлт бастары 看这~像有雨的样子.Бұлт бастарына қарасаң, жаңбыр жауып тұрған секілді.

【云头儿】yúntóur

【云图】yúntú.Бұлт суреті.

【云雾】yúnwù 【зат.】 Бұлт 拨开~见青天.Бұлттар жайылып, аспан көрінді.

【云霞】yúnxia Әдемі-әдемі қызғылт бұлттар

【云消雾散】yúnxiaowúsànТүгін сияқты жайылып кету, ізсіз жоғалу.

【云霄】yúnxiaō 【зат.】 Бұлттың арғы жағы.

【云崖】yúnyá Бұлт

【云烟】yúnyān Бұлт 【зат.】 ~缭绕 Бұлт жамылған | ~ 过眼 Көз алдындағы бұлт

【云翳】yúnyù 【зат.】 Бұлыңғыр бұлт.

【云游】yúnyóu Адасушылар 【ет.】 ~四海.Төрт теңізде адасу.

【云雨】yúnyù Бұлт

【云云】yúnyún Сонымен қатар, сонымен бірге, тағы да басқа.〈书〉

【шыл.】 他来信说读了不少新书,很有心得~.Келген хаттарды, жаңа кітаптарды оқыды, үлкен тәжірибе алды т.б.

【云蒸霞蔚】yúnzhēngxiáwèi Ся Вэйдің сыңар бұлты.

匀 yún Бірыңғай, біртұтас①【сын.】颜色涂得不~. Жабындының түсі әркелкі болды.②【ет.】把粉~~ Біртұтас қызғылт униформа.

【匀称】yún·chèn 【сын.】 Пішінді,симметриялы 穗子又多又~ Құлағы пішінді | 字写得很~ иероглифтері өте пішінді жазылған | 身段~. Сурет өте пішінді

【匀兑】yún·duì 【ет.】 Бөлу,араластыру.〈口〉给他~出一间屋子住.Бір бөлмелі үйде тұру үшін оған араластырып беру.

【匀乎】yún·hu

【匀净】yún·jìng 【сын.】 Тік, тура, біркелкі 这块布染得很~ Бұл мата өте тік, біркелкібезендірілген, боялған. | 线纺得非常~.Тоқымасы өте тік, тура тоқылған.

【匀脸】yúnlǎn.Біркелкі бет.

【匀溜】yún·liú Тік және нәзік.

【匀实】yún·shí 【сын.】 Біркелкі 瞧这布多细密多~ Мағаға көз салсаң, біркелкі және біркелкі | 麦苗出得很~.Көшет бидайы шынайы, біркелкі пішінді.

【匀速运】【ет.】 yúnsùyùndòng Біркелкі қозғалыс.

【匀停】yún·ting 【сын.】 Біркелкі, біртұтас, тегіс аялдамалар〈方〉吃东西要~ Тағамды біркелкі жеу керек. | ~ 淡雅的色彩.Бағдаршам түсінің униформасы.

【匀整】yún·zhěng 【сын.】 Тегістеу, теңестіру, туралау 砖码放得~ Кірпіш тастар қалануы тегістелді. | ~的脚步.

芸 -1yún ① 芸香. ② (Yún) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

芸-2(芸)yún 见〔芸薹〕.

【芸豆】(芸豆)yúndòu Фасоль

【芸薹】yúntái.Брокколи

【芸芸】yúnyún 【сын.】 Ара, арада,арасында〈书〉万物~ Барлығының арасында. | ~众生.Өлім тірліктері, заттары.

【芸芸众生】yúnyúnzhòngshēng Тірі

员(員)yún Мүше

邴 (邴)Yún ① жер аты. ② 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

耘 yún Жұлу, отау, шөптеу ~ 田 Kultivация

【耘锄】yúncú Жеңіл кетпен

yǔn

允-1yǔn Рұқсат беру, жол беру①应~ Жауап | 不~ Жол бермеу | ~诺.Сөз беру, ант беру ② (Yǔn) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

允-2yǔn Жол беру ~当 Адекваттық

【允当】yǔndàng 【сын.】 толымды.

【允诺】yǔnnuò 【ет.】 уәде.

【允许】yǔnxǔ 【ет.】 Адекваттық 得到~, 方可入内.Адекваттықтың күрделілігі.

【允准】yǔnzǔn 【ет.】 Уәде беру, келісу~开业.Қуанышпен келісті.

陨(隕)yǔn Аспаннан түсу, құлау~石.Метеориттер

【陨落】yǔnluò Құлау

【陨灭】yǔnmiè Қайтыс болу, өлу

【陨石】yǔnshí Метеорит

【陨铁】yǔntiě Сидерит

【陨星】yǔnxīng Метеорит

殒(殒)yǔn Қайтыс болу, өлу~身 дене өлімі | ~命.Қайтыс болу

【殒灭】yǔnmiè Қайтыс болу

【殒命】yǔnmìng Қайтыс болу

【殒身】yǔnshēn Дене өлімі

yùn

孕 yùn Құрсақты, аяғы ауыр ①~育 Сандырақ ◇ ~ 穗 .Буаздық ② 有~.Құрсақты

【孕畜】yùncù малдың жүктілігі

【孕妇】yùnfù Аяғы ауыр әйелдер

【孕期】yùnpq Аяқ ауырлық, құрсақтық

【孕穗】yùnsuì Буаздық

【孕吐】yùntù жүктілік құсу

【孕育】yùnyù 【ет.】 бағу 海洋是~原始生命的温床.Мұхит -туудың негізгі шаңырағы болып табылады.

运-1(運)yùn Транспорт, көлік①~行. Эксплуатация, Қанаушылық ②

【ет.】 ~货 Жүк көлігі | 客~ Жолаушы көлігі | 水~ Су көлігі |

空~ Ауа көлігі | 这批货~到哪儿去? Мына жүк машиналары қайда кетті? ③ ~笔 Шоғырлар | ~思. Ойлану, ойлау. ④ (Yùn) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

运-2(運)yùn Көлік, транспорт 幸~ Лаки | 好~.Сәттілік

【运笔】yùnbǐ 【ет.】 қалам тездігі, Шоқ 时而搁笔沉思, 时而~如飞. Кейде ойларын жазған кезде қалам тез-тез жүгіреді.

【运筹】yùncōu Логистика

【运筹帷幄】yùncōuwéiwò Стратег

【运筹学】yùncōuxué Зерттеу жұмыстары, операциялары

【运单】yùndān Накладной

【运道】yùn·dao Юн Дао

【运动】yùndòng Қозғалыс, қозғалу① 田径~ Жеңіл атлетика | ~健将. Спортсмен④ 【ет.】 咱们出去~~.

Спорт қозғалысымен жүрейік. ⑤

【зат.】 五四~ 4 мамыр қозғалысы | 技术革新~ Инновациялардың техникалық қозғалысы.

【运动】yùn·dong 【ет.】 Қозғалу ~ 官府. Спорт шенеунігі

【运动场】yùndòngchǎng Спорт алаңы

【运动负荷】yùndòngfùhè Жаттығу жүктілігі

【运动会】yùndònghuì Ойындар, жаттығу ойындары

【运动健将】yùndòngjiànjiàng Спортшылар

【运动量】yùndòngliàng Іске асыру, жасау

【运动神经】yùndòngshénjīng Мотор нейрондары

【运动员】yùndòngyuán Спортшылар

【运动战】yùndòngzhàn Соғыс

【运费】yùnfèi Жеткізу

【运河】yùnhé Арна, канал

【运斤成风】yùnjīnchéngfēng Юн Джин изобилдады

【运力】yùnlì 【зат.】 Қуат, алым 提高~ Қуатын, потенциалын күшейту, көтеру. | 安排~, 抢运救灾物资. Ұйым потенциалы транспортировті ізгілік көмек көрсетуге асығуда.

【运量】yùnlіang 【зат.】 тасымалдау мөлшері 加大~ 以满足需求. Сұранысты қанағаттандыру үшін, көлемін күшейту, көбейту.

【运能】yùnnéng 【зат.】 тасымалдау қуаты. ~不足. Көлік қуттарының болмауы.

【运气】yùn qì 【ет.】 Сәттілік 他一~, 把石块搬了起来. Оның бақыты, тас сияқты биікке қарай көтерілу.

【运气】yùn·qì Сәттілік① 【зат.】 ~不佳. Жолы болмады, сәті түспеді.②

【сын.】 你真~, 中了头等奖. Бірінші сыйлыққа ие болу, бұл шынымен де сәттілік.

【运输】yùnsū Көлік

【运输机】yùnsūjī Ұшақ көліктері

【运输舰】yùnsūjiàn Кеме көліктері

【运思】yùnsī Ойлар жеткізіледі 执笔~ Ойын жазу | ~精巧. Сыпайы ойлау

【运送】yùnsòng Көшіру, тасымалдау.

【ет.】 ~返乡民工 Еңбеккер мигранттарды оралуын жеткізу, тасымалдау.

| ~救灾物资. Гуманитарлық жүктерді тасымалдау.

【运算】yùnsuàn Есеп

【运算器】yùnsuànqì Калькулятор

【运销】yùnxīāo Бөлім, бөлініс ~全国 Бүкіл мемлекеттік бөлініс | ~水果. Жеміс-жидек бөлінісі.

【运行】yùnxíng 【ет.】 人造卫星的~轨道 卫星 орбитасы | 列车~示意图 | 列车 火车 қозғалысының нобайы 缩短列车的~时间. 列车 ің жұмыс уақытын қысқарту.

【运营】yùnyíng 【ет.】 Операция① 地铁开始正式~. Метро өзінің қызметін бастады. 改善一些工矿企业低效率~的状况. Индустриялық кәсіпорындардың ара жағдайын жақсарту, тиімсіз операция, тиімсіз тәсіл.

【运用】yùnyòng 【ет.】 игеру, қолдану ~自如 Жеңіл игеру. Қиындықсыз игеру. | 灵活~. Майысқақ игеру.

【运载】yùnzài 【ет.】 тасымалдау~工具 Тасымалдау тәсілдері | ~货物 Тасымалдау ақысы | 增加货车的~量. Жүк тасымалы.

【运载火箭】yùnzàihuǒjiàn. Ракета-тасымалдаушы

【运转】yùnzhuǎn Тәсілдер, операциялар 【ет.】 ① 行星绕着太阳~. Күннің жан-жағындағы планеталар. ② 发电机~正常. Генератор

жақсы жұмыс істейді. ③ 这家公司前不久宣告成立, 开始~. Компания жақында ашылып, жұмыс істей бастады.

【运作】yùnzuò 【ет.】 операциялар.

员(員、員)Yùn Мүше 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

晕(暈)yùn Бас айналарлық① 【ет.】 ~船 Өзен ауруы | 眼~ бас айналуы | 他一坐汽车就~. Көлік галосы② 【зат.】 墨~ Мексикалық гало | 红~ Флеш | 灯光黄而有~. Қызыл-сары бүркіт.

【晕车】yùncāo көлікте жүрек айнуы

【晕池】yùncí Бассейн галосы

【晕船】yùncōu кемеде жүрек айнуы

【晕高儿】yùngāo Бала галосы

【晕机】yùnjī ұшақта жүрек айнуы

【晕血】yùnxuè Қан галосы

【晕针】yùnzhen Қатынас галосы

酝(醞)yùn Демдеу <书> ① ~酿 Сыра демдемесі | 春~夏成. Көктемгі Хасунг сырасы. ② 佳~. Жақсы сусын

【酝酿】yùnniàng 【ет.】 дайындау ~候选人 【зат.】 单 Кандидаттар тізімін инкубирлау.

愠 yùn <书> Ренжулі, ызалы 微~ Микро-жұмсақ | ~色. Ызалы бет-әлпет

【愠色】yùnsè <书> 【зат.】 面有~. Ашулы түр.

缙(緝)yùn Рамка ② ~袍. Көйлек кадрынан

韻(yùn) Рифм ① 琴~悠扬 Әуенді рифм ② 【зат.】 押~Рифма | 叠~ Рифм | ~文. Өлең ③ ~味 Қылықтылық | ~致. Қылықтылық ④ (Yùn) 【зат.】 Фамилияға қолданылады.

【韵调】yùndiào 【зат.】 Әуендер ~优美 Әдемі әуендер | ~悠扬. Әуенді әуендер

【韵腹】yùnfù Іш рифмі

【韵脚】yùnjiǎo Рифмалар

【韵律】yùnlǜ Музыкалық ритм

【韵律体操】yùnlǜtǐcāo Көркемәдебиет гимнастикасы

【韵母】yùnmǔ Финал

【韵目】yùnmù Бас рифмасы

【韵事】yùnsì 【зат.】 Романдар 诗坛~. Поэзия рифмасы

【韵书】yùnsū Сөздік рифмасы

【韵头】yùntóu Бас рифмасы

【韵尾】yùnwěi Соңғы рифма

【韵味】yùnwèi 【зат.】 Қылықтылық, қылықты①他的唱腔很有～。Оның әні өте қылықты②这首诗～很浓 Бұл өлең таңдамасы өте күшті.

【韵文】yùnwén Қайырмасы

【韵语】yùnyǔ сөздің салмақтылығы.

【韵致】yùnzhi 【зат.】 Қылықтылық水仙别有一种淡雅的～。Нарцисстер бай қылықтылыққа не емес.

熨 yùn 〈书〉同“熨”。

蕴(蕴)yùn ① 〈书〉～藏.Резерв ② 〈书〉底～.Мұра ③ (Yùn) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【蕴藏】yùncáng 【ет.】 жасырын

【蕴含】yùnhán Құрамы

【蕴涵】yùnhán 【ет.】 Ар жағы①这段文字不长,却～着丰富的内容.也作蕴涵.Осы мәтін ұзақ, контентта санының ар жағы, басқасы подтекст.

【蕴藉】yùnjiè 〈书〉【сын.】 Рафинилдік 意味～ Тәсілдер анықталды.

【蕴蓄】yùnxù 【ет.】 Төсеніш мүліктері. 青年人身上～着旺盛的活力.Өмірлік күш-қуатты жалғастыратын жас адамдар.

熨 yùn 【ет.】 Жатыққағыш

【熨斗】yùndǒu үтік.

Z

zā

扎(紮、紮)zā ① 【ет.】 Байлау, матау, таңу, безендіру, түру: ～彩 / безендіру | ～裤脚 Шалбардың балағын түру | 腰里～着一条皮帶.Беліне белбеу байлап алған②өру: ～小辫儿 / тұлмыын өру ③ 〈方〉【мөл.】 байлам, уыс: 一～干草 / бір байлам ку шөп.

【扎染】zārǎn бояушы, шүберек бояушы.

匝(zā)zā айналым(Оборот),айналдыру: 〈书〉绕树三～/Ағашты үш рет айналып өту.

【匝地】zādì Өр жерде, барлық жерде 〈书〉 / 柳荫～/ барлық жерге талдардың көлеңкесі түсіп тұр.

咂 zā 【ет.】 ①Сору, тарту, жұту: ～了一口酒 / Бір шараптан бір ұрттады.② тамсану ③ байқау, зерделеу, сезу: 他美美地～着话梅的滋味 / ол өріктің дәмін тамсана мақтады.

【咂摸】zā-mo 〈方〉【ет.】 байқау, зерттеу, аңғару, сезу: ～着酒的香味 / арақтың иісін сезу | 你再～～他这话是什么意思 / сен оның жаңағы сөзін тағы бір зерттеп көрші.

【咂舌】zā // shé 【ет.】 тамсану: 这里的发展速度之快令人～ / бұл араның дамуының тездігі кісіні еріксіз тамсандырады.

【咂嘴】zā // zuǐ таңдай қағу.

zá

杂(雜、襍)zá 【сын】 ① Өр түрлі, ұқсамайтын, аралас: 复～ күрделі | ～色 Өр түрлі түс | ～技 Акробатика, цирк | 他看的书很～, 哪方面的都有 / Ол әр түрлі кітаптарды оқиды, қай саланікі болмасын, барлығы бар. ② қосымша, басқа: ～费 қосымша шығындар | ～项 қосымша нысандар ③ 【ет.】 араластыру, қосу: 夹～ Араластыру | 他～在人群中混进了城 | Ол топпен бірге қалаға кірді. | 草丛中还～有粉红色的野花 / Қалың шөптің арасында гүлдер өсіп тұр.

【杂拌儿】zábànr 【зат】 ① аралас қақтар, қоспа жемістер ② аралас жанрлар: 这个集子是个大～, 有诗, 有杂文, 有游记, 还有短篇小说 / Бұл өзі аралас жанрлардан құралған жинақ, мұнда поэзия, көсемсөз, сапарнама, әңгіме... бәрі бар.

【杂处】záchǔ 【ет.】 қырық ру, қырық темірдің қылауы: 五方～ / төңіректің төрт бұрышынан келген қырық рулы ел.

【杂凑】zácòu 【зат.】 зорлықпен қосу, күшпен біріктіру.

【杂费】záfèi 【зат.】 Ұсақ шығындар, қосымша шығындар: 节约开支, 减少～ / Қосымша шығындарды азайтып, қаржыны үнемдейік.

【杂感】zágǎn 【зат】 әр түрлі ойлар, сан алуан сезімдер.

【杂活儿】záhuór . Өр түрлі шаруа, ұсақ-түсек тірлік, анау-мынау жұмыстар.

【杂和菜】zá-huocài. Аралас салаттар, әр көкөністер.

【杂货】záhuò 【зат.】 . ұсақ тауарлар, тұрмыстық бұйымдар: ～店 / Ұсақ тауарлар дүкені.

【杂记】zájì 【зат】 күнделік, естелік: 学习～ / үйренуден күнделік | 旅途～ / сапар естелігі.

【杂技】zájì Цирк

【杂交】zájiāo Гибридизация (будандастыру).

【杂交种】zájiāozhǒng. Гибридтер.

【杂居】zájū. Бірге өмір сүру, көршілес тұру (бір немесе бірнеше ұлт тұрғындарының бір ауылда, бір қабатүйде тұруы)

【杂剧】zájù. Зацзюй (ежелгі қытай театрі)

【杂粮】záliáng. Қара дақылдар (бидай мен күріштен өзге дақылдар)

【杂乱】záluàn 【сын】 . быт-шығ, ретсіз, астаң-кестен: 院子里～地堆着木料、砖瓦 / Аулада кірпіштер мен ағаштар қалай болса солай үйіліп жатыр.

【杂乱无章】záluàn wúzhāng. Қимашату, әптер-тәптер, быт-шығ, ретсіз, астаң-кестен.

【杂面】zámiàn 【зат】 . Бұршақ ұнынан жасалған кеспе.

【杂念】zániàn 【зат】 жаман ой, бұзық ниет: 摒除～ / жаман ойдан арылу | 私心～ / ниеті жаман.

【杂牌】zápái(～儿) 【сын.】 Өр түрлі, аралас: ～军 / Өр түрлі әскерлер | ～货 / аралас тауарлар.

【杂品】zápǐn 【зат】 . Өр түрлі бұйымдар, бакалей тауарлары

【杂糅】záróu 【ет.】 . араласып кету, миша былығы: 古今～ / Ескі мен жаңа араласып кетті.

【杂事】záshì 【зат】 әр түрлі шаруалар, сан алуан тірліктер.

【杂书】záshū 【зат.】 Өр түрлі кітаптар.

【杂耍】záshuǎ 【зат.】 Эстрада, цирк

【杂税】záshuì 【зат.】 Қосымша салықтар, қосымша алым-салықтар.

【杂说】záshuō 【зат】 . Қауесет, әр түрлі сөз, риуаят.

【杂碎】zá-sui 【зат】 әсіптер: 牛～ / Сиыр әсібі | 羊～ / Қой әсібі.

【杂沓】(杂遝)zátà. Тарсыл, гүрсіл: 门外传来～的脚步声 / Есік ар жағынан тарсылдаған аяқ даусы естілді.

【杂文】záwén. Публицистика, көсемсөз.

【杂务】záwù. Өр түрлі шаруалар, қосымша жұмыстар.

【杂物】záwù. Қалдық, сыпырынды, қоқсық.

【杂项】záxiàng 【зат】 . Қосымша,

жанама: ~开支/ қосымша шығындар

【杂音】záyīn. шуыл.

【杂院儿】záyuànr. Аула.

【杂志】zázhì 【зат.】 Журнал.

【杂质】zázhì. сапасыз, қоспасы көп.

【杂种】zázhǒng 【зат.】 ① Будан, метис ② (біреуді яанаттағанда қолданылады): шага, тексіз.

【杂字】zázì Әр түрлі иероглифтер.

咱(咱、俺)zá [咱家] (zájiā). 【ес.】 Біз.

砸 zá 【ет.】 шағу, бүлдіру, сындыру, қирату, жару: ~核桃 /Жаңғақты жару | 搬石头不小心, ~了脚了 /Тастарды абайламай көтеріп, аяғын сындырып алды. | 碗~了/кесе сынып қалды | 事儿办~了 Істі бүлдірді.

【砸饭碗】záfǎnwǎn. Жұмыссыз қалу, жұмысынан шығарылу, жұмысынан айырылу.

【砸锅】zá // guō <方> 【ет.】 сәтсіздікке ұшырау: 让他去办这件事儿, 准~/ Бұл шаруаны оған тапсырсаң, сөзсіз сәтсіз болады.

【砸锅卖铁】záguōmàitiě. Беру, қолдағы бар нәрсесін беру, соңғы жейдесіне дейін беру.

zǎ

咋(咋)zǎ 【ес.】 <方> Неге? Неліктен? ~办 Не істейміз? | 你~不去? Неге сіз бармадыңыз?

zāi

灾(災)zāi Апат 【зат.】 旱 ~ Қуаңшылық | 水~ Су тасқыны | 防~/ апаттан қорғаныс | 救~/ апаттан құтқару | ~区 Апат болған жер, апат аймағы | 这一带去年遭了~/ Осы жерде өткен жылы апат болды | 没病没~/ Ауру жоқ, апат жоқ; қар жаумай қазан ұрмай...

【灾变】zāibiàn. Апаттан қорғану, апаттың бетін қайтару: 提高应付各种~的能力 /Апатты болдырмау мүмкіндіктерін жақсарту.

【灾害】zāihài Апат, бәле-қазалар

【灾患】zāihuàn. Жұқпалы ауру, ауру апаты

【灾荒】zāihuāng. Аштық

【灾祸】zāihuò Апат, кесапат,

【灾民】zāimín. Апаттан зардап шеккен халық, құрбандар

【灾难】zāinàn Апат 【зат.】 遭受~.Апатта жапа шеккендер, апатқа шалдыққандар.

【灾情】zāiqíng 【зат.】 Апат деңгейі, апат жағдайы, апат ақуалы: ~严重/ апат ақуалы өте ауыр.

【灾区】zāiqū 【зат.】 Апат аймағы: 支援~/ апатқа шалдыққан аудандарға көмек көрсету.

【灾殃】zāiyāng Өлім жазасына кесу.

【灾异】zāiyì Апаттар, форс-мажор.

甾 zāi. Стероидтар.

哉 zāi 【од.】 ① паһ, пәу, ойпырмай, әқау, (таңдануды, кеюді білдіретін одағай сөз): 嗚呼哀~! /үні қандай аянышты еді! ② (сұраулы сөздермен бірге келіп, риторикалық сұрақ тудырады): 其故何哉? /оның себебі қайда?

栽-1 zāi ① 【ет.】 отырғызу, егу: ~树 Тал отырғызу | ~花/ Гүл өсіру. ②

【ет.】 тағу, қадау: ~绒 Айдар (гүл) тағу ③ тығу, жасыру, көму 【ет.】 ~脏 жасырған заттар | ~上了罪名/ қылмыс тағайындалды. ④ (~儿) 【зат.】 ұрық, тұқым, дән, қаламша: 桃~儿/ Шабдалы қаламшасы.

栽-2 zāi 【ет.】 құлау, жығылу: ~了一跤 құлап қалды, жығылып қалды.

【栽跟头】zāigēntou. күресу, жығу, құлату.

【栽面】zāimiàn. қара бет болу, ұятқа қалу.

【栽培】zāipéi. Өсіру, асырау, баулу 【ет.】 ~水稻 Күріш өсіру | ~果树 /Жеміс ағаштарын өсіру | 感谢老师的~/ Ұстаздың баулуына рахмет.

【栽植】zāizhí Отырғызу 【ет.】 ~葡萄/ алма отырғызу

【栽种】zāizhòng Отырғызу 【ет.】 ~苹果/ Алма отырғызу

【栽子】zāizi 【зат.】 树~. Тал егу, қаламша отырғызу

栽 zāi. Апат, шырғалаң, келеңсіздік.

zǎi

仔 zǎi ① 【зат.】 ұл бала: 肥~/ Толық бала | 打工~/ жұмыскер балалар.

载-1(載)zǎi жыл: 一年半 ~ Жарты немесе бір жылда | 三年五 ~ Үш жылдан 5 жылға дейін | 千 ~ 难逢/

енді кездеспейміз.

载-2(載)zǎi 【ет.】 жариялану, шығу (шығарма) : 登 ~ Шығарылды, басылды | 刊 ~ Басылды, шығарылды | 转 ~ көшіріп басылды | ~入史册 Тарихи жинаққа енді. | ~于该刊第五期 / осы журналдың бесінші санында жарияланды.

宰-1 zǎi. басқару, меңгеру, билеу: 主~/ қожалық ету.

宰-2 zǎi. Сою, өлтіру, бауыздау: ~羊 /кой сою.

【宰割】zǎigē. Қанау, езу, билеу, 【ет.】 不能任人~/ Өз өміріңді басқа біреулерге билеуге берме.

【宰客】zǎikè Өтірік, жалған 有的导游和商家串通起来~/ Бизнес үшін адамдармен келісім қоғамын құру.

【宰人】zǎi // rén. қаныпезерлік, имансыздық: 卖得这么贵? 太~了! Сонша қымбатқа сатып тұрсың ғой, не деген қаныпезер едің.

【宰杀】zǎishā Өлтіру, сою: 【ет.】 禁止随意~耕牛. Көліктік сиырды бей-берекет союға тыйым салынады.

【宰牲节】Zǎishēngjié Құрбандық шалу мерекесі.

【宰相】zǎixiàng, зайсан, канцлер, Премьер-министр

zài

再 zài ① 【үс.】 a) Қайта-қайта, тағы да, және де: ~版 Қайтадан басу | 一而~, ~而三 Қайта-қайта | 学习, 学习, ~学习. Оқу, оқу және оқы. b) тіпті де, бұрынғыдан да: ~高一点儿 /тіптіде биігірек. c) іс-әрекет жалғаспаса, үзіліп қалса қалай болады деген мағнаны білдіреді: 学习~不努力, 就得留级了 / әрі қарай жақсы оқымасаң, класта қаласың. d) 你~解释, 他也不会同意的 / мың жерден түсіндіргеніңмен, ол келіспейді. . e) 咱们看完了这个节目~走 Біз мына бағдарламаны көріп болғаннан кейін жүреміз. | 你把材料整理好~动笔.

【再版】zàibǎn Қайтадан басу

【再保险】zàibǎoxiǎn Қорғану

【再不】zài-bu <口> 【жал.】 要不然: 我打算让老吴去一趟, ~让小王也去,

俩人好商【мөл.】. Мен Ву қартты және де кіші Ванды қайтадан талқыға жіберуді жоспарлап отырмын. Екеуі жақсы талқыласады.

【再次】zàicì Тағы да, тағы ~ 获奖 Тағы да мадақтау, сыйлау. | ~ 当选会长. Қайтадан таңдалған президент.

【再度】zàidù Тағы【үс.】谈判~ 破裂. Үзілген шартты қайтадан қарастыру.

【再犯】zàifàn ① Қайталау, қайтадан【ет.】如若~, 定当严惩. Қылмыс қайтадан жасалатын болса, міндетті түрде жаза қолданылады.

【再会】zàihuì. Сау болыңыз, қош бол.

【再婚】zàihūn Қайтадан үйлену, тағы да үйлену.

【再嫁】zàijià . екінші рет некелену. Қайта тұрмысқа шығу.

【再见】zàijiàn Сау болыңыз, көріскенше.

【再醮】zàijiào. Жесір әйелдің қайта тұрмысқа шығуы.

【再接再厉】zàijiēzàili. Қайта-қайта тырысу, қайта-қайта ұмтылу.

【再就业】zàijiùyè. Қайталай жұмысқа орналасу: 创造~ 机会 / қайталай жұмысқа орналасудың орайы

【再三】zàisān【үс.】~ 再四 | 言之~ | 考虑~ | ~ 挽留 | ~ 表示谢意.

【再审】zàishěn

【再生】zàishēng【ет.】① тірілу, өмірге қайта келу. ② жетілдіру, жаңарту ③ қайта өңдеу: ~ 纸 / қайта өңделген қағаз | ~ 橡胶 / қайта өңделген желім | ~ 材料 / қайта өңделген материал.

【再生产】zàishēngchǎn. қайта өндіру

【再生父母】zàishēngfùmǔ. Құтқарушы, қамқоршы,

【再生水】zàishēngshuǐ【заг】中水.

【再世】zàishì 华佗~.

【再衰三竭】zàishuāisānjié

【再说】zàishuō【ет.】оның үстіне: 这事先搁一搁, 过两天~. Бұл істі қоя тұрайық, екі күннен соң көрерміз, қарастырамыз..

【再现】zàixiàn бейнелеу.

【再造】zàizào Қайтадан істеу, жасау.

【再则】zàizé тағы бір жағынан, екіншіден.

【再者】zàizhě тағы бір жағынан 在 zài ①【ет.】Өмір сүру, тұру: 精神永~ Ғасырлар бойы өмір сүреді,

өмір бойы өмір сүру. | 父母都~. Ата-анасы тірі. ②【ет.】адамның, заттың орнын, мекенін білдіреді: 我今天晚上不~ 厂里 Бүгін кешке мен зауытта болмаймын. | 你的钢笔~ 桌子上呢. Сенің қаламың үстел үстінде жатыр. ③ орнында, қызметінде【ет.】~ 职 бұ жұмыста. | ~ 位. Бұл орынында ④【ет.】~ 党 Партияда | ~ 组织 / ұйымда ⑤【ет.】жатыр, байланысты | 学习好, 主要~ 自己努力. Жақсы оқу, өзіңе байланысты ⑥ дәріптеуді, шегелей айтуды білдіреді: ~ 所不辞 Еш қындықсыз. | ~ 所不惜 еш шығынсыз. | ~ 所不计 Жалпы айтқанда, жалпы қамтығанда. | ~ 所难免. Қашымсыз, құтылымсыз. ⑦【сөз алд.】(қазақ тілінде жатыс септігін білдіреді) 事情发生~ 去年 Бұл іс, жағдай өткен жылда болған. | ~ 礼堂开会 / жиналыс залда болады. | 这件事~ 方式上还可以研究 Бұл жұмыстың тәсілін әлі зерттеу керек. | ~ 他的帮助下, 我取得了较好的成绩. Оның көмегінің арқасында мен жақсы жетістіктерге жеттім. ⑧ істің жалғасып жатқанын білдіреді【үс.】风~ 刮, 雨~ 下 Жел соғып жатыр, жаңбыр жауып жатыр. | 姐姐~ 做功课. Әпкем үй жұмысын істеп жатыр.

【在案】zài'àn【ет.】. мұрағатта, құжатта: 记录~. Құжатта жазылған, жазылым жоқ.

【在编】zàibiān【ет.】. штатта~ 人员 Штаттағы жұмыскерлер | 他已退休, 不~ 了 / Ол зейнетке шыққан, штатта емес.

【在册】zàicè Кітапта登记~ Кітапта тіркелу | ~ 职工 Жұмысшыларды кітапқа жазу, тіркеу.

【在场】zàichǎng Қатысу【ет.】事故发生时他不~ / оқиға болған кезде ол сол жерде болған жоқ | 当时~ 的人都可以作证 / сол кезде басы-қасында болғандардың бәрі куәлік бере алады.

【在读】zàidú Оқуда【ет.】~ 硕士研究生 / оқудағы магистрант

【在岗】zàigǎng Жұмыста【ет.】~ 人员 Жұмыстағы қызметкер.

【在行】zàiháng【сын】. Маман, шебер, сол саланың өз адамы 修电器他十分~ Электр құрылғыларды жөндеу

үшін сол саланың өкіз адамы болу керек. | 做生意我可不~ / мен сауданың адамы емеспін. +

【在乎】zài·hu【ет.】. мән беру, көңіл бөлу: 满不~ Бәрібір | 只要能学会, 多学几天倒不~ / қанша күн оқығаныңа мән берме, жақсы игеріп шықсаң болғаны.

【在即】zàiji【ет.】. қол бұлғап тұқр, таяп қалды, әне-міне: | 大赛~ / ұлы бәйге қол бұлғап тұр.

【在家】zàijiā Үйде.

【在建】zàijiàn【ет.】. салыну үстінде, жасалу үстінде(құрылыс): ~ 项目 / жұмыс үстіндегі нысан.

【在劫难逃】zàijié·nántáo. Жазмыштан озмыш жоқ, тағдырдың маңдайыңа жазғаны болады.

【在理】zàilǐ【сын】. Жөн, қисынды, жаны бар: 老王这话说得~ / Лао Ваңның сөзінің жаны бар.

【在内】zàinèi【ет.】. қамтыған, ішінде, барлығы, бүкілі, қамту: 我们所有的同志, 连我~, 都要参加植树活动 / Біздің жұмыстағы барлық жолдастар, мені де қоса алғанда, барлығымыз ағаш отырғызуға қатысуымыз керек.

【在聘】zàirìn【ет.】. істету, жұмысқа жегу: ~ 期间, 享受单位规定的各项待遇 / Жұмыс істеген кезде мекемедегі барлық жеңілдіктен пайдалануыңызға болады.

【在谱】zàirǔ. Шынайы, әділ, шындық: 你看我说的~ 不~? Сізше менің сөзім шынайы шықты ма, жоқ па?

【在世】zàishì【ет.】. өмірде, тірлікте, әлемде 当年的老人~ 的不多了 / ол кездегі қарттар өмірде аз қалды.

【在逃】zàitáo【ет.】. Қашқын, қылмыскер. 罪犯越狱~ / Қылмыскерлер түрмеден қашты.

【在天之灵】zàitiānzhlíng. Марқұм, раһметтік.

【在望】zàiwàng Көз алдыда, көзге ұру【ет.】丰收~ / мол өнім көзге ұрып тұр. 【在位】zàiwèi. Билікте, қызметте, орынтақта.

【在握】zàiwò【ет.】Қолда, шеңгелде, бақылауда. 全局在胸, 胜利~. Жалпы жағдай - көңілде, жеңіс- қолда.

【在下】zàixià【заг】пақырыңыз, әскеріңіз. 先生过奖, ~ 实不敢当 / мырзам көтере мақтап жібердіңіз, пақырыңыз оған лайық емес.

【在先】zàixiān① Бұрын, алдында
【үс.】~我年纪小, 什么事也不明白.Бұрын мен кішкентай болдым, ешнәрсе де түсінбедім.②【үс.】不论做什么事, ~都要有个准备.Қандай істі істемесендер де, жақсы дайындық керек.

【在线】zàixiàn интернет

【在心】zài//xīn мақсат【ет.】你说什么, 他都不~.Сен айттың ғой, ол қарсы емес деп.

【在押】zàiyā Ұсталғандар.

【在野】zàiyě Оппозиция【ет.】~党.Оппозициондық партия

【在业】zàiyè【ет.】. жұмыспен қамту, жұмыс істеу: ~人口 жұмыспен қамтылған адам саны | ~工人 / өндірістегі жұмысшы саны

【在意】zài//yì Қарау,күтім, көңіл бөлу.【ет.】这些小事, 他是不大~的.Мына кішкентай мәселелерге ол көңіл бөлмейді.

【在于】zàiyú.Бұл

【在在】zàizài Сонда ~皆是.Барлық жерде

【在职】zàizhí Қызмет ету.【ет.】~干部.Кадр сервисі

【在座】zàizuò Осында.

载-1(載)zài①【ет.】тиеу, салу, отырғызу: ~客 жолаушыларды отырғызу | ~货 жүк тиеу | 汽车上~满了乘客 Көлік ішінде жолаушылар толып отыр.② көлікке тиелген зат: 过~/артық тиеп алу③басу, толтыру, бөгеу: 风雪~途 / жолды қарбасып қалды | 怨声~道④(Zài)【зат】фамилияға қолданылады.

载-2(載)zài〈书〉. Әрі, тағы, бір жағынан: ~歌~舞/ әрі ән салып, әрі би билеу.

【载波】zàibō жіберу, жолдау (физ.).

【载畜量】zàichùliàng. Жайылым мөлшері.

【载歌载舞】zàigēzàiwǔ. ән салу, би билеу.

【载客】zàikè【ет.】. жолаушы тасу, жолаушылық: 货运三轮车禁止~.Үшдөнгелекті жүк машинасымен жолаушы тасымалдауға болмайды.

【载送】zàisòng【ет.】. Тасымалдау, керри: ~旅客 / Жолаушыларды тасымалдау.

【载体】zàitǐ【зат】Векторлық 语言

文字是信息的~/Тіл- ақпараттық тасымалдау құралы.

【载誉】zàiyù Спойлер【ет.】【ет.】【ет.】健儿~归来.Спортшылар додасының жеңісі.

【载运】zàiyùn Тасымалдау【ет.】~量/ Жүк тасымалдау көлемі | ~货物 / Жүк тасымалдау

【载重】zàizhòng【ет.】. Арту, тиеу: ~量/көтеру мөлшері | ~汽车/ ауыр жүк көлігі | 一节车皮~多少吨? Бір жүк вагоны қанша тонна?

zān

簪 zān①(~儿)【зат.】扁~ Шпилька,қыстырма | 玉~ Нефит қыстырмасы.头上~了一枝绒花.Басына қолдан жасалған гүл қыстырып алыпты.

【簪子】zān·zi. Шаш қысқыш.

zán

咱(咱、偌)zán Біз【ес.】哥哥, ~回家吧/Аға, біз үйге қайтайық. | ~不懂他的话/Біз оның сөзін түсінбедік.

【咱们】zán·men Біздер【ес.】~是一家人 | Біз- бір үйдің адамдарымыз. | 你来得正好, ~商量一下/Келгенің өте жақсы болды, біз кішкене ақылдасып алайық.

zǎn

擗(擗)zǎn. Қысу, мыжу, жаншу (жазаның бір түрі).

【擗指】zǎnzhǐ. Саусақты жаншу, саусақты қысу (ескі қытайдағы жазаның бір түрі). 【擗子】zǎn·zi. Жазалау аспабы (ескі қытайдағы қолдың саусағын қысып жазалайтын аспап)

咎 Zǎn【зат】фамилияға қолданылады.

咱 zǎn〈书〉衔.②叮.

攒(攒、攒)zǎn Үнедеу【ет.】积~ Жинау | 把节省下来的钱~起来.Ақшаны сақтау, күнемдеу, жинау.

趲(趲)zǎn жүру, жолға шығу, тез жүру.

zàn

暂(暫)zàn қысқа мерзім, уақытша/

短~.Ұзақ емес~停 Жауапты уақытша тоқтату. | ~住 Уақытша | ~行条例 Уақытша жағдай | 工作~告一段落.Жұмыс аяқталды.

【暂缓】zànhuǎn Тоқтату【ет.】~执行 Орындауды тоқтату | ~一时.Дәл осы уақытта қоя тұрығыз, тоқтата тұрыңыз.

【暂且】zànqiě Дәл осы уақыт【үс.】~如此 Дәл осы уақытта осылай | ~不提.Бірдеңені тоқтата тұру

【暂时】zànshí Уақытша【зат.】| ~的困难 Уақытша қиындықтар | 因翻修马路, 车辆~停止通行.Жолдың өңделуіне орай, көлік жүрістері уақытша тоқтатылды.

【暂停】zàntíng Пауза, үзіліс.【ет.】~施工 Тоқтатылған жұмыс | 会议~.Отырыс тоқтатылды.

【暂星】zànxīng Уақытша жұлдыздар

【暂行】zàn xíng Пауза【сын.】~条例.Зандарды тоқтату.

鏊(鏊)zàn Бұрғылама①【ет.】~花 Оймалау | ~字 Бұрғылама сөздер | ~金.Оюланған алтын② 鏊子; 鏊刀.Оймалама пышақ.

【鏊刀】zàndāo Оймалама пышақ

【鏊子】zàn·zi【зат.】石~ Ағаш бойынша кескіш тас | 油槽~.Сындырғыштық танк.

赞(贊、贊、②③讚) Мақтау ~【шыл.】. Демеуші ~许 Бекіту | ~扬 Бағалау | ~不绝口. Толығымен мақтау. 像~.Мақтау

【赞不绝口】zànbùjuékǒu Мадақтау, мақтаудан аузы босамау.

【赞成】zànchéng Пайдаға【ет.】~这项提议的请举手.Өтінемін осы ұсыныс пайдасына қол көтерулеріңізді сұраймын.. | 他的意见我不~. Мен оның көзқарасымен келіспеймін.②~其行. Өз ісінің пайдасына.

【赞歌】zàngē Әнұран【зат.】唱~ Жырлайтын | 英雄~.Батырлық симфония

【赞礼】zànlǐ Мақтау рәсімі

【赞美】zànměi Мақтау【ет.】~金色的秋景 Күзге алақай! | 【шыл.】人为乐的精神受到人们的~.Адам мақтауынан пайдалылық.

【赞美诗】zànměishī Әнұран

【赞佩】zànpèi Масаттану【ет.】由

衷~.Шын жүректен масаттану

【赞赏】zànshǎngҚадірлеу【ет.】我十分~他那种奋发向上的精神.Мен өз масаттану рухыма қадірлімін.

【赞颂】zànsòng Мадақтау【ет.】~祖国的大好河山.Мемлекеттің, Отанның биік таулары мен терең өзендерін мадақтау.

【赞【од.】】zàntàn Мақтау【ет.】演员高超的演技,令人~.Өте әсерлі және таң қаларлық актерлер.

【赞同】zàntóng Мақұлданған【ет.】全厂职工一致~这项改革.Зауыт жұмысшылары бірауыздан мына реформаны мақұлдады.

【赞许】zànxǔ Мақтаныш【ет.】他的见义勇为为行【ет.】受到人们的~.Оның батылдығы мен қозғалысы адамдар мақтанышы.

【赞扬】zànyáng Даңқ., жасасын【ет.】~好人好事 Игі іс даңқы жасасын. | 孩子们爱护公共财物的事迹受到了人们的~.Балалардың қоғамдық іске, мүліктерге қамқорлығы- адамдар мақтанышы.

【赞语】zànyǔ

【赞誉】zànyù Мақтау【ет.】交口~.Бірауыздан мақтау

【赞【шыл.】】zànzhù Қолдау【ет.】这笔奖金全部用来~农村教育事业.Ауылшаруашылық жердегі білімнің барлық себептерін қаржыландыру үшін қолданылатын жүдделі қор.

【赞】zàn 100 отбасыдан құралған топ 另见 238 页 Cuó.

【赞】zàn Көму, себу【ет.】~了一身水.Суды көму, жабу, себу. 瓚(zàn).

zāng

脏(臟、贓)zān Ұрланған 贼~ Ұрланған дүние | 追~ Ұрлаған тауар | 退~ Заңсыз | 贪~枉法.Зиян жасаған.

【脏车】zāngchē Ұрланған көлік құралдары, саймандары【зат.】追缴~. Ұрланған көлікті қайтару.

【脏官】zāngguān Паракор

【脏款】zāngkuǎn Ұрланған ақша 追回~. Ұрланған ақшаны қайтару

【脏物】zāngwù Ұрланған, ұрлау.

脏(髒)zāng【сын.】衣服◇~话.Лас,

айғыз

【脏病】zāngbìng Жүрек аурулары

【脏话】zānghuà Жаман сөздер 不说~. Жаман сөздер айтпа.

【脏土】zāngtǔ

【脏兮兮】zāngxīxī Лас, кір

【脏字】zāngzì Кір, лас 说话别带~儿.Сөйлеген кезде кір, нашар, лас сөздерді айтпау.

牂 zāng <书> 母羊.Қой, ешкі

【牂狗】Zāngkǒu

【牂牂】zāngzāng <书>【сын.】其叶~.

臧 zāng① <书> 好.②(Zāng)【зат】 фамилияға қолданылады.

【臧否】zāngpǐ Сипаттау <书>

【ет.】~人物.Нышандарды сипаттау.

zāng

驹(駟)zāng <书> 骏马.Төзімді, мықты жылқы.

【狙佻】zāngkuài Брокер жылқы

zàng

脏(臟)zàng 心~ Жүрек | 肾~Өкпе | 五~六腑.Ішкі органдар.

【脏腑】zàngfǔ Адамның ішкі органдары.

【脏器】zàngqì Орган

奘 zàng Толық, семіз① 他说话可~了,

【ет.】不【ет.】就发脾气. Оның айтуынша толықтар тез өледі.

【葬 zàng①】【ет.】埋~ Жерлеу | 安~ Жерлеуге қарсы | 他的亲人就~在这里.Оның отбасысы осында жерленген.

② 火~ Кремация | 海~.Теңізде жерлеу.

【葬礼】zànglǐ Жерлеу【зат.】举行~.Ұстау жерлеуі

【葬埋】zàngmáiЖерлеу

【葬身】zàngshēn Жерленді.【ет.】死无~之地◇敌机~海底.Қайтыс болғандар жерленбеген. Жау теңіз түбінде жерленген.

【葬式】zàngshì Жерлеу түрі, стилі

【葬送】zàngsòng Құрту,сындыру【ет.】封建的婚姻制度不知~了多少青年的幸福.Феодалды қоғам ғашық адамдардың қанша бақытын құртқаны белгісіз.

藏 -làng ① қазына, қойма: 宝~/ қазына. ② Будда, Дао кітаптарының

жалпытауы: сақтау жері 道~/ Дао кітаптары | 大~/经/ номдар.

藏-2 Zàng【зат】① Тибет: ~药/тибет дәрісі | 青~铁路 /цинхай-тибет теміржолы.②Тибет ұлты: ~历 / Тибет күнтізбесі | ~医/Тибеттік медицина

【藏传佛教】Zàngchuán-Fójiào Тибеттік буддизм

【藏红花】zànghónghuā Шафран

【藏蓝】zànglán Көк

【藏历】Zànglì Тибеттік күнтізбе

【藏历年】zànglìnián. Тибет күнтізбесі.

【藏羚】zànglíng Тибет антилопы

【藏青】zàngqīng Көк, күңгілт көк

【藏青果】zàngqīngguǒ【зат】诃子 (hēzǐ) Тибет жемістері

【藏戏】zàngxì Тибет театрыопераы

【藏药】zàngyào Тибет дәрісі

【藏医】zàngyī Тибет емшілігі

【藏原羚】zàngyuánlíng Тибет бөкендері

【藏族】Zàngzú Тибет ұлты, тибет халқы.

zāo

遭 1zāo Болу【ет.】~难 Апат | ~殃 Бейнет тарту | ~了毒手.Өлтірулі болды, өлтірілген.

遭 2zāo(~儿)① 一~生, 两~熟 Дүниеге келді.

【遭逢】zāoféng【ет.】~盛世 Бұл кезде, сол заманда толық өркендеушілік пен бірлік болды.

【遭际】zāojì Сәтсіздік <书> ①【зат】境遇; 经历.②~艰危.Қайғы

【遭劫】zāo//jié Бақытсыздық

【遭难】zāo//nàn Қиындықтан өту, қиындыққа пайда болу.

【遭受】zāoshòu Жәбірленуші【ет.】~打击 Апатқа тап болу. | ~失败 Жығылу, жеңілу. | 身体~摧残.Дененің зақымдануы.

【遭殃】zāo//yāng Бейнет көру, қиындық көру.

【遭遇】zāoyù Кездесу ①工作中~了不少困难. Жұмыста көптеген қиындықтарды өткерді, көптеген қиындықтарды көрді.②【зат.】悲惨的~ Қаһарлы

【遭遇战】zāoyùzhànКездесу

【遭罪】zāo//zuì Азап шегу

糟 zāo Жаман, нашар ②【ет.】~肉

Нашар ет | ~ 鱼. Нашар балық ③
【сын】木头~了. Тал нашарлады, нашар болып қалды. ④【сын】事情搞~了 Ис нашар жасалды | 他身体很~, 老生病. Оның денсаулығы өте нашар, ауру және кәрі.

【糟改】zāogǎi Нашар, жаман өзгерістер.

【糟糕】zāogāo Нашар, жаман, өкінішті <口>【сын】真~, 把钥匙锁在屋里, 进不去了. Өте өкінішті, кілт бөлме ішінде қалды, ішке кіре алмайтын болдық.

【糟害】zāohài Зияннан жаман

【糟践】zāojiàn Еркелету【ет.】别~ 粮食 | Азық-түліктерді бүлдірмендер. 说话可不要随便~人. Сөйлегенде байқаусызда адамды қорлау мүмкін емес.

【糟糠】zāokāng Ауыр ас, ауыр астық.

【糟粕】zāopò Қабыршақтар【зат.】弃其~, 取其精华. Оның күйіндісі мен мәнін алп тасаңдар.

【糟踏】zāotà Тауысатындар.

【糟蹋】zāotà Құрту, бүлдіру, сындыру【ет.】① 这阵大风~了不少果子 Бұл қатты жел көп жемістерді құртты. | 小心剪裁, 别把料子~了. Киімді мұқият тіккеннен, материалды бүлдірмейсің.

【糟心】zāoxīn Бейнет, жолы болмай қалу,

Жағымсыздық, жайсыздық【сын.】偏偏这个时候车又坏了, 真叫~. Жүріп, жүріп, дәл ос уақытта көліктің сынып қалғаны үлкен жайсыздық.

záo

凿 1(鑿)záo Бұрғылама ① 扁~ Ағаш бойынша жазық кескін | 圆~. Гога ②

【ет.】~井 Қазу

凿 2(鑿)záo 方枘圆~. Аудан шиптерін алдау

凿 3(鑿)záo Бұрғылама 确~. Сенімді

【凿空】záo kōng (旧读 zuò kōng) ~之论.

【凿枘】záo ruì (旧读 zuò ruì) Бұрғылама шиптер

【凿岩机】záo yán jī Бұрғылама машиналар, перфоратор

【凿凿】záo záo (旧读 zuò zuò) <书> 言之~ | ~有据.

【凿子】záo zi Стамеска

zǎo

早 zǎo Таң, ерте ①【зат.】清~ Таңертен | ~饭 Таңғы ас | 从~到晚.

Таңнан кешке дейін ②【үс.】他~走了 Ол ерте кетіп қалды | 这件事我们~商【мөл.】好了. Бұл істі біз

ертерек жақсылап талқылап алғанбыз.

③【сын】~期 Ерте | ~稻. Күріш ④

【сын.】~婚 Ерте үйлену | 你~点儿来 Сен кішкене ертерек келші | ⑤

【сын.】老师~! Ұстаз қайырлы таң!

⑥(Zǎo)【зат.】фамилияға қолданылады.

【早安】zǎo'ān Қайырлы таң

【早班】zǎobān Таңғы кезек【зат.】

上~. Таңғы кезекте жұмыс істеу

【早半天儿】zǎobàntiānr Таңғы күн

жартысы

【早餐】zǎocān Таңғы ас

【早操】zǎocāo Таңғы гимнастика

【早茶】zǎochá Таңғы шай【зат.】粤

式~. Кантондық таңғы шай

【早 产】zǎochǎn Күнінен бұрын

босану, ертерек босану.

【早场】zǎochǎng Таңғы сеанс, таңғы

спектакль

【早 车】zǎochē . ерте келген пойыз

немесе таңғы пойыз (көлік).

【早晨】zǎo'chen Таң, таң сәрі, таң

азан.

【早出晚归】zǎochūwǎnguī. Ерте кетіп кеш келу. Күні бойы тынбай жұмыс істеу, қарбалас.

【早春】zǎochūn. ерте көктем. ерте келген көктем

【早稻】zǎodào Ерте піскен күріш

【早点】zǎodiǎn Таңғы шай

【早饭】zǎofàn Таңғы ас【зат.】早晨吃

的饭. Таңғы ішкен асы.

【早慧】zǎohuì Дана

【早婚】zǎohūn Ерте үйлену

【早恋】zǎoliàn Ерте махаббат

【早 年】zǎonián Ерте жылдарда,

бұрынғы жылдарда【зат.】①~这里没

见过汽车. Бұрында бұл жерде

машиналарды көрмеп едім. ②~丧

父. Жылдың басында оның әкесі

қайтыс болды.

【早期】zǎoqī Ерте кезең【зат.】清

【ес.】~ Цин әулетінің кезінде | 注

意~病人的治疗 Адамдардың ауруын

бастапқы кезден емдеу. | 他~的作

品, 大多描写农村生活. Оның бұрынғы,

ерте

жұмыстарының,

шығармаларының көпшілігі ауылшаруашылық сипаттамасы.

【早期白话】zǎoqībáihuà

【早秋】zǎoqiū Ерте келген күз

【早 日】zǎorì Барынша тез ①

【үс.】~完工 Ертерек аяқтау | 祝

你~恢复健康. Тезірек жазылып кетіңіз.

②【зат.】他人老了, 也失去了~的那

种威严了. Ол кәртайды және айбынын

ерте жоғалтты.

【早上】zǎo'shang Таңертен

【早市】zǎoshì Таңғы нарық【зат.】①

逛~. Таңертең нарыққа бару. ② 一

个~有三千元的营业额. Таңғы нарық

айналымы 2000-3000 юань.

【早熟】zǎoshú. Ерте пісу.

【早衰】zǎoshuā Тез кәрілену

【早霜】zǎoshuāng Ерте басталған аяз

【早退】zǎotui Ертерек қалдыру 上班

不得随意迟到~. Жұмысқа кешігіп

кетуге немесе ертерек кетуге

болмайды.

【早晚】zǎowǎn Ертеден кешке дейін

①【зат.】他每天~都练太极拳. Ол

күнде ертеден кешке дейін

жаттығады. ②【үс.】这事瞒不了

人, ~大家都会知道的. Бұл істі рте

ме кеш пе бәрі де білетін болады.

③ | 他一清早就走了, 这~多半已经

到家了. Ол ерте кетіп қалды, ерте ме

кеш пе барлығы үйде жиналды. ④

<方>【зат.】你~上城里来, 请到我家

里来玩. Сен ертеден кешке дейін

қалаға кел, менің үйімде ойнаймыз.

【早先】zǎoxiān Ертеде【зат.】看你

写的字, 比~好多了. Сен жазған

иероглифін ертедегіге қарағанда

жақсырақ.

【早已】zǎoyǐ ұрын, ертеде, баяғыда ①

【үс.】你要的东西, 我~给你准备好

了. Саған керекті нәрселер, мен

баяғыда жақсылап дайындап ал

дегем. ② <方>【зат.】现在大家用钢笔

写字, ~都用毛笔. Қазір барлығы

қаламмен жазу жазады, бұрында

кисьтті қолданған.

【早育】zǎoyù ертерек бала табу.

【早 早 儿】zǎozǎo Ертерек, тезірек

【үс.】要来, 明天~来 Келгің келсе,

ертең ертерек келші. | 决定办, 就~

办. Шешкен болсаң, ертерек шеш.

【早造】zǎozào шешіліп қойған.

枣(棗)zǎo Қытай құрмасы

【枣红】zǎohóng қоңырқай, күңгілт-қызыл

【枣泥】zǎoní Пюре

蚤 zǎo 跳蚤. Бүрге

澡 zǎo Шомылу ~盆. Ванна

【澡盆】zǎorén Ванна

【澡堂】zǎotáng Монша

【澡塘】zǎotáng Шомылу бассейні

藻 zǎo ① Су өсімдіктері, водоросли

【зат.】水~ Су өсімдіктері | 海~

Теңіз өсімдіктері ② 【зат.】辞~.

Риторика ④ (Zǎo) 【зат.】фамилияға

колданылады.

【藻花】zǎohuā Гүлдену

【藻井】zǎojǐng Кессон

【藻类植物】zǎolèizhíwù Су өсімдіктері

【藻饰】zǎoshì Өңдеу, өндіру

zào

皂(皁)zào ① Қара ~鞋 Қара етік | ~白. Ақ-қара ③ 香~ Сабын | 药~. Ем сабыны

【皂白】zàobái Ақ-қара 【зат.】~不分. Дұрыс-бұрысы тәуелсіз.

灶(竈)zào ① Ошақ, пеш 【зат.】煤气~ Газ плитасы | 用石头垒了一个~. Тасты пайдаланып от жағу.

【灶具】zàojù 【зат.】қазан- ошақ, ыдыс-аяқ.

【灶神】Zàoshén Ошақ құдайы.

【灶头】zào-tou. Пеш

【灶王爷】Zào-wángyé . тамақ жасау шебері, қазан пірі.

【灶屋】zàowū Үй ошағы

造-1 zào ① жарату, салу, құрылыс 【ет.】

创~ / жасампаздық | 建~ құру, салу | ~船 Кеме жасау | ~纸 Қағаз шығару | ~预算 жоба есеп | ~名册/ Инвентаризация,

инвентаризациялау | ~谣 / тарату. ③ (Zào) 【зат.】фамилияға колданылады.

造 2 zào Жасау, істеу 两~ екі жақ жасады, екеуі жасады | 甲~ Жақ. 早~ Ертерек жасау | 晚~. Кешірек жасау ③ 〈方.〉【мөл.】一年三~皆丰收. Бір жылда үштік өнімін жасады.

造 3 zào Өсіру, дайындау, біреуді дайындау. 可~之才. Үлкен үміт арттыратын адам.

【造册】zàocè Салу 【ет.】登记~. Кіріп-шығу

【造次】zàocì Асығу 〈书.〉【сын.】~

之间. Асығу, аптығу 不可~. Ойламай шешуге, істеуге болмайды.

【造反】zào//fǎn Бүлік бастау, бүлік тұрғызу.

【造访】zàofǎng 〈书.〉Қатысу, кіріп-шығу, қатынау. 【ет.】登门~. Біреуге қатына келу.

【造福】zàofú Бақытты қылу, бақыт беру 【ет.】~后 【ес.】келесі ұрпақты бақытты қылу | 为人民~. Халықты бақытты қылу.

【造化】zàohuà Табиғат

【造化】zào-huà 【зат.】有~.

【造假】zàojiǎ 【ет.】摧毁~窝点.

【造价】zàojià Құрылыс бағасы

【造就】zàojiù Біреуді дайындау

【зат.】在技术上很有~. Технологияда біреуді дайындау.

【造句】zào//jù Сөйлем құрылымы

【造林】zào//lín Орман отырғызу

【造孽】zào//niè Кінә жасау

【造市】zàoshì Салынған қала 【ет.】

在销售淡季, 商家以打折促销~.

【造物】zàowù Жасаушы, жаратушы.

【造物主】zàowùzhǔ Жаратушы, Алла

【造像】zàoxiàng Мүсін

【造型】zàoxíng Мүсіндеу, формовка

① 【ет.】~艺术. Бейнелеу өнері ②

【зат.】这些玩具~简单, 生 【ет.】有趣.

【造型艺术】zàoxíngyìshù Бейнелеу өнері, Пластика

【造血】zàoxuè Кровотворение

【造谣】zào//yáo Сыбыс 【ет.】~生事 Сыбыстың таралуы | ~中伤. Нақақ жала

【造诣】zàoyì Жасалған, орындалған

【зат.】~很高. Табыстары жоғары

【造影】zàoyǐng Суреттер 【ет.】钎餐~. Ас барі

【造作】zào-zuo Жалған 【сын.】矫揉~. Аффектациялар

髓 zào[髓髓] (zàozào) Жалған емес

噪 ② 噪 zào Шу ① 〈书.〉蝉~ | 鹊~ Шу қырығы | 群鸦乱~ Хаосты шу құзғындар. ② 聒~. Шулысы ③ 〈书.〉

【зат.】~一时 Шу уақытында

【噪声】zàoshēng шулы дауыс.

【噪声污染】zàoshēngwūrǎn у-шу, айғай-шу

【噪音】zàoyīn Шулы дыбыстар.

燥 zào Құрғақ 【сын.】~热 Ыстық |

山高地~ Таудың шыңы құрғақ | 天气太~. Ауа райы өте құрғақ

【燥热】zàorè Ыстық 【сын.】这里冬季干冷, 夏季~. Мыда қыс құрғақ және суық, ал жазы ыстық.

躁 zào Шыдамсыз 【сын.】烦~ Тітіреткіштік | 急~ Ашуланшақ | 不骄不~ Есте сақтау | 性子~. Шыдамсыз мінез

【躁动】zàodòng 【ет.】① жінігу, тыпырлау, мазасыздану: 一听这话, 心中顿时~起来, 坐立不安 / Бұл сөзді ести салысымен көңілі кенет мазасыз күйге түсті. ② тыпырлау, қозғалу, жыбырлау: 胎儿~ / іштегі нәресте тыпырлап жатыр.

zé

则-1(則)zé ① үлгі, өнеге: 以身作~ / өзі өнеге болу ② ереже: 总~ Жалпы ережелер | 细~ нақты ереже | 法~.

Ережелер ③ 〈书.〉效法. ④ 【мөл.】试题三~ Сұрақтар саны үшеу | 新闻两~ Екі жаңалық | 寓言四~. Төрт мысал. ⑤ (Zé) 【зат.】фамилияға

колданылады.

则-2(則)zé ①. a) содан, сонымен

【жал.】每一巨弹堕地, ~火光迸裂. Жерге түскен оқ қабыршақтарынан өрт қаулайды. b) көңіл-күйді білдіреді: 欲速~不达 жүгірген жетпейді. | 物体热~胀, 冷~缩 / заттар жылудан ұлғайып, суықтан тараяды. c) салыстыруды білдіреді: 这篇文章太长, 另一篇文章~又过短. Бұл мақала тым ұзын да, ана мақала тым қысқы. d) ұқсас екі сөздің ортасында келіп, ымыраны, келісуді білдіреді: ~好, 只是太贵 / Жақсысы ғой жақсы, бірақ тым қымбат болып тұр. ② Сөз-сөйлемдердегі «1,2,3,4.» деп бөлген бөліктердің артынан келіп, сөйлемдегі себепті білдіреді: 墨子在归途上, 是走得较慢了, 一~力乏, 二~脚痛, 三~干粮已经吃完, 难免觉得肚子饿, 四~事情已经办妥, 不像来时的匆忙 / Моцзының қайтар жолдағы жүрісі мандымады, оған себеп 1-ден қатты шаршаған; 2-ден, аяғы ауырды; 3-ден азығы таусылғандықтан қарны ашқан болуы мүмкін; 4-ден келген шаруасы біткеннен кейін, келердегідей асығудық да қажеті қалмай қалды.

【则声】zéchēng Дыбыс【ет.】不敢~.Үн шығара алмады, бірде-бір дыбыс шығара алмады, ештеңе айта алмады.

责(責)zè Жауапкершілік ① 职~ Миндеттер | 负~ Жауапты | 尽~ | 专~ Арнаулы | 保卫祖国, 人人有~. Отанын қорғау, әрбір адамның міндеті болып табылады. ② ~成 Тапсырды | 求全~备 Әбден жетілу сұранысы | ~人从宽, ~己从严. Мейірімділікке жауапты, өз-өзіне қатал. ③ ~问 сұраққа жауап беру | ~难. Ұялту ④ 斥~. Сөгіс жариялау.

【责备】zébèi Жазық【ет.】受了一通~ Жазықты өтуде | ~他几句就算了. Ол жазықты бірнеше рет өтті.

【责编】zébīān

【责成】zéchéng Тапсырды【ет.】~公安部门迅速破案. Мемлекет өкүіпсіздік департаментына бұл істі тезірек шешуді тапсырды.

【责罚】zéfá Жазалау

【责怪】zèguài Кінә【ет.】是我没说清楚, 不能~他. Түсінікті емес пе, мен оны кінәлай алмаймын.

【责令】zèlìng【ет.】~有关部门查清案情.

【责骂】zémà【ет.】жазғыру, кінәлау, боқтау: 父亲~了他一顿/ әкесі оны жазғырып жақсылап сыбап алды.

【责任】zérèn Жауапкершілік, міндет, борыш【зат】① 尽~. ② 追究~.

【责任编辑】zérènbīānjí

【责任感】zérèngǎn Жауапкершілік сезімі

【责任事故】zérènrèngù

【责任心】zérènxīn Жауапкершілік сезімі

【责任制】zérènzhì Жауапкершілік жүйесі.

【责问】zèwèn сұрау, тергеу, анықтау.

【责无旁贷】zèwúpángdài жауапкершіліктен жалтару, өзінің жауапкершілігінді басқа біреуге арту, жауапкершіліктен қашу.

【责有攸归】zèyǒufūguī. Әр кім жауапкершілігін арқалайды.

择(擇)zé Таңдау 选~ Таңдау жасау | ~善而从 Жақсылықты таңдап, оан ұмтылу ②(Zé)【зат】фамилияға қолданылады.

【择吉】zéjí Жақсы, ыңғайлы күнді

таңдау【ет.】~迎娶. Үйлену үшін ыңғайлы күнді таңдау.

【择交】zéjiāo Өзіне достарды таңдау. 慎重~. Дос таңдаумен абай болу.

【择偶】zé'ǒu Жұбайлар

【择期】zéqī Таңдау【ет.】~完婚. Үйленуді таңдау

【择善而从】zéchánhércóng Жақсылықты таңдап, жақсылыққа ұмтылу.

【择校】zéchǎo. Мектеп таңдау

【择业】zéyè Бос орындар, вакансии【ет.】自主~. Олардың меншікті жұмыс орындары.

【择优】zéyōu Зор еңбек【ет.】~录取. Зор еңбек

【咋舌】zèshé〈书〉【ет.】闻者~.

迮 zé Асығу ① ~狭. Аптығу ②(Zé)【зат】фамилияға қолданылады.

泽(澤)zé Чак ① 沼~ Батпақ | 湖~ Батпақ | 深山大~. Осава таулары ② 润~. Дымқыл ③ 光~ Жылтыр | 色~. Түс. ⑤(Zé)【зат】фамилияға қолданылады.

【泽国】zéguó Таскын〈书〉【зат】① 水乡~. Су тасқыны

【泽兰】zélán Зеландия

【啧啧有烦言】zéyǒufányán Көңілсіздікпен сөйлеу, сөйлегенде көңілсіздігін білдіру.

【啧啧】zézé Тілімен шолпылдату, таңдайын қағу【ел.】① ~称羨 Тілін шолпылдатып таңдану

箴 Zé【зат】фамилияға қолданылады.

舩 zé [舩舩] (zéměng) Кішкентай адамдар

箒(簣)zé〈书〉көрініс, сезім

zè

仄 zè ① кысылу, тар: 逼~/ кысу, қинау. ② алаңдау, уайымдау

zéi

贼(賊)zéi ①【зат.】Ұры. ② жаман, оңбаған, сатқын: 卖国~/ Отан сатқыны ③ арам, жылпос, алайак: ~心/ арам ниет. ④ қу, залым: 老鼠真~. Тышқан өте айлакер.

【贼风】zéifēng ұры жел, саңлаудан кірген жел.

【贼喊捉贼】zéihǎnzhuōzéi Ұрыны ұстау

【贼寇】zéikòu

【贼眉鼠眼】zéiméishǔyǎn.

【贼去关门】zéiqùguānmén Ұрыстан кейін жұдырық соқпайды.

【贼人】zéirén Ұрлықшы адам

【贼死】zéisǐ Ұры өлімі 累得~ Ұрыны өлтіруден шаршау.

【贼头贼脑】zéitóuzéinǎo Плутовской, ұрланған.

【贼心】zéixīn【зат.】Жаман ниет, нашар пиғыл, қараңғы ойлар~不死/ Жаман ойларын тастамау.

【贼星】zéixīng. Метеор

【贼眼】zéiyǎn Ұры көздер

【贼赃】zéizāng Ұрланған заттар, дүниелер

【贼子】zéizi〈书〉【зат.】оңбаған, халық жауы, шірік, шіріген жұмыртқа.

【贼走关门】zéizǒuzǒuānmén. қойын ұрлатып, қорасын жөндеу; ұры кеткен соң үйін бүтіндеу; жау кеткен соң қылышын бокқа шабу.

zěn

怎 zěn Қалай, қалайша〈口〉【ес.】你~不早说呀? Қалайша маған ертерек айтпадың? | 我~能不着急呢? Қалайша мен алаңдамаймын?

【怎地】zèndì Қалайша

【怎的】zèndì〈方〉【ес.】大哥~不见? Қалайша ағаң көрмеген?

【怎么】zènméi Қалай?【ес.】这是~回事? Бұл қалай болғаны? | 这个问题该~解决? Бұл мәселені қалай шешеміз? | 他~还不回来? Ол қалайша әлі қайтып келмеген? ② 你愿意~办就~办. Сен қалай істегің келсе, солай істе. ③ 不知道~一来就滑倒了. Қалайша шалынып қалғанын өзі де білмейді.

【怎么样】zènmeyàng Қандай, қалай? 他画得也并不得(=并不好) Оның сурет салғаны онша емес. | 也不好~他 Ол туралы айту біртүрлі ыңғайсыз.

【怎么着】zènméizhè Қалай?【ес.】你~? Қалайсыз? Қалыңыз қалай? | 我们都报【зат】参加了, 你打算~? Барлығымыз қатысамыз, сендер қалай, не жоспарладыңдар? 她半天不做声, 是生气了还是~? Үн қатпады, ашулы ма әлде басқа бірдеңе болып

қалды ма? Ол жарты күн бойы ② 一个人不能想~就~. Жалғыз адам не істегісі келсе, соны істей бермейді.

【怎奈】zěnnài Табаңды

【怎样】zěnyàng 【ет.】 那是~的一篇小说? Бұл қандай роман? | 你们的话剧排得~了? Сіздің драмаңыз қалай? | 这两项工作~衔接? Осы екі күндегі жұмыстағы жақындастық қалай? ② 人家~说, 你就~做. Адамдар қалай айтса, солай істейсің.

zèn

讪(譏)zèn Жамандау~言. Өтінішті жамандау

zēng

曾 zēng рет① ~祖 ГП | ~孙. Шөбере ② (Zēng) 【зат】 фамилияға қолданылады.

【曾孙】zēngsūn Шөбере

【曾孙女】zēngsūn·nǚ Шөбере

【曾祖父】zēngzǔfù Баба

【曾祖母】zēngzǔmǔ Үлкен әже

增 zēng Жоғарылату① 【ет.】 ~高 Жоғарғысы | ~强 Ұлғаймалы | ~兵 Көп әскерлер | 有~无减 Төмендету болуы мүмкін бе?

【增补】zēngbǔ Қосымшалар 【ет.】 ~本 Ұлғаймалы | 人员 最近 略有~. Жақында енген қосымшалар.

【增仓】zēngcāng // cāng Масукура 【ет.】 适【мөл.】 ~. Масукураға тиісті сан

【增产】zēngchǎn // chǎn Шығу 【ет.】 努力~Кеңейту бойындағы күштер | ~节约 Жинақтардың үлкеюі | ~措施. Стимуляция

【增订】zēngdìng Жаңартқан 【ет.】 ~本. Жаңартылған болжамдар.

【增多】zēngduō Үлкею, көбею 【ет.】 轻工业产品 日益~. Өнеркәсіптік өнімнің көбеюі.

【增幅】zēngfú Үлкею 【зат.】 产值~不大. Өнеркәсіптің көлемі үлкеюі.

【增高】zēnggāo Үлкею 【ет.】 身【мөл.】 ~ | 水位~. Су деңгейі көтерілді ② ~地温. Жер температурасының көтерілуі.

【增光】zēngguāng Несие 【ет.】 为国~. Елімен мақтану

【增辉】zēnghuī Безендіру 【ет.】 ~生色. Біздің үлкен рахатымыз.

【增加】zēngjiā Үлкейту 【ет.】 ~品种 Өртүрлілікті үлкейту | ~抵抗力

Кедергінің үлкеюі | 在校学生已由八百~到一千. Мектеп оқушылары 800-1000ға дейін болды.

【增进】zēngjìn Марқалану, нығайту 【ет.】 ~友谊 Достықты жоғарылату, достықты нығайту | ~健康 Денсаулықты жақсарту | ~食欲. Тәбетті аштырады.

【增刊】zēngkān Қосымша 【зат.】 新年~ Жаңа жылдың қосымшалары | 国庆~ Ұлттық қосымшалар

【增强】zēngqiáng Ұлғайту, жоғарылату 【ет.】 ~体质 Физиканы жоғарылату | ~信心 Сенімін нығайту | 实力大大~. Күш жоғарылады.

【增容】zēngróng Қуаттар 【ет.】 电力~ Қуат | ~扩产. Қуатын арттыру.

【增色】zēngsè Байытылғын. 【ет.】 新修的假山为公园~不少. Жаңадан салынған бақшаның тастары едәуір байытылған.

【增删】zēngshān Ерекшеліктер 【ет.】 新版本的文字略有~. Ештеп ерекшеліктер жасалған мәтіннің жаңа нұсқасы.

【增设】zēngshè 【ет.】 Көбейту, қосу, жалғап салу. ~门市部 Қосымша сауда үйін салу | ~选修课. Таңдау пәнін енгізу.

【增生】zēngshēng өсу, туу, шығу (м.: сүйек шеміршегі өсу), Гиперплазия

【增收】zēngshōu 【ет.】 Табыс, кіріс: ~节支 / Табысты арттырып, шығынды азайту.

【增速】zēngsù Өсу қарқыны 【ет.】 ~趋缓. Өсу қарқыны баяулады.

【增添】zēngtiān Қосу 【ет.】 ~设备 Қосымша жабдық | ~麻烦. Реніштер көбірек.

【增益】zēngyì. Қосып алу, қосу, көбейту.

【增盈】zēngyíng Пайданың көбеюі 【ет.】 扭亏~ Табысты көбейтіп, зиянды азайту | 全行业比去年同期~近亿元. Өткен жылмен салыстырғанда ұқсас мерзімнің барлық салаларынан табыс 100 млн юаньға өсті.

【增援】zēngyuán Күшею 火速~ Күшею нығайлады | ~部队. Нығаюлар

【增长】zēngzhǎng Өсу 【ет.】 ~知识

Білімнің өсуі | ~才干 Қабілеттіктерінің өсуі | 产值比去年约~百分之十. Демалыстар саны 10 пайызға көбейді.

【增值】zēngzhí 【ет.】 商品房~. Қосылған құнға жылжымалы мүлік

【增值税】zēngzhíshuì ҚҚС

【增殖】zēngzhí Тарату 【ет.】 ① ~率 Курстарды тарату | ~耕牛. Ірі қараларды тарату.

憎 zēng Жек көру~恶 Жек көру | 爱~分明 махаббат пен жек көрушілік | 面目可~. Қорқыныш

【憎称】zēngchēng Саид қорқынышы

【憎恨】zēnghèn Жек көрушілік 【ет.】 热爱人民, ~敌人. Адамдарды сүйіп, жауларды жек көріңдер.

【憎恶】zēngwù Жексұрындық 【ет.】 令人~. Жиіркеніштік.

zèng

锃(zèng) ~光 Жарқыру, жылтырау | ~亮/光 亮тырау

【锃光瓦亮】zèngguāngwǎliàng 铜火锅 擦得~的.

【锃亮】zèngliàng Жылтырау <口> 【сын.】 通明~ Жылтырмен капталған жарық | 皮鞋擦得~~的. Полировка аяқ кимнің үстіндегі жылтыр.

赠(贈)zèng Байлау <方> 【ет.】 把它~起来. Онымен байланысып қалды.

赠(贈)zèng Сыйлар 【ет.】 捐~ Құрбандық, кайыр-садақа беру | ~阅 Үлкен қолхат | ~言 Қатынас үшін | ~款 Гранттар | 互~ 纪念品. Сувенирлермен айырбасты.

【赠别】zèngbié Қоштасу

【赠答】zèngdá Сыйлармен жауап беру

【赠礼】zènglǐ Сыйлар 【зат.】 接受~. Сыйлық алу, қабылдау

【赠票】zèngpiào Билеттер ① (- // -) 【ет.】 免费~. Тегін билеттер ②

【зат.】 许多观众是持~入场的. Көптеген дәрісханалада жүруші билеттерін өткізеді.

【赠品】zèngpǐn Премиум

【赠送】zèngsòng Сыйлық 【ет.】 ~生日礼物. Туған күніне тегін сыйлық.

【赠言】zèngyán Жолдау 【зат.】 临别~.Тілек

【赠阅】zèngyuè Міндеттеме қолхат
甌 zèng Қазан① 曲颈~.Имек қазан мойныны

zhā

扎(③紮紮)zhā 【ет.】 ① ~手 Өңдеу үшін қиын | ~针. Инемен емдеу тәсілі② 扑通一声, 他就~进水里去了 Суға түскендегі шолп дауысы | ~到人群里.Топқа түсті, топ арасына түсті ③ ~营.Лагерлер

【扎堆】zhā // duī (~儿) Жиналу 【ет.】 ~聊天.Жиналып әңгімелесті

【扎耳朵】zhāěr·duo Құлаққа жағымсыз, естуге ыңғайсыз 电锯的声音真~ Дауыстары шынымен өкпаққа жағымсыз. | 这些泄气的话, 我一听就~.Бір тыңдап едім, көңілім қалды.

【扎根】zhā // gēnНегізделу, тамырын жіберу. 【ет.】 ① ~基层 Төменгі деңгей

【扎啤】zhāpī Сыра

【扎实】zhā·shí Мықты 【сын】 ① 把行李捆~了.Жүгі мықты байланған.② 功底~ Негізі мықты | 干活儿~ Балалар мықты жұмыс істейді | 没有听到确实的消息, 心里总不~.Бұл жаңалықты естіген жоқпын, жүрегім үнемі мықты бола бермейді.

【扎手】zhāshǒu Саусағын шаншып алу

【扎眼】zhāyǎn Көзге жағымсыз, көз кино 【сын.】 这块布的花色太~ Матаның түсі көз қияды

【扎营】zhā//yíng Лагерлер

【扎针】zhā // zhēn Инемен шаншу арқылы емдеу

咋 zhā.Қатты шу

【咋呼】zhā·hu айғайлау, шулау, бажылдау: <方> 【ет.】 ① 你瞎~什么? Сен бостан-босқа неменеге бажылдайсың?

【咋唬】zhā·hu - 【咋呼】-ға қараңыз. 挖 zhā [挖 孛] (zhā·shā). Ашылу, жазылу, жайылу.

查 (查)Zhā 【зат】 фамилияға қолданылады.Іздеу

渣 zhā. Қалдықтар 【зат】 ① 油~儿 Мұнай қалдықтары | 豆腐~.Тофу ② 面包~儿. Нан қалдықтары ③ (Zhā)

фамилияға қолданылады.

【渣子】zhā·zi <口> 【зат】 қалдық, коқым: 甘蔗~ Қант қызылшасының қалдығы | 点心~.Тәтті қалдығы

【渣滓】zhā·zǐ Қалдық 【зат.】 社会~.Қоғам қалдықтары

zhá

扎 Zhā 【зат】 фамилияға қолданылады.Байлау
札 zhá ① 书~ Кітап | 信~ Хат | 手~.Хат

【札记】Pікірлер

轧(軋)zhá 【ет.】 ~钢.

【轧钢】zhá//gāng Роллинг

【轧辊】zháguǎn Есу, жазу

【轧机】zhájī Мельница

闸(閘、牘)zhá Тормоз① 【зат.】 开~放水. Судан көп ② 【зат.】 踩~.Токтатуға бір кадам④ 【зат】 拉~限电.Желпеуіштер тоқтатылымы

【闸盒】zháhé Гейтс жәшіктері

【闸口】zhákǒu Қақпа

【闸门】zhámén Қақпа

炸(爆)zhá Қуыру 【ет.】 ① ~油条.Қуырылған құймақ② 把菠菜~一下.Қуырылған шпинат

铡(鋸)zhá Керне① 铡刀.② 【ет.】 ~草.Кесілген шөп

【铡刀】zhádāo Гильотиндер

喋 zhá Мылжың

【劊记】zhájì Pікірлер.

zhǎ

苳 zhǎ[苳草](zhǎcǎo)

眨 zhǎ Жылпылдау 【ет.】 ~眼 Көздері жылпылдау.

【眨巴】zhǎ·ba 孩子的眼睛直~, 想是困了.Баланың көздері жылпылдап тұр, ұйқысы келген сияқты

【眨眼】zhǎ//yǎn Жылпылдану 【ет.】 ① ~示意.Сигнал беру② ~的工夫 Жұмыс жылымы | 小燕子在空中飞过, 一~就不见了.Кішкентай самолет бос аспанға көтеріліп, бір жымыңнан соң көрінбей кетті.

砑 zhǎ(~儿) Бөліктер, фрагменттер 【зат】 道~ Балласт | 焦~ Балласт фокусы

鲜(鮮)zhǎ Консервіленген ① 茄子~

Консервіленген баклажан | 扁豆~ / сүрленген бұршақ.
鲞(薰)zhǎ сүрленген балық.

zhà

乍 zhà Біріншіде, әп сәтте① 【үс.】 初来~到 Жаңалар | 分别多年, ~一见都不认识了.Көп жыл өткен соң, бір көргеннен танымады.② 【үс.】 ~冷~热 Бірде суық, бірде ыстық | 山风~起.Тау желінің соғуы③ 同“爹”(zhà).④ (Zhà) 【зат】 фамилияға қолданылады.

【乍猛】zhàměng·de бір көргенде қатал 他~问我, 倒想不起来了.Ол мен бір көргеннен қаталмын ба деп сұрағанда, ештеңе айта алмадым.

诈(詐)zhà Алаяқтық ① 欺~ Алаяқтық ~取 Қорқытып алу | 兵不厌~ Соғыс уақытындағы алаяқтық. ② ~降 Жалған капитуляциялар | ~死.Алаяқ өлімі③ 【ет.】 他是拿话~我, 我一听就知道.Ол мені алдап ұрғанын бір естігеннен түсіндім.

【诈唬】zhà·hu Қоқан-лоқы, өтірік, сандырақ.

【诈骗】zhàpiàn Алаяқтық 【ет.】 ~钱财.Ақша алаяқтығы.

【诈尸】zhà//shī Алаяқтық өлім 栅(柵)zhè Қақпалар 铁~ Торлар | 木~ Шыбындар | ~门(柵栏门).Қақпа 【栅栏】zhà·lan(~儿) Қоршау 【зат.】 ~门 Қақпалар | 工地四周围着~儿/ құрылыс маңайы қоршаулы.

【栅子】zhà·zi <方> 【зат.】 қора, күрке, дүңгіршек. ~翅 | ~着头发 | 这衣服下摆太~了.

炸 zhà Қуыру 【ет.】 ① 爆~ Жарылыс | 这瓶子一灌开水就~了.Бұл шөлмектегі суарылатын су жарылды. ~碉堡.Бункердегі бомба.③ 他一听就气~了.Ол тыңдап қалғанда жарылып шыға келді. ④ ~市 Жарылған қалалар | ~窝. Жарылған, сынған ұялар

【炸弹】zhàdàn Бомба

【炸雷】zhàléi Найзағай

【炸群】zhà // qún Топ бомбардировкасы 【ет.】 马~了! Ма жарылған топтар.

【炸市】zhà // shì Жарылған, бомбыланған қалалар.

【炸窝】zhà // wō Бомбыланған, жарылған ұялар

【炸药】zhà yào Жарылғыш заттар
 炸 zhà Мысқыл
 炸 zhà Шегіртке
 【炸蝉】zhà chán Сисада шегірткесі
 【炸蝻】zhà měng Шегірткелер
 差 Zhà Өзен
 榨 (① 搾) zhà Ұяты кетпеген ①
 【ет.】 ~油 Май қысымы | ~甘蔗. Қант қамысы ②油 ~ Қорлар | 酒 ~ Жануыштар. ③(Zhà) 【зат】 фамилияға қолданылады.
 【榨菜】zhà cài Қыша
 【榨取】zhà qǔ Шығару 【ет.】 ① ~ 汁液 . Шырынды сығу ② ~ 民财 . Халықтың байлығын алу
 砗 zhà 大水砗(Dàshuǐzhà), Тасқын
 蜡(措)zhà Балауыз

zhāi

侧(側)zhāi Тарап, жақ ~ 歪. Бүйір бұрмалаулар
 【侧棱】zhāi-leng Бүйір өлкелер ~ 着耳朵听 Құлақтың бүйір жақтары | ~ 着身子睡. Ұйықтағанда бүйір жақпен жату.
 【侧歪】zhāi-wai 车在山坡上 ~ 着开 Көлік құралдары қиыр белес баурай жақта.
 斋-1(齋)zhāi Жылдам, тез ① 斋戒. ② 吃 ~ Жылдам тамақтану (Zhāi) 【зат】 фамилияға қолданылады.
 斋-2(齋)zhāi Жылдам 书 ~ Апан | 新 ~ Вегетариандық | 第三 ~ үшінші ораза
 【斋饭】zhāi fàn ауыз ашар дәмі.
 【斋果】zhāi guǒ Рамазан жемістері.
 【斋醮】zhāi jiào Рамазан ұстау салты
 【斋戒】zhāi jiè Жылдам.
 【斋月】zhāi yuè Рамазан, ораза айы.
 摘 zhāi 【ет.】 Таңдау ① ~ 梨花 Алмұрт аннотациясы | ~ 一朵花 Түстерді таңдау | ~ 帽子 Әділетсіз белгілерді алып тастау | 把灯泡 ~ 下来 . Шырақтан басын алу үшін ② ~ 要 аннотация | ~ 录 Шыдамдар | 从全文中 ~ 了一段. Толық мәтіннің азат жолын таңдау. ③ ~ 了几个钱 救急. Төтенше жағдайларда ақша алды.
 【摘编】zhāi biān Шыдамдар 【ет.】 ① 将资料 ~ 成书 Кітаптағы осы

шыдамдар | 关于体制改革的论述 ~ Дискурсті реформа бойынша шыдамдар.

【摘抄】zhāi chāo Шыдамдар 【ет.】 格言 ~ Максим алу | 论文 ~ . Үзінді диссертациялар

【摘除】zhāi chú Жойылған, өшірілген 白内障 ~ Катаракта экстракциялары | 长了虫的果子应该尽早 ~ Жемістегі құрт тез арада алынып тасталуы тиіс, тез арада жойып тастау керек.

【摘挡】zhāi // dǎng Блок аннотациясы

【摘登】zhāi dēng Шыдамдар 【ет.】 ~ 一周电视节目 . Теледидар бағдарламаларының бір апталық шыдамдары.

【摘发】zhāi fā Дәрісхана түсініктемесі 【ет.】 ~ 部分观众来信 . Дәрісхананың түсініктемесі аудиторияның жартысына берілді.

【摘借】zhāi jiè Түсініктеме

【摘录】zhāi lù Шыдамдылық 【ет.】 这篇文章很好, 我特地 ~ 了几段 . Бұл мақала өте жақсы жазылған, мен бірнеше пункт шыдамдылығына келдім.

【摘牌】zhāi // pái Ерекшелік

【摘要】zhāi yào абстрактілі ① 【ет.】 ~ 发表 . Түсініктеме шығарылған, жазылған, басылған ②

【зат.】 谈话 ~ Қорытынды резюме | 社论 ~ . Қорытынды редакция

【摘引】zhāi yǐn Дәйектеме келтіру

【ет.】 ~ 别人的文章要注明出处. Бөгде, басқа адамдардың сөздерін әдебиеттерде көрсетіп кету керек.

【摘由】zhāi // yóu Түсініктеме

zhái

宅 zhái. Тұру, өмір сүру: 家 ~ Үй-жай | 深 ~ 大院 / үлкен аула, кей қоржай.

【宅第】zhái dì Үй, пәтер

【宅基地】zhái jī dì Үй-жай

【宅门】zhái mén Бай жанұя 【зат.】 ① 这胡同里有好几个 ~ 儿 . Бұл көшеде тұратын бірнеше бай жанұялар бар.

【宅院】zhái yuàn Үй

择(擇)zhái Таңдау 【ет.】 ① ~ 菜 Ас таңдау ② 费了半天劲, 才把那团乱毛

线 ~ 了 . Ұзақ уақыт ақша төлеп, содан соң таңдағаны жаман болып шығуы.

【择不开】zhái-bukāi Таңдау бірақ ашпау.

【择席】zhái-xí Қосымша орындар, басқа орындар.

翟 Zhái 【зат】 фамилияға қолданылады.

zhǎi

窄 zhǎi Тар ① 【сын.】 狭 ~ 路 | 路 ~ 窄 жол | ~ 胡同 . Тар көше ②

【сын.】 心眼儿 ~ . Тар міндетті атқарушылар ③ 【сын.】 他家的日子过得挺 ~ . Оның отбасысының өмірі қысқа болды. ④ (Zhǎi) 【зат】 фамилияға қолданылады.

【窄巴】zhǎi-ba Тарлау

【窄带】zhǎi-dài Тар соқпақ.

【窄小】zhǎi-xiǎo 【сын.】 тар, кішкене, қылдырықтай: 房屋 ~ / Тар үй | ~ 的过道 / тар жол.

zhài

债(債)zhài Қарыз, несие 【зат.】 借 ~ 借 ~ Қарызға алу | 欠 ~ 欠 ~ Қарыз | 还 ~ 还 ~ Қарыз қайтару | 公 ~ 公 облигация ◇ 血 ~ 血 ~ Қан қарыз.

【债户】zhài hù Қарыз адамдар

【债款】zhài kuǎn Қарыз 【зат.】 还清 ~ . Қарызын өтеу, жабу

【债权】zhài quán Несие алушының құқы.

【债权人】zhài quán rén Несие алушы

【债券】zhài quàn. Облигация, құнды қағаздар.

【债市】zhài shì. құнды қағаздар базары.

【债台高筑】zhài tái gāo zhù қарыздармен

【债务】zhài wù Қарыз 【зат.】 偿还 ~ . Қарызын өтеу

【债务人】zhài wù rén Қарыздар

【债主】zhài zhǔ Несие берушілер 砦 zhài Лагерь ① 见 888 页 [鹿砦] ② (Zhài) 【зат】 фамилияға қолданылады.

祭 Zhài 【зат】 фамилияға қолданылады. 另见 648 页 jì.

寨 zhài ① бекініс: 山 ~ / таудағы бекініс.

② штап, артқы шеп / 营 ~ / артқы шеп | 安营扎 ~ . ③ апан, үңгір ④ 【зат.】 ауыл,

қоржа: 本村本 ~ / Өз ауылымыз.

【寨子】zhài·zi Абақты, түрме
寨 zhài ауру

zhān

占 zhān. Бал ашу ①【ет.】 ~ 卦.
Құдайшылдық ② (Zhān) 【зат】
фамилияға қолданылады.

【占卜】zhānbǔ Бал ашу

【占卦】zhān//guà Құдайшылдық

【占课】zhān//kè Сабақ құрастыру

【占梦】zhān//mèng Түс кітабы

【占星】zhān//xīng Астрология

【沾】①②(霑)zhān Жіберу【ет.】①
泪流~襟.Киім жасы②~水.③|脚
不~地.Аяғы жерге жетпей④|利益
均~ Тең мүмкіндіктер.⑤不~ күйге
карсы(不行,不成).

【沾边】zhān//biān(~儿) Жеке①
【ет.】这项工作他还没~儿. Бұл
жұмысты ол әлі жеке жасай алмайды.
②【сын.】他唱的这几句还~儿.Ол
жеке ән салды

【沾光】zhān//guāng Бағу

【沾亲】zhān//qīn Ластану【ет.】~
带故|我跟他沾点儿亲.

【沾亲带故】zhānqīndàigù

【沾染】zhānrǎn Ластану【ет.】①创
口~了细菌. Жара бактериялармен
ластанды ②不要~坏习气.Нашар
мінездер жұқтырмады

【沾手】zhān//shǒu【ет.】①雪花一~
就化了.②这事一~就甩不掉.

【沾沾自喜】zhānzhānzìxǐ сабыр ету,
сабыр сақтау.

毡(氈、氍)zhān Киіз①~帽|~靴
Пималар|擀~. Киіз басу②(Zhān)

【зат】фамилияға қолданылады.

【毡房】zhānfāng Киіз үй

【毡子】zhān·zi Көрпелер

[栳] zhāntán)Жан тан

旃 zhān Жібек баннері

粘 zhān Ұстану【ет.】①麦芽糖~在
一块儿了.Мальтозтар бірге ұстанып
отыр②~信封.Таяқ конверттер

【粘连】zhānlián Адгезия【ет.】①把
由于潮湿而~的纸张一层一层仔细地揭
开. Дымқыл адгезия қағазын жік-
жіктеп ақырын ашты.③这件事跟他们
没什么~.Бұл сұрақ олармен бірге
адгезия емес.

【粘帖】zhāntiē Қою, қыстыру
【ет.】~标语.Ұранды қою

谄(諂)zhān Сандырақ ~ 语.
Сандырақ

【谄妄】zhānwàng Сандырақ

【谄语】zhānyǔ Сандырақ

瞻 zhān ① қарау, көру: 观~ /
тамашалау|高~远瞩/ алысқа көз
жіберу. ② (Zhān) 【зат】 фамилияға
қолданылады.

【瞻顾】zhāngù <书>【ет.】 көз жіберу,
ойлану, толғану.

【瞻礼】zhānlǐ Католиктік мереке,
католиктер күні

【瞻念】zhānniàn【ет.】 Ойлану,
толғану: ~前途/Болашағын оқу.

【瞻前顾后】zhānqiánghòu Тым
байқағыш болу, әр нәрсені байқап
жасау, бәрінен қорқу, әр жасаған
қадамынан сескену.

【瞻望】zhānwàng Қарау【ет.】 ~
前途.Болашағын көздеу, алдына ой
тастау.

【瞻仰】zhānyǎng . құрметпен ақарау.

zhǎn

斩(斬)zhǎn Қию ①~草除根 Құрту|
披荆~棘 Барлық бөгеттерге төтеп
беру|~断侵略者的魔
爪.Басқыншылардың тырнақтарын
кесу.

【斩仓】zhǎncāng Жойылған

【斩草除根】zhǎncǎochúgēn Жою,
құрту

【斩钉截铁】zhǎndīngjiétiě Мәнерлі

【斩获】zhǎnhuò Табыс, пайда【ет.】
下半场比赛, 双方俱无~.Жарыстың
жартысында екеуіне табыс жетіспеді.

【斩假石】zhǎnjiǎshí Жалған тасқа
ауыстыру

【斩首】zhǎnshǒu Басын алу

戩(戩)zhǎn <书>同“盩”.

颯(颯)zhǎn <书>风吹使颤【ет.】.

盩(盩)zhǎn①酒~.②【мөл.】一~电灯.

展 zhǎn Көрме ①舒~ Тарту|伸~
Тарту|开~ көрме өткізу, ашу|愁眉
不~. Көңілісіз, бұртиған, қабағын
түйген ②一筹 Ештеңе істеуге
мұршасы жоқ ③~期 Кеңею④~出
Көрме|预~ Алдын ала көрсету|
画~. Сурет көрмесі⑤(Zhǎn)【зат】
фамилияға қолданылады.

【展板】zhǎnbǎn Панелдер 布置~.
Панель компоновтері

【展播】zhǎnbō【ет.】电视台举办迎
春文艺节目~.

【展翅】zhǎnchì Алдын ала кәсіби
дайындық【ет.】 ~ 高飞.Кәсіби
дайындықтың жоғарылауы.

【展出】zhǎnchū Қосымша【ет.】他
的美术作品即将~.Өз көркемөнер
шығармаларын көрмеге шығару.

【展点】zhǎndiǎn Жәрмеңке

【展馆】zhǎnguǎn Павильон【зат】①
农业展览会设有五个~.

Ауылшаруашылық көрмесі 5
павильондардан тұрады.②展览馆的简
称. Көрме залын қысқарту.

【展柜】zhǎnguì Витрина

【展缓】zhǎnhuǎn Баулату, қоя тұру
【ет.】行期一再~ Кетуді келесі
жолға қалдыру, кетумен баяулату

【展会】zhǎnhuì Көрмелер

【展开】zhǎn//kāi Ашу, айқара ашу
【ет.】①~画卷. Суреттерді ашу
②~竞赛 Жарыс ашу|~辩
论.Таластар, дебат

【展宽】zhǎnkuan Кеңейту【ет.】~
马路.Жолды кеңейту

【展况】zhǎnkàng Көрме шарттары

【展览】zhǎnlǎn Көрме【ет.】~馆
Көрмелер|~会 Жәрмеңке мен
көрмелер|摄影~. Фотокөрмелер

【展览馆】zhǎnlǎnguǎn Көрме көрсету
залы

【展露】zhǎnlù Көрсету【ет.】~才
华. Өзінің дарынын көрсету

【展卖】zhǎnmài【ет.】新款羽绒服
正在~.

【展品】zhǎnpǐn Экспонат

【展评】zhǎnpíng【ет.】影视作品~.

【展期】zhǎnqī Кідірту, баяулату,
ұзарту【ет.】报【зат】工作~至五月
底结束.Жұмыстарды тіркеу жұманың
аяғына, соңына дейін созылды.

【展期】zhǎnqī Ұзарту【зат.】 ~
为十五天. 15 күнге ұзарту

【展区】zhǎnqū Көрме【зат.】电脑~
Компьютер көрмесі|北京~.
Пемесікин көр

【展商】zhǎnshāng Қатысушылар

【展神经】zhǎnshénjīng Айналып өту

【展示】zhǎnshìӨнім【ет.】~图纸
Суреттер бейнесі|作品~了人物的内
心活动.Жұмыста кейіпкердің ішкі
қызметі көрсетілген.

【展事】zhǎnshì Заттар көрмесі

【зат.】 节日期间～频繁.Күрортты уақытта заттар көрмесін өткізу бағдарламасы.

【展室】zhǎnshì Галерея【зат.】 汉【с.】文物～.Хан әулетінің мәдениет галереясы.

【展台】zhǎntái Шой тас

【展厅】zhǎntīng Зал

【展团】zhǎntuán Павильон

【展望】zhǎnwàng Қарап шығу, қарап өту【ет.】① ~未来 Болашағын қарап шығу

【展位】zhǎnwèi Көрсету【зат.】 科技馆有二百个～.200 стендте ғылым және техника мұражайы көрсетілген

【展现】zhǎnxiàn Ашу, ашылу, көрсету, бейнелеу.

【展限】zhǎnxiàn Кідірту, ұзарту

【展销】zhǎnxiāo Сату көрмесі【ет.】～会|服装～.

【展性】zhǎnxìng тягучесть, ковкость

【展演】zhǎnyǎn Орындау【ет.】 华东地区优秀剧目～.Шығыс Қытайдың әйгілі қойылымдары, орындаулары.

【展业】zhǎnyè【ет.】 广泛运用直销、营销、【с.】办三种～手段.Үш көрме индустриясынан сату, маркетинг т.б. көрмелерді қолдану.

【展映】zhǎnyìng【ет.】 新片～. Фильмдер

【展转】zhǎnzhuǎn 见 1712 页【辗转】. 崭(崭)zhǎn Марка① 滋味真～.Нағыз бренд үлгісі

【崭露头角】zhǎnlùtóujiǎo Пайда болу

【崭新】zhǎnrán Бренд

【崭新】zhǎnxīn【сын.】 Жаңа, тың: ~的大楼/ жаңа ғимарат | ~的衣服 Жаңа киім үлгісі | ~的时代 Жаңа заман

展 zhǎn Сүрту【ет.】 ~布 Асхана орамалы | 纸上落了一滴墨, 拿吸墨纸来～. Парактың үстіне қара паста тамып кетті, орамалмен үстінен сүртіп жіберу.

【展布】zhǎn·bù Асхана орамалы.

【辗转】(展转)zhǎnzhuǎn Өшірілу, айдалу【ет.】① ~反侧 Айдалу | ~不眠. Ұйқысыздықтан бір жақтан екінші жаққа аунау. ② ~流传 Өшірілген күнтізбе | ~于北京、上海、广东等地. Шанхай, Пекин, Гуандунға айдалды.

【辗转反侧】zhǎnzhuǎnfāncè

Ұйқысыздықтан бір жақтан екінші жаққа аунау.

zhàn

占(佔)zhàn иемдену, басу, жаншу

【ет.】① 霸～/күшпен басып алу | 强～ Озбырлық жасау | 攻～ Ұсталғандар | ~座位. Орын алу② ~优势 Үстем етушілер | ~上风 Жоғары | 赞成的 ~多【сан.】.Парламент мүшелері

【占据】zhànjù басып алу, отарлау【ет.】 ~地盘/жерін басып алу

【占领】zhànling. Иелену, басып алу, монополиялау【ет.】① ~市场 Базарда үстемдік ету | 开拓和～新的科技领域.Ғылым және техниканың жаңа саласын ашу және иемдену.

【占便宜】zhànpiányi пайдалану① 你个子高, 打篮球～.Сенің бойың өте биік, баскетбол ойнау үшін.

【占先】zhàn//xiān Бірінші орынға ие болу, басқаларды озып шығу.【ет.】 这个月的竞赛, 他们小组～了.Бұл айдың жарысы топ үшін басымдылық болды.

【占线】zhàn//xiàn Бос емес【ет.】 —【жал.】 拨了几次, 他家的电话都～.Қанша рет телефон шалса да, үнемі бос емес.

【占用】zhànyòng Алу, бірдеңеге ие болу.【ет.】 不能随便～耕地 | ~一点儿时间, 开个会. Кішкентай тырысты ашу, аз уақыт алады.

【占优】zhànyōu Иелік етушілерге【ет.】 甲队在实力上明显～.Топқа иелік етушілерге активті болу керек.

【占有】zhànyǒu бірдеңеге ие болу, иелік ету.【ет.】① 农业在国民经济中～重要地位. Қытайдың ауылшаруашылығы ұлттық экономикада басты орынға ие.③科学研究必须～大【мөл.】 材料.Ғылыми зерттеулер көп материалдарға ие болуы керек.

【占有权】zhànyǒuquán Иелік ету құқы. 栈(棧)zhàn Айдама① 马～ Жылқы айдамасы | 羊～. Қой айдамасы②棧道.

【棧道】zhàndào таулы жолдардан өту.

【棧房】zhàn fāng Склад, қойма

【棧桥】zhànqiáo эстакада

战-1(戰)zhàn Соғыс① 宣～ Соғыс жариялау | 停～/ тоқтату | 持久～ Созылмалы соғыс ◇ 商～.

Коммерциялық соғыс② ~胜 Жеңу | 百～百胜 Жеңімпаздық | 愈～愈勇/ майдандасқан сайын ерлей түсу. ③

(Zhàn)【зат】 фамилияға қолданылады. 战-2(戰)zhàn 寒～ / Дүркіреу | 打～ Соғыс күресі | 胆～心惊 /Қорқыныштан дірілдеу

【战败】zhàn bài Жеңілу【ет.】① ~国 мемлекет жеңісі

【战备】zhàn bèi Соғыс дайындығы қажет. Соғыс дайындығын күшейту.

【战表】zhànbiǎo【зат.】 下～◇市篮球队已经递来了～.

【战场】zhànchǎng Соғыс орны, соғыс алаңы【зат.】 开赴～Соғыс алаңына бара жатты | 抗洪～.Соғыс алаңын басу

【战车】zhànchē. Соғыс арбасы

【战船】zhànchuán соғыс кемесі

【战刀】zhàndāo Пашка

【战地】zhàndì Фронт, зона, соғыс қозғалыстары【зат.】 ~医院 | 参赛队已大半抵达～.

【战抖】zhàndǒu Дірілдеу, қалтырау【ет.】 浑身～.Бар денемен қалтырау.

【战斗】zhàn dòu Күрес①【зат.】 一场激烈的～.Өштік күрес②【ет.】 ~力 Жауынгерлік тиімділік | ~英雄 | 同敌人～到底. Жаумен күресу③ ~性 Жауынгерлік | ~在抗洪救灾的第一线. Тасқынмен күресу.

【战斗机】zhàn dòu jī Құртушы

【战斗力】zhàn dòu lì Жауынгерлік тиімділік【зат.】 科技强军, 提高部队的～ Әскерді күшейту, жауынгерлік тиімділікті жетілдіру.◇这支年轻的球队有很强的～. Жас топ жауынгерлік тиімділікке ие болады.

【战斗员】zhàn dòu yuán Комбатанттар

【战犯】zhàn fàn Соғыс қылмыскері

【战俘】zhàn fú Әскери тұтқындар【зат.】 遣返～.Әскери тұтқындарды репатриациялау.

【战歌】zhàngē Соғыс әнұраны, әскери ұран.

【战功】zhàngōng【зат.】 屡立～ Әскери ерлік жасауға лажды жоқ. | ~显赫.Әйгілілікті қолдану.

【战鼓】zhàngǔ Дабылшы

【战国】Zhànguó Соғысушы патшалықтар
 【战果】zhànguǒ Жеңіс 【зат.】 ~辉煌.Жетістік
 【战壕】zhànáo Транш
 【战火】zhànhuǒ Соғыс өрті
 【зат.】 ~纷飞/ соғыс өрті қаулаған...
 【战祸】zhànhuò Соғыс апаттары
 【зат.】 ~ 【жал.】 年.Соғыс апат жылы.
 【战机】zhànjī От ашуға қолайлы уақыт 【зат.】 ① 抓住~. Ұшақты атып түсіру үшін қолайлы уақыт ② 泄露~.Жауынгерді атып түс
 【战绩】zhànjì 【зат.】 以全胜~夺冠.Іру үшін қолайлы уақыт.
 【战舰】zhànjiàn Әскери кеме
 【战局】zhànjú әскери жағдай, Соғыс жағдайы. 【зат.】 扭转~.Кері ахуал
 【战具】zhànjù Қару
 【战况】zhànkuàng соғыс ахуалы
 【战力】zhànli 海军~ | 增强~.
 【战利品】zhànlipǐн Соғыс табысы
 【战例】zhànli 【зат.】 光辉~ | 淝水之战是中国历史上以少胜多的著
 【зат.】 ~.
 【战栗】(颤栗)zhànli Бар денемен қалтырау, дірілдеу.
 【战列舰】zhànlièjiàn Линейлік кеме
 【战乱】zhànluàn Соғыс кезіндегі келеңдіктер.
 【战略】zhànluè стратегия, ұстаным
 【зат.】 ① ~ 部署 | ~ 防御 . Стратегиялық оборона ② 革命~ | 全球~.
 【战略导弹】zhànluèdǎodàn
 【战略物资】zhànluèwùzī
 【战马】zhàn mǎ әскери жылқы, ат.
 【战勤】zhànqín әскери тапсырма
 【战区】zhànqū Әскери алаң
 【战胜】zhànshèng Жеңу, біреуді жеңу, жеңіске жету. 【ет.】 ~ 顽敌 Жауын жеңу. ~ 困难.Қиындықты жеңу.
 【战时】zhànshí Соғыс уақыты, соғыс уақытында
 【战士】zhànshì Жауынгер 【зат.】 白衣~ Дәрігерлік қызметші
 【战事】zhànshì Соғыс
 【战术】zhànshù Тактика
 【战术导弹】zhànshùdǎodàn
 【战线】zhànxiàn Фронт, фронт сызығы 【зат.】 缩短~ ◇ 农业~

ауылшаруашылық фронт | 思想~.
 【战役】zhànyì Операция, күрес
 【战鹰】zhànyīng 【зат.】 只见四只~直冲云霄.
 【战友】zhànyǒu Әскери серік, дос
 【зат.】 老~ Ескі серік | 亲密~.
 【战云】zhànyún Соғыс бұлты
 【зат.】 ~ 密布.
 【战战兢兢】zhànzhànjīngjīng Қорқынышта жүру, қалтыраумен, дірілдеумен болу.
 【战争】zhànzhēng Соғыс
 站-1 zhàn Тұру ① 【ет.】 请大家坐着, 不要~起来 Барлығыңыз отырыңыздар, тұрып тұруға болмайды. ② (Zhàn) 【зат.】 фамилияға қолданылады.
 站-2 zhàn ① 【ет.】 车还没~稳, 请别着急下车.Көлік әлі тоқтаған жоқ, алаңдамай көліктен шыға беріңіз. ② 【зат.】 火车~ Поезд аялдамасы | 汽车~ Автобус аялдамасы | 北京~ Пекин аялдамасы | 车到~了. Көлік аялдамаға келіп тоқтады. ③ 【зат.】 粮~ Сатылым базасы | 保健~ денсаулық пункт | 气象~.
 【站队】zhàn//duì Кезекке тұру 请大家站好队.Барлығыңыз жақсылап кезекке тұрыңыздар.
 【站岗】zhàn//gǎng Күзетте тұру
 【站柜台】zhànguìtái Бөлімде тұру
 【站立】zhànli Тұру 【ет.】 ◇ 中国人民~起来了.Қытай халқы тұрып шыға келді.
 【站牌】zhàn pái Тоқтау
 【站票】zhànpiào Тұрған жер билеті
 【зат.】 打~.Тұрған жерге билет алу.
 【站台】zhàn tái Перрон
 【站住】zhàn//zhù Тоқтау, тоқтату.
 【站住脚】zhàn//zhùjiǎo ① 他跑得太快, 一下子站不住脚. Оның жүгірісі өте қатты, сәлден соң аяғында тұра алмай қалды. ② 忙得站不住脚. ③ 那篇文章的论点是能~的.Мақаланың аргументі аяғында тұра алады.
 绽(綻)zhàn Пурпурный 【ет.】 破~ Қате | 开~ Ашық гүлдер
 蘸 zhàn Малу 【ет.】 ~ 水钢笔 Қаламды суға малу | ~ 糖吃 Қантқа малып жеу
 【蘸火】zhàn//huǒ 〈口〉 【ет.】 淬火.

zhāng

【张】(張)zhāng ашу ① 【зат.】 ~ 嘴 аузын ашу ~ 弓射箭 Жебені тартып, садақ ату. | ~ ~ 弛.Релаксация ② ~ 灯结彩 Безендірілген | 大~ 筵席.Үлкен той, мереке ③ 东~ 西望.Қарау ⑤ 新~ Жаңа компания | 开~.Ашу ⑥ 【мөл.】 a) ~ ~ 纸 Қағаз | 两~ 画 Екі сурет | 三~ 铁板. Үш темірb) ~ ~ 床 Төсек | 四~ 桌子 төрт үстел c) 两~ 嘴 екі ауыз | ~ ~ 脸.Бет d) ~ ~ 弓. Жебе ⑦ (Zhāng) 【зат.】 фамилияға қолданылады.
 【张榜】zhāng//bǎng 【ет.】 ~ 公布 Хаттар | ~ 招贤. тапсырмалар
 【张本】zhāngběn Алдын ала жоба беру, алдын ала дайындау
 【张大】zhāngdà Үлкейту 〈书〉
 【ет.】 ~ 其事 Жұмысты көбейту, үлкейту | ~ 其词.Көбейту, асыра айту, асыра сілтеу.
 【张灯结彩】zhāngdēngjiécǎi Безендіру
 【张挂】zhāngguà Қою, белгілеу
 【ет.】 ~ 地图 Картадан белгілеу | ~ 蚊帐.Москитке қарсы торлар қою.
 【张冠李戴】ZhāngguānLǐdài Дұрыс жасамау.
 【张皇】zhāng huáng 〈书〉 Түсінбей қалу, абдырап қалу 【сын.】 神色~ Түсінбей қалған көзқарас
 【张口】zhāng//kǒu Сөз жоғалту
 【张口结舌】zhāngkǒujiéshé Сөз жоғалту, неайтарын білмей қалу, айтуға сөз таппау.
 【张狂】zhāngkuáng Жеңілтек 【сын】 举止~.Өзін жеңілтек ретінде ұстау, жеңілтек мінезді.
 【张力】zhānglì Тылсым күш.
 【张罗】zhāng•luo Қамдану, әуре болу. 【ет.】 ① 要带的东西早点儿收拾好, 不要临时~ Өзімен алатын заттарды алдын ала дайындап қою, соңғы уақытта жинап әуре болмау. ② 他们正~ 着婚事.Олар үйлену тойы мәселесімен әуре болып жүр.
 【张目】zhāngmù Көзін ашу, көзін бақырайту. 【ет.】 ① ~ 注视 Біреуге ала көзімен қарау.
 【张三李四】ZhāngSānLǐSì Әркім, біреу, әрбір.
 【张贴】zhāngtiē кілейлеу, жабыстыру.

【et.】 ~告示.Жарнама плакаттарын жабыстыру.

【张望】zhāngwàng Жан-жағына қарау.

【张牙舞爪】zhāngyáwǔzhǎo Тырнағын көрсету, тісін,тырнағын көрсетіп қолымен жан-жаққа сермеу.

【张扬】zhāngyáng тарату【et.】 四处~.Барлық жерге тарату

【张嘴】zhāng//zuǐ аузын ашу, сөйлеу.

【et.】 ① 你一~,我就知道你要说什么.Сен аузыңды енді аша бастағанда, не айтарынды біліп тұрғанмын.② 向人~,怪难为情的.Адамдарға айтуға ол қиналды.

章-1 zhāng ① тарау, бап, бөлім: 乐~Өлең қайырмасы | ~节/ бөлімдер мен тараулар. ②.Келісімге келу, ③(Zhāng)

【зат】 фамилияға қолданылады.

章-2zhāng Басу, қол①【зат.】 盖~. Қол кою②领~ Пеглица, тіктеме | 臂~.Қол значогі

【章草】zhāngcǎo уставная скоропис

【章程】zhāngchéng Устав, шарт

【章法】zhāngfǎШығарма, жүйе, жоспар.【зат.】 ① 他虽然很老练,这时候也有点乱了~.Ол қатайғанымен коса, осы уақытта шатасып қалды.

【章回体】zhānghuítǐ Әдеби шығарманың түрі, сол шығармада әр бөлімнің тақырыбы болады.

【章节】zhāngjié бөлімдер, параграфтар.

【章句】zhāngjù【зат.】 ① ~之学.

【章鱼】zhāngyú Сегізаяқ

【章则】zhāngzé Регламент, шарттар

彰 zhāng Түсінікті, белгілі

【彰明较著】zhāngmíngjiào zhù Тым белгілі, өте белгілі.

【璋 zhāng Құда

樟 zhāng Камфарлық ағаш

【樟脑丸】zhāngnǎowán Нафталин

蟑 zhāng [蟑螂] (zhāngláng) Тарақан

zhǎng

长-1(長)zhǎng Үлкен①【сын.】 年~Жыл үлкенірек | 他比我~两岁.Ол менен екі жасқа үлкенірек②~兄 Ең үлкен аға. | ~子.③【сын.】 叔叔比侄子~一辈.Ағасы немересінен бір ұрпаққа үлкенірек.④ 部~ Бөлім басшысы | 校~ Мектеп директоры

长-2(長)zhǎng Өсу【et.】 ① ~锈 | 山上~满了青翠的树木.② 杨树~得快 Ағаштың өсуі өте жылдам. | 这孩子~得真胖.Бұл бала толық болып өсті.③ ~见识 Жан-жақтылығын дамыту, ойлау қабілетін дамыту. | ~一智.Ойын дамыту, өрістету.

另见 151 页 cháng.

【长辈】zhǎngbèi Үлкен, алдыңғы ұрпақ.

【长膘】zhǎng // biāo Толу, майға толу

【长房】zhǎngfáng Туыстың үлкен ттамыры, сызығы

【长官】zhǎngguān Бастық, командир

【长机】zhǎngjī бастап келе жатқан ұшақ

【长进】zhǎngjìn Дамыту, прогресстеу

【et.】 技艺大有~.Технологияны дамыту

【长老】zhǎnglǎo Құрметті карт, карт, монах

【长亲】zhǎngqīn Үлкен туыс

【长势】zhǎngshì Өсімдіктердің өсімі

【长孙】zhǎngsūn Үлкен немере

【长相】zhǎngxiàng Түр

【长者】zhǎngzhě Үлкен, Құрметті

【长子】zhǎngzǐ【зат.】 Үлкен ұл

【涨】(漲)zhǎng көтерілу, өсу, биіктеу【et.】 水~船高 Су көтеріліп, кемені жоғарылаты. 物价上~. зат бағасы көтерілді.

【涨潮】zhǎng // cháo Саға

【涨风】zhǎngfēng. Зат бағасының өсу ақуалы, бағалардың көтерілу тенденциясы

【涨幅】zhǎngfú【зат.】 物价~不大.

【涨落】zhǎngluò【et.】 潮水~ | 股价~◇人气~.

【涨势】zhǎngshì【зат.】 ~强劲.

【涨停板】zhǎngtíngbǎn

掌 zhǎng Алақан①【зат.】 鼓~ Қошеметтер | 易如反~ Баяу, ақырын | 摩手拳擦~ Жұдырықтан алақанын ашу②【et.】 ~嘴.Жақтан тарту③【et.】 ~舵 Биікте | ~印 Қол кою | ~大权. Тамақтану үшін④【зат.】 熊~ Аю қолы⑥(~儿)【зат.】 前~儿 Алдыңғы қол | 后~儿 Артқы қол (Zhǎng)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【掌灯】zhǎng // dēng Қолында шамды ұстау【et.】 ① 天黑了, 该~

了.Күн қараңғыланды, шамды жағу керек.

【掌舵】zhǎngduò Рульді ұстау

【掌故】zhǎnggù Бұрынғы болған болыстар【зат.】 文坛~.Бұрынғы әдебиетте болған болмыстар.

【掌管】zhǎngguǎn Басқару, билік ету【et.】 各项事务都有专人~.

【掌柜】zhǎngguǐ Бөлім бастығы

【掌权】zhǎng // quán Билікті өз қолында ұстау

【掌上电脑】zhǎngshàngdiànnǎo Сүйікті компьютері

【掌上明珠】zhǎngshàngmíngzhū Сүйікті қызы

【掌勺儿】zhǎng // sháo аға аспаз, шеф-повар, аспаз, асхананы басқару

【掌声】zhǎngshēng Қошемет

【掌握】zhǎngwòИе болу, түсіну, ұйғару【et.】 ①~技术 Технологияны ұйғару | ~理论 Талқыны түсіну | ~原则 принципті ұйғару

【掌心】zhǎngxīn Алақан

【掌印】zhǎng // yìn Барлық жұмыстарды басқару

【掌灶】zhǎng // zào Асхананы билеу.【et.】 ~儿的/ аспаз.

【掌嘴】zhǎng // zuǐ Жақтан тарту, шықшыттан перу.

zhàng

丈 -1zhàng. Ұзындық өлшемі. (3,33 метрге тең) ①【мөл.】 清~ жер өлшемі | 春耕前要把地~完.Көктем алдында жер өлшеуді аяқтау керек.

丈 2zhàng Ата ① 老~.Ата② 姐~(姐夫).Әпкесінің күйеуі

【丈夫】zhàngfū Күйеу【зат.】 大~ Нағыз күйеу

【丈夫】zhàng·fu Күйеу

【丈量】zhàngliáng Өлшеу【et.】 ~地亩.Участокті өлшеу

【丈母娘】zhàng·muniáng Құдағи

【丈人】zhàngren Құда

【丈人】zhàng·ren Құда

仗 1zhàng Ұстау ① 仗~ | 明火执~. ② ~剑. Қылыш ұстау③【et.】 狗~人势 Өз беделін пайдалану.

仗 2zhàng Соғыс【зат.】 胜~ Женіс | 败~ Женіліс | 这一~打得真漂亮 Үлкен жетістіктерге жету.

【仗胆】zhàng // dǎn Күрес

【仗势】zhàng // shì Беделін пайдалану【ет.】 ~欺人.Қорқыту
 【仗恃】zhàngshì Соғыс
 【仗义】zhàngyì①〈书〉【ет.】 ~执言.②【сын】为人~.
 【仗义疏财】zhàngyìshūcái Қолы ашық
 【仗义执言】zhàngyìzhíyán Әділеттікті қолдау, әділеттік үшін сөз сөйлеу.
 杖 zhàng Ұстану, сүйену① 扶~而行. Таяққа сүйеніп жүру② 擗面~ | 拿刀【ет.】 ~. Таяқты да, пышақты да қолданысқа жіберу.
 帐(帳)zhàng Есеп① 蚊~ 蚊 | 营~ Палаткалар | ~篷◇青纱~.Палаткалар ②同“账”.
 【帐幕】zhàngmù Палатка
 【帐篷】zhàng·péng Палатка
 【帐子】zhàng·zi Перде
 账(賬)zhàng【зат】 есеп, қарыз, несие 记~/ карызды жазу.
 【账本】zhàngběn Кітаптар
 【账簿】zhàngbù Бухгалтерлік сату кітабы
 【账册】zhàngcè Кітап
 【账单】zhàngdān Есеп
 【账房】zhàngfáng Бухгалтер, контора
 【账号】zhànghào Есеп
 【账户】zhànghù Есеп
 【账面】zhàngmiàn(~儿) Балансты баға【зат.】 先把~弄清, 再去核对库存. Балансты бағаның біріншісі инвентарь тексеріліміне жұмсалады, кетеді.
 【账目】zhàngmù Есеп【зат.】 清理~ Есептерді тазалау | 定期公布~ Есепшотты мезгілінде басу, шығару.
 胀(脹)zhàng кеңею, үлкену, үрлену.①【ет.】 热~冷缩. Кеңейіп қысылды.肚子发~. Іші кеңейді.
 【胀库】zhàngkù Кітапхананың кеңеюі.
 涨(漲)zhàng Өсу, өсім.【ет.】①固 豆子泡~了.② 他的脸~得通红. Оның беті қызарып шыға келді.③ 钱花~了(超过收入或预计) Белгіленген ақшадан көп кетіріп алу. | 把布一【мөл.】, ~出了半尺. Матаны өлшеген кезде, артық кесілгені байқалды.
 障 zhàng Кедергі жасау, кедергі ① ~碍 Кедергі | ~蔽. Вазоспазма ② 屏~

Барьер | 路~.Тексеру- өткізбелі пункт
 【障碍】zhàng'ài ①【ет.】 ~物.Кедергі, барьер, тас②【зат.】 排除~ Кедергілерден құтылу | 扫清~.Кедергілерден тазалау.
 【障蔽】zhàngbì Кедергі【ет.】 ~视线.Көз вазоспазмасы.
 【障眼法】zhàngyǎnfǎ Көзден таса қылдыру үшін, көрінбейтін қылықтар жасау, құтылу үшін жасалған істер.
 【障子】zhàng·zi Қоршам【зат.】 树~ Тал қоршамы, талдарды қоршау.
 幛 zhàng Жібектелген панно
 【幛子】zhàng·zi Панно
 嶂 zhàng Тау биіктігі
 瘴 zhàng Миазма. ~疔. Миазмалық аурулар
 【瘴疔】zhànglì Миазмалық ауру
 【瘴气】zhàngqì Миазмалар

zhāo

招 1zhāo Шалағай①【ет.】 ~手 Қолымен бұлғау, сілтеу | ~之即来. Кез келген уақытта телефон шалу.②【ет.】 ~领 Ұмыту | ~考 Бос орындар, бос қызметтер. | ~留学生. Шетел студенттерін жинау, толтыру.③【ет.】 ~灾 Апат шалағайы | ~苍蝇. Бұл адым ұшқан құстай басып бара жатыр.
 【招安】zhāo'ān Көтерілісшілерді жеңілуге шақыру.
 【招标】zhāo // biāo Аукцион , сатылым жариялау.
 【招兵】zhāo // bīng солдаттарды жинау, тарту.
 【招兵买马】zhāobīngmǎimǎ әскери күштерді жинау, іскери күшпен айналысу, әскери күштерді дайындау.
 【招待】zhāodài Шақыру,, қабылдау【ет.】 ~客人 Қонақ шақыру | 记者~会. Тілшілерді қабылдау.
 【招待所】zhāodàisuǒ Турбаза, қонақ үй.
 【招风】zhāo // fēng Көпшіліктен тыс адамдардың көңілін аудару.
 【招抚】zhāofū Көтерілісшілерді жеңілуге шақыру.
 【招工】zhāo // gōng ~启事.
 【招供】zhāo // gòng Шынын айту
 【招股】zhāo // gǔ Пай жинау, Акцияға тіркеу жинау.

【招呼】zhāo·hu【ет.】 Біреуді шақыру 远处有人~你/Алыста біреу сізді шақырып жатыр.
 【招魂】zhāo // hún Өлген адамдардың жанын шақыру, спиритиммен айналысу.
 【招架】zhāojià Біреуге қарсылық көрсету, біреудің жұдырығынан қорғану.【ет.】 ~不住 Қарсылық көрсете алмай.
 【招考】zhāokǎo Қабылдау【ет.】 ~新生 | ~学徒工.
 【招徕】zhāolái Көңіл аудару【ет.】 ~顾客.Потенциалды қонақтар
 【招揽】zhāolǎn көңіл аударту【ет.】 ~生意. Сағып алушылардың көңілін аударту
 【招领】zhāolǐng Хабарлама жариялау【ет.】 ~失物.Жоғалған зат үш.ін хабарлама жариялау
 【招录】zhāolù【ет.】 公开~干部.
 【招募】zhāomù Жинау【ет.】 ~新兵.Жаңа отряд, топ жинау.
 【招女婿】zhāonǚ·xu Күйеу баласын үйіне алу.
 【招牌】zhāo·pái Ілеме
 【招盘】zhāopán Барлық кәсіпорынға сатып алушыны іздеу, жұмысты орта жолда тапсыру.
 【招聘】zhāorù Біреуді Жалдау【ет.】 ~技术人员.Технология жұмысшыны жалдау.
 【招惹】zhāo·rè Алдау【ет.】① ~是非.Өз-өзіне қиындықтар табу, іздеу.② 别~他 Оны алдама. | 这个人~不得. Бұл адамды алдай алмайсың.
 【招认】zhāorèn шынын айту
 【招商】zhāoshāng Оқушыларды қабылдау
 【招生】zhāo // shēng【ет.】 ~简章.Оқушыларды қабылдауда қысқаша заңдар.
 【招事】zhāo // shì Өз мойнына асу, қиындықтар іздеу.
 【招收】zhāoshōu Біреуді қабылдау, жинау.
 【招手】zhāo // shǒu Қолын бұлғау, сілтеу.
 【招贴】zhāotiē Хабарлама, бас бет.
 【招贴画】zhāotiēhuà Плакат
 【招贤】zhāoxián Капитуляцияға шақыру【ет.】 ~纳士. Кімді болсын жинай беру

【招选】zhāoxuǎn 【ет.】 таңдау, іріктеу. ~主持人 / теле (концерт) жүргізушіні таңдау.

【招眼】zhāoyǎn 【сын.】 көз тарту, жайнау: 大红的外衣很~ / қып-қызыл сырткімі көз тартып тұр.

【招摇】zhāoyáo 【ет.】 ~过市 | 这样做, 太~了.

【招摇过市】zhāoyáo guò shì Жолдан мақтана өту

【招摇撞骗】zhāoyáo zhuàng piàn Алдамшы істермен айналысу.

【招引】zhāoyǐn Көңіл аударту 【ет.】 ~顾客. Сағушылардың көңілін аударту.

【招灾】zhāo // zāi 【ет.】 ~ 惹祸. Жамандық пен бақытсыздыққа тап болу.

【招展】zhāozhǎn Даму

【招致】zhāozhì 【ет.】 ① ~意外的损失.

【招赘】zhāozhuì Күйеу баланы өз үйіне алу.

【招租】zhāozū Арендаға берілу, жалға берілу.

昭 zhāo ① ~彰 Белгілі (Zhāo) 【зат】 фамилияға қолданылады.

【昭然】zhāorán Түсінікті 【сын.】 天理~ | ~若揭 (指真相大明).

【昭示】zhāoshì Хабарлау, хабарлама 【ет.】 ~ 国人. Мемлекет адамдарын хабардар ету.

【昭雪】zhāoxuě Реабилитациялау

【昭彰】zhāozhāng Белгілі, әйгілі.

着(①招)zhāo Жүріс (~儿) 【зат】 高~儿 Жоғарғы жүріс

【着数】zhāoshù Жүрістер

朝 zhāo ① ~阳 Таңғы мезгіл, азанда

【朝不保夕】zhāobùbǎoxī Таңертен кешке не болатынын білмейсің, ертеңгі күнге сенім жоқ.

【朝发夕至】zhāofāxīzhì Таңертен шығып, кешке орнында болу, ат шаптырым жер, жақын жер.

【朝令夕改】zhāolìngxīgǎi Кешке қарай таңертең тапсырған мәселені алып тастау, таңертең бірдеңе тапсырса, кешке басқаны тапсыру.

【朝气】zhāoqì Қуатты, тірі, сергек, ширақ

【朝乾夕惕】zhāoqiánxītì Ерекше ынталықпен, тырысумен

【朝秦暮楚】zhāoqín mù chǔ Хамелеон сияқты өзгермелі, таңертең біреу,

кешке басқа.

【朝日】zhāorì Таңғы күн

【朝三暮四】zhāosānmùsì Таңертең бірдеңе, кешке басқа, аптасына жеті рет жұма.

【朝夕】zhāoxī Үнемі, күннен-күнге.

① 【үс.】 ~相处. ② 【зат.】 ~不保 | 只争~.

【朝霞】zhāoxiá. Таңғы таңатыс.

【朝阳】zhāoyáng Таңғы шығып бара жатқан күн.

zháo

着 zháo Ұсray, 【ет.】 ① 上~天, 下~地. Ауада шарықтау, іліну. ② ~风 Желге тап болу | ~凉. Суыққа тап болу. ③ 天黑了, 路灯都~了. Күн қараңғыланды, жолдағы шамдар жағылды. ④ 睡~了 Ұйықтап қалды. 另见 1720 页 zhāo; 1728 页 zhe; 1799 页 zhuó.

【着慌】zháo // huāng Қобалжу, уайымдау. 【сын.】 大家都急得什么似的, 可他一点儿也不~. Барлығы өте қатты қобалжуда, бірақ ол мүлдем қобалжып тұрған жоқ.

【着火】zháo // huǒ Жану, өрт.

【着火点】zháohuǒdiǎn Өрт нүктесі.

【着急】zháo // jí Уайымдау, абыржу. 【сын.】 别~, 有问题商 【мөл.】 着解决 Уайымдама, мәселе болса, талқылайық. | 时间还早, 着什么急? Уақыт әлі ерте, несіне уайымдайсың?

【着凉】zháo // liáng Суық тию 【ет.】 外面挺冷, 当心~ Дала суық, суық тигізіп алма.

【着忙】zháo // máng Асығу, абыру ① 【ет.】 时间还早着呢, 你着的什么忙? Уақыт әлі ерте емес пе, несіне асығудасың? ② 【сын.】 别~, 等我吃完了你再说 Асықпа, мен сөйлеп болған соң, сөйлейсің. | 听说孩子病了, 她心里有点~. Естуімше бала ауырып қалды, оның жүрегінде уайым бар.

【着迷】zháo // mí Шұғылану, хобби.

【ет.】 老爷爷讲的故事真 【ет.】 人, 孩子们听得都~了. Қарт ата сабак өткізген кезде, балалар аса қызығушылықпен тыңдайды.

【着三不着两】zhāosānbùzháoliǎng Ойланбай, тәуекелге бару, тәуекел ету.

zhǎo

爪 zhǎo Тырнақ 【зат】 ① 前~ Алдыңғы аяқ (жануарларға қатысты) | 鹰~ Бүркіт тырнағы. ③ (Zhǎo) 姓.

【爪牙】zhǎoyá Агент, лакей

找 -1zhǎo Іздеу, іздеу салу, қарау

【ет.】 ~人 / Адамды, біреуді іздеу.

找-2zhǎo 【ет.】 ~钱 Қалдық ақшаны қайтару.

【找补】zhǎo-bu Қосу, бірденені қосу

【ет.】 不够再~点儿 Тағы қосуға жетпейді | 话没说完, 还得~几句. Сөз аяқталмаған, тағы бірнеше сөйлем қосу керек.

【找茬儿】zhǎo // chā. Бірдеңеге килігу, жайдан-жай килігу үшін іс іздеу.

【找平】zhǎo // píng Терістеу

【找齐】zhǎo // qí Терістеу, бірденені терістеу.

【找钱】zhǎo // qián Қалған ақшаны қайтару

【找事】zhǎo // shì Қызмет іздеу

【找头】zhǎo-tou Қайтарым ақша.

【找寻】zhǎoxún Іздеу

沼 zhǎo Батпақ 池~ Батпақ | ~泽. Батпақ

【沼气】zhǎoqì Батпақты газ

【沼泽】zhǎozé Батпақ, балшық, лайсан, саздауыт.

zhào

召 1zhào Шақыру ① 【ет.】 他已被上级~回北京. Ол шақырған соң, Пекинге оралды. ② (Zhào) 【зат】 фамилияға қолданылады.

【召唤】zhàohuàn Біреуді шақыру 【ет.】 新的生活在~着我们. Жаңа өмір бізді шақыруда.

【召集】zhàojí Шақыру 【ет.】 ~人 Шақырушы.

【召见】zhàojiàn Аудиенция беру, шақыру,

【召开】zhàokāi Ашу, шақыру.

兆 1zhào Белгі, нышан ① 征~ | 不吉之~. Жаман белгі ② 瑞雪~丰年. Қардың көптігі- егіннің жақсы болуының белгісі ③ (Zhào) 【зат】 фамилияға қолданылады.

兆 2zhào 【сан.】 ① 一百万. Миллион ② 万亿. Триллион

【兆头】zhào·tóu【зат.】好~ Жаксы нышан. | 坏~ Жаман, нашар белгі | 暴风雨的~. Қатты жел- жаңбырдың белгісі.

照 zhào Жарық түсіру, шам жағу, сәуле түсіру.①【ет.】日~ Күннің жарығы | 阳光~ 在窗台上 Күннің жарығы терезеге түсіп тұр | 用手电筒~ ~. Қолдағы фонарикпен жарық түсіру.②【ет.】~ 镜子 Айнаға қарау. | 湖面如镜, 把岸上的树木~ 得清清楚楚. Көлдер жағалаудағы талдарды анық көрсетіп тұр.③【ет.】这张相片~ 得很好. Бұл сурет өте жаксы жарықтатылған.④小~ Кішкентай фото, сурет | 玉~. Сурет⑤【зат.】车~ | 护~ Паспорт | 牌~ лицензия | 取缔无~ 摊贩. Лицензиясы жоқ сатушыларға жаза шарасын қолдану.⑥~ 管 Қарау | ~ 应. Амқор болу.⑦关~ Қамқор болу, қарау | ~ 会. Ескертпе⑧查~ ДАЕ | 对~. Басқару⑨心~ 不宣. Үндемеу⑩【сөз алд.】~ 这个方向走. о,11【сөз алд.】~ 章办事 Бұл салада аталғандар | ~ 这个样子做. Суреттерді осылай жасандар. о,12 ~ 发 Әдеттегідей ақылы | ~ 搬. Көбейту. о,13 (Zhào)【зат】фамилияға қолданылады.

【照搬】zhàobān Көбейту, көшірме жасау.

【照办】zhào//bàn Солай жасау Өңірдің істері барлығы солай жасалды.

【照本宣科】zhàoběnxuānkē Заңға сүйену.

【照壁】zhàobì Кіреберістегі экран

【照常】zhàocháng Үнемі, үйреншікті

【ет.】一切~. Барлығы күнделіктіше②【үс.】~ 工作 Күнделікті жұмыс | 节假日~ 营业. Мереке күндері үйреншікті, әдеттегідей сату.

【照抄】zhàochāo Көшірме жасап алу.【ет.】①~ 一份. Бір көшірме жасап алу.②照搬.

【照度】zhàodù Жарқылдату

【照顾】zhào·gù Есепке алу.【ет.】①~ 全局 Барлық сөйлемдерді есепке алу. | ~ 各个部门. Барлық қонақтарды есепке алу.②我去买票, 你来~ 行李. Мен билет сатып алуға бара жатырмын, сени де есепке

алайын ба?③ ~ 病人 Ауырған адамға қамқор болу.

【照管】zhào·guǎn Қамқорлығына қалдыру.【ет.】~ 孩子 Балаларды қамқорлығына алу. | 这件事由他~. Бұл іс оның басшылығын керек етеді.

【照葫芦画瓢】zhàohú·lúhuàpiáo Көшіру, қайталау.

【照会】zhàohuì Нотифицировать

【照旧】zhàojiù Бұрынғыдай, баяғыша①【үс.】我们休息了一下, ~ 往前走. Бәз кішкене демалып алған соң, баяғыша жүреміз.

【照看】zhàokàn Қарау【ет.】~ 孩子 Балаға қарау | 你放心去吧, 家里的事有我~. Сен алаңдамай жүре бер, үйдің жұмысы менің қарауымда.

【照例】zhàolì Заң бойынша, әдеттегідей.【үс.】春节~ 放假三天 Көктем мерекесінде әдеттегідей 3 күн демалыс береді.

【照料】zhàoliào Қамқор болу【ет.】~ 病人. Ауру адамға қамқор болу.

【照临】zhàolín Жарқылдау【ет.】曙光~ 大地. Таң сәрісімен жер жарқылдады.

【照面儿】zhàomiànr Көріну①【зат.】互不~. Бір-біріне көрмеу

【照明】zhàomíng Иллюминация【ет.】~ 舞台~. Көрме иллюминациясы.

【照明弹】zhàomíngdàn Жарқылдағыш снаряд, бомбы

【照片】zhàopiàn Сурет

【照射】zhàoshè Сәулелену【ет.】植物需要阳光~. Өсімдіктер күннің көзіне сәулеленеді.

【照相】zhào//xiàng Суретке түсіру.

【照相机】zhàoxiàngjī Фотоаппарат

【照相纸】zhàoxiàngzhǐ Суретке түсіру қағазы

【照样】zhàoyàng(~ 儿) Үлгімен① ~ 画一张 Формат үлгісі | 照这个样子做. Осындай үлгімен жасау.

【照妖镜】zhàoyāojing Айна

【照耀】zhàoyào Сәулелендіру【ет.】阳光~ 着大地. Күннің көзі жерді сәулелендірді.

【照应】zhàoying Ортақкелісімге келу, келісу【ет.】互相~ Бір-бірімен келісімге келу.

【照应】zhào·ying Қамқорлық жасау, қарау.

罩 zhào Жабу①【ет.】天空阴沉沉地~ 满了乌云 Бұлттар күнді жапты, торлады. | 棉袄外面~ 着一件蓝布褂儿. Ватниктің сыртынан халат кию.②(~ 儿)【зат.】灯~ 儿 Лампылық абажур.

③袍~ 儿. Халат

【罩衫】zhàoshān Үстіңгі халат

【罩衣】zhàoyī Үстіңгі киім

【罩子】zhào·zi Покрышка

肇 zhào (肇)zhào①~ 事 Инцидент | ~ 祸. Апат②~ 始 Бастама | ~ 端. Жасау

③ (Zhào)【зат】фамилияға қолданылады.

【肇端】zhàoduān Бастама, жасау

【肇祸】zhàohuò Бүлдіру, апат

【肇始】zhàoshǐ Бастама

【肇事】zhàoshì Инцидент

zhē

折 zhē 〈口〉 Айналдыру, аудару.【ет.】①~ 跟头. Айналып құлап қалу.

②水太热, 用两个碗~ ~ ~ 就凉了. Су тым ыстық, екі стақанға кезектеп құйып отырғаннан су суыды.

【折腾】zhē·teng. Қинау, ауыру, жанға батуа, аунақшу, дөңбекшу,【ет.】①慢性病~ 人 созылмалы науқас қатты мазаны алады.

遮 zhē Жабу, қоршау【ет.】①~ 丑 Ұяттан тығылу | ~ 人耳目 Адамдардың көзінен таса қылу, адамдарға көрсетпеу. | ~ 不住内心的喜悦. Ішкі қуанышты көрсетпеу.

【遮蔽】zhēbì【ет.】树林~ 了我们的视线, 看不到远处的村庄. Қалың орман алыстағы ауылдардың көрінісін жауып тастады.

【遮藏】zhēcáng Жабу, қоршау.

【遮丑】zhē//chǒu Ұяттан кірер жер таппау, тығылу.

【遮挡】zhēdǎng Жабу①【ет.】~ 寒风 Желден жабу | 窗户用布帘~ 起来. Әйнек пердемен жабылды.

【遮盖】zhēgài Жамылдыру, жабу.【ет.】①路让大雪~ 住了. Жолың барлығы қармен жамылды.

【遮拦】zhēlán Жабу, жамылдыру【ет.】防风林可以~ 大风.

【遮羞】zhē//xiū【ет.】①~ 解嘲 Өзін күлкі қылудан сақтау

【遮羞布】zhēxiūbù фиговый листок
【遮掩】zhēyǎn Тығу, жабу.
【遮眼法】zhēyǎnfǎ Өтірік , көзбаяушылық іс
【遮阳】zhēyáng Фуражка, кепка

zhé

折 1zhé Сындыру ①【ет.】骨 ~ Сындыру | 把树枝 ~ 断了. 损兵 ~ 将. Филиалдар жабылды. ③ 曲 ~ Бұрылымдар | 百 ~ 不挠. Қырсықтық④【ет.】转 ~ Ауысу, айналым | 刚走出大门又 ~ 了回来. Жаңа шыққан есіктен айналып кіріп келді. ⑤ 心 ~. ⑥ ~ 账 Же нілдік | ~ 变. Фоторефрактивті
折 2(摺)zhé ①【ет.】~ 尺 Майыстырылатын, жиналмалы линейка | 她把信 ~ 好. Ол хатты жақсылап бүктеді.
【折半】zhébàn Жартылай қысқарту, азайту.【ет.】处理品按定价 ~ 出售. Жарты бағасына қысқарту.
【折变】zhébiàn【ет.】~ 家产.
【折尺】zhéchǐ Майыстырылатын линейка.
【折冲】zhéchōng Қарсыласын жеңу.〈书〉【ет.】~ 御侮 Қарсыласын қалдыру, жеңу.
【折冲樽俎】zhéchōngzūnzǔ Дипломатиялық жолмен табысқа жету.
【折叠】zhédié Жинау, бүктеу.【ет.】~ 衣服 Киімдерді бүктеу. | 把被褥 ~ 得整整齐齐. Көйлек мұқияты, жақсы бүктелген.
【折兑】zhéduì Ауыстыру.
【折服】zhéfu Көзқарасын өзгерту, сендіру, сенімін өзгерту.【ет.】① 大为 ~. Толық сендіру.
【折干】zhé // gān Сыйлықты ақшамен беру, заттың орнына ақшалай беру.
【折光】zhéguāng Жарық рефракциясы. ①【ет.】时【ес.】的 ~ Ғасыр жарық рефракциясы.
【折合】zhéhé Ауыстыру, алмастыру.【ет.】① 当时的一个工资分 ~ 一斤小米. ② 水泥每包五十公斤, ~ 市斤, 刚好一百斤. Әр цемент қабы 50 келі, қытайша санап аударғанда 100 цзин салмағына ие болады.
【折回】zhéhuí Артқа бұрылу, қайтып келу.

【折价】zhé // jià Бірдеңені ақшаға айналдыру.
【折旧】zhéjiù Амортизация, амортизациялау.
【折扣】zhé·kòu Жеңілдік, рефакция.
【折磨】zhé·mó Біреуді қорлау, азаптау【ет.】受 ~ Азапқа шыдау. | 这病真 ~ 人. Бұл ауру мына адамды азаптады.
【折扇】zhéshàn Жиналмалы желпеуіш.
【折射】zhéshè Рефракция
【折实】zhéshí Жеңілдікпен есепке алу.
【折受】zhé·shòu Азапқа шыдау.
【折算】zhésuàn шағу, айналдыру
【折线】zhéxiàn сынық сызық
【折腰】zhéyāo Тағзым ету, иілу.
【折账】zhé // zhàng Қарызынан құтылу, қарызын өтеу, қарызын жабу.
【折纸】zhézhǐ Қағаздан ойыншық жасау.
【折中】(折衷)zhézhōng Эклектика ~ 的办法. Келісімдік шешім
【折中主义】zhézhōngzhūyì Эклектизм
【折子】zhé·zi Кітап
【折子戏】zhé·zixì Спектакльдің бір бөлек бөлігі.
哲(詰)zhé Дана① ~ 人. Данагөй
【哲理】zhélǐ Философия
【哲人】zhérén Ойшыл
【哲学】zhéxué Философия
辄(輒、輒)zhé〈书〉Үнемі, әрқашан.
蛰(蟄)zhé
【蛰伏】zhé·fú Қысқы ұйқыға бату.
【蛰居】zhé·jū〈书〉Бөлек, тысқары өмір сүру.

zhě

者 1zhě ①【шыл.】сөз тудырушы жұрнақ 强 ~ / Күшті, мықты | 作 ~ Автор | 读 ~ Оқырман〈书〉【шыл.】二 ~ 必居其一 Екеуінің біреуі болу керек | 两 ~ 缺一不可 / екеуінің біреуі кем болса бомайды. ④〈书〉【шыл.】风 ~, 空气流【ет.】而成. Жел- ауа козғалысынан пайда болады. ⑥(Zhě)
【зат】фамилияға қолданылады.
者 2zhě【ес.】~ 番 | ~ 边.
锃(鍔)zhě. Германий (хим.)
【锃石】zhěshí
褶(襞)zhě (~ 儿)【зат.】百 ~ 裙 | 裤子上有一道 ~ 儿.

【褶皱】zhězhòu Складка, сборка
【зат

zhè

这(這)zhè Бұл, мына① a) ~ 孩子 Мына бала | ~ 地方 осы жер | ~ 时候. Сол уақытта) ~ 叫什么? Бұл қалай аталады? | ~ 是我们厂的新产品. Бұл біздің жаңа зауытымыз. ~ 也 想买, 那也 想买. Осыны да, ананы да сатып алғым келеді. ③ 我 ~ 就走 Мен осылай жүремін.
【这个】zhè·ge Мынау【ес.】~ 孩子 真懂事 Мына бала өте ақылды. ② 你问 ~ 吗? Сіз мынау туралы сұрап тұрсыз ба? | 他为了 ~ 忙了好几天. Анау - мынау дегенше күн де өтіп кетті. ③ 大家 ~ 乐啊! Барлығымыз күліп қалдық.
【这会儿】zhèhuìr Қазір, енді.【ес.】~ 雪下得更大了 Қар қатты жауып жатыр. | 你 ~ 又上哪儿去呀? 也说这会儿. Сен қайда кеттің? Неліктен мұны енді айтып отырсың.
【这里】zhè·lǐ Осында, мұнда【ес.】~ 没有姓洪的, 你走错了吧? Мұнда жол жоқ, сен кате жүріп кеттің бе?
【这么】(这末)zhè·me Солай【ес.】有 ~ 回事 Осындай жағдай болған | 大家都 ~ 说 Барлығы солай айтты.
【这么点儿】zhè·me diǎnr Сонша аз【ес.】~ 水, 怕不够喝 Соншалықты аз су, ішуге жетпей ме деп қорқамын. | ~ 路 一会儿就走到了. Соншалықты аз жол, шықсаң келіп қаласың.
【这么些】zhè·mèxiē Сонша көп, соншалықты.【ес.】~ 人 坐得开吗? Соншалықты көп адам мұнда отыра ала ма?
【这么样】zhè·meyàng Солай, сондай.
【这么着】zhè·mè·zhe Солай【ес.】~ 好 солай жақсы
【这儿】zhèr Осы уақыттан
【这山望着那山高】zhèshānwàng·zhènàshāngāo Біз жоқ жерде жақсы.
【这些】zhèxiē Бұл, осының бәрі【ес.】~ 就是我们的意见 Осының барлығы біздің көзқарасымыз.
【这样】zhèyàng (~ 儿) Солай, осылайша, солайша.

zhe

着·zhe【шыл.】① демеулік шылаулар (фой, жә, дә...): 他打~红旗在前面走 Ол қызыл байрақпен, жалаумен алда келе жатыр. | 他们正谈~话呢. Олар анда сөйлесіп жатыр. ② 大门敞~ Қакпа ашық. | 茶几上放~一瓶花. Үстелдің үстінде гүлдер тұр. ③ 你听~ Сен тыңда | 步子大~点儿 | 快~点儿写 Тезірек жаз | 手可要轻~点儿. Тек қолмен ақырын алу керек.

【着呢】·zhe·ne Ақ〈口〉【шыл.】他聪明~ Ол ақылды-ақ.

zhēn

贞(貞)zhēn Мінез-құлқы таза

【贞操】zhēncāo Мінез-құлқы таза.

【贞节】zhēnjié Мінез-құлқы таза.

【贞洁】zhēnjié Ұяты кетпеген, кіршіксіз.

针(針、鍼)zhēn Ине①(~儿)【зат.】绣花~ Тоқу инесі | 缝纫机~. Тігін машина инесі② 松~Қарағай инесі | 表上有时~、分~和秒~. Сағатта минуттік және секундтік сызық, бағдар бар.

【针鼻儿】zhēnbí Ине құлақшасы, ине тесігі

【针砭】zhēnbīan Ашу, айқару【ет.】痛下~ Қателерін түзеуге шешімді бел буу.

【针对】zhēnduì Біреуге қарсы, бірденеге қарсы,

【针锋相对】zhēnfēngxiāngduì Кешірілмес қарсыластық, диаметрлі орналасу.

【针箍】zhēngū Оймақ

【针剂】zhēnjì Ампуладағы препараттар.

【针尖儿对麦芒儿】zhēnjiānrduìmàimáng 两个人你一句, 我一句, ~, 越吵越厉害.

【针脚】zhēnjiǎo Тігіс【зат.】①~太大了 Тігістері тым үлкен

【针灸】zhēnjiū Инемен емдеу, күйдіру тәсілі.

【针麻】zhēnmá иглоанестезия, акупунктурлық анестезия

【针筒】zhēntǒng

【针头线脑】zhēntóuxiànnǎo Тігін құралдары

【针线】zhēn·xiàn Тоқу, қолшеберлік. 【зат.】学~.Қолшеберлікке үйрену.

【针眼】zhēnyǎn Ехидна

【针眼】zhēnyǎn 1. Уколдан қалған із 2. Теріскен

【针叶树】zhēnyèshù Қылқанжапырақ, қылқанжапырақ ағашы.

【针织品】zhēnzhǐpǐn Трикотаж, трикотаж бұйымдары.

侦(偵)zhēn Алдын ала тергеу жасау ~查.Алдын ала тексеру

【侦办】zhēnbàn Алдын ала тексеру жұмысы

【侦查】zhēnchá Тексеру

【侦察】zhēnchá Байқау, рекогносцировка【ет.】~兵 Байқаушы

【侦察机】zhēnchájī Байқағыш ұшағы.

【侦缉】zhēnjī Ізіне түсіп, тұтқынға алу.

【侦探】zhēntàn Тергеу жасау, тергеу жүргізу.①【ет.】~敌情.②【зат.】做侦探工作的人; 间谍.

珍(珍)zhēn Қадірлеу, құрметтеу, бағалау① ~本 Кітабын бағлау | ~品 Тауарын қадірлеу | ~禽

【珍爱】zhēn'ài Бағалау, қадірлеу.

【珍宝】zhēnbǎo Бағалы, алтын

【珍本】zhēnběn Сирек кітап

【珍藏】zhēncáng Бағалап ұстау①【ет.】历【ес.】【зат.】画 ежелгі ғасырдағы атақты кітаптарды бағалап ұстау.

【珍贵】zhēnguì Қымбат, бағалы【сын.】~的参考资料 Бағалы материалдар | ~的纪念品 / қымбат кәдесыйлар.

【珍品】zhēnpǐn Бағалы бұйымдар, сирек кездесетін заттар.

【珍奇】zhēnqí сиректік【сын.】大熊猫是~的【ет.】物.Үлкен панда өте сирек кездесетін жануар.

【珍禽】zhēnqín сирек құс

【珍视】zhēnshì Біреуді бағалау, қадірлеу.【ет.】~友谊 Достықты бағалау | 教育青年人~今天的美好生活.Бақытты өмірді қадірлеу.

【珍玩】zhēnwán Бағалы зат

【珍闻】zhēnwén Бағалы хабар【зат.】世界~.Әледік бағалы хабар

【珍惜】zhēnxī Біреуді Бағалау【ет.】~时间.Уақытты бағалау.

【珍馐】zhēnxiū〈书〉Ерекше ас

【зат.】~美味.也作珍羞.Ерекше дәм

【珍异】zhēnyì Сиректік, сирек

【珍重】zhēnzhòng Біреуді бағалау, қадірлеу.

【珍珠】zhēnzhū. Меруерт, маржан 帧(幀)zhēn(旧读 zhèng)

胗 zhēn Кіндік 鸡~儿 тауық кіндігі | 鸭~儿. Үйрек кіндігі

演(演)Zhēn

真 zhēn Шын, дұрыс①【сын.】~心诚意 Бұрмалаусыз, бүкпесіз. | 千~万确 Дұрыс | ②【үс.】时间过得~快!

Уақыт қалай тез өтуде!③【сын.】字音咬得~ | 黑板上的字你看得~吗? Тақтадағы сөздерді сн шынымен көріп отырсың ба?④ 写~ Фото | 传~.Факс 返(Zhēn)【зат.】фамилияға қолданылады.

【真诚】zhēnchéng Бүкпесіз, бұрмалаусыз【сын.】~的心意 Бұрмалаусыз жүректі. | ~的帮助.Бұрмалаусыз көмектесті

【真传】zhēnchuán Көлем шыны

【真谛】zhēndì Нағыз мағына, нағыз, бұрмалаусыз.【зат.】科学的 нағыз ғылымдар.

【真格的】zhēngé·de ~, 你到底去不去? | 你别再装着玩儿啦, 说~吧!

【真个】zhēngè〈方〉Шыныменен【үс.】这地方~是变了.Бұл жер шыныменен өзгерді.

【真果】zhēnguǒ нағыз жеміс

【真核生物】zhēnghé·shēngwù Эукариот

【真迹】zhēnjì Қолхат, нағыз қолымен қойылған қол.

【真金不怕火炼】zhēnjīnbùpàhuǒliàn Нағыз алтын оттан қорықпайды,алтын батпақта да жылтырайды.

【真菌】zhēnjūn Санырауқұлақ.

【真空】zhēnkōng Вауум, бос кеңістік.

【真理】zhēnlǐ Шындық

【真皮】zhēnpí Кориум

【真品】zhēnpǐn Нағыз

【真凭实据】zhēnpíngshíjù Негізгі дәлелдеме, сөзсіз дәлелдемелер, теріске шығара алмайтын дәлелдеме.

【真切】zhēnqiè Тура, нақты, айқын.

【сын.】① 看不~Нақты көрінбейді | 听得~.Нақты естідім.

【真情】zhēnqíng факт, дәлелдеме, шын.【зат.】① 了解~. Шынымен таныс②~实感 Шынымен сезіну

【真确】zhēnquè Дұрыс дәйек, мағлұмат 【сын】① 看得~ Дұрыс қарау | 记不~. Дұрыс есте сақтамаған
【真人】zhēnrén Киелі
【真实】zhēnshí Нағыз, нақты
【сын.】~的感情. Нақты сезіну
【真是】zhēn·shì Бде солай ма. ұл шынымен 【ет.】雨下了两天还不
住, ~ эх, жаңбыр жауғанына екі күн
болды, әлі де тоқтай алмай жатыр. |
你们俩也~, 戏票都买好了, 你们又不
去了. Сізге не болған, театрға
билеттер сатылып алынған кезде,
бармай қалғаныңыз.
【真书】zhēnshū Каллиграфиялық
жазба, хат, хүснихат.
【真数】zhēnshù Загтық сандар
【真率】zhēnshuài Ашық, тура
【真丝】zhēnsī Жібекті
【真伪】zhēnwěi Дәлел, факт, шындық.
【заг.】~莫辨. Дәлел немесе
тұжырым
【真相】zhēnxiàng нағыз, түпнұсқалы
сурет. 【заг.】于~大白 | 弄清问题的~.
【真心】zhēnxīn Таза жүрек, ашық
ж.ректі 【заг.】~话 ашық сөйлеу,
ашық сөз | ~实意. Шын жүректен
ойлау, қорқыныштан емес, намыстан
шыққан ой.
【真性】zhēnxìng нақты, нағыз ①
【сын.】~霍乱. Азияттық холера. ②
〈书〉【заг.】本性.
【真正】zhēnzhèng Нағыз, нақты, тура.
① 【сын.】群众是~的英雄 | ~的吉
林人参. ② 【үс.】这东西~好吃. Мына
загтар шынымен тәтті.
【真知】zhēnzhī Нағыз, терең білім
【заг.】~灼见 Терең түсінушілік. |
一切~都是从直接经验发源的. Терең,
нағыз білім тек тәжірибемен келеді.
【真知灼见】zhēnzhīzhuójiàn нағыз,
терең және дұрыс түсінушілік.
【真挚】zhēnzhì Нағыз ~的友
誼. Нағыз достық.
【真珠】zhēnzhū Маржан
【真主】zhēnzhǔ Алла, тәңір
【桢干】zhēngàn 〈书〉【заг.】国家~.
Жэнь мемлекеті
砧(砧)zhēn Кір жуатын тас.
【砧板】zhēnbǎn Ас үй тақтайы
【砧木】zhēnmù Подвой
【砧子】zhēn·zi кір жуатын тас
斟 zhēn Күю 【ет.】~了满满一杯

酒. Шөлмекке толтырып шарап құйды.
【斟酌】zhēnzhuó ойлау, таразылау.
【ет.】再三~ көп, ұзақ ойлану. | ~
字句 ойлану. Сөйлем құрастыруда |
这件事请你~着办吧. Осы мәселені
қалай шешуге болатынын сен ойла.
甄 zhēn ① 〈书〉~选 | ~录. ② (Zhēn)
【заг.】фамилияға қолданылады.
【甄别】zhēnbié Экспертиза, сараптама,
біліктілік.
【甄审】zhēnshěn Тексеру
【甄选】zhēnxuǎn Таңдау 【ет.】~展
品 Экспонаттарды таңдау | ~出国人员.
Шетелде қызметкерлерді таңдау.
【榛莽】zhēnmǎng Өскін
【榛狃】zhēnpǐ Желтот
【榛榛】zhēnzhēn Алабота мен бұта
өскіні.
【榛子】zhēn·zi Орешник
箴 zhēn 〈书〉Ұран, насихат. ① ~言.
Насихат сөздері.
【箴言】zhēnyán 〈书〉 Насихат
сөздері

臻 zhēn 〈书〉 Бірденеге қол жеткізу,
жету. ① 交通工具日~便利. Күннен
күнге хабарамалар ыңғайланып бара
жатыр. (Zhēn) 【заг.】фамилияға
қолданылады.

zhěn

诊 (診) zhěn Қарау, тексеру ~ 断
Диагноз | 门~ | 出~ | 会~.

【诊察】zhěncá Қарау
【诊断】zhěnduàn Диагноз
【诊检】zhěnjiǎn
【诊疗】zhěnlǎo Диагностика және
емдеу, тексеру және емдеу. 【ет.】~
室 Амбулатория | ~器械 Тексеру
және емдеу инструментариі. | 医务人
员为敬老院的老人免费~.
【诊所】zhěnsuǒ. Амбулатория
【诊治】zhěnzhi Емделу 【ет.】有病应
及早~. Ауруы болса, ертерек емдеу.
枕 zhěn Салу, қою ① ~套 | 凉~. ②
【ет.】~戈待旦 | 他~着胳膊睡着了.
Қолын басының астына қойып
ұйықтап қолу, басының астына қолын
қойып ұйықтау. ③ (Zhěn) 【заг.】
фамилияға қолданылады.
【枕边风】zhěngbiānfēng

【枕戈待旦】zhěngēdàidàn Соғысқа
болса да дайын болу, әр нәрсеге
дайын болу.

【枕骨】zhěngǔ қарақұс
【枕藉】zhěnjiè үйінділеніп жату.
【枕巾】zhěnjīn Жастық тысы
【枕木】zhěnmù Шпал
【枕套】zhěntào Жастықты тыстауыш
【枕头】zhěntou Жастық
【枕席】zhěnxí төсек.
【枕芯】zhěnxīn Жастық
толтырылымы.
轸 (軫)zhěn Қайғыру, қамығу,
сағыну ~怀. Қайғымен еске алу.
【轸念】zhěnniàn 〈书〉 Қайғымен
еске түсіру.
眵 zhěn
【眵域】zhěnyù Шек不分~. Шектеуі
болмау, шеттетпеу.
疹 zhěn Бөрткен
【疹子】zhěn·zi Қызылша, Корь
疹(縝、稹)zhěn Мұқият~密.

zhèn

阵(陣)zhèn(~儿) 【мөл.】① 这~儿
Соңғы уақытта, соңғы күндерде |
那~儿 сонау, ана уақытта. | 他病了
一~儿. ② 几~雨 | 一~风 | 一~剧
痛 | 一~热烈的掌声.

【阵地】zhèndì Ұстаным, позиция.
【заг.】~战 соғыс ұстанымы | 占领
敌军~◇文艺~ | 思想~. Ой
ұстанымы

【阵风】zhènfēng Самал жел
【阵脚】zhènjiǎo Позиция, ұстаным
【заг.】稳住~ Өз ұстанымында
тұру. | ~大乱. Қате ұстаным

【阵容】zhènróng Әскери қатар,
әскери рет. ~整齐 Қатал әскери
қатар | ~强大. Күші мықты әскери
қатар.

【阵势】zhènshì әскери қатар
орналасуы 【заг.】① 面对这种~, 他
惊得目瞪口呆.

【阵痛】zhèntòng Толғақ
【阵亡】zhènwáng күресте, майданда
қайтыс болу.

【阵线】zhènxian Майдан, фронт
【заг.】革命~ | 民族统一~. Халық
майданы.

【阵雪】zhènxuě Боран
【阵营】zhènyíng Лагерь

【阵雨】zhènyǔ Нөсөр, нөсөр жаңбыр
 【鸩毒】zhèndú 〈书〉【заг.】宴安~.
 振 zhèn Сілқу, сермеу, бұлғау①~翅
 Қанаттар② 共~ Резонанстық | 谐~
 Резонанстық | ~幅 .Амплитуда ③
 【ет.】~起精神来 Бой көтеру. | 听说
 比赛开始, 观众精神一~. Естуімше
 жарыс басталғанда көрермендер
 шақырды.(Zhèn) 【зат】 фамилияға
 қолданылады.
 【振拔】zhènbá Шығып кету, құтылу.
 〈书〉【ет.】不自~.Шыға алмау,
 калу
 【振臂】zhènbì Қолын сермеу, бұлғау
 【ет.】~高呼 Қолын жоғары
 бұлғау | ~一呼, 应者云集.
 【振荡】zhèndàng Тербелу.
 【振动】zhèndòng Тербеліс, вибрация
 【振奋】zhènfèn Көтерілу, жігерілену.
 ①【сын.】人人~, 个个当先.②
 【ет.】~人心 .Адамның жүрегі
 жігерленді.
 【振幅】zhènfú Амплитуда
 【振聋发聩】zhènlóngfākui Біреуді
 ояту, дұрыс жолға салу, ақылға салу.
 【振兴】zhènxīng Көтеру, дамыту.
 【ет.】~工业 Өнімшілдікті
 жоғарылату | ~中华. Қытайды дамыту.
 【振振有词】zhènzhenyǒucí Шынайы
 【振振有辞】zhènzhenyǒucí
 Дұрыстығын көрсету, өз өнерін
 көрсету.
 【振作】zhènzuo Жігерілету, көтеру①
 【сын.】士气~.Әскердің ынтасын
 жігерілету, жанын жігерілету. ②
 【ет.】~精神.Жігерілену, бой көтеру.
 【朕兆】zhènzhaò 〈书〉 Белгі, нышан
 【зат】兆头; 预兆.
 賑(賑)zhèn көмек ~灾 Табиғи
 апаттардан жапа шеккендерге
 көмектесу. | 以工【ес.】~ Жапа
 шеккендерге қоғамдық көмек көрсету
 жұмыстарын жасау, ашу.
 【賑济】zhènjì 【ет.】Көмек көрсету
 【賑灾】zhènzāi Табиғи апаттардан
 жапа шеккендерге көмек көрсету.
 震 zhèn Шок①【ет.】地~ Жер
 сілкінісі | ~耳欲聋 ◇威~四方.
 Квартет мегатроны②【ет.】~源
 Көз 又【жал.】着~了几次.Бірнеше
 есе шошыну.③~怒 Біза
 【震颤】zhèncàn 【ет.】浑身~
 Жерасты тербелістері | 噩耗~着人们

的心.Суық хабар барлығын таң
 қалдырды.
 【震荡】zhèndàng Сілкініс【ет.】社
 会~ Қоғамдық сілкіністер | 回声~,
 山鸣谷应.
 【震动】zhèndòng Вибрация【ет.】①
 火车~了一下, 开走了 Поезд сілкіне
 жүре бастады. | ~全国 .Барлық
 мемлекеттерді таң қалдыру.
 【震耳欲聋】zhènyǎuyùlóng Шулы
 дауысты. 【震感】zhèngǎn Мықты.
 【зат】~强烈.Өзін мықты сезінді.
 【震古烁今】zhèngǔshuòjīn Керемет,
 қайталанбас
 【震撼】zhènhàn Біреуді таң қалдыру
 【ет.】~人心 Адамды таң қалдыру.
 【震级】zhènjí Магнитуда
 【震惊】zhènjīng Таң қалдыру①
 【сын.】大为~ Қоғамды, көпшілікті
 қатты таң қалдырды. | 感到十分~.②
 【ет.】~世界.Әлемді таң қалдыру.
 【震怒】zhènnù Дол, ашу, қаһар
 【震情】zhèngqíng Жер сілкінісі
 жағдайы.
 【震慑】zhènshe Қорқыту шошыту 敌
 人.Қарсыласты шошыту.
 【震惊】zhènsōng Жер сілкінісінен
 шошыну.
 【震源】zhènyuán Гипоцентр
 【震灾】zhènzāi Жер сілкінісі
 【震中】zhènzhōng Эпицентр
 镇 1(鎮)zhèn Қала①【ет.】~纸
 Пресс-палье | ~痛 Ауруды басатын |
 他一说话, 就把大家给~住了.Ол
 аузын ашып еді барлығы оны басуға
 тырысты. ~静 Седациялар | ~定.
 Тыныш ③ 坐~ . Отыр④ 军事重~.
 Әскери қалашық ⑤ 冰~汽水 Суық
 алкогольсіз сусындар. | 把西瓜放在冷
 水里~一~.Қарбызды суық суға
 салып қаладан-қалаға тасу.(Zhèn)
 【зат】 фамилияға қолданылады.
 镇-2(鎮)zhèn①【үс.】қалашық, қала:
 十年~相随. Он жыл бойы қаламен
 бірге.② Күні бойы
 【镇尺】zhèncǐ Футтар қаласы.
 【镇定】zhèndìng Тыныштық①【ет.】
 竭力~自己.Тынышталуға тырысу.
 【镇静】zhènjìng Тыныш①【сын.】故
 作~ Тыныш
 сияқты көріну. | 他遇事不慌不忙, 非
 常~.Ол қатты асығыс емес тыныш

адам.【ет.】~剂 Седативті | 尽力~自
 己.Өзіңізді тыныштандырып көріңіз.
 【镇静药】zhènjìngyào
 Тыныштандырғыш дәрі
 【镇守】zhèنشǒu Күзету
 【镇星】zhènxīng Жұлдыздар қаласы
 【镇压】zhènyā Репрессиялау басу
 қалдыру【镇纸】zhènzǐ Пресс-палье
 【镇子】zhèn-zǐ Қалашық
 zhèng
 【正旦】zhèngdàn Жаңа жыл
 【正月】zhèngyuè Қаңтар айы
 争 1zhēngДау талас①~冠军 Даусыз
 чемпион | 力~上游 Ұмтылу | 分秒
 必~ Сағатқа қарсы | 大家~着发
 言.Барлығы сөйлеуге ұмтылуда②~吵
 Ұрыс | ~端 Дау талас 意气之~
 Эмоционалды мәселелер | 意见已经一
 致, 不必再~了.Күреспеуге шешілді.
 争 2zhēng【ес.】~知 Дауды білу | ~
 忍.Даусыз шыдамдылық
 【争辩】zhēngbiàn Таласу дауласу
 【争吵】zhēngchǎo Дауласу рысу 无谓
 的~ Даусыз ұрыс
 【争持】zhēngchí Қырсығу【ет.】为
 了一件小事双方~了半天.Бір
 кішкентай жұмыс үшін екеуі жарты
 күн бойы қырсықты қырылысты.
 【争宠】zhēngchǒng Конкуренция
 талас
 【争创】zhēngchuàng Ұмтылу
 【ет.】~佳绩.Табысқа қарай ұмтылу.
 【争斗】zhēngdòu Төбелес төбелесу
 【争端】zhēngduān Таласты мәселе
 талас мәселесі 国际~ Халықаралық
 даулар таластар
 【争夺】zhēngduó Біреу бірдене үшін
 күресу өз дегенінде тұру. 市场 Базар
 үшін күрес.
 【争分夺秒】zhēngfēnduómiǎo
 Уақытты қуу
 【争风吃醋】zhēngfēngchīcù
 Қызғаныш
 【争冠】zhēngguān Чемпион
 【争光】zhēng//guāng Біреуді Әйгілі
 ету【ет.】为国~.Елі үшін әйгілі ету
 【争衡】zhēnghéng
 【争脸】zhēng//liǎn Өзін көрсету
 【ет.】把书念好, 给家长~.也说争面
 子.

【争论】zhēnglùn Ұрыс талас ~不休. Аяқталмас талас

【争面子】zhēngmiàn·zi Өзін көрсету
争脸.

【争鸣】zhēngmíng Күресу【ет.】 百家~. Жүз ой

【争拗】zhēngniù Аргументтер
【ет.】 ~不休. Бітпес аргументтер

【争奇斗艳】zhēngqídòuyàn Конкурс
арыс 花盛开, ~ Гүлдер жарысы | 各式时装~. Сән жарысы.

【争气】zhēngqì Біреу үшін табан
тіреу.【ет.】 孩子真~, 每次考试都

【争】列前茅. Балар өте табанды әр
емтиханды жақсы тапсырады.

【争抢】zhēngqiǎng【ет.】 ~生意 | ~
头球.

【争取】zhēngqǔ Бірдеңе үшін
күресу【ет.】 ①~时间 Уақыт үшін
күресу | ~主【ет.】 Өз көзқарасында
болу өз көзқарасын орындату

【争权夺利】zhēngquándòulì Даңқ
атақ пен өз мақсаттары үшін жарысу.

【争胜】zhēngshèng Жеңіске ұмтылу

【争先】zhēngxiān Бірінші болуға
ұмтылу. 个个奋勇~ | 大家~发言.
Барлығы бірінші болып сөйлеуге
ұмтылуда.

【争先恐后】zhēngxiānkǒnghòu Жалма-
жан жарыс

【争议】zhēngyì Таласудауласу

【争战】zhēngzhàn 两军~.

【争执】zhēngzhí Дауласу【ет.】 ~不
下 Дауласып болмады. | 双方在看法上
发生~. Бір-бірінің көзқарастарының
келіспеуінен дау шықты.

征-1zhēng Жиын ①出~ Экспедиция |
南~北战. Азаматтық соғыс

征-2(徵)zhēng【ет.】 ①~兵 Әскерге
шақыру | 应~入伍. Орналасу ②~
税. Төлемдер налог~地. Жер иелену
④~稿 Авторлар үшін ақпарат | ~
文. Эссе

征 3(徵)zhēng ①信而有~ Хатбелгі ②~
候 Белгілер | 象~ Символдар |
特~. Мінеземелер

【征兵】zhēng bīng Әскерге
шақыру

【征尘】zhēngchén Жол шаңы【зат】
洗尽~.

【征程】zhēngchén Саяхат 万里~.
Жол миляси

zhèng

正 zhèng Оң, тік ①【сын.】 ~南
Оңтүстік | ~前方 Алдында | 前后对~
Оңға дейін және кеіән | 这幅画挂得
不~. Бұл сурет оң ілінбеген. ②~
房 Басты үй | ~院儿 Басты аула ③~
午. Түс ④ 这张纸~反都很光洁 / мына
қағаздың оң-теріс беті де жылтырап
тұрады екен. ⑤【сын.】 ~派 Тік,
вертикальді | 方~ Негіздеуші. | 心术
不~. Көздегені бұл емес. ⑥

【сын.】 ~路 Дұрыс жол | ~理
Ньяя | 钱的来路不~. Дұрыс жолмен
келмеген ақша. ⑦【сын.】 ~红
Қызыл | ~黄 Сары | 颜色不~ Түс
дұрыс болып табылмайды. | 味道
不~. Дәмі дұрыс емес. ⑧ ~楷
Әріптер | ~体. Оң заттар ⑨

【сын.】 ~文 Мәтін | ~编 Тізбе
құрастыру. | ~本 Бастапқы | ~

【үс.】 主任. Иректор орынбасары. ⑩

【сын.】 ~方【сын.】 Бастапқы | ~
六边【сын.】 Дұрыс алтыбұрыш ⑪

【сын.】 ~【сан.】 Оң сан | ~号 Оң
таңба 负乘负得~ Оңға көптеген
терістер.. ⑫【сын.】 ~电 Оң

октаулысы | ~极 Оң | ~离子. Оң
иондар ⑬ ~一 ~帽子 Оң
қалпақтар. ⑭【үс.】 时钟~打十二点

Сағат тура 12 болды.【үс.】 问题~
在这里 Мәселе дәл осында. | ~是为
了你, 我才这样做的. Сіз үшін мен

осылай істедім.【үс.】 ~下着雨
呢. Жаңбыр жауып тұр (Zhèng)【зат】

фамилияға қолданылады.
另见 1734 页 zhèng.

【正版】zhèngbǎn Нағыз, түпнұсқалы
【зат.】 ~书 Түпнұсқалы кітап | ~
光盘. Түпнұсқалы диск

【正本】zhèngběn Түпнұсқа

【正本清源】zhèngběnqīngyuán
Реформалау, Мәселенің
күреңтамыры ~的措施. Шекті
тамырын алу.

【正比】zhèngbǐ Пропорционалды.

【正比例】zhèngbǐlì Тура
пропорционалдық,

【正步】zhèngbù Саптық кадам,
Саптық адым

【正餐】zhèngcān Тамақтану

【正常】zhèngcháng Жақсы,
қанағаттанарлық, орташа, жаман емес.

【сын.】 精神~ Психологиясы жаман
емес | 生活~ Қанағаттанарлық
өмір. | ~进行. Жаман емес

【正出】zhèngchū Бұл

【正词法】zhèngcífǎ Орфография

【正大】zhèngdà Оң, әділетті.

【сын.】 ~的理由. Белгілі себеп

【正大光明】zhèngdàguāngmíng
Жоғары кеңес

【正旦】zhèngdàn Әйел ампуласы

【正当】zhèngdāng Уақытында, тура,
дәл сол уақыт【ет.】 ~春耕之时. Дәл
көктемде

【正当年】zhèngdāngnián Күші
қуатты 十七十八力不全, 二十七

八~. Он жеті он сегізде емес,
жиырма жеті, жиырма сегізде күш

қуатты болады.

【正当时】zhèngdāngshí Уақытында,
өз уақытында.

【正当】zhèngdàng Дұрыс, әділетті, оң.

【сын】 ① ~行为 Дұрыс мінез-
құлық | ~的要求. Дұрыс сұраулар. ②
(人品)端正.

【正当防卫】zhèngdàngfángwèi Өзін-
өзі қорғау.

【正道】zhèngdào Дұрыс жол,
Масамичи

【正德】Zhèngdé Масанори

【正点】zhèngdiǎn Күңтізбеше, дәл
уақытында【ет.】 ~起飞 | ~到达

Күңтізбе бойынша дәл келу. | 列车运
行安全~. Дәл уақытыңша жүру.

【正电】zhèngdiàn Оң электрлік уақыт

【正殿】zhèngdiàn Сарайдың дәл төрі.

【正多边形】zhèngduōbiānxíng Дұрыс
көпбұрыш.

【正儿八经】zhèng·er·bājīng 他是个~
的庄稼人 | 咱们~地请他来吃顿饭.

【正法】zhèngfǎ Дарға асу【ет.】 就
地~. Дарға асу орнында.

【正反应】zhèngfǎnyìng Оң жауап

【正犯】zhèngfàn Басты қылмыскер

【正方】zhèngfāng Квадрат
【сын.】 ~盒子. Квадратты жәшік.

【正方体】zhèngfāngtǐ Куб

【正方形】zhèngfāngxíng Квадрат

【正房】zhèngfáng Басты үй

【正风】zhèngfēng Жел【зат.】
树~, 刹歪风. Қатты жел ағаштырды
майыстырды.

【正告】zhènggào Хабардар ету,
алдын ала айту【ет.】 ~一切侵略

者，玩火者必自焚。Тұтқындаушылардың барлығын отпен ойнаса, жжанып кетуі мүмкіндігін хабарлау.

【正割】zhènggē Сеанс【зат.】见 1172 页【三角函【сан.】】.

【正宫】zhènggōng Басты сарайлар.

【正骨】zhènggǔ Сүйекті дұрыстау, Оропедиялық

【正规】zhèngguī Орташа, жаман емес, жиі, формальді【сын.】~军 Жүйелі әскер | ~方法 Үстірт әдістер | 不太~. Онша жиі емес

【正规军】zhèngguījūn Жүйелі әскер

【正轨】zhèngguī Дұрыс жол【зат.】纳入~ Рельстерге қою | 走上~. Дұрыс жолға түсу

【正果】zhèngguǒ Мәңгілік, өшпес.

【正好】zhènghǎo①【сын.】 дәл, тек, өте жақсы: 你来得~ / Сен өте жақсы келдің. | 这双鞋我穿~ Бұл аяқ киім өте дәл келді. | 那笔钱~买台电脑. Ана ақшаға тек компьютер сатып аламын. ②【үс.】这次见到王老师, ~当面向他请教 Бұл жолы Ван ұстазды көрген кезде, тек кеңес сұрадым. | 皮球~掉到井里. Доп құдыққа құлап кетті.

【正号】zhèng hào Оң белгі

【正极】zhèngjí Оң полюс

【正教】Zhèngjiào Православлық

【正襟危坐】zhèngjīnwēizuò Қарапайым отырыс.

【正经】zhèngjīng【зат.】Маңызды, бұрмаланбаған, жақсы ~ 正史. Маңызды ресми тарих

【正经】zhèng-jīng①【сын.】~人. Жақсы адам ②【сын.】~事儿 Маңызды іс | 我们的钱必须用在~地方. Біз ақшаны маңызды іске қолдануымыз тиіс. ③【сын.】~货. Жақсы тауар ④他很~地和我谈这件事. Біз бұл іс туралы жақсылап сөйлестік. ⑤〈方〉【үс.】黄瓜长得~不错呢! Қиярдың өсуі жаман емес.

【正经八百】(正经八摆)zhèngjīng-bābāi 〈方〉正经(zhèng-jīng)④.

【正剧】zhèngjù Драма

【正楷】zhèngkǎi Хүснихат, каллиграфиялық хат.

【正离子】zhènglǐzǐ

【正理】zhènglǐ Жақсы ойланған

мағына.

【正梁】zhèngliáng

【正路】zhènglù Тура жол, дұрыс жол【зат.】走~. Тура жолмен жүру.

【正论】zhènglùn

【正门】zhèngmén Басты есік, басты кіріс

【正面】zhèngmiàn Беттік жақ, фронт, лобовое①【зат.】~图 Алдыңғы көрініс, фасад | ②【сын.】~人物 | ~教育 Оң сабақ.④【зат.】不但要看问题的~, 还要看问题的反面. Мәселенің сыртқы бетін көргенімен қатар, ішкісін де білгісі келеді.⑤【сын.】避免~交锋 | 有问题~提出来, 别绕弯子. Сұрағың болса бетіме айт, басқалардың көзінше айтпай.

【正面人物】zhèngmiànrénwù. Ұнамды кейіпкер, жағымды адам.

【正【зат.】】zhèng // míng Есім【ет.】为网络经济~. Жүйелі экономика есімі

【正牌】zhèngpái Нағыз(~儿)【сын.】~货. Нағыз тауар

【正派】zhèngpài Бұзылмағандық【сын.】~人 Бұзылмаған адам | 为人~ Адам бұзылмау үшін

【正片】zhèngpiàn Жандандық, позитив

【正品】zhèngpǐn

【正气】zhèngqì табан тіреу【зат.】①~凛然 әділеттікке мықты табан тіреп тұру.

【正桥】zhèngqiáo

【正巧】zhèngqiǎo Уақытында, жақсы, тек.

事情发生的时候, 我~在场. Мәселе жанданған кезде мен зауытта болдым. ②【сын.】你来得~, 我们就要出发了. Сен жақсы келдің, мен шығайын деп бара жатқан едім.

【正切】zhèngqiē Тангенс【зат.】见 1172 页【三角函【сан.】】.

【正取】zhèngqǔ Қабылдану

【正确】zhèngquè【сын.】Дұрыс, әділетті: ~的意见 Жақсы ой

【正人君子】zhèngrén-jūnzǐ Үлкен жауапкершілігі бар, әділетті, ойшыл адам

【正日】zhèngrì

【正色】zhèngsè Таза түс

【正色】zhèngsè Өте маңызды

【үс.】~拒绝 | ~直言.

【正身】zhèngshēn Шын бет【зат.】验明~. Шындық бетін тексеру

【正史】zhèngshǐ Формальді тарих

【正式】zhèngshì Негізгі, формальді【сын.】~比赛 Формальді жарыс | ~工作人员 Формальді жұмысшы | ~会谈. Формальді сөйлесу

【正事】zhèngshì Іс, мәселе【зат.】大家不要闲扯了, 谈~吧. Барлығымыз күлкіге айналдырмай, маңызды істер жөнінде сөйлесейік.

【正视】zhèngshì Бетіне қарау, көзіне қарау【ет.】~现实 Шындыққа бетімен қарай | ~自己的缺点. Өзінің жетіспеушіліктеріне көзін аша қарай.

【正室】zhèngshì Басты үй

【正书】zhèngshū Басты, негізгі кітап

【正数】zhèngshù Негізгі сан, оң сан

【正税】zhèngshuì Төлемдер

【正题】zhèngtí Негізгі тақырып

【正体】zhèngtǐ Стандартты иероглифтер жазылымы

【正体字】zhèngtǐzì Ұлттық белгілер, ұлттық символдар.

【正厅】zhèngtīng Орталық зал

【正统】-l zhèngtǒng Тура генеологиялық кесте①【зат.】他的思想很~. Оның ойы ортодоксті

【正统】-2 Zhèngtǒng Ортодокс

【正文】zhèngwén. Толық мәтін

【正午】zhèngwǔ Күн ортасы, түс

【正误】zhèngwù Қателер түзетілімі【ет.】~表. Түзетілген қателер кестесі

【正颜厉色】zhèngyánlìsè Қатты және шын父亲~地训斥了他.

【正眼】zhèngyǎn Қарау【зат.】他从不拿~看我. Ол ешқашан мен жаққа қараған жоқ.

【正业】zhèngyè【зат.】. дұрыс іс, адал жұмыс 不务~/ дұрыс жұмыспен айналыспау

【正义】zhèngyì Әділеттік①【зат.】伸张~ Әділеттік үшін күресу | 主持~. Әділеттік үшін табан тіреу②【сын.】~的战争. Әділетті соғыс

【正音】zhèngyīn Сөйлеу қабілетін, айтуын дұрыстау.

【正在】zhèngzài Дәл қазір【үс.】~开会 Дәл қазір жиналыс ашу

【正直】zhèngzhí Шыншыл

【正职】zhèngzhí Басты【зат.】①这些干部有担任~的, 也有担任副职

的.Бұл кадрлардың негізгі және жанама міндеттері бар.

【正中】zhèngzhōng Орта, орталық.

【正中下怀】zhèngzhōngxiàhuái Тек түр

【正传】zhèngzhuàn Дұрыс ертегі

【зат.】闲话少说, 言归~.

【正装】zhèngzhuāng Орналастырылуда

【正字】zhèngzì①(-//-) Орфография

【正字法】zhèngzìfǎ Орфография

【正宗】zhèngzōng Аутенттік ①

【зат.】~川菜.Аутентті Сычуань

【正座】zhèngzuò(~儿) Негізгі блок

证(證)zhèng Сертификат① ~人 | ~书 Сертификат | ~实 Растау |

论~.Аргумент② 【зат.】工作~ Жұмысқа рұқсат беру | 出入~ Өту | 以此为~.Рұқсат

【证词】zhèngcí Куәлік

【证婚】zhènghūn Үйлену туралы куәлік 【ет.】~人.Үйленген адамдар куәлігі

【证件】zhèngjiàn Документтер

【证据】zhèngjù Дәлелдемелер

【зат.】~确凿 Дәлелдеменің жоқтығы | 缺乏~.Дәлелдеу үшін

【证明】zhèngmíng Куәгер① 【ет.】~人 Куәгер адам | ~书 Сертификат | ~信 Хат | 事实~这个判断是正确的. Бұл шешім дұрыс екендігін айғақтар дәлелдеді. ②

【зат.】开个~. Дәлелдемелер ашу.

【证券】zhèngquàn Бағалы қағаздар

【зат.】~市场 Фондтық нарық | ~交易所.Фондтық биржа.

【证券交易所】zhèngquànjiāoyìsuǒ Фондтық биржа

【证人】zhèng-rén Куәгер

【证实】zhèngshí. Растау, көз жеткізу

【ет.】通过实践而发现真理, 又通过实践而~真理 /нақтылы іс-әрекеті арқылы ақиқатты ашып, тағы да нақтылы іс-әрекеті арқылы ақиқатты растады.

【征书】zhēngshū Куәлік кітабы

【зат.】结婚~/ неке куәлігі | 毕业~/ диплом.

【证物】zhèngwù Көрмелер

【证言】zhèngyán Куәлік

【证验】zhèngyàn Тексеру

【证章】zhèngzhāng Таңба, белгі

【证照】zhèngzhào Лицензия 【зат.】

取缔无~的非法经营活动.Заңсыз кәсіпкерлікпен айналысу тыйымы.

【郑重】zhèngzhòng Салтанатты

【сын.】~其事 Салтанатты | ~声明 Салтанатты түрде жариялаймын |

话说得很~.Бұның барлығы өте салтанатты.

【郑重其事】zhèngzhòngqíshì

怔 zhèng <方> Шошу, қорқу 【ет.】

我一看诊断书, 顿时~住了, 不敢对他明说.Мен диагнозды көрген соң, қорыққанымнан оған бір сөз айта алмадым.

【怔怔】zhèngzhèng <方> Күрсінді

【сын.】~地站着. Күрсіне қарап тұрды.

诤(諍)zhèng <书> ~友 Нағыз дос | ~言.Кеңес беру

【诤谏】zhèngjiàn Қателерін көрсету, кеңес беру.

【诤言】zhèngyán Шын сөздер, жақсы кеңес.

【诤友】zhèngyǒu Нағыз дос, шындықты бетіне айтудан қорықпайтын.

政 zhèng Саяси ① ~党 Саяси партиялар | ~府 Үкімет | ~策 Саясат | ~务 Үкімет ісі | ~权.Тәртіп

② 财~ Саяси қаражат | 民~ Халық үкіметі | 邮~ Пошта 家~ Бас экономика | 校~. Мектеп әкімшәләгә

④ (Zhèng) 【зат】 фамилияға қолданылады.

【政变】zhèngbiàn Төңкеріс

【ет.】~ Төңкеріс | 宫廷~.Сарай төңкерісі

【政柄】zhèngbǐng.Саяси қаламдар

【政策】zhèngcè Саясат 【зат.】民族~ Ұлттық саясаты | 按~办事.Саясатқа сәйкес заң.

【政党】zhèngdǎng.Саяси партия

【政敌】zhèngdí Саяси қарсыластар, жаулар

【政法】zhèngfǎ Саяси заң

【政风】zhèngfēng Үкімет тәртібі

【政府】zhèngfǔ Үкімет

【政府采购】zhèngfǔcǎigòu Мемлекеттік сатып алулар

【政纲】zhènggāng Саяси платформа

【政工】zhènggōng Саяси қызмет

【зат.】~人员.Саяси қызметші

【政纪】zhèngjì Әкімшілік тәртіп

【政绩】zhèngjì Саяси өнімділік

【政见】zhèngjiàn Саясат

【政界】zhèngjiè Саясат

【政局】zhèngjú Кеңес 【зат.】稳定~.Саяси ахуалдың тұрақтануы

【政客】zhèngkè Саясат

【政令】zhènglìng Қаулы

【政论】zhènglùn Саяси комментатор, публицистік 【зат.】~文章.Саяси эссе

【政派】zhèngpài Саяси фракциялар

【政权】zhèngquán Тәртіп

【政权机关】zhèngquánjīguān Мемлекеттік өкімет құрылымы

【政审】zhèngshěn Саяси кездесулер

【ет.】干部~ Саяси сараптама бөлімдері, кадрлары | ~合格.Білікті саяси сараптама

【政事】zhèngshì Мемлекеттік істерді жүргізу, саяси істер жүргізу.

【政坛】zhèngtán Саяси 【зат.】~风波.Саяси даулар аренасы

【政体】zhèngtǐ Режім, тәртіп

【政通人和】zhèngtōngrenhé Гармония

【政委】zhèngwěi Саяси комиссар

【政务】zhèngwù Бас

【政务院】zhèngwùyuàn Әкімшілік кеңес

【政协】zhèngxié саяси кеңес.

【政要】zhèngyào Саясат

【政治】zhèngzhì Саяси

【政治避难】zhèngzhìbìnàn Саяси баспана

【政治犯】zhèngzhìfàn Саяси қылмыскер.

【政治家】zhèngzhìjiā Саясаткер.

【政治教导员】zhèngzhìjiàodǎoyuán Саяси тәрбиеші.

【政治经济学】zhèngzhì-jīngjìxué, Саяси экономия

【政治面目】zhèngzhìmiànmù Саяси бейнесі.

【政治权利】zhèngzhìquánli Саяси құқықтар

【政治委员】zhèngzhìwěiyuán Саяси комиссар

【政治文明】zhèngzhìwénmíng Саяси өркениет

【政治协理员】zhèngzhìxiéliyuan Саяси келістірушілер.

【政治协商会议】zhèngzhìxiéshānghuìyì Саяси консультациялық кеңес.

【政治学】zhèngzhìxué Саясаттану

【政治指导员】zhèngzhìzhǐdǎoyuán Саяси жетекші.

【政治制度】zhèngzhìzhìdù Саяси жүйе

挣-1zhèng【ет.】. Ашу, шешу, табу: 把捆绑的绳子~开了/арқанды шешті.

挣-2zhèng【ет.】~钱.Ақша табу

【挣揣】zhèngchuài

【挣命】zhèngmìng【ет.】жан салу, алысу, жан таласу. ①上了年纪, 别再~了/жасың келіп қалды, жан таласпай-ақ қой.

症(證)zhèng. Ауру, науқас, дерт: 病~ауру | 急~/шұғыл науқас | 不治之~/емі жоқ ауру | 对~下药/науқасқа дәрі беру

【症候】zhèng·hòu Симптом

【症候群】zhèng·hòuqún Синдром

【症状】zhèngzhuàng Симптом

铮(铮)zhèng жарқыраған, тап-таза: 玻璃擦得~亮/эйнектерді жарқыратын сүртіп қойды.

zhī

之-1zhī Бару, кету 由京~沪 Пекиннен Шанхайға бару.

之-2zhī Тілеу, күту ①求~不得 Бірденені қатты күту, шыдамы жетпей күту. | 取~不尽 Таусылмайтын, аяқталмайтын, сарқылмайтын | 操~过急 Тым асығу. | 言~成理 Ақталған | 取而【ет.】~Алмастыру | 有~无不及 Барлығынын ішінен | 反其道而行~. Керісінше ②久而久~ Уақытымен | 不觉手之舞~, 足之蹈~. Қуаныштан секіріп, билеу, қуанышы қойнына сыймау.

之 3zhī〈书〉【шыл.】 ①赤子~心 Санта Клаус | 钟鼓~声 Қоңырау және барабан дауыстары. | 以子~矛, 攻子~盾.Сүңгі, қалқан шабуыл астында. b) 光荣~家 Даңк үйі | 无价~宝 Баға жетпес | 缓兵~计 Жығу тактикалары | 千里~外 Мыңдаған километр | 意料~中 Күтілетін | 十分~九.Оннан тоғыз ②中国~大 Қытай өлшемі үлкен | 战斗~激烈 Өшіккен ұрыс | 大道~行也, 天下为公 Жол сапары | 如因势利导, 则如水~就下, 极为自然. Табиғи суды үнемді

пайдалану.

【之后】zhīhòu【зат.】 Содан кейін, өткен соң 三天~我们又分手了 Үш күннен кейін біз тағы айырылыстық. | 文艺大队走在煤矿工人队伍~. Көркемөнер мен мәдениет бригадасы шахтерлер командасынан кейін кетеді. ②~, 他们又提出了具体的计划. Кейін, олар нақты жоспар ұсынды.

【之前】zhīqián Алдында【зат.】 吃饭~要洗手 Тамақтар алдында қол жуу керек | 一个月~我还遇到过他 Мен онымен бір ай бұрын танысқанмын.

支 1zhī Қолдау ①【ет.】~帐篷 Шатыр қою | 把苇帘子~起来 Шымылдықты көтеру | 他用两手~着头正在想什么. Ол қолына басын сүйеп бірдеңе ойлап отыр. ②【ет.】两只虎牙朝两边~着 Екі көзі екі жақ тістерін сүйеп отыр. | ~着耳朵听. Құлағын түріп тыңдау ③【ет.】支~援 Қолдау көрсету | ~应 Жұптасу | 体力不~Өте әлсіз | 乐不可~Қуанышты | 疼得实在~不住. Ауруға шыдай алмай. ④【ет.】~配 Бір реттік | ~使 Жіберу, аудару | 把人~走. Адамдарды шығарып салу. ⑤

【ет.】бөлу, беру, ажырату ~出/қаржы бөлу | ~取/ақша алу | ~了一笔钱/біраз ақша босату. ⑥(Zhī)【зат.】 фамилияға қолданылады.

支 2zhī ①~流 Шығын | ~队 Ешкімдікі емес ②【мөл.】一~军队 Солдаттар отряды | 一~文化队伍. Әдеби жұмысшылар тобы b) 两~新的乐曲. Екі жаңа өлең c) 一~枪 Бір тапанша | 三~钢笔 Үш қалам | 一~蜡烛. Майшамдар

支 3zhī 地支. 参看 440 页【干支】.

【支边】zhī//biān Қолдау тараптары【ет.】科技~. Ғылыми және техникалық қолдау тараптары.

【支部】zhībù Бөлімдер

【支差】zhī//chāi Кедейлерді қолдау.

【支撑】zhī-chēng Сүйеу, қолдау【ет.】①坑道里用柱子~着.

Бағаналармен туннельді сүйеу ②他~着坐起来, 头还在发晕 Басы айналғаннан қолымен басын сүйеп отыра қалды | 一家的生活由他一人~. Өмірін қолдау.

【支持】zhīchí Қолдау【ет.】①累得~不住了. Оны қолдаудан шаршады. ②互相~ Бір-бірін қолдау | ~合理化建议. Рационализаторлық ұсыныстарды қолдау.

【支出】zhīchū Шығын ①【ет.】尽【мөл.】控制非生产性的~. Өнімсіз шығындар жасамауға тырысу.

【支绌】zhīchù Шектеулі қолдау【ет.】经费~. Шектеулі қолдауды қаржыландыру. 参看 1826 页【左支右绌】.

【支点】zhīdiǎn【зат.】①战略~. Стратегиялық орталық

【支队】zhīduì Бөлім, отряд

【支付】zhīfù Төлеу【ет.】~现金. Қосымша ақшалай төлемдер

【支架】zhījià Кронштейн ①【зат.】~屋梁 Арқалықтың кронштейні | ~锅灶. Асханалық тақталар стенті.

【支解】zhījiě 见 1746 页【肢解】.

【支棱】zhī·leng〈方〉Шегін сүйеу【ет.】~着耳朵听. Құлағын түру, шет жағын есту.

【支离】zhīlí Бөлшектелген ①【ет.】~破碎. Бөлшектеген ②

【сын.】~错乱, 不成文理. Шығарманы бөлшектеп бұзған.

【支离破碎】zhīlípòsuì Хоастық, нашар

【支流】zhīliú Құйылым

【支炉儿】zhīlú

【支脉】zhīmài.【зат.】тау сілемі, тау тармақтары 乌孙山是天山的~/Уйсін тауы Тяньшанның тармағы.

【支派】zhīpài. Тармақ, сала.

【支派】zhī·pài Тайпа【ет.】~人/Адамдар тайпасы

【支配】zhīpèi Біреуді, бірденені бөлу.【ет.】①合理~时间 Уақытты ақылды бөлу | ~劳【ет.】力 Еңбек бөлінісі ②思想~行

【ет.】. Идеологиялық өктемділік

【支票】zhīpiào Чек

【支气管】zhīqìguǎн Бронх

【支前】zhīqián【ет.】~模范.

【支渠】zhīqú

【支取】zhīqǔ Алу, қабылдау【ет.】~工资 Айлық алу | ~存款. Банктен ақша алу.

【支使】zhī·shǐ Басқару【ет.】~人 Адамды басқару | 把他~走. Ол

баруын басқару, қалай, бөлу.

【支书】zhīshū Яйчейка хатшысы

【支吾】zhī-wú Қисандау, бұлғалақтау, амалдау. 【ет.】 ~其词 Тура жауаптан бұлғалақтай бастады. | 一味 ~ .Бұлғалақтаумен болу.

【支线】zhīxiàn Тармақ

【支应】zhīyīng Бірденеден өту, жұптассын, жабдықау 【ет.】 ① ~门户 йй кезегін өткізу. | 今天晚上我来~, 你去睡好了. Бүгін кешке мен кезете боламын, сен жақсылап ұйықта.

【支原体】zhīyuántǐ

【支援】zhīyuán Біреуді қолдау, көмектесу. 【ет.】 | 互相 ~ .Бір-бірін қолдау

【支招儿】zhī // zhāor

【支着儿】zhī // zhāor Бірденені білдіртпей, сыбырлап, жасырын айту.

【支柱】zhīzhù Сүйел, тірек 【зат】 ① ~行业 | 国家的 ~ .Мемлекет тірегі

【支柱产业】zhīzhùchǎnyè

【支子】zhī-zǐ Тіреніш 【зат】 ① 车 ~ .Көлік тіреуіші

只(隻)zhī ① ~身 Бір, жалғыз | 独具 ~ 眼. Екі көз ② 【мөл.】 a) 两 ~ 耳朵 Екі құлақ | 两 ~ 手 екі қол | b) 一 ~ 鸡 Бір тауық | 两 ~ 兔子. Екі үй қояны c) 一 ~ 箱子. Екі сақпы | 一 ~ 小船. Бір кеме

【只身】zhīshēn Біреу, жалғыз 【үс.】 ~ 独往 Бірге-бір | ~ 在外. Шетелде жалғыз

【只言片语】zhīyánpiànyǔ

卮(卮)zhī 漏 ~ .

汁 zhī (~ 儿) Шырын 【зат.】 乳 ~ Запыран | 胆 ~ Сүт | 牛肉 ~ Сиыр сүті | 橘子 ~ Апельсин шырыны

【汁水】zhīshuǐ Шырын <方> 【зат】 这种果子 ~ 很多. Бұл жемістің шырыны өте көп

【汁液】zhīyè Шырын

芝 zhī

【芝兰】zhīlán 【зат.】 ~ 之室.

【芝麻】(脂麻)zhīma Кунжут, сезам

【芝麻官】zhīmaguān 小小 ~ | 七品 ~ .

【芝麻酱】zhīmajiang Кунжут дөңдерінен жасалған пюре.

【芝麻油】zhīmayóu Кунжут майы
枝 zhī ① (~ 儿) 【зат.】 树 ~ Тал тармақтары, жапырақтары | 柳 ~ 儿.

Талшықтар ② 【мөл.】 一 ~ 梅花. Бір қараөрік b) 同“支 d). ③ (Zhī) 【зат】 фамилияға қолданылады.

【枝杈】zhīchā

【枝节】zhījié Маңызды, басты емес.

【зат】 ① ~ 问题 随后 再解决 Мәселе қатты маңызды емес, соңыра шешеміз. | 不要过多地注意那些枝枝节节. ② 横生 ~ . Күтпеген жағдай болды, күтпеген мәселе шықты.

【枝蔓】zhīmàn Артық, керек емес ақпарат. ① 【зат.】 删除 ~ . ② 【сын】 文字 ~ , 不得要领. Шығармада көптеген керек емес ақпараттар, негізгісі жоқ.

【枝条】zhītiáo Тармақ, талшық

【枝梧】zhīwú Бұлғалақтау

【枝梧】zhīwú Бұлғалақтау

【枝丫】(枝桠)zhīyā

【枝叶】zhīyè Талшықтар мен жапырақтар

【枝子】zhī-zǐ Таврмақ, талшық

知 zhī ① 【ет.】 білу, ұғу, меңгеру: ~ 无不言 | ~ 其一不 ~ 其二 Бірденені біліп, бірденені білмей. | 这话不 ~ 是谁说的. ② 通 ~ | ~ 会 | ~ 单. ③ 求 ~ Білімге ұмтылу. | 无 ~ / білімсіз.

【知单】zhīdān Шақырылғандар тізімі.

【知道】zhīdào. Білу, түсіну, ұғу, аңғару, меңгеру.

【知法犯法】zhīfǎfànǎ Зандарды біліп, оларға қарсы әрекет жасау. Занды біле тұра, оған сүйенбеу.

【知府】zhīfǔ Облыс әкімі, облыс билеушісі.

【知根知底】zhīgēnzhīdǐ 我们是老朋友啦, 彼此都 ~ .

【知会】zhīhui <口> Хабарлау, жариялау, хабардар ету. 【ет.】 你先去 ~ 他一声, 让他早一点儿准备. Ең алдымен оны хабардар ету керек, ол ертерек дайындалсын.

【知己】zhījǐ Жақын, біреумен тығыз, жақын араласу. ① 【сын.】 ~ 话 Жылы сөз | ~ 的朋友. Жақын дос.

【知己知彼】zhījǐzhībǐ Өзін де, қарсыласын да жақсы білу.

【知交】zhījiāo Жақын дос. 【зат】 他是我中学时【ет.】的 ~ . Ол менің орта мектептегі ғасырлық жақын досым.

【知觉】zhījué Тәрбие

【知客】zhīkè

【知了】zhīliǎo Цикада.

【知【зат】】zhīmíng Атақты, даңқты

【сын】 海内 ~ Бар елге атақты. | ~ 人士 Атақты адам | ~ 作家. Атақты жазушы

【知【зат】度】zhīmíngdù Көру 【зат】 他是个 ~ 很高的人. Оның көруі өте жоғары.

【知命】zhīmíng Өмірге көзқарасы <书> ① 【ет.】 乐天 ~ . Өмірге оптимистік көзбен қарау. ② 【зат】 ~ 之年. Тағдыр қабылдау жылы.

【知青】zhīqīng Білімді жастар

【知情】zhīqíng істе хабардар болу, іс туралы білу.

【知情】zhīqíng Қисынды

【知情达理】zhīqíngdǎlǐ Түсінетін және ақылды.

【知趣】zhīqù Тактикалы 【сын.】 人家拒绝了, 他还一再去纠缠, 真不 ~ .

【知人之明】zhīrénzhīmíng Адамдарды тану қабілеттігі.

【知识】zhīshì Білім 【зат】 ① 有 ~ Білімі бар | ~ 界 | ~ 分子. Интеллигенция

【知识产权】zhīshìchǎnquán Интеллектуалды меншік

【知识产业】zhīshìchǎnyè Ғылымды қажетсінетін салалар.

【知识分子】zhīshìfēnzǐ. зиялы интеллигенция

【知识经济】zhīshìjīngjì. Парасатты экономика.

【知识青年】zhīshìqīngnián. Зиялы жастар. Білімді жастар.

【知事】zhīshì Везд бастығы

【知书达理】zhīshūdǎlǐ Басқару хабарламасы.

【知疼着热】zhītēngzherè

【知悉】zhīxī Білуі, есепке алу. 【ет.】 详情 ~ Жай бөлшектерді есепке алу. | 无从 ~ . Ол ештеңе білмейді.

【知县】zhīxiàn Везд бастығы

【知晓】zhīxiǎo Білу

【知心】zhīxīn Интим 【сын.】 | ~ 朋友. Интимді достар.

【知音】zhīyīn Концерт

【知友】zhīyǒu Жақсы дос

【知遇】zhīyù Көмектесу. 【ет.】 ~ 之恩. Өзінің баққұмарлығына көмектесу

【知照】zhīzhào Хабарлау, жариялау 【ет.】 你去 ~ 他一声, 说我已经回来了. Сен барып оған хабарла, мен қайтып келдім деп.

【知州】zhīzhōu Белгілі, атақты

мемлекеттер.

【知足】zhīzú Қуанышты болу, мәз болу. 【сын.】 ~常乐

Қанағаттану | ~无求. Қуанышты

肢 zhī Шектілік ~体 | 上~ Қолдар, үстіңгі бөліктер | 下~ . Аяқтар, төменгі бөліктер.

【肢解】(支解、枝解)zhījiě Бүлдіру 【ет.】 领土被~. Бұл аймақтар бөлінген, жіктелген.

【肢势】zhīshì Потенциал

【肢体】zhītī Шектілік

织(織)zhī Тоқу①【ет.】 纺~ Кездеме | ~布 Тоқыма | 棉~物 Мақта кездемелері | 丝~物 Атлас, жібек кездемесі | 毛~物 Жүннен тоқылған кездемелер.②【ет.】 编~ Тоқу | ~渔网 Балық аулайтын желілер тоқымашылығы | 针~品 .Тоқыма③(Zhī)【зат】 фамилияға қолданылады.

【织补】zhībǔ Шайтан

【织锦】zhījīn Гобелендер

【织女】zhīnǚ Тоқымашы

【织女星】zhīnǚxīng Vega

【织品】zhīpǐn Кездеме

【织物】zhīwù Кездеме

【织造】zhīzào Тоқымашылық

祇 zhī Тек қана ~仰(敬仰) Масаттану | ~候光临. Бару үшін ғана күту.

脂 zhī Май① ~肪 Май | 松~ . скипидар②~粉. Ұнтақ

【脂肪】zhīfáng Май

【脂肪肝】zhīfānggān Бауыр майы

【脂肪酸】zhīfāngsuān Қышқыл майы

【脂粉】zhīfěn Зат【зат.】 ~气. Газ ұнтағы

【脂膏】zhīgāo Сылау

【脂麻】zhī-má. Май. 【芝麻】-ға қараңыз..

zhí

执(執)zhí Ұстау①【ет.】 ~笔 Қалам ұстау, жазу. | 手~红旗. Қолда қызыл жалау ұстау.②~政 Билеуші | ~教. Тренер, үйретуші.③各~一词. Әркім өз дегенінде тұрады.④~法. Орган⑤〈书〉 战败被~. Женілген соң тұтқынға алыну.⑥回~ Қайтарым расписасы ⑦(Zhí)【зат】 фамилияға қолданылады.

【执棒】zhíbàng【ет.】 音乐会由四位

指挥家轮流~. Эстафета өткізушілерге төрт айналым көрсетілді, айтылды.

【执笔】zhíbǐ Жазу

【执鞭】zhíbiān【ет.】 ~授课 | ~青年男篮.

【执导】zhídǎo Режиссер【ет.】 他~过不少优秀影片 Ол көптеген фильмдерді режиссерлады. | 在戏剧界~多年. Ол театрда көп жылдар бойына режиссер болды.

【执罚】zhífá【ет.】 对违规厂商按照规定~.

【执法】zhífǎ Заңдарды қабылдау, сүйену, орындау.【ет.】 ~如山(如山: 比喻坚定不【ет.】摇) Қатал заң | ~必严. Қатаң бақылау, ұстану.

【执缚】zhífù Жерлеу рәсіміне бару

【执纪】zhìjǐ Тәртіп【ет.】 从严~. Қатаң тәртіп

【执教】zhíjiào Тренер 他在大学里~多年 Ол университетте көп жыл тренер болды.

【执迷不悟】zhímíbùwù Қате айтып, өзгені мойындамау

【执泥】zhínì【ет.】 不可~一说.

【执牛耳】zhíniú'ěr Үстемдік етумен айналысу.

【执拗】zhíniù Қырсықтық【сын.】 脾气~. Қырсық мінез

【执勤】zhí//qín Баждар【ет.】 ~民警. Полиция қызметі

【执事】zhí-shì Диакон【зат.】 打~的 Диакон ойнау | 各种~. Әр түрлі диакондар.

【执行】zhíxíng Атқару, орындау【ет.】 严格~ Қатал орындау | ~任务 Тапсырма | ~计划 Жоспарды жүзеге асыру | ~命令. Команданы орындау.

【执行主席】zhíxíngzhǔxí Атқарушы төраға

【执业】zhíyè Тәжірибе【ет.】 ~律师 Тәжірибелейтін заңгерлер | 房地产估价师必须先取得~资格. Жылжымайтын мүлікті бағалау бұрын, бағалаушылар квалификацияға ие болуы тиіс.

【执意】zhíyì Табан тіреу, өз дегенінде тұру.【үс.】 ~要去 Бірдеңе үшін табан тіреп тұру. | ~不肯. Өз ақауына табан тіреп тұру.

【执友】zhíyǒu Атқарушы достар

【执掌】zhízǎng Билеу ~大权. Билік

алдында тұру.

【执照】zhízhào Қуәлік, лицензия.

【зат.】 施工~ Құрылыс лицензиясы. | 驾驶~. Көлік жүргізу куәлігі

【执政】zhí // zhèng Билеуші【ет.】 ~党. Билеуші партия

【执著】zhízhuó Табан тіреу.【сын.】 性情古板~ Ескі қырсық мінездікті қалдыру. | ~地献身于祖国的教育事业. 也作执着. Мемлекетте тұрақты білімді беруге табан тіреу.

【执着】zhízhuó 同“执著”. Табан тіреу, қырсығу.

直 zhí Тура, тегіс, түзу①【сын.】 笔~ Түзулер | 马路又平又~ Жол тура және түзу. | 你把铁丝拉~. Сіз сымды түзетіңіз, тіктейіңіз.②【сын.】 ~升机 Тікұшақ | 把标杆立~. Түзу тұру тесті

③【сын.】 ~行的文字 Түзу, тура мәтін. | 屋子很大, ~里有两丈, 横里有四丈. Бөлме өте үлкен, Жиырма фунт тікелей, қырық фунт көлденен.

④【ет.】 ~起腰来. Арқасын тіктеу, түзету. ⑤ 正~ Бүгін | 理~气 壮. Сенімді⑥【сын.】 ~性子 | 心~口快 Ашық | ~呼其【зат.】 Тура атын атап шақыру. | 他嘴~, 藏不住话. Оның аузын тік жаба алмау.⑦

【зат】 汉字的笔画, 即“竖 1” Қытай иероглифтері тік жазылады. ④. ⑧

【үс.】 ~达 Төте | ~到 Дейін | ~哭了一天 Тура бір күн жылады. | ~朝村口走去. Ауылға қарай тікелей жүрді.

⑨【үс.】 他看着我~笑 Ол маған тура қарап күліп жіберді. | 我冷得~哆嗦. Суықтан дірілдіеу.⑩(Zhí)

【зат】 фамилияға қолданылады.

【直拨】zhíbō Түзу, төте【ет.】 ~电话 Төте телефон байланысы | 很多城市之间的电话可以~通话. Қалалар ішінде телефон аппараттары өте көп, тікелей қоңырау шала аласын.

【直播】zhibō Ашық кеңістікті жерге бидай егу.

【直播】zhibō тікелей эфир.

【直肠】zhícháng Тік ішек

【直达】zhídá Тура, төте.【ет.】 ~车 Тура көлік. | 从北京坐火车~广州. Пекиннен пойызға отырып тура Гуанджоуға дейін жету.

【直达快车】zhídákuaichē Жоғары жылдамдықты поезд, жедел поезд.

【直待】zhídài Тек【ет.】 ~天黑才回家.Күн қарайланбағанша дейін үйге оралмады. Қараңғы түнде бірақ үйге кеш келді.

【直到】zhídào Шейін.【ет.】 这事~今天我才知道.Бұл іс туралы мен тек бүгін ғана кеш білдім.

【直瞪瞪】zhídèngdèng(中语中也读zhídèngdèng) 他~地望着地面,神情木然.

【直根】zhígēn Стержндік тамыр.

【直供】zhígòng Тура жеткізу.

【直贡呢】zhígòngní Диагональ

【直勾勾】zhígōugōu(~的) Алақтап қарау, қарау【сын.】 他~地望着我,一言不发.Маған қарап, үндемейді.

【直观】zhíguān Көрнекі【сын.】 ~教具 Көрнекі құрал. | ~教学.Көрнекі сабақ

【直航】zhínháng Төте жеткізу

【直击】zhíjī Қарау【ет.】 ~赛场盛况.Жарыс алаңына барып қарау.

【直角】zhíjiǎo Тік бұрыш

【直接】zhíjiē Тура【сын.】 ~关系

Тура қатынастар | ~领导 тура басқарылым | ~阅读外文书籍.Шетел кітаптарын тура оқу.

【直接经验】zhíjiējīngyàn Төте тәжірибе

【直接税】zhíjiēshuì Тікелей салықтар.

【直接推理】zhíjiētuīlǐ Тура пікір

【直接选举】zhíjiēxuǎnjǔ Тура, тікелей сайлау.

【直截】(直捷)zhíjié Тұрып қалу

【сын.】 ~表明了态度.Тура қатынас.

【直截了当】zhíjié-liǎodàng Ұялмай тура айту.

【直径】zhíjìng Диаметр

【直撇撇】zhípiēpiē

【直觉】zhíjué Интуиция, ішкі сезім, сезгіштік.

【直快】zhíkuaì Төте жылдам

【直来直去】zhíláizhíqù Тік, төте① 这次去广州是~, 过不几天就回来了. Осы жолы Гуанджоуға төте жеттім, бірнеше күн өткізбей тез жеттім.他是个~的人, 想到什么就说什么. Ол өте тура, тік адам, не ойласа, соны айтады.

【直立】zhílì Тік, тура.

【直立茎】zhílìjīng Тік тұратын сабақ

【直溜】zhíliú(~儿) Тік【сын.】 你看这棵小树, 长得多~儿.Қарашы,

қандай тік ағаш өсті.

【直溜溜】zhíliúliú(~的) Тура, төте【сын.】 ~的大马路. Тура, төте проспект

【直流电】zhíliúdiàn Тұрақты ток

【直眉瞪眼】zhíméidèngyǎn Көңілсіз көзқарас, көңілсіз түр, ашулы көз.

【直面】zhímiàn Тура шешу【ет.】 ~人生.Өмірге тура қарау.

【直升降机】zhíshēngjī Тікұшақ

【直书】zhíshū〈书〉 Тікелей кітаптағы【ет.】 秉笔~. Оқу құралы.

【直抒】zhíshū Тікелей білдіру【ет.】 ~已见 Тікелей білдіру, айту, көрсету | ~胸臆.Құйылым

【直属】zhíshǔ Тікелей біреуге тиесілі①【ет.】 这个机构是~文化部的. Бұл мекемелер тікелей мәдениет министрліктеріне тиесілі.②【сын】 ~部队 Тікелей бағыну. | 国务院~机关. Мемлекеттік кеңеске тікелей бағыну.

【直率】zhíshuài Франк

【直爽】zhíshuǎng Франк【сын.】 性情~ Жай ғана темперамент | 他是个~人, 心里怎么想, 嘴上就怎么说. Ол өте тік адам, ішінен не ойлап отырса, аузынан сол шығады.

【直梯】zhítī Төте, тік сағы

【直挺挺】zhítǐngtǐng(~的) Тура, тік【сын.】 ~地站着 Тік тұру

【直系亲属】zhíxìqīnshǔ Жақын туысқандар

【直辖】zhíxiá Шекара【ет.】 ~市 Муниципалитеттер | ~机构 Мекеме аумағы, шекарасы | 重庆由中央~, 有利于西部地区经济发展. Батыс өлкесіндегі Чунцин ОТС аумағы экономиканың дамуына өте қолайлы.

【直辖市】zhíxiáshì Муниципалитет

【直线】zhíxiàn Тура сызықты①【зат.】 ~电话 Тура байланыс телефоны | ~运输 | ~联系 Тура қатынас | ~上升.Тура сызық бойынша жоғары көтерілу.

【直销】zhíxiāo Тура, төте сатылым

【直心眼儿】zhíxīnyǎnr Тура қозғалыстар

【直性】zhíxìng(~儿) Тура, ашық

【сын.】 他是个~人, 有什么说什么. Ол ашық адам, не болса, соны айтады.

【直译】zhíyì Төте аударма

【直音】zhíyīn төте аудио

【直至】zhízhì【ет.】 直到. Көтерү 侄(姪)zhí【зат】① 表~ Немере | 内~.Әйелі жағынын немере②(Zhí)姓.

【侄妇】zhífù Немере

【侄女】zhí·nǚ Немере

【侄女婿】zhínǚ·xū немересінің күйеуі

【侄孙】zhísūn Немере

【侄孙女】zhísūn·nǚ Немере

【侄媳妇】zhíxí·fu Немересінің әйелі

【侄子】zhí·zì Немере

值 zhí Баға, тұру.① 币~ | 比~ | 总资产~.②【ет.】 这双皮鞋~五十块钱.

Осы аяқ киім жұбы 50 юань тұрады, осы аяқ киім жұбының бағасы 50 юань.③【сын.】 不~一提 Біреуді бірдені еске алудың қажеті жоқ. | 这次采访收获很大, 多跑点儿路也~.⑤【ет.】 正~国庆, 老友重逢, 真是分外高兴. Бұл мерек ұлттық мерекемен біодей келді, өте қуанышты.⑥ ~班 Кезек | ~日.Кезек күні

【值班】zhí//bān Кезек

【值得】zhí//dé Тұру, баға【ет.】① 这东西买得~ Бұл зат сатып алуға тұрарлық. | 东西好, 价钱又便宜, ~买. Мына зат өте жақсы, бағасы да қымбат емес, сатып алуға тұрарлық.②~研究 Зерттеуге тұрарлық.

【值钱】zhíqián Қымбат, бағалы【сын.】 这只戒指很~. Бұл жүзік өте қымбат.

【值勤】zhí//qín Кезек【ет.】 ~人员 Кезекші | 今天晚上该我~. Бүгін кешек менің кезегім.

【值日】zhírì Кезек【ет.】 ~生 Класстағы кезекші. | 今天该谁~? Бүгін кім кезекте?

【值守】zhíshǒu Кезекшілік.【ет.】 无人~公用电话 Автоматты қоғамдық телефондар. | 保安人员在厂区巡察~. Зауыт инспекциясындағы кезекшіліктегі қызметшінің қауіпсіздігі.

【值星】zhíxīng Кезекшілік

【值夜】zhí//yè Түнгі кезек【ет.】 分组轮流~. Өз кезегінде түнгі кезекшілікке топтау.

【值遇】zhíyù〈书〉【ет.】 ~不幸.

埴 zhí〈书〉黏土.

职(職)zhí① 尽~ Өз міндетін орындау. | ~分 Қызметтік міндет |

天 ~ кезекті күн | 有 ~ 有
权. Жауапкершілік пен құқыққа ие
болу. ② 调 ~ Басқа қызметке
ауыстыру. | 就 ~ Қызметке тұру. |
兼 ~ Сыйымдату. | 撤 ~ Қызметтен
босату. | ③ ~ 掌. Жауапкершілік (Zhí)
【зат】 фамилияға қолданылады.
【职别】zhíbié Қызмет
【职场】zhíchǎng Қызмет орны
【зат】 ~ 新人. Қызмет орнындағы
жаңа адам, жаңа қызметші.
【职称】zhíchēng Қызметтік атақ
【зат.】 技术 ~ техникалық атақ |
评定 ~ .Профессионалды атақ.
【职分】zhífēn Қызметтік міндет
【职高】zhígāo Профессиналды
【职工】zhígōng Қызметшілер мен
жұмысшылар 【зат】 ① ~ 【ес.】 表大
会. Конгресс қызметшісі, өкілі ② ~ 运
【ет.】 . Қозғалыс қызметшілері.
【职级】zhíjí Лауазым 【зат.】 晋
升 ~ . Мадақтау қағары
【职 【сөз алд.】】 zhíjiè Жұмыс
【зат.】 ~ 中心. Жұмыс орталығы
【职能】zhínéng Функция 【зат.】 货
币的 ~ Ақша функциясы, қаржы
функциясы | 政法部门是执行国家专
政 ~ 的机关. Саяси-заң құрылымдары
мемлекеттік диктатураны жүзеге
асыратын құрылымдар болып
табылады.
【职权】zhíquán Шарт 【зат.】 行
使 ~ . Өз өкілеттігін жүзеге асыру
шарты.
【职守】zhíshǒu Жұмыс, борыш,
қызмет 【зат.】 擅离 ~ Қызметтен өз
бетімен кету | 忠于 ~ . Борышқа
адалдық
【职位】zhíwèi Позиция
【职务】zhíwù Міндет
【职务发明】zhíwùfā míng Өнертабыс
қызметі
【职务犯罪】zhíwùfànzuì Сабақтас
қылмыс жұмыстары
【职务作品】zhíwùzuòpǐn Жұмыс
позициялары.
【职衔】zhíxián Атау
【职业】zhíyè Жұмыстар, істер ①
【сын.】 ~ 剧团 Кәсіби ұжымдар | ~
运 【ет.】 员. Кәсіби спортшылар
【职业病】zhíyèbìng Кәсіби
【职业道德】zhíyèdào dé Өдеп, этика
【职业高中】zhíyègāozhōng Кәсіби

вездар
【职业教育】zhíyèjiàoyù Кәсіби Білім
【职员】zhíyуán Жұмысшылар
【职责】zhízé Міндет 【зат.】 应尽
的 ~ Жауапкершілік | 保卫祖国是每个
公民的神圣 ~ . Отанын қорғау әрбір
азаматтың жауапкершілік міндеті,
борышы.
【职掌】zhízǎng Жауапкершілік
【ет.】 ~ 生杀大权. Делбе міндет.
直
主 zhí 同“埴”(用于人 【зат.】).
紮(zhí)zhí
植 zhí Зауыт ① 【ет.】 种 ~
Отырғызу | 培 ~ Үдегу | 移 ~
Көшеттеу | ~ 树 ◇ ~ 皮 Ағаштар
отырғызу | 断肢再 ~ Шеттерін кесу.
② ~ 党 Партия 营私 Экспланттарды
өз қалтасына салу. ~ 被 Өсімдер | ~
株 Өсімдіктер | ~ 保. Өсімдік қорғау
жабдықтары ④ (Zhí) 【зат】 фамилияға
қолданылады.
【植保】zhíbǎo Өсімдіктер қорғау
жабдықтары.
【植被】zhíbèi Өсімдік
【植苗】zhí // miáo Отырғызу
【植皮】zhí // pí Тері ауыстыру, жаңа
тері салу.
【植树】zhíshù Ағаштар отырғызу
【ет.】 ~ 造林. Оран отырғызу
【植树节】ZhíshùJié Ағаш отырғызу
мерекесі.
【植物】zhíwù Өсімдік
【植物保护】zhíwùbǎohù Өсімдік
қорғау жабдықтары.
【植物群落】zhíwùqúnluò Өсімдік
бірлестіктері
【植物人】zhíwùrén Жасыл адам
【植物性神经】zhíwùxìng-shénjīng
Автономды жүйкелер
【植物学】zhíwùxué Ботаника
【植物园】zhíwùyuán Ботаникалық
бақ
【植株】zhízhū Өсімдік
殖 zhí Көбейту, көбею
另见 1251 页 · shi.
【殖民】zhímín Колонизациялау
【殖民地】zhímíndì Колония
【殖民主义】zhímínzhǔyì
Колониализм
zhǐ
止 zhǐ Токтау ① ~ 步 Токтау | ~ 境 Аяқ,
шек, соң | 不 ~ Токтамау. ② 【ет.】

禁 ~ тыйым салу | 制 ~ Токтау
үшін | ~ 血 Қанағысты тоқтату | ~ 痛
Ауруды тоқтату. | ~ 得住 Токтау | ~
不住. Токтаға алмай ③ 【ет.】 展览从 10
月 1 日起至 10 月 14 日 ~ . Көрме тек 1
қазаннан-14 қазанға дейін болады. ④
【үс.】 这话你说过不 ~ 一次了. Бұл
сөздерді сіз бірнеше рет айтқансыз,
бұл сөзді айтқаныңыз бір рет емес. ⑤
(Zhí) 【зат】 фамилияға қолданылады.
【止步】zhǐ // bù Токтау 【ет.】 ~ 不前
Өз орнында тұру | 游人 ~ (公共游览
场所用来标明非游览部分).
【止境】zhǐjìng Шек, аяқ, соңы.
【зат.】 学无 ~ Ғасыр бойы өмір сүр,
ғасыр бойы оқы. Өмір бойы оқысаң
да, аз емес. Оқу-инемен құдық
қазғандай. | 科学的发展是没有 ~
的. Ғылым қанша дамыса да, шегі
болмайды.
【止息】zhǐxī Токтау 【ет.】 永
无 ~ . Токтаусыз
只 1 (祇、祗) zhǐ Тек, жалғыз 【үс.】
① ~ 知其一, 不知其二 Бір жағын
ғана көру, басқа жағы туралы
білмеу. | 在几种棋类中, 他 ~ 会下象
棋. Ол тек шахмат қана ойнай алады.
② 家里 ~ 我一个人. Отбасында мен
жалғыз адаммын
只 2 Zhǐ 【зат】 фамилияға қолданылады.
另见 1744 页 zhǐ; “祇”另见 1701 页 qí.
【只得】zhǐdé Тек
【只顾】zhǐgù Тек өзі туралы
ойлайды, өзіміш
【只管】zhǐguǎn Тек
【只好】zhǐhǎo Солай ғана
【只是】zhǐshì Тек қана ① 【үс.】 我今
天进城, ~ 去逛逛书店, 没有别的事儿.
Бүгін ол тек қалаға барып,
кітапханаға соққаннан басқа жұмысы
болмады. ② 【үс.】 大家问他是什么
事, 他 ~ 笑, 不回答. Барлығы одан
не болды деп сұраса, ол тек күле
берді, жауап қатпады. ③ 【жал.】 本来
预备今天拍摄外景, ~ 天还没有晴, 不
能拍摄.
【只消】zhǐxiāo Керектісі, тек қана
керектісі. 【ет.】 这点活儿, ~ 几分钟就
可以干完. Тек қана керектісі біршама
уақыт, бірнеше уақыты болса, бітіріп
шығады.
【只要功夫深, 铁杵磨成针】
zhǐyào gōng-fushēn, tiěchǔ mó chéng zhēn

Сабыр түбі- сары алтын.

【只有】zhǐyǒu Тек қана, тек.

【жал.】 ~同心协力, 才能把事情办好. Тек қана жұмыста табысқа жету үшін бірге жұмыс істеу.

旨 1zhǐ〈书〉 Мақсат ~酒 | 甘~.

旨 2(①惜)zhǐ①主~ Негізгі | 要~ Мән | 宗~ Тапсырма. ② 圣~. Жарлық

【旨趣】zhǐqù Мағына 【заг.】 本刊的 ~ 在发刊词中已经说过了. Мағынасын алғы сөзінде айтты.

【旨意】zhǐyì Қаулы 【заг.】 ~何在 Жарлық

址(址)zhǐ Тұрған жер 住~ Тұрағын орны | 校~ Мектеп адресі | 厂~ Зауыт адресі | 新~ Жаңа орын, көшу 抵zhǐ〈书〉 侧手击.

【纸板】zhǐbǎn Картон

【纸币】zhǐbì Қағаз ақшалар

【纸浆】zhǐjiāng Целлюлоза, қағаз көлемі.

【纸巾】zhǐjīn Мата

【纸老虎】zhǐlǎohǔ Қағаз жолбарысы

【纸马】zhǐmǎ Сиқырлы ритуалдардың суреті.

【纸媒儿】zhǐméier Қағазды фитиль

【纸煤儿】zhǐméier Көмір қағазы

【纸捻】zhǐniǎn Құйылым қағазы.

【纸牌】zhǐpái Қағаз карттар

【纸钱】zhǐqián Ритуалды қағаз ақша

【纸上谈兵】zhǐshàngtánbīng Жай сөздер, кабинет тегі таластар.

【纸头】zhǐtóu

【纸型】zhǐxíng Матрица

【纸烟】zhǐyān Шылым қағазы

【纸样】zhǐyàng

【纸鹞】zhǐyào Қағаз жылан

【纸鸢】zhǐyuān Қағаз жылан

【纸张】zhǐzhāng Қағаз 【заг.】 纸(总称).

【纸醉金迷】zhǐzuìjīnmí 容叫人沉迷的奢侈豪华的环境. 也说金迷纸醉.

祉 zhǐ Аманшылық 福~. Аманшылық 指 zhǐ ① 【заг.】 食~Сұқ саусақ | 五~Бес саусақ | 屈~ | 首屈一~. ②

【мөл.】 下了三~雨 Үш саусақты жаңбыр жауды. | 这双鞋大了一~ Бұл жұп аяқ киім бір саусаққа үлкен | 两~宽的纸条. Қағаз сызығының көлемі екі саусақтай. ③ 【ет.】 用手一~ Қолымен көрсету. | 时针正~十

二点. Сағат сызығы тура он екіні көрсетіп тұр. 【ет.】 这不是~你说的, 是~他的. Ол сенің айтқаныңды меңзеп тұрған жоқ, оның айтқанын меңзеп тұр.

【指斥】zhǐchì Хабарлау. 【ет.】 ~时弊. Ауру туралы хабарлау

【指导】zhǐdǎo Билеу, басқару, өткізу. 【ет.】 ~员 Басқарушы | 教师正在~学生做实验. / Басқарушы студенттерге тәжірибе жасатып жатыр.

【指导员】zhǐdǎoyuán Нұсқаушы

【指点】zhǐdiǎn Сілтеу, нұсқау, көрсету. 【ет.】 ①他~给我看, 哪是织女星, 哪是牵牛星 Ол маған көрсетіп нұсқады, мынау Вега, анау Альтаир деп. | 大家都朝他~的方向看 Барлығы өз сабырсыздықтарын көрсетті. | 老师~我怎样使用电脑. Ұстаз маған компьютерді қалай пайдалану керектігін көрсетті.

【指定】zhǐdìng Нұсқау, көрсету, тағайындау 【ет.】 ~他做大会发言人 Оны Бас Ассамблеяның өкілі етіп тағайындау. | 各组分头出发, 到~的地点集合. Әр топта қабылдау пункті әр түрлі.

【指法】zhǐfǎ Аппликатура

【指供】zhǐgòng 【ет.】 严禁刑讯逼供和~.

【指骨】zhǐgǔ Бақайшық сүйегі

【指画】zhǐhuà Қолмен көрсету. 【ет.】 孩子们~着, “看, 飞机! 三架! 又三架!” Балалар қолымен аспанға нұсқап, анаң қара- ұшақ, үш ұшақ, тағы да үшеу!!!!!!

【指画】zhǐhuà Қолмен нұсқау. Қолдың көмегімен сурет салу.

【指环】zhǐhuán Жүзік

【指挥】zhǐhu ① 【ет.】 ~部 Штаб-пәтер | ~所 Басқару пункті | ~作战. Операцияларды басқарушы. ② 【заг.】 他是这次拔河比赛的~. Ол осы жолы буксирді басқарды.

【指挥棒】zhǐhuībàng Жезл, дирижерлік таяқ 【заг.】 ① 他要大家都得随着他的~转. Ол дирижерлік тақтайымен барлығына нұсқап отырды.

【指挥刀】zhǐhuīdāo Офицерлік қылыш.

【指挥员】zhǐhuīyuán Командир

【指鸡骂狗】zhǐjīmàgǒu 见【指桑骂槐】.

【指甲】zhǐjiǎ (口语中多读zhǐjiǎ)

【指甲盖儿】zhǐjiǎgàier (口语中多读zhǐjiǎgàier)

【指甲花】zhǐjiǎhuā (口语中多读zhǐjiǎhuā)

【指甲心儿】zhǐjiǎxīnr (口语中多读zhǐjiǎxīnr)

【指教】zhǐjiào Кеңес 【ет.】 希望多多~. Кеңес беруден бас тартпайсыз деп сенемін.

【指望】zhǐkào Біреуге, бірдеңеге сүйену. 【заг.】 生活有了~ Өмір сүйенуге ие. | 要学会自立, 不能~别人. Оқығың келсе, басқаларға сүйенбе.

【指控】zhǐkòng Растау 【ет.】 提出~ Растау | ~他有受贿行为. Оны параалушылықта кінәді, айыптады.

【指令】zhǐlìng Басқару Біреуге жазу. ① 【заг.】 这是谁下的~? Бұл кімнің басқаруында?

【指鹿为马】zhǐlùwéimǎ Ақты қара деу, Есекті жылқы деп атау.

【指【заг.】】zhǐmíng (~儿) Атымен атау, атына нұсқау. 【ет.】 ~要我发言.

【指【заг.】道姓】zhǐmíngdào xìng Атаулар

【指明】zhǐmíng Бірдеңеге нұсқау, көрсету 【ет.】 ~方向. Бағытты көрсету, нұсқау.

【指南】zhǐnán Басқару. 【заг.】 行 【ет.】 ~. Қозғалысты басқару.

【指南车】zhǐnánchē Машина жолын нұсқау.

【指南针】zhǐnánzhēn Компас

【指派】zhǐpài Тағайындау 【ет.】 受人~ Адамды тағайындау. | ~他担当这个任务. Оны мына мәселені өз мойнына алуын тағайындау.

【指认】zhǐrèn Белгілі 【ет.】 经多人~, 此人就是作案者. Бұл адамдарды қылмыскер етіп белгілеу.

【指日可待】zhǐrìkědài Бірнеше күнде шешілетін мәселе, бірнеше күн күту. 计划的完成~. Жоспар бірнеше күнде аяқталып шығады.

【指桑骂槐】zhǐsāngmàhuái Біреуіне ұрысып тұрып, басқасын астарлау, «қызым саған айтамын, келінім сен тыңда» деген сияқты.

【指使】zhǐshǐ От салушы, басқару,

нұсқау беру, айту, азғыру. 【ет.】 这件事幕后有人~ Бұл іс басқа біреудің айтуымен жасалды. | 有人~他这样做的. Біреу бірдеңе айтса, ол солай істейді.

【指示】zhìshì Нұсқау①【ет.】~剂 Индикатор | ~【ес.】词. Есімдік②【ет.】局长~我们必须按期完成任务. Қойылған мақсатты біздің жүзеге асыруымыз керектігіне нұсқау.③【зат.】执行上级的~. Басшылардың нұсқауларын жүзеге асыру.

【指示剂】zhìshìjì Индикатор, нұсқаушы.

【指示生物】zhìshìshēngwù Биологиялық инструктор.

【指事】zhìshì Пиктограммалар.

【指手画脚】zhǐshǒuhuàjiǎo Барлық нәрселерге қолымен нұсқау, көрсету.

【指数】zhǐshù Экспонент

【指头】zhǐ-tóu Саусақтар

【指头肚儿】zhǐ-tóudùr(口语中多读zhǐ-tóudùr)

【指望】zhǐ-wàng Сену, сенім арту, үміт ету.①【ет.】~今年有个好收成. Осы жылы егіннің жақсы болатынына үміт ету.②(~儿)【зат.】这病还有~儿. Оның жазылатынына әлі үміті бар.

【指纹】zhǐwén Дактилограмма, папилярлық сызықтар.

【指引】zhǐyǐn Біреуді жүргізу, Біреуді шығарып салу, өткізу.

【ет.】~航向 Курс өткізу принциптері. | 猎人~他通过了林区. Оны нулы орман арқылы өткізу, жүргізу.

【指印】zhǐyìn(~儿) Дактилограмма, саусақ таңбалары.

【指责】zhǐzé Айыптау, кінәлау. 【ет.】大家~他不爱护公物. Барлығы оны мемлекеттік меншікті қорғамағанына айыптауда.

【指摘】zhǐzhāi Айыптау, кінәлау 【ет.】严厉~ Ауыр айыптар | 无可~. Кінәлаудан тысқары, тыс.

【指战员】zhǐzhànyuán Командирлер мен жауынгерлер, солдаттар.

【指仗】zhǐzhàng〈方〉 Нұсқау. 【ет.】这里农民一年的生计就~地里的收成. Фермерлердің, егіншілердің жылғы табыс өнімдері осы жерге нұсқайды.

【指针】zhǐzhēn Нұсқау сызығы.

【指正】zhǐzhèng Өзгеріс, түзету енгізу. 【ет.】①有不对的地方请大家~. Дұрыс емес жерлерге барлығыңыз түзету жасасаңыздар.

【指证】zhǐzhèng Куәландыру. 枳zhǐ Апельсин

【枳椇】zhǐjǐ. Апельсин

【咫尺】zhǐchǐ〈书〉 Өте жақын, таяқ тастам жер. 【зат.】~之间 | 近在~.

【咫尺天涯】zhǐchǐtiānyá Жақын боп көрінсе де, қол жеткізе алмайсың.

趾zhǐ Аяқ саусағы.①【зат.】~骨 Саусақ сүйектері. | 高气扬. Төбесін көкке көтеру, менсінбеу.

【趾高气扬】zhǐgāoqìyáng Төбесін көкке көтеру.

【趾骨】zhǐgǔ Саусақ сүйектері.

【趾甲】zhǐjiǎ Аяқ тырнағы.

蒺zhǐ 针~.

酯zhǐ Қиын эфир

徽zhǐ Ежелгі Қытай гаммасындағы төртінші тон.

zhì

至zhì①【ет.】~今 Осыған дейін | 自始~终 Басынан аяғына дейін.②甚~. Тіпті③【үс.】为感谢~ Көп рахмет | 你要早来, ~迟下星期内一定赶到. Сен келесі аптаның соңына дейін, ертерек келуің керексін.

【至爱】zhì'ài Нақсүйер①【сын.】~的亲人 Нақсүйер адамы

【至宝】zhìbǎo Қазына【зат.】如获~. Қазына

【至诚】zhìchéng Шын ниетпен【сын.】~之士 адал тұлғалар | ~待人. Ерекше адал адамдар.

【至此】zhìcǐ Дәл осы уақытта. 【ет.】①~, 事情才逐渐有了眉目. Дәл осы уақытта, жағдай біршама формаланып келеді. 事已~, 只好就这样了. Дәл осы уақытта істер жақсыланып барады.

【至多】zhìduō Ең көбі, максимум.

【үс.】他~不过四十岁 Оған ең көбі қырық жыл. | 老师~是从头到尾讲一遍, 要纯熟还得靠自己多练习. Ұстаз басынан бастап, аяғына дейін бір рет түсіндіріп беріңіз, сосын өз күшіне сүйеніп, көп қайталап алатындай болатын.

【至高无上】zhìgāowúshàng Бәрінен

бұрын

【至好】zhìhǎo Жақын дос

【至极】zhìjí Өте, тым, аса【ет.】可恶~. Аса жеккөрушілікті

【至交】zhìjiāo Жақын дос【зат.】~好友 Жақын достар. | 他们俩是~. Олар өте жақын достар.

【至今】zhìjīn Осыған дейін

【至理】【зат.】言 zhìlǐ-míngyán Алтын сөз, дана сөз

【至亲】zhìqīn Жақын туыс【зат.】~好友 Жақын туыс пен жақын дос.

【至上】zhìshàng Бәрінен де жоғары【сын.】顾客~ Қонақ бәрінен де жоғары | 国家利益~ Ұлттық мүдде бәрінен де жоғары.

【至少】zhìshǎo Ең азы, кем дегенде мин【үс.】今天到会的~有三千人 Бүгін кем дегенде 3000 адам болды. | 从这儿走到学校, ~要半个小时. Мына жерден мектепке дейін жету үшін кем дегенде жарты сағат уақыт кетеді.

【至于】zhìyú Бірдеңеге жету, бұл туралы. ①这两年来, 村里新盖的房子就有几百间, ~村民添置的电器、日用品, 就不可胜数了. Соңғы екі жылда, ауылдарда жүздеген бөлмелі жаңа үйлер салынды, ауыл тұрғындарына қажетті электр бұйымдары, тұрмыстық қажетті заттарды ағайтын болсақ, тіпті сан жетпейді.

【至嘱】zhìzhǔ Тапсыру

【至尊】zhìzūn Экстрим①【сын.】~无上. Жоғарғының жоғарғысы, тәңірі.

志 1 zhì①立~ Мақсат қою | 得~ Сәтсіз | ~同道合. Пікірлестер②人穷~不短. Кедейлердің жүрісі қысқа емес③(Zhì)【зат.】фамилияға қолданылады.

志 2 zhì〈方〉 Тойлау өткізу.

志 3(誌)zhì①~喜 Қуанышты жағдайды тойлау. | ~哀 Аза | 永~不忘. Ешқашан ұмытпау есте сақтау. 县~ Уездің тарихи-географиялық жазылымы.③标~. Байрақ

【志哀】zhì'āi Траур

【志大才疏】zhìdàcáishū Көп нәрсеге қол жеткізгісі келеді бірақ қолы келмейді.

【志气】zhì-qì Мақсат【зат.】有~ Мақсаты бар.

【志趣】zhìqù Қызығушылықтар мен талпыныстар

【志士】zhìshì Принципиалды адам
【志】zhì ~仁人 Мақсатты адам | 革命 ~ Революцияға атсалысу | 爱国 ~ Патриот, ұлтжанды.

【志同道合】zhìtóngdàohé Бірдей пікірлестік.

【志向】zhìxiàng Мақсат 【志】zhì 远大的 ~. Үлкен мақсатты.

【志愿】zhìyuàn Арман, мақсат, талпыну 【志】zhì 立下 ~ | 他的 ~ 是当个教师. Оның қалауы- ұстаз болып жұмыс атқару. ② 【志】zhì ~军 Әскерге баруға атсалысу | 我 ~ 去边疆工作. Өз қалауымен шекараға барып жұмыс істеу.

【志愿兵】zhìyuànbīng Өз еркімен, өз қалауымен

【志愿兵制】zhìyuànbīngzhì Өз еркімен, өз қалауымен

【志愿军】zhìyuànjūn Өз қалауымен әскери борышын өтеу.

【志愿者】zhìyuànzhě Өз еркімен, өз қалауымен

制 (① 製)zhì Жүйе ① 【志】zhì ~ 版 Пластинкалы | ~ 革 Илеу | ~ 图 Карта | 炼 ~ Өңдеу | 缝 ~ Үту | 这块奖牌是用铜 ~ 成的. Қоладан жасалған медальдар ② ~ 定 Өңдеулер | 因地 ~ 宜. Жергілікті шарттар ③ 压 ~ Үрес | 限 ~ Шарттар | 管 ~ Басқару | 节 ~ Бақылау | ~ 伏. Бас ию全民所有 ~ Бар ұлттың меншігі | 民主集中 ~ Демократиялық централизм ⑤ (Zhì) 【志】zhì фамилияға қолданылады.

【制版】zhì // bǎn Гравирлеу, клиширлеу 【志】zhì ~ 车间. Шеберхананы гравирлеу

【制备】zhìbèi Өзірлеу

【制裁】zhìcái Санкциялар, жазалау 【志】zhì 法律 ~ Заң бойынша жазалау шаралары | 经济 ~ . Экономикалық санкциялар

【制导】zhìdǎo Басқару

【制订】zhìdìng Құрастыру 【志】zhì ~ 下一步工作计划. Жұмыстың келесі адымының жоспарын құрастыру.

【制定】zhìdìng Өңдеу 【志】zhì ~ 宪法 Конституцияны өңдеу. | ~ 学会章程. Конституция институтын өңдеу.

【制】zhì 【器】qì Тежеу

【制度】zhìdù Жүйе 【志】zhì ① 工作 ~

Жұмыс жүйесі. | 财政 ~ . Қаржы жүйесі. ② 社会主义 ~ Социалистік жүйе | 封建宗法 ~ . Феодал-патриархалды жүйе.

【制伏】zhì // fú Бодан

【制服】zhìfú Униформа

【制高点】zhìgāodiǎn Биіктік қолбасшылығы

【制海权】zhìhǎiquán Теңіз қолбасшылығы

【制衡】zhìhéng Баланс 【志】zhì 权力 ~. Күш балансы

【制黄】zhìhuáng Сары жүйе 【志】zhì 取缔 ~ 窝点. Сары тістерге тыйым салу жүйесі.

【制剂】zhìjì Өзірлеу.

【制假】zhìjiǎ Жалған, жасанды 【志】zhì 整治各种 ~ 行为. / Жалған мінез-құлқын жөнге келтіру.

【制件】zhìjiàn Бөліктер

【制空权】zhìkōngquán Өуе қолбасшылығы

【制冷】zhìlěng Тоңазытқыш

【制品】zhìpǐn Дайын тауар, өнім, зат 乳 ~ Сүт өнімдері | 塑料 ~ Пластикалық бұйымдар | 化学 ~ . Химиялық заттар

【制钱】zhìqián Ақша жүйесі 【志】zhì 明清两 【志】zhì 称由本朝铸造通行的铜钱. Мин және Цин династияларында күміс ақшалар жасалды.

【制胜】zhìshèng Жеңу 【志】zhì 出奇 ~ Өзінің үйреншікті тактикасымен жеңу. | ~ 敌人. Жауды жеңу.

【制式】zhìshì Формат 【志】zhì ~ 警服 Үйреншікті формалар | ~ 教练 (按照条令规定进行的军人队列 【志】zhì 作的教练). Үйреншікті бапкер.

【制售】zhìshòu Өндіру және сату. 【志】zhì 坚决打击 ~ 假冒伪劣商品的行为. Жалған және төмен сапалы тауар актілеріне тыйым салу.

【制图】zhì // tú Бейне, карта

【制约】zhìyuē Шектеулер 【志】zhì 互相 ~ . Өзара шектеулер, өзара ұстанымдылық

【制造】zhìzào Өндіріс 【志】zhì ① ~ 机器 Машиналар өндірісі | ~ 化肥. Тыңайтқыштар өндірісі. ② ~ 纠纷 Даулар өндірісі. | ~ 紧张气氛. Кернеулі атмосфера жасау

【制止】zhìzhǐ Тоқтату 【志】zhì ~ 侵略 Агрессияны тоқтату. | 我做了一个手

势, ~ 他再说下去. Мен оны тоқтату үшін белгі бердім, көрсеттім.

【制作】zhìzuò Жасау, өңдеу 【志】zhì ~ 家具. Жиһаз жасау.

质 1 (質)zhì Сапа ① 【志】zhì 实 ~ Нақты сапа | 变 ~ Азғындалған | 【志】zhì 的变化能引起 ~ 的变化. Бұл өзгерістер сапалы өзгерістерге алып келуі мүмкін. Сан мен сапа. | 保 ~ 保量 / Сапа және санға бірдей кепілдік ету. | 铁 ~ 的 器具. Теміржол техникалар сапасы ④ ~ 朴. Қарапайымдық

质 2 (質)zhì ~ 疑 Сұрақтарға жауап беру. | ~ 问. Сұрақтар

质 3 (質)zhì < 书 > кепілге қою: 以衣物 ~ 钱. Киімді кепілге қойып ақша алу: 以此物为 ~ . / Осы затым кепіл болсын.

【质变】zhìbiàn Сапалы өзгеріс.

【质地】zhìdì Сапа 【志】zhì ① ~ 坚韧 Сапасы қатты және мықты | ~ 精美. Жақсы сапалы.

【质点】zhìdiǎn Бөлшек, материал нүктесі.

【质对】zhìduì Рет сапасы 【志】zhì 当 面 ~ . Сапасын бетпе-бет қою

【质感】zhìgǎn Текстура 【志】zhì ① 这种 面料 ~ 不错. Бұл кездеменің текстурасы жаман емес. ② 这幅作品用 多种绘画手段, 表现了不同物体的 ~ . Әр түрлі суреттерді көрсететін суреттер, әр түрлі объектілі құрылымдарды көрсететін текстура.

【质管】zhìguǎn Бақылау сапасы 【志】zhì 加大 ~ 力度. Сапаны бақылау қарқынды үлкейді.

【质检】zhìjiǎn Сапаны бақылау, инспекция

【质量】zhìliàng Сапа 【志】zhì ① 工程 ~ Жоба сапасы | 教学 ~ Сабақ беру сапасы | 这布 ~ 好, 又好看, 又耐穿. Бұл кездеменің сапасы әрі жақсы, әрі әдемі және ұзақ қолданылады.

【质料】zhìliào Материал 【志】zhì 这套 衣服的 ~ 很好. Бұл киімнің материалы өте жақсы.

【质朴】zhìpǔ Қарапайым 【志】zhì 文字 平易 ~ . Мәтіні өте қарапайым.

【质数】zhìshù Қарапайым сан, жай сан.

【质问】zhìwèn Қарапайым сұрақ, сұрақ сұрау, талап ету.

【质询】zhìxún Сұрақ【ет.】质疑询问.Жауап беріп,сұрақ сұрады.

【质押】zhìyā Кепілдік

【质疑】zhìyí Сұраққа жауап беру【ет.】~问难.Сұраққа жауап беруге қиналды.

【质疑问难】zhìyíwènnàn сұраққа жауап беруге қиналды.

【质证】zhìzhèngТұс-тұстан жауап алу.当面~.Бетпе- бет тұс-тұстан жауап алу.

【质子】zhìzǐ Протон

炙 zhì①烈日~人.Күшті адам, мықты адам

【炙手可热】zhìshǒukěrè Мықты, күшті болу, күшін алып кету, алып қою.

治 zhì①【ет.】~家 Үй жұмысын жүргізу, айналысу. | ~国 Мемлекет жұмыстарын жүргізу. | 自~ Уақытша | ~标 Емдеу | ~淮(淮河). Хуай өзені② ~世 Әлем және өркендеу③县~ Округ | 府~ Билік үйі④【ет.】~病 Біреуді емдеу | 我的病已经~好了.Менің ауруым емделді.⑤【ет.】~蝗 Шегіртке⑥~罪 Емдеу | 惩 Жаза | 处~.Емдеу⑦~学. Стипендия⑧(Zhì)【зат】 фамилияға қолданылады.

【治安】zhì'ān Қоғамдық тыныштық【зат.】维持~.Қоғамдық тыныштықты бақылау.

【治保】zhìbǎo Қоғамдық қауіпсіздік【ет.】~工作 Жұмыстың қоғамдық қауіпсіздігі. | ~干部.Кадрлардың қоғамдық қауіпсіздігі.

【治本】zhìběn Радикалды

【治标】zhìbiāo Уақытша

【治病救人】zhìbìngjiùrén Өмірін сақтап қалу үшін емдеу.

【治假】zhìjiǎ【ет.】全力~,净化市场.

【治理】zhìlǐ Басқару【ет.】①~国家.Мемлекетті басқару②~淮河.Хуай өзенін басқару

【治疗】zhìliáo Емдеу【ет.】长期~ Ұзақ емдеу | 隔离~ Изоляция және емдеу. | 他的病必须住院~.Ауруды ауруханаға жатқызып емдеу керек.

【治乱】zhìluàn Тапсыру немесе бұзу.【ет.】积极~,美化环境.Бұзылған, сынған шатақтарды дұрыстауға атсалысу.

【治穷】zhìqióng Қайыршылықпен күрес.【ет.】~脱贫.Кедейліктен шығу үшін, қайыршылықпен күресу.

【治丧】zhìsāng Жерлеу.【ет.】节俭~ | ~委员会.Жерлеуді ұйымдастыру комиссиясы.

【治水】zhì//shuǐ су тасқындарымен күресу.

【治丝益棼】zhìsīyífēn Жібек матасының шатасып қалуы.

【治外法权】zhìwàifǎquán Экстерриториалды.

【治污】zhìwū Ластану【ет.】~保洁.Ластанудан тазалау.

【治学】zhìxué【ет.】~严谨 | 实事求是,才是~的正确态度.

【治印】zhì//yìn Басылу басқарылымдары.【ет.】~艺术.

【治装】zhìzhuāng Киімдер

【治罪】zhì//zuì【ет.】

栉(zhì)栉(zhì)〈书〉①~发 Шаш тарайтын тарақ | ~风沐雨.Жаңбыр мен желге қарамай

【栉比】zhìbǐ【ет.】鳞次~ | 厂房~.

【栉比鳞次】zhìbǐlín cì Бөлімдерде қарбаласты.

【栉风沐雨】zhìfēngmùyǔ Жел мен жаңбырға қарамай

挚(zhì)~爱.Махаббат【挚爱】zhì'ài Махаббат【ет.】他的作品洋溢着对祖国的~之情.Оның шығармалары еліне деген махаббатқа толы өлеңдер. | 老先生把毕生的精力献给了他所~的事业.Қарт адам өзінің жұмысына деген махаббатымен аяқтады.

【挚诚】zhìchéng Құрметпен, ізгі тілекпен【сын】~的话语打【ет.】了对方.Бір-біріне жақсы пікір қалдыру үшін ізгі сөздер айту.

【挚友】zhìyǒu Достық

【桎梏】zhìgù Кандал

致(zhì) Жіберу①【ет.】~函 Хат жіберу | ~电 Телеграмма жіберу. | ~欢迎词 сөз берілуге шақырылады. | 向大会~热烈的祝贺. Съездке ыстық құттықтаулар айту, білдіру.②~力 Күшін беру.③~富 Бай | 学以~用.④~病 Ауырып қалу. | ~癌 | ~残.~使 Бірдеңе жіберу | 由于粗心大意,~将地址写错. Адресі дұрыс жазылмағандықтан хат жіберілмеді.

致(zhì)兴~ Қызығушылық | 景~ Көру | 别~ Сирек кездесетін. | 有~ inductionланған | 毫无二~.Ұқсас

致(zhì)细~ Толық, дұрыстап | 精~ Бейнелеу | 工~ Жұмысшылар

шақырылды.

【致哀】zhì'āi Діңгек【ет.】向死难烈士~.Азап шегушілерге көңіл айту.

【指标】zhìbiāo Спецификация【зат.】【сан.】【мөл.】~ Сандық көрсеткіштер | 质【мөл.】~ Сапа көрсеткіштері

【致残】zhìcán Жарымжану【ет.】因工~.Жұмыс артынан жарымжану.

【致词】zhì//cí Сөз

【致辞】zhì//cí Сөз 由大会主席~.也作致词.Бас Ассамблея төрағасының сөз сөйлеуі.

【致电】zhì//diàn Телефон соғу, қоңырау шалу.【ет.】给对方打电报或打电话,~祝贺 Телеграф немесе телефон соғу арқылы құттықтау сөздерін айтты. | ~慰问.Қоңырау шалып көңіл айту.

【致富】zhìfù Бай【ет.】勤劳~ Қиындықтан өтіп байлыққа қол жеткізу.

【致函】zhì//hán Хат【ет.】~表示谢意.Өз ризашылығын білдіру үшін хат жіберді.

【致敬】zhìjìng Бағалау【ет.】~信 Хатқа лайықты бағасын беру.

【致力】zhìlì Мүлтіксіз【ет.】~革命 Төңкеріске талпыну. | ~写作.Мүлтіксіз жазбаша түрде.

【致密】zhìmì Тығыз【сын】~的网 Қабадай желі. | ~的观察 Тығыз бақылау | 结构~.Тығыз құрылым

【致命】zhìmìng Жара.【ет.】~伤 Өлім жарасы

【致使】zhìshǐ Біреуді бірдеңеге дейін жеткізу.①【ет.】ініксіздігінен берілген жерге жеткізіле алмады.

【жал.】由于字迹不清,~信件无法投递.Хат жазуының түс

【致死】zhìsǐ Өліммен аяқталу.

【致谢】zhìxiè Риза, ықыласшылық

【致意】zhìyìБағалау 再三~ Қайта-қайта бағалай беру. | 点头.Бас ию 室 zhì Қылқыну~碍 Тізе | ~息.Қылқыну, тұншығу

【窒碍】zhì'àiТізе

【窒息】zhìxī Тұншығу

智(zhì) Даналық, ақыл, ой①明~ Дана | ~者千虑,必有一失.Данағой адамдар да кейбірде қателеседі.②足~多谋.Амалшыл, табысшыл | ~勇 双全.Бағылдық пен даналыққа ие болу. | 吃一堑,长一~.Өмірден сабақ алу.

【智残】zhìcán Зердесі мешеу, ой-санасы артта қалған, ой-санасының жетілуі төмен.

【智齿】zhìchǐ Даналық тісі

【智多星】zhìduōxīng

【智慧】zhìhuì Даналық【зат】人民

的~是无穷的 Халық, ұлт даналығы шексіз. | 领导干部要善于集中群众的~. Басшылық кадрлары ұлт көлемінің даналығына түйгіле алуы тиіс.

【智库】zhìkù Ми, ес, ақыл

【智力】zhìlì Парасат

【智力产业】zhìlìchǎnyè парасатты өнеркәсіп.

【智龄】zhìlíng

【智略】zhìlüè【зат】~过人.

【智谋】zhìmóu Тапқырлық【зат.】人多~高. Тапқырлығы жоғары адамдар көп.

【智囊】zhìnáng Ми, ес, ақыл

【智能】zhìnéng【зат】①ақыл; ақыл-ой; ес; есе; естен тану; зерде: ~双全 | 培养~ ақыл ойды тәрбиелеу | 发展学生~ оқушының зердесін дамыту | ~机器人 андроид; адам тәріздес робот.

【智能材料】zhìnéngcáiliào арнайы белгіленген ерекшелігі бар материалдар.

【智能卡】zhìnéngkǎ【зат.】смарт-карта.

【智商】zhìshāng【зат.】ақыл-ой дамуының коэффициенті; IQ.

【智育】zhìyù【зат.】ақыл-ой тәрбиесі.

【智障】zhìzhàng【зат.】ақылы кем; ақылдан адасқан; ақылдан алжасқан.

痣 zhì【зат】① мін; дақ. ② (Zhi) фамилияға қолданылады..

滞 (滯) zhì доғарылу; тоқталу; тоқтау: ~货 жатып қалған тауар | ~销 тауар іркілуі (тауардан артылып сатылмай жатып қалуы) | ~留 көп тұрып бұзылу.

【滞洪】zhìhóng【ет.】су тасқынының алдын алу: ~区 айдын; акватория; су айдыны | ~排沙 жауын-шашынды тоқтату.

【滞后】zhìhòu【ет.】артта қалып қою: 由于电力发展~, 致使电力供应紧张 электр энергия қуатының артуынан электрдің жеткізілімі кешіктірілді.

【滞缓】zhìhuǎn①【сын.】тоқырау: 工作进度~жұмыс қарқыны тоқырауға ұшырады | 销售~ сатылымның тоқыраушылығы; тауардың тұралауы.

②【ет.】тежелу: ~癌细胞的生长 рак жасушаларының өсілімі тоқтатылды | 资金不足, ~了经济发展 қаражат жетіспеушілігінен экономикалық даму тежелді.

【滞留】zhìliú【ет.】кептелу; малту: ~一夜 түні бойы кептелу | ~他乡 бөтен жерде малтығу.

【滞纳】zhìnà【ет.】① салық төлемін бөгеу.②су қойма; су сақтағыш.

【滞纳金】zhìnàjīn【зат.】өсім; өсімпұл.

【滞销】zhìxiāo【ет.】тауар іркілуі: ~商品 өтпейтін тауар; өтімсіз тауар | 产品~ өтімсіз өнім.

【滞压】zhìyā【ет.】өткізілімсіз тауар: ~资金 өткізілімсіз қаржы.

【滞胀】zhìzhàng【ет.】кері кетушілік; құлдыраушылық.

鹭 (鹭) zhì〈书〉жөнге салу; ретке келтіру: 阴~жасырын рақым ету.

置 zhì①кою; салу: 安~орналастыру | 搁~кейінге қалдыру; қоя тұру | 漠然~之 енжар; немқұрайды | ~之不理 көңіл қоймау; селкос | ~诸脑后 ұмытып естен шығару.②орнату: 装~құралды орнату | 设~құралдандыру.③

【ет.】сатып алу: 添~қосу; үстеу | ~一些用具 бірнеше құралды сатып алу.

【置办】zhìbàn【ет.】сатып алу; иелену; мүліктену: ~年货 жаңа тауар сатып алу | 这笔钱是~农具的 бұл қаражат ауыл шаруашылық саймандарын сатып алу үшін.

【置备】zhìbèi【ет.】иелену; мүліктену: ~家具 үй жиһазын иелену | 一般家用电器都可以在当地~жалп. Тұрмыстық электротехниканың барлығы жергілікті халық мүліктене алады

【置辩】zhìbiàn【ет.】айтысу; дауласу; ерегісу: 不屑~ дауласу қажет емес | 不容~даусыз айтысу.

【置换】zhìhuàn【ет.】①алмастыру; ауыстыру.②ауыстыру; орнын баса тұру.

【置喙】zhìhuì〈书〉【ет.】сөзге араласу: 不容~әңгімеге араласуға жол бермеу.

【置评】zhìpíng【ет.】түсінік беру; түсіндіру: 不予~түсіндіруден бас тарту.

【置若罔闻】zhìruòwǎngwén көңілге алмау.

【置身】zhìshēn【ет.】өзін ұстай білу: ~于群众之中 көпшілік арасында өзінді ұстай білу.

【置身事外】zhìshēnshìwài шеткері болу.

【置信】zhìxìn【ет.】сену: 不可~сенуге болмайды | 难以~ақылға сыймайды.

【置业】zhìyè【ет.】жекешелендіру: 投资~жылжымайтын мүлікке инвестициялау.

【置疑】zhìyí【ет.】күмәндану; күптену; : 不容~күмәндануға болмайды | 无可~күмәнсіз; сөзсіз.

【置之不理】zhìzhībùlǐ назар аудармау; ықылас салмау.

【置之度外】zhìzhīdùwài елемей;

ескермей.

钡 (钡) zhì〈书〉①плаха.②кеспелтек; кесінді ағаш.

雉 1zhì【зат.】қырғауыл.

雉 2zhì【мөл.】чжи (аудан өлшемі, 3x1丈 чжан, шамамен 30,6 кв. м.).

【雉堞】zhìdié【зат.】қала қабырғасының жақтауы.

稚 (穉) zhì①жас: ~子 жас бала | 幼~жастық шақ.②〈方〉【сын.】тәжірибесіз.

【稚嫩】zhìrèn【сын.】①әлсіз; күшсіз, жұмсақ: ~的童音 жұмсақ баланың дауысы | ~的心灵 әлсіз жүрек.②әлсіз, дәрменсіз: 初学写作, 文笔难免~ жаңа келген адам жауды үйренгеннің әдеби шығармашылығы еріксіз-еріксіз әлсіз.

【稚朴】zhìpǔ【сын.】көк; кам; піспеген; шикі: ~的女孩子 аңқау қыз.

【稚气】zhìqì【зат.】балалық; үстірттік.

【稚鱼】zhìyú【зат.】子鱼.

滹 zhì 滹阳 (Zhìyáng), Хэнан провинциясындағы жер.

真 zhì〈书〉放置.

寔 (寔) zhì〈书〉①жеміссабақ; жеміс сабағы.②сүріну.

瘠 zhì〈书〉құтыру; жындану.

另见 186 页 chī.

蹶 (蹶) zhì〈书〉①құлау, сүріну: 颠~сүріну.②кезигу; кезіктіру

膻 zhì【зат.】қынап.

觶 (觶) zhì «чжи» вино құятын ыдыс.

zhōng

中 zhōng ①【зат】орта; ортасы: 央 дәнекерші болуды сұрау | 华~ Орталық Қытай | 居~ ортада орналасу.

②(Zhōng)【зат.】Қытай: ~文 қытай мәдениеті | 古今~外 мемлекеттің ішінде және одан тыс.③【зат.】ішкі жақ: 家~ отбасының ішінде | 水~ суда | 山~ тауда | 心~ жүректе.④ орталық: ~锋 орталық шабуылшы | ~年 жылдың ортасы | ~秋 күздің ортасы | ~途 орта жолда.⑤ орта; ортадағы: ~农 орта қолды; орташа | ~学 орта мектеп | ~型 орташа типті | ~等 әдеттегі; дағдылы.

⑥ әділ; бейтарап: ~庸 қақ ортаны ұстану | 适~ жанасу; жарасу;. ⑦ қытайлар: 作~ дәнекерші.⑧ сәкес болу: ~用 жарамды; пайдалы | ~看 әдемі.⑨〈方〉【сын.】жақсы: ~不~? | 这办法~ бұл жақсы амал | 饭这就~了 тамақ эшәп жақсарып кетті.

⑩【зат.】жұмыс барысы: 列车在运行~ поезд жұмыс істеу барысында |

工厂在建设 ~ фабрика салыну барысында. (Zhōng) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

另见 1769 页 zhòng.

【中班】zhōngbān 【зат.】 бала бақшадағы орташа топ.

【中饱】zhōngbào 【ет.】 пайда қылу; пайда табу (коррупция): 贪污 ~ сараң пайда қылуда | ~ 私囊 акшаны мып кету.

【中保】zhōngbǎo 【зат.】 делдал адам.

【中表】zhōngbiǎo 【сын.】 немере.

【中波】zhōngbō 【зат.】 орташа толбындар.

【中不溜儿】zhōng·buliūr 〈口〉 【сын.】 ортаб орташа: 成绩 ~ орташа шот.

【中餐】zhōngcān 【зат.】 қытай тағамы.

【中草药】zhōngcǎoyào 【зат.】 қытай медицинасының дәрі дәрімектері.

【中策】zhōngcè 【зат.】 орташа шығыс.

【中层】zhōngcéng 【зат.】 мезосфера: ~ 干部 орташа кадрлар.

【中产阶级】zhōngchǎnjiējí ① қоғамдағы орташа топтағы адамдар.

【中常】zhōngcháng 【сын.】 орташа: 成绩 ~ орташа шот | ~ 年景 орташа табыс.

【中程导弹】zhōngchéngdǎodàn орташа радиус қуаты бар ракета.

【中辍】zhōngchuò 【ет.】 орта жолда тастау: 学业 ~ оқуды орта жолда тастау.

【中档】zhōngdàng 【сын.】 орташа сорт: ~ 茶叶 орташа сортты шәй.

【中道】zhōngdào 〈书〉 【зат.】 орта жол: ~ 而废 орта жолда тоқтау.

【中稻】zhōngdào 【зат.】 орташапиккен күріш.

【中等】zhōngděng 【сын.】 орташа, қарапайым: ~ 货 орташа тауар | ~ 教育 орта білім.

【中等教育】zhōngděngjiàoyù орта білім.

【中东】Zhōngdōng 【зат.】 Таяу Шығыс; Орта Шығыс.

【中端】zhōngduān 【сын.】 орташа деңгейлі: ~ 产品较为畅销 орташа деңгейлі өнім салыстырмалы түрде сұранысқа ие.

【中断】zhōngduàn 【ет.】 доғарылу; тоқталу: ~ 供应 ~ камсыздандыру тоқтатылды | 联系 ~ қарым қатынас үзілді | ~ 两国关系 екі мемлекеттің байланысы тоқтатылды.

【中队】zhōngduì 【зат.】 рота, отряд.

【中耳】zhōng'ěr 【зат.】 орта құлақ. (图见 360 页“人的耳朵”)

【中幡】zhōng·fān 【зат.】 тумен

жонглерлік ету.

【中饭】zhōngfàn 【зат.】 түскі ас; түстік.

【中非】ZhōngFēi 【зат.】 Орталық Африка Республикасы.

【中锋】zhōngfēng 【зат.】 орта шабуылшы ойыншы.

【中缝】zhōngfèng 【зат.】 орта тігіс түрі.

【中伏】zhōngfú 【зат.】 жаздың ортасы. 参看 1171 页【三伏】.

【中高层住宅】zhōnggāocéngzhùzhái биік қабат үйдің орта қабаттары.

【中耕】zhōnggēng 【ет.】 айдау; жырту.

【中古】zhōnggù 【зат.】 орта ғасырлар.

【中观】zhōngguān 【сын.】 жан мен құбылысқа сырттай қарау.

【中国工农红军】ZhōngguóGōngNóngHóngjūn Қытайдың жұмысшы-шаруасының Қызыл армиясы.

【中国画】zhōngguóhuà 【зат.】 гохуа (қытайдың ұлттық сурет өнері).

【中国话】zhōngguóhuà 【зат.】 Қытайлықтардың тілі.

【中国人民解放军】ZhōngguóRénmínJiěfàngjūn Қытайдың халық-азаттық армиясы.

【中国同盟会】ZhōngguóTóngménghuì 1905 жылы Сун Ятсенмен құрылған «Қытайдың Тунмэнхуй» партиясы.

【中国字】zhōngguózi 【зат.】 қытай иероглифтері.

【中和】zhōnghé 【ет.】 бейтараптану; жұбату; тыныштандыру: ~ 不同意 тынышталып көз қараспен келіспеу.

【中华】Zhōnghuá 【зат.】 Қытай халқы.

【中华白海豚】zhōnghuábáihǎitún Қытайдағы Байхай өзеніндегі балық.

【中华民族】ZhōnghuáMínzú қытай ұлты.

【中华鲟】zhōnghuáxún 【зат.】 қытай бекіресі (балық).

【中级】zhōngjí 【сын.】 ортаңғы саты: ~ 人民法院 ортаңғы сатыдағы халық соты.

【中继线】zhōngjìxiàn 【зат.】 трансляциялық желі.

【中继站】zhōngjìzhàn 【зат.】 аралық станция.

【中坚】zhōngjiān 【зат.】 өзек; ядро: ~ 力量 ядро күші | ~ 分子 орта негіз | 一批年轻选手已成为国家体操队的 ~ жастардан құралған топ гимнастика құрама командасының негізі болды.

【中间】zhōngjiān 【зат.】 аралық: 那些树 ~ 有半 【сан.】 是李树 мына ағаштардың арасында жарты слива ағашы. ② орталық: 湖底像锅底, 越

到 ~ 越深 өзеннің түбі қазанның түбіндей орталық жағына тереңдей түседі. 【中间层】zhōngjiāncéng 【зат.】 қабат; қабатша; қаттам.

【中间派】zhōngjiānpài 【зат.】 аралық элементтер.

【中间人】zhōngjiānrén 【зат.】 делдал.

【中间儿】zhōngjiānér 〈口〉 【зат.】 аралық.

【中将】zhōngjiāng 【зат.】 генерал-лейтенант; вице-адмирал.

【中焦】zhōngjiāo 【зат.】 асқазан тқсы. 参看 1195 页【上焦】、1468 页【下焦】.

【中【сөз алд.】】zhōngjiè 【зат.】 араға жүрушілік; делдалдық: ~ 人 делдал адам | ~ 作用 келістірушілік әрекет | 市场 ~ базардағы делдалдық.

【中局】zhōngjú 【зат.】 ойынның ортасы.

【中看】zhōngkàn 【сын.】 көзге тартымды, әдемі.

【中考】zhōngkǎo 【зат.】 оқу орындарындағы тест.

【中空】zhōngkōng 【сын.】 бос; қуыс; іші қуыс: ~ 玻璃 стеклопакет.

【中馈】zhōngkuì 〈书〉 【зат.】 үй шаруашылығы: 主 ~ кожайын; үй иесі.

【中立】zhōnglì 【ет.】 бейтарап позицияны ұстану: 严守 ~ қатаң бейтараптылықты ұстану.

【中立国】zhōnglìguó 【зат.】 бейтарап мемлекет.

【中溜儿】zhōngliūr 【сын.】 中不溜儿.

【中流】zhōngliú 【зат.】 өзеннің орта ағысы: ~ 砥柱 бекініс; қамал; қорған.

② өзеннің ортасы: 长江 ~ Янцзы өзенінің ортасы. ③ орташа әлеуметтік топқа жатқызу: 居于社会 ~ орташа ағыстағы қоғамда өмір сүру.

【中流砥柱】zhōngliúdǐzhù діңгек; қорған; қорғаныш.

【中路】zhōnglù(~儿) 【сын.】 орта жол: ~ 货 орташа сапалы тауар.

【中路梆子】zhōnglù·bāng·zi шаньси музыкалық драмасы.

【中落】zhōngluò 【ет.】 әлсіреу; кему; қопарылу: 家道 ~ отбасының материалдық қамсыздануы әлсіреді.

【中拇指】zhōng·múzhǐ 〈口〉 【зат.】 орта бармақ.

【中南】Zhōngnán 【зат.】 Қытай – Оңтүстік Африка.

【中脑】zhōngnǎo 【зат.】 орталық ми.

【中年】zhōngnián 【зат.】 орта жас: ~ 男子 орта жастағы еркек.

【中农】zhōngnóng 【зат.】 орта шаруа.

【中欧】ZhōngŌu 【зат.】 Орталық Еуропа.

【中盘】zhōngpán【зат.】 шахмат тактасының ортасы: 白方~推枰认负
◇商家暑期促销活动进入~.

【中跑】zhōngpǎo【зат.】 орташа арақашықтыққа жүгіру 800м、1500м және еркектер 3000 м.

【中篇小说】zhōngpiānxiǎoshuō . повесть.

【中频】zhōngpín【зат.】 аралық жиілік.

【中期】zhōngqī【зат.】 орташа мерзімді: ~贷款 орташа мерзімдегі қарыз.

【中气】zhōngqì【зат.】 ай күнтізбесінің екінші жартысында болатын ауыл шаруашылық мерзім.

【中秋】Zhōngqiū【зат.】 күздің ортасы.

【中人】zhōngrén【зат.】① орташа топқа жататын адам: 不及~ орташа адамға беру.

【中山狼】zhōngshānláng【зат.】 «чжуншань қасқыры» пәс адам мағынасын білдіреді.

【中山装】zhōngshānzhuāng【зат.】 штаттық бешпентше; френч.

【中石器时【ec.】】zhōngshíqìshídài мезолит дәуірі.

【中世纪】zhōngshìjì【зат.】 орта ғасырлар.

【中式】zhōngshì【сын.】 емтихан ұстап шығу.

【中枢】zhōngshū【зат.】 орталық үкімет аппараты: 电信~ электр байланысының орталық аппараты | 交通~ транспорт желісінің орталық аппараты.

【中水】zhōngshuǐ【зат.】 орта сулар.

【中堂】zhōngtáng【зат.】 залдың ортасында орналасқан каллиграфиялық жазулар.

【中堂】zhōng-táng【зат.】 канцлер (кейбір елдерде жоғары дәрежелі атақ).

【中提琴】zhōngtíqín【зат.】 алыт (хорда не вокалдық ансамблде әйелдің я ер баланың төменгі дауыспен орындалатын партиясы, тенордан биігірек).

【中听】zhōngtīng【сын.】 тыңдауға жағымды: 这话~ оның сөйлегені тыңдауға жағымды.

【中途】zhōngtú【зат.】 жолда: 在回家的~下起了大雨 үйге қайтіп бара жатқанда жолда жаңбыр жауып кетті | 他原先是学建筑工程的, ~又改行搞起地质来了 ол алдымен құрылыс инженерін оқыған, кейін жолдың ортасында геологияны таңдады.

【中外】zhōngwài【зат.】 Қытай және шетел мемлекеттері: 古今~/ өткен мен қазіргі және Қытай мен шетел,

бұрын-соңды, алыс-жақында: ~人士 Қытайлық және шетелдік қайраткерлер.

【中外比】zhōngwàibǐ【зат.】 кесіндінің теп-тең етіп екіге бөлінуі.

【中卫】zhōngwèi【зат.】 орталық қорғаушы.

【中文】Zhōngwén【зат.】 лейтенант.

【中文信息处理】zhōngwénxìnxīchǔlǐ Қытай тілі мәліметтерін өңдеу.

【中午】zhōngwǔ【зат.】 талтүс; түс.

【中西】zhōngxī【зат.】 Қытай және батыс мемлекеттері: ~合璧 қытай және еуропа тілдеріндегі параллель мәтіндер.

【中线】zhōngxìàn【зат.】 медиана.

【中校】zhōngxiào【зат.】 подполковник (майор мен полковник аралығындағы аға офицерлік әскери атақ).

【中心】zhōngxīn【зат.】 орта, орталық: 在草地的~有一个八角亭子 гүлзардың ортасында сегіз бұрышты күрке бар.② негіз: ~思想 ойдың негізі | ~问题 мәселенің негізі | ~工作 жұмыстың негізі.③ ерекше аймақ: 政治~ саясаттың ерекше жері | 文化~ мәдениетің ерекше аймағы.④ орталық: 研究~ ғылым орталығы | 科技信息~ ғылым мен техниканың мәліметтер орталығы.

【中心思想】zhōngxīnshìxiǎng ойдың негізі.

【中兴】zhōngxīng【ет.】 жаңару; қайта даму; қайта туу.

【中型】zhōngxíng【сын.】 орташа типті: ~汽车 орташа типті машина.

【中性】zhōngxìng①【зат.】 аралық род.②【зат.】 жыныссыз; жыныс мүшелерісіз.③【сын.】 аралық; орташа; бейтарап: ~词 бейтарап сөз | ~注释 бейтарап комментарий.

【中休】zhōngxīu【ет.】 үзіліс.

【中学】1zhōngxué【зат.】 орта мектеп.

【中学】2zhōngxué【зат.】 қытайдың ұлттық ғылымы.

【中学生】zhōngxuéshēng【зат.】 орта мектеп оқушысы.

【中雪】zhōngxuě【зат.】 орташа көлемде қардың жауы.

【中旬】zhōngxún【зат.】 екінші декада; екінші онкүндік.

【中亚】ZhōngYà【зат.】 Орта Азия.

【中央】zhōngyāng【зат.】 орталық: 湖的~有个亭子 өзеннің ортасында павильон бар.② орталық: 党~/ ККП орталық комитеті | 团~/ комсомол орталық комитеті/ ~政府 орталық үкімет.

【中央处理器】zhōngyāngchǔlǐqì орталық процессор.

【中央商务区】zhōngyāngshāngwùqū

орталық іскер аймақ.

【中央税】zhōngyāngshuì【зат.】 орталық салықтар.

【中央银行】zhōngyāngyínháng Орталық банк.

【中药】zhōngyào【зат.】 қытай медицинасының дәрі дәрмектері.

【中叶】zhōngyè【зат.】 ғасырдың ортасы: 唐【ec.】~ Таң дәуірінің ортасы | 清朝~ Чиң дәуірінің ортасы | 20世纪~ жиырмасыншы ғасырдың ортасы.

【中医】zhōngyī【зат.】 Қытай медицинасы.

【中庸】zhōngyōng①【зат.】 қак ортаны ұстану: ~之道 бір шектен екінші шекке шығудың алдын алу.

【中用】zhōngyòng【сын.】 баһралы; берекелі; игі; игілікті: 这点事情都办不好, 真不~ осы істің шешімі жақсы емес, өте берекесіз.

【中游】zhōngyóu【зат.】 судың орта ағысы: 要力争上游, 不能甘居~ барлық күшті салып биік шыңдарға бағытталу қажет, азды көпке баламау керек.

【中雨】zhōngyǔ【зат.】 орташа жауын шашындар.

【中元节】ZhōngyuánJié【зат.】 жылдың ортасында айдың толуы кезінде болатын мереке.

【中原】Zhōngyuán【зат.】 орта жазық.

【中云】zhōngyún【зат.】 орта қабаттағы бұлттар.

【中允】zhōngyǔn〈书〉【сын.】 «чжуньюнь» тақ мирасқорының атағы.

【中灶】zhōngzào【зат.】 тамақтанудың екінші категориясы. Қытайда болған карточкалық жүйе.

【中正】zhōngzhèng〈书〉【сын.】 әділ; әділетті.

【中止】zhōngzhǐ【ет.】 орта жолда тоқтау: ~比赛 сайыстың орта жолында тоқтау | 刚做了一半就~了 жартысын істеп, орта жолда тастап кетті.

【中指】zhōngzhǐ【зат.】 ортан қол, ортан терек.

【中州】Zhōngzhōu【зат.】 орта жазық (Хэнань пров.).

【中转】zhōngzhuǎn【ет.】 транзит: ~站 тоқтау пункті | ~旅客 жолаушылардың транзиті.

【中装】zhōngzhuāng【зат.】 «қытай көйлегі», қытайдың ұлттық киімі.

【中资】zhōngzī【зат.】 қытай капиталы.

【中子】zhōngzǐ【зат.】 нейтрон.

【中子弹】zhōngzǐdàn【зат.】 нейтрон бомбасы.

【中子刀】zhōngzǐdāo【зат.】 нейтрон күші.

【中子态】zhōngzǐtài【зат.】нейтронның күйі.
 【中子星】zhōngzǐxīng【зат.】нейтрон жұлдызы.
 忠 zhōng ①【сын.】берілу; берілушілік: ~心 адалдық; берілгендік | ~言 адалдық сөздері | 效~ адалдыққа шексіз берілу.②(Zhōng)【зат.】фамилияға қолданылады..
 【忠臣】zhōngchén【зат.】адал малай; адал үй қызметшісі.
 【忠诚】zhōngchéng【сын】адалдық; берілгендік: ~老实 шын адалдық | 对事业无限~ іске деген шексіз берілгендік.
 【忠告】zhōnggào①【ет.】иландыру; нандыру; сендіру: 一再~ тағы бір рет сендіру.②【зат.】жөн; кеңес: 接受~ кеңес алу | 给你一个~ оған кеңес беру.
 【忠厚】zhōnghòu【сын】адал; ақкөңіл; шын: ~长者 адал құрметті адам.
 【忠良】zhōngliáng①【сын.】адал; айнымас; берілген.②【зат.】адалдық пен ұждандылық.
 【忠烈】zhōngliè①【сын.】шын адал.②【зат.】адалдық; 缅怀~ адалдыққа естелік айту | 满门~ адал отбасы.
 【忠实】zhōngshí【сын】адал; ақкөңіл; шын: ~的信徒 адал жақтаушы | ~的朋友 адал дос.②нағыз; шын: ~的记录 нағыз протокол | ~的写照 шын портрет.
 【忠顺】zhōngshùn【сын】елгезек; көңілші; адал: ~的奴仆 адал қызметші.
 【忠心】zhōngxīn【зат.】адалдық сеімі: ~耿耿 бұлжымай адал болу | 赤胆~ ынтасымен берілген адалдық.
 【忠言】zhōngyán【зат.】шын сөздер
 【忠言逆耳】zhōngyánìěr шын сөздер құлаққа жағымсыз естіледі.
 【忠义】zhōngyì①【сын.】адал; берілген: ~之士.②【зат.】адалдық, шындық; 表彰~ адалдықты мадақтау.
 【忠勇】zhōngyǒng【сын】айбынды; қажырлы: ~的战士 қажырлы солдат.
 【忠于】zhōngyú【ет.】адал болу: ~祖国 елгу адал болу | ~人民的事業 халық ісіне адал болу.
 终(終)zhōng ① соңы: ~点 соңғы пункт | 告~ аяқталу; біту | 自始至~ басынан соңына дейін.② қайтыс болу: 临~ (人将要死) ақырғы; жан тәлімдегі.③【үс.】соңғы, ақырғы: ~必成功 сәтті соңы.④ бүтін; толық, түгел: ~日 күні бойы | ~年 жыл бойы | ~生 өмір бойы | ~身 туғаннан өлгенге дейін.⑤ (Zhōng)【зат.】фамилияға қолданылады..
 【终场】zhōngchǎng【ет.】бітіру;

жабу: 当~落幕的时候, 观众中响起了热烈的掌声 біткеннен кейін барлық көрермендер ыстық ыкыласпен қол шалалақтады | ~前一分钟, 主队又攻进一球 ысқырықтан бір минут алдында шабуылшылар иесіне гол соқты.
 【终点】zhōngdiǎn【зат.】① соңғы пункт: ~站 соңғы пункт.② финиш: 马拉松赛跑的~设在工人体育场 жүгіру жарысы марафонында финишта стадион жұмыскерлері тұрды.
 【终端】zhōngduān【зат.】① ақыры; аяғы; аяқталу; соңы: 绳子的~ жіптің соңы | 小径的~是一座凉亭 терминалдың соңында павильон орналасқан.② тірелген жері; шет.
 【终端设备】zhōngduānshèbèi терминалдық жабдық.
 【终伏】zhōngfú【зат.】ыстықтың соңғы декадасы.
 【终古】zhōnggǔ〈书〉【сын】мәңгі; мәңгілік; түпкілікті: 这虽是一句老话, 却令人感到~常新 бұл ескі мәтел болғанмен адамдар оны жанадай мәңгі естерінде сақтауда.
 【终极】zhōngjí【зат.】соңғы: ~目的 соңғы мақсат.
 【终结】zhōngjié【ет.】аяқталу: 官司已~ сот ісі аяқталды.
 【终究】zhōngjiū【үс.】ақыр аяғында: 一个人的力量~有限 бір адамның күші ақыр аяғында жеткілікті болды.
 【终久】zhōngjiǔ【үс.】ақыр соңында: 纸包不住火, 假面具~要被揭穿.
 【终局】zhōngjú【зат.】эндшпиль (шахмат ойынының ең соңғы қорытындысы шығарылып ойын тарқар кезі); соңы: 故事的~是很悲惨的 әңгіменің соңы өте қайғылы.
 【终老】zhōnglǎo【ет.】өмірдің соңына дейін ата анаға қамқорлық жасау.
 【終了】zhōngliǎo【ет.】аяқтау, бітіру: 学期~ оқуды бітіру.
 【终南捷径】Zhōngnánjiéjīn мансапқа жетудің оңай жолы.
 【终年】zhōngnián①【үс.】жыл бойы: ~积雪的高山 жыл бойы таудың бетінде қар жатты.②【зат.】өмірдің соңғы жылдары: ~八十岁 өмірдің соңғы жылдарында сексенге толды.
 【终日】zhōngrì【үс.】күні бойы: 参观展览的人~不断 күні бойы көрмеге адамдар келді.
 【终身】zhōngshēn【зат.】өмір бойы: ~之计 өмір жоспары | ~大事 өмірдегі маңызды іс.
 【终身教育】zhōngshēnjiàoyù сауаттылық.
 【终审】zhōngshěn【ет.】соттың

үшінші инстанциясында істі қарау: ~判决 тұжырымды үкім.②: ~定稿后即可发稿 сот ісін қарағаннан кейін жариялау.
 【终生】zhōngshēng【зат.】өмір бойы: 奋斗~ өмір бойы күресу | ~难忘 өмір бойы ұмытылмас.
 【终霜】zhōngshuāng【зат.】соңғы қырау.
 【终岁】zhōngsuì【үс.】жыл бойы.
 【终天】zhōngtiān①【үс.】өмір соңына дейін: ~发愁 өмір бойы қайғыру.
 【终于】zhōngyú【үс.】ақыры; ақырында; соңында: 试验~成功了 тест ақырында сәтті өтті | 身体~强壮起来 денсаулық ақырында жақсалды | 她多次想说, 但~没说出口 ол бірнеше рет айтқысы келді, соңында айта алмады.
 【终止】zhōngzhǐ【ет.】аяқталған; біткен: ~活动 аяқталған іс.
 柊 zhōng [柊叶] (zhōnggùyè)【зат.】османтус падуболистік.
 盅 zhōng(~儿)【зат.】айшанақ; тостаған; шынаяқ: 酒~ вино тостағаны | 小茶~ шай тостағаны.
 钟 1(鐘)zhōng【зат.】қоңырау: 挂~ қабырға сағат | 闹~ будильник; оятар.③ уақыт, сағат: 六点~ сағат алты.
 钟 2(鐘)zhōng① жиналысу; жинау: ~爱 құрметтеу; мәпелеу | ~情 қатты жақсы көру.② (Zhōng)【зат.】фамилияға қолданылады..
 【钟爱】zhōng'ài【ет.】құрметтеу; мәпелеу: 祖母~小孙子 ана кішкентай баласын қатты жақсы көреді.
 【钟表】zhōngbiǎo【зат.】ілігіш сағат, қол сағат.
 【钟点】zhōngdiǎn(~儿)〈口〉【зат.】уақыт: 到~儿了, 快走吧 уақыт келді, тез жүріңдер!② ссағат: 等了一个~, 他还没来 бір сағат тосып, ол әлі келген жоқ.
 【钟点工】zhōngdiǎngōng【зат.】сағаттап төлейтін төлемдегі жұмыс.
 【钟鼎文】zhōngdǐngwén【зат.】见 708 页【金文】.
 【钟馗】Zhōngkuí【зат.】Тан династиясы кезінде өмір сүрген адам «Чжун Куй».
 【钟离】Zhōnglí【зат.】фамилияға қолданылады..
 【钟灵毓秀】zhōnglíngyùxiù керемет жерлерден талантты адамдар шығады.
 【钟楼】zhōnglóu【зат.】① қоңырау мұнара.② сағаты бар мұнара.
 【钟鸣鼎食】zhōngmíngdǐngshí бай өмір сүру.
 【钟情】zhōngqíng【ет.】қатты жақсы: 一见~ бір көргеннен жақсы

көру.

【钟乳石】zhōngrǔshí【зат.】сталактит (тау үңгірі төбесінен аға-аға сүмелек түрінде салбырап тұратын әк тұнба).

【钟头】zhōngtóu〈口〉【зат.】сағат: 这出戏演了三个半~还没完 спектакль үш сағат отыз минут жүргенмен әлі біткен жоқ.

衷 zhōng ① орталық: 言不由~ екіжүзділену; жылпылдау | 无【ет.】于~ немқұрайды; селқос; селсок. ② (Zhōng)【зат.】фамилияға қолданылады..

【衷肠】zhōngcháng〈书〉【зат.】сезім, ой: 倾吐~ өз сезіміңді білдіру | 畅叙~ шын ықаласпен сезімді білдіру.

【衷情】zhōngqíng【зат.】ой, сезім: 久别重逢, 互诉~.

【衷曲】zhōngqǔ〈书〉【зат.】асылдық; жабық жатқан асыл: 倾吐~ сезімді білдіру.

【衷心】zhōngxīn【сын.】жайдары; жып-жылы; шын жүректен: ~拥护 шын жүректен қолдау | ~的感谢 шынай рахмет.

螽 zhōng[螽斯](zhōngsī)【зат】көк қасқа шегіртке; обыр шегіртке; шегіртке.

zhǒng

肿(腫)zhǒng【ет.】icy; iciny.

【肿块】zhǒngkuài(~儿)【зат】домбық; icik.

【肿瘤】zhǒngliú【зат.】icik.

【肿胀】zhǒngzhàng【ет.】icy; icin кету.

种(種)zhǒng①【зат.】тұқым: 小麦是单子叶植物禾本科小麦属的一~бидай даражарнақты өсімдіктер тұқымына жатады | 虎是哺乳【ет.】物猫科豹属的一~ Пантера тигрі сүтқоректі мысықтар тұқымдастарына жатады.② нәсіл; тұқым: 黄~моңғолоид нәсілі | 黑~негроид нәсілі | 白~еуроид нәсілі.③ әр түрі; бір түрі; өзге түрі, сорт: 工~жұмыс түрі | 兵~әскер түрі | 语~тіл түрі.④(~儿)【зат.】түр-тұқымы: 高粱~гаолян түр-тұқымы | 麦~сағат түрі | 传~мамандық түрі | 配~. будандастыру.⑤【зат.】«бар», «жоқ» дегенді білдіреді.⑥【мөл.】мөлшер сөз: 两~人 екі адам | 三~布 үш қала | 各~情况 әр жағдай.⑦(Zhǒng)【зат.】фамилияға қолданылады..

另见 189 页 Chóng; 1770 页 Zhòng.

【种差】zhǒngchā【зат.】ерекше белгі.

【种畜】zhǒngchù【зат.】асыл тұқымды мал.

【种类】zhǒnglèi【зат.】әр түрі; бір түрі; өзге түрі: 花的~很多 гүлдердің түрлері өте көп.

【种苗】zhǒngmiáo【зат.】тұқымның ескіні.

【种禽】zhǒngqín【зат.】құс өсірушілік; құс шаруашылығы.

【种群】zhǒngqún【зат.】популяция.

【种仁】zhǒngrén【зат.】өзек; ядро.

【种条】zhǒngtiáo【зат.】белгілі бір жағдай.

【种姓】zhǒngxìng【зат.】нәсіл; тек; тұқым.

【种鱼】zhǒngyú【зат.】балық түрлері.

【种质】zhǒngzhì【зат.】идиоплазма, ұрық плазмасы.

【种子】zhǒngzi【зат.】① тұқым② бұлақ; көз; қайнар.

【种族】zhǒngzú【зат.】нәсіл, этнос.

【种族歧视】zhǒngzúqíshì нәсілдік кемсіту; нәсілдік қорлау.

【种族主义】zhǒngzúzhūyì нәсілшілдік. 冢(塚)zhǒng Зират 古~Ескі, ежелгі зират

踵 zhǒng〈书〉 Табан 接~Ізімен келу. ②~门道谢. Біреуге рахметін, ықыласын білдіру үшін өзі келу, қатынау.

【踵事增华】zhǒngshìzēnghuá Мұрадан қалғанды жалғастыру.

【踵武】zhǒngwǔ〈书〉 Біреудің ізімен жүру, алдыңғы арба қалай жүрсе, артыңғысы солай жүреді.

種 zhǒng〈书〉同“种(種)”.Егу, себу, отырғызу.

zhòng

中 zhòng【ет.】~选 Сайлаудан өту. | 猜~了 Тура ойлап табу. | 三枪都打~了目标.Үш оқтың түгелі де тура түсті. ~毒 Интоксикация | ~暑 Күннің көзінің өтуі. | 胳膊上~了一枪.

【中标】zhòng//biāo 第一建筑公司夺魁~.

【中的】zhòngdì Көздегеніне тура түсіру.【ет.】一语~.Сөзбен дөп түсіру.

【中毒】zhòng//dú Интоксикация, жіберілім

【中风】zhòngfēng Ми апоплексиясы, апоплексиялық соққы.

【中计】zhòng//jì Біреудің қақпанына түсіп қалу.【ет.】~受骗 | Алданып, қақпанына түсіп қалу.

【中奖】zhòng//jiǎng Лотерея жеңіп алу.

【中肯】zhòngkěn Әділетті, тура, мерген, қабағына тимей, көзіне тигізу.【сын.】他的话很~.Оның сөзі өте

мерген.

【中伤】zhòngshāng【ет.】造谣~ | 恶意~.

【中暑】zhòngshǔ Күннің көзінің тиюі, күн соққысы.

【中选】zhòng//xuǎn Сайлаудан өте, сайлауда жеңіп шығу.

【中意】zhòng//yì Біреуге ұнап қалу.

【ет.】这几种颜色的布她都不~ Ол мына бірнеше маға түстерін түгелін ұнатпады. | 这件衣服很中她的意.Мына киім - соның ұнатуындағы киім.

仲 zhòng ①~裁 Арбитраж.~秋 Күздің екінші айы.~兄 Үлкен ағалардың екіншісі. | ~弟 Інілердің ішіндегі екіншісі.(Zhòng)【зат】фамилияға қолданылады.

【仲裁】zhòngcái Арбитраж

【仲春】zhòngchūn Көктемнің екінші айы, күн күнтізбесі бойынша ақпан айы.

【仲冬】zhòngdōng қыстың екінші айы, күн күнтізбесі бойынша қараша айы.

【仲秋】zhòngqiū Күздің екінші айы, күн күнтізбесі бойынша тамыз айы.

【仲夏】zhòngxià Жаздың екінші айы, күн күнтізбесі бойынша мамыр айы.

众(衆)zhòng~多 Көпшілік | ~人 Барлығы, түгелі ~志成城.Ұжым тырысымы.②听~ Түгелінің тыңдауы, естуі.~所周知.Барлығының білуі③(Zhòng)【зат】фамилияға қолданылады.

【众多】zhòngduō Көпшілік【сын.】人口~.Көпшілік адам.

【众口难调】zhòngkǒunántiáo Барлығына жағымды болу қиын.

【众口铄金】zhòngkǒushuòjīn Барлық сөйлесулерден тек қана шатақ шығады.

【众口一词】zhòngkǒuyīcí Барлығы бір дауыстан.

【众目睽睽】zhòngmùkuīkuī Барлығының көзінше болу, Барлығының қарамағында болу.

【众目昭彰】zhòngmùzhāozhāng Барлығына белгілі, барлығына көрімді, жүздеген көздің көруі.

【众怒】zhòngnù Наразылық【зат.】~难犯 Ұлт наразылығы қорқынышты.

【众叛亲离】zhòngpànqīnlí Барлығы теріс айналып шыға келді.

【众擎易举】zhòngqíngyìjǔ Көпшіліктің күшімен табысқа жету оңай.

【众人】zhòngrén Барлығы, түгелі.

【众生】zhòngshēng【зат.】芸芸~.

【众生相】zhòngshēngxiàng【зат】作品刻画出了那个时【ет.】社会底层人们的~.

【众矢之的】zhòngshǐzhīdì Барлық, бүкіл объект күресі.

【众说】zhòngshuō Барлығының айтуы, түгелінің сөйлеуі.

【众所周知】zhòngsuǒzhōuzhī Барлығына белгілі, барлығының білуі.

【众望】zhòngwàng Барлығының мойындауы. 【зат.】 ~ 所归. Барлығының мойындауымен пайдалану.

【众望所归】zhòngwàngsuǒguī Барлығының мойындауымен пайдалану.

【众议院】zhòngyìyuàn Депутаттар палатасы, төменгі палата.

【众志成城】zhòngzhìchéngchéng Ұжым тырысушылығы, ұжым тырысымы.

种(種)zhòng 【ет.】 ~ 田 Ауыл шаруашылығы | ~ 麦子 Бидай өсіру | ~ 棉花 Мақта өсіру.

【种地】zhòng // dì Ауыл шаруашылығы

【种痘】zhòng // dòu Вакцинация

【种瓜得瓜, 种豆得豆】zhòngguādéguā, zhòngdòudé dòu Не ексең, соны орасың.

【种花】zhòng // huā Гүл егу

【种牛痘】zhòngniú dòu Вакцинация

【种田】zhòng // tián Ауыл шаруашылығы

【种植】zhòngzhí Отырғызу 【ет.】 ~ 果树. Жемісті ағаштар отырғызу.

重zhòng① 【зат.】 ауыр, салмақ. 举~ / ауыр көтеру | 这条鱼有几斤~? Мына балық қаншалық ауыр② 【сын.】 体积相等时, 铁比木头~◇工作很~ Өте ауыр жұмыс. | 脚步很~ | 话说得太~ 了. Тым қатты айтылды.③情意~ 特ен сезім | 尊~ Құрметтеу. 为人所~ Кімді барлығы бағалайды. | ~ 男轻女是错误. Тек еркектерді бағалап, әйелдерді менсінбеу., қорлау. (Zhòng)

【зат】 фамилияға қолданылады.

【重办】zhòngbàn

【重兵】zhòngbīng Мықты әскери күш.

【зат】 ~ 把守 Опор пунктері.

【重彩】zhòngcǎi 【зат.】 浓墨~.

【重创】zhòngchuāng Ауыр жара 【ет.】 ~ 敌人. Жау ауыр жараланды.

【重挫】zhòngcuò Сәтсіздік 【ет.】 【жал.】 年战火使该国经济受到~ . Соңғы соғыс жылдарында мемлекеттің экономикасы зор сәтсіздікке ұшырады.

【重大】zhòngdà Маңызды 【сын】 ~ 问题 Маңызды мәселе.

【重担】zhòngdàn Ауыртпалық 【зат.】 千斤~ Ауыр ауыртпалық | 勇挑~ Ауыр міндет | ~ 在肩. Иығына

ауыртпалық түсу.

【重地】zhòngdì Элект станциялары

【зат】 工程~ Инженерлік электр станциясы. | 军事~ Әскери облыстар.

【重点】zhòngdiǎn① Ауырлық центрі, ауырлық ортасы, ауырлық нүктесі.

【зат】 ~ 工作 Жұмыстың ауырлық нүктесі. | 工业建设的~ Өндірістік құрылыстың ауырлық ортасы.②

【үс.】 ~ 发展 Негізгі бағыттарды дамыту. | ~ 进攻. Негізгі бағыттардың қалыптасуы.

【重读】zhòngdú Екпін

【重犯】zhòngfàn Негізгі қылмыскерлер.

【重负】zhòngfù Ауыртпалық

【重工业】zhònggōngyè Ауыр өндіріс, индустрия.

【重活】zhònghuó Ауыр жұмыс

【重机枪】zhòngjīqiāng Ауыр пулемет

【重价】zhòngjià Жоғары баға

【зат】 ~ 收买 Жоғары бағамен сатып алу. | ~ 征求 Жоғары бағамен іздеу. | 不惜~ . Бағаның жоғарылығынан қымсынбау.

【重奖】zhòngjiǎng. Сыйлау, сыйлық беру. 【зат】 对有突出贡献的科技人员将给予~ ғылыми-техникалық кадрларға сыйлық беріледі.

【重金属】zhòngjīnshǔ Ауыр металлдар, бағалы металлдар.

【重力】zhònglì Гравитация, ауырлық күші.

【重利】zhònglì Жоғары пайыз

【зат】 ~ 盘剥. Материалистік эксплуатация 【ет.】 ~ 轻义. Материализм

【重量】zhòngliàng Салмақ

【重炮】zhòngpào Ауыр артиллерия

【整装待发】zhěngzhuāngdàifā

【重托】zhòngtuō Ұлы сенім 【зат】 不负~ . Ұлы сенім

【重武器】zhòngwǔqì Ауыр қару

【重孝】zhòngxiào

【重心】zhòngxīn Ауырлық орталығы

【зат】 ① 工作~ Жұмыс ауырлығы | 问题的~ . Сұрақтың ауырлығы

【重型】zhòngxíng Ауыр 【сын.】 ~ 汽车 Ауыр жүк машина | ~ 车床 Ауыр токар | ~ 坦克. Ауыр танктер

【重要】zhòngyào Маңызды, басты 【сын.】 ~ 人物 Маңызды адамдар | ~ 问题 Маңызды мәселе | 这文件很~ . Бұл құжат өте маңызды.

【重音】zhòngyīn Қысым

【重用】zhòngyòng Қайталау 【ет.】 ~ 优秀科技人员 | 他在单位很受~ .

【重元素】zhòngyuánsù Ауыр элемент

【重灾区】zhòngzāiqū Басы

【重责】zhòngzé Ауыр салмақ ①

【зат】 身负~ . Ауыр салмақ тасып келе жатқан дене.② 【ет.】 因工作失职, 受到~ . Ауыр салмақ болғандықтан, міндетін орындай алмау.

【重镇】zhòngzhèn Орталық 【зат.】 战略~ Стратегиялық қала | 工业~ . Қала өндірістігі

【重资】zhòngzī Барлық тиесілдер

【зат.】 投下~ Ауыр капитал, салым | 不惜~ 购买设备. Жабдықтар сатып алынған.

【重子】zhòngzǐ Барийон

zhōu

舟zhōu Қайық① 〈书〉轻~ қайық | 小~ Кішкентай қайық | 扁(piān)~ . Қайықтар② (Zhōu) 【зат】 фамилияға қолданылады.

【舟车】zhōuchē Саяхат

【舟楫】zhōují Өмір жүрісі

【舟桥】zhōuqiáo Понтонды

周-1(週)zhōu① 【мөл.】 айналмалы, қайта қайта: 全体运 【ет.】 员绕场一~ бүкіл спортсмендер алаңды айнала жүгірді.② дөңгелек, шеңбер: 圆~ толық шеңбер.③ шеңберге орау, айналдыра орау: ~ 而复始 бабынан бастап орау.④ таралған, әмбебап.⑤ толық болу, түгелімен, толық: | 不~ толық емес.⑥ 【зат.】 апта: 下~ өткен апта.

周-2zhōu көмек бару, қаржылай көмек көрсету: ~ 济 пайдалы көмек көрсету.

周-3zhōu 【зат】 ① династия.② фамилияға қолданылады.

【周报】zhōubào 【зат.】 апта сайын баспадан шығатын газет: 《北京~ апта сайын шығатын Бейжін газеті》.

【周边】zhōubiān 【зат.】 (математикалық) периметр.

【周到】zhōudào 【сын.】 ұқыпты, зерек, абай: 服务~ зепер түрде қызмет ету.

【周而复始】zhōuér fùshǐ айнала жүру, шеңбер жасау.

【周济】zhōujì 【ет.】 көмекке келу, қолғабыс болу.

【周角】zhōujiǎo 【зат.】 (математикалық) жазық бұрыш, үш жүз алпыс градусты құрайтын бұрыш.

【周刊】zhōukān 【зат.】 әр апта сайын баспадан шағарылатын газет немесе журнал.

【周密】zhōumì 【сын.】 әбден ойластырылған: 计划~ жан жақты ойластырылған жоба.

【周末】zhōumò 【зат.】 аптаның соңы, демалыс күндер.

【周年】zhōunián【зат.】 жылдық (адам өлімінен кейін бір жыл өту).

【周期】zhōuqī【зат.】① период, цикл, уақыт аралығы, белгілі бір мерзім.② циклдық, белгілі бір уақыт өткен сайын қайталанатын.

【周全】zhōuquán①【сын.】 жақсылап дайындау, толығымен аяқтау: 计划要订得~些 жоба толығымен аяқтауды қажет етеді.②

【ет.】 көмектесу, қолғабыс болу: ~ 这件好事 бұл жақсы көмек болды.

【周身】zhōushēn【зат.】 бүкіл дене, басынан аяғына дейін: ~都淋湿了 басынан аяғына дейін су болу.

【周岁】zhōusù【зат.】 бір жыл: 他~已经三十二了 бір жылда ол отыз екіге келеді.

【周天】zhōutiān【зат.】 аспан шеңбері (жұлдыздардың бір жыл ішінде аспан күмбезін айналып шығуы).

【周围】zhōuwéi【зат.】 шеңбер, дөңгелек: ~地区 аумақ шеңбері.

【周围神经】zhōuwéishénjīng (биология) перифериялық жүйке жүйесі.

【周详】zhōuxiáng【сын.】 жан жақты, мұқият, зерек: 他考虑得十分~ ол жан жақты толығымен ойластырды.

【周薪】zhōuxīn【зат.】 әр апта сайынғы.

【周恤】zhōuxù〈书〉【ет.】 материалды көмек беру, қаржылай қолдау көрсету.

【周旋】zhōuxuán【ет.】① айналу, шеңбер жасау.② қонақ күту: 成天跟人~, 真累人 күні бойы қонақтар күттім, өте шаршадым.③ салыстыру.

【周延】zhōuyán【сын.】 ыңғайластыру, жайғастыру.

【周严】zhōuyán【сын.】 жан жақты, толығымен, мұқият: 计划~ жан жақты бағдарлама.

【周缘】zhōuyuan【зат.】 шеңбер доңғалағы: 车轮的~叫轮辋 арбаның доңғалақтыарын кезегімен байлау.

【周遭】zhōuzāo【зат.】 айнала, барлы жақтан: ~静悄悄的, 没有一个人 айнала тып тыныш, ешкім жоқ.

【周章】zhōuzhāng〈书〉①【сын.】 абыржу, жанталасу: ~失措 не істерін білмей абыржу.②【зат.】 тырысу, қиналу: 煞费~ сараң болмай тырысып жарату.

【周折】zhōuzhē【зат.】 қиындық.

【周正】zhōuzhèng〈方〉【сын.】 тіптік, түзу: 模样~чырт бейнесі түзу.

【周至】zhōuzhì【сын.】 жан жақты толығымен қамтылған: 叮咛~ жан жақты барлығын қамтып ұрысу.

【周转】zhōuzhuǎn【ет.】 айналу, қайтаналану.② айналымда болу: ~不

开 айналымда болмау.

洲 zhōu【зат.】① материк, континент.② арал: 三角~ үш бұрышты арал.② (Zhōu)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【洲际】zhōuji【сын.】 континент аралық: 加强~合作 континент аралық бейбітшілікті дамыту, күшейту.

【洲际导弹】zhōujidǎodàn континент аралық әскери зымыран.

诤(zhōu)〈书〉 өтірік айту, алдау, арбау.

辇(zhōu)〈书〉 арба.

搆(zhōu)〈方〉【ет.】 түңгі күзетте болу: 费了九牛二虎之力, 也没把箱子~起来.

啁 zhōu [啁啾] (zhōujiū) 〈书〉【ел.】 құстардың шаырған кедегі шығаратын үні, дауыстауы.

另见 1720 页 zhāo.

鸬(zhōu) (зоология) орман құсының түрі.

粥 zhōu【од.】 қарғаның қарқылдап шақыруы.

粥(zhōu) көмектесу, қолғабыс болу.

粥 zhōu【зат.】 сұйық ботқа: 江米~ кызыл күріштен жасалған ботқа.

【粥少僧多】zhōushǎosēngduō «монахтар көп болғанмен, ботқа аз», қалаушылардың көп болғанымен, ұсыныстың аз болуы деген мағынада.

熬 zhōu 熬屋 (Zhōuzhì), Шаньси өлкесіндегі елді мекеннің атауы.

轴(zhóu)

轴(zhóu) [轴] (zhóu-lǐ)【зат.】 жеңге, үлкен ағаның әйелінің: 她们三个是~ ол үшінші жеңге болып табылады.

另见 1774 页 zhòu.

【轴线】zhóuxiàn【зат.】 өстік түзу сызық.

【轴心】zhóuxīn【зат.】 өс.

【轴子】zhóu·zi【зат.】① өстік сызық.

② таяқша.

zhǒu

肘 zhǒu【зат.】① біреуді шынтақтап алу.② (~儿) (анатомия) шынтақ буыны: 后~ оң жақ шынтақ.

【肘窝】zhǒuwō【зат.】 шынтақ шұңқыры.

【肘腋】zhǒuyè〈书〉【зат.】 «қолтық пен шынтақ арасында», өте жақын деген мағынада.

【肘子】zhǒu·zi【зат.】① шошқа еті.② шынтақ: 胳膊~ қол (иық пен білекке дейінгі аралық).

帚(zhǒu) сыпырғыш: 扫(sào)~ сыпырғыш.

zhòu

紂-1(紂)zhòu〈书〉 құйрықасты (qiū).

紂-2(紂)Zhòu Чжоу, Дин Син патшасының екінші аты, қатігез деген мағынаны білдіреді.

【紂棍】zhòugùn(~儿)【зат.】 жануарларға арналған құйрықасты.

佻 zhòu〈书〉 ұрпақ, мұрагер.

倜(zhòu)zhòu көркем, керемет, сылқым, сұлу.

咒(zhòu)①【зат.】 дұға оқу: 念~ әндетіп дұға оқу.②【ет.】 қарғау: 你可别~人 сен адамдарды қарғама.

【咒骂】zhòumà【ет.】 қарғап ұрысу.

恂(zhòu) zhòu〈方〉【сын.】 табандылық таныту: 性情~ қырсық мінезді болу.

宙 zhòu① балка (құрылысқа қажетті ағаш бағаналар).②【зат.】 өте көп уақыт аралығы, шексіздік.③ (Zhòu)

【зат.】 фамилияға қолданылады.

绌(zhòu) әжім болу, мыжырау.

【绌布】zhòubù【зат.】 матаның түрі.

【绌纱】zhòushā【зат.】 жібек матасының түрі.

蒟(zhòu) zhòu〈方〉①【ет.】 орау, таңу, таңып байлау.②【мөл.】 таңып тасталған, оралған.

轴(zhòu) маңызды жер, негізгі орын.

胄(zhòu) патшаның, билеушінің ұрпақтары: 贵~ асыл патшаның ұрпақтары.

胄(zhòu) көне заманда соғыс алаңына шыққанда киетін бас сауыты, дулыға.

晷(zhòu) күн, күндізгі уақыт.

晷(zhòu) күн, күндізгі уақыт: ~夜 кеш.

【昼夜】zhòuyè【зат.】 тәулік, бір күн мен түн, жиырма төрт сағаттық уақыт: ~兼程 тәулік бойында адымдап жүру.

酎(zhòu)〈书〉重(chóng) бұрынғы кезде ұрбандық шалғанда ішілетін шарап.

皱(zhòu)①【зат.】 әжім, мыж, қыртыс: 上了年纪脸上就会起~ адам жас қосқан сайын бетіне де әжім қосылады.②【ет.】 мыжылу, қыртыстану: 衣裳~了 киімнің қыртыстануы.

【皱巴巴】zhòubābā(~的)【сын.】 әжімделген, мыжырайған: ~的瘦脸 беттің әжімін тарытп тастау (медициналық жолмен).

【皱襞】zhòubì〈书〉【зат.】 қыртыс, мыж, әжім.

【皱胃】zhòuwèi【зат.】 (теріге байланысты) әжім басу.

【皱纹】zhòuwén(~儿)【зат.】 әжім,

мыж, қыртыс: 脸上布满~ бетке әжім түсу.

瓮 zhòu <方> ① 【зат.】 құдықтың тірегі.② 【ет.】 кірпіш баспалдақтар.

恸 zhòu ашулану, ызалану.

繇 zhòu көне замандағы халыты еңбекке мәжбүрлеу.

骤(驟)zhòu①(马) жүгіру, шабу: 驰~ ат шабысы.② тез, жүйрік: 暴风~雨 жаңбыр аралас желдің қатты соғуы.③ 【үс.】 кенеттен, оқыста: 狂风~起 күтпеген жерден боранның басталуы.

【骤然】zhòurán 【үс.】 кенет, оқас: ~一惊 оқастан қорқу.

籀 zhòu <书> ① оқу.② иероглифтарды оқу, тану.

【籀文】zhòuwén 【зат.】 дачжуань жауымен жазылған иероглиф мәтіні.

zhū

朱(②硃)zhū ① алқызыл түс: ~笔 алқызыл түсті қалам.② ртуть металлы.③ (Zhū) 【зат.】 фамилияға қолданылады..

【朱笔】zhūbǐ 【зат.】 қылқалам (ресми патшаның қол қоятын қаламы).

【朱红】zhūhóng 【сын.】 алқызыл түс.

【朱鹮】zhūhuán 【зат.】 (зоология) қылық аяқты Жапонияны мекендейтін құс.

【朱槿】zhūjǐn 【зат.】 ытай раушангүлі (ботаникалық гибискус).

【朱门】zhūmén 【зат.】 «қызыл есіктер», бай, бақуатты адамдырдың үйі деген мағынада: ~酒肉臭 бай адамдардың үйінен ауқаттың иісі шығып тұрады.

【朱墨】zhūmò 【зат.】 қызыл түсті қалам.

【朱墨】zhūmò 【зат.】 қаламды малитын қызыл бояу.

【朱鸟】zhūniǎo 【зат.】 «қызыл құс», аңыз бойынша оңтүстіктің әулие пірі2.

【朱批】zhūpī 【зат.】 резолюция.

【朱漆】zhūqī 【зат.】 қызыл сыр: ~家具 қызыл түсті жасау.

【朱雀】zhūquè 【зат.】 «қызыл құс», аңыз бойынша оңтүстіктің әулие пірі2.

【朱雀】zhūquè 【зат.】 аспаннның оңтүстік жартысы.

【朱文】zhūwén 【зат.】 мөрдін бетіндегі белгілер.

邾 Zhū① Чжоу династиясы кезіндегі қала атауы.② 【зат.】 фамилияға қолданылады.

侏 zhū [侏儒] (zhūrú) 【зат.】 аңыз әңгімелердегі кішкентай адамдар (ергежей).

诛(誅)zhū <书> ① кесу, өлтіру, сою: 罪不容~ адам өлтіру кешірілмес күнға саналады.② жазалау, қинау, салық салу, айып салу.

【诛戮】zhūlù <书> 【ет.】 қыру, жою, жаппай өлтіру: ~忠良 даналарды жою.

【诛求】zhūqiú <书> 【ет.】 тартып алу, басып алу, мәжбүрлеп алу.

【诛心之论】zhūxīnzhīlùn ісіне емес, ойына қарап қаралау.

茱 zhū [茱萸] (zhūyú) 【зат.】 (ботаника) кизил, шиенің ағашының бір түрі.

洙 zhū 洙水河 (Zhūshuǐ Hé) Шандунь өлкесіндегі өзеннің атауы.

珠 zhū① маржан тас, меруерт: ~宝 асыл маржан тасы.② (~儿) кішкентай дөңгелек зат, кішігірім шар тәріздес зат.

③ (Zhū) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【珠宝】zhūbǎo 【зат.】 асыл зергерлік тас: ~店 зергерлік дүкені.

【珠翠】zhūcuì 【зат.】 асыл тастар, зергерлік маржан бұйымдары.

【珠光宝气】zhūguāngbǎoqì асыл тастармен әшекейлену.

【珠玑】zhūjī <书> 【зат.】 ① асыл тастар, маржандар: 万粒~ көптеген асыл тастар.② әдеби дарындылық.

【珠联璧合】zhūliánbìhé керемет үйлесімді болу, мінсіз жұп құрау.

【珠算】zhūsuàn 【зат.】 есепшотта есептеу.

【珠圆玉润】zhūyuányùrùn «маржандай домалақ, нефриттей тегіс», мінсіз керемет деген мағынада.

【珠子】zhū-zǐ 【зат.】 ① маржан тасы.② көздің қарашығы.

【株距】zhūjù 【зат.】 егіншілікте отырғызылған көшеттер арасындағы қашықтықты білдіреді.

【株连】zhūlián 【ет.】 өзімен бірге араластыру, бір іске қатысты ету.

【株守】zhūshǒu <书> 【ет.】 тағдырдан сый күту.

诸 1(諸)zhū① көп: ~位 көп адам.② (Zhū) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

诸 2(諸)zhū <书> барлығы, түгел, жаппай деген мағынада.

【诸多】zhūduō 【сын.】 өте көп, қалың: ~不便 өте қолайсыз.

【诸葛】Zhūgě 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【诸葛亮】Zhūgě Liàng 【зат.】 мемлекет қайраткері, стратег, Үшпатшалық кезеңінің іскер қолбасшысы.

【诸宫调】zhūgōngdiào 【зат.】 музыкалық жанрдың бір түрі.

【诸侯】zhūhóu 【зат.】 феодал, князь, билеуші.

【诸如】zhūrú 【ет.】 мысалы үші, ...деген сияқты: 他非常关心群众, 做了不少好事, ~访问职工家属, 去医院看病人, 等等 ол қарапайым халыққа өте қамқор, олар үшін көптеген жақсы жұмыстар жасады,

мысалы үшін, жұмысшылардың үйіне хал сұрап барады, аурухана барып көңілдерін сұрайды.

【诸如此类】zhūrúcǐlèй тағы сол сияқты: ~不胜枚举 тағы сол сияқтыларды санап болмайсың, өте көп, қаптап жатыр.

【诸位】zhūwèi 【ес.】 (қаратпа сөз) ханымдар мен мырзалар, жиналған қауым: ~同志 әріптес мырзалар.

铢(銖)zhū 【мөл.】 өте аз салмақ мөлшері.

【铢积寸累】zhūjīcùnlei бір бірлеп жинау, кішкене бөліктерден құрастру.

【铢两悉称】zhūliǎngxīchèn толық сәйкес келу, тепе тең болу, сайма сай келу.

猪(豬)zhū 【зат.】 (зоология) шошқа, қабан, доңыз деген мағынада.

【猪倌】zhūguān (~儿) 【зат.】 шошқа бағып асырайтын адам.

【猪獾】zhūhuān 【зат.】 (зоология) теледу, шошқа тұқымдас борсық.

【猪罗】zhūluó <方> 【зат.】 «шошқа», ауыспалы мағынада ақыл есі кем, топас адам дегенді білдіреді.

【猪排】zhūpái 【зат.】 шошқаның етін қуырып дайындау.

【猪婆龙】zhūpólong 【зат.】 (зоология) қытай қолтырауыны.

蛛 zhū өрмекші: ~网 өрмекші торы.

【蛛丝马迹】zhūsīmǎjì «ат тағасының ізі мен өрмекші өрмегінің жібі», шешімге апаратын жол деген мағынада.

【蛛网】zhūwǎng 【зат.】 өрмекшінің өрмегі.

【蛛蛛】zhū-zhū <口> 【зат.】 (диалект тілінде) өрмекші.

楮(楮)zhū 【зат.】 (ботаника) сұр емен ағашы.

漚(漚)zhū <书> ① (水) жинау, жинақтау: ~积 судың жиналуы.② судың жиналатын орны.

【漚留】zhūliú 【ет.】 ұстап қалу, бөгелу, кедергі ету: 尿~ зәрді ұстап қалу.

zhú

术 zhú белгілі бір техника, өнер.

竹 zhú 【зат.】 ① (ботаника) бамбук өсімдісі: ~林 бамбук орманы.② (Zhú) фамилияға қолданылады.

【竹板书】zhúbǎnshū 【зат.】 бамбуктан жасалған музыкалық аспаптың сүйемелдеуімен ән айту өнері.

【竹编】zhúbīān 【зат.】 бамбуктан жасалған заттар.

【竹帛】zhúbó 【зат.】 бамбук пен жібек маатсы, бұрынғы замандағы жазу құралдары.

【竹材】zhúcái 【зат.】 бамбук (материал ретінде): 利用~ 【ес.】 替木材 ағаштың орнына бамбукты

қолданыу.

【竹雕】zhúdiāo【зат】在竹子上雕刻
【сын】象、花纹的艺术。也指用竹子雕刻成的工艺品。

【竹竿】zhúgān(～儿)【зат.】
бамбуктан жасалған аса таяқ: 把衣服晾在～上 киімдерді бамбук таяғына жайып кептіру.

【竹筒】zhújiǎn【зат.】 жазу жазуға арналған бамбук тақтайшасы.

【竹节虫】zhújiéchóng【зат.】
(ботаника) фасмодея өсімдігі.

【竹刻】zhúkè【зат.】 бамбук бұйымдарының бетіне ойып сурет салу, неемсе жазу жазу.

【竹排】zhúpái【зат.】① бамбук ағаштарынан жасалған кішігірм қайық.
② бамбук өскіні.

【竹器】zhúqì【зат.】 бамбук ағашынан жасалған бұйымдар.

【竹笋】zhúsǔn【зат.】 жас бамбуктың өскіндері.

【竹筒倒豆子】zhútǒngdǎodòu·zi түк жасырмай барлығы айтып салу.

【竹叶青】lǚhúyèqīng【зат.】
(ботаника) шыбынжұт өсімдігі, шыбын шіркейді ұстап, сонымен қоректенетін жабайы өсімдік.

【竹枝词】zhúzhīcí【зат.】 тұрмыстық фольклорлық поэзия.

【竹子】zhú·zi【зат.】 бамбуктың жас өскіндері.

竺 Zhú【зат.】 фамилияға қолданылады.

逐 zhú① қуу: 追～ артынан түсіп қуу.
② қуып жіберу: ～出门外 есіктің сыртына қуып жіберу.③【сөз алд.】 құшақтау, жабысу, тақалу: ～字～句 сөз қуу, сөздерге жабысу.④(Zhú)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【逐步】zhúbù【үс.】 бірте бірте, адымдап: ～深入 бірте бірте терендей түсу.

【逐个】zhúgè【үс.】 бір бірлеп, біртіндеп, рет ретімен: ～清点 рет ретімен саанау.

【逐渐】zhújiàn【үс.】 біртіндеп, ретімен: 影响～扩大 біртіндеп ықпалын молайту.

【逐客令】zhúkèlìng【зат.】 жиналған қонақтарға қайту туралы білдіру.

【逐鹿】zhúlù〈书〉【ет.】 «еліктің артынан қуу», елік патшалық символы болып табылады, яғни билік үшін талас деген мағынаны білдіреді.

【逐年】zhúnián【үс.】 жылдан жылға: 产量～增长 жылдан жылға өнімділік көлемі жоғарылап барады.

【逐日】zhúrì【үс.】 күннен күнге: 废品率～下降 жарамсыз тауарлар саны күннен күнге азаяды.

【逐一】zhúyī【үс.】 бір бірлеп,

ретпен, тәртіппен: ～解决 ретімен шешу (мәселеге қатысты).

【逐字逐句】zhúzìzhújù сөзден сөзге, сөзбе сөз: ～仔细讲解 сөзбе сөз мұқият түсіндіру.

烛(zhú)① балауыз шырақ.②〈书〉 жарықтандыру.

【烛花】zhúhuā【зат.】 жалын тілдері, от алауы.

【烛泪】zhúlèi【зат.】 балауыз шырақтың ерітіндісі.

【烛台】zhútái【зат.】 канделябр, шамшырақтың астына қоятын құрылғы.

【烛照】zhúzhào〈书〉【ет.】 жарықтандыру: 阳光～万物 Күннің жарығы бүкіл әлемді жарықтандырады. 瘖 zhú〈书〉 үсік: 冻～ аяздан үсік шалу.

蠋 zhú【зат.】 құрт.

zhǔ

主 zhǔ① еге: 东道～ ас беруші еге.②

【зат.】 бастық, билеуші: 物～ тіршілік иесі.③ жак: 事～ қактығыс жағы.④ діндегі адамдардың Алланы әр түрлі атауы.⑤【зат】 ең қажетті, ең маңызды: ～要 ең қажетті.⑥ басқару, жауапты болу: ～办 бастық болу.⑦ көзқарас: ～战 соғыс жағнан көзқарас.

⑧【ет.】 болжау.⑨ өлген адамның басына қоятын тас, тақтайша: 神～ | 木～ ағаштан жасалаған кісі басына қойылатын тақтайша.⑩(Zhǔ)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【主板】zhǔbǎn【зат.】 көмпытердегі жүйелік блок.

【主办】zhǔbàn【ет.】 басқару, жауапты болу: ～世界杯足球赛 әлемдік футбол сайысын басқару.

【主笔】zhǔbǐ①【зат.】 журнал немесе газеттің бас редакторы.②【ет.】 баспадан шыққан материалды тексеру: 这篇社论由你～ мына мақала сенің редакциялауынан өтеді.

【主币】zhǔbì【зат.】 негізгі ақша бірлігі, негізгі валюта.

【主编】zhǔbiān①【ет.】 редакциялау: 他～一本语文杂志 ол мынау журналдың мақаласын редакциялады.②【зат.】 редакцияның бастығы.

【主产】zhǔchǎn【ет.】 басты өнім шығару: 中国是棉花～国 біздің мемлекет мақта өндірісі бойынша негізгі өнім шығарушы мемлекет болып табылады.

【主场】zhǔchǎng【зат.】 спорт ойындарында қолданылатын «үй» мағынасы.

【主持】zhǔchí【ет.】① басқару, меңгеру: ～人 бастық.② қорғау, сақтау: ～公道 әдәлдәктә сақтау.

【主创】zhǔchuàng【ет.】 әдеби

шығарманың негізгі авторы болу.

【主词】zhǔcí【зат.】 (морфология) бастауыш.

【主次】zhǔcì【зат.】 басты және құрмалас: 分清～ негізгі мен қосымша заттарды нақты айыру.

【主从】zhǔcóng【зат.】 бастық пен бағынушы: ～关系 бастық пен құл арасындағы жағдай.

【主打】zhǔdǎ【сын.】 тұтынушылардың назарын аударатын басты нәрсе: ～歌 адамдардың көңілін аулайтын ән айту.

【主刀】zhǔdāo【ет.】 хирург: 由外科主任亲自～ хирургиялық бөлімнің бастығы.

【主导】zhǔdǎo①【сын.】 негізі, басты: ～作用 негізгі жұмыс.②

【зат.】 бастық, басқарушы.

【主动】zhǔdòng【сын.】① өзінің бастамасы бойынша әрекет жасау: ～争取 өзінің бастамасымен күреске шығу.② негізгі жұмысты атқару.

【主【ет.】脉】zhǔdòngmài【зат.】 (анатомия) аорта, негізгі қан тамыры.

【主队】zhǔduì【зат.】 (спорт) қандай да бір жарыста спорт алаңының қожайындары.

【主伐】zhǔfá【ет.】 орманды орыап тастау.

【主罚】zhǔfá【ет.】 (спорт) пенальти: ～任意球 ашық пенальти.

【主犯】zhǔfàn【зат.】 басты кінә тағушы.

【主峰】zhǔfēng【зат.】 тау шатқалының басты шыңы: 岫崂山是衡山的～ Хэньшань тауының басты шыңы Гуолоу болып табылады.

【主父】Zhǔfù【зат.】 адамның есім.

【主妇】zhǔfù【зат.】 бәйбіше, жұбай: 家庭～ отбасының бәйбішесі.

【主干】zhǔgàn【зат.】① ағаштың діңгегі.② негізгі күш: 中青年教师是教师队伍中的～ орта жас мұғалімі барлық мұғалімдердің негізі болып табылады.

【主岗】zhǔgǎng【зат.】① негізгі, маңызды орын.② кезекші постта тұрған адам.

【主根】zhǔgēn【зат.】 (ботаника) өсімдіктің күре тамыры.

【主攻】zhǔgōng【ет.】 (әскери стратегия) негізгі соққы, басты соққы.

【主顾】zhǔgù【зат.】 тұтынушы, сағып алушы: | 招揽～ тұтынушыларды еліктіру.

【主观】zhǔguān【сын.】① жеке пікір, ерекше көзқарас: ～愿望 жеке пікір білдіріп тілек айту.② жағдайға келіспеу, қарсылық көзқарасын білдіру: 看问题不要～片面 мәселемен келіспеу.

【主观能动性】zhǔguānnéngdòngxìng адамның субъективті белсенділігі.

【主观唯心主义】zhǔguānwéixīnzhǔyì (ғылыми) субъективті реализм.

【主观主义】zhǔguānzhǔyì (философия) субъективтілік.

【主管】zhǔguǎn①【ет.】 басқару: ~部门 бөлімді басқару.②【зат.】 бірінші жауапты адам: 财务~ қаржыға жауапты адам.

【主婚】zhǔhūn【ет.】 үйлену тойын ұйымдастыру: ~人 үйлену тойларын ұйымдастыратын адам.

【主机】zhǔjī【зат.】① басты самолет.② негізгі құрылғы, басты механизм.③ кез келген механизмнің негізгі бөлігі.

【主机板】zhǔjībǎn【зат.】 компьютердің жүйелік блогы.

【主祭】zhǔjì【ет.】 құрбандық шалу үрдісін басқару: ~人 құрбан шалатын адам.

【主见】zhǔjiàn【зат.】 адамның жеке бас пікірі: 众说纷纭, 他也没了~ барлығының пікірі келіспеді, оның да жеке көзқарасы басқа болды.

【主讲】zhǔjiǎng【ет.】 дәріс оқу: 王教授~隋唐文学 Ван мұғалім Суй мен Тан дәуірлері жайлы дәріс оқиды.

【主叫】zhǔjiào【зат.】 ұялы телефондағы шығыс қоңыраулары.

【主教】zhǔjiào【зат.】 (христиан діні) епископ).

【主角】zhǔjué(~儿)【зат.】① негізгі персонаж, басты кейіпкер.② бейнелі түрде адамның маңыздылығын айту.

【主考】zhǔkǎo①【ет.】 емтихан абылдау: 校长亲临考场~ емтихан үстінде оқу орынының директорының өзін отырды.②【зат.】 емтихан қабылдаушы адам.

【主课】zhǔkè【зат.】 негізгі оқылатын пән: 语文、【сан.】学、外语是中学的~ филология, математика, шет тілі орта білімнің негізгі пәндері болып табылады.

【主力】zhǔlì【зат.】 негізгі күш: ~部队 әскердің негізгі күші.

【主力舰】zhǔlìjiàn【зат.】 әскери кеме.

【主力军】zhǔlìjūn【зат.】 әскердің негізгі күші.

【主粮】zhǔliáng【зат.】 тағамға қосылатын дақылдардың арасынан ең маңыздысы.

【主流】zhǔliú【зат.】① негізгі сала.② істің маңыздылығын образды түрде айту.

【主楼】zhǔlóu【зат.】 негізгі тапсырма, маңызды тапсырма.

【主路】zhǔlù【зат.】 негізгі жол.

【主麻】zhǔmá【зат.】 (ислам діні) қасиетті жұма.

【主谋】zhǔmóu①【ет.】 жоспар құру,

ойластыру.②【зат.】 негізгі жоспар.

【主脑】zhǔnǎo【зат.】① көшбасшы, бастық.② негізгі ой, өзек.

【主拍】zhǔpāi【ет.】 басқару: 这部影片由【зат.】导演~ мына кинфильм танымал режимдермен түсірілген.

【主权】zhǔquán【зат.】 егемендік.

【主儿】zhǔr【зат.】① қожайын.② бұлар, бұндайлар: 这~真不讲理/ бұндай адамдар жөн білмейді | 他是说到做到的~ / бұл айтқанын орындайтындардың сойынан.③ үйдің отағасы, күйеу: 她快三十了, 也该找~了 ол жасы отызға келіп, әлі күйеу іздеп жүр.

【主人公】zhǔrénɡōng【зат.】 қожайын, бастық.

【主人翁】zhǔrénwēng【зат.】① басты кейіпкер: 劳【ет.】人民成了国家的~ шаруа халық мемлекеттің басты кейіпкерлері болып саналады.② қожайын, бастық.

【主任】zhǔrèn【зат.】 меңгеруші, басқарушы: 办公室~ кеңсе меңгерушісі.

【主食】zhǔshí【зат.】 негізгі тағам, басты ас.

【主使】zhǔshǐ【ет.】 белгілі бір іске мәжбүрлеу, итермелеу: 受人~ сәттілікке итермелеу.

【主事】zhǔ//shì(~儿)【ет.】 кеңсені басқару: ~人 кеңсе бастығы.

【主诉】zhǔsù【ет.】 арыздану.

【主题】zhǔtí【зат.】① сюжет, негізгі сарын.② негізгі тақырып, тезис: ~词 тезис.

【主题词】zhǔtící【зат.】 негізгі сөздер.

【主题歌】zhǔtígē【зат.】 кинофильмдердегі негізгі музыкалық тақырып.

【主体】zhǔtǐ【зат.】① жұмыстағы негізгі нәрсе.② негізгі ойды іске асыратын адам, көшбасшы.③ мемлекет атынан сөйлей алатын заң тұлғасы.

【主席】zhǔxǐ【зат.】① мәжілістің төрағасы.② мемлекеттік аппараттың төрағасы: 国家~ мемлекеттік аппарат бастығы.

【主席团】zhǔxítuán【зат.】 президиум.

【主线】zhǔxiàn【зат.】 негізгі ой, мақсат.

【主项】zhǔxiàng【зат.】 субъект.

【主星】zhǔxīng【зат.】 (астрология) негізгі жұлдыз.

【主刑】zhǔxíng【зат.】 жаза ретінде «өлім жазасын» іске асыру.

【主旋律】zhǔxuǎnlǜ【зат.】① саяси үрдіске сай болу, саясатпен үйлесу.② негізгі рух.

【主演】zhǔyǎn①【ет.】 негізгі, басты рөлді ойнау: 他一生~过几十部电影 ол бірнеше кинода басты рөлдерде ойнаған.②【зат.】 басты рөлдегі кейіпкер.

【主要】zhǔyào【сын.】 басты, негізгі, маңызды: ~原因 басты себеп | ~目的 негізгі мақсат.

【主页】zhǔyè【зат.】 бастапқы бет (компьютер).

【主义】zhǔyì【зат.】① «изм» деген мағынада, кейбір сарындарға қолданылатын: 马克思列宁~ марксизм мен ленинизм.② ой, негізгі идея: 自由~ еркін идея.③ саяси үрдіс: 社会~ әлеуметтік саяси үрдіс.

【主意】zhǔ-yì【зат.】① жеке ой пікір.② әдіс, тәсіл, жол: нәтижесіз жол.

【主因】zhǔyīn【зат.】 негізгі себеп: 骄傲自满是他学习成绩下滑的~.

【主语】zhǔyǔ【зат.】 (морфология) сөйлем құрылысындағы бастауыш дегенді білдіреді.

【主宰】zhǔzǎi①【ет.】 билеу, басшылық ету: ~万物 әлем билеушісі.②【зат.】 билеуші, бастық, әмірші: 思想是人们行【ет.】的~ әркәм өз ойының әміршісі.

【主张】zhǔzhāng①【ет.】 ойлау, көз қарасын білдіру: 他~马上【ет.】身 сол сәтте өолға шығуды ұйғарды.②【зат.】 жеке ой, көзқарас: 自作~ өзінің ойын білдіру.

【主震】zhǔzhèn【зат.】 (геология) жер сілкінісінің эпицентрі, негізгі соққысы.

【主旨】zhǔzhǐ【зат.】 негізгі ой, басты пікір: 文章的~不清楚 мақаланың негізгі ойы түсініксіз болды.

【主治】zhǔzhì【ет.】 бақылау, басқару, билеу, жетекші болу.

【主子】zhǔ-zì【зат.】 қол астындағы адамдардың әміршіге қарап сөйлегендегі айтатыны, «тақсыр» деген мағынада.

【主】(主)zhǔ〈书〉【зат.】 ақыл, даналық, ой.

拄 zhǔ【ет.】 тұрғызу, тіреу, тұрақтандыру: ~着拐棍儿走 мына таяққа сүйеніп жүр.

渚 zhǔ〈书〉 арал, судағы кішігірім жер.

煮 zhǔ①【ет.】 пісіру, қайнату: ~饺子 тұшпара пісіру.②(Zhǔ)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【煮豆燃萁】zhǔdòuránqí «бұршақ қайнату», ағайындар арасындағы келіспеушілік, ағайындардың ерегісіп ұрысуы деген мағынада.

【煮鹤焚琴】zhǔhèfēnqín «тырнаны пісіру», мәдени мұраларды жою,

көркемділікті құрту.

属(屬)zhǔ 〈书〉① ілескен, үйлескен, ретімен, ұласқан: 前后相~ түгелімен ұласу.② бірігу, жинақталу: ~意 ойын жинақтау.

【属望】zhǔwàng 〈书〉【ет.】 үміттену, үміт арту, сену.

【属意】zhǔyì 【ет.】 көңіл аудару, назар салу: 他兴趣转移后, 不再~诗文中 оның әдебиетке деген көңілі суып, енді оған назар аудармайды.

【属垣有耳】shǔyuányǒuěr «қабырғалардың да құлақтары бар», аузына байқап сөйле деген мағынада, артық ештеңе айтпау.

褚 zhǔ 〈书〉① жібек мақтасы.② киім ішіндегі жібек жіптері.③ қалта.

属

(屬、屬)zhǔ 〈书〉 шабу, кесу.

嘱(囑)zhǔ бұйрық беру, міндеттеу: 叮~ тергеуді бұйыру.

【嘱咐】zhǔfù 【ет.】 бұйрық беру, сонымен атар сену деген де мағынаны білдіреді: 再三~ бірнеше рет бұйрық беру.

【嘱托】zhǔtuō 【ет.】 арту, бұйыру: 妈妈出国之前, ~舅舅照应家事 мама шетелге кету алдында үй шаруаларын көкемнің мойнына артты.

麈 zhǔ (зоология) чжу, бұлан тектес жануардың түрі.

瞩(矚)zhǔ көз қадау, көз алмай қарау: ~望 алыстан көз салып қаарау.

【瞩目】zhǔmù 〈书〉【ет.】 көз қадап қарау: 举世~ бүкіл адамзат көзімен қарау.

zhù

伫(佇)zhù 〈书〉 күтіп тұру: ~听风雨声 жауын шашынды күту.

【伫候】zhùhòu 〈书〉【ет.】 асығыс күту, шыдамсыздана күту: ~佳音 жақсы хабарды асыға күту.

【伫立】zhùlì 〈书〉【ет.】 ұзақ уақыт бойына күту: ~窗前 терезе алдында тұрып ұзақ уақыт күту.

苎(苧)zhù [苎麻](zhù má) 【зат.】 (ботаника) қарлы бемерия гүлі.

苧 zhù 〈书〉 (ботаника) емен ағашы.

助 zhù қолдау, көмектесу: 互~ өзара қолдау көрсету | 爱莫能~ жақсы көруге көмектесу.

【助残】zhùcán 【ет.】 мүгедектерге көмек көрсету: 开展大规模~活动 мүгедектерге көмек көрсету шаралары жақсы дамып жатыр.

【助产士】zhùchǎnshì 【зат.】 акушер дәрігері.

【助词】zhùcí 【зат.】 (грамматика) сөз бен сөйлемдерді жалғастратын шылау, жұрнақтар.

【助动词】zhùdòngcí 【зат.】 (грамматика) көмекші етістік.

【助读】zhùdú 【ет.】 дауыстап оқу, мәнерлеп оқу.

【助攻】zhùgōng 【ет.】① екінші реттік шабуыл.② (спорт) ойындағы пас беру.

【助教】zhùjiào 【зат.】 дәрігердің көмекшісі.

【助桀为虐】zhùjiéwéinüè «Цзэга жауыздық жасауға көмектесу», яғни жаманшылыққа жол беру, жаман адамға көмек көрсету деген мағынада

【助老】zhùlǎo 【ет.】 қария адамдарға көмек көрсету: 社区内~爱幼, 蔚为风气 қоғамдастық ішінде арияларға көмектесу жақсы жүргізіледі.

【助理】zhùlǐ① 【сын.】 көмекші, қосымша деген мағынада: ~人员 қосымша қызметкерлер.② 【зат.】 көмекші, ассистент: 部长~ министр көмекшісі.

【助力车】zhùlìchē 【зат.】 көмекші көлік, қосымша құрылғы, қосымша аппаратура.

【助跑】zhùpǎo 【ет.】 жүгіру, мысалы биікке секіру алдындағы жүгіріс.

【助燃】zhùrán 【ет.】 (химия) жану үрдісін қолдау.

【助手】zhùshǒu 【зат.】 көмекші, қол астындағы адам, ассистент: 得力~ пайдалы көмекші.

【助听器】zhùtīngqì 【зат.】 есту аппараты, керек адамдардың құлағына қыстырылып естуге көмектесетін аппарат.

【助威】zhù // wēi 【ет.】 қолдау көрсету: 呐喊~ ұрандатып қолдау көрсету.

【助兴】zhù // xìng 【ет.】 көңіл күйді көтеру, көңілдендіру: 您来段京剧给大伙儿助助兴吧! Сіз пекин операсының кішкене үзіндісін айтып, барлығының көңіл күйін көтердіңіз.

【助学金】zhùxuéjīn 【зат.】 шәкірт ақы (стипендия).

【助养】zhùyǎng 【ет.】 қаржылай көмектесу: ~残疾弃儿 мүгедек тастанды балаларға қаржылай көмек көрсету.

【助战】zhù // zhàn 【ет.】① әскери әрекеттерге қолдау көрсету.② рухтандыру.

【助长】zhùzhǎng 【ет.】 қолдап дамыту, күшпен дамыту үрдісін тездету.

【助阵】zhù // zhèn 【ет.】 көмектесу, қолдау көрсету: 一批球迷从家乡赶来为客队~ жанкүйерлер тобы туған жерінен келген командаға қолдау көрсетіп отырды.

【助纣为虐】zhùzhōuwéinüè «Чжоуға жауыздық жасауға көмектесу», жағымсыз адамға жаман істер жасауға

қолдау көрсету деген мағынада.

住 zhù① 【ет.】 тұру, өмір сүру: ~了一夜 түнеу.② 【ет.】 тоқтау, үзілу, кідеру: 雨~了 жаңбыр тоқтады.③ (Zhù) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【住持】zhùchí① 【ет.】 басқару, басшылық ету.② 【зат.】 қожайын, басшы, еге.

【住处】zhù-chù 【зат.】 тұрғын үй, пәтер.

【住地】zhùdì 【зат.】 тұрғылықты жер, мекен жай.

【住读】zhùdú 【ет.】 мектеп интернетта білім алу: ~生 мектеп интернат оқушысы.

【住房】zhùfáng 【зат.】 тұрғын үй, пәтер.

【住户】zhùhù 【зат.】 пәтерді жалға алып тұрушы: 院子里有三家~ аулада пәтерлерді жалға алып тұрып жатқан үш отбасы бар.

【住家】zhùjiā① 【ет.】 отбасымен бірге тұру: 他在郊区~ отбасымен бірге ауданда тұру.② (~儿) 【зат.】 пәтерді жалға алып тұрушы адам.

【住居】zhùjū 【ет.】 тұру, өмір сүру: 少数民族~的地区 аз ұлттар өкілдері тұратын аймақ.

【住口】zhù // kǒu 【ет.】 үн демеу, дыбыс шығармау, аузын жабу: 不~地夸奖孩子 баланы мақтаушы болма.

【住手】zhù // shǒu 【ет.】 белгілі бір әрекетті тоқтату: 快~, 这东西禁不起摆弄 | 他不做完不肯~ ол өзінің келіспеуін доғармады.

【住宿】zhùsù 【ет.】 түнеп шығу: 安排~ түнеуге дайындалу.

【住所】zhùsuǒ 【зат.】 тұрғын үй, пәтер.

【住院】zhù // yuàn 【ет.】 ауруханаға жату.

【住宅】zhùzhái 【зат.】 тұрғын үй, пәтер: ~区 тұрғын үйлер ауданы.

【住址】zhùzhǐ 【зат.】 мекен жай: 家庭~ тұратын мекен жайы.

杼 zhù① 【зат.】 жі.②古【ес.】指梭.

贮(貯)zhù 【ет.】 қорға жинау, жинақтау: ~木场 орман қоймасына жинау.

【贮备】zhùbèi 【ет.】 қорға жинау: ~粮食 тамақты қорға жинау.

【贮藏】zhùcáng 【ет.】 қорға жинау.

【贮存】zhùcún 【ет.】 сақтау.

注 1zhù① құю: 大雨如~ жаңбыр құйып жауды.② жинақтау: | ~意 ойын жинақтау.③ 【зат.】 ойынға аша тігу: 下~ ойынға ақша тікпе.

注 2(註)zhù① 【ет.】 иероглифтер жазу арқылы түсіндіру: 批~ жазбаша түрде рецензия шығару (немесе жазбаша түрде жарлық шығару).② 【зат.】

жазудың мағынасын түсіндіру.③ жазып алу, жазылу: ~册 дәптерге жазып алу.

【注定】zhùdìng【ет.】 анықтау, болжау: 命中~ дәл болжам айту.

【注脚】zhùjiǎo【зат.】 дәйектемелер.

【注解】zhùjiě①【ет.】 түсіндіру: ~古籍 ежелгі заман әдебиетін түсіндіру.

【注目】zhùmù【ет.】 көз алмау, қадалып қарау: 引人~ барша назарының ортасында болу.

【注目礼】zhùmùlǐ【зат.】 әскери тағзым ету түрі, үнсіз көзбен қарау.

【注射】zhùshè【ет.】 (медициналық) дәрі дәрмек егу.

【注射剂】zhùshèjì【зат.】 (медициналық) инъекция.

【注射器】zhùshèqì【зат.】 (медициналық шприц).

【注视】zhùshì【ет.】 мұқият қарау, қадалып қарау: 他目不转睛地~着窗外 ол жергілікті тұрғындарға терезеден көз алмай қарап тұрды.

【注释】zhùshì①【ет.】 комментарий жасау.②【зат.】 комментарий.

【注疏】zhùshū【зат.】 пікір, ой: 《十三经~отыз пікір》.

【注文】zhùwén【зат.】 пікір жазылған мәтін.

【注销】zhùxiāo【ет.】 ақшалай қарызды өтеу, қарызды жабу.

【注意】zhùyì//yì【ет.】 назарын қарау: ~安全 қауіпсіздің техникасына назар аудару.

【注音符号】zhùyīnfúhào қытай тілін оқу үшін тайваньдықтардың ойлап тапқан тілі.

【注音字母】zhùyīnzimǔ «чжуинь цзыму» бірінші қытай фонетикалық әліпбиі.

【注重】zhùzhòng【ет.】 назар салу: ~调查研究 зерттеулер жүргізу.

【注资】zhùzī//zī【ет.】 қор салу: 公司~上千万元筹建污水处理 тұрып қалған суды газарту технологиясына фирма көптеген қаражат жұмасы.

驻(駐)zhù кідіру, тоқтау, аялдау: ~足 жүруді тоқтату.

【驻跸】zhùbì〈书〉【ет.】 императордың жолда тоқтауы.

【驻防】zhùfáng【ет.】 әскери гарнизон құру.

【驻军】zhùjūn①【ет.】 әскердің белгілі бір жерге тұрақтануы: ~云南 Юньнань жеріне әскерлер тұрақтанды.②【зат.】 жергілікті әскер: 云南~ Юньнан жерінің әскері.

【驻守】zhùshǒu【ет.】 күзеті (әскермен): ~边疆 шекаралық әскер.

【驻屯】zhùtún【ет.】 әскери аумақ.

【驻扎】zhùzhā【ет.】 әскердің тұрақ құру.

【驻足】zhùzú【ет.】 тоқтау, кідіру.

柱 zhù① бағана: 梁~ көпір бағанасы | 支~ тіреуші баған.② (Zhù)【зат.】 фамилияға қолданылады.

【柱石】zhùshí【зат.】 ірі мемлекет қайраткері.

【柱头】zhùtóu【зат.】① бағананың басы.②〈方〉 баған.③ (ботаника) гүл немесе басқа да өсімдіктің тозақ саталатын бөлігі.

【柱子】zhù·zǐ【зат.】 бағана.

炷 zhù①〈书〉 лампа фитилі; 灯~ от шамының фитилі.②〈书〉 жану.③

【мөл.】 хош иісі бар шам.

祝 -zhù①【ет.】 тілеу: ~你健康 саған зор денсаулық тілеймін.② (Zhù)【зат.】 фамилияға қолданылады.

祝 -zhù②〈书〉 кесу, қыру: ~发为僧 будда монахтарының шашын қып тастауы.

【祝词】zhùcí【зат.】① бұрынғы заманда құрбан шалған кездегі дұға оқу.

【祝辞】zhùcí құттықтау сөзі.

【祝祷】zhùdǎo【ет.】 сыйыну, дұға оқу.

【祝告】zhùgào【ет.】 дұға оқу: 焚香~ майшамдарды жағып дұға оқу.

【祝贺】zhùhè【ет.】 құттықтау: 向会议表示热烈的~ ресми мәжілісте құттықтау сөзін оқу.

【祝捷】zhùjié【ет.】 жеңіспен құттықтау: ~大会 митингіде жеңіспен құттықтау.

【祝酒】zhù // jiǔ【ет.】 тост сөйлеу: ~词 тост сөзі.

【祝寿】zhùshòu【ет.】 туған күнмен құттықтау.

【祝颂】zhùsòng【ет.】 жақсы тілек айту: 宴会中宾主互相~ жиынға жиналғандар мен отағасы өзара жасы тілектер білдірді.

【祝愿】zhùyuàn【ет.】 тілек білдіру: 衷心~ шын жүректен тілек білдіру.

硅 zhù 石硅(Shízhù) (химия) кремний, силикат.

症 zhù[疰夏](zhùxià)①【зат.】 ауру, эпидемия.②【ет.】 жазғы аптаптан ауыру.③〈方〉【ет.】 қапырық ыстықтан жиіркену.

著 zhù① бәріне мәлім: 昭~ айқын.② байқау: 颇~成效 нәтижесінде сәтті болу.③【ет.】 шығарма жазу, әдеби шығарма жазу: 编~ шығарма жазу.④

туынды: 【зат.】 ~ | 译 ~ әдеби туындыны аудару.

另见 1728 页 -zhe; 1799 页 zhuó.

【著称】zhùchēng【ет.】 танымал болу: 杭州以西湖~于世 Ханчжоудың батыс өзені әднбитетте танымал болып саналады.

【著录】zhùlù【ет.】 библиография.

【著】【зат.】 zhù míng【сын.】 танымал: 吐鲁番的葡萄很~ Турфанның жүзімдері өте танымал.

【著书立说】zhùshūlìshuō бір теорияны дәлелдеп кітап жазып шығару.

【著述】zhùshù①【ет.】 жазу (әдеби шығарманы жазу): 专心~ мұқият ой жинақтап шығарма жазу.②【зат.】 дайын жазылған шығарма.

【著者】zhùzhě【зат.】 автор.

【著作权】zhùzuòquán【зат.】 авторлық құқық.

【著作人】zhùzuòrén【зат.】 автор.

蛀 zhù① (зоология) зиянды көбелек.②【ет.】 кеміру, жеу: ~蚀 кеміріп құрту.

【蛀齿】zhùchǐ【ет.】 (медицина) тіс қарнесі, шіріген тіс.

【蛀虫】zhùchóng【ет.】 (зоология) кітап, кім сияқты заттарды кеміріп құртатын зиянды жәндіктер.

【蛀蚀】zhùshí【ет.】 жеу: ◇~灵魂 жанын кеміру.

【蛀牙】zhùyá【зат.】 (стоматология) тіс қарнесі.

铸(鑄)zhù【ет.】 құю.

【铸币】zhùbì【зат.】 темірден құйылған тиын ақша, тиын.

【铸错】zhùcuò〈书〉【ет.】 өте үлкен қателік жіберу.

【铸件】zhùjiàn【зат.】 құйма әдісі.

【铸就】zhùjiù【ет.】 құйма жасау, құйма құю: 勤奋~成功 шын ниетпен құйма жасап, сәтті нәтижеге жету.

【铸铁】zhùtiě【зат.】 шойын металлы.

【铸造】zhùzào【ет.】 құю: ~零件 қосымша бөліктер құйып жасау.

筑-1 (築)zhù【ет.】 соғу, тұрғызу: ~路 жол соғу | ~堤 дамба тұрғызу.

筑-2 zhù(旧读 Zhù) ежелгі замандағы музыкалық инструмент.

筑-3 zhù(旧读 Zhù)【зат.】① Гуйчжоу аймағының географиялық орналасуы.

② фамилияға қолданылады.

【筑室道谋】zhùshìdào móu «әрбір адамнан қалай үй соғу екендігін сұрау», көмек пен кеңес сұрау.

翥 zhù〈书〉(鸟) ұшып көтерілу (құстардың ұшуы).

箸(筴)zhù〈方〉【зат.】 тамақ жеуге арналған таяқшалар.

zhuā

抓 zhuā【ет.】① жұдырыққа жинау:

一把~住 бір жұдырық түю.② тырнау: ~痒痒 қышыған жерді тырнау, қасу.③ ұстау: ~土匪 қарақшыларды қолға түсіру.④ басқару,

жетекшілеу: ~重点 тірек нүктесін басқару.

【抓辫子】zhuābiàn·zi қателіктерін іздеп табу, тіміскілеп іздену, осал жерлерін табу.

【抓捕】zhuābǔ【ет.】 қолға түсіру, ұстау: ~嫌犯 күдікті адамды ұстау.

【抓碴儿】zhuā // chár〈方〉【ет.】 сылтау ізеу, сынықа сылтау табу.

【抓耳挠腮】zhuāěrnáosāi «құлағын қасып, бетін сипау», не істерін білмеу, сасып қалу.

【抓眼】zhuā // gǎn【ет.】 кісінің үстінен күліп кемсіту.

【抓工夫】zhuāgōng·fu уақыт табу, бос уақыт табу.

【抓获】zhuāhuò【ет.】 қолға түсіру, полицияның ұстауы: 凶手已被~ каракшыны ұстау.

【抓髻】zhuā·jì 同 қыздардың шаш өру үлгісі, екі жақтан шашты түю.

【抓紧】zhuā // jǐn【ет.】 қолына алу..., белін буу..., кірісу...: ~时间 уақытты өз қолына алу.

【抓阄儿】zhuā // jiū【ет.】 жеребе тарту.

【抓鬃】zhuā·jiū 同 шаш түю.

【抓举】zhuājǔ【зат.】 (спорт) орыннан ырғып секіру.

【抓空儿】zhuā // kòngr【ет.】 бос уақыт табу: 过两天我~去一趟 бір екі күнде мен кетуге уақыт табамын.

【抓挠】zhuā·náo〈方〉①【ет.】 қасу, тырнау: ~几下就不痒了 қанша қасысам да, қышуы қанбады.②【ет.】 бір затқа қатты уайымдау: 好孩子, 别~东西! Жақсы балаларға уайымдама.

③【ет.】 ұрысу. ④【ет.】 ойнау, көңіл көтеру.

【抓拍】zhuāpāi【ет.】 жағдайды суретке түсіру.

【抓破脸】zhuāpòliǎn〈口〉 қатты ұрысып қалу.

【抓瞎】zhuā // xiā【ет.】 уайымдау, абыржу.

【抓药】zhuā // yào【ет.】 ① қытай медицинасының дәрі дәрімектерін жазып алу, қытай медицинасының дәрі дәрімектерін сатып алу. ② қытай медицинасының дәрілеріне қолданылатын мөлшер сөз.

【抓周】zhuā // zhōu (~儿)【ет.】 ұсынылған заттардың біреуін алу (бірге толған баланың болашақ қабілеттерін

анықтау үшін).

【抓壮丁】zhuāzhuàngdīng еңбекші жұмыскерлер.

【抓总儿】zhuāzǒngér【ет.】 барлығына жауап беру: 这事儿你~, 我俩分管组织和宣传 мына іске сен жауаптыныс, басқа екеуіне мен жауапты боламын.

【搥(搥)zhuā①〈书〉 соғу. Қағу, ұру: ~鼓 дауылпаз соғу.② тырнау, қасу.

树

(槌、適)zhuā〈书〉 қамшы.

【髻髻】zhuā·jì【зат.】 әйел адамның шаш үлгісі (екі жаққа түйіп қою).

【髻髻】zhuā·jiū【зат.】 әйел адамның қазалы шаш үлгісі.

zhuǎ

爪 zhuǎ тырнақ.

【爪尖儿】zhuǎjiānr【зат.】 шошқаның сирағы.

【爪儿】zhuǎr〈口〉【зат.】 ① жануардың сирағы: 老鼠~ тышқанның аяғы.

zhuāi

拽 1zhuāi〈方〉【ет.】 лақтыру: 拿砖头~狗 итке кірпіш сынықтарын лақтыру.

拽 2zhuāi〈方〉【ет.】 ыңғайсыз жағдайға тап болу.

zhuǎi

转(轉)zhuǎi【ет.】 әдеби тілде сөйлеу: 他平时好~两句 ол әрқашанда әдеби тілде сөйлеседі.

zhuài

拽(捽)zhuài【ет.】 сүйреу: 一把~住 不放 жібермей ұстау.

zhuān

专(專、①-④)zhuān① арнайы, ерекше: ~题 арнайы бөлім. ②

【сын.】 ерекше: 他知识而广, 但不~ ол өте зейінді, бірақ ешқандай ерекше қасиеттері жоқ. ③【үс.】 белгілі бір мамандандырылған, арнайы.

④(Zhuān)【зат.】 фамилияға қолданылады.

“崑”另见 339 页 duān.

【专案】zhuān'àn【зат.】 ерекше маңызды жоба, сот ісі немесе арнайы жасалған іс.

【专版】zhuānbǎn【зат.】 газет немесе журналдың арнайы баслымы.

【专才】zhuāncái【зат.】 жақсы,

дарынды маман.

【专差】zhuānchāi①【ет.】 бір әрекетті арнайы, әдейілеп жасау: 他~去北京 ол Пекинге әдейілеп барды.②

【зат.】 әдейі жасалған іс.

【专长】zhuāncháng【зат.】 ерекше қасиет, ерекше талант: 学有~ оқудағы рекше қасиет.

【专场】zhuānchǎng【зат.】 ① санаулы көрермендерге арналған белгілі бір қойылым: 学生~ оқушыларға арналған қойылым. ② белгілі бір тақырып аясындағы театр қойылымы: 相声~ сатиралық диалогтың арнайы қойылымы.

【专车】zhuānchē【зат.】 ① белгілі бір шараға арнайы дайындалған поезд немесе көлік. ② көлікті толығымен қамту.

【专诚】zhuānchéng①【сын.】 шын жүректен, шын көңілмен: 他对爱情是那样~ ол шын көңілімен жақсы көреді. ②【үс.】 әдейі, арнайы: ~拜访 арнайы барып көру.

【专程】zhuānchéng【үс.】 арнайы, әдейі: ~看望 әдейі барып көру.

【专电】zhuāndiàn【зат.】 арнайы телеграмма.

【专访】zhuānfǎng【ет.】 арнайы, эксклюзивті сұхбат.

【专攻】zhuāngōng【ет.】 бір салаға мамандану: 他是~水利工程的 ол гидротехникаға мамандандырылған.

【专柜】zhuānguì【зат.】 арнайы сөре, сейф: 床上用品~ төсек жабдықтарын сақтайтын сөре.

【专号】zhuānhào【зат.】 арнайы шығарылым (басылым), арнайы номер: 《红楼梦》研究~ «Қызыл сарайдағы түсті» зерттеген арнайы басылым.

【专横】zhuānhèng【сын.】 өз білгенін істеу, көрінгенін жасау: ~跋扈 надан, менмен.

【专机】zhuānjī【зат.】 ① арнайы ұшақ. ② ұшақтың арнайы рейсі.

【专集】zhuānjí【зат.】 монографиялар жинағы, арнайы топтама: 论文~ трактаттар жинағы.

【专辑】zhuānjí【зат.】 жинақ, коллекция.

【专家】zhuānjiā【зат.】 маман, эксперт.

【专刊】zhuānkān【зат.】 ① арнайы шығарылған бюллетень. ② газет немесе

журналдағы арнайы бөлім.

【专科】zhuānkē【зат】① арнайы, белгілі бір салаға мамандандырылған : ~ 医生 мамандандырылған дәрігер | ~ 词典 арнайы сөздік. ② мамандандырылған жоғары оқу орны.

【专科学校】zhuānkēxuéxiào мамандырылған техникалық институт.

【专款】zhuānkǎn【зат.】арнайы кредиттер, арнайы фонд : 教育 ~ арнайы ағартушылық фонды.

【专栏】zhuānlán【зат】① салық жинайтын арнайы пункт. ② арнайы бөлім (газет, журналдарда).

【专力】zhuānlì【ет.】ерекше, арнайы, бар күшін салып : ~ 于创作 бар күшін салып шығармашылықпен айналысу.

【专利】zhuānlì【зат.】меншікке патент жариялау, монополия.

【专列】zhuānliè【зат】① арнайы поезд. ② қосымға поезд.

【专卖】zhuānmài【ет.】① монополия түрде сауда жасау : 烟草 ~ 公司 темекіні монополиялы түрде өндіретін зауыт. ② арнайы тауарлар, немесе бірінші сұрыпты (ең жақсы) өнімдер, жоғары сапалы өнім.

【专美】zhuānměi〈书〉【ет.】独自享受美【зат.】: 青年演员钻研表演艺术, 不让上【ет.】: 艺人 ~ 于前.

【专门】zhuānmén①【үс.】әдейі, арнайы : 我是 ~ 来看望你的 мен арнайы саған қарайын деп келдім. ②

【сын.】ерекше : ~ 人才 ерекше дарын.

【专门家】zhuānménjiā【зат.】маман, эксперт.

【专【зат.】】zhuānmíng【зат.】(морфология) жалқы есім (зат есмінің бір түрі, ол адам аттары мен жер су атауларында қолданылады).

【专区】zhuānqū【зат.】ерекше аудан, аймақ.

【专权】zhuānquán【ет.】өзін өзі басқару жүйесі : ~ 误国 өзін өзі басқарумен мемлекетке зиянын тигізу.

【专人】zhuānrén【зат.】арнайы жауапты адам.

【专任】zhuānrèn【ет.】белгілі бір іске толық жауапты болу, міндетті мойнына алу : ~ 教员 жауапты ұстаз.

【专擅】zhuānshàn〈书〉【ет.】өзін өзі басқару.

【专史】zhuānshǐ【зат】арнаулы тарих. Жеке тарих.

【专使】zhuānshǐ【зат.】төтенше және өкілетті елші.

【专书】zhuānshū【зат】① бір салаға арнайы шығарылған әдеби туынды. ② кітаптың бөлімі, арнайы басылым : ~ 词典 арнайы сөздік.

【专署】zhuānshǔ【зат.】әкімшілік, басқарма.

【专题】zhuāntí【зат.】арнайы, арнайы тақырып : ~ 报告 арнайы тақырыпта баяндама жасау.

【专文】zhuānwén【зат.】арнайы мақала.

【专席】zhuānxí【зат.】қонақтарға арналған орындар : 来宾 ~ қонақтарға арналған орындар.

【专线】zhuānxiàn【зат】① телефон жүйесіндегі арнайы желілер. ② арнайы рельс жолдары.

【专项】zhuānxiàng【зат.】арнайы, ерекше : ~ 训练 арнайы үйрету.

【专心】zhuānxīn【сын.】түйінделген, түйықталған : ~ 一意 түйіндеген ой.

【专心致志】zhuānxīnzhìzhì өзін толығымен арнау, бастан кірісу.

【专修】zhuānxiū【ет.】мамандандырылып оқу : ~ 科 жоғарғы оқу орындарындағы бөлініп мамандандырылып оқыту.

【专业】zhuānyè①【зат.】мамандық : ~ 课 оқу саласы. ②【зат.】маманданған, сала, аясы : ~ 生产 мамандық өндірісі.

【专业户】zhuānyèhù【зат.】«шаруашылық ауласы», өнімнің бір ғана түрін өндіуде маманданады : 养鸡 ~ тауық шаруашылығы.

【专一】zhuānyī【сын.】мұқият, зерделі, жинақы : 心思 ~ жинақы ой.

【专用】zhuānyòng【ет.】арнайы, ерекше : 专款 ~ арнайы кредиттер | ~ 电话 арнайы телефон желісі.

【专员】zhuānyuán【зат】① атташе (дипломатиялық ранг). ② өкіл, өкілетті, лауазымды.

【专员公署】zhuānyuángōngshǔ төтенше өкілетті кеңсе.

【专责】zhuānzé【зат.】өкілеттілік, жауапты болу : 分工明确, 各有 ~ еңбектің нақты бөлінісіне әркім жауапты.

【专政】zhuānzhèng【зат.】диктаторлық режим, диктатура.

【专职】zhuānzhí【зат.】негізгі мамандық, жұмысы бойынша лауазым : ~ 工会干部 кәсіподақ мүшесі ретінде жұмыс жасау.

【专注】zhuānzhù【сын.】бар көңілімен, толығымен беріліп, мұқият : 心神 ~ бар көңілімен ішіне кіру.

【专著】zhuānzhù【зат.】монография.

【专座】zhuānzuo【зат.】арнайы орын, бөлек орын, ерекше орын : 老年人 ~ кәрі адамдарға арналған орын.

膊

(膊)zhuān〈方〉құстарда болатын ауру.

砖(磚、甌、磚)zhuān①【зат.】кірпіш.

② төртбұрышты пішіндес (кірпіш сияқты) заттар : 煤 ~ көмір кірпіші | 冰 ~ мұз кірпіші.

【砖茶】zhuānchá【зат.】кірпіш пішініне пресстелген шай.

【砖雕】zhuāndiāo【зат.】кірпіш құю.

【砖坯】zhuānpī【зат.】күйдірілмеген кірпіш, шикі кірпіш.

【砖头】zhuāntóu【зат.】кірпіш бөлігі, кірпіш сынығы.

【砖头】zhuān-tou〈方〉【зат.】кірпіш бөлігі.

【砖窑】zhuānyáo【зат.】кірпіш күйдіретін пеш.

颀(颀)zhuān〈书〉① қараңғы, надан, сауатсыз. ② арнайы, ерекше.

【颀孙】Zhuānsūn【зат.】фамилияға қолданылады..

【颀頊】Zhuānxū【зат.】Чжуан сюй аңыз император есімі.

【颀臾】Zhuānyú【зат.】Көктем мен күз дәуіріндегі мемлекет атауы.

zhuǎn

转(轉)zhuǎn①【ет.】жағдай барысын өзгерту, ауыстыру : ~ 身 дене қимылы | ~ 脸 мінезді өзгерту | 好 ~ жақсыға бағыттау. ②【ет.】өзгерту, түрлендіру : ~ 达 өзгеріске жету. ③ (Zhuǎn)【зат.】фамилияға қолданылады.

【转包】zhuǎnbāo【ет.】екіжақсты келісімге қол қою, екі жақты шарт

жасасу.

【转变】zhuǎnbìan【et.】 даму, алға басу: 思想~ ой дамыту.

【转播】zhuǎnbō【et.】 жариялау, хабарлау.

【转产】zhuǎn // chǎn【et.】 бір өнімнің өндірісінен басқа өнімнің өндірісіне көшу.

【转车】zhuǎn // chē【et.】 бір поездан екіншісіне отыру: 从北京到宁波去, 可以在上海~ 北京间 宁波去, 可以在上海~ 北京间 宁波去, 可以在上海~ 北京间 宁波去.

【转达】zhuǎndá【et.】 хабарлау, жеткізу: 我对老人的心意请你【с.】为~ мен сізге қарияның тілектерін жеткізіп отырымын..

【转道】zhuǎndào【et.】 айналып өту: 从上海~ 武汉进京 上海йдан астанаға айналма жолмен жету.

【转调】zhuǎndiào【et.】 модульдеу.

【转动】zhuǎndòng【et.】 айналу, айналдыру.

【转发】zhuǎnfā【et.】① қайта жіберу, қайта беру, қайта жіберу.② үшінші жақ арқылы тапсыру, үшінші адам арқылы тапсыру.③ радиодан қайта хабарлау.

【转岗】zhuǎn // gǎng【et.】 жұмыс орнын ауыстыру: 一些伐木工~ 为护林工了 бірнеше орманшылардың жұмыс орнын ауыстыруға тура келді.

【转告】zhuǎngào【et.】 хабарлау, жариялау.

【转关系】zhuǎnguān·xi тіркеуден алып тастау.

【转轨】zhuǎn // guǐ【et.】① басқа жолға ауысу.② қайта құру.

【转化】zhuǎnhuà【et.】① ауыстыру, өзгерту.② (химиялық) инверсия.

【转圜】zhuǎnhuán【et.】① қайтару, шығару: 事已至此, 难以~ 了 бұл уақытқа дейін істі қайтару керек.② өтініш айту.

【转换】zhuǎnhuàn【et.】 өзгерту, алмастыру, ауыстыру: ~ 方向 бағыт өзгерту.

【转会】zhuǎn // huì【et.】 (спортқа байланысты) бір түрден екінші түрге ауысу.

【转机】-1 zhuǎnjī【зат.】 жауапты сәт, маңызды сәт: 事情还有~ бұл істің жауапты сәті.

【转机】-2 zhuǎn // jī【et.】 ұшақтың рейстарын ауыстыру.

【转基因】zhuǎnjīyīn【et.】 генетикалық модификатталған.

【转嫁】zhuǎnjià【et.】 екінші рет тұрмысқ ұру: 不能把事故的责任~ 于人 人 кез келген адаммен тұрмыс құра салуға болмайды.

【转交】zhuǎnjiāo【et.】 беру, тапсыру: 这个小包裹是她托我~ 给你的 мына дорбаны ол маған саған берсін деп тапсырды.

【转角】zhuǎnjiǎo(~ 儿)【зат.】 бұрылу, қиылысу.

【转借】zhuǎnjiè【et.】① біреуге қарызға ақша беру, немесе уақытша зат беру: 借书证不得~ 他人 оқырман билетін басқа адамдарға бере тұруға болмайды.

【转科】zhuǎn // kē【et.】① негізді өзгерту.② медицинаның басқа саласын оқуға көшу (бір саласынан екіншісіне ауысу).

【转口】zhuǎnkǒu【et.】 транзитпен өткізу: ~ 贸易 транзитпен алмасу.

【转脸】zhuǎn // liǎn【et.】① қас қағым сәтте, бет бұру 他刚才还在这里, 怎么~ 就不见了? Ол жаңа ғана осында болған, қалайша қас қағым сәтте жоқ болып кетті?.② абыройын, арын сақтау.

【转捩点】zhuǎnlièdiǎn【зат.】 өзгермелі пункт.

【转录】zhuǎnlù【et.】 қайта басылымға шығару (газет).

【转卖】zhuǎnmài【et.】 алып сату, қайта сату: 倒手~ колдан қолға сату.

【转年】zhuǎnnián①(-// -)【et.】 бір жыл өту.②【зат.】 біраз жыл өткен соңғы уақыт.③【зат.】 келесі жылы.

【转念】zhuǎnniàn【et.】 ойға шому, ойлану, еске түсіру: 他刚想开口, 但一~, 觉得还是暂时不说为好 ол енді аузын ашқалы жатыр еді, бірақ есіне түсіп кетті де, сөйлемеген дұрыс болар деп ұйғарды.

【转让】zhuǎnràng【et.】 жол беру, тапсыру, беру: ~ 房屋 пәтер тапсыру.

【转身】zhuǎn // shēn(~ 儿)【et.】① бұрылу, кері қарау, бет бұру.② бір сәтте, қас қағым сәт: 刚说好了的, 一~ 就不认账 жаңа ғана келісіп еді, бір сәтте айнып қалды.

【转生】zhuǎnshēng【et.】 (будда ілімі бойынша) қайта туылу, жанның бір денеден екіншісіне ауысып қайта

дүниеге келуі.

【转手】zhuǎn // shǒu【et.】 «үшінші ол арқылы», делдалдық жолмен деген мағынада, біреу арқылы: ~ 倒卖 біреу арқылы сату.

【转述】zhuǎnshù【et.】 айтып беру, баяндау: 我这是~ 老师的话, 不是我自己的意思 мен мұғалімнің айтқанын баяндадым, бұл менің жеке өзімнің ойым емес.

【转瞬】zhuǎnshùn【et.】 кенеттен, бір сәтте.

【转送】zhuǎnsòng【et.】① жіберу, беру: 这是刚收到的急件, 请你立即~ 给他 мынау өте шұғыл құжат, сен бірден оған тапсыру керексің.② сыйлау, тарту ету: 这本书是老张送给他的, 他又~ 给我了 мына кітпаты Чжаң мұғалім оған тарту еткен, енді ол маған сыйлады.

【转托】zhuǎntuō【et.】 өз жауапкершілігіңді біреуге жүктеу: 这件事我虽然没法帮忙, 但可以设法替你~ 一个人 мен мынау шаруамен сізш көмек бере алмаймын, бірақ басқа адамға бұны тапсыра аламын.

【转弯】zhuǎn // wān(~ 儿)【et.】① бұрылу: ~ 抹角 бұрыштан бұрылу | 这儿离学校很近, 一~ 儿就到了.② тану немесе солай деп ойлау деген мағынада.

【【转弯子】zhuǎnwān·zi алыстан, тікелей емес, айналшықтап.

另见 1791 页 zhuǎnwān·zi.

【转危为安】zhuǎnwēiwéiān өлімнен қашып құтылу, қауіптен құтылу.

【转文】zhuǎn // wén 又 zhuǎi // wén【et.】 әдеби классиктер тілінде сөйлеу, әдеби сөдерді жаудырту: 说大白话就可以了, 何必~ 呢 қарапайым тілмен сөйлесе де болады ғой, тым әдеби сөйлеудің не керегі бар!

【转向】zhuǎnxiàng【et.】① бағытты өзгерту: 上午是东风, 下午~ 了, 成了南风 түске дейін шығыстан жел соғып тұр еді, түстен кейін бағытын өзгертіп, енді оңтүстіктен соғып тұр.② саяси платформаны өзгерту деген мағынаны білдіреді.

【转型】zhuǎnxíng【et.】① трансформация: 中国正处在由计划经济向市场经济的~ 期 ҚХР қазіргі таңда жоспарлы экономикадан, нарықтық экономикаға көшу трансформациясын

жасауда.② модификация: 这种产品正酝酿 ~ мына өнім ашып модификацияланып жатыр.

【转学】zhuǎn // xué 【ет.】 жоғары оқу орнын ауыстыру.

【转眼】zhuǎnyǎn 【ет.】 көзді ашып жұмғанша: 冬天过去, ~又是春天了 қыс өтіп, көзді ашып жұмғанша көктем келіп жетті.

【转业】zhuǎn // yè 【ет.】 мамандығын ауыстыру, жұмыс орнын өзгерту.

【转义】zhuǎnyì 【зат.】 ауыспалы мағына.

【转译】zhuǎnyì 【ет.】 аударма, конверсия.

【转院】zhuǎn // yuàn 【ет.】 бір емханадан екінші емханаға ауысу.

【转运】zhuǎn // yùn 【ет.】 тасымалдау (көлікпен зат тасымалдау).

【转运】zhuǎnyùn 【ет.】 жақсы жаққа қарай адам тағдырдың ауысуы.

【转载】zhuǎnzài 【ет.】 қайта басу (компьютер немесе баса да баспа құралдарында): 几种报纸都~了《人民日报》的社论 редакциядан «Жэньминь жибао» газеті баспадан бірнеше рет басылып шығарылды.

【转赠】zhuǎnzèng 【ет.】 сыйлау, тарту ету.

【转战】zhuǎnzhàn 【ет.】 шайқас алаңының бірнеше майдандарында шайқасу: ~千里 мың ли шақырымда шайқасқа түсу.

【转账】zhuǎn // zhàng 【ет.】 банк шотынан ауыстыру: ~支票 чекке банк шотынан ақша түсіру.

【转折】zhuǎnzhe 【ет.】 ① өзгеріс, басқа бағытта әрекет жасау.② әдеби шығармаларда немес мазмұндамада карама қайшылықтар қою.

【转折点】zhuǎnzhe diǎn 【зат.】 шешуші сәт.

【转正】zhuǎn // zhèng 【ет.】 партия мүшелігіне қосу, немесе уақытша жұмысшыдан тұрақты қызметкерлер қатарына қосу: 预备党员 ~ партияға мүшелікке дайындалу.

【转制】zhuǎnzhì 【ет.】 белгілі бір режимнің ауысуы: 后勤部门将在年底前完成 ~ осы жылдың аяғында режимнің ауысуы болжанып отыр.

【转注】zhuǎnzhù 【зат.】 иероглифтердің түрөзгерісі.

【转租】zhuǎnzū 【ет.】 (заң) сублокация.

zhuàn

传(傳) zhuàn ① жазылған еңбекті түсіндіру: 经 ~ дұғаны түсіндіру.②

【зат.】 биография: 别 ~ бөтен биография

【传记】zhuànji 【зат.】 хаттамалар, биография: ~文学 әдеби хаттамалар.

【传略】zhuànluè 【зат.】 қысқаша өмірбаян: 《孙中山~》 Сунь Ятсеннің қысқаша өмірбаяны.

转(轉) zhuàn ① 【ет.】 айналу: 轮子 ~ 得很快 дөңгелек өте жылдам айналады.

② 【ет.】 қимылдау, жылжыту: ~圈子 сфераның қозғалысы.

【转筋】zhuǎn // jīn 【ет.】 тырысу, құрысу (медициналық спазма).

【转炉】zhuǎnlú 【зат.】 конвертер.

【转门】zhuǎnmén 【зат.】 айналмалы есік.

【转磨】zhuǎn // mò 〈方〉 【ет.】 қиын жағдайдан шығас іздеу.

【转圈】zhuàn // quān (~ 儿) 【ет.】 айналып жүру, шыр айналу: ~ 看了大家一眼 барлығын көзімен айнала қарап шықты.

【转日莲】zhuǎnrilián 〈方〉 【зат.】 күнбағыс.

【转速】zhuànsù 【зат.】 айналу жылдамдығы.

【转台】zhuàntái 【зат.】 ① айналмалы сахна.② теледидар арнасын ауыстыру.

【转梯】zhuàntī 【зат.】 эскалатор.

【转弯子】zhuǎnwān-zǐ айналмалы, тікелей емес, айналшақтау: 他心眼儿多, 说话爱 ~ ол сүйетіндігін тікелей емес, көз қарасымен айналшықтап айтты.

【转向】zhuǎn // xiàng 【ет.】 бұрылу, бағыт өзгерту: 晕头 ~ басын бұру.

【转椅】zhuǎnyǐ 【зат.】 айналатын үстел.

【转悠】(转游) zhuàn-you 〈口〉 【ет.】 ① айналу: 眼珠子直 ~ көзін айналдырып қарау.② қыдырып жүру, сандалып жүру: 星期天我上街 ~ 了一下 Жексенбі күні мен далаға шығып серуендеп қайттым.

【转子】zhuǎnzǐ 【зат.】 (механика) ротор.

啖(囃) zhuàn 〈书〉 құстардың сайрауы: 啼 ~ құстар сарнап жатыр.

【赚头】zhuàn-tou 〈口〉 【зат.】 кіріс,

табыс: 本小利微, ~ 不大 кішігірм табыс табу.

撰(撰) zhuàn жазу (шығарма жазу): ~ 文 әдеби шығарма жазу.

【撰述】zhuànshù ① 〈书〉 【ет.】 шығарма жазу: ~ 文章 әдеби шығарма жазу.② 【зат.】 шығарма.

【撰写】zhuànxiě 【ет.】 шығарма жазу: ~ 碑文 ескерткіштегі эпикалық жазу.

【撰著】zhuànzhù 〈书〉 【ет.】 шығарма жазу: ~ 中国通史 Қытайдың жалпы тарихы туралы еңбек құрастыру. 篆 zhuàn ① қытай иероглифтарының түрі: ~ 书 қытай көне кітабы.② каллиграфиялық жазу жазу: ~ 额 маңдай тақтайшаға каллиграфиялық жазумен жазу.

【篆书】zhuànshū 【зат.】 қытай каллиграфиясының түрі.

【篆字】zhuànzi 【зат.】 «чжуань» жазу үлгісі.

饌(饌) zhuàn 〈书〉 тамақ, ас: 盛 (shèng) ~ мол тамақ.

簋 zhuàn 〈书〉 ① тағам, ам.② шығарма жазу.

簠(簠) zhuàn 〈书〉 ① тағам, ас.② шығарма жазу, еңбек тудыру.

zhuāng

妆(妝、粧) zhuāng ① сылану, сәнделу: 梳 ~ таранып сылану.② әйел денесін сыландыру: 卸 ~ сыланғанды кетіру.③ жасау: ~ 奩 жасауды сыйға тарту.

【妆奩】zhuānglián 【зат.】 ① қалыңдықтың жасауы.② айнасы бар үстел.

庄 1(莊) zhuāng ① (~ 儿) 【зат.】 ауыл, село: ~ 户 ауылға кіре беріс.② феодалдардың иелігі: 皇 ~ қожайынның жерлері.③ шаруалар алаңы: 做 ~ шаруа алаңында жұмыс жасау.④ (Zhuāng) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

庄 2(莊) zhuāng құрметті, қадірлі: ~ 严 аса құрмет.

【庄户】zhuānghù 【зат.】 ауыл шаруашылығы, жер шаруашылығы.

【庄稼】zhuāngjiā 【зат.】 бидай егіні.

【庄稼地】zhuāngjiadi 〈口〉 【зат.】 егістікте жұмыс жасау.

【庄稼汉】zhuāngjiàhàn 〈口〉 【зат.】 атызда жұмыс істейтін ер адам, шаруа.

【庄稼活儿】zhuāng·jiāhuór <口> 【зат.】 егістік жұмыстары.

【庄稼人】zhuāng·jiārén <口> 【зат.】 шаруа адамы, ауыл шаруашылығымен айналысатын адам.

【庄严】zhuāngyán 【сын.】 ұлы, қатан; 态度~ қатан ұстаным.

【庄园】zhuāngyuán 【зат.】 мұрагерлікпен берілетін иелік.

【庄重】zhuāngzhòng 【сын.】 маңызды, салтанатты, : 态度~ маңызды ұстанымдар.

【庄子】zhuāng·zǐ <口> 【зат.】 иелік, меншік: 他是我们~里的人 ол біздің иеліктің адамы.

桩(樁)zhuāng① 【зат.】 бағана: 木~ ағаш бағанасы.②【мөл.】 зат., нәрсе: 一~心事 кішігірім зат.

【桩子】zhuāng·zǐ 【зат.】 ағашты кескенде қалатын түбірі.

装 1(装)zhuāng①【ет.】 сәндеу, көркемдеу: ~饰 безендіру.② киім: 新~жаңа киім.③ әскери киім: 轻~ жеңіл әскери киім.④ театр грими: 卸~ грим шешу.⑤【ет.】 сылтаурату.⑥(Zhuāng) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

【装扮】zhuāngbàn【ет.】① сәндену: 节日的广场~得分外美丽 мереке күндері орталық алаң әдемі етіп безендіреді.② киім ауыстыру, грим жағу.③ сылтаурату, солай болып көріну: 巫婆~神仙欺骗人 дуаана адам көріпкел болып көрініп адамдарды алдап жүрді.

【装备】zhuāngbèi【ет.】 қамтамасыз ету: 这些武器可以~一个营 мына қару жарақтар бір әскери лагерьді қамтамасыз етілдіреді алады.

【装裱】zhuāngbiǎo【ет.】 суретті қағазға жапсыру: ~字画 каллиграфия мен көркемөнер туындыларын қағаз бетіне жапсыру.

【装点】zhuāngdiǎn【ет.】 көркемдеу, безендіру: ~门面 есіктің алдын безендіру.

【装订】zhuāngdìng【ет.】 кітапты мұқабалау: ~车间 кітапты мұқабалайтын цех.

【装疯卖傻】zhuāngfēngmàishǎ түсінбеген сымал білдіру, өтіріктен жынды бола қалу.

【装裹】zhuāng·guo①【ет.】 өлген адамды жуындырып киіндіру, мәйіт

жууу.②【зат.】 мәйітті орайтын мата (киім).

【装机】zhuāngjī【ет.】 қондыру, іске қосу: 这个水电站~容【мөл.】8600千瓦 мына гидроэлектростанция іске қосылғанда көлемі 8600 киловатт энергия өндіреді.

【装甲兵】zhuāngjiǎbīng【зат.】 оқ өткізбейтін металлмен қапталған танк әскері.

【装甲车】zhuāngjiǎchē【зат.】 оқ өткізбейтін металлмен қапталған көлік.

【装甲舰】zhuāngjiǎjiàn【зат.】 он тоғызыншы ғасыр басында оқтардан қорғайтын сауыт киген әскерлерді осылай атайтын.

【装假】zhuāng//jiǎ【ет.】 өтірік кейіп таныту: 这孩子很老实, 不会~бұл бала өте қарапайым, ол өтірік айтпайды.

【装具】zhuāngjù【зат.】 әскердің арнайы киімдері мен қондырғылары.

【装殓】zhuāngliàn【ет.】 мәйітті жуындырып көрге салу.

【装聋作哑】zhuānglóngzuòyǎ«керең әрі мылқау болып көріну, түк естімеген және ешнәрсе білмейтін кейіп жасау деген мағынада».

【装门面】zhuāngmén·mian«есік алдын безендіру», көз бояушылық жасау деген мағынада.

【装模作样】zhuāngmúzúzuòyàng көз бояушылық жасау.

【装配】zhuāngpèi【ет.】 монтаж жасу, қондыру: ~车间 монтаж жасау цехы.

【装腔作势】zhuāngqiāngzuòshì қатан түр көрсету: 我们应该老老实实地办事, 不要靠~来吓人 біз жұмысты қарапайым да кішіпейілділікпен жасау керекпіз, қатан түр көрсетіп адамдарды шошытпауымыз керек.

【装神弄鬼】zhuāngshénnònguǐ① жын шайтанмен ойнау.② адамдардың мазасын алу: 他~糊弄人 ол адамдадың мазасын алып алдап кетті.

【装饰】zhuāngshì①【ет.】 әрлеу, безендіру: ~品 өнімді әрлеу.②

【зат.】 сән заты, безендіру заттары.

【装束】zhuāngshù①【зат.】 грим жағу, сәндену: ~入时 сән үлгісіне сәйкес сәндену.②<书>【ет.】 әскери киімді ретке келтіру.

【装蒜】zhuāng//suàn<口>【ет.】 түк түсінбеген кейіп таныту, жынды болып

қалу: 你比谁都明白, 别~啦 мен басқалармен салытсырғанда түсінігің бар, өтірік жынды болып қалма!

【装相】zhuāng//xiàng(~儿)【ет.】 білгішсіну.

【装卸】zhuāngxiè【ет.】① шешу, түсіру(тауар): ~货物/тауарды түсіру.②шашу,құрастыру: 他会~自行车/ол велосипед құрастыра алады.

【装修】zhuāngxiū【ет.】 өңдеу, жөндеу: ~门面 есіктің алдын жөндеу.

【装样子】zhuāngyàng·zǐ кейіп таныту,.

【装运】zhuāngyùn【ет.】 жіберу, өткізу, жеткізу (жүкті): ~货物 тауарды тасымалдау.

【装载】zhuāngzài【ет.】 жүк тасымалдау.

【装帧】zhuāngzhēn【зат.】 кітаптың мұқабасы: ~考究 жұқа кітап мұқабасы.

【装置】zhuāngzhì①【ет.】 қондыру, іске қосу: 降温设备已经~好了 қондырғыны салқындату жақсы жүргізіліп қойды.②【зат.】 құрылғы: 自动化~автоматты құрылғы.

zhuǎng

奘 zhuǎng <方>【сын.】 үлкен, толық, қалың: 身高腰~толық әрі биік адам.

zhuàng

壮 1(壯)zhuàng①【сын.】 мықты, күшті, : 健~күшті жауынгер | 身体~мықты денсаулық.② үлкен.③【ет.】 күшейту: ~~胆子 күшті болу, күш жинау.

壮 2(壯)Zhuàng① чжуан ұлты.②【зат.】 фамилияға қолданылады.

【壮大】zhuàngdà①【сын.】 мықты, күшті: 力量日益~күннен күнге күшею.②【ет.】 зор, ұлы: ~队伍 ұлы әскер.

【壮胆】zhuàng//dǎn【ет.】 рухтандыру, дем беру: 走夜路唱歌, 自己给自己~кешке қарай жолда ән салып, оларға дем берді.

【壮丁】zhuàngdīng【зат.】 кәмелетке толған, ересек, неесе әскери борыш өтеуге дайын.

【壮工】zhuànggōng【зат.】 жұмысқа

кабілетті ересек адам.

【壮观】 zhuàngguān ① 【зат.】 ұлылық: 这大自然的~, 是我从来没有见过的 мына табиғаттың ұлылығын мен ешқашан кездестірмеппін. ② 【сын.】 ұлы.

【壮怀】 zhuànghuái 〈书〉【зат.】 ұлы талпыныс: 仰天长啸, ~激烈 аспанға қарап талпыныспен ән шырқау.

【壮健】 zhuàngjiàn 【сын.】 мықты, зор, күшті: 身体~ мықты дене.

【壮举】 zhuàngjǔ 【зат.】 ұлы мереке, батыл әрекет: 史无前例的~ кездеспейтін батыл іс.

【壮阔】 zhuàngkuò 【сын.】 ① күш жинау, күшею: 波澜~ толқын күшеюі. ② ұлы, үлкен: 规模~ үлкен көлемде.

【壮丽】 zhuànglì 【сын.】 керемт, тамаша, көркем: 山河~ керемет тау мен өзен.

【壮烈】 zhuàngliè 【сын.】 қаһарман, батыр.

【壮美】 zhuàngměi 【сын.】 зор, мықты.

【壮年】 zhuàngnián 【зат.】 кәмелет жасқа толған.

【壮实】 zhuàngshi 【сын.】 күшті, мықты: 这小子长得多~ мынау жігіт күшті екен!

【壮士】 zhuàngshì 【зат.】 күшті адам, батыр, қаһарман.

【壮阳】 zhuàngyáng 【ет.】 ер адамның шәһуатын ашу.

【壮志】 zhuàngzhì 【зат.】 жігер күші: ~凌云 жігер күшімен биікке самғау.

【壮族】 Zhuàngzú 【зат.】 Чжуан ұлты. (ҚХР Гуандун, Юньнань аймағында өмір сүреді).

【壮族土戏】 zhuàngzútùxì чжуань халқының жергілікті операсы.

状(狀) zhuàng ① сыртқы бейне, образ: 奇形怪~ / бір түрлі образ, тылсым бейне. ② жағдай, ахуал: 病~ дабырлы жағдай | 罪~ кінәлі жағдай. ③ баяндау немесе қайталау: 不可【зат.】~ атап айтуға болмайды. ④ жазба, баян. ⑤ арыз: ~纸 жазбаша түрде арыз жазу. ⑥ алғыс хатпен марапаттау: 奖~ алғыс хатпен марапаттау.

【状况】 zhuàngkuàng 【зат.】 жағдай, ахуал: 经济~ шаруа жағдайы.

【状态】 zhuàngtài 【зат.】 ахуал, түр,

жағдай: 心理~ психологиялық жағдай.

【状态词】 zhuàngtáicì 【зат.】 (лексика) жақсыз предикативті сөздер табы.

【状语】 zhuàngyǔ 【зат.】 . пысықтауыш.

【状纸】 zhuàngzhǐ 【зат.】 ① елтаңба белгісі басылған қағаз. ② сот істерін жүргізетін бланк (қағаз беті).

【状子】 zhuàngzi 〈口〉【зат.】 (іс қағаздар стиліндегі) өтініш.

撞 zhuàng 【ет.】 ① ұру, соғу: ~钟 коңырау соғу. ② кездейсоқ кездесіп қалу: 不想见他, 偏~上他 оны көргім келмегенде, кенеттен кездесіп қалдық. ③ тексеру, тәжірибе жасау, сынау: ~运气 бақытын сынау.

【撞车】 zhuàng // chē 【ет.】 ① вагондардың соқтығысуы: ~事故 вагондар соқтығысқан жағдай. ② өзара келіспеу: 安排不周, 两个会~了 жөндеп анықтап алмай, екеуі келісімге келе алмайды.

【撞击】 zhuàngjī 【ет.】 ұру, итеру, соғу: 波浪~岩石 жағаны толқынның соғуы.

【撞见】 zhuàngjiàn 【ет.】 кездесу, соқтығысу.

【撞骗】 zhuàngpiàn 【ет.】 алдап соғу, арбау, айламен масатқа қол жеткізу: 招摇~ алдап көзге шөп салу.

【撞锁】 zhuàng // suǒ 【ет.】 ағылшын құлпы.

【撞针】 zhuàngzhēn 【зат.】 әскер шен. 幢 zhuàng 〈方〉【мөл.】 әскери ту.

戇(戇) zhuàng 〈书〉 қырсық адам.

【戇直】 zhuàngzhí 【сын.】 ашық адам, шынайы, ақкөңіл адам: 为人~ ол тік мінезді адам.

zhuī

隹 zhuī (зоология) көгершін, көгершін.

追 zhuī ① 【ет.】 артынан қуу: 急起直~ артынан тез қуу. ② 【ет.】 тергеу, білу, тіміскілеу: ~赃 пара беріп тергеу. ③ 【ет.】 қуу, артынан жүру. ④ ойлау, еске түсіру: ~念 еске түсіру. ⑤ өтіп кеткенне кейін жасау, уақытылы жасамау: ~加 уақыты өтіп кеткеннен кейіо қосылу.

【追奔逐北】 zhuībēnzúběi жеңілген

жаудың артынан қуу.

【追本溯源】 zhuībēnsùyuán істің соңына дейін тіміскілеу.

【追捕】 zhuībǔ 【ет.】 қуып жетіп қолға түсіру, тұтқындау: ~逃犯 қашқынды қолға түсіру.

【追查】 zhuīchá 【ет.】 зерттеу, анықтау: ~责任 міндетін анықтау.

【追偿】 zhuīcháng 【ет.】 ① өтем ақысын уақытысы өткеннен кейін төлеу: 以后再设法~ осыдан кейін өтем ақысын төлеу керек. ② мәжбүрлеп төлету: 向债务人~债款 қарызгерді мәжбүрлеп ақысын төлету.

【追悼】 zhuīdào 【ет.】 адамды жоқтау: ~死难烈士 өмірін елі үшін қиғандарды жоқтау.

【追肥】 zhuīfēi ① (-// -) 【ет.】 жем беру, тыңайту. ② 【зат.】 жем, тыңайтқыш.

【追根】 zhuīgēn 【ет.】 мәселенің түбіне жету: ~究底 мәселенің соңына дейін шешу.

【追怀】 zhuīhuái 【ет.】 ойлану, еске түсіру: ~往事 өткен істі еске түсіру.

【追悔】 zhuīhuǐ 【ет.】 өкіну: ~莫及 өткен істерге өкіну.

【追击】 zhuījī 【ет.】 артынан түсу: 乘胜~ жеткен жеңісінің соңынан еру.

【追记】 zhuījì ① есте қалғанмен жазу, мазмұндама жазу: 为烈士~特等功 естелік үшін патриот мазмұндамаларын жазды. ② 【ет.】 мемуары жазу. ③ 【зат.】 естелік: 世界杯足球赛~ футбол ойыны бойынша әлем біріншілігінің естеліктері.

【追加】 zhuījiā 【ет.】 толықтыру: ~预算 алдын ала есептеулер жүргізіп толықтырулар енгізу.

【追缴】 zhuījiāo 【ет.】 талап ету, жүктеу: ~赃款 ақшалай параны талап ету.

【追究】 zhuījiū 【ет.】 зерттеу, анықтау, тергеу: ~缘由 себепті анықтау.

【追求】 zhuīqiú 【ет.】 ① мақсат ету, көздеу: ~真理 шындықты көздеу. ② ұнатып қалған әйелге ықыласын білдіру.

【追认】 zhuīrèn 【ет.】 ① бекіту, сенімді айту, жауапты болу, мақұлдау. ② адам айтыс болғаннан кейін оны партия мүшесі ретінде қабылдау.

【追授】 zhuīshòu 【ет.】 кісі көз жұмғаннан кейін оған атақ даңқ беру.

【追述】 zhuīshù 【ет.】 бастан кешкен

оқиғаларды айтып беру, естелігімен бөлісу: 王大爷向孩子们~当时的欢乐情景 король бала шағасына бастан кешкен оиғаларын айтып беріп көңілдендірді.

【追思】zhuīsī【ет.】 еске түсіру, ойлау: ~往事 өткен істерді еске түсіру.

【追随】zhuīsuí【ет.】 соңынан еру: ~潮流 дәстүрлерге еру.

【追逃】zhuītáo【ет.】 артынан қуу.

【追亡逐北】zhuīwángzhúběi жеңіліске ұшыраған жаудың артынан қуу, жауды қуғынға ұшырату.

【追尾】zhuī // wěi【ет.】 арақашықтық сақтамау салдарынан алдындағы көліктің артына соғысу: 保持车距, 严防~ арақашықтықты сақату, көліктер арасындағы соқтығысулардың алдын алады.

【追问】zhuīwèn【ет.】 сұрастыру, білу, тергеу: ~下落 орналасқан жері жайлы сұрастыру.

【追想】zhuīxiǎng【ет.】 еске түсіру, ойлау, еске алу.

【追星】zhuīxīng【ет.】 танымал адамдарға (жұлдыздарға) фанатизм танынып табыну.

【追叙】zhuīxù①【ет.】 ойлау, ойлану. ②【зат.】 өткенді еске түсіріп, мемуары жазу.

【追寻】zhuīxún【ет.】 іздеу, аңду: ~走散的同伴 топтан қалып қойғандарды іздестіру.

【追忆】zhuīyì【ет.】 еске алу: ~往事, 历历在目 өтке істерді еске түсіріп көз алдында елестету.

【追赃】zhuīzāng【ет.】 мәжбүрлі түрде алынған затты қайтару, күштеп қайтару.

【追赠】zhuīzèng【ет.】 адам қайтыс болғаннан кейін оған атақ пен данқ беру.

【追逐】zhuīzhú【ет.】 ① соңынан еру: ~野兽 артынан жабайы аңның еруі. ② соңынан қуу: ~【зат.】 ли мансаптың соңынан қуу.

【追踪】zhuīzōng【ет.】 аңду, ізіне түсу.

骓(騅)zhuī〈书〉 сұр түсті ат.

椎zhuī балға.

【椎骨】zhuīgǔ【зат.】 (анатомия) адам денсеіндегі омыртқалар.

【椎间盘】zhuījiānpán【зат.】 (анатомия) адам омыртқалары

арасындағы болатын дөңгелек пішінді келген жалпақ сүйектер.

锥(錐)zhuī① біз. ② ұшы өткір сүйірленген зат.

【锥处囊中】zhuīchūnángzhōng «қап ішіндегі біз секілді», жасыруға болмайтын деген мағынада.

【锥度】zhuīdù【зат.】 (геометрия) конус пішінді.

【锥子】zhuī·zi【зат.】 біз.

zhui

坠(墜)zhuì①【ет.】 құлау, түсу: ~楼 мұнараның құлауы. ②【ет.】 төмендеу: 石榴把树枝~得弯弯的 анар жеміс ағашының бұтағын иіліп төменге түсіру.

【坠地】zhuìdì〈书〉【ет.】 төмендеу, түсу: 呱呱(gūgū)~ жылап жерге құлау.

【坠毁】zhuìhuǐ【ет.】 (ұшақтың) құлауы, апатқа ұшырау.

【坠落】zhuìluò【ет.】 құлау, түсу (жапырақтардың): 陨星~ метеориттің құлауы.

【坠子】1zhuì·zi〈口〉【зат.】 сырға (әшекей бұйым).

【坠子】2zhuì·zi【зат.】 ① сырға (әшекей бұйым). ② кытайдың дәстүрлі музыкалық аспабы.

缀(綴)zhuì①【ет.】 тігу: ~网 тор тігу.

②〈书〉 кітап беттерін қосу: ~辑 кітап беттерін жинақтап қосу. ③ әшекейлеу, безендіру, бояу.

【缀合】zhuìhé【ет.】 құрастыру, қосу.

【缀文】zhuìwén〈书〉【ет.】 шығармаларды қосу, үлестіру.

惴zhuì〈书〉 қорқу, үрейлену: ~栗 корыққаннан дірілдеу.

【惴栗】zhuìlì〈书〉【ет.】 қатты үрейлену, қорыққаннан дірілдеу.

缒(緦)zhuì【ет.】 жіппен орау, байлау: 从阳台上把篮子~下来 балконнан себетті жіпке байлап төменге түсіру.

辘(zhuì)zhuì〈书〉 ине, біз немесе басқа да ұшы сүйірленген зат.

髓zhuì〈书〉 аяқтың ісуі.

【赘瘤】zhuìliú【зат.】 (медицина) денеге артық өскінің шығуы (аурудың түрі).

【赘述】zhuìshù【ет.】 артық сөз сөйлеу, тавтология, қайталап айту: 不

须~ қайталап айтудың қажеті жоқ.

【赘言】zhuìyán〈书〉①【ет.】 қайталап айту: 不再~ қайталап айтудың керектігі жоқ. ②【зат.】 тавтология.

【赘疣】zhuìyóu【зат.】① артық, керексіз. ② (медицина) денеге артық өскінің шығуы.

醜zhuì〈书〉 құрбандық шалу, шараппен құрбан шалу.

zhūn

屯zhūn[屯遭](zhūnzān)〈书〉 жинақтау, үю.

肫zhūn〈书〉 адал, шын жүректен, шынайы: ~摯 адал ниетпен.

窀zhūn[窀窆](zhūnxǐ)〈书〉【зат.】 мәңгілік түнек, немесе көр.

谆(諄)zhūn 恳切: ~嘱.

【谆谆】zhūnzhūn【сын.】 мәжбүрлі түрде, шаршамастан, қайтпастан: ~告诫 мәжбүрлі түрде ескерту айту.

衡zhūn〈方〉【сын.】 расында, шын.

zhǔn

准-1zhǔn【ет.】 рұқсат ету, мақұлдау:

批~ тапсырысқа рұқсат беру.

准-2(準)zhǔn① норма, стандарт: ~绳 стандартты жіп иірімі. ②【сөз алд.】 жүгіну, тірек ету: ~此办理 осыған жүгініп іс жүргізу. ③【сын.】 тура, нақты, дәл: 瞄~тура дәлдеу. ④(Zhǔn)

【зат.】 фамилияға қолданылады.

【准保】zhǔnbǎo【үс.】 міндетті түрде: 他~不会来 ол міндетті түрде қайтып келмейді.

【准备】zhǔnbèi【ет.】 ① дайындалу: 精神~ интеллектуалды дайындық. ② болжау, есепке алу: 春节我~回家 жаңа жылға қарсы мен үйге барамын деп болжап отырмын.

【准点】zhǔndiǎn(~儿)【сын.】 уақытылы, келісілген уақыт бойынша: ~到达 уақытысында жету.

【准定】zhǔndìng【үс.】 міндетті түрде: 吃下这药~会好 мына дәріні ішсең міндетті түрде жазыласың.

【准话】zhǔnhuà(~儿)【зат.】 шындық.

【准将】zhǔnjiāng【зат.】бригаданың басшысы, генерал.

【准考证】zhǔnkǎozhèng【зат.】тест немесе басқа да емтиханды тапсырғанды куәландыратын сертификат (құжат).

【准平原】zhǔnpíngyuán【зат.】(географиялық) пенеплен.

【准谱儿】zhǔnpǔr【зат.】іс имылдардың белгілі бір тәртібі.

【准确】zhǔnquè【сын.】дәл, тура, нақты: 计算~нақты есеп жүргізу.

【准儿】zhǔnr【зат.】қатаң тәртіп, тұрақталған ережелер.

【准绳】zhǔnshéng【зат.】дәреже, деңгей.

【准时】zhǔnshí【сын.】келісілген уақытта, уақытқа сай, уақытылы: ~出席 уақытылы қатысу.

【准头】zhǔn·tou(~儿)〈口〉【зат.】нақты, тұрақты, тура, дәл: 枪法挺有~мылтықпен дәлдеу.

【准尉】zhǔnwèi【зат.】(әскери шен) кіші лейтенант, прапорщик.

【准信】zhǔnxìn(~儿)【зат.】толық сену: 你哪天能来, 赶快给我个~сен ана күні келеуің керек еді, саған сенуге ерте.

【准许】zhǔnxǔ【ет.】рұқсат ету, келісімін беру: ~通行 іске асыруға рұқсат беру.

【准予】zhǔnyǔ【ет.】жол беру, рұқсат ету: 成绩合格, ~毕业 жетістіктеріне байоанысты, курсты аяқтауға рұқсат етілді.

【准则】zhǔnzé【зат.】стандарт, ереже: 行【ет.】~стандартты әрекеттер.

埠zhǔn〈书〉нысана.

zhuō

【拙笨】zhuōbèn【сын.】ақымақ, топас: 口齿~дұрыс емес айту.

【拙笔】zhuōbǐ【зат.】ұқыпсыз жасаалған зат.

【拙见】zhuōjiàn【зат.】менің жеке көзқарасым, менің жеке ойым.

【拙劣】zhuōliè【сын.】ұқыпсыз, копал: 文笔~ұйқасты ұқыпсыз құрастыру.

【捉奸】zhuō//jiān【ет.】қылмыс үстінен түсу.

【捉襟见肘】zhuōjīnjiànzhǒu жетіспеушілік, дағдарысқа ұшырау, жетпеу.

【捉迷藏】zhuōmícáng①(ойынның түрі) адамның көзін байлап ойнау.②(ойынның түрі) тығылыспақ ойнау.

【捉拿】zhuōná【ет.】ұстау, қолға түсіру, тұтқындау: ~凶手 қылмыскерді қолға түсіру.

【捉弄】zhuōnòng【ет.】үстінен күлу, мазақ қылу: 你别~人, 我才不上你的当呢! Адамдардың үстінен күлуге болмайды!

桌zhuō①(~儿)【зат.】үстел: 餐~тамақтанатын үстел.②(Zhuō)【зат.】фамилияға қолданылады.

【桌布】zhuōbù【зат.】дастарқанның үстіне төсейтін жайма.

【桌灯】zhuōdēng【зат.】үстел үсті шырағы.

【桌面儿上】zhuōmiàn·shang【зат.】үстелдің үсті.

【桌椅板凳】zhuōyǐbǎndèng үстел мен орындықтар, үй жиһазы.

倬zhuō〈书〉анық, айқын.

zhuó

灼zhuó①【ет.】жандыру, өртеу: 烧~өртеу.② жарық.

【灼见】zhuójiàn【зат.】айқын, түсінікті: 真知~айқын даналық.

【灼热】zhuórè【сын.】ыстық, отты: ~的炼钢炉 темір балқыту.

【灼灼】zhuózhuó〈书〉【сын.】жарық: 目光~көзінде оты болу.

【茁实】zhuó·shí〈方〉【сын.】茁壮.

【茁长】zhuózhang【ет.】(植物、【ет.】物)茁壮地生长: 两岸花草丛生, 竹林~.

【茁壮】zhuózhuàng【сын.】толық, семіз, үлкен: 牛羊~семіз қойлар мен бұқалар.

卓zhuó① биік.② ақылғөй, дана.③ (Zhuó)【зат.】фамилияға қолданылады.

【卓尔不群】zhuó'ěr·bùqún ерекше, өзгеше.

【卓见】zhuójiàn【зат.】ерекше, өзгеше. басқаша.

【卓绝】zhuójué【сын.】керемет, әсерлі, үздік: 英勇~асқан батырлық.

【卓荦】zhuóluò〈书〉【сын.】көзге түсетін: 英才~.也作卓跖 оның ақылы

байқалады, істеген ісі де өте жағымды

【卓跖】zhuóluò同 керемет, әсерлі.

【卓然】zhuórán【сын.】көзге түсерлік, байқалатын: 成绩~көзге түсетін жетістіктер.

【卓识】zhuóshí【зат.】ақылды, көреген, сауатты: 远见~көреген.

【卓异】zhuóyì【сын.】ерекшелену: 政绩~саясатта ерекшелену.

【卓有成效】zhuóyǒuchéngxiào нәтижелі.

酌zhuó① құю (шарап құю).②〈书〉шарап пен тіске басар тағам.③ ішімдік құйып ішу: ~办 ішімдік құйып ішіп тойлау.

【酌办】zhuóbàn【ет.】жағдайға байланысты әрекет жасау.

【酌定】zhuóding【ет.】ойланып қадам жасау, ахуалға байланысты іс жүргізу: 请领导~жағдайға байланысты біреуді жетекші етуді сұрану.

【酌量】zhuó·liáng【ет.】ойлану, салмақтау: ~补【шыл.】ойланып көмек көрсету.

【酌情】zhuóqing【ет.】жағдайға сәйкес қимылдау: ~处理 жағдайға сәйкес басқару.

啄zhuó【ет.】құстардың жемді тұмсығымен шоқып жеуі: 鸡~米 тауықтың күрішті шоқып жеуі.

【啄木鸟】zhuómùniǎo【зат.】(зоология) тоқылдақ құсы.

斲zhuó〈书〉шабу, кесу.

椽zhuó ұру, соғу.

襍Zhuó【зат.】фамилияға қолданылады.

斲zhuó〈书〉балтамен шабу: ~木为舟 ағашты балтамен шабу.

【擢发难数】zhuófānánshù «сқұлынған шашты санау мүмкін емес», шексіз, өте көп деген мағынада.

【擢升】zhuóshēng〈书〉【ет.】жұмыс бабымен өсу, қызмет шенін жоғарылату.

【擢用】zhuóyòng〈书〉【ет.】қызметке қабылдау: ~贤能 қабілтті дарынды адамдарды қызметке қабылдау.

濯zhuó〈书〉жуу, сүрту, тазалау: ~足 аяқ жуу.

【濯濯】zhuózhuó〈书〉【сын.】тақыр, тықыр: 童山~тақыр тау.

【鐏子】zhuó·zi【зат.】(әшекей бұйым) білезік: 金~алтын білезік.

仔 zī [仔肩] (zǐjiān) 〈书〉【зат.】 міндет, қызмет деген мағынада.

吱 zī 【ел.】 одағай сөз, құстардың сайрауын білдіреді, немесе шикылдау деген мағынада: 老鼠 ~ ~ 地叫 тышқанның шикылдауы.

【吱声】 zī // shēng 〈方〉【ет.】 үт шығару, дыбыстау: 问他几遍, 他都沒 ~ одан неше рет сұрасам да ол дыбыс шығармады.

【孜孜】 (孳孳) zīzī 【сын.】 еңбеккор, тырысып жұмыс істейтін: ~不倦 ол шаршамастан еңбек етеді.

咨 zī① бөтен адаммен ақылдасу: ~询 бөтен адаммен кеңесу.② ресми хаттама.

【咨询】 zīxún 【ет.】 ақылдасу, кеңесу: ~机关 кеңес беру ұйымы.

姿 zī① келбет, әлпет: ~色 бетінің өңі. ② поза, жағдай: ~态 позасының түрі.

【姿容】 zīróng 【зат.】 сыртқы көрініс, әлпет, келбет: ~秀美 тамаша келбет.

【姿色】 zīsè 【зат.】 әйел адамның көркі, әйел сұлулығы.

【姿态】 zītài 【зат.】 ① келбет, ажар: ~优美 көркем келбет.② өзін өзі ұстау мәнері: 做出让步的 ~ өзін өзі кішіпейіл болып ұстанады.

兹 (茲) zī 〈书〉 ① 【ес.】 осы, мынау: ~事体大 мына іс өте үлкен.② қазір: 于 ~ 已有三载 қазір қолымызда үш көшет бар.③ жыл: 今 ~ 比前 | 来 ~ келесі жыл.

资 (費) zī 〈书〉 ① есептеу, санау: 所費不 ~ шығындарынды есептей берме. ② 同 “кор, капитал, қаржы”.

资 1(資) zī① бағалы заттар, материалды қаржы, байлық: 投 ~ байлықты ысыраптау.② материалды көмек: ~敌 әріптесіне қаржылай көмек көрсету.③ ұсыну, қамтамасыз ету: 可 ~ 借鉴 басқа біреудің мысалын ұсынуға болады.④ (Zī) 【зат.】 фамилияға қолданылады.

资 2(資) zī① табиғи дарын, ақыл ой. ② жағдай, мәртебе: ~历 мәртебесін жоғарылату.

【资本】 zībèn 【зат.】 ① капитал, қор. ② үнемді: 政治 ~ үнемді экономика.

【资本家】 zībēnjiā 【зат.】 капиталист, кәсіпкер.

【资本主义】 zībēnzhūyì капитализм.

【资不抵债】 zībùdǐzhài дағдарыс (қаржылай дағдарыс).

【资材】 zīcái 【зат.】 материалды құндылықтар, : 调剂 ~ материалды құндылықтарды қадағалау.

【资财】 zīcái 【зат.】 меншік, құндылық: 清点 ~ меншікке есеп жүргізу.

【资产】 zīchǎn 【зат.】 ① меншік, иелік, байлық. ② өнеркәсіп капиталы. ③ бухгалтерлік несие алу. 参看 [资产负债表].

【资产负债表】 zīchǎnfùzhàibiǎo бухгалтерлік теңгерім (кәсіпорынның, фирманың қаржы және шаруашылық жай-күйін сипаттайтын көрсеткіштердің жиынтық ақпарынан құралатын бухгалтерлік есеп құжаты).

【资产阶级】 zīchǎnjiējí буржуазия.

【资产阶级革命】 zīchǎnjiējígémìng буржуазиялық революция.

【资方】 zīfāng 【зат.】 капиталист: ~ 【ес.】 理人 капиталист.

【资费】 zīfèi 【зат.】 шығын, коммуналдық шығындар: 调整电话 ~ телефон шығынын реттеу.

【资格】 zīgé 【зат.】 ① ценз; біліктілік, құзырет: 审查 ~ біліктілікті тексеру | 取消 ~ біліктілігін жоғалту; дисквалификация. ② атқаратын қызмет, қал: 老 ~ дәрежесіндегі артықшылық.

【资金】 zījīn 【зат.】 капитал, қаражат.

【资力】 zīlì 【зат.】 ① ақшалай қаражат: ~雄厚 ақшалай қаражатқа бай. ② дарындылық пен іскерлік: ~有限 дарындылық пен іскерлік шектеулі.

【资历】 zīlì 【зат.】 жұмыс өтілі: ~浅 жұмыс өтілі қысқа.

【资料】 zīliào 【зат.】 ① қаржы, материалдық игілік: 生产 ~ | 生活 ~ күнкөріс қаржысы. ② мағлұмат: 收集 ~ мағлұматты жинау | 统计 ~ статистикалық деректер.

【资深】 zīshēn 【сын.】 ценз, стаж бойынша үлкен: ~专家 басты маман.

【资望】 zīwàng 【зат.】 атақ, бедел, орын.

【资信】 zīxìn 【зат.】 қаржы жағдайы, кредит қабілеттілігі; несие төлеу қабілеті.

【资讯】 zīxùn 【зат.】 ақпарат.

【资源】 zīyuán 【зат.】 ресурс,

байлық: 地下 ~ пайдалы қазбалар.

【资质】 zīzhì 【зат.】 ақыл-ой қабілеті: ~高 ақыл -ой қабілеті жоғары.

【资】 【шыл.】 zīzhù 【ет.】 материалдық жәрдем көрсету: ~困难 户 кедей отбасыға материалдық жәрдем көрсету.

蓄 zī① тың жер. ② 〈书〉 арамшөпті жқлу.

淄 Zī Шаньдунь пров. Цзы-шуй өзені.

谘(諮) zī жолдама қатынас қағаз.

缁(緇) zī 〈书〉 қара: ~衣 қара киім.

輻(輻) zī арбалы керуен.

【辐重】 zīzhòng 【зат.】 арбалы керуен.

噬 zī шикыл; шыңқыл.

粢 zī құрбандық дән.

孳 zī көбею: ~生 көбею.

【孳乳】 zīrǔ 〈书〉 【ет.】 ① көбею. ② жасап шығару, өндіру.

【孳生】 zīshēng көбею.

滋 1 zī① өсу, көбею: ~蔓 жайылып өсу; қалың өсу | ~事 бүлік көтеру. ② арту: ~益 арту, өсу.

滋 2 zī 〈书〉 【ет.】 шығарып тастау: 往外 ~ 水 сыртқа су шығады.

【滋补】 zībǔ 【ет.】 бекіту: ~身体 денсаулықты бекіту.

【滋蔓】 zīmàn 〈书〉 【ет.】 жайылып өсу; қалың өсу: 湖中水藻 ~ көл балдырлармен қалың өсіп кетті.

【滋润】 zīrùn① 【сын】 ылғалды: 空气 ~ ауа ылғалды | 皮肤 ~ нәзік тері. ②

【ет.】 тудыру. ③ 〈方〉 【сын】 жайлы, ыңғайлы: 小日子过得挺 ~ Күнделікті өмір жайшылықта өтеді.

【滋生】 zīshēng 【ет.】 ① көбею: 及时清除污水、粪便, 防止蚊蝇 ~ Қоқыс, лас суларды уақытында жинау шыбын-шіркейдің көбеюіне жол бермейді. ② тудыру: ~事端 кедергі тудыру.

【滋事】 zīshì 【ет.】 бұзақылану, шатақтасу: 酗酒 ~ мастық көзімен бұзақылану.

【滋味】 zīwèi (~儿) 【зат.】 ① дәм: 菜的 ~ 不错 тамақтың дәмі жаман емес.

【滋芽】 zī // yá (~儿) 〈方〉 【ет.】 көгеру, өсу.

【滋养】 zīyǎng ① 【ет.】 азықтандыру; қоректендіру: ~身体 ағзаны қоректендіру. ② 【зат.】 қорек: 吸收 ~ қоректі сору.

【滋长】 zīzhǎng 【ет.】 өсу: 防止 ~ 骄

傲自满的情绪 дандайдасушылық пен пандықты пайда болуын алдын алу.
 越(越)zī [越越] (zìjū) <书> 【сын】 ① алдыға жылжымау, ілгері баспау. ② жасқаншақ.
 觜 zī Цзы шоқжұлдызы.
 訾 zī ① <书> өтеуін беріп құтылу. ② (Zī) 【зат】 адамның аты-жөні.
 錐(錐)zī 【мөл.】 цзы (салмақ өлшемі).
 【錐铊】 zīzhū <书> 【зат】 ұсақ, ең аз сан: ~必较 шамадан тыс ұсақтық.
 龇 (龇、毗) zī <口> 【ет.】 ақситу; тістену: 露(牙)~着牙 тісті ақситу.
 【龇牙咧嘴】 zīyá liě zuǐ тісті ақситу, бет-аузын кисайту.
 铤(铤)zī [铤铤] (zìjī) <书> 【зат.】 кетпен; тіс ағаш.
 熏 zī <书> кішкентай мосы; ошақ; үш аяқ.
 髭 zī мұрт: 短~қысқа мұрт.
 鲰(鲰)zī 【зат】 тікенді балық (Жерорта теңізі мен Қара теңізде өсетін кішірек балық).

zǐ

子 1 zǐ ① ұл: 独生~жалғыз ұл. ② адам: 男~ерек | 女~әйел. ③ сыпайы айту, құрметті: 孔~құрметті Кун. ④ ежелдегі сіз: 以~之矛, 攻~之盾 оппонентті оның дәлелдерімен жеңу. ⑤ ойшылдардың трактаттары: ~部 ойшыл | ~书 трактат. ⑥ (~儿) 【зат】 тұқым, пісте; шекілдеуік: 瓜~儿 қарбыз тұқымы. ⑦ 【зат】 жұмыртқа, уылдырық: 鱼~уылдырық | 鸡~儿 жұмыртқа. ⑧ жас: ~猪 жас шошқа | ~城 кіші бекініс қабырғалары. ⑨ меншігі болу: ~公司 меншігі болатын фирма. ⑩ (~儿) 【зат】 кішірейту жұрнағы: 石头~儿 уақ тас; ұсақ тас. ⑪ (~儿) 【зат】 бақыр тиын: 一个~儿也不值 көк тиынға да тұрмайды. ⑫ (~儿) 【мөл.】 байлам, шок: 一~儿线 бір байлам жіп | 一~儿挂面 бір шок вермишель. ⑬ (Zǐ) 【зат.】 адамның аты-жөні.
 子 2 zǐ виконт (барон мен графтың аралығындағы дворяндық лауазым): ~爵 виконт.
 子 3 zǐ 【зат.】 «цзы» (12 циклдық

таңбалардың біріншісі). 参看 440 页 [干支].
 子·zi ① 【зат】 词后缀 .a) зат есімге жалғанып сөз тудыратын жұрнақ: 帽~ бас киім | 旗~ ту | 桌~ үстел. b) сын есім, етістікке жалғанып зат есім тудыратын жұрнақ: 胖~ семіз | 矮~ кортық | 乱~ кайғы | 掸~ сыпырғыш.
 【子部】 zǐbù 【зат】 трактат, ойшыл, ойшылдар трактаттары.
 【子城】 zǐchéng 【зат】 кіші бекініс қабырғалары.
 【子畜】 zǐchù 【зат.】 төл; тұл.
 【子弹】 zǐdàn 【зат】 жез; оқ.
 【子堤】 zǐdī 【зат】 қосымша бөгет.
 【子弟】 zǐdì 【зат】 ① балалар: 职工~ жұмысшылардың балалары. ② кіші ұрпақ: ~兵 біздің сарбаздар.
 【子弟兵】 zǐdì bīng 【зат.】 біздің сарбаздар.
 【子法】 zǐfǎ 【зат.】 кірме заң.
 【子房】 zǐfáng 【зат.】 жатын; түйін (гүл қауашасының тұқым шығардағы төменгі жағы).
 【子宫】 zǐgōng 【зат.】 жатын; жатыр.
 【子宫颈】 zǐgōng jǐng 【зат】 жатыр мойыншығы.
 【子规】 zǐguī 【зат.】 көкек.
 【子鸡】 zǐjī 【зат.】 балапан, бройлер; коңды балапан.
 【子金】 zǐjīn 【зат.】 табыс.
 【子口】 zǐkǒu 【зат.】 тығыз қосылу жері.
 【子粒】 zǐlì 【зат.】 дән.
 【子棉】 zǐmián 【зат.】 коза; шитгі мақта.
 【子母弹】 zǐmǔdàn 【зат】 шрапнель (зеңбірек отының бытыралы).
 【子母扣儿】 zǐmǔkòu'er 【зат】 шыртылдақ; ілгек.
 【子母钟】 zǐmǔzhōng 【зат.】 басқаратын және басқармалы сағаттар.
 【子目】 zǐmù 【зат.】 тармақша.
 【子囊】 zǐnáng 【зат】 дорба; қалта, аск, аскус.
 【子捻】 zǐniǎn 【зат.】 қосымша бөгет.
 【子女】 zǐnǚ 【зат.】 балалар, ұлдар мен қыздар.
 【子时】 zǐshí 【зат.】 11-ден түнгі сағат 1-ге дейін уақыт.
 【子实】 zǐshí 【зат.】 дән.
 【子兽】 zǐshòu 【зат.】 жаңа туған күшік.
 【子书】 zǐshū 【зат.】 трактат.

【子嗣】 zǐsì <书> 【зат.】 ұл.
 【子孙】 zǐsūn 【зат】 тұқым, ұрпақ: ~万【ет.】 | 不肖~жарамсыз ұрпақтар.
 【子午线】 zǐwǔxiàn 【зат.】 меридиан.
 【子息】 zǐxī <书> 【зат.】 ① ұл. ② табыс.
 【子细】 zǐxì 见 1804 页 [仔细].
 【子弦】 zǐxián 【зат.】 жіңішке ішек.
 【子虚】 zǐxū <书> 【зат.】 жалғандық; фикция, өтірік: 事属~бұл өтірік.
 【子婿】 zǐxù <书> 【зат.】 күйеу бала.
 【子叶】 zǐyè 【зат.】 дән жарнағы; тұқымдық (жапырақ өсіп шығатын ұрықтың ішкі бөлімі).
 【子夜】 zǐyè 【зат.】 түн жарымы; түн ортасы.
 【子音】 zǐyīn 【зат.】 辅音.
 【子鱼】 zǐyú 【зат.】 дауыссыз дыбыс.
 【子侄】 zǐzhí <书> 【зат.】 ұлдар және немере інілер.
 【子猪】 zǐzhū 【зат.】 жаңа туған шошқа.
 仔 zǐ жас: ~猪 торай | ~鸡 балапан.
 另见 1693 页 zǎi; 1800 页 zī.
 【仔畜】 zǐchù төл; тұл (балапан, күшік, қозы, лақ, құлын т. б. төлдер).
 【仔鸡】 zǐjī балапан.
 【仔密】 zǐmì 【зат.】 қалың: 这双袜子织得很~ Бұл шұлықтар өте қалың тоқылған.
 【仔兽】 zǐshòu жаңа туған күшік.
 【仔细】 (子细) zǐxì 【сын】 ① мұқият, ықыласпен: 他做事很~ ол жұмысты ықыласпен жасады. ② абайлап: 路很滑, ~点儿 Жол өте тайғақ, абай болыңыз.
 【仔鱼】 zǐyú құртшабақ; шабақ.
 【仔猪】 zǐzhū торай (шошқаның баласы).
 姊 zǐ әпке, апа: ~妹 әпкелер, қарындастар.
 【姊妹】 zǐmèi 【зат.】 әпке, қарындастар ◇ ~篇 серияны жалғастыратын сол автордың шығармасы.
 籽 zǐ <书> домбықтау; көму; түптеу.
 苴 zǐ Хунань пров. жердің аты.
 皆 zǐ <书> ① кінәлау; ұялту. ② әлсіз, ақылы аз; кем ақыл.
 蚪 zǐ [蚪蚪] (zǐfāng) <方> 【зат.】 жұлдызқұрт; қырықбуын.
 秭 zǐ ① 【сан.】 триллион. ② Зыгуй, Хубэй пров. жердің аты.
 籽 zǐ (~儿) 【зат.】 тұқымдар: 棉~儿

мақта тұқымдары | ~ 棉 қоза; шитті мақта.

【籽粒】zǐlì дән.

【籽棉】zǐmián қоза; шитті мақта.

【籽实】zǐshí дән.

梓 zǐ ① 【зат.】 катальпа (өсімдіктің түрі). ② ойғылау; ойдырту : 付 ~ жариялау. ③ (Zǐ) 【зат.】 адамның аты-жөні.

【梓里】zǐlǐ <书> 【зат.】 туған өлке, туған жер.

齧 zǐ [齧齧] (zǐyǔ) <书> 【сын.】 ақылы кем.

紫 zǐ ① 【сын.】 күлгін; көк: ~ 红 қып-қызыл | 青 ~ көгеру (жүрек ауру зардабынан теріде көгеру пайда болу). ② (Zǐ) 【зат.】 адамның аты-жөні.

【紫菜】zǐcài 【зат.】 порфира (салтанатты жағдайларда монархтар киетін қызыл күрең түсті ұзын шапан теңіз балдыры).

【紫癜】zǐdiàn 【зат.】 пурпура, гемокелидоз (аурудың түрі).

【紫貂】zǐdiāo 【зат.】 бұлғын; бұлынғыр.

【紫毫】zǐháo 【зат.】 қылқалам (күлгін түсті, қоян жүнінен жасалған).

【紫河车】zǐhéché 【зат.】 жолдас және қағанат.

【紫红】zǐhóng 【сын.】 қарақошқыл, қып-қызыл.

【紫花】zǐhuā 【сын.】 қызғылттау боз қоңыр : ~ 布 (一种粗布) қызғылттау боз қоңыр мата.

【紫荆】zǐjīng 【зат.】 қытай багрянигі (өсімдіктің түрі).

【紫罗兰】zǐluólán 【зат.】 ① жұлдызшешек (түрлі түстегі гүлді өсімдік). ② жұлдызшешек гүлдері.

【紫砂】zǐshā 【зат.】 исин балшығы, күңгірт қызыл керамика.

【紫檀】zǐtán 【зат.】 сандал ағашы.

【紫糖】zǐtáng 【сын.】 күңгірт қызыл.

【紫藤】zǐténg 【зат.】 қытай глициниясы.

【紫铜】zǐtóng 【зат.】 қызыл мыс.

【紫外线】zǐwàixiàn 【зат.】 ультракүлгін сәуле.

【紫苑】zǐwǎn 【зат.】 татар аккекіресі.

【紫葳】zǐwēi 【зат.】 қытай камписі.

【紫薇】zǐwēi 【зат.】 ① үнді лагерстремиясы. ② лагерстремияның гүлдері.

【紫药水】zǐyàoshuǐ 【зат.】

генцианвиолет.

訾 zǐ <书> ғайбат айту; жамандау : ~ 议 жамандау | ~ 毁 балағаттау.

【訾议】zǐyì <书> 【ет.】 жамандау: 无可 ~ жамандауға болмайды.

滓 zǐ ① тұнба : 渣 ~ сығынды | 泥 ~ тұнба. ② былғаныш; лас : 垢 ~ тұнба, кір | ~ 浊 тұнба.

zì

自 -zì ① өз, өзі : ~ 【ет.】 өз еркімен | ~ 卫 өзін-өзі қорғау | ~ 爱 өз абыройын сақтау. ② 【үс.】 әрине : ~ 不待言 өзінен өзі белгілі. ③ (Zì) 【зат.】 адамның аты-жөні.

自 -zì 【сөз алд.】 -дан; -ден; -нан; -нен; : ~ 小 бала шақтан | ~ 此 бұл уақыттан | ~ 古 ертеден | ~ 远 而 近 алыстан жақындау.

【自爱】zì'ài 【ет.】 өз абыройын сақтау : 不知 ~ өз абыройын сақтамау.

【自傲】zì'ào 【сын.】 асқақтық, паңдық : 居功 ~ өзінің табысына дандайсу.

【自拔】zìbá 【ет.】 азат болу, құтылу : 越陷越深, 无法 ~ 脱离 бату, құтылуға мүмкіндік жоқ.

【自白】zìbái 【ет.】 өзінің жүріс-тұрысын түсіндіру : ~ 书 жазбаша ерікті мойындаушылық.

【自暴自弃】zìbào zìqì өзінен өзі кемсіту; өзін өзі кем тұту.

【自卑】zìbēi 【сын.】 өзін өзі кемсіту; өзін өзі кем тұту : ~ 感 өзінің бишаралығының сезімі.

【自变量】zìbiàuliàng 【зат.】 见 535 页 [函] [сан.]].

【自便】zìbiàn 【ет.】 өз еркімен : 听其 ~ қалауыңыз білсін.

【自不【мөл.】力】zìbùliànglì өз қабілеттілігін асыра бағалау, өзін-өзі асыра бағалау.

【自裁】zìcái <书> 【ет.】 өзін өзі мерт қылу; өзін өзі өлтіру.

【自残】zìcán 【ет.】 мүшесін зақымдаушылық жасау, өзі-өзіне дене жарақатын жасау : ~ 肢体 өзі-өзіне дене жарақатын жасау.

【自惭【сын.】秽】zìcánxìnghuì өзін тең емес сезіну.

【自沉】zìchén <书> 【ет.】 өзін-өзі суға батып өлтіру.

【自称】zìchēng 【ет.】 ① өзін атау : 项羽 ~ 西楚霸王. ② бөсу; мақтану.

【自成一家】zìchéngyījiā соны болу, даралықты сақтау.

【自乘】zìchéng 【ет.】 бір санның дәрежесін шығару.

【自持】zìchí 【ет.】 өзін-өзі ұстау : 清廉 ~ | 激 【ет.】 得不能 ~ абыржыған, өзін-өзі ұстай алмайды.

【自出机杼】zìchūjīzhù біртума шығарма жазу. Сондай-ақ [机杼] ге қараңыз.

【自吹自擂】zìchuīzìlèi өзін-өзі дәріптеу; өзін-өзі мақтау.

【自从】zìcóng 【сөз алд.】 содан бері, сол кезден : ~ 春节以后, 我还没有见到他 Мен оны Жаңа жылдан көрмедім.

【自打】zìdǎ <方> 【сөз алд.】 содан бері : 儿子 ~ 离家以后, 没有回来过 Сол кезден отбасыға оралмады.

【自大】zìdà 【сын.】 дандайсу, менменсу : 自高 ~ дандайсыған | 骄傲 ~ асқақ.

【自得】zìdé 【сын.】 паңдық; тоқмейілдік : 安闲 ~ жайбарақат паңдық.

【自动】zìdòng ① 【үс.】 өз еркімен : ~ 参加 өз еркімен қатысу | ~ 帮忙 өз еркімен көмектесу.

② 【үс.】 өзінен өзі : ~ 燃烧 өзінен өзі жану | 水 ~ 地 往下流 су ерістік жерге өзінен өзі ағады. ③ 【сын.】 автоматты, өздігінен әрекет ететін : ~ 化 автоматтандыру | ~ 装置 автоматика (өздігінен жұмыс атқаратын аспаптар жиынтығы).

【自动步枪】zìdòngbùqiāng автоматы винтовка.

【自动扶梯】zìdòngfúti эскалатор.

【自动柜员机】zìdòngguìyuánjī автоматты банкомат.

【自动化】zìdònghuà 【ет.】 автоматтандыру.

【自动控制】zìdòngkòngzhì автореттелім.

【自动炮】zìdòngpào 【зат.】 автоматты зеңбірек.

【自动铅笔】zìdòngqiānbǐ автоқарындаш.

【自动取款机】zìdòngqǔkuǎnjī автоматты банкомат.

【自发】zìfā автоматты, өзінен-өзі іске қосылатын, өздігінен пайда

болатын: ~性 стихиялық | ~势力 стихиялық күштер.

【自肥】zìfèi【ет.】 ауқаттану; баю: 中饱~іштен баю.

【自费】zìfèi【ет.】 өзінің қаражат есебіне: ~生 ақылы негізде оқитын студент | ~旅行 өзінің қаражатымен саяхаттау.

【自焚】zìfēn【ет.】 өзін өзі өртеу: ◇玩火~өзі-өзіне ор қазу.

【自分】zìfēn〈书〉【ет.】 болжап білу; күні бұрын білу: ~不足以当重任.

【自封】-1 zìfēng【ет.】 санау, өзін жоғары деп санау: ~为专家 өзін ақын деп санау.

【自封】-2 zìfēng【ет.】 өзін шектеу, өзіне талғампаз болу: 故步~ескіріп қалу; қарайып қалу.

【自奉】zìfèng〈书〉【ет.】 өзін қамтамасыз ету: ~甚俭.

【自负】-1 zìfù【ет.】 өзі жауапкершілік тарту: ~盈亏 өз шығынын өзі өтеушілік | 文责~ редакция мақала үшін жауапкершілік алмайды.

【自负】-2 zìfù【сын】起 өзіне өзі сенушілік, менмендік: 这个人很~бұл өте менменсінген адам.

【自感应】zìgǎnyìng【зат】өздік индукция (өткізгіштегі электр қозғалтқыш күшті туғызатын электр тогының өзгеруі; мұнда электр қозғалтқыш күш осы өзгеріске кедергі жасайды).

【自高自大】zìgāozìdà дандайсыған.

【自告奋勇】zìgàofènyǒng батылы бару.

【自个儿】(自各儿)zìgèr〈方〉【ec.】 өзі.

【自供】zìgòng【ет.】 мойындау; шынын айту: ~状 тәубе ету.

【自古】zìgǔ【үс.】 ертеден: 这个群岛~就是中国的领土 Бұл архипелаг ертеден Қытайдың жері.

【自顾不暇】zìgùbùxiá басқаларды ойлайтын уақыт жоқ.

【自豪】zìháo【сын】 мадақтану; мақтану: ~感 мақтаныш сезімі.

【自己】zìjǐ【ec.】 ①өзі: ~【ет.】手 өз қолымен, жеке | 鞋我~去买吧 Аяқ-киімді өзім сатып алдым. ② өз меншігі; өзінікі: ~人 өз адамымыз; өзіміз | ~弟兄 өз адамымыз.

【自己人】zìjǐrén【зат】 өз адамымыз; өзіміз: 老大爷, 咱们都是~, 别客气 Ата, біз өз адамдармыз ғой, ұялмаңыз.

【自给】zìjǐ【ет.】 мүдделерін өзі өтеу, өзін-өзі қамтамасыз ету: ~自足 өзін-өзі қамтамасыз ету | 粮食~ өзін-өзі астықпен қамтамасыз ету.

【自家】zìjiā〈方〉【ec.】 өзі.

【自荐】zìjiàn【ет.】 өзі-өзі ұсыну.

【自交】zìjiāo【ет.】 өзі-өзіне шағылысу.

【自矜】zìjīn〈书〉【ет.】 дандайсу; мақтану: 居功~ өзіннің табысына дандайсу.

【自尽】zìjìn【ет.】 өзін-өзі өлтіру.

【自经】zìjīng〈书〉【ет.】 асылу; асылып өлу.

【自刳】zìjūng〈书〉【ет.】 өзін-өзі бауыздау.

【自净作用】zìjìng-zuòyòng өздігінен тазалану.

【自咎】zìjiù〈书〉【ет.】 өзін-өзі айыптау; өзін-өзі кінәлау: 悔恨~өзін-өзі кінәлау.

【自疚】zìjiù【сын】 ар-ожданы таза емес; былғанған ар-намыс: 深感~ар-ожданы таза еместігін сезді.

【自救】zìjiù【ет.】 өзін құтқару: 生产~өзіне өзі көмек көрсету.

【自居】zìjū【ет.】 өзін санау: ~【зат】士 өзін оқымысты санау.

【自决】zìjué【ет.】 ①өз тағдырын өзі шешу: 民族~权 ұлттың өз тағдырын өзі шешу құқығы. ②〈书〉 өзін -өзі өлтіру.

【自觉】zìjué①【ет.】 көңіл күй; хал-жай, өзін сезіну: 肺结核的初期, 病症不很显著, 病人常常不~Туберкулездің алғашқы кезі, ауру онша білінбейді, науқас адам өзінің ауруын сезбейді. ②

【сын】 өзіндік сана, сана сезім: ~自愿 саналы және ерікті.

【自觉自愿】zìjuézìyuàn саналы және ерікті.

【自绝】zìjué【ет.】 өз еркімен бас тарту, қайту: ~于人民 өз еркімен халықтан безу.

【自控】zìkòng【ет.】 ① өзін-өзі бақылау: 他激【ет.】得难以~. ② автоматты басқару.

【自夸】zìkuā【ет.】 мақтану.

【自鄙以下】zìbǐyǐxià кейінгінің бәрі назарға лайық емес, еске салуды

кажет етпейді.

【自况】zìkuàng〈书〉【ет.】 өзін салыстыру: 以包公~өзін Баогунмен салыстыру.

【自来】zìlá【үс.】 әрқашан: 这里~就是交通要道 Бұл жерде үнемі өмірлік маңызды байланыс желілері болды.

【自来水】zìláishuǐ【зат】 ① су құбыры; сутартқыш. ② су құбырынан ағатын су.

【自来水笔】zìláishuǐbǐ【зат.】 автоқалам (сиясы өзінде болатын қалам).

【自理】zìlǐ【ет.】 ① өз қаражат есебіне: 费用~шығынды өзі төлеу. ② өзі басқару: 他卧病在床, 生活不能~төсек тартқызып қойып, өзі басқаруға мүмкіндік болмады.

【自力更生】zìlìgēngshēng өз күшіне сүйену, өзіне сену.

【自立】zìlì【ет.】 өз бетімен тұра бастау, өздігінен: ~谋生 өздігінен ақша табу.

【自励】zìlì【ет.】 өздігінен қозатын, қайнайтын: 常以前贤警句~.

【自量】zìliàng【ет.】 өз күші мен мүмкіншілігін ескеру: 不知~өз күшін асыра бағалау.

【自留地】zìliúdi【зат】 үй жанындағы жер; үй іргесіндегі телім.

【自流】zìliú【ет.】 ① өз бетімен қозғалу; өздігінен ағу: ~井 артезиан құдығы. ② жоспарсыз; өздігінен жұмыс: 放任~бетімен жіберу | 听其~істі бетімен жіберу.

【自流井】zìliújǐng【зат】 артезиан құдығы (суы тереңнен жоғары шығарылатын құдық).

【自律】zìlǜ【ет.】 өзін ұстай білушілік: ~甚严 өзін ұстай білушілігі өте қатаң.

【自卖自夸】zìmàizìkuā әр балшықшы өз батпағын мақтар.

【自满】zìmǎn【сын】 масаттанушылық; паңдық: 骄傲~менмендік және паңдық | ~情绪 паидық сезім.

【自勉】zìmiǎn【ет.】 өзін-өзі ынталандыру, өзін-өзі-шабыттандыру.

【自鸣得意】zìmíngdéyì масайраған, токмейіл.

【自鸣钟】zìmíngzhōng【зат.】 куранттар (мұнараға орнатылған қоңыраулы үнді сағат).

【自命】zìmìng【ет.】 санау: ~清高 өзін-өзі өсіре бағалау | ~不凡 өзін дәріптеушілік.

【自命不凡】zìmìngbùfán өзін дәріптеушілік.

【自馁】zìněi【ет.】 еңсесі түсу; жүні жығылу, жабырқану: 再接再厉, 绝不~одан әрі табанды, мүлдем еңсесі түскен жоқ.

【自欺欺人】zìqīqīrén басқаларды және өзін алдау. 【自谦】zìqiān【сын.】 сыпайысыну: 你的成就有目共睹, 不必太~Сіздің жетістігіңіз бәріне мәлім, сонша сыпайысынбаңыз.

【自戕】zìqiāng〈书〉【ет.】 өзін-өзі өлтіру.

【自强】zìqiáng【ет.】 өз күшімен бекіну, күш жинау: ~不息 бұлжытпай алдыға ұмтылу.

【自强不息】zìqiángbùxī бұлжытпай алдыға ұмтылу

【自然】zìrán ①【зат.】 табиғат, болмыс: 大~табиғат-ана. ②【сын.】 табиғи, еркін: ~免疫 табиғи иммунитет | 听其~істің жүрісіне араласпау. ③【үс.】 әрине, сөзсіз: 只要认真学习, ~会取得好成绩 оқуға көңіл аударып әрине жетістіктерге жетеміз. ④【жал.】【жал.】 бөліктеу немесе бөліктеу, бөліктеу немесе бөліктеу: 你应该虚心学习别人的优点, ~, 别人也要学习你的长处.

【自然】zìrán【сын.】 оңай: 态度很~тәсіл өте оңай.

【自然保护区】zìránbǎohùqū қоршаған орта қорғалатын аймақ.

【自然村】zìráncūn【зат.】 ауыл.

【自然对数】zìrán duìshù дағдылы логарифмдер. 【对数】сөзіне қараңыз.

【自然而然】zìránérgǎn өзінен өзі, табиғи; болатын нәрсе: 我们长期在一起工作, ~地建立了深厚的友谊/Біз ұзақ уақыт бірге жұмыс істегендіктен, арамызды өзінен өзі берік достық пайда болды.

【自然法】zìránfǎ【зат.】 табиғи құқық.

【自然法则】zìránfǎzé табиғат заңдары.

【自然光】zìrán guāng【зат.】 табиғи жарық.

【自然规律】zìrán guīlǜ табиғат заңдары.

【自然界】zìrán jiè【зат.】 табиғат,

жаратылыс.

【自然经济】zìrán jīngjì табиғи шаруашылық.

【自然科学】zìrán kēxué жаратылыс ғылымдары.

【自然力】zìrán lì【зат.】 апат; стихия, табиғат күші.

【自然人】zìrán rén【зат.】 жеке тұлға.

【自然数】zìrán shù【зат.】 жай сандар.

【自然物】zìrán wù【зат.】 табиғат туындысы.

【自然选择】zìrán xuǎnzé табиғи сұрыпталу; табиғи іріктелу.

【自然灾害】zìrán zāihài дүлей апат.

【自然主义】zìrán zhǔyì натурализм.

【自燃】zìrán【ет.】 өздігінен жану; өздігінен тұтану; өзінен өзі жану.

【自如】zìrú【сын.】 ① бірқалыпты, мүмкіншілікпен, тәжірибемен: 旋转~бірқалыпты айналу | 操纵~пайдалануда оңайлық | 运用~мүлтіксіз меңгеріп алу. ② табиғи, еркін: 神态~өзін-өзі еркін ұстау.

【自若】zìruò〈书〉【сын.】 табиғи, еркін: 神态~өзін-өзі еркін ұстау | 谈笑~өзін өзі еркін ұстау.

【自杀】zìshā【ет.】 өзін өзі өлтіру.

【自身】zìshēn【зат.】 өзі: 不顾~安危 өзінің тағдырына қарамастан.

【自审】zìshěn【ет.】 мұқият қарау, тексеру: 实行项目~мақаланың мұқият тексерісін жүзеге асыру.

【自食其果】zìshíqíguǒ істегеннің зардабын тарту, не ексең, соны оарсың.

【自食其力】zìshíqí lì өз еңбегімен күн көру.

【自食其言】zìshíqíyán уәдені бұзу, сөзін бұзу.

【自始至终】zìshǐzhìzhōng басынан аяғына дейін: 大会~充满着团结欢乐的气氛 Жиналыс басынан аяғына дейін бірауызды көңілді қалыпқа толы болды.

【自视】zìshì【ет.】 өзін бағалау, өзі туралы ойлау: ~甚高 өзін өте жоғары бағалау.

【自是】zìshì【үс.】 әрине: 久别重逢, ~高兴 Ұзақ айырылыстан кейін кездестік, әрине өте қуанышты болдық.

【自是】zìshì【сын.】 өзінікін дұрыс деп санау, өзіне-өзі сенген: 他既很~又很顽固 Ол өте өзіне өзі сенген және өте қыңыр.

【自恃】zìshì〈书〉 ①【сын.】 өзіне

өзі сенген болу. ②【ет.】 иек арту, сүйену: ~功高 табысқа сүйену.

【自首】zìshǒu【ет.】 айыбын мойындап кету, өкіметке өз еркімен келу: 投案~айыбын мойындап өкіметке өз еркімен келу.

【自贖】zìshù【ет.】 айыбын өтеу: 立功~айыбын жуып-шаю.

【自述】zìshù【ет.】 бірінші жақтан айту: 序言里作者~了写书的经过 Кіріспеде автор өзінің әдеби шығармашылық жолын өзі айтты.

【自私】zìsī【сын.】 пайдакүнем; пайдақор, эгоист.

【自私自利】zìsīzìlì жеке пайданы көксеу.

【自诉】zìsù【ет.】 жеке арыз, шағым.

【自诉人】zìsùrén【зат.】 жеке айыптаушы.

【自外】zìwài【ет.】 аулақ болу; 自视为外人, 不能~于集体 Өзін бөтен деп санап, ұжымнан айлақ жүруге болмайды.

【自卫】zìwèi【ет.】 өзін-өзі қорғау: ~战争 қорғаныс соғысы.

【自慰】zìwèi【ет.】 ① далбаса көңіл: 聊以~далбаса көңіл үшін істеу. ② онанизм.

【自刎】zìwěn【ет.】 өзін өзі өлтіру.

【自问】zìwèn【ет.】 ① өзіне қатал болу: 反躬~өзіне қатал болу | 扪心~өзін-өзі сынау. ② өзі шешімге келу: 我~还能胜任这项工作.

【自我】zìwǒ【ес.】 өзін өзі: ~批评 өзін-өзі сынау | ~【сөз алд.】绍 өзін таныстырып қою.

【自我批评】zìwǒ pīpíng өзін-өзі сынау.

【自我作古】zìwǒ zuògǔ бастаушы болу.

【自习】zìxí【ет.】 өз күшімен жасалынатын сабақтар, өз бетімен әзірлену.

【自相】zìxiāng【үс.】 өзімен өзі, өзін өзі: ~矛盾 өзіне өзі қайшы болу.

【自销】zìxiāo【ет.】 өзі сату: 自产~өзі өндіріп, өзі сату.

【自新】zìxīn【ет.】 жаңа адам болу: 悔过~өкініп жаңа адам болу.

【自信】zìxìn【ет.】 өзіне-өзі сенген, менменсінген: ~心 өзіне өзі сенушілік.

【自行】zìxíng【үс.】 ① өзі: ~解决 өзі шешу | ~办理 өзі істі басқару. ② автоматты: ~脱离 бөлу | ~退出

автоматты шығу.

【自行车】zìxíngchē【зат.】 велосипед.

【自行火炮】zìxínghuǒpào моторлы артиллериялық қондырғы.

【自行其是】zìxíngqíshì өз жолымен жүру.

【自省】zìxǐng〈书〉【ет.】 өзін-өзі байқау, терең ойлану: 在工作中不断~ Жұмысы тоқтаусыз өзін-өзі байқаумен айналысу.

【自修】zìxiū【ет.】 ① өз күшімен жасалынатын сабақтар, өз бетімен әзірлену. ② өздігінен білім алу: ~

【сан.】学 математикадан өздігінен білім алу.

【自许】zìxǔ【ет.】 менмендік, өзін санау: 以专家~өзін сарапшы санау.

【自诩】zìxǔ【ет.】 масаттану, бөсу, мақтану: 他~精通英语, 却连一篇短文都译不好/ Ол парасаттымын деп мақтанады, бір шағын мақаланы да аударма алмайды.

【自序】zìxù【зат.】 ① автордың алғысөзі. ② өмірдерек (біреудің өз өмірбаянын өзі жазуы), өмірбаян.

【自叙】zìxù автобиографиялық жанр.

【自选商场】zìxuǎnshāngchǎng өзіне өзі қызмет ету дүкені.

【自学】zìxué【ет.】 өздігінен білім алу, өз бетімен оқу: 他~了高中的课程/Ол орта мектептің жоғары сатысының оқу курсы өз бетімен оқыды.

【自言自语】zìyányǔ ішінен сөйлеу, өзімен өзі сөйлеу.

【自己】zìjǐ【ет.】 өзін-өзі бақылау: 不能~өзін-өзі бақылауға керек емес.

【自以为是】zìyǐwéishì өзін күнадан пәкпін деп санау, өзін қателеспейтін деп санау.

【自缢】zìyì〈书〉【ет.】 асылып өлу, буынып өлу.

【自营】zìyíng【ет.】 автотрофты биол.

【自用】zìyòng【ет.】 дербес; жеке, өз: ~摩托车 өзінің мотоциклі.

【自用】zìyòng〈书〉【ет.】 өзін қателеспейтін деп санау: 刚愎~ басқалармен санаспау | 师心~ өзін қателеспейтін деп санау.

【自由】zìyóu①【зат.】 еркін, ерік: 人身~бас бостандығы | ~平等 еркін теңдік. ②【зат.】 либералды. ③

【сын.】 еркін: ~参加 еркін қатысу | ~发表意见 өзінің пікірін еркін айту.

【自由港】zìyóuǎng【зат.】 еркін порт.

【自由基】zìyóujī【зат.】 бос радикал.

【自由价格】zìyóujiàgé еркін баға.

【自由竞争】zìyóujìngzhēng еркін бәсеке.

【自由落体运动】zìyóulàotǐyùndòng еркін құлау күйіндегі дене.

【自由民】zìyóumín【зат.】 еркікті азаматтар.

【自由诗】zìyóushī【зат.】 еркін өлең, верлибр.

【自由市场】zìyóushìchǎng еркін нарық.

【自由王国】zìyóuwángguó еркіндік патшалығы. 参看 73 页【必然王国】.

【自由泳】zìyóuyǒng【зат.】 еркін стилде жүзу, құлаштап жүзу.

【自由职业】zìyóuzhíyè еркін мамандық, штаттан тыс жұмыс істейтін адам.

【自由主义】zìyóuzhǔyì либерализм.

【自圆其说】zìyuánqíshuō өз сөздерінің қайшылықтарын түзеу, сылтау іздеу.

【自怨自艾】zìyuànzìyì өзіне өзі наразы болу.

【自愿】zìyuàn【ет.】 өз еркімен, құмарлықпен бару: ~参加 өз еркімен қатысу | 出于~өз қалауымен.

【自在】zìzài【сын.】 еркін: 逍遥~ еркін, ерікті.

【自在】zì-zài【сын.】 бейқам және еркін: 他们俩的小日子过得挺~ Олардың екеуінің өмірі өте бейқам және еркін өтеді.

【自责】zìzé【ет.】 өзін кінәраттау: 为了这件事他~不已 Бұл іс үшін ол өзін әрқашан кінәраттайды.

【自知之明】zìzhīzhīmíng өзін-өзі тану: 人贵有~адамға қажетті өзін-өзі тану болады.

【自制】zìzhì【ет.】 қолдан жасалған: ~糕点 қолдан жасалған тәтті тоқаш | ~玩具 қолдан жасалған ойыншық.

【自制】zìzhì【ет.】 өзін-өзі ұстау, ұстамдылық: ~力 ұстамдылық | 难以~өзін-өзі ұстау қиын.

【自治】zìzhì【ет.】 автономия, өзіндік басқарма: ~区 автономдық аудан | 民族区域~ұлттық аудандық автономия.

【自治机关】zìzhìjīguān өзін-өзі басқару органдары.

【自治旗】zìzhìqí【зат.】 автономдық хошундар.

【自治区】zìzhìqū【зат.】 автономиялық өлке.

【自治县】zìzhìxiàn【зат.】 автономиялық аудан.

【自治州】zìzhìzhōu【зат.】 автономиялық облыс.

【自重】-1 zìzhòng【ет.】 ① өзін-өзі сыйлау: 请~些! ②〈书〉өзінің дәрежесін көтеру: 拥兵~әскер жинап өзінің дәрежесін көтеру.

【自重】-2 zìzhòng【зат.】 өз салмағы.

【自主】zìzhǔ【ет.】 дербестік; тәуелсіздік: 独立~дербестік және тәуелсіздік | 婚姻~неке еркіндігі құқығы | 不由~еріксіз.

【自主神经】zìzhǔshénjīng вегетативтік жүйке жүйесі.

【自【шыл.】】zìzhù【ет.】 өзіне-өзі көмектесу, өзіне өзі қызмет ету: ~餐 өзіне өзі қызмет ету | ~旅游 бюджеттік туризм.

【自【шыл.】餐】zìzhùcān【зат.】 өзіне өзі қызмет ету (асханада).

【自传】zìzhuàn【зат.】 өмірбаян.

【自转】zìzhuǎn【ет.】 өзінің белдігі бойынша айналу.

【自足】zìzú①【ет.】 өзін қанағаттандыру: 自给~өзін-өзі қамтамасыз ету. ②【сын.】өзінің жағдайына разы болу: 过着~舒心的日子 өзінің жағдайына разы болу өмір сүру.

【自尊】zìzūn【ет.】 өзін-өзі сылау: ~心 өзінің адамгершілігін сезу.

【自作聪明】zìzuòcōngmíng ақылсыну; білгішсіну.

【自作多情】zìzuòduōqíng өзіне ғашық болды деп қиялдау.

【自作自受】zìzuòzìshòu өзі бүлдіріп қойып, өзі шатасқан істі жөндеу.

字 zì①【зат.】 әріп, иероглиф: 汉~иероглиф | 识~/ хат тану, сауатты болу | ~体 жазу стилі. ②【зат.】 (~儿)айтылуы: 咬~儿 мақам | ~正腔圆 анық айту. ③【зат.】 жазу стилі, шрифт: 篆~чжуань стилі | 柳~Лю иероглифтері | 宋体~стандартты қаріп.

④【зат.】 каллиграфия туындысы: ~画 каллиграфия туындысы | 一幅~бір каллиграфия туындысы. ⑤【зат.】

сөз: 他说行, 谁还敢说半个“不”~Ол айтты бітті, енді басқа біреудің «жоқ» деп айтуға дәті бара ма. ⑥ (~儿)

【字】 zì 【зат.】 құжат, келісім, қолхат т.б.: 立~қолхат жазу | 收到款子, 写个~儿 给他 Ақша алып, ол оған қолхат жазды.

⑦ 【зат.】 екінші ат: 岳飞~鹏举. ⑧

【字】 zì 【зат.】 электр күшін өлшейтін аспаптың саны: 这个月电表走了 50 个~, 水表走了 20 个~ Бұл айда электр күшін өлшейтін аспап 50 санын көрсетті, ал ал су өлшегіш 20 санын көрсетті. ⑨ <书> қыз айттыру: 待~ атастыруды күту. ⑩ (Zi) 【зат.】 адамның аты-жөні.

【字典】 zìdiǎn 【зат.】 иероглифтер сөздігі.

【字调】 zìdiào 【зат.】 ① иероглиф тоны. ② 【四声】 ге қараңыз.

【字符】 zìfú 【зат.】 бейне, таңба, рәміз.

【字号】 zìhào 【зат.】 ① фирма, дүкеннің аты: 这家商店是什么~ Бұл дүкеннің аты қалай? ② дүкен: 这是一家老~.

【字画】 zìhuà 【зат.】 каллиграфия және сурет өнері: 【зат.】 人~ каллиграфия және сурет өнерінің танымал адамы.

【字汇】 zìhuì 【зат.】 иероглифтер қоры, сөз қоры.

【字迹】 zìjì 【зат.】 жазу; қол; ~工整 жазуы ұқыпты.

【字节】 zìjié 【зат.】 байт (ақпарат мөлшерін өлшеу бірлігі).

【字句】 zìjù 【зат.】 тұжырымдама, сөйлем, фраза: ~通顺 қисынды сөйлемше.

【字据】 zìjù 【зат.】 【зат.】 құжат, келісім, қолхат: 立~қолхат жазу | 写了一张~бір қолхат жазу.

【字库】 zìkù 【зат.】 шрифт, шрифттер кітапханасы.

【字里行间】 zìlǐhángjiān айтылмаған, жасырын мағына: ~充满了乐观主义精神 Жасырын мағыналар оптимистік рұхқа толы.

【字谜】 zìmí 【зат.】 жұмбақ сөз, жұмбақ сурет, ребус.

【字面】 zìmiàn (~儿) 【зат.】 дәлме-дәл; нақты: 这句话从~上看没有指摘的意思 Бұл сөйлемнің нақты мағынасының сөгістік мағынасы жоқ.

【字模】 zìmó 【зат.】 матрица; ұяқалып.

【字母】 zìmǔ 【зат.】 ① алфавит, әріп, әліпби: 拉丁~лагын әліпбиі | 注音~чжуйнь цзыму. ② инициаль.

【字母词】 zìmǔcí 【зат.】 әріптік сөз, мыс.: “DVD”, “AA制”.

【字幕】 zìmù 【зат.】 ① субтитрлар. ② жазу (кино суретіндегі түсіндірме сөздер).

【字书】 zìshū 【зат.】 сөздік.

【字体】 zìtǐ 【зат.】 ① жазу, шрифт. ② жазу үлгісі, каллиграфиядағы мектеп.

【字条】 zìtiáo (~儿) 【зат.】 қысқа хат.

【字帖儿】 zìtiēer 【зат.】 хабарлама, өтініш, арыз.

【字帖】 zìtiē 【зат.】 жазу өрнегі; жазу үлгісі.

【字形】 zìxíng 【зат.】 иероглиф пішіні: ~规范 иероглиф пішіні, үлгісі.

【字眼】 zìyǎn (~儿) 【зат.】 слово: 挑~сөздеріне байлану | 抠~әрбір сөзге жармасу.

【字样】 zìyàng 【зат.】 ① жазу үлгісі. ② сөйлем, сөйлемше.

【字义】 zìyì 【зат.】 иероглифтің мағынасы: 解释~ иероглифтің мағынасын түсіндіру.

【字音】 zìyīn 【зат.】 иероглифтің оқылуы: 注明~ иероглифтің оқылуын түсіндіру.

【字斟句酌】 zìzhēnjùzhuó сөз бен сөйлемдерді мұқият таңдау.

【字正腔圆】 zìzhèngqiāngyuán айқын, сазды сөйлу немесе өлең айту: 他的念白、唱腔都~, 表演得声情并茂.

【字纸】 zìzhǐ 【зат.】 жазулы қағаз: ~篓儿 қағазға арналған көрзеңке.

【字】 zì <书> батыру; қадау.

【字】 zì <书> ұрғашы: ~牛 сиыр.

【恣】 zì ① бетімен кету, өзге ернек беру: ~意 лағып; өз бетімен. ② (~儿) <方> 【сын.】 өзін еркін сезіну.

【恣情】 zìqíng 【үс.】 ① құмарлықты ерікке жіберу: ~享乐 құмарлықты ерікке жіберіп, рақаттану | ~欢笑. ② еркін.

【恣肆】 zìsì <书> 【сын.】 ① өзіне ерік беру: 骄横~ асқақтаық пен делқұлылыққа ерік беру. ② ауқым: 文笔~әдеби шеберліктің ауқымы.

【恣睢】 zìsuī <书> 【сын.】 бұзақылық

ету: 暴戾~мейірімсіз және өз дегенімен істейтін адам болу.

【恣意】 zìyì 【үс.】 өз бетімен, еркінше: ~妄为 бұзақылық ету.

【眦】 zì көздің ұясы; көз шарасы.

【渍】 zì ① 【ет.】 жібіту, ашыту: ~麻 зығырды жібіту | 白衬衣被汗水~黄了 Ақ жейде теріден сарғайды. ② шылқылдау, ылғалдану, кірлену: 油~майлы дақ | 污~дақтар.

【赅】 zì <书> үлкен ет тілімі.

【赅】 zì <书> өлексе; өлімтік, бұзылған.

zōng

【宗】 zōng ① ата-баба: 列祖列~ ата-бабалар. ② ру: 同~ортақ тек | ~兄 аға. ③ бағыт: 正~ортодоксал ағым | 禅~Чань мектебі. ④ негізгі мақсат: 开~明义 негізін айқындау | 万变不离其~өзіне сенімді болу. ⑤ 【ет.】 ғылымда, әдебиетте еліктеу, үлгі алу: 他的唱工~的是梅派. ⑥ 【мөл.】 дана, топтама: 一~心事 бір арман | 大~款项 үлкен мақала. ⑦ (Zōng) 【зат.】 адамның аты-жөні.

【宗】 zōng 【зат.】 Тибеттегі әкімшілік бөліну бірлігі.

【宗祠】 zōngcí 【зат.】 бабалар ордасы.

【宗法】 zōngfǎ ① 【зат.】 патриархал, рулық: ~制度 патриархалдық құрылыс | ~社会 патриархалды қоғам. ② 【ет.】 еліктеу, үлгі алу: 他的字~柳体 Оның иероглифі Лиу Гунгчуан стиліне еліктейді.

【宗匠】 zōngjiàng 【зат.】 ұлы шебер: 一【ес.】 ~өз ғасырының ұлы шебері.

【宗教】 zōngjiào 【зат.】 дін.

【宗庙】 zōngmiào 【зат.】 император бабаларының храмы.

【宗派】 zōngpài 【зат.】 ① фракция, бағыт, мектеп, секта: ~活动 фракцияның қозғалысы. ② <书> рудың бөлінуі.

【宗派主义】 zōngpàizhuyì сектанттық.

【宗师】 zōngshī 【зат.】 негізін қалаушы, мұғалім: 一【ес.】 ~осы ғасырдың мұғалімі.

【宗室】 zōngshì 【зат.】 императорлық тектің мүшелері.

【宗桃】 zōngtiāo 【зат.】 шежіре, бабалар храмы : 继承 ~ бабалар храмын мұралану.

【宗仰】 zōngyǎng 〈书〉
【ет.】 құрметтеу; сыйлау : 远近 ~ алыста құрметтеу.

【宗正】 Zōngzhèng 【зат.】 адамның аты-жөні.

【宗旨】 zōngzhǐ 【зат.】 негізгі мақсат: 本学会以弘扬祖国文化为~.

【宗主国】 zōngzhǔguó 【зат.】 сюзерендік мемлекет, метрополия.

【宗主权】 zōngzhǔquán 【зат.】 сюзеренитет (сюзерен мемлекеттің құқықтарының жиынтығы).

【宗族】 zōngzú 【зат.】 ① ру: ~制度 рулық құрылыс. ② жұрағат; туған-туысқандар.

综(綜)zōng ① жиынтықтау; қорыту: ~合 жинақтау. ②(Zōng) 【зат.】 адамның аты-жөні.

【综观】 zōngguān 【ет.】 бақылауды жинақтау: ~全局 жалпы жағдайды қорытқанда.

【综合】 zōnghé 【ет.】 ① синтез. ② жиынтықтау: ~治理 кешенді реттеу | ~平衡 жиынтық баланс.

【综合大学】 zōnghé dàxué университет.

【综合国力】 zōnghéguólì мемлекеттердің бірікен күші.

【综合利用】 zōnghé lìyòng кешенді пайдалыну.

【综合语】 zōnghéyǔ 【зат.】 жинақтамалы тіл.

【综合征】 zōnghézhēng 【зат.】 синдром.

【总计】 zōngjì 【ет.】 қорытындысында.

【综括】 zōngkuò 【ет.】 жалпы алғанда.

【综述】 zōngshù ① 【ет.】 жинақтамалы мазмұндау: 社论~了一年来的经济【сын】势. ② 【зат.】 мақалаларды жинақтау.

【综艺】 zōngyì 【зат.】 әдебиет пен өнерді жалпылау: 大型~节目 үлкен сауық, өнер бағдарламасы.

棕(棕)zōng ① 【зат.】 трахикарпус, Форчун пальмасы, ұзын пальма. ②

【зат.】 пальма талшығы: ~绳 пальма талшығынан жасалған жіп. ③ пальма талшығының түсі.

【棕绷】 zōngbēng 【зат.】 пальма талшығынан жасалған тор.

【棕榈】 zōnglú 【зат.】 трахикарпус, Форчун пальмасы, ұзын пальма.

【棕毛】 zōngmáo 【зат.】 пальма талшығы.

【棕熊】 zōngxióng 【зат.】 қоңыр аю.

棕 zōng 【зат.】 гидразон биол.

𠂇(駿、駮)zōng аттың жалы; жылқының жалы.

踪(蹤)zōng таңба; із: ~影 із бен көлеңке | 失~ жоғалу | 无影无~ ізсіз-тозсыз.

【踪迹】 zōngjì 【зат.】 таңба, із, белгілер: 各个角落都找遍了, 仍然不见 ~ Барлық жерде іздедім, әлі де таппадым.

【踪影】 zōngyǐng 【зат.】 із, көлеңке: 毫无~түк қабар-ошар жоқ.

鬃 zōng 【зат.】 жал, қыл: 马~аттың құйрық-жалы.

zōng

总(總、總)zōng ① 【ет.】 жинақтау, біріктіру: ~之 бұлайша, жалпы | 汇~ жалпы | ~起来说 бір сөзбен, жалпы айтқанда. ② 【сын.】 жалпы: ~账 жалпы шот | ~攻击 жалпы шабуыл | ~罢工 жалпылама ереуіл. ③

【сын.】 бас, негізгі, жалпы: ~纲 жалпы бағдарлама | ~则 жалпы заңдар | ~工会 кәсіподақтар бас кеңесі | ~司令 бас қолбасшы | ~书记 бас хатшы. ④ 【үс.】 үнемі, кез келген жағдайда: 天~不放晴 Ауа-райы әлі де ашылмайды | 晚饭后他~是到湖边散步 Кешкі астан кейін ол үнемі көл жағасымен серуендейді. ⑤ 【үс.】 дегенмен, қалай болғанда да: 冬天~要过去, 春天~会来临 | 小孩子~是小孩子, 哪能像大人那样有力气.

【总裁】 zōngcái 【зат.】 ① астаналық емтихандардың басты басқарушысы. ② басшы, бас директор, президент.

【总产值】 zōngchǎnzhí 【зат.】 жалпы өнім (белгілі бір салада өндірілген өнімнің жиынтық мөлшерінің ақшамен есептелген көрсеткіші).

【总称】 zōngchēng ① 【ет.】 жалпы атау: 医、卜、星相之类过去~为方技 Медицина, бал ашу, астрология фанджи деп жалпылама аталады. ②

【зат.】 жалпы ат: 舰艇是各种军用船只的~ Әскери кеме бұл түрлі әскери қайықтардың жалпы атауы.

【总得】 zōngděi 【үс.】 қандай жағдай болса да, қалай да болса тура келеді: 这件事~想个办法解决才好 Бұл істі қалай да болса шешетін әдіс табу.

【总【ет.】员】 zōngdòngyuán 【ет.】 ① жалпы мобилизациялау. ② жалпы жұмылдыру.

【总督】 zōngdū 【зат.】 ① билеушінің өкілі; наменгер, генерал-губернатор. ② губернатор, резидент.

【总队】 zōngduì 【зат.】 дивизия (бірнеше полктардан құралған әскери бөлім).

【总额】 zōng'é 【зат.】 жинақ; жиыны, жинап келгенде: 存款~салымның жалпы сомасы | 工资~жалақының жалпы саны.

【总而言之】 zōng'éryánzhī бір сөзбен айтқанда; тұжыра айтқанда: ~, 要主【ет.】, 不要被【ет.】 | 大的、小的、方的、圆的, ~, 各种【сын】状都有 Үлкен, кішкентай, төртбұрышты, дөңгелек, бір сөзбен айтқанда, түрлі пішінді бар.

【总纲】 zōnggāng 【зат.】 жалпы ой желісі; тезис; ереже.

【总公司】 zōnggōngsī 【зат.】 басты кеңсе, басқарма.

【总攻】 zōnggōng 【ет.】 бас шабуыл: ~令 бас шабуыл туралы бұйрық | 发起~бас шабуыл бастау.

【总共】 zōnggòng 【үс.】 жалпы алғанда: 他家~三口人 Оның отбасында жалпы алғанда 3 адам.

【总管】 zōngguǎn ① 【ет.】 бас басқарма: 校内事务一时无人~Сяонэй ісінің қысқа уақытқа бас басшылығы болмайды. ② 【зат.】 бастық. ③ 【зат.】 үй басқармасының бастығы.

【总归】 zōngguī 【үс.】 дегенмен, қалай болғанда да: 事实~是事实 Шындық қалай болғанда да шындық.

【总合】 zōnghé 【ет.】 тұтастық, жиынтық: 把各种力量~起来 әр түрлі ықпал жиынтығы басталады.

【总和】 zōnghé 【зат.】 жиынтық: 力量的~күш жиынтығы.

【总后方】 zōnghòufāng 【зат.】 арка; арт; сырт желке; тыл.

【总汇】 zōnghuì ① 【ет.】 ағып жиналу; ағып келіп қосылу: ~入海 ағып келіп

теңізге құйды. ② 【 зат 】 жинағы; түйіні : 力量的~күш жинағы.

【总机】 zǒngjī 【 зат. 】 коммутатор (телефон аппараттарын жалғастырып тұратын арнаулы бөлім).

【总集】 zǒngjí 【 зат. 】 жинақ; жиын.

【总计】 zǒngjì 【 ет. 】 жалпылай айтқанда, тұтас алғанда: 观众~有十万人 көрермендер саны жалпылай алғанда 100 мың адам.

【总角】 zǒngjiǎo 〈书〉 【 зат. 】 бала, балалық шақ : ~之交 балалық шақтағы жолдас.

【总结】 zǒngjié ① 【 ет. 】 жалпылау, жинақтау : ~工作 жұмыстың қортындысын жасау | ~经验 тәжірибені жалпылау. ② 【 зат. 】 есептеме, жалпы жиын : 年终~ жылдың жалпы жиыны | 工作~ жұмыстың есептемесі.

【总括】 zǒngkuò 【 ет. 】 жинақтау, біріктіру: ~起来说 бір сөзбен, жалпы айтқанда.

【总览】 zǒnglǎn 【 ет. 】 жалпы, қысқаша шолу : ~全局 жағдайға жалпы шолу.

【总揽】 zǒnglǎn 【 ет. 】 өз қолына алу: ~大权 билікті өз қолына алу.

【总理】 zǒnglǐ ① 【 зат. 】 бас министр; премьер-министр. ② 【 зат. 】 үкімет басшысы, премьер-министр. ③ 【 зат. 】 партия басшысы. ④ 【 зат. 】 басқарма, президент, бас директор: 分公司的~кәсіпорын бөлімшесінің бас директоры. ⑤ 〈书〉 【 ет. 】 басқару, жалпы басқару жүргізу: ~军务 әскери істерді басқару.

【总领事】 zǒnglǐngshì ① 【 зат. 】 бас консул (басқа елдің аса ірі қалаларында тұруға белгіленген бір мемлекеттің уәкілі). ② 【 领事 】 сөзіне қараңыз.

【总路线】 zǒnglùxiàn 【 зат. 】 бас бағыт, сара жол.

【总目】 zǒngmù 【 зат. 】 жалпы каталог, тізімдеме.

【总评】 zǒngpíng 【 зат. 】 жалпы баға.

【总鳍鱼】 zǒngqíyú 【 зат. 】 шашаққанатты балықтар.

【总数】 zǒngshù 【 зат. 】 жинақ, жалпы сома: 资产~қаржының жалпы сомасы.

【总司令】 zǒngsīlìng 【 зат. 】 бас қолбасшы.

【总算】 zǒngsuàn 【 үс. 】 ① әйтеуір, қалай болғанда да: ~【 жал. 】 下了六七天的雨, 今天~晴了/ Алты, жеті күн тоқтаусыз жаңбыр жауды, бүгін әйтеуір ашылды | 他白天想, 夜里想, 最后~想到了一个好办法 Ол күні - түні ойланды, ақырында қалай болғанда да жақсы шешім ойлап тапты. ② жалпы: 小孩子的字能写成这样, ~不错了.

【总体】 zǒngtǐ 【 зат. 】 жаппай, кешенді : ~规划 кешенді жоспарлау | ~设计 кешенді жоба.

【总统】 zǒngtǒng 【 зат. 】 президент.

【总务】 zǒngwù 【 зат. 】 ① шаруашылық істер : ~科 жалпы бөлім | ~工作 шаруашылық жұмыс. ② шаруашылық істерді басқарушы.

【总星系】 zǒngxīngxì 【 зат. 】 метagalactica.

【总则】 zǒngzé 【 зат. 】 жалпы ережелер.

【总长】 zǒngzhǎng 【 зат. 】 министр.

【总账】 zǒngzhàng 【 зат. 】 шот бойынша төлеуді талап ету.

【总之】 zǒngzhī 【 жал. 】 жалпы, бір сөзбен айтқанда: 你爱唱歌, 我爱下棋, 他爱打乒乓球, ~, 都有个人的爱好 Сен өлең айтуды жақсы көресің, мен шахмат ойнауды, ол пинг-понг ойнауды ұнатады, бір сөзбен айтқанда, әркімнің ызыққан нәрсесі бар.

【总装】 zǒngzhuāng 【 ет. 】 құрастыру: ~车间 құрастыратын цех. 捻(摠) zǒng 〈书〉 “总” мен мағналас.. 僦(德) zǒng. [僦] сөзіне қараңыз..

zòng

纵 -1(縱) zòng ① 【 сын. 】 бойлай; жағалай, басып өту, бойлық: 大运河起北京, 南至杭州, ~贯天津、河北、山东、江苏、浙江五省市/ Даюнхэ солтүстікте Пекиннен оңтүстікте Хаңжоуға дейін Тяңцзинь, Хэбэй, Шаньдун, Цзяңсу, Чжэцзяң қатарлы қала мен өлкелерді бойлап ағады. ② 【 сын. 】 从前到后的: ~深 терең. ③ 【 сын. 】 ұзына бойғы: ~剖面 бойлап кесу. ④ 【 зат. 】 армияда тізбек құру. ⑤ (Zòng) 【 зат. 】 адамның аты-жөні.

纵 -2(縱) zòng ① босату, жіберу: 欲擒

故 ~ каттырақ ұстау үшін әдейі жіберу | ~虎归山 жауызға ерік беру. ②

【 ет. 】 немқұрайды қарау, еркіне қоя беру: 放~бетімен жіберу | ~情 құмарлыққа ерік беру | ~欲 бұзылу. ③

【 ет. 】 ұмтылу: 花猫向前一~, 就把老鼠扑住了 Ала-құла мысық алдыға ұмтылып, тышқанды бас салды.

纵 -3(縱) zòng 〈书〉 【 жал. 】 болса да: ~有千山万水, 也挡不住英勇的勘探队员 қанша тар жол, тайғақ кешу болса да, айбынды барлаушыларға бөгет бола алмайды.

纵 -4(縱) zòng 〈方〉 【 ет. 】 жиектеу, әдіптеу, жалату : ~金字 /алтын жалатылған жазу.

【纵波】 zòngbō 【 зат. 】 бойлық толқын.

【纵步】 zòngbù ① 【 ет. 】 адымды жүріспен жүру: ~向前走去 алдыға тез жүру. ② 【 зат. 】 секіріс: 一个~跳过壕沟 бір секіріспен жауға тап беру.

【纵队】 zòngduì 【 зат. 】 ① колонна, тізбек : 四路~ төрттен тізбек. ② колонна.

【纵观】 zòngguān 【 ет. 】 еркін байқап - қарау: ~古今 | ~全局 жалпы жағдайды еркін байқап көру | ~时势 қазіргі кезеңді байқап көру.

【纵横】 zònghéng ① 【 сын. 】 олай да, бұлай да, бойлай және көлденең: ~交错 олай да, бұлай да созылу | 铁路~ темір жол торабы. ② 【 сын. 】 еркін: 笔意~ жазу стилі еркін. ③ 【 ет. 】 кедергісіз зымырау: 红军长驱二万余里, ~十一个省 Қызыл армия 25 мың ли ілгері жылжыды, 11 провинция өтті.

【纵横捭阖】 zònghéngbǎihé қулықты айла, айла-тәсіл.

【纵虎归山】 zònghǔguīshān аңды еркіне босатып жіберу, жауыздың қолын шешіп босату.

【纵火】 zònghuǒ 【 ет. 】 жандыру, өртеу: ~犯 өртеуші.

【纵酒】 zòngjiǔ 【 ет. 】 маскүнемдеу; ішкілікке салыну.

【纵览】 zǒnglǎn 【 ет. 】 көзбен шолу : ~四周 айналаны көзбен шолу | ~群书 ол көп оқыды.

【纵令】 zònglìng 【 жал. 】 болса да: ~一齐工作, 恐一日也难完成 Бірге істесек те, бір күнде бітіру қиын болады екен.

【纵令】zònglìng【ет.】 әрекет еркіндігін беру, араласпау: 不得~坏人 逃脱 жауыздың қолын шешіп босатуға болмайды

【纵论】zònglùn【ет.】 еркін сөйлесу.

【纵目】zòngmù【ет.】 алысқа қарау: ~四望 айналаны көзбен шолу.

【纵剖面】zòngpōumiàn【зат】 жара тілік.

【纵情】zòngqíng【үс.】 емін-еркін; еркінше: ~欢乐 еркінше сайрандау | ~歌唱 емін-еркін өлең айту.

【纵然】zòngrán【жал.】 болса да: 今天~有雨, 也不会很大 Бүгін жаңбыр болса да, онша қатты болмайды.

【纵容】zòngróng【ет.】 бетімен жіберу, еркіне қоя беру: 不要~孩子的不良行为 балалардың тентектігін еркіне қоя бергім келмейді.

【纵身】zòngshēn【ет.】 ұмтылу, секіру: ~上马 атқа секіріп міну | ~跳过壕沟 ордан секіріп өту.

【纵深】zòngshēn【зат.】 тереңдік: 突破前沿, 向~推进 Алғы шепті бұзып, тереңдікке өтіп шығу.

【纵使】zòngshǐ【жал.】 болса да: ~你再聪明, 不努力也难以成事 Сен ақылды болсаң да, күш салмай істі табысты аяқтау қиын.

【纵谈】zòngtán【ет.】 еркін сөйлеу.

【纵向】zòngxiàng【сын.】 бойлай, бойлық бағытта: ~弯曲 бойлық иіліс.

【纵欲】zòngyù【ет.】 азғындау; бұзылу.

【纵坐标】zòngzuóbìāo【зат.】 ордината (тік бұрыштардың координатасын айыратын геометриялық атау).

痲(癩)zòng 见 186 页 [痲痲].

粽(糉)zòng «цзуңцзы» (қамыс жапырағымен оралған, күріштен жасалған тағам): 肉~ет қосылған «цзуңцзы».

【粽子】zòngzi【зат】 «цзуңцзы» (қамыс жапырағымен оралған, күріштен жасалған тағам).

豕 zòng <方> қабан (жабайы шошқа).

zōu

邹(鄒)zōu ① Цзоу (Шаньдунь пров. территориясындағы князьдік). ②

【зат.】 адамның аты-жөні.

骝(驪)zōu ① жылқышы. ② (Zōu)【зат.】 адамның аты-жөні.

讷(讷)zōu <书> ақыл тыңдау; кенес алу: ~吉 қолайлы күн таңдау.

蹶zōu <书> бөктер; етек.

緋(緋)zōu <书> қызыл-қоңыр түс.

鄆(鄆)zōu ① Шаньдунь пров. жердің аты. ② <书> Цзоу (Шаньдунь пров. территориясындағы князьдік).

鰕(鰕)zōu <书> ① шабак балық. ② кішкентай.

zǒu

走 zǒu ①【ет.】 жүру: 行~саяхаттау | ~路 жолмен жүру. ② <书> жүгіру: 奔~ентелей жүгіру. ③

【ет.】 жүру, жұмыс істеу: 钟不~了 сағат жүрмейді | 这条船一个钟头能~三十里 Бұл қайық 1 сағатта 30 ли

қашықтықты өте алады. ④【ет.】 бағыт, тенденция: ~红 өрге шығу; алға басу. ⑤【ет.】 бару, кету: 车刚~

Машина жаңа ғана кетті | 我明天要~了 Маған ертең кету керек. ⑥【ет.】 өмірден кету: 她还这么年轻就~了 Ол сондай жас болып өмірден кетті. ⑦

【ет.】 келіп жүру; қонаққа келу: ~娘家 ата-аналық отбасыға қонаққа келу | ~亲戚 туыстарға қонаққа бару.

⑧【ет.】 арқылы, өту: 咱们~这个门出去吧 Біз бұл есік арқылы шығайық.

⑨【ет.】 шығу, кему: ~气 ауа жіберу | ~风 жария қылу; көпке жаю.

⑩【ет.】 өзгеру, түрін жоғалту: ~样 түрін жоғалту | ~调儿 әнді бұзып айту | ~味儿 дәмі біту. ⑪ (Zǒu)

【зат.】 адамның аты-жөні.

【走板】zǒu // bǎn【ет.】 тактыдан жаңылып кету: 唱得走了板 тактыдан жаңылып өлең айтты..

【走笔】zǒubi <书>【ет.】 тез жазу: ~疾书 тез жазу.

【走避】zǒubi【ет.】 жасырыну: ~他乡 жат елде жасырыну.

【走边】zǒu // biān【ет.】 қабырғамен жасырынып бару.

【走镖】zǒubiāo【ет.】 айдап жүру; күзету.

【走道】zǒudào【зат】 жаяужол; тротуар: 大楼的~窄 Ғимараттың жаяужолы тар | 留出一条~тротуарға шығу.

【走道儿】zǒu // dào <口>【ет.】 жүру: 小孩儿刚会~/ баланың аяғы шыға бастады | 她~一扭一扭的 /Ол тәлтіректен кетіп барады..

【走低】zǒudī【ет.】 төмендеу: 物价持续~баға төмендей берді.

【走电】zǒu // diàn <方>【ет.】 токтың кемуі.

【走调儿】zǒu // diào【ет.】 үнді бұрмалау: 他唱歌爱~/Ол өлең айтқанды үнді бұрмалауды ұнатады.

【走动】zǒudòng【ет.】 ① кимылдау, жүру: 坐的时间久了, 应该~~/ұзақ отырғаннан кейін көбірек қималдау керек. ② қонаққа бару: 两家常~, 感情很好 Екі отбасы жиі қонаққа барып отырады, арақатынасы өте жақсы.

【走读】zǒudú【ет.】 сабаққа бару: ~生 келетін оқушылар | ~大学 университетке сабаққа бару.

【走读生】zǒudúshēng【зат】 келетін оқушылар.

【走访】zǒufǎng【ет.】 барып шығу: 记者~劳【ет.】模范 Тілші еңбектің үздігіне барып шықты.

【走风】zǒu // fēng【ет.】 құпияның сырын ашу, мағлұмат тарап кету.

【走钢丝】zǒugāngsī арқанмен жүру, арқандағы акробатикалық жаттығу.

【走高】zǒugāo【ет.】 қымбаттау: 消费需求增加, 拉【ет.】物价~Сұраныс артып, бағаның қымбаттауына әсер етті.

【走狗】zǒugǒu【зат.】 атарман, жарамсақ.

【走过场】zǒuguòchǎng сырт көзден сақтану, көзбояу.

【走红】zǒu // hóng【ет.】 ① өрге шығу; алға басу: 这几年他正~, 步步高升 Ол бірнеше жылда өрге шықты, бірте-бірте үлкен лауазымға шықты. ② керек болу, қолданылу, көп таралған: 音像制品开始~дыбыс-бейне тауарлар көп таралған бола бастады.

【走后门】zǒuhòumén(~儿) тамыр-таныстық арқылы.

【走火】zǒu // huǒ【ет.】 ① абайсыз

ату: 枪走了火 мылтық абайсыздан атылды.②比喻说话说过了头: 他说话好~.③ток кемуінен сым жану: 起火原因是电线~ Өрттің себебі ток кемуінен сым жану.④ кесірінен өрт басталу: 仓房~了 қорадан өрт басталу.

【走火入魔】zǒuhuǒrù mó қияли болып кету; салынып кету; соңына түсіп кету.

【走江湖】zǒujiāng·hú дүние тентіреп кету, кезбелік өмір сүру.

【走廊】zǒuláng 【зат】① дәліз; кіреберіс, галерея: 河西~Хэси дәлізі.

【走漏】zǒulòu 【ет.】① жұртқа жаю; шашу: ~风声 өсек шашу.② бутлегерлік (спиртті ішімдікті заңсыз өндіру және оның контрабандасы; фирмалардың мамандарына жұмыс уақытының 15 пайызына дейін өз тәуекеліне алып жобалар мен әзірленімдер жұмсау құқығын беру).③ тоналу.

【走露】zǒulòu 【ет.】 жұртқа жаю; шашу.

【走路】zǒu // lù 【ет.】① жүру: 孩子会~了/Бала жүре алады | 走了两天的路, 累坏了/Екі күн жол жүріп, өлердей шаршадым.② кетіру, жолға салу: 不好好儿干, 让他卷铺盖~ / Дұрыстап істемесе, төсек орнын жинап тайып тұрсын.

【走马】zǒumǎ 【ет.】 атқа салт мініп жүру: 平原~ жазықта атқа салт мініп жүру | ~看花 жол-жөнекей, үстірт.

【走马灯】zǒumǎdēng 【зат.】 ішінде карусель суреті бар шам.

【走马观花】zǒumǎguānhuā тез қарау, жол-жөнекей, үстірт.

【走马看花】zǒumǎkàn huā жол-жөнекей, үстірт.

【走马上任】zǒumǎshàngrèn қызметке орналасу.

【走南闯北】zǒunánchuǎngběi дүниені аралау, дүние тентіреп кету.

【走内线】zǒunèixiàn біреудің көмегін іздеу.

【走偏】zǒupiān 【ет.】 ауып кету: 运转平稳, 不会~тиынақты жұмыс істеп, ауып кетпеу керек.

【走俏】zǒuqiào 【сын.】 көп таралу, жақсы сатылу: 近年金首饰~соңғы жылдары алтыннан жасалған зергерлің бұйымдар көр таралған.

【走强】zǒuqiáng 【ет.】 өсу: 大盘指

【сан.】~нарықтық индекс көрсеткіші өсті.

【走禽】zǒuqín 【зат.】 жүгіретін құстар.

【走热】zǒurè 【ет.】 көп таралған: 旅游市场进一步~Туристің базар аттаған сайын көп таралған.

【走人】zǒurén 【ет.】 кету: 咱们~, 不等他了 Біз кеттік, оны күтпедік.

【走色】zǒu // shǎi 【ет.】 күңгірттену; оңу; өзгеру: 这布一洗就~Бұл мата бір жуғаннан оңды.

【走扇】zǒushàn 【ет.】 босап кету; сылқылдау.

【走绳】zǒu // shéng 【ет.】 арқанмен жүру.

【走神儿】zǒu // shénr 【ет.】 алаңғасар: 开车可不能~машинаны жүргізгенде алаңғасар болмау керек.

【走失】zǒushī 【ет.】① адасу: 孩子在庙会上~了 Балалар храмдық мейрамда адасты.② жоғалту, бұрмалау: 译文~原意 аударғанда бастапқы мағынасы бұрмаланды.

【走时】zǒushí 【ет.】 сағаттың тілі көрсетуі: 这只表~准确 Бұл сағаттың тілі дұрыс көрсетеді.

【走时】zǒushí 〈方〉【сын】 бағына қарай болу.

【走势】zǒushì 【зат】① тенденция, бағыт: 当前企业投资~看好 Қазіргі кәсіпорын иевестициялары жақсы көрінеді.② бағыт: 勘察山谷的~аңғардың бағытын зерттеу.

【走兽】zǒushòu 【зат.】 аңдар: 飞禽~құстар мен аңдар.

【走水】zǒu // shuǐ 【ет.】① судың ағылуы: 房顶~了 төбеден су ақты.② тасқын, ағатын су: 渠道~通畅 арықта тасқын кедергісіз ағады.③ 〈方〉 өрттену: 仓库~қора өрттенді.

【走水】zǒu·shuǐ 〈方〉【зат.】 жоғарғы ен.

【走私】zǒu // sī 【ет.】 контрабанда, контрабандамен айналысу: ~香烟 темекі контрабандасымен айналысу.

【走索】zǒu // suǒ 【ет.】 арқанмен жүру.

【走台】zǒu // tái 【ет.】 платформа.

【走题】zǒu // tí 【ет.】 негізгі тақырыптан ауу.

【走投无路】zǒutóuwú жағдайдан шешім таппау, толық амалсыздық.

【走味儿】zǒu // wèir 【ет.】 дәмі біту; дәмі кету.

【走向】zǒuxiàng 【зат.】 жайылу; созылу: 河流~өзен жайылған | 边界~шекара созылған.

【走形】zǒu // xíng(~儿) 【ет.】 айналу; өзгеру: 这件衣服洗了一次就走了【сын】 Бұл киім бір рет жуылып, түрін өзгертті.

【走【сын】式】zǒuxíngshì адастыру үшін; көзбояу.

【走眼】zǒu // yǎn 【ет.】 қапы кету, қарап білмеу.

【走样】zǒu // yàng(~儿) 【ет.】 деформациялану; түрі өзгерілу: 话三传两传就走了样儿.

【走运】zǒu // yùn 〈口〉【сын】 олжалы болу, сәті түсу: 你真~оның жолы болады.

【走账】zǒu // zhàng 【ет.】 бухгалтерлік есепте қателесу.

【走卒】zǒuzú 【зат.】 қарақшы; мардымсыз.

【走嘴】zǒu // zuǐ 【ет.】 айтып қою, сыр шашу: 她说着说着就走了嘴了 Ол сөзден сөз туа келе айтып қойды.

zòu

奏 zòu① 【ет.】 атқару; ойнау: 独~ соло орындау | 合~ ойнау | ~国歌 әнұранды орындау.② жеңіп шығу: ~效 табыспен аяқталу.③ 【ет.】 баяндау: 启~ императорға баяндау | ~议 баяндау хат.④ (Zòu) 【зат.】 адамның аты-жөні.

【奏捷】zòujié 【ет.】 жеңу, жеңіспен аяқталу: ~归来 жеңіспен оралу | 频频~үнемі жеңу.

【奏凯】zòukǎi 【ет.】 жеңу, жеңіспен аяқталу.

【奏鸣曲】zòumíngqǔ 【зат.】 соната (бірнеше бөлімдерден құралған музыкалық шығарма).

【奏疏】zòushū 【зат.】 ең жоғарғы атқа арнлаған баяндама.

【奏效】zòu // xiào 【ет.】 оң нәтиже беру, табыспен аяқталу: 吃了这药准能~Оны ішіп бұл дәрі оң әсер береді.

【奏乐】zòu // yuè 【ет.】 ойнау: 乐队~оркестр ойнайды.

【奏章】zòuzhāng 【зат.】 ең жоғарғы

атқа арнаған баяндама.

【奏折】zòuzhē【зат.】 императорға баяндама.

揍 zòu【ет.】①〈口〉 ұру, соғу: 挨~ сокқыға шыдау | ~他一顿 оны бір рет ұрды.②〈方〉 сындыру, қирату: 把碗给~了 кесені беріп қиратты.

zū

租 zū①【ет.】 жалға алу: ~房 пәтерді жалдау | ~了一辆汽车 бір машинаны жалдады.②【ет.】 жалға беру: 这个书店开展~书业务 Бұл кітап дүкені кітап саудасына жалға берілді.③жал ақысы; жалгерлік ақы: 房~пәтер ақы | 地~жер рентасы.④ежелгі жер салығы: ~税 салықтар.⑤(Zū)【зат.】 адамның аты-жөні.

【租户】zūhù【зат.】 жалгер; жалдаушы.

【租价】zūjià【зат.】 жал ақысы; жалгерлік ақы.

【租界】zūjiè【зат.】 концессия, сентльмент.

【租借】zūjiè【ет.】①жалдау: ~剧场开会 театрды жалдап жиналысты ашу.②жалға беру: 修车铺~自行车 Велосипед жөндейтін дүкен велосипедтерді жалға береді.

【租借地】zūjièdì【зат.】 концессия, сентльмент, жалданған жер.

【租金】zūjīn【зат.】 жал ақысы; жалгерлік ақы.

【租赁】zūlìn【ет.】①жалға алу: ~了 两间平房 екі бөлмелі үйді жалдау.②жалға беру: 这家公司向外~建筑机械.

【租税】zūshuì【зат.】 салықтар.

【租用】zūyòng【ет.】 жалға алу: ~家具 аспапты жалдау.

【租约】zūyuē【зат.】 жалгерлік шарт; жалгерлік келісімі.

【租子】zū·zi〈口〉【зат.】 жер рентасы: 交~жер рентасын төлеу | 收~жер рентасын жинау.

蕹(zū)zū〈书〉①батпақты шалғын.②ашытқан көкөністер.③турау.

zú

足 1zú①аяқ, табан: ~迹 із | ~球

футбол | 画蛇添~жөнсіз тырмысу.②аяқ (жиһаздың): 鼎~үш аяқтың аяқтары.

③футбол: ~坛 футбол саласы.④(Zú)【зат.】 адамның аты-жөні.

足-2 zú①【сын.】 жеткілікті: 富~ауқатты | 十~толық | 丰衣~食 молшылықта тұру.②【үс.】 әбден, толық: 这些事有三小时~能做完 Бұл істі бітіруге 3 сағат әбден жеткілікті③болу, жеткілікті болу: 不~为凭 дәлел бола алмайды | 微不~道 еске салуға тұрмайтын.

【足本】zúběn【зат.】 толық басылым.

【足赤】zúchì【зат.】 таза алтын: 金无~, 人无完人 ешкім тамаша емес.

【足够】zúgòu【ет.】①жеткілікті: ~的燃料 жеткілікті жанармай | ~的认识 жеткілікті білу.②қанағаттану: 有您这句话就~了 Сіз бұл сөзбен қанағаттандыңыз.

【足迹】zújì【зат.】 із: 祖国各个角落都有勘探队员的~Елдің әр түкпірінде барлаушы отряд мүшесінің ізі бар.

【足见】zújiàn【жал.】 белгілі, түсінікті: 这些难题通过集体研究都解决了, ~走群众路线是非常必要的.

【足金】zújīn【зат.】 таза алтын.

【足球】zúqiú【зат.】①футбол.②футбол добы.

【足色】zúsè【сын.】 толық сынама, таза: ~纹银 толық сынама, таза күміс.

【足岁】zúsù【зат.】 толық жас: 这孩子已经七~了 Бұл бала толық 7 жаста.

【足下】zúxià【зат.】 сен (досқа айтылады).

【足以】zúyǐ【ет.】 әжептәуір, жеткілікті: 这些事实~说明问题 бұл жағдайлар әжептәуір сенерлік.

【足银】zúyín【зат.】 таза күміс.

【足月】zúyuè【ет.】 жүктіліктің қалыпты мерзімі: 孩子不~就生下来了 Бала мерзімнен бұрын туды.

【足智多谋】zúzhìduōmóu үлкен ақыл.

卒-1 zú①жауынгер: 小~қатардағы сарбаз | 马前~жақтаушы.

②атшабар; курьер: 走~атшабар | 狱~түрме қызметкері.③(Zú)【зат.】 адамның аты-жөні.

卒-2 zú〈书〉①аяқтау, бітіру: ~读 оқып бітіру | ~业 оқуды бітіру.②

【үс.】 ақырында, дегенмен.③өлу: 暴~кенет қаза болу.

Бұл сөз <сù> деп те оқылады.

【卒岁】zúsù〈书〉【ет.】 1 жыл бастан өткізу: 聊以~ағымдағы жылды әрең-әрең бастан кешіру.

【卒業】zúyè〈书〉【ет.】 оқуды бітіру. 卒(崒)zú〈书〉 жарлы; құлама.

族 zú①ру: 宗~тұқымдастар | 合~барлық ру | 同~туыстар.②туыстарымен бірге өлтіру.③халық, ұлт: 汉~қытайлар | 斯拉夫~славяндар.④түр, топ, категория: 水~су фаунасы | 语~тіл отбасы | 芳香~хош иісті қатар.

【族内婚】zúnèihūn【зат.】 тайпа ішіндегі некелер.

【族谱】zúpǔ【зат.】 шежіре кітап.

【族权】zúquán【зат.】 рулық билік.

【族群】zúqún【зат.】 этникалық топ.

【族人】zúrén【зат.】 одна семья или родословия.

【族外婚】zúwàihūn【зат.】 外婚制.

【族长】zúzhǎng【зат.】 туыстар, туысқандар.

镞(zú)zú〈书〉жебе: 箭~жебе.

zǔ

诅(zǔ)zǔ〈书〉①қарғау, қарғыс.②ант беру.

【诅咒】zǔzhòu【ет.】 қарғау, қарғыс.

阻 zǔ бөгет жасау; кедергі болу: ~止 тоқтау | 拦~бөгей | 劝~айныту | 畅行无~еркін және кедергісіз.

【阻碍】zǔ'ài①【ет.】 бөгет болу: ~交通 қатынасына бөгет болу.②【зат.】 бөгет: 毫无~кедергісіз.

【阻挡】zǔdǎng【ет.】 阻止; 拦住: 他一定要去, 就不要~了 | 革命洪流不可~.

【阻遏】zǔ'è【ет.】 тоқтату.

【阻隔】zǔgé【ет.】 қоршап қою; қоршау: 山川~тау мен сулармен қоршалған.

【阻击】zǔjī【ет.】 бөгет, бөгеме атыс: ~战 жауды ұстауға арналған ұрыс.

【阻截】zǔjié【ет.】 тоқтату: ~逃敌 қашып жатқан жауды ұстау.

【阻绝】zǔjué【ет.】 бөгей, үзу: 交通~қатынасты үзу.

【阻抗】zǔkàng【зат.】 кедергі.

【阻拦】zǔlán【ет.】 тоқтату: 他要 去, 谁也~不住.

【阻力】zùlì【зат】① кедергі: 空气～ ауа кедергісі | 水的～ су кедергісі. ② бөгет, тосқауыл: 冲破各种～ әр түрлі бөгеттерді бұзу.

【阻挠】zǔnáo【ет.】 бөгет болу: 从中～ іштен бөгет болу | ~双方和谈 екі жақты бейбітшілік келіс сөзге бөгет болу.

【阻燃】zǔrán【ет.】 отқа төзімді: ~剂 антипирен | ~材料 отқа төзімді материал.

【阻塞】zǔsè【ет.】 ① бөгеліп қалу; кептелу; іркілу: 交通～ кептеліс. ② бөгеу; бөгеуіл қою: 拥挤的车辆～ 了道路 топтанып қалған арбалар жолды бөгеп қойды.

【阻止】zǔzhǐ【ет.】 тоқтату, жол бермеу, бөгеу: 别～他, 让他去吧 Оны тоқтатпа, кетуге жол бер.

【阻滞】zǔzhì【ет.】 ① тоқтату, үзіп тастау: 交通～ байланысты үзу. ② тоқтату, жол бермеу, бөгеу: 电车被～ 在马路上 | ~敌人的援军 жаудың жәрдеміне жол бермеу.

组(組)zǔ ①【ет.】 ұйымдастыру, қалыптастыру: 改～ қайта құру. ②

【зат.】 топ, бригада: 小～ шағын топ | ~员 топ мүшесі | 互【шыл.】 ~ өзара көмек бригадасы. ③【мөл.】 бірлестік, ұйым. ④ тапсырыс беру: ~ 诗 өлеңге тапсырыс беру | ~画 суретке тапсырыс беру.

【组办】zǔbàn【ет.】 ұйымдастыру: ~音乐会 концертті ұйымдастыру.

【组队】zǔ // duì【ет.】 топты, команданы құру: ~集训 ұжымдық оқу тобын құру.

【组分】zǔfēn【зат】 құрамдас бөлік, ингредиент.

【组稿】zǔ // gǎo【ет.】 мәліметтерді тандау, іріктеу.

【组歌】zǔgē【зат.】 кантата (көбінесе хор түрінде орындалатын салтанатты ән).

【组阁】zǔ // gé【ет.】 министрлер кабинетін ұйымдастыру: 受命 ~ министрлер кабинетін ұйымдастыру туралы нұсқау алу.

【组合】zǔhé ①【ет.】 бірлестіру, қосу, құру: 这本集子是由诗、散文和短篇小说三部分～而成的 Бұл жинақ 2 бөлімнен құралған, өлең және прозадан. ②【зат.】 бірлестік, қоғам: 劳【ет.】 ~ еңбекшілер бірлестігі. ③

【зат.】 берілген сандағы элементтерден құралған тіркестер мат..

【组画】zǔhuà【зат.】 аппликация, семантика, суреттер топтамасы, сериялы картиналар.

【组建】zǔjiàn【ет.】 құру; ұйымдастыру: ~剧团 труппаны

құру | ~突击队 екпінді бригаданы құру.

【组曲】zǔqǔ【зат.】 сюита (бір идеяға бағындырылған, әр түрлі пьесалардан құрастырылған музыкалық шығарма).

【组诗】zǔshī【зат.】 ұқсас тақырыптардағы өлең.

【组团】zǔtuán【ет.】 топты құру: ~ 出国访问 шетелдік сапарға баратын топты құру.

【组织】zǔzhī ①【ет.】 құру, ұйымдастыру: ~人力 халықаралық ұйымдардағы адам ресурстарын басқару қауымдастығы. ②【зат.】 ұйымдасушылық; ұйымшылдық: ~严密 жақсы ұйымшылдық. ③【зат.】 тоқылу: 斜纹～ саражалық тоқылу. ④【зат.】 ағза жасушаларының тобы; бұлшық ет тарамдары, ткань. ⑤【зат.】 мекеме; ұжым; ұйым: 党团～ комсомол ұйымы | 工会～ кәсіподақ.

【组装】zǔzhuāng【ет.】 құрастыру: ~车间 құрастыратын цех. 组zǔ ① құрбандыққа шалуға арналған ыдыс. ② асүйлік тақтай. ③(Zǔ)【зат.】 адамның аты-жөні.

【组上肉】zǔshàngròu〈书〉【зат.】 құрбан.

祖zǔ ① ата-ана туысы: ~父 ата | 伯～ шөбере аға. ② арғы аталар; ата-бабалар: 高～ бабаның әкесі. ③ қалаушы; құрушы: 鼻～ негіз салушы | ~师 негіз салушы. ④(Zǔ)【зат.】 адамның аты-жөні.

【祖辈】zǔbèi【зат.】 арғы аталар; ата-бабалар.

【祖产】zǔchǎn【зат.】 аталық мүлік.

【祖传】zǔchuán【ет.】 атадан қалған, мұралық: ~秘方 құпия мұралық амал.

【祖坟】zǔfēn【зат.】 ата-бабалар жерленген зират.

【祖父】zǔfù【зат.】 ата.

【祖国】zǔguó【зат.】 Отан.

【祖籍】zǔjí【зат.】 туып-өскен жері, шыққан жері.

【祖居】zǔjū ①【зат.】 зүрәбиәтін өткізген үйі немесе жері. ②【ет.】 дүрәбиәтін өткізген үйі немесе жері. ③【ет.】 дүрәбиәтін өткізген үйі немесе жері.

【祖率】zǔlǜ【зат.】 Цзү Чунжи саны.

【祖母】zǔmǔ【зат.】 әже, апа.

【祖母绿】zǔmǜlǜ【зат.】 зүмірет; меруерт.

【祖上】zǔshàng【зат.】 арғы аталар; ата-бабалар: 他～是从江西迁来的.

【祖师】zǔshī【зат.】 ① негізін қалаушы. ② діни қауым; сектаның негізін қалаушы. ③ қамкор; қорғаныш.

【祖述】zǔshù〈书〉【ет.】 өсиетті қолдану.

【祖孙】zǔsūn【зат.】 ата мен немере.

【祖先】zǔxiān【зат.】 ① арғы аталар; ата-бабалар. ② алғашқы бейне.

【祖业】zǔyè【зат.】 ① аталық мүлік. ② ата-бабалар еңбегі.

【祖宗】zǔ·zong【зат.】 арғы аталар; ата-бабалар.

【祖祖辈辈】zǔzǔbèibèi【зат.】 ұрпақтан ұрпаққа: 我家～都是农民 Біздің отбасымыз ұрпақтан ұрпаққа шаруалар болды.

zuān

钻(鑽)zuān【ет.】 ① бұрғылау: ~孔 саңылауды бұрғылау | ~个眼儿 тескізу. ② кіру, өту: ~山洞 үңгірге кіру | ~到水里 суға сүңгу. ③ терең зерттеу, жаттығып оқу: ~书本 кітапты жаттығып оқу. ④

баққұмарлық; мансапқорлық.

【钻空子】zuānkōng·zi тәсіл қылу, амал табу.

【钻门子】zuānmén·zi〈口〉 жақтау; қолдауды іздеу.

【钻谋】zuānmóu【ет.】 қолдауды іздеу.

【钻牛角尖】zuānjiǎojiān тұйыққа тірелу.

【钻探】zuāntàn【ет.】 бұрғылау, бұрғы барлау.

【钻探机】zuāntànjī【зат.】 бұрғылау станогі.

【钻心】zuānxīn【ет.】 қиналу, жүрегі ауру, жүрегін бірдеме тырнағандай: 痒得～.

【钻研】zuānyán【ет.】 терең зерттеу, жаттығып оқу: ~理论 | ~业务 біліктілікті көтеру үшін ынтамен еңбектену | 刻苦～ ынталы жаттығып оқу.

【钻营】zuānyíng【ет.】 қолдауды іздеу: 拍马～ жарамсақтанып қолдауды іздеу.

躦(鑽)zuān【ет.】 әуелеу.

zuǎn

纂 zuǎn құрастыру.

纂(纂)zuǎn〈书〉 жалғастыру, мұра ету.

纂(纂)zuǎn〈书〉 редакциялау, құрастыру: ~修 / баспаға дайындау | ~辑 редакциялау.

【纂修】zuǎnxiū〈书〉【ет.】 баспаға дайындау, құрастыру: ~《明史》 «Миншы»-ны баспаға дайындау.

纂(纂)zuǎn. 纂 мен мағналас.

zuàn

钻(鑽)zuàn【зат.】 ① бұрғы; тескіш. ②

гауһар, тас : ~戒 гауһар жүзік | 十七~的手表 17 тастағы қол сағат.

【钻床】zuànchuáng【зат】бұрғылайтын станок.

【钻机】zuànjī【зат】бұрғылау станогі.

【钻戒】zuànjiè【зат】гауһар жүзік.

【钻石】zuànshí【зат】①гауһар.②тас (сағаттағы).

【钻塔】zuàntǎ【зат】бұрғылау мұнарасы.

【钻头】zuàntóu【зат.】бұранда; бұрғы; тескіш; үскі.

赚(賺)zuàn〈方〉【ет.】алдау: 你~我白跑了一趟/ сен мені алдап босқа бір жүгіртіп алдың.

攥 zuàn〈口〉【ет.】ұстап алу; ұстау: ~紧拳头 / жұдырығын қатты ұстап алу.

zuǐ

嘴 zuǐ【зат】①ауыз, аран, тұмсық: 张~аузын ашу 闭~ауызды жабу.②(~儿)ауыз: 瓶~儿 бөтелкенің аузы | 茶壶~儿 шәйнектің аузы.③тіл, сөз: ~甜 майда тіл | 别多~мылжыңдаған сөзі көп.

【嘴巴】zuǐ·ba【зат】①шапалақтау: 挨~шапалаққа тап болу.②ауыз, аран: 张开~аузын ашу.

【嘴笨】zuǐ//bèn【сын.】сөзге олақ, ноқай: 他~/ол сөзге олақ.

【嘴唇】zuǐchún【зат.】ерін: 上~үстіңгі ерін.

【嘴乖】zuǐ//guāi〈口〉【сын.】жылы сөздерді айта алу: 这小姑娘~, 人人喜欢她 Бұл қыз жылы сөздерді айта алатыны соншалық, бәрі оны жақсы көреді.

【嘴尖】zuǐ//jiān【сын.】①тілі удай, қыршаңқы; сықақ сөз: 这人~, 爱损人 Бұл адам қыршаңқы, басқаларды мазактауды жақсы көреді.②дәмді ажыратуы өткір: 他~, 喝一口就知道这是什么茶 Ол дәмді өткір ажыратады, бір жұтқанда қандай шай екенін біледі.

【嘴角】zuǐjiǎo【зат.】езу, ауыз.

【嘴紧】zuǐ//jǐn【сын.】артық сөзді айтпау, ауызға мықты болу.

【嘴快】zuǐ//kuài【сын.】аузы жеңіл, сыпсыңшыл, өсекші, аузына сөз тұрмау.

【嘴脸】zuǐliǎn【зат.】кейіп, кеспір, әлпет, бейне, бет: 丑恶~жеркенішті жүз.

【嘴皮子】zuǐpí·zi〈口〉【зат.】тілі майда, сөзге шебер.

【嘴软】zuǐ//ruǎn【сын.】әділетті және сендіре сөйлей алмау.

【嘴松】zuǐ//sōng【сын.】тілге ерікті.

【嘴碎】zuǐ//suì【сын.】

сөзқұмар; сөзшен, тілде сүйек жоқ.

【嘴损】zuǐ//sǔn〈方〉【сын.】жамандау: ~不饶人 жамандайтын мейірімсіз адам.

【嘴甜】zuǐ//tián【сын.】бал таңдай; майда тіл: 孩子~, 讨老人喜欢 Балалар майда тілді, кәрі адамдарда сүйіспеншілік сезімін оятады.

【舌头】zuǐtóu(~儿)〈方〉【зат】тілмар; тілі шебер; шешен.

【嘴稳】zuǐ//wěn【сын.】артық сөзді айтпау, ауызға мықты болу.

【嘴严】zuǐ//yán【сын.】ауызға мықты болу, сырды сақтай алу.

【嘴硬】zuǐ//yìng【сын.】табанды; тұрақты, қайтпау: 做错了事还~Исте қателік жасағаннан кейін де қайтпау.

【嘴直】zuǐ//zhí【сын.】тура, ашық: 别怪我~, 这事是你不对 Мені ашық айыптама, сенің бұл ісің дұрыс емес.

【嘴子】zuǐ·zi〈方〉【зат.】ауыз: 山~тау тарамы.

zuì

最 zuì〈书〉“最”мен мағналас..

最 zuì①【үс.】ең, бәрінен жақсы: 中国是世界上人口~多的国家 Қытай әлемдегі адамы ең көп мемлекет.②ең жақсы, ең маңызды: 世界之~ / жаһандағы еңдер...

【最爱】zuǐ'ài【зат.】ең сүйікті: 汽车模型一直是他的~ машиналар моделдері оның ең сүйікті заты.

【最初】zuǐchū【зат】алғашқы, бастапқы: 我~认识他是在上中学的时候 Мен онымен алғашқы танысқанда ол мектепте оқыды.

【最好】zuǐhǎo【үс.】ең жақсы: 你~早点儿出发 Ең жақсысы, саған танертең шығу керек.

【最后】zuǐhòu【зат.】ақырғы, соңғы: ~胜利一定属于我们 Соңғы жеңіс әрине біздікі.

【最后通牒】zuǐhòutōngdié кескен серт; ультиматум.

【最惠国待遇】zuǐhuìguó dàiyù ең қолайлы жағдайлы мемлекет.

【最简式】zuǐjiǎnshì【зат.】ең оңай формула.

【最近】zuǐjìn【зат】жақында, бергін уақыттарда: ~我到上海去了一趟 Жақында Шанхайға бір рет келдім.

【最为】zuǐwéi【үс.】аса, төтенше: ~重要 аса маңызды | ~可恶 аса жеркенішті.

【最终】zuǐzhōng【зат】ақырғы, соңғы: ~目的 түпкі мақсат.

【最终产品】zuǐzhōngchǎnpǐn ақырғы өнім.

醉 zuì〈书〉баланың бір жасқа толуы.

罪(罪)zuì①【зат】қылмыс, айып: 有~кінәлі болу | ~大恶极 өте ауыр қылмыста кінәлі болу.②айып, кінә: 归~于人 кінәлеу.③【зат】苦难; 痛苦: 受~.④азап, бейнет: ~己 өзін кінәлеу.

【罪案】zuì'àn【зат】қылмыстық іс, қылмыс.

【罪不容诛】zuìbùróngzhū өліммен де өтелмейтін зұлымдық.

【罪错】zuìcuò【зат】құқық бұзу; құқық бұзушылық.

【罪大恶极】zuìdà'èjí өте ауыр қылмыс.

【罪恶】zuì'è【зат.】жауыздық, қылмыс: ~滔天 жан түршіккендей қылмыс.

【罪犯】zuìfàn【зат】қылмыскер.

【罪过】zuì·guo【зат】①айып, қылмыс: 他有什么~, 你这样训斥他?Ол сонша кінәлі, сен бұлай ақыл айтасың ба?②кешіріңіз, өтінемін: 为我的事让您老特地跑一趟, 真是~.

【罪魁】zuìkuí【зат.】басты қылмыскер: ~祸首 жанжал шығарушы.

【罪戾】zuìlì〈书〉【зат】айып, қылмыс.

【罪[зат]】zuìming【зат.】қылмыс, айыптылық.

【罪孽】zuìniè【зат】күнә: ~深重 көп күнәлі.

【罪愆】zuìqiān〈书〉【зат】айып, қылмыс.

【罪人】zuìrén【зат】қылмыскер.

【罪行】zuìxíng【зат】қылмыстық іс, қылмыс: ~累累 айыптарды жиынтықтау.

【罪尤】zuìyóu〈书〉【зат】айып, қылмыс.

【罪有应得】zuìyǒuyīngdé сол керек, лайықты және әділетті.

【罪责】zuìzé①【зат】жауыздық үшін жауапкершілік: ~难逃 жазадан жасырынуға болмайды.②〈书〉【ет.】жазалау: 免于~жазалаудан құтылу.

【罪证】zuìzhèng【зат】айғақ; дәлел: 查明~айғақтарды анықтау.

【罪状】zuìzhuàng【зат.】қылмыс, қылмыстың жәй-жағдайлары: 罗列~қылмыстың жәй-жағдайларын атап өту. 携(携)zuì [携李] (zuǐlǐ)【зат】① қызыл қараөрік.②қараөрік қызыл.

蕞 zuì [蕞尔] (zuì'ěr)〈书〉【сын.】кішкентай: ~小国.

醉 zuì【ет.】①мас, мас болу: ~汉 маскүнем.②баты, салыну: ~心 салыну | 陶~әуестену.③араққа бөктірілген, араққа шыланған: ~蟹 шараққа бықтырылған теңіз шаяндары.

【醉鬼】zuìguǐ【зат.】

аракор; маскүнем.

【醉汉】 zuìhàn 【зат.】 аракор; маскүнем.

【醉话】 zuìhuà 【зат.】 мас адамның сандырағы, сөзі.

【醉人】 zuìrén 【ет.】 еліту, бойды алу, тарту, баурау, құмарту: 春意~көктем елітіп тұр. | ~的音乐/ бойды алған әсем әуен.

【醉生梦死】 zuìshēngmèngsǐ тек бүгінгі күнмен өмір сүру, мақсатсыз өмір сүру.

【醉态】 zuìtài 【зат.】 мас түр, мас бейне.

【醉乡】 zuìxiāng 【зат.】 мастық күй.

【醉心】 zuìxīn 【ет.】 салыну, құмарлану.

【醉醺醺】 zuìxūnxūn (~的). мас, удай мас, араққа тойып алған. 【сын.】 қызу; масандау, қызбалы.

【醉眼】 zuìyǎn 【зат.】 мас көздер: ~ 乜斜 мас көздерін ежірейтіп.

【醉意】 zuìyì 【зат.】 жеңіл мастық жағдайы: 有三分~ / қызу, желпіну, қызып қалу.

zūn

尊 -lzūn ① орын және ұрпақтағы үлкен: ~长 үлкендер | ~卑 жоғарғы және төмен. ② құрметтеу; сыйлау: ~敬 құрметтеу | 自~өзін-өзі сыйлау. ③ сыпайылық формуласы: ~府 Сіздің әкеңіз | ~驾 Сіз. ④ 【мөл.】 а) Құдай мүсінінің санау сөзі: ~佛像 Будданың бір мүсіні. б) зеңбіректің санау сөзі: 五十~大炮 50 зеңбірек.

尊-2 zūn. Бұл“樽”мен мағналас.

【尊称】 zūnchēng ① 【ет.】 ізетті қарау: ~他 为老师 оған мұғалім ретінде ізетті қарау. ② 【зат.】 аты-жөнін айту: “您”是“你”的~.

【尊崇】 zūnchóng 【ет.】 құрметтеу.

【尊贵】 zūnguì 【сын.】 қадірлі; құрметті: ~的客人 құрметті қонақ.

【尊敬】 zūnjìng ① 【ет.】 құрметтеу, сыйлау: ~老师 мұғалімді сыйлау. ② 【сын.】 қадірлі, құрметті: ~的总理 閣下/құрметті Премьер-министр.

【尊亲】 zūnqīn 【зат.】 ① ата-ананы құрметтеу. ② рудағы үлкендер.

【尊容】 zūnróng 【зат.】 Сіздің жүзіңіз: 看他那【үс.】~, 真让人恶心.

【尊严】 zūnyán ① 【сын.】 қатал, айбынды: ~的讲台 айбынды мінбе. ② 【зат.】 абырой; ар; намыс: 民族的~ ұлттық абырой.

【尊长】 zūnzhǎng 【зат.】 үлкендер: 敬重~үлкендерді сыйлау.

【尊重】 zūnzhòng ① 【ет.】 сыйлау, құрметтеу: ~老人 кәрі адамдарды сыйлау | 互相~ бір-бірін сыйлау. ② 【ет.】 есептесу, бағалау: ~历史 тарихпен есептесу | ~事实 фактілермен есептесу. ③ 【сын.】 байыпты: 放~些! Өзіңізді өнегелі ұстаңыз.

【遵】 zūn ① басшылыққа алу, сақтау: ~照 басшылыққа алу | ~循 қолдану. ② (Zūn) 【зат.】 адамның аты-жөні.

【遵从】 zūncóng 【ет.】 бағыну: ~决议 шешімге бағыну | ~上级的指示 бастықтың нұсқауларына бағыну.

【遵命】 zūnmìng 【ет.】 бұйрыққа бағыну: ~照办 Ләзбай, дәл сондай.

【遵守】 zūnshǒu 【ет.】 сақтау, қолдану: ~交通规则 жол жүру ережелері сақтау | ~劳 【ет.】 纪律 еңбек тәртібін сақтау.

【遵行】 zūnxíng 【ет.】 орындау, сақтау: 即请批示, 以便~.

【遵循】 zūnxún 【ет.】 ұстану, қолдану: ~原则 қағадаттарды ұстану.

【遵照】 zūnzhào 【ет.】 сәйкес, бойынша: ~执行 орныдауына сәйкес. 樽 (罇) zūn чара (арақ-шарап ішуге арналған кішкене стакан тәрізді ыдыс).

【樽俎】 zūnzǔ 【зат.】 шарап пен етке арналған ыдыс: 折冲~дипломатиялық жолмен табысқа жету.

zǔn

擗 zǔn 【ет.】 үнемдеу: ~节 үнемдеу | ~下一些钱 бірнеше ақшаны үнемдеу.

【擗节】 zǔnjié 【ет.】 үнемдеу: ~开支 шығындарда үнемдеу.

zùn

掇 zùn <书> қысу, басу.

zuō

作 zuō ұстахана; шеберхана: 石~ Шизцо / бітікші | 小器~ ағаш шеберханасы.

【作坊】 zuō-fāng 【зат.】 шеберхана: 造纸~қағаз істейтін шеберхана.

撮 zuō <口> 【ет.】 сору, жұту: 小孩儿~奶 бала емшекті емеді | ~柿子 құрмамен ауызды толтыру.

zuó

昨 zuó кеше: ~夜 кешегі түн.

【昨日】 zuóri 【зат.】 кеше.

【昨天】 zuótiān 【зат.】 кеше.

摔 zuó <方> 【ет.】 жармасу, қармау, ұстау: 小孩儿~住妈妈的衣服 / кішкентай бала анасының киіміне жармасып алыпты | ~着他胳膊就往外走 Оның білегінен ұстап сыртқа шығу. 笊 (笊) zuó. арқан.

【琢磨】 zuó-mo 【ет.】 ойлану; толғану: 队长的话我~了很久 Мен отряд бастығының сөздеріне көп ойландым.

Бұл сөз «zhuó mó» деп те оқылады.

zuǒ

左 zuǒ ① 【зат.】 сол: ~方 сол жақ | ~手 сол қол. ② 【зат.】 шығыс: 山~ шығыс таулары. ③ 【сын.】 бұрыс; қалыпсыз, қисық: ~脾气 қисық мінез | ~道旁门 дінбұзарлық. ④ 【сын.】 ағат, қате: 想~了 ой қате жолмен барды. ⑤ қайшылықта болу: 意见相~ пікірлері бірікпеу. ⑥ 【сын.】 прогрессивті, революциялық: ~派 солшыл қанат. ⑦ <书> көмектесу. ⑧ (Zuǒ) 【зат.】 адамның аты-жөні.

【左膀右臂】 zuǒbāngyòubì қабілеттн көмекші.

【左边】 zuǒ-bian (~儿) 【зат.】 сол жақ.

【左不过】 zuǒ-buguo <方> 【үс.】 ① бәрібір, қалай болғанда да: 不是你來, 就是我去, ~是这么一回事. ② барлық болғаны осы.

【左道旁门】 zuǒdào pángmén дінбұзарлық, жалған ілім.

【左顾右盼】 zuǒgù yòu pàn жан-жаққа көз жіберіп қарау.

【左近】 zuǒjìn 【зат.】 жақында; жақын маңда: 房子~有一片草地 Үйдің жанында шабындық бар.

【左邻右舍】 zuǒlín yòushè көршілер.

【左轮】 zuǒlún 【зат.】 алтыатар; револьвер.

【左面】 zuǒ-miàn (~儿) 【зат.】 сол жақ.

【左派】 zuǒpài 【зат.】 солшыл.

【左撇子】 zuǒpiē-zi 【зат.】 солақай.

【左迁】 zuǒqiān <书> 【ет.】 төмендетілген; шенінен айырылған.

【左倾】 zuǒqīng 【сын.】 ① солшыл, солшылдану. ② солақайлық, солшылдардың асыра сілтеуі.

【左丘】 Zuǒqiū 【зат.】 адамның аты-жөні.

【左券】 zuǒquàn 【зат.】 келісімнің бірінші данасы.

【左手】 zuǒshǒu ① 【зат.】 сол қол. ② сол жақ.

【左首】 zuǒshǒu 【зат.】 сол жақ: ~坐着一位老太太 Сол жақта әже отыр.

【左性子】 zuǒxìng·zi ① 【сын】 әдеттегіден тыс, соны. ② 【зат】 өзгеше адам.

【左翼】 zuǒyì 【зат】 ① сол жақ қаптал, сол жақ қанат. ② солшыл, солшыдар қанаты.

【左右】 zuǒyòu ① 【зат.】 сол және оң: ~为难 дилемма; екінің бірін алу | ~逢源 барлық жерде табысты болу. ② 【зат.】 нөкерлер, маңындағылар. ③ 【ет.】 басқару: ~局势 жағдайды басқару. ④ 【зат】 жуық; шамалы: 年纪在三十~ жасы отыздарда. ⑤ 〈方〉 【үс.】 қалай болғанда да: 我~闲着没事, 就陪你走一趟吧 Қалай болғанда да мен боспын, бір рет саған атқосшы боламын.

【左右逢源】 zuǒyòuféngyuán барлығы жатық өтіп жатыр.

【左右开弓】 zuǒyòukāigōng екі қолымен жақсы пайдалана білу.

【左右手】 zuǒyòushǒu 【зат.】 оң қол, жақын көмекші: 儿子已长大成人, 成了他的~Ұлы ересек те болды, оның оң қолы болды.

【左右袒】 zuǒyòutǎn 【ет.】 біржақты қарау, қатынасу: 勿为~ бір жақты қарама. 参看《左袒》.

【左证】 zuǒzhèng. 《佐证》 деген сөзге қараңыз..

【左支右绌】 zuǒzhīyòuchù ақшалай қиыншылықта болу.

佐 zuǒ ① сүкемекте: ~理 жәрдемдесу. ② жәрдемші: 僚 ~ шенеуніктің жәрдемшісі. ③ (Zuǒ) 【зат.】 адамның аты-жөні.

【佐餐】 zuǒcān 〈书〉 【ет.】 дәмтатым.

【佐理】 zuǒlǐ 〈书〉 【ет.】 көмектесу: ~军务 әскери істе көмектесу.

【佐证】 (左证) zuǒzhèng 【зат.】 айғақ; дәлел: 伪造的单据就是他贪污的~.

撮 zuǒ (～儿) 【мөл.】 шаштың санау сөзі: 一~胡子 мұрт.

Осы сөздіктегі «cuǒ» деп оқылуына қараңыз.

【撮子】 zuǒ·zi 〈口〉 【мөл.】 шоқ: 剪下一~头发 бір шоқ шашты кесу.

zuò

作 zuò ① тұру: 振~ жігерлену | 枪声大~ мылтықтың атысы естілді. ②

【ет.】 жасау: ~孽 күнға бату | ~报告 баяндама жасау. ③ 【ет.】 жазу: ~书 хат жазу. ④ шығарма: 佳~ біртума | 杰~ біртума. ⑤ ойнау: ~态 түр көрсету | 装模~样 жалған. ⑥ 【ет.】 санау, жасау: ~保 кепіл | ~废 күшін жою | 认贼~父 жауға берілу. ⑦ болып

қалу: ~呕 жүрек айну | ~怪 бұзақылық жасау.

【作案】 zuò//àn 【ет.】 қылмыс жасау.

【作罢】 zuòbà 【ет.】 тастау, қалдыру, қоя тұру: 这件事就只好~ бұл істі қалдыруға тура келеді.

【作保】 zuò//bǎo 【ет.】 кепіл болу: 请人~ кепілгер болыңызшы.

【作弊】 zuò//bì 【ет.】 қиянат ету: 通同~ | 考试~шпарға қолдану.

【作壁上观】 zuòbìshàngguān шеттен қарау, шетте қалу.

【作别】 zuòbié 〈书〉 【ет.】 қоштасу, айырылысу.

【作成】 zuòchéng 【ет.】 жәрдемдесу: ~他俩的亲事 Олардың құда түсуіне жәрдемдесу.

【作答】 zuòdá 【ет.】 жауап беру: 听到问话, 他没有马上~ Оның сұрағын тындап ол бірден жауап берген жоқ.

【作对】 zuò//duì 【ет.】 ① қастасу: 他成心跟我~ Ол менімен әдейі қастасады. ② жолдас болу: 成双~ жұп.

【作恶】 zuò//è 【ет.】 жауыздық жасау: ~多端 көп жауыздық жасау.

【作伐】 zuòfá 〈书〉 【ет.】 айттыру, құда түсу.

【作法】 -1 zuò//fǎ 【ет.】 дулау, дуагерлікпен айналысу.

【作法】 -2 zuòfǎ 【зат.】 ① әдістеме: 文章~ мақала әдістемесі. ② әдіс-тәсіл, амал, айла, әрекет әдісі.

【作法自毙】 zuòfǎzìbì өзіне ор қазу.

【作废】 zuòfèi 【ет.】 жарамсыз болу: 过期~ мерзім өткеннен кейін жарамсыз.

【作风】 zuòfēng 【зат.】 әдет, үлгі: ~正派 әрекет бейнесі дұрыс | 反对官僚~ бюрократиялық тәсілдемеге қарсы болу.

【作梗】 zuògěng 【ет.】 біреуге қасақана бөгет жасау; кедергі болу.

【作古】 zuò//gǔ 〈书〉 【ет.】 уәсә, 去世.

【作怪】 zuòguài 【ет.】 қайтыс болу: 兴妖~.

【作家】 zuòjiā 【зат.】 қастық ойлау.

【作假】 zuò//jiǎ 【ет.】 ① арам ниетке бару: 弄虚~ түрлі қулықтар істеуге жармасу. ② ақымақ бола қою; делқұлылану: ~骗人 ақымақ бола қойып алдау. ③ монтаны; шынайы емес болу.

【作价】 zuò//jià 【ет.】 бағалау: ~赔偿 бағасына сәйкес шығынын төлеу.

【作奸犯科】 zuòjiānfānkē жамандық жасап заңды бұзу.

【作茧自缚】 zuòjiǎnzìfù өзінің қолын байлау.

【作件】 zuòjiàn 【зат.】 бөлшек.

【作践】 zuòjiàn, зақымдау, құрту,

бүлдіру: ~粮食/астықтықты құрту.

【作客】 zuò//kè 〈书〉 【ет.】 тұру: ~他乡 жат елде тұру.

【作乐】 zuòlè 【ет.】 көңіл көтеру: 苦中~ қиындықтан қызық табу, көз жасын төгіп күлу.

【作料】 zuòliào дәмдеуіш, тұздық.

【作乱】 zuòluàn 【ет.】 бүлік шығару: 犯上~ қарсы көтерілу.

【作美】 zuòměi 【ет.】 жағдай туу; қолайлы болу: 我们去郊游的那天, 天公不~, 下了一阵雨, 玩得不痛快/Біз қала сыртындағы серуенге шыққан күні, ауарайы қолайлы болмады, күн жауын болды, серуеніміз оншав көңілді болмады.

【作难】 zuònán 【ет.】 біреуге қасақана бөгет жасау; кедергі болу: 从中~ іштен кедергі болу.

【作难】 zuònán 〈书〉 【ет.】 бүлікті бастау.

【作孽】 zuò//niè 【ет.】 күнәлі болу; қателесу.

【作弄】 zuònòng(口语中多读 zuònòng) 【ет.】 қорлау, мазақтау.

【作呕】 zuò'ǒu 【ет.】 жүрегі айну.

【作陪】 zuòpéi 【ет.】 қатысу.

【作品】 zuòpǐn 【зат.】 шығарма, еңбек: 绘画~ сурет | 诗词~ өлең.

【作色】 zuòsè 【ет.】 құбылу; өзгеру: 愤然~ ашуланып түрі бұзылу.

【作势】 zuòshì 【ет.】 ойнау, тәріздену: 装腔~ айбарлану.

【作数】 zuò//shù 【ет.】 шындап: 你说话不~? Сенің айтқаның шын ба?

【作死】 zuòsǐ(口语中多读 zuòsǐ) 【ет.】 өзі өлімді шақыру, өзі өлім іздеу.

【作速】 zuòsù 【үс.】 дереу, жедел: ~前往 дереу кету.

【作祟】 zuòsuì 【ет.】 арам ниетке бару.

【作态】 zuòtài 【ет.】 ойнау, жасау: 恹恹~ қылымсу.

【作痛】 zuòtòng 【ет.】 ауыртатын: 周身的筋骨隐隐~ дененің бұлшық еті ауырып жатыр.

【作威作福】 zuòwēizuòfú бұзақылық, жүгенсіздік.

【作为】 1 zuòwéi ① 【зат.】 жүріс-тұрыс. ② 【ет.】 жетістік; табыс: 有所~ жетістікке жетуі мүмкіншілігі болу.

【作为】 2 zuòwéi ① 【ет.】 санау: ~罢论 іс бітті. ② 【сөз алд.】 ретінде: ~一个学生, 首先得把学习搞好 Оқушы ретінде, ең бастысы жақсы оқу керек.

【作伪】 zuòwěi 【ет.】 алдау; бұзу; бұрмалау.

【作文】 zuòwén ① (- // -) 【ет.】 шығарма, мақала жазу: ~比赛 мақалалар жарысы | 赋诗~ өлең жазу. ② 【зат.】 шығарма жазу (мектепте): 他的~被评为优秀 Оның шығармасын

беске бағалады.

【作物】zuòwù【зат.】дақыл; мәдениет; өсімдік: 大田 ~ егістік дақылы | 经济 ~ өнеркәсіптік мәдениет.

【作息】zuòxī【ет.】еңбек пен демалыс: ~制度 күн тәртібі.

【作兴】zuò-xīng <方>①【үс.】 мүмкін: 看这天气, ~要下雨 Ауа-райыға қарашы, жаңбыр жауы мүмкін.

②【ет.】 таралу.

【作秀】zuò // xiù <方>【ет.】 өзін көрсету, шоу жасау: 歌星们依次上台 ~ Вокалдық өнер жұлдыздары рет-ретімен сахнаға шықты.

【作业】zuòyè①【зат】 тапсырма, жұмыс: ~计划 өндіріс жоспары.②

【ет.】 маңыз; мән; рөл: 带电 ~ кызу жұмыс желісі.

【作揖】zuō // yī(口语中多读 zuō // yī)

【ет.】 иілу; сәлем ету: 打躬 ~ аяғына бас ұру.

【作俑】zuòyǒng <书>【ет.】 жанжал шығарушы болу.参看 1242 页【始作俑者】.

【作用】zuòyòng①【ет.】 әсер ету; ықпал жасау: 外界的事物 ~ 的下 сыртқы дүниенің әсерінде.②【зат】 әрекет: 同化 ~ ассимиляция | 消化 ~

ас қорыту.③【зат】 маңыз; мән; рөл: 【үс.】 ~ жағымсыз ықпал | 起 ~ рөлді

ойнау.

【作用力】zuòyònglì【зат】 әрекеттегі күш.

【作乐】zuòyuè【ет.】 музыкалық аспаптарда ойнау.

另见 zuòlè.

【作战】zuòzhàn【ет.】 соғысу: 英勇 ~ ерлікпен майланласу, айбынды соғысу.

【作者】zuòzhě【зат.】 автор, жазушы.

【作准】zuòzhǔn【ет.】①шын, рас.② рұқсат ету.

坐 zuò①【ет.】 отыру: 请 ~ отырыңыз.

②【ет.】 жүру, ұшу: ~船 кайықпен жүру | ~火车 пойызбен жүру.③

【ет.】 бағытталу, қарау, тұру: 这座大楼是 ~ 北朝南的 / мына ғимарат солтүстіктен оңтүстікке қарап тұр.④

【ет.】 қою: 火旺了, 快把锅 ~ 上 От жанып тұр, тезірек қазанды қой.⑤(~儿)орын, орындық.⑥【ет.】 кері соғу; серпу; тебу: 步枪的 ~ 劲儿不小

Бұл мылтықтың кері соғу күші кішкентай емес.⑦【ет.】 жеміс беру: ~果 жеміс беру. Кінәсін

анықтау: 【жал.】 ~ | 反 ~ сотталушының орнын алу.⑨【ет.】

аурудың пайда болуы: 打那次受伤之后, 就 ~ 下了腰疼的病根儿 Сол жолғы жарақаттан соң, белдің

ауыруына тап болды.⑩ <书>【сөз

алд.】 сондықтан; -дыктан; -діктен; ~ 此解职 жұмыстан кеткендіктен.

【坐标】zuóbāo【зат.】 координаттар (жазықтықтағы я кеңістіктегі нүктенің орнын анықтайтын шамалардың бірі).

【坐禅】zuòchán【ет.】 сырттай қарауға шому буд.

【坐吃山空】zuòchīshānkōng іссіз жүру.

【坐床】zuòchuáng【ет.】 некелік төсек шымылдығы астында отыру.

【坐次】zuòcì орындар тәртібі, көшет отырғызу.

【坐待】zuòdài【ет.】 қолды қусырып қарап отыру: ~胜利 қолды қусырып қарап отырып жеңу.

【坐等】zuòděng【ет.】 қолды қусырып қарап отыру.

【坐地】zuòdì①【ет.】 жерде отыру: ~户 ескі тұрғын.②【үс.】 осында, осы жерде: ~加价 дәл

осында, дәл қазыр бағасын көтеру.

【坐地分赃】zuòdìfēnzāng топтың басшысы болып ұрланған заттардың бөлісіне қатысу.

【坐垫】zuòdiàn(~儿)【зат.】 жастық, төсеніш.

【坐而论道】zuòérlùndào бос сандырақ айту.

【坐骨】zuògǔ【зат】 жамбас сүйек.

【坐骨神经】zuògǔshénjīng құйымшақ жүйкесі.

【坐观成败】zuòguānchéngbài күтетін позицияны таңдау.

【坐果】zuò // guǒ【ет.】 жеміс беру: 果园的苹果树都已 ~ Жеміс бақтағы барлық алма ағаштар жеміс берді.

【坐化】zuòhuà【ет.】 отырған күйде өлу буд..

【坐江山】zuòjiāngshān өкімет басында болу.

【坐井观天】zuòjǐngguāntiān көз алдындағыдан басқаны көрмеу, ой-өрісі тар болу.

【坐具】zuòjù【зат】 орындықтар.

【坐科】zuò // kē【ет.】 театрлық курстарда оқу: 他幼年 ~ 学艺, 习青衣.

【坐困】zuòkùn【ет.】 қиын жағдайда болу.

【坐蜡】zuò // là <方>【ет.】 ыңғайсыз жағдайда болу.

【坐牢】zuò // láo【ет.】 түрмеде отыру.

【坐冷板凳】zuòlěngbǎndèng шетке қағылу, елеусіз жерде күнелту.

【坐力】zuòlì【зат】 кері соғу; серпу; тебу.

【坐落】zuòluò【ет.】 орналасу: 我们的学校 ~ 在环境幽静的市郊 Біздің мектебіміз аулақ орындағы шет аймақта орналасқан.

【坐骑】zuòqí【зат】 мініс жылқысы;

салт мінетін ат.

【坐鞴】zuòqiū【зат】〔后鞴〕 сөзіне қараңыз.

【坐蓐】zuòrù <书>【зат】 босанғаннан кейінгі бір айлық демалыс.

【坐山雕】zuòshāndiāo【зат.】 қоңыр күшіген.

【坐山观虎斗】zuòshānguānhǔdǒu сырттағы қараушы болып өз уақытын күту.

【坐商】zuòshāng【зат.】 жергілікті көпес.

【坐视】zuòshì【ет.】 араласпау.

【坐胎】zuò // tāi【ет.】 жүкті болу.

【坐探】zuòtàn【зат】 жау жақ тыңшы.

【坐堂】zuò // táng【ет.】① шенеуніктің өзметте болуы.②сырттай қарауға шому буд..

【坐天下】zuòtiānxià мемлекетті басқару.

【坐位】zuò-wèi орын.

【坐席】zuòxí①【ет.】 тоқымаға жайғасып отыру.②【зат.】 отыратын жер.

【坐享其成】zuòxiǎngqíchéng өзі еңбектенбей басқа біреудің еңбегінен пайдалану, өзгенің қолымен от көсеу.

【坐像】zuòxiàng【зат.】 отырған күйдегі мүсін.

【坐药】zuòyào【зат】 свечка (балауыз шам тәрізді дәрі).

【坐夜】zuòyè【ет.】 марқұммен түн отыру.

【坐以待毙】zuòyǐdàibì түк істемей өлімді күту.

【坐月子】zuòyuè-zì <口> босанғаннан кейінгі бір айлық демалыс.

【坐镇】zuòzhèn【ет.】 гарнизон болып тұру, күзету: 总工程师亲临现场 ~ Басты инженер жеке болып күзетті.

【坐支】zuòzhī【ет.】 ілеспелі қаражаттандыру; қаржы бөлу.

【坐庄】zuò // zhuāng【ет.】① фирманың уәкілі болу.② ойында жеңу: 一【жал.】坐了 三把庄 үш рет қатар жеңу.③ карта ойынында банк ұстаушы ойыншы.

阡 zuò көше жақтағы баспалдақ, құрметті орын.

岞 zuò. Шаньдунь пров. Цзуошань тауы.

作 zuò <书> намыстану; ұялу: 惭 ~ ұялу.

柞 zuò【ет.】 емен.

【柞蚕】zuòcán【зат.】 емен жібек құрты.

【柞栎】zuòlì【зат】柞树.

【柞木】zuòmù【зат】 ксилосма кистевидная.

【柞丝绸】zuòsīchóu【зат】 шушынша (сарғылт түсті тығыз жібек мата), туссор матасы.

昨 zuò құрбандық ет.
 祚 zuò 〈书〉 ① бақыт: 门衰~薄 құлдырау. ② тақ: 帝~императорлық тақ.
 啞 zuò транскрипцияда қолданылады:
 呒~карбазол | 噤~тиазол.
 座 ①(坐) zuò ①(~儿) 【зат.】 орын: ~次 көшет отырғызу | 满~толық жиынмен. ②(~儿) 【зат.】 астына қойылатын сүйемел, үйкек: 茶碗~儿 шыныаякқа арналған табақша. ③ шокжұлдыз: 大熊~Жеті Қаракшы. ④ 【мөл.】 санау сөзі: 一~山 бір тау | 一~高楼 бір үлкен ғимарат. ⑤ (Zuò) 【зат.】 адамның аты-жөні.
 【座舱】 zuòcāng 【зат.】 кабина.
 【座次】 zuòcì 【зат.】 көшет отырғызу, орындар реті.
 【座机】 -1 zuòjī 【зат.】 стационарлық телефон, үстел үсті телефоны.
 【座机】 -2 zuòjī 【зат.】 жеке ұшак.
 【座儿】 zuòr 【зат.】 ① 〈口〉 орын: 你来晚了, 饭厅里没~了 Сен кешігіп келдің, асханада орын жоқ. ② орын (қонақжай, мейрамхана т.б. орын): 上~/орын.
 【座上客】 zuòshàngkè 【зат.】 құрметті қонақ.
 【座谈】 zuòtán 【ет.】 әңгімелесу: ~会 әңгімелесу.
 【座位】 zuòwèi 【зат.】 ① орын: 票已经卖完, 一个~也没有了 Билеттер сатылып бітті, бір де бір орын жоқ. ② (~儿) орындық: 搬个~儿来 бір орындықты жылжытып әкелші.
 【座无虚席】 zuòwúxūxí бос орын жоқ.
 【座右铭】 zuòyòumíng 【зат.】 девиз; ұран.
 【座钟】 zuòzhōng 【зат.】 үстелге қойылатын сағат.
 【座子】 zuòzi 【зат.】 ① қалтқы, астына қойылатын сүйемел, үйкек: 钟~. ② велосипедтің отыратын орны.
 做(作) zuò 【ет.】 ① жасау, әзірлеу, тігу, дайындау, салу, тұрғызу: ~衣服 киім тігу. ② жазу: ~文章 мақала жазу. ③ айналысу: ~工 | ~事 жұмыс істеу | ~买卖 сауда істеу. ④ тойлау: ~生日 туған күнді тойлау. ⑤ болу, жұмыс істеу: ~官 шенеунік болу | ~教员 мұғалім болып істеу. ⑥ қолдану, қабылдау, пайдалану: 树皮可以~造纸

的原料/ағаштар қабығын қағаздың шикізаты ретінде пайдалануға болады.
 ⑦ байланысу: ~亲 құда болу | ~朋友 анда болу, дос болу. ⑧ көрсету, жасау, бейнелеу: ~鬼脸 бет-аузын тыржыйту | ~痛苦状 қиналған кескінді жасау.
 【做爱】 zuò'ài 【ет.】 төсек рақатына бағу.
 【做伴】 zuò // bàn (~儿) 【ет.】 серіктікті жасау: 母亲生病, 需要有个人~ Ана ауырып қалды, мен өзім серіктік жасау керекпін.
 【做东】 zuò // dōng 【ет.】 қонақ ету; сый көрсету.
 【做法】 zuò-fǎ 【зат.】 әдіс, тәсіл: 这种~很好 Бұл тәсіл өте жақсы.
 【做工】 zuò // gōng 【ет.】 еңбектену: 她在纺纱厂~ Ол жіп иіру фабрикасында еңбектенеді.
 【做工】 zuògōng (~儿) ① жұмыс істеу. ② 【зат.】 атқару, орындау: 这件衣服~很细 Бұл киім жасалынуы өте нәзік.
 【做功】 zuògōng 【зат.】 ① жұмыс істеу. ② репетиция: ~戏.
 【做鬼】 zuò // guǐ 【ет.】 алдау, алдап-арбау, сайқалдық істеу: 从中~/ сол аралықта алда соғу.
 【做活儿】 zuò // huó 【ет.】 еңбектену: 他们一块儿在地里~ Олар бірге жолда еңбектенді.
 【做客】 zuò // kè 【ет.】 мейман болу, қонақ болу: 到亲戚家~ туыстардың үйінде қонақ болу.
 【做礼拜】 zuòlǐbài шіркеуге бару.
 【做买卖】 zuòmǎi-mai. Сауда істеу, коммерциямен айналысу, бизнес жүргізу: 到集上去~/ базарға барып сауда істеу жүргізу.
 【做满月】 zuòmǎnyuè / баланың айға толуы, нәрестенің бір айлығын тойлау.
 【做媒】 zuò // méi 【ет.】 айттыру; құда болу.
 【做梦】 zuò // mèng 【ет.】 ① түс көру, түске ену. ② сандырақтау, қиялдау: 他就是白日~/ Онікі құры қиял баяғы.
 【做派】 zuò-pài 【зат.】 ① ойнау тәсілі, мектеп. ② мінез-құлық, өнеге, үлгі: 一【үс.】官老爷的~/ бюроқараттық үлгі, төрешілдік мінез.
 【做亲】 zuò // qīn 【ет.】 ① құда болу, андаласу: 他们两家~ екі отбасы құда

болды. ② үйлену.
 【做人】 zuòrén 【ет.】 ① адамдарға көзқарас: 她会~ Ол адаммен кішіпейілдікпен араласады. ② адам болу: 重新~/ жаңаша өмір сүре бастау, қайтадан адам бола бастау.
 【做生活】 zuòshēnghuó 〈方〉 тіршілік ету, тырбану, еңбектену.
 【做生日】 zuòshēngri. туған күнді тойлау.
 【做生意】 zuòshēngyì. сауда істеу, коммерциямен айналысу, бизнес жүргізу.
 【做声】 zuòshēng (~儿) 【ет.】 дыбыс шығару: 大家别~, 注意听他讲 Барлықтарың дыбыс шығармаңдар, оның айтқанына назар аударыңыздар.
 【做事】 zuò // shì 【ет.】 ① жұмыс істеу: 他~一向认真负责 ол өз жұмысын адал ниетпен істейді
 ② қызмет ету: 你现在在哪儿~/ ? Сен қазір қайда қызмет етесің?
 【做手脚】 zuòshǒujiǎo. Сырттай бітіру, ту сыртынан отырғызып кету.
 【做寿】 zuò // shòu 【ет.】 туған күнді тойлау.
 【做文章】 zuòwénzhāng пікір білдіру, ықыласын аудару.
 【做戏】 zuò // xì 【ет.】 ① сахнада ойнау. ② сайқалдану, рөлінде ойнау: 他这是在我们面前~, 不要相信 Біздің алдымызда ол мынадай рол айнайды, жалпы оған сенбей керек.
 【做秀】 zuòxiù. өзін көрсету, шоу жасау.
 【做学问】 zuòxué-wen зерттеу жасау.
 【做贼心虚】 zuòzéixīnxū. былғанған ар-намыс тыныштық бермеу.
 【做针线】 zuòzhēn-xiàn / тігімшілікпен шұғылдану, қол өнерімен (кесте) айналысу.
 【做主】 zuò // zhǔ 【ет.】 басқару: 当家~ иелік ету, мойнына алу | 这事我做不了主 Бұл істі мен мойныма ала алмаймын.
 【做作】 zuò-zuo 【сын.】 қылымсу, жалған: 他的表演太~了 Оның орындауы тым өтірік болды.
 酢 zuò 〈书〉 үй иесіне тост көтерту: 酬~ тосттармен алмасу .

汉哈对照中国历史朝代简表

夏 Ся дәуірі		约前 21 世纪-约前 16 世纪		北齐 Солтүстік Ци	550-577
商 Шаң дәуірі		约前 16 世纪-约前 11 世纪		西魏 Батыс Вэй	535-557
周 Чжоу дәуірі	西周 Батыс Чжоу	约前 11 世纪-前 771		北周 Солтүстік Чжоу	557-581
	东周 Шығыс чжоу 春秋时期 Чуньцю дәуірі 战国时期 Жаньго дәуірі (Соғыс кезеңі)	前 770- 前 256 前 770- 前 476 前 475- 前 221	隋 Суй дәуірі		581-618
			唐 Таң дәуірі		618-907
秦 Цинь хандығы		前 221- 前 206	五代十国 Бес дәуір Он патшалық	后梁 Соңғы Лян	907-923
汉 Хань хандығы	西汉 Батыс Хань	前 206 - 公元 8		后唐 Соңғы Таң	923-936
	东汉 Шығыс Хань	20-220		后晋 Соңғы Цзин	936-946
				后汉 Соңғы Хань	947-950
				后周 Соңғы Чжоу	951-960
三国 Үш Патшалық кезең	魏 Вей патшалығы	220-265		十国 10 патшалық	902-979
	蜀 Шу патшалығы	221-263			
	吴 У патшалығы	222-280			
西晋 Батыс Цзинь әулеті		265-316	宋 Сун дәуірі	北宋 Солтүстік Сун	960-1127
东晋 Шығыс Цзинь әулеті 十六国 16 патшалық	东晋 Шығыс Цзинь	317-420		南宋 Оңтүстік Сун	1127-1279
	十六国 16 патшалық	304-439	辽 Ляо дәуірі		907-1125
南北朝 Оңтүстік және Солтүстік дәуірі	南朝 Оңтүстік дәуірі	宋 Сун дәуірі	420-479	西夏 Батыс Ся дәуірі	1032-1227
		齐 Ци дәуірі	479-502	金 Цзинь	1115-1234
		梁 Лян дәуірі	502-557	元 Юань	1279-1368
		陈 Чэнь дәуірі	557-589	明 Мин	1368-1644
	北朝 Солтүстік дәуірі	北魏 Солтүстік Вей	386-534	清 Цин	1644-1911
		东魏 Шығыс Вей	534-550	中华民国 Қытай халық Республикасы	1912-1949
Қытай Халық Республикасы 中华人民共和国			01.10.1949.		

世界各国、地区（或首府）及货币名称表

Әлем елдерінің атауы, астанасы, ұлттық валютасы және орналасқан аймағы

国家或地区 Ел немесе өлке	国家全称 Елдің толық атауы	首都或首府 Астанасы немесе орталығы	货币名称 Валюта атауы	地理位置 Жағрафиялық орналасуы
阿尔巴尼亚 Албания	阿尔巴尼亚共和国 Албания Республикасы	地拉那 Тирана	列克 Лек	欧洲 Еуропа
阿尔及利亚 Алжир	阿尔及利亚共和国 Алжир Республикасы	阿尔及亚 Алжир Азия	阿尔及亚第纳尔 Алжир Динары	非洲 Африка
阿富汗 Ауғанстан	阿富汗 Ауғанстан	喀布尔 Кабул	阿富汗尼 ауғани	亚洲 Азия
阿根廷 Аргентина	阿根廷共和国 Аргентина Республикасы	布宜诺斯艾利斯 Буэнос-Айрес	奥斯特拉尔 Австралия	拉丁美洲 латын Америка
阿拉伯联合酋长国 Біріккен Араб Әмірліктері	阿拉伯联合酋长国 Біріккен Араб Әмірліктері	阿布扎比 Абу-Даби	迪拉姆 дирхем	亚洲 Азия
阿鲁巴 Аруба	阿鲁巴(荷) Аруба	奥兰也斯塔德 Орландо Стад	阿鲁巴盾或弗罗德 Арубагульдені немесе Фроде	拉丁美洲 латын Америка
阿曼 Оман	阿曼苏丹国 Оман Сұлтанлығы	马斯喀特 Мускат	阿曼里亚尔 оманс риалсы	亚洲 Азия
阿塞拜疆 Әзірбайжан	阿塞拜疆 Әзірбайжан	巴库 Баку	卢布 Рубль	欧洲 Еуропа
埃及 Египет	阿拉伯埃及共和国 Египет Араб Республикасы	开罗 Каир	埃及镑 Мысыр фунты	非洲 Африка
埃萨俄比亚 Эфиопия	埃萨俄比亚人民民主共和国 Эфиопия Халық Демократиялық Республикасы	亚的斯亚贝巴 Аддис-Абеба	比尔 Билла	非洲 Африка
爱尔兰 Ирландия	爱尔兰共和国 Ирландия Республикасы	都布林 Брин	爱尔兰镑 Ирландияның фунт	欧洲 Еуропа
爱沙尼亚 Эстония	爱沙尼亚 Эстония	塔林 Таллинн	卢布 Рублі	欧洲 Еуропа
安道尔 Андорра	安道尔公国 Андорра Князьдігі	安道尔 Андорра	西班牙比塞塔和法国法郎 Испандық песета және француз франкі	欧洲 Еуропа
安哥拉 Ангола	安哥拉人民共和国 Ангола Халық	罗达安 Ло Даан	宽扎 Кванза	非洲 Африка

	Республикасы			
安圭拉 Ангилья	安圭拉 Ангилья	瓦利 Уэли	东加勒比元 Шығыс Кариб доллары	拉丁美洲 латын Америка
安提瓜岛和巴布达 Антигуа және Барбуда	安提瓜岛和巴布达 Антигуа және Барбуда	圣约翰 Сент-Джон	东加勒比元 Шығыс Кариб доллары	拉丁美洲 латын Америка
澳大利亚 Австралия	澳大利亚联邦 Австралия Достастығы	堪培拉 Канберра	澳大利亚元 Австралия доллары	大洋洲及太平洋 洋岛屿 Океания және Тынық аралдары
奥地利 Австрия	奥地利共和国 Австрия Республикасы	维也纳 Вена	奥地利先令 Австрия шиллинг	欧洲 Еуропа
巴巴多斯 Барбадос	巴巴多斯 Барбадос	布里奇顿 Брайтон	巴巴多斯元 Барбадос доллары	拉丁美洲 латын Америка
阿布亚心几内亚 Абуја Heart Гвинея	阿布亚心几内亚独立国 Абуја Heart Гвинея Тәуелсіз мемлекет	莫尔兹比港 Порт Морсби	基那 кина	大洋洲及太平洋 洋岛屿 Океания және Тынық аралдары
巴哈马 Багам аралдары	巴哈马联邦 Багам аралдары Достастығы	拿骚 Нассау	巴哈马元 Багамдоллары	拉丁美洲 латын Америка
巴基斯坦 Пәкістан	巴基斯坦伊斯兰共和国 Пәкістан Ислам Республикасы	伊斯兰堡 Исламабад	巴基斯坦卢比 Пәкістан рупиясы	亚洲 Азия
巴拉圭 Парагвай	巴拉圭共和国 Парагвай Республикасы	亚松森 Асунсьон	巴拉圭瓜拉尼 Парагвайлық гуарани	拉丁美洲 латын Америка
巴勒斯坦 Палестина	巴勒斯坦国 Палестина мемлекет	耶路撒冷 Йерусалим		亚洲 Азия
巴林 Бахрейн	巴林国 Бахрейн Мемлекеттік	麦纳麦 Манама	巴林第纳尔 Бахрейн динары	亚洲 Азия
巴拿马 Панама	巴拿马共和国 Панама Республикасы	巴拿马城 Панама қаласы	巴拿马巴波亚 Панама Балбоа	拉丁美洲 латын Америка
巴西 Бразилия	巴西联邦共和国 Бразилия Федеративтік Республикасы	巴西利亚 Бразилия	克鲁扎多 крусадо	拉丁美洲 латын Америка
白俄罗斯 Беларусь	白俄罗斯共和国 Беларусь Республикасы	明斯克 Минск	卢布 рублі	欧洲 Еуропа
百慕大群岛 Бермуд	百慕大群岛 Бермуд	汉密尔顿 Гамильтон	百慕大元 Бермуд доллары	北美洲 Солтүстік

				Америка
保加利亚 Болгар	保加利亚共和国 България Республикасы	索菲亚 София	列弗 Лев	欧洲 Еуропа
北马利亚纳 (美) Солтүстік Мариана (АҚШ)	北马利亚纳联邦 (美) Солтүстік Мариан аралдары (АҚШ)	塞班 Сайпан	美元 Доллар	大洋洲及太平 洋岛屿 Океания және Тынық аралдары
贝劳 Палау	贝劳共和国 Палау Республикасы	科罗尔 Корор	美元 доллар	大洋洲及太平 洋岛屿 Океания және Тынық аралдары
贝宁 Бенин	贝宁共和国 Бенин Республикасы	波多诺伏 Порто-Ново	非洲金融共同体法 郎 Африкалық КФА франкы	非洲 Африка
比利时 Бельгия	比利时王国 Бельгия Корольдігі	布鲁塞尔 Брюссель	比利时法郎 Бельгия франкы	欧洲 Еуропа
秘鲁 Перу	秘鲁共和国 Перу Республикасы	利马 Лима	索尔 Саул	拉丁美洲 латын Америка
冰岛 Исландия	冰岛共和国 Исландия Республикасы	雷克雅维克 Рейкьявик	冰岛克朗 Исландия кронасы	欧洲 Еуропа
波多黎各岛 Пуэрто-Рико	波多黎各岛自由联 邦 Пуэрто-Рико Дастастығы	圣胡安 Сан - Хуан	美元 Доллар	拉丁美洲 латын Америка
波黑 Босния және Герцеговина	波斯尼亚 Босния	萨拉热窝 Сараево	第纳尔 Динар	欧洲 Еуропа
波兰 Польша	波兰共和国 Польша Республикасы	华沙 Варшава	兹罗提 злотых	欧洲 Еуропа
玻利维亚 Боливия	玻利维亚共和国 Боливия Республикасы	苏蕾 Су Лэй	玻利维亚诺 Боливар	拉丁美洲 латын Америка
博茨瓦纳 Ботсвана	博茨瓦纳共和国 Ботсвана Республикасы	哈博罗内 Габороне	普拉 Пула	非洲 Африка
伯利兹 Белиз	伯利兹 Белиз	贝尔莫潘 Бельмопане	伯利兹元 Белиз доллары	拉丁美洲 латын Америка
不丹 Бутан	不丹王国 Бутан Корольдігі	延布 Янбу	努尔特法郎 нуарт франкы	亚洲 Азия
布基纳法索 Буркина-Фасо	布基纳法索 Буркина-Фасо	瓦加杜古 Уагадугу	非洲金融共同体法 郎 Африкалық КФА франкы	非洲 Африка

布隆迪 Бурунди	布隆迪共和国 Бурунди Республикасы	布琼布拉 Буджумбура	布隆迪法郎 Бурунди Франкы	非洲 Африка
朝鲜 Солтүстік Корея	朝鲜民主主义人民 共和国 КНДР	平壤 Пхеньян	圆 юуанй	亚洲 Азия
赤道几内亚 Экваториальн ая Гвинея	赤道几内亚共和国 Экваторлық Гвинея Республикасы	马拉博 Малабо	中非金融共同体法 郎 Оргалық Африка Франк	非洲 Африка
丹麦 Дания	丹麦王国 Дания Корольдігі	哥本哈根 Копенгаген	丹麦克朗 дат кронасы	欧洲 Еуропа
德国 Германия	德意志联邦 Германия Федеративтік Республикасы	波恩 Бонн	德意志马克 немец марка	欧洲 Еуропа
东帝汶 Тимор-Лесте	东帝汶共和国 Шығыс Тимор Республикасы	帝力 Дили	印度尼西亚盾 индонезия рупия	亚洲 Азия
东萨摩亚 (美) Самоа (АҚШ)	东萨摩亚(美) Самоа (АҚШ)	帕果帕果 Паго Паго	美元 доллар	大洋洲及太平 洋岛屿 Океания және Тынық аралдары
多哥 Того	多哥共和国 тоголездік Республикасы	洛美 Ломе	非洲金融共同体法 郎 Африкалық КФА Франкы	非洲 Африка
多米加岛 多米加 Доминикан аралы	多米加岛联邦 Доминикан аралдар Федерациясы	罗索 Розо	东加勒比元 Шығыс Кариб доллары	拉丁美洲 латын Америкасы
多米尼加共和 国 Доминикан Республикасы	多米尼加共和国 Доминикан Республикасы	圣多明哥 Санто-Доминго	比索 песо	拉丁美洲 латын Америкасы
俄罗斯 Ресей	俄罗斯联邦 Ресей федерациясы	莫斯科 Мәскеу	卢布 рублі	欧洲 Еуропа
厄瓜多尔 Эквадор	厄瓜多尔共和国 Эквадор Республикасы	基多 Кито	苏克雷 Сукрен	拉丁美洲 латын Америка
厄立特里亚 Эритрея	厄立特里亚 Эритрея	阿斯马拉 Асмара	比尔 Билла	非洲 Африка
法国 Франция	法国西共和国 Франция Республикасының	巴黎 Париж	法国法郎 Франция Франкы	欧洲 Еуропа
法罗群岛 (丹) Фарер аралдары	法罗群岛(丹) Батыс Фарер аралдары (Дан)	曹斯哈恩 Цезарь Нанн	法罗克朗 Фарер крона	欧洲 Еуропа

(Дан)				
法属波利尼西亚 Французская Полинезия	法属波利尼西亚 Французская Полинезия	帕皮提 Папэте	太平洋结算法郎 Тынық мұхит айырысу Франкы	大洋洲及太平洋 岛屿 Океания және Тынық аралдары
梵蒂冈 Ватикан	梵蒂冈城国 Ватикан Мемлекетті	梵蒂冈城 Ватикан	意大利里拉 итальяндық лира	欧洲 Еуропа
菲律宾 Филиппин	菲律宾共和国 Филиппин Республикасы	马尼拉 Манила	菲律宾比索 Филиппин песосы	亚洲 Азия
斐济 Фиджи	斐济共和国 Фиджи Республикасы	苏瓦 Сува	斐济元 Фей Джи Юань	大洋洲及太平洋 岛屿 Океания және Тынық аралдары
芬兰 Финляндия	芬兰共和国 Финляндия Республикасы	赫尔辛基 Хельсинки	芬兰马克 фин Маркы	欧洲 Еуропа
佛得角 Кабо-Верде	佛得角共和国 Мыс Верде Республикасы	普拉亚 Прайя	佛得角埃斯库多 Кабо-Верде Вердеэскудосы	非洲 Африка
冈比亚 Гамбия	冈比亚共和国 Гамбия Республикасы	班珠尔 Банжул	达拉斯 Даллас	非洲 Африка
刚果 Конго	刚果共和国 Конго Республикасы	布拉柴维尔 Браззавиль	中非金融共同体法 郎 Орталық Африка Франк	非洲 Африка
哥伦比亚 Колумбия	哥伦比亚共和国 Колумбия Республикасы	圣菲波哥大 Санта-Фе Богота	比索 песо	拉丁美洲 латын Америка
哥斯达黎加 Коста-Рика	哥斯达黎加共和国 Коста-Рика Республикасы	圣何塞 Сан - Хосе	克朗 крона	拉丁美洲 латын Америка
格林纳达 Гренада	格林纳达 Гренада	圣乔治 Георгий	东加勒比元 Шығыс Кариб доллары	拉丁美洲 латын Америка
格陵兰(丹) Гренландия (Дан)	格陵兰(丹) Гренландия(Дан)	格特霍普 Герт Надежда	丹麦克朗 дат кронасы	欧洲 Еуропа
格鲁吉亚 Грузия	格鲁吉亚共和国 Грузия Республикасы	第比利斯 Тбилиси	卢布 рубл	欧洲 Еуропа
古巴 Куба	古巴共和国 Куба Республикасының	哈瓦那 Гавана	比索 песо	拉丁美洲 латын Америка
瓜德洛普 (法) Гваделупа	瓜德洛普(法) Гваделупа (Франция)	巴斯特尔 Бастер	法国法郎 Франция Франкы	拉丁美洲 латын Америка

(Франция)				
关岛 (美) Гуам (АҚШ)	关岛 (美) Гуам (АҚШ)	阿加尼亚 Аганья	美元 Доллар	大洋洲及太平洋 洋岛屿 Океания және Тынық аралдары
圭亚那 Гайана	圭亚那合作共和国 Гайана кооперативтік Республикасы	乔治敦 Джорджтаун	圭亚那元 Гайана Доллары	拉丁美洲 латын Америка
圭亚那 (法) Гайана (Франция)	圭亚那 (法) Гайана (Франция)	卡宴 Кайенн	法国法郎 Франция Франкы	拉丁美洲 латын Америка
哈萨克斯坦 Қазақстан	哈萨克斯坦共和国 Қазақстан Республикасы	阿斯塔纳 Астана	坚格 Теңге	亚洲 Азия
海地 Гаити	海地共和国 Гаити Республикасы	太子港 Порт ханзада	古德 Гуд	拉丁美洲 латын Америка
韩国 Корея	韩民国 Корея Республикасы	汉城 Сеул	圆 юанй	亚洲 Азия
豪蓝岛和贝克 岛 (美) Көк аралы және Howe Baker Island (АҚШ)	豪蓝岛和贝克岛 (美) Көк аралы және Howe Baker Island (АҚШ)		美元 Доллар	大洋洲及太平 洋岛屿 Океания және Тынық аралдары
荷兰 Нидерланды	荷兰王国 Нидерланды Корольдігі	阿姆斯特丹 Амстердам	荷兰盾 Гульден	欧洲 Еуропа
荷属安的列斯 Нидерландск ие Антииллы	荷属安的列斯 Нидерландские Антииллы	威廉斯塔德 Вилленсдам	荷属安的列斯盾 Нидерланд Антииллы Гульден	拉丁美洲 латын Америка
洪都拉斯 Гондурас	洪都拉斯共和国 Гондурас Республикасы	特古斯加尔巴 Тегусигальпа	伦皮拉 Лемпира	拉丁美洲 латын Америка
基里巴斯 Кирибати	基里巴斯共和国 Кирибати Республикасы	塔拉瓦 Тароа	澳大利亚元 Австралиялық доллар	大洋洲及太平 洋岛屿 Океания және Тынық аралдары
吉布提 Джибути	吉布提共和国 Джибути Республикасы	吉布提 Джибути	吉布提法郎 Джибути Франк	非洲 Африка
吉尔吉斯斯坦 Қырғызстан	吉尔吉斯斯坦共和 国 Қырғыз Республикасы	比什凯克 Бішкек	索姆 сом	亚洲 Азия
几内亚 Гвинея	几内亚共和国 Гвинея	科纳克里 Конакри	西里 батыс	非洲 Африка

	Республикасы			
几内亚比绍 Гвинея-Бисау	几内亚比绍共和国 Гвинея-Бисау	比绍 Бисау	比索 бағамы песо	非洲 Африка
加拿大 Канада	加拿大 Канада	渥太华 Оттава	加拿大元 канадалық доллар	北美洲 Солтүстік Америка
加纳 Гана	加纳共和国 Гана Республикасы	阿克拉 Акра	塞地 седи	非洲 Африка
加蓬 Габон	加蓬共和国 Габон Республикасы	利伯维尔 Либревиль	中非金融共同体法郎 Орталық Африка Франк КФА	非洲 Африка
柬埔寨 Камбоджа	柬埔寨 Камбоджа	金边 Пномпеня	瑞尔 риелей	亚洲 Азия
捷克 Чехия	捷克共和国 Чехия	布拉格 Прага	克朗 крона	欧洲 Еуропа
津巴布韦 Зимбабве	津巴布韦共和国 Зимбабве Республикасы	哈拉雷 Хараре	京巴布韦元 Зимбабве Юань	非洲 Африка
喀迈隆 Камерун	喀迈隆共和国 Камерун Республикасы	雅温得 Яунде	中非金融共同体法郎 Орталық Африка Франк КФА	非洲 Африка
卡塔尔 Катар	卡塔尔国 Катар мемлекеті	多哈 Доха	卡塔尔里亚尔 Катар риалы	亚洲 Азия
开曼群岛 (英) Кайман аралдары (Ұлыбритани я)	开曼群岛(英) Кайман аралдары (Ұлыбритания)	乔治敦 Джорджтаун	开曼元 Кайманаралыдолл ары	拉丁美洲 латын Америка
科摩罗 Комор аралдары	科摩罗联邦共和国 Комор Аралдары Федеративтік Республикасы	莫罗尼 Морони	科摩罗法郎 Комориандық Франк	非洲 Африка
科特迪瓦 Кот-д'Ивуар	科特迪瓦共和国 Кот-д'Ивуар Республикасы	亚穆苏克洛 Ямусукро	非洲金融共同体法郎 Африкалық КФА Франк	非洲 Африка
科威特 Кувейт	科威特国 Кувейт мемлекеттік	科威特城 Эль-Кувейт	科威特第纳尔 Кувейт динары	亚洲 Азия
克罗地亚 Хорватия	克罗地亚共和国 Хорватия	萨格勒布 Загреб	第纳尔 Динар	欧洲 Еуропа
肯尼亚 Кения	肯尼亚共和国 Кения Республикасы	内罗毕 Найроби	肯尼亚先令 Кения шиллинг	非洲 Африка
库克群岛 (新) Кук аралдары	库克群岛(新) Кук аралдары (Жаңа)	阿瓦鲁阿 Аваруа	新西兰元 Жаңа Зеландия доллары	大洋洲及太平 洋岛屿 Океания және

(Жаңа)				Тынық аралдары
拉脱维亚 Латвия	拉脱维亚共和国 Латвия Республикасы	里加 Рига	卢布 рубл	欧洲 Еуропа
莱索托 Лесото	莱索托国 Лесото елі	马塞卢 Масеру	洛蒂 Лоти	非洲 Африка
老挝 Лаос	老挝人民民主共和国 Лаос Халықтық-Демократиялық Республикасы	万象 Вьентьян	基辅 Киев	亚洲 Азия
黎巴嫩 Ливан	黎巴嫩共和国 Ливан Республикасы	贝鲁特 Бейрут	黎巴嫩磅 Ливан фунт	亚洲 Азия
立陶宛 Литва	立陶宛共和国 Литва Республикасы	维尔纽斯 Вильнюс	卢布 рубл	欧洲 Еуропа
利比里亚 Либерия	利比里亚共和国 Либерия Республикасы	蒙罗维亚 Монровия	利比里亚元 Либериялық доллар	非洲 Африка
利比亚 Ливия	大阿拉伯利比亚社会主义共和国 Ұлы Социалистік Ливия Араб Республикасы	的黎波里 Триполи	利比亚第纳尔 Ливия Динар	非洲 Африка
列支敦士登 Лихтенштейн	列支敦士登公国 Лихтенштейн Князьдігі	瓦杜兹 Вадуц	瑞士法郎 Швейцария Франк	欧洲 Еуропа
留尼汪岛 (法) Реюньон (француз)	留尼汪岛 Реюньон аралы	圣丹尼 Сен-Дени	法国法郎 Франция Франкы	非洲 Африка
卢森堡	卢森堡公国 Люксембург елі	卢森堡 Люксембург	卢森堡法郎 Люксембург франкы	欧洲 Еуропа
卢旺达 Руанда	卢旺达共和国 Руанда Республикасы	基加利 Кигали	卢旺达法郎 Руанда Франк	非洲 Африка
罗马尼亚 Румыния	罗马尼亚 Румыния	布加勒斯特 Бухарест	列伊 лея	欧洲 Еуропа
马达加斯加 Мадагаскар	马达加斯加民主共和国 Мадагаскар Демократиялық Республикасы	塔那那利佛 Антананариву	马达加斯加法郎 малагаси Франкы	非洲 Африка
马尔代夫 Мальдивы	马尔代夫共和国 Мальдив Республикасы	马累 Малей	拉菲亚 Лафия	亚洲 Азия
马耳他 Мальта	马耳他共和国 Мальта	瓦莱塔 Валлетта	马其塔里拉 Македонията	欧洲 Еуропа

	Республикасы		Лила	
马尔维纳斯群岛 Мальвинс аралдары	马尔维纳斯群岛 Мальвинс аралдары	斯坦利港 Порт Стэнли	福克兰镑 Фолкленд аралдары фунд	拉丁美洲 латын Америка
马拉维 Малави	马拉维共和国 Малави Республикасы	利隆圭 Лилонгве	马拉维克瓦查 Малавидегі Куача	非洲 Африка
马来西亚 Малайзия	马来西亚 Малайзия	吉隆坡 Куала-Лумпур	林吉特或马来西亚元 Малайзияның ринггит немесе юань	亚洲 Азия
马里 Мали	马里共和国 Мали Республикасы	巴马科 Бамакская	非洲金融共同体法郎 Африкалық КФА франк	非洲 Африка
马其顿 Македония	马其顿共和国 Македония Республикасы	斯科普里 Скопье	第纳尔 Динар	欧洲 Еуропа
马绍尔群岛 Маршалл аралдары	马绍尔群岛共和国 Маршалл аралдары Республикасы	马朱罗 Маджеро	美元 доллар	大洋洲及太平洋岛屿 Океания және Тынық аралдары
马提尼克岛 Мартиника	马提尼克岛 Мартиника	法兰西堡 Форт-де-Франс	法国法郎 Франция Франкы	拉丁美洲 латын Америка
马约特岛 Майотта	马约特岛 Майотта	扎乌兹 заузы	法国法郎 Франция Франкы	非洲 Африка
毛里求斯 Маврикий	毛里求斯 Маврикий	路易港 Порт-Луи	毛里求斯卢比 Маврикий рупиясы	非洲 Африка
毛里塔尼亚 Мавритания	毛里塔尼亚共和国 Мавритания Республикасы	努瓦克肖特 Нуакшот	乌吉亚 UM	非洲 Африка
美国 Америка	美利坚合众国 Америка Құрама Штаттары	华盛顿 Вашингтон	美元 Доллар	北美洲 Солтүстік Америка
美属维尔京群岛 Америка Құрама Штаттары Вирджин Аралдары	美属维尔京群岛 Америка Құрама Штаттары Вирджин Аралдары	夏洛特阿马利亚 Шарлотта-Амалия	美元 Доллар	拉丁美洲 латын Америкасы
蒙古 Моңғолия	蒙古 Моңғолия	乌兰巴托 Ұлан-Батыр	图格里克 Тугрик	亚洲 Азия
蒙特塞拉特岛 Монсеррат	蒙特塞拉特岛 Монтсеррат	普利茅斯 Плимут	东加勒比元 Шығыс Кариб доллары	拉丁美洲 латын Америкасы

孟加拉国 Бангладеш	孟加拉国人民共和国 Бангладеш Халық Республикасы	达卡 Дакка	塔卡 Така	亚洲 Азия
密克罗尼西亚 Микронезия	密克罗尼西亚 Микронезия	科洛尼亚 Колония	美元 Доллар	大洋洲及太平洋岛屿 Океания және Тынық аралдары
缅甸 Мьянма	缅甸联邦 Мьянма одағы	仰光 Янгон	缅元 Кият	亚洲 Азия
摩尔多瓦 Молдова	摩尔多瓦共和国 Молдова Республикасы	基希讷乌 Кишинев	卢布 рублі	欧洲 Еуропа
摩洛哥 Марокко	摩洛哥王国 Марокко Корольдігі	拉巴特 Рабат	摩洛哥迪拉姆 Мароккодирхамы	非洲 Африка
摩纳哥 Монако	摩纳哥公国 Монако	摩纳哥城 Монако қаласы	法国法郎 Франция Франкы	欧洲 Еуропа
莫桑比克 Мозамбик	莫桑比克共和国 Мозамбик Республикасы	马普托 Мапуту	梅蒂卡尔 Метикал	非洲 Африка
墨西哥 Мексика	墨西哥合众国 Мексика Құрама Штаттары	墨西哥城 Мехико	比索 Песо	拉丁美洲 Латын Америка
纳米比亚 Намибия	纳米比亚共和国 Намибия Республикасы	温得和克 Виндхук	兰特 Ранд	非洲 Африка
南非 ЮАР	南非共和国 Оңтүстік Африка Республикасы	比勒陀利亚 Претория	兰特 Ранд	非洲 Африка
南斯拉夫 Югославия	南斯拉夫联盟共和国 Югославия Федеративтік Республикасы	贝尔格莱德 Белград	第纳尔 Динар	欧洲 Еуропа
瑙鲁 Науру	瑙鲁共和国 Науру Республикасы	亚伦区（行政管理中心） Үәрен ауданы (әкімшілік орталығы)	澳大利亚元 Австралиялық доллар	大洋洲及太平洋岛屿 Океания және Тынық аралдары
尼泊尔 Непал	尼泊尔共和国 Непал Республикасы	加德满都 Катманду	尼泊尔卢比 Непал рупиясы	亚洲 Азия
尼加拉瓜 Никарагуа	尼加拉瓜共和国 Никарагуа Республикасы	马那瓜 Манагуа	科多巴 Кордоба	拉丁美洲 Латын Америка
尼日尔 Нигер	尼日尔共和国 Нигер Республикасы	尼亚美 Ниамей	非洲金融共同体法郎 Африкалық КФА франк	非洲 Африка

尼日利亚 Нигерия	尼日利亚联邦共和国 Нигерия Республикасы	阿布贾 Абуджа	奈拉 Наири	非洲 Африка
纽埃岛 Ниуэ аралы	纽埃岛 Ниуэ аралы	阿洛菲 Алофи	新西兰元 Жаңа Зеландия доллары	大洋洲及太平洋 洋岛屿 Океания және Тынық аралдары
挪威 Норвегия	挪威王国 Норвегия Корольдігі	奥斯陆 Осло	挪威克朗 норвегиялық Кrone	欧洲 Еуропа
诺福克岛 Норфолк аралы	诺福克岛 Норфолк аралы	金斯敦 кингстон	澳大利亚元 Австралиялық доллар	大洋洲及太平洋 洋岛屿 Океания және Тынық аралдары
皮特克恩岛 Питкэрн аралы	皮特克恩岛 Питкэрн аралы	亚当斯敦 Адамстаун	新西兰元 Жаңа Зеландия доллары	大洋洲及太平洋 洋岛屿 Океания және Тынық аралдары
葡萄牙 Португалия	葡萄牙共和国 Португалия Республикасы	里斯本 Лиссабон	埃斯库多 Вердеэскудосы	欧洲 Еуропа
日本 жапоня	日本国 жапон	东京 Токио	日元 Иен	亚洲 Азия
瑞典 Швеция	瑞典王国 Швеция Корольдігі	斯德哥尔摩 Стокгольм	瑞士克朗 Швейцария Krone	欧洲 Еуропа
瑞士 Швейцария	瑞士联邦 Швейцария Федералдық	伯尔尼 Берн	瑞士法郎 Швейцария Франк	欧洲 Еуропа
萨尔瓦多 Сальвадор	萨尔瓦多共和国 Сальвадор Республикасы	圣萨尔瓦多 Сан - Сальвадор	科朗 тәж	非洲 Африка
塞拉利昂 Сьерра-Леоне	塞拉利昂共和国 Сьерра-Леоне Республикасы	弗里敦 Фритаун	利昂 Леоне	非洲 Африка
塞内加尔 Сенегал	塞内加尔共和国 Сенегал Республикасы	达喀尔 Дакар	非洲金融共同体发 廊 Африкалық КФА франк	非洲 Африка
塞浦路斯 Кипр	塞浦路斯共和国 Кипр Республикасы	尼科西亚 Никосия	塞浦路斯镑 Кипр Pound	亚洲 Азия
塞舌尔 Сейшель аралы	塞舌尔共和国 Сейшель Республикасы	维多利亚 Виктория	塞舌尔卢比 Сейшел рупиясы	非洲 Африка
沙特阿拉伯	沙特阿拉伯王国	利雅得	沙特里亚尔	亚洲

Сауд Арабия	Сауд Арабиясы Корольдігі	Рияд	Саудириал	Азия
圣多美和普林西比 Сан-Томе и Принсипи	圣多美和普林西比 民主共和国 Сан-Томе и Принсипи Демократиялық Республикасы	圣多美 Сан-Томе	多布拉 Добра	非洲 Африка
圣赫勒拿岛 Әулие Елена	圣赫勒拿岛 Әулие Елена	詹姆斯敦 Джеймстаун	圣赫勒拿镑（与英 镑等值） （Фунт баламасы бар） Қасиетгі Елена аралдары Фунт	非洲 Африка
圣基茨和尼维斯 Сент-Китс және Невис	圣基茨和尼维斯联 邦 Сент-Китс және Невис	巴斯特尔 Бастер	东加勒比元 Шығыс Кариб доллар	拉丁美洲 Латын Америка
圣卢西亚岛 Сент-Люсия аралы	圣卢西亚岛 Сент-Люсия аралы	卡斯特里 Кастри	东加勒比元 Шығыс Кариб доллар	拉丁美洲 Латын Америка
圣马力诺 Сан – Марино	圣马力诺共和国 Сан-Марино Республикасы	圣马力诺 Сан - Марино	意大利里拉 итальяндық Lira	欧洲 Еуропа
圣皮埃尔岛和 米克龙群岛 Әулие Елена Санкт-Пьер және Микелон аралдары	圣皮埃尔岛和米克 龙群岛 Әулие Елена Санкт-Пьер және Микелон аралдары	圣皮埃尔 Сен-Пьер	法国法郎 Франция Франкы	北美洲 Солтүстік Америка
圣文森特岛和 格林纳丁斯 Сент-Винсент және Гренадины	圣文森特岛和格林 纳丁斯 Сент-Винсент және Гренадины	金斯顿 кингстон	东加勒比元 Шығыс Кариб доллар	拉丁美洲 Латын Америка
斯里兰卡 Шри Ланка	斯里兰卡民主社会 主义共和国 Шри-Ланка Демократиялық Социалистік Республикасы	科伦坡 Коломбо	斯里兰卡卢布 Шри-Ланка рублей	亚洲 Азия
斯洛伐克 Словакия	斯洛伐克共和国 Словакия Республикасы	布迪斯拉瓦 布迪斯拉瓦	克朗 крона	欧洲 Еуропа
斯洛文尼亚 Словения	斯洛文尼亚共和国 Словения Республикасы	卢布尔雅那 Любляна	第纳尔 динар	欧洲 Еуропа
斯威士兰 Свазиленд	斯威士兰王国 Свазиленд Корольдігі	姆巴巴纳 Мбабане	里兰吉尼 Лилангени	欧洲 Еуропа

苏丹 Судан	苏丹共和国 Судан Республикасы	喀土穆 Хартум	苏丹镑 Суданский фунт	非洲 Африка
苏里南 Суринам	苏里南共和国 Суринам Республикасы	帕拉马里博 Парамарибо	苏里南盾或弗罗林 Суринам щит или флоринов доллар	非洲 Африка
所罗门群岛 Соломон аралдары	所罗门群岛 Соломон аралдары	霍尼亚拉 Хониара	所罗门群岛元 Соломоновых островов	大洋洲及太平洋岛屿 Океания және Тынық аралдары
索马里 Сомали	索马里民主共和国 Сомали Демократиялық Республикасы	摩加迪沙 Могадишо	索马里先令 Сомалийский шиллинг	非洲 Африка
塔吉克斯坦 Тәжікстан	塔吉克斯坦共和国 Тәжікстан Республикасы	杜尚别 Душанбе	卢布 рублей	亚洲 Азия
泰国 Таиланд	泰国 Таиланд Корольдігі	曼谷 Бангкок	铢 багов	亚洲 Азия
坦桑尼亚 Танзания	坦桑尼亚联合共和国 Біріккен Танзания Республикасы	达累斯萨拉姆 Дар-эс-Салам	坦桑尼亚先令 Танзанийский шиллинг	非洲 Африка
汤加 Тонга	汤加王国 Тонга Корольдігі	努库阿洛法 Нукуалофа	潘加或汤加元 Панга или	大洋洲及太平洋岛屿 Океания және Тынық аралдары
汤加特克斯群岛和凯科斯群岛 Тонга Теркс және Кайкос аралдары	汤加特克斯群岛和凯科斯群岛 Тонга Теркс және Кайкос аралдары	科伯恩城 Кокбурн қаласы	美元 доллар	拉丁美洲 Латын Америка
特立尼达和多巴哥 Тринидад және Тобаго	特立尼达和多巴哥共和国 Тринидад және Тобаго Республикасы	西班牙港 Испании Порты	特立尼达和多巴哥元 Тонги юаней Тринидад и Тобаго доллар	拉丁美洲 Латын Америка
突尼斯 Тунис	突尼斯共和国 Тунис Республикасы	突尼斯 Тунис	第纳尔 динар	非洲 Африка
图瓦卢（英） Тувалу	图瓦卢（英） Тувалу (English)	富纳富提 Фунафути	澳大利亚元和图瓦卢硬币 Австралийские монеты и Тувалу	大洋洲及太平洋岛屿 Океания және Тынық аралдары
土耳其 Турция	土耳其共和国 Түркия Республикасы	安卡拉 Анкара	土耳其里拉 лир	亚洲 Азия

土库曼斯坦 Түркіменстан	土库曼斯坦共和国 Түркіменстан Республикасы	阿什哈巴德 Ашхабад	卢布 рублевый	亚洲 Азия
托克劳群岛 (新) Токелау	托克劳群岛(新) Токелау (Жаңа)	法考福 Факаофо	新西兰元 Новозеландец Мирное	大洋洲及太平洋 洋岛屿 Океания және Тынық аралдары
瓦利斯群岛和 富图纳群岛 Уоллис және Футуна	瓦利斯群岛和富图 纳群岛 Уоллис және Футуна	马塔乌图 Мага-Уту	太平洋结算法郎 разрешение Franc	大洋洲及太平 洋岛屿 Океания және Тынық аралдары
瓦努阿图 Вануату	瓦努阿图共和国 Вануату Республикасы	维拉港 Порт-Вила	瓦图 Уотто	大洋洲及太平 洋岛屿 Океания және Тынық аралдары
危地马拉 Гватемала	危地马拉共和国 Гватемала Республикасы	危地马拉城 Город Гватемала	格查尔 Кетцаль	拉丁美洲 Латын Америка
威克岛(美) Уэйк	威克岛(美) Уэйк Арал (АҚШ)		美元 доллар	大洋洲及太平 洋 岛 屿 Океания және Тынық аралдары
委内瑞拉 Венесуэла	委内瑞拉共和国 Венесуэла Республикасы	加拉加斯 Каракас	博利瓦 боливар	拉丁美洲 Латын Америка
文莱 Бруней	文莱达鲁萨共和国 Бруней Roosa Республикасы	斯里巴加湾市 Бандар-Сери- Бегаван	文莱元 Бруней доллары	亚洲 Азия
乌干达 Уганда	乌干达共和国 Уганда Республикасы	坎帕拉 Кампала	乌干达新先令 жаңа уганди шиллинг	非洲 Африка
乌克兰 Украина	乌克兰 Украина	基辅 Киев	卢布 рублевый	欧洲 Еуропа
乌拉圭 Уругвай	乌拉圭东岸共和国 Шығыс Уругвай Республикасының	蒙德维的亚 Монтевидео	新比索 Новый песо	拉丁美洲 Латын Америка
乌兹别克斯坦 Өзбекстан	乌兹别克斯坦共和 国 Өзбекстан	塔什干 Ташкент	索姆 сом	亚洲 Азия
西班牙 Испания	西班牙王国 Испания Корольдігі	马德里 Мадрид	比塞塔 песета	欧洲 Еуропа
西撒哈拉 Батыс Сахара	西撒哈拉 Батыс Сахара	阿尤恩 Лаайюн		非洲 Африка
西萨摩亚 западное Самоа	西萨摩亚独立国 Батыс Самоа Тәуелсіз	阿皮亚 Апия	塔拉或西萨摩亚元 Тара или Западное Самоа юаней	大洋洲及太平 洋岛屿 Океания және

	Мемлекеті			Тынық аралдары
希腊 Греция	希腊共和国 Грек Республикасы	雅典 Афины	德拉克马 драхма	欧洲 Еуропа
锡金 Сикким	锡金 Сикким	甘托克 Ганток	印度卢比 Индийская рупия	亚洲 Азия
新加坡 Сингапур	新加坡共和国 Сингапур Республикасы	新加坡 Сингапур	新加坡元 Сингапурский доллар	亚洲 Азия
新喀里多尼亚 Жаңа Каледония	新喀里多尼亚 Жаңа Каледония	努美阿 Нумеа	太平洋结算法郎 Мирное разрешение франк	大洋洲及太平洋岛屿 Океания және Тынық аралдары
新西兰 Жаңа Зеландия	新西兰 Жаңа Зеландия	惠灵顿 Веллингтон	新西兰元 Жаңа Зеландия доллары	大洋洲及太平洋岛屿 Океания және Тынық аралдары
匈牙利 Венгрия	匈牙利共和国 Венгрия Республикасы	布达佩斯 Будапешт	福林 форинт	欧洲 Еуропа
叙利亚 Сирия	阿拉伯叙利亚共和国 Сирия Араб Республикасы	大马士哥 Дамаск	叙利亚镑 сирийский фунт	亚洲 Азия
牙买加 Ямайка	牙买加 Ямайка	金斯顿 кингстон	牙买加元 ямайский доллар	拉丁美洲 Латын Америка
亚美尼亚 Армения	亚美尼亚共和国 Армения Республикасы	埃里温 Ереван	卢布 рублевый	亚洲 Азия
也门 Йемен	也门共和国 Йемен Республикасы	萨那 Сана	(北方) 也门里亚尔 (南方) 也门第纳尔 (Северный) Йемен риал (Южная) Йемен динар	亚洲 Азия
伊拉克 Ирак	伊拉克共和国 Ирак Республикасының	巴格达 Багдад	伊拉克第纳尔 иракский динар	亚洲 Азия
伊朗 Иран	伊朗伊斯兰共和国 Иран Ислам Республикасы	德黑兰 Тегеран	里亚尔 риал	亚洲 Азия
以色列 Израиль	以色列国 Израил Мемлекетті	耶路撒冷 Иерусалим	新以色列谢克尔 Новый израильский шекель	亚洲 Азия
意大利 Италия	意大利共和国 Италия Республикасы	罗马 Рим	里拉 лира	欧洲 Еуропа

印度 Индия	印度共和国 Үндістан Республикасы	新德里 Нью-Дели	印度卢比 Индийская рупия	亚洲 Азия
印度尼西亚 Индонезия	印度尼西亚共和国 Индонезия Республикасы	雅加达 Джакарта	印度尼西亚盾 Индонезийская рупия	亚洲 Азия
英国 Англия	大不列颠及北爱尔兰 联合王国 Ұлыбритания	伦敦 Лондон	英镑 стерлинг	欧洲 Еуропа
英属维尔京群 岛 Британдық Виргин аралдары	英属维尔京群岛 Британдық Виргин аралдары	罗德城 Род Таун	美元 доллар	拉丁美洲 Латын Америка
约旦 Иордания	约旦哈希姆王国 Иордан Хашимит Корольдігі	安曼 Амман	约旦第纳尔 Иорданский динар	亚洲 Азия
约翰斯顿岛 Джонстон арал	约翰斯顿岛 Джонстон арал		美元 доллар	大洋洲及太平 洋岛屿 Океания және Тынық аралдары
越南 Вьетнам	越南社会主义共和 国 Вьетнам Социалистік Республикасы	河内 Ханой	盾 Щит	亚洲 Азия
赞比亚 Замбия	赞比亚共和国 Замбия Республикасы	卢萨卡 Лусака	克瓦查 Квач	非洲 Африка
扎伊尔 Заир	扎伊尔共和国 Заир Республикасы	金沙萨 Киншаса	扎伊尔 Заир	非洲 Африка
乍得 Чад	乍得共和国 Чад Республикасы	恩贾梅纳 Нджамена	中非金融合作法郎 Франк КФА ВЕАС	非洲 Африка
直布罗陀 (英、西) Гибралтар	直布罗陀 (英、 西) Гибралтар (ағылшын, испан)	直布罗陀城 Гибралтар Город	直布罗陀帮和比塞 塔 Гибралтар және песет	非洲 Африка
智利 Чили	智利共和国 Чили Республикасының	驿地亚哥 станция Диего	比索 песо	拉丁美洲 Латын Америка
中非 Орталық Африка	中非共和国 Орталық Африка Республикасы	班吉 Банги	中非金融合作法郎 Франк КФА ВЕАС	非洲 Африка
中国 Қытай	中华人民共和国 ҚХР	北京 Пекин	人民币/元 юань	亚洲 Азия
中途岛 (美) Мидваы (АҚШ)	中途岛 (美) Мидваы (АҚШ)		美元 доллар	太平洋岛屿 Тынық аралдары

化学元素汉哈名称表

Қытайша-қазақша химиялық элементтер атаулары

реті / 原子序	элемент аты/元素名称		Таңба/ 符号	Реті/ 原子序	元素名称/элемент аты		符号 / таңба
	汉语	哈语			汉语	哈语	
1	氢	Сутегі	H	26	铁	Темір	Fe
2	氦	Гелий	He	27	钴	Кобальт	Co
3	锂	Литий	Li	28	镍	Никель	Ni
4	铍	Бериллий	Be	29	铜	Мыс	Cu
5	硼	Бор	B	30	锌	Мырыш	Zn
6	碳	Көміртек	C	31	镓	Галлий	Ga
7	氮	Азот	N	32	锗	Германий	Ge
8	氧	Оттек	O	33	砷	Күшән	As
9	氟	Фтор	F	34	硒	Селен	Se
10	氖	Неон	Ne	35	溴	Бром	Br
11	钠	Натрий	Na	36	氙	Криптон	Kr
12	镁	Магний	Mg	37	铷	Рубидий	Rb
13	铝	Алюминий	Al	38	锶	Стронций	Sr
14	硅	Кремний	Si	39	钇	Иттрий	Y
15	磷	Фосфор	P	40	锆	Цирконий	Zr
16	硫	Күкірт	S	41	铌	Ниобий	Nb
17	氯	Хлор	Cl	42	钼	Молибден	Mo
18	氩	Аргон	Ar	43	铊	Технеций	Tc
19	钾	Калий	K	44	钌	Рутений	Ru
20	钙	Кальций	Ca	45	铑	Родий	Rh
21	钪	Скандий	Sc	46	钯	Палладий	Pd
22	钛	Титан	Ti	47	银	Күміс	Ag
23	钒	Ванадий	V	48	镉	Кадмий	Cd
24	铬	Хром	Cr	49	铟	Индий	In
25	锰	Марганец	Mn	50	锡	Қалайы	Sn

Peti/ 原子序	元素名称/ элемент аты		Таңба/ 符号	Peti/ 原子序	元素名称 элемент аты		Peti/ 符号
	汉语	哈语			汉语	哈语	
51	铋	Сүрме	Sb	78	铂	Платина	Pt
52	碲	Теллур	Te	79	金	Алтын	Au
53	碘	Иод	I	80	汞	Сынап	Hg
54	氙	Ксенон	Xe	81	铊	Таллий	Tl
55	铯	Цезий	Cs	82	铅	Қорғасын	Pb
56	钡	Барий	Ba	83	铋	Висмут	Bi
57	镧	Лантан	La	84	钋	Полоний	Po
58	铈	Церий	Ce	85	砹	Астат	At
59	镨	Празеодим	Pr	86	氡	Радон	Rn
60	钕	Неодим	Nd	87	钫	Франций	Fr
61	铽	Прометий	Pm	88	镭	Радий	Ra
62	钐	Самарий	Sm	89	锕	Актиний	Ac
63	铷	Европий	Eu	90	钍	Торий	Th
64	钆	Гадолиний	Gd	91	镤	Протактиний	Pa
65	铽	Тербий	Tb	92	铀	Уран	U
66	镝	Диспрозий	Dy	93	镎	Нептуний	Np
67	钇	Гольмий	Ho	94	钚	Плутоний	Pu
68	铒	Эрбий	Er	95	镅	Америций	Am
69	铥	Тулий	Tm	96	镆	Кюрий	Cm
70	镱	Иттербий	Yb	97	長	Берклий	Bk
71	镱	Лютеций	Lu	98	镈	Калифорний	Cf
72	铪	Гафний	Hf	99	镉	Эйнштейний	Es
73	钽	Тантал	Ta	100	镆	Фермий	Fm
74	钨	Вольфрам	W	101	钷	Менделевий	Md
75	铼	Рений	Re	102	镉	Нобелий	No
76	铱	Осмий	Os	103	铈	Лоуренсий	Lr
77	铱	Иридий	Ir				

汉语音节的哈语拼写表
Қытай тіліндегі буындардың қазақша транскрипциясы*

		cun	цунь	guai	гуай
	A	cuo	цо	guan	гуань
a	а			guang	гуаң
ai	ай		D	gui	гуй
an	ань	da	да	gun	гунь
ang	аң	dai	дай	guo	го
ao	ао	dan	дань		H
		dang	даң	ha	ха
	B	dao	дао	hai	хэй
ba	ба	de	дэ	han	хань
bai	бэй	dei	дэй	hang	хаң
ban	бань	den	дэн	hao	хао
bang	баң	deng	дэң	he	хэ
bao	бао	di	ди	hei	хэй
bei	бэй	dian	диань	hen	хэнь
ben	бэн	diao	дяо	heng	хэң
bian	бянь	die	дые	hong	хуң
biao	бяо	ding	дин	hou	хоу
bie	бие	diu	дю	hu	ху
bin	бин	dong	дун	hua	хуа
bing	биң	dou	доу	huai	хуай
bo	бо	du	ду	huan	хуань
bu	бу	duan	дуань	huang	хуаң
	C	dui	дуй	hui	хуй
ca	ца	dun	дунь	hun	хунь
cai	цэй	duo	до	huo	хо
can	цань		E		J
cang	цаң	e	ы	ji	цзи
cao	цао	ei	эй	jia	цзя
ce	цы	en	энь	jian	цзянь
cen	цынь	er	эр	jiang	цзяң
ceng	цың			jiao	цзяо
cha	ча		F	jie	цзье
chai	чай	fa	фа	jin	цзинь
chan	чань	fan	фань	jing	цзин
chang	чаң	fang	фаң	jiong	цзион
chao	чао	fei	фэй	jiu	цзю
che	чэ	fen	фэнь	ju	цзюй
chen	чэнь	feng	фэң	juan	цзуань
cheng	чэң	fo	фо	jue	цзюе
chi	чі	fou	фоу	jun	цзюн
chong	чуң	fu	фу		K
chou	чоу			ka	ка
chu	чу		G	kai	кай
chua	чуа	ga	га	kan	кань
chuai	чуай	gai	гай	kang	каң
chuan	чуань	gan	гань	kao	као
chuang	чуаң	gang	гаң	ke	кэ
chui	чуй	gao	гао	ken	кэн
chun	чун	ge	гэ	keng	кэң
chuo	чуо	gei	гэй	kong	кун
ci	ці	gen	гэн	kou	коу
cong	цун	geng	гэң	ku	ку
cou	цоу	gong	гун	kua	куа
cu	цу	gou	гоу	kuai	куай
cuan	цуань	gu	гу	kuan	куань
cui	цуй	gua	гуа	kuang	куаң

kui	куй	neng	нэн	ren	жэнь
kun	кунь	ni	ни	reng	жэн
kuo	ко	nian	нян	ri	жі
		niang	няң	rong	жуң
	L	niao	няо		S
la	ла	nie	нье	sa	са
lai	лай	nin	нинь	sai	сэй
lan	лань	ning	ниң	san	сань
lang	лаң	niu	ню	sang	саң
lao	лао	nong	нун	sao	сау
le	лэ	pou	ноу	se	сэ
lei	лэй	pu	ну	sen	сэнь
leng	лэн	nü	нуй	seng	сэң
li	ли	nuan	нуань	sha	ша
lia	ля	nüe	нуэ	shai	шай
lian	лянь	nuo	но	shan	шань
liang	ляң			shang	шаң
liao	ляо		O	shao	шао
lie	лье	o	о	she	шэ
lin	лин	ou	оу	shei	шэй
ling	лиң		P	shen	шэнь
liu	лю	pa	па	sheng	шэн
long	луң	pai	пай	shi	ші
lou	лоу	pan	пань	shou	шоу
lu	лу	pang	паң	shu	шу
lü	луй	pao	пао	shua	шуа
luan	луань	pei	пэй	shuai	шуй
lüe	луэ	pen	пэн	shuan	шуань
lun	лун	peng	пэн	shuang	шуаң
luo	ло	pi	пи	shui	шуй
	M	pian	пянь	shun	шунь
ma	ма	piao	пяо	shuo	шуо
mai	май	pie	пье	si	сі
man	мань	pin	пинь	song	суң
mang	маң	ping	пиң	sou	соу
mao	мао	po	по	su	су
mei	мэй	pou	поу	suan	суань
men	мэн	pu	пу	sui	суй
meng	мэн			sun	сунь
mi	ми		Q	suo	со
mian	мян	qi	чи		T
miao	мяо	qia	чя	ta	та
mie	мье	qian	чянь	tai	тэй
min	мин	qiang	чяң	tan	тань
ming	миң	qiao	чяо	teng	тэн
miu	мю	qie	чье	ti	ти
mo	мо	qin	чинь	tang	таң
mou	моу	qing	чиң	tao	тао
mu	му	qiong	чён	te	тэ
		qiu	чю	tian	тянь
	N	qu	чүй	tiao	тяо
na	на	quan	чуань	tie	тиэ
nai	най	que	чуэ	ting	тиң
nan	нань	qun	чюн	tang	таң
nang	наң			tou	тоу
nao	нао		R		
ne	нэ	ran	жань		
nei	нэй	rang	жаң		
nen	нэн	gao	жао		
		re	жэ		

tu	ту		
tuan	туань		
tui	туй		
tun	тунь		
tuo	то		
	W		
wa	ва		
wai	вай		
wan	вань		
wang	ваң		
wei	вэй		
wen	вэн		
weng	вэң		
wo	во		
wu	у		
	X		
xi	си		
xia	ся		
xian	сянь		
xiang	сяң		
xiao	сяу		
xie	сье		
xin	синь		
xing	сиң		
xiong	сён		
xiu	сю		
xu	сюй		
xuan	сюань		
xue	сюе		
xun	сюнь		
	Y		
ya	я		
yan	янь		
yang	яң		
yao	яу		
ye	йэ		
yi	и		
yin	инь		
ying	иң		
yo	ё		
yong	ён		
you	ёу		
yu	юй		
yuan	юань		
yue	юэ		
yun	юнь		
		Z	
		za	ца
		zai	цай
		zan	дзань
		zang	цаң
		zao	цао
		ze	цэ
		zei	цэй
		zen	цэнь
		zeng	цзэң
		zha	чжа
		zhai	чжай
		zhan	чжань
		zhang	чжаң
		zhao	чжау
		zhe	чжэ
		zhei	чжей
		zhen	чжэнь
		zheng	чжэң
		zhi	чжі
		zhong	чжун
		zhou	чжоу
		zhu	чжу
		zhua	чжуа
		zhuai	чжуай
		zhuang	чжуань
		zhuang	чжуаң
		zhui	чжуй
		zhun	чжунь
		zhuo	чжуо
		zi	цзы
		zong	цзуң
		zou	цзоу
		zu	цзу
		zuan	цзуань
		zui	цзуй
		zun	цзун
		zuo	цзо

*Ескерту:

Қытайдың жер-су аттарын, кісі есімдерін, қытай тіліндегі өзге де есім сөздерді (газет-журнал, баспа, лауазым, мекеме-компания атауларын) қазақша транскрипциялау қажет болғанда осы кестедегі буындардың салыстырмасын басшылыққа алған жөн.

- Құрастырушылардан.

ҚЫТАЙША-ҚАЗАҚША ҮЛКЕН СӨЗДІК

Редакторы Әділхан КҮЛІМБЕТОВ
Корректоры Қапиза БЕКЕНҚЫЗЫ
Көркемдеуші редакторы Дана ҚАЙЫРШАЕВА
Техникалық редакторы Нұркен СҮЙЕУБЕКҰЛЫ

ISBN 978-601-03-0493-2

ИБ№10

Басуға 06.11.2017 ж. қол қойылды. Пішімі 60x84 ¹/₈.
Қаріп түрі “Times New Roman, SimSun” Көлемі 28,0 ш.б.т.
Таралымы 2000 дана. Тапсырыс №20

«ҚАЗАқпарат» баспа корпорациясының баспаханасы